CHR. FR. AUGUSTI DILLMANN
PHILOSOPHIAE ET THEOLOGIAE DOCTORIS HUIUSQUE IN ACADEMIA LUDOVICIANA GISSENSI PROFESSORIS PUBL. ORD.

LEXICON
LINGUAE AETHIOPICAE

CUM INDICE LATINO.

ADIECTUM EST VOCABULARIUM TIGRE DIALECTI SEPTENTRIONALIS COMPILATUM A WERNER MUNZINGER.

LIPSIAE,
T. O. WEIGEL.
MDCCCLXV.

Augustus Dillmann

lecturis salutem dicit.

Linguae Aethiopicae lexicon novum emissuri sumus. De causis quibus ad suscipiendum hoc opus movebamur nihil opus est multis praefari. Jobi Ludolfi lexicon, suo saeculo praeclarissimum, quod plus centum et quinquaginta annos in his literarum finibus summum merito obtinebat imperium, hac nostra aetate variis philologorum desideriis non amplius sufficere inter omnes constat. Subsidiis enim, quorum vir eximius in illo componendo usum fecit quamquam diligentissimum, lustris novissimis magna adjecta est copia, praesertim librorum Aethiopicorum ex Abyssinia transportatorum, unde materiam longe uberiorem exhaurire et multas res quae Ludolfo dubiae et incognitae erant lucidius explanare licet. Deinde scientia linguarum qua ille inter aequales eminebat, ut omnium ita Semiticarum, nostro saeculo consociatis philologorum studiis penitus reculta et eo usque promota est, ut etiam Geez linguae nova inde affundantur lumina et, cum in lexici parte etymologica tum in vocabulorum significationibus derivandis et disponendis, multae operi Ludolfiano emendationes sint adhibendae. Praeterea Ludolfus nimis brevis erat in allegandis testimoniis et locis, unde singulae voces earumque significationes et formae probarentur; at sola unius viri licet fide dignissimi auctoritate niti ut ab aequalium indole prorsus alienum ita subtilioribus linguarum literarumque studiis parum utile videtur. Accedit quod, exhausta exemplarium a Ludolfo typis impressorum penu, ejus liber tam raro venui subjicitur, ut ab emturis vix comparari possit. Quibus de causis jam septem abhinc annis, postquam grammaticam Aethiopicam edidimus, lexicon novum elaborare nobis propositum erat: opus propositum ut sine mora aggrederemur, is qui hoc volumen venum dat ipse nos monuit.

De ratione quam in describendis linguae Aethiopicae copiis sequebamur in Prolegomenis fusius disseruimus. Quid quantumve in hac descriptione profecerimus, non nostrum est dijudicare. Judicent alii, sed ne injuste judicent, pauca quaedam praemonenda videntur. Librorum Aethiopice conscriptorum qui ad nostros dies conservati sunt numerus non infinitus est neque tantus, ut omnes perlustrare unius hominis vires excedat. Nec dubium est quin iis omnibus excerptis thesaurus linguae magis completus effici potuerit. Sed nos quidem ne hanc gloriam peteremus et ultra annos quosdam praestitutos laborem nostrum extenderemus, ipso pacto cum bibliopola facto vetiti eramus. Neque temere hanc pactionem inivimus: nam verendum erat, ne opus permultis exoptatum et incremento studiorum reviviscentium necessarium ultra modum procrastinaretur vel, si quid nobis accidisset, plane in irritum caderet. Nostrae sunt memoriae qui, postquam omnem eamque longam vitam in colligenda materia desudarunt, fato abrepti sunt, priusquam thesauros summa opera et diligentia conquisitos publici juris facerent. Itaque satius censebamus, ut intra arctiores opus nostrum contineremus fines. At quantum intra temporis spatium definitum peragi poterat, peregisse nobis videmur. Librorum Aethiopicorum antiquissimos eosque gravissimos omnes in rem nostram convertimus; radices ducentas vel trecentas nec non plus duo millia vocabulorum (stirpium tam verbalium quam nominalium) Ludolfo incognita et multa nomina peregrina lexico adjecta habemus, nec dubitamus quin vocabula (vere Aethiopica nec aliunde adoptata) quae non recensuimus longe pauciora in libris qui apud Abyssinos circumferuntur supersint. Ea nostro thesauro facile posthac adjiciamus vel adjiciant viri harum literarum periti qui in posterum sunt futuri. Eorum veniam rogamus. Eorumdem et aequalium veniam magis etiam rogamus, si in etymis investigandis ab eo qui animo obversabatur fine longius nos abesse deprehenderint. Quamquam enim vocabulorum originem permultorum a nobis recte investigatam et expositam

esse persuasum habemus, tamen multa sunt relicta dubia nec nisi conjecturis incertis tentata, nonnulla plane obscura. Non omnia omnes perspiciunt: alii quoque in hac arena periclitentur! E communi scrutantium opera veritas victrix prodibit.

In rebus ad grammaticam pertinentibus ad nostrum librum anno Domini MDCCCLVII editum provocavimus. At non omnia quae in illo proposita vel praecepta sunt etiamnum nos tueri hic annotare liceat. Grammaticam enim cum conscriberemus, multis in rebus non nisi Ludolfiani lexici auctoritate nitebamur; jam vero postquam totam vocabulorum formarumque copiam ipsi perscrutati descripsimus, singula cum in parte etymologica tum aliâs mutanda, emendanda, addenda habemus.

Toto opere jam conscripto ejusque parte plurima typis excusa Werner Munzinger, investigator gentium Abyssinarum peritissimus indefessus, tum temporis in patriam Bernae urbem reversus, postquam lexici nostri partem primo editam inspexit, Vocabularium dialecti Tigrensis septentrionalis ab ipso collectum ultro nobis obtulit ad calcem nostri libri edendum. Quam conditionem, cum in hac dialecto multas antiquae Tigrensis vel Geez linguae reliquias contineri et linguam mortuam dialecto vivae quodammodo suppleri sumeremus, nos quidem, consentiente bibliopola, libenter accepimus, nec aliud quidquam pacti sumus, nisi ut singulorum vocabulorum pronuntiatio accurate notanda esset. Ejusdem dialecti opusculum grammaticum ut posthac ederet, auctorem haud frustra monuimus. Ejus igitur vocabularium tale quale ipsius manu scriptum recepimus typis exscribendum curavimus. Pro sententiis in praefatione propositis ipse stabit auctor: de aliis quibusdam, maxime quae ad orthographiam pertinent, dubitavimus quidem, sed quominus dubitationes auctori communicaremus, ipsius nova in Africam peregrinatio prohibuit. Postquam autem de Munzingeri vocabulario typis excudendo constitutum erat, etiam Antoine d'Abbadie, Francogallus nobilissimus et amicissimus, qua est liberalitate, suam ejusdem dialecti vocabulorum collectionem nobis permisit. Inde ea quae ad complendam Munzingeri collectionem idonea videbantur excerpsimus et, quamvis alter ab altero in scribendi et pronuntiandi ratione dissentiat, illius libello subjunximus. Etiam meridionalis dialecti Tigrensis vocabularium possidet d'Abbadie, quod ut publici juris faciat monemus et rogamus.

De externa specie nostri libri in officina F. A. Brockhaus exscripti pauca habemus monenda. Typorum formae Aethiopicorum et Amharicorum in hoc opere adhibitae, quamquam iis qui libros Aethiopicos manuscriptos nondum legerunt insuetae, tamen optimae sunt et ad leges calligraphiae Abyssinicas maxime adaptatae quae in Germania inveniuntur. Totumque opus specimen artis typographicae perfectum et officina celeberrima dignum esse nemo infitiabitur qui, quot et quam variae typorum formae in eo adhibendae fuerint, secum perpenderit. Soli hujus officinae characteres Syriaci quorum in hoc libro usus factus est inferioris sunt notae. Qui quod melioribus commutari non poterant, cum lecturis nos ipsi vehementer dolemus.

In corrigendis schedulis per quadriennium multam consumsimus operam, in iisdemque Dr. H. Lotze, Lipsiensem, nobiscum diligentissime laborasse grato animo praedicamus. Errata typothetarum haud ita multa, quae utrumque fugerunt correctorem, sub finem operis emendata invenient lectores. Alia quaedam sine dubio etiamnum in opere latent, praesertim in numeris quorum immensa multitudo ibi continetur: ea speramus fore minus gravia et ea quae a lecturis ipsis facile emendari possint.

Publicae autem laudes et gratiae debentur viro humanissimo, literarum adjutori optime merito, T. O. Weigel, bibliopolae Lipsiensi, qui hoc opus, minus lucrativum quam sumptuosum, neque in aequalium tantum sed etiam in posterorum usum conscriptum, suis impensis vulgare tantum abest ut dubitaverit, ut splendidissime typis imprimendum curaverit. Rarescunt his temporibus ii qui in libris redimendis et vulgandis non lucrum tantum faciendum, sed etiam literarum artiumque studia promovenda spectant.

Labores quos per septennium omnibus fere horis subsecivis Kilii Holsatorum in hunc librum insumsimus enarrare et piget et dedecet. Sed Deo O. M. quo benignissime juvante opus inchoatum perficere potuimus et decet et delectat gratias agere humillimas. Ei sit gloria in aeternum!

Dabam Gissae Cattorum idibus Junii MDCCCLXIV.

Prolegomena.

1. *Describuntur libri e quibus materiam lexici hausimus.*

Lexicon Ludolfiano locupletius et emendatius conscripturo neque ad thesauros quales Siḥâḥ et Qâmûs sunt neque ad singulorum librorum Concordantias quas dicunt aditus patet: perlustranda et excerpenda sunt monumenta scriptorum Aethiopicorum ipsa, quorum pauca typis excusa facile comparari possunt, plurima nonnisi manuscripta et in variis Europae bibliothecis dispersa exstant. Quae omnia cum ob temporis perficiendo operi praefiniti angustias conquirere non liceret, eorum potissima saltem et gravissima nobis perscrutanda proposuimus.

1. Et *antiquissima* quidem quae habentur omnia, cum in iis permulta reperiantur verba quae posthac obsoleta recenti loquendi usui cesserunt, accurate pervestigavimus. a) Inter ea primum locum obtinent *Biblia* Aethiopica, quae omnium literarum Abyssinicarum fundamentum sunt et norma, ad quam reliqui scriptores suum dicendi scribendique genus conformaverunt. Quorum ut etiam in lexico componendo potissima haberetur ratio, res ipsa postulabat. Sed cum Bibliorum versionem non unam tantum habeant Aethiopes sed duplicem et triplicem singulorumque librorum multiplicem, variis temporibus et varia auctoritate confectam, id quoque spectandum erat, ut varias versiones distingueremus earumque antiquissimam, quantum possemus, dispiceremus. Ubicumque autem Bibliorum versiones e libris Mss. eruendae erant, unius codicis fides haud sufficere poterat, sed plura conferenda erant exemplaria. Hoc quomodo in singulas Bibliorum partes valeat, brevi dicendum est. Novi Testamenti versionibus perlustrandis nonnisi librorum typis exscriptorum usum fecimus. Hujus enim Testamenti duae sunt editiones. Altera a. MDXLVIII et IX Romae cura Tesfa-Zion Aethiopis facta, deinceps in Polyglottis Londinensibus repetita, jam Ludolfo lecta est; ea, si librum Actuum Apostolorum exceperis (de quo vid. Lud. hist. Ae. III, 4, 7 et Comm. p. 297), versionem antiquam exhibet, sed erratis typographorum scatet. Altera, a. MDCCCXXX impensis societatis ad Biblia sacra in Britannia et apud exteras gentes evulganda institutae Londini a Th. P. Platt confecta, versionem aliam sive recentiorem sive e variis versionibus recentioribus mixtam continet nec ipsa mendis typographicis, ita ut debebat libera est. Editio castigata et critica in qua variae versionis recensiones recte distinguantur adhuc desideratur, nec dubitamus, quin nova omnium earum quae in libris Mss. circumferuntur Novi Testamenti versionum perscrutatione non tantum multae lectiones variantes sed etiam lexico singulae accessiones redundaturae sint. Sed huic investigationi instituendae cum omnia nobis deessent auxilia, libros typis editos diligenter perscrutari satis habebamus. Inter Veteris autem Testamenti libros Psalmi cum Canticis a J. Ludolfo a. MDCCI Francofurti, Octateuchus et libri Regum I et II a nobis ipsis a. MDCCCLIII — V et MDCCCLXI cum lectionibus variantibus ita editi sunt, ut eos excerpere sufficeret. In caeteris libris ad codices Mss. recurrendum erat, quorum inter se conferendos habebamus (maxime Oxonienses, Londinenses, Francofurtenses, Abbadianos) Jobi octo; III et IV Regum et Danielis septem; Jesaiae, Dodecapropheton, Proverbiorum, Ecclesiastae, Sapientiae sex; Paralipomenon, I et II Ezrae, Esther quatuor; Jeremiae cum Threnis, Hezekielis, Siracidae tres; Baruch, Epistolae Jer., Tobith, Judith duos. Libri Maccabaeorum Aethiopibus aut numquam versi aut deperditi sunt: eorum loco supplendo librum ficticium sub titulo Maccabaeorum circumferunt (vid. infra). Veteri Testamento adnumerantur libri quidam pseudepigraphi, tam editi quam inediti. Editi sunt, a nobis ipsis: 1) Kufâlê vel liber Jubilaeorum, e duobus codicibus, Kil. et Lond. MDCCCLIX, 2) Henoch, e quinque codicibus, Lips. MDCCCLI (huic libro tres alios codices nuper perlatos comparavimus); a R. Laurence: 3) Ascensio Isaiae, ex uno codice, Oxon. MDCCCXIX, 4) Ezrae Apocalypsis, ex uno codice, Oxon. MDCCCXX, cui editioni cum parum fide digna sit, sex alios libros Mss. contulimus; ineditus est 5) libellus, quem Aethiopes scriptis Jeremiae adjungere solent, Christianae originis, ተረፈ፡ ነገር፡ ዘባሮክ፡ i. e. Paralipomena vel Reliquiae Baruch inscriptus; ejus habemus tria apographa. Inter libros Novi Testamenti apocryphos recensendus est Hermae pastor, a. MDCCCLX Lipsiae ab Antonio d'Abbadie editus. Horum scriptorum biblicorum partem majorem Ludolfus nunquam vidit: e libris Judicum Regum Jesaiae excerpta quaedam habuit a Gregorio Aeth. communicata; praeter Novum Testamentum, Pentateuchum cum Josua et Ruth, Psalmos cum Canticis et quosdam prophetarum minorum ipse legit nullos. — b) Libris biblicis alii quidam accedunt qui ex antiquioribus literarum Aethiopicarum temporibus servati

supersunt et quorum diligentissimum fecimus usum. Eorum potissimus est liber quem ቄርሎስ፡ i. e. *Cyrillum* vocant. Hoc volumine continentur scripta collectanea cum Cyrilli Alexandrini tum aliorum Patrum, ad theologiam dogmaticam et ad Acta concilii Ephesini pertinentia, e sermone Graeco versa (vid. ejus descriptionem in Zeitschrift für die Kunde des Morgenlandes 1844. Bd. 5 S. 187 ff., et in Catalogo Codicum Aethiopicorum qui in Museo Britann. asservantur MDCCCXLVII p. 12 seq.). Monumentum est antiquioris linguae eximium; multa vocabula, in eo obvia, cum Abyssinis inferioris aetatis obscura essent, apographis ejus glossaria Aethiopico-Amharica annexa esse solent. Usi sumus codice Tubingensi, cujus folia 1—130 in allegandis locis singulis citavimus; ei nostra apographa comparavimus, Londini e codicibus, qui in Museo Britannico et in Bibliotheca Societatis Indiae Orientalis asservantur, quondam facta. Praeterea huc referendus est libellus, quem *Regulam Pachomii* vocamus (ሥርዐት፡ ዘአዘዘ፡ መልአከ፡ እግዚአብሔር፡ ለአባ፡ ጳኵሚስ፡ በበሐር፡ ዘስሙ፡ ጠርቤንስስ፡ በደወለ፡ ተበይስ፡); continetur codice Abbadiano CLXXIV, et fragmentum ejus exstat in codice Mus. Brit. XVIII f. 76. Eum tempore satis antiquo in Geez translatum esse cum regulae ipsae tum orationis genus pressae et brevis et vocabula quaedam huic libro propria luculenter docent. — Inscriptiones autem Axumiticas, ab E. Rüppell vulgatas, licet monumentum sint antiquissimum, tamen in nostro opere praetermittendas putavimus. In rebus enim ad linguam pertinentibus vix quidquam certi inde depromi poterit, priusquam emendatius editae et rectius lectae et intellectae fuerint (vid. Zeitschrift der deutschen morgenländischen Gesellschaft 1853. Bd. 7 S. 355—364). — Horum igitur quos enarravimus librorum antiquiorum voces et phrases omnes in libro nostro collectas et quantum fieri poterat explanatas invenient lectores studiosi.

2. *Caeteri* libri quamvis omnes aliquid ad augendas lexici copias conferant, tamen nec ejusdem sunt antiquitatis nec momenti. Quam ob rem singula singulorum apographa perlustrare nobis satis esse videbatur; accedebat, quod eorum plura exemplaria assequi non potuimus, nisi novam per varias Europae bibliothecas peregrinationem, ipso officio publico quo fungebamur interdictam, instituerimus. In deligendis autem iis quos in rem nostram converteremus libris duabus potissimum rationibus ducti sumus. Earum altera est, quod eos libros qui vel auctoritate quadam publica valebant vel Abyssinis ipsis in deliciis habebantur et multum lectitabantur nequaquam negligendos existimavimus. Altera refertur ad varietatem materiae quae in libris tractatur. Nam cum varia literarum genera variam postulent dictionem et propria verba quae dicunt technica, id nobis spectandum erat, ut uniuscujusque generis unum certe librum tamquam exemplum perlegeremus et excerperemus. Librorum autem secundum rationes modo dictas delectorum alii ab Aethiopibus ipsis compositi, alii ex aliis linguis, maxime Arabica, translati sunt; alii lingua puriores et eleganter scripti; alii ad Arabicum vel Amharicum sermonem vergentes, alii antiquiores, alii inferioris et infimae aetatis.
a) *Libri ecclesiastica auctoritate* magis minusve *insignes* quos excerpsimus sunt Clemens, Synodos, Didascalia, Kidân, Faus Manfasâwi, Liturgiae, Genzat, Qedr, Preces Matutinae. *Clementis* usi sumus exemplari Tubingensi chartaceo; de ejus argumento videre licet quae exposuimus in Nachrichten von der G. A. Universität und der Königl. Gesellschaft der Wissenschaften zu Göttingen 1858 Nr. 17—19. *Synodi* librum jam Ludolfus novit et in suo lexico haud ita raro allegavit, nec non particulas quasdam in suo Comment. ad Hist. p. 301 seq. edidit; nos totum perlustravimus qualis continetur codice chartaceo Tubingensi. Qui cum negligentissime scriptus sit, dolemus quod alium assequi nequivimus. Est 398 foliorum; in eo insunt 1) Constitutiones Apostolorum f. 4—72; 2) Canones Apostolorum f. 72—89; 3) Statuta Apostolorum f. 89—102; 4) Abtelisât i. e. Tituli f. 102—126; 5) Constitutionum recensio altera f. 126—143; 6) tertia f. 143—160; 7) Canonum Ap. recensio altera f. 160—171; 8) Abtelisât recensionis alterius f. 171. 178. 198—215; 9) Canones concilii Ancyrani f. 215. 216. 179—189; 10) Canones Neocaesarienses f. 189—194. 11) Gangrenses f. 194—197. 217b; 12) Sardicenses f. 217—224; 13) Antiocheni f. 224—234; 14) Laodiceni f. 234—246; 15) Niceni f. 246—254; 16) eorumdem recensio altera f. 254—280; 17) Expositio fidei Nicenae f. 281—286; 18) Synodus Clementis f. 286—293; 19) Expositio decalogi f. 293—309; 20) varii alii tractatus ad ethicam et dogmaticam pertinentes f. 309—398. Caeterum varia Synodi exemplaria multum inter se differunt, et in M. M. f. 344 Isaac quidem Tigrensis incusatur, quod Synodum consulto adulteraverit. — E codice Stuttgartiensi membranaceo excerpsimus 1) *Kidân* i. e. መጽሐፈ፡ ኪዳን፡ ዘእግዚእነ፡ ኢየሱስ፡ ክርስቶስ፡ seu Testamentum Domini nostri Jesu Christi f. 3—30, librum subditicium qui in Haimânôta-Abau et in M. M. allegatur; in eo de variis rebus ad jus ecclesiasticum, liturgiam et eschatologiam pertinentibus tractatur; 2) *Faus Manfasâwi* seu Medicinam Spiritualem (i. e. Poenitentiale) f. 119—173, de quo vid. Catal. Cod. Aeth. Bibl. Bodl. p. 30; 3) *Didascaliam* Apostolorum f. 43—116. Didascaliae partem supra dimidiam Th. P. Platt typis edidit: The Ethiopic Didascalia with an English translation, Lond. 1834. Quam editionem et ipsam consuluimus.— *Liturgiarum* seu Orationum eucharisticarum quaedam (sc. 1) Canon generalis, 2) Liturgia Domini nostri, 3) Dominae nostrae Mariae) in N. T. Aethiopico, Romae edito, t. 1 f. 158—176, una (sc. Liturgia Domini nostri) in Ludolfi Comm. ad Hist. p. 341 seq. typis excusae exstant; aliae (sc. Joannis Ev., 318 Orthodoxorum, Epiphanii, Jacobi Sarugensis, Joannis Chrysostomi, Apostolorum, Gregorii, Dioscuri) Mss. in codice Anglico jam a Ludolfo lectae et citatae sunt. Easdem nos quoque denuo excerpsimus e nostro apographo codicis Bodl. XVII, de quo vid. Catal. Cod. Aeth. Bibl. Bodl. Ox. p. 32 et 33. — Librum *Genzat* (መጽሐፈ፡ ግንዘት፡) i. e. rituale in exsequias celebrandas perlegimus in codice Tubingensi membranaceo, 162 foliorum, Fasilidae regis aetate scripto; recensionem exhibet permultis foedissimae superstitionis additamentis depravatam. — Codex quem sub titulo *Kedr* citavimus, Tubingensis, chartaceus, 90 foliorum, plures exhibet libellos, sc. 1) f. 1—39 መጽሐፈ፡ ቄድር፡ (de quo nomine vid. lexicon c. 465) de ritibus qui in repurgandis lapsis adhibendi sunt; in eo etiam ጸሎት፡ እግዝእትነ፡ ማርያም፡ ድንግል፡ ዘጸለየት፡ ባቲ፡ በውስተ፡ ሀገረ፡ ባርቶስ፡ et alia superstitiosa hujus generis (de quibus vid. Lud. Comm. ad Hist. p. 349 et Zeitschrift für die Kunde des Morgenlandes 1844. Bd. 5 S. 183) continentur; 2) f. 39—45 መጽሐፈ፡ ባሕርይ፡ sive ritus et orationes ad unctionem aegrotorum (ሰመይናሃ፡ መጽሐፈ፡ ባሕርይ፡ እስመ፡ ቃለ፡ መለኮት፡ ይእቲ፡); 3) f. 45—86 fragmenta e libro poenitentiali, Faus Manfasâwi dicto. — *Preces*

Matutinas nominavimus libellum, qui in Cod. Mus. Brit. XX n. 1 et XXI n. 1, a continetur; Aethiopice inscriptus est ኪዳን ፡ ዘነግህ ፡, et partes ejus etiam in Kidân libro supra laudato leguntur; perpauca ex eo sumsimus. — De Deguâ et Mavâs'et infra tractabitur.

b) E *libris exegeticis* delegimus *Chrysostomum* i. e. Joannis Chrysostomi homilias in Pauli epistolam ad Hebraeos XXXIV, sub initium saeculi XVI[i] ex Arabica versione (saeculo XI facta) in Geez translatas. Cum editione Graeca accuratius quam exspectaveris consentiunt; dictio quamquam ad Arabismum vergit pure Aethiopica est nec nisi rarissime sermonem Amharicum redolet. Singulae homiliae divisae sunt in duas partes, sc. partem exegeticam (ድርሳን ፡), et paraeneticam (ተግሣጽ ፡); illam siglo *Hom.*, hanc *Tags.* allegavimus. Usum fecimus codicis Tubingensis, membranacei, 150 foliorum, diligenter exarati.

c) De rebus *monasticis* tractatur in libro, qui *Philexius* inscriptus est, sub initium saeculi XIV in Geez translato, de quo vid. Zeitschrift der deutschen morgenländischen Gesellschaft 1847 Bd. 1 S. 24 ff. Adhibuimus codicem Stuttgartiensem (quondam Tubingensem), et singulos locos secundum ordinem quaestionum 244 in hoc libro propositarum allegavimus. — De *Regula Pachomii* vid. supra col. VII.

d) E libris qui ad theologiam *dogmaticam* pertinent, praeter Cyrillum (de quo vid. supra col. VII), excerpsimus librum magnae molis celeberrimum, qui *Haimânôta-Abau* inscriptus est (de quo videre licet Catalogum Cod. Aeth. Mus. Brit. p. 13 — 19), non totum sed singulas tantum ejus partes, quarum apographa habemus e codice quondam in Bibliotheca Societatis Indiae Orientalis Londini asservato. Duos libellos qui in eo exhibentur de rebus dogmaticis (sunt Fides Jacobi Baradaei et Athanasius de Trinitate) nec non Mafshafa Ṭomâr operi praefixum etiam sigillatim citavimus. Praeterea totum et diligenter perlegimus መጽሐፈ ፡ ምሥጢር ፡ i. e. *librum Mysterii* (M. M.), saeculo XV tempore Isaaci regis (at secundum Chronicon Liq Atqu tempore Zar'a Jacob regis) in Abyssinia a Georgio quodam compositum, in quo 27 haereses fusius exponuntur et scite refutantur. Etiam strophas poëticas continet. Bene et eleganter conscriptus et optimis ecclesiae Aethiopicae monumentis adnumerandus est. De eo videre licet Zeitschrift für die Kunde des Morgenlandes 1844 Bd. 5 S. 194 — 196 et d'Abbadie Catalogue p. 54 — 59. Usi sumus codice Basileensi chartaceo, 372 foliorum.

e) Ad *philosophiam* pertinet መጽሐፈ ፡ ፈላስፋ ፡ ጠቢባን ፡ seu liber *Falasfa*, qui ex Arabico sermone translatus collectaneas sententias sapienter dictas (philosophorum et physicorum aliorumque virorum tam ethnicorum quam Judaeorum et Christianorum) exhibet; eum legimus in codice Tubingensi chartaceo, 84 foliorum.

f) *Juris civilis et canonici* institutiones continentur libro *Fetḥa Nagast*, qui ineunte saeculo XIII ab Abu Isaac Ben Elassal in Aegypto Arabice compositus, saeculo XV in Geez translatus, novissimis temporibus a juris-consultis Abyssinis varias retractationes et immutationes subivit (vid. Catalogum Cod. Aeth. Bibl. Bodl. p. 21 — 30; d'Abbadie Catalogue p. 184 seq.). Dictionis genere non mere Aethiopicus est, sed ad linguam infimae aetatis inclinat. Exemplar, quo usi sumus, Rüppellianum (vid. Rüppell Reise Bd. 2 p. 185 — 188) membranaceum, sub finem saeculi XVII exaratum, asservatur in Bibliotheca Francofurtensi.

g) Multas voces quae ad *mathematicam*, *astronomiam*, *chronologiam* pertinent excerpsimus 1) ex *Abushaker* opere chronographico, saeculo XIII in Aegypto composito, posthac in Geez translato, cujus apographum habemus e codice Musei Britannici factum; de eo vid. Catalogum Cod. Aeth. Mus. Brit. p. 41 — 45; 2) e variis libellis et tractatibus de *Computo ecclesiae Aethiopicae*, qui variis libris Mss. (maxime codici Cyrilli, qui quondam in Bibliotheca Societatis Indiae Orient. Londini asservabatur) adjecti inveniuntur, quorumque quidam in Lud. Comm. Hist. p. 385 seq. et in Scaligeri opere de emendatione temporum editi sunt.

h) Nonnulla *artis medicinalis* vocabula hausimus e libello pusillo, 35 foliorum *Mafshafa Faus* dicto, in lingua aethiopico-amharica conscripto, qui quondam in Bibliotheca Societatis Ind. Orient. Londini asservabatur.

i) *Historica* sunt, praeter Abushakeriani operis partes quasdam, liber *Pseudojosephi* et Chronicon Axumiticum. Josephi Ben Gorion ዜና ፡ አይሁድ ፡ i. e. historiam Judaeorum quae, e lingua Arabica in Aethiopicam versa, res Judaeorum inde a Cyri regno usque in Hierosolymorum eversionem Romanam comprehendit, perlegimus in codice Francofurtensi bene exarato (qui p. 1 — 269 libros V. T. historicos, Reg. Paral. Ezr. Tob. Judith Esth. continet) p. 272 — 382. Liber quem sub titulo *Chronici Axumitici* citavimus est codex XXVI bibliothecae Bodleianae, quo 1) f. 1 — 88 Kebra-Nagast, liber celeberrimus, in laudem et gloriam Axumae metropolis et regiae Abyssinorum stirpis sub finem medii aevi confictus, Aethiopice bene et eleganter conscriptus, 2) f. 89 — 105 varia documenta ad res Axumiticas et Aethiopicas pertinentia exhibentur (vid. de eo Catalogum Cod. Mss. Aeth. Bibl. Bodl. p. 68 — 73). Hujus codicis partem plurimam descriptam habemus. — Caeteros *libros historicos bibliothecae Bodleianae*, a J. Bruce allatos, in quibus res Aethiopiae describuntur, sc. Cod. XXVIII — XXXII (vid. Catal. p. 74 — 82), quondam Oxonii peregrinantes obiter perlustravimus, et particulas quasdam (maxime ad res antiquiores pertinentes) descripsimus, nec non varia vocabula memorabilia in schedis nostris notavimus. Quorum excerptorum etiam in lexico nostro usum fecimus; eos denuo et diligentius perlegissemus, si eos assequendi ulla nobis fuisset facultas. Caeterum in dictione eorum quibus res Aethiopiae descriptae sunt librorum multa sunt Amharica immixta, quare Abyssini ipsi linguam horum librorum, nempe ልሳነ ፡ ታሪክ ፡ seu linguam Chronicorum, a lingua vere Aethiopica distinguere solent. Codices Bruciani Bodleianae bibliothecae magis ad Aethiopismum vergunt, Rüppelliani magis Amharici quam Aethiopici sunt. Ex unico codice Francofurtensi illo, quem E. Rüppell Reise II. p. 336) große Chronik des Lik Atkum (rectius Liq Atqu) nominavit, nonnulla, sed pauca tantum in libro nostro recepimus.

l) Ad *vitas Sanctorum* referuntur Synaxaria et multi libri libellique qui Gadel vocantur, nec non libri Maccabaeorum fictitii. *Synaxariorum* (de quibus vid. Catalogum Cod. Aeth. Bibl. Bodl. p. 36 — 68) volumina duo, quae in bibliotheca Tubingensi exstant, membranacea sedulo perlustravimus et excerpsimus. Versa sunt ex Arabico opere, saeculo XIII° in Aegypto composito, sed ab Aethiopibus saeculorum sequentium retractata et aucta. Dictio quamquam Arabismum redolet bene Aethiopica est. Actis Sanctorum ad singulos singulorum mensium dies strophae quaedam

poëticae additae sunt, quae non omnes sed plurimae cum strophis illius libelli, quem Ludolfus *Encomium coelestium et terrestrium* nominavit (nunc asservatur in Bibl. Bodl., vid. Catal. p. 36) et in lexico crebro allegavit, consentiunt sed multas praebent lectiones variantes. Exemplaris Tubingensis partes aliae diligentius, aliae negligentius exaratae sunt. — E magno librorum qui *Gadel* vocantur numero pauci tantum nobis praesto erant: Gadela Adam in Cod. Tubingensi (de quo vid. nostram versionem et commentationem in H. Ewald Jahrbuch der biblischen Wissenschaft V. 1853 p. 1—144), et G. Abba Karazun in Cod. Abbadiano CLXXIV, deinde nostra excerpta e Codd. Mus. Brit. XLV—XLVIII, sc. e G. Tacla Haimanot et G. Tacla Zion (XLV), G. Za Michael Aragâwi (XLVI), G. Abba Johanni (XLVII), G. Gabra Manfas Qedûs (XLVIII), denique excerpta e codice Gadela Lalibela qui quondam in Bibl. Societ. Ind. Orient. asservabatur: ex hoc varia vocabula architectonica hausimus. — Ejusdem farinae est liber *Maccabaeorum* (in plures sectiones divisus) ficticius, quem loco genuinorum librorum Maccabaeorum codicibus Bibliorum appingere solent. In eo exponitur martyrium trium Judaeorum qui sub rege quodam ጺሩጺይዳን፡ (i. e. Tyro et Sidone) passi perhibentur: variae ibi de immortalitate animae et resurrectione mortuorum nec non de historia Israelitarum biblica expositiones et paraeneses continentur. Verae Maccabaeorum historiae ne vestigia quidem in eo reperiuntur. Legimus codicem Abbadianum LV.

m) Inter *opera poëtica* eminent hymni ecclesiastici qui in libris Mavâs'et et Deguâ dictis continentur et tam antiquioribus quam melioribus scriptis annumerandi sunt: de iis vid. Catalogum Cod. Aeth. Mus. Brit. p. 32—38. Antiphonarium quod *Mavâs'et* dicitur totum perlegimus in Cod. Tubingensi; thesauri *Deguâ* dicti exemplar nobis deerat, sed excerpta et singularum partium apographa habemus e praestantissimo codice, qui in bibliotheca Societatis Brit. ad Biblia evulganda institutae asservatur: ex iis quidquid in lexico allegatum est hausimus. — De strophis Synaxariorum poëticis, quas cum Ludolfo *Encomia* nominavimus, vid. supra sub litera *l*. — Ex aliis carminibus quorum multa habent, pauca quaedam eaque praestantiora delegimus, sc. 1) preces ad Deum quae ab ኦእግዚአብሔር፡ጠቢበ፡ጠቢባን፡ incipiunt et *Tabiba Tabibân* appellantur, 102 stropharum (collatas e Cod. Bodl. XVIII, Mus. Brit. LVI et LVII); 2) preces quae a ስብሐት፡ለከ፡ *Sebchat laca* incipiunt, e Cod. Bodl. XVIII; 3) carmen ad communionem sacramenti altaris celebrandam quod, cum a ማኅበረ፡ምእመናን፡ incipiat, *Mâchbara Me'manân* vocamus, 21 stropharum, e Cod. Bodl. XVIII et Mus. Brit. LVII collatum; deinde quaedam poëmata quae nos *Salâm* nominavimus, Abyssini autem መልክእ፡ i. e. imagines vocant, quia in singulis eorum strophis singula Sanctorum membra laudantur, sc. 4) Salâm ad 318 Patres Nicaeae congregatos dictum, 16 stropharum, e Cod. Bodl. XVIII; 5) Salâm ad Mariam I, 43 stropharum, collatum e Cod. Bodl. XVIII f. 47—62 et Cod. Mus. Brit. LVII; 6) Salâm ad Mariam II (quod non መልክእ፡ est), 7 stropharum, e Cod. Bodl. XVIII f. 62. 63; 7) Salâm ad Mariam III, 58 stropharum, e Cod. Mus. Brit. LXX; praeterea 8) hymnos qui in Cod. Mus. Brit. LIII f. 52—63 continentur.

n) His omnibus accedunt quidam *libelli alii*, qui quamquam non multa tamen aliquot vocabula lexico nostro contulerunt: 1) fragmentum *Apocalypseos Mariae* de rebus futuris quae a Joanne Apostolo scripta perhibetur, e Cod. Mus. Brit. XLVII; 2) *Visio Baruch* ficticia, in Abyssinia conscripta, e Cod. Mus. Brit. XIX; 3) ፍካሬ፡ኢየሱስ፡ (*Fekâre Iasus*) i. e. Expositio Jesu de rebus futuris, saeculo XV conscripta, e Cod. Mus. Brit. XVIII; 4) ጥበበ፡ሳቤላ፡ *Sapientia Sibyllae* ficticia, e Cod. Mus. Brit. V; 5) ውዳሴ፡ማርያም፡ *Laudes Mariae* in septem hebdomadis dies e Cod. Mus. Brit. III; 6) መጽሐፈ፡ንስሓ፡ *Formula confessionis* peccatorum, libellus amharizans, e Cod. Mus. Brit. LVII. — Praeterea e variis Musei Britannici et Bibliothecae Bodleianae codicibus quos quondam in Catalogis nostris descripsimus singula vocabula allegavimus. — Libris prelo impressis qui enumerati sunt adde Ludolfi Historiam Aethiopicam et Commentarium, Theodori Petraei proverbia Aethiopica Jonae prophetae 1660 edito subjuncta, Ant. d'Abbadie Catalogue de Manuscrits éthiopiens Par. 1859.

o) De Vocabulariis Aethiopico-Amharicis infra plura dicemus.

Ex hoc scriptorum quae perquisivimus conspectu plurimos eorum quibus Ludolfus utebatur librorum a nobis denuo pervestigatos et excerptos esse elucet. At nonnulli Ludolfo erant fontes, ad quos nobis nullus erat aditus, nempe 1) Liber Mysteriorum coeli et terrae, 2) Manuscriptum Colbertinum, 3) Homiliae et Vitae Sanctorum qui in Codice Bibliothecae Berolinensis inveniuntur. Alios habebat quos ab ipso diligenter excerptos denuo perlustrare non operae pretium esse censebamus, Organon Mariae, Ssalôta Reqêt (at vid. supra sub litera *a* de libro), Homiliam Chrysostomi de Nativitate Christi Lugd. Bat. 1660 a Th. Petraeo editam. Ex utroque librorum genere quaecumque Ludolfus in suo lexico protulit, nec non quae auctoritate Gregorii Aethiopis proposuit, ea omnia in nostro opere iterum exscripsimus.

2. *Exponitur quibus auxiliis in definiendis vocabulorum significationibus usi simus.*

Lexicographi est non tantum vocabula colligere sed etiam eorum significationes recte definire. Qua in re via complanata est a Ludolfo. Plurimorum enim eorum quae communi usu detrita sunt verborum potestatem ab eo recte constitutam esse nemo infitiabitur. Tamen multa restabant facienda. Primum enim verborum pronominalium et vocularum illarum quas particulas, conjunctiones, praepositiones, interjectiones dicunt expositionem Ludolfus vix delibavit. At magni momenti sunt hae voces et linguae pars haud contemnenda, nec quisquam suo munere rite functus existimabitur qui uberiorem et accuratiorem earum descriptionem omiserit. Deinde magnus est verborum numerus quae Ludolfo cum incognita essent exponi non poterant. Denique etiam eorum quae novit verborum haud ita pauca sive falso sive minus recte interpretatus est [1]), quia auctoritate non satis fida nitebatur vel quia loci probantes quas inspicere licebat ambigui et obscuri erant; in aliis interpretandis ipse cum auctore suo haesitavit; aliorum significationes recte quidem invenit sed non omnes; etiam formarum quarumdam vim (ut stirpis verbalis IV, 1. 2) non semper assecutus est. Multa igitur novanda et emendanda erant, omnia autem retractanda.

1) Exemplis sint ሀርበዴ፡ለሀየ፡ለመጸ፡ሐብቀቀ፡ሚሬክ፡ሠጠየ፡ተማልሀ፡ሰሐ፡ቀሠፋይ፡ቈጢጥ፡በረረ፡ተፈየ፡ድኅክ፡ al.

1) Quo in negotio perficiendo maxime nobis auxilio erant ii libri qui non Aethiopice tantum sed etiam in alia lingua, potissimum qui Graece adhuc exstant. Permultos enim Aethiopum libros eorumque quos in lexico excerpsimus plurimos ex aliis linguis in Geez versos esse e conspectu quem supra dedimus apparet. Hi omnes si cum libris ipsis unde versi sunt comparari potuissent, nemo non videt quantum utilitatis inde redundasset. Sed aliter se res habet. Nam licet multi sint libri Aethiopici ex Arabica vel alia orientali lingua translati, tamen ne unius quidem exemplar Arabicum vel in alia lingua orientali conscriptum assequi potuimus. Nulla enim typis edita sunt; alia exstant quidem manuscripta in variis Europae bibliothecis (ex. gr. Arabice: Synaxaria, Haimânota-Abau, Fetha Nagast, Chrysostomus, Didascalia) sed a nobis inspici non poterant; alia autem deperdita vel nondum in Europam transportata sunt; denique ubi exemplar Hebraeum (Pseudojosephi) vel Latinum (versionis Canonum Nicenorum ex arabica lingua ab Abraham Echellensi factae in Mansi II p. 981 seq.) vel Syriacum (quarumdam Gadela Adam et Clementis particularum in Journal Asiatique V^e série, t. II p. 439 seq.) consuli poterat, parum cum versione Aethiopica consentiebat. At qui e libris Graecis versi sunt, eorum exemplaria Graeca et conservata et typis edita sunt, non omnium quidem sed plurimorum: biblicos dicimus exceptis pseudepigraphis et Cyrilli partem maximam; accedit Chrysostomus qui quamquam ex Arabico versus tamen mirum quantum cum Graeco concordet. Aliorum fragmenta quidem sive Graeca sive Latina supersunt, ut Henochi, Hermae, Jubilaeorum (in libro: Monumenta sacra et profana e codic. Bibl. Ambrosianae t. I, fasc. I ed. Ceriani, Mediol. 1861. 4^0), Regularum Pachomii; aliorum versio Latina (e Graeco facta) tota exstat, sc. Hermae et IV Ezrae. Eodem referenda est Bibliorum Aethiopicorum recensio novissima ea, quae e libris Hebraeis facta est. Horum igitur librorum versionem Aethiopicam cum editionibus Graecis (vel Latinis et Hebraeis) conferre licebat. Quod commodissime cecidit. Illi enim libri (exc. Chrysostomo) ut antiquissima literarum Aethiopicarum monumenta ita ea sunt, quae vocabulis raro obviis vel obsoletis et obscuris maxime abundent et locos intellectu difficillimos contineant. Neque eorum locos tantum obscuriores, illa comparatione instituta, illustrare licet, sed etiam in earum quae per se minime obscurae sunt vocum et phrasium significationibus accuratius definiendis et in synonymis recte distinguendis multum adjuvatur qui quid Aethiops exprimere voluerit ex ipso libro Graeco (vel Latino et Hebraeo) eruere potest. Quam ob rem nostrum esse censebamus ut omnes illos libros accurate cum eorum fontibus compararemus.

Tamen ne hoc quidem auxilium omnibus definiendis sufficit nec sine cautione quadam adhibendum est. Quamquam enim Aethiopes librorum interpretes linguae Graecae peritissimos, multo peritiores sane quam exspectaverimus, se praebent, tamen inveniuntur loci in quibus verba Graeca non satis intellexerunt neque recte reddiderunt. Accedit quod in interpretandis libris modo fidem verborum pressius secuti sunt, modo sensum magis quam verba exprimenda sibi proposuerunt. Praeterea fieri potuit nec raro factum est, ut aut loci quidam Graeci in nostris editionibus aliter legerentur atque ab Aethiope lecti sunt, aut in ipsa versione Aethiopica lectio genuina posthac depravaretur vel alii cederet. Quae omnia circumspicienda sunt si quis hoc auxilio uti voluerit. Itaque nobis quidem non satis fidum videbatur, iis vocibus Aethiopicis quae in uno tantum loco occurrunt eandem quam vox Graeca ei respondens habet potestatem attribuere, ni eandem ei infuisse aliis quoque indiciis (ut etymo [1]) vel traditione [2]) Aethiopum) firmatur [3]). At ubicumque eandem vocem Graecam in libris variis vel qui a variis interpretibus versi sunt eadem voce Aethiopica redditam reperimus, de vera ejus significatione non erat quod dubitaremus [4]).

2) Auxilium alius generis a philologicis et exegeticis Abyssinorum ipsorum traditionibus petitur. Geez enim dum viva erat lingua, literatorum institutionibus ad eam addiscendam vix opus erat; sed postquam populus linguam dediscere et Amharice loqui coepit, studia quaedam philologica non poterant non emergere. Et cum Geez, etiam per ea quae sequebantur tempora, linguae sacrae et literariae dignitatem obtinere non desineret, exstiterunt literatores qui eam in scholis docebant librorumque interpretes se profitebantur. Quae studia quamvis labentibus saeculis magis magisque decrescerent, tamen viri hujus generis, መምህራን፡ i. e. doctores dicti, etiamnunc in Abyssinia reperiuntur, et antiquae linguae scientia quantulacumque usque ad nostram aetatem per eos conservata est. His literatorum vel doctorum studiis ut grammaticae initia debentur, ita constans quaedam librorum interpretandorum ratio formata est quae, primitus institutionibus scholasticis per docentium et discentium successiones tradita, posthac etiam literis consignata est. Neque tamen moris erat versiones librorum Aethiopicorum in linguis vel dialectis vernaculis conscribere [5]), sed locorum tantum difficiliorum vel verborum obsoletorum interpretamenta marginibus eorum in quibus occurrunt librorum adscribere vel talium interpretamentorum compendia brevia singulis libris praefigere vel subjungere. Permulti libri manuscripti, maxime biblici, ejusmodi glossis vel glossarum compendiis instructi sunt. Etiam nominum peregrinorum sive propriorum sive appellativorum interpretatio ab illis literatoribus tentata est. Denique postquam inscitia sacrae linguae magis crevit, in usum discipulorum alia quoque vocabularia, ሰዋስው፡ dicta, composita sunt, in quibus etiam vulgaria et tritissima vocabula Amharice exponuntur. In his igitur glossis vel glossariis et vocabulariis domesticam Abyssinorum traditionem de significationibus verborum Aethiopicorum contineri jure dixeris. Eamque satis constantem fuisse, e consensu variorum qui nunc exsistunt hujus generis libellorum conjicere licet: etiam quae Gregorius Aethiops de interpretatione verborum difficiliorum duobus abhinc saeculis Ludolfo communicavit, fere omnia cum iis quae nos in vocabulariis legimus concordant. Ubi vero de vocabulorum expositione variae doctorum opiniones obtinebant, hujus generis variationes etiam in vocabulariis annotatae esse solent, ut: መስተሀብብን፡ ዘ፡ (i. e. ዘውእቱ፡ vel ዘብሂል፡) ጸሬናዮን፡ ወቦዘ፡ (i. e. ወቦ፡ ዘይብሉ፡) ተጸሐልዮን፡, vel ሰንበልት፡ ዘ፡ ጦስኝ፡ ሰንበልሂ፡ ይ፡ (i. e. ይ

1) ut II ሰቈረ፡, ማእን፡, ረምሐ፡ al.

2) ut አስተማወጸ፡, ተሀውገ፡ al.

3) Exemplis sunt ስጉዱ፡, ምማት፡, II ሚሰ፡, መጉጸ፡, ተቀብዮ፡, ቈጸልሰ፡, II ብሕሳሒ፡ al.

4) Exempla habes sub መኰየ፡, አስበብ፡, ትሰሬር፡, II ዐቀብ፡

5) quae in bibliotheca Abbadiana exstant librorum interpretationes Amharicae (ut Cod. CLIV. CLVI. CLVII) novissimae aetatis esse videntur.

ዉብሉ፡), vel ናብሊስ፡ዉብእዛ፡ዉብ፡ (i. e. ዉብሂል፡) ቃጭል፡ዉብእዛሰ፡ ጸናጽልሂ፡ይ፡ (i. e. ይዉብሉ፡). De his vocabulariis consulere licet Ludolfi Hist. I, 15, 34. IV, 2, 3; Comm. p. 34. 209. 556, et descriptionem eorum uberiorem in Catalogo Cod. Aeth. Mus. Brit. p. 58—60. Exemplaria quibus nos usi sumus sunt Cod. Mus. Brit. LXX et LXXII secundum nostra apographa, et Cod. Tubingensis (de quo vid. Zeitschrift der deutschen morgenländischen Gesellschaft I. S. 41 ff.); alia in aliis bibliothecis exstant, sed plura comparare operis pretium non fore censebamus. Praeterea glossaria quaedam variis libris biblicis et Cyrilli operi (de quo vid. supra c. VII) annexa nec non glossas quasdam in margine librorum adscriptas in nostram rem convertimus. Denique Antonius d'Abbadie in sua bibliotheca habet libellum Cod. CCXXVIII, in quo radices linguae Aethiopicae secundum ordinem literarum in quas exeunt (a literatore quodam Gondariensi) contextae continentur; ex eo excerpta quaedam benignissime nobis communicavit. Sed multae harum radicum videntur spuriae et e nominibus, etiam peregrinis, nonnumquam rudissime petitae (ut ሰር ኬመ፡ i. e. ለምጽ፡ኪወጸ፡ de qua vid. nostrum lexicon c. 1402 sub ሱዐሪም፡).

Haec igitur monumenta quamquam diligenter consulere consuevimus, tamen adjumenta quae inde petivimus nec ita multa nec magna erant. Nam expositiones verborum usu detritorum quas exhibent nimis vagae et mancae sunt, nec ad significatus accurate definiendos sufficiunt. De nominibus peregrinis (ut vasorum, ponderum, mensurarum, instrumentorum, animalium, plantarum) hallucinationes magis et conjecturas quam veras definitiones venditare solent. Nec nisi in expediendis verbis nominibusve rarioribus et obscurioribus aliquantum utilitatis ex iis percipere licuit. Quamquam ea quoque arctioribus circumscripta est finibus. Tantum enim abest, ut omnes glossae a literatoribus propositae e genuina linguae scientia antiquitus tradita haustae sint, ut earum plures nonnisi conjecturis exegeticis, tam veris quam falsis, nitantur (vid. ex. gr. ተፈየ፡). Accedit quod etiam multa vocabula Amharica quibus Aethiopica exponuntur nobis quidem obscura sunt nec prius intelligi possunt, quam lexicon Amharicum, Ludolfiano et Isenbergiano multo magis completum, editum fuerit.

At alia quoque est ratio, qua illis monumentis in lexico elaborando adjuti sumus. Plura enim in iis recensentur vocabula quae in libris quorum perlustrandorum facultatem habuimus non reperiuntur: eorum quaedam licet lectionibus corruptis originem traxerint, tamen reliqua in aliis libris vere occurrere satis probabile est. Quare ea in lexico recipere non dubitavimus, sed cum testimoniis non probata sint, eorum plurima sub calcem lexici in Appendice I recensere maluimus. Praeterea variis in locis ubi fides nostrorum codicum addubitanda videbatur, glossaria cum eandem vocabuli lectionem praeberent nobis subsidio venerunt.

3) Auxilium autem multo magis fructuosum et fidum ex ipso librorum studio petivimus. Quidquid in describendis variis singulorum verborum significationibus earumque tenuioribus discriminibus profecimus, potissimum sensu librorum subtiliter investigato et usu loquendi qui cuivis auctori proprius est diligenter observato effectum est. Etenim si quis linguae et grammaticae scientia et artis exegeticae peritia satis imbutus libros accurate perlegerit, non erit dubium, quin ei etiam illae phrases et verborum formae vel significationes quae in lexicis nondum notatae sunt longe plurimae per se perspicuae pateant, etiamsi versiones librorum vel exemplaria e quibus versi sunt consuli nequeunt. Quae cum in aliis quoque linguis et literis pariter se habeant, uberius exponere nihil opus est. Sunt quidem in quovis libro manuscripto, ni accuratissime exaratus sit, loci obscuriores vel plane non intelligendi, quia lectiones depravatae sunt, sed eos, nisi ex aliis libris emendari potuerint, missos facere nihil interest. Sunt quoque vocabula obscuriora vel verba technica quae quid sibi velint non ultro apparet, sed quae in alio libro minus liquent, in alio illustrata inveniuntur, et dummodo caetera auxilia quae laudavimus et laudabimus cieantur, pauca sane inexplanata relinquentur. Libri autem ex Arabico sermone translati vel ad linguam Amharicam vergentes ut bene intelligantur, etiam istarum linguarum scientiam quandam requiri nemo non videt.

4) Ad illustranda nomina animalium plantarum utensilium et vocabula quaedam technica (ut musicae) etiam itineraria peregrinatorum et varios Europaeorum libros in quibus singula describuntur vel exponuntur (ut Renaudot opus de liturgiis orientalibus, Scaliger opus de emendatione temporum, Description de l'Egypte al.) consulebamus.

5) His auxiliis quae enarravimus aliud denique accedat necesse est, sc. etymorum investigatio. Sed de hac singulatim disserendum est.

3. *Disseritur de etymorum investigatione et aliarum linguarum comparatione.*

1) Etymorum scrutationem et aliarum linguarum comparationem ut ne intactas praetermitteremus, variae nos monebant rationes. Primum enim ad ipsa vocabula rite digerenda necessariae sunt. In lexicis linguarum Semiticarum quae vocabulorum literis vel syllabis praefixis formatorum copia ingente abundant singula vocabula secundum ordinem radicum et literarum radicalium digerenda esse inter omnes constat, nec nisi qui inscitiae et inertiae tironum magis quam laudi disciplinae consulunt laudabilem illum morem, fere omnibus probatum, etiamnum negligunt. Radices autem ad quas singula vocabula referenda sunt quamquam plerumque e legibus formationis grammaticis ultro patent, tamen nonnumquam accidit, ut cognitu difficiliores sint nec sine exploratione etymorum inveniri possint [1]. Deinde etiam significationibus verborum definiendis etymorum scientia aliarumque linguarum comparatio sive utilissima sive necessaria est. Sunt enim verba quae varias pluresve habeant significationes; earum quae sit prima, quae derivatae, nonnumquam ei tantum disceptare licet, qui etymon perspexerit [2]; sunt alia quorum potestas nisi etymo respecto accuratius constitui non potest [3], et nobis quidem multorum verborum in uno duobusve tantum locis obviorum significatus non indubius nec satis confirmatus esse

1) ut ቃዕከ፡እስኪት፡አስሐትያ፡አራራይ፡ዐንዐው፡ድቡት፡ ድዱ፡ግብት፡ al.

2) ex gr. መስሐግ፡አብደ፡ተዐገለ፡ተዐገሠ፡ገልዐ፡አግመረ፡ ጸንሐ፡ጸንዐ፡ፈቀደ፡ፈጸመ፡ al.

3) ut ሀርበደ፡ሐብቀቀ፡ሥጥየት፡ቀሠፋይ፡ማኀፈር፡ዘር ዘረ፡ግእዘ፡ያገ፡ዐዓዕ፡ al.

videbatur nisi etymologica quoque ratione comprobandus erat [1]); aliorum de quibus etiam traditio exegetica deest sensum nonnisi via etymologica assequi poteramus [2]). Accedit quod etiam ad orthographiam constituendam multarum radicum etyma vel convenientia cum aliis linguis respicienda erant (vid. infra de orthographia). Praeterea etymorum studium per se ipsum expetendum videtur. Nam ut cujuslibet scientiae finis in eo positus est, ut ad intimas rerum causas penetret, ita etiam ei qui in describendis linguae copiis scientiam linguarum omnem pro parte virili promovendam sibi proposuerit non id tantum quaerendum est, quibus nominibus res singulas appellare consueverint homines, sed etiam quas in iis appellandis secuti sint rationes et quas significationum mutationes singulae voces, dum in ore populi vivae essent, subierint. Quas quaestiones qui tentaverit, ei multa inde redundabunt scitu dignissima, quae ad populorum ingenia varia vel ad linguarum historiam pertinent. Denique specialis quaedam erat causa quae ad tractandas has quaestiones nos impelleret. Fuerunt enim nec etiamnum desunt, qui linguae Aethiopicae copias ab indole linguarum Semiticarum aliquantum alienas et permultis vocibus peregrinis, maxime Africanis, permixtas censeant; sunt etiam alii, qui Aethiopicae linguae copias Hebraicae Aramaicae Arabicae copiis dignitate antiquitatis non pares sed fere omnes longe inferiores et nimis depravatas judicent. Quod utrumque verum esse in Grammatica nostra negavimus, et in lexico conscribendo id quoque spectavimus, ut singula linguae vocabula et vere Semitica esse et reliquias antiquissimi temporis permultas in se continere demonstraremus. Iis autem qui linguae Aethiopicae prosapiam vere Semiticam nobiscum agnoscunt gratum nos facturos existimabamus, si singulorum verborum proxime vicina et cognata, quae in aliis linguis Semiticis sunt, eruere tentaverimus.

At difficillimum erat hoc negotium nec via ab aliis literatis satis munita. In caeterarum enim, excepta Hebraea, linguarum lexicis etymologia miserrime neglecta jacet, et in solvendis Aethiopicae ipsius linguae quaestionibus etymologicis non multi sunt qui operam suam collocaverint. Ludolfus ipse in Syllabo vocum harmonicarum quem lexico annexuit ea tantum verba Aethiopica quorum harmonia cum caeteris linguis cuivis obvia erat recensere satis habuit, neque omnia quae proposuit probata sunt. Alia quaedam verba singula alii tractarunt majore vel minore cum successu [3]). Sed verborum pars plurima eaque difficilior a nemine tentata remanebat. Nihilominus impigre hoc negotium capessere non dubitavimus, neque est quod operae ei impensae nos poeniteat. Et ab initio quidem de verborum etymis et harmonia cum caeterarum linguarum verbis paulo fusius tractare instituimus; mox autem, ne libri volumen justo magis extenderetur, summa adhibenda erat brevitas.

2) In omnibus igitur iis verbis quae eadem in caeteris linguis Semiticis usitata sunt voces harmonicas annotare satis habebamus, nec raro ad Gesenii thesaurum provocabamus qui de eorum etymis et consensu cum aliis linguis diligenter inquisivit. At permultas radices multaque nomina habent Aethiopes, quae in caeteris linguis eadem non inveniuntur. Ea omnia Geez linguae ita propria esse, ut eorum ne vestigia quidem in caeteris supersint, quis crediderit? Caeterarum enim linguarum Semiticarum si quis comparationem alius cum alia instituerit, facile inveniet, hereditatem communem quam e lingua primitiva acceperunt in nulla tam fide conservatam esse, ut nec ejus partem aliam perdiderit, aliam plus minusve transformaverit. Eandem Geez sermonis rationem fuisse ultro suspicamur, nec aliter se res habet. Plurima eorum, quae leviter observanti Aethiopibus propria et a reliquorum Semitarum linguis aliena videntur, altius scrutanti ex eadem prosapia prognata, quamquam transformata vel nova quadam ratione exculta esse apparebit. Tales autem linguae transformationes et numero et genere aliquantum discrepare ab iis, quas lingua apud alios Semitas subivit, nemo mirabitur, dummodo eam a communi matre prius, quam caeteras, avulsam esse et propriae suae indoli per longius temporis spatium indulsisse respexerit.

Varia autem sunt *transformationum* genera: transformationes sive literarum singularum sive radicum ipsarum, et transpositiones literarum radicalium.

Literarum permutationes quae in linguis Semiticis obtinere solent a Gesenio in Thesauro (Hebraeae potissimum linguae respectu habito) ad singulas alphabeti literas annotatae sunt. Nos ipsi in grammatica § 24—32, quales et quam variae in Geez lingua obtineant, describere tentavimus, et quamvis exempla ibi proposita non omnia etiam nunc tueamur, tamen eadem repetere taedet, nec nisi pauca, maxime quae ad permutationes rariores pertinent, hic adjiciamus. *Gutturales* **አሀሐ** nonnumquam e literis mutis [1]) et sibilantibus [2]) extenuatae sunt; **ሀሐዐ** etiam literae *r* aliarum linguarum respondent [3]); literas **አ** et **ሀ**, **አ** et **ዐ**, **ሀ** et **ሐ** et **ኀ** inter se ipsas vicinas esse satis notum est, sed etiam **ዐ** et **ኀሐ** nonnumquam permutantur [4]). *Palatales* **ገከቀ** non tantum inter se ipsas facile alia in aliam transeunt, sed etiam gutturalibus **ሐኀዐ(ሀ)** affines sunt et crebro cum iis permutantur [5]). Literae Arabum غ praeter **ዐ** etiam **ቀ** [6]) et **ከ** [7]).

1) ut **መርዝም፡ ተመርሰ፡ አቃረየ፡ ተዐውገ፡**

2) ut **ምልማን፡ አሬሬይ፡ ኀበይ፡** al.

3) *J. A. B. Dorn* de psalterio Aethiopico 1825; *H. Hupfeld* in Exercitationibus Aethiopicis 1825; *Gu. Gesenius* in thesauro linguae Hebraeae; *F. E. Ch. Dietrich* Abhandlungen für semitische Wortforschung 1844; *H. Ewald* Lehrbuch der hebräischen Sprache, VI Ausg. 1855 et in aliis scriptis passim; *F. Tuch* de Aethiopicae linguae sonorum proprietatibus quibusdam 1854; de Aethiopicae linguae sonorum sibilantium natura et usu 1854; *nos ipsi* in Grammatik der äthiopischen Sprache 1857; *W. Wright* the book of Jonah 1857; *E. Schrader* de linguae Aethiopicae indole 1860.

1) **አኀረ** et **ዶኀረ**, et vice versa nescio an **ጸዶለ** et צחק.

2) ut **ሀረከ፡ ሐረገ፡ ሀበበ፡ ሀጕሬ፡ ሐረ፡ ሐቢ፡ መሐወ፡ አየየ፡**

3) **ሀደመ፡ ሐመዴ፡ ሐመገ፡ ሐበቀቀ፡ ዐቀበ፡**

4) vid. **ርኅበ፡ በጕሐ፡ ጸውዐ፡**, **ጽሕዶ፡** et **ጽዕዶ፡**, **ጽሕበ፡ ዐመዐ፡ ጸንሐ፡** al.

5) vid. de **ሐ** et **ኀ** **ሉበሐ፡ ሐመጸ፡ ሐረጸ፡ ሐሰወ፡**, **ሐሰ፡** et **ክሰ፡**, **ሕንብርብሬ፡ ሐጻፍ፡ ርኂም፡**, **ቀረጸ፡** et **ኀረጸ፡**, **ቀብአ፡**, **ቀደሬ፡** et **ኀደሬ፡**. **በኍበኍ፡ ኀበነ፡ ኀዘዘ፡ ኀጸረ፡ ናሕሰ፡ ነከነከ፡** et **ናሕንሐ፡**. **አምኀ፡ ኩፍ፡ ገዘከር፡** et **ገዘኀር፡**, **ዘገሎ፡ ይኀአ፡ ጽሕም፡** al.; de **ዐ** **አስቆረረ፡ ተነተሳ፡ ጌገየ፡ ተከየደ፡ ጸጕር፡ ጸግበ፡ ዐጠነ፡**; de **ሀ** **ጸገየ፡**

6) **በልቀም፡ በቅል፡**

7) **ከርቢ፡**

maxime **ገ** [1]) respondent. Literae **የ** cum **ገ** vel **ከ** permutatae praeter **ደክተመ፡ገሠጸ፡** nulla habemus exempla. Inter *dentales* Aethiopes multo crebrius fortissima **ጠ** pro **ደ** et **ተ** [2]), quam **ደ** pro **ተ** et **ጠ** [3]) et **ተ** pro **ጠ** [4]) utuntur. *Sibilantium* aliarum cum aliis permutatarum exempla multa sunt [5]); etiam dentalium et sibilantium commutationes satis notae sunt [6]). *Labialium* transitus aliarum in alias permultis probantur exemplis, non tantum **በ** et **ወ** [7]), **በ** et **ፈ** [8]), sed etiam **ወ** et **ፈ** [9]), **ወ** et **መ** [10]), **መ** et **በ** et **ፈ** [11]). *Nasalis* **መ** ut labialibus affinis est ita nasali **ን** [12]); nasalis **ን** autem cum liquida **ለ** haud ita raro permutatur [13]) nec non cum **ረ** [14]), quae literae **ለ** vicina est. *Liquidarum* **ረ** et **ለ** alius in aliam transitus facillimus est [15]); de **ረ** et gutturalibus vide supra c. XVIII; etiam cum sibilantibus [16]) permutatur **ረ**; raro **ለ** e **ደ** mutata est [17]).

Aliae differentiae in ipsa *radicum formatione* continentur, prout sive e radicibus Semitarum primitivis novae radices variis in linguis varie excultae, sive radices secundariae ipsae, quas hereditate acceperant, ab Aethiopibus transformatae sunt. Qua de re hic quaedam annotare juvat; alia in gramm. § 66—73 exposita sunt. Geez lingua nonnumquam radices mediae geminatae (contractas) habet, ubi in caeteris linguis concavae vel triliterae formatae sunt [1]), et vice versa pro contractis caeterarum sive concavas [2]) sive radices tertiae **የ** et **ወ** [3]), et exhibet radices tertiae **ወ** et **የ**, ubi in aliis radices concavae [4]) vel primae **ወየ** [5]) inveniuntur, rarius concavas pro radicibus tertiae **ወየ** [6]) vel pro variis aliis reliquarum linguarum [7]). Novas radices habet formatas sive praefixa **አ** vel **ዐ** [8]), vel **ወ** [9]), vel **ን** [10]), vel **መ** [11]), vel **ተ** [12]), quae passim in **ደ** abit [13]), vel **ሰ** [14]), quae passim in **ጸ** mutatur [15]), sive inserta gutturali [16]), vel semivocali in gutturalem transmutata [17]), sive affixa **የ** et **ወ** [18]), vel **አ** et **ዐ** [19]) vel **ተ** [20]) vel **ን** [21]) vel **ሰ** [22]), vel **ቀ** [23]). Inseruntur etiam in formandis radicibus vel nominibus pluriliteris literae **ረ** [24]), **ተ** [25]), plerumque **ን** [26]). De reliqua quadriliterarum formatione vid. gramm. § 71—73.

Denique permulta verba novas induerunt formas *transpositis*

---

1) **ዘንገገ፡ገመነ፡ጌገየ፡ገዝአ፡ጌመ፡ጌሰ፡**

2) **ሠጠቀ፡ስሕጠ፡ሶጠ፡ሰፈጠ፡ወለጠ፡ወጠነ፡ዐበጠ፡ጠቀለ፡ጠቀመ፡ጠቀበ፡ጠቅዐ፡ጠበቀ፡ጠንቀቀ፡ጠየቀ፡ፈጠነ፡**

3) **ሐዳፍ፡መዐደ፡ውኁደ፡**

4) **ቀተለ፡ቀተረ፡ከሠተ፡**

5) vid. de **ዘ** et **ሰ** س ش ث **ሰበረ፡** et **ዘበረ፡**, **ሐዘበ፡** et **ሐሰበ፡**, **በዘተ፡ዘርቅ፡መዝርዕ፡ዘብድ፡ዘንግዐ፡ዘፈር፡ገዝፈ፡**; de **ዘ** et **ጸ** ص **ዘመደ፡** et **ፀመደ፡**, **ዘረበ፡** et **ጸረበ፡**, **ቤዝ፡ሕምዝ፡**; de **ሰ ሠ** et ز ذ **ሰንገገ፡ሳሕስሐ፡ሰሰለ፡ዐሰበ፡ዐጽቅ፡**; de **ሰሠ** et **ጸ** ض **ሰበበ፡ሰኖባር፡**, **ሰፍሐ፡** et **ጸፍሐ፡**, **ሠሐቀ፡አስፈር፡ሰፈወ፡በስበሰ፡ዐናስር፡ፈሥሐ፡**; de **ጸዐ፡** et ز ذ **ጽሕም፡ጸአመ፡ጸገወ፡ፀሐሰ፡**; de **ጸዐ፡** et ظ **ፀመፀ፡ፅዔ፡ጽሀቀ፡ጸረ፡ጼነወ፡ጸግበ፡ፀቄነ፡ፀዓፅ፡ፄወወ፡ዓፄ፡ጸልአ፡ጸጕር፡** al.

6) vid. **ሰርሐ፡ሰቈረ፡ሰበረ፡ቈጸረ፡በፀወ፡ደምፀ፡ጥንፍሕ፡ጦቀ፡(ጠፈረ፡)ጸዐነ፡ጽግንት፡ፀሐሰ፡ፀርፈ፡** al.

7) vid. **ሆባይ፡ሀውለየ፡** et **ሁብለየ፡**, **ሐወለ፡** et **ሐበለ፡**, **መረብ፡**, **ሠወጠ፡ብርዕ፡**, **ዋህውሀ፡ወልወለ፡ወለጠ፡ዋከየ፡ወጠነ፡ጸረ፡ጸወተ፡**, **ፀወሰ፡** et **ፀበሰ፡**

8) vid. **ኀፈጠ፡**, **በለጸ፡** et **ፈለጸ፡**, **ነጠበ፡** et **ነጠፈ፡**, **በዘተ፡ወፈረ፡(ዘለፈ፡)**.

9) **ፈቀረ፡ሐወጸ፡**

10) **መዓር፡መዐደ፡መዘነ፡(መንጢጥ፡መርሐ፡)ወሰቀ፡** et **መሰከ፡**, **ውኁደ፡(ሐወዘ፡)**; adde Tigr. **ወነ፡** et **መነነ፡**, **ወንበር፡** et **መንበር፡** al.

11) **መሐለ፡መሐዘ፡መተረ፡መከረ፡ብህለ፡ብዕለ፡ባልሐ፡** et **መልኀ፡**, **በረረ፡ብንት፡አነመ፡ዐተመ፡ፈሐቀ፡ፈኀረ፡**; adde Tigr. **ዘመን፡** et **ዘበን፡** al.

12) **መሰቀ፡** et **ነሰቀ፡**, **ሐሜት፡** et **ሐኔት፡**, **ዘመወ፡** et **ዘነየ፡**, **ጽሕም፡መፀወ፡** al.

13) **ረሐለ** et **ረሐነ፡**, **ግንፋል፡** et **ግልፋል፡**, **ጸልአ፡ለሐወ፡ለከፈ፡ተንተነ፡ነጠየ፡ሰንሰል፡**; cfr. Tigr. **ለጽሐ፡** et **ነጽሐ፡ዘለመ፡** et **ዘነመ፡**

14) **ተንተነ፡ዐጠነ፡ዘንመ፡አነመ፡ደንደር፡(ጠፈረ፡)**.

15) **ላኅልኅ፡** et **ራኅርኅ፡**, **ሐረረ፡** et **ሐለለ፡**, **መርመረ፡በቀለ፡አባል፡ጸዐለ፡ፈለጠ፡ፈለጸ፡**

16) **ኀየሰ፡ኅእሰ፡ዐተር፡(ግሕሠ፡ገሠጸ፡)**.

17) **ነገለ፡ነገደ፡**; fortasse **መስወል፡** et **መስወድ፡**

1) **መነነ፡ሠረረ፡ሰረረ፡ሰቈቈ፡ገተተ፡ፈገገ፡ነፍነፈ፡**, **ዐረረ፡** et **ዐረየ፡**

2) **ሞቀ፡ፆመ፡ኬደ፡ዴጥ፡ሰወረ፡**

3) II **በከየ፡ደበየ፡ደበወ፡መሰወ፡ነቀወ፡**

4) vid. **ሀለወ፡ሀፈወ፡ሐቀወ፡መረየ፡ኀለወ፡ኀለየ፡ኀርየ፡ነዐወ፡ዐለወ፡ዐለየ፡ጠሰየ፡ፀመወ፡**

5) ut **ሰጠወ፡** יָשַׁט, **ኀተወ፡** יָקַד.

6) vid. **ጌሰ፡ጌወወ፡**

7) vid. **ሔከ፡ሔበ፡ቤጸ፡ቀየመ፡**

8) **አከለ፡ዐረፈ፡ዐንዘረ፡ዐዘረ፡ዐጠቀ፡**

9) **ወሐከ፡ውኅጠ፡ወከፈ፡ወግዐ፡ወፈረ፡**

10) **ነሠገ፡ነዘረ፡ነገረ፡ነጸፈ፡ነዐረ፡(ንኅለ፡)**.

11) **መቈሰ፡መበለ፡መከነ፡መገበ፡** (et multa quadrilitera).

12) **ተከለ፡** et **ወከለ፡**, **ተከተ፡ተከዘ፡ቶስሐ፡ተወነ፡ተገረ፡ተፈየ፡**

13) vid. **ደረከኖ፡ድርግሐ፡ደጎብያ፡**; an etiam **ጠ** in **ጠፍላሕት፡**?

14) **ሰዘረ፡ሰረገላ፡ሰንቀወ፡አስያዘዘ፡**

15) **ጸምላጥ፡ጸብረቀ፡**

16) **ርሕሰ፡ልሕደ፡ናሕሰየ፡ብህለ፡ዛህለለ፡ጕህነ፡ከዐበ፡**

17) **ምህከ፡ብዕለ፡ክህለ፡ጠሐለ፡ጽህቀ፡ሠዐለ፡ጸዐረ፡**

18) **ሠነየ፡ዐዐየ፡ለበወ፡ገጸወ፡ሀውለየ፡ሐብለየ፡ደርበየ፡ጕንደየ፡ሰርገወ፡ቃዕደወ፡ዜነወ፡ቤዘወ፡ጸልሐወ፡ጼነወ፡**

19) **ወሥአ፡ከፍአ፡ጕድአ፡ጠልዐ፡ጦልዐ፡ጠበዐ፡ቈጥዐ፡መሥዠዐ፡**; vid. etiam **ጥንፍሕ፡**

20) **ስሕተ፡ብሕተ፡ከበተ፡ፈየተ፡ዐገተ፡ጸበተ፡** et **ጸበየ፡** (fortasse **አኰተ፡** siquidem a גאה ܐܟ݂).

21) **ወጠነ፡መጠነ፡መአነ፡ሰፈነ፡ባህነነ፡ቤቈነ፡** (fortasse **ቀዐነ፡** si quidem pro **ዐቀነ፡** ex قصّ) et vice versa **ዘበየ፡**

22) **ወደሰ፡ጸነሰ፡ዐነሰ፡(ጠበሰ፡ዘልገሰ፡)**, collato **ሠረጸ፡** et **ደነጸ፡**

23) **ዐረቀ፡ጠረቀ፡ጸፈቀ፡**

24) **ሀርበደ፡መርሰሰ፡**

25) **ሐርተመ፡ኰስተረ፡(ገፍትአ፡)**.

26) **ሰንአለ፡ከንፈር፡ዐንበዘ፡ዘንግዐ፡ዘንገገ፡ገንጸለ፡ጠንቈለ፡ዐንግዐ፡ግንፋል፡ድንግል፡ደንቀወ፡ድንቡስ፡ድንቀት፡ዐንፈርት፡**; **ድሕንፃ፡ድርንቅ፡ጽርንዕት፡** al.

literis radicalibus, maxime liquidis [1]), vel nasali ን [2]), vel sibilantibus [3]), vel gliis [4]).

His variis transformationum generibus satis respectis multa quae Geez linguae propria sunt ad communem Semitarum hereditatem revocari poterant. Sed omnia ne sic quidem explanare licebat. Neque enim omnino negandum est fieri potuisse, ut singulae hereditatis Semiticae particulae in solis linguis meridionalibus (Himjarica et variis Abyssinicis) conservatae essent: eas ex Arabica et septentrionalibus linguis illustrare frustra tentaverimus, ex meridionalibus autem explicare ideo nondum possumus quod hae ipsae aut prorsus fere ignotae aut non satis cognitae sunt. Alia dubia relinquenda erant quia significationes radicum verborumve primitivae, quae solae in comparandis linguis viam rectam monstrare possunt, Abyssinis deperditae sunt. Ea nonnisi conjecturis tentare vel, quaestionibus propositis, aliorum virorum investigationibus commendare potuimus.

Ad obscuriores linguae partes potissimum referenda sunt nomina varia ea, quorum nulla in Geez superest radix, maxime plantarum, animalium, vasorum, utensilium. Sunt quidem quorum etyma ut erueremus nobis contigit vel contigisse videtur, sed haud pauca nostris investigationibus repugnabant, nec minimo erat impedimento, quod accuratae rerum quae illis nominibus appellantur vel quondam appellatae sunt descriptiones adhuc desiderantur. Eorum quaedam a vicinis Africae populis petita esse non ii sumus qui omnino negemus. Illis accedunt nomina mensium: paucorum tantum (ut መስከረም፡, ሰኔ፡) etymon satis liquet; conjecturae autem, quibus caetera illustrare conabamur, vel incertiores vel longinquiores sunt, quam quae in lexico notari possint; tamen eorum quoque etymon Semiticum non dubitamus.

3) In his autem disquisitionibus et etymologicis et comparativis ultra fines linguarum Semiticarum non transgressi sumus. Quod nemo mirabitur qui, quantum intempestiva linguarum peregrinarum, maxime Indico-Persicarum et Europaearum, comparatio lexicographiae Hebraeae nocuerit non ignorat. Inveniuntur quidem ut in quavis lingua ita in Geez verba, maxime nomina, peregrina, quae cum ipsis rebus quae iis appellantur ab aliis populis desumta et in linguam vernaculam quasi adoptata sunt, sed verba vere Aethiopica e linguis peregrinis eruere nihil juvat. Nos ipsi quidem quondam censebamus fieri potuisse, ut Aethiopes ab iis populis quibuscum commercium habebant (ut Aegyptiis et Indis), plura suae linguae elementa petiissent, sed nihil hujus generis nobis probabatur. Quae Geez sermoni soli (nec aliis quoque linguis Semiticis) cum lingua Coptica communia sunt, paucissima sunt (ut ቃስ፡ ብኑ፡ ብርስን፡ ኑት፡ ኢሑ፡; de ሄጠ፡ nunc ipsi dubitamus); Indicum vix unicum vocabulum ኔጌ፡ videtur; alia autem ut nomina gemmarum, aromatum, utensilium (ut ልክ፡ ሰንጠ

1) ሀገለ፡ ልሕቀ፡ ለሐኰ፡ ለመጸ፡ ሐቅል፡ ምሕረ፡ ረምሰሰ፡ ሰለቀ፡ (ቀብለ፡) እግር፡ ወለጠ፡ ሀብረ፡ ድጉልማ፡, ጕሐለ፡ et ጕልሐ፡, ጻሕል፡

2) ሐንጸ፡ ሰንአ፡ ናእክ፡ ንዋይ፡

3) ሰሕከ፡ ቀፈጸ፡ ነሡተ፡, ነሰከ፡ et ነከሰ፡, ፀጸፈ፡ (ዘወፈ፡) ፈወሰ፡

4) ዶቅሐ፡ ሐቀፈ፡ መትከፍት፡ al.

ሪጅ፡ ኒል፡ al.) per caeteros quoque Asiae populos latius propagata et a Syris, Persis, Arabibus petita sunt. Verborum peregrinorum autem omnino duo sunt genera. Alia, quae interpretes librorum Aethiopes in linguam suam vertere aut noluerunt aut nequiverunt, multa occurrunt, maxime Graeca, Hebraea, Arabica, sed de his non est quod amplius disseramus. Alia autem, minus e libris quam e commercio populorum peregrinorum petita, vere in usu linguae recepta sunt. Eorum longe plurima Aramaeis, Graecis, Arabibus debentur. Ab Aramaeis et Judaeis Aramaice loquentibus ut Arabes ita Aethiopes multa nomina et verba, maxime quae ad res sacras et literarias pertinent (plurima sine dubio jam eo tempore quo Arabiae meridionali imperabant et cum Judaeis Arabiae commercium habebant) adoptarunt [1]). Deinde cum Graecis Aethiopes, et priusquam et postquam ad doctrinam Christianam conversi sunt, commercium habebant frequentissimum: ab iis petierunt non tantum permulta quae ad res Christianas [2]), sed etiam alia quae ad res mundanas [3]) referuntur; nonnulla inferiore demum aetate ab Arabibus didicisse videntur [4]). Deinde eo tempore quo lingua Arabica in Aegypto imperium obtinebat, verba et nomina Arabica adoptare coeperunt [5]), sed ea (inprimis stirpes verbales), ni forma vocabuli originem peregrinam indicaverit, difficilius ab iis quae antiquitus Aethiopica erant distinguuntur, nec numquam inferior libri in quo leguntur aetas unicum peregrinorum indicium est.

4. *Explicatur quam in digerendis et describendis linguae copiis et in allegandis testimoniis secuti sumus rationem.*

1. In lexico vocabula linguae usitata describenda et exponenda sunt. Nec nobis dubium erat, quin etiam verba peregrina ea quae in usu linguae vere recepta sunt in eo recensenda essent. Sed in libris Aethiopicis quorum permulti ex aliis linguis versi sunt multa reperiuntur verba quae ex illis linguis desumta neque in communem usum abierunt neque Aethiopibus ipsis satis intellecta sunt. Ea cum verae linguae partes non censenda sint, a lexico proprie dicto segregavimus et in Appendicem remisimus. Pariter eas quoque voces quae nonnisi in Vocabulariis Aethiopico-Amharicis et in Radicum collectione (vid. supra c. XV) inveniuntur, vel eas quae in libris quidem semel

1) ut ሃይማኖት፡ መሃይምን፡ ሀይከል፡ መሲሕ፡ ምጽዋት፡ ረባን፡ ሰንበት፡ ሲኦል፡ ሰይጣን፡ ቀሲስ፡ ኖናፈ፡ ተርጕመ፡ ታቦት፡ አረሚ፡ ኦሪት፡ ዐርብ፡ (አጥሀረ፡?) ጣዖት፡ ፍርቃን፡; alia quoque ut መናረት፡ ቆብዕ፡ (መንሱት፡?) ሐኖት፡ ጥብዖት፡ ምስኪን፡ ቆረ፡ ቅኑም፡ ተልሚድ፡

2) ut nomina Christi, Christianorum, clericorum, monachorum, ምስጢር፡, አስኬማ፡ ሲኖዶስ፡ ሰንክሳር፡ ቀኖና፡ አጽንገለ፡ አረበን፡ al.

3) ut ፈላስፋ፡ ዘውግ፡ ሰንዱሌ፡ ሰንዱን፡ ብለኔ፡ ኖትያዊ፡ መንገን፡ ሰሊዳ፡ አርጋኖን፡ አየር፡ ግብስስ፡ ጢገን፡ ፈላቅ፡ ፍያል፡ አስፋሬዳ፡ እስክሬን፡, quare etiam ወልታ፡ et ዶብተራ፡ ex eodem fonte derivata suspicamur.

4) ut መንዲል፡ ቀንዲል፡ ተርሙስ፡ al.

5) ut ሚራክ፡ ርኲም፡ ታሪክ፡ ቀሚጽ፡ በለሳን፡ ነፍጥ፡ ቅጥራን፡ ጠለመ፡ ቀለበ፡ al.

occurrunt sed aut suspectae aut obscurae sunt, seorsim in Appendice enumerare maluimus, ne recensio verborum vere Aethiopicorum iis interrumperetur et perturbaretur. Ibidem collocavimus indiculum nominum propriorum, ob voluminis angustias compendiose scriptum, nec nisi pauca nomina propria [1]), quae testimoniis probanda viderentur, vel alias ob causas, in lexico ipso exposuimus. At nomina literarum alphabeti Hebraea et nomina mensium Coptica aliaque, ut quae in libris Aethiopicis haud raro occurrant, lexico ipsi inseruimus, eademque de causa etiam voces quasdam Amharicas [2]) recepimus.

2. In digerenda lexici materia ordinem radicum secuti sumus et singula vocabula ad eas a quibus derivata sunt vel derivata videntur radices revocavimus. Excepta sunt ea, quorum etymon obscurum est [3]), nec non nomina peregrina, ex aliis linguis adoptata; ea secundum ordinem literarum a quibus incipiunt collocavimus. — Singulas radices cum derivatis et singula nomina peregrina vel quorum radix ignota est lineis crassioribus subnotatis a se invicem distinximus. — Inter vocabula ab una eademque radice derivata stirpem radicis verbalem simplicem secundum morem in lexicis Semiticis usitatum primo loco posuimus, nec nisi ubi stirps verbalis manifesto denominata est [4]), a stirpibus nominalibus exorsi sumus. Ubi autem radicis cujusdam nullae stirpes nisi nominales formatae exstant, radicis formam verbalem fictam (i. e. tertiam Perf. Sing. masc.) modo expresse exhibuimus [5]), modo brevitatis causa omisimus [6]). Radices pluriliteras plerumque suo quamque loco secundum literarum ordinem alphabeticum, non sub radice primitiva ponere consuevimus [7]); paucas, cum nulla alia radix ex ordine alphabetico interponenda esset, ad suam primitivam radicem adjunximus [8]). At ea verba plurilitera, quae vel manifesto denominativa sunt [9]), vel ad intendendam vel deminuendam significationis vim duplicatis singulis radicalibus e radice trilitera formata sunt [10]), sub radice simplice exhibuimus. — Radicum stirpes verbales varias secundum ordinem in gramm. § 75 et § 85 propositum digessimus, nec formas tantum ipsas, quas singulae in tertia Perf. Sing. masc. persona habent, exscripsimus, sed etiam numeris appositis singularum stirpium ordinem indicavimus; de stirpis intensivae forma amharizante quam in grammatica non memoravimus [11]) ad Isenbergi grammaticam Amharicam provocavimus. Infinitivi sub verbi formis, non inter nomina collocati sunt. Singulis stirpibus verbalibus simplicibus (I, 1) etiam formam Subjunctivi vel Subjunctivi

1) ut ሌዋዊ፡ አሎፍሊ፡ ግዕዝ፡ ይሁዳ፡ cum derivatis, al.
2) ut ሐጌ፡ መንክ፡ ሰንጠረዥ፡ al.
3) ut ዮጊ፡ አሚክላ፡ መንገር፡ al.
4) ut ለበወ፡ ለጐመ፡ ሐመለ፡ ዐየነ፡ al.
5) ut ኀበበ፡ ሦመ፡ ቀውቀሐ፡ al.
6) ut ቄቃሕ፡ ሦፍ፡ ዐጽቅ፡ ዐሐይ፡ al.
7) ut መግዘመዘ፡ non sub መዘዘ፡, ዐንግዐ፡ non sub ዐግዐ፡, ሰንቀወ፡ non sub ነቀወ፡
8) ut ደምሰሰ፡ ad ደመሰ፡
9) ut አማሕፀነ፡ sub ሐፀነ፡; አማዕረረ፡ sub መዐር፡
10) ut ሐዘንዘነ፡ sub ሐዘነ፡; ማሕለለ፡ sub መሐለ፡; አንሰርሰረ፡ sub ነሰረ፡
11) sc. ተመያየጠ፡ ተመላለሰ፡ ተዐማመቀ፡ ተደማመረ፡, coll. ተቃበበለ፡

et Imperativi, iisdemque et caeteris omnes formas eas quae vel ex usu linguae solo cognosci possunt vel a communi formationis lege aliquid alieni praebent expresse adscripsimus. In disponendis autem nominibus a participiis stirpis I, 1 exorsi per stirpium nominalium genera varia, simplicia et composita, ex ordine progrediebamur. Omnibus nominibus vel pronominibus eas femininorum vel Pluralium formas quae ex usu tantum cognosci possunt annotavimus. Etiam nominum substantivorum genera (nempe num masculina sint an feminina), licet plurima ambigua sint, tamen expresse annotare maluimus, et rarius tantum, ubi exempla fida deerant, omisimus. Praeter formas verborum et nominum etiam significatus et usus accuratius describendus erat, neque pronomina et vocabula linguae inflexibilia, quae a Ludolfo neglecta sunt, praetermittenda erant. — Singulorum vocabulorum significationes ita dispositas esse, ut a primitivis ad derivatas progressus fieret, vix opus est dicere. Significationum autem quae sint principales quae secundariae vel adventiciae ut facilius conspicuae essent, diversis typorum formis eas distinguendas curavimus.

3. Omnes quas in lexico recensuimus voces et phrases vocumque significationes vel formas testimoniis allegatis probavimus. Et earum quidem quae rarius vel rarissime occurrunt testimonia quotquot habebamus adscripsimus; usitatiorum autem vel tritissimarum quae innumeris in locis leguntur documenta tantum selecta exhibuimus. In deligendis autem documentis libri antiquiores, cum Geez linguae monumenta sint puriora et meliora, ante caeteros respiciendi erant, inter eosque scripta biblica longe frequentissime a nobis allegata esse nemo mirabitur, qui quantum momenti Bibliorum versio ad excolendas Aethiopum literas habuerit secum consideraverit. Accedit 1) quod Bibliorum pars alia typis edita in cujusvis manu est, alia mox edenda erit, ad caeteros autem libros Aethiopicos lecturis aditus haud ita facilis est; 2) quod libri biblici secundum numeros capitum et commatum [1]), in quae e communi usu divisi sunt, facilius et accuratius allegari possunt quam caeteri libri. Ex illis igitur libris postquam testimonia potissima et satis copiosa exscripsimus, locos probantes e scriptis inferioris aetatis aut omnino praetermisimus aut paucos tantum, maxime eos qui varias ob causas quodammodo memorabiles videbantur, addidimus. At quaecumque e libris antiquioribus aut non satis aut omnino non probari poterant, eorum testes e libris inferioris aetatis prolati sunt. Quo effectum est, ut lectores ipsi dijudicare possint, non tantum qua auctoritate res a nobis propositae nitantur, sed etiam quae ad usum loquendi recentiorem, quae ad antiquiorem pertineant, quae communi usu recepta, quae rariora sint. Testimonia a Ludolfo allegata, quotquot proba aestimari poterant, in nostro opere recepimus. Varias voces et significationes quas nos quidem nusquam legimus Ludolfus vel a Gregorio suo acceperat vel nulla omnino auctoritate allegata proposuerat: eas praetermittere noluimus, sed annotare unde haustae sint nusquam omisimus (sc. addito: Lud., Lud. auct. Greg., Lud. sine auct.). Ita summam libri Ludolfiani in nostrum opus traduximus.

In allegandis autem testimoniis modo locos librorum secun-

1) In allegandis libris biblicis iis qui nondum typis editi sunt plerumque capita et commata in versione Graeca recepta secundum editionem Tischendorfianam secuti sumus.

dum numeros foliorum vel paginarum vel capitum et commatum vel sectionum, stropharum al. citare satis habuimus, modo ubi ad formas, significationes, phrases probandas et exponendas necessarium videbatur, locos ipsos, quamquam compendiose, exhibuimus, nec raro locorum difficiliorum et ambiguorum vel versionem nostram vel verba Graeca e quibus versi sunt adscripsimus. Pariter locos ipsos exhibuimus, ubi iis res aliis de causis cognitu dignae continentur [1]). Alios locos copiosius excerpsimus, quia vel ad definiendas vocum significationes multum efficiunt [2]), vel plura simul ibi inveniuntur vocabula rariora [3]); quibus locis semel exscriptis posthac sub aliis vocabulis ad eos provocare satis erat.

Denique etiam glossas quae in Vocabulariis et in Abbadiana radicum collectione exhibentur singulis vocabulis descriptis sub finem adjecimus. Quamquam enim plurimae ad exponendas significationes parum utiles sunt, tamen exegeseos vernaculae documenta videntur haud omnino contemnenda.

5. *De orthographia.*

Reliquum est ut leges quas in scribendis vocabulis Aethiopicis secuti sumus paucis exponamus. Sunt enim literarum genera quatuor, sc. ሀሐኀ, ሠሰ፡, ጸፀ, አዐ, quas Aethiopes amharizantes singulas a vicinis pronunciando distinguere desierunt et scribendo promiscue adhibere consueverunt (vid. gramm. § 24. 31). Quae pronunciationis et scriptionis labes jam Ludolfi aetate inveteraverat, quam ob rem ei de remediis adhibendis cogitandum esse videbatur. Erant quidem prioribus saeculis vocabula, ad quae nondum penetravisset (exempla habes in gramm. l. c.), sed his novissimis saeculis tam late serpsit, ut in libris recens scriptis ne unum quidem vocabulum intactum relinqueretur (ex. gr. pronomen suff. ሁ፡ etiam ኍ፡ et ሑ፡ scribitur) et ne unius quidem vera pronunciatio et scriptio inde cognosci posset. Sed etiam codices antiquiores et antiquissimi quos habemus (sunt enim vix quatuor vel quinque saeculis antiquiores) eadem corruptione, quamquam minus, infecti sunt. Magnae inde et lexicon conscripturo et etyma exploraturo exoriuntur difficultates. Remedia autem circumspicienti nihil se offert nisi linguarum Semiticarum aliarum, maxime Arabicae, comparatio. Ex ea normas orthographiae petendas esse jam Ludolfus vidit. Nam cum multa verba Aethiopicae linguae cum caeteris communia sint, orthographia autem in illis satis certa et constans sit, facile inde disceptari posse videtur, quae sit verborum Aethiopicorum scriptio vera. Hanc disceptandi normam bonam esse eo quoque probatur, quod scriptiones ad eam constitutae cum scribendi legibus in melioribus codicibus Aethiopicis observatis concordare solent. Sed omnia ex ea disceptari nequeunt. Nam permulta sunt vocabula, quibus quae in aliis linguis respondeant dubium est, eoque magis dubium, quo incertior Aethiopica eorum scribendorum ratio est. Nec desunt alia, quae eadem nonnisi in lingua Hebraea vel Syriaca nec in Arabica conservata sunt (ut መጽአ፡, I ጸብአ፡, ወፅአ፡, ኀብረ፡). At illis linguis cum distinctio sonorum ጸ et ፀ, ኀ et ሐ nulla sit, iis solis non vel raro tantum [1]) probari potest, utrum ጸ an ፀ, ሐ an ኀ scribendum sit. Denique sunt quae in caeteris linguis vicina sua quidem vel radices suas habeant, sed non plane consonent (ut ኀጸረ፡ קצר قصر, ተፋአ፡ תּוּק, ጕድዐ፡ כדר כרר); quod si ita se habet, scriptio plerumque incerta relinquitur, quamquam fieri potest, ut normae ad quas literae vicinae permutari solent, aliunde notae, subveniant [2]). Denique negari non potest, pronunciationis Aethiopicae jam antiquioribus temporibus discrepantiam quandam fuisse ab Arabica: exemplis sint ኀየለ፡ et ሀለወ፡, quorum sonus initialis satis constanter ኀ et ሀ scriptus erat, quamquam Arabice حول et حيل respondent. Unde illam quoque normam quam Ludolfus proposuit ad omnia disceptanda non sufficere apparet.

Quae cum ita sint, nobis quidem observatio orthographiae in antiquioribus et melioribus libris usitatae non negligenda videbatur. Quamvis enim ne in illis quidem verborum scribendorum ratio satis constans sit, tamen constantior est quam in recentioribus, ejusque observatione aliquid certe ad definiendam veram pronunciationem et scriptionem effici posse videtur. Hanc igitur tamquam alteram normam in definienda orthographia secuti sumus. Nonnumquam ei cessimus, quamvis vel etymon vel reliquarum linguarum comparatio aliam scriptionem suaderent [3]). Ubi autem neutra norma adhibita certi aliquid eruere potuimus et ipsi dubii haesitavimus, annotatione addita [4]) dubitationem nostram indicavimus.

Quas ad regulas scriptionem cum conformaremus, contigit, ut nostra orthographia cum Ludolfiana plerumque conveniret. Nec nisi in adhibendis literis ሰ et ሠ, quarum potestatem Ludolfus minus recte intellexerat (vid. gramm. § 30), crebrius a Ludolfi via recedendum erat.

1) ut sub ፊንክስ፡ ፊደል፡
2) ut sub ሕጌ፡, ተዶጓን፡
3) ut sub ምሕን፡ መንጿል፡ አንሳሕስሐ፡ ዐቃር፡

1) ex. gr. ወፅአ፡, non ወጽአ፡ scribendum videtur, quia יצא Syriace ܢܦܩ sonat.

2) ex. gr. cum ק literae ኀ magis quam ሐ vicina sit, sequitur ኀጸረ፡, non ሐጸረ፡ scribendum esse.

3) vid. sub ሠለጠ፡ ሠዐለ፡ ቀሠመ፡ ሠረየ፡ ዐንዘረ፡ አዘዘ፡ ፈጸመ፡; quamquam etiam vice versa, etymo cedentes, ex. gr. ዐንበሳ፡ ኀለየ፡ ሐለየ፡ pro usitatiore አንበሳ፡ ሐለየ፡ ኀለየ፡ scripsimus.

4) ut: ሐጸየ፡ vel ሐፀየ፡; ዐገሠ፡ etiam ዐገሰ፡

VI. Sigla in nostro opere adhibita explanantur.

a A.	ab Abbadie acceptum.
d'Abb. Cat.	d'Abbadie Catalogue de Manuscrits Ethiopiens. Paris 1859. 4°.
abs.	absolute.
abstr.	abstractum, -e.
Abt.	Abtelisat. } pars Synodi. Numerus significat canones.
II Abt.	Abtelisat IIae recensionis. } pars Synodi. Numerus significat canones.
Abush.	Abushakeri opus chronographicum; numerus significat capita.
Acc.	Accusativus.
Act.	Actus apostolorum.
adj.	adjectivum.
adj. rel.	adjectivum relativum.
adv.	adverbium, adverbialiter.
Am.	Amosi prophetia.
amh.	amharicus, -e.
ann.	annotatio.
ap., apcr.	apocryphus.
Apoc.	Apocalypsis Joannis.
Apoc. Mar. Joh.	Apocalypsis Mariae a Joanne conscripta.
ar., arab.	arabicus, -e.
aram.	aramaicus, -e.
Asc. Jes.	Ascensio Isaiae ed. Laurence 1819. 8°.
Ath. de Trin.	Athanasius de Trinitate, pars libri Haimânôta-Abau.
auct.	auctore, auctoritate.
Baam., Vit. S. Baam.	Vita Sancti Baamini (in Cod. Berolinensi, a Ludolfo lecta).
Bar.	Baruchi liber apocryphus.
Barb., Vit. S. Barb.	Vita S. Barbarae (in Cod. Berolinensi, a Ludolfo lecta).
Bruc., Cod. Bruc.	Cod. Brucianus.
Bruce	Bruce, Reisen zur Entdeckung der Quellen des Nils, teutsch von Volkmann. Bd. 1—5. 1790—91. 8°.
Buxt.	J. Buxtorf lexicon talmudicum et rabbinicum, Basil. 1639. fol.
C.	Caput.
c.	columna.
Can. Anc.	Canones Ancyrani.
— Ant.	— Antiocheni.
— Ap.	— Apostolorum.
— Gangr.	— Gangrenses.
— Laod.	— Laodiceni.
— Neoc.	— Neocaesarienses.
— Nic.	— Niceni.
— II Nic.	— — IIae recensionis.
— Sard.	— Sardicenses.
	} partes Synodi. Numerus significat canones.
Cant.	Canticum Canticorum.
Cant. Sam.	Canticum in Samuelis laudem compositum (a Ludolfo lectum).
Cat. Bibl. Bodl.	Catalogus Codicum Mss. Bibliothecae Bodleianae Oxoniensis P. VII, Codices Aethiopici, ed. A. Dillmann Ox. 1848. 4°.
Cat. Mus. Brit.	Catalogus Codicum Mss. Orientalium qui in Museo Britannico asservantur; P. III, Codices Aethiopici ed. A. Dillmann. 1847. fol.
c. c.	construitur cum.
cfr.	conferas.
Chr. ho.	Chrysostomi homiliae } in epistolam ad Hebraeos; citatur secundum numeros homiliarum vel Tagsâfsorum.
Chr. Ta.	Chrysostomi Tagsâfs } in epistolam ad Hebraeos; citatur secundum numeros homiliarum vel Tagsâfsorum.
Chr. L. Atq.	Chronica Liq. Atqu.
Chron. Ax.	Chronicon Axumiticum.
Clem.	Libri Clementis.
cod.	codex.
col.	columna.
Col.	ad Colossenses epistola Pauli.
coll.	collato, -is.
coll.	collectivum, -e.
Comp. Eccl.	Computus ecclesiasticus.
concr.	concretus, -e (opp. abstracto).
conj.	conjunctio.
Const. Ap.	Constitutiones Apostolorum.
II — —	— — IIae recensionis } pars Synodi.
III — —	— — IIIae — } pars Synodi.
copt.	copticus, -e.
Cor.	ad Corinthios epistola Pauli I et II.
Curz.	Sir Robert Curzon, Britannus, codicum Aeth. possessor.
Cyr.	Cyrilli Alexandrini scripta (de recta fide; ad Reginas; ad Theodosium; colloquium cum Palladio; Homiliae; Epistolae).

Dan.	Danielis prophetia.
Deg.	Deguâ, thesaurus hymnorum ecclesiasticorum, Mss.
denom.	denominatus.
Deut.	Deuteronomium.
Did.	Didascalia Apostolorum; numerus significat capita.
Did. ed. Platt.	The Ethiopic Didascalia ed. Platt. Lond. 1834. 4°.
dupl.	duplex.
ead. q.	eadem quae.
ed.	edidit.
Enc.	Encomia Synaxarii, Actis singulorum dierum addita; citantur secundum menses et dies, vid. Sx.
Ep. Jer.	Epistola Jeremiae, apocrypha.
Eph.	ad Ephesios epistola Pauli.
Epil.	Epilogus.
Epist. Zar'a Jac.	Epistola Zar'a Jacobi regis, in Ludolfi Comm. Hist. p. 301 seq.
1 Esr.	Ezrae liber apocryphus (Graecus).
2 Esr.	Ezrae et Nehemiae libri canonici.
4 Esr.	Ezrae Apocalypsis; citatur secundum capita et commata editionis Laurentianae.
Esth.	Esther, liber biblicus.
Ex.	Exodus, liber Pentateuchi.
ex. gr.	exempli gratia.
Exp. Dec.	Expositio Decalogi, pars Synodi.
Exp. Fid. Nic.	Expositio Fidei Nicenae, pars Synodi.
Fal.	Mafshafa Falasfa.
Fek. Jas.	Fekârê Jasus.
fem.	femininum.
Fid. Jac. Bar.	Fides Jacobi Baradaei (pars libri Haimânôta-Abau).
F. M.	Faus Manfasâwi; numerus significat sectiones et capita.
F. N.	Fetha Nagast; numeri significant capita capitumque partes.
Form. Conf.	Formula Confessionis.
Francf.	Francofurtensis (codex).
Freytag	Freytag, lexicon Arabico-Latinum. Vol. I—IV. 1830—37. 4°.
Gad. Ad.	Gadela Adam.
Gad. Joh.	Gadela Abba Johanni.
Gad. G. M. Q.	Gadela Gabra Manfas Qedûs.
Gad. Kar.	Gadela Karazûn.
Gad. Lal.	Gadela Lalibela.
Gad. T. H.	Gadela Tacla-Haimânôt.
Gad. T. Zion	Gadela Tacla-Zion.
Gad. Za Mich.	Gadela Za-Michael.
Gal.	ad Galatas epistola Pauli.
Gen.	Genesis liber Pentateuchi.
Genz.	Mafshafa Genzat.
Ges. thes.	Gesenii thesaurus linguae Hebraeae et Chaldaeae Vol. I—III. 1835—53. 4°.
gl.	glossa.
gramm.	Grammatik der äthiopischen Sprache von A. Dillmann Leipz. 1857. 8°.
H. A.	Haimânôta-Abau; numerus significat sectiones.
Hab.	Habacuci prophetia.
Hagg.	Haggaei prophetia.
Harris	Harris, Gesandtschaftsreise nach Schoa. Deutsch von K. v. K. 1845—46. 8° Bd. 1 u. 2.
Hebr.	ad Hebraeos epistola.
hebr.	hebraice, vel secundum textum Hebraicum.
Hen.	Henochi liber, Aethiopice, ed. Dillmann 1851. 4°.
Herm.	Hermae pastor, Aethiopice, ed. d'Abbadie 1860. 8°.
Hez.	Hezekielis prophetia.
Hist. VII puer.	Historia VII puerorum, a Ludolfo lecta (in Cod. Berolinensi).
Hom.	Homiliae et Vitae Sanctorum, a Ludolfo lectae (in Cod. Berolinensi).
Hym. Mus. Brit. LIV, 7	Hymni in Codice Musei Britannici LIV Nr. 7.
Jac.	Jacobi epistola.
ib.	ibidem.
id.	idem.
id. q.	idem quod.
Jer.	Jeremiae prophetia.
Jes.	Jesaiae prophetia.
Impf.	Imperfectum.
Impt.	Imperativus.
Inf.	Infinitivus.
Inf. nom.	Infinitivus nominalis, nominascens
Inf. verb.	Infinitivus verbalis.
inus.	inusitatus.
Job	liber Jobi.

Joel	Joelis prophetia.
Joh.	Evangelium Joannis.
1, 2, 3 Joh.	Epistolae Joannis I, II, III.
Jon.	Jonae prophetia.
Jos.	Josuae liber.
Jud.	Judicum liber.
Judae	Judae epistola.
Judith	Judith liber apocryphus.
Josp.	Josippon vel Pseudojosephus, Josephi Ben Gorion Historia Judaeorum.
Kebr. Nag.	Kebra Nagast; numerus significat sectiones.
Kedr	Mafshafa Kedr.
Kid.	Mafshafa Kidân Za-egziena Ijasus.
Koh.	Koheleth (Ecclesiastes), liber biblicus.
Kuf.	Kufâle sive Liber Jubilaeorum Aethiopice, ed. A. Dillmann 1859. 4°; citantur capita libri; nonnumquam, praemisso p., paginae.
l.	linea.
Laud. Mar.	Laudes Mariae.
Laur.	Laurence, Henochi, IV Ezrae, Asc. Jesaiae librorum editor.
Lev.	Leviticus, liber Pentateuchi.
lex.	lexicon.
Lib. Myst.	Liber Mysteriorum coeli et terrae, Aeth., Parisiensis, a Ludolfo lectus.
Lit.	Liturgiae in N. T. romano impressae; numeri significant folia et columnas.
Lit. Diosc.	Liturgia Dioscuri
— Epiph.	— Epiphanii.
— Greg.	— Gregorii.
— Joh.	— Joannis Evangelistae.
— Jo. Chrys.	— Joannis Chrysostomi.
— Jac. Sar.	— Jacobi Sarugensis.
— Orthod.	— 318 Orthodoxorum.
Luc.	Lucae evangelium.
Lud.	J. Ludolfus.
Lud. Hist.	Ludolfi historia Aethiopica. 1681. fol.
Lud. Comm. Hist	— Commentarius ad suam Historiam 1691. fol.
m.	masculinum.
Macc.	Liber Maccabaeorum ficticius.
Machb. Mem	Machbara Me'manân.
Mal.	Malachiae prophetia.
Marc.	Marci Evangelium.
masc.	masculinum.
Matth.	Matthaei Evangelium.
Mavâs.	Mavâs'et; numerus significat sectiones.
Mich.	Michaei prophetia.
M. F.	Mafshafa Faus.
M. M.	Mafshafa Mistir.
Ms.	Manuscriptum.
Mss. Colb.	Manuscriptum Colbertinum, Parisiense, a Ludolfo lectum.
M. Tom.	Mafshafa Tomâr.
n.	nomen.
n. act.	nomen actionis.
n. ag.	nomen agentis.
nom.	nomen.
nomt.	nominativus.
n. pr.	nomen proprium.
n. prgr.	nomen peregrinum.
Num.	Numeri, liber Pentateuchi.
num.	numerale.
N. T	Novum Testamentum.
Ob.	Obadiae prophetia.
obsc.	obscoene.
Oct.	Octateuchus Aethiopicus, ed. A. Dillmann. 1853. 4°.
opp.	oppositum, -o, -nitur.
Org.	Organon Mariae, numerus significat lectionem.
Org. Edz.	Organon Mariae, quod Ezra Edzardi Hamburgi possidebat, a Ludolfo lectum.
p. vel pag.	pagina.
Par.	Paralipomenon libri I et II.
part.	participium.
pass.	passivum.
pers.	persona.
prgr.	peregrinum.
Phil.	ad Philippenses epistola Pauli.
Philem.	ad Philemonem epistola Pauli.
Phlx.	Philexius; numerus significat quaestiones.
Pl.	Pluralis.
praep.	praepositio.
Prec. mat	Preces matutinae.
Prol.	Prolegomena.
pron.	pronomen.
prop.	proprium, -e.
Prov.	Proverbiorum liber biblicus.
Ps.	Psalmi, ex editione Ludolfi.
quadril.	quadriliterum.
q. v.	quod videas.
rad.	radix.
radd.	radices.
Rad. Ab.	Radices Abbadianae (collectio radicum Geez linguae Mss.).
Refl.	Reflexivum.
Reg.	Regum libri biblici I, II, III, IV.
Reg. Pach.	Regula Pachomii.
rel.	relativum.
Rel. Bar.	Reliquiae Baruch.
Rom.	ad Romanos epistola Pauli.
rom.	romanae editionis.
Rüppell	Ed. Rüppell Reise in Abyssinien. Frkf. 1838—40. Bd. 1. 2.
Ruth	Ruth liber biblicus.
Sal. Mar.	Salâm ad Mariam I, II, III; numerus significat strophas.
Sal. Nic.	Salâm ad 318 Nicenos, numerus significat strophas.
Sap.	Sapientia Salomonis, apocr.
sc.	scilicet.
Scaliger	Scaliger, opus de emendatione temporum, Genevae 1629. fol.
sec.	secundum.
seq.	sequens.
s. fin.	sub finem.
Sib.	Sapientia Sibyllae ficticia.
Sing.	Singularis.
Sir.	Liber Siracidae (Ecclesiasticus).
Ssal. Req	Ssalôta Reqêt, libellus Aeth., a Ludolfo lectus.
st. c.	status constructus.
Stat. Ap	Statuta Apostolorum, pars Synodi.
str.	stropha.
Subj.	Subjunctivus.
Subst.	Substantivum.
suff.	suffixum.
Sx	Synaxaria; sequuntur nomina mensium Mâscaram, Teqémt, Hedâr, Tachsâs, Ter, Jacâtit, Magâbit, Mijâzja, Genbôt, Senê, Hamlê, Nahassê, Paguemên.
Sx. Enc.	vid. Enc.
Syn	Synodos.
syr.	syriace.
Tab. Tab.	Tabiba Tabibân, carmen Aeth. 102 stropharum.
term.	terminatio.
Th. P.	Theodorus Petraeus, qui Jonam Aethiopice et Latine edidit Lugd. Bat. 1660 et Proverbia Aethiopica addidit.
Thess.	ad Thessalonicenses epistolae Pauli I, II.
Thren.	Threni, liber biblicus.
Tim.	ad Timotheum epistolae I. II.
Tit.	ad Titum epistola.
Tob.	Tobith, liber apocryphus.
tr.	translate.
v.	varia lectio.
var.	varia lectio.
vers. alt.	versio altera.
vers. ant.	versio antiqua.
vers. nov.	versio nova.
Vers. Lat	Versio Latina Jubilaeorum libri, exstat in libro: Monumenta sacra et profana e codicibus Bibl. Ambrosianae tom. I. fasc. I. ed Ceriani, Mediol. 1861. 4°.
vic.	vicinus.
vid.	videas.
Vis. Bar.	Visio Baruchi ficticia.
Vit. Dan.	Vita Danielis S., a Ludolfo lecta in Mss. Berolinensi.
Vit. Sanct.	Vitae Sanctorum, a Ludolfo lectae in Mss. Berolinensi.
Voc. Ae.	Vocabularium Aethiopicum, -a -a.
Voc. ad Cyr.	Vocabularium ad Cyrilli opera, Mss. Cyrilli annexum.
Zach.	Zachariae prophetia.
Zeph.	Zephaniae prophetia.
ቅ"፡	ቅዱስ፡
ብ፡	ብፁዕ፡
እግዚ"፡	እግዚአብሔር፡
ክር"ን፡	ክርስቲያን፡
ይ፡	ይብሉ፡

VII. Alphabetum Aethiopicum et Amharicum.

	a	û	î	â	ê	ĭ, ĕ	ô
Aethiop.	ሀ	ሁ	ሂ	ሃ	ሄ	ህ	ሆ
	ለ	ሉ	ሊ	ላ	ሌ	ል	ሎ
	ሐ	ሑ	ሒ	ሓ	ሔ	ሕ	ሖ
	መ	ሙ	ሚ	ማ	ሜ	ም	ሞ
	ሠ	ሡ	ሢ	ሣ	ሤ	ሥ	ሦ
	ረ	ሩ	ሪ	ራ	ሬ	ር	ሮ
	ሰ	ሱ	ሲ	ሳ	ሴ	ስ	ሶ
	ቀ	ቁ	ቂ	ቃ	ቄ	ቅ	ቆ
	በ	ቡ	ቢ	ባ	ቤ	ብ	ቦ
	ተ	ቱ	ቲ	ታ	ቴ	ት	ቶ
	ኀ	ኁ	ኂ	ኃ	ኄ	ኅ	ኆ
	ነ	ኑ	ኒ	ና	ኔ	ን	ኖ
	አ	ኡ	ኢ	ኣ	ኤ	እ	ኦ
	ከ	ኩ	ኪ	ካ	ኬ	ክ	ኮ
	ወ	ዉ	ዊ	ዋ	ዌ	ው	ዎ
	ዐ	ዑ	ዒ	ዓ	ዔ	ዕ	ዖ
	ዘ	ዙ	ዚ	ዛ	ዜ	ዝ	ዞ
	የ	ዩ	ዪ	ያ	ዬ	ይ	ዮ
	ደ	ዱ	ዲ	ዳ	ዴ	ድ	ዶ
	ገ	ጉ	ጊ	ጋ	ጌ	ግ	ጎ
	ጠ	ጡ	ጢ	ጣ	ጤ	ጥ	ጦ
	ጰ	ጱ	ጲ	ጳ	ጴ	ጵ	ጶ
	ጸ	ጹ	ጺ	ጻ	ጼ	ጽ	ጾ
	ፀ	ፁ	ፂ	ፃ	ፄ	ፅ	ፆ
	ፈ	ፉ	ፊ	ፋ	ፌ	ፍ	ፎ
	ፐ	ፑ	ፒ	ፓ	ፔ	ፕ	ፖ
Amhar.	ሸ	ሹ	ሺ	ሻ	ሼ	ሽ	ሾ
	ቸ	ቹ	ቺ	ቻ	ቼ	ች	ቾ
	ኘ	ኙ	ኚ	ኛ	ኜ	ኝ	ኞ
	ኸ	ኹ	ኺ	ኻ	ኼ	ኽ	ኾ
	ዠ	ዡ	ዢ	ዣ	ዤ	ዥ	ዦ
	ጀ	ጁ	ጂ	ጃ	ጄ	ጅ	ጆ
	ጨ	ጩ	ጪ	ጫ	ጬ	ጭ	ጮ

Diphth. Aeth.:	ኰ	ኲ	ኵ	ኳ	ኴ
	ጐ	ጒ	ጕ	ጓ	ጔ
	ቈ	ቊ	ቍ	ቋ	ቌ
	ኈ	ኊ	ኍ	ኋ	ኌ

Numeri:	፩	፪	፫	፬	፭	፮	፯	፰	፱	፲	፳	፴	፵	፶	፷	፸	፹	፺	፻	፲፻	፼
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	20	30	40	50	60	70	80	90	100	1000	10000

ሀ፡ litera alphabeti Aethiopici prima, quam **ሀውይ፡** et **ሆይ፡** *Hoi* vocabant (alio nomine eam nunc vocant Abyssini, vid. Isenb. lex. amh. p. 1). Hinc Ludolfus (in lex. col. 1) repetiit originem vocis **ሆህያት፡**

ሆሄ፡ subst. Pl. **ሆህያት፡** *sonus* et *litera alphabeti, elementum*. Plur. potissimum in usu fuit: etiam ubi singularem expectaveris, nonnunquam pluralem invenies, ut **በከመ፡ ሆህያተ፡ አልፋ፡ ትከውን፡ ኀበ፡ ኵሎሙ፡ ሆህያት፡** ὥσπερ ἐπὶ τῶν στοιχείων τὸ πᾶν τὸ ἄλφα συνέχει Chr. ho. 9. Quare haud mirum videtur, quod Abyssini inferioris aetatis, singularis formam veram ignorantes, pro **ሆሄ፡** (F. N. in Proleg.) formam **ኆኅት፡** exscribere solent, ut Sx. Teq. 18 (ter); Cod. Mus. Brit. LVII, 2 str. 1 (in Catal. p. 54, ubi *initium* male pro *litera* versum est), quasi nomen ad **ኆኅት፡** *janua* referendum et *elementum* a *fenestellis* vel *laterculis* tabularum syllabarii Aethiopici dictum sit. Sed etymon a Ludolfo propositum magis placet, sive **ሆሄ፡** e **ሀ**, **ሁ**, **ሂ፡** (sec. gramm. § 47) contractum esse et primitus **ሆሂ፡** sonuisse, sive e **ሆ** VII[i] et **ሄ** V[i] ordinis compositum dicas. Exempla: **ለለማኅደር፡ ስምዮሙ፡ በሆህያተ፡ ጽርእ፡ እምአልፋ፡ ወቤጣ፡ ወጋማ፡** *et singulas cellulas nomines literis alphabeti Graeci* α, β, γ Reg. Pach.; **ሆህያት፡** vel **ሆህያተ፡ ፊደል፡** τὰ στοιχεῖα saepius in Chr. ho. 8 et 9; **እስመ፡ ሆህያተ፡ ቤት፡ ወዋዌ፡ ፩ውእቱ፡** (sive: praepositio **በ፡** et **ውስተ፡** idem significant) ib. 1; **ይኩን፡ ከመ፡ ዘይሜህር፡ ጽሒፈ፤ ቅድመ፡ ውእቱ፡ ይጽሐፍ፡ ሆህያተ፡** (v. **ፊደላተ፡**) **ወምዕራፋተ፡ በእዴሁ፤ ከዕበ፡ ይኤዝዝ፡ ለንኡስ፡ ዘይትሜሀር፡ ከመ፡ ይጽሐፍ፡ ከማሁ፡ በእዴሁ፡** F. M. 2, 11; Kedr f. 52; al.

ሁ pron. suff. III[ae] pers. masc. sing.; vid. gramm. § 149.

ሁ፡ adv. suffixum, a radice pronominali (gramm. § 62, 1, b) propagatum: 1) *nota interrogationis*, sicut **ኑ፡** q. v. (gramm. § 161 et 198, 2, a) *ne? an? num? numquid?* aut primo aut principali sententiae interrogativae vocabulo suffigitur. Quamvis in libris MSS. **ሁ፡** et **ኑ፡** promiscue usurpari soleant, tamen **ሁ፡** vi tenuius et levius esse videtur, quam **ኑ፡** Exempla: **ይከውንሁ፡** *licetne?* Matth. 19, 3. 15, 12. 7, 16; Ex. 4, 11; Ps. 72, 13; **ኢኮነሁ፡ ከመዝ፡** Am. 2, 11; **እምኔየሁ፡ ይሴውር፡** ἐμὲ δὲ σιγᾶται κρύπτειν; Job 38, 7; **በዝኒ፡ ኢይኴንንሁ፡** Jer. 5, 9. 29; **ትስእሉኒሁ፡ መጻእክሙ፡** Hez. 20, 3; 2 Reg. 19, 6; 3 Reg. 17, 20; 4 Reg. 14, 10; Job 38, 18. 31. 39, 1. Frequentissime vocibus **በ፡**, **አኮ፡**, **አልቦ፡** suffigitur: **በሁ፡ ዘ** Ex. 5, 5; **በሁ፡ ዘይትኀባእ፡ እምኔየ፡** Jer. 39, 27; **በሁ፡ እመ፡ ነገርክሙ፡** *numquid unquam?* Jes. 45, 21; **አኮሁ፡ አነ፡ ዘአወልድ፡** Jes. 66, 9; Matth. 5, 46; **አልቦሁ፡ እመ፡ አንበብክሙ፡** Matth. 21, 26: **ሁ፡** et **ኑ፡** in eadem sententia composita leguntur Ps. 93, 9. 2) enunciationi conditionali inserta haec particula est *nota dubitationis*, qua is qui loquitur de eo quod hypothetice posuit se ipsum dubitare indicat (gramm. pag. 429): **እመሰ፡ አንተሁ፡ ውእቱ፡** εἰ σὺ εἶ (*si tu — revera — es*) Matth. 24, 28; **እመሰ፡ ትብሉሁ፡** *sin forte respondeatis* Jes. 36, 7; Luc. 23, 25 (rom.); Act. 5, 38 (rom.); saepius cum **ሶበ፡** ut **ሶበሁ፡ ሖርከ፡ ፍኖተ፡ እግዚአብሔር፡ እምነበርከ፡ ለዓለም፡ በሰላም፡** Bar. 3, 13 (vid. sub **ሶበ፡**).

ሂ፡ adv. suff., a radice pronominali propagatum (gramm. § 62, 1, b et § 168, 1, 3.): 1) *etiam, quoque, item* (*et ipse*); majori vel minori cum emphasi nomen, verbum, sententiam alii adjungit vel subnectit: **አነሂ፡** *ego quoque* (et ipse) Prov. 1, 26. 4, 3; **ወውእቱሂ፡** *et is quoque* Sir. 17, 31; Matth. 5, 46. 13, 12: Rom. 6, 5. 11; Tit. 3, 3; Gen. 12, 4; Num. 12, 2; Deut. 9, 20; Dan. ap. 1, 59; Prov. 4, 3; Jes. 66, 4; Tob. 12, 3; 4 Esr. 2, 5. 11, 14. 15; **ወኢ — ሂ፡** *ne — quidem* Prov. 21, 10. Cum **እመ፡** conjunctum: **እመሂ፡** *etiamsi, quamvis* ex. gr. Jer. 4, 30. 14, 12 (vid. **እመ፡**). 2) *et, -que* (τε), sive per se Gen. 50, 21, sive (id quod longe frequentius occurrit) cum **ወ** conjunctum: **ወ — ሂ፡** ex. gr.: **ወለዘሂ፡ ነሥአከ፡ ልብሰከ፡** Luc. 6, 29; Matth. 6, 5; in sententiis negativis: *nec, neque*. Inde **ሂ፡ — ወሂ፡** *et-et, cum-tum, ut-ita* Gen. 41, 11. 47, 3. 18; Num. 18, 3; Jes. 7, 20; Hez. 5, 11; Rom. 9, 15; Phil. 4, 12; idem significat **ሂ፡ — ወ፡** Gen. 33, 17; **ሂ፡ ወ — ሂ፡** Gen. 42, 35. Cum **እመ፡** conjunctum **እመሂ፡ — ወእመሂ፡** est: *sive-sive*, nec non **ወእመሂ፡** per se *sive* significare potest, vid. **እመ፡** 3) adverbiis interrogativis, ut **አይቴ፡**, maxime autem pronominibus interr. **መኑ፡** et **ምንት፡** annexum **ሂ፡** vim indefinitorum tribuit; vid. **መኑ፡**, **ምንት፡**, **አይቴ፡** al.

ሃ፡ pron. suff. III[ae] pers. fem. sing., vid. gramm. § 149.

ሃ፡ adv. suff., a radice pronominali propagatum (gramm. § 62 1, b); ejus notio prima est: *versus* (gramm. pag. 303. 304); in communi usu est *nota Accusativi* (gramm. § 143 pag. 255), nominibus propriis (indeclinabilibus) suffixa: Gen. 12, 5. 43, 15; Ex. 32, 13; Matth. 1, 2 seq.; 27, 17; Mal. 1, 2. 3; Mich. 6, 4; Jer. 47, 11. 48, 18. 50, 6; **ኢይጸዋዕ፡ ስምከ፡ ያዕቆብሃ፡ በሕቲቱ፡** Kuf. p. 117; et, sicut Accusativus, *in*, *versus* denotare potest, ex. gr. **ፈነዎሙ፡ ቤተ፡ ልሔምሃ፡** *misit eos in Bethlehem*,

Matth. 2, 8; Kuf. p. 88 l. 13. Rarissime nominibus appellativis annexum legitur, ex. gr. ጎልሃ፡ Ep. Zar'a-Jacobi.

ሂ፡ adv. suff., a radice pronominali propagatum (gramm. § 62, 1, b): *in, versus*; sed obsoletum est, nec nisi voci ኀቤሁ፡ annexum occurrit (gramm. p. 297), q. v.

ሂ፡ nomen V^ae alphabeti Hebraici literae (הֵא) Ps. 118, 33 (vid. *J. Ludolfi* annotationem ad Ps. 118, 1; Dorn de psalt. Aeth. p. 28), Thren. 1, 5. 2, 5. 3, 12. 4, 5. — Ubi de psalmis agitur, siglo ሂ፡ Ps. 118, 33—40 notatur.

ሀላል፡ subst., id. q. هِلَال *nova luna*; saepius occurrit in Abush., ex. gr. አውራኅ፡ ሀላል፡ (i. q. አውራኅ፡ ሠርቃዊት፡ vel ወርኃዊት፡) *menses lunares* (opp. solares), Abush. 25.

ሀላሊ፡ adj. rel. *lunaris*: ወርኅ፡ ሀላሊ፡ (i. q. ሠርቃዊ፡) Abush.

ሃሌሉያ፡ vel ሃሌ፡ ሉያ፡ (etiam siglo ሄ፡ ሉያ፡ vel ሄያ፡ scriptum) 1) Ἀλληλούϊα, *Halleluja*, הַלְלוּ יָהּ Apoc. 19, 1; Tob. 13, 19; in titulis psalmorum 105 seq.; sexcenties in Deguâ, Mavâset, Genzat et aliis libris liturgicis legitur, nam ingentem Allelujarum summam et in gaudio et in luctu intonant Abyssini (*Ludolfi* hist. III, 6, 105.) 2) Cum ut in aliis festis ita per septimanam Paschae ab Abyssiniis hymni et antiphonae hallelujarum solemniter decantentur, in versione Octateuchi Deut. 16, 16 pro ἑορτῇ τῶν ἀζύμων በዓለ፡ ሃሌሉያ፡ et Ex. 13, 4 pro μηνὶ τῶν νέων ወርኀ፡ ሃሌሉያ፡ ኤሳን፡ intrusum est.

ሃሌታ፡ subst. abstr.: *cantus Halleluja*: አንቀጸ፡ ሃሌታ፡ (v. ሃሊታ፡) እምዮሐንስ፡ *tabula Hallelujarum inde a Joannis festo*, Deg. (vid. Catal. Cod. Aeth. Mus. Brit. p. 37).

ሀለወ፡ I, 2; (rarius per ሐ et ኀ) Impf. ይሄሉ፡, Subj. የሀሉ፡, Inf. verb. ሀሊዎ፡ (Asc. Jes. 2, 12), Inf. nom. ሀልዎ፡ et ሀልዎት፡; in Perf. sing. pers. 3 masc. praeter formam ሀለወ፡ etiam forma contracta ሀሎ፡ usitatissima est (vid. gramm. p. 142 ann. 2), nec non in pers. 3 fem. ሀሎት፡ efferri et scribi potest (Asc. Jes. 7, 20). Sed erravit *J. Ludolfus*, cum inter formas ሀሎ፡ et ሀለወ፡ significationis discrimen interesse censeret (in lex. col. 1 et 2), nam omnibus fere in locis, ubi ሀለወ፡ vel ሀሎ፡ occurrit, diversi libri mss. utramque formam promiscue usurpatam exhibent. [Radicem ሀለወ፡ comparandam propono cum arab. حَالَ (حُوْلٌ) et substantivo حَالٌ; eodem modo literae radic. secundae et tertiae ordo permutatus est inter ኀለወ፡ et خَالَ (خَيْلٌ), ኀለየ፡ et خَالَ (خَيْلٌ), al. Sed quamvis prima radicis significatio in *vertendo, mutando, circumagendo* sit, tamen miro quodam genii linguae innati lusu verbo ሀለወ፡ notio *existendi* addicta est, alteri autem verbo ኮነ፡, cujus notio prima a *stando* petita est, significatio *oriendi, fiendi, accidendi* contigit. Amh. sonat አለ፡]. Significat: 1) *esse, existere.* Neque tamen ad praedicatum cum subjecto copulandum adhiberi solet, sed existentiam subjecti nudam ponit, aut absolute, aut tamquam in aliquo loco, statu, tempore, actione versantis: ሀሎ፡ ብእሲ፡ Job 1, 1; Dan. apoc. 1, 1. ኢትፍትሑ፡ ሀልዎ፡ ምስሌሆሙ፡ Prov. 24, 1; ሀሎኩ፡ ውስተ፡ ባቢሎን፡ 4 Esr. 1, 1; በአምሳኒ፡ ሀለውኩ፡ Ps. 145, 1; ኢትፍራህ፡ ሀሎኩ፡ ምስሌከ፡ Jes. 41, 10; 43, 2. 5; እግዚአ፡ ሀሎከ፡ ማእከሌነ፡ Jer. 14, 9; ይከውኑ፡ ከመ፡ ዘኢሀለዉ፡ Jes. 41, 12; ውስተ፡ እዴሆሙ፡ ሀለወት፡ ሠናይቶሙ፡ Job 21, 16; ኵሎሙ፡ እለ፡ ሀለዉ፡ ዲበ፡ ምድር፡ Sir. 36, 19. a) Creberrime ipsum Perf. ሀለወ፡ notionem temporis praesentis suggerit: አንበሳ፡ ሀሎ፡ ውስተ፡ ፍኖት፡ λέων ἐν ταῖς ὁδοῖς Prov. 26, 13; አይቴ፡ ሀሎ፡ *ubi est?* Job 20, 7; Jes. 19, 12. 33, 18; Jer. 44, 19; አነ፡ ውእቱ፡ ዘሀሎ፡ ἐγώ εἰμι ὁ ὤν Ex. 3, 14; ሀለወ፡ ወኢሀለወ፡ ἦν καὶ οὐκ ἔστι Apoc. 17, 8; sed haud minus frequenter ሀለወ፡ tempore praeterito vertendum est: ጸሐፍ፡ ኵሎ፡ ነገረ፡ ዘሀሎ፡ ውስተ፡ ክርታስ፡ Jer. 43, 28; ሀሎኩ፡ አነ፡ ኀበ፡ ፈለግ፡ Dan. 10, 4; Gen. 33, 18; 2 Thess. 2, 5; Judith 14, 15. 18; Ps. 71, 17. Imperfectum tempus futurum significat: ወለዓለምኒ፡ ትሄሉ፡ Sir. 42, 21; Jes. 58, 11; Hez. 30, 13; Job 14, 10. 23, 8; sed etiam de tempore praesenti usurpatur: ዘሀሎ፡ ወይሄሉ፡ ὁ ὢν καὶ ὁ ἦν Apoc. 1, 4. 8; የኀልፍ፡ ከመ፡ ጽላሎት፡ ወኢይሄሉ፡ እንከ፡ Job 14, 2. De enuntiationibus conditionalibus conferre licet exempla Jes. 43, 2; Jer. 15, 1; Matth. 18, 20; ኀበ፡ ሀሎ፡ ይመና፡ ህየ፡ ሀሎ፡ መንፈስ፡ Hez. 1, 20; Tob. 4, 13 et al. b) Construi potest cum Acc. loci: ሀለዉ፡ ሐቅለ፡ *erant in agro* Gen. 34, 5. 46, 31; Ex. 1, 5; Num. 30, 11; 2 Reg. 13, 30; እንዘ፡ ሀሎ፡ ዐጸደ፡ ሞቅሕ፡ Jer. 40, 1; Matth. 24, 26. c) Nonnumquam ope verbi ሀለወ፡ praedicatum subjecto copulatur; quod si fit, praedicatum in Acc. ponere licet (gramm. p. 346): ለዘ፡ ሀለወ፡ ድልወ፡ *ei, qui paratus fuerit* 1 Petr. 4, 5; Hen. 63, 1; sed notio *existendi* huic verbo tam firmiter inhaeret, ut praedicatum appositionis instar saepius in Nomt. ponatur: ሀለወ፡ ድፉን፡ Jos. 7, 21. 22; ወእሙንቱኒ፡ ሀለዉ፡ ቅዉማን፡ Asc. Jes. 9, 35 al. d) Aethiopes verbum ሀለወ፡ cum Imperfecto alius verbi componunt, ut durationem actionis denotent, sive in tempus praeteritum incidat: ሀሎኩ፡ እሰክብ፡ *dormiebam* 4 Esr. 9, 29; Asc. Jes. 9, 28; Dan. 10, 2; Gen. 18, 22; Lev. 26, 35; 1 Reg. 22, 6; 2 Reg. 5, 2; 1 Par. 6, 32; 2 Par. 33, 17; sive in praesens: ሀሎ፡ ይነብር፡ በየማነ፡ እግዚአብሔር፡ Rom. 8, 34, vel praesens instans: ይመጽእ፡ ሀሎ፡ *venturus est* Hen. 10, 2; ትሠጠም፡ ሀለወት፡ Hen. 83, 7; ሀለወት፡ ትወልድ፡ 1 Reg. 4, 19; sive in futurum: አንተ፡ ሀለወት፡ ትትፌጸም፡ Hen. 106, 18; Act. 7, 6 Platt; ዘይከውን፡ ሀሎ፡ Hen. 52, 2. Simili modo cum alius verbi Infinitivo verbali conjungitur, eodem sensu: ሀሉ፡ ተወኪሎከ፡ ἴσθι πεποιθώς Prov. 3, 5 et al.; nec non እንዘ፡ c. Impf. sequi potest: በኵሉ፡ መዋዕለ፡ ሕይወትየ፡ ሀለውኩ፡ እንዘ፡ እዜክር፡ ለእግዚአብሔር፡ Kuf. 21. e) Opponitur ዘሀሎ፡ *id quod est* i. e. *praesens* ei quod venturum vel futurum est (ዘይመጽእ፡, ዘይሄሉ፡, ዘይከውን፡) 4 Esr. 5, 16; Rom. 8, 38 (τὰ ἐνεστῶτα) 1 Cor. 3, 22 rom., quamquam aliis in locis ዘሀሎ፡ *id, quod factum est*, τὸ γεγονός, significat, Koh. 1, 9. f) Theologis et philosophis ሀልዎ፡ et ሀልዎት፡ est *existentia, essentia*, ut እግዚአብሔር፡ አምጻኢ፡ ኵሉ፡ ዓለም፡ እምኀበ፡ ኢሀልዎ፡ ኀበ፡ ሀልዎ፡ *Deus qui totum mundum* ἐκ τοῦ μὴ εἶναι εἰς τὸ εἶναι *producit* Fal. f. 83; እግዚአብሔር፡ ለሰብእ፡ እምሀልዎ፡ አግብአ፡ ውስተ፡ ሞት፡ Macc. f. 5; *Hippocrates et Galenus docent*: ነፍስሰ፡ ኢትሄሉ፡ ዘእንበለ፡ ዳእሙ፡ በሀልዎት፡ ሥጋ፡ ወተኀልፍ፡ በኀልፈታ፡ Fal. f. 83. Pl. ሀልዎታት፡ *entia* (τὰ γεγονότα) saepissime in Chr., ut ho. 2. 2) *instare, futurum esse*: ክልኤቱ፡ ዓመት፡ ኀለፈ፡ ዘረኃብ፡ ወዓዲ፡ ሀሎ፡ ኀምስቱ፡ ዓመት፡ Gen. 45, 6. 11. Construi solet cum pron. suff., seq. Subj. verbi, ut conveniat Graeco μέλλειν c. Inf.

(gramm. p. 138): እለ፡ሀለዎሙ፡ ይእመኑ፡ ቦቱ፡ οἱ μέλλοντες πιστεύειν ἐπ' αὐτῷ 1 Tim. 1, 16; 2 Tim. 4, 1; Rom. 5, 14; Matth. 11, 14; Jes. 15, 7; Job 3, 8; vel simplici Futuro Graeco: Jes. 15, 7; Tob. 14, 4; Gen. 15, 13. 18, 19; Deut. 1, 22. Haud raro ሀለዎ፡ post Subj. verbi collocatur; ያእምርዎ፡ሀለዎሙ፡ Jes. 52, 15; 1 Petr. 4, 18; Hen. 97, 3; Ex. 16, 23. Sed multis aliis in locis haec phrasis Graeco δεῖ seq. Infin., Latino *oportet, necesse est* respondet, quippe cum ሀለወ፡ cum pron. suff. conjunctum significare possit *convenit ei, ut* vel *oportet* (vid. infra Nr. 8). Ita legitur: ሀለወክሙ፡ትትወለዱ፡ δεῖ ὑμᾶς γεννηθῆναι Joh. 3, 7; Prov. 22, 29; 2 Petr. 3, 11; Matth. 16, 21; Marc. 8, 31. Etiam conj. ከመ፡ subjunctivo praeponere licet: ሀለወኒ፡ከመ፡እዜንዎን፡ Luc. 4, 43 rom. Rarius libri et mss. et impressi in hac phrasi pro Subj. verbi Impf. praebent: ሀለዎ፡ይትሌዐል፡ Joh. 12, 34 rom. Caeterum non modo ሀለወ፡ cum pron. suff., sed etiam verbum ሀለወ፡ personaliter flexum, Subjunctivo praepositum, idem significare potest: ዘሀለወ፡ይኩን፡ Apoc. 1, 19. 4, 1; Dan. 2, 28; ሀሎነ፡ኵልነ፡ንብጻሕ፡ Rom. 14, 10. 12 Polygl., ሀለውነ፡ንሕምም፡ 1 Thess. 3, 14. 3) *exstare, reperiri, esse:* እስመ፡ሀሎ፡ ዘያሐምም፡ ἔστι γὰρ ὁ ταπεινῶν Sir. 7, 11; ሀለወ፡ዘይብዕል፡በብዝኅ፡ጠዊዕ፡ Sir. 11, 18. 19, 23. 25. 26. 20, 1. 37, 22; ልሂቅኒ፡ወእእሩግኒ፡በኀቤነ፡ሀለወ፡ Job 15, 10; Gen. 2, 11. 12. 29, 26; Ex. 13, 7; ኢሀሎኑ፡ሀየ፡ሀቃቤ፡ሥራይ፡ Jer. 8, 22; ኢሀለወት፡ኀበ፡እጓለ፡እመሕያው፡ οὐχ εὑρέθη Job 28, 13. 14; ኵሉ፡ዝንቱ፡ኢሀለወ፡ኀበ፡ጻድቃን፡ *haec omnia apud justos non reperiuntur (accidunt)* Sir. 23, 12; ሀሎ፡ኀቤከ፡ πάρεστί σοι, *subest tibi*, Sap. 12, 18. 4) *durare, manere, vivere, esse:* ዘይሄሉ፡ለዓለም፡ μένων εἰς αἰῶνα Dan. 6, 26; Sir. 42, 23; ዘሀለወ፡ዘልፈ፡ 1 Petr. 1, 23; ወአንተሰ፡ትሄሉ፡ σὺ δὲ διαμένεις Ps. 101, 27; አብያተ፡ጻድቃን፡ይሄልዉ፡ οἶκοι δικαίων παραμένουσι Prov. 12, 7; Sir. 6, 10; ሐሊና፡ልብከ፡ኢይሄሉ፡ Asc. Jes. 1, 13; ኢይሄሉ፡በመሐላሁ፡ *jusjurandum non servat* Kuf. 35; ሀልዎትከ፡በዝ፡ ἀντέχεσθαι ἐν τούτῳ Koh. 7, 18; ሀልዉ፡በመንፈስ፡ቅዱስ፡ Asc. Jes. 11, 40; ኢትሄሉ፡ለዓለም፡ οὐ κατοικηθήσεται εἰς τὸν αἰῶνα Jes. 13, 20. 14, 31; Jer. 27, 39; *perdurare* Job 4, 20; opponitur ተሀጕለ፡ Koh. 7, 15; nonnunquam synonymum est verbo ሐይወ፡ ut ወቦ፡እለሂ፡ሀለዉ፡እስከ፡ይእዜ፡ 1 Cor. 15, 6; እመ፡ሀሎከ፡ትሬኢ፡ወእመ፡ሐየውከ፡ታእምር፡ 4 Esr. 2, 35, nec non ይሄሉ፡በተስፋ፡ κατασκηνώσει ἐπ' ἐλπίδι Prov. 1, 33. 5) *versari in aliqua re:* ውስተ፡መስሎ፡ነገር፡ኢይሄልዉ፡ Sir. 38, 33; እንዘ፡ሀለወት፡ውስተ፡ማሕምመ፡ወሊድ፡ Gen. 35, 17; ኢሳይያስ፡ሀሎ፡በራእየ፡እግዚእ፡ Asc. Jes. 6, 7. 6) *se habere* (de valetudine, conditione, caet.), quo sensu ከነ፡ usitatius est: ከመ፡ይስማዕ፡ዜናሃ፡ዘከመ፡ሀለወት፡ Esth. 2, 11; ናእምር፡ዘከመ፡ሀለዉ፡ πῶς ἔχουσι Act. 15, 36; እፎ፡ሀሎከ፡ *quomodo vales?* Lud. 7) *adesse, praesentem esse:* ኢሀሎ፡ምትየ፡ውስተ፡ቤቱ፡ πάρεστι Prov. 7, 19. 8, 27. Jes. 58, 9. 65, 25; ለእመ፡ኢሀሎኩ፡ ἀπὼν Phil. 1, 27. 2, 12; ሀልዎ፡በሥጋ፡ παρουσία τοῦ σώματος 2 Cor. 10, 10; Gen. 39, 14. 44, 11; Ex. 22, 13. 14; በሀልዎተ፡ሰብእ፡ *coram hominibus* Isp. p. 288; ኵልነ፡እለ፡ሀሎነ፡ዝየ፡ *omnes qui adsumus* Genz. f. 109; ለኵሎሙ፡እለ፡ሀለዉ፡ *omnibus, qui aderant* Isp. p. 331. 8) Ubi pron. suff. subjunctum habet, ሀለወ፡ pariter ac ከነ፡ significare potest *convenit ei, decet eum, cadit in eum,* ut እመቦ፡ዘአሕተ፡ውስተ፡ዘከመዝ፡ግብር፡ሀለዎ፡ንስሓ፡፫ዓመት፡ፍጹም፡ *poenitentia triennii integri ei injungenda est* Clem. f. 226, b. Ita saepissime cum Subjunctivo verbi construitur, vid. supra Nr. 2. Etiam sine pronomine subjuncto eundem sensum habet 1 Tim. 5, 13 rom.: ዘኢሀሎ፡ τὰ μὴ δέοντα (Platt: ዘኢሀለዉ፡).

አሀለወ፡ II, 2. 1) *existentiam praebere alicui:* ምስለ፡ብዙኅ፡ምሕረት፡ታሄልወነ፡ (διοικεῖς) Sap. 12, 18. 2) aliquem alicubi *commorari* vel *degere jubere* vel *facere* Gad. Ad f. 7.

ሀልው፡ part., fem. ሀሉት፡ 1) *qui est, existens:* ፈጠረ፡ፍጥረተ፡ይኩን፡ሀልወ፡ ἔκτισεν εἰς τὸ εἶναι τὰ πάντα Sap. 2, 17; መድኀኒነ፡ዘሀልው፡እምቅድመ፡ዓለም፡ Did. 36; አምጣነ፡ነፍስ፡ሀሉት፡ውስተ፡ሥጋ፡ Isp. p. 381; 1 Petr. 3, 4; ዘሀልው፡ ἃ εἰσί, Apoc. 1, 19. Conjunctum cum እምነ፡ significat *oriundus a:* ነአምን፡በመንፈስ፡ቅዱስ፡ከመ፡ኢኮነ፡ነኪረ፡እምህላዌ፡መለኮት፡እስመ፡እምአብ፡ውእቱ፡ሀልው፡ καὶ γάρ ἐστιν ἐκ πατρὸς φυσικῶς Cyr. ad Reg. f. 26. 2) *is qui vere est, verus, durans, stabilis:* ንርአይ፡ለእመ፡ነገሩ፡ሀልው፡ εἰ οἱ λόγοι αὐτοῦ ἀληθεῖς Sap. 2, 17. 1, 6; ሀልወ፡ቃለ፡ ἀληθῆ λόγον Prov. 22, 21; አማን፡ሀልወ፡እብለክሙ፡ ἐγὼ τὴν ἀλήθειαν λέγω ὑμῖν Joh. 16, 7; ዐስብ፡ሀልው፡ μισθὸς τῆς ἀληθείας Prov. 11, 18; Prov. 2, 12 πιστόν; ዝንጓጔ፡ሀልው፡ *cavillatio perpetua,* Isp. p. 365; ብዕል፡ሀልው፡ወሰሚት፡ዘይነብር፡ለዓለም፡ Isp. p. 348. Inde ሀልወ፡ vel በሀልው፡ *vere, revera:* አኮ፡በሀልው፡ወአኮ፡በጽድቅ፡ Kuf. 23 et 22; ሀልወ፡ኮንኩ፡ምስሌሆሙ፡ Kuf. 1. 3) *qui praesto est:* እስመ፡ዕበየ፡ክሂሎትከ፡ሀልው፡ኀቤከ፡ዘልፈ፡ πάρεστί σοι Sap. 11, 22; *qui adest:* እመሰ፡ኮንኩ፡ሀልወ፡እምኢተረክበሙ፡ሎሙ፡ዝ፡ *si adfuissem, hoc iis non contigisset* Isp. p. 338. 4) τὸ δέον ዘሀልው፡ 1 Tim. 5, 13 Pltt. (vid. ሀለወ፡ Nr. 8).

ሀላዊ፡ n. ag. *essentialis, substantialis: Aristoteles docet:* ነፍስ፡ሀላዊት፡ይእቲ፡ወኢትትዌለጥ፡ *anima substantia immutabilis est* Fal. f. 82.

ህላዌ፡ subst., m. et fem. 1) τὸ εἶναι, *esse* (i. q. ሀልዎት፡): ህላዌ፡ክህነቱ፡ለዓለም፡ *quod sacerdotium ejus aeternum est* Chr. ho. 19; ለእግዚአብሔር፡አልቦ፡ጥንተ፡ለህላዌሁ፡ ὁ θεὸς ἄναρχος Chr. ho. 22; በአምጣነ፡ህላዌ፡ፀሐይ፡በ፩፡ኆኅት፡እም፲ወ፪፡ኆኅው፡ *quamdiu sol in una duodecim portarum commoratur* Abush. 3; *narrabo* ዕድሜ፡ህላዌሆሙ፡ለኵሎሙ፡በጽሕስናሆሙ፡ *quantum temporis singuli Patriarchae fuerint* Abush. 50. 2) *essentia, existentia, substantia, natura* rei vel personae: ማይ፡ንብአ፡ፍጥረተ፡ህላዌሁ፡ Sap. 19, 19. Apud theologos saepissime occurrit: እምአሚሃ፡ህላዌሁ፡ለክርስቶስ፡ሶበ፡ተወልደ፡በሥጋ፡ *Christi ab eo inde tempore fuit existentia, quo natus est* (sicut haeretici docent) Cyr. ad Th. f. 8; የአምኑ፡አልቦ፡ህላዌ፡ዘእግዚአብሔር፡ቃል፡እላ፡በከመ፡ቃልነ፡ለሰብእ፡ ἀνυπόστατον τὸν ἐκ Θεοῦ εἶναι λόγον φασίν ib.; *Messias dicitur Christus* በእንተ፡ሚመቱ፡ወግብሩ፡አኮ፡ዘህላዌ፡አው፡ዘገጽ፡ εἰς πραγμάτων δήλωσιν, οὐχ ὑποστάσεων οὔτε προσώπων Cyr. c. Pall. f. 72. Saepissime Graecorum φύσει respondet: ኢኮነ፡(ክርስቶስ፡)እግዚአብሔር፡በህላዌሁ፡ οὐ φύσει Θεὸς ὤν (sed assumptione) Cyr. ad Theod. f. 8; ህላዌ፡ቃል፡ ἡ τοῦ λόγου φύσις ib. f. 10; እም፪ህላዌ፡ተደመረ፡፩ክርስቶስ፡ *e duabus naturis* (φύσεων) ib. f. 15; *Christus* በህላዌሁ፡አምላክ፡ φύσει ὑπάρχων Θεός ib. f. 23; ነአምን፡ከመ፡ውእቱ፡ወልደ፡እግዚአብሔር፡በመንፈስ፡ወወልደ፡ሰብእ፡በሥጋ፡ወአኮ፡በ፪ህላዌ፡፪ወልደ፡ οὐ δύο φύσεις τὸν

ἕνα θεόν Cyr. ad Reg. f. 28; ኢ.ክንኑ፡ ፪ ህላዌ፡ ዘሰብእ፡ ወዘአምላክ፡ ἄρ' οὖν οὐ δύο φύσεις εἶεν ἂν θεοῦ καὶ ἀνθρώπου; Cyr. c. Pall. f. 77. *Essentia*, οὐσία est ex. gr. in formula illa tritissima: ኅቡረ፡ ህላዌ፡ ὁμοούσιος *consubstantialis, coessentialis* Cyr. c. Pall. f. 66; al. 3) *praesentia:* በህላዌሆሙ፡ ለፍቁራኒሁ፡ *praesentibus amicis ejus* Isp. p. 320; በህላዌየ፡ ib. p. 336; ርሕቀትየ፡ እምህላዌ፡ ንጉሥ፡ *discessus meus e praesentia regis* ib. p. 338; ህላዌ፡ ኵሉ፡ *omnipraesentia* Kebr. Nag. 101. 4) *status, conditio:* ህላዌ፡ ግፉዕ፡ Hen. 91, 5; ገቢረ፡ ጽድቅ፡ በኵሉ፡ አዝማን፡ ወበኵሉ፡ ህላዌ፡ Phlx. 107; ህላዌ፡ ብፁዓን፡ *status beatorum* Chr. Tags. 6; ኀበ፡ ህላዌሁ፡ ተመይጠ፡ ልሳኑ፡ ውቁይ፡ Enc.; ኀበ፡ ህላዌሁ፡ አግብኦ፡ *ad priorem statum reduxit eum,* Sx. Ter. 5 Enc. — *Voc. Ae.:* ህላዌ፡ ብ፡ መኖርያ፡ አከሌ።

ህሉና፡ subst. (ab ህልው፡ ductum): *essentia:* Lit. 172, 4; Lit. Jac. Sar.; Ath. d. Trin.; Haim. Ab.

ምህላው፡ subst. *locus commorationis, domicilium:* ነፍስ፡ እመ፡ ተፈልጠት፡ እምሥጋ፡ በሞት፡ ገብአት፡ ኀበ፡ ብርሃን፡ ዘውእቱ፡ ማኅደራ፡ ወምህላዊ፡ ወፍግዓሃ፡ ወተድላሃ፡ Isp.; (*Darius*) ነሥአ፡ ሀገረ፡ ባቢሎን፡ ወተወፈየ፡ ምህላወ፡ ብልጣሰር፡ ወነበረ፡ ዲበ፡ ዐራቱ፡ Isp. p. 276.

ህለወ፡ *vigilare* vid. sub ኀለወ፡

ህለደ፡ vid. sub. ኀለደ፡

ሆህያት፡ vid. sub. ሀ፡ p. 1.

ሆሙ፡ pron. suff. III^ae pers. masc. plur., vid. gramm. § 149.

ሀርበደ፡ quadrl. I [cognatum cum አብደ፡ q. v., أَبِدَ *iratus et efferatus fuit*, أَبَدَ *ferum evasit animal*, عَرْبَدَ *pravum et malignum se ostendit*] *furere et refractarium esse:* ከመ፡ እጕልት፡ እንተ፡ ተሀረብደ፡ ሀርበደ፡ ኤፍሬም፡ ὡς δάμαλις παροιστρῶσα παρώστρησεν Ἰσραήλ Hos. 4, 16; *scortatio efficit hominem* ከመ፡ ሐረውያ፡ ዘሀርበደ፡ *instar apri furentis,* Org. 6. (*Ludolfus* ex conjectura: *volutavit se in coeno*). *Voc. Ae.:* ሐርበደ፡ ዘ፡ አበደ፡

ተሀርበደ፡ III, 1 *furore rapi* vel *agi:* ቀታሊ፡ እመ፡ ኮነ፡ በተሀርብዶ፡ ኢይከውን፡ ኵነኔሁ፡ ከመ፡ ኵነኔሆሙ፡ F. N. 47.

ሀረከ፡ rad. inus., sine dubio eadem quae שָׂרַךְ *nexuit, texuit,* arab. شَرَكَ in شَرَكٌ *laqueus, rete;* شِرَاكٌ *corrigia;* … *apprehendit, rapuit;* vic. est ሐረገ፡ q. v. (cfr. etiam חֲרַכִּים). Hinc

ማሀረከ፡ quadr. I [amh. ማረከ፡] (pro Subj. regul. ይማህርክ፡ nonnunquam etiam forma ይምህርክ፡ reperitur Kuf. p. 122 ann. 4; p. 160 ann. 11; et pro Imprt. ማህርክ፡ forma መህርክ፡ Jes. 8, 1. 3 var.) proprie: laqueis vel retibus captos agere i. e. 1) *captivos ducere, praedam agere, manubias facere, bello capere,* c. c. Acc. αἰχμαλωτεύειν ማሀረክዎ፡ Job 1, 15. 17; 2 Par. 28, 5. 8. 11; Ex. 22, 9; λαμβάνειν 1 Par. 7, 21; σκυλεύειν ይመህርኩ፡ መራዕየኪ፡ Hez. 26, 12. 38, 12; ማሀረክዎሙ፡ ምህርከ፡ ብዙኀ፡ 2 Par. 14, 13. 20, 25. 25, 13; προνομεύειν ማሀረኩ፡ እምኔሆሙ፡ ጼዋ፡ Num. 21, 1; Jes. 33, 23; ማሀረከ፡ እንስሳሆሙ፡ Judith 2, 26; Kuf. 34; etiam abs. ማህርክ፡ Jes. 8, 1. 3. 2) *despoliare, expilare, diripere,* c. c. Acc. pers. vel terrae: Jes. 11, 14 var.; ይመህርክሙ፡ ለጽኑዓን፡ 53, 12; Jer. 27, 10; Kuf. 48.

ተማህረከ፡ III, 1 *captivos duci, bello capi* Jes. 5, 17; Hez. 34, 8.

ምህርክ፡ subst., plerumque m., *praeda* (*manubiae, spolia*) προνομή, σκῦλα Ps. 67, 13. 118, 162; Deut. 7, 16; 1 Reg. 30, 16; 2 Reg. 3, 22; Kuf. 13; Jes. 8, 4. 33, 4. 49, 25; Jer. 30, 10; Hez. 29, 19. 34, 22; Judith 9, 4; ጼዋ፡ ወምህርክ፡ Num. 31, 11. — De locis Gen. 48, 22 et Ps. 59, 6 vid. ሰቂማ፡ — *Voc. Ae.:* ጼዋ፡ ምህርክ፡ ብ፡ ምርኮ።

ምህርክና፡ (nec non ምህርክና፡ 2 Par. 15, 11 in uno codice mihi occurrit) subst. *id.* q. ምህርክ፡ 2 Par. 28, 5. 8. 11; in singulis libris mss. etiam 1 Par. 20, 2; 2 Par. 14, 14. 20, 25. 25, 13 (pro ምህርክ፡).

ሄሮድያኖስ፡ (etiam per ሔ፡) ἐρωδιός *ardea* (germ.: *Reiher*) Lev. 11, 19; Ps. 103, 19; ሄሮድያኖስ፡ በሰማይ፡ ያአምር፡ ዕድሜሁ፡ Jer. 8, 7 (ubi in textu vulg. ἡ ἀσίδα legitur); praeterea in quibusdam libris mss. Zach. 5, 9 πτέρυγες ἔποπος ከመ፡ ክንፈ፡ ሄሮድያኖስ፡ versae leguntur. — *Voc. Ae.:* ሄ"፡ ዘ፡ ዓሣ፡ ልቅም፡ vel አሳ፡ ለቃሚ፡ (i. e. *piscium collector*). J. Ludolfus in lex. col. 5 ait: „Aethiopes Aegyptiam avem esse et pedum pernicitate tantum valere putant", modo ne in hac descriptione ሄ"፡ cum ከራድዮን፡ (quod videas) confusum sit.

ሆሳዕና፡ ὡσαννά (הוֹשִׁיעָה־נָּא) a) *Hosianna!* Matth. 21, 9; Marc. 11, 10; Joh. 12, 13. b) ዘሆሳዕና፡ (sc. ዕለት sive በዓል፡) nec non ሆሳዕና፡ nude: *dominica Palmarum,* ut Act. 17, 11 et Eph. 2, 6 rom. in tit. በሆሳዕና፡; ዘሆሳዕና፡ Cod. Mus. Brit. XXIX, 39; በሳኒታ፡ ሆሳዕና፡ በሰኑይ፡ ዕለት፡ *feria secunda Palmarum,* Did. 29; እምሆሳዕና፡ *inde a dominica Palmarum,* Lit. Greg. Deinde quia in festo palmarum folia palmarum gestare solebant, c) *phoenix, palma:* ዘይቶን፡ ወሆሳዕና፡ *oleae et palmae* Sx. Masc. 3; ልብሱ፡ እምልሕጸ፡ ሆሳዕና፡ ወቈጽሉ፡ ib.; quare in Vocab. Aeth. ሆሳዕና፡ nominibus plantarum adnumeratum et nomine Amhar. ሰሌን፡ (*phoenice dactylifera*) explicatum est.

ሀሶጵ፡, ሀሥጲ, ሀስጲ፡, ሁስጲ, ሁሶጲ፡, ሆስጲ፡ (etiam per ሐ) ὕσσωπος, *hyssopus:* Joh. 19, 29; Hebr. 9, 19; ቈጽለ፡ ሀሶጲ፡ Lev. 14, 4. 7. 49; Num. 19, 6. 18; ሐምለ፡ ሀስጲ፡ (var. ሆስጲ፡ et አዛብ፡) 3 Reg. 4, 29. — Vid. etiam አዛብ፡ — De *hyssopi* nomine inspicere licet Ges. thes. p. 57 sub אֵזוֹב. — *Voc. Ae.:* ሁስጲ፡ ዘ፡ ሐዘ፡; aliud: ሁስጲ፡ ዘ፡ ሰንበል፡ ሐዘሂ፡ ቀሏቋስሂ፡ (ቀሏቋል፡?); Lud. lex. col. 6: „Aethiopes fruticem esse censent, vernacule ስምዕዛ፡ dictum, quem juxta domos plantare solent".

ሁብሁብ፡ vid. sub ወህበ፡

ሁብለየ፡ *irridere, spectaculo exponere* vid. sub ሀውለየ፡

ሁብለየ፡ *defraudare, expilare* vid. sub ሐብለየ፡

ሀበበ፡ rad. inus., sine dubio eadem quae سَبَّ (*perfodit;* in spec.) *lingua confodit; verbis probrosis petiit.* Hinc:

ተሀበ፡ (**ተሀበበ፡**) III, 1: in ingerendis probris et contumeliis versari, *infamare, diffamare, conviciari:* **ወኵሎሙ፡ተሀበብዎ፡ለስሙ፡** πάντες ἔκδοτε ὄνομα αὐτοῦ Jer. 31, 17; **ይትሀበቡኒ፡** *mihi conviciantur* Jer. 20, 8; **ኢትትሀበብ፡ ለዘይትጋነይ፡** μὴ ὀνείδιζε ἄνθρωπον Sir. 8, 5; **በማእከለ፡ቢጹ፡ ይትሀበብዎ፡ለምታ፡** Sir. 25, 18 (var.: **ይትሀበለይዎ፡**).

In loco Sir. 8, 5 alii libri mss. **ኢታሁብብ፡** exhibent, quod stirpi II, 1 convenit, sed alibi nusquam **አሀበበ፡** inveni. —

መስተሁብብ፡ part.: *convicians, conviciator, calumniator:* **ሐማይያን፡መስተሳልቃን፡መስተሁብባን፡** ψιθυρισταί, καταλάλοι, κ. τ. λ. Rom. 1, 30; **ኢይከውኑ፡ነብብያነ፡ወተናጋርያነ፡ዕሩዐ፡ወመስተሁብባነ፡** Kid. f. 23. — *Voc. Ae.:* **መስተሐብብ፡ዘ፡አልብየ፡ዘይብል፡** (i. e. *infitiator*); *aliud:* **መስተሐብበን፡ዘ፡አንጐርጓርት፡**; *aliud:* **መስተሐብበን፡ዘ፡ጸራፍያን፡ወበዘ፡ተጸሓልያን፡** (v. **ተጻላእያን፡**) **ወበዘ፡ተቀጸጸቢ፡** ።

ሀበበ፡ *amare* vid. in **ሐበበ፡**

ሀበወ፡ rad. inus., quae primitus sicut هَبَّ aliaeque radices ab *hab* incipientes *spirare, flare* significavit. Hinc:

ሀቡ፡ (var. **ሀቦ፡**) subst.: *ros copiosus.* Legitur Ex. 16, 13 ubi Graecus δρόσος habet. — *Voc. Ae.:* **አውሉ፡ሀቡ፡ዘ፡ጤዛ፡**; *aliud:* **ሀቡ፡ዘ፡ጠል፡**; **ጤዛ፡** autem secundum Isenb. p. 184 *pruina* est. [Quare nescio an etiam حَبَب *bulla aquae,* حُبَاب *bulla aquae* et *ros,* حَبّ *bacca* (حَبُّ قُرٍّ *grando*) et Aeth. **ሕንብብ፡** comparanda sint].

ሀበየ፡ rad. inus., quae componenda videtur cum אָוָה *ululavit, clamavit* (unde אִיִּים *canes aurei* اِبْنُ آوَى id., אַיָּה *milvus, vultur*). Hinc

ሆባይ፡ subst. (cujus *ô*, sequentem literam *b* ex *v* ortam esse, indicat). 1) Pl. **ሆባያት፡**, avis e genere rapacium: ἰκτῖνος *milvus* Lev. 11, 14; Deut. 14, 13; ἱέραξ *accipiter* Job 39, 26 (masc.); collective: Hen. 89, 10. 90, 2. 4. 11. 13. Praeterea Jes. 34, 11 in eo loco, ubi LXX ἴβεις habent, Ae. **ሆባይ፡** (v. **ሆባያት፡**) exhibet. *Voc. Ae.* inter avium nomina: **ሆባይ፡ዘ፡አንቁጥ፡** (quod sec. Ludolfi Gregorium „avem e genere rapacium, aridis arboribus insidentem, mures aviculasque captantem“ significat; Lud. lex. col. 6). 2) *simia*, Pl. **አሀቡይ፡** πίθηκοι 2 Par. 9, 21; *Satanas apparuit* **በአምሳለ፡ሆባይ፡** Gad. T. H.; **ወይጠለ፡አስገድከ፡ወሆባየ፡ አክነስከ፡ብዑሰ፡ አንተ፡ አባ፡ዮሐኒ፡** Mavâs. 13. — *Voc. Ae.* inter ferarum nomina: **ሆባይ፡ዘ፡ዝንጀሮ፡** (v. **ዝንጀሮ፡**). Vid. etiam Rüppell Reise I. p. 301 (ubi pro *Hewe* scribendum est *Hôwê* vel *Hôbê*). Et milvus et simia a *clamando* hoc nomen traxisse videntur (neque est, quod **ሆባይ፡** *simiam* cum कपि קוֹף قِرْد κῆπος κῆβος κεῖβος componamus).

ሆን፡ pron. suff. III^ae pers. fem. plur., vid. gramm. § 149.

ሀከከ፡ *prurire, scalpere* vid. sub **ሐከከ፡**

ሀከከ፡ rad. inus., quae cum **ሆከ፡** cognata *perturbari, agitari* significare videtur. Hinc

ሀከክ፡ subst. 1) *strepitus, tumultus, perturbatio, turba:* **ሀከክ፡ቀትል፡** θόρυβος πολέμων Jer. 30, 2; θόρυβος Prov. 1, 27. 23, 29; πτόησις Prov. 3, 25; **ሀከክ፡ ዘይከውን፡** τάραχος Job 24, 17; ταραχή Jer. 14, 19; Hez. 23, 46; **ዕለተ፡ሀከክ፡** ἡμέρα ταραχῆς Jes. 22, 5; Kuf. 36; **ማየ፡ሀከክ፡** τὸ ὕδωρ τὸ ἀνυπόστατον Ps. 123, 4; **አኮ፡በሀከክ፡ወትገበሩ፡** μηδὲν προπετὲς πράττειν (*temeritas praeceps*) Act. 19, 36; 2) *tumultus, turbae, seditio, rixae, discordiae,* quibus civitates, respublica, ecclesia, quaelibet hominum societas perturbantur: ταραχαί Prov. 6, 14; ἀκαταστασίαι Prov. 26, 28; **እለ፡ ይገብሩ፡ሀከከ፡** διχοστασίαν ποιοῦντες Rom. 16, 17; θόρυβος Matth. 26, 5; Act. 20, 1; στάσις et συστροφή Marc. 15, 7; Act. 19, 40; σεισμοί Matth. 24, 7; **በሀከክ፡ ኀደርክሙ፡ ወበሀከክ፡ይወድቁ፡ይቀትከ፡** *seditione* Kuf. 10 et 23. — *Voc. Ae.:* **ጋእዝ፡ተስናን፡በእስ፡ሀውክ፡ሀከክ፡ሐስ፡ሰቀራር፡ላኳ፡ቅስት፡ዘ፡እሉ፡ዝሉሙ፡ጽልእ** ።

ሀኩክ፡ part.: *perturbatus, seditiosus* (synon. **ሀዉክ፡**): **ሕሊናት፡ሀከክት፡** *mens perturbata, inconstans,* Phlx. 54.

ሀከወ፡ rad. inus., cognata cum **ሀከከ፡** et **ሆከ፡** Hinc quadriliterum

ተማሀከወ፡ III, 1 *perterritum, terrore consternatum esse* Hen. 102, 1. 2. (*Voc. Ae.:* **ይትመሐከዉ፡ዘ፡ይደነግፁ፡**).

ሀከየ፡ *languidum, pertaesum, segnem esse.* [Huic radici (praeter عَكَّ) vicina videntur כָּהָה, כֵּהָה et كَهَى; كَانَ Aethiopibus *hebetudinis* et *languoris* notio in *taedii* et *pigritiae* notionem abiit. Amharice sonat **አከተ፡** An etiam aram. עַצְלוּתָא *pigritia, socordia* huc referendum sit?] De usu *stirpis* I, 1 nonnisi unum locum dubiae auctoritatis reperi: **እለ፡ይሀክዩ፡ሕማማተ፡ጽድቅ፡ወእለ፡ ኢይትመነደቡ፡ በሕማምየ፡** *qui passiones justitiae* (Christi) *subire aspernantur,* Kid. f. 4; sed cum forma **ይሀክዩ፡** falsa sit, dubium est, sitne emendandum **የሀክዩ፡**, an **ይትሀከዩ፡**

አሀከየ፡ II, 1 *taedium afferre alicui, segnem reddere* alqm, c. Acc.: **እስመ፡ በአኅጽሮ፡ ይኄይስ፡ ድርሳናት፡** (*juvat enim me brevem esse in concionando*) **ከመ፡ ጽሙአኒክሙ፡ ትምጽኡ፡ወትትረወዩ፡ በሕቁ፡ ቃላቲሁ፡ ለእግዚአብሔር፡ከመ፡እምብዙኅ፡ ኢያሀኪክሙ፡ ወኢይግእ፡ ሕሊናክሙ፡ እምሰሚዐ፡ነገር፡** Cyr. ho. de Melch. f. 129.

ተሀከየ፡ III, 1 1) *segnitiae vel desidiae deditum esse; segnem, pigrum, otiosum, tardum esse* vel *fieri:* **አፍቀሩ፡ጽሕሶ፡በእገሪሆሙ፡ወኢይትሀከዩ፡** Jer. 14, 10; **ኢትትሀከዩ፡** *nolite segnes esse* Sir. 43, 30; **ዘይጸሙ፡በሥጋሁ፡ወይትሀከይ፡በነፍሱ፡** *qui negotiosus est corpore et otiosus animi,* Org.; **ኢናዕርፅ፡ቅኑ፡እደዊነ፡ወኢንትሀከይ፡** Did. 13. C. c. **ለ** rei: Ps. 35, 4; Rom. 12, 11; **ኢትትሀከዩ፡ለንስሐ፡** Clem. f. 225; et c. Acc. Inf.: **ኢትትሀከዩ፡ ነዲፎታ፡** Jer. 27, 14; (*episcopus*) **ኢይትሀከይ፡ጸዊሞ፡** Did. 4. 2) *cunctari, haesitare,* ὀκνεῖν, c. c. Acc. Inf.: **ኢትትሀከይ፡ ሐውጾ፡ ድዉይ፡** μὴ ὄκνει ἐπισκέπτεσθαι ἄῤῥωστον Sir. 7, 35; Tob. 12, 6; Judith 12, 13; Num. 22, 16; Jud. 18, 9. 3) *languescere, intermittere, cessare, deficere* in re peragenda: c. c. Acc.: **ኢትትሀከይ፡ጸሎተ፡** *ne intermittas preces* Rel. Har.; et c. Acc. Inf.: **ኢትትሀከይ፡ገቢረ፡ሠናይ፡** μὴ ἀπόσχῃ εὖ ποιεῖν Prov. 3, 27; Gal. 6, 9; 2 Thess. 3, 13; Luc. 18, 1; **ኢይትሀከዩ፡ወሪቀ፡ው-**

ስተ፡ ገጽየ፡ Job 30, 10; nec non c. እምን፡ ut: ኢትትሀከይ፡ እደዊከ፡ እምን፡ አግብርቲከ፡ Jos. 10, 6. 4) *pusillanimem esse in re peragenda* (cfr. كَيَّ): ኢትትሀከይ፡ ኰንኖቶ፡ μὴ ὀλιγοψυχήσῃς ἐν τῷ κρίνειν Sir. 4, 9. 5) *aversari, aspernari:* ኢይትሀከይ፡ መዊተ፡ οὐ παραιτοῦμαι τὸ ἀποθανεῖν Act. 25, 11; ዘእጽሕፍ፡ ለክሙ፡ ኢይትሀከይ፡ አንሰ፡ *vobis scribere me non piget* Phil. 3, 1; etiam cum እምን፡ rei: ኢትትሀከይ፡ እመልእክት፡ *ministerium ne asperneris* Hom. (Lud.); F. N. 10. 24.

አስተሀከየ፡ IV, 1.: *efficere, ut aliquis languescat, deficiat:* ዛቲ፡ መጽሐፍ፡ መዚንው፡ ሠናይ ፤ ኢያዐቅፋ፡ ትጋህ፡ ሌሊት፡ ወኢያደክማ፡ ወኢያስተሀክያ፡ ብዙኅ፡ ነጽሮ፡ *hic liber egregius narrator est; ei lucubratione offendiculum non paratur; non enervatur nec viribus destituitur frequentissima inspectione* Fal. in proëmio. (In titulo Luc. 23, 11 rom. pro አስተሃከዮ፡ cum Graeco et cum edit. Platt legendum est: አስተአከዮ፡).

ሀካይ፡ adj.: *segnis, deses, piger, iners, otiosus, tardus* (ὀκνηρὸς, ἀεργός al.) Prov. 6, 6. 10, 4. 11, 16. 15, 19. 26, 14. 15; Koh. 10, 18 (var.); Sir. 22, 1. 2. 37, 11; Matth. 25, 26; Did. 13. 14; al.

ተሀካዪ፡ n. ag. (a III, 1): ኩን፡ ኢተሀካዪ፡ ἴσθι μὴ ἐκλυόμενος Prov. 6, 3. (Cod. Bruc. Bodl.).

ሀኬት፡ subst., m. et fem.: *segnitia, socordia, desidia, inertia, pigritia* Koh. 10, 18; Prov. 29, 45; Sir. 22, 1; saepissime in aliis libris, ex. gr. in Chrys.; Clem. f. 255; in juris doctrina ሀኬት፡ est *species culpae* sc. *negligentia, desidia,* ut: እመ፡ ዘረከበ፡ እምሕሠማት፡ ከነ፡ በሀኬት፡ ዚአሁ፡ si malum, quod ei (jumento) accidit, *negligentia* ejus ortum est F. N. 28; ስበ፡ ተሀጕለ፡ ንዋየ፡ አመጋቢ፡ በእደ፡ መጋቢ፡ ዘእንበለ፡ ጽልሑት፡ ወኢሀኬት፡ *absque dolo et culpa* (negligentia) F. N. 30.

መሀክይ፡ part. (II, 1), *taedium afferens, molestus:* ጽሒፍ፡ ሊተ፡ ሰ፡ ኢመሀክይ፡ ወለክሙ፡ ሰ፡ ጽኑዕ፡ M. M. f. 349.

ሀውለየ፡ et **ሁብለየ፡** quadrl. I., trans.: *ludibrio habere, irridere, cavillari* (in spec. *in comoedia* vel *spectaculo*): እለ፡ ከመዝ፡ የሀወልይዎ፡ ለእግዚ"፡ ወእለ፡ ጸጋ፡ ትስብእቱ፡ ይመይጡ፡ ውስተ፡ ሀውልዮ፡ τῶν ὀνειδιζόντων Θεῷ τὰ ἀνθρώπινα καὶ τὴν χάριν ἐν μέρει ὀνείδους ποιουμένων ho. Theodoti Ancyr. in Cyr. f. 102; ተሀወልዮ፡ ለእግዚ"፡ ቃል፡ ዘሐመ፡ ὀνειδίζεις Θεῷ παθόντι, ib.; ኢየሀወልይዎን፡ ለክርስቶስ፡ ኃጥአን፡ ho. Juvenalis Hieros. (in Cyr. f. 107); እመ፡ አረሚ፡ ሀውለይዎ፡ ለምስጢር፡ ἐὰν Ἕλληνες κωμῳδῶσι τὸ θαῦμα hom. Procli in Cyr. f. 120, (cfr. Mansi IV. 580). De vera verbi notione haesitantes *Vocabulariorum* auctores e conjectura interpretantur modo ደመረ፡, modo አቀላቀለ፡ [Mihi hoc verbum, a ሁብል፡ et ሀውል፡ denominatum, ad radicem הבל referendum esse, et proprie *inania loqui, nugari, grave quid vel res serias ad nugas et inanes loquelas revocare* significare videtur].

ተሀውለየ፡ vel **ተሁብለየ፡** III, 1 refl. *sibi aliquid spectaculo exponere:* ይትሀበለይዎሙ፡ ዲበ፡ ገጸ፡ ምድር፡ εἰς παράδειγμα ἔσονται Jer. 16, 4; Sir. 25, 18 var.

ሁብልያ፡ subst. *spectaculum* (comicum) ይከውኑ፡ ሁብልያ፡ ውስተ፡ ገጸ፡ ምድር፡ εἰς παράδειγμα Jer. 8, 2.

ሆከ፡ radix cum ሀከከ፡ et ሀከወ፡ cognata. [Arabice respondent cum هَوَّاكٌ, مُتَهَوِّكٌ *perturbatus, obstupefactus,* هَيَّكَ *properavit,* tum أَهْوَجُ *praeproperus, vehementer currens* et هَاجَ (هَيْجٌ) *incitatus fuit et concitavit;* Amharice አወከ፡].

ሆከ፡ I, 1 subj. ይሁክ፡ 1) *motum rei afferre, movere, agitare, versare:* ሆክሙ፡ ከመ፡ ማዕበለ፡ ባሕር፡ Sir. 29, 18; የሀውክ፡ ነፋስ፡ ለማየ፡ ባሕር፡ Isp. p. 332; ነፋሳት፡ የሀውክዋ፡ ለሐመር፡ Chr. ho. 11; Ps. 59, 2; 4 Esr. 1, 19 (Laur.); Job 9, 6; Luc. 15, 8 rom.; ተመሰሎሙ፡ ለእለ፡ ይለክፉ፡ ምንተኒ፡ በአጽባዕቶሙ፡ ወየሀውኩ፡ ኵለንታሁ፡ καὶ ποιούντων περιφέρεσθαι Chr. ho. 2; c. እመከን፡ *loco movere*, ut ኢተክህሎሙ፡ ከመ፡ ይሁክዋ፡ ለሐመር፡ እመከና፡ Sx. Hed. 28. 2) *concitare, commovere, exciere, perturbare* animum alcjs. (σαλεύειν, ταράσσειν, συνταράσσειν, θορυβεῖν) Job 19, 6; Ps. 17, 5. 41, 6. 15; Ps. 2, 5; Prov. 12, 25; Sap. 18, 19; Sir. 28, 14; Jes. 10, 33. 30, 28; ኢትሁክ፡ ርእሰከ፡ μὴ στρέβλου σεαυτόν Herm. p. 76; Joh. 11, 33; in bonam partem: ሆክቶ፡ ጸጋ፡ እግዚ"፡ ከመ፡ ይሑር፡ ኀበ፡ ገዳመ፡ አስቄጥስ፡ Sx. Teq. 20. 3) *turbare, disturbare, obturbare*, Sir. 11, 34; Job 8, 3. 34, 10; (Joannes Antiochenus absentia sua) ፈቀደ፡ ይሁክ፡ ቅድስተ፡ ሲኖዶስ፡ *synodum obturbare voluit*, Epist. Synod. ad Joh. in Cyr. f. 113; ሆከ፡ ለክብረ፡ ሞቱ፡ *turbavit exequias ejus* Enc. 4) *excitare ad seditionem, turbas* Marc. 15, 11; Act. 24, 5; 2 Thess. 2, 3. 5) *labefactare, vacillare facere* animum: ሰይጣን፡ ሆከ፡ ሕሊናየ፡ Clem. f. 222; πλανῶν τὰ ἔθνη (የሀውክሙ፡ ለአሕዛብ፡) Job 12, 23.

ተሀውከ፡ III, 1 (ተሀወከ፡ Num. 22, 3): 1) *moveri, agitari, jactari, fluctuare:* ውእቱ፡ ገመል፡ ኢክህለ፡ ተሀውከ፡ *non potuit se loco movere* Sx. Tachs. 8; ባሕርሰ፡ ይትሀወክ፡ Joh. 6, 18; 4 Esr. 13, 1 (Laur.); Jes. 5, 30; Jon. 1, 11; ተሀውከ፡ መዋግደ፡ ባሕር፡ ያንቀለቅሎ፡ ለሐመር፡ Chr. ho. 11; ደመና፡ እንተ፡ ትትሀወክ፡ እምነፋስ፡ Judae 12; ተሀውኩ፡ ከመ፡ ዕፀ፡ ገዳም፡ Jes. 7, 2; Thren. 4, 14; Ps. 15, 8; Jes. 24, 19; c. c. እምን፡ *exturbari, propelli ex* Hen. 38, 1; *ultro citro circumferri* Ps. 61, 6. 108, 9. 2) Usurpatur de *variis corporis et animi motibus, affectionibus, perturbationibus:* ተሀውከ፡ ከርሡ፡ *torminibus affectus est*, M. M. f. 20; ተሀውከ፡ ልቡ፡ ላዕሌሃ፡ (amore) Judith 12, 16; ይትሀወክ፡ ፍትወት፡ በመለያልዩሆሙ፡ *excitatur concupiscentia in eorum membris* F. M. 34, 8; misericordia Gen. 43, 30; timore Gen. 41, 8; Ps. 6, 2; Sap. 5, 2; Matth. 2, 3; tristitia Kuf. 35; 4 Esr. 1, 3; *perturbatum esse mente, commotum animo* 4 Esr. 9, 29; Jes. 13, 8; Dan. 7, 28; 2 Thes. 2, 2. 3) *tumultu, concursu, turbis, confusione excitari* Matth. 21, 10; Marc. 14, 2; Jud. 3, 26; 1 Reg. 14, 16; Sap. 16, 6; Esth. 3, 15; 4 Esr. 9, 3; Kuf. 31. — (Scholion Voc. Ae. vid. sub ተሐውሰ፡)

ሀዊክ፡ (ሀውክ፡) part.: *agitatus, commotus, perturbatus; vagus, inconstans:* Jac. 1, 8; ሀዊከን፡ ወጽሩዓን፡ እለ፡ አልበሙ፡ ምግባረ፡ ሠናየ፡ Clem. f. 235.

ሀዋኪ፡ n. ag.: *concitator, turbator, agitator:* ሞገድ፡ ሀዋኪ፡ ζάλης ταραχαί, ho. Acacii in Cyr. f. 105; *Origenes* ሀዋኪ፡ በግዕዙ፡ M. M. f. 56.

ሀውክ፡ subst.: 1) *motus, fluctuatio:* Hen. 60, 4; ሀውክ፡ ሞገድ፡ hom. Acacii. 2) *perturbatio, commotio:* Hen. 39, 2; ταραχή Epist. Joannis Ant. (in Cyr. f. 114). 3) *inconstantia, turbae:* Jac. 3, 16. Usitatius est

ሁከት፡ n. act.: 1) *motus, agitatio, fluctuatio:* Sir. 40, 5; Ps. 54, 25. 65, 8. 120, 3 (σάλος); Koh. 9, 3 (περιφέρεια); Joh. 5, 3 (κίνησις); ተሀውከ፡ ዐቢይ፡ ሁከት፡ Hen. 60, 1. 2) *perturbatio, commotio* animi, ex. gr. ሁከተ፡ ነፍስ፡ ταραχαὶ ψυχῆς Sap. 17, 8; Jes. 52, 12. Hebr. 12, 1. 3) *turbae, tumultus, disturbatio:* ቃል፡ ወሁከት፡ φωναὶ καὶ θόρυβος Esth. apocr. 1; ሰይጣን፡ መፍቀሬ፡ ሁከት፡ Clem. f. 222; in republica 4 Esr. 12, 21. 35; ἀκαταστασία Tob. 4, 13; በሁከት፡ ἀτάκτως 2 Thess. 3, 11; σύστασις Gen. 49, 6; (*noli sero in ecclesiam venire*) ከመ፡ በድምዐ፡ ምጽአትከ፡ ኢይኩን፡ ሁከት፡ ለእለ፡ ይጼልዩ፡ Kid. f. 19.

መሀውክ፡ part. (II, 1), *perturbans, commovens:* ቍጥዓ፡ ወፍርሀት፡ መሀውክን፡ F. N. 43, 4.

ማህውክ፡ part. (alius formae) id. q. መሀውክ፡, ut እኪት፡ ይእቲ፡ ሐሜት፡ ወማህውክት፡ Herm. p. 25.

ተሀዋኪ፡ n. ag. *concitatus,* (animi impetu) *perturbatus: episcopus* ኢይኩን፡ ተሀዋኪ፡ ወኢሰካሬ፡ ወኢቀኍጡዐ፡ F. N. 5.

ሀየ፡ adv. loci, a radice pronominali propagatum (gramm. § 62, 1, b), in libris antiquioris aetatis et impressis et manuscriptis ሄየ፡ exscriptum (ut Matth. 5, 26. 13, 42; Joh. 5, 5 rom.): *ibi, illic; istuc, illuc, eo* (opp. ዝየ፡ *hic, huc*), vid. gramm. § 160, b: ሢሞ፡ ሀየ፡ Gen. 2, 8; Ps. 138, 7. 9; ንሑር፡ ሀየ፡ 1 Reg. 9, 6; Ps. 121, 4; et ita sexcenties in variis libris. Componitur cum praepositionibus: በሀየ፡ *ibi, illic* Gen. 24, 4. 43, 25. 46, 3; Ps. 131, 18; Jes. 22, 18; Jer. 18, 2 (unde በሀየ፡ — በዝየ፡ *in illa — in hac vita* Clem. p. 238. 266); እምሀየ፡ (እምነ፡ ሀየ፡) *illinc, inde* et loci Jud. 18, 11. 13; Jes. 52, 11; Jer. 13, 6; Am. 9, 2; Gen. 2, 10; Num. 22, 41, et temporis Hen. 38, 6; እንተ፡ ሀየ፡ *per, praeter, trans cum (illum)* locum: Luc. 19, 4 rom.; Jes. 35, 8; Jer. 18, 16. 29, 18; Hez. 29, 11; Judith 4, 7; ኀበ፡ ሀየ፡ *illuc*, Sx. Masc. 7; et cum pronominibus relativis ኀበ፡ — ሀየ፡ *quo* (vid. ኀበ፡), ዘ፡ — ሀየ፡ *quo* Jer. 25, 15; እለ፡ — ሀየ፡ *ad quos* Deut. 12, 29. Hinc originem duxit:

ሀየንተ፡, quod primitus sonuit, ሀየተ፡ et ሄየተ፡ (ut Luc. 11, 11; Joh. 1, 16. 11, 50 rom; cf. Octateuchum Aeth. in appar. crit. p. 5) et ሀየቴ፡ (Gen. 47, 19 F; 44, 33 F). Est 1) praepositio (gramm. p. 316) quae antiquitus etiam ሀየቴ፡ sonuerat et pronomina suffixa per vocalem ê sibi subjungit (gramm. § 167, 3) *loco, vice, pro, pretio* (ἀντί et ὑπέρ): ዘይትነሣእ፡ ሀየንቴሁ፡ Koh. 4, 15; Sir. 10, 14. 15; Gen. 36, 33 seq.; ጋጋ፡ ዘዕፅ፡ ቀጥቀጥከ፡ ወእገብር፡ ሀየንቴሁ፡ ዘሐጺን፡ ጋጋ፡ Jer. 35, 13; saepissime usurpata, ubi de permutando, persolvendo, remunerando, compensando agitur: Gen. 47, 16. 17. 19; Ex. 21, 25; Lev. 24, 18—20; Deut. 19, 21; Num. 3, 12; Jes. 43, 4. 53, 9. 60, 17. 61, 3; ዛቲ፡ ትከውኖሙ፡ ሀየንተ፡ ጽእለቶሙ፡ Zeph. 2, 10; Ps. 89, 17; ተቀንየ፡ ያዕቆብ፡ ሀየንተ፡ ራሔል፡ Kuf. 28; መጠወ፡ ነፍሶ፡ ሀየንቴከ፡ Sir. 29, 15; Joh. 11, 50; ምንተ፡ ተዐስዮሙ፡ ሀየንተ፡ ዘገብሩ፡ Sir. 7, 28; ፈደዩ፡ እኪተ፡ ሀየንተ፡ ሠናይት፡ Jer. 18, 20; Joel 2, 25; Ps. 34, 14. 37, 21. Nonnumquam usurpatur pro *sicut*, ex. gr. ሀየንተ፡ ቈጽል፡ ዕፅ፡ ከማሁ፡ አነ፡ Org.; aliud exemplum vid. sub አሕመልመል፡ 2) conjunctio *pro eo ut*, aut sequente ዘ፡, ex. gr. Kuf. 18; ሀየንተ፡ዘ፡ ትረድአ፡ አቅበጽክሁ፡ Clem. f. 233, aut omisso ዘ (gramm. § 170, 10): ሀየንተ፡ ከበረት፡ ነፍስየ፡ 1 Reg. 26, 21 var.: ሀየንተ፡ ተቀንዩ፡ Kuf. 48; ሀየንተ፡ ጻመወ፡ Sx. Teq. 4. 21.

ሀየል፡ subst., m. et fem., Pl. ሀየላት፡ *cervus* (id. q. אַיָּל, ܐܰܝܠܳܐ, إِيَّل) ἔλαφος Deut. 12, 15. 14, 5; 3 Reg. 3ª, 16; Ps. 17, 36. 28, 8. 41, 1. 103, 19; Job 39, 1; Prov. 5, 19. 7, 23; Jes. 34, 15. 35, 6; Kuf. 37; ወሬዛ፡ ኀየል፡ νεβρὸς ἐλάφων Cant. 2, 9; ሀየላት፡ ወለዳ፡ በውስተ፡ ገዳም፡ Jer. 14, 5. (Hanc vocem rectius litera ሀ quam litera ኀ scribendam esse, cum ex etymo, de quo vid. Ges. thes. p. 45, tum ex ipsa librorum mss., ut qui saepius ሀ quam ኀ exhibeant, scriptura elucet). *Voc. Ae.:* ሀየል፡ ዘ፡ ጥላ፡

ሄላ፡ subst. *botrus palmae* βότρυς Cant. 7, 8; አጥባቲኪ፡ ከመ፡ ሄላ፡ ዘይውሕዝ፡ እምኔሆን፡ ሐሊብ፡ Org. (at 1 Reg. 25, 18. 30, 12 ሄላ፡ est prava lectio pro እኄለ፡ q. v.). Auctores *Vocabulariorum Aeth.* significationem veram ignorant; interpretantur: ሄላ፡ ዘ፡ ብቋያ፡; vel ሄላ፡ ዘ፡ ምንጭ፡ ብቋያ ። [Nescio an rectius scribendum sit ኄላ፡ vel ሔላ፡; referendum enim videtur vel ad ሐየለ፡ i. e. حَلَا ܚܠܳܐ *dulcis fuit* (cfr. ሐለየ፡), vel ad ኀለለ፡ i. e. خَلَّ (خَلٌّ *acetum,* خُلَّةٌ *omnis planta dulcis,* خَلَالٌ *dactyli maturi, qui inter interstitia ramorum quaeruntur*), vocali longa ê (pro î) duplicationem literae *l* compensante.]

ሀይመነ፡ inus.; aram. ܗܰܝܡܶܢ *credidit, fidem habuit,* (ab أمن ܐܡܶܢ אמן እምነ፡ propagatum) et arab. هَيْمَنَ. Hinc

ሃይማኖት፡ (ܗܰܝܡܳܢܘܬܳܐ) peregrinae formationis, ab Aramaeis petitum, ab Aethiopibus frequentissime usitatum, subst., m. et fem.: 1) *fides qua creditur; fidelitas* (Glaube, Treue): Deut. 32, 20; Jes. 5, 3. 7, 28; Jer. 15, 18. 39, 41; Ps. 32, 4; Sir. 40, 12. 45, 4. 46, 15; 4 Esr. 4, 13. 32. 9, 8; Rom. 1, 8. 4, 12. 2 Tim. 4, 7; Hebr. 11, 3. 39. (synon. አሚን፡, ተአምኖ፡), Matth. 8, 10; Jac. 2, 14 seq.; πίστεις Prov. 3, 3; ሃይማኖተ፡ ተስፋ፡ πίστις ἐλπίδος Sir. 49, 10; c. c. በ in Jac. 2, 1; እለ፡ አዕረፉ፡ በሃይማኖት፡ በክርስቶስ፡ Did. 34; ዘይገብር፡ ሃይማኖተ፡ ποιῶν πίστεις Prov. 12, 22. 15, 28; Sir. 15, 15; ሃይማኖተ፡ ዕቀብ፡ ምስለ፡ ቢጽከ፡ (de amicitia) Sir. 22, 23; Hen. 41, 5. 43, 2; ያጸንዑ፡ ሃይማኖቶሙ፡ በቀለም፡ ወበማየ፡ ሕመት፡ Hen. 69, 10; ብእሲ፡ ዘታአምር፡ ከመ፡ ቦ፡ ሃይማኖተ፡ (*fidelem cum esse*) Sir. 37, 12; ሀጕለ፡ ሃይማኖቶ፡ *fidem perdidit* Sir. 27, 16; Luc. 16, 11. 12; በሃይማኖቶሙ፡ *in bonam fidem* 4 Reg. 12, 15. 22, 7. 2) *fides quae creditur (religio, confessio):* ሃይማኖት፡ ቅድስት፡ Judae 20; ሃይማኖት፡ ርትዕት፡ *fides orthodoxa* Lit. 165, 1; ርቱዐ፡ ሃይማኖት፡ *orthodoxus* (saepissime; etiam titulus libri cujusdam dogmatici); ሃይማኖተ፡ አበው፡ *fides Patrum* (titulus libri celeberrimi); ጸሎተ፡ ሃይማኖት፡ *symbolum fidei* Lit. 163, 3; ሃይማኖተ፡ እስላም፡ *Islami religio* Abush. 50; ሃይማኖተ፡ ንስጦርስ፡ *confessio Nestorii* Enc.

መሃይምን፡ (መሀይምን፡) part. (ܡܗܰܝܡܢܳܐ, مُهَيْمِن), fem. መሃይምንት፡ *fidus, fidelis* (sensu theolog.: *is qui credit*) πιστός: Job 12, 20; Prov. 11. 21; Ps. 100, 8; 1 Reg. 3, 20.

22. 14; (Abraham) መሃይምን፡ውእቱ፡በኵሉ፡ Kuf. 17; ስምዕ፡መሃይምን፡ Apoc. 1, 5. 3, 14; Prov. 14, 5; ከናፍር፡መሃይምንት፡ χείλη πιστά Prov. 17, 7; መሃይምናኒሁ፡ οἱ πεποιθότες ἐπ' αὐτῷ Sap. 3, 9; መሃይምናን፡ *fideles* (Christiani) ex. gr. Apoc. 17, 14; 1 Tim. 4, 10; Asc. Jes. 4, 13; ክርስቲያናዊት፡መሃይምንት፡ Kid. f. 23. — Vicem Pl. fem. መሃይምናት፡ explet መሃይምንት፡, quae forma in libris mss. multo crebrius occurrit, quam መሃይምናት፡ (ut ኵሉ፡መሃይምናን፡ወመሃይምንት፡ *omnes fideles utriusque sexus*).

ሀይብ፡ *flos lactis*, M. F.; Amh. አይብ፡

ሀየንተ፡ vid. supra p. 13. sub ሀየ፡

ሀይከል፡ nom. peregr., הֵיכָל, ܗܝܟܠܐ, هَيْكَل 1) *templum* in genere, *templum Hierosolymitanum* in specie: ሀይከለ፡ቀድስ፡ Isp. p. 310. 2) „*sacrarium* aedium ecclesiasticarum, in quod clericis tantum aditus datur" (vide J. Ludolfi Hist. III. 6. 23 et Comm. p. 366. 367); „accipitur pro *sacello*, quod Abyssini quondam in templo Hierosolymitano possidebant" vid. Ludolfi Comm. p. 303. 3) *altare*, quod Adam et Eva, sacrarii vice, e lapidibus exstruxerunt Gad. Ad. f. 20; nec non *arcam Noae* hoc nomine vocari affirmat J. Ludolfus. (*Voc. Ae.*: ሀይከል፡ዘ፡ታቦት፡ i. e. *arca* seu *altare*).

ሀየየ፡ rad. inus. [caeteris in dialectis insolita; usu maxime convenit arab. هَانَ (هَوْن), cognatum cum הוֹן et אין; equidem nescio, an ejus etymon indidem repetendum sit. (Ludolfo هَيْهَات *apage!* comparandum visum est). Quod si ita se habet, notio prima explicanda est *nullius pretii* vel *vilem* et *levem esse*. Hinc

አሀየየ፡ II, 1 *sublevare* alcjs. statum, *supersedere facere* alqm re, c. c. Acc. pers.: ኢፈቀደ፡እምላክ፡ያርኢከ፡ሙስናሃ፡ለሀገር፡ወእምጽአ፡ኑዛዜ፡ላዕሌከ፡ወአሀየየከ፡ (sc. cum te dormientem excidium urbis transire faceret), Rel. Bar.

ተሀየየ፡ III, 2. 1) refl.: sibi rem vilem vel levem aestimare, i. e. *vilipendere, parvi facere, negligere, praetermittere, non curare, derelinquere* (ἐξουθενεῖν, ἀμελεῖν, παρορᾶν, παρασιωπᾶν, ἀπειπεῖν, ἐγκαταλείπειν) c. Acc. prs. vel rei: ኢትትሀየይ፡ትእዛዘ፡እምከ፡ Prov. 1, 7. 3, 21; ተሀየዩ፡ሥርዐቶ፡ Clem. f. 213; ኢይትሄየዩ፡(ለትእዛዝ፡) Isp. p. 300; እሙንቱ፡ተሀየዩ፡ወኀለፉ፡ ἀμελήσαντες ἀπῆλθον Matth. 22, 5; አነ፡ተሀየይክዎሙ፡ Jer. 38, 32. 4, 17; ትትሄየይ፡ኀጣይአ፡ሰብእ፡ παρορᾷς ἁμαρτήματα Sap. 11, 24; ተሀየይኩኪ፡ παρορῶ σε Jes. 57, 11; Ps. 26, 15. 54, 1. 137, 9; Hebr. 8, 9; Lev. 5, 21; παρελεύσεταί με Jes. 33, 22; ተሀሀየኒ፡ሣህሉ፡ ἀπείπατό με ἔλεος Job 6, 14. 10, 3; ἐγκαταλιπεῖν Hebr. 13, 5; ለዕቡያን፡ይትሄየዮሙ፡እግዚ." ἀντιτάσσεται Jac. 4, 6. 2) pass.: *negligi, derelinqui*: ብእሲ፡ዐማፂ፡ይትሄየይ፡ παρασιωπηθήσεται Prov. 12, 2 (Cod. Bodl. Bruc.; var. ይኀጎ፡). — *Voc. Ae.*: ተሀየየ፡ዘ፡ተደናቈረ፡

ሀዩይ፡ part.: *vilipendens, negligens*: ሀዩያን፡ καταφρονοῦντες Prov. 13, 15; saepius in Phlx. 54. 135 (ut: መንዘሀልል፡ወሀዩይ፡)

ተሀያዪ፡ n. ag. (III, 2): *negligens, incuriosus, vilipendens*: Phlx. 54. 101; construi potest c. Acc.: ጸውሎስ፡ሐዋርያ፡ከነ፡ተሀያዬ፡ስብሐተ፤ኀሳረ፤ጽእለተ፡ውዳሴ፡ ib. 46.

ሄደ፡ I, 1 [in libris melioris notae per ሀ exscriptum; in caeteris linguis haec eadem radix deest, sed nescio an ejusdem stirpis sint חָטַף חָתַף خَطِفَ et خَاتَ] Subj. ይሂድ፡, Inf. ሁዩድ፡ et ሀይድ፡, ሀይዶ፡, ሀይዶት፡, *auferre per vim, adimere, rapere, eripere, diripere*: ኢትሂድ፡ Lev. 19, 13. 5, 21; Hez. 22, 27; ሀይዶ፡ Koh. 5, 7; ሀይድ፡ *rapina* (saepissime, ex. gr. Kuf. 23); c. c. Acc. rei: Job 24, 3; Matth. 12, 29; λαμβάνειν πόλεις 4 Reg. 13, 25; c. Acc. pers.: Jes. 10, 2. 49, 24; እነሥእ፡ወአሀይደከ፡ λήψομαι κραταιῶς 1 Reg. 2, 16; c. dupl. Acc.: Gen. 21, 25. 31, 31; 1 Reg. 8, 14; Kuf. 11. 13. 35; Job 22, 7; Sir. 31, 27; Mal. 3, 5; Matth. 13, 12; Luc. 9, 39; Marc. 4, 25; transl.: *rapere, in se vertere, fascinare*: ልብሰ፡ጳዊት፡ዘየሀይድ፡ዐይነ፡ 2 Reg. 6, 14; ዕበየ፡ብርሃኑ፡የሀይድ፡አዕይንተ፡ Clem. f. 232; Enc. — *Voc. Ae.*: ተዐገለ፡ሄደ፡ዘ፡ቀማ፡

ሀየደ፡ I, 2, *id.*, intensive: አማእኒሃ፡ሀየዳ፡አዕይንቲሁ፡ Judith 16, 9 (Cod. Francf.).

ተሀይደ፡ III, 1. 1) pass.: *auferri, eripi, diripi*; c. c. Nomt. rei, quae rapitur: ሰማይ፡ይትሀየድ፡ Hen. 83, 3; ተሀይዱ፡ደቂቅነ፡ *filii nostri abrepti sunt* 4 Esr. 10, 35; በሥና፡ተሀይዳ፡አዕይንቲሁ፡ Judith 16, 9; c. c. እምነ፡ pers., cui eripitur: ዘእንበለ፡ትትሀየድ፡ብእሲቱ፡እምኔሁ፡ Kuf. 13; ዘያስተጋብእ፡ብዕሎ፡በዐመፃ፡ይትሀየድ፡ብዕሉ፡እምኔሁ፡ Did. 19; Matth. 21, 43; nec non c. Nomt. pers., cui eripitur: ለምንት፡ኢትትሀየዱ፡ 1 Cor. 6, 7 (*rapinam pati, perferre*). 2) refl.: *ad se rapere, diripere* rem: ወዓዲ፡መንግሥተ፡ይትሀየዱ፡ 1 Esr. 2, 18; Matth. 11, 12; 1 Reg. 14, 48 (var.).

ተሃየደ፡ III, 3. Hanc stirpem, cujus genuina notio esset: *se invicem* vel *sibi invicem rem rapere, eripere*, Ludolfus quidem e Matth. 11, 12 probare voluit, sed mihi non dubium est, quin ibi ሃ pro ሀ sec. gramm. § 48 exscriptum sit.

ሀያዲ፡ n. ag.: *is qui diripit, rapax, raptor* Luc. 18, 11; 1 Cor. 5, 10. 11. 6, 10; እምእደ፡ሀያዲሁ፡ Jer. 22, 3; ሀያዴ፡ንዋየ፡በዕድ፡ Clem. f. 82; ሰራቂ፡ወዐማፂ፡ወሀያዲ፡ወመሣጢ፡ F. M. 17, 2; ሀያድያን፡ F. N. 45.

ሀይድ፡ subst.: *rapina, res rapta* Ps. 61, 10; Jes. 61, 8.

ሂደት፡ subst.: *direptio* Org.

ትሀይድና፡ subst.: *direptio, spoliatio*, passive accepta. Enc.

ሄጸ፡ I, 1 [vicina videntur هَبَّ et هَفَّ *flavit* ventus; *commotus fuit* (vento), cfr. هَفَا, هَبَا, هَفْهَفَ *volitavit in aëre*, de rebus vento excitatis; et de sibilo stridentis teli, gladii: هَبَّ *percussit* gladius vibratus; aeth. ሄጸ፡ significat proprie: telum cum sibilo per aërem volare fecit] *jaculando attingere, ferire*: ነደፈ፡ወሄጸ፡ለንጉሥ፡ማእከለ፡ሰንቡእ፡ 2 Par. 18, 33; ሄጸ፡ውስተ፡ግጽሙ፡ 1 Reg. 17, 49; ወጸርፈ፡በእብን፡ወሄጸ፡ውስተ፡ግጽሙ፡ Sir. 47, 4; ፈነወ፡ሐጸ፡ወሄጸ፡ጥቦ፡ Kuf. 38; የሀይጹ፡ሥዕርተ፡ወኢይስሕቱ፡ Jud. 20, 16; ኢይክህለኒ፡

(me non vincit) ሀይጽተ፡ ቀስት፡ ወደርብዮ፡ ኵያንው፡ Macc. f. 14. — Imprt. ሂጽ፡ M. M. f. 295. — *Voc. Ae.:* ሂጽ፡ ዘ፡ ገመሰ፡; aliud ሂጽ፡ ዘ፡ ነደፈ፡

ተሀይጸ፡ III, I pass.: *jaculando attingi, feriri:* ሀየል፡ ዘተነድፈ፡ ወተሀይጸ፡ ከብዶ፡ Prov. 7, 23; (divina Christi natura) ኢተሀይጸ፡ ውስተ፡ ሕማም፡ (in cruce) ho. Epiphanii Cypr. in Cyr. f. 117; ተሀይጸ፡ በሐጸ፡ ቃሉ፡ ለጸውሎስ፡ Gad. T. H.

ሂጸት፡ subst. *emissio teli:* አከ፡ በዘቀስት፡ ሂጸት፡ οὐ τοξοτῶν εὐστοχίαις, Cyr. a. Th. f. 7.

ሀደመ፡ rad., in qua significationes radicum רָדַם *graviter dormivit* et هَذَمَ *deliravit in sermone* (هَذَى, هَذْرَمَ, הָזָה) concurrunt (de literis *r* et *h* permutatis vid. ሐመደ፡, ሐመገ፡). Stirpem I nondum reperi; st. II, 1 (modo mea me non fallant excerpta) *delirare facere alqm* in Gad. T. H. occurrit.

ተሀደመ፡ III (dubium, num 1 an 2?) *somnolentum, somniculosum esse* vel *fieri:* እምቅድመ፡ ይብራህ፡ ብርሃን፡ መዓልት፡ ወእምቅድመ፡ ይትሀደም፡ ሌሊት፡ *et priusquam nox somniculosa* (somnifera) *fieret*, Lit. Chrys.; ዘኒ፡ ተሀደሙ፡ ὅσοι ἐὰν ἀκυρώσωσι 1 Esr. 6, 31 (*nam somniculosum esse* idem valet quod *incuriosum esse, negligere*).

ሀድመት፡ n. act. 1) somnolentia, *sopor, somnus gravis, torpor* Kuf. 3; ሞት፡ ውእቱ፡ ከመ፡ ሀድመት፡ ወንዋም፡ Chr. Ta. 4; ኢወሀቡ፡ ለአዕይንቲሆሙ፡ ምንተኒ፡ ሀድመተ፡ Enc. Hed. 17; *ne simus* ከመ፡ በድን፡ በሀድመት፡ ከቡድ፡ Org. 2. 2) *deliratio*, Lud. sine auct. — *Voc. Ae.:* ሀድመት፡ብ፡ ሕንቅልፍዕ፡ (vid. እንቅልፍ፡ apud Isenb. p. 125) መይለልሂ፡ ይ፡

ማሀደምት፡ subst., Pl. መሃድምት፡ (has formas affert Ludolfus e N. T. vid. 2 Petr. 1, 16 rom.; 1 Tim. 1, 4 et 2 Petr. 1, 16 Platt) et

መሀደምት፡ subst. (hanc formam equidem semper et ubique in libris mss. inveni), collect. (*id quod deliratur*) *deliramentum, hallucinatio* (effutitio), *nugae, ineptiae, fabulae fatuae;* μῦθοι 1 Tim. 1, 4; መሀደምት፡ አበራት፡ γραώδεις μῦθοι 4, 7; 2 Tim. 4, 4; Tit. 1, 14; 2 Petr. 1, 16; ዝንቱ፡ ውእቱ፡ ነገረ፡ መሀደምት፡ ወተዛውኦ፡ ደቂቅ፡ እስመ፡ ደቂቅ፡ ይሰምዑ፡ ብዙኀ፡ ነገረ፡ መሀደምት፡ እምኀበ፡ ሐፃኒት፡ μῦθοι et λῆροι Chr. Ta. 11; መሀደምቶሙ፡ θρύλλοι αὐτῶν Cyr. ad Th. f. 7; εἰκαιομυθίαι Cyr. c. Pall. f. 98; መሀደምት፡ ስእኑን፡ μῦθος ἀδρανής Cyr. ad Th. f. 15; Clem. f. 189; አነ፡ መሀደምቶሙ፡ ἐμὲ θρύλλημα ἔχουσι Job 30, 9. — *Voc. Ae.:* መሀደምት፡ ዘ፡ ተረት፡; aliud መሀደምት፡ ዘ፡ ወግዐ፡ ተረትሂ፡ ይ፡ ።

ሀዳር፡ nomen mensis vid. sub ኅዳር፡

ሀድአ፡ I, 1 [arab. هَدَأَ *quievit, substitit*, II. *quietem concessit, sedavit, quietavit*] Subj. ይሀዳእ፡ *quietum, tranquillum, sedatum, compositum esse* vel *fieri:* de homine: ወውእቱሰ፡ ኢይትናገዝ፡ ወኢየሀድእ፡ Jsp. p. 302; ወሀድኡ፡ አይሁድ፡ በመዋዕለ፡ ስምዖን፡ (Hasmonaei) ወሞዖ፡ ib. p. 298.; ሀድኡ፡ *quieverunt* (certamine misso facto) p. 271; ሀድአት፡ ለብ፡ እምሐዘን፡ Sx. Masc. 28; de regione: በመዋዕሊሁ፡ ሀድአት፡ ወአርመመት፡ ምድረ፡ ይሁዳ፡ 2 Par. 14, 1. 23, 21; de tempestate: Ex. 9, 28—34; de fluctibus ዝሕነ፡ ሞገድ፡ ወሀድአ፡ ማዕበል፡ MM. f. 19; de sanguinis effusione Hen. 99, 6 i. e. *sisti.*

አሀድአ፡ II, 1 *composuit, sedavit, tranquillavit, quietem habere jussit*, c. c. Acc. pers. vel rei: በኀይሉ፡ አሀድአ፡ ለባሕር፡ Job 26, 12; ያሀድእ፡ ሀውከ፡ ሞገድ፡ ho. Acacii in Cyr. f. 105; አሀድአ፡ ሀርቃኖስ፡ ኵሎ፡ አሕዛበ፡ እለ፡ ይዐብኡ፡ ምድረ፡ አይሁድ፡ ወሞአሙ፡ Jsp. p. 299; (*seditiosos*) አሀድኦሙ፡ *monuit ut quiescerent*, ib. p. 344; አኀዘ፡ አግብርቲሁ፡ ይናገዝዎ፡ ወያሀድእዎ፡ ib. p. 302. — *Voc. Ae.:* አሀድአ፡ ዘ፡ አስተዐገሠ፡.

ሁዱእ፡ part.: *tranquillus, quietus, compositus;* in specie: *animo sedatus, modestus, placidus:* በከመ፡ መንግሥትየ፡ ሁዱእ፡ Esth. 3 aper.; ሁዱኣን፡ ወዕሩፋን፡ Jud. 18, 7; (*qui eucharistiae communicat*) ይኩን፡ ሁዱአ፡ አዕይንቲሁ፡ ድንጉጸ፡ ልብ፡ F. M. 26, 8; ዘኢኮነ፡ ሁዱአ፡ በቃሉ፡ ወበምግባሩ፡ ለዘከመዝ፡ ንብረት፡ ከንቱ፡ ንስሓሁ፡ Clem. f. 239; ከመ፡ በሁዱእ፡ ወዕምው፡ ይኩን፡ ንብረትነ፡ Deg.; በሁዱእ፡ 1 Tim. 2, 2 Platt (በዕሩፍ፡ rom.).

ሁዱአዊ፡ adj. rel.: ልብ፡ ሁዱአዊ፡ *animus, qui ad tranquillitatem inclinat*, Phlx. 201.

ማሀድኢ፡ part. c. term. adj.: *tranquillator, sedator:* አእዝቶ፡ ማሀድኢ፡ ንጼት፡ ውእቱ፡ Fal. f. 79.

አሀዳኢ፡ n. ag. (II, 1): *sedator, tranquillator* Lud. e MSS. Colb.

ሀድአት፡ subst.: 1) *tranquillitas, quies:* ሀድአት፡ ወአርምሞ፡ ἥσυχος σιγή Sap. 18, 14; ይመጽእ፡ በሀድአት፡ ἐν εὐθηνίᾳ Dan. 11, 21; በሀድአት፡ ርቱዕ፡ ንግበር፡ ለዝንቱ፡ Act. 19, 36 (Platt: በድቡት፡); መፍቀሬ፡ ሀድአት፡ ወአርምሞ፡ *quietis et silentii amans* Jsp. p. 314; መዋዕሊሁ፡ በዘንተ፡ ወበሀድአት፡ ሰለጠ፡ Enc.; መፍትው፡ ለነ፡ ንሑር፡ በሀድአት፡ πλεῖν μετ' εὐμενείας Chr. Ta. 34; (ne subito agas) አላ፡ በሀድአት፡ ወበትዕግሥት፡ ἀλλ' ἠρέμα καὶ κατὰ μικρὸν ib. Ta. 30. 2) *modestia, verecundia, solitudo, mansuetudo:* መፍትው፡ ለአንስት፡ ይትረሐያ፡ በአርአያ፡ ሀድአት፡ *habitu modesto* F. M. 34, 8; de *solitudine* anachoretae, monachi usitata est haec vox in Phlx.; ሀድአት፡ *mansuetudo* est qualitas tauri, sicut ኀይል፡ leonis Fal. f. 17; ፈታሒ፡ ዘአጥረየ፡ ሀድአተ፡ ወትዕግሥተ፡ F. N. 43, 2.

ሀደየ፡ videtur esse idem, quod هَذَى IV *multum coxit carnes, ut dissolutae fuerint partes* (هَرَّأَ). Hinc

ተሀደየ፡ III, 1: *aestu consumtum, maceratum esse:* ተቀልኩ፡ ወተሀደየ፡ አዕጽምትየ፡ τὰ δὲ ὀστᾶ μου ἀπὸ καύματος Job 30, 30.

ሀጕለ፡ I, 1 [id. q. הָלַךְ *iit, abiit* (et *periit*), هَلَكَ *periit, interiit, decidit;* trs. *perdidit*] Subj. ይሕጕል፡; intr. *perire, interire:* ተሀጕለ፡ ሀጕለ፡ ዐቢየ፡ Hen. 83, 7; ከመ፡ ኢትሀጕሉ፡ Kuf. 36; ወናሁ፡ ሀጕሉ፡ እሙንቱ፡ ወዓለምኒ፡ 4 Esr. 9, 22. At multo frequentius est

ሀጕለ፡ I, 1, nonnumquam ሀጕለ፡ (Gen. 35, 4 nun.) Subj. ይሀጕል፡ et ይሀጕል፡ trs. *perdere, detrimentum facere,* (*orbari*); ἀπολλύναι (ἀπολλύειν): ከመ፡ ኢትሀጕል፡ ርስተከ፡ Sir. 9, 6. 41, 6; Ruth 1, 6; ሀጕለ፡ ወርቀከ፡ እምትሀጕል፡

ዐርከከ፡ Sir. 29, 10: ተሀጕል፡ ፍሬከ፡ 6, 3. 4; ዘሀጐልከ፡ *quod perdidisti* 8, 12; ሀጕለ፡ ሃይማኖቶ፡ ἀπώλεσε πίστιν 27, 16. 18; Ps. 9, 19; ዑቁ፡ ኢትሀጐሉ፡ ዘገበርክሙ፡ 2 Joh. 8; ሀጕለ፡ አዕይንቲሁ፡ ጦቢት፡ Tob. 7, 7. 14, 2; ሀጐልኪዮሙ፡ ለሕዝበ፡ ከሞስ፡ Num. 21, 29; ζημιοῦσθαι: የሀጕል፡ ብዙኀ፡ Prov. 19, 19; Phil. 3, 7 rom.; ነፍሶ፡ ሀጕለ፡ Marc. 8, 36; Luc. 9, 25; ἀπέχειν ሀጕሉ፡ ዕሴቶሙ፡ Matth. 6, 2; ἀποτεκνοῦσθαι Gen. 27, 45 c. Acc.; ἀποστερηθῆναι Sir. 29, 7; οὐ μὴ πταίσῃ ὁ μισθὸς ὑμῶν ኢትሀጐሉ፡ ዕሴትክሙ፡ Sir. 2, 8; ὃς οὐκ ἔπεσεν ἀπὸ τῆς ἐλπίδος αὐτοῦ ዘኢሀጕለ፡ ተስፋሁ፡ 14, 2; alia exempla: Sir. 16, 13; Jes. 38, 12; 4 Esr. 10, 15. 17; የሀጕሉ፡ ተስፋሆሙ፡ Did. ed. Platt p. 45; Hen. 5, 5.

አሀጐለ፡ II, 1 1) trs. (ad interitum vocare i. e.) *perdere* (pessundare, delere) *disperdere*: ኀጢአት፡ ነፍሶሙ፡ ታሀጕል፡ Prov. 1, 19; Koh. 7, 7. 9, 18; ንጉሥ፡ አብድ፡ ያሀጕል፡ አሕዛቢሁ፡ Sir. 10, 3; Jer. 34, 12; Matth. 10, 28; ለምንትኑ፡ መጠነዝ፡ አሀጐለት፡ 26, 8; ያሀጕሎሙ፡ ለረሲዓን፡ Hen. 1, 9. 10, 15; ከመ፡ አሀጕሎሙ፡ እምገጸ፡ ምድር፡ 45, 6. 80, 8. 89, 60—62. 2) caus. (facere ut aliquis alqd perdat i. e.) *defraudare, evertere, circumvertere* alqm alqua re, c. dupl. Acc.: አሀጐለቶን፡ ጻማሆን፡ ἐστέρησεν αὐτὰς τῶν πόνων αὐτῶν Sir. 28, 15; ኢታሀጕሎ፡ ዕሴቶ፡ ከመ፡ ታግዕዞ፡ Sir. 7, 21.

ተሀጕለ፡ (nonnumquam ተሀጐለ፡) III, 1 (ad interitum vocari, i. e.) *perire, interire, perdi, pessum ire* (ἀπόλλυμαι, ἀπόλωλα) ተሀጕለት፡ ግብጽ፡ Ex. 10, 7; Jer. 31, 15; Hez. 26, 2; Jes. 15, 2; ይትሀጐል፡ ብዕል፡ በንታጌ፡ Koh. 5, 13; ሬእዩ፡ ይትሀጐል፡ Jac. 1, 11; ዝቃት፡ ይትሀጐሉ፡ Matth. 9, 17; ይትሀጐል፡ ፩እምነ፡ አባልከ፡ 5, 29; ተሀጐልኩ፡ Job 3, 11; እለ፡ ተሀጕሉ፡ Jes. 27, 13. 48, 19. 57, 1; Jer. 34, 12; Ps. 48, 10. 67, 2. 72, 19. 101, 27; 4 Esr. 9, 32. 34; Jud. 5, 31; Num. 17, 27; አባግዕ፡ ዘተገድፈ፡ ወተሀጕለ፡ Matth. 10, 6. 18, 11; Luc. 13, 3. 19, 10; Joh. 17, 12; Hebr. 1, 11; Hen. 10, 2; ተሀጕሎ፡ (Inf.) 4 Esr. 10, 10; Lit. 173, 4; ተሀጕሎት፡ 4 Esr. 7, 35. 8, 34; እለ፡ ተሀጕሉ፡ እምበድው፡ *qui deserto perierunt* Hen. 61, 5; ተሀጕሉ፡ እምነ፡ ማእከለ፡ ትዕይንት፡ *perierunt de medio castrorum* Num. 16, 33; Hen. 62, 2.

ሀጉል፡ (nonnumquam ሀጕል፡ exscriptum) part. 1) *perditus, deperditus*: ሕዝብ፡ ሀጉላን፡ ምክር፡ እሙንቱ፡ ἔθνος ἀπολωλεκὸς βουλήν Deut. 32, 28; ከመ፡ ኢይኩን፡ ሕጉለ፡ ዕሴትከ፡ Sir. 8, 19; መድኀኒሆሙ፡ ለሀጉላን፡ Judith 9, 11; ሕዝብ፡ ሀጉላን፡ λαὸς τῆς ἀπωλείας Jes. 34, 5; ሀጉላን፡ ሚጥ፡ Prec. Mat. In Hos. 4, 14 οἱ τετελεσμένοι (קְדֵשׁוֹת) ሀጉላን፡ versum legitur. 2) *caducus, fluxus*: ዘይትአመን፡ በብዕሉ፡ ሕጉል፡ Synod. f. 324.

ሀጕል፡ (nonnumquam ሀጉል፡ et ሀጐል፡, haud bene) subst., plerumque m. 1) *perditio, interitus, exitium*; Infinitivi vicem explet ጊዜ፡ ኀሢሥ፡ ወጊዜ፡ ሀጕል፡ Koh. 3, 6; Hen. 89, 62; Marc. 14, 4 Platt; ἀπώλεια Jes. 22, 5. 33, 2; Jer. 30, 2. 10; Sap. 1, 13; በሀጕልክሙ፡ እሥሕቅ፡ Prov. 1, 26. 10, 11; Hen. 12, 6. 14, 6; Matth. 7, 13; ወልደ፡ ሀጕል፡ Joh. 17, 12; Kuf. 10. 2) *detrimentum, jactura* (vid. ሀጕለ፡) ζημία ሀጕል፡ ሀቢይ፡ Act. 27, 10 Platt. 3) *locus perditionis* i. e. *orcus* (אֲבַדּוֹן) Asc. Jes. 10, 8; Hen. 51, 1.

ሀጕለት፡ n. act. *interitus, exitium*: Hen. 8, 4. 22, 12; ሀጕለተ፡ ነፍስ፡ Lud. e Synodo.

ማሀጕል፡ (etiam ማሀጉል፡) part., *perdens, perditor, perniciosus*: Satanas ማሀጕል፡ alt. Const. Ap. 5 (III C. A. exhibet ማሀጐሊ፡); እኩያን፡ ወማሀጕላን፡ ኖሎት፡ Did. ed. Pl. p. 41; እሉ፡ እሙንቱ፡ ማሀጕላን፡ ጸላእያነ፡ ሠናይ፡ Did. 10 (Pltt p. 81).

ማሀጐሊ፡ part. c. term. adj. 1) id. q. ማሀጕል፡, ut: እመ፡ መስሕት፡ ወማሀጐሊ፡ አንተ፡ Did. 32; ፍትወት፡ እኩይ፡ ማሀጐሌ፡ ነፍሳት፡ Did. 14; ዝንቱ፡ ደዌ፡ ማሀጐሊ፡ F. M. 3, 7; ዛቲ፡ ኀጢአት፡ ማሀጐሊት፡ ይእቲ፡ ib. 5, 1. 2) ἡ ἀπώλεια אֲבַדּוֹן ማሀጐሊ፡ Prov. 27, 20 (vid. ሀጕል፡ Nr. 3).

ተሀኳሊ፡ n. ag. (III, 1): *is qui perit, perditur*: ኢትላሕዊ፡ በእንተ፡ እለ፡ ሖሩ፡ (moriendo) ኀበ፡ እግዚአሙ፡ ከመ፡ ውእቶሙ፡ ተሀኳልያን፡ Genz. f. 83.

ትሀጕልት፡ subst. *perditio*: ኢትፍቅድ፡ ትሀጕልቶሙ፡ (al. ተሐጕሎቶሙ፡) 4 Esr. 9, 34 cod. Francf.

ሀገር፡ subst., fem. et m. (ex. gr. Gen. 19, 14; Jer. 45, 17), Pl. አህጉር፡ (etiam አሀጕር፡ script.), Pl. Pl. አህጉራት፡ (Matth. 10, 23) 1) *ager cultus, terra inhabitata, regio, provincia, patria*: ውስተ፡ አህጉር፡ ወአዕጻዳት፡ εἰς τοὺς ἀγροὺς καὶ κώμας Marc. 6, 36; ሀገረ፡ እስራኤል፡ ἡ κατοικία Ἰσραήλ Jer. 3, 8. 12; ዘውስተ፡ ሀገር፡ ὁ αὐλών Jer. 31, 8; γῆ 2 Reg. 24, 13; መሰሎሙ፡ ለኖትያት፡ ዘርእዩ፡ ሀገረ፡ Act. 27, 27 rom. (locus ab auctoribus editionis rom. ipsis versus); *patria* Hebr. 11, 14; Herm. p. 48b; ሀገረ፡ አርማንያ፡ *Armenia*, ሀገረ፡ ምዕራብ፡ *Occidens* Jsp. p. 312. 313 al. saepe; ሀገረ፡ ሴዋ፡ provincia Sêwae, Lud. Comm. p. 303; ሀገረ፡ ደምብያ፡ *provincia Dambeae*, Lud. (Sed hic vocis usus potissimum inferiori aetati convenit). 2) *pagus, vicus, villa*, ἐπαύλεις Jes. 42, 11. 34, 13. 62, 9; Judith 15, 7; Ps. 143, 17; κῶμαι Judith 4, 7; Jes. 32, 14; Matth. 21, 2; Luc. 10, 38. 17, 12. 24, 13; Joh. 11, 1. 3) *oppidum, urbs, civitas*: haec est solemnis vocis notio, innumeris in locis obvia; ex. gr. Koh. 9, 14. 10, 16; Sir. 36, 31. 10, 3; Jer. 21, 10. 22, 8; Jes. 10, 14. 24, 10; Jos. 21; ዐሥሩ፡ አህጉር፡ δεκάπολις Matth. 4, 25; ሀገር፡ ቅድስት፡ Sir. 24, 11; ሀገረ፡ ሳኦል፡ *sedes Saul regis* Jes. 10, 29; Kuf. 38, etiam ሀገረ፡ መንግሥት፡; *urbs munita, castellum, arx* ሀገር፡ ጽንዕት፡ et ሀገረ፡ ጥቅም፡ vel ቅጽር፡ Jer. 4, 6; Kuf. 11. 46; Sir. 28, 14; Jes. 36, 1; Hez. 17, 4; Lev. 25, 29—31; Num. 13, 19; *emporium* Jes. 45, 14; በሀገር፡ *in urbe, oppido* (opp. በሐቅል፡ *ruri, in agro*) Deut. 28, 3. Etiam አህጉር፡ nonnumquam pro *urbe* (Sing.) ponitur, ex. gr. Judith 7. — Cum Genitivo personae conjunctum significare potest *patriam*: Judith 8, 2; Marc. 6, 1. 4. 4) Usurpatur pro *incolis urbis vel oppidi, civibus*: Am. 4, 8; Zach. 14, 2; Prov. 11, 9—11; 1 Reg. 4, 13; 2 Reg. 14, 7; Act. 12, 22 rom.; aliâs ሰብአ፡ ሀገር፡ Luc. 19, 14, et pro *civitate* (πολίτευμα) Phil. 3, 20. [Cum ሀገር፡ convenit Himjaritarum هَجَر et amh. አገር፡; contigua sunt אִכָּר أَنَّار أَكَّار *agricola*, lat. *ager*, germ. Acker (vid. H. Ewald Lehrbuch der hebr. Sprache. 6. Ausg. 1855. p. 347)].

ሀገሬት፡ subst. (gramm. § 120, a): 1) *civitas, cives, civis* (πολῖται, πολίτης, πολῖτις, συμπολίτης, συμπολῖτις): ፩፩ለሀገሬቱ፡ τὸν πολίτην αὐτοῦ Jer. 38, 34; συμπολῖται Eph. 2, 19 rom.; ነኪራን፡ እምሀገሬት፡ እስራኤል፡ Eph. 2, 12; እንዘ፡ ሀለው፡ በምድር፡ ሀገሬት፡ ይኩኑ፡ ምስለ፡ ሰማውያን፡ Clem. f.

153; Lit. 168, 2; ሐቃል፡ወሀገሪት፡ *agrestes et oppidani* Col. 3, 11. 2) transl. *familiaris, amicus*: ሀገሪት፡ይእቲ፡ለነ ሎሙ፡እለ፡ይቀርብዋ፡ εὔγνωστος Prov. 3, 15; ለአእምሮ፡ሀ ገሪተከ፡ረስይ፡ γνώριμον περιποίησαι σεαυτῷ Prov. 7, 4 et Did. 2 (ubi hic idem locus laudatur). — Nonnumquam ሀገሪት፡ et ሀገር፡ permutantur, ex. gr. 4 Esr. 1, 1 (MSS.).

ሀገራዊ፡ adj. rel. *ad civitatem pertinens*: ምግባር፡ሀ ገራዊት፡ F. N. p. 10; ib. 43, 2 (p. 247).

ሀገሪታዊ፡ adj. rel.: *oppidanus*, ጽሑፍ፡አልቦ፡ውስተ፡ ልቡ፡ንጹሓን፡ፍልጠት፡ማእከለ፡አይሁዳዊ፡ወሀገሪታዊ፡ወገ ብር፡ወአግዓዚ፡ Phlx. 87.

ህኍሬ፡ subst.: *minium, rubrica*: ወቀብዖ፡በህኍሬ፡ (var. ኅኍሬ፡, ሂጎሬ፡, ሄጎሬ፡) ወሚረዮ፡ καταχρίσας μίλτῳ Sap. 13, 14. [hebr. שָׁשַׁר, aram. אַשְׁרְקָא, ܫܶܐܩܪܳܐ, pers. شنگرف: arab. مغرة, مكر, شقرة.]

ሀግረት፡ quadril. inferioris aetatis; idem videtur quod ጓሀ ረተ፡. Hinc

ሀግሩት፡ part.: *intentus rei, sollicitus*, Org.

ሀግርትና፡ *sedulitas, studium*, Lud.; M. M. f. 40.

ሀጓት፡ est amh. አጓት፡ *lac flore privatum*, M. F.

ሂጽ፡ዲያቆን፡ n. prgr., sc. ὑποδιάκονος, *subdiaconus*, Pl. ሂጽ፡ዲያቆናት፡ M. M. f. 325. 349.

ሂጳዲጤን፡, vel ሄ"፡, ሀጳዲጤ፡ ὑποδύτης, *tunica* sacerdotis Hebraeorum summi, Ex. 36, 30 seq. Lev. 8, 7 (Respondet hebr. מְעִיל, quod LXX aliis in locis ποδήρη interpretati sunt, quod videas sub ጰዴሬ፡; etiam in locis commemoratis Ex. et Lev. versio nova (C) aeth. ጰዴሬ፡ pro ሂጳዲጤን፡ exhibet). *Voc. Ae.*: ሂጳዲጤን፡ዘ፡ሞጣሕት፡

ሂጶጳ፡ ὁ ἔποψ, *upupa* Deut. 14, 17, i. q. ኤጶጳ፡ q. v.

ሀፈወ፡ I, 1 *calere, calescere; sudare.* [Arab. عَرِقَ, عَرِقَ, عَيْف *ventus calidus, fervidus*, عَاثِف, عَيُوف *valde et cito sitiens*] ፈተወት፡ትትሐፀብ፡እስመ፡ሀፈወት፡ *quia caluit* (Susanna) Dan. ap. 1, 15 (ὅτι καῦμα ἦν); እስከ፡የሀፍዉ፡ *donec caleant* vel *sudent*, Reg. Pach.; ሀፈዉ፡ *sudaverunt*, Gad. Ad.; (Christus) ጸመ፡ወጸለየ፡ይከመ፡ወሀፈወ፡ወተሀገሠ፡ኀ ሳረ፡ወሐመ፡ወሞተ፡ Genz. f. 147; በጸዊረ፡መስቀሉ፡ሀፈወ፡ (Christus), Lit. orth.; ሀፈው፡ M. M. f. 98.

ሀፍ፡ (ሃፍ፡, ሐፍ፡) subst. 1) *calor, fervor*: ቍር፡ወሀፍ፡ ψῦχος καὶ καῦμα Gen. 8, 22; 4 Esr. 6, 9; ብሔረ፡ጽምእ፡ ወሀፍ፡ Deut. 32, 10; ሀፍ፡ወሞቅ፡ Hen. 82, 16. 2) *sudor* (cfr. حميم, حمة, حمى): በሀፈ፡ገጽ፡ Gen. 3, 19; Kuf. 3; Luc. 22, 44; አብዝኀ፡ስግደተ፡እስከ፡ይውሕዝ፡ሀፉ፡ከመ፡ ማይ፡ Gad. T. H.; ዘእንበለ፡ጻማ፡ወሀፍ፡ χωρὶς ἱδρώτων Chr. Ta. 3; ሀፍ፡ ἱδρὼς Cyr. ho. f. 110; ፈንወ፡ሲሳዮሙ፡እምንዋ ይከሙ፡ወሀፈ፡ገጽከሙ፡ Did. 25. (In 1 Reg. 21, 13 interpres ሀፉ፡ pro τὰ σίελα αὐτοῦ posuit). — *Voc. Ae.*: ሀፍ፡ወረ ሐጽ፡ዘ፡ወገአ፡ (i. e. זֵעָה, זִעָה, عرق).

ሀፐለ፡ rad. inus.; arb. أَبَلَ et وَبَلَ *fuste percussit*, وَبِيل *fustis, quo lotae contunduntur vestes ad exprimendas cum aqua sordes.* Hinc

መሀፒል፡ (መሃፒል፡, መሐፒል፡, መሃፔል፡ Herma p. 104ª) part. (pro መሀፕል፡ gramm. § 20) deinde subst. m. *fullo* (γναφεύς, κναφεύς, synon. ገናፊ፡) Marc. 9, 3; Jes. 7, 3. 36, 2 (ubi liber ms. etiam formam መሀዊል፡ praebet). — *Voc. Ae.*: መሀፒል፡ዘ፡ኀፃቤ፡ልብስ፡

ለ፡ litera alphabeti Aethiopici secunda, quae ለዊ፡ (sec. Isenb. in lex. amh. p. 5 ላዊ፡) vocatur.

ለ፡ 1) *praepositio inseparabilis* (eadem quae לְ, ܠ, لِ, vid. gramm. § 164, 2); c. pron. suff. ሊተ፡, ለከ፡, ለኪ፡, ሎቱ፡, ላቲ፡; ለነ፡, ለከሙ፡, ለከን፡, ሎሙ፡, ሎን፡ (Matth. 24, 19; Sir. 7, 24; Hen. 9, 8) vel ሎንቲ፡ (Gen. 31, 43; Num. 27, 6) vel ሎንቶን፡ (Ex. 2, 16) vel ሎቶን፡ (Jac. 3, 3; Hez. 13, 17); alias suffixorum formas videas sub እሉ፡ et sub ወይ፡ (gramm. p. 319). Significat *motum* vel *directionem ad* aliquid: 1) *versus, ad, in*, (de loco, re, persona) ምድር፡እንተ፡ላቲ፡ተሐ ውር፡ህየ፡ Deut. 7, 1. 11, 29; ኢተግሕሠ፡ኢለየማን፡ወኢ ለፀጋም፡ 1 Reg. 6, 12; ይትፈለጥ፡ለ፬መአዝን፡ዓለም፡ Gen. 2, 10; እሐዱ፡ለክልኤ፡ይኔጽር፡ Hen. 41, 7; ለበጺሐ፡እፍ ራታ፡ Gen. 35, 16. 48, 7; ወሰደ፡ለ *ferre ad* 1 Reg. 9, 7; ጸ ርኀ፡ሎሙ፡ *acclamavit iis* 1 Reg. 17, 8. 2) *in, ad-usque, usque* de tempore: ይትዐቀቡ፡ለዕለተ፡ስራሕ፡ Hen. 45, 2; Judae 6; ለጊዜሃ፡ *in momentum temporis* Hebr. 12, 11 (rom.): ለደኃሪ፡መዋዕል፡ Ex. 16, 33; ለጌሠም፡ εἰς αὔριον Ex. 8, 6; ለነግሀ፡ Ex. 12, 10; እምዕለት፡ለዕለት፡ Ex. 13, 10; ለጸቢ ሐ፡እሑድ፡ Matth. 28, 1; ለዓለም፡, ለዝሉፉ፡ qq. v. 3) *in*, de transitu rei in aliam conditionem, maxime post verba fiendi, faciendi, dividendi, sumendi, transformandi, al.: ወኮነ፡ለመንፈ ሰ፡ሕይወት፡ Gen. 2, 7; ይነሥእ፡አዋልዲከን፡ለመጽዕጣት፡ 1 Reg. 8, 13; ተነፍቀ፡ለክልኤ፡ 1 Reg. 15, 29; Jud. 7, 16; አገብራ፡ለበረከት፡ Hen. 45, 4. 5. 81, 6; እምነዳያን፡ምድር፡ አትረፈ፡ለሐረስት፡ Jer. 52, 16; (usitatius est ውስተ፡ hoc sensu). 4) de fine actionis: *in, ad* (etiam dativus Latinorum respondet): ወይከውን፡ፍሬሁ፡ለሲሳይ፡ወቈጽሉ፡ለፈውስ፡ Hez. 47, 12; ለዝ፡ተፈኖኩ፡ Asc. Jes. 11, 1; ለኀሳርከ፡ 1 Reg. 20, 30; Apoc. 22, 2; Gen. 45, 5; ለአከ.ትከሙ፡ Jer. 7, 6; ሠጸረ፡ዕፀወ፡ለመሥዋዕት፡ Gen. 22, 3; ለዝንቱ፡ተጸዋዕክ ሙ፡ 1 Petr. 3, 9; አዕረገ፡ለጽንሓሕ፡ Kuf. p. 69; ሖሩ፡ለዐ ብእ፡ 1 Reg. 17, 13; ወሀበሙ፡ሥንቆሙ፡ለፍኖት፡ Gen. 45, 21; ትትዐቀብ፡ለትእምርት፡ Num. 17, 25; ተኀርየ፡ዘርእ፡ሌ ዊ፡ለክህነት፡ Kuf. p. 110; 1 Petr. 2, 5; ጽሑፋን፡ለዝንቱ፡ ይይን፡ Judae 4. Innumeris in locis Infinitivo praeponitur, ut idem denotetur, quod Latini gerundii dativo vel praepositione *ad* cum gerundivo, vel conjunctione *ut* cum subjunctivo exprimere amant: ይኩኑ፡ለአብርሆ፡ Gen. 1, 15; ሠናይ፡ለበሊዕ፡ Gen. 2, 9; ኢትደመር፡ምስለ፡ብዙኀ፡ለዐምፆ፡ Ex. 23, 2; Deut. 27, 13; Jos. 22, 22; 1 Reg. 17, 21; Prov. 1, 2 seq.; Hez. 14. 26. 27; Jer. 42, 9. 13. 43, 8. 44, 12; (vid. gramm. § 183, 3, a). 5) est *nota dativi* propria, cujus usus exempla allegare

non opus est. Etiam is, *in cujus commodum* et *usum*, vel *pro quo* agitur, praepositione ለ፡ introduci potest (*dativus commodi*): Gen. 2, 18; Hen. 5, 1; ዘየሐምም፡ ሊተ፡ ὁ πονῶν περὶ ἐμοῦ 1 Reg. 22, 8; ከመ፡ ትስአል፡ ሎቱ፡ ቃለ፡ እግዚ"፡ 22, 13; ኢትጸሊ፡ ለዝ፡ ሕዝብ፡ Jer. 11, 14. 14, 11. 44, 3; ይቁም፡ ለከ፡ ὑπερασπίσαι σου Ps. 19, 1; ትትቃተል፡ ለከ፡ ዐረከ፡ Sir. 29, 13; ይፀብእ፡ ለክሙ፡ Ex. 14, 14; ንግሥ፡ ለአኀዊከ፡ ዘንተ፡ 1 Reg. 17, 17. 16, 16; ይነብብ፡ ለከ፡ Ex. 4, 14; Gen. 2, 18. 27, 3. 5; ቀንአ፡ ለ Num. 25, 13. 6) denotat eum, *cui* vel *cujus res est*, ex. gr. ለከ፡ ውእቱ፡ መዓልት፡ ወዚአከ፡ ይእቲ፡ ሌሊት፡ Ps. 73, 17; Gen. 45, 20, quare nonnumquam *genitivo* aliarum linguarum respondet: ለእግዚ"፡ ውእቱ፡ ቀትል፡ τοῦ κυρίου ὁ πόλεμος 1 Reg. 17, 47; እስመ፡ ነሥሉ፡ ሎቱ፡ 1 Petr. 2, 14; ኢይትረከብ፡ ሎሙ፡ አሠር፡ Hen. 48, 9; እግዚእ፡ ለሰንበት፡ Matth. 12, 8; ሠለስተ፡ ዘመነ፡ ለዓመት፡ τρεῖς καιροὺς τοῦ ἐνιαυτοῦ Ex. 34, 23; ርብዕ፡ ለዓመት፡, ምዕረ፡ ለዓመት፡ Kuf. 29. 34. Plura de hac re vid. in gramm. § 186, b. 7) praeponitur rei vel personae, ad quam actio (verbi) aliqua ratione refertur; est igitur, ut ita dicam, *nota relationis generalissima:* a) in locum alius praepositionis, ubi repetenda erat, substituitur: ምስሌክሙ፡ ወለዘርእክሙ፡ Gen. 9, 9; Lev. 26, 5. b) de animi (agentis) directione in rem vel personam: *in, erga, contra, coram:* ኄር፡ እግዚ"፡ ለእለ፡ ይትዔገሥዎ፡ Nah. 1, 7; ኢተአብስ፡ ለሀገርከ፡ Sir. 7, 7; አሠነዩ፡ ለአብራም፡ Gen. 12, 16; ይትሜከሑ፡ ለቢጾሙ፡ 2 Petr. 2, 13; ሰገደ፡ ሎቱ፡ ዳዊት፡ 1 Reg. 24, 9; item post ደነነ፡, ገነየ፡, ገረረ፡; ተፈሥሑ፡ ላቲ፡ συνέχαιρον αὐτῇ Luc. 1, 48; ተክዙ፡ ለርእስክሙ፡ λυπεῖσθε ἐφ' ἑαυτούς Jes. 15, 2; ኢትሥሐቅ፡ ሎን፡ Sir. 7, 24; de ለዐይነ፡ vel ለገጸ፡ ሰብእ፡ vid. ዐይን፡ et ገጽ፡ c) verbis quibusdam intransitivis objectum subjungit: ይጸምኡ፡ ለጽድቅ፡ *sitiunt justitiam* Matth. 5, 6; ይነግሥ፡ ለከ፡ እግዚ"፡ Jes. 52. 7; ኢይደሉ፡ ሊተ፡ *me non dignus est* Matth. 10, 37; እጼሀቅ፡ ለክሙ፡ *sollicitus sum de vobis* 2 Petr. 1, 12. d) accusativi vicem explet, sive ita ut accusativus primo loco positus secundo in ለ፡ transeat: ይፈርሁ፡ ስመ፡ እግዚ"፡ እለ፡ እምዐረብ፡ ወእምሥራቀ፡ ፀሐይ፡ ለስሙ፡ ክቡር፡ Jes. 59, 19; Gen. 50, 21, sive ita ut objectum verborum transitivorum ab initio praepositione ለ፡ notetur: Gen. 17, 12; Ex. 23, 3. 28, 3; Lev. 25, 17 (collato 14); ኢያሜክር፡ ወኢለመነ፡ Jac. 1, 13 (Pltt ወኢመነኒ፡); ለኵሉ፡ አክብሩ፡ 1 Petr. 2, 17 (rom.). Deinde nonnulla verba, maxime verba *dicendi* et *narrandi*, verba በረከ፡, ሰብሐ፡, ዐረፈ፡, ዘለፈ፡, etiam ሖደ፡, አስተርከበ፡ et alia quaedam objectum, quod aliàs in accusativo sibi subjungere solent, frequentius praepositione ለ፡ sibi subjungunt (vid. gramm. § 179, 1.). e) amant Aethiopes nomina vel pronomina, quae verbo vel nomini vel praepositioni subjicienda sunt, pronominibus suffixis, illi verbo vel nomini vel praepositioni annexis, anticipare et istis nominibus vel pronominibus particulam ለ፡, quâ ad illa pronomina suffixa referantur, praefigere: ሰመዮ፡ እግዚ"፡ ለብርሃን፡ ዕለተ፡ *nominavit (id, scilicet) lumen diem Deus* Gen. 1, 5; ሐማቱ፡ ለስምዖን፡ *socrus (ejus, sc.) Simeonis* Marc. 1, 30; ጸሐፍ፡ ሎቱ፡ ለመልአከ፡ *scribe ad (eum, sc.) angelum* Apoc. 2, 1. Hic usus particulae ለ፡ frequentissimus est, vid. gramm. § 172, c. f) rarus est usus particulae ለ፡ post verba passiva vel neutra, quo *auctor* vel *is a quo res fit*, significetur: ተአመርኩ፡ ሎሙ፡ ἐγνώσθην αὐτοῖς Hez. 20, 5; ዐነስት፡ ሎቱ፡ Kuf. C. 41; ቡሩክ፡ ለእግዚ"፡ Gen. 14, 19; 2 Petr. 2, 19 rom. g) rariores sunt significationes: *quod attinet ad* ex. gr. ወለገቢአትከሰ፡ *et quod ad reditum tuum attinet* Asc. Jes. 8, 27; 1 Petr. 4, 11; *de* ut ምንተ፡ እንከ፡ ትፈቅዱ፡ ሎቱ፡ ስማዕት፡ Matth. 26, 65; *secundum* ut ለመፍቅዱ፡ Org. (In Matth. 27, 18 Platt habet ለቅንአቶሙ፡ διὰ φθόνον, sed ed. rom. praebet በቅንአቶሙ፡, quod praestat). 8) Denique notare velis a) illud ለ፡, quod dativum commodi denotat, cum pron. suff. nonnumquam *emphaseos causa* apponi, non tantum iis in locis, ubi Graecus ex Hebraismo dativum pronominis conservavit (Gen. 27, 46; Ps. 49, 17), sed etiam ubi Graecus nihil ejusmodi praebet: ርኢ፡ ሊተ፡ ዝየ፡ 1 Reg. 21, 8; Gen. 21, 7; potissimum post ለምንት፡, ut ለምንት፡ ሊተ፡ እነሥእ፡ 1 Reg. 25, 11; Ex. 5, 4; ለምንት፡ ሊተ፡ እናፍቅ፡ Herm. p. 20. b) ለ፡ infinitivo praepositum usurpari pro *futuro instanti* vel *gerundivo* (omissa copula verbali vel pronominali): ዝናም፡ ለመጺእ፡ ὄμβρος ἔρχεται Luc. 12, 54; ዋዕይ፡ ለመጺእ፡ καύσων ἔσται 12, 55; ሶበ፡ ለበዊእ፡ εἰσπορευομένου αὐτοῦ Lev. 16, 23; Num. 4, 19. 10, 6. 7; ሶበ፡ ለሐዊር፡ *cum eundum esset* (*cum abitura esset*) Herm. p. 17. c) de reduplicato ለ፡, i. e. ለለ፡ vid. infra. — ለ praeponitur aliis praepositionibus ut ቅድመ፡, መንገለ፡, ኀበ፡, አመ፡ et conjunctioni እመ፡ et postponitur praepositioni እስከ፡, qq. vid. II) *conjunctio inseparabilis* (sicut لِ Arabum), c. c. subjunctivo verbi, *nota jussivi vel cohortativi*, latine imperativo vel subjunctivo reddenda est (vid. gramm. § 169, 7 et § 190, b). Praecipuo in usu est ante primam et tertiam personam verbi: ለይኩን፡ ብርሃን፡ *fiat lux!* Gen. 1, 3. 3, 15. 49, 7; Ps. 62, 9. 69, 4; Cant. 5, 1; Jer. 10, 11. 17, 5. 15. 18; 4 Esr. 6, 40; Rom. 3, 4; 1 Petr. 4, 19; ለንትፈሣሕ፡ *gaudeamus!* Apoc. 19, 7; Gen. 46, 30. 44, 32. Ubi plura verba copulantur, ante singula ለ፡ repetere licet Ruth 1, 17. Ante negationem (ኢ፡) ለ፡ locum habere non potest (gramm. § 190, b); semel (in cod. Abb. LV) legi ለኢይስትዩ፡ Jer. 42, 14, ubi caeteri libri ኢይስተዩ፡ praebent. Sed quamvis usus hujus conjunctionis ad enuntiationes simplices easque, quae alii enuntiationi non subjunctae sint, restrictus esse soleat, tamen prima ejus notio non obstat, quominus ለ፡ cum subjunctivo (sicut ከመ፡ et لِ Arabum) alii enuntiationi subjungatur: ወለትጽእሎሂ፡ ኢታልዕል፡ እዴከ፡ *sed ut cum dehonestes, noli manum tuam tollere* Prov. 19, 18 (vers. antiq.). — Male nonnumquam in libris mss. indicativus (pro subjunctivo) post ለ፡ exscriptus est (ut Jes. 44, 23 cod. Laur., 1 Reg. 20, 13 cod. A.).

ለለ፡ sive ለ፡ reduplicatum (cfr. በበ፡ et ዘዘ፡) 1) *praepositio*, qua Latinorum vox *singuli*, Graecorum ἀνά vel κατά c. Acc. exprimitur (gramm. § 159, g et § 164, 2). Neque tantum ibi usurpatur, ubi simplex praepositio ለ፡ ipsa constructione postulatur, ut: ሲሳይ፡ ዘለለ፡ ዕለት፡ *alimentum in singulos dies* Matth. 6, 11; ለለ ፩ ἑκάστῳ Matth. 25, 15; 4 Esr. 6, 49; ምዕረ፡ ለለዓመት፡ Ex. 30, 10 (vid. ለ፡ Nr. 6); Zach. 14, 16; Ex. 5, 19. 16, 4; Tob. 5, 15; Jes. 6, 2; Esth. 3, 12; Gen. 44, 1; 1 Petr. 4, 10; አዕርግ፡ ለለሰማይ፡ *ad singulos coelos* Asc. Jes. 7, 25; sed etiam aliàs, et ipsi subjecto enuntiationis ለለ፡ praeponitur: ተኈለቁ፡ ለለ፡ ብእሲ፡ ብእሲ፡ Num. 4, 49; Ex. 16, 16; ለለዓመት፡ *quotannis* 2 Esr. 20, 35; Hen. 5, 2; ለለ፡ በዓል፡ Marc. 15, 6; ለለምልአቱ፡ *quotiescumque plenus est* Kedr f. 88. — Etiam accusativo adverbiali praemittitur: ለለ፡ ነግሀ፡ ወሰርከ፡ Enc. (cfr. እምነ፡ et እስከ፡). — Hic an-

notare juvat, in libris impressis et mss. pro ለለ፡ reperiri ለእለ፡ sensu distributivo *quot, quotcumque*, ex. gr. ፲ወ፪መሳፍንት፡ለእለ፡ሕዘቢሆሙ፡ 12 *principes, quot populi eorum* Gen. 25, 16; (42, 25. 47, 12. 49, 28; Ex. 12, 3 in annot.); አመ፡ ዐሡረ፡ ወርኅ፡ ቃስዐ፡ ይበክዩ፡ ለለዓሙ፡ (v. ለእለ፡ዓሙ፡ *quotquot anni redeunt*) Machb. Me'm. str. 11. 16; item pro ለእለ፡ editionis Plattianae occurrit ለለ፡ *quotcumque* Marc. 6, 22 rom.: አሥመረቶ፡ ለሄሮድስ፡ ወለለ፡ ይረፍቁ፡ ምስሌሁ፡ 2) *conjunctio: quotiescumque*, ut: ለለተናገርኩ፡ አዐውዩ፡ በግፍዕ፡ Jer. 20, 8 (vers. alt.); ለለተናገርከ፡ מִדֵּי דַבְּרִי Jer. 31, 27 (vers. alt., hebr. 48, 27); ለለተናገርክዎ፡ ተዘከርኩ፡ Jer. 38, 20 (vers. alt.); ለለወለዳ፡ተባዕተ፡ቀትላሁ፡ F. M. 23, 2; ወኮኑ፡ ለለ፡ ይሰምዑ፡ ነገሮ፡ ያፈደፍዱ፡ ግዘፈ፡ Jsp. p. 364; ለለይወጽኡ፡ ውስተ፡ ዐብእ፡ Abush. 50. — Etiam cum hoc ለለ፡ in libris mss. permutatur ለእለ፡, ex. gr. in Machb. Me'm. str. 4. 5. አምጣነ፡ትበልዑ፡ሥጋሁ፡ ወለለ (v. ወለእለ፡) ትሰትዩ፡ደሞ ።

ላህልሀ፡ *laxum esse* vid. sub. ላኅልኅ፡

ላህልሀ፡ *humidum esse* vid. sub ላሕልሐ፡

ለሀመ፡ rad. inus.: cfr. لَهِمَ *avide deglutivit* (hebr. הִתְלַהֵם), לָהַם *edit, comedit*, لَحِسَ *linxit*. Hinc

ላህም፡ subst., m. et fem., Plur. አልህምት፡, Pl. Plur. አልህምታት፡ (Hen. 87, 4) 1) *bos, et mas et femina, taurus, vacca* (لِهْمٌ *taurus annosus*): βοῦς Job 6, 5. 24, 3; Jes. 1, 3. 11, 7. 65, 25; Dan. 4, 22; ταῦρος Sir. 6, 2; Jes. 11, 6; μόσχος et μοσχάριον Jer. 38, 18; Gen. 18, 7 (ላ"፡ንኡስ፡); 2 Esr. 15, 18; Ex. 29, 1; Apoc. 4, 7; δάμαλις Gen. 15, 9 (sed *m.*); ላህም፡ወለደት፡ Jsp. p. 377. — Plur.: βόες, μόσχοι, βουκόλια, *boves, armenta, boum grex:* Gen. 18, 7. 41, 2; Ex. 10, 9. 29, 1; Jer. 5, 17; Ps. 21, 12; 1 Reg. 11, 7; 2 Par. 4, 3 seq.; Hen. 85 seq.; *vaccae:* አልህምት፡ ኢይመክና፡ Job 21, 10; δαμάλεις 3 Reg. 12, 28. Nonnumquam (cum ዘሐሉ፡ vel ብዙኅ፡ compositum) ላህም፡ collective usurpatur, ut Gen. 46, 32; Ex. 12, 38. — 'Ονοκένταυροι Jes. 13, 22. 34, 14 እለ፡ሰኰና፡ላህም፡አገሪሆሙ፡ versum est. — አልህምተ፡ገዳም፡ *boves sylvestres (agrestes)*, distinguuntur a ቶራት፡ F. N. 44, 2.

ልህመ፡ *tenerum esse* vid. sub ልሕመ፡

ልህሰ፡ (si non ለህሰ፡) I, 1 *discedere, abire, evanescere;* ter legitur in libro Jobi: መሐወኒ፡ እንተ፡ ዝሉኒ፡ ወእልህስ፡ διέσπασέ με κύκλῳ καὶ ᾤχόμην 19, 10; ወይልህስ፡ (v. ወይፈልስ፡) እምነ፡ ምንባሩ፡ καὶ λικμήσει αὐτὸν ἐκ τοῦ τόπου αὐτοῦ 27, 21; ትፍሕቅ፡ነፍስየ፡ወትልህስ፡ ᾤχετό μου ἡ ἐλπὶς ὥσπερ πνεῦμα 30, 15. — *Voc. Ae.:* አፈልስ፡ አልህስ፡ ዘ፡ አሰዶዳለሁ፡ [In caeteris linguis deest haec eadem radix; cum ለ et ነ saepius permutentur, an comparare licuerit נוס *aufugere?*]

ለህሰ፡ *lingere* vid. sub ለሐሰ፡

ልህቀ፡ I, 1 [كَهَلَ *provectiore aetate fuit*, تَقَهَّلَ VII. *senectute debilis fuit*, تَقَحَّلَ VII. *id.*, تَقَلْحَمَ *decrepitus fuit senex;* כָּלַח in כֶּלַח *senectus;* amh. ላቀ፡ et አላቀ፡] Subj. ይልህቅ፡, Imprt. ለህቅ፡, Inf. nom. ልሂቅ፡ (Hebr. 11, 24) 1) *crescere, adolescere, augescere*, de plantis Job 8, 11; 4 Esr. 8, 49; Kuf. 2; Matth. 6, 28. 13, 30; de barba, capillo et unguibus 1 Par. 19, 5; Dan. 4, 30; de aquis Kuf. 5; de nequitia Kuf. 5; de infantibus, pueris, puellis Gen. 21, 8. 38, 11; Luc. 2, 40; 1 Petr. 2, 2; in specie: *in pubertatem ingredi* Hez. 16, 7 (ልህቂ፡ወዐበይኪ፡); Sir. 42, 9; 4 Esr. 9, 46, et *adolescentiam transigere* Act. 22, 3 rom.; አይድዐዩ፡ አስቴር፡ ለንጉሥ፡ከመ፡በቤቱ፡ልህቀት፡ Esth. 8, 1. Transl.: *adaugescere, augeri* multitudine, vi, potentia, divitiis Kuf. 24 saepius; ለህቁ፡ ወብዝኁ፡ Kuf. 6. 2) *senescere* aetate et viribus, *aetate provectum, senem* vel *senilem esse:* እልህቅ፡ ወእረሥእ፡ Job 29, 18; Jes. 46, 4; Sir. 41, 2; Ps. 70, 19; Gen. 18, 11. 24, 1. 27, 1; 1 Reg. 2, 22. 3, 21; 3 Reg. 1, 15; Joh. 3, 4; ይልህቅ፡ሕይወቶሙ፡ *senescet vita eorum* Hen. 5, 9. 3) comparative: *natu majorem esse*, ዘይልህቅ፡ *natu major* vel *maximus* Job 1, 13; እኅትክን፡እንተ፡ትልህቅ፡ Hez. 16, 46; Gen. 19, 31 seq.; c. c. pron. suff. ይልህቅዎ፡ *eo natu majores sunt* Job 32, 4; ወራዙት፡ ተኰነኑ፡ ለእለ፡ ይልህቁክሙ፡ 1 Petr. 5, 5; Hez. 16, 61.

አልህቀ፡ II, 1 1) *crescere facere (incrementum dare)*, c. c. Acc., de plantis: ዕፅ፡ ዘበዝናም፡ አልህቀ፡ Jes. 44, 14; ቀላይ፡አልህቆ፡(ለዕፅ፡) Hez. 31, 4; 1 Cor. 3, 7; *nutrire, alere, educare*, capillos: ሥዕርተከ፡ ኢታልህቅ፡ Exp. F. Nic.; animalia 2 Reg. 12, 3; infantes, pueros, puellas Jes. 1, 2. 23, 4. 49, 21. 51, 18; Job 31, 18; Prov. 23, 24. 29, 46. 1 Tim. 5, 10 (ὑψοῦν, ἐκτρέφειν, al.). Transl.: *aliquem augere* opibus Kuf. 15. 2) *ad senectutem perducere:* Jos. 14, 10; vel *honores senectutis alicui tribuere:* ኪያከ፡ አልህቀ፡እግዚ"፡ σοὶ δέδωκεν ὁ θεὸς τὸ πρεσβεῖον Dan. ap. 1, 50 (denom. a ሊቅ፡, ልሂቅ፡); nec non *ob senioratum majorem portionem* alicui *tribuere:* (in distribuendis decimis et primogenituris) ኢያልህቅ፡ቀድሜሁ፡ቀዳሚ፡ካህን፡እምካህናት፡ ለርእሱ፡ ዘእንበለ፡ለከልኡ፡እላ፡ ይኩን፡ ሥርዐተ፡ ከልኤሆሙ፡ ዕሩየ፡ III Const. Ap. 2. 3) *senectutem degere*, Lud. ex. Enc.

ተልህቀ፡ III, 1 (denom. a ሊቅ፡ presbyter), vox ecclesiastica: *munere presbyteri* (sacerdotis) *fungi:* እለ፡ይትለሀቁ፡ እምኔክሙ፡ 1 Petr. 5, 1; እለ፡ይትለሀቁ፡ Kid. f. 17.

ልሂቅ፡ adj. et subst., fem. ልህቅት፡ (vid. gramm. § 129, a) et ለህቅት፡ (Herm. p. 6. 17; per archaismum ልሀቅት፡ Herm. p. 4; ልህቅ፡ Herm. p. 2 sine dubio pro ልህቅት፡ errore librarii), Pl. m. ልሂቃን፡, fem. ልሂቃት፡ (de ሊቃውንት፡ vid. sub ሊቅ፡) 1) *aetate provectus, senior* 1 Reg. 2, 32; 2 Reg. 19, 32; Koh. 4, 13 (πρεσβύτερος); Jes. 9, 14 (πρεσβύτης); ልሂቅኒ፡ወእእሩግኒ፡በነቢነ፡ሀለወ፡ Job 15, 10; ንኡስ፡ አነ፡ በመዋዕልየ፡ወአንትሙ፡ልሂቃን፡ወሊቃውንት፡ Job 32, 7; Sap. 2, 10; ልሂቅ፡ ምስለ፡ አረጋዊ፡ Jer. 6, 11 (πρεσβύτερος μετὰ πλήρους ἡμερῶν); ክልኤሆሙ፡ ልሂቃን፡ ኢሙንቱ፡ Luc. 1, 7. 18; ልሂቃት፡ πρεσβύτεραι Zach. 8, 4; ልሂቃት፡ መበለታት፡ (opp. ንኡሳት፡መ"፡) Did. 14. 2) *senior dignitate, princeps, presbyter, praefectus*, quamquam hoc sensu forma contracta ሊቅ፡ crebrius adhibetur: እምውሉደ፡ ልሂቃን፡ ሀገረ፡ሮሜ፡ *e filiis patriciorum* Sx. Masc. 17; Teq. 3 al.; ዘይፈቅድ፡ ልሂቀ፡ ይኩን፡ (πρῶτος) Marc. 9, 35; πρεσβύτερος

(ecclesiae) 1 Petr. 5, 1; πρεσβύτιδες ልሂቃት፡ Tit. 2, 3 et 1 Tim. 5. 2 (Platt); ልሂቃን፡ መንግሥት፡ *primores regni*, Sx. Masc. 2.

ሊቅ፡ (forma e ልሂቅ፡ contracta, gramm. § 47) subst. (fem. ሊቅት፡, Sx. Hed. 17), Pl. ሊቃን፡ (fem. ሊቃት፡ Lud. e Jes. 3, 17, ubi mei libri mss. ሊቃናት፡ exhibent), et Plur. Pl. ሊቃናት፡, ልሂቃናት፡ (gramm. § 133, a), et ሊቃውንት፡ (a ሊቃን፡ derivatum, gramm. § 140, a) 1) *provectus, senior aetate;* potissimum in Pl. ሊቃውንት፡ (rarius ሊቃናት፡) haec significatio occurrit Job 12, 20. 29, 8. 32, 7; Prov. 20, 29; Jes. 14, 23; Jer. 38, 13; Joel 1, 2. 3, 1; Deut. 32, 7 al.; ሊቃናት፡ወመሐዛት፡ Ps. 148, 12. — Vulgaris notio hujus formae contractae est 2) *senior dignitate et munere, primoris, princeps, presbyter, magister, unus e magistratu.* a) frequentissime de *senioribus* vel *magistratu Israelitarum*, ut ሊቃነ፡ሕዝብ፡ Ex. 18, 12. 19, 7. 24, 9; Lev. 4, 15; plerumque in forma ሊቃናት፡ Num. 11, 16; Deut. 21, 2; Jos. 20, 4; Jud. 11, 7—9; Ruth 4, 2. 4, 4. 9; 1 Reg. 16, 4; 2 Reg. 17, 4; 3 Reg. 8, 1; Thren. 5, 12; Matth. 15, 2. 26, 3. 27, 1; sed etiam in forma ሊቃውንት፡ 1 Reg. 4, 3; 4 Reg. 6, 32; Thren. 4, 16; Judith 4, 8. 6, 16; Ps. 106, 32; ትኩን፡ሊቀ፡በውስተ፡ቤተ፡እግዚ"፡ Jer. 36, 26; 1 Esr. 1, 8. Pro fem. ἄρχουσαι legitur ሊቃናት፡ Jes. 3, 17. b) passim graecam vocem πρέσβεις (*legatos*) interpretes Aeth. ሊቃውንት፡ verterunt, ut Jes. 13, 8. c) de senioribus i. e. *presbyteris* aliisque praepositis *ecclesiae* Christianae 1 Tim. 5, 1; Asc. Jes. 3, 24; Tit. 2, 2; Apoc. 4, 4; pro fem. Tit. 2, 3; 1 Tim. 5, 2 (ልሂቃናት፡ rom.); ሊቃውንተ፡ቤተ፡ክርስቲያን፡ *primates ecclesiae* (archipresbyteri, episcopi et superiores) Clem. d) de *magistris* vel *doctoribus* Judaeorum Christianorumve Matth. 8, 19. 9, 11. Marc. 4, 38. 12, 19; ሊቃነ፡ኦሪት፡ νομοδιδάσκαλοι Luc. 5, 17; ሊቃውንት፡ διδάσκαλοι Eph. 4, 11; ሊቃናት፡ Herm. p. 11. 28. e) de *principe* seu *praeposito* in qualibet arte, dignitate vel vitae genere (respondet graecum ἀρχι-) ut ሊቀ፡ሐመር፡ ναύκληρος Act. 27, 11 rom.; ሊቀ፡ሐራ፡ Sx. Masc. 11; ሊቀ፡መላእክት፡ *archangelus* 1 Thess. 4, 16, ሊቃነ፡መላ"፡ Clem. f. 61; ሊቀ፡ምኔት፡ (sive አበ፡ምኔት፡) *abbas monasterii* Phlx.; ሊቀ፡መዘርት፡ Kuf. 39 et ሊቀ፡ቀዳሕያን፡ Gen. 40, 1 (ἀρχιοινοχόος), ሊቀ፡ሠራዊት፡ ἀρχιστρατηγός (sive መልአከ፡ሠ"፡) Sx. Masc. 9; ሊቀ፡መበስላን፡ ἀρχιμάγειρος Dan. 2, 14; ሊቀ፡ኀባዝያን፡ ἀρχισιτοποιός Gen. 40, 1; ሊቀ፡ኀፅዋን፡ ἀρχιευνοῦχος Dan. 1, 3; Gen. 40, 2; ሊቀ፡ካህናት፡ ἀρχιερεύς Hebr. 2, 17; ሊቀ፡ኬነት፡ (ἀρχιτέκτων) Ex. 37, 21; ሊቀ፡ዐቀብተ፡ሞቅሕ፡ Gen. 39, 21. 23 (ἀρχιδεσμοφύλαξ); ሊቃነ፡ዐቀብተ፡ርእሱ፡ ἀρχισωματοφύλακες Esth. 2, 21; ሊቃነ፡ገበር፡ (ἐπιστάται τῶν ἔργων) Ex. 1, 11; ሊቀ፡ገዛእት፡ ἀρχιτρίκλινος Joh. 2, 8. 9 rom.; ሊቀ፡ጸረብት፡ ἀρχιτέκτων Ex. 31, 4; ሊቀ፡ፈያት፡ Matth. 27, 16 rom.; ሊቀ፡ጳጳሳት፡ *patriarcha* (ecclesiae); ሊቀ፡ዲያቆናት፡ *archidiaconus.* 3) In regno Abyssiniae socii supremi rei publicae consilii et primores regni hoc nomine vocabantur (vid. Isenb. lex. amh. sub ሊቀ፡ et sub አለቃ); in ecclesia ሊቀ፡ (amh. አለቃ፡) in specie *inspectorem ecclesiasticorum, occonomum ecclesiae* significat (Lud. lex.; Rüppell II. 32. 52; *Harris* II. 167. 263.). *Voc. Ac.*: ቃውም፡ሊቀ፡ ብ፡አለቃ፡

ልህቀት፡ subst.: *incrementum aetatis:* በእንተ፡ልደቱ፡ ወልህቀቱ፡በበሕቅ፡ወሕማማቲሁ፡ወሞቱ፡ (ለክርስቶስ፡) Chr. ho. 5; ልህቀቱ፡በበሕቅ፡እስከ፡ወርዘወ፡ Org.; in Sx. Masc. 26 ልህቀት፡ id. q. ልህቃት፡

ልህቃት፡ subst. *aetas provectior, senectus:* ረከበት፡ ወልደ፡በልህቃቲሃ፡ (Platt, በልህቃናቲሃ፡ rom.) ἐν γήρει αὐτῆς Luc. 1, 36; et comparative *jus natu majoris, primogenitura:* አግብአ፡ሊተ፡ልህቃቲከ፡ (i. e. ዘቀዳሚ፡ልደት፡) Kuf. 24.

ልህቃን፡ subst. 1) *incrementum aetatis:* (*Christus, cum Deus esset,*) አየ፡ልህቃነ፡ልህቀ፡ ὁποίαν λάβοι προκοπήν Cyr. c. Pall. f. 90; ዘትስብእት፡ውእቱ፡ልህቃን፡ *humanae* (Christi) *naturae convenit* προκόπτειν ἡλικίᾳ ib. 2) *senectus* ውስተ፡ልህቃነ፡ዓመቲሁ፡ Phlx. 229. 240. 3) *primogenitura* Kuf. p. 131 lin. 9 et p. 132 ann. 17.

ልህቅና፡ et ሊቅና፡ subst. (a ልሂቅ፡ et ሊቅ፡ denomin.) 1) *aetas provectior* በልህቅናሁ፡ (opp. ደቂቅና፡) Phlx. 35; ነጺሮ፡በናእሰ፡መዋዕሊሁ፡ወልህቅናሁ፡ *ratione habita adolescentiae vel senectutis ejus* F. M. 10, 3. 2) *primogenitura* Kuf. 36. 37. 3) *dignitas senioris, principatus:* ሢመተ፡ሊቅና፡ዘካህናት፡ Jsp. p. 322. 321; ለሊቀ፡ጳጳሳት፡ ሊቅናሁ፡ላዕለ፡መሲሓውያን፡ (principatum tenet super Christianos) F. N. 4.

መልህቅት፡ (Lud.: መልህቅ፡) subst., collective: *seniores* (et aetate et dignitate), *principes* (Ältestenschaft): Clem. f. 208 (de omnibus ordinibus eccles. superioribus); frequentius usurpatur in Plur., vel መልህቃት፡ *magistratus* (politicus) Gad. Lal., vel መላህቅት፡ et Pl. Pl. መላህቅታት፡ (Did. 12), ut: ኵሉ፡አኀዊሁ፡መላህቅት፡ *omnes ejus fratres natu majores* 2 Par. 22, 1; መላህቅተ፡ሕዝብ፡ *seniores Judaeorum* Ex. 17, 5. 24, 1; 2 Par. 5, 2. 10, 6; Zach. 14, 2 (var.); Matth. 21, 23; Act. 23, 14 (rom.); ኢይፍታሕ፡ሕዝባዊ፡ወኢመላህቅት፡ዘእንበለ፡ዳእሙ፡ሥዩማን፡ቤተ፡ክር"ን፡ *magistratus* Did. 10; de feminis senioribus (πρεσβύτιδες) Did. 12 (ደናግል፡ወመበለታት፡ወመላህቅታት፡ይቁማ፡ቅድመ፡ኵሎን፡አንስት፡).

መልህቅ፡ *ancora* vid. sub ልሕቀ፡

ለሀበ፡ I, 1. [لَهِبَ, לָהַב, ܠܗܒ] *ardere, flammam efferre* (de igne) Hen. 90, 24; Sx. Tachs. 29.

አልሀበ፡ II, 1 *inflammare, fervefacere:* ለተጋብኦ፡ብዙኃን፡በቅኑዓት፡ወውእቱ፡ዘያልህበ፡ለእሳተ፡ፍቅር፡ μέγα ἀγαθὸν ἡ σύνοδος. αὕτη γὰρ τὴν ἀγάπην θερμοτέραν ἐργάζεται Chr. Ta. 19; አልሀበ፡እቶነ፡ *succendit furnum*, Lud. sine auct.; አልሀቦ፡ዐሐይ፡ርእሶ፡ለዮናስ፡ Sx. Masc. 25.

ተለሀበ፡ III, 1: *inflammatum esse, aestu incalescere*, Lud. sine auct.

ልሁብ፡ part. *inflammatus, aestuans, ignitus:* ከነ፡ልሁበ፡ውስተ፡አፍቅሮተ፡እግዚ"፡ Phlx. 84; ዐራተ፡ሐጺን፡ልሁበ፡ Sx. Tachs. 9.

ላህብ፡ subst. (לַהַב, לֶהָבָה, لَهَب), m. et fem. (Sir. 43, 3): 1) *flamma* (φλόξ, φλόγες) Cant. 8, 6; ላህበ፡ነድ፡ Sap. 16, 18; በዋዕየ፡ላህበ፡እሳት፡ Hen. 109, 9. 1, 6; transl.: እስመ፡ላህበ፡ኀይለ፡እግዚ"፡ ἀτμὶς τῆς τοῦ θεοῦ δυνάμεως Sap. 7, 25. 2) *ardor, aestus, fervor;* saepius de ardore solis, aestu coelesti, vento fervido (καῦμα, καύσων, θέρμη): በላህበ፡መዓ

ላት፡ Jer. 43, 30; Matth. 20, 12; Hen. 72, 7; Jac. 1, 11; Ps. 18, 7; Sir. 43, 3. 4; በንስቲት፡ ላህበ፡ ፀሐይ፡ ὑπὸ βραχείας ἀκτῖνος ἡλίου Sap. 16, 27; ኢያሐምሞሙ፡ ላህበ፡ ፀሐይ፡ (καύσων οὐδὲ ἥλιος) Jes. 49, 10; እሳት፡ ወላህብ፡ πῦρ καὶ καῦμα Dan. ap. 3, 43; Hen. 63, 10.

ለሀየ፡ id. q. لَهَا *lusit* re, *tempus fefellit*, *oblectavit* animum re; intr. تَلَهَّى *oblectatus est* re. Hinc

ላሀየ፡ I, 3 *solari* [ut لَهَا I. II. IV] ኀጥአት፡ ዘይላህዮ፡ (var. ዘይላሕዋ፡) οὐκ ἔστιν ὁ παρακαλῶν αὐτήν Thren. 1, 17.

አልሀየ፡ II, 1 (etiam II, 2) *solari et divertere ad oblivionem* [ut لَهَا I. II. IV]: ዐራትየ፡ እንጋ፡ ይናዝዘኒ፤ ወያልሀየኒሁ፡ (v. ወያሌሀየኒሁ፡) ምስካብየ፡ παρακαλέσει με ἡ κλίνη μου Job 7, 13; አልቦ፡ ዘያልሀየኒ፡ (var. ዘያንሀየኒ፡) παρακαλῶν με Thren. 1, 21.

ተላሀየ፡ III, 3 *colludere, invicem sese oblectare, ludere* re, *tempus fallere* [i. q. لَهَا VI.] (in libris mss. saepius ተለሀየ፡ scriptum reperitur, pro ተላሀየ፡; vid. gramm. § 48, 4): እስመ፡ ዮጊ፡ ይትላሀይ፡ ὅτι ἀδολεσχία αὐτῷ ἐστιν 3 Reg. 18, 27; ወአኀዝኩ፡ አንሂ፡ እትላሀይ፡ ምስሌሆን፡ (παίζειν μετ᾽ αὐτῶν) Herm. p. 86; (infans arcam farinariam in manus sumsit) ከመ፡ ዘይትላሀይ፡ Gad. T. H.; እመ፡ ፈቀድነ፡ ንትላሀይ፡ ንሕሊ፡ ማሕሌተ፡ መንፈሳዊተ፡ F. M. 32, 7; አድንግል፡ አከ፡ በተላህዮ፡ ዘልሀቂ፡ ከመ፡ አዋልደ፡ ዕብራውያን፡ Lit. 171, 1; ጽብት፡ ምስሌሁ፡ ወተላሀዩ፡ ነዋኀ፡ *longe natando certate cum eo!* Jsp. p. 323; ተላሀይክሙ፡ በነፍሳቲክሙ፡ *in aleam dedistis vitam* ib. p. 361; de μετεωρισμοῖς τῆς θαλάσσης መንክር፡ ተላህዮ፡ (var. ተልሀዮ፡) ለባሕር፡ Ps. 92, 6; repetitum in Lit. Epiph. Dicitur de variis ludis: de ludis athletarum: እለ፡ ይትላሀዩ፡ ወይዘበጡ፡ Chr. Ta. 19; ludere calculis et latrunculis: (sacerdotes) ኢይትላሀዩ፡ ግብረ፡ ሰንጠረጅ፡ ወገበጣ፡ ወኢይበጽሑ፡ ኀበ፡ መከን፡ ዘይትላሀዩ፡ ቦቱ፡ F. M. 32, 7; instrumentis musicis: ተላህዮሰ፡ እንተ፡ ይእቲ፡ ተላህዮ፡ በዕዕ፡ (العود) ወዕንዚራ፡ ወአርጋኖን፡ ወተረፈ፡ ንዋያተ፡ ማሕሌት፡ ዘተውኔት፡ ሕሩም፡ ውእቱ፡ ib. Deinde in legibus canonicis saepius de manustupratione et Sodomitarum libidinibus usurpatur: ለእመ፡ ተላሀየ፡ ከሀን፡ በነፍስተ፡ ሥጋሁ፡ Kedr. f. 67; ለእመ፡ ተረክበት፡ ብእሲት፡ ምስለ፡ ካልእታ፡ ይትላሀያ፡ በበይናቲሆን፡ ib. f. 68; ገሙት፡ ወተላህዮት፡ Gad. Ad. f. 149. — Voc. At ተዘውዐ፡ ተላሀየ፡ ዘ፡ ተሣወተ፡

አስተላሀየ፡ IV, 3: *ludendo et confabulando oblectare* aliquem: መጽአ፡ ኀቤየ፡ ወያስተላህያኒ፡ (πρὸς ἐμὲ εὖ εἶχον) Herm. p. 85 et 86.

ተላሃዪ፡ n. ag. (III, 3) *ludens, ludibundus*: መንዘህል ል፡ ወሰካሪ፡ ወተላሃዪ፡ ወነፋሒ፡ እንዚራ፡ ወተውኔት፡ F. M. 31, 1.

ትልሂት፡ subst.: *ludus, lusio*: ትልሂት፡ በነፍስተ፡ ሥጋሁ፡ *manustupratio* Kedr. f. 68.

ለሀየ፡ *nitidum esse* vid. sub **ለሐየ፡**

ለለ፡ i. e. praep. et conj. **ለ** reduplicata, vid. sub **ለ፡**

ለለ፡ pronomen; non reperitur nisi cum pronominibus suffixis (ለሊየ፡ vel ለልየ፡, ለሊከ፡ ለሊኪ፡, ለሊሁ፡ ለሊሃ፡; ለሊነ፡, ለሊክሙ፡ ለሊክን፡, ለሊሆሙ፡ ለሊሆን፡) conjunctum (gramm. § 62, 1, c et § 150, c) 1) *ipse, a, um*. Usurpatur tamquam appositio subjecti (de accusativo vid. ርእስ፡ et ኪያ፡; de genitivo vid. ዚአየ፡, እንቲአየ፡); rarissime pronomini suffixo (cfr. gramm. p. 396) appositum occurrit, ut ብከ፡ ለሊከ፡ *in te ipsum* Job 4, 5; እም፡ኀቤየ፡ ለሊየ፡ Joh. 14, 10. Locum habet, et ubi subjectum nonnisi persona verbi expressum est: ለሊሁ፡ ያአምር፡ Job 11, 11; 3 Reg. 5, 6; ለሊክሙ፡ ፍትሑ፡ Job 13, 8. 30, 34. 34, 32; Sir. 8, 13. 27, 26; Lev. 19, 18; Jes. 28, 20; Jer. 17, 16. 49, 6. 51, 2. 34; Hez. 27, 3; Ps. 8, 4. 50, 4; Rom. 2, 1; 1 Thess. 1, 9. 5, 2; et in enuntiatione nominali: ለሊክሙ፡ ሰማዕትየ፡ Jes. 43, 12; et ubi subjectum nomine vel pronomine expressum est: ለሊሁ፡ እግዚ᎐፡ ፀብአ፡ ሎሙ፡ ፀሮሙ፡ Sir. 46, 3. 18, 29; ውእቱ፡ ለሊሁ፡ Job 28, 23; Gen. 36, 1; Jos. 22, 23. Praeterea notare juvat constructionem ለሊሁ፡ ነፍሶ፡ ይጌምን፡ μολύνει τὴν ἑαυτοῦ ψυχὴν Sir. 21, 28 (ipse suam animam polluit); እሙንቱ፡ ለሊሆሙ፡ ገብርዎ፡ ለዝንቱ፡ αὐτοὶ ἑαυτοῖς ἐποίησαν ταῦτα Judith 11, 2. Nonnumquam vertendum est *et ipse*, ut Sir. 7, 2. 2) *sponte, sua sponte, ultro*, de personis et rebus: Jer. 23, 21 (bis); ኢይትነሥኡ፡ ለሊሆሙ፡ μὴ δι᾽ αὐτῶν ἀνίστασθαι Ep. Jer. 26; ለሊሃ፡ ዘመወት፡ Hez. 23, 43; ዘለሊሁ፡ ይበቍል፡ τὰ αὐτόματα ἀναβαίνοντα Lev. 25, 5. 11; ተርኅወት፡ ለሊሃ፡ αὐτομάτη Act. 12, 10; ለሊሆሙ፡ ገረሩ፡ ηὐτομόλησαν Jos. 10, 1. 4.

ለሐሐ፡ *humidum esse* [cll. לַח *humidus, recens*: לֵחַ *humor* et aram. לַחְלַח.]

አልሐሐ፡ II, 1 *humectare, refrigerare*: ዘያልሕሓ፡ ለትዝህርቱ፡ ያነድዳ፡ ለእሳት፡ ἔρις κατασπευδομένη ἐκκαίει πῦρ Sir. 28, 11 quod Aeth. lepide vertit: *qui arrogantiam suam humectat, ignem inflammat*. Deinde ab hac radice propagatur

ላሕልሐ፡ quadr. I. (id. q. aram. לַחְלַח) *humectari, humorem recipere, recreari et refrigerari*: (qui bonum scit nec agit) ይመስል፡ ከመ፡ ገብላ፡ ዘውስቴቱ፡ ማይ፤ እምኒሁ፡ ይሰትዩ፡ ብዙኃን፡ ወይትኀፀቡ፡ ወቦቱ፡ ይለሐልሑ፡ ግብር፡ ወለሊሁ፡ ኢይሰቲ፤ ወኢይነጽሕ፤ እምርስሐታቲሁ፡ ወኢይለሐልሕ፡ Phlx. 209.

አላሕልሐ፡ II: *humectare*: ይቡስ፡ ኅብስተ፡ በማይ፡ አላሕልሐ፡ Sx. Nah. 19.

ልሕሉሕ፡ part., proprie: *humidus, liquore perfusus, madidus*; deinde significat *offas pultis, pastillos decoctos* Dan. ap. 13, 27; sed de forma vocabuli dissentiunt libri mss.: አብሰሎ፡ ወገብሮ፡ ልሕሉሐ፡ (Cod. Bruc. et Abb. XXXV. CXXXVII. CXCVII.; ሉኀሉኀ፡ Abb. LV; ላኅላኅ፡ Fref., ልሕልት፡! Curz.) ἐποίησε μάζας.

ልሕመ፡ I, 1 [amh. ልም፡ *habetatus, mollis*; vicina sunt רָחַם רָחַם (ምሕረ፡) رَخُصَ, رَخُمَ, رَخِصَ; cfr. etiam ለምለመ፡ et ሐመልመለ፡] *tenerum, tenuem, debilem, infirmum esse* vel *fieri*: *tenuior* (infirmior) *eo est* Luc. 5, 36 rom.; ሰብእሰ፡ እኩይ፡ ወአርዌ፡ ምድር፡ ይልሕሞ፡ እከየ፡ *homo malus est, coque serpens infirmior malitia* Cyr. d. r. f. f. 59; M. M. f. 71. — In M. F. legi: ቅርናቲሆሙ፡ አድሪቀከ፡ ይደቀሱ፡

እስከ ፡ ይልሕም ፡ *cortex, postquam exsiccata est, contunditur, donec erit tenuis* (comminuta).

አልሐመ፡ II, 1 *debilitare, infirmiorem reddere* Marc. 5, 26; Phlx. 20. 70.

ልሑም፡ part. *debilitatus, debilis, infirmus*, Lud. sine auct.

ለሐሰ፡ I, 1 [amh. ላሰ፡; i. q. لَحِسَ, لَهِسَ, لَسَّ, לָחַשׁ, coll. לָחַךְ, לָקַק] Subj. ይልሐስ፡ *lingere, lambere:* ለሐሱ፡ ከለባት፡ደሞ፡ 3 Reg. 21, 19. 22, 38; ከለባት፡ይልሕሱ፡ቍሰሊሁ፡ Luc. 16, 21; ይልሕሱ፡ጸበለ፡እገሪኪ፡ Jes. 49, 23; ይልሕሱ፡መሬተ፡ Mich. 7, 17; እሳት ፡ ለሐሰት ፡ መሬተ፡ 3 Reg. 18, 38; ኢትልሐስ፡መጸብኀተ፡ Sir. 34, 14. 2) (exserta lingua) *siti fatiscere* (lechzen): ይልሕስ ፡ ልሳኖሙ ፡ በጽምእ፡ Jes. 41, 17; ከመ፡ይልሕስ፡ጽሙእ፡ወይሰቲ፡እምነ፡ኵሉ ፡ ማይ፡ Sir. 26, 12; እንዘ፡እልሕስ፡ሰሬኅኩ፡ Job 17, 2. 30, 3. 3) *mutire, mussitare* γρύζειν (coll. לָחַשׁ *susurravit, sibilavit*, et ለሐሰሰ፡): ከልብ ፡ ጥቀ፡ ኢይልሕሶሙ ፡ በልሳኑ፡ Ex. 11, 7; አልቦ፡ዘለሐሶሙ ፡ በልሳኑ፡ Jos. 10, 21 (pron. suff. per dativum exponere licet); ከልብ፡ኢይልሕስ ፡ በልሳኑ ፡ በቅድሜከ፡ Judith 11, 19. — Hinc quadrl. ለሐሰሰ፡ q. v. — Vicinum est ለስሐ፡ q. v.

ለሐሰ፡ *evanescere* vid. sub ለሀሰ፡

ለሐቀ፡ rad. inus., eadem quae لَحِقَ *cohaesit;* IV *adjunxit*, et أَلْحَقَ. Hinc

መልሕቅ፡ subst. *ancora* (ad quam navis deligatur) Jon. 2, 7; አውረዱ፡ አርባዕተ ፡ መልሕቀ፡ Act. 27, 29. 40; Chrys. hom. 11; መጽሐፈ ፡ መልሕቅ፡ Ἀγκυρωτός (liber Epiphanii Cypr. celeberrimus) Haim. Ab. Nr. 26. — *Voc. Ae.:* መልሕቅ ፡ ዘ ፡ ዘናና ፡ ዘያሀርፉ፡ ቦቱ፡ ሐመረ፡, vel የሚያጸናው ።

ልሕቀ፡ *crescere, senescere* vid. sub ልሀቀ፡

ለሐኰ፡ I, 1 [i. q. خَلَقَ laevigavit i. e. *formavit, finxit, creavit;* cfr. Ges. thes. p. 483. Vid. etiam ኀልቀ፡] Subj. ይልሐኵ፡ *fingere* (ex luto), *formare, creare*, (πλάσσειν): እደዊከ ፡ ገብራኒ ፡ ወለሐኳኒ፡ Ps. 118, 73; ይልሕኵ፡እምውስተ ፡ ውእቱ ፡ ጽቡር ፡ እምላክ፡ Sap. 15, 8; ለሐኮሙ፡ ἔπλασεν αὐτούς Sap. 15, 16; በአርአያሁ፡ለሐኰኒ፡ Macc. f. 22; አዳም ፡ ዘለሐክ፡ (II pers.) በአርአያከ፡ Hymn. Mus. Brit. LIV, Nr. 7, d; ዘለሐክ ፡ ለሰብእ፡ዘእንበለ ፡ ሙስና፡ Lit. 163, 4; etiam de effingendis animo cogitationibus: መፍትው፡ ለነ፡ዘልፈ፡ንልሐኵ፡ውስተ፡አልባቢነ፡ተዘክሮ፡እግዚ"፡ ወፈሪሀ፡ስሙ፡ Chr. Ta. 26.

አልሐኰ፡ II, 1 *fingi jubere, formandum curare* Sap. 15, 8 (ያልሕኵ፡ var. pro ይልሕኵ፡).

ተልሕኰ፡ III, 1 *formari, creari:* ዘተልሕኰ፡ ቀዳሚ ፡ πρωτόπλαστος Sap. 7, 1; ዛቲ፡ነፍስ፡ እንተ ፡ ተልሕኰት ፡ በአምሳሊከ፡ Genz. f. 26; በእግዚ"፡እምድር፡ ተልሕኰ ፡ ብእሲ፡ Kid. f. 26.

ልሑኵ፡ part. vid. ልሕኵት፡

ለሐኪ፡ n. ag. *formator, figulus, opifex:* ይብሎኑ፡ ልሕኵት ፡ ለለሐኪሁ፡ μὴ ἐρεῖ τὸ πλάσμα τῷ πλάσαντι αὐτό; Jes. 29, 16; (*Christus*) ለሐኪ፡ ወፈጣሪ፡ (δημιουργός) Chr. ho. 2; እምላክ ፡ ለሐኪ፡ ወፈጣሪ፡ II Abtel. 81.

ልሕኵት፡ (forma part. pass. fem.) subst., m. et fem. 1) *figmentum, opificium, creatura*, (τὸ πλάσμα, das Gebilde) Jes. 29, 16; ከዐወ ፡ ደሞ ፡ በሥምረቱ ፡ ላዕለ ፡ ልሕኵቱ፡ Lit. 158, 4; ልሕኵተ፡እግዚ"፡ *creaturae Dei* Macc. f. 22; *Eva* ቀዳሚት ፡ ልሕኵት፡ ib. f. 23. Plerumque est 2) *fictile, testa:* ልሕኵት ፡ ዘቦቱ ፡ አብሰልዎ፡ (σκεῦος ὀστράκινον) Lev. 6, 21; 4 Esr. 6, 26. 28. 31. 8, 4; ልሕኵት ፡ ዘቅብእ፡ *fictile vas olearium* Gad. T. H.; statui constr. subjunctum vel in genitivo positum denotat adjectivum: *fictilis, testaceus:* ቀሡተ፡ ልሕኵት፡ Jes. 19, 1. 11; ጻሕበ፡ልሕኵት፡ Hez. 4, 9; Jes. 30, 14; ንዋየ፡ልሕኵት፡ Jes. 22, 22; Jer. 39, 14; Thren. 4, 2; 4 Reg. 4, 3; Lev. 14, 5; 2 Cor. 4, 7; 2 Tim. 2, 20.

ለሐኵና፡ (a ለሐኪ፡ denom.) subst.: *dignitas figuli*, Ssal. Req.

ለሐወ፡ notionem *planctus* et *luctus* habet; respondent نَاحَ (نَوْح), נָהָה, ܢܘܚ. (Dubito an وَلْوَلَ huc referendum sit.) Stirps I, 1 non usitata fuisse videtur. Quamvis enim in libris mss. scriptio ለሐወ፡ (pro ላሐወ, vid. gramm. § 48, 4) vulgatissima sit, tamen Imprf. et Subj. ubique ይላሑ፡ (ይለሑ፡), non ይልሑ፡ et ይልሐው፡ formata occurrunt. Luc. 6, 25 rom. legitur quidem ትበኪዩ፡ወትልሐዉ፡; sed cum subjunctivus ab hoc loco alienus sit, non potest non errore typographi pro ወትላሕዉ፡ exscriptum esse.

ላሐወ፡ I, 3 (Impf. et Subj. ይላሑ፡, Inf. ላሕዎ፡ Koh. 3, 4.): *plangere, lamentari, deflere, lugere* (κόπτεσθαι, πενθεῖν, θρηνεῖν); absol.: Jer. 9, 10; Koh. 12, 5; Ps. 34, 17; Matth. 5, 4; ላሑ፡ ምስለ፡ዘይላሑ፡ Sir. 7, 34; c. c. በእንተ፡ *ob:* Kuf. 4; saepissime c. Acc., ut እለ፡ ይላሕውዋ፡ለጽዮን፡ Jes. 61, 3; 2 Cor. 12, 21; et ላሐወ፡ላሐ፡ Jer. 6, 26; Ex. 33, 4. — Usurpatur de solemni luctu pro mortuis, Gen. 23, 2. 37, 35. 50, 3; Sir. 38, 16; Judith 16, 24; 4 Esr. 10, 7. 10. 15; de luctu ob peccata Kuf. 41, Clem. f. 250. 251; ob calamitates et infortunium: 1 Reg. 6, 19. 15, 35; Jes. 19, 8 al. — Attribuitur non tantum hominibus, sed etiam terrae Jer. 4, 28. 23, 10; Jes. 24, 4; viis Thren. 1, 4; vineae Jes. 16, 8. 24, 7; arculis muliebribus Jes. 3, 26.

አላሐወ፡ II, 1 *lugere facere, in luctum vocare;* Apoc. 18, 7 (in editione Platt. Impert. አልሐውዋ፡ mendose pro አልሕውዋ፡ scriptum est, vel pro አላሕውዋ፡ II, 3).

ልሒው፡ et ሉሒው፡ part.: *plangens, lugens, lamentans:* ልሕዋን፡ (v. ሉሕዋን፡) κοπτόμενοι Jer. 48, 5; ሉሕዋን፡ (v. ልሕዋን፡) πενθοῦντες Jes. 61, 2; ልሕዋን፡ 4 Esr. 10, 10; fem. ሉሐት፡ (v. ሉሐውት፡, ልሒውት፡) 4 Esr. 10, 55; ለልሕዋን፡ይናዝዞሙ፡ Prec. mat.; M. M. f. 149.

ላሕ፡ (male ለሕ፡) subst. m. (Gen. 50, 11) et fem. (4 Esr. 10, 9) *planctus, luctus, lamentatio* (κοπετός, πένθος; differt a ሐዘን፡ λύπη cfr. Sir. 38, 17. 18; Prov. 14, 13) Koh. 5, 16. 7, 2; Sir. 26, 6; Jes. 22, 12. 60, 20; Jer. 38, 13; Joel 2, 12; Hez. 2, 10; Ps. 29, 14; Apoc. 18, 7; ቤተ፡ላሕ፡ Sir. 22, 6; መዋዕለ፡ላሕ፡ Gen. 50, 4; አልባሰ ፡ ላሕ፡ 2 Reg. 14, 2; ገብሩ፡ላሐ፡ Gen. 50, 10 (l. celebrare); ነገፈ፡ ላሐ፡ (l. deponere) Gen. 37, 35; ላሐ፡ሞቱ፡ (ob mortem ejus) Kuf. p. 124; ዝንቱ፡፫ላሕ፡ Kuf. p. 124.

ለሐሰሰ፡ quinquel., a **ለሐሰ፡** propagatum; sensu convenit cum hebr. לָחַשׁ *sibilavit, susurravit*, لحس id., talm. לחש id., vid. Ges. thes. p. 754. Hinc

አልሐሰሰ፡ II. *susurrare, mussitare, insusurrare:* **ር እዮሙ፡ ዳዊት፡ እንዘ፡ ያልሐስሱ፡** (ψιθυρίζειν) 2 Reg. 12, 19; **አብሰራ፡ ገብርኤል፡ ለማርያም፡ አልሐሲሶ፡ በእዝና፡ ወይቤላ፡ ት ወልዲ፡ ወልደ፡** Mavâs. Nr. 25; **ፈታሒ፡ ኢያልሐስስ፡ ምስለ፡ ፩ እምኑ፡ መስተበእሳን፡** *ne consusurret cum litigantibus* F. N. 43, 4.

ተልሐዋሰሰ፡ III, 3 *sibi invicem insusurrare:* **ዘተል ሐዋሰሱ፡ በእዝን፡** Luc. 12, 3.

ለሐሳስ፡ n. act. *susurrus, mussitatio, loquela* (vel *vox*) *submissa:* **ይትናገሩ፡ በለሐሳስ፡** Jes. 8, 6; **አርአዮ ሙ፡ በለሐሳስ፡ መጻሕፍቲሁ፡** Esth. 3, 14; **አቡየ፡ ወእን፡ ወ መንፈስ፡ ቅ"፡ ናአምሮ፡ ለለሐሳስ፡ ልብ፡** (sc. hominum) Lit. Orth.; (*ante Jaredi Aethiopis tempora*) **አልቦ፡ መኅለቅት፡ ቅኔ፡** (*cantus sacri decantabantur non*) **በልዑል፡ ዜማ፡ ዘእንበለ፡ በ ለሐሳስ፡** Sx. Genb. 11; **ወዓዲ፡ በል፡ በለሐሳስ ፤ እግዚኦ፡ ምሕ ረትከ ፤ ፻ ጊዜ፡** Kedr. f. 2. — Formam **ልሑሳስ፡** excerpsit d'Abbadie e suo cod. LXXX.

ለሐየ፡ *ludere* vid. sub **ለሀየ፡**

ለሐየ፡ I, 1. *nitidum, pulchrum, venustum esse* [*zab.* ܠܚܝܐ *venustas* Ges. thes. p. 751; vicina sunt لَاحَ (لَوَّحَ *splenduit, micuit;* لَحَى *abstersit*] **እስመ፡ ትልሂ፡ ይእቲ፡ በሥ ን፡ እምፀሓይ፡** (εὐπρεπεστέρα ἡλίου) Sap. 7, 29 et Lit. Epiph.; **ሰላም፡ ለገጽኪ፡ ዘጥቀ፡ ይልሂ፡** III Sal. Mar. 4.

ተለሐየ፡ (an **ተልሕየ፡**?) III, 1 *se comere* vel *decorare; exornari, nitere:* **ወአኀዘ፡ አይሁድ፡ በዝ፡ በዓል፡ ይትለሐ ዩ፡ በአዕጹቀ፡ በቀልት፡** Jsp. p. 303; **ኀሩያን፡ በቅድሜሁ፡ ይ ትለሐዩ፡ ከመ፡ ብርሃን፡ እሳት፡** Hen. 39, 7.

ላሕይ፡ part. et adj.; fem. **ላሕይት፡** *nitidus, pulcher, speciosus, venustus:* **ገጽከ፡ ላሕይ፡** Cant. 2, 14; Judith 8, 7; Dan. 1, 4; **ላሕይ፡ አዕይንቲሁ፡** 1 Reg. 16, 12; **ላሕይ፡ ጥቀ፡ ራእያ፡** Kuf. 28. 39; **ሰስና፡ ላሕይት፡ ጥቀ፡** Dan. ap. 1, 31; 1 Reg. 25, 3; 3 Reg. 1, 6; **ደናግል፡ ላሕያት፡** Am. 8, 13; Hen. 6, 1; ἡδύς Prov. 14, 23 vrs. ant.

ልሑይ፡ part. pass., id. q. **ላሕይ፡**, sed rarius usitatum: Hez. 31, 7 et Dan. 1, 4 libri mss. alii **ላሕይ፡** alii **ልሑይ፡** praebent; **ብእሲ፡ ልሑይ፡** Jsp. p. 280; **ኮኑ፡ ልሑያን፡ በብርሃን፡ ዐ ቢይ፡** (*Adam et Eva*) Abush.

ለሓይ፡ adj. id. q. **ላሕይ፡** Gen. 29, 17 (**ለሓይ፡ ገጽ፡**); 39, 6 (**ለሓይ፡ ራእየ፡ ገጹ፡**); 12, 11 (**ብእሲት፡ ለሓየ፡ ገጽ፡**, v. **ላሕይት፡**).

ላሕይ፡ subst., plerumque m.: *nitor, forma, venustas* (κάλλος, εὐπρέπεια, ὡραισμός), de specie et habitu hominum: **ኢታድሉ፡ ለሰብእ፡ እንበይነ፡ ላሕዩ፡** Sir. 11, 2; **ኢያስሕትከ፡ ላሕያ፡ ለብእሲት፡** Sir. 25, 21. 26, 16. 17. 36, 27; **ሞገስ፡ ወላ ሕይ፡** χάρις καὶ κάλλος Sir. 40, 22; **እስመ፡ ፍጹም፡ ውእቱ፡ ላሕይኪ፡** Hez. 16, 14. 28, 17; Ps. 44, 3; Prov. 11, 22. 29, 14. 48; Jer. 4, 30; Jes. 53, 2; Judith 10, 23. 16, 9 (**ላሕያ፡ ጊወጥ፡ ለነፍሱ፡**). (Ludolfus ait: Aethiops meus intelligebat de laevitate et puritate cutis)

ልሕደ፡ rad. inus.: vicina videntur لَذَّ *jucundus et suavis fuit; voluptatem percepit* et لَذُنَ *mollis et tener fuit.* Hinc

ተልሕደ፡ III, 1 „*delicatus est*, ut videtur, in MSS. Colb.“, Lud.

ልሑድ፡ part., fem. **ልሕድ፡**, nonnumquam **ላሕድ፡** part. m. et fem. *tener, mollis, delicate habitus, suavis*, **ኢትሰመ ዩ፡ እንከ፡ ልሕደ፡ ወሥብሕተ፡** ἁπαλὴ καὶ τρυφερά Jes. 47, 1; **አንቲ፡ ላሕድ፡** (v. **ልሕድ፡**) τρυφερά Jes. 47, 8; Jer. 26, 28; Mich. 1, 16; **ልሕደ፡ ተመሰልኪ፡** Jer. 6, 2 (vrs. alt.); **ሕፃን፡ ላሕድ፡** (v. **ልሕድ፡**) παιδίον ἐντρυφῶν Jer. 38, 20; **አልሕድ፡ ኢትዮጵያ፡** N. T. rom. (in Epil. in Ep. Joann.); *pueri* **ልኑዳ ን፡** Lud. sine auct. — *Voc. Ac.:* **ልሕድ፡ ብ፡ ድልድል፡**; *aliud:* **ልሕድ፡ ዘ፡ ሕድስ፡ በዓልቲትኒ፡ ድልድልኒ፡ ይ፡** (ad Jesaiam).

ላሕድ፡ vid. **ልሑድ፡**

ለሐጸ፡ I, 1 *decorticare, glubere* [amh. **ላጠ፡**; arb. لَحَتَ, لَحَى, coll. لَخَصَ II.; coll. חָלַץ, سلخ, خَلَعَ خَلَصَ et حَلَزَ] virgas Gen. 30, 37; **ሥረዊሁ፡ ይረምጹ፡ በእሳት፡ ወ ይልሕጹ፡** M. F.

ተልሕጸ III, 1 pass., *decorticari, cute stringi*, vel *laedi:* **ገጹ፡ ወሥጋሁ፡ ተልሕጸ፡ ወተገዘሁቀ፡** Gad. Ad. f. 18.

ልሕጽ፡ subst. *cortex* [amh. **ልጥ፡**] **ልብሱ፡** (**ለአባ፡ ሙሴ፡**) **እምልሕጸ፡ ሆሳዕና፡ ወቈጽሉ፡** Sx. Masc. 2; proverbium: **ከይ ሲ፡ ዘኬደ፡ ልሕጸ፡ ይፈርሀ፡** *qui anguem* (pedibus) *calcavit*, (etiam) *corticem* (arboris) *pavet*, Lud.

ለሐፈ፡ rad. inus.; arab. لَهِفَ *doluit* pec. ob rem praeteritam et neglectam.

ተልሕፈ፡ (**ተለሐፈ፡**?) III, 1 refl. *maerere, sollicitum esse* de re: **ውስተ፡ ዘኢኮነ፡ ትከዝከ፡ ኢትትለሐፍ፡** (v. **ኢት ትላሐፍ፡**, v. **ኢትትኀለፍ፡** περὶ πράγματος οὗ οὐκ ἔστι σοι χρεία μὴ ἔριζε Sir. 11, 9.

አስተለሐፈ፡ (**አስተልሐፈ፡**?) IV, 1 *maerorem injicere* alicui, *sollicitum reddere* aliquem, c. c. Acc.: **ዘኀቡእስ፡ ኢ ያስተልሕፍከ፡** οὐ γάρ ἐστι σοι χρεία τῶν κρυπτῶν Sir. 3, 22.

ተልሓፍ፡ subst. *curae, sollicitudo, maeror* de re: **ም ንት፡ ተልሓፊየ፡ ለዘ፡ አፍአ፡ እትሐተት፡** τί γάρ μοι τοὺς ἔξω κρίνειν. 1 Cor. 5, 12. **አልቦሙ፡ ተልሓፈ፡** (v. **ትኀላፈ፡**) **ምስ ለ፡ ሶርያ፡** λόγος οὐκ ἦν αὐτοῖς μετὰ Συρίας Jud. 18, 7. 9. — *Voc. Ac.:* **ተልሓፍ፡ ዘ፡ ሐዘን፡**

ሎሚ፡ (amh. **ሎሚ፡** et **ሎሚን፡**, pers. لِيمُون, arb. لَيْمُون) *malum citreum.* M. F. (**ማየ፡ ሎሚ፡**; **ወይመትሩ፡ ሎሚ፡**). De **ሎሚ፡** *citro medica* vid. Harris II. Anhänge p. 35.

ለምለመ፡ quadrl. 1 [rad. nonnisi in lingua aeth. et amh. usitata, proprie de *teneritate et virore primorum germinum* dicta. In dialecto amh. simplex **ለማ፡** (i. e. **ለምሐ፡**) eandem potestatem habet; **ለማ፡** autem cognatum videtur cum aeth. **ሐመለ፡**, **ሐመልመለ፡**; neque aram. לַבְלֵב *germinavit*, neque لَمَعَ *micuit* nec لَمَى *fuscus color* huc referenda videntur.] 1) *teneris germinibus virescere, gemmas agere;* dicitur de plantis: **እ ምከመ፡ ለምለመ፡ አዕጹቂሃ፡** ὅταν ὁ [illegible] Marc. 13, 28; **ከመ፡ ይለምልሙ፡** (**ዕበው፡**) Rel. Bar. 2) *recentem esse*, de pane (Lud. sine auct.) 3) *tenerum, lentum, mollem fieri* vel *esse* **ከመ፡ አብን፡ ዘኢይለመልም፡** Gad.

T. II.; አአባን፡ እንዘ፡ ይለመልም፡ ከመ፡ ሠምዕ፡ Gad. Lal.; ኢትለመልም፡ አልባቢክሙ፡ (opp. ገገዘፈ፡) Jsp. p. 364; (Titus Judaeis fame enectis lac et mel praeberi jussit) እስከ፡ ለምለመ፡ ጕርዔሆሙ፡ ወአማዑቲሆሙ፡ ib. p. 369.

አለምለመ፡ II: *tenerum, mollem et virescentem reddere:* ያለመልሞ፡ሥጋሁ፡ከመ፡ዘሕፃን፡ ἁπαλυνεῖ αὐτοῦ τὰς σάρκας ὥσπερ νηπίου Job 33, 25 (v. ያደክሞ፡).

ልምሉም፡ part. 1) *virescens, germinans* Matth. 24, 32 rom.; ዕፅ፡ልምልምት፡ እንተ፡ ኢትውዒ፡ Sx. Tachs. 29. 2) *recens*, de uvis Num. 6, 4 C; de pane: (*monachus*) ይወየ፡ወፈተወ፡ኅብስተ፡ልምሉመ፡ Phlx. 130. 3) *tener, lentus, mollis, lenis:* ለሳ፡ጽቡረ፡ ልምሉመ፡ ἁπαλήν Sap. 15, 7; ሰፍነግ፡ልምሉም፡ *spongia mollis* Chr. Ta. 5; ናላ፡ልምሉም፡ውእቱ፡በግዕዘ፡ጠባይዕ፡ ὁ γὰρ ἐγκέφαλος φύσει ἐστὶν ἁπαλός ib.; ፈውሳት፡ልምሉማት፡ *medicamenta lenia* F. M. 3, 3; de voce: ዐቃቤ፡አንቀጽ፡ምኔት፡ይኩን፡ልምሉመ፡ቃል፡ለርሑቃን፡ወለቅሩባን፡ወትሑተ፡ጥቀ፡ F. N. 10.

ለምለም፡ adj. et subst.: *tener, mollis, delicatus* et *id quod t., m., d. est:* ለምለምከ፡ ὁ ἁπαλὸς ὁ ἐν σοί Deut. 28, 54; ወመተሮ፡ ማእከሎ፡ኀበ፡ ለምለሙ፡ τὰ ἄκρα τῆς ἁπαλότητος (τῆς κέδρου) ἀπέκνισε Hez. 17, 4; (Abba Johanni) ርእሶ፡ አንደየ፤ ለምለመ፡ ዕፅ፡ ተሴሰየ፤ ጠለ፡ ገዳም፡ ሰተየ፡ Deg.; ሲሳይከ፡ለምለመ፡ዕፅ፡ Mavâs. Nr. 13 (Abba Johanni).

ልምላሜ፡ subst. 1) *recens viror, succus:* ውስተ፡ ገነቱ፡ ልምላሜሁ፡ ይየብስ፡ Job 8, 16. 2) *mollities recens cocti, mollities* vel *teneritas* cibi cujusvis: ልምላሜ፡ ኅብስት፡ Lit. 173, 1; item Gad. Lal.; ልምላሜ፡ መባልዕት፡ F. N. 23.

መለምልም፡ subst. *quidquid est recens*, de herbis et pomis: (episcopus die dominica vescatur pane oleo melle sale) ወኵሎ፡መላምልመ፡ (sic), Kid. f. 7.

ለመነ፡ *orare, precari*, et quae inde derivata sunt, amharica sunt.

ለምዐ፡ arb. لَمَعَ (لَمَحَ) *rutilavit, micuit* stella, fulmen; VIII id. Nescio, an hinc explanare liceat:

ተለምዐ፡ III, 1 *splendere, enitere:* በውስተ፡ እደ፡ ኬንያሁ፡ ይትለማዕ፡ ግብሩ፡ ἐν χειρὶ τεχνιτῶν ἔργον ἐπαινεσθήσεται Sir. 9, 17.

ለመደ፡ I, 1 [amh. id.; hebr. לָמַד *didicit*; de تَلْمَذَ et تِلْمِيذ vid. Ges. thes. p. 756]. Subj. ይልመድ፡ *assuetum, consuetum, solitum, familiarem esse:* absol. Hebr. 10, 25; 1 Cor. 11, 16 Platt (quamquam hoc sensu II, 1 magis usitatum est); c. c. Acc.: ዘኢትለምዱ፡ ይበጽሐክሙ፡ 1 Petr. 4, 12 rom.; ደም፡ዘይለምዳ፡ አንስት፡ (menstrua) Did. 33; እሙንቱ፡ ይለምዱ፡ ቤቶ፡ *frequentabant domum ejus (familiares ejus erant)* Sx. Masc. 28; Tachs. 7 Enc.; maxime c. Acc. Infin. Phil. 1, 12; ልሳኖሙ፡ለመደ፡ተናግሮ፡ሐሰተ፡ Jer. 9, 5; ቀቲለ፡ ለመዱ፡ Prov. 1, 18; ከመ፡ ኢይልመዱ፡ (dediscant) ፀርፎ፡ 1 Tim. 1, 20; Herm. p. 22; እስመ፡ኢለመዱ፡ አፍራሲሆሙ፡ተፃብኦ፡ምስለ፡መስተጽእናን፡ነጊያት፡ Jsp. p. 283; et c. ከመ፡ seq. Subj.: ኢለመደ፡ከመ፡ይፃእ፡እምበአቱ፡ (e spelunca sua) Phlx. 115.

አለመደ፡ II, 1 1) *assuefacere*, aliquem rei vel re, c. c. dupl. Acc.: ኢታለምዶ፡ መሐላ፡ ለአፉከ፡ Sir. 23, 9; አልምዳ፡ለነፍስከ፡ ትዕግሥተ፡ ላዕለ፡ ኵሉ፡ መከራት፡ Fal. f. 27. 2) *consuetudinem exercere (colere)* i. e. *in usu vel consuetudine habere* aliquid, *facere solitum esse:* c. c. Acc. አለ፡ያለምዱ፡ገዘሙተ፡ F. M. 7, 2; Matth. 27, 15; vel absol.: ዘከመ፡ያለምድ፡ Num. 24, 1; Judith 13, 10; Dan. ap. 13. 15; Marc. 10, 1; Luc. 2, 42.

ተላመደ፡ III, 3 *sibi invicem se assuescere*, de pluribus, in *catalogo Monachorum* (qui libro Stuttgart. Did. mss. annexus est, f. 117).

ልሙድ፡ part.: 1) *mansuetus, condocefactus:* እስመ፡ ላህበ፡ነድ፡ኮነ፡ልሙደ፡ከመ፡ኢያውዒ፡ እንስሳ፡ (ἡμεροῦτο) Sap. 16, 18. 2) *assuetus, suetus:* ብእሲ፡ ልሙደ፡ ስላቅ፡ (συνεθιζόμενος λόγοις ὀνειδισμοῦ) Sir. 23, 15; እስመ፡ ኢኮንኩ፡ልሙደ፡ ὅτι οὐ πεπείραμαι 1 Reg. 17, 39; c. በ፡ rei: እመ፡ኮነ፡ልሙደ፡በሰኪር፡ (ebrietati) F. N. 47. 3) *familiaris:* ካልእ፡ረድእ፡ዘልሙድ፡ ኀበ፡ሊቀ፡ካህናት፡ (γνωστὸς τῷ ἀρχιερεῖ) Joh. 18, 15. 16.

ልማድ፡ subst. m. et fem. (F. M. 22, 1) Pl. ልማዳት፡ *consuetudo, mos; assuetudo; mores:* ኢኮነ፡ ሎቱ፡ ልማድ፡ እምቅድመ፡ዝንቱ፡ *antea non erat ejus consuetudo* F. M. 6, 2; ኢትኅድግ፡ልማደከ፡ Jsp. p. 279; ይሬሲ፡ ልማደ፡ *in morem inducit* F. M. 6, 2; ወልማዶሙ፡ ለሕዝብ፡ የዐርጉ፡ መልዕልተ፡ ደብር፡ *populi consuetudo erat, ut ascenderet* Clem. p. 14; ወኮነ፡ልማደ፡ነገሥት፡ከመ፡ ይፃኡ፡ Jsp. p. 323; ኀጢአት፡ ዘልማድ፡ (opp. ዘግብት፡) *peccatum ex consuetudine genitum* F. M. 2, 11; በልማደ፡አማልክት፡ *assuetudine idolorum* 1 Cor. 8, 7; እኩያን፡ ልማድ፡ ወግዕዝ፡ Rom. 1, 29; በከመ፡ ልማዶሙ፡ *pro consuetudine sua* Sx. Masc. 8; በእንተ፡ ሥነ፡ ልማዳቲሁ፡ F. N. 24, 1.

ተልሚድ፡ n. peregr. (ܬܠܡܝܕܐ, תַּלְמִיד, تِلْمِيذ vel ـذ) *discipulus* Sx. Hamlê 5.

ላሚድ፡ nomen literae alphabeti hebraici XII^ae: Ps. 118, 89; Thren. 1, 12. 2, 12. 3, 33. 4, 12; Chr. ho. 3. — Ubi de psalmis agitur, siglo ላሚድ፡ Ps. 118, 89—96 notatur.

ለምጼ፡ vid. ለንጼ፡

ለመጸ፡ I, 1 *laevem, glabrum, lubricum, planum esse* [amh. ለመጠ፡ *laevigavit, acuit;* in caeteris linguis, transposita litera ለ et መ respondent: מָלַט, מָרַט, מָרַק, مَلِصَ مَلَطَ مَلَصَ al., et in ipso Geez መለጠ፡; quae omnia in notione primaria *abradendi, laevigandi* conveniunt.] እብን፡ ይለምጽ፡ እማይ፡ λίθους ἐλέαναν ὕδατα Job 14, 19.

ለመጸ፡ I, 2 *glabrum, lubricum reddere:* Gad Ad. f. 17 (modo lectio sana sit).

አለመጸ፡ II, 1 *laevem, lubricum, planum facere:* ከመ፡ያልምጹ፡ጕጻጕጸ፡ *ut planas faciant vias asperas* Jsp. p. 358 (cfr. ኰስተረ፡).

ልሙጽ፡ part.: 1) *laevis, glaber, lubricus: Jacob est* ልሙጽ፡ *glaber (depilis), Esau* ጸጓር፡ Kuf. 26; ፍናው፡ ጽድቅ፡ ልሙጻት፡ λεῖαι Prov. 2, 20; ከናፍር፡ ልሙጻት፡ χείλη λεῖα Prov. 26, 23; 10, 18; ልሙጽ፡ዘያንኮረኵር፡ Hen. 22, 2;

አርዌ፡ ምድር፡ ልምጽት፡ Gad. Ad. f. 16; ኰኵሕ፡ ልሙጽ፡ λεωπετρία Hez. 26, 4; ἀκρότομος (*praerupta*, inde *lubrica*) πέτρα Sir. 40, 15. 2) ut videtur, etiam: *mollis, lenis:* መራውኀታት፡ ዘግቡራት፡ እምግብር፡ ልሙጽ፡ *flabella e materia molli confecta* F. N. 12. — *Voc. Ae. ad Kufâlê:* ልሙጽ፡ ዘ፡ ልሕም፡ (i. e. amh. ልም፡, aeth. ልሑም፡).

ለምጽ፡ et **ለምፅ፡** subst. m. et fem. (Lev. 13, 8) *lepra* [amh. id.; in caeteris linguis *lepra* aliis nominibus vocatur צָרַעַת, ܓܰܪܒܳܐ, بَرَص (وَضَح) سَلَع (ጻልዕ፡). Aethiopico nomini Ludolfus comparavit نَمَش *maculae cutis, diverso colore conspicuae*, pec. *albo et nigro;* aliis *lentigo*, quae radix convenit cum نَمِر *maculis punctisque respersus fuit*, نَمِر נָמֵר ܢܶܡܪܳܐ. ነምር፡ *pardus;* (مُنَمَّع); propius ad sonos vocis aeth. accedit لَمَظ *alba macula* (in labio equi inferiore), لُمْظَة id., أَلْمَظ *equus, qui eam habet*, sed videas, annon ለምጽ፡ a *deradendo, scabendo* (ለመጸ፡) dictum sit, sicut ܓܰܪܒܳܐ] Lev. 13, 14; Deut. 24, 8; Num. 12, 10; Ex. 4, 6; ለምጽ፡ አኑንዘ፡ 4 Reg. 5, 1. 27. 15, 5; ሠረጸ፡ ለምጽ፡ ውስተ፡ ገጾሙ፡ 2 Par. 26, 19; ወነበረ፡ ውስተ፡ ለምጽ፡ እስከ፡ አመ፡ ሞተ፡ ib. 26, 21. Adjectivum *leprosus* genitivo circumscribi solet: ዘለምጽ፡, እንተ፡ ለምጽ፡, እለ፡ ለምጽ፡ 2 Par. 26, 23; Lev. 14, 2 seq. 22, 4; 4 Reg. 5, 7. 7, 3; Matth. 8, 1; Marc. 14, 3; Luc. 4, 27. Saepissime in Syn., Clem., F. N., al

ልሙጽ፡ part. *leprosus*, Lud. sine auctor.

ለምጻዊ፡ adj. *leprosus*, Ssal. Req.

ለሮን፡ n. peregr., sc. λάρος (in Acc. positum), *larus* (hebr. שַׁחַף) Lev. 11, 16; Deut. 14, 15. — *Voc. Ae.:* ለሮን፡ ዘ፡ አብሬ፡ ዘበ ፫ ጉተና፡; *aliud:* ለሮን፡ ሊሎ፡ ገላውቅያ፡ ብ፡ ዘበ፡ ፫ ጉተናግ፡; Ludolfus: „amharice male exponitur እንመን፡, quae est avis quaedam nocturna“; Ges. in thes. p. 1390:“ in codice msc. quodam male explicatur amharico ዴብሬ፡ *anser*“.

ለስሐ፡ I, 1 [cognatum cum ለሐሰ፡ *lingere, lambere*, sed significationem paululum deflexam habet] 1) *saliva mota ligurire et cum strepitu manducare* (schmatzen, to smack) [cfr. لَحَز V *fluxu salivae affectus fuit ex appetitu* mali acidi] ኢትልሳሕ፡ እንዘ፡ ትመጽር፡ (φάγε ὡς ἄνθρωπος τὰ παρακείμενά σοι καὶ μὴ διαμασῶ Sir. 34, 16. 2) salivae similem i. e. *insulsum, fatuum, insipidum esse* vel *fieri* (cfr. תָּפֵל a تَفَل *exspuit*); proprie: de sale et cibis Matth. 5, 13 (Marc. 9, 50; Luc. 14, 34); transl. *infatuari, inefficacem* vel *irritum fieri:* ውስተ፡ አፉሁ፡ ለአብድ፡ ይለስሕ፡ አምሳል፡ Sir. 20, 20; μωραίνεσθαι: ትለስሕ፡ ምክሮሙ፡ ለጠቢባን፡ Jes. 19, 11; ከመ፡ ኢትልሳሕ፡ በአበድከ፡ Sir. 23, 14; ለስሐ፡ ኵሉ፡ ምክረ፡ እጓለ፡ እመሕያው፡ Jer. 10, 14, ἐματαιώθη Jer. 28, 17; (Satanas dicit:) ለስሐ፡ ኀይልየ፡ ወደክመ፡ በጸሎትከ፡ Gad. T. H.

አልስሐ፡ II, 1 *insulsum, insipidum reddere, infatuare, inefficacem* vel *vanum reddere:* ዘነበበ፡ በከመ፡ ሬከበ፡ ያለስሕ፡ ርእሶ፡ Sir. 20, 19; ያለስሓ፡ ለምክሮሙ፡ Jes. 44, 25; አልስሕ፡ ሕምዘ፡ ዘከዐወ፡ ቀታሊ፡ Genz f. 115 et Kedr f. 30; እግዚ"፡ ያልስሕክሙ፡ (ኦአጋንንት፡) Genz. f. 11; (Georgius S.) በሃይማኖቱ፡ ዚአሁ፡ አልስሐ፡ ኵሎ፡ መዋቅሕቲሁ፡ Deg.

ልሱሕ፡ part. *insulsus, insipidus, fatuus, inefficax, vanus:* ጌው፡ ዘአጥዐሞ፡ ለልሱሕ፡ Lit. Joh.; ውስተ፡ አፉሆሙ፡ ለአብዳን፡ ልሱሕ፡ ነገር፡ Sir. 20, 19; ልሱሕ፡ ነገሮሙ፡ ለአብዳን፡ Sir. 20, 24; (*Satanas in bello contra sanctos est*) ልሱኀ፡ ኀይል፡ Gad. Kar. — *Voc. Ae.:* ልሱሕ፡ ብ፡ አልጫ፡

ልስሐት፡ n. act. *insulsitas, fatuitas*, Org.: ልስሐተ፡ ጼው፡ ግዱፍ፡ Sx. Teq. 12 Enc.; Tachs. 5 Enc.

ልሳን፡ subst. [i. q. לָשׁוֹן, ܠܶܫܳܢܳܐ, לִשָּׁן, لِسَانٌ; de etymo vid. Ges. thes. p. 762] m. et fem. (ex. gr. Jac. 3, 5; Sir. 28, 15. 19. 26; Ps. 11, 3) Pl. ልሳናት፡ (Rom. 3, 13; Ps. 5, 11; Hen. 71, 5) 1) *lingua* (membrum corporis) ነበበ፡ ልሳንየ፡ Job 33, 2; ይረትዕ፡ ልሳነ፡ በሃም፡ Jes. 35, 6; ምቱረ፡ ልሳን፡ γλωσσότμητος Lev. 22, 22; ልሳን፡ ድክምት፡ Prov. 25, 15; ል"፡ ሐሳዊት፡ Prov. 26, 28; ል"፡ ዐማፂ፡ Sir. 51, 6; ል"፡ ግሙን፡ ib. 5; ልሳን፡ ጥዑም፡ Sir. 40, 21. 6, 5; ኵሉ፡ ልሳን፡ ይገኒ፡ ለእግዚ"፡ Jes. 45, 23; Jer. 9, 3. 5; Jes. 28, 11. 59, 3; ዘክልኤቱ፡ ልሳኑ፡ δίγλωσσος Sir. 6, 1. 28, 13; Prov. 11, 13; እለ፡ ካልእ፡ ልሳኖሙ፡ ἀλλόγλωσσοι Hez. 3, 6; ዐቂበ፡ ልሳን፡ *linguam continere* Fal.; በካልእ፡ ልሳን፡ ይትናገሩ፡ ሐዲስ፡ γλώσσαις λαλεῖν Marc. 16, 17; ልሳነ፡ ዕፍረት፡ quasi μυρόγλωσσος (ἡδύγλωσσος) est epitheton Pauli Apostoli Sx. Teq. 13 Enc.; Chrys.; Herma in subscrpt.; ልሳነ፡ ወርቅ፡ (i. q. አፈ፡ ወርቅ፡) Joannes *Chrysostomus* F. M. 2, 9. 2) *sermo, lingua:* ሕዝብ፡ ዘኢታአምር፡ ልሳኖ፡ Jer. 5, 15; Kuf. 3 et 10; እምልሳነ፡ ዐረቢ፡ *e sermone arabico* Chrys. f. 150; *sunt gentium* ፸ወ፪ ልሳናት፤ ዘሴም፡ ፲ወ፰፤ ዘካም፡ ፴፤ ዘያፌት፡ ፳ወ፬ Voc. Ae. 3) transfertur ad a) *sinum maris* et *linguam* (terrae) vel *isthmum:* ልሳነ፡ ባሕረ፡ ግብጽ፡ Jes. 11, 15 (var.); Kuf. 8; ልሳነ፡ ባሕር፡ እንተ፡ ትኔጽር፡ መንገለ፡ ግብጽ፡ Kuf. 9; deinde de linguis et paeninsulis saepius in Kuf. 8 et 9. b) *linguam ignis* i. e. *flammam:* ልሳነ፡ እሳት፡ Jes. 5, 24 (var.); Hen. 14, 9. 10. 15. 71, 5; Gad. T. H. c) *ligulam auri:* ልሳን፡ እንተ፡ ወርቅ፡ (ex hebr. לְשׁוֹן זָהָב) Jos. 7, 21. 24. d) *examen librae:* ከመ፡ ልሳነ፡ ለጸሊጸ፡ መዳልው፡ ὡς ῥοπὴ ἐκ πλαστίγγων Sap. 11, 23. — Vox ልሳን፡, cum in dialecto amh. rarius usurpetur, in *Voc. Ae.* explicatur: ልሳን፡ ዘ፡ መላስ፡ (a ላሰ፡, aeth. ለሐሰ፡).

ተለሰነ፡ III, 2 (denom. a ልሳን፡) *lingua promptum esse, blaterare:* ዘእንበለ፡ ጥበብ፡ ይትሌሰኑ፡ ἀσυνετώτατα περιλαλήσαντες Cyr. c. Pall. f. 69.

ለስድ፡ subst. [لَسَد *linxit, lambit, suxit;* לְשַׁד *succus, placenta:* amh. ለስታ፡ ቅቤ፡ *butyrum recens*] *butyrum:* ሕልብ፡ ሐሊበ፡ ወይከውነከ፡ ለስደ፡ βούτυρον Prov. 24, 68.

ለቅለቀ፡ est amharicum: *illinere* (in glossa codicis Abbad XXXV ad Jer. 2, 13 legitur ኢገብአ፡ ውስቴቶሙ፡ ማይ፡ ወለቅለቅዎሙ፡ በዐረር፡ globulis i. e. stercore inquinaverunt).

ለቅሐ፡ I, 2 [hujus radicis significatio prima nonnisi in lingua

hebr. conservata est: *cepit, sumsit, accepit;* hinc **ልቃሕ፡** *res mutuo accepta* et **ለቅሐ፡** mutuo accipere facere i. e.] *mutuum dare* (δανείζειν, κιχράναι); absol.: **ብዙኃን፡እለ፡ኢይሌቅሑ፡** Sir. 29, 7; Prov. 13, 11; Ps. 36, 27; c. Acc. rei: **ዘኢለቅሐ፡ወርቆ፡በርደ፡** Ps. 14, 6; Hez. 18, 8 seq.; c. **ለ** pers.: **አግብርት፡ለአጋእዝቲሆሙ፡ይሌቅሑ፡** Prov. 22, 7; Deut. 15, 6; **ለእመ፡ለቃሕከ፡ብሩረ፡ለነዳይ፡** Ex. 22, 24; c. Acc. pers.: **ኢትለቅሖ፡ለዘይብዕለከ፡** Sir. 8, 12. 29, 1. 2. 4; Prov. 19, 17; Rom. 11, 35; Luc. 6, 34. — *Voc. Ae.:* **ለቅሐ፡ብ፡አበደረ፡**

አለቅሐ፡ II, 2 *mutuum dare facere:* **ኢታለቅሖ፡ለዘ፡ይብዕለከ፡** Sir. 8, 12 var.

ተለቅሐ፡ III, 2 *mutuum petere, mutuum accipere, mutuari:* **ዘይትሌቃሕ፡ከመ፡ዘይሌቅሕ፡** ὁ δανειζόμενος ὡς ὁ δανείζων Jes. 24, 2; Deut. 15, 6; **ኢትትለቃሕ፡እንዘ፡ነዳይ፡አንተ፡** Sir. 18, 33. 29, 5; Matth. 5, 42; Ps. 36, 22; c. Acc. rei: **ዘይትሌቃሕ፡ሥርናየ፡ውስተ፡ክምሩ፡** Prov. 20, 4; c. dupl. Acc.: **ዘተለቅሐከ፡** *quod a te mutuum accepit* Deut. 22, 20.

ለቃሒ፡ n. ag. *mutui dator, creditor* (δανειστής) Prov. 29, 13; F. N. 27.

ተለቃሒ፡ n. ag. a III, 2: *mutuo accipiens, debitor* (χρεωφειλέτης) Prov. 29, 13; F. N. 27.

ልቃሕ፡ subst., m. et fem.: *mutuum, res mutuo data* vel *accepta;* nec non *mutui datio:* **ዘየሐንጽ፡ቤቶ፡በንዋየ፡ልቃሕ፡** Sir. 21, 8 (ἐν χρήμασιν ἀλλοτρίοις); **ንዋየ፡ልቃሕ፡** (δάνος) Sir. 29, 4; **ምጽዋት፡ልቃሕ፡አምላክዊት፡(ይእቲ፡)** F. N. 16; F. N. 27; **ወልቃሕሰ፡ይደሉ፡ከመ፡ይኩን፡በአንገዝ፡አው፡በትሕቢት፡አው፡በመድኀን፡አው፡በመጽሐፍ፡** ib.; **ፈድዮ፡ልቃሕ፡** (reddere mutuum) **ይኩን፡እምንዋየ፡ልቃሕ፡አው፡እምሤጡ፡** ib.; **ዕዳ፡ዘልቃሕ፡** F. N. 52.

ልቃሒ፡ subst. Plur. **ልቃሕያት፡** *datio mutui, mutuatio,* ut **ፍትሐ፡ልቃሕያት፡** *juris praecepta de mutuo,* F. N. in proleg.; F. N. 34.

ለቀሰ፡ rad. inus. In lingua amharica hoc verbum et quae inde derivata sunt, frequentiora sunt, eandemque significationem habent, quae aeth. verbo **ላሐወ፡** ejusque derivatis convenit; nescio an **ላሐወ፡** et **ለቀሰ፡** ex eadem radice primaria efficta sint. Ludolfus ad لَقِسَ *male habuit anima* et مُلَاقِس *patiens* provocavit.

አላቀሰ፡ II, 3 *alicui condolere eumque consolari* c. Acc. prs. (παραμυθεῖσθαι) Joh. 11, 19. 31.

ለቀወ፡ I *rictum diducere, hiare facere os* [لَقْوَةٌ *morbus in facie, quo chalinus in unum latus torquetur;* لَقَا *affecit alqm hoc morbo*]: **መኑ፡ከልአከሙ፡አርምሞ ፤ መኑ፡ለቀዎ፡ለአፉክሙ፡ከመ፡ትንብቡ፡ዘንተ ፤ መኑ፡አገበረክሙ፡ለተናግሮ፡** M. M. f. 178.

ለቀደ፡ (si non **ለቀጸ፡**, nam litera parum distincte exscripta est) semel legi in libro Falasfa f. 26: **ዘይሌቅድ፡ብዕለ፡እንበለ፡ንዋይ ፤ ወግርማ፡እንበለ፡ሢመት ፤ ወኀይለ፡እንበለ፡እደው፡**; videtur significare: *ostentare* vel *affectare* (Amharice **ለቀጠ፡**, **ለገጸ፡**, **ለገጠ፡**, **ለገደ፡** est *jocare, ludere, irridere*).

ሊብ፡ n. peregr. sc. λίψ, Acc. λίβα i. e. *africus.* Deut. 1, 7. 33, 23; Jos. 15, 2; Kuf. 13; forma **ሊብስ፡** (λιβός) Jos. 15, 2.

ለብሐ፡, rad. inus., coll. لَبَكَ *miscuit* (alicam cum melle), *subegit* (لَبَقَ). In lingua aeth. vocabula inde derivata de *fingendo ex argilla* usurpantur, quare notio hujus radicis angustioribus terminis circumscripta est, quam notio verbi **ለሐኰ፡**.

ለብሐ፡ subst.: *fictile, opus figlinum,* Org. Maxime usitatum est **ንዋየ፡ለብሐ፡** *vas figlinum* Ps. 2, 9; Sir. 27, 5; Prov. 26, 23; Apoc. 2, 27.

ለባሕ፡ n. ag. *figulus:* **ንዋየ፡ለባሕ፡** Act. 10, 11. 16 rom. (modo lectio sana sit).

ለብሓዊ፡ (denom. a **ለብሐ፡**), nonnumquam **ለበሓዊ፡**) proprie adj. rel., deinde subst.: *figulus* (κεραμεύς) Jes. 29, 16. 41, 25. 45, 9; Jer. 18, 2 seq.; Thren. 4, 2; Sir. 36, 13. 38, 29. 30; Matth. 27, 7; Rom. 9, 21; **ለብሓውያን፡** 1 Par. 4, 23. — *Voc. Ae.:* **ለብሓዊ፡ዘ፡ሸክላ፡ሰሪ ።**

ለብሰ፡ I, 1 (**ለበሰ፡** occurrit Luc. 12, 27 rom., modo ne errore typographi exscriptum sit) Subj. **ይልበስ፡**, sed Marc. 6, 9 utraque editio **ይልብሱ፡** praebet [id. q. לָבֵשׁ et לָבַשׁ, ܠܒܫ, لَبِسَ, amh. **ለበሰ፡**] *induere* vestem, *indutum esse* veste; c. Acc. vestis, ut **ለብሰ፡ባዕደ፡አልባሰ፡** 1 Reg. 28, 8; Gen. 37, 23; Apoc. 1, 13. 4, 14. 19, 13; Jer. 4, 30; **እንዘ፡ሠቀ፡ይለብሱ፡** Apoc. 11, 3; Jes. 37, 1; **ሞጣሕተ፡** Gen. 38, 14; ὅπλα Rom. 13, 12; **ልበሱ፡ሐፂነ፡** Jer. 26, 3; **ይለብሱ፡ብሩሀ፡ወንጹሐ፡** Apoc. 15, 6. Saepissime transfertur ad alias res: **ኀፍረተ፡** Job 8, 21; **ስብሐተ፡**, **ብርሃነ፡** Ps. 103, 2; **ጽድቀ፡** Job 29, 14; Jes. 59, 17; **ኀይለ፡** Job 40, 5; Jes. 51, 9. 52, 1; Luc. 24, 49; **ልበ፡እኩየ፡** 4 Esr. 1, 20. 25; **ዘኢይመውት፡** 4 Esr. 14, 12; 1 Cor. 15, 49; Christum Rom. 13, 14; **ሐዲሰ፡ብእሴ፡** Eph. 4, 24; al. In libris theologicis crebrius occurrit: Christus vel ὁ λόγος **ለብሰ፡ነፍስትነ፡** Rom. 8, 3 rom.; **ሥጋ፡እምድንግል፡** Clem. f. 7. 13; Cyr.

አልበሰ፡ II, 1 *vestire,* c. c. Acc. prs. et rei: Gen. 27, 15. 41, 42; Ps. 131, 17; Matth. 25, 36; **አልበስከኒ፡ማእሰ፡** Job 10, 11; **አልበስከኑ፡ግርማ፡ዲበ፡ክሣዱ፡** 39, 19; **አለብሶ፡አልባሲከ፡** Jes. 22, 21. 50, 3; Dan. 5, 7; **አለብሰክሙ፡ሥጋ፡** Hez. 37, 5; **አልበሱ፡ምሥዋዐ፡ሠቀ፡** Judith 4, 11; **ያለብስዎሙ፡ከመ፡ሰብእ፡** Ep. Jer. 10; **አልበሶ፡ምንትስና፡ወአስኬማ፡** Sx. Masc. 18.; c. **ለ** pers. **አልበሰ፡እምልብሱ፡ለዕሩቅ፡** Hez. 18, 7. 16. In *liturgiis* **አልበሰ፡ታቦተ፡** est *ornare altare* ut Lit. 158, 2.

ተለብሰ፡ III, 1 refl. et pass.: *sibi induere* vestem, *indutum esse* veste: **ተለበሲ፡** (v. **ተላበሲ፡**) **አልባሰኪ፡** Ruth 3, 3; **በተለብሶ፡ዘብዙኅ፡ሤጡ፡** 1 Petr. 3, 3; **ይመጽኡ፡ተለቢሶሙ፡አልባሰ፡አባግዕ፡** Clem. f. 131.

ተላበሰ፡ III, 3 1) *sibi induere vestes ostentationis causa,* (magnificum) *vestitum ostentare,* **ይፈቅዱ፡ያንሶስዉ፡ተላቢሶሙ፡** ἐν στολαῖς Marc. 12, 38; Luc. 20, 46; c. **በ** vestis: **በአልባሰ፡ደርከኖ፡ተላቢሶሙ፡** Hez. 23, 6. 2) *alienum vestitum induere:* **ወተላበሰ፡ንጉሠ፡እስራኤል፡** καὶ συνεκαλύψατο βασιλεὺς 2 Par. 18, 29.

ልቡስ፡ part. *indutus, vestitus:* **ከህናት፡ቆሙ፡ልቡሳኒሆሙ፡** 2 Esr. 3, 10; 1 Esr. 5, 57; c. c. Acc. vestis: Luc. 8, 35;

ልቡስ፡ውእቱ፡ኵሉ፡አልባሰ፡ግርማሁ፡ Esth. ap. 5; እንዘ፡ ልቡስ፡አልባሰ፡መንግሥት፡ Esth. 8, 15; እንዘ፡ልቡስ፡ሠቀ፡ 4 Reg. 19, 1; ልቡስ፡ብርተ፡ 1 Reg. 17, 6 (et var.).

ልብስ፡ subst., plerumque m., Plur. አልባስ፡, Pl. Plur. አልባሳት፡ (ut 2 Esr. 17, 70). 1) *vestimentum, vestis* (ἱμάτιον, ἔνδυμα) Hebr. 1, 11; ልብስ፡ዘምሉእ፡ደመ፡ Jes. 14, 19. 50, 9. 51, 6; Ps. 101, 27; Dan. 7, 9; ልብስ፡ዘኢይነቅዲ፡ Jes. 51, 8; ልብስ፡ንጹሕ፡ Apoc. 3, 5 (ἱμάτια); ልብሰ፡ወርቅ፡ 17, 4; ልብሰ፡ጸይር፡ Sir. 27, 8. 45, 8; ልብሰ፡መትከፍት፡ Ex. 36, 11; de variis vestibus Ex. 36, 35 seq.; ልብሰ፡ኀጺን፡ θώραξ *lorica* Job 41, 17. 18; Sir. 43, 20; Jer. 26, 4; 1 Thess. 5, 8 [*Voc. Ae.:* ልብሰ፡ሐጺን፡ዘ፡ጽሩር፡]. Pluralis አልባስ፡ vel singulas vestes significat አልባሲከ፡ τὰ ἱμάτιά σου Jes. 58, 8; Prov. 6, 27; 4 Esr. 9, 39; Apoc. 3, 4; Ps. 44, 10; አልባሰ፡አቍያጽ፡ περικνημῖδες Dan. 3, 21; አልባሰ፡ኀጺን፡ θώρακες Hez. 38, 4, vel totum vestitum (ἱματισμὸς, στολή, στολαί) Ruth 3, 3; Jes. 22, 21; አልባሰ፡ላህ፡ Bar. 5, 1; አልባሰ፡ወርቅ፡ Ps. 44, 11; አልባሰ፡ክብር፡ στολὴ δόξης Sir. 6, 29; et στολαί Ex. 28, 4; አልባሰ፡ክብር፡ Ex. 33, 5; አልባስ፡ዘመቅደስ፡ Ex. 35, 21; sed etiam ልብስ፡ in Sing. pro στολή positum legitur ልብሰ፡ክብር፡ στολὴ δόξης Sir. 6, 31. 2) in specie *vestis interior, tunica* (χιτών) Cant. 5, 3; Lev. 6, 3; አልባስ፡ χιτῶνες Matth. 10, 10 rom.; ፪ ልብሰ፡ክዳናት፡ χιτῶνες Luc. 3, 11 (vid. መልበስ፡, ክዳን፡); sed etiam *vestis (tunica) exterior* ἱμάτιον (opp. መልበስ፡ χιτών) Matth. 5, 40 et (opp. ክዳን፡) Luc. 6, 29; περίζωμα Ruth 3, 15. 3) dicitur de quovis *panno, aulaeo, velo, tegimento:* pannus, qui ad ulnae mensuram venditur F. N. 33, 1; ልብሰ፡ዐውደ፡ዐጸድ፡ ἱστία τῆς αὐλῆς Ex. 37, 7, vel ልብሰ፡ዐጸድ፡ et አልባሰ፡ዐጸድ፡ 37, 12. 14; Num. 3, 26. 4, 26; ሰበ፡ነፍሐ፡ነፋስ፡ላዕለ፡ሐመር፡ዘጠብለሉ፡ልብሰ፡ (cujus vela complicuerunt) Chr. Ta. 34; ጠብለላ፡ለሥዕል፡ (picturam) በቍጥን፡ወበአልባስ፡ንጹሕ፡ Sx. Masc. 10.

ልብሰት፡ n. act. 1) *indutus:* አንተ፡ዘእምኔሁ፡ለብሰ፡ አማኑኤል፡ልብሰተ፡ሥጋ፡ዘኢይተረጎም፡ Lit. 170, 3. 2) *vestitus* (vestimenta) እምልብሰቱ፡ለሰብእ፡ወሐሥረቱ፡ወእምሠሐቁ፡ይትዐወቅ፡ግዕዙ፡ Sir. 19, 30 (στολισμός); στολή Jes. 63, 1; Asc. Jes. 3, 25.

ለባሲ፡ n. ag. *induens, gerens* vestem, c. Acc.: ለባሴ፡ መንፈስ፡አእምሮ፡ Enc., vel per st. c.: ማርያም፡ድንግል፡ለባሲተ፡ዐቢይ፡ዕዘዝ፡ III Sal. Mar. 1. 5; ለባስያን፡መስቀል፡ *crucigeri* Lit. 165, 1.

መልበስ፡ et መልበስት፡ subst., Plur. መላብስ፡ *vestimentum, tunica:* መልበስ፡ ἔνδυμα Ps. 132, 2; አፈ፡መልበስየ፡ περιστόμιον τοῦ χιτῶνός μου Job 30, 18; Matth. 5, 40; መልበስተ፡ቍጽር፡ χιτὼν κοσυμβωτός Ex. 28, 4; መልበሰ፡ትፍሥሕት፡ χιτὼν εὐφροσύνης Cyr. ad Th. f. 21; መላብሲሆሙ፡ στολαί 2 Par. 9, 4; እግዚ᎐ዘመልበስቱ፡መዛግብተ፡ብርሃን፡ Cod. Mus. Brit. XX, 2; መልበስተ፡እንግድዓ፡ τὸ περιστήθιον Ex. 28, 4; መልበስት፡ ἐπωμίς Ex. 28, 15. 25. 29, 5; መልበስት፡ዘጸጸፌ፡ ὑποδύτης Ex. 28, 27.

ለበበ፡ rad. inus. Hinc

ልብ፡ subst. [לֵב et לֵבָב, لُبّ, قَلْب, amh. ልብ፡; de etymo vid. Ges. thes. p. 738] m. et fem. (ut Prov. 6, 18. 15, 13. 14. 17, 22. 26, 23; Job 36, 34; Koh. 1, 16. 2, 23. 7, 22. 8, 17. 9, 3; Jer. 18, 12) Pl. አልባብ፡ (ut Matth. 9, 4) est 1) sensu physico *cor* et hominum ut Ps. 44, 7, et animalium ut Job 41, 15; Tob. 6, 5—8; inde *medium rei* ልበ፡ባሕር፡ Hez. 27, 25. 28, 8; Ps. 45, 2; ልበ፡ለምድር፡ Matth. 12, 40; ልበ፡ጸበርት፡ *interiores frondes palmae* (i. q. talmud. לוּלָב), Hez. 17, 22. 2) *animus, cor,* quatenus est *sedes sensuum et affectuum, agendi sentiendique ratio, voluntas* et *consilium,* innumeris in locis (secundum usum loquendi biblicum): ንብቡ፡ውስተ፡ልበ፡ Jes. 40, 2; ናገዘ፡ለልብከ፡ Sir. 30, 23; Jes. 35, 4; ደይ፡ቃሎ፡ውስተ፡ልብከ፡ Job 22, 22; ለአብዳን፡ውስተ፡አፉሆሙ፡ልቦሙ፡ Sir. 21, 26; ዘይፈትን፡ልበ፡ወኵልያተ፡ Jer. 11, 20; እስመ፡ኀበ፡እግዚ᎐፡ውእቱ፡ልቡ፡ Deut. 1, 36; ኖሎት፡ዘከመ፡ልብየ፡ Jer. 3, 15; በኵሉ፡ልብ፡ *toto animo* saepissime (ut Sir. 7, 27); በክልኤቱ፡ልብ፡ ἐν καρδίᾳ δισσῇ Sir. 1, 28; ዘክልኤ፡ልቡ፡ δίψυχος Jac. 1, 8; በልብ፡ወልብ፡ Ps. 11, 2; Hen. 91, 4; τὰ ἐντὸς, τὰ ἔγκατα Sir. 19, 26. 21, 14; ኅብአ፡ያዕቆብ፡ልበ፡ለላባ፡ Kuf. p. 105; praeterea vid. አዕበየ፡, ኀየለ፡, ጸንዐ፡, አጽንዐ፡, አግዘፈ፡, አንበረ፡ 3) praecipue summae animi facultates: *mens, ratio, intellectus; conscientia,* ልብየ፡ገብአኒ፡ αἱ φρένες μου Dan. 4, 31, 33; ገብአ፡ልቡ፡ σωφρονῶν Luc. 8, 35; Act. 12, 11; σύνεσις Ps. 31, 11; Sir. 22, 11; ዘአልበ፡ልብ፡ ἀσύνετος Sir. 22, 13. 25, 2. 42, 8. 6, 20; Jer. 5, 21; Ps. 91, 6; ልበ፡ሰብእ፡ (opp. ልበ፡አርዌ፡) Dan. 7, 4. 4, 13. 5, 21; ὁ νοῦς Job 33, 16; Rom. 1, 28. 7, 23. 12, 2. 14, 5; Tit. 1, 15 (rom.); 1 Cor. 14, 14. 15; Eph. 4, 17; Cyr. ad Th. f. 13; διάνοια Jes. 14, 13; Ex. 28, 3; 1 Petr. 1, 13; 1 Joh. 5, 20; συνείδησις Rom. 2, 15. 9, 1; 1 Tim. 3, 9.

ልበ፡አንስት፡ „*cor feminae* herbam esse, quae pro ratione aëris triduo floreat vel arescat, contra ictus scorpionum efficacissimam", asserit Ludolfus in lex. col. 18.

ልቡብ፡ part. propr.: *corde praeditus* i. e. *rationi obtemperans* et animi cupiditates coercens, hinc: *prudens, mansuetus, placatus, moderatus, sobrius* (bene *Voc. Ae.:* ልቡብ፡ዘ፡ለባዊ፡ወየዋህ፡; *aliud:* ልቡብ፡ዘ፡ገራም፡, de quo cfr. ገር፡, ገራ፡ apud Isenb. p. 172): πραΰς Ps. 24, 10; μὴ ὀργίλος Tit. 1, 7; ቍርባን፡ዘኖኅ፡ልቡብ፡ወኵሎሙ፡የዋሃን፡ Lit. Joh.; ፩ እምኔሆሙ፡ከነ፡ልቡብ፡ፍጹመ፡ወየዋህ፡ Phlx. 27. (Notio *intelligens, peritus* vocabulis ልብው፡ et ለባዊ፡ significari solet, q. v.). Inde

ልብብና፡ subst.: *prudentia, constantia, modestia* (Besonnenheit) Phlx. 194. 201.

ለባዊ፡ adj. rel. (a ልብ፡) *ad animam, mentem pertinens:* ጸሎት፡ለባዊት፡ Phlx. 161; ስፍጠታት፡ሰይጣን፡ለባዊት፡ወትትለታቲሁ፡ኀበአት፡ ib. 4; ብያኔ፡ለባዊ፡ *demonstratio rationalis* (logica, opp. exegetica) F. N. 9.

ልብባዊ፡ adj. rel. (a ልቡብ፡) *qui ad* ልቡብ፡ *pertinet:* ንጸውዖ፡ለእግዚእን፡ለረድኤት፡በዐውያት፡ልብባዊ፡ Phlx. 110. A ልብ፡ denominatur ለበወ፡ q. v.

ለበነ፡ rad. inus.: *album esse* [לָבָן *albus*, لَبَن *lac*]. Hinc

ልብን፡ subst., nomen arbusculae, *styrax* (לִבְנֶה, لُبْنَى); lac ex ejus cortice inciso effluens et in resinam spissatum suffiendo adhibetur. Legitur: በትር፡ዘልብን፡ (στυρακίνη) Gen. 30, 37; ማየ፡ልብን፡ στακτή, *stacte* Gen. 37, 25. 43, 11; Ex. 30, 34; 3 Reg. 10, 25; Cant. 1, 13; Hez. 27, 16; Kuf. 3. 16. 42; nec non ልብን፡ nudum in quibusdam libris mss. Jes. 39, 2

pro stacte positum est. — *Voc. Ac.:* **ሉብን፡** vel **ማየ፡ ሉብን፡ ዘ፡ዕጣን፡**

ሉብኔ፡ nomen arboris; legitur Job 40, 17 **አብትረ፡ ሉብኔ፡** eo loco, quo LXX κλῶνες ἀγροῦ var. αγνου, hebr. עַרְבֵי־נָחַל praebent. Videtur intelligi arbuscula vel arbor, diversa a **ሉብን፡**; an *populus alba?*

ሊባኖስ፡ n. peregr. sc. λίβανος 1) arbor quaedam, sine dubio *cedrus* Kuf. 13; **ዕፀ፡ሊባኖስ፡** pro βάλανος Jes. 6, 13. *Voc. Ac.:* **ሊባኖስ፡ዘ፡ዱር፡**; *aliud:* **ሊባኖስ፡ብ፡የደጋ፡ዘፍ፡መስከሂ፡ይ.** 2) λίβανος *thus* (aliâs **ስኂን፡**) Jer. 48, 5. 3) **ብርት፡ሊባኖስ፡** χαλκολίβανον (quod vel aurichalcum, vel electrum, vel aes corinthium explicatur) Apoc. 1, 15. 2, 18. 4) n. pr. montis Syriae celeberrimi.

ለበወ፡ I, 2 (denom. a **ልብ፡**) 1) *animo percipere* vel *comprehendere, intelligere, cognovisse* et *perspexisse* (maxime convenit cum graeco συνιέναι, nonnumquam cum νοεῖν), c. Acc. rei: **ለቡ፡ጽራኅየ፡** Ps. 5, 1. 49, 23; **ምንተ፡ ትሌቡ፡ዘኢንሌቡ፡ንሕነ፡** Job 15, 9; **መኑ፡ ብእሲ፡ ጠቢብ፡ ዘይሌብዎ፡ለዝንቱ፡** Jer. 9, 12; **ለቡ፡ዘርኢከ፡** Dan. 9, 23. 25; **ዘይሌብዉ፡ምክረ፡** Dan. 1, 4; **ኢይሌብዉ፡ፍትሐ፡** Prov. 28, 5; Rom. 15, 21; Luc. 2, 50; rarius c. **በእንተ፡** Hen. 2, 2. 5, 1 et **ላዕለ፡** Ps. 40, 1 (συνιέναι ἐπί); seq. **ከመ፡** et Indic., vel seq. sententia interrogativa: Sap. 4, 17; Asc. Jes. 7, 4. Saepissime sine objecto: **እለ፡ ይሌብዉ፡** γιγνώσκοντες Koh. 9, 11; **ከመ፡ ያእምሩ፡ወይለብዉ፡ወይጠይቁ፡ወይእመኑ፡** Jes. 41, 20. 52, 13. 7, 9; Ps. 2, 10; **ኢትሌብዉ፡** Marc. 7, 18; Jes. 6, 9; **ዘይሌቡ፡ እምኔከ፡** συνετώτερός σου Gen. 41, 39; **ለብዎ፡ወእእምሮ፡** σύνεσις καὶ γνῶσις Prov. 2, 6. Cum **እምነ፡** *compertum habere ex, a, intelligentem factum esse ex* Hen. 93, 2; Ps. 118, 104. — Nonnumquam est *sensibus et animo percipere, observare* Num. 23, 9 (προσνοεῖν **እሌብዎ፡**), Asc. Jes. 11, 24. 26. 2) *animum attendere ad, providere, prospicere, cavere* rei: **ለብዉ፡በነፍሳቲክሙ፡** *cavete vitae!* Jsp. p. 356; **ንለቡ፡ገቢረ፡ዕለተ፡ፋሲካ፡** Did. 30.

አለበወ፡ II, 2 *percipere* vel *intelligere facere; intelligentem* vel *prudentem reddere; edocere, instruere* (συνετίζειν, συμβιβάζειν, δεικνύναι al.) c. Acc. pers. et rei vel **በእንተ፡** rei: **ዕፀ፡ዘያሌቡ፡ሠናየ፡ወእኩየ፡** Gen. 2, 9. 17; **ዘአለበወኒ፡** Ps. 15, 7. 31, 10; 1 Petr. 5, 10; 4 Esr. 14, 10; **አሌብወከ፡ዘሀለወከ፡ትንብብ፡** Ex. 4, 12; **ፍኖተ፡ ጽድቅከ፡ አለብወኒ፡** Ps. 118, 27; Dan. 8, 16. 9, 22; Jud. 13, 23; **ከመ፡ያሌብዎሙ፡ለእስራኤል፡ሕጎ፡** Sir. 45, 17.

ተለበወ፡ III, 2 *percipi, intelligi, cognosci:* **ወሰማያዊሰ፡ብእሲ፡ይትሌበ፡ክርስቶስ፡** ἐπουράνιος δ᾽ ἄνθρωπος νοεῖται Χριστός Cyr. c. Pall. f. 70; alia exempla f. 71. 77; saepissime in Abush.; F. N. 43, 7.

ለባዊ፡ n. ag. *mentis compos, prudens, intelligens, scitus, peritus:* συνετός **ኵሉ፡ ለባዊ፡** Sir. 18, 28; **መኰንን፡ለባዊ፡** Sir. 10, 1; Jes. 3, 3; **ኢለባውያን፡** ἀσύνετοι Matth. 15, 16; φρόνιμος Sir. 21, 21; **ልብ፡ጠቢብ፡ወለባዊ፡** 3 Reg. 3^b^, 12; ἐπιστήμων Sir. 21, 15; νοερός **መናፍስት፡ለባውያት፡** Sap. 7, 23; σοφός **ለባዊ፡በቃሉ፡** 1 Reg. 16, 18; **ሰብእ፡ለባውያን፡** (opp. **እንስሳ፡**) *ratione praediti* Jsp. p. 331; **ኵሉ፡ፍጥረት፡ለባዊት፡ወሥጋዊት፡** Genz. f. 54; **ከመ፡ ይኩኑ፡ ለባብያነ፡ወንቁሓነ፡** *ut sint cauti* (circumspecti) *et attenti* Jsp. p. 356; F. N. 32 **ለባዊ፡** *is qui mentis compos est*, opponitur insipientibus et insanis cujusvis generis.

ልባዌ፡ subst. *intelligentia, prudentia, peritia* F. N. 24, 1; (plerumque poëtice) **በአጽባዕተ፡ጥቡብ፡ወልባዌ፡** I Sal. Mar. 10; *ducas me* **እምእበድ፡ኀበ፡ልባዌ፡** Tab. Tab. str. 71; Sx. Teq. 14. Enc. Frequentius usitatum est

ልቡና፡ (pro **ልብውና፡**, male **ልበና፡**) Pl. **ልቡናት፡** 1) *intelligentia, prudentia, peritia* σύνεσις 1 Par. 22, 12; 2 Par. 1, 10; γνῶσις Jes. 11, 2; Prov. 8, 9; **ጥበብ፡ ወአእምሮ፡ወልቡና፡በኵሉ፡መጽሐፍ፡** Dan. 1, 17. 2) *mens* et *ratio:* in Cyr. ad Th. f. 8. 12 respondet graeco νοῦς vel ψυχὴ λογική quatenus medium tenet inter σάρξ et ὁ Λόγος; **ኢይበጽሕዎ፡** (**ለምስጢር፡**) **ልቡናት፡** *mentes* Fid. Jac. Bar. (cfr. **ልብ፡**). 3) *attentio, cautio:* **መፍትው፡ትግበሩ፡በዓለ፡ፋሲካ፡ በኵሉ፡ጥያቄ፡ወልቡና፡** Did. 30.

ልቡናዊ፡ adj. rel. *ad rationem* vel *mentem pertinens:* **ሐዘን፡** duplex est, scilicet **ሐ"፡ልቡናዊ፡** (de vitiis et erroribus mentis et animi), **ሐ"፡እንስሳዊ፡** (de cibis, al.) Fal. f. 31.

መለብው፡ part. II, 2: *qui instruit, edocet:* **ሐዋርያት፡ እሙንቱ፡መምህራኒክሙ፡ለትእዛዘ፡ክርስቶስ፡ወመለብዋኒክሙ፡ ሀብተ፡መንፈስ፡ቅ፡** II. Const. Ap. 4.

አለባዊ፡ n. ag. II, 2 id. q. **መለብው፡** Jsp. p. 334.

ለበየ፡ I, 2 [rad. in caeteris linguis haud obvia, quae non cum **ለወየ፡** et **ለፈየ፡** (q. v.), sed cum ܒܠܒܠ *balbuties, blaesitas,* لَبَالِبُ *balatus ovium,* deinde cum ܠܥܒ לָעַב لَعِبَ componenda esse, et propr. *lingua haesitare, errare in dicendo* significasse videtur, quam notionem Arabes verbo لَغَا significare solent] *errare, offendere, labi* in re, pec. in dicendo: Severianus in homilia sua cum alia tum haec praefatur: **እመ፡ እሌቢ፡ውስተ፡ነገራትየ፡ስረዩ፡ሊተ፡ እስመ፡ እለ፡ ይነግሩ፡ እምአፋሆሙ፡ድንቀተ፡** (ex tempore) **ወኢቀደሙ፡ጽሒፈ፡ የጊ፡ይሌብዩ፡ ወኢይክሉ፡ ለብዎ፡ ወነገረ፡ አሰርግዎ፡** in Cyr. f. 122.

አልበየ፡ II, 1 *in periculum erroris et temeritatis adducere:* **ዕልዋን፡እለ፡ያሌብይዋ፡ለሃይማኖት፡** οἱ καινοτομοῦντες τὴν πίστιν (innovatores fidei) Cyr. c. Pall. f. 81. — *Voc. ad Cyr.:* **ያሌብይዎ፡ብ፡ያጠፍእዎ፡**

አስተለበየ፡ IV, 1 (var. **አስተላበየ፡** IV, 3) *errore ortum et temerarium censere ideoque rejicere aliquid:* **ወዝስ፡ደዊ፡አይሁድ፡ወአረሚ፡ውእቱ፡ ዘያስተሌብዩ፡ሕማመ፡መስቀል፡** *qui passione crucis tamquam errore fallace offenduntur* Cyr. c. Pall. f. 97.

ልቡይ፡ part. *temerarius, errore oriundus, ob erroris periculum reprobandus:* **እንግር፡ከመ፡ልቡይ፡ወሕጉል፡ከፊል፡ለ፪ ወረስዮ፡፡ በበ፪ ሰብእ፡ወአምላክ፡** ἐρῶ, ὅτι σφαλερόν τε καὶ οὐκ ἀζήμιον τὸ κατατέμνειν εἰς δύο καὶ ἀνὰ μέρος ἰστὰν ἄνθρωπόν τε καὶ λόγον Cyr. ad Th. f. 17; **እቡሰ፡ወ**

ልቡየ፡ ጠብዑ፡ σφαλερώτατα ausi sunt Cyr. c. Pall. f. 94; ልቡይኬ፡ ይእዜ፡ ኅቤነ፡ ወዕቱፍ፡ አሚን፡ ከመ፡ οὐκοῦν διαβεβλήσεται πρὸς ἡμῖν etc. ib. f. 82; ይብሉ፡ ንኤብስ፡ ዐቢየ፡ እመ፡ ንቤ፡ ሐመ፡ ቃል፡ ወዘኵሎ፡ ከብረ፡ ምስጢር፡ ልቡየ፡ ንሬሲ፡ διαβεβλήσεται τὸ μυστήριον ib. f. 97. — *Voc. ad Cyr.*: ልቡይ፡ ዘ፡ ሰነፍ፡

ለበጠ፡ I, 1 [amh. id.; proxime ad hoc verbum accedit arab. لَبَطَ (لَبِطَ) *adhaesit*; trans. *conjunxit* unum cum altero, *obduxit oblivitque* luto (לֹט *obvelatio*, *velamen*), nec non لَبِدَ *inhaesit* IV *compegit* rem cum re] Subj. ይልብጥ፡ *obducere*, *illinere* aliquid re, *inducere* rem alicui: ለበጥዎ፡ በወርቅ፡ κατεχρύσωσαν αὐτὰς χρυσίῳ Ex. 37, 6. 39, 6 (*inaurare*); ብእሲ፡ ዘይክል፡ ለቢጠ፡ ወርቀ፡ ወብሩረ፡ 2 Par. 2, 7; ወለበጠ፡ እንተ፡ ውስጠ፡ በወርቅ፡ ጽሩይ፡ 2 Par. 3, 4. 5; *Gabra-Masqal ecclesiae legavit* ወንጌላተ፡ ለቢጠ፡ በወርቅ፡ ወበብሩር፡ Gad. Za Mich.; ከመ፡ ይልብጡ፡ ወይቅብኡ፡ አረፍተ፡ ቤት፡ 1 Par. 29, 4. — cfr. ቀፈለ፡. — *Voc. Ae.*: ገለወ፡ ወለበጠ፡ ዘ፡ ሸፈነ፡

አልበጠ፡ II, 1 *obducendum* vel *circumdandum curare* alqd re: ወአልበጠ፡ ለውእቱ፡ ቤት፡ በወርቅ፡ ኅሩይ፡ 2 Par. 3, 7—10. 9, 17; ወአልበጠ፡ ዘኵሎ፡ አረፋቲሆሙ፡ 2 Par. 11, 11 ὠχύρωσεν αὐτὰς τείχεσιν.

ተለብጠ፡ III, 1 *obduci*, *illini*, *circumdari* re: Gad. Ad. f. 104; ከመ፡ ወርቅ፡ ዘተለብጠ፡ ዲበ፡ እብን፡ ያክንት፡ Org.

ልቡጥ፡ part. *obductus*, *illitus*, *circumdatus*: ልቡጣን፡ ወቅቡኣን፡ በወርቅ፡ 2 Par. 9, 18; ልቡጥ፡ በወርቅ፡ ወእሱር፡ በወርቅ፡ Ex. 28, 20; ልቡጥ፡ በቅድስና፡ *sanctitate inclusus* (circumdatus) Sx. Hed. 21; ደሙ፡ ልቡጥ፡ ውስቴቱ፡ *sanguis ejus ei* (sc. *pavimento*) *adhaerens*, Jsp. p. 302; ትለብጦ፡ በወርቅ፡ ልቡጥ፡ ወንጡፍ፡ *induces ei laminam auri puri*, Kebr. Nag. 17.

ልብጠት፡ n. act. *obductio*, Lud. sine auct.

ለቢጦን፡ vox peregr., sc. ⲗⲉⲃⲓⲧⲱⲛ *colobium* (κολόβιον) *sine manicis*, quo monachi Aegyptiaci utuntur (vid. Herib. Rosweyd vitae Patrum Antw. 1615 p. 141, ubi testimonia Hieronymi, Isidori annotata sunt) Reg. Pach.

ለቢጦናር፡ id. q. ለቢጦን፡ *lebitonarium* (forma latina), Reg. Pach.

ለትሐ፡ rad. inus.; convenit cum لَدَغَ (لَتَغَ) *punxit*, *momordit*. Hinc

መልታሕት፡ subst. [id. q. מַלְתְּעוֹת Ps. 58, 7 pro usitatiore מְתַלְּעוֹת; aeth. significat primo *dentes maxillares*, deinde ipsas *maxillas*] (fem., Matth. 5, 39), Plur. መላትሕ፡ *maxilla*, *mala*, *gena* („pars faciei a temporibus usque ad mentum" Lud.) σιαγών Matth. 5, 39; 3 Reg. 22, 24; መጠውኩ፡ መላትሕየ፡ ለጽፍዐት፡ Jes. 50, 6; Thren. 1, 2. 3, 29; Mich. 4, 14; Hez. 29, 4. 38, 4; Sir. 35, 18; Ps. 31, 12; Cant. 1, 10; Hen. 54, 5; κρόταφοι (tempora) Jud. 4, 21; Ps. 131, 5; κράνιον (cranium) Jud. 9, 53. — *Voc. Ae.*: መላትሕ፡ ዘ፡ ፊት፡; *aliud*: መላትሕ፡ ብ፡ ጉንጭ ።

ተመላትሐ፡ III, 3 (denom. a መልታሕት፡) *genas prehensare et tenere* manu: ትትመላትሑ፡ በእደዊክሙ፡ χεῖρα θέντες ἐπὶ σιαγόνι Job 21, 5.

ለትኅ፡ rad. inusit. [hebr. נָתַח in מֶלְתָּחָה *vestiarium*; sam. נתח: *expandit vestem*, cogn. cum נָטַח. نَتَخَ, لَتَخَ], cui notio *extendendi* et *pandendi* inest. Hinc

አልታኅ፡ subst. (de formatione vid. gramm. § 34 et 107, β) species *tunicae*: ክዳኑ፡ አልተኅ፡ (አልታኅ፡ Pltt) χιτών Joh. 19, 23; አልታኅ፡ መንፈስ፡ ተዐፅፈ፡ Sx. Teq. 14. — In *Voc. Ae.*: varie explicatur: አልታኅ፡ ዘ፡ ፈርጅ፡ ምርጫሂ፡ ይ፡; *aliud*: አልታኅ፡ ብ፡ ያልተሰፋ፡ ሞጣሕት፡ መጎናጸፍያሂ፡ ይ፡

ለተመ፡ I, 1 *contundere* (in mortario) [لَتَمَ *percussit*, *confodit*; لَثَمَ *fregit*, *quassit* saxa; *pugno percussit*; significatione propius accedunt لَتَّ, لَطَسَ] Lud. sine auct.

ተለትመ፡ III, 1 *contundi*, Lud. sine auct.

ልቱም፡ part. *contusus*, κεκομμένος Ex. 29, 40; ἐρικτός Lev. 2, 14; ሐሪፅ፡ ልቱም፡ 3 Reg. 4, 22; 3 Reg. 3ᵃ, 16. *Voc. Ae.* male: ልቱም፡ ዘ፡ ኅውም ።

ለተተ፡ i. q. تَلْتَلَ *non bene distincte locutus est* et لَتَّ (cfr. ላዕለዐ፡). Hinc

ተለተተ፡ III, 2 1) *balbutire*, *lallare* more infantium: ወዘንቱ፡ ሕፃን፡ (sc. Tacla-Haimânôt) በአመ፡ ይትሌተት፡ በግዕዘ፡ ሕፃናት፡ ወበአመ፡ ይነብብ፡ በነገረ፡ ጽንዕ፡ ከመ፡ ወሬዛ፡ ዘጽዓመት፡ Gad. T. H.; M. M. f. 330; እንዘ፡ ይትሌተት፡ ልሳኑ፡ በሥርዐት፡ ደቂቅ፡ f. 128.; de ebrio f. 229. 2) *lingere cum crepitu*, de flamma Gad. Ad. f. 188.

ልቱት፡ part. *balbutiens*, *balbus*: አስተርአየነ፡ መድኅኒነ፡ ከመ፡ ያርትዕ፡ ልሳነ፡ ልቱተ፡ ወያሩጽ፡ ሐንካስ፡ Mavâs. 28.

ለታት፡ adj. 1) *balbus*, *lingua haesitans*: ለታት፡ ውእቱ፡ ሙሴ፡ βραδύγλωσσος ἦν ὁ M., Cyr. ho. f. 103. b) *lingens cum strepitu*, de flamma Gad. Ad. f. 188. — *Voc. Ae.*: ላዕላዕ፡ ለታት፡ ብ፡ ለምባዳ ።

ላኅልኅ፡ *humidum esse* vid. sub ላሕለሐ፡

ላኅለኀ፡ quadril. I *languidum*, *flaccidum*, *laxum fieri* vel *esse* [amh. ላላ፡; vicinum est ራኅርኅ፡ et arab. لَخْلَخَ et رَخِيَ *laxus*, *mollis*, *flaccidus fuit*] ንትዐቀብ፡ ከመ፡ ኢይላኅልኅ፡ ወኢይጠብለል፡ መዝርአ፡ ሐመርነ፡ በአፍቅሮ፡ ውሉድ፡ μήποτε προστασία παίδων χαυνώσῃ τὸ ἱστίον *ne vela nostra laxentur et complicentur*, Chr. Ta. 34.

ልኁልኅ፡ part. 1) *laxus*, *remissus*: ሶበ፡ ይከውን፡ አውታረ፡ መሰንቆ፡ ልኁሉኅ፡ ይጠፍእ፡ ቃናሁ፡ እመ፡ ኢተስሕበ፡ ዘከመ፡ ይደሉ፡ *si chordae citharae remissae nec convenienter intensae sunt, sonorae esse desinunt*, Chr. Ta. 29. 2) *languidus*, *mollis*, *effeminatus*: እሉ፡ እኁው፡ ከኑ፡ ልኁሉኃን፡ (sc. qui Satanae obluctari nolunt) Phlx. 59.

ልኅላኄ፡ subst.: *languor*, *mollities*, *debilitas*, *impotentia*: በእንተ፡ ልኅላኄ፡ ሕሊናሁ፡ ወአከሰ፡ በእንተ፡ ደካመ፡ ሥጋሁ፡ Phlx. 2; እምሀኬት፡ ወልኅላኄ፡ አበል፡ ib. 54; ልኅላኄ፡ ኅፍረተ፡ ሥጋሁ፡ ለብእሲ፡ *languor membri virilis* (cum impotentiam — ስሒነ፡ — efficiat, divortii causa est) F. M. 12, 5.

ልኅልኅና፡ subst. id., q. ልኅላኄ፡, ut: ወይቄርር፡ እንከ፡ ርስነ፡ ጥብዐቶሙ፡ (constantiae) በእንተ፡ ልኅልኅናሆሙ፡ Phlx. 4:

(si quis Satanae non illico resistit) ልኅልኅና፡ ውእቱ፡ ወአከ፡ ተቃትሎ፡ ib. 71.

ሎኖሰሰ፡ vid. sub **ሎሖሰሰ፡**

ልኅደ፡ vid. **ልሕደ፡**

ለንጳስ፡ n. peregr., λάμπας *lampas*: ብርሃን፡ ዘለንጳስ፡ (v. ዘለንጻስ፡) Ex. 20, 18; M. M. f. 50.

ለንጼኔ፡ et **ለምጼኔ፡** (et al. varr.) n. peregr.: λαμπήνη (lectica) *currus regius* 1 Reg. 26, 5. 7. — *Voc. Ac.*: ልንጳኔ፡ ዘ፡ ዐራት፡ አልጋ፡, *aliud*: ለንጳኔ፡ ዘ፡ ትርሽማ፡ አራት፡ አልጋዊ፡ ይ፡

ለንጽ፡ n. peregr., sc. *linteum*, λέντιον: Herm. p. 7; መከፈ፡ ለንጽ፡ Joh. 13, 4; መዝመዝ፡ በለንጽ፡ 13, 5; et ex his locis Joanneis sumtum crebro occurrit in Did., Mavâs. et aliis libris. — Pro **ለንጽ፡** nonnumquam etiam **ለንጼዎን፡** reperitur, ut: *Christus* ነሥአ፡ ለንጼዎን፡ ወኀበ፡ እግረ፡ አርዳኢሁ፡ Mavâs. 52. — *Voc. Ac.*: መከፈ፡ ለንጽ፡ ትብልያ፡ ብ፡ ወገረት፡; *aliud*: ለንጽ፡ ዘ፡ የኤሽ፡ ወገረትዊ፡ ይ፡; *aliud*: ለንጽ፡ ዘ፡ የሽሕ።

ለንጼዎን፡ vid. sub **ለንጽ፡**

ላእልአ፡ vid. **ላዕልዐ፡**

ለእመ፡ vid. **እመ፡**

ለአከ፡ I, 1 [radix satis nota, cujus derivata vocabula in caeteris quoque linguis Semitarum usitata sunt; amh. **ላከ፡**] Subj. **ይልአክ፡** Inf. **ልኢክ፡**, *legare, nuntium mittere*; c. c. Acc. pers. et **ኀበ፡** vel **ለ** prs. et **ኀበ፡** vel Acc. loci, nec non omisso Acc. pers., seq. Subj. vel **ከመ፡** c. Subj.: እልአክ፡ ኀቤሆሙ፡ Gen. 37, 13; Hagg. 1, 12; Sir. 48, 18; ኢለአክክ፡ እግዚ"፡ Jer. 35, 15. 21, 1; ለአከ፡ ለነ፡ 2 Esr. 5, 17; ለአከ፡ ሎሙ፡ *ad eos* 3 Reg. 18, 19; ለአኩ፡ ኀበ፡ ጠቢባት፡ ይምጽኣ፡ Jer. 9, 17. 36, 31. 49, 6; ለአከ፡ ኀበ፡ ኢዮርብዓም፡ እንዘ፡ ይብል፡ Am. 7, 10; Matth. 27, 19; Jos. 10, 3. 11, 1; ደገመ፡ ልኢከ፡ ኀቤሁ፡ 3 Reg. 20, 5; ለአከ፡ ኢየሩሳሌም፡ ኀበ፡ ከሀናት፡ Rel. Bar.; ለአከ፡ ኀበ፡ አቡሁ፡ ከመ፡ ይምጻእ፡ Kuf. 31.; Jes. 37, 4; ለአከቶ፡ ትስማዕ፡ ጥዩቀ፡ ነገረ፡ Esth. 4, 5. 8, 5; ለአከ፡ ያስተጋብኡ፡ Dan. 3, 2; ለአከ፡ ወነሥአ፡ Gen. 20, 2; c. dupl. Acc.: ነገር፡ ዘአነ፡ እልእከከ፡ τὸ ῥῆμα περὶ οὗ ἐγὼ ἀποστέλλω σε 1 Reg. 21, 2 (cfr. hebr. Jes. 55, 11). Construitur etiam c. Acc. literarum vel rei, quae per aliquem mittuntur: ለአከ፡ መጻሕፍተ፡ ወተናብልተ፡ ወአምኃ፡ ኀበ፡ Jes. 39, 1, et c. **ምስለ፡** pers., *per* quam mittitur: ኵሉ፡ ዘለአኩ፡ ሎሙ፡ ምስለ፡ አግብርት፡ 4 Reg. 17, 13 (vid. **ምስለ፡**).

ተልእከ፡ III, 1 1) *mitti* vel *se mitti sinere*: ታእምሩ፡ ከመ፡ መጽሐፈ፡ ክርስቶስ፡ ትትለአከከሙ፡ እምኀቤነ፡ c. Acc. pers., cui mittitur 2 Cor. 3, 3 rom. (aliter Platt); cum **ኀበ፡** ejus ad quem mittitur: ተልኢኮሙ፡ ኀቤሁ፡ ἀποσταλέντες πρὸς αὐτόν II Can. Ap. 69. Sed rarior est hic verbi usus; plerumque *mitti se sinere* est 2) *ministrare, famulari* (διακονεῖν, λειτουργεῖν) c. c. Acc., rarius c. **ለ** ejus, cui ministratur: ተልእከቶሙ፡ Marc. 1, 31; 3 Reg. 1, 4; Matth. 20, 28. 27, 55; ብዙኃን፡ ይትለአኩ፡ ለገጸ፡ መኳንንት፡ Prov. 29, 26; ከመ፡ ይትለአክ፡ ብእሲ፡ ንጉሠ፡ Jsp. p. 381; ዘይትለአኩ፡ ቅድሜሁ፡ Kuf. 2; c. Acc. epistolae, quae subministratur 2 Cor. 3, 3 (Platt). In specie dicitur a) de ministerio sacro et de liturgia in templo: ተልእኩ፡ በውስተ፡ ደብተራሁ፡ Sir. 24, 10; Num. 16, 9. 18, 2; Kuf. 30; 1 Reg. 2, 18; 1 Par. 6, 32; Hez. 44, 11 (እለ፡ ይትለአኩ፡ ለቤት፡) et de ministerio angelorum coram Deo Dan. 7, 10; ኵሎሙ፡ ማኅበረ፡ መላእክት፡ ይትለአከዎ፡ Mavâs. 16. b) de ministerio diaconorum in ecclesia: Rom. 12, 7; 1 Tim. 3, 10; 2 Tim. 1, 18. c) de administratione aliorum munerum ut 1 Tim. 5, 17; ኢይትለአክ፡ መልእክቶ፡ *ne administret munus suum!* II Can. Nic. 85 (arab. 78); F. N. 6. 3) recipr. *sibi invicem ministrare* 1 Petr. 4, 10.

ላእክ፡ subst. Pl. **ላእካን፡** *minister, famulus*: አብድ፡ ላእክ፡ ይሬሲ፡ ርኲሰ፡ Prov. 10, 5; ላእካን፡ Job 4, 18; ὑπηρέτης Prov. 14, 35; Matth. 5, 25; Sap. 6, 5; ὑπουργὸς Jos. 1, 1; λειτουργὸς Ps. 102, 21; Hez. 44, 11; διάκονος ላእካነ፡ እግዚ"፡ Rom. 13, 4; 1 Thess. 3, 2; 1 Tim. 4, 6; Matth. 20, 26; Col. 1, 7; 2 Cor. 3, 6; Hen. 54, 6; ubi de regibus agitur: *muneribus summis praefecti*, Kuf. 40. 48; diaconus (ecclesiae) 1 Petr. 4, 10, et omnes in ecclesia sacris muneribus fungentes, ut sacerdotes et alii, ex. gr. Lit. 160, 2; F. N. 8. — In fem. occurrit **ላእኪት፡** et **ለአኪት፡** Kuf. 14. 49; Pl. **ላእካት፡** Lud.

ልኡክ፡ part.: *missus* 1 Reg. 19, 16 var.; saepius usurpatur pro ἀπόστολος (i. q. **ሐዋርያ፡**): ጴጥሮስ፡ ልኡክ፡ እግዚእነ፡ 1 Petr. 1, 1; 2 Petr. 1, 1; ግብረ፡ ልኡካን፡ πράξεις τῶν ἀποστόλων Act. tit. (rom.).

ላእኪ፡ et **ለአኪ፡** vid. sub **ላእክ፡**

ተለአኪ፡ (plerumque **ተለአኪ፡**, nec non **ተላአኪ፡** scriptum) n. ag. (III, 1), fem. **ተለአኪት፡**, *minister, famulus, diaconus*: ተለአኪያነ፡ ለምሥዋዕ፡ *ministri altaris* F. M. 10, 5; መበለታት፡ ተለአኪያተ፡ ቤተ፡ ክ"ን፡ ib. 5, 7; ተለአኪት፡ Kuf. 28. 33.

መልአክ፡ subst., m. [מַלְאָךְ, ܡܲܠܐܵܟܼܵܐ, مَلَاك, amh. **መልአክ፡** et **መላክ፡**] Pl. **መላእክት፡** 1) *nuntius, legatus*: መላእክት፡ ረዋጽያን፡ Jes. 18, 2; Judith 3, 1. 2) in specie legatus Dei i. e. *angelus* Luc. 2, 13; Job 1, 6; Hebr. 1, 4—7; al. saepissime; መልአከ፡ ብርሃን፡ 2 Cor. 11, 14; መላእክት፡ ዘመቅሠፍት፡ Hen. 56, 1; መ"፡ ሞት፡ Job 33, 23; Asc. Jes. 9, 16; Genz. f. 119; መ"፡ መዐት፡ Job 40, 6; መ"፡ አየር፡ Asc. Jes. 10, 30; መ"፡ ዘቤተ፡ ክርስቲያን፡ Asc. Jes. 3, 15; መ"፡ ዘመንፈስ፡ ቅ"፡ Asc. Jes. 3, 15 seq.; ሊቀ፡ መላእክት፡ *archangelus* Judae 9; de variis angelorum generibus et gradibus et nominibus vid. Hen., Kuf. 2; Eph. 1, 21; Asc. Jes., Clem. f. 2. 49. 56. 61; ፺ወ፱ ነገደ፡ መላእክት፡ memorantur Genz. f. 150. 3) *legatus, princeps, praefectus, praepositus, proconsul, procurator, dux, summus*: ἄρχων, ἄρχοντες: መላእክተ፡ ኖሎት፡ Gen. 47, 6; መ"፡ ማዕሌት፡ 3 Reg. 11, 14; መ"፡ ጸባሕት፡ ὁ ἐπὶ τοῦ φόρου 12, 18; populi Deut. 17, 14; tribuum Israelis Num. 7, 2; Job 3, 15. 12, 21. 21, 28; Sir. 10, 14; Jer. 33, 10; Thr. 1, 6; Hez. 19, 1. 28, 12; Jes. 9, 6. 13, 2. 60, 17; ἡγούμενος, ἡγεμών Sir. 9, 17. 10, 1. 35, 1; Jer. 28, 23; Mal. 1, 8; ἀρχηγός (Christus) Hebr. 12, 2; στρατηγός Job 15, 24; Judith 2, 4. 4, 1. 6, 1; Dan. 3, 27; 1 Reg. 14, 50. 17, 55; ἑκατοντάρχης, χιλιάρχης 1 Reg. 17, 18. 22, 7 (vid. **መኰንን፡** et **መስፍን፡**); σατράπης, ἔπαρχος, ἀνθύπατος,

ἡγεμών Judith 5, 2; Dan. 3, 2; 1 Esr. 6, 28; 2 Esr. 15, 14; Act. 18, 12; Matth. 27, 2; Luc. 3, 1; ὁ τὸ κράτος ἔχων τοῦ θανάτου **መልአከ፡ሞት፡** Hebr. 2, 14. — Fem. **መልአከት፡** legitur Act. 19, 28. 34. 35 rom. (**አርጤምስ ፡ መልአከተ ፡ ኤፌሶን፡**), quae forma an bona sit, jure jam J. Ludolfus dubitavit; multos enim Actorum locos editores, cum eorum exemplar mss. mutilum esset, ipsi Romae verterunt.

መልእክት፡ (rarius **መልአክት፡**) subst., Pl. **መልእክታት፡** 1) *missio, legatio* ἀποστολή Koh. 8, 8; inde collectivum pro *legatis:* **አከ፡በትንብልና፡ወአከ፡በመልእክት፡** οὐ πρέσβυς οὐδὲ ἄγγελος Jes. 63, 9; Jud. 6, 35. 7, 24. 9, 31. 11, 12 (in lect. var.); et coll. pro *praefectis delegatis* **ይፌኑ፡መልእክቶ፡** ἀποστελεῖ τὸ κράτος αὐτοῦ Judith 6, 2; et *nuntius*. **ወአግብኡ፡ሎቱ፡መልእክቶ፡** καὶ ἐπέστρεψαν αὐτῷ τὸ ῥῆμα 4 Reg. 23, 1; **ወበጽሐ፡መልእክተ፡ኀበ፡** ἀνέβη φάσις τῷ Act. 21, 31. 2) *epistola, literae:* **መጽሐፈ፡መልእክት፡** ἐπιστολαί Act. 9, 2; **ጦማረ ፡ መልእክት፡** F. M. 12, 7; **መልእክት፡** saepius in Jsp.; **መልእክታት፡** Cyr. f. 2; (Paulus ait) **በዘተርፈ፡መልእክታቲሁ፡** Chr. ho. 34; in *titulis* epistolarum Apostolorum. 3) *ministerium, munus, officium, res gerenda, pensum, diaconia* (nonnumquam latine voce *usus* reddi potest): **ፈጺመከ፡መልእክተከ፡** Sir. 35, 2; **ንዋይ፡ለመልእክተ፡ሕይወት፡** σκεῦος εἰς ὑπηρεσίαν ζωῆς (*in usum vitae*) Sap. 13, 11: **ንዋይ፡ለመልእክተ፡ኵሉ፡፩፩፡** et **ንዋያት፡ለመልእክተ፡ምግባራት፡** Sap. 15, 7; ἐργασία Hez. 15, 3; **ድኅነቱ፡እመልእክተ፡ፈላሲ፡** *liberatio ejus a ministerio alienigenae praestando* Jsp. p. 381; **ለመልእክተ፡እግዚአብሔር፡** λειτουργεῖν Κυρίῳ Hez. 45, 4; **መልእክቶሙ፡** λειτουργίαι αὐτῶν 1 Par. 6, 32; διακονία Rom. 11, 13; Apoc. 2, 19; 2 Cor. 3, 7 seq.; **መልእክተ፡ቅዱሳን፡** Rom. 15, 25; **መልእክተ፡ቃል፡** Act. 6, 4; 2 Tim. 4, 11; munus diaconi Rom. 12, 7; **መልእክቱ፡ለዲያቆን፡ከመ ገ፡** Kid. f. 17.

ምልእክና፡ subst. (a **መልአክ፡**) *dignitas principis* Gen. 49, 10 (v. **ምልክና፡**).

መልአከ፡ quadrl. I (a **መልአክ፡** denom.) i. q. III, 1 q. v.

ተመልአከ፡ III, 1 *principem constitui, dominari, imperium obtinere:* **ወተመልአከ ፡ አቢሜሌክ ፡ ለቤተ ፡ እስራኤል፡** Jud. 9, 22 (v. **መልአከ፡**); **ተመልአከ፡ለነ፡ አንተ፡** Jud. 8, 22 (v. **መልአከ፡**); Jud. 8, 23 in lect. var.; **ከመ ፡ ትትመልአክ ፡ ለነ፡** Num. 16, 13; **ተመልአኩ ፡ ከህናት ፡ ላዕለ፡ ደቂቀ፡እስራኤል፡** Kebr. Nag. 17.

ለአፈ፡ rad. inus., cujus potestas e vicinis لَاْفَ *edit*, لَاْفَ *bene et egregio modo edit cibum*, لَحَفَ *linxit*, amh. **ላፈ፡** *sorbuit* apparet. Hinc

ላእፍ፡ subst. *esca:* **ሶበ፡ተፍዕማ፡(ሰይጣን፡) ለላእፈ ፡ ትስብእቱ፡(ለክርስቶስ፡) ረከበ፡መቃጥነ፡መለኮት ፡ ዘይሰቀኖር ፡ አንቀሮ፡** M. M. f. 100

ለኰመ፡ est sine dubio id., q. arab. لَكَمَ *pugno percussit*, sec. alios: *in pectore percussit*. Hinc

አልኰመ፡ II, 1 *allidere, impingere:* (si increscit ardor certaminis, ora, cantus sacros recita) **ወግበር ፡ ስግደታተ ፡ ምስለ፡አልኰሞተ፡ርእስ፡ወአንገርግሮተ፡ገጽ፡ዲበ፡ምድር፡** *cum allisione capitis et volutatione faciei super terram*, Phlx. 110.

ልኵትንት፡ vid. **ልኵንት፡**

ልኵንት፡ et **ልኵትንት፡** *lecythus, ampulla* (olei) 3 Reg. 17, 12 (καψάκης) 14. 16; 4 Reg. 4, 2 [convenit cum copt. ⲗⲁⲕ, gr. λήκυθος.] In loco 3 Reg. 17, 14 liber ms. pro **ልኵንት፡** exhibet **ልሕኵት፡**, quod vid. supra. — *Voc. Ae.*: **ልኵንታት፡ ዘቅብእ፡ዘ፡ማድጋ ።** — (Vid. infra **ልጕን ።**).

ለከወ፡ I, 1 [arab. كَلَّ *lassus fuit* homo, *hebes fuit* ensis, oculus] *viribus deficere, hebetari, caligare*, de oculis: **ወብርሃነ፡ አዕይንትየኒ ፡ ለከዋኒ፡** καὶ τὸ φῶς τῶν ὀφθαλμῶν μου οὐκ ἔστι μετ' ἐμοῦ Ps. 37, 10. — *Voc. Ae.*: **ለከወ ፡ ዘ፡ ፈዘዘ፡ደፈነኒ ፡ ይ፡**; *aliud:* **ለከዋኒ፡ዘ፡ተደፈኑ፡**; *aliud:* **ለከዋኒ፡ዘ፡ፈዘዙብኝ ።**

አልከወ፡ II, 1 *caliginem offundere* oculis, *hebetare oculos:* **አልከወኒ፡** (v. **ለከወኒ፡**) **ወጸለለኒ፡አዕይንትየ፡** Job 16, 10.

ለከአ፡ I, 1 [vis radicis prima apparet e لَكِيَ *adhaesit, affixus, deditus fuit* (coll. لَكِعَ لَكِدَ لَكِثَ) et لَكِيَ *substitit in loco, se omnino dedidit* rei, et لَكَأَ *aliquem humo affixit, humi prostravit*; hinc aethiopice: affigere et imprimere aliquid rei, ut ejus vestigia et signa remaneant; amh. **ለከ፡**, *adaptare, designare, delineare*] 1) *imprimere, infigere:* **አምጽአ፡ቅንዋተ፡ሐጺን፡ወለከአ፡ውስተ፡ብረኪሁ፡** Sx. Ter 5. 2) *consignare, inscribere:* **ለክእክዎ፡ውስተ፡መጽሐፍ፡** ἐν γραφῇ ἀφῆκα Sir. 39, 32; **ወይልክአ፡** (Subj.) **ውስተ ፡ መጽሐፍ፡** τεθῆναι ἐν βιβλίῳ Job 19, 23; **ዝክሮ፡ለከኡ፡** *memoriam ejus consignarunt*, Enc. [Hinc Ludolfus et Gesenius hebr. [illegible] illustraverunt].

አልከአ፡ II, 1 *adhaerere* vel *inhaerere facere*; (sine dubio etiam: *signandum, consignandum curare*): **እመ፡ ነቃዕክሙ፡አልክእክሙ፡ለከሙ፡ገዝንጋጌ፡ሀልወ፡** Jsp. p. 365.

ተለክአ፡ III, 1 pass. et refl. 1) *affigi, inhaerere:* **ወተለክአት፡ሐመር፡ማእከለ፡እብን፡ልዑላት፡** Act. 27, 41 Platt: (*repetierunt sermonem* -**ነገረ፡**-) **እስከ፡ተለክአ፡ውስተ፡ልቡ፡** *donec infixus esset* (inhaereret) *ejus cordi* Jsp. p. 307. 2) impressis signis *signari:* **እእጋሪከ፡** (*Christi*) **በቅንዋት ፡ እለ፡ ተለክኡ፡** Cod. Mus. Br. LIV Nr. 7. f.; **ዲናር ፡ ዘተለክአ ፡ እምትካት፡** *denarius signatus* (cusus) *olim*, Hist. VII puer.; **ዲናር፡ ዘተለክአ፡በስሙ ፡ ለቄሳር፡** M. M. f. 317. 3) *imprimi, inscribi, consignari:* amorem in corde hominis, Org.; **ተለክአ፡ዲብዲቆን፡ዘማኅበረ፡ነቢያት፡** *consignatum est diptychon omnium prophetarum*, Org. 3.

አስተላክአ፡ IV, 3 (caus. ad III) res *sibi inicem adhaerere facere* vel *agglutinare:* **ያስተላክአ፡ብእሲ ፡ ምስለ፡እኁሁ፡** Job 41, 8

ልኩእ፡ part. 1) *affixus, agglutinatus:* **መልክአ፡ ሥጋሁ፡ልኩእ፡ላዕለ፡ዕፀ፡መስቀል፡** Sx. Ter 27 Enc.; **እደዊከ፡** (Christi) **ልኩኣት ፡ በኀፃውንት ፡ ዲበ ፡ ዕፅ፡** (in ligno crucis) Phlx. s. fin.: **ወልኩእ ፡ ዲበ፡ መሳከዊሃ፡** (**ለቤት፡**) **ሰሌዳ ፡ መጽሐፍ፡** Chron. L. Atk. 30. 2) *impressus, insculptus, inscriptus, consignatus;* **ጽሑፍ፡ተገዝክሮ፡ውስቴቱ፡ወልኩእ፡በአምጣነ፡ኍልቆሙ፡** εἰς μνημόσυνον ἐν γραφῇ κεκολαμμένῃ Sir. 45, 11; **ናሁ፡ልኩእ፡ውስተ፡መጽሐፈ፡ፋርስ፡ወዘሜዶን፡ለተገዘ**

ከር፡ γέγραπται Esth. 10, 2; ወነገሩ፡ዘተርፈ፡ ልኩእ፡ በመጽሐፉ፡ Jsp. p. 285; Hen. 82, 6. 103, 2. 108, 7.

ልክአት፡ n. act.: *signatio, impressio, consignatio*, Org.

መልክእ፡ subst., Pl. **መልክአት፡** *effigies, imago, figura, typus, character*; de imagine numi Matth. 22, 20 et Cyr. ad Th. f. 11 (መልክአ፡ዲናር፡ይዌልጡ፡ νόμισμα κιβδηλεύοντες); de forma et figura hominis vivi: እግዚ"፡ አክበሮ፡ ለሰብእ፡ በአስተማንዮ፡ ሥነ፡ መልክእ፡ ሰብአዊ፡ እምዘመደ፡ ኵሉ፡ ፍጥረት፡ F. M. 1, 1; (*qui se ipse castrat*) እንዘ፡ ውእቱ፡ ፍጹመ፡ መልክዕ፡ በከመ፡ ፈጠሮ፡ እግዚ"፡ F. M. 33, 4; በመልክእከ፡ (Christi) አይሁድ፡ ዘአዕረቅዎ፡ *ob figuram tuam, quam Judaei nudarunt*, Cod. Mus. Brit. LIV Nr. 7 (quare ea Aethiopum carmina, in quibus tota Sanctorum figura per singula corporis membra laudatur, hodie ab Abyssinis መልክእ፡ vocantur, cfr. Chr. L. Atk. f. 11 et d'Abbadie catal. p. 85), nec non Dei: አርአያ፡ መልክእከ፡ ἡ ὑπόστασίς σου Sap. 16, 21; ገጽ፡ ወመልክዕ፡ *persona* (de Dei personis) Haim. Ab. 7; እሙንቱ፡ ፫ አካላት፡ ፍጹማን፡ መልክዕ፡ ወገጽ፡ ib. 15; de characteribus scriptis: (*invenit in altari*) መልክአ፡ ዘይብል፡ በስመ፡ አብ፡ caet., Gad. T. H.; de imaginibus, quae ope sensuum animo imprimuntur: እመ፡ በጽሑ፡ መልክአት፡ ተርእዮ፡ በልቡና፡ Fal. f. 54.

ለኰየ፡ rad. inus., cui arab. لَجَّ I. III, لَقَعَ I. III لَحَى I. III. VI respondent. Hinc

ተላኰየ፡ III, 3 1) *altercari, rixari, litigare*: 2 Tim. 2, 14 rom. (λογομαχεῖν); Act. 23, 9 (διεμάχοντο λέγοντες); 1 Cor. 11, 18; ተምዑ፡ ፈድፋደ፡ በተላኵዮ፡ 2 Esr. 14, 7 (gloss.); Ex. 21, 18; ኢትትላኰይ፡ μηδενὶ ἀντιτάσσεσθαι Herm. p. 36; Clem. f. 225. 226; c. c. ምስለ፡, ut: ኢትትላኰይ፡ ምስለ፡ ብእሲ፡ ነባቢ፡ Sir. 8, 3 (in commate 1 usurpatur ተጋአዘ፡), et c. Acc.: Gen. 31, 36; ተላኰይክዎሙ፡ ለዐበይቶሙ፡ 2 Esr. 15, 7. 23, 11. 17. 2) *conviciari*: ትትላኰዩኒ፡ καταλαλεῖτέ μου Job 19, 3.

ላኳ፡ vid. ላኵ፡

ላኵ፡ (nonnumquam ለኵ፡) et ላኳ፡ (Sir. 34, 10) subst. m. et fem. 1) *altercatio, rixa, jurgium, lis*: ኢንክል፡ ላኵ፡ ወጋአዘ፡ (μάχεσθαι) Jes. 28, 20; ላኵሆሙ፡ ያጸምም፡ እገዘነ፡ Sir. 27, 14 (μάχη). 15. 28, 8 (m. et fem.). 10; አብድ፡ እምከመ፡ ሰትየ፡ ያበዝኅ፡ ላኵ፡ (v. ላኳ፡) ወይስሕት፡ ወይጌጊ፡ Sir. 34, 10; Herm. p. 36; de lite (ἀντιλογία) vel controversia Deut. 17, 8. 2) *convicium*: ለደም፡ ይቀድም፡ ላኵ፡; ወጋእዝ፡ λοιδορίαι Sir. 22, 24. — *Voc. Ae.*: ላኵ፡ ዘ፡ ጽልእ።

ለከፈ፡ I, 1 Subj. **ይልክፍ፡** (raro **ይልክፍ፡** ut Hez. 41, 6 var.) [et sensu et etymo idem, quod hebr. נָגַע et amh. ነካ፡; iis radicibus, quarum radicalis tertia cum ለከፈ፡ concinit, ut נקף, ܢܩܦ نَقَفَ, notiones aliae, quamquam similes, insunt vid. Ges. thes. p. 912; praeterea cfr. لَقِيَ *occurrere alicui* — auf einen stoßen —] 1) *tangere* (ἅπτεσθαι) c. c. Acc.: ለሊሆሙ፡ ኢይለክፍዎ፡ በአጽባዕቶሙ፡ Matth. 23, 4. 8, 3. 15. 9, 20 rom.; Joh. 20, 17; Ex. 19, 12. 30, 29; እመ፡ ኢለከፎ፡ በበትሩ፡ እንተ፡ ወርቅ፡ Esth. 4, 11; አልቦ፡ ዘለከፉ፡ ለምድር፡ Dan. 8, 5; ከመ፡ ኢይልክፉ፡ አረፍተ፡ ቤት፡ Hez. 41, 6; ኢትግስስ፡ ወኢትልክፍ፡ μὴ ἅψῃ, μὴ θίγῃς Col. 2, 21.—
Nonnunquam *tangere aliquem* est *violare eum*: Ruth 2, 9; Dan. ap. 3, 26; Kuf. 24; Gen. 20, 4; ለኪፎቶሙ፡ Jos. 9, 17; ኢይለክፎሙ፡ ሥቃይ፡ Sap. 3, 1; Act. 28, 5. 2) *attingere rem, pertingere ad* c. c. ውስተ፡ vel ኀበ፡, ut: ርእሳ፡ ትለክፍ፡ ውስተ፡ ሰማይ፡ Kuf. 27; እስከ፡ ይለክፉ፡ ኀበ፡ አረፍተ፡ ቤት፡ 2 Par. 3, 11. — *Voc. Ae.*: ለከፈ፡ ስሕጠ፡ ጐድዐ፡ ዘ፡ ነካ፡

አልከፈ፡ II, 1 *tangere facere, attingere facere*: ወአልከፈኒ፡ ውስተ፡ አፉየ፡ ወይቤለኒ፡ ናሁ፡ ለከፈከ፡ ዝንቱ፡ ከናፍሪከ፡ Jes. 6, 7.

ተለከፈ፡ III, 1 *tangi, attingi*: እግዚ"፡ ዘኢይትለከፍ፡ ወኢይትገሰስ፡ Deg.; እሳት፡ ዘኢይትለከፍ፡ Lit. 172, 2.

ተላከፈ፡ III, 3 *se invicem attingere, contingere inter se*: ክነፊሆሙ፡ ስፉሓን፡ ወርቡባን፡ ወይትላከፉ፡ በበይናቲሆሙ፡ 2 Par. 3, 13.

ልኩፍ፡ part. 1) *tactus, attactus*, Org.; M. M. f. 36. 2) *tangibilis*: ኢልኩፋን፡ ለግሰተ፡ አጻብዕ፡ M. M. f. 52. 127.

ልክፈት፡ n. act. *tactio, contactus*, Lud. sine auct.

ለወለ፡ radix contracta e **ለውለወ፡**; syllabae لَوْ, لَبْ, لَفْ convenit notio *convolvendi, involvendi* [cfr. לוּלִים *scalae cochleatae*, לֻלָאוֹת *laqueoli*, لَوَى *torsit, flexit*, لَبْلَابٌ *convolvulus*, لَفَّ *convolvit, obvolvit*; intr. *perplexus fuit*].

መስተላውል፡ part. (IV, 3) *is qui perplexionem, implicationem efficit*: ያስተጋብእ፡ ሕሊናሁ፡ እምኵሉ፡ መስተላውልት፡ *recipiat mentem ex omnibus, quae eam perturbant et confundunt*, Gad. Kar. Deinde ad eandem radicem pertinet

ሌሊት፡ [amh. id. et ሌት፡; vox omnibus Semitis communis, perantiqua: לַיִל, לַיְלָה, ܠܠܝܐ et ܠܠܝܐ, لَيْلٌ, لَيْلَةٌ et لَيْلَاةٌ] m. et fem. (Job 3, 4; Ps. 18, 2; Gen. 19, 33 al.) Pl. ለያልይ፡ *nox* (ut quae tenebris obvoluta sit et obvolvat, vid. Ges. thes. p. 749; Ewald Lehrbuch der hebr. Sprache, Aufl. VI, 1855 p. 264) Gen. 1, 5; Ps. 103, 21. 129, 6; ሌሊት፡ ብሩህ፡ 138, 10; ኀለፈት፡ ሌሊት፡ Rom. 13, 12; Apoc. 22, 5; በአሐቲ፡ ሌሊት፡ Gen. 40, 5; በዛ፡ ሌሊት፡ Ex. 12, 8; በይእቲ፡ ሌሊት፡ 1 Reg. 28, 25; በለያልይ፡ Cant. 3, 1; አርብዓ፡ ለያልየ፡ Matth. 4, 3; Job 2, 13; 1 Reg. 30, 12; ሌሊተ፡ *noctu* Ps. 41, 3; Job 7, 3; 4 Esr. 9, 42. 10, 5; Joh. 3, 2; በሌሊት፡ νυκτός Jes. 15, 1; Jer. 6, 5; በበሌሊት፡ κατὰ νύκτα Judith 12, 7; መዓልተ፡ ወሌሊተ፡ Jes. 21, 12. 60, 11; 1 Thess. 3, 10; Esth. 4, 16; ኵላ፡ ሌሊተ፡ ὅλην τὴν νύκτα Jes. 21, 8; Judith 6, 21; ኵሎ፡ ሌሊተ፡ Ex. 10, 13; Prov. 29, 36; መንፈቀ፡ ሌሊት፡ *media nox* et in Acc. *media nocte* Ruth 3, 8; Jes. 59, 10; Judith 12, 5; Ex. 11, 4; Jud. 16, 3; አመ፡ ሳኒታ፡ ሌሊት፡ 4 Esr. 11, 1. — Pro *diluculo* ponitur Jer. 7, 25 መዓልተ፡ ወሌሊተ፡ ἡμέρας καὶ ὄρθρου. — Hinc denominatur

አሌለየ፡ quadrl. II 1) *noctem transigere* et *noctu facere* alqd: ያሌሊ፡ (Platt ያሌልይ፡) በጸሎት፡ διανυκτερεύων ἐν τῇ προσευχῇ Luc. 6, 12; አሌልዩ፡ ጸሎተ፡ *noctem precando transigere* Chr. Ta. 14. 2) *antelucanis horis surgere* vel *facere* alqd: በጽባሕ፡ ተንሥአ፡ ወአሌለየ፡ ጥቀ፡ ወጸአ፡ Marc. 1, 35; አሌለየ፡ ገይሰ፡ Luc. 24, 1; አሌለየ፡ እምሀየ፡ በነግሀ፡ ወአጽአኒ፡ አድጎ፡ Kuf. p. 68. — *Voc. Ae.*: አሌለየ፡ ዘ፡ ማለደ፡ በሌሊት፡; *aliud*: ጌሠ፡ አሌለየ፡ ዘ፡ ማለደ።

ሊሉ፡ nomen avis cujusdam, fortasse *noctua, strix*; *Voc. Ae.*: ለሮን፡ሊሉ፡ገላውቅያ፡ብ፡ዘበ፡፫ጉተናግ ።

ሎለወ፡ quadrl. I [id., q. لألأ *fulsit, arsit; motitavit* (caudam c. بِ) et لَعْلَع *micuit* II *linguam exseruit*] proprie dicitur de *vibratione* et *micatu*; inde 1) trans. *refulgere facere, micare facere, illuminare, inflammare*: ትሎሉ፡ ክበተ፡ፍጥረትን፡ φλογίζουσα Jac. 3, 6. 2) *motitare* linguam: ተመን፡ለወለወ፡ (legas ለውለወ፡) ልሳኖ፡ከመ፡ይቀልጽጾ፡ Gad. T. H.; ለውለወ፡ልሳኖ፡ከይሲ፡ M. M. f. 84. 306. — *Voc. Ae.*: ታረምጸ፡ወትሎሉ፡ዘ፡ትተዘሰው፡; *aliud*: ትሎልዎ፡ዘ፡ትለበልበዋለች፡; *aliud*: ትሎሉ፡ዘ፡ትለይ ።

አለውለወ፡ (አሎለወ፡) II. linguam *exseruit, movit* serpens, Lud. teste Gregorio.

ሉል፡ subst. [i. q. arb. لُؤْلُؤ et amh. ሉል፡] *margarita, unio*, Org. [In antiquiore Geez ባሕርይ፡ vocatur *margarita*]. Mirum est, quod *Voc. Ae.* habet: ሉል፡ዘ፡ዎሉ ።

ለውሕ፡ subst. [לוּחַ *tabula lapidea* vel *lignea*, ܠܘܚܐ, لَوْح id., amh. ሉኽ፡] *tabula (lignea), asser*, sec. *Voc. Ae.* etiam *tabula pictoria* vel *scriptoria*: ንሥኡ፡ለውሐ፤ሐሩ፡ውስተ፡የብስ፡ Act. 27, 44 rom.; ዕፀወ፡ለውሕ፡ *tabulae ligneae* Kebr. Nag. 56; አሐቲ፡ለውሕ፡እምዕፀ፡ሐመር፡ Sx. Ter 14. (Aliās ሰሌዳ፡ q. v.). — De etymo consulas Ges. thes. p. 748. — *Voc. Ae.*: ለውሕ፡ዘ፡ገበታ፡ዘይሥዕል፡ቦቱ ።

ሎሚ፡ v. supra c. 34.

ሎሠ፡ vel **ሎሰ፡** I, 1 [i. q. amh. ለወሰ፡, hebr. לוּשׁ, aram. ... ; arb. لُوَاش *farina, quae sub massa in mensa spargitur*; لَاثَ *miscuit, contaminavit vestem luto; volutavit buccam in adipe*; cfr. etiam عَلَكَ et ለፈጸ፡] *subigere massam, depsere*: ነሥእት፡ኀሪጸ፡ወሎሰት፡ 1 Reg. 28, 24; 2 Reg. 13, 8; ለዊሰሙ፡ Lev. 6, 14; ሎሰ፡ጽቡረ፡ልምሉመ፡ Sap. 15, 7 (v. አጽበረ፡).

ተሎሰ፡ III, 1 *subigi, depsi*, de massa: ናእት፡ዘኢተሎሰ፡በብኂእ፡ M. M. f. 93. 142.

ተላወሰ፡ III, 3 *sibi invicem misceri, confundi*: ብዙኅ፡ትትሀወክ፡ኵሉ፡ሥጋ፡አብድ፡እስመ፡ትትላወስ፡ (v. ትትለወስ፡) ሐሊናሆሙ፡ Prov. 26, 10.

ልዉስ፡ et **ልውስ፡** part.: *subactus, depstus*: ልዉስ፡በቅብእ፡ Ex. 29, 2; Lev. 2, 4. 7, 12. 9, 4. 14, 10; Num. 15, 4; ኀሪጽ፡ልዉስ፡ Hos. 7, 4; Kuf. 6.

ሌዊቄን፡ vel **ሌውቄን፡** (et **ሊሌዊቄን፡**) n. pergr., sc. λευκή in Acc., *populus alba* Jes. 41, 19.

ሌዋታን፡, **ልዋታ፡**, **ሌዊያታን፡** *leviathan* (לִוְיָתָן) Hen. 60, 7; 4 Esr. 4, 57. 59.

ሌዊን፡ *nomen coeli quinti*, Lud. e libris mss.

ለወወ፡ rad. inus.; لَوِيَ *distortus fuit*, لَوَى *torsit, flexit, incurvavit* V. *obliquo perverso et dissimulato animo fuit*; أَلْوَى *in litigando vehemens*; أَلْوَى *malus indole*; vicina sunt ዐለወ፡, עָוָה. Hinc

ለዋው፡ adj. *perversus animo, malignus, pravus, saevus*: σκληρὸς καὶ πονηρὸς እኩይ፡ወለዋው፡ 1 Reg. 25, 3; ሐረውያ፡ሐቅል፡ለዋው፡ ὁδὸς τραχεῖα 2 Reg. 16, 8; ከመ፡ለዋው፡ይመስል፡ገጹ፡ Herm. p. 57. — *Voc. Ae.*: ለዋው፡ዘ፡እኩይ፡; *aliud*: ለዋው፡ዘ፡ተኳር ።

ለዋዊ፡ adj., id. 1 Reg. 25, 3 var.

ሌዋዊ፡ n. pergr. *Levita* Act. 4, 36; Luc. 10, 32; Pl. ሌዋውያን፡ vel ሌዋዊያን፡ creberrime in Bibliis *Levitae*; (መጽሐፍ፡ vel ኦሪት፡) ዘሌዋውያን፡ *Leviticus* (liber Octateuchi tertius).

ለውዝ፡ subst. [i. q. לוּז, ܠܘܙܐ, لَوْز; amh. ለውዝ፡) *amygdalus* arbor: ገውዝ፡ወለውዝ፡ Hos. 4, 13; Vis. Bar.; እመ፡ትከልከ፡በለሰ፡ቦኑ፡ይበቍል፡ለከ፡ለውዝ፡ Macc. f. 5. Etiam Jer. 1, 11 in codicis cujusdam margine ad ከርካዕ፡ adscriptum legi ለውዝ፡ [de etymo vid. Ges. thes. p. 747].

ለወየ፡, rad. inus.; cfr. ለወወ፡ et لَوَى *torsit et vertit funem, flexit*. Hinc

ተለውየ፡ v. **ተላወየ፡** *contorqueri, involvi, glomerari*. Equidem hanc vocem nusquam legi; sed in *Voc. Ae.* exponitur: ተላወየ፡ (v. ተለውየ፡) ወተጠውመ፡ዘ፡ተጠቀለለ፡

Huc nescio an referendum sit vocabulum obscuri etymi

ለይ፡ subst., m., cui fere ubique κόκκινον, κόκκινα respondet. [Notionem *rubri* vel *coccinei coloris* semiticis radicibus ለወየ፡ et vicinis haud inhaerere, omnes norunt. Peregrinum autem esse nomen ለይ፡ nondum probatum est; neque enim audiendi sunt S. Bochartus (in hieroz. ed. Rosenm. 1796 III. p. 529. 669) et Ludolfus (in lex. col. 25), qui ለይ፡ e voce κάλχαια mutilatione ortum esse censent. Etymon semiticum persequenti mihi persuadeo, nomen ለይ፡ vel *flexuosi* aliquid sive *tortuosi* ut cochleam, conchylium, vel plantam ut *convolvulum* aliamve herbam et arbusculam significare posse, e cujus radicibus vel foliis vel baccis Aethiopes colorem tinctorium coccineum petere soliti fuerint. Sed cum conchylii usum Aethiopibus notum fuisse ab antiquis scriptoribus non tradatur, mihi in eo acquiescendum videtur, ut ለይ፡ nomen plantae tinctoriae (qualis ex. gr. arbutus uva ursi est) fuerit, unde coccina factitia vel vestes coccinis similes confecta sunt. Etenim etiam *Voc. Ae.* ለይ፡ inter nomina plantarum recensitum et ለይ፡ዘ፡ቀይሕ፡ explicatum exhibent] *coccum, coccinum, textile* vel *filum coccineum*: ከመ፡ለይ፡ ὡς κόκκινον Jes. 1, 18; እመኒ፡ለበስኪ፡ለየ፡ Jer. 4, 30; አሠረት፡ለየ፡ውስተ፡እዴሁ፡ Gen. 38, 28. 30; κόκκινα 2 Reg. 1, 24; ፀጉረ፡ለይ፡ ἔριον κοκκίνου Hebr. 9, 19; ፈትሉ፡ዘለይ፡ Sir. 45, 11; ሕብረ፡ለይ፡ 2 Par. 2, 7. 3, 14; praeterea creberrime in Octateucho: Ex. 35, 6. 25. 35. 36, 9. 10. 12. 32. 37. 37, 3. 5; Lev. 14, 4. 7; Num. 4, 8. 19, 6; Jos. 2, 18. 21, et in Apoc. 17, 4. 18, 12. In versione Exodi recentiori vocabulo ነት፡ (q. v.) ለይ፡ vocabulum substitui, ad Ex. 25, 4 annotavi.

ለዐለ፡ I, 1 [pro ለዐዐለ፡, ሀልዐለ፡ vid. gramm. § 71 a, α; עָלָה *ascendit*, עַלִּי *extulit*, عَلَا *altus, excelsus fuit*, ܐܬܥܠܝ *ascendere*] *altum, superiorem, excelsum esse*: እንዘ፡ለሊሁ፡ይልዕል፡እምሰማይ፡ Chr. Tu. 16; አልቦ፡ዐብድ፡ዘይ

ልዕል፡ እምኔሁ፡ Chr. ho. 11; አዕበአ፡ ዕዕብተ፡ ዘይልዕል፡ እምኀይሉ፡ Phlx. 140; በእንተ፡ አውስቦ፡ ራብዕት፡ ወዘይልዕል፡ እምኔሃ፡ *quartae et supra* (sc. quintae, sextae etc.) F. N. 24, 2.

አልዐለ፡ II, 1 et **አለዐለ**፡ II, 2 et **አላዐለ**፡ II, 3. Forma **አልዐለ**፡ (de qua vid. gramm. § 96, 2) nonnisi in Perf. usitata est, et longe frequentior quam **አለዐለ**፡; forma **አለዐለ**፡ in Perf. rarius occurrit (ut Jud. 7, 20), item **አላዐለ**፡ Gen. 39, 15. 18; sed Impf. II, 2 **ያሌዕል**፡, Subj. **ያልዕል**፡ Imprt. **አልዕል**፡ (gramm. §. 96, 2), Inf. verb. **አልዒል**፡, Inf. nom. **አልዕሎ**፡ et — **ሎት**፡; sed etiam Impf. **ያላዕል**፡ (3 Reg. 7, 11). 1) *exaltare, elevare, attollere, in altum tollere* manum Gen. 3. 22. 14, 21. 22, 10; 1 Reg. 14, 26. 22, 17; Apoc. 10, 5; cum ለ Prov. 19, 18; faciem, oculos 2 Reg. 2, 22; Gen. 13, 10. 18, 2; 1 Par. 21, 16; vocem Ps. 92, 4; 1 Reg. 30, 4; virgam, baculum Ex. 7, 20. 10, 13 (ውስተ፡ ሰማይ፡); 1 Reg. 14, 27; cornua Ps. 148, 13; arcam Gen. 7, 17; rem humi jacentem tollere Lev. 11, 25; aliquid vel aliquem de loco inferiore in superiorem, ut ancoras Act. 27, 40 rom.; c. እምነ፡ Ps. 9, 14; *sursum tenere* ዘአልዐለ፡ ንዋየ፡ ሐቅሉ፡ (αἴρων) *armiger* 1 Par. 10, 4; አመት፡ ተሐውር፡ ድኅሬሃ፡ አልዒላ፡ ዘፈረ፡ አልባሲሃ፡ እምድር፡ Jsp. p. 279; aliquem in altiore loco ponere, honore, opibus, potentia efferre: ዘያሌዕለኒ፡ እምአለ፡ ቆሙ፡ ላዕሌየ፡ Ps. 17, 52. 88, 19; Job 5, 11. 17, 4; Prov. 4, 8. 14, 34; Jac. 4, 10; አልዐልከዎሙ፡ በእዴየ፡ (ἀντιλαμβάνεσθαι) Hez. 20, 6. 2) *laudibus efferre, extollere* Ps. 33, 3. 117, 27. 144, 1; Dan. 4, 34; Tob. 13, 4. 6; Hen. 39, 9. 12. 61, 11. 12.

ተልዕለ፡ **ተለዐለ**፡ **ተላዐለ**፡ In Perf. forma **ተለዐለ**፡ III, 2 creberrime usitata est, rarissime **ተልዕለ**፡ III, 1 ut Judith 9, 7 var. (vid. gramm. § 97, 2); nonnumquam **ተላዐለ**፡ III, 3 (sed ejusdem sensus, qui stirpi III, 2 convenit) occurrit (ut Gen. 7, 24 F; Joh. 8, 28 rom.; in cod. Laur. Jes. 12, 4. 6. 30, 18. 52, 8); in Imprf. **ይትሌዐል**፡, rarissime **ይትላዐል**፡ (ut Num. 14, 17), in Subj. **ይትለዐል**፡; Inf. verb. **ተልዒል**፡ (Ps. 87, 16); Inf. nom. **ተልዕሎ**፡ et — **ሎት**፡ (Kuf. 11; Phil. 1, 25 Platt; Jac. 1, 9) et **ተላዕሎ**፡ (Phil. 1, 25); pass. et refl.: 1) *se efferre, efferri, tolli, extolli, exaltari*: ይትሌዐል፡ ንስር፡ Job 39, 27; ተለዐለ፡ ማይ፡ ዲበ፡ ኵሉ፡ አድባር፡ ነዋኃት፡ Kuf. 5; Gen. 7, 20; ተለዐለት፡ ታቦት፡ እምነ፡ ምድር፡ Gen. 7, 17; ከመ፡ ዕፀ፡ ቄድሮስ፡ ተለዐልኩ፡ Sir. 24, 13; Hen. 96, 2; ለተልዕሎ፡ ብእሲ፡ ላዕለ፡ ሕዝብ፡ Kuf. 11; ተልዒለከ፡ በልቡናከ፡ (መልዕልተ፡ ከዋክብት፡) Deg.; sensu pass.: Jes. 2, 2; Mich. 4, 1; ተለዐለ፡ ቃሎሙ፡ Jes. 52, 8; ተለ"፡ ቆሙ፡ Hez. 31, 5; Ps. 88, 16. 17; Act. 1, 9; Joh. 8, 29; Matth. 11, 23; comparative: *altiorem, excelsum, exaltatum esse*, ይትሌዐሉ፡ እምኔሆሙ፡ Dan. 6, 2; Num. 14, 17. 24, 7; Ps. 8, 2. 9, 35. 17, 50. 20, 13. 93, 2; et c. Acc.: ዲያቆን፡ ኢይቀርብ፡ ቅድመ፡ ዘይትሌዐሎ፡ *diaconus ne communicet ante eum, qui eo superior est II Can. Nic.* 17. 2) *efferri, augeri, proficere, eminere* in re: ይትሌዐል፡ ወይከብር፡ Jes. 52, 13; Gen. 26, 13; ተለዐለ፡ ላዕለ፡ ኵሎሙ፡ ሰብእ፡ በልቡናሁ፡ ወበጥበቡ፡ Sx. Teq. 6; προκόπτειν 2 Tim. 3, 9; ኮነኒ፡ ተልዕሎ፡ በቲ፡ προκοπὴ ἐγένετό μοι ἐν αὐτῇ Sir. 51, 17; Phil. 1, 25. 3) *laudibus extolli* Ps. 98. 10.

አስተለዐለ፡ IV, 1 *extollere* (verbis): (*regem terrae adspicientes*) ናስተልዕል፡ ሰበዮ፡ ወንነግር፡ ግብሮ፡ Chr. Ta. 28.

አስተላዐለ፡ IV, 3 *alium in erigendo, sublevando adjuvare* (c. Acc. rei sublevatae) Deut. 22. 4.

ልዑል፡ part. *excelsus, altus, editus, sublimis, superior, summus*, de rebus et personis: መንበር፡ ልዑል፡ Jes. 6, 1; ሰማይ፡ ልዑል፡ Prov. 25, 3; ምድር፡ ልዕልት፡ Kuf. 18; Clem. p. 29; ኵሉ፡ ነዋኅ፡ ወልዑል፡ Jes. 2, 12; ዓዲ፡ እዴ፡ ልዑል፡ 9, 12. 10, 4; በመዝራዕት፡ ልዕልት፡ Ex. 6, 1; በእድ፡ ልዕልት፡ 14, 8; c. c. እምነ፡, ዲበ፡, ላዕለ፡ ut: አእምር፡ ሚመጠን፡ ልዑል፡ እምኔከ፡ ደመና፡ Job 35, 5; Ps. 102, 11; እዴሁ፡ ልዕልት፡ ዲበ፡ ኵሉ፡ Jes. 14, 26; ልዑል፡ ውእቱ፡ ላዕለ፡ ኵሉ፡ Ps. 98, 2. Creberrime usurpatur de Deo Dan. ap. 3, 27—64 (*laudibus exaltatus*), ὕψιστος (altissimus, summus) Job 31, 28; Sir. 17, 26. 23, 18; Ps. 12, 6; Luc. 1, 35; 4 Esr. 1, 3. 2, 2. 42; nec non de praepotentibus et dominis terrae Koh. 5, 7; Hen. 38, 4. 62, 1. 7; de angelis Lit. Joh.; ጥቀ፡ ልዑል፡ esse titulum regis Aethiopiae asserit Ludolfus. In specie de *voce*: በልዑል፡ ቃል፡ *alta voce* Jsp. p. 298; cantandum በልዑል፡ ቃል፡ Cod. Mus. Brit. LIV, Nr. 7, a; ከመ፡ ያድምዑ፡ ልዑለ፡ τοῦ ἀκουσθῆναι ποιῆσαι 1 Par. 15, 19. — Rarissime ልዑለ፡ (adv.) idem significat, quod ላዕለ፡ *sursum*, ut ልዑለ፡ እገሪሁ፡ *sursum pedes ejus*, Enc. Mag. 14.

ላዕል፡ subst. *altitudo*, (aliâs ኑኅ፡, vel ቆም፡) Eph. 3, 18; 3 Reg. 6, 6. 19; translate: አንተ፡ ይእቲ፡ ላዕለ፡ ኢየሩሳሌም፡ σὺ ὕψωμα Ιη. Judith 15, 9. a) conjunctum cum pron. suff. ሁ፡, sc. ላዕሉ፡ (vid. gramm. § 163, 2), plerumque praemissis vel praepositione vel pron. relativo, sc. ልብሰቶሙ፡ ዘላዕሉ፡ *vestes* quae supra i. e. *superae* (coelestes) Asc. Jes. 9, 9; ዘላዕሉ፡ ኅሡ፡ Col. 3, 1; ዐጸድ፡ ዘላዕሉ፡ ἡ αὐλὴ ἡ ἐπάνω Jer. 43, 10; እንተ፡ ላዕሉ፡ ኢየሩሳሌም፡ Rel. Bar.; በላዕሉ፡ *supra, desuper* (ἄνω, ἄνωθεν): በሰማይ፡ በላዕሉ፡ Joel 3, 3; Ps. 49, 5; Job 3, 4; Jes. 37, 31; 45, 8; Jer. 4, 28; Asc. Jes. 7, 10; እምላዕሉ፡ (ἄνωθεν) *a summo, desuper* Matth. 27, 51; Hez. 1, 22 (ἐπάνωθεν) Jac. 1, 17. 3, 15; እስከ፡ ላዕሉ፡ Hez. 8, 2 (usque in summum). Etiam in numerandis aetatis annis ላዕሉ፡ adhibetur vice ἐπάνω, *supra* ut: እም ፳ዓም፡ ወላዕሉ፡ እምኔሁ፡ Ex. 39, 3; Num. 1, 3. 26, 2; 2 Esr. 3, 8. Kuf. 49. b) in Acc. loci, tamquam adv. *sursum, supra*: ትኔጽሩ፡ ላዕለ፡ ውስተ፡ ሰማይ፡ Jes. 8, 21. 34, 10; 1 Esr. 9, 47; Gen. 15, 5; Hen. 14, 9; አምላክነ፡ ውስተ፡ ሰማይ፡ ላዕለ፡ Ps. 113, 11; Koh. 5, 1; አንበሮ፡ ላዕለ፡ እምነ፡ አዕርክቲሁ፡ Esth. 3, 1; ከመ፡ ኢይረሲ፡ ክብረ፡ እጓለ፡ እመሕያው፡ ላዕለ፡ እምነ፡ ክብረ፡ እግዚ"፡ Esth. 4, 17 apcr. Nota etiam ወላዕለኒ፡ *et ultra* i. e. *et quae sunt caetera* Marc. 7, 8 rom. c) ላዕለ፡ (Acc. loci et st. c.) usurpatur pro praepositione.

ላዕለ፡ praep. frequentissima [ead. q. עַל, عَلِ, عَلَى, amh. ላይ፡]; pron. suffixa per ê sibi subjungit, ut ላዕሌየ፡, ላዕሌከ፡ caet. (gramm. § 167, 3) 1) *super, supra* (ἐπί et ὑπέρ), et de statu quietis et de motu in superiorem loci partem: ቆመ፡ ዕዝራ፡ ላዕለ፡ መከየድ፡ ዘዕፅ፡ 2 Esr. 18, 4; አዕረፈት፡ በረከት፡ ላዕለ፡ ያዕቆብ፡ ዲበ፡ ርእሱ፡ Sir. 44, 23; ከመ፡ ይኀድር፡ ፍርሀት፡ ዚአሁ፡ ላዕሌክሙ፡ Ex. 20, 20; Rom. 7, 17; ተጽእነ፡ ላዕለ፡ ኪሩቤል፡ Ps. 17, 12; ሰጥሐ፡ ላዕለ፡ *expandere super* 2 Reg. 17, 19; ሐጸረ፡ ላዕለ፡ *circumsepire super* i. e. *sepimento munire* Sir. 28, 24; ተዐየነ፡ ላዕለ፡ *obsidere* 4 Reg. 25, 1; መጽአ፡ መንፈስ፡ እግዚ"፡ ላዕሌየ፡ Hez. 2, 2; መንፈሰ፡ እግዚ"፡ ላዕሌክሙ፡ Rom. 8, 9; 1 Cor. 3, 16; መጽአ፡ ሞት፡ ላዕለ፡ ኵሉ፡ ሰብእ፡ Rom. 5, 12; ነጸረ፡ ላዕለ፡ Gen. 4, 4; ዘይወግር፡ እብነ፡ ላዕሌሁ፡ Sir. 27, 5; ዘረወ፡ ላዕለ፡ Lev. 26, 30; ዘርአ፡

ላዕለ፡ Lev. 18, 20; saepius መጽአ፡ vel በጽሐ፡ላዕለ፡ *supervenit alicui, ei accidit* ut Koh. 8, 14; Matth. 10, 13; etiam de transeundo super aliquid usurpatur ላዕለ፡ (aliâs እንተ፡ላዕለ፡) ut ላዕሌየ፡ኀለፈ፡መቅሠፍትከ፡ Ps. 87, 17. 13, 3. In specie dicitur a) de *vestibus*, quae alicui superindutae sunt, quas gestat: Ruth 3, 15; 1 Reg. 18, 4 (ዐጽፍ፡ ዘላዕሌሁ፡); Hen. 98, 2. b) de re gravi, quae *oneri* est super aliquo; vid. ከብደ፡, ፆዐበ፡; ኮነት፡ እዴሁ፡ላዕለ፡ኢሎፍሊ፡ 1 Reg. 7, 13; ትሕዝብት፡ሞት፡ላዕለ፡ኵሉ፡እጓለ፡እመሕያው፡ Sir. 40, 2; inde de *debito* et *officio*, quod alicui incumbit: ለእመ፡ክህደ፡ተለቃሒ፡ዘበ፡ላዕሌሁ፡ዕዳ፡ F. N. 27; ዘሀለወ፡ላዕሌሁ፡ልቃሕ፡ *qui mutuum debet*, ib.; እስመ፡ላዕሌከ፡ዝነገር፡ 2 Esr. 10, 4; ዘላዕሌሁ፡ማኅተም፡ ἣν ἐπὶ τοῦ δακτυλίου Tob. 1, 22; vid. ሕፉም፡ et ተሐረመ፡; deinde ላዕለ፡እዴ፡በእሲ፡ vel ላዕለ፡ nudum significat *ejus munere, eo duce, sub ejus auspiciis*: ላዕለ፡እዴሁ፡ δι' αὐτοῦ 1 Petr. 1, 21 Platt; (Hierosolyma diruta sunt imperante Vespasiano) ላዕለ፡እዴ፡ወልዱ፡ጢጦስ፡ Abush. 19; ላዕለ፡ይታመር፡ ἐν χειρὶ Ἰθάμαρ Num. 4, 33. 7, 8; ላዕለ፡እምሐው፡ይትዐቀብ፡ ὑπὸ ἐπιτρόπους ἐστί Gal. 4, 2. c) de *superaddendo ad* aliquid: Lev. 5, 16. 27, 13; ከመ፡ኢትንሣእ፡ብእሲተ፡ላዕሌሆን፡ Gen. 31, 50. d) ut in sermone arab., de *conditione*, cui pactum superinstruitur: ወተካየዶ፡ላዕለዝ፡ *et sub hac conditione foedus cum eo fecit* Jsp. p. 312. e) *ex adverso, e regione* (ductum de imminendo super rem) Gen. 2, 14. f) *de imperio in* alios et de *praestantia super* alios, ut: ነግሠ፡ላዕለ፡ q. v., ተሠይመ፡ላዕለ፡ q. v.; ቆመ፡ላዕለ፡ Ruth 2, 5. 6; አንተ፡ኩን፡ላዕለ፡ኵሉ፡ቤትየ፡ Gen. 41, 40; ሢሞ፡ላዕለ፡ 41, 33; Num. 10, 14 seq.; 18, 2; 2 Reg. 20, 23. 24; በእንተ፡ክብረ፡ቀሲስ፡ላዕለ፡ከልኣን፡ *de praestantia sacerdotis super alios*, Can. Nic. 18. g) rarius de objecto sermonis (*de*): ላዕሌክሙ፡ተነበየ፡ περὶ ὑμῶν *de vobis*, Matth. 15, 7; ግሙራ፡ኢተሰምዐ፡ነገር፡ዘከመዝ፡ላዕለ፡ሰስና፡ Dan. ap. 1, 27, scilicet ubi sermo de aliquo idem est ac sermo contra aliquem; inde ሠሐቀ፡ et ተሳለቀ፡ላዕለ፡ q. v., ገብረ፡ዝንጓ፡ላዕለ፡ q. v. h) rarius de causa (*ob, propter* ἐπί c. Dat.): ኢትትላጸዩ፡ርእሰክሙ፡ላዕለ፡ዘሞተ፡ ἐπὶ νεκρῷ Lev. 21, 5; Mich. 1, 16; 2 Reg. 1, 24. 26. 2) confinii et propinquitatis vim habet *ad, apud, in* (germ. *an* et *bei*): ላዕለ፡በሐር፡ *ad mare* Jos. 16, 3; አልቦ፡ሥርወ፡ላዕሌሁ፡ *in eo* Matth. 13, 21; እመ፡ኀበእኩ፡ላዕሌከ፡ παρὰ σεαυτῷ Prov. 2, 1; ከመ፡አርኢ፡ኀይልየ፡ላዕሌከ፡ ἐν σοὶ Rom. 9, 17; ብንያም፡በከየ፡ላዕለ፡ክሣዱ፡ Gen. 45, 14; saepius ኀደረ፡ላዕለ፡ብእሲ፡ ubi Graecus habet ἐν τινι ut Rom. 7, 17. 18; Col. 2, 9; ሚላዕሌነ፡ τί πρὸς ἡμᾶς Matth. 27, 4; Joh. 21, 22. 23. 3) de fine, in quem actione intenditur: *in, ad*, maxime *contra, adversus* et *erga* (*Dat. commodi et incommodi*); frequentissimus est hic praepositionis usus: እመ፡መላሕከ፡መጥበሕተ፡ላዕለ፡ዐርክከ፡ Sir. 22, 21; ይሔሊዩ፡እኩየ፡ላዕለ፡እግዚ፡ Job 1, 5; ንበብ፡ቃለ፡ላዕለ፡እግዚ፡ 2, 9; ዐርገ፡ላዕለ፡አህጉር፡ Jes. 36, 1; ናሁ፡አነ፡ላዕሌከ፡ Jer. 21, 13; እደዊሁ፡ላዕለ፡ኵሉ፡ Gen. 16, 12. 50, 20; አለ፡የኀሥሡ፡ላዕለ፡እግዚእየ፡እኪተ፡ 1 Reg. 18, 4; ቆሙ፡ላዕሌየ፡ Ps. 3, 6; praeterea vid. verba አሕሠመ፡, አስምዐ፡, ገብረ፡, አበሰ፡, ጌገየ፡, ተምዐ፡, verba *dimicandi* et alia; in bonam partem: ዘንተ፡ጽድቀ፡ግበሪ፡ላዕሌየ፡ Gen. 20, 13; ያሤኒ፡ላዕሌኪ፡ Judith 10, 16. ግበሩ፡ምጽዋተ፡ወምሕረተ፡ላዕለ፡ቢጽክሙ፡ Zach. 7, 9; ይኩኑን፡ማህለ፡ላዕሌሆሙ፡ Hen. 1, 8. ይጼሊ፡ላዕሌከ፡ περὶ σοῦ Gen. 20, 7. But ut

በእንተ፡ምንት፡ገብረ፡እግዚ፡ላዕሌነ፡ዘንተ፡ ἡμῖν Jer. 5, 19; ከመ፡ትሠኒ፡ላዕሌኪ፡ ἵνα εὖ γένηταί σοι Ruth 3, 1; ኄራነ፡ኮኑ፡ላዕሌነ፡ 1 Reg. 25, 15. Dicunt: እኩይ፡ላዕሌየ፡ *mihi displicet* Koh. 2, 17; ተኈለቈት፡ኀጢአት፡ላዕለ፡ኵሉ፡ *peccatum omnibus annumeratum est* Rom. 5, 12; ጸሐፈ፡ላዕለ፡ *assignare alicui* Luc. 16, 6; Hen. 10, 8. — ላዕለ፡ creberrime componitur cum በ፡ et እንተ፡ et እምነ፡

በላዕለ፡ easdem fere significationes habet, quas simplex ላዕለ፡; sed magis de statu *quiescendi super* et *adhaerendi ad* aliquid, quam de *motu ad* aliquid dicitur: *super, in, ad, apud* (vid. ላዕለ፡ Nr. 2): እለ፡ተወልዱ፡በላዕሌሃ፡(ለምድር፡) *qui super terram* i. e. *in terra nati* sunt 4 Esr. 10, 13; በላዕሉ፡ *in superficie ejus* Hen. 28, 2 (quod, cum pron. suff. non per ē subjunctum sit, etiam ad ላዕል፡ Subst. referri potest); መጽአ፡ማየ፡አይኅ፡በላዕለ፡ምድር፡ Gen. 7, 10 (ላዕለ፡ in commate 6). ይገብር፡(ሕግየ፡) ፍሬ፡በላዕሌክሙ፡ *in vobis* (tamquam semen vobis superinjectum) 4 Esr. 9, 31; Ruth 4, 12; Hen. 15, 5; እብላዕ፡በላዕለ፡እዴሃ፡ ἐκ τῶν χειρῶν αὐτῆς 2 Reg. 13, 5 (ውስተ፡ in commate 6); ኢተረክበ፡ዐመፃ፡በላዕሌየ፡ *apud me, in me* Ps. 16, 4; Gen. 44, 17; ምንተ፡ርኢክ፡በላዕሌየ፡ Kuf. 35; Jer. 2, 5; Hez. 28, 15; Rom. 1, 13; Mich. 1, 13; እግዚ፡ይሴብሕ፡በላዕለ፡ትሑታን፡ Sir. 3, 20; 4 Esr. 6, 55; ልቦሙ፡በላዕሌሆሙ፡ Jos. 19, 1. 3; ተቀጥቀጠኒ፡ልብየ፡በላዕሌየ፡ Jer. 23, 9; Thren. 3, 20; ዘትግዕዝ፡በላዕለ፡በዕድ፡ Rom. 2, 1; ከመ፡ያርኢ፡ጽድቆ፡በላዕለ፡እለ፡ Rom. 3, 25. 4, 11. 8, 29; ዘሰማዕከ፡በላዕሌየ፡ παρ' ἐμοῦ *apud me* i. e. *a me* 2 Tim. 2, 2 (cfr. በኀበ፡). Praeterea nota a) በላዕለ፡ *aliquo duce* (cfr. ላዕለ፡ Nr. 1, b) et *per* በላዕለ፡ሙሴ፡ διὰ Μωυσῆ Jos. 20, 2; ዘይትገበር፡በላዕሌሁ፡ ὑπ' αὐτοῦ Luc. 13, 17; እለ፡በላዕሌሆሙ፡ δι' ὧν 1 Cor. 3, 5; ዘበላዕሌሁ፡ይትሜጠውዎ፡ δι' οὗ Matth. 26, 24; Marc. 14, 21; መንፈስ፡ይትናገር፡በላዕሌክሙ፡ ἐν ὑμῖν *in vobis* et *per vos* Matth. 10, 20; Asc. Jes. 1, 7. b) *contra, adversus*: ይቀውሙ፡በላዕሌከ፡ Hez. 2, 6; ዘኢይነሥእ፡ሕልያነ፡በላዕለ፡ንጹሕ፡ Ps. 14,6; Ex. 16, 2; Num. 17, 20. — Aliis in locutionibus ላዕለ፡ et በላዕለ፡ permutantur, ut እስከ፡አመ፡ዝንጓ፡ዐቢይ፡በላዕሌሆሙ፡ Hen. 22, 4; ንሕነ፡ንሰግዶ፡ሠናየ፡በላዕሌኪ፡ Tob. 10, 12; ኃጥእ፡ይዌስክ፡ኀጢአተ፡በላዕለ፡ኀጣውኢሁ፡ Sir. 7, 23.

እንተ፡ላዕለ፡ dicitur de transeundo *super, per trans* aliquid: Ps. 41, 10; Num. 20, 17. 20; Lev. 20, 17.

እምላዕለ፡ (ܡܢ ܥܠ) de recedendo ab eo, in quo vel super quo vel apud quem fuit res vel persona: *desuper, ab, ex*: ወፅአ፡ጋኔን፡እምላዕሌሁ፡ Matth. 17, 18; ግድፍ፡እምላዕሌከ፡ 18, 9; Hez. 18, 31; Hebr. 12, 1; Gen. 27, 40; አእትት፡አልባሰ፡ርሱሐ፡እምላዕሌሁ፡ Zach. 3, 4; እምላዕሌሆሙ፡ተወልደ፡ክርስቶስ፡በሥጋ፡ *ex iis* Rom. 9, 5; Matth. 1, 16; etiam de *auctore* Sir. 23, 23; ንግእ፡እምላዕሌየ፡ Gen. 21, 30 (aliâs እምኀበ፡); Ex. 25, 3.

ሉዓሌ፡ subst. 1) *altitudo, celsitudo, loca sublimia*: ሉዓሌ፡ዐቢይ፡ ὕψη μεγάλα Koh. 10, 6; ዘወረወ፡ነፍሶ፡እመ ልዕልተ፡ሉዓሌ፡ይመውት፡ (qui se de fastigio-turris-praecipitat) Jsp. p. 375; ያእምር፡ሉዓሌሁ፡ለሰማይ፡ Lit. 172, 1. (Christus sedet) ውስተ፡ሉዓሌ፡ ἐν ὑψηλοῖς Chr. ho. 1. 2) *elatio, encomium*. Lud. e Lit. mss.

ልዕልና፡ (a ልዑል፡) subst. m. et fem.: 1) *altitudo, celsitudo*, ያእምር፡ኀይለ፡ልዕልና፡ሰማያት፡ δύναμιν ὕψους οὐρανοῦ Sir. 17, 32; Hen. 18, 3. 93, 14; ገነት፡በእንተ፡ልዕል

ናሁ፡እምድር፡ይሰመይ፡ሰማየ፡ Phlx. 7; ልዕልናሁ፡ለውእቱ፡ (ዳግም፡) ሰማይ፡ይከውን፡ከመ፡እምድር፡ለምጽናዕ፡ Asc. Jes. 7, 18. 28; Dei Ps. 11, 9; Jes. 19, 16 (gloss.); ልዕልና፡መግዘራእትከ፡ Deut. 3, 24; በከመ፡ዕበየ፡ልዕልናከ፡ Mavâs. 15. 2) *fastus, superbia* የኀስር፡ልዕልና፡እጓለ፡እመሕያው፡ (ὕψος) Jes. 2, 11; (ὕβρις) 2, 17.

ላዕላይ፡ (rarius ላዕላዊ፡) f. ላዕላይት፡ adj. *superior, summus, celsus, elatus, altus:* Gen. 22, 2; ላዕላይ፡ማኅደር፡ *contignatio summa,* Clem. p. 23; ላዕላይ፡ፍኖት፡ ἡ ἄνω ὁδός Jes. 7, 3; Ps. 73, 6; ምጥማቃት፡ላዕላይ፡ κολυμβήθρα ἡ ἄνω Jes. 36, 2; ላዕላይ፡ገበሁ፡ Hez. 41, 7; 2 Esr. 13, 25; ሀገር፡ታሕታይት፡ወላዕላይት፡ 1 Par. 7, 24; 2 Par. 8, 5; ሐነጸ፡አንቀጸ፡ላዕላየ፡ (v. ላዕሌየ፡) 4 Reg. 15, 35; ላዕላይ፡ደወለ፡ግብጽ፡ Tob. 8, 3 vel ላዕላይ፡ግብጽ፡ Sx. Masc. 7 (*Aegyptus superior*); Act. 19, 1.

ላዕልይ፡ et ለዓሊ፡ id. Jud. 1, 35 annot.

ልዑላዊ፡ et ሉዐላዊ፡ adj. rel., is qui ad altum vel superiorem pertinet, *superior, summus, desuper veniens:* ልዑላዊ፡ወመትሕታዊ፡ Phlx. 175; ኀይላት፡ልዑላውያን፡ *copiae* (angelorum) *in superis degentes* Chr. ho. 3; ረድኤት፡ሉዐላዊት፡ ἡ ἄνωθεν βοήθεια Chr. Ta. 12; መሐላ፡ሉዐላዊ፡ወማእከላዊ፡ወዘይቴሐት፡እምኔሆሙ፡ F. M. 22, 5; Hez. 42, 5.

መልዕል፡ part. (II, 2): *sublevans, exaltans:* መልዕለ፡ርእስየ፡ ὑψῶν τὴν κεφαλήν μου Ps. 3, 3; Mavâs. 45; Kid. f. 36; Kedr. f. 43; etiam de femina dicitur: (ወለቱ፡ጴጥሮስ፡) መልዕለ፡ርእስነ፡ Sx. Hed. 17.

መልዐሊ፡ n. ag.: *exaltator:* እግዚ" ፡መልዐሌ፡ትሑታን፡ Macc. f. 17.

ምልዓል፡ subst.: *locus elatus* vel *summus, fastigium:* ምልዓለ፡ርእስየ፡ *culmen capitis mei,* Lud. ex Org.

መልዕልት፡ subst. 1) *locus editus, altus; altitudo; cacumen, fastigium:* አዕረጎ፡ውስተ፡መልዕልተ፡ምድር፡ ὕψος τῆς γῆς Sir. 46, 9; Mich. 1, 3; Ps. 17, 36; Cant. 7, 9; እመልዕልት፡ይሬእዩ፡ Koh. 12, 5; Ex. 25, 20; in acc. loci: ቁንሥኢ፡ወቁሚ፡መልዕልተ፡ ἐπὶ τοῦ ὑψηλοῦ Bar. 5, 5; Deut. 28, 13. Inde 2) *praep.*

መልዕልተ፡ praep., quae pron. suffixa vel per *ê* vel sine *ê* sibi subjungit (gramm. § 167, 3): *in superiore parte* rei, *supra, super* (ἐπάνω, ὑπεράνω): ጽልመት፡መልዕልተ፡ቀላይ፡ Gen. 1, 2; መልዕልተ፡ምድር፡ 7, 24; Luc. 9, 49; ይትሌዐል፡መልዕልተ፡አውግር፡ Jes. 2, 2; አንሶሰውኩ፡መልዕልተ፡ማዕበለ፡ባሕር፡ Sir. 24, 6; Gen. 22, 9; Eph. 1, 21; Ps. 139, 8. 148, 4; Jes. 10, 9. 14, 13; Judith 1, 10; Dan. 12, 6. 7; Hez. 10, 1; አቅነቶ፡መልዕልተ፡ልብሱ፡ሰይፈ፡ 1 Reg. 17, 39; Ex. 25, 20. 21; Deut. 28, 1; per Hebraismum: ቆመ፡መልዕልቴሁ፡ *stetit supra eum* i. e. *coram eo* Gen. 18, 2; Judith 13, 7; መልዕልተ፡ኀበ፡ ἐπάνω οὗ Matth. 2, 9; nonnumquam *ultra:* (*Deus trinus ait:*) አልቦ፡ዘይትማሰለነ፡እስመ፡መልዕልተ፡አምሳል፡ንሕነ፡ *ultra similitudinem* i. e. *similitudine superiores sumus,* Clem. f. 48.

ላዕልዐ፡ (etiam ላእልአ፡) rad. inus., quae hebr. לָעַג, syr. ܠܥܓ et ܠܥܠܥ, arb. لَغْلَغَ, لَخْلَخَ et لَغَا sonat, et *balbutire,* vel *barbare loqui* significat. Hinc

ተላዕልዐ፡ III, 1 *balbutire:* እንዘ፡ይትለዐላዕ፡በልሳን፡ወይድህክ፡በነቢበ፡ፊደላት፡ ψελλίζων καὶ τὰ στοιχεῖα καταλέγων Chr. Ta. 27; Fid. Jac. Bar.

ላዕላዕ፡ adj. *balbus, blaesus:* ጸያፍ፡ወላዕላዐ፡ልሳን፡አነ፡ Ex. 4, 10; ለበሃማን፡ወለጸያፋን፡ወላዕላዓን፡ረሰዮሙ፡(ክርስቶስ፡) ይትናገሩ፡ርቱዐ፡ Clem. f. 233; ላዕላዐ፡ልሳን፡ (sc. *clericum constituere non licet*) saepius in *Can. ecclesiasticis* ut Clem. f. 85; Kid. f. 17; etiam: ላዕልዐ፡ልሳን፡ Fid. Jac. Bar. — *Voc. Ae.:* ላዕላዕ፡ለታት፡ዘ፡ለምበዳ፡; *aliud:* ላዕላዕ፡ዘ፡ለምንብዳ ።

ለዐት፡ (v. ላዐት፡) subst. *capulus* gladii Jud. 3, 22. — De etymo suspicor, permutatis literis ለ et ነ (sicut in ለሐወ፡, ለትኍ፡) ለዓት፡ repetendum esse e voce ለዐተ፡ i. q. نَعَثَ *cepit manu* rem (cogn. cum نَعَشَ *elevavit, sustulit*).

ለይ፡ *coccum* vid. supra sub ለወየ፡ c. 54.

ሌለየ፡ quadrl. I. [reduplicatum e simplici ለየ፡, quod Amharenses in usu habent (vid. etiam መለየ፡); huic ut cognato ለወወ፡ (vid. supra c. 53) prima notio *flectendi* et *inclinandi* inest (cfr. لَوَى et وَلِيَ). Ab hac primaria notione derivantur 1) *adhaerere, propinquum, adjunctum esse* وَلِيَ לָוָה 2) *avertere, declinare, retrocedere* ut لَوَى c. عَنْ *devertit* et *occultavit,* وَلَّى c. عَنْ II. V. (et تَوَلَّى) *retrocessit* III *separavit alios ab aliis*; inde ሌለየ፡ reduplicatum *duas* vel *plures res a se invicem avertere* i. e. *separare.* Vicinum est ለፈየ፡ q. v.] 1) *a se invicem separare, dividere, disjungere, dissociare:* ይሌሊ፡ሥርወ፡እመሌሊት፡ Hbr. 4, 12; ዘሌሌከ፡ τὰ διχοτομήματα Ex. 29, 17; Hen. 82, 11; ከመ፡እፍልጥ፡ወእሌሊ፡ Luc. 12, 51 rom.; ሌለዮሙ፡ለሠራዊት፡ (διεχώρισεν) 2 Par. 25, 10; ይሌሊ፡አዕርክተ፡ διαχωρίζει φίλους Prov. 16, 28. 17, 9. 2) *distinguere, secernere, discrimen facere* (inter plures): ኢፈለጠ፡ወኢሌለየ፡ (οὐ γάρ ἐστι διαστολή) Rom. 3, 23; ወሌለዮ፡እግዚ"፡(ለእጓለ፡እመሕያው፡) *discrimina inter eos fecit* Sir. 36, 11; (*eleemosynas largiamur*) እንዘ፡ኢንሌሊ፡ጽኑሳነ፡ (non distinguentes inter egenum et alios) Chr. Ta. 10; ይሌሊ፡ማእከሎሙ፡ ib. 17. *Voc. Ae.:* ፈለጠ፡ፈለየ፡ሌለየ፡ዘ፡ለየ፡; *aliud:* ፈለጠ፡ሌለየ፡ገለየ፡ፈለየ፡አሰሰለ፡አዕለወ፡በዐደ፡ሰዘየ፡ለዘየ፡ነከረ፡ብ፡ለየ ።

አሌለየ፡ II *separandum curare:* 2 Par. 25, 10 (ubi var. lect. አሌለዮሙ፡ pro ሌለዮሙ፡ occurrit).

ተሌለየ፡ III, 1 refl. et pass.: *separari, disjungi, sejungi, dividi* vel *separatum esse:* ተሌለይ፡እምኔየ፡ Gen. 13, 9. 14; Hen. 89, 38; ወኢይትሌለዩ፡ኢነጐድጓድ፡ወኢመብረቅ፡ Hen. 60, 14; ተሌለዩ፡፩፩ምስለ፡ካልኡ፡ Gen. 13, 11; እሮ፡ተሌለዩ፡ Hen. 60, 9. 71, 16; 2 Reg. 1, 23; (*moribundus dicit:*) ናሁ፡እትሌለይ፡እምኀቤሆሙ፡አኀዝማድየ፡ Genz. f. 2; ተሌለየ፡ማእስ፡እምዐጽም፡ Enc.

ሊሉይ፡ part., fem. ሊሊት፡ *separatus, divisus, diversus, discretus:* ሊሉየ፡ሕብር፡ (אֲשֶׁר לֹא הִרְקָמָה) Hez. 17, 3 vrs. alt.; ይፈልጡ፡ሊሉየ፡በዘዘዚአሁ፡ *Nestoriani unum Christum in duos discretos dividunt* Cyr. ad Th. f. 8; ተአኀ

ዎ፡ ፩ነፍስ፡ ውእቱ፡ በሥጋ፡ ፍሉጥ፡ ወሊሉይ፡ (definitio amicitiae) Fal. f. 13; ሊሉይ፡ እምነ፡ ብእሲቱ፡ Enc.

ሊላይ፡ subst. *separatio, disjunctio:* ዘእንበለ፡ ፍልጠት፡ ወዘእንበለ፡ ሊላይ፡ M. M. f. 387 (in append.).

መሌሊት፡ subst., Plur. መለያልይ፡, Pl. Plur. መለያልያት፡ pars corporis separabilis i. e. *membrum, artus,* nec non locus, quo et junguntur et separantur singula membra i. e. *articulus, junctura membrorum:* ገመዷ፡ መሌሊቶሙ፡ ከመ፡ ሥጋ፡ Mich. 3, 3; መተረ፡ (አልህምተ፡) በበመለያልይሆሙ፡ 1 Reg. 11, 7; Lev. 1, 6; ትጠብሑ፡ በበመሌሊቱ፡ Ex. 29, 17; አስተጋብኡሙ፡ ለአዕጽምት፡ ውስተ፡ መለያልዩ፡ ዘዘዚአሆሙ፡ Hez. 37, 7; Job 9, 28. 31, 12; 4 Esr. 8, 12. 14; Rom. 12, 4; Hbr. 4, 12; 1 Cor. 12, 12. 14. 18 rom., መለያልየ፡ አዕጽምቲሁ፡ Jud. 19, 29; መሌሊተ፡ ሐቌሁ፡ οἱ σύνδεσμοι τῆς ὀσφύος αὐτοῦ Dan. 5, 6; μηροί (?) Hez. 21, 7; መለያልያት፡ ኀቡረ፡ *omnia membra simul,* Chr. Ta. 5. [Amh.: ብልት፡].

ሌሊት፡ *nox* vid. supra c. 52 sub ለወለ፡

አሌለየ፡ *noctem transigere* vid. supra c. 52 sub ለወለ፡

ሊሉ፡ *noctua* vid. supra c. 53 sub ለወለ፡

ለገመ፡ rad. inus., cujus prima vis in *lingendo, gustando, comedendo* fuisse videtur, coll. talm. לְגִימָה *gustatio, comessatio,* לוּגְמָא *bucca;* syr. ܠܓܡܐ *mandibula, maxilla; frenum, habena;* arab. لِجَام (aeth. et amh. ልጓም፡) id quod ori inseritur i. e. frenum.

ልጓም፡ subst., Pl. ልጓማት፡, rarius አልጓም፡ 1) *frenum, habena* (χαλινός) Ps. 31, 12; Jes. 37, 29; 4 Reg. 19, 28; Hab. 3, 14; Zach. 14, 20; Hen. 60, 15; ፈነወ፡ ልጓመ፡ ለገጽየ፡ Job 30, 11; እወዲ፡ ልጓመ፡ ውስተ፡ መላትሒከ፡ Hez. 38, 4; ለአፍራስ፡ ንወዲ፡ ልጓመ፡ ውስተ፡ አፉሆን፡ Jac. 3, 3. 2; ልጓመ፡ ፈረስ፡ Apoc. 14, 20; ይፈትሕ፡ ልጓማተ፡ ጽኑዓን፡ Hen. 46, 4; de አልጓም፡ vid. አድረገ፡ 2) *retinaculum, vinculum:* Act. 27, 40 rom. (ምሕዳፍ፡ ወልጓማት፡ ሐመር፡ τὰς ζευκτηρίας τῶν πηδαλίων). — Hinc denominantur

ለጎመ፡ I, 1 Subj. ይልጕም፡ *infrenare, frenare, refrenare, coërcere:* ንኅንታ፡ ለነፍስነ፡ ወንልጕማ፡ ከመ፡ ፈረስ፡ ኀያል፡ ወድሩክ፡ (ἄγξον τὴν ψυχὴν καὶ ἐπίδες αὐτῇ κημόν) Chr. Ta. 31; ለከናፍር፡ እለ፡ ነበበ፡ ስብሐታተ፡ እርመሞን፡ ሞት፡ ወለጎሞን፡ በልጓም፡ ዘኢይትበተክ፡ Genz. f. 75; ትዕግሥት፡ ይልጕም፡ መዐተ፡ Fal. f. 28; ልጕም፡ ልሳነከ፡ ከመ፡ ኢትትከዝ፡ ድኅረ፡ ib. f. 24; አፉሁ፡ ይነብብ፡ ዐቢያተ፡ ወአልቦ፡ ዘይልጕሞ፡ Chr. Ta. 2; (Elias) ለጕመ፡ (sic apud Lud.) ሰማየ፡ ከመ፡ ኢያዘንብ፡ ዝናመ፡ Org.

አልጎመ፡ II, 1 *freno cohibere, refrenare:* ዘኢያለጕሞ፡ ለልሳኑ፡ Jac. 1, 26; በንጽሕ፡ (*castitate*) አልጎሙ፡ ሥጋሆሙ፡ Hom. Severiani Gab. in Cyr. f. 122.

ተለጕመ፡ III, 1 *frenari, refrenari, coërceri:* ናሁ፡ (በሞት፡) ተለጕመ፡ ዘ.ማ፡ መሰንቆ፡ ጥዑም፡ Genz. f. 103; ተለጕሞ፡ ልሳን፡ (Infin.) Chr. Ta. 24.

ሊጊር፡ Ex. 36, 19 et

ለጊርዮን፡ Ex. 28, 19; Hez. 28, 13 (etiam ለግርዮን፡ Cod. Abb. CXVII in Ex. 36, 19) est nomen gemmae λιγύριον, *ligurius.* — Vid. በልግር፡

ለገበ፡ radix spuria. Ab ea R. Laurence, assentiente Gesenio in Ullmann et Umbreit Studien und Kritiken 1830. p. 244, repetierunt መልገብት፡ Asc. Jes. 3, 6, et ለገበ፡ et ለጕመ፡ variatas ejusdem radicis formas esse censuerunt. Sed fragmentum Ascensionis, ab A. Maio inventum et a Niebuhrio emendatum exhibet *galeagra* ([illegible]), quare equidem haud dubito, quin መልገብት፡ errore calami pro መግለብት፡ exscriptum sit, q. v.

ልገት፡ *tugurium* vid. sub ወለገ፡

ልጐት፡ *abyssus* vid. sub ለገገ፡

ለግን፡ Lev. 2, 4 est graecum λάγανον *laganum.*

ልጕን፡ est *mensurae* genus, *vas majus:* „*sale complevit primo* ጽህርት፡, *deinde* ጋንአ፡, *denique* ልጕን፡" Gad. T. H. [cfr. arm. לְגִינָא, לְגִינְתָא; ܠܓܝܢܐ λάγηνος vel λάγυνος, *lagena;* vid. etiam supra c. 50 ልኩንት፡]

ልግንት፡ a me nusquam nisi in *Vocabulariis* repertum est a) ልግንት፡ ብ፡ ገንፎ፡ ad ለግን፡ referendum videtur; b) ልግንት፡ ዘ፡ ቀርፎ፡ cum ልጕን፡ conferendum est; c) ልግንት፡ ዘ፡ ማማ፡ obscurum est, cum quid ማማ፡ sit lexica Amharica non doceant.

ሌጌዎን፡ vel ሌግዎን፡ est λεγεών, *legio;* nomen daemonis Marc. 5, 9; Luc. 8, 30.

ሎግዮን፡ vel ሎግዮ፡ vel ሎጊዮን፡ est graecum λογεῖον, *rationale* (hebr. חֹשֶׁן): ልብሰ፡ ሎግዮን፡ Ex. 36, 15. 22; Lev. 8, 8; Sir. 45, 10; praeterea in recentiori Pentateuchi versione Ex. 25, 7. 28, 4. 15. 22. 23. 35. 8.

ለገገ፡ rad. inus.; sc. لجّ, quod in derivatis de *profunditate aquae* vel *maris* usurpatur. Hinc

ልጐት፡ (passim ልጎት፡ et ልጕት፡) subst. [id, quod arab. لُجّ *magna moles* aquae, *medium* et *profundum* maris, *abyssus,* لُجَّة *magna moles* aquae] Plur. ልጐታት፡ *profundum maris, salum, vorago, abyssus:* ὁ βυθός Ps. 106, 24; 4 Esr. 12, 49; ልጐተ፡ ባሕር፡ πέλαγος τῆς θαλάσσης Matth. 18, 6; 4 Esr. 13, 54; Hen. 60, 7. 9; ልጐታተ፡ አብሕርት፡ Kuf. 2; አበርሀ፡ ልጐታተ፡ ወአገሥሥ፡ ቀላያተ፡ Clem. f. 83. — Voc. Ae.: ልጐት፡ ዘ፡ ጎገር፡ (v. ጎገር, ጎገረ፡).

ልጥር፡ subst. λίτρα (ܠܝܛܪܐ ליטרא رِطْل); pondus est, communi Abyssinorum usu receptum, de quo Voc. Ae.: ልጥር፡ ዘ፡ ፲ወ፪ ወቄት፡ i. e. *duodecim uncias continens* (consentiente Isenbergio in lex. amh. p. 12): ምእት፡ ልጥር፡ Joh. 19, 39; ነሥአት፡ ዕፍረተ፡ ልጥረ፡ λίτραν μύρου 12, 3; ፲፪ ልጥረ፡ ወርቅ፡ χρυσοῦ λίτραι Chr. Ta. 20; (*stipendium ei statuit*) ፫፻ ልጥረ፡ ብሩር፡ Gad. T. H.; Sx. Masc. 18. Pl. ልጥራት፡ Sx. Mag. 13. — In Rad. Abb.: ለጠረ፡ ብ፡ መዘነ፡ (cfr. رَطْل).

ልጥር፡ var. **ረጥር፡**, est corruptum e **ርጢን፡** (q. v.) ῥητίνη Gen. 43, 11.

ሊጠን፡ (pro **ሊጣን፡**) λιτανεία *supplicatio* Cod. Mus. Brit. XXI (in Catalogo p. 24, ubi **ሊጣን፡** imprimendum curavimus, contra libri ms. auctoritatem).

ሎጣዊ፡ qui ad Lothum vel Lothi populum pertinet i. e. *Sodomita, qui rem habet cum mare*, ex arabico loquendi usu: **ሎጣውያን፡ ዘውእቶሙ፡ እለ፡ ይዜምዉ፡ ተባዕተ፡** F. M. 7. 3. 5.

ለጽለጸ፡ rad. inus. Conveniunt arab. لَصْلَصَ *commovit*, لَطْلَطَ *huc illuc movit torsitque se serpens*; تَلَزَّزَ *commotus fuit*, تَلَتَّتَ *incertus, inconstans fuit.* Hinc

ለጽሊጽ፡ subst. *lingua* vel *examen bilancis*: **ከመ፡ ግምጻት፡ ለጽሊጸ፡ መዳልው፡** ὡς ῥοπὴ ζυγοῦ Prov. 16, 11; **ከመ፡ ለጽሊጸ፡** (v. **ልሳነ፡ ለጽሊጸ፡**) **መዳልው፡** ὡς ῥοπὴ ἐκ πλαστίγγων Sap. 11, 23.

ልጽላጼ፡ subst. *nutatio, fluctuatio* bilancis Sap. 11, 23 var. (pro **ለጽሊጽ፡** q. v.).

ለጸቀ፡ I, 1 [id., q. arab. لَصِقَ *adhaesit, conjunctus fuit*; لَزِقَ, لَسِقَ, لَحِجَ id.] *adhaerere, conjunctum* vel *affixum esse*: **እስከ፡ ለጸቀ፡ ሥጋሁ፡ ዲበ፡ ዐጽሙ፡** Sx. Masc. 14; **እንዘ፡ ይለጽቅ፡** *affixus, insertus* Ex. 26, 28; **ጠግበ፡ ወለጸቀ፡ ምስለ፡ መንበሩ፡** Sx. Genb. 6 Enc.

አልጸቀ፡ II, 1 1) *propius admovere, proximum reddere* aliquem vel alqd.: **ቃለጽቆሙ፡ ለርኁቃን፡** Lit. Joh. 2) *prope esse ad* (cfr. أَقْرَبَ, הִקְרִיב), *parum abesse ut, prope accedere, appropinquare, instare*; de loco: **አልጺቆ፡ ኀበ፡ ቤቱ፡** Luc. 7, 6: **አልጺቆ፡ ለኢየሩሳሌም፡** Marc. 11, 1; **አልጸቀ፡ መንገለ፡** (Platt: **ለ**) **ሀገር፡** Act. 9, 3 rom.; **አልጺቆ፡ ይብእ፡ ሀገረ፡** Jon. 3, 4: **አልጸቀ፡ ዘያጸድቀኒ፡** Jes. 50, 8; de tempore: **አልጸቀት፡ ዘኀኔክሙ፡** Jes. 41, 21. 56, 1; **አልጸቀት፡ ዕለተ፡ እግዚ፡** Joel 1, 15; Hez. 9, 1. 30, 3; Joh. 6, 8; **ሕይወትኒ፡ አልጸቀት፡ ለመቃብር፡** Sir. 51, 6; c. c. **ለ** et Infin., ut **አልጸቀት፡ ነፍሱ፡ ለመዊት፡** Job 33, 22; Jes. 39, 1; **አልጸቀት፡ ለወሊድ፡** Jes. 26, 17, vel c. Subj. verbi: **አልጸቀት፡ ትምጻእ፡ ዕለት፡** Jer. 31, 16; Judith 11, 12; Jes. 38, 12; 4 Esr. 4, 21; Ps. 21, 11; Marc. 5, 23; **አልጸቀት፡ ትግእ፡ ነፍሳ፡** Gen. 35, 18.

ተላጸቀ፡ III, 3 *inter se connexum esse, cohaerere, confinem esse, se applicare, amplexari, adhaerescere, perseverare* in re: **እለ፡ ይትላጸቃ፡ በበይናቲሆን፡** Ex. 28, 7; (*sicarius*) **ሶበ፡ ይትላጸቆ፡ ብእሲ፡ ወየሐውር፡ በገቦሁ፡ ይረግዞ፡** Jsp. p. 343; **ይትላጸቅ፡ ረድእ፡ ለመምህሩ፡** συνάπτοιτο δ' ἂν καὶ μαθητὴς διδασκάλῳ Cyr. c. Pall. f. 76; **ነፍሱ፡ ትትላጸቅ፡ ምስለ፡ እግዚ፡** Chr. Ta. 28; **በተቃርቦ፡ ወበተላጽቆ፡ ተደመሮ፡ ለእግዚ፡ ቃል፡** σχετικῶς συνημμένος τῷ Θεοῦ λόγῳ Cyr. c. Pall. f. 74; **ጎሩ፡ ዘይትላጸቅ፡** *vicinus ejus confinis* F. N. 37; *ambo exercitus* **ይትላጸቁ፡** *conjunguntur* Jsp. p. 303; **እመበ፡ ብእሲ፡ ዘተላጸቀ፡ ወሰከበ፡ ምስለ፡ ብእሲት፡ በእሉን፡ መዋዕል፡** (*concumbit*) F. M. 10, 3; **ተላጽቆተ፡ ስኢል፡** ἔντευξις συνεχής Chr. Ta. 27.

አስተላጸቀ፡ IV, 3 *sibi annectere, agglutinare, consociare* rem vel personam, dua vel plura *sibi invicem admovere, conjungere, cohaerere facere, continuare*: **በተቃርቦ፡ አስተላጸቀ፡ ለርእሱ፡ ከልአ፡ ብእሴ፡** ἄνθρωπον ἑαυτῷ συνάψας ὁ λόγος (sec. Nestorianos) Cyr. c. Pall. f. 81; **ተዓርኮ፡** (*amicitia*) **ከመዝ፡ ውእቱ፡ ዘየአምኖ፡ ለፍቁሩ፡ ወያስተላጽቆ፡ በፍሥሓ፡ ወኢይትዔበይ፡ ላዕሌሁ፡** Fal. f. 15; **እለ፡ ያስተላጽቁ፡ ሰንበታተ፡ ሐሰት፡** Am. 6, 3; **እመ፡ አስተላጸቅሙ፡ ወአገለፍክሙ፡ ሐልዮ፡** συνεχῶς ἐξετάζοντες Chr. ho. 33; **በአስተላጽቆ፡** Sx. Sen. 12 Enc.

ልጹቅ፡ part. *continuus, confinis, proximus; adhaerens, addictus*: **አዘዘ፡ ጢጦስ፡ ያንሀሉ፡ መካነ፡ ልጹቀ፡ ቀኖድስ፡** Jsp. p. 372; **አግዋር፡ እለ፡ ልጹቃን፡** F. N. 37; **ልጹቀ፡ አትሮንስ፡** 3 Reg. 10, 19; **ልጹቁ፡ ለእግዚ፡** (interpretatio nominis **ሌዊ፡**) Kuf. 31 (p. 113); **እመ፡ ኮነት፡ አልባቢነ፡ ልጽቀተ፡ ኀበ፡ ፈጣሪ፡** Chr. Ta. 16; **እመ፡ ኮነት፡ ነፍስ፡ ልጽቅተ፡ ምስለ፡ እግዚ፡** ib. 27; **በልጹቅ፡** παραπλησίως (similiter) Cyr. ad Th. f. 9.

ልጸቅ፡ subst., ut videtur: locus proximus i. e. *penetralia, recessus* domus: **ኆኅት፡ ውሣጥያት፡ እለ፡ ያበውኡ፡ ውስተ፡ ልጸቀ፡** (v. **ልጽቀ፡**, **ልጽቅተ፡**) **ቤት፡** ἡ θύρα ἡ ἐσωτέρα εἰς τὰ ἅγια τῶν ἁγίων 2 Par. 4, 22 (הַפְּנִימִית?).

ልጽቀት፡ n. act. *agglutinatio, annexio*: *quod orthodoxi* **ተድምሮት፡** (ἕνωσις) *dicunt, Nestoriani* **ቀርበት፡ አው፡ ልጽቀት፡** (συνάφεια) *vocant* Cyr. c. Pall. f. 76.

አስተላጻቂ፡ n. ag. (IV, 3): *consocians, conjungens*: **ዛቲ፡ መጽሐፍ፡ አስተላጻቂት፡ ርኁቃን፡** *liber, qui loco disjunctos conjungit* Fal. in proëmio.

ላጽቂት፡ et **ለጽቂት፡** subst. *lacertae species, stellio*, καλαβώτης; animal nomen duxit ab *adhaerescendo* terrae vel rebus, quas serpit, [cfr. لُصَّيْقَى *lacertae species* (a لَصِقَ firmiter cohaesit cum re), de qua disputavit S. Bochart in hieroz. ed. Ros. II. p. 501] Prov. 24, 63 (ubi Hbr. שְׂמָמִית habet), et Lev. 11, 30 ubi ob confusionem nominum animalium, qua versio aeth. laborat, vix pro certo affirmari potest, quod nomen graecum interpres **ለጽቂት፡** verterit: videtur ita vertisse vel μυγάλη (mus araneus), qua voce LXX hebr. אֲנָקָה (stellio) male reddiderunt, vel χαλαβώτης (hebr. לְטָאָה). *Voc. Ae.*: **ለጽቂት፡ ዘ፡ ፈረፈ** (**ፈ**?) **ንጣ፡**

ለጸየ፡ (etiam per **ፀ**) rad. inus., cui comparanda sunt מְלַט, مَرَطَ, مَلَصَ, مَلَطَ, **መለጠ፡**, مَلَصَ, مَلَطَ, صَلَبَ, صَلَا; מָרַט, מָרַג, quae omnia in notione *laevitatis* et *glabritatis* conveniunt, in specie מָרַט مَرَطَ significat *pilos evellere, depilare*, مَلَطَ *rasit crines*, et مَلَسَ (e مَلَسَ) *rasit caput*; amh. radix sonat **ላጨ፡** ። Hinc

ላጸየ፡ I, 3 (in libris mss. nonnumquam **ለጸየ፡** exscriptum) *radere, abradere* novacula: **ላጸየ፡ ሥዕርተ፡ ርእሱ፡** Job 1, 20; **ላጸዮሙ፡ መንፈቀ፡ ጽሕሞሙ፡** 1 Par. 19, 4; Lev. 19, 27; Did. 1; **ርእሶ፡ ኢይላጺ፡** Lev. 21, 10; Num. 6, 9; **ይላጽዮ፡ እግዚ፡ በመላጺ፡** Jes. 7, 20; Gen. 41, 14.

ተላጸየ፡ III, 3 refl. et pass.: *sibi radere* crines, barbam,

caput, *abradi*: ግምዒ፡ርእሶሙ፡ወተላጸዩ፡ Mich. 1, 16; ተላጸይ፡በቲ፡ርእሰከ፡ወጽሕመከ፡ Hez. 5, 1. 27, 31; Lev. 13, 33. 14, 8. 9. 21, 5; Num. 6, 9; Jud. 16, 19; Act. 18, 18; ርእሰ፡ ዘሎ፡ሰብእ፡ይትላጸዩ፡ Jer. 31, 37; 16, 6; ለትትላጸይ፡ ወእማእከ፡ትትቀረጽ፡ 1 Cor. 11, 6.

ሉጹይ፡ (nonnumquam ልጹይ፡ occurrit) part., fem. ሉጽት፡ *rasus*: ሉጹያን፡ (v. ልጹያን፡) አጽሓሚሆሙ፡ Jer. 48, 5; ከመ፡ሉጽት፡ይእቲ፡ 1 Cor. 11, 5.

መላጼ፡ (nonnumquam መላጺ፡) subst. m. et fem. (Jes. 7, 20); Pl. መላጽያት፡ et መላጼያት፡ (Sx. Ter 6. 15; M. M. f. 214.); *novacula, culter tonsoris*: ξυρόν Jes. 7, 20; Ps. 51, 2; Num. 6, 5; Jud. 16, 17 (σίδηρος); Lev. 19, 28; መላጼ፡ቀራጺ፡ Hez. 5, 1. Usurpatur de quovis *cultro acutiori*: ከመ፡መላጼ፡በሊሕ፡ዘክልኤ፡አፉሁ፡ ῥομφαία Sir. 21, 3; ረሰዮ፡ አፉየ፡ ከመ፡ መላጼ፡ Jes. 49, 2; Hebr. 4, 12; de ψῆφῳ Ex. 4, 25; de cultro medici: ከመ፡ጠቢብ፡ዐቃቤ፡ሥራይ፡ዘይጠብሕ፡በመላጼ፡ Did. 10. — *Voc. Ae.*: መላጼ፡ዘ፡ምላጭ፡።

ለፈቀ፡ I ut videtur *adhaerere* vel *assequi*: *Judae Ischariotae* በተንስሖቱኒ፡ኢተሰርየ፡ሎቱ፡ኀጢአቱ፡እስመ፡ደመ፡ መለኮት፡ዘለፈቀ፡ M. M. f. 205 (coll. لَفَقَ II. V; דָּבַק al.).

ለፈየ፡ I, 1 [vicina sunt פָּנָה لَفَتَ *inflexit, avertit, deflexit*, unde شِقٌّ *dimidium rei, latus*, لِفْتَ praep. *juxta*) et لَفَا *amovit, avertit*; deinde פָּלָה פָּלָא לְוָה لَوَى et supra ሌለየ፡ et ለየ፡] *in duas partes dirimere*: ኢትልፍዮዎ፡ (sic legendum pro ኢትልፍዎ፡) ለክርስቶስ፡ወኢትረስይዎ፡ለወልድ፡ለፌ፡ ወለሥጋ፡ዘንሥአ፡ለፌ፡ Haim. Ab. 13.

ተለፈየ፡ *dirimi*. *Voc. Ae.*: ተልፈዩ፡ዘ፡ተለዩ፡።

ለፌ፡ subst. *latus* rei, quae duo habet latera (cfr. لِفْتٌ); plerumque in Accusativo loci positum vel praepositioni cuidam subjunctum (adverbii vice) usurpatur. a) bis repetitum significat: *utrimque, hic-illic, huc-illuc, hinc-illinc, ultro citroque*: ነጸረ፡ለፌ፡ወለፌ፡ περιβλεψάμενος ὧδε καὶ ὧδε Ex. 2, 12; Jos. 8, 20; 3 Reg. 18, 45; Hez. 40, 37. 47, 7; ያንቀለቅል፡ሐመር፡ለፌ፡ወለፌ፡ Chr. ho. 11; አንጌገየ፡ለፌ፡ ወለፌ፡ Clem. f. 128; እምለፌሂ፡ — ወእምለፌሂ፡ ἔνθεν καὶ ἔνθεν 1 Reg. 14, 16. 17, 3; 4 Esr. 6, 3; Hez. 40, 10. 45, 7; Ex. 26, 13. 37, 13; Num. 11, 31. 22, 24; Joh. 19, 18; እምለፌ፡ለለፌ፡ Act. 27, 15 rom.; በለፌ፡ — በለፌ፡ Ex. 17, 12 (ἐντεῦθεν καὶ ἐντεῦθεν); 2 Par. 9, 18. 19 (ἔνθεν καὶ ἔνθεν); እንተ፡ለፌ፡ — ወእንተ፡ለፌኒ፡ ἔνθεν καὶ ἔνθεν Ex. 32, 15; 4 Reg. 2, 14 (ἔνθα καὶ ἔνθα). Alterius ለፌ፡ vicem implere potest ከሐ፡ vel ከሐከ፡, ut ለፌ፡ወከሐከ፡ ὧδε καὶ ὧδε 3 Reg. 20, 40 (hebr.); እልክቱ፡እምከሐ፡ወእሉሂ፡እምለፌ፡ Jos. 8, 22. Etiam genitivum sibi subjungere potest ለፌ፡, ut: ፩እምለፌ፡ድንጋገ፡ፈለግ፡ወ፩እምከሐ፡ድንጋገ፡ፈለግ፡ ἐντεῦθεν τοῦ χείλους — ἐντεῦθεν τοῦ χείλους Dan. 12, 5; እምለፌ፡ፈለግ፡ወእምከሐከኒ፡ Apoc. 22, 2. b) Omisso geminorum altero, ለፌ፡ semel positum, prout sensus postulat, aut *hic, huc, hinc* aut *illic, illuc, illinc* intelligendum est: ወገጾሙ፡ለፌ፡ይመይጡ፡ ὧδε τὸ πρόσωπον αὐτῶν δώσουσι Jer. 27, 5; ትመጽእ፡ለፌ፡ኀበ፡አነ፡እቀውም፡ Ex. 17, 6. c) *ultra, supra, inde a*: ወኑልቆሙ፡እምእምጣነ፡፳ዓመት፡ወለፌ፡ ἀπὸ εἰκοσαετοῦς καὶ ἐπάνω 2 Par. 25, 5; ወለፌ፡ *et deinde* vel *et ab altera parte* Job 13, 10; *Paulus Samosatenus docet* ከመ፡ክርስቶስ፡ለፌ፡እማርያም፡ ἐκ Μαρίας λέγων τὴν ἀρχὴν αὐτὸν ἐσχηκέναι *Christum existere inde a Maria*, Chr. Ta. 8; ለፌ፡እምጥምቀት፡ *inde a baptismo* M. M. f. 2; (cfr. etiam ከሐ፡እምነ፡): *Photinus docet*: እማርያም፡እሙ፡እምለፌ፡ውእቱ፡ወልድ፡ ወአኮ፡እምቅድመ፡ዓለም፡ Syn. f. 281.

ለፈጸ፡ id. q. ሎሰ፡. Hinc

ልፉጽ፡ part. *subactus* (id. q. ልዉስ፡): Ex. 29, 40.

ልፍጸት፡ n. act.: *subactio* farinae, massae, M. F.

ለፈፈ፡ id. q. لَفَّ *obvolvit, convolvit, conjunxit*, ܠܦ *complicuit, conjunxit*, talm. לָפַף *convolvit, infasciavit*. Hinc

ልፋፍ፡ subst. [لِفَافَة] *fascia, taenia*: እምጽአ፡ልፋፈ፡ከመ፡ይክድን፡አዕይንቲሁ፡ Sx. Mag. 7. Nomine ልፋፈ፡ ጽድቅ፡ appellantur taeniae (membranaceae), quibus preces magicae inscriptae sunt, corporibus mortuorum circumvolutae cum iisque sepultae; homines talibus fasciis ornatos coram Deo justificatum iri vesana Abyssinorum recentioris aetatis superstitio imaginatur. Variae harum precum magicarum formulae repeciuntur in Bibliotheca Musei Britannici Nr. LXXIX, Abbadiana Nr. L, 5; CCXIV, 4; CCXIX, 12.

ሐ litera alphabeti Aethiopici tertia, quae ሐውት፡ nominatur; alio nomine eam nunc vocant Abyssini, vid. Isenb. lex. amh. p. 13.

ሐለለ፡, permutatis literis ለ et ረ, eadem radix, quae ሐረረ፡ חָרַר حَرَّ sonat; *arduris* significationem habet (de permutatione literarum cfr. hebr. חִלְחֵל). Hinc

ሐለለ፡ I, 2 id. quod አሕለለ፡ q. v.

አሕለለ፡ II, 1 *torrere, adurere, arefacere*: እምአርያም፡ፈነወ፡እሳተ፡ወአሕለሎ፡ ለአዕጽምትየ፡ (v. ወሐለለ፡ አዕጽምትየ፡) Thren. 1, 13; ሶበ፡ለልብየ፡እሳተ፡ሐዘን፡አሕለሎ፡ II Sal. Mar. 7; እቶን፡እሳት፡ኢያሕለላ፡ Sx. Ham. 25 Enc.

ሕላሌ፡ subst. *adustio, torror*, Lud. sine auct.

መሐልል፡ part. I, 2 et ማሕልል፡ part. II, 1 *pigmentarius* (μυρεψός), qui aromata igne conficit vel coquit, Ex. 38, 25 cum annot.

ሐለመ፡ I, 1 [id. q. חָלַם, ܚܠܡ حَلَمَ] *somniare*, absol. Dan. 2, 1; 4 Esr. 10, 51; ወደገመ፡ሐሊመ፡ Gen. 41, 5. 28, 12; c. c. Acc. ሕልመ፡ *somnium somniare* Gen. 37, 5 seq.; 10, 5 seq.; 41, 32 (ደገመ፡ሐሊሞቶ፡) Kuf. 27. 39. 40; Dan. 2, 3. 7, 1; Jes. 29, 7; Jer. 23, 25; Joel 3, 1; 4 Esr. 13, 1; Ps. 75, 5; vel c. Acc. rei ለእመሰ፡ሐለመ፡ኤጲስቆጶስ፡አንስተ፡ ኢይቅረብ፡ (*ne communicet*) Kid. f. 10.

ተሐለመ፡ III, 2 (sicut تَحَلَّمَ) *somniis narare, somniatorem agere, somnia videre*: እለ፡ይትሐለሙ፡ከሙ፡ οἱ ἐνυπνιαζόμενοι ὑμῖν Jer. 34, 7; ሐላምያን፡እለ፡ይትሐለሙ፡ ለክሙ፡ Jer. 36, 8

ሕልም፡ subst., plerumque m., Pl. **አሕላም፡**, rarius **ሕለም፡** (Gen. 37, 20) et **ሕልማት፡** (Sib.), Pl. Plur. **አሕላማት፡** *somnium, visum somnii* Gen. 37, 6. 41, 1 seq.; Koh. 5, 2; Jes. 29, 7. 8; Jer. 23, 27; Dan. 2, 1 seq.; 4, 3 seq.; 4 Esr. 12, 13; Job 7, 14. 20, 8; Hen. 99, 8; Sir. 31, 1—5; **በሕልም፡** Gen. 31, 10; Job 33, 15; Kuf. 27; **ሕልም፡ዘዝሙት፡** F. M. 14, 8; **አሕላም፡እኩያት፡** ib.; **አሕላማት፡** *multa somnia* Chr. ho. 24; **አሕላማት፡ሕሡማት፡** Phlx. 162; Fal. f. 16 (ubi Galeni statuta de somniis exhibentur).

ሐላሚ፡ n. ag., Pl. **ሐላምያን፡** *somniator* Gen. 37, 19; Deut. 13, 2. 4; 1 Reg. 28, 6. 15; Mich. 3, 7; Jer. 34, 7. 36, 8; Jes. 65, 4.

ሐለስ፡ vid. **ዐለስ፡**

ሐለስትዮ፡ vel **ሐለስቲዮ፡** (etiam **ሐልስትዮ፡** et secundum pronuntiationem amharicam **አለስትዮ፡** exscriptum reperitur) subst., m., Pl. **ሐለስትዮታት፡** (tamquam a sing. **ሐለስትዮት፡**) nomen animalis sylvestris vel agrestis, quod in sex Bibliorum locis, ubi occurrit, graeco ὄνος ἄγριος vel ὄναγρος respondet: *onager* Job 6, 5. 39, 5; Jer. 14, 6. 31, 6; Dan. 5, 21; Ps. 103, 12. De hac quidem significatione videtur non esse, quod dubitemus: sylvestris enim asini speciem quandam in Abyssinia haud ignotam esse, cognovimus e Harris II Anhänge p. 48 et J. Ludolfi hist. aeth. I. 10, 73; et quamvis asinus agrestis aethiopice etiam **አድገ፡ገዳም፡** (q. v.), amharice **የሜዳ፡አህያ፡** nominetur, tamen illo quoque nomine antiquitus eum appellatum fuisse infitiari non possumus. Sed et *Voc. Ae.* et Ludolfi Gregorius (vid. Lud. hist. I. 10, 74) **ሐለስትዮ፡ዘ፡ጦጣ፡** (*simiae* speciem, anglice *baboon*, germ. Pavian; sec. Harris l. c. p. 52 *cercocebum grisco-viridem*) interpretantur.. Qua interpretatione utrum traditio majorum fida an solus postumorum usus loquendi contineatur, quaestio videtur paene inextricabilis. Quare etiam in etymo explicando non possumus non haerere. Si **ሐለስትዮ፡** apud antiquos Aethiopes nonnisi *onagri* significationem habuit, etymon ex arabico خَلِيس et خِلَاسِيّ *is cujus color ex nigro alboque mixtus est* repetere licet. Sin voci **ሐለስትዮ፡** etiam *simiae* notio convenit, multo satius videtur, nomen ad radicem خنس referre, unde أَخْنَس *simus; leo,* الْخَنْسَاءُ *vacca sylvestris,* خُنُوس *leo,* خُنَّس *dorcades, boves* propagantur. Iisdem autem nominibus أَخْنَس et خُنُوس Persae praeter leonem et vaccam sylvestrem etiam *simiam* appellant, sicut Latini simiam ex naribus resimis nominaverunt. — Syllaba finali **ትዮ፡** non aliud nomen, cum priore compositum, ut תְּאוֹ vel תּוֹא (de quo vid. Ges. thes. p. 1489), contineri, probatur formatione pluralis, unde *ô* ex *ôt* retusum esse apparet. Sequitur, **ሐለስትዮ፡** primitus nomen abstractum fuisse, e **ሐለስት፡** auxilio adjectivi in *î* terminati, propagatum.

ሐለቀ፡ *consumi, perire* vid. sub **ኀለቀ፡**

ሐለቀ፡ i. q. حَلَّقَ *ambivit, cinxit.* II. V. *gyrum fecit in aëre.* Hinc

ሕልቅ፡ subst. sine dubio idem, quod حَلْق (حُلْقُوم) *guttur, fauces:* Deut. 18, 3, ubi τὰ σιαγόνια, לְחָיַיִם respondet. — *Voc. Ae.:* **ሕልቅ፡ዘ፡አገዋሪ፡** (quod Ludolfi Gregorius *ingluviem*, Isenbergius autem aliter interpretatur).

ሕልቀት፡ subst. [id. q. حَلْق, حَلْقَة, حَلَقَة] Pl. **ሕለቃት፡** et **ሕላቃት፡** et **ሕልቀታት፡** *annulus* a) *signatorius, digito insertus*, δακτύλιος, **አውጽአ፡ንጉሥ፡ሕልቀቶ፡** Esth. 3, 10. 8, 2; Jac. 2, 2; Luc. 15, 22; Gen. 38, 18. 41, 42; Ex. 35, 22; **ሕልቀትየ፡ዘአጽባዕትየ፡** Kuf. 41; **ሕልቀት፡ወርቅ፡ውስተ፡አጻብዒሃ፡** Gad. T. H.; Jes. 3, 20; Judith 10, 4; σφραγίς Cant. 8, 6; Dan. 6, 17; **ሕልቀት፡ማዕተብ፡** Sir. 49, 11; *annulus sponsalitius* F. N. 24, 3. b) *annulus vel circulus quivis alius:* 4 Esr. 3, 53; Ex. 25, 26. 27, 4; 30, 4. 35, 22. 36, 23. 38, 10; **በሕልቀት፡ወርቅ፡** ἐν κύβοις χρυσοῖς Esth. 1, 6; κρίκος Jes. 58, 5; **ዲበ፡ምንት፡ስቁል፡ሕላቃቲሃ፡** Job 38, 6; Lit. Epiph.; **ተአሥር፡ሎቱ፡ሕልቀተ፡ውስተ፡ሕልበቱ፡** Job 40, 21. — *Voc. Ae.:* **ሕልቀት፡ዘ፡ቀለበት፡**

መሐልቅ፡ subst., forma plur. (quare rectius **መሓልቅ፡** scribendum est), dubiae notionis; conjicio: *tabula rotunda*, disci similis: **ሀሎ፡በአክሱም፡ሥዕለ፡ምትረተ፡ርእሱ፡ለዮሐንስ፡መጥምቅ፡ሥዑል፡በመሐልቀ፡ብርት፡** Chro. Ax.

ሕልቅ፡ nomen graecum ὁλκή, *uncia* Gen. 24, 22; Epist. Zar'a Jac. — *Voc. Ae.:* **ሕልቅ፡ዘ፡፩ወቄት፡**

ሐለበ፡ I, 1 [amh. **አለበ፡**; حَلَبَ *mulsit lac*, ܚܠܰܒ *munxit, emunxit, lac suxit*] Subj. **ይሕልብ፡** *mulgere* lac, animal: **ከመ፡ሐሊብ፡ሐለብከኒ፡** Job 10, 10; Did. 25; **ሕልብ፡ሐሊበ፡ወይከውነክ፡ለስደ፡** Prov. 24, 68. 27, 24 (hebr. 27); **እንዘ፡ተሐልብ፡ለነ፡ሐሊበ፡ሕይወት፡** Const. Ap.; **የሐልበሙ፡ለእንስሳ፡ወይገብር፡ግብነተ፡** Sx. Masc. 18.

ሐሊብ፡ subst. m. [i. q. חָלָב, ܚܠܒܳܐ, حَلَب et حَلِيب] 1) *lac* Ps. 118, 70; Job 10, 10. 29, 6; Sir. 39, 26; Jes. 7, 22. 60, 16; Thren. 4, 7; Hez. 34, 3; **ሐሊበ፡በግዕ፡** Deut. 32, 14; saepissime in phrasi **ምድር፡እንተ፡ተውሕዝ፡ሐሊበ፡ወመዓረ፡** Ex., Num., Deut., Sir. 46, 8; **ማየ፡ሐሊብ፡** *serum lactis* Lud. e Th. Petraeo; **ሐሊበ፡አልህምት፡ወአባግዕ፡** Gad. Za. Mich.; **፲ሐሪፀ፡ሐሊብ፡** (חֲרִיצֵי הֶחָלָב) 1 Reg. 17, 18, et idem fere **ኅብስተ፡ሐሊብ፡** Kuf. p. 107; **ሐሊብ፡ነበቢ፡** 1 Petr. 2, 2; *baptizatis* **ሐሊብ፡ወመዓር፡** *porrigitur* Const. Ap. 34. 2) *succus* ut ficorum: **ወያንጸፈጽፍ፡ሐሊበሙ፡** Rel. Bar. (cfr. arab. حَلَب *dactylorum vinum* et syr. ܚܠܒܳܐ). — *Voc. Ae.:* **ሐሊብ፡ዘ፡ወተት፡**

ሕልበት፡ subst., legitur Job 40, 21 **ተአሥር፡ሎቱ፡ሕልቀተ፡ውስተ፡ሕልበቱ፡** δήσεις κρίκον ἐν τῷ μυκτῆρι αὐτοῦ et significat *nares* (id quod emungitur), ὁ μυκτήρ, dictum a **ሐለበ፡** *mungere, emungere* (cfr. ܚܠܰܒ, et μύξα cum μυκτήρ). — *Voc. Ae.:* **ሕልበት፡ዘ፡ጕንጵ፡** (*maxilla*), e conjectura.

ሕለት፡ *arundo* vid. sub **ኀለለ፡**

ሐለወ፡ *excubias agere* vid. sub **ኀለወ፡**

ሐለየ፡ *cogitare* vid. sub **ኀለየ፡**

ሐለየ፡ (creberrime **ኀለየ፡** scriptum). Hujus radicis 1) notio prima est: *laevem glabrum esse*, vel trans. *polire, terere* (חָלָה, חֲלִי, حَلَا, inde חֲלִי, حُلِيّ *mundus muliebris*, a politura dictus, vid. Ges. thes. p. 475); hinc 2) transfertur in notionem *suavis et dulcis*, syr. ܚܠܐ *dulcis, suavis fuit*, arab. حَلَا (حَلْوٌ) et حَلِيَ *dulcis, gratus, jucundus fuit.* 3) hebr. חָלָה *delicatus, infirmus, aegrotus fuit.* In Geez lingua ex ea propagantur:

ሐለየ፡ I, 1 Subj. **ይሕሊ፡** aures mulcere sonis suavibus i. e. 1) *canere, cantare, instrumentis musicis* vel *ad eorum modos canere*, c. absolute: Jud. 5, 1; 1 Reg. 18, 7 (ἐξῆρχον); **እንዘ፡የሐልያ፡** ἐν χορείᾳ Judith 15, 13; c. Acc. cantici: **አሐሊ፡ማሕሌተ፡** Jes. 5, 1. 26, 1; Ps. 136, 4. 5 (**ሐልዩ፡**); Num. 21, 17; Apoc. 14, 3; **ብዙኀ፡ሐልዩ፡** Jes. 23, 16; **ንሕሊ፡ማሕሌተ፡መንፈሳዊተ፡** F. M. 32, 7; c. **ለ** pers. Jud. 5, 3; Ps. 136, 4; c. **በ** argumenti Ps. 137, 6; c. **በ** instrumenti: **ኀልዩ፡ለእግዚ"፡በጸናጽል፡** Judith 16, 1; 2 Reg. 6, 5; Jes. 5, 12. 2) *cantare* alqm vel alqd i. e. *cantando celebrare*, vel *cantando irridere*: **ምሕረተ፡ወፍትሐ፡ አሐሊ፡ ለከ፡** Ps. 100, 1; **ሐለያሁ፡ወዘመራሁ፡በበረከተ፡እግዚ"፡** Sir. 47, 6; **ኪያየ፡የሐልዩ፡** Ps. 68, 15; Thren. 3, 14. — Nonnumquam in libris mss. I, 2 Imprf. **ይሐሊ፡**, Subj. **የሐሊ፡** legitur (ut Jud. 5, 1 CG; Judith 16, 1 Cod. Frcf.). — [An haec radix cum hebr. הִלֵּל componenda videatur?]

አሐለየ፡ II, 2 et **አሕለየ፡** II, 1 (denom. a **ሕልያን፡**) *dono corrumpere*: **አሐለይክዮሙ፡ይምጽኡ፡ኀቤኪ፡** (ἐφόρτιζες αὐτούς) Hez. 16, 33; **መሰሎ፡ዘበ፡ንዋየ፡ወተሰፈወ፡ዘያሐልዮ፡** Act. 21, 26 rom.

ተሐልየ፡ III, 1 pass. *cani, cantari*, Lud. sine auctoritate.

ተሐለየ፡ III, 2 (denom. a **ሕልያን፡**) *dono corrumpi, pecuniam accipere*, de judice: **መኰንን፡ይትሐለይ፡** (v. **ይትሐለይ፡**) **ሕልያነ፡** Hab. 1, 3; **ወብዙኀ፡ተሐለዮሙ፡በኀበ፡ኢያሶን፡ኀይማኖሙ፡** Act. 17, 9.

ሐሊ፡ subst. *cantus*, in poësi: **አእኰቱከ፡** (infantem Christum) **መላእክተ፡ ቃለ፡ አኰቴተ፡ በሃሊ፡ ሰላም፡ በምድር፡ ወበሰማይ፡ ሃሊ፡** Sx. Mag. 29 Enc. Ita exposuit Ludolfus; sed mihi **ሃሊ፡** nihil aliud nisi **ሃሊ፡ሉያ፡** mutilum esse videtur.

ሕልየት፡ n. act.: *cantio, cantatio*: **ሕልየተ፡ ዝንጋዔ፡** *cantio scurrilis* Lud. e MSS. Colb.

ሐላዪ፡ n. ag., fem. **ሐላይት፡** et **ሐላዪት፡**, Pl. **ሐላይያን፡** et **ሐለይት፡** (Org. 6) f. **ሐላይያት፡** *cantor, cantrix* Koh. 2, 8; 1 Reg. 18, 6; 2 Reg. 19, 35; Jes. 23, 15; Jer. 37, 19.

ማሕሌት፡ subst., m. et fem., Pl. **መሓልይ፡** et **ማሕሌታት፡** 1) *canticum, cantilena* (*oda, psalmus, chorus*): Ps. 136, 3. 4. 68, 35; Koh. 7, 5. 12, 4 (**አዋልደ፡ማሕሌት፡**); Job 21, 12; Sir. 39, 14. 15; Deut. 31, 21. 22; 2 Par. 7, 6; 1 Par. 15, 22 (**መልአከ፡መሓልይ፡**); Jes. 23, 15. 26, 1; Thren. 5, 14; Am. 5, 23. 8, 10; Apoc. 14, 3; χορός, χορού Luc. 15, 25; Thren. 5, 15; Judith 3, 7; **መሓልየ፡መሓልይ፡** *Canticum Canticorum* Cant. 1, 1. 2) *modi musici, concentus, symphonia* Sir. 9, 4. 35, 5. 6. 40, 20. 44, 5. 49, 1. 3) *instrumenta musica* (etiam **ንዋየ፡ማሕሌት፡** q. v. sub **ንዋይ፡**): **ቃለ፡ማሕሌትኪ፡** τῶν ψαλτηρίων Hez. 26, 13; αὐλοί Jes. 5, 12 (vers. alt.); **ቃለ፡ማሕሌት፡** φωνὴ αὐλητῶν (vel μουσικῶν) Apoc. 18, 22; **በማሕሌት፡** ἐν κυμβάλοις 1 Reg. 18, 6; νάβλα 1 Reg. 10, 5; κιθάρα (vel ψαλτήριον) Gen. 4, 21. Dan. 3, 5 seq.

ማሕሌታዊ፡ et **ማሕሌታይ፡** adj. rel. *canendi et musicae peritus, musicus, (poëta)* Chr. Ta. 24 (*cantor*), ib. 14 (ψαλτῳδός); est cognomen Michaëlis archangeli Rel. Bar.; Lit. 175, 3; et Jaredi Musici Aeth., Snx. Genb. 11.

ሕልያን፡ subst., plerumque m. [arab. حُلْوَانٌ *donum, quod judici datur corruptionis causa, honorarium auguris, dona et munera alius generis*] dictum a mulcendo i. e. blandiendo (vid. Ges. thes. p. 475 et Indic. p. 89) *donum*, in specie: *quod judici datur corruptionis causa* (creberrime occurrit): **እምኔ፡ ወሕልያን፡ ያዐውርዎሙ፡ አዕይንቲሆሙ፡ ለጠቢባን፡** Sir. 20, 29; **ያፈቅሩ፡ሕልያነ፡** Jes. 1, 23; **ይነሥኡ፡ ሕልያነ፡** 5, 23; Job 15, 34. 31, 7. 36, 18; Sir. 32, 14; Prov. 15, 27; Ps. 14, 6; Hez. 22, 25; Ex. 23, 8; Deut. 10, 17. 16, 19; 1 Reg. 8, 3; Kuf. 5. 21. 40; Jes. 45, 13; honorarium medici Sx. Hed. 22.

ሐለፈ፡ *transire* vid. sub **ኀለፈ፡**

ሐለፈ፡ i. e. حَلَفَ *jurare*; sed apud Aethiopes in sensum malum abiit *exsecrari*. Hinc

ተኀለፈ፡ III, 1 *exsecrari, dejerare, dira precari*: **ወአፈድፈደ፡ ተኀልፎተ፡ ጴጥሮስ፡** Marc. 14, 31; **አነ፡** (**ጴጥሮስ፡**) **ድኩም፡ አፈድፈድኩ፡ ተኀልፎተ፡ ቃልየ፡** Clem. f. 132; **ኢትትኀለፈ፡** μὴ λόγον ἔχε Tob. 10, 6; **ኢትትኀለፈ፡ኀቤየ፡ እኅትየ፡** Tob. 5, 21.

ሐመለ፡ (crebrius quam **ኀመለ፡** et sine dubio rectius) notionem *virendi, virescendi* habet. Quare حَمَلَ *portavit* (quamquam حَمْل *fructus arboris* significat) cum Ludolfo haud comparandum est; sed eadem radix esse videtur, quae amh. **ለማ፡** (pro **ለምለ፡**), aeth. **ለምለመ፡** (q. v. c. 34) sonat. Vicina sunt חָמַל et حَلُمَ de animi *teneritate* i. e. *mansuetudine* usurpata; vid. etiam **ልሕመ፡** c. 30. Hinc

ሐምል፡ subst., plerumque m., Pl. **አሕማል፡**, Pl. Plur. **አሕማላት፡** *olus, viride* (cfr. יָרָק, ܝܘܪܩܐ, خَضِر, خَضِير, خُضْرَة al.) **ሐምለ፡ሣዕር፡**, Kuf. 6; Job 6, 6; **ሐምለ፡ገዳም፡** 4 Esr. 12, 58; Asc. Jes. 2, 11; **ሐመልማለ፡ሐምል፡** 4 Reg. 19, 26; Ps. 36, 2; λάχανα Prov. 15, 17; Rom. 14, 2; Matth. 13, 32; Marc. 4, 32; **ኅብስተ፡ፍሬ፡ሐምል፡** (panis pauperum) Sx. Masc. 27; **ዐጸደ፡ሐምል፡** (κῆπος, παράδεισος, πρασιά) Joh. 18, 1; Koh. 2, 4; Sir. 24, 31; Dan. ap. 1, 4; Deut. 11, 10; 3 Reg. 21, 2. In specie occurrunt: **በኍ፡ማዕም፡ለሐረዱ፡ሐምለ፡ዘይሰመይ፡ ኽጥሚ፡** *althaea* Job 6, 6; **ሐምለ፡ቅብአ፡** σευτλίον *beta* سِلْق (de quo *Voc. Ae.*: **ሐ"፡ቅ"፡ዘ፡ሐመድማይ፡**); **ሐምለ፡ብንእ፡** πικρίδες Ex. 12, 8; Num. 9, 11 (de quo *Voc. Ae.*: **ሐ"፡ብ"፡ዘ፡ኀዘ፡**, Ludolfus: **ይሐዘክል፡** *rumex acetosa*, Sauerampfer); **ሐምለ፡ሀጸ፡** *hyssopus* 3 Reg. 4, 29; pro ἀριώθ et τολύπη ἀγρία nomen generale **ሐምለ፡ምድር፡** positum est 4 Reg. 4, 39. (Tigrensibus **ሐምሊ፡** idem est, quod Amharensibus **ጎመን፡**, oleris species.) Hinc denominatur

ሐመለ፡ I, 1 *olera colligere* vel *decerpere*: **ወፈረ፡ ገዳመ፡ ይሕመል፡** (v. **ይሕምል፡**) **ሐምለ፡ ምድር፡** 4 Reg.

4, 39 (infra አረየ፡); በዕለተ፡ ዐርብ፡ የሐምል፡ ሐምለ፡ ገዳም፡ ዘእንበለ፡ ይኅሬ፡ መሬረ፡ ወጥዑመ፡ Gad. T. H.

አሕመልመለ፡ quinquel. II. 1) intr. *virescere, virere;* (*flavere*): ያሕመለምል፡ አውግር፡ βουνοὶ σύμφυτοι ἔσονται Am. 9, 13; ሕብር፡ እንተ፡ ታሕመለምል፡ Lev. 13, 49. 14, 37; ወርቀ፡ ዐሬብ፡ ዘያሕመለምል፡ Org.; tropice: *vigere, vegetari:* በእስትንፋሰ፡ አፉሁ፡ ይሠርፃ፡ ወያሕመለምላ፡ ነፍሳት፡ እለ፡ ይትወለዳ፡ ውስተ፡ ዓለም፡ Lit. Orth. 2) trans. *virescere facere, vegetare:* እግዚ"፡ ያሕመለምል፡ ሣዕረ፡ ለእንስሳ፡ Lit. Epiph.; አሕመልምል፡ ሊተ፡ ሣዕረ፡ ዘየብስ፡ 4 Esr. 3, 48; አእግዚኦ፡ አሕመልምል፡ ሊተ፡ ነፍስየ፡ ህየንተ፡ ዕፀ፡ ትክልት፡ ማእከለ፡ ገነት፡ Phlx. sub finem.

ሐመልሚል፡ adj., fem. ሐመልማል፡, Pl. ሐመልሚላን፡ fem. ሐመልሚላት፡ *viridis*, de gramine Apoc. 8, 7; virgis Gen. 30, 37; Herm. p. 62 seq., arboribus Hez. 20, 47; Macc. f. 23; gemma Gen. 2, 12; equo (*subflavo*) Apoc. 6, 8; columnis Gad. T. H.; ጺአት፡ ሐመልማል፡ χλοηφόρον πεδίον Sap. 19, 7.

ሐመልማል፡ subst., plerumque m., Plur. ሐመልማላት፡ (Jsp. p. 285) et አሕመልማላት፡ (Lit. Diosc.) *viror, viride, viriditas* (*flavum, fulvum*): በውስተ፡ ሐመልማል፡ Job 6, 5; βούτομον Job 8, 11; ኀበ፡ ሐመልማል፡ ይዴግን፡ (παντὸς χλωροῦ) Job 39, 8; Jes. 27, 11; Dan. 4, 12 (χλόη); Prov. 27, 24 (τὰ χλωρά); Apoc. 9, 4; Gen. 2, 5; Ex. 10, 15; Deut. 29, 22; 2 Reg. 23, 4; Ps. 103, 15. 146, 9; ሐመልማለ፡ ሐምል፡ vid. sub ሐምል፡; ሐመልማለ፡ ዘርእ፡ Sir. 40, 22; ሐመልማለ፡ ሣዕር፡ Marc. 6, 39; Gen. 1, 11. 12. 9, 3; Jes. 19, 7. 15, 16; ሐመልማለ፡ አቍጽል፡ Hen. 5, 1; ሐመልማለ፡ ወርቅ፡ Ps. 67, 14; እምቅድመ፡ ይብቊሉ፡ አሕመልማላት፡ ሀሎ፡ እግዚ"፡ Lit. Diosc. — *Voc. Ac.:* ሐመልማል፡ ዘ፡ ሐረንጋዴ፡ የሚመስል፡ ለምለም ።

ሐምሌ፡ nomen *mensis* Abyssinorum *undecimi*, qui XXV° Junii sec. Calend. Jul., VII° Julii sec. Cal. Greg. incipit, et mensi Coptorum Epiphi (ⲉⲡⲏⲡ አጺፍ፡ et አቢብ፡) respondet:

ሕምል፡ subst., i. q. حِمْل *onus:* dividenda curavit famelicis ፰፻ ሕምለ፡ ሥርናይ፡ *onera frumenti* Jsp. p. 329.

ሐመል፡ et **ሐምል፡** subst., i. q. حَمَل primum Zodiaci signum, *aries*, Abush.

ሐምሐም፡ vid. sub ሐመመ፡

ሐሚለት፡ et **ሐሚላት፡** subst., est graecum ἡ μηλωτή cum articulo, *pellis hispida* (ovina), *melote* (syr. ܡܐܠܘܬܐ) 3 Reg. 19, 13. 19; 4 Reg. 2, 8. 13. 14; Hebr. 11, 37. Hoc nomine *melote* vel *cucullus* monachorum appellari solet, in libris, ubi de monachorum vita agitur.

ሐመመ፡ radix semiticis linguis communis, quae significat 1) *caluit, incaluit* חָמַם (חָמֵם), ܚܡ, ܫܚܢ, حَمَّ, حَمِيَ; 2) *cura affecit, sollicitum tenuit* حَمَّ et هَمَّ; 3) *laboravit febri* حُمَّ (حُمَّى, حُمَّة, ܫܘܚܢܐ); 4) *carbo evasit pruna; niger fuit* حَمَّ (أَحَمُّ, חמם).

ሐመ፡, rarius **ሐመመ፡**, I, 1 [amh. ሐመ፡ et ሀመ፡] Subj. ይሕመም፡ et plerumque ይሕምም፡ 1) *morbo laborare, aegrotare, doloribus ardere, dolere, pati* a) de morbo corporis ተሐምም፡ ፊጸንተ፡ Luc. 4, 38; Act. 28, 8 rom.; እለ፡ የሐምሙ፡ οἱ κακῶς ἔχοντες Matth. 9, 12; ሐመመ፡ (v. ሐመ፡) በእንተ፡ ጌጋይነ፡ μεμαλάκισται Jes. 53, 5; እንበለ፡ ትሕምም፡ ተፈወስ፡ Sir. 18, 19; Job 2, 9; ሐመ፡ እስከ፡ ለመዊት፡ 2 Par. 32, 24. b) de doloribus parturientis: እንተ፡ ኢሐመመት፡ ἡ οὐκ ὠδίνουσα Jes. 54, 1; ሐሙ፡ ከመ፡ እንተ፡ ትወልድ፡ Sir. 48, 19; Jes. 19, 10; ኢሐመምኩ፡ ወኢወለድኩ፡ 24, 4. 26, 18; ሳራ፡ እንተ፡ ሐመመት፡ (v. ሐመት፡) ብክሙ፡ (v. በእንቲአክሙ፡) 51, 2; አሐምም፡ ብክሙ፡ Gal. 4, 19; Cant. 8, 5; ተሐምም፡ ለወሊድ፡ Apoc. 12, 2; et de aliis corporis doloribus: በእንቲአነ፡ ሐመ፡ (v. ሐመመ፡) ὀδυνᾶται Jes. 53, 4; ቀሠፍክሙ፡ ወኢሐሙ፡ *neque dolorem senserunt* Jer. 5, 3. c) de aegritudine et dolore animi: እመ፡ ተከዘከ፡ የሐምም፡ ሕማመከ፡ Sir. 37, 12; ሐመት፡ ነፍሳ፡ 4 Esr. 9, 39. 40; ሐመምኩ፡ ላዕሌከ፡ ἀλγῶ ἐπί σε 2 Reg. 1, 26; አልቦ፡ ዘየሐምመኒ፡ (i. e. ዘየሐምም፡ ሊተ፡) πονῶν περὶ ἐμοῦ 1 Reg. 22, 8; Hen. 48, 4. d) de passione corporis et animi: ዘብዙኀ፡ ሐመ፡ *qui multa passus est* (πολύπειρος) Sir. 36, 25. 31, 9; 4 Esr. 2, 23. 6, 74. 7, 26. 8, 60; in specie de passione Christi Christianorumque, innumeris in locis, ut Phil. 1, 29; 1 Petr. 4, 15. 19; *ego* (*Christus*) *vobis hoc dixi:* ዘእንበለ፡ እሕምም፡ *ante passionem meam*, Kid. f. 3; Lit. 163, 3; Sx. Teq. 14. 2) *affligi, tribulari, miseria et aerumnis premi, in periculum* vel *miseriam incidere, laborare* re: ሐመት፡ ምድረ፡ ግብጽ፡ እምቅድመ፡ ዐበር፡ Kuf. 45; ተሐሙ፡ (στενοχωρία) Jes. 8, 22; ሐመምኩ፡ θλίβομαι Thren. 1, 20; 1 Thess. 3, 4; 2 Cor. 1, 6; ሐሙ፡ ἐταπεινώθησαν Ps. 106, 17. 115, 1; ዘያስተፋልስ፡ አእባነ፡ የሐምም፡ በሙ፡ διαπονηθήσεται ἐν αὐτοῖς Koh. 10, 9; የሐምም፡ አቅርቦ፡ እዴሁ፡ ውስተ፡ አፉሁ፡ *laborat si* (vel: *aegre*) *manum ad os advertit* Prov. 26, 15.

አሕመመ፡ II, 1 1) *dolore* corporis vel animi *afficere, aegritudinem afferre* alicui: አሕመሞ፡ ፀሐይ፡ ርእሶ፡ Jon. 4, 8; ኢያሐምሞሙ፡ ላህበ፡ ፀሐይ፡ Jes. 49, 10; βασανίζειν Apoc. 11, 10; ሥርወ፡ ልብየ፡ አሕመመኒ፡ (ἀλγεῖν) Jer. 4, 19; Sir. 30, 10; in specie a) *contristare* animum: ኢያሕመሞ፡ ነፍሶ፡ οὐκ ἐλύπησε τὸ πνεῦμα αὐτοῦ 2 Reg. 13, 21; Job 31, 39; Sir. 4, 2. 38, 16. b) *castigare* vel *affligere animam* jejunio Lev. 16, 29. 23, 27; Num. 29, 7; አሕመሙ፡ ነፍሶሙ፡ በዐቢይ፡ ሕማም፡ Judith 4, 9; ከመ፡ ናሕምም፡ ርእሰነ፡ 2 Esr. 8, 21; Jes. 58, 3. 5. c) *pati facere* (vid. ሐመ፡ Nr. 1, d): Matth. 16, 21; 1 Petr. 2, 23; Lit. Joh. 2) in genere *affligere, vexare, in periculum* vel *miseriam adducere* (κακοῦν, ταπεινοῦν, θλίβειν): ኢያሐምሞ፡ ይሁዳ፡ ለኤፍሬም፡ Jes. 11, 13; 1 Reg. 7, 13; Ruth 1, 21; Koh. 10, 15; አሕመምዎን፡ ለዕጓሳት፡ Job 24, 9; ሀሎ፡ ዘያሐምም፡ ወያስተፌሥሕ፡ Sir. 7, 11. 29, 4; Ps. 9, 13; 142, 14; Jer. 38, 28; Thren. 1, 12; አሕምሞት፡ 4 Esr. 7, 15; ያሐምምሙ፡ ነፋስ፡ Marc. 6, 48; እመ፡ አሕመምከ፡ ርእሰከ፡ *se ipsum humiliare* Job 22, 23; Sir. 31, 31. 2, 17 (vid. Nr. 1, b).

ተሐመ፡ III, 1. Huic stirpi Ludolfus significationem *anxius fuit, afflixit se ipsum* tribuit, sed quod allegat exemplum, ad III, 3 pertinet. Equidem ejus exempla nulla reperi: Passivum stirpis II, 1 stirpe I, 1 et ejus Reflexivum stirpe II, 1 sequente ርእሰ፡ vel ነፍሰ፡ significare solent Aethiopes.

ተሐመመ፡ III, 3 (crebro **ተሐመመ፡**, sec. gramm. § 48, 4): *se invicem aegre ferre, male habere*, in specie: *odio et invidia se invicem habere:* **ትትሐመሙ፡ በበይናቲክሙ፡** (φθονοῦντες) Gal. 5, 26; **አኮ፡ በተሐምሞ፡** (ἔριδι) Rom. 13, 13; **ተሐምሞ፡ ወተቃንኦ፡** (φθόνοι, ἔρις) 1 Tim. 6, 4; Gal. 5, 21; Marc. 7, 22 (rom.).

አስተሐመመ፡ IV, 3 (**አስተሐመመ፡**, sec. gramm. § 48, 4) 1) *passionem cum aliquo communicare:* **እግዚ"፡ ቃል፡ አስተሐመሞ፡** *Deus Verbum cum eo (homine Jesu) passionem communicarit* hom. Theodoti Anc. in Cyr. f. 103; ob invidiam vel odium *pati facere* alqm.: **እለ፡ አስተሐመምዎ፡ ለአትናስዮስ፡** Lud. e Vit. S. Sed plerumque significat 2) *sollicitudinem, curam, diligentiam impendere, sollicite curare* vel *studere;* c. c. Acc. 1 Tim. 3, 5 (ἐπιμελεῖσθαί τινος); Ps. 117, 26; **ኪን፡ ለዘአስተሐመሞ፡ በልቡ፡** Sir. 39, 1; **አስተሐምም፡ ዘውስተ፡ ገዳም፡ ሐመልማለ፡** Prov. 27, 24; c. **ለ** et Infin. vel Subst. **አስተሐምም፡ ለፈውሶታ፡** Clem. f. 112; **ያስተሐምም፡ ለጠባዊያን፡** Jes. 40, 11 (var.); c. **በ፡** ut **ዕፅ፡ ዘያስተሐምሙ፡ ቦቱ፡** δένδρα ἐπιμελείας ἀπολαύσαντα Chr. ho. 20; **አስተሐመመ፡ ቦቱ፡ ከመ፡ ኢይደቅ፡** Sap. 13, 16; F. N. 29; c. **በእንተ፡** ut: **ያስተሐምሙ፡ ጻድቃን፡ በእንተ፡ መቃብር፡** δίκαιοι ἐφρόντισαν μνημείων Chr. ho. 26; c. **ኀበ፡** ut: **ያስተሐምሙ፡ ኀበ፡ ዘይትሌዐል፡** *ad altiora nituntur* ib. 27; vel absolute, ut: **እዴሆሙ፡ ለኄሩን፡ ያስተሐምም፡** Prov. 13, 4. Creberrime vocabula ἐπιμελῶς, σπουδαίως, ἐν ἐπιμελείᾳ al. Aethiopice redduntur Infinitivo verbali, ut: **ተኀሥሥ፡ አስተሐሚማ፡ እስከ፡ ትረክብ፡** Luc. 15, 8; 1 Esr. 7, 1; Herm. p. 81; vel Infinitivo nominali, praemissa praepositione, ut **በአስተሐምሞ፡** σπουδαίως Sap. 2, 6; Prov. 28, 25; Kuf. 49; Jsp. p. 350; idemque Infin. nom. usurpatur velut Substantivum: *sollicitudo, curae, studium*, ut **ሙት፡ እምፍትወታተ፡ ዝዓለም፡ ወአስተሐምሞቱ፡** Phlx. 3. (Quod Ludolfus in lex. c. 30 affert: „**አስተሐመምዎ፡** *urserunt eum, sc. ut uxorem duceret*" vertendum est: *curam in eum impenderunt, ut;* neque huic verbo notio *urgendi* convenit).

ሕሙም፡ part. 1) *aeger, aegrotus, morbo laborans:* **ብእሲ፡ ቅሡፍ፡ ወሕሙም፡** εἰδὼς φέρειν μαλακίαν Jes. 53, 3; Matth. 4, 24 al.; Act. 4, 9 Pltt; 1 Reg. 19, 14; Chr. ho. 4; poët. de aqua *insalubri* **ማይ፡ ሕሙም፡** Enc. Teq. 20. 2) *afflictus, aerumnosus, dolens, miseria* vel *angustiis pressus:* **ሕሙማን፡** οἱ ἐν θλίψει 2 Cor. 1, 4; **ሕሙም፡ ወትከዝ፡** συνωδίνει καὶ συστενάζει Rom. 8, 23; **ሶበ፡ ሕሙም፡** ἐν ἀνάγκαις Job 30, 35; ἐν πόνῳ Jes. 53, 4; ἀσθενεῖς Prov. 24, 77; πειραζόμενοι (qui multa passi sunt) Hebr. 2, 18; ταπεινός Jes. 54, 11; Judith 16, 11; **ሕምምት፡ ነፍስየ፡** 4 Esr. 9, 41; **ተንሣእኩ፡ ሕሙምየ፡** ἀνέστην ἀπὸ ταπεινώσεώς μου (jejunio) 2 Esr. 9, 5. 3) *aeger, malus* de oculo (רַע): **እመ፡ ዐይንከ፡ ሕሙም፡** πονηρός Luc. 11, 34 rom. (vid. **ሐማሚ፡**).

ሐማሚ፡ n. ag.: 1) *patiens, patibilis:* **ክርስቶስ፡ በሥጋ፡ ድንግል፡ ሐማሚ፡** *qui in corpore Virginis passus es* Cod. Mus. Brit. LIV Nr. 7, f et h; **ሐማሚት፡ አርአያ፡ ገብር፡** παθητὴ δούλου μορφή hom. Acacii in Cyr. f. 105; **ነአምን፡ ከመ፡ ቃለ፡ እግዚ"፡ ኢሐማሚ፡** Haim. Ab. Nr. 30. Plerumque 2) *aeger, invidus, malignus:* **ዐይንክኑ፡ ሐማሚ፡ ውእቱ፡** Matth. 20, 15; **ሐማሚ፡ ዐይን፡** Marc. 7, 22; **ዐይኑ፡ ለሐማሚ፡ ይጠውዕ፡ እክለ፡** ὀφθαλμὸς πονηρὸς φθονερὸς ἐπ' ἄρτῳ Sir. 14, 10; **ብእሲ፡ ሐማሚ፡** βάσκανος Prov. 28, 22; **ቅንአት፡ ሐማሚ፡** Sap. 6, 25; **ሐማምያን፡** Rom. 1, 29.

ሕማም፡ subst. (**ሕመም፡** Matth. 24, 8 rom., sed **ሕማም፡** 24, 21) m. et fem. (ut Job 11, 16), Plur. **ሕማማት፡** 1) *aegritudo, morbus* [cfr. حُمَّام *febris*, حِمَام *mors*] Kuf. 35; Sir. 38, 7. 9; **ክቡድ፡ ሕማም፡** ἀρρώστημα βαρύ Sir. 34, 2; Job 24, 23; Matth. 4, 23. 24. 9, 35; Gen. 34, 25; Deut. 7, 15; *in coelis* **ኀበ፡ አልቦ፡ ደዌ፡ ወሕማም፡** Clem. f. 275; Jsp. p. 340; **ሕማመ፡ አማዑት፡** δυσεντερία Act. 28, 8 Pltt, **ሕማመ፡ ፈጸንት፡** ib. rom.; **ሕማመ፡ ርእስ፡** *dolor capitis* M. F.; **ሕማመ፡ ዐይን፡** *oculorum morbus*, ib. 2) *dolor, dolores*, ὀδύνη Job 6, 2; Jes. 14, 3. 51, 11; Hen. 62, 5. 21, 8. 9; ὠδῖνες Job 39, 3; Sir. 7, 27; πληγαί Apoc. 9, 18; οὐαί: **አሐቲ፡ ሕማም፡**, **ካልእት፡ ሕማም፡** Apoc. 9, 12. 11, 14. 3) *passio, passiones:* πειρασμός Sir. 2, 1; **ዝንቱ፡ እምእኩይ፡ ሕማም፡ ውእቱ፡** ἐκ κακοπαθείας Mal. 1, 13; **ሕማሙ፡ ለዝ፡ ዓለም፡** τὰ παθήματα τοῦ νῦν καιροῦ Rom. 8, 18; 2 Tim. 3, 11; Hebr. 4, 15; **ሕማሙ፡ ለክርስቶስ፡** 2 Cor. 1, 5; **ሕማማት፡** *Christi* Hebr. Hebr. 2, 10; *Deus* **ዘእንበለ፡ ሕማም፡** ἀπαθής Cyr. f. 103; **ሕማማቲሁ፡ መድኃኒት፡** Lit. 160, 2; **ሰሙን፡ ሕማማት፡** *septimana passionis* Cod. Mus. Brit. XXIX, II, 17; nec non *animi passiones* i. e. *affectiones et perturbationes* (τὰ πάθη, cfr. ܚܫ̈ܐ) Phlx. 106. 110. 203; **ሕማመ፡ ፍትወት፡ ዝሙት፡** Vit. Dan. 4) in genere: *afflictio, aerumna, miseria; angustiae, periculum; aegritudo, moeror:* θλίψις, Rom. 5, 3; Jes. 10, 26. 28, 10. 65, 16; Apoc. 7, 14; **ሕማም፡ ወምንዳቤ፡** Dan. 12, 1; πόνος Job 5, 6; Hab. 1, 3; κόπος Job 6, 2; Koh. 1, 8; **ሕማም፡ ወስራሕ፡** κόποι καὶ πόνοι Jer. 20, 18; ἀνάγκη Job 15, 24. 20, 22; κίνδυνος Sir. 43, 24; *conditio mala* πονηρία 2 Esr. 12, 17; **በሕማሙ፡** διὰ τὸ κεκακῶσθαι Jes. 53, 7; πένθος Job 30, 31.

ሕማሚ፡ et crebrius **ሕመሚ፡** subst. (gramm. § 120, b, β) *conditio aerumnosa* vel *miserabilis, calamitas:* **ሕመሚ፡** πόνοι Prov. 24, 2; **እምሕመሚ፡ እኩይ፡** Lit. Ap.; **ሕመሚ፡** creberrime in libro Kid.; **ሕማሚ፡** Enc.

ማሕመሚ፡ part. et adj., *dolorem* vel *afflictionem afferens:* **ዝብጠት፡ ማሕመሚ፡** F. M. 8, 3. 16, 6; Fal. f. 18.

ማስተሐምም፡ (etiam **መስተሐምም፡** scriptum, sec. gramm. § 48, 4) part. 1) *qui sollicite agit* vel *curat rem:* **መስተሐምማን፡ ለግብረ፡ ቅድስና፡** Clem. f. 103; **መ"፡ በነገር፡** *sollicitus de re* Vit. Dan. 2) In libro Synodi **መስተሐምም፡** nonnumquam inter eos, qui ethnicas artes exercent, recensetur, ut; **ብእሲ፡ እምሰብእ፡ ተውኔት፡ አው፡ መስተሐምም፡ አው፡ መሥዕል፡** Const. Ap. 62 (al. 63); **እመ፡ ኮነ፡ ብእሲ፡ መስተሐምም፡ አው፡ ሠዓሊ፡ አው፡ ሰካሪ፡ አው፡ ተጠያሪ፡ አው፡ ዘይትዋነይ፡** II Const. Ap. 17 (graece Const. Ap. 8, 32); sed non liquet, quae ejus sit notio; nescio an respondeat graecum λουδεμπιστής *ludorum procurator.*

አሕማሚ፡ n. ag. *dolorem efficiens, dolens:* **ደዌ፡ ወሕማም፡ አሕማምያን፡** F. N. 43, 4.

ማሕምም፡ et **ማሕመም፡** 1) subst.: *dolor, dolores parturientis* (ὠδῖνες): Gen. 35, 17; Ex. 15, 14; Job 39, 1. 2; Sir. 19, 11. 31, 5; Jes. 13, 8. 21, 3. 66, 7; Jer. 22, 23; Am. 8, 10; Mich. 1, 12. 4, 9; 1 Thess. 5, 3; Hen. 62, 4. 2) part. *dolorem efficiens:* **ዘበጽሖ፡ ዝብጠት፡ ዐቢይ፡ ወማሕምመ፡** Sx. Mag. 27.

ሕመት፡ subst. 1) *fuligo* (vid. rad. ሐመመ፡ Nr. 4) ἀσβόλη: ጸሊም፡እምነ፡ሕመት፡ራእዮሙ፡ Thren. 4, 8; ጸሊም፡ከመ፡ሕመት፡ Herm. p. 74. 80. 2) ማየ፡ሕመት፡ *atramentum* (e fuligine factum) 2 Cor. 3, 3; inde repetitum in Cyr. d. r. fid. f. 36; 2 Joh. 12; 3 Joh. 13; Hen. 69, 9; Rel. Bar. — *Voc. Ae.:* ሕመት፡ዘጽላት፡ቀለም ።

ሐምሐም፡ quadrl., subst., m. et fem., *cucurbita* Jon. 4, 6—10 (ubi LXX κολοκύνθην exhibent); Sx. Masc. 25 in historia Jonae prophetae; ዘመደ፡ሐምሐም፡ *variae cucurbitarum species* (quae ab episcopo non consecrandae sunt) Const. Ap. 39. — *Voc. Ae.:* ሐምሐም፡ዘ፡ቅል፡; *aliud:* ሐ" ፡ዘ፡ቅልዕ፡; de ቅል፡ asserunt Isenbergius (in lex. amh. p. 68): „a gourd- or melon-like fruit, hollowed out and used as a vessel for liquids“, et J. R. Roth (in Harris Reisen II. Anh. p. 33): „cucurbita lagenaria (Kel), wächst wild, und wird in Ifat zu Wasserflaschen gebraucht“; ቅል፡ autem, ni fallor, idem est, quod arab. قَرْعٌ, syr. ܩܪܐ nominatur. Quae cum ita se habeant, nescio, an ሐምሐም፡ 1) primitus idem significet, quod مِحَمّ *cantharus, in quo calefit aqua*; 2) deinde ob similitudinem formae hoc eodem nomine nominetur *cucurbita* et *cantharus e cucurbita factus*. Ad probandam hanc sententiam comparaveris Latinorum *cucumam* et *cucumin*; etiam قُمْقُم, quod in significatione cum مِحَمّ convenit, nescio an e حُمْكُم (influentibus sonis vocis κουκούμιον, *cucuma*) depravatum sit.

ሐመረ፡ rad. inus. I. mutatis ረ et ለ cum حَمَلَ *portavit onus*, ܫܡܠ *comportavit, collegit, coacervavit* (جَمَلَ) convenire videtur; eandem autem notionem *coacervandi* habent hebr. עָמַר et חָמַר (in חֹמֶר עָמִיר עֹמֶר עָמַר) et ከመረ፡. Hinc mihi nomen traxisse videtur ሐመር፡ *navigium*, dictum a *portando*. (Pariter nomen asini חֲמוֹר ܚܡܳܪܐ حِمَار, quem etymologi a *colore subrubro* dictum esse asserunt, nescio an rectius ad *portandum* referatur). II. id. q. حَمِرَ IX. XI *rubuit*, cui vicinum est ኀፈረ፡, q. v. (hinc ሐመር፡ *bacca rubra*).

ሐመር፡ subst. (a rad. Nr. I), fem. (rarius m., ut 2 Par. 9, 21; 4 Esr. 9, 36 var.; Sap. 14, 5) Pl. አሕማር፡, Pl. Plur. አሕማራት፡, *navis* cujuscumque generis (inde a maxima usque ad scapham) ναῦς, πλοῖον, πλοιάριον: Jes. 2, 16. 11, 14. 18, 1 (አሕማር፡እለ፡በን፡ክንፊ፡). 23, 1. 10. 33, 21. 60, 9; Hez. 27, 9; Jon. 1, 3 (ረከበ፡ሐመረ፡ዘይነግድ፡); Dan. 11, 40; Ps. 103, 27; Prov. 24, 54. 29, 32; Job 9, 26. 40, 25; Sir. 36, 2 (ሐመር፡እንተ፡ታንከለክል፡); Sap. 5, 10. 14, 1; Kuf. 50 (ዘይነግድ፡በሐመር፡በሐረ፡); Matth. 4, 21. 14, 13; Marc. 3, 9; Jac. 3, 4; Apoc. 8, 9; አሕማረ፡ተርሴስ፡ Ps. 47, 6; 3 Reg. 10, 22; ሐመር፡ንኡስ፡ Sap. 14, 5; ንእስት፡ሐመር፡ Act. 27, 16. 30 rom.; አሕማራት፡ Hez. 27, 29 (vrs. alt.); ሊቀ፡ሐመር፡ ναύκληρος Act. 27, 11 rom.; Sx. Masc. 27; ነገሥተ፡አሕማር፡ Hen. 101, 4; ሰብአ፡ሐመር፡ Act. 27, 11 Pltt; ተሰብረት፡ሐመርየ፡ 2 Cor. 11, 25 rom.; ዘተሰብረ፡በባሕር፡ሐመሩ፡ *qui naufragium fecit* Kid. f. 17; de *puppi navis* vid. Act. 27, 29. 30. 40. — Navi comparatur ecclesia Did. 12 et Maria: ሰላም፡ለኪ፡ሐመር፡ሐዳስ፡እንተ፡ትጸውሪ፡ብዕለ፡ዓለም፡ Mavâs. Nr. 38. — *Voc. Ae.:* ትንከተም፡አርማስ፡ሐመር፡ዘ፡መርከብ ።

ሐመር፡ subst. (a rad. Nr. II) 1) *acinus ruber* vel *bacca rubra*, fructus arboris vel fruticis. Legitur in Const. Ap. 39 in recensione pomorum, quae episcopo benedictione consecrare licet, et a Wanslebio (vid. Ludolfi comm. in hist. p. 307 ann.) *cerasus* (κεράσιον) vertitur (vid. ቀራስዮ፡). Cerasum quidem verum quamvis in Aethiopia non reperiatur, tamen baccae cerasorum similes ibi nascuntur, et cum etymo illa versio optime quadrat. 2) ሐመረ፡ጽራእ፡ Luc. 15, 16; inde in Did. 10 (Platt in sua ed. p. 77 አሕማረ፡ጽራእ፡ exhibet); Hen. 32, 4 (var. ኆመረ፡ et ሐምረ፡ጽራእ፡). Respondet apud Lucam κεράτιον, i. e. *siliqua*, fructus arboris Ceratoniae siliquae (κερατία, κερατωνία). Aramaei et Arabes hanc arborem ܚܪܘܒܐ, חֲרוּבָא et خَرُّوب et خَرْنُوب, fructum autem, quatenus genus ponderis minimi est, ܩܶܪܳܛܝܢܐ קוּרְטָא قِيرَاط appellant. Facile quidem conjeceris, interpretem Ae. κεράτιον cum voce κεράσιον co disse, et *cerasi speciem quam Graeci habent*, intelligendam esse. Sed obstat, quod ሐመር፡ alibi quoque *fabae* speciem significare videtur, ut ተጠይቦ፡ወአንዕር፡ሐመድ፡ወፍሬ፡ዕፀው፡ወሐመር፡ (sic) ወበቀልት፡ወኅጠታት፡ዘገሙል፡ F. N. 46 (ubi de variis superstitionis generibus tractatur). Hoc ሐመር፡ vel ሐመረ፡(ኆመረ፡)ጽራእ፡ an pariter atque ሐመር፡ *cerasus* ad radicem حمر referendum sit, ob testimoniorum angustiam in medio relinquimus. — *Voc. Ae.:* ሐመረ፡ጽራእ፡ብ፡ተረር፡ (ተሬር፡? scriptio enim haud satis distincta est); *aliud:* ሐመረ፡ጽራእ፡ዘ፡ሐረግ፡ዘይበልዕዎ፡አሕርውኂ፡ይ፡

ሐመሠ፡(ሐመሰ፡) rad. inus. (de qua vid. Ges. thes. p. 494) *pinguis fuit* vel *evasit*.

ሐመሠ፡ II, 1 fortasse: *in pinguia pascua ire et pinguescere:* (ለአባግዕ፡)በሙ፡ልማድ፡ይብልዑ፡ኅቡረ፡ወሶበ፡ይወርዱ፡ይስተዩ፡ማየ፡አው፡ከመ፡የሐምሱ፡ኢይትፈለጡ፡ዘዘዚአሆሙ፡ Reg. Pach. (in Cod. Abbad. CLXXIV; in Cod. Mus. Brit. XVIII pro የሐምሱ፡ legitur ይትሐመዩ፡ *vinciantur*, sine sensu bono). Sed ut lectio haud satis firmata, ita perobscurus est hic locus.

ሕምሥ፡ subst. [quod jam Ludolfus cum חֹמֶשׁ *abdomen*, Gesenius etiam cum ܚܘܡܫܐ i. e. بَطْن *venter* et talm. חִימְצָא *pinguedo ventris, abdomen* composuit] *uterus, matrix* Num. 25, 8 (μήτρα, var. ኀፍረት፡); Kuf. 25 (p. 94, lin. 1); ዘይፈትሕ፡ኵሎ፡ሕምሠ፡ (de hominibus et pecude) Ex. 13, 2. 12. 13. 15. — Ludolfus (in lex col. 31) adnotavit: „olim honesta, hodie vero dictu obscoena vox: *muliebria* enim denotat, quae honestius ኀፍረት፡ሥጋ፡, honestissime vero ዕርቃን፡ dicuntur.“ Vid. etiam Isenbergium in lex. amh. sub እምስ፡ et sub ሕምስ፡

ሐመቀ፡ rad. inus. eadem, quae حَمُقَ *mente laboravit, stultus fuit*; nec non حَمِقٌ *fatuus, turbatus mente*, هُمْقُع id., هَمَج *fatui* (cfr. infra ሐመገ፡). Hinc

አስተሐመቀ፡ IV, 1 *stultum reputavit* [id. q. اِسْتَحْمَقَ]: *Deus (Verbum)* ፍኖተ፡እንተ፡ትደሉ፡ለትሥጉት፡ኢያስተሐሚቆ፡ልደተ፡ተወልደ፡ ἵνα τὴν πρέπουσαν τρίβον οὐκ ἀπα-

ξιώσας *partu natus est* Cyr. c. Pall. f. 68. — *Voc.* ad Cyr.: ኢያስተሐሚቆ፡ ዘ፡ ኢያስተሐቂር።

ሕሙቅ፡ part. *stultus, fatuus, inanis:* እፎ፡ ትትመየጡ፡ ዳግመ፡ ውስተ፡ ኀሣር፡ ወሕሙቅ፡ ነገር፡ πῶς ἐπιστρέφετε πάλιν ἐπὶ τὰ ἀσθενῆ καὶ πτωχὰ στοιχεῖα (e Gal. 4, 9) Cyr. d. r. fid. f. 39.

ሕመቅ፡ subst. *fatuitas, stultitia.* Hanc vocem equidem nusquam reperi, nisi in *Voc. Ae.*: (ሕመቅ፡ ዘ፡ እከይ፡), quod ei notionem generalissimam *pravitatis* substituit.

ሕሙት፡ *fuligo* vid. sub ሐመመ፡

ሐሞት፡ *fel* vid. sub ሐመወ፡ II.

I. **ሐመወ፡** radix obsoleta, cui notio *conjungendi* infuisse videtur (vid. Ges. thes. p. 487); conservata sunt nomina derivata: חָם ܚܡܳܐ حَمٌ vel حَمْوٌ *socer*, חָמוֹת ܚܡܳܬܳܐ حَمَاةٌ *socrus*; amh. አማች፡ „*child- or parent-in-law*". In Geez occurrunt

ተሐመወ፡ III, 1 (nisi ubique III, 3 emendare malueris): *affinitatem contrahere* vel *affinitate conjunctum esse;* c. c. ምስለ፡, ut እስመ፡ ተሐመውነ፡ ምስለ፡ አሕዛብ፡ 2 Esr. 9, 14, et c. Acc. ተተሐመዉነ፡ ἐπιγαμβρεύσασθε ἡμῖν Gen. 34, 9; ኢትተሐመውዎሙ፡ μὴ γαμβρεύσητε πρὸς αὐτούς Deut. 7, 3; እምእለ፡ ይትሐመዉነ፡ ውእቱ፡ ἐκ τῶν ἀγχιστευόντων ἡμῖν ἐστίν Ruth 2, 20. In specie dicitur de *genero*, qui filiam alicujus ducit, ut ከመ፡ እትሐመዎ፡ ለንጉሥ፡ 1 Reg. 18, 18; 2 Esr. 23, 28, et de *affine*, qui affinitatis jure ex lege Mosis aliquam ducit Ruth 3, 13. 4, 4—7. (Unde verbo ሐመወ፡ etiam verbi חָתַן ܚܬܰܢ خَتَنَ significatum convenire apparet).

ሐም፡ subst., m., Plur. አሕማው፡; (in F. N. 26 etiam pl. ሐማን፡ occurrit, quae forma videtur minus bona esse) pronomina suffixa ope vocalis *ū* recipit (see. gramm. § 154, d) 1) *socer* (πενθερός) ሐሙኪ፡ Gen. 38, 13; ሐሙሁ፡ Ex. 3, 1. 18, 1 seq.; Tob. 10, 8; Jud. 19, 4; ሐሙሃ፡ Kuf. 41; ሐመ፡ ሙሴ፡ Ex. 18, 12; Acc. ሐማሁ፡ Ex. 18, 26. 2) *gener* νυμφίος Jud. 15, 6. 19, 5; γαμβρός 1 Reg. 22, 14; 2 Esr. 16, 18; Jsp. p. 281. 298. 272, ubi Plur. legitur: እመሰ፡ በበአከሙነ፡ ትበብኡ፡ ውሉደከሙ፡ ወአሕማወከሙ፡ እለ፡ እሙንቱ፡ ቅሩባን፡ ሰብእ፡ ለከሙ።

ሐማት፡ subst., fem. 1) *socrus* πενθερά Ruth 1, 14. 2, 11—21; Mich. 7, 6; Matth. 8, 14. 10, 35; Luc. 4, 38; Kuf. 41 (p. 144); 2) *nurus* Kuf. 41 (p. 143), quae aliâs መርዓት፡ dicitur.

መስተሐምው፡ part. (IV, 1) *qui affinitatis jure utitur, affinis* (ἀγχιστεύς) Ruth 3, 9. 11. 12. 4, 1—8.

ታሕማ፡ subst. *affinitas*, in specie *quae est inter soceros et generos: Salomo* ገብረ፡ ታሕማ፡ ምስለ፡ ነገሥተ፡ አሕዛብ፡ *affinitatem contraxit cum regibus gentium* Org. 5; ἀγχιστεία 2 Esr. 23, 29; est abstractum pro concreto: *generi* (γαμβροί) Gen. 19, 12. 14; *soceri* (πενθεροί) i. e. socer et socrus Tob. 10, 12. 14, 13.

II. **ሐመወ፡** rad. inus., arab. حَمِيَ *ferbuit, calidus fuit*, ܚܡܳܐ *incaluit*, חמם حَمَّ id. (cfr. חָמַם); a חמם ortum est חֵמָה *aestus, ira, venenum*, ܚܶܡܬܳܐ *ira, venenum*, a حَمِيَ ortum est حُمَةٌ *venenum*, حُمَيَّا *aestus vini, irae.* Hinc

ሐሞት፡ subst., m. et fem. *fel* (quod iracundiam gignit): Deut. 32, 32; Jer. 9, 5; Thren. 3, 15; Ps. 68, 26; Matth. 27, 34; ዘይመርር፡ እምሐሞት፡ Prov. 5, 4; ተከዕወት፡ ውስተ፡ ምድር፡ ሐሞትየ፡ Job 16, 13; fel piscis Tob. 6, 5. 7. 9. 11, 3. 7. 10. (Amharice: አሞት፡).

ሐመዘ፡ rad. inus. Cognatarum linguarum eae, quae similes sonos habent, radices, ut حَمُزَ حَمِضَ ܚܡܰܥ ܚܡܰܨ חָמֵץ *aciditatis* notionem habent, quamquam הִתְחַמֵּץ et حَمِسَ حَمَشَ etiam de *exacerbatione animi* dicuntur; vid. etiam ሐመወ፡ Hinc

ሕምዝ፡ subst. (m.) Pl. ሕምዛት፡ (F. N. 10. 23). 1) *aestus irae, furor, exacerbatio*, θυμός Job 6, 4. 13, 13; Jes. 10, 26. 28, 21; ዐቢይ፡ ሕምዙ፡ Apoc. 12, 12. 16, 19. 18, 4; ይስማዕ፡ ሰማይ፡ ወታጽምዕ፡ ምድር፡ (sc. incarnationem Christi) ወይደንግፁ፡ መሠረታቲ፡ ሕምዝ፡ Lit. Diosc.; 2) *amaritudo, fel* πικρία Job 9, 18; አጽገበኒ፡ ሕምዘ፡ Thren. 3, 15; χολή እግዚ"፡ አስተየኒ፡ ማየ፡ ሕምዝ፡ Jer. 8, 14; ምረተ፡ ሕምዝየ፡ πικρία καὶ χολή μου Thren. 3, 20; Deut. 29, 17; χολέρα Num. 11, 20. 3) *venenum, virus* (χολή, θυμός, ἰός, φάρμακον, θάνατος): ሕምዘ፡ አርዌ፡ ምድር፡ Deut. 32, 33; Job 20, 14. 16; Ps. 13, 5. 57, 4. 139, 3; Rom. 3, 13; Prov. 23, 32; ሕምዝ፡ ዘይቀትል፡ Ps. 7, 14; Jac. 3, 8; ሕምዝ፡ ቀታሊ፡ Jsp. p. 285; ሕምዝ፡ ባቲ፡ ውስቴታ፡ 4 Reg. 4, 40; ሕምዝ፡ ሥራይ፡ ለተማስኖ፡ Sap. 1, 14; ኵሉ፡ ዘፍጥረታተ፡ ሕምዝ፡ *venefici cujuscumque generis* Lit. 169, 1.

ሐመየ፡ *vincire* vid. sub ኀመየ፡

ሐመየ፡ Primo quidem obtutu haud alienum videtur, hanc radicem ad حَمِيَ, حَمَى, ܚܡܳܐ (vid. etiam ሐመመ፡, II ሐመወ፡, ሐመዘ፡) referre et significationum scalam ita statuere: 1) *incalescere* 2) *irari, exacerbari* 3) *infensum esse alicui cumque verbis insequi.* Sed in caeteris linguis notio *conviciandi* his radicibus non convenit; accedit, quod in Geez praeter ሐመየ፡ etiam ሐነየ፡ occurrit (vid. sub ሐሜት፡). Quare magis congruum esse videtur, cum nostra radice componere syr. ܚܢܳܐ, ܚܰܢܺܝ *contumelia affecit*, arab. خَنَا *falso accusavit.* (De variatione sonorum ሐ et ኀ vid. gramm. pag. 36).

ሐመየ፡ I, 1 Impf. የሐሚ፡, Subj. ይሕሚ፡; et ሐመየ፡ I, 2 sed rarius usitatum (ex. gr. 1 Petr. 3, 16 Pltt.; Chr. Ta. 7 et hom. 10) *obloqui, conviciari, maledicere, ignominia vel contumelia afficere, calumniari:* c. c. Acc. prs. καταλαλεῖν Num. 12, 1. 8; Ps. 100, 6. 118, 23; Job 19, 18; ሐመዩኒ፡ በሐሰት፡ Hos. 7, 13; Mal. 3, 13; Mich. 3, 7; ኢታፍቅር፡ ሐሚየ፡ Prov. 20, 13; Jac. 4, 11; 1 Petr. 2, 12. 3, 16; Num. 21, 5; κακολογεῖν ዘየሐሚ፡ አበሁ፡ Prov. 20, 20; Matth. 15, 4; Ex. 22, 27; καταρᾶσθαι Koh. 10, 20; ὁ ψιθυρίζων ዘየሐሚ፡ Sir. 21, 28; ዘኢየሐምዩዎ፡ በአኩይ፡ (ἀνέγκλητος) Tit. 1, 6; ዘየሐምዩዎ፡ *infamia adspersus* II Can. Nic. 18; c. Acc. rei: ሐመይከሙ፡ ዐቢያተ፡ ወድሩካተ፡ ቃላተ፡ ላዕለ፡ ሰብእ፡ Hen. 5, 4.

ተሐምየ፡ III, 1 et ተሐመየ፡ III, 2 pass. et refl. *ignominia vel contumelia affici:* ለሊከ፡ ዘትትሔመይ፡ ወአ ከ፡ ውእቱ፡ Chr. Ta. 11; M. M. f. 380.

ተሓመየ፡ III, 3 *se invicem contumeliis prosequi, conviciari* Jac. 4, 11; 2 Cor. 12, 20 rom.; Gal. 5, 26 Pltt; ተሓ ምዮ፡ καταλαλιαί 1 Petr. 2, 1.

ሕሙይ፡ part. *ignominiosus, probrosus, infamis:* ግ ብረ፡ ሕሙይ፡ Jsp. p. 351; ፍትወት፡ ሕሙይ፡ ib. p. 381; ሕ ሙየ፡ ግብር፡ *homo infamia adspersus* Phlx. 125.

ሐማይ፡ (Sir. 28, 13 var.) et crebrius ሐማዪ፡ n. ag., Plur. ሐመይት፡ et ሐማይያን፡ f. ሐማይያት፡ (F. N. 10, 8) *conviciator, calumniator, susurro:* καταλαλῶν Herm. p. 25; Rom. 1, 30; Clem. p. 229; ወይከውኑ፡ ሐመይት፡ ወሐማይያ ን፡ ብዙኃን፡ Asc. Jes. 3, 26; ψιθυρός Sir. 5, 14. 28, 13.

ሐሜት፡ subst. *convicium, contumelia, calumniatio:* καταλαλιά Sap. 1, 11; Herm. p. 24; ዝንጓጔ፡ ወሐሜት፡ ወዝ ክር፡ ሕሡም፡ Jsp. p. 351; ዘአልቦ፡ ሐሜት፡ ἀνέγκλητος Tit. 1, 7; ቀሲስ፡ ንጹሐ፡ ይኩን፡ እምሐሜት፡ *expers reprehensionis sit* II Can. Nic. 31.; ἔρις Sir. 40, 5 (var. ሐኔት፡).

ሐመደ፡ I) id. quod جَمَدَ et جَمُدَ *concrevit, congelata fuit* (de omni re fluida). II) id. q. هَمَدَ *extinctus fuit ignis; mortuus est*, خَمَدَ *consedit ignis remissa sua flamma; remisit febris; sedatus fuit* (رَمَادٌ *cinis*, aram. רְמָין *carbo cum cinere;* ܚܡܬܐ; *cinis fervidus*). Hinc

ሐመዳ፡ subst., (m.) *pruina, nix* [amh. አመዳይ፡]: πάχνη Job 38, 24. 29; χιών 1 Par. 11, 22; በረድ፡ አስሐትያ፡ ሐመ ዳ፡ Ps. 148, 8; Kuf. 23; ቍር፡ ወበረድ፡ ወአስሐትያ፡ ወሐመ ዳ፡ Hen. 34, 2. 60, 18. 76, 11. 12. 100, 13. — *Voc. Ae.:* ሐመዳ፡ ዘ፡ ዋግ፡, *aliud:* ሐመዳ፡ ዘ፡ ቅሕ፡ ዋግዒ።

ሐምደ፡ I, 1 (si non ሐመደ፡) *extingui et in cinerem vanescere:* ያኀልቆ፡ እሳት፡ ወየሐምድ፡ ለዝሉፉ፡ καὶ ἐκλείπει εἰς τέλος Hez. 15, 4.

ተሐምደ፡ III, 1 (si non ተሐመደ፡) *in cinerem verti, conflagrari:* ሰማያት፡ ይጠበለሉ፤ ምድር፡ ትትሐመድ፡ (sc. in mundi consummatione) Kid. f. 32.

ሐመድ፡ subst., (m.) 1) *cinis*, σποδός Ps. 101, 10. 147, 5; Thren. 3, 16; Judith 4, 15. 9, 1; 4 Esr. 9, 39; Job 13, 12; መሬት፡ ወሐመድ፡ Gen. 18, 27; Job 30, 19. 42, 6; Sir. 10, 9. 17, 32; ሠቅ፡ ወሐመድ፡ Jes. 58, 5; Luc. 10, 13; አውዐያ፡ ለሀገር፡ ወኮነት፡ ሐመደ፡ Jos. 8, 28; እሬስየከ፡ ሐመደ፡ Hez. 28, 18; ጠፍአ፡ ከመ፡ ሐመደ፡ ሠዐ፡ ὡς λίνον ἐσβεσμένον Jes. 43, 17; cinis hostiarum combustarum Lev. 4, 12; ሐመድ፡ ል ቦሙ፡ σποδὸς ἡ καρδία αὐτῶν Jes. 44, 20; τέφρα Dan. ap. 13, 14; ዘሕብረ፡ ሐመድ፡ σποδοειδής (coloris cinerei) Gen. 30, 39. In Ex. 9, 8 ሐመደ፡ እቶን፡ *fuliginem* (αἰθάλη καμιναία) significat. 2) nonnumquam *pulvis* (χοῦς) Ps. 71, 9; (γῆ) Job 2, 12. 7, 5; 2 Reg. 1, 2. (Lev. 19, 36 ሐመድ፡ errore interpretis pro mensura c̄ χοῦς positum est).

ሕሙድ፡ part. *in cinerem versus*, M. M. f. 178.

ሐመዳዊ፡ adj. rel. *cinereus* (colore): አፍራስ፡ ሐመዳው ያን፡ ψαροί Zach. 6, 3.

ሐመገ፡ I, 1 sine dubio cognata cum ሐመቀ፡ et cum iis, quae ibi allegata sunt; at non de animo, sed potissimum de rebus physicis dicitur, sicut arab. رَنِقَ *turbida fuit* aqua, vinum, II et IV *turbidam reddidit* aquam, et أَرْمَقَ id.; cfr. etiam ሐብቀቀ፡] *turbidam reddere, turbare* aquam: ማይ፡ ዘሐ መግሙ፡ በእገሪክሙ፡ Hez. 34, 19; ዘተርፈ፡ ተሐምግዎ፡ Hez. 34, 18. 32, 2; ፈለግ፡ ዘሐመግዎ፡ በደመ፡ ቅቱላን፡ Sap. 11, 7; Clem. f. 138. — *Voc. Ae.:* የሐምጉ፡ ዘ፡ የደፈርሱ፡ ያጉድ ሉሂ፡ ይ፡

ተሐምገ፡ III, 1 1) *turbari, turbidum fieri*, de rebus fluidis: ይትሐመጉ፡ ከመ፡ ማይ፡ Jes. 30, 22 var.; Am. 8, 12; Ps. 45, 3; Hos. 6, 8. 2) turbari i. e. *obscurari, caligare* de rebus claris: *ob mortem Christi* ተሐምገ፡ ሰማይ፡ ወጸልመ፡ ኵሉ፡ ዓለም፡ II Const. Ap. 5; *in coelis est* ፍሥሐ፡ ዘኢይረ ክቦ፡ ሐዘን፡ ወአልቦ፡ ተሐምጎ፡ ውስተ፡ ጽርየታ፡ Chr. Ta. 23; ረሥአ፡ ወተሐምገ፡ አዕይንቲሁ፡ Gen. 27, 1; Deut. 34, 7; Ps. 6, 7 (var.); 1 Reg. 4, 15; ተሐምገ፡ አዕይንቲሁ፡ በአንብዕ፡ ወ ገዓር፡ Genz. f. 109; Gad. T. Zion. [cfr. هَمَجَ VIII; حَمِقَ VII., خَمَجَ]. *Voc. Ae.:* ተሐምገ፡ ብ፡ ደፈረሰ፡

ሕሙግ፡ part. *turbidus, turbulentus* ማይ፡ ሕሙግ፡ Jer. 2, 18; M. M. f. 36; ወይን፡ ሕሙግ፡ Fal. f. 13.

ሕመግ፡ subst. *turbidum, immunditics:* ንጽሕ፡ ውእቱ፡ ወአልቦ፡ ውስቴቱ፡ ሕመግ፡ Chr. ho. 34.

ሕምገት፡ n. act.: *turbidum esse, caligo* Herm. p. 51 (βληχρά).

ሐሠመ፡ I, 1 [convenit cum arab. خَبُثَ *mala ac prava fuit res; improbus, impurus fuit*, IV. X *turpiter egit*, sicut አበሰ፡ cum أَثِمَ *crimen commisit, peccavit* et אָשַׁם] *foedum, turpem, malum esse, displicere:* በእለ፡ የሐሥማ፡ ውስተ፡ ሕንጻ፡ *quidam (lapides) deformes erant in structura* Herm. p. 80; አል ቦ፡ ኀበ፡ ሐሠመ፡ (v. ሕሡመ፡) እምኔሁ፡ *non erat in eo quidquam deforme* 2 Reg. 14, 25; እስከ፡ ሐሠመ፡ ጺአቱ፡ ሎቱ፡ *foetor ejus ei perniciosus erat* Jsp. p. 293; etiam c. Acc. pers., ut: ሐሠሞሙ፡ ለሕያዋን፡ ጼና፡ አብድንት፡ ib. p. 355; ሰቢ፡ ሰ ምዐ፡ ሐሠሞ፡ ዝንቱ፡ *quum hoc audiret, ei displicuit* ib. p. 296.

አሕሠመ፡ II, 1 1) *turpiter* vel *prave agere, malefacere:* አሠንዩ፡ ወአሕሥሙ፡ εὖ ποιήσατε καὶ κακώσατε Jes. 41, 23; ኢያሤኒ፡ ወኢያሐሥም፡ እግዚ"፡ Zeph. 1, 12; ኢትቅናእ፡ ከመ፡ ታሕሥም፡ Ps. 36, 8. 9; አሕሠምከ፡ ዘገበ ርከ፡ Jer. 45, 9; አሕሠሙ፡ ለቀቲሎቱ፡ ἐπονηρεύοντο τοῦ ἀποκτεῖναι αὐτόν Gen. 37, 18. 2) creberrime: *malefacere* vel *maledicere* alicui, *male habere* alqm, *vim* vel *injuriam afferre* alicui, *insultare in, offendere* alqm: c. c. ለ፡, በ፡, ዲበ፡, ላዕለ፡ pers.: ከመ፡ ኢያሕሥም፡ ለያዕቆብ፡ Kuf. 35. 37; Ex. 22, 20—22; Rom. 12, 17; ለምንት፡ አሕሠምከ፡ በዝ፡ ሕዝብ፡ Ex. 5, 22. 23; ኢታሕሥም፡ ዲበ፡ ነባሪከ፡ μὴ κακώσῃς οἰκέτην Sir. 7, 20. 30, 40; Ps. 104, 14; ኢታሕሥ ሙ፡ ላዕለ፡ እሉ፡ Gen. 19, 7; ኢይክሉ፡ አሕሥሞ፡ ላዕሌሁ፡ Jes. 11, 9. 50, 8; Kuf. 29; Judith 11, 1; ሀገር፡ ታሐሥም፡ ላዕለ፡ ነገሥት፡ 2 Esr. 4, 15; አሕሠሙ፡ ገቢረ፡ ላዕሌሁ፡ Mich. 3, 4; አሕሠመ፡ ቃለ፡ ላዕለ፡ κακολογεῖν 1 Reg. 3, 13; Marc. 7, 10. 9, 39; በኵሉ፡ ዘትሁብ፡ ኢታሕሥም፡ ቃለ፡ Sir. 18, 15;

ያሐሥሙ፡ አፉሆሙ፡ ላዕሌየ፡ φαῦλοι γλώσσῃ Sir. 20, 16. 29, 24. 3) aliquid *declarare malum, in malam partem accipere:* ያሐሥሚ፡ ኃጥእ፡ ለንጹሕ፡ በአፉሁ፡ Sir. 13, 24; ኢታሕሥሙኒ፡ *ne mihi in malam partem imputetis* Lud. sine auctor.

አስተሐሠመ፡ IV, 1 aliquid *malum* vel *foedum censere* vel *declarare* Kuf. p. 143.

ሕሡም፡ part. 1) de rebus physicis: *foedus, turpis, malus, deformis:* ሕሡም፡ ራእዮሙ፡ Gen. 41, 19. 25, 27; Kuf. 19; Prov. 11, 22 gloss.; οὐκ εὐσχήμων Prov. 11, 25; *Satanae* ኮነ፡ ሕሡመ፡ ራእዩ፡ ፈድፋደ፡ Clem. f. 6; (አእባን፡) ሕሡማት፡ ἀπρεπεῖς Herm. p. 78; ጼና፡ ሕሡም፡ ወጽዩእ፡ ወፍጉግ፡ Genz. f. 156; እለ፡ ይትሐወሱ፡ ሕሡማን፡ κνώδαλα Sap. 16, 1. 2) de animo, dictis, factis: *malus, pravus, futilis, nequam, iniquus* Job 2, 3; አልቦ፡ ዘትገብር፡ ሕሡመ፡ ምንተኒ፡ በሐቢከ፡ Sir. 10, 6; ምግባሪከ፡ ሕሡም፡ ወኅሡር፡ Hez. 20, 44; ምግባራት፡ ሕሡም፡ ወሕሙይ፡ ፍትወት፡ Jsp. p. 381; ἀδικία 1 Reg. 28, 10; λοιμός 29, 10; ትኄበ፡ ሕሡመ፡ ላዕለ፡ መልአክ፡ Jes. 8, 21; ኢታውሥእ፡ ሕሡመ፡ በአፉከ፡ 58, 13; አልቦ፡ ዘአውጽአ፡ ላዕሌሃ፡ ቃለ፡ ሕሡመ፡ Judith 8, 8; አውሥእዎ፡ በሕሡም፡ Jsp. p. 364; Tit. 2, 8 (φαῦλος); Gen. 31, 24; Lev. 19, 14. 20, 9; ነገር፡ ሕሡም፡ λόγος σαπρός Eph. 4, 29; ሕሡም፡ ዜና፡ *infamia* II Abtel. 39; ሕሡመ፡ ኮነ፡ ሎቱ፡ እስመ፡ *displicuit ei, quod* Kuf. 7. 3) de rebus adversis: *malus, noxius:* ተአመን፡ ከመ፡ ሕሡም፡ አልቦ፡ ዘይረክበከ፡ Sir. 19, 10; ኢይረክቦ፡ ምንተኒ፡ ሕሡም፡ *quidquam mali ei non accidet* F. N. 24, 6; በሕሡም፡ አቀትሎሙ፡ (κακῶς) Matth. 21, 41. — [illegible] *Ac.:* እኩይ፡ ሕሡም፡ ዘ፡ ቢስ ።

ሕሥም፡ subst. Pl. ሕሥማት፡ 1) *foeditas, turpitudo, deformitas:* ኢታስተአክዮ፡ ለሰብእ፡ እንበይነ፡ ሕሥሚሁ፡ Sir. 11, 2; ኢይክሉ፡ ይክድኑ፡ ሕሥሚሆሙ፡ በተሰርግዎ፡ Chr. Ta. 15; ሕሠመ፡ ራእየ፡ ብእሲቱ፡ F. N. 24, 1. 2) *macula, laesio, malum:* ኢተረክበ፡ እምላዕሌሁ፡ ሕሥም፡ (v. ሕሡም፡) διαφθορά Dan. 6, 23; *ornatus sanctitatis* ዘኢይረክቦ፡ ሕሥም፡ *nulli corruptioni obnoxius* Org.; ኵሉ፡ ዘይረክቦ፡ እምሕሥማት፡ *quodvis malum, quod ei accidit* F. N. 28. 3) ethice: *foeditas, malefactum, dedecus, probrum:* ሰይእ፡ ሕሥም፡ 2 Reg. 18, 13 ann.; አሀ፡ እምዝኒ፡ ሕሥም፡ Chr. Ta. 15; ኵሉ፡ ግብረ፡ ሕሥም፡ Jsp. p. 299; ገቢረ፡ ሕሥማት፡ *turpiter agere* Fal.; ዘይከውና፡ ሕሠመ፡ *quod mulieri dedecori est* F. N. 24, 3; በእንተ፡ ሕሠመ፡ ግዕዛ፡ ib.

ሕሥመት፡ n. act. *deformatio, defectu* [illegible] Lud. sine auct.

አሕሣሚ፡ n. ag. (II, 1) *offendens, molestus:* ዐኪት፡ ወድካም፡ አሕሣምያን፡ F. N. 43, 4.

ሐሥረ፡ *ignominia affici* vid. sub ኀሰረ፡

ሐሠረ፡ rad. inus., sine dubio *flaccescere, pallescere, arescere* de plantis; sonat hebr. חָשַׁשׁ et חָשַׁר (Zeph. 2, 1), unde קַשׁ قَشّ *stipula*, חֲשַׁשׁ حَشِيش *foenum;* aram. חֲשַׁר خَشَرَ *consenuit* (vid. infra ቀሲስ፡); sed in lingua arabica quaedam hujus stirpis nomina etiam tertiam literam ر habent, ut خُشَارَة *palea, gluma,* خُشَار *furfures;* al. Hinc

ሐሠር፡ (amh. አሠር፡) subst., plerumque m., coll., 1) *culmus aridus, stipula, sarmenta* vel *ramalia arida: leviathano est* እብን፡ ከመ፡ ሐሠር፡ (χόρτος) Job 41, 19; καλάμη (igne conflagranda) Jes. 5, 11; ሐሠር፡ ይቡስ፡ ἄγρωστις ξηρά Jes. 9, 18; φρύγανα Jes. 40, 24. 41, 2. 47, 14; Jer. 13, 24; ከምረ፡ ሐሠር፡ στυππεῖον συνηγμένον Sir. 21, 9; Jud. 15, 14; κάρφος Matth. 7, 3. 4. 2) *palea, gluma* (ἄχυρον, ἄχυρα): ሐሠር፡ ለገቢረ፡ ግንፋል፡ Ex. 5, 7; ከመ፡ የአልዱ፡ ብርዐ፡ ለሐሠር፡ 5, 12; Matth. 3, 12; Luc. 3, 17; Job 41, 18; ከመ፡ ሐሠር፡ ዘቅድመ፡ ገጸ፡ ነፋስ፡ Job 21, 18; Sir. 22, 18; Jes. 17, 13; Jer. 23, 28 (opp. ሥርናይ፡); pabulum pecuarium: Gen. 24, 32; 3 Reg. 4, 21; Jes. 11, 7.

ሐሥአ፡ *sedari* vid. sub ኀሥዐ፡

ሐሠየ፡ *fricare* vid. sub ሐሰየ፡

ሐሠየ፡ *gaudere, laetari;* vicina sunt (חָדָה حَيِّ *gavisus est?*) أَشَّ *agilis fuit, exultavit:* بَشَّ *laetus fuit, exultavit:* عَشَّ *alacer, agilis, laetus fuit.* — Stirpis I, 1 exemplum affert Ludolfus in *Addendis* ad suum lexicon: ሐሠየት፡ ምድር፡ *exultavit terra* Enc. Mar., sed ipse caute annotavit: „*modo ne mendosum sit.*"

ሐሠየ፡ I, 2 *insolenti alacritate gestire, effusum esse in laetitiam:* ኢትሠሥእ፡ ለኵሉ፡ መብልዕ፡ ወኢትሐሢ፡ ለኵሉ፡ እክል፡ ዘርኢከ፡ Sir. 37, 29.

ተሐሠየ፡ et **ተሐሥየ፡** III, 1 *laetari, laetitia exultare, alacritate gestire:* ይትሐሠዩ፡ περιχαρεῖς ἐγένοντο Job 3, 22. 29, 22; እንዘ፡ ትትሐሠይ፡ ἐν εὐφροσύνῃ Sir. 32, 11; Jes. 9, 3; 1 Par. 29, 9; ἀγαλλιᾶσθαι Ps. 2, 11. 9, 2. 125, 2. 15, 9. 66, 4. 96, 1; Matth. 5, 12; 2 Reg. 1, 20; c. c. በ ut ይትሐሠዩ፡ ብከ፡ Kuf. 25; Jes. 14, 8. 25, 9; Ps. 149, 2. Prov. 2, 14. 23, 25; c. በእንተ፡ Hez. 25, 6; Herm. p. 63; c. ለ pers. συγχαίρειν τινί Phil. 2, 17. 18.

ሐሤት፡ subst., m. et fem., *laetitia, alacritas, exultatio:* χαρμονή Job 3, 7. 20, 5; χαρά Sir. 30, 16; Jes. 55, 12; Ps. 20, 6; εὐφροσύνη Jes. 52, 9; Jer. 7, 34. 16, 9; 1 Par. 29, 17; ἀγαλλίαμα Sir. 15, 6. 30, 22; Jes. 16, 10. 51, 3. 65, 18; Ps. 50, 9; Hen. 5, 9. Creberrime usurpatur haec vox, et haud raro cum ፍሥሓ፡ conjuncta.

ሐራ፡ *exercitus* vid. sub II ሐረረ፡

ሕርመት፡ *apex* vid. sub ኀርመት፡

ሐረመ፡ I, 1 [id. q. حَرُمَ *prohibuit,* pec. a communi usu; *rem fecit illicitam;* حَرُمَ *illicita fuit res;* הֶחֱרִים أَحْرَمَ *anathematizavit;* amh. ሐረመ፡ et አረመ፡; cfr. etiam aeth. ሐርትመ፡]. 1) *prohibere a communi usu, sacrare* vel *dicare Deo:* ተሐርምዮሙ፡ (v. ታሐርምዮሙ፡) ለእግዚ" Mich. 4, 13; ኵሉ፡ ዘየሐርሙ፡ ἀφόρισμα Hez. 44, 29; Lev. 27, 28; Did. (ed. Platt) p. 59. 2) *sacra curare* vel *colere* እለ፡ የሐርሙ፡ (Pltt: የሐርምዋ፡) ለደብተራ፡ οἱ τῇ σκηνῇ λατρεύοντες Hebr. 13, 10. 3) *illicitum censere* vel *dicere* እለ፡ የሐርሙ፡ አውስቦ፡ κωλυόντες γαμεῖν 1 Tim. 4, 3;

በእንተ፡ ዘሐረመ፡ አውስቦ፡ Lud. e Syn.; በእንተ፡ ዘየሐርም፡ ንጹሐ፡ II Abtel. 47 (usitatior est stirps II, 1).

ሐረመ፡ I, 2 *anathematizare, anathemate prohibere:* አነ፡ ሐረምኩ፡ ወአውገዝኩ፡ ከመ፡ አልቦ፡ ዘይበውእ፡ ውስተ፡ መንግሥተ፡ እግዚ"፡ ዘኢየአምን፡ Clem. f. 265; ንሔርም፡ እምቅድስት፡ ቤተ፡ ክርስቲያን፡ እለ፡ ገብሩ፡ ዐመፃ፡ Clem. f. 197.

አሐረመ፡ II, 1 1) *Deo sacrare, dicare, sacrum constituere:* ገብሩ፡ ሎሙ፡ ምስለ፡ ወአሐረሙ፡ ያመ፡ ውስተ፡ ኵሉ፡ አድባር፡ 4 Reg. 17, 10; አሐረምዎን፡ (ለመዋዕል፡) ለርእሶሙ፡ Esth. 9, 30. 2) *Deo devovere, prohibere rem velut Deo devotam, anathematizare* Num. 18, 14; Jos. 6, 17. 18. 7, 1 seq.; Jud. 1, 17; 2 Esr. 10, 8; 1 Reg. 15, 3. 3) *illicitum dicere, vetare, prohibere* Ex. 8, 22; አሐረሙ፡ ለነ፡ አውስቦ፡ 1 Cor. 9, 6; ኀጢአተ፡ ዘአሐረመ፡ እግዚ"፡ F. M. 2, 6; ከማሁ፡ ለዕደውኒ፡ አሐረሞሙ፡ እግዚ"፡ ቀሪበ፡ አንስቲያሆሙ፡ በመዋዕለ፡ ትክቶሆን፡ F. M. 10, 1; c. ላዕለ፡ prs. F. N. 24, 2; አሐረመ፡ በተዋስቦቶሙ፡ ላዕሌነ፡ *nobis connubio cum illis interdixit* F. M. 5, 3; እምስቴ፡ ማይ፡ አሐረምከ፡ ጕርዔከ፡ Snx. Nah. 24 Enc.; አሐረመ፡ ሕይወቶ፡ እምነጽሮ፡ አንስት፡ Snx. Tah. 30 Enc.

ተሐርመ፡ III, 1 vid. sub ተሐረመ፡ Nr. 3.

ተሐረመ፡ III, 2 pass. et refl.: 1) pass. *interdici* alicui, *prohiberi* a re: ኵሎን፡ (እላንቱ፡ አንስት፡) ተሐረማ፡ ላዕሌነ፡ *his omnibus feminis nobis interdictum est* F. M. 5, 3; ከመ፡ ይዕቀቡ፡ ዘ (እምዘ፡ rom.) ይትሔረሙ፡ Act. 21, 35. 2) *sibi* (et aliis) *interdicere re tamquam illicita, abstinere* re, pec. religionis causa: Rom. 14, 5. 6; ኢትበል፡ በእንተ፡ እግዚ"፡ ተሐረምኩ፡ (διὰ κύριον ἀπέστην) Sir. 15, 11; ኢይትሔረሙ፡ በእንተ፡ እግዚ"፡ ወበሕቱስ፡ ይጸምዉ፡ ዘበበይነ፡ ሠንዮ፡ ሥጋቲሆሙ፡ Phlx. 91; መበልዕት፡ ዘይትሔረሙ፡ አይሁድ፡ እምኔሁ፡ Macc. f. 15; ዘይትሔረም፡ አውስቦ፡ (ubi Graecus εἴ τις γάμον μέμφεται habet) Can. Gangr. 1. 3) III, 1 et 2: *sacra colere, religionem* (pec. veram) *sequi* (abstinentem a rebus mundanis vel ethnicis): ተገዝሩ፡ ወተሐረሙ፡ (v. ተሐርሙ፡) በእንተ፡ ፍርሀቶሙ፡ ለአይሁድ፡ Esth. 8, 17; ዘይትሔረም፡ (Platt addit: ለእግዚ"፡) θρῆσκος Jac. 1, 26; ዘከመ፡ መሀርኩክሙ፡ ትትሐረሙ፡ ከማሁ፡ ተዐቀቡ፡ 1 Cor. 11, 2; *Christiani* ሶበ፡ ይትሐረሙ፡ እምትሕርምታቲሆሙ፡ *si unum aliumve e ritibus sacris* (ethnicorum Judaeorumve) *peragunt*, Clem. f. 128.

ሕሩም፡ part. 1) Deo *sacratus, sacer:* ሕሩመ፡ ይኩንክሙ፡ ወቅዱሰ፡ ለእግዚ"፡ Ex. 30, 37; ንዋዩ፡ (ለዘመንኰሰ፡) ከነተ፡ ሕርምተ፡ ለእግዚ"፡ F. N. 10. 2) in specie *Deo devotus et anathematizatus* Jos. 6, 18. 7, 11 seq.; ሕሩም፡ ዘሐረሙ፡ Lev. 27, 28. 29; ሀገር፡ ሕርምት፡ Jes. 19, 18 (vrs. una); ይኩን፡ ቅዉመ፡ ወሕሩመ፡ እምቤተ፡ ክርስቲያን፡ Clem. f. 85. 3) *illicitus, vetitus, interdictus:* Act. 25, 16; ሥርወ፡ ሕሩም፡ Gen. 32, 26. 33; ሰስሎ፡ እምነ፡ ሕሩም፡ *recedere ab illicito* Jsp. p. 351; ገበሬ፡ ሕሩማት፡ ib. p. 352; ዘተከልአ፡ እምተዋስቦ፡ ኀልዮ፡ ከመ፡ ሕርምት፡ ይእቲ፡ F. M. 9; c. ለ vel ላዕለ፡ prs., ut: ሕሩም፡ ለነ፡ F. M. 32, 7; ዝንቱ፡ ሕሩም፡ ላዕለ፡ ምእመናን፡ ib.; Phlx. 214. 4) *abstinens:* ሕሩመ፡ ሥጋ፡ ወወይን፡ Sx. Masc. 2 Enc.; ክርሡ፡ ድንግል፡ ማርያም፡ ሕርምት፡ ፋከቤ፡ ወዘርእ፡ Teb. Tab. 81; ኄራን፡ ወሕሩማን፡ ወመስተጋድላን፡ Kedr. f. 87.

ሕርም፡ subst. *res illicita, lege prohibita*, Lud. sine auct.

ሕርመት፡ subst. m. et fem., Plur. ሕርመታት፡ 1) *interdictum:* ሕርመት፡ ተዋስቦ፡ F. M. 5, 1; ሕርመተ፡ ሐራውያ፡ *carnis suillae* F. N. 45. 2) *abstinentia:* በእንተ፡ ሕርመተ፡ በሊዐ፡ ሥጋ፡ Can. Gangr. 2 (vid. ትሕርምት፡). 3) *opus sacrum, ritus sacer, caeremonia:* θρησκεία Col. 2, 18; Jac. 1, 26. 27; Act. 26, 5 rom.; *Christianus* ኢይገብር፡ በዓለ፡ ምስሌሆሙ፡ (cum Judaeis et ethnicis) አው፡ ሕርመተ፡ ምስሌሆሙ፡ Clem. f. 270; ሕርመታተ፡ አይሁድ፡ Macc. f. 15; ወበዕደኒ፡ ብዙኀ፡ ሕርመተ፡ ዘይትዐቀቡ፡ Marc. 7, 4. 4) *religio:* νόμος Herm. p. 66; ኢየኀብሩ፡ ሕርመተ፡ አይሁድ፡ Joh. 4, 9; διαθήκη ታቦት፡ ዘሕርመት፡ Ex. 31, 7; በእንተ፡ ሕጉ፡ ለልዑል፡ ወበእንተ፡ ሕርመትከ፡ Sir. 42, 2; μυστήριον Rom. 16, 25; ሕርመተ፡ ትምህርት፡ μυστήριον τοῦ εὐαγγελίου Eph. 6, 19; Col. 4, 3 rom.; ምንትኑ፡ ሕርመትክሙ፡ *quam religionem profitemini?* Sx. Hed. 7. — *Voc. Ae.:* ሕርመት፡ ዘ፡ ተዐቀበ፡ ሥርዐትኒ፡ ይ፡; *aliud:* ሕርመት፡ ብ፡ መጠበቅ፡ ሥርዐትኒ፡ ይ ።

ምሕራም፡ subst., Pl. ምሕራማት፡ 1) *sacrum* (septum) communi usui exemtum (cfr. حَرَم), pec. lucus, ubi idolum positum est; በአታተ፡ ምሕራሞሙ፡ τὰ σπήλαια αὐτῶν Hab. 2, 15; ἄλση: አገዝም፡ ምሕራማቲከ፡ Mich. 5, 13; 4 Reg. 18, 4; ሐውልተ፡ ምሕራማቲሆሙ፡ 3 Reg. 14, 23; ምሕራመ፡ ያም፡ 15, 13. 16, 33. 18, 19; 4 Reg. 13, 6; etiam Ps. 80, 6 Aethiops pro ἄρσεων legisse videtur ἄλσεων; τεμένη Hez. 6, 6; κῆποι Jes. 1, 29; τὰ δένδρα Jes. 17, 8 vrs. alt. et אֲשֵׁרִים Jer. 17, 2 vrs. nov.; etiam Jes. 27, 9 ምሕራማተ፡ ጣዖት፡ ተገዝመ፡ (εἴδωλα) arbores sacrae intelligendae videntur. Aethiopes his in locis ምሕራማት፡ *idola* interpretantur, quare *Voc. Ae.:* ምሕራማት፡ ዘ፡ ጣዖት፡ 2) *delubrum, templum* (Deorum idolorumve): ምሕራማት፡ τὰ ἱερά Hez. 27, 6; Hen. 99, 7; ቤቴል፡ ምሕራመ፡ ንጉሥ፡ ይእቲ፡ Am. 7, 13 [vid. etiam ምኵራብ፡]. — *Voc. Ae. aliud:* ምሕራም፡ ብ፡ የጣዖት፡ መስገጃ ።

ተሐራሚ፡ n. ag. (III, 2): *qui sibi interdicit re* pec. religionis causa, *abstinens:* መነኮሳት፡ ተሐራምያን፡ Gad. T. II.; Sx. Jac. 25 Enc.; Sen. 3.

ትሕርምት፡ subst. 1) *abstinentia* devotionis causa: የብሰ፡ ሥጋሁ፡ እምብዝኀ፡ ትሕርምት፡ Phlx. 16. 81; ተጸራዕከ፡ እምትሕርምትከ፡ *solutus es a voto tuo* Enc.; M. M. f. 286. 2) *ritus sacer* (i. q. ሕርመት፡), Pl. ትሕርምታት፡ Clem. f. 128 (vid. supra sub ተሐረመ፡ Nr. 3).

ሐርማዝ፡ et ሐርመዝ፡, nomen bestiae, sine dubio i. q. هرميس, quod interpretantur: *saevus leo, rhinoceros, bubalus:* ረከበ፡ አርዌ፡ ዐቢየ፡ ዘስሙ፡ ፊልፊል፡ ዘውእቱ፡ በሐበሲ፡ ሐርማዝ፡ ብሂል፡ Lib. Myst. (Lud.); ማኀደረ፡ ሐርማዝ፡ ወድስክን፡ ib. (Lud.); አዘዘ፡ ከመ፡ ይግበሩ፡ ሎሙ፡ (ለምውታን፡) ፫ ማጸን፡ እምአዕጽምተ፡ ሐርመዝ፡ ወይግንዝዎሙ፡ Sx. Genb. 10.

ሐሪሥ፡ nomen animalis, id. q. حريش *rhinoceros*, qui nomen a cutis asperitate traxit (حَرِشَ *aspera cute fuit* cfr. חָרַשׁ): አርዌ፡ ሐሪስ፡ μονόκερως Job 39, 9. — *Voc. Ae.:* ሐሪስ፡ ዘ፡ አውራሐርስ፡ (v. አውራርስ፡, v. አውራሪስ፡). Videre licet

de አውራሪስ፡ Bruce V p. 92—115. 283—287; Harris II Anh. p. 50.

I. ሐረረ፡ radix, quae etiam ሐለለ፡ pronuntiatur, q. vid.; arab. حَرَّ *ferbuit, incaluit;* חָרַר *aruit, adustus est;* חָרֵר, חַר id.; ܚܰܪ *aruit* prae calore.

ሐረ፡ vel **ሐረረ፡** (Perfectum equidem nusquam legi) I, 1 Subj. **ይሕርር፡** et **ይሕረር፡**, *arere, exarescere, aduri, torreri* igne: **ትየብስ፡ ወተሐርር፡** (ἄμπελος καύσωνι) Hez. 17, 10; **ከመ፡ ይሕርር፡ ሥጋሃ፡** ὅπως ταχῇ τὰ κρέα Hez. 24, 10; **ይሕረር፡ ሥጋሆሙ፡** Macc. f. 2.

አሕረረ፡ II, 1 *amburere, igne exsiccare:* **ያሐርር፡ ለ ማዕር፡ ከመ፡ እሳት፡** Sir. 43, 21; **አሕረርዎሙ፡ በእሳት፡** *postquam torruerunt* (rem) *igne* M. F. (saepius).

ሕሩር፡ part. *combustus, arefactus:* **ደብር፡ ሕሩር፡** ὄρος ἐμπεπυρισμένον Jer. 28, 25.

ሐሩር፡ subst., m. et fem.: *ardor, fervor, aestus,* pec. solis et *venti ferventis:* **ጊዜ፡ ሐሩር፡** *horae aestus meridiani* F. N. 10, 6; **ሙቀት፡ ሐሩር፡** Hen. 4; Herm. p. 96; **ደብረ፡ ሐሩር፡** πεδίον ἀφανισμοῦ Joel 2, 3; καῦμα Jer. 17, 8; Job 24, 24; Apoc. 7, 16. 16, 8. 9; καύσων Job 27, 21; Judith 8, 3; **ነፋስ፡ ሐሩር፡** Hos. 13, 15; **ነፋስ፡ ሐሩር፡** Jon. 4, 8; de *aestu* cupidinum juvenilium Phlx. 106.

ሕሩር፡ subst.: 1) *fervor, ardor,* ut febris: **በሕሩረ፡ ዐ ጽሙ፡ ወሥጋሁ፡ ፈወሰ፡** Sx. Haml. 21 Enc. 2) *pruna, favilla:* **ንሣእ፡ ለከ፡ ሕሩረ፡ ዕጣን፡** τέφραν θυμιαμάτων Tob. 6, 17. 8, 2. — [*Voc. Ae.:* **ሕሩረ፡ ዕጣን፡ ዘ፡ ድቁስ፡**].

II. **ሐረረ፡** rad. inus. (de qua vid. Ges. in thes. p. 457. 528): 1) *candidus, splendidus fuit* (i. q. חָוַר, حَارَ, حَوِرَ IX) 2) *nobilis, liber, ingenuus fuit* (חֹר *nobiles,* حَرَّرَ *libertum fecit,* חֵרֵר *libertate donavit,* حَرَّ *nobili stirpe natus, ingenuus fuit;* amh. **ሐርነት፡** et **አርነት፡** *libertas*). Hinc

ሐሪር፡ subst. a rad. Nr. 1 [i. q. حَرِير, amh. **ሐር፡**; vic. חוּר *linteum candidum et subtile*] *sericum* (album): **ዘይለብስ፡ ሠቀ፡ ምስለ፡ ዘይለብስ፡ ሐሪረ፡** Phlx. 56; crebro in *Synaxario,* ut **መንጦላዕት፡ ዘሐሪር፡** Masc. 16; Pl. **ሐሪራት፡** *vestes sericae,* Lud. Comm. ad Hist. Aeth. p. 496 n. 9.

ሐራ፡ subst. (a rad. Nr. 2; primitus significat *nobiles, liberos,* quorum praecipuum munus erat cum rege in expeditionem proficisci, vid. Lud. in lex. amh. p. 5: **ሐራ፡** *liber homo, ingenuus*) 1) coll. *exercitus, copiae:* **ኵሉ፡ ሐራሁ፡** στρατιά Ex. 14, 4; Judith 5, 24. 6, 6. 7, 1; **ኃያ፡ ብእሲ፡ ሐራ፡** 2 Reg. 23, 8; 3 Reg. 22, 31; στρατιῶται, στρατευόμενοι Matth. 8, 9; Marc. 15, 16; Luc. 3, 14; **ሊቀ፡ ሐራ፡** Act. 28, 16 rom.; copiae coelestes: **ሐራ፡ ሰማይ፡** Luc. 2, 13; Apoc. 19, 14; Hen. 101, 6. 2) coll. *tribuni, centuriones, praefecti militum:* **ይሬስዮሙ፡ ሐራሁ፡ ወመኳንንቲሁ፡** ἑκατοντάρχους καὶ χιλιάρχους 1 Reg. 8, 12; **ወኳሊሁ፡ ወሐራሁ፡** παρατρέχοντες (vid. 11, 6) καὶ τριστάται 4 Reg. 10, 25. 3) sing. *miles, vir militaris* Act. 10, 7 (Platt); **አነ፡ ሐራ፡ ለክርስቶስ፡** (ait Minas) Mavâs. Nr. 18; item in Deg.

ሐራዊ፡ adj. rel. et subst. 1) *liber, nobilis, ingenuus,* ἐλεύθερος (opp. **ገብር፡**) Chr. Ta. 15. 2) qui ad exercitum pertinet, i. e. a) *centurio, tribunus* Marc. 15, 44. 45. b) *miles, miles gregarius* δημότης (opp. **ንጉሥ፡**) Sap. 18, 11; στρατιώτης Joh. 19, 23; **ሐራዊ፡ መኰንን፡** *miles proconsulis* Const. Ap. 27; **ሐራዊ፡ ዘክርስቶስ፡** *miles Christi* Phlx. 192.

ሐረሰ፡ *in puerperio cubare* vid. sub **ኀረሰ፡**

I. **ሐረሰ፡** I, 1 [radix per omnes linguas semiticas diffusa 1) *incidit, insculpsit* (חָרַשׁ) 2) *aravit* חָרַשׁ, ܚܪܰܫ, حَرَثَ, amh. **አረሰ፡**] Subj. **ይሕርስ፡**, *arare:* **ዘየሐርስ፡** ὁ ἀροτριῶν Sir. 6, 19; Luc. 9, 62; **በኵ፡ ኵሉ፡ አሚረ፡ የሐርስ፡ ዘየሐርስ፡** Jes. 28, 24; 4 Esr. 4, 47. 8, 9; Job 1, 14; **ይዘሀር፡ በሐረሱ፡** Sir. 38, 25; **አልቦ፡ ሐረሰ፡** Kuf. 43; **ሐረስ፡** *aratio, tempus arationis* Kuf. 29; c. c. Acc. agri: **የሐርስ፡ ለከ፡ ትልመ፡ ገራውሂከ፡** Job 39, 10; **የሐርስዋ፡ ለጽዮን፡ ከመ፡ ገራህት፡** Mich. 3, 12; Hez. 36, 9; et c. Acc. seminis (*inarare*): **ዘእንበለ፡ ይሕርሱ፡ ዘርአ፡** Kuf. 11; c. **በ** jugi: **ኢሐረሰ፡ በአርዑታ፡** Sir. 28, 19 (cfr. Lev. 19, 19) et jumenti: **ኢትሕርስ፡ በአድግ፡ ወበላህም፡ ኅቡረ፡** Deut. 22, 10. Transfertur: **ኢትሕርስ፡ ሐሰተ፡ ላዕለ፡ ቢጽከ፡** Sir. 7, 12; Job 4, 8. *Opus arandi* **ግብረ፡ ሐረሰ፡** ponitur pro *labore gravi* ἔργον λατρευτόν Ex. 12, 16.

አሕረሰ፡ II, 1 *arandum curare:* **ያሐርስሙ፡ ገራህቶ፡** 1 Reg. 8, 12 var. (aliter Lev. 19, 19).

ተሐርሰ፡ III, 1 *arari:* **ቈላት፡ ዘኢተሐርሰ፡ ወኢተዘርአ፡** Deut. 21, 4; **ኵላ፡ ምድር፡ ዘይትሐረስ፡** Jes. 7, 25; **ተሐረሰ፡** Hebr. 6, 7 rom.

ሐራሲ፡ n. ag., Pl. **ሐረስት፡** et **ሐራስያን፡** (Org.) *arator, agricola:* Joel 1, 11; Jes. 61, 5 (var.); Jer. 14, 4. 52, 16; Koh. 5, 8; Matth. 21, 33; Hen. 97, 9; **እስመ፡ መፍቀሬ፡ ሐረስት፡ ውእቱ፡** 2 Par. 26, 10.

ሐረሳዊ፡ (nonnumquam **ሐርሳዊ፡**) adj. rel. et subst., id. q. **ሐራሲ፡** sed potissimum in Singulari usurpatur, **ሐራሲ፡** in Plur.; γεωργός **ሐረሳዊ፡ ብእሲ፡** Gen. 49, 15; Sap. 17, 16; Jer. 28, 23; 4 Esr. 8, 46. 49. 52. 9, 17; Luc. 17, 7; 2 Tim. 2, 6; Jac. 5, 7.

ማሕረስ፡ subst. *aratrum* (etiam pro Plur.): Jes. 2, 4; Joel 4, 10; Mich. 4, 3; 4 Reg. 25, 12; **ግብረ፡ ማሕረስ፡** ἔργον λατρευτόν Num. 28, 18. 25. 26. 29, 1. Pro ἀροτρόπους *vomer* positum legitur Jud. 3, 21. — *Voc. Ae.:* **ማሕረስ፡ ብ፡ ማረሻ፡**

II. **ሐረሰ፡** radix, quae etiam in חֲרָשִׁים (Jes. 3, 3), ܚܪܳܫܘܬܐ *ars magica,* ܚܪܳܫܐ *magus, incantator,* ܐܬܚܪܫ *incantatus est,* חַרְשָׁא *magus* conservata est. Hanc radicis significationem quomodo *Gesenius* cum חָרַשׁ *incidit, fabricatus est* componere conatus sit, vid. in thes. p. 529; alii ut *Fürst* hanc significationem ad ܚܪܫ *obmutuit* (hebr. חֵרֵשׁ *surdus,* הֶחֱרִישׁ *siluit,* أَخْرَس *mutus*) referre et a *silendo* notionem *mussandi, submisse loquendi* repetere malunt.

ሐረሰ፡ I, 1 in Perf., Imperf. et Subj. mihi quidem nondum obvium est factum, sed reperiuntur Infinitivi formae **ሐሪስ፡** et **ሐርሶ፡**, quas vid. sub **ሐረስ፡**

ሐረስ፡ vel **ሐርስ፡**, nec non **ሐራስ፡**, subst., *incantationis* vel *magiae genus;* accuratius ejus notionem vix definire licet:

ሰብአ፡ ሐርስ፡ (CG: ሐረስ፡) sunt ἐγγαστρίμυθοι Lev. 19, 31; item ሰብአ፡ ሐርስ፡ (CG: ሐረስ፡) Lev. 20, 6; ዘሐርስ፡ (C: ዘሐሩስ፡, G: ዘሐረስ፡) est ἐπαείδων Deut. 18, 11. In Gad. T. H. legi formam: ሰብአ፡ ሐሪስ፡ (juxta ሰብአ፡ ሰገል፡); in Clem. f. 219 ሰብአ፡ ሐሩስ፡ ወሥራይ፡ ወሰገል፡ ወጣዖት፡ Etiam in Synodo et aliis in libris occurrunt hae voces, sed de notione genuina nihil inde efficere licet.

ሐራሲ፡ n. ag. et ሐረሳዊ፡ adj. rel.: *incantator, magicam artem exercens, ventriloquus:* ሐራስያን፡ ግብጽ፡ ἐπαοιδοί Ex. 7, 11. 8, 3. 14; ἐγγαστρίμυθοι Lev. 20, 27; ሐረሳውያን፡ Clem. f. 82. et Ex. 7, 22.

ሐርበደ፡ vid. sub ሀርበደ፡

ሐርተመ፡ quadr. I. (sine dubio denominatum a ሕርመት፡ substantivo e ሐረመ፡ oriundo, vid. gramm. p. 112. 113, et cfr. محروم *prohibitus; infelix; is cui a Deo melior vitae sors denegata est;* praeterea حرم et حرّم *maledixit*) proprie: diris obnoxium vel sacris interdictum esse, inde *aerumnosum, calamitatibus circumventum, miserabilem esse;* nec non *perditum, vilem, contemtissimum esse:* ταλαιπωρεῖν ሐርተመ፡ ተዓይን፡ Jer. 4, 20; ኀሰርነ፡ ወሐርተምነ፡ Mich. 2, 4; Ps. 37, 6; ἀτιμάζεσθαι የሐረትም፡ እጓለ፡ እመሕያው፡ Jes. 5, 15; ዘለኢ፡ ተሐረትም፡ ምክዕቢተ፡ ታስተኀፍር፡ አባሂከ፡ ወታስተኀፍር፡ ምታኪ፡ ዘልፍተ፡ Sir. 22, 5; ወልድ፡ ዘሐርተመ፡ (de filio illo prodigo Evangelii) Org.

አሐርተመ፡ II. *miseriam, aerumnam et ignominiam afferre* alicui: ሕርቱም፡ ዘአሐርተመቶ፡ ጸጎጸቲሁ፡ Genz. f. 88; ለአብ፡ ኃጥእ፡ ያሐረትሙ፡ (v. የሐ"፡)ውሉዱ፡ Sir. 41, 7.

ሕርቱም፡ part. 1) *scelestus et deperditus; infelix, miserrimus, aerumnosus:* βδελυκτός ውሉድ፡ ሕርቱማን፡ Sir. 41, 5; ትውልደ፡ ሕርቱማን፡ τέκνα ἀπωλείας Jes. 57, 4; ἀπολλύμενοι 1 Cor. 1, 18 rom.; 2 Cor. 4, 3: ወልድ፡ ሕርቱም፡ (de filio illo prodigo Evangelii) Did. 10; የሐይዉ፡ ሕርቱመ፡ ζῶσιν ἀδίκως Sap. 14, 28; qui foedus init cum Satana, vocatur ብእሲ፡ ሕርቱም፡ Clem. f. 221; de homine mente capto: ልቡ፡ ሕርቱም፡ ወዕንቡግ፡ Gad. T. H.; τάλας, ταλαίπωρος: ሕርቱም፡ አነ፡ Jes. 6, 5; Sap. 3, 11. 15, 14; 4 Esr. 8, 60. 2) nonnumquam id. q. ሕሩም፡, *interdictus, illicitus:* si quis duas uxores duxerit ወኢሰደደ፡ ዳግሚተ፡ ዘይእቲ፡ ሕርትምት፡ F. M. 5, 4; ሰብሳብ፡ ርኩስት፡ ወሕርትምት፡ ib. 9, 4 (sed in titulo capitis ሕርምት፡ scriptum est); ረበሕ፡ ርኩስት፡ ወሕርትምት፡ ib. 18, 1. (In Sx. Tachs. 13 legitur ሕርትምት፡ *votum* pro ትሕርምት፡).

ሕርትምና፡ subst., m. et fem., Pl. ሕርትምናት፡ *conditio scelesti et deperditi; scelus, impietas; perditio; miseriae et aerumnae:* ἀσέβεια Hab. 1, 3; Eph. 4, 19 (ἀσέλγεια); ἀπώλεια Deut. 7, 23; ይመጽእ፡ ሕርትምና፡ ላዕሌኪ፡ Jes. 47, 11. 54, 16; 4 Esr. 6, 21. 8, 43; Phil. 1, 28. 3, 19; Hebr. 10, 39; 2 Petr. 2, 1; ወልደ፡ ሕርትምና፡ 2 Thess. 2, 3; ταλαιπωρία Ps. 31, 4; Jer. 4, 20. 20, 8; Hab. 2, 17; Am. 3, 10; Jac. 5, 1; 4 Esr. 10, 43; ዘሎን፡ ሕርትምናት፡ F. M. 2, 5. — *Voc. Ae.:* ሕ"፡ ዘ፡ መገሰቈል፡; *aliud:* ሕ"፡ ዘ፡ ግዕዝና፡ ወመቅበዝበዝ፡ ይ ።

ሐረወ፡ rad. inus., cujus significatio prima est *cavare, fodere;* vic. ኀረወ፡ q. v. — Hinc nomen traxisse videtur ሐራውያ፡ *porcus*, ut qui terram suffodiat et eruat (vid. عفر). Et mihi quidem hoc etymon magis placet, quam si quis ሐራውያ፡ vel ad خرى, amh. ሐሪ፡, hebr. חֲרָאִים (quia porcus stercus effodit et in coeno se volutat) vel ad خر, خرخر, نخر ንሕረ፡ (ob grunnitum porci) referre voluerit.

ሐራውያ፡ et (in antiquioribus libris mss.) ሐረውያ፡ et ሐረዊያ፡ (ut Lev. 11, 7 FH.; Jes. 65, 4. 66, 3 cod. Laur.) m. et fem., Plur. አሕርው፡ (ሐራውያን፡ in Cod. Tub. Clem. f. 249 videtur esse lectio prava) *sus, porcus*, sing. Lev. 11, 7; Prov. 11, 22; ሐራውያ፡ ተኀጺበ፡ ገብአት፡ ዲበ፡ ፀብር፡ 2 Petr. 2, 22; ሐራውያ፡ ሐቅል፡ ለዋው፡ 2 Reg. 17, 8; ሐራውያ፡ ገዳም፡ Ps. 79, 14; እመ፡ ይዌልጥ፡ ሐራውያ፡ ጸጕሮ፡ ከመ፡ ፀምር፡ Kuf. 37; coll. Hen. 89, 10. 12. 42; ደመ፡ ሐራውያ፡ αἷμα ὕειον Jes. 66, 3; ሥጋ፡ ሐራውያ፡ κρέας ὕειον 65, 4; Jsp. p. 287; pl. Matth. 7, 6. 8, 30. 31; Marc. 5, 11; Luc. 15, 15; Clem. f. 104. — In locis allegatis ሐራውያ፡ porcum domesticum significat; *aprum* autem appellare solent ሐ"፡ ሐቅል፡ vel ሐ"፡ ገዳም፡ (cui ሐ"፡ ቤት፡ opponi asserit Ludolfus). Sed etiam aprum ferum hac voce significari, demonstrant alii loci, ut ከነ፡ እቡደ፡ ከመ፡ ሐራዊ፡ (sic) Gad. T. Haim. — De vocali vocis finali *â* vid. gramm. § 131, 1. — Praeterea vid. ሕንዚር፡ et መፍልስ፡. — *Voc. Ae.:* መፍልስ፡ ወሐራውያ፡ ዘ፡ ሕርያ፡ (v. እርያ፡). De እርያ፡ *phascochoero africano* vid. Harris Reise, Anh. S. 50.

ሐረደ፡ I, 1 [amh. አረደ፡, arab. حرد *perforavit;* vic. ذبح *jugulavit*] Subj. ይሕርድ፡, *jugulare, mactare* Gen. 37, 31; Ex. 12, 6. 29, 11; ሕርድ፡ ወብላዕ፡ Act. 10, 13; ወሐረደ፡ ሎቱ፡ አልህምተ፡ ወአባግዐ፡ ብዙኀ፡ 2 Par. 18, 2; Kuf. 21. 50; ከመ፡ ይሕርዱ፡ መሥዋዕተ፡ (v. ይሕረዱ፡) Hez. 40, 39 vrs. nov.; ከመ፡ ይሕርዶ፡ ለወልዱ፡ Gen. 22, 10; የሐርዶ፡ ክሣዶ፡ ἀποκνίσει τὴν κεφαλὴν Lev. 5, 8; ኢትብልዑ፡ እንስሳ፡ ዘእንበለ፡ ይሕርድዎ፡ ሕያዎ፡ Kedr. f. 88.

ተሐርደ፡ III, 1 *jugulari, mactari:* ne edant ዘኢተሐርደ፡ Kedr. f. 88; በከመ፡ በግዕ፡ መጽአ፡ ለተሐርዶ፡ Act. 8, 32 rom.; ተሐርደ፡ በእንቲአነ፡ ክርስቶስ፡ በግዐ፡ መሥዋዕት፡ Cyr. c. Pall. f. 91; et hom. Acacii in Cyr. f. 106.

ሕሩድ፡ part. *jugulatus* M. M. f. f. 178.

ሕርደት፡ n. act.: *jugulatio* Org. 7; M. M. f. 23.

ሐረገ፡ rad. inus., hebr. et אָרַג et שָׂרַג, aram. סְרַג *plexit*, unde שָׂרִיגִים *palmites vitis*, aram. זַרְגִּין id., arab. سرع *palmes vitis ejusdem anni*, سرعرع id., زرجينة *vitis*, زرجون *vitis, vitis palmites*. Vic. est ሀረከ፡ q. v. Hinc

ሐረግ፡ subst., m. et fem., Plur. አሕራግ፡ et አሕሩግ፡ (Org. lect. 2, et Herm. p. 50ª, sed paulo infra semel iterumque አሐሩግ፡) *palmes vitis, vitis:* ሐረገ፡ ወይን፡ ቅድሜየ፡ ἄμπελος Gen. 40, 9; ወውስተ፡ ውእቱ፡ ሐረግ፡ ሠለስ፡ አዕጹቂሁ፡ ወአውጽአት፡ አስከለ፡ 10; ሐረገ፡ ወይን፡ κλῆμα Num.

13, 23; κληματίς Deut. 32, 32; አሕሩግኪ፡ Jer. 31, 32; አሕሩግ፡ወይን፡ Macc. f. 5.

ሐርጌ፡ subst., m., Plur. ሐሩጊት፡ (nec non Plur. አሕሩግ፡ legi in Gad. T. H., sed dubito an sit forma bona) *mas ovium et caprarum, aries et hircus* vel *caper.* [De etymo nihil certi habeo: nescio an nomen a *cornibus inflexis* ductum et ad significandum eum caprum arietemve, cujus cornua jam inflecti coeperunt, adhibitum sit; de quo etymo comparare licuerit أعقص, fortasse etiam צָפִיר a ضفر ዐፈረ፡] κριός et κριοί ሐርጌ፡እምውስተ፡አባግዕ፡ Lev. 5, 15 et absol. sine በግዕ፡ Jes. 1, 11. 34, 6. 7. 60, 7; Jer. 28, 40; Hez. 45, 23; 2 Par. 29, 32; Ps. 28, 1; ሐሩጊት፡ሠናያን፡ Jer. 32, 20 (sed in eodem commate etiam አብሓኸ፡); χίμαρος et χίμαροι: ሐርጌ፡እምውስተ፡አጣሊ፡ Lev. 4, 23. 24. 9, 3. 16, 5; Deut. 14, 4; ሐሩጊት፡ጠሊ፡ 2 Par. 29, 21, vel abs. sine ጠሊ፡ Ps. 49, 10; 2 Esr. 15, 18; ሐሩጊት፡ሥቡሓን፡ Mich. 5, 7; τράγοι ሐሩጊት፡ጠሊ፡ 2 Par. 17, 11. — *Voc. Ae.:* ሐርጌ፡ዘ፡ጌደር፡ (v. ገልገሉ፡); de qua voce vid. Vocabulariorum scholia ad እገልት፡ et ad ናቃት፡ ።

ሐሩጥቃ፡ vel ሐሩ፡ጥቃ፡ αἱρετικοί *haeretici* F. M. 27, 7; F. N. 5.

ሐርገጽ፡ et ሐገጽ፡ subst., m., Pl. ሐርገጻት፡ vel ሐገጻት፡ *crocodilus:* ጽቍጽቋን፡ወሐገጽ፡ (v. ወሐርገጽ፡) Lev. 11, 29; አክይስት፡ወሀናብርት፡ወሐገጻት፡ Macc. f. 12; Lit. 176, 4; ወወረዱ፡ኀበ፡ፈለግ፡ወሀለዉ፡ውስቴቱ፡ሐርገጻት፡ወቆሙ፡፩እምኔሆሙ፡ማእከሌሆሙ፡ Phlx. 99; *quum aquam e Nilo bibere vellet* መሠጠ፡ሐርገጽ፡ Abush. 50. — *Voc. Ae.:* ሐርገጽ፡ዘ፡ሐዘ፡ (v. አዘ፡). [De etymo hucusque nihil certi statuere licet. Quomodo in caeteris linguis semiticis *crocodilus* nominetur, vid. in Ges. thes. p. 1512.].

ሐረጸ፡ *incidere, insculpere* vid. sub ኀረጸ፡

ሐረዐ፡ vel ሐረጸ፡ (etiam per ኀ) I, 1 [id. q. גָּרַשׂ (in גְּרִיסָה *farina crassior*), הֶגְרִיס *comminuit*, ܓܪܝܣܐ גְּרִיס *comminutus*, جرش *comminuit in partes grossiores*] Subj. ይሕርዕ፡ 1) *conterere, comminuere* ሐረዮ፡ወአድቀቆ፡ κατήλεσεν αὐτὸν λεπτόν Ex. 32, 20; λεπτύνειν Dan. 2, 34. 45. 7, 7; 4 Reg. 23, 15; 2 Par. 23, 17; ተሐርዕ፡እምኔሁ፡ድቁቀ፡ Ex. 30, 36; hostes Ps. 17, 46; Ex. 23, 23 (ἐκτρίβειν); Sap. 11, 20 (συνεκτρίβειν); ንግእ፡ዐጽቀ፡በለስ፡ወሕርዕ፡ τρῖψον Jes. 38, 21; ያደክም፡አድባረ፡ወየሐርዕ፡አውግረ፡ (ἀλοήσεις) Jes. 41, 15. 2) In specie *mola frangere* vel *comminuere, molere:* ክልኤቲ፡የሐርያ፡በ፩ማሕረዕ፡ (ἀλήθουσαι) Matth. 24, 41; Luc. 17, 35; Koh. 12, 3; Jud. 16, 21; Jes. 47, 2; Num. 11, 8; አንስት፡የሐርያ፡ τρίβουσι σταῖς Jer. 7, 18. — *Voc. Ae.:* ሐረዐ፡ዶሐየ፡ዘ፡ፈጨ፡ ።

አሕረዐ፡ II, 1 *comminuere jubere* vel *molere facere alqm alqd:* አሕረዕዎ፡ለሰምሶን፡እክለ፡ከመ፡አመት፡ Jsp. p. 361.

ተሐርዐ፡ III, 1 pass. *comminui, conteri* Dan. 2, 35.

ሕሩዕ፡ part. *contritus, comminutus:* ልሕኵት፡ሕሩዕ፡ ὄστρακον λεπτόν Herm. p. 85; M. F. (vid. ንቁጽ፡); በእንተ፡ዐጽምከ፡በማሕረዕ፡ሕሩዕ፡ Sx. Tachs. 11 Enc.

ሐሪዕ፡ subst., plerumque m. 1) *comminutum, pulvis,* κονιορτός Deut. 9, 21. 2) *farina* ἄλευρον Jes. 47, 2; Hos. 8, 7; 1 Par. 12, 40; ነሥአት፡ሐሪዐ፡ወሎሰት፡ 1 Reg. 28, 24; 2 Reg. 17, 28; 3 Reg. 17, 12; Matth. 13, 33; ሐሪዐ፡ስገም፡ Num. 5, 15. 3) *massa farinacea* σταῖς Ex. 12, 34; 2 Reg. 13, 8; φύραμα Num. 15, 19. 20; Ex. 7, 28; 1 Cor. 5, 6. 7; እምሐሪዕ፡ልዉስ፡ ἀπὸ φυράσεως στέατος Hos. 7, 4. — Praeterea 1 Reg. 17, 18 legitur ፲ሐሪዐ፡ሐሊብ፡ *decem massae lactis coacti,* δέκα τροφαλίδες τοῦ γάλακτος, חֲרִיצֵי הֶחָלָב (de quo vid. Ges. thes. p. 526. 527, qui etiam كَرِيصٌ *caseus mollis* huc refert. Praeterea ܓܪܝܨܐ *frustum massae, placenta* comparare juvat). — *Voc. Ae.:* ሐሪዕ፡ብ፡ዳቄት፡ (v. ዱቄት፡).

ሐሩዒ፡ n. ag. *comminuens, molitor,* Lud. sine auct.

ማሕረዕ፡ subst., m. et fem. 1) *mola:* አመት፡እንተ፡ትነብር፡ዲበ፡ማሕረዕ፡ Ex. 11, 5; Kuf. 49; ንሥኢ፡ማሕረዐ፡ወሕርዒ፡ሐሪዐ፡ Jes. 47, 2; የሐርዕዎ፡በማሕረዕ፡ Num. 11, 8; ቤተ፡ማሕረዕ፡ Jer. 52, 11; (var.); ቃለ፡ማሕረዕ፡ Jsp. p. 367; በእሐዱ፡ማሕረዕ፡ Matth. 24, 41 rom.; በአሐቲ፡ማሕረዕ፡ Luc. 17, 35 rom. — De molis Abyssinorum consulere licet, quae Ludolfus in Comm. ad hist. Aeth. p. 565 disputavit. 2) molae pars inferior, *catillus* (pars superior est መድሐ፡ q. v.), ὁ μύλος, እብን፡ዐቢይ፡ከመ፡ማሕረዕ፡ Apoc. 18, 21; Deut. 24, 6; ስባረ፡ማሕረዕ፡ Jud. 9, 53; ማሕረዐ፡ጸሩ፡ Thren. 5, 13 var.; μύλος ὀνικός ማሕረዐ፡አድግ፡ Matth. 18, 6; Marc. 9, 42 („intelligunt Aethiopes catillum molae trusatilis seu jumentariae, quales in Aegypto dantur“, Lud. in lex. col. 277). — *Voc. Ae.:* ማሕረዕ፡ዘ፡ወፍጮ፡ (pro መፍጮ፡).

ሐረፈ፡ *decerpere* vid. sub ኀረፈ፡

ሐረፈ፡ rad. inus.; convenire videtur cum עָרַף et רָעַף *stillavit,* رعف *profluxit* (sanguis e naribus). Hinc

ሐረፋ፡ subst. *pituita, saliva* (amh. ሐረፋ፡ *spuma:* አረፋት፡ id.): ቦኑ፡ጣዕም፡ለሐረፋ፡ሐምል፡ዘይሰመይ፡ኸጥሚ፡ Job 6, 6 (vers. nov., e Syr. et Arab.) *pituita althaeae.*

ሐሰ፡ et frequentius ሐሰ፡ [de quo vid. gramm. § 163, 3 et 199, d; idem quod arab. حَاشَ لِلّٰهِ, حَاشَاكَ حَاشَاكَ, aram. ܚܣ; significatione convenit hebr. חָלִילָה לְּ], formula deprecandi et aversandi: *absit!* Usurpatur absolute ut ሐሰ፡ μὴ γένοιτο Rom. 3, 4. 31. 9, 14. 11, 1; Gal. 2, 17; crebrius seq. ለ pers., ut: ሐሰ፡ሊተ፡ *absit a me!* 1 Reg. 2, 30. 20, 9; Act. 10, 14; Gen. 44, 7; Matth. 16, 22; 4 Esr. 8, 53. Res vel actio, quam aliquis deprecatur vel aversatur, subjungitur praepositione እምን፡ ut: ሐሰ፡ሊተ፡እምን፡ገቢሮቱ፡ 2 Reg. 23, 17; ሐሰ፡ሎቱ፡ለእግዚእየ፡እምነ፡ዝንቱ፡ርኩስ፡ 1 Reg. 25, 31; vel conjunctione እስከ፡ seq. Indic.: ሐሰ፡ለነ፡እስከ፡ነኀድግ፡ Jos. 22, 29; Gen. 44, 17; Gal. 6, 14 rom.; vel ከመ፡ seq. Indic., ut ሐሰ፡ሊተ፡ከመ፡ኢይገብር፡ዘንተ፡ 1 Par. 11, 19; nec non Imperfecto vel Subjunctivo nudo, ut: ሐሰ፡ኢትመውት፡ μηδαμῶς σοι. σὺ μὴ ἀποθάνῃς 1 Reg. 20, 2; Kuf. 43; ሐሰ፡ለከ፡ኢታጥፍአነ፡ Jon. 1, 14; Judith 8, 14; Gen. 18, 25; Matth. 16, 22.

ሐሰለ፡ I, 1 [sine dubio id. q. hebr. חָסַם, aram. חֲסַם *capistrare*, חִסּוּמָא *capistrum*; arab. حزم *colligavit sarcinas; cingulo cinxit jumentum*: حزام *cingulum jumenti; teniae cunarum*; حزمة *fascis* (lignorum, frugum); syr. ܚܙܝܩ *accinctus*] *capistro coërcere* vel *ducere*: የሐስሎሙ፡ (var. ያሐስሎሙ፡ II, 1; var. ይነድአሙ፡) ሕፃን፡ παιδίον ἄξει αὐτούς Jes. 11, 6. — *Voc. Ae.*: የሐስል፡ ዘ፡ ይስሕብ፡, v. ይለብብ፡

አሕሰለ፡ II, 1 vid. sub I, 1.

ሕሳል፡ et **ሐሳል፡** subst. *capistrum, vinculum*: እለ፡ በ ሕሳል፡ ወበልጓም፡ ይመይጥዎሙ፡ መላትሒሆሙ፡ (v. በሐሳ ል፡) ἐν χαλινῷ καὶ κημῷ Ps. 31, 12: በሕሳለ፡ (v. በሐሳለ፡) ኀጢአቱ፡ ዣሉ፡ ይትአሰር፡ σειραῖς Prov. 5, 22. — *Voc. Ae.*: ሕሳል፡ ዘ፡ ልባብ፡

ሐስል፡ subst. (sarcina, fascis) *saccus frumentarius*, μάρσιππος Gen. 42, 27. 28. 44, 2. 12; σάκκος Lev. 11, 32; Kuf. 43; Pl. **አሕስል፡** Gen. 42, 25. 35. 43, 11. 22. 44, 1; Kuf. 42, et **አሕሳል፡** vid. Gen. 42, 25 ann.; ሰረቅት፡ እለ፡ ይፈትሑ፡ አሕሳለ፡ F. N. 49. — *Voc. Ae.*: ሐስል፡ ዘ፡ ዳውላ ። (Significationem *corbis* huic voci attribuit Gregorius Lud. lex. col. 37.).

ሐሰበ፡ I, 1 [id. q. חָשַׁב *putavit, imputavit, cogitavit*, حسب *numeravit, putavit, reputavit*, حسب *computavit, opinatus est, aestimavit*: amh. **አሰበ፡**; vic. est aeth. ሐዘበ፡ q. vid.] 1) *supputare, computare, ad calculos vocare*: ወኢሐሰበ፡ ዳዊት፡ ወኢኈለቈ፡ ኍልቆሙ፡ 1 Par. 27, 23; አኀዘ፡ ይኈልቍ፡ ወይ ሕስብ፡ (modo lectio sana sit) 27, 24; ሐሲበከ፡ ሐሳበ፡ (v. ሐስበ፡) *computo a te facto* 4 Esr. 9, 1; Lev. 25, 50. 52; የሐስብ፡ ሎቱ፡ ካህን፡ ወርቀ፡ Lev. 27, 18. 23; የሐስብ፡ ፃእፃአ፡ ψηφίζει τὴν δαπάνην Luc. 14, 28; ሐሲበከ፡ ፃእፃአ፡ Herm. p. 54; በከመ፡ ሐ ሰበ፡ ወአስተቀሰመ፡ ለአማስኖቶሙ፡ καθὼς ἔθετο ψήφισμα καὶ κλῆρον ἀφανίσαι αὐτούς Esth. 9, 24; ኢየሐስብዎሙ፡ በሐሳበ፡ ዓለም፡ Hen. 82, 5; crebro in Abush. de computatione et ratiocinatione arithmetica. 2) *imputare, annumerare* alicui alqd.: እለ፡ ኢሐሰበ፡ ሎሙ፡ ኀጢአቶሙ፡ Ps. 31, 1. 3) *putare, aestimare, respicere, rationem habere alcjs*: ዘሠናይ፡ አሐስብ፡ Rom. 7, 13; ምንት፡ ይእቲ፡ ትዕቢት፡ ይቤ፡ ለእመ፡ የሐስብ፡ ሰብአ፡ ነፍሶ፡ ንጹሐ፡ Phlx. 35; እለ፡ ኢየሐስ ቦሙ፡ ወኢከመ፡ ከለባተ፡ መራዕይየ፡ ἡγησάμην Job 30, 1; ኢሐሰብዎ፡ οὐκ ἐλογίσθη Jes. 53, 3; ኢየሐስብዎ፡ 1 Esr. 3, 20; Ps. 143, 4; እለ፡ ኢነሐስበሙ፡ ወኢከመ፡ ምንትኒ፡ Gal. 2, 5; ኢየሐስብ፡ ለነፍስየ፡ οὐ λόγον ποιοῦμαι τῆς ψυχῆς μου Act. 20, 24; ኢትሐስብ፡ መነሂ፡ οὐ μέλει σοι περὶ οὐδενός Matth. 22, 16.

ተሐሰበ፡ III, 1 pass. 1) *computari, supputari*: እለ፡ ተ ሐሰቡ፡ ወተኈለቁ፡ ምስለ፡ እለ፡ ኈለቈ፡ ዳዊት፡ 2 Par. 2, 17; እለ፡ ኢይትሐሰቡ፡ በሐሳበ፡ ዓመት፡ Hen. 75, 1. 2) *imputari, annumerari*: ይትሐሰብ፡ ሎቱ፡ ጥበበ፡ Prov. 17, 28 (var.); ዘከመዝ፡ እምኢተሐሰበ፡ ምስለ፡ ኃጥአን፡ *homo talis inter peccatores non annumeratus esset* Cyr. c. Pall. f. 68; ዘኢተወከፈ፡ ንስሐ፡ ኃጥእ፡ ኀጢአተ፡ ዚአሁ፡ (ለዘስሕተ፡) ይትሐሰብ፡ ላዕሌሁ፡ Clem. f. 233. 236; c. ኀበ፡ pers. M. M. f. 114

ተሓሰበ፡ III, 3 (sec. gramm. § 48, 4 creberrime ተሐሰበ፡ scriptum reperitur) 1) *rationes inter sese conferre, computare inter se* a) *rationem* rei *reposcere* ab aliquo, c. Acc. prs.: ሎሙ፡ ይትሓሰቦሙ፡ (Pltt: ከመ፡ ዘይትሓሰብዎሙ፡ በእን ቲአከሙ፡) *eos ad rationem revocabit* Hebr. 13, 17; 4 Reg. 12, 15. 22, 7; እንዘ፡ ይትሓሰብ፡ (συναίρειν) Matth. 18, 24; ተሓ ሰቦሙ፡ (Pltt: ተሓሰበ፡) ምስሌሆሙ፡ 25, 19; Herm. p. 25; ወዘሰ፡ እንዘቦ፡ ይነሥእ፡ ምጽዋተ፡ ሎቱ፡ ይትሓሰቦ፡ እግዚ"፡ *qui, quamquam (opes) habet, eleemosynas accipit, ab eo Deus rationem reposcet* Did. 19. b) *rationem reddere* rei alicui: ይትሓሰበከኑ፡ (λόγον σου ποιούμενος) Job 22, 4. c) *rationem inire et subducere*: ሰብ፡ ትትሓሰብ፡ ምስለ፡ ሱታፌከ፡ በእን ተ፡ ተግባርከ፡ Sir. 42, 3; c. Acc. rei: ንትሓሰብ፡ ምግበከ፡ Luc. 16, 2. 2) *reputare secum animo* Org. (Lud.).

ሕሱብ፡ et **ሑሱብ፡** part., *supputatus, computatus*: መ ስተቃትላን፡ እለ፡ ሕሱባን፡ (v. ሑሱባን፡) ውስተ፡ ሰርዌ፡ 1 Par. 28, 1.

ሐሳብ፡ subst., m., Pl. **ሐሳባት፡** 1) *supputatio, computus, aestimatio*: *erravisti in computatione*, አግበእ፡ ሐሳበከ፡ *repetas computationem*, Abush. 11; ሰብአ፡ ሐሳባት፡ *arithmeticae et chronologiae periti*, Abush. 1. 46; አልቦሙ፡ ኍልቍ፡ ወሐሳብ፡ *innumeri et infiniti* Hen. 40, 1. 63, 3; ዘአልበ፡ ኍልቈ፡ ወመስፈርት፡ ወአልቦሙ፡ ሐሳበ፡ እምብዝኆ፡ 2 Par. 5, 6; *mandavit* ከመ፡ ይሢጥዎ፡ (ለሥርናይ፡) ሎሙ፡ በሐሳበ፡ ሤጥ፡ ዘከመ፡ አመ፡ መዋዕለ፡ ጽጋብ፡ Jsp. 329; ψῆφος Koh. 7, 25; ሐሳበ፡ ሤጡ፡ Act. 19, 19; etiam: በሐሳብ፡ ዘእምኀበ፡ እ ግዚ"፡ ψήφῳ τῇ παρὰ Θεοῦ (*Dei arbitrio*) Cyr. ad Th. f. 7. — Creberrime usurpatur de *computo temporum*, ut ሐሳበ፡ ዓመ ት፡, ሐሳበ፡ ዓለም፡ Hen. 75, 1. 82, 5; በእንተ፡ ሐሳበ፡ ዓለም፡ *de chronologia mundi* Abush.; ሐሳበ፡ ዘመን፡ *calendarium* Abbadie Cat. p. 45; de computo festorum, potissimum cycli paschalis, ut Did. 30; Demetrius Alex. Patr. XII ሥርዐ፡ ሐሳበ፡ አበቅቴ፡ ወሐሳበ፡ ጾም፡ ቅዱስ፡ Sx. Teq. 12; de computo mensium et dierum, ut: አመ፡ ፳ወ፰ ለታስዕ፡ ወርኅ፡ በኍልቈ፡ ሐሳበ፡ ዕብ ራውያን፡ ወበሐሳበ፡ ግብጻውያን፡ አመ፡ ፳ወ፱ ለወርኀ፡ ታኅሣ ሥ፡ Did. 29; de aeris variis, ut: ሐሳበ፡ ሐዋርያት፡, ቢዘን፡, ሮም፡, ሰማዕታት፡, ዮዲት፡, ጻድቃን፡, ሊቃውንት፡ Cat. Cod. Aeth. Mus. Brit. p. 10. 11; nec non de supputationibus astrologorum et divinationibus, ut: ሐሳበ፡ ልደት፡ *genethliologiae ratio* Stat. Ap. 16; ዘየሐስብ፡ ሐሳበ፡ ልደት፡ Can. Ancyr. 22; እመ፡ ከነ፡ ተአማኔ፡ በሐሳበ፡ ከከብ፡ *si astrologiae credit* F. N. 5; ዘየሐስብ፡ ሐሳበተ፡ ወልድ፡ ምስለ፡ እም፡ (inter alios magos et divinatores recensetur) F. M. 15; ሐሳበ፡ ዐሐይ፡ ወወ ርኅ፡ ወከዋክብት፡ Org. 2) *quantitas, mensura, pretium*: ዘብዙኅ፡ ሐሳቡ፡ πολυτελές 1 Petr. 3, 4; በውስተ፡ ኍልቈ፡ ሐሳብ፡ ἐν μέτροις Lev. 19, 35; ὁλκή Num. 7, 13 seq. 3) *ratio*, quam aliquis reddit vel reposcit: ያገብኡ፡ ሐሳበ፡ ለ(እግዚ"፡) ἀποδώσουσι λόγον τῷ 1 Petr. 4, 5; ታወፍዩ፡ ሐሳበከሙ፡ 2 Petr. 1, 10; ፈቀደ፡ ይግበር፡ ሐሳበ፡ ምስለ፡ አግብርቲሁ፡ Matth. 18, 23. 4) *ratio, proportio* (quare በሐሳበ፡ idem fere, quod በአምጣነ፡, በከመ፡): ይትኔበይ፡ በሐሳበ፡ ሃይማኖቱ፡ κατὰ τὴν ἀναλογίαν τῆς πίστεως Rom. 12, 6; በሐሳበ፡ መልበስቱ፡ κατὰ τὸν ῥυθμὸν τῆς ἐπωμίδος Ex. 28, 15; በሐሳበ፡ ምሥዋ ዕከ፡ κατὰ τὴν θυσίαν Ex. 29, 41; በሐሳበ፡ ሤጡ፡ κατὰ τὴν τιμὴν αὐτοῦ Lev. 27, 17. 25, 27; በከመ፡ ሥርዐት፡ ሐሳበ፡ መ ዋዕሊሁ፡ 2 Esr. 3, 4; 4 Esr. 9, 17; *medicus* ለለ፩ዘሐመ፡ በሐሳበ፡ ሕማሙ፡ (*pro ratione morbi*) ይሁብ፡ ፈውሰ፡ hom. Severiani in Cyr. f. 122; አኮ፡ በአምጣነ፡ ጊጋይነ፡ ዘከነ፡ ሐ

ሳበ፡ጸጋሁ፡ ለእግዚ"፡ Rom. 5, 15; በሐሳበ፡ seq. Subst. *ratione habita* rei Cyr. ad Theod. f. 19. 5) *existimatio, dignitas*, Lud. e Cant. Sam. 6) λογεῖον *rationale* voce ሐሳብ፡ versum legitur Ex. 28, 15. 22.

ሐሳቢ፡ n. ag. *is, qui supputat:* ሐሳብያን፡ *chronologiae periti* Abush. 2; ሐሳቢ፡ *genethliacus* Sx. Ter 6; ሐሳብያነ፡ ከዋክብት፡ *astronomi et astrologi* Abush. 3.

መሐስብ፡ part. *astronomus* et *chronologus* M. M. f. 127 (መሐስባን፡ Pl.).

ሐሴን፡ subst., videtur esse nomen animalis, fortasse *papilionis* (collatis vocibus حَسِينٌ *pulcher*, حسون *avis versicolor e passerum genere*): ወይጠፍኡ፡ፍጡነ፡ከመ፡ሐሴን ፡ዘ ወፅአ፡እምግቡ፡ወኢይትረከብ፡አሰሩ፡ ወኢይገብእ ፡ ውስተ፡ ቤቱ፡፡ Macc. f. 10.

ሐሰከ፡ subst. „*vermis* in Aethiopia aestatis tempore, dum pluit, nascens et frumentum arrodens“ (Lud., sine auct.) [حَشَكَ *multum pluit* coelum].

ሐሰወ፡ I, 1 1) *velare, obvolvere* [vic. חָפָה ܚܦܳܐ كَسَا] ወሐሰውቶ፡ኵሎ፡ንዋያ፡ καὶ περιεδίπλωσε πάντα τὰ ἀγγεῖα αὐτῆς Judith 10, 5 (var. ወሐሰቶ፡); ፀሐይ፡ብርሃና፡ሐሰወ፡ *sol lucem suam celavit* Sx. Tachs. 14 Enc. 2) *mentiri* [apud alias gentes hoc verbum sonat כָּזַב, כזב, ܟܕܰܒ, كَذَبَ; sed Arabes in uberrima sua lingua etiam خَاسَ (خَوْسٌ) *promisso contrarie egit, decepit* per fraudem; خَاسَ (خَيْسٌ) *perfidia usus est, violavit pactum* habent]. Stirpem I, 1 semel tantum reperi: እንዘ፡የሐስዉ፡በእንቲአየ፡ Matth. 5, 11 Platt et Polygl.; sed rom. ይሔስዉ፡ errore typographi pro ይሔስዉ፡ habet.

ሐሰወ፡ I, 2 1) *mentiri, mendaciis fallere, fidem fallere;* absol. ሐሰውኩ፡ቅድመ፡እግዚ"፡ Job 31, 28; ይኄይስ፡ሰራቂ፡እምሐስዎ፡ Sir. 20, 25; ኢይሔሱ፡ቃሉ፡ ὁ λόγος αὐτοῦ οὐ μὴ ἀθετηθῇ Jes. 31, 2; ሐሰዉ፡ነቢያት፡ Jer. 14, 14; እማን፡እብል፡ወኢይሔሱ፡ Rom. 9, 1; ኢትሐስዉ፡ Lev. 19, 11; ዘይምሕል፡ለቢጹ፡ወኢይሔሱ፡ Ps. 14, 6; c. Acc. rei: ኢትሐሱ፡ስምዐ፡ Deut. 5, 17; Dan. ap. 1, 61; ሐሰውኩ፡ኵሎ፡ዘተናገርኩ፡ Asc. Jes. 5, 4; Ps. 88, 34; ሐሰዉ፡ አስተዋድዮታ፡ Dan. ap. 1, 49; ሐሰወ፡ኪዳኖ፡ *promissis non stetit,* Jsp. p. 312; c. Acc. prs. *mentiri alicui:* ኢይሔስወክሙ፡ Job 6, 28; ሐሰውክኒ፡ Jes. 57, 11; ሐሶናክ፡ 59, 13; Jer. 5, 12; Ps. 65, 2. 88, 35 (et Ps. 17, 49 blandiri alicui); Jac. 3, 14; 3 Reg. 13, 18; ሐሰዎ፡ለካልኡ፡በእንተ፡ዘአማኅፀኖ፡ Lev. 5, 21; ይሔስዎሙ፡ሕልሞሙ፡ μάταιον τὸ ἐνύπνιον Jes. 29, 8; c. ላዕለ፡ prs.: ሐሰወ፡ላዕሌነ፡ Dan. ap. 13, 12, et c. በ prs. Jer. 5, 12 var., et rei: ይሔስዉ፡በዘተ፡ሥርዐት፡ *fidem foederis fallunt* Kuf. 15. 2) *infitiari, abnegare* c. Acc.: ኢሐሰውኩ፡ቃለ፡አምላክ፡ Job 6, 10. 8, 18. 27, 11; ሐሰውዎ፡(ለእግዚ"፡) Rom. 1, 21; c. dupl. Acc. ሐሰወኒ፡ፍትሕየ፡ ἐψεύσατο τῷ κρίματί μου Job 34, 6; seq. ከመ፡, ut: ሐሰወት፡ ከመ፡ ሠሐቀት፡ Kuf. 16.

አሐሰወ II, 1 et crebrius **አሐሰወ፡** II, 2 1) *ad mentiendum inducere:* አሐሰወ፡ስምዐ፡ *ad falsum testimonium dicendum impulit* Org. 2. 2) *mendacii arguere*, c. Acc. prs. vel rei: ኢታሐስውዎ፡ለነገረ፡ቅዱስ፡ Hen. 104, 9; መኑ፡እምእሉ፡ታጸድቅ፡ወመኑ፡ ታሔሱ፡ 4 Esr. 2, 27; እሮ፡ አወልድየ፡ታሔሱ፡ ነገርየ፡ *mendacium esse dicis verbum meum?* Jsp. p. 301; እርመሙ፡ወኢአሐሰውዎ፡እስመ፡እሙነ፡ኮነ፡ነገሩ፡ Jsp. p. 300, sed ib. paulo post ወኢአሕሰውዎ፡; ኢታሕስዉ፡ ቃልየ፡ ib. p. 363. Usurpatur etiam de eo, qui suum ipsius verbum (promissum) mendacii arguit i. e. violat: ያሔሱ፡ቃሎ፡ *fidem fallit* Jsp. p. 382.

ተሐሰወ፡ III, 2 pass. *mendacii convinci, falsum reperiri:* ኢተሐሰወ፡ቃለ፡እግዚ"፡ (ἐκπέπτωκεν) Rom. 9, 6; ተስፋክ፡ዘኢይትሔሰው፡ Genz. f. 27; ወለእመ፡ኮነ፡ነገሩ፡ ከመዝ፡ ወኢይትሔሰው፡ Jsp. p. 363.

አስተሐሰወ፡ IV, 1 *mendacii arguere* vel aliquid *mendacium esse dicere:* የጊ፡ቃልሂ፡ከመ፡ሥጋ፡ኮነ፡ ያስተሐስውዎ፡ ἢ τάχα που καὶ τὸ γενέσθαι σάρκα τὸν λόγον οὐκ ἀληθὲς ὂν ἐκφαίνεται; Cyr. c. Pall. f. 79.

ሕስው፡ part. *mendax* (mentitus), *fallax, falsus:* ሕስወ፡ ተናገርከ፡ Jer. 50, 2; ይትኔበዩ፡ ሕስወ፡ Sap. 14, 28; ሀብት፡ሕስው፡ δόσις ψευδής Prov. 25, 14; ሕስው ፡ አሥምሮ፡ ψευδεῖς ἀρέσκειαι Prov. 29, 48; እምነት፡ሕስው፡ ψευδοδοξία Cyr. ad Th. f. 15; ሕስወ፡ (sic legas pro ሕሰወ፡) ረሲ፡ እምነቶሙ፡ Jsp. p. 278; fem. ሕስውት፡ Chr. ho. 7; ምትሀት፡ሕስው፡ *spectrum mendax* Sx. Masc. 15.

ሐሰት፡ subst. (de forma vid. gramm. § 106) m. et fem. (ut Job 16, 8; Sir. 7, 12) *mendacium* [amh. ሐሰት፡ et አሰት፡]: Jes. 28, 15. 17; ኢትሕርስ፡ሐሰተ፡ላዕለ፡ቢጽከ፡ Sir. 7, 11. 12. 31, 1. 4; ሐሰት ፡ ውእቱ፡ አውግሪን፡ Jer. 3, 23; ኵሎሙ፡ ገብሩ፡ ሐሰተ፡ 6, 13; ተወከልኪ፡ በሐሰት፡ 13, 25; ሐሰተ፡ትብል፡ላዕለ፡ 47, 16; ሐሰት፡ኢይወጽእ፡እምነ፡አፉሁ፡ Judith 5, 5; *omnia Christianae doctrinae dogmata credo* ወበሕቱ፡ትንግሌ፡ሙታን፡ ሐሰተ ፡ ይመስለኒ፡ Gad. T. H.; መንፈሰ፡ ሐሰት፡ 2 Par. 18, 21. 22; ስምዐ ፡ ሐሰት፡ Sir. 26, 5; ሰማዕተ ፡ ሐሰት፡ Matth. 26, 60; ነገረ ፡ ሐሰት፡ Sir. 36, 24; Jer. 7, 4; ውሉደ፡ሐሰት፡ Jes. 30, 9; ሀገረ፡ሐሰት፡ Jer. 6, 6; ነቢያተ፡ ሐሰት፡ Asc. Jes. 2, 15; ከናፍረ፡ሐሰት፡ Prov. 8, 7; እብነ፡ሐሰት፡ *lapillus adulterinus* Org.; በሐሰት፡ ἐπὶ ματαίῳ Ex. 20, 7; በከ፡ወሐሰተ፡ገብሩ፡አበዊነ፡ ጣዖቶሙ፡ Jer. 16, 19. De ሐሰት፡ *mendacio* tractatur F. M. 23. *Dolus, fraus* Jes. 53, 9; 1 Petr. 2, 22.

ሕሳዌ፡ subst., *mendacia, infitiatio*, F. N. 5; በኢሕሳዌ፡ *evidenter* Chr. Ta. 4.

ሐሳዊ፡ n. ag. (adj. et subst.), Pl. ሐሳውያን፡ *mendax:* ሐሳዊ፡ውእቱ፡ዘይሔሱ፡ዘልፈ፡ F. M. 23; ሐሰት፡ ለበቀኒዓተ፡ሐሳዊሁ፡ ib.; ሰራቂ ፡ ይኄይስ፡ እምሐሳዊ፡ ib.; ልሳን፡ሐሳዊት፡ Prov. 26, 28; ብእሲ ፡ ሐሳዊ፡ Sir. 20, 24; ሐሳዊ ፡ ሰብእ፡ 20, 26; ሐሳውያን፡ ἄνδρες ψεῦσται Sir. 15, 8; Job 24, 25; Ps. 115, 2; 4 Esr. 11, 46; Rom. 3, 4; Tit. 1, 12; 1 Joh. 1, 10. 2, 9; ሐሳዊ፡ነቢይ፡ ψευδοπροφήτης Jer. 6, 13; Clem. f. 93 et ሐሳዌ፡ነቢይ፡ Jer. 35, 2; Asc. Jes. 2, 12; Apoc. 19, 20, Pl. ሐሳውያን፡ነቢያት፡ Matth. 24, 11 rom. et ሐሳውያነ፡ነቢያት፡ Matth. 7, 15; Jer. 33, 7. 34, 7; 1 Joh. 4, 1; item ሐሳዌ፡መሲሕ፡, ሐሳውያን፡መሲሕ፡ ψευδόχριστος, ἀντίχριστος, ἀντίχριστοι 1 Joh. 2, 18; 2 Joh. 7; Matth. 24, 24; Clem. f. 154; Kid. f. 6.

ሐሰበ፡ *sedari* vid. sub **ኀሥበ፡**

ሐሰዐ፡ (et **ሐሰአ፡**) rad. inus., sine dubio eadem, quae arab. جَزَعَ *secuit, resecuit;* جَذَعَ *amputavit; malum alimentum dedit* mater infanti; جَذَعَ *continuit sine pabulo* jumentum; *amputavit.* Hinc

ማሕስዕ፡ et **መሐስዕ፡**, subst., m. et fem. (ut Tob. 2, 13; **ዘተ፡ማሕስዕ፡**), Plur. **መሓስዕ፡** (sed sec. gramm. § 48, 4 plerumque **መሐስዕ፡**), Pl. Plur. **መሓስዓት፡** (Hen. 90, 6) *pullus caprini et ovilli pecoris, agnus (agna), capellus (capella), hoedus* [Convenit גְּדִי, גַּדְיָא, جَدْي *hoedus*, de quibus consulas Ges. in thes. p. 265; praeterea جَذَع *juvencus de brutis et hominibus*, جَذَعة *hoedus anniculus.* Haec nomina traxisse videtur non a *carpendo et avellendo* pabulum, sed quia vel *a matre* vel *a matris alimento avulsus* (*ablactatus*) est]. Crebro species adjicitur, ut: **ማሕስዐ፡በግዕ፡** Gen. 31, 38; **መሓስዐ፡አባግዕ፡** Ps. 113, 4; Sir. 47, 3; Jer. 27, 45; **ማሕስዐ፡ጠሊ፡** 1 Reg. 16, 20; Gen. 38, 17; Kuf. 6. 7; **መሓስዐ፡አጣሊ፡** Sir. 47, 3; Cant. 1, 8. In loco Ex. 12, 5, ubi Graecus habet ἀπὸ τῶν ἀρνῶν καὶ τῶν ἐρίφων λήψεσθε, Aethiops simpliciter posuit: **ትነሥኡ፡ማሕስዐ፡**. Aliis in locis modo ἔριφος, ἐρίφιον Jer. 28, 40; Tob. 2, 12. 13; Am. 6, 4; Gen. 27, 9; Lev. 1, 10 (opp. **አባግዕ፡**), modo ἀμνός, ἄρνες Lev. 3, 7. 9, 3. 14, 21 hac voce **ማሕስዕ፡** redduntur. De aetate pulli variis e locis apparet, non tantum anniculum (**ማሕስዐ፡ዓመት፡** Hez. 46, 13) sed etiam lactentem (**በመሥዋዕት፡መሐስዐ፡በግዕ፡** ἐν προσφορᾷ ἀρνὸς γαλαθηνοῦ Sir. 46, 16; **መሐስዐ፡በግዕ፡፩** ἄρνα γαλαθηνόν 1 Reg. 7, 9) hoc nomine appellari. — *Voc. Ae.:* **መሐስዕ፡ዘ፡የበግዕ፡ገልገል፡**; *aliud:* **መሐስዕ፡ዘ፡ወጠጤ፡**

ሐሰየ፡ *gaudere* vid. sub **ሐሠየ፡**

ሐሰየ፡ I, 1 (nonnumquam **አሰየ፡** scriptum) [amharice sonat **አሸ፡**; in caeteris linguis haec eadem radix non occurrit, sed vicina sunt aram. כַּסְכֵּס *fricuit*, arab. قَشَّ *fricuit rem manu ut contereretur*, قَشَّى *defricuit, abstersit, decorticavit*] Subj. **ይሕሲ፡** *fricare, confricare, terere, conterere:* **ሐሰየ፡አዕይንቲሁ፡** Tob. 11, 11; **ሶበ፡ተነሥሕለ፡የሐሲ፡** (sc. **አዕይንቲሁ፡**) 11, 7; **አክ፡በመንኰራኵረ፡ሰረገላ፡ዘየሐስይዎ፡** Jes. 28, 27; **ወሐሰዩ፡በእደዊሆሙ፡ወበልዑ፡** (ψώχοντες) Luc. 6, 1; *salivam deglutiat* **ወለእመ፡አበየቶ፡ነፍሱ፡ ለይሕስዮ፡ በግማደ፡ ልብሱ፡** Phlx. 10; **እለ፡ይቀጠቅጡ፡ወየሐስዩ፡ነፍሰ፡ ወሬዛ፡** Jes. 13, 18; **ወበኡ፡ወሐሰዩ፡እልክቱ፡፫ጽኑዓት፡ማእከለ፡ትዕይንቶሙ፡ለአሎፍሊ፡** διέῤῥηξαν τὴν παρεμβολήν 1 Par. 11, 18.

ተሐስየ፡ III, 1 *confricari, conteri*, Lud. sine auct.

ሕሱይ፡ part. *confrictus, fricando confectus, de corio:* **ማዕሰ፡በግዕ፡ሕሡይ፡** ἠρυθροδανωμένα Ex. 25, 5. 26, 14; item in hebr. Ex. 36, 19 in C; Kebr. Nag. Nr. 17.

ሕሱፍ፡ *scabiosus* vid. sub **ኀሡፍ፡**

ሕቅ፡ *modicum* vid. sub **ሐቀቀ፡**

ሕቍ፡ et **ሕቁ፡** (Cant. 1, 16. 17) subst. [sine dubio pro **ሕቅው፡** vel **ሕውቅ፡**; nescio an vicinum sit حَبَق *plantas odoriferas* varias significans] saepius in Bibliis legitur; respondet 1) ἄρκευθος *juniperus:* **ዕፀወ፡አርዝ፡ወሕቍ፡** ξύλα κέδρινα καὶ ἀρκεύθινα 2 Par. 2, 8 var. 2) πεύκη *pinus:* **ዕፀወ፡ሕቍ፡** πεύκινα 2 Par. 9, 10. 11. 3) κυπάρισσος *cupressus* Cant. 1, 16. 17. 4) θυΐα *thya:* **ዕፀ፡ሕቍ፡** ξύλον θύϊνον Apoc. 18, 12. — *Voc. Ae.:* **ሕቍ፡ዘ፡ዘጲ፡** (*ebenum*); *aliud:* **ሕቍ፡ዘ፡ሰኖባር፡** (صَنَوبَر) **ወዓዲ፡ዘጲ፡**

ሐቌ፡ *lumbus* vid. sub **ሐቀወ፡**

ሐቅል፡ subst. [חֲקַל, חַקְלָא *ager*, حَقْل *terra arboribus ac domibus nuda, bona, consita*, حَقْلة *arvum bonum;* hebr. חֵלֶק, de quo vid. Ges. thes. p. 484] plerumque m.; Plur. **አሕቁል፡** et **አሕቃል፡** et **አሕቅልት፡**, Pl. Plur. **አሕቃላት፡** et **አሕቁላት፡** 1) *ager, campus* („in genere, includens silvas, montes caet., oppositus domibus seu oppidis" Lud.) ἀγρός 2 Reg. 9, 7. 19, 28; **አሕቁል፡** ἀγροί Ex. 8, 9 et **አሕቅልት፡** Jos. 21, 12; **በሐቅል፡** ἐν ἀγρῷ Jer. 48, 8; **ኢትግኡ፡ሐቅለ፡** 6, 25; **ሐቅለ፡ሞአብ፡** Ruth 1, 1. 2. 2, 6; **መጽአ፡ዔሳው፡እምሐቅል፡ርኁበ፡** Kuf. 24. 26; πεδίον Gen. 4, 8; Jes. 63, 14; Ps. 77, 15; Hez. 26, 8; (opp. montes) Judith 15, 2; **እለ፡ይነብሩ፡ሐቅለ፡** οἱ ἐν τῇ πεδεινῇ (opp. **ደምም፡**) Jes. 32, 19; **እምአሕቃላት፡ወእምአድባር፡** Jer. 17, 26; **አሕቃላት፡** πεδίον Ob. 19; Judith 1, 6; **አሕቃላተ፡በድው፡** τὰ πεδία τῆς ἐρήμου Joel 2, 22; **አሕቅልት፡** πεδία Jos. 11, 17; πεδινὴ 10, 40; **አሕቁል፡** Asc. Jes. 6, 3. Praeterea **አሕቃላት፡** περίχωρος Gen. 13, 10; προμαχῶνες Jer. 5, 10; **አብያት፡እለ፡ይከውኑ፡ለንጉሥ፡በብሔረ፡ሐቅል፡** ἐν τοῖς ἐποικίοις 1 Par. 27, 25. Statui constructo subjunctum nomen **ሐቅል፡** adj. *agrestis* denotare solet, ut **ሐሬውያ፡ሐቅል፡**, **አርዌ፡ሐቅል፡**, **ንዌየ፡ሐቅል፡** q. vid., **ብእሲ፡ሐቅል፡** ἄγροικος ἀνήρ Gen. 16, 12. 25, 27. — Deinde campus planus est: 2) *loca vasta et deserta, eremus* (sicut **ገዳም፡**): **እለ፡ይነብሩ፡ሐቅለ፡** οἱ ἐν τῇ ἐρήμῳ Jer. 9, 26. 32, 10; ἡ ἔρημος, αἱ ἔρημοι Hez. 23, 42; Jes. 5, 17; Sir. 8, 16; **ሐቅለ፡ዮርዳኖስ፡** Jes. 35, 2; **ሐቅለ፡ቃዴስ፡** Ps. 28, 7; **ሐቅለ፡ዚፋ፡** 1 Reg. 26, 2; **ሐቅለ፡ሲና፡** Num. 3, 4. 14; **ሐቅል፡ውእቱ፡ዝብሔር፡** ἔρημος Marc. 6, 35; **ኮነ፡ሐቅለ፡** ἔσονται ἔρημοι Jes. 17, 9; **ረሰየ፡ለኵሉ፡ዓለም፡ሐቅለ፡** θεὶς ἔρημον Jes. 14, 17; **አሕጉረ፡ሐቅል፡** πόλεις ἔρημοι Job 15, 28; **በሐቅል፡** ἐν ὁδῷ ἀπροσκόπῳ Sir. 35, 21; **ይበቍል፡አሕቁሊሃ፡** τὰ ἔρημα αὐτῆς ἀνατελεῖ Jes. 44, 26. 51, 3; **ማያተ፡አሕቃላት፡** ὕδατα ἐρήμου Jer. 2, 24; **አሕቃል፡** ἔρημος Gen. 12, 20; *Joannes Baptista* **ኀደረ፡አሕቁላት፡ወገዳማት፡** Genz. f. 157.

ሐቃል፡ adj. et subst.: *qui agros colit, agrestis* a) ἐγχώριος *incola* (opp. **ግዩር፡**) Ex. 12, 49. b) *agricola, rusticus, paganus; incultus, barbarus* Col. 3, 11 (**ሐቃል፡ወሀገሬት፡**), Rom. 1, 14; Act. 28, 2 seq., in quibus locis Graecus habet βάρβαρος vel βάρβαροι.

ሐቃሊ፡ id. q. **ሐቃል፡**; legitur Plur. **ሐቃልያን፡** Jud. 9, 4 **ዕደው፡ሐቃልያን፡ወመደንግፃን፡** *viri inculti et metuendi* (quamquam Graecus habet κενοὶ καὶ δειλοί). Huc referendum videtur, quod in Rad. Abb. dicitur: **ሐቅለ፡ብ፡ቀማ፡**

ሐቃላዊ፡ adj. rel. *qui ad agros pertinet, agrestis,*

rusticus, incultus, ዒሳው፡ውእቱ፡ብእሲ፡ድሩክ፡ወሐቃላዊ፡ወጸጓር፡ et ብእሲ፡ሐቃላዊ፡ውእቱ፡ወነዓዊ፡ Kuf. 19 (p. 71).

ሐቀረ፡ rad. inus. [ejus notio prima est in *fodiendo* (sicut נָקַר נَقَرَ); hinc a) *fodicavit contumeliis, dicteriis* نَقَرَ, ܢܩܪ; حَقَرَ *contemsit,* حَقُرَ *vilis factus est.* b) נָקַר חָקַר نَقَّرَ *scrutatus, perscrutatus est;* vid. Rödiger gloss. ad Locmani fabulas]. Hinc

አስተሐቀረ፡ IV, 1 et **አስታሕቀረ፡** (Gen. 29, 25; Jud. 16, 10. 13). 1) *contemnere, vilipendere, spernere, dedecorare* c. Acc., καταφρονεῖν Gen. 27, 12; Matth. 18, 10; እለ፡ያስተሐቅሩ፡ሕገመ፡ Zeph. 1, 12; 4 Esr. 6, 53; 1 Tim. 6, 2; παραφρονεῖν Zach. 7, 11; ἐξουδενεῖν 1 Reg. 2, 30. 10, 27. 15, 23; Zach. 4, 10; ἀτιμάζειν 1 Reg. 10, 27; Jes. 53, 3; Esth. 1, 18; Rom. 2, 23; Jac. 2, 6; 4 Esr. 9, 10; አስተሐቀረ፡መሐላሁ፡ Hez. 17, 18. 19; በኀበ፡ጠቢብ፡ዕፁብ፡አስተሐቅሮ፡ ἀτιμία Sir. 21, 24; ኢትትመከሕ፡በአስተሐቅሮ፡አቡከ፡ 3, 10; አስተሐቅሮታ፡ለእሙ፡ 3, 11; እንዘ፡ያስተሐቅሩ፡ንጉሡ፡ 2 Esr. 4, 14 (ἀσχημοσύνη). 2) *ludibrio habere, decipere, inducere* παραλογίζεσθαι 1 Reg. 28, 12; 2 Reg. 19, 26; Gen. 29, 25; πλανᾶν Jud. 16, 10. 13; ኢይምሰልከ፡ዘአስተሐቀርኩከ፡ μὴ βαρέως φέρε Gen. 31, 35.

ሕቁር፡ part. *contemtus, spretus, vilis:* ሕቁራን፡ χυδαῖοι Ex. 1, 7; (*Voc. Ac.:* ሕቁራን፡ዘ፡አዘዛን፡); hom. Rhegini in Cyr. f. 109 (Nestorius appellatur ሕቁር፡).

ሐቅረት፡ subst. (de forma vid. gramm. § 106 sub finem) *contemtio, vilitas:* በገዘየ፡ፍና፡ሐቅረት፡ (sic quidem in Cod. Tub.; in Cod. Mus. Brit. autem ሐቅራት፡) καὶ ἐνθάδε ὁ τῆς ἐξουδενήσεως τρόπος Cyr. c. Pall. f. 75.

መስተሐቅር፡ part. IV, 1 *contemtor, spernens:* καταφρονητής Hab. 2, 5; መስተሐቅራን፡ καταφρονηταί Cyr. c. Pall. f. 70; Kid. f. 4.

ሐቀቀ፡ rad. inus., cujus notio prima in lingua hebr. conspicua est 1) *incidit, insculpsit* 2) *statuit, decrevit.* Hinc חֹק *definitum* 1) *pensum,* 2) *tempus statutum,* 3) *terminus, limes definitus,* 4) *statutum, lex* (vid. Ges. thes. p. 514), حَقّ *jus, statutum,* et tamquam Adj. *dignus, aptus, justus.* Apud Aethiopes perantiqua illa vox חֹק conservata est ut in ሕቅ፡ ita in ሕግ፡, q. v.

ሕቅ፡ subst., *modus justus* vel *legitimus, ratio et numerus;* deinde Adj. *modicus, mediocris, pusillus* vel *paulum, aliquantulum:* አንሰ፡ሕቀ፡ወንኡስ፡በቅድሜከ፡ 2 Reg. 7, 19; አምጽኢ፡ሊተ፡ሕቀ፡ማየ፡በማምዒ፡ 3 Reg. 17, 10; ሕቀ፡እምውስተ፡መዓር፡ጥዕምኩ፡ 1 Reg. 14, 29; አስትዪኒ፡ሕቀ፡ማየ፡ Gen. 24, 17; ርእየ፡ሕቀ፡ደመና፡ 3 Reg. 18, 44; 4 Esr. 1, 35; እምድኅረ፡ዘመን፡ሕቀ፡ Phlx. 4. Sed plerumque Adverbii vice usurpatur, sc. 1) **በሕቁ፡** proprie: *secundum modum* vel *rationem ejus* (rei) (vid. gramm. § 163, 2) i. e. a) *sufficienter, satis, satis superque,* ἱκανῶς Job 9, 31; ἐκ περισσοῦ Dan. 3, 22. b) (quantum fieri potest) *valde, admodum, perquam, bene:* μεγάλως Job 4, 14. 30, 30; σφόδρα, σφοδρῶς Deut. 9, 21 (ጥቀ፡በሕቁ፡); Job 32, 2; ጠይቁ፡በሕቁ፡ νοήσατε σφόδρα Jer. 2, 12; በሕቁ፡ጥቀ፡ ἐπὶ πλεῖον σφόδρα Jer. 2, 12; Nah. 2, 2; Sir. 13, 13; ἀγαθῶς 4 Reg. 11, 18; ኢትርሐቁ፡በሕቁ፡ μακράν Jos. 8, 4; መሰየ፡በሕቁ፡ Tob. 2, 2; ዘበሕቁ፡ነዊር፡ κολοβόῤῥιν Lev. 21, 18; Hez. 21, 16; cum negatione *parum:* ኢታስተርኢ፡በሕቁ፡ *parum conspicuus est* (ἀμαυρός) Lev. 13, 4. c) *intente, diligenter, etiam atque etiam,* πυγμῇ Marc. 7, 3; ἐκτενῶς Judith 4, 12; βοῆς ἰσχυρᾶς 14, 16; ጸለየ፡በሕቁ፡ *oravit intentius* Enc.; saluto በሕቁ፡ *etiam atque etiam* Lud. sine auct. d) *omnino,* εἰς τὸ τέλος Dan. 3, 19; saepissime in responsionibus πάνυ μὲν οὖν በሕቁ፡ጥቀ፡ Cyr. (ex. gr. c. Pall. f. 92). 2) **ሕቀ፡** (Acc. adv.) modicum, modice i. e. *paulum, aliquantulum, aliquatenus, paulo, parumper, paulisper:* ሕቀ፡አሕጸጽከ፡ Ps. 8, 6; Job 10, 20; አዕማእኩ፡ሕቀ፡በእዘንየ፡ Sir. 51, 16; ὀλίγον, μικρόν Prov. 6, 10 (quater); 24, 48 (ter); ታዕርፉ፡ሕቀ፡ Marc. 6, 31; Luc. 5, 3; ወሕቀ፡ብሂሎ፡ *et paulo postquam dixit* Matth. 26, 73; ሕቀ፡ከመ፡ (v. ከመ፡) የዐዱ፡ዮርዳኖስ፡ ὡς βραχὺ διαβήσεται 2 Reg. 19, 36. 3) **በበሕቀ፡** moderate i. e. *sensim, pedetentim, paulatim:* κατ᾽ ὀλίγον Sap. 12, 2; 4 Esr. 4, 33; Org.; nonnumquam etiam በበሕቀ፡ occurrit, ut በበሕቀ፡ልህቀ፡ሕፃን፡ Deg. 4) **እምድኅረ፡ሕቀ፡** *paulo post* Luc. 22, 58; Marc. 14, 70; nec non እምድኅረ፡ሕቀ፡ Herm. p. 80. 5) **ሕቀ፡ከመ፡ዘእም፡** seq. Perf. *haud multum abfuit, quin (ferme, paene)* Ps. 72, 2. 93, 17. 118, 87; Gen. 26, 10; Act. 26, 28 (vid. gramm. § 205 sub finem, p. 431). — *Voc. Ac.:* ሕጹጽ፡ንስቲት፡ውኁድ፡ኀዳጥ፡ትሑት፡ሕቀ፡ዘ፡ታናሽ፡; *aliud:* ንስቲት፡ኀዳጥ፡ሕቀ፡ብ፡ጥቂት፡።

ሐቄን፡ vel **ሐቀነ፡** idem esse videtur, quod حَقَنَ *indidit in utrem lac butyri eliciendi ergo.* Equidem hoc verbum nusquam reperi, sed A. d'Abbadie e suo cod. CXXV excerpta haec verba mihi communicavit: ቅብዕ፡እምሐሊብ፡ሐቀኖ፡. — Vid. ዕቋን፡

ሐቀወ፡ rad. inus., cui vicinae sunt חוּק, حَاقَ (حَوْقٌ) *circumdedit, amplexus est,* حَاقَ (حَيْقٌ) *cinxit, circumdedit algm;* coll. ሐቀፈ፡ infra. Hine חֵיק *sinus* (ab amplectendo dictus); حَقْو *corporis pars, quae est inter extremam costam et os coxae: cingulum, quo hanc corporis partem circumdant,* et:

ሐቌ፡ (pro **ሐቅዌ፡**), nonnumquam **ሐውቄ፡** vel **ሐውቌ፡** (ut Vis. Bar.; Dan. 2, 32. 5, 6 in cod. Curz.; etiam ሐቋ፡ quod librarius libri Job in codice Curz. exarare solebat) subst., Plur. ሐቌያት፡ (Hez. 21, 6) et ሐቀዋት፡ v. ሐቋያት፡ (Am. 8, 10). 1) *lumbus, lumbi,* ὀσφύς ቅንት፡ሐቌከ፡ከመ፡ብእሲ፡ Job 38, 3. 40, 2; Sir. 32, 22; Jes. 5, 27. 11, 5. 15, 4. 20, 2; Jer. 1, 17. 13, 1 seq.; Dan. 5, 6; Nah. 2, 2; Ps. 44, 4; Matth. 3, 4; Luc. 12, 35; 1 Petr. 1, 13; እምሐቌሁ፡እስከ፡ታሕቱ፡ Hez. 8, 2; እምሐቌ፡እስከ፡መናቅዕ፡ ἀπὸ ὀσφύος ἕως μηρῶν Ex. 28, 38; እለ፡ወፅኡ፡እምሐቌሁ፡ለአብርሃም፡ Hebr. 7, 5 (cfr. ነዋኬ፡ዐጽምከ፡ወሐቌከ፡ንሕነ፡ σάρκες σου 1 Par. 11, 1) pro Plur. ሐቌሆሙ፡ ὀσφύες αὐτῶν Job 12, 18; Jes. 32, 11; Judith 4, 14; sed etiam ሐቀዋት፡ Am. 8, 10; Hez. 21, 6; de lumbis (ὀσφύς) *victimae* Lev. 3, 9. 7, 3; *hippopotami* Job 40, 11. *Lumborum musculi interni* ψόα 2 Reg. 2, 23; τὰ ἰσχία እስከነ፡ሐቌሆሙ፡ 2 Reg. 10, 4. 2) *femur* μηρός, μηρίον Jud. 3, 16; Job 15, 27. 3) *sinus:* ለምንት፡ተሐቅፍ፡

ሐቌ፡ ዘማዊት፡ μὴ συνέχου ἀγκάλαις τῆς μὴ ἰδίας Prov. 5, 20; ቅኑተ፡ ሐቌሁ፡ በቅናት፡ ዘወርቅ፡ περιεζωσμένον πρὸς τοῖς μαστοῖς ζώνην χρυσῆν Apoc. 1, 13 rom. — *Voc. Ae.*: ሐውቌ፡ vel ሐቌ፡ ብ፡ ወገብ ።

ሐቀየ፡ I, 1 [cfr. חָרַק ܚܪܰܩ حَرَقَ *frenduit dentibus; collisit fricuitque inter se dentes cum stridore prae ira*; nescio an حَاقَ (حَوْق) huc referendum sit] 1) *stridere* vel *frendere dentibus*, c. Acc.: ሐቀዩ፡ ስነኒሆሙ፡ ላዕሌየ፡ Ps. 34, 19; Thren. 2, 6; Act. 5, 33. 7, 54; ሐቀየ፡ (v. ሐቀየ፡) ስነኒሁ፡ ላዕሌየ፡ Job 16, 9; የሐቂ፡ ስነኒሁ፡ Ps. 111, 9. 36, 12; Kid. f. 26; ከመ፡ ዘየሐቅዩ፡ ዘእስተዳለዉ፡ ይብልዑ፡ ከማሁ፡ ነሠሥዋ፡ ለነፍስየ፡ Sir. 51, 3. 2) *confringere* dentibus, *conterere manducando*: አዕጽምተ፡ ሰብእ፡ ተሐቂ፡ ὀστᾶ ἀνθρώπων κατατρώγει Prov. 24, 23; የሐቅየኒ፡ አዕፅምትየ፡ τὰ ὀστᾶ ἐν ὀδοῦσι ἔχεται Job 19, 20. — Inf. ሐቂይ፡ vel ሐቅይ፡ *stridor, frendor dentium*: ሐቅየ፡ ስነን፡ vel ሐቂየ፡ ስነን፡ Matth. 8, 12. 13, 42; Luc. 13, 28; Phlx. 88 (vid. ሐቄ፡).

አሕቀየ፡ II, 1 caus. *frendere* vel *stridere facere* alqm dentibus: ያሐቅዩ፡ ስነኒሁ፡ Marc. 9, 18, vel dentes: ሕማሙ፡ አዕይንት፡ ወርእስ፡ እንተ፡ ይቀጠቅጥ፡ አዕጽምተ፡ ወይቀዘቅዝ፡ ርእሰ፡ ወያሐቂ፡ ስነነ፡ M. F.

ተሐቀየ፡ III, 1 *collidi dentes*: ተሐቀየ፡ ስነን፡ Nah. 2, 10 var.

ሐቄ፡ et ሐቀይ፡ subst. (id. q. Infin. ሐቅይ፡) *stridor, frendor dentium*: ሐቄ፡ ስነን፡ Nah. 2, 10 (Cod. Laur.); ሐቀየ፡ ስነን፡ Did. 25 (cod. Stuttg.).

ሐቀፈ፡ I, 1 [amh. አቀፈ፡; hebr. חָבַק *complicuit manus, amplexus est*, vic. חוק et חָמַק; syr. ܚܘܩ *amplexus*; arab. حَاقَ med. u *circumdedit, amplexus est*, حَاقَ med. i *cinxit, circumdedit* (vid. supra ሐቀወ፡), حَقَّفَ *pedibus et capite in unum contractis cubavit* (animal), حِقَاب *cingulum*] Subj. ይሕቀፍ፡ 1) *complicare* manus ሐቀፈ፡ እደዊሁ፡ Koh. 4, 5. 2) *complecti, amplecti, amplexari*: የማኑ፡ ተሐቅፈኒ፡ Cant. 2, 6; ሐቀፎ፡ ወሰዐሞ፡ Gen. 29, 13; ተሐቀፎ፡ ከመ፡ ብእሲት፡ ድንግል፡ Sir. 15, 2. 30, 20; Prov. 4, 8; Esth. 5, 2; ተሐቅፎ፡ ወታስተማውቆ፡ 3 Reg. 1, 2; ሕቀፍዋ፡ Deg.; Ps. 47, 11; ንሕቀፋ፡ Mavâs. Nr. 5; Kuf. p. 112; ሐቀፈ፡ ክሳዶ፡ Gen. 33, 4. 45, 14; Kuf. 43. 45; Tob. 11, 8; transl.: ለምሕላሳኒ፡ ሐቀፎ፡ Mus. Brit. LIV, Nr. 7, f. 3) *incubare* vel *fovere* ova, pullos, *alis complecti* pullos: ከመ፡ ዖፍ፡ እንተ፡ ተሐቅፍ፡ አንቆቅሀ፡ ወተሐፅን፡ እጐሊሃ፡ እስከ፡ ሰበ፡ ይሰርሩ፡ Did. 6 (Platt p. 41); ከመ፡ ንስር፡ የሐቅፍ፡ እጐሊሁ፡ በገበዋቲሁ፡ Deut. 32, 11; ሐቂፎ፡ እጐሊሁ፡ Job 39. 27.

አሕቀፈ፡ II, 1 1) *amplexum concedere* alicui: ሶበ፡ ይመጽእ፡ ሰብእ፡ ይሰግድ፡ ሎቱ፡ ወያሌዕል፡ እደዊሁ፡ ወያሐቅፎ፡ (v. ወየሐቅፎ፡) ወይትአምኆ፡ 2 Reg. 15, 5. 2) *cingere, circumdare* rem re: ነደቀ፡ ለዐጸድ፡ ውሣጢ፡ ሠላስ፡ አረፍተ፡ ወአሕቀፎን፡ (v. ወአቅፈሎን፡) ኵሎ፡ ዐውዶን፡ በሰሌዳት፡ 3 Reg. 6, 33.

ተሐቅፈ፡ III, 1 *amplexu teneri*: Christus infans ተሐቅፈ፡ በአብራኪ፡ እሙ፡ Ath. d. Trin.; ተሐቅፈ፡ በአብራኪ፡ M. M. f. 25

ተሓቀፈ፡ III, 3 (quamquam libri mss. ተሐቀፈ፡ exhibere solent) *se invicem amplexari* vel *amplecti*: ተሓቀፉ፡ በበይናቲሆሙ፡ 1 Reg. 20, 41; ተአምኁ፡ ወተሓቀፉ፡ 1 Esr. 4, 47; ተሓቅፎ፡ Koh. 3, 5.

ሕቁፍ፡ et ሐቁፍ፡ part. *qui amplexu tenetur* M. M. f. 127.

ሕቅፈት፡ n. act. 1) *amplexus* Jsp. p. 367. 2) *tutela* puerorum በእንተ፡ ሕቅፈተ፡ ሕፃን፡ F. N. 32 (in indice).

ሐቃፎ፡ subst. *amplexus* Koh. 3, 5; 1 Sal. Mar. str. 26; Org. 1.

ሐበለ፡, ተሐበለ፡ *audere* vid. sub ኀበለ፡

ሐበለ፡ I, 1 [חָבַל *funem adstrinxit, ligavit; pignore obligavit; perverse egit*; eas quae huic vicinae sunt radices, vid. in Ges. thes. p. 438; حَبَلَ *laqueo cepit* feram; *fune strinxit*; حَبَّلَ *ligavit*] 1) *ligare, religare* vel *torquere* comam እምሐብሎታ፡ (ለዮዲት፡) አኀዘሙ፡ ለሚዶን፡ ምምዓ ፤ ወፋርስኒ፡ ደንገፁ፡ እምቅብዓ ፤ *tortis crinibus* Sx. Masc. 10 Enc. (vid. ሐብላት፡). 2) laqueos tendere alicui i. e. *dolum intendere, dolo capere, insidiari*: አኮ፡ ሠናይ፡ ለመኳንንት፡ ጽድቀ፡ ሐቢል፡ ἐπιβουλεύειν Prov. 17, 26; c. Acc., ut: የሐብሉ፡ አዕርክቲሆሙ፡ ἐνεδρεύειν Prov. 26, 19. 3) *prave agere* in alqm, *perverse uti*: ብእሲ፡ እኩይ፡ የሐብል፡ አዕርክተ፡ ἀποπειρᾶται φίλων Prov. 16, 29 (vid. ሕብል፡ et ሕቡል፡).

ተሐበለ፡ *dolo* vel *fraudibus uti*; ተሐብሎ፡ *fraus* et *dolus*, Lud. sine auct.

ሐብል፡ subst., m. et fem. [חֶבֶל, ܚܒܠܐ, حَبْل] Plur. አሕቡል፡, Pl. Plur. አሕባላት፡ 1) *funis, funiculus* Jos. 2, 15 በሐብለ፡ ሰብእ፡ ሰሐብክዎ፡ Hos. 11, 4; ሐብል፡ ነዋኅ፡ Jes. 5, 18; Jer. 45, 11 seq.; tentorii Jes. 33, 20. 54, 2; hebr. Ex. 39, 40 in C; ውስተ፡ አሕባለ፡ ቢስንስ፡ Esth. 1, 6; navigii Act. 27, 32 rom.; *funis mensorius*: ሐብለ፡ መስፈርት፡ Jes. 34, 11; Zach. 2, 1; Am. 7, 17; Mich. 2, 4; Hez. 40, 3; Job 38, 5; Hen. 61, 1. 70, 3; ወድቀ፡ ሐብሎን፡ (σχοινισμός) Jos. 17, 5; አሕባለ፡ ወረዉ፡ ሊተ፡ Ps. 15, 6; ሐብለ፡ ርስቱ፡ Deut. 32, 9; Ps. 77, 60; አውረዱ፡ ሐብለ፡ βολίσαντες Act. 27, 28 Pltt. 2) *laqueus, vinculum, lorum*: ኀቡእ፡ ዲበ፡ ምድር፡ ሐብሉ፡ Job 18, 10; Jes. 3, 24; አሕባለ፡ መሣግር፡ Ps. 139, 5. 6; ይትአኀዙ፡ በሐብለ፡ ንዴት፡ Job 36, 8; ሐብለ፡ አኅዳ፡ *lorum* Sx. Teq. 17 Enc.; ጥብጣቤ፡ ሐብል፡ *scutica* Sx. Sen. 27; ሐብለ፡ ሥላሴ፡ ዘኢይትበተክ፡ *vinculum Trinitatis indissolubile* Org. 1; ሐብለ፡ ድንግልና፡ ቅናቱ፡ *vinculum virginitatis (cestus) cingulum ejus* Sx. 3 Mij. Enc.; *lumbos* ቀነተ፡ ሐብለ፡ ሕግ፡ *cinxit ligamen legis*, Enc. Patr. 3) id quod laqueo capitur, i. e. *praeda*, id. q. ሕብልያ፡ Sed non nisi in libris antiquioribus occurrit: ወይከውኑ፡ ሐብለ፡ ለእለ፡ ይትቀነዩ፡ ሎሙ፡ Zach. 2, 9 in cod. Laur.; ይኩንከ፡ ሐብለ፡ (v. ሕብልያ፡) ዘሐብለይከ፡ Hez. 38, 13 in cod. Abb. LV. 4) *fibra* (radicis): አሕባለ፡ ሥርው፡ ደቃቃት፡ Macc. f. 20. 5) (vox architectonica) laqueus vel *catena, transtillum*, quibus lacunar contabulatur: አሕባለ፡ ጠፈር፡ Gad. Lal.; አኮ፡ በአሕባል፡ ዘትጠፍርን፡ ib. (vid. ሞጻፍት፡). — *Voc. Ae.*: ሐብል፡ ዘ፡ ገመድ ።

ሐብል፡ *dolus* vid. sub ሕብል፡

ሐብለት፡ et ሐብላት፡ (cfr. ሐብሎት፡ sub ሐበለ፡ Nr. 1) subst., Pl. ሐብለታት፡ et ሐብላታት፡ *plectile, tortile* cujusvis generis: ሐብለት፡ (v. ሐብላት፡) ዘዕፍር፡ ἐμπλόκιον Num. 31, 50; ሐብላታት፡ (v. ሐብላት፡) Jes. 3, 18; ሐብለታት፡ (v. ሐብላታት፡) Ex. 35, 22; በሐብላት፡ወርቅ፡ πλέγμασιν ἢ χρυσῷ 1 Tim. 2, 9 Platt; ሐብላተ፡ወርቅ፡ περιθέματα Jud. 8, 26.

ሕቡል፡ part. 1) *dolosus, fraudulentus:* ሕቡላን፡ δόλιοι Prov. 12, 24. 13, 9. 2) *perversus, pravus, perditus, nequam:* λοιμός Prov. 19, 25; ወእመሰ፡ሕቡል፡(ው·እቱ፡) ἐὰν λοιμεύηται 19, 19; δραπέτης (quo nomine Theodotus Ancyranus hominem in statu corruptionis appellat) in Cyr. f. 102 modo ጥፉእ፡, modo ሕቡል dicitur; ንጉሥ፡መኰንን፡ዐመፃ፡ሕቡል፡ምክሩ፡ቀታሊ፡ሰብእ፡ Kid. f. 3.

ሕብል፡ subst., m. et fem. (ut Sap. 4, 11; Ps. 49, 20) 1) *dolus, fraus,* δόλος, δόλοι: Prov. 12, 5. 17. 20 (ጕሕሉት፡ 12, 6). 26, 23; Ps. 51, 2; Sap. 4, 11. 14, 25; 1 Petr. 2, 1; መጽአ፡እኁከ፡በሕብል፡ Kuf. 26; ልሳንከ፡ዐፈረ፡ለሕብል፡ Ps. 49, 20 (δολιότης); በሕብል፡ δόλῳ Matth. 26, 4 Pltt. 2) *pravitas, perversitas, improbitas:* ዘይዘርእ፡ሕብለ፡ φαῦλα Prov. 22, 8; ἀσέβειαι Ps. 5, 12. — Hinc formas ሐብል፡ et ሕብል፡ significatione secerni solere apparet; quare quod Matth. 26, 4 rom. legitur በሐብል፡ δόλῳ, typographi errore pro በሕብል፡ exscriptum esse videtur.

ሐባሊ፡ n. ag. *fraudulentus, dolosus* Lit. 169, 1; Kid. f. 9.

ተሐባሊ፡ id. q. ሐባሊ፡ ut ተሐባሊ፡ሰበ፡ተአምኖ፡ይትጐሐለወከ፡ Fal. f. 36.

ሐበባሊ፡ legitur in F. M. 34, 1: መንዝህልል፡ወሰካሪ፡ወተላሓዪ፡ወንፋሒ፡ዕንዚሬ፡ወተውኔት፡ወሀበባሊ፡ለዝሙት፡ *pravae fornicationi deditus;* sed dubito, an lectio sit bona.

ሐብለየ፡ quadrl. I. (denominatum a ሕብል፡ *dolus, perversitas,* et a ሐብል፡ *funis, laqueus*). 1) *dolose agere* in alqm, *defraudare* c. Acc. prs.: ከመ፡የሐብልይዎሙ፡ለአግብርቲሁ፡ τοῦ δολιοῦσθαι ἐν τοῖς δούλοις αὐτοῦ Ps. 104, 25; ሐብለይዎሙ፡ Kuf. 30. 34. 2) *expilare, despoliare, praedari;* c. Acc. prs., σκυλεύειν ተሐበልይዎሙ፡ Ex. 3, 22. 12, 36; Jes. 10, 6; Hab. 2, 7. 8; Zach. 2, 8; c. Acc. rei: ይበረብርዎ፡ወየሐብልይዎ፡ Hez. 7, 21; ሕብልያ፡ዘሐበልይከ፡ 38, 13 (τοῦ σκυλεῦσαι σκῦλα); መራዕይሆሙ፡አዘዘ፡የሐብልዩ፡ ἔδωκεν εἰς ἀφανισμόν Judith 2, 17; c. dupl. Acc., διαρπάζειν: ወየሐብልዩ፡ነኪር፡ኵሎ፡ተግባሮ፡ Ps. 108, 10. — *Voc. Ae.:* ሐብለየ፡ዘ፡በዘበዘ፡ = [cfr. etiam احتبل VIII *machinatus fuit quid, insidiatus fuit praedae.*]

ተሐብለየ፡ III, 1 refl. *sibi praedari* vel *expilare* aliquem vel aliquid, c. Acc. ተሐብለይዎሙ፡ ἐπρονόμευσαν αὐτούς Judith 15, 6; ወይትሐበለዩ፡ καὶ ἔσται εἰς διαρπαγὴν Jes. 5, 5; εἰς προνομὴν 6, 13; [ተሓበለየ፡ III, 3, quod Ludolfus exhibet et e Jes. 5, 5. 6, 13 probare conatur, mihi nusquam occurrit].

ሕብልያ፡ et ሐብልያ፡ (Num. 14, 3. 31 FH) subst. *praeda, rapina* (rapta), *res spolio capta:* አረስዮሙ፡ሕብልያ፡ δοῦναι αὐτοὺς εἰς διαρπαγὴν Judith 2, 7; ይቀትሉ፡ይከውኑ፡ሕብልያ፡ Num. 14, 3. 31 (εἰς διαρπαγὴν); Hab. 2, 7: ἔσονται σκῦλα Zach. 2, 9 (v. ሐብል፡); Hez. 38, 13 (v. ሐብል፡); Jes. 10, 6 vrs. alt.

ሐብለየ፡ *irridere* vid. sub ሀውለየ፡

ሐበረ፡ *conjungi, consentire* vid. sub ኀበረ፡

ሐበረ፡ rad. inus., arab. حبر in حِبْر *color,* حَبِير *vestis picta,* حِبَرة *vestis striata,* חֲבַרְבֻּרֹת *maculae pardi* (sine dubio vicina sunt ሐመረ፡ et ኀፈረ፡).

አሕበረ፡ II, 2 abstergendo *mundare, polire* rem, ut color nativus refulgeat (حبّر I. II *pulchrum fecit*): እንተ፡ኢያሕበርዋ፡ዘሕላ፡ ὁ ἰὸς οὐκ ἐξῆλθεν ἐξ αὐτῆς Hez. 24, 6; ያሐብርዎ፡(ለንዋየ፡ብርት፡) Lev. 6, 21 (v. የሐብርትዎ፡). Vid. ሐብረት፡

ሕብር፡ subst., m. et fem., Pl. ሕበር፡ et ሕብራት፡ 1) *color:* ሕብሩ፡እሳት፡ይመስል፡ 4 Esr. 14, 41; ዘዘ፡ዘ፡አሁ፡ሕብረ፡ጽጌሁ፡ 4, 49; Sap. 13, 14. 15, 4; ሕብራት፡ *colores* Chr. ho. 12; ሕብራት፡ቀይሓት፡ Fal. f. 16; ሕብራቲሆሙ፡ይመስል፡መረግደ፡ Mavâs. Nr. 20; ጥበብ፡እንተ፡ብዙኅ፡ሕበሪሃ፡ πολυποίκιλος Eph. 3, 10; de colore cutis ሕብረ፡ሥጋሁ፡ Ex. 4, 7; ይገብእ፡ሕብረ፡ሥጋሁ፡ 4 Reg. 5, 10; ሕብረ፡ማእሱ፡ Lev. 13, 2. 3. 10; ሕብረ፡ገጹ፡ Ex. 34, 29. 30; ሕብር፡ዘጸዓን፡ Lev. 13, 14—16; ሕብረ፡ለምጽ፡ ἀφὴ λέπρας Lev. 13, 2. 3. 9 seq.; ዘሕብረ፡ሐመድ፡ σποδοειδής Gen. 30, 39. 31, 10. 12; ዘሕብረ፡ዐሥቅ፡ ποικίλος *versicolor* Gen. 37, 3; ሕብረ፡ሚላት፡ወሕብረ፡ለይ፡ 2 Par. 2, 7; እብን፡ዘሕብረ፡ወርቅ፡ χρυσόλιθος Ex. 28, 20. 36, 20; ሕብረ፡ከብድ፡ vid. sub ከብድ፡; ሕብረ፡ጸዳል፡ልቡሳን፡ *colore splendoris induti* Hen.; በዓለ፡ሕብር፡ *infector* F. N. 23. 2) *varietas colorum.* Quamquam enim *varietas colorum* nec non Adj. *versicolor* adjecto ብዙኅ፡ vel ዘዘዚአሁ፡ (vid. sub Nr. 1 exempla, vel ዘዘዚአሁ፡ሕብሩ፡ ποικίλως διηνθισμέναι Esth. 1, 6) vel adjecto በበ፡ ut: እብን፡ክቡራት፡በበሕበሪሆሙ፡ πολυτελεῖς ποικίλοι 1 Par. 29, 2; vel, ubi de vestibus agitur, adjecto ዘዐሥቅ፡ (vid. sub Nr. 1 exemplum) significatur, tamen ሕብር፡ et ሕበር፡ per se positum nonnumquam eandem significationem continet, ut: እብን፡ሕብር፡ *gemma coloris* i. e. *versicolor* Hen. 18, 7; ትወድዩ፡ላዕሌክሙ፡ሕብረ፡ፊድፋዴ፡እምድንግል፡ 98, 2; ጥምዐተ፡ሕበሪሁ፡ βάμματα ποικιλίας Jud. 5, 30; የኀድግኑ፡ነምር፡ሕበሪሁ፡ τὰ ποικίλματα αὐτῆς *maculas* (חֲבַרְבֻּרֹתָיו) Jer. 13, 23; ዘሕብር፡ [illegible] ዘሕብር፡ፍጥረት፡ [illegible] Ex. 28, 35 (at Hen. 89, 10 ad ኅብር፡ referendum est): እምዘሉ፡ሕብር፡ *varia* διάφορα Deut. 22, 9. 3) in genere *species* (externa), *forma* εἶδος Ex. 28, 29; ὅρασις Apoc. 4, 3; ዘሕብረ፡በረድ፡ ὡς ὅρασις κρυστάλλου Hez. 1, 22; ሕሊናየ፡ወሕብርየ፡ ἡ μορφή μου Dan. 4, 33; ኀበ፡ሕብረ፡ከይሲ፡ወለጠ፡ዘዓሚ፡ራእየ፡ Hen.

ሕቡር፡ et crebrius ሐቡር፡, part., *versicolor, variegatus, coloribus ornatus:* እብን፡ሕቡር፡ Hen. 18, 7 var.; ሐብርት፡ πεποικιλμένη Ps. 44, 11. 15; አልባስ፡ቅዱሳ፡ይከኑ፡ጽንድወ፡ወአክ፡ሕብርተ፡ F. N. 12. Hinc ሐብርት፡ Pl ሐብርታት፡ (sicut ንግሥት፡ Pl. ንግሥታት፡) *ornamentum versicolor,* ut ሀሎ፡ዲበሁ፡ልብስ፡ጥቀብ፡ወበ፡ውስቴቱ፡ሐብርታት፡ Phlx. 136. (*Voc. Ae.:* ሐብርት፡ብ፡የተሰነገለች፡ =).

ሑብርት፡ vid. ሐበረ፡

ሐብረተ፡ quadrl. 1 (denominatum) id. q. አሕበረ፡, abstergendo *mundare*, *polire* rem, ut color nativus refulgeat: እመ፡ ኢሐብረትዎ፡ ኢይበርህ፡ Ep. Jer. 23; አንተ፡ ኢሐብረትዋ፡ዘሀላ፡ (v. ኢያሕበርዋ፡) Hez. 24, 6; Lev. 6, 21 var.; ለመኑ፡ዘቲ፡ሰይፍ፡ዘያሐበርትዋ፡ Fal. — *Voc. Ae.*: ሐብረተ፡ዘ፡ወለወለ።

ተሐብረተ፡ III, 1 refl. et pass. *poliri*: ኵናት፡ብሉሒ፡ ወተሐብረተ፡ ὀξύνου καὶ θυμώθητι Hez. 21, 9.

ሕብሩት፡ part. *politus*, *mundatus*: ሕብሩት፡እምዘሕለ፡ጌጋይ፡ Lud. e MSS. Colb.

ሐበሰ፡ arab. حَبَسَ *retinuit*, *conclusit*, *incarceravit*; hinc voces Aethiopibus receptae:

ሐብስ፡ arab. حَبْسٌ *carcer* Jsp. 302. 311. — *Voc. Ae.*: ሐብስ፡ዘ፡ቤተ፡ጽልመት፡

ሕቡስ፡ part. *incarceratus*: ዒውውን፡ወሕቡስ፡ Jsp. p. 381.

ሐብቀቀ፡ quadrl.; stirps I hucusque mihi nondum occurrit. Quantum e derivatis concludi potest, eandem notionem continet, quam graecum φυρᾶν habet, scilicet *commiscere* res, *versare* arida in fluidis, *contaminare*. Respondent حَبْقَرَ *commiscuit arida*, מֻרְבֶּכֶת *massa in oleo versata*, بَكَّ *commiscuit*, VIII *confusum et turbatum fuit* (negotium); مُرَبَّكَةٌ *panis adipe conditus*.

ተሐብቀቀ፡ et (levi discrimine separatum) ተሐብቈቈ፡ III, 1 refl. et pass. *commisceri*, *immisceri*, *conturbari*: እለ፡ ይትሐበቀቁ፡ውስተ፡ብዙኅ፡ትካዝ፡ πραγματείαις πολλαῖς ἐμπεφυρμένοι (*negotiis immixti iisque contaminati*) Herm. p. 95; Inf. ተሐብቀቆ፡ ib.; ይትሀወኩ፡አሕዛብ፡ወይትሐበቈቆ፡ሕዝብ፡ (v. ይትሐበቈቁ፡, ይትሐበቀቁ፡) *perturbantur populi et commiscebuntur gentes* 4 Esr. 9, 3. — *Voc. Ae.*: ይትሐበቈቁ፡ (v. ይትሐበቀቁ፡)ዘ፡ይቀላቀል።

ሕብቁቅ፡ part. commixtus i. e. *contaminatus*, *maculatus*: ሕብቁቃን፡ወርኩሳን፡ σπίλοι καὶ μῶμοι 2 Petr. 2, 13; ሕብቁቃን፡ዲያቆናት፡ σπίλους ἔχοντες διάκονοι Herm. p. 99. — Hinc ሕብቅቅት፡ (gramm. p. 220) qualitas ejus, qui omnibus rebus, in specie omnibus voluptatibus se immiscet, i. e. *intemperantia*, *incontinentia* ἀκρασία Herm. p. 91.

ሕብቃቄ፡ (vel ሕብቋቄ፡) subst. *contaminatio*, *maculatio*: ዘእንበለ፡ሕብቃቄ፡ ἄσπιλος Jac. 1, 27; ንዝህላል፡ወፍርዛዜ፡ሕብቋቄ፡ወዘውዕ፡ Form. Conf. — *Voc. Ae.*: ሕብቃቄ፡ (v. ሕብቋቄ፡)ዘ፡መረክክስ፡ (a ረከሰ፡); *aliud* (minus bene): ሕብቋቄ፡ (v. ሕብቃቄ፡)ወሕርትምና፡ዘ፡ግእዝና፡መኰስቈልሂ፡ይ።

ሐበበ፡, ተሐበበ፡ *diffamare* vid. sub ሀበበ፡

ሐበበ፡ est arabicum حَبَّ *amavit*. Hinc

ተሐበበ፡ (vel ተሐበ፡) *amore* alicujus *incendi*: እለ፡ይትሐበቡ፡በተባዕት፡ (ἀρσενοκοῖται 1 Cor. 6, 9) Clem. f. 247.

ሐበበ፡ unde ማሕበብት፡ *torcular* vid. sub ኀበበ፡

ሐበየ፡ rad. inus., proxime convenit cum حَبَا *prohibuit*, *defendit*, *donavit sine remuneratione*; notio radicis prima est in *tegendo et tuendo*; vicinae sunt variae radices a ሐበ፡ vel ሐፍ፡ incipientes, ut ኅብአ፡ (q. v.) et חָפַף, חָפָה حَفَّ حَضَنَ (vid. Ges. thes. p. 506 sub חָפַף). Stirpis I, 1 exemplum equidem nullum inveni. — *Voc. Ae.*: ዘየሐብዩ፡ዘ፡የእማጢብቁ፡ (sic), quod etiam ad II, 1 referre licet.

አሕበየ፡ II, 1 *satisdare* vel *obsidem dare* alicui alicujus rei: ወአሕበዩ፡ሎቱ፡በተአዝዞ፡ *obsides obsequii ei dederunt* Jsp. p. 274.

ተሐበየ፡ III, 1 et ተሓበየ፡ III, 2 refl. 1) *tutelam*, *curam*, *administrationem* rei vel personae *suscipere*: ዘይትሐበዩ፡ ἡ φυλακὴ αὐτῶν Num. 3, 25. 31; ክርስቶስ፡ዘዲበ፡ኪሩቤል፡ይነብር፡ወኵሎ፡ዓለመ፡ዘይትሐበይ፡ Mavâs. Nr. 28; *presbyteros non decet* ይመግቡ፡ወኢይትሐበዩ፡ *praefecturam aut procurationem suscipere* (*rerum alienarum*) Lud. e Synodo. 2) *vadem*, *praedem*, *obsidem*, *sponsorem se dare* pro aliquo, *fidejubere*, c. Acc. prs.: አነ፡እትሐበዮ፡ ἐγὼ ἐκδέχομαι αὐτόν Gen. 43, 9; ገብርከ፡ተሐበዮ፡ለዝ፡ሕፃን፡እምኀበ፡አቡሁ፡ *servus tuus hunc puerum*, *fide interposita*, *a patre tuendum accepit* Gen. 44, 32; Kuf. 43; እመ፡ተሐበይከ፡ለዐርክከ፡ ἐὰν ἐγγυήσῃ σὸν φίλον Prov. 6, 1. 3; ዘይትሐበይ፡ወልደ፡አብደ፡ 19, 28; ኢትትሀበዮ፡ለዘይጸንዐከ፡ Sir. 8, 13; ብእሲ፡ኄር፡ይትሐበዮ፡ለዐርኩ፡ 29, 14. 15; *episcopus* ኢይትሐበይ፡መነሂ፡ Did. 4; c. Acc. rei et ለ prs.: ዘይትሐበይ፡ሕቢተ፡ለዐርኩ፡ Prov. 17, 18; absol. ተሐብዮ፡ et ተሐብዮት፡ *fidejussio* F. N. 27; ሠናይ፡ተሐብዮ፡ Sir. 29, 16; ብዙኃን፡ኄራን፡አሕመምሞሙ፡ተሐብዮ፡ 29, 18; seq. ከመ፡, ut ተሐበየኒ፡አንተ፡ከመ፡ኢየብጥል፡ሕጎሙ፡ *fide tua interposita promitte* (illis), *me sacra eorum non abrogaturum esse* Jsp. p. 307. Hinc 3) aut a) *fidem habere* alicui: መኑ፡ዘይትሐበዮ፡ለሰራቂ፡ τίς πιστεύσει λῃστῇ Sir. 36, 31; ተሀበይኒ፡ከመ፡ኢይወጽእ፡እኩይ፡እምኔየ፡ Kuf. p. 129. b) *promittere et spondere*, *polliceri*: ተሐበየ፡ሎቱ፡ (*sicario*) ብዙኀ፡ንዋየ፡ Jsp. p. 334; seq. ከመ፡, ut: ተሐበየ፡ሎቱ፡ከመ፡የሀበ፡ውሃበ፡ኢይትመየጡ፡ዳግመ፡ ib. p. 294. 4) Ubi de baptismo agitur, est: *baptismo sponsorem* (vel testem) *interesse*: ዘይትሐበዮ፡ *baptismi ejus sponsor* Const. Ap. 34 (vid. ተወከፈ፡); F. N. 24, 2.

ሕቡይ፡ part. 4 Reg. 6, 5, prava lectione pro ኅቡእ፡ κεκρυμμένος.

ሐቢ፡ (pro ሐቢይ፡ vel ሐብይ፡) subst., m., Pl. ሐበይት፡ (tamquam a ሐበዩ፡) 1) *procurator*, *administrator*, *praefectus*, ut ሐበይተ፡ምግባር፡ ἐργοδιῶκται 1 Esr. 5, 56; *duces* Hen. 6, 8; in spec., ubi de re militari agitur, *centurio*, *tribunus*, *praetor*, *dux*: ሐቢ፡ምእት፡ ἑκατοντάρχης Act. 10, 1; Matth. 8, 5 (ሐቢ፡ Act. 22, 25); ሐበይት፡ χιλίαρχοι Deut. 1, 15; Joh. 18, 12 rom.; in Jsp. creberrime de primorum ordinum centurionibus et ducibus. 2) *fidejussor*, *sponsor*, *praes*, *vas*, Lud. sin. auct. — *Voc. Ae.*: ሐቢ፡ዘ፡ወሐስ፡ (vid. ዋስ፡ apud Isenbergium).

ሕቢት፡ et ሐቢት፡ (vid. ann. ad Num. 4, 27; Sir. 29, 19) et ሕብየት፡ (Prov. 17, 18 var.) subst. 1) *procuratio*, *administratio* Num. 4, 27. 28. 31—33. 7, 9. 8, 26; በበሕቢቶሙ፡ (v. በበእብራቶሙ፡) 2 Esr. 22, 24. 2) *fidejussio*,

satisdatio, sponsio, vadimonium Sir. 29, 19; Prov. 17, 18; **ኢተሀብ፡ርእሰከ፡ለሐቢት፡** 22, 26; F. N. 27. — *Voc. Ae.*: **ሐቢት፡ዘ፡ፌረቃ፡**

ትሕቢት፡ subst. id. q. **ሕቢት፡** Nr. 2 *fidejussio*, al.: **ኢይበሉ፡ቀሳውስት፡ውስተ፡ትሕቢት፡** *ne sponsionem interponant!* II Can. Nic. 28 (29); F. N. 27.

ተሐባዪ፡ n. ag. (a III, 1. 2), Pl. **ተሐባይያን፡** et **ተሐባይት፡** 1) *sponsor* vel *fidejussor* F. N. 27 creberrime (quomodo differat a **መድኅን፡**, vid. sub **መድኅን፡**); 43, 6. 2) *sponsor baptismi*: **እስመ፡ተሐባይያን፡እለ፡ተወክፉ፡በጥምቀት፡ናሁ፡ኮኑ፡አበወ፡ወእማተ፡** F. M. 5; **ተሐባይት፡** ib.; F. N. 24, 2.

ሐበጠ፡ et **ሐብጠ፡** I, 1 [amh. **አበጠ፡**; حَبِطَ *intumuit venter camelo*: حَبِطَ *recruduit vulnus*; حَبَطٌ *tumor haud ruptus*; *ventris inflatio*] *intumescere, extuberare*: **እስከ፡የሐብጥ፡ሥጋሁ፡** Kedr. f. 85; **ተጸምደ፡በቀዊም፡እስከ፡ሐበጠ፡እገሪሁ፡** Sx. Tachs. 12. 25; **ለእመ፡ሐበጠ፡አበሉ፡** M. F.; **ለዘ፡ሐበጠ፡እስኪቱ፡** M. F. — *Voc. Ae.*: **ሐበጠ፡ዘ፡ፈለጸ፡**

ተሐበጠ፡ III, 2 *intumescere, inflari* superbia: **በእለ፡ዘይትሐበጡ፡በትዕቢት፡** hom. Severiani in Cyr. f. 122.

ሕበጥ፡, rarius **ሐበጥ፡**, subst. *tumor, extuberatio, ulcus*: **ተፈወሰ፡ዝኩ፡ሕበጠ፡** *(medicina spirituali) corum tumor sanatur* hom. Sev. in Cyr. f. 122 (vid. **ተሐበጠ፡**); Jes. 1, 6 glss.; 38, 21 glss.; **ቍስል፡ወሐበጥ፡** F. M. 1, 4; M. F.; **አዝልፎ፡ስከር፡ያመጽእ፡ኮብሰ፡ወፈጸንተ፡ወቍስለ፡አማዑተ፡ወሕበጠ፡ናላ፡** F. N. 50.

ሕብጠት፡ n. act. *extuberatio, tumor* F. M. 3, 3.

ሔት፡ nomen literae alphabeti hebraici octavae, Ps. 118, 57; Thren. 1, 8. 2, 8. 3, 22. 4, 8. — Ubi de psalmis agitur, siglo **ሔት፡** Ps. 118, 57—64 notatur.

ሐት፡ vid. sub **ሐወተ፡**

ሐተተ፡ I, 1 [חָתַת *fractus est, contritus est*, sed حَتَّ *juste, recte, accurate fecit, definivit, comprobavit*. A conterendo significatio transfertur ad *minutatim interrogare, minutius scrutari*; cfr. **ጥቀ፡**, **ጠንቀቀ፡**. Quod alii proposuerunt mutatis sibilantibus et mutis **ሐተተ፡** ad **ኀሠሠ፡** referendum, haud probabile videtur.] Subj. **ይሕትት፡** 1) *scrutari, perscrutari, explorare, investigare* c. Acc.: ἐξιχνιάζειν **ሕትቶሙ፡ለአበው፡** Job 8, 8; **ከመ፡ትሕትት፡ኀጢአትየ፡** 10, 6. 13, 9; ἐξετάζειν **ኢትሕትት፡ዘኢይትከሀለከ፡** Sir. 3, 21; **ኢትሐሢ፡ዘእንበለ፡ትሕትት፡** 11, 7. **የሐትተከ፡** 13, 11. **የሐትት፡ምግባረክሙ፡** Sap. 6, 4. Ps. 10, 6. [illegible] **ኢትሕትቱኒ፡ዘእገብር፡** Judith 8, 34; **ውእቱ፡የሐትቶ፡ለልብነ፡** Rom. 8, 27; **ኀሠሡ፡ወሐተቱ፡** Jud. 6, 29; Thren. 3, 39 var.; ἐρωτᾶν **እስከ፡ጽዮን፡የሐትቱ፡ፍኖቶ፡** Jer. 27, 5; **አስማቲሆሙ፡ሐተትናሆሙ፡** 2 Esr. 5, 9; **ሐቲተ፡ሕትዎ፡** 2 Reg. 20, 18; **የሐትት፡ሕሊና፡እንዘ፡ኢይሴእል፡** Lit. Epiph.; c. **በእንተ፡** rei: **ያነብብ፡መጻሕፍተ፡ወየሐትት፡በእንተ፡ትርጓሜ፡ቃላቲሆሙ፡** Sx. Hed. 3; **ሐተቱ፡በእንቲአሁ፡** *exploraverunt* (populum) *de eo* Sx. Teq. 14. 2) *examinare, inquirere*, in spec. (vox forensis) *cognoscere, interrogare, ad cognitionem vocare*, c. c. Acc. prs. vel rei vel c. dupl. Acc.: **ርእሰክሙ፡ሕትቱ፡** ἑαυτοὺς πειράζετε 2 Cor. 13, 5; Lit. 173, 2; **እግዚ"፡የሐትቶሙ፡** (ἔτασις) Job 12, 6; **መኑ፡ዘየሐትቶ፡ምግባሮ፡** τίς ἐστιν ὁ ἐξετάζων αὐτοῦ τὰ ἔργα; 36, 23; Sap. 1, 9; ἐξήτασεν τοὺς εὐνούχους Esth. ap. 1; Esth. 2, 23; **ሐተትዋ፡** (ἐπηρώτησαν) Judith 10, 12; Marc. 14, 60. 15, 4 (ἐπερωτᾶν); **ዘእንበለ፡ትሕትቱ፡ወትጠይቁ፡** Dan. ap. 1, 48. 51 (ἀνακρίνειν); 1 Cor. 4, 4. 5; Rom. 2, 16 (κρίνειν); πυνθάνεσθαι Act. 4, 7; c. dupl. Acc. Jsp. p. 272; **ይሕትቱ፡ትዕይንተ፡ማእከለ፡ቀታሊ፡ወማእከለ፡አበ፡ደም፡** Num. 35, 24 (κρίνειν); Deut. 13, 15. 17, 4; λόγον τινὸς ποιεῖν Job 14, 3. 3) *causa cognita adjudicare alicui* aliquid: **የሐትትዎ፡ሎቱ፡ቤተ፡** (sed var. **ያሐትትዎ፡**) Lev. 25, 30. — *Voc. Ae.*: **ሐተተ፡ዘ፡መረመረ፡**

አሕተተ፡ II, 1 caus. Lev. 25, 30 var., vid. sub **ሐተተ፡** Nr. 3.

ተሐተተ፡ III, 1 refl. et pass. *se* vel *sibi examinare, examinari*; (vox forensis) *cognosci, interrogari*: **ዘእንበለ፡ትትኰነን፡ተሐተት፡** πρὸ κρίσεως ἐξέταζε σεαυτόν Sir. 18, 20; Herm. p. 89; **ሀለወነ፡ኵልነ፡ንትሐተት፡በኀበ፡እግዚ"፡** Rom. 14, 12; **ትትሐተት፡በእንተ፡ኵሉ፡ዘገበርከ፡** Macc. f. 4; **እስከ፡ይትሐተት፡** Num. 35, 12; Jos. 20, 6. 9; 1 Cor. 2, 14.

አስተሐተተ፡ IV, 1 *explorationem, cognitionem agere*: **ለእለ፡ይበውኡ፡ቤተ፡መቅደስ፡ያስተሐይጽ፡ዲያቆን፡ወያስተሐትት፡መኑ፡እሙንቱ፡ለእመ፡አበግዕ፡ወለእመ፡ተነሳት፡** Kid. f. 19.

ሐታቲ፡ n. ag. *explorans, -rator; interrogans, -gator, examinator* Genz. f. 130; **ለእመ፡ሐተተ፡ሐታቲ፡ወይቤ፡** Chr. ho. 26; **ኢይበጽሕዎ፡ሕሊናተ፡ሐታትያን፡** *meditatio philosophorum* Fid. Jac. Bar.

ተሐታቲ፡ n. ag. (III, 1) *scrutator, examinator*: **ወእመሰ፡ይቤ፡ተሐታቲ፡** Chr. ho. 34.

ሐተታ፡ subst. *exploratio, examen*, in spec. *cognitio, inquisitio* (forensis): **ሐተታሆሙ፡** ἐξετασμός Prov. 1, 32; ἔρευνα Sap. 6, 9; **ጽኑዐ፡ሐተታ፡የሐትትዎሙ፡** δυνατῶς ἐτασθήσονται Sap. 6, 7; **አመ፡ዕለተ፡ሐተታ፡** ἐν ἡμέρᾳ διαγνώσεως Sap. 3, 18; **ሐተታ፡በእንተ፡** (ἐπισκοπή) Sap. 14, 11; **አመ፡ገብረ፡እግዚ"፡ሐተታየ፡** ἐὰν ἔτασίν μου ποιῆται ὁ κύριος Job 14, 3; Hen. 60, 6; **ሐታቶሙ፡ሐተታ፡ጽኑዐ፡** F. M. 23, 6; **ሐተታ፡ጽኑዕ፡** eorum, qui sacerdoti peccata confitentur, Kedr f. 68; eorum qui ad ordinem monachorum aspirant, Kedr f. 79.

ማሕተት፡ subst., m., (id quod et is qui interrogatur a judice, i. e.) *testimonium* et plerumque *testis* (scil. qui profitetur coram judice; vox generalior est **ስምዕ፡** et **ሰማዕት፡**) et coll. *testes*: **መጽሐፈ፡ማሕተትየ፡ዝኩ፡ኀቱም፡** *literae testimonii mei* (τὸ βιβλίον τῆς κτήσεως) Jer. 39, 11. 12. 16; **ማሕተቶሙ፡ለኃጥኣን፡ሞት፡** μαρτύριον ἀσεβοῦς θάνατος Job 15, 34; **ከናፍሪከ፡ማሕተትከ፡** τὰ χείλη σου καταμαρτυρήσουσί σου 15, 6; **ስምዐ፡አሐዱ፡ኢይከውን፡ማሕተተ፡** (testis idoneus) **ለአትትሎ፡መንፈስ፡** Num. 35, 30; **አነ፡ማሕተቶሙ፡ከመ፡** Rom. 10, 2; **ዘኢዘለፍዎ፡ማሕተት፡በገጽ፡** *testes*, Act. 25, 16.

ሕንቅርት፡ subst. [sine dubio a rad. **ነቀረ፡**, quae (נָקַר, نقر. نَقَر plerumque *fodit, excavavit* significat, sed in lingua arab. etiam de *sonis* usurpatur: *sonum edidit allisa ad palatum superius lingua*, نَقْرَان *poppysmus similisve sonus*; amh. **እንቅር፡** non tantum *caverna* sed etiam *epiglottis*, **እንቍራሪት፡** *rana*; praeterea huc pertinet נָחַר, نَخَر, نَخَر **ንኅረ፡** *rhonchissavit*, **ምንኅር፡** *antlia*; **ኅ** enim et **ቀ** permutari solent]. 1) *fornax (aeraria)*, *focus liquatorius* (ab anhelitu vel rhoncho follium dictus, quasi ab **እንቀረ፡** vel **እንኅረ፡**) **ይወድዮ፡**(**ለወርቅ፡**)**ውስተ፡ሕንቅርት፡ማእከለ፡እሳት፡** Jes. 41, 7 var.; **ደዮ፡**(**ለብሩር፡**)**ውስተ፡ሕንቅርት፡ወፍትኖ፡** (χωνευτήριον) Zach. 11, 13. — *Voc. Ae.* (inter monetarum nomina): **ከውር፡ወሕንቅርት፡ዘ፡መፍልሒ፡ወርቅ፡**. — (De significatione cfr. etiam كُور *focus ferrarii* et *follis*). 2) *struma* (amh. **እንቅርት፡** id.) **ሕንቅርት፡ዘወጽአ፡በክሣዱ፡** M. F. (quia struma difficulter et quasi cum rhoncho anhelare facit).

ሐንቀቀ፡ quadrl. Hoc verbum mihi nusquam occurrit; Ludolfus ei significationem *meticulosus fuit* attribuit; quod si ita se habet, אָנַק, أَنَّقَ *ex angustia suspiravit* et similia comparanda sunt. At quantum e **ሕንቃቄ፡** conjicere licet, notio verbi esse videtur: *pronum, proclivem, propensum esse* in rem (timorem, odium, libidinem, iram, ludibrium, al.), coll. حَنِجَ, اِنْتَقَى. Amharenses hoc verbum de homine *emollito et deliciis dedito* usurpare videntur, vid. infra scholion ad **ምንዙኅ፡** (sub **መዝኅ፡**).

ሕንቁቅ፡ part. meticulosus, superstitiosus, Lud. sine auct.

ሕንቃቄ፡ subst. (meticulosa natura, Lud.) *propensio, proclivitas*: **ኢይኩን፡በላዕሌክሙ፡ነውረ፡እኩዮ፡ወሕንቃቄ፡አፍቅሮተ፡ተድላ፡ወመባልዕት፡ከመ፡ይስሐብክሙ፡ውስተ፡ፍትወት፡ከንቱ፡** Macc. f. 24; **ንጎድግ፡ስላቀ፡ወሕንቃቄ፡አስተሐቅሮ፡ወምናኔ፡** μωρολογίαν καὶ εὐτραπελίαν Chr. Ta. 24. Simili modo intelligenda esse videtur haec vox in Abbad. Cat. p. 88 (ubi *deliciae* versa est).

ሕንባል፡ et **ሕንበልት፡** et **እንባል፡** (forma amhar.?) subst., Pl. **ሕንባላት፡** *clitellae, ephippium* Gen. 31, 34 (**ሕንባላተ፡ገመል፡** et var. τὰ σάγματα τῆς καμήλου), Lev. 15, 9 (**ኵሉ፡ሕንባላት፡ዘላዕሌሁ፡ነበረ፡** ἐπίσαγμα ὄνου). At significatio vocis ex his duobus locis non satis conspicua est, quare num clitellae an stratum vel stragulum vel pulvinar intelligenda sint, in medio relinquimus. In Rad. Abb. legitur **ሐንበለ፡ብ፡ ጫነ፡** i. e. *equum insternere*, quod si ita se habet, **ሕንባል፡** e radice **ሐበለ፡** (q. v.) inserta nasali formatum videtur. (Arab. حَنْبَل est *pellicea vestis eademque trita*). In *Vocabulario Ae. Tubingensi* f. 12 occurrit: **ሕንባር፡ዘ፡ብርኳኔ፡**; suspicari licet **ሕንባር፡** idem esse quod **ሕንባል፡**; **ብርኳኔ፡** autem (apud Ludolfum in lex. amh. col. 40, apud Isenbergium p. 87) significat *pulvinar* e corio vel pellibus confectum et lana arborea aliisve rebus mollibus fartum.

ሕንባር፡ vid. sub **ሕንባል፡**

ሕንብርብሬ፡ subst. [formatum reduplicatione duarum literarum ultimarum, et insertione literae nasalis e rad. **ሐበረ፡** i. e. جَرِبَ *scabiosus fuit*, גָּרָב *scabies* جَرَب id., جُرْبَة *lepra*] *vitiligo alba, impetigo* Lev. 13, 39 (ἀλφός, בֹּהַק). 14, 56 (αὐγάζοντος, בַּהֶרֶת).

ሕንብርት subst. [fortasse e radice نَبَرَ *elevavit rem, extulit*, unde etiam نَبْرَة *res elata; tumor in corpore.*] 1) *umbilicus* (amh. **እንብርት፡**) ὀμφαλός Cant. 7, 3; **ሰላም፡ለሕንብርትኪ፡ምስለ፡ፍሑቅ፡ማዕከክ፡** I Sal. Mar. str. 29; **ሕንብርት፡ከርሡ፡** ὀμφαλὸς γαστρός Job 40, 11; trsl. **ሕንብርት፡ምድር፡** Jud. 9, 37; Hez. 38, 12; Kuf. 8. 2) *inguina*: **ኅቡረ፡ወፃእነ፡እምሕንብርትኪ፡** Kuf. 35 (p. 128); **ክርሲስ፡**, *quando quieti se dabat, sinistram* **ላዕለ፡ሕንብርቱ፡** *dextram* **ላዕለ፡አፉሁ፡** *imponere et dicere solebat*: **ይደልዎ፡ለሰብእ፡ይዕቀብ፡ልሳኖ፡ወአስኪቶ፡** Fal. f. 12.

ሐንበበ፡ quadr. I [cfr. حَبّ, حَبَّة *bacca, granum*; huc Ges. in thes. p. 1046 etiam عِنَب *baccae*, עֵנָב *acini uvarum, uvae*, عِنَبَة *bacca uvae* traxit] *acinos, baccas ferre*: *arbor* **ሐንበብት፡ፍሬ፡** Org. 2.

ሕንቡብ፡ part. *quod habet* vel *fert acinos* vel *baccas* Lud. e Syn.

ሕንባብ፡ (raro **ሕባብ፡**) subst., m. et fem., Pl. **ሕንባባት፡** 1) *acinus, bacca*: **ኢትትቀረም፡ሕንባባተ፡ወይንከ፡ዘወድቀ፡** Lev. 19, 10; **ሕንባባት፡እምውስተ፡አስካል፡** 4 Esr. 9, 24; **ሕንባበ፡ፍሬሃ፡** Org.; **ሕንባባት፡ዘይት፡ክልኤቱ፡** ὡς ῥῶγες ἐλαίας δύο Jes. 17, 6; 24, 13 vrs. alt.; etiam **ሕንባባተ፡ሮማን፡** i. e. *mala punica* Sx. Ter 13 Enc. 2) *granum*, Clem. f. 256; **ሕንባባተ፡በረድ፡** *grana grandinis* Herm. p. 44. 3) *gutta*: **ሕንባባት፡** (v. **ሕባባት፡**)**ነጠብጣብ፡** βώλοι δρόσου Job 38, 28; **ሕንባበ፡ማይ፡** Lith. Orth.

I. **ሐነከ፡** inus., sine dubio *angere* [ut חָנַק, חָנַק, חָנַק, vid. Ges. thes. p. 497. 498]; vicinum est **ኀነቀ፡**, **ንህከ፡**, **ንእከ፡** q. v.

ሕንከት፡ subst. *angor, cruciatus*: **ዝንቱ፡ፍና፡ፈውስ፡ውእቱ፡ወአኮ፡ሕንከት፡** καὶ ἔστι τὸ εἶδος τοῦτο οὐκ ὠμότης ἀλλὰ θεραπεία hom. Theodoti in Cyr. f. 102.

II. **ሐነከ፡** I, 1 [id. q. حَنَكَ *intellexit, percepit*; et I. II. IV *expertum reddidit et usu rerum confirmavit aetas aliquem*; חָנַךְ *imbuere, edocere*, quae verba quomodo cum I **ሐነከ፡** cohaereant, Ges. in thes. p. 498 demonstrare conatus est] *intelligere, percipere*: **ዘአእመረ፡ሐኒከ፡** ὃς εἶδε φρόνησιν Prov. 3, 13; **ስዉር፡ውእቱ፡**(**ነገር፡**)**እምኔሆሙ፡ከመ፡ኢይሕነክዎ፡** (rom.; Platt **ከመ፡ኢይሕንክዎ፡**) ἵνα μὴ αἴσθωνται αὐτό Luc. 9, 45 (quod in ed. rom. sequitur **ወኢፈርህዎ፡**, permutatione satis trita pro **ወይፈርህዎ፡** exscriptum est). 2) At *Voc. Ae.*: **ሐነከ፡ዘ፡ኀፈረ፡** huic verbo significationem *verecundum, pudibundum esse* attribuunt (cfr. **ሕንክ፡**).

ሕንክ፡ subst.; hanc vocem legi in Cod. Mus. Brit. XLIV ab initio, ubi terra Abyssiniae laudatur: **እስመ፡ድንግል፡ይእቲ፡**

ምድር፡ወክዱን፡ሕንክ፡ Quae lectio si bona est, equidem propono ሐንክ፡ explicare *adolescentem*, qui, experientia annorum imbutus, et prudentiae et verecundiae capax esse incipit (coll. חָנִיךְ, حَنِيكٌ). — Forma ሐኒክ፡ ut videtur id. q. حَنِيكٌ legitur in Sx. Hed. 27 Enc.: ሰላም፡ለከ፡ገብረ፡የሐንስ፡በሩከ፤በምግባሪከ፡ሐኒክ፡, sed sensus e contextu haud satis perspicuus est.

ሕንክ፡ n. peregr. חֲנֻכָּה *initiatio*, ἐγκαίνια: በዓለ፡ሕንክ፡ (عيد الحنكة) *festum initiationis templi* Jsp. p. 294.

ሐንከሰ፡ quadrl. I [amh. አንከሰ፡; proxime convenit syr. ܚܓܰܣ *claudicavit*, ܚܓܺܝܣܳܐ nec non ܚܓܺܝܣܳܐ *claudus*, a rad. חגר *cinxit*; حَجَرَ *cohibuit, inhibuit* (ligando), حَجَلَ id., حَجَلَ *subsultim incessit*, coll. כֶּבֶל *compes*, عِكَاسٌ *funis*, عَكَسَ *revinxit fune*, عَكَشَ *firmiter constrinxit*, (حَكَشَ). Claudus est quasi pedibus ligatus] *claudicare*: ሐንከሱ፡በፍኖቶሙ፡ ἐχώλαναν Ps. 17, 49; እስከ፡ማእዜ፡ተሐነክሱ፡ 3 Reg. 18, 21; እስመ፡ሀከይ፡የሐንክስ፡በኍሂሠ፡እኪት፡ (ὁ μετὰ χωλείας τρέχων) Chr. ho. 30.

ሐንካስ፡ adj., Pl. ሐንካሳን፡, *claudus*, Lev. 21, 18; Deut. 15, 21; Prov. 26, 7; Jes. 33, 23. 35, 3. 6; Mal. 1, 8; Matth. 11, 5. 15, 30. 18, 8; Joh. 5, 3; κρατῶν σκυτάλης 2 Reg. 3, 29.

ሕንካሴ፡ subst., *claudicatio*: ከመ፡ይሕየው፡ሕንካሴክሙ፡ Hebr. 12, 13; 2 Reg. 22, 46 var.

ሕንክስና፡ subst., *conditio pedibus constricti, claudítas*: ይድኅጹ፡እምነ፡ሕንክስናሆሙ፡ 2 Reg. 22, 46.

ሐንክስ፡ subst. *nomen plantae cujusdam odoriferae* (حَنْكَش?): ማርያም፡ድንግል፡ምዕዝት፡ዘእምሐንክስ፡ III Sal. Mar. 25.

ሐነወ፡ rad. inus. [חָנָה *inclinavit, inflexit se; tentorium posuit, consedit*, حَنَا *flexit, incurvavit* (manum)]. Hinc

ሐኖት፡ subst. [id. q. חָנוּת *fornix, taberna*, חֲנוּתָא et חָנוּת, ܚܳܢܽܘܬܳܐ *taberna mercatoris, caupona*; حَانُوت *officina, taberna*] Pl. ሐዋኒት፡ *taberna, macellum, caupona*: ሥጋ፡ሐኖት፡ Prov. 23, 20; *Clerici* ኢይብልዑ፡ውስተ፡ቤተ፡ሐኖት፡ F. M. 32, 1; እመቦ፡ከሀን፡ዘበልዐ፡መብልዐ፡ውስተ፡ሐኖት፡ዘመንዘህልላን፡አው፡ሰትየ፡ ib.; ቤተ፡ሐኖት፡ Gad. Ad. f. 196; ሐኖት፡ ib. f. 198. — Pluralis legitur Act. 28, 15 Platt: ሠለስቱ፡ከዋኒት፡ (pro ሐዋኒት፡) *tres tabernae*. — *Voc. Ae.*: ሕዋኒት፡ (sic) ዘ፡ምዕራፍ፡; *aliud*: ኀዋናት፡ዘ፡ኖኖ፡ (vid. ኅኖ፡ apud Ludolfum in lex. amh. col. 69).

ሐንዘር፡ vel ሕንዚር፡ [id. q. חֲזִיר, ܚܙܺܝܪܳܐ, خِنْزِير] *porcus, aper* Hen. 89, 10. — *Voc. Ae.*: ሕንዚር፡ዘ፡አነር፡ገርሬትጊ፡ይ፡ (*aliud*, in libro Henoch gentem Amalec intelligendam esse, annotatum habet).

ሐነየ፡, ሐኔት፡ vid. sub ሐመየ፡, ሐሚት፡

ሕንገዝ፡ et ሕንጋዝ፡ subst. [inserta litera ን formatum e rad. ሐገዘ፡ q. v. حَجَزَ ligavit; cohibuit; *occlusit, occultavit*. De significatu conferas حَاجِب *pili qui oriuntur supra osse oculi*; a rad. حَجَبَ *texit, obtexit, sepivit*).] partes corporis pube obtectae et pili pubertatis ipsi. 1) *supercilia* (τὰς ὀφρύας, cfr. Latinorum *pubem* ciliorum) Lev. 14, 9. 2) *ala, axilla*: telum penetravit per ሕንጋዙ፡ et exiit per ጕርዔሁ፡ Gad. Lal. 3) *pili pubis, pubes* in genere (ex interpretatione Gregorii apud Ludolfum col. 45). Huc fortasse referendum est: ፀጕር፡ሠርፀ፡ድማኅ፡ወሐንገዝ፡ M. M. f. 3. — *Voc. Ae.*: ሐንገዝ፡ዘ፡ብብኢት፡ vel ብብት፡

ሐነጠ፡ est arab. حَنَّطَ (חָנַט, ܚܢܰܛ) *condire odoramentis cadaver*: ወሐነጠ፡ሥጋሁ፡ኖኅ፡በከርቤ፡ወበሰሊሖት፡ወአስቀጢን፡ Abush. 48. (paulo supra usurpatum erat aeth. ጸዐጠ፡).

ሐንጸን፡ (v. ሕንጻን፡) subst., *lacertae species* (vid. ላጽቄት፡) Lev. 11, 30 [cfr. [illegible] *lacerta*]. — *Voc. Ae.*: ሐንጸን፡ዘ፡ሐንዚዝ።

ሐነጸ፡ I, 1 [amh. ሐነጸ፡ et አነጸ፡; etymo convenire videtur cum حَصُنَ *firmus, munitusque fuit*, II *firmavit, muro cinxit*, (transpositis literis ነ et ጸ); vic. ሐጸረ፡ et ቄጸረ፡] Subj. ይሕንጽ፡ 1) a) *aedificare, exstruere, condere*: ዘየሐንጽ፡ቤቶ፡በንዋየ፡ልቃሕ፡ Sir. 21, 8; ሕንጹ፡አብያተ፡ Jer. 36, 5. 42, 7; ሐኒጸ፡ሀገር፡ Kuf. 10. 11; ሐነጸ፡ምሥዋዐ፡ Kuf. 31; Ex. 24, 4; ንሕንጽ፡በእብን፡ Jes. 9, 10; Prov. 9, 1; Koh. 2, 4. 3, 3; Sir. 49, 7; Jes. 5, 2; 3 Reg. 5, 5; Hez. 21, 22. 27, 5. b) *superstruere, inaedificare* vel *obstruere* locum aedificio, muro: ኢትሕንጽ፡ዘንተ፡መካነ፡ Kuf. 32; ሐነጸ፡ወዐጸወ፡ፍኖትየ፡ Thren. 3, 9. c) *restituere, reparare* (domum, urbem vastatam): ከመ፡ይሕንጹ፡መዝበራ፡ለጽዮን፡ 2 Esr. 9, 9; 4 Reg. 21, 3; Job 12, 13. d) *superaedificare* Judae 20. 2) *domum alicui aedificare* c. Acc. prs.: ከመ፡እሕንጸሙ፡ Jer. 38, 28. 40, 7. 49, 10; c. Acc. prolis: ከመ፡ይሕንጽ፡ለከ፡ዘርአ፡እምኔሃ፡ Kuf. 14; Ruth 4, 11. 3) *struere, statuere, stabilire*: ወሐነጸ፡ሥጋ፡ህየንቴሃ፡ Kuf. 3; ለዓለም፡አሐንጽ፡ምሕረተ፡ Ps. 88, 3; ሐነጸ፡ሥርዐተ፡ማኅበር፡ *regulam conventus statuit* (Pachomius) Sx. Masc. 24 Enc.; ዐስቦሙ፡በሰማይ፡ሐነጹ፡ *mercedem suam in coelo stabilierunt* Enc.

አሕነጸ፡ II, 1 *aedificari jubere, exstruendum vel condendum curare*: Ex. 17, 15; 2 Par. 2, 3. 5. 6, 8. 11. 5. 6. 16, 6; ኮሉ፡ምኵራብ፡ማያት፡ዘአሕነጸ፡አንትያኮስ፡ Jsp. p. 294; *Herodes* አሕነጸ፡ውስተ፡ቤተ፡መቅደስ፡ሕንጻ፡ሠናየ፡ ib. p. 328.

ተሐንጸ፡ III, 1 pass. et refl. 1) a) *aedificari, exstrui, condi* Jes. 10, 9; Hez. 11, 3; 3 Reg. 6, 11; Tob. 1, 4; 2 Esr. 4, 16. 16, 1; 4 Esr. 9, 27; Job 6, 10; Joh. 2, 20; Kuf. 4. 49. b) *inaedificari, obstrui* ተሐንጸ፡ዐውድየ፡ κύκλῳ περιῳκοδόμηταί Job 19, 8. c) *restitui, instaurari* Jes. 44, 26. 28. 58, 12; Dan. 9, 25; Hez. 26, 14. d) de hominibus: *superaedificari*: ተሐንጽክሙ፡ዲበ፡መሠረተ፡ሐዋርያት፡ Eph. 2, 20. Col. 2, 7. 2) *statui, stabiliri, confirmari*: ለከሙ፡ተሠርዐ፡ወተሐንጸ፡ትፍሥሕት፡ 4 Esr. 8, 62; ሰላም፡በዘይትሐንጽ፡ቢጽን፡ Rom. 14, 19; recipr. 1 Thess. 5, 11 rom.

ሕኑጽ፡ part., *aedificatus, exstructus, conditus, stabilitus:* Ps. 121, 3; Hez. 40, 2; አህጉር፡እለ፡ሕኑጻት፡አረፋቲሆን፡ 2 Par. 21, 3; 4 Esr. 5, 4. 10, 40; ጥቅም፡ዘሕንጽት፡በእብን፡በረድ፡ Hen. 14, 9, 15.

ሕንጽ፡ subst. *aedificatio, aedificium:* ሕንጻ፡ (v. ሕንጻ፡) ጥቅም፡ Jes. 59, 12; ኵሉ፡ሕንጻ፡ Hen. 91, 5.

ሕንጸት፡ n. act. *aedificatio, exstructio:* ቀዳሚት፡ሕንጸታ፡ለኢየሩሳሌም፡ Clem. f. 36; እምጊዜ፡ሕንጸተ፡ቤት፡ዳግማይ፡ (templi) Jsp. p. 312; በመዋዕሊሁ፡ተፈጸመ፡ሕንጸታ፡ለቤት፡ Sx. Teq. 16; ሥዩማን፡ላዕለ፡ገቢረ፡ሕንጸት፡ Sx. Masc. 16; *Hierosolyma coelestia* ሕንጸታ፡ዘብርሃን፡ *lumine exstructa* Clem. f. 50.

ሐናጺ፡ n. ag. *conditor, aedificator, architectus:* Jsp. p. 271; *Herodes* አብጽሐ፡፱ ሐናጽያነ፡ ib. p. 330; ሐናጽያኒከ፡ Hez. 27, 4 vrs. nov.; Sx. Sen. 12 Enc.

ሕንጻ፡ subst., m. et fem., Pl. ሕንጻት፡ 1) *aedificatio* 1 Esr. 4, 51; አዕርዕዎሙ፡ሕንጻ፡ 2 Esr. 4, 4; ተፀርዐ፡ሕንጻ፡ (v. ሕንጻት፡) 4, 24. 2) *structura, aedificium* Hez. 40, 5. 42, 5 vrs. nov.; ውሉድ፡ወሕንጻ፡ሀገር፡ያዐብዩ፡ስመ፡ Sir. 40, 19; ከመ፡ንድቀ፡ክረምት፡ሕንጻሁ፡ Sir. 21, 8; ሕንጻሁ፡ለምኵራብ፡ Matth. 24, 1; Herm. p. 78 seq.; አኮ፡ለሰብእ፡ዘቲ፡ሕንጻ፡ዘአንበለ፡ለእግዚ" 1 Par. 29, 1; ሕንጻት፡ *aedificia* Chr. Ta. 32; አንትሙ፡ሕንጻ፡እግዚ"፡አንትሙ፡ 1 Cor. 3, 9; Eph. 2, 21. — Notandum est, pro ሕንጻ፡ etiam formam ሕንጼ፡ reperiri ut in Gad. Za Mich., potissimum ante pron. suffixa, ut አመ፡ሕንጼሃ፡ለኢየሩሳሌም፡ Deg. pluries; Sx. Hed. 26.

አሕናጺ፡ n. ag. II, 1: *qui exstrui jubet* domum F. N. 34.

ሐንጸዋ፡ *mus* vid. አንጸዋ፡

ሕንጽዋል፡ (v. እንጽዋል፡ et አንጽዋል፡) subst., *sentis, rhamnus (spinae)* βάτος Job 31, 40, — *Voc. Ae.:* ሕንጽዋል፡ብ፡ሲናር።

ሐንፈጠ፡ *cudere* vid. sub. ኀፈጠ፡

ሐንፈጠ፡ quadrl. I *unguibus scalpere* vel *scabere* („felis instar", Lud.): እመቦ፡ዘሞተ፡ኢተሐንፍጡ፡ገጸክሙ፡ F. N. 45.

አሐንፈጠ፡ II id. q. I; huc pertinere videtur: *daemones ei apparuerunt* በአምሳለ፡አንስርት፡ወቋዓት፡እንዘ፡ያነሐፍጡ፡ (sic) ገጾሙ፡በአጽፋሪሆሙ፡ *scalpentes faciem unguibus* Sx. Masc. 18.

ሐንፈጸ፡ quadrl. I., ut videtur *ventilando* vel *ventilabro purgare* frumentum [sine dubio e ነፈጸ፡ formatum, coll. منفض *ventilabrum*, et amh. ነፋ፡ i. e. ነፍነፈ፡]: ሰአለ፡የሐንፍጽክሙ፡ከመ፡ዐለስ፡ Luc. 22, 31 Platt et Chr. Ta. 31 (quamquam ያሐ"፡ scriptum); Did. 31; ዘየሐነፍጸከ፡ሰይጣን፡ Phlx. 189; Org. 5. (Ludolfus significatum *flatu oris grana zeae a folliculis suis purgavit* statuit).

ተሐንፈጸ፡ III, I pass. Dicunt de rege, qui ad patris errores revertitur: ዘርእ፡ሐሰስ፡አመ፡ተሐንፈጸ፡ይበውእ፡ኀበ፡ዘርእ፡ሰበ፡ዘርኦ፡ Chr. L. A. f. 17.

ሐከመ፡ rad. inus., eadem quae حَكَمَ *fraenavit; cohibuit, retinuit; firmiter solideque fecit; sapiens fuit, scivit, novit* (חָכַם, ܚܟܡ). Hinc

ተሐከመ፡ III, 1 refl. *se cohibere, continere* በአርምሞ፡ወበተሐክሞ፡ይትሜሰል፡ጠቢበ፡ ἐνεὸν δέ τις ἑαυτὸν ποιήσας δόξει φρόνιμος εἶναι Prov. 17, 28.

ሐኪም፡ est arab. حَكِيم *philosophus, medicus:* ወመምህሩ፡ (*Alexandri M.*) ዘመሀሮ፡ጥበበ፡ስሙ፡አርስጣጣሊስ፡ሐኪም፡ Jsp. p. 280. (Vid. schol. sub ኬንያ፡).

ሐከከ፡ I, 1 [حَكَّ *scabit, fricuit* rem; chald. חֲכַךְ *scabere, fricare, scalpere*] Subj. ይሕክክ፡ 1) trans. *scabere, scalpere, fricare:* ነሥአ፡ገልዐ፡ወአኀዘ፡ይሕክክ፡ቍስሎ፡ Job 2, 8; ኀለቁ፡እንዘ፡አሐክክ፡ጸውበ፡ወእንጸንጼ፡ወሐመደ፡ከንኩ፡ 7, 5. 2) intr. *prurire, formicare:* ዘሐከከ፡አበሉ፡ M. F.

ተሐከ፡ vel ተሐከከ፡ (perf. nondum repertum est) III, 1 refl. vel pass. *fricari (titillari):* እለ፡ይትሐከኩ፡እዘኒሆሙ፡ κνηθόμενοι τὴν ἀκοήν 2 Tim. 4, 3.

ሕከክ፡ (v. ሐክክ፡ et ሕክክ፡) subst. [cfr. chald. חִיכּוּךְ, arab. حِكَّة] *prurigo* (scabiei species) Deut. 28, 27 (ψώρᾳ ἀγρίᾳ καὶ κνήφῃ).

ሐከከ፡ *tumultus* vid. sub ሀከከ፡

ሐው፡ vid. እምሐው፡

I. ሐወለ፡ rad. inus., scilicet חול حَالَ (حَوْل); notio prima est in *circumagendo, torquendo* (حَوْل *annus*, حَوْل *circum*); vic. גיל جَالَ Hinc

ሐውልት፡ (nonnumquam ሐወልት፡) subst., plerumque fem. (Plur. ሐውላት፡ Job 41, 21 var.), proprie: lapis teres, deinde *columna, cippus, lapis quivis* in memoriam alicujus erectus vel positus, *monumentum* (differt ab ዐምድ፡) στήλη Gen. 28, 18. 31, 13. 45. 48. 35, 20; Kuf. 27. 31. 32; Num. 21, 28; ሐውልተ፡እብን፡ Lev. 26, 1; ሐውልተ፡ጼው፡ Gen. 19, 26; Sap. 10, 5; አቀሙ፡ሐውልተ፡እብን፡ዐቢይ፡ σωρὸν λίθων ἐστήλωσαν 2 Reg. 18, 17; ምስካቡ፡ሐውልት፡ (v. ሐውላት፡) ዐበይት፡ ἡ στρώμνη αὐτοῦ ὀβελίσκοι ὀξεῖς Job 41, 21. — *Voc. Ae.:* ሐውልት፡ብ፡ትክል፡ደንጋይ።

II. ሐወለ፡ rad. inus., cogn. cum ሐበለ፡ et ኀብረ፡ (cfr. حَبْل *foedus*). Notio prima *ligandi* in ሐወለ፡ ad *jungendam societatem* transfertur.

ተሐወለ፡ III, 1 1) *conjungi, admisceri* c. c. Acc., ut *in coelis est* ናህይ፡ወኢይደመሮ፡መርድእ፡ (legas መርዕድ፡) ወኢይትሐወሎ፡ጸግ፡ወድካም፡ Jsp. p. 380; ተሐወለ፡ምክረ፡ *communi consilio usus est* Enc. In specie 2) *communionem, societatem, commercium inire, habere* vel *colere, convivere, conversari* cum aliquo (et in communi vitae consuetudine et in rebus sacris): c. c. ምስለ፡ prs.: Joh. 4, 9 rom.; Act. 10, 28 rom.; 1 Cor. 5, 11; ይደሉ፡ንዕቀብ፡ርእሰነ፡ወኢንትሐወል፡ምስለ፡ኃጥኣን፡ Did. 4; ኢትትሐወል፡ምስለ፡ብእሲ፡ደም፡ ib. 6;

Clem. f. 187. 208; c. ኀበ፡ prs., ይትሐወሉ፡ኀቤሁ፡ *ad causam ejus se applicuerunt* Macc. f. 15; c. Acc. prs.: 2 Thess. 3, 14; ኢትትሐወሉ፡ዕልዋነ፡ሃይማኖት፡ Clem. f. 140. — *Voc. Ae.*: ተቶስሐ፡ተሐወለ፡ ዘ፡ ተቀላቀለ፡; vid. etiam scholion ad ተከንሰ፡; Voc. ad Epist. Pauli: ኢትትሐወሉ፡ዘ፡ኢትብልዑ፡ ወቦዘ፡ኢትኅበሩ፡ ።

ሕዉል፡ part. *conjunctus, consociatus;* ሕዉለ፡ *conjunctim, una* Sx. Sen. 23; Ter 27 Euc. (poëtice; vid. ኅቡረ፡).

ሐሠ፡ *miscere* vid. sub ሖሠ፡

ሖረ፡ I, 1 [id. q. سار *profectus fuit*, vid. Ewald hebr. Sprachl. § 39, b; حَارَ (חוּר) significat *redire*] Subj. (potissimum in libris antiquioribus) ይሖር፡ et (in recentioribus plerumque) ይሑር፡ (vid. gramm. pag. 147), verbum usu tritissimum 1) *ire, incedere, vadere, proficisci:* በእንግድዓኪ፡ሑሪ፡ Gen. 3, 13; ዘየሐውር፡በአርባዕ፡, በእደዊሁ፡ Lev. 11, 20. 27. 42; ይነብር፡ግሙሬ፡ወእምእመ፡ከነ፡ ኢሖረ፡ Act. 14, 8; የሐውር፡ መልዕልተ፡ባሕር፡ከመ፡ዲበ፡ምድር፡ (περιπατεῖν) Job 9, 8; Koh. 11, 9; መኑ፡ዘየሐውር፡ዲበ፡አፍሐመ፡እሳት፡ Prov. 6, 28; ጼናሁ፡የሐውር፡ወይበጽሕ፡ ነዊሐ፡ Hen. 32, 4; πορεύεσθαι Jes. 18, 2. 52, 12; Gen. 11, 31. 12, 4; 3 Reg. 22, 6 al. a) c. c. Acc. loci, qui petitur: Koh. 7, 2; Jes. 22, 15; Dan. ap. 13, 10; Jer. 33, 21; Zach. 6, 8; Tob. 9, 2; ቤተ፡ እግዚ''፡ ነሐውር፡ Ps. 121, 1; Gen. 12, 5. 29, 1; ሖረ፡ ርኁቀ፡ ብሔረ፡ Prov. 7, 19; c. Acc. loci, qui peragratur et viae, qua itur: የሐውር፡ዐውደ፡ሰማይ፡ (διαπορεύεσθαι) Job 22, 14. 16, 22; Jes. 11, 15. 44, 3; Hez. 33, 28; Num. 1, 19; ኢትሑር፡ፍኖተ፡በዳ፡ Sir. 35, 20; የሐውር፡ አገሪሆሙ፡ ፍኖተ፡ ሰላም፡ Jes. 41, 3; Jer. 6, 25; Kuf. 16. b) c. praepositionibus variis, ut በ vel ውስተ፡ viae 1 Reg. 3, 21. 8, 5; ተሐውር፡ውስተ፡ ፍኖት፡ 1 Reg. 28, 22, al.; ኀበ፡ vel ውስተ፡ pers. vel loci petiti: Lev. 14, 2. 4; Matth. 26, 18; 4 Esr. 10, 24; እምእኪት፡ኀበ፡እኪት፡የሐውሩ፡ Jer. 9, 3; የሐውር፡ውስተ፡ ተውኔት፡ወዘፈን፡ Clem. f. 127; ሑሩ፡ውስተ፡ኵሉ፡ዓለም፡ Marc. 16, 15; 4 Reg. 7, 4; c. ቅድመ፡ *praeire, praegredi:* የሐውር፡እግዚ''፡ፍጽመ፡ ቅድሜክሙ፡ Jes. 52, 12; Ex. 14, 15. 2) in specie: a) *abire, discedere:* በከመ፡መጽኡ፡ ከማሁ፡ ሖሩ፡ 4 Esr. 10, 18; Matth. 26, 46; Jac. 2, 16; ሑር፡እምኔነ፡ Gen. 26, 16; c. እምኀበ፡ Kuf. 24; ሑር፡ βάδιζε, βάδισον Am. 7, 12; Jer. 13, 1. 19, 1. 22, 5. b) *egredi, proficisci* in bellum: እለ፡ሖሩ፡ፀብአ፡ Num. 31, 42; ሖሩ፡ለፀብእ፡ vel ውስተ፡ፀብእ፡ 1 Reg. 17, 13. c) ሖረ፡ፍኖተ፡ *iter facere, peregrinari*, ut: ዘከነ፡በሐዊረ፡ፍኖት፡ F. M. 32, 1; vel *navigare*, ubi de itinere maritimo agitur: πλεῖν Chr. Ta. 34 (vid. ሀድአት፡). d) usurpatur de rebus inanimatis, ut de *aqua* Jes. 8, 6; *fluviis* ሖሩ፡አፍላግ፡ውስተ፡በድው፡ Ps. 104, 39, *terminis* Kuf. 8. 9. 3) metaph. *ambulare* i. e. *vitae rationem aliquam sequi:* ዘኢሖረ፡በምክረ፡ረሲዓን፡ Ps. 1, 1. 25, 11; ዘየሐውር፡በጽድቅ፡ Jes. 33, 15; ዘከመ፡ሖርኩ፡ ቅድሜከ፡ 38, 3; ኢሖሩ፡በትእዛዝከ፡ Jer. 39, 23; Dan. 9, 10; ውስተ፡ጽልመት፡, ብርሃን፡ 1 Joh. 1, 6. 7; et in al. locis innumeris. 4) *coire, inire*, euphemistice, c. ኀበ፡ ut ኢትሑር፡ኀበ፡ ብእሲተ፡ ብእሲ፡ Deut. 5, 17; ብእሲት፡ ኢትሑር፡ ኀበ፡ እንስሳ፡ Lev. 18, 23; c. Acc. ut: ሖረት፡ ከልአ፡ rom. (ሖረ፡ከልእተ፡ Pltt) γαμήσῃ ἄλλην Marc. 10, 11, quare *adulterare, adulterium* plerumque phrasi ሐዊረ፡ብእሲት፡ ብእሲ፡ significari solet: Marc. 7, 21; Rom. 2, 22 rom. 13, 9; Jac. 2, 11; Jer. 9, 2; Asc. Jes. 2, 5; creberrime in Canonibus, ut Clem. f. 96. 98. 112. 167. 220. Obscoene de libidinibus naturae repugnantibus, c. Acc. bestiae: ዘየሐውር፡እንስሳ፡ Ex. 22, 18; viri: እለ፡የሐውርዎሙ፡ወእለ፡ የሐውሩ፡ μαλακοὶ καὶ ἀρσενοκοῖται 1 Cor. 6, 9 rom.; c. ላዕለ፡ ut: ኢትሑር፡ ላዕለ፡እንስሳ፡ Lev. 18, 23; c. ዲበ፡ ut: እለ፡የሐውሩ፡ዲበ፡ ብእሲ፡ (ἀρσενοκοῖται) 1 Tim. 1, 10. — *Voc. Ae.*: ሖረ፡አመለሰ፡ዘ፡ሐደ፡

አሖረ፡ II, 1 *ire* vel *proficisci facere* vel *jubere, ducere, deducere, circumducere* al.: ወአሖሩ፡ ሰረገላቲሆሙ፡ (ἔζευξαν ἅρμα) 4 Reg. 9, 21; አነ፡ አንኀግዋ፡ ወአሐውራ፡በድው፡ Hos. 2, 16; ታሐውር፡ለመንገለ፡ደቡብ፡ φέρουσα πρὸς Hez. 40, 44; ያረትዕ፡መዝራእተ፡እደ፡ ይቡሰ ፤ ወያሐውር፡እግረ፡ሐንካስ፡ Lit. Joann. Ev.; aliud exemplum vid. sub ሩግናት፡

ተሐውረ፡ III, 1 pass. *iri, incedi:* ወእንዘ፡ ይትሐወር፡ ከመዝ፡በጽሐ፡ *ita cum migraretur (ab eo), venit (Hierosolyma)* Gad. T. H., si quidem lectio bona est.

አስተሐውረ፡ (an አስተሖረ፡?) IV, 1 *nuntio misso referre* aliquid ad alqm: ወያስተሐውሩ፡በነቢብ፡ (v. ነቢብ፡) ዘ፡ አሁ፡ያመጽኡ፡ኀቤየ፡ 2 Esr. 16, 19; ኢያስተሐውራ፡ነገረ፡ (μὴ διαβόλους) Tit. 2, 3.

ሑረት፡ n. act., m. et fem., Pl. ሑረታት፡ 1) *itio, itus, incessus, gressus:* ሑረት፡ወግብአት፡ Zach. 7, 14; Ps. 36, 24; ሑረተከ፡በሰላም፡ያሤኒ፡ Prov. 4, 27; እምልብሰቱ፡ ለሰብእ፡ወእምሑረቱ፡ወእምሠሐቁ፡ይትዐወቅ፡ግዕዙ፡ Sir. 19, 30; ጥቀ፡አዳም፡ሑረታቲኪ፡ Cant. 7, 2. 2) *abitus, exitus, profectio:* በሑረትነ፡እምኀቤሆሙ፡ Act. 28, 10 Pltt; *in breve tempus a mortuis separati sumus* እስመ፡ እምድኅረ፡ ንስቲት፡ ነሐውር፡ ከመ፡ ሑረቶሙ፡ Genz. f. 84; አበስኩ፡ ላዕለ፡ ነፍስየ፡ በሑረትየ፡ ኀበ፡ ርም፡ Jsp. p. 338; ሑረቱ፡ኀበ፡ግብጽ፡ ib. p. 325. 3) *ambulatio* i. e. *sentiendi agendique ratio, vita, mores:* Ps. 118, 133; መምህር፡ይኩን፡ንጹሐ፡በሑረታቲሁ፡ወጽሩየ፡በፍናዊቲሁ፡ F. M. 1, 5; ሡናይ፡ ሑረታቲሁ፡ በኵሉ፡ መዋዕል፡ Jsp. p. 321; ምግባራት፡ወሑረታት፡ ib. p. 306; ከመ፡ኢይንግሥ፡ ወልዱ፡ በሑረታቲሁ፡ ib. p. 340; c. ለ *erga*, በእንተ፡ሡናይ፡ሑረታቲሁ፡ለሕዝብ፡ *ob benignitatem ejus erga populum* ib. 301. 4) ሑረት፡ብእሲት፡ብእሲ፡ *adulterium* Clem. f. 123.

ሕዋር፡ subst., Pl. ሕዋራት፡ (nonnunquam ሕወራት፡ in libris mss.) *ambulacrum, porticus* στοὰ Hez. 40, 18; 3 Reg. 6, 30; Joh. 5, 2. 10, 23; Act. 3, 11 Platt; [illegible] Jer. vrs. nov. 12, 2. 4. 43, 10. 20; ትኩን፡እንከ፡ቤተ፡ ክርስቲያን፡ ኑኃ፡ መንገለ፡ምሥራቅ፡ወክልኤ፡ሕዋራት፡ውስተ፡ገበዋቲሃ፡በአምሳለ፡ሐመር፡ Did. 12; ሕዋር፡ማእከላዊ፡ (ecclesiae) Sx. Mag. 13.

ሐዋሪ፡ n. ag., fem. ''ሪት፡, Pl. ሐዋርያን፡, f. ''ያት፡ 1) *ambulans, incedens, viator, peregrinator:* erat ጸማዊ፡ በገድሉ፡ወሐዋሪ፡በፍኖት፡ አበው፡ ቅዱሳን፡ Gad. T. H.; *est sicut* ፈላሲ፡ ሐዋሪ፡ እምኔነ፡ *a nobis discedens* Genz. f. 89; ሐዋሪ፡ዘኢይሴሲ፡ ተመይጦቶ፡ ወንዉም፡ ዘኢይትረአይ፡ ንቅሀቱ፡ ib. At in Bibliis significare solet: 2) is qui it petitum aquam, *bajulus (aquator):* ሐዋሬ፡ማይ፡ Deut. 29, 10; ሐዋርያነ፡ማይ፡ Jos. 9, 25; ሐዋርያተ፡ማይ፡ Gen. 24, 11; 1 Reg. 9, 11.

ምሕዋር፡ et ሙሑር፡ (4 Esr 13, 46; vid. gramm. § 115)

subst., Pl. ምሕዋራት፡ 1) *eundi spatium, iter, cursus:* ምሕዋረ፡ሠለስ፡ዕለት፡ Ex. 3, 18; Num. 10, 33; Judith 2, 21; Gen. 30, 36; Kuf. 29; Jon. 3, 3; ምሕዋረ፡ ዕለት፡ 3, 4; ምሕዋረ፡ሰሙን፡መዋዕል፡ Gen. 31, 23; ወበሐሩስ፡ምሕዋረ፡(ሙሓረ፡) ዓመት፡ወመንፈቀ፡ዓመት፡ 4 Esr. 13, 46. 2) *canalis, deliquiae* Sx. Genb. 10 (vid. ጽርበት፡); ምሕዋራት፡ማያት፡ F. N. 37. 3) *ambitus, circuitus, orbis, orbita, cursus:* ምሕዋረ፡ዓመት፡ Koh. 6, 6; astrorum Hen. 41, 5—7. 60, 19. 69, 20. 21. 25. (In Act. 3, 11 editio romana perperam ምሕዋር፡ exhibet pro ሕዋር፡ στοά.)

መስተሐውር፡ part. (IV, 1) *vagator, vagus (periegetes)*: መስተሐውራን፡ περιεργαζόμενοι 2 Thess. 3, 11.

ሐዋርያ፡ subst. (ut videtur, primitus nom. abstr. et coll., deinde concr.) m., Pl. ሐዋርያት፡ [hinc حَوَارِيّ] *cursor, viator:* ከመ፡እኩይ፡ሐዋርያ፡ κακὸς ὁδοιπόρος Prov. 6, 11; πρόδρομος Hebr. 6, 20. 2) *missus, legatus, nuntius, tabellarius:* ἀπεσταλμένος Jes. 16, 8; Joh. 9, 7; ἄγγελοι ሐዋርያ፡ (coll.) Gen. 32, 4 (Plur. 32, 7.); ἄγγελος Prov. 13, 17; ἄγγελοι ሐዋርያት፡ Jes. 30, 4. 33, 7; Jud. 11, 14. 15. 1 Reg. 6, 21. 16, 19; 2 Esr. 16, 3; Judith 1, 11; ፈነወ፡ሐዋርያተ፡ኀበ፡ vel ውስተ፡ Jes. 37, 9; Jer. 29, 15; Hez. 17, 15; φορολόγος 2 Esr. 4, 18. 5, 5; βιβλιοφόροι Esth. 3, 13. 8, 10. 3) In specie *apostolus* (Christi) ut Rom. 1, 1; 1 Cor. 1, 1; Marc. 6, 30; Act. 9, 27; Judae 17 al.; ለክርስቶስ፡ ስሙ፡ መሲሕ፡ በእንተ፡ቀብአት፡ በከመ፡ሐዋርያ፡በእንተ፡ ሐዊሮቱ፡ ይሰመይ፡ (καθάπερ ἀπόστολος κατὰ τὴν ἀποστολήν) Cyr. c. Pall. f. 72. — Hinc እንተ፡ሐዋርያት፡ *apostolica,* (epitheton Ecclesiae) Clem. f. 206. 208 al., (et *fidei,* ut) ርትዕት፡ወእንተ፡ሐዋርያት፡ ሃይማኖት፡ Cyr. ad Th. f. 7. — Praeterea ሐዋርያ፡ (vel መጽሐፈ፡ሐዋርያ፡) *Apostolus* significat *Epistolas Novi Testamenti* exceptis Paulinis, Lit., Lection., al. (ut Sx. Masc. 8). 4) Caeterum non apostoli tantum ሐዋርያት፡ nominantur, sed etiam *Jesus Christus* ሐዋርያ፡ nomen gerit: Hbr. 3, 1 (ἀπόστολος); 6, 20 (πρόδρομος); በሰማይ፡ኀበ፡በአ፡ኢየሱስ፡ ሐዋርያ፡ እምቅድሜነ፡ Mavâs. Nr. 67. Nec raro nomine ሐዋርያ፡ alii quoque viri (apostolici) in ecclesia eminentes praedicantur, potissimum in Synaxario, ut ጢሞና፡ሐዋርያ፡ወረድአ፡ እምኍልቆሙ፡ለ፸ወ፪አርድእት፡ Teq. 26; ሐዋርያ፡እስጢፋኖስ፡ሊቀ፡ዲያቆናት፡ Ter 1; et ሐዋርያ፡ nonnumquam pro ሐዋርያዊ፡ usurpatur, ut ሰላም፡ለከ፡ፊላታዎስ፡ሐዋርያ፤ወሊቀ፡ጳጳሳት፡ዘለእስክንድርያ፤ Sx. Hed. 12 Enc.

ሐዋርያዊ፡ adj. rel. *apostolicus:* ቀኖና፡ሐዋርያዊ፡ *unus e canonibus apostolicis* F. M. 17; መንበር፡ ሐዋርያዊት፡ *sedes apostolica* Enc.; potissimum hoc epitheto ornatur *Athanasius Al.* Cyr. f. 2; Abush., al.

ሐሰ፡ [vel ኸሰ፡, q. v.; hebr. חוּשׁ *festinare, interno motu moveri;* arab. حَسَّ *movit agitavit* et حَسَّ (pro حَسِيس) *misericordia motus fuit, sensit* (vid. Ges. thes. p. 459); حَسْحَسَ II; al.] Stirpi I, 1 Ludolfus significationem „*movere* caput" attribuit; at quamquam Impf. የሐውስ፡ exscriptum creberrime occurrit, tamen in Perf. numquam ሐሰ፡, sed nonnisi አሐሰ፡ reperi. Quare የሐውስ፡ (pro ያሐውስ፡) e gramm. § 48 explicandum videtur.

አሐሰ፡ II, 1 *movere, quatere, concutere,* caput አሐሰ፡ርእሶ፡ዲቤኪ፡ Jes. 37, 22; አሐሰ፡ርእሶ፡ላዕሌኪ፡ 4 Reg. 19, 21; Thren. 2, 15; አሐውስ፡ርእስየ፡ ለክሙ፡ Job 16, 4; Sir. 13, 7. 12, 18; Jer. 18, 16; Ps. 21, 7. 108, 24; Matth. 27, 39; labra: አሐሱ፡ ከናፍሪሆሙ፡ ላዕሌየ፡ Thren. 3, 61; ታሐውስ፡ ከናፍሪሃ፡ 1 Reg. 1, 13; alas በአሕውሶ፡ (v. በአሐሶ፡) ክንፊሁ፡ Sap. 5, 11.

ተሐውሰ፡ (et ተሐወሰ፡ Num. 14, 44 C) III, 1 refl. et pass. 1) *se movere, moveri, commoveri, concuti, agitari* Gen. 25, 22; ኢይትሐወስ፡ Job 41, 14; ዘኢይትሐወስ፡ ἀκίνητος Job 39, 26; ἀσάλευτος Deut. 11, 18; ይትሐወስ፡ጽላሎት፡ Cant. 4, 6; ዓመታት፡ይትሐወሱ፡ Kuf. 6; ከመ፡ኢይትሐወስ፡ Jer. 10, 5; Jes. 33, 20. 54, 10; ብርዕ፡ዘበነፋስ፡ይትሐወስ፡ Matth. 11, 7 rom.; ተመንደብነ፡እንዘ፡ ንትሐወስ፡ እምለፌ፡ ለለፌ፡ Act. 27, 15 rom. 2) *loco moveri* vel *se movere,* c. እምነ፡ loci Num. 14, 44; ኢይትሐወስ፡እንከ፡ እምንበሩ፡ Jes. 46, 7; አሰሩ፡ኢይትሐወስ፡እመከነ፡ኀጢአት፡ Prov. 5, 5; ዐምደ፡ምድር፡ተሐውሰ፡እመንበሩ፡ Hen. 57, 2. 60, 21; ዕለተ፡ተሐውሶ፡ ἐξόδιον Num. 29, 35 (vid. annot. ad locum). 3) *Reptilia,* τὰ ἑρπετά, aethiopice ዘይትሐወስ፡ verti solent Gen. 1, 20—24. 6, 19; Kuf. 2—6; ኵሉ፡ዘይትሐወስ፡ አዕዋፍ፡ τὰ ἑρπετὰ τῶν πετεινῶν Lev. 11, 20; Ps. 103, 26. — *Voc. Ae.:* ተሀውከ፡ ተሐውሰ፡ አንቀልቀለ፡ ብ፡ ተናወጸ፡; *aliud:* ተሀውከ፡ተሐውሰ፡ዘ፡ተነቃነቀ፡

ሑሰት፡ n. act., m. et fem., *motus, motio, commotio, agitatio:* ሑሰታ፡ለጥበብ፡ይፈጥን፡እምኵሉ፡ሑሰት፡ πάσης κινήσεως κινητικώτερον σοφία Sap. 7, 24; ሑሰተ፡ባሕር፡ Hen. 101, 6; ረሰይከነ፡ሑሰተ፡ርእስ፡ ለሕዝብ፡ Ps. 43, 16; በሑሰተ፡ልብነ፡ ἐν κινήσει καρδίας Sap. 2, 2; ውልዋሌ፡ወሑሰተ፡ነፍስ፡ Phlx. 54.

ሕዋስ፡ subst., m. et fem., Pl. ሕዋሳት፡ [amh. ሕዋስ፡, حِسّ *facultas sentiendi,* حِسّ *intelligentia,* حَاسَّة *sensus;* coll. حسن et חוּשׁ] *sensus* et corporis et animi, *sentiendi et percipiendi facultas:* ሕዋሳት፡ ኅምስ፡ I Sal. Mar. 30; ሕዋሳት፡ሥጋዊት፡ Phlx. 195; (*quamdiu hominum commercio immixtus erat*) ከነ፡ጥዉቀ፡እምሕዋሳቲሁ፡ወፍልስት፡ (*inconstantia*) ሕሊናቲሁ፡ ib. 47; Clem. f. 237 (ubi ራእይ፤ ሰሚዕ፤ አጼንዎ፤ነገር፡ inter sensus recensentur); ሕዋሳት፡ ፲እሙንቱ፡፭ዘ አፍአ፡ወ፭ዘውስጥ፤ወሕዋሳትሰ፡ዘውስጥ፡እሙንቱኬ፡ ልቡና፡ወአእምሮ፡ወፈሊጠ፡እኪት፡እምሠናይ፡ ወለብዎ፡ ወተገሥጾት፤ወሕዋሳትሂ፡እለ፡ያስተርእዩ፡እሙንቱኬ፡ ሰሚዕ፡ወርእዮ፡ ወአጼንዎ፡ ወበሊዕ፡ (paulo infra ጥዒም፡) ወገሢሥ፡ Fal. f. 53. 54. — In *Voc. Ae.* voci ሕዋስ፡ significatio *pars* (*membrum*) *corporis* indita est (ut: እጽሕፍ፡ ነገረ፡ ሕዋሳት፡ *describam vocabula partium corporis*), quare: አባላት፡ ሕዋሳት፡ መሊሊት፡ ፳ቤት፡ ብ፡ብልቶች።

ተሐዋሲ፡ n. ag. (III, 1) 1) *mobilis:* ኢይሢጥ፡ ምንተኒ፡እምተሐዋስያን፡አው፡ እምእለ፡ ኢይትሐወሱ፡ *ne vendat quidquam eorum, quae moventur neque eorum quae non moveri possunt* F. N. 33, 4. 2) *quidquid se movet, reptilia* (id. q. ዘይትሐወስ፡): Gad. Ad. f. 8. 17; ተሐዋስያን፡ κνώδαλα Sap. 17, 9; Enc.

ሐዊሳ፡, nonnumquam ሐዊሳ፡, interjectio et admirantis et lactantis, (proprie: *o commotionem* animi!), *papae! euge! macte!* ሐዊሳ፡ ሐዊሳ፡ ለዝንቱ፡ ሐዋርያ፡ (βαβαί) *o hujus apostoli* (quam mirus est)! Chr. ho. 12; *Herodes Antonio ait:*

ሐዊሳ ፡ ለምጽአትከ ፡ ወለመዊአትከ፡ Jsp. p. 319. 325; ሐዌሳ፡ለምጽአትከ፡ Lud. (ex hom. Theoph.). [Non est quod ad حَبَّذَا vel خَوْشا recurramus.] — *Voc. Ae.:* በሐ፡ሐዊሳ፡ብ፡ምንኛ፡ ዋልሕ ።

ሐሰ፡ *velare*, rad. dubia vid. sub ሐሰወ፡ (Judith 10, 5 var.)

ሖሰ፡ *miscere* vid. sub ኆሠ፡

ሓሰ፡ *absit* vid. supra c. 90.

ሑት፡ est arab. حُوت *piscis;* ሑት፡ *pisces*, signum zodiaci Cod. Mus. Brit. LXXXII, 4; አልሑት፡ (اَلْحُوتُ) Abush.

ሐዋኒት፡ vid. sub ሐነወ፡

ሐወዘ፡ rad. inus., ut videtur, mutatis labialibus et assibilata dentali, eadem, quae חָמַד *concupivit, delectatus est* (حَمِدَ).

ሐወዘ፡ I, 2 prop. desiderium et appetitum alicujus movere vel explere i. e. 1) *gratum, jucundum, suavem esse, placere, delectare*, c. c. Acc. prs.: ነገርክሙ፡ኢያሜጕተኒ፡ ወኢይሐውዘኒ፡ሣእሣአ፡ቃልክሙ፡ Job 6, 26; መሰንቆ፡ወመዝሙር፡ይሐውዛ፡ለነፍስ፡ Sir. 40, 21; ዘይሐውዛ፡ለልብነ፡ Jer. 18, 12; ሐወዞሙ፡ምግባሮሙ፡ Herm. p. 72; imprs. seq. እስመ፡, ut: ሐወዘኒ፡እስመ፡ሞቅ፡ Jes. 44, 16; ኢሐወዞሙ፡እስመ፡መጽአ፡ብእሲ፡ 2 Esr. 12, 10; cum negatione: *displicere*, ኢሐወዞ፡ πονηρὸν αὐτῷ ἐφάνη 2 Esr. 14, 1; Matth. 21, 15; ወበሕቱ፡ሊተሰ፡ ኢይሐውዘኒ፡ ዝንቱ፡ ሰበ፡ Esth. 5, 13. — 2) *satisfacere* ingenio vel *voluntati* alicujus: ይሐውዞ፡ለግዕዙ፡ Herm. p. 59; Sir. 18, 18. — *Voc. Ae.:* ሐወዘ፡ብ፡አምኀረ፡; *aliud:* ሐወዘ፡ዘ፡አምኀረ፡ፈቀአለኒ፡ (sic).

አሐዘ፡ II, 1, id. q. ሐወዘ፡; legitur: ይገብር፡ዘከመ፡ያሐውዞ፡ Herm. p. 59 (si quidem lectio bona est).

ተሐወዘ፡ III, 2 refl. *delectari:* ተሐውዞ፡ወተድላው፡ *deliciae et voluptates* S. Hed. 10 Enc.

አስተሐወዘ፡ IV, 1 *sibi delicias afferre, delectari* re: በዕፍረት፡ወዕጣን፡ወወይን፡ያስተሐውዝ፡ልብ፡ τέρπεται καρδία Prov. 27, 9; huc nescio an etiam Prov. 9, 17 et Marc. 6, 20 pertineant (vid. IV, 2).

አስተሐወዘ፡ IV, 2. 1) sibi vel aliis *rem gratam, suavem, jucundam esse dicere* vel *censere:* አስተሐወዝዋ፡ለተድላው፡ ἡδονὴν ἡγούμενοι τὴν τρυφήν 2 Petr. 2, 13; ኅብስት፡ኅቡአ፡አስተሐዊዝከ፡ግሥሥ፡ (ἡδέως) Prov. 9, 17; Marc. 6, 20; አስተሐወዘ፡እንከ፡ሎሙ፡ጽሙና፡ *vitam solitariam gratam esse iis persuasit* Phlx. 50; 2) *delicias praebere* alicui, *oblectare* alqm: በዕፍረት፡ወዕጣን፡ወወይን፡ያስተሐውዞ፡ልበ፡ τέρπεται καρδία Prov. 27, 9 (lect. alt.)

አስተሓወዘ፡ IV, 3 (fere idem, quod, IV, 2). 1) aliis vel sibi invicem *rem gratam* vel *suavem esse dicere* vel *censere:* ያስተሓውዝ፡ሎሙ፡ጽሙና፡ Phlx. 50 (vid. exemplum sub IV, 2 allatum); አስተሓወዘ፡ጳውሎስ፡ብዙኀ፡አሕዛበ፡ Act. 19, 26 rom. (Platt አስሐተ፡ *seduxit*); *Satanas* ያስተሓውዝ፡ፍትወተ፡ውስተ፡ልብ፡ Org. 2) *sibi invicem* vel *aliis delicias praebere:* ነዓ፡ናስተሓውዝ፡በተስዕሞ፡ ἀπολαύσωμεν φιλίας Prov. 7, 18; *ecclesia* ታስተሓውዝ፡ *suavitate sua capit (animos)* Clem. f. 103.

ሐውዝ፡ subst. Pl. ሐውዛት፡ 1) *suavitas, jucunditas:* ሐውዘ፡መሰንቆ፡ወማኅሌት፡ μέλη μουσικῶν Sir. 44, 5; ተዘከር፡እግዚኦ፡ዘርአ፡ወፍሬ፡ገራውህ ፤ አብዝኖሙ፡ ወባርክሙ ፤ ተዘከር፡እግዚኦ፡ሐውዘ፡ አየራት፡ ወፍሬያተ፡ ምድር፡ ወባርኮሙ፡ Genz. f. 138; ኢይሑራ፡ውስተ፡ሐውዘ፡መባልዕት፡ወንዝህላል፡ Did. 14; ትርሐቁ፡እምነገረ፡ተውኔት፡ወእምሐውዘ፡መባልዕት፡ወፍግዓ፡ ib. 27. 2) in genere: *voluptas, deliciae* ἡδονή, ἡδοναί: 2 Tim. 3, 4; Tit. 3, 3; ሐውዘ፡መንበርት፡ ἡδοναὶ τοῦ βίου Luc. 8, 14 rom.; hom. Theod. Anc. in Cyr. f. 102; Herm. p. 72; ሐውዛተ፡ምድር፡ Tab. Tab. 18; ጕየ፡እምሐውዘ፡ዓለም፡ Deg.

ሐዋዝ፡ adj. (formam ሐዊዝ፡, quam Ludolfus in lexico exhibet, equidem nusquam legi), m. et fem. *suavis, jucundus, gratus, amoenus:* ሐዋዝ፡ማሕሌት፡ወመሰንቆ፡በቤተ፡ስታይ፡ Sir. 35, 6; ጕማ፡ቃሎሙ፡ሐዋዝ፡ወጥዑም፡ 47, 9; መዝሙር፡ዘሐዋዝ፡ቃለ፡ቃናሁ፡ ἡδύφωνος Hez. 33, 32; Ps. 80, 2. 146, 1; ምድር፡ሐዋዝ፡ወስብሕት፡ Hen. 89, 40; ሐዋዝ፡ውእቱ፡ሕገ፡እግዚ" ፡ውስተ፡ልብየ፡ (συνήδομαι τῷ νόμῳ) Rom. 7, 22. — Acc. pro adverbio usurpatur, ut: ሐዋዘ፡ትነውም፡ ἡδέως Prov. 3, 24; Enc. Hed. 6. — Substantivi ሐውዝ፡ vice fungitur: ንግበር፡ሐዋዘ፡ውስተ፡ፍጥረትነ፡ χρησώμεθα τῇ κτίσει Sap. 2, 6.

ሐወየ፡ rad. inus.: Arabibus حوى (pro حوو) est *colorem rubrum ad nigrum vergentem habuit;* Syris ܚܘܐ *arsit, accensus est.*

ሐው፡ subst. *ignis (pruna)* poët.: *Pantaleon* እምብዙኅ፡ንዋይ፡ጽድቀ፡ዘአፍቀርከ፤ሐወ፡ዘዐቄርከ፡በመርወይ፡ Deg. (in Sx. Teq. 6 de eo narratur: ቈጸረ፡ፍሕመ፡በልብሱ፡): ጤገን፡ዘአፍልሕዎ፡በሐው፡ Sx. Hed. 7 Enc.; አንዲዶሙ፡ሐወ፡ Sx. Sen. 21 Enc. — *Voc. Ae.:* ሐው፡ዘ፡እሳት ።

ሕዋይ፡ vel ሐዋይ፡ subst. *rubor coeli vespertini, vesper rubens:* እምከመ፡መስየ፡ወከነ፡ሕዋይ፡ (Pltt: ሐዋየ፡) Matth. 16, 2. — *Voc. Ae.:* ሕዋይ፡ዘ፡ማታ፡; *aliud:* ሕዋይ፡ዘ፡ውዝውዝታ፡ማታ ።

ሐዊ፡ subst.; መጽሐፈ፡ሐዊ፡ inscriptus est liber magnae molis, in quo de vitis Sanctorum de aliisque tractatur, vid. Ludolfi comm. ad hist. Aeth. p. 351; Rüppell Reise II. p. 408; d'Abbadie catalogue p. 41. Equidem eum nondum inspicere potui, sed allegatum eum reperi in Chr. f. 3 (proleg.).

ሐወጸ፡ I, 2 [etiam ሐየጸ፡ q. v.; non tam cum ܚܙܐ חָזָה, quam cum حَاطَ *attendit, cavit*, حَفِظَ ([illegible]) *animum* vel *oculos intendit, custodivit* comparandum videtur.] 1) *spectare, speculari, (introspicere, prospicere, despectare, perspicere):* ዘይሐውጽ፡ ὁ σκοπός 2 Reg. 18, 26; ተሐውጽ፡እምርሑቅ፡ (κατασκοπεύων) Ex. 2, 4; በሐውጾቱ፡ ἐν ἐπισκέψει αὐτοῦ Sir. 43, 16; አብድ፡እምኆኅት፡ይሐውጽ፡ቤተ፡በዐድ፡ (παρακύπτει εἰς) Sir. 21, 23. 14, 23; እመስኮት፡ተሐውጽ፡ Prov. 7, 6; 4 Reg. 9, 30. 32; Ps. 13, 3; Gen. 26, 8; ይሐውጽ፡እንተ፡መስኮት፡ Cant. 2, 9; Luc. 24, 12; ዘሐወጸ፡ውስተ፡ሕግ፡ Jac. 1, 25; ሐወጸት፡አቢት፡እምነ፡መስሰ፡

κακὰ ἐκκέκυφεν ἀπὸ βοῤῥᾶ Jer. 6, 1; ይሔውጽ፡ ልበ፡ Sap. 1, 6. Etiam de *sereno coeli vultu* usurpatur Ex. 24, 10. 2) *inspicere, visitare:* ኢትትሀከይ፡ ሐውጾ፡ ድዉይ፡ Sir. 7, 35; Job 2, 11; Jud. 15, 1; Matth. 25, 36; ወአንዊከ፡ ሐውጾ፡ ለሰላም፡ 1 Reg. 17, 18; *presbyteri et diaconi* የሐውጽዎሙ፡ ለድውያን፡ Kid. f. 16. In specie usurpatur de *Deo:* a) *visitare* homines aut benefaciendo aut puniendo et rationi reposcendae (ἐπισκέπτειν, ἐπισκοπή): Gen. 21, 1; Ex. 3, 16. 13, 19; 1 Reg. 2, 21; Prov. 29, 13; Ps. 64, 9; Job 31, 14; አመ፡ ይሔውጾሙ፡ Jer. 6, 15. 10, 15. 28, 18. 36, 10. 51, 29; Jes. 23, 16. 24, 22; 4 Esr. 9, 1; c. ላዕለ፡ Jer. 43, 31; et b) de Dei providentia: *prospicere, providere:* ሐውጾትከ፡ ἐπισκοπή Job 10, 12. 7, 17; Ps. 8, 5; Job 6, 14. 29, 4. Rarius c) *recensere, lustrare* populum, exercitum Ex. 30, 12. — *Voc. Ac.:* ሐወጸ፡ ዘ፡ ጐበኘ፡ አሻገሮ፡ ሐየሂ፡ ይ ።

ተሐወጸ፡ III, 2, pass.: *spectari, inspici, visitari, lustrari:* ከመ፡ ይትሐወጹ፡ Ex. 30, 13; ከመ፡ ትትሐወጽ፡ (*illa*) እመንፈስ፡ ቅዱስ፡ Kid. f. 20.

ሐዋጺ፡ n. ag. *inspiciens, perspiciens, visitans, providens:* ስብሐት፡ ለያሬድ፡ ስብሐተ፡ መላእክት፡ ለሐዋጺ፡ *salus Jaredo, qui angelorum hymnos inspexit* Sx. Genb. 11 Enc.; ሐዋጺ፡ ኵሉ፡ πανεπίσκοπος Sap. 7, 23; ሐዋጺ፡ ሀልው፡ ይሔውጽ፡ ልበ፡ 1, 6; እግዚ"፡ ሐዋጺ፡ ነፍስ፡ ትሑታን፡ Prec. Mat.; Kid. f. 16; ድውያን፡ እለ፡ አልቦሙ፡ ሐዋጺ፡ F. N. 7, 3.

መሐውጽ፡ part. *spectator, speculator, observator:* መሐውጸ፡ ከከብ፡ Cod. Mus. Brit. XX, 2; መሐውጻነ፡ ከከብ፡ Kid. f. 26.

ሕዋጼ፡ subst. 1) *speculatio, observatio, exploratio* causae, quaestionis Chr. ho. 31, astrorum Kuf. 6 p. 28 ann. 14; Job 38. 32 vrs. nov. 2) *visitatio, providentia* Sap. 3, 7. 9; እግዚ"፡ ዘፈነውከ፡ ዚአከ፡ ምክረከ፤ ዚአከ፡ ቃለ፤ ወዘዚአከ፡ ጥበበ፤ ወዚአከ፡ ሕዋጼ፡ Kid. f. 16; ሐውጽዎሙ፡ (ለመርዔት፡ እግዚ"፡) በሕዋጼ፡ እግዚአብሔራዊት፡ F. N. 6 (ex 1 Petr. 5, 2).

ምሕዋጽ፡ subst., locus, 1) per quem prospicitur, *fenestra;* nec non *prospectus:* 3 Reg. 7, 41 vrs. alt.; ዐውደ፡ ምሕዋጽ፡ (ὑποφαύσεις κύκλῳ ὥστε διακύπτειν) Hez. 41, 16; F. N. 37. 2) *visitationis:* Sx. Jac. 21 Enc.; ἱλαστήριον *propitiatorium* Ex. 31, 7. 3) *recognitionis:* አንቀጸ፡ ምሕዋጽ፡ (הַמִּפְקָד) 2 Esr. 13, 31 vrs. alt.

ሐዘለ፡ I, 1 *gestare, bajulare, portare* sinu, ulnis, dorso, humeris onus, in spec. *infantes* [amh. አዘለ፡ *humeris vel dorso gestare*, in spec. infantes. Vicinum videtur حذل (coll. حضل et حذل) unde حُذُل *gremium, circuitus limbi indusii;* vis verbi Aethiopici prima *onus in sinu vel dorso accinctum et laxe dependens gestare* esse videtur.] Subj. ይሕዝል፡ (Sx. Tachs. 14 Enc.); ተሐዝሉ፡ በገቦክሙ፡ ወትሰከሙ፡ ዲበ፡ መታክፍቲክሙ፡ Hez. 34, 21; ሐዘሎሙ፡ በክነፊሁ፡ Deut. 32, 11; ሐጻኒት፡ እንተ፡ ተሐዝል፡ ደቂቃ፡ 1 Thess. 2, 7; ሰላም፡ ለዘባንኪ፡ እምዘባነ፡ ኪሩብ፡ ዘዑብየ፤ ኀዚሎ፡ እሳተ፡ (sc. Verbum Dei) ወእምርስኒ፡ ነዱ፡ ኢውዕየ፡ III Sal. Mar. 20.

ተሐዝለ፡ III, 1 pass. *bajulari, gestari* sinu, ulnis, dorso: ላዕለ፡ ገቦ፡ ትትሐዘሉ፡ Jes. 66, 12 vrs. alt.; Deg.; ከዋክብት፡ ተሐዚሎሙ፡ በአክናፈሁ፡ (ለዐሓይ፡) Gad. T. II.; ተሐዚሎ፡ በዘባንኪ፡ Org.

ሕዙል፡ part. *gestatus, bajulatus:* ሕዙላን፡ በክነፊሁ፡ Gad. T. II.

ሐዛሊ፡ n. ag., plur. ሐዘልት፡ *bajulus, gestator:* ዕደው፡ ሐዘልት፡ ἄνδρες νωτοφόροι 2 Par. 2, 2. 18. 34, 13.

ሐገዘሐዘ፡ quadril., inus.; vid. ሐዘዘ፡ Hinc

ሐገዘሐገ፡ subst. 1) *locus glareosus, glarea* (cfr. حَزْحَزْ *locus salebrosus*) ውስተ፡ ሐገዘሐገ፡ የሐዩ፡ ἐν μέσῳ χαλίκων Job 8, 17; ያሰጥሞ፡ ሐገዘሐዘ፡ ፈለግ፡ χάλικες χειμάῤῥου 21, 33. 2) *lacuna, stagnum* (cfr. حِسْيٌ), Ssal. Req. — *Voc. Ae.:* ዐምዐም፡ ሐገዘሐገ፡ ምዕግ፡ ዘ፡ ረግረግ፡; *aliud:* ሐገዘሐገ፡ ረግረግ፡ ዐምዐም፡ ዘ፡ የቈጠማ፡ ወኽ ።

ሐዚራን፡ *nomen mensis syriacum* ܚܙܝܪܢ (حَزِيرَان) Gad. Lal.; M. M. f. 348.

ሐዘበ፡ radix et significatione et etymo intime conjuncta cum ሐሰበ፡ (q. v.). Notio prima 1) est *colligere, congregare* (vid. حَزَبَ II. III. V; vic. حَشَبَ VIII), unde ሕዝብ፡ *populus;* 2) *colligere, conferre* i. e. *calculum subducere, putare,* vid. ሐሰበ ።

ሐዘበ፡ I, 1 (ut pronuntiationis ita significationis levi discrimine secretum a ሐሰበ፡) *putare, opinari, imaginari, suspicari:* አነ፡ አሐዝብ፡ ከመ፡ መልአክ፡ ውእቱ፡ Phlx. 53; seq. Subj.: ኢሐዘብኩ፡ ትንብብ፡ ከመገ፡ οὐχ οὕτως ὑπελάμβανον ἀντερεῖν σε Job 20, 2; ሐዘብከኑ፡ እኩን፡ ከማከ፡ Ps. 49, 22; 1 Cor. 2, 2 rom.; በከመ፡ ሐዘብነ፡ 2 Cor. 8, 5. 9, 15 rom. — Imperfecti pers. 1 sing. *opinor* nonnumquam particulae ἆρα (ἄρα) respondet Ps. 123, 2. 3; Gen. 37, 10. — *Voc. Ae.:* ሐዘበ፡ ዘ፡ ሸንገለ ። — Usitatior est III, 1. 2.

አሕዘበ፡ II, 1 *opinari facere* alqm, *suspicionem* vel *metum injicere* alicui: ተዘከር፡ ከመ፡ ኢይጐንዲ፡ ሞት፡ ወኢታሕዝብከ፡ ዕለተ፡ መዊት፡ Sir. 14, 12 (Cod. Mus. Brit.).

ተሐዝበ፡ (ut Matth. 24, 50 rom.; Luc. 12, 46 rom.) et ተሐዘበ፡ III, 1, nec non

ተሐዘበ፡ III, 2, rflx. opinione teneri i. e. 1) *opinari, putare, imaginari:* እትሔዘብ፡ (v. እትሐዘብ፡) ንስጦርዮስ፡ ገንተ፡ Νεστόριον οἶμαι φῄς Cyr. c. Pall. f. 66. 76. 79; ምንተኑመ፡ ትትሐዘቡኒ፡ (*quid*) *quem me esse putatis?* Deg.; ተሐዘበ፡ ከመ፡ ዘማዊት፡ Kuf. 41; በከመ፡ ይትሐዘቡ፡ ዘአልቦሙ፡ አእምሮ፡ *ut opinantur imperiti* Phlx. 214; ትትሔዘብኑ፡ ታስተአብዶ፡ Rom. 2, 4 rom., ተሐዘብኩ፡ እልህቅ፡ ወእረሥእ፡ Job 29, 18; seq. Subj. 1 Cor. 2, 2 Platt. 2) *praesentire, suspicari, expectare* Matth. 24, 50; Luc. 12, 46; እንተ፡ ኀበ፡ ኢተሐዘበ፡ (ὑπονοεῖν) Sir. 23, 21. 19, 27; በከመ፡ ኢተሐዘብኩ፡ ኮነኒ፡ Tob. 8, 16; ድንጋጼ፡ ዘኢተሐዘብዋ፡ φόβοι ἀδόκητοι Sap. 18, 17; Job 3, 25; ኢተሐዚቦ፡ 2 Par. 18, 33 var.; Ps. 118, 39 (ὑπώπτευσα). 3) *suspicionem habere, diffidere, metuere, cavere, anxium esse:* መፍትው፡ ትትሐዘብ፡ ወኢትእመኖ፡ diffidere te oportet nec ei credere Jsp. p. 320; ኵሎ፡ መዋዕሊሁ፡ ለኃጥእ፡ ይትሔዘብ፡ πᾶς

ὁ βίος ἀσεβοῦς ἐν φροντίδι Job 15, 20; በእንተ፡ ፍርሀተ፡ መርዶክዮስ፡ ይትሐዘቡ፡ ὁ γὰρ φόβος Μαρδοχαίου ἐνέκειτο αὐτοῖς Esth. 9, 3; c. c. Acc. rei ይትሐዘቡ፡ መዊተ፡ Job 24, 17; ትትሐዘብ፡ ነፍስክሙ፡ ፍርሀተ፡ μελετήσει φόβον Jes. 33, 17; ይትሐ(v. ሔ)ዘቡ፡ ሞቶሙ፡ Hez. 26, 16, vel c. በእንተ፡ rei, ut 1 Reg. 4, 13; c. በ rei: ዘተሐዘበ፡ ቦቱ፡ *quod suspicatur* F. N. 24, 6; c. Acc. prs., de qua suspicio habetur vel a qua metuitur, ut: ብእሲ፡ ዘይትሐዘብዎ፡ በዝሙት፡ *de quo suspicio fornicationis habetur* III Const. Ap. 13; ለመላእክቲሁ፡ ጥቀ፡ ዕፁብ፡ ይትሔ(v. ሐ)ዘቦሙ፡ Job 4, 18; ኢያሕዝንከ፡ ወኢትትሐዘበኒ፡ οὐχ ὁ φόβος μού σε στροβήσει Job 33, 7; መኑ፡ ተሐዘብኪ፡ ወፈራህኪ፡ Jes. 57, 11; *cavere* seq. ከመ፡ ኢ፡, ut: ተሐዘቢ፡ ከመ፡ ኢይዕልዉኪ፡ *cave, ne te deserant* Jsp. p. 320. 4) *sollicitudine* rei *affici, secum reputare, respicere, curare, animum intendere in* rem (vid. ሐሰበ፡): ኢይትሐ(v. ሔ)ዘቡ፡ እንከ፡ οὐ μεριμνήσει ἔτι 2 Reg. 7, 10; ኢይትሐዘቡ፡ በነፍሶሙ፡ οὐκ ἐλογίσαντο τῇ ψυχῇ Jes. 44, 19; ἐνεθυμήθη Jes. 10, 7; ኢይትሔዘብ፡ ለኀጢአቱ፡ ዐቢይ፡ Job 35, 15; ከመ፡ ሰብእ፡ ዐይን፡ ይትሐዘብ፡ ለድቀቱ፡ Sir. 11, 30; sensu malo: ዘይትሐዘበኒ፡ *qui mihi insidiatur* Job 16, 11 (*ad rationem revocare* Jes. 30, 33.).

አስተሐዘበ፡ IV, 2 *suspectum reddere* aliquem: አኮ፡ እንደፈር፡ ይድግም፡ ዘንተ፡ ነገረ፡ ኀበ፡ ሀርቃኖስ፡ ወያስተሐዝብ፡ ለእኁሁ፡ Jsp. p. 307.

ትሕዝብት፡ subst., m. et fem. 1) *opinio, praesensio, exspectatio, suspicio, metus:* ትሕዝብት፡ እኪት፡ ἐλπὶς πονηρά Jes. 28, 19; ለትሕዝብት፡ εἰς ἐλπίδα Hez. 29, 16; ዘእንበለ፡ ትሕዝብት፡ ἐξάπινα 2 Par. 29, 36; እምፍርሀት፡ ወእምትሕዝብት፡ (legas "ብት፡) ዘይመጽእ፡ ἀπὸ φόβου καὶ προσδοκίας τῶν ἐπερχομένων Luc. 21, 26; Ps. 63, 1; ኢይርከብከ፡ ትሕዝብተ፡ ሞት፡ Sir. 9, 13; 40, 2 (et ዐቢይ፡ ትሕዝብት፡ 40, 1 ubi Graecus ἀσχολία μεγάλη habet); በሰማይ፡ ዘአልቦ፡ ውስቴቱ፡ ፍርሀተ፡ ወኢትሕዝብተ፡ Genz. f. 109; ፍርሀቱ፡ ወትሕዝብቱ፡ *timor ejus et suspicio* (in quam tu ei venisti) Jsp. p. 320. 2) (dubitatio conscientiae), *religio, superstitio* συνείδησις 1 Cor. 10, 28 Pltt.

ሕዝብ፡ subst. [a radicis significatione prima derivatum, cfr. حِزْبٌ *turba, agmen* hominum, *gens*; حَوْشَبٌ *multitudo, agmen*, amh. ሕዝብ፡] m. et fem., Plur. ሕዘብ፡ et አሕዛብ፡, congregatio hominum: 1) *populus, natio* ሕዝብ፡ ዐቢይ፡ Gen. 12, 2; Ex. 15, 16; Num. 11, 29; Ps. 27, 11. 12; Sir. 10, 8 et innumeris aliis in locis; fem. ሕዝብ፡ ጽንዕት፡ Mich. 4, 7. a) Construitur ut cum singulari ita cum plurali et verbi et adjectivi, ut Rom. 10, 21; ሕዝብ፡ ዐላውያን፡ ἔθνος ἀπειθές Sir. 16, 6; ሕዝብ፡ ነኪራን፡ ወእኩያን፡ ξένος λαὸς καὶ χαλεπός Jes. 18, 2. 7. 26, 11; ለእሙንቱ፡ ሕዝብ፡ Jer. 12, 17; ለእሉ፡ ሕዝብ፡ Judith 10, 19; እሉ፡ ሕዝብ፡ መጽኡ፡ 5, 6; Jes. 29, 13. 65, 2. b) Pluralis *populi, gentes* plerumque forma አሕዛብ፡ ut Ps. 2, 1. 8; Jes. 5, 26, rarius forma ሕዘብ፡ significatur. α) Sed nonnumquam utraque forma conjunctim usitata legitur, ut አግረረ፡ ለነ፡ አሕዛበ፡ ወሕዘበ፡ ታሕተ፡ እገሪነ፡ λαούς — ἔθνη Ps. 46, 3. 2, 1; vel plur. et sing. አሕዛብ፡ ወሕዝብ፡ λαοὶ καὶ ὄχλοι Apoc. 17, 15. 10, 11. 5, 9; Dan. 3, 4. 6, 25. β) Pluralis አሕዛብ፡ crebro simpliciter (turbas hominum) *populum, gentem* significat: አሕዛብከ፡ እለ፡ ተሰምዩ፡ λαὸν κεκλημένον ἐπ' ὀνόματί σου Sir. 36, 17; Jes. 40, 1. 60, 21, et c. sing. adjectivi vel verbi conjungi potest. γ) Ex usu loquendi, qui in Bibliis obtinet, አሕዛብ፡ saepe populos i. e. *ethnicos, paganos* significat: Jer. 10, 3 (አረማውያን፡ 10, 2); Rom. 1, 13. 3, 29. 2) *tribus, gens, stirps* (δῆμος, φυλή): ከመ፡ ትፃእ፡ ዮም፡ አሐቲ፡ ሕዝብ፡ እምእስራኤል፡ Jud. 21, 3; ፲ወ፪ ሕዝበ፡ ደዮስጶራ፡ Jac. 1, 1; Apoc. 7, 5 seq.; Matth. 19, 28; Rom. 11, 1; Tob. 5, 12; Ex. 28, 21. 31, 6; 1 Reg. 20, 29. Haec ubi significatio valet, plurali inservit potissimum forma ሕዘብ፡ ut በበሕዘቢሆሙ፡ Jes. 19, 13; Job 8, 8; Gen. 25, 16; Num. 3, 15. 18 seq. 24, 2; Jos. 7, 14 (φυλαί, ነገድ፡ δῆμος). 15, 1 (δῆμοι). 17, 2; Ps. 73, 9, sed altera quoque forma usurpatur: አሕዛብ፡ φυλαί Ps. 121, 4; Sir. 48, 10. 3) Etiam ad gentes i. e. *genera* rerum inanimatarum haec vox transfertur, ut *astrorum* Hen. 72, 1; nec non ad *sectas* philosophorum et theologorum (αἵρεσις) Act. 5, 17. 15, 5. 24, 5; ሕዝበ፡ አርዮስ፡ *Ariani* Sx. Hed. 13. 4) *multitudo* hominum quaelibet a) *homines:* ወይመውቱ፡ ሕዝብ፡ ብዙኃን፡ እምደቂቀ፡ እስራኤል፡ Num. 21, 6; Gen. 20, 4; Asc. Jes. 6, 7. b) *turba, multitudo* (et ሕዝብ፡ et አሕዛብ፡) ብዙኃን፡ አሕዛብ፡ πολὺς ὄχλος Joh. 12, 12 rom.; Dan. 10, 6. c) *plebs, vulgus:* እንግልጋ፡ አሕዛብ፡ ἐκκλησία ὄχλου Sir. 26, 5; δῆμος Act. 12, 22 Platt; 17, 5; 19, 30. d) *concio, coetus* ሕዝብ፡ ἐκκλησία Sir. 34, 11. e) *turba militaris, vulgus militum* ὄχλος Jer. 39, 24; አሕዛብ፡ ብዙኅ፡ Dan. 11, 11 seq.; ኵሉ፡ ሕዝብ፡ መስተቃትላን፡ Jos. 10, 7. 8, 13; Jud. 8, 5; 1 Reg. 26, 5. 17, 1. f) *incolae* terrae, urbis, potissimum in plur. አሕዛብ፡ (vid. 4, a): አሕዛብ፡ (በሀገር፡) λαός Am. 3, 6; Hez. 26, 11; አሕዛበ፡ ምድር፡ λαὸς τῆς γῆς 4 Reg. 15, 5; 2 Par. 13, 9. 26, 21; Ex. 5, 5; ኵሉ፡ ሕዝብ፡ Gen. 47, 21. g) Addito pronomine suffixo *populares*, ut: እምሕዝብክሙ፡ ἐκ τῶν ἰδίων συμφυλετῶν 1 Thess. 2, 14; ተደሙ፡ ሰብኡ፡ ወሕዘቢሁ፡ አንከሩ፡ *obstupuerunt propinqui ejus et populares ejus mirati sunt* Sx. Tahs. 10 Enc. 5) Ubi sacerdotibus et clericis opponitur ሕዝብ፡ significat *laicos, gregem:* 1 Petr. 5, 3; creberrime in Canonibus eccles., ut Clem. f. 92. 128.

ሕዝብና፡ vel **ሕዝበት፡** subst. *populi dignitas:* እስመ፡ ተኀደገ፡ ሕዝብናከ፡ እስራኤል፡, var. ተረስዐ፡ ሕዝበትከ፡ እስራኤል፡ (כִּי נָטַשְׁתָּה עַמְּךָ בֵּית יַעֲקֹב) Jes. 2, 6 vrs. nov.

ሕዝባዊ፡ adj. rel. et subst., Pl. ሕዝባውያን፡, *laicus:* Did., Synod., Clem., Kid., Chrys. al.

ሐዘነ፡, raro **ሐዝነ፡** (Matth. 20, 24 rom.) I, 1 [حَزِنَ *tristis fuit*; amh. አዘነ፡, sed notio prima videtur esse in *asperitate* (حَزْنٌ *terra dura ac salebrosa*, حُزُونَةٌ *asperitas ac durities terrae*) vid. infra ሐዘዘ፡] Subj. ይሕዝን፡ et ይሕዘን፡ (4 Esr. 10, 10 Laur.; Act. 27, 22 rom.) 1) *asperum, scabrum fieri* vel *esse:* የሐዝነኒ፡ ማእስየ፡ τὸ δέρμα μου ἐσκότωται Job 30, 30 (v. ያሐዝዘኒ፡, v. ያዘሐዝሐኒ፡) 2) de animo: asperatum vel acerbatum i. e.) *aegrum animi, tristem, moestum esse*, sive ob dolorem sive ob indignationem: λυπεῖσθαι Joh. 16, 22; ለምንት፡ ተሐዝን፡ περίλυπος ἐγένου Gen. 4, 6; ሐዘነ፡ መንፈሳ፡ ለርብቃ፡ Kuf. 27; Hen. 92, 2. 102, 6; Asc. Jes. 8, 28; c. በእንተ፡ Kuf. 34; 4 Esr. 10, 11. 13. 54; ኢትሕዝኑ፡ (ἀθυμεῖν) Act. 27, 22 rom.; ἀθυμεῖν 1 Reg. 1, 6. 15, 11; Col. 3, 21

Platt; ἀδημονεῖν Matth. 26, 37; Marc. 14, 33 (ubi ed. rom. et Platt Subjunctivum I, 2 የሐዝን፡ exhibent); ἀγανακτεῖν c. በእንተ፡ Matth. 20, 24.

ሐዘነ፡ I, 2 intens., vid. I, 1.

አሕዘነ፡ II, 1 1) *contristare, moerore* vel *tristitia afficere* alqm, *aegre facere* alicui: **ኢታሕዝኖ፡ለአቡከ፡በሕይወቱ፡** (μὴ λυπήσῃς) Sir. 3, 12; **ከመ፡ኢያሕዝንከ፡** 30, 10; Prov. 10, 1; Tob. 4, 3; παρεκρούσατό με Gen. 31, 7. Impersonaliter hanc stirpem usurpare amant, ut: **ወአሕዘኖ፡ለቃየን፡ጥቀ፡** καὶ ἐλυπήθη Κάϊν λίαν (es verdroß ihn sehr) Gen. 4, 5; **ኢያሕዝንከ፡ወኢትትሐዘበኒ፡** Job 33, 7; etiam **ኢያሐዝኖ፡ለልብየ፡በእንተ፡** 4 Esr. 6, 36 ita explicare licet (quamquam etiam I prs. sing. intelligi potest). 2) *pungere, mordere animum (conscientiam)*: **ብፁዕ፡ዘኢያሐዝኖ፡ነፍሱ፡** οὗ οὐ κατέγνω ἡ ψυχὴ αὐτοῦ (cujus animus non pungitur) Sir. 14, 1; **አሕዘነ፡ልበ፡ዳዊት፡** ἐπάταξε καρδία Δαβὶδ αὐτόν 2 Reg. 24, 10. 3) *sollicitum reddere* aliquem, *curam afferre* vel *curae esse* alicui: **ኢያሐዝኖ፡ተሞቅሖ፡ወመንሱት፡** Sir. 13, 12; **አልቦ፡ዘያሐዝንከ፡** οὐ μέλει σοι περὶ οὐδενός Marc. 12, 14; plerumque impersonaliter: **ኢያሐዝኖ፡በእንተ፡አባግዕ፡** Joh. 10, 13; **ኢያሐዝኖ፡** (rom.: **ኢያጽሀቆ፡**) **ለጋልዮስ፡ወኢምንትኒ፡በእንቲአሁ፡** Act. 18, 17 Platt. 4) *misericordiam commovere* Lud. ex Enc.

ሕዙን፡ part. *tristis, moestus*: **ብእሲ፡ሕዙን፡** ἄνθρωπος ἐν πικρίᾳ ψυχῆς ὤν Sir. 7, 11; **ሕዙናን፡ገጽኮሙ፡** σκυθρωπὰ τὰ πρόσωπα Gen. 40, 7; **ልብ፡ሕዙን፡** καρδία ἀπειθοῦσα Deut. 28, 65; **ልብ፡ሕዝንት፡** καρδία λυπηρά Prov. 26, 23; **ነፍስ፡ሕዝንት፡** ἐν στενοῖς Bar. 3, 1; Sir. 4, 2; 4 Esr. 9, 41. 10, 10. 13, 19 (**ወበ፡እምውስቴቶሙ፡ሕዙናን፡**, omissum in libr. Laur.); **ሕዙን፡ወትኩዝ፡** 3 Reg. 20 (gr. 21), 43; **ሕዙናን፡በእንቲአሁ፡** *eum lugentes* Genz. f. 81; **ኵሉ፡ሕዙን፡መንፈስ፡** πᾶς κατώδυνος ψυχῇ 1 Reg. 22, 2.

ሐዘን፡ subst., m. et fem. (ut Sir. 30, 23. 38, 20), Plur. **ሐዘናት፡** 1) *tristitia, moeror, aegritudo, luctus*: λύπη **ብዙኃን፡አለ፡ሞቱ፡እንበይነ፡ሐዘን፡**, **ሐዘኑ፡ለልብ፡ይሰብር፡ኀይለ፡** Sir. 38, 18. 19. 20; 30, 23. 14, 1; Prov. 14, 13; Luc. 22. 45; Joh. 16, 20; **በሐዘን፡** ἐν λύπῃ Tob. 2, 5; 4 Esr. 7, 18; ἄλγημα Koh. 1, 18; στεναγμός Jes. 35, 10; ἀκηδία Ps. 118, 28; ἀθυμία 118, 53; 1 Reg. 1, 6. 10. 16. Nonnumquam *causa moeroris*: **ሐዘን፡ይእቲ፡ለወላዲ፡** Sir. 22, 4. 25, 23. Tristitia in bonam partem 2 Cor. 7, 10; in malam Herm. p. 38 seq. Etiam de *luctu pro mortuis* usurpatur, ut: **እንተ፡ኢፈጸመት፡ዕድሜ፡ሐዘን፡ምታ፡ዘሞተ፡** *quae tempus luctui pro marito mortuo definitum nondum explevit* F. N. 24, 2; hinc **በዜማ፡ሐዘን፡** *modis lugubribus* (de cantu) Cod. Mus. Brit. XXVI. 2) *aerumnae* λῦπαι **ሐዘን፡** Gen. 3, 16. 17; Kuf. 3; 1 Petr. 2, 19; **ሐዘናት፡ብዙኃት፡** Phlx. 79. 3) *sollicitudo, cura*: **ሐዘን፡ወትካዝ፡** μέριμνα καὶ φροντίς Job 11, 18; **ዘእንበለ፡ሐዘን፡** ἀμέριμνοι Matth. 28, 14.

ሐዘንዜን፡ adj. (gramm. § 110, b) tristiculus, *lugubris*, **ክህናት፡ይትቀንዩ፡ዘንተ፡መዝሙረ፡በዜማ፡ሐዘንዜን፡** (*melos lugubre*) Genz. f. 36.

ሐዛኒ፡ n. ag. *moerens*: **ብእሲ፡ሐዛኒ፡ያየብስ፡አዕጽምቲሁ፡** (ἀνὴρ λυπηρός) Prov. 17, 22.

ማሕዘን፡ subst. 1) *causa moeroris* et

ማሕዝን፡ part. (II, 1) 1) *contristans, moerorem afferens* (quae duae formae fere promiscue usurpantur): **ነውር፡ማሕዝን፡** (v. **ማሕዘን፡**) **ለልብ፡** πάθος ἐν σώματι καρδίαν λυπεῖ Prov. 25, 20; **ቃል፡ማሕዝን፡** λόγος λυπηρός 15, 1; **ማሕዘኒ፡ኮኖ፡ዝቃል፡በቅድመ፡አዕይንቲሁ፡** Kuf. p. 66; **ሕዳጥ፡ውእቱ፡ንብረትነ፡ወማሕዝን፡** (v. **ማሕዘን፡**) λυπηρός Sap. 2, 1. 2) *misericordiam commovens, miserabilis*, ut: *mendicus* **በአርአያ፡ማሕዘን፡** Chr. Ta. 11. (Quod J. Ludolfus sub hoc vocabulo recenset **ማሕዘን፡** *adulteria*, vid. sub **መሐዘ፡**).

ማሕዘኒ፡ adj. *moerorem afferens*: **ሞት፡ማሕዘኒ፡** *mors contristans* Lud. (comm. hist. Aeth. p. 41); **ቃል፡ማሕዘኒ፡** Sx. Teq. 25 Enc.

ሐዘአ፡ rad. inus., quam ex حَزَأَ *congregavit compulitque camelos*, حَظِيَ *confugit* et vic. حَازَ (حَوَزَ) illustrare licet.

ሕዝአት፡ subst. Pl. **ሕዝአታት፡**, locus, quo quis se recipit; 1) *latibulum, latebra, refugium* et hominum: **ለምድረ፡ኤብሮድ፡በውስተ፡ሕዝአቱ፡** ἐν τῇ τάφρῳ αὐτῆς Mich. 5, 5; Kuf. p. 44 ann. 5; et animalium, ut *lustrum* leonis Gen. 49, 9 (خِيس, خِيسَة) 2) *sepimentum, stabulum*: **ይከውኖሙ፡ሕዝአቶሙ፡** (v. **ሕዛእቶሙ፡**) **ህየ፡** αἱ μάνδραι Hez. 34, 14; 1 Reg. 13, 6; **በውስተ፡ሕዝአቶን፡** ἐπὶ ταῖς φάτναις αὐτῶν Joel 1, 17 (vid. **ጎል፡** et **ምቅማሕ፡**). 3) *pascuum circumseptum*: **በኵሉ፡ፍኖት፡መጽያሕት፡ሕዝአቶሙ፡** νομὴ αὐτῶν Jes. 49, 9. („pratum circumseptum", Gregorius apud Ludolfum in lex. col. 49). — *Voc. Ae.*: **ሕዝአት፡ዘ፡ዋሻ፡በ፡ዘ፡ጸላዕትኒ፡ውእቱ፡ከልከል፡ሣዕርኒ፡ውእቱ፡**; *aliud*: **ሕዝአት፡ዘ፡ከልከል፡ሣዕር፡**; *aliud*: **ሕዝአት፡ዘ፡ያንበሳ፡መደብ ።**

ሐዘዘ፡ I, 1; hujus stirpis exemplum equidem nusquam legi; Ludolfus statuit: „*tussivit*, ex eo quod aliquid in asperam arteriam de cibo vel potu illapsum est", sine auct. Prima vis est in *asperitate*: حَزِيزٌ *locus salebrosus* (vid. **ሐዝሐዝ፡**); حَزَازٌ *furfures capitis* et *dolor in corde*, حُزَازٌ et alia nomina (vid. supra **ሐዘነ፡**), ܚܙܙܐ *lichen, impetigo*; praeterea cfr. حُزْنَةٌ, حُزُونَةٌ, حَزِمَ, خَشٌّ, خَشِبَ, خَشُنَ; nec non جَشِرَ *durus et asper fuit; laboravit tussi, asperitate pectoris*.

አሕዘዘ፡ II, 1 1) *scabrum reddere* et *scabie pruritum efficere*: **ማእስየ፡ያሐዝዝኒ፡** τὸ δέρμα μου ἐσκότωται (v. **የሐዝንኒ፡** q. v.) Job 30, 30. 2) *exasperare* fauces: **አሕዘዘ፡** ἐπότιζεν („porrexerunt acetum ut exasperaret fauces Jesu", Lud.) Matth. 27, 48; **ከመ፡ያስተይዎ፡ብሒአ፡ዘምስለ፡ሐሞት፡ለአሕዝዞቱ፡** Org.; **በእንተ፡ጕርዔከ፡ስቱ፡ሐሞት፡ዘአሕዘዘ፡** Cod. Mus. Brit. LIV, Nr. 7 f. — *Voc. Ae.*: **አሕዘዘ፡ዘ፡አነዘዘ፡**

ሐየሰ፡ *meliorem esse* vid. sub **ኀየሰ፡**

ሐሰ፡ I, 1, Subj. **ይሑስ፡**, rarius **ሐየሰ፡** I, 2 (Matth. 5, 23 rom., Herm. p. 85, b) [huic radici proxime convenit aram. כְּסַס, Imprf. יְכוּס (Buxtorf col. 1024), Aph. ܐܟܣ *reprehendit, redarguit, corripuit*, כַּסֵּן id.; amh. **ከሰሰ፡** *accusare, incusare*] 1) *vitupe-*

rare, reprehendere: μέμφεσθαι: ኢትሑሱ፡ ዘእንበለ፡ ትሕትት፡ Sir. 11, 7; ሶቤ፡ የሐይስ፡ ርእሶ፡ Job 33, 27; Rom. 9, 19. 14, 15; Hbr. 8, 8 Platt. 2) *incusare* ከመቦ፡ እኩት፡ ዘይሔይሰከ፡ (Platt: የሐይሰከ፡) ἔχει τι κατὰ σοῦ Matth. 5, 23; Apoc. 2, 4; Lev. 19, 17. 3) *increpare, objurgare, fremere:* ይሔስከ፡ እግዚ፡ ἐπιτιμήσαι σοι Judae 9; ὀνειδίζειν Matth. 11, 20; ከመ፡ ኢይሔስከ፡ Prov. 25, 10; ኢትሔሶኒ፡ እስመ፡ ኀሥሥኩ፡ አእምሮ፡ (μή μοι ὀργισθῇς) Tob. 5, 14; ኵሉ፡ ዘስሕተ፡ ለከ፡ ቢጽከ፡ ኢትሑሶ፡ μὴ μηνιάσῃς Sir. 10, 6; ይኄይስ፡ ትገሥጾ፡ እምትሑሶ፡ θυμοῦσθαι Sir. 20, 2; γογγύζειν Sir. 10, 25.

አሐሰ፡ vel **አሕየሰ፡** II, 1 *vituperationi obnoxium reddere, ad reprehendendum inducere:* ኢታሑስ፡ ርእሰከ፡ μὴ δῷς μῶμον Sir. 30, 31; ያሐይስ፡ ርእሶ፡ μωμήσεται ἑαυτόν Prov. 9, 7; Synod.; etiam locus difficilior Hez. 16, 61 (ወተኀሰሪ፡ እስመ፡ አሕየስኪዮን፡ ለአኃትኪ፡) huc referendus videtur.

ተሐይሰ፡ III, 1 *vituperari, increpari:* ከመ፡ ኢትትሐየስ፡ አንተ፡ በአበደ፡ ዚአሁ፡ Sir. 22, 13; ከመ፡ በገዝኒ፡ ኢትትሐየሱ፡ 1 Cor. 11, 34.

ተሓየሰ፡ III, 3 *sese invicem vituperare* vel *incusare, rixari* cum aliquo: c. c. Acc.: ኅድጉ፡ ለቢጽክሙ፡ ዘተሓየስክምዎ፡ εἴ τι ἔχετε κατά τινος Marc. 11, 25; Col. 3, 13; c. ምስለ፡, ut: እመቦ፡ ዘተሓየሰ፡ ምስለ፡ ቢጹ፡ ይኅድግ፡ ሎቱ፡ Lit. 168, 1; Kid. f. 8.

ሒስ፡ subst. 1) *vituperatio, reprehensio:* ሒስ፡ ንስቲት፡ μέμψις ὀλίγη Sap. 13, 6; እንተ፡ እንበለ፡ ሒስ፡ ἄμεμπτος Esth. 8, 13 apocr.; Ps. 118, 112; Kid. f. 6; ዘአልቦ፡ ነውር፡ ወሒስ፡ ἄμεμπτος Sap. 10, 15; Hen. 67, 1; ንጹሕ፡ አንተ፡ እምዝ፡ ሒስ፡ ዘነቡአት፡ Hen. 65, 11. 2) *increpatio, objurgatio, opprobrium,* ὄνειδος Job 19, 7; ὕβρις Sir. 10, 6.

ሐየቀ፡ rad. inus., sine dubio eadem, quae חוק (in חֵיק *sinus*) حاق med. *u* et *i circumdedit* (cfr. supra ሐቀወ፡). Hinc

ሐይቅ፡ subst., Pl. ሐይቃት፡ (Sib.) *litus* (maris, lacus), *ora, regio maritima* [proprie: circuitus, terra circumjacens, cfr. حاقة. In hoc etymo acquiescendum videtur, nec est quod, permutatis literis ቀ et ፈ, ሐይቅ፡ cum حَيْف חוף convenire statuamus] αἰγιαλός Matth. 13, 2. 48; Joh. 21, 4; Act. 21, 5 rom.; Sx. Teq. 4; ἡ παραλία ሐይቀ፡ ባሕር፡ Jos. 8, 30; Jud. 5, 17; παρὰ τὴν θάλασσαν ኀበ፡ ሐይቀ፡ ባሕር፡ Matth. 15, 29; Marc. 5, 21; 3 Reg. 2, 35. 9, 26 (ἐπὶ τοῦ χείλους); መንገለ፡ ሐይቀ፡ ጌንሳሬጥ፡ παρὰ τὴν λίμνην F. Luc. 5, 1. 2; ድንጋግ፡ ዘሐይቅ፡ *crepido (margo) litoris* Org. 2. — *Voc. Ae.:* ሐይቅ፡ ዘ፡ ጸር፡

ሐበ፡ I, 1 [id. q. שָׁאַב *hausit* aquam; سَابٌ *uter*] *haurire aquam* ex puteo, ἀντλεῖν Ex. 2, 16. 19. — *Voc. Ae.:* ሐበ፡ ዘ፡ ቀድሐ፡

ማሕየብ፡ subst., *haustrum, urna, situla* ἄντλημα Joh. 4, 11; κάδος ከመ፡ ነጠብጣበ፡ ማሕየብ፡ Jes. 40, 15; 4 Esr. 4, 64; Gad. Ad. f. 79; ማሕየበ፡ ዐዘቅት፡ F. N. 36; Pl. ማሕየባት፡, ut ምልኢዮን፡ ለዝሉን፡ ማሕየባት፡ Sx. Sen. 20.

ሐከ፡ I, 1 [vicina sunt: خَكَّ *manducavit* dactylos aliasve res; חֵךְ حَنَك حَنَكٌ *palatum;* حَنَكَةٌ *maxilla*] *mandere, manducare, masticare:* አይ፡ አስናን፡ ዘየሐይክ፡ ዘንተ፡ ኅብስተ፡ Lit. 173, 2; እንዘ፡ የሐይክ፡ Reg. Pach.; የሐይኩ፡ በአስናን፡ M. F.; ሶበ፡ ሐከ፡ ለላእፍ፡ M. M. f. 106.

ተሐይከ፡ (sed perfectum nondum legi) III, 1 *manducari, mandi:* ኅብስት፡ ዘኢይትሐየክ፡ Lit. 172, 2; ἀμάσητος Job 20, 18.

ሐይወ፡ I, 1 (Marc. 1, 42 rom. legitur ሐየወ፡, errore typographi) [חָיָה حَيِيَ حَيَّ; in lingua amh. quaedam derivata conservata sunt] Impf. የሐዩ፡ (የሐይው፡), Subj. ይሕየው፡; Impt. ሕየው፡, Inf. ሐዩው፡ et ሐይው፡, ሐይዎ፡ et ሐይዎት፡, 1) *vivere* Gen. 5, 3 seq.; ሐዩከ፡ Sir. 41, 4; ንሕነኒ፡ ሕይወተ፡ ነሐዩ፡ Sir. 48, 11; ሐይውኒ፡ ወመዊትኒ፡ Sir. 11, 14. 22, 11; Ps. 20, 4; ሐይው፡ ለነዋኅ፡ መዋዕል፡ Bar. 3, 14 (μακροβίωσις); Job 7, 16; 4 Esr. 6, 57. 7, 18. 8, 9; Hab. 2, 4; Joh. 5, 25 seq., aliis in locis innumeris; ለዓለም፡ ሕየው፡ (v. ሕያው፡) Dan. 3, 9. 6, 21, (vid. ንጉሥ፡); ሐይወት፡ ነፍስከ፡ ζῇ ἡ ψυχή σου! 1 Reg. 1, 26. a) *vitam transigere:* ሕየው፡ በፍሥሓ፡ Koh. 7, 14; ሠናይ፡ ሐይው፡ በትፍሥሕት፡ Sir. 41, 13; ዘረወ፡ ንዋየ፡ አቡሁ፡ እንዘ፡ የሐዩ፡ በምርዐት፡ Did. 10; ኢትኅድግዎሙ፡ (ለውሉድክሙ፡) ዕሩዐ፡ ይሕየዉ፡ Did. 22. b) *vitam sustentare* re, c. በ፡ በመጥበሕትከ፡ ሕየው፡ Gen. 27, 40; Deut. 8, 3; Kuf. 26. c) *vivum servari, superstitem esse* Jer. 45, 2; Hez. 3, 21. 18, 9. 2) *reviviscere,* i. e. a) de animo: *refici, recreari:* ሐይወት፡ መንፈሳ፡ Kuf. 31. 43; ሐይዎ፡ ልቡ፡ ወነፍሱ፡ Gen. 45, 26. b) de plantis: *germinare* 4 Esr. 8, 47. c) de mortuis: *in vitam revocari, resurgere* Hez. 37, 3; Jes. 26, 19 (ἐγερθήσονται); ይብሉ፡ ኢየሐይዉ፡ ምዉታን፡ λέγουσιν ἀνάστασιν μὴ εἶναι Marc. 12, 18. 23 rom.; Luc. 20, 35. 37; 1 Cor. 15, 12 seq.; etiam de peccato: ሐይወት፡ ኀጢአት፡ ἀνέζησε Rom. 7, 9. d) a morbo, vulneribus α) *revalescere, convalescere, sanari;* እመ፡ ደወየ፡ ኢይሴፎ፡ ሐይወ፡ Job 24, 23; ሐየውነ፡ ἰάθημεν Jes. 53, 5; Jer. 28, 9; Hbr. 12, 13; Matth. 8, 13; Joh. 5, 14; c. እምነ፡ morbi vel vulneris: Hez. 16, 6; Jes. 38, 9. 21; 4 Reg. 1, 2; Apoc. 13, 12. β) *consanescere, sanari:* ቍስለ፡ ሞቱ፡ ሐይወ፡ Apoc. 13, 3; ቅጥቃጤ፡ ዘኢየሐዩ፡ συντριβὴ ἀνίατος Prov. 6, 15; Lev. 13, 37; Marc. 1, 42. c) de rebus fractis: *reparari, restitui* Jer. 19, 11. 3) *sanum et salvum esse* a) de valetudine: *bene valere* 3 Joh. 2; Luc. 7, 10. b) de salute aeterna: *salvum fieri, salvari* (σωθῆναι) Luc. 18, 26 rom.; Act. 15, 1; Rom. 11, 26; Sir. 3, 1.

አሕየወ፡ II, 1 1) *vivificare, vivere jubere* Koh. 7, 12; 4 Esr. 8, 16; አውረሶሙ፡ ሕገ፡ ዘያሐይዎሙ፡ νόμον ζωῆς Sir. 17, 11; ζωοποιεῖν Rom. 8, 11. 2) *vivum servare:* አሕየውኪ፡ ነፍሰኪ፡ Judith 10, 15; አትረፈነ፡ ወአሕየወነ፡ 2 Esr. 9, 8. a) *alimento sustentare* (ne pereat) Gen. 47, 25; እመቦ፡ ከመ፡ ንርከብ፡ ማዕረ፡ ወናሐዩ፡ አፍራሲነ፡ 3 Reg. 18, 5. b) *vitam concedere* alicui, *parcere vitae* alcjs Judith 11, 9; 1 Reg. 15, 9 seq.; 27, 9; Gen. 12, 12; Ex. 1, 17; Num. 31, 15; Jos. 9, 19. c) reum *absolvere* in judicio, *liberum dimittere* ἀπολύειν Dan. ap. 1, 53; Matth. 27, 15; Marc. 15, 6. 3) *revivificare, vitae restituere, in vitam revocare* a) languidum *refocillare, recreare:* Ps. 70, 22. 118, 37. 40. b) mortuos Deut. 32, 39; 1 Sam. 2, 6. c) aegrotos: *valetudini reddere, sanare* Ps. 106, 20; Job 42, 10;

Hos. 6, 2; Matth. 8, 7 rom.; ያሐይዎሙ፡ ሕይወተ፡ Jes. 19, 22. d) res fractas, scissas *reparare, reficere*: ያሐይዉ፡ አረፋተ፡ 1 Esr. 2, 17; አሕየወ፡ ምሥዋዐ፡ ዘመዝበረ፡ 3 Reg. 18, 32. 4) sensu theologico: *salvum reddere, salvare* Rom. 1, 16; Joh. 12, 47 rom.; 2 Tim. 4, 18.

አስተሐየወ፡ IV, 3 *reficere, reparare*: እለ፡ ያስተሓይዉ፡ መሥገርተ፡ ብቱከ፡ (v. ያስተሣንዩ፡) Jes. 19, 9.

ሕያው፡ adj., f. ሕያውት፡, Pl. ሕያዋን፡ f. ሕያዋት፡ 1) *vivus, vivens* Koh. 4, 2. 9, 4; Sir. 17, 27; ምድረ፡ ሕያዋን፡ Jer. 11, 19; ንኅጦ፡ ሕያዎ፡ Prov. 1, 12; ሕያውኑ፡ ዓዲሁ፡ አቡነ፡ Gen. 45, 3. 26; Thren. 4, 17; Ruth 1, 19; አምጣነ፡ ሕያው፡ ውእቱ፡ Sir. 23, 15; እንዘ፡ ሕያው፡ ውእቱ፡ 25, 7. 30, 5. 37, 27; Tob. 5, 3; ኵሉ፡ ሕያዋን፡ Dan. 4, 14; ንሕነ፡ ሕያዋን፡ Ps. 113, 27. 54, 16; ሕያዋነ፡ ሕይወት፡ ዘለዓለም፡ Hen. 15, 4. 6; ኮነ፡ ሕያወ፡ 4 Esr. 1, 5; ነፍስ፡ እንተ፡ ሕያውት፡ ውስተ፡ ማይ፡ Lev. 11, 10; ደዋርህ፡ ሕያዋተ፡ Lev. 14, 4; ኵሉ፡ ሕያው፡ Job 12, 10; ኵሉ፡ ዘሕያው፡ Sir. 16, 30; Job 38 14; እጓለ፡ እመሕያው፡ vid. sub እጓል፡. Crebro de Deo: ዘሕያው፡ ለዓለም፡ ὁ ζῶν εἰς τὸν αἰῶνα Sir. 18, 1; Hen. 5, 1; Matth. 16, 16. Formula jurandi est: ሕያው፡ እግዚ" ፡ ከመ፡ Ruth 3, 13; Jer. 4, 2. 16, 14; ሕያው፡ አነ፡ ከመ፡ Jes. 49, 18; Hez. 5, 11; ሕያው፡ ነፍስከ፡ ከመ፡ Judith 12, 4; 1 Reg. 25, 26; et formula salutandi regis ሕያው፡ እግዚእየ፡ ንጉሥ፡ ለዓለም፡ 3 Reg. 1, 31; Dan. 2, 4 (v. ሕየው፡); 3, 9. 5, 10. 6, 6. De rebus inanimatis: እሳት፡ ሕያው፡ (cfr. Latinorum: *ignis vivit*) Hen. 71, 5. 6. Nonnumquam ሕያው፡ reddi potest *superstes*, ut 1 Thess. 4, 15. 2) *sanus, validus, salvus, incolumis, integer*: a) de hominibus: ὑγιαίνων Luc. 15, 27; ሕያውኑ፡ ὑγιαίνει; Tob. 7, 4; ሕያው፡ ውእቱ፡ Tob. 10, 6. b) de verbo: λόγος ὑγιής ሕያው፡ ነገር፡ Tit. 2, 8 rom. c) de vasis, vestibus aliisque hujus generis rebus: ሕያዉ፡ ለልብስ፡ *pars vestis sana* Matth. 9, 16; ልብስ፡ ሕያው፡ ወዳኅን፡ Herm. p. 104; de ollis: *invenit eas* ድኅኖን፡ ወሕያዎን፡ *incolumes*, Gad. Lal. d) de cute Lev. 13, 10 cfr. 13, 14. — (Fem. ሕያዊት፡ pro ሕያውት፡ legitur Sx. Jac. 6).

ሕይወት፡ (nonnunquam, ut in Liturgiarum ed. rom., ሒወት፡), m. et fem. 1) *vita*: ይኄይስ፡ መዊት፡ እመሪር፡ ሕይወት፡ Sir. 30, 17; Hen. 5, 9; Ps. 7, 5; ዓመተ፡ ሕይወት፡ ἔτη ζωῆς Prov. 3, 16; በኵሉ፡ መዋዕለ፡ ሕይወትከ፡ Deut. 4, 9. 6, 2; vitae spatium Gen. 23, 1; ነፍሰ፡ ሕይወት፡ ψυχὴ ζῶσα Gen. 9, 12. 15; መንፈሰ፡ ሕይወት፡ πνεῦμα ζωῆς Hez. 35, 5; በሕይወትከ፡ *quamdiu vivis* Sir. 17, 28. 40, 28. 3, 12; Kuf. 24. 25; Ps. 145, 1; ሕይወት፡ እንተ፡ አልብቲ፡ ሞት፡ *immortalitas* 4 Esr. 5, 13; ሕይወት፡ ዘለዓለም፡ ζωὴ αἰώνιος 1 Joh. 5, 11; ἀφθαρσία Rom. 2, 6; ዕፀ፡ ሕይወት፡ Gen. 2, 9; Prov. 3, 18; Apoc. 22, 2; ማየ፡ ሕይወት፡ Apoc. 22, 1; Hen. 17, 4; Joh. 4, 11; መጽሐፈ፡ ሕይወት፡ Apoc. 3, 5. 13, 8; Mavâs. Nr. 22; ሕገ፡ ሕይወት፡ Sir. 45, 5; ኅብስተ፡ ሕይወት፡ Joh. 6, 35; ዝቃል፡ መንፈስ፡ ውእቱ፡ ወሕይወት፡ ውእቱ፡ 6, 63. Formula jurandi: ሕይወተ፡ ፈርዖን፡ ከመ፡ Gen. 42, 15. 16. ማየ፡ ሕይወት፡ Kuf. 24 ex Hebraismo est *aqua fluens*). 2) *victus, vitae ratio* Gen. 27, 39; Prov. 27, 25; ሕቱ፡ ሕይወቶ፡ ወዘከመ፡ እፎ፡ ውእቱ፡ ግዕዙ፡ ወልማዱ፡ Did. 10. 14; ሐይወ፡ ምስሌሁ፡ (ለኢየሱስ፡) ሕይወተ፡ ጽብብተ፡ ወወሀበ፡ ነፍሶ፡ ህየንተ፡ ፈቃዱ፡ Phlx. 3; *quae ad vivendum sunt necessaria*, ut: *vidua Evangelii, quae* አብአት፡ ፪ ጸሪ.ዶቀ፡, አብአት፡ ኵሎ፡ ሕይወታ፡ F. N. 16. 3) *sanatio, medela; sanitas, valetudo bona* 4 Esr. 7, 28; ἴασις Sir. 38, 2; ἴαμα Jes. 26, 19; θεραπεία ለሕይወተ፡ አሕዛብ፡ Apoc. 22, 2; ὑγίεια Sap. 7, 10; ትምህርተ፡ ሕይወት፡ διδασκαλία ὑγιαίνουσα 1 Tim. 1, 10. 4) *salus, salvatio* (tam terrestris quam aeterna et spiritualis): ለሕይወትኪ፡ መጻእኪ፡ ἥκεις εἰς σωτηρίαν Judith 11, 3; 1 Reg. 11, 13. 14, 45; Jud. 15, 18; Luc. 19, 9; ዐዘቅተ፡ ሕይወት፡ πηγαὶ τοῦ σωτηρίου Jes. 12, 3. 56, 1; σωτηρία Rom. 11, 11; Hebr. 2, 3. 5) *resurrectio*: ዛቲ፡ ይእቲ፡ ቀዳሚት፡ ሕይወት፡ Apoc. 20, 5 (20, 6 ትንሣኤ፡); ሕይወተ፡ ምውታን፡ (Platt "ት፡ እምውታን፡) Act. 17, 32.

ማሕይው፡ part., vel crebrius ማሕየዊ፡ adj. et subst., *vivificans, salvans, salvator, salutifer*: አነ፡ ውእቱ፡ ማሕየዊ፡ ወመንሥኢሆሙ፡ ለምውታን፡ Joh. 11, 25 rom.; σωτήρ ማሕየዊሆሙ፡ ለቅቡጻን፡ Judith 9, 11; Jes. 44, 6. 45, 15. 21; ማሕይዊ፡ ለኵሉ፡ ሰብእ፡ 1 Tim. 4, 10 ant.; est epitheton Spiritus S., ut: መንፈስ፡ ቅዱስ፡ ማሕየዊ፡ Cyr.; Clem., Genz.; passionis Christi: ሕማማቲሁ፡ መድኅኒት፡ ወማሕየዊት፡ Lit. 160, 2; crucis መስቀል፡ ማሕየዊ፡ ut Sx. Masc. 13.

ሕያውና፡ subst. *conditio vivi, sani, salvi*: እንዘ፡ ሀሎከ፡ አንተ፡ በሕያውናከ፡ ዝየ፡ Chr. L. Atk. 28.

ሐየጸ፡ rad. inus., levi sonorum et significationis discrimine a ሐወጸ፡ secreta.

አስተሓየጸ፡ IV, 3 (at plerumque አስተሐየጸ፡ exscriptum) speculationem agere i. e. 1) *speculari, explorare* (σκοπεύειν) ዘያስተሓይጽ፡ Hos. 5, 1; እምርሑቅ፡ ያስተሓይጽ፡ አዕይንቲሁ፡ Job 39, 29. 16, 12; ውስተ፡ ኵሉ፡ መንከራተሪሁ፡ ያስተሓይጽ፡ እግዚ" Prov. 5, 21; አስተሓይጹ፡ ለእመቦ፡ Hebr. 12, 15; c. Acc.: ያስተሓይጻ፡ እኩያነ፡ Prov. 15, 3; መጻእከሙ፡ ታስተሓይጹ፡ አሰረ፡ ምድር፡ Kuf. 42. 44; አስተሓይጽ፡ ፍኖተከ፡ Nah. 2, 2; Gal. 2, 4; c. ኀበ፡ (ἀποβλέπειν εἰς) Ps. 9, 31. 2) *accurate observare, animum intendere* in rem: ያስተሓይጹ፡ በሐያጼ፡ ወርኅ፡ Kuf. 6; crebro in Chr., ut አስተሓይጽ፡ በልብከ፡ ወአእምር፡ መኑ፡ አንተ፡ Tag. 11. 3) in specie (sensu malo) *aucupari, insidiari* (observare doli faciendi causa), c. c. Acc., περιέχειν Ps. 16, 10; φυλάσσειν 55, 6; παρατηρεῖν Dan. 6, 11; Ps. 36, 12; ἐνεδρεύειν Job 38, 40; ያስተሓይጽ፡ በእኩይ፡ Kuf. 28; c. ለ፡ ut ያስተሓይጽ፡ ለድንግል፡ *virgini insidiatur* Clem. f. 163.

ሐያጼ፡ subst., *speculatio, observatio* Kuf. p. 28 (v. ሕዋጼ፡); M. M. f. 287.

መስተሓይጽ፡ part. *explorator, speculator, insidiator*: ዲያቆን፡ ይኩን፡ መስተሓይጸ፡ ከመ፡ ይርአይ፡ Kid. f. 17; f. 4.

ሐደሰ፡ I, 2 [i. q. חָדַשׁ, ܚܕܬ, amh. አደሰ፡; arab. حدث *novus, recens fuit*; III. IV. *polivit* ensem] 1) *renovare, redintegrare, reficere, instaurare*, ኵሎ፡ ትሔድስ፡ πάντα καινίζει Sap. 7, 27; animam: ይሔድሳ፡ ለነፍሱ፡ ἀνανεώσει Job 33, 24; Ps. 50, 11; vires: ይሔድሱ፡ ኀይሎሙ፡ Jes. 40, 31; vitam: ሐድስ፡ መዋዕሊነ፡ ἀνακαίνισον Thren. 5, 21; poenitentiam: የሐድስዎ፡ ለንስሓሆሙ፡ Hebr. 6, 6; juventutem Ps. 102, 5; regnum 1 Reg. 11, 14; festum Kuf. 14; foedus Kuf. 22 lumina coeli Kuf. 19; oppida diruta ይሔድሱ፡ አህጉረ፡ ዘመዝበረ፡ Jes. 61, 4. In specie a) librum renovare i. e. *rescribere, transscribere* Kuf. 45. b) ἐγκαινίζειν *initiare*: ወሐደሰ፡ ቤተ፡ እግዚ" 2 Par. 7, 5. 9. 2) *innovare, novare, nova pro-*

ducere: ሐድሱ፡ለክሙ፡ሐዳሳተ፡ νεώσατε ἑαυτοῖς νεώματα Jer. 4, 3; ብዙኀ፡ ይሔድሱ፡ 4 Esr. 12, 29; ይሔድስ፡እግዚ አ፡ሐዲሳተ፡ Hen. 106, 13.

ተሐደሰ፡ III, 2 pass. et refl. *novum fieri, renovari, innovari, redintegrari:* ተሐደሰኒ፡ቍስልየ፡ ἀνεκαινίσθη Ps. 38, 3; ተሐደሳ፡ (Imprt.) መንግሌየ፡ ደሰያት፡ Jes. 41, 1. 45, 16; foedus Hebr. 9, 18 rom.; ተሐደሱ፡ኵሎሙ፡ Apoc. 21, 5; 2 Cor. 5, 17; ተሐደሰት፡ ሕገ፡ መንግሥት፡ Kebr. Nag. 87; ይትሔደሱ፡ ሰያማት፡ Kuf. 1; ደይኖሙ፡ ይትሔደስ፡ Kuf. 36; ተሐደሰት፡ወሐይወት፡መንፈሱ፡ Kuf. 43; de vita spirituali 2 Cor. 4, 16. *Initiari* (aedes) 2 Par. 7, 9 (var.).

አስተሐደሰ፡ IV, 2 *renovare:* ወአስተሐደሰ፡ቤተ፡ ምሥዋዕ፡ 2 Par. 15, 8.

ሐዲስ፡ adj., f. ሐዳስ፡, Pl. m. ሐዲሳን፡, f. ሐዲሳት፡ et ሐዳሳት፡, c. ሐደስት፡ 1) *novus, recens:* folia Hen. 3; ficus Rel. Bar.; vinum Matth. 9, 17; ተክለ፡ዘይት፡ ሐዲስ፡ Ps. 127, 4; frumentum (hornum opp. ከራሚ፡) Lev. 26, 10; ገብረት፡ዳፍንት፡ሐዳስ፡እምሥርናይ፡ሐዲስ፡ Kuf. 22; plaustrum 1 Reg. 6, 7; vestis 3 Reg. 11, 29. 30; funis Jud. 15, 13; uter Matth. 9, 17; domus Deut. 20, 5; በድን፡ሐዲስ፡ (nondum putridum) Enc.; ጦማረ፡ ክርታስ፡ ሐዲስ፡ Jes. 8, 1; እገብር፡ኵሎ፡ሐዲሰ፡ Apoc. 21, 5; ይከውን፡ሰማይ፡ሐዲሰ፡ ወምድርኒ፡ሐዲሰ፡ Jes. 65, 17. 66, 22; Apoc. 21, 1; 2 Petr. 3, 13; ዐርክ፡ሐዲስ፡ወይን፡ሐዲስ፡ Sir. 9, 10; ክልአ፡ ሐዲስ፡ ንጉሥ፡ Kuf. 46; ስብሐት፡ ሐዲስ፡ Ps. 32, 3. 39, 4; ስም፡ሐዲስ፡ Jes. 62, 2; ሥርዐት፡ሐዲስ፡ Jer. 38, 31; Matth. 26, 27; ሥርዐት፡ሐዳስ፡ Hebr. 9, 15; ልብ፡ሐዲስ፡ወመንፈስ፡ሐዲስ፡ Hez. 36, 26; ውስተ፡ ሐዲስ፡ ሕይወት፡ Rom. 6, 4 rom.; ሐዳሳት፡ (leg. ሐደስት፡) እሙንቱ፡በሃይማኖት፡ Herm. p. 12. In specie notanda sunt: a) ሕግ፡ሐዲስ፡ vel ሐዳስ፡ (vel ሥርዐት፡ ሐዲስ፡) *testamentum novum* F. M. 4, 2; ሰብአ፡ሐዲስ፡ሕግ፡ (*Christiani*) Chr. Ta. 19. b) biblia Novi Testamenti ሐዲስ፡ቀኖና፡ Clem. f. 86; መጻሕፍት፡እግዚ" ፡ዘሐዲስ፡ ib.; vel ሐዲስ፡ወብሉይ፡ *N. et V. T.* Org.; vel ሐዲሳት፡ (sc. መጻሕፍት፡) ወብሉያት፡ id. c) ሐዲሳን፡እለ፡ተጠምቁ፡ νεόφυτοι *novi, modogeniti* Did. 42; item ሐዲስ፡ ሕዝብ፡, ሐዲሳን፡ሕዝብ፡ Syn.; sed etiam *competentes* (baptismum) hoc eodem nomine appellare licet: በእንተ፡ሐዲስ፡ሕዝብ፡እለ፡ ይፈቅዱ፡ ይጠመቁ፡ Syn. (vid. ንኡስ፡). d) *junior, alter,* ut: እንጦንዮስ፡ ሐዲስ፡ Sx. Jac. 25; ማርቆስ፡ ሐዲስ፡ Sx. Mij. 22; Genb. 12. e) ሐደስት፡ *primitiae:* በአውራኀ፡ ሐደስት፡ Ex. 23, 15. 2) *novus* i. e. *inauditus* ሐዲስ፡ ዘነገርኩ፡ ኪነ፡ Jes. 42, 9. 43, 19. 48, 6; ሐዲሳት፡ *res novae* Hen. 106, 13; ሐዳሳት፡ለለ፡ጽባሑ፡ Thren. 3, 23; አዕምኦ፡ ዘሐዲስ፡ Act. 17, 21.

ሕዳሴ፡ subst. *renovatio* 3 Reg. 8, 53 var.

ሐዳሲ፡ n. ag. *renovans, redintegrator:* ቤት፡ ዘድልው፡ለከ፡ለዝላፈ፡በሐዳሲሁ፡ (v. በሕዳሴሁ፡) 3 Reg. 8, 53; *Noah* ኮነ፡ ሐዳሲሃ፡ለጽድቅ፡ Gad. Kar.

ተሐዳሲ፡ n. ag. III, 2 *is qui renovatur, repetitur:* ሀብታት፡ተሐዳሲት፡ *charismata, quae repetuntur* Phlx. 120.

ሐደደ፡ i. q. חָדַד حَدَّ *acutus fuit.* Hinc

ሐዲድ፡ subst. *ferrum* (حَدِيدٌ *acutus; ferrum*). Meton. *vinculum ferreum: solve* እምከሣድየ፡ ሐዲደ፡ Enc. Maj. 21.

ሐደፈ፡ *gubernare* vid. sub ኀደፈ፡

ሐዳፍ፡ subst. [vicina videntur כָּתֵף كَتِفٌ መትከፍት፡; praeterea عِطْفٌ *latus, collum, axilla,* عَاطِفٌ *collum flectens*] *cervix* (cum collo): አጽንዑ፡ ሐዳፎሙ፡ ἐσκλήρυναν τὸν τράχηλον (schol. marg. ክሣዶሙ፡) Jer. 19, 15. Plur. አሕዳፍ፡ (tamquam a Sing. ሕድፍ፡ vel ሐድፍ፡): αὐχένες Ps. 128, 4.

ሐጐለ፡ *perire, perdere* vid. sub ሀጐለ፡

ሐገለ፡ rad. inus.; حَجَلَ *subsultim incessit,* more corvi, cornicis vel hominis compedibus vincti; vicina: حَجَرَ *cohibuit, impedivit,* חָגַר *cinxit,* حَجِلَ *claudicavit.* Hinc

ሐግል፡ subst. (arab. حَجْلٌ *compes,* sc. pedis ornamentum, حِجْلٌ *compes*) *vinculum* (*numella*): ግበር፡ለከ፡ጋጋ፡ወሐግለ፡ወደዮ፡ውስተ፡ክሣድከ፡ δεσμοὺς καὶ κλοιούς Jer. 34, 1.

ሕጉር፡ vel ሕጉር፡, proprie part. *compactus, solidus* [a rad. inus. ሐገረ፡, quae primitus *cingere, ligare,* deinde *firmare, solidare* significasse videtur, cfr. حَجَرٌ *lapis*] usurpatur, cum ዘቢብ፡ conjunctum, de *uva passa* vel *siccata* ዘቢብ፡ ሕጉር፡ (C: ዘቢብ፡ ሕጉር፡) Num. 6, 4. Formam ሐጉር፡ (ዘቢብ፡ ሐጉር፡) exhibet cod. G, eandemque formam Ludolfus e suo *Synodi* exemplari allegavit. — *Voc. Ae.:* ሐጉር፡ዘ፡ዘቢብ።

ሐጉር፡ vid. ሕጉር፡

ሐገዘ፡ rad. inus.; arab. حَجَزَ *ligavit* camelum in extremitate ungulae; *occlusit, cohibuit* VII. *cohibitus fuit,* VIII. *in medio suo ligavit cingulum,* حِجَازٌ *funis* (quo pedes cameli vinciuntur; quo medium cingitur); vid. supra ሐንገዘ፡ Hinc

ተሐገዘ፡ III, 1 (si non 2) *infrenari* vel refl. sibi navigium *destinare* ancoris; ወእምዝ፡ተሐገዝነ፡ወአጽናዕናሃ፡በአሕባል፡ Act. 27, 17 Platt (in comm. 16 exhibet: ከመ፡ ናርግዝ፡ ሐመረነ፡)

ሐገየ፡ I, 1 (denom. a ሐጋይ፡) *aestatem transigere, aestivare* (opp. ከረመ፡ vel አክረመ፡), Chr. L. Atk. f. 21.

ሐጋይ፡ subst., plerumque m., *ver et aestas* [Dubium est, utrum a verbo ሐገየ፡ (coll. حَجَّ *festum celebravit*) an terminatione adjectivorum *âyi* vel *âi* a nomine ሐግ፡ (חַג) a verbo חָגַג derivatum sit. Illud quoque in medio relinquimus, utrum ejus notio prima *tempus festi* vel *festorum solemnium* an *tempus anni revertentis* (coll. حِجَّةٌ *annus*) fuerit. Sed Geez populum hac voce pariter atque caeteris mensium et anni partium nominibus, prius quam suas in Abyssinia sedes occupavisset, usum esse satis constat.]. Primitus መጸው፡ *ver* et ጸዳይ፡ *aestas* communi nomine ሐጋይ፡ comprehenduntur, nec nisi ubi (per libros in Geez linguam translatos) tria vel quatuor anni tempora distinguuntur, nomen generis in nomen speciei abiit. a) Respondet Θέρος *aestas* በሐጋይ፡ Prov. 6, 8. 26, 1; ወሐጋይ፡ውእቱ፡ Jud. 3, 20;

2 Reg. 23, 11; ቤተ፡ሐጋይ፡ ὁ οἶκος ὁ θερινός Am. 3, 15; Herm. p. 52 (opp. ክረምት፡). b) Ubi duo anni tempora distinguuntur ሐጋይ፡ semestre aestivum, ክረምት፡ hibernum significat: ሐጋይ፡ወክረምት፡ (θέρος καὶ ἔαρ, קַיִץ וָחֹרֶף) Gen. 8, 22; Kuf. 6; Hen. 4. 2, 3. Aliis in locis θέρος καὶ ἔαρ (קַיִץ וָחֹרֶף) ክረምት፡ወሐጋይ፡ redditur Zach. 14, 8; Ps. 73, 18; Kuf. 29. Ex his locis tempus ሐጋይ፡ tempori ክረምት፡ oppositum esse apparet. c) Inveniuntur loci, ubi ሐጋይ፡ a ማእረር፡ (*messe*) distinctum vel *tempus vernum et aestatis initium* vel *autumnum* significet: ኢክረምት፡ወኢሐጋይ፡ወኢማእረር፡ 4 Esr. 6, 8; ወፈለጠ፡እምውስቴቶሙ፡ክረምተ፡ወማእረረ፡ወሐጋየ፡በበኍልቆሙ፡ወበበ፡ጊዜሆሙ፡ Sir. 36, 9. d) Quatuor tempora distinguuntur: ክረምት፡መጸው፡ማእረር፡ሐጋይ፡ Kuf. p. 6; ጸዳይ፡መፀው፡ሐጋይ፡ክረምት፡ Abush. 1; ጸዳይ፡ሐጋይ፡መጸው፡ክረምት፡ ib. 39; unde መፀው፡ሐጋይ፡ጸዳይ፡ ab Aethiopibus (ut qui in sua terra quatuor tempora distinguere non consueverint) promiscue usurpari elucet. At Abush. 4, ubi accuratius de hac re disputatur, ait: ሀለዉ፡፬ዘመናት፤ቀዳሚሆሙ፡ዘመነ፡መጸው፡ወውእቱ፡እልሐምል፡ወልተውር፡ወልገውዘ፤ወዘመነ፡ሐጋይ፡እልሰርጣን፡ውልአሰድ፡ውሰንበላህ፤ወዘመነ፡ጸዳይ፡እልሚዛን፡ወእቅረብ፡ወቀውስ፤ወዘመነ፡ክረምት፡እልገድይ፡ወደልው፡ወልሑት፡, unde ሐጋይ፡ *aestatem* esse apparet. e) Denique notandum est, Job 38, 32 Μαζουρώθ ክረምት፡, Ἕσπερος ሐጋይ፡ vertisse Aethiopem. — Videre licet, quae J. Ludolfus in Hist. Aeth. I. 5, 26—33 et Isenbergius in lex. amh. p. 93 sub voce በጋ፡ de temporibus anni, quae in Aethiopia distinguuntur, eorumque initiis annotaverunt. — *Voc. Ae.*: ሐጋይ፡ዘ፡መዋዕለ፡በጋ፡

ሐጋያዊ፡ adj. rel. *ad ver et aestatem pertinens*, Abush. 37.

ሐገገ፡ I, 1 [denom. a ሕግ፡ *lex*; radix חָקַק حَقَّ (unde חֹק *pensum, terminus, tempus statutum, lex*; حَقّ *jus, lex divina, officium, veritas*) apud Aethiopes in duas partes fissa est, quarum alteri (ሕቅ፡) notio *modi justi*, alteri (ሕግ፡) notio *legis* convenit] *legem dare, constituere, condere*: ሕግ፡ዘሐገገ፡ለክሙ፡እግዚ፡ διαθήκη ἣν ἔθετο Κύριος πρὸς ὑμᾶς Ex. 24, 8; ሕግ፡ወትእዛዝ፡ዘጸሐፍኩ፡ትሕግግ፡ሎሙ፡ 24, 12; የሐግጉ፡ሕገ፡ዐመፃ፡ Jes. 10, 1 vrs. alt.; Rom. 2, 14; ሙሴ፡ሐገገ፡ሎሙ፡ሕገ፡ Haim. Ab. 2; Clem. f. 188.

ተሐገገ፡ III, 1 pass. *legem dari, lege constitui*: ዝንቱ፡ሕግ፡ዘተሐገገ፡በዛቲ፡መጽሐፍ፡ F. M. 5, 4; ዕድሜ፡ዘተሐገገ፡ F. N. 41.

ሕግ፡ subst., m. et fem., Plur. ሕገግ፡, Pl. Plur. ሕገጋት፡ 1) *statutum, lex* a) νόμος i. e. *summa legum divinarum* creberrime, ut Jes. 2, 3. 5, 24. 8, 20. 24, 5. 30, 9; Jer. 2, 8. 8, 8. 9, 13; Thren. 2, 9; Job 34, 27; Sir. 2, 16. 9, 15. 17, 11. 19, 17. 35, 15, al.; ነሥአ፡ሕገ፡ 4 Esr. 9, 31; ዐቀቡ፡ሕጎ፡ዘተውህበ፡ሎሙ፡ 6, 67. 9, 31; Sir. 15, 1; τὰ δικαιώματά μου ሕግየ፡ Hez. 5, 6. 20, 13 seq. Alterum legis mosaicae nomen est ኦሪት፡ vel ሕገ፡ኦሪት፡ q. v. b) Sed etiam singula divinae legis statuta ሕግ፡ (aliâs ሥርዐት፡) appellantur, ut πρόσταγμα καὶ δικαίωμα 1 Reg. 30, 25; Kuf. 50 (ዝሕግ፡); Pl. ሕገግ፡ vel ሕገገ፡ኦሪት፡, ut Rom. 2, 25; በግቢረ፡ሕገገ፡ኦሪት፡ ἐξ ἔργων Rom. 3, 21. 28. 4, 13. 14. 15. 5, 13; Gal. 2, 16; ሕገጊሁ፡ Kuf. 50; Num. 9, 23; Prov. 3, 1. 6, 20; ሕገጋቲሆን፡ *summa praeceptorum divinorum* Cyr. f. 1; ሕገጋት፡ Jsp. p. 290; ፪ሕገጋት፡ (sc. V. et N. Testamenti) F. M. 2, 6. c) Cujusvis reipublicae et societatis leges et instituta ሕግ፡ appellantur, ut Esth. 1, 15; ሰብአ፡ሕግ፡ *legum* (*Aethiopiae*) *periti* Chron. Ax.; ዘያአምር፡ሕገጋተ፡ምኔት፡ *qui leges* (*regulas*) *coenobii novit* F. N. 10; ሕገ፡ምንኵስና፡ ib. d) Inde በሕግ፡ *ex lege, legitime*, ut: ብእሲትከ፡እንተ፡በሕግ፡አውሰብከ፡ Mal. 2, 14; ቤትኩ፡ምስሌኪ፡በሕግ፡ Hez. 16, 8; ዘሕግ፡ vel ዘበሕግ፡ *legitimus*, ut: ሰብሳብ፡ዘበሕግ፡ Did. 33; ሰብሳብ፡ዘሕግ፡ Kedr f. 78; Syn.; ዘበሕጉ፡ ἀκολούθως 1 Esr. 7, 6, vel በከመ፡ሕጎሙ፡ 1 Esr. 7, 9; ዘበሕጉ፡ νομίμως 2 Tim. 2, 5; በከመ፡ሕግ፡ወሥርዐት፡ κατὰ τὸ κρίμα 2 Par. 4, 20; በከመ፡ሕጉ፡ ὡς καθήκει Lev. 5, 10; ዘእንበለ፡ሕጉ፡ παρανόμως Act. 23, 3; አውስቦ፡ዘእንበለ፡ሕግ፡ ἀθέμιτοι μίξεις *concubitus illegitimi* Chr. Ta. 2. e) Denique etiam de *lege naturae* usurpatur: ሕገ፡ጠባይዕ፡ ὁ τῆς φύσεως νόμος Chr. ho. 27 (cfr. Rom. 2, 15); euphem.: ይፌጽም፡ሕገ፡ሥጋ፡ *necessitati paret* Sx. Nah. 14. f) *id quod ex lege alicui debetur* 1 Reg. 2, 13. 2) *foedus, testamentum* (divinum); διαθήκη (cum voce ሥርዐት፡ tum) voce ሕግ፡ creberrime redditur, ut: ከመ፡ይኩንከ፡ሕገ፡ዘለዓለም፡ Gen. 17, 7; Sir. 45, 15; መጽሐፈ፡ሕግ፡ βιβλίον διαθήκης Ex. 24, 7; Sir. 24, 23; አቀመ፡ሎቱ፡ሕገ፡ዘለዓለም፡ Sir. 45, 7. 14, 17; Jer. 11, 10; Mal. 2, 10; አባእከሁ፡ውስተ፡ሕገ፡እግዚ፡ለገብርከ፡ምስሌከ፡ 1 Reg. 20, 8. Inde ሕግ፡ብሊት፡ *Vetus Testamentum* F. M. 20, 1 (vid. ሐዲስ፡); ሕግ፡ሐዲስ፡ Hebr. 8, 8 seq. — Μαρτύριον Sir. 36, 20. 3) *regula, norma, ratio, mos, consuetudo*: κανών Gal. 6, 16; ማእረረ፡ዘበሕጉ፡ዐቀበ፡ለነ፡ Jer. 5, 24; ኢትትቃተሎሙ፡በሕገ፡ቀትል፡ Judith 7, 11; ጠፍአ፡ኵሉ፡ሕገ፡ሥጋ፡እምኔሁ፡ ei *corporis vita a naturae norma prorsus abstracta est* Gad. T. H.; እንበይነ፡ሕግ፡ ob morem i. e. *quia moris est* Sir. 38, 17; በሕገ፡ፈላሲ፡ ὡς παροίκους 1 Petr. 2, 11 rom.; በሕገ፡እጓለ፡እመሕያው፡ — በሕገ፡እግዚ፡ κατ᾽ ἀνθρώπους — κατὰ θεόν 1 Petr. 4, 6; ኢኮነ፡ከማሁ፡ሕጉ፡ οὐχ οὕτως ἔσται Gen. 34, 7; ዘኒ፡እነብብ፡ሕገ፡ሰብእ፡ κατὰ ἄνθρωπον λέγω Rom. 3, 5 Platt; ሕገ፡ሰብእ፡እብለክሙ፡ ἀνθρώπινον λέγω Rom. 6, 19; Simon Magus ያገህድ፡ሕገ፡ዘስሙ፡ሲሞናዊ፡ *simoniam evulgabit* Clem. f. 67; ሕጋ፡ለቤተ፡ብለኔ፡ *mores balneorum* Sx. Ter 22 Enc. 4) *instituta, ritus, sacra* populorum; deinde *religio* ipsa, quatenus legibus et institutis nititur: τὰ νόμιμα ሕጎሙ፡ Lev. 18, 3; ሕገ፡አሕዛብ፡ Jer. 10, 3; ኵሉ፡ሕገጊሃ፡ πάσας τὰς πανηγύρεις αὐτῆς (*conciones populi ad festos peragendos*) Hos. 2, 13; ሕገ፡ናእት፡ ἑορτὴ τῶν ἀζύμων *solemnitas azymorum* Ex. 34, 18; በመዋዕሊሁ፡ያስተርኢ፡ካልእ፡ሕግ፡ (sc. Islâm) Clem. f. 75; item in Syn. saepius ሕገ፡ክርስቲያን፡ *religio Christiana* memoratur.

ሐጋጊ፡ n. ag. *legislator, institutor*: እስመ፡ሐጋጌ፡ብሊትኒ፡ወሐዲስ፡፩ውእቱ፡ Chr. ho. 32; *Christus* ሐጋጌ፡ሕግ፡ Haim. Ab. 2; ሐጋጌ፡አጽዋም፡እምስቱ፡ Sx. Teq. 12 Enc.

ሕጋዊ፡ adj. rel. *ad legem pertinens, legitimus*: ሰብሳብ፡ሕጋዊ፡ *matrimonium legitimum* F. M. 8, 1; ብእሲት፡ሕጋዊት፡ *uxor legitima*, ib. (aliâs ዘበሕግ፡); F. N. 24, 1.

ሐገጸ፡ vid. sub ሐርገጸ፡

ሐገፈ፡ rad. inus., cujus notio e حَجَبَ *texit, obtexit* elucet;

ﺩَﺭَﻗَﺔ scutum ex corio confectum, ligni omnis et tendinum expers.

ሐገፋ፡ subst., Pl. **ሐገፋት፡**, *clypeus, scutum:* ἀσπίς צִנָּה **ሐገፋ፡ዘወርቅ፡** 2 Par. 9, 16; Chr. Ta. 5; θυρεός: **ወነሥአ፡ ሐገፋተ፡ወርቅ፡** 2 Par. 12, 9. 10; **ሐገፋ፡ወረምሕ፡** ib. 14, 8. 25, 5. 26, 14; **ኵነኒ፡እግዚእትየ፡ቅድመ፡ፀርየ፡ሐገፋ፡ከመ፡ያፍ፡አፍኀርቲሆ፡ዘትሴውር፡በክንፋ፡** III Sal. Mar. 22. — *Voc. Ae.:* **ሐገፋ፡ዘ፡ጋሻ፡**

ሐጠበ፡ I, 1 [חָטַב cecidit lignum (vic. חָצַב); حَطَبَ *lignatus est* (حَطَب *ligna caesa, quibus ignis accenditur*)] Subj. **ይሕጥብ፡** 1) *ligna findere* vel *caedere:* **ዘየሐጥብ፡ዕፀ፡** ξυλοκόπος Jos. 9, 21; **ሢምናክሙ፡ትሕጥቡ፡ዕፀ፡** 9, 19. 2) *lignari:* **ይሕጥብ፡ዕፀ፡** συναγαγεῖν ξύλα Deut. 19, 5; **ተሐጥብ፡ዕፀወ፡** συνέλεγε ξύλα 3 Reg. 17, 10; **ሶበ፡የሐጥብ፡ዕፀወ፡ ይሜጽር፡በበ፡ጸረ፡ብእሲ፡ እስከ፡ ያነጢ፡ ዘይጸውር፡ ሎቱ፡** Gad. T. II.

ሕጡብ፡ part. *fissus*, de ligno, Lud. sine auct.

ሐጥብ፡ subst. [حَطَب] *ligna fissa* vel *caesa* (materia ignis): **ሥልሰ፡ኢልያስ፡ውስተ፡ዕፀ፡ሐጥብ፡ወውስተ፡አበለ፡ላህም፡ማየ፡ሰዊጠ፡እሳተ፡እምሰማይ፡ አውረደ፡ ላዕሌሆሙ፡** hom. Severiani in Cyr. f. 123; paulo infra **ሐጥብ፡** (sine **ዕፀ፡** praemisso).

ሐጣብ፡ et **ሐጣቢ፡** n. ag. *qui ligna findit, caedit; lignator* ξυλοκόπος: **ሐጣበ፡ዕፀ፡** Deut. 29, 10; **ሐጣብያነ፡ዕፀው፡** Jos. 9, 25 var.; **ሐጣብያነ፡ዕፀ፡ወቀዳሕያነ፡ማይ፡** Macc. f. 7.

ሐጽ፡ *sagitta* vid. sub **ሐጸየ፡**

ሐጸረ፡ *decurtari* vid. sub **ኀጸረ፡**

ሐጸረ፡ I, 1 [amh. **አጸረ፡**; id. q. חָצֵר (in חָצֵר locus septus, *area, atrium, villa*), حَصَرَ *circumdedit, in angustiam redegit* (حِصَار *sepimentum, castellum*) حَظَرَ *prohibuit* حِظَار *paries, sepimentum*); vic. est **ቀጸረ፡** q. vid.] Subj. **ይሕጽር፡** 1) *circumdare* vel *cingere* re, in sp. sepimento, muro, *consepire, circumsepire, obstruere* vel *concludere sepimento* vel *muro:* **ሐጸሩኒ፡በሐሰት፡** ἐκύκλωσέ με ἐν ψεύδει Hos. 11, 12; **ሰረገላተ፡እሳት፡ሐጸር፡** (v. **ሕጹር፡**) **ላዕለ፡ኤልሳዕ፡** περικύκλῳ Ἐλισαιέ 4 Reg. 6, 17; **አሐጽር፡ፍኖታ፡በሦክ፡** Hos. 2, 8; **እመኒ፡ሐጸርከ፡በሦክ፡ላዕለ፡ንዋይከ፡** Sir. 28, 24; **አሐጽር፡ሎሙ፡ዐውደ፡ዶብርየ፡** Hez. 34, 26; **ወሐጸሮ፡ለማይ፡በትእዛዙ፡** πρόσταγμα ἐγύρωσεν ἐπὶ πρόσωπον ὕδατος Job 26, 10; **ሐጸርክዋ፡ለባሕር፡በአናቅጽ፡** 38, 8; συμφράξει Jes. 27, 12. Etiam *obice intercludere* aquas: **ሐጸርኩ፡ ወአንጻፍኩ፡ ማየ፡** ἔθηκα γέφυραν καὶ ἠρήμωσα ὕδατα Jes. 37, 25. 2) *circumvallare* i. e. et *munitionibus praemunire* locum et *operibus cingere, obsidere.* a) **ሐጸሩ፡አርእስተ፡አድባር፡** ἐτείχισαν Judith 5, 1; trsl.: **ይሕጽርክሙ፡በሐጺረ፡መስቀሉ፡** Genz. f. 153. b) c. Acc.: **አሐጽሮኪ፡በማኅፈድ፡** Jes. 29, 3; Jer. 21, 4 vrs. alt.; 52, 4; **ተሐጽሩ፡በተዓይን፡** Hez. 4, 2. 21, 22. 26, 8; 4 Reg. 25, 1; *Vespasianus* **ሐጸሩ፡ ለቤተ፡ መቅደስ፡** Jsp. p. 342; c. **ውስተ፡**, ut: **ሕጽሩ፡** (v. **ሕጸሩ፡**) **ሐጹረ፡ውስተ፡ሀገር፡** 3 Reg. 20, 12; c. **ላዕለ፡**, ut: **ይትዐየኑኪ፡ ወየሐጽሩ፡ ላዕሌኪ፡** Luc. 19, 43 rom. — *Voc. Ae.:* **ሐጸረ፡ዘ፡ይመቅ፡** (vid. **ሐጸረ፡** III, 3.).

አሕጸረ፡ II, 1 *circumvallare, obsidere* Hez. 21, 22 var.; 26, 8 var.

ተሐጽረ፡ III, 1 pass. et refl. *consepiri, sepimento cingi, circumvallari:* **ወይትሐጸር፡ቈላተ፡አድባርየ፡** φραχθήσεται Zach. 14, 5; **በወላትወ፡ነቢር፡ተሐጺረከ፡** ὅπλοις τοῖς ἔξωθεν σεαυτὸν περιφράττων Cyr. ho. f. 110; *ecclesia* **ከመ፡ ትትሐጸር፡በመስቀልከ፡ወትጠቀም፡በመጽሐብትከ፡እማእከለ፡መንሱት፡** Lit. Joh.; **ፍኖትየ፡ተሐጽረ፡በሦክ፡** Sx. Hed. 17 Enc.

ተሓጸረ፡ III, 3 sese inter se circum undique concludere vel *circum undique coaptari:* **እስመ፡ተሓጸሩ፡ምስለ፡ቢጾን፡** ἡρμοσμένοι ἦσαν Herm. p. 9 (sed dubia videtur lectio; nescio an legendum sit **ተኃደሩ፡**).

ሕጹር፡ part. *circumdatus, conseptus, circumvallatus, obsessus:* Nah. 3, 8 var.; 4 Reg. 6, 17 var.; **ሕጹር፡በጽጌ፡** Cant. 7, 3; **ሀገር፡ሕጽርት፡** (v. **ቅጽርት፡**) Jes. 1, 8.

ሐጽር፡ subst., *circumseptio, circumvallatio* (vid. **ቅጽር፡** et **ቀጽር፡**): **እጽሕፍ፡ነገረ፡ሐጽር፡** *Voc. Ae.*; **አሕጹር፡** (var. pro **ሐጹር፡**) Plur. legitur Jer. 28, 32.

ሐጹር፡ subst. 1) *locus circumseptus, septum:* **ገብረ፡ ሎቱ፡ ሐጹረ፡ ሎቱሂ፡ ወለእንስሳሁ፡** Gen. 33, 17. 2) id quo aliquid circumdatur: *sepes, moenia, propugnaculum, munitio:* **ማይ፡ሐጹሩ፡** (v. **ሕጹሩ፡**) ὕδωρ κύκλῳ αὐτῆς Nah. 3, 8; περίβολος Hez. 40, 5; **ከመ፡ ይኩኑክሙ፡ ሐጹረክሙ፡** Jes. 16, 4; **ሐጹሩ፡** (v. **አሕጹሩ፡**) τὰ συστήματα αὐτῶν Jer. 28, 32; sepes, quae igne violari potest F. N. 37. 3) *circumvallatio, vallum:* **ውስተ፡ሐጹሩ፡** ἐν τῇ περιοχῇ αὐτοῦ Hez. 17, 20; **በሐጹር፡ወበጥቅም፡** (χαρακοβολία) 17, 17; χαράκωσις Deut. 20, 20; **ሕጽሩ፡ሐጹረ፡ውስተ፡ሀገር፡** οἰκοδομήσατε χάρακα 3 Reg. 20, 12.

ሐጸየ፡ *sponsam emere* vid. sub **ሐፀየ፡**

ሐጸየ፡ vel **ሐፀየ፡** rad. inus., cui vis *secandi, asciandi* inest [חָצָה *dissecuit, divisit*, خصى *exsecuit*; vicina sunt **ኀጸወ፡**, **ሐጸጸ፡**; cfr. de radicibus a חץ vel חק incipientibus Ges. thes. p. 510]. Hinc

ሐጽ፡ subst., plerumque m., Plur. **አሕጻ፡** et **አሕጻት፡** *sagitta, telum* [quamquam enim hebr. חֵץ a rad. חָצַץ provenit, tamen ob pluralis formas, quae cum pluralibus vocum **ስም፡** et **ጥብ፡** magis quam cum pluralibus vocum **ፀር፡**, **ልብ፡** al. conveniunt, nunc (aliter atque in gramm. § 136, 2, c) hujus vocis radicem **ሐጸየ፡** statuere maluerim, coll. arab. حَظْوَة praeter حُظَة] σίδηρος Job 39, 22; ἰός Thren. 3, 13; τοξεύματα Hez. 39, 3; Jer. 28, 11; βολίς Jer. 27, 9; plerumque βέλος Job 20, 25; Sap. 5, 12; Sir. 19, 12; Ps. 56, 6; **ይበውእዋ፡ በሐጽ፡ ወበቀስት፡** Jes. 7, 24; **ረሰየኒ፡ከመ፡ሐጽ፡ኅሩይ፡** Jes. 49, 2; **ፈነወ፡ሐጸ፡** Kuf. 38; **ሰብአ፡ሐጽ፡** Jes. 21, 15; **ያወጽእ፡ አሕጻሁ፡ እምንጉጻሁ፡** Sir. 26, 12; **ይደረብዩ፡በአሕጻት፡** Phlx. 100; **አሕጻ፡** 2 Reg. 18, 14; 2 Par. 26, 15; Job 6, 4. 16, 9. 30, 14; Hez. 4, 2 (βελοστάσεις); **አሕጻት፡** Ps. 10, 2; pluralem c. fem. adjecti vel verbi construere amant Deut. 32, 42; Ps. 37, 2 (quamquam etiam sing. m. occurrit Ps. 119, 4). — *Voc. Ae.:* **ሐጽ፡ዘ፡ፍላጻ፡**

ማሕጼ፡ subst. (m.) *ascia, securis, dolabra:* πέλεκυς Ps. 73, 7; ἀξίνη Matth. 3, 10; σιδήριον 4 Reg. 6, 5. 6. — *Voc. Ae.:* **ማሕጼ፡ዘ፡ምሳር።**

ሐጸጸ፡ et **ሐጸ፡**, etiam per **ፀ**, I, 1 [significatio radicis חָצַץ prima est *secuit, abscidit, discidit* vid. Ges. thes. p. 510; Aethiopibus notio *concidendi* in notionem *imminuendi* et intr. *decrescendi* transiit; vic. **ኀጠጠ፡**, **ቀጢን፡** q. v.] Subj. **ይሕጽጽ፡** 1) perraro trans. *imminuere, deminuere*, ut: **ዘይጸልእ፡ ነቢበ፡ብዙኀ፡የሐጽጻ፡ለኀጢአቱ፡** ἐλαττονοῦται κακίᾳ (si non **ያሐጽጻ፡** legere malueris) Sir. 19, 6; **ኢሐጸነ፡ ወኢምንተ፡** (var.) *nobis debita nihilo deminuit* Kuf. p. 127 ann. 1. 2) plerumque intrs. *minui, imminui, deficere, decrescere:* **ሐጸ፡ማይ፡** Gen. 8, 3. 5; de luna Hen. 78, 8; **ብርሃን፡ዘየኀልቅ፡እንዘ፡የሐጽጽ፡** Sir. 43, 7; de ingenio **የሐጽጽ፡ ልቡ፡ ከመ፡ወርኅ፡** Sir. 27, 11; (opp. **ተወሰከ፡**) Sir. 42, 21. 3) comparative *minorem, inferiorem, minimum esse:* **ኢይሕጽጽ፡እክልከ፡** Kuf. p. 113; c. Acc. prs. (sensu Dativi): **እለ፡የሐጸሙ፡አእምሮ፡** οἱ ἐνδεεῖς φρενῶν Prov. 9, 4. 16; c. Acc. rei: **የሐጹ፡ኀይለ፡** *minores sunt viribus* 4 Esr. 3, 65; **ኢፈድፈደ፡ — ወኢሐጸጸ፡** Ex. 16, 18; (*tribus filiis suis regnum divisit*) **ከመ፡ኢይኩን፡፩እምኔሆሙ፡ዘይፈደፍድ፡ወየሐጽጽ፡በምንትኒ፡** Jsp. p. 332; **ትእዛዝ፡እንተ፡ተሐጽጽ፡** *mandatum minimum* Matth. 5, 19; **ኢየሐጽጽ፡መዐተ፡ንጉሥ፡እመዐተ፡አንበሳ፡** Prov. 20, 2; Lit. Epiph.; Matth. 2, 6. 4) *detrahi, deduci* (etiam: reliquum efficere, in arithm.): **እምጡብያትነ፡ ኢየሐጸነ፡ግንፋል፡** *de penso ne unus quidem later nobis detrahitur* Ex. 5, 19; **፶ዓመት፡እንዘ፡የሐጽጽ፡ወርኅ፡** *quinquaginta anni detracto mense uno* Abush. 50; (**በበ፭፡ ዓመት**)**የሐጽጽ፡ወርኅ፡እምዐሐይ፡፴ መዋዕለ፡** *per singula quinquennia cursus lunae cum cursu solis comparatus reliquum efficit triginta dierum* Hen. 74, 11—16.

አሕጸጸ፡ II, 1 1) *minuere, imminuere, deminuere, decurtare:* **ያሐጽጽ፡ሕዝበ፡ኀጣይእ፡** Prov. 14, 34; **ግፍዕ፡ያሐጽጽ፡መዋዕለ፡** Fal. f. 39; **ሕቀ፡አሕጸጽከ፡እመላእክቲከ፡** Ps. 8, 6; **ኢያሐጽጹ፡እምነገራትየ፡** Hen. 104, 11; **ያሕጽጽ፡ እመብልዕት፡** *de cibis (sibi) detrahat* F. M. 14, 4. 2) *justo minus facere* vel *habere* i. e. *deficere* in re, c. c. Acc. Inf.: **ኢያሕጸጽከ፡ አሠንዮ፡ ሎሙ፡** Jsp. p. 333; c. **እምነ፡**, ut: **አሕጸጽኩ፡ እምጽድቅ፡** Job 9, 20; **ዘአሕጸጽክሙ፡ አንትሙ፡ እመልእክተ፡ዚአየ፡** τὸ ὑμῶν ὑστέρημα Phil. 2, 30; c. Acc.: **ዘአንትሙ፡ አሕጸጽክሙ፡እሙንቱ፡ፈጸሙ፡** 1 Cor. 16, 17; **፸ዓመተ፡አሕጸጸ፡እምዘ፡፲፻ ዓመት፡** Kuf. p. 19; abs.: 2 Cor. 8, 15; Kuf. p. 84. 3) *alicui detrahere a re* i. e. a) *remittere:* **አልቦ፡ ዘያሐጽክሙ፡** (suff. Dat.) **እምጡብያቲክሙ፡** Ex. 5, 11; **እመበ፡ዘኢይክል፡ቀኖና፡ኀጢአቱ፡** (*poenitentiam statutam*) **ይደሉ፡ከመ፡ያቅልሉ፡ሎቱ፡ ወያሕጽጹ፡ እምቀኖናቲሁ፡** F. M. 2, 11. b) *jacturam* vel *detrimentum inferre* alicui, *detrahere de fama:* **ለእመ፡ተአዘዝክሙ፡** (si obtemperaveritis) **ኢያሐሥመክሙ፡ወኢያሐጽጸክሙ፡ተአዝዞ፡በከመ ፡ ኢሐጸሙ፡ ለእለ ፡ ቀደሙክሙ፡** Jsp. p. 360; **ኢያነውሮ ፡ ለብእሲ፡ ወኢያሐጽጾ፡ከመ፡ ይትአዘዝ፡** ib. 4) *inferiorem existimare, vilipendere: Aristobulus* **ተቀጸለ፡ጌራ፡ዐቢየ፡ዲበ፡ርእሱ፡አሕጸጸ፡ጌራ፡ክህነት፡ቀዱስ፡** Jsp. p. 301.

ሕጹጽ፡ part., imminutus i. e. 1) *deficiens, mancus* (vid. **ንቱግ፡**) **ተረክበት፡ ሕጽጽተ፡** ὑστεροῦσα Dan. 5, 27; **ኵሉ፡ፍጹማን፡ወአኮ፡ሕጹጻን፡** Genz. f. 154; ὑστέρημα Koh. 1, 15; **አልቦ፡ዘገብረ፡ወኢምንተኒ ፡ ዘሕጹጽ፡** ἐκλεῖπον Sir. 42, 24; **ብእሲት፡ሕጽጽት፡እምፍጥረተ፡አንስት፡** *quae defectu muliebrium laborat* F. N. 24, 7. 2) *minor, inferior, minimus, exiguus:* ἐλάχιστος Matth. 5, 19; Sap. 14, 5; **አርባዕቱ፡ ሕጹጻን፡ውስተ ፡ ምድር፡** τέσσαρα τὰ ἐλάχιστα Prov. 24, 59; **ሕጹጻነ፡ሃይማኖት፡** ὀλιγόπιστοι Matth. 6, 30; **ሕጹጸ ፡ ነፍስ፡** ὀλιγόψυχος Prov. 14, 29; **ሕጹጸ፡መዋዕል፡** ὀλιγοχρόνιος Sap. 9, 5; **ሕጹጸ፡ልብ፡** ἐλαττούμενος καρδίᾳ Sir. 16, 23. 19, 23; **ድኩማን፡ ሕሊና፡ወሕጹጻን፡ አእምሮ፡** Chr. ho. 16; humilior Hen. 87, 3; **ብዙኀ፡ሕጹጽ፡አንተ ፡ ከመ፡** c. Subj. 4 Esr. 8, 56. — Vid. **ዐይን፡** — 3) Libri Chronicorum V. T., παραλειπόμενα, apud Aethiopes primitus **ሕጹጻን፡ነገሥት፡ይሁዳ፡** vel **ሕጹጻን ፡ ነገሥት፡** vel **ሕጹጻን፡**(**ሕጹጻን፡ቀዳማዊ፡**, **ካልእ፡**) inscripti sunt (posteriore aetate etiam **ተረፋት፡** nominantur, q. v.), quem titulum equidem non libros *mancos* Regum (in quibus multa eorum, quae in libris Regum relata sunt, desiderantur), nec libros, in quibus res gestae *minutius* i. e. accuratius narrantur (nusquam enim alibi haec notio voci **ሕጹጽ፡** convenit), sed libros Regum *minores* interpretari velim: re vera enim mole minores sunt quatuor Regum libris. Praeterea in Gad. Ad. (sub finem libri) *stemmata* vel *tabulae genealogicae* Hebraearum gentium circiter decies **ሕጹጻት፡**, semel **ሕጹጻን፡አናግድ፡** appellantur. Quo nomine num interpres Aeth. titulum libri canonici **ሕጹጻን፡** (quoniam in eo permulta stemmata continentur) imitari voluerit, an vocem Arabicam quandam (ut قِصَص) reddiderit, aegre disceptaveris, priusquam arabicum *Adami librum* inspexeris.

ሕጸጽ፡ subst. 1) *deminutio, decrementum:* **በሕጸጸ፡ ወርኅ፡** Hen. 78, 8. 79, 3. 2) *defectus, exiguitas:* **እፌጽም፡ሕጸጸ፡ሕማሙ፡** ὑστέρημα Col. 1, 24 Platt; **ሕጸጸ፡ነፍስ፡ ይትወለድ፡ እምሕጸጸ ፡ አሚን፡** Chr. ho. 19; **ሕጸጸ ፡ ሃይማኖት፡** Matth. 17, 20; **እንከሰ፡ሕጸጽ፡ውስተ፡ መዓርገ፡ክህነት፡** *imperfecta est dignitas sacerdotalis* Chr. ho. 13. 3) Ubi (in arithm.) duo numeri inter se comparantur vel minor de majore deducitur, **ሕጸጽ፡** est *differentia, reliquum* Hen. 74, 16; Abush. creberrime.

ሕጸት፡ (pro **ሕጽጸት፡**) n. act. 1) *deminutio, decrementum, defectio:* **አልቦ፡ላዕለ፡እግዚ"፡ተወስኮ ፡ ወኢሕጸት፡** Clem. f. 47; **ዘእንበለ፡ተውሳክ፡ወኢሕጸት፡** Jsp. p. 296; **ሕጸተ፡ዐውደ፡ብርሃኑ፡**(**ለወርኅ፡**) Org. 1. 2) *detrimentum, detrectatio:* **በሱብሳብ፡ዘበሕግ ፡ አልቦ ፡ ነውር ፡ ወኢሕጸት፡** Did. 33; **ኢኮነ፡ሎሙ፡ ሕጸት፡በዝ፡** (quod regibus peregrinis obtemperaverunt) **ወኢነውር፡** Jsp. p. 360. 3) *defectus, exiguitas, tenuitas:* **ሕጸተ፡አእምሮ፡እግዚ"፡** θεοῦ ἀγνωσία Sap. 13, 1; **ሕጸተ፡አኰቴት፡** (var.) *animus ingratus* Sap. 14, 25; **ሕጸተ፡ሃይማኖት፡** Kid. f. 4; **ሕጸተ ፡ ትውክልቱ ፡ ላዕለ፡ እግዚ"፡** Jsp. p. 303; **በእንተ ፡ ሕጸተ ፡ ምክሮን ፡ ለአንስት፡** ib. p. 322; **ሕጸተ፡ኍላቌሆሙ፡** ib. p. 349.

ሑጻጼ፡ subst. *deminutio, defectio, detrectatio:* F. N. 31; Jsp. p. 359; *labor* **ዘአልቦ፡ሑጻጼ፡** Enc.; *si vos ei subjecissetis* **እምኢኮንክሙ፡ሑጻጼ፡ወዘለፋ፡** Jsp. p. 381.

ታሕጻጽ፡ subst. *deminutio, defectus* et comparative *conditio inferioris:* ἐλάττωμα Chr. Ta. 30; *haeretici* **እለ ፡ ይኔልዩ፡ድኩመ፡ ወታሕጻጸ ፡ ለወልድ ፡ እግዚ"፡** Haim. Ab.; *si quis in peccatum incidit* **በአይኒ ፡ ታሕጻጽ ፡ ወእበድ ፡ ዘኮነ፡** *quocumque defectu vel errore* Phlx. 171; **አርጌንስ ፡ ይሜህር፡ ታሕጻጸ፡ወልድ፡እምአብ፡** M. M. f. 57.

ታሕጻጺት፡ subst. 1) *decrementum:* lunae Hen. 78, 15. 79, 4. 2) *res minuta, minutiae:* **ታሕጻጺተ፡ደቂቃት፡ኀጣውእ፡** *peccatilla levissimi momenti* Clem. f. 146.

ትሕጽጽት፡ subst. *exiguitas, pusillitas:* **መዐት፡ምስለ፡ትሕጽጽተ፡ልቡና፡ይወልድ፡ጽእለተ፡ወጽልአ፡ወቀቲለ፡** Phlx. 79.

ትሕጻጼ፡ subst., Pl. **ትሕጻጼያት፡**, *minutio, defectus:* **በእንተ፡ትሕጻጼ፡ራእዩ፡** *ad imminuendam faciei formam (aures suas desecuit)* Phlx. 7; **ከነ፡ሎቱ፡ትሕጻጼ፡ኀዳጥ፡** *pusillus defectus* (sc. animi), ib. 193. 135. 51. 222.

ሐፀነ፡ (etiam per **ጸ**) I, 1 [id. q. حَضَنَ *incubavit* ova; *in ulnas cepit* puerum; *educavit; removit, impedivit;* vicina **ሐጸረ፡** q. v., et حَصَنَ (**ሐነጸ፡**); notio prima est in *circumdando et tuendo*] Subj. **ይሕፅን፡** (rarius **ይሕፀን፡** Ex. 2, 9), 1) *sinu fovere, in manibus gestare,* ut: **ውስተ፡ሕፅን፡ ኢሐፀኑኪ፡** (ἐν σπαργάνοις οὐκ ἐσπαργανώθης) Hez. 16, 4. 2) *nutrire, nutricare, educare* parvulos, pueros (τρέφειν ἐκτρέφειν τροφεύειν). a) de hominibus, qui nutriunt α) *infantes lactentes,* θηλάζειν (*lactare*): **ተሐፅን፡ሳራ፡ሕፃነ፡** Gen. 21, 7; Ex. 2, 7. 9; 1 Reg. 1, 23; Luc. 11, 27; **እለ፡የሐፅና፡** αἱ θηλάζουσαι Matth. 24, 19; **እንተ፡ተሐፅኖ፡ወታጠብዎ፡** Kuf. 47; **እንተ፡ሐፀነተኒ፡** (ἡ συλλαβοῦσά με) Cant. 3, 4. β) *pueros* in genere: **አሐፅኖ፡እምንእሱ፡** Job 31, 18; Tob. 14, 10; Zach. 10, 9; 4 Esr. 9, 45; **ወለት፡እንተ፡ሐፀና፡** παῖς θρεπτή *alumna ejus* Esth. 2, 7; Eph. 6, 4; **መፍትው፡ሕዝበ፡ክርስቲያን፡እለ፡አልበሙ፡ውሉድ፡ይሕፅንዎሙ፡ለእጓለ፡ማውታ፡** Did. 18. γ) senes: **የሐፅኖ፡ለሢበትኪ፡** Ruth 4, 15. δ) animalia 2 Reg. 12, 3. ε) *capillum* (alere): **ለዕደው፡ኢይደልዎሙ፡ሐፂኖቱ፡ወጸፊሮቱ፡ለሥዕርቶሙ፡** F. N. 51. b) de Deo: **እግዚአብሔር፡ዘሐፀነክሙ፡** Bar. 4, 8; Ps. 22, 2; Gen. 48, 15. c) de animalibus, in spec. de avibus (*fovere, incubare, nidulari, nutrire*): **ተሐፅን፡ውስተ፡መሬት፡**(**እንቍላሃ፡**) ἐπὶ χοῦν θάλψει Job 39, 14; **ርግብ፡እለ፡የሐፅና፡ውስተ፡ከውኅሕ፡** νοσσεύουσαι Jer. 31, 28; **ከመ፡ዖፍ፡እንተ፡ተሐቅፍ፡እንቍቅሆ፡ወተሐፅን፡እንቍላሃ፡እስከ፡ሶበ፡ይሰርራ፡** Did. 6. d) de inanimatis: **ማይ፡የሐፅኖ፡**(**ለዕፅ፡**) Hez. 31, 4.

አሕፀነ፡ II, 1 *curam* vel *tutelam gerere* alicujus, c. Acc.: **ደቂቀ፡ይንበሩ፡ቅድመ፡አበዊሆሙ፡እንዘ፡ያሐፅንዎሙ፡** Did. ed. Platt p. 95 (si quidem lectio bona est).

ተሐፅነ፡ III, 1 *nutriri, (lactari), educari:* **ተሐፀንኩ፡በጥብ፡** Job 3, 12; **ትትሐፀኒ፡በሐሊበ፡አሕዛብ፡** Jes. 60, 16. 66, 11; **ዘከመ፡ተሐፀንኪ፡ውስተ፡እዴየ፡** Esth. 4, 8; **ደቂቅ፡እለ፡ተሐፅኑ፡ምስሌሁ፡** 2 Par. 10, 8; 3 Reg. 12, 8; Luc. 4, 16; **በናዝሬት፡ኀበ፡ተሐፅነ፡**(**ክርስቶስ፡**) Deg.; *Christus* **ተሐፅነ፡ምስለ፡ሰብእ፡ዘእንበለ፡ኀጢአት፡** Did. 33; **ተሐፅነ፡በኵሉ፡ምግባረ፡ሠናይ፡** Sx. Teq. 13; de animalibus: **ይትሐፀኑ፡እጓላቲሆሙ፡ኅቡረ፡** Jes. 11, 7.

ሕፅን፡ subst. [חֹצֶן حِضْن] Plur. **ሕፀን፡** (Ex. 4, 7) 1) *margo circumdans:* **አብጽሕዎ፡ውስተ፡ሕፅነ፡ርእሰ፡ደብር፡** ἕως τῆς ὀφρύος τοῦ ὄρους Luc. 4, 29 rom. 2) *gremium, sinus* a) corporis: **አንበሮሙ፡ውስተ፡ሕፅኑ፡** ἐναγκαλισάμενος αὐτά Marc. 10, 16. 9, 36; Luc. 2, 28; **እለ፡ተወልዱ፡ላዕለ፡ሕፅኑ፡** (ἐπὶ μηρῶν) Gen. 50, 23; κόλπος **ውስተ፡ሕፅነ፡እሞሙ፡** Thren. 2, 12; Ruth 4, 16; [illegible] **ያመጽእዎሙ፡ለደቂቅኪ፡ውስተ፡ሕፅኖሙ፡** Jes. 49, 22; Ex. 4, 6. 7; Kuf. 22; Ps. 128, 6. 73, 12; **ብእሲተ፡ሕፅንከ፡** Sir. 9, 1; **ውስተ፡ሕፅነ፡አብርሃም፡ወይስሐቅ፡ወያዕቆብ፡** Clem. f. 159; Genz. f. 122; transl. **ኀባእኩ፡ውስተ፡ሕፅንየ፡ነገሮ፡** Job 23, 12. 19, 27; Ps. 88, 49; Koh. 7, 9; **አገብእ፡ሎሙ፡ውስተ፡ሕፅኖሙ፡ኀጢአቶሙ፡** Jes. 65, 6. 7; Jer. 39, 18; Prov. 16, 33. b) vestis Prov. 6, 27; Kuf. 8. c) maris: **ሕፅነ፡ባሕር፡** Act. 27, 39 rom.; **ሕፅነ፡ልሳን፡** Kuf. 8. 3) *nutritio, tutela:* **ወለት፡እንተ፡ሀለወት፡ውስተ፡ሕፅነ፡ወላድያኒሃ፡** F. N. 24, 3; **ዘውስተ፡ሕፅን፡ወምግብ፡** F. N. 40. — *Voc. Ae.:* **ሕፅን፡ወመንቅዕት፡ዘ፡ብብት ።**

ሕፅነት፡ n. act. *nutritio, educatio:* **ለዝንቱ፡ቅዱስ፡**(**ቄርሎስ፡**) **ሐፀኖ፡ሠናየ፡ሕፅነተ፡ቴዎፍሎስ፡እኁወ፡እሙ፡** Cyr. f. 2; Org.; **ዘያሜኒ፡ሕፅነተ፡ደቂቁ፡** F. N. 5.

ሕፃን፡ subst., m. et fem. (Marc. 5, 39. 40; Matth. 9, 24), Pl. **ሕፃናት፡** *infans, parvulus, -la, puer* et *puella: adolescens* (quamdiu nondum sui juris est); infans modo genitus Gen. 21, 3; Ruth 4, 16; βρέφη 1 Petr. 2, 2; θηλάζων Ps. 8, 3; Judith 16, 4; Ex. 2, 3 seq.; παιδίον Matth. 2, 13; Gen. 44, 22 seq.; Jes. 9, 6. 10. 19; **ሕፃን፡ንስቲት፡** 11, 6; **ሕ"፡ንኡስ፡** 11, 8; τέκνα Jes. 13, 18; νήπιος Job 3, 16. 24, 12. 33, 25; Jer. 6, 11. 9, 21. 50, 6; Thren. 1, 5. 2, 19; Ps. 114, 6; Rom. 2, 20; 1 Cor. 3, 1; **ሕፃን፡ውእቱ፡ወልደ፡፲ወ፬ዓመት፡** Kuf. 11; de Ismaële domo patris expulso Gen. 21, 14; Kuf. 17; de Benjamino Gen. 43, 8 seq.; de adolescente septendecim annos nato 2 Par. 34, 3; de Salomone **ወሬዛ፡ወሕፃን፡** νέος καὶ ἁπαλός 1 Par. 29, 1; de Davide (παιδάριον) 1 Reg. 17, 33.

ሐፃኒ፡ n. ag., f. **ሐፃኒት፡**, Pl. c. **ሐፃንያት፡** (gramm. § 133, a) et **ሐፀንት፡** a) m. *nutritor, altor, tutor:* **መምህር፡ወሐፃኒ፡** διδάσκαλος καὶ τροφεύς Chr. ho. 34; **ሐፀንተ፡ደቂቁ፡** τιθηνοί 4 Reg. 10, 1. 5; crebrius in F. N. 24. 32; **እስመ፡እሙንቱ፡ኮንዎ፡ሐፃንያተ፡** (σύμβουλοι) 2 Par. 22, 4. b) fem. *nutrix, nutricula* ἅβρα Gen. 24, 61; Judith 8, 10; τροφός Gen. 35, 8; 2 Par. 22, 11; 1 Thess. 2, 7; Bar. 4, 8; Ex. 2, 7; **ሐፃንያቲኪ፡** Jes. 49, 23; Kuf. 32; τιτθός Chr. Ta. 11; τιθηνός 2 Reg. 4, 4; Ruth 4, 16; **ወልደ፡ሐፃኒቱ፡** σύντροφος Act. 13, 1.

ሕፃንና፡ et **ሕፃና፡** subst. *infantia, pueritia,* Enc.

ማሕፀን፡ subst., fem. et m., Pl. **መሓዕን፡** (Gen. 49, 25) et **ማሕፀናት፡** (Chr. ho. 23) *alvus materna, uterus, matrix* (μήτρα): **ማሕፀን፡መካን፡** Hos. 9, 14; Ps. 70, 7; Rom. 4, 19; Job 3, 16; Jer. 20, 17; Judith 9, 2; 4 Esr. 2, 48. 50. 51 (ubi Laur. **ማሕፅን፡** exhibet) 3, 59. 8, 12; **ዘእንበለ፡ትፃእ፡እማሕፀን፡** Jer. 1, 5; **እንዘ፡ባ፡ውስተ፡ማሕፀና፡** Matth. 1, 18; **ዐጸዋ፡እግዚ"፡ለማሕፀን፡** Gen. 20, 18; **አርኀወ፡እግዚ"፡ማሕፀነ፡ልያ፡** Kuf. 28; **ፈትሐ፡ማሕፀና፡** Gen. 29, 31; **በኵር፡ዘይፈትሕ፡ማሕፀነ፡** Num. 3, 12; Ex. 34, 19; Luc. 2, 23; **ተሀውከ፡ማሕፀና፡በእንተ፡ወልዳ፡** 3 Reg. 3[b], 26; **አፈ፡ማሕፀን፡** Hen. 62, 4.

ማሕፀንት፡ et rarius **ማሕፀን፡** subst., m. et fem., *quidquid tutelae, custodiae, fidei* alicujus *committitur, depositum,* tam de rebus quam de personis: Ex. 22, 7. 8; Lev. 5, 23; Jud. 12, 6; 1 Tim. 6, 20; 2 Tim. 1, 14; Tob. 10, 12; **ማሕፀንትየ፡** (v. **ማሕፀንየ፡**) **አንተ፡ኀቤየ፡** πεφύλαξαι σὺ παρ' ἐμοί 1 Reg. 22, 23; **ንዋየ፡ማሕፀንትከ፡** Sir. 41, 19; **ታገብእ፡ምድር፡ማሕፀንታ፡** Hen. 51, 1; Matth. Sx. 70; 4 Esr. 2, 31

F. N. 29. — *Voc. Ae.:* ማሕፀንት፡ብ፡አደራ። [Non est, quod hoc nomen ad aliam radicem, ut خزن, referamus cum *Dorn* de ps. Aeth. p. 67; vid. etiam Hupfeld exerc. Aeth. p. 30.]. Hinc derivatur

አማሕፀነ፡ quadrl. II *tutelae, custodiae, fidei* alicujus *committere* vel *commendare, concredere* alicui, *deponere* apud alqm; c. c. Acc. rei et ኀበ፡ pers.: ብሩር፡ ዘአማሕፀነ፡ ኀበ፡ ራጉኤል፡ (supra አዕቀበ፡) Tob. 4, 1; 1 Petr. 4, 19; Ps. 58, 10; F. N. 29; Org. 2; c. ውስተ፡ እደ፡ prs., ut: Ps. 30, 6; Luc. 23, 46; c. dupl. Acc.: ናሁ፡ አማሕፀንኩከ፡ ወለትየ፡ ማሕፀንተ፡ Tob. 10, 12; Ex. 22, 7; Lev. 5, 21; 1 Tim. 1, 18; 2 Tim. 1, 12; Luc. 12, 48; Rom. 16, 1; Herm. p. 85; F. N. 29.

ተማሕፀነ፡ III, 1 1) *depositum accipere* ኢይፈዲ፡ ዘተማሕፀነ፡ Ex. 22, 10. 2) refl. *se in tutelam* vel *custodiam conferre, in clientelam se committere; confugere, refugere* ad alqm; c. ኀበ፡ ut: ኀበ፡ መኑ፡ ትትመሐፀኑ፡ Jes. 10, 3. 20, 6; Jer. 27, 5; Ps. 142, 11; Deut. 13, 5; ተማሕፀነ፡ ኀበ፡ ቤተ፡ ክርስቲያን፡ Clem. f. 193; *ad victoris fidem confugere* F. N. 44, 4; c. በ prs. vel loci: ይትመሐፀን፡ ብኪ፡ Jes. 54, 15. 55, 5; 3 Reg. 2, 29; absol. Hebr. 6, 18; ፍና፡ ኀበ፡ ይትመሐፀን፡ ቀታሊ፡ Ex. 21, 13. 14. Hinc *appellare* alqm: ተማሕፀንኩ፡ ለሙ፡ በቄሳር፡ Act. 28, 19 Pltt. 3) pass. vel refl., *in fidem, clientelam, tutelam recipere* alqm, *patrocinium* alcjs *suscipere, protegere, tueri, defendere,* c. Acc.: ጥበብ፡ በሰላም፡ ትትመሐፀኖሙ፡ ለውሉዳ፡ Sir. 41, 14; ይትመሐፀና፡ ለነፍሱ፡ Prov. 13, 3. 19, 16; Ps. 120, 7; Deut. 33, 9; ይትመሐፀን፡ ሰላመ፡ Jes. 26, 3; Sap. 10, 1; c. Acc. et እምነ፡, ut: Ps. 11, 8; Sap. 10, 12; እግዚ" ይትማሕፀንከ፡ እምኵሉ፡ እኩይ፡ Kuf. 12. 31; Lit. 159, 3.

ምሕፁን፡ part. *commendatus, depositus,* Lud. e mss. Colb.

ምሕፅና፡ (i. e. ምሕፅንና፡), subst., *res commissa, negotium concreditum, depositum:* ቀሲሳን፡ እለ፡ ዐቀቡ፡ ምሕፅናሆሙ፡ በጽድቅ፡ Lit. Joh.; Enc.

አማሕፃኒ፡ n. ag. *depositor* (depositi) F. N. 29 (saepius).

ተማሕፃኒ፡ n. ag. *is cujus fidei* vel *tutelae committitur res, depositarius* Ex. 22, 10; F. N. 32.

መምሕፅን፡ subst. *patronus, protector;* Pl. መምሕፅናን፡ Org.

መምሕፃን፡ vel ምምሕፃን፡, subst., locus, quo confugitur i. e. *refugium, asylum, praesidium,* Ex. 17, 15 (vid. var. in ann.); Jud. 12, 6 var.

ሐፀየ፡ I, 1 [prima notio est in *dissecando* (cfr. ሐጸየ፡ ሐጸጸ፡ ኀጸወ፡); hinc provenit notio *dividendi,* ut in חָצָה, חָצִי; حِصَّة *portio;* حَصَّ III. IV. *portionem dedit* alicui; حَظّ *portio,* in spec. *boni, felicitas, bona sors,* حَظِيَ (bonam sortem nactus est) *dignitate, honore, aestimatione usus est;* at in Geez notio restricta est ad *portionem a sponso sponsae datam* vid. ሕጼ፡; inde ሐፀየ፡ filiae vel *futurae uxori portionem ratam assignare;* amh. አጨ፡] Subj. ይሕጺ፡ 1) *donum sponsalicium dare:* የሐጺ፡ ሕጼሃ፡ ይሁብ፡ ለአቡሃ፡ Ex. 22, 16. 2) *dono sponsalicio emere* (i. e. despondere) aliquam sibi vel alii: ብእሲትየ፡ እንተ፡ ሐፀይክዋ፡ በምእት፡ ቍልፈት፡ (ἔλαβον) 2 Reg. 3, 14; *parentes* ሐፀዩ፡ ሎቱ፡ ብእሲተ፡ እምዐበይተ፡ ቤተ፡ ንጉሥ፡ Gad. Za Mich.; Gad. T. Zion; ለእከ፡ ንጉሥ፡ ይሕፅያ፡ ሎቱ፡ Jsp. p. 272; ለእመ፡ ኢኮነ፡ ታሕተ፡ ምልክና፡ ካልኡ፡ ይከውና፡ (*ei permissum est*) ከመ፡ ይሕጺ፡ ለርእሱ፡ እመእከ፡ በርእሱ፡ አው፡ በመጽሐፈ፡ መልእክት፡ አው፡ በዘ፡ ይሠምሮ፡ ለከዊነ፡ ዐራቂ፡ F. N. 24, 2. — *Voc. Ae.:* ፈኀረ፡ ሐፀየ፡ ብ፡ አጨ።

አሕፀየ፡ II, 1 *donum sponsalicium dare jubere:* ሕጼ፡ ያሐፅዮ፡ ለድንግል፡ Ex. 22, 16 (የሐፅዮ፡, quod editio mea praebet, e gramm. § 48, 4 intelligendum est; G subjunctivum ያሕጽዮ፡ exhibet).

ተሐፅየ፡ *dono sponsalicio emi (desponderi),* de virgine c. ለ፡ sponsi, Sx. Mag. 26. Enc.; ድንግል፡ እንተ፡ ኢተሐፅየት፡ F. N. 45. 48.

ሕጼ፡ subst. m. et fem. 1) a) *donum sponsalicium,* quod sponsus futurae uxori in peculium dat; b) *dos.* a) De eo in F. N. 24, 2 praecipitur: እመ፡ ፈቀደ፡ ፈኃሪ፡ አው፡ ዘተፍኅረት፡ ምንትስና፡ እምድኅረ፡ ወሀበ፡ ሕጼ፡ ይደልዎ፡ ለፈኃሪ፡ ዘወሀበ፡ ቅድመ፡ ከመ፡ ይንሣእ፡ ወለፍኅርትኒ፡ ከመ፡ ታግብእ፡ ዘነሥአቶ፡ ዘእንበለ፡ ካዕበት፡ (*nec duplicatione accepti mulctetur*); deinde 24, 3, ubi voces ዐረቦን፡ ዘፍኅረት፡ et ሕጼ፡ promiscue usurpantur, haec statuuntur: እምከመ፡ አበየ፡ ነሣኢሁ፡ (ለዐረቦን፡) እምድኅረ፡ ተመጠወ፡ ኪያሁ፡ ወገደፋ፡ ለተሰናእዎ፡ (*consensum mutuum dissolvit*) ይሚጥ፡ ዘአኀዘ፡ ገቢሮ፡ ካዕበተ፡ (*reddat, quod accepit, duplicatum*) ወእመ፡ ሞተት፡ ይእቲ፡ ብእሲት፡ ለያግብእ፡ (*repetat*) ፈኃሪሃ፡ እምሰብእ፡ ዚአሃ፡ ዘወሀበ፡ በእንቲአሃ፡ ዘእንበለ፡ ሙብልዕ፡ ወመስቴ፡ ዘወሀበ፤ ወለእመ፡ ሞተ፡ ውእቱ፡ ብእሲ፡ ዘሎቱ፡ ሕጼ፡ (*a quo donum datum est*) ወአልቦቱ፡ ወራሲ፡ ይኅድጉ፡ ላቲ፡ ዘነሥአት፡ እምኀቤሁ፡ ወእመሰ፡ ቦቱ፡ ወራስያን፡ ያግብኡ፡ ሎሙ፡ መንፈቀ፡ ንዋዩ፡ ወመንፈቁ፡ ይትርፍ፡ ላቲ። Ibidem ሕጼ፡ distinguitur ab አምኃ፡ i. e. muneribus variis, quae salutandi causa sponsus sponsae dat. — In Bibliis respondet φέρνη מֹהַר: Gen. 34, 12; Ex. 22, 16 donum quod parentibus mulieris datur. b) Jos. 16, 10 dos quae a patre filiae datur; item ይደሉ፡ አውስቦ፡ ዘእንበለ፡ ትልወት፡ ወኢሕጼ፡ F. N. 24, 3; ዘጸሐፈ፡ ትእዛዘ፡ (i. e. *testator*) የሀብ፡ ለአዋልዲሁ፡ ለለ፩ መክፈልተ፡ ሕጼሆን፡ F. N. 41, 4. 2) *donatio sponsalicia, emtio sponsae:* F. N. 24, 2. 3 ut: ዕድሜ፡ ሐዘን፡ (*tempus luctus definitum*) ይክልእ፡ እምአውስቦ፡ (*nuptias*) ወኢይክልእ፡ እምሕጼ፡ ወእምፍኅረት።

ሕፅይት፡ vel ሕጺት፡ part. fem. (a ሕፁይ፡) *sponsa dono emta:* ድንግል፡ እንተ፡ ይእቲ፡ ሕፅይት፡ አው፡ ተፍኅረት፡ ለብእሲ፡ F. M. 6, 8.

ሐፅየት፡ n. act. *emtio sponsae:* እለ፡ ይመስጡ፡ ወለተ፡ ሕፅየት፡ አው፡ ዘኢተሐፅየት፡ *virginem sponsam vel non sponsam* F. N. 48.

ሐጼ፡ titulus Imperatorum Aethiopiae (*majestas, augustissimus*), de quo videre licet Ludolfi hist. Ae. II, 1, 25 et Comm. p. 222. Eum origine amharicum esse asserit Ludolfus. Legitur passim in libris Aethiopicis, ut: አኮ፡ በቃለ፡ ሐጼ፡ ወአኮ፡ በመኰንን፡ Chron. Ax. At ubi Imperatorem alloquuntur, ሐጼ፡ vocula ጌ፡ auctum usurpant, sc. ሐጼጌ፡, cui respondet Francogallorum *Sire.* Haec compellatio etiam in Jesum translata occurrit, ut: ተቀጸል፡ ጽጌ፤ ኢየሱስ፡ ሐጼጌ፤ Deg. [Ludolfus hoc nomen ኀጼ፡ scripsit, Isenbergius autem ሐጼ፡; hanc scriptionem

equidem plerumque inveni. De etymo nihil certi habeo, quamquam annotare juvat, hoc nomen ex arab. حَظِّي bene illustrari posse.].

ሐዒጊ፡ vid. sub **ሐዒ፡**

ሐፈሠ፡ I, 1 [notio prima est *manum contraxit* et *manu corripuit*; vid. קָמַץ et קָפַץ, صَفَضَ, قَبَضَ, قَمَزَ, قَمَشَ; ... *pugillus*, קֹמֶץ *pugillus, manipulus*; قُمْزَةٌ *manipulus*; deinde propius ad nostram radicem accedunt: حَمَشَ I. II. *congregavit, collegit*; ... *arripuit*; proxime حَفَشَ *propulit, abegit, asportavit fluxus* rem. Amh. **ሀፈሰ፡** et **አፈሰ፡** *corradere*]. 1) *comprehendere, arripere*: **ወሐፈሥዎ፡ በድኖ፡ ለሳኦል፡** ἔλαβον 1 Par. 10, 12. 2) *abripere, auferre, propellere*, de vento et procella: **ዐውሎ፡ ዘየሐፍሦ፡** Jes. 17, 13. 28, 19; **የሐፍሦሙ፡ ነፋስ፡** Jes. 57, 13. 64, 6; Jer. 30, 10; Hez. 13, 13. (Etiam Job 13, 25 **ትሐፍሰኒ፡** pro **ተነፍረኒ፡**).

ሐፍሥ፡ subst., proprie: *manipulus, pugillus* (vid. **ሕፍን፡**), sed nonnisi contemtim usurpari videtur de *praemiis* vel *munusculis (salariis)*, quae alicui in manum dantur corruptionis causa, de *honorario auguris*, aliisque hujus generis muneribus: **በእንተ፡ ሐፍሣሙ፡ ምልአ፡ ሕፍን፡ ሰገም፡** ἕνεκεν δρακὸς κριθῶν Hez. 13, 19; **ይሁቡ፡ ሐፍሠ፡ በእንቲአሁ፡** δῶρα δοῦναι Jes. 8, 20; **ያፈቅሩ፡ ዘይነሥእ፡ ሐፍሠ፡ ወይነ፡ ዘቢብ፡** (et var.) Hos. 3, 1; **በሁብት፡ ዘያቀድሙ፡ ሐፍሣሙ፡ ለአበዊሆሙ፡** Hez. 20, 31 (vrs. ant.); **እምዘ፡ ትነሥእ፡ ሐፍሦ፡** (**ሐፍሣ፡** rom.) Act. 16, 16. — *Voc. Ae.*: **ሐፍሥ፡ ዘ፡ ገግኝ ።**

ሐፈነ፡ inus., i. q. حَفَنَ *vola cepit rem digitis contractis, utraque manu cepit*; (حُفْنَةٌ *tantum rei, quantum manum implet*, חָפְנַיִם *pugnus uterque*, ܚܘܦܢܐ *pugnus, vola*). Hinc

ሕፍን፡ subst. [amh. **እፍኝ፡**] *pugnus, pugillus*: **መኑ፡ ዘሰፈሮ፡ ለማይ፡ በሕፍኑ፡** Jes. 40, 12; **ሠናይ፡ ምልአ፡ እድ፡ በዕረፍት፡ እምነ፡ ክልኤ፡ ሕፍን፡ በዐመፃ፡** Koh. 4, 6; **ምልአ፡ ሕፍኑ፡** Lev. 2, 2. 5, 12. 6, 8; Hez. 13, 19; **ሕፍነ፡ ማይ፡** *pugillus aquae* I Sal. Mar. 24; **ይንሣእ፡ መጠነ፡ ፫ ሕፍን፡ እምነ፡ ማይ፡ ወይንዕብ፡ ርእሶ፡ በስመ፡ ሥላሴ፡** F. N. 3; **ሕፍነ፡ ዐተር፡** *pugillus fabarum* Enc. — In Cyr. d. r. f. f. 44 legitur: **ቀርቡ፡ እለ፡ ፪ ሕፍን፡ ይነሥኡ፡** οἱ τὸ δίδραχμα λαμβάνοντες (Matth. 17, 24); Aeth. legit δίδραγμα; hallucinatur auctor Vocabularii ad Cyr.: **ሕፍን፡ ዘ፡ ዲናር፡**

መ፡ litera alphabeti Aethiopici quarta, quam **ማይ፡** (gramm. § 9) vocabant.

መ፡ (rarissime **ማ፡**) vocula enclitica (gramm. § 63, a et § 162). 1) Fuit primitus pronomen interrogativum (مَا, מָה, ܡܳܢ) *quid?* deinde relativum *quod*; variae particulae pronominales cum ea compositae sunt, ut: **ማእዜ፡**, **ሚመ፡**, **እስመ፡**, **ከመ፡**, **ከመ፡** 2) Dehinc aliis vocibus suffixa enunciationi quandam coloris varietatem admiscet. a) Creberrime pronominibus et particulis interrogativis suffixa *-ne, -nam, tandem* (germanicum: wohl, denn) denotat, et levem vel dubitationem vel intentionem interrogationi immiscet: **መኑመ፡ አንተ፡** Joh. 1, 21. 22 rom.; Gen. 27, 33; **ምንትኑመ፡** Jac. 4, 14 Platt; 1 Petr. 2, 20 Platt; Matth. 11, 8. 9; **ምንተኑመ፡** Luc. 7, 25; Marc. 10, 3; **በምንትኑመ፡** Job 22, 10; **አይቴኑመ፡** Luc. 8, 25 rom.; Jer. 17, 15 (ubi unus codicum a me inspectus **አይቴኑማ፡** praebet); **አይቴመ፡** Hez. 13, 12; **እፎመ፡** Kuf. 35; Job 11, 5; Sap. 11, 26. 13, 9; Ex. 2, 18; Joh. 7, 45; **እፎኑመ፡** Rom. 3, 6. 4, 3; **ማእዜኑመ፡** Gen. 30, 30; **ገዜኑመ፡** Kuf. p. 134. — Rarius, ut: **ምስለ፡ ብዙኅ፡ ምሕረት፡ ታሔልወነ፡ ወማእዜመ፡ እመ፡** (ὅταν, *quandocumque*) **ፈቀድከ፡ እስመ፡ ክሂል፡ ሀሎ፡ ኀቤከ፡** Sap. 12, 18. b) Pronominibus personalibus subjuncta distinctionis vim auget, et *-dem, -met, ipse* significat, ut Jud. 9, 48 F; *Jesus Christus heri et hodie* **ወውእቱመ፡ እስከ፡ ለዓለም፡** *et idem in aeternum* Cyr. ad Th. f. 23; ὁ Λόγος *non mutatur*: **አላ፡ ለዝላፉ፡ ውእቱመ፡ ይሄሉ፡** ib. f. 15; **ከማሁመ፡** Hen. 23, 2; **ወመንፈስ፡ ቅዱስ፡ ከማሁመ፡ ውእቱ፡** *et Sp. S. itidem se habet* Org. c) Cuilibet enunciationis verbo annecti potest, quo restringatur et ita distinguatur, ut ante caetera emineat; significat *quidem, certe, tantum, etiam* et alia hujus generis particulas, nec non in nostris linguis intentione vocis exprimi potest: **ዝንቱመ፡** τοῦτό γε Cyr. ad Th. f. 15; **እመሰ፡ በዛቲመ፡ ምክንያት፡ ተሠገወ፡** *si ob hanc tantum causam* (nec ob aliam) *incarnatus est* ib. f. 13; **አከመ፡** *nequaquam* Cyr. ad Reg. f. 29; **አይድዐኒ፡ እስኩመ፡** *quaeso tandem* Jsp. p. 372; **ራብዕመ፡** *vel quartus* Job 1, 18; **በእንተ፡ ዓለማውያንመ፡ ይቤ፡ እግዚእን፡** *de saecularibus quidem ait* Phlx. 3; **ወይእዜሰኬመ፡ ጻድቅ፡ ኢይትረከብ፡ ዲበ፡ ምድር፡** *nunc autem certe* (opp. aevo priore) ib. 228. Singuli auctores hac particula admodum delectantur, ut interpretes *Cyrilli, Chrysostomi, Philexii*, auctores *Antiphonarum*, al.

ሚ፡ nonnumquam separatum, plerumque voce sequenti copulatum scribitur; est pronomen interrogativum, de rebus usitatum, (cfr. מַה juxta מִי), deinde etiam adverbialiter usurpatum (gramm. § 63 et § 147, b). Quamquam **ሚ፡** obsolescere coepit et **ምንት፡**, quocum **ሚ፡** sensu convenit, multo magis frequentatum est, tamen haud ita raro reperitur. 1) *quid?* **ሚ፡ ወልደ፡ ከርሥየ፡ ወሚ፡ ወልደ፡ ጸሎት፡ ዚአየ፡** Prov. 24, 70; **ምንት፡ አነ፡ ወሚ፡ ዘመድየ፡** Judith 12, 14; Ex. 17, 4; Hen. 101, 2; 2 Reg. 16, 10. 19, 22; 3 Reg. 17, 18; Matth. 27, 4; Joh. 21, 22; **ሚየዐቢ፡ እምረኀብ፡ ወሚያሐምም፡ እምነ፡ ቍር፡** Chr. Ta. 28; **ሚ ትርጓሜሁ፡ ለቃል፡** Phlx. 65. 2) adverb. *quam?!* (*quantopere?!*); et adjectivis et verbis praefigitur: **ሚአዳም፡** Cant. 4, 10; **ሚ በዝኁ፡** Ps. 3, 1; **ሚየዐቢ፡** *quantus est!* Chr. ho. 28; **ነጸርከ፡ ሚይበዝኅ፡ ምሕረት፡ እግዚ"፡** Chr. Ta. 12. — **ሚመጠን፡** vid. sub **መጠን፡** — *Voc. Ae.*: **አይ፡ ምንት፡ ሚ፡ ብ፡ ምን ።**

ማሀለለ፡ vid. sub **ማሕለለ፡**

መሀረ፡ I, 2 et 1 [prima radicis potestas est in *pernicitate* et *agilitate* (vid. מָהַר); hinc ducitur notio *sollertiae* (מָהִיר, ܡܗܝܪܐ, مَهَرَ, مَاهِرٌ); denique in Geez stirps I, 2. 1. significat *sollertem reddere* i. e. *docere*; amh. **ማረ፡** id.] Imprf. plerumque **ይሜህር፡** I, 2, sed etiam: **ይመህር፡** I, 1 (4 Esr. 8, 16) vel **ይምህር፡** (Jes. 29, 13; 4 Esr. 10, 53; al.); Subj. **ይመሀር፡**

vel ይምህር፡ I, 2 (Luc. 1, 1 rom.; Deut. 6, 1; pro qua forma etiam ይማህር፡ reperitur, ut Deut. 4, 36) et ይምህር፡ I, 1 (Ps. 50, 14; Deut. 20, 18; 1 Tim. 2, 12; al.), Imprt. መሀር፡ et ምሀር፡ I, 2 (Matth. 28, 19 rom.; Ps. 118, 26. 33. 141, 11 al.; pro qua forma etiam ማሀር፡ reperitur, ut Deut. 4, 9) et መሀር፡ I, 1 (Matth. 28, 19 Platt; Prov. 29, 17; al.); Inf. ምሂር፡ (1 Tim. 4, 13), ምህሮ፡ (Rom. 1, 16; 1 Tim. 5, 17), ምህሮት፡ (Sir. 42, 5; Marc. 11, 18) et ምሂሮት፡ (Matth. 7, 28 rom.). 1) *docere* a) absol. 1 Tim. 2, 12; Matth. 4, 23. 11, 1. b) c. Acc. prs.: Matth. 5, 2; Rom. 2, 21; Ps. 70, 18. 118, 102; et c. ለ pers.: Rom. 2, 21; Hebr. 8, 11; Deut. 4, 10. c) c. Acc. rei: ይምህሩ፡ ትምህርተ፡ ትእዛዛተ፡ ሰብእ፡ Jes. 29, 13; ይሜህር፡ ምክረ፡ Job 22, 2; Phil. 1, 16; Rom. 1, 16, et c. በእንተ፡ rei 4 Esr. 10, 53; Luc. 1, 1. d) c. dupl. Acc. Ps. 50, 14. 118, 26. 33; Deut. 4, 14. 5, 28. 6, 7; 4 Reg. 17, 27; 4 Esr. 8, 15; Koh. 12, 9; መሀሮ፡ አበሁ፡ መጽሐፈ፡ Kuf. 7. 47; Dan. 1, 4; Job 33, 33; Sir. 45, 5; Joh. 14, 26; Hebr. 5, 12. e) verba si subjunguntur, adhibetur Acc. Inf.: ትሜህር፡ እገሪሃ፡ ሐዊረ፡ Deut. 28, 56. 20, 18; Hen. 8, 1; Kuf. 3, vel ለ፡ c. Inf., ut: ምህረኒ፡ ለገቢር፡ Ps. 142, 11, vel Subj., ut: Matth. 28, 19; Deut. 6, 1. 2) *instituere, erudire* (παιδεύειν, etiam νουθετεῖν *admonere*): መሀር፡ ወልደከ፡ Prov. 29, 17; ምህረኒ፡ እግዚኦ፡ Jer. 10, 24; ገሥጾ፡ ወመሀሮ፡ Sir. 7, 23. 18, 13. 30, 2; Prov. 5, 13. 9, 7; Rom. 15, 14; 1 Cor. 4, 14; 1 Thess. 5, 12.

ተመሀረ፡ et ተምህረ፡ III, 2; rarissime III, 1 (gramm. § 97, 2) 1) *doceri, institui, condocefieri*: Jes. 55, 12; Kuf. 3; ከመ፡ ትትመሀር፡ Sir. 6, 32; Prov. 29, 19; እስከ፡ ይትሜሀሩ፡ ብዙኃን፡ Dan. 12, 4; ኀበ፡ ይትመሀሩ፡ (sic) አፍራስ፡ ἱπποδρόμια II Const. Ap. 24; እለ፡ ይትመሀሩ፡ (sic) οἱ κατηχούμενοι Can. Neocaes. 5; c. c. Acc. vel በ፡ rei: ኢይትሜሀሩ፡ እንከ፡ ቀትለ፡ Jes. 2, 4; Luc. 1, 4; ተምህርኩ፡ በሕገ፡ አበውየ፡ Act. 22, 3. 2) *discere, addiscere*: ተመሀር፡ μάθε Job 34, 36; 1 Tim. 2, 11; c. c. Acc. rei: እመ፡ ተምህሮ፡ ተምህሩ፡ ፍኖትየ፡ Jer. 12, 16; ተምህረ፡ መጽሐፈ፡ vel ዐብእ፡ Kuf. 4. 19; Sir. 8, 8. 9, 1; ተመሀሩ፡ ጽድቀ፡ δικαιοσύνην μάθετε Jes. 26, 9; ተመሀርዋ፡ ለአትሕቶ፡ ርእስክሙ፡ 1 Petr. 5, 5; Hen. 83, 2; c. Acc. Inf.: ርግበ፡ ዘይትሜሀር፡ ሰሪረ፡ Hez. 7, 16; ተምህረ፡ መሢጠ፡ 19, 3; Deut. 4, 10; Jes. 28, 19; ተመሀሩ፡ ገቢረ፡ ሠናይ፡ Jes. 1, 17; c. በኀበ፡ vel እምነ፡ pers., a qua discitur: እሙንቱኒ፡ በኀበ፡ አበዊሆሙ፡ ተመሀሩ፡ Sir. 8, 9; 1 Thess. 1, 8; ተምህረ፡ እምኔሁ፡ ኵሎ፡ ትምህርታተ፡ Cyr. f. 2. 3) *discendo et meditando versari* in re, *studere* rei (μελετᾶν, quod aliàs አንበበ፡ verti solet): ኢትትመሀር፡ ነፍስየ፡ ኀጢአተ፡ Job 27, 4; Prov. 15, 28. 24, 2; διαλέγεσθαι et ποιεῖσθαι ἔν τινι Sir. 14, 20. 21.

ምሁር፡ part. 1) *doctus, edoctus* rem. a) *discipulus, alumnus disciplinae*: ፍጹማን፡ ወምሁራን፡ 1 Par. 25, 8; θεοδίδακτοι ምሁራን፡ በኀበ፡ እግዚአብሔር፡ Jes. 54, 13; Joh. 6, 45; 1 Thess. 4, 9. b) *peritus, sciens, gnarus*; absol., ut: ነገሩ፡ ኢኮነ፡ ከመ፡ ምሁር፡ τὰ ῥήματα αὐτοῦ οὐκ ἐν ἐπιστήμῃ Job 34, 35; ἐπιστήμων Jac. 3, 13 rom. (ምኩር፡ Platt); c. Acc. rei: ምሁር፡ አንተ፡ ኦሪተ፡ Rom. 2. 18; Act. 18, 25; c. በ፡ rei: Ps. 89, 14; F. N. 51; ምሁር፡ በኵሉ፡ ጥበበ፡ ሥራይ፡ ወሰገል፡ Clem. f. 252; ope status constr.: Act. 21, 20; ምሁራነ፡ ቀትል፡ Cant. 3, 8; ኢስመ፡ ምሁረ፡ ዐብእ፡ ውእቱ፡ Gad. T. H.; seq. ከመ፡, ut 1 Par. 25, 7. 2) *eruditus, bene institutus* (πεπαιδευμένος): ብእሲ፡ ምሁር፡ Sir. 31, 9; ወልድ፡ ምሁር፡ Prov. 10, 5.

አምህርት፡ Plur. 1 Cor. 4, 15 Platt non a ማህር፡ derivandus, sed per metathesin pro አምርሕት፡, a መርሐ፡ derivato, exscriptus est.

መሃሪ፡ n. ag. *doctor, institutor*, Lud. sine auct.

መምህር፡ part. (gramm. § 114, a) 1) *doctor, magister, praeceptor*: መምህረ፡ ሕግ፡ νομοθέτης Ps. 9, 21. 83, 7; καθηγητής Matth. 23, 8. 10; διδάσκαλος Joh. 3, 2; Rom. 2, 20; Act. 5, 34; 1 Cor. 12, 28; Eph. 4, 11; Hebr. 5, 12; 1 Tim. 2, 7; 2 Tim. 1, 11; Jac. 3, 1; ἐξηγητής Prov. 29, 18; ሐዋርያት፡ እሙንቱ፡ መምህራኒክሙ፡ ለትእዛዝ፡ ክርስቶስ፡ II Const. Ap. 4; Did. creberrime; መምህራነ፡ ቤተ፡ ክርስቲያን፡ *Patres ecclesiae* Sx. Hed. 24; al. Fem. መምህርት፡ Sx. Haml. 25. 2) Titulus honorificus est (tamquam *doctor, magister*), ex. gr. priorum monasteriis praepositorum, Lud. Pariter መምህርት፡ fem. 1 Reg. 4, 14 titulus matronae esse videtur.

ተመሃሪ፡ n. ag. (III, 2): *discens, discipulus*, Phlx. 229; Pl. ተመሃርያን፡ F. N. 10.

ተመሀር፡ n. act. (gramm. § 111, a, β) *institutio, studium* (μελέτη) Ps. 118, 24. 77. 92. 97. 99. 143. 174.

ተምሃር፡ subst. *doctrina, disciplina*: እስመ፡ እኩይ፡ ተምሃሩ፡ Herm. p. 34. Frequentior est forma fem.

ትምህርት፡ subst., Pl. ትምህርታት፡ 1) id quod docetur et discitur, i. e. *doctrina, disciplina, scientia*, (*literae, ars*) διδασκαλία Matth. 15, 9; Sir. 24, 33; ትምህርተ፡ ዲድስቅልያ፡ ዘአበው፡ ቅዱሳን፡ ሐዋርያት፡ est titulus *Didascaliae* Did.; διδαχή Joh. 7, 16; Hebr. 6, 2; 2 Joh. 9. 10; Asc. Jes. 3, 13. 21; περὶ ὧν κατηχήθης λόγων Luc. 1, 4; coll. Rom. 7, 6; in N. T. εὐαγγέλιον vel κήρυγμα saepius vertitur: ትምህርተ፡ ወንጌል፡ Phil. 2, 22 vel ትምህርት፡ 1 Cor. 15, 14; Gal. 1, 6; Rom. 1, 1. 15, 16; Phil. 1, 27. 4, 15; 1 Thess. 1, 5; τὸ λόγιον (revelatio) Jes. 30, 11; ἐπιστήμη Job 12, 12. 36, 3; Koh. 1, 17. 12, 11; Ex. 35, 31; Kuf. 4. 7; Hen. 10, 8; μαθήματα Jer. 13, 21; ትምህርተ፡ ኤፊቆሮስ፡ *disciplina Epicuri* Act. 17, 18 Platt; *Cyrillus illuminavit totum mundum* በትምህርታቲሁ፡ Cyr. f. 1. Etiam *experientia*: ብዙኅ፡ ትምህርት፡ πολυπειρία Sir. 25, 6. 2) *institutio, eruditio, disciplina* (puerorum, discipulorum); *ingenii animique cultus; studium*: በትምህርተ፡ ዳዊት፡ ἐπὶ χεῖρας Δαβίδ 2 Esr. 3, 10; διδασκαλία Prov. 2, 17; 2 Tim. 3, 16; Rom. 12, 7; παιδεία Prov. 8, 10. 15, 12. 16, 22; Sir. 21, 19; Job 20, 3; ነፍሳት፡ እለ፡ አልቦን፡ ትምህርት፡ ἀπαίδευτοι ψυχαί Sap. 17, 1; ወልድ፡ ዘእንበለ፡ ትምህርት፡ Prov. 17, 21; ኢትነሥኡ፡ ትምህርተ፡ Jer. 42, 13; ትምህርተ፡ ሰላምነ፡ Jes. 53, 5; νουθεσία Eph. 6, 4; ትምህርታት፡ ወተግሣጻት፡ Sx. Masc. 20; Teq. 23; μελέτη Koh. 12, 12.

ምህረ፡ *misereri* vid. sub ምሕረ፡

ማህረከ፡ vid. sub ሀረከ፡

መሃን፡ *corii species* vid. sub መሐን፡

መሀና፡ (መሐና፡, መኅና፡, መሃና፡) et መና፡ est graecum μαναά, hebr. מִנְחָה i. e. *donum, tributum* 4 Reg. 8, 8. 17, 3. 4.

20, 12, vel *sacrificium*, *fertum* Jer. 17, 26. 48, 5; 2 Esr. 23, 5; Dan. 2, 46: in his locis fere omnibus codices modo መሀና፡ modo መና፡ habent. — *Voc. Ae.*: አምኃ፡መሐና፡ጋዳ፡ዘ፡ መናገሻ፡ (v. መንገሻ፡).

መሀከ፡ et **ምሀከ፡** I, 1 [etiam **መሐከ፡** et **ምሕከ፡** saepissime exscriptum. Vis verbi nativa in *mollitie* esse videtur, quare (praeter مَحَقَ) radices מָחַק, מחה al., quae (ut **ምሀወ፡**) significatum *liquescendi, contabescendi* habent, comparaverim. Ne radices عَقَّ عاق عَقَّ huc referas, ipsa verbi notio dehortatur: significatu enim **ምሀከ፡** cum חוּס et חָמַל potius, quam cum חָנַן convenit.] Subj. **ይምሀክ፡** 1) *miseret me* alicujus (*parco*), c. Acc.: **አንተሰ፡ትምሀክ፡ሐምሐመ፡** Jon. 4, 10; Gen. 45, 20; **ኢ.ምሂክ፡ሥጋ፡** ἀφειδία σώματος Col. 2, 23 Platt; **መሀከ፡ነግሂአ፡** 2 Reg. 12, 4; vel c. **በእንተ፡** rei: **ኢይምሀክ፡በእንተ፡ኵሉ፡ዘይበልዕ፡አቡየ፡** Kuf. 26. 2) clementer vel leniter tractare aliquem i. e. *parcere* (*indulgere*) alicui, φείδεσθαι; c. c. Acc. pers.: Rom. 11, 21; 2 Petr. 2, 4. 5; Gen. 16, 13 (ἐπιδών). 19, 16. 20, 6; 1 Reg. 15, 3; 4 Reg. 5, 20; Job 27, 22; Sir. 16, 8; Jes. 13, 18. 14, 6. 47, 6. 63, 9; Jer. 13, 15. 15, 5; Thr. 2, 2; **ኢ.መሀከነ፡** (οὐχ ἱλάσθης) 3, 41; **ኢትምሀክሙ፡ዐይንክ፡** Judith 2, 11; **ኢ.መሀከተኪ.፡ዐይን፡** Hez. 16, 5. 20, 7; **መሀክ፡ሕዝበክ፡** Joel 2, 17; 4 Esr. 8, 53; **መሀኩ፡ሊተ፡ወልድየ፡** 2 Reg. 18, 5; vel abs. (sine Obj.) Jes. 58, 1; Job 6, 10; **ምሂክት፡** *clementia, indulgentia* (Schonung) Org.; **ዘእንበለ፡ምሂክ፡** *inclementer* Enc. 3) *parcendo retinere, denegare* c. Acc. et **እምነ፡**, ut: **ወልዶ፡ጥቀ፡ኢ.ምሀከ፡እምኔነ፡** Rom. 8, 32; Gen. 22, 12; Kuf. 18; **ይምሀክ፡ነፍሶ፡እሞት፡** Job 33, 18; Ps. 18, 13; **እምእደ፡ሳአል፡መሀከ፡** Org. 4) *parce uti re*, c. Acc. rei: **እምኢ.ምሀኩ፡** (v. **መሀኩ፡**)**ከናፍርየ፡** Job 16, 5. 7, 11; Prov. 10, 19; **ዘይምህክ፡ነገረ፡** Job 42, 3; **ዘይምህክ፡በትሮ፡** Prov. 13, 24; et c. Acc. Inf., sicut Latinorum *parcere* seq. Inf.: **ኢትምሀኩ፡ገሥጾቶሙ፡** (**ለውሉድክሙ፡**) Did. 22; **ዘይምህክ፡አውሥኦ፡ቃለ፡ንቱጸ፡** Prov. 17, 27. — *Voc. Ae.*: **መሀከ፡ዘ፡መሐረ፡ተከራከረ፡ይ ።**

ተመሀከ፡ (sine dubio etiam **ተምሀከ፡**) III, 1 *leniter tractari* Cod. Abb. LXIII (a. A.).

ምህከት፡ n. act. *clementia, indulgentia*: **ምህከት፡ወ ምሕረት፡** Jsp. p. 334.

መሃኪ.፡ n. ag. *leniter tractans, clemens, parcens*: **መሃኪ.ከ፡** ὁ ἰώμενός σε Ex. 15, 26; **አብ፡መሃኪ.፡ዘይምህክ፡ወልዶ፡** φιλόστοργος Chr. Ta. 4.

ማህከወ፡ vid. sub **ሀከወ፡**

ምህወ፡ I, 1 [vic. et **መሰወ፡**; in caeteris linguis respondent مَاعَ, مَيْعٌ, med. *i*, מוג, مَعَ; nec non radices unde nomina aquae derivantur vid. sub **ማይ፡** *aqua*; praeterea cfr. **መዐወ፡** et **ምዕዐ፡**] Subj. **ይምሀው፡** 1) *liquescere, liquefieri* Ex. 16, 21; **ሥጋሆሙ፡ከመ፡ማይ፡ምህወ፡** Enc.; **ይምሀው፡ሐሊን፡** Kedr f. 16. 2) *dilabi, dissolvi, tabescere*: **በሕር፡እንተ፡ኢተዐዱ፡እምወሰና፡ወምድርኒ፡እንተ፡ኢትምሁ፡እምዝብጠተ፡መቀሣጺሃ፡** Ath. d. Trin.; **ትምህው፡ወትትመሰው፡ኵሉ፡አባል፡ወመለያልይ፡** (sc. ob timorem) Genz. f. 118; **አእጋር፡መስተፋጣኒት፡ትምሁ፡ወትዕሪዕ፡ወአዕይንት፡ነጸሪት፡ተዐውረ፡** ib. f. ss.

አምህወ፡ II, 1 *liquefacere*, ceram, resinam, Sx. Haml. 5.

ተምህወ፡ III, 1 refl. id. q. **ምህወ፡**, ut: **ትትመሰው፡ወትትመሀው፡አባሉ፡**(**ለሰብእ፡** ob timorem) Genz. f. 119.

ማህው፡ subst. m. et fem. [coll. مَهَا *crystallus*] 1) *vitrum* (ex materia colliquefacta conflatum), sine dubio etiam: *crystallus*: ὕαλος Job 28, 17; Apoc. 15, 2. 21, 19. 21; **ስብሬት፡ማህው፡በላንት፡** Sir. 43, 19; **ጽዋዕ፡ማህው፡** *poculum vitreum* Org.; **መስተገብሬን፡ማህው፡** Sx. Hed. 21. 2) *vas vitreum* ut poculum, scyphus, ampulla, Pl. **ማህዋት፡** (Lud.): **አምጽአ፡ለሙ፡እምህየ፡በማህው፡ሕምዘ፡** Jsp. p. 336. 339 (vid. **ቃሬሬ፡**); **እለ፡ይሰትዩ፡ወይነ፡በማህው፡ወቢረሌ፡** Am. 6, 6 (gl.); **ማህው፡ለእመ፡ተሰብረ፡አልቦ፡ዘያስተጣግዖ፡ዘእንበለ፡ገበሪሁ፡** Fid. Jac. Bar. — *Voc. Ae.*: **ማሕው፡ብ፡ምሆ፡** (Isenb. habet **ሞሒ፡**).

መልሐ፡ *evellere* vid. sub **መልኀ፡**

መልሐ፡ I, 2 [denominatum a מֶלַח, ܡܠܚܳܐ, مِلْح *sal*, ut מָלַח, ܡܠܰܚ, مَلَحَ] *sallere, sale condire* Marc. 9, 49.

ተመልሐ፡ III, 1 et 2 *salli, sale condiri* Marc. 9, 49; **ኵሉ፡በጼው፡ይትመላሕ፡** Clem. f. 112; Sx. Haml. 7.

ማልሕ፡ i. q. مَالِح *salsus*, ut **በሕረ፡ማልሕ፡** Abush. 50.

ምልሓ፡ subst., metaph. *sapor, judicium, scientia* [opp. **ለሐሐት፡**; coll. مِلْح *sal; scientia; venustas*; مَلِيح *elegans*] Deut. 32, 28; M. M. f. 232. — *Voc. Ae.*: **ምልሓ፡ዘ፡አእምሮ ።**

ምልሐት፡ዘ፡አሬሚ፡ *Voc. Ae.* ad libros Reg.; vid. sub **ምሉኅ፡**

I. **መለሰ፡** I, 1 [id. q. مَلِسَ *laevis et glaber fuit*, II *laevigavit*; vic. מָרַט מָלַט et quae his respondent caeterarum linguarum radices] 1) *laevigare, polire* ensem: **ኵናት፡ይመለሱ፡** Nah. 3, 3 var.; **ሰይፎ፡ይመልስ፡** Ps. 7, 13 ann. 2) *splendere, fulgere, micare* στίλβειν: **ኵናት፡ዘይመልስ፡** Nah. 3, 3; **ሰይፍ፡ተንሥአ፡ወምልሲ፡** Hez. 21, 28. 21, 16; *Satanas insidiatur cuique animae* **እንተ፡ትዌጥን፡ከመ፡ትብራህ፡ወትምልስ፡** Phlx. 97.

ምልስ፡ subst. *fulgor, splendor* Hez. 21, 16 var.

II. **መለሰ፡** amh. (apud Isenberg. p. 17) *repetere, revertere*; hinc

ተመላለሰ፡ *hac illac circumcursare, ultro citroque commeare*: **በሕታዊ፡እኩይ፡ዘይትመላለስ፡ውስተ፡አድዋል፡** Phlx. 5.

ሚሎስ፡ n. prgr. incertae notionis: **ወይትፈኖ፡ሚሎስ፡ሰይፈ፡እሳት፡** *et mittatur melos, gladius igneus* Lit. Jac. Sar.; at M. M. f. 50 inter nomina gemmarum memoratur (**ከርሡ፡ወእንግድኣሁ፡ዘዕንቈ፡ኢያስጲድ፡ወሰርዲኖ፡ከማዱ፡ብርሃን፡ዘለንጳስ፡ገጹ፡ዘሚሎስ፡ወአዕይንቲሁ፡ዘጳዝዮን፡**).

ሚላቃት፡ subst. Pl. *sportae* vel *fiscinae parvae* (textae): **በ፡ዘይጸፍሮ፡ሚላቃት፡እለ፡እሙንቱ፡አስፋሬዳት፡ይቃቀ፡** Reg. Pach.

ሚላት፡ (raro **ሚለት፡**) subst., a nomine *Mileti* urbis (Μίλητος vel Μίλατος), non μηλωτή (vid. **ሐሚለት፡**) derivatum: „lana enim Milesia apud antiquos populos omnium purissima et mollissima habebatur“ (Lud.), quare etiam in lingua aram. et talmudica nomine ܡܝܠܬܐ et מֵילָתָא, מִילָתָא, מֵילָא agnina lana pretiosissima et vestes inde confectae appellantur (vid. Hez. 27, 18 **ዐምር፡ እምሴጡ፡** ἔρια ἐκ Μιλήτου). Ab Abyssinis *vestes pretiosissimae* cujusvis generis hoc nomine nominantur. In Bibliis respondent 1) πορφύρα *purpura* Ex. 25, 4. 26, 1. 31. 36. 27, 16. 28, 5. 8. 15. 29. 31, 4 (quibus in locis cod. C **ሕብረ፡ ከብድ፡** substitutum habet); Apoc. 17, 4; Marc. 15, 17; Luc. 16, 19; Sir. 45, 10; Cant. 3, 10. 7, 6; Jes. 3, 24; Jer. 10, 9 vrs. alt.; Ep. Jer. 11; Judith 10, 21; Dan. 5, 7. 16. 29; Prov. 29, 40; 1 Esr. 3, 6; 2 Par. 2, 7. 3, 14; al. 2) βύσσος *byssus* Ex. 35, 6. 25. 35. 36, 9. 10. 12. 32. 35—37. 37, 3 seq. (quibus in locis cod. C **ቢሶስ፡** exhibere solet); Gen. 41, 42; Apoc. 18, 12. 16. 19, 8. 14; Esth. 1, 6. 6, 8. 8, 15; Jes. 19, 9; Hez. 27, 7; 1 Esr. 3, 6. — In locis Jes. 3, 21—23 (**አልባሲሆን፡ ዘሚላት፡ ወሚሬይ፡ ወስግላጥ፡**) et Hez. 16, 10 (**ዐሥቅ፡ ወሚላት፡ ወሚሬይ፡**) non satis liquet, quae verba Graeca interpres **ሚላት፡** verterit. — Praeterea **ሚላት፡** τὰ σηρικὰ *serica* Chr. Ta. 28. — *Voc. Ae.*: **ሚላት፡ ዘ፡ ጸዐዳ፡ ሐር፡ ተርታ፡ ሐርዒ፡ ይ፡**; *aliud*: **ሚላት፡ ብ፡ ነጭ፡ ሐር፡**

ሚላትሮን፡, sed plerumque inserta nasali **ሚላንትራ፡**, **ሚላንትሮን፡**, **ሚላንትታራ፡** (et variae hujus generis formae aliae) 3 Reg. 6, 9. 7, 9. 41 est μέλαθρα, μέλαθρον (media tecti trabs, cella, aedicula), qua voce apud LXX צְבִים *contignatio* (6, 9), טְפָחוֹת *trabes superstratae* (7, 41), כֹּתָרוֹת *capitula* columnarum (7, 9) versa sunt. Ex Org. locum: **ሰሎሞን፡ አስተቀጸላ፡ ለመቅደስ፡ በሚላታሮን፡** excerpsit Ludolfus. — *Voc. Ae.*: **ሚላትሮን፡ ዘ፡ መደብ፡**

መልኀ፡ I, 1 [ملخ V *evulsit*; VIII *extraxit, evaginavit, evulsit*; ܡܠܚ *vulsit, evulsit*; alteram hujus radicis formam et significationem vid. sub **በልሐ፡**; significatum vicinum habet **መሐወ፡** q. v.] Subj. **ይምላኅ፡** 1) *evellere, extrahere, eruere*: plantas, radices: **ጊዜ፡ ለተኪል፡ ወጊዜ፡ ለመሊኅ፡ ዘተከሉ፡** Koh. 3, 2; **ከመ፡ እምልኆ፡ ምስለ፡ ሥረዊሃ፡** Hez. 17, 9; Sir. 10, 15; 2 Reg. 23, 6; Jer. 49, 10. 51, 34; **ምልኁ፡ እምኔክሙ፡ አሥዋከ፡ ረሲዓን፡** Clem. f. 181; dentes **መሊኅ፡ አጥራስ፡** Sx. Masc. 18; cornua Dan. 7, 20; oculos: **ዐይነ፡ ዘይሥሕቅ፡ አበሁ፡ ይመልኅዎ፡ ቋዓት፡ እምግበን፡** Prov. 24, 52; Matth. 5, 29; Gal. 4, 15; sagittam, tela e vulnere: Sir. 19, 12; Jud. 3, 22; — Judith 13, 6. 2) in specie: *evaginare* vel *destringere* gladium: Matth. 26, 51; Jud. 3, 21. 8, 20; 1 Reg. 31, 4; 2 Reg. 20, 9; 1 Par. 10, 4; Ps. 7, 13. 36, 14; Hez. 21, 28. 26, 15; Sir. 22, 21. 3) *evellere, eradicare, exstirpare*, ut: incolas e terra: **ናሁ፡ አነ፡ እመልኆሙ፡ እምነ፡ ምድሮሙ፡** Jer. 12, 14. 24, 6; Ps. 51, 5; vitia: **እግዚ"፡ ፈቶደ፡ ከመ፡ ይምላኅ፡ እምኔሆሙ፡ ዘተ፡ ልማደ፡ እኪተ፡** F. M. 22, 1. — Semel **መልኀ፡** reperi, ubi **በልሐ፡** expectaveris: **እግዚ"፡ መልኆሙ፡ (ለእስራኤል፡) እምቅኔ፡ መሪር፡ (በግብጽ፡)** Syn. (cod. Tub. f. 329). — *Voc. Ae.*: **መልኀ፡ ዘ፡ መዘዘ፡**; *aliud*: **መልኀ፡ ዘ፡ ነቀለ፡ መዘዘ፡**

ተመልኀ፡ III, 1 1) pass. *evelli, extrahi, erui, eradicari, exstirpari*, de alis: **ተመልኀ፡ ክነፊሃ፡** Dan. 7, 4; cornibus Dan. 7, 8; arbore Luc. 17, 6; **በኀይለ፡ ነፋስ፡ ይትመላኅ፡** Sap. 4, 4; de oculis: **ተመልኁ፡ አዕይንቲሆሙ፡** Clem. f. 153; Lud. e Vit. Sam.; de hominibus Kuf. p. 91; Prov. 15, 6 var.; de regno: **ትትመላኅ፡ መንግሥቱ፡** Dan. 11, 4. 2) *evaginari*: **ሰይፍ፡ እንተ፡ ተመልኀት፡ ለቀቲል፡** Hez. 21, 28; **እምቅድመ፡ ይትመልኁ፡ መባርቅት፡** *priusquam stringerentur fulmina* (gladiorum instar) Lit. Chr. 3) *excĭdere, effluere*, de ferro (ἐκπίπτειν) Koh. 10, 10; de pilis: **ይበኪ፡ እስከ፡ ተመልኁ፡ ሥዕርተ፡ አዕይንቲሁ፡** Phlx. 55.

አስተመልኀ፡ IV, 1 *facere, ut* gladium *evaginet* vel *stringat*, c. dupl. Acc.: **ወይን፡ ያስተመልኆሙ፡ መጣብሒሆሙ፡** 1 Esr. 3, 21 (var. **ያስተማልኆሙ፡** IV, 3 *facit, ut alius contra alium gladium stringat*).

ምሉኅ፡ part. *evulsus, extractus, destrictus*: Ps. 79, 17; **ሰይፍ፡ ምሉኅ፡** Num. 22, 23; Jos. 5, 13; 1 Par. 21, 16; **መጥባሕት፡ ምልኅት፡** Num. 22, 31; **ምሉኅ፡ አጽፋር፡** *cui evulsi sunt ungues* Enc. Jac. 13. — Ἄκανθα ἐξωσμένη 2 Reg. 23, 6 versum est: **ከመ፡ ዐቀብ፡** (v. **ዐቃቤ፡**) **ምልኅት፡**; at *Voc. Ae.* ad Reg. exhibet: **ምልሐት፡ ዘ፡ ክራሚ፡**; herbam enim malam, sicut *urticam* (cfr. מַלּוּחַ Targumistarum) intellexisse videtur auctor. — Etiam Jes. 18, 7 **ሕዝብ፡ ትሑታን፡ ወምሉኣን፡** λαὸς τεθλιμμένος καὶ τετιλμένος huc referendum videtur, si **ወምሉኃን፡** emendaveris.

መላኂ፡ n. ag. *evellens*: **ሰበር፡ ወልደ፡ ሐርመዝ፡ ዘይሰመይ፡ መላኂ፡ መታክፍት፡ እስመ፡ ውእቱ፡ ከነ፡ ሰበ፡ ይመውእ፡ ለከልእ፡ ንጉሥ፡ የአስሮ፡ ወይመልኆ፡ መታክፍቲሁ፡** Sx. Mij. 19.

መልኀ፡ *sallere* vid. sub **መልሐ፡**

መለንስ፡ nom. peregr., sc. μελάνθιον *melanthium, nigella*: Jes. 28, 25. 27; **ቅብአ፡ መለንስ፡** *oleum nigellae* Gad. T. H.; **ኅብስተ፡ መለንስ፡** ib. — *Voc. Ae.*: **መለንስ፡ ዘ፡ ኑግ፡**; *aliud*: **መለንስ፡ ኑግ፡ ክሚን፡ ብ፡ ተልባ፡ ፌጸሊ፡ ይ፡**

መልአ፡ *pergere* vid. sub **መልዐ፡**

መልአ፡ I, 1 [מָלֵא, ܡܠܳܐ, مَلَأَ et مَلِيَ; amh. **መላ፡**] Subj. **ይምላእ፡** A) trs. 1) *implere, replere, complere* a) c. c. Acc. loci vel rei, quae plena fit: Gen. 1, 21. 28; Sap. 1, 7; Ps. 80, 9; Judith 8, 31; **መልአ፡ ልብሶ፡** 4 Reg. 4, 39; **ምላእ፡ ሎሙ፡ አሕስሊሆሙ፡** Gen. 44, 1; **ምልኡ፡ ምጉንጻክሙ፡** Jer. 28, 11. b) c. dupl. Acc. (loci et rei cum implentis): Gen. 21, 19; **መልአት፡ ጽፍንታ፡ ጥሕነ፡** Judith 10, 5; **ምላእ፡ እደዊከ፡ አፍሓመ፡ እሳት፡** Hez. 10, 2; Prov. 1, 13. 8, 21; **መልእዎ፡ ደመ፡ ለዝ፡ ቤት፡** Jer. 19, 4; Job 3, 15; **መልአ፡ አሕስሊሆሙ፡ ሥርናየ፡** Kuf. 42. c) c. Acc. rei qua aliquid impletur, et c. **ላዕለ፡** vel **ውስተ፡** vel **በ** pers. vel rei, quae impletur: **እመልእ፡ ላዕሌኪ፡ ሰብአ፡ ከመ፡ አንበጣ፡** Jer. 28, 14. 19, 4; Ex. 28, 3; **ይመልኡ፡ ዋየ፡ ውስተ፡ ዝቃት፡** Chr. Ta. 19; **መላእከ፡ በመዓ፡ ውስተ፡ አብያቲከ፡** Hez. 28, 16; **ትመልእ፡ ማየ፡ በክሬ፡ ሐዲስ፡** Kedr f. 1. 2) *abundare facere* aliquid, *copiam* rei *multiplicare*, πληθύνειν: **ከመ፡ ናእክ፡ መላእከሁ፡ ለብሩር፡** Sir. 47, 18. B) intrs. 1) *impleri, impletum* vel *plenum esse*: **ኵሉ፡ ማዕምቅ፡ ይምላእ፡** Jes. 40, 4; Bar. 5, 7; Hen. 53, 1 a) c. Acc. rei, qua quid plenum est: Hez. 7, 23;

Ps. 125, 2. 64, 14; ይመልአ፡ ወይነ፡ ኵሉ፡ ገቦ፡ Jer. 13, 12; Koh. 4, 8. 11, 3; መልአት፡ ሀገር፡ ዐውያተ፡ Jes. 22, 2; Hen. 2, 3; Marc. 8, 20; vel c. እምን፡ rei Hen. 56, 4. 2) *compleri, completum* vel *ad finem perductum esse*, de tempore: አመ፡ መልአት፡ ዓመት፡ Jer. 41, 14; de negotiis: መልአ፡ ጽሒፈተ፡ ዝንቱ፡ መጽሐፍ፡ አመ፡ ፲ መስከረም፡ F. N. sub fin.; de libris (*explicit*): መልአት፡ መልእክተ፡ ይሁዳ፡ in subscriptione *Judae* Platt; item 2 et 3 Joh. Platt; vel *perfectum esse, ad maturitatem pervenisse*: እመ፡ መልአ፡ ልቡናሆሙ፡ (de pueris) F. N. 24, 3. 3) *multiplicari, augeri, crescere* πληθύνεσθαι: Gen. 30, 30. 47, 27. 48, 16; Ex. 1, 7. 20; 4 Esr. 1, 14; Judith 4, 10; Jer. 23, 3. 4) *exuberare, abundare, abunde exstare*: በረከቱ፡ ከመ፡ ማየ፡ ተከዚ፡ መልአት፡ Sir. 39, 22; plerumque c. c. praepositionibus loci, ut ውስተ፡, ex. gr. መልአ፡ ፈለግ፡ ውስተ፡ ኵሉ፡ ምድረ፡ ግብጽ፡ Kuf. 45; Clem. f. 217; መልአ፡ ሰረገላ፡ ውስተ፡ ቤላትኪ፡ Jer. 22, 7; ይመልአ፡ ውስተ፡ አብያቲሆሙ፡ ጸበል፡ Ep. Jer. 16; Judith 2, 8; Rom. 5, 5; Marc. 4, 37; vel c. ዲበ፡, ut Gen. 6, 13; vel c. ላዕለ፡, ut: ይመልአ፡ ላዕሌሁ፡ መንፈስ፡ ቅዱስ፡ Luc. 1, 15. 4, 1; Act. 7, 55; 2 Par. 15, 1; Sir. 39, 6. 48, 12; Jes. 11, 3 (hi loci fere omnes etiam verbis *impleri, repleri* verti possunt). 5) impleri i. e. *satiari* re: Koh. 6, 7; c. በ፡ rei Koh. 1, 8; c. እምን፡ rei Prov. 14, 14.

አምልአ፡ II, 1 *implendum curare*: አምልአ፡ ሎሙ፡ አሕስሊሆሙ፡ Kuf. 42.

ተመልአ፡ III, 1 1) *impleri, repleri, expleri* c. Acc. Ex. 40, 28; Deut. 34, 9; 4 Esr. 6, 43 var.; Hen. 48, 1; c. እምን፡, ut: ተመልአት፡ አየር፡ እምን፡ መላእክት፡ Sx. Hed. 27. 2) *compleri, ad finem perduci* Hen. 74, 10.

ተማልአ፡ III, 3 *alium cum alio impleri* re, c. Acc. rei 4 Esr. 6, 43.

አስተማልአ፡ IV, 3 Am. 8, 5 mihi ad መልዐ፡ referendum videtur.

ምሉእ፡ part. 1) *plenus, repletus, completus* Ruth 1, 21; Ps. 143, 15; Matth. 14, 20. 15, 37; c. per st. estr. ut ምሉኣነ፡ ጥበብ፡ Sx. Teq. 26 vel c. እምን፡ ut Hen. 28, 2; ምልእት፡ እምኵሉ፡ ጸጋ፡ ወጥበብ፡ Sx. Hed. 10; 4 Esr. 5, 4; ሣፀን፡ ዘምሉእ፡ እምወርቅ፡ ወእምብሩር፡ Lud. e mss. Colb.; at plerumque c. Acc.: ሀገር፡ እንተ፡ ምልእት፡ ሕዝበ፡ Thren. 1, 1; ጽዋዕ፡ ምሉእ፡ ማየ፡ 4 Esr. 14, 41; ገዳም፡ ወምሉእ፡ ውእቱ፡ አዕጽምተ፡ ሰብእ፡ Hez. 37, 1; ምሉእ፡ አዕይንተ፡ 1, 18. 10, 12; ምሉእ፡ መቅሠፍት፡ መዐት፡ Job 14, 1; Jes. 1, 4; Prov. 6, 34; Ps. 9, 29. 25, 10; Cant. 6, 5; Hen. 27, 1. De luna: ወርኅ፡ ምልእት፡ *luna plena* Sir. 50, 6 vel ወርኅ፡ ምሉእ፡ ብርሃን፡ Abush. 13; de urbe incolis frequente: ኀልቀት፡ ምልእት፡ Hez. 26, 2. 2) *abundans, exuberans, copiosus* Jes. 31, 1; ማይ፡ ብዙኅ፡ ወምሉእ፡ Jes. 28, 2; Ex. 5, 5; በሕር፡ ዐቢይ፡ ወርሒብ፡ እንተ፡ ምልእት፡ ውስቴታ፡ አራዊት፡ Chr. Ta. 34; ምሉእ፡ ውስተ፡ አዕይንቲሆሙ፡ ዝሙት፡ ወኀጢአት፡ 2 Petr. 2, 14 (vid. መልአ፡ Nr. 4) 3) *completus, integer*: አኮ፡ በምልእት፡ ወፍጽምት፡ ልብ፡ 2 Par. 25, 2. 4) *implens*: ደም፡ ምሉእ፡ እደዊክሙ፡ Jes. 59, 3; ምሉእ፡ ቤተ፡ (v. ቤት፡) ስብሐቲሁ፡ Jes. 6, 1; ምሉእ፡ (v. መልአ፡) ኵሎ፡ ምድረ፡ ስብሐቲከ፡ 6, 3. (De Jes. 18, 7 vid. sub ምሉኅ፡).

ምልአ፡ subst. 1) *plenitudo* i. e. id, quod implet vel quo impletur spatium: ንሥኡ፡ ምልአ፡ እደዊክሙ፡ ሐመደ፡ Ex. 9, 8; ምልአ፡ ሕፍኑ፡ Lev. 2, 2; ምልአ፡ እድ፡ ሐሪጽ፡ 3 Reg. 17, 12; Koh. 4, 6; Macc. f. 5; Hez. 13, 19; ምልአ፡ ቤት፡ ወርቀ፡ እመ፡ ወሀበኒ፡ Num. 22, 18. Conjunctum c. በ፡ et pron. suff. vertere licet *totus, universus, omnes omnino*: ኵሉ፡ ዓለም፡ በምልኡ፡ Ps. 49, 13. 23, 1. 146, 4; Jer. 29, 2; 4 Esr. 10, 14; Hez. 12, 19. 32, 15; 1 Esr. 9, 10; Luc. 1, 10. 23, 18; Josp. p. 301. 313. 375. 382; F. M. 10, 2; pariter በምልአ፡ ልብከሙ፡ *plenitudine* vel *integritate cordis* i. e. *toto* vel *integro corde* 1 Petr. 1, 22. 4, 8. 5, 2.

ምልአት፡ n. act. *impletio, repletio*: ወለለምልአቱ፡ (ለከረ፡) *quotiescumque impletum est* Kedr f. 88; ምልአተ፡ ከርሥ፡ ዘእንበለ፡ ዐቅም፡ *immodice ventrem* (cibis) *implere* Macc. f. 24; Lit. 165, 4; 172, 4.

መላኢ፡ n. ag. *implens, replens, completor*: እግዚ"፡ ለሚክያስ፡ መንፈሰ፡ ሕግ፡ መላኢ፡ *Deus, qui Micham spiritu legis implevit* Cod. Mus. Brit. LIV, Nr. 7; *Isaac* መላኢ፡ ንትጋ፡ (sc. Sarae prole destitutae) Tab. Tab 20. 94; *Christus* መላኢ፡ ኵሉ፡ ዓለም፡ Org. 1.

መምልእ፡ part. *is* (vel *id*) *qui* (*quod*) *implet*: መምልእ፡ ዓሥር፡ *qui decimum* (ordinem angelorum) *implet vel complet* Lib. Myst.

መልአክ፡ *nuntius, angelus* vid. sub ለአከ፡

ተመልአከ፡ *principem constitui* vid. sub ለአከ፡

መለከ፡ I, 1 [ملك *possedit, regnavit*; מָלַךְ *regnavit*, ملك *consuluit*] Subj. ይምልክ፡ 1) *possidere, dominio tenere, occupare, potiri*, c. Acc.: κατέχειν Ex. 32, 13; Gen. 48, 4; ዘይመልክ፡ ሀገረ፡ καταλαμβανόμενος πόλιν Prov. 16, 32; ምልክ፡ ወተዋረሳ፡ ἐνάρχου κληρονομεῖν Deut. 2, 24; ዮሐናን፡ ወእሊአሁ፡ ተጸወኑ፡ ኀበ፡ ቅድስ፡ ወመለክዋ፡ *operibus praemunierunt templum et occuparunt* Jsp. p. 353; ይሁቡ፡ ኵሎ፡ ዘይመልኩ፡ ለነዳያን፡ (*omnia, quae possident*) Chr. Ta. 13. a) ex usu fori መለከ፡ non tantum *possidere, jure mancipii tenere* significat, sed etiam *usu capere*, ut F. N. 37. b) transl.: animi- potiri i. e. *animos capere* vel *sibi conciliare* (gewinnen), de oratore: እምድኅረ፡ መለከ፡ አልባቢሆሙ፡ ለሰማዕያን፡ በብዙኅ፡ ተግሣጽ፡ Chr. ho. 3. 2) *dominari, sub imperio tenere, regnare*, c. c. Acc.: κρατεῖν: ኢያአምር፡ ከመ፡ መሐሪ፡ ይመልክ፡ Prov. 28, 22; እለ፡ ይመልክዋ፡ ለየብስ፡ Hen. 62, 9 (aliis in locis ይእኅዝዋ፡); saepissime de Deo: ዘኵሎ፡ ይመልክ፡ ὁ παντοκράτωρ, ut Job 15, 25. 22, 17. 27, 2; Sir. 42, 17; Jer. 3, 9. 5, 14; Hagg. 1, 5; Mal. 1, 4. 8; Zach. 1, 3; 2 Reg. 5, 10; Judith 4, 13. 15, 10; Apoc. 15, 3; 2 Cor. 6, 18 (alias: አኃዜ፡ ኵሉ፡); ἄρχειν Gen. 1, 16; ይመልክ፡ እበድ፡ ἄγεται ἀφροσύνῃ Prov. 18, 2; ከመ፡ ይምልክ፡ ቤተ፡ ክርስቲያን፡ Syn.; c. ለ፡, ut: ኢይመልክ፡ (v. ኢይትመለአክ፡) አንሰ፡ ለክሙ፡ Jud. 8, 23; c. ላዕለ፡, ut: መለከ፡ ላዕሌነ፡ ሀኬት፡ Chr. ho. 24; vel absol., ut: መለከ፡ እምታሕቴሁ፡ ለንጉሥ፡ *prorex fuit* Lud. (sine auct.); Hen. 75, 3.

አምለከ፡ II, 1 *possessorem, dominum, regnatorem facere* vel *creare* aliquem: ኢያመልክዎሙ፡ Sir. 38, 33. (አምለከ፡ *Deum colere* vid. infra.)

ተመልከ፡ III, 1 1) *possideri, dominio teneri*: ዘኢይትመለክ፡ *quod non possidetur* F. N. 39, 3. 2) *imperio alicujus subjectum esse* Lud. e praefatione Syn. 3) *do-*

minum, regnatorem constitui Lud. sine auct.; Chr. L. Atk. f. 31.

ምሉክ፡ part. 1) *occupatus, possessus:* እመ፡ ኢኮነ፡ ምሉክ፡ ለተእማኒ፡ *si non in possessione disponentis est,* (*de eo disponere non licet*) F. N. 39, 3. 2) *subjectus* (imperio) F. N. 24, 2. (de ምሉክ፡ εὐσεβής vid. infra).

ምልክት፡ n. act. *dominium, imperium:* ትትኀሠት፡ ምልክታ፡ μεγαλειότης αὐτῆς Act. 19, 27 rom.

መላኪ፡ n. ag. 1) *possessor, dominus, herus* ut aedificii, agri, servi, al. F. N. 24, 2; 31; 37; Chr. Ta. 12. 2) *dominator, regnator:* እግዚ"፡ መላኬ፡ ነፍሳቲነ፡ ወፈጣሪሃ፡ ውስተ፡ ሥጋነ፡ Jsp. p. 352; እግዚ"፡ መላኬ፡ ሰማያት፡ ወምድር፡ Macc. f. 10; ክርስቶስ፡ መላኬ፡ ኵሉ፡ አጽናፍ፡ Sx. Masc. 2 Enc.

መለካዊ፡ i. q. مَلَكِيّ *Melchita* i. e. „regiae religioni in Aegypto addictus" (opp. Jacobita vel Monophysita) Sx. Teq. 16; F. N. 24, 2; 48; Clem. f. 212; al.

ምልክት፡ subst. (vid. gramm. § 121, c, α) *proprietas:* እመ፡ አገበርዎ፡ ከመ፡ ይትዐሰብ፡ ምልክቶ፡ ከልኡ፡ *ut proprietatem alius conducat* F. N. 35. (vid. etiam መለኮት፡ infra).

ምልክና፡ subst. 1) *dominium, mancipium:* ይጸንዕ፡ ምልክናሁ፡ እምድኅረ፡ ፴ዓመት፡ (sc. usucapione) F. N. 35; ንኢዝዝ፡ ከመ፡ ይኩን፡ ላቲ፡ (ለብእሲት፡) ምልክናሁ፡ ለዝንቱ፡ ንዋይ፡ F. N. 24, 7. 2) *potestas* patria, tutoris, al.; *auctoritas, dominium, imperium, majestas, celsitudo:* ዘታሕተ፡ ምልክናሁ፡ *qui sub ejus* (tutoris) *potestate est* F. N. 24; አሰስሎተ፡ ምልክናሁ፡ ለዘአመንብዎ፡ ላዕሌሆሙ፡ ይኅሥሡ፡ እምፈታሒ፡ F. N. 24, 3; ምልክና፡ ላዕለ፡ እለ፡ ተኀየልዎ፡ ἐξουσία τυραννούντων αὐτοῦ Sap. 10, 14; c. etiam c. Acc.: ቀንየትከ፡ ወምልክናከ፡ ኵሎ፡ τὸ πάντων σε δεσπόζειν 12, 16; κυριότης Chr. ho. 1 seq. (saepissime); ፈጠርነ፡ ዓለመ፡ ከመ፡ ይትዐወቅ፡ ምልክናነ፡ ወዕበየ፡ ኀይልነ፡ Clem. f. 48; Lit. 173, 1; Org. 2. Abstractum pro concreto: Jes. 9, 6 (var. pro መላእክት፡ οἱ ἄρχοντες); Gen. 49, 10 (v. ምልእክና፡). 3) *praefectura, satrapia,* vel concr. *satrapae:* ለለ፡ ምልክና፡ አሕዛቢሆሙ፡ Esth. 3, 12; ጸሐፍነ፡ ኀበ፡ ኵሉ፡ ምልክናት፡ Jsp. p. 317.

ትምልክት፡ subst. *principatus, potentatus, ditio:* አውግእክሙ፡ ለእስራኤል፡ እምትምልክተ፡ ፈርዖን፡ Did. 38.

አምላክ፡ subst.; est formâ plur., (vid. gramm. § 131, 2) sine dubio a singulari deperdito መልክ፡ [coll. hebr. מֶלֶךְ et arab. مَلِك et الْمَلِيك, quae et ipsa de Deo usurpantur] derivatum est, et *dominos, dominatores* significat: deinde in notionem *divini numinis* (sive in pluribus Deis, sive in unico Deo contineri putetur) abiit, denique apud Abyssinos ad Christianam religionem conversos (pariter atque אֱלֹהִים apud Hebraeos) singularis significationem accepit. 1) *Deus,* ὁ θεός. Est generale Dei veri nomen (sicut אֱלֹהִים, إِلٰه, اللّٰه): speciale ejus nomen, unâ cum monotheismo ab Abyssinis acceptum, est እግዚአብሔር፡ (יְהוָה, ὁ Κύριος); quae duo nomina saepius componuntur እግዚ"፡ አምላክ፡ ut Gen. 6, 13. 22. 7, 5 al. Et statum constructum et accusativum admittit, sicut alia nomina appellativa: አምላክኪ፡ Ruth 1, 16; አምላከ፡ ለሕይወትየ፡ Sir. 23, 4; አምላከ፡ ዓለም፡ Hen. 1, 3; አምላከ፡ ሰማይ፡ 2 Esr. 11, 4; Ex. 3, 6. 7, 1; c. ኦ፡ Vocativi conjunctum nonnumquam: አምላኪ፡ Num. 16, 22. 27, 16. Is, cujus vel cui Deus Deus est, praepositione ለ፡ introduci potest, ut አምላክ፡ ለኵሉ፡ ዘሥጋ፡ Jer. 39, 27; at multo frequentius ope status constructi vel Genitivi. Pronomina suffixa huic nomini vel tamquam plurali vel tamquam singulari affigere licet ut አምላኪየ፡ et አምላክየ፡ *Deus meus* (gramm. § 155, 3, b): illud tamen annotare juvat, quod si Accusativo አምላክ፡ pronomina secundae personae suffiguntur pro አምላኪከ፡ al. saepius አምላክከ፡ al. occurrit, ut Lev. 25, 36. 38. 26, 12; እከውነክሙ፡ አምላክክሙ፡ Jer. 7, 23. 11, 4 (v. አምላክክሙ፡). 2) *deus* quilibet ethnicorum, (deus fictus et commenticius), *idolum:* Ex. 20, 4. 23; Deut. 5, 8; Ps. 80, 8 al. Hunc significatum si habet, pluralem አማልክት፡ admittit: Gen. 31, 19 seq.; Ex. 20, 3; Lev. 19, 4. Neque tamen θεοί solum አማልክት፡ vertitur, ut Ruth 1, 15; Jes. 19, 3. 36, 18. 41, 23; Jer. 2, 28. 5, 7. 16, 20 al., sed etiam εἴδωλα, ut: Gen. 31, 19; Sir. 30, 19; 1 Joh. 5, 21; Act. 15, 20 al., et χειροποίητα Jes. 16, 12. Saepius occurrunt phrases: አማልክት፡ ነኪር፡ *dii alieni* vel *peregrini* Gen. 35, 2; Jer. 1, 16. 5, 19; Kuf. 1; ባዕድ፡ አማልክት፡ Deut. 11, 28; Jer. 39, 29 vel አማልክት፡ ባዕድ፡ Jer. 51, 8; Deut. 13, 7; Jos. 24, 14; et አማልክት፡ ግብት፡ *dii temere inventi* 2 Par. 23, 17. 24, 18 (vid. ግብት፡). Nonnumquam pl. አማልክት፡ reperitur, ubi Graecus singularem praebet, ut Jes. 44, 17. — Ab አምላክ፡ derivantur verba

አምለከ፡ II, 1 *Deum* vel *deos colere, pro Deo* vel *diis habere, divinis honoribus afficere,* c. Acc. Dei vel deorum; σέβεσθαι Job 1, 9; Jes. 29, 13; Matth. 15, 9; Act. 18, 13; λατρεύειν ከመ፡ ታምልኩ፡ ዕፀ፡ ወእብነ፡ Hez. 20, 32; Judith 3, 8; Matth. 4, 10; Luc. 1, 74; Rom. 1, 9; እለ፡ ያመልኩ፡ ጣዖተ፡ εἰδωλολάτραι Apoc. 22, 15; Kuf. 22; προσκυνεῖν Jer. 13, 10 (aliâs ሰገደ፡); c. c. ለ፡ ut: እለ፡ ያመልኩ፡ ለኢየሱስ፡ Sx. Hed. 25. — Hinc Inf. አምልኮ፡ vel አምልኮት፡ εὐσέβεια *religio, pietas* erga Deum vel numen divinum: 2 Petr. 1, 6. 7; Lit. 162, 2; አምልኮትነ፡ ἡ εὐσέβεια ἡμῶν Cyr. ad Th. f. 8; vel ሥነ፡ አምልኮትክን፡ ἡ ὑμετέρα εὐσέβεια Cyr. ad Reg. f. 30; vel ሠናይ፡ አምልኮ፡ εὐσέβεια II Can. Ap. 35; አምልኮ፡ ጣዖት፡ *idololatria* Syn.; Enc.

ተአምለከ፡ quadrl. III, 1 1) *Deum fieri:* አምላክ፡ ዘተሰብአ፡ እጓለ፡ እመሕያው፡ ዘተአምለከ፡ M. M. f. 299. 2) *Dei honore affici:* ለይሰብሕ፡ ስሙ፡ ለእግዚ"፡ ስቡሕ፡ ይትአምለክ፡ (ስሙ፡) ለእግዚ"፡ አምላክ፡ M. M. f. 391.

ምሉክ፡ part. εὐσεβής, *pius, religiosus:* በትእዛዞሙ፡ ለምሉካን፡ ነገሥት፡ τῶν εὐσεβεστάτων βασιλέων Ep. Joann. Ant. ad Cyr. f. 113; ዛቲ፡ ክብርት፡ ወምልክት፡ ማኅበረ፡ ቤተ፡ ክርስቲያን፡ *haec honoratissima et piissima synodus* ho. Severi in Cyr. f. 104.

መለኮት፡ subst. 1) *dominatio, potestas* in spec. Dei, δυναστεία Ps. 102, 22, coll. Hen. 84, 2. 2) *divinitas, deitas* (divina natura, potentia, virtus, majestas): θειότης, θεότης Rom. 1, 20; Col. 2, 9; 2 Petr. 1, 3; Lit. 158, 4; Cyr. et Chrys. saepissime; τὸ θεῖον Act. 17, 29; ምስጢራተ፡ መለኮትከ፡ Sap. 12, 5. Statui constructo subjunctum vel in Genitivo positum vertere licet: *divinus,* ut ቃለ፡ መለኮት፡ Clem. f. 201; መጻሕፍት፡ ዘመለኮት፡ ib. f. 138.

መምለኪ፡ n. ag. *Deum* vel *deos colens, pius, reli-*

giosus: መምለኬ፡እግዚ"፡ (θεοσεβής) Kid. f. 6; መምለኪያን፡ሠናይ፡ (εὐσεβεῖς) Asc. Jes. 4, 15; መምለክያነ፡ጣዖት፡ *idololatrae* Enc. Sed etiam sine nomine Dei subjuncto occurrit, saepius in Phlx., ubi monachi መምለክያን፡ nominantur, et tria eorum genera distinguuntur: መምለኪ፡ ፍጹም፡, መ"፡ ማእከላዊ፡, መ"፡ወጣኒ፡ Phlx. 4. — In Did. ed. Platt. p. 85 legitur plur. forma: መምላክያን፡

መምለክዊ፡ n. ag., id. q. መምለኪ፡, ut: መምለክውያን፡ ዘጣዖት፡ F. N. 23.

አምላክና፡ subst. *Dei dignitas;* praemisso ከዊን፡ *conversio in Deum: Satanas* አኀለዮ፡ (ለአዳም፡) ከዊነ፡ አምላክና፡ F. M. 3, 2.

አምላካዊ፡ adj. rel. *ad Deum pertinens, divinus:* ፈቃድ፡ አምላካዊ፡ F. M. 2, 11; ኀደገ፡ ጽዋዒሆሙ፡ አምላካዊተ፡ (*divinam vocationem suam*) Phlx. 5; ጳውሎስ፡ አምላካዊ፡ F. M. 10, 4; in specie hoc praedicato laudantur Biblia, ut መጽሐፍ፡አምላካዊ፡ F. M. 18; መጻሕፍት፡አምላካዊት፡ Genz. f. 85; F. N. 2; al. creberrime.

መለኮታዊ፡ adj. rel. *divinitatis particeps, divinus:* Org.; ትምህርታት፡ መለኮታዊት፡ Cyr. f. 2; መለኮታዊ፡ክርስቶስ፡ዘለብሰ፡ትስብእተ፡ Enc.; de latere Christi Org.

መሎኬ፡ (ሚሎኬ፡ Lud. ex Enc.) nom. plantae peregr.: μαλάχη, μολόχη *malva* (ملوخية et ملوخيا): ወይጸመሂ፡ ከመ፡ መሎኬ፡ (v. መሎኪ፡) በውስተ፡ ሐሩር፡ Job 24, 24; ውዕየ፡ በነደ፡ ቃሉ፡ ከመ፡ እብሬት፡ ሐምለ፡ መሎኬ፡ (ሚሎኬ፡ Lud.) Sx. Jac. 13 Enc.; M. M. f. 104.

መልዐ፡ *implere* vid. sub መልአ፡

መልዐ፡ I, 2 [respondent مَلَعَ I. IV. VII. VIII *celeriter incessit* vel *transivit*, de camelo; مَلَّعَ *vehementer et valide incessit* vel *cucurrit;* مَلَخَ *valide incessit,* مَلَقَ id.; مَلَّ *festinavit in incessu*] *propere transire, cursum tendere, procedere, pergere:* መልዕ፡ (v. ተንሥእ፡) ንሑር፡ 1 Reg. 26, 11; መልዕ፡ ፍኖተከ፡ *perge iter tuum* Sx. Masc. 10; ደመ፡ ትጉሃ ምድክን፡ እምትካት፡ ዘመንግሥት፡ ውእቱ፡ ወይሚልዕ፡ እምይእዜ፡ αἷμα ὑμῖν ἄνωθεν καὶ ἐκ μακρῶν ἥκει χρόνων τὸ βασιλικόν, παρατείνει δὲ καὶ εἰς δεῦρο Cyr. ad Reg. f. 25.

አመልዐ፡ II, 2 (at Perfectum nonnumquam አምልዐ፡ II, 1 reperitur, ut Luc. 19, 28 Platt; 2 Par. 15, 12) *cursum ulterius tendere, porro ire, protenus proficisci:* ገብኡ፡ ድኅሬሆሙ፡ ወኢያመልዑ፡ ቅድሜሆሙ፡ Jer. 7, 24; ርቱዓን፡ የሐውሩ፡ በቱ፡ ወያሚልዑ፡ ቅድመ፡ Mich. 2, 7. 8; ቅድሜየ፡ አሚልዕ፡ Phil. 3, 14; Luc. 19, 28; ወአምልዐ፡ በኪዳን፡ 2 Par. 15, 12. — *Voc. Ac.:* ሐረ፡ አመልዐ፡ ነገደ፡ ዘ፡ ሄደ።

ተማልዐ፡ III, 3 *secum auferre* vel *proripere, secum ducere* vel *portare* alqm vel alqd; c. c. Acc.: ዲያብሎስ፡ ተማልዖሙ፡ ለአዳም፡ ወለሔዋን፡ ውስተ፡ ስሕተት፡ ዘኢሁ፡ እንዘ፡ የኀይጦሙ፡ Macc. f. 8. 22. 24; እምኔሆሙ፡ ተዐቀቡ፡ (cavete) ከመ፡ ኢይትማልዑክሙ፡ ምስሌሆሙ፡ ውስተ፡ ገሃነም፡ Clem. f. 186. 187. 129. Ex his locis, in quibus nihil dubii inest, illustrare licet locos quosdam Bibliorum, quorum sensus obscurior (et Ludolfo perperam intellectus) est: እስመ፡ ይትማላዕ፡ሕያዉ፡ለልብሰ፡ *nam secum abripit sanam vestis partem* Matth. 9, 16 rom.; ፊሎን፡ ተማላዕ፡ (Platt male: ተመላእ፡. rom. ተማልአ፡ tamquam affixo pronomine III. prs. sg. fem.) ምስሌከ፡ አመ፡ ትመጽእ፡ 2 Tim. 4, 13; ኀለየ፡ ያውዕአነ፡ እምነ፡ መንግሥትነ፡ ወይትማልዐነ፡ ነፍሰነ፡ ἐπετήδευσε τῆς ἀρχῆς στερῆσαι ἡμᾶς καὶ τοῦ πνεύματος Esth. 8, 13 apocr.; ተማልዒ፡ሊተ፡ምስሌኪ፡ፍተ፡ኅብስት፡ 3 Reg. 17, 11. (In libris mss. hoc verbum creberrime cum ተማልአ፡, ተመልአ፡, መልአ፡ confunditur). — De notione hujus stirpis III, 3 cfr. ተባጽሐ፡

አስተማልዐ፡ IV, 3 (mercaturae causa) *huc illuc peragratum* vel *in negotium mittere* (alqm). Ita mihi explicandus videtur locus difficilior: ማእዜ፡ ይሠርቅ፡ ወርኀ፡ ንምላእ፡ (legas: ንመልዕ፡) ወናስተማልእ፡ (legas: "ልዕ፡) πότε διελεύσεται ὁ μὴν καὶ ἐμπολήσομεν Am. 8, 5 (quamquam posterioris aevi Aethiopes haec verba ad መልአ፡ retulisse ex ንምላእ፡ constat).

መለየ፡ radix spuria; hinc quasi formatum est መላዪ፡ n. ag. *dirimens, dissecans:* መላዪ፡ኅጻውንት፡ አድማስ፡ (v. መሳዊ፡ q. v.) Sx. Hed. 12 Enc. (Rad. prim. est ለየ፡ amh.; vid. ሌለየ፡).

መለኅስ፡ nom. peregr., graece μαλακός, obsc. *mollis, pathicus* F. M. 13 (ubi de omnibus, qui libidinibus naturae repugnantibus indulgent, usurpatum est).

I. መለጠ፡ I, 1 [prima radicis vis est in *laevigando* (sive oblinendo sive depilando); hinc مَلَطَ *oblevit,* מָלַט Niph. *elabi;* مَلَطَ *induxit oblinendo lutum* muro; *abortivit: rasit* crines: مَلِطَ *depilis fuit;* amh. መለጠ፡ *excidere, effluere,* de pilis, vic. מָרַט מֶרֶט مَرَطَ; مَلَصَ al.] *deradere, destringere, depilare;* hinc: stringendo vel allidendo *leviter laedere superficiem* cutis: መለጠቶ፡ እግሮ፡ Num. 22, 25. (Stirpem I, 1 neque I, 2 esse, e ተመለጠ፡ III, 1 conjicere licet).

ተመለጠ፡ III, 1 *deradi, depilari, depilem* vel *calvum fieri:* ወተመለጠ፡ኵሉ፡ መትከፍት፡ Hez. 29, 18; ተመለጠ፡ ርእሱ፡ Lev. 13, 40. 41.

ምሉጥ፡ part. *derasus, depilis,* Lud. sine auct.

II. መለጠ፡ rad. inus.: arab. مَلَطَ II. III *dimidium dixit versum, quem alter absolvit.* Hinc illustrandum videtur

ምልጣን፡ subst. *alternatio canendi, cantus alternus.* Sexcenties legitur in hymnologiis et antiphonariis, et significare videtur *itera canendo, repete quae cantasti!* ut: ብፁዕ፡ አንተ፡ ዮሐንስ፡ ዘተሐውር፡ ቅድመ፡ እግዚ" ፤ ጸሊ፡ በእንቲአነ ፤ ውስተ፡ ርእሰ፡ ዐውደ፡ ዓመት፡ ተጽሕፈ፡ ተገክርከ ፤ በርከኒ፡ እንግላ፡ በረከትከ ። ምልጣን ፤ ውስተ፡ ርእሰ፡ — — በረከትከ፡ Deg. 1.

መሌጦ፡ n. peregr., sine dubio *melote* (id. q. ሐሜላት፡): *praedones omnia, quae monachus habebat, abstulerunt* እስከ፡ ኢኀደጉ፡ መሌጦሁ፡ Gad. Kar.

መልጳጳን፡ (v. መልጳጳን፡) nom. peregr. μελοπέπων *melopepo, melo* e genere peponum Num. 11 5 (ubi Gr. simplex

πέπων exhibet, Hebr. אֲבַטִּחִים). — *Voc. Ae.*: **መልጶጶን፡ዘ፡ጎመን፡** (male); Aethiops Ludolfi interpretatus est: **እንዶበርበሬ፡** vel **ከሰ፡** (male).

መሳጺ፡ subst. „*alveare, alvearium* ut videtur, ut: *mel, dum est* **ኀበ፡መሳጽያኒሁ፡ውስተ፡ገዳም፡** *in alvearibus suis in sylva*, mss. Colb.“; sic ait Ludolfus in lex. col. 62. Equidem in Gad. Lal. reperi formas **ምሳጺ፡** et **ምሳጼ፡**, sed sensus loci, ubi reperitur, non perspicuus est. De etymo nihil statuere audeo, priusquam et forma et significatio nominis certis exemplis probatae sint. — Alveare aliâs **ቀፎ፡** significat.

መሐለ፡ I, 1 [etiam **መሀለ፡**; amh. **ማለ፡**; arab. بَهَلَ *exsecratus fuit*; III. V. VI *unus alterum ex. f.*; VIII *supplex fuit in oratione, supplicavit* (at مَحَلَ significat *maligna delatione insidias struxit*)] Subj. **ይምሐል፡** 1) *jurare, jusjurandum dare*; absolute: Lev. 5, 4; **ሶበ፡ትምሕል፡** Sir. 23, 9; **ኢትምሐሉ፡ግሙራ፡** Matth. 5, 33; c. c. **በ፡** jurisjurandi: Act. 2, 30; **በከልእ፡መሐላ፡ኢትምሐሉ፡** Jac. 5, 12; hinc c. **በሐሰት፡** vel **በዐመፃ፡** *pejerare*: **መሐልክሙ፡በዐመፃ፡** Jer. 7, 9; **ኢትምሐሉ፡በሐሰት፡** Matth. 5, 33; **በእንተ፡እለ፡ይምሕሉ፡በጽድቅ፡አው፡በሐሰት፡** F. M. 22; vel c. Acc. rei vel jurisjurandi vel foederis: Luc. 1, 73; Kuf. 37; **ዘብዙኀ፡ይምሕል፡** πολύορκος Sir. 27, 14; Ps. 104, 8; 4 Reg. 13, 23; c. c. **ከመ፡** seq. Subj. Kuf. 6; Jes. 62, 8; Zach. 8, 14; Gen. 25, 33; Marc. 6, 23; vel seq. Subj. sine **ከመ፡** F. M. 22, 9; vel c. **ከመ፡** seq. Ind. Jer. 29, 14; Act. 2, 30 Platt; Hebr. 3, 11. 18. 4, 3; c. Acc. ejus, *per* quem (quod) juratur: Ex. 20, 7; Matth. 5, 34; Clem. f. 88. 160; c. **በ፡** ejusdem: **መሐልኩ፡በርእስየ፡** Jer. 22, 5; Kuf. 18; Jes. 45, 23; **እለ፡ይምሕሉ፡በስመ፡እግዚ**“**፡** Jes. 48, 1. 62, 8; Jer. 12, 16; Hebr. 6, 13; F. M. 22, 5; c. **ለ፡** personae, cui jurejurando promittitur: Jes. 54, 9; Ps. 14, 6; Jer. 45, 16; Kuf. 24; Gen. 25, 33. 31, 53; vel c. **ላዕለ፡** ejusdem Hebr. 3, 18. 2) *jurejurando promittere* alicui alqd, c. Acc. rei et **ለ** prs.: Gen. 50, 24; Num. 32, 11; Deut. 31, 20 (cfr. Ex. 13, 5. 33, 1).

አምሐለ፡ II, 1 jurare facere vel jubere i. e. 1) *jurejurando obstringere, ad jusjurandum adigere, jusjurandum exigere* ab aliquo vel *deferre* alicui, c. Acc. pers. jurantis (de reliqua constructione vid. I, 1): Gen. 24, 3. 50, 16. 25; Kuf. 35; **አምሐሎ፡በደመ፡አቤል፡ከመ፡** seq. Subj. Clem. f. 15.; Asc. Jes. 11, 39; **በእንተ፡** rei (*de*): **አምሐሎሙ፡በእንተ፡አዕጽምቲሁ፡** Kuf. 46; Num. 5, 19; **አምሐሎሙ፡(ከመ፡)ይግበሩ፡** 2 Esr. 10, 5; **ይከውን፡ጌጋዩ፡ላዕለ፡ዘአምሐሎ፡** *culpa (jurisjurandi) in eo est, qui ei jusjurandum defert* F. N. 43, 5. 2) *adjurare, obsecrare, obtestari*, c. Acc. Cant. 2, 7. 3, 5. 5, 8; Matth. 26, 63; Marc. 5, 7; 1 Thess. 5, 27.

ተምሕለ፡ III, 1 pass.; hujus stirpis exemplum nondum inveni.

ተማሐለ፡ III, 3 (e gramm. § 48, 4 saepissime **ተመሐለ፡** exscriptum) 1) *sibi invicem jurare, conjurare* Jud. 21, 1; **ተማሐልነ፡ክልኤነ፡** 1 Reg. 20, 42, Gen. 31, 44; Act. 23, 12. 13. 2) *jurejurando foedus sancire* cum aliquo vel inter se: **ተማሐሊልየ፡** 3 Reg. 20, 34; c. **በበይናቲሆሙ፡** Gen. 21, 27. 26. 28. 31; c. **ምስለ፡** Jos. 9, 4 seq.; **ተማሐል፡ምስሌነ፡** 1 Reg. 11, 1; **ተማሐሉ፡ምስሌሁ፡** ἔνορκοι ἦσαν αὐτῷ 2 Esr. 16, 18; **ተማሐልነ፡ምስለ፡ሲኦል፡** ἐποιήσαμεν διαθήκην μετὰ τοῦ ᾅδου Jes. 28, 15; c. Acc. prs.: **ዕደው፡እለ፡ተማሐልከ፡** οἱ ἄνδρες τῆς διαθήκης σου Ob. 7.

መሓሊ፡ n. ag. *is qui jurat* vel *multum jurat, jurator*: **ብእሲ፡መሓሊ፡** ἀνὴρ πολύορκος Sir. 23, 11; is qui jurat vel juravit: F. M. 22, 5; F. N. 43, 5; **መሓሊ፡በሐሰት፡** *perjurans* vel *perjurus* Clem. f. 82.

አምሓሊ፡ n. ag. (II, 1) *is qui ad jusjurandum adigit* vel *jusjurandum defert*: F. N. 43, 5; *is qui invitus juravit, innocens est*: **ትገብእ፡ጌጋዩ፡ላዕለ፡ርእሰ፡አምሓሊሁ፡ስመ፡እግዚ**“**፡** F. M. 22, 4.

መሐላ፡ subst., m. et fem. 1) *juratio*: **መሀርዎሙ፡ለሕዝብየ፡መሐላ፡በበዓል፡** ἐδίδαξαν ὀμνύειν Jer. 12, 16; cfr. Sir. 23, 9. 2) *juramentum, jusjurandum* (ὅρκος) Koh. 8, 2. 9, 2; Judith 8, 30; Gen. 24, 8; Matth. 5, 33. 14, 9; Hebr. 6, 16. 17; **መሐላ፡አምሐሎሙ፡** Ex. 13, 19; **በመሐላ፡** *jurejurando, jurato* Sir. 44, 21; al.; **መሐላ፡ጽድቅ፡** (*verum*) Kuf. 37; **መሐላ፡በሐሰት፡** (*falsum; perjurium*) Clem. f. 139. 167; **አበስከ፡እመሐላ፡** (*violare*) Kuf. 37; **ኢይሄሉ፡በመሐላሁ፡** (*non servare, negligere*) Kuf. p. 127; **ዘዐለወ፡መሐላሁ፡** Hez. 17, 15; **ከመ፡አቅም፡መሐላየ፡ዘመሐልኩ፡** Jer. 11, 5; **መሐላ፡ዘእግዚ**“**፡** *jusjurandum per Deum* Ex. 22, 10; sed Genitivus etiam refertur ad eum, cui juratum est: **መሐላየ፡** *jusjurandum mihi praestitum* Gen. 24, 41; Jos. 2, 17. 20. De jurejurando tractatur F. N. 43, 5; F. M. 22, 5. Nonnumquam **መሐላ፡** potius *exsecratio* quam juramentum est, ut: **መጽአ፡መርገም፡ላዕሌነ፡ወመሐላ፡** Dan. 9, 11; **መሐላ፡ዘመርገም፡** Num. 5, 21. 3) *foedus juramento sancitum* (διαθήκη, ὁρκωμοσία al.) Ex. 6, 4; Hen. 60, 6; **ንትማሐል፡መሐላ፡** 2 Reg. 3, 12; **ዘየዐሉ፡መሐላሁ፡** Hos. 6, 7; Hez. 17, 14—19. Etiam *coena foederis* (δοχή) Gen. 26, 30.

ማሕላ፡ subst., id. q. **መሐላ፡**; **ማሕላ፡ዘሐሰት፡** Macc. f. 7; **የዐሉ፡ለክሙ፡ማሕላክሙ፡** (v. **መሐላክሙ፡**)**ዘምስለ፡ሞት፡** Jes. 28, 18; **በእንተ፡ማሕላሁ፡ዘመሐለ፡** 4 Reg. 13, 23; Lit. 166, 3 (**ማሕላ፡በሐሰት፡**).

ተማሕለለ፡ (etiam **ተማህለለ፡**) quadrl. III, 1 *suppliciter orare, supplicare, supplicem esse* (in specie: *expiandi causa*): **ሰገደ፡ሎቱ፡እንዘ፡ይትመሐለል፡** γονυπετεῖν Matth. 17, 14; c. **ለ፡** vel **በቅድመ፡** vel **ኀበ፡** pers. et **በእንተ፡** rei, ut: **ተማሕለሉ፡ለገጸ፡እግዚ**“**፡** (ἐδεήθησαν τοῦ προςώπου) Jer. 33, 19; **ይትመሐለሉ፡ለገጸ፡** (v. **በገጸ፡**)**እግዚ**“**፡** ἐξιλάσασθαι τὸ πρόςωπον Zach. 8, 22; **ለገጽኪ፡ይትመሐለሉ፡** λιτανεύειν Ps. 44, 14; **እንዘ፡ይትመሐለል፡በቅድመ፡እግዚ**“**፡በእንተ፡አበሳ፡** Kuf. 41; **ኀበ፡መኑ፡እትመሐለል፡** Org.; Sap. 13, 18 (ἱκετεύειν); seq. **ከመ፡** et Subj. Dan. 9, 13; **ይትመሐለል፡አሮን፡በዲበ፡አቅርንቲሁ፡** Ex. 30, 10; Kuf. 6.

ምሕልላ፡ (vel **ምሕላ፡**, **ምህልላ፡ምህላ፡**) subst., *supplicatio, preces supplices* δέησις Jes. 1, 15; Jer. 14, 12; θεραπεία Joel 1, 14. 2, 15; προσευχή 3 Reg. 8, 38; **ተወከፍ፡ምሕላነ፡** Hymn. Mus. Brit. LIV, 7 saepius.

መሐላ፡ pro **መሐልላ፡** subst. id. q. **ምሕላ፡**, ut: **በመሐላሆሙ፡ለማርያም፡ወለወልዳ፡** *ob supplicationem (intercessionem) Mariae et Christi* Sx. Teq. 9 Enc. (Locus Hen. 60, 6 mihi jam, postquam locum Sx. Teq. 9 inspexi et **መሐልላ፡** nihil aliud quam **ምሕልላ፡** significare cognovi, ad **መሐላ፡** *juramentum, foedus* referendum videtur).

መሐረ፡ *docere* vid. sub **መሀረ፡**

መሐረ፡ et **ምሕረ፡** I, 1 [transpositis literis id. q. רחם, ܪܚܶܡ, رَحِمَ et تَرَحَّمَ; amh. **ማረ፡**; vic. **ራኅርኀ፡**] Subj. **ይምሐር፡** Inf. **ምሒር፡** (Jac. 2, 13; Dan. 4, 24; Hen. 100, 2), **ምሒሮት፡** (4 Esr. 7, 14), **ምሕሮ፡** vel **ምሕሮት፡** (Rom. 12, 8.) 1) *misereri, misericordia affici, misericordem esse* (*miseret me alicujus*) (οἰκτείρειν, ἐλεεῖν, σπλαγχνίζεσθαι) abs., ut Rom. 12, 8; **ሶበ፡መጽወትነ፡ወመሐርነ፡** Chr. Ta. 34; c. **ለ፡** pers. Rom. 9, 18; Ex. 23, 3; sed plerumque c. Acc. prs.: **መሐረክሙ፡** 1 Petr. 2, 10; **መሐረተከ፡** Kuf. 47; 4 Esr. 7, 36; **መሐርክዎ፡** Rom. 9, 15; 4 Esr. 7, 36. 8, 37. 42; **ምሕሮ፡** Rom. 9, 16; Phil. 2, 27; Matth. 14, 14; Marc. 1, 41; Luc. 10, 33. 15, 20; Ex. 2, 6. 33, 19; Num. 14, 20; **ይምሕር፡ቢጾ፡** Sir. 18, 13; Ps. 102, 13; Jes. 13, 18; Jer. 13, 14. 16, 13; **ከመ፡ይምሐርክሙ፡** Jes. 30, 18; Deut. 13, 9. 18; **መሐረኒ፡እግዚኦ፡** Matth. 15, 22; Job 19, 21; 4 Esr. 8, 53; **ምሒረ፡ነዳይ፡** Dan. 4, 24; **መሐሮ፡እሞት፡** *poenam capitis ei remisit* Chr. L. Atk. 25. 2) *misericordia ductum donare* vel *largiri* alicui aliquid, c. dupl. Acc.: Gen. 33, 5; **አሐዱ፡ዘመሐሮ፡መንፈቀ፡ዕዳሁ፡** *quispiam, cui dimidiam debiti partem largitus est* F. M. 2, 11; vel c. Acc. prs. et **በ፡** rei Eph. 2, 7.

አምሐረ፡ II, 1 *misericordiam commovere* alicui, *miseratione permovere* alqm., c. c. Acc: **አምሐርዎ፡** Matth. 9, 36 rom.; **ያምሕሩኒ፡እሉ፡አሕዛብ፡** Matth. 15, 32. 20, 34; Marc. 8, 2. — *Voc. Ac.* ad Evang.: **አምሐርዎ፡ዘ፡አስነዘንዎ።**

ተምሕረ፡ et **ተመሐረ፡** III, 1 et 2 *misericordiam impertiri* alicui; plerumque: *misericordiam consequi* vel *invenire*: **ይትመሐር፡ለኵሉ፡** *misericordia impertietur omnibus* Kuf. p. 22; **ዘይምሕር፡ይትመሐር፡** Prov. 17, 5; at Prov. 12, 13 **ይትሜሐር፡**; **ብፁዓን፡መሐርያን፡እስመ፡እሙንቱ፡ይትመሐሩ፡** Matth. 5, 7, at Did. 4 (ubi hic idem locus repetitur) **ይትሜሐሩ፡** (quamquam Platt in Did. p. 17 **ይትመሐሩ፡** habet); **በዘቲ፡ንሰክይ፤ወበዘቲ፡ንትኳነን፡ወበዘቲ፡ንትመሐር፡** Lit. 173, 2.

አስተምሐረ፡ IV, 1 1) *facere ut aliquis misericordiam inveniat* i. e. a) *misericordiam praestare, impertire, se misericordem praebere* alicui: abs., ut: 1 Cor. 13, 4 rom.; c. **ለ፡** pers. Herm. p. 58; plerumque c. Acc.: **እንዘ፡ኢታስተምሕር፡ሰብአ፡ዘከማከ፡** Sir. 28, 4; **ኢያስተምሕር፡** (v. **ይምሕር፡**) **ብእሴ፡እኁሁ፡** Jes. 9, 19; Deut. 28, 68; Herm. p. 28. 37; Judith 6, 19; **አስተምሕረኒ፡** (Impert.) Tob. 3, 15; etiam c. **ዲበ፡**, ut: **አስተምሐረ፡እግዚእ፡ዲበ፡አንብዕነ፡** Rel. Bar. b) *misericordiam* alicujus *implorare, commiserationem petere* ab aliquo aut sibi aut aliis (*intercedere*): Clem. f. 68; Marc. 7, 34; c. **ለ፡** pers.: **አስተምሕር፡ሎሙ፡** (var.) Job 19, 17; c. Acc. Gen. 42, 21; c. **ኀበ፡** Hen. 38, 6; Lit. 170, 2; etiam c. **ለ፡** ejus, pro quo intercedítur, ut: **አስተምሕር፡ለነ፡ሚካኤል፡** Mavâs. 16, et aliâs saepissime in precibus et litaniis. 2) *ad misericordiam adducere* 1 Cor. 13, 7 rom.

አስተማሐረ፡ IV, 3 *misericordiam mutuam impertire, ad misericordiam erga alios adducere* 1 Cor. 13, 4 Platt; 13, 7 Platt.

ምሑር፡ part. *misericordiam consecutus* 1 Petr. 2, 10.

ምሕረት፡ n. act. et subst., m. et fem., Pl. **ምሕረታት፡** 1) *misericordia, miseratio, commiseratio* (ἔλεος, ἐλέη, οἰκτιρμοί, σπλάγχνα, χρηστότης, ἐπιείκεια) Ruth 3, 10; Sir. 2, 7. 18, 11—13; Jes. 54, 7. 56, 1; Jer. 40, 11; Thren. 3, 21; Ps. 5, 8. 88, 1. 102, 11. 113, 10. 140, 6; Matth. 9, 13; Jac. 2, 13; Rom. 9, 23; Tit. 3, 5; Jes. 63, 15; Dan. 9, 18; 2 Cor. 1, 3; Col. 3, 12; **የሀጹ፡ምሕረቶ፡እምኔሁ፡** 1 Joh. 3, 17; Tit. 3, 4; 2 Cor. 6, 6; Rom. 2, 4; 2 Cor. 10, 1; **እለ፡ዘእንበለ፡ምሕረት፡** ἀνελεήμονες Prov. 5, 9; **ዘገብረ፡ምሕረተ፡** Jac. 2, 13; **ገብረ፡ምሕረተ፡** c. **ለ፡** vel **ምስለ፡** vel **ላዕለ፡** pers. Ex. 20, 6; Ruth 1, 8; 2 Reg. 10, 2; Luc. 10, 37; **እግዚ"፡አበ፡ምሕረታት፡** I Const. Ap. 21; Kid. f. 6; in specie de misericordia erga pauperes: **ምሕረተ፡ነዳያን፡** F. N. 16; et abs. **ምሕረት፡** (i. q. **ምጽዋት፡**) Chr. Ta. 32. 2) in specie usurpatur de teneriore amore: *caritas* vel *pietas* erga suos: **እለ፡አልቦሙ፡ምሕረተ፡** ἄστοργοι 2 Tim. 3, 3; Rom. 1, 31; **ተፈሥሐ፡ምሕረቱ፡ወልቡ፡ላዕሌሁ፡** Kuf. 22; **ምሕረትየ፡ይበርከከ፡** Kuf. 25. 36; **አሕዘኑ፡ምሕረተ፡አቡሆሙ፡** Kuf. 34. — At Kuf. p. 128 lin. 15 interpres τὰ σπλάγχνα *viscera* male voce **ምሕረት፡** interpretatus esse videtur. — 3) De **ዓመተ፡ምሕረት፡** *computo secundum annos gratiae* consulere licet Scaligeri opus de emendat. temp. Genevae 1629 p. 689; Ludolfi Comm. ad Hist. p. 385 ann. d.; Catalogum Codd. Aeth. Musei Brit. 1847, p. 10. 11. Dionysius annum incarnationis *annum gratiae* appellaverat: Aethiopes autem, cum plerumque aeram Martyrum inde ab anno CCLXXVI (pro CCLXXXIV) adhibeant eamque modo integram, modo per periodos Dionysianas (DXXXII annorum) accipere soleant, hunc ipsum computum secundum periodos Dionysianas computum secundum *annos gratiae* appellant; quem computum si admittunt, annus Christi et DCCCIX^us et MCCCXLI^us iis **ዓመተ፡ምሕረት፡፩** est. Exempla habes in libris modo allegatis, nec non in Th. P. Platt a Catalogue of the Ethiopic Manuscripts 1823 p. 20. 21; praeterea Herm. p. 108; Gad. Kar., ubi **ዓመተ፡፺ወ፩በኍልቈ፡ዓመታተ፡ምሕረት፡**, quo Isaac (cognomine Gabra-Masqal) regnaverit, memoratur. Denique alias quoque aeras, ipsamque aeram creationis: **ዓምተ፡ምሕረት፡** inscribunt: exempla videre licet apud Ludolfum l. c. et in Catalogo Mus. Brit. l. c.

መሓሪ፡ n. ag. et adj. *miserator, misericors, misericordiae amans* vel *studiosus* (ἐλεήμων, οἰκτίρμων, nec non ἵλεως, φιλόστοργος, ἐπιεικής) **መሓሪየ፡** *miserator meus* Ps. 143, 2; Ex. 34, 6; Deut. 4, 31; Ps. 77, 42. 102, 8. 111, 4. 5. Sir. 2, 11. 48, 20; Jer. 3, 12; Tob. 6, 18; Prov. 11, 17. 20, 6; 4 Esr. 7, 36. 8, 37; Hen. 27, 3; Hebr. 2, 17; Matth. 5, 7; **አንስት፡መሓርያት፡** Thren. 4, 10; **ኩን፡መሓሬ፡** Tob. 14, 9; **መሓሬ፡ኩን፡ላዕለ፡አከዮሙ፡** Ex. 32, 12; **መሓርያነ፡ቢጽክሙ፡** Eph. 4, 32; **መሓርያን፡** 1 Petr. 2, 18; **ኩኑ፡መሓርያነ፡** Rom. 12, 10; **መሓሪ፡ለእጓለ፡እመሕያው፡** Sx. Hed. 12; opponitur *avaro* (**ቂቁይ፡**) Sx. Masc. 27; **መሓሪት፡ዐይንከ፡** Org.; poët. **መሓሬ፡ብዙኃን፡እምዕዳ፡** *multorum miserator obaeratorum* Sx. Teq. 9. Enc.

ምስተምሕር፡ part., f. **መስተምሕርት፡**, *misericordiam implorans* (*intercedens* pro alio) Lit. 170, 2; Org.

መሐረም፡ i. e. المُحَرَّم *Muharram*, mensis Arabum primus. Abush. (saepissime).

መሐነ፡ rad. inus., id. q. محن *trivit* vestem induendo, *lene reddidit* corium, *percussit;* coll. مخج, محس. Hinc

መሓን፡ (**መሃን፡**), subst., *corium tenuiter confectum, aluta:* ማእሰ፡ በግዕ፡ ግቡረ፡ መሓን፡ δέρματα ἠρυθροδανωμένα Ex. 35, 7. 23 (vid. ሕሱይ፡ et አዲም፡)

ምሕን፡ subst. instrumentum textorium, secundum Ludolfum *radius textorius*, quo subtegmen stamini inseritur [cfr. amh. መን፡ „the reed on a weaver's loom, where the threads of the web pass through", Isenb. p. 31]. Legitur in homilia Procli in Cyr. f. 119 (*Mansi* Concil. IV. 577 et 579): ማርያም፡ ምእናም፡ ግሩም፡ ዘቦቱ፡ ተአንመ፡ ዘሥጋዌሁ፡ ዕፁብ፡ ልብሰቱ፡ ወገባሪሁ፡ (ἱστουργός) መንፈስ፡ ቅዱስ፡ ወምሕኑ፡ (ἔριθος) ዘእምልዑል፡ ጽላሎት፡ ኀይል፡ ወስፍሑ፡ (ἔριον) ዘእምጥንት፡ (sic! κώδιον) ሥጋሁ፡ ለአዳም፡ ወፋእሙ፡ (κρόκη) ዘእምድንግል፡ ንጹሕ፡ ሥጋ፡ ወመሥቄሁ፡ (κερκίς) ጸጋሁ፡ ለዘለብሶ፡ ወኬንያሁሰ፡ (τεχνίτης) ቃል፡ Hoc simile a Proclo de Maria dictum in varios Aethiopum libros translatum legitur, ex. gr. Lit. f. 170, 3. [Denominatum videtur a *percutiendo* et sicut ἡ κερκίς primitus *pectinem* (aliâs ἡ σπάθη መሥቄ፡), deinde *radium textorium* significasse].

መሐና፡ *donum* vid. መሀና፡

መሐከ፡ *parcere* vid. sub መሀከ፡

ምሕወ፡ *liquescere* vid. sub ምሀወ፡

መሐወ፡ I, 1 [differt a מָחָה محا et convenit cum מָשָׁה مشا *extrahere*] Subj. ይምሐው፡, *vellere, avellere, evellere*, herbas, gramen (4 Esr. 9, 24); መሐወ፡ ሣዕረ፡ Herm. p. 53; Matth. 13, 29; Ps. 128, 5; spicas: Deut. 23, 25; Matth. 12, 1; Marc. 2, 23; absol. እግዚ"፡ ይተክል፡ ወይምሑ፡ Clem. f. 170; (አልማክት፡) ኢይምሕዉ፡ ወኢይተክሉ፡ Macc. f. 2; c. Acc. prs.: በሥዕርት፡ ድማኅየ፡ መሐወኒ፡ Job 16, 12; መሐወኒ፡ እንተ፡ ዡለኄ፡ διέσπασέ με κύκλῳ Job 19, 10. — *Voc. Ae.:* መሐወ፡ ሠረወ፡ ዘ፡ ነቀለ፡ *Voc. ad Evang.:* መሐወ፡ ዘ፡ ቀጠፈ፡

ተምሕወ፡ III, 1 *evelli:* ሥርወ፡ ጻድቃን፡ ኢይትመሐው፡ Prov. 12, 3; ሣዕር፡ ዘተምሕወ፡ Herm. p. 54. 55; ይቀድም፡ ተምሒዎ፡ እምነ፡ ኵሉ፡ ሣዕር፡ Sir. 40, 16.

መሐዘ፡ rad. inus.; ut videtur: *juvenilem, alacrem, libidinosum esse*, coll. بحز et مخز ממזר.

ተማሐዘ፡ III, 3 (crebro ተመሐዘ፡ scriptum, sec. gramm. § 48, 4), denominatum videtur e መሐዝ፡; 1) *amores jungere* cum aliquo vel aliqua, *mutuis amoribus frui, libidine venerea flagrare* in sese invicem: ይትማሐዙ፡ መራዕዊክሙ፡ μοιχεύσουσι Hos. 4, 13. 14; ዘበዝኀ፡ ሥሒቁ፡ የሐጽጽ፡ ግርማሁ፤ ወዘበዝኀ፡ ተማሕዞቱ፡ ያኀስርዎ፡ Fal. f. 21; c. ምስለ፡, ut: ኢትትማሐዝ፡ ምስለ፡ ብእሲት፡ Fal. f. 51; c. Acc. ተማሐዝኪ፡ ብዙኃነ፡ እለ፡ ርኁቃን፡ እምኔኪ፡ Jes. 57, 9. 2) *amicitiam* alicujus *appetere, sodalitatem inire* cum aliquo: ይቤ፡ ጠቢብ፡ ኢትትማሐዝ፡ ምስለ፡ መኳንንት፡ ከመ፡ ኢይትቀበሉኪ፡ ወምስለ፡ ኃሱራን፡ ከመ፡ ኢይትኀበሉ፡ ላዕሌከ፡ Fal. f. 23; ብእሲ፡ ዘይትማሐዝ፡ ምስለ፡ ጸላእቱ፡ ይፈቅድ፡ ከሢተ፡ ኀጢአቱ፡ እስመ፡ ተማሕዞሰ፡ መራኁት፡ ተጻልኦ፡ ለጸላእቱ፡ ውእቱ፡ Fal. f. 60: c. Acc. prs. M. M. f. 169.

መሐዝ፡ et **ማኅዝ፡** subst., m. et fem., Pl. ማሕዛን፡, መሐዛን፡ 1) ardor juvenilis, *fervor studii* ζῆλος (in bonam partem) 2 Cor. 9, 2 rom. 2) *amasius, amator, amatrix* (adultera, meretrix): ብእሲት፡ እንተ፡ ማሕዝ፡ μοιχαλίς Prov. 24, 55; መሐዝ፡ ὁ μοιχός Prov. 6, 32; መሐዛን፡ (v. ማሕዛን፡) ἐρασταί Hez. 16, 33. 36. 37. 23, 5 (v. ማሕዝን፡ et ማሕዘን፡). 22 seq.; መሐዛንኪ፡ እለ፡ ይሰክቡ፡ ምስሌኪ፡ Jes. 57, 8; Jer. 3, 8. 4, 30. 22, 20. 22; Thren. 1, 18; Hos. 2, 7. 9; etiam መሐዛኒሃ፡ τὴν πορνείαν αὐτῆς (concr. pro abstr.) Hos. 2, 4; ማሕዛኒሃ፡ (v. መሐዛኒሃ፡ et ማሕዝኒሃ፡) τῆς πορνείας Mich. 1, 7.

መሐዛ፡ subst. 1) *juventus:* ተሐራሚት፡ እምወይነ፡ መሐዛ፡ (v. መዐዛ፡ in Cod. Tub.) ወእምእከለ፡ ውርዙት፡ Sx. Teq. 24 Enc. 2) concr. *juvenis, adolescens*, Pl. መሐዛት፡, νεώτεροι Jes. 40, 30; Jer. 14, 3; νεανίσκοι Thren. 5, 13; Judith 10, 9; ሊቃናት፡ ወመሐዛት፡ Ps. 148, 12; መሐዛተ፡ ጾር፡ (መሐዛት፡ Platt) *juvenes oneris* i. e. *bajuli* Act. 5, 6. 10; Clem. f. 87. 243. 3) id. q. ማሕዝ፡ et መሐዝ፡ *amasius, amator (amatrix):* ብእሲት፡ እንተ፡ ተኀድግ፡ ምታ፡ ወትወልድ፡ ወራሴ፡ በዲበ፡ መሐዛ፡ (ἀλλότριος) Sir. 23, 22. 23 (quamvis hic etiam መሐዝ፡ c. suff. fem. sing. interpretari liceat). — *Voc. Ae.:* መሐዛት፡ ዘ፡ ጕልማሶች፡

ማሕዝን፡ vel **ማሕዘን፡** subst. (sine dubio e forma ማሕዛን፡ attenuatum) *amores meretricii* (scortatio, adulterium): Hez. 16, 33 var.; 23, 5 var.; Mich. 1, 7 var.; Matth. 15, 19 (μοιχεῖαι).

መሐጸ፡ I, 1 [id. q. מָחַץ *percussit, concussit, conquassavit;* محص مخض مصد al.] *ferire, percutere:* መሐጸሙ፡ ወቀተሎሙ፡ Kuf. 48; ከመ፡ ይምሕጾሙ፡ በሰይፍ፡ Kuf. 5. 48 (Cod. A ይምሐጾሙ፡).

ምሑጽ፡ part. *percussus:* ትከውን፡ ምሑጸ፡ በምርአየ፡ አዕይንቲከ፡ παράπληκτος διὰ τὰ ὁράματα τῶν ὀφθαλμῶν σου Deut. 28, 34.

ምሕጻት፡ n. act. *percussio:* ኢመጽአሙ፡ መቅሠፍት፡ ለቀቲል፡ ወለምሕጻት፡ Kuf. 49.

መሓጺ፡ n. ag. *percutiens:* (እግዚ"፡) ለሆሎፎርኒስ፡ በግብት፡ በሰይፈ፡ ዮዲት፡ መሓጺሁ፡ Cod. Mus. Brit. LIV, Nr. 7.

መሐዐ፡ *partus dolores pati* vid. sub ሙኀዐ፡

ሚመ፡ adv. pronom. interrogativum, compositum e ሚ፡ et መ፡ (gramm. § 63 et § 161, a et § 198, c). Est nota interrogationis et significat 1) *num? utrum?* ምንት፡ እምኑየሰሙ፡ ለእለ፡ ተፈጥሩ፤ ሚመ፡ ተፈጥሮ፡ ወሚመ፡ ኢተፈጥሮ፡ *quid melius esset creatis: utrum creatos an non creatos esse?* Cyr. ad Th. f. 12; አይኬ፡ ዘወለደት፡ ድንግል፤ ሚመ፡ ትስብእት፡ ወሚመ፡ መለኮት፡ ib. f. 15. 2) Cum ወ compositum (ወሚመ፡) in interrogationibus disjunctivis alteram disjunctionis partem infert: *an?* Matth. 17, 25; Job 6, 12; Jes. 40, 19; Jer. 12, 9; 51, 28; 1 Cor. 4, 21; saepissime adjecto: ኑ፡ (ወሚመ፡—ኑ፡): እምሰማይኑ፡ ወሚመ፡ እምሰብእኑ፡ Matth. 21, 25; Gen. 31, 28.

37, 8; Joh. 9, 2; Act. 8, 34; Rom. 4, 10; 4 Esr. 6, 49. 12, 50. — Etiam ubi enuntiatio interrogativa proxime non antecedit, ወሚመ፡ disjunctivum *an?* usurpari potest, ut Jac. 4, 5. — Vid. እመ፡ — *Voc. Ac.*: አው፡ወሚመ፡ብ፡ወይ፡; *aliud*: ወሚመ፡ዘ፡ወይም።

ሚም፡ nomen literae alphabeti hebraici XIII^ae, Ps. 118, 97; Thren. 1, 13. 2, 13. 3, 38. 4, 13; Chr.; al. Ubi de psalmis agitur, siglo: ሚም፡ Ps. 118, 97—104 notatur.

ምምስው፡ vid. sub መንሰወ፡

ምማት፡ subst. ut videtur: *maculositas* [e verbo መመተ፡ (a מום ܡܘܡܐ مُوم propagato?) formatum] a) morbi vel vulnerum species, fortasse *sugillationes, tumores lividi sub oculis*: ምማት፡ወግሕሥት፡ይዳደቆሙ፡ለእኩያን፡ ὑπώπια καὶ συντρίμματα συναντᾷ κακοῖς Prov. 20, 30. b) *vitiositas* in genere: (*Dei voluntas est una, hominum voluntates sunt variae*) በእንተ፡ዘውስቴቶሙ፡ምማት፡ወጽንት፡ወውኅደት፡አእምሮ፡ወድካመ፡ጠበይዕ፡ውብዝኀ፡ሕማማት፡ Phlx. 55. — *Voc. Ac.* ad Prov.: ምማት፡ዘ፡ሐዘን፡ (sed vereor, ne auctores *Voc.* temere conjectaverint); Rad. Abb.: መመተ፡ዘ፡ሸሸ፡ ' .

መምዐ፡ I, 2 [contractum e መሰምዐ፡; vis radicis simplicis est in *mollitie* et *diffluendo*, coll. مَعَّ, مَاعَ, መሀወ፡ al.; e *diffluendo* autem et *dissolvendo* facile propagatur notio *pavescendi*] 1) *pavescere, pavere, trepidare, consternatum esse*: ይሚምዑ፡ነተሉ፡አራዊት፡ Job 41, 16; ይደነግፁ፡ወይሚምዑ፡ Jes. 16, 3; Jer. 26, 5; ተመስወት፡ደማስቆ፡ወመምዐት፡ወጕየት፡ 30, 13; ይሚምዑ፡፲፻እምድምፀ፩ Jes. 30, 17; Lev. 26, 36; ἀνέστησαν 4 Reg. 7, 7; θραύεσθαι Deut. 20, 3; መምዑ፡ወጕዩ፡ ἐτράπησαν εἰς φυγὴν Judith 15, 3; φεύγειν Nah. 2, 6; ἔσπευσαν Ex. 15, 15. 2) Etiam: dissolvi mente i. e. *insanire*: ከመ፡ይመምዑ፡ ἐκμανήσονται Jer. 32, 2 (vid. መምዕ፡). — *Voc. Ac.*: መምዐ፡ዘ፡ተሸበረ፡; *aliud*: መምዐ፡ዘ፡ፈረ፡ (sic).

አመምዐ፡ II, 2 *pavorem injicere, trepidum vel pavidum facere*: እፎ፡ተስዕረ፡ዘያሚምዕ፡ (ὁ ἐπισπευδαστής) Jes. 14, 4; *gladius* ኢያመምዖ፡ Enc.; ምሕልላ፡ዘያሚምዕ፡ዐረ፡ Cod. Mus. Brit. LIV, Nr. 7; Org.

ምውዕ፡ part. *pavidus, trepidus*. *Voc. Ac.*: ምውዓን፡ዘ፡ፍሩሃን፡

መምዕ፡ subst. *insania*: ኢእበድኑ፡ዝንቱ፡ወኢመምዕ፡ዘይነግሩ፡ (μανία) Cyr. ad Th. f. 10.

ምምዓ፡ subst. *consternatio, trepidatio, pavor, formido*: ዕለተ፡ምምዓ፡ወሙስና፡ ἡμέρα ἀωρίας καὶ ἀφανισμοῦ Zeph. 1, 15; σπουδή Jer. 15, 8; δειλία Prov. 19, 15 (masc.): ዘአልቦ፡ምምዓ፡ *imperterritus* Enc.

ምማዔ፡ subst. i. q. ምምዓ፡ Cod. Mus. Brit. LVII, Nr. 6, str. 3; ፍርሃት፡ወምማዔ፡ Sx. Ter 13 Enc.; እንበለ፡ምማዔ፡ *intrepide* Enc. Haml. 6; Nah. 29. — *Voc. Ac.*: ምማዔ፡ዘ፡ፍርሀት፡

አመሥኰዐ፡ quadrl. II [etiam per ሰ; denominatum a nomine ut ምሡክ፡ vel መሥኵ፡ *id quod* a quadrupede ruminante per guttur *sursum trahitur*. Radix simplex est መሠከ፡ *trahere* מָשַׁךְ, مَسَكَ, (مَشَقَ); vid. etiam መሰከ፡ et ወሰቀ፡ — In lingua amh. አመሰከወ፡ *ruminare*; in caeteris autem linguis radix גרר جَرَّ ܓܪܬܐ ruminationem significat] *ruminare*: ያመሠኵዕ፡ Lev. 11, 3—7. 26 in C; Deut. 14, 6—8 in C.

ተመሥኰዐ፡ III, 1 id. Lev. 11, 3—7. 26; Deut. 14, 6—8; I Const. Ap. 51.

መሠጠ፡ I, 1 [مَشَطَ (discerpsit i. e.) *pexuit*; نَشَطَ, نَشَطَ *abripuit*] Subj. ይምሥጥ፡ 1) *avellere, decerpere, deripere*: ትመሥጥዎሙ፡አምእስቲሆሙ፡እምላዕሌሆሙ፡ Mich. 3, 2; መሠጥዎሙ፡ለአማልክት፡ነኪር፡ዘውስተ፡እዘኒሆሙ፡ Kuf. 31; መሠጡ፡እጓለ፡ማውታ፡እምውስተ፡ጥብ፡ Job 24, 9. 2) *discerpere, dilaniare*: ከመ፡ኢይምሥጡክሃ፡ከመ፡ላህም፡ለነፍስከ፡ Sir. 6, 2; ተኩላ፡እንዘ፡ይመሥጦሙ፡(ለአባግዕ፡) Clem. f. 131; ይመሥጥ፡ ἐπιλήψεται Jes. 5, 29; Ps. 7, 2; Hen. 90, 11; Joh. 10, 12; Org. 3) *diripere, rapere, abripere*: ይመሥጡ፡ወየሀይዱ፡ Hez. 22, 25; እምእዴ፡ዘመሠጠ፡ወእምእዴ፡ዘሄደ፡ Jer. 21, 12; መሠጡ፡ኖላዌ፡ምስለ፡መርዔቱ፡ Job 24, 2; Ps. 10, 9. 34, 12; Jud. 21, 21; Kuf. 30; Matth. 13, 19; c. dupl. Acc. Herm. p. 5. 4) c. Acc. pers. *rapere* i. e. *raptim auferre* vel *deducere* alqm: Job 14, 20; Joh. 6, 15; Act. 8, 39. 23, 10; 1 Thess. 4, 17 rom.; Hen. 39, 3. 68, 2: in specie de homine raptae mentis in coelos deducto 2 Cor. 12, 2. 4; ምሥጥዎ፡ለሕሊናክሙ፡ኀበ፡መልዕልት፡ (raptim tollite vel) *elevate mentes vestras sursum* Lith. Orth. 5) simpliciter: *tollere, capere, apprehendere* Ex. 30, 4; Enc. (Ludolfi). 6) in bonam partem: *eripere*: ወበርበርዎሙ፡ወአልቦ፡ዘያድኅኖሙ፡ወይመሥጥዎሙ፡ Jes. 42, 22. — *Voc. Ac.*: መሠጠ፡ዘ፡ነጠቀ፡ (vid. ነጠቀ፡ apud Isenb.).

አምሠጠ፡ II, 1 proprie: avulsionem vel abruptionem facere i. e. 1) *aufugere, se auferre* ἀποδιδράσκειν Job 9, 25; ἀποῤῥηγνύναι Job 39, 4; φεύγειν Jes. 21, 14; ወይጠል፡ዘያመሥጥ፡ Jes. 13, 14; አምሠጠ፡ልቡ፡ ἐξέλιπε σύνεσις αὐτοῦ Sir. 22, 11. 2) *elabi, evadere, effugere*, in spec. *salvum evadere*; c. c. እም፡, ut: ኢያመሥጥ፡እምጽልመት፡ Job 15, 30. 20, 24; ያመሥጥ፡ድኩም፡እምእደ፡ኀያል፡ Job 5, 10: መኑ፡ውእቱ፡ዘያመሥጥ፡እምእዴከ፡ Job 10, 7; Dan. 8, 4; Prov. 12, 13; Ps. 123, 4. 104, 17; ከመ፡ዖፍ፡እንተ፡ታመሥጠከ፡እምእዴከ፡ Sir. 27, 19. 20; et c. Acc. (pron. suff. pro Dat.): አልቦ፡ዘያመሥጠኒ፡ ἐκ διαφεύξεταί με Jes. 10, 14; ያመሥጦን፡ (ἀφέξεται αὐτῶν) Prov. 22, 5; አምሠጠኒ፡ 1 Reg. 19, 17; እመበ፡ዘአምሠጠክሙ፡ 4 Reg. 10, 24; Deut. 2, 36; 1 Esr. 6, 69; መክፈልት፡ሠናይ፡ኢያምሥጥከ፡ Sir. 14, 14; salvum evadere ዘአምሠጠ፡እንዘ፡ይጕይይ፡ φεύγων καὶ σωζόμενος Jes. 31, 19; ተነሥአ፡ወአምሠጠ፡ 1 Reg. 19, 18; አምሠጠ፡በፈረስ፡ረዋጺ፡ 3 Reg. 20, 20; Jes. 30, 16; ኢትክሉ፡አምሥጦ፡ Jes. 47, 11; 1 Reg. 27, 1; 4 Esr. 9, 8; c. c. praepos. loci, ut: አምሥጡ፡ውስተ፡ጽዮን፡ φεύγετε εἰς Jer. 4, 6. ኢያመሥጥ፡ጽኑዕ፡መንገለ፡ደቡብ፡ 26, 6; Ps. 141, 6. Nonnumquam *se subtrahere* alicui i. e. eum *deserere*: ኢያምሥጥከ፡ዐርክከ፡እመ፡ትፌሥሕ፡ክ፡ Sir. 12, 8. 3) *eripere* i. e. liberare Sx. Ter 12 Enc.

ተመሥጠ፡ et ተመሠጠ፡ (Jud. 21, 23) III, 1 1) refl. *sibi*

rapere vel *diripere* alqd Jud. 21, 23. 2) pass. *rapi, diripi, raptim auferri, auferri:* **ዘተመሥጠ፡** διηρπασμένος Jer. 22, 3 (var.); Judith 4, 12; Kuf. 34; ἁρπάζεσθαι Sap. 4, 11; **ኢትትመሠጥ፡በቀራንብቲሃ፡** Prov. 6, 25; ἀφαιρεῖσθαι **ተመሥጠ፡ንዋም፡እምአዕይንቲሆሙ፡** Prov. 4, 16; Did. 4; Sap. 14, 15; **ተመሠጥኩ፡በንኰርኳረ፡ነፋስ፡** Hen. 52, 1; 1 Thess. 4, 17 Platt; de raptu mentis **ተመሥጦየ፡** Act. 11, 5 rom.; Org. 1.

ተማሠጠ፡ III, 3 1) *sibi invicem diripere: esurientes* **ከነ፡ ይትማሠጡ፡ እምሲሳይ፡ ለእመ፡ ረከቡ፡ ንስቲተ፡ ይመሥጥ፡ አብ፡ እምወልዱ፡ ወወልድኒ፡ እምአቡሁ፡** Jsp. p. 367. 2) *inter se* (i. e. certatim vel successive) *discerpere* vel *diripere* aliquem (de pluribus dicitur): Ps. 43, 12. 88, 40; **መኑ፡ረሰየ፡ለያዕቆብ፡ከመ፡ ይትማሠጥዎ፡** Jes. 42, 24; **አራዊተ፡ገዳም፡ይትማሠጥዎሙ፡** Hos. 13, 8.

ምሡጥ፡ part. *raptus:* **ንሕነ፡በዐይነ፡ሃይማኖት፡ምሡጥ፡ሥጋዊክ፡ንሬኢ፡** Mâhb. Meem. 14; Sx. Genb. 28.

ምሥጠት፡ n. act. *raptus, direptio, ablatio repentina:* **አይድዖሙ፡ፍኖተ፡ አስተርብሎስ፡** (*Aristobuli*) **ወምሥጠቶ፡ መንግሥተ፡ዘልሂቅ፡እኁሁ፡** *et quomodo regnum fratris majoris ad se arripuisset* Jsp. p. 307; **ያፈጥን፡ፍጻሜ፡ኀልፈተ፡ ምሥጠቶሙ፡** Sap. 14, 14.

መሣጢ፡ n. ag., Pl. comm. **መሠጥ፡** (gramm. § 138, 1 et § 54) et masc. **መሣጥያን፡** 1) *rapax, dilacerans* Gen. 49, 27; **ተኵላ፡ መሣጢ፡** Clem. f. 132. 235; **አንበሳ፡ መሣጢ፡** Jsp. p. 335; Pl. **መሠጥ፡** Hez. 22, 27; Asc. Jes. 3, 24; Matth. 7, 15; Clem. f. 131; **አራዊት፡መሣጥያን፡** F. N. 33, 4.

መምሠጥ፡ subst., Plur. **መማሥጥ፡** instrumentum quo aliquid arripitur, trahitur, apprehenditur i. e. 1) *laqueolus* (cui immittitur uncinus) vel *ansula* (ἀγκύλη לֻלָאוֹת) Ex. 26, 4. 5. 10. 11. 2) *annulus* vel *uncinus:* **መማሥጠ፡መናስግት፡** δακτύλιοι (קְרָסִים) Ex. 26, 29. 3) *vectis* σκυτάλη Ex. 30, 4. 5. 4) *velum, quod distrahi et contrahi potest* ἐπίσπαστρον (מָסָךְ): **መንጦላዕት፡መምሠጥ፡** Ex. 26, 36. 35, 17.

ምሥጢር፡ *mysterium* vid. sub **ምስጢር፡**

ማር፡ et **ማሪ፡** nom. peregr. sc. syr. ܡܳܪܝ *dominus* (*dominus meus*), quo titulo eorum nominibus praeposito viri sive sanctitate sive ecclesiastica dignitate insignes honorandi causa a Syris appellantur, ut **ማር፡ ኤፍሬም ።** Saepissime legitur in Synax., H. A. aliisque hujus generis libris, ubi nomina doctorum vel sanctorum Syrorum memorantur; etiam aliis atque Syris hic titulus ab Aethiopibus inditur; et a poëtis rhythmi causa nomini proprio passim postponitur, ut Sx. Teg. 29; Hed. 4. Hinc **ማራናታ፡** μαρὰν ἀθά מָרַן אֲתָה (*Dominus venit*) Cyr. d. r. f. f. 36 (ex 1 Cor. 16, 22).

መርሐ፡ (vel **መርሀ፡**) I, 1 [amh. **መራ፡**; in caeteris linguis haec eadem radix non exstat; sed quaeritur, annon הוֹרָה *monstrare* et אֹרַח ܐܘܪܚܐ *via* illustrando etymo comparanda sint?] Subj. **ይምራሕ፡** 1) *viam monstrare, ducere* c. Acc. pers.: **መልአክ፡ዘይመርሐኒ፡** Asc. Jes. 7, 16. 21; Hen. 21, 5; ὁδηγεῖν, καθοδηγεῖν: **ወረደ፡መንፈስ፡እምእግዚ"፡ወመርሖሙ፡** Jes. 63, 14; **መራሕክሙ፡በዐምደ፡ደመና፡** 2 Esr. 19, 12; Koh. 2, 3; Job 12, 23; Ps. 42, 3. 138, 9; Deut. 1, 33; Luc. 6, 39; Matth. 15, 14; ἄγειν **መሪሕ፡ይመርሖሙ፡** 4 Reg. 9, 20 (aliâs ἄγειν **ወሰደ፡** verti solet); c. **በ፡** vel **ውስተ፡** loci, per quem pergitur: Ps. 142, 12. 5, 9; **ዘመርሐነ፡ ውስተ፡ ብሔረ፡በድው፡** Jer. 2, 6; c. Acc. viae: Ps. 22, 3. 85, 10. 138, 23; Sap. 10, 17; vel c. **ውስተ፡** viae Sap. 10, 10; c. **ውስተ፡** vel **ኀበ፡** vel Acc. loci, ad quem tenditur: Apoc. 7, 17; Joh. 16, 13; **እምላክ፡ይምራሕከ፡ አንተ፡ ላዕለ፡ ሀገረ፡ ኢየሩሳሌም፡** Bel. Bar.; **መርሐ፡ከልአነ፡ኀበ፡ አሚን፡** Chr. ho. 26. 2) *praeire, ducem esse,* προάγειν **እለ፡ይመርሑ፡ ወእለ፡ ይተልዉ፡** Marc. 11, 9; **ይመርሑ፡ቅድመ፡ ሰረገላ፡** ἦγον τὴν ἅμαξαν 2 Reg. 6, 3; ἡγεῖσθαι **ይመርሖሙ፡** Ex. 13, 21; Kuf. 37; Hen. 72, 3. 89, 45. 48. 3) *monstrare, demonstrare* aliquid, c. c. **ኀበ፡** rei (in libris e sermone Arabico translatis): **ወይመርሕ፡ ኀበ፡ ዝንቱ፡ቃሉ፡ለልዑል፡** (*hoc demonstratur verbo Altissimi*) F. N. 24, 1; **ተወክሮተ፡ሠየጢ፡ ዐረቦነ፡ እምእደ፡ ተሣያጢ፡ ይመርሕ፡ኀበ፡ፍጻሜ፡ሠይጥ፡ወተሣይጦ፡** F. N. 33. Sed etiam: *testimonii causa producere* alqd, c. Acc. Ex. 22, 12.

አምርሐ፡ II, 1 ut videtur *monstrandam curare viam:* **አንተ፡(እግዚ"፡) አምራሕከ፡ጽድቀ፡ ወኀጢአተ፡ ወፈለጥከ፡ብርሃነ፡ወኀጢአተ ፤ እኩየ፡ ወሠናየ፡** Kid. f. 40 (si quidem lectio sana est).

ተመርሐ፡ III, 1 pass. et refl. *duci, deduci, ducem sequi* Hen. 72, 5; **ተመራሕነ፡ውስተ፡ዛቲ፡ጸጋሁ፡** προσαγωγὴν ἔχομεν Rom. 5, 2; **ተመሪሐነኬ፡ውስተ፡ጽድቅ፡ እምኵለንታሁ፡** πανταχόθεν οὖν συνωθούμενοι εἰς Cyr. ad Th. f. 25; (**አበዊነ፡**) **ዘይደልወነ፡ ከመ፡ ንትመራሕ፡ በምግባራቲሆሙ፡ ወንትመሰል፡ በሙ፡** Jsp. p. 359; **ከመ፡ ንትመራሕ፡ በትእዛዙ፡** Phlx. f. 242.

መርሕ፡ subst., m. et fem., Pl. **አምርሕት፡** (pro quo passim **አምሕርት፡**, ut Matth. 23, 16 rom.; 1 Cor. 4, 15 Platt) 1) *dux* ὁδηγός 2 Esr. 8, 1; Rom. 2, 19; Matth. 15, 14. 23, 16. 24; **ኤጲስቆጶስ፡ውእቱ፡መርሖሙ፡ለሕዝብ፡** Did. 4; **ከማሁ፡አንትሙኒ፡ መርሐ፡ ኩንዎሙ፡** Kid. f. 38. 17; Phlx. 139; c. c. **ውስተ፡** ut: **እስመ፡ውእቱ፡መርሕ፡ውስተ፡ጥበብ፡** Sap. 7, 15; c. **ለ፡** ut: **ክኖ፡መርሐ፡ለክሒድ፡** II Abt. 57. De femina: **ኮነት፡መርሐ፡** Lud. e Vit. Sanct. In specie: παιδαγωγός *paedagogus* 1 Cor. 4, 15; **መርሕ፡ለነበ፡ክርስቶስ፡** Gal. 3, 24; et μεσίτης: *Christus* **መርሓ፡ለሐዲስ፡ሥርዐት፡** Hebr. 12, 24; σκοπός Hez. 33, 2. 2) *dux* i. e. *rector, princeps:* κυβερνῆται Hez. 27, 28 (cfr. ܡܕܰܒܪܳܢ) et κωπηλάται Hez. 27, 8; κυβερνήσεις 1 Cor. 12, 28. 3) *index* (libri): **መርሐ፡ ግብረ፡ አናቅጽ፡** *index capitum* Lud. Comm. Hist. Aeth. p. 305.

ምርሐት፡ n. act. *ductus, gubernatio:* **ዘወሀበ፡ጥበበ፡ምርሐት፡(ይምራሕ፡)** *cui sapientiam gubernationis praebuit, is gubernet* Phlx. 190.

መራሒ፡ n. ag. f. **መራሒት፡**, Pl. **መራሕያን፡** fem. **መራሕያት፡**, *ductor, dux:* **ከመ፡ትኩን፡ መራሒ፡** ἡγούμενος 1 Par. 17, 7; Hen. 72, 1. 74, 1. 75, 1. 82, 11 seq.; Org.; c. c. **ለ፡** vel **ኀበ፡**, ut: **መራሒ፡ለዘሙት፡** *perductor* (*leno*) II Const. Ap. 17; **ብእሲት፡መራሒት፡ኀበ፡ዝሙት፡** *lena* I Const. Ap. 62 (63); nec non per st. c., ut: (**ዛቲ፡መጽሐፍ፡**) **መራሒተ፡ለቡና፡ይእቲ፡** Fal.; *Satanas* **መራሒ፡ኵሉ፡እኩይ፡** Clem. f. 221; **እግዚ"፡መራሒ፡ ሕይወት፡** Prec. Mat.; Kid. f. 12; **መራሕያነ፡ብርሃን፡** epitheton angelorum Lit. Joh.; epitheton Abrehae et Afsbehae Chr. Ax.

ተመራሒ፡ n. ag. pass. vel refl. *ductus; ducem sequens:* Hen. 82, 12; Fal. f. 11.

መርመር፡ subst. *marmor* (مَرْمَر). **አዕማደ፡መርመር፡** Sx. Tachs. 8.

መርመሬ፡ *pera* vid. sub **ረመረ፡**

መርሙዳ፡ vid. **በርሙዳ፡**

መረረ፡ et **መረ፡** I, 1 [amh. id.; מָרַר, مَرَّ, מְרַר] Subj. **ይምረር፡**(**ይምርር፡** 4 Esr. 8, 40 Laur.) 1) *amarescere, amarum esse:* **ይመርር፡ጣዕሙ፡ለመዓር፡በዕጕሥ፡ታር፡** Herm. p. 30; **ዘይመርር፡እምሐሞት፡** Prov. 5, 4; c. pron. suff. pro Dat.: **ይመርረኪ፡ኀዲገ፡እግዚ"፡** Jer. 2, 19; (*malis dulcia sunt opera peccati*) **ወይመርርዎሙ፡ምግባሬ፡ለጽድቅ፡** Clem. f. 83; **ለትምረሬ፡ለከርሥከ፡** Apoc. 10, 9. 2) *exacerbari dolore et ira; tristem, moestum esse* vel *fieri* (πικραίνεσθαι) **መረርኒ፡** Ruth 1, 20; **መረረትኒ፡ነፍስየ፡እምኔክን፡** 1, 13; **መረት፡** (v. **መረረት፡**) Jes. 14, 9; **መሪረ፡መረርኩ፡** Thr. 1, 20; c. **በእንተ፡** 4 Esr. 8, 40 (Laur.).

አምረረ፡ II, 1 1) *amarum reddere* Apoc. 10, 10; Am. 6, 12. 2) *amare* vel *acerbe agere:* **አምርር፡በኪዮቶ፡** πίκρανον κλαυθμόν *acerbe defleas cum* Sir. 38, 17; **ጸርኀ፡በዐቢይ፡ቃል፡ወአምረረ፡ጥቀ፡** Gen. 27, 34. 3) *dolore exacerbare* i. e. *moerore afficere* et *ira exacerbare* i. e. *irritare* alqm: **አምረራ፡ለነፍስየ፡** Job 27, 2; Kuf. 25; **ከመ፡ያምርሩኒ፡በምግባረ፡እደዊሆሙ፡** Jer. 51, 8; Hez. 2, 3; Ps. 5, 12. 105, 8; Hebr. 3, 15. 16. 4) acerbe i. e. iracunde vel moeste agere, *exacerbari, exasperari* vel *moerere:* **አምረሩ፡** (v. **ተምዑ፡**) **ላዕለ፡ኤርምያስ፡** Jer. 44, 15; 4 Esr. 8, 40 (in plur. codd.); fortasse Hen. 99, 12.

ምሩር፡ part. *amarus, exacerbatus, moestus:* **ምሩራን፡** οἱ ἐν πικρίᾳ Job 3, 20; παραπικραίνοντες Ps. 67, 7.

መሪር፡ adj. f. **መራር፡** 1) *amarus, acerbus:* **ማይ፡መሪር፡** Jac. 3, 11. 12; Ex. 15, 23; τὸ πικρόν Jes. 5, 20; Prov. 27, 7; **መሪረ፡ኮነ፡ሜስ፡** Jes. 24, 9. Translate a) de iis, quae dolorem et moerorem efficiunt vel animum vulnerant (pungunt): **አሞት፡እፎ፡መሪር፡ዝክርከ፡** Sir. 41, 1; **መራር፡እሞት፡ብእሲት፡** Koh. 7, 26; **ለገቢረ፡መሪር፡** Ps. 63, 3; **መሪር፡አፉሆሙ፡** Rom. 3, 14; Ps. 13, 6; **መራረ፡ያወሥኡከ፡** Sir. 29, 25; Jac. 3, 14; adv.: **እንዘ፡ይጠወቅ፡ነፍስየ፡መሪረ፡** Job 10, 1; **መሪር፡** πικρία *amaritudo* i. e. *exacerbatio* Eph. 4, 31. b) de fletu, clamore, luctu (acerbus, vehemens): **ጸራኅከ፡ጸራኅ፡መሪረ፡** Hen. 65, 5; **በቃል፡መሪር፡** 65, 2; **መሪር፡ሐዘን፡** Sir. 25, 18; adv.: **የዐወይዉ፡መሪረ፡** Hez. 27, 30; **መሪረ፡ይበክዩ፡** Jes. 33, 7. 22, 4; Matth. 26, 75. 2) *exacerbatus* a) *moestus, tristis* Ruth 1, 20; **ይኄይስ፡መዊት፡እመሪር፡ሕይወት፡** Sir. 30, 17. b) *immitis, crudelis:* **ሕዝብ፡መሪራን፡** Hab. 1, 6; **መሪራነ፡ነፍስ፡** Jud. 18, 25. c) *refractarius, contumax* (παραπικραίνων) Ps. 77, 10; **ቤት፡መሪራን፡** Hez. 2, 5 seq. (בֵּית מְרִי).

ምሬር፡ subst. Pl. **ምረራት፡** *amarities, amaritudo, acerbitas:* **ምረሩ፡ለማይ፡** Apoc. 8, 11 rom.; **ጥዕምኩ፡ዕጕስታረ፡ወዝሎ፡ምረራት፡ወሊረከብኩ፡ዘይመርር፡እምንደ"ት፡** Fal. f. 65; **እንዘ፡ያአምሩ፡ምረሪ፡ለሞት፡** Macc. f. 19; **አለ፡ተበገሡ፡ምረራት፡ብዙኀ፡** Chr. ho. 31; de acerbitate iracundi et contumacis: **ምረርከ፡** (v. **ምረትከ፡**) Jes. 37, 29, et moesti vel afflicti: Job 7, 11; **ምረረ፡ነፍሱ፡** 21, 25.

ምረት፡ n. act. et subst., id. q. **ምረር፡**, ut Deut. 29, 17; Num. 33, 9; Sap. 8, 16; **ምረተ፡ሕምዝየ፡** Thren. 3, 20; **በምረተ፡ነፍሱ፡** Sir. 4, 6; contumacia Kuf. 1.

መርስ፡ *portus* vid. sub **ረሰወ፡**

መረሰ፡ id. q. مَرَسَ (مَرَشَ, مَرَثَ, مَرَدَ) *madefacere, macerare aqua*. Hinc

ተመርሰ፡ III, 1 *macerescere, putrere:* (**ኖአምር፡**)**ከመ፡ዘዜአ፡ወተመርሰ፡እምአበላት፡ይትመተሬ፡ወሲሲተ፡ዕዬ፡ይከውኖ፡** hom. Rhegini in Cyr. f. 109. Voc. ad Cyr.: **ተመርሰ፡ዘ፡ማሰነ፡**

መርሰሰ፡ quadr. I [etiam **ረምሰሰ፡** q. v.; מַשְׁמֵשׁ, chald. מַשְׁמֵשׁ et מְמַשְׁמֵשׁ; arab. مَسَّ] *palpare* manu, *palpando quaerere:* **ትመረስስ፡** (var. **ታመ"፡**)**መዓልተ፡ከመ፡ይመረስስ፡ዕዉር፡** Deut. 28, 29.

አመርሰሰ፡ II 1) caus. *palpare facere:* Ex. 10, 21. 2) id. q. I *palpare* Deut. 28, 29 var.; Job 5, 14 var.; 12, 25 var.; Jes. 59, 10 var.

መርሰስ፡ subst. *palpatio:* **የሐውር፡በመርሰስ፡** *palpando incedit* (coeci instar) 2 Petr. 1, 9. — *Voc. Ae.:* **መርሰስ፡ዘ፡መዳሰስ፡** vel **መደኅሠሥ፡**

ምርስኔ፡, **መርሳኒ፡**; **ሚርስንስ፡**, **ሚረሲንስ፡**, **ሜርሴንስ፡**, **ምርስኔን፡**, **መርሲኔን፡** (مرسين) n. peregr. μυρσίνη (Gen. μυρσίνης, Acc. μυρσίνην) *myrtus* Kuf. 21; Jes. 41, 19 (et 55, 13 vrs. nov.); 2 Esr. 18, 15.

መረቅ፡ subst. *jus, jusculum* [amh. **መረቅ፡**, **መርቅ፡**; hebr. מָרָק et מְרַק; arab. مَرَق; de etymo vid. Ges. thes. p. 820 et 1131] M. F.

መርቄ፡ *calor gravis* vid. sub **ረቀየ፡**

መረብ፡ subst. *ingluvies*, quod nonnisi nomini **አድግ፡** subjunctum occurrit, sc. **አድገ፡መረብ፡** *asinus ingluvie praeditus* πελεκάν (קָאָת) Ps. 101, 7; Lev. 11, 18 (at Deut. 14, 18 **አባጕንባሕ፡**) *truo, pelecanus onocrotalus* (qui asini instar rudit; Bocharti Hieroz. III. 19). Voce **መረብ፡** e **መርበብት፡** contracta *rete* significari, et nomine *retis ingluviem* illam, truae similem, quam sub rostro habet avis, appellatam esse censuit Ludolfus. At ut contractio illa cum legibus Geez linguae haud convenit, ita nomen *rete* parum aptum videtur. Quare videas, annon **መረብ፡** (**መረው፡**) ad rad. مَرِئَ vel مَرُؤَ referendum sit, unde Arabes مَرِيّ, Hebraei מֻרְאָה *ingluvies avium* petierunt: *ingluviem* autem avis τὴν φάρυγγοκήλην sacco vel truae similem a rostro dependentem apte nominaveris. Hujus interpretationis ne minimam quidem nobis injiciant dubitationem scholia auctorum *Voc. Ae.* **አድገ፡መረብ፡ዘ፡የበዳ፡አሕያ፡** vel **የሜዳ፡አሕያ፡** (i. e. *onager*), quia hanc interpretationem e voce **አድግ፡** temere conjectam esse manifestum est. *Aliud:* **አ"፡መ"፡ዘ፡ጋጋኖ፡**

ተማረተ፡ vid. sub **ማሪ፡** col. 169

መረተ፡ rad. inus., cui significatus *fricandi, terendi, conterendi* infuisse videtur: ejus vestigia supersunt in مَرَثَ II *minutim contrivit* (مَرَشَ, مَرَسَ V, صُفِّبَ, פָּרַח; cfr. etiam بَرِث *terra mollis*).

መሬት፡ subst. (sine dubio pro **መሪት፡** vel **መሬት፡**), [amh. id.], m. et fem.: „terra omnis generis, quae arefacta in pulverem et madefacta in lutum seu coenum resolvitur" (Lud.), 1) *pulvis terrae, humus*, γῆ Gen. 3, 19; **አንተ፡ መሬት፡** 4 Esr. 5, 15; **ታገብአኒ፡ ውስተ፡ መሬት፡** Job 10, 9. 34, 15; **ከመ፡ እኩን፡ መሬት፡** Tob. 3, 6; **መሬት፡ ወሐመድ፡** Job 42, 6; Sir. 10, 9; **ከዐትሕ፡ ኀበ፡ አልበ፡ መሬት፡** Matth. 13, 5; Jes. 47, 1; Gen. 26, 15; Kuf. 24; 4 Esr. 1, 5. 5, 33. 8, 4; χοῦς Koh. 3, 20. 12, 7; Ps. 1, 5; Deut. 28, 24; **ወደዩ፡ መሬተ፡ ውስተ፡ ርእሶሙ፡** Thr. 2, 10; Hez. 26, 4. 12; **ከመ፡ መሬት፡ ንሕነ፡** Ps. 102, 14; Act. 18, 19; χῶμα **መሬተ፡ ምድር፡** Ex. 8, 13; **ረሰይክን፡ ለአህጉር፡ መሬተ፡** Jes. 25, 2; **እለ፡ ይነውሙ፡ ውስተ፡ መሬተ፡ ምድር፡** Dan. 12, 2. — Est unum e quatuor elementis vid. **ጠባይዕ፡** 2) *lutum, argilla, creta figularis, calx praeparata, (mortarium)* πηλός: **አብያተ፡ መሬት፡** Job 4, 19; **ሥጋክሙ፡ መሬት፡** 13, 12 (alias **ጸቡር፡**); κονία **መሬት፡ ጸዐዳ፡** Deut. 27, 2. 4; χοῦς, qui in aedificiis exstruendis adhibetur Lev. 14, 42; Gad. Lal. (saepius). 3) *ramenta, rudus*, ut lapidum caesorum Gad. Lal. (vid. **ምጽራብ፡**); aedificiorum dirutorum Jes. 25, 2. 4) *coenum, stercus*, κοπρία Luc. 13, 8; 4 Reg. 9, 35; Job 2, 8; Ps. 82, 9; Jes. 5, 25; Thr. 4, 5.

መሬታዊ፡ adj. rel. *terrenus* 1 Cor. 15, 47. 48; **መሬታዊ፡ አንተ፡ ወኀላፊ፡** Clem. f. 238. 122; **መሬታዊ፡ ሰብእ፡** Kedr f. 7; Gad. Ad. f. 77; **መሬታውያን፡** opponuntur coelestibus (**ሰማያውያን፡**) Genz. f. 46; Org.; et multis aliis in locis (vid. etiam **ጠባይዕ፡**)

ሚሮን፡ n. pergr., μύρον 1) *unguentum* (myrrhinum) Apoc. 18, 13. 2) *chrisma, unguentum* (τὸ μυστικὸν χρίσμα, τὸ ἅγιον μύρον), quo neophyti (de lavacro egressi) unguntur, Syn.; Did. 36. 41; F. M. 28; al. — Cfr. etiam librum **ሥርዐተ፡ ሚሮን፡** inscriptum, liturgicum, in Abb. Cat. p. 210.

መረናት፡ *candelabrum* vid. sub **መናረት፡**

መራናታ፡ vid. sub **ማር፡**

መረዋት፡ *campana* (form. amh.) vid. sub **ረውሐ፡**

መርዐ፡ I, 1 [coll. مَرِحَ *valde laetus fuit* (مَرَح *magna lubentia et laetitia, petulantia*); vicina videntur مَرِعَ, مَرَغَ, زَرِيَ, בָּרָא, מָרָא] Subj. **ይምራዕ፡**, *lascivire, luxuriare, libidinosum esse*, in spec.: *venerea voluptate frui, libidinem explere*, c. c. **በ፡** cum aliquo vel aliqua: **ብእሲት፡ እንተ፡ ትመርዕ፡ በብእሲት፡** Can. Anc. 18; **እመበ፡ ዘያፈቅር፡ ደቂቀ፡ ይምራዕ፡ በሙ፡** (*paedico*) Kedr f. 83; **ብእሲት፡ እንተ፡ ትመርዕ፡ በብእሲት፡ አው፡ ብእሲ፡ ዘይመርዕ፡ በደቂቅ፡** ib. f. 73; vel c. **በ፡** corporis: **እመበ፡ ብእሲት፡ ዘትመርዕ፡ በሥጋሃ፡** ib. f. 66.

መርዐ፡ I, 2 (quamquam haud satis certum est, annon sit stirps I, 1 sensu transit.) *libidine corrumpere*, c. Acc.: **መረዕኪዮን፡ ለአኅትኪ፡ በኀጢአትኪ፡** ἔφθειρας τὰς ἀδελφάς σου ἐν ταῖς ἁμαρτίαις σου Hez. 16, 52.

ተመርዐ፡ III, 1 *luxuriae* vel *libidini sese dedere, libidine corrumpi*: **ዘይረክቡ፡ በተመርዖ፡ ውስተ፡ ፍትወት፡** III Const. Ap. 13; **እስመ፡ ይትመራዕ፡ ነፍስቶሙ፡** Herm. p. 16. — *Voc. Ae.*: **ተመርዐ፡ ዘ፡ ማሰነ፡**

ምሩዕ፡ part. *luxuriosus, libidinosus, lascivus, impudicus*: **ምርዕት፡ ይእቲ፡** ἄσωτος Prov. 7, 11; ἀσύνθετος **ምርዕት፡** Jer. 3, 7 (**ጎስርት፡** 3, 8); Did. 2; *eam quae vitiatori non repugnat* **ሰመይዋ፡ ምርዕት፡** Kedr f. 72; **ምሩዓን፡** Jer. 31, 28 (gloss.); **ምሩዕ፡ በፍትወት፡ ነፍሱ፡** Can. Neocaes. 1.

መርዕ፡ subst., Pl. **መርዓት፡** (si lectio sana est), *libido, lascivia*: **መርዓት፡** ἀσέλγειαι Rom. 13, 13 (utraque ed.). At plerumque usurpatur forma

ምርዐት፡ vel **ምርዓት፡** subst. (n. act.) *luxuria, lascivia, libido, impudicitia*: ἀσέλγεια Marc. 7, 22 Platt; 2 Cor. 11, 21; Gal. 5, 19; ἀσωτία Eph. 5, 18; Tit. 1, 6; Luc. 15, 13; ἀσυνθεσία Jer. 3, 7; χρεμετισμός 13, 27; **ዝሙት፡ ወምርዐት፡** Kuf. 25; **ገብረ፡ ዝሙተ፡ ወምርዐተ፡** F. M. 6, 15; **ስክር፤ ሥሥዕት፤ ፈቲው፤ ምርዐት፤ ዝሙት፡** Kid. f. 4; **እምስካር፡ ይትወለድ፡ ምርዐት፡ ወዝሙት፡ ወሥሥዕት፡** Clem. f. 139; **ናወግዝ፡ እንተ፡ አርያኖስ፡ ምርዐተ፡ ወዕልወተ፡** Exp. Fid. Nic. (f. 282).

ምርዓ፡ id. q. **ምርዐት፡**; *Voc. Ae.*: **ምርዓ፡ ዘ፡ ጕልሻ፡** (v. **ጕለሻ፡**).

መርዓት፡ *sponsa*, **መርዓ፡** *nuptiae*, **ተመርዐወ፡**, al. vid. sub **ረዐወ፡**

ማሪ፡, rarius **ማርያ፡** (ut Ex. 3, 1 var.; Act. 14, 13 rom.; vid. gramm. § 133, a annot. 1) subst., st. c. **ማርየ፡** et **ማሬ፡**, Pl. **ማርያን፡**, **ማርያት፡**, **ማረይት፡** (de **ምርአያት፡** Did. ed. Platt p. 49 vid. **ምርአይ፡** sub **ርእየ፡**) 1) *sacerdos ethnicus, sacrificulus*, ἱερεύς Gen. 41, 45. 47, 22; Ex. 2, 16. 3, 1; 1 Reg. 6, 2; 4 Reg. 10, 19. 11, 18. 17, 32; **ይፌንዎሙ፡ ለማርያን፡ ይፄወዉ፡** Job 12, 19; **ማርያን፡** et **ማረይት፡** Zeph. 1, 4; Act. 14, 13. 2) *hariolus, divinus, fatidicus, magus* (cfr. مَجُوس): **ውእቱ፡ ይገብር፡ ግብረ፡ ሥራይ፡ ወዘማርያት፡** 2 Par. 33, 6; ἐγγαστρίμυθοι **ማርያን፡** 1 Par. 10, 13; **ማርያን፡ ወሰብአ፡ ሰገል፡** μάγοι Χαλδαῖοι Γαζαρηνοί Dan. 5, 7; Did. 35 al.; M. M. f. 314. [Hanc vocem quondam in gramm. § 47. 114, c. 138, 2 ad radicem **ርእየ፡** retuli, et **ማሪ፡**, e **መርኢ፡** vel **መርእይ፡** contractum, proprie *monstratorem* i. e. *interpretem* arcanorum vel *hierophantem* significare existimavi; sed postquam *sacrificuli* notionem antiquitus potiorem fuisse cognovi, hoc etymon addubitaverim.]

ማሪት፡ subst., Pl. **ማሪታት፡** (et **መሬታት፡**) et feminine usurpatur *divina, fatidica*, ut: **ለእመበ፡ ዘሐተተ፡ ማሪት፡** Clem. f. 245; Cod. Mus. Brit. LVII, Nr. 11; **ማሪታት፡** var. pro

ማርያን፡ 1 Par. 10, 13; ማሬታት፡ Cyr. ad Th. f. 1, et masculine *hariolus, divinus* Gad. T. H. Dubia est significatio in Const. Ap. 62 (63): ተጠየሪ፡በማሪት፡በሐመድ፡በፍሬ፡ዕፀዋት፡ caet.

ተመረየ፡ III, 2 et **ተማረየ፡** III, 3 *hariolari, divinare, augurari:* ዘይትሜረይ፡በከዋክብት፡ወበአእባን፡ወበዕፀው፡ Clem. f. 245. 224; ዘያሰግል ፡ ወዘይትሜረይ፡ Clem. f. 128. 178; ለተመርዮ፡ወለተሰግሎ፡ Kuf. 11; ዘይትሜረይ፡በሰገል፡ Kedr f. 65; ዘይትማረይ፡ወዘያበውእሙ፡ውስተ፡ቤቱ፡ለመሠርያን፡ F. N. 11. 3; ኵሉ፡ተማርዮ፡እምኀይለ፡አጋንንት፡ ወኵሉ፡ተነብዮ፡እምኀይለ፡መንፈስ፡ቅዱስ፡ M. M. f. 314.

አስተማረየ፡ IV, 3 *hariolum reddere aliquem:* ሰይጣን፡ ይጼዐን፡በሰብእ፡ለአስተማርዮ፡ M. M. f. 91.

ተማረተ፡ III, 3 i. q. ተማረየ፡, ut: ብእሲት፡ዘትትማረት፡ አው፡ለከልኢ፡ትብል፡ትትማረት፡ በእንተ፡ ፍቅረ፡ ምታ፡ አው፡በእንተ፡ፍቅረ፡ከልኢ፡ Syn. f. 392 (coll. amh. ማርተኛ፡ Isenb. p. 22).

መረየ፡ rad. inus., quae mihi cum מוּר et הֵמִיר *permutavit, commutavit* convenire videtur.

አምረየ፡ II, 1 *vicissitudinem efficere*, vid. sub **አሚረየ፡** infra.

ምርያ፡ subst., ut videtur *vicissitudo:* (si numerum dierum anni CCCLXV numero VII diviseris, reliquus erit dies unus, qui appellatur) ዕለት፡ምርያ፡ዘያጠውዮን፡ለመዋዕለ፡ዓመታት፡ ወያዐውዶን፡እምዝ፡ውስተዝ፡ (sive: qui efficit, ut singulis annis dies a loco, quem inter hebdomadis ferias obtinent, moveantur et in feriam sequentem protrudantur) M. M. f. 265. E Ssal. Req. Ludolfus affert, diem festum Gabrielis ምርያ፡ vocari.

አሚረየ፡ quadrl. II (denom.) *vicissitudine imparem efficere numerum*, (ዛቲ፡ዕለት፡) አሚረየት፡እንዘ፡ታመሪ፡ (opp. አዒረየት፡እንዘ፡ታዒሪ፡) M. M. f. 265.

መረደ፡ I, 2 [cogn. cum ሮደ፡ et ሮጸ፡ q. v. Notio primariae radicis in *currendo, discurrendo* esse videtur (רוּד رَادَ); e notione *libere vagandi* derivatur *audacem, pervicacem, rebellem esse* (מָרַד ܡܪܰܕ مَرَدَ ረደደ, መርደደ፡), e notione *currendi* manat *pellere, propellere* (مَرَدَ *propulit navem*), *persequi* (רָדַף ሮደ፡)] *vires intendere in currendo, raptim currere, assilire, insilire, incursionem* vel *impetum facere:* ዘይሜርድ፡ይከመ፡እንዘ፡ይረውጽ፡ διέλιπεν ὁ τρέχων ἀπὸ τοῦ δρόμου αὐτοῦ Jer. 8, 6; መረዱ፡ይዴግንዎሙ፡ Sap. 19, 2; እንዘ፡ ይሜርዱ፡ ἁλλόμενοι μεγάλα 1 Reg. 10, 2; Sx. Ḥed. 9 Enc.; ይሜርድ፡ፍኖቶ፡ Ps. 18, 6; ውስተ፡ አርእስተ፡ አድባር፡ይሜርዱ፡ Joel 2, 5; saepius in Jsp. ut p. 272.; c. ኀበ፡ gentis, in quam incursio fit p. 273; vel c. Acc. loci, in quem impetus fit: መረደ፡ሀገሮሙ፡ለሳምራውያን፡ወአንኀለ፡መቅደሰ፡ p. 299; c. c. ላዕለ፡ pers. *acrius currendo vires alicujus immodice intendere:* ለእመ፡መረድኩ፡ላዕሌሆሙ፡ Gen. 33, 13.

ምራድ፡ et plerumque **መራድ፡** subst. 1) *impetus, impugnatio, incursio* vel *excursio bellica* (غَزَاةٌ): መራደ፡ረሲዓን፡ ὁρμαὶ ἀσεβῶν Prov. 3, 25; እምድምፀ፡መራድ፡ Jer. 29, 3. 15, 8 var.; ὅρμημα Am. 1, 11; διωγμός Act. 13, 50; በውስተ፡መራድ፡ ἐν πολέμῳ 1 Par. 5, 20; ሰራዊት፡እለ፡ይትቃተሉ፡ውስተ፡መራድ፡ (v. ምራድ፡) Joel 2, 5; ጊዜ፡መራዱ፡ Sx. Ṭer 12 Enc. Hinc አፍራስ፡መራድ፡ *equi bellatores* (opp. *vectariis*) 3 Reg. 3ᵃ, 21. An de operibus, quibus urbes oppugnantur? ከመ፡ይከዐዉ፡መራደ፡ Hez. 21, 22 vrs. nov. 2) concr. *turma irruentium; impetum* vel *incursionem facientes, oppugnatores* (nescio an ob hanc significationem መራድ፡ n. ag. statuere malis): ፈኖከ፡መራደ፡ትንንያ፡ይቅድሙ፡ተዓይኒከ፡ Sap. 12, 8; በእንቲአክሙ፡ እፌኑ፡ባቢሎን፡ መራደ፡ Jes. 43, 14; ሰአሎ፡ለፍምፍምዮስ፡ (*Pompejum*) ከመ፡ይፈኑ፡ሎቱ፡መራደ፡መርድአ፡ላዕለ፡እኁሁ፡ Jsp. p. 308. — *Voc. Ae.:* መራድ፡ዘ፡ወራሪ።

ምርዱድ፡ part. (verbi quadril. **መርደደ፡**, quod utrum a rad **መረደ፡** an a **ረደደ፡** derivandum sit dubium est) ut videtur: *assiduus* in re peragenda, *pertinax, obstinatus* Herm. p. 7. 10. Haec significatio quomodo cum prima notione verbi **መረደ፡** conjuncta sit, vid. sub **መረደ፡**, et cfr. مَرَدَ *assiduus* vel *continuus fuit* in re peragenda. (Quae in versione loci Herm. p. 7 statuta est significatio *praeceps* vel *impetuosus*, mihi jam minus placet). — *Voc. Ae.:* ምርዱድ፡ዘ፡ድፍንት፡(ድፍረት፡?).

መረገ፡ I, 1 propr.: illinere, oblinere [ut مَرَغَ مَرَحَ مَرَخَ מָרַח al.] i. e. 1) *tectorio obducere, dealbare, incrustare, trullissare* [amh. id.], c. c. Acc. parietis: ይመርግዎ፡ለአረፍት፡ ἀλείφουσι τὸν τοῖχον Hez. 13, 10. 11. 14 (in comm. 15 substituitur ገየረ፡); Lev. 14, 42. 43; c. Acc. tectorii, quod illinitur: ምርግ፡ዘመረግሙ፡ Hez. 13, 12; c. dupl. Acc.: ትመርጎ፡መሬተ፡ጸዐዳ፡ κονιάσεις Deut. 27, 2. 4. 2) *illita calce, maltha* al. *jungere caementa, malthare* (cfr. talm. מְרָקָא *gluten*) Kuf. p. 43; ዶፈኖ፡ አፈ፡ ግብ፡ መሪጎ፡ *humavit eum, os foveae caemento obducens* Sx. Mag. 8 Enc. — In *Voc. Ae.* verbum ገየረ፡ verbo መረገ፡ explicatur.

ምሩግ፡ part. *tectorio obductus, incrustatus, dealbatus:* ቤት፡ምሩግ፡ κεκονιαμένος Prov. 21, 9; Matth. 12, 44 (κεκοσμημένος).

ምርግ፡, **መርግ፡**, **ምራግ፡** subst. *tectorium, calx tectoria, crusta* (parietis): ከመ፡መርገ፡ (v. ምራገ፡) አረፍት፡ ἀλοιφή Job 33, 24; አይቴ፡ምርግክሙ፡ዘመረግሙ፡ Hez. 13, 12; ምርገ፡አረፍት፡ κονίαμα Dan. 5, 5; መርገ፡ኖጸ፡ውስተ፡አረፍት፡ Sir. 22, 17; መርገ፡አረፍት፡ Org.

ምርገት፡ n. act. *obductio parietis*, Lud. ex ore Gregorii.

መርግሕ፡, **አመርግሐ፡** vid. sub **ረግሐ፡**

ምርኵዝ፡ *baculus*, **ተመርጐዘ፡** vid. sub **ረገዘ፡**

መረግድ፡ et **ዘመረግድ፡** n. peregr. σμάραγδος μάραγδος *smaragdus* gemma (hebr. בָּרֶקֶת, sanscr. मरकत et मसार vel मसारक, pers. زمرد et زمرّد, arab. زمرّذ; ejus species est pers. زبرجد, arab. زبرجد; aram. זְבַרְגַּד, ܙܒܪܓܕ) መረግድ፡ Apoc. 4, 3. 21, 19; Sir. 35, 6; Hez. 28, 13; Jes. 54, 11 (ubi Gr. σάπφειρος habet); Tob. 13, 16; Judith 10, 21; እብን፡ ዘሕብረ፡መረግድ፡ λίθος σμαραγδίτης Esth. 1, 6; Ex. 28, 9. 17; ዘመረግድ፡ Ex. 36, 17; dubium utrum መረ"፡ an ዘመ"፡

Ex. 35, 12. 36, 13. — *Voc. Ac.*: መረግድ፡በአሪት፡ወበቀለ ምሲስ፡ (in Pentateucho et Apocalypsi) በርገድ፡በቅብጢ፤ዘ ምሩድ፡በዐረቢ፤ሕብሩ፡ሐመልሚል ።

መርጡር፡ et **መርጡል፡** (gramm. § 32) n. peregr. 1) τὸ μαρτύριον *testimonium* (qua voce LXX et עֵדוּת et מוֹעֵד interpretati sunt), ታቦት፡ዘመርጡር፡ *arca testimonii* (aliâs: *arca foederis*) Ex. 25, 22. 26, 33; ደብተራ፡ዘመርጡር፡ *tabernaculum testimonii* Ex. 29, 4. 10. 30, 18. 26. 36; Macc. f. 18; at መርጡል፡ ex. gr. Ex. 25, 10. 28, 39. 33, 7. 35, 21. 38, 26. 27. 40, 2. 3; Num. 17, 19; 1 Reg. 8, 4; መካነ፡መርጡል፡ 2 Par. 24, 6 (pro quo aliâs in Par. legitur ስምዕ፡); በቅ ድመ፡መርጡል፡ Ex. 16, 34. Poët. propter rhythmum (homoeoteleuton) sensu generaliore usurpatur: *templum* (Hierosolym.) Sx. Teq. 6 Enc. 2) *sacrarium* vel *sacellum*, in specie memoriae Sanctorum et Martyrum consecratum: Sx. Teq. 25; Ter 12; እምኔታት፡በውስተ፡አሐቲ፡መርጡል፡ Sx. Ter 1 Enc.; Gad. T. H.

መርጡላዊ፡ vel **መርጠላዊ፡** adj. rel. *ad tabernaculum testimonii pertinens* vel *templo addictus* M. M. f. 27. 81.

መሰለ፡ et **መስለ፡** I, 1 [מָשַׁל ܡܬܠ مَثَلَ; amh. id. q. aeth.] Subj. ይምሰል፡ 1) *similem esse* vel *fieri*, (*speciem habere* alicujus rei), c. c. Acc.: ይመስሎ፡ገንተ፡ ወልድ፡ለጦ ቢት፡ Tob. 7, 2; Kuf. 31; አልቦ፡ዘይመስሎ፡ Sir. 25, 11; ምንተ፡ይመስሉ፡ Jes. 23, 2; ምንተ፡ይመስል፡ብእሲ፡ 4 Reg. 1, 7; ሕብሩ፡ይመስል፡እሳተ፡ 4 Esr. 14, 41; አርዌ፡ዘይመ ስል፡ድበ፡ Dan. 7, 5; Hez. 32, 2; Gen. 30, 8; Luc. 13, 18; Matth. 18, 23. 25, 1; Apoc. 13, 2; vel c. ከመ፡ ut: ከመ፡ገ ሞራ፡እመሰልነ፡ Jes. 1, 9; Rom. 9, 29; 4 Esr. 4, 64; ከመ፡ ወልደ፡እግዚ" ፡ይመስል፡ Dan. 3, 25; ይመስሉ፡ሕዝብየ፡ ከመ፡ዘአልቦ፡ልበ፡ Hos. 4, 6; Apoc. 4, 7; ወዘይመስሎ፡ *et alia hujusmodi* Syn. 2) *videri* vel *putari*, c. c. Acc. (raro c. ለ፡) pers., cui videtur, et c. Acc. vel ከመ፡ rei: ነገርየ፡ይመ ስል፡ሐሰተ፡ *verba mea videntur falsa esse* Job 6, 3. 25; Hebr. 12, 11; ለእመኒ፡ኅዳጠ፡ወሀበከ፡ብዙኀ፡ይመስሎ፡ለል ቡ፡ዘጸገበከ፡ *id quod tibi dedit, ei multum videtur* Sir. 20, 14; Job 24, 17; ብርዐ፡ይመስሎ፡መፍጽሕ፡ 41, 20; በፍናው፡ዘይ መስላሁ፡ለብእሲ፡ርቱዓተ፡ Prov. 16, 25; Hen. 80, 7; ከመ፡ ኢይምሰሎ፡ጠቢበ፡ለርእሱ፡ 26, 5; Marc. 6, 49; አኀዙ፡ይ ውግርዎ፡በእብን፡እንዘ፡ይመስሎሙ፡ኤርምያስሃ፡ *cum iis Jeremias esse videretur* Rel. Bar.; ከመ፡አድግ፡ይመስለኒ፡ Job 11, 12; Gen. 19, 14; 2 Petr. 1, 13; rarius c. በኀበ፡ pers., ut: ፍኖት፡እንተ፡ትመስል፡ርትዕተ፡በኀበ፡ሰብእ፡ Prov. 14, 12. Nonnumquam id, quod alicui videtur, verbo finito exprimitur, ut: መሰሎ፡ይሰክብ፡ *videbatur ei dormire* (putavit eum dormire) Judith 14, 14; በብዝኀ፡ነገርከ፡፡ትጸድቅ፡ (v. ትጸ ደቅ፡) ትመስል፡ Job 11, 2; etiam praemisso ከመ፡, ut: ለአ ዕይንተ፡አብዳን፡መሰሉ፡ከመ፡እሙንቱ፡፡ዘሞቱ፡፡ Sap. 3, 2. 3) impers. *videtur* (es scheint), c. Acc. pers. et c. ከመ፡ seq. Indic: Jac. 1, 7; ብዙኃን፡እለ፡ይመስሎሙ፡ከመ፡ Sir. 29, 4; vel seq. ዘ፡ et Indic.: መሰለኒ፡ዘ፡ 4 Reg. 5, 11; Gen. 31, 31. 35; Dan. ap. 13, 6; Matth. 5, 17; Jac. 4, 5; vel seq. enuntiatione integra sine particula praemissa Jes. 57, 8; Phil. 3, 13. Multis in locis hoc verbum Nr. 2 et 3 latinis verbis *putare, existimare* apte interpretaberis. 4) rarissime trans.: id. q. መሰለ፡ I, 2 q. v., ut Jud. 14, 13.

መሰለ፡ I, 2 *assimilare* i. e. 1) *comparare, acquiparare*: በመኑ፡ትሚስልዎ፡ (var. ታስተማስልዎ፡) ለእግዚ"፡ Jes. 40, 18. 2) *effigiare, figurare, formare* (ad similitudinem exempli): ገብሮ፡ወመሰሎ፡ Jes. 40, 19; ይሚስል፡ጽብ ረ፡በእደዊሁ፡ Sir. 38, 30; ገለፎ፡ወመሰሎ፡በአምሳለ፡ሰብእ፡ Sap. 13, 13; Ex. 32, 4. 36, 39. 37, 3. 3) *similitudinem instituere, parabolas* vel *aenigmata* vel *proverbia* vel *dicteria proponere*: መሰለ፡ሎሙ፡ ἐν παραβολαῖς ἔλεγεν αὐτοῖς Luc. 14, 7; Marc. 3, 23; ውስተ፡መስሎ፡ነገር፡ኢይሬ ልዉ፡ Sir. 38, 33; ምንተ፡ዘይሚስሉ፡በብሔረ፡እስራኤል፡ Hez. 12, 22. 16, 44; መስል፡ምሳሌ፡ነገር፡ 17, 2; ይሚስሉ፡ ላዕሌሁ፡ Hab. 2, 6; ይሚስሉ፡ላዕሌክሙ፡ምሳሌ፡ Mich. 2, 4; Num. 23, 7. 18. 24, 3; እሚስል፡ለክሙ፡አምሳለ፡ (πρόβλημα) Jud. 14, 12; (at ምስል፡ (I, 1) አምሳሊከ፡ 14, 13); 2 Petr. 2, 22.

አምሰለ፡ II, 1 1) *similem facere* aliquem alicui, *speciem praebere* alicujus alicui, c. dupl. Acc.: ብዕልክሙ፡ዘያመስለ ክሙ፡ጻድቃነ፡ Hen. 96, 4. (E Libr. Myst. Ludolfus affert notionem: *imaginem, figuram dare rei*). 2) *inducere* aliquem *ut putet* (propr. verisimile facere alqd cui), c. ለ፡ pers.: ያመ ስል፡ለሰብእ፡ከመ፡ውእቱ፡ያፈቅረኒ፡ *hominibus suum mei amorem persuadet* Jsp. p. 338. 3) plerumque: *similem putare* alqm vel alqd alicui, *habere* alqm vel alqd *pro* aliquo, vel *existimare, putare* seq. Acc. c. Inf.; c. c. dupl. Acc.: ዐርከ፡አምሰልዎ፡ φίλον ἡγησάμενοι αὐτόν Sap. 1, 16. 13, 2; እንዘ፡ታመስሉኒ፡ኤርምያስሃ፡ Rel. Bar.; Asc. Jes. 8, 21; vel cum Acc. et praep. ከመ፡, ut: ከመ፡ዘእምካልእ፡ሕዝብ፡ያመ ስሉኒ፡ Job 19, 15; vel seq. enuntiatione integra: አምሰላ፡ስ ክርተ፡ይእቲ፡ (*putavit eam: ebria est* i. e. *ebriam esse*) 1 Reg. 1, 13 var.; etiam praemissa ዘ፡ vel ከመ፡ conj., ut: አምሰላ፡ ያዕቆብ፡ዘራሔል፡ይእቲ፡ Kuf. p. 101; 1 Reg. 1, 13. 4) absol. *putare, existimare, opinari* seq. ዘ፡ vel ከመ፡ vel እስመ፡, ut: አልቦ፡ዘያመስል፡ከመ፡ Job 25, 3; Asc. Jes. 6, 14; Hen. 98, 7.

ተመስለ፡ III, 1 raro usitatum (ut Rel. Bar.; 4 Esr. 6, 37 var.), plerumque

ተመሰለ፡ III, 2 refl. et pass. 1) *se assimilare* alicui i. e. a) *imitari, aemulari*, c. c. Acc. 1 Cor. 11, 1; 1 Thess. 1, 6; Phil. 3, 17; መኑ፡ተተሚሰል፡በኑኀከ፡ Hez. 31, 2; Rel. Bar.; c. ከመ፡ vel በ፡, ut Eph. 5, 1; 1 Thess. 2, 14. b) *similem fieri, aequiparare*, c. Acc. vel በ፡ vel ከመ፡, ut Matth. 6, 8; Jes. 14, 14; ተመሰልኪ፡ብእሲተ፡ዘማ፡ Hez. 16, 32; Rom. 2, 20. 6, 5; Jsp. p. 366; 4 Esr. 6, 37; ኵሉ፡ዘይትዔበይ፡ይ ትሚሰል፡በሰይጣን፡ F. M. 3, 1; Org.; 4 Esr. 8, 57. c) *assimulare, simulare, speciem prae se ferre*: ዘእንበዘ፡ን ዋይ፡ይትሚሰል፡ከመ፡ነዳይ፡ Chr. Ta. 11. d) *se transformare, speciem* vel *figuram alius induere, se convertere in alium*: ተመሰሎ፡ከመ፡ገብር፡ Phil. 2, 7; ተመስለ፡ በአምሳለ፡ንስር፡ Rel. Bar.; ሰይጣን፡ይትሚሰል፡በዘኵሉ፡አራ ዊት፡ Clem. f. 223—225; ተመሰለ፡ኪያሃ፡(ለዮፍ፡) ib.; etiam abs. ተመሰለ፡ *se transformavit*, ib.; c. በ፡ Rom. 1, 26; c. በ ከመ፡ Asc. Jes. 10, 9. 10. 23. 26; c. ለ፡ 10, 30. 2) *similem putari, videri*: ይትሚሰል፡ (v. ይመስል፡) ጠቢበ፡ δόξει φρόνιμος εἶναι Prov. 17, 28. 3) *comparari*: ሙሴ፡ተመሰ ለ፡ከመ፡ሊቀ፡ጳጳሳት፡ Clem. f. 206; Lud. Comm. Hist. p. 501, n. 35. 4) effigiari i. e. *repraesentari, significari*: (እንተ፡) አንጉሥ፡ዘተመሰልከ፡በብጽሖተ፡ጠሊ፡ (Dan. 8) ወዳራ፡ኒ፡ (*et Darius*) ውእቱ፡ዘተመሰለ፡በበግዕ፡ Jsp. p. 280.

ተማሰለ፡ III, 3 1) *sibi invicem similes esse, inter se*

aequales esse, aequiparare: Ex. 38, 15; **ዘኢይትማሰል፡ ነገር፡** τεὐναντίον Gal. 2, 7; c. Acc.: **ኢይትማሰሎ፡ ወርቅ፡** Job 28, 17; **ከመ፡ ዘኢይትማሰል፡ ገጽ፡ ገጸ፡** Prov. 27, 19; **መኑ፡ ይትማሰሎ፡ ለጣዕመ፡ ዚአሁ፡** Clem. f. 202; Hen. 29, 2; c. **ምስለ፡**, ut: **ኢይትማሰል፡ ምስለ፡ በዕድ፡ ንብረቱ፡** Sap. 2, 15; c. **ከመ፡** Hen. 24. 3. 2) *imitari, aemulari alios:* **ይትማሰሎሙ፡ ለገበርያነ፡ ብርት፡** μιμεῖται Sap. 15, 9.

አስተመሰለ፡ IV, 1 1) *simulatione uti, praetexere* seq. **ከመ፡** Act. 27, 30 rom. 2) *comparare* (id. q. IV, 3) c. **በ፡**, Luc. 13, 18. 20 rom. 3) id. q. IV, 3 Nr. a; 4 Esr. 8, 50 (Laur.).

አስተማሰለ፡ IV, 3 *res inter se similes facere* vel *putare* i. e. a) *ad similitudinem alius effingere:* **በአምሳለ፡ ዚአከ፡ አስተማሰልከ፡** 4 Esr. 8, 50; Jes. 40, 18; Sir. 38, 27; **አው፡ አስተማሰሎ፡ በእንስሳ፡** Sap. 13, 14. b) *assimilare,* c. **ከመ፡** 4 Esr. 8, 52; c. **በ፡**, ut: **እስራኤል፡ እለ፡ በበኵርከ፡ አስተማሰልከ፡** Sir. 36, 17. c) *comparare:* c. **በ፡**, ut: **በመኑ፡ ታስተማስሉኒ፡** Jes. 40, 25. 46, 5; Thren. 2, 13; Sap. 7, 9; Marc. 4, 30; Luc. 13, 18. 20 Platt; c. **ለ፡** ut Cant. 1, 9; c. Acc. Matth. 11, 16 rom. d) *similem putare* rem alicui: c. **በ፡** Act. 17, 29. e) *parabolas, aenigmata* al. *proponere:* **ከመ፡ ታመክሮ፡ በአስተማስሎ፡** ἐν αἰνίγμασι 2 Par. 9, 1.

ምሱል፡ part. *formatus, figuratus* Ex. 21, 23 (vid. 21, 22).

ምስል፡ subst., plerumque m., Pl. **ምሰል፡**, **ምስላት፡**, **አምሳል፡** Pl. Pl. **ምሳላት፡** (Deut. 12, 3. 7, 5 ann.) 1) *similitudo, forma, figura* Koh. 7, 14 var.; Hen. 40 (ubi **ምሰሊሆሙ፡** vel **ምስሎሙ፡** legendum est); Asc. Jes. 10, 9. 10; **አነ፡ ሰይጣን፡ እትሜሰል፡ በኵሉ፡ አምሳል፡** Clem. f. 224; Ex. 21, 22. 2) *parabola, proverbium, simile:* **ይፈትን፡ ሠርገ፡ ምስል፡** Koh. 12, 9; **አምሳል፡** Matth. 13, 10. 13; Sir. 6, 35. 8, 8. 18, 29. 39, 2. 3. 47, 15. 17; 4 Esr. 2, 4. 3) *effigies, imago, simulacrum, statua:* ὁμοίωμα 1 Reg. 6, 5 seq.; imagines pictae Hez. 23, 14 (**አምሳል፡**); εἰκών Apoc. 13, 15; Jes. 40, 19. 20; Sap. 13, 16; Dan. 2, 31 seq. 3, 1 seq.; **ምሰሊከ፡** Hez. 7, 20; στήλη Plur. **ምሰሊከ፡** Mich. 5, 12; Hez. 8, 3; Ex. 34, 13; Deut. 7, 5. 12, 3. 16, 22; et pro variis deorum *simulacris idolisve*, ut: **ሰበረ፡ ምስላቲሆሙ፡** ἄλση Judith 3, 8; Jud. 3, 7; ἐφώδ Jud. 18, 14. 17; εἴδωλον Dan. 13, 3 seq.; Kuf. 11; **ምስላት፡** Cyr. f. 2. (Nota pron. suffixum singulari **ምስል፡** nonnumquam pluralium modo subjungi, ut Deut. 7, 5. 12, 3; nec non pro **ምስሊሆሙ፡** vel **ምሰሊሆሙ፡** errore librariorum passim **ምስሌሆሙ፡** reperiri, ut Hen. 40; Ex. 34, 13; Lev. 26, 30). — De praepositione **ምስለ፡** vid. post **አምሳል፡**

አምሳል፡ m. et fem., est formâ Plur. (a **ምስል፡**), sed significatione Sing. simplicem aequat (gramm. § 131, 2) et frequentius usurpatur quam **ምስል፡**; ejus Plur. est **አምሳላት፡** 1) *similitudo* Gen. 1, 11. 26. 27; **በአምሳለ፡ ዚአሁ፡ ገብሮሙ፡** Sir. 17, 3; Kuf. 3; **ከመ፡ አምሳለ፡ ፬እንስሳ፡** Hez. 1, 5 seq.; Rom. 8, 3; Apoc. 9, 7; **ተመሰለ፡ በአምሳለ፡ ንስር፡** Rel. Bar.; 4 Esr. 8, 50. Latine saepius ope adjectivi *simile* explicari potest: **ወኵሉ፡ ዘአምሳሉ፡** *et omnia quae (similitudo ejus* i. e.) *ei similia sunt* Lev. 11, 14 seq.; Marc. 7, 13; Herm. p. 46. Praeterea Acc. idemque st. c. **አምሳለ፡** potissimum a poëtis usurpatur a) pro praepositione: *instar, ceu, tamquam,* Teb. Tab. 100; **አምሳለ፡ ሠናይ፡ ፍሬ፡** *instar boni fructus* Enc. b) pro conjunctione: *quasi, tamquam:* **አምሳለ፡ ይፈቅድ፡ ንዒው፡** Enc. 2) *imago, effigies* (et *typus, exemplar,* et *imitatio*), *simulacrum:* **አምሳላተ፡ እንስሳ፡** ἀπεικάσματα ζώων Sap. 13, 10; Asc. Jes. 7, 10; **በአምሳለ፡ ዐይነ፡ ማኀተም፡** Sir. 45, 12; **ይገብር፡ አምሳለ፡ ሰብእ፡** Jes. 44, 13; **አምሳለ፡ ሙብዕል፡** Sir. 38, 28; Ps. 105, 21; **ያቀውም፡ አምሳሎ፡** Asc. Jes. 4, 11; Act. 7, 43; **አምሳል፡ ለንስሒ፡ ዚአከ፡** Org. 1; **ዮሴፍ፡ አምሳሉ፡ ለጦቢት፡** *Josephus Tobiae typus* Enc.; Hebr. 9, 9; *Christus* **ፈጻሚ፡ አምሳል፡ ወዜና፡** *impletor typorum et praedictionum* Enc. 3) *simile, parabola, proverbium, dicterium, aenigma* 4 Esr. 8, 3; Matth. 24, 32; 21, 45 Platt; **ትምህርት፡ አምሳል፡** παραβολὴ ἐπιστήμης Sir. 1, 25; **ልበ፡ ጠቢብ፡ ይፌክር፡ አምሳለ፡** 3, 29. 20, 20; 1 Reg. 10, 12. 24, 14; Ps. 43, 16; Jud. 14, 12. 18. 4) *analogia, exemplum* (quae sequuntur judices in dirimendis litibus, ubi leges scriptae non sufficiunt) F. N.

ምስለ፡ praep. (cujus forma antiquior **ምስሌ፡** Gal. 2, 9 plgl.; c. pron. suff. **ምስሌየ፡ ምስሌከ፡** caet.; gramm. § 167, 3), propr. *instar, sicut* (cfr. مثل), deinde exuta notione primaria: *cum* (pro quo nonnumquam *pariter atque* dixeris, ut **ኢታማስን፡ ጻድቃነ፡ ምስለ፡ ኃጥአን፡** Gen. 18, 23; Ps. 72, 5; Matth. 26, 35). 1) *cum* a) copulative: **አፈልሰከ፡ ምስለ፡ ኵሉ፡ አዕርክቲከ፡** σὲ σὺν πᾶσι τοῖς φίλοις σου Jer. 20, 4. 47, 9 (ubi Gr. καί habet); Judith 10, 17; Koh. 2, 16; Gen. 32, 12; Lev. 6, 8; Eph. 6, 23. b) de societate et comitatu: Gen. 13, 1. 18, 16; Marc. 2, 26; Luc. 5, 9. 7, 12. 8, 1. 23, 32. 24, 28. 29; Matth. 16, 27. 26, 58. 12, 30; Luc. 11, 23; 1 Joh. 2, 19. α) in specie conjungitur cum verbis sumendi et ferendi: **ንሣእ፡ ምስሌከ፡ ሐሞተ፡** *sume tecum fel* Tob. 11, 3; Matth. 25, 3, Ps. 49, 17; 1 Reg. 21, 8. β) cum verbis mittendi, ubi significat *per:* **ፈነወ፡ መጽሐፈ፡ ምስሌሁ፡** *misit epistolam cum eo* i. e. *per eum* 2 Esr. 16, 5; Gen. 38, 20; 4 Reg. 17, 13. γ) praemittitur iis, quae quis secum fert (aliâs: **በ፡**): **ሰረረ፡ ንስር፡ ምስለ፡ መጽሐፍ፡** *avolavit aquila cum epistola* (eam secum ferens) Rel. Bar.; **ተለውዎ፡ ሰደው፡ ምስለ፡ ንዋየ፡ ሐቅሎሙ፡** Judith 15, 13; Hebr. 9, 7; Matth. 24, 31. 25, 3. 26, 47; 2 Esr. 3, 10. δ) rarius ad significandas actiones secundarias cum principali conjunctas (μετά): **ትትከየድ፡ ኪዳነ፡ ምስለ፡ መሐላ፡** *jungas foedus* (cum jurejurando i. e.) *jurejurando sanciens* Kuf. p. 25; 1 Tim. 4, 14. c) de conjunctione: vid. verba miscendi et conjungendi, consentiendi, cognationis, foederandi, conciliandi, concordandi, vicinitatis, al.; praeterea nota constructiones quasdam praegnantes (ubi notionem *conjunctus* supplere licet), ut Matth. 27, 66; **ናእተ፡ ምስለ፡ ሐምለ፡ ብሒእ፡ ትበልዑ፡** Ex. 12, 8; **በልዑ፡ ምስለ፡ ደም፡** 1 Reg. 14, 32. 33; **ሥጋ፡ ዘምስለ፡ መንፈስ፡ ምስለ፡ ደም፡** Kuf. 6; *unâ cum* 4 Esr. 1, 22; Gen. 18, 23; Marc. 15, 27. d) de auxilio: **እስመ፡ እግዚ"፡ ምስሌነ፡** Jes. 8, 8. 10. 45, 14; Ruth 2, 4; Gen. 21, 22; Ex. 23, 5; Matth. 28, 20; Act. 7, 9; vid. **ተራድአ፡** e) de aequalitate, vid. **ዐረየ፡**, **ተዐረየ፡**, **ዕሩይ፡**, **ተማሰለ፡**; de aequalitate temporis: **በጽባሕ፡ ምስለ፡ ትንሣኤ፡ ፀሐይ፡** Kuf. 3; Ps. 71, 5; vid. aliud exemplum sub **ሕስት፡** f) praecipuum locum tenet **ምስለ፡** ubi de actionibus reciprocis tractatur; post verba dimicandi, litigandi, disputandi, consultandi, colloquendi, aemulandi, paciscendi, concumbendi, cohabitandi, scortandi (**ሰከበ፡**, **ኀደረ፡**, **ዘመወ፡**) et post varia alia verba stirpis III, 3 ut **ተጻልአ፡**, **ተኃመፀ፡**, **ተናጸረ፡**, **ተሳመየ፡**

Gen. 11, 7, etiam post verba mutuae diremtionis, ubi Latini *a* substituunt ut ተሌለዩ፡ ፩ምስለ፡ካልኡ፡ Gen. 13, 11. 31, 49; 1 Cor. 7, 10; ሀለወ፡ባእስ፡ወጽልእ፡ምስሌከ፡ወምስሌሆሙ፡ *inimicitia inter te et illos mutua* Jsp. p. 304. g) de commercio vel communione, nec non de eo, quod *cum* aliquo versans (boni malive) agis *erga* eum: ምንት፡ብየ፡ምስሌክን፡ (quid habeo i. e.) *quid mihi vobiscum?* Joel 4, 4; ምንት፡ብከ፡ምስለ፡ሰላም፡ (quae communio est tibi cum pace?) 4 Reg. 9, 18; አንከሩ፡፩፩ምስለ፡ካልኡ፡ (alius cum alio) Gen. 43, 33; Hen. 41, 5; Jes. 6, 3; Jer. 22, 8. 23, 35; ይግበር፡እግዚ"፡ምስሌክን፡ምሕረተ፡ *erga vos*, Ruth 1, 8. 2, 20; Jos. 2, 12; አከ፡ከመ፡ትካት፡ገጹ፡ምስሌሁ፡ πρὸς αὐτόν Gen. 31, 2. 5; ከመገ፡ኀልዩ፡ምስለ፡ቢጽክሙ፡ (εἰς ἀλλήλους) Rom. 12, 16; 1 Thess. 3, 12. 4, 10. h) de ratione possessionis: ኢኮኑ፡ምስለ፡ውሉድ፡ *liberos non habebant* Kuf. 3. 2) eodem loco *cum* aliquo i. e. *apud, ad, juxta* Ps. 49, 19. 119, 6; Koh. 1, 11. 2, 16; ረከብን፡ብእሴ፡ምስሌኪ፡ Dan. ap. 1, 21; አጽዐኖ፡ምስሌሁ፡ውስተ፡ሰረገላሁ፡ 4 Reg. 10, 16 (ኀቤሁ፡ 10, 15); Gen. 49, 29; ምስሌሁ፡ ἐχόμενα αὐτοῦ 2 Esr. 18, 4; vel *penes* Hen. 9, 5; ሉብየ፡ኢሀለወ፡ምስሌየ፡ 4 Esr. 10, 44. 45; vel *inter:* ዘኢኮነ፡ምስለ፡ሰብእ፡ንብረቱ፡ 4 Esr. 3, 50; Marc. 1, 13; Luc. 24, 5; in spec. post ኀለቈ፡, ተኈለቈ፡, ተፈቅደ፡ 3) de accessione rei ad rem, unde societas utriusque oritur: *ad, praeter:* Lev. 18, 18 (ἐπί c. Dat.); Gen. 28, 9 (πρός c. Dat.); Hen. 82, 20; ምስለ፡ዝንቱ፡ኵሉ፡ σὺν πᾶσι τούτοις *praeter* vel *super haec omnia* Luc. 24, 21; ἐπὶ τούτοις Sir. 35, 13. 37, 15; ምስለ፡ዝኒ፡ πρὸς τούτοις 2 Esr. 16, 7; 4 Esr. 5, 23. 4) cum aliqua re i. e. ea *non obstante* (bei, trotz, ut مَعَ, עִם, በ፡ ב): Ps. 77, 36; ምስለ፡ዝንቱ፡ኵሉ፡ Jes. 9, 12 (በዝ፡ 9, 17). 5, 25; Sir. 29, 25. 48, 15; Jer. 3, 10; Kuf. 25; ምስለ፡ከመዝ፡ οὐδ' ὥς Am. 4, 9; Marc. 14, 59.

መሳሊ፡ n. ag., Pl. መሳልያን፡ *similitudinem proponens, parabolarum* vel *proverbiorum poeta* Fid. Jac. Barad.

ምሳሌ፡ subst., m. et fem., Pl. ምሳልያት፡ et ምሳሌያት፡ (at ምሳለያት፡ Asc. Jes. 4, 21 errori librarii debetur), assimilatio, comparatio i. e. 1) *parabola, similitudo, proverbium, aenigma, sententiose dictum, dicterium* παραβολή Koh. 1, 17. 12, 9; Matth. 13, 3. 24. 21, 45 rom.; 22, 1; Hen. 37, 5 seq.; 68, 1; Asc. Jes. 4, 20; Ps. 48, 4; παροιμία Joh. 10, 6. 16, 25; Prov. 1, 6; ምሳልያተ፡ሰሎሞን፡ Prov. in tit.; Asc. Jes. 4, 21; πρόβλημα Hab. 2, 6; Dan. 8, 23; παραβολή ዝንቱ፡ምሳሌ፡ et ዛቲ፡ምሳሌ፡ Hez. 18, 2. 3; זַעֲוָה Jer. 15, 4 et 24, 9 vrs. alt.; similitudo, simile Chr. ho. 7. 2) *typus, exemplum* 1 Cor. 10, 11 Platt; ናመጽእ፡ምሳሌ፡ላዕለ፡ዝንቱ፡ *afferemus exemplum hujus rei* Chr. Ta. 22; ምሳሌ፡ዝንቱ፡ (id. q. *exempli gratia*) Chr. ho. 21.

መምስል፡ et **መምሰል፡** subst. *id quod alicui simile* vel *par est, similitudo, typus:* ዝኒ፡ናሁ፡መምስሉ፡ (v. መምስሉ፡) ለዝ፡ውእቱ፡ (συμφώνως) Koh. 7, 14; ሀገር፡እንተ፡አልብቲ፡መምስል፡ *incomparabilis* Mavâs. 10; አልብቲ፡መምሰል፡እምአንስት፡ *nulla ex mulieribus ejus similis est* Jsp. p. 327; Kuf. 38; መምስለ፡ሞት፡ተሰምየ፡ሕማመ፡ክርስቶስ፡ ὁμοίωμα θανάτου Cyr. c. Pall. f. 92; τύπος ut: *Christus non est* መምሰል፡ *sed impletor sacrificiorum* ib. f. 91.

መምሰሊ፡ part. c. term. adj.: *similitudinem* vel *figuram referens, similis, imitator:* ምድር፡መምሰሊተ፡ሕማምየ፡ ὁμοιοπαθής Sap. 7, 3; *venenum* መምሰሌ፡ርጢን፡ *emplastro simile* Lud. e MSS. Colb.; ኩኑ፡መምሰልያነ፡እግዚ"፡ μιμηταί Cyr. c. Pall. f. 90.

ተመሳሊ፡ n. ag. (III, 2) *assimilatus, sese assimilans, comparabilis, repraesentatus:* አፍቅሮተ፡ሰብእ፡ተመሳሊት፡ለአፍቅሮተ፡እግዚ"፡ Phlx. 114; ተመሳልያን፡በሙ፡ውስተ፡ምግባራቲሆሙ፡ ib. 184; *episcopus sit exemplum* ከመ፡ (laici) ይኩኑ፡ተመሳልያነ፡በምግባራቲሁ፡ F. N. 5; F. N. 15; *Antiochus* ተመሳሌ፡ንጉሥ፡ቀርን፡ (Danielis proph.) Teb. Tab. 78.

አስተማሳሊ፡ n. ag. (IV, 3) *imitans:* ረድኡ፡ለሊቀ፡ምኔት፡ይኩን፡አስተማሳሌ፡ግብረ፡ኤልሳዕ፡ (discipuli Eliae) F. N. 10.

መስልም፡ i. e. مُسْلِم vid. sub ሰለመ፡

መስሐ፡ I, 1 [propria vis radicis est in *stringendo, manum ducendo super rem* et *ungendo* מָשַׁח ܡܫܰܚ مَسَحَ, unde ܡܶܫܚܳܐ *unguentum, oleum;* مَسُوح *quod illinitur; unguentum*] Subj. ይምሳሕ፡ 1) *ungere* (vid. መሲሕ፡) 2) oleo, adipe, butyro cibum praeparare, cibum iis conditum edere i. e. a) *epulari, convivari* (potissimum de epulis lautis): φάγετε λιπάσματα καὶ πίετε γλυκάσματα interpres uno verbo ምስሑ፡ vertit 1 Esr. 9, 51; ወቦአ፡ንጉሥ፡ወሐማ፡ይምስሑ፡ምስለ፡ንግሥት፡ Esth. 7, 1; Gen. 43, 16; አኀለቁ፡መሲሐ፡ 3 Reg. 1, 41; 1 Reg. 9, 19. b) in genere: *cibum meridianum capere, prandere* (opp. ተድረ፡ coenare), *coenare* (vid. ምሳሕ፡ Nr. 2): ምስካብ፡ዘዳቤሁ፡ትረፍቅ፡ሶበ፡ትመስሕ፡ (ἐσθίειν) Judith 12, 15; እንዘ፡ይመስሑ፡ Jsp. p. 298; 1 Reg. 16, 11; Marc. 2, 15; ἀριστᾶν 1 Reg. 14, 24; Luc. 11, 38.

አምስሐ፡ II, 1 1) *ad epulas invitare, convivio excipere*, c. Acc. prs.: Marc. 6, 21 (δεῖπνον ἐποίει). 2) *cibum meridianum* vel *prandium (coenam) apponere* alicui, *ad prandium (coenam) invitare*, c. Acc. prs.: Luc. 7, 36 rom.; 11, 37; 2 Reg. 3, 35. 13, 5; c. dupl. Acc.: አእምር፡ኵሎ፡ዘአምስሐከ፡ቢጽከ፡ Sir. 34, 15.

ተመስሐ፡ III *ungi* i. e. *Messiam constitui* M. M. f. 381.

ምሳሕ፡ subst., plerumque m., [amh. ምሳ፡] Pl. ምሳሓት፡ 1) *epulae lautae, convivium:* πότος ገብረ፡ሎቱ፡ምሳሐ፡ 2 Reg. 3, 20. 13, 27; Job 1, 4; Kuf. 42; Judith 12, 10; δεῖπνον μέγα Dan. 5, 1. 10; ἄριστον Matth. 22, 4; δοχή Luc. 5, 29; γάμοι Luc. 14, 8. 2) *cibus meridianus* vel *principalis; prandium* (ubi ድራር፡ opponitur), et in genere *coena* (cum Abyssini tempore meridiano coenare solerent): ἄρτοι Ex. 16, 29; ጊዜ፡ምሳሕ፡ ὥρα τοῦ φαγεῖν Ruth 2, 14; ἄριστον: እስከ፡ጊዜ፡ምሳሕ፡ 2 Reg. 24, 15 et Dan. ap. 1, 13; ሰድ፡ዘንተ፡ምሳሐ፡ለዳንኤል፡ Dan. ap. 13, 14; ኀዲገከ፡ምሳሐከ፡ Tob. 12, 13; δεῖπνον ሰደው፡ጻድቃን፡የሀልዉ፡ውስተ፡ምሳሕከ፡ Sir. 9, 16; Joh. 12, 2; በውስተ፡ምሳሓት፡ Matth. 23, 6; Marc. 12, 39; F. N. 9; opp. τῷ ድራር፡, ut: እምድኅረ፡ድራር፡አው፡እምድኅረ፡ምሳሕ፡ Reg. Pach.; Kid. f. 28; Luc. 14, 12. 3) „Accipitur etiam de *agapis* seu *conviviis charitatis*“ (Lud.): በእንተ፡ምሳሐ፡መዓስብ፡ Ludolfi Comm. hist. p. 307 et p. 239.

መሳሒ፡ n. ag., Pl. መሳሕት፡ *epulans, conviva*, M. M. f. 230.

መሲሕ፡ (adj. verb., deinde) subst., Pl. **መሲሓን፡** [nom. pergr., sc. מְשִׁיחָא مَسِيح مشيحا] χριστός *unctus* 1) est epitheton honorificum regum Israeliticorum aliorumve ungendo consecratorum: 1 Reg. 2, 10. 35. 12, 5. 24, 7 al.; 2 Par. 6, 42. 22, 7; Am. 6, 14; Sir. 46, 19; Ps. 17, 54. 19, 6. 27, 11. 83, 9. 88, 37. 50. 131, 10; Thren. 4, 20; de Cyro **መሲሕየ፡ቂሮስ፡** Jes. 45, 1; Pl. **መሲሓንየ፡** Ps. 104, 14; 1 Par. 16, 22; epitheton regis Aethiopiae Sx. Teq. 9 Enc. et Catalog. Cod. Bibl. Bodl. Aeth. p. 77. 2) *Messias, Christus* (Ps. 2, 2) 4 Esr. 5, 29. 30; Hen. 48, 10. 52, 4; et saepissime in libris christianis, ut: Matth. 16, 16. 24, 5; Luc. 2, 26; 9, 20; Act. 2, 36; 1 Joh. 2, 22. 5, 1; Apoc. 11, 15; **ሐሳዊ፡መሲሕ፡** *pseudomessias* 1 Joh. 2, 18; **ሐሳውያን፡መሲሕ፡** ib.; 2, 22; Matth. 24, 24 al.

መሲሓዊ፡ adj. rel. *christianus* (potissimum in libris ex Arabico sermone translatis usitatum) ut Abush., F. N., al.: **በዓላት፡መሲሓውያት፡** Abush.; **ሕዝበ፡መሲሓውያን፡** Enc. Masc. 4; **መሲሓውያን፡** *Christiani* F. M. 1, 1; **መሲሓዊ፡** *Christianus* (quidam) Chrys.; F. N. 4; Org.

መሲሕና፡ subst. *dignitas uncti;* Salomoni attribuitur in Lud. Comm. Hist. p. 504.

ምስር፡ subst. *lens, lentes* M. F. Vox est amharica: aethiopica est **ብርስን፡** q. v.

ምስር፡ *cerevisia* vid. sub **ምዝር፡**

ምሳር፡ *ascia* vid. sub **ወሠረ፡**

ምስሪ፡ (var. **ማሲር፡**) est nomen mensis Aegyptiorum XII[1] ⲙⲉⲥⲟⲣⲏ *Mesori* cui mensis Abyss. **ነሐሴ፡** respondet: Abush., Voc. Ae. Aliud ejus nomen est **ማእሰሪ፡** Abush.

መሰረት፡ *fundamentum*, **ተመሰረተ፡** al. vid. sub **ሣረረ፡**

መሰቀ፡ rad. inus.; نَسَقَ *seruit, ordine disposuit.*

ምሱቅ፡ part. *apte sertus:* **ወነደቁ፡በእብን፡ምሱቅ፡** διὰ δόμων λιθίνων ξυστῶν 1 Esr. 6, 24 (in duobus libris mss. a me inspectis; in tertio **ንሱቅ፡**; at 6, 8 λίθοι ξυστοί **እብን፡ግሉፍ፡** versum legitur).

ምስቁል፡ vid. sub **ሰቀለ፡**

መሰብ፡ *canistrum, capsa* vid. sub **ሰወበ፡**

መስቴማ፡ n. peregr. sc. מַשְׂטֵמָה *infestatio* vel concr. *infestator* (si non אַשְׂטְמָה) a rad. שָׂטַם vel שָׂטָן: est nomen *Satanae*, in Kuf. 10. 17. 18. 19. 48 usitatum, unde etiam alios in libros Aeth., ut Org.; Enc. Sen. 12; Nah. 30 transmigravit (in libris Graecis Μαστιφάτ sonat).

ማሰነ፡ quadr. I [amh. id.; formatum est e rad. أَسِنَ يَسِنَ وَسِنَ (hebr. יָשָׁן *vetus*), cujus prima vis *veterascere* et *corrumpi* est. Quamquam haud infitiandum est, verbo Ae. etiam quasdam significationes verborum שָׁמֵם, שָׁמַם convenire.] Impf. et Subj. **ይማስን፡**, *corruptioni obnoxium esse* et *corrumpi* φθείρεσθαι 1) opp. vigore et qualitate recentis, *putrescere, frascescere, marcere, vetustate corrumpi, deformari*, de segete 4 Esr. 8, 49; **ሥጋሁ፡ይማስን፡** Job 14, 22; Sap. 9, 15; φθαρτός 1 Cor. 9, 25. 15, 53; Hen. 16, 1; **ከመ፡ይቀስሞሙ፡በዚው፡ለእለ፡ማሰኑ፡** Hom. Jac.; de oculorum acie Deut. 34, 7; **ዘማሰነ፡ልቡ፡** *cujus mens corrupta* vel *laesa est* (senio, morbo, al.) F. N. 32; *deformari* Act. 13, 41 Platt. 2) *dilabi, interire, evanescere:* **ማሰነ፡እምድር፡ዝክርከ፡** Job 2, 9; **ዘይማስን፡** et **ዘኢይማስን፡** *corruptibilis* et *incorruptibilis* 4 Esr. 2, 22; **ወርቅ፡ዘይማስን፡** 1 Petr. 1, 7. 18; **በአሕማር፡ማሰኑ፡** Apoc. 8, 9; 4 Esr. 9, 37; Jac. 4, 14; **ማሲና፡ወመዊታ፡** (Inf. verb.) Cyr. f. 124; **ማሕፀንት፡ዘማሰነት፡ማስኖ፡ፍጥረታዊ፡** *depositum* (animal, vestis, al.) *quod causa naturali interiit* F. N. 29. 3) in specie: *everti, exstingui, vastari, desolari* (φθείρεσθαι, ἀφανίζεσθαι, ἐρημοῦσθαι): **ይማስን፡ረሲዕ፡** Prov. 10, 25; **ለይማስን፡እምሕዝቡ፡** Ex. 30, 38; **ለማስኖ፡** 3 Reg. 13, 34; saepius de terris, regnis, aedificiis: Jes. 5, 6. 24, 3 (**ሙስና፡ትማስን፡ምድር፡**); Jer. 7, 34. 12, 11. 25, 11; Hez. 12, 19. 36, 34; Gen. 47, 19; Ex. 8, 20; Hen. 10, 8; **ይማስን፡ቤቶሙ፡ለዕቡያን፡** Sir. 21, 4; Jer. 22, 5; **ትማስን፡ዛሀገር፡** Jer. 33, 9; Dan. 8, 11; **ዘኢይማስን፡መንግሥቱ፡** Dan. 6, 26; Matth. 12, 25. 4) sensu ethico: *depravari* Gen. 6, 11. 12; Kuf. 5; Rom. 14, 14; Hen. 12, 4; 2 Cor. 11, 3; Eph. 4, 22.

አማሰነ፡ II 1) sensu physico: (*putrefacere*) *corrumpere, vitiare, deformare:* **ጽንጽንያ፡ምውት፡ያማስን፡አፈወ፡ቅብእ፡** Koh. 10, 1; Luc. 12, 33; Matth. 6, 19; **ለእመ፡አማሰነ፡አንጺዋ፡ልብሰ፡** F. N. 36; **ያማስና፡ሦከ፡** Jes. 7, 25; Hen. 69, 5; **ኢይደልዎ፡ለመኑሂ፡ከመ፡ያማስን፡መርሕበ፡ሀገር፡ወጽጉንቲሃ፡** F. N. 37; *imbecillum factum est ejus ingenium* **በአማስኖ፡ናላሁ፡** F. N. 32; virginem Syn.; Sx. Nah. 5; deformare faciem Matth. 6, 16. 2) *perdere, delere, conficere, consumere* Jud. 6, 4. 16, 24; 1 Reg. 2, 25; 4 Esr. 8, 17; Ps. 139, 12; Gen. 8, 21. 18, 23 seq. 19, 13; **ሞት፡ዘኵሉ፡ያማስን፡** Hen. 69, 11; 4 Reg. 8, 19; Ex. 9, 25; Koh. 5, 5; prodigere, disperdere pecuniam Luc. 15, 13; disturbare temporum computum Kuf. 6; in specie: *e conspectu tollere, exstinguere, exstirpare* (ἀφανίζειν) Ex. 21, 19; c. Acc. rei et **እምነ፡** loci: Ex. 12, 15; 4 Reg. 10, 28; Hen. 69, 27; 1 Reg. 21, 22. 3) *vastare, desolare* agros, urbes al. Jes. 14, 16. 24, 1. 37, 18. 49, 17; Jer. 2, 15. 10, 22. 12, 10. 25, 9; Mal. 1, 3; Sir. 21, 4; Ps. 78, 7; Dan. 9, 26; Kuf. 6. 4) sensu ethico: *corrumpere, depravare* 1 Cor. 15, 33; (Hen. 10, 7); Gen. 6, 12; Kuf. 5.

ተማሰነ፡ III, 1 *corrumpi, perdi, vastari* Lev. 26, 43; **ለተሠርዎ፡ወለተማስኖ፡** (v. **ወለማስኖ፡**) 3 Reg. 13, 34.

ሙሱን፡ part. 1) sensu physico: *corruptus* (*putridus, marcidus*, al.) Lev. 22, 25; **ማይ፡ሙሱን፡** M. M. f. 36; **ሙሱን፡ይሰትዩ፡** Hez. 4, 16; **ዐጽቀ፡በለስ፡ሙሱን፡ጥቀ፡** Jer. 24, 2. 2) *perditus, vastatus, desolatus:* **እሬስዮሙ፡ሙሱናን፡ለዓለም፡** Jer. 25, 12. 27, 3; **አድ፡ከነት፡ሙሱንት፡በበሊሉን፡** Jer. 27, 23; Zach. 7, 14; Hez. 36, 34; 4 Esr. 3, 4. 3) sensu ethico: *corruptus, depravatus* 1 Tim. 6, 5; 2 Tim. 3, 8.

ማሳኒ፡ n. ag. (1) *corruptibilis, fragilis:* **ዓለም፡ማሳኒ፡** Enc.; **ሙበልስ፡ማሳኒ፡ወዘመናዊ፡** F. N. 9; **ጥሪት፡ማሳኒ፡ወንዋይ፡ኀላፊ፡** Enc. Teq. 30.

አማሳኒ፡ n. ag. (II) *corruptor, perditor, perniciosus:* አማሳኒሃ፡ለነፍስ፡ Lit. Jac.; እንስሳ፡አማሳንያን፡ F. N. 47.

ሙስና፡ subst. (gramm. § 122, e, β) fem. et m., Pl. ሙስናት፡ 1) *corruptio, putrefactio:* ተዘከሮ፡ለሞት፡ወለሙስና፡ (καταφθορά) Sir. 28, 6; ዕጼ፡ወሙስና፡ σῆτες καὶ σκώληκες Sir. 19, 3; Lit. Chr.; διαφθορά Ps. 15, 10. 29, 11; Act. 2, 27. 13, 34; Job 33, 28; Ps. 102, 4; Prov. 28, 10; ኢሙስና፡ ἀφθαρσία Cyr. ad Th. f. 14; እንበለ፡ሙስና፡ ἐν ἀφθαρσίᾳ Sap. 2, 23. 2) *perditio, pernicies, interitus, exitium* 4 Esr. 8, 64. 68. 10, 14; φθορά 2 Petr. 2, 12; ἀπώλεια Apoc. 17, 8. 11; ኮነ፡ለሙስና፡ወለሀጕል፡ Jer. 12, 11; ሙስናሃ፡ለነነዌ፡ Tob. 14, 15; διαφθορά Jer. 13, 14; ἀφανισμός Hez. 12, 19; Dan. 9, 18; Hebr. 8, 13; ወተጋብኡ፡ ፬ ሙስናት፡ዘውእቶሙ፡ቀትል፡ወዋዕይ፡ወፀብእ፡ወረኃብ፡ Jsp. p. 356. 3) *vastatio, desolatio* ἐρήμωσις Matth. 24, 15; Marc. 13, 14; Dan. 9, 2. 27; 4 Esr. 1, 2. 12, 55; Ps. 72, 19. 4) sensu ethico: *corruptio, pravitas* 2 Petr. 1, 4; Kuf. 7. 15. 23; Eph. 4, 17 rom.; Col. 2, 22; in specie: *vita dissoluta* (perditio opum) ἀσωτία Prov. 28, 7.

መሰከ፡ I, 1 et 2 [id. q. מָשַׁךְ *traxit*, in spec. *tetendit arcum;* arab. مَسَكَ significat *tenuit apprehensum*, at مَشَقَ *traxit rem, ut extenderetur;* coll. ወሰቀ፡ et መሥከወ፡ q. v.] Subj. I, 1 ይምስክ፡; I, 2 ይመስክ፡, *tendere* arcum: መሰከ፡ቀስቶ፡ 3 Reg. 22, 34; እስመ፡መሰኩከ፡መንገሌየ፡ Zach. 9, 13. Verba መሰከ፡ et ወሰቀ፡ modo promiscue alternant, ut መስከ፡አባ፡ቀስተከ፡ወፌኑ፡ሐጸከ፡ወወሰቀ፡ቀስቶ፡ወፈነወ፡ሐጸ፡ Kuf. p. 136; modo distinguunt ወሰቀ፡ወመሰከ፡ቀስቶ፡ 4 Reg. 9, 24 et ምስክ፡ቀስተከ፡ወወስቅ፡ሐጸከ፡ወወሰቀ፡የአስ፡ወመሰከ፡ቀስቶ፡ 4 Reg. 13, 16, ubi alterum *nervum intendere*, alterum *intenso nervo sagittam imponere et emittere* significare videtur. At libri recentiores vice versa: ወስቅ፡ቀስተከ፡ወምስክ፡አሕጻከ፡ 4 Reg. 13, 16 exhibent, et in Org. 4 legitur: ወስቁ፡ቀስተክሙ፡ወምስኩ፡አሕጻክሙ፡ወኒጽዎ፡, unde Abyssinos posterioris aevi illi contrariam inter utrumque verbum rationem statuisse elucet. — *Voc. Ae.:* መሰከ፡ዘ፡ወተረ፤ወሰቀ፡ዘ፡ቀተረ።

ምስክ፡ subst. [id. q. pers. مُشك, arab. مِسْك, arm. մուշկ, talm. מוּשְׁךְ, amh. ምስክ፡] odoramenti nomen sc. μόσχος *muscus* (*moschus*) Jsp. p. 340; ምስክ፡ዘውስተ፡ቢረሌ፡ F. N. 33, 4; Chr. Ax.

መስከረም፡ nomen mensis I^i Abyssinorum vid. sub ከረመ፡

ምስኪን፡ *pauper*, ተመስከነ፡ al. vid. sub ሰከነ፡

መስከወ፡ vid. sub መሥከወ፡

መሰወ፡ I, 1 [מָסַס נָמַס מָאַס *liquefactus est, diffluxit*, מְסָא id.; arab. مَاثَ (مَاسَ et مَشَّ) *maceravit dissolvitque* rem in aqua; vic. est intr. ምህወ፡ q. v.] Subj. ይምሱ፡, trans. 1) *liquare, liquefacere:* ከመ፡ይመስዎ፡ዐሐይ፡ለበረድ፡ Sir. 3, 15; Ps. 147, 7. 2) *dissolvere, diluere, tabescere facere:* እግዚ" መሰዎ፡ለልብየ፡ Job 23, 16; መቅሠፍት፡ይመስዎሙ፡ Sir. 27, 29; ኢመሰውኩ፡ዐይነ፡እቤር፡ Job 31, 16; ነደ፡እሳት፡ይመስዎ፡ለነፍሱ፡ Sir. 38, 28; ትመስውዮሙ፡ Mich. 4, 13; Ps. 38, 15. 118, 39; 4 Esr. 8, 27; ገዘንቱ፡ማይ፡ይምሱ፡ዘሎ፡አበላተኪ፡ F. N. 24, 6; Fid. Jac. Bar. (ይምሱ፡ Subj.). — *Voc. Ae.:* ተመስወ፡ዘ፡ቀለጠ፡

ተመስወ፡ III, 1 (raro ተመሰወ፡ ut Dan. 10, 16 var.) 1) *liquefieri, liquescere, dilabi* Job 6, 17 (de glacie); Ps. 21, 15 (de cera); Jer. 6, 29 et Hez. 24, 11 (de metallo); ከመ፡ይትመሰው፡መዓረ፡ግሬ፡እምገጸ፡እሳት፡ Jes. 64, 2; Judith 16, 15; 4 Esr. 13, 5; Sap. 16, 27; Mich. 1, 4; Hen. 1, 6. 2) *diffluere, dissolvi, dilabi, tabescere:* ይትመሰው፡አሥራውየ፡ Job 30, 17; ይትመሰወከ፡አምዐትከ፡ Sir. 30, 7; Jes. 24, 23; Zach. 14, 12; Hen. 60, 3. 71, 11; ይትመሰዋ፡ኀጣውኢከ፡ Sir. 3, 15; ይትመሰ፡ኀይሎሙ፡ Job 5, 5; ተመሲዎ፡ 2 Petr. 3, 11; ትትመሰው፡ነፍሶሙ፡በንእሶሙ፡ (ἀποθάνοι) Job 36, 14. Transfertur a) ad oculos *tabescentes:* ይትመሰዋ፡አዕይንቲ፡ረሲዓን፡ Job 11, 20. 17, 5. b) ad manus *remissas:* ተመስወ፡እደዊሆሙ፡ Jer. 27, 43. c) ad animum *demissum* vel pavore Lev. 26, 16; Jos. 5, 1. 2, 9; Dan. 10, 16; Ps. 74, 3; Jer. 30, 13; Job 42, 6 vel moerore Jes. 19, 10 (λυπηθήσονται) vel pudore 4 Esr. 6, 62; vel amore Sx. Hed. 16. d) ad animum dissolutum libidinibus 1 Thess. 4, 5 rom.

ምስው፡ part. *liquefactus, dissolutus* (remissus): አብራክ፡ምስዋት፡ γόνατα παραλελυμένα Chr. ho. 30 (Hebr. 12, 12).

መሳዊ፡ n. ag. *liquefactor:* መሳዌ፡ኀጻውንት፡አድማስ፡ *adamas ferramentorum liquefactor* Enc. Hed. 12 (at in Cod. Tub. pro መሳዌ፡ legitur መላዬ፡, q. v. sub መለየ፡).

ትምስውና፡ subst. (vid. gramm. § 122, e, β) *animi defectio* (Verzagtheit) Phlx. 181.

መስዕ፡ subst., plerumque m., [amh. ምሥእ፡; arab. نَسْع, نِسْع, مِسْع] 1) *aquilo, boreas* Hen. 77, 3; ነፋሰ፡መስዕ፡ τυφωνικός Act. 27, 14. 2) *septemtrio, plaga septemtrionalis* (βορρᾶς, βορέας): ሰፍሖ፡ለመስዕ፡ዲበ፡ወኢምንት፡ Job 26, 7. 37, 21. 38, 39; እብሎ፡ለመስዕ፡ Jes. 43, 5; Jer. 6, 1; Dan. 11, 6; Ps. 47, 2. 88, 12. 106, 3; Judith 16, 3; Gen. 13, 14; Ex. 40, 20; Lev. 1, 11; Num. 2, 25. 34, 7; Jos. 15, 5. 10; Hen. 32, 1. — (Ps. 77, 30 ab Aethiopibus መስዕ፡ ventus contra auctoritatem Graeci intrusus est). Memorabilis est versio loci ἐκτρέπων εἰς τὸ πρωῒ σκιάν ዘይመይጦ፡ለብርሃን፡መንገለ፡መስዕ፡ Am. 5, 8. — De confusione vocis መስዕ፡ cum አዜብ፡ et ሰሜን፡ vid. ann. ad Gen. 20, 1 et s. v. ሰሜን፡

መስየ፡ I, 1 [amh. መሸ፡; arab. مَسَا *vespertinus fuit, vesperi fecit;* cfr. hebr. אֶמֶשׁ] Subj. ይምሰይ፡ *vesperam factam esse, vesperascere;* c. aut impers., ut እስከ፡መስየ፡ 2 Par. 18, 34; Ruth 2, 17; እስከ፡ይመሲ፡ Macc. f. 3; Ps. 103, 24; እምከመ፡መስየ፡ Matth. 16, 2. 20, 8; Luc. 24, 29; Gen. 29, 23; Ex. 16, 13; Jud. 19, 9; Judith 13, 1; Tob. 2, 2. 7, 9; እሮ፡እንጋ፡ይመሲ፡ Deut. 28, 67; Job 7, 4; መሲዮ፡ vel መስዮ፡ *cum vesperasceret* Matth. 27, 57; Kuf. 27; ዘኀበ፡መስዮ፡ይበይት፡ Sir. 36, 31; aut nominibus temporis et loci tamquam praedicatum attribuitur: መስየኒ፡ወድአ፡ሰዓት፡ Marc. 6, 35; መሲዮ፡ዐርብ፡ 15, 42; እስመ፡መስየነ፡ብሔር፡, etiam መስየ፡ብሔር፡ Gad. T. II. (vid. ብሔር፡).

አምሰየ፡ II, 1 *vesperam transigere* Matth. 25, 12 rom.

ምሴት፡ vel ምስየት፡ (Kuf. 49), subst., Plur. ምሴታት፡ (et

ምስያታት፡ Kuf. 49) *vespera* (*crepusculum vespertinum*): ምሴተ፡ከዊኖ፡ Matth. 8, 16. 26, 20; በምሴት፡ Koh. 11, 6; ምሴተ፡ ἑσπέρας Tob. 6, 2; ደመና፡ምሴት፡ νέφος ὄψιμον Prov. 16, 15; በዐሡሩ፡ ወሰቡዑ፡ ምሴት፡ Kuf. p. 23; ምሴተ፡ኀሙስ፡ *vespera quintae feriae* Lit. — (Kuf. p. 28 ab interprete voci ምሴት፡ significatio *plagae occidentalis* sicut voci ቀትር፡ *plagae meridionalis* indita videtur).

ማስያስ፡ n. pergr. *Messias:* ማስያስ፡ ዘይሰመይ፡ ክርስቶስ፡ Sx. Ter 6. — *Voc. Ac.:* ማስያስ፡ዘ፡መሲሕ።

መሰግ፡ vid. ምስሐግ፡ sub ሰሐገ፡

መሰጠ፡ *diripere* vid. sub መሠጠ፡

መስጦ፡ vox peregr., sine dubio πίστις *fides* (*quae creditur*): እልመስጦ፡አግያ፡ et ያእምር፡ዘንተ፡መስጦአግያ፡ Haim. Ab. 1.

ምስጢር፡ (etiam ምሥጢር፡), n. peregr. sc. μυστήριον *mysterium*, m. et fem., Pl. ምስጢራት፡ 1) *mysterium* sensu genuino vel *ethnicorum ritus sacri arcani:* በዓላት፡በጕሃን፡ወመሥዋዕት፡በምስጢር፡ μυστήρια καὶ τελεταί Sap. 14, 15; ኅቡእ፡ምስጢር፡ 14, 23. 2) *arcanum, secretum* cujuslibet generis; μυστήριον Marc. 4, 11; Apoc. 10, 7, 17, 5; ምስጢረ፡ መንግሥት፡ ሠናይ፡ ለኅቢእ፡ Tob. 12, 7. 11; ምስጢረ፡ምክሩ፡ Judith 2, 2; ምስጢራቲሃ፡ክቡታት፡ Sap. 6, 24; arcanum alicui creditum Prov. 25, 8; 4 Esr. 10, 54. 12, 42. 43. 14, 4 (ምስጢረ፡መዋዕል፡, deest apud Laur.); Hen. 16, 3. 18, 16. 106, 19; ዝንቱ፡ነገር፡ይኩን፡በምስጢር፡ *haec verba secreto circumferantur* Clem. f. 82. 3) sensu theolog. *mysterium* a) de symbolis vel dogmatibus fidei Christianae, ut mysterium Trinitatis, incarnationis al.: ምስጢር፡ዘትሥጉት፡ Cyr. ad Th. f. 14 et multis aliis in locis Cyr., ubi Gr. μυστήριον vel οἰκονομία habet, ut: በእንተ፡ትድምርተ፡ቃል፡ዘበምስጢር፡ κατὰ τὴν σύμβασιν οἰκονομικήν ib. f. 18. Est titulus libri Aethiopici መጽሐፈ፡ምስጢር፡ (de quo videre licet Prolegomena hujus operis); de aliis libris, qui አዕማደ፡ምስጢር፡ inscripti sunt, vid. Catal. Cod. Aeth. Mus. Brit. XVI et XVII, et d'Abbadie catal. cod. VI. CLI. CLXXXVIII. b) de *sacramento* corporis et sanguinis Christi: በእንተ፡ሥርዐተ፡ምስጢር፡ Matth. 26, 26 in tit.; ምስጢር፡ግሩም፡, ምስጢር፡አምላካዊ፡ Chr. Ta. 17; ምስጢር፡ዘቍርባን፡ Lith. Orth.; ይሜጥዎ፡እምስጢር፡ቅዱስ፡ Kedr f. 83. Pl. elementa mysterii (sanguis et corpus): ይትመጦ፡እምስጢራት፡ቅዱሳት፡ F. N. 5; vel de sacramentis et sacris ritibus ecclesiae in genere: ምስጢራት፡ቅዱሳት፡ Clem. f. 208.

ምስጢራዊ፡ adj. rel. 1) *mysticus, arcanus:* ተዋሕዶተ፡መለኮት፡በሥጋ፡ተዋሕዶት፡ምስጢራዊ፡ Fid. Jac. Bar. 2) *ad mysterium pertinens, sacramentalis:* በዛቲ፡ ዕለት፡ገብረ፡ (Christus) ድራረ፡ምስጢራዊተ፡ Abush. 21.

አመስጠረ፡ quadrl. denom. II *mystice dicere* vel *tradere* alqd, *mysterii velo occultare* alqd: ነጽርኬ፡ዘከመ፡አመስጠረ፡(ጳውሎስ፡) እሉንተ፡በአሐቲ፡ቃል፡ *haec omnia compendio* (συντόμως) *ostendit uno verbo dicens* Chr. ho. 3; አመስጠረ፡ፍካሬሁ፡ ἑρμηνεῦσαι καλῶς οὐ δύναται ib. ho. 8; M. M. f. 36; በአመስጥሮ፡ *mystice* M. M. f. 61.

ተመስጠረ፡ III, 1 *mysterii velo occultari:* እምልቡኒ፡ተመስጠረ፡ወእምኅሊናኒ፡ተሰወረ፡ Gad. Lalib.; M. M. f. 83.

ማሺር፡ nomen mensis Aegyptiorum VI[i] ⲙⲉⲭⲓⲣ vel ⲙ̄ϣⲓⲣ *Mechir, Imshir:* ወእምሺር፡ይሰመይ፡ማሺር፡ Abush. 8 (vid. ሚኪር፡).

ሞቅሐ፡ *vincire, in vincula conjicere* vid. sub ወቅሐ፡

መቀረ፡ rad. inus.; arab. مَقَرَ *maceravit* piscem salitum *in aceto;* intr. مَقِرَ *acidus, amarus fuit.* Hinc

ምቍር፡ subst. (fortasse pro ምቁር፡) *fructus* (*aceto*) *conditus* (Eingemachtes): ምቍረ፡ኤልያስ፡ *olivae* (*aceto*) *conditae* Reg. Pach.

መቄሰ፡ I, 1 [propagatum e radice satis nota קָצַץ קָצַר קָצָה, sicut arab. وَقَصَ *brevis fuit* collo; وَقْص *vitium, defectus;* cfr. etiam amh. መቀስ፡ *forfex* (مِقَصّ)] 1) *intercidere, praecidere,* c. Acc. pers. et እምነ፡ rei, ut: *pastorem negligentem* ይመቍሶ፡እግዚ"፡እምሀብቱ፡እንተ፡አሰፈወ፡ለኄራን፡ሥዩማን፡ቤተ፡ክ"ን፡ Clem. f. 94; Macc. f. 5. 2) *decurtare, deminuere,* c. Acc. rei: ኢይመቍስ፡እግዚእ፡ዘወዕአ፡እምአፉሁ፡ Mavâs. 2; c. Acc. pers.: ኢይመቍሰከ፡ ἀνυστέρητος ἔσῃ Herm. p. 37. — *Voc. Ac.:* መቄሰ፡ (v. መቍሰ፡) ወነቀበ፡ዘ፡አስገለለ፡

ተመቄሰ፡ III, 2 pass. et refl. *praecidi* (*sibi denegare* aliquid, vel *denegari* rem alicui): ኵሉ፡ዘሰአለተኒ፡አዕይንትየ፡ኢተመቄስኩ፡ (οὐκ ἀφεῖλον ἀπ' αὐτῶν) Koh. 2, 10; ስእለተ፡ዚአነ፡ኀበ፡አበሁ፡ (*Christi*) ምእመን፡ኢይትሜቄስ፡ hom. Procli in Cyr. f. 121. — *Voc. ad Cyr.:* ይትሜቄስ፡ዘ፡አይለይም፡

መቍዐል፡ (ምቍዐል፡ Deut. 32, 14 C), subst., Pl. መቋዕል፡ et መቋዕላት፡ (pro quo nonnumquam መቋልዕት፡ reperitur) [conferre licet مُقْلَة *adeps oculi* et مُكَال *adeps;* rad. simplicior est מֹחַ مَخَّ, unde مُخّ et نُخّ *medulla, adeps* (praeterea نِقْي et እንጕዕ፡)] adeps, et concr.: *pecus pinguis, altilis, saginata:* እለ፡ይሴሰዩ፡መቋዕለ፡ (v. መቍዐለ፡) ላህም፡ μοσχάρια γαλαθηνά Am. 6, 4; መቍዓለ፡ (v. መቋልዕተ፡) ጠሊ፡ ἀμνοί (in vers. alt. መሓሥአ፡አባግዕ፡) 2 Par. 29, 21. 22. 35, 8; መቋዕላተ፡መድኀኒት፡ στέατα τῶν σωτηρίων 2 Par. 7, 7; Deut. 32, 14; ሦዐ፡ ፲ ላህመ፡መግዝአ፡ሰረ፡ወ፲ አልህምተ፡አንስተ፡መቍዐለ፡ወ፲ አባግዐ፡ሐርጌ፡ሥቡሓን፡ወ፲ አጣሌ፡አንስተ፡መቍዐለ፡ Macc. f. 1; ሥቡሓኒሆሙ፡ለሐራጊት፡ወመቋዕለ፡አጣሊ፡ ib. f. 15; ፲፱ መቍዐለ፡አልህምት፡ወ፲፱ወ፻፶ መቍዐለ፡ጠሊ፡ Gad. T. H. — *Voc. Ac.:* መቍዐል፡ዘ፡ወረሞ፡; *aliud:* መ"፡ዘ፡ወረሞ፡አንቋሊትኒ፡; *aliud:* መ"፡ብ፡ብቍርቢ፡; *aliud:* መቍዐል፡ወጣዕዋ፡ዘ፡እምቦሳ፡ዘላህም።

መቅዓት፡ vid. sub ወቅዐ፡

መበለ፡ I, 2 [denom. a nomine e rad. በዐለ፡ בָּעַל بعل et بلل derivato] dominium obtinere et exercere, *dominari, potestatem habere,* c. c. ላዕለ፡, ut: በሐኑ፡እንዘ፡

ይሜብል፡ላዕለ፡መርዒት፡ Prov. 24, 66; 1 Tim. 2, 12; 1 Cor. 6, 12 rom.; Kuf. 10. 19; c. ዲበ፡ Kuf. 43; c. በ፡ Kuf. 10; c. ውስተ፡ terrae Kuf. 22. 40. 43; c. Acc.: ገብር፡ ጠቢብ፡ይሜብል፡አጋእዝተ፡አብዳን፡ Prov. 17, 2. — *Voc. Ae.*: መበለ፡ ዘ፡ተገሠሐረ፡ (v. ተገሠረ፡)

አመበለ፡ II, 2 *dominari facere*, c. Acc. prs. et ዲበ፡ Kuf. 10.

መበለት፡ *vidua* vid. sub በለለ፡

ሙበዐል፡ pro ማዕበል፡ *instrumentum ferreum* vid. sub ዐበለ፡

መተተ፡ rad. inus.; arab. مَتَّ *extendit* funem, vic. مَتَأَ, et مَتَا, nec non مَدَّ. Hinc

ምት፡ subst., m., Pl. አምታት፡ [proprie: *vir adultus*, ab *extendendo* dictus, sicut hebr. מְתִים viri a rad. מָתָה; deinde aethiopice:] *maritus, vir* (etiam vir futurus vel desponsatus) Luc. 2. 36; Marc. 10, 12; Joh. 4, 16. 18; Rom. 7, 2. 3; 1 Cor. 7, 2. 3; Gen. 2, 23; Hos. 2, 9; Judith 8, 2; 4 Esr. 10, 24; Ruth 1, 3; Deut. 25, 5—7; Sir. 22, 4. 40, 23; ምትኪ፡ዘንእስኪ፡ Jer. 3, 4; እንተ፡በቲ፡ምት፡ Jes. 54, 1; Kuf. 33; vir sponsae 2 Reg. 17, 3; Matth. 1, 19 rom.; Apoc. 21, 2; Plur. Ruth 1, 9; Esth. 1, 18; Tob. 3, 8; Sir. 24, 15; Hez. 16, 45; 1 Petr. 3, 1. 5; Tit. 2, 4. 5; Eph. 5, 22.

መትሀ፡ I, 1 [arab. مَتِهَ *erravit* V. *stultum se gessit, errori obnoxius fuit*] *specie fallere*: de diabolis: እለ፡ይመትሁ፡ *qui phantasmatum instar apparent* Lud. ex Org.

መታኂ፡ n. ag. *speciem prae se ferens*, simulate (non revera) praebens aliquid, βάσκανος Prov. 23, 6. 7 (Ludolfus col. 78: *vorax, gulo*, quasi sit مَاطِخ).

ምትሀት፡ (n. act. et) subst., m. et fem., Pl. ምትሀታት፡ 1) *phantasia, species imaginaria*: እለ፡ምትሀት፡የአምኑ፡ οἱ δοκῆται *phantasiastae* vel *opiniarii* Cyr. ad Th. f. 8; *Christus* ተሠገወ፡በምትሀት፡ (δόκησις) ib. f. 7. 13; Chr. ho. 4 (φαντασία); ንሕነ፡(ሰብእ፡)ኢኮነ፡በምትሀት፡ (አላ፡በአማን፡) Cyr. ad Th. f. 9; ምትሀት፡ዓለማዊ፡ φαντασία βιωτική *phantasia hujus vitae* Chr. Ta. 28. Plur. ምትሀታት፡ *apparitiones* vel *visiones* a Satana oblatae Phlx. 33. 156; Gad. Ad. 2) *phantasma, spectrum, imago vana, visum inane*: ἰνδάλματα ምትሀት፡ Sap. 17, 3; ራእየ፡ምትሀት፡ዐዋግ፡ (φάσματα) 17, 4; ወገዘኒ፡ምትሀት፡ ዐይን፡ ውእቱ፡ Jes. 28, 7; ምትሀት፡አሕላም፡ዐዋጋን፡ φαντασίαι Sap. 18, 17; ምትሀት፡ዐይን፡ Hab. 2, 18; Zach. 10, 1; φάντασμα Matth. 14, 26; እመሰ፡ጽላሎት፡ወምትሀት፡ውእቱ፡ወኢኮነ፡ትሥጉት፡ በአማን፡ Cyr. ad Th. f. 9; *emacescebat* እስከ፡ኮነ፡ከመ፡ምትሀት፡ Sx. Masc. 15; Phlx. 16; Gad. Ad. — *Voc. Ae.*: ምትሀት፡ዘ፡አጋንንት፡

ምትሀታዊ፡ adj. rel., φαντασιαστικός, *inanem speciem praebens, imaginarius*: Chrysostomus monet feminas: ኅድጋ፡ሥርጋዌ፡ወፍኖተ፡ምትሀታዌ፡ (σκηνάς) *rationem scenicam* Chr. Ta. 28.

ተመትሀተ፡ quadrl. denom. III, 1 *apparere ut spectrum* vel *phantasma*, de Satana Gad. Ad. f. 87. 135. 136; de angelis M. M. f. 129.

መተረ፡ I, 1 [id. q. مَتَرَ et بَتَرَ *secuit, amputavit*, בָּתַר] Subj. ይምትር፡ 1) *desecare, resecare, praecidere, succidere, abscidere, amputare*: ይመትሩ፡ (v. ይገምዱ፡)አስከለ፡, ይመትሩ፡ሠርጸ፡ Jes. 18, 5; ἀπέκνισε Hez. 17, 4; Lev. 1, 15. 4, 31; funem Act. 27, 32; ungues: ኢይምትር፡ ጽፍሮ፡ Clem. f. 21; laciniam vestis 1 Reg. 27, 5; ዕጡፊ፡ዐምር፡ Jes. 38, 12; aurem Matth. 26, 51; caput Matth. 14, 10; 4 Reg. 10, 6; Gen. 40, 19; 1 Par. 10, 9; Judith 13, 8; nervos pedum Gen. 49, 6; Jos. 11, 6. 9; manus Deut. 25, 12; Jos. 11, 6; collum decidere (decollare) Hen. 98, 12; መተረ፡ክሣዶ፡ Jsp. p. 346; seq. እምነ፡ ut: እመትር፡ርእሰከ፡እምኔከ፡ 1 Reg. 17, 46; ምትራ፡እምኔከ፡ Sir. 25, 26; መተረ፡እግዚ"፡ እምእስራኤል፡ ርእሰ፡ ወዘነበ፡ Jes. 9, 14. 2) *exsecare, excidere, exscindere*: ከመ፡ይምትሩ፡ብእሴ፡እማእከለ፡ይሁዳ፡ Jer. 51, 7; መተርናሃ፡እምውስተ፡አሕዛብ፡ Jer. 31, 2; transl. መተርነ፡ዘንተ፡ልማደ፡እኩየ፡ II Can. Nic. 79. 3) *dissecare, discindere*: ἀνατέμνειν Tob. 6, 5; διαιρεῖν Gen. 15, 10; Lev. 9, 15; መተራ፡፲ወ፪ክፍለ፡ ἐμέλισεν Jud. 19, 29; 1 Reg. 11, 7; መቲረ፡ሥርው፡ Hen. 7, 1; መተሮ፡(ለመጽሐፍ፡) በመጥባሕት፡ ጸሓፊ፡ Jer. 43, 23; διακόπτειν Ps. 28, 7. 4) *concidere* Ps. 88, 23; Job 3, 8; concidendo et cudendo transformare: ይመትሩ ፡ መጣብሒሆሙ ፡ ለምሳር ፡ Jes. 2, 4 (vid. I, 2). 5) Transfertur a) *abscidere* alqm tamquam membrum ecclesiae putridum i. e. *excommunicare* Lud., et *abscidere* alqm a munere i. e. *deponere* vel *removere*: ይመትርዎ፡እመዓርጊሁ፡ለቤተ፡ክርስቲያን፡ Clem. f. 147 (vid. III, 1). b) *abscindere* vel *intercidere* i. e. α) *intermittere* et *interrumpere*: በኑ፡ለግሙራ፡ይመትር፡ምሕረቶ፡ Ps. 76, 8; *Satanas studet* ከመ፡ይምትር፡ ኅሊናሁ፡ (ለዘይጼሊ፡) Phlx. 100; ክልአታት፡ወመቲሮታት፡እምነ፡ *impedimenta et interpellationes (quae distinent) a* Phlx. 55. β) *intercludere*: *Vespasianus* መተረ፡ እምኔሆሙ፡ ውኂዘ፡ ማይ፡ Jsp. p. 349; intercludere alqm a peccato F. M. 2, 11. c) discindere i. e. *dirimere, decernere*: *si quis agit in alqm*, ይምትሩ፡ ጉበኤን፡ነገሮ፡ Can. Ant. 18 (20); ለእመ፡መተረ፡በኅሊናሁ፡ከመ፡ ይዕቀብ፡ድንግልናሁ፡ F. N. 24, 1. d) *praecidere*, spem: ኢትምትር፡ተስፋሁ፡ Sx. Pag. 4. — *Voc. Ae.*: በተከ፡መተረ፡ገዘመ፡ገመደ፡ወቀየ፡ብ፡ቈረጸ።

መተረ፡ I, 2 id. q. I, 1, sed intensive: Deut. 21, 4; Lev. 1, 12. 17 (aliter in comm. 15); እሜትሮሙ፡ለአሕዛብ፡ κατακόψω φυλήν Am. 1, 5; ይሜትሩ፡ኵያንዊሆሙ፡ ለማሕረስ፡ Mich. 4, 3; Dan. 9, 26 var.

አምተረ፡ II, 1 1) *abscidendum, amputandum, exscindendum curare*: ሄሮድስ፡ለዮሐንስ፡ርእሶ፡አምተረ፡ Mavâs. 68; Enc. Hed. 4; Mij. 18; Deut. 25, 18. 2) *intermittere facere*: ወይቤልዎ፡ለብፁዕ፡ሊባኖስ፡ታመትርኑ፡ዕጣነ፡ለገበዝ፡ወታኅድግነ፡ኪያነ፡ Mavâs. 31.

ተመትረ፡ III, 1 1) *desecari, abscidi, amputari*: ተመትሩ፡አርእስቲሆሙ፡ Clem. f. 153. 156; ለዘመሐለ፡በሐሰት፡ ሆነኒሁ፡ሥጋዊ፡ተመትሮ፡ልሳን፡ F. M. 22, 2; ይትመተር፡ ኵሉ፡መዝራእት፡ Jes. 15, 2; ይትመተር፡መዝራእትየ፡እመትከፍትየ፡ Job 31, 22; Dan. 2, 34 (var. pro ተበትከ፡); *decollari*: እለ፡በመጥባሕት፡ተመትሩ፡ Enc. Teq. 17. 2) *dissecari* Gen. 15, 11; ይሰትርዋ፡እስከ፡ይትመተር፡ሥጋሃ፡ Vit. Barb. 3) *concidi, excidi*: ከመ፡ትትመተሩ፡ Jer. 51, 8; ኢይትመተር፡ ብእሲ፡ (יִכָּרֵת) Jer. 40 (hebr. 33), 17 vrs. alt.; 2 Par. 14, 14 var.; Dan. 9, 26 var. 4) Transfertur a) *praecidi, in-*

tercludi, sejungi ab aliquo: ጠፍአት፡ ሃይማኖት፡ ወተመትረት፡ እምአፉሆሙ፡ Jer. 7, 28 vrs. nov.; ለብእሲት፡ ይትመተር፡ እምኔሃ፡ ዘርአ፡ ሥጋ፡ እምድኅረ፡ ፳ዓመት፡ F. M. 5, 7; ሊተ፡ ፴ዓመት፡ እምዘ፡ ተመተርኩ፡ እመጻምርትየ፡ (a conjuge mea) Phlx. 3. b) *interrumpi, intermitti:* እንበለ፡ ተመትሮተ፡ ተናግሮት፡ ምስለ፡ ሰብእ፡ Phlx. 4. c) *removeri* a munere, *deponi:* ለይትመተር፡ እመዓርጊሁ፡ (de clericis) F. M. 6, 1; Clem. f. 118. 119; vel simpliciter: ይትመተር፡ Can. Ap. 4; alias saepissime.

ተመተረ፡ III, 2 id. q. III, 1 sed intensive: ይትሚተሩ፡ ἐκκοπήσονται Dan. 9, 26; ይርሕቅ፡ እምንጽሒ፡ ልብ፡ ወይትሚተር፡ እምዝክረ፡ እግዚ፡ Phlx. 156; ይትሚተር፡ ተዘክሮ፡ እግዚ፡ እምኔሁ፡ *intercluditur a recordatione Dei* ib. 61.

ምቱር፡ part. 1) *abscisus, abscissus, amputatus, truncatus, exsectus, praecisus:* Jud. 1, 7; 1 Reg. 5, 4; ምቱረ፡ እድ፡ κυλλός Marc. 9, 43; ምቱረ፡ እዝን፡ ὠτότμητος Lev. 21, 18. 22, 23; ምቱረ፡ ልሳን፡ γλωσσότμητος Lev. 22, 22; ምቱረ፡ ዘነብ፡ 22, 23; ምቱራን፡ (ἡ κατατομή) Phil. 3, 2; ἐκτομίας et ἀποκεκομμένος Lev. 22, 24; Deut. 23, 2; *detruncatus:* ምቱራን፡ በሰይፍ፡ እምሳለ፡ ዕፀው፡ Enc. Teq. 22. 2) Translate a) *remotus* ab officio, *depositus:* ምቱር፡ እመዓርጊሁ፡ Clem. f. 128; al.; vel *excommunicatus* (Lud.). b) *decisus* i. e. *decretus, definitus* Jes. (8, 6.) 10, 22. 28, 22; Rom. 9, 28; Jer. 18, 9 var.; ምቱርኑ፡ ዝነገር፡ Kid. f. 41; Gad. Ad. f. 14. c) *decisus, praecisus* ἀπότομος i. e. α) *praeruptus, severus:* እስመ፡ ዘኮነ፡ ምቱር፡ ለመኳንንት፡ ይከውን፡ Sap. 6, 6; 2 Cor. 13, 10; adv. Tit. 1, 13. β) adv. *praecise, penitus, omnino:* ይደልዎ፡ ይትፈለጥ፡ ምቱረ፡ (እምብእሲቱ፡) F. M. 12, 5.

ምትረት፡ n. act. 1) *desectio, recisio, amputatio:* arboris (περιτομή) Jer. 11, 16; capitis: ምትረተ፡ ርእሱ፡ ለጳውሎስ፡ (decollatio) Cod. Mus. Brit. LIV, 7; XXIX, 68. 2) *remotio* ab officio vel *depositio:* Can. Ap. 35 (44). 3) *praecisio, interclusio, intercisio:* ምትረተ፡ ተስፋ፡ Phlx. 54. 62; በምትረተ፡ ኀሊና፡ ዝንቱ፡ ዓለም፡ እምልበ፡ Sx. Teq. 1; διακοπή 1 Par. 13, 11. 14, 11.

ምታር፡ subst. *segmentum, fragmentum, pars abscisa, abrupta: Titus ariete moenia quati jussit* ወተንሠለ፡ ምታር፡ ዐበይ፡ Jsp. p. 358; መተርም፡ (ለቅዱስ፡) ኀበ፡ ፫ምታር፡ Sx. Masc. 22; መተሩ፡ ሥጋሃ፡ በበምታር፡ ib. 29, et Hed. 1.

መታሪ፡ n. ag. *sector, secans, dissecans:* ሰይፍ፡ መታሪ፡ Sap. 5, 21; Abush. 50; መታርያን፡ ሥርዋት፡ Hen. 8, 3.

መምተርት፡ subst. *segmentum, sectio* Asc. Jes. 4, 21; Hen. 21, 7.

መተርአስ፡ et መተርአስት፡ vid. sub ርእሰ፡

መተነ፡ rad. inus.; arab. مَتَنَ *extendit,* مَتُنَ *firmus, robustus fuit.*

መትን፡ subst., Pl. እምትንት፡ [id. q. مَتْن] *nervus, tendo: Deus corpus humanum:* የአስር፡ በአሥራው፡ ወያጸንዕ፡ በእምትንት፡ Lit. Orth., Phlx. 121; ነፍስ፡ እስርት፡ በሥጋ፡ ወመውቅሕት፡ በዐጽም፡ ወእምትንት፡ ወአሥራው፡ Jsp. p. 381; አሥራው፡ ወእምትንት፡ M. M. f. 112. — *Voc. Ae.:* እምትንት፡ ዘ፡ ቋንጀ፡ (sic); *aliud:* እምትንት፡ ብ፡ ዝማት።

አማኅበረ፡ vid. sub ኅብረ፡

መኀጸ፡ *percutere* vid. sub መሐጸ፡

መኀዐ፡ id. q. مَخَضَ *partus dolores passa fuit* (cfr. amh. ምዕዕ፡, ምጥዕ፡, ምዕ፡, ምጥ፡, ማጣ፡).

አምኀዐ፡ II, 1 *dolores parturientis sentire et pati:* ጊዜ፡ ታምኅዕ፡ ትኬልሕ፡ Lud. e Mss. Colb.

ማኅዕ፡ subst. *dolores mulieris parturientis* Ssal. Req.

አማኅፀነ፡ vid. sub ሐፀነ፡

ማኀፈድ፡ vid. sub ኀፈደ፡

መኑ፡ pron. subst. pers. interrog. (gramm. § 63. 147. b. 198, c). Nonnisi ad personas refertur, rarissime ad res, ut መኑ፡ የዐቢ፡ መንግሥት፡ ሰማያትኑ፡ ወሚመ፡ ገነት፡ Clem. f. 62 (aliter se habet phrasis መኑ፡ ስምከ፡ quam vid. infra). Est gen. masc. et fem., num. sing. et plur.; quamquam pl. nonnumquam praemisso እለ፡ a singulari distinguitur: እለ፡ መኑ፡ እሙንቱ፡ አኀውየ፡ Matth. 12, 48; Hebr. 3, 16; እለ፡ መኑ፡ እሙንቱ፡ τίνες εἰσίν; Chr. ho. 27. Accusativus est መነ፡, rarius መነሃ፡ Jes. 51, 12 var.; Matth. 27, 21 rom.; መነሃ፡ እጼውዕ፡ Org.; sed passim etiam መኑ፡ ut Jes. 6, 8 var.; Sir. 18, 4 var. 1) est interrogativum: *quis, quae, qui, quae?* መኑ፡ ዝንቱ፡ Jes. 63, 1; Gen. 24, 65; 1 Reg. 25, 10; Ps. 38, 11; Matth. 3, 7; 21, 10; Marc. 10, 26; መኑ፡ ይእቲ፡ ዛቲ፡ Cant. 8, 5; Ruth 2, 9; አንቲ፡ መኑ፡ አንቲ፡ Judith 10, 12; Matth. 12, 48; መኑ፡ ውእቶሙ፡ እሉ፡ Hen. 40, 8; መኑ፡ ወመኑ፡ አንትሙ፡ Ex. 10, 8; Acc. መነ፡ Esth. 6, 6; Gen. 37, 15; 1 Reg. 28, 11; Thren. 2, 20; Gen. notatur aut praemisso nominis statu constr.: ወልደ፡ መኑ፡ ዝንቱ፡ 1 Reg. 17, 56; በርስተ፡ መኑ፡ እንክ፡ አኀድር፡ Sir. 24, 7; Gen. 24, 23; Matth. 21, 23. 22, 42; aut nota Gen. ዘ፡, እንተ፡, እለ፡ ut: ዘመኑ፡ ዝአልባስ፡ Asc. Jes. 9, 25; Matth. 22, 20; Jes. 51, 28; Hen. 22, 6; Ruth 2, 5; እለ፡ መኑ፡ አንትሙ፡ Jsp. p. 377; praepositiones praemissas admittit: ለመኑ፡ Jer. 6, 10; Prov. 23, 29; Sir. 10, 29. 31, 29; Jes. 50, 1. 53, 1; በመኑ፡ Jes. 36, 4. 40, 18; 4 Esr. 3, 69; ኀበ፡ መኑ፡ Jes. 10, 3. 66, 2; እምነ፡ መኑ፡ Hez. 32, 21; እምኀበ፡ መኑ፡ Matth. 17, 25; በእንተ፡ መኑ፡ Hen. 21, 5; al. a) *uter, utra?* Matth. 21, 31; Luc. 7, 42. 22, 27; Sir. 31, 29; Jer. 51, 28. b) ad res refertur, ubi in his personarum notio inest: መኑ፡ ስምከ፡ Gen. 32. 28; Jud. 13, 17; Asc. Jes. 7, 3; Marc. 5, 9; Prov. 24, 27; Clem. f. 221. c) in interrogationibus obliquis: Jer. 51, 28; Asc. Jes. 9, 14. 15; Gen. 43, 22; 3 Reg. 1, 20; Matth. 10, 11; Marc. 14, 65. d) መኑ፡ እምነ፡ *quis eorum?* Jud. 21, 8; Matth. 21, 31. e) nomen sibi appositum cum መኑ፡ haud toleret, lat. *qui, qualis?* (vel pronomine adjectivo አይ፡ vel) phrasi መኑ፡ — ዘ፡ circumscribitur: መኑ፡ (ውእቱ፡) ብእሲ፡ ጠቢብ፡ ዘይሌብዎ፡ ለዝንቱ፡ Jer. 9, 12; Job 9, 4; መኑ፡ በዕድ፡ ዘ፡ Jes. 44, 25; Deut. 4, 7. 8. f) intenditur interrogatio formulâ መኑ፡ ውእቱ፡ ዘ፡ *quis tandem? quisnam? ubi est qui?* መኑ፡ ውእቱ፡ ዘኢይስሕት፡ በአፉሁ፡ Sir. 19, 16. 36, 31; Jes. 40, 12. 50, 8; Rom. 8, 33. 34; Hen. 93, 11; Matth. 10, 11. 2) optative usurpatur, vel seq. Imperf.:

መኑ፡ ይሁበኒ፡ አእምሮ፡ Job 23, 3; Jer. 9, 1; Ps. 4, 7; መኑ፡ ይሠይም፡ ዐቃቤ፡ ላዕለ፡ አፉየ፡ Sir. 22, 27. 23, 2; vel seq. እም፡ (እመ፡) c. Perf., ut: መኑ፡ እምአስተየኒ፡ 1 Par. 11, 17; 2 Reg. 23, 15; Num. 11, 29; Deut. 5, 26. 30, 13; Jud. 9, 29; Rom. 7, 24; vel seq. simplice Perf. Hen. 63, 5. 3) indefinitum fit adjecto ሂ፡, quare dicas: መኑሂ፡ *aliquis, aliqua* (*ullus, quisquam*): ዘይዘብጥ፡ መነሂ፡ F. N. 6, 5; Matth. 12, 29; potissimum usitatur in sententiis negativis: ኢ፡ — መኑሂ፡, አልቦ፡ — መኑሂ፡ *nemo* ut Matth. 8, 28; Ex. 34, 24; Sir. 15, 20. 18, 4; Lev. 27, 26; Prov. 26, 2; Jes. 11, 9; ዘትጸልእ፡ ለሊከ፡ ኢትግበር፡ ለመኑሂ፡ Tob. 4, 15; et praemisso ወ፡ usurpatur ወኢመኑሂ፡ vel ወኢመኑ፡ *et ne unus quidem, nemo omnino*, ut Matth. 17, 8; Lev. 16, 17; Jac. 1, 13. Memorabilis est locutio: ወለእመኒ፡ መኑ፡ ከነ፡ ὅστις ἂν ᾖ Gal. 5, 10 rom. (Platt: መኑሂ፡ ዘከነ፡ ከዊነ፡).

ምንት፡ pron. interrog., ad res relatum (neutr.) *quid?* (gramm. § 63. 147, b. 198, e). Plurali caret; Acc. ምንተ፡; et in interrogatione recta et in obliqua usurpatur. 1) interrogativum: ምንት፡ ውእቱ፡ እጓለ፡ እመሕያው፡ ወምንት፡ በቍዑ፡ ወምንትኑ፡ ሠናይቱ፡ ወምንትኑ፡ እኪቱ፡ Sir. 18, 8; ምንት፡ እንከ፡ ረባሒሆሙ፡ ለክልኤሆሙ፡ Sir. 20, 30; Jud. 8, 1; ምንትኑ፡ ዛቲ፡ አበሳ፡ Jos. 22, 16; Ps. 38, 6; ምንትኑ፡ እላ፡ አህጉር፡ 3 Reg. 9, 13; Hen. 52, 3; *utrum?* Matth. 9, 5; Acc. Gen. 4, 10; 4 Reg. 4, 13; Marc. 14, 64; Apoc. 2, 29; ምንተ፡ ይመስል፡ ብእሲሁ፡ 4 Reg. 1, 7; Joh. 6, 9; statui constr. subjunctum: አሰረ፡ ምንትኑ፡ ዝንቱ፡ Dan. ap. 13, 19. a) Creberrime annexa particula interrogativa ኑ፡ intenditur: ምንትኑ፡ Rom. 3, 1; Jac. 4, 12; Gen. 44, 15; ምንትኑ፡ ዝንቱ፡ Zach. 4, 4. 5; al. b) saepe de qualitate rerum interrogat: *qualis, quale?* ምንት፡ ሕዝብከ፡ ἐκ ποίου λαοῦ εἶ σύ Jon. 1, 8; Jer. 8, 9; Sir. 34, 27; Marc. 1, 27. 6, 2; Luc. 7, 39. 24, 17; Joh. 7, 36; Eph. 1, 18. 19 (vid. etiam d). c) crebro de personis praedicatur, sive quia cujusnam generis et rationis sint interrogans nescit: ምንትኑ፡ እሉ፡ Zach. 1, 9; Luc. 7, 39; sive quia contemtim loquitur: ምንትኑ፡ ዝንቱ፡ ይብልዎ፡ τίς οὗτος; Sir. 13, 23; ምንትኑ፡ አንትሙ፡ እለ፡ τίνες ἐστὲ ὑμεῖς οἱ Judith 8, 12; አነ፡ ምንት፡ አነ፡ Job 9, 24; 2 Reg. 7, 18; Ex. 16, 7; Ps. 8, 5; Hebr. 2, 6; Rom. 14, 4. 10. d) quamvis ምንት፡ plurimis in locis substantivi vim teneat (unde ex. gr. locutionem: ምንት፡ ዕፀ፡ በነበ፡ ረከብክሙ፡ ὑπὸ τί δένδρον; *quae est arbor, sub qua ..?* Dan. ap. 1, 58 explicabis), tamen (secus ac መኑ፡) nomen vel adj. vel subst. sibi appositum haud aspernatur: Matth. 5, 46. 27, 23; Hen. 60, 5; ምንተ፡ ብነ፡ ክፍለ፡ ምስለ፡ ዳዊት፡ 3 Reg. 12, 16; ምንተ፡ ረከብከ፡ ላዕለ፡ ገብርከ፡ አበሳ፡ 1 Reg. 29, 8; Kuf. 12. e) pronomen pers. suffixum, cui sensus Dativi inest, assumit: ምንትከ፡ እሙንቱ፡ እሉ፡ Gen. 33, 5. 8. 48, 8. f) cum aliis vocibus interrogativis omisso ወ፡ copulari potest: እፎ፡ ምንተ፡ πῶς ἢ τί; Matth. 10, 19. g) nota locutionem: ምንተ፡ ኮንከ፡ *quid factus es* i. e. *quid est tibi?* Jud. 1, 14; Gen. 21, 17; Ps. 113, 5; 1 Reg. 1, 8; Jes. 22, 1; et ምንት፡ ብኪ፡ ከመ፡ ትስተዪ፡ Jer. 2, 17. h) nota locutionem: *quid tibi est mecum* sc. *negotii?* ምንት፡ ብከ፡ ምስሌየ፡ Jud. 11, 12; Jos. 22, 24; Joel 4, 4; Matth. 8, 29; Marc. 5, 7; vel ምንት፡ ብየ፡ ምስሌኪ፡ Joh. 2, 4. i) de ምንት፡ et ምንተ፡ *quare? cur?* et de ምንት፡ cum praepp. vid. infra. 2) indefinitum fit addito ኒ፡, rarius ሂ፡ (rarissime sine ኒ፡ et ሂ፡, ut Sx. Tachs. 5 Enc.); potissimum in enuntiationibus negativis usitatur: *aliquid, aliquod; quidquam, ullum;* substantive usurpatur: Jac. 1, 7; Ps. 38, 7; Gal. 2, 6; Phil. 1, 28; al.; et adjective: ኢታንሥኡ፡ ምንተኒ፡ ጾረ፡ Jer. 17, 21: ኢይትቃወማ፡ ምንትኒ፡ እኩይ፡ Prov. 3, 15; ምንትኒ፡ ሐሰት፡ ኢ፡ Prov. 24, 23; 4 Esr. 13, 10; Gen. 19, 8; Hen. 14, 13. 78, 17, et ipsis personarum nominibus attribuitur, ut: ምንትኒ፡ አንስት፡ ኢያእምር፡ Kuf. 25; ከመ፡ ኢይንግእ፡ ምንትኒ፡ ብእሲተ፡ ib. Praefixo ወ፡, ut: ወኢምንትኒ፡ significat: *ne ullum quidem* ut Cant. 4, 7; Matth. 27, 12; Hen. 14, 7; ወአልቦ፡ ወኢምንትኒ፡ Jer. 4, 23; al.; praeterea ወኢምንት፡ vel ወኢምንትኒ፡ est *nihil, nihil omnino:* Ex. 10, 26; ሰፍሐ፡ ለመስዕ፡ ዲበ፡ ወኢምንት፡ Job 26, 7; ከመ፡ ወኢምንትኒ፡ ክዒው፡ ደም፡ በነቤሁ፡ Sir. 8, 16; ከመ፡ ወኢምንት፡ እሙንቱ፡ Jes. 40, 15. 17. 23; 4 Esr. 4, 64; relatum ad tempus: ከመ፡ ወኢምንትኒ፡ ἐν στιγμῇ χρόνου Luc. 4, 5. Nonnumquam ኢምንትኒ፡ adverbialiter usurpatur: *nullo modo* Enc. Mag. 5; Tachs. 5. — Adverbialiter usurpantur a) ምንትኑ፡ vel ምንት፡ *quid? quomodo? cur?* Gen. 40, 7; Sir. 38, 25; Hen. 83, 6; ምንትኑመ፡ Matth. 11, 8. 9 Platt. b) ምንተ፡ vel ምንተኑ፡ *quid? quomodo? cur?* Gen. 26, 27; ምንተ፡ ወለድከኒ፡ Jes. 45, 10. 22, 16; 1 Reg. 21, 1; 4 Esr. 5, 15; እምውስተ፡ ርኩስ፡ ምንተ፡ ይወጽእ፡ ንጹሕ፡ Sir. 31, 4; Num. 22, 9. 23, 8; 3 Reg. 19, 9; Matth. 7, 3. 11, 7. 8. 9 rom. Praeterea nota, in locutionibus, quales sunt ምንት፡ አሥሐቃ፡, ምንት፡ አቀመክሙ፡ *quid eam ridere, vos stare fecit?* i. e. *cur risit? cur statis?* frequentissimis, pro nominativo ምንት፡ crebro acc. ምንተ፡ reperiri: *cur ridere eam fecit?* (imprsn.), ut 2 Reg. 24, 21; Herm. p. 26[a]. c) ለምንት፡, ለምንትኑ፡ α) *quare? cur? qua de causa?* Matth. 8, 26; 1 Cor. 4, 7; Gen. 31, 30; Ex. 14, 15. 32, 11; Ps. 41, 15. 49, 17; Jes. 3, 15. 55, 2. 58, 4; Jer. 14, 19; Job 3, 11. 12. 9, 29. β) *cui rei? quem in finem?* Gen. 25, 22. 27, 46; Ruth 1, 11; ለምንትኑ፡ ዝንቱ፡ ወለምንትኑ፡ ዝከቱ፡ Sir. 39, 16; 4 Esr. 3, 45; Matth. 9, 14. 26, 8. d) በምንት፡, በምንትኑ፡ *qua in re?* Jud. 16, 5; *qua cum re?* 1 Reg. 6, 2; *qua re* i. e. *unde?* በምንት፡ አእምር፡ Gen. 15, 8; *qua re* (womit, wodurch)? Matth. 5, 13; 1 Reg. 29, 4; *qua ratione?* Ps. 118, 9; al. pro vario praepositionis በ፡ usu. Nonnumquam በምንት፡ est *ob quid? cur?* Matth. 14, 31; Kuf. 12; τοιγαροῦν (በምንትኑመ፡) Job 22, 10. e) በእንተ፡ ምንት፡ vel ምንትኑ፡ vel በበይነ፡ ምንት፡ *quam ob rem? cur? quare?* Jer. 5, 19. 13, 22; Judith 11, 3; 4 Esr. 3, 24. 13, 53; Matth. 17, 19. f) እስከ፡ ምንት፡ vel ምንትኑ፡ *quousque? quamdiu?* Job 19, 2; Ex. 10, 3.

መና፡ id. q. መህና፡ q. vid.

መና፡ μάννα, μάν (מָן) *manna* Ex. 16, 31 seq.; Num. 11, 6 seq.; Deut. 8, 3; Jos. 5, 12; Ps. 77, 28; Hebr. 9, 4.

መናረት፡ subst. pergr., sc. מְנוֹרָה مَنَارَة *candelabrum* (λυχνία) Ex. 38, 13. 40, 4. 22. At caeteris in locis reperitur forma መሬናት፡ (transpositis liquidis) Lev. 24, 4; Num. 3, 31. 8, 2—4; in CG Ex. 40, 4. 22; in C Ex. 37, 17 hebr.; Jer. 52, 19 vrs. nov.; መናሬት፡ (Pltt: መሬናት፡) Hebr. 9, 2. Pl. መሬናታት፡ 3 Reg. 7, 35. De candelabris ecclesiarum christianarum Clem. f. 87. Brevius factum hoc vocabulum sonat መሬን፡ (quasi sing. a መሬናት፡) Jsp. p. 378.

መንሱት፡ *tentatio*, **መንሰው፡**, al. vid. sub **ነሰወ፡**

ምንት፡ *quid?* vid. sub **ሙኑ፡**

መንተሌ፡ subst. *lepus*, Lud. sine auct. Amh. **መንትሌ፡** et **ጽንቸል፡** vel **ጥንቸል፡** *lepus* et *cuniculus*.

መንተወ፡ quadrl. I [sine dubio cogn. c. תְּאֹם, [illegible], [illegible] Aph.; et arab. [illegible]]. 1) *geminum esse, geminari:* **ዘልፈ፡ ሀለው፡ ወልድ፡ በየማን፡ አቡሁ፡ ወእመ፡ ተለዐለ፡ በሥጋዌሁ፡ ነበረ፡ ኀበ፡ ዘትካት፡ ሀላዌሁ፡ ኢመንተወ፡ በግጻዌ፡ ወኢተወሰከ፡ በሀላዌ፡** M. M. f. 73. 2) *geminos parere:* **ኵሎን፡ እለ፡ ይመንትዋ፡** αἱ πᾶσαι διδυμεύουσαι Cant. 4, 2. 6, 6.

አመንተወ፡ II *geminare;* „dicitur de Nestorio, duas personas in Christo asserente, quasi geminasset eas", Lud. sine auct.; c. Acc. et **ምስለ፡** *geminare rem rei* M. M. f. 142. 297.

ተመንተወ፡ III, 1 *gemellis foetibus praeditum esse,* Cant. 4, 2. 6, 6 var.

መንታ፡ subst., Pl. **መናትው፡** *gemini, gemelli:* **መንታ፡ ሀለወ፡ ውስተ፡ ከርሣ፡** Gen. 38, 27; Rom. 9, 10; **እጐለ፡ መንታ፡ ዘወይጠል፡** Cant. 4, 5; **እንተ፡ ወለደት፡ መንታ፡** F. N. 41, 3; **ወለደቶ፡ ለአቤል፡ ወለእኅቱ፡ አቅሊምያ፡ መንታ፡** Clem. f. 8; **ወለደ፡ እምርብቃ፡ ክልኤ፡ ደቂቀ፡ መናትወ፡** M. M. f. 224; etiam transfertur ad res: **ሰላም፡ ለአእዳውኪ፡ መንታ፡** I Sal. Mar. 21; **ኢይክል፡ ሢመታተ፡ መንታ፡** *non possum duobus episcopatibus* (*praeesse*) Enc. Mij. 21.

ምንትው፡ part. *geminatus, geminus, duplex:* **ምንትዋት፡** Gad. T. H.; **በተወልዶ፡ ምንትው፡ አአምን፡** (nativitas gemina, sc. divina et humana) Epil. N. T. rom.

ምንታዌ፡ subst. *geminatio, duplicatio:* M. M. f. 119; **ሰላም፡ ለአእናፍኪ፡ መሳክወ፡ ሕይወት፡ ምንታዌ፡** I Sal. Mar. 10; **ኀጡአ፡ ምንታዌ፡ ክርስቶስ፡** Lud. Comm. Hist. p. 506; **ምንታዌ፡ ታስዐ፡** *bis nonus* i. e. XVIII^us Lud. sine auct.

መነነ፡ I, 2 [amh. id.; vic. sunt מָאֵן, [illegible], מָנַע, [illegible], nec non [illegible] in quibusdam derivatis, et amh. **መነመነ፡**] c. c. Acc. 1) *reprobare, repudiare, rejicere:* **ይሜንን፡ እኩየ፡** (opp. **የኀሪ፡ ሠናየ፡**) Jes. 7, 15; ἀποδοκιμάζειν: **እግዚ" ፡ መነኖሙ፡** Jer. 6, 30. 7, 29. 8, 9. 14, 19. 38, 37; **ኢትመንንኒ፡** Sap. 9, 4; Matth. 21, 42; Marc. 12, 10; Ps. 117, 21; ἀπωθεῖν **መንኖ፡ መንንከነ፡** Thren. 5, 22. 2) *repudiare, abjicere, aspernari:* Deum 4 Esr. 8, 66; 1 Reg. 8, 7; Dei foedus Kuf. 21; mundum: **ቅዱሳን፡ ፈለሱ፡ ገዳመ፤ መነኑ፡ ዓለመ፡** et **መኒኖሙ፡ ፍትወታቲሁ፡ ዓለም፡** Clem. f. 153. 202; **በምክንያተ፡ መንኖ፡ ዓለም፡** F. M. 12, 1; Hen. 48, 7; Mavâs. 18; ἀποποιεῖσθαι **ኢትመንን፡ ግብረ፡ እደዊከ፡** Job 14, 15; ἐξουδενοῦν Ps. 105, 24; Prov. 1, 7; Marc. 9, 12; προσοχθίζειν **ብእሲ፡ ጠቢብ፡ ኢይሜንኖ፡** Sir. 38, 4; **መንንት፡ ነፍስየ፡ ወጸልአቶሙ፡** Sir. 25, 2; **ዲሰው፡ መነኑ፡ ቀዲመ፡ ተወልዶ፡** Kuf. 24; Hen. 99, 14. 3) *spernere, nihili aestimare, despicere:* ἐξουδενεῖν Job 30, 1; Am. 6, 1; 1 Reg. 8, 7; 2 Reg. 6, 16; Rom. 14, 3; ἀτιμάζειν Prov. 14, 21; καταφρονεῖν Judith 10, 19. — Voc. Ae.: **ገደፈ፡ መነነ፡ ዘ፡ ጠሐለ፡**

አመነነ፡ II, 2 1) *repudiare facere* i. e. *prohibere:* festum **ዘያሜንን፡ ወይነ፡** *quod non admittit vinum* (bibere) Enc. Ter 11. 2) *detrahere alicui* (einen verkleinern) Lud. e V. S.

ተመንነ፡ III, 2 1) pass. *repudiari, rejici, sperni:* Herm. p. 81; **እምጽቡር፡ ይትሜነን፡ ንብረቱ፡** Sap. 15, 10; **እንተ፡ ትትሜነን፡** Koh. 9, 16; Ps. 87, 16; **አፈ፡ አብዳን፡ ይትሜነን፡** Prov. 12, 8. 14, 2; Lit. Epiph. 2) refl. *sibi rejiciendum* vel *reprobandum putare:* **ብእሲት፡ እንተ፡ ትትሜነን፡ ሰብሳበ፡ ወተነድሞ፡ ደቂቃ፡** Clem. f. 118 (si quidem lectio sana est); in loco Enc. Mij. 1 **ተመንነ፡** et refl. et pass. intelligi potest.

ምኑን፡ part. 1) *rejectus, reprobatus* et *rejiciendus, reprobandus:* **ብሩር፡ ምኑን፡** ἀποδεδοκιμασμένον Jer. 6, 30; 1 Petr. 2, 4; ἀδόκιμος Tit. 1, 16; 1 Cor. 9, 27; 2 Cor. 13, 5—7; Kuf. 6. 30. 33; **በእንተ፡ ተዋስቦ፡ ምንንት፡** *de connubiis reprobandis* (illegitimis) F. M. 5, 14; Hen. 16, 3; *adulterinus* **ምኑናን፡ ከነ፡ በኀቤሁ፡** Sap. 2, 16 (εἰς κίβδηλον); Hen. 10, 9. 2) *repudiatus, spretus, abominabilis:* **ምኑነ፡ ረሰይክሙ፡ ትእዛዝየ፡** Prov. 1, 25; Mal. 1, 7; Ps. 14, 5. 89, 5; βδέλυγμα: **ምኑን፡ ብእሲ፡ ጻድቅ፡ ለብእሲ፡ ገፋዒ፡** Prov. 29, 27. 12, 22. 15, 26. 3) *vilis, futilis, nequam* (inanis): ἄτιμος Sap. 5, 4; **ራእዩ፡ ምኑን፡** Jes. 53, 3; ἄχρηστος Sap. 2, 11; ἀχρεῖος 2 Reg. 6, 22; μάταιος Prov. 29, 48; ἐξουδενωμένος Ps. 72, 21.

መናኒ፡ n. ag. *repudians, abjiciens, spretor:* pec. hujus mundi **መናኔ፡ ዓለም፡** Enc. Hed. 19; **ልብሰ፡ መናንያን፡** (i. e. monachorum) F. N. 10, 6; **መናኒት፡ ዓለም፡ (ወለተ፡ ጴጥሮስ፡)** Sx. Hed. 17.

ምናኔ፡ subst. 1) *repudiatio, aspernatio* act.: **እመ፡ ሐረ፡ በትምይንት፡ ወምናኔ፡ በከመ፡ ገብረ፡ ሳኦል፡ ለአጋግ፡** Did. 4 (Pltt p. 24). 2) *rejectio* pass., *vilitas, nequitia:* ὄνειδος (probrum) Prov. 18, 13; **ርኵስ፡ ወምናኔ፡** Kuf. 11. 21.

ምናን፡ n. pergr., Pl. **ምናናት፡** μνᾶ [[illegible], [illegible], מָנֶה, [illegible]] *mina* (pendit mina attica centum drachmas atticas; talentum atticum continet sexaginta minas) 3 Reg. 10, 17; 1 Esr. 5, 44; 2 Esr. 2, 69. 17, 71; Hez. 45, 12; Luc. 19, 13 seq.; **እሁበከ፡ ፻ ምናናተ፡ ወርቀ፡** Jsp. p. 312; **ድልወቱ፡ ፻ ምናናት፡** ib. — De pondere minae mire hallucinantur Abyssini; Voc. Ae. praebent 1) **ምናን፡ ዘ፡ ወቄት፡** 2) **ምናን፡ ፳ መክሊት፡** 3) **ምናን፡ ዕሩይ፡ ምስለ፡ መክሊት፡ ወበ፡ እለ፡ ይ፡ ፵ ድሪም።**

መንካ፡ subst., est amharicum (vid. Isenb. p. 33) *cochlear;* legitur M. M. f. 325 (vid. **መዳምኅ፡**).

መነክስ፡ n. peregr., m. et fem., Pl. **መነክሳት፡** (gramm. § 133, a) μοναχός *monachus, monacha:* **መነክስ፡ በሕታዊ፡** *anachoreta* Sx. Masc. 13; **መነክሳት፡ ገዳማውያን፡** *eremitae* ib. 18; **መነክሳተ፡ ምኔት፡** *monastici* F. N. 10; Lit. f. 170, 2; Genz. f. 53; saepissime in Phlx., Sx., al.; **ከነት፡ መነክሰ፡** *monacha facta est* Vit. S. Baam., quamquam pro fem. multo frequentius **መነክሳይት፡** (q. v.) usurpatur. Hinc denominantur:

መንኮሰ፡ quadrl. I. *vitam monasticam ingredi* vel *agere, monachum* (*monacham*) *fieri* vel *esse:* **ለእመ፡ መንኰሱ፡ ክልኤሆሙ፡** (maritus cum uxore) F. M. 12, 5; **ይመነኵስ፡ በፈቃዱ፡ ርእሱ፡** ib. 12, 4; **ብዉሕ፡ ሎሙ፡ ይመንኵሱ፡** ib. 5, 2; **ይሑር፡ ውስተ፡ ገዳም፡ ወይመንኵስ፡** Sx. Masc. 14; Syn.; Chr. f. 1; F. N. 10.

አመንኰሰ፡ II *monachum* vel *monacham facere* vel

creare Syn.; Cod. Didascaliae Stuttgart. f. 117; Lud. Comm. Hist. p. 301; ሰአለቶ፡ ያመንኵሳ፡ Sx. Tachs. 10. 25; Mij. 11.

መነኮሳዊ፡ et መነኮሳይ፡ adj. rel., *ad monachos pertinens, monachicus;* hinc fem. መነኮሳይት፡ vel መነኮሳዊት፡ *virgo monialis, monacha* F. M. 6, 9; Kedr f. 62; Pl. መነኮሳይያት፡ Phlx.; Gad. Za Mich.; F. N. 10. 48.

ምንኵስና፡ subst. 1) *voti monachici susceptio, ingressus in vitam monasticam:* በጊዜ፡ ምንኵስናሆሙ፡ F. M. 12, 4; እምድኅረ፡ምንኵስናሁ፡ F. N. 10. 2) *vita monastica, ordo monachicus, monachatus:* ሥርዐተ፡ ምንኵስና፡ Phlx. 1; Kid. f. 10; ለብሰት፡ አልባሰ፡ ምንኵስና፡ Sx. Teq. 1; ኢይዓኢ፡ እምንኵስና፡ F. M. 5, 2; Gad. Za Mich.

ምንኵስናዊ፡ adj. rel. *ad vitam (ordinem) monasticam (-cum) pertinens:* ሕይወት፡ ምንኵስናዊት፡ F. N. 52; Phlx. 218.

መንክስ፡ *mandibula* vid. sub ነከሰ፡

መንኮኮት፡ vid. sub ከውከወ፡

መንኮብያ፡ vid. sub ነከበ፡

መንዝር፡ subst. *spurius,* Pl. መናዝራን፡ Hen. 10, 9 (κίβδηλοι). E Geez linguae radicibus hucusque notis apte derivari nequit, quare aliunde importatum videtur: est enim hebr. מַמְזֵר (syr. ܡܰܡܙܪܳܐ) de quo vid. Ges. thes. p. 781 et Ind. p. 96. (In lingua amharica መንዝር፡ *adulterum,* አመንዘረ፡ *adulterare* significare asserit Isenberg).

ምንዙን፡ *emollitus, delicatus* vid. sub መዘነ፡

አመንዘዘ፡ *lacessere probris* vid. sub ነዘዘ፡

መነየ፡ rad. inus. Significat 1) *separare, secludere* (cfr. مَنَّ מָנָה) unde ምኔት፡ *monasterium,* deinde *dividere, partiri* (cfr. מָנָה); hinc nomen ምን፡ (sicut ስም፡ a ሰመየ፡), quod in st. c. ምነ፡ et cum እ prosthetico (gramm. § 34) እምነ፡ sonat et praepositionis vicem explet, sicut מִן مِنْ مِنْ 2) مَنَى *certo modo definivit* alicui rem; מָנָה مَنَا مَنِيَّة (pars, portio i. e. sors) *fatum, fortuna;* تَمَنَّى *optavit* rem, مَنَّى *effecit ut optaret;* hanc significationem in Geez verba ab hac radice derivata et amh. verbum መኘ፡ habent.

እምነ፡ praep. separ., cujus forma abbreviata et inseparabilis est እም፡ (gramm. § 164, 3). In libris mss. antiquioribus: እምነ፡, in recentioribus እም፡ frequentius occurrit. Pro እምነ፡ antiquitus usitatum erat እምኔ፡ ut Lev. 20, 5 F. Pronomina suffixa ope vocalis *é* sibi subjungit, ut እምኔየ፡, እምኔከ፡ al. (gramm. § 167, 3), rarissime sine *é*, ut እምነሆሙ፡ Ex. 1, 7. Forma እም፡ si verbo a litera መ incipienti praefigitur, ም non bis sed semel tantum exscribitur, ut እምነ፡ሞቱ፡፡ vel እሞቱ፡፡ 1) significat *discessum, distantiam, separationem* ab aliquo: *a, de, ex:* የኀልቁ፡ኃጥኣን፡እምድር፡ Ps. 9, 40. 103, 36; Gen. 17, 14; Num. 27, 4; Ex. 12, 15; ተዘርዉ፡ ኵሉ፡ ሕዝብ፡እምኔሁ፡ 1 Reg. 13, 8. 11; አይቴ፡ኣሐውር፡እመንፈስከ፡ Ps. 138, 6; በዐሡር፡መዋዕል፡እምኮሬብ፡ Deut. 1, 2; ኢኮኑ፡ርሑቃን፡እምድር፡ Joh. 21, 8; Ps. 37, 22. Frequentissimus est hic praepositionis usus post verba absentiae, distantiae, separandi, recedendi, fugiendi, mittendi, removendi, rapiendi, revertendi, mutandi, prohibendi, deficiendi et aberrandi, desistendi, cessandi, exinaniendi, quiescendi, occultandi; huic usui vicinus est usus post verba timendi, cavendi, nec non expergiscendi, convalescendi et medendi, purgandi. a) praemittitur nominibus loci et spatii, ut significet non tantum directionem, unde aliquid veniat vel fiat, ut እምርሑቅ፡ *e longinquo* Job 2, 11; Jes. 10, 3; እለ፡እምቀሩብ፡ οἱ ἐγγίζοντες Jes. 33, 13; እምላዕሉ፡ Matth. 27, 51; እምሥራቀ፡ፀሐይ፡ወእስከ፡ዐረብ፡ Ps. 112, 3 al., sed etiam partem vel regionem, *a* qua vel *versus* quam aliquid sit: Gen. 7, 16; Ex. 14, 29; እምዐጋሙ፡ 2 Esr. 18, 4; Apoc. 4, 6; Ex. 25, 11. 20. 38, 2; Joh. 19, 18; Apoc. 22, 2; vid. etiam praepositiones compositas: እምቅድመ፡, እምድኅረ፡, እምታሕተ፡; nec non terminum, trans quem sit vel a quo incipiat aliqd: ላዕሉ፡እምኔሁ፡ Ex. 39, 3; አፍአ፡ እምጥቅም፡ ἔξωθεν τοῦ τείχους Jer. 21, 4; ውስጠ፡ እምነ፡ መንጦላዕት፡ Lev. 16, 12; እምነ፡ — እስከ፡ *inde a —usque ad* Gen. 6, 7. 8, 17; Ex. 12, 12; Deut. 4, 32. b) nota locutionem adverbialem: መከን፡እመከን፡ *e loco in locum,* ut: ዘይትፋለስ፡ሀገር፡እምሀገር፡ Sir. 36, 31 (vid. infra Nr. 5, a); sed etiam እመከን፡መከን፡ *e loco in locum,* ut: መልአ፡ምድረ፡ስብሐቲከ፡እምወሰን፡ወሰን፡ *implevit terram gloria tua a finibus ad fines* Sx. Tachs. 24 Enc. c) nonnumquam, omisso verbo removendi vel prohibendi, in structuris praegnantibus እምነ፡ eundem significatum habet, qui ei post verba prohibendi convenit; dixeris eum *negativum* et *sejunctivum:* ተፈጸመ፡አፈ፡አራዊት፡እምነቢብ፡ *obturatum est os bestiarum* (prohibitum) *a loquendo* i. e. *ut ne loquerentur* Kuf. p. 15; 1 Reg. 25, 17; ተገመንኩ፡እምኔከ፡ *polluta sum tibi* (interdicta) Kuf. p. 119 seq.; vid. etiam ሐሰ፡; ኀደረ፡ሀየ፡እምዲሳው፡ወልዱ፡ *habitavit ibi, procul a filio suo* Kuf. p. 107; Hen. 72, 5; Gen. 8, 2. 2) significat *egressum* e loco, persona, re: *ex, ab:* ፃእ፡እምነ፡ምድርከ፡ Gen. 12, 1. 4, 10. 22, 15; Ps. 16, 13. 17, 19. 39, 2. 41, 1. 79, 9; Joh. 6, 23; Matth. 8, 28. 12, 34. 42. 18, 34. Frequentissimus est hic praepositionis usus, potissimum post verba egrediendi, surgendi, germinandi, expellendi, extrahendi, eripiendi, al. Deinde adhibetur denotandis a) *origini* rei vel personae: Jud. 13, 2; Asc. Jes. 3, 1; Tob. 5, 14; ዘርአ፡እምዛቲ፡ብእሲት፡ 1 Reg. 2, 20; Joh. 1, 13. 3, 6; Matth. 5, 37. 21, 16. 25; Asc. Jes. 6, 15; Lev. 18, 9; Deut. 13, 7; Sir. 46, 1; Joh. 3, 31. 8, 44. 47. 15, 19. 17, 14. b) *materiae, ex* qua alqd fit vel componitur: Matth. 3, 9; Rom. 9, 21; Gen. 2, 7. 19; Cant. 3, 9; Hen. 26, 5. c) *initio,* a quo alqd exorditur: 1 Petr. 4, 17 Platt; Num. 14, 19; Hen. 60, 8; Judae 14. d) *auctori, a* quo aliquid factum est: Gen. 19, 36; 1 Cor. 8, 6; 1 Thess. 2, 14; Matth. 1, 20; c. verbo passivo: እምኔሁ፡ተቀጽዐ፡ዐናብርት፡ Job 9, 13; Koh. 12, 11; Asc. Jes. 2, 13. Memorabile est compositum በእምነ፡, quod in Cyr. satis frequenter occurrit, aliâs a me quidem nusquam repertum est: ኵሉ፡ በእምኔሁ፡ ወቦቱ፡፡ ἐν αὐτῷ καὶ δι' αὐτοῦ Cyr. f. 18; ኵሉ፡ቦቱ፡፡ ወበእምኔሁ፡ ተፈጥረ፡ πάντα δι' αὐτοῦ καὶ εἰς αὐτὸν ἔκτισται f. 22; ኵሉ፡በእምኔሁ፡ ቆመ፡ πάντα ἐν αὐτῷ συνέστηκε ib.; አብ፡ ይሁብ፡ በረከቶ፡ በእምኔሁ፡ ለወልድ፡ διανέμει ὁ πατὴρ δι' υἱοῦ τὰ ἀγαθὰ f. 46; al. e) *causae efficienti:* Ex. 8, 20; Gen. 49, 12;

Apoc. 8, 11; 4 Esr. 9, 15; Job 14, 19; post verba passiva: Job 13, 25. 28; Sap. 5, 15; Prov. 24, 23; Ps. 6, 7; Matth. 8, 24; Judae 12; Hen. 61, 5. f) *causae remotiori: propter, ob, prae:* Gen. 16, 10. 27, 46. 41, 31; Ex. 6, 9. 15, 23; Ps. 37, 8; Ruth 1, 13; እምዐቢይ፡ረኃብ፡ Job 30, 4; እምግርማከ፡ 38, 17; እምፍርሀት፡ገጹ፡ Dan. 10, 7; Hen. 13, 5; Asc. Jes. 3, 13; Matth. 13, 44. 14, 26. 18, 7; potissimum post verba, quae affectum animi significant, ut: ኀፈረ፡, አንከረ፡, ተፈሥሐ፡ al. g) rarius *causae instrumentali* ut Luc. 16, 9; Gen. 27, 39. h) *normae* vel *causae*, e qua judicatur, cognoscitur: Matth. 12, 37. 7, 20. 12, 33; Jud. 7, 17; Sir. 27, 7. i) *fonti*, unde aliquid petitur Matth. 7, 16; Ex. 12, 12; Hen. 63, 1; Ps. 2, 8; Jud. 8, 24; Deut. 10, 12; 1 Reg. 10, 4; 1 Par. 11, 18. k) *conditioni*, in qua tamquam in fundamento nitens alqs agit: 2 Cor. 2, 4; Ex. 2, 23. 3) significat *partem* ex toto exemtam: ፩እምኔሆሙ፡ Dan. 6, 2 መኑ፡እምክልኤሆሙ፡ Matth. 21, 31; ክልኤቱ፡እምኔክሙ፡ 18, 19; Marc. 6, 15; Luc. 11, 1; Ruth 4, 2. a) omisso vocabulo numerum definienti, significat: *aliquot, aliquid, aliqua pars*, ut: ሰይጣን፡ይወዲ፡እምኔክሙ፡ውስተ፡ሞቅሕ፡ *e vobis* sc. *aliquot* Apoc. 2, 10; 2 Joh. 4; Gen. 6, 19; ዘይጸውር፡እምኵሉ፡በረከተ፡ግብጽ፡ *gestans aliquid e bonis Aegypti* Gen. 45, 23; Lev. 7, 19. 12, 4. 19, 23; Num. 16, 26. b) partitive satis frequentatum est post verba ነሥአ፡, ወሀበ፡, ኀደየ፡, በልዐ፡, ሰትየ፡, ተርፈ፡, አትረፈ፡, መልአ፡, ጸገበ፡ et ea quae similem habent significatum. c) hoc እምነ፡ partitivum etiam aliam praepositionem sibi praemissam tolerat, ut: ይቤ፡ አረጋዊ፡ ለእምጠቢባን፡ *uni e sapientibus* Fal. f. 60. 4) usurpatur *comparative: prae; quam;* et comparativo et superlativo denotando adhibetur; et cum adjectivis participiisque et cum verbis conjungitur: ዐቢይ፡እምነ፡ *major quam* Jos. 19, 9; Gen. 38, 26; Num. 12, 3; ሠናይት፡እምአንስት፡ *pulcherrima mulierum* Cant. 1, 8; Luc. 1, 28; ትጠብብ፡እምኵሉ፡አርዌ፡ Gen. 3, 1. 34, 19; Marc. 4, 31; ያፈቅሮ፡እምነ፡ *diligebat eum magis quam* Gen. 37, 3; እምኵሉ፡ጽድቅ፡ትመውእ፡ ὑπὲρ πάντα νικᾷ ἡ ἀλήθεια 1 Esr. 3, 12; ለከ፡ይበጽሐከ፡እምነ፡ኵሉ፡ሰብእ፡ Tob. 6, 13; Prov. 8, 10; Sir. 41, 12; Koh. 7, 19 (20); እምነ፡ክልኤሆሙ፡ብእሲት፡እንተ፡ሠናይ፡ልባ፡ Sir. 40, 19—27. a) post እምነ፡ comparativum alias praepositiones et genitivi notam (ዘ፡), quae secundum enuntiationis structuram rei comparatae praemittendae erant, omittere licet: Matth. 5, 20. 18, 13, quamquam etiam retineri possunt: ይኄይስ፡ነቢር፡ውስተ፡ገዳም፡እምስለ፡ብእሲት፡መግእዝት፡ Prov. 21, 19. 25, 24; Gen. 29, 19. b) hoc eodem እምነ፡ vel እም፡ duae enuntiationes integrae inter se comparari possunt; quod ubi fit, እምነ፡ conjunctionem potius quam praepositionem dixeris (quae idem valet quod እምነ፡ዘ፡): ንደቅ፡ውስተ፡እደ፡እግዚ" ፡እምንደቅ፡ውስተ፡እደ፡እጓለ፡እመሕያው፡ Sir. 2, 18. 6, 1. 12, 7. 19, 24. 20, 2. 22, 15. 25, 16. 29, 10; 4 Esr. 2, 23. 6, 39; Prov. 25, 7; Ps. 51, 3. 83, 11; 1 Petr. 3, 17; 2 Petr. 2, 21; Rom. 2, 29; Matth. 5, 29. 30, al. 5) Transfertur ad *tempus: inde a, ex, abhinc:* Marc. 10, 6; Rom. 15, 23; Gen. 48, 15; Zach. 7, 5; Jud. 16, 17; እምትካት፡ Matth. 13, 25; እምዓለም፡ Jer. 2, 20; እምይእዜ፡ Matth. 23, 39; እምቅድመ፡ዓለም፡ *inde ab initio mundi* Matth. 24, 21; Hen. 41, 4; እምኔሁ፡ *deinde* Jac. 4, 14 rom.; Hen. 83, 5; እምዝ፡ *post hoc, deinde, deinceps, tunc, tum* Matth. 2, 7. 4, 1. 5. 10. 11 al. (vid. ዝ; vid. እሜሃ፡, ሶቤሃ፡): እምዘ፡ et እምአመ፡ *ex quo* (tempore) Luc. 8, 27; Matth. 11, 1; Gen. 24, 22; Ex. 19, 1 al. (vid. ዘ); Job 31, 18; Jes. 44, 7 (vid. አመ፡); እምነ፡ *statim post* Lev. 27, 17; እምሰሚዐ፡ቃሉ፡ *audita ejus voce* Enc. Mij. 25. In specie nota a) ትውልድ፡እምትውልድ፡ *generatio alia post aliam* Hen. 107, 1; Num. 28, 14; ዕለተ፡እምዕለት፡ Hen. 103, 10; et indecl. ዕለት፡እምዕለት፡ *diem alium post alium* Kuf. 49; ዓም፡እምዓም፡ ib. 32 (vid. supra Nr. 1, b; et gramm. § 163, 2). b) etiam locutionibus adverbialibus in Accusativo positis, ut: ይእተ፡አሚረ፡, ይእተ፡ዕለተ፡ haec praepositio praefigitur: እምይእተ፡ዕለተ፡ (v. "ቲ፡"ት፡) Dan. ap. 1, 64; እምይእተ፡አሚረ፡ (v. "ቲ፡"ር፡) 1 Reg. 16, 13 ann. 30, 25; 4 Reg. 2, 22 (cfr. እስከ፡; et እምድኅረ፡ሕቀ፡ Herm. p. 80; et ለለ፡) — Praep. እምነ፡ pronomini relativo ዘ፡ postponere licet, ut: ዘእምነ፡ Hen. 33, 3; Gen. 4, 13. — Praep. እምነ፡ aliis praepositionibus praefigitur, ut: ላዕለ፡, መልዕልተ፡, መንገለ፡, ማእከለ፡, መትሕተ፡, ቅድመ፡, በይነ፡, ኀበ፡, ታሕተ፡, ውስተ፡, ዐውደ፡, ዲበ፡, ድኅረ፡ q. v.; et conjunctionibus, ut: ቅድመ፡, አመ፡, ከመ፡, ዘ፡, ድኅረ፡ q. v.

እምነ፡ Conj. vid. sub እምነ፡ praep. Nr. 4, b.

በእምነ፡ vid. sub እምነ፡ praep. Nr. 2, d.

ለእምነ፡ vid. sub እምነ፡ praep. Nr. 3, c.

ምኔት፡ subst., Pl. ምኔታት፡ (ut videtur proprie: *secessus*, deinde) *monasterium, coenobium, mansio:* ሐነጸ፡ምኔተ፡ወአስተጋብአ፡ኀቤሁ፡አኀወ፡ Phlx. 1, 11; ምኔታት፡መነከሳት፡ Gad. T. H.; ሊቀ፡ምኔት፡ *abbas* vel *prior coenobii* Phlx. saepissime; F. N. 10. 48; አበ፡ምኔት፡ *abbas* Kedr f. 79, al.; እመ፡ምኔት፡ *abbatissa* Sx. Masc. 17; እመ፡ምኔት፡ላዕለ፡ደብረ፡ደናግል፡ ib. 21. (Quod Ludolfus lex. col. 83 e Sx. Ter 1 Enc. affert እምኔታቲሁ፡ non „*ex sodalibus ejus*" sed *ex monasteriis ejus* significat).

መነየ፡ I, 2 et አመነየ፡ II, 2 nonnisi 1 Esr. 3, 5 ዘይሚኒ፡ v. ዘያሚኒ፡ወዘይኄይስ፡ቃሉ፡ λόγος ὃς ὑπερισχύσει repertum, ubi significatio non satis liquet; incertum est, num *optabiliorem esse* an *prosperius succedere* vel similis quaedam significatio statuenda sit.

ተመነየ፡ III, 2 *optare, exoptare, in votis habere, desiderio rei teneri*, absol. Joh. 8, 56 rom.; c. Acc. rei: ἱμείρεσθαι Job 3, 21; δέεσθαι, ἐνδέεσθαι: ኀይለ፡ዚአክሙ፡ተመነይኩ፡ Job 6, 22; እትሜነዩ፡ለመቃብርየ፡ 17, 1; εὔχεσθαι: ብሔር፡እንተ፡ትትሜነዩ፡ነፍስክሙ፡ Jer. 22, 27; እለ፡ይትሜነይዋ፡ለዕለት፡እኪት፡ Am. 6, 3; Hen. 63, 6; እብጸሕከኒ፡ኀበ፡ዘተመነየ፡ Jsp. p. 338; ጸልኡ፡ሕይወተ፡ወተመነዩ፡መዊተ፡ ib. p. 356; *optare ab* aliquo, c. እምነ፡ pers., ut: ከመ፡ይትመነይ፡እምኔሁ፡ዘፈቀደ፡ Sx. Tachs. 5 vel c. ላዕለ፡ pers. Sx. Tachs. 6. — (In libris Mss. ተመነየ፡ saepius cum ተመየነ፡ confunditur, q. v.).

ተምኔት፡ subst., Pl. ተምኔታት፡ (Lud.) *optatio, optatum, votum, desiderium:* εὐχαί Ps. 60, 8; ይሁበከ፡ተምኔተከ፡ Job 22, 27; አነ፡እሁበከ፡ተምኔተ፡ልብከ፡ Clem. f. 221; ረከቡ፡ተምኔቶሙ፡ብነ፡ Jsp. p. 205.

መንዲል፡ subst. [arab. مَنْدِيل *mantile; linteum, quo mulieres caput cingunt*] Pl. መንዲላት፡ Sx. Genb. 21; 1) *mantile:* ክርስቶስ፡ቀነተ፡መንዲለ፡ወኀፀበ፡እግረ፡አርዳኢሁ፡ M. M. f. 95.

2) nomen vestimenti sacerdotalis, ut videtur: ἐπιτραχήλιον seu *stola* collo circumposita et in crucis formam circa humeros decussata (vid. Renaudot liturg. I. p. 179. 180): ለትኩን፡ ልብስ፡ ዘትወርድ፡ እስከ፡ አእጋረ፡ ክህናት፡ ወዓዲ፡ ትኩን፡ ላዕለ፡ መታክፍቲሆሙ፡ መንዲል፡ ስፍሕት፡ F. N. 12; accuratiora de vestimentis sacerdotum praecepta haec sunt: ወይኩኑ፡ ለለመታክፍቲሆሙ፡ ዝናራት፡ ዘውእቶሙ፡ ፌቃር፡ ወኢይኩኑ፡ ረቂቃተ ። እምትእዛዘ፡ ሐዋርያት፡ ዘ፰ ለይኩኑ፡ አልባሰ፡ ክህነቱ፡ ለክህን፡ ካልአ፡ እምአልባሰ፡ ሕዝባውያን ። ይደሉ፡ ከመ፡ ይኩን፡ ቀሚስ፡ ስፉየ፡ ወዕውደ፡ ዘእንበለ፡ ጀይብ፡ (ዘይመስል፡ ከመ፡ ኸረጺት፡) ። ወጠሊሳኑኒ፡ ይኩን፡ ጽዕድወ፤ አክሊሉኒ፡ ክሉለ፡ መልዕልተ፡ ርእሱ፡ ወይኩን፡ ዘውረ፡ አክሊሉ፡ ስፉሐ፡ ወስፉየ፡ በሠላስ፡ መዓርጋተ፡ ስፍየት ። ወከመዝ፡ ካዕበ፡ መዛርዐ፡ ቀሚሱኒ፡ ይኩኑ፡ ዕውዳነ፡ እስመ፡ ዝንቱ፡ አምሳለ፡ ማእሰሩ፡ ለእግዚእነ፡ ኢየሱስ፡ በሐብል፡ ወኩትፈተ፡ እደዊሁ፡ ፪ቱ ። ወካዕበ፡ ይልበስ፡ ክህን፡ መንዲለ፡ ዘቦቱ፡ ትእምርተ፡ መስቀል፡ ዘወረዱ፡ (*cujus latitudo*) የሐጽጽ፡ ወይንእስ፡ ንስቲተ፡ እምጠሊሳን፡ ወይግበር፡ ምስቄለ፡ ላዕለ፡ መታክፍቲሁ፡ ፪ እስመ፡ ዝንቱ፡ ይትሜሰል፡ ካዕበ፡ በአርአያ፡ ሐብል፡ ዘወደዩ፡ አይሁድ፡ ዲበ፡ ክሣደ፡ እግዚእነ፡ ኢየሱስ፡ F. M. 31, 5; archangelus ገብርኤል፡ ዘጸዳለ፡ ብርሃን፡ መንዲሉ፡ 1 Sal. Mar. 15. 3) *fascia, quae capiti circumvolvitur*, Lud. e Mss. Colb. 4) in lingua amh. መንዲል፡ significat *sudarium* (teste Isenbergio).

መንደበ፡ vid. sub ነደበ፡

መንገለ፡ vid. sub ነገለ፡

መንገን፡ n. pergr., sc. μάγγανον (aram. מַנְגָּנוֹן, arab. مَنْجَنُون), Pl. መናግንት፡ 1) *machina, machinamentum, machina bellica, instrumentum torturae:* ገብረ፡ ሰረገላተ፡ እለ፡ በመንገን፡ ከመ፡ ይንድፉ፡ በሐጽ፡ ወበእብን፡ 2 Par. 26, 15 (μηχαναί); መናግንተ፡ ኀጺን፡ (tormenta) Gad. Kar: Sx. Tachs. 12; Ter 15. 2) *machinatio, mala ars, callidum inventum, praestigiae:* መናግንተ፡ ሰይጣን፡ μεθοδεῖαι τοῦ διαβόλου Eph. 6, 11; Did. 13. 14; Herm. p. 28; Genz. f. 10; በመንገን፡ *per ambages* (at Gr. habet δωρεάν) 1 Par. 21, 24. — *Voc. Ae.:* መንገን፡ ብ፡ የብረት፡ መቃጥን፡ ወንቃሬሎሂ፡(?)ይ፡

ተመንገነ፡ quadrl. III, 1 (denom.) *machinari, artificia excogitare, artem adhibere, mala struere* vel *moliri:* ከመ፡ አልቦ፡ ዘይትመንገን፡ ላዕለ፡ ዳንኤል፡ (v. ዘይትሜየን፡) Dan. 6, 17; Eph. 4, 14; ተመንገነት፡ ኤልሳቤል፡ ላዕለ፡ ቀቲሎቱ፡ (ለናቦቴ፡) F. N. 44, 4; (*propositum perficere non potuit*) በኵሉ፡ ዘተመንገነ፡ በኪኑ፡ Macc. f. 2; በተመንግኖ፡ *fraude, malis artibus* F. N. 44, 4; ሚስ፡ ዘይትመንገኑ፡ *vinum arte confectum* vel *factitium* II Can. Ap. 2.

መንገኒቅ፡ subst. [مَنْجَنِيق et مَنْجَلِيق et ܡܢܓܢܝܩܐ] *balista, catapulta, tormentum bellicum* in libris Historiae Abyssiniae aeth.-amharicis. — *Voc. Ae.:* መንገኒቅ፡ ብ፡ ነፍጥ፡

መንጠንጢን፡ vid. sub መጠነ፡

መንጢጥ፡ (v. መንጤጥ፡) subst. nomen avis [mihi, inserta litera ን, formatum videtur e rad. መጠጠ፡ i. e. وَطَّ, وَطْوَطَ, unde وَطْوَاطٌ *hirundinis* species; *clamosus* vir; وَطْوَاطِيٌّ *garrulus*] *turtur, palumbes*, Kuf. 6. 14; ዖፈ፡ መንጢጥ፡ ዘኢነበቢ፡ ይትገሐሥ፡ እምአውስበ፡ ዳግማዊ፡ F. N. 24, 1 (e Can. Basil.). — Pl. መንጢጣንት፡ (legas: መንጢጣት፡) Sx. Sen. 12.

ማእስ፡ et **ማዕስ፡** subst., m. et fem., Pl. አምእስት፡ vel አምዕስት፡ [cfr. مَسَّ *fricuit cutem*, مَعَتَ, مَعَسَ, مَعَشَ *fricuit corium*] 1) *cutis, pellis*, hominis δέρμα Job 2, 4. 10, 11. 19, 20. 30, 30; Thren. 3, 4. 4, 8; Asc. Jes. 5, 10; Lev. 13; ትመሥጥዎሙ፡ አምእስቲሆሙ፡ እምላዕሌሆሙ፡ Mich. 3, 2; Hez. 37, 6. 8; βύρσα Job 16, 15; bestiae, ማእሰ፡ ዘበኑ፡ Job 40, 25; Lev. 7, 8; Gen. 27, 16; Kuf. 28. 2) *pellis detracta, pellis fricta, corium:* ዘማእስ፡ δερματινός Gen. 3, 21; ማእሰ፡ በግዕ፡ ሕሡይ፡ Ex. 25, 5. 35, 7; Lev. 13, 48. 49. 15, 17; Num. 31, 20; ኢይቅንቱ፡ ማእሰ፡ Hez. 44, 18; (*famelici*) በልዑ፡ አምእስተ፡ ሰረገላቲሆሙ፡ ወማእሰ፡ ቀቀበ፡ አስይፍቲሆሙ፡ Jsp. p. 368. — *Voc. Ae.:* አዕዳል፡ ወማእስ፡ ዘ፡ ቍርበት፡

ማእሱሬ፡, vid. ምስሬ፡

ምእት፡ n. numerale [מֵאָה ܡܐܐ مِائَةٌ, amh. መቶ፡] Pl. አምአት፡ (pro quo male nonnumquam አእማት፡ scriptum reperitur) *centum; centuria.* Ejus character est ፻. Quamvis primitus substantivi vim habeat, tamen ምእት፡ rem numeratam plerumque non per st. c. sibi subjungit, sed adjectivorum instar appositione sibi conjungit: ምእት፡ ክረምት፡ Sir. 18, 9; ኀረዩ፡ ምእተ፡ ብእሲ፡ Judith 10, 17; Gen. 33, 19; 17, 17. Numeri centenarii compositi praepositis numeralium unionum plerumque formis masc. formantur: በስድስቱ፡ ምእት፡ ዲናረ፡ ብሩር፡ 2 Par. 1, 17; Gen. 15, 13; 1 Reg. 13, 15. 22, 2; Ex. 39, 3. 6. Num. 17, 14; ክልኤ፡ ምእት፡ Gen. 32, 15. *Mille* et numeros millenarios compositos Aethiopes numeris denariis voci ምእት፡ praepositis denotare solent: ዐሠርቱ፡ ምእት፡ χίλιοι *mille* Sir. 16, 3. 39, 11; Jes. 30, 17; Ps. 90, 7; ዐሠርቱ፡ ምእት፡ ዓመት፡ Ps. 89, 4. 104, 7; Sir. 39, 15. 41, 4; Jes. 7, 23; Cant. 4, 4; 2 Petr. 3, 8; አርብዓ፡ ምእት፡ 4000 Matth. 15, 38; ኀምሳ፡ ምእት፡ 5000 Matth. 14, 21; 1 Reg. 4, 2. 13, 2. 25, 2. Res numerata plerumque in sing., rarius in pl. ponitur, ut Gen. 33, 19; Asc. Jes. 9, 16. — Pl. አምአት፡ subst. est: Matth. 13, 8 rom.; ይገብር፡ ማህለ፡ ለአምአት፡ ወለአእላፍ፡ Kuf. 23; መላእክተ፡ አምአት፡ ἑκατόνταρχοι 1 Par. 28, 1; ፲ ወ ፪ አምአት፡ Enc.

አምአተ፡ II, 1 *centum efficere, centum numero reddere*, Lud. sine auct.

መአነ፡ rad. inus., quacum conferas مَأَى *extendit, dilatavit.* Hinc

ማእን፡ subst. *latitudo*, τὸ πλάτος: ገብረ፡ ቆመ፡ አረፍቱ፡ ፸ በእመት፡ ወማእኖ፡ ዘ፶ በእመት፡ Judith 1, 2.

መአከ፡ et **መዐከ፡** rad. inus., cui مَأَقَ *cum singultu spiritum emisit* IV ob iram, VIII *vehemens fuit ira* (potius quam مَعَكَ

(غَضَ) comparandum videtur (de vicinia *irae* et *minarum* vid. መዐተ:).

ተምእከ: vel **ተመእከ:** III, 2 1) (succensere) *minari, comminari, minis terrere:* ወዓዲ:አፍርሆ:እንዘ:ይትሚእክ: *praeterea minis cum terruit* Jsp. p. 290; **ተመክእት:** (pro ተምእክት:) *comminatio*, ib. p. 308; c. Acc. pers. Kuf. p. 98: መከረ:ከመ:ይትመአኪ: (v. ይትመዓዕኪ:) τοῦ ἀρεῖ σε Jes. 51, 13; ኢኮነ:ከመ:ሰብእ:እግዚ"":ዘይትሚእክ:ወኢኮነ:ከመ:እጓለ:እመሕያው:ዘይትቄየም: Judith 8, 16 ubi e parallelo ዘይትቄየም: elucet, Abyssinos ዘይትሚእክ: sensu refl. intelligere; at 2) Num. 23, 19 incertum videtur, utrum Aethiops ዘይትሚእክ: et ዘይትዔዋህ: refl. an passive (*minis terreri*) intelligi voluerit; Graecus enim in utroque loco: ἀπειληθῆναι exhibet.

ምኡክ: part. *minitans, minax, trux:* ምኡክ:ዐይን: στηρίζων ὀφθαλμόν Prov. 27, 20; ኀበአኪ:እምነ:ልሳን:ድሩክ:ወእምዐይን:ምኡክ: Sx. Hed. 5 Enc. — *Voc. Ae.:* ምኡክ:ዘ:ቍጡዕ:

ትምእክት:; pro quo saepius ትምክእት: exscriptum reperitur, subst., *comminatio, minae:* ἀπειλή Prov. 17, 10; ኢያድንገፃ: (Perf.) ትምእክቱ: Jsp. p. 290. 369.

ማእከል:, **ማእከለ:** vid. sub አከለ:

ማእዜ: adv. interrogandi de tempore (gramm. § 161, a; מָתַי, مَتَى أَنَّى) *quando?* 1) interrog. (et optative): tam in interrogatione recta Matth. 25, 37—39; Luc. 21, 7; Ps. 40, 5. 41, 2. 118, 82. 84; Job 7, 4; quam in obliqua, ut: ኀሉቄኑ:አውራኂሁ:ማእዜ:ይትወለድ: Job 39, 2; Ex. 8, 5; 4 Esr. 8, 51. Adv. ኑ: et መ: sibi annectere amat: ማእዜኑ: Ps. 93, 8; Rom. 4, 10; 4 Esr. 1, 36; ማእዜኑመ: Gen. 30, 30; Judith 11, 17. Praepositiones ante se fert: ለአይ:ወለማእዜ:መዋዕል: 1 Petr. 1, 11; እስከ:ማእዜ: vel ማእዜኑ: *quousque? quamdiu?* Job 2, 9. 7, 19. 8, 2; Ps. 12, 1. 61, 3. 93, 3; Jes. 6, 11; Jer. 4, 14. 12, 4; 2 Esr. 12, 6; Joh. 10, 24; Matth. 17, 17; እማእዜ: *a quo tempore?* Lit. Epiph.; እማእዜ:እምዘ: Marc. 9, 21. (Clem. f. 221—226 Satanas እስከ:ማእዜኑ: *Quousque tandem?* tamquam nomine proprio appellatur). 2) indef.: *aliquando*, in enuntiationibus negativis, sive affixo ኒ: sive sine ኒ:, ut: ኢማእዜ:ኢኮኑ:ሕያዋነ: *numquam vivi fuerunt* Macc. f. 1; ወኢማእዜ: *numquam* Cyr. ad Th. f. 10; ኢለከሮን:ዐሐይ:ማእዜኒ: Sx. Hed. 26

ማእድ: subst. [id. q. مَائِدَةٌ vel مَيْدَةٌ; a rad. መአደ:, ماد, quae sicut מָדַד vim *extendendi* habuisse videntur; quare ማእድ: *tabula extensa*; amh. ማእድ: et ማድ:] m. et fem., Pl. ማእዳት: 1) *mensa*, argentariorum (mensariorum) Matth. 21, 12. 25, 27; dissecandis hostiis inserviens Hez. 40, 40; pec. in qua cibi apponuntur: 2 Reg. 9, 7; ነበርከ:ትደረር:ውስተ:ማእደ:መኳንንት: Prov. 23, 1; Dan. 1, 5. 11, 27; ትወርድ:ማእድከ:እንዘ:ምሉእ:ወጥሉል: Job 36, 16; Ps. 127, 4; Matth. 15, 27; ሠርዐ:ማእደ: *stravit* vel *exstruxit mensam* Hez. 23, 41; Sir. 29, 26; Jes. 21, 5. 65, 11; Dan. ap. 13, 11, vel አስተዳለወት:ዘዚአሃ:ማእደ: Prov. 9, 2; ብዙኃን:ሠርዑ:ውስቴቱ:(ለማእድ:) Sir. 31, 12; in specie: mensa cum cibis appositis: ዐበርከ:ዘበእንተ:ማእድከ:ይትዓረከከ: Sir. 6, 10. 40, 29; ኢበልዐት:አመትከ:ማእደ:ሐማ: Esth. 4, 17 apocr. De *mensa sacra* in tabernaculo foederis: Ex. 25, 23 seq.; 38, 9 seq.; ማእዳት:ዘምሥያም: 1 Par. 28, 16; de *altari* Kuf. 31; Mal. 1, 7: item de altari vel mensa eucharistiae in ecclesiis: Lit. Jac. Sar., al.; cfr. Act. 20, 7. 2) *cibus, coena, epulae:* ገብረ:ማእደ:ዐቢየ: δοχὴν μεγάλην Gen. 21, 8. (26, 30 var. 40, 20 var.); በርከ:ማእድ: κλάσις ἄρτων Act. 20, 7; ጸሎተ:ማእድ: *preces ad coenam* Reg. Pach.; Sx. Hed. 16.

መክሊት: *talentum* vid. sub ከለየ:

መክሐ: I, 1 [amh. መካ:; arab. تَجَخَّ; an جَخَّ تَجَخَّ?] *superbire:* ዘያንሶሱ:ወይመክሕ: περιπατῶν δοξαζόμενος Sir. 10, 27 (v. ይትሜከሕ:)

ተመክሐ: III, 2 *gloriari, laudem captare, se jactare,* in bonam et in malam partem (καυχᾶσθαι, δοξάζεσθαι, ὑψοῦσθαι, ἀλαζονεύεσθαι, al.): መኑ:ተመክሐ:ከማከ: Sir. 24, 1. 48, 4; Jes. 40, 25; 4 Esr. 6, 72; 2 Cor. 11 et 12: c. c. በ: rei: Jac. 1, 9. 4, 16; Phil. 2, 16; Rom. 2, 17. 3, 27. 5, 3; Sir. 39, 8; Ps. 5, 13; 1 Reg. 2, 10; Jer. 9, 23. 24; Zach. 10, 12; ኢትትመክሕ:በአስተሐቅሮ:አቡከ: Sir. 3, 10; ከመ:ኢትትመክሑ:በቅትለትየ: Jsp. p. 346; vel seq. ከመ:, ut: ይትሜከሕ:ከመ:እግዚ"":አቡሁ: Sap. 2, 16; vel seq. ዘ:, ut: ይትሜከሕ:ልብ:ንጹሕ:ዘቦ: Prov. 20, 9; c. ለ: pers. (alicui, coram aliquo) 2 Petr. 2, 13.

አስተመክሐ: IV, 2 *gloriari facere, gloriationis* vel *jactationis causam praebere* alicui: አልበሶ:ወአስተመክሖ:በኵሉ: ἐνέδυσεν αὐτὸν συντέλειαν καυχήματος Sir. 45, 8: አንስት:ኢይልበሳ:ወርቀ:ዘተገብረ:በልብስ:ዘያስተሜክሕ: F. N. 23.

ምኩሕ: (ምዅሕ:) part. *gloriosus, gloria dignus, magnificus* Zeph. 3, 19 var.; አልባስ:ክቡራት:ወምኩሓት: Chr. Ta. 28; አልባስ:ክህነት:ምኩሕ: Sx. Teq. 9.

ምክሕ: subst. *jactatio, gloriatio, gloria, causa gloriationis,* in malam et bonam partem: ትዕቢት:ወምክሕ:ወትዝህርት: Sir. 21, 4; አክሊለ:ምክሕ: Hez. 16, 12; Prov. 16, 31; እሬስዮሙ:ለምክሕ: Zeph. 3, 19; ኢይከውነከ:ምክሕ: Sir. 3, 10; ምክሖሙ:ፈሪሀ:እግዚ"": Sir. 25, 6; በፍርሀተ:እግዚ"":ይኩን:ምክሕከ: Sir. 7, 16. 10, 22; ይከውኖ:ምክሐ:በኀበ:ማኅፈሩ: Sir. 30, 2; Deut. 26, 19; Jes. 4, 2 var.; Ps. 88, 17; Jer. 13, 11. 17, 14; 4 Esr. 10, 29; 2 Cor. 1, 14; Rom. 5, 2

መካሒ: adj. (n. ag.) *gloriosus, superbus, magnificus* Jes. 63, 1; Lud. comm. hist. p. 43.

መምክሕ: subst. *causa* vel *materia gloriationis, jactationis:* ከመ:ኢይበሉ:ቦ:አይቴኑ:መምክሖሙ: (*is quo gloriatur*) III Sal. Mar. 2.

ትምክሕት: subst. *gloriatio, jactatio, gloria, causa gloriationis:* ተኀፈርክሙ:በትምክሕትክሙ: Jer. 12, 13; Kuf. 19; Prov. 11, 7. 19, 11; Judith 15, 9; Deut. 10, 21; Rom. 15, 17; Jac. 1, 16; Lit. 167, 4.

መከረ: I, 1 [respondent בָּחַר *elegit, examinavit, exploravit* (בָּחַן), ܒܚܪ *examinavit, scrutatus est, probavit* (ܒܚܢ), arab. (praeter تَخَيَّرَ VIII) in malam partem مَكَرَ *dolum struxit* et

ﻣﺤﻦ *tentavit*; amh. መከረ፡ et ሞከረ፡] Subj. ይምክር፡ 1) *exquirere, explorare, tentare*: ምክር፡እምውስተ፡ሕዝብ፡ ዕደወ፡ጻድቃነ፡ σκέψαι Ex. 18, 21; κατασκέψασθαι Koh. 2, 3; እምክርከ፡ (v. አመክርከ፡) በፍሥሓ፡ πειράσω σε ἐν εὐφροσύνῃ Koh. 2, 1; እለ፡ይመክሩ፡ ኵሎየ፡ ἀναιρεῖν πειρώμενοι Cyr. c. Pall. f. 70. 2) exploratum approbare i. e. *consulere* a) *consilium capere, decernere*, nonnumquam: *sibi proponere, in animo habere, moliri* (βουλεύεσθαι et βούλεσθαι), c. c. Acc. rei: ምንተ፡መከረ፡እግዚ"፡ላዕለ፡ግብጽ፡ Jes. 19, 12; Mich. 4, 12. 6, 5; ይመክሩ፡ዕሙቀ፡ምክረ፡ Jes. 29, 15; መከሩ፡ምክረ፡እኩየ፡ላዕለ፡ርእሶሙ፡ Jes. 3, 9. 8, 10; መከሩ፡ኀጢአተ፡ወገብሩ፡እኩየ፡ Mich. 2, 1; ንጹሐ፡ይመክር፡ መንፈስየ፡ καθαρὰ νοήσει Job 33, 3; c. Subj. verbi Matth. 1, 19; Marc. 15, 15; በመከን፡ኀበ፡አንትሙ፡መከርክሙ፡ትብኡ፡ Jer. 49, 22; ዘመከርኩ፡እግበር፡ላዕሌሆሙ፡ Jer. 18, 8; Sir. 12, 16; እግዚ"፡መከረ፡ይጽድቅ፡ Jes. 42, 21, vel c. ከመ፡ seq. Subj., ut: Act. 15, 2; Kuf. 32; Zach. 8, 15; vel c. Acc. Inf., ut: ዘቀተለ፡በኢያእምሮቱ፡ወኢመከረ፡ቀቲሎቶ፡ F. M. 4, 2. b) *consilium dare, suadere*, c. Acc. pers. Ex. 18, 19 var.; Job 26, 3 var. (vid. II, 1). c) *consultare, deliberare*: መከሩ፡ምስለ፡ሊቃውንት፡ Matth. 28, 12. d) *exquirere consilium* alicujus c. dupl. Acc.: ውስተ፡እንግልጋ፡ኢይመክርዎሙ፡ምክረ፡ Sir. 38, 33 var.

አምከረ፡ II, 1 1) *consilium dare, suadere*, c. Acc. rei: 1 Cor. 13, 5 rom.; ኵሉ፡መምክር፡ያመክር፡ምክረ፡ Sir. 37, 7; መኑ፡ከመዝ፡አምከረ፡ላዕለ፡ጢሮስ፡ Jes. 23, 8; c. ለ፡ pers.: ለመኑ፡ታመክር፡ (v. ትመክር፡) Job 26, 3; plerumque c. Acc. pers.: Kuf. 14; ዘያመክረከ፡ Sir. 37, 8; መኑ፡መማክርቲሁ፡ ዘአምከሮ፡ Jes. 40, 13; Jer. 45, 15; Ex. 18, 19; 2 Reg. 17, 15; c. dupl. Acc.: አምክርኪ፡ምክረ፡ 3 Reg. 1, 12. (2) *consilio habito alicui aliquid decernere*: pastores Christo infanti munera attulerunt, እንዘ፡ያመክርዎ፡በግዐ፡ከመ፡ከህን፡ወሐሊበ፡ከመ፡ሕፃን፡ወዕጣነ፡ከመ፡ንጉሥ፡ Lud. ex hom. Jac. Sarug.) — In libris Mss. II, 1 et II, 2 saepius confunduntur.

አመከረ፡ II, 2 *explorare, examinare, probare, experimento probare, tentare* (in bonam et malam partem) δοκιμάζειν, πειράζειν, a) c. c. Acc. rei: እዝን፡ነገረ፡ያሜክር፡ Job 34, 3; 1 Petr. 1, 7; በእሳት፡ያሜክርዎ፡ለወርቅ፡ Sir. 2, 5. 27, 5. 34, 26; ሶበ፡አመከርኩ፡ፍኖቶሙ፡ Jer. 6, 27; Sap. 2, 17; 1 Thess. 5, 21; Phil. 1, 9 rom.; Luc. 12, 56; Koh. 2, 1 var.; አሕጻሁ፡ዲቤየ፡አመከረ፡ Job 16, 9. b) c. Acc. pers.: መጽአት፡ከመ፡ታመክሮ፡በ፡ 2 Par. 9, 1; ናሜክሮ፡እመ፡ይትዔገሥ፡መንፈሱ፡ Kuf. 19; 1 Joh. 4, 1; ታሜክሮ፡በትግሣጽ፡ Sir. 4, 17; በብዝኀ፡ነገር፡ያሜክረከ፡ 13, 11; እምነ፡ ግዕዙ፡ያሜክርዎ፡ለሰብእ፡ 27, 7; አመክሮሙ፡ለአግብርቲከ፡ዐሠረ፡መዋዕለ፡ Dan. 1, 12; Jud. 7, 4; አመኪሮ፡ሰብእ፡ ርእሶ፡ይብላዕ፡ 1 Cor. 11, 28; 2 Cor. 13, 5; Luc. 9, 22; Hebr. 2, 18. In specie dicitur de Deo, qui hominum animos examinat, explorat Ps. 138, 1. 22 eosque probat vel tentat: Gen. 22, 1; Kuf. 17; Jud. 2, 22; Sir. 44, 20; Judith 8, 26; Jac. 1, 13; 1 Thess. 2, 4; de Satana, qui homines tentat Matth. 4, 3; Luc. 4, 2; Enc. Jac. 4; al.; de hominibus, qui (dubitantes) Deum tentant: Ex. 17, 2; Sir. 18, 23; Jes. 7, 12; Judith 8, 12; Sap. 1, 2.

ተመከረ፡ III, 1 *secum deliberare*: ተመከረት፡በልበ፡ Lud. e V. S.

ተመከረ፡ III, 2 *explorari, examinari, probari, tentari*: ብእሲ፡ይትሜከር፡በአፈ፡እለ፡ይዌድስዎ፡ Prov. 27, 21; መኑ፡ተመከረ፡ቦቱ፡ወአስሐተ፡ Sir. 34, 10; ተመከሩ፡ሰማዕት፡ከመ፡ወርቅ፡በእሳት፡ Mavâs. n. 9; ተመኪሮ፡ Jac. 1, 12—14; Kuf. 19; Matth. 4, 1 c. እምኀበ፡ pers.; (*Christus*) በገዳም፡እምዲያብሎስ፡ተመከረ፡ Cyr. f. 117.

ተማከረ፡ III, 3 1) *consilia conferre* vel *communicare, consultare; deliberare* cum aliquo: ኢትትማከር፡ምስለ፡ አብድ፡ Sir. 8, 17. 9, 14. 37, 10. 11 (c. እንበይነ፡ rei); መኑ፡ዘተማከረ፡ወአምከሮ፡ Jes. 40, 14; ተማከሩ፡ኀቡረ፡ Jes. 45, 20; Jer. 43, 16; Dan. 6, 7; 1 Par. 13, 1; Matth. 26, 4. 27, 7 (ተማኪሮሙ፡); c. Acc. pers.: መኑ፡ተማከሮ፡ τίς ὁ σύμβουλος αὐτοῦ Rom. 11, 34. 2) *consilium inire, communi consensu decernere*, c. Acc. consilii: ተማከሩ፡ምክረ፡እኩየ፡ላዕሌከ፡ Jes. 7, 5; Jer. 11, 19; 4 Esr. 2, 24. 25; seq. Subj.: እሙንቱ፡ተማከሩ፡እኩየ፡ይግበሩ፡ 2 Esr. 16, 2; Ps. 30, 17; Matth. 27, 1.

ምኩር፡ part. *examinatus, probatus, tentatus* Jer. 6, 27; Hebr. 4, 15; Kuf. 21; ዘምኩር፡በኵሉ፡ግብር፡ Did. 4. 36; F. N. 10.

ምክር፡ subst., m. et fem.; in libris serioris aetatis occurrit Pl. ምክራት፡ 1) *consilium* et *consilia*, βουλή, βουλαί, βούλημα al.) a) quod quis vel dat vel petit ab aliquo: ያረምሙ፡ በምክረ፡ዚአየ፡ Job 29, 21; ዘዚአየ፡ምክር፡ Prov. 1, 30; 2 Reg. 15, 31. 34; 3 Reg. 1, 12; Sir. 37, 7; Jes. 19, 11; Ps. 1, 1. 118, 24. b) quod quis capit: ምክሩ፡ዘመከረ፡ላዕለ፡ ἐπιβουλή Esth. 2, 22; Judith 2, 2. 4; Job 5, 12. 10, 3. 12, 13. 18, 7; Jes. 7, 7. 14, 26; Jer. 29, 8. 27, 45; Ps. 32, 10. 11; Prov. 15, 22; ኢኮነ፡ምክርየ፡ከመ፡ምክርክሙ፡ Jes. 55, 8; ምክረ፡ሰላም፡ Zach. 6, 13; በምክረ፡ሕሊናሆሙ፡ ἐν τοῖς διαβουλίοις αὐτῶν Sap. 1, 9; ምክረ፡ፈቃዱ፡ Eph. 1, 11; Hebr. 6, 17; de arcano alicujus consilio (μυστήριον) Sir. 27, 16. 21; ዘያወጽእ፡ምክረ፡ቢጹ፡ 13, 12; Rom. 11, 25. 2) *deliberatio, consideratio, intelligentia, prudentia, sapientia*: ኵሉ፡ምክሩ፡ዘከመ፡ያጠንቅቅ፡ኀሪወ፡ማኅተም፡ Sir. 38, 27; አልቦ፡ዘትገብር፡እንበለ፡ምክር፡ ἄνευ κρίσεως Sir. 30, 38; ἄνευ βουλῆς 35, 18. 19; μετὰ ἀβουλίας Prov. 14, 17; በምክር፡ፍጹም፡ (re rite perpensa) F. N. 24, 2; ጠቢበ፡ምክር፡ውእቱ፡ σοφὸς διανοίᾳ Job 9, 4; σύνεσις ምክር፡ወጥበብ፡ 22, 2; ምክሮሙ፡ለሊቃውንት፡ 12, 20. 28, 20; Dan. 2, 20; Ps. 48, 3; Jes. 10, 13; φρόνησις Jer. 10, 12; γνῶσις Sir. 21, 18; ለሰሐ፡ኵሉ፡ምክረ፡እጓለ፡እመሕያው፡ Jer. 10, 14; Mal. 2, 7; ἐπιστήμη Dan. 1, 20; βουλή መንፈሰ፡ምክር፡ Jes. 11, 2. 3) *sententia, judicium, sentiendi et cogitandi ratio*: γνώμη Sir. 6, 23; 1 Cor. 1, 10; በምክርየ፡ 7, 25; ἔννοιαι Hebr. 4, 12; βουλή Luc. 23, 51; Kuf. 10; *de hac doctrina Christiani discedunt* ኀበ፡፪ምክራት፡ *in duas sententias* (opiniones) F. N. 24, 2. 4) *voluntas*: βούλημα θεοῦ Rom. 9, 19; *Leonis papae* ሃይማኖት፡እኪት፡ዘረሰየ፡ለክርስቶስ፡፪ጠባይዓተ፡ (*naturas*) ወ፪ምክረ፡ (*voluntates*) እምድኅረ፡ተዋሕዶ፡ Sx. Masc. 7.

መካሪ፡ n. ag., Pl. መካርያን፡ 1) *consultans, suasor, consiliarius*, βουλευταί መካርያን፡ Job 12, 17; Prov. 15, 22; σύμβουλος Jes. 3, 3 var.; 19, 11; 2 Reg. 8, 18. 2) *consilio pollens, consultus, prudens*: መካርያን፡በጥበቢሆሙ፡ Sir. 44, 3; συνετοί Jes. 29, 14; εἰδότες σύνεσιν Dan. 2, 21; ልብ፡መካሪት፡ καρδία βουλευτική Prov. 24, 6.

መምክር፡ part. (II, 1), fem. መምክርት፡ (quamquam etiam

መምክር፡ de feminis dicitur), Pl. መማክርት፡ et መምክራን፡, *suasor, consiliarius:* σύμβουλος, መምክሪሁ፡ለንጉሥ፡ 1 Par. 27, 33; ንጉሥ፡ወ፯መማክርቲሁ፡ 2 Esr. 7, 14; Esth. 3 apcr.; Jes. 3, 3. 19, 11 var.; 33, 18 (συμβουλεύοντες). 40, 13; Hez. 27, 27; Sir. 6, 6. 37, 7. 42, 21; Asc. Jes. 3, 11. 6, 3; 1 Cor. 2, 16; Act. 25, 12; እስመ፡እሙ፡መምክሪ፡ (v. መምክርት፡) ኮነት፡ከመ፡ይኅጣእ፡ 2 Par. 22, 3; መምክርት፡ይእቲ፡ለአእምሮ፡ምስጢረ፡እግዚ"፡ μύστις τῆς ἐπιστήμης θεοῦ Sap. 8, 4; መምክርት፡ለሠናይት፡ σύμβουλος ἀγαθῶν 8, 9. — Nonnumquam መማክርት፡ sensu singularis usurpatur, ut 2 Reg. 15, 12.

መምክሪ፡ part. c. term. adj., id. q. መምክር፡, ut: መምክሬ፡ሠናይ፡ Did. ed. Platt p. 93.

አመክሪ፡ n. ag. (II, 2) *examinator, tentans* F. N. 16.

መከራ፡ subst., m. et fem., Pl. መከራት፡ 1) *exploratio, probatio, examinatio,* δοκιμή, δοκίμιον, δοκιμασία: መከራሆሙ፡ለወርቅ፡ወለብሩር፡ርስነት፡ Prov. 27, 21; እብን፡መከራ፡ Sir. 6, 21; Jer. 6, 27; 2 Cor. 9, 13; Rom. 5, 4; Jac. 1, 3; 1 Petr. 1, 7. 2) *experimentum,* πεῖρα መከራ፡ሞት፡ Sap. 18, 20, coll. Hebr. 11, 29. 3) *tentatio,* πειρασμός Kuf. 19; Koh. 5, 2; 1 Cor. 10, 13; 1 Petr. 1, 6. 4, 12; Hen. 94, 5; መናስው፡ወመከራት፡ብዙኅ፡ Chr. Ta. 2; Chr. ho. 25; ኢትክል፡ትትዐገሥ፡ለመከራተ፡ሰይጣናት፡ Phlx. 26.

ሚኪር፡ nomen mensis Aegyptiorum VI^t ⲙⲉⲭⲓⲣ (id. q. ማኽር፡), Voc. Ae.

መኩሲ፡ *cognominis* vid. sub ኰሰየ፡

መከነ፡ I, 1 [amh. id.; proprie, ut videtur, *inhiberi, subsistere,* a כּוּן (ኮነ፡) *stetit* propagatum; Arabes frequentant عَقِمَ et عَقَرَ vel عُقِرَ] Subj. ይምክን፡ 1) *sterilem, infoecundum esse* vel *fieri,* de hominibus, brutis et terra: ከመ፡ኢትምክን፡ μήποτε στειρώσῃ Sir. 42, 9; Kuf. 28; አንስት፡ይመክና፡ 4 Reg. 2, 19 (ἀτεκνοῦσθαι); ትመክን፡ብሒረ፡ሃይማኖት፡ 4 Esr. 3, 2; *abortum pati:* አልህምቲሆሙ፡ኢይመክና፡ (ὠμοτόκησε) Job 21, 10. 2) *orbum fieri, liberis orbari* 1 Reg. 15, 33; ከመ፡ኢይምክኑ፡ሕዝብኪ፡ Hez. 36, 14. 15; c. እምነ፡ filii Kuf. 27.

መከነ፡ I, 2 *orbum facere, orbare:* ከመ፡ኢይመክኑ፡ሕዝበኪ፡ Hez. 36, 14. 15 var.

አምከነ፡ II, 1 *orbum facere, liberis privare:* አምከነተኪ፡መጥበሕት፡ Thr. 1, 20; 1 Reg. 15, 33.

ተመክነ፡ III, 1 *sterilem fieri* vel *esse* Kuf. p. 103 ann. 10.

ምክነት፡ n. act. 1) *sterilitas, infoecunditas* Hen. 98, 5. 2) *orbitas:* ኢትክሉ፡ለምክነት፡ዳግመ፡ Hez. 36, 12.

መካን፡ adj. fem., Pl. መካናት፡ 1) *sterilis, infoecunda* στεῖρα Gen. 11, 30. 25, 21. 29, 31; Deut. 7, 14; Job 24, 21; Jes. 54, 1. 66, 9; Ps. 112, 8; Luc. 1, 7. 36. 23, 29; Gal. 4, 27; 4 Esr. 9, 42. 10, 58 (ubi pro መካን፡ corrigendum est መክን፡); ከርሥ፡መካን፡ γαστέρες ἀργαί Tit. 1, 12. 2) *orba, liberis privata,* ἄτεκνος Jer. 18, 21; Jes. 49, 21.

መካን፡ *locus* vid. sub ኮነ፡

ትምክእት፡ *minae* vid. sub ትምእክት፡ in መአከ፡

መከዐበ፡ vid. sub ከዐበ፡

መከየ፡ I, 2 [ni fallor, id. q. وَقَى et عَقَى *custodivit,* وَقَى *servavit, custodivit, cavit*] *custodire, cavere, excubias agere:* ተአዘዝኩ፡እፈኑ፡ሰብአ፡አፍራስ፡ወእግር፡እለ፡ያጸንዑ፡ብሒረ፡ወይሚኩዩ፡ (v. ወይሚክዩ፡) እምነ፡ፀርነ፡ προπομπὴν ἕνεκεν ἀσφαλείας τῆς πρὸς τοὺς ἐναντιουμένους ἡμῖν 1 Esr. 8, 51; አሕዛብ፡እለ፡ይሚኩዩ፡ (v. ይሚክዩ፡, v. ይመኩዩ፡ I, 1) ለእለ፡ውስተ፡ይሁዳ፡ τὰ ἔθνη ἐπικειμώμενα τοῖς ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ 1 Esr. 5, 69. (Interpretationem propositam equidem censeo magis quadrare, quam si quis, collatis vel عَكَى vel وَجَى IV, הֵגָה, أَقْصَى, verbo notionem *removendi, repellendi* vindicare velit).

ማኹን፡ vid. sub ኪያህከ፡ et sub ብሽንሽ፡

ሞቀ፡ I, 1 [amh. id.,; vic. sunt وَعَكَ *vehemens fuit calor,* أَكَّ *fervidus fuit dies,* عَكَّ id.] *calere, calescere, incalescere, calefieri,* de hominis corpore: ሐወዘኒ፡እስመ፡ሞቀ፡ Jes. 44, 16; ትትከደኑ፡ወኢትመውቁ፡ Hagg. 1, 6; እምፀምረ፡አባግዕየ፡ሞቀ፡መታክፍቲሆሙ፡ Job 31, 20; 3 Reg. 1, 2; 4 Reg. 4, 34; de sole: ሶበ፡ሞቀ፡ፀሐይ፡ 1 Reg. 11, 9; Ex. 16, 21; de glacie: ተመስወ፡መሚቆ፡ Job 6, 17; de rebus sole calefactis Sap. 16, 27; de corde hominis Ps. 38, 4.

አሞቀ፡ II, 1 *calefacere, fovere:* እሳት፡ያመውቆ፡ለነዲን፡ Cyr. c. Pall. f. 98; 3 Reg. 1, 1; አሐቲ፡ኖኅት፡ታመውቅ፡ሞቀ፡ Hen. 75, 7; (Sir. 38, 17 nescio an pro አዕምቅ፡ላሕምዩ፡ legendum sit አሙቅ፡ vel አምቅ፡ θέρμανον κοπετόν); ያመውቆ፡ፀሐይ፡ለውእቱ፡ዕጺ፡ወይከውን፡ንኡሰ፡ዖፌ፡ፊንኪስ፡ (phoenix) Did. 25.

ተማወቀ፡ III, 3 1) *se invicem calefacere* vel *fovere* Koh. 4, 11. 2) *calore ignis calefieri:* ተማወቀ፡ θερμανθείς Jes. 44, 16.

አስተማወቀ፡ IV, 3 *facere, ut* aliquis aliqua re *calefiat:* ተሐቅፎ፡ወታስተማውቆ፡ 3 Reg. 1, 2; አስተማወቁነ፡እምዝናም፡ወቍር፡ዘላዕሌነ፡ Act. 28, 2 rom.; በገዘየ፡ያስተማውቅ፡እዴሁ፡ከህን፡ላዕለ፡ማዕጠንት፡ Lit. 165, 2; አስተማወቅዎ፡እስትንፋስ፡አድግ፡ወላህም፡ ib. 173, 4; transl.: እንዘ፡ያስተማውቆሙ፡በኵሉ፡ምዕዳን፡ Gad. Kar.

ምዉቅ፡ vel ምውቅ፡ part. 1) *calidus (fervidus):* ምውቅ፡ከመ፡እሳት፡ Hen. 14, 13; ለከሰ፡ምዉቅ፡አልባሲከ፡ውእቱ፡ Job 37, 16; ζεστός Apoc. 3, 15; ኅብስት፡ምውቅ፡ 1 Reg. 21, 6; Jos. 9, 10; ማይ፡ምዉቅ፡ Sx. Jac. 11; subst. Kuf. p. 38. 2) *ardens, fervidus,* de animo: *Stephanus erat* ዐዚዝ፡ወምዉቅ፡በመንፈስ፡ቅዱስ፡ Clem. f. 158; Kid. f. 33; ምውቅት፡ Kid. f. 34.

ሞቅ፡ subst. *calor,* solis Hen. 75, 4. 7. 76, 5. 82, 16; ነፋስ፡ሞቅ፡ Hen. 76, 7.

ሙቀት፡ n. act. *calescere, calor:* እስከ፡ሙቀተ፡ፀሐይ፡ (כְּחֹם הַשֶּׁמֶשׁ) 2 Esr. 17, 3 vrs. nov.; ሙቀተ፡ሐሩር፡ Hen. 4; አስሐትያ፡ዘአልበ፡ሙቀት፡ Clem. f. 214.

ሞቅሐ፡ *in vincula conjicere* vid. sub **ወቅሐ፡**

ሞተ፡ I, 1 [id. q. מות ܡܝܬ مَاتَ; amh. **ሞተ፡**] Subj. **ይሙት፡** 1) *mori*, de hominibus sexcenties, ut Matth. 9, 24; Marc. 15, 44; Joh. 11, 39; **እስመ፡ጌሠመ፡ንመውት፡** Jes. 22, 13; **እምድኅረ፡ሞተ፡** Sir. 39, 11; **እለ፡ሞቱ፡** *mortui* Ruth 1, 8. 4, 5; **ሙት፡** Job 2, 9; **መዊቶሂ፡ተነበየ፡በድኑ፡** Sir. 48, 13; **ሐይውኒ፡ወመዊትኒ፡** Sir. 11, 14; **ሞተ፡ትመውቱ፡** Gen. 2, 17; 1 Reg. 22, 16; Jer. 33, 8; **ሞተ፡እመዊት፡ይሙት፡** Kuf. 2; **በሞት፡ለይሙት፡** Ex. 19, 12; de bestiis Matth. 8, 32; Ex. 11, 5; neque solum de iis qui morte naturali sed etiam de iis, qui morte violenta moriuntur: Deut. 19, 11; Luc. 23, 15; θανατούσθω **ይሙት፡** Ex. 21, 12. 31, 14; ἀπολοῦνται Jes. 60, 12; πίπτειν Jud. 20, 32; 3 Reg. 20, 25; c. c. **በ፡** causae vel instrumenti 4 Reg. 13, 14; Hez. 34, 29; **ሞተ፡በቍር፡** Job 31, 18; Jos. 10, 11; Num. 35, 23; Jer. 11, 22; **ትመውት፡አንተ፡በእበደ፡ዘኢአሁ፡** Sir. 8, 15; c. **እንበይነ፡**, ut: **እለ፡ሞቱ፡እንበይነ፡ሐዘን፡** Sir. 38, 18. *Immortalitas* est **ኢመዊት፡** Sap. 4, 1; *immortalis* **ዘኢይመውት፡** 4 Esr. 7, 12. 14, 12; 1 Cor. 15, 53. 54; Rom. 1, 23; 1 Tim. 1, 17; **ሕይወት፡ዘኢይመውት፡** Hen. 15, 6. 2) transl. dicitur a) de plantis: **እመ፡ሞተ፡አዕጹቂሁ፡** Job 14, 8; Jon. 4, 10; Joh. 12, 24; Judae 12. b) de sole (eclipsi obscurato) Luc. 23, 44. c) de animi facultatibus et affectionibus: 1 Reg. 25, 37; **ሞተት፡ኀሊና፡እምኔሁ፡** Kedr f. 73. d) de hominibus, qui vires vel consuetudines ex se enecant, c. c. **እምነ፡** consuetudinis: **ሞትነ፡እምኀጢአት፡** Rom. 6, 2 Platt; 7, 4; Col. 2, 20; **ሙት፡እምነ፡ፍትወታቲሁ፡ለዝ፡ዓለም፡** Phlx. 3.

አሞተ፡ et **አሙተ፡** (Job 7, 15 var.) II, 1 1) *mortem concedere, mori jubere, mortem afferre, interficere, occidere:* **አሙትኒ፡** *mortem mihi concede* Jsp. p. 279; **ኢታሙቶ፡** *noli eum occidere* ib. p. 367; **ይረግዘ፡በመጥበሕት፡ዘያመውቶ፡** ib. p. 343; **ለአሞቶቱ፡ወለቀቲሎቱ፡** Kuf. p. 120. 2) transl. *enecare, mortificare:* **አሙቶን፡** (v. **አሞቶን፡**) **ለአዕይንትየ፡** Job 7, 15; c. Acc. et **እምነ፡** Col. 3, 5 rom.; **አሙትዎ፡ለነፍስክሙ፡እምዝሉ፡ምግባረ፡እኩይ፡** Clem. f. 150; **እለ፡አሞቱ፡አባለ፡ሥጋሆሙ፡እምዝሙት፡** Cyr. ad Th. f. 17.

ምዉት፡ et **ምውት፡**, part., f. **ምውት፡**, Pl. m. **ምዉታን፡**, **ምውታን፡** et **ሙታን፡** 1) *mortuus* Koh. 9, 3; Ruth 2, 20; Jes. 26, 14; **ምውታን፡በረኃብ፡** Jer. 14, 18; **ምውተ፡ትካት፡** Thren. 3, 6; Ps. 141, 4; **ዘአንሥአ፡በድነ፡እምነ፡ምውታን፡** Sir. 48, 5; Rom. 1, 4. 14, 9; Apoc. 20, 12. 13; 1 Tim. 5, 6; Luc. 9, 60; Hen. 22, 5; **በእንተ፡ሙታን፡** agitur F. N. 22; transl.: **ምውታን፡በኀጢአት፡** Eph. 2, 1; Col. 2, 13; Apoc. 3, 1 al. In specie: τὸ θνησιμαῖον *morticinum:* Lev. 17, 15. 22, 8; Deut. 14, 21. 2) *emortuus, praemortuus, enecatus:* de facultatibus animi et consuetudinibus Rom. 7, 8; Jac. 2, 17; Hebr. 6, 1. 9, 14; de utero Rom. 4, 19; de homine, qui consuetudines suas mortificavit **ምዉታን፡ለኀጢአት፡** Rom. 6, 11. — Nota etiam **በሕር፡ምዉት፡** Sx. Nah. 14.

ሞት፡ subst., plerumque m., raro fem. (ut Jac. 1, 15 Platt; Sir. 36, 14; Rel. Bar.; Macc. f. 19). 1) *mors*, tam naturalis quam violenta, *nex:* Rom. 5, 17; Hebr. 11, 5; Ruth 1, 17; Job 30, 23; **ተዘከር፡ለሞት፡** Sir. 28, 6. 41, 1. 2; Jes. 25, 8; ἀπώλεια Job 20, 28. 27, 7; Jes. 47, 11; **እኩይ፡ሞት፡ሞታ፡** Sir. 28, 21; **በሞት፡እኩይ፡ይመውቱ፡** Jer. 14, 15. 16, 4; **ሞት፡ዘተኔሁ፡** Jer. 33, 11; **ዘተኔ፡ሞት፡** Kuf. 33; **ወልደ፡ሞት፡ውእቱ፡** 1 Reg. 20, 31. 26, 16; 2 Reg. 19, 28; **አበሳ፡ዘኢኮነ፡ለሞት፡** 1 Joh. 5, 16; **ዝንቱ፡ውእቱ፡ዳግም፡ሞት፡** Apoc. 21, 8; **ኢጥዕምዎ፡ለሞት፡** 4 Esr. 4, 30; **በእንተ፡ስቅለትከ፡ወሞትከ፡ማሕየዊት፡** Genz. f. 26; **መልአከ፡ሞት፡** Asc. Jes. 9, 16; **ሞተ፡ግብት፡** *mors repentina* F. N. 50; **ሞት፡ጠባይዓዊ፡** *naturalis,* **ምተ፡ፈቃድ፡** *voluntaria* Fal. f. 23. Pro domicilio mortuorum: Prov. 15, 11; Job 28, 22; Ps. 9, 14; ᾅδης Jes. 5, 14. 2) *morbus letalis, pestis:* Jer. saepius, ut 41, 17 (aliâs in eodem libro θάνατος **ብድብድ፡** vertitur); **በሞት፡ዐቢይ፡** Jer. 21, 6; 2 Reg. 24, 13; Ex. 9, 13 seq.; Apoc. 6, 8.

መዋቲ፡ n. ag. et adj. 1) in libris antiquioris aevi plerumque *mortalis* Job 4, 17. 10, 4. 15, 14. 28, 13; Prov. 20, 24; Jes. 51, 12; Sir. 17, 30; 4 Esr. 1, 5. 4, 32. 5, 15. 33. 6, 63. 69. 7, 9. 14, 10. 11; Rom. 1, 23. 6, 12; Hebr. 7, 8; 1 Cor. 15, 53. 54. 2) in libris serioris aetatis etiam: *mortuus, defunctus*, ut: **እመ፡ኮነ፡መዋቲ፡ክህነ፡** *si mortuus sacerdotio fungebatur* F. N. 22; **ቤተ፡መዋቲ፡** Clem. f. 32; **ተናገሮ፡በልሳነ፡መዋቲ፡** ib. f. 31.

ሙተት፡ n. act. (moritio) *mors, obitus, extrema:* Gen. 35, 18; Sap. 4, 17. 5, 4; **በእንተ፡ሙተቱ፡ለብልጣሶር፡** (narrabo) Jsp. p. 274.

ምምዋት፡ subst. *locus mortis* vel *necis*, διακοπή 2 Reg. 6, 8.

ማውታ፡ subst. (gramm. § 127, 1, b) 1) *morticinum, cadaver* (τὸ θνησιμαῖον) Lev. 11, 40 (Lev. 22, 8 CG; 17, 15 G); Hez. 4, 14; Act. 15, 20 Platt; **ማውታ፡ወደም፡ውብትክ፡** Clem. f. 96. 118. 141; **ዘረከሰ፡በበሊዐ፡ማውታ፡** F. M. 6, 14; **ጽዩአ፡ሥጋ፡ማውታ፡** Did. 6 (ed. Platt p. 38). 33. 2) *mortui* (quasi sit مَوْتَى Pl. a مَيْتٌ; vid. gramm. § 138, 3 ann.); nonnisi statui constructo **እጓለ፡** subjunctum reperitur: **እጓለ፡ማውታ፡** parvulus vel parvuli defunctorum i. e. *orbus, pupillus, pupilla*, et m. et fem., et sing. et coll.; Ex. 22, 21; Job 6, 26. 22, 9. 24, 3. 9. 29, 12; Ps. 9, 38. 42. 108, 8. 11; Prov. 23, 10; Jes. 9, 17; Jer. 5, 28. 7, 6. 22, 3; Thren. 5, 3; Sir. 4, 10; **እጓለ፡ማውታ፡ኀደገኒ፡አቡየ፡** Tob. 1, 8; Joh. 14, 18; Jac. 1, 27. — Did. ed. Platt p. 108 legitur mira forma: **እጓለ፡ማዊት፡** — *Voc. Ae.:* **እጓለ፡ማውታ፡ዘ፡ድኻ፡** (v. **ድሑ፡**, v. **ደኸ፡**).

ማውትና፡ subst., praemisso **እጓለ፡** significat: *orbitas*, ut: **በእንተ፡እጓለ፡ማውትናሆሙ፡ወድክትምናሆሙ፡** Jsp. p. 335.

ሞአ፡ I, 1 [rad. in caeteris linguis haud usitata; an بَا huc referre licet?] Subj. **ይማእ፡**, raro **ይሙእ፡**, *superare, praepollere, vincere;* abs. **መዊእ፡** νίκη 1 Par. 29, 11; Matth. 12, 20 Platt; **ይመውኡ፡** ἔσονται ἰσχυρότεροι Jes. 37, 21; **ሞአ፡በር፡** ἐκραταιώθη ὁ ἐχθρός Thren. 1, 16; **ሰሴት፡ዘሞአ፡** ἐπινίκιον 1 Esr. 3, 5; **ትእምርተ፡መዊእ፡** τὸ τρόπαιον Chr. Ta. 5; **ወይን፡ይመውእ፡**, **አንስት፡ይመውእ፡** ὑπερισχύειν 1 Esr. 3, 10 seq.; Apoc. 2, 7. 3, 12. 6, 2; **ወሀበነ፡ንማእ፡** 1 Cor. 15, 57; c. c. **እምነ፡**, ut: 2 Reg. 24, 4; 1 Reg. 17, 50 E; c. **ላዕለ፡**, ut: **ሀበኒ፡መዊአ፡ላዕለ፡ሰይጣን፡** Kedr f. 5; c. **ለ፡**, ut: **ይመውእ፡ለኵሉ፡** Dan. 2, 40 var.; at plerumque c. Acc., ut: **ስእኑ፡መዊኦቶ፡** 4 Reg. 16, 5; Judith 1, 13; Kuf. 46; Ps. 12, 4; al. Usurpatur de quovis certamine, ut: **ከመ፡ኢይማእከ፡በብዕል፡** Sir. 8, 2; Esth. 6, 13 (ἀμύνασθαι);

ኢይማእከ፡ ሥነ፡ ፍትወታ፡ Prov. 6, 25; ከመ፡ ኢይማኡኒ፡ Sir. 23, 2. 12, 5; ሞእክምዎ፡ ለእኩይ፡ 1 Joh. 2, 13. 4, 4; Rom. 8, 37. 12, 21; in controversiis Jes. 54, 17; Rom. 3, 4; in judicio Ps. 50, 5; Act. 25, 7 rom. — Forma Subjunctivi: ይሙእዎሙ፡ legitur Jsp. p. 353 (sed aliâs in eodem libro ይማኡ፡); ሙኢዮሙ፡ ለጸላእትኪ፡ Deg. At forma ይምእዎ፡ 4 Esr. 6, 65 Laur. lapsu calami pro ይማእዎ፡ exscripta est. — *Voc. Ae.*: ሞአ፡ ዘ፡ አሸነፈ፡

አሞአ፡, rarius **አምአ፡** (ut Jsp. p. 285) II, 1 *superiorem vel victorem reddere, victoriam praebere*, c. c. Acc. et ላዕለ፡ vel በ፡, ut: ዘአሞአ፡ እግዚ" ፡ ላዕለ፡ ከልኡ፡ Jsp. p. 283. 280; ከመ፡ ታሙአ፡ ለዘፈቀድከ፡ *ut victoriam praebeas, cui volueris* Jsp. p. 292; ከመ፡ ያሙእነ፡ በሙ፡ ib. p. 308; ውእቱ፡ ያመውአከ፡ በጸሩ፡ ወበመንግሥቱ፡ ib. p. 281; Inf. ለአሙኦተ፡ ሕገዘቡ፡ ib. p. 291; አሙኦተ፡ ሃይማኖት፡ *facere ut fides vincat* ib. p. 348. — Praeter Subjunctivi formam ያሙእ፡ in Jsp. nonnumquam ያመውእ፡ vel ያሞእ፡ formae haud probandae occurrunt, ut: ከመ፡ ኣመውእከ፡ ላዕለ፡ ነገሥት፡ p. 280; ከመ፡ ያሞኡሙ፡ p. 355. — Nonnumquam aliquem ab aliquo *vinci pati* reddi potest, ut: *Christus* ኢያመውኦ፡ ሰበ፡ ይትዋቀሶ፡ (illum eum vincere non sinet i. e.) *eum vinci non sinet* Org. 1.

ተመውአ፡ III, 1 *vinci, superari, inferiorem reddi* Jes. 8, 9. 20, 5. 30, 31. 51, 7; 4 Reg. 19, 26; Jer. 31, 1; 4 Esr. 1, 20. 4, 32. 8, 24; 2 Petr. 2, 19 rom., c. ለ፡ pers.; ተመውኦትክሙ፡ Am. 8, 7; ተመዊኦቱ፡ Jsp. p. 303; ተመውኦ፡ Org. 1. Mirus est verbi usus ተመውአ፡ ቀትል፡ በይእቲ፡ ዕለት፡ ἐτροπώθη ὁ πόλεμος 2 Par. 18, 34. Ubi de judicio agitur, *vinci* est *condemnari, causa cadere*: ተመዊኦ፡ Ps. 108, 6; 4 Esr. 7, 14.

ምዉእ፡ vel **ምውእ፡** part. *victus, inferior factus* Jsp. p. 380; ሕገ፡ ዐብአ፡ ወመዊአ፡ ትሬስዮሙ፡ ለምውኣን፡ አግብርተ፡ ለመዋእያን፡ F. N. 31; ትከውን፡ ምዉአ፡ ሎቱ፡ Fal. f. 39; Org. 1.

ሙኦት፡ n. act. 1) *victoria*, quam quis reportat: እምነቢከ፡ ሙኦት፡ 1 Esr. 4, 59; 1 Joh. 5, 4; 1 Cor. 15, 54; Herm. p. 45; Hos. 13, 14 var.; እሩ፡ ትኄልዩ፡ አንትሙ፡ ሙኦቶሙ፡ (cogitatis eos vincere) Jsp. p. 360; ለሙኦት፡ ሃይማኖት፡ ib. p. 325; ሰበ፡ ርእዩ፡ ዘንተ፡ ሙኦተ፡ ib. p. 292. 2) victoria, qua quis devincitur, *superatio, devictio*: እምድኅረ፡ ሙኦተ፡ ኵሉ፡ ሰይጣናት፡ Phlx. 39.

መዋኢ፡ n. ag. *victor, vincens* Matth. 12, 20 rom.; est epitheton Jobi Did. 25; ሰማዕታት፡ መዋእያን፡ Deg.; Lit. 170, 3; Jsp. p. 290; ገበሬ፡ ዐብአ፡ ይከውን፡ ፩ገ.ዚ፡ መዋኢ፡ ወ፩ገ.ዚ፡ ተመዋኢ፡ ከመዝ፡ ሥርዐተ፡ ዓለም፡ ib. p. 380; c. Acc.: ሰላም፡ ለከ፡ አበዲር፡ መዋኢ፡ ሰብአ፡ በር፡ ወምክረ፡ ጸላኢ፡ Sx. Masc. 28 Enc.

ተመዋኢ፡ n. ag. (III, 1) *victus, superatus*: Jsp. p. 380; ተመዋእያን፡ እምፍትወት፡ F. N. 24, 2.

ምዋኢ፡ subst. *victoria*: „*epinicium*" (Lud.): ብጡል፡ እምዋኢክሙ፡ irritus a laude victoriae vestrae i. e. *laude victoriae indignus* Lud. e Mss. Colb.

ተምውኦት፡ vel **ትምውኦት፡** subst. (a III, 1) *superatio, devictio*: ሐጸ፡ ተምውኦቶሙ፡ (var.: ተመውኦቶሙ፡) βέλος σωτηρίας 4 Reg. 13, 17.

ሙዝ፡ subst., nomen plantae (موز ...) *musa* paradisiaca (ficus indica), de qua vid. Lud. hist. I. 9, 21; comm. p. 139.

ሞገስ፡ *gratia* ejusque derivata vid. sub **ወገሰ፡**

ሞገድ፡ *fluctus* vid. sub **ወገደ፡**

ሞጣሕት፡ vid. sub **ወጥሐ፡**

ሞጸ፡ rad. inus.; ejus propria vis videtur fuisse in *tergendo* et *mundando*: مَاصَ *confricuit manu, lavit leniter*: مَصْمَصَ *proluit vas*.

አስተማወጸ፡ IV, 3 se invicem purgare (an: permulcere?) facere i. e. *conciliare* aliquem alicui (coll. مَاصَ X): ለዘተጸአለ፡ ያስተማውጽዎ፡ λοιδορίας ἔστι διαλλαγή Sir. 27, 21. — *Voc. Ae.*: ያስተማውጽዎ፡ ዘ፡ ያስተዓርይዎ፡

ሞጻ፡ vid. sub **ወጽአ፡**

መዓልት፡ *dies* vid. sub **ወዐለ፡**

ተማዕለየ፡, **መማዕልይ** vid. sub **ዐለየ፡**

I. **መዐረ፡** rad. inus., ut videtur id. q. مَرَّ *transiit, praeteriit*, unde مَرَّةً *transitus unus, vicis una*; Acc. *semel*. Hinc

ምዕር፡ subst., Pl. **ምዕራት፡**, Pl. Pl. **ምዕራታት፡** 1) transitus i. e. *momentum* vel *ictus temporis* a) ለእንተ፡ ምዕር፡ ἐν ἀτόμῳ (*in momento*) 1 Cor. 15, 52 ant.; ኵሉ፡ ፍጡን፡ በኀበ፡ እግዚ" ፡ ለእንተ፡ ምዕር፡ Sir. 18, 26. b) ኵሉ፡ ለምዕር፡ ወግብተ፡ (διὰ τάχους καὶ ἐξάπινα) *subito, repente* Sir. 11, 21; 4 Esr. 6, 78; ለምዕር፡ πρὸς ὀλίγον Jac. 4, 14; ወይከውን፡ በጊዜሃ፡ ለምዕር፡ ὡς στιγμὴ παραχρῆμα Jes. 29, 5. c) ምዕረ፡ ኅዳጠ፡ χρόνον *paululum temporis* Prov. 7, 12; ተኀብእ፡ ኅዳጠ፡ ምዕረ፡ Jes. 26, 20; Clem. f. 156. d) ምዕረ፡ cum Imperativo et Cohortativo conjungere amant: *jam, modo, parumper, paulisper, prius*: ተፈግሕ፡ ምዕረ፡ τὸ νῦν ἔχον ἡδέως γίνου Tob. 7, 11; ብላዕ፡ ወስተይ፡ ምዕረ፡ ወተፈግሕ፡ 7, 10; ንጠይቅ፡ ምዕረ፡ Judith 5, 20; 1 Reg. 2, 16. 14, 19; Marc. 7, 27. 14, 41. 2) *vicis* (in locutionibus adverbialibus, ut *una vice, tertia vice* al.) a) ምዕረ፡ *semel* ἅπαξ Ps. 88, 35; Hebr. 9, 27. 28; 2 Cor. 11, 25; Judae 5; ἐφάπαξ Rom. 6, 10; ምዕረ፡ ለለዓመት፡ Ex. 30, 10; Kuf. 5. 49; ምዕረ፡ — ወዳግመሰ፡ Job 33, 14. 39, 35; ምዕረ፡ ወከዕበ፡ ἅπαξ καὶ δίς 2 Esr. 23, 20; Tit. 3, 10; 1 Reg. 17, 39; Deut. 9, 13; ምዕረ፡ አሐተ፡ *una vice* Chr. ho. 17; ዓዲ፡ ምዕረ፡ ἔτι ἅπαξ Hagg. 2, 6; Hebr. 12, 26. 27; ዛቲ፡ ምዕረ፡ *hac vice* vel *nunc* Phlx. 4; ምዕረ፡ ዳግመ፡ *secundo*, F. M. 5, 7; ሰዐቱ፡ ፫ምዕራተ፡ τρίς δίς Hez. 41, 6 vrs. alt.; ምዕራተ፡ ብዙኃተ፡ *pluries, saepius* F. M. 14, 10; ምዕራተ፡ id., Gad. Kar.; Jsp. p. 325. 369; ምዕራታተ፡ *iterum ac saepius* Phlx. 85. α) ምዕረ፡ — ምዕረ፡ *modo — modo* Jer. 18, 7. 9 vrs. alt. β) nota pron. suff. per ፡ affigi: ምዕሬሃ፡ ለይእቲ፡ መስፈርት፡ *illam mensuram semel (impletam)* 4 Reg. 7, 18. b) በምዕር፡ *semel, uno ictu, uno eodemque tempore* Num. 16, 21; 2 Reg. 23, 8; 1 Reg. 26, 8; 1 Par. 11, 11; Dan. 2, 35; 4 Esr. 3, 54. 56; በምዕር፡ በበ፫

ዓመት፡ 2 Par. 9, 21; Cant. 4, 9; Hebr. 7, 27. 9, 12. c) በ በምዕር፡ *singulis vicibus* Jos. 6, 3. d) እምዕር፡ ለምዕር፡ aliam vicem super aliam i. e. *identidem, iterum iterumque* Phlx. 100.

II. መዐረ፡ rad. inus., sine dubio id. q. יַעַר de quo vid. Ges. thes. p. 611. Hinc

መዓር፡ (መዐር፡) subst. [יַעַר, amh. ማር፡] plerumque m., *mel* μέλι Gen. 43, 11; Ex. 16, 31 (ἐγκρίς Num. 11, 8); Jud. 14, 8. 9; 1 Reg. 14, 26; Jes. 7, 15; Prov. 5, 3. 24, 13; መዓር፡ ብዙኅ፡ 25, 27; መዐር፡ ቀድሙ፡ πρῶτον μέλι Hez. 27, 17; Sir. 24, 20. 39, 26. 49, 1; Apoc. 10, 9; Ex. 3, 8. 17. 13, 5 al.: መዓረ፡ ገዳም፡ μέλι ἄγριον Matth. 3, 4; መዓረ፡ ጸደና፡ id. Marc. 1, 6. 2) *favus* κηρίον Ps. 117, 12, at saepius: መዓረ፡ ግሬ፡ κηρός Jes. 64, 2; Judith 16, 15; Hen. 1, 6 (vid. ግሬ፡); *si quis ex ecclesia furatur* መዓረ፡ ግሬ፡ (κηρόν) II Can. Ap. 66 (aliâs in Syn. ሠምዕ፡). — *Voc. Ae.*: መዓረ፡ ግሬ፡ ብ፡ ሰም፡ ሙሩኺ፡ ይ ።

መዐርዒር፡ adj. quinquel. (gramm. § 110, b), pro quo መዓሪር፡ Lit. 175, 3, *mellitus, dulcis*: መር፡ ወመዐርዒር፡ Hen. 69, 8; ማየ፡ ሰርቅ፡ መዐርዒረ፡ ስተይ፡ Prov. 9, 17. 16, 24; ጕርዒሁ፡ መዐርዒር፡ Cant. 5, 16; saepius de voce et loquela: በቃል፡ መዐርዒር፡ Kedr f. 22; ቃለ፡ (sic) መዐርዒር፡ ዘሱራፌል፡ Rel. Bar.; ነገረ፡ ገድሉ፡ መዐርዒር፡ ለተናግሮ፡ Deg.

ምዕርዕርና፡ subst. *dulcedo*: ጣዕመ፡ ምዕርዕርናከ፡ Sap. 16, 21.

አማዕረረ፡ quadrl. II, et አምዐርዐረ፡ quinquel. II. 1) *dulcem reddere, edulcare, obdulcare*: እንተ፡ ለጊዜሃ፡ ታምዐርዕር፡ ለጕርዔከ፡ Prov. 5, 3; Did. 2 (ed. Platt p. 11; at in cod. Stuttg. ታመዐርር፡); ኢያማዕርር፡ ጕርዔየ፡ ጸቃውዐ፡ ዘማ፡ ብእሲት፡ Enc. Teq. 29; Nah. 15. 2) dulcedinem producere i. e. *dulcem esse*: ከመ፡ ያምዐርዕር፡ ጕርዔከ፡ Prov. 24, 13. — *Voc. Ae.*: ታመዐርር፡ ዘ፡ ምራቅ፡ ትውኅጥ፡ (male).

ማዕሰብ፡ *vidua* vid. sub ዐሰበ፡

አማዕቀበ፡ vid. sub ዐቀበ፡

ማዕበል፡ *fluctus, undae* vid. sub ዐበለ፡

መዐት፡ *ira* vid. sub መዐዐ፡

መዐትም፡ *iracundus* vid. sub ዐተመ፡

አማዕተበ፡ *charactere notare* vid. sub ዐተበ፡

ምዕና፡ et ማዕና፡ subst., *coenum, lutum*: አሕርው፡ ዘውስተ፡ ጽቡረ፡ ማዕና፡ ያንገረግሩ፡ M. M. f. 31. [coll. יָוֵן, وَحْنَةٌ, وَحَلٌ]. — *Voc. Ae.*: ምዕና፡ ዘ፡ ጭቃ፡

መዐወ፡ rad. inus., quae *mollitiei* vim habuisse videtur (vid. Ges. thes. p. 809). Hinc

አማዑት፡ subst., forma Pl. a sing. deperdito (vid. gramm. § 140, 3, c); forma: አምዑት፡ Sir. 30, 7 in uno libro Mss. occurrit; [respondent מֵעִים, مِعًى v. مِعًى, Pl. أَمْعَاءٌ] Pl. አማዕዋት፡, *intestina* Gen. 43, 30; እስከ፡ ይወፅእ፡ አማዑቲከ፡ 2 Par. 21, 15; እምብከዮሙ፡ ይትመሰው፡ አማዑትከ፡ (v. አምዑትከ፡) Sir. 30, 7; አማዑቲሁ፡ (v. አማዑቱ፡) አራዊት፡ ዘብርት፡ Job 41, 6; Ps. 108, 17. 16, 10 (ubi Gr. τὸ στέαρ habet); ሥብሐ፡ ዘውስተ፡ አማዑቱ፡ Lev. 4, 8. 7, 3; Act. 1, 18; 2 Cor. 6, 12; 1 Sal. Mar. 28; Jsp. p. 369; ሕማመ፡ አማዑት፡ δυσεντερία Act. 28, 8 Platt. — *Voc. Ae.*: አማዑት፡ ዘ፡ ሐንገርት፡ v. አንገርት፡

መዐዐ፡ rad. inus., cum መዐወ፡ (አማዑት፡) cognata, ut sit proprie: *vehementer concitari, de intestino*. Arabice respondent مَعِصَ V *doluit* venter; VII. VIII *iracundia efferbuit et dolore*; مَعِضَ *iram concepit*; مُغِصَ *torminibus affectus fuit*. Hinc

አምዕዐ፡ II, 1 *ad iram concitare* vel *provocare, irritare* (παροξύνειν, παροργίζειν); Impf. et Subj. ያምዕዕ፡ (gramm. § 96, 1); c. c. Acc.: Deut. 4, 25. 31, 29; Ps. 73, 11. 19; Job 12, 6; Sir. 3, 16. 4, 2; Jes. 1, 4. 5, 24. 7, 13 (አምዕዮ፡ እግዚ"፡ Inf.). 60, 14. 63, 10. 65, 3; Jer. 7, 18. 19; Mich. 2, 7; Judith 11, 11; Hen. 84, 6; Matth. 5, 22; Rom. 10, 19. Pro አምዕዐ፡ nonnumquam occurrit አምዐዐ፡, ut: እንተ፡ አምዐዐቶሙ፡ (v. አምዕዐቶሙ፡) Jes. 23, 11; አምዓዕዎ፡ Herm. p. 12; pro II et I pers. Perf. አምዓዕከ፡, አምዓዕነ፡ passim reperiuntur formae contractae, ut አማዕዕከኒ፡ Hez. 16, 54; አማዕናሁ፡ Mal. 2, 17.

ተምዕዐ፡ III, 1 *irasci, ira ardere, succensere* (ὀργίζεσθαι, θυμοῦσθαι, θυμοῦσθαι ὀργῇ, μηνίειν); c. absol., ut: ሰበ፡ ትትመዓዕ፡ ተዘከር፡ ዕለተ፡ ሞትከ፡ Sir. 18, 24; Ex. 15, 14; Ps. 4, 5. 26, 14; Marc. 3, 5; Matth. 18, 34. 22, 7; c. ላዕለ፡ pers. Num. 25, 3; Ps. 73, 1; Zach. 1, 15; Koh. 5, 5; Jes. 5, 25; Judith 1, 12; c. ዲበ፡ pers. ut Ex. 4, 14; Kuf. 5; c. Acc. pers.: Ps. 84, 5; Gen. 44, 18; Kuf. 3. 26; Jes. 12, 1. 28, 28; Jer. 3, 12; 4 Esr. 8, 35. 39; Apoc. 12, 17; c. በእንተ፡ vel በበይነ፡ rei vel pers.: ኢይትመዓዕ፡ በበይነ፡ ገገንቱ፡ Jes. 57, 6; 4 Esr. 8, 33; Kuf. 30; c. Acc. መዐተ፡ *irasci iram*, frequentissime: Ex. 4, 14. 32, 12; Num. 25, 3; Jes. 37, 29; ተምዕዐ፡ መዐተ፡ ዐቢየ፡ Jes. 5, 25; ተምዐ፡ መዐተ፡ ጥቀ፡ Judith 5, 2. — De flexione hujus verbi vid. gramm. § 97, 1. Ejus formae sunt: a) Perf. ተምዕዐ፡ (vel ተምዐዐ፡ Jos. 7, 1 ann.) et ተምዐ፡ Ex. 4, 14; Kuf. 3. 28. 30; Ps. 17, 9; II et I pers. sing. et pl.: ተምዓዕኩ፡ (sive ተምዐዕኩ፡) Zach. 1, 15; Thren. 5, 22; Jes. 12, 1; vel ተመዐዕከ፡ sive ተመዓዕከ፡ Thren. 5, 22; Ps. 73, 1; vel ተምዕዕከ፡ Ex. 32, 12; Jes. 37, 29; vel ተማዕከ፡ Zach. 1, 15; Ps. 73, 1 var. b) Impf. et Subj. ይትመዐዕ፡ sive ይትመዓዕ፡ (semel legi ይትሚዓዕ፡ III, 2 Marc. 3, 5 rom.), c. pron. suff. ትትመዐዮሙ፡ 4 Esr. 8, 35; Gen. 44, 18; Ps. 84, 5; Jes. 28, 28. 64, 9; ይትመዓዓከ፡ Koh. 7, 22; Kuf. 26; nec non ትትማዕዮ፡ 4 Esr. 8, 39; Pl. ይትመዓዑ፡ እምወይን፡ Hos. 7, 5. c) Imprt. ተምዑ፡, v. ተምዕዑ፡ Ps. 4, 5; ተመዐዒ፡ Hez. 21, 9. d) Inf. verb. ተምዒዐከ፡ Ps. 26, 14; Ex. 32, 10; ተምዒዮ፡ Job 16, 9. e) Inf. nom. ተምዕዮ፡ et ተምዮ፡ Koh. 7, 9.

ተማዕዐ፡ III, 3 *sibi invicem irasci* Act. 15, 39; 2 Cor. 11. 20 rom.

አስተማዕዐ፡ IV, 3 alium contra alium *ad mutuam iram provocare* 1 Cor. 13, 5.

ምዑዕ፡ part. *iratus, ira incensus:* **መፍትው፡ ትትዐገሥዎሙ፡ለምዑዓን፡** Did. 10. 17; **ገብረ፡ሰላመ፡ማእከለ፡ምዑዓን፡** Phlx. 51.

መዐት፡ vel **መዓት፡** subst., m. et fem. 1) *ira (furor, aestus)* ὀργή, θυμός, al., Jac. 1, 19. 20; Col. 3, 8; Hebr. 11, 27; Prov. 15, 1; Koh. 7, 4. 9; Job 5, 2; Ps. 6, 7; **መዐትኒ፡ወቍጥዓኒ፡ርኩሳን፡እሙንቱ፡** Sir. 27, 30. 26, 28; **በእንተ፡መዐት፡ወቍጥዓ፡** agitur F. M. 21; saepissime de ira Dei, quae in puniendo cernitur: Hebr. 3, 11; Matth. 3, 7; Apoc. 6, 17; Jes. 28, 2. 30, 27. 51, 22; **መዐትየ፡ወመቅሠፍትየ፡** Jer. 7, 20. 21, 5. 12. 23, 20; **መዐቱ፡ላዕለ፡ባቢሎን፡** 28, 11. 37, 23. 24; Dan. 9, 16; **ኢይቈርር፡መዐትየ፡ላዕለ፡ዐርየ፡** Jes. 1, 24; **መዐተ፡መንሱት፡** ὀργὴ θυμοῦ Sir. 10, 18. 2) *minae* (ἀπειλή) Prov. 13, 8. 19, 12. 20, 2; Eph. 6, 9.

ትምዕዕት፡ subst. *irae exaestuatio, excandescentia:* **ትምዕዕት፡ፍጥረታዊት፡** Phlx. 141. 143.

ምዕዘ፡ I, 1 [etymon obscurum est; cum مَصَّ enim (מָצַץ et מַצָּה), quod primitus *sugendi* vim habuit, deinde in significationem *dulcis et suavis saporis* abiit, vix componi potest.] Impf. **ይምዕዝ፡**, *bene olere, suavem odorem spirare:* Hen. 24, 4; Org. 1; **ጽጌ፡ዘሠናየ፡መዐዛ፡ይምዕዝ፡** Laud. Mar.

መዐዘ፡ I, 2 *bonos odores diffundere:* **ቤተ፡ክርስቲያን፡እንተ፡ትሜዕዝ፡ቆዐ፡ጽጌ፡ወይን፡ወትጸውር፡አስካለ፡በረከት፡** hom. Epiphanii in Cyr. f. 117.

አምዐዘ፡ II, 1 1) absol. *bonos odores diffundere: aromatibus impletum* **ሙዳይ፡ያምዕዝ፡** Clem. f. 153; **ክርስቶስ፡አምዐዘ፡** Clem. f. 152. 2) c. Acc. *suavibus odoribus perfundere* vel *implere:* **ሐዋርያት፡አምዐዙ፡ኵሎ፡ዓለመ፡** Clem. f. 153; **ለምሕላኒ፡አምዕዘ፡** Cod. Mus. Brit. LIV. 7: **አምዕዘነ፡** *bonum odorem da nobis* Lit. 160, 3. 3) *suavibus odoribus suffire*, in specie: *bonis odoribus condire* mortuum: **ብእሲት፡ዘትሰድድ፡ፃሂ፡ከመ፡ኢያማስኑ፡አልባሲሃ፡ወታምዕዘሙ፡በአፈዋት፡** Chr. Ta. 20; **አምዐዝዎ፡ወቀበርዎ፡ለዮሳ፡** Abush. 47; Gen. 50, 2. 3. 26 var.

ተምዕዘ፡ III, 2 1) refl. *suavibus odoribus se ipsum* (corpus vel vestes) *perfundere:* **ዘተሰርገወት፡ሰርጕተ፡ወርቅ፡አው፡ተምዕዘት፡አፈዋተ፡** F. M. 34, 8; **ትሰረገው፡በኵሉ፡ሰርጕ፡አልባስ፡ወትትሜዐዝ፡በኵሉ፡አፈዋት፡** Jsp. p. 323; Chr. Ta. 29; *amabat* **በዊአ፡ውስተ፡ቤተ፡ብለኔ፡ወተምዕዞ፡በዕፍረት፡** Abush. 50. 2) pass. *bonis odoribus perfusum* vel *impletum esse*, nec non: *bonos odores exhalare:* **በመዐዛሁ፡ለክርስቶስ፡ተምዕዙ፡ሐዋርያት፡ወአምዐዙ፡ኵሎ፡ዓለመ፡** Clem. f. 153; **ከመ፡ኢትመዐዝ፡በጼና፡አልባስኪ፡** Org. 8; **ይትሜዐዝ፡ቆዐ፡ጽጌ፡ወይን፡** ib. 7. 3) *perfundi* vel *suffiri odores* Kuf. p. 110

ምዑዝ፡ part. *odoratus, odorus, bene olens;* nonnumquam *suavis* in genere: Clem. f. 153; **ዕፍረት፡ምዑዝ፡** Sap. 2, 7; **ዕፍረት፡ዘምዑዝ፡ጼናሁ፡** Jsp. p. 299; **ጽጌ፡ገነት፡ምዕዝት፡** Fal. in proem.; **ዕበዊሃ፡ምዑዛን፡** Deg.; **ምዑዝ፡ለመትልወ፡ወይን፡** ἡδὺς ἐν οἴνων διατριβαῖς Prov. 12, 11; **ምዑዘ፡** *suaviter* de sono citharae Org. 1

መዐዛ፡ subst., plerumque m., Pl. **መዐዛት፡** (raro) 1) *odor bonus* vel *suavis*, nonnumquam *odor* in genere (ὀσμή, εὐωδία): Cant. 1, 3. 12; Koh. 7, 1; Asc. Jes. 6, 17 (ubi **መዐዛ፡** legendum videtur); **ጥዕመ፡መዐዛየ፡ከመ፡ቀናንሞስ፡** Sir. 24, 15. 32, 8. 39, 14; Jer. 25, 10; **ዕዐወ፡መዐዛ፡** Hen. 24, 3. 29, 2. 30, 3; Kuf. 21; 2 Cor. 2, 14—16; **መዐዛ፡ሠናይ፡** Lev. 1, 9. 13. 17. 2, 9 seq.; Kuf. 2. 6. 7; *Esther* **ኢተቀበለት፡መዐዛተ፡** Macc. f. 11; *odor* in genere: **መዐዛ፡ማይ፡** Job 14, 9; Jer. 31, 11; 2 Cor. 2, 16; **መዐዛ፡እኩይ፡** M. M. f. 278. 2) ut videtur, etiam: *sapor suavis:* **ወይን፡ዘሠናይ፡መዐዛሁ፡** οἶνος ἡδύς Esth. 1, 7.

ተማዕዘረ፡ vid. sub **ዐዘረ፡**

መዐደ፡ et **ምዕደ፡** I, 1 [respondent وَعَظَ *monuit, exhortatus est*, pec. referens, quod futurum esset, nec non وَعَرَ et وَعَدَ; יָעַץ יָעַד vid. Ges. thes. p. 605. 610] Subj. **ይምዐድ፡** (F. N. 46), *admonere, adhortari:* **ይምዕዱኒ፡** νουθετοῦσί με Job 30, 1; Clem. f. 143; Chrys. saepissime; Lit. 171, 3; **እግዚ"፡መዐዶ፡ለሰብእ፡ኢይዕልዎ፡** Jsp. p. 290; **ወእምዝ፡ምዕዶሙ፡ለእሊአሁ፡ወአዘዞሙ፡ያምልክዎ፡ለእግዚ"፡** ib. p. 293; c. dupl. Acc.: **መዐደነ፡ነገረ፡ሕይወት፡** *adhortatus est nos verbo vitae* Gad. T. H.; **ምዒድ፡** Org.

ተምዕደ፡ III, 1 pass. *admoneri*, refl. *se adhortari:* (*clerici apud episcopum congregati*) **ይትመዐዱ፡ወይጠናቀቁ፡በእንተ፡ግብሬ፡ለቅድስት፡ቤተ፡ክ"ን፡** Clem. f. 185; Imprt.: **ተመዐዱ፡በበይናቲክሙ፡** Kid. f. 17 (nisi **ተማዐዱ፡** legere malueris).

ተማዐደ፡ III, 3 *se invicem admonere* vel *exhortari* **ከንቱ፡ዘተማዐዱ፡** ματαία ἡ παράκλησις ὑμῶν Jes. 30, 7.

ምዕደት፡ n. act. *exhortatio, paraenesis* Lud. sine auct.

መዓዲ፡ n. ag. *hortator, monitor* Phlx. 102. 231: Reg. Pach.

ምዕዳን፡ subst., Pl. **ምዕዳናት፡** *hortatus, adhortatio, admonitio* Chr. ho. 10; **ሰሚዐ፡ነገረ፡ምዕዳን፡** Phlx. 46. 104; Sx. Teq. 11; Ter 30 Enc; **ምዕዳነ፡ጽድቅክሙ፡በሊኅ፡** Sen. 16 Enc.; **ቃለ፡ምዕዳን፡** F. N. 48; Jsp. p. 300; **ለክሙ፡ኢይመይጦ፡ለአልባቢክሙ፡ምዕዳን፡እምግዘፊሆን፡** ib. p. 364; **መጻሕፍተ፡ምዕዳናት፡** Gad. Kar.

መዝመዘ፡ quadrl. I [respondent مَشَّ et مَثَّ *abstersit manum mundandi ergo*, coll. مَشْمَشَ, مَثْمَثَ, مَزْمَزَ] *abstergere, detergere* mundandi vel siccandi causa Luc. 7, 38. 44; Joh 11, 2. 12, 3. 13, 5; 4 Reg. 21, 13; **ይመዘምዝዎሙ፡እምጸበለ፡ቤት፡** Ep. Jer. 12; Did. 17; Gad. Ad. f. 20; **መዝመዙ፡ሥጋሆሙ፡በአጽርቅት፡** Sx. Hed. 1; Tachs. 12 Enc. 2) atterendo vel manum ducendo super rem *oblinere, illinere* c. **በ፡**, Lud. sine auct. — *Voc. Ae.:* **መዝመዘ፡ዘ፡አፍተለተለ፡**

ተመዝመዘ፡ III, 1 1) *abstergi, detergi:* **በከመ፡ይትመዘመዝ፡ዕፍረት፡እምከመ፡መዝመዝዎ፡** 4 Reg. 21, 13; **እለ፡ተመዝመዙ፡በዐጌ፡** Kid. f. 27. 2) *oblini unguento*, c. **በ፡** unguenti, Org.

ምዝሙዝ፡ part. *abstersus, illitus* Lud. sine auct.

ምዝር፡ et **ምስር፡**, subst. [id. q. مِزْر *potus ex milio et ex hordeo paratus*, مِزْر *potus inebrians ex tritico paratus*] *potus ex frumento paratus, cerevisia* Gad. Lalib.; Gad. T. H.; Sx. Sen. 16 Enc.; **ምስር፡** Gad. Ad. f. 139. — *Voc. Ae.*: **ምዝር፡ ዘ፡ጸላ፡** (Lud.: **ጽልእ፡**; aliâs: **ጠላ፡**); quod quomodo nunc ab Abyssinis paretur, vid. in Harris Reise II. p. 196.

መዘሪ፡ n. ag., Pl. **መዘርት፡** comm., m. **መዘርያን፡**, fem. **መዘርያት፡**: *is qui potum inebriantem ex frumento parat* vel *cerevisiae pocula ministrat;* deinde: *pocillator, pincerna* in genere: **ሊቀ፡መዘርት፡** (id. q. **ሊቀ፡ቀዳሕያን፡**) Kuf. 39; **መዘርያን፡ወመዘርያት፡** Koh. 2, 8.

ማዘሮት፡ n. pergr. sc. μαζουρώθ (מַזָּרוֹת) *signa zodiaci* 4 Reg. 23, 5. — In *Voc. Ae.* inter nomina siderum (**ከዋክብት፡**) recensetur.

መዝበረ፡ *dirui, vastari* vid. sub **ዘበረ፡**

መዝኀ፡ rad. inus., sine dubio eadem quae مَزَحَ *jocatus est*, III *collusit.* Hinc

አስተማዝኀ፡ IV, 3 ludicra agere cum aliquo, *delicatius tractare, nimis indulgendo emollire* vel *corrumpere* aliquem, c. c. Acc.: **እምከመ፡አስተማዛኀከ፡ለወልድከ፡** Sir. 30, 9.

ምዙኅ፡ et **ምንዙኅ፡** part. *emollitus, delicatus, deliciis assuetus* Deut. 32, 15 et var.; Syn. p. 327. — *Voc. Ae.*: **ምንዙኅ፡ዘ፡ሕንቅቅ፡**; Lud.: amh. **ድልድል፡**

መዘነ፡ I (dubium, utrum 1 an 2) potissimum in libris serioris Geez et in lingua amh. usitatum [id. q. وَزَنَ אָזַן] *pendere, ponderare*, **መዝኖት፡** F. N. 32.

ተመዘነ፡ III 2, *pendi, ponderari:* **ዘይሰፈር፡ወዘይትሜዘን፡** *mensurabilia et ponderabilia* F. N. 28; **ኖኅ፡ለባሕር፡ዘኢይትሜዘን፡** Ssal. Req.

ሚዛን፡ n. peregr. formationis, sc. مِيزَان (a وزن) 1) *libra, bilanx:* **ዘይሰርቁ፡በሚዛን፡** F. M. 17, 7; **እስ፡ይዴምዑ፡በሚዛን፡** ib. 26, 3; Macc. f. 10. 2) nomen signi zodiaci: *libra* (**ሚዛን፡** et **አልሚዛን፡**) Abush. 4; Cod. Mus. Brit. LXXXII, Nr. 4.

I. **መዘገ፡** I, 1 ex arabico مَرَجَ *irritavit* unum contra alterum, bene explicari potest. Legitur: **በማሕዘ፡ዚአከሙ፡ምዝጉ፡ዘልከሙ፡** ὁ ἐξ ὑμῶν ζῆλος ἠρέθισε τοὺς πλείονας 2 Cor. 9, 2 rom.; at Imperativus hic parum quadrat et lectio corrupta videtur. — *Voc. Ae.*: **መዝጉ፡** (sic) **ዘ፡አፈክከፉ፡**

II. **መዘገ፡** ut videtur *evellere, eripere* (coll. مرع *digitis divulsit carpsitque*, مَزَق *laceravit*, مَشَق *traxit, pexuit, laceravit*): **መዘጎ፡ፍርሀት፡እግዚ"፡ወአርሐቀ፡እምዐራዊ፡** Ps. 1 in tit., ed. Rom. et Col. (vid. ed. Lud. in ann. ad locum); **ረድኢትከ፡ወለተ፡ከለባት፡መዘገ፡** Sx. Tachs. 12 Enc. — *Voc. Ae.*: **መሥጠ፡መዘገ፡መጠቀ፡ብ፡ነተቀ፡**

መዝገለ፡ vid. sub **ዘገለ፡**

መዝገን፡, **ምዝጋና፡** al. vid. sub **ዘገነ፡**

ማይ፡ subst. [e rad. מוא, quae cum **ምህወ፡**, **መሰወ፡** al. cognata notionem *diffluendi* habuit; respondent מַיִם مَيْن مَاء, sed amharice **ወሀ፡**, **ወኻ፡**, **ውኃ፡** sicut مَاء] plerumque m., passim fem. (ut Sir. 43, 20; Sap. 19, 7), Pl. **ማያት፡** 1) *aqua* Gen. 1, 9; **ማይ፡ብዙኅ፡** Jes. 11, 9; Job 40, 18; **ማየ፡ብሔሩ፡እኩይ፡** 4 Reg. 2, 19; **ማይ፡ዕሙቅ፡** Prov. 18, 4; **ማይ፡ቄሪር፡** 25, 25; **ማየ፡ባሕር፡** Sir. 18, 10; **ለእሳት፡ያጠፍአ፡ማይ፡** 3, 30; **ኢትስተይ፡ማየ፡ዕሩቀ፡** 1 Tim. 5, 23; **ማይ፡ጥዑም፡** vel **ማየ፡ጥዑም፡** *aqua dulcis* ut Gen. 21, 19; Lev. 14, 5. 50. 52; **ማይ፡መሪር፡ወማይ፡ጥዑም፡** Jac. 3, 11; **ዘአልቦ፡ማየ፡** ἄνυδρος Zeph. 2, 13; **ማየ፡አይኅ፡** *aqua diluvii* Sir. 21, 13; Ps. 28, 9; **ማየ፡ሕይወት፡** Sir. 21, 13; Apoc. 22, 1; **አንቅዕተ፡ማያቲሆሙ፡** Judith 7, 12; **ማያቲሆሙ፡ወአንቅዕቲሆሙ፡** 7, 17; in bibliis frequentissimus est Pl. ὕδατα **ማያት፡** ut Ps. 147, 7; c. c. Pl. verbi m. ut Ps. 17, 13. 76, 15. 16; Prov. 8, 29; Hez. 47, 1, et fem. Prov. 5, 16, vel c. Sing. verbi m. ut Kuf. 5; de aquis salubribus 4 Reg. 5, 12; coll. Joh. 5, 3. 4. 2) usurpatur de variis *liquoribus* 4 Esr. 14, 41; **ማየ፡ሕመት፡** *atramentum* vid. **ሕመት፡**; **ማየ፡ልብን፡** *stacte* vid. **ልብን፡**; de resina e plantis profluente Hen. 31, 1; de succis e plantis et fructibus expressis: **ማየ፡አስከል፡** *vinum* Syn. f. 290; **ማየ፡ሎሚ፡** M. F.; de liquore albo ovorum: **ማየ፡አንቆቅሆ፡** M. F.; **ማየ፡ሐሊብ፡** *aqua lactis* i. e. *serum* Th. Petr. — Etiam de *lotio* dicitur: **ወሰበ፡ነሐውር፡ቤተ፡ማይ፡ርሱያኒ፡ነሐውር፡** 2 Esr. 14, 23 (i. e. hebr. Neh. 4, 17); Kedr. f. 86. — *Voc. Ae.*: **ማይ፡ብ፡ወሀ፡ወንዝኒ፡ይ፡**

ማያዊ፡ adj. rel. *ad aquam pertinens, aquatilis;* de corporis (humorum) temperamentis: **ጠባይዕ፡ማያዊ፡**, **ነፋሳዊ፡**, **መሬታዊ፡**, **እሳታዊ፡** Fal. f. 16.

I. **ሚሰ፡** rad. inus., sine dubio ead. q. مَاثَ *commiscuit, maceravit dissolvitque* rem in aqua et مَاسَ (مَوْس) id. Hinc

ሚስ፡ subst., plerumque m., Pl. **አምያስ፡** *vinum factitium* cujuslibet generis: *temetum, sicera, vinum igne confectum,* in specie *vinum mulsum, hydromeli* (quo Abyssini praecipue delectantur): σίκερα Lev. 10, 9; Num. 6, 3 seq.; Deut. 14, 26. 29, 5; Luc. 1, 15; Jes. 5, 22. 24, 9. 28, 7; **አምያስ፡ዘግቡር፡በእሳት፡** II Abt. 2; **ስታየ፡ሚሰ፡ወይን፡** Clem. f. 26; **ኢምንትኒ፡እምዘመደ፡አምያስ፡ዘአጣእጥእዎ፡በመዓር፡አው፡በሦከር፡** F. M. 26, 1; **ተከሉ፡ውሉደ፡ኖኅ፡ዐጸደ፡ወይን፡ወገብሩ፡እምኖሬ፡ሐዲስ፡ሚሰ፡** Clem. f. 25; Org. 4; **ስቴ፡ሚስ፡** Gad. Lal.; **ጻዕፈ፡ወይን፡ወሚስ፡ወምዝር፡** Gad. T. H. — *Voc. Ae.*: **ሚስ፡ብ፡የማር፡ጸጅ፡** vel **ጠጅ፡**. (Quem potum quomodo nunc Abyssini conficiant, descripsit Harris II, p. 195; Rüppell cerevisiam nomine **ጠጅ፡**, hydromeli nomine **ሐምር፡** appellari asserit I. p. 369. 370. 425. II. 20. 23). Hinc

አሚሰ፡ II, 1 *vinum mulsum* vel *temetum conficere.* Hanc quidem formam d'Abbadie e suo cod. XCI excerptam mihi communicavit; at Lud. in lex. asserit: **መየሰ፡** *fecit mulsum.*

መያሲ፡ n. ag., Pl. **መያስያን፡** *qui vinum mulsum, temetum, siceram conficit* vel *vendit*, deinde in genere *caupo, tabernarius*, κάπηλος Sir. 26, 29; **መያስያንኪ፡** Jes. 1, 22; Did. ed. Platt p. 125; **ለብሰ፡ልብሰ፡መያስያን፡**

Jsp. p. 282; መያስያን፡ አለ፡ ይቶስሑ፡ ማየ፡ በወይን፡ ከመ፡ ይሚጥዎ፡ F. M. 26, 2. Hinc ቤተ፡ መያሲ፡ *caupona* Jes. 5, 11; ይበውእ፡ ቤተ፡ መያሲ፡ Clem. f. 127; καπηλεῖον II Can. Ap. 49.

II. ሚሰ፡ I, 1 et ተመይሰ፡ III, 1. Hujus verbi notio ex unico loco, ubi hucusque repertum est, haud satis certe definiri potest: videtur significare *inclinare, deflectere* (ut vicinum censeas ሚጠ፡). Legitur: ከመ፡ ውኅዘተ፡ ማይ፡ ከማሁ፡ ልበ፡ ንጉሥ፡ ውስተ፡ እደ፡ እግዚ"፤ ኀበ፡ ፈቀደ፡ ሀየ፡ ይመይጣ፡ ወሀየ፡ ትመይስ፡ (v. ይትመየስ፡) οὗ ἐὰν θέλων νεῦσαι, ἐκεῖ ἔκλινεν αὐτήν Prov. 21, 1.

ሚን፡ rad. inus., ead. q. مَانَ (مَيْن) *mentitus est* (coll. hebr. מִין, תְּמוּנָה *species, simulacrum*). Hinc

ተመየነ፡ III, 2 1) comminisci, *solertia* vel *prudentia uti*, in bonam partem: ተመይኖ፡ ግብር፡ (est qualitas araneae, sicut ኀይል፡ leonis) Fal. f. 17; ቦ፡ ሰብእ፡ ዘበኵሉ፡ ይትሜየን፡ ወብዙኀ፡ ያአምር፡ πανοῦργος Sir. 37, 19; ዘብዙኀ፡ ተመንይበ፡ ብዙኀ፡ ይትሜየን፡ (sic legas pro ይትሜነይ፡) 31, 12. 2) plerumque in malam partem: *callide* vel *astute agere, dolo uti, subdolum esse, falsam speciem prae se ferre:* በብዙኀ፡ ተመይኖ፡ Esth. 8, 13 apocr. (πολυπλόκοις μεθόδων παραλογισμοῖς); ለተመይኖ፡ 1 Par. 12, 17 vrs. nov.; 2 Cor. 11, 13; ዘኢተመየነ፡ (sic legendum pro ተመነየ፡) Sir. 21, 12; ይትሜየኑ፡ ወይገብሩ፡ ትምይንተ፡ δόλος ἐπὶ δόλῳ Jer. 9, 6; ከመ፡ አልቦ፡ ዘይትሜየን፡ ላዕለ፡ ዳንኤል፡ (var. pro ይትመነን፡) Dan. 6, 17; c. c. Acc. rei, quae simulatur: ይትሜየኑ፡ ነዊኀ፡ ምክንያተ፡ Marc. 12, 40 rom.; Luc. 20, 47 rom.; ዘንተ፡ ኵሎ፡ ይትሜየን፡ (ሰይጣን፡) Org. 2; seq. ለ et Inf., Org.; seq. ከመ፡, ut: ተመየኑ፡ ከመ፡ ርሑቃን፡ *simulaverunt se remotos* Lib. Myst. 3) *dolo circumvenire* aliquem c. Acc. pers.: ተመየኖሙ፡ 4 Reg. 10, 19; Marc. 14, 1. 4) *adulterare, falsare, ad fraudem abuti*, c. Acc. rei: 2 Cor. 2, 17. 4, 2; እለ፡ ይትሜየንዎ፡ ለቃለ፡ እግዚ"፡ Clem. f. 103; ኢንሖር፡ በትምይንት፡ ወኢንትመየኖ፡ ለቃለ፡ እግዚ"፡ Deg.

ምዩን፡ part. *callidus, subdolus, malis artibus utens:* ምይንት፡ ነፍስ፡ ψυχὴ κακότεχνος Sap. 1, 4.

ሚን፡ subst. *fallacia, fraus:* ቅንአት፡ ወቃሕው፡ ወሚን፡ Phlx. 56; ሰይጣን፡ ስብሐት፡ ብጡል፡ ብዙኀ፡ ሚን፡ ወእከይ፡ *daemon gloriae vanae multiplex in fallacia et nequitia est* ib.; Lud. comm. hist. p. 497.

ሚያኔ፡ subst. *deceptio, fallacia:* ሚያኔ፡ ወጕሕሉት፡ Lud. e mss. Colb.

ተመያኒ፡ n. ag. *praestigiator, fraudator, falsarius:* ትምይንት፡ ሐሰቶሙ፡ ለተመያንያን፡ (sc. interpolantium libros) Abush. 47 (48)

ትምያን፡ subst. 1) *callidum inventum, fraus* ተቀትለ፡ በትምያን፡ ነገር፡ ወበተኃሕልዎ፡ Jsp. p. 302. 306. 2) *adulterinum, subditicium, spurium, falsum:* ወርቅኪ፡ ትምያን፡ Jes. 1, 22; ወርቀ፡ ትምያን፡ Jer. 10, 9; ብሩረ፡ ትምያን፡ Prov. 26, 13; ወርቅ፡ ጽሩይ፡ ወፍቱን፡ ዘኢኮነ፡ ትምያን፡ 1 Par. 28, 18; Gen. 23, 16; መዳልወ፡ ትምያን፡ Mich. 6, 11; ጽሩይ፡ ውእቱ፡ ዘአንበለ፡ ትምያን፡ (haud fucatus, sincerus) Lit. Greg. — *Voc. Ac.:* ወርቀ፡ ትምያን፡ ዘ፡ ግብገ፡ ።

ትምይንት፡ subst. *astutia, versutia, calliditas, fraus, insidiae*, πανουργία 1 Cor. 3, 19; 2 Cor. 4, 2; Luc. 20, 23; δόλος Job 13, 16; Jer. 9, 6; Dan. 8, 25; Dan. ap. 13, 18; እለ፡ የሐውሩ፡ በትምይንት፡ ἀτάκτως περιπατοῦντες 2 Thess. 3, 6; ἐπιβουλαί Chr. ho. 26; እንተ፡ ቃላ፡ ትምይንት፡ (אֲמָרֶיהָ הֶחֱלִיקָה) Prov. 2, 16 vrs. nov., et 7, 5 vrs. nov.

መስተመይን፡ part. (IV, 2) *callidus, astutus, fraudulentus, vafer:* 2 Cor. 12, 16; Rom. 1, 29; Chr. ho. 33; F. M. 3, 1; Org. 1 (opp. ራትዕ፡).

ሚዐ፡ rad. inus.; مَاعَ (مَيْع) *fluxit leniter, liquefactus est* (cfr. ምህው፡). Hinc

ሚዓ፡ et ሚዓ፡, subst. [id. q. مَيْعَة] expressae myrrhae pinguissima destillatio, *stacte* (myrrhina): ከርቤ፡ ሰሊክ፡ ሚዓ፡ Gad. Ad. f. 118; *Maria* ገነተ፡ ሚዓ፡ ወሰሊክ፡ Enc. Teq. 21; ስኂን፡ ወሚዓ፡ ወሰሊሖት፡ Org. 7. — *Voc. Ac.:* ሚዓ፡ አበሚ፡ አበበ፡ ቅንአት፡ ሰሊሖት፡ አምበር፡ ከልበኔ፡ ቊስጥ፡ ስኂን፡ ሰንበልት፡ ባላቅ፡ ናርዶስ፡ ብ፡ ሽቱ፡ ።

ሚያዝያ፡ nomen mensis Abyssinorum octavi, qui XXVII° Martii sec. Cal. Julian., VIII° Aprilis sec. Cal. Greg. incipit, et mensi Coptorum ⲡⲁⲣⲙⲟⲩⲧⲉ, فرموده, በርሙዳ፡ respondet. Fere convenit cum primo Hebraeorum mense: በቀዳሚ፡ ወርኅ፡ ብሩህ፡ ዘውእቱ፡ ሚያዝያ፡ Did. 29; በወርኀ፡ ሚያዝያ፡ (μὴν τῶν νέων) Ex. 34, 18.

ሚጠ፡ I, 1 [مَاطَ (مَيْط) *deflexit, declinavit, recessit, repulit*, nec non מוּט, מוֹט, מַטָּה, مَطَّ huc referenda sunt] Subj. ይሚጥ፡ 1) *vertere* (circumagere, flectere) Hen. 18, 4; Jac. 3, 3. 4; 1 Reg. 14, 13. a) *avertere, (declinare, deflectere)* Ex. 3, 6; ይመይጥ፡ ዐይኖ፡ Sir. 27, 1; Jes. 33, 15; ሚጣከ፡ አንስት፡ ሕሊናከ፡ Sir. 47, 19; c. Acc. rei et እምነ፡, ut: ሚጠ፡ አዕይንቲሁ፡ እምነ፡ Sir. 4, 1. 9, 8; Cant. 6, 5; ኢትሚጥ፡ እዝነከ፡ እምነ፡ ስእለትየ፡ Thren. 3, 55; 2 Tim. 4, 4; ኢትሚጥ፡ ገጸከ፡ እምኔየ፡ Tob. 3, 6; Jes. 54, 8. 57, 17; Ps. 12, 1. 54, 4; Sir. 4, 4; c. Acc. pers. et እምነ፡ (avertere, avocare, abalienare): ሚጥዎሙ፡ ለድኩማን፡ እምፍኖተ፡ ጽድቅ፡ Job 24, 4; ይመይጦ፡ ለሰብእ፡ እምኀጢአት፡ Job 33, 17. b) *advertere, convertere (obvertere, admovere):* ሚጡ፡ ዘበኖሙ፡ ኀቤየ፡ Jer. 2, 27; ሚጥኩ፡ ገጽየ፡ ኀበ፡ እግዚ"፡ Dan. 9, 3; ሚጥ፡ ሎቱ፡ ክልእታሂ፡ Matth. 5, 39; አመይጦሙ፡ ወንገሌየ፡ Jer. 37, 21; ሚጠነ፡ ኀቤከ፡ ወንትመየጥ፡ Thren. 5, 21; *episcopi* ይሚጥዎሙ፡ ውስተ፡ ንስሓ፡ ለእለ፡ አበሱ፡ Did. 6; ሚጥ፡ ልበ፡ ነገሥት፡ ለአሠንዮ፡ Lit. 164, 4. 2) *revertere* a) *reducere:* Ex. 23, 4; ይመይጥ፡ ፄዋ፡ ሕዝብየ፡ Jes. 45, 13. 51, 11; Jer. 25, 18. 37, 18; Ps. 79, 4. 8. 84, 1. 4. 125, 1; ሚጠኒ፡ ውስተ፡ ዛቲ፡ ምድር፡ በሰላም፡ Kuf. 31; እመይጥዎሙ፡ ውስተ፡ አሕዛብ፡ Kuf. 1; Lit. 161, 3; ለመይጦ፡ ነፍስ፡ Thren. 1, 11. 19; እግዚ"፡ ይገብር፡ ሚጠተ፡ ክረምት፡ Clem. f. 171: sensu ethico: Luc. 1, 16. 17; Jac. 5, 19. 20. b) *reflectere, repellere* (in fugam convertere) Ps. 89, 3; Ex. 17, 13; 4 Reg. 18, 24. c) *reddere, retribuere:* ሚጥ፡ ሎሙ፡ ጽእለቶሙ፡ ላዕለ፡ ርእሶሙ፡ 2 Esr. 14, 5. 3) *convertere, transformare, transmutare:* ዘሚጦ፡ ለማይ፡ ወረሰዮ፡ ጺዋ፡ Sir. 39, 23; ሥሐቅክሙ፡ ሚጥዎ፡ ውስተ፡ ላሕ፡ Jac. 4, 9; Zeph. 3, 9; c. ኀበ፡ in rem M. M. f. 61; ሚጦ፡ ለዝንቱ፡ ኅብስት፡ ከመ፡ ይኩን፡ ሥጋከ፡ Lit. 160, 2. a) *mutare:* ይመይጥ፡ ልበ፡ Sir. 21, 6; (1 Reg. 21, 13); Hen. 2, 1. b) *pervertere, in*

deterius mutare 2 Petr. 3, 16; **ሰይጣን፡ሚጠ፡ሕሊናሁ፡** Lud. e Vit. Dan. c) *revocare, irritum facere* consilium, mandatum aut suum aut alius: **ከመ፡እሚጥ፡ኪዳንየ፡** Zach. 11, 10 (διασκεδάσαι); Hebr. 6, 17 (μεταθεῖναι); **ኢትሚጥ፡ብዕዐቲከ፡** (δευτεροῦν) Sir. 7, 14; **እመሂ፡መከርክሙ፡ምክረ፡ይመይጥ፡እግዚ"፡** Jes. 8, 10. 14, 27; διαλλάσσειν Job 5, 12. 12, 20. 24; **ሚጥከ፡መቅሠፍቶከ፡** Jes. 12, 1; Hen. 6, 4; **ሚጡ፡ቃለ፡ንጉሥ፡** (ἀλλοιοῦν i. e. *migrare*) Dan. 3, 28. 4) *flectere* jus (ἐκκλίνειν); **ኢትሚጥ፡ፍትሐ፡** Ex. 23, 6; Thren. 3, 34; Jes. 10, 2; **ሚጡ፡ፍትሐ፡የዋሓን፡** Job 36, 15.

ተመይጠ፡ III, 1 refl. et pass. 1) *se vertere, verti:* **ተመየጡ፡ወርኃዩ፡** Thren. 1, 12; Koh. 4, 1. 9, 11; Matth. 9, 22; Joh. 21, 20; **ከመ፡ኢትትመየጥ፡በገቦከ፡እምገቦከ፡** Hez. 4, 8; **ይትመየጡ፡ለፌ፡ወለፌ፡** 3 Reg. 18, 45. 20, 40; Job 41, 16; **እስከ፡ትትመየጥ፡** Sir. 12, 15; **ተመየጥ፡ድኅሬከ፡** Clem. f. 54; **ሰይፍ፡ዘይትመየጥ፡** Gen. 3, 24; Prov. 8, 20; pass. Jac. 3, 4. a) *versari* in re: **ይትመየጥ፡በምግባሮሙ፡** Sir. 38, 25. b) *averti (deflecti, declinari), se avertere* Jos. 23, 12; Kuf. 1: c. **እምነ፡** Job 9, 13; **ተመየጥ፡እምዐመፃከ፡** Sir. 17, 26: Job 36, 10 (vide plura exempla sub *reverti* Nr. 2, d). c) *se advertere* vel *convertere* ad aliquem, *converti:* abs. **ተመየጥ፡እምሰማይ፡** Jes. 63, 15; 4 Esr. 9, 40; Hen. 50, 1; **ተመየጥ፡ኀበ፡እግዚ"፡** Sir. 17, 25; **ተመየጡ፡ኀቤየ፡ወእትመየጥ፡ኀቤክሙ፡** Zach. 1, 3 (plura exempla vid. sub *reverti* Nr. 2, d). In specie c. c. Acc. pers. (*reconciliatum esse* alicui): **ተመየጠኒ፡** ἐπίβλεψον Sir. 33, 2; **እትመየጣ፡ለኢየሩሳሌም፡በምሕረት፡** Zach. 1, 16. 8, 3; Asc. Jes. 9, 3. 5; **እትመየጠሙ፡ወእሣህሎሙ፡** Jer. 12, 25; 1 Reg. 25, 14; **በከመ፡ተመይጦትከ፡** κατὰ τὴν ἐπιείκειάν σου Or. Az. (Dan. 3) 18. 2) *reverti* a) *redire* Koh. 1, 7; Gen. 32, 1; **ይትመየጡ፡ውስተ፡ምድሮሙ፡** Jer. 44, 7; **እስከ፡ማእዜ፡ትትመየጥ፡** 2 Esr. 12, 6; Kuf. 27; Ruth 1, 6; Luc. 2, 20. 4, 14; **ኢይትመየጥ፡ድኅሬሁ፡** Matth. 24, 18; Hebr. 10, 39 Platt. b) *reflecti,* de rebus inanimatis, ut de finium tractu: Jos. 19, 12; Kuf. 8. c) seq. alio verbo denotat *iterum:* **ተመይጠሙ፡ከረዩ፡** Kuf. 24; **ይትመየጥ፡ለግቢእ፡** Koh. 5, 14. d) sensu ethico: *resipiscere, converti:* **ሕዝብ፡ኢተመይጡ፡** Jes. 9, 13; Joh. 12, 40; Matth. 13, 15; **ኢተመይጠ፡እምኀጢአቱ፡** Hez. 3, 19. 33, 18. 19; Kuf. 5. 41; **ተመየጡ፡ኀቤየ፡** Jes. 44, 22; Jer. 3, 12; 1 Thess. 1, 9; Act. 11, 21. e) et vice versa: *recidere, redire* ad pristinos mores (pravos): **ተመይጡ፡ውስተ፡ኀጢአተ፡አበዊሆሙ፡** Jer. 11, 10; **እመ፡ተመይጠ፡ጻድቅ፡እምጽድቁ፡** Hez. 3, 20; F. M. 6, 6. f) *recedere, defervescere,* de ira: **እስከ፡ይትመየጥ፡መዐተ፡እኁከ፡** Kuf. 27; Jes. 9, 12. 17. 21. 3) *converti, transformari, transmutari, mutari,* et refl. *se convertere:* **ይትመየጥ፡ቈላቲሃ፡ወይከውን፡ፒሳ፡** Jes. 34, 9; **ለኵሎሙ፡ይትመየጠሙ፡** (ταῦτα πάντα) **በእኩይ፡** Sir. 39, 27; **ኅብስት፡ይትመየጥ፡ለከዊነ፡ሥጋሁ፡እምከዊነ፡ኅብስት፡ዘልማድ፡** M. M. f. 3; Hen. 5, 2; **ዘኢይትመየጥ፡** ἄτρεπτος *inconvertibilis* Cyr. ad Reg. f. 29; **ተስፋ፡ዘኢይትመየጥ፡** Lit. 168, 2; **ይመስሎሙ፡ከመ፡ሀላዌ፡ቃል፡ተመይጠ፡ውስተ፡ዝንቱ፡ሥጋ፡ወሚጠተ፡የአምኑ፡ላዕሌሁ፡ዘኢያአምር፡ሚጠተ፡** (μεταστοιχειοῦσθαι) Cyr. ad Th. f. 10; de animo: **ተመይጠ፡ልበ፡ለፈርዖን፡** (μετεστράφη) Ex. 14, 5; **ተመይጠሙ፡ሣጥዎ፡** Kuf. 34. — (Quod Lud. in lex. col. 97 affert: „active accipitur Can. Clem. 66, ut: *fideles* **ይትመየጥዎሙ፡ለአግብርቲሆሙ፡** *convertant* (ad Christianismum) *servos suos,* et sic in Ssal. Req. et Vit. Sanct." vereor ne ad Nr. 1, c referendum sit). — *Voc. Ac.:* **ተሠውጠ፡ተመይጠ፡ነስሐ፡ዘ፡ተመለሰ።**

ተመያየጠ፡ Haec verbi stirps, a Geez lingua aliena, sed in amharica (vid. Isenberg grammar p. 54 Nr. XIV) satis frequentata in libris aethiopicis haud raro reperitur: *huc illuc,* vel *iterum iterumque se vertere* vel *revertere* Gen. 3, 24 ann.; **ማእከለ፡አሰረ፡ጽድቅ፡እትመያየጥ፡** (var. pro **እትመየጥ፡**) Prov. 8, 20; **እንዘ፡ይትመያየጥ፡በዐራቱ፡** *sese circumvolutans* F. N. 47; **ሕማመ፡ፈጸንት፡ዘይትመያየጥ፡በበራብዕት፡** *febris alternis quatriduis revertens* Jsp. p. 304; *modo vincimus, modo vincimur:* **እስመ፡ግብር፡** (res) **ዘልፈ፡ይትመያየጥ፡ወይትዌለጥ፡** ib. p. 380.

ምዩጥ፡ part. *versus* a) *adversus, conversus* ad aliquem Hebr. 10, 39 rom.; item in Chrys. ad locum; **ሰብእ፡ምዩጣን፡ኀቤከ፡** (i. e. tibi addicti, devoti) Jsp. p. 307. b) *aversus:* **እስመ፡ምዩጣን፡ገጾሙ፡** Herm. p. 17; **ምዩጠ፡ገጽ፡እምስእለትየ፡** Org. 3; sensu ethico: (defectores) Hen. 81, 8.

ሚጠት፡ n. act., Pl. **ሚጠታት፡** 1) *conversio* a) astrorum Hen. 43, 2. 72, 1; **ሚጠታት፡** Lit. Diosc. b) *directio* rerum (*fatum*) Kuf. p. 96 (הסבה). c) sensu ethico: peccatoris ad poenitentiam Ssal. Req. 2) *aversio:* **በሚጠተ፡ገጸ፡እግዚ"፡እምኔነ፡** Jsp. p. 379. 3) reversio a) *reditus:* **እጼውዐክሙ፡ለሚጠት፡ኀበ፡ተአዝዞትነ፡** *ad officium vos revoco* Jsp. p. 372. b) *reductio:* **እሬስያ፡ኅቡረ፡ለሚጠቶሙ፡** (ἀποστροφήν) Mich. 2, 12. c) *responsum, rescriptum:* **ሰደ፡መጽሐፈ፡ኀበ፡ንጉሠ፡ምዕራብ፡ወለእመ፡ነሣእከ፡ሚጠተ፡እምኔሁ፡ተመየጥ፡ኀቤየ፡** Jsp. p. 321. 344. 4) *conversio, mutatio, immutatio* Hen. 50, 1; τροπή Cyr. ad Th. f. 10; ἀλλοίωσις ib.; **ዘእንበለ፡ሚጠት፡** ἄτρεπτος et ἀναλλοίωτος ib.

መያጢ፡ n. ag. 1) *convertens,* ut: peccatores a peccato, **እግዚ"፡መያጢሃ፡ለነፍስ፡** Kid. f. 19. 2) *reductor: Christus* **መያጢሆሙ፡ለሂውዋን፡** Haim. Ab. 3) is qui facile mutat, *inconstans, versabilis:* **መያጤ፡ልሳን፡** εὐμετάβολος γλώσσῃ Prov. 17, 20.

ምያጤ፡ et **ሙያጤ፡**, subst. 1) *conversio,* astrorum Hen. 41, 8. 2) *mutatio, permutatio, vicissitudo:* **ዘእንበለ፡ሙያጤ፡** *inconvertibilis* (ὁ λόγος) M. M. f. 2; **ሙያጤ፡ልደት፡** γενέσεως ἐναλλαγή Sap. 14, 26; **ሙያጤ፡መዋዕል፡ወተፋልሶ፡ጊዜያት፡** τροπῶν ἀλλαγαί Sap. 7, 18.

ሚጣን፡ subst. *conversio, mutatio:* **ጽዱቅ፡ወክቡር፡ነገረ፡እግዚ"፡ወአልቦ፡ወኢምንትኒ፡ሚጣነ፡በኀበ፡እለ፡በሙ፡አእምሮ፡** Macc. f. 10.

ተምያጥ፡ subst. *conversio, mutatio,* peccatoris Org. 7; mutatio rei in aliam Org. 5.; in pejus Enc.; **ዘእንበለ፡ተምያጥ፡** *immutabilis, constans* Snx. Hed. 16 Enc.

ተመያጢ፡ n. ag. (III, 1) *is qui se convertit, conversus, reversus:* **ተመያጥያን፡ኀበ፡እግዚ"፡** Phlx. 3; **አንሰ፡ከመ፡፩እምአርድእቲክሙ፡ወተመያጢ፡ለነገርክሙ፡** Jsp. p. 300; **በሕታውያን፡ተመያጥያን፡ለኀበ፡ዓለም፡** *anachoretae qui in mundum revertuntur* Phlx. 5.

መስተመይጥ፡ part. (IV, 1) suam sententiam *facile mutans* vel clementiam suam *facile convertens* in aliquem, μετανοῶν ἐπί Or. Man. 6 (in ed. psalmorum Lud. p. 327); item in Did. 7 et Kedr. f. 45; at Platt in sua editione Did. praebet **መስተማይጥ፡** (IV, 3.)

መደረ፡ rad. inus., quae *extensionem* significasse videtur (coll. ܡܰܕܺܝܪܳܐ *extensus est*, مَدِرَ *magno distentoque ventre fuit*). Hinc

ምድር፡ subst., m. et fem., Pl. **አምዳር፡** et **ምድራት፡**, Pl. Pl. **አምዳራት፡** 1) *terra* i. e. a) *orbis terrarum* Gen. 1, 1. 2. 2, 1. 9, 19. 19, 31; Jes. 24, 4. 65, 17. 66, 1; Jer. 4, 28; Hen. 1, 7. 2, 3; Deut. 32, 1; Matth. 5, 18. 24, 35; Hebr. 12, 26; Eph. 1, 10; **ኵሉ፡ምድር፡** *omnes homines*, Judith 11, 16; Deut. 32, 26; Matth. 5, 13. b) *continens* (opp. mari et fluviis): Gen. 1, 10—12. 28; Marc. 4, 1; Luc. 5, 11; Hebr. 11, 29; Jon. 2, 11. c) *regio (provincia, patria)*: Gen. 12, 1. 13, 9. 17, 8; Matth. 2, 20. 4, 15. 9, 26; Jer. 12, 14. 22, 29; **ውስተ፡ዝ፡ ምድር፡** 49, 10; **ኵሉ፡ምድረ፡ግብጽ፡** Ex. 7, 21; Jos. 8, 1; 1 Reg. 9, 4; **ምድረ፡በድው፡** ἡ ἄνυδρος γῆ Jes. 41, 19; **ውስተ፡ምድረ፡ጼው፡** ἐν ἁλίμοις Jer. 17, 6; **ምድረ፡ሕያዋን፡** Jer. 11, 19; **ምድረ፡ገነት፡** (paradisi) Clem. f. 171; **አምዳር፡** et **አምዳራት፡** Dan. 11, 40. 42 var.; **ምድር፡** ἐπαρχία vel *provincia Metropolitae* Can. Ant. 7 (9). d) *ager*, *agri* Matth. 27, 7; Jes. 23, 10. 28, 24; Gen. 47, 18. 19; Lev. 25, 24. 25; **ተገበረ፡ምድረ፡** 2 Reg. 9, 10; **ምድራት፡ርሑባት፡** 1 Par. 4, 40; **አድባር፡ወአምዳር፡** (ὀρεινή et πεδεινή) Deut. 11, 11. e) *humus, solum terrae*: **ውስተ፡ምድር፡** χαμαί Judith 12, 15. 14, 18; Thren. 2, 10; Jes. 47, 1; ἔδαφος Job 9, 8; Sir. 11, 5; Jes. 26, 5; **ምድረ፡ከነ፡** Judith 5, 18; Matth. 10, 29. 15, 35; Joh. 8, 6; humus, quatenus plantarum ferax est: Matth. 13, 8 rom.; Hebr. 6, 7; Jac. 5, 18; 4 Esr. 9, 35. f) *terrae elementum* vel *materia*, (*pulvis, lutum*) Sir. 17, 1; **እለ፡እምድር፡** γηγενεῖς Prov. 2, 18; **ዘውስተ፡ምድር፡** τὰ ἐπίγεια Phil. 3, 19. 2) transl. *solum, pavimentum, fundus*: ἔδαφος tabernaculi Num. 5, 17; aedificii 3 Reg. 6, 15; Dan. ap. 13, 19; Hez. 41, 16; Hen. 14, 10. 17; **ውስተ፡ምድር፡** ἐπὶ τῆς χελωνίδος Judith 14, 15; ἐσχάρα altaris Ex. 6, 13; **ምድረ፡ግብ፡** ἔδαφος λάκκου Dan. 6, 24; **ምድረ፡ባሕር፡** Job 38, 16; hinc **እምድሩ፡** *funditus*, ut: **እመ፡እምድሩ፡ትከሢ፡ሕማማተ፡** εἰ παντελῶς ἀναιρεῖς τὸ πάθος hom. Theodoti Anc. in Cyr. f. 102 (de quo loco *Voc. Ae.*: **እምድሩ፡ዘ፡ሐንድ፡ዘንዱን፡አስቶሂ፡ይ፡**). — [In linguis cognatis: amh. **ምድር፡** *terra*; arab. مَدَر *lutum siccum; pagi, oppida*; syr. ܡܕܪܳܐ *gleba, cespes, terra*.]

ምድራዊ፡ adj. rel. *terrenus, terrestris*: **ወልደ፡ምድራዊ፡** γηγενοῦς ἀπόγονος Sap. 7, 1; Lit. 171, 1; **ሥጋ፡መሬት፡ ምድራዊ፡** Jsp. p. 381; **ንጉሥ፡ምድራዊ፡** (opp. Deus) Phlx. 192.; **ሕይወት፡ኀላፊት፡ምድራዊት፡** Macc. f. 19; Chr. saepissime; al.

ምዳቍ፡ et **ምዳቋ፡**, subst., *dorcas, caprea, antilope*: **ከመ፡አምሠጠት፡ምዳቍ፡እምነ፡ማዕገት፡** Sir. 27, 20; Ter 12 Enc.; M. F. — In *Voc. Ae.* aeth. **አርና፡** aeth.-amharico **ምዳቋ፡** explicatur. [Etymon et formatio haud satis liquent: nescio an radix **መደቀ፡** *gracilem esse* (coll. دَقَّ, **ደቀቀ፡**, **ደገደገ፡**, دَقَّ) statui possit]. — De animali cfr. Harris II Anh. p. 49.

መድብ፡ vid. sub **ደበበ፡**

መድበል፡ vid. sub **ደበለ፡**

መድበራ፡ et **መድብራ፡** n. peregr., sc. מִדְבָּרָה *desertum* Jos. 5, 6; Hen. 28, 1. 29, 1. 77, 7.

መድብራይጥስ፡ n. pergr., sc. μαβδαρῖτις *regio deserti* Jos. 18, 12.

መዲና፡ *sedes principis* vid. sub **ደየነ፡**

መገለ፡ vel **መግለ፡** (dubium) I, 1 *saniem contrahere, purulentum fieri vel esse* [cfr. מֻגְלָה ܡܽܘܓܠܳܐ *pus*; مَجِلَ *pustulas vel callum contraxit* manus] **ጸልዕ፡ዘይመግል፡** Jes. 1, 6; Syn. f. 330.

አምገለ፡ II, 1 *pus movere*: **ያመግል፡** M. F.

መግል፡ subst., Pl. **አምግልት፡** 1) *pus*, σαπρία Job 2, 9. 7, 5; **ለእመ፡ከነ፡ቍስል፡ዕሙቀ፡ወምሉአ፡መግል፡** F. N. 5: Sx. Nah. 3. 2) *pustula, callum, vibex*: **እገሪክሙ፡ይበኵብኵ፡በመግል፡** ὑγρασία Hez. 7, 17. 21, 7; **ቍስለ፡መቅሠፍት፡ይገብር፡አምግልተ፡** ποιεῖ μώλωπας Sir. 28, 17.

ምጕሕያ፡ *herba agris noxia* vid. sub **ጕሕየ፡**.

መገበ፡ I, 2 [deest in caeteris linguis, excepta amharica: formatum est e simpliciore radice גב جاب, de qua vid. Ges. thes. p. 255]. 1) *circumdare, cingere*: **ወአምሳለ፡አልህምት፡መትሕቴሃ፡ዐውዳ፡ወይሚግብዋ፡ወየዐውድዋ፡** 2 Par. 4, 3; in spec. *tuendi, defendendi, adjuvandi* causa: Ps. 31, 13. 124, 2; Deut. 32, 10; **አሐለይክዮሙ፡ይምጽኡ፡ኀቤኪ፡ወይመግቡኪ፡በዝሙትኪ፡** Hez. 16, 33; **ይሚግቡ፡በጽድቅ፡መንበሮ፡** Prov. 20, 28; Chrys. Ta. 5; assistendi causa Gad. T. H. 2) *tueri, administrare, dispensare*: **ነፍስ፡እስርት፡በሥጋ፡ከመ፡ትመግቦ፡ወትሥራዕ፡ንብረቶ፡** Jsp. p. 381; **ኢይክል፡ሠሪዐ፡መንግሥት፡ወመግቦታ፡** ib. p. 309; **ይሚግብ፡ለሐመር፡** *gubernator navis est* Org. Est vox forensis: *procurare, mandatarium* vel *procuratorem esse*, c. vel absol.: Luc. 16, 2; *non decet presbyteros* **ይመግቡ፡ወኢይትሐበዩ፡** Syn., vel c. Acc. rei, ut: **ዘይሚግብ፡ንዋየ፡ለድክትምት፡** F. N. 24, 3.

አመገበ፡ II, 2 (passim in libris mss. **አምገበ፡** II, 1 ut Snx.; Impf. **ያመግብ፡** Luc. 12, 44 rom.) *praeficere rebus gerendis* alqm, *curam mandare* alicui; *administratorem, curatorem, procuratorem constituere* alqm; c. c. Acc. pers.: **መጋቢ፡ዘአመገብዎ፡** F. M. 5, 14; et c. **ላዕለ፡** rei vel pers.: **ኢታመግብ፡ነኪረ፡ላዕለ፡ቤትከ፡** Sir. 30, 28; Luc. 12. 44; **ዘአመገብዎ፡ላዕሌሆሙ፡** *quem curatorem eorum* (pupillorum) *constituerunt* F. N. 24, 3, vel c. **ዲበ፡**, ut: **እግዚ"፡አመገበከ፡ዲቤሆሙ፡ትትትል፡ወታሕይው፡** Macc. f. 3; vel c. **ለ፡** ut Act. 7, 10 rom.; vel c. **በ፡** rei, ut: **ለእመ፡አመገበ፡ለብእሲ፡በሠይጥ፡** F. N. 30, et c. **በ፡** muneris 1 Cor. 9, 17; c. c. dupl. Acc. (personae et muneris): **እሚግብ፡ምግበከ፡** Jes. 22, 21. — (In Catal. Codd. Aeth. Bibl. Bodl. p. 28 **በእንተ፡አመገበ፡** *de mandato* (non: *de feudo*) vertendum est.).

ተመገበ፡ III, 2 refl. et pass. 1) *praesidio* vel *tutela* alicujus *circumdari, cingi*, c. c. **በ፡**, ut: **ነፍስ፡እንተ፡ትትሜገብ፡በመንፈስ፡አምላካዊት፡** ψυχὴ τῷ θείῳ ὀχυρωμένη πνεύματι Chr. Ta. 34. 2) *rebus gerendis praefici, administratorem* vel *procuratorem constitui*; refl. *procu-*

rationem suscipere: c. c. በ፡ rei, ut: ተመገበ፡ቦቱ፡ F. N. 40; c. Acc. rei: አለ፡ይትሜገብዎ፡ግብረ፡መወልጣን፡ F. M. 19.

ምጉብ፡ part. *circumdatus, defensus:* ወውእቱሰ፡ምጉብ፡በኀይለ፡አምላኩ፡ Gad. Kar.

ምግብ፡ subst. *administratio, dispensatio, munus, procuratio, tutela,* οἰκονομία: ትሰዐር፡እምግብከ፡ Jes. 22, 19. 21; Luc. 16, 2—4; 1 Cor. 9, 17; መገቦሙ፡ምግበ፡እኩየ፡ *mala procuratione eos curavit* (κακῶς ᾠκονόμησε τὴν ἀρχὴν ἑαυτοῦ) Chr. ho. 34; ምግብ፡ዘአመገበከ፡ Macc. f. 4; ከመ፡ይፈጽም፡ምግቦ፡ Rel. Bar.; በምግቡ፡ለቈስጠንጢኖስ፡ *sub administratione Constantini* Masc. 21 Enc.; ዘሀለወት፡ታሕተ፡ምግቡ፡ F. N. 24, 3.

ምግብት፡ n. act. *procuratio* F. N. 41, 5; ሥልጣነ፡ምግብት፡ *potestas curatoria* F. N. 24, 3.

መጋቢ፡ n. ag., Pl. መገብት፡ et መጋብያን፡ 1) *administrator, dispensator, procurator, oeconomus:* ταμίας መጋቤ፡ቤተ፡ንጉሥ፡ Jes. 22, 15 var.; οἰκονόμος Esth. 1, 8; Jes. 36, 3; መገብተ፡አብያተ፡ንጉሥ፡ 1 Esr. 8, 64; 3 Reg. 18, 3; መጋቤ፡ሀገር፡ Rom. 16, 23; Luc. 16, 1—3; Tit. 1, 7; 1 Cor. 4, 1; ἐπίτροπος Matth. 20, 8; Luc. 8, 3; διοικητής 2 Esr. 8, 36; ἀγοραστής Tob. 1, 13; ὁ ἐπί τινος Judith 14, 13. 12, 11; Gen. 43, 16; 4 Reg. 10, 5; προστάτης መገብተ፡ተሠይሙ፡ላዕለ፡ኵሉ፡ጥሪቱ፡ 1 Par. 27, 31; ἄρχων መጋቢሁ፡ላዕለ፡ንዋዩ፡ Gen. 24, 2; θεράπων Hebr. 3, 5; de *oeconomis* ecclesiarum, II Can. Nic. 69; F. M. 10, 5; Sx. Masc. 20; nec non de Deo hominibus providente: Clem. f. 83 (vid. መሴስይ፡). 2) *praefectus* cujuslibet generis (*officialis*), *dux, praeses, satrapa, proconsul, minister* (principis): መጋቤ፡ቤተ፡እግዚ"፡ ἡγούμενος 1 Par. 9, 11; መጋብያን፡ሕግ፡ Dan. 11, 22; መገብተ፡ምኵራብ፡ στρατηγὸς τοῦ ἱεροῦ Act. 4, 1. 5, 24; ἀρχισυνάγωγος Marc. 5, 22 Platt; θεράποντες Judith 2, 2; μεγιστᾶνες, σατράπαι, τύραννοι, στρατηγοί, ἡγούμενοι Esth. 1, 16. 8, 9. 9, 3; Jer. 24, 8; Dan. 3, 3. 24. 27. 4, 33. 5, 1; 1 Esr. 3, 2. 9; τακτικοί Dan. 6, 3. — Fem. መጋቢት፡ Sx. Mag. 26.

አመጋቢ፡ n. ag. (II, 2) *is qui procurationem rei dat alicui: mandator* F. N. 29. 30.

ምግብና፡ subst., munus curatoris, *administratio, procuratio* F. N. in Proleg. p. 10; F. N. 29. 30.

መጋቢት፡ nomen mensis Abyssinorum septimi, qui XXV° Februarii sec. Cal. Jul., IX° Martii sec. Cal. Greg. incipit, et mensi Coptorum ⲫⲁⲙⲉⲛⲱⲑ በረምሐት፡ respondet. Nonnumquam mensis aequinoctialis vernus aliorum populorum aeth. nomine መጋቢት፡ appellatur, ut: እስመ፡ይዔሪ፡መዓልት፡ወሌሊት፡አመ፡፳ወ፭ለወርኀ፡መጋቢት፡ Did. 30.

ምጕንጳ፡ *pharetra* vid. sub ገነጳ፡

አመግዘአ፡ *saginare* vid. sub ገዘአ፡

መግፄ፡ vox dubia, de qua Ludolfus in lex. col. 99: „*fasciculus* vel *manipulus*, ut videtur; *qui venit rure* በውሉዶ፡መግፄ፡ *cum unico manipulo* Mss. Colb."

ምጕጠይ፡ *stimulus* vid. sub ጐጠየ፡

መጕጸ፡ rad. inus. Hinc

አምጐጸ፡ II, 1: ሊቃናተ፡ኢታመጕጽ፡ πρεσβυτέρῳ μὴ ἐπιπλήξῃς 1 Tim. 5, 1 et ዘያመጕጽ፡ሊቃናተ፡ Clem. f. 161. Notio ex his locis haud satis certe definiri potest ob ambiguitatem vocis ἐπιπλήσσειν, quae 1) *incutere* 2) *increpare, objurgare* significat. Collatis arab. verbis مَقَطَ *percussit fuste; humi prostravit; iratus fuit* alicui; مَقَّ, مَقَطَ et مَقَطَ *vehementer percussit, prostravit humi,* مَقَّ IV *male affectum reliquit* alqm, verbo Aethiopico significatio *vim inferre, insultare* attribuenda fuerit. Ludolfus ait: „*objurgavit* et quidem acriter." — *Voc. Ae.:* ታመጕጽ፡ዘ፡ታስተቈጥዕ፡; *aliud:* ታስተቃልል፡ወበእለሂ፡ታስትት፡; *aliud:* ታጻላ።

መጢግ፡ *siphon* vid. sub ጠምዐ፡

ሚጥራ፡ et **ሜጥራ፡** n. peregr., sc. μίτρα *mitra sacerdotalis* Ex. 36, 36. 40 (in C: ቆብዕ፡); Org. — *Voc. Ae.:* ሚጥራ፡ዘ፡ቅንጥብ፡ወቅንጥብሂ፡ሞጣሕት፡ውእቱ።

መጠራ፡ (v. መጣራ፡) n. peregr. sc. מַטָּרָה *meta, scopus* 1 Reg. 20, 20 vrs. nov.; Job 16, 12; Thren. 3, 12.

መጥረብሊጥ፡ vel **መጥረብሊጥስ፡** μητροπολίτης *metropolita* (aliâs: ጳጳስ፡), Syn. ut I Abt. Ap. 1; II Abt.

መጥሮጶሊስ፡ id. ut: መጥሮጶሊስ፡ዘውእቱ፡ጳጳስ፡ Syn.; F. N. 4.

I. **መጠቀ፡** I, 1 extrahere; deinde: *in altum trahere, in sublime ferre, tollere, elevare* [respondent مَتَحَ (مَتَّحَ) *evulsit; hausit e puteo; altus fuit* dies; مَتَحَ *altus provectusque fuit* dies; مَطَحَ *hausit e puteo;* praeterea نَتَجَ نَتَقَ נָתַק] Subj. ይምጥቅ፡; συναντελάβετό μου መጠቀኒ፡ Gen. 30, 8; ይመጥቆ፡እምነ፡መሬት፡; ἐγείρει 1 Reg. 2, 8; መታግርት፡ዘይመጥቃ፡ለባሕር፡ወያላዕላ፡ 3 Reg. 7, 11; ማርያም፡ምጥቅኒ፡በገበ፡ኪዳንኪ፡ምስለ፡ሑቃፌ፡ 1 Sal. Mar. 26; ምሕላሳነ፡ላዕለ፡ምጥቅ፡ Cod. Mus. Brit. LIV, Nr. 7; M. M. f. 87.

መጠቀ፡ I, 2 id. 1 Reg. 2, 8 var.

አምጠቀ፡ II, 1 *elevare, exaltare, in altitudinem efferre:* እብድ፡ሰበ፡የሐንጽ፡ቤቶ፡ያመጥቅ፡ሕንጻሁ፡እምአግዋሪሁ፡ከመ፡ይትመከሕ፡ላዕሌሆሙ፡ Fal. f. 44.

ተመጥቀ፡ III, 1 *in altum tolli, elevari:* ዘተመጥቀ፡በደመና፡ሰማይ፡ Sx. Teq. 12 Enc.; ተመጥቆት፡ M. M. f. 155.

ምጡቅ፡ part. *elatus, sublimis, altus:* እግዚ"፡ዘዲበ፡ልዑል፡ወምጡቅ፡የኀድር፡ Kedr f. 2; Deg.; መንበር፡ልዑል፡ወምጡቅ፡ θρόνος ὑψηλὸς καὶ ἐπηρμένος Cyr. ad Reg. f. 29; እግዚ"፡ምጡቅ፡ውእቱ፡ Lit. Epiph.; *anseres feri* ምጡቃን፡ሥረት፡ *alticoli* Lud. e Mss. Colb.

ምጥቀ፡ subst. *celsitudo, sublimitas, altitudo:* ምጥቆሙ፡ለአየራት፡ Org.

መምጠቅ፡, **መምጠቂ፡**, **መምጠቂት፡**, **ምምጣቅ፡** subst., significatio haud satis liquet; est aut *pera funditoris* aut *pars fundae* ea, in quam lapides induuntur: ወደየ፡ውስተ፡መምጠ

ቂሁ፡ 1 Reg. 17, 40; መምጠቂት፡ ib. 49. Graecus habet ἐν τῷ καδίῳ τῷ ποιμενικῷ, at Ludolfi Gregorius ait, „hac voce significari frustulum illud corii in medio fundae, cui lapides in sublime jaculandi, ut firmius haereant, imponi solent". — *Voc. Ae.*: መምጠቅ፡ ዘ፡ ቅናት፡

II. **መጠቀ፡** rad. inus., eadem quae מָתַק 1) *suxit* 2) *dulcis fuit.* Hinc

ምጡቅ፡ part. *dulcis*: ምጡቅ፡ ብርሃን፡ τὸ γλυκὺ φῶς Cyr. ad Th. f. 19.

ምጥቀት፡ n. act. *dulcedo* Jud. 9, 11.

መጠነ፡ rad. propagata e simpliciori מָדַד *extendit*, *mensus est*, arab. مَدَّ, مَدَى, cujus variationes sunt مَتَّ, مَتَا, مَتَنَ, مَطَّ, مَطَلَ, مَعَطَ; nec non وَطَنَ in aliquot derivatis.

መጥነ፡ I, 1 (a መጠን፡ denomin.) impers. *decet, convenit*: አኮ፡ መጥነነ፡ ንክሥት፡ *non decet nos aperire* Or. Az. 9 Sic quidem in Cod. Francf.; sed alii habent መጠነነ፡, Lud. in *psalmis* ድልወት፡ ለነ፡. Quare vereor, ne lectio corrupta sit; etenim ኢመጥነነ፡ potius exspectaveris quam አኮ፡ መጥነነ፡

መጠነ፡ I, 2 1) *metiri, dimetiri*, locum: ይሚጥንዎ፡ በሐብለ፡ መስፈርት፡ Jes. 34, 11; መጠነ፡ ራሕበ፡ መሠረቱ፡ Hez. 40, 5 (sed ሰፈረ፡ 40, 11 seq.). 19. 41, 13. 42, 15. 16 seq.; Num. 35, 4; Deut. 21, 2; Hen. 61, 2; Apoc. 11, 1. 2. 21, 15—17; Act. 27, 28 rom.; Gad. Lal. 2) transl.: *emetiri mente* i. e. *ratiocinatione comprehendere*: ይፈቅድ፡ ይትአመንዎ፡ ወአኮ፡ ከመ፡ ይመጥንዎ፡ ወእስመ፡ ኢይትከሀሎ፡ ለኅሊና፡ ይመጥን፡ በሕርየ፡ ዘአሁ፡ πίστεως χρείαν ἔχει καὶ οὐ λογισμῶν, πῶς τὰ τῆς οὐσίας λογισμῷ περιλαβεῖν ἔνι; Chr. ho. 22. — Marc. 16, 18, ubi Gr. καλῶς ἕξουσιν habet, Aethiops miram lectionem ይሚጥኑ፡ praebet, quam, teste Ludolfi Gregorio, de certo quodam ritu *manus imponendi*, instar mensurantis aliquid, interpretari solent. — (Caeterae verbi significationes, a Ludolfo propositae, reprobandae sunt, scilicet 1) *proportionem aliquam respectu alterius habuit*, ut: ወኵሉ፡ ክብር፡ ኢመጠና፡ ላቲ፡ Lit.; nam in hoc loco (Prov. 8, 11) መጠና፡ non verbum, sed subst. መጠን፡ c. suff. est. 2) *auxit, adauxit*: ወመጠነት፡ ገድላ፡ በአዕርዮ፡ ንዋም፡ Ter 24 Enc.; nam መጠነት፡ lectio prava est pro ወጠነት፡ *et ascesin suam a supprimendo somno inchoavit*, secundum Sx. Tubing.).

ተመጠነ፡ III, 2 *mensurari*, ut: ዘይትሚጠን፡ በእመት፡ F. N. 33; ክበደ፡ ብዕሉ፡ ዘኢይትሚጠን፡ M. M. f. 84. (Formam III, 1 ዘኢይትመጠን፡ *immensurabile* Lud. affert sine auct.).

ምጡን፡ part. *mensura definitus* M. M. f. 322.

መጠን፡ subst., Pl. አምጣን፡, cui et ipsi crebro singularis notio inest (gramm. § 131, 2); Pl. Pl. አምጣናት፡ 1) *extensio, dimensio, modus, mensura*: መኑ፡ ሠርዐ፡ አምጣኒሃ፡ Job 38, 5; መጠን፡ ዳግም፡ 2 Esr. 13, 20 seq.; በከመ፡ አምጣኒሁ፡ κατὰ τὰ μέτρα ταῦτα Hez. 40, 21; አሉ፡ አምጣነ፡ ምሥዋዕ፡ በእመታት፡ 43, 13; 3 Reg. 6, 23. 7, 48; Ex. 26, 8; Jer. 22, 14; አምጣኒሃ፡ ἡ διαμέτρησις αὐτῆς Jer. 38, 39; Apoc. 21, 16; ዘአልቦቱ፡ መጠነ፡ *immensus* Lit. 171, 1; mensura qua metiuntur: ሰሐበ፡ አምጣነ፡ Thren. 2, 8; Hen. 61, 3—5; Jes. 44, 13; *ambitus, circumferentia*: አምጣነ፡ ዘየዐውዶ፡ Jer. 52, 21; 3 Reg. 7, 3; አምጣነ፡ ዐውዳ፡ 3 Reg. 7, 10; nec non አምጣን፡ Hen. 72, 37. 78, 3; etiam de scriptis et dictis, ut: *verba* ኅዳጥ፡ በመጠን፡ ወፍድፋድ፡ በኀይል፡ *pauca quidem numero sed superabundantia vi* Chr. Ta. 17. 2) *quantitas*, ut: ይእቲ፡ ሠናያት፡ እንተ፡ ከመዝ፡ መጠና፡ *bona quorum talis est quantitas* i. e. tanta Chr. ho. 9; ἀριθμός Apoc. 13, 18; vid. infra usum hujus vocis ad denotanda pronomina et adverbia quantitatis. 3) *ratio, proportio, modus justus, rhythmus*, vid. infra usum praepositionum et conjunctionum መጠነ፡ et አምጣነ፡ et በአምጣነ፡: praeterea: ፈድፋደ፡ እምአምጣነ፡ ኀይልነ፡ 2 Cor. 1, 8; በጽሑ፡ ለመጠነ፡ አክል፡ *ad justam aetatem pervenerunt* (suae tutelae facti) F. N. 24, 3; *pervenit* ለአምጣነ፡ ብእሲ፡ *ad justam staturam viri* Org.; etiam de rhythmo orationis usurpatur, ut: ለሐሰቶሙ፡ በአምጣን፡ ወበመስፈርት፡ ያስተጠአጥኡ፡ ወያሞግሱ፡ በኅቤሆሙ፡ τὸ ψεῦδος ῥυθμοῖς καὶ μέτροις εἰς τὸ ἐπίχαρί τε καὶ ἐπιμελὲς ἐκτετορευμένον Cyr. c. Pall. f. 65. 4) *dignitas* i. e. a) *auctoritas, honoris gradus*: እለ፡ የዐብይዎሙ፡ በመጠን፡ Chr. ho. 11; ልዕልና፡ መጠኑ፡ *celsitudo dignitatis ejus* ib.; አልዐልኩ፡ መጠንየ፡ et የዐቢ፡ መጠንየ፡ በኀቤሁ፡ Jsp. p. 338. b) *meritum*, ut: አልዐልከኒ፡ ዘኢመጠንየ፡ *exaltasti me supra meritum meum* Lit. Joh.; ዘኢመጠንየ፡ ወኢድልወትየ፡ Lit. Jac.; አኮ፡ መጠነነ፡ ንክሥት፡ Or. Az. 9 (vid. supra መጥነ፡). 5) modus rei vel personae est *id quod ejus pretio vel dignitati convenit, ei sufficit, sat est*: ኵሉ፡ ክብር፡ ኢኮነ፡ መጠና፡ οὐκ ἄξιον αὐτῆς ἐστί Prov. 3, 15; ኵሉ፡ ክብር፡ ኢመጠና፡ ላቲ፡ 8, 11; ኢመጠንየ፡ ዘረከበኒ፡ በኀጋይየ፡ Job 33, 27; ወምንት፡ መጠና፡ (ለዕለት፡) τίς ἔσται ἱκανὸς αὐτῇ; Joel 2, 11; Rom. 8, 18; hinc: መጠኑ፡ *sufficit ei*, ut Matth. 10, 25; Luc. 6, 40; ወኢመጠኑ፡ ይሑሩ፡ 3 Reg. 16, 31; መጠንከ፡ ἱκανούσθω σοι 1 Par. 21, 15.

መጠነ፡ i. e. መጠን፡ in st. c. positum (gramm. § 157) usurpatur 1) variis pronominibus quantitatis circumscribendis a) *tantus quantus*: ፈለግየ፡ ኮነኒ፡ መጠነ፡ ባሕር፡ Sir. 24, 31; 4 Esr. 5, 3; የዐቢ፡ ላሓ፡ ኢየሩሳሌም፡ መጠነ፡ ውኂዝ፡ Zach. 12, 11; ሕለት፡ ወርቅ፡ ዘመጠነ፡ በትር፡ Apoc. 11, 1; Matth. 17, 20; Jos. 3, 4. b) subjunctis pronominibus demonstrativis significatur: *tantus, tot*: መጠነዝ፡ *tantus* 2 Esr. 15, 18; Hebr. 2, 3; Marc. 15, 4; Jac. 3, 4; Matth. 8, 10; ዘመጠነዝ፡ τοσοῦτον Sap. 13, 9; መጠነዝ፡ *tot* 4 Esr. 2, 39. 10, 13. 15; Matth. 15, 33; Act. 5, 8; መጠነዝ፡ መዋዕል፡ *tamdiu* Esth. 2, 12; rarius: *talis* ut Luc. 18, 16. c) subjuncta integra enuntiatione vertendum est relative: *quantus, quot, quisquis, quicumque, quantusvis, quotquot*: ὅσα Koh. 11, 5; Judith 8, 27; ትሬኢ፡ መጠነ፡ ይበልዕ፡ Dan. ap. 13, 6; መጠነ፡ አዕበየ፡ አፉከ፡ Judith 6, 17; መጠነ፡ ብከ፡ *quidquid habes* Tob. 4, 8; Kuf. 35; Ps. 65, 15. 73, 4; Ex. 11, 7. 19, 4; Gen. 34, 12; Matth. 27, 13; Rom. 5, 8; 2 Tim. 1, 18. 3, 11; መጠነ፡ መዋዕለ፡ ንጉሥ፡ Jes. 23, 15; መጠነ፡ መዋዕል፡ *quamdiu* Prov. 1, 22; በሢጥ፡ በመጠነ፡ ኮነ፡ Gen. 23, 9; Lev. 25, 27. Nonnunquam pron. rel. ዘ፡ apponitur aut praemissum, ut: ዘመጠነ፡ ὅσα Koh. 8, 9; ኵሉ፡ ዘመጠነ፡ ወሀበኒ፡ Kuf. 19 aut sequens, ut 4 Esr. 1, 35. d) de interrogativo ሚመጠን፡ vid. infra. 2) መጠን፡ in Acc. et st. c. positum adhibetur adverbialiter a) *circiter, fere, ferme, plus minus*: መጠነ፡ አሐቲ፡ ሰዓት፡ ὡσεὶ ὥραν μίαν Dan. 4, 16; Luc. 1, 56; 2 Reg. 6, 1. b) *quamdiu* Matth. 9, 15 rom. (vid. supra መጠነ፡ መዋዕል፡

sub 1, c, et infra አምጣነ፡). c) መጠነ፡ — ከማሁ፡ *quo magis — eo magis* Kuf. 46; vel መጠነ፡ — ፈድፋደ፡ Marc. 7, 36 rom. (cfr. infra አምጣነ). 3) መጠነ፡ in st. c. et Acc. positum est praepositio: *secundum, pro*, ut መጠነ፡ኀይልከ፡ *pro viribus* Koh. 9, 10 (vid. አምጣነ፡). — Denique nota, hoc መጠነ፡ in st. c. positum (gramm. § 167, 3) in libris antiquioribus crebro መጠኔ፡ sonare, ut 4 Esr. 10, 15 Laur.; 2 Tim. 1, 18 rom.; Matth. 15, 33. 17, 20. 26, 8. 62 rom.; Marc. 15, 4 rom.

ሚመጠን፡ i. e. መጠን፡ praefixo ሚ፡ interrogativo, 1) usurpatur vice pronominis interrogativi et substantivi et adjectivi; statum constructum plerumque aspernatur; etiam ubi adjective sumitur, caeterorum adjectivorum instar suo substantivo apponi solet; a) *quantus? quantum?* ንግረኒ፡ሚመጠን፡ውእቱ፡ Job 38, 18; ሚመጠነ፡ትረክቢ፡ዐስበኪ፡ πόσον μισθόν Hez. 27, 33; ሚመጠን፡ኑኃ፡ወሚመጠን፡ርሕበ፡ Zach. 2, 2; Matth. 26, 15; exemplum nominis per st. c. subjuncti est: ሚመጠነ፡ጸጋ፡ *quantum gratiae?* Org. 1. b) *quot?* Ps. 118, 84; Gen. 30, 29. 47, 8; Matth. 15, 34; 4 Esr. 2, 11—13; ሚመጠን፡ (v. ሚመጠነ፡) እማንቱ፡ኀጣውእየ፡ Job 13, 23. 2) sumitur adverbialiter, plerumque in Acc. (ሚመጠነ፡) positum, quamquam etiam ሚመጠን፡ indecl. eodem modo usurpari potest (ut Job 35, 5); a) *quantopere, quam?* ሚመጠነ፡በጥንቃቄ፡ትኴንን፡ Sap. 12, 21; አእምር፡ሚመጠን፡ልዑል፡እምኔከ፡ደመና፡ Job 35, 5. b) *quamdiu?* 4 Esr. 6, 47. c) *quoties?* Ps. 77, 45; Deut. 9, 7; Matth. 23, 37. d) nota: ወእመ፡ሚመጠነ፡ኀሠሠ፡ ὅσα ἂν μοχθήσῃ τοῦ ζητῆσαι *quantumvis quaesierit* Koh. 8, 17.

አምጣነ፡ (Pl. a መጠን፡), in st. c. positum 1) nonnumquam (sicut መጠነ፡) vicem pronominis relativi quantitatis explet (subjuncta integra enunciatione): *quantus, quantusvis, quot, quotquot:* Num. 32, 2; በአምጣነ፡ሀለዉ፡፻ምክዕቢተ፡ *centies tot quot sunt* 2 Reg. 24, 3; Hen. 61, 13; በአምጣነ፡ *tanto quanto* (pretio) Lev. 25, 28; አምጣነ፡ዐረብ፡እምሠርቅ፡ *quantum occasus ab ortu* sc. distat Enc. 2) usurpatur tamquam praepositio: *secundum, pro* a) rarius አምጣነ፡ nudum (Acc. et st. c.), ut አምጣነ፡ኀልዮትየ፡ *secundum meam opinionem* F. M. 11, 1. b) crebrius praemissa praep. በ፡ (ad verbum: in modo vel proportione): Rom. 5, 15. 16; Num. 7, 7. 8; በአምጣነ፡ኀይልየ፡ *pro viribus* Sir. 29, 20; 1 Par. 29, 2. 16; 4 Esr. 2, 52. 9, 16; ኢኮነ፡ዘነገር፡በአምጣንከ፡ μεγάλως ὑπερβαλλόντως λελάληκας Job 15, 11; Jer. 31, 30; በአምጣነ፡ዕበዩ፡ Sir. 43, 31; በአምጣነ፡መዋዕለ፡ሰማይ፡ 45, 15. 50, 23. c) in enuntiationibus correlativis hoc በአምጣነ፡ passim *quo magis — eo magis*, vel *qualis — talis* vertere licet, potissimum ubi ከማሁ፡ subjunctum sequitur: በአምጣነ፡ዕፀ፡ለእሳት፡የዐቢ፡ነዱ፡ *quo plura sunt ligna igni, eo major fit flamma* Sir. 28, 10; በአምጣነ፡ዐበይከ፡ከማሁ፡አትሕት፡ርእሰከ፡ ὅσῳ μέγας εἶ τοσούτῳ ταπείνου σεαυτόν Sir. 3, 18; በአምጣነ፡ብዝኁ፡ምሕረቱ፡ከማሁ፡ተግሣጹ፡ 16, 12. 28, 10. 11; *quales tenebrae, talis lux* Ps. 138, 11. 3) usurpatur tamquam conjunctio; crebrius አምጣነ፡ nudum, rarius በአምጣነ፡; significat a) *quantum, quoad, quatenus:* በአምጣነ፡ትክል፡ Tob. 4, 8; Sir. 3, 13. 9, 14. 14, 11; ἐφ' ὅσον Rom. 11, 13; 4 Esr. 10, 70. b) *quamdiu, donec* አምጣነ፡ Matth. 9, 15; Gal. 4, 1; Rom. 7, 1; Sir. 23, 15; 4 Esr. 8, 29. 30; Job 24, 13; በአምጣነ፡ Ps. 103, 34. 145, 1. c) in enuntiationibus correlativis: *prout*, et አምጣነ፡ — ከማሁ፡ vel በአምጣነ፡ — ከማሁ፡ *ut — ita, quo magis — eo magis:* Rom. 2, 5; አምጣነ፡አብዛኀከ፡እከየ፡አበዝኀ፡ለከ፡ረባሐ፡ (pollicetur Satanas) Clem. f. 221; *arbores* በአምጣነ፡ይነፍሕ፡ነፋስ፡ላዕሌሆሙ፡ከማሁ፡ይፈደፍዱ፡ጽንዖሙ፡ወይነውኁ፡ Chr. Ta. 19; Ex. 1, 12; 4 Esr. 14, 16 var.; vel አምጣነ፡ — ፈድፋደ፡ Marc. 7, 36 Platt.

መጣኒ፡ n. ag. *mensor (geometra), ratiocinator:* ኢይበጽሖ፡ሕሊናተ፡ሐታትያን፡ወኢሕሊና፡መጣንያን፡ Fid. Jac. Bar.

ምጣኔ፡ subst. 1) *extensio, dimensio, modi* (de loco et tempore): ውፁኣን፡እምጣኔ፡ *mensurae expertes* Lud. e mss. Colb.; ሄሮድስ፡አስተናደፈ፡መሠረታቲሁ፡ (ለዳግም፡መቅደስ፡) ኑኃ፡ወግድሞ፡በምጣኔ፡ቀዳማዊ፡(መቅደስ፡) Jsp. p. 330; ይሬስዩ፡ዕድሚ፡ወርኆሙ፡ (definiunt longitudinem mensium) በምጣኔ፡ምሕዋረ፡ዐሓይ፡ውስተ፡አሐቲ፡ኆኅት፡ Abush. 1. 2) *ratiocinatio (syllogismus), aestimatio, dijudicatio, analogia:* (demonstratur e verbo divino, e doctrina patrum) ወእምነ፡ምጣኔ፡ልቡና፡ *et ratiocinatione* Phlx. 6; *Paulus* አምጽአ፡ሥርዐተ፡ምጣኔ፡እምርሑቅ፡ወአቀመ፡መሠረተ፡ነገር፡ πόῤῥωθεν προκαταβάλλων τοὺς λογισμοὺς Chr. ho. 8; ናመጽእ፡ክልአ፡ምጣኔ፡ ἄλλον συλλογισμόν ib. 14; dijudicatio causae F. N. in proleg.; (ለመለኮት፡ክርስቶስ፡) ኢይቀርቦ፡ምጣኔ፡ ἔνθα οὐκέτι σύγκρισις ἦν γενέσθαι Chr. ho. 5.

መንጠንጢን፡ adj. (inserta nasali, formatum secundum gramm. § 110, b): *extensione modicus, mediocris, pusillus* Herm. p. 100.

መጠወ፡ I, 2 [vicina sunt נָתַן et نطى; نطا IV in dialecto Jemanica id. q. أعطى *dedit*]; 1) *porrigere, praebere, ministrare* c. Acc. et ለ፡ vel c. dupl. Acc.: አልቦ፡ዘይሜጥወኪ፡እዴሁ፡ *nemo tibi porrigit manum* Jes. 51, 18; መጥወኒ፡እዴከ፡ (promissi confirmandi causa) 4 Reg. 10, 15; Gal. 2, 9; መጠውኩ፡ዘባንየ፡ለመቅሠፍት፡ Jes. 50, 6; Apoc. 11, 1; Sir. 32, 11; *alicui ministrare* (aliquid) c. Acc. pers. Gen. 18, 8; 40, 11; 1 Reg. 14, 13; διακονεῖν Luc. 12, 37 rom., ὑπηρετεῖν Herm. p. 85; saepissime: praebere panem et calicem, ministrare corpus et sanguinem Christi: ጽዋዐ፡ይመጡ፡ዲያቆን፡ Lit. 167, 1; Const. Ap. 52; መጠዎ፡ቍርባነ፡ Clem. f. 179; መጠዎ፡ሥጋሁ፡ወደሞ፡ለክርስቶስ፡ ib. f. 180. 2) *tradere, reddere*, c. dupl. Acc. (alicui aliquid) Jer. 39, 16; Tob. 9, 5; Jes. 25, 7; Asc. Jes. 1, 5; 1 Thess. 2, 8; in specie: in potestatem alicujus tradere vel reddere, c. c. Acc. et ለ፡ ut Ps. 139, 9; እለ፡ሎሙ፡መጠውከነ፡ Jes. 25, 5; ለነፍስ፡እኪት፡ኢትመጥወኒ፡ Sir. 23, 6; Hez. 16, 27; አነ፡እሜጥወክሙ፡ለኵናት፡ Jes. 65, 12; Matth. 24, 9; vel c. dupl. Acc.: ኢትመጥዋ፡ለብእሲት፡ነፍሰከ፡ Sir. 9, 2; Kuf. 39; vel c. Acc. et ውስተ፡ ut: መጠዎሙ፡ውስተ፡ጽልመት፡ Job 24, 14; ከመ፡ይመጥዎሙ፡ውስተ፡ኵናት፡ Jes. 34, 2; ከመ፡ይመጥውዋ፡ውስተ፡እደ፡ዘይረግዝ፡ Hez. 21, 11. 30, 12; Job 1, 12. 16, 11; Kuf. 1, vel c. simpl. Acc.: መጠዎ፡እግዚ"፡በእንተ፡ኀጣውኢነ፡ Jes. 53, 6; Rom. 8, 32; Ps. 43, 14. In specie: tradere animam i. e. aut *reddere* (Deo) vel *exspirare* Marc. 15, 37; Ter 11 Enc.; aut *profundere:* ዘይሜጡ፡ነፍሶ፡በእንቲአሁ፡ Sir. 7, 20; መጠወ፡ነፍሶ፡ሀየንቴከ፡ Sir. 29, 15; 1 Reg. 28, 21; 4 Reg. 9, 15; 1 Joh. 3, 16; item: መጠወ፡ርእሶ፡በእንቲአነ፡ Tit. 2, 14.

ተመጠወ፡ III, 2 1) passiva significatione in rem datam

relata: *tradi, reddi* Hen. 95, 7; fortasse etiam 60, 8. 2) pass. significatione ad personam, cui datur, relata a) *accipere*, ut: donum Job 8, 20; እመ፡ተመጠኩ፡ሕልያነ፡በእዴየ፡ Job 31, 7; 1 Reg. 25, 27; Gen. 33, 10; ኢይትሜጠዎ፡እምእዴክሙ፡ Mal. 1, 13; quidquid porrigitur vel praebetur Apoc. 5, 7; ተመጠወ፡መጽሐፈ፡በኀበ፡ሐዋርያት፡ Jes. 37, 14; እምኀቤሁ፡ተመጠወ፡ስምናስ፡ 1 Esr. 2, 11; 4 Esr. 9, 34; Hen. 61, 1. 68, 5; ministratum corpus et sanguinem Domini accipere (ei communicare): ኢይትመጠዊ፡ሥጋሁ፡ወደሞ፡ Clem. f. 248; Lit. 167, 1; Const. Ap. 52; ዘይትሜጦ፡ቍርባነ፡ምስሌ፡በበዓመት፡ Chr. Ta. 17. b) *capere, sumere, comprehendere*: ተመጠውኩ፡መጽሐፈ፡ Jer. 39, 11. 43, 32; እትሜጠዋ፡በእዴየ፡ Jes. 10, 14; ይፈቅድ፡የኀጣ፡ዘእንበለ፡ይትመጠዋ፡በእደዊሁ፡ Jes. 28, 4; እምዐቢይ፡ኀይል፡እትሜጦ፡ልብስየ፡ Job 30, 18; traditum capere aliquem: Luc. 22, 22; Hen. 54, 5. 62, 11; sic etiam ὑπολαμβάνειν vertit Aethiops Ps. 16, 12. c) *suscipere, sublevare* ἀντιλαμβάνεσθαι: ዘተመጠውኩ፡ Jes. 41, 9; Hen. 48, 10. d) *adsciscere, repetere*: እትሜጠዋ፡ለትምህርትየ፡እምርሑቅ፡ Job 36, 3. e) *excipere* benigne aliquem, *accipere* vel *admittere* sententiam (hoc sensu frequentius occurrit ተወክፈ፡): ለእመ፡ይትሜጠወክ፡ προσδέχεσθαι Mal. 1, 8; Lud. comm. hist. p. 505 n. 52. — *Voc. Ae.*: ተወክፈ፡ተወፈየ፡ተመጠወ፡ብ፡ተቀበለ ።

ምጡው፡ part. *traditus*: Org. 5; Hen. 63, 1; c. ለ፡ alicui M. M. f. 15; traditus i. e. obnoxius, expositus: ሰብ፡ነጸረ፡ርእሶ፡ምጡወ፡ለኵሉ፡መከራ፡ F. M. 4, 1.

መጣዊ፡ n. ag. *traditor, dator* Lud. e mss. Colb.; መጣዊ፡አሪት፡ (Deus) M. M. f. 83.

ተመጣዊ፡ n. ag. (III, 2) *acceptor, is qui accipit* vel *accepit*: ተመጣዊ፡ቍርባን፡ (sacrificii eucharistici) F. M. 26, 8; ሙሴ፡ተመጣዊ፡አሪት፡ M. M. f. 23; ተመጣዊ፡ኅብስት፡ወማይ፡ I Sal. Mar. 24.

መጽለወ፡ quadrl. I [propagatum e radicibus שׁלל, דלל, צלל (de quibus consulas Ges. thes. p. 340. 341. 1379), unde arabica ut ذَبَلَ *torpuit, languit*, ita ذَالَ med. *i macra et extenuata facta est*, ذُوَيِّل *arida* (planta), ذَبَلَ *marcida, flaccida fuit* planta, pullulaverunt] *marcescere, marcere, flaccescere, languescere* (*deficere*): de plantis: ἐκαυματίσθη Matth. 13, 6; ሰዐ፡ሕይወት፡እንተ፡ኢትመጽሉ፡ Org.; de hominibus, subito animi defectu pallescentibus et languentibus: ፈርሀት፡ንግሥት፡ወመጽለወት፡ወተንተንት፡ μετέβαλε τὸ χρῶμα αὐτῆς Esth. ap. 5; ἐκλύεσθαι Matth. 15, 32; እንዘ፡ትትናገር፡መጽለወት፡ወወድቀት፡ Esth. 5, 2; calore et virium defectu Gad. Ad. f. 19; መጽለወ፡ሥጋሁ፡ (jejunio) Sx. Masc. 27. — *Voc. Ae.*: መጽለወ፡ወጸምሀየየ፡ዘ፡ጸለገ፡ (v. ጸለጉ፡).

አመጽለወ፡ II *marcidum, flaccidum, rugosum reddere*, ut faciem alicujus (pudore): አመጽሉ፡ገጾ፡ለንጉሥ፡ገጽ፡ σύγχυσον τὸ πρόσωπον τοῦ Chr. Ta. 5.

ተመጽለወ፡ III, 1 *marcidum, languidum fieri*, et refl. *se ipsum marcidum facere, faciem corrugare*: ተመጽለዉ፡ (v. ተመስዉ፡) በድንጋጼ፡እንዘ፡ይጼመሙ፡ጥቀ፡ ταραττόμενοι δεινῶς Sap. 17, 3; ይትመጸለዉ፡ወይቴጽሩ፡ገጸሙ፡ Matth. 6, 16 in cod. Paris. (Lud.)

ምጽልው፡ part. *marcidus, flaccidus, languidus, defectum passus*, de plantis: ሣዕር፡ልምሉም፡ወእክ፡ምጽልው፡ Sx. Jac. 16 Enc.; de hominibus: ነበርነ፡ውዱቃነ፡ውስተ፡ምድር፡ (ob terrorem) ከመ፡እንተ፡ሰብእ፡ምጽልዋን፡ Kid. f. 3.

መጸረ፡ (et መፀረ፡) I, 1 et 2 [arab. مَضَّ *manducavit* (at مَصَعَ *emulsit* lac); vicinae sunt radd. מָצַץ, מָצָה al., quae notionem *sugendi* habent; cfr. مَضَغَ *suxit, mandit*] *mandere, manducare, masticare*; abs. ut: ኢትልሳሕ፡እንዘ፡ትመጽር፡ Sir. 34, 16; et c. Acc.: እለ፡ሥርወ፡ዕፀ፡ይመጽሩ፡ (v. ይሜጽሩ፡) እምዐቢይ፡ረኀብ፡ Job 30, 4; እስከ፡ይመጽሩ፡ (ይሜጽሩ፡ Platt.) ልሳናቲሆሙ፡ሰብእ፡ Apoc. 16, 10. — *Voc. Ae.*: ይመጽሩ፡ (v. ይሜጽሩ፡) ዘ፡ይድኅኩ፡ (sic).

መጽርይ፡ *crocus* vid. sub ጸረየ፡

መጽአ፡ I, 1 [id. q. אָתָא, أَتَى, vid. Ges. thes. p. 813; amh. መጣ፡] Subj. ይምጻእ፡ 1) *venire* (ἥκειν, ἔρχεσθαι, παραγίνεσθαι): Gen. 27, 35; Matth. 2, 8. 3, 13. 14. 8, 11; Luc. 13, 35. 14, 20. 19, 16; Joh. 5, 43. 10, 8. 8, 42; al. sexcenties; c. c. እምነ፡ loci, unde quis venit: Gen. 16, 8. 34, 7; Matth. 8, 11; Luc. 13, 29. 22, 52; Joh. 4, 47; c. ውስተ፡ loci, ad vel in quem venit: Matth. 3, 13; Joh. 4, 47. 3, 19. 6, 14; c. ኀበ፡ pers.: Joh. 3, 23. 6, 37; Rom. 1, 13; Gen. 34, 6; Num. 22, 16; 2 Esr. 9, 1; Jes. 38, 1. 39, 3; Matth. 21, 5; c. ላዕለ፡ *super* (supervenire alicui) Jes. 47, 9. 11; Sir. 41, 1; Apoc. 3, 3; Ex. 30, 12; *contra* Kuf. 37; c. Acc. loci Gen. 24, 5; Jer. 47, 4; Dan. 1, 1; c. Acc. pers. (supervenire alicui, invadere aliquem, venire alicui): Job 3, 5. 6; Jes. 47, 11; Jer. 5, 12; 1 Reg. 3, 17; መጽአኒ፡መንፈስ፡ ἦλθέ μοι Sap. 7, 7. — Neque de personis tantum sed etiam de rebus inanimatis usurpatur: እምከመ፡መጽአ፡ነፋስ፡ Sir. 22, 18; መጽኡ፡ወሐይዝት፡ Matth. 7, 27; ሕልም፡ Koh. 5, 2; Hen. 13, 8; ምንዳቤ፡ Jes. 10, 3; መቅሠፍት፡ Hen. 60, 25; መጥባሕት፡ Jer. 5, 12; ጽራኅ፡ Gen. 18, 21, al. a) in specie dicitur de tempore: 2 Petr. 3, 10; ይመጽእ፡መዋዕል፡ Jer. 7, 32. 16, 14; Am. 8, 11; ዘይመጽእ፡ *venturus* i. e. *futurus* Koh. 11, 8; Sir. 42, 19 (opp. ዘኀለፈ፡): ዘይመጽእ፡ወዘይከውን፡ Jes. 41, 23. 44, 7. 45, 11; Judith 9, 5; 4 Esr. 5, 16. 7, 12. 8, 22; Rom. 8, 38; 1 Tim. 4, 8; Hebr. 2, 5; Eph. 1, 21. b) መጽአ፡ seq. በ፡ *venire cum re* (ea praeditum vel eam apportantem): 1 Joh. 4, 2. 5, 6; 3 Reg. 13, 1; Ps. 70, 17. c) c. በልብ፡ in mentem venire: ኢይመጽእሙ፡በልበሙ፡ Jes. 65, 17, vel sine በልብ፡ ut: ይመጽእኒ፡ከልእ፡ኀሊና፡ Chr. Ta. 3; cfr. Herm. p. 27ᵃ 2) nonnumquam *provenire, nasci, oriri*: መጽአ፡ረኀብ፡ ἐγένετο Ruth 1, 1; 1 Reg. 19, 8; ትውልድ፡ይመጽእ፡ Koh. 1, 4. 5, 14 (v. ወዕአ፡); Joh. 1, 9; Hen. 3; አእምሩ፡ከመ፡ፍርሀት፡ገጽ፡ይመጽእ፡እምኀሢእ፡እምኀ፡ F. N. 43, 3. 3) *ad exitum venire, evenire, impleri*, de propositis, desideriis, vaticiniis: ትምጻእ፡ምክረ፡ቅዱስ፡እስራኤል፡ Jes. 5, 19. 42, 9; Job 6, 8; Kuf. 1 (aliàs: በጽሐ፡, ኮነ፡).

አምጽአ፡ II, 1 *venire facere* vel *jubere* i. e. a) *afferre, adducere, secum ferre* c. Acc. pers. et rei: Ruth 3, 15; Kuf. 3; Gen. 2, 19. 21, 33. 27, 25. 37, 2. 43, 2; Lev. 4, 5; 2 Reg. 17, 28; Luc. 12, 51. 14, 21; Matth. 21, 2; Hen. 90,

21. 26; ኢያምጽእኩ፡ምስሌየ፡ 1 Reg. 21, 8; Judith 12, 3; 1 Tim. 6, 17; አምጽእት፡ቅድሜሁ፡ 1 Reg. 28, 25; አመጽ እ፡እኪተ፡እምደቡብ፡ Jer. 4, 6; ውስተ፡ትፍሥሕት፡ ኢታ ምጽእ፡ሐዘነ፡ Sir. 18, 15; *deferre* marito dotem: ትሎት፡ዘአ ምጽእት፡ኀቤሁ፡ F. N. 24, 7. b) *offerre* munera, sacrificia Gen. 4, 3. 4. Lev. 2, 11. 22, 18; Am. 5, 25; Ps. 71, 10; Hen. 53, 1. c) *adducere super aliquem* aliquid, c. Acc. rei et ላዕለ፡ vel ዲበ፡ pers., ut: ኃጢአተ፡ Gen. 26, 10; Ex. 32, 21; መርገመ፡ Kuf. 26; ማየ፡አይኅ፡ Gen. 6, 17; Kuf. 4; እኩየ፡ Jer. 39, 42. 51, 2; እዴየ፡ Zach. 2, 9; መዋዕለ፡ Jes. 7, 17. 27, 1; መቅሠፍተ፡ Sir. 47, 20; c. ለ pers. Rom. 13, 2. d) *evenire jubere, eventum dare:* አነ፡ኢመጽእ፡ነገርየ፡ ለዛ፡ሀገር፡ Jer. 46, 16; ነበብኩ፡ወአምጻእኩ፡ Jes. 46, 11; Hen. 74, 11. e) *nasci* vel *oriri facere* vel *jubere*, i. e. *excitare, procreare:* ἐξεγείρειν 2 Reg. 12, 11; አምጽአ፡ነ ፋሰ፡ Jon. 1, 4; ታመጽእ፡ጽልመተ፡ Ps. 103, 21; አዝልፎ፡ ስከር፡ያመጽእ፡ኮበሰ፡ወሞተ፡ግብተ፡ወፈጸንተ፡ F. N. 50. f) *afferre, proponere, in medium proferre* sermonem, argumentum, exemplum: Matth. 13, 24. 31; አምጽአ፡ጥያቄ፡ Chrys., creberrime; አኀዘ፡ጳውሎስ፡ያምጽእ፡ትእምርተ፡እም ሥርዐተ፡ዶብተራ፡ Chr. ho. 15.

አስተማጽአ፡ IV, 3 *superadducere, afferre rem super* vel *praeter aliam:* እመጻሕፍቶሙ፡(ለአበው፡)ዘይበቍዕ፡ ውስተ፡ዝንቱ፡አስተማጸእየ፡ምዝማሬ፡አርኢ፡ወአኀትም፡ በጽድቅ፡ቃላትየ፡ τὰ εἰς τοῦτο χρήσιμα εἰσενεγκὼν καὶ παραθεὶς εἰς ἀπόδειξιν κατασφραγιῶ τοὺς ἐμαυτοῦ λόγους εἰς ἀλήθειαν Cyr. ad Reg. f. 28; M. M. f. 132; ወልድየ፡ኢትደ መር፡ለአስተማዕዖ፡ብእሲት፡ Fal. f. 66 (si quidem lectio sana est).

ምጽአት፡ n. act. *ventio, adventus:* በምጽአተ፡ዚአየ፡ ካዕበ፡ኀቤክሙ፡ Phil. 1, 26; ምጽአትከ፡ኀቤነ፡ Jsp. p. 284; አሐቲ፡ይእቲ፡ምጽአቱ፡ለኵሉ፡ውስተ፡ዓለም፡ Sap. 7, 5; ዕለተ፡ምጽአቱ፡ Mal. 3, 2; ሠናይ፡ምጽአትከ፡ (exoptatus ades!) ብእሲ፡እግዚ" Gad. T. II.; de adventu Christi priore et de futuro (parusia): Rel. Bar., Asc. Jes. 3, 13; 4, 13; Matth. 24, 3. 27; Jac. 5, 8; 1 Tim. 6, 14; 1 Thess. 2, 19. 3, 13.

መጻኢ፡ n. ag. 1) *veniens, venturus* Lud. e mss. Colb.; መጻእያት፡ τὰ μέλλοντα Chr. ho. 10; ማእምራነ፡ነገራት፡መ ጻእያት፡ (gnari rerum futurarum) Chr. L. Atk. f. 12. 2) *accidens:* ሕሊናት፡ወጠባይዓት፡ወመጻእያት፡ዘውስጥ፡ (*accidentia* i. e. *eventa interna* vel casus interni) F. N. in proleg.

አምጻኢ፡ n. ag. (II, 1) *is qui affert, procreat:* እግዚ" አምጻኢ፡ኵሉ፡ዓለም፡እምኀበ፡ኢሀልዎ፡ኀበ፡ሀልዎ፡ Fal. f. 83; እግዚ"፡አምጻኢ፡ዓለማት፡ወፈጣሬ፡ፍጥረታት፡ Chr. L. Atk. f. 34.

መምጽእ፡ part. (II, 1) *adducens, afferens:* መምጽአ፡ ምሥጢር፡ μυσταγωγός Cyr. d. r. f. f. 41.

መምጽኢ፡ adj. part. *lator, adducens, afferens* Lud. e mss. Colb.

ምምጻእ፡ et **መምጽእ፡** subst., Pl. መምጽኣት፡ *locus unde provenit* aliquis, *locus originis, origo:* ወምምጻ እ፡ (v. ወመምጽአ፡)አፍራሲሁ፡እምድረ፡ግብጽ፡ (ἔξοδος) 2 Par. 1, 16. 9, 28; ይወጽኡ፡፬ዕደው፡ወኢይትአመር፡ም ምጻኦሙ፡ዘእንበለ፡አምላክ፡ዘያአምር፡ Sib.; ወመምጽኣቱ፡ እምቅድመ፡መዋዕለ፡ዓለም፡ Cyr. d. r. f. f. 43 (cfr. Mich. 5, 1).

መጽአሞ፡ *echo* vid. sub ጸአመ፡

ምጽዋት፡ subst. [si quid video, nomen a Judaeis petitum, sc. מִצְוָתָא (Pl. a sing. מִצְוָה), quod proprie *praecepta, mandata legis*, deinde *opera bona, eleemosynas* et singulariter *eleemosynam* significat. Ergo radix est צוה, sed cum nomen peregrinum sit, sub litera መ recensendum est. Ludolfo hoc nomen a phrasi Judaeorum בְּמָטוּ מִנָּךְ *quaeso, obsecro* petitum visum est.] plerumque fem.; usurpatur singulariter et collective; Pl ምጽዋታት፡ rarissime occurrit (ut Sx. Ḥed. 12). 1) *opus justitiae, opus bonum, eleemosyna:* ግበሩ፡ምጽዋተ፡ላዕ ለ፡ነፍስክሙ፡በደፈኖቱ፡ Kuf. 7; እንበይነ፡ምጽዋት፡ χάριν ἐντολῆς Sir. 29, 9; ይግበሩ፡ምጽዋተ፡ወፍትሐ፡ δικαιοσύνην καὶ κρίσιν Gen. 18, 19 quamquam in hoc loco δικαιοσύνην secundum rabbinicum loquendi usum etiam *eleemosynam* interpretari licet (vid. sub ጽድቃት፡) sicut Matth. 6, 1; plerumque ἐλεημοσύνη vel ἐλεημοσύναι 6, 2; ምጽዋት፡ታኀድግ፡ኃጢአተ፡ Sir. 3, 30; Tob. 4, 10; ኢታስትት፡ገቢረ፡ምጽዋት፡ Sir. 7, 10. 12, 3. 16, 14. 29, 12; ምጽዋተ፡ብዙኀ፡ገበርኩ፡ለአኀውየ፡ Tob. 1, 3. 16. 4, 8; ውሂበ፡ምጽዋት፡ Sir. 37, 11; Tob. 12, 8; ስኢለ፡ምጽዋት፡ Sir. 31, 25; Act. 3, 2. 3; ኵሉ፡ምጽዋት፡ ማህለ፡ያመጽእ፡ Sir. 16, 14. 29, 12; Prov. 3, 3; Deut. 24, 13; Jes. 1, 27; Dan. 4, 24; subjuncto Genitivo objectivo: ምጽ ዋቱ፡ለአቡከ፡ Sir. 3, 14. 17, 22; ἀποστολαί: ፈንዉ፡ምጽዋ ተ፡ለእለ፡አልቦሙ፡ 1 Esr. 9, 51. 54; ሙዳየ፡ምጽዋት፡ *arca eleemosynae* vel *stipis sacrae* 2 Esr. 10, 6; Joh. 8, 20; ሙ ዳየ፡ምጽዋት፡ይኩን፡በገቦ፡ቤተ፡ክርስቲያን፡ Kid. f. 6 (vid. ሙዳይ፡); de ምጽዋት፡ agitur F. N. 16. 2) *beneficientia, misericordia, pietas, bonitas* ἔλεος Sir. 29, 1; Ps. 83, 12; Hos. 6, 6; Mich. 6, 8; በምጽዋት፡ μετ' ἐλέους Jes. 16, 5; ምሕረቶሙ፡ለረሲዓን፡ኢምጽዋት፡ Prov. 12, 10; ኢረከበተ ኒ፡ምጽዋትከ፡ Luc. 15, 29; χρηστότης Gal. 5, 22; εὐσέβεια Tit. 1, 1 rom.

መጽወተ፡ quadrl. denom. I *eleemosynas dare, benefacere* pauperibus, *stipem conferre* in egentes: ይምሕሩ፡ወ ይመጽውቱ፡ Prov. 13, 9; Did. 14; c. c. ለ፡ pers. ይመጽው ቱ፡እምንዋዮሙ፡ለነዳያን፡ Clem. f. 134; Did. 7; vel c. ላዕለ፡, ut: ኢትበል፡እምፈተውኩ፡ይኩን፡ሊተ፡ብዙኀ፡ንዋይ፡ከ መ፡እመጽውት፡ላዕለ፡ነዳያን፡ Chr. Ta. 3; F. M. 17, 2; c. Acc. pers. Synd. f. 287.

ተመጽወተ፡ III, 1 refl. et pass. *eleemosynas accipere, mendicare, aliorum misericordia vivere:* ይትመጸወ ት፡በአንቀጸ፡ሀገር፡ Sx. Teq. 9; Sx. Tachs. 10.

መጽዋቲ፡ n. ag. *eleemosynarum dator, liberalis erga egenos:* episcopus ይኩን፡መሓሬ፡ወመጽዋቲ፡ Did. 4.

መፀወ፡ (vel መጸወ፡) rad. inus., sine dubio نَاضَ נָצַץ נוּץ (نَضَّ) *micuit, splenduit*, unde נֵץ *flos*, הֵנֵץ *floruit*. (Hoc etymon vocis መፀው፡ mihi quidem magis probatum videtur, quam si quis መ praefixum et radicem זָהָה זִהו زَهَا esse statuerit; זָהָה enim Aethiopes habent sub ጸገየ፡). Hinc

መፀው፡ subst., *tempus florum, ver.* In Aethiopia ver a fine Septembris mensis incipit, vid. Snx. 25 Masc. Enc. (qui locus in Lud. lex. col. 104 impressus est). In Bibliis ὑετὸς ὄψιμος (*pluvia verna*) ዝናመ፡መፀው፡ versus est Jer. 5, 24;

Zach. 10, 1; ያዘንም፡ ለክሙ፡ ጸዳየ፡ ወመፀወ፡ Joel 2, 23. Auctumnus et ver ጸዳይ፡ ወመፀው፡ Clem. f. 171; ክረምት፡ መፀው፡ ማእረር፡ ሐጋይ፡ Kuf. 2. — Praeterea videas, quae sub ሐጋይ፡ disputavimus. — *Voc. Ae.:* መፀው፡ ዘ፡ መዋዕለ፡ ጽጌያት፡; *aliud:* ዘ፡ ዘመነ፡ በልግ፡; *aliud:* ዘመነ፡ ማእረር።

መፀፀ፡ rad. inus., coll. مَضَّ II *bibit lac acidum*, مَضِضَ *doluit*, مَضِيضٌ *lac acidum* (vicinae sunt radices מָצַץ مَصَّ مَصَصَ *sugere*); amh. መጸጸ፡ vel መጠጠ፡ *acere, acescere.*

መፂፅ፡ adj. *acidus, acer, acerbus:* ወይፈሪ፡ ፍሬ፡ መፂፅ፡ Jes. 18, 5; *vinum non evasit* መፂፀ፡ Gad. T. H; ብሒእ፡ መፂፅ፡ *acetum acidum* Lit. Chrys. et Org. 5; ተከተላት፡ መሪራን፡ ወመፂፃን፡ λύκοι δριμεῖς καὶ πικροί Cyr. c. Pall. f. 66.

መጸጸ፡ subst. est amharicum: *acetum*, M. F.

መፍርያን፡ nom. pergr., sc. ܡܦܪܝܢܐ (a rad. ܦܪܝ Aph. *ordinavit*) *Maphrianus* i. e. primas ecclesiae Syrorum Jacobitarum orientalis: እልመፍርያን፡ ሊቀ፡ ጳጳሳት፡ ዘሀገረ፡ ሠርቅ፡ Sx. Teq. 9.

መፈጥ፡, **መፍጥ፡**, **ሞፍጥ፡** vid. sub ወፈጠ፡

ሠ፡ litera alphabeti Aethiopici quinta, quae ሠውት፡ nominatur. Eam antiquitus (sicut ش Arabum) *sh*, posthac *s* pronuntiarunt Abyssini, et cum ሰ confuderunt (gramm. § 30. 31).

ሠሀለ፡ inus.; repondet سَهُلَ *planus, facilis, lenis fuit*, III *lenis fuit erga* aliquem, VI *leniter et benigne egit.* Hinc

ተሣሀለ፡ III, 3 (saepissime ተሠሃለ፡ scriptum) *clementem* vel *propitium se praebere; ignoscere, veniam dare, condonare;* abs., ut: ተሣሀል፡ ἵλεως γενοῦ Am. 7, 2; ይክል፡ ተሣሀሎ፡ δυνάστης ἐξιλασμῶν Sir. 16, 11; οἰκτειρήσει Thr. 3, 31; Job 5, 18; c. Acc. prs.: Rom. 9, 15. 11, 30—32 (ἐλεεῖν). 5, 10 (κατηλλάγημεν); Sir. 16, 9. 36, 17. 18; Ps. 50, 1. 84, 1 (εὐδοκεῖν); 4 Esr. 7, 37. 10, 37; Jes. 12, 1. 14, 1. 27, 11. 49, 10. 13. 52, 8; Jer. 5, 1. 13, 14 (ἐπιποθήσω); et c. እምነ፡ vel ዲበ፡ rei: ተሣሀሏ፡ እግዚ"፡ እምነ፡ እኪት፡ 2 Reg. 24, 16; እሣሀል፡ ዲበ፡ ኀጢአቶሙ፡ Jer. 43, 3.

ምሥሁል፡ part. 1) *clementiam* vel *veniam consecutus:* ኢምሥህልት፡ οὐκ ἠλεημένη Hos. 1, 6. 2, 3. 2) *venia facilis, clemens:* ዕደው፡ ምሥሁላን፡ ἄνδρες ἐλέους Sir. 44, 10 (quamquam dubitare licet, annon interpres ምሥሁል፡ sensu passivo dixerit).

ሣህል፡ subst., plerumque m., Pl. ሣህላት፡ Ss. Req. 1) *clementia, lenitas, benignitas* ἔλεος Sir. 16, 11; Ps. 24, 6. 11. 50, 1. 84, 11; Prov. 14, 22; Jes. 63, 15; 2 Tim. 1, 2; ἐλεημοσύνη Jes. 28, 17; οἰκτιρμοί Dan. 2, 18; Thren. 3, 22; Rom. 12, 1; c. Gen. obj. ሣህልኪ፡ ኢየኀልቅ፡ ዘእምኅቤየ፡ Jes. 54, 10; Dan. 9, 18. 20; ኢይክውን፡ ሣህል፡ ላዕሌሆሙ፡ Hen. 1, 8. 5, 5; ፈድፋደ፡ ሣህልነ፡ እምኵሉ፡ ሰብእ፡ (ἐλεεινότεροι) 1 Cor. 15, 19; አልቦ፡ ሣህለ፡ ዘ፡ ἀνελεήμων ὁ Sir. 13, 12; ረከብነ፡ ሣህሎ፡ καταλλαγὴν ἐλάβομεν Rom. 5, 11; 2 Cor. 5, 17. 2) *causa veniae*, ἀντάλλαγμα: ኮነ፡ ውእቱ፡ (ኖኅ፡) ሣህለ፡ ለዓለም፡ Sir. 44, 17.

ምሥሃል፡ subst. 1) *locus clementiae* vel *propitiationis* i. e. ἱλαστήριον *propitiatorium* (כַּפֹּרֶת operculum arcae foederis, cui insistebant Cherubim) Ex. 38, 5—8; Lev. 16, 2. 13 seq.; Num. 7, 89; Am. 9, 1. 8, 14 (ምሥሃለ፡ ሰማርያ፡); Hebr. 9, 5. 2) „*uraniscus*, qualis in Aethiopia est super altaribus vel etiam super lectis", Lud. lex. col. 104. — *Voc. Ae.:* ምሥሃል፡ ዘ፡ ክዳነ፡ ታቦት፡; *aliud:* ም"፡ ዘ፡ እንበር።

መስተሣህል፡ part. (IV, 3) *venia facilis, clemens, lenis* (ἐλεήμων) Ex. 34, 6; Joel 2, 13; Jon. 4, 2; Sir. 2, 11; 4 Esr. 7, 37; Ps. 85, 4. 110, 4. 111, 4. 5 al.; epitheton Michaëlis archangeli Sx. Pag. 3.

ሠሀለ፡ *acuere* vid. sub ሰሐለ፡

ሡሀል፡ *Saturnus* vid. sub ዙሐል፡ et ሱሐል፡

ሣህር፡ subst. [id. q. ܣܗܪܐ, شَهْر], hucusque nonnisi in Pl. አሥሁርት፡ repertum 1) *nova luna* Num. 10, 10; Jes. 1, 13; Hez. 23, 34; Hos. 2, 14; 2 Esr. 20, 33; Col. 2, 16 (aliâs ሠርቀ፡ ወርኅ፡). 2) „Communiter in Aethiopia sic vocantur *festa minora*, vulgo *festa chori*, quae celebrare cuique liberum est," Lud. col. 115.

ሣህበበ፡ quadrl. 1 *mucere, mucescere.* *Voc. Ae.:* ሣህበበ፡ ዘ፡ ሻገተ። [vicinum est ሤበ፡ q. v., et شَهِبَ *cinereo colore praeditus fuit.*]

ምሥህቡብ፡ part. *mucidus, puter:* ኅብስት፡ ምሥህቡብ፡ ወንቁጽ፡ (εὐρωτιῶν) Jos. 9, 3; ὑγρός Job 8, 16. — *Voc. Ae.:* ምሥህቡብ፡ ዘ፡ ሻጋታ።

ሠለሰ፡ I, 2 (denom. a ሠላስ፡) 1) *tertiare, ter* vel *tertio facere* aliquid: ይቤሎሙ፡ ሠልሱ፡ ወሠለሱ፡ 3 Reg. 18, 34; ሠሊሶ፡ ጾመ፡ *postquam ter jejunavit* Kid. f. 7; ሰበ፡ ሠለሰ፡ በጊሎታ፡ ዘንተ፡ Ath. d. Trin.; ንሤልስ፡ ለከ፡ ዘንተ፡ ስብሐተ፡ *tertias has tibi laudes dicimus*, Prec. Mat.; Kid. f. 11 et 12; Lud. comm. hist. p. 501. 2) *triplicare:* አመክበበ፡ ለኵናት፡ ወሠልሳ፡ ለኵናት፡ Hez. 21, 14 var.; *trinum dicere* vel *credere* Deum: ለዋሕድ፡ አምላክ፡ እንዘ፡ ይሤልስ፡ Sx. Genb. 27 Enc. 3) *tertium locum tenere* vel *tertium esse* 1 Reg. 20, 20 (quamquam hoc comma corruptum et obscurum est). 4) *in tres partes dividere* Ex. 14, 7.

ተሠለሰ፡ III, 2 *tertium esse* vel *accedere, triplicem fieri*, in specie *trinum esse* de Deo: በከመ፡ አብ፡ ወወልድ፡ ይነብር፡ ዲበ፡ መንበሩ፡ መንፈስ፡ ቅዱስ፡ ይሤለስ፡ ዲበ፡ መንበረ፡ ስብሐቲሁ፡ M. M. f. 13. 326; እግዚ"፡ ዘይሤለስ፡ በአካሉ፡ I Sal. Mar. 1; ዘይሤለስ፡ በአካላት፡ Cat. Bodl. p. 16; Lud. Comm. hist. p. 520 (etiam I, 2 ይሤልስ፡ በአካላት፡ Ludolfus e Synodo excerpsit, sed vereor ne sit lectio prava pro ይሤለስ፡)

ምሡሉስ፡ part. 1) *triplex, tergeminus;* ፈትል፡ ምሡሉስ፡ Koh. 4, 12. — Acc. ምሡሉሰ፡ adv. *ter* Lud. sine auct. 2) in specie: *trinus* (de Deo): ኦምሡሉስ፡ ወቅዱስ፡ አብ፡ ወወልድ፡ ወመንፈስ፡ ቅ"፡ Genz. f. 109; Org.; al.

ሠላስ፡ nom. num., femininis junctum [שָׁלֹשׁ ثَلَاثٌ ܬܠܬ] *tres;* ejus character ፫; Gen. 29, 2. 40, 12. 13; Deut. 19, 2.

7. 9; Jos. 21, 6. 19; Prov. 24, 50; Am. 1, 3 seq.; Job 1, 4; 4 Esr. 2, 4; Matth. 20, 3. Perraro masculinis junctum legitur, ut: ሠላስ፡አርዳኢሁ፡ Sx. Teq. 21 Enc. Nominis ordinalis vice: አመ፡ሠላስ፡ዓመት፡እምዘወድቀት፡ሀገሪቱ፡ Org.

ሠለስቱ፡ (i. e. ሠለስት፡ c. suff. *u*, vid. gramm. §. 158) nom. num., masculinis, rarius femininis junctum, Acc. ሠለስተ፡, *tres*: Gen. 40, 12; Hez. 14, 14; Zach. 11, 8; ሠለስቱ፡አቅርንት፡ Dan. 7, 8; እንተ፡ሠለስቱ፡ክረምቲ፡ τριέτης Jes. 15, 5; ሠለስተ፡ዓመተ፡ Judith 8, 4; Matth. 13, 33; 1 Joh. 5, 8; ዘ፡ሠለስተ፡ *haec tria* Ex. 21, 11; በእላ፡ሠለስቱ፡ *in his tribus* (rebus) Sir. 25, 1; በእሉ፡ሠለስቱ፡ Sir. 26, 28; ሠለስተ፡ጊዜ፡ *ter* Did. 29. — Cum pron. suffixis ሠለስቲሆሙ፡ *tres illi* Kuf. 34; ሠለስቲሆን፡ αἱ τρεῖς αὗται Prov. 24, 50; ሠለስቲሆሙ፡ዕደው፡ οἱ τρεῖς ἄνδρες Job 32, 5; ሠለስቲሆሙ፡ (v. ሠለስቲሁ፡) ክንቶ፡መንነት፡ነፍስየ፡ Sir. 25, 2. — Exemplum formae absol. ሠለስት፡ exstat in Abb. Cat. p. 99.

ሥልስ፡ nom. num. 1) *tres*, potissimum nominibus mensurarum conjunctum: Ex. 27, 1; Hez. 41, 22. 40, 10; ዘዘርአ፡ስድሰ፡ያእቱ፡ሥልሰ፡ μέτρα τρία Jes. 5, 10; ሥልሰ፡ጊዜያተ፡ *ter* F. M. 16, 1; ሠላሰ፡ወሥልስ፡ *triginta tres* 3 Reg. 7, 10. 2) adv. *ter*: ሥልስ፡ Matth. 26, 75 rom.; Marc. 14, 72 rom.; ሥልስ፡ለዓመት፡ 2 Par. 8, 13; et in acc. ሥልሰ፡ 1 Reg. 20, 41; Sir. 48, 3; Matth. 26, 34; Hen. 65, 2; ወክዕበ፡ወሥልሰ፡ Sir. 13, 7. 3) ut videtur, etiam *triens*, *tertia pars* (coll. ثُلُثٌ). Singularem quidem hoc sensu usurpatum nusquam reperi, sed pl. አሥልስት፡, qui ad sing. ሥልስ፡ referendus videtur, ut: ፫አሥልስተ፡ዲናር፡ Sx. Hed. 12.

ሣልስ፡ adj. num. (ordinale), f. ሣልስት፡ *tertius* Gen. 1, 13; Ex. 19, 1. 11. 16; Luc. 20, 12; Apoc. 6, 5; Asc. Jes. 7, 24; a) c. pron. suff. ሣልሱ፡ *tertius* 1 Reg. 17, 13; Marc. 12, 21; ሣልስታ፡ *tertia* (earum) Job 42, 14; ሣልሶሙ፡ *tertium* (eorum) Sir. 23, 16. 50, 25; ይከውኖሙ፡እስራኤል፡ሣልሶሙ፡ለግብጽ፡ወለፋርስ፡ Jes. 19, 24; ናሁ፡ሣልሶሙ፡ዮም፡እንዘ፡ይጸንሑኒ፡ Marc. 8, 2. Etiam ubi plures actiones ejusdem personae enumerantur, ሣልስ፡ c. pron. suff. ad personam relato usurpatur, ut: ሣልስታ፡ሰረቀት፡በዝሙታ፡ τὸ τρίτον *tertio*, Sir. 23, 23. b) nota locutionem: ሣልስከ፡ዝንቱ፡ tertium tuum hoc est i. e. *jam tertiâ vice* (facis id) Num. 22, 28. 32; Joh. 21, 14, et sine pron. suff. ሣልስ፡ዝንቱ፡ Jud. 16, 15. c) በሣልስ፡ *tertium*, *tertia vice* 1 Reg. 3, 8; Matth. 26, 44; Marc. 14, 41; Luc. 23, 22 (sed Num. 2, 24 *tertio loco*). d) fem. ሣልስት፡ nonnumquam est α) *tertia pars* τὸ τρίτον 2 Par. 23, 4. 5 (v. ሣልስተ፡እዴ፡) β) *tertia dies* (subintellecto ዕለት፡) Asc. Jes. 9, 16; በሣልስታ፡ Luc. 2, 46; ሣልስት፡ *tertia* i. e. *perendie* Luc. 13, 32; et *nudius tertius*: ትማልመኒ፡ወሣልስተኒ፡ 1 Par. 11, 2; Ex. 21, 29. γ) *tertia vicis*: ሣልስተ፡ *tertium* Num 10, 6.

ሣልሳዊ፡ vel ሣልሳይ፡ adj. num., f. ሣልሳዊት፡ et ሣልሲት፡ *tertius* Phlx. 88; Jsp. p. 289. 360; በእንተ፡ተዋስቦ፡ሣልሲት፡ F. M. 5, 6; Hen. 82, 6. In specie ሣልሲት፡ est *tertia pars*, ut: ሣልሲተ፡ኢን፡ Hez. 46, 14. — Ubi de diei divisione in horas et minores partes agitur, ሣልሲት፡ est $\frac{1}{60 \cdot 60 \cdot 60}$ pars diei (vid. ኪክርስ፡) Abush. 11 seq.

ሠሉስ፡ nom. temporale, 1) *tres* (dies) et *tertius* (dies): ሠሉሰ፡ዕለተ፡ Ex. 10, 22. 23; 1 Reg. 30, 12; Jon. 2, 1; Matth. 12, 40; ሠሉሰ፡መዋዕለ፡ Judith 12, 7; 4 Esr. 13, 64; 2 Esr. 8, 15; ምሕዋረ፡ሠሉስ፡ዕለት፡ Judith 2, 21; እስከ፡ሠሉስ፡መዋዕል፡ Esth. 4, 16; በሠሉስ፡ዕለት፡ Joh. 2, 19; Marc. 14, 58 (omisso ዕለት፡ in ed. rom.); አመ፡ሠሉሱ፡ለሠርቀ፡ወርኀ፡ 2 Esr. 6, 15; pron. suff. admittit: ደወይኩ፡ሠሉስየ፡ዮም፡ 1 Reg. 30, 13. 21, 5. 2) *feria tertia* hebdomadis, ut: በሠሉስ፡ዕለት፡ Did. 29; ሠሉስ፡ዘፋሲካ፡ Cod. Mus. Brit. XXIX, 44 vel ሠሉስ፡ፋሲካ፡ Mavâs. Nr. 44.

ሠላሳ፡ nom. num. *triginta* (*tricesimus*); ejus character est ፴; Gen. 41, 46. 47, 9; 4 Esr. 9, 42. 43; Jer. 45, 10; Judith 15, 11; አመ፡ሠላሳ፡ክረምት፡ Hez. 1, 1.

ሥላሴ፡ subst., m. et fem. 1) *trias*: ኀበ፡ሀለዉ፡፫ኤጲስ፡ቆጶሳት፡ጉቡኣን፡ይቄድሱ፡እግዚእነ፡ለሥላሴሆሙ፡ M. M. f. 326. 2) *trinitas* (Dei) ut Lit. f. 164, 3; Sx. Sen. 18; አመንኩ፡በሥላሴከ፡ቅድስት፡ Sx. Nah. 17; et creberrime in libris theologicis. 3) hoc nomine appellatur *genus carminis*, ex ternionibus constans, de quo vid. Lud. gramm. ed. II. p. 171.

ሠላሲ፡ n. ag. *qui tres facit*, in spec. Deum *trinum credens* M. M. f. 153 (vid. ረበዒ፡).

አሥልስት፡ *trientes* vid. sub ሥልስ፡

መሥለስ፡ vid. sub መሥልስት፡

መሥልስት፡ et ምሥልስት፡ rarius መሥለስት፡, subst. 1) *triplum*, *triplex ordo* Deut. 19, 3; Sir. 43, 4; 3 Reg. 7, 41. 42; እስመ፡ምሥልስት፡ (כִּי מְשֻׁלָּשׁוֹת) Hez. 42, 6 vrs. nova; መስተጽዕናን፡በመሥልስት፡ ἀναβάται τριστάται *equites in triplici* (*ordine*) Ex. 15, 4. 2) est *mensurae genus*, de cujus ratione nihil certi habemus, cum et tertiam partem alicujus mensurae majoris et triplum alicujus mensurae minoris exponere licet. Hoc nomine hebr. שָׁלִישׁ (tertia pars Ephae) vertitur Jes. 40, 12 in vers. nova (ሰፈሩ፡በመሥልስት፡ለምድር፡). Frequentius occurrit plur. መሣልስ፡ μέτρα (סְאִים a סְאָה i. q. שָׁלִישׁ) Gen. 18, 6; σάτα (סְאִים) Matth. 13, 33; Luc. 13, 21. Sed dubium est, utrum hic pl. መሣልስ፡ ad sing. መሥልስት፡ an ad መሥለስ፡ referendus sit. Ludolfus in suo lex. statuit መሥለስ፡, quae forma (a me nusquam lecta) e lingua Amh. probari potest, vid. Isenb. lex. p. 23.

መሠልስት፡ tamquam fem. masculini መሠልስ፡ est lectio varians 3 Reg. 7, 41.

ተሥላስ፡ subst., pl. ተሥላሳት፡ (F. N. 47) 1) *tabulatum tertium*, *conclavia tertiae contignationis* (τριώροφα, τρίστεγον) Gen. 6, 16; Hez. 41, 7; 3 Reg. 6, 12; Act. 20, 9. 2) *superior pars aedium* vel *contignatio* in genere; *coenaculum*: ሀሎ፡ሀየ፡ማኅፈድ፡ዐቢይ፡ዘሐነጸ፡ሰሎሞን፡ወእምዝ፡ወሰኩ፡ውስተቱ፡ነገሥት፡እይሁድ፡ወአልዐሉ፡ሐኒጾታ፡ወአኖኅዎ፡ጥቀ፡ሐኒጾሙ፡መልዕልቲሁ፡ተሥላሰ፡ልዑለ፡እምዕዕ፡ Jsp. p. 375; ዐርጉ፡ኀበ፡ሣልስ፡ተሥላስ፡ ib.; Act. 10, 21 rom. (coll. cum 10, 9); (Tecla per triduum non descendit) እምተሥላሰ፡ቤታ፡ Sx. Masc. 27; Org. 3) *thronus regis* Lud. sine auct.

ተሥላሲ፡ adj. rel. (a ተሥላስ፡) trium ordinum i. e. *trinus* de Deo: እግዚ"፡ተሥላሲ፡ Cod. Oxon. XVIII, 2, str. 7 (at ተሠላሲ፡ emendandum videtur).

ትሥልስት፡ subst. 1) *triplum*, *triplex ordo*: ትሥልስተ፡ገጾሙ፡ ὄψις τρισσή Hez. 23, 15; ኵሎሙ፡በትሥልስት፡ πάντες τρισσοί 23, 23; ትሥልስት፡ τρισσῶς Prov. 22, 20; ዘሞኪ፡ትሥልስት፡ (v. ትሥልስትኪ፡) Hez. 16, 30. 2) *numerus*

ternarius, in specie *trinitas* (de Deo) Org. 2; ሀሎ፡እግዚ"፡በመንግሥቱ፡እግዚ"፡በትሥልስቱ፡እግዚ"፡በመለኮቱ፡ Lit. Diosc.; እመቦ፡ዘይፈልጦ፡ለእግዚ"፡እምትሥልስቱ፡ውጉዝ፡ውእቱ፡ Fid. Jac. Bar.; ትሥልስተ፡መለኮት፡ M. M. f. 8.

ሠለጠ፡ I, 2, etiam per ሰ, [id. q. שָׁלַט سلط *dominatus est*, سَلُطَ *durus, validus, vehemens fuit* II *dominum praefecit*; vid. ሰለጠ፡] *vim exercere, potestatem habere* (ἐξουσιάζειν), c. c. ላዕለ፡ Matth. 20, 25 Platt; c. በላዕለ፡ 1 Cor. 6, 12 Platt; c. ዲበ፡ Hen. 103, 11.

አሥለጠ፡ II, 1 et **አሠለጠ፡** II, 2 *potentem reddere* aliquem rei; *potestatem, facultatem, copiam* rei *dare* vel *facere* alicui, ἐξουσιάζειν, c. c. Acc. prs.: አሥለጦ፡ Cyr. f. 106; c. ላዕለ፡ Kuf. p. 8; c. ዲበ፡ Kuf. p. 61; c. በ፡ rei Koh. 5, 18; c. ከመ፡ seq. Subj. Koh. 5, 18. 6, 2; c. ለ፡ et Inf.: ርድአኒ፡ለወጢነ፡አጽሕሮ፡ወአሠልጠኒ፡ከዐበ፡ለፈጽሞቱ፡ Org.

ተሠልጠ፡ III, 1 et **ተሠለጠ፡** III, 2 *potentem* vel *pollentem fieri, potestatem nancisci et habere, dominari:* ዘይሤለጥ፡ ἐξουσιάζων Koh. 10, 4. 5; እለ፡ይሠለጡ፡ Kuf. p. 50; c. c. በ፡ Koh. 2, 19; ተሠለጥከ፡በሥጋከ፡ Sir. 47, 19; ዘይሤለጥ፡በመንፈሱ፡ ὁ κρατῶν πνεύματος Prov. 16, 32; c. ዲበ፡ Hen. 103, 12; c. ላዕለ፡ Matth. 20, 25 rom.; አግብርት፡ተሠልጡ፡ላዕሌነ፡ ἐκυρίευσαν ἡμῶν Thren. 5, 8; Dan. 11, 43; 2 Esr. 15, 15; ሶበ፡ርእዩ፡ከመ፡ዛቲ፡ኀጢአት፡ተሠልጠት፡ላዕለ፡ብዙኃን፡ሰብእ፡ F. M. 13; c. ለ፡ et Inf., Koh. 8, 8. 9.

ሥሉጥ፡ part. *facultate, potestate, auctoritate praeditus:* ንጉሥ፡ሥሉጥ፡ Koh. 8, 4; 1 Petr. 3, 22 rom. ἐξουσίαι; c. c. በ፡, ut: ሥሉጥ፡ውእቱ፡በዘፈቀደ፡ Judith 8, 15; (Job 7, 15); c. ላዕለ፡ Apoc. 11, 6. 14, 18; አንትሙ፡ (*episcopi*) ሥሉጣን፡ላዕለ፡ኵሉ፡አሕዛብ፡ Did. 7; c. ከመ፡ et Subj. Apoc. 11, 6; Can. Ant. 21; seq. Subj. sine ከመ፡ Matth. 9, 6 rom.; ርእዩ፡ከመ፡ኵሉ፡ሥሉጥ፡ይሕየውኒ፡ወይእመንኒ፡ Kid. f. 40.

ሥልጣን፡ subst., Pl. ሥልጣናት፡ 1) *potestas, facultas, auctoritas, potentia,* ἐξουσία Matth. 7, 29. 9, 8; Judae 25; Apoc. 9, 19. 13, 12; ኢይክል፡ገቢረ፡ሥልጣነ፡ፈቃድየ፡ Kuf. 10; ይእኀዝ፡ሥልጣነ፡ κρατήσει εὐχερῶς Prov. 12, 24; c. c. ለ፡, ut: ለሕይወት፡ወለሞት፡ሥልጣን፡ብከ፡ Sap. 16, 13; c. ላዕለ፡ Apoc. 20, 6; c. ዲበ፡ Matth. 10, 1; seq. Subj. verbi Apoc. 9, 3; Joh. 1, 12; c. c. ከመ፡ seq. Subj. Hen. 25, 4; c. [illegible] ሥልጣን፡ብነ፡ከመ፡ለ ገቢረ፡ኵሉ፡ርኵስ፡ Jer. 7, 10. [illegible] እለ፡በሥልጣናት፡ *[illegible]* constituti sunt) Lit. 168, 2; Kid. f. 18. 2) *potestates* (ሥልጣናት፡) nonnumquam vocantur ii, qui potestatibus praesunt, ut: ሥልጣናት፡ሰማይ፡ Hen. 82, 8; in specie *angeli* cujusdam ordinis 1 Petr. 3, 22 Platt; Asc. Jes. 1, 3; Clem. f. 61; Org. 3.

ሥልጣናዊ፡ adj. rel. *ad potestatem* vel *auctoritatem publicam pertinens* F. N. 19.

አሠልጠነ፡ quadril. II (a ሥልጣን፡ denom.) *potestatem committere* alicui, *summam imperii deferre* ad aliquem, c. c. Acc. pers. et ላዕለ፡ vel ዲበ፡ Kuf. 2. 15; Org. 1; Lit. 173, 4; እግዚ"፡አሠልጠኖሙ፡ለሮም፡ (*Romanos*) በዝ፡አገዛማን፡ Jsp. p. 360. 373.

ተሠልጠነ፡ III, 1 *auctoritate et potestate augeri* Lit. 171, 3.

ሠሐቀ፡ et **ሥሕቀ፡** I, 1, etiam per ሰ [id. q. צָחַק et שָׂחַק, ضحك, amh. ሳቀ፡] Subj. ይሥሐቅ፡ *ridere* Gen. 9, 22. 17, 17. 18, 12. 15; Kuf. 16; Dan. ap. 13, 7; Job 22, 19; Sir. 21, 20; Luc. 6, 21. 25; ሥሒቅ፡ Koh. 7, 4 var. a) *ridere alicui, arridere*, c. Acc. vel ለ፡ pers., ut: ይሥሕቀከ፡ προσγελάσεταί σοι Sir. 13, 6; ኢትሥሐቅ፡ሎን፡ወኢትትየውሆን፡ Sir. 7, 24. b) *ridere alqm* vel *alqd, deridere, irridere*, c. Acc. pers.: Job 5, 22. 9, 23. 21, 3. 30, 1. 39, 7; ዐይን፡ዘይሥሕቅ፡አበሁ፡ Prov. 24, 52; Ps. 2, 4. 34, 19. 36, 13; Thren. 1, 7; Matth. 9, 24; c. ላዕለ፡ Hez. 22, 5; Job 41, 20; Gen. 28, 23; Sir. 7, 11. 13, 7; c. ዲበ፡ Job 6, 26; c. በእንተ፡ Kuf. 35. c) *ridere* vel *jocari cum* aliquo, c. ምስለ፡ Sir. 13, 11, vel c. ለ፡, ut: ኢትሥሐቅ፡ሎቱ፡ μὴ συγγελάσῃς αὐτῷ Sir. 30, 10.

አሥሐቀ፡ II, 1 *ridere facere, risum movere*, c. Acc. pers. Gen. 18, 13.

ሣሕቅ፡ subst. *risus, irrisio* vel *id quod ridetur* Ex. 32, 25; Ps. 78, 4.

ሥሓቅ፡ subst., id. Ps. 78, 4 var.; Jac. 4, 9 Platt.

ሠሐቅ፡ (pro ሥሐቅ፡, quod nonnumquam reperitur) subst. 1) *risus* Koh. 2, 2. 3, 4. 7, 4. 10, 19; Job 8, 21; Prov. 10, 23; መሪር፡ሠሐቅየ፡ዘእሥሕቅ፡ Jer. 20, 8; Sir. 27, 13; እምልብሶቱ፡ለሰብእ፡ወእምሐሩረቱ፡ወእምሠሐቁ፡ይትዐወቅ፡ግዕዙ፡ Sir. 19, 30; Chr. Ta. 15. 2) *irrisio, ludibrium*, vel *id quod ludibrio habetur:* Gen. 21, 6; Ps. 43, 15; Thren. 3, 14; Jer. 20, 7. 31, 26. 39; Hez. 23, 32; Job 17, 6; Kuf. 41.

መሥሐቂ፡ part. c. term. adj., *risum movens, histrio, comoedus:* መከነ፡መሥሐቅያን፡ (sic) Can. Laod. 53 (54).

ምሥሓቅ፡ subst., locus risus i. e. *scena, theatrum ludicrum:* ሕገ፡ምሥሓቅ፡ *mos scenicus* seu *theatralis* Lud. e Libr. Myst.

ምሥሓግ፡ et **መሥሓግ፡** vid. sub ሰሐገ፡

ሥሕጸ፡ I, 1 [cfr. شَخَصَ *elatus fuit, se extulit*, hebr. et talm. שַׁחַץ *superbia, ferocia, arrogantia*] *protervum, insolentem esse*, in specie *ferociter contemnere* religionis praecepta et mysteria: ይሥሕጹ፡ዘእንበለ፡ዐቅም፡ δυσφημοῦσιν ἀφυλάκτως Cyr. hom. f. 107; እለ፡እንበለ፡ጥበብ፡ሥሕጹ፡ላዕለ፡ትሥጉት፡መድኀኒነ፡ ἀνοσίως κεκιβδηλευκότες τὴν οἰκονομίαν Cyr. c. Pall. f. 66; ለምንት፡ይሥሕጹ፡ላዕለ፡ስብሐት፡መለኮት፡ Cyr. de Melch. f. 128.

ሥሑጽ፡ *ferox, insolens, frivolus contemtor* (divinarum humanarumque legum): ሥሑጻን፡ λοιμοί (לֵצִים) Hos. 7, 5; Rom. 1, 30; 2 Tim. 3, 3; Herm. p. 103; ዕልዋን፡ወጽልሕዋን፡ወሥሑጻን፡ Clem. f. 235; መኰንን፡ሥሑጽ፡ Sx. Sen. 14 Enc. — *Voc. Ae.:* ዕቡያን፡ገዘሉፋን፡ስሑፃን፡ጿወበዘ፡ስሑፃን፡ተጸራፍያን፡ውእቱ፡; *aliud:* ስሑጻን፡ዘ፡ጥልቅልቆች፡

ሥሕጸት፡ n. act., Pl. ሥሕጻታት፡ *ferocitas, arrogantia, protervitas*, M. M. f. 71; in specie in Pl.: maledicta proterva vel insolentia: ሥሕጻታት፡ላዕለ፡ክርስቶስ፡ δυσφημίαι Cyr. c. Pall. f. 66; περιλοιδορημένα ib.; Cyr. a. Th. f. 7; ራፍስቂስ፡ (Sanheribi legatus) ይነብር፡ቃለ፡ሥሕጻታት፡ላዕለ፡እግዚ"፡ Cyr. f. 2.

ሠምረ፡ *proventu abundare* vid. sub ሰምረ፡

ሠምረ፡, rarius **ሠመረ፡** (Jud. 5, 8. 21, 14 ann.) I, 1 [de etymo Ges. in thes. p. 1444 comparavit שָׁמַר *reservavit* et primam verbi **ሠምረ፡** notionem in *acquiescendo* posuit; nescio an rectius eam statueris: *animum* vel *oculos defixos habere* in rem. Ne ad שָׁפַר recurras, ipsa verbi significatio vetare mihi quidem videtur.] Subj. **ይሥመር፡** 1) *gratum habere, probare, delectari* (Gefallen haben an, εὐδοκεῖν) Gen. 43, 23; c. c. **በ፡** Matth. 3, 17; Ps. 146, 11. 12; 149, 4; Hab. 2, 4; Jes. 62, 4; Judith 15, 10; c. Acc. Marc. 1, 11; Koh. 9, 7; Ps. 67, 17. 101, 15. 118, 108; Mal. 2, 17; raro c. **ለ፡** ut 2 Reg. 24, 23 annot. 2) *velle, dignari*, in specie de beneplacito Dei: **እመ፡ሠምረ፡እግዚ"፡** Jac. 4, 15; seq. Subj. verbi Luc. 12, 32 vel **ከመ፡** c. Subj. Ps. 39, 18; vel c. Acc., ut Ps. 39, 10 (αἰτεῖν); **ዘትጸልእ፡ለርእስከ፡ጸላእ፡ለካልእከ፡ወሥመር፡ለሰብእ፡ዘትሠምሮ፡ለርእስከ፡** Fal. f. 27; vel c. Inf. ut **ሥመር፡አርኅዎቶ፡** Enc. 3) ubi de rogationibus et conditionibus agitur: *assentire, annuere, acquiescere* in re: **ሠምረ፡እስከንድር፡በዝንቱ፡** Jsp. p. 281; **ሠምረ፡በዝንቱ፡እምድኅረ፡ሰአልዎ፡ሎቱ፡** F. N. 4; **ሠመርኩ፡ኀበ፡ነገረ፡ጳውሎስ፡** Libr. Myst. — (Kuf. 6. 7. 49 verba **መዐዛ፡ሠናይ፡ዘይሠምር፡** vel **ቍርባን፡ዘይሠምር፡** vertenda sunt: *quod gratum habet* (*Deus*), non: *quod gratum est* (*placet*) et **ይሥምርከ፡ምክርየ፡**, quod Dan. 4, 24 unus librorum a me lectorum praebet, lectio prava est pro **ያሥምርከ፡** quod caeteri exhibent.) — *Voc. Ae.*: **ሠምረ፡ፈቀደ፡ጸሐቀ፡ዘ፡ወደደ ።**

አሥመረ፡ II, 1 1) *facere ut gratum habeat* aliquis alqd, *delectetur* re, c. dupl. Acc. Ps. 103, 35, vel c. Acc. pers. et **በ፡** rei ibidem. 2) *placere, probari, gratum et acceptum esse* alicui (εὐαρεστεῖν, ἀρέσκειν), c. c. Acc. pers.: **አሥመሮ፡ሄኖክ፡ለእግዚ"፡** Gen. 5, 24; Sir. 44, 16; Tit. 2, 9; Hebr. 12, 28; Ps. 114, 9. 26, 8 (τὴν τερπνότητα αὐτοῦ); **ርእዮሙ፡እግዚ"፡ወኢያሥመርዎ፡** Sir. 45, 19; **ርእየ፡እግዚ"፡ወኢያሥመሮ፡ሰብእ፡እስመ፡አልቦ፡ጻድቀ፡** Jes. 59, 15; **ያሥምርከ፡ምክርየ፡** Dan. 4, 24; **ኢያሠምሮ፡ለጻድቅ፡እኩይ፡ምንትኒ፡** Prov. 12, 21; **አሥመሮሙ፡ቅድሚሆሙ፡** 2 Reg. 3, 36; Marc. 6, 22; vel c. **ለ፡** pers. ut: **ያሠምር፡ለዐይን፡** Kuf. p. 14, vel c. **ቅድመ፡** pers.: Gen. 17, 1; Kuf. 15; hinc Inf. **አሥምሮ፡** ἀρέσκειαι Prov. 29, 48.

ተሠምረ፡ III, 1 *consentire* vel *convenire* cum aliquo de re: **ተሠሚረነ፡ምስለ፡አካኪዮስ፡** Epist. Joannis Ant. in Cyr. f. 114.

ተሣመረ፡ III, 3 *assensu suo comprobare, mutuo consensu probare*: **ወተሣመሩ፡** (v. **ወሠምሩ፡**) **በምክረ፡ዚአሁ፡** 2 Par. 32, 3; **ኢይኩን፡ተዋስቦ፡ዘእንበለ፡በተሣምሮቶሙ፡ለ፪ሆሙ፡** F. N. 24, 4.

ሥሙር፡ part. 1) *gratus, acceptus, probatus* alicui (δεκτός, προσδεκτός, εὐάρεστος) Sap. 9, 12; Ps. 5, 15. 18, 15; Prov. 10, 24. 14, 9; **ሥሙር፡ወኅሩይ፡** Rom. 12, 1; c. **ለ፡** pers.: **ሥሙር፡ለንጉሥ፡** Prov. 14, 35; c. **በኀበ፡** pers. Prov. 12, 22; Phil. 4, 18; Rom. 14, 18; Jsp. p. 351; c. **በቅድመ፡** prs. Hen. 71, 12; Did. 4; **ምድር፡ሥምርት፡** γῆ θελητή Mal. 3, 12. 2) *jucundus, bonus, pulcher* εὐπρεπής Zach. 10, 3; **ዐጽቅ፡በለስ፡ሥሙር፡ጥቀ፡** χρηστός (opp. **ሙሱን፡**) Jer. 24, 2. 3) *libens, promtus, liberalis*: **በነፍስ፡ሥምርት፡** ἐν ψυχῇ θελούσῃ 1 Par. 28, 9.

ሥምር፡ subst. *beneplacitum, voluntas*: **በሥምረ፡እግዚ"፡** Gad. Kar. (modo lectio bona sit); usitatius est

ሥምረት፡ subst. εὐδοκία (das Wohlgefallen) 1) *benevolentia, gratia, favor* Luc. 2, 14; Ps. 142, 13 (ἔλεος). 2) *id quod placet; causa delectationis* (studium, desiderium) Ps. 1, 2; Cant. 6, 4; τὰ ἀρεστά **ገበርኩ፡ቅድሜከ፡ሥምረተከ፡** Jes. 38, 3; **ሥምረቱ፡ለአምላክነ፡** Bar. 4, 4. 3) *beneplacitum, voluntas, arbitrium*: **ሥምረቱ፡(ለእግዚ"፡)ከመ፡ትትገሐሥ፡እምዐመፃ፡** Sir. 32, 5; Matth. 11, 26 Platt; θελήματα Ps. 102, 7; βουλή Ps. 19, 4; Kuf. 35; **በሥምረተ፡ፈቃዱ፡** Eph. 1, 11 rom.; **በሥምረቱ፡** *sponte, libenter* Lit. 158, 4; **ዘእንበለ፡ፈቃዳ፡አው፡በሥምረታ፡** Kedr f. 72. 4) *inclinatio voluntatis, assensus*: **እመቦ፡ብእሲ፡ዘአስተዋሰበ፡ወለቶ፡ዘእንበለ፡ፈቃዳ፡አው፡በሥምረተ፡ልባ፡** F. M. 5, 13; **ከመ፡ይኩን፡ሥምረት፡ቦቱ፡** (sc. **በተዋስቦ፡**) **በምክር፡ፍጹም፡** *assensus re diligenter deliberata* F. N. 24, 2.

ሠማሪ፡ n. ag. *gratum habens, volens, libens*: **ንሕነ፡ኵልነ፡መዋትያን፤ዘጸላኢኒ፡እምኔነ፡ወሠማሪ፡** *omnes morimur et ii nostrum, qui oderunt (mortem) et qui gratam habent* Genz. f. 85.

መሥምር፡ part. (II, 1) id. q. **መሥመሪ፡**, ut: **መሥምረ፡እግዚ"፡** Sap. 4, 10 var.

መሥመሪ፡ part. c. term. adj. (II, 1) f. **መሥመሪት፡**, *gratus, acceptus, placens*, de hominibus: **መሥመሬ፡እግዚ"፡** εὐάρεστος τῷ θεῷ Sap. 4, 10; **ኢመሥመርያነ፡እግዚ"፡** Chr. ho. 22; **ይኩኑ፡መሥመርያነ፡ኀቤሁ፡(ለእግዚ"፡)** Jsp. 350; **መሥመሪተ፡ቅዱሳን፡** Epilog. N. T. rom.

ሠመረ፡ rad. inus., ut videtur i. q. زمر, זמר. Hinc

መሥመር፡ subst. (etiam **መዝምር፡** q. v.), Pl. **መሥመራት፡** (Lud.) 1) *linea, series, versus* scripturae: Cod. Mus. Brit. VIII, 1, a, ζ; Abush. 46. 2) instrumentum: *regula lineas ducendi, euthygrammus*; Lud. sine auct. (vid. Isenb. lex. p. 24).

ሠምዕ፡ subst. [i. q. شَمْعٌ; amh. **ሰም፡**] Pl. **ሠምዓት፡** 1) *cera* Ps. 21, 15. 57, 8. 67, 2. 96, 5; Mich. 1, 4. 2) *cereus, candela* (cerea): **መኃትው፡ብሩሃት፡ወሠምዓት፡ንጹሓት፡** Chr. Ta. 4; **ነደ፡ከመ፡ሠምዕ፡** Genz. f. 13; **ለእመ፡ሰረቀ፡ምንተኒ፡እምንዋየ፡ቤተ፡ክርስቲያን፡አው፡ሠምዐ፡አው፡ዘይተ፡** F. M. 17, 6. 34, 7.

ሠሥዐ፡ I, 2 [pro **ሠዕሥዐ፡**; simplex radix (coll. שׁוּעַ, שָׁעַע, יֶשַׁע, وَسِعَ, al.) *amplitudinis* notionem habet; propius ad nostrum verbum accedunt شَحْشَحٌ *desertum vastum*, شَخَسَ *oscitando aperuit os*, شَحْسَحٌ *locus spatiosus*, شَسَعَ *longius distitit*, al. Amharice **ሠሣ፡**] 1) *insatiabilem* vel *inexplebilem ventre, voracem, cibiavidum esse*: **ኢትሠሥዕ፡ለኵሉ፡መብልዕ፡** μὴ ἀπληστεύου ἐν πάσῃ τρυφῇ Sir. 37, 29; **ክህናት፡ዘሠሥዐት፡ነፍሶሙ፡በረኃብ፡ርኩስ፡** Can. Nic. 17; F. M. 18, 1; **ይሤሥዑ፡ለበሊዕ፡** Did. 7; Org. 7. 2) *inexplebilem esse*, de quavis cupidine, *avidum, avarum, nimis cupidum esse*: **ዘይሤሥዕ፡በረባሕ፡** ὁ διώκων ἐργολαβείας Sir. 29, 19; πλεονεκτεῖν Chr. Ta. 2; **ኢሠሣዕነ፡** οὐ ἠτακτήσαμεν 2 Thess. 3, 7; Sir. 34, 13.

አሠሥዐ፡ II, 2 *cupidum reddere* cibi aliquem, Gad. Ad. f. 41.

ሥሡዕ፡ part. 1) *insatiabilis, inexplebilis, vorax:* ብእሲ፡ሥሡዕ፡ዘኢይጸግብ፡ Sir. 34, 20; ἄπληστος Prov. 28, 25; ሥሡዐ፡ልብ፡ Ps. 100, 7; Clem. f. 97; ሥሡዐ፡ከርሥ፡ M. M. f. 106; ሥሡዓን፡በላዕያን፡ Macc. f. 9. 2) *avidus, avarus*, πλεονέκτης Sir. 14, 9.

ሥሥዕት፡ (fem. a ሥሡዕ፡) usurpatur pro subst.: *insatiabilitas* a) ventris, *aviditas ciborum, heluatio:* ያበ ዝኆ፡ለገብጥ፡ሥሥዕት፡ Sir. 37, 30; ብዙኃን፡ እለ፡ ቀተሎ ሙ፡ ሥሥዕት፡ 37, 31; ምርዓት፡ ወዝሙት፡ ወሥሥዕት፡ Clem. f. 139. 141. 167; ሥሥዕተ፡ሥጋ፡ Herm. p. 33. b) animi, *aviditas, avaritia, intemperantia:* እመ፡ ኢይፈደፍድ፡ ሥሥዕትከ፡ (μὴ μᾶλλον πλεονέκτης) Chr. Ta. 3; ሥሥዕት፡ዘ ጥሪት፡ ibid. 11; Herm. p. 43; ፍትወተ፡ሥሥዕት፡ዘብዕል፡ F. M. 18, 1.

ሥሣዒ፡ subst. *insatiabilitas* Lud. sine auct.

ሠርሐ፡ I, 2 [cognatum cum ሠርቀ፡ et ሠረቀ፡ q. v.; prima radicis vis est in *findendo* شرق; hinc nascuntur a) *aperire, ampliare, explicare* شرح b) de germinibus erumpentibus *crescere* شرخ זָרַח; de lumine vel sole prorumpente *illucescere, oriri* شرق ሠረቀ፡ זָרַח ሠርቀ. Praeterea e notione *findendi* etiam notionem *perveniendi ad finem* vel *bene succedendi* excrescere posse, verbis צָלַח صلح صلح, amh. ሰላ፡ probatur] 1) *prosperum successum dare, prosperare, secundare* (plerumque εὐοδοῦν), c. c. Acc. viae, operis, al.: ይሤርሕ፡እግ ዚ"፡ፍኖቶሙ፡ Kuf. 27. 31; Tob. 5, 17; Jes. 55, 11; ውእቱ፡ ሠርሐ፡ምግባሮሙ፡በእደ፡ነቢይ፡ Sap. 11, 1; Ps. 89, 19; Lit. 175, 2; vel c. Acc. pers.: ይሤርሐከ፡ 2 Par. 18, 14; ይ ሤርሐከ፡በኵሉ፡ግብርከ፡ Tob. 4, 19; 1 Esr. 8, 6; vel c. dupl. Acc. (secundare alicui alqd) Gen. 24, 51. 56. 39, 3; Jes. 46, 11; Kuf. 39; seq. Subj. verbi: Rom. 1, 10. 2) Singularem significatum, de quo haud satis constat, habet in his locis: (nemo a communione mysterii celebranda discedat) ዘእንበለ፡ይትፈጸም፡ዕር ገት፡ቍርባን፡ወበረከት፡ከህን፡ወሠርሖት፡ F. N. 12 (p. 98); (nemo accepto corpore et sanguine Christi quidquam edat vel bibat) እምቅድመ፡ሠርሖት፡ ibid. 13 (p. 103); conjicio: *successum deprecari* vel *imprecari* (cfr. Num. 6, 24. 25).

ተሠርሐ፡ III, 2 *prosperari, secundari, prospere perficere, felicem successum habere*, de hominibus eorumque viis et operibus, al.: Hen. 1, 8; ከመ፡ተሠርሐ፡ Kuf. 35. 36; 1 Cor. 16, 2; ተሠርሐ፡ሕዝብ፡በኵሉ፡ 2 Par. 32, 30; ተ ሤራሕ፡በኵሉ፡ፍኖትከ፡ Tob. 4, 6; Jer. 15, 11. 22, 30 vrs. nov.; ከመ፡ይሠራሕ፡ለነ፡ፍኖትነ፡ 2 Esr. 8, 21; ወልድየ፡ተ ሠራሕ፡ Kuf. 31; Ps. 44, 5; 3 Joh. 2.

ሥሩሕ፡ part. *prosper, bene succedens:* ከመ፡ሥሩሐ፡ ይኩን፡ፍኖትከ፡ Tob. 4, 19; ለገብሬ፡ሠናይ፡ኵሉ፡ፍኖቶሙ፡ ሥሩሕ፡ውእቱ፡ Fal. f. 47.

ሥርሐት፡ n. act. *prosperi successus largitio:* ንቅድ ም፡ (*incipiamus*) በረድኤተ፡እግዚ"፡ወበሥነ፡ሥርሐቱ፡ Fid. Jac. Bar.

ሠርሐ፡ *clarum esse* vid. sub ሠርሀ፡

ሠርሐ፡ *laborare* vid. sub ሰርሐ፡

ሠረመ፡ rad. inus., cui praeter شرم in شَرْم etiam זרם (זרם, זרם) vicinae videntur. — Rad. Abb.: ሠረመ፡ዘ፡ረግረ ግ፡ሆነ፡

ተሠርመ፡ III, 1 *in abyssum submergi:* ወኢተሠርሙ፡ ውስተ፡ባሕር፡ Macc. f. 2. — Rad. Abb.: ተሠረመ፡ዘ፡ረግረ ግ፡ገባ፡

ሠርም፡ subst. [i. q. شَرْم] Pl. አሥራም፡, *gurges, abyssus*, πέλαγος Cyr. f. 105; *Deus* ለእለ፡ውስተ፡ሠርም፡ይትመ ነደቡ፡መድኅን፡ Kid. f. 16; ዕሙቀ፡ሠርመ፡ኀጢአት፡ Clem. f. 180; Org. 4; እዋግዴ፡አሥራም፡ Org. 1. — *Voc. Ae.:* ሠር ም፡ዕሙቅ፡ብ፡ጥልቅ፡; *aliud:* ሠርም፡ዘ፡የሚያጠልቅ፡ወኽ።

ሠረረ፡ *volare* vid. sub ሰረረ፡

ሠረረ፡ I, 1 *altum esse:* ሠረረ፡፲ወ፰በእመት፡ Lud. e Libr. Myst. [propria notio videtur *longum, procerum esse*, vid. ሥር፡ In caeteris linguis haec eadem radix non occurrit; sed vicinae videntur שׂרע פּרח شرع (شرا) *extendit* et شرف *altus fuit*].

ሥር፡ vel ሠር፡ subst., *altitudo*, ὕψος Gen. 6, 15; ut videtur, etiam *longitudo:* ecclesiarum quidem, quas Lalibela aedificavit, distinguitur ኑኀ፡ (*altitudo* vel *longitudo*), ግድም፡ (*latitudo*), ሥር፡ (*longitudo* vel *altitudo*); alio loco: ቆም፡ (*altitudo*) et ሥር፡ (*longitudo*) Gad. Lal.

ሥረት፡ id. q. ሥር፡; Lud. e Mss. Colb.

ሣረረ፡ I, 3 [prima radicis سر שָׁרַר potestas est: *firmus, stabilis, solidus, durus fuit*, quare ሣረረ፡ proprie *firmavit, stabilivit* significare videtur. In libris mss. melioris notae frequentius ሣረረ፡ quam ሳረረ፡ exscripta occurrit, quare eam sicut vicinam ሠረወ፡ sub litera ሠ፡ inserere haud dubitavimus] *fundare, fundamentum jacere*, c. c. Acc. Job 26, 11. 38, 4; Prov. 3, 19; Ps. 101, 26. 103, 6. 9; Sir. 50, 2; Jes. 14, 32. 44, 28. 48, 13. 51, 16; Zach. 1, 16; Hagg. 2, 18; 2 Esr. 3, 10; Hebr. 1, 10; 1 Cor. 3, 12 rom. Trsl.: *pro fundamento ponere* thesin seu propositionem Lud. e V. S. — *Voc. Ae.:* ሣረረ፡ ዘ፡ተከለ፡

አሣረረ፡ II, 3 *fundandum curare:* ወለሊሁ፡አሣረረ፡ ቤተ፡ ἔδωκε θεμελίους τοῦ οἴκου 2 Esr. 5, 16.

ተሣረረ፡ III, 3 pass.: *fundari* 3 Reg. 7, 47; 2 Esr. 3, 6; 1 Esr. 4, 7; Hen. 69, 17; Matth. 7, 25; 1 Cor. 3, 11; ቤተ፡ ክርስቲያን፡እንተ፡ተሣረረት፡ Did. 8; transl.: Col. 2, 7; *confirmari* in doctrina vel sententia aliqua Lud. e V. S.

ሡሩር፡, rarius ሥሩር፡ (Herm. p. 20) part., *fundatus* Hen. 21, 2; Cant. 5, 15; Prov. 18, 19; transl.: እስመ፡ሰብእ፡ ሡሩር፡እምነፍስ፡ወሥጋ፡ Phlx. 82. 2) *stabilitus, firmus* (verus): Herm. p. 11.

ሣራሪ፡ n. ag. *fundator:* (Deus) ሣራሪሃ፡ለምድር፡ Kid. f. 12; Prec. Mat.; (Deus) ሣራሪሃ፡ለነፍስ፡ Kid. f. 11; Prec. Mat.

ሡራሪ፡ subst. 1) *fundatio* Org. 2; Chr. Ax. f. 89. 94; transl.: ሱራሬሁ፡ (sc. *monachi*) ዲበ፡ንጹሕ፡ Gad. Kar. 2) *fundamentum* Gad. Lal.

መሠረት፡ subst., Pl. መሠረታት፡ *fundamentum, fundamen:* Job 9, 6. 18, 4. 22, 16; Sir. 16, 19. 50, 15. Jes. 13, 5.

14, 15. 24, 18. 28, 16. 44, 23. 58, 12; Am. 1, 4. 7; Ps. 17, 9. 17. 86, 1; Judith 1, 2. 3. 16, 15; Job 28, 9 (ῥίζαι); Luc. 6, 49; Apoc. 21, 14; 4 Esr. 10, 41. 67; አስተናደፈ፡መሠረተ፡ *fundamentum jecit* 1 Cor. 3, 10; ሣረረ፡መሠረተ፡ 1 Cor. 3, 11; Luc. 6, 48; Hez. 40, 5 (τὸ προτείχισμα). Transl.: 1 Tim. 6, 19; 2 Tim. 2, 19; Hebr. 6, 1; Hen. 15, 9; fundamentum calculorum vel rationis ineundae, Abush.; (dilexit eum) እመሠረተ፡ልቡ፡ *ex imo corde suo* Org. — *Voc. Ae.:* መሠረት፡ብ፡ታቹ፡

አመሥረተ፡ quadr. II (denom. a መሠረት፡) *fundare:* አመሥርተኒ፡ዲበ፡መሠረተ፡ወርቅ፡ Org.

ተመሥረተ፡ III, 1 *fundari:* ዓዲሁ፡ኢተመሥረተ፡(ሃይማኖትክሙ፡) እስመ፡ዘይትመሠረት፡ይደልዎ፡ይኩን፡ጽኑዐ፡ Chr. ho. 9; Org. 1.

ምሥሩት፡ part. *fundatus* Lud. e Mss. Colb.

ሠረቀ፡ *furari* vid. sub ሰረቀ፡

ሠረቀ፡ I, 1 [شَرَقَ, זָרַח, ܕܢܚ; amh. id. q. aeth., de prima notione vid. sub ሠርሐ፡] Subj. ይሥርቅ፡ 1) *oriri, exoriri,* de sideribus: Gen. 32, 32; Ex. 22, 2; Num. 24, 17; Ps. 103, 23; ፀሐይ፡ሠረቃ፡ትጸልም፡ Jes. 13, 10. 60, 19; Nah. 3, 17; ሠሪቆ፡ፀሐይ፡ Jon. 4, 8; Job 3, 9; ኢትሥርቂ፡ Job 9, 7; Hen. 2, 1. 83, 11; transl. de aliis rebus, quae diei instar illucescunt: ትሠርቅ፡ሕይወትከ፡ከመ፡መዓልት፡ Job 11, 17; እገብር፡ሐዲሰ፡ዘይእዜ፡ይሠርቅ፡ Jes. 43, 19. 58, 8. 60, 1; Ps. 111, 4; Matth. 4, 16. 2) *nasci,* de *nova luna:* አመ፡ሠረቀ፡ሳብዕ፡ወርኅ፡ 1 Esr. 5, 46. Inde ab illis temporibus, quibus Aethiopes initia mensium a noviluniis ducere solebant, significat *incipere,* de mensibus, ut: ታኅሣሥ፡ለእመ፡ሠረቀ፡በሠሉስ፡ *calendae Tachsâs si inciderint in feriam tertiam* Comp. Aeth.; በ፪ዓመተ፡መንግሥቱ፡ሠረቀ፡መስከረም፡በዕለተ፡ሰኑይ፡ Chr. L. Atk. 3) in genere: *illucescere, lucere, splendere:* ብርሃን፡ሠረቀ፡ላዕሌሆሙ፡ λάμψει (v. በርሀ፡) Jes. 9, 2 (Matth. 4, 16); Luc. 2, 9 rom.; Sx. Haml. 5. — *Voc. Ae.:* ሠረቀ፡ብ፡ብቅ፡አለ ።

አሥረቀ፡ II, 1 1) *exoriri facere, ortum creare, illucescere facere,* c. Acc. solis Sir. 43, 2; Matth. 5, 45; Did. 1; Macc. f. 3, aliusve luminis: ከማሁ፡የሠርቅ፡እግዚ"፡ጽድቀ፡ወሐሤተ፡ Jes. 61, 11; in genere: *effulgere* vel *resplendere facere:* (Deus) አሥረቀ፡መለኮቶ፡ Lit. Orth. 2) ut videtur, *prima luce sacra celebrare, hymnos matutinos canere,* saepius in Deg., ex. gr.: በአጽዋም፡ለእመ፡ሀሎ፡አሥርቆት፡, vel አርያም፡ (genus cantus) ዘአሥርቆት፡; vid. etiam Catal. Cod. Ae. Mus. Brit. p. 38.

ሠርቅ፡ subst., Pl. አሥራቅ፡ 1) *ortus* vel *apparitio* sideris Jud. 5, 31. 2) *oriens* i. e. coeli plaga orientalis: መንገለ፡ሠርቀ፡ፀሐይ፡ Gen. 25, 6; መንገለ፡ሠርቅ፡ Gen. 13, 11; Ps. 102, 12; Clem. f. 187; ይብረ፡ዘይት፡ዘሀለወት፡በሠርቀ፡ኢየሩሳሌም፡ Jsp. p. 356. 3) in specie: *luna nova, novilunium:* ጌሠም፡ሠርቀ፡ወርኅ፡ 1 Reg. 20, 5; ሠርቀ፡ወርኅክሙ፡ Jes. 1, 14; በሠርቅ፡አውራኅ፡ Hez. 45, 17; አሥራቀ፡ወርኅ፡ Num. 28, 11; 1 Esr. 5, 51; ዕለተ፡ሠርቅ፡ *dies novilunii* Ps. 80, 3, vel ሠርቅ፡ Hen. 78, 12; አመ፡ርእሰ፡ሠርቅ፡ Ex. 40, 2; እንተ፡ቅድመ፡ሠርቅ፡ προνουμηνία Judith 8, 6. Deinde ubi mensium initia a noviluniis fiunt, ሠርቅ፡ est *calendae, initium mensis,* ut: አመ፡ሠርቀ፡ወርኅ፡ራብዕ፡ Kuf. 3. 6 seq.; Hagg. 1, 1; et inde a ሠርቅ፡ mensium dies quatuordecim primi numerantur, ut: በዐሡር፡ሠርቅ፡ δεκάτῃ τοῦ μηνός Jer. 52, 4; Bar. 1, 2; Hez. 20, 1, vel በኀሙስ፡ሠርቅ፡ Hez. 1, 1, vel በኃምስ፡ሠርቅ፡ πέμπτῃ τοῦ μηνός Hez. 1, 2. 8, 1; Jer. 46, 2, vel አመ፡ረቡዑ፡ለሠርቅ፡ታስዕ፡ወርኅ፡ Zach. 7, 1; Hez. 33, 21; Esth. 3, 7. 12 seq. (opp. ጽልመት፡ q. v.). Denique ut diei ita noctis quoque ሠርቅ፡ *initium* praedicatur Lit. f. 161, 1; Herm. in subscr. p. 108. (populorum enim alii mensium annique dies ab imminentibus noctibus, alii ab illucescentibus diebus incipiebant, quare ሠርቀ፡ሌሊት፡ et ሠርቀ፡መዓልት፡ distinguuntur).

ሠረቅ፡ subst. i. q. ሠርቅ፡, scilicet forma antiquior, 1) plerumque: *oriens* Gen. 12, 8. 13, 11. 14 ann.; Lev. 16, 14 ann.; Num. 10, 5; Deut. 3, 27. 4, 41; Jos. 4, 19. 12, 1. 13, 9. 2) rarissime i. q. ሠርቅ፡ Nr. 3, ut: እስከ፡፱ሠረቀ፡ወርኅ፡ ἐννάτῃ τοῦ μηνός 4 Reg. 25, 2 cod. S.

ሥርቀት፡ n. act. *ortus, apparitio* Deut. 33, 14; Jes. 13, 10 var.; ሥርቀተ፡ፀሐይ፡ Jsp. p. 285; ሥርቀተ፡ከዋክብት፡ Sap. 10, 17; ሥርቀተ፡ቤዝ፡ Gad. T. H.; apparitio Christi Lit. Joh.

ሠርቃዊ፡ adj. rel. 1) *ad novilunium pertinens:* ወርኅ፡ሠርቃዊ፡ *mensis lunaris* (opp. solaris) Abush. 33 (aliàs ህላሊ፡ q. v.). 2) i. q. ሠረቃዊ፡

ሠረቃዊ፡ adj. rel. 1) *ad orientem pertinens, orientalis* Gen. 10, 30; Jsp. p. 374. 2) *ad ortum pertinens:* ገብርየ፡ሠረቃዊ፡ Zach. 3, 8; ብእሲ፡ሠረቃዊ፡ (v. ሠርቃዊ፡) ስሙ፡ወይሠርቅ፡ 6, 12.

ምሥራቅ፡ subst., Pl. ምሥራቃት፡ *oriens, regio orientalis,* et ምሥራቅ፡ et ምሥራቀ፡ፀሐይ፡ Matth. 2, 2; Jos. 1, 15; Ps. 112, 3; Mal. 1, 10; Jes. 9, 12. 11, 11. 41, 25. 45, 6. 59, 19; Hen. 35; Apoc. 16, 12 al.; ምሥራቃት፡ *regiones* vel *partes orientales* Abush. 47.

ምሥራቃዊ፡ adj. rel. *ad orientem pertinens* Sx. Ter 12; in specie: Asiam trans Euphratem sitam inhabitans: ምሥራቃውያን፡ *orientales* F. N. 4.

ሠረቀ፡ *nectere, plectere* (vid. infra sub ሢራክ፡). Hinc nescio an illustrari possit locus obscurior: ቆቃሕ፡ተሠግረ፡በቄጽለ፡አሥርቆ፡ v. በቄጽልዐ፡ሠርቀ፡ πέρδιξ θηρευτὴς ἐν καρτάλλῳ Sir. 11, 30. Pro Infinitivis emendare licuerit ሥርቆ፡ *nexile, plectile* (coll. شَرَكٌ *laqueus, rete venatoris*).

ሢራቅ፡ n. prgr., sc. σωρήκ i. e. שֹׂרֵק *vitis generosioris speciei* (de quo vid. Ges. thes. p. 1342) Jes. 5, 2 var.; Jer. 2, 21 Lib. Myst.

ሠረበ፡ I, 1 [i. q. شَرِبَ, ܣܪܒ, سَرِبَ; cfr. etiam ሰረበ፡] *sorbere, imbibere, bibere:* ይሠርብ፡ደምየ፡ Job 6, 4; ይሠርብ፡ሉኀጢአተ፡ከመ፡ስታይ፡ Job 15, 16; Cod. Mus. Brit. LIV, 7; Apoc. 12, 16; ሠሪበ፡ብሒአ፡ይቤ፡ Joh. 19, 30; Rel. Bar.; Hen. 28, 3. — *Voc. Ae.:* ሠረበ፡ብ፡ማገ ።

አሥረበ፡ II, 1 1) *sorbendum dedit;* 2) *irrigavit* rivo ducto Lud. sine auct.

ሥሩብ፡ part. *sorptus, haustus,* Syn.

ሠሩብ፡ vel ሥርብ፡, nonnisi in Pl. አሥራብ፡ repertum,

subst. *potus, vinum:* አሥራበ፡ ወይን፡ Abt. Ap. 3; አሥራበ፡ ሦከር፡ *potus e saccharo confecti* Org. 1.

ሠራብ፡ subst. (i. q. شَرَاب) *potus, vinum:* እመ፡ አዕረገ፡ ሀየንተ፡ አሥራበ፡ ወይን፡ ሠራበ፡ ሦከር፡ Abt. Ap. 3.

መሥረብ፡ subst. *hydria, situla* Chr. Ax. f. 89.

ምሥራብ፡ subst. *quilibet locus* vel *vas, quo humor continetur*; de spongia, in qua Jesu propinatum fuit acetum cum felle: ሰላም፡ ለስፍንግ፡ ለብሒአ፡ ሐሞት፡ ምሥራቡ፡ Sx. Masc. 19 Enc.

ሠርኅ፡ rad. inus., cognata cum ሠረቀ፡ et ሠርሐ፡ q. v.

ሥሩኅ፡ part. *splendens, magnificus* Kuf. p. 130 ann. 7 (de nomine Dei).

ሠርኅ፡ subst. *splendor igneus,* quo circumfusum numen divinum apparet; *gloria Dei* (aliàs ስብሐት፡), δόξα Ex. 16, 10. 24, 16 (var. ሣርኅ፡).

ሥራኄ፡ vel ሡራኄ፡ subst., id. q. ሠርኅ፡; c. suff. ሥራኄሁ፡ Ex. 24, 17 v. ሡራኄሁ፡; 16, 10 var.; 28, 2; (Deo convenit) ሡራኄ፡ ወጸዳል፡ M. M. f. 92; በርሀ፡ ገጹ፡ በሡራኄ፡ መለኮት፡ Gad. T. H.; Org. — *Voc. Ae.:* ሡራኄ፡ ዘ፡ መኸብረቅ; *al.:* የሚያሸበርቅ፡ ብርሃን ።

ሥርናይ፡ *triticum* vid. sub ሠበረ፡

ሢራክ፡ vel ሲራክ፡, subst., n. prgr., Pl. ሢራካት፡ [sine dubio i. q. شِرَاك *corrigia; linea, ductus,* Strich sive Streifen; coll. שָׂרַךְ vel שֵׂרֵךְ *disponere ad lineam;* סֵרֵךְ *interstinguere, intersecare,* סַרְגֵּל *lineare, sulcare,* quae omnia ad שָׂרַךְ vel שָׂרַךְ *nexuit, plexit* referenda sunt] *linea, lineae ductus, stria,* ut: (non avertit plantam pedis) እምፍኖ፡ ሢራኩ፡ Lud. e Mss. Colb. a) *series* vel *pars tabulae* lineis in varias partes divisae (Fach); *rubrica;* nec non *tabella* ipsa lineis tabulatim divisa: ወለለ፡ ኍልቈ፡ አሐዙ፡ ቦቱ፡ አሐዝ፡ ዘበሢራኩ፡ ዘይኤምር፡ ውስተ፡ አይ፡ καθ' ἕκαστον ἀριθμὸν ὑποσημείωσις διὰ κινναβάρεως πρόκειται δηλοῦσα ἐν ποίῳ, et አእሚረከ፡ አሐዘ፡ ኍልቈ፡ ዘበሢራኩ፡ ὃν ἡ διὰ τοῦ κινναβάρεως ὑποσημείωσις ὑποβέβληκεν Epist. Euseb. ad Carp. in N. T. rom.; M. M. f. 96. 246. b) *membrum* vel *incisio orationis,* quatenus *linearum intervallis* distinguuntur (Abschnitt, Absatz). Herm. p. 110 (coll. Isenb. lex. p. 51: ሲራክ፡ „a blank horizontal space on a written page between two divisions").

ሠረወ፡ rad. inus., propagata e ሠረረ፡ (שָׁרַר), de qua vid. supra p. 238. et Ges. thes. p. 1482 seq. Hinc

ሥርው፡ subst., m. et fem., Pl. ሥረው፡ et አሥራው፡, rarius ሥርዋት፡ (Hen. 8, 3; Sx. Ter 27) 1) [i. q. שֹׁרֶשׁ, ܫܪܫܐ, amh. ሥር፡] *nervus, musculus,* νεῦρον (synon. መትን፡): Job 10, 11. 30, 17. 40, 12; ዘንጹን፡ ሥርወ፡ ከማድከ፡ Jes. 48, 4; Prov. 24, 23; Hez. 37, 5. 8; ሥርወ፡ ሕሩም፡ Gen. 32, 26. 33; ሥርወ፡ መዝራእት፡ እደዊሆሙ፡ Gen. 49, 24; 49, 6; Deut. 21, 4; Jos. 11, 6; *commissura* Hebr. 4, 12; Eph. 4, 16 Platt; Col. 2, 19 Platt; ሥርወ፡ ልብየ፡ τὰ αἰσθητήρια τῆς καρδίας Jer. 4, 19; አዕጽምት፡ ወአሥራው፡ Cyr. f. 117; ይቄ፡ አደግደገ፡ ሥጋሁ፡ ወተሀውቀ፡ አሥራወ፡ እንግድዓሁ፡ Jsp. p. 302. 2) (i. q. שֹׁרֶשׁ ܫܶܪܫܳܐ, amh. ሥር፡, arab. شرش) *radix* plantarum eorumque quae cum iis comparantur: Gen. 41, 5; Deut. 29, 17; Job 5, 3. 15, 30; Sap. 7, 20; Jes. 53, 2; Luc. 17, 6; Matth. 13, 6. 21; Rom. 11, 16 seq.; Hebr. 12, 15; ይሠርጽ፡ ሥርዎሙ፡ Jes. 37, 31; ኢበቍለ፡ ሥርዎሙ፡ Jes. 40, 24; Hez. 31, 7; ይየብስ፡ ሥረዊሁ፡ Job 18, 16; Hos. 9, 16; መልኅ፡ ሥርዎሙ፡ Sir. 10, 15; ይጸንዕ፡ ሥርዊ፡ Jer. 17, 8; እምሥርው፡ አጥፍአ፡ Job 31, 12; ሥርው፡ ወጕንድ፡ Dan. 4, 12; ዘእንበለ፡ ሥርው፡ ἄρριζος Job 31, 8; ሀለወ፡ ውስተ፡ ሥርው፡ ἔτι ὂν ἐπὶ ῥίζης Job 8, 12; *radices agere* vel *capere:* ወደየ፡ ሥርወ፡ 4 Esr. 8, 27; Macc. f. 5; ገብረ፡ ሥርወ፡ Sir. 3, 28; አብቈልኩ፡ ሥርወ፡ Sir. 24, 12; አኀዘ፡ ሥርወ፡ Kuf. 37; Herm. p. 64. 65. Transl.: ሥርዎሙ፡ ለርኩሳን፡ Sir. 40, 15; ሥርወ፡ ዐመፃ፡ Hen. 91, 5. 8. 11; 4 Esr. 1, 22. 3, 36. In specie est a) *principium, fundamentum, origo:* ሥርዋ፡ ለጥበብ፡ ፈሪሀ፡ እግዚ" Sir. 1, 20; Sap. 15, 3; 1 Tim. 6, 10. b) *stirps, genus* Jes. 11, 1. 10; Apoc. 5, 5; ሥርውኪ፡ ወዘመድኪ፡ እምድረ፡ ከናአን፡ Hez. 16, 3; Tob. 5, 14. c) *causa* Job 19, 28. d) *exemplar libri originarium* (أَصْل): መጽሐፊ፡ ሥርው፡ Jsp. (In *Voc. Ae.:* ሥርወ፡ ሕሩም፡ ዘ፡ ሽሎዳ፡).

ሠረወ፡ (denom. a ሥርው፡) I, 2 (Impf. ይሤሩ፡, Subj. ይሠሩ፡) et I, 1 (Impf. ይሠሩ፡, Subj. ይሥሩ፡) *eradicare, exstirpare, funditus delere, stirpem perdere,* plerumque de hominibus et populis (ἐκριζοῦν, ἐξολοθρεύειν), c. c. Acc.: Kuf. 33; Ex. 15, 6; Num. 4, 18; 1 Reg. 2, 31; 3 Reg. 11, 15. 16; 4 Reg. 9, 7. 8; Ps. 43, 3. 82, 4; Mich. 5, 9 seq.; Dan. ap. 1, 59; Jer. 1, 10. 4, 7. 5, 6. 22, 7. 28, 11. 29, 4. 51, 12; Judith 1, 15; Sir. 3, 9. 10, 16. 49, 7.

ተሠረወ፡ III, 2 et ተሠርወ III, 1 1) *eradicari, exstirpari, funditus deleri* Deut. 12, 30; Jes. 29, 20; Zeph. 1, 11; Sir. 16, 9; Kuf. 6; Job 4, 7; Sir. 23, 25; ረሲዓን፡ እምሥርዎሙ፡ እምድር፡ ይሤረዊ፡ Prov. 15, 6; Ps. 36, 36. 40. 108, 12; Matth. 15, 13; ለትሠሮ፡ ይእቲ፡ ነፍስ፡ እምእስራኤል፡ Ex. 12, 15; Lev. 17, 4. 19, 8; Kuf. 2; ለተሠርዎ፡ Kuf. 24; 2 Petr. 2, 12; ὄλεθρος Prov. 1, 26; Jer. 31, 8; 2 Thess. 1, 9. Dicitur etiam de *fumo* (dissipato) Enc. 2) III, 1 *radicari:* ወተሠርዊ፡ ኵሎሙ፡ በሃይማኖት፡ Gad. T. H.

ሠራዊ፡ n. ag. *exstirpator* Lud. sine auct.

ሥራዌ፡ subst. *eradicatio, exstirpatio, pernicies* Sap. 1, 12; Prov. 21, 7; Kuf. 22; የኅሥሥ፡ ሥራዌከ፡ Jsp. p. 338; Sx. Hed. 3 Enc.

ሠርዌ፡ subst., Pl. ሠራዊት፡ (proprie, ut videtur: stirps, stipes, truncus, vid. ጕንድ፡; aram. אַרְזָא) *trabs, tignum, columen:* Matth. 7, 3. 4; 4 Reg. 6, 2; ዕፀው፡ ለጠፈረ፡ ቤት፡ ወለሠራዊት፡ 2 Par. 34, 11; 3 Reg. 6, 15; ሠርዌ፡ ተንከተም፡ ξύλον διαβάθρας *trabs pontis* vel *ratis* 2 Reg. 23, 21; collective: ታሕተ፡ ሠርዌ፡ ቤትከ፡ Sir. 29, 22; ከመ፡ ሠርዌ፡ ይውዕዩ፡ Ep. Jer. 54. a) *scapus* vel *truncus* columnae: መሰከምተ፡ ሠርዌሁ፡ *basis* vel *statumen scapi ejus* Ex. 26, 17. b) ut videtur, *antenna;* τὰ ἱστία enim (*vela*) bis, scilicet semel in Pentateucho (ሠራዊተ፡ ዐጸድ፡ τὰ ἱστία τῆς αὐλῆς) Ex. 39, 20 et in Jes. 33, 23 voce ሠራዊት፡ versa sunt, sive quia interpretes ἱστίον vocem diminutivam vocis ἱστός putarunt, sive quia *antennam* pro *velo* posuerunt. c) *jugum textorium, liciatorium* (sicut ἱστός): ἀντίον ሠርዌ፡ አነምት፡ 1 Par. 11, 23; 2 Reg. 21, 19. d) ut videtur, *malus* navis (ut ἱστός): እግዚ" ዐምዳ፡ ሃይማኖትነ፡ ዘኢይጸንን፡ ሰርዌ፡ (sic) ሐመርነ፡

ዘኢይተነትን፡ M. M. f. 84; ጸነ፡ ስርዌ፡ (sic) ሐመርሙ፡ M. M. f. 172; ሠርዌ፡ሐመር፡ Org. [An صَارِيَةٌ vel صَارِيَةٌ huc referenda sint, in medio relinquo]. — *Voc. Ae.:* ሠርዌ፡ዘ፡ ምስሶ፡ (quamquam etiam ሠርዌ፡ in Amharensium usu est).

ሠርዌ፡ exercitus vid. sub ሰርዌ፡

ሠርዐ፡ I, 1 [amh. ሠራ፡, i. q. شَرَعَ; primitus significare videtur *protendere*, deinde *ad lineam disponere*, *ordinare*] Subj. ይሥራዕ፡ 1) *disponere, struere, instruere, ordinare, ornare:* laqueos ዘሠርዐ፡መሥገርተ፡ Sir. 27, 26; Prov. 29, 5; Jer. 5, 26; aciem ሠርዐ፡ሰራዊቶ፡ (Titus) Jsp. p. 356; ትሠርዕ፡ አሕፃ፡ዐውዳ፡ τάξεις τὰς βελοστάσεις κύκλῳ Hez. 4, 2; populos ይሠርዖሙ፡ለአሕዛብ፡ Job 12, 23; mensam (sternere), cibos ሥርዑ፡ማእደ፡ Ex. 26, 35; Jes. 21, 5. 65, 11; Dan. ap. 13, 11. 14; Sir. 29, 26; Ps. 22, 6. 77, 22. 24; Lev. 24, 6. 8; Luc. 6, 4; ብዙኀ፡ሠርዑ፡ውስቴቱ፡(ለማእድ፡) Sir. 34, 12. 16; lucernas Ex. 25, 37; καταρτίζειν Matth. 4, 21; ordinare domum i. e. curare rem domesticam (de moribundo): ሥራዕ፡ቤተከ፡ Jes. 38, 1; 4 Esr. 14, 10; 4 Reg. 20, 1; librum (disponere): ስን ከሳር፡ዘሠርዐ፡ አበዊነ፡ Sx. Mag. in proleg.; ያሬድ፡ሠርዐ፡ ማሕሌተ፡ለለዘመኑ፡ Sx. Genb. 11. 2) *instituere, statuere, constituere, condere, sancire, praefinire, praecipere:* ሠራዕኩ፡ኖኃ፡ወሰነ፡ለባሕር፡ Jer. 5, 22; መኑ፡ሠር ዐ፡አምጣኒሃ፡ Job 38, 5; ሠርዖሙ፡ፍናዊሆሙ፡ Sir. 36, 11; Hen. 5, 2; ለኰነኔ፡ሠራዕከሁ፡ Hab. 1, 12; ዐቅመ፡ሠርዐት፡ ለልሳና፡ Prov. 29, 43; ሥራዕ፡ሊተ፡ዘይትፈቀድ፡ σύνταξόν μοι τὰ δέοντα Prov. 24, 31; (c. Acc. pers. pro Dat. Rom. 16, 2); ሠርዐ፡ጸሎተ፡ሳዕሌሆሙ፡ Kuf. 34; አርዑተ፡ሳዕሌሁ፡ Kuf. 38; ምክያደ፡ Kuf. 40; ውስተ፡ዐቢይ፡ሕዝብ፡እሠርዖ፡አነ፡ Kuf. 44; in specie: leges, instituta, ritus, foedera: Kuf. 6. 13; ሕግ፡ዘሠራዕኩ፡ለአበዊሆሙ፡ Jer. 11, 10; Rom. 3, 31; Hebr. 8, 8. 9; እሠርዕ፡ለቤተ፡እስራኤል፡ሥርዐተ፡ሐዲሰ፡ διαθήσομαι διαθήκην Jer. 38, 31; Hez. 34, 25. 37, 26; እሠርዖሙ፡ ሥርዐተ፡ዘለዓለም፡ Jes. 61, 8; 2 Par. 23, 16; Marc. 7, 5; praedestinare Rom. 8, 29; institutis ornare: ነበርነ፡ አሐተኔ፡ ወሠራዕነ፡ቤተ፡ክርስቲያን፡ Clem. f. 103. 3) *administrare, dispensare,* διοικεῖν Sap. 8, 1. 15, 1; 1 Tim. 3, 5. 15.

ተሠርዐ፡ III, 1 1) pass. *disponi, institui, constitui, praecipi, praefiniri:* በላዕሌከኑ፡ተሠርዐ፡ነሐ፡ጽባሕ፡ Job 38, 12; ለዐሠርቱ፡ክፍል፡ተሠርዐ፡ዓለም፡ 4 Esr. 14, 9; ተሠርዐ፡በእንቲአሁ፡ Luc. 22, 22; 4 Esr. 8, 62; Kuf. 3. 4. 30; ሕግ፡ተሠርዐ፡ 1 Tim. 1, 9; sterni mensam ተሠርዐ፡ማእድ፡ Enc. 2) refl. *sibi* vel *inter se pactionem facere; convenire de re:* ተሠራዕክሙ፡ ἐποιήσατε συνθήκας Jes. 30, 1.

ሥሩዕ፡ part. *dispositus, instructus, ordinatus, statutus:* Esth. 1, 6; Hen. 2, 1; 1 Cor. 14, 40 Platt; Ps. 88, 36; in specie de mensa: ሥሩዕ፡ማእድ፡ቅድሜሆን፡ Hez. 23, 41 et de cibis appositis Joh. 21, 9; Lev. 24, 7; Mal. 1, 7; Sir. 30, 18. Nec non hoc vocabulo vertitur θεσπέσιος, *divinitus institutus*, ut: ሥሩዕ፡ጳውሎስ፡ Cyr. c. Pall. f. 85; ሥሩ ዕ፡ጴጥሮስ፡ ib. f. 93 (vid. ሠራዒ፡).

ሥርዐት፡ n. act. et subst., m. et fem., Pl. ሥርዐታት፡ 1) *dispositio, ordinatio, ordo, classis:* መኰንን፡ለበዊ፡ ይገብር፡ሥርዐተ፡ ἡγεμονία συνετοῦ τεταγμένη ἐστί Sir. 16, 26; Cant. 6, 10 (aciei); τάγμα Num. 2, 2; ῥυθμός 4 Reg. 16, 10; Ex. 25, 38 (ὑπόθεμα *substructio*); Ex. 39, 22 ἀποσκευή *apparatus;* በበሥርዐቶሙ፡ *secundum ordines suos* Lit.; ሥርዐት፡ nominantur *classes harmonicae*, in quibus concordantiae Evangelistarum reperiuntur, Nov. Test. rom.; ሥርዐታት፡ τάξεις Hen. 82, 10. 11. 2) *institutio*, ut: በእንተ፡ሥርዐተ፡ምስጢር፡ Matth. 26, 26 in tit.; et plerumque *institutum* a) *praeceptum, mandatum, edictum, decretum:* πρόσταγμα vel προστάγματα Ps. 7, 7; Jes. 24, 5; Jer. 5, 22; Sir. 39, 16; δόγμα vel δόγματα Dan. 6, 8 seq.; Eph. 2. 15. 3, 9; Col. 2, 14; ሥርዐተ፡ሠናይ፡አምልኮ፡ τὰ δόγματα τῆς εὐσεβείας II Can. Ap. 35; ዐቃቤ፡ሥርዐት፡ ὑπομνηματογράφος 1 Par. 18, 15. b) *lex, statutum:* ሥርዐትየ፡ τὰ νόμιμά μου Hez. 5, 6; ሥ ርዐተ፡ምሥዋዕ፡ δικαιώματα λατρείας Hebr. 9, 1; ሥርዐተ፡ ቀኖና፡ vel ሥርዐታ፡ለቤተ፡ክርስቲያን፡ Clem. (saepissime); ሥርዐተ፡ዲያቆን፡ዐቀበ፡ወኢተዐደወ፡ Mavâs. n. 12; παράδοσις, *statutum traditum* (traditio) 2 Thess. 3, 6; Tit. 1, 14; Col. 2, 8; Matth. 15, 3. 9; de legibus naturae rerum innatis vel praescriptis: Sir. 16, 26. 43, 2. 10; ሥርዐተ፡አውራኅ፡ Kuf. 4; 4 Esr. 4, 52; በከመ፡ሥርዐት፡ሀሎ፡ Asc. Jes. 11, 17; (concubitus) በሥርዐተ፡ተባዕት፡ወአንስት፡ Tob. 3, 8. c) *foedus, pactum, testamentum* (vid. ሕግ፡), διαθήκη: Gen. 17, 20 seq.; Kuf. 1. 15; Job 31, 1; Jes. 42, 6. 49, 8. 55, 3; Jer. 38, 31; Mal. 2, 4. 5; Prov. 2, 17; Sir. 44, 11; ሐዲስ፡ ሥርዐት፡ Matth. 26, 28; Hebr. 12, 24; Rom. 9, 4. d) *regula:* ሥርዐተ፡አበ፡ጳኩሚስ፡ *regula monastica* Reg. Pach.; ሥርዐ ተ፡ማኅበር፡ *regula conventus* (*coenobitarum*) Enc. e) *ritus, institutum, usus, consuetudo, mos;* de institutis rei publicae: ወነበሩ፡ (Romani) በገዘንቱ፡ሥርዐት፡እስከ፡ኀየሎሙ፡ቄሳር፡ Jsp. p. 274; κρίμα Jer. 37, 18; de instituto matrimonii: ንስተተ፡ሥርዐተ፡ሰብሳብ፡ γάμων ἀταξία Sap. 14, 26; በሥ ርዐተ፡ሕግ፡ νομοθέσμως Prov. 29, 45; πρόσταγμα Gen. 47, 26; λατρεία Ex. 12, 25. 26; ኅቡረ፡ሥርዐት፡ *eodem vitae instituto utens* Enc.; ሥርዐተ፡አይሁድ፡ *Judaismus* Enc.; in specie de iis ritibus sacris, qui f) *sacramenta, mysteria* appellantur: ሥርዐተ፡ጥምቀት፡ F. M. 27; Const. Ap. 20; ሥርዐተ፡ቍር ባን፡ ibid. 52; Lit. Orth.; μυστήρια 1 Cor. 4, 1. In genere g) *ratio, modus, conditio:* በሥርዐቱ፡ *pro more suo* Org.; በዝ፡ሥርዐት፡ብዙኀ፡መዋዕለ፡ተሐዩ፡ τούτῳ τῷ τρόπῳ Prov. 9, 11; በከመ፡ይከውን፡ሥርዐቱ፡ለአውታረ፡መሰንቆ፡ከማሁ፡ *qualis ratio fidium est, talis* Chr. Ta. 29; ንሕነ፡ወለጥነ፡ሥ ርዐተ፡ *nos rationem* (das Verhältniß) *permutavimus* Chr. Ta. 8; ተመሰልኪ፡በሥርዐተ፡ንጽሕኪ፡ምስሌሆሙ፡ *ratione castitatis iis similis facta es* Org. h) *status, sors, conditio vitae* Apoc. 21, 4; Hebr. 3, 14; ቦብዙኃን፡እለ፡ያስተከብዱ፡ ሥርዐተ፡ንጹት፡ Chr. Ta. 18; Phlx. 1; ድንግልና፡ዕቁብ፡በ ሥርዐቱ፡ Org. 3) *administratio, dispensatio* Tob. 1, 21; Tit. 2, 5; 1 Tim. 3, 4. — (Memorabilis est versio ἐπιστήμη ሥርዐት፡ Hez. 28, 7. 17).

ሠራዒ፡ n. ag. *institutor, constitutor, conditor, legislator:* ሙሴ፡ሠራዒ፡ሕግ፡ Did. 33; ሠራዕያነ፡ሕጋጊሃ፡ ለቤተ፡ክርስቲያን፡ (patres Niceni) Lit. Orth.; እግዚ"፡ሠራዒ ሃ፡ለሰንበት፡ Clem. f. 107; in specie: *divinae legis internuntius*, θεσπέσιος: ሠራዒ፡ጳውሎስ፡ Cyr. ad Th. f. 14. 21 (vid. ሥሩዕ፡).

ሥራዕ፡ subst., Pl. ሥራዓት፡ i. e. شِرَاعٌ (amh. ሸራዓ፡) *velum navis:* አውረዱ፡ሥራዓ፡ χαλάσαντες τὸ σκεῦος Act.

27, 17 Platt. ሰቀሉ፡ ሥራዐ፡ ዘይንእስ፡ ἀρτέμων artemon 27, 40 Platt; አልዐሉ፡ ሥራዓተ፡ 27, 13 Platt.

I. ሠረየ፡ rad. inus., quae *fila ducere, nere* significasse videtur, coll. amh. ሸረረ፡ Hinc

ሣሬት፡ subst. (fortasse pro ሣርየት፡, fem. a ሣርይ፡ part.) *aranea* 1) animal: ዘሣሬት፡ ውእቱ፡ ተመይኖ፡ ግብር፤ ዘአንበሳ፡ ኀይል፡ Fal. f. 17; ፈትለ፡ ሣሬት፡ vel እንመተ፡ ሣሬት፡ Chr. Ta. 34. 2) textum araneum Job 8, 14; ይከውን፡ ቤቱ፡ ከመ፡ ሣሬት፡ ወከመ፡ ብልዐ፡ ቍንቍኔ፡ 27, 18; ሣሬት፡ ንሕነ፡ χθιζοί ἐσμεν Job 8, 9; የአንሙ፡ ሣሬት፡ (v. ፈትለ፡ ሣሬት፡, v. አውታረ፡ ሣሬት፡) Jes. 59, 5; Ps. 38, 15. 89, 10; ከመ፡ ዘሣሬት፡ ὡσεὶ λεπίδες Act. 9, 18 Platt. — *Voc. Ae.*: ሣሬት፡ ዘ፡ ሸሩሪት፡ (var. ሸረሪት፡).

II. ሠረየ፡ I, 2 et 1 [a ሰረየ፡ q. v. non etymo sed usu tantum et significatione divergere videtur: ሠረየ፡ *absolvere a morbo* vel *malo aliquem*, ሰረየ፡ *remittere peccata*. Utrumque ejusdem esse radicis inde quoque probari videtur, quod in nominibus inde derivatis diversae significationes diversis formis distinctae sunt. Nihilominus orthographiam librariorum Aethiopicorum secuti alterum per ሠ alterum per ሰ exscribere non dubitavimus. Amharenses habent ሰረየ፡ *remittere*, ሸረ፡ (pro ሰረየ፡) *sanari, convalescere*.] 1) *sanare, mederi*: ውእቱ፡ አቍሰለነ፡ ወይሥርየነ፡ Hos. 6, 1; ሥረይ፡ ለነፍስየ፡ ἴασαι τὴν ψυχήν μου Ps. 40, 4. 2) *veneficiis inficere, incantare*: abs. Clem. f. 180; c. Acc. እንዘ፡ ይሠርያ፡ (ለአርዌ፡ ምድር፡) መሠርይ፡ Ps. 57, 5; at M. M. f. 122 ubi hic idem psalmi locus allegatur, ይሤርያ፡ legitur; አንትሙ፡ መሰግላን፡ ዘትሤርዩ፡ ሀገረ፡ Sx. Haml. 15. (De significatione hujus verbi cfr. etiam نَشَرَ).

ሥራይ፡ subst., Pl. ሥራያት፡, plerumque φάρμακον 1) *medicamentum, medicina, pharmacum, malagma* Sir. 38, 4. 8; ሥራየ፡ ሕይወት፡ Sir. 6, 16; ፈውስ፡ ወሥራይ፡ Jer. 40, 6 var. (συνούλωσις καὶ ἴαμα); ሶቤሃ፡ ፈውስ፡ ይከውነከ፡ ለሥጋከ፡ ወሥራየ፡ ለአዕጽምቲከ፡ ἐπιμέλεια Prov. 3, 8. 22; μάλαγμα ሥራይ፡ ዘቀብእዎ፡ Sap. 16, 12; Hez. 30, 21; ይጠይእዎ፡ ሥራየ፡ Jes. 1, 6. Hinc ዐቃቤ፡ ሥራይ፡ *medicamentarius, medicus* Ex. 21, 19; Sir. 10, 10. 38, 1—15; Jes. 26, 14; Jer. 8, 22; Matth. 9, 12; Pl. ዐቀብተ፡ ሥራይ፡ Ps. 87, 11; 2 Par. 16, 12; Job 13, 4; ዐቃብያነ፡ ሥራይ፡ Clem. f. 252 2) *venenum, veneficium, pharmacum, incantamentum* Gal. 5, 20; Asc. Jes. 2, 5; Clem. f. 31; ሥራያት፡ Ex. 7, 11; Mich. 5, 11; Sap. 18, 13; Apoc. 9, 21; Hen. 7, 1; ማገየ፡ ሥራይ፡ Clem. f. 252; ጥበበ፡ ሥራይ፡ ibid.; መጽሐፈ፡ ሥራያት፡ F. M. 15; ይገብር፡ ግብረ፡ ሥራይ፡ 2 Par. 33, 6; Apoc. 21, 8; Hen. 65, 6. Hinc *veneficus, pharmacus, incantator, magus*: ዘሥራይ፡ Ex. 22, 17; Deut. 18, 11: አለ፡ ሥራይ፡ Apoc. 22, 15; ሰብአ፡ ሥራይ፡ Ex. 9, 11; Lev. 19, 31. 20, 6; 1 Reg. 6, 2; Dan. 1, 20. 2, 2. 4, 3. 5, 15; Jer. 34, 7; Mal. 3, 5; ሰብአ፡ ዘሥራያት፡ γόητες 2 Tim. 3, 13.

መሠርይ፡ vel መሠሪ፡ part. (I, 2), fem. መሠርይት፡ et መሠርዪት፡, Pl. መሠርያን፡, f. መሠርያት፡, *veneficus, pharmacus, incantator, magus*, φαρμακοί Ex. 7, 11; Ps. 57, 5; γόητες Chr. ho. 29; Kedr 57; F. M. 15; (*Cleopatra Antonii*) ጠባብ፡ ይእቲ፡ ወመሠርይት፡ Jsp. p. 317; ሲሞን፡ መሠርይ፡ *magus* Act. 8, 9 rom.; Clem. f. 67. 253; Did. 21. 32; ኢዮሉስ፡ ሊቀ፡ መሠርያን፡ Clem. f. 252; መሠርይት፡ de pythonissa Endorae Abush. 47.

መሥሬ፡ subst., pro መሥረይ፡ *medicamen*: መሥሬ፡ ውሉድ፡ *medicamen liberorum* Lud. ex Enc.

ሠረየ፡ *remittere, ignoscere* vid. sub ሰረየ፡

ሤረየ፡ *inficere colore* vid. sub ሠይረየ፡

ሠርግ፡ subst., Pl. አሥራግ፡ id. q. شَرْجٌ *stria* vel *fossa*, per quam aqua ducitur, *rivulus, incile*, διώρυγες Ex. 7, 19. 8, 1. — *Voc. Ae.*: አሥራግ፡ ዘ፡ ዘይውኅዝ፡ ወኸ።

ሠረጸ፡ et ሠርጸ፡ I, 1 [amh. id.; vicinum est ሥርው፡ *radix*; nec non שָׂרַשׁ, vid. Ges. thes. p. 1482. 1483] Subj. ይሥርጽ፡ et ይሥረጽ፡ 1) *pullulare, germinare, gemmas* et *folia agere*, de plantis: ይሠርጽ፡ ሥርዎሙ፡ Jes. 37, 31; (ዘርእ፡) ሠረጸ፡ Matth. 13, 5; ዕፀው፡ ሠርጹ፡ Luc. 21, 30 rom.; በትር፡ ትሠርጽ፡ Num. 17, 20. 23; Hez. 7, 10; Hebr. 9, 4: ከመ፡ ይሥረጹ፡ Rel. Bar.; ከመ፡ ትሥርጽ፡, var. ትሥረጽ፡ Hez. 17, 8. 19, 10; ሠረጸ፡ ፍሬሃ፡ ከመ፡ ቆዐ፡ ቀምሕ፡ Sir. 51, 15; ቈጽል፡ ዘይሠርጽ፡ Sir. 14, 18; Kuf. 2. 48; transl. de aliis rebus: lepra ሠርጸ፡ ለምጽ፡ ውስተ፡ ፍጽሙ፡ 2 Par. 26, 19; corpore Ps. 27, 10; ossibus Sir. 49, 10; veritate Ps. 84, 12; fide 4 Esr. 4, 32; hominibus Sir. 39, 12; 2 Reg. 23, 5: c. c. Acc. rei: ሠረጽኩ፡ ሞገሰ፡ βλαστήσασα χάριν Sir. 24, 17. 2) in specie *procedere*, de processione Spiritus S. a Patre: ሠረጸ፡ እምአብ፡ Lit. 163, 4; ከመ፡ መንፈስ፡ ቅዱስ፡ ሠረጸ፡ እምአብ፡ ወነሥአ፡ እምወልድ፡ Fid. Jac. Bar. (vid. Lud. Hist. Ae. III, 5 n. 29 c. Comm.).

አሥረጸ፡ II, 1 1) *progerminare* vel *pullulare facere*: (*pluvia*) ያሠርጽ፡ ዘበልየ፡ Job 36, 28; (*Deus*) ያሠርጽ፡ ሣዕረ፡ ለእንስሳ፡ Macc. f. 10; Org. 1; transl.: አሠርጽ፡ ለዳዊት፡ ሠርጸ፡ ጽድቅ፡ Jer. 40, 15. 2) ex suo ingenio gignere i. e. *excogitare* alqd.: እስትጉቡእ፡ ዝንቱ፡ መጽሐፍ፡ እመጻሕፍት፡ እምላከውያት፡ ወቀኖናት፡ ወእምነ፡ ዘአሥረጸ፡ ልብ፡ ኪያሆን፡ F. N. in Proleg.

ሥሩጽ፡ part. *germinans*: ምድር፡ ሥርጽት፡ Sap. 19, 7 var.

ሠርጽ፡ subst. 1) *germinatio* Am. 9, 13. 2) sing. et coll.: *germen, surculus, frons, propago, caulis*: Sap. 2, 8: βλαστός ከመ፡ ሠርጸ፡ ሊባኖስ፡ Sir. 50, 8; Ex. 38, 15; παραφυάδες Hez. 31, 3; Ps. 79, 12; κληματίς Jes. 18, 5; ἀνατολή Hez. 16, 7; Jer. 23, 5; ἐπιφυλλίς Zeph. 3, 7; ὄλυνθοι Cant. 2, 13; ሠርጸ፡ ጢስ፡ στελέχη καπνοῦ Cant. 3, 6.

ሥርጸት፡ n. act. *germinatio* M. M. f. 232

ሠራጺ፡ n. ag. *procedens*, de Spiritu S., Athan. de Trin.

አሥራጺ፡ n. ag. (II, 1) *procedere faciens*: መንፈስ፡ ቅዱስ፡ ሠራጺ፡ ወኢአሥራጺ፡ Athan. de Trin.

ሥርጸና፡ n. abstr., quod nonnisi cum ከዊን፡ conjunctum occurrit (formatum e ከዊን፡ ሥሩጽ፡ vel ሠራጺ፡) sc. ለመንፈስ፡ ቅዱስ፡ ለባሕቲቱ፡ (ይደሉ፡) ከዊን፡ ሥርጸና፡ *Spiritui S. soli (convenit) processionis dignitas* Fid. Jac. Bar. (cfr. እምላክና፡)

ሥርዋጽ፡ vid. sub ሰርዋጽ፡

ሠቀቀ፡ rad. inus., quae ad שָׂבַךְ, שָׂכַךְ, *texere et sepire*

referenda videtur (secundum Ges. thes. p. 1336 ad זָקַק *percolare*).

ሠቅ፡ subst., m. et fem., Pl. **ሠቃት፡** et **አሥቃቅ፡**, Pl. Pl. **አሥቃቃት፡** [שַׂק, ܣܩܐ, COK] *cilicium, pannus hirtus e pilis textus*, plerumque δέῤῥις, **ቀሰሊሆሙ፡ መዝመዙ፡ በሠቅ፡** Sx. Hed. 1 Enc.; **ጠብለልዎ፡ በሠቅ፡** Sx. Masc. 1 Enc.; 1) *tegumentum hirtum* vel *cilicinum*, ἐπιβόλαιον Jud. 4, 18; 2 Reg. 21, 10; **እግዚ'፡ ረበበ፡ ከመ፡ ሠቅ፡ ለተባዕታይ፡ ማይ፡** Macc. f. 25, in specie de tegumentis tentorii: Ex. 26, 7—12; Num. 4, 25; Ex. 35, 10 C; 1 Par. 17, 1; Ps. 103, 3; 3 Reg. 20, 12 (**ሠቃት፡** var. pro **ዶብተራ፡**). 2) *vestis species*, qua induuntur lugentes, poenitentes, ascetae: Ps. 29, 14. 68, 14; Job 16, 15; Jes. 58, 5; Asc. Jes. 2, 10; **ለብሰ፡ ሠቅ፡** Esth. 4, 1; 2 Esr. 19, 1; **አልበሱ፡ ምሥዋዐ፡ ሠቅ፡** Judith 4, 10; Jes. 50, 3; **ቅንቷ፡ ሠቅ፡** Jes. 3, 24. 15, 3; Jer. 4, 8. 6, 26. 30, 3. 31, 37; Thren. 2, 10; Hebr. 11, 37; **ሠቅ፡ ዘጸጉር፡** Zach. 13, 4. 3) *saccus* (frumentarius): **ገብረ፡ ሠቃተ፡ ምሉአ፡ ኖጻ፡** Enc. Mag. 8. — *Voc. Ae.*: **ሠቅ፡ ብ፡ ማቅ፡**; *aliud*: **ሠቅ፡ ዘ፡ አምሳለ፡ መሐቅ ።**

ሠቅሠቅ፡ quadrl. inus., cujus potestas cum שָׂבַךְ et شَبَكَ convenit; vid. etiam *Dorn* de psalt. aeth. p. 69.

ሠቅሠቅ፡ subst., nonnumquam **ሠቀሠቅ፡** (quae adjectivi forma videtur), Pl. **ሠቃሥቅ፡**, Pl. Pl. **ሠቃሥቃት፡** (Kebr. Nag. Nr. 17) *reticulum*, 1) *septum reticulatum, opus reticulare*, altaris Ex. 27, 4. 38, 24; 35, 17 C; columnarum 3 Reg. 7, 5. 27. 28. 2) *cancelli, clathri*: **ሠቅሠቅ፡ ዘብርት፡** (quo tabula picta munita est ad arcendos contemplatores) Sx. Masc. 10. 3) *clathri fenestrae, fenestra reticulata* Prov. 7, 6 var.; Jud. 5, 28; **መሳክዊሁ፡ ሠቅሠቅ፡** Hez. 31, 16. — *Voc. Ae.*: **ሠቅሠቅ፡ ዘ፡ ዝልቅልቅ፡ አምሳለ፡ መንፈ ።**

ሥቅሡቅ፡ part. *reticulatus, cancellatus*: Ex. 27, 4 var.; 1 Reg. 17, 7 (ἁλυσιδωτός V. 5); 3 Reg. 7, 6. 42; **ወመሳክው፡ ሠናያን፡ ወሥቅሡቃን፡** Gad. Lal.

ሥቅማቄ፡ subst. *reticulatio* Ex. 27, 4 G.

ሠቀየ፡ rad. inus., cujus notio prima e שָׁקַק ܫܩܰ شَقَّ *fidit, laceravit* et شَقَّ *pectinavit* (vid. **መሥቄ፡**), derivata e شَقِيَ *miser, infelix fuit*, أَشْقَى *miserum reddidit* apparet.

ሣቀየ፡ I, 3 [amh. id.] *affligere, vexare, male habere, aspere tractare, cruciare* (plerumque θλίβειν vel κακοῦν) c. Acc. pers.: Gen. 12, 17. 16, 6. 19, 9; Ex. 1, 11; Jud. 10, 8. 12; 4 Reg. 13, 22; Jes. 29, 2. 41, 12. 49, 26. 51, 13; Jer. 51, 27, Thren. 1, 5. 10; Hez. 22, 7; 2 Esr. 19, 27; Ps. 3, 1. 12. 5. 80, 13; Sir. 49, 7; Apoc. 18, 7; saepissime de cruciatibus martyrum Sx.

ተሣቀየ፡ III, 3 pass. Jud. 10, 9; Hebr. 13, 3; **ውስተ፡ ኮነኔ፡ ደይን፡ ተሣቀዩ፡ እስከ፡ ለዓለም፡** Macc. f. 22.

ሥቁይ፡ part. *vexatus, cruciatus* Deut. 28, 33; Sap. 3, 1.

ሥቃይ፡ subst., Pl. **ሥቃያት፡** *afflictio, vexatio, cruciatus, tormentum* Gen. 3, 16. 12, 17. 42, 21; Ex. 3, 17; Jud. 10, 16; Ps. 54, 2; **ሥቃይ፡ ወምንዳቤ፡** θλίψις καὶ στενοχωρία Esth. ap. 1; Asc. Jes. 1, 3. 7. 3, 13; Apoc. 2, 22. 18, 10; 4 Esr. 9, 8. 13; **ሥቃያት፡ ኮነኔ፡** Chr. ho. 6; **በሥቃይ፡** βίᾳ Ex. 1, 13. 14, 25.

ማቃዪ፡ n. ag. *vexator, afflictor*: **ማቃዪት፡** (v. **ሠቃዪት፡**) **አህጉር፡** πόλεις ἐνοχλοῦσα 1 Esr. 2, 19.

መሥቄ፡ subst. 1) *stimulus*: **ተግሣጽ፡ ውእቱ፡ ከመ፡ መሥቄ፡ ለነፍስ፡** F. N. in proleg. 2) *pecten textorius* (κερκίς, σπάθη) Hom. Procli in Cyr. f. 119 (vid. **ምሕን፡**); Lit. 170, 3; **መስቄ፡ ዘግብረ፡ ምእናም፡** Chr. ho. 2; 1 Reg. 17, 7 var.

ሠቀየ፡ *rigare* vid. sub **ሰቀየ፡**

ሡበሐ፡ *praedicare* vid. sub **ሰበሐ፡**

ሠብሐ፡ I, 1 *pinguescere, pinguem, opimum, obesum fieri* [amh. **ሰባ፡** id.; vicina videntur שָׂבֵעַ شَبِعَ **ጸግበ፡** *satiatum esse*, an شَبَّ *latus fuit* de brachiis (vid. **ሰፍሐ፡**)? *adeps* autem arabice est شَحْم] de hominibus et animalibus, λιπαίνεσθαι Deut. 32, 15; 2 Esr. 19, 25; **ጸገብኪ፡ ወሠብሕኪ፡ ፈድፋደ፡** ἐβαρύνθης Hez. 27, 25; **ዘሠብሐ፡ ትጠብሑ፡** τὸ παχὺ Hez. 34, 3; **ሠብሕኪ፡ ወሠነይኪ፡ ጥቀ፡** ἐγένου καλὴ Hez. 16, 13; **ሥጋ፡ ዘሠብሐ፡** κρέα τῶν ἐκλεκτῶν Zach. 11, 16; **ይሠብሕ፡ መራዕይከ፡** (βοσκηθήσεται) Jes. 30, 23; transl. de gladio Dei: **ሠብሐት፡ እምሥብሐ፡ አጣሊ፡** ἐπαχύνθη ἀπό Jes. 34, 6.

አሥብሐ፡ II, 1 *pinguem reddere, opimare*, λιπαίνειν: **አሥብሖ፡ መሥዋዕተከ፡** Sir. 38, 11; **በሙ፡ አሥብሐ፡ መክፈልቶ፡** Hab. 1, 16; ἐθρέψατε Jac. 5, 5; πλατύνειν Deut. 11, 16; **አሥብሓ፡ ለእንስሳ፡** F. N. 35; **አሠንዮ፡ ሥጋ፡ ወአሥብሖቱ፡** τὸ σῶμα ἀνθεῖν ποιεῖν καὶ εὐπαθεῖν Chr. Ta. 18.

ሥቡሕ፡ part. *pinguis, opimus, obesus* Gen. 4, 4. 41, 2. 4; Kuf. 26; 1 Reg. 28, 24; 2 Esr. 15, 18; Dan. ap. 3, 16; Mich. 5, 7; Ps. 143, 16; Hez. 24, 5; τρυφερός: **ኢትሰመዪ፡ እንከ፡ ልኅድ፡ ወሥብሕተ፡** Jes. 47, 1; **ሥቡሕ፡** στέαρ *adeps* Hez. 39, 19; Ps. 62, 6.

ሥብሕ፡ subst. *pinguedo, adeps*, στέαρ Ex. 29, 13; Lev. 3, 3. 4. 9. 14. 15; Ex. 23, 18; Kuf. 6. 21; Sir. 47, 2; Jes. 1, 11. 34, 6. 43, 24; 1 Reg. 2, 15; Judith 16, 16; Job 21, 24; Dan. ap. 13, 27; τὰ λιπαρά Apoc. 18, 14; adeps tritici i. e. tritici pars optima Ps. 80, 15; Hen. 96, 5.

መሥብሕ፡ et **ምሥብሕ፡** (Lud. sine auct.) subst., Pl. **መሣብሕት፡** *adipes, pinguedines* 2 Par. 35, 14; Deut. 32, 38.

ሡብሣብ፡ subst.; ut videtur: *sporta* 2 Cor. 11, 33 σαργάνη. Ludolfi quidem Gregorius **ሡብሣብ፡** *sepimentum ex palis*, quo moenia aut aedes circumdentur, et per metonymiam *spatium ipsum*, quod hoc modo circumdetur, interpretabatur, sed praepositione **በ፡** haec interpretatio minime probatur. [De etymo recte comparaveris שַׁבְשֵׁךְ, שִׁבֵּשׁ, تَشَبَّصَ, quae omnia reduplicatione radicis שׁב formata *implicandi, plectendi, perplexum reddendi* significatum habent; vid. Ges. thes. p. 1359].

ሠበከ፡ *fundere* vid. sub I **ሰበከ፡**

ሠበከ፡ *praedicare, proclamare* vid. sub II **ሰበከ፡**

ሠበጠ፡ rad., cui Ludolfus in lex. col. 114 significatum „*convivari, epulari* apud amicum, proprie ad coenam" tribuit.

At quid proprie significaverit, videas ex شَوَى *arsit*, شَوَّطَ *bene coxit carnes*; شَاطَ i. *ustus, coctus* est; IV *distribuit carnem*.

አሥበጠ፡ II, 1 (*coctum*) *cibum apponere, coena excipere*, c. Acc. pers. Luc. 11, 6; ያግዕዝ፡ቅኑያነ፡ወያዐርፎሙ፡ወያሠብጠሙ፡ለዕሙግን፡ወያከብሮሙ፡ለጻድቃን፡ Phlx. 3. — *Voc. Ae.*: አስበጠ፡ዘ፡አስታረበ፡

ሥበጥ፡ (Lud.) et **ሥበጥ፡** (M. M.) subst. *cibus coctus, ferculum, coena*, (*coena adventitia* Lud.): (Jacobus Esavio vendidit) ሥበጠ፡ሙብልዕ፡ M. M. f. 193; ኤልያስ፡በልዐ፡ሥበጠ፡ኅብስት፡ዘወሀበ፡መልአክ፡እግዚ"፡ወሖረ፡በኀይሉ፡ውእቱ፡እክል፡፵መዓልተ፡ወ፵ሌሊተ፡ M. M. f. 59. 290. — *Voc. Ae.*: ድራር፡ወሰባጥ፡ (v. ወሰብጥ፡)ዘ፡ኀራት፡መታረብ፡

ሠተረ፡ *occultare* vid. sub ሰተረ፡

ሠተረ፡ I, 1 [שָׂטַר شَتَرَ *dissecuit, fidit, vulneravit*] Subj. ይሥትር፡ *lacerare, dilacerare, laniare, carnificare* flagellis aliisque instrumentis corpus alcjs: ለገብር፡እኩይ፡ሥትር፡ገበዋቲሁ፡ πλευρὰν αἱμάξαι Sir. 42, 5; Did. 22; አዘዘ፡ይሥትርዎሙ፡እስከ፡ያስተርኢ፡ንዋየ፡ውስጦሙ፡ Macc. f. 2; አዘዘ፡ይስቅልዋ፡በሥዕርታ፡ወይሥትርዋ፡፫ሰዓተ፡ Sx. Teq. 5. 18. 25 al. (Ludolfus exhibet Perfecti formam ሠተረ፡; equidem nonnisi ሠተረ፡ reperi). — *Voc. Ae.*: ሠተረ፡ብ፡ገመሰ፡ቀረፈሪ፡ይ፡

ሥቱር፡ part. *laceratus, laniatus* Lud. sine auct.

ሥትረት፡ n. act. *laceratio*: (libera pedem meum) እምሥትረተ፡ሐብል፡ Lud. e Mss. Colb.

መሥቱር፡ et **መሥትር፡** subst., Pl. **መሣትር፡**, *scalprum: scutica ferrata* (globulis ferri cum aculeis incurvis munita), vel *alia instrumenta* quibus corpus dilaceratur: መሥተረ፡ኀጺን፡ Sx. Mij. 4 Enc. (de qua re in Actis ejusdem diei legitur: ሠጠቁ፡ማእሰ፡ሥጋሆሙ፡በመጥበሕት፡ዘሐዲን፡); Sx. Tachs. 7; *afferre jussit* መሣትረ፡ዘኀጺን፡ወይሥትርዋ፡እስከ፡ይትመተር፡ሥጋሃ፡ Vit. Barb.

ሥኅተ፡ vel **ሠነተ፡** (Perfectum nusquam reperi; etiam per ሰ) I, 1 [i. q. שָׁכַן سَكَنَ ܫܟܢ, שָׁקַט שְׁתַק, quibus notio *residendi, quiescendi, silendi* convenit] Subj. ይሥነት፡, *sedatum, tranquillum esse* vel *fieri; requiescere, tolerabiliter se habere*: እሥነት፡እምሕምዝ፡ ἀναπαύσωμαι [illegible] Job 13, 13; 4 Esr. 11, 55; ይሥነታ፡ምድረ፡ሰዶም፡ወገሞራ፡እምይእቲ፡ሀገር፡ ἀνεκτότερον ἔσται Matth. 10, 15.

ሠነተ፡ I, 2 Subj. ይሥንት፡ *requiescere sinere, relaxare; sublevare statum* alcjs: ሥንተኒ፡ ἄνες μοι Ps. 38, 17; ኢይሥንቶሙ፡ οὐ μὴ ἀνήσω αὐτούς Jos. 2, 9; Jer. 15, 6; ጸሪት፡ክቡደ፡ወኢሠነትዋ፡ Thren. 1, 9; c. Acc. et እምነ፡, ut: ሠነትነ፡እምቅኔነ፡ 2 Esr. 9, 8; አንተ፡አምላክ፡ሠነትከነ፡እምኀጢአትነ፡ 2 Esr. 9, 13; Or. Man. 8 (in Lud. psalmis p. 528).

አሠነተ፡ II, 2 *tranquillum facere, requiescere sinere, relaxare; sublevare* (statum): ኑዛዜ፡ነገርከሙ፡ኢያሣንተኒ፡ (v. ይሜ"፡) με παύσει Job 6, 26; እስከ፡ማእዜኑ፡ኢታሣንተኒ፡ (v. ትሜ"፡ [illegible]) Job 7, 19; ወአንተኒ፡የዖም፡ኅድግ፡ወአሥንት፡እምከበደ፡ቀኔ፡አቡከ፡ ἄφες ἀπὸ 2 Par. 10, 4. (Quod Luc. 22, 6 rom. legitur የሳሕቶ፡ lectio prava videtur pro ሣኅተ፡, coll. ed. Platt et loco Matth. 26, 16.)

ተሠነተ፡ III, 2 *tranquillari, relaxari; sublevari* (de statu) Or. Man. 8 (in Lud. psalm. p. 528); 4 Esr. 11, 55 var. (ወትሜኀት፡).

ሥኑት፡ part., fem. **ሥንት፡**, *tranquillus, otiosus, relaxatus, remissus; sublevatus* (de statu): Matth. 11, 22. 24; Act. 24, 23 rom.

ሣኅት፡ subst. *tranquillitas, requies, otium, commoditas, relaxatio* Phlx. 65 (opp. *vehementia certaminis*): Hen. 13, 2; Ps. 72, 4 (ἄνεσις); እሁቦሙ፡ሣኅተ፡ንስቲተ፡ለመድኀኒት፡ 2 Par. 12, 7; εὐκαιρία Matth. 26, 16; Luc. 22, 6 Platt; (ἀνεκτότερον) ይረክቡ፡ሣኅተ፡እምነ፡ Marc. 6, 11. — *Voc. Ae.*: ሣኅት፡ዘ፡ዕረፍት፡

ሥኅተ፡ *errare, peccare* vid. sub ስሕተ፡

ሠነቀ፡ I, 1 [vis radicis prima est in *coarctando* vel *constringendo* (vic. ضَنَكَ شَنَقَ זָנַק צָנַק زَنَقَ); Syris significat *angustiis premi* i. e. *opus habere, indigere* ܣܢܩ; aethiopice dicitur de *sarcina constringenda*, nisi malueris de *rebus* (ad iter, victum) *necessariis* parandis.] Subj. ይሥንቅ፡, *commeatum* (itineris) *parare, commeatu se instruere, viaticum sumere*: Jos. 9, 2; Marc. 6, 8; Luc. 9, 3 rom.; (አንተ፡) ኢሠነቀ፡እምንዋይከ፡ዘእንበለ፡መግነዝ፡ (in allocutione ad defunctum) Genz. f. 90.

አሥነቀ፡ II, 1 *commeatum parare, commeatu instruere, viaticum suppeditare*, c. c. ለ፡ pers.: ወአሥነቀ፡ለኵሉ፡ሰብኡ፡ Judith 2, 18; Act. 23, 23 rom.; c. Acc. pers.: Act. 28, 10 Platt; c. dupl. Acc.: ሥንቀ፡ታሠንቆ፡ Deut. 15, 14.

ተሠነቀ፡ III, 1 *commeatu instrui* Lud. sine auct.

ሥንቅ፡ subst. 1) *commeatus* (itineris), *viaticum* (cibi, pecunia, sumtus ad iter necessarii): ሥንቅ፡ለፍኖት፡ Kuf. 42; Tob. 5, 17; Gen. 45, 21. 14, 11; Ex. 12, 39; Jos. 1, 11. 9, 9; Jud. 7, 8; 1 Reg. 22, 10; Ps. 77, 29; ወሀበ፡፻፶፡መክልየ፡ወርቅ፡ከመ፡ይኩን፡ሥንቀ፡ለፍኖት፡ Chr. L. Atk. f. 18; de viatico quo moribundus instruitur: ቍርባን፡ቅዱስ፡ሥንቀ፡ነፍስ፡ F. M. 26, 5. 2) in genere a) *cibaria*: σῖτος 2 Esr. 15, 2; ἐπισιτισμός Judith 4, 5. b) *sarcinae, impedimenta*, ἀπαρτία Judith 2, 17. 3, 10.

መሥንቅ፡, **መሥነቅ፡**, **መሥንቅት፡**, **መሥነቅት፡** subst., Pl. **መሣንቅ፡** et **መሣንቅት፡** *pera viatoria, saccus, crumena*, vas quodlibet quo commeatus vel viaticum fertur: σάκκος መሣንቅ፡ (v. መሥንቅ፡) ብሉይ፡ Jos. 9, 2; θύλακος 4 Reg. 5, 23; አምጽኡ፡ገቦ፡መሣንቅ፡ (v. መሥንቅ፡) በማኅተሞን፡ Tob. 9, 5; μαρσίππιον መሥንቅት፡አሐቲ፡ትኩነነ፡ Prov. 1, 14; ἀγγεῖα 1 Reg. 9, 7. 10, 3; γομόρ 1 Reg. 16, 20; ዘአልቦቱ፡መሥንቅተ፡ኅብስት፡ለሲሳይ፡ወኢጸፌነ፡ማይ፡ M. M. f. 187; Lud. comm. hist. Ae. p. 498 Nr. 19.

ሠነነ፡ *acuit* vid. sub ሰነነ፡

ሠነነ፡ rad., cujus prima vis in *acuendo* est, vid. sub ሰነነ፡

(Ges. thes. p. 1453); hinc derivatur notio *poliendi* et *formandi* (سُنَّةٌ زِيّ آ).

ሥን፡ subst., plerumque m. (fem. Hez. 28, 7.) 1) *forma, pulchritudo, formositas, venustas*, κάλλος: **ሥና፡ ለብእሲት፡** Sir. 9, 8; **ላሕየ፡ ሥና፡ ለብእሲት፡ ኄርት፡** Sir. 26, 16; Esth. 1, 11; Judith 10, 7. 19. 23; **ሥነ፡ ገጹ፡** 11, 21; **ሥን፡ ላሕይ፡** εὐμορφία Sap. 7, 10; **ሥነ፡ ራእዩ፡** εὐπρέπεια Jac. 1, 11; **ለልየ፡ ረሰይኩ፡ ሊተ፡ ሥነ፡** Hez. 27, 3. 4; **ኢትዘሀር፡ በሥነ፡ አልባሲከ፡** Sir. 11, 4; **ሥነ፡ ጽዕዱት፡** κάλλος λευκότητος αὐτοῦ Sir. 43, 18; **ሥነ፡ ገዳም፡** τὰ ὡραῖα τῆς ἐρήμου Joel 1, 19. 20; arborum Hen. 32, 3; florum 4 Esr. 4, 8; **ሥን፡ ወላሕይ፡** χάρις καὶ κάλλος Sir. 40, 22; nonnumquam, sicut κάλλος, *ornamenta, mundus:* Hen. 90, 28. 29. 98, 2. 2) *bonitas, praestantia, pulchritudo:* (καλλονή, κάλλος) **ለሥኑ፡ አልበ፡ መድሎት፡** Sir. 6, 15; **ሥነ፡ ግዕዙ፡** 26, 17; Jac. 3, 13; **ሥነ፡ ምግባሩ፡** Sir. 34, 23; Kid. f. 23; **ሥነ፡ ተድላ፡** 4 Esr. 10, 64. — *Voc. Ac.:* **ሥን፡ ዘ፡ ይምግባት ፡፡**

ሠነየ፡ (rarius **ሰነየ፡**) radix a **ሥን፡**, **ሠነነ፡** propagata, sicut سَنِيَ *egregius, pulcher fuit*, (سَنَا *splenduit*) حَسُنَ *bonus, pulcher fuit* (vic. زَانَ *ornavit*).

ሠነየ፡ I, 2 1) *formosum, speciosum, pulchrum esse* vel *fieri:* **ሠበሕኪ፡ ወሠነይኪ፡ ጥቀ፡** Hez. 16, 13; Cant. 7, 7; **ይሤኒ፡ ላሕዩ፡** Ps. 44, 3; **ሕሥምት፡ እንተ፡ ሠነየት፡** *deformis quae formosa facta est* Org. 1; comparative c. c. **እምነ፡**, ut: **ሠነየ፡ ራእዮሙ፡ እምነ፡** Dan. 1, 15, et c. Acc., ut: **ትሤንያ፡** ἀγαθωτέρα ὑπὲρ αὐτήν Jud. 15, 2. (Pro **ተሠነየ፡** *se exornare* Kuf. p. 142 ann. 11). 2) *bonum* i. e. *probum* vel *egregium, praestantem*, vel *bene se habentem* vel *utilem, commodum esse* sive *fieri; expedire, decere:* **በ፡ ብእሲት፡ እንተ፡ ትሤኒ፡ እምብእሲት፡** Sir. 36, 26; **ኢይሤኒ፡ ኀሊናሁ፡** τεχταίνει κακά Sir. 27, 22; **በእላ፡ ሠለስቲ፡ ሠነይኩ፡** ὡραίσθην Sir. 25, 1; **ዘይሤኒ፡ ወይን፡** Joh. 2, 10; **ለባዕልኒ፡ ወለነዳይኒ፡ ልቡ፡ ይሤኒ፡** Sir. 26, 4; **በእከየ፡ ገጽ፡ ይሤኒ፡ ልብ፡** Koh. 7, 4; **እንተ፡ ትሤኒ፡** τὰ κάλλιστα Tob. 7, 11; **ይሤኒ፡** (var. pro **ይኄይስ፡**) **ሐዊረ፡ ቤተ፡ ላሕ፡ እምሐዊረ፡ ቤተ፡ ግዘፅ፡** Koh. 7, 2; **ከመ፡ ትሠኒ፡** (**ዕረፍት፡**) **ላዕሌኪ፡** Ruth 3, 1; **ኢይሤኒ፡ ከመ፡ ይኩን፡ አዳም፡ ባሕቲቱ፡** F. N. 24, 1; **እመ፡ ሠነየ፡ ቅድሜከ፡ ለመጺእ፡** (v. **መጺአ፡**) **ምስሌየ፡** *si tibi bonum videtur* Jer. 47, 4; 2 Reg. 19, 27 var.; vel **እመ፡ ይሤንየክሙ፡** Lud. comm. in hist. Ae. p. 506 nr. 53; **እመ፡ ይሤንዮሙ፡ ለሰማዕያን፡** *si placuerit auditoribus* Lud. e Mss. Colb.; **ይሤንየከኑ፡** (v. **ሠናይኑ፡ ለከ፡**) **እመ፡** *num te decet?* Job 10, 3.

አሠነየ፡ II, 2 1) *pulchrum reddere, ornare, exornare, comere, mundare:* Hen. 8, 1; **ሐናጽያንኪ፡ አሠነዩ፡ ለኪ፡ ሥነ፡** Hez. 27, 4 var.; **አሠነየ፡ ሥዕርተ፡ ርእሱ፡ ወጽሕሞ፡** Jsp. p. 315; **ያሤንዩ፡ መሥዋዕተ፡ ልዑል፡** Sir. 50, 14; de mundanda et paranda lucerna: Matth. 25, 7; 1 Reg. 3, 3; **በዘያሤንይዋ፡** ἐπαρυστήρ Ex. 25, 38 C. 38, 17; Num. 4, 9; 3 Reg. 7, 35. 2) bonum facere i. e. a) *bene* vel *recte agere* vel *perficere*, absolute: **አሠንዩ፡ ወአሕሥሙ፡** Jes. 41, 23; Ps. 35, 3; vel seq. Inf. alius verbi: **ኢያሠነይከኒ፡ ገቢሮትየ፡** οὐ συνετῶς με ἐποίησας Jes. 29, 16; **ኢያሠነይኩ፡ ጽሒፈ፡** Asc. Jes. p. 80; vel seq. Acc. rei: **እለ፡ አሠነዩ፡ መልእክቶሙ፡** Clem. f. 159; **ዘንተ፡ እኩየ፡ ፈጠርከ፡ ወዘከተሰ፡ አሠነይከ፡** Sir. 39, 34. b) *bonum reddere* alqd: **ለንኡስኒ፡ ወለዐቢይኒ፡ አሠኒ፡ ግዕዘከ፡ ወቃለከ፡** Sir. 29, 23; Rom. 13, 4; Tit. 2, 3. c) *bene* vel *benigne facere, beneficio afficere:* **ዕበ፡ ያሤኒ፡** Sir. 14, 7; c. c. **ለ፡** prs.: Ps. 124, 4; Sir. 9, 14. 12, 5. 14, 13; Job 24, 21; Sap. 11, 6. 16, 2; Gen. 12, 16; Ex. 1, 20; Luc. 6, 33; **አሠኒ፡ ሊተ፡** (*hoc*) *mihi gratum fac* Gad. T. H.; c. **ላዕለ፡**, ut: **ያሤኒ፡ ላዕሌኪ፡** Judith 10, 16; 1 Reg. 23, 21; Kuf. 19; Jer. 51, 27; Marc. 14, 7; c. dupl. Acc.: **ሀየንተ፡ ሠናይት፡ አሠነይክሙኒ፡ እኪተ፡** Kuf. p. 147. d) *bonum declarare* alqd: **መፈክር፡ በሰዓታት፡ ወበአሠንዮ፡ ዕለታት፡ ወበ አስተአክዮ፡** Syn. e) *commodum, prosperum, faustum facere* alqd: **እግዚ"፡ አሠነየ፡ ፍኖታ፡** Job 28, 23; Gen. 24, 40. 3) comparative *meliorem facere, emendare, corrigere, reconcinnare, reficere:* **አሠንዩ፡ ግብረ፡ ምግባሪክሙ፡** καλλίονα ποιήσατε Jer. 18, 11; **አሠንዩ፡ ፍናዊክሙ፡** βελτίους ποιήσατε Jer. 33, 13; **ይክል፡ አሠንዮቶ፡** κοσμῆσαι Koh. 7, 13; **አሠንዮ፡ በንስሓ፡** *corrige cum poenitentia* Clem. f. 112; **ዘ ኢያሤንዮሙ፡ ለኃጥአን፡** ibid. p. 172; aedificium 2 Par. 29, 3. 34, 10; calceamenta: **ከመ፡ ያሠኒ፡ ሎቱ፡ አሣእኒሁ፡** Abush. 50.

ተሠነየ፡ III, 2 pass. et refl. *comi, ornari, se exornare, ornatu se comere* Kuf. p. 142; Esth. 2, 12; **ወይእቲሰ፡ ተሠነየት፡ በኵሉ፡ ወተሰርገወት፡ ወተረሰየት፡** Esth. apocr. 5; **ተሠነየት፡ ጥቀ፡** Judith 10, 4. 12, 15; 4 Reg. 9, 30; **ለምንት፡ ኢትሰረገው፡ ውስተ፡ ቤተ፡ ክርስቲያን፡ ወኢትሤነይ፡** Chr. Ta. 28.

አስተሠነየ፡ IV, 2 et frequentius **አስተሣነየ፡** IV, 3 *ornare, bene parare; reconcinnare, reficere, reparare:* **ያስተሤኒ፡** (v. **ያስተሣኒ፡** vel **ያሤኒ፡**) **ማዕበሎ፡ ወምንዛሀ፡** (κοσμεῖν) Sir. 38, 28; sepulchra Matth. 23, 29; **አስተሣንዮ፡ ማኀዶት፡** F. M. 31, 3; **አስተሣነየ፡** (v. **አሠነየ፡**) **ቤተ፡ ምሥዋዕ፡** 2 Par. 33, 16; rete Jes. 19, 9 var.; Marc. 1, 19.

ሥኑይ፡ part. *ornatus, comtus, decorus:* **ሥኑይ፡ ወርቱፍ፡ በሜላት፡** κεκοσμημένη βυσσίνοις Esth. 1, 6; **ወከመዝ፡ ቤቱ፡ ሥኑይ፡ ወአዳም፡ ወንጹሕ፡ ውብሩህ፡** Macc. f. 3; **ሚመትክሙ፡ ድልው፡ ወሥኑይ፡** ἐξαίρετος καὶ πρέπων Cyr. ad Theod. f. 1.

ሠናይ፡ adj., fem. **ሠናይት፡** raro **ሣኔት፡** (Jud. 8, 32), A) adj. καλός 1) quod sensibus placet a) *formosus, pulcher, venustus, speciosus*, de personis: Gen. 12, 14; Cant. 1, 8. 16. 2, 14. 4, 1 seq.; Job 42, 15; Judith 12, 13; Esth. 1, 11; **ሠናይት፡ ሥን፡ ወግዕዝ፡** Jsp. p. 321; ἀστεῖος Ex. 2, 2; Hebr. 11, 23; **ሠናይት፡ በራእይኪ፡ አንቲ፡** Judith 11, 23; **ሠናይት፡ ይእቲ፡ ራእያ፡** 8, 7; Dan. ap. 1, 31; Kuf. 39; **ብእሲት፡ ሠናይት፡** εὔμορφος Sir. 9, 8; de animalibus Gen. 41, 2; Kuf. 26; de rebus: **ሠናይ፡ ለርእይ፡** Gen. 2, 9. 3, 6; corona Jes. 62, 3; aedibus Jes. 5, 9; Luc. 21, 5; ornatu **ሠናይ፡ ሰርጕ፡** Sir. 45, 7; margarita Matth. 13, 45; arbore **ዕፀ፡ ዘይት፡ ሠናይት፡** εὐπρεπής Sir. 24, 14; sepulchris Matth. 23, 27 (ὡραῖος), al. b) *jucundus, suavis, gratus* Gen. 49, 15; sapore **ሠናይ፡ ለበሊዕ፡** Gen. 2, 9. 3, 6; **ወይን፡ ሠናይ፡** Cant. 7, 10; **መዓር፡ ሠናይ፡** Prov. 24, 13 (Tob. 2, 1 τὸ ἄριστον prandium male versum est **ሠናይት፡**); olfactu Gen. 8, 21; Lev. 3, 16. 6, 8; auditu **ቃል፡ ሠናይ፡** Ps. 44, 1; **ሠናየ፡ ይትናገረከ፡** Sir. 13, 6; visu: **ሠናይ፡ እገሪሆሙ፡** (ὡραῖος) Rom. 10, 15; 2 Reg. 1, 26. 2) *bonus* a) *praestans, egregius* Gen. 1, 4. 8 seq.; de terra Kuf. 8. 10; Num. 14, 7; Matth. 13, 8, arbore, fructu Matth. 12, 33; Jer. 24, 2; pecude Lev. 27, 10; auro Gen. 2, 12; consilio 2 Reg. 17, 7; judicio Gen. 30, 20; **መክፈልተ፡ ሠናየ፡** Luc. 10, 42; etiam

de personis usurpatur in st. c. seq. nomine vel Infinitivo ut ሠናየ፡ተልእኮ፡ *bonus ministerio* Sx. Jac. 22 Enc.; ሠናየ፡ምክር፡ *bonus consilio* Lud.; ሠናይቶ፡ለሰብእ፡ *pars optima hominum* Hen. 20, 5. b) *utilis, aptus, saluber*: Matth. 13, 48; Marc. 9, 50; 1 Tim. 4, 4; ሠናይ፡ብዒል፡ Sir. 13, 24. 41, 2; ከነ፡ሠናየ፡ seq. Subj. Gen. 2, 18; Judith 10, 19; Tob. 8, 6; vel seq. Infin. in Acc. vel Nom., ut: ሠናይ፡ተሊዎቶ፡ (v. ተሊዎት፡) ለእግዚ"፡ Sir. 46, 10. 42, 6; Matth. 17, 4; vel seq. ለ፡ c. Inf., ut: ምስጢረ፡መንግሥት፡ሠናይ፡ለኀቢእ፡ Tob. 12, 7; vel seq. ሶበ፡, ut: ሠናይ፡ለሰብእ፡ሶበ፡ይነሥእ፡አርዑቶ፡ Thren. 3, 27; Job 13, 9; vel እመ፡, ut: ሠናይ፡እመ፡ተለውኪ፡ Ruth 2, 22. c) *perfectus* numero, mensura, partibus (*multus, largus*): መስፈርት፡ሠናይ፡ Luc. 6, 38; ርሥእ፡ሠናይ፡ Gen. 15, 15. 25, 8; ዐስብ፡ሠናይ፡ Koh. 4, 9. d) *laetus, faustus, prosper*: ዜና፡ሠናይ፡ 2 Reg. 18, 27; ቃል፡ሠናይ፡ Jos. 23, 15; 1 Reg. 25, 30; ነፋስ፡ሠናይ፡ *ventus secundus* Sx. Mag. 2; መዋዕል፡ሠናያት፡ 1 Petr. 3, 10; Koh. 7, 15; ይትፌሥሑ፡በሠናይ፡ልብ፡ 3 Reg. 8, 66; Deut. 28, 47. Nota phrasin: ከመ፡ይኩን፡ሠናየ፡ላዕሌነ፡ *ut bene* vel *melius sit nobis* Jer. 7, 23. 49, 6; ከመ፡ሠናየ፡ይኩንከ፡ Eph. 6, 3 Platt; quamquam crebrius dicunt: ከመ፡ሠናይ፡ይኩንክሙ፡ vid. sub B, 3, b, α. — e) sensu ethico α) *bonus, probus, honestus, rectus*, rarius de personis, ut: ሠናይት፡ለሠናያን፡ተፈጥረት፡ Sir. 39, 24; crebro de rebus: ብእሲት፡እንተ፡ሠናይ፡ልባ፡ ἄμωμος Sir. 40, 19; ሠናይ፡ልብ፡ Luc. 8, 15; ግዕዝ፡ሠናይ፡ 1 Cor. 15, 33; ምግባር፡ሠናይ፡ Matth. 5, 16. 26, 10; Joh. 10, 32; ኢኮነ፡ሠናየ፡ዝነገር፡ 1 Reg. 2, 24; Eph. 4, 29; 1 Tim. 4, 6; Joh. 18, 23; ሠናይ፡ውእቱ፡ሕግ፡ 1 Tim. 1, 8. 4, 4; Ps. 35, 4. 53, 6. 118, 39. 132, 1; ሠናይ፡ቅድመ፡እግዚ"፡ Num. 24, 1; Deut. 6, 18; nonnumquam *melior*, ut: ኀሊናክሙ፡ሠናየ፡ግበሩ፡ Jer. 42, 15 (βελτίω ποιήσατε). — Vid. infra sub B, 2. — β) *benignus, benevolus, mitis*, de animo, dictis, al.: 1 Reg. 20, 7; ሠናይ፡ምሕረትከ፡ χρηστός Ps. 68, 20; Matth. 11, 30; ቃል፡ሠናይ፡ (εἰρηνικός) Gen. 37, 4; ቃል፡ሠናይ፡ይኄይስ፡እምውሂብ፡ Sir. 18, 16. f) rationi conveniens, *rectus, verus*: ሠናየ፡ነበበ፡ σύνεσιν ἐφθέγξατο Sir. 13, 22; formula respondentis in colloquio: ሠናየ፡ትቤ፡ εὖ λέγεις, εὖ ἔφης Cyr. c. Pall. f. 65. 87; Luc. 10, 28. B) subst., sive m. ሠናይ፡, sive fem. ሠናይት፡ 1) raro: *pulchritudo* ὡραιότης Ps. 95, 6. 2) *bonum, honestum, rectum, virtus*, sensu ethico: እለ፡ይብልዎ፡ለሠናይ፡እኩይ፡ Jes. 5, 20. 7, 16; Gen. 2, 9; እኪተኒ፡ወሠናይተኒ፡አርአየሙ፡ Sir. 17, 7. 39, 4; Luc. 6, 45; Rom. 3, 12. 7, 12. 13. 18. 21. 12, 2; 2 Cor. 13, 7; Jac. 4, 17; Ps. 13, 2. 4. 51, 5; Jer. 13, 23; የሐውር፡በሠናይ፡ምስለ፡እግዚ"፡ 1 Reg. 2, 26; ita sexcenties in variis libris; ἀρετή 2 Petr. 1, 5; ἀρεταί Jes. 42, 12. 3) bonum, quod alicui contigit: a) *beneficium*: ገብረ፡ሠናየ፡ vel ሠናይተ፡ c. ለ፡ pers. Sir. 12, 1–5; ሠናይት፡በዲበ፡በረከት፡ χάρις ἐπὶ χάριτι 26, 15; Ps. 37, 21; Jer. 18, 20; 4 Esr. 7, 42; Matth. 5, 44. b) *bonum, res bona, sors bona, status bonus, salus; bona, opes, res secundae* (Gut, Güter); et ሠናይ፡ et ሠናይት፡ et ሠናያት፡, Jos. 21, 43. 23, 14; Ps. 33, 11. 51, 9. 118, 122. 127, 6; ንፍሱ፡ውስተ፡ሠናይ፡ተኀድር፡ 24, 14; Koh. 2, 1. 24. 6, 3. 6; 4 Esr. 8, 63; Jer. 5, 25. 38, 12; Job 2, 10; ውስተ፡እዴሆሙ፡ሀለወት፡ሠናይቶሙ፡ 21, 16; Sir. 2, 9; ሠናይትኒ፡ወእኪትኒ፡ 11, 24. 25. 39, 24; 2 Par. 18, 12; ዘሀሉ፡ሠናያት፡ τὰ ὄντα ἀγαθά Sap. 2, 6; እንተ፡ትመጽእ፡ሠናይት፡ Hebr. 9, 11. 10, 1; ትክዝ፡ሠናይት፡ዐባይ፡ይእቲ፡ *tristitia magnum bonum est* Chr. Ta. 33. α) ከመ፡ሠናይ፡ይኩንክሙ፡ *ut bene sit vobis* Deut. 4, 40 (v. ሠናየ፡). 5, 16. 26. 30. 6, 3. 18. 10, 13; ከመ፡ይኩን፡ሠናይ፡ለክሙ፡ Jer. 7, 23 (vid. supra A, 2, d). β) በሠናይ፡ ἐν ἀγαθοῖς Job 36, 11; ከነ፡በሠናይ፡ *bene nobis fuit* Jer. 51, 17; እመ፡ነጸሮ፡እግዚ"፡በሠናይ፡ εἰς ἀγαθά *in salutem* Sir. 11, 12; Jer. 24, 6; μετ᾽ εἰρήνης Gen. 26, 29; Hen. 25, 3. 34, 3. C) adv. 1) ሠናይ፡ *bene!* formula approbantis, annuentis: Ruth 3, 13; 3 Reg. 2, 18 (aliâs: ሠናየ፡ትቤ፡ 2 Reg. 3, 13). 2) ሠናየ፡ *bene* καλῶς Ps. 32, 3; Gen. 26, 29; Matth. 15, 7; Marc. 7, 37; 1 Cor. 14, 17; Gal. 5, 7; ሠናየ፡ገበርከ፡ *bene fecisti* Sir. 37, 9; Phil. 4, 14; ሠናየ፡ዐቀበሃ፡ Esth. 2, 9; ሠናየ፡ርኢከ፡ Jer. 1, 12; Mich. 1, 11; ሠናየ፡ይጸጊ፡ወሠናየ፡ይጸኑ፡ Org. 2; ὀρθῶς 1 Reg. 16, 17; Luc. 7, 43; εὖ ዘሠናየ፡ይቀውም፡ εὐσταθοῦν Jer. 30, 9; ἡδέως *libenter* Marc. 12, 37. — *Voc. Ae.*: ሠናይ፡ዘ፡በጎ ።

ሥኔ፡ (plerumque ሰኔ፡, sed etymi causa huc referendum) subst., nomen *mensis* Abyssinorum *decimi*, qui XXVI° Maji sec. Cal. Julian., VII° Junii sec. Cal. Greg. incipit, et mensi Coptorum ⲡⲁⲱⲛⲓ respondet.

ምሥናይ፡ subst. 1) *locus optimus*: ኅሲም፡ምሥናይሃ፡ለምድረ፡ግብጽ፡ Kuf. 45; locus honoris Jac. 2, 3. 2) *pars optima* vel *pulcherrima* (id. q. መሠንይ፡) Job 18, 13. 15; Hos. 13, 15 var.; Hez. 19, 14; 1 Esr. 1, 53 var.

መሠንይ፡ forma part. (I, 2), sed usu subst., *optimum* in re quavis, *pars optima, praestantissima, selecta*: ኵሉ፡መሠንየ፡አርዝኪ፡ Jer. 22, 7; መሠንዩ፡ለያዕቆብ፡ Thren. 2, 2; መሠንየ፡ክሣዱ፡ Hos. 10, 11; Joel 4, 5; Hez. 19, 12; 1 Esr. 1, 53; መሠንየ፡እንስሳ፡ 1 Reg. 15, 9; 3 Reg. 6, 14; Num. 31, 26; መሠንየ፡ማእስር፡ Sir. 22, 16; መሠንየ፡ቃለ፡ትንቢት፡ Org. 3; መሠንየ፡ዓለም፡ Org. 5.

መሠንይ፡ part. II, 2 *exornator*: መሠንያነ፡ሐተታ፡ (*qui elegantes quaestiones formant*) Lud. e Mss. Colb.

መስተሠንይ፡ part. IV, 2 et መስተሣንይ፡ part. IV, 3 *exornator, reconcinnator* F. N. 23; Lud. e Mss. Colb.

ሣንይ፡ *postera dies* vid. sub ሰነየ፡

ሣእሣእ፡ *eloquentia* vid. sub ወሥአ፡

መሥእርት፡ *contabulatio* pro መእስርት፡, vid. sub አሰረ፡ *ligare*.

ሥእበ፡ I, 1 [arm. טַנֵּף ܛܢܦ *polluit, immundum reddidit, vitiavit*; altius indagaturo regrediendum est ad נטף نطف *fluxit*, in spec. *fluxum sanguinis et seminis passus est*; coll. arab. ثيب et شايبة] *seminis fluxu pollui*: ዘሐለመ፡እንስተ፡ኢያቁርብ፡ (*ne sacrificium administret*) ወእከ፡ዘሥእበ፡ Kid. f. 10.

ተሥእበ፡ III, 1 *pollutus, maculatus fuit* Lud. sine auct.

ሥኡብ፡ part. *pollutus*, (proprie: seminis fluxu vel concubitu; deinde in genere) *maculatus, contaminatus* Lev. 15, 16. 18. 32; ቤትኪ፡ሥኡብየ፡ Tob. 2, 9; Hagg. 2, 13; Kuf. 32; Lit. 168, 1; ርኩስ፡ወሥኡብ፡ውእቱ፡ Clem. f. 160 — 164; ሥኡባነ፡ነፍስ፡ Org. 4.

ሥእበት፡ n. act. *pollutio* (nocturna), *contaminatio, maculatio:* **ዘኢኮነ፡ ንጹሐ፡ እምነ፡ ሥእበቱ፡ ዘሌሊት፡** Deut. 23, 11; **አልቦ፡ሥእበት፡** ἀμίαντος Hebr. 13, 4; **ዘበሥእበት፡** *pollutione contaminatus* Clem. f. 176.

ሣእን፡ subst. [סְאוֹן, aram. סֵינָא ܣܐܢܐ; vid. Ges. thes. p. 932] Pl. **አሥእን፡, አሥኣን፡** pro qua forma plerumque scribitur **አሣእን፡**, *calceus, solea* (ὑπόδημα, σανδάλιον) Matth. 3, 11. 10, 10; Gen. 14, 23; Ex. 12, 11; Deut. 33, 25; Jos. 9, 3; 1 Reg. 12, 3; Am. 2, 6; Hez. 24, 23; Jes. 5, 27; Sir. 46, 19; Judith 16, 9; **ከመ፡ ይሑርዎ፡ በአሣእን፡** Jes. 11, 15; **አሣእነ፡ያክንት፡** Hez. 16, 10 var.; **ፈትሐ፡ሣእኖ፡** Ruth 4, 7; Ex. 3, 5; Deut. 25, 9; Jes. 20, 2; **ዘእንበለ፡ አሣእን፡** ἀνυπόδετος *discalceatus, nudis pedibus* Mich. 1, 8; 2 Reg. 15, 30; Jer. 2, 24. — *Voc. Ac.:* **አሣእን፡ዘ፡ጫማ፡**

አሥአነ፡ II, 1 *calceare* alqm, *soleas* vel *calceos subligare* alicui: **አልበስዎሙ፡ወአሥአንዎሙ፡ እምበርበረ፡ ዚአሆሙ፡** 2 Par. 18, 15.

ተሥእነ፡ III, 1 *sibi calceos induere, soleas subligare*, sive absol., ut: **ተሠአን፡** Exp. fid. Nic. (f. 285), sive c. Acc. **አሣእነ፡**, ut: **ተሥእነት፡አሣእኒሃ፡** Judith 10, 4. 16, 9 var.; Act. 12, 8; transl. Eph. 6, 15.

አስተሥአነ፡ IV, 1 *facere ut* aliquis *calceos* vel *soleas sibi induat, calceare:* **አስተሠአንኩኪ፡ያክንተ፡** Hez. 16, 9 var.

አስተሣአነ፡ IV, 3 id., ut: **ገብሩ፡ሎቱ፡** (martyri) **ቅትራተ፡ዘብርት፡ወአስተሣአንዎ፡እስከ፡በረረ፡ቅትራት፡ውስተ፡እገሪሁ፡** Sx. Nah. 14; Jsp. p. 277.

ሥእነ፡ *non posse* vid. sub **ስእነ፡**

ሠከረ፡ rad. obsol., hebr. שָׂכַר *mercede conduxit*, arab. شَكَرَ *praemio donavit* Deus. Hinc

ሥኩር፡ part. *mercede conductus:* **መላኂ፡ሥክርት፡** Jes. 7, 20.

ሠከረ፡ *inebriatum esse* vid. sub **ሰከረ፡**

ሠወረ፡ *tegere, occultare* vid. sub **ሰወረ፡**

ሠወረ፡ rad. incertae significationis.

መሥወር፡ vel **መሥወርት፡** subst., hucusque nonnisi in Pl. **መሣውር፡** repertum; ut videtur: *infundibulum* vel *vas quo fluidum infunditur:* **ሰብዐቱ፡መሣውር፡በዘ፡ይሰቅይዎ፡ለመኀትዊሃ፡** ἐπαρυστρίδες Zach. 4, 2; etiam Macc. f. 18; Kebr. Nag. 17; Clem. f. 87; **መሣውር፡** vel **መሳውር፡** inter vasa templi vel ecclesiae simul cum candelabris et lampadibus memorantur. — *Voc. Ac.:* **መሳውር፡ዘ፡መቈሸቈሻ፡**; *aliud:* **መሳውር፡ዘ፡ሸኛ፡**. Ludolfi Aethiops *rostra lychnorum* exponebat.

ሦር፡ *taurus* vid. sub **ሰር፡**

ሠወነ፡ I, 2 *spumare* ore: **ይሣውኑ፡በአፉሆሙ፡** Lud. sine auct.

አሠወነ፡ II, 2 *spumare facere* alqm: Marc. 9, 18. 20; Luc. 9, 39; *daemon* **አሠወኖ፡**(**ለብእሲት፡**) Sx. Masc. 1.

ምሥዋን፡ „est nomen locale incertae significationis et applicationis; reperitur in Mss. Colb. c. 31," Lud.

ሦክ፡ subst. plerumque m., sing. et coll., Pl. **አሥዋክ፡** [amh. **ሦህ፡** et **ሾህ**; שֵׂךְ, شَوْكٌ, شَوْكَةٌ; Ges. thes. p. 1323] 1) *spina, spinae; sentis, vepres* (ἄκανθα, ἄκανθαι): Hez. 28, 24; Ps. 31, 4. 57, 9. 117, 12; Gen. 3, 18; Kuf. 3; Jes. 5, 2. 6. 7, 23—25. 32, 13. 33, 12. 34, 13; Jer. 4, 3. 12, 13; **ሦክ፡ወአሜከላ፡** Hos. 10, 8; Cant. 2, 2; Prov. 15, 19; **በቈለ፡ላዕሌሁ፡ሦክ፡** 24, 46; **አሥዋክ፡ይበቍሉ፡** 26, 9; Koh. 7, 6; **እመ፡ሐጸርከ፡በሦክ፡ላዕለ፡ንዋይከ፡** Sir. 28, 24; Matth. 7, 16. 13, 7; Hebr. 6, 8; **አክሊል፡ዘሦክ፡** Marc. 15, 17; σκόλοπες Num. 33, 55; Hab. 2, 11 ubi vulgo κάνθαρος legitur. 2) *aculeus, cuspis:* **ይትከፋእ፡ሦኩ፡ለዲያብሎስ፡** Cyr. f. 115.

ሦዐ፡ I, 1 [primitus *incendere* et *comburere* significasse videtur, coll. **ሡዕ፡**; شَيَّعَ *ussit, adussit* igne; شِيَاعٌ *parva ligna, quibus ignis accenditur;* شَيُوعٌ *fomes*, مِشْوَاعٌ *rutabulum;* sine dubio ejusdem familiae sunt شَوَى *assare, torrere* et ܫܝܘܐ *holocaustum, incensum.* Pariter θύω (हु) ab *incendendo* et *suffiendo* petitum est. Quod alii, ut Ges. thes. in append. p. 86, cum **ሦዐ፡** comparaverunt זָבַח, minus probabile videtur, quia Aethiopes radicem **ዘብሐ፡** et **ጠብሐ፡** *mactare, immolare* et ipsi habent.] Subj. **ይሡዕ፡** *sacrificare, sacrificium facere;* usurpatur de quovis sacrificiorum genere, quae altari imponuntur, et Deo et diis factorum (θύειν, θυσιάζειν); c. c. Acc. sacrificii et c. **ለ፡** Dei: **ለእመ፡ለሠዋዕ፡መባኡ፡** ἐὰν ὁλοκαύτωμα τὸ δῶρον αὐτοῦ Lev. 1, 3; Ex. 20, 24. 28, 1. 32, 8; Gen. 46, 1; 1 Reg. 1, 21; 2 Reg. 21, 13; Jes. 19, 21. 43, 23. 57, 5; Jer. 1, 16; Hez. 16, 20. 21; Ps. 4, 6. 49, 14; Act. 14, 13. 18; Sir. 32, 2. 35, 4; idolis Sir. 30, 19; Jer. 2, 28; Ps. 105, 36.

ተሦዐ፡ III, 1 pass. *sacrificari:* 2 Reg. 21, 13 var.; **ክርስቶስ፡ዘተሦዐ፡በምዕር፡** Chr. ho. 18; Cyr. c. Pall. f. 91; **ተሠውዖቱ፡** Chr. ho. 25; **ሥጋከ፡ለለ፡ጊዜ፡ይሠዋዕ፡** (in sacramento altaris) Machb. Me'. str. 13; Org. 1.

ሡዕ፡ subst. 1) *fomes*, quidquid incendendo igni inservit, ut stipula, stercus vaccinum aridum, quo Abyssini uti solent. 2) in specie: *linum, linamentum* (*gossypium*): **ሡዐ፡ዘይጠይስ፡ኢያጠፍእ፡** λίνον Jes. 42, 3; Matth. 12, 20; **ጠፍኡ፡ከመ፡ሐመደ፡ሡዕ፡** ὡς λίνον ἐσβεσμένον Jes. 43, 17; **ዘሡዕ፡** *linteus*, ut: **ይልበሱ፡ለቢጦን፡ዘሡዕ፡** Reg. Pach. — *Voc. Ac.:* **ሡዕ፡ብ፡ፍግዕ፡የጡዋፍ፡ኩስታሪሂ፡ይ፡**; *aliud:* **ሡዕ፡ዘ፡የጡዋፍ፡ሐመድ፡ፍግዕሂ፡ይ፡**. Ludolfi Aethiops **ሡዕ፡** stercus vaccinum aridum interpretatus est.

ሣውዕ፡ part. *sacrificator, sacrificulus* Kuf. 30. 40. 44; Lud. e Cant. Michaëlis 2.

ሠዋዒ፡ n. ag., Pl. **ሠዋዕት፡**, *sacrificator, sacrificulus, sacerdos* Ex. 18, 1. 19, 22. 24; 1 Cor. 9, 13; **አብርሃም፡አቅረበ፡ ወልዶ፡ ወኢሦዖ፡ ወተዐሥየ፡ ዕሤተ፡ ሠዋዒ፡** Chr. Ta. 34.

ሡዐት፡ n. act. *sacrificatio:* **ሥምረተ፡ አብ፡ በሡዐተ፡ ወልዱ፡** M. M. f. 33.

ተሠዋዒ፡ n. ag. (III, 1) *is qui sacrificatur:* **እስመ፡ለ**

ሊ.ሁ፡ ምሥዋዕ፡ ወለሊ.ሁ፡ ካህን፡ ወለሊ.ሁ፡ ተሠዋዒ፡ αὐτὸς τὸ ἱερεῖον ὁ ἱερεὺς καὶ θυσία Chr. ho. 17.

መሥዋዕት፡ subst., plerumque m., Pl. **መሥዋዕታት፡** et **መሣውዕ፡**, raro **መሣውዕት፡** (Dan. 8, 11) 1) *sacrificium* cujusvis generis: θυσία in genere Gen. 4, 3. Lev. 17, 5; Prov. 21, 27; Ps. 50, 18; Jes. 57, 6. 7; Job 1, 5; Hebr. 5, 1; προσφορά Sir. 32, 8. 9; Rom. 15, 16; δῶρον Gen. 4, 4; Jes. 18, 7 (v. **አምኃ፡**); in specie ὁλοκαύτωμα et ὁλοκάρπωμα Lev. 3, 5. 5, 7. 10. 6, 2 seq. 14, 19. 17, 8. 23, 8; 1 Reg. 6, 14; 2 Esr. 3, 3; Jes. 56, 7; Jer. 6, 20. 14, 12; Am. 5, 22; κάρπωμα, θυσία, κάρπωσις, Lev. 1, 14. 2, 1. 2. 6. 9. 6, 7 seq.; Job 42, 8; **መሥዋዕት፡ ልውስ፡ በቅብዕ፡** Kuf. 6. 14. 15; **መሥዋዕት፡ ዘቍርባን፡** κάρπωμα θυσία Lev. 1, 9; **መሥዋዕቱ፡ ለመባእ፡ ዐመፃ፡** Sir. 31, 21; **ቍርባን፡ መሥዋዕት፡** Lev. 2, 13; **ቍርባን፡ መድኃኒት፡** θυσία σωτηρίου Lev. 3, 1. 6. 9. 7, 11 seq.; Ex. 24, 5; **መሥዋዕተ፡ ስብሐት፡** αἰνέσεως Ps. 115, 7; 2 Par. 29, 31. 33, 16; **መ"፡ አኰቴት፡** Lev. 7, 12; **መ"፡ ሰላም፡** θυσία εἰρηνική 1 Reg. 11, 15; **መሥዋዕተ፡ ፋሲካሁ፡** Ex. 12, 27; **ኅብስተ፡ መሥዋዕት፡** Marc. 2, 26; de *sacrificio eucharistiae* creberrime in Lit., Syn., al. 2) *altare*: **ቤተ፡ መሥዋዕት፡** Ex. 27, 5; **መሥዋዕት፡** Ex. 27, 2. 3. 30, 1; Gen. 12, 7. 13, 18. 26, 25; 2 Reg. 24, 18; Mal. 1, 7; Rom. 11, 3.

ምሥዋዕ፡ subst., m. et fem. (ut: Org. 1; Ex. 20, 24) Pl. **ምሥዋዓት፡**, Pl. Pl. **ምሥዋዓታት፡** (F. N. p. 11) 1) *altare* Gen. 8, 20. 13, 4; Ex. 20, 24; Num. 23, 1; Deut. 12, 3; Jes. 19, 19. 60, 7; Jer. 7, 31; Hos. 10, 2; Hez. 6, 4 seq.; 2 Esr. 3, 2 seq.; Ps. 25, 6. 117, 26; Sir. 32, 8; Matth. 5, 24; Luc. 1, 11; etiam **ቤተ፡ ምሥዋዕ፡** Ex. 27, 1. 30, 27; 1 Par. 21, 22. 26. De altaribus ecclesiarum Christianarum Syn.; (in ecclesia sint) **፪ ምሥዋዓት፡ ፩ ዘያፈልስዎ፡ አመክን፡ ውስተ፡ መካን፡** (alterum fixum) F. M. 29, 2. 2) *sacrarium, adytum, locus altaris* in ecclesiis Clem. f. 176 seq. 3) *sacrificium* ὁλοκαυτώματα Jer. 7, 22; Hebr. 9, 6; cfr. Lev. 1, 13. 17; de sacrificio eucharistiae Lit. 158, 3.

ሠወየ፡ I, 1 (Perf. nondum legi), *maturescere*, de frugibus: **አመ፡ ይሠዊ፡ ሥርናይ፡** ἡμέραι θερισμοῦ πυρῶν Jos. 3, 15; Jac. 5, 7; M. M. f. 21. [Notio *maturescendi* a *torrendo* petita est cfr. **በሰለ፡**; quare شَوَى *assavit*; IV *aptum fuit triticum ut confricaretur ad edendum* recte comparatur.] — Rad. Abb.: **ሠወየ፡ ዘ፡ አሸተ፡ ሆነ ።**

አሥወየ፡ II, 1 *maturescere facere* Enc. Nah. 7.

ሠዊት፡ subst., m. et fem. (ut Sx. Haml. 2), sing. et coll.: *frumentum maturescens, spica, arista* frumenti, quamdiu maturescit: **አመ፡ ዕለተ፡ ሠዊት፡** τῇ ἡμέρᾳ τῶν νέων Num. 28, 26; Kuf. 24; Gen. 41, 5—7; Deut. 23, 25; Jud. 15, 5; Job 24, 24; Jes. 17, 5; Am. 9, 13 var.; Mich. 7, 1 var.; Matth. 12, 1; Marc. 2, 23; **ሰብል፡ ዘሠዊት፡** Jsp. p. 341; II Abtel. 2. — *Voc. Ae.*: **ሠዊት፡ ዘ፡ አሸት ።**

ሥውየት፡ n. act. *conditio maturescentis frumenti* vel *incrementum et maturitas granorum*: **፮ ሰብል፡ ዘሠዊት፡ ሠረዐ፡ እም፡ ፩ ብርዕ፡ ወንኩር፡ ሥውየቶሙ፡** Jsp. p. 341.

ሦጠ፡ I, 1 *reducere, restituere* [in caeteris linguis radix שׁוּב (תָּשׁוּב אָשׁוּב ثاب) *recedere* vix alio ac sensu ethico usurpatur, vid. **ሠጠየ፡**] **እሠውጦሙ፡ ውስተዛ፡ ምድር፡** Jer. 24, 6. 27, 19; **እሠውጦሙ፡ ለፈላስያን፡ እስራኤል፡** 37, 3. 39, 37; **አመ፡ ሦጣ፡ (ክርስቶስ፡) ለነፍሱ፡ ውስተ፡ ሥጋሁ፡ ተንሥአ፡ በክብር፡** M. M. f. 336; **ብወሒ፡ ሎቱ፡ (ለእግዚ"፡) ሠዊጠ፡ መንፈስ፡** (mortui) **ኀበ፡ ማኅፈደ፡ ሥጋሁ፡** ibid. 335.

አሦጠ፡ II, 1 *redire facere, reducere, reportare*: **አሦጡ፡ ቀሣውቲሆሙ፡ ዕሩቆ፡** Jer. 14, 3; **ወርቀ፡ አሦጥነ፡ እምድረ፡ ከናአን፡** Kuf. 43; **አሦጥክሙ፡ ማየ፡** Jes. 22, 9 var.; Impt. **አሥጥ፡** Deut. 22, 1.

ተሠውጠ፡ III, 1 *retro se vertere, reverti, redire, revenire* (tam de motu revertendi coepto quam finito) ἐπι-, ἀνα-, ὑπο-, ἀποστρέφειν vel -στρέφεσθαι, ἀνακάμπτειν Ex. 24, 14; **እሠወጥ፡ ወእሐውር፡ ቤትየ፡** Hos. 5, 15; Jes. 22, 9. 35, 10; **ይሠወጥ፡ ብሔሮ፡** 37, 7—9. 33. 37; **ይሠወጡ፡ እሙንቱ፡ ኀቤከ፡** Jer. 15, 19. 26, 21. 27; **ዘኢይሠወጥ፡ ዕራቁ፡** 27, 9. 16; **ይሠወጡ፡ እምድረ፡ ፀሮሙ፡** 38, 16; **ከመ፡ ይሠወጡ፡ እምእከየ፡ ፍኖቶሙ፡** 43, 3; Dan. ap. 1, 14. 50; Dan. 4, 33. 11, 9; Hez. 7, 13; Luc. 8, 37. 40. 55. 24, 23; Joh. 14, 28; Act. 1, 12. 18, 21 rom.; **ተሠዊጥየ፡** 22, 17. — Scholion *Voc. Ae.* vid. sub **ተመይጠ፡**

ሦጠ፡ *infundere* vid. sub **ሶጠ፡**

ሠውጥ፡ *scutica* vid. sub **ሰውጥ፡**

ሦጠጠ፡ rad. quadrl. inus., reduplicatione tertiae radicalis propagata e **ሦጠ፡** i. e. שָׁבַת ثَبَتَ ثَبَطَ, quae vim *stabilis, rigidi, fixi, firmi* habent (Ges. thes. p. 1353); usurpatur de *arrectis* capillis, *rigescente* cute hominis horrore correpti.

አንሦጠጠ፡ V 1) intr. *rigescere, cohorrescere, horrore perfundi, horrere*: φρίσσειν: **አንሦጠጠኒ፡ ሥዕርተ፡ ርእስየ፡** Job 4, 15; Jer. 2, 12; 4 Esr. 3, 22; **አንሦጠጠኒ፡ ዘ·ለንታየ፡** Herm. p. 2; **አንሦጠጠኒ፡ ሥዕርትየ፡** ibid. p. 7; Gad. T. H; Inf. **አንሦጥጦ፡** Lud. e Mss. Colb. 2) trs. *cohorrescere facere, horrorem incutere* (horrore erigere capillos alcjs): **ነገሩ፡ ለዘ፡ ብዙኅ፡ ይምሕል፡ ያንሦጥጥ፡ ሥዕርተ፡** ὀρθώσει τρίχας Sir. 27, 14; **አንሦጠጦ፡ ለሥዕርትየ፡** M. M. f. 29; **ዘ·ነኒ፡ መፍርሀ፡ ዘያንሦጥጥ፡ ሥዕርተ፡** ibid. f. 280; **ድምፀ፡ ቃል፡ ልዑል፡ ዘያንሦጥጥ፡ ንባቡ፡** Sap. 17, 4. — *Voc. Ae.*: **አንሦ"፡ ብ፡ አንቀጠቀጠ፡**; Rad. Abb.. **አንሶጠጠ፡ ዘ፡ ስቅጥጥ፡ አደረገ ።**

ነሦጣጥ፡ subst. *horror* (φρικτά) Jer. 5, 30.

ሠዐለ፡ *rogare* vid. sub **ሰአለ፡**

ሠዐለ፡ *tussire* vid. sub **ሰዐለ፡**

ሠዐለ፡ I, 1 (etiam per **ሰ** et **አ**) [amh. **ሣለ፡**; ציֵּר, צוּר, صَوَّرَ (سَوَّلَ)] Subj. **ይሥዐል፡** 1) *formare, figurare, effigiare*: (Deus filius) **ዘይሥዕሎሙ፡ ለሕፃናት፡ ውስተ፡ ማኅፀን፡ ተወልዶ፡** Deg.; **እግዚ"፡ ፈጠረ፡ ሥጋክሙ፡ ወመንፈስክሙ፡ ወሠዐለክሙ፡ በከዊሎቱ፡** Jsp. p. 290. 2) *delineare, designare, describere, adumbrare, (insculpere)*: **ንሣእ፡ ግንፋለ፡ ወሠዐል፡ ውስቴቱ፡ ሀገረ፡ ኢየሩሳሌም፡** διαγράψεις Hez. 4, 1 (cfr. 43, 11); **ናሁ፡ በእደዊየ፡ ሠዐልኩ፡ አረፋቲከ፡** ἐζωγράφηκα Jes. 49, 15; 3 Reg. 6, 27; **አዘዘ፡ ይግበሩ፡ ጸሒለ፡**

ዘወርቅ፡ ወይሥዐሉ፡ ሳዕሌሁ፡ ሥዕለ፡ ምድረ፡ ግብጽ፡ በምልአ፡ Jsp. p. 287. 3) *pingere, effingere:* አፈቅድ፡ ከመ፡ ትሥዐሊ፡ ሊተ፡ ሥዕሎሙ፡ Jsp. p. 322; ለዛቲ፡ ሥዕል፡ ሠዐላ፡ ሉቃስ፡ ወንጌላዊ፡ Sx. Masc. 10. — *Voc. Ae.:* ሠዐለ፡ ዐለመ፡ ብ፡ ጸፈ፡ ።

አሥዐለ፡ II, 1 *effigiandum, delineandum, pingendum curare* 3 Reg. 6, 27; ሄሮድስ፡ አሥዐለ፡ ውስተ፡ ቤቱ፡ ሥዕሎ፡ (*sui ipsius*) ወሥዕለ፡ ኵሎሙ፡ ነገሥት፡ እለ፡ ሞአሙ፡ Jsp. p. 328; በእደ፡ ማርያም፡ (rex Abyssiniae) አሥዐለ፡ ሥዕለ፡ ማርያም፡ ወሥዕለ፡ ኢየሱስ፡ ክርስቶስ፡ በእደ፡ አፍርንጅ፡ Chr. L. Atk. f. 7.

ተሥዕለ፡ III, 1 1) *formari, figurari:* በአርአያ፡ እግዚ"፡ ተሥዕለ፡ እጓለ፡ እመሕያው፡ M. M. f. 4; (Christus) ተሥዕለ፡ በማኅፀን፡ ሙላድ፡ f. 130; Org. 1. 2) *delineari, adumbrari:* አሠረ፡ እዴሁ፡ ውስተ፡ ኰኵሕ፡ ተሥዕለ፡ Sx. Mij. 8 Enc. 3) *pingi* Chr. Ax. f. 96; ከመ፡ ዘተሥዕለ፡ በእደ፡ ኬንያ፡ ጠቢብ፡ M. M. f. 48.

ሥዑል፡ part. *formatus, designatus, effictus, pictus:* ኢትደምስስ፡ (ኀጢአቶሙ፡) እምቅድመ፡ ገጽከ፡ ሥዑለ፡ ይኩን፡ Jer. 18, 23 gloss.; በውስተ፡ ፍኖት፡ ታስተርእዮሙ፡ ሥዕልታ፡ φαντάζεται αὐτοῖς Sap. 6, 17; διαγεγραμμένος Hez. 8, 10 (v. ጽሑፍ፡); ዕደወ፡ ፋርስ፡ ሥዑላነ፡ ውስተ፡ አረፍት፡ Hez. 23, 14; Lit. 158, 2.

ሥዕል፡ subst., m. et fem., Pl. ሥዕላት፡ 1) *imago* (cujusvis generis: picta, delineata, sculpta, ficta), *effigies, simulacrum, graphis* Ex. 28, 25. 32, 4; ወሠዐለ፡ ሥዕለ፡ ኪሩብ፡ 3 Reg. 6, 27; ሥዕለ፡ ቤት፡ διαγραφὴ τοῦ οἴκου Hez. 43, 12; ይረቅሙ፡ ሰብአ፡ አዝማና፡ (*aetatis illius*) ሥዕላ፡ ዲበ፡ አልባሲሆሙ፡ ተነዲፎሙ፡ በፍቅራ፡ Jsp. p. 273; ሥዕለ፡ ጣዖት፡ Did. 25; Clem. f. 31; ገብረ፡ ወልዱ፡ (ለዘሞተ፡) ሥዕለ፡ አቡሁ፡ ዘወርቅ፡ ወአንበረ፡ ዲበ፡ መቃብሪሁ፡ ibid.; elephantus aeneus appellatur ሥዕል፡ Jsp. p. 283; አስተርአየ፡ በአየረ፡ ሰማይ፡ ሥዕለ፡ መስተጽእናን፡ አፍራሰ፡ እሳት፡ ibid. p. 287. 2) *pictura, tabula picta:* ሰሌዳ፡ ሥዕል፡ et ሥዕል፡ Sx. Masc. 10 (ubi ሥዕል፡ fem. et masc. est); ሥዕላት፡ ወምስላት፡ Chr. ho. 12; Sx. Hed. 21.

ሠዓሊ፡ n. ag., Pl. ሠዓልያን፡ *formator, plastes, pictor:* (Deus) ሠዓሌ፡ ሕፃናት፡ ተሥዕለ፡ በመልክዐ፡ ሕፃናት፡ M. M. f. 114. 130; Lit. Orth.; Deg.; pictor: II Const. Ap. 17; F. N. 23; Sx. Masc. 29.

መሥዕል፡ part. *formator, plastes, pictor:* (Deus) መሥዕለ፡ ሕፃናት፡ M. M. f. 130; (ne ad communionem admittatur) መሥዕል፡ ዘትያጥርን፡ Const. Ap. 62 (63); Kid. f. 23.

ሠዐረ፡ *abolere* vid. sub ሰዐረ፡

ሥዕረ፡ I, 1 *herbescere, herbere:* እምነ፡ ዝናም፡ ይሥዕር፡ ሐመልማል፡ 2 Reg. 23, 4. — *Voc. Ae.:* ሥዕረ፡ ዘ፡ ለመለመ፡ ።

ሣዕር፡ subst., plerumque m., Pl. አሥዕርት፡ (Chr. Ta. 27) [Aethiops et Arabes herbas, quibus terra obsita est, cum pilis corporis comparantes herbarum et pilorum nomina ex eadem radice propagaverunt, ut شَعْرَاء *herbosus, plantis abundans, arboribus obsitus:* شَعْر *plantae, arbores;* (Syri ab una radice petierunt nomina ܣܥܪܐ *lana* et ܣܥܪܐ *gramen, herba viridis*) amh. ሣር፡, ሳር፡ id. q. aeth. ሣዕር፡] *herba, gramen,* (*pabulum* pratense et agreste) βοτάνη Job 5, 25. 8, 12; Jer. 14, 5; Ex. 10, 12; Hebr. 6, 7; χόρτος Gen. 1, 11. 3, 18; Kuf. 6; Jes. 10, 17. 15, 6. 40, 6; ሣዕረ፡ ገዳም፡ Jer. 12, 4; ሣዕረ፡ ምድር፡ Am. 7, 2; Dan. 4, 22; ሣዕረ፡ ይትረዐይ፡ Job 40, 10; Prov. 19, 12; Ps. 36, 2. 101, 5. 103, 15. 146, 9; Sir. 40, 16; 4 Esr. 9, 28; Marc. 4, 28 (gramen segetis); Jac. 1, 11; 1 Petr. 1, 24; አሥዕርት፡ *gramina* Chr. Ta. 27; χλόη ከመ፡ ያብቍል፡ ሣዕረ፡ ገዳም፡ Job 38, 27; νομή (pabulum) Hez. 34, 18; πάπυρος Job 8, 11; τὸ ἄχι τὸ χλωρόν ኵሉ፡ ሐመልማለ፡ ሣዕር፡ Jes. 19, 7; de herbis malis in vineis ሣዕር፡ ወሦክ፡ Jes. 5, 6; φρύγανα ἄγρια ሣዕረ፡ ገዳም፡ Job 30, 7. a) Etiam de *herbis aridis, foeno* et *stramento* usurpatur: φρύγιον Ps. 101, 4; καλάμη Ps. 82, 12; ሣዕር፡ ዘያነሥኡ፡ ነፋስ፡ χόρτος φερόμενος ὑπὸ πνεύματος Job 13, 25; ἄχυρα Gen. 24, 25 (at ሐሠር፡ 24, 32); ይውዒ፡ ከመ፡ ሣዕረ፡ ገዳም፡ ἐν τοῖς δάσεσι τοῦ δρυμοῦ Jes. 9, 18; κάρφος Matth. 7, 5 rom. (at ሐሠር፡ 7, 4); ሣዕር፡ *stramentum,* quo tecta aedium teguntur, Gad. Lal. b) In *Voc. Ae.* tamquam singulares herbarum species distinguuntur α) ሣዕረ፡ አንሕስት፡ (*gramen tectorum*) Ps. 128, 5; 4 Reg. 19, 26, quod interpretantur አሸሀት፡ (?). β) ሣዕረ፡ ቋዕ፡ ዘ፡ ልሀቀ፡ inter nomina plantarum.

ሥዑር፡ part. *herbidus, herbosus, graminosus:* ብሔር፡ ሥዑር፡ τόπος χλόης Ps. 22, 1; τόπος πίων Jes. 30, 23; transl.: (rogamus) ከመ፡ ያዕርፍ፡ እግዚ"፡ ነፍሶ፡ (ለምውት፡) ውስተ፡ መከን፡ ሥዑር፡ ኀበ፡ ማየ፡ ዕረፍት፡ Genz. f. 93 seq., et in eadem phrasi መከን፡ መሥዕር፡ f. 113.

መሥዕር፡ part. (II, 1) id. q. ሥዑር፡ q. v.

ሥዕርት፡ subst., m. et fem. (sed ubi nomen unitatis est, plerumque fem.), sing. et coll., Plur. አሥዕርት፡ (Lit. Orth.) [שֵׂעָר et שַׂעֲרָה, ܣܥܪܐ et ܣܥܪܬܐ, شَعْر et شَعْرَة; amh. et aeth. etiam ጸጕር፡) 1) *pilus* Jud. 20, 16; Matth. 5, 36; Prov. 23, 7; ኢይትሀጐል፡ ሥዕርት፡ ርእሶሙ፡ Clem. f. 156; ወኢአሐቲ፡ ሥዕርትነ፡ Did. 25; አሐቲ፡ ሥዕርተ፡ ርእሱ፡ Gad. T. H. 2) *pili* a) capitis, *capillus, crines, coma* Job 1, 20; ሥዕርተ፡ ድማሒየ፡ 16, 12; Cant. 4, 1; Ps. 37, 4. 39, 17. 68, 5; ሥዕርተ፡ ርእሳ፡ Judith 10, 3. 13, 7; Dan. 3, 27. 7, 9; 2 Reg. 14, 26; Apoc. 1, 14; ሥዕርተ፡ አንስት፡ 9, 8; ሥዕርተ፡ ርእስክሙ፡ ኍልቍት፡ እማንቱ፡ Matth. 10, 30; Joh. 12, 3; *promittere c.* አንኀ፡ ሥዕርተ፡ F. N. 51. b) reliqui corporis: Job 4, 15; Sir. 27, 14; ሥዕርተ፡ ጽሕምየ፡ 2 Esr. 9, 3; Lev. 12, 3 seq.; ሥዕርት፡ ቀጣን፡ 13, 30; በዝኀ፡ ሥዕርትኪ፡ Hez. 16, 7; ይበኪ፡ እስከኔ፡ ተመልኀ፡ ሥዕርተ፡ አዕይንቲሁ፡ Phlx. 55. c) animalium (*coma, juba*) Apoc. 9, 8; Dan. 4, 30. d) in genere: Dan. ap. 13, 27. — *Voc. Ae.:* ሥዕርት፡ ዘ፡ ጸጕር ።

ሥርናይ፡ subst., plerumque m., coll. [me judicante contractum e ሥዕርናይ፡ *pilosus, hirsutus,* adj. rel. a subst. ሥዕርና፡; sicut שְׂעֹרָה ܣܥܪܐ شَعِير *hordeum* a spicis hirsutis dictum est] *triticum,* passim *frumentum, far,* (*annona*) in genere, πυρός et σῖτος a) in agro crescens: Ruth 2, 23; Job 31, 40; Jes. 28, 25; Jer. 12, 13; አመ፡ ማእረረ፡ ሥርናይ፡ Judith 2, 27; Hez. 36, 29; 1 Reg. 6, 13; Gen. 30, 14; Ex. 9, 32; Deut. 8, 8; Jud. 6, 11; Matth. 13, 25; Marc. 4, 28. b) grana Gen. 27, 28. 47, 12. 13; 2 Reg. 17, 28; Jes. 36, 17. 62, 8; Jer. 48, 8; Hez. 4, 9. 27, 17; Prov. 11, 26; Ps. 4, 8. 64, 14. 80, 15.

Kuf. 42. 43; Matth. 3, 12; Luc. 16, 7. 22, 31; Joh. 12, 24; 1 Cor. 15, 37; Apoc. 18, 13; እክለ፡ሥርናይ፡ σεμίδαλις πυροῦ Sir. 39, 26; Ex. 29, 2. Pl. ሥርናያት፡ *grana tritici* Sx. Ter 29 Enc. — *Voc. Ae.*: ሥርናይ፡ ዘ፡ ስንዴ ።

ሣዕር፡ *uter* vid. sub ሳእር፡

ሠዐዐ፡ rad. inus., arab. شَعَّ *dispersus, diffusus fuit* (شُعٌّ *tela araneae*, شِعَاعٌ *aculei* aristae); vic. ሥዕየ፡ et شَعَا.

ተሠዕዐ፡ III, 1 *dissipari, discuti, desquamari*: ወተሥዕዐ፡እምብንተ፡አዕይንቲሁ፡ዝኩ፡ጢስ፡ ἐλεπίσθη Tob. 11, 12; item in actis Tobiae Sx. Masc. 16; ተሥዕዐ፡እምአዕይንቲሁ፡ከመ፡ዘሣሬት፡ Act. 9, 18 Platt. — *Voc. Ae*: ተሥዕዐ፡ ብ፡ተገረፈ፡ተቀሥፈሂ፡ይ፡

ሥዓዕ፡ subst. ut videtur *scobis, furfur*: ወድቀ፡እምነ፡ሥጋሁ፡ሥዓዐ፡ቅርፍት፡ („*scabrities corticis*" Lud.) Lud. e V. S.

ሠዐየ፡ (si non ሥዕየ፡) I, 1 [vic. ሠዐዐ፡] *dissipare, ventilare*: ከመ፡ነፋስ፡ይሥዕዮሙ፡ወይዘርዎሙ፡ ἐκλικμήσει Sap. 5, 24; እለ፡ጼና፡ጢስ፡ፍጉግ፡ይሥዕዩ፡ βρόμους λικμωμένους καπνοῦ 11, 19; ትሰድዶሙ፡በቃልከ፡ወትሥዕዮሙ፡በመንፈሰ፡ኀይልከ፡ λικμηθέντες 11, 21.

ተሠዐየ፡ pass. *ventilari*: ተሠዐየ፡ዘ፡ተነፍ፡ (v. ተሰፍሐ፡) *Voc. Ae.*

መሥዔ፡ subst. *vannus, ventilabrum*: τὸ πτύον Matth. 3, 12; Luc. 3, 17; Deg.; መሥዔሆሙ፡ለረሲዓን፡ንጉሥ፡ጠቢብ፡ λικμητώρ Prov. 20, 26; Mich. 4, 13 var.; et Jer. 15, 7 var.; David rex Aethiopiae cognominatus መሥዔ፡ረሲዓን፡ Sx. Teq. 9. — *Voc. Ae*: መሥዔ፡ዘ፡ላሚዳ፡ (v. ላሚዶ፡) መንሽሂ፡ይ፡

ሠዘየ፡ I, 1 et 2 [شَذَّ et شَذَا] trs. *abstrahere, arcere*, intr.: *se suasve res scorsim tenere, tergiversari*: እንዘ፡ትሠዚ፡ (scholion: ትክልእ፡) Ep. Syn. ad Joannem Ant. in Cyr. f. 113; ኢይሠዚ፡እንበይነ፡ነዳይ፡ οὐ λήψεται πρόσωπον ἐπὶ πτωχοῦ Sir. 32, 16; ምሕረተ፡ነዳያን፡እለቡ፡እንበለ፡ (at in Cod. Tub.: እንዘ፡ኢ)እሠዚ፡ *ad miserationem pauperum animadvertam non tergiversando* (parcendo?) Mag. 12 Enc. — *Voc. Ae.* scholion vid. sub ሉለየ፡

ተሠገዘየ፡ III, 1 *se separare* vel *abstrahere, in partes* (alius) *secedere* Cyr. f. 113. — *Voc. Ae.*: ተሠገዘየ፡ዘ፡ተለየ ።

ሢመ፡ I, 1 [שׂוּם, שִׂים ܣܳܡ سَامَ] Subj. ይሢም፡ *ponere, collocare*, c. Acc. Jud. 20, 36; Deut. 27, 15; ሢሞ፡ህየ፡ Gen. 2, 8; c. praep. loci: Gen. 1, 17; Ex. 2, 3; Deut. 28, 13; 1 Reg. 8, 11; 2 Reg. 8, 6. 14; Ps. 17, 47; Sir. 22, 27 (vid. አቀመ፡, አንበረ፡, ረሰየ፡ወደየ፡). a) *proponere* c. ቅድመ፡ 4 Esr. 2, 4; እሠይም፡ቅድመ፡ገጽክሙ፡ፍኖተ፡ሕይወት፡ Jer. 21, 8. b) *imponere, superimponere* c. ላዕለ፡, ut: ሢመ፡ላዕሌሆሙ፡መንፈሰ፡ቅዱሰ፡ Jes. 63, 11; ከመ፡እሢም፡ስምየ፡ላዕሌሁ፡ Kuf. 1; vel c. ዲበ፡, ut: እሠይም፡መንፈስየ፡ዲበ፡ዘርእከ፡ Jes. 44, 3. c) *applicare* vel *inducere* vestem: ሢመ፡አልባሰ፡ Lud. ex Enc. 19 Genb. d) potissimum: *constituere, praeponere, praeficere*, c. Acc. Hebr. 7, 28; 1 Tim. 5, 22; አንትሙ፡ጳጳሳት፡ኢትሢሙ፡ነቲሎ፡ዘረከብክሙ፡ Clem. f. 130; እሠይም፡ኖላዌ፡አሐደ፡ Hez. 34, 23; በኀበ፡ሢሙከ፡ Sir. 30, 31; ሢመ፡የዋሃነ፡ህየንቴሆሙ፡ Sir. 10, 14; Kuf. 32; c. dupl. Acc.: 1 Reg. 8, 1. 25, 30. 28, 2; እመ፡ሢሙከ፡መልአከ፡ Sir. 35, 1; Jes. 22, 23; እግዚ"፡ሢመከ፡ካህነ፡ Jer. 36, 26; c. ለ፡ vel ላዕለ፡ vel ዲበ፡ vel ውስተ፡ ejus, cui praeponitur: ሢሙ፡ለክሙ፡መልአከ፡ Judith 14, 2; Deut. 17, 14. 15; Dan. 2, 48. 3, 12; Sir. 17, 17; Jer. 1, 10; Marc. 12, 1; Tit. 1, 5; ዘሢመ፡ንጉሥ፡ላዕለ፡ምድር፡ Jer. 48, 2; Gen. 41, 33; Sir. 22, 27; Dan. 6, 3; Esth. 8, 2; Ps. 9, 21; ሢሞ፡ለዮሴፍ፡ዲበ፡ኵሉ፡ንዋዩ፡ Kuf. 39. 40; Ps. 8, 6; Dan. 1, 11; እሠይመከ፡ውስተ፡ኵሉ፡ምድር፡ Gen. 41, 41; Matth. 24, 45. 25, 21; ይሢምዎ፡ውስተ፡መልአክተ፡ቤተ፡ክርስቲያን፡ Clem. f. 131. e) *convertere in* c. ኀበ፡, ut: እሠይም፡አዕይንትየ፡ኀቤከ፡ Jer. 47, 4. f) *statuere*: አነ፡ሢምኩ፡ኪዳነ፡ኀበ፡አበዊክሙ፡ Jer. 41, 13; Gen. 17, 2. 4; 2 Par. 16, 3; Ex. 34, 10. g) ex Hebraismo: *facere, reddere*: እሠይሞ፡ውስተ፡ሕዝብ፡ Kuf. 15. — *Voc. Ae.*: ሢመ፡ዘ፡ሾመ፡አስቀመጠሂ፡ይ፡

ተሠይመ፡ III, 1 pass. *poni, collocari*, in specie: *constitui, praeponi, praefectum esse*; (*ordinari* de clericis): Luc. 3, 9; መልአክ፡ዘይቀድም፡ተሠይሞ፡ στρατηγὸς πρωτοστάτης Job 15, 24; Rom. 13, 6; ዘተሠይመ፡ላዕለ፡ይሁዳ፡ 1 Esr. 2, 11; Gen. 39, 2; ተሠይመ፡ውስተ፡ክህነት፡ 1 Par. 29, 22; ተሠይመ፡በመንግሥተ፡ዚአሁ፡ 2 Par. 21, 5; Col. 4, 17 Platt; c. Nom. vel Acc. praedicati: Ps. 2, 6; Col. 1, 23; እምአመ፡ተሠየምኩ፡ሎሙ፡መልአከ፡ 2 Esr. 15, 14; ተሠይመ፡መኰንነ፡ለቤተ፡እግዚ"፡ Jer. 20, 1; Jes. 11, 10; Rom. 1, 5; 1 Tim. 2, 7; 2 Tim. 1, 11; 1 Cor. 1, 1; de muneribus clericorum 1 Tim. 3, 1; Tit. 1, 7; χειροτονείσθω Can. Ap. 1; Const. Ap. 56; Clem. f. 130; ኢይደሉ፡ይሠየሙ፡ውስተ፡ግብረ፡ክህነት፡ ibid.

ሥዩም፡ part. 1) *positus* κείμενος Joh. 20, 5 rom.; Luc. 2, 34; Gen. 8, 21; Apoc. 11, 4. a) *repositus* Col. 1, 5; 4 Esr. 5, 14. 6, 50. 58. 7, 24. 8, 38. b) *conversus* vel *directus in*: ሥዩም፡ኀሊናሆሙ፡ውስተ፡ምግባረ፡ትዕግልት፡ Macc. f. 6. 2) *constitutus* (in officio), *praepositus, praefectus*: ወእምኔሆሙ፡ሥዩማን፡በንዋየ፡ቤተ፡ግብር፡ 1 Par. 9, 28; c. ዲበ፡ 9, 29; c. ላዕለ፡ Num. 14, 16; χειροτονηθείς 2 Cor. 8, 19. Substantive: βουλευτής Luc. 23, 50; ሥዩማነ፡ቤተ፡እግዚ"፡ Act. 12, 1; τοπάρχαι 1 Esr. 3, 2; χιλίαρχοι Judith 14, 12; κληρικοί ሥዩማን፡ I Can. Ap. 1. 2; II Can. Ap. 49—51; ሥዩማነ፡ቤተ፡ክርስቲያን፡ Clem. f. 81. 90; ኤጲስቆጶሳት፡ወበዐዳን፡ሥዩማን፡ Did. 6.

ሢመት፡ subst., m. et fem., Pl. ሢመታት፡ positio 1) locus ubi quis positus est: *statio, sedes*: አቀምክዎሙ፡በበሢመቶሙ፡ 2 Esr. 23, 11 (στάσις); ከመ፡ኢይንሣእ፡ሢመተከ፡ Sir. 12, 12 (καθέδρα). 2) *impositio* manus: ἐπίθεσις χειρῶν ሢመተ፡እድ፡ 1 Tim. 4, 14; 2 Tim. 1, 6; Hebr. 6, 2; etiam sine እድ፡ (*ordinatio*), ut: ጸሎተ፡ሢመት፡ Kid. f. 6. 14. Const. Ap. 13—15. 21—23. 3) *munus, officium, functio, dignitas, administratio* (civilis, militaris, ecclesiastica): Job 24, 24; Ps. 108, 7. 109, 5; Gen. 40, 13; Sir. 38, 24; እለ፡ያፈቅሩ፡ሢመተ፡ Asc. Jes. 3, 23. 7, 2; πολιτεία Act. 22, 28; ἐπισκοπή Act. 1, 20; τάξις Hebr. 5, 6. 6, 20; 1 Tim. 3, 13; ሢመተ፡ክህነት፡ Lit. 163, 2; F. M. 25; አፍቅሮ፡ሢመት፡ Clem. f. 191; እመ፡ዘሢመት፡ (clericus) ውእቱ፡ይሰብር፡እም

ሢሙት፡ Clem. f. 204; **በመዋዕለ፡ሢሙት፡** *tempore administrationis ejus* Sx. Genb. 12.

ሠያሚ፡ n. ag. *is qui* ponit, *statuit, constitutor:* **ሠያሚ፡ሕግ፡** νομοθέτης Chr. ho. 32; **ሠያሚ፡ክህናት፡** Syn. f. 91; Deg.

ተሠያሚ፡ n. ag. (III, 1) *constitutus, praepositus* F. N. 4; Sx. Teq. 9 Enc.

መሥየም፡ vel **መሥይም፡** (Sing. nondum repertum est), subst., Pl. **መሣይምት፡** 1) *repositorium*, et vasa in quibus quid reconditur: *fiscina, cophinus, corbis, canistrum,* ἀποθῆκαι: **መዛግብት፡ወመሣይምት፡** Hez. 28, 13; Ex. 16, 32; κόφινοι Marc. 6, 43; Luc. 9, 17; Joh. 6, 13; Kid. f. 33; Clem. f. 218; singulariter accipitur: **በድነ፡ሕፃን፡በውስተ፡መሣይምት፡**(**መሳብክት፡** in Cod. Tub.) **ወደየ፡** Lud. ex Enc. Jac. 3. 2) *constituti* (in officio), *praepositi* Deg. (Cod. Lond. p. 426 seq.), cfr. **መላህቅት፡** — *Voc. Ae.*: **መሣይምት፡ዘ፡ቅርሚት፡ሌማትሂ፡ይ፡**

ምሥያም፡ subst. 1) *locus*, ubi quis positus est, *munus:* **እለ፡ይትቀነዩ፡በውስተ፡ምሥያሞሙ፡** ἐργαζομένων ἐν τοῖς ἔργοις αὐτῶν 1 Par. 25, 1. 2) *repositorium, horreum:* **ምሥያመ፡አስሐትያ፡** Job 38, 22; **መዝገበ፡ረድኤት፡ወምሥያመ፡ትፍሥሕት፡** Lit. Joh.; sed etiam i. q. **መሥየም፡** *corbis*, ut: **ኅበአቶ፡እሙ፡ለሕፃን፡ውስተ፡ምሥያም፡ወሰቀለቶ፡ላዕለ፡ዕፀ፡በለስ፡** Sx. Genb. 15; Sen. 19. 3) *id quod* vel *in quo quid apponitur, proponitur, struitur:* **ኅብስተ፡ምሥያም፡** ἄρτοι τῆς προθέσεως 1 Par. 23, 29; **ዕጣነ፡ምሥያም፡** 2 Par. 13, 11; **ማእዳት፡ዘምሥያም፡** 1 Par. 28, 16; πρόθεσις 2 Par. 2, 4.

ተሠይመ፡ quadr. denom. III, 1 *auctoritatem sibi sumere* vel *se praeponendum censere:* **አኮ፡ተሠይሚተነ፡ዲበ፡ብእሲ፡ንትናገር፡እስመ፡መፍትው፡ንሕዝን፡እስመ፡እኁ፡ማሰነ፡** hom. Firmi in Cyr. f. 113.

ሢረየ፡ quadr. I, rarius **ሠረየ፡** tril. [nescio an comparare liceat شَوْر et شَيَار *forma, pulchritudo, ornatus,* coll. سَبْر *forma, pulchritudo, color*] pulchrum reddere, *fucare, colorare, colore inficere:* **ቀብኦ፡በህኍሬ፡ወሢረዮ፡ወአቅየሐይሐ፡** (sic) **ሕብሮ፡** φύκει ἐρυθήνας χρόαν αὐτοῦ Sap. 13, 14; **ለእመ፡ተዐገለ፡ልብሰ፡ጸዐዳ፡ወሢረዮ፡** F. N. 35; **ዐምር፡ዘተጠምዐ፡በሢርዮ፡** M. M. f. 115. — *Voc. Ae.*: **ይሠርያ፡ዘ፡ይጠልቅ፡**

ተሢረየ፡(**ተሢርየ፡** Chr. ho. 16) quadr. III, 1 et **ተሠርየ፡** tril. III, 1 *colorari, colore infici, tingi:* **ዘሎ፡ ክዳንየ፡ተሢረየ፡** Jes. 63, 3 var.; **ተሠርየ፡** vel **ተሢረየ፡ሥጋሁ፡እምጠለ፡ሰማይ፡** Dan. 4, 30. 5, 21; **ከመ፡ይሠረይ፡እገሪከ፡በደም፡** Ps. 67, 25; **ግብር፡ዘበተሢርዮ፡ይዌልጥ፡ሕብሮሙ፡** Sap. 15, 4; Chr. Ta. 12; **እምድኅረ፡ተሢረያ፡ነፍሳቲነ፡በምግባረ፡ኅጢአት፡** ibid.

ሡሩይ፡ part. *colore infectus:* **መዓስበ፡ናዝዝ፤እንለ፡ማውታ፡ተወከፍ፤ሡሩያነ፡በምሕረትከ፡አንጽሕ፤አብዳነ፡አጥብብ፡** Prec. Mat.; Kid. f. 19.

ሥርየት፡ n. act. *tinctura* Ex. 25, 5. 35, 23 C.

ሢራይ፡ (nonnumquam **ሥራይ፡**, ut Macc. f. 22) Pl. **ሢራያት፡** *vestis pretiosissimi generis* [proprie sine dubio: vestis colorata vel picta, sed videas annon etiam nomen *sericae* vestis, sc. שִׁירָא, שִׁירָאָה, سِيرَا, in hoc nomine lateat]: τρίχαπτά **ዐሥቀ፡ወሚላተ፡ወሢራየ፡** Hez. 16, 10. 13; εὐπάρυφα: **አልባሰ፡ሢራይ፡** 23, 12. 27, 16; byssus 2 Par. 3, 14. 5, 12; **ሢራየ፡ሚላት፡** βύσσινον πορφυροῦν Esth. 8, 15; **አልባሲሆን፡ዘሚላት፡ወሢራይ፡ወሰግላጥ፡** Jes. 3, 21—23; **ግልቡባን፡በሢራያት፡** M. M. f. 36. — Forma **ሢርዮን፡** legitur in Gad. Ad. f. 140; nescio an sit bona.

ሢራዪ፡ n. ag. *infector* F. N. 36.

ሢርዮን፡ vid. sub **ሢራይ፡**

ሤበ፡ *canescere, canum esse.* Verbi exempla hucusque non reperta sunt [שׂיב شَابَ שֵׂיבָה שׁיבא; **ሸበተ፡**; contiguum est **ሣህበበ፡**]

ሢበት፡ n. act. et subst., m. et fem., *canities, capillus canus:* **በቈለ፡ሢበቱ፡** Hos. 7, 9; **ያስተርኢ፡ሢበትኪ፡** Jes. 47, 2; **ሢበተ፡ልሂቅ፡** Sap. 2, 10; Prov. 20, 29; Ps. 91, 10; **ቅድመ፡ዘሢበት፡ተንሥእ፡** Lev. 19, 32; Kuf. 23; nonnumquam pro *senectute* et *senibus* 3 Reg. 2, 6; Gen. 42, 38; Ruth 4, 15; **ይደልዎን፡ኵንኖ፡ለሢበት፡** Sir. 25, 4.

ሠያብ፡ adj. *canus* Lud. sine auct.

ሤነ፡ I, 1 [שִׁין, coll. **ሽንት፡** *urina*, مَثَانَة *vesica urinaria;* at شَانَ significat *dedecorare, dehonestare*] *mingere:* Inf. **ሠይን፡** M. M. f. 171; **ዘይሠይን፡ላዕለ፡መንጸፉ፡** F. N. 33, 3; **በሊዕየ፡እኩስሐ፡ወሰቲይየ፡እሠይን፡** Cod. bibl. Bodl. Ox. XXVIII; **ዘይሠይን፡ማየ፡** Kedr. f. 86.

ሥንት፡ subst. *urina* 4 Reg. 18, 27; Jes. 36, 12; M. F.; **እኂዘ፡ስንት፡** *urinam retinere* Fal. f. 37.

ሠይእ፡ *flagitium* vid. sub **ሰይእ፡**

ሤጠ፡ I, 1 [amh. **ሸጠ፡** et **ሸጠ፡** *vendere;* copt. ϣⲱⲧ *negotiatio, emporium;* ⲣⲉϥϣⲱⲧ *mercari;* Ges. in thes. p. 1378 hoc verbum cum شَوَّط *iter longum fecit* et שׁוּט conjungendum proposuit.] Subj. **ይሢጥ፡** (mercaturam facere), *vendere:* **ዘይሠይጥ፡** ὁ πωλῶν Hez. 7, 12; Jes. 24, 2; **ሠይጥ፡ወተሣይጦ፡** Apoc. 13, 17; Kuf. 50; c. Acc. mercis Gen. 31, 15. 42, 1; Kuf. 11; Jes. 48, 10. 50, 1; Zach. 11, 5; Tob. 1, 7; Matth. 13, 46. 18, 25; c. **በ፡** pretii Hebr. 12, 16; Act. 5, 8; Am. 2, 6; Joel 4, 3; Nah. 3, 4; c. **ኀበ፡** emtoris: Lev. 25, 14; Joel 4, 6; Gen. 37, 27. 28. 36; vel c. **ለ፡** emtoris Gen. 41, 56; Lev. 25, 15; F. N. 33, 4; Jsp. p. 329; vel c. dupl. Acc. (alqd alicui) Lev. 25, 25. — Ex hebraismo: vendere alqm in potestatem alcjs: 1 Reg. 23, 7 (aliâs: **አግብአ፡**). — Sir. 20, 12 habet Graecus ἀγοράζων πολλὰ ὀλίγου, Aethiops **በ፡ዘይሠይጥ፡ብዙኀ፡በኅዳጥ፡**, sed vereor, ne **ይሣየጥ፡** legendum sit.

አሠየጠ፡ II, 2 vel **አሣየጠ፡** II, 3 *venum dare,* c. dupl. Acc.: **አሠይጠኒ፡** v. **አሣይጠኒ፡ኪያሁ፡በሤጥ፡** 1 Par. 21, 22; (qui simoniae indulget,) **ተአመነ፡ከመ፡መንፈሰ፡ቅዱስ፡አሠየጠ፡በሤጥ፡** F. M. 25, 1.

ተሠይጠ፡ III, 1 *vendi* Ps. 104, 16; Hez. 48, 14; Ex. 22, 2; Lev. 25, 23. 34; 4 Reg. 17, 17 (ubi Perf. **ተሠየጠ፡** in cod. S); Inf. **ተሠይጦ፡** Lev. 25, 33; c. **በ፡** pretii: Matth. 10, 29; 4 Reg. 7, 16; Thren. 4, 2; **ጥበብ፡ኢትሠየጥ፡በወርቅ፡አፌር፡** Job 28, 16. 19; c. **ለ፡** vel **ኀበ፡** emtoris: **ዕብራዊ፡ዘተሠይጠ፡ለከ፡**

Jer. 41, 14; Lev. 25, 39; Deut. 15, 12. *Tradi in potestatem alcjs:* ተሠየጥነ፡ ለሞት፡ ወለተበርብሮ፡ ἐπράθημεν εἰς ἀπώλειαν Esth. 7, 4.

ተሣየጠ፡ III, 3 1) *mercari, emere* alqd ab aliquo: ዘይሠይጥ፡ ከመ፡ ዘይሣየጥ፡ Jes. 24, 2. 55, 1; ዘተሣየጠ፡ ὁ κτώμενος Hez. 7, 12; በእንተ፡ ተሣይጦ፡ ወሠይጥ፡ F. N. 33; c. Acc. mercis: Gen. 23, 4. 39, 1. 42, 3. 43, 2; Jer. 39, 7. 44. Prov. 29, 34; Matth. 13, 46; c. ለ፡ ejus, cui emitur: Apoc. 5, 9; Matth. 14, 15; Gen. 42, 2; Jer. 13, 1. 19, 1; ኢተሣየጥከ፡ ሊተ፡ በወርቅ፡ ዕጣነ፡ Jes. 43, 24; Hez. 5, 1; c. በ፡ pretii Gen. 17, 12. 23; Jes. 43, 24; c. እምነ፡ vel በኀበ፡ (እምኀበ፡) ejus a quo emitur: Gen. 23, 9. 19. 25, 10; Lev. 25, 14; 2 Reg. 24, 21. Nonnumquam: *redimere* 2 Esr. 15, 8; Prov. 24, 11. 2) *mercaturam facere* (in genere), sive emendo sive vendendo, c. dupl. Acc.: ይሁዳ፡ ወእስራኤል፡ ሠየጥኪ፡ ወይሣየጡኪ፡ (v. ይሠይጡ፡ ለኪ፡) ሥርናየ፡ ἔμποροί σου ἐν πράσει σίτου Hez. 27, 17; በዘ፡ ይሣየጡኪ፡ ተገበረኪ፡ ἐν οἷς ἐμπορεύονταί σε 27, 21; በሤጥ፡ ብዙኅ፡ እሣየጠከ፡ (*mercabor a te*) 1 Par. 21, 24; በከንቱ፡ ተሣየጥኩክሙ፡ *vos vendidi* (quamquam hic de lectione dubitare licet) Jes. 52, 3.

ሥዩጥ፡ part. *venditus,* ut: ዮሴፍ፡ ሥዩጥ፡ Cod. Mus. Brit. LIV, 7; ሥዩጥ፡ *id quod venditum est* F. N. 33, 6; አንሰ፡ ሥዩጥ፡ ለኀጢአት፡ Rom. 7, 14.

ሤጥ፡ subst., plerumque m., 1) *mercatura, emtio et venditio;* nonnumquam etiam id quod emitur vel venditur, *merx:* ማእከለ፡ ሤጥ፡ ወተግባር፡ ἀνὰ μέσον πράσεως καὶ ἀγορασμοῦ Sir. 27, 2; ἐδοιπόρων 42, 3; Jsp. p. 342; πρᾶσις 2 Esr. 20, 31. 23, 20; (ego sum) ሤጠ፡ ደሙ፡ ኢየሱስ፡ ክርስቶስ፡ Org. 4. Sed inprimis: id quo emitur vel venditur i. e. 2) *pretium* Gen. 31, 15; Lev. 5, 15; 1 Reg. 13, 21; ወሀበ፡ ሤጠ፡ ለውእቱ፡ መካን፡ 1 Par. 21, 25; Jsp. p. 312, c; (si quis pignus perdidit, restituat) ሤጠ፡ ዘኢሀሁ፡ F. N. 27; ወርቀ፡ ሤጥ፡ ἀργύριον πράσεως Lev. 25, 50. 51. 27, 3—8; πολυτελής *pretiosus:* ዘብዙኅ፡ ሤጡ፡ Job 31, 24; Prov. 3, 15; Jes. 28, 16; Judith 10, 21; Matth. 13, 46; Marc. 14, 3; በሤጥ፡ *pretio (soluto)* Gen. 23, 9; Thren. 5, 4; ዘበሤጥ፡ ἀργυρώνητος Ex. 12, 44; Judith 4, 10; ዘእንበለ፡ ሤጥ፡ ἄνευ τιμῆς (*pretio non soluto, gratis*) Ps. 43, 14; Job 31, 39; Sir. 51, 25; Clem. f. 225. Nonnumquam: *sumtus, impensae,* ut: ሤጠ፡ ግንዘት፡ *arbitria funeris* F. N. 42.

ሢጠት፡ n. act. *venditio:* ይሁዳ፡ መከረ፡ ለሢጠተ፡ እግዚኡ፡ M. M. f. 205.

ሠያጢ፡ n. ag., f. ሠያጢት፡, Pl. ሠየጥ፡ 1) *venditor:* ሠያጢ፡ ወተሣያጢ፡ F. N. 33; Syn.; ፍቅረ፡ ንዋይ፡ አያረት፡ አዕይንተ፡ ልቡ፡ ለሠያጢ፡ F. M. 25, 1; ሠያጢ፡ በለስ፡ አነ፡ Am. 7, 14 var.; Act. 16, 14; ይሁዳ፡ ሠያጢ፡ እግዚኡ፡ M. M. f. 87. 2) *mercator* ἔμπορος Matth. 13, 45; Sir. 26, 29. 37, 11; ሠየጥኪ፡ Hez. 27, 15. 17. 21. 23; ሠየጠ፡ አሕዛብ፡ 27, 36; Apoc. 18, 3; c. በ፡, ut: ሠየጥኪ፡ በንፍስ፡ ሰብእ፡ Hez. 27, 13 var. 22. Collective: ሠያጢ፡ *mercator cum suo agmine* Gen. 37, 25.

ሥያጤ፡ subst. *mercatio* Lud. sine auct.

ተሣያጢ፡ n. ag. (III, 3) *emtor* F. N. 33; ሠያጢ፡ ይሁዳ፤ ተሣያጢ፡ ቀያፋ፡ Syn. f. 353; ፍቅረ፡ ሢመት፡ አያረት፡ አዕይንተ፡ ልቡ፡ ለተሣያጢ፡ F. M. 25, 1; ተሣያጤ፡ ሥጋ፡ ሐኖት፡ Prov. 23, 20.

ምሥያጥ፡ subst., m. et fem.; Pl. ምሥያጣት፡ 1) *emporium, forum:* ረሰዩኪ፡ ምሥያጠ፡ Hez. 27, 16; ወሀቡ፡ ውስተ፡ ምሥያጥኪ፡ 27, 12; አብቅለ፡ አምጽኡ፡ ውስተ፡ ምሥያጥኪ፡ 27, 14. 22; ውስተ፡ ምሥያጥ፡ Tob. 2, 3; Matth. 11, 16 Platt; 20, 3; ምሥያጣት፡ Koh. 12, 4; Cant. 3, 2; 1 Esr. 2, 17; Marc. 6, 56; Matth. 23, 7; ሰብአ፡ ምሥያጥ፡ οἱ ἀγοραῖοι (*qui in foro versantur*) Chr. ho. 1; ዘተሣየጠ፡ መብልዐ፡ እምሥያጥ፡ F. M. 32, 1; ዛቲ፡ መጽሐፍ፡ ይመስል፡ ምሥያጠ፡ ወኵሉ፡ ዘኀለይከ፡ ትረክብ፡ በኀቤሃ፡ Phlx. in Epilogo. 2) *mercatus, nundinae:* ትጸርዐ፡ ሤጥ፡ ወምሥያጥ፡ Jsp. p. 342; ሀየ፡ ይገብሩ፡ ምሥያጠ፡ (πρᾶσιν) 2 Esr. 23, 20. 3) *munusculum in nundinis dari solitum:* (peto a te) ምሥያጠ፡ በከመ፡ ይስእል፡ ወልድ፡ ኀበ፡ አቡሁ፡ Lud. ex Org. Edz. — *Voc. Ae.:* ምሥያጥ፡ ዘ፡ ገበያ ።

ምሥያጣዊ፡ adj. rel. *nundinas obiens, ad forum pertinens:* ምሥያጣዊ፡ ዘእንበለ፡ ንዋይ፡ M. M. f. 31.

I. ሠገረ፡ I, 1 et 2 [amh. አሸገረ፡ *transgredi facere*] 1) *pedem movere, gradus facere, gradi, incedere: Jesus infans* ሐዊሮ፡ ወሠጊሮ፡ Cyr. f. 117; ሶበ፡ ሠገረ፡ ምዕረ፡ ወክዕበ፡ περιπατήσας ἅπαξ καὶ δίς 1 Reg. 17, 39; Act. 3, 8; ክህለ፡ ሠጊረ፡ ዘእንበለ፡ በትር፡ Clem. f. 131; *Christus* በዘበነ፡ ባሕር፡ ይሤግር፡ βαδίζει ἐπὶ νώτου θαλάσσης Cyr. f. 103. 2) ut videtur: *grassatorem, vagum, planum esse:* ይሠግር፡ (v. ይሤግር፡) ወይሰክር፡ Deut. 21, 20.

አሥገረ፡ II, 1 et አሠገረ፡ II, 2 *intercalare,* c. Acc. diei vel mensis, Abush. crebro, ut: *Judaei* ለለ ፲፱ዓም፡ ያሠግሩ፡ ፯ ወርኀ፡ ወትከውኖሙ፡ ይእቲ፡ ዓመት፡ ፲ወ፫ ወርኀ፡ Cap. 3.

ሥግረት፡ n. act. *gressus, incessus:* ኍለቊ፡ ኵሉ፡ ሥግረትየ፡ πάντα τὰ διαβήματά μου Job 31, 4.

ምሥጋር፡ subst. *gressus, passus:* (stadiodromus) ዘይረውጽ፡ ኢይኤጽር፡ ኀበ፡ ምሥጋሪሁ፡ ዘእንበለ፡ ዳእሙ፡ ኀበ፡ ዕሤቱ፡ Chr. ho. 7; ዘኢይክል፡ ይትሐወስ፡ ወኢያሐውር፡ አሐተ፡ ምሥጋረ፡ Sap. 13, 18. Est nomen mensurae sive spatii, vel ምሥጋረ፡ እግር፡ vel ምሥጋር፡ per se *passus* F. N. 37; Herm. p. 20; Act. 7, 5 rom.; Deut. 2, 5; Chr. ho. 25.

ሠግር፡ subst. *intercalatio, embolismus* [amh. ሰግር፡ id.] Abush. 2 seq., ut: ይገብሩ፡ ሠግረ፡ ፯ወርኀ፡ ለለ፡ ፲፱ዓመት፡; vel: በራብዕት፡ ዓመት፡ ይገብሩ፡ ሠግረ፡ ፩ዕለት፡, vel: ይሰምይዎ፡ ለወርኀ፡ ሠግር፡ ጳጒሜን፡, vel: ወትከውን፡ ይእቲ፡ ዓመት፡ ሠግረ ።

ሠግራዊ፡ adj. rel. *intercalaris,* ut: ዓመት፡ ፀሐይ፡ ሠግራዊት፡ *annus solaris intercalaris* Abush. 17.

አሥጋሪ፡ n. ag. II, 1: *intercalans:* ትሰመይ፡ ይእቲ፡ ዓመት፡ አሥጋሪተ፡ ወርኀ፡ Abush. 30.

II. ሠገረ፡ rad. inus.; סָגַר *claudere* شجر *ligavit, freno cohibuit:* ሸጐረ፡ *pessulo occludere;* vicina sunt verba primae ש ut שָׂרַג al.

አሥገረ፡ II, 1 et አሠገረ፡ II, 2 *illaqueare, irretire: laqueis, retibus, hamis capere* abs. Kuf. 26. 37; *feras* Cant. 2, 15; Prov. 12, 27; transfertur ad homines: ያሠግር፡ πάζει Sir. 23, 21; ከመ፡ ኢታሥግርከ፡ በግሕሉታ፡ 9, 4; ያሠግሩ፡ ሰብአ፡ Jes. 8, 15; Hos. 5, 1; ያሤግር፡ ብእሲ፡ Prov. 5, 22 var.; 6, 26 var.; 1 Reg. 28, 9; ውዑዓሆሙ፡ ለእለ፡ ያሠግርዋ፡ ለበቢሎን፡ Jer. 27, 46; in specie: *piscari* Matth. 17, 27; Marc. 1, 16 (retia jacere); Luc. 5, 10; Jer. 16, 16; አሥገረኒ፡ እምበሕረ፡ ኀጢአት፡ Enc. 30 Mag.

ተሠግረ፡ III, 1 *illaqueari, irretiri; laqueis, retibus, hamis capi; capi* in genere: Sir. 11, 30; Koh. 9, 12; Am. 3, 5; Hez. 19, 8; Luc. 5, 9; **ዘሠርዐ፡መሥገርተ፡ውእቱ፡ይሠገር፡ቦቱ፡** Sir. 27, 26. 18, 33; Koh. 7, 26; Job 10, 16; Jes. 8, 15 var.; 14, 10. 31, 9; **ይሠገሩ፡ብእሲ፡ምስለ፡ብእሲቱ፡** Jer. 6, 11. 28, 56; Ps. 9, 16. 17. 58, 13; **ኢትሠገር፡በአዕይንቲሃ፡** Prov. 6, 25; de urbibus: Jes. 27, 3; Jer. 27, 2.

ሥግረት፡ n. act. et subst. *captura, fera capta* Kuf. p. 97.

ሠገራት፡ subst. Pl. (Sing. nondum repertus) *lictores, milites custodiae appositi, carcerum custodes:* Matth. 27, 65. 66. 28, 11. 12; Joh. 18, 3; Act. 5, 23. 12, 4; Did. 29; **ሐራ፡ሠገራት፡** Gad. T. H.

ሠገራዊ፡ adj. rel., ad **ሠገራት፡** pertinens, unus e **ሠገራት፡** Sx. Tachs. 12.

ሠገራታዊ፡ adj. rel., unus e **ሠገራት፡** Sx. Mag. 7.

አሥጋሪ፡ n. ag. (II, 1) *laqueator, captator, venator, piscator, insidiator:* **ብትክ፡እምኔነ፡መሣግረ፡ዘአስተጻለወ፡አሥጋሪ፡** Genz. f. 115; **አሥጋርያን፡** sc. anguium Sx. Ter 14; **ዲያብሎስ፡አሥጋሪ፡** Kedr. f. 11; (Petrus) **ኮነ፡አሥጋሬ፡ዓሣ፡** F. M. 3, 6; F. N. 33, 4.

መሠግር፡ part. (II, 2) Pl. **መሠግራን፡** *piscator* Matth. 4, 18. 19; Marc. 1, 16; Job 40, 25; Jes. 19, 8; Jer. 16, 16; Hez. 47, 10; Did. 13; Clem. f. 243.

መሥገርት፡ subst., m. et fem., Pl. **መሣግር፡**, raro **መሣግርት፡** (ut Chr. Ta. 34) et **መሥገርታት፡** (ut Phlx. 152) 1) *laqueus, tendicula, plaga, rete, sagena, hamus:* παγίς **መሥገርት፡ጽኑዕ፡** Prov. 6, 2. 22, 5; Koh. 9, 12; **ትወርድ፡እግሩ፡ውስተ፡መሥገርት፡** Job 18, 8; Sir. 27, 26. 29; Ps. 9, 16. 33. 30, 5. 34, 9. 90, 3. 123, 5. 139, 5. 6; Jes. 8, 14. 24, 17. 42, 22; **ሠርዑ፡መሣግረ፡ይቅትሉ፡ሰብአ፡** Jer. 5, 26. 31. 43. 44; Hos. 5, 1; **እወዲ፡መሥገርተ፡ውስተ፡መላትሒኪ፡** Hez. 29, 4; θήρευμα Koh. 7, 26; δίκτυον Ex. 27, 4; Thren. 1, 13; Hos. 5, 1. 7, 12; **መሥገርት፡ለአዕዋፍ፡** Prov. 1, 17; Matth. 4, 20; Marc. 1, 18. Joh. 21, 6; ἀμφίβληστρον Hab. 1, 17; Marc. 1, 16; σαγήνη **ይረብቡ፡መሣግሪሆሙ፡ማእከለ፡ባሕር፡** Hez. 26, 5. 47, 10; Hab. 1, 15; βρόχοι Prov. 22, 25; ἄγκιστρον 4 Reg. 19, 28; Job 40, 20; Jes. 19, 8; Hab. 1, 15; **መሥገርት፡ገሪፍ፡** Org. 3. Nonnumquam tropice pro *insidiis:* **ዐገተከ፡መሣግር፡** (παγίδες) Job 22, 10; **ከመ፡ኢትደቅ፡ውስተ፡መሥገርታ፡** Sir. 9, 3. 13. 2) raro: *vinculum, catena,* ut Hen. 56, 1. 3) vox architectonica: *opus reticulatum* 2 Par. 4, 12; Jer. 52, 22 (שְׂבָכָה). — *Voc. Ae.:* **መሥገርት፡ዘ፡መጽመጃ፡**

ሠገወ፡ rad. inus., quae proprie *crescere* (et magnitudine et multitudine) significat, coll. שָׂגָה שָׂגָא (شجى أشجع); a *crescendo* dictum videtur aeth. et amh. **ሥጋ፡** *caro* et *corpus.* Vestigia ejusdem notionis habes sub جَسَم *hominis corpus* vel *collum.*

ሥጋ፡ subst., plerumque m., Pl. (signif. 2.) **ሥጋት፡** (**ሥግዋት፡** habet Joh. 19, 31 editio rom.) 1) *caro,* α) vivi corporis σάρξ, σάρκες: Gen. 41, 2. 19; Lev. 13, 10; **ሥጋ፡ነፍስትከ፡** Prov. 5, 11; Job 41, 14; **አልበስክሙ፡ሥጋ፡** Hez. 37, 5; **የኀልቅ፡ሥጋሁ፡** Job 33, 21. 25; **ሥጋየ፡ወማእስየ፡** Thren. 3, 4; **ሥጋ፡ወዐጽም፡** Luc. 24, 39; **ሥጋ፡ወደም፡** Matth. 16, 17; Hebr. 2, 14; Joh. 6, 51. 52; **ይበልዑ፡ሥጋ፡አዋልዲሆሙ፡** σάρκας Jer. 19, 9; Mich. 3, 3; Apoc. 19, 18. β) pecudis, quae comeditur, κρέας, κρέατα: Jes. 22, 13. 44, 16. 19; Jer. 7, 21; Dan. 7, 5. 10, 3; **ይበልዑ፡ሥጋ፡ሐራውያ፡** Jes. 65, 4; Ex. 16, 12; Lev. 7, 15 seq.; Rom. 14, 21; 1 Cor. 8, 13. Nota a) *carneus:* **ዘሥጋ፡**, ut: **ልብ፡ዘሥጋ፡** Hez. 11, 19; 2 Par. 32, 8 **እለ፡ሥጋ፡** 2 Cor. 3, 3. b) opponitur numini divino, et homines cunctaque animantia complectitur respectu debilitatis et fragilitatis: **እስመ፡ሥጋ፡እሙንቱ፡** Kuf. 5; Ps. 77, 44; **ወልደ፡ሥጋ፡** Asc. Jes. 11, 34; hoc sensu fere ubique: **ዘሥጋ፡** *carneus* adhibitum invenies: **ኵሉ፡ዘሥጋ፡** πᾶσα σάρξ Gen. 6, 17. 7, 15. 21; Kuf. 3; Job 34, 15; Jes. 40, 6. 66, 24; **አምላክ፡ለኵሉ፡ዘሥጋ፡** Jer. 39, 27; Num. 18, 15; **ላዕለ፡ኵሉ፡ዘሥጋ፡** Joel 3, 1; Ps. 64, 2. 144, 22; **ፈረስ፡ዘሥጋ፡** Jes. 31, 3; **ዘሥጋ፡ወደም፡** Sir. 17, 31; 1 Cor. 15, 50; at: **ሥጋ፡ኮነ፡** (*verbum*) *caro factum est* Joh. 1, 14. c) opponitur animo et spiritui, et naturam hominis significat corpoream, in specie quatenus in ea peccatum nititur: Koh. 2, 3; Col. 2, 1; 1 Petr. 4, 2; Eph. 6, 5; Hebr. 5, 7. 12, 9; Matth. 26, 41; Joh. 1, 13. 8, 15; Rom. 8, 1 seq.; Gal. 3, 3. d) opponitur mortuis: **እለ፡ይረክቡ፡በሥጋ፡** Asc. Jes. 4, 15. 16; Hebr. 5, 7. e) ubi pron. suff. subjuncta habet, nonnumquam *consanguineos* significat: **ሰብኡ፡ወሥጋሁ፡** Lev. 18, 6. 25, 49; Gen. 29, 14; Jud. 9, 2, coll. Eph. 5, 29 et Matth. 19, 5. 6. f) verecundiae causa usurpatur pro *pudendis:* Gen. 17, 23. 25. 34, 24 (quamquam **ነፍስት፡** magis usitatum est); **ተንሥአ፡ሥጋሁ፡** (*libidine exarsit*) Lud. sine auct. 2) *corpus* σῶμα a) vivum: Gen. 47, 18; Lev. 6, 3. 14, 9; Ps. 39, 9; Job 20, 25; Dan. 3, 27. 4, 30; Matth. 6, 22. 10, 28; 1 Cor. 6, 18. 7, 34. 15, 40. 44; Jac. 3, 3; Hebr. 13, 11; **ዐቃቤ፡ሥጋ፡** *custos corporis* 1 Reg. 28, 2; **በሥጋ፡መዋቲ፡** 4 Esr. 1, 5; **ሥጋ፡መዋቲት፡** Lit. Chr.; **ሥጋት፡** *corpora* Chr. ho. 6. Translate: **፩ሥጋ፡ንሕነ፡በክርስቶስ፡** Rom. 12, 5; 1 Cor. 6, 16. 10, 17. 12, 27; Eph. 1, 23. 4, 4. Singularis videtur usus vocis Kuf. p. 29 **ሥጋ፡ምሥዋዕ፡** *corpus altaris.* b) mortuum, *cadaver* Deut. 21, 23; Joh. 19, 31; Judae 9; **ግድፍ፡ሥጋየ፡ላዕለ፡ሥጋቲሆሙ፡** Jsp. p. 367; *in resurrectione* **ይትጋብኡ፡ሥጋት፡እለ፡ኮኑ፡ከመ፡ጸበል፡** Clem. f. 157; truncus decollati Sx. Mij. 18 Enc.

አሥገወ፡ II, 1 *incarnare, corporare:* **ሶበ፡ይፈቅድ፡ሰብአ፡ይክሥት፡ነገረ፡ኀሊናሁ፡ያሠግዎ፡በልሳኑ፡** Fid. Jac. Bar.

ተሠገወ፡ III, 1 *corporari, incarnari, carnem fieri,* de Christo: ἐν σαρκὶ γενέσθαι Cyr. ad Th. f. 8 seq.; **ተሠጊዎ፡** *cum caro factus esset* Cyr. c. Pall. f. 68; **ክርስቶስ፡ዘተሠገወ፡** F. M. 22, 5; Mavâs. 28; H. Ab.; **ተሠግዎ፡** Org. 1; **ተሠግዎቱ፡ለወልድ፡** ibid.; de humano sermone: **ቃል፡ሶበ፡ይሠገው፡በልሳን፡** Fid. Jac. Bar.

ሥግው፡ part. *incarnatus, corporatus:* **እስመ፡እግዚ"፡ሥግው፡ውእቱ፡** Θεὸς γὰρ ἦν ἐν σαρκί Cyr. c. Pall. f. 93; M. M. f. 42; **አብ፡ዘኢሥግው፡** Chr. ho. 5.

ሥጋዊ፡, rarius **ሥጋይ፡** (ut M. M. f. 73), adj. rel., *ad corpus pertinens, corporeus, corporalis, carnalis:* **አበው፡ሥጋውያን፡** (opp. spiritualibus) Chr. ho. 29; Phlx. 233; **ኮነኒ፡ነፍሳዊ፡ወሥጋዊ፡** F. M. 4, 1. 19, 2; Org. 3; **ኀጢአት፡ሥጋውያት፡** *peccata carnalia* (sc. quae ad res corporales et carnales pertinent; opp. peccatis contra Spiritum S. commissis) F. M. 5, 2.

ሥጋዌ፡ subst. 1) *incarnatio, corporatio*, saepissime de Christi incarnatione in libris theologicis, ut Chrys., Haim. Ab.; **በ፻፸፱ወ፹፯ዓመት፡እምሥጋዌ፡** F. N. f. 7. 2) *natura corporea* i. e. *humana* Christi, ut: (egressus est ex utero virginis) **ምስለ፡ሥጋዌ፡ዘነሥአ፡እምኔሃ፡** Org. 2. 3) *homilia* vel *sermo de incarnatione Christi*, Pl. **ሥጋውያት፡** Lud. e V. S.

ትሥጉት፡ subst. *incarnatio, corporatio*, σάρκωσις Christi, saepissime in Cyr. ut ad Th. f. 9; **በእንተ፡ትሥጉቱ፡ለመድኅኒነ፡** περὶ τῆς κατὰ σάρκα οἰκονομίας τοῦ σωτῆρος ad Reg. f. 29; **አሚን፡በትሥጉት፡ወልድ፡** F. M. 27, 8; Org. 2.

ምሥጋው፡ subst. *locus incarnationis*: **መንፈስ፡ቅዱስ፡ቀደሳ፡ለወለተ፡ሥጋዊያን፡** (sc. Mariam) **ከመ፡ትኩን፡ምሥጋወ፡ለአምላክ፡ዘተሉ፡ዘሥጋ፡** M. M. f. 175.

ሠጠቀ፡ I, 1 [i. q. ܨܛܩ פָּדַק ἔσχισε; vic. **ሠጠጠ፡** q. v.] Subj. **ይሥጥቅ፡** (Sx. Jac. 5) A) trs. 1) *scindere, discindere, findere, disrumpere* σχίζω Sap. 5, 11; διαῤῥήγνυμι Job 28, 10; Hab. 3, 9; Ps. 73, 16. 77, 16; **ወውእቱ፡ሠጠቃ፡ለምድር፡** διώρισεν Jes. 45, 18; ἐτμήθη Ex. 36, 10; **መበርቅት፡እንዘ፡ይሠጥቁ፡አብያተ፡** Form. Conf.; (Julium Caesarem) **ሰመይዎ፡ቄሳር፡በእንተ፡ዘአውፅእዎ፡ሕያዎ፡ሠጢቆሙ፡ከርሠ፡እሙ፡እስመ፡ትርጓሜ፡ቄሳር፡በልሳኖሙ፡መታሪ፡አው፡ሥጡት፡እምሥጥቀት፡** Jsp. p. 313; **ኢሳይያስ፡ዘሠጠቅዎ፡ለክልኤ፡ክፍል፡በሞሠርት፡ዕፅ፡** M. M. f. 52. 2) *perrumpere* 2 Reg. 23, 16. B) intr. **ሠጥቀ፡** *scindi*: **መሠርይ፡ተናገረ፡ላዕለ፡ከይሲ፡ወሠጥቀ፡ለ፪ክፍል፡** Sx. Sen. 7 (nisi **ተሠጥቀ፡** legere malueris).

ተሠጥቀ፡ III, 1 pass. et refl.: **ነፋስ፡ተሠጥቀ፡በሐጽ፡** Sap. 5, 12; Gen. 7, 11 var.; Num. 16, 31 var.; Ps. 140, 8; Act. 1, 18; **ሕዝብ፡(እስራኤል፡)ዘተሠጥቀ፡ሎሙ፡ባሕር፡** Jsp. p. 367; **ጸላዕት፡ተሠጥቁ፡** Clem. f. 218.

ሥጡቅ፡ part. *scissus, fissus, diruptus*: **ምብኣሐ፡ነሃቢ፡ሥጡቅ፡** (v. **ሥጡጥ፡**) Job 32, 19; **ቈጽለ፡ወርቅ፡ሥጡቅ፡** Org. 3 (vid. Ex. 36, 10); **ሥጡቅ፡ጽፍሩ፡ማእከሉ፡** *ungula bifida, bisulca* Lev. 11, 3—7. 26.

ሥጥቀት፡ n. act. et subst., Pl. **ሥጥቀታት፡**, *scissio, rima, fissura, incisura, hiatus*: **ስጥቀተ፡ገቦ፡** (martyris) **በመጥበሕት፡** Sx. Sen. 27 Enc.; **እንተ፡ሥጥቀተ፡አረፍት፡** *per rimam parietis* Abush. 50; **ከመ፡ሥጥቀተ፡ፈለግ፡ውስተ፡መሬት፡** διακοπή Job 28, 4; Pl. **ሥጥቀታት፡** *fossae* vel *fissurae, quae in terra* Lud. comm. hist. p. 499 nr. 26.

ሠጠየ፡ inus.; שָׂטָה سطا *recedere, deflectere* a via, ad peccata; coll. شطّ et **ሦጠ፡**

ተሠጥየ፡ III, 1 1) *a recta via abduci, seduci, evagari, se effundere* (in libidinibus), ἀπατᾶσθαι: **እመበ፡ዘተፈግዐ፡ወተሠጥየ፡** Herm. p. 58; **ዘይፈግዕ፡ወይሠጠይ፡** ibid.; **ኢይሰጠይ፡ውስተ፡ስከር፡** Tit. 2, 3 Platt. 2) *aberrare mente, alienari mente, consternari*: **ብዙኃን፡እለ፡ተሠጥዩ፡ልቦሙ፡በእንተ፡አንስት፡** ἀπενοήθησαν ταῖς ἰδίαις διανοίαις 1 Esr. 4, 26; **ተመስወ፡ልቦሙ፡ወተሠጥየ፡** (v. **ተጠሰየ፡**) κατεπλάγησαν Jos. 5, 1. — *Voc. Ae.*: **ተሠጥየ፡ዘ፡ተዋደደ፡** ።

ሥጡይ፡ part. *errore deceptus, alienatus, consternatus*, de mente Herm. p. 55.

ሥጥየት፡ n. act. et subst. *seductio, effrenatio, intemperantia*, ἀπάτη Herm. p. 58. 59; κῶμοι 1 Petr. 4, 3. — *Voc. Ae.*: **ሥጥየት፡ዘ፡ስከር፡** ።

ሠጠጠ፡ I, 1 [vic. **ሠጠቀ፡** q. v. et شَطَّى; arab. شَتَّ, شَقَّ, شَقَّ *separandi* et *disgregandi* significatum habent] Subj. **ይሥጥጥ፡** 1) *scindere, discindere, divellere, dirumpere*, vestem Gen. 37, 29; Lev. 10, 6. 21, 10; Job 1, 20. 2, 12; Koh. 3, 7; Esth. 4, 1; Judith 14, 16; Jes. 37, 1; Jer. 43, 24; Joel 2, 13; Hez. 44, 21; 2 Esr. 9, 3; Matth. 26, 65; Joh. 19, 24; **ኢትሥጥጥ፡ልብሰተ፡ሥጋዌሁ፡** Cyr. f. 121; litteras Job 31, 37; **እሠጥጥ፡መጽሐፈ፡ኀጣውኢክ፡** Sx. Haml. 8; aquam maris Ex. 14, 21; ventrem alcjs: **ሠጢጦ፡ከርሣ፡** Jsp. p. 370. 2) *abscindere, avellere* 1 Reg. 15, 28. 28, 17; Hez. 13, 20. — *Voc. Ae.*: **ሠጠጠ፡ዘ፡ቀጠጠ፡** v. **ቀደደ፡**

ተሠጠ፡ III, 1 pass. et refl. *scindi, discindi, dirumpi*, de veste 1 Reg. 15, 27; velo Matth. 27, 51; Marc. 15, 38; Clem. f. 218; nube: **ኢይሠጠጥ፡ደመናሁ፡በታሕቴሁ፡** Job 26, 8; terra Num. 16, 31 (v. **ተሠጥቀ፡**); utre vini Jos. 9, 11; fontibus abyssi Gen. 7, 11 (v. **ተሠጥቀ፡**); aqua lacus Hen. 89, 24; stellis 4 Esr. 3, 10.

ሥጡጥ፡ part. *scissus, ruptus, lacer*: **ሥጡጥ፡አልባሲሁ፡** 1 Reg. 4, 12; 2 Reg. 1, 2; Jes. 36, 22; Jer. 48, 5; 4 Esr. 9, 39; **ዝቅ፡ሥጡጥ፡** Jos. 9, 2; **ሥጡጥ፡መታክፉ፡በሰይፍ፡** Sx. Ter 2 Enc.; **ይለብስ፡ሥጡጠ፡ወአጽርቅተ፡ዘሉ፡ነዋሚ፡** Prov. 23, 21.

ሥጠት፡ n. act. et subst. 1) *scissio, diruptio*: **በእንተ፡ሥጠተ፡መንጦላዕት፡ምዙራብ፡በጊዜ፡ተሰዓት፡** M. M. f. 146. 2) *scissura, ruptum, pars abscissa* Matth. 9, 16; Marc. 2, 21; 3 Reg. 11, 30. 31.

ሠጣጢ፡ n. ag. *scissor, lacerator, ruptor* Lud. e Mss. Colb.; (Caesar) **ሠጣጢ፡ከርሥ፡** *Voc. Ae.* (coll. sub **ሠጠቀ፡**).

ሠጸረ፡ (vel **ሠፀረ፡**) I, 2, raro I, 1 [شَجَرَ *cornu percussit, confodit hasta*; شَطَرَ *bipartivit*; vic. شَجَرَ] *findere, diffindere*, ligna Gen. 22, 3; Kuf. 18; **ዘይሤጽር፡ዕፀወ፡** Koh. 10, 9; Jer. 26, 23; 1 Reg. 6, 14; **ምሳር፡ዘይሤጽር፡** (at Platt: **ሞሰር፡ዘይሠዕር፡** p. 79) Did. 10; Imprt. **ሠጽርዎ፡ለዖዎ፡** Gad. T. H.; **ጽጉሕ፡መልአክ፡ይሠዕርከ፡** (v. **ይሥዕርከ፡**) **በሰይፍ፡** (πρίσαι σε) Dan. ap. 1, 59; Org. 5; ventres gravidarum 4 Reg. 8, 12 var.; 15, 16 var. — *Voc. Ae.*: **ሠፀረ፡ዘ፡ገመሰ፡**; *aliud*: **ይሤጽር፡ዘ፡ይቄርጽ፡** ።

ተሠጸረ፡ III, 2 *findi, diffindi*: **ተሠጸረ፡ጕንደ፡ጣዖት፡ወተቀጥቀጠ፡ግልፎ፡አማልክት፡** M. M. f. 43.

ሥጹር፡ part. *fissus*: **ሥጹር፡ለክልኤ፡** M. M. f. 297.

ሥጻር፡ subst. *assula, schidion*: **ሥጻረ፡ዕፅ፡** (ejus oculum laesit) Gad. T. H.

ሠጽር፡ ut videtur: *ungula bisulca*; *Voc. Ae.*: **ሠጽር፡ሰኰና፡ብ፡ጽፍር፡** ።

ሣጹን፡ (vel **ሣፀን፡**) subst., plerumque m., Pl. **ሣጹናት፡** (Sx. Nah. 29), 1) vas vel loculus quivis, in quo quid reconditur, *scrinium, armarium, cista, arca, capsa*: (dives) **ዘምሉእ፡አምወርቅ፡ወእምብሩር፡ሣጹኑ፡ዚአሁ፡** Lud. e Mss. Colb.; recondendae pecuniae F. N. 39; *si quis furatur* **እምወ**

ርቀ፡መበአ፡ዘማዐን፡ (arcae aerarii sacri) F. M. 17, 1; transl.: ማጼን፡ልቡና፡ *scrinium prudentiae* Lud. e Mss. Colb.; ማጼን፡ሕግ፡ Lud. comm. hist. p. 497, nr. 16. 2) *arca* vel *loculus*, in quibus mortui repositi sepeliuntur: Sx. Hed. 17 et alibi saepissime; Chr. f. 3; Jsp. p. 272. 283; (Alexandra ut Herodi se subduceret) ገብረት፡፪ማጼነ፡ከመ፡ማጼነ፡ምውታን፡ ወበአት፡ውስተ፡፩ወወልዳ፡በአ፡ውስተ፡ካልኡ፡ ibid. p. 323.

[Amharice: ማጽን፡ vid. Isenb. p. 45; arab. شَاصُونَة, quod *vas fictile, vitreum* interpretantur lexicographi. Etymon, si quid video, repetendum est e צָפַן صان *reposuit, recondidit, asservavit* (coll. صِن); syllaba prima ማ vel e ጸ vel e ጸን retusa videtur; idem est hebr. צִנְצֶנֶת Ex. 16, 33.].

ረ፡ litera alphabeti Aethiopici sexta, quae ርእስ፡ appellatur.

ራህርሀ፡ vid. sub ራኅርኅ፡

ረሐለ፡ id. quod ረሐነ፡ q. v.

ርሕሰ፡ I, 1 [vic. est ርሕፀ፡ q. v.; praeterea cfr. رشح et رَشَّ] *madere, humore conspergi, humidum esse:* ይርሕሱ፡አድባር፡እምደሞሙ፡ βραχήσεται Jes. 34, 3; rore Sx. Tachs. 16.

አርሐሰ፡ II, 1 *humore conspergere, humectare, madefacere* Ps. 6, 6; Genz. f. 5; Luc. 7, 38. 44; Deg.; ያርሕሶሙ፡ነፍኒፍ፡ወጠለ፡ገዳም፡ Job 24, 8; እስከ፡ይውሕዝ፡ሀፉ፡ከመ፡ማይ፡ወያርሕስ፡ምድረ፡ኅበ፡ቆመ፡ Gad. T. H.; panem intingendo Phlx. 78; humorem spargere c. ላዕለ፡ *super alqm* Ss. Req.

ርሑስ፡ part. (pro feminino ርሕስት፡ nonnumquam ርስሕት፡ reperitur, ut Sx. Tachs. 16) *humore conspersus, humidus, madidus:* ምድር፡ርሕስት፡ወጥልልት፡እማይ፡ትወልድ፡ዕፄያተ፡ብዙኀ፡ (ἡ σφόδρα δίυγρος γῆ) Chr. Ta. 29; ጸጕረ፡በግዕ፡ (Gideonis) ርሕስት፡እምጠል፡ Sx. Tachs. 16; ሰላም፡ለርእስኪ፡በቅብአ፡ቅዳሴ፡ርሑስ፡ III Sal. Mar. 2; አቅረበ፡ኅቤሁ፡ኅብስተ፡ይቡሰ፡ወርሑሰ፡በማይ፡ወላዕሌሁ፡ዘይት፡ወጼው፡ Phlx. 132; ሕፍነ፡ዐተር፡ዘርሑስ፡በማይ፡ Sx. Teq. 30; Ter 24.

ርሕቀ፡ I, 1 [i. q. רָחַק رحق; amh. ራቀ፡] Subj. ይርሐቅ፡, Imprt. ረሐቅ፡ 1) *procul abesse, remotum esse, distare,* c. c. እምነ፡ Gen. 44, 4; Jos. 8, 4; Jud. 18, 22; Ps. 102, 12; Jes. 55, 9; ርሕቀ፡እምኔየ፡ረድኤቱ፡ Job 6, 13; ርሕቀ፡ጽድቅ፡እምኔሆሙ፡ Jes. 59, 9; Ps. 17, 25; ነዋኅ፡ይርሕቁ፡እምኔየ፡ Jes. 29, 13; ርሕቀ፡አምላክ፡እምኔየ፡ 40, 27; Ps. 70, 13; Thren. 1, 16; ቀብዕ፡እምርእስከ፡ኢይርሐቅ፡ Koh. 9, 8; de tempore: *longinquum esse:* ኢይርሕቅ፡ኵሉ፡ቃልየ፡ οὐ μὴ μηκύνωσι Hez. 12, 28. Nota: ርሕቀ፡ምሕዋረ፡ሠሉስ፡ማእከሌሆሙ፡ *spatium tridui inter eos interjectum* Gen. 30, 36. 2) *longe recedere, discedere, desistere:* ረሐቁ፡ረሐቁ፡ወፃኡ፡እምህየ፡ Jes. 52, 11; ረሐቅ፡እምኔየ፡ πόῤῥω ἀπ' ἐμοῦ 65. 5: Job 21, 14; Hen. 14, 23. 94, 2; ይርሕቁ፡እምኔየ፡ Job 30, 10; Ps. 21, 11; Prov. 9, 18; Sir. 9, 13. 22, 13; Luc. 13, 27. Nonnumquam pron. suff. huic verbo subjunctum invenies, ut: ኢይርሐቀ፡ *ne tibi* i. e. *a te discedat* Prov. 3, 3; ኢትገንጺ፡ርሒቆቶ፡ Sir. 13, 10. a) recedere ab aliquo i. e. eum *missum facere:* ረሐቅ፡እምኔሁ፡ Job 14, 6. b) *deficere* ab aliquo: 2 Par. 21, 8; እምእግዚ"፡ይርሕቅ፡ልቡ፡ Jer. 17, 5; 39, 40; Ps. 118, 150. c) *abstinere, desistere* a consuetudine: 1 Thess. 4, 3; Hen. 104, 6; ረሐቂ፡እምዐመፃ፡ Jes. 54, 14.

አርሐቀ፡ II, 1 *procul amovere, removere* Jos. 8, 6; Jud. 20, 32; Prov. 2, 16; ከመ፡ያርሕቁክሙ፡እምብሔርክሙ፡ Jer. 34, 8; c. እምነ፡, ut: χωρίζειν ἀπό (sine objecto) Sap. 1, 3; አርሕቅ፡መዐተ፡እምልብከ፡ Koh. 11, 10; Job 22, 23; አርሕቃ፡ለሐዘን፡እምኔከ፡ Sir. 38, 20. 12; 1 Petr. 2, 11; ጌጋይክሙ፡አርሐቀ፡ሠናያተ፡እምኔክሙ፡ Jer. 5, 25; Ps. 38, 13. 39, 15. 65, 19. 102, 12; Judith 13, 14; አርሐቅኒ፡እምሕይወትየ፡ Job 30, 22. a) ubi Infin. subjunctum habet, adverbiis *longe, procul* exponere licet: Ps. 54, 7; አርሕቅ፡ገዲፈ፡እማኅፊድ፡ Herm. p. 81. b) *abalienare, avertere:* Hebr. 3, 12; Deut. 13, 11; Kuf. 19. c) de tempore: *retardare, longinquum reddere:* አምጻእክዋ፡ለጽድቅየ፡ወኢያርሕቃ፡ወኢያገንዲ፡መድኀኒትየ፡ Jes. 46, 13.

ተርሕቀ፡ III, 1 et ተራሐቀ፡ III, 3 *se removere, abducere, sejungere* ab alio vel a se invicem, *discedere* ab alio vel a se invicem; ተራሕቆ፡ Koh. 3, 5; 1 Cor. 7, 5 rom.; c. c. እምነ፡, ut: ኢይትራ(ረ)ሐቁ፡፩፩እምካልኡ፡ Joel 2, 8; 2 Esr. 14, 19; vel c. ምስለ፡, ut Gen. 31, 49; vel c. Acc., ut Luc. 24, 28. 51; Marc. 6, 48 rom.; ይትራ(ረ)ሐቁኪ፡እለ፡ኬዱኪ፡ Jes. 49, 19; ተራሐቆሙ፡ንስቲተ፡ *paululum ab iis recessit* Jsp. p. 360. In specie: a) *deficere:* እለ፡ትትረ(ራ)ሐቁ፡እምነ፡ጽድቅ፡ Jes. 46, 12; ተራሕቆትኪ፡ ἡ ἀποστασία σου Jer. 2, 19; እለ፡ይትረሐቁ፡እምእግዚ"፡ Jes. 45, 24. b) *abhorrere* a re, *aspernari* Num. 14, 31; ከመ፡ትትረሐቅኒ፡ (var. ትርሐቅኒ፡) Job 34, 33. c) *abstinere, desistere:* ተረሐቅ፡ ἀπόσχου Prov. 23, 4; *se recipere* ተራሕቆ፡እምዓለም፡ (e rebus mundanis) Phlx. 4.

አስተርሐቀ፡ vel አስተረሐቀ፡ IV, 1 et አስተራሐቀ፡ IV, 3 1) *amovere alium ab alio, spatio intermisso sejungere a se invicem* res Gen. 32, 17; 3 Reg. 6, 10; ቆመ፡ማእከሎሙ፡ወአስተራሐቆሙ፡ 4 Reg. 2, 11; id. in Deg. (sed አስተረሐቆሙ፡); እስተራሕቅዎሙ፡ዘዘዚአሆሙ፡ (v. አርሕቅዎሙ፡) Dan. ap. 1, 51; እፎ፡ቃስተራሕቆ፡ (sc. Deum triunum ejusque personas) ለዘ፡ኢይትራሐቅ፡ M. M. f. 12. 2) *abstrahere* aliquem a re, ut: a compositione librorum, እምደሪሰ፡ድርሳን፡አስተረሐቆ፡ Sx. Tachs. 8 Enc. 3) *in longum protrahere,* ἐμάκρυναν Ps. 128, 3.

ርሑቅ፡ part. et adj. *remotus, longinquus, distans:* ርሑቅ፡ብሔር፡ Jes. 13, 5. 43, 6; ርሑቅ፡ፍኖት፡ 1 Reg. 26, 13; Num. 9, 10; Deut. 14, 24. 29, 21; Ps. 64, 6; Luc. 15, 13. 19, 12; Joh. 21, 8; ርሑቀ፡ቆመ፡እምኔነ፡ Jes. 59, 11; ርሑቃን፡ወቅሩባን፡ Jes. 57, 19; Eph. 2, 13. 17; Act. 22, 21 Platt; c. c. እምነ፡ Jos. 9, 20; Koh. 7, 23; Sir. 15, 8; Deut. 13, 8; Ps. 21, 1. 118, 155; et per st. c., ut: ዘቅሩብኪ፡ወዘርሑቅኪ፡ Hez. 22, 5. a) rarius de tempore, ut Hen. 1, 2; ሳዐ፡ሞቱ፡ርሑቅ፡ Hed. 3 Enc.; (aliâs ነዋኅ፡). b) de gradibus cognationis et affinitatis: ርሑቃን፡አዝማድ፡ (opp. ቅሩባን፡) F. N. 42, 2. c) *alienus a* re: ርሑቅ፡እምፍትወተ፡ሥጋ፡ Sx. Mij. 28 Enc.; ርሑቀ፡መዐት፡ *alienus irae, tardus ad iram*

μακρόθυμος Ex. 34, 6; Joel 2, 13; Ps. 85, 14. d) ርሑቀ፡ *longe, procul* Ex. 20, 18. 21; እኍ፡ ዘርሑቀ፡ የኀድር፡ Prov. 27, 10; Matth. 8, 30. e) እምርሑቅ፡ *e longinquo, procul, eminus* Kuf. 18; Job 2, 11. 36, 3. 39, 29; ይትዐወቅ፡ እምርሑቅ፡ Sir. 21, 7; Jes. 10, 3. 33, 13. 49, 12. 60, 4; Ps. 9, 22. 137, 7; Marc. 5, 6. 8, 3. 11, 13. 14, 54; Apoc. 18, 15. f) እስከ፡ ርሑቅ፡ *usque in longinquum* vel በርሑቅ፡ *in longinquo* 2 Esr. 22, 43.

ርሕቅ፡ subst. *longinquitas* loci Org. 2.

ርሕቀት፡ n. act. et subst. 1) *discessus, absentia:* አበስኩ፡ ላዕለ፡ ነፍስየ፡ በሑረትየ፡ ኀበ፡ ሮምያ፡ ወርሕቀትየ፡ እምሀላዌ፡ ንጉሥ፡ Jsp. p. 338. 2) *longinquitas, intervallum,* de loco et tempore: ርሕቀተ፡ ፍኖት፡ Chr. Ta. 14; Clem. f. 185; V. S.; በርሕቀተ፡ መዋዕል፡ ἐν χρόνῳ Sap. 14, 16; Lud. comm. hist. p. 506, n. 56.

ረሓቂ፡ n. ag. *apostata:* ርኩሳን፡ ወረሓቅያን፡ እምስብሐተ፡ እግዚ"፡ βέβηλοι καὶ ἀποστάται Cyr. c. Pall. f. 66.

መርሕቅ፡ part. II, 1 *procul amovens:* ትሕትና፡ መርሕቅኒ፡ ወመድኀኒ፡ እመሥገርታተ፡ ሰይጣን፡ Phlx. 152.

መስተራሕቅ፡ part. IV, 3 *intervallo a se invicem sejunctus:* በበዓላት፡ አው፡ በጊዜያት፡ መስተራሕቃት፡ Phlx. 79.

ርሕቅና፡ subst. 1) *longinquitas:* ለይእቲ፡ ኢያጸርዓ፡ ርሕቅና፡ ዘመን፡ (*eam non irritam reddit*) F. N. 37. 2) *disstantia, discrimen:* (comparans dicta et facta Christi et Graecorum philosophorum) ረከበ፡ በማእከሌሆሙ፡ ርሕቅና፡ ዐቢየ፡ Sx. Pag. 2.

ርሕበ፡ I, 1 [רָחַב رَحُبَ] Subj. ይርሐብ፡ *amplum, latum, spatiosum esse* vel *fieri, dilatari:* ርሕበት፡ አረፍት፡ ባቢሎን፡ Jer. 28, 58; ከመ፡ ይርሐብ፡ እምላዕሉ፡ Hez. 41, 7; 1 Reg. 2, 1; Org. 1; transl. de Israele: Deut. 32, 15.

አርሐበ፡ II, 1 *latum, amplum, spatiosum facere, dilatare, ampliare:* ብሔረ፡ Gen. 9, 27; ደወለ፡ Deut. 12, 20; Am. 1, 13; አርሕቢ፡ መታክለ፡ ዘዶብተራኪ፡ Jes. 54, 2; gressus Ps. 17, 40; calvitium Mich. 1, 16; ከመ፡ ያርሕቡ፡ ንሕለተ፡ *ut muri ruinam ampliorem facerent* Jsp. p. 358; አርሐበት፡ ሎቱ፡ ብዕሎ፡ እምፃማሁ፡ Sap. 10, 10. a) *spatium amplum dare* alicui Gen. 26, 22; Ps. 4, 1. 117, 5; 2 Petr. 3, 9 Platt. b) *late aperire,* os Ps. 80, 9; animam (fauces) Hab. 2, 5; Jes. 5, 14; cor Ps. 118, 32; 2 Cor. 6, 13 Platt.

ተርሕበ፡ III, 1 pass. et refl. *dilatari, ampliari* Jer. 2, 24; እምቅድመ፡ ይትረሐብ፡ ኵሉ፡ አየራት፡ Lit. Chr.; ስፍሐ፡ ምድር፡ እምቅድመ፡ ይትረሐብ፡ M. M. f. 27; 2 Cor. 6, 13 rom.

ርሑብ፡ part. et adj. *latus, amplus, spatiosus:* ፍኖት፡ እንተ፡ ትወስድ፡ ውስተ፡ ሀጕል፡ ርሕብት፡ ይእቲ፡ Chr. Ta. 33; 4 Esr. 5, 3 var.; (Christus) በምሕረቱ፡ ርሕብት፡ *in misericordia sua late patente* (omnes amplectente) F. N. 10.

ርሒብ፡ adj., fem. ረሓብ፡ *amplus, latus, spatiosus* (*capax, laxus*): terra Gen. 34, 10. 21; Jud. 18, 10; ምድር፡ ርሒብ፡ ወስፉሕ፡ 2 Esr. 19, 35; ምድር፡ ርሒብ፡ πεδίνα Jes. 40, 4; 4 Esr. 5, 3; ገጻም፡ ርሒብ፡ Hez. 32, 4; ዐበይ፡ ሀገር፡ ይእቲ፡ ወረሓብ፡ 2 Esr. 17, 4; ሙሐዘ፡ ማይ፡ ርሒብ፡ ወስፉሕ፡ Jes. 33, 21; mare Ps. 103, 26; calix Hez. 23, 32; porta Matth. 7. 13; vestis Syn. f. 293; cor 2 Cor. 6, 11; transl.: ብእሲ፡ ነዋኅ፡ መንፈስ፡ ወርሒብ፡ ልብ፡ ጠቢብ፡ ውእቱ፡ ወብእሲ፡ ድኩም፡ ሕሊና፡ ወጸቢብ፡ እንግድዓ፡ አብድ፡ ውእቱ፡ Chr. Ta. 19; ትእዛዝከ፡ ርሒብ፡ ፈድፋደ፡ Ps. 118, 96.

ርሕብ፡ subst. 1) *amplitudo, laxitas,* πλάτος Gen. 6, 15; 3 Reg. 6, 6; 2 Par. 3, 8. 2) *latitudo* Gen. 13, 17; ርሕበ፡ ምድር፡ Kuf. 13; Jes. 8, 8 var.; Zach. 2, 2 (ጽፍሕ፡ 5, 2); Hez. 40, 5 seq.; εὖρος Hez. 45, 1. 6; (Deus novit) ርሕበ፡ ዘታሕት፡ ሰማይ፡ Lit. Epiph.; ኢያገምሮ፡ (Trinitatem) ርሕበ፡ ዓለም፡ Ath. de Trin.

ራሕብ፡ subst. i. q. ርሕብ፡, *amplitudo, latitudo:* portae Judith 1, 4; Eph. 3, 18 Platt; εὖρος 2 Par. 3, 3; ራሕበ፡ ለባሕር፡ Job 11, 9 var.; 38, 18; አልበ፡ ራሕብ፡ Hen. 26, 3; vid. ann. ad Ex. 25, 10; πάχος ራሕበ፡ (v. ረሐበ፡) ዘበኑ፡ Job 15, 26; ውስተ፡ ራሕበ፡ ልብከ፡ ἐπὶ τὸ πλάτος τῆς καρδίας σου Prov. 7, 3. 22, 20; በራሕቡ፡ ለዓለም፡ Sx. Jac. 6 Enc.

ረሐብ፡ subst. i. q. ራሕብ፡, Ex. 37, 2. 16; Job 15, 26 var.; 38, 18 var., Eph. 3, 18 rom.

ርሕበት፡ n. act. et subst. 1) *ampliatio, dilatatio:* ፈቂዶ፡ ርሕበተ፡ መከን፡ ለዐብአ፡ ለእሊአሁ፡ Jsp. p. 372. 2) *amplitudo:* ትዕግሥት፡ ወርሕበተ፡ እንግድዓ፡ Fal. f. 58.

ረሓቢ፡ n. act. *amplificator,* ἐμπλατύνων Deut. 33, 20.

መርሕብ፡ subst., Pl. መራሕብት፡ 1) *locus amplus, spatium amplum, planities* πλατυσμός Ps. 17, 20; 2 Reg. 22, 37; Sir. 48, 12; Herm. p. 1; εὐρυχωρία Gen. 26, 22; 4 Esr. 5, 3. 18. 19. (opp. መጽብብ፡). 2) *platea, vicus* πλατεῖα Gen. 19, 2; Jud. 19, 15. 17; Esth. 4, 1. 6, 9. 11; Tob. 13, 17; Koh. 12, 4. 5; Jes. 15, 3; Jer. 5, 1. 9, 21. 27, 30. 30, 15. 31, 38; Thren. 2, 12; Hez. 26, 11. 28, 23; Am. 5, 11; Zach. 8, 4. 5; Job 29, 7; Matth. 6, 5; Jsp. p. 343. 379.

ርሕበ፡ *esurire* vid. sub ርኅበ፡

ረሐነ፡ et rarius ረሐለ፡ I, 1 [i. q. رَحَلَ] Imprt. ረሐን፡ vel ረሐል፡, *sternere* vel *insternere* jumentum sella, clitellis, tegumento; c. c. Acc. jumenti: Gen. 22, 3; Num. 22, 21; 2 Reg. 17, 23. 19, 26; 3 Reg. 3, 40. 13, 13. 23; 4 Reg. 4, 24; Jer. 26, 4; c. Acc. tegumenti et ላዕለ፡ jumenti Matth. 21, 7; Marc. 11, 7. — *Voc. Ac.:* ረሐነ፡ ዘ፡ ጨበነ ።

ርሕየ፡ rad. obsol.; הֵרִיחַ, شَمَّ, رَاحَ *odorari, olfacere*

ርሒ፡ subst., *odor suavis,* nec non: *planta odorata* ርሒ፡ አፈው፡ Cant. 5, 13. 8, 2; ወጺና፡ መዐዛ፡ ሠናይ፡ ዘይጼኑ፡ እምነተሉ፡ ርሒ፡ አፈው፡ Clem. f. 50; M. M. f. 28; ጽጌ፡ ድንግልናኪ፡ ይፄኑ፡ እምነተሉ፡ ርሒ፡ አፈው፡ Org. — *Voc. Ac.* inter plantarum nomina: ርሒ፡ ዘ፡ አርያን፡ (de qua voce vid. Lud. lex. amh. c. 57). Gregorius Ludolfi ርሒ፡ *basilicam* seu *ocymum* exponebat [cfr. رَيْحَان *ocymum* vel *omnis planta odorata*].

ርሕፀ፡ vel ረሐፀ፡ I, 1 [arab. رَحَضَ *lavit;* pass. *sudavit copiosius sub finem febris;* רָחַץ *lavit;* vic. ርሐሰ፡ q. v. et رَشَحَ] *sudore manare, copiosius sudare:* ይርሕፁ፡ አፍራስ፡ (quibus ille vehi solebat) እምጽንዐ፡ ኀይሉ፡ Gad. T. H.; ወረሐፀት፡ (v. ወርሕፀት፡) ነፍሱ፡ ለንጉሥ፡ ሶርያ፡ ἐξεκινήθη (de sudore anxietatis) 4 Reg. 6, 11

ርሑፅ፡ part. *sudore manans* Lud. sine auct.

ረሐፅ፡ subst. *sudor copiosior*. — *Voc. Ae.*: ሐፍ፡ወረሐፅ፡ ዘ፡ወገዕ፡

ረሐፀ፡ *tenerum esse* vid. sub ረኀጸ፡

ራማ፡ n. prgr., sc. רָמָה *locus editus*; Aethiopibus est *nomen coeli tertii*, Lud. sine auct.; ስዱሳ፡ሀገረክሙ፡ሀገረ፡ሣልሲት፡ ራማ፡ Sal. ad 318 Nicenos 12.

ረምሐ፡ i. q. رَمَحَ *confodit hasta*; ረምሐ፡ዘ፡ወጋ፡ Rad. Abb.

ረምሕ፡ (et ርምሕ፡ Lud.) subst., plerumque m., Pl. አርማሕ፡, Pl. Pl. አርማሓት፡ (Lud.), [רֹמַח, ܪܘܡܚܐ, رُمْح] *lancea, hasta (longior)*: λόγχη Jud. 5, 8; δόρυ Job 41, 17; 1 Par. 11, 23; 2 Par. 11, 12; σειρομάστης Joel 4, 10; Num. 25, 7; 4 Reg. 11, 10; ὁ κοντὸς τοῦ δόρατος αὐτοῦ ረምሑ፡ (v. ዕፀ፡ ኲናቱ፡) 1 Reg. 17, 7; κοντοί Hez. 39, 9; ረምሕ፡ዘይረግዝ፡ Kuf. 37; Org. 2; አለ፡አርማሕ፡ δορατοφόροι *lancearii* vel *hastati* 1 Par. 12, 24. — *Voc. Ae.*: ረምሕ፡ዘ፡ሰላጢን፡

ረመመ፡ rad. inus.; arab. رَمَّ a) *labiis decerpere, comedere, rodere* (unde רִמָּה رِمَّة *putredo, teredo*; رَمَّ *computruit*), b) IV *silere*. Videas, annon prima ejus potestas in *comprimendis labiis* fuerit. Aliae linguae *silendi* significatum sub דָּמַם (שָׁמַם) et صَمَّ (صَمَتَ) habent, vid. ደመመ፡ et ጸመመ፡. (Sonis tantum, non etymo vicina sunt रम् et (آرامیدن).

አርመመ፡ II, 1 A) intrs. 1) *tacere, conticescere, silere*, σιωπᾶν Job 16, 6. 18, 3; Thren. 2, 10; ሀሎ፡ዘያረምም፡እንዘ፡ጠቢብ፡ውእቱ፡ Sir. 20, 1. 5. 6; Jes. 36, 21. 42, 14. 62. 1. 64, 12: እንበለ፡አርምሞትኪ፡ Cant. 4, 1; 4 Reg. 7, 9; Matth. 20, 31; σιγᾶν በዕል፡ለእመ፡ነበበ፡ኵሉ፡ያረምም፡ Sir. 13, 23. 20, 7; Ps. 82, 1; Koh. 3, 7; አርምሚ፡ Tob. 10, 6; አርመመ፡ኵሉ፡ σιγὴ ἐγένετο Apoc. 8, 1; 1 Cor. 14, 34; Luc. 9, 36. 20, 26; praeterea: አርመመ፡ስብሐቲነ፡ 4 Esr. 10, 29; ከመ፡እጸመም፡ወአርምም፡ Job 13, 19; አፉሁ፡ያረምም፡ Asc. Jes. 6, 11; παύεσθαι Job 18, 2; አርምም፡ Kuf. 12; Job 21; 3; ይሴብሑከ፡መላእክት፡በኢያርምሞ፡ Kid. f. 16; de fluctibus: አርመመ፡ማዕበል፡ Ps. 106, 29; አርምሞ፡ *silentium* Lit. 173, 4. a) c. c. እምነ፡, ut: አርመምኩ፡እንከ፡እምባርክ፡ Kuf. 25; አርምሞ፡እምጋእዝ፡ Prov. 20, 3 var.; አርመመ፡ጦቢት፡እምነበ፡ይጼሊ፡ Tob. 14, 1. b) c. እንዘ፡, ut: ኢታረምም፡እንዘ፡ትበክዩ፡ Tob. 10, 7. c) c. ለ፡ i. e. vel *tacite exspectare*: ታረምም፡ለመድኀኒቱ፡እግዚ᎓ Thren. 3, 26; vel *tacite ferre* aliquem, non obstare ei: Ps. 49, 21; Apoc. 2. 20. d) *cum silentio praeterire* παρόψεται Job 11, 11. 2) *silere, quiescere, quietum et tranquillum se tenere*, ἡσυχάζειν Job 3, 26. 32, 1. 7; ኢያረምም፡ወኢያዐርፍ፡ Ruth 3, 18; Jes. 7, 4; Jer. 29, 6; ኵላ፡ምድር፡ትነብር፡ወታረምም፡ Zach. 1, 11; 1 Reg. 23, 9; ዕሩፋን፡እለ፡ያረሙ፡ ἡσυχάζοντες ἐν ἡσυχίᾳ Hez. 38, 11; አርመመ፡ባሕር፡ Jon. 1, 15. B) trs. 1) *tacere facere, ad silentium redigere*: አርምም፡አፉከ፡ Sir. 35, 8; አርመሞሙ፡ለሰብእ፡ Jsp. p. 344; አፍ፡አመ፡ያረምመኪ፡ሞት፡አሮ፡ትከውኒ፡ Genz. f. 27; ያርምም፡ልሳኖ፡እምእኪት፡ 1 Petr. 3, 10. 2) *tranquillare, sedare*: ዘያረምማ፡ለባሕር፡ Jer. 38, 35 var.; Ps. 88, 10.

ተረመ፡ III, 1 *reticeri, silentio praetermitti*: ኢይትረመም፡ስምከ፡ Kuf. p. 78 ann. 10; ወትትረመም፡መለኮቱ፡ σεσιωπημένης αὐτοῦ τῆς θεότητος Cyr. ad Th. f. 17.

አስተራመመ፡ IV, 3 1) *tacere facere, silentium poscere* vel *imperare, ad silentium redigere*, abs.: እንዘ፡ ይሴብሑ፡ሕፃን፡ለእግዚ᎓፡መኑ፡ያስተራምም፡ M. M. f. 91; ወሌዋውያን፡ያስተራምሙ፡ወይቤልዎሙ፡ለሕዝብ፡ 2 Esr. 18, 11. 2) *tranquillare, sedare, compescere*: አስተራመመ፡ ሁከታ፡ለነፍስ፡ F. N. 43, 12; ባሕረ፡እምነ፡ተሀውከ፡ Sx. Tachs. 15 Enc.; ንሕነ፡ንፈቅድ፡ልብሰ፡ኀጺን፡ጽኑዐ፡በዘንከል፡ተሰውሮ፡እምዝንቱ፡አርዌ፡ (sc. a corde humano) ወናስተራምሞ፡ለዝሉፉ፡ (ἐν ἡσυχίᾳ διατηρεῖν) Chr. Ta. 5.

ርሙም፡ part. *tacitus, silens*: እግዚ᎓፡ርሙም፡በዑቃቤ፤ወኢመስተበቅል፡በይዋሄ፤ M. M. f. 197.

መርምም፡ part. (II, 1) 1) *tacitus, silens*: (ምውት፡) መርምመ፡ልሳን፡እምጽዋዔክሙ፡ *cujus lingua vobis vocantibus tacet* Genz. f. 89; እስመ፡ጸላዕትነ፡ሰበ፡ርእዩ፡ልሳነነ፡መርምመ፡እምእከይ፡ (*injurias tacite ferentem*) ያረመሙ፡ f. 86. 2) *tranquillans, sedans*: እግዚ᎓፡ኀያል፡መርምም፡ዘቦቱ፡ ሥልጣን፡ዘይፈርሁ፡እምኔሁ፡ኵሉ፡ፍጥረት፡ ibid. f. 11.

አርማሚ፡ n. ag. (II, 1) *taciturnus*, σιγηρός Prov. 18, 18; Phlx. 120; ብእሲት፡አርማሚት፡ወዐቃቢት፡ልሳን፡ Fal. f. 50.

መስተራምም፡ part. (IV, 3), ut videtur: *silentium obtinens*: ዘመስተራምም፡በእንቲአሁ፡ F. N. 43, 1.

ረመረ፡ rad. inus., fortasse i. q. رَمَلَ.

መርመሬ፡ seu መርመራ፡ subst. *pera* [תַּרְמִיל ܬܪܡܠܐ]: (David) ኀምስተ፡አእባነ፡ልሙጻተ፡ወክቡባተ፡ጸዊሮ፡በመርመራ፡ ἐν τῷ καδδίῳ Cyr. hom. f. 110; እስመ፡ዘክርስቶስ፡መርመሬ፡እንተ፡በምድር፡ቤተ፡ክርስቲያን፡ይእቲ፡ (allegorice) ibid. — *Voc. Ae.*: መርመሬ፡ዘ፡ውሳጤ፡ቀሚስ፡መምጠቂሁኒ፡ይ፡

ረምስ፡ subst., Pl. አርማስ፡ [i. q. رَمَثٌ; vid. etiam Ges. thes. p. 1304] *ratis* Sap. 14, 5; 3 Reg. 5, 9; ናመጽኦሙ፡ወንገብሮሙ፡ከመ፡አርማስ፡እንተ፡ባሕር፡ 2 Par. 2, 16; Sx. Masc. 18. — *Voc. Ae.*: ተንከተም፡አርማስ፡ሐመር፡ዘ፡መርከብ፡; *aliud*: አርማስ፡ዘ፡የባሕር፡ሳንሳ፡መርከብኚ፡; *aliud*: አርማስ፡ ጌልያ፡ብ፡መርከብ።

አረምሰሰ፡ quadrl. II [formatum et transpositum e መርሰሰ፡ q. v.; etiam Arabes utuntur trilit. رَمَشَ *palpavit manu et extremis digitis cepit*; رَمَثَ *concinnavit manu palpans* rem] *palpare manu, palpando vel contrectando quaerere*: ያረመስሱ፡ (v. ያመረስሱ፡) Job 5, 14. 12, 25; ያረመስሱ፡ (v. ያመረስሱ፡) ውስተ፡አረፍት፡ከመ፡ዕዉር፡ Jes. 59, 10.

አርመስመሰ፡ quinquel. II, id.; Lud. e Syn.

ሮማን፡ subst., m. et fem., coll. et sing., Pl. ሮማናት፡ [רִמּוֹן ܪܘܡܢܐ; رُمَّان, vid. Ges. thes. p. 1291; amh. ሩማን፡] *malus punica* et *malum punicum* 1 Reg. 14, 2; Joel 1, 12; Hagg. 2, 19; Cant. 6, 11. 7, 13; Kuf. 13; ሮማን፡ፈረዩ፡ Sx. Sen. 23

Exc.: Num. 13, 23. 20, 5; Deut. 8, 8; Cant. 4, 3: ስቴ፡ሮማን፡ 8, 2: ጽጌ፡ሮማን፡ Hez. 19, 10: de flore vel fructu mali punici ex arte facto Ex. 28, 29. 36, 32. 33; Jer. 52, 22 seq.

ሬምኖን፡ n. prgr. sc. ῥάμνος, *rhamnus:* ዕፀ፡ሬምኖን፡ Jud. 9, 14. 15. — *Voc. Ae.:* ሬምኖን፡ (sic): ዘ፡ዶግ፡, de qua voce vid. Lud. lex. amh. c. 84 et Isenb. lex. amh. p. 168.

ረመየ፡ I, 1 (?) *icere, ferire, jaculando petere* [רָמָה رمى *jecit, jaculatus est*]: ረመየ፡ሥዕሎ፡ (*imaginem ejus*) Sx. Jac. 25 (paulo supra: ነሥአ፡ቀስቶ፡ወነደፎ፡ለሥዕለ፡ቅዱስ፡ቴዎድሮስ፡).

ተረምየ፡ (Lud.), **ተረመየ፡** (sec. meum codicem) III, 1 (?) *ici, ictu peti, ictu vulnerari:* መለከት፡ (*divina Christi natura*) ተቀሥፈ፡ወኢሐመ፤ተቀነወ፡ወኢተሰቀረ፤ተረግዘ፡ወኢተረመየ፡ M. M. f. 115.

ርሙይ፡ part. *ictus hasta* Lud. sine auct.

ርምየት፡ et **ርሚት፡** n. act. et subst., Pl. **ርምየታት፡** 1) *ictus, vulnus ictu inflictum:* (Thomas digitis contrectavit) ገቦ፡ሥጋሁ፡ወርምየተ፡ስቀረተ፡ቅንዋቲሁ፡ τὰς διατρήσεις τῶν ἥλων Cyr. ad Th. f. 24; አርእየኒ፡ርምየታቲከ፡ (a Satana tibi inflicta) Phlx. f. 208. 2) *vulnus, plaga, ulcus* eorumque *cicatrix* (οὐλή, ἕλκος) Lev. 13, 2. 10. 18. 19. 20. 22. 23. — *Voc. Ae.:* ርምየት፡ብ፡ውጋት ።

ረመፀ፡ I, 1 [رمض *torruit* vehementi ardore; *ferbuit* dies; amh. ረመጠ፡] *torrere* (trs.) igne, prunis: ይረምፁ፡በእሳት፡ M. F.

አርመፀ፡ II, 1 *adurere, exurere, extorrere* („proprie dicitur de sole fervido", Lud.): ታረምፆ፡ለሥጋነ፡ Jac. 3, 6, ubi vulgata ἡ σπιλοῦσα ὅλον τὸ σῶμα habet, sed Aethiops σκελοῦσα legisse videtur. — *Voc. Ae.:* ታረምፆ፡ዘ፡ትተኩስ፡ታልህብኢ፡ (v. ታልሕምኢ፡) ይ፡; *aliud:* ታረምፆ፡ወትሎሉ፡ዘ፡ትተነሰው፡; *aliud:* ታረምፆ፡ብ፡ትተነሰዋለች ።

ረመፅ፡ subst., ut videtur id. q. amh. ርምጥ፡ *fervor favillae* vel *prunarum* M. F.

ረሥሐ፡ *callos contrahere, callosum fieri,* fortasse idem quod رثي *articulorum dolore affectus est, pedum tumore laboravit:* hinc illustrare velim: እገሪከ፡ኢረሥሐ፡ οὐκ ἐτυλώθησαν Deut. 8, 4.

ረሥሐ፡ *squalere* vid. sub **ረስሐ፡**

ረሥአ፡ I, 1 [contiguae videntur radices רָזָה رذي *extenuatus, enervatus fuit;* رزح id.; رزأ et رزى *deminuit* rem] Subj. **ይርሣእ፡**, 1) *senescere, senem esse:* እስከ፡ይረሥኡ፡ Jes. 46, 3. 65, 22. 23; ፈድፋደ፡ረሥአ፡ Tob. 14, 3; Job 21, 7; አልሀቀ፡ወአረሥአ፡ 29, 18; Sir. 8, 6; ርሣእ፡በተግባርከ፡ 11, 20; Kuf. 21. 27; ለረሢእ፡ጥዑነ፡ Kuf. 23; ረሢእ፡ጥቀ፡ Gen. 25, 8. 27, 2; 1 Reg. 8, 1; Ps. 36, 26; Judith 16, 23; Hebr. 11, 11; ረሣእኩ፡እምአውስቦ፡ Ruth 1, 12; ዘይረሥአ፡እምአቡከ፡ Job 15, 10. 2) variis de rebus: *senescere, aetate confici:* እመ፡ረሥአ፡ሥርዊ፡በምድር፡ Job 14, 8; Hebr. 8, 13; ኀለፈ፡ውርዙቱ፡ወረሥአ፡መዋዕሊሁ፡ 4 Esr. 14, 8. — *Voc. Ae.:* ረሥአ፡ዘ፡አረጀ፡ዘንግዐኢ ።

አርሥአ፡ II, 1 *senescere facere:* ዘእንበለ፡ይብጻሕ፡ጊዜሁ፡ያረሥእ፡ትካዝ፡ Sir. 30, 24; (mulier maligna) ታረሥእ፡ውርዝውና፡ምታ፡ Fal. f. 58.

ርሥእ፡ subst., plerumque m., *senectus, senium:* በርሥእ፡ሠናይ፡ Gen. 15, 15. 25, 8. 48, 10; 1 Par. 29, 28; መዋዕለ፡ርሥእየ፡ Ps. 70, 10; Sap. 3, 17; Prov. 16, 31; ማኅበነ፡ርሥእ፡ 4 Esr. 3, 66; ርሥእ፡ወደዌ፡ Phlx. 52.

ርሥአት፡ n. act. et subst., id. Gen. 21, 2. 7. 37, 3. 44, 20 በርሥአቱ፡ Sir. 8, 6. 42, 8; 4 Esr. 3, 64.

ርሥአን፡ subst., plerumque m., 1) *senectus, senilis aetas* Gen. 4, 23. 44, 29; 2 Reg. 19, 33; Tob. 3, 10; Prov. 24, 52; Ps. 91, 14; ጸር፡ርሥአኒሁ፡ለአቡከ፡ Sir. 3, 12; በርሥአኒከ፡ 25, 3; እስከ፡ርሥአኖሙ፡ Phlx. 54; እምድኅረ፡ርሥአኑ፡ወድክመቱ፡ Phlx. 52. 2) *senatus, seniores* Ex. 3, 16 γερουσία (sed አእሩግ፡ 3, 18).

ርሥእና፡ subst., m. et fem., *senectus* Chr. Ta. 4 et 7; Sx. Masc. 26; እስከ፡ርሥእናሁ፡ Kedr. f. 67; ርሥእና፡ሠናይት፡ Sx. Nah. 22.

ራስ፡ subst. amhar., id. q. aeth. ርእስ፡ q. v. Titulus est principum atque proregum Aethiopiae, qui principali dignitate praefulgent.

ሬስ፡ nomen XXᵃᵉ alphabeti Hebraici literae Ps. 118, 153; Thren. 1, 20. 2, 20. 3, 57. 4, 20. Ubi de psalmis agitur, siglo **ሬስ፡** Ps. 118, 153—160 notatur.

ረስሐ፡ I, 1 [vic. est ረኰሰ፡ q. v., nec non ረስዐ፡] 1) *squalere, sordidum, pollutum esse,* de vestibus: ልብሱ፡ለእመ፡ረስሐ፡ኢየኀፅብ፡ Fal. f. 44; ልብስ፡ዘኢረስሐ፡ Genz. f. 130; Org. 2; de homine polluto: ለእመ፡ረስሐ፡በኑኃቤ፡ምስለ፡ብእሲት፡ F. M. 14, 9. 10; sensu ethico ῥυπαρός Apoc. 22, 11. — Locum Deut. 8, 4 vid. sub ረሥሐ፡ — 2) *reum* vel *sontem esse* vel *fieri* [cfr. רָשַׁע]: ረስሐ፡ውእቱ፡ለኵነኔ፡ Matth. 5, 21. 22; Clem. f. 179. 180 (ይረስሕ). — *Voc. Ae.:* ረስሐ፡ገመነ፡ረኰሰ፡ደመነ፡ተደነሰ፡ብ፡አደፈ፡

አርስሐ፡ II, 1 1) *squalidum, sordidum reddere, inquinare, polluere:* አልበሰ፡ Chr. Ta. 31; ታረስሕ፡አፉከ፡በኰስሕ፡ φύρεις βορβόρῳ τὸ στόμα Chr. Ta. 17; Nah. 3, 6; አሉ፡ሎቱ፡ዘአርስሐ፡ሥጋሁ፡በፍትወተ፡ዝሙት፡ Clem. f. 97; እለ፡ያረስሑ፡ሥጋሆሙ፡በሕልመ፡ሌሊት፡ F. M. 13; sensu ethico: Apoc. 22, 11; ሙብዝኀቶሙ፡ለሰብእ፡ያረስሑ፡ነፍሶሙ፡ Chr. ho. 12. 2) *reum convincere, condemnare:* አርስሕሙ፡ዳንኤል፡እምቃሎሙ፡ Dan. ap. 1, 61; Job 12, 5; Matth. 27, 3; Lit. 169, 2; Sx. Masc. 28.

አርሳሕስሐ፡ et **አርሰሐስሐ፡** quinql. II (intens. vel frequt.) 1) *sordidum, impurum reddere:* እንዘ፡ኢያርሰሐስሑሙ፡ዝንቱ፡ዓለም፡ኀላፊ፡ Kid. f. 5; aquam *turbidam reddere* (transitu equorum) Lud. ex ore Gregorii. 2) *reum convincere, redarguere* 3 Reg. 8, 38; Rom. 2, 15; 1 Joh. 3, 20; 1 Cor. 4, 3. 4; Org. 5; ወኢይትረከብ፡በላዕሌሆሙ፡ወኢምንትኒ፡ዘያርሰሐስሖሙ፡እምእግዚ"፡እምላከሙ፡ Clem. f. 90—91.

Voc. Ae.: ያርስሐስሐኒ ፡ ዘ ፡ ይዛለፈኒ ፡; *aliud:* ያርሰሐስሐኒ ፡ (v. ያርስሐኒ ፡) ዘ ፡ ይፋረድ ፡ ያደፈርስኒ ፡ ይ ፡

ርሱሕ ፡ part. 1) *squalidus, sordidus, impurus,* de vestibus ῥυπαρός Jac. 2, 2; Zach. 3, 3. 4; de argento (scoriis non purgato): ብሩር ፡ ርሱሕ ፡ (opp. ጽሩይ ፡) F. N. 32; de agro: ያንጽሑ ፡ ገራህተ ፡ ልብየ ፡ ርሱሐ ፡ ከመ ፡ ኢይፍሪይ ፡ አሜከላ ፡ Sx. Sen. 1 Enc.; sensu ethico, ἀκάθαρτος Koh. 9, 2; ርኩስ ፡ ወርሱሕ ፡ Job 15, 16; እለ ፡ ገብርዎ ፡ ለዝንቱ ፡ ምግባር ፡ ርሱሕ ፡ Clem. f. 82. 85; Org. 2) *reus, noxius, sons:* ርሱሐ ፡ በቀትል ፡ ὁ ἐν αἰτίᾳ φόνου Prov. 28, 17; ርሱሓነ ፡ ኮኑ ፡ ለእለ ፡ ይዘልፍዎሙ ፡ Prov. 1, 23. (ርስሕት ፡ passim pro ርሕስት ፡ q. v.).

ረስሓ ፡ „reus criminis, obnoxius culpae" Lud. sine auct.

ርስሐት ፡ n. act. et subst., m. et f., Pl. ርስሐታት ፡ 1) *pollutio, sordes, squalor, macula,* (sensu physico et ethico) Job 9, 31. 11, 15; Jes. 4, 4; 1 Petr. 3, 21; ῥυπαρία Jac. 1, 21; σπίλος Eph. 5, 27; ዘእንበለ ፡ ርስሐት ፡ ἄσπιλος *immaculatus* 2 Petr. 3, 14; ዘአልቦ ፡ ርስሐት ፡ ἀμόλυντος Sap. 7, 22; σκύβαλα እምኀሊናሁ ፡ ለሰብእ ፡ ተረክበት ፡ ርስሐቱ ፡ Sir. 27, 4; ርስሐት ፡ ርኩስ ፡ Kuf. 22; ርስሐተዝ ፡ ዓለም ፡ Herm. p. 57; ርስሐተ ፡ ሥጋ ፡ ወመንፈስ ፡ Did. 39; ይኩን ፡ ንጹሐ ፡ እምኵሉ ፡ ነውራት ፡ ወርስሐታት ፡ F. M. 21, 3; ጌጋያት ፡ ወርስሐታት ፡ 1, 1; ርስሐታተ ፡ ኀሊናተ ፡ እኪት ፡ Phlx. 103. 2) *culpa, crimen* Lit. Joh.; ከመ ፡ ኢይኩን ፡ (nobis communicatio corporis et sanguinis Christi) ለርስሐት ፡ ወለኵነኔ ፡ Lit. Apost.

ረስሐ ፡ *callosum fieri* vid. sub ረሥሐ ፡

ረስነ ፡ I, 1 1) *fervere, ignescere, igne candere, excandescere:* πυροῦσθαι 2 Petr. 3, 12; ለእመ ፡ ረስነት ፡ (መቅጹት ፡) Jsp. p. 289; Imprt.: ርስን ፡ በቅንአት ፡ M. M. f. 295. 2) *igne aduri* vel *amburi:* ኢውዕየ ፡ ወኢረስነ ፡ ምንትኒ ፡ እንዘ ፡ በልብሱ ፡ የዐቍር ፡ እሳተ ፡ Sx. Tachs. 5 Enc. — *Rad. Abb.:* ረስነ ፡ ዘ ፡ ጋለ ።

አርሰነ ፡ II, 1 1) *ignire, candefacere;* deinde: *probare igne* metalla: ያረስን ፡ ኀጺነ ፡ Phlx. 7; Org. 3; አርሰንዎ ፡ (ለመቅጹት ፡) በእሳት ፡ Gad. T. H.; πυροῦν Apoc. 1, 15; Jes. 1, 25; አረስኖሙ ፡ ወእፈትኖሙ ፡ Jer. 9, 7; Zach. 13, 9; Dan. 12, 10; transl. *excandescere facere:* ያርስን ፡ ልበ ፡ በእንተ ፡ አፍቅሮ ፡ እግዚ" ፡ Phlx. 1. 2) *igne adurere* vel *amburere:* አርሰንዎ ፡ ለቅዱስ ፡ በሰናስለ ፡ እሳት ፡ Sx. Tachs. 8; Teq. 11.

ርሱን ፡ part. 1) *ignitus, igne candens, fervens:* Koh. 12, 11; Eph. 6, 16; ብርት ፡ ርሱን ፡ χαλκὸς στίλβων Dan. 10, 6; Hez. 40, 3; ጸዐረ ፡ ደይን ፡ ዘርሱን ፡ 2 Petr. 2, 4; (pedes Christi) ርሱናን ፡ አምሳለ ፡ ላህቡ ፡ ለብርት ፡ ሊባኖስ ፡ Sx. Jac. 6 Enc.; transl.: ርሱን ፡ በላህበ ፡ ሃይማኖት ፡ Sx. Ter 11 Enc. 2) *igne probatus,* πεπυρωμένος: ብሩር ፡ ርሱን ፡ Prov. 10, 20. 24, 28; Ps. 17, 33. 118, 140. 3) *maturus (coctus,* vid. ብሱል ፡) Hen. 82, 19.

ርስን ፡ (raro ረስን ፡) subst. *candor, ardor, fervor, ustio:* Apoc. 2, 18; Tab. Tab. 100; ርስኑ ፡ ለእሳት ፡ Enc.; በርስነ ፡ ኀጺን ፡ ውዕያ ፡ *candenti ferro adustae fuerunt* Sx. Jac. 25 Enc.; ማዕተበ ፡ ረስን ፡ *nota inusta, stigma* Reg. Pach.; trsl. ርስነ ፡ መለኮት ፡ ገሰሰት ፡ እዴሁ ፡ Deg.; ይቈርር ፡ እንከ ፡ ርስነ ፡ ጥበቦሙ ፡ Phlx. 4.

ርስነት ፡ n. act. *candefactio, ardor, fervor:* መከራሆሙ ፡ ለወርቅ ፡ ወለብሩር ፡ ርስነት ፡ (v. እሳት ፡) πύρωσις Prov. 27, 21; trsl. ርስነቱ ፡ ለፍቅር ፡ Org. 3.

መርስን ፡ part. *candefaciens,* de igne, Lud. e Mss. Colb.

ረሰወ ፡ rad. inus., cui contigua est ረሰየ ፡ q. v.; رسا *firmus et stabilis fuit* (رسى id.); *ad ancoram stetit* navis; *composuit* res; IV *appulit in portum.*

አርሰወ ፡ II, 1 *appellere in portum* navem: አርሰዉ ፡ ሀየ ፡ Marc. 6, 53 in quibusdam libris Mss., sec. Ludolfum. (Usitatius est አርሰየ ፡ q. v.).

መርሶ ፡ subst., m. et fem., 1) *portus* [مُرْسًى] Gen. 49, 13; Ps. 106, 30; 4 Esr. 12, 49 var.; Act. 27, 8. 12; Jac. 3, 4; Jsp. p. 280; Clem. f. 192; Chr. ho. 11; transl.: Lit. 168, 2; ዘኮንኮ ፡ መርሶ ፡ ሕይወት ፡ እሙስና ፡ Prec. Mat.; መርሶ ፡ መድኅኒት ፡ Jsp. p. 371; (ecclesia est) መርሶ ፡ መድኅኒት ፡ Clem. f. 192. 2) *ancora* [مِرْسَاةٌ] Hebr. 6, 19 Platt; እስመ ፡ መርሶ ፡ ሶበ ፡ ያረስይዎ ፡ ይከልእ ፡ ለሐመር ፡ ከመ ፡ ኢያንቀልቅል ፡ ለፌ ፡ ወለፌ ፡ Chr. ho. 11. — *Voc. Ae.:* ዛሕን ፡ መርሶ ፡ ብ ፡ ጸጥ ፡ ያለ ፡ ስፍራ ።

መርስ ፡ (pro መርስው ፡) subst., *portus, tranquillum* [amh. መርስ ፡ id.] 4 Esr. 12, 49 Laur.; መርስ ፡ ወዛኅን ፡ ጥዑይ ፡ λιμὴν εὐδιεινός Chr. Ta. 18 (sed መርሶ ፡ ዛሕን ፡ Ta. 19); ኀድፊኒ ፡ ውስተ ፡ ዛሕን ፡ ወመርስ ፡ Sx. Hed. 10 Enc.; (ejus sepulchrum erat) መካነ ፡ መርስ ፡ ለለኵሉ ፡ Sx. Teq. 20. — *Voc. Ae.:* መርስ ፡ ዛሕን ፡ ዘ ፡ ጸጥ ፡ ማለት ፡

ረስዐ ፡ I, 1 [amh. ረሳ ፡; vicina sunt ረስሐ ፡ et ረኰሰ ፡; prima verbi notio videtur *sordibus oblitum, obscuratum esse,* de oculis, mente; coll. رسع *corruptis palpebris, ut una alteri agglutinaretur, laboravit*] Subj. ይርሳዕ ፡ 1) *oblivisci,* c. c. Acc. Gen. 41, 51; Deut. 25, 19; Ps. 12, 1. 102, 2; Kuf. 1. 6. 27; ትረስዓ ፡ ለሕማምከ ፡ Job 11, 16. 19, 14; ኢትርስዐኒ ፡ Jes. 44, 21; ረስዐኒ ፡ እግዚ" ፡ 49, 14. 15. 65, 11. 16; ትረስዕኑ ፡ መርዓት ፡ ሰርጓ ፡ Jer. 2, 32; Dan. 2, 1; Phil. 3, 13; Hen. 98, 15; c. Acc. Inf.: ረስዑ ፡ ኀብስተ ፡ ነሢአ ፡ Matth. 16, 5; seq. እስመ ፡ 2 Petr. 3, 8; seq. ዘከመ ፡ Jac. 1, 24; absol.: አመ ፡ ረስዐ ፡ ዳእሙ ፡ Sir. 14, 7. a) *dediscere* Herm. p. 34. b) *ignoscere:* ይረስዕ ፡ ሊተ ፡ ኀጢአትየ ፡ οὐ μνησθήσεται Sir. 23, 18; Job 14, 16. c) *non curare, negligere, deserere,* in specie: Deum, Dei mandata, ይረስዕዎ ፡ ለእግዚ" ፡ Job 8, 13; Deut. 26, 13; Kuf. 23; Jer. 18, 15; ἀπειθεῖν: ኢይረስዑ ፡ ቃሎ ፡ Sir. 2, 15; ኢትርሳዕ ፡ ፈሪሀ ፡ እግዚ" ፡ Sir. 1, 28; ἐγκαταλείπειν 2 Par. 13, 11. 15, 2. 24, 24; Sir. 28, 23. 2) *errorem committere, delinquere* per imprudentiam: Lev. 5, 15 (ἐὰν λάθῃ λήθῃ) et 18 (ἀγνοίας ἧς ἠγνόησε); እመኒ ፡ ረስዐ ፡ ἐὰν πλημμελήσῃ Sir. 23, 11. 3) *impium esse* adversus Deum, *injustum* vel *scelestum esse* (divinam legem violare), ἀσεβεῖν et ἀνομεῖν [hoc sensu tritissimum est רָשַׁע et رشع c. deriv.] Hen. 99, 10; sine dubio etiam 99, 9. 104, 9; እለ ፡ ግብረ ፡ ረሳዕክሙ ፡ *qui impie egistis* 100, 9; ረሲዕ ፡ Hen. 5, 8. 10, 20; Jes. 9, 18 (ἀνομία, var. ኃጢአት ፡); ኢይርሳዕ ፡ M. M. f. 213.

አርስዐ ፡ II, 1 1) *oblivisci facere,* c. dupl. Acc.: አርሳዕ ከሙኒ ፡ ዘእፈቅድ ፡ እበሎ ፡ Jsp. p. 344; (Jared suo cantu) ያረስዖ ፡ ለሕዝን ፡ ሐዘኖ ፡ Gad. Z. Mich.; ἀθετεῖν Ps. 32, 10; 1 Cor.

1, 19 rom.; c. Acc. pers. et Acc. Inf.: አርስዓ፡ ዐቲበ፡ ርእሳ፡ *fecit ut* (mulier) *caput cruce signare oblivisceretur* Clem.; c. Acc. rei: ሐዘና፡ ለልብ፡ ያረስዕ፡ ወይን፡ Sir. 34, 29. 2) *ad impietatem seducere:* አርስዖ፡ ምናሴ፡ ለይሁዳ፡ Did. ed. Platt p. 49 (አስሐቶሙ፡ 2 Par. 33, 9).

ተረስዐ፡ III, 1 1) *oblivioni dari, in oblivionem venire* Koh. 2, 16. 9, 5; 4 Esr. 8, 64; Ps. 9, 19. 87, 13; እለ፡ ተረስዑ፡ οἱ ἐπιλελησμένοι Jes. 5, 17. 23, 16; ኢይትረሳዕ፡ ዝክሩ፡ ለዓለ፡ Sir. 32, 9; Jer. 27, 5; c. c. Dat. commodi: ኢትትረሳዕ፡ ለከ፡ Sir. 3, 14. 44, 10; c. በኀበ፡ vel እምነ፡ obliviscentis: 2 Reg. 18, 13; ኢይትረሳዕ፡ ሕግ፡ በኀበ፡ ካህን፡ Jer. 18, 18; ትትረሳዕ፡ ምክር፡ እምሊቃናት፡ Hez. 7, 26; vel c. Acc. prs. Ps. 101, 5. a) *oblivione exstingui, ignosci:* በዘ፡ ይትረሳዕ፡ ኀጢአትየ፡ Job 7, 21. b) *excidere, intercidere memoria*, plerumque c. Acc. obliviscentis: Herm. p. 38; ተረስዐኒ፡ ነገሩ፡ Dan. 2, 5. 8; አምሳለ፡ ጥበብ፡ ኢይትረሳዕከ፡ Sir. 6, 35. c) *latere, fugere* aliquem, ei *ignotum esse*, c. Acc. prs.: አልቦ፡ ዘተረስዐከ፡ Jes. 40, 26; c. እምነ፡ Lev. 4, 13; ተረስዐት፡ እምኵሉ፡ ሰብእ፡ Job 28, 21. 2) *stultitiae* (inscitiae rerum divinarum) *et impietati tradi* vel *in impietatem incidere:* ይትረስዑ፡ Hen. 99, 8; ይትረሳዕ፡ ልበሙ፡ እምጥበብ፡ 93, 8.

አስተረስዐ፡ IV, 1 in loco perobscuro: እሙንቱ፡ ይበጽሑ፡ ዘእምኀበ፡ ያስተረስዕ፡ ዘእንበለ፡ ሐሰት፡ (ἄνευ ψεύδους συντελεσθήσεται νόμος) Sir. 31, 8 in cod. Abb. XXXV.

ረሳዒ፡ part. act. 1) *obliviscens, obliviosus* Jac. 1, 25. 2) *impius*, ከመ፡ ሶበ፡ ረሳዒ፡ (ረስዕ፡ Platt p. 15) ይወድቅ፡ ውስተ፡ ምንዳቤ፡ Did. 3; ἄνομος 1 Cor. 9, 21 Platt.

ርሱዕ፡ part. *impius* Herm. p. 95 (ἄνομος).

ረሲዕ፡ adj. [ut فَعِيل] Pl. ረሲዓን፡ *impius, injustus, scelestus* (ἀσεβής, ἄνομος, παράνομος) Prov. 1, 7. 9, 7. 28, 1; Koh. 3, 16. 7, 15. 25. 9, 2; Job 8, 19; Sir. 9, 12. 41, 5; Sap. 14, 9. 16, 16; Ps. 1, 1. 11, 9; Judae 4; Job 20, 5; Hen. 1, 1. 9. 16, 1. 38, 3. 81, 9. 98, 15; al.; nota definitionem: ረሲዕ፡ ዘረስዐ፡ ቃለ፡ መለኮት፡ ዘተምህረ፡ Clem. f. 201.

ርስዐት፡ n. act. et subst., plerumque m. 1) *oblivio:* ርስዐት፡ ዕሙቅ፡ Sap. 16, 11. 19, 4; ኵሉ፡ ግብር፡ ቦቱ፡ መከራ፤ መከራሁ፡ ለንጽሕ፡ ዝሙት፤ መከራሁ፡ ለጽንዕ፡ ድካም፤ መከራሁ፡ ለአእምሮ፡ ርስዐት፡ Fal. f. 23. 2) *impietas* Sap. 14, 16; Hen. 8, 2; Haim. Ab. (Nr. 24).

ርስዓን፡ subst., *impietas:* ረሲዕኒ፡ ወርስዓኑ፡ (v. ወረሲዓኑ፡) ὁ ἀσεβῶν καὶ ἡ ἀσέβεια αὐτοῦ Sap. 14, 9; Hen. 104, 9; M. M. f. 104; Sx. Teq. 9.

ርስዕናት፡ et ርስዕና፡ subst., id. q. ርስዓን፡, Hen. 99, 1. 104, 9 var. (gramm. § 122, β.)

መርስዕ፡ part. II, 1 *oblivisci faciens:* ሐዘን፡ ወፍሥሐ፡ መርስዓን፡ F. N. 43, 4.

ረሰየ፡ I, 2 [contiguum est ረሰወ፡ q. v.] 1) *ponere* τιθέναι, a) *injicere, indere, admovere*, ut: ረሰዩ፡ አሕባለ፡ ውስተ፡ ክሣዱ፡ Sx. Mij. 30; ረሰዩ፡ ውስተ፡ ገበዋቲሁ፡ ቅንዋተ፡ ኀጺን፡ Sx. Mij. 27; ረሰዩ፡ መኀትወ፡ እሳት፡ ውስተ፡ ገበዋቲሁ፡ (martyris) Sx. Jac. 9. 25; ረሰይዎ፡ (martyrem) ውስተ፡ ሳህም፡ ዘብርት፡ Sx. Mij. 16; b) *transponere, transferre:* እሬስዮሙ፡ ውስተ፡ ብርሃን፡ እምጽልመት፡ Jes. 42, 16. c) *constituere, praeponere, praeficere* Matth. 23, 9; ነቢየ፡ ረሰይኩከ፡ Jer. 1, 5; Hez. 33, 7; (regno in tres partes diviso) ረሰዩ፡ ለለ፡ ኵሉ፡ ክፍል፡ ብእሴ፡ ዘእሙር፡ በኀይል፡ Jsp. p. 347; coll. Eph. 1, 22. d) c. ታሕተ፡ *subdere, subjicere:* ረሰየኒ፡ ታሕተ፡ እዴሁ፡ Kuf. 37. e) vestes *applicare, induere* Lud. ex Enc., vid. ተረስየ፡ f) *parare, praeparare* (sicut הֵכִין): ረሰይከ፡ ሰብአ፡ (v. ፈጠርከ፡) κατασκευάσας ἄνθρωπον Sap. 9, 2; ትሬስይዎ፡ ለገሃነም፡ Matth. 23, 15; hinc ረሰየ፡ ርእሶ፡ ለ፡ *aptum* vel *dignum se fecit* vel *censuit* re Act. 13, 46. g) *imputare*, c. ላዕለ፡ vel ለ፡ pers., Philem. 18; 2 Reg. 19, 19; Org. 1; Num. 12, 11; etiam: excusationis causam alicui imputare, *excusare* aliquem, c. ለ፡ pers. Luc. 14, 18. 19. 2) ponere vel habere aliquem pro aliquo i. e. a) *aestimare, censere, putare, aequiparare*, c. dupl. Acc. vel c. Acc. et ከመ፡, Phil. 3, 8; 1 Tim. 1, 12; Luc. 20, 6 rom.; Rom. 6, 11; 4 Esr. 8, 58; 1 Reg. 1, 16; Sx. Mag. 7. b) *habere* vel *tractare* aliquem *pro* vel *tamquam*, c. Acc. et ከመ፡, Gen. 31, 31; 4 Esr. 8, 52; ረስዮ፡ ከመ፡ እኁከ፡ Sir. 30, 39; ወረሰይዎ፡ ከመ፡ አብድ፡ Jsp. p. 377. c) *declarare:* ረሰይዎ፡ ከመ፡ ዘኃጥእ፡ ἔθεντο αὐτὸν εἶναι ἀσεβῆ Job 32, 3. d) *simulare*, ut: ረሰየ፡ ርእሶ፡ አብደ፡ *se furere simulavit* Sx. Nah. 14; al. 3) *facere* vel *reddere* aliquem talem, *convertere* rem in rem, c. dupl. Acc.: Rom. 8, 10; ረሰይኩክሙ፡ ኅሱራነ፡ Mal. 2, 9; ትሬስየከ፡ ጥበበ፡ ለጸላኢከ፡ Sir. 18, 31; Hen. 99, 2; Jes. 14, 17; ረሰይክን፡ ለአህጉር፡ መሬተ፡ 25, 2. 28, 15. 41, 19; Jer. 19, 7; ምኑነ፡ ኢትረሲ፡ ንባበ፡ ዚአየ፡ Prov. 5, 7. 8; Ps. 17, 13; Hez. 37, 17; እሬስዮ፡ ላሐ፡ ለበዓላቲክሙ፡ Am. 8, 10; Joh. 4, 46; Num. 13, 32; vel c. ውስተ፡ praedicati, ut: Ex. 32, 10; Num. 14, 12; Kuf. 12; Apoc. 1, 6; vel ለ፡, ut: ሠጠጠ፡ አልባሲሁ፡ ወረሰዮሙ፡ ለክልኤ፡ 4 Reg. 2, 12; vel c. ከመ፡, ut Ruth 4, 11; Kuf. 13; Jes. 41, 15. 49, 2. 50, 7; vel seq. verbi Subjunctivo vel ከመ፡ c. Subj., ut: ይሬስዮሙ፡ ለመኳንንት፡ ይሄውዉ፡ Job 12, 17; Matth. 4, 19. 5, 32; እሬስየክሙ፡ ከመ፡ ትሐሩ፡ Hez. 36, 27; Jes. 42, 24; ረስዮ፡ ለቃልየ፡ ከመ፡ ያስሕቶሙ፡ Judith 9, 13; Gen. 17, 6; 4 Esr. 10, 43. 4) *facere, perpetrare, instituere:* Hen. 1, 9; ምንተ፡ ትሬስዩ፡ τί ποιήσετε Sir. 2, 14; Jes. 10, 3; Jer. 4, 30; Job 31, 14. 35, 2. 5) *facere* alicui alqd, in specie: mali quid *inferre* alicui, *afficere* alqm. re; c. c. dupl. Acc.: ከመዝ፡ ለይረስየኒ፡ እግዚ"፡ Ruth 1, 17; ምንተ፡ ይሬስየነ፡ እግዚ"፡ Job 22, 17; Jes. 5, 5. 10, 11. 48, 11; Jer. 3, 6; አልቦ፡ ዘይሬስዮ፡ ረምሕ፡ Job 41, 17; Ps. 55, 11. 117, 6; Hen. 9, 11; Luc. 2, 48. (Passim in libris Mss. ረሰየ፡ cum ሰረየ፡ confunditur, ut Job 42, 9; Kuf. p. 54).

አርሰየ፡ II, 1 stabilire i. e. *appellere in portum* navem (vid. አርሰወ፡): Marc. 6, 53; Act. 21, 3 rom.; 27, 29 rom.; vel: *ponere, jacere ancoram:* Chr. ho. 11 (vid. መርሶ፡ sub ረሰወ፡).

ተረስየ፡ et ተረሰየ፡ III, 1 et 2; (ተራሰየ፡ III, 3 Jer. [illegible] 3 var.) 1) *sibi induere* vestem, arma, *amictum esse, accingi*, c. Acc., ut: ተረሰይኩ፡ ርትዐ፡ ከመ፡ ዐጽፍ፡ Job 29, 14; Jes. 49, 18; c. በ፡ Deut. 22, 5; ዘይትረሰይ፡ በሰርጐ፡ አንስት፡ Clem. f. 163; ተረሰይ፡ በክብር፡ ወበስብሐት፡ Job 40, 5; ይትረሰይ፡ (var. ይትራሰይ፡) በንዋየ፡ ሐቅሉ፡ Jer. 28, 3; Jes. 21, 5; 1 Tim. 2, 9. a) nonnumquam: *se ornare* re, ostentationis vel gloriationis causa: Act. 25, 23; ትትሬሰዩ፡ በብዕሎሙ፡ Jes. 61, 6; ዐይን፡ እንተ፡ ርእየተኒ፡ ትትሬሰየኒ፡ Job 29, 11. b) *armis instrui; accinctum, armatum esse:* እለ፡ ተረሰዩ፡ (v. ተረስዩ፡) ለቀትል፡ Num. 31, 5; 1 Cor. 14, 8 et

in genere 2) *sese parare* vel *expedire* ad alqd, *paratum esse* (הִכּוֹן): ተረሰዩ፡ላዕሌሃ፡ለቀትል፡ παρασκευάσασθε ἐπ' αὐτὴν εἰς πόλεμον Jer. 6, 4; ሶበ፡ይትሬሰዩ፡ ἐν ἡμέρᾳ ἑτοιμασίας Nah. 2, 4; ተረስየነ፡ Num. 32, 27; ብእሲ፡ዘተረስየ፡ ἕτοιμος Lev. 16, 21. — *Voc. Ae.*: ተረሰየ፡ብ፡ተሸለመ ።

አስተርሰየ፡ et አስተረሰየ፡ IV, 1 et 2 (አስተራሰየ፡ IV, 3 Jer. 26, 9 var.) *amicire, instruere armis, armare, parare, ornare:* አስተረሰይኮኑ፡ለቀትል፡በንዋየ፡ሐቅል፡ περιέθηκας αὐτῷ πανοπλίαν Job 39, 20; ἐξοπλίσατε Num. 31, 3; ለምንት፡ታስተሬሲ፡አፍራሰ፡ (παρασκευάσῃ) Jer. 12, 5; አስተረስዩ፡ (v. አስተራስዩ፡) ሰረገላተ፡ Jer. 26, 9; መኑ፡ያስተሬሲ፡ሀገረ፡ κοσμήσει Mich. 6, 9; አስተረሲ፡ለክሳድየ፡ባዝግና፡ወቃማ፡ *orna collum meum torque et monili* Sx. Nah. 30 Enc.

ርሱይ፡ part. *amictus, instructus, armatus, paratus, compositus, ornatus:* ብእሲ፡ዘርሱይ፡በቀጠንት፡አልባስ፡ Luc. 7, 25; Deg.; ርሱያኒ፡ነሐውር፡ምስለ፡ንዋየ፡ሐቅልነ፡ 2 Esr. 14, 23; Jer. 27, 42; Jos. 3, 17; Luc. 11, 29; ጽርሕ፡ርሱይ፡ ἕτοιμος Marc. 14, 15; ቤት፡ርሱይ፡ Prov. 25, 24 et 27, 15; መንበረ፡ወርቅ፡ርሱይ፡ወስርግው፡ Clem. f. 240; Ps. 143, 14.

ርስየት፡ n. act. „*constitutio, compositio*" Lud. sine auct.

ተረሳዪ፡ n. ag. (III, 1 vel 2) *sese amiciens, ornans:* ሰላም፡ለኪ፡ተረሳይተ፡ (v. ተረሳዪተ፡) ክብር፡በዑጻፌ፤ወቀናቲተ፡ንጽሕ፡አምሳለ፡መክፌ፡ Haml. 21 Enc.

ትርሲት፡ subst. 1) dispositio, *apparatus* Hebr. 9, 2. 6; תְּכוּנָה Hez. 43, 11 vrs. nov. 2) factio i. e. *adoptio* filii: ትርሲተ፡ወልድ፡ υἱοθεσία Rom. 8, 15. 23. 9, 4; Eph. 1, 5; Gal. 4, 5. 3) plerumque: *amictus, habitus, paratus, ornatus, mundus* (muliebris): σκεύη Deut. 22, 5; ትርሲተ፡መርዓዊ፡ Jes. 61, 10; እንተ፡ባቲ፡ትርሲተ፡ዘማት፡ εἶδος ἔχουσα πορνικόν Prov. 7, 10; δόξα ልበሲ፡ትርሲተኪ፡ Jes. 52, 1; Hez. 27, 7; Job 19, 9; Sir. 50, 13; εὐπρέπεια ሰለበዋ፡ኵሎ፡ትርሲታ፡ Thren. 1, 6; κόσμος በውስተ፡ትርሲተ፡ቤታ፡ Sir. 26, 16; Lit. Orth.; Lit. Joh. 4) in genere: *quidquid pompae, magnificentiae, ornatui, decori est,* δόξα Jes. 10, 3. 16. 17, 4. 28, 1. 53, 2; Hagg. 2, 3. 7. 9; πάντα ἔνδοξα ἡμῶν ኵሉ፡ትርሲትነ፡ Jes. 64, 11; ἡ αἴνεσίς μου Jes. 12, 2; εἰς τιμὴν τῆς δόξης μου ለትርሲተ፡ክብርየ፡ Dan. 4, 27; ትርሲተ፡አብያቲሆሙ፡ οἰκίαι τρυφῆς αὐτῶν Mich. 2, 9; ትርሲተ፡ጽጌ፡ Org. 3. — *Voc. Ae.*: ትርሲት፡ዘ፡ሽልመት ።

ረቀመ፡ I, 1 *acu pingere, figuris pingere* vestem [hebr. רָקַם id., رَقَمَ *striatum fecit pannum; scripsit*]: እስከ፡ሰብአ፡አዝማና፡ይረቅሙ፡ሥዕላ፡ (mulieris) ዲበ፡አልባሲሆሙ፡ Jsp. p. 273. — *Voc. Ae.*: ረቀመ፡ዘ፡ሳለ ።

ረቀቀ፡ I, 1 [amh. id.; رَقَّ, רָקַק, ܪܩ Pa.; contiguum est ራኅርኀ፡] *tenuem, subtilem esse,* ይረቅቅ፡ Lud. comm. hist. p. 500 nr. 27.

አርቀቀ፡ II, 1 *tenuem, subtilem facere;* ያረቅቅ፡ (var. pro ያደቅቅ፡) λεπτύνειν Dan. 2, 40.

ረቂቅ፡ adj., fem. ረቃቅ፡ *tenuis, subtilis,* de vestibus: ረቂቃት፡ F. M. 31, 5; lamina Ex. 16, 33. 28, 32; membris corporis (*gracilis*): ረቂቀ፡አባል፡ (opp. ገዚፈ፡አባል፡) Fal. f. 53; ወክነ፡አበ፡ብሶያ፡ድግዱግ፡ወረቂቅ፡ሥጋሁ፡ Sx. Haml. 8: animo: ረቂቀ፡ልብ፡ *tenerioris animi* Gad. Ad. f. 70; vento: ርደተ፡መንፈስ፡ቅዱስ፡አምሳለ፡ነፋስ፡ረቂቅ፡ Sx. Genb. 18 Enc.; trsl.: በዝንቱ፡ያጤይቅ፡አጠይቆተ፡ረቂቀ፡ ἠρέμα αἰνίττεται *subindicat* Chr. ho. 33. — Passim substantive usurpatur: ይጠበልል፡በረቂቅ፡ *tenuibus involvit* Lud. e Lit. Mss.; ረቃቅ፡ absolute: *scriptura minuta* Lud. ex auct. Gregorii. — *Voc. Ae.*: ረቂቅ፡ዘ፡ስስ ።

ርቀት፡ n. act. et subst. *tenuitas, subtilitas:* ኢሰምዕዎ፡በእንተ፡ርቀተ፡ቃሉ፡ *quod esset voce exili* Chr. ho. 32; ኢርኢክሙኑ፡ርቀተ፡ዝንቱ፡ኅሊና፡ዘሐዋርያ፡ *subtilitatem hujus sententiae* Chr. ho. 28 (aliâs ቅጥንት፡).

ረቅ፡ subst. [i. q. رَقّ] *charta pergamena, membrana* 2 Tim. 4, 13; Deg.; in margine codicis Francof. S p. 48 (ad 1 Reg. 17, 12) adscriptum est: ዘተረስዐ፡ወዘተገድፈ፡ሀሎ፡ኀበ፡ከልእ፡መክን፡ውስተ፡ፍጻሜሁ፡ለረቀ፡ዝንቱ፡መጽሐፍ ። — *Voc. Ae.*: ረቅ፡ክርታስ፡ዘ፡ብራና፡; *aliud:* መጻሕፍት፡ረቅ፡ዘ፡ክታብ፡ወበዘ፡ብራና ።

I. ረቀየ፡ I, 1 Subj. ይርቂ፡ et ይርቀይ፡, et ረቀየ፡ I, 2 [i. q. رَقَى] 1) *incantare, fascinare* (carmine superstitioso recitato), c. Acc. rei incantatae: Ps. 57, 5; Koh. 10, 11; አራዊተ፡ምድር፡ዘይቀትል፡ዘአልቦ፡ዘይረቅዮ፡ Jer. 8, 17; c. ላዕለ፡ rei, super quam recitatur carmen: እለ፡ይነዝኑ፡ማየ፡ረቂዮሙ፡ላዕሌሁ፡ F. M. 15, 3; እለ፡ይረቅዩ፡ ἐξορκισταί Act. 19, 13. 2) *exorcisare* (exorcismo lustrare), c. Acc.: (baptizandis) ሰሚዖሙ፡ወንጌለ፡ኵሎ፡መዋዕለ፡ያንብሩ፡እደ፡ላዕሌሆሙ፡ወይርቀይዎሙ፡ወጥምቀቶሙሰ፡በመዋዕለ፡ጸሲክ፡ Kid. f. 25 (ibid. etiam Subj. ይርቂ፡; Imprt. ርቂ፡ f. 26); etiam: *exorcismi formulam recitare* super alqm: ይርቂ፡ላዕሌሆሙ፡ II Can. Nic. 76. 3) in specie: *aqua lustrali purgare* a daemonibus, *aquam l.* (τὸ ὕδωρ τὸ ἐξορκιζόμενον) *superfundere* rei, c. Acc. vel rei vel aquae: ትረቂ፡መቃብሪሁ፡በማይ፡ Genz. f. 40; አምጽኢ፡ማየ፡ወርቀይያ፡(ለብእሲት፡) ወተሐዩ፡ Lud. e Vit. Dan.; ርቅያ፡(ማየ፡) ዲበ፡ርእስክን፡ Lud. e Vit. Sanct.; Chron. Ax. — *Voc. Ae.*: ነዝኑ፡ረቀየ፡ዘ፡ረጨ፡; *aliud:* ይረቅያ፡ዘ፡ያምዋርቱበት፡ወበ፡ዘ፡ይደግምበት ።

ተረቅየ፡ III, 1 1) *incantari;* 2) *exorcisari:* ዲያቆን፡ያጥምቅ፡ዘተረቅየ፡ Kid. f. 26; ይትረቀይ፡እምክህነ፡ ib. (Ex Enc. Jac. 6 Ludolfus affert: ውስተ፡ጊአት፡ስምዕ፡ኅቡረ፡ተረቅያ፡ et *devotae fuerunt* interpretatur, sed Sx. Tubing. lectionem ተርዕያ፡ praebet, sine dubio meliorem).

ርቁይ፡ part. *incantatus:* ርቁየ፡ተስናን፡ *incantatus litigio* Lud. e Mss. Colb.; *exorcisatus* Can. Laod. 35 (36).

ራቂይ፡ part. act. *incantator:* መሠሪ፡አው፡ራቂይ፡ I Const. Ap. 62 (63); III Const. Ap. 13.

ረቃዪ፡ n. ag., Pl. ረቃይያን፡ et ረቀይት፡ *incantator* Koh. 10, 11; ረቀይት፡ 2 Par. 33, 6; Kuf. 40; ረቃይያን፡ Kid. f. 24; Kedr f. 63; F. M. 15, 3; Ssal. Req.

ርቃይ፡ subst. *incantamentum:* ዘገብረ፡ርቃየ፡ Can. Laod. 35 (36).

ርቅየት፡ et ርቂት፡ n. act. 1) *incantatio:* እለ፡ይገብሩ፡ርቅየተ፡ F. M. 15, 3; 2 Par. 33, 6. 2) *exorcismus:* (clericus) ይርቂ፡ርቅየተ፡ንኡሰ፡ክርስቲያን፡ Kid. f. 26; ጸሎተ፡ርቅየት፡ I Const. Ap. 39; ጸሎተ፡ርቅየተ፡ማይ፡ Syn. — Sub titulo: ጸሎተ፡ርቂት፡ libellum quendam superstitiosum Aethio-

picum, qui apud Abyssinos circumfertur, descripsit Ludolfus in hist. III, 4 n. 51 et in comm. p. 349 seq.; aliàs inscriptus est በርቶስ፡ (*Berytus*); exstat in Bibl. Tubingensi (vid. Zeitschrift für die Kunde des Morgenlandes Bd. 5), Abbadiana (d'Abbadie Catal. p. 166), Vaticana (A. Mai Script. Vet. nov. Coll. Vol. V), Musei Britannici (Cat. p. 61).

ምርቃይ፡ subst. *locus exorcismi* Kid. f. 6; Gad. Za Mich.

II. ረቀየ፡ rad. inus., quacum comparare juvat رَقْيَانٌ *calidus, fervidus* (dies) et رَقْرَقَ II cum derivatis et رَاقَ (رَيْقٌ) *splenduit vapor meridianus.*

መርቄ፡ subst., plerumque m., 1) *calor gravis, aestus* vel *ardor coelestis, vapor solis*, καῦμα Sir. 14, 27; Jes. 4, 6; Prov. 10, 5. 25, 13; መርቄ፡ማእረር፡ Jes. 18, 4 vrs. alt.; καύσων እከሎ፡ገዳም፡ ያቄርር፡ለመርቄ፡ Sir. 18, 16. 31, 19; opp. ቍር፡ Kuf. 2; opp. ደይክ፡ Kuf. 6; Dan. ap. 3, 48 (in Psalmis ed. Lud. p. 331); ላህብ፡ወመርቄ፡ Org.; de vento fervido: ነፋስ፡መርቄ፡ ἄνεμος καύσων Jer. 28, 1; ዐውሎ፡መርቄ፡ Jer. 18, 17; መንፈስ፡መርቄ፡ πνεῦμα καύσεως Jes. 4, 4; Enc. 2) *regio torrida*, in specie: *regio depressa et aestuosa, vapores exhalans:* ብሒረ፡መርቄ፡ Sir. 32, 26; Sx. Masc. 1 Enc.; ምድረ፡ከም፡መርቄ፡ይእቲ፡ Kuf. 8; ኢመርቄ፡ ibid. — *Voc. Ae.*: መርቄ፡ብ፡ቈላ፡; *aliud:* መርቄ፡ዘ፡አጻኅ፡

ረቢ፡ vid. post ረበበ፡

ረብሐ፡ I, 1 [amh. ረበ፡ id., رَبِحَ *lucratus fuit* mercatura; contigua sunt رَبَا רָבָה רָבַב; notio prima est *multum* vel *magnum fieri* vel *esse*, cujus vestigium relictum est in ይርብሕ፡ et ያርብሕ፡ subst.] Subj. ይርባሕ፡ 1) *lucrari, lucrifacere, utilitatem percipere*, abs. Sap. 6, 27; ኢጸስ፡ቆጽስ፡ኢያፍቅር፡ይርባሕ፡ Syn. f. 284; (conjuges) እመ፡ረብሑ፡ *si* (rem familiarem) *acquisiverunt*, ትንግእ፡ብእሲት፡መንፈቀ፡ረባሖሙ፡ F. N. 42, 3; c. Acc. rei: Matth. 16, 26; Phil. 3, 8; ምንተ፡ረባሕነ፡ዘዐቀብነ፡ትእዛዞ፡ Mal. 3, 14; Matth. 25, 16 seq.; Jac. 4, 13; 1 Petr. 3, 1; አንትሙ፡ትረብሑ፡በመዋእቲሙ፡ስመ፡ክቡረ፡ Jsp. p. 365. 352. 2) *lucrosum, utilem esse, lucro cedere, utilitatem parere* alicui, c. Acc. prs., ይረብሐከ፡ፈድፋደ፡እምነ፡ λυσιτελήσει σοι μᾶλλον ἤ Sir. 29, 11; በእንተ፡ኵሉ፡ዘይረብሐከ፡ወይበቍዐከ፡ 42, 5; Jer. 23, 32; በ፡ዘይረብሐኪ፡ለእመ፡ኪያየ፡ኀደጊ፡ Jes. 57, 8; ከመ፡ይርብሖሙ፡ Judae 16; ይሜህሩ፡በዘይረብሖሙ፡ Tit. 1, 11 rom.; c. dupl. Acc.: ምንተ፡ይረብሖ፡ለእመ፡አርታዕከ፡ፍናዊከ፡ Job 22, 3. 3) ut videtur, etiam: *lucrum redundare* alicui: Tit. 1, 11 Platt.

ረብሐ፡ I, 2 usuram imponere alicui i. e. *lucrum, emolumenta, commoda captare* ab aliquo, c. Acc. 1 Petr. 5, 2 Platt.

አርብሐ፡ II, 1 1) trs. *lucrari, lucrifacere* alqd: አርበሕኩ፡ትምክሕተ፡በርእስየ፡ወበሰብእየ፡ኀሳረ፡ወዝንጓጔ፡ Jsp. p. 349. 2) caus. a) *lucrari facere* alqm alqd, c. dupl. Acc.: አርብሐኒ፡(አምላክየ፡) ተድላ፡ Teb. Tab. 13; c. Acc. prs.: መብልዕ፡ኢያረብሐነ፡ወኢያነክየነ፡ 1 Cor. 8, 8; c. Acc. rei: ሐዘን፡በእንተ፡እግዚ"፡ያረብሕ፡ሕይወተ፡ወሐዘን፡ዘይከውን፡በእንተ፡ዓለም፡ያረብሕ፡ሞተ፡ F. N. 22. b) *utilitatem* vel *lucrum parere facere*, c. trpl. Acc.: እግዚ"፡ዘአርበሕከነ፡ኵሎ፡ፍጥረተ፡ዘዘዚአሁ፡ፍሬ፡ *qui fecisti, ut singulae creaturae nobis fructus varios afferant* II Const. Ap. 39. c) *fenori collocare* pecunias, (facere ut lucrum afferant) Lud. ex Org. 5.

ተረብሐ፡ III, 1 *lucrifieri, acquiri:* ዘተረብሐ፡ τὸ πόρισθὲν περιεσθέν Cyr. c. Pall. f. 75.

ተረብሐ፡ III, 2 *lucrum* vel *emolumenta captare* ex aliquo, c. Acc. 1 Petr. 5, 2.

ተረብሐ፡ III, 3 *quaestum* vel *lucrum facere mercatura, negotiari:* ንትረባሕ፡በትግብርተ፡እክልነ፡ ἐμπορευσόμεθα Am. 8, 6.

አስተረብሐ፡ IV, 3 *communi mercatura* vel *negotiatione lucrum* vel *quaestum captare:* አስተረብሐ፡ንዋይ፡ F. N. 34.

ርቡሕ፡ part. *lucrifactus, lucrosus* Phil. 1, 21.

ርባሕ፡ et crebrius ረባሕ፡ subst., m. et fem., Pl. ረባሓት፡ (F. N. p. 2) *lucrum* a) *usura, quaestus, res acquisita:* ምስለ፡ርባሑ፡ Matth. 25, 20 rom.; እለ፡ያፈቅሩ፡ረባሐ፡ 1 Tim. 3, 8; ፍትወተ፡ረባሕ፡ Sap. 14, 2; ረባሕ፡ርኩስ፡ F. M. 18, 1.; ዘይሜሥዕ፡በረባሕ፡ Sir. 29, 19; ኢትትማከር፡እንበይነ፡ረባሕ፡ምስለ፡ሠያጢ፡ 37, 11; ለዘከመዝ፡የኀልፎ፡ኵሉ፡ረባሕ፡ 37, 20; Phil. 3, 7; Rom. 6, 23 Platt; F. N. 42, 3 (vid. sub ረብሐ፡). b) *utilitas, commodum, emolumentum:* ምንት፡እንከ፡ረባሖሙ፡ለክልኤሆሙ፡ Sir. 20, 30. 41, 14; አይኑ፡ረባሕ፡ለነ፡በቀቲለ፡ነፍሳቲነ፡ Jsp. p. 352. 382; Rom. 3, 1; ፈልፈለ፡ረባሕ፡ *fons lucrificus* (uberrimus) Lit. Joh.

ረብሕ፡ subst., Pl. ረብሓት፡ i. q. ረባሕ፡, ut: ረብሐ፡ነፍስከ፡ Sx. Tachs. 25; ረብሓተ፡ጾም፡ F. N. 15.

ረባሒ፡ n. ag. *lucrificus:* ምጽዋት፡ተናግዶ፡ (*mercatura*) አምላካዊት፡ማእምንት፡ረባሒት፡ይእቲ፡ F. N. 16.

መስተረብሒ፡ part. c. term. Adj., *lucri* (mercatura) *faciendi cupidus:* ኢሥሥዕት፡ወኢመስተረብሒት፡ Did. 14 (Platt p. 112).

ረብሓዊ፡ adj. rel. 1) *negotiator, fenerator:* ነጋዲ፡ወረብሓዊ፡ Chr. Ta. 16. 2) at F. N. 51 meus codex vocem ረብሓዊ፡ voci ጠባይዓዊ፡ *naturalis* oppositam habet, quare sensus postulare videtur *acquisitus* (sed vereor ut lectio bona sit).

ይርብሕ፡, rarius የርባሕ፡ (Num. 13, 33 FH), plerumque ያርብሕ፡, subst. (gramm. § 113), sing. et coll., Pl. እለ፡ያርብሕ፡ (gramm. § 140 s. f.), *gigas, gigantes:* γίγας Ps. 18, 6. 32, 16; Jes. 3, 2. 49, 24; Hez. 39, 20; γίγαντες ሥጋ፡ያርብሕ፡ትበልዑ፡ Hez. 39, 18; Kuf. 7; in Acc. vel ያርብሐ፡ ut Gen. 10, 8 (G); Sir. 47, 4 var., vel ይርብሕ፡ sive ያርብሕ፡ (tamquam n. pr. indeclinabile) Gen. 10, 8 FH; በንእሱ፡ቀተለ፡ይርብሐ፡ Sir. 47, 4; እለ፡ያ"፡ vel ይ"፡ Gen. 6, 4. 14, 5; Num. 13, 33; Deut. 1, 28; Jos. 12, 4; 2 Reg. 21, 22; Jes. 13, 3. 14, 9; Hez. 32, 12. 27 seq.; Job 26, 5; Judith 16, 6; Sir. 16, 7; Hen. 106, 17. — *Voc. Ae.*: ያርብሕ፡ብ፡አርበኛ፡; *aliud:* ያ"፡ዘ፡ኀይለኛ፡አዛልጊ፡ውእቱ፡።

ያርብሓዊ፡ adj. rel. 1) *giganteus*, ut: ዐብእ፡ያርብሓዊ፡ Lud. e Mss. Colb.; „*heroicus* epitheton regum et principum" Lud. sine auct. 2) *gigas* (tamquam nomen unitatis ad ያርብሕ፡ coll.): 1 Reg. 17, 23; Chr. Ta. 34.

ረበበ፡ I, 1 [רָבַב *multus fuit;* رَبَّ *magnus, dominus fuit; auxit;* רַבְרְבָן *magnus, major;* amh. ረበረበ፡ *in struem cumulare*]

pandere, expandere, extendere: ከዳነ፡ 2 Reg. 17, 19; ከነፊ፡ Ex. 25, 20; ሰማየ፡ከመ፡ሠቀ፡ Ps. 103, 3; Hen. 18, 3; rete, sagenam Jes. 19, 8; Hab. 1, 17; Hez. 26, 5; ይረቡ፡መሣግረ፡ 26, 14. 47, 10; Prov. 1, 17; etiam *dispergendo pandere:* አዘዘ፡ያምጽእ፡ሐመደ፡ወረበበ፡ውስተ፡ኵሉ፡ቤተ፡ Dan. ap. 13, 14. — *Voc. Ae.:* ረበበ፡ዘ፡ነሰነሰ፡አሰፋሂ፡ይ፡

ተረብበ፡ vel ተረበ፡ III, 1 *expandi, extendi:* እምቅድመ፡ይትረበበ፡ሰማያት፡ Lit. Chrys.; Lit. Diosc.

ርቡብ፡ part. *expansus, extensus:* እደዊሁ፡ርቡባቲሆን፡ Ex. 17, 12.

ርበት፡ n. act. *expansio:* ርበተ፡ደመና፡ et ርበተ፡ጊሜ፡ Org. 1.

ረባቢ፡ n. ag. *expandens, extendens* Sal. 318 Nic. str. 15.

መርበብት፡ subst., m. et fem., Pl. መራብብት፡ (Ssal. Req.) *rete (piscatorium) majus, sagena, verriculum,* σαγήνη Koh. 7, 26; ἀμφίβληστρον Koh. 9, 12; Jes. 19, 8; Hab. 1, 15. 16; Matth. 4, 18; ተከለ፡መርበብተ፡ከመ፡ያሥግር፡ባቲ፡አራዊተ፡ Sx. Mij. 28; coll. መርበብት፡ Sx. Teq. 30; trsl. መርበብተ፡ሕይወት፡ Lit. Joh.; usurpatur de *vinculis,* quibus quis irretitus est Hen. 103, 8.

አርባብ፡ subst. Pl., (sine dubio a ረብ፡ رَبّ *dominus,*) est n. pr. unius e novem angelorum ordinibus, sc. መላእክተ፡ሊቃነ፡መላእክት፡አጋእዝት፡ሥልጣናት፡ኀይላት፡መናብርት፡አርባብ፡ኪሩቤል፡ሱራፌል፡ Clem. f. 61; secundum Ludolfum *angeli ordinis noni* Org. 3; praeterea Ludolfus affert አርባበ፡እሳት፡, quod *myriades igneae* exposuit, coll. רִבּוֹ, רְבָבָה, ረበዋት፡ q. v. infra.

ረቢ፡ n. prgr. sc. ῥαββί i. e. רַבִּי *magister mi* Matth. 23, 7. 26, 25 (Platt). 49; Marc. 14, 45; Joh. 1, 39. — *Voc. Ae.:* ረቢ፡ዘ፡ጌታ፡ v. ጌታ።

ረቦኒ፡ et ረቡኒ፡ n. prgr., sc. ῥαββονί, ῥαββουνί רִבּוֹנִי *magister mi* Marc. 10, 51; Joh. 20, 16; ሰላም፡ለከ፡ገብረ፡መንፈስ፡ቅዱስ፡ረቡኒ፡ Sx. Mag. 5 Enc.

ረበን፡ n. prgr. sc. רַבָּן *princeps, doctor, magister* (vid. Buxt. col. 2177); sing. perraro usurpatur, ut: ጊዮርጊስ፡ረበን፡ (*S. Georgius dominus*) Deg.; plerumque Pl. ረበናት፡ vel ረበናት፡ 1) *seniores Judaeorum,* πρεσβύτεροι: ረበናተ፡ካህናት፡ (v. ረበናት፡ወካህናት፡) Jes. 37, 2; ረበናቶሙ፡ለሕዝብ፡ Jer. 19, 1. 36, 1; Thren. 1, 18. 2, 10; Dan. ap. 1, 5. 8 seq.; Hez. 8, 1. 11. 14, 1 seq. 20, 1 seq.; 2 Esr. 10, 8; 3 Reg. 20, 7. 8; Matth. 16, 21. 27, 62 rom.; Marc. 7, 3. 14, 43; Luc. 7, 3. 2) *magistri, antistites,* ut: monachorum ረበናተ፡ገዳም፡አስቄጥስ፡ Sx. Ter 8; ecclesiae Sx. Genb. 4.

ረበዋት፡ subst. Pl. (sine dubio a ረበ፡, sicut: ገበዋት፡ a ገበ፡) *myriades* [coll. רִבּוֹ, رِبَّةٌ, nec non רְבָבָה, رِبْوَة ,رَبْوَة] ረበዋተ፡ረበዋት፡ይሰግዱ፡ሎቱ፡ Lit. Jac. Sar.; ፻፶ ረበዋት፡እምነ፡መላእክት፡ M. Tômâr.

ረብዐ፡ I, 2 (denom.) *quatuor conficere, quadruplicare, quadrifariam dividere:* እለ፡ይሬብዑ፡ *qui quatuor* (divinitatis personas) *faciunt* Lud. sine auct.; (Paulus Samosatenus) ዘያማስን፡ሥላሴ፡ወይሬብዕ፡ጥምቀተ፡ Cyr. in append. f. 133; (Deus) ዘይሬብዖን፡ለክንትሮሳተ፡ዓመታት፡ከመ፡ይኩና፡ለሰጋይ፡ወለክረምት፡ለመጸው፡ወለሐጋይ፡ *qui quadrantes annorum conficit* M. M. f. 347.

ርቡዕ፡ part. 1) *quadratus, quadrangularis* Ex. 27, 1. 28, 16. 30, 2. 36, 16; Gen. 6, 14; ርብዕተ፡ትገብሩ፡ Hez. 48, 20; ፳፻በ፳፻ርቡዕ፡ 45, 2; Apoc. 21, 16; Herm. p. 75; Jsp. p. 377. Hinc Pl. fem. ርቡዓት፡ *quatuor latera* rei quadratae (רְבָעִים): ርቡዕ፡ኀበ፡፬ርቡዓቲሁ፡ Hez. 43, 16. 17 vrs. nov. 2) *quaternarius, quadruplex:* መለኮት፡እምላክ፡ኢርቡዕ፡ውእቱ፡ አላ፡ሥሉስ፡ M. M. f. 219; (animalia Ezechielis) ርቡዓነ፡ገጽ፡ *quatuor vultibus praedita* Org. 3.

ረብዑ፡ *quatuor;* hanc formam affert Ludolfus in gramm. p. 98 et in lex. c. 130, sine auct.

አርባዕ፡ n. numerale, femininis junctum: *quatuor;* ejus character ፬; አርባዕ፡አህጉር፡ Jos. 21, 18; Jes. 17, 6; Herm. p. 76; ጽብነ፡አርባዕ፡ Ex. 25, 12. 14; ዘየሐውር፡በአርባዕ፡ Lev. 11, 20. 21; በአንተ፡ሠላስ፡ኀጢአቶሙ፡ወበአንተ፡አርባዕ፡ Am. 1, 3 seq.

አርባዕቱ፡ (i. e. አርባዕት፡ c. suff. *u,* vid. gramm. § 158) n. num., plerumque masculinis junctum: *quatuor* Gen. 2, 10. 14, 9; Jud. 9, 34; ርኢኩ፡አርባዕተ፡አቅርንተ፡ Zach. 1, 18. 20; Dan. 7, 6; አንበበ፡ሠለስተ፡ሰሌዳ፡ወአርባዕተ፡ Jer. 43, 23; አርባዕቱ፡እንስሳ፡ 4 Esr. 11, 43; Matth. 24, 31; Marc. 2, 3; አርባዕቱ፡ምእት፡ Gen. 23, 16. — Pronomina suff. admittit, ut: አርባዕቲሆሙ፡ Hez. 1, 8. — Exemplum formae absolutae አርባዕት፡ exstat in Abbad. Cat. p. 99.

ርብዕ፡ n. num. 1) *quatuor* (potissimum ante nomina mensurarum usitatum): ጽፍሑ፡ርብዕ፡በእመት፡ Ex. 26, 8. 37, 2; Deut. 3, 11; 3 Reg. 7, 3; መኳንንት፡ርብዕ፡ *magnates quatuor* Sen. 6 Enc. 2) adv. ርብዕ፡ vel ርብዐ፡ *quater:* ርብዕ፡ለዓመት፡ Kuf. 29; ዘይጠወም፡ርብዕ፡ Hez. 41, 21 vrs. ant.; ዕሥራ፡ወርብዐ፡ *quater et vicies* Sx. Nah. 30.

ራብዕ፡ adj. num. (ordinale), f. ራብዕት፡ *quartus* Gen. 1, 19. 2, 14. 15, 16; Jer. 25, 1. 35, 1. 43, 1; Dan. 7, 7; Sir. 26, 5; Judith 12, 10; 4 Esr. 4, 52. 12, 16; Matth. 14, 25; Marc. 6, 48. a) admittit pron. suff.: 2 Reg. 3, 4; በእሉ፡ሠለስቱ፡..... ወራብዖሙ፡ Sir. 26, 28 (at: ወራብዕሰ፡ 26, 5); ራብዖሙ፡ Dan. 11, 2; ራብዕቶን፡ ἡ τετάρτη Prov. 24, 50. b) ራብዕት፡ እድ፡ vel ራብዕት፡ *quarta pars, quadrans:* ራብዕተ፡እዴሃ፡ታውዒ፡ Hez. 5, 2; Lev. 23, 13; Num. 15, 5; ራብዕታ፡ለኢን፡ Ex. 29, 40; ራብዕትኪ፡ τὸ τέταρτόν σου Hez. 5, 12. c) ራብዕተ፡ *quarta vice, quartum* Num. 10, 6.

ራብዓዊ፡ vel ራብዓይ፡ adj. num., f. ራብዓዊት፡ vel ራብዓዊት፡ *quartus* Dan. 3, 25. 7, 19 var.; Jes. 35, 1; Jsp. p. 289; መንግሥት፡ራብዓዊት፡ p. 295; Org. 1. In specie ራብዓዊት፡ est *quarta pars,* et ubi de diei divisione in horas caet. agitur, ራብዓዊት፡ vel ራብዕት፡ est $\frac{1}{60 \times 60 \times 60 \times 60}$ pars diei (vid. ኬክሮስ፡) Abush. 11 seq.

ረቡዕ፡ nom. temporale 1) *tres* (dies) et *tertius* (dies): እመ፡ዕለተ፡ዐሡሩ፡ወረቡዑ፡ Lev. 23, 5; ረቡዐ፡መዋዕለ፡ Jud. 11, 40; ጾመ፡ረቡዕ፡ Zach. 8, 19; Act. 27, 27. 33; pron. suff. admittit: ረቡዑ፡የዉ፡ Joh. 11, 39. 2) *feria quarta* hebdomadis, ut: ዘረቡዕ፡ (v. ዘረቡዐ፡) ፋሲካ፡ Mavâs. Nr. 45.

አርብዓ፡ n. num. 1) *quadraginta* (*quadragesimus*); ejus character est ፵; Gen. 7, 4; Ps. 94, 10; Am. 5, 25; Hez. 4, 6. 29, 11; 4 Esr. 14, 25; Marc. 1, 13; Matth. 4, 2; አርብዓ፡ምእት፡ 15, 38. 2) a) nomen *festi Ascensionis* Christi (ἡ τεσσαρακοστή), ut: ዘበዓለ፡፵ Cod. Mus. Brit. XXX, 53. b) nomen festi *Purificationis:* በዓለ፡አርብዓ፡ *festum quadra-*

ginta (dierum a festo Nativitatis Christi), aliâs **በዓለ፡ ነጸሐ፡** Lud.

ረባዒ፡ n. ag. *quatrinitarius* (qui quatuor Dei personas credit): **ሰብአ፡ ልዮን፡** (Leonis) **ይሰመዩ፡ ረባዕያነ፡ ወአኮ፡ ሠላስያነ፡** M. M. f. 153.

ርባዒ፡ subst. *tetras, quatrinitas:* **ኢኮነ፡ በሥላሴ፡ ዘነአምን፡ አላ፡ በርባዒ፡** οὐκ ἔτι τριὰς ἀλλὰ τετρὰς hom. Procli in Cyr. f. 121; **እመቦ፡ ዘያበውእ፡ ርባዔ፡ ውስተ፡ ሥላሴ፡ ውጉዘ፡ ውእቱ፡** Fid. Jac. Bar.; M. M. f. 215.

ራባዒ፡ subst., Pl. **ራባዒያት፡** *quarta pars, quadrans* Abush. 37.

መረብዕ፡ part. (I, 2) *quatrinitarius* (qui quatuor personas in divinitate asserit) Lud. sine auct.

መርብዕት፡ subst. 1) *quadrum, quadruplum, quatuor partes quadri:* **እንተ፡ መርብዕት፡** 3 Reg. 6, 30; **መርብዕት፡ ማኅፈድ፡** Kuf. 38; **መርብዕት፡ መአዝኒሃ፡ ለዓለም፡ ያንቀለቅል፡** Kid. f. 39; **መርብዕት፡ ያስተርኢ፡ ለእመኒ፡ ለሐዘን፡ ወለእመኒ፡** τέσσαρα μέρη Sir. 37, 18. 2) *quarta pars, quadrans* Abush. 23.

መራብዕት፡ subst. *quadratura* (quatuor parietes aedificii significare videtur) Lud. e Ssal. Req.

ትርብዕት፡ subst. 1) *quadruplum* Ex. 21, 37; Luc. 19, 8; **ወሀበ፡ሎቱ፡ ሀየንተ፡ ፩ ትርብዕተ፡** Phlx. 3; **ይፍዲ፡ ትርብዕተ፡** Kedr f. 78; Acc. adv. *quadrupliciter, quadrifariam* Lud. sine auct. 2) *quadrum, quatuor partes quadri:* **ቤት፡ ዘንስቲት፡ ትርብዕት፡ ገበዋቲሃ፡** M. M. f. 3. 322; **በገበዋት፡ ኀል፡ ዘበ ትርብዕት፡** Org. 1; **ውስተ፡ ትርብዕተ፡ ዓለም፡** *in quatuor plagis (angulis) mundi* Lit. Joh.; Lit. Orth. 3) *quatrinitas* (Dei) M. M. f. 300. 4) *quadrans, quarta pars* F. N. 41.

ረትዐ፡ I, 1 [amh. **ረታ፡**; respondet syr. ܪܬܥ (ترص) vid. Ewald Lehrb. der hebr. Sprache 1855. p. 74; Scaliger p. 689] Subj. **ይርታዕ፡** 1) *rectum, directum, erectum esse* vel *fieri*, sensu physico: **ጠዋይ፡ ኢይትከሀል፡ ረቲዐ፡** Koh. 1, 15; Luc. 13, 13; Ps. 19, 9; de via Ps. 118, 5; **ከመ፡ ይርታዕ፡ ፍናዊከ፡** Prov. 3, 6 var.; **ከመ፡ እምነበ፡ እግዚ"፡ ይርታዕ፡ አሰሩ፡** 16, 9 (1); de sede (erigi vel stabiliri): **ይረትዕ፡ በጽድቅ፡ መንበሩ፡** 25, 5; Jes. 16, 5. 2) *restitui, recte dispositum, compositum esse:* **ይረትዕ፡ ልሳነ፡ በሃም፡** Jes. 35, 6; **ተበትከ፡ አሕባልኪ፡ እስመ፡ ኢረትዐ፡** Jes. 33, 23; **ረትዐ፡ መንግሥቱ፡ ለፈርዖን፡** Kuf. 40; **በእንተ፡ ጸሎቱ፡ ይረትዕ፡ ዓለም፡** (mundus) Sx. Jac. 2. 3) *prospere agere* de personis, *bene succedere* vel *provenire* de rebus: **ውእቱ፡ ረትዐ፡** αὐτὸς κατευθύνθη Sir. 49, 2; **ይርታዕ፡ ኵሉ፡ ተክልክሙ፡** Kuf. 7. 4) *rectum* i. e. *verum esse*, nec non: *recte dicere, verum dicere:* **ይረትዕ፡ ስምዮሙ፡ በቅድመ፡ ገጽየ፡** Jer. 37, 20; **ረታዕከ፡** εὖ ἔφης *recte ais* Cyr. c. Pall. f. 68; **ረታዕከ፡ አክልአየ፡** ὀρθῶς ὦ ἑταῖρε ib. f. 95. 5) *justum esse, justam causam habere* Deut. 25, 1; hinc a) imprson. *justum, aequum esse*, seq. Subj. Ps. 118, 5; Jac. 3, 10; vel seq. Inf., ut: **ይደሉ፡ ወይረትዕ፡ ስጊድ፡** Enc. (vid. **ርቱዕ፡**). b) c. pron. suff. pers. *rectum, justum, aequum videri* alicui: **ረሰዩኒ፡ ዘረቀድክሙ፡ ወዘይረትዐክሙ፡** Jer. 33, 14; **ዘረትዖ፡ በቅድመ፡ አዕይንቲሁ፡** 1 Par. 21, 23; Matth. 20, 7; seq. Subj. vel **ከመ፡**, ut Luc. 1, 3; 1 Reg. 18, 23.

አርትዐ፡ II, 1 1) *erigere, stabilire:* **አርትዐ፡ አገረሁ፡** (sc. Adamus, postquam creatus est) Clem. f. 4; **አርትዕ፡ መንበረ፡ መንግሥቱ፡** 1 Par. 22, 10; **እግዚ"፡ አርትዐ፡ ዓለመ፡ በጥበቡ፡** Jer. 10, 12. 40, 2. 2) *rectum facere, dirigere, ad rectum revocare:* **አርትዕ፡ ኵሎ፡ ጠዋየ፡** Jes. 58, 6; Hebr. 12, 12; **ያረትዕ፡ ሎቱ፡ ምክረ፡ ወጥበበ፡** Sir. 39, 7; 2 Thess. 3, 5; saepissime de via: Ps. 5, 9; Sir. 2, 6; **ለእመ፡ አርታዕክሙ፡ ፍናዊክሙ፡ ርቱዐ፡** Jer. 7, 5; **አርትዑ፡ ፍናዊክሙ፡ ወምግባሪክሙ፡** 7, 3; Prov. 11, 5; **እመ፡ አርታዕከ፡ ፍናዊከ፡** Job 22, 3; Luc. 1, 79; 1 Thess. 3, 11; viam alicujus r. f. vel *ei successum dare* Kuf. 12; Sir. 37, 15. a) *recta via tendere*, sive seq. **ሐዊረ፡** 1 Reg. 6, 12; Kuf. 21; sive absolute, ut: **አርቲዖ፡ የሐውር፡** Prov. 15, 21; Ps. 118, 128. b) *prospere agere, successum habere* Dan. 8, 24. 11, 27; Ps. 100, 9. 139, 12. 3) sensu ethico: *rectum, justum, probum, sincerum facere:* **አርትዖ፡ ፍትሐ፡** Prov. 1, 3; **አርትዕ፡ ልበከ፡** Sir. 2, 2; **አርታዕኩ፡ ነፍስየ፡** 51, 20; **አርትዕ፡ እዴከ፡** 38, 10, vel *corrigere, emendare*, ut: **አርትዖ፡ ጸዋግ፡ ልብ፡** Clem. f. 182; vel *recte agere, honeste facere:* **ከመ፡ ታርትዕ፡ በኵሉ፡ ግብርከ፡** Kuf. 21; Mich. 7, 2. 4) *verum dicere*, ut: **አርታዕከ፡ ነገረ፡** ἄριστα ἔφης Cyr. c. Pall. f. 96; vel *verum aliquem dixisse declarare:* **እመ፡ ነበበ፡ ቃሎ፡ ያረትዑ፡ ሎቱ፡** Sir. 13, 22; vel *justum declarare* alqm, sensu forensi, c. **ለ፡** prs. Deut. 25, 1; vel *verificare, ratum facere* alqd 2 Reg. 7, 24. 5) *recte componere, ordinare*, ut: ecclesiam, Syn.

ተራትዐ፡ III, 3 ad rectiorem conditionem tendere i. e. *corrigi, in melius reparari*, de ratione rerum mutua: **እስከ፡ አመ፡ ይትራታዕ፡** μέχρι καιροῦ διορθώσεως Hebr. 9, 10.

አስተራትዐ፡ IV, 3 1) *in rectum* vel *meliorem statum restituere, in ordinem redigere, componere, corrigere, reformare, in integrum restituere:* Tit. 1, 5; Matth. 17, 11; Marc. 9, 12; κατορθῶσαι Zach. 4, 7; **ፈነወከ፡ ከመ፡ ታስተራትዕ፡ ኵሎ፡ ነፍሰ፡** Judith 11, 7; καταστῆσαι **ከመ፡ ታስተራትዕ፡ ምድረ፡** Jes. 49, 8; **እግዚ"፡ ዘይገብር፡ ኵሎ፡ ወያስተራትዕ፡** Am. 5, 8; **ከመ፡ ያስተራትዕ፡ ፍትሐ፡ ለማኅፈሩ፡** Sir. 19, 25; **ናስተራትዕ፡ ሃይማኖተ፡** *fidem reformabimus* Gad. T. H. 2) *veritatem rei probare:* **ነጽሮ፡ ዘከመ፡ አስተናበሮ፡ ለዝንቱ፡ ነገር፡ ወአሠነየ፡ አስተራትዖ፡** *quomodo orationem composuerit et quam bene eam veram probaverit* Chr. ho. 12.

ርቱዕ፡ part. A) Adj. 1) *erectus, rectus, planus*, sensu physico: 3 Reg. 20, 11 (opp. **ዘሰናም፡**); **ርቱዕ፡ አገሪሆሙ፡** Hez. 1, 7; **(ስኰት፡) ርትዕት፡** Act. 9, 11; Matth. 3, 3; Hebr. 12, 13; **ፍናው፡ ርቱዓት፡** Prov. 2, 13; **ርቱዕ፡ ኵሉ፡ ፍኖቱ፡** Jes. 45, 13. 26, 7; Hez. 33, 17 seq.; Hen. 76, 11; **በርቱዕ፡** Ps. 25, 12. 2) sensu ethico: *probus, sincerus, integer;* εὐθύς **ርቱዓነ፡ ልብ፡** Ps. 31, 11. 10, 2; Act. 8, 21; ὀρθός Prov. 11, 6; **በልብ፡ ርቱዕ፡** ἐν εὐθύτητι Ps. 118, 7; δίκαιος (opp. **ኃጥአን፡**) Job 17, 8. 3) ubi de ordine et ratione et veritate agitur, *rectus, verus, fidus* Hen. 72, 3; Prov. 8, 9; Jes. 38, 3; **ርቱዕ፡ ፍክሬሁ፡** Dan. 2, 45; Deut. 5, 25; Ex. 18, 17; **ርቱዐ፡ ይቤሉ፡** Num. 27, 7; Ps. 18, 9; **ሃይማኖት፡ ርትዕት፡** *fides recta* et **ርቱዐ፡ ሃይማኖት፡** *orthodoxus* creberrime; **ርቱዕ፡ ጽሒፈቱ፡** de literis recte (orthographice) scriptis, Lud. auct. Gregor. 4) *justus, aequus;* inde saepissime impers.: *decet, convenit, par est, oportet* sive seq. Inf., ut: **አክብሮ፡ ርቱዕ፡ ቃለ፡ ስቡሑ፡** χρὴ τιμᾶν Prov. 25, 27; **አኮ፡ ርቱዕ፡ ለገቢሮቱ፡ ለዝንቱ፡** Kuf. 28; sive seq. Subj.: Sci

Ruth 4, 5; Tob. 12, 1; ለከ፡ርቱዕ፡ይስግዱ፡ Ep. Jer. 5; Luc. 15, 32; Hebr. 2, 1; Tit. 1, 11; ἄξιος ርቱዕ፡ይትወከፍዎ፡ 1 Tim. 4, 9; κρίσις አንተ፡ርቱዕ፡ታጥርያ፡ Jer. 39, 7; δίκαιον አኮ፡ርቱዕ፡ያስተአክይዎ፡ Sir. 10, 23; συμφέρει ኢኮነ፡ርቱዐ፡ይኅድጎሙ፡ንጉሥ፡ Esth. 3, 8; ὀφείλειν Rom. 15, 1; 2 Thess. 1, 3; Hebr. 2, 17; ὄφελον ርቱዕ፡ይሑር፡ 4 Reg. 5, 3; Gal. 5, 12 Platt; alia 4 Esr. 10, 15; ርቱዕ፡ትብከዮ፡ለዘሞተ፡ Sir. 22, 11; Did. 4 al. (synonyma sunt ይደሉ፡, መፍትው፡). B) Adv. ርቱዐ፡, raro ርቱዕ፡ (ut 2 Reg. 12, 5), vel በርቱዕ፡ (ut 4 Esr. 10, 13) 1) *recte* sensu physico: ዘርቱዐ፡የዐርግ፡እምነ፡ምድር፡ (ὄρθιος) 1 Reg. 28, 14; ቀዊም፡ርቱዐ፡ Luc. 13, 11; Act. 14, 10; አቀመኒ፡በእገርየ፡ርቱዐ፡ 4 Esr. 10, 44. a) *recta* (via), *in rectum:* አንሥኢ፡አዕይንትኪ፡ርቱዐ፡ εἰς εὐθεῖαν Jer. 3, 2; Judith 10, 11; ዘየሐውር፡ርቱዐ፡ Prov. 14, 2; Kuf. 8; ሐጾ፡ዘየሐውር፡ርቱዐ፡ Rel. Bar. b) *e regione, exadversum* Hen. 72, 8. 2) de eo, quod rationi, naturae, usui consentaneum est: *recte, bene, vere* Marc. 7, 35; Luc. 20, 21; በርቱዕ፡ *re vera* Joh. 4, 23. 3) *jure, merito:* ርቱዕ፡ይመውት፡ (sensu convenit cum ርቱዕ፡ይሙት፡ vid. A nr. 4) 2 Reg. 12, 5; ርቱዕ፡ይትኀፈሩ፡ Job 6, 20 (quamquam hunc locum etiam ad A nr. 4 referre licet); በርቱዕሰ፡ (v. ወርቱዕሰ፡) ላቲ፡ ይደልዋ፡ትሕዝን፡ 4 Esr. 10, 13. — *Voc. Ae.:* ርቱዕ፡ዘ፡ቀን።

ረትዕ፡ part. act., rectus i. e. *probus, sincerus, integer, candidus; verus, verax,* de personis: εὐθύς Prov. 29, 10; Ps. 32, 1. 106, 42. 139, 14; Koh. 7, 29; κατορθοῦντες ረትዓን፡ Prov. 2, 7; ἀληθής ብእሲ፡ረትዕ፡ 2 Esr. 17, 2; Matth. 22, 16; ἀληθινός Job 1, 1. 8, 21. 27, 17; Num. 24, 3; ὅσιος Apoc. 16, 5; εὐσεβεῖς ረትዓን፡ Jes. 26, 7; de Jacobo Kuf. 19; de Lea Kuf. 36; de judice Org.

ርትዕ፡ subst., m. et f. 1) *rectitudo,* ut: *statura recta* κατόρθωσις 2 Par. 3, 17; *temperies* Hen. 76, 6. 2) a) *probitas, integritas, candor,* εὐθύτης Ps. 10, 8; 1 Reg. 9, 4. b) *rectum, jus fasque,* nec non *justitia, aequitas* (saepissime conjunctum cum ጽድቅ፡ et ፍትሕ፡), κρίμα, εὐθύτης, δικαιοσύνη Job 29, 14; ኢገብሩ፡ርትዐ፡ Jes. 5, 7. 16; ከመ፡ይግበሩ፡ፍትሐ፡ወርትዐ፡ Kuf. 4; ዘይነብብ፡ርትዐ፡ Jes. 33, 15; በፍትሕ፡ወጽድቅ፡ወርትዕ፡ Jer. 4, 2. 23, 5; Jos. 24, 14; Ps. 110, 7; Koh. 12, 10; τὰ ὀρθά Mich. 3, 9; በርትዕ፡ *jure* Enc. c) *verum, veritas* (τὸ ἀληθές, τὰ ἀληθῆ, ἀλήθεια) Job 5, 12. 17, 10; ኢነበብክሙ፡ርትዐ፡ 42, 8; Phil. 4, 8; Gen. 24, 27; Jes. 11, 5. 26, 2. 59, 15; Ps. 84, 11. 12. 95, 13; Eph. 5, 9; 1 Joh. 1, 6; ለግዩ፡ዘበነገረ፡ጽድቅ፡ወርትዕ፡ Sir. 45, 10.

ርትዐት፡ n. act. *rectitudo;* et sensu physico, ut: ἕως ἂν γωνία τὸ πρᾶγμα, εὔκολον γενέσθαι ὀρθόν ይቀልል፡ርትዐቱ፡ *facile est rectum fieri* Chr. ho. 31; et ethico, ut: ርትዐተ፡ልብ፡ (opp. ጥውየተ፡ልብ፡) *probitas* F. N. 10, 6.

መርትዕ፡ part. II, 1 *ad rectum revocans, corrector:* መርትዐ፡ጠበብት፡ውእቱ፡ Sap. 7, 15.

መስተረትዕ፡ part. IV, 3 proprie: corrector, coërcitor; hinc Plur. መስተረትዓን፡ሐራ፡ vel መስተረትዓት፡ሐራ፡ (vid. gramm. § 133. a) coërcitores militum i. e. *lictores, speculatores;* respondent στρατιῶται τοῦ ἡγεμόνος Matth. 27, 27; σπεκουλάτωρ Marc. 6, 27; etiam aliis in libris, ut Did. 21 et 25 መስተረትዓን፡ (Platt p. 126 "ዓት፡) ሐራሁ፡; Macc. f. 2. (Platt in annot. ad l. c. መስተረትዓት፡ e graeco στρατιώτης transformatum esse suspicatur).

ረኅርኅ፡ (etiam ረህርህ፡) rad. quadrl. inus.; contiguae sunt ላኅልኅ፡, رَخَّ, رَخْرَخَ, رَخِيَ, رَهْرَهٌ, رَخُصَ ርኅጸ፡, رَخُفَ رَخِمَ (nec non רָכַךְ רָקַק ረቀቀ፡); prima radicis potestas est in *mollitie* et *teneritate.*

አረኅርኅ፡ II (passim Perfecti forma አርኅርኅ፡ occurrit, ut Jsp. p. 279; Enc. Hed. 14 in Ludolfi exemplari) *teneriorem reddere, mitigare, lenire,* in specie *caritate* vel *misericordia afficere:* ዘቲ፡መጽሐፍ፡ታረኅርኅ፡ጠበይዓኪ፡ወታሜኒ፡ግዕዘኪ፡ Fal. in prolg.; Cant. 4, 9; Hen. 68, 3; ከመ፡ያረኅርኅ፡ልበ፡እግዚኡ፡ Macc. f. 24; ታረኅርኅ፡ልበ፡ላዕሌየ፡ Jsp. p. 279. 364.

ተረኅርኅ፡ III, 1 (passim Perfecti forma ተረኀርኀ፡ occurrit, ut Chr. ho. 5) *teneriorem, mansuetum, leniorem fieri* vel *se praebere, caritate* vel *misericordia flecti:* አኅዘ፡ያውሥእ፡ለመታትያ፡በተረኅርኆ፡ Jsp. p. 291; (Herodes, postquam fratri suo iratus est,) ተረኅርኀ፡ሎቱ፡ወሐረ፡ኀቤሁ፡ p. 335; ትትረኅረኅ፡ (sic) ብእሲት፡ሕሥምት፡ገጽ፡ለምታ፡ኅሩይ፡ወሠናየ፡ገጽ፡ Fal. f. 41; ጻእሙ፡ይትረኅርኁ፡ሎሙ፡በቀኖና፡ (in injungendis poenitentiis) F. M. 5, 8. 12, 5; አዘዝነ፡ንሕነኒ፡በእንተ፡ተረኅርኆ፡ወምሕረት፡ 4, 2; ተረኅርኀ፡ላዕሌነ፡ወመሐረነ፡ Chr. ho. 5; F. N. 42, 13; ኢተረኅርኀ፡ጺጊ፡በላዕሌሁ፡ Chr. Ta. 11; ዘአሠነየ፡ግዕዘ፡ይጸንዕ፡ፍቅሩ፡ወይትረኅረኅ፡ (sic) ላዕሌሁ፡ልበ፡ኵሉ፡ Fal. f. 83; ተረኅርኆት፡መንፈስ፡ቅዱስ፡ Fid. Jac. Bar.

ርኅሩኅ፡ part. *teneri amoris plenus* (zärtlich), *lenis, mitis, mansuetus:* (mater vestra) ርኅርኅት፡ልብ፡ላዕሌክሙ፡ Jsp. p. 289; seq. ለ፡ *erga* Sx. Jac. 16 Enc.; ዘበ፡ተፋቅሮ፡ርኅሩኅ፡ወተዐጋሢ፡ውእቱ፡ F. N. 45; መፍቀሬ፡ሰብእ፡ወርኅሩኅ፡ φιλάνθρωπος Sap. 12, 19; ብእሲ፡የዋህ፡ወርኅሩኅ፡ (μετὰ προσηνείας) Chr. Ta. 30; ኮነ፡ትሑተ፡ወርኅሩኀ፡ልብ፡ወየዋህ፡ Jsp. p. 305. 314; ኩን፡ርኅሩኀ፡ለንጉሥ፡ Fal. f. 41.

ርኅራኄ፡ subst. *teneritas* animi, *lenitas, mansuetudo,* προσήνεια Chr. Ta. 30: ናሁ፡ጸንዐ፡ርኅራኄነ፡ላዕለ፡ውሉድሙ፡(ለውሉድየ፡) Jsp. p. 335; ርኅራኄ፡ወየውሀት፡ p. 326; አጽንዕዎ፡ (lapsum) በቃል፡ዘርኅራኄ፡ F. M. 2, 11; ሃይማኖት፡ (fides christiana) ሃይማኖት፡ምሕረት፡ወሣህል፡ወርኅራኄ፡ 15, 3.

ርኅበ፡ *amplum esse* vid. sub ርሕበ፡

ርኅበ፡ I, 1 [amh. ራበ፡; vicinum est ርሕበ፡ et ረኀወ፡, hebr. רָעֵב *esurivit,* arab. رَغُبَ *amplus, capax fuit; vorax fuit* et رَغِبَ *expetivit*] Subj. ይርኅብ፡, *esurire:* እመ፡ርኅበ፡ጸላኢከ፡ Prov. 25, 21; Jes. 40, 30; Matth. 4, 2. 21, 18; ርኅበከ፡ Deut. 25, 18; Ps. 49, 13; 4 Reg. 7, 12, et ረኅብክሙ፡ Jes. 8, 21; ኢይርኅቡ፡ Jes. 5, 27. 40, 28; Jer. 38, 12; Joh. 6, 35; Apoc. 7, 16; ይርኅቡ፡ Ps. 58, 7; ርኂብ፡ Phil. 4, 12; መጽአ፡እምሐቅል፡ርኂቦ፡ Kuf. 24; c. ለ፡ objecti Matth. 5, 6. — Etiam imprs.: ይርኅበኒ፡ es hungert mich, ut: ተናገረ፡(ለብእሲት፡) ድምፀ፡በልሳን፡ሰብእ፡ወትቤሎ፡ምንተ፡ትፈቅድ፡ወይቤላ፡ይርኅበኒ፡ወወሀበቶ፡ኅብስተ፡ Sx. Mag. 16.

አርኀበ፡ II, 1 *esurire facere* vel *sinere, fame premere* Deut. 8, 3; 3 Reg. 22, 27.

ተርኀበ፡ III, 1 *fame affligi* Lud. e Mss. Colb.

ርኁብ፡ part. *esuriens, famelicus, fame enectus:* Ps. 106, 9. 36. 145, 5; Job 22, 7. 24, 10; **ነፍስ፡ርኅብት፡** Jes. 32, 6. 58, 10; Prov. 27, 7; **ርኁባን፡** Jes. 40, 29. 58, 7; Tob. 1, 17; **ርኁባኒሆሙ፡** Marc. 8, 3; Matth. 25, 44; **እስመ፡ ርኁብ፡ሀገር፡** 4 Reg. 7, 4.

ረኀብ፡ et **ረኃብ፡** subst., plerumque m., *fames:* **ይጠፍኡ፡ በረኃብ፡** Judith 7, 14; Gen. 12, 10. 26, 1. 41, 30 seq.; Ruth 1, 1; 2 Reg. 21, 1; Job 5, 20; **በዐቢይ፡ረኃብ፡** 18, 11; Jes. 5, 13. 8, 21. 14, 30; Jer. 5, 12. 14, 12. 15, 2; Hez. 5, 12; Sir. 18, 25. 40, 9; Ps. 32, 19; Matth. 24, 7; Luc. 4, 25. 15, 14. 17; Rom. 8, 35; **ረኀብ፡እክል፡** Am. 4, 6. 8, 11.

ረኀወ፡ rad. inus., cui notio *patere, late patere* inesse videtur; vicina sunt **ርሕበ፡** رَحُبَ רָוַח [illegible], de quo vid. Ges. thes. p. 1270.

አርኀወ፡ II, 1 1) *patefacere, aperire, reserare,* c. Acc., ut: **አርኀወት፡ኆኅተ፡** Tob. 8, 13; **አርኁ፡አናቅጸ፡** Jes. 45, 1; **አርኁ፡ሊተ፡አብያተ፡ዘዕዖዋን፡** 4 Esr. 3, 49; 1 Reg. 3, 15; 1 Par. 9, 27; Ps. 23, 7. 9; Job 38, 32. 41, 5; **እመ፡ አርኀውከ፡ሰማየ፡** Jes. 64, 1; **አፈወ፡አንቅዕተ፡** Kuf. 5; **መስኮተ፡** Gen. 8, 6; 4 Reg. 13, 17; **አርኀዋ፡ለታቦት፡** Kuf. 5; **ማሕፀነ፡** Kuf. 28; **መቃብረ፡** Hez. 37, 13; **መዝገበ፡** Jer. 27, 25; Hen. 60, 21; Matth. 2, 11; **አፉሃ፡** Apoc. 12, 16; **ጕርጔ፡** Sir. 34, 12; **እደ፡** Deut. 15, 8. 11; etiam omisso objecto: **ለእመ፡አርኀወ፡ውእቱ፡መኑ፡ዘየዐፁ፡** Jes. 22, 22; Job 12, 14; Apoc. 3, 7; c. pron. suff. vice Dativi: **አርኅወኒ፡** ἄνοιξόν μοι Cant. 5, 2. 5; Deut. 20, 11; Matth. 25, 11; Apoc. 3, 20; Jud. 3, 25. 2) *expugnare* (in libris ex Arabico translatis), urbem, terram: **አርኀወ፡ሀገረ፡** Jsp. p. 296. 299. 313. 347; Abush. 48; Sx. Sen. 26.

ተርኀወ፡ III, 1 1) refl. et pass. *se aperire, aperiri, patere;* de janua Hez. 46, 1; Ps. 23, 7. 9; Nah. 2, 6; **በዘሎ፡ጊዜ፡ይትረኀዉ፡አናቅጽኪ፡** Jes. 60, 11; **ይትረኀውኑ፡ ለከ፡አንቀጸ፡ሞት፡** Job 38, 17; **ተርኀወ፡አስራብ፡ሰማይ፡** Gen. 7, 11; **አፈወ፡አንቅዕት፡** Kuf. 5; **ሰማይ፡** Job 14, 12; Hez. 1, 1; Matth. 3, 16; Joh. 1, 52; **መዛግብት፡** Hen. 54, 7; **መሳክው፡** Hen. 72, 7; **በአርኀዎተ፡ምድር፡** Num. 16, 30; **ብሒር፡** Zach. 13, 1; **ገነት፡** 4 Esr. 8, 62; **አዕይንት፡** Kuf. 3; **እዝን፡** Marc. 7, 34 (ubi ed. rom. **ተረኀይ፡** pro **ተረኀው፡** praebet); trsl.: **ትትረኀው፡እኪት፡** (תִּפָּתַח) Jer. 1, 14. 2) *expugnari* (vid. II, 1 Nr. 2): **ወከነዝ፡ምክንያተ፡ተርኀዎታ፡ለሀገር፡** Jsp. p. 365. — *Voc. Ae.:* **ተርኀወ፡ዘ፡ተከፈተ፡**

ርኁው፡ part., fem. **ርኅወት፡**, *apertus, patens:* **ርኅው፡ኆኅትየ፡** Job 31, 32; **ይረክብዎ፡(ለአንቀጽ)ርኅወ፡** Jsp. p. 377; **ኆኅት፡ርኅት፡** Apoc. 3, 8. 4, 1; Act. 16, 27 Platt; 1 Cor. 16, 9; **ኆዋኅው፡ርኅዋት፡** Hen. 32, 2. 36, 1 seq.; **መሳክው፡ ርኅዋት፡** [illegible] **ርእየ፡ሰማየ፡ርኁወ፡** [illegible] **ርኅው፡ለሙ፡መከነ፡ትሰማሥትየ፡** 4 Esr. 9, 12.

መርኆ፡ subst., m. et fem., Pl. **መራኁት፡**, *clavis* Jud. 3, 25; **እሙንቱ፡ እለ፡ ይእኅዙ፡ መራኁተ፡ ቤተ፡ እግዚ**^o^**፡** 1 Par. 9, 27; Jes. 22, 22; **ገነት፡መራኁት፡** Rel. Bar.; Matth. 16, 19; [illegible] f. 86; Apoc. 1, 18; nonnunquam **መራኁት፡** pro ἡ κλείς ut Apoc. 9, 1. 20, 1; Sx. Sen. 12. — *Voc. Ae.:* **መርኆ፡ዘ፡ መክፈቻ፡**

ረኀጸ፡ *sudare* vid. sub **ረሐፀ፡**

ረኀጸ፡ id. q. رَخُصَ *tenero corpore praeditum esse* (vid. **ሬኀርኅ፡**).

ረኃጽ፡ adj. *tener corpore* i. e. *delicatus,* m. Deut. 28, 54 var. **ርኅጽ፡**; fem. Deut. 28, 56 var. **ረኃጽ፡** et **ርኅጽ፡** et **ሬኀጽ፡**

ርኁጽ፡ part., f. **ርኅጽት፡** Ludolfus in lex. c. 132 affert e Deut. 28, 56, ubi mei codices **ረኃጽ፡** et var. habent.

ርእሰ፡ vel **ረእሰ፡** I, 1 denom. [i. q. رَأَسَ] *caput* vel *principem esse, praeesse:* **ረእሰ፡ውእቱ፡ ለቤተ፡ ክርስቲያን፡** Col. 1, 18 Plgl.; **ተለአከ፡ለነግድ፡ከመ፡ አብርሃም፡ ወተተሐት፡ለዘትርእሰ፡ላዕሌሁ፡ከመ፡ዳዊት፡** Phlx. 1; Org. 1.

አርአሰ፡ II, 1 *caput* vel *principem constituere* alqm, c. Acc. prs. et **ላዕለ፡** Eph. 1, 10; M. M. f. 201; **ካህን፡እግዚ**^o^**፡ ዘአርአሰ፡ሀየንቴሁ፡** F. M. 16, 1. — *Voc. Ae.:* **አርአሰ፡ዘ፡ ርእሰ፡ረሰዮ፡**

ተርእሰ፡ III, 1 1) *capitis instar constitui, supremo loco collocari:* **ኀበ፡ይትረእስ፡መስቀል፡ሀየ፡መዋእ፡** ho. Firmi in Cyr. f. 112; **አጽፋር፡ዘተርእሰ፡ዲበ፡መልዕልቴሆን፡ ለአእዳው፡** Enc. 2) *principem se gerere, auctoritate valere,* ut: (discipulum tradit magistro alii) **ዘይጸንዕ፡ተርእሶተ፡** (αὐστηρότερον προςφερομένῳ) *qui in eum se gerat auctoritate firmiorem* Chr. ho. 34.

ርእስ፡ subst. [רֹאשׁ رَأْسٌ رَاسٌ, amh. **ራስ፡**] m., rarius fem. (ut Apoc. 13, 3; M. M. f. 231 de capite corporis), Pl. **አርእስት፡** (semel, sc. 1 Par. 12, 20 in Cod. Abb. CXLI reperi **ርእሳን፡**, sed alii habent **ርኡሳን፡**), Pl. Pl. **አርእስታት፡** 1) *caput* corporis hominum et animalium Matth. 5, 36. 6, 17. 8, 20; Gen. 3, 15. 40, 16. 19. 48, 14. 17; 4 Reg. 4, 19; Ps. 3, 3. 109, 6. 7; Apoc. 9, 17. 19. 12, 3. 13, 3; **ርእስ፡ወዘነብ፡** Jes. 9, 14; **አልቦ፡ርእስ፡ዘየአኪ፡እምርእሰ፡አርዌ፡ምድር፡** Sir. 25, 15; 4 Esr. 11, 1 seq.; 2 Reg. 3, 8; et aliis in locis innumeris; **መከን፡ዘይመትሩ፡ውስቴቱ፡አርእስታተ፡** Sx. Haml. 5 a) synecdochice pro *capillo,* non tantum in locutione: **ተላጸየ፡ ርእሶ፡** ut Num. 6, 19; sed etiam **ዐፈረት፡ርእሳ፡** Judith 16, 8. b) pro *corpore* vel *vita:* **ዐቀብተ፡ርእሶ፡** οἱ φυλάσσοντες τὸ σῶμα αὐτοῦ 1 Esr. 3, 4; Dan. 1, 10. 2) c. suff. pron.: *ipse* (ubi verbo vel nomini vel praepositioni subjunctum est; ubi *ipse* Subjectum est, **ለሊ፡** utuntur): **ለልየ፡ሰብሖኩ፡ርእስየ፡** *me ipsum* Joh. 8, 54; Rom. 1, 24. 2, 1. 14, 7; Hebr. 5, 3. 5; 1 Petr. 1, 12; Gen. 30, 30; Ruth 1, 13; **ቤተ፡ርእሱ፡** 3 Reg. 8, 1; Jes. 15, 2. 20, 6. 46, 2. 7; Jer. 7, 19; **ለርእሶሙ፡** ἑαυτοῖς 36, 7; Hez. 34, 9. **እመ፡አሕመምከ፡ርእሰከ፡** Job 22, 23. 25, 4; **አእምር፡ርእስየ፡ከመ፡መሬት፡አነ፡** 42, 6; **ኢትኩን፡ጠቢበ፡ዘበርእስከ፡** παρὰ σεαυτῷ Prov. 3, 7. 9, 12; Cant. 1, 8; **ያገብኡ፡ርእሶሙ፡ኀቤከ፡** Judith 2, 10. 16, 18; **ኢይከል፡ርእሶ፡ረዲአ፡** Sap. 13, 16; **ኢታዐቢ፡ርእሰከ፡** Sir. 1, 30. 16, 8. 20, 13; **ይበቀሎ፡ለርእሱ፡** 20, 28. 21, 28. 38, 21; 4 Esr. 2, 29. 8, 58. 62. 9, 41; **ለለ፡ርእሶሙ፡** Num. 31, 53; etiam de rebus inanimatis Matth. 6, 34; Job 31, 26. Omisso pron. suff. Col. 2, 18 Platt. Nota a) **በርእሶሙ፡** *sua sponte*

vel *suo ingenio* (opp. በትእዛዝየ፡) Hen. 89, 62. 63. b) በርእሱ፡አው፡በመጽሐፈ፡መልእክት፡፡ *praesens aut per literas* F. N. 24, 2. 3) a) de rebus: *summum, supremum (cacumen, vertex, culmen, fastigium)* montis Gen. 8, 5; Kuf. 5; Mich. 4, 1; Am. 1, 2; Ps. 71, 16; Jes. 2, 2. 37, 24; Judith 4, 5; arboris Hez. 31, 3; scalae Gen. 28, 12; Kuf. 27; turris Gen. 11, 4; moenium አርእስተ፡ጥቅም፡ Prov. 4, 21; manuum pedumque Jud. 1, 6. 7; stelae Gen. 28, 18; columnae (*capitulum*) 2 Par. 3, 15; Ex. 26, 32. 37, 4. 38, 20; 3 Reg. 7, 4; literae M. M. f. 246 (vid. sub ስሒብ፡); nec non absolute, ut: ውስተ፡ርእስ፡ነዋኅ፡ ἐπ' ἄκρου μετεώρου Jes. 17, 6. b) de personis: *summus, caput, princeps* (vid. ርኡስ፡) Deut. 28, 44; Jud. 11, 8. 9. 11; Jes. 7, 8; 1 Cor. 11, 3; Eph. 1, 22. 4, 15. 5, 23; ርእሰ፡ክህናት፡, ርእሰ፡ዲያቆናት፡ *archipresbyter, archidiaconus* F. N. 4; ጴጥሮስ፡ርእሰ፡ሐዋርያት፡ Sx. Nah. 7; ርእሰ፡ሀገርነ፡ Lit. 170, 2. 4) *summa*, κεφάλαιον, orationis Chr. ho. 14 (sec. Hebr. 8, 1); Rom. 13, 9 (ἀνακεφαλαιοῦται); pecuniae Lev. 5, 24; Num. 5, 7 (cfr. etiam ርእሰ፡ማዕገቶሙ፡ Ps. 139, 10); ርእሱ፡ለዝንኬ፡ Hen. 69, 27. 5) *pars anterior, frons, principium, initium:* ትሠይመኒ፡ውስተ፡ርእሰ፡ሕዝብ፡ Ps. 17, 47; ርእሰ፡ፍኖት፡ Hez. 16, 25. 31; Thren. 2, 19; ርእሰ፡ማእዘንት፡ κεφαλὴ γωνίας *lapis angularis* Ps. 117, 21; Marc. 12, 10; Matth. 21, 42; ርእሰ፡ማእዘንተ፡ምኵራብ፡ πτερύγιον τοῦ ἱεροῦ Luc. 4, 9; ርእሰ፡ምርፉቃት፡ ἡ πρωτοκλισία Matth. 23, 6; ርእሰ፡ወርኅ፡ *initium lunae crescentis* Hen. 73, 4; ርእሱ፡ለነገረ፡ጥበብ፡ Hen. 37, 2; vel absolute: አነ፡ርእስ፡ወማኅለቅት፡ Apoc. 22, 13; etiam de tempore: Ex. 40, 2; Deut. 11, 12; አመ፡ርእሰ፡ሠርቅ፡ Hez. 29, 1; እምርእሰ፡ሰንበት፡እስከ፡ተፍጻሜቱ፡፡ 2 Par. 23, 8. 6) *caput libri, pericope, summarium, titulus:* አርእስተ፡ነገሩ፡(ለወንጌል፡) N. F. rom.; Cod. Mus. Brit. VIII, 1, a; Haim. Ab. (vid. Catal. Mus. Brit. p. 14); አርእስተ፡ምንባብ፡ περικοπαί Epist. Eusebii in N. T. rom.; Genz. f. 56 (*tituli lectionum, lectiones*); coll. Ps. 39, 11; Hebr. 10, 7. — አርእስቲሁ፡ለዐሓይ፡ *capita (circuitus) solis* ejus *stationes* significare videntur Hen. 72, 27. 29.

ረአስ፡ subst., *princeps, summus*, ut: ረአሶሙ፡ለነቢያት፡ (Jesaias) Org. 4.

ራእስ፡ subst. i. q. ርእስ፡, Pl. ራእሳን፡, ut: ሰዐሞ፡ራእሶ፡ (*ejus caput*) Phlx. 3; ዘራእሶሙ፡ኢያደ'ኅኑ፡ Ep. Jer. 49; ንሥኡ፡ለራእስክሙ፡ ἑαυτοῖς Jer. 30, 7 var.; ራእሳኒሆሙ፡ለክርስቲያን፡ *principes Christianorum* Lud. e Libr. Myst.; *capitulum* columnae Lud. e 3 Reg. 7, 16 var.

ርኡስ፡ part. *summus, princeps, dux, praefectus:* ርኡስ፡ክህን፡ Esth. ap. 10; ኮኖሙ፡ርኡሰ፡ወመልአከ፡ 1 Par. 11, 21; ርኡሳኒሆሙ፡ለኢሎፍሊ፡ 12, 19; ርኡሳነ፡አእላፍ፡ 12, 20. 13, 1; ርኡሳነ፡ምእት፡ 27, 1; 2 Par. 1, 2; ርኡሰ፡ግብር፡ ὁ ἐπὶ τοῦ φόρου 10, 18; እግዚ"፡ሥሉጥ፡ወርኡስ፡ዲበ፡ኵሉ፡ Chr. ho. 2; እግዚ"፡ልዑል፡ወርኡስ፡ Haim. Ab.; ርእስት፡ Lit. 170, 2.

ርእስና፡ subst. *principatus, praefectura, munus antistitis* Gad. Gabr. Manf. Q.; (Nathanael) ሠናየ፡ርእስና፡ (*bonus praesul*) Lud. ex Enc. Haml. 10; አመ፡ርእስና፡ (episcopi) Enc. Nah. 11.

ትርአስ፡(ትርአስ፡) subst., Pl. ትርአሳት፡ 1) *quidquid ad caput est:* በትርአስየ፡ ὑπὲρ κεφαλῆς μου Job 29, 3; መንገለ፡ትርአሲሁ፡ 1 Reg. 26, 7; እምነ፡ትርአሲሁ፡ 26, 11; ሐረት፡ውስተ፡ምስካቡ፡መንገለ፡ትርአሱ፡ Judith 13, 6; in Acc. loci: ይነብሩ፡አሐዱ፡ትርአሰ፡ወአሐዱ፡ትርጋፀ፡ Joh. 20, 12; ረከበ፡ትርአሲሁ፡ (var. በት"፡ vel ኀበ፡ት"፡) ኅብስተ፡ 3 Reg. 19, 6. 2) *quidquid capiti substernitur*, ut *cervical*, al.; Gen. 28, 11; Kuf. 27; 1 Reg. 19, 13; አንበሩ፡መጣብኒሆሙ፡ትርአሳቲሆሙ፡ Hez. 32, 27; ሤሙ፡ታሕተ፡ትርአሲሁ፡ለንጉሥ፡ 1 Esr. 3, 8 (coll. amh. ትንትራስ፡ Isenb. p. 98).

ተተርአሰ፡ vel ተተርእሰ፡ quadrl. III, 1 *caput reclinare* dormiendi causa Marc. 4, 38. (coll. amh. ተንተረሰ፡ Isenb. p. 96).

መተርአስ፡ subst. *quidquid capiti substernitur*, ut *cervical*, Herm. p. 7; Pl. መተርአሳት፡ et መተራእስት፡ προςκεφάλαια Hez. 13, 18. 20. 23, 15 (var.).

መተርአስት፡ subst. *quidquid capiti substernitur;* መተርአስቱ፡ (v. መተርእስቱ፡) እንተ፡በዲቤሃ፡ይሰክብ፡ ubi Graecus habet: τὸ κωνωπεῖον ἐν ᾧ κατέκειτο Judith 13, 15; ወመልሐት፡መተርአስቶ፡ τὸν ἀκινάκην *acinacem* Judith 13, 6, quod scholiastes bene interpretatur: የራስጌ፡ሰይፍ፡

ርእየ፡ I, 1 [רָאָה رَأَى] Imprf. ይሬኢ፡ (raro ይርኢ፡ ut Ps. 118, 74; 4 Esr. 9, 9.), Subj. ይርአይ፡, Imprt. ርኢ፡, rarius ረአይ፡ (ut Jos. 2, 1 ann.; Luc. 9, 38 Platt), Inf. ርኢይ፡ vel ርእይ፡ (gramm. § 92), et ርእዮት፡ (ut Hen. 14, 19. 85, 4). 1) *videre*, absol., ut: ርእይ፡ *visus* (sensus) Clem. f. 237 al.; ይርአዩ፡ዕዉራን፡ Jes. 61, 1; Ps. 9, 34. 44, 12; Matth. 13, 14; Joh. 9, 39; Rom. 11, 10; c. c. Acc. Ps. 49, 20; Matth. 2, 2. 4, 16. 5, 1. 16. 9, 36. 11, 9; Gen. 33, 5. 42, 7; Ex. 3, 7. 9; መኑ፡ይጸግብ፡እምርእየ፡ሠናይቱ፡፡ Sir. 42, 24 (innumeris in locis); c. dupl. Acc. objecti et praedicati: ዘርኢክ፡እምውስቴቶሙ፡ጠቢበ፡ትልዎ፡ Sir. 6, 34; Gen. 32, 2; Matth. 25, 37; vel c. Acc. et ከመ፡, ut: ርእዮ፡ለብርሃን፡ከመ፡ሠናይ፡ Gen. 1, 4. 8; Hebr. 11, 23; Ps. 105, 42; ርኢኩኪ፡ከመ፡በጽሐ፡ጊዜኪ፡ Hez. 16, 8; Marc. 9, 25; vel c. Acc. et ዘ፡ c. verb. fin., ut Act. 8, 23 Platt; vel c. Acc. et እንዘ፡, ut: ርእዮቶ፡እንዘ፡ይመጽእ፡ *vidit cum venientem (venire)* Tob. 11, 5; Matth. 3, 7. 16. 24, 30; vel c. Acc. seq. verbo finito, ut: ርኢክዎ፡መጽአ፡ 1 Reg. 22, 9; ርኢኩ፡ብእሴ፡ይጼዐን፡ Zach. 1, 8; ርኢኩኪ፡ትሰክቢ፡ውስተ፡ደምኪ፡ Hez. 16, 6. 33, 3; vel seq. enuntiatione integra, ut: ርኢኩ፡መንፈስ፡መጽአ፡ Hez. 1, 4; ርኢኩ፡ክልኤቲ፡አንስት፡የሐውራ፡ Zach. 5, 9; Ex. 2, 6; vel seq. ከመ፡ c. verbo finito: Gen. 16, 5. 30, 1; Ex. 3, 4; Num. 24, 1; Jes. 56, 10; vel seq. እመ፡ vel ለእመ፡ *si, num, an*, ut: ርእዩ፡እመ፡ኮነ፡ከመዝ፡ Jer. 2, 10; Gen. 37, 14; 1 Reg. 21, 8; Matth. 27, 49; vel aliis particulis relat. vel interrog. ut Hen. 5, 3. 9, 6; 1 Joh. 3, 1. a) *visum recuperare* Matth. 11, 5; Luc. 7, 21. 18, 41; Joh. 9, 15. b) *videre visiones:* ርእየ፡ሕልመ፡ Gen. 41, 1; ነቢያትኪ፡ርእዩ፡ለኪ፡ከንቶ፡ Thren. 2, 14; ራእየ፡ይሬእዩ፡ Joel 3, 1; Hen. 39, 4; ዘይሬኢ፡ (Seher) 1 Par. 29, 29; Inf. ርእይ፡ *visio* Dan. 7, 1. 15 (v. ራእይ፡); እለ፡ይሬእዩ፡በከርሥ፡ ἐγγαστρίμυθοι 2 Par. 35, 19; 2) *spectare, adspicere, intueri* c. Acc.: ኢትርአዩኒ፡ Cant. 1, 6; Ps. 8, 4; Gen. 11, 5. 24, 21. 34, 1; Lev. 13, 3. 5. 17; 1 Reg. 16, 7; Hen. 2, 3. 14, 21. 38, 4; Matth. 5, 28. 6, 28. 28, 1; Marc. 12, 41; Luc. 9, 38; Joh. 19, 37; Apoc. 1, 12; rarius c. ኀበ፡, ut: ርእዩ፡ኀበ፡ዝንቱ፡እኅው፡ Genz. f. 120; c. በ፡, ut: ትሬእዩ፡በከከበ፡ሰማይ፡ ὁρῶντες τοὺς ἀστέρας Jes. 47, 13; Cant. 7, 1; omisso objecto, ut: ርኢ፡እምቤተ፡መቅደስከ፡ Jes. 63, 15. a) *speculari:* ዘይሬኢ፡ ὁ σκοπός 2 Reg.

18, 24. 25; c. Acc., ut Gen. 42, 9; Num. 13, 2. b) *spectare, spectatorem adesse* (zuſehen): ቆሙ፡ እንዘ፡ ይሬእዩ፡ Asc. Jes. 5, 12; አይከውን፡ ንርአይ፡ እንዘ፡ ያስተሐቅሩ፡ ንጉሠ፡ 2 Esr. 4, 14; Matth. 27, 55; Luc. 23, 35; Marc. 15, 47; Gen. 21, 16. c) *oculis inhaerere* alicui (ut ex adspectu gaudium percipiat) c. በ፡ Ps. 53, 7. 91, 11, 111, 7; Koh. 7, 15; c. Acc. Ps. 117, 7. d) *respicere* Luc. 1, 48; Act. 4, 29; Ps. 24, 19. 30, 9; Gen. 29, 32; c. ለ፡ Ex. 5, 21. e) *sibi* vel *alii providere* vel *eligere* alqd, c. Acc. et ለ፡ prs., Gen. 22, 8; Kuf. p. 68; Num. 10, 33. 27, 16; 1 Reg. 16, 1. 17; ርኢ፡ ሎቱ፡ ዐስበ፡ ለገብሩ፡ ወልድ፡ Tob. 12, 1. f) *habere alqd pro aliquo* (anſehen für etwas) seq. Acc. et ከመ፡, ut Jud. 9, 36; Marc. 11, 32; Matth. 14, 5. g) *visere, visitare* 4 Reg. 8, 29; 2 Reg. 13, 5; Luc. 8, 20; Rom. 1, 11; 1 Thess. 3, 6. 3) *animadvertere, cognoscere, intelligere:* ልብየ፡ ርእየት፡ ብዙኀ፡ ጥበበ፡ Koh. 1, 17. 2, 12; 1 Reg. 24, 12; Jes. 40, 5; Joh. 4, 19; Act. 17, 22 Platt; Rom. 11, 22; Hebr. 2, 8. 7, 4; Jac. 2, 24; 1 Joh. 3, 1; rarius: *considerare*, ut Act. 15, 6 Platt; Lit. Greg. 4) *videre* a) casus futuros (erleben, iis interesse; vivum et superstitem esse, usque dum accidant) Gen. 44, 34; Num. 11, 15; Hen. 12, 7; Luc. 2, 26; Joh. 8, 56. b) res adversas vel secundas (experiri, sentire, gustare, vel voluptatem vel dolorem inde percipere): ያፈቅር፡ ይርአይ፡ መዋዕለ፡ ሠናያተ፡ Ps. 33, 13; 1 Petr. 3, 10; ሠናይተ፡ ኢርእየ፡ Koh. 6, 6. 7, 16. 8, 16. 9, 9; Ps. 88, 47. 15, 10; Apoc. 18, 7. — *Voc. Ae.:* ነጸረ፡ ወርእየ፡ ዘ፡ ሐየ ።

አርአየ፡ II, 1, Imprf. ያሬኢ፡ (ut in quibusdam codicibus 4 Esr. 13, 52; Koh. 2, 24) et plerumque ያርኢ፡, Subj. ያርኢ፡, *videre facere* i. e. 1) *monstrare, ostendere:* c. dupl. Acc.: ያርእዩነ፡ ፍናቶ፡ Mich. 4, 2; Gen. 12, 1; Kuf. 4; Jes. 39, 2. 40, 14. 48, 17. 53, 11; Judith 13, 15; Hen. 1, 2; አርእዮሙ፡ እኪተኒ፡ ወሠናይተኒ፡ Sir. 17, 7. 25, 25; እለ፡ አርእዮሙ፡ ርእሶ፡ ሕያወ፡ Act. 1, 3 Platt; Joh. 14, 8. 20, 20; Matth. 4, 8; Jac. 2, 18; Apoc. 21, 9. 10; vel c. Acc. rei et ለ፡ prs., ut Hen. 13, 2. 69, 1. 105, 1; Lev. 13, 49; Matth. 8, 4; vel c. Acc. rei: Jac. 3, 13; አርኢ፡ ኀይልየ፡ ላዕሌከ፡ Rom. 9, 17; አርአየ፡ ኀይሎ፡ በውስተ፡ ብርሃን፡ Job 28, 11; ይደግም፡ አርእዮ፡ እዴሁ፡ Jes. 11, 11; ያርኢ፡ ትእምርተ፡ ἀρεῖ σημεῖον 11, 12. 30, 30; እግዚ"፡ ያርኢ፡ ገጾ፡ ላዕሌከ፡ Num. 6, 26; Ps. 66, 1. 97, 3; vel seq. enuntiatione integra vel conj. ከመ፡, ut: አርአየኒሁ፡ እግዚ"፡ ለካህን፡ ዐቢይ፡ ይቀውም፡ Zach. 3, 1; Rom. 1, 4; 4 Reg. 8, 10. a) *visibilem reddere* Hen. 89, 3. b) *visionem videre facere:* ያርእየከ፡ እግዚ"፡ ራእየ፡ በሕልም፡ 4 Esr. 10, 73; Am. 7, 4. 7. c) *manifestum facere, revelare:* አርእየተ፡ ሠቀ፡ ἐγύμνωσε σάκκον Judith 9, 1; ነገር፡ ዘአርአይኩከ፡ λόγοι οὓς ἐχρημάτισα πρὸς σέ Jer. 37, 2. d) *notum facere, certiorem reddere:* Gen. 2, 9; አርአየኒ፡ ወአእምር፡ γνώρισόν μοι καὶ γνώσομαι Jer. 11, 17; etiam cum በእንተ፡ rei Hen. 22, 12. e) *cum voluptate videre facere* alqm alqd, c. በ፡ rei Ps. 58, 11. f) videre facere i. e. *afficere* alqm re (erzeigen, vid. ርእየ፡ Nr. 4, b) c. dupl. Acc.: ያሬእየ፡ ሠናየ፡ ለነፍሱ፡ Koh. 2, 24; Gen. 50, 15. 17; Ps. 59, 3. 70, 22. 84, 7. 90, 16. 2) *lumen perfundere* (ut videre possis), *lucere* (ſcheinen): ፀሓይ፡ ያበርህ፡ ወያርኢ፡ ላዕለ፡ ኵሉ፡ Sir. 42, 16; Joh. 1, 5; Ex. 25, 37.

ተርእየ፡ III, 1 1) refl. et pass. ad I, 1: *videri, conspiciendum se praebere, comparere, adparere* [illegible] Act. 27, 20 rom.; Ex. 16, 10; Hen. 69, 29; c. Dat. pers. Hen. 38, 4; c. Acc. vel Nom. praed., ut: ተርእየት፡ ማይ፡ ርግዕተ፡ Sap. 19, 7; Ex. 23, 15. 25, 8; መፍትው፡ ለእንስት፡ ይትረአያ፡ በአርአያ፡ ሀድአት፡ ወበትሕትና፡ ፍድፋድ፡ F. M. 34, ~. ዘኢይትረአይ፡ *invisibilis* Sap. 17, 18. 2) pass. ad II, 1: *monstrari, ostendi*, c. ለ፡ prs. Hen. 36, 3. 59, 3.

ተራአየ፡ III, 3 1) *se invicem videre, intueri, adspicere, cognoscere* Ruth 3, 14; ንትራአይ፡ ገጸ፡ በገጽ፡ 4 Reg. 14, 8. 11; 2 Par. 25, 17. 21; የሐውሩኑ፡ ክልኤቱ፡ ኅቡረ፡ ዘእንበለ፡ ይትራአዩ፡ ἐὰν μὴ γνωρίσωσιν ἑαυτούς Am. 3, 3; N. T. rom. in praef.; c. Acc.: ይትራአዮ፡ (v. ይሬእዮ፡) ዐይነ፡ በዐይን፡ Jer. 39, 4. 2) *sui invicem rationem habere; attendere* rei: ተራአዩ፡ በበይናቲክሙ፡ 2 Cor. 8, 24 rom.; ይትራአዩ፡ ἀτενίσαι 1 Esr. 6, 27.

አስተርአየ፡ IV, 1, Imprf. ያስተርኢ፡, rarius ያስተሬኢ፡ (ut 4 Esr. 13, 37. 40 Laur.) 1) facere, ut (agens) ipse videatur i. e. a) *se conspiciendum praebere, se aperire, apparere, comparere*, de rebus et personis (quae antea occultae, invisibiles, incognitae fuerant; etiam de iis, quae antea non exstiterant), potissimum de apparitionibus spirituum et visionum: Gen. 1, 9. 8, 5; ያስተርኢ፡ ሚበትኪ፡ Jes. 47, 2; ኀሳርኪ፡ 47, ~; Jer. 13, 26; ወርኅ፡ Asc. Jes. 4, 5; መብረቅ፡ Matth. 24, 27: ያስተርኢ፡ ከመ፡ ሕልመ፡ ሌሊት፡ Job 20, 8; 4 Esr. 8, 64; Hen. 38, 1. 2; Matth. 9, 33; ያስተርኢ፡ ስብሐቲ፡ እግዚ"፡ Jes. 40, 5; አስተርአየ፡ ላዕሌከ፡ 60, 2; c. c. ለ፡ ejus, cui quis se conspiciendum praebet: 4 Esr. 9, 29; Jes. 66, 14; plerumque c. Acc. Gen. 12, 7; Kuf. 16; Hen. 14, 4. 8; Jer. 38, 3; አንሰ፡ አስተርአይኩክሙ፡ Tob. 12, 19; 4 Esr. 12, 16. 14, 3; አስተርአየኒ፡ ራእይ፡ Dan. 8, 1; Matth. 1, 20. 2, 13. 17, 3; Marc. 9, 4. 16, 11. 12; Luc. 1, 11. 22. 9, 8; Joh. 21, 1. 14; Act. 1, 3. 2, 3. 26, 19. b) *cognoscendum se praebere, manifestari, revelari, innotescere* Hen. 59, 2; አስተርኢ፡ በቅድመ፡ አሕዛብ፡ γνωσθήσομαι Hez. 38, 23; Jes. 66, 14: ἐγνωρίσθην Hez. 20, 5; πεφανέρωται Rom. 3, 21. 16, 25; Joh. 3, 21; ἀποκαλύπτεσθαι 1 Petr. 1, 7. 13; Rom. 1, 17; ἐμφανὴς ἐγενόμην Rom. 10, 20; Jes. 65, 1; Jer. 36, 14; ዘአስተርእዮ፡ i. q. ኤጲፋንያ፡ *epiphania* Cod. Mus. Brit. XXIX, 32. c) *in conspectum* alicujus *prodire:* ኢታስተርእዩኒ፡ Jes. 1, 12; 1 Petr. 4, 18. d) *visibilem, manifestum, conspicuum esse* 2 Cor. 4, 18; Col. 1, 16; ዘኢያስተርኢ፡ *invisibilis* Gen. 1, 2; 1 Tim. 1, 17; Hebr. 11, 1. 3; Jes. 45, 3; መዝገብ፡ ዘኢያስተርኢ፡ θησαυρὸς ἀφανής Sir. 41, 14; ብዙኅ፡ ዘኢያስተርኢ፡ πολλὰ ἀπόκρυφα 43, 22; ያስተርኢ፡ ἐμφανὴς ἔσται Mich. 4, 1; ዘያስተርኢ፡ περίβλεπτος Prov. 29, 41; ስለት፡ ዐበይ፡ አንተ፡ ታስተርኢ፡ [illegible] Joel 3, 4. Mal. 3, 22; ኀበ፡ ኢያስተርኢ፡ አእምሮ፡ οὗ οὐκ ἐπισκοπεῖται γνῶσις Prov. 19, 23; አእምር፡ ከመ፡ ታስተርኢ፡ ጽድቀየ፡ Job 13, 18: በላዕለ፡ ውሉዱ፡ ያስተርኢ፡ ንብረቱ፡ ለሰብእ፡ Sir. 11, ~. e) *videri* (φαίνεσθαι) c. Acc. praed.: ኵሉ፡ ብእሲ፡ ያስተርኢ፡ ለርእሱ፡ ጻድቀ፡ Prov. 21, 2. 26, 16; ለነፍስ፡ ርኅብት፡ መሪርኒ፡ ጥዑመ፡ ያስተርእያ፡ 27, 7; Matth. 23, 27; 4 Esr. 4, 25; seq. conj. ከመ፡ Matth. 6, 16. 18; imprs., ut: እፎ፡ አንትሙ፡ ትፈቅዱ፡ ወእፎ፡ ያስተርእየክሙ፡ ከመ፡ አውሥኦሙ፡ 2 Par. 10, 6. f) *speciem praebere, similem esse, speciem induere* vel *prae se ferre:* Hen. 3; መኑ፡ ያስተርኢ፡ ንጹሐ፡ ከዊኖ፡ እምኀጢአት፡ Prov. 20, 9; ያስተርኢ፡ ከመ፡ ዘያደሉ፡ ለቢጹ፡ ወከመ፡ ዘያረትዕ፡ ፍትሐ፡ ለማኅፈ፡ Sir. 19, 25; Hen. 17, 1; አስተርእዮ፡ *species* (ἀντίτυπον

Koh. 12, 6. g) *lucere* (vid. II, 1 Nr. 2), de astris Hez. 32, 8; Apoc. 1, 16; Phil. 2, 15; (monachus corpus suum ita emaceravit) እስከኔ፡ ኮነት፡ ፀሓይ፡ ያስተርኢ፡ እማእከለ፡ አዕጽምተ፡ ገበዋቲሁ፡ Phlx. 16. 2) facere ut quis vel quid videatur i. e. a) *ostendere, manifestum* vel *conspicuum facere* Matth. 6. 5 (c. ለ፡ pers.): ኢያስተርኢ፡ ኀፍረቶ፡ (Platt: ኀፍረቱ፡) Apoc. 16, 15; አስተርአዮሙ፡ ኀበ፡ ተረግዘ፡ ገቦ፡ (Christus discipulis) Enc. Mij. 6; እስመ፡ ፪ ወልደ፡ ያስተርኣዩ፡ ለነ፡ δυὰς γὰρ ἡμῖν υἱῶν ἀναφαίνεται (a Nestorianis) Cyr. c. Pall. f. 77; *facere ut in conspectum prodeat* Hen. 53, 6. b) *revelare* Herm. p. 7; ἀποκαλύπτειν Dan. 2, 47; አስተርአዮሙ፡ (*revelavit iis*) በሌሊት፡ ከመ፡ ኢይግብኡ፡ Lud. e Vit. Sanct.; አስተርአየ፡ ሊተ፡ ምስጢራተ፡ ብዙኃተ፡ Sx. Tachs. 19. — አስተርአየ፡ in libris mss. passim cum አስተስረየ፡ confusum reperitur, ut Lev. 23, 27 et 28 (F. H). 25, 9.)

ራእይ፡ part. *videns visiones* (*vates*) 1 Reg. 9, 9. 11. 18. 16, 4; 2 Reg. 24, 11.

ራእይ፡ subst., m. et fem., Pl. ራእያት፡ 1) raro *visus* (i. q. ርእይ፡), *spectatio*, ut: እስመ፡ እምራእይ፡ ወእምሰሚዐ፡ ነገር፡ ብዙኀ፡ ትከውን፡ እንጉጋወ፡ ሕሊናት፡ Phlx. 48; ራእየ፡ ከከብ፡ (astrologia) Hen. 8, 3; Syn. 2) *visio, visum; revelatio, revelatum* (de visionibus nocturnis, propheticis, al.): Ex. 3, 3; Kuf. 4. 31; እለ፡ ይሬእዩ፡ ራእየ፡ Jes. 30, 18; ኢርእዩ፡ ራእየ፡ በኀበ፡ እግዚ፡ Thren. 2, 9; Job 7, 14; 4 Esr. 10, 73; Ps. 88, 19; Sir. 48, 22; Jes. 1, 1. 13, 1; Nah. 1, 1; Dan. 8, 1. 10, 1; Asc. Jes. 3, 31. 5, 1. 6, 1. 11, 38. 41; Hen. 1, 2. 13, 8; Apoc. 1, 1; Matth. 17, 9. 3) *adspectus, conspectus* Sap. 13, 7 (v. ርእይ፡); ዘራእዮሙ፡ ὧν ὄψις 15, 5. 4) *obtutus oculorum, vultus, facies*: እምራእዩ፡ ይትዐወቅ፡ ሰብእ፡ Sir. 19, 29; እከዪሃ፡ የዐልዋ፡ ለራእይ፡ 25, 17. 5) creberrime: *species, forma*, de rebus animatis et inanimatis (εἶδος, πρόσωπον): Gen. 29, 17. 39, 6. 41, 3; Kuf. 39; Jes. 52, 14. 53, 2. 3; ጸሊም፡ እምነ፡ ሕመት፡ ራእዮሙ፡ Thren. 4. 8; እለ፡ ሠናይ፡ ራእዮን፡ Esth. 2, 2; ገጹ፡ ከመ፡ ራእየ፡ መብረቅ፡ Dan. 10, 6; ሥነ፡ ራእዩ፡ Jac. 1, 11; ተወለጠ፡ ራእዩ፡ Matth. 17, 2; ይወርድ፡ በራእየ፡ ብእሲ፡ Asc. Jes. 4, 2; ግሩማነ፡ ራእይ፡ (leones) Enc.

ርእየት፡ n. act. et subst. 1) *visus, intuitus*: እሮ፡ እክል፡ ርእየተ፡ እኪቶሙ፡ (ἰδεῖν) Esth. 8, 6. 2) *adspectus, facies, species* Ex. 24, 10. 34, 30; Lev. 13, 3. 4. 30; ተወለጠ፡ ርእየተ፡ ገጹ፡ Dan. 3, 19; ከመ፡ ርእየተ፡ እለ፡ ቄጥሩ፡ Hez. 1, 4. 26; ይገብር፡ ከመ፡ ርእየተ፡ እጓለ፡ እመሕያው፡ Jes. 44, 13; ከመ፡ ርእየተ፡ ድብ፡ Sir. 25, 17; 4 Esr. 10, 38; Asc. Jes. 10, 22 seq.; Hen. 32, 5. 46, 1; Luc. 3, 22; Rom. 1, 23. 3) *visio, adparitio, revelatio*: ሕዝቅኤል፡ ዘርእየ፡ ርእየተ፡ ስብሐቲሁ፡ Sir. 49, 8; ርእየተ፡ መላእክት፡ Luc. 24, 23; እሳተ፡ ርእየቱ፡ Mal. 3, 2; 2 Thess. 2, 8 Plgl.

ረአዪ፡ et ረአይ፡ (ራአይ፡ 1 Reg. 9, 9 ann.), n. ag., Pl. ረአይት፡ et ረአይያን፡ 1) *spectator* a) i. e. *praesens*, ut: አልብዋን፡ ረአይያን፡ ናሁ፡ እንትሙ፡ እገሌ፡ ስምዕ፡ ለዛቲ፡ ታላት፡ *o qui* (huic funeri) *adestis* Genz. f. 82. b) *observator et interpres*, astrorum: ረአይያነ፡ ከዋክብት፡ *astrologi* Hen. 8, 3; Clem. f. 128; ረአይተ፡ ከከብ፡ Kid. f. 24; Cod. Mus. Brit. XX, 2. 2) *is qui videt* visiones (*vates*): ራእይ፡ ዘውእቱ፡ ረአዪ፡ Hez. 12, 27; 1 Reg. 9, 9 ann.; (Joannes auctor Apocalypseos) ረአዪ፡ ኅቡአት፡ Org. 3; in malam partem: ረአይያን፡ ነቢያቲከሙ፡ Jer. 34, 7. 3) *inspector, custos*: ረሰዮ፡ ለወልዱ፡ ረአዬ፡ ለቤተ፡ መቅደስ፡ Jsp. p. 314.

አርአያ፡ subst., plerumque m. 1) *imago, similitudo, species* (ὁμοιότης, εἰκών) Gen. 1, 12. 26; Jac. 3, 9; 4 Reg. 16, 10; ገብሮ፡ በአርአያ፡ ዚአሁ፡ Sap. 2, 23. 7, 26 (εἰκών). 17, 20; ከመዝ፡ አርአያ፡ አምሳለ፡ ስብሐቲሁ፡ Hez. 2, 1; Christus አርአያሁ፡ ለእግዚ፡ 2 Cor. 4, 4; አርአያ፡ ገጹ፡ χαρακτὴρ τῆς ὑποστάσεως αὐτοῦ Hebr. 1, 3 rom.; መልክዐ፡ አርአያሁ፡ ለዘወለዶ፡ χαρακτὴρ τῆς ὑποστάσεως τοῦ γεννήσαντος αὐτόν Cyr. c. Pall. f. 67. a) *effigies, imago picta* Hez. 23, 14; *sculpta* Ex. 28, 32. b) passim usurpatur praepositionis et conjunctionis instar α) በአርአያሆን፡ *secundum similitudinem earum* (ἐπί c. Acc.) Gen. 30, 38. 39. β) አርአያ፡ *ceu, tamquam, instar, quasi* Sx. Tachs. 27 Enc.; አርአያ፡ ብዙኅ፡ ዝናም፡ *magnae pluriae instar* Enc. Teq. 25; አርአያ፡ ይነውም፡ ዘልፈ፡ *tamquam semper dormiret* Enc. Ter 21; አርአያ፡ ዘ፡ *eodem modo quo* Lud. comm. hist. p. 502 n. 39. 2) *norma; forma* vel *species* rei ab artifice imitandae, παράδειγμα Ex. 25, 9; 1 Par. 28, 11 seq.; አርአያ፡ ምስለ፡ ቀዳሚ፡ አርአያሁ፡ ይዔሪ፡ ἡ εἰκὼν ὡς τὸ ἀρχέτυπον Cyr. ad Th. f. 12; etiam *norma* doctrinae Rom. 6, 17. 3) *exemplum, exemplar* a) ad imitandum propositum (παράδειγμα, τύπος) Joh. 13, 15; ኮነ፡ አርአያ፡ ለዓለም፡ ከመ፡ ይነስሑ፡ Sir. 44, 16; Jac. 5, 10; 1 Thess. 1, 7; 2 Thess. 3, 9; Tit. 2, 7; 1 Tim. 4, 12; 1 Petr. 5, 3; Cyr. f. 102; ኩኑሙ፡ አርአያ፡ Clem. f. 118; Kid. 3. b) ad terrendos et admonendos alios, *spectaculum*: Hen. 27, 3. 62, 12; Judae 7; ይከውኑ፡ አርአያ፡ ለኵሉ፡ ዘሥጋ፡ εἰς ὅρασιν Jes. 66, 24. c) libri (transscriptum), *apographum*: ወሀቦ፡ አርአያሃ፡ (ለመጽሐፍ፡) ያርእያሃ፡ ለአስቴር፡ Esth. 4, 8; አርአያ፡ መጽሐፉ፡ ለኤርምያስ፡ ἀντίγραφον ἐπιστολῆς Ep. Jer. 1. 4) *typus* aliam rem significans, ὑπόδειγμα Hebr. 8, 5; አርአያ፡ ወጽላሎት፡ (rerum futurarum) Clem. f. 206. 208; et *antitypus* 1 Petr. 3, 21 (coll. Hebr. 9, 24). 5) passim i. q. ርእየት፡ *facies, species*, ut: ታሚኒ፡ ገጻ፡ ወታሰረጕ፡ አርአያሃ፡ Sx. Mag. 5.

ምርአይ፡ subst. 1) ut videtur: *visus, acies* oculorum, ምሉጽ፡ በምርአየ፡ አዕይንቲከ፡ ወኢትሬኢ፡ Deut. 28, 34 (divergit Ae. a Graeco, qui διὰ τὰ ὁράματα τῶν ὀφθαλμῶν σου ἃ βλέψῃ habet, quare Ludolfus *adspectus* exposuit). 2) ut videtur: *spatium* vel *copia videndi* in loco perobscuro: ከመ፡ ይኩኖሙ፡ ለእለ፡ ይትሜጠዉ፡ ምርአየ፡ τοῦ εἶναι τοῖς ἐπιλαμβανομένοις ὁρᾶν Hez. 41, 6 vrs. ant. 3) Pro ምርአያት፡ *visiones* (Pl. vocis ምርአይ፡) in Did. p. 49 l. 1 (quod Platt „*soothsayers*" vertit) codex Stuttg. meliorem lectionem: ማርያት፡ exhibet.

ማሬ፡, ማረየ፡, ማረት፡ vid. sub መ col. 168.

ርኳም፡ subst. [i. q. رُخَام] *marmor*: ንፍቀ፡ ርኳም፡ *loculus marmoreus* Sx. Hed. 16; ንፍቅ፡ ዘአፍራጽ፡ ዘውእቱ፡ ርኳም፡ Sx. Hed. 17; ጸሕል፡ ዘእብነ፡ ርኳም፡ Sx. Masc. 10; ምድሩ፡ ለቀድስ፡ ከነ፡ ርኳመ፡ ወደመ፡ ቀቱላን፡ ይረግዕ፡ ላዕለ፡ ርኳም፡ ወኢይየብስ፡ Jsp. p. 356; መከን፡ ዕፍዑፍ፡ በርኳም፡ ወደሙ፡ ልቡጥ፡ ውስቴቱ፡ Jsp. p. 302. 355. — *Voc. Ae.*: ርኳም፡ ብ፡ እብነ፡ በረድ፡; *aliud*: ርከም፡ (v. ርኳም፡) ዘ፡ ሜዐን፡ (male).

ሩከም፡ subst. i. q. ርኳም፡, ut: (cadaver imposuerunt) በሜዐን፡ ዘእብነ፡ ሩከም፡ Chr. f. 3

ረኰሰ፡ I, 1 [amh. **ረከሰ፡**; contiguum est **ረስሐ፡**; coll. رِكْس et رِجْس *sordes* (et *crimen*), رِجْز *sordes* (*idololatria, poena*), نَجِس *impurus ac spurcus fuit*] Subj. **ይርኩስ፡**, varia **ይርኰስ፡** (vid. Lev. 19, 26 ann.), *immundum* vel *impurum esse* vel *fieri, se polluere, contaminari*, plerumque sensu levitico et ethico, c. c. **በ፡** rei, qua quis contaminatur Lev. 5, 3. 18, 23. 24. 19, 26. 21, 1 seq.; Num. 6, 7. 19, 20; Deut. 24, 4; Hez. 14, 11. 20, 7. 30. 23, 17; Jer. 2, 23. 3, 1. 23, 11; Thren. 4, 14; Hagg. 2, 13; Kuf. 4; Joh. 18, 28; 1 Cor. 8, 7; Rom. 1, 21; **ዘኢይረኵስ፡** ἀμίαντος 1 Petr. 1, 4. a) *profanari*: **መቅደስየ፡ረኵሰ፡** Hez. 25, 3; 4 Esr. 10, 31. b) *vitiari*: **ይረኵሳ፡አንስት፡** Zach. 14, 2.

አርኰሰ፡ II, 1 1) *contaminare, polluere, inquinare, profanare* Gen. 49, 4; Lev. 11, 43. 18, 21; **ኢታርኵሱ፡ርእሰክሙ፡በኵሉ፡ዝንቱ፡** 18, 24; Deut. 24. 4; Kuf. 2. 30; **መቅደሰ፡** Jes. 43, 28; Hez. 5, 11. 24, 21; **ስምየ፡** Jes. 48, 11; Mal. 1, 12; ἔθεσθε εἰς βδέλυγμα Jer. 2, 7; **ምድረ፡** 3, 2. 12, 10. 16, 18; **ሰንበተ፡** Jes. 56, 2; Hez. 20, 13; **አርኰሰ፡መንግሥታ፡** Thren. 2, 2; Ps. 73, 8; Matth. 12, 5. 15, 11; Act. 24, 6; Rom. 1, 24; plerumque c. **በ፡** rei, qua contaminant, sed etiam c. **እምነ፡**, ut: **ኢታርኵስ፡እዴከ፡እምዝንቱ፡** Koh. 7, 18. a) φαυλίζειν *ignominia afficere*: **አርኰስክሙ፡ስምየ፡** Mal. 1, 6. b) *polluere, vitiare* mulierem Gen. 34, 5; Kuf. 30; **አርኵሶ፡ብእሲተ፡ብእሲ፡** Job 31, 11; **አርኰሱ፡ድንግለ፡** Judith 9, 2. 2) *immundum censere* vel *pronuntiare* (vid. IV, 3) Lev. 13, 3. 11 seq.; Hebr. 10, 29; Lud. comm. hist. p. 240 n. 11. 3) *impuri* vel *turpe quid committere*: **ኢያርኰስኩ፡** Lud. e Vit. Sanct.

ተረኵሰ፡ III, 1 *pollui, profanári* Lud. sine auct.

ተራኰሰ፡ III, 3 *se invicem contaminare*, de pluribus, Kuf. p. 62.

አስተራኰሰ፡ IV, 3 aliquid *sibi* vel *aliis immundum, impurum, detestabile censere* vel *pronuntiare* (*respuere, aversari*): **ዘያስተራኵስዎ፡አሕዛብ፡** Jes. 49, 7; **ያስተራኵሱ፡ዘዚአየ፡ዘለኑ፡** (μυκτηρίζειν) Prov. 1, 30; Act. 10, 15. 28 Platt; Kuf. 46; Can. Ap. 34; **ዘተከልአ፡እምተዋስቦ፡እንዘ፡ያስተራኵስ፡** F. M. 9, 2. 4; **ብእሲት፡ዘአስተራኰሰት፡ምታ፡ወከልአቶ፡ሰኪበ፡ምስሌሃ፡ኀልያ፡ከመ፡ርኩስ፡ውእቱ፡ግብረ፡ተዋስቦ፡** 9, 4. 20, 2; Enc. Ter 22.

ርኩስ፡ part. (passim **ርኵስ፡**), f. **ርኵስት፡** (passim **ርኩስት፡**, ut Hen. 5, 4) *immundus, impurus, profanus, contaminatus, pollutus*, plerumque sensu levitico et ethico: Lev. 5, 2. 3. 11, 4 seq. 43. 12, 2. 14, 57. 15, 2 seq.; 22, 5. 6; Num. 19, 11; Deut. 14, 3 seq.; 22, 5. 24, 4; **ርኩስ፡ወርሱሕ፡** Job 15, 16; **ርኩስ፡ከናፍርየ፡** Jes. 6, 5. 35, 8; **ቈላፍ፡ወርኩስ፡** 52, 1. 64, 6; Thren. 4, 15; **ኀብስት፡ርኩስ፡** Mal. 1, 7; Prov. 3, 32; 2 Esr. 9, 11; **መዋዕለ፡ርኩሳት፡** (opp. **ቅዱሳት፡** Kuf. 6); **መዓትኒ፡ወቍጥዓ፡ርኩሳን፡እሙንቱ፡** Sir. 27, 30; Apoc. 21, 27 (κοινός); Act. 10, 14. 28; Eph. 5, 5; 1 Tim. 1, 9; Matth. 10, 1; Marc. 1, 26 rom. Etiam substantive usurpatur: *res immunda, detestabilis*, βδέλυγμα Jes. 44, 19; Deut. 7, 26; Sir. 15, 13; κατάθεμα Apoc. 22, 3.

ርኵስ፡ subst. (passim **ርኩስ፡**), *impuritas, pollutio; res immunda, detestabilis, turpis* Lev. 7, 18. 20. 21. 15, 31. 16, 16. 22, 3 seq.; Num. 9, 7 seq.; Deut. 18, 9; 4 Reg. 16, 3. 21, 2; Kuf. 3. 16. 20; Jes. 66, 3; Jer. 4, 1. 7, 10. 30. 13, 27. 16, 18; Hez. 20, 7 seq. 36, 25 seq.; Hen. 10, 11; Matth. 23, 27; Gal. 5, 19; Col. 3, 5; 1 Thess. 4, 7; Apoc. 17, 4.

ርኵሰት፡ n. act. *impuritas* Ssal. Req.

ርኵስና፡ subst. *conditio immundi, impuritas*: **በሐራተ፡አሕዛብ፡ሖሩ፡ወበርኵስና፡አረሚ፡ነበሩ፡** Sx. Tachs. 11; Mag. 5.

ረከበ፡ I, 1 [potestas radicis prima in *applicando, immittendo, componendo* (fügen) esse videtur, vid. IV, 1, nec non رَكَّبَ II. V. VI et ܪܟܒ; ܐܪܟܒ; hinc propagantur a) *insidere, conscendere, equitare, vehi* רָכַב ܪܟܒ رَكِبَ, coll. **መርኩብ፡**, **አርኩብት፡** b) *potiri, assequi, invenire* **ረከበ፡** I, 1. II, 1. III, 1] Subj. **ይርከብ፡** et **ይርኩብ፡** 1) *adipisci, nancisci, assequi, obtinere, potiri* c. c. Acc.: **ለእመ፡ዴገንከ፡ለጽድቅ፡ትረክባ፡** καταλήψῃ Sir. 27, 8. 15, 17; Jud. 7, 24; Gen. 31, 23; Ps. 7, 5; Rom. 9, 30; ἐκλάβοι Job 3, 5; ἐπιτυχεῖν Jac. 4, 2; τυγχάνειν Job 3, 21; **ትረክብ፡ተስፋከ፡** 11, 18; **ዴቂቆሙ፡ኢይረክቡ፡ንዋዮሙ፡** 21, 19; 4 Esr. 8, 66; 1 Reg. 28, 22; Ps. 20, 8; Ruth 1, 9; Matth. 11, 29; Luc. 18, 18; Gal. 3, 22; Hebr. 9, 12; **ረኪበ፡ዘርአ፡ፈቀደ፡** *prolem nancisci cupivit* Enc. Jac. 8; de **ረከበ፡ሞገሰ፡ቅድመ፡** ut Gen. 33, 8 vid. **ሞገስ፡** a) *acquirere et possidere, habere* Act. 22, 18; Gal. 2, 4; Marc. 9, 50. 11. 22. 14, 7; Lev. 25, 28. 47; Sir. 32, 12; **ዘኢይረክብ፡ሲሳዮ፡** ὁ ἀπορῶν ἄρτων Sir. 10, 27. b) *capere, occupare* urbem, terram Jos. 1, 11. 6, 20. 8, 19. 21. c) *ferire* jaculando (treffen): **ሄጶ፡ውስተ፡ፍጽሙ፡ወረከቦ፡ናላሁ፡** Sir. 47, 4. d) *assequi mente* rem arduam; Koh. 3, 11. 8, 17; Lit. Joh.: aenigma (recte solvere) Jud. 14, 12. 18. 2) *invenire, reperire, deprehendere* sive quaesita, sive amissa, sive alia; rem Gen. 11, 2. 26, 32. 31, 32 seq.; Ex. 15, 22. 16, 27; Lev. 5. 22. 23; 1 Reg. 9, 4; Sir. 6, 14; **ረኪበ፡መድፍን፡** 40, 18; **ዘበዲበ፡ምድር፡ረክብከ፡** εὕρεμα 29, 4. 6; Koh. 12, 10; Matth. 7, 8. 13, 44; Luc. 4, 17. 6, 7. 15, 4; hominem Gen. 16, 7. 36, 24. 38, 20. 23; Deut. 22, 27. 24, 1; 1 Reg. 9, 13. 10, 2; Ruth 2, 22; Sir. 12, 17; Dan. ap. 1, 21. 38; Matth. 2, 8. 18. 28; nonnumquam *recipere, recuperare* ut Koh. 11, 1; 4 Esr. 10, 22. C. c. Acc. praedicati, ut: **ረከብዎ፡ውዱቀ፡** 1 Reg. 5. 3. 28, 21; **ከመዝ፡ረከብኩ፡ጽሑፈ፡ውስተ፡መጻሕፍት፡** Kuf. 21; 2 Esr. 18, 14; vel seq. **እንዘ፡** c. verbo fin., ut Jes. 37, 8; Matth. 20, 6. 24, 46. 26, 40; vel seq. enuntiatione integra (sine conjunctione praemissa): **ረከብናሆሙ፡ይሰክቡ፡ኅቡረ፡** Dan. ap. 1, 38; **ረከበሆሙ፡ይቀውሙ፡ህየ፡ለሊቃውንት፡** Judith 10, 6; Tob. 8, 13; Rom. 7, 21. a) *videre, percipere*, ut Marc. 5, 38, quare saepissime ἴδού hoc verbo vertitur, vid. annot. ad 1 Reg. 4, 13; **ረከብኩ፡ስቍረተ፡ውስተ፡አረፍት፡** ἰδοὺ ὀπή Hez. 8, 7. 14; Ruth 3, 8; **ወረከብክዎ፡ይገብር፡ግብረ፡** Jer. 18, 3. b) *censere, existimare*; Rom. 3, 28; vel **እመሰ፡ትረክብ፡ሠናየ፡** wenn du es für gut findest Lud. e Vit. Sam. c) *incidere* alicui vel in aliquem, improviso (supervenire) 1 Thess. 5, 4; casu, fortuito, ut: **ኢታብእ፡ኵሎ፡ሰብአ፡ዘረከብከ፡ውስተ፡ቤትከ፡** Sir. 11, 29; Matth. 22, 9; **ዘረከብከ፡** *cuicumque incideris* i. e. *quicumque fuerit* vel *qui primus se obtulerit*, ut: **ኢትግሢሙ፡ኵሎ፡ዘረከብክሙ፡** *ne praeficiatis obvium quemcumque* Clem. f. 130; **በከመ፡ረከበ፡** *quocumque modo invenerit* i. e. *temere*, ut **አብድ፡ወዝሉፍ፡በከመ፡ረከበ፡ይነብብ፡** Sir. 20, 7. 19. 22, 6 (ἄκαιρος); **ኢትጠበብ፡በከመ፡ረከብከ፡** ἀκαίρως Sir. 35, 4 d) de eventis et casibus, potissimum ad-

versis, α) *contingere, accidere, obvenire* alicui, *invadere* alqm, c. Acc. ut: ኢይረከበ፡እኩይ፡ (ἀπαντήσει) Sir. 36, 1; Job 1, 22. 2, 10. 11. 9, 20. 11, 6 (συμβαίνειν, ἀποβαίνειν); በእንተ፡ምንት፡ረከበኒ፡ዝንቱ፡ኵሉ፡ Jer. 13, 22; 4 Esr. 10, 9. 21; Jon. 1, 7; Jer. 5, 12; Gen. 49, 1; Ps. 39, 16. 114, 4; 2 Tim. 3, 11; etiam de praedictis: ረከበ፡ዝኩ፡ኵሉ፡ተአምር፡ 1 Reg. 10, 9; ረከበኒ፡ዝመርገም፡እኩይ፡ Bar. 1, 20; de sorte Joh. 19, 24; et impersonaliter: *accidit alicui:* በይእቲ፡ዕለት፡ረከበ፡ለወለተ፡ራጉኤል፡ συνέβη τῇ Tob. 3, 7. β) *incidere* in casum i. e. eo *attingi*, c. Acc., ut: Num. 20, 14; ብዙኀ፡ሕማመ፡ረከበት፡ብከ፡ Tob. 4, 4; በከመ፡እከየ፡ምግባሩ፡ይረክብ፡ (v. ይረክቦ፡) Jes. 3, 11; ትሬኢ፡እመ፡ትረክበ፡ለቃልየ፡ εἰ ἐπικαταλήψεταί σε ὁ λόγος μου Num. 11, 23; Gen. 41, 13. 49, 10. c) *cadere in aliquem*, ei *convenire:* ዘይረክበከ፡ τὸ σόν (*quod tibi convenit*) Matth. 20, 14; ይርከበ፡ *ei conveniat* Joh. 19, 24 (nisi secundum 1, a exponere malueris: *is possideat eam* tunicam). — *Voc. Ae.:* አድምዐ፡ረከበ፡ዘ፡አገኘ ።

አርከበ፡ II, 1 *facere ut alqs adipiscatur* vel *inveniat*, c. dupl. Acc., ut: ታረክበሙ፡ሕይወተ፡ለውእቱ፡ሰብእ፡ Herm. p. 59; vel (omisso Acc. invenientis): ብዙኀ፡ሰትይ፡ኢያረክብ፡ኀይለ፡ወኢያኀጥእ፡ቍስለ፡ Sir. 34, 30; Ex. 14, 3.

ተረከበ፡ III, 1 (ተረከበ፡ Asc. Jes. 3, 4; an errore typographi?) 1) *acquiri, comparari, se assequendum praebere:* እምአይቴ፡ተረክበት፡ጥበብ፡ Job 28, 12; ተኀሠሡኒ፡ወእትረከበክሙ፡ (*me assequendum praebebo vobis*) Jer. 36, 13; 2 Par. 15, 2. a) *acquisitum possideri, haberi:* ወተረክበ፡ለሰሎሞን፡፲፻አፍራስ፡ ἦσαν αὐτῷ 2 Par. 9, 25; Deut. 21, 17. b) *mente attingi:* እግዚ"፡ዘኢይትረከብ፡በልቡና፡ Cod. Mus. Brit. XI; Lud. e V. S. 2) *inveniri, reperiri, deprehendi* Gen. 2, 20. 41, 38. 44, 16. 17; Kuf. 43; Jos. 10, 17; 1 Reg. 9, 20. 13, 15; 4 Reg. 23, 2; ተረክቡ፡ውስተ፡ሕዝብ፡ዐማፅያን፡ Jer. 5, 26; ኢተረክበ፡እኩይ፡ምግባር፡ላዕሌሆ፡ Dan. ap. 1, 63; እስከ፡አመ፡ተረክበ፡ጌጋይ፡በላዕሌከ፡ Hez. 28, 15; ኢተረክባ፡ሠናያት፡ዘከመ፡አዋልደ፡ኢዮብ፡ Job 42, 15; Dan. 1, 19; Jer. 2, 34. 48, 3; Ps. 16, 4; 1 Petr. 2, 22. a) *deprehendi* (delinquentem) *in re* Joh. 8, 3; ለእመ፡ተረክበ፡ከሀን፡በሰሪቅ፡ Kedr f. 67; Deut. 24, 7. b) inveniri vel deprehendi (i. e. percipi, videri) c. c. Acc. vel Nom. praedicati: Kuf. 19; ኖኅ፡ተረክበ፡ፍጹመ፡ጻድቀ፡ Sir. 44, 17. 20; 4 Esr. 3, 13; ተረክበት፡ሕጽጽተ፡ Dan. 5, 27; Org. 4; ኵሉ፡ዘኢይትረከብ፡ጽሑፍ፡ Apoc. 20, 15; ትትረከብ፡ዕንስታ፡ Asc. Jes. 11, 3; Luc. 9, 36; vel seq. እንዘ፡ Matth. 1, 18; Asc. Jes. 3, 4. c) inveniri vel reperiri i. e. *exstare, exsistere* 1 Reg. 13, 22; Kuf. 30; አልቦ፡ዘተረክበ፡ዘከማሃ፡ Job 28, 15; ከልኤሆሙ፡በኀበ፡ብእሲ፡ጻድቅ፡ይትረከቡ፡ Sir. 18, 17; በውስተ፡ሐሰት፡በአይቴ፡ይትረከብ፡ጽድቅ፡ Sir. 31, 4; οὐκ ἔσται ኢይትረከብ፡ Jes. 15, 6; 2 Par. 12, 12; Gen. 18, 29 seq. d) ዘይትረከብ፡ *fortuitus, in casu positus, accidens* M. M. f. 318 (vid. ረከበ፡ Nr. 2, c.). 3) *vacare* rei (vid. IV, 1): በተውኔት፡ዘይትረከብ፡ κύβοις σχολάζων II Can. Ap. 40.

ተራከበ፡ III, 3 se invicem assequi vel invenire i. e. *sibi invicem occurrere* vel *obviam venire: convenire, concurrere, congredi*, de personis: ይትራከቡ፡በበየ፡አጋንንት፡ወጸደናት፡ συναντήσουσι Jes. 34, 14. 15; ባዕል፡ወነዳይ፡ይትራከቡ፡ኀቡረ፡ Prov. 22, 2; Dan. ap. 1, 14; ተራኪቦሙ፡ ἀλλήλοις συνελθόντων Prov. 29, 13; de rebus Ps. 84, 11; Am. 9, 13: ምስለ፡, ut: ተራከበ፡ምስሌሁ፡ Sx. Jac. 5; Ex. 19, 17; Lev. 26, 5 (etiam cum ለ፡, ibidem); ይትራከብ፡ዘርእ፡ምስለ፡ሠርጽ፡ Am. 9, 13; ወይትራከብ፡ቃላቲሆሙ፡ምስለ፡ጽራኀ፡ብከየ፡ጸላዕት፡ Sap. 18, 10; nec non c. Acc. Gen. 49, 6; Ex. 4, 27. 5, 20; 1 Reg. 25, 20; 2 Reg. 18, 9; Ps. 76, 4; Matth. 28, 9; Hebr. 7, 1. a) in re bellica: *congredi, concurrere, signa conferre:* ተራከቡ፡ለቀትል፡ 1 Par. 19, 9; ወተራከበ፡ድምትርያስ፡ወፀብአ፡ Jsp. p. 304. 325. 356; c. ምስለ፡ p. 371. b) *coire, concumbere* c. muliere: በጊዜ፡ተራክቦቱ፡ምስለ፡ብእሲቱ፡ F. M. 11, 2; Lit. 171, 1; ተራክቦ፡ *concubitus* F. N. 24. c) de eventis et casibus: *accidere, obvenire, contingere* alicui, *assequi* alqm: ይትራከቦሙ፡ጽልመት፡ Job 5, 14; ተራከባኒ፡መዋዕለ፡እኩያት፡ 30, 26; Ps. 20, 8. 39, 16. d) passim i. q. ተረከበ፡ sc. *se alicui assequendum* vel *inveniendum praebere* Kuf. p. 3; Jer. 36, 13 var.

አስተርከበ፡ IV, 1 1) *applicare:* ወአስተርከቡ፡ወፀጻሩ፡ውስተ፡አፉሁ፡ Joh. 19, 29. 2) se immittere in vel se applicare ad rem i. e. *vacare, operam dare, deditum* vel *intentum esse* rei, *versari* in re (σχολάζειν τινί, obliegen, vid. ተረከበ፡ Nr. 3.): Ps. 45, 10; እመሰ፡ፈቀደ፡ሰብእ፡አስተርኪበ፡ይትዋከሕ፡ምስሌሆሙ፡ εἴ τις ἕλοιτο σχολαιότερον ἀντιφέρεσθαι (si quis diutius et diligentius in hac disputatione versari vellet) Cyr. ad Th. f. 11; c. c. ለ፡ rei 1 Cor. 7, 5; ያስተርክብ፡ለጸሎት፡ Kid. f. 21; Kedr f. 78; Lud. comm. hist. p. 321; et c. በ፡, ut: አስተርክቦት፡በጸሎት፡ Kid. f. 20; ለነ፡መፍትው፡ለነ፡ንጻሙ፡ወናስተብቍዕ፡ወናስተርክብ፡በጸም፡ወበጸሎት፡ Genz. f. 148; Kedr f. 80; et c. Acc., ut: ለአስተርክቦ፡ጸሎታተ፡ዘበበጊዜሁ፡ Clem. f. 322; ዘኢያስተረክቡ፡ተርጕሞተ፡ቅዱሳት፡መጻሕፍት፡ f. 219; vel seq. Subjunctivo Herm. p. 52. 3) locum vel copiam sese rei applicandi vel habere vel praebere, i. e. *opportunitatem* sive *otium* vel *habere* vel *praebere:* እስመ፡ኢያስተርከቡ፡ *otium non habuerunt* Marc. 6, 31; እንዘ፡ያስተረክብ፡ (σχολάζων) *opportunitatem praebens* Matth. 12, 44; Luc. 11, 25 (Platt: ያስተራክብ፡).

አስተራከበ፡ IV, 3 1) *facere, ut* a) *se invicem recuperent, sibi invicem obviam veniant,* c. dupl. Acc.: Sx. Hed. 24 (ubi parentes filio orbati precantur, ከመ፡ያስተራክበሙ፡እግዚ"፡ኪያሁ፡); ከመ፡ያስተራክብ፡ (matrem orbatam) እግዚ"፡ውሉዳ፡ Jsp. p. 291; vel c. Acc. et ምስለ፡, ut: አስተራክበ፡(ለአቡሆሙ፡)ምስለ፡ውሉዱ፡ Sx. Mag. 19. b) *inter se conveniant* i. e. *concionem convocare* et *conventum habere* Lev. 8, 3. 4; እንዘ፡ያስተራክቡ፡በርትዕ፡ወበየውሀት፡ Clem. f. 233. c) *sese invicem attingant:* ኀበ፡ያስተራክቡ፡ክነፊሆሙ፡ 3 Reg. 6, 22. 2) Passim idem est quod አስተርከበ፡ Nr. 2 et 3, ut: እንዘ፡ያስተራክብ፡ለጸሎት፡ Kid. f. 28; ከመ፡ያስተራክብ፡መልእክተ፡እግዚ"፡ Const. Ap. 55; Luc. 11, 25 Platt.

ርኩብ፡ part. 1) *inventus, repertus*, ut: የዐም፡ርኩብ፡መስቀል፡ Deg. (in festum crucis). 2) *contiguus, conterminus* (ad III, 3): ወክነፊሆሙ፡ስፉሓን፡ወርኩባን፡ወይትላከፉ፡በበይናቲሆሙ፡ 2 Par. 3, 13; እኑዛት፡ወርኩባት፡ συγκλειομένας 3 Reg. 7, 35; *connexus* Ex. 36, 31 G.

ርክበት፡ n. act., Pl. ርክባታት፡, 1) *acquisitio*, ut: ርክበተ፡ንዋይ፡ F. N. 42, 5. 2) *inventio:* ርክበተ፡ወልዶሙ፡ (amissi) Sx. Hed. 24; ርክበተ፡አዕጽምት፡ (ossium sancti) Sx. Ter 19; ዘአስተፋጠነ፡ፈውሶተ፡ሕማሙ፡እምቅድመ፡ይስአን፡ርክባታተ፡መድኀኒታቲሁ፡ Genz. f. 89. 3) ut videtur:

facultas (an: *accidens, casus?*): ሕሊናቲሁ፡ ወኀይላቲሁ፡ ወርከበታቲሁ፡ ዘውስጥ፡ (internae) F. N. 45.

ረከብ፡ subst., proprie *congressus, conventus*, deinde *nomen festi inter Pascha et Pentecostem medii* (μεσοπεντηκοστή), quo praecipua duarum synodorum dioeceseos, secundum Canones Apostolorum quotannis habendarum, celebrabatur (de quo vide Ludolfi comm. hist. p. 386, et lexicon aeth. c. 137) Marc. 6, 30 rom. in titulo; Enc. Mij. 18 (in Synx. Tubing.: Mij. 17); Comp. ecclest.; Cod. Mus. Brit. XXIX, 52 et XXX, 51 (ubi ዘረከበተ፡ ካህናት፡ legitur); ማኅትው፡ ዘረከብ፡ ካህናት፡ Deg. Etiam ረከበት፡, ut: ዘረከበት፡ ካህናት፡ (in festum) *conventus sacerdotum* Cod. Mus. Brit. XXX, 51.

ረከቢ፡ n. ag. *adipiscens* vel *inveniens*: ረከቢሆን፡ ሠናይት፡ εὑρετὴς ἀγαθῶν Prov. 16, 20.

ርኩባዊ፡ adj. rel. (a ርኩብ፡), proprie: *pertinens ad res acquisitas* (an: *existentes?* مَوْجُود): ግዕዛት፡ ርኩባዊያት፡ F. N. 43, 12; sensus haud satis liquet.

አርኩባት፡ v. እርኩባት፡ et ርኩባት፡ (Lud. in lex.: ሬኩባት፡) subst. Pl. *cameli* foeminae quibus vehuntur 1 Reg. 30, 17; coll. رَكُوبَة (رَكَائِب). — *Voc. Ae.*: ርኩባት፡ (v. እርኩባት፡) ዘ፡ የሐማሴን፡ ፈረስ፡

ሩኬብ፡ subst. (sine dubio pro ሩካብ፡, vid. gramm. p. 187) *connexus, commissura* Ex. 36, 31 (v. ርኩብ፡ et ድማሬ፡).

ሩካቤ፡ subst. *coitus, concubitus* Sap. 7, 2; በሩካቤ፡ የሴፍ፡ ወማርያም፡ Did. 31; ሩካቤ፡ ዘበሕግ፡ (legitimus) Lit. 170, 4; ሩካቤ፡ ርስሐት፡ (turpis, illegitimus) Clem. f. 246; ለእመ፡ ረስሐ፡ በሩካቤ፡ ምስለ፡ ብእሲቱ፡ F. M. 14, 9.

ምርካብ፡ subst. 1) *res acquisita* (labore, opera, ministerio al.), *quaestus, victus, merces, stipendium*: ምርካቦሙ፡ ለሌዋውያን፡ 2 Esr. 23, 5 (at 2 Esr. 10, 9 በምርካበ፡ ጽርሐ፡ ቤተ፡ እግዚ"፡ lectio prava pro በመርኅበ፡ esse videtur); Act. 19, 25; 1 Cor. 9, 10. 14. 2) *res inventa* εὕρεμα, εὕρημα: ትከውን፡ ነፍሱ፡ ምርካበ፡ ወየሐዩ፡ Jer. 45. 2. 46. 18; ምርካብ፡ ዘልብ፡ ውእቱ፡ Cyr. c. Pall. f. 67; ዝንቱ፡ ምርካበ፡ ልብ፡ ውእቱ፡ ዘያፈቅር፡ ሐዲስ፡ εὕρεμα φρενὸς caet., ib. f. 82. 66. — *Voc. Ae.*: ምርካብ፡ ዘ፡ ማያ፡ (ሞያ፡); *aliud*: ምርካብ፡ ወዐስብ፡ ፩ ውእቱ፡ ።

መርካብ፡ subst. amhar.: *navis* (sicut مَرْكَب et مَرْكَبَة).

መሬክብት፡ occurrit Jes. 13, 22; non liquet utrum forma Pl., an Sing. fem. (participii መሬክብ፡) sit: ወየኀድሩ፡ ህየ፡ እለ፡ ስኩና፡ ሳህም፡ አጋሪሆሙ፡ ወይትዋለዱ፡ (v. ወይትሬክቡ፡) ውስቴታ፡ መሬክብት፡ (v. መሬክብት፡) ውስተ፡ አብያቲሆሙ፡ καὶ νοσσοποιήσουσιν ἐχῖνοι ἐν τοῖς οἴκοις αὐτῶν. Cum ἐχῖνος aliâs ቊንፍዝ፡ versum sit, dubitatio movetur, ne interpres aut verbum Graecum male intellexerit vel verterit (coll. Jes. 14, 23 ubi versio antiqua አዕዋፍ፡ pro ἐχῖνοι exhibet), aut lectionem variantem secutus fuerit.

እስትርኩብ፡ part. (IV, 1) *vacans* rei, *intentus, attentus* (*defixus* in rem, *studiosus*): ጸጸስ፡ ይኩን፡ እስትርኩብ፡ ለምሥዋዕ፡ ወለጸሎት፡ Kid. f. 7; ወውእቱ፡ እስትርኩብ፡ በጸሎት፡ ወጾም፡ እስከ፡ ሰርከ፡ ዐሐይ፡ Kedr f. 75. 81; አ"፡ በቃል፡ Syn.; ርእየቱ፡ እስትርኩብ፡ ወህዱእ፡ ከነ፡ (ejus aspectus attentus et sedatus erat) Lud. e V. S.

ሮሐ፡ I, 1 [רוּחַ, رَاحَ *flavit* ventus] *flabello ventilare, ventulum facere*: (ሶበ፡ ያቄርብ፡ አኰቴተ፡) ዲያቆን፡ ይረውሕ፡ በከመ፡ አቅደምነ፡ ነጊረ፡ Kid. f. 27; ዲያቆናት፡ የዐውዱ፡ ወይረውሑ፡ በመራሕውታት፡ በአምሳለ፡ አክናፈ፡ ኪሩቤል፡ F. N. 12.

ተራውሐ፡ III, 3 alternatim, vicissim, conjunctim *ventilare frigus* alicui, vel *vento excitato refrigerare* alqd. (vid. رَاحَ V. VI); c. ለ፡ pers., ut: (ክርስቶስ፡) ዘተጸፍዐ፡ መልታሕቱ፡ ተለዐለ፡ ወነበረ፡ በየማነ፡ አቡሁ፡ እንዘ፡ ይትራዋሕ፡ ሎቱ፡ አክናፈ፡ እሳት፡ ዘሐራ፡ ሰማይ፡ M. M. f. 116, c. Acc. rei, ut: (እግዚ"፡ ዲበ፡ ሰረገላ፡ ነፋሳት፡) ዐውደ፡ ዐሓይ፡ ዘይዌጥሕ፡ ዘያሠርቆ፡ በኀዋኀወ፡ ሰማይ፡ ኀይለ፡ ነፋስ፡ እንዘ፡ ይነፍሕ፡ ወነበልባለ፡ ዐሐይ፡ እንዘ፡ ይትራዋሕ፡ M. M. f. 11.

መርዋሕት፡ subst. (Lud., sed equidem non reperi nisi formas) መረውሕት፡, መረዋሕት፡ Pl. መራውሕታት፡ vel መራሕውታት፡ literis transpositis, etiam መረዋሕታት፡, መረዋውሕት፡ 1) *flabellum* (coll. مِرْوَح et مِرْوَحَة مَرَاوِح): ይቁሙ፡ ፪ ዲያቆናት፡ በገበዋተ፡ ምሥዋዕ፡ ወየአኀዙ፡ መራሕውታተ፡ ዘግቡራት፡ እምግብር፡ ልሙጽ፡ ወይሰድዱ፡ ጽንጽንያተ፡ ንኡሳነ፡ ከመ፡ ኢይደቅ፡ እምኔሆሙ፡ ምንትኒ፡ ውስተ፡ ጽዋዕ፡ F. N. 12 (e Synodo); eadem fere verba leguntur Const. Ap. 52 (ወየአኀዙ፡ መረዋኅታተ፡); alium locum vide supra sub ሮሐ፡ 2) sine dubio etiam *aspergillum*: ይወስድዎ፡ (ለምዉት፡) ኀበ፡ ቤተ፡ ክርስቲያን፡ በመኃትው፡ ወበመጸዋውዕት፡ ወበመረዋሕት፡ (emendatum est: ወበመረዋውሕት፡) Genz. f. 13; (mortuum efferant) በመኃትው፡ ፲ወ፪ ወበመጸሕፍት፡ ወበመጸዋውዕት፡ ወበመጣቅዕት፡ ወበመረውሕት፡ (emendatum est: ወበመረዋውሕት፡) ወበድባብ፡ ወትረቂ፡ መቃብሪሁ፡ በማይ፡ Genz. f. 40. — *Voc. Ae.*: መረውሕት፡ ዘ፡ መነሳንስት፡ q. v. sub ነስነሰ፡ 3) apud Abyssinos inferioris aetatis: *tintinnabulum*, nec non *campana*, ut: መረዋት፡ (pro መረዋሕት፡) ዘይሰማዕ፡ ድምፁ፡ እስከ፡ ነዋኅ፡ Chron. L. Atk.

(ረውሕ፡ — „*placidus*, arab. رَوْح *quietus*" Lud. ex Enc. Jac. 26 — est nomen proprium viri ቈረሳዊ፡ (i. e. قُرَشِيّ) እምከቡራን፡ ዓረብ, cui baptizato nomen Christianum እንጦንዮስ፡ inditum est. Sx. Jac. 25; quare in Salâm appellatur እንጦንዮስ፡ ረውሕ፡).

ሮስ፡ subst. [coll. رُوس] *mas, masculus*, sing. et collect.: ሮስ፡ ወወለት፡ M. M. f. 3; ኵሉ፡ ሮስ፡ Kuf. 15. 47; ሮስ፡ ወአዋልድ፡ Ex. 21, 4; ውሉድ፡ ሮስ፡ ወአዋልድ፡ 21, 31.

ረዋቅያዊ፡ adj. et subst. *stoicus* Act. 17, 18 Platt i. e رواقيين.

ሮተ፡ I, 1 *fricare, perfricare, defricare*: በጼው፡ ኢሮትክ፡ οὐδὲ ἁλὶ ἡλίσθης Hez. 16, 4; M. M. f. 89 [coll. عَرَتَ *fricuit* manu rem; at رَثَّ significat *tritus, vetustus fuit*]. — *Voc. Ae.*: ሮተ፡ ወሮዘ፡ ዘ፡ ሐሸ ።

ረወየ፡ (Gen. 24, 22; Macc. f. 20) et ረውየ፡ (Enc. Mag. 10) I, 1 Subj. ይርወይ፡ [רָוָה, رَوِيَ رَيًّا] 1) *potu satiari, sitim*

explere, largius bibere, potare Gen. 24, 14. 18. 22; ትሰትዩ፡ ወኢትረውዩ፡ Hagg. 1, 6; Am. 4, 8; እስከ፡ ይጸግቡ፡ አው፡ ይረዊ፡ Clem. f. 255; c. Acc. እለ፡ ይሰትዩኒ፡ ኢይረውዩኒ፡ Sir. 24, 21; c. እምነ፡ rei: Ps. 35, 9; ርወይ፡ እምደም፡ Jsp. p. 276. 2) *rigari, irrigari* Ps. 64, 13; እምከመ፡ ረወየት፡ መሬት፡ (fructifera fit) Macc. f. 20. — *Voc. Ac.*: ረወየ፡ ብ፡ አረከ።

አርወየ፡ II, 1 1) *potu satiare, sitim* alicujus *explere, inebriare*: absol. Ps. 22, 7; c. Acc. prs.: አረውያ፡ ለነፍሰሙ፡ Jer. 38, 14. 25; አርዊ፡ ጽሙኣነ፡ Syn. f. 287; አልበሙ፡ ዘይሰትዩ፡ ማየ፡ ዘያረውዮሙ፡ (ὕδωρ εἰς πλησμονήν) Judith 7, 21; c. dupl. Acc.: አርወየኒ፡ ሐሞተ፡ Threu. 3, 15; c. Acc. et እምነ፡, ut: አረውዮሙ፡ እምደምከ፡ Hez. 32, 5; trsl.: ሞገሰ፡ ፍቅሯ፡ ያረውየከ፡ Prov. 5, 19; ያረዊ፡ ነፍሰ፡ እምቃለ፡ እግዚ"፡ Sx. Haml. 8. 2) *rigare, irrigare, potare facere*: አርውዩ፡ ለዐጸደ፡ ሐምልየ፡ Sir. 24, 31; እስከ፡ ሶበ፡ ያረዊያ፡ ለምድር፡ Jes. 55, 10; Ps. 64, 9. 11; ፈትለ፡ አርዊ፡ *ellychnium ut potare faciam* (*oleum*) Enc. Teq. 16.

ተረወየ፡ III, 1 et 2, ተረውየ፡ Lud. 1) *potu satiari, inebriari*: ሀለዉ፡ እለ፡ ኢተረወዩ፡ (ἐμπιπλάμενοι νάμασι) Cyr. hom. f. 107; ንትረወይ፡ እምዘመድኅን፡ አንቅዕት፡ (ἀρύσασθαι) f. 104; ይትረወዩ፡ v. ይትሬወዩ፡ ሕገ፡ Sir. 2, 16. 2) *irrigari*, de arbore, Lud. ex Enc.

ርዉይ፡ vel ርውይ፡ part.; f. ርውይት፡ et ርዊት፡ *potu satiatus, bene potus, irrigatus, irriguus* Gen. 13, 10; ገነት፡ ርውይት፡ Jes. 58, 11; ርዊት፡ Jer. 38, 12.

ርውየት፡ n. act. *potus praebitio, propinatio*, *Voc. Ac.*: ርውየት፡ ዘ፡ ውግዐት፡

መርወይ፡ subst., dubiae significationis: *uter aquarius* vel *guttus?* an *humidi* quid vel *liquidi*?: (Pantaleon) እምብዙኅ፡ ንዋይ፡ ጽድቀ፡ ዘአፍቀርከ፤ ሐወ፡ ዘዐቈርከ፡ በመርወይ፡ Deg.

ርደ፡ I, 1 [عَدَا ‏ *ultro citroque discurrit, libere vagatus est,* (*currendo*) *petiit*; vicinum est ርጸ፡; vid. etiam መረደ፡] Subj. ይሩድ፡ 1) *incurrere, incursare, invadere, oppugnare, incursionem* vel *impetum facere, expeditione bellica petere*: ርዱ፡ ወቀተሉ፡ በይሁዳ፡ ἐπέθεντο καὶ ἐπάταξαν 2 Par. 28, 17; ይረውዱ፡ ላዕሌኪ፡ እንዘ፡ ይረውዱ፡ Jer. 28, 14 var.; ወይረውዱ፡ καὶ παρατάξονται Zach. 10, 5; c. Acc.: ኢሎፍሊ፡ ርዱ፡ አህጉረ፡ 2 Par. 28, 18; ይሩዶሙ፡ προκαταλαβέσθαι αὐτούς 32, 1; Jud. 9, 33; Kuf. 37; ርዱኒ፡ κατέδραμον ἐπ' ἐμέ Job 16, 10; ርዱኒ፡ ወርጹ፡ ላዕሌየ፡ 16, 14; ርደከ፡ ዐበኢት፡ ኀያል፡ 29, 10; 4 Esr. 13, 10. 15; ከመ፡ ይሩዱነ፡ 4 Reg. 7, 6; ርድዎሙ፡ μονόζωνοι ἦλθον 13, 20. 21; ዕደው፡ እለ፡ ኢርዱ፡ አጋርያን፡ ἄνδρες οἳ ἦσαν πεζοί (opp. equites expediti) Judith 7, 2. 2) insurgere contra alqm, *impugnare, insectari, premere* (impugnatione): ርድዎ፡ ወሰሐብዎ፡ ἐπιστάντες Act. 6, 12; Num. 16, 19. 17, 7; Ps. 26, 6; ይረውዱከ፡ παροιστρήσουσι Hez. 2, 6; እለ፡ ይረውድዎ፡ θλίβοντες Threu. 1, 17; Ps. 105, 12; Jes. 19, 20. 29, 7. 3) *persequi, insequi*, διώκειν: አፍራስ፡ ዘይረውድ፡ Nah. 3, 2; አልበ፡ ዘይረውድ፡ Jes. 17, 2; Ps. 43, 18; c. Acc. Ps. 7, 1. 30, 19. 141, 9. 142, 3; Jer. 15, 15; Jes. 16, 4; Threu. 1, 6. — Rad. Abb.: ርደ፡ ዘ፡ ከበበ፡ (i. e. *circumvenire*).

ተረውደ፡ III, 1 *impugnationem* vel *persecutionem pati* Lud. sine auct.

ርዉድ፡ vel ርውድ፡ part. *impugnatus, persecutionem passus* Lud. sine auct.

ሩዳት፡ n. act. *insectatio, persecutio* Org. 6.

ረዋዲ፡ n. ag. *incursax, insectator, persecutor* Genz. f. 21; Ssal. Req.; ረዋዴ፡ በግዕ፡ Epil. Ev. Joann. (N. T. rom. f. 100b).

ተረዋዲ፡ n. ag. III, 1 i. q. ርዉድ፡ Lud. sine auct.

ርጸ፡ I, 1 [ጉን, رَكَضَ; amh. ሮጠ፡; vicina sunt ረየዐ፡ et ርደ፡] Subj. ይሩጽ፡ *currere* (*viam celerare, volare*): Prov. 4, 12; 2 Reg. 18, 19—25; Num. 11, 27; ሩጽ፡ Kuf. 43; ረዊጽ፡ ὁ δρόμος Koh. 9, 11; Job 9, 25; ፍጡነ፡ ይመጽኡ፡ እንዘ፡ ይረውጹ፡ Jes. 5, 26; ይረውጹ፡ ከመ፡ ሀየል፡ ሐንካሳን፡ 35, 6. 40, 31; Matth. 27, 48. 28, 8; Rom. 9, 16; Joel 2, 7. 9; ὁρμᾶν Matth. 8, 32; de avibus Job 39, 30; curru ሰረገላት፡ ዘይረውጽ፡ Nah. 3, 2; vento Jes. 5, 28; igne Hen. 23, 2; fulgure ከመ፡ ይረውጽ፡ መብረቅ፡ ቅድመ፡ ነጐድጓድ፡ Sir. 35, 10; Ex. 9, 23; Nah. 2, 5; sole: ፍጡነ፡ ይረውጽ፡ ዐሐይ፡ 1 Esr. 4, 34; Hen. 72, 37; verbo Ps. 147, 4; 2 Thess. 3, 1; de navigantibus Act. 21, 1; σπεύδειν እንዘ፡ ይረውጹ፡ μετὰ σπουδῆς Dan. ap. 1, 50; ሩጹ፡ ወኢትቁሙ፡ Jer. 4, 6; ሩጽ፡ ጼውው፡ ὀξέως Jes. 8, 3; c. Acc. viae Ps. 118, 32. a) *currendo discedere, se auferre*: ሩጽ፡ ἀπότρεχε Jer. 47, 5. b) *praetercurrere, cito praeterire*: ከመ፡ ኀልፈተ፡ ዜና፡ ዘይረውጽ፡ Sap. 5, 9. c) *circumcurrere, discurrere*: ሩጹ፡ ውስተ፡ ፍናዊሃ፡ ለኢየሩሳሌም፡ Jer. 5, 1; ይረውጽ፡ ኀበ፡ አበግዕ፡ Herm. p. 56. d) *praecurrere* c. ቅድመ፡, ut: 1 Reg. 8, 11; 2 Reg. 15, 1. e) *cursu tendere* aliquo, *accurrere, currendo petere*, Marc. 9, 15; Gen. 18, 2. 33, 4; c. ኀበ፡ Hebr. 12, 1; Gen. 18, 6; ርጹ፡ ኀቤሃ፡ Dan. ap. 1, 19; Luc. 24, 12; ዘርእየ፡ በለሰ፡ ወይረውጽ፡ ኀቤሃ፡ Jes. 28, 4; እጐሊሁ፡ ይረውጹ፡ ኀበ፡ ደም፡ Job 39, 30; vel c. ለ፡, ut: ለኀጢአት፡ ይረውጻ፡ እገሪሆሙ፡ Jes. 59, 7. f) *currendo sequi*: ርጹ፡ ድኅሬሆሙ፡ Kuf. 43. g) *incursare, incurrere*: ርጸ፡ ኀቤሁ፡ በኀይል፡ Dan. 8, 6; ርዱኒ፡ ወርጹ፡ ላዕሌየ፡ Job 16, 14.

አርጸ፡, rarius አረጸ፡ (1 Esr. 2, 25 var.) II, 1 *currere facere, ad cursum impellere, currentem incitare*: (Jesus) ያረውጾሙ፡ ለሐንካሳን፡ Clem. f. 14; ከመ፡ ያርትዕ፡ ልሳነ፡ ልቱተ፤ ያሩጽ፡ ሐንካሰ፡ Mavâs. Nr. 28; ያረውጾ፡ ጋኔኑ፡ ገዳመ፡ Luc. 8, 29; ያረውጾ፡ ጕጉአ፡ *citatim cum currere facit* Gad. T. H.; አርጹ፡ (v. አረጹ፡) አፍራሲሆሙ፡ 1 Esr. 2, 25; 4 Reg. 9, 17. 18; Herm. p. 58; ሰረገላት፡ ዘያረውጹ፡ አፍራስ፡ Apoc. 9, 9; አርውጾ፡ አፍራስ፡ *cursum equestrem instituere* Gad. Ad. f. 140; ይትራድኡ፡ ለአርውጾ፡ ሐመር፡ M. M. f. 21.

ተራወጸ፡ III, 3 1) *concurrere, undique accurrere, certatim accurrere*: Marc. 9, 25; (milites) እምከመ፡ መጽአ፡ ድምፀ፡ ዐበኢት፡ የኀድጉ፡ ኵሎ፡ ወይትራወጹ፡ ለቀትል፡ Chr. Ta. 5. 7; Sx. Nah. 6 Enc. 2) *huc illuc discursare, vagari*: ኦአንስት፡ ዕቀቡ፡ ውሉደክን፡ ከመ፡ ኢይትራወጹ፡ ገዘየ፡ ወገዘየ፡ Const. Ap. 52.

ርዉጽ፡ vel ርውጽ፡ part. *currens, citatus, praeceps* Enc.; ለነሰ፡ ሀላዊነ፡ ርውጽ፡ ውስተ፡ ሚጠት፡ በሕቱ፡ ἡμεῖς τὴν φύσιν παράφορον κομιδῇ πρὸς ἀλλοίωσιν ἔχοντες Cyr. ad Th. f. 10. Acc. ርዉጸ፡ adv.: *cursim, citatim, propere*: ርዉጸ፡ ጼውው፡ Jes. 8, 3 var.; Hez. 30, 9.

ሩጸት፡ n. act. 1) *cursus, motus rapidus*: 2 Reg. 18, 27; ሩጸተ፡ አፍራስ፡ Jer. 8, 16; Org. 1; ሩጸተ፡ እንስሳ፡ ዘኢይት

ረሐይ፡ Sap. 17, 18; astrorum Hen. 8, 3. 14, 8; Macc. f. 22; Org. 2; ignis Hen. 23, 2; navis Sap. 5, 10; ኢመጠነ፡ሩጸት፡ መበርቅት፡ (i. e. ne momentum quidem temporis) M. M. f. 20. 2) *vitae cursus* vel *certamen*: አለ፡ተጋደሉ፡ሠናየ፡ገድለ፡ ወፈጸሙ፡ሩጸቶሙ፡ወዋቱ፡ Did. 26; ሠናየ፡ሩጸት፡ Org. 1.

ረዋጺ፡ n. ag., subst. et adj., 1) *cursor* δρομεύς Prov. 6, 11; ኄር፡ረዋጺ፡ 24, 49; ኢይክል፡ረዋጺ፡አምሥጦ፡ Am. 2, 14. 2) *citus, velox, pernix, praeceps* (κοῦφος, ταχινός): መላእክት፡ረዋጽያን፡ Jes. 18, 2; ረዋጺያን፡እሙንቱ፡ 30, 16; Jer. 26, 6 var.; Thren. 4, 19; ሕዝብ፡መሪር፡ወረዋጽያን፡ Hab. 1, 6; 2 Reg. 2, 18; አፍራስ፡ረዋጽያን፡ Am. 6. 7; Jes. 30, 16; Joel 2, 4; 3 Reg. 20, 20.

መርወጺ፡ part. (II, 1) c. term. adj., *magister cursus*: መርወጺ፡አፍራስ፡ Const. Ap. 27; Kid. f. 23.

ምርዋጽ፡ subst., m. et fem., Pl. ምርዋጻት፡ 1) *spatium cursus, curriculum*: ምርዋጸ፡ብእሲ፡ (quantum quis continuo currere potest) Act. 1, 12. a) astrorum: Hen. 14, 17. 41, 8. b) equorum, *hippodromus, stadium*: Gen. 48, 7; በበትር፡ዘበጣ፡ለባሕር፡ወአኅለፎሙ፡እንተ፡ማእከላ፡ከመ፡ምርዋጸ፡ፈረስ፡ Did. 33; ሖሩ፡ኀበ፡ምርዋጻት፡ከመ፡ሕገናት፡እለ፡ይትራወጺ፡ማእከለ፡ጉባኤ፡ εἰς ἱπποδρομίας σπεύδουσι Chr. Ta. 7. 2) *cursus vitae, certamen*: ፈጸምከ፡ምርዋጸከ፡ (de mortuo) Genz. f. 51; ተፈጸመ፡ምርዋጺ፡ Sx. Mag. 1 Enc.; Genb. 11 Enc.; vitae scopus vel pensum: ረሰየ፡ምርዋጸ፡ለምህሮ፡ወለገሥጾ፡ Sx. Nah. 7 Enc.

ረዐመ፡ rad. inus., sc. רָעַם رَعَدَ *tonuit*.

አርዐመ፡ II, 1 *tonare facere, tonare*; *Voc. Ac.*: አርዐመ፡ብ፡አሰማ፡

ራዕም፡ subst. *fremitus, strepitus*: እምገጸ፡ራዕሙ፡ (v. ራእዩ፡) ለዝንቱ፡ብዙኅ፡ ἀπὸ προσώπου τοῦ ὄχλου τοῦ πολλοῦ τούτου 2 Par. 20, 15.

ረዓም፡ subst. 1) *tonitru* Hen. 20, 2. 2) *vox tonans, strepitus, fremitus*: (Deus) ዘረዓም፡ወዘለሐሳስ፡ይሰምዕ፡ *tonantem et submissam vocem audit* Ssal. Req.; ረዓመ፡መላእክት፡ (de vocibus angelorum) Lud. ex auct. Gregorii.

ረዐወ፡ rad. inus., cujus prima potestas in *copulando* et *sociando* fuisse videtur; ejus vestigia inveniuntur in רֵעַ, רֵעֶה *amicus, socius*, رِعَوٌ *jugum boum* (H. Hupfeld exerc. Aeth. 1825. p. 30 comparandum censet ዐረየ፡).

አርዑት፡ subst., plerumque m. (gramm. § 113) 1) *jugum* (quod jumentis imponitur): አርዑተ፡ብዕራ፡ Jes. 5, 18; Sir. 26, 7; አርዑተ፡ክሣድ፡ Dan. 8, 25; Lev. 19, 19; ሐረሰ፡በአርዑታ፡ Sir. 28, 19; ዐሚደ፡አርዑት፡ 30, 35; እንተ፡ሰሐበት፡አርዑተ፡ Deut. 21, 3; ትወዲ፡አርዑተ፡ዲበ፡ክሣዱ፡ Job 39, 10; crebro translate: አርዑት፡ዘሠርዖ፡ላዕሌሆሙ፡ Kuf. 38; ይነሥእ፡አርዑቶ፡ Thren. 3, 27; Matth. 11, 29. 30; Jes. 9, 4. 14, 5. 25. 47, 6; Jer. 2, 20. 5, 5. 35, 4; አርዑተ፡ግብጽ፡ Kuf. 49; ከመ፡ይትቀነዩ፡በአሐዱ፡አርዑት፡ Zeph. 3, 9. 2) *collare, copula* in genere: ውስተ፡ክሣዱ፡አርዑት፡ዘሰዕከመ፡ከልብ፡ Lud. e V. S.; ቅኑይ፡በአርዑተ፡ዐመፃ፡ σύνδεσμος Act. 8, 23 rom.; አብእ፡እገሪከ፡ውስተ፡አርዑታ፡ εἰς τὰς πέδας αὐτῆς (compedes) Sir. 6, 24. — *Voc. Ac.*: አርዑት፡ዘ፡ቀምበር፡።

ተመርዐወ፡ quadrl. III, 1 *nuptiis sibi adjungere sponsam*, c. c. Acc.: (Maria est) ጽርሕ፡ንጽሕት፡እንተ፡ባቲ፡ተመርዐወ፡ቃል፡ሥጋ፡ ἡ παστὰς ἐν ᾗ ὁ λόγος ἐνυμφεύσατο τὴν σάρκα hom. Procli in Cyr. f. 119; (Christus) ተመርዐወነ፡ (homines) M. M. f. 163; (ecclesia) ዘተመረዐዋ፡ (Christus) Org. 1.

[*Dorn* de psalt. Aeth. p. 70 hoc verbum cum مرء componendum esse censet, tamquam *virum se fecit*.]

መርዓ፡ subst. (m. Esth. 2, 18), 1) *nuptiae, solemnia nuptiarum, convivium nuptiale* (γάμος, γάμοι), ሶበ፡ተፈጸመ፡መዋዕለ፡መርዓ፡ Esth. 1, 5; አሰበዮ፡ለመርዓ፡አስቴር፡ 2, 18; νυμφεύσεις Cant. 3, 11; በዓል፡ዘመርዓ፡ Tob. 8, 20; Apoc. 19, 7. 9; መጋቤ፡መርዓ፡ νυμφαγωγός Jud. 14, 20; ልብሰ፡መርዓ፡ Matth. 22, 11; ቤተ፡መርዓ፡ νυμφών *cubiculum nuptiale* Herm. p. 21; vel *domus nuptialis* F. M. 32, 7; Sx. Teq. 14; ቤተ፡መርዓ፡ወከብከብ፡ F. M. 34, 2; ከብከበ፡መርዓ፡ Org. 2) Transfertur ad alia *solemnia* vel *festa laeta*, ut: መርዓ፡መንግሥት፡ *festum inaugurationis regis* Gad. Lal.; opp. ላሕ፡ Org.; ለመርዓ፡ስምከ፡ (v. ስምዕከ፡) ይትገበር፡ከብከብ፡ *solemnibus nominis* (*martyrii*) *tui apparantur epulae* Enc. Mag. 3.

መርዓዊ፡ subst., m. 1) *nuptiator, sponsus* (*nuptias celebraturus*), νυμφίος Jes. 61, 10. 62, 5; Jer. 7, 34. 16, 9. 40, 11; Joel 2, 16; Matth. 9, 15; Marc. 2, 19. 20; Apoc. 18, 23; (Christus) መርዓዊ፡ሰማያዊ፡ Clem. f. 117. 2) *gener*, ut: አልቦ፡ዘይሰከብ፡አብ፡ምስለ፡ብእሲተ፡ወልዱ፡አው፡መርዓዊ፡ምስለ፡ሐማቱ፡አው፡ሐም፡ምስለ፡ብእሲተ፡ወልዱ፡ Kedr f. 82. — *Voc. Ac.*: መርዓዊ፡ብ፡ወንድ፡ሙሽራ፡።

መርዓት፡ subst., fem., Pl. መራዕው፡, rarius መራዕይ፡ (Gen. 21, 22. 26, 26; gramm. § 139, 2, c) et መራዕዋት፡ et መርዓውያት፡ et መርዓታት፡ (Sx. Nah. 17) 1) *sponsa nuptialis, sponsa*, νύμφη Jes. 49, 18. 61, 10. 62, 5; Jer. 2, 32. 7, 34. 16, 9. 40, 11; Joel 1, 8. 2, 16; ክንኪ፡ሊተ፡መርዓተ፡ Hez. 16, 8; Cant. 4, 8; Joh. 3, 29; Apoc. 21, 2. 9. (22, 17 cum utraque editio formam መርዔት፡ exhibeat, dubium videtur, utrum Aethiopes *gregem* an *sponsam* intelligant); ቅድስት፡ቤተ፡ክርስቲያን፡ይእቲ፡መርዓት፡እንተ፡ክርስቶስ፡መርዓዊሃ፡ Clem. f. 171; (virgines devotae et monasticae,) እለ፡ውእቶን፡መራዕዋተ፡ክርስቶስ፡ F. M. 6, 10; ከመ፡እማንቱ፡ይኩና፡መርዓውያቲሁ፡ለክርስቶስ፡ Sx. Jac. 6; መጋቤ፡መራዕይ፡ νυμφαγωγός Gen. 21, 22. 26, 26; ኮሎሙ፡ያረኵሱ፡መራዕወ፡ደቂቆሙ፡ Hez. 22, 11. 2) *nurus* Gen. 38, 11. 13. 24; Kuf. 41; Ruth 1, 6. 7 (መራዕዊሃ፡). 22. 2, 20. 22; 1 Reg. 4, 19; መራዕዊክሙ፡ Hos. 4, 13. 14; Tob. 11, 15. 12, 14; Matth. 10, 35; Luc. 12, 53. — *Voc. Ac.*: መርዓት፡ብ፡ሴት፡ሙሽራ፡።

ምርዕውና፡ subst. *conditio sponsi* vel *sponsae, res nuptiales*: ለዝንቱ፡ብእሲ፡ (Christodulum) ኢያጽሐቆ፡ዲበ፡ምድር፡ምርዕውና፡ Mavâs. Nr. 10.

ርዕየ፡ et rarius ርእየ፡ I, 1 [רָעָה رَعَى] Imprf. ይርዒ፡ et ይሬዒ፡ (gramm. § 92), Subj. ይርዐይ፡, Imprt. ረዐይ፡ 1) *pascere, pastum ducere*, c. Acc. gregis: Gen. 30, 31. 36. 37, 2. 12; Ex. 3, 1; 1 Reg. 17, 15; Kuf. 28. 34; Cant. 1, 8; Jes. 61, 5; Jer. 38, 10; Judith 8, 16; አነ፡ረዐይኩከ፡በውስተ፡በድው፡ Hos. 13, 5; አርዕዮሙ፡ውስተ፡አድባረ፡እስራ-

ኤል፡ Hez. 34, 13. 14; ረዐዩ፡ርእሶሙ፡ወኢረዐዩ፡አባግዕየ፡ 34, 8. 10; Luc. 15, 15; c. ውስተ፡ gregis 1 Reg. 16, 11. 17, 34; absol. Cant. 1, 7; Hen. 89, 65. 72; Matth. 8, 33 rom. Transl.: *pascere* populum sicut gregem i. e. *gubernare, moderari, regere* Ps. 2, 9. 22, 1. 36, 3. 47, 13. 77, 77. 79, 1; Jer. 3, 15; Hos. 4, 16; Mich. 5, 3; Hen. 90, 1; Joh. 21, 15. 17. 2) *pasci* (i. q. ተርዕየ፡): ወይሬዒ፡ (v. ወይትረዐይ፡) ላህም፡ወድብ፡ኅቡረ፡ Jes. 11, 7; ረዐይክሙ፡ውስተ፡ሠናይ፡ጺሑት፡ Hez. 34, 18. — In locis: ዘይሬዕዮ፡ወይዘወጋ፡ለሙስና፡ያጼ እል፡አበሁ፡ Prov. 28, 7; ዘይርዒ፡ዘማተ፡ 29, 3 dubium est, utrum Aethiopes verbum trs. vel intrs. intelligant; Graecus habet ποιμαίνει (hebr. רָעָה delectari re). — *Voc. Ae.*: ዐቀበ፡ረዐ የ፡ኖለወ፡ብ፡ጠበቀ፡

አርዐየ፡ II, 1 *pascendum curare*: አርዕዮሙ፡ (v. አሬዕ ዮሙ፡) ለአባግዐ፡ቀትል፡ውስተ፡ከናአን፡ Zach. 11, 7.

ተርዕየ፡ (Ps. 79, 14; Dan. 4, 30; Jes. 34, 17; ተረዐየ፡ Lud.) III, 1 *pasci, pastum ire, depasci*, absol.: Job 1, 14; የዐይል፡ውስተ፡ገዳም፡ይትረዐይ፡ 39, 8; ይትረዐዩ፡ከመ፡አ ስዋር፡ Jes. 5, 17. 11, 6. 14, 30. 49, 9; ይትረዐዩ፡ኅቡረ፡ 65, 25; Zeph. 2, 14; Hez. 34, 14; Cant. 4, 5; Gen. 41, 2; Hen. 86, 1. 3; c. Acc. pabuli vel pascui: Ps. 105, 21; ተርዕየ፡ ሣዕረ፡ Dan. 4, 30; Job 40, 10 (ἐσθίουσι); Jes. 5, 17 (φάγονται); ይትረዐይ፡ብሔረ፡ሥዑረ፡ Jes. 30, 23; አብሓኘ፡እለ፡ኀጥ ኡ፡ዘይትረዐዩ፡ Thren. 1, 6.

ተራዐየ፡ III, 3 *conjunctim* vel *alternatim pasci* vel *pastum ire, compascere*, Marc. 5, 11 rom. (sed ይትረዐይ፡ Matth. 8, 30; Luc. 8, 32); ይትራዐዩ፡ውስተ፡ቀርሜሎስ፡ወ ውስተ፡ደብረ፡ኤፍሬም፡ caet. Jer. 27, 19; c. Acc. pascui: Ex. 22, 4; Herm. p. 57; etiam c. ለ፡, ut: ኵሉ፡ዘመደ፡እንስ ሳ፡ይትራዐዩ፡ለውእቱ፡ሣዕር፡ Herm. p. 98.

መርዐይ፡ (Matth. 8, 31 rom.; 8, 30—32 Platt), at plerumque መርዔት፡ subst., m. et fem., Pl. መራዕይ፡, rarius መርዔ ታት፡ (ἀγέλαι Cyr. hom. f. 103) 1) *jumenta* et *armenta* et *pecus pastum ducta, grex* (ἀγέλη, ποίμνιον, ποίμνη, νομάδες, κτήνη, βόσκημα, βουκόλιον al.) Cant. 4, 1. 2; Jer. 10, 21. 22. 28, 23; Jes. 30, 23; Judith 3, 3; Joel 1, 18; 1 Reg. 8, 16. 25, 2; Luc. 2, 8; Lev. 22, 19. 21. 23, 18; Deut. 28, 4; መራዕየ፡አልህምት፡ወመራዕየ፡አባግዕ፡ Kuf. 20. 30. 34; መ ራዕየ፡አባግዕ፡ Koh. 2, 7; 2 Par. 7, 5; መራዕየ፡አግማል፡ Jes. 60, 6; መራዕየ፡አሕርው፡ Marc. 5, 11; ከለባተ፡መራዕ ይየ፡ Job 30, 1; አዕጻዳተ፡መራዕይ፡ Jes. 65, 10; ከመ፡ኖላ ዊ፡መርዔቶ፡ Sir. 18, 13; c. suff. III pers.: መራዕይሁ፡ Job 20, 17; ውስተ፡መራዕይሁ፡ Mal. 1, 14; መራዕዮሙ፡ Kuf. 30; Jer. 32, 22; መራዕይሆሙ፡ et መራዕዩሆሙ፡ Jer. 6, 3; መራዕይሆሙ፡ Kuf. 34. Transl.: መርዔተ፡እግዚ፡ Jer. 13, 17; Luc. 12, 32; 1 Petr. 5, 2. 3. 2) *pastus, pascuum* (νομή): አባግዐ፡መርዔትየ፡ Jer. 23; 1 (at Hez. 34, 31 πρόβατα ποιμνίου μου); Ps. 73, 1. 78, 14; Joel 1, 18. — (Aliud መራዕይ፡ vid. sub መርዓት፡ sub ረዐወ፡). — *Voc. Ae.*: መር ዔት፡ዘ፡መጋ፡ (v. መንጋ፡.

ምርዓይ፡ subst. 1) *locus pascuus, pascuum, pascua* (νομή) Gen. 31, 4. 47, 4; Jes. 7, 25. 32, 14. 49, 11; Hez. 25, 5; Zeph. 2, 6. 15; Hen. 86, 2; Joh. 10, 9. 2) *pastus* vel *custodia pastoralis*: እለ፡ይፈቅዱ፡ዋሕየ፡ወምርዓየ፡ cf. τῆς προστασίας δεόμενοι Chr. Ta. 24.

ረዐይት፡ subst. (Plur. a Sing. ረዓዪ፡) *gigantes* Sap. 14, 6; Prov. 21, 16; Kuf. 5. 20. 29; Hen. 7, 2. 4. 9, 9. 15, 3. 8. 16, 1; etiam singulariter: *gigas* ገንተ፡ቀደመ፡ይኩን፡ረዐይ ተ፡ወነዓዊ፡ዲበ፡ምድር፡ 1 Par. 1, 10.

ረዐይታዊ፡ adj. rel. *giganteus, gigas*, Macc. f. 3. 7; ጎ ልያድ፡ረዐይታዊ፡ Sx. Teq. 11; ሶምሶን፡ረዐይታዊ፡ Sx. Jac. 12; Org. 4.

ርዕደ፡ I, 1 [רָעַד رعد VIII] Subj. ይርዐድ፡, *tremere, contremiscere*: እንዘ፡ይርዕድ፡ Job 38, 34; ይርዕዱ፡ወያድ ለቀልቁ፡ Sir. 16, 19; Ps. 17, 9. 76, 18. 103, 33; Hen. 86, 6; ረዐድ፡ Hab. 2, 16; Marc. 5, 33; c. እምነ፡ vel እምቅድመ፡ vel በእንተ፡ causae: ይርዕዱ፡አድባር፡እምኔከ፡ Jes. 64, 1; Dan. 5, 19; Hen. 69, 14; Gen. 9, 2; Org. 1; እምቅድመ፡ Dan. 6, 26; ይርዕዱ፡በእንተ፡ቍር፡ 1 Esr. 9, 6; 2 Esr. 10, 9; c. suff. Dat.: ርዕደኒ፡መንፈስየ፡ Dan. 7, 15.

አርዐደ፡ II, 1 *tremefacere, tremorem efficere*: አርዐ ድከ፡ ለቀላይ፡ 4 Esr. 1, 19; እግዚ፡ዘበላዕሉ፡አንጐድጐደ፡ ወበታሕቱ፡አርዐደ፡ Lith. Orth.

ርዑድ፡ part. *tremens, tremebundus, tremulus, trepidus* Gen. 4, 12; ወከነ፡ (Cain) ርዑደ፡ወድንጉፀ፡ኵሎ፡መዋ ዕለ፡ሕይወቱ፡ Clem. f. 9; Asc. Jes. 9, 1. 2; Hebr. 12, 21; ተ ንሣእኩ፡ርዑድየ፡ Dan. 10, 11.

ረዓድ፡ vel ረዐድ፡ (nec non ርዓድ፡ in libris antiquioribus) subst., plerumque m., *tremor* Ex. 15, 15. 16; Jes. 19, 16. 33, 14; ኢይቀረብኪ፡ርዓድ፡(ረዓድ፡) Jes. 54, 14; Jer. 15, 8. 30, 13; Hab. 3, 16; ረዐደ፡ብርክ፡ Nah. 2, 10; Ps. 2, 11. 47, 6; Job 4, 14; Hen. 1, 5. 20, 2; Marc. 16, 8; 1 Cor. 2, 3.

ርዕደት፡ n. act. *tremor* Deut. 11, 25.

መርዕድ፡ part. *tremefaciens* i. e. *tremendus*: ንጥረ፡መ ባርቅት፡መርዕድ፡ M. M. f. 333; Ssal. Req.

ሩዛ፡ (ሩገዛ፡ Lud.) subst. [رُنْز, رُزّ, رُز, أُرْز ܪܘܙܐ אֹרֶז; بِرِنْج ब्रीहि] *oryza* Kuf. 37 (p. 135); ተኀዲበ፡ይጸዐዱ፡እምሩዛ፡ Sx. Hed. 29 Enc. (homoeoteleuton carminis est ዛ፡).

ሩዛ፡ (v. አሩዛ፡) subst., nomen avis; fortasse species gallinarum sylvestrium vel agrestium; animalibus gregariis ducem sequentibus adnumerantur ንህብ፡ወሩዛ፡ወኰራኪ፡ወቆራት፡ወ አንስርት፡ወአልህምት፡ገዳም፡ወዘመደ፡ዓሣት፡ዘዘኢአሆሙ፡ F. N. 44, 2. — *Voc. Ae.*: ሩዛ፡ (v. አሩዛ፡) ዘ፡የበዳ፡ዶሮ፡ — Isenb. in lex. p. 48: ሩዛ፡ „a large white bird, which eats grasshoppers“.

ረዘመ፡ rad. inus., cujus significatum nondum certius definire licet; fortasse eadem quae רָזַם ܪܡܙ; رمز غمز *nictavit, innuit.*

መርዘም፡ vel መርገም፡ subst. *titubatio, vertigo, tremor*, ut videtur: እምስካር፡ይትወለድ፡ምርዓት፡ወገዐሙት፡ ወሥሥዕት፡ጽርፈት፡ወትዕቢት፡ወመሐላ፡በሐሰት፡ወኢያው ንዮ፡በዝንጋዔ፡ወመርዘመ፡ርእስ፡ Clem. f. 139; ቅንአት፡ወ ፍትወት፡አንስት፡ልበ፡ጠቢባን፡ያማስን፡ወዓዲ፡ስከር፡ወዘፈ ን፡ወመርዘመ፡ርእስ፡ f. 199; (diabolus) በአ፡ኀቤሃ፡ወረሰያ፡ ከመ፡መርዘመ፡ወይን፡ወአርስዓ፡ዐቀበ፡ገጻ፡ወሆከ፡ኀሊናሃ፡ f. 221.

ሬመ፡ rad. inus., coll. רוּם (הֵרִים ܐܪܝܡ) *altum esse.*

ራማ፡ subst. i. e. רָמָה, אֲרָמָה locus altus, editus; excelsa (coelum): ምሕላነ፡ስማዕ፡እምራማ፡ preces nostras audi de excelsis (coelis) Cod. Mus. Brit. LIV, 7; ጊዜ፡ዕርገታ፡(ለነፍስ፡) ውስተ፡ራማ፡ Deg. (vid. ራማ፡ supra c. 275).

አርያም፡ subst. Plur. (gramm. § 131, 2), Pl. (Pl.) አርያማት፡ 1) (loca) excelsa, sublimia (ὕψος, ὑψηλόν, -ά, ὕψιστον, -α) Ps. 77, 75; እለ፡ይነብሩ፡ውስተ፡አርያም፡ Jes. 26, 4; ከመ፡ያስርር፡ውስተ፡አርያም፡እገሪሁ፡ Hab. 2, 9; in specie: coelum excelsum Ps. 7, 8. 67, 19. 72, 8. 11. 92, 6; Job 16, 19. 25, 2. 31, 2; ልበስ፡ኀይለ፡አርያም፡ 40, 5; Jes. 7, 11. 32, 15. 33, 5. 37, 23. 57, 15; Jer. 32, 16; Thren. 1, 13; 1 Par. 15, 16; Sap. 9, 17; 4 Esr. 4, 10. 8, 24; Matth. 21, 9; Marc. 11, 10; አርያማት፡ Lit. Orth. („In specie accipiunt Aethiopes de coelo summo, quod habent pro throno Dei et sede beatorum" Lud.). 2) Est nomen hymnorum generis cujusdam in Deg. saepissime obvium; vid. Catal. Cod. Aeth. Mus. Brit. p. 36 et locum e Sx. Genb. 11, quem ibidem ann. d) laudavimus; d'Abbadie Catal. p. 99.

አርያማዊ፡ adj. rel. ad excelsa pertinens, coelestis: አርያማዊት፡መቅደስ፡ Ta'âmra Gabr. Manf. Q.

ረየፀ፡ I, 2 [رَاضَ I et II, (coll. ܪܳܨ incessit; incedere fecit i. e. exercuit, erudivit, castigavit)] domare, condocefacere (equum in hippodromo); exercere in genere: እንዘ፡(ሐዋርያ፡) ይረይፆሙ፡ለሰማዕያን፡ προγυμνάζει auditores Chr. ho. 12.

ተረየፀ፡ III, 1 et 2 exerceri, se exercere, condocefieri, institui: ፈረስ፡ዘኢተረየፀ፡ ἵππος ἀδάμαστος indomitus Sir. 30, 8; athletae saccos arena impletos gestant ከመ፡ይትረየፁ፡ Chr. Ta. 19; ተጋድሎ፡ወተረይዮ፡ዘመንክር፡ γυμνασία τις θαυμαστή Chr. Ta. 18; እልክቱ፡ኢተረየፁ፡ወኢተመከሩ፡ ወኢያእመሩ፡ ሠናየ፡ እምነ፡ እኩይ፡ οὐκ εἶχον τὰ αἰσθητήρια γεγυμνασμένα ἐκεῖνοι Chr. ho. 8; እመሰ፡ተረየፀ፡ኅሊና፡ልብነ፡ γεγυμνασμένος vel በምንትኬ፡ይትረየፃ፡ኅሊናቲነ፡ Chr. Ta. 8. — Voc. Ac.: ተረየፀ፡ዘ፡ተገርሀ ።

አስተራየፀ፡ IV, 3 exercitationis copiam praebere alicui, facere ut quis se exercitet et instituat: እስከ፡ፈጣሪ፡ያስተራይዮሙ፡ለመስተጋድላኒሁ፡ ὥστε τὸν θεὸν γυμνάζειν τοὺς ἑαυτοῦ ἀθλητάς Chr. ho. 25.

ርዩፅ፡ part. exercitatus, condocefactus, domitus: አፍራስ፡ዘኢኮኑ፡ርዩፃ፡ Jer. 5, 8 var.

ረያፂ፡ n. ag. exercitor, domitor (magister equorum) Lud. sine auct.

ረዳ፡ subst. [وَرْد ܘܰܪܕܳܐ ܘܰܪܕܳܐ אַרְגָּן] rosa, ῥόδον: ጽጌ፡ረዳ፡ Sir. 24, 14 (Org. 6); Sir. 50, 8; Esth. 1, 6; Sap. 2, 8; κρίνον (lilium rubens) Sir. 39, 14; praeterea Gen. 25, 25; Hen. 82, 16. 106, 2. 10; Const. Ap. 39. — Voc. Ac.: ቀንሞስ፡ና ርዶስ፡ርዶ፡ (sic) መጽርይ፡ቀጺመታት፡ብ፡ሽታው፡የሚያም ር፡ሰዐዋት ።

ረዶን፡ n. prgr. ῥεδῶν a ῥέδη rheda Apoc. 18, 13. — Voc. Ac.: ርኩባት፡ዘ፡የሐመሲን፡ፈረስ ። ወሪዶን፡ዘ፡ገልገሉ፡

ረድአ፡ I, 1 [amh. ረዳ፡, arab. رِدْء fulcivit parietem, adjuvit; Syri et Hebraei frequentant ܥܕܰܪ עָזַר] Subj. ይርዳእ፡ 1) juvare, adjuvare, auxiliari: Marc. 16, 20; c. c. Acc. prs. vel rei: Kuf. 3. 22; Ps. 43, 28. 45, 5. 53, 4. 78, 9; ረዳእተየ፡ Ps. 21, 20. 37, 22. 39, 18. 69, 1; Koh. 7, 19; ረዳኢ፡ Job 4, 20: መነ፡ትረድእ፡ትርዳእ፡ 26, 2. 29, 12; መጽአ፡ይርድአኒ፡ Dan. 10, 13; ዘከመ፡ረድአኒ፡እዴሁ፡ለእግዚ" 2 Esr. 12, 18: (in bello) 1 Par. 18, 5; Jes. 31, 1. 41, 14; 4 Esr. 9, 11; Sir. 15, 10. 29, 4; ከመ፡ይርድኦሙ፡ ἵνα εὐοδώσῃ αὐτοῖς 38, 14; Phil. 2, 13; Matth. 15, 25; Marc. 9, 22; እለ፡ይረድእዎ፡ለኀጢአት፡ Hen. 100, 4; Marc. 9, 24; seq. Subj. verbi: ዘረድአኒ፡ትምትረ፡ርእሶ፡ Judith 13, 18. 2) auxilio tutari, defendere: እረድእ፡ለዛቲ፡ሀገር፡ ὑπερασπιῶ Jes. 37, 35; c. እምነ፡ ab: ይረድእከ፡እምዐርከ፡ Job 22, 25; ይረድእከ፡እምድቀት፡ Sir. 31, 19; ረድአ፡እምሕማም፡ Lit. Apost.

አርድአ፡ II, 1 1) auxilio vocare alqm, auxilio uti alcjs, c. Acc.: ነሃበ፡አርድአ፡ነህብተ፡ሀገር፡ Sx. Ter 15. 2) opem ferre, adjumento esse, succurrere, c. Acc. Ex. 18, 22. 23, 5; Gal. 2, 8 (ἐνεργεῖν); Chr. ho. 1.

ተረድአ፡ III, 1 adjuvari, auxilium nancisci, auxilio uti: ከመ፡ትትረድኡ፡በረድኤት፡ፈርዖን፡ Jes. 30, 2 var.; ዘይትረዳእ፡በመኳንንት፡ዝንለም፡ Syn. in Lud. comm. hist. p. 311.

ተራድአ፡ III, 3 se invicem adjuvare, mutuam sibi opem ferre, operam suam jungere cum opera aliorum, c. c. በበይናት፡, ut: ተራድኡ፡በበይናቲሆሙ፡ Jsp. p. 356; c. ምስለ፡, ut: እኑ፡ምስለ፡እኁሁ፡ዘይትራዳእ፡ Prov. 18, 19; Kuf. 46; c. Acc.: ትትራድእ፡ለምታ፡ ἐνεργεῖ τῷ ἀνδρί Prov. 29, 30; Act. 27, 3; Ex. 23, 5 var.; (Romani cum Judaeis foedus fecerunt,) ከመ፡ይትራድኡ፡ኀቡረ፡በየብስ፡ወበባሕር፡ ወከመ፡ ኢይትራድኡ፡ ዘልፈ፡ ዐረ፡ ርም፡ ሳዕሌሆሙ፡ Jsp. p. 296.

ርዱእ፡ part. adjutus, auxilium nactus: ዘየሐውር፡በጽድቅ፡ርዱእ፡ βεβοήθηται Prov. 28, 18.

ረድእ፡ subst. 1) abstr. auxilium: መጽኡ፡ለረድአ፡ዳዊት፡ 1 Par. 12, 16. 2) concr., fem. ረድእት፡ (Act. 9, 36 Platt: F. N. 22; Genb. 20 Enc.), Pl. አርዳእ፡ et አርድእት፡, adjutor i. e. famulus, minister Matth. 13, 27; F. N. 8, 3 ubi ንፍቀ፡ዲያቆን፡ exponitur አርድእት፡; et plerumque discipulus (μαθητής) magistri, ut: prophetae Jsp. p. 301, monachi Phlx. 85, Joannis baptistae Matth. 14, 12; Marc. 6, 29; Mosis Joh. 9, 28; Pharisaeorum Matth. 22, 16; ረድኦሙ፡ለሐዋርያት፡ Haim. Ab. Nr. 2—5; in specie Christi: Joh. 9, 27. 19, 38; Luc. 14, 26; Act. 6, 1. 9, 25. 21, 16; Did. 10; duodecim Matth. 10, 1. 11, 1. 21, 1; Luc. 17, 1 al.; Asc. Jes. 3, 13. 17. 11, 22. Deinde in libris Aethiopum creberrime memorantur septuaginta duo vel septuaginta discipuli Christi secundum Luc. 10, 1. 17, ut: ፸ወ፪አርድእት፡ Lit. 164, 2; Sx. Teq. 14. 26; Genz. f. 151; Haim. Ab.; ፸፡ Deg.; Sx. Teq. 26 Enc.

ረዳኢ፡ n. ag., f. ረዳኢት፡, Pl. ረዳእያን፡, adjutor, auxiliator Ps. 9, 9. 39, 24. 61, 2; ረዳእያን፡በቀትል፡ 1 Par. 12, 1; ዓበ፡ወኢትየጽያ፡ይከውንዎ፡ረዳእያን፡ሎቱ፡ Dan. 11, 43; Jes. 8, 13. 25, 4. 50, 7; Jer. 16, 19; ዘአልበ፡ረዳኢ፡ Job 29, 12; እስመ፡ረዳኢቱ፡ወዐምዱ፡ምስማኩ፡ይእቲ፡ Sir. 36, 29. 51, 2; Judith 9, 11; c. suff. II fem. sing.: እግዚ" ረዳእኪ፡(ነፍስ፡) Sx. Jac. 5 (gramm. § 153). Forma fem. ረዳኢት፡ (gramm. § 120, a) nonnumquam collective et abstracte usurpatur (sicut ረድኤት፡) 2 Reg. 18, 3. 10, 11 var.

ረድኤት፡, nonnumquam ረዳኤት፡ (in libris antiquioribus,

ut Jes. 8, 20 (Cod. Laur.) vel ረዳኤት፡ (2 Reg. 10, 11 var.) subst., m. et fem. 1) *auxilium, adjumentum* Ps. 48, 15. 120, 1. 2. 123, 8; Job 6, 13; Prov. 21, 31. 28, 12; Jes. 8, 20. 30. 5. 6. 31, 3. 47, 15; Jer. 29, 4; Judith 7, 31; Kuf. 12; 2 Reg. 10, 11; Hen. 90, 13. 14; **እለ፡ወፅኡ፡ለረድኤትክሙ፡** Jer. 44, 7; **እለ፡መጽኡ፡ረድኤተ፡ምስለ፡ዳዊት፡** 1 Par. 12, 33; c. Gen. obj. **በረድኤተ፡ሰብእ፡መዋቲ፡** Act. 4, 9; ἐνέργεια Col. 2, 12; Eph. 3, 7. 2) concr. *socius operis, adjutor, adjutores* (συνεργός, συνεργοί) 1 Thess. 3, 2 Platt; Col. 4, 11; 1 Cor. 3, 9 rom.; 2 Cor. 1, 24 rom.; βοηθός Gen. 2, 20.

ተራዳኢ፡ n. ag. (III, 3) *socius auxiliaris, adjutor:* (**ከሀን፡ይኩን፡**) **ተራዳኤ፡ለትምህርተ፡ነገረ፡ሃይማኖት፡** F. N. 6.

መርድእ፡ part. (II, 1) *adjutor, administer, socius:* **ንግበር፡ሎቱ፡መርድአ፡ዘከማሁ፡** Kuf. 3; (Deus creator) **ኢየኀሥሥ፡መርድአ፡** Lit. Epiph.; **እስመ፡ዓለም፡መርድእ፡ውእቱ፡ለጻድቃን፡** ὑπέρμαχος Sap. 16, 17; **መርድአ፡ግብር፡** *socius operis* M. M. f. 53.

መርድእ፡ subst. 1) *auxilium, auxiliatio:* (faciamus hoc) **በመርድአ፡እግዚ"፡** Phlx. 6; **ሰአሎ፡ከመ፡ይፈኑ፡ሎቱ፡መራደ፡መርድአ፡ላዕለ፡እኑሁ፡** Jsp. p. 308; **አዘዘ፡ይኅድግ፡መርድአ፡ሀርቃኖስ፡** (desineret Hyrcano auxilium ferre) ib. 2) *instrumentum:* (non opus habet) **መርድአ፡በእንተ፡ኪን፡** Lud. ex Enc. Haml. 30.

መርዳኢ፡ part. c. term. adj., Pl. **መርዳእያን፡** *adjutor, administer* F. N. 43, 3.

ረደየ፡ I, 1 (?) *pecunium foenori dare* Lud. teste Gregorio [رَدِيَ *multiplicatum fuit* pecus; *excessit numero* quinquaginta; IV id.; أَرْدَى IV *auxit* supra centum].

ተረደየ፡ (?) III, 1 *foenerari, usuras capere:* **ኢትትረደይ፡እምነበ፡ቢጽከ፡ኢርዴ፡ወርቅ፡ወኢርዴ፡እክል፡** Deut. 23, 20. 21; *foenori dare,* c. dupl. Acc., Lev. 25, 37; Ex. 22, 24 var.

ተራደየ፡ III, 3 usurarium contractum cum aliquo habere (Lud.) i. e. *foenus* vel *usuras capere* ab aliquo vel *imponere* alicui, c. Acc. prs., Ex. 22, 24.

ርዴ፡ subst., m. et fem., *foenus, usura:* **ኢትንሣእ፡እምኔሁ፡ርዴ፡** Lev. 25, 36; **ኢትሁብ፡ወርቀከ፡በርዴ፡** 25, 37; Deut. 23, 20 (**ርዴ፡ወርቅ፡**, **ርዴ፡እክል፡**); **ኢኀደጉ፡ነሢአ፡ርዴ፡** Jer. 9, 5. 6; **በርዴ፡** Prov. 28, 8; Hez. 18, 8 seq.; Ps. 14, 6. 71, 14; **በዓለ፡ርዴ፡** *foenerator* Kedr 64; **ሰብአ፡ርዴ፡** id. F. M. 18; **ዘለቅሐ፡በርዴ፡** ib.; F. N. 27; **በእንተ፡ርዴ፡** agitur F. N. 50, 2; F. M. 18. — *Voc. Ae.:* **ርዴ፡ዘ፡አታት፡፡**

ረዳዩ፡ n. ag. *foenerator* Lud. sine auct.

ርድየት፡ n. act. *foeneratio* Lud. sine auct.

ርዳዴ፡ subst. *obstinatio* Lud. ex Org. 7.

ምርዱድ፡ vid. sub **መረደ፡**

ረግሐ፡ rad. inus., cui nescio an contiguae sint **ረግዐ፡** et רגם.

መርግሕ፡ subst. *saxum, lapis magnus* [amh. **መርግ፡**], collective: **ወውእቱሂ፡መርግሐ፡እሳት፡ይወድቅ፡ዲቤሆሙ፡** Vis. Bar. (id. fere q. رِجَام).

አመርግሐ፡ v. **አመርግዐ፡** II *saxa provolvere de rupe:* **አመርግሑ፡** (v. **አመርግዑ፡**) **እብነ፡ላዕሌሆሙ፡** Judith 6, 12. — *Voc. Ae.:* **አመርግሑ፡ዘ፡አንከበለሉ፡፡**

ረገመ፡ I, 1 [רָגַם, [illegible]; *lapidavit;* رَجَمَ *lapidibus jecit; calumniis petiit; exsecratus est*] Subj. **ይርግም፡**, *male precari, maledicere, exsecrari, diris devovere,* abs. Rom. 12, 14; (Hen. 22, 11); (sacerdos) **ዘይዘብጥ፡ወይረግም፡** Syn. in Lud. comm. hist. p. 311; c. Acc. Gen. 8, 21. 12, 3; Lev. 24, 11. 14. 15; Num. 23, 7 seq.; Job 3, 1. 8; Prov. 24, 34; Koh. 7, 21. 10, 20; Sir. 4, 5. 6. 13, 22 (προςεπιτιμᾷν). 21, 27. 23, 14; 2 Esr. 23, 2; Hen. 5, 5. 6; Matth. 5, 44; Marc. 11, 21; Jac. 3, 9; c. **በ፡** nominis divini, per quod maledicitur Ps. 151, 6; 1 Reg. 17, 43; **ረጊም፡** *dirae* (opp. **በረከት፡**) Hen. 59, 2.

ተረግመ፡ III, 1 1) reflx. *diras imprecari* vel sibi vel aliis Matth. 26, 74; Marc. 14, 71; **ረገምኩ፡ወተረገምኩ፡** Form. Conf.; **አፍቅሮ፡ወኢትትረገም፡ላዕሌሁ፡ከመ፡ኢይትመዓዕከ፡እግዚ"፡** Clem. f. 113. 2) pass. *diris devoveri:* **ተረግመ፡ቤተ፡መቅደስከ፡** ἐγενήθη εἰς κατάραν Jes. 64, 10; Org. 1.

ተራገመ፡ III, 3 *diris exsecrationibus se invicem obstringere:* **ተራገሙ፡ወተማሐሉ፡ወቦኡ፡ኪዳነ፡** 2 Esr. 20, 29.

ርጉም፡ part. *diris devotus, maledictus* Gen. 3, 14. 17; Ps. 118, 21; **ርጉመ፡ለይኩን፡** Mal. 1, 14; Jer. 11, 3. 17, 5. 20, 15. 31, 10; Job 3, 5; **ርግምተ፡ትኩን፡ዕለት፡** Jer. 20, 14; Matth. 25, 41; **ዘርጉም፡** τὸ ἀνάθεμα Jos. 7, 12.

ርግመት፡ n. act. *imprecatio, exsecratio* Hen. 5, 6. 7.

ረጋሚ፡ n. ag. *dirarum jactator, exsecrator,* λοίδορος (*conviciator*) 1 Cor. 5, 11 Platt; 1 Sal. Mar. 23; Sx. Teq. 9 Enc.; Ter 23 Enc.

መርገም፡ subst., m. et fem. (Ps. 108, 16. 17), Pl. **መርገማት፡** (Cyr. f. 105; F. N. 9, 4) *imprecatio, maledictio, exsecratio, dirae,* δυσφημία 2 Cor. 6, 8; ἀρά, κατάρα Rom. 3, 14; Gal. 3, 10. 13; Hebr. 6, 8; Jac. 3, 10; 2 Petr. 2, 14; Num. 5, 23; **መሐላ፡ዘመርገም፡** 5, 21; 2 Esr. 23, 2; **መርገመ፡እግዚ"፡** Prov. 3, 33. 26, 2; Ps. 9, 29; Jes. 65, 23; Jer. 29, 14. 51, 8; Bar. 1, 20; **መጽአ፡መርገም፡ላዕሌነ፡ወመሐላ፡** Dan. 9, 11; Sir. 3, 9. 29, 6; Hen. 5, 5; **ኢይፃእ፡እምአፉሁ፡ቃለ፡መርገም፡** Did. 17.

ተርጐመ፡ vid. sub **ተ፡**

ረግረግ፡ subst. *stagnum, aqua residua limosa* [coll. رَجْرَجَةٌ]; vocabulum amh. esse videtur, quamquam *Voc. Ae.* exhibet: **ሐዝሐዝ፡ረግረግ፡ዐምዐም፡ዘ፡የቈጠማ፡ወኸ፡፡**

ረገበ፡ rad. inus.; رَجِبَ *perterritus timuit, puduit.*

ርግብ፡ subst., plerumque fem., coll. et sing., Pl. **አርጋብ፡** [ut videtur, proprie: avis pavida, trepida, vid. Bocharti hieroz. II. p. 555.] *columba,* περιστερά, collet. Matth. 10, 16; Jes. 60, 8; **ኮኑ፡ከመ፡ርግብ፡እለ፡የሐዕና፡ውስተ፡ኰኵሕ፡** Jer. 31, 28; **ርግብ፡ዘይትሜሀር፡ሰሪረ፡** Hez. 7, 16; Lev. 1, 14; **እጕለ፡ርግብ፡** *pulli columbarum, pipiones* Lev. 5, 7. 12, 6. 8; Luc. 2, 24; sing. Gen. 8, 8; Ps. 54, 6; Jes. 38, 14. 59, 11; Zeph. 3, 1; Cant. 1, 15; Matth. 3, 16; Clem. f. 25; Rel. Bar.; masc.

4 Esr. 3, 33 Laur.; ርግበ፡ገዳም፡ χελιδὼν ἀγροῦ Jer. 8, 7; transl. ad blandam mulieris compellationem Cant. 2, 10; ርግበ የ፡ኀሪት፡ III Sal. Mar. 16; Pl. Matth. 21, 12 rom.; Joh. 2, 14; Reg. Pach.; Sx. Ter 22.

ረገነ፡ rad. inus., cui vis *constringendi, firmandi* et *stabiliendi* infuisse videtur, coll. رَجَنَ, رَكَا, رَكَنَ.

ራግናት፡ subst., Pl. (formae ራግዛት፡) 1) compages trabium qua per aquam vehuntur; *ratis, cymba, scapha, linter*, σκάφη Act. 27, 30. 32 Platt; ውስተ፡ዘመጠነዝ፡ዕበየ፡ሰርም ከሙ፡ ራግናተ፡ ቃላትየ፡ እጽህቅ፡ አሐሩ፡ τοῦτο τοῦ λόγου σκάφος ἰθύνειν ἐπείγομαι hom. Acacii in Cyr. f. 105; ያዐድዉ፡ (trajiciunt) በድኑ፡በራግናት፡ Reg. Pach. 2) *rudentes, funes navis:* ራግናቲሃ፡ ለሐመር፡ ሐብለ፡ ሥላሴ፡ ዘኢይትበተክ፡ *funes navis sunt vinculum Trinitatis, quod non rumpitur* Org. 1 (Lud. interprete Gregorio). — Significationem *veli* vel *velorum navis*, de qua vehementer dubito, Ludolfus e duobus aliis Organi locis probare conatus est; (Christus gubernator) ዘይሔድሮ፡ለዓለም፡እማዕበለ፡ኀጣውእ፡ዘበራግናተ፡ወንጌሉ፡ቅዱስ፡ Org. 4; አሐመር፡እንተ፡ትሔድፍ፡ (quae vehis sc. homines) በራግና ተ፡ሥላሴ፡ Org. 5. — *Voc. Ae.:* ራግናት ፡ ዘ ፡ አምሳለ ፡ ተ ራዳ፡ዘይስሕቡ ፡ በቱ፡; *aliud:* ራግናት ፡ ብ ፡ ሰንሰለቱ ፡ (ለመ ርከብ).

ረግዐ፡ I, 1 [amh. ረጋ፡, hebr. רָגַע] *concrescere, coagulari, spissari, congelari, gelascere*; de aquis marinis, quae in unum locum coeunt Ex. 15, 8; de lacte Ps. 118, 70; ረግዐት፡እምሐሊብ፡ Thren. 4, 7 var.; de cera fluida: ይረግዕ፡ ከመ፡ሠምዕ፡ Gad. T. H.; de sanguine: ደመ፡ቅቱላን፡ይረግ ዕ፡ላዕለ፡ርእሶም፡ Jsp. p. 356; de aqua gelascente: እምከመ፡ ረግዐ፡አስሐትያ፡ Sir. 43, 19. 20; ይረግዕ፡ማይ፡ወይከውን፡ ከመ፡እብን፡ Sx. Hed. 29; ረግዐ፡ማይ፡ታሕቲሆሙ፡ Abush. 50.

አርግዐ፡ II, 1 *coagulare, spissare, congelare:* አርጋዕ ከኒ፡ከመ፡ግብንት፡ Job 10, 10; (Deus) የዐቍር፡ማየ፡ (semen) በማኅፀን፡ወያረግዕ፡ከመ፡ይኩን፡ሥጋ፡ Lit. Orth.; (nos, Deus trinus,) ናረግዖሙ፡ለማያት፡በውስተ፡ደመናት፡ወንፈኑ፡በረ ደ፡ወአስሐትያ፡ዲበ፡ምድር፡ Clem. f. 52.

ርጉዕ፡ part. *coagulatus, spissatus, concretus, congelatus:* ደብር፡ርጉዕ፡ τετυρωμένος Ps. 67, 16; አድባሪሃ፡ር ጉዓን፡ወአእባኒሃ፡ከበራን፡ Deg.; ነበርኩ፡ርጉዐ፡በደም፡፲አ ውራኀ፡እምዘርአ፡ብእሲ፡ παγείς Sap. 7, 2; ተርእየት፡ማይ፡ ርግዕት፡ Sap. 19, 7; በጽሐ፡ኀበ፡ዐቢይ፡ፈለግ፡ወረከበ፡ርጉ ዐ፡ Jsp. p. 282.

ርግዐት፡ n. act. *coagulatio, congelatio* Lud. sine auct.

ረገዘ፡ I, 1 [respondent a) رَكَزَ *defixit* in terram hastam; VIII *firmus stabilisque fuit*, coll. رَزَّ; عَكَزَ *infixit* in terram hastam; *innixus fuit* baculo; b) رَزَخَ, رَزَحَ, رَضَعَ *confodit* hasta; רָצַח רָצַץ] Subj. ይርግዝ፡ *transfigere, transfodere, confodere; occidere* vel *jugulare* hasta vel gladio; ἐμπηγνύναι ረገዘ፡ውስተ፡ከርሡ፡ Jud. 3, 21; 2 Reg. 2, 16; ἀπο-, κατακεντεῖν, κατακεντᾶν, πατάσσειν, παίειν. ረምሕ፡ዘይረግዝ፡ Kuf. 37; በኵያንው፡ወግዐኒ፡ወረገዘኒ፡ Job 16, 13; ረገዘ፡በ ኵናት፡ Judith 1, 15; ይረግዝዎሙ፡በመጣብሕ፡ Hez. 23, 47; Num. 25, 8; 1 Reg. 19, 10. 31, 4; 2 Reg. 20, 10; Joh. 19, 34; crebro σφάττειν, κατασφάζειν 1 Reg. 15, 33; 4 Reg. 10, 7. 25, 7; ይረግዝዎሙ፡ለደቂቁ፡ Job 21, 20; እለ፡በኵናት፡ረ ገዝዎሙ፡ Jer. 15, 3. 52, 10; Hez. 16, 40. 21, 10; Ps. 36, 15; Luc. 19, 27.

አርገዘ፡ II, 1 (infixis anchoris) navem *firmare* vel *constituere* Act. 27, 16 Platt (cfr. ሐገዘ፡.

ተረግዘ፡ III, 1 refl. et pass. *se ipsum confodere, confodi, occidi:* ነሥአ፡ሰይፈ፡ወተረግዘ፡ለሊሁ፡ ቦቱ፡ 1 Reg. 31, 4. 5; Act. 16, 27; Apoc. 13, 3.

ተራገዘ፡ III, 3 *se invicem confodere* Hen. 10, 12; Dan. 9, 26 var.

ርጉዝ፡ part. *confossus, jugulatus* Jer. 27, 4; Thren. 4, 9; Apoc. 5, 6.

ርግዘት፡ n. act. *perfossio, ictus, vulnus transfigendo inflictum:* (Christus) አርአየኒ፡ርግዘተ፡ገቦሁ፡ዘየማን፡ Did. 30; ቶማስ ፡ ገሰሰ ፡ ርግዘተ ፡ ገቦሁ፡ Cod. Mus. Brit. LIV, 7; Lit. Orth.

ራግዛት፡ subst. Pl. (formae ራግናት፡) *postes* januae et portae (σταθμοί, φλιαί) Ex. 12, 7. 22. 23; Jud. 16, 3; ራግ ዛተ፡ ምኵባዋእየ፡ Prov. 8, 34; Hez. 43, 8; ሕቀፉ፡ራግዛቲሃ፡ ወኀዋኀዊሃ፡ (sc. ecclesiae) Clem. f. 193. — *Voc. Ae.:* ራግዛ ት፡ዘ፡መቃንዕ፡ዘዐጋም ፡ ወዘየማን፡; *aliud:* ራ"፡ብ ፡ ሁለቱ፡ መቃን ፡፡

ምርጕዝ፡ (et ምርጉዝ፡) subst. *baculus, scipio:* ለኵሎሙ፡ምርጕዘሙ፡ውስተ፡ እዴሆሙ፡ Zach. 8, 4; ተቀጥቀጠ፡ ምርጕዘ፡ኃጥእ፡ Hez. 7, 11; (Christus) ምርጕዘ ፡ ጻድቃን፡ Lit. 168, 2; Kid. f. 9; monachorum, Gad. Za Mich.

ተመርጐዘ፡ quadrl. III, 1 1) *inniti baculo:* ተመርጐዘ፡ ባቲ፡ (ለበትር፡) 4 Reg. 18, 21; (ambulat) ዘእንበለ፡በትር፡ወ ተመርጕዞ፡ Clem. f. 131. 2) in genere: *niti, inniti* re (etiam transl.: *confidere* re); c. c. በ፡ Cant. 8, 5; Sir. 15, 4; Hen. 48, 3. 61, 3. 5; እለ፡ይትመረጐዙ፡ባቲ፡ (sc. ecclesia) Clem. f. 108; ይትመረጐዙ፡በትእምርተ፡ መስቀል፡ Deg.; c. ዲበ፡ Hen. 61, 5 var.; c. ውስተ፡, ut: ተመርጕዝየ፡ውስተ፡ Deg.; c. Acc., ut: እለ፡ይትመረጐዝዋ፡ τοῖς ἐπερειδομένοις ἐπ᾽ αὐτήν Prov. 3, 18; Clem. f. 194; *Judaei* ይትመረጐዙ፡ሕገ፡ኦሪት፡ ዘሙሴ፡ Cyr. de Melch. f. 129.

ረገፀ፡ I, 1 [i. q. رَكَضَ *motitavit* pedes, *in terram impegit, pede percussit*; amh. ረገጠ፡ et ረገጸ፡; contigua sunt رَقَمَ] 1) *pedes motitare*, de infante ex utero exituro Lud. e Vit. Sanct. 2) *pedem supplodere, pede percutere, p. ferire* vel *tundere*, c. Acc. rei: ረገፀ፡ምድረ፡ (sc. thesaurum eliciturus) Clem. f. 223; M. M. f. 279; (Abraham idola) በ፡ለዘ ጸፍዖ፡ወበ፡ለዘረገፆ፡ወበ፡ለዘወገሮ፡ወሰበሮ፡በአእባን፡ Kbr Nag. Nr. 13; ይረግፁ፡በእገሪሆሙ፡መንበረ፡ Const. Ap. 71 (regem de solio dejecit) ወረገፆ፡ከዋዱ፡ወደጕጾ፡እንግድዓሁ፡ Gad. T. H.; ረገፆ፡ለቅዱስ፡መቃርስ፡ውስተ፡መሊያልያቲሁ፡ Sx. Teq. 27; ረገፆ፡በእገሪሁ፡ወወድቀ፡ዲበ፡ምድር፡ወሞተ፡ Sx. Jac. 12. 3) *calcitrare, recalcitrare:* (si quis habet jumenta petulca) አው፡አብቅልተ፡ዘይረግፁ፡ F. N. 47; ረጊዕ፡ ውስተ፡ቀኖት፡በሊኀ፡ Act. 9, 5, et 26, 14 Platt.

ተረግፀ፡ III, 1 *calcitrare:* ጽኑዕ፡ለከ፡ምጉጠይ፡ወተረ ግፆ፡ Act. 26, 14 rom.

ተራገፀ፡ III, 3 1) *palpitantem pedes jactare* vel *pedibus obniti* (ἀποσκαρίζειν) Jud. 4, 21. 5, 27; Abush. 47. 2) *invicem se pedibus tundere* vel *calcitrare* Lud. sine auct.

አስተራገፀ፡ IV, 3 *facere ut quis palpitans pedes jactet* [secundum Ludolfi Gregorium: *morbo, qui saltatio Viti* vel *iectigatio dicitur, afficere* alqm) Marc. 1, 26. 9, 18. 20; Luc. 9, 39. 42.

ርጉፅ፡ part. *pede percussus, calcitratione laesus* Lud. sine auct.

ርግፀት፡ n. act. *pedis ictus, calcitratio:* **ኢያንተጉ፡አምሐቋሆሙ፡ርግፀተ፤ እስከ፡መጠዉ፡ነፍሶሙ፡ክብርተ፡** Sx. Haml. 30 Enc.

ትርጋፅ፡ subst. *quidquid ad pedes est; locus ad pedes* (opp. **ትርአስ፡**)፡ **በትርአስ፡ወትርጋፅ፡** Genz. f. 40; in Acc. loci: *ad pedes* Joh. 20, 12; **ግበሩ፡ሎሙ፡ቅድመ፡በድኖሙ፡፬መስቀለ፤ አሐዱ፡ትርአሰ፡ወአሐዱ፡ትርጋፀ፤፩በየማን፡ወ፩በፀጋም፡** Genz. f. 24. 23.

ረገፈ፡ rad. inus., ut videtur: *colore distinguere, pingere, variegare*, coll. **ረቀመ፡**, רָקַם رَقَمَ et رَقَشَ; **ርኳም፡** رُخَامٌ (vid. etiam **ሰርገወ፡**).

ርጉፍ፡ part. 1) *colore distinctus, variegatus, exornatus:* **ሥኑይ፡ወርጉፍ፡** (v. **ወስርግው፡**)**በሚላት፡** κεκοσμημένη βυσσίνοις Esth. 1, 6; **ውስተ፡ምስካቢሁ፡ፌለሰ፡ዘርጉፍ፡ በልብሰ፡ሚላት፡** Judith 10, 21. 2) *opus tesselatum* Hez. 40, 17. 18 vrs. nov., ubi רִצְפָה ter per **ርጉፍ፡**, semel per **ፀፍፀፍ፡** versum est. — *Voc. Ae.:* **ርሱይ፡ርጉፍ፡ንጹሕ፡ስርግው፡ዘ፡እሉ፡፬ሽልም፡**; *aliud* ad Hez.: **ርጉፍ፡ዘ፡ጕዝጕዝ፡**

ረጥበ፡(**ረጠበ፡** Lud.) I, 1 *humidum, succosum, virentem, recentem esse* [רָטֹב رَطِبَ ܪܛܶܒ]. *Rad. Abb.:* **ረጥበ፡ዘ፡ረጠበ፡**

አርጠበ፡ II, 1 *virere facere, succosum reddere:* **አረጥብ፡ዕፀ፡ይቡሰ፡** Hez. 17, 24.

ርጡብ፡ part. 1) *succosus, virens, recens, humidus:* **አየብስ፡ዕፀ፡ርጡብ፡** Hez. 17, 24; Luc. 23, 31; Herm. p. 51; **አንዳ፡ላህም፡ርጡብ፡** *pellis taurina adhuc humida* vel *recens* Gad. T. II.; **ፀዕመ፡ሥጋሁ፡** (cadaveris) **ተረክበ፡ምስለ፡ደም፡ርጡብ፡** Sx. Teq. 6 Enc.; **መሬት፡ርጡብ፡** (opp. **እብን፡ይቡስ፡**) Sx. Sen. 12 Enc. 2) substantive: *humidum, madidum, humor:* **ንበረ፡ውስተ፡ርጡብ፡** κάθισον ἐν ὑγρασίᾳ Jer. 31, 18; **ሰብዕተ፡እደዊሁ፡ለርጡብ፡** 4 Esr. 4, 59.

ርጥብ፡ subst. *succus:* **ይቡስ፡ዕፅ፡ዘአልቦ፡ርጥበ፡** Macc. f. 10.

ርጥበት፡ n. act. *humiditas* (succus, humor, mador), plantae virentis: **በከመ፡እሳት፡ያየብስ፡ርጥበተ፡ዕፅ፡** Phlx. 16; aëris (opp. **ሐሩር፡**) Phlx. 90.

ርጥር፡ i. q. **ርጢን፡** Gen. 43, 11 var.

ርጢን፡ n. pergr. sc. ῥητίνη *resina, gummi* [رَاتِينَج, رَاتِين coll. رَجِينَة] Pl. **ርጢናት፡** 1) Respondet gr. ῥητίνη, hebr. צֳרִי *balsamum, opobalsamum* Gen. 37, 25. 43, 11 var.; Hez. 27, 17; **አልቦኑ፡ርጢን፡ውስተ፡ገለዓድ፡** Jer. 8, 22. 26, 11. 28, 8; Aethiopes autem **ርጢን፡** „pro *resina terebinthina*, ex qua emplastra fiunt, accipiunt“ Lud. 2) *resina medicatrix*, et *emplastrum* vel *medicamen* in genere: **ርጢናት፡ልምሉማት፡ወጽሩያት፡** F. M. 1, 4. 3, 3; Org. 4; Lud. comm. hist. p. 504, Nr. 47. — *Voc. Ae.:* **ርጢን፡ዘ፡ከርቤ፡ቅብዕሂ፡ይ፡**; *Rad. Abb.:* **ረጠነ፡ዘ፡መድኀኒት፡አደረገ፡**

ረፈቀ፡ I, 1 [amh. id.; רָפַק Hithp. et رَفَقَ VIII *innixus fuit* cubito, cervicali] Subj. **ይርፍቅ፡** *reclinare, accumbere, discumbere* ad mensam: **ረፈቁ፡እብላዕ፡** Tob. 2, 1; **ይረፍቅ፡ወይበልዕ፡** 1 Esr. 4, 10; 1 Reg. 20, 20; Matth. 8, 11. 9, 10. 14, 19. 26, 20; Marc. 6, 39; **ምስካብ፡ዘዲቤሁ፡ተረፍቅ፡ሶበ፡ትመስሕ፡** Judith 12, 15; **ርፍቁ፡** Jsp. p. 369; Kid. f. 33. 41; **ዕንበቆም፡ዘነጸረ፡አምላክ፡ማእከለ፡እንስሳ፡ረፈቀ፡** Sx. Genb. 24 Enc. (coll. Hab. 3, 2).

አርፈቀ፡ II, 1 *reclinare* vel *accumbere* ad mensam *facere*, Luc. 9, 14; 1 Reg. 9, 22; **ያረፍቆሙ፡** Did. 36; **ውስተ፡ሕፅኑ፡እንበረከ፤ዲበ፡እንግድዓሁ፡አርፈቀከ፡** (Christus Joannem) Deg.; (Christus) **ያርፍቀነ፡ውስተ፡ሕፅኑ፡ለመርዓዊ፡** Mavâs. n. 11.

ረፋቂ፡ n. ag. *accumbens, reclinis:* **ዮሐንስ፡ረፋቂ፡ሕፅንከ፡** (*o Christe!*) Cod. Mus. Brit. LIV, 7.

መርፈቅ፡ subst. *superliminare, limen* (vid. etiam **መድረክ፡**), ὑπέρθυρον **መርፈቀ፡** (v. **ምርፋቀ፡**)**ኆኅት፡** Jes. 6, 4; φλιά Ex. 12, 7. 22. 23; φλιαί Deut. 6, 9. 11, 20.

ምርፋቅ፡ (et **መርፋቅ፡** Luc. 14, 7. 9 rom.) subst., Pl. **ምርፋቃት፡** 1) *locus accubitus:* **ይርፍቁ፡በበ፡ምርፋቃቲሆሙ፡** Marc. 6, 39. 40; Luc. 9, 14; **ርእሰ፡ምርፋቅ፡** vel **ምርፋቃት፡** πρωτοκλισία *primae mensae locus* Matth. 23, 6; Marc. 12, 39; Luc. 14, 7—10; 1 Reg. 9, 22; **ሰላም፡ለእንግድዓኪ፡ለእሰተ፡መለኮት፡ምርፋቁ፡** III Sal. Mar. 21. 2) *refectorium* in monasteriis Lud. 3) *convivium, compotatio* (Gelage): **ኢይግበሩ፡ምርፋቀ፡ለስቴ፡** Can. Laod. 51 (53); **የሐውር፡ኀበ፡ምርፋቃት፡** Chr. Ta. 30; Clem. f. 70. 4) i. q. **መርፈቅ፡** Jes. 6, 4 var.

ረፍአ፡ I, 1 [רָפָא رَفَأَ] *consuere, sarcire:* ῥάπτειν **ረፊእ፡** Koh. 3, 7. — *Voc. Ae.:* **ረፍአ፡ብ፡ሰፋ፡** (vid. Aeth. **ሰፈየ፡**).

ተረፍአ፡ III, 1 *consui, sarciri; Voc. Ae.:* **ዘኢተረፍአ፡ዘ፡ያልተሰፋ፡**

ርፉእ፡ part. *consutus:* **አልባሰ፡ርፉአ፡ውስተ፡ርእሶሙ፡** Hez. 23, 15.

ርፍአት፡ n. act. *sutura:* **ውእቱ፡ክዳን፡ዘአልቦ፡ርፍአተ፡** ἄῤῥαφος Joh. 19, 23.

ረፋኢ፡ n. ag. *sartor*, deinde trsl. *reparator, restitutor* (medicus): **ረፋኢሆሙ፡ለድውያን፡** ἀντιλήπτωρ ἀσθενούντων Judith 9, 11; 2 Reg. 22, 3.

ርፍእ፡ subst. *opus sartorium:* **አልባሰ፡ርፍእ፡ዲበ፡ርእሶሙ፡** Hez. 23, 15; **አማልክተ፡ርፍእ፡** εἴδωλα ῥαπτά Hez. 16. 16.

መርፍእ፡ subst., Pl. **መራፍእት፡**, *acus*, ῥαφίς, **ስቍረተ፡መርፍእ፡** Matth. 19, 24; Marc. 10, 25; Reg. Pach.; II Const. Ap. 19; **ይኩን፡በግብረ፡መርፍእ፡** ῥαφιδευτόν Ex. 27, 16; **ዘበመርፍእ፡** Ex. 37, 21; **እዘዘ፡ይቅንዉዋ፡እደዊሃ፡ወእገሪሃ፡በመራፍእት፡በሊኃት፡** Sx. Ter 30.

ምርፋእ፡ subst. id. q. **መርፍእ፡**; **ዘየኀትም፡በእደዊሁ፡ወ**

እገሪሁ፡በምርፋቅ፡ያቀጥን፡ወያጸልም፡ወያቀይሕ፡ወይጽሕ ፍ፡ላዕሌሁ፡ዘውዐ፡ነገረ፡ሰብእ፡ Const. Ap. 62 (63); sed in loco parallelo II Const. Ap. 19 melior lectio: በመርፍእ፡ exstat.

ረፈደ፡ inus.; רָפַד Pi. *stravit* lectum; *recreavit*; رَفَدَ *adjuvit, dedit, donavit.*

አርፈደ፡ II, 1 dubiae significationis: አልቦ፡ዘያመጽእ፡መብ ልዐ፡ድውያን፡ውስተ፡መስኅንተ፡አኀው፡ኀበ፡ያበስሉ፡ሎሙ፡ አላ፡ይግበሩ፡ሎሙ፡ለድውያን፡እንተ፡በሕቲቶሙ፡ወኢያር ፍዱ፡ውሂቦቶሙ፡ለእለ፡ይደውዩ፡ (an: *ne uberius* vel *abunde dent* cibos *aegrotis?*) Reg. Pach.

ሰ፡ litera alphabeti Aethiopici septima, quae ሳት፡ nominatur et (sicut س Arabum) *s* pronuntiatur.

ሰ፡ particula inseparabilis suffixa (gramm. § 62, 1, a; § 168 5; § 200, 2); vim habet *restringendi* et *distinguendi* ejus, ad quod pertinet, vocabuli, ita ut ante caetera emineat. a) Additur iis enunciationis vocabulis, in quae summa orationis vis intenditur (*certe, vero*): ወልድየሰ፡ሞተ፡ ἀπώλετο τὸ παιδίον Tob. 10, 4. 7; ሕያው፡ውእቱሰ፡ ὑγιαίνει 10, 6; Gen. 15, 4. 27, 38 (ከመ፡—ሰ፡). 37, 17. 42, 28; Ex. 2, 18; Num. 14, 7; 1 Reg. 11, 13; Ps. 1, 5; Jes. 66, 2; Matth. 4, 3. 6, 34. 21, 37; Marc. 12, 6; nonnumquam duobus ejusdem enuntiationis vocabulis annectitur, ut Gen. 30, 20. b) Respondet graeco μέν (*quidem*), sive in altero membro sequatur ወ simplex, ut: ቃልሰ፡ቃለ፡ያዕቆብ፡ ወእደው፡ዘዔሳው፡ Gen. 27, 22; እግዚ"፡ለዕቡያንሰ፡ይትቃ ወሞሙ፡ወለትሑታን፡ይሁቦሙ፡ክብረ፡ Prov. 3, 34; Matth. 9, 37. 26, 41; Rom. 7, 12; sive sequatur ወ—ሰ፡, ut: ሰብእ ሰ፡ገጸ፡ይሬኢ፡ወእግዚአብሔርሰ፡ልበ፡ይሬኢ፡ 1 Reg. 16, 7; Kuf. 26; Rom. 11, 28; Hebr. 7, 8; Joh. 3, 29. 30; sive ወ— ኒ፡, ut: ለአድግሰ፡አቅምሖ፡ወለገብርኒ፡ገሥጾ፡ Sir. 30, 33; እንዘ፡ሕይወትሰ፡በኀበ፡እግዚ"፡ወፍተኒ፡እምኀበ፡ንጉሥ፡ይ ነሥእ፡ 38, 2. c) Respondet graeco δέ (*autem, vero, contra, sed*) et oppositionem leviorem gravioremve suggerit; rarius ሰ፡ nudum, ut: ይእዜሰኬ፡ νυνὶ δέ Rom. 3, 21. 4, 2; Matth. 6, 33; plerumque cum ወ፡ compositum, scilicet: ወ—ሰ፡, ut: ወ አእምሮ፡ሕግሰ፡ Prov. 9, 10; ወለእለ፡ዘእንበለ፡ልብሰ፡ 14, 8; Ps. 36, 9. 11; Mal. 1, 12; Lev. 1, 10. 14. 2, 1. 3, 1; Luc. 2, 19. 3, 17. 12, 31; Rom. 3, 5. 7. 4, 5; ወእመሰኬ፡ 6, 5: nonnumquam fortiore aliqua particula adversativa adjecta, ut: ወ በሕቱ፡ለሊሁሰ፡ Joh. 4, 2; Gen. 24, 8; ወእሙንቱሰ፡ዳእሙ፡ ክልኤሆሙ፡እለ፡ድኅኑ፡ Sir. 46, 8; ክኑ፡አበዊሁ፡ነዳያን፡አ ላ፡እሙንቱሰ፡ክኑ፡ብዑላነ፡በምግባረ፡ሠናይ፡ Sx. Genb. 19. In specie hoc ወ—ሰ፡ usurpatur, α) ubi ad causam vel quaestionem novam transitus fit: ወትእምርቱሰ፡ *ejus signa autem* (sc. quod attinet) 4 Esr. 3, 1. 6, 51; Asc. Jes. 8, 27; β) ubi enuntiationi principali alia subjungitur, qua status vel conditio personae vel rei, in principali enuntiatione laudatae, describatur: ተንሥአ፡መልአከ፡እግዚ"፡ይትዓቀፎ፡ወውእቱሰ፡ይጼዐን፡ ዲበ፡እድግቱ፡ Num. 22, 22; Gen. 19, 1. 20, 4; Jud. 13, 2; Matth. 8, 24. — Voci አነ፡ *ego* annexum ሰ፡ cum ea in አንሰ፡ concrescit (gramm. § 171, s. fin.).

ሰ፡ particula *instigandi* vel urgendi (gramm. § 162): *obsecro, quaeso,* δή; Imperativo suffigitur, ut: ተመየጥሰ፡ Ps. 79, 15. 117, 24; Lit. 158, 2.

ሰህም፡ subst. i. e. سَهْم *sagitta* Gad. Ad. f. 127 (vid. ሰገም፡).

ሰለመ፡ rad. inus., c. q. ܫܠܡ שָׁלֵם سَلِمَ, cujus potestas prima est *integer* (*incolumis, salvus; completus, perfectus*) *fuit.*

አስለመ፡ II, 1 i. e. أَسْلَمَ *Islamum profiteri*: እመበ፡ዘ አስለመ፡በፈቃዱ፡ቀኖናሁ፡፫ዓመት፡ Kedr f. 70.

ተሳለመ፡ III, 3 (denom. a ሰላም፡) 1) *inter se pacem facere* vel *servare*: ተካየዱ፡ለተሳልሞ፡ወለተራድኦ፡ Jsp. p. 299 et 296; ተሳልሞቶሙ፡ p. 344. 2) *inter se consalutare, salutem sibi invicem dicere, salutatione excipere* alqm: እምድኅረ፡ተሠይመ፡ኤጲስ፡ቆጶስ፡ይሳለምዎ፡ኵ ሉ፡ለለ ፩ Lud. e Synodo; በተሳልሞ፡ዚአሁ፡ Clem. f. 175; Kid. f. 15; በሐ፡በልዋ፤ተሳለምዋ፡ Deg.

አስተሳለመ፡ IV, 3 1) *pacem componere, in pacem et gratiam reducere, pacificare, reconciliare, pacare*; absol.: እለ፡ያስተሳልሙ፡ወያስተዓርቁ፡ Clem. f. 196; c. ማእ ከለ፡ vel ምስለ፡ *inter*, ut: አስተሳለመ፡ማእከሌሆሙ፡ Jsp. p. 312; አስተሳልም፡ምስለ፡እለ፡ይትባእሱ፡ Lud. e Syn.; c. Acc., ut: ለመስተፃርራን፡አስተሳልምዎሙ፡ F. N. 43, 8; (Christus) አስተሳለመ፡በመስቀሉ፡ዘበሰማያት፡ወዘበምድር፡ Cyr. ad Th. f. 22; ፈቀደ፡እስከንድር፡ያስተሳልሞሙ፡ Jsp. p. 304; ከመ፡ታስተሳልም፡አልባበ፡ሕዝብከ፡ወአልባበ፡ካህናቲከ፡ p. 308; Org. 1; Kid. f. 20. 2) *inter se consalutare facere*, c. dupl. Acc.: ወእምዝ፡ታበውእ፡ለበድን፡ውስተ፡ቤተ፡መቅ ደስ፡ወታስተሳልሞ፡ታቦተ፡ (altare) ለዝኩ፡ግኑዝ፡ወእምዝ፡ ታሰክቦ፡ Genz. f. 69, vel c. Acc. et ኀበ፡ *versus*, ut: ታስተሳ ልሞ፡ለበድን፡ኀበ፡ታቦት፡ f. 99.

ሰላም፡ subst., m. et fem. (ut Rom. 14, 19; 1 Petr. 3, 11: Hen. 5, 4), [ܫܠܡܐ שָׁלוֹם سَلَامٌ] 1) *incolumitas, salus* Hen. 76, 8. 13; ሑር፡በሰላም፡ Kuf. 18; በሰላም፡የሐውር፡ ወበሰላም፡ይትመየጥ፡ Kuf. 27; 2 Reg. 3, 23. 24; ይዜንዎ፡ በእንተ፡ሰላም፡ 2 Reg. 8, 10; 1 Reg. 30, 21; ከመ፡ያእምር፡ ሰላሞሙ፡ *ut cognosceret, quomodo valerent* Kuf. 34. 2) *pax* (εἰρήνη), quatenus est cum *concordia* et *securitas*, tum *salus* et *felicitas*, omnis generis bona ad bene et beate vivendum necessaria complectens, secundum usum loquendi biblicum. a) sensu proprio: ገብረ፡ምስሌሆሙ፡ሰላመ፡ Jos. 9, 13; Kuf. 34. 37; Judith 15, 8; ንግበር፡ሎቱ፡ሰላመ፡ Jos. 27, 5; ፈነዉ፡መልእክ ተ፡በቃለ፡ሰላም፡ Judith 8, 1; ይኩን፡ሰላም፡ማእከሌነ፡ Gen. 31, 44; Jud. 4, 17; 1 Reg. 7, 14; ትጼውዕዎሙ፡በሰላም፡ Deut. 20, 10. 11; ለሰላም፡ Jud. 21, 13; ፈነዉ፡ኀበ፡ጢጦስ፡ይኅ ሥሡ፡ሰላመ፡እምኔሁ፡ Jsp. p. 377; ሰብአ፡ሰላም፡ *pacis amatores* Jsp. p. 345; ዕደወ፡ሰላምከ፡ ἄνδρες εἰρηνικοί σου Jer. 45, 22; Ps. 36, 39; ሰላመ፡ይትናገሩኒ፡ Ps. 34, 23; Jes. 32, 4; ምክረ፡ሰላም፡ βουλὴ εἰρηνική Zach. 6, 13; ይጸልኡ፡ ሰላመ፡ Ps. 119, 6; Matth. 10, 34; Apoc. 6, 4; ገባርያነ፡ሰላ ም፡ εἰρηνοποιοί *pacifici* Matth. 5, 9. b) sensu biblico: Jes. 26, 12. 45, 7. 48, 18; ብዙኀ፡ሰላመ፡ደቂቅኪ፡ 54, 13; ሰላም፡ በዲበ፡ሰላም፡ 57, 19. 66, 12; Jer. 6, 14. 14, 19. 36, 7. 40, 9; Ps. 4, 9. 121, 7; Hen. 1, 8. 5, 4; ንርከብ፡ሰላመ፡በኀበ፡ እግዚ"፡ Rom. 5, 1. 8, 6. 14, 17; Joh. 16, 33. 20, 19. 21. 26;

Phil. 4, 7; 1 Cor. 1, 3. 3) *salus* i. e. *salutatio:* **ሰላም፡ለከ፡** *salus tibi! salve!* creberrime, ut in singulis Encomiorum Synaxarii strophis; **ላዕሌሁ፡ሰላም፡** (in commemoratione nominum Sanctorum) Jsp. p. 274 al.; **ሰላመ፡ገብርኤል፡** *salutatio Gabrielis* (*Ave* Luc. 1, 28) d'Abbadie cat. p. 33. 203; (ritu ordinationis absoluto) **ያቅርቡ፡ኵሉ፡ሰላመ፡ሎቱ፡(ለጳጳስ፡)** Kid. f. 7; **አትልዎ፡ሰላም፡** *sequi facere salutem* Lud. ex Enc. Hed. 18.

ሰላማዊ፡ adj. rel. 1) *pacis amans, pacificus* Ps. 119, 7; Did. 12; Joannes Baptista **ሰላማዊ፡** Deg.; vel *pacem servans, concors:* **ትኩን፡ምስለ፡ኵሉ፡ሰላማዊት፡** Kid. f. 20; vel *pacis particeps, pacatus:* **ሰላማዊት፡ጽዮን፡ሰላመ፡ዚአኪ፡የሀሉ፡ምስሌኪ፡** Deg.; **በእንተ፡ቅድሳት፡ሰላማዊት፡** (ἁγιωσύνη εἰρηνική) **ናስተበቍዕ፡ከመ፡እግዚ"፡ያስተሳልመነ፡በማህለ፡ዚአሁ፡** Kid. f. 18. 2) ut videtur: pace vel familiaritate junctus, *amicus* Hen. 19, 2.

ሱላሜ፡ subst. *pacis studium, concordia* Const. Ap. 21. (Lud. comm. hist. p. 327); **መዋዕለ፡ፍሥሓ፡ወሱላሜ፡** Enc. Nah. 12.

መስተሳልም፡ part. (IV, 3) *pacificator* Org. 2; **ዐራቂ፡ኵሎን፡ወመስተሳልመ፡ቅድመ፡እግዚአብሔር፡** Sx. Hed. 26 Enc.

እስላም፡ n. prgr., sc. إِسْلَام 1) *Islam, religio Muhammedis:* **ሃይማኖተ፡እስላም፡** Abush. 50. 2) *Muhammedani:* **አመ፡ነግሡ፡እስላም፡** Sx. Tachs. 23; **አዘዝዎ፡ለእስላም፡ከመ፡ይትፈለጥ፡እማእከለ፡ክርስቲያን፡** Chr. L. Atk. f. 21.

መስልም፡ part. i. e. مُسْلِم *Islami sectator, Muhammedanus.* Pl. **መስልማን፡** Lib. Myst.

መስልማዊ፡ id. c. term. adj. *ad Islami sectatores pertinens:* **መስልማዊት፡** (femina) Kedr f. 62.

ሰለቀ፡ vel **ሠለቀ፡** rad. inus., quam Ludolfus et Ges. in thes. p. 1218 cum שׂחק composuerunt.

ተሳለቀ፡ III, 1 [amh. id.] 1) *jocari, ludere:* **ኢትሳለቅ፡ምስለ፡አብድ፡** μὴ πρόσπαιζε ἀπαιδεύτῳ Sir. 8, 4; (Antonius S. puer) **ኢይሳለቅ፡ግሙራ፡ምስለ፡ሕፃናት፡ወኢይዘፍን፡ግሙራ፡** Sx. Ter 22. 2) *illudere, irridere, ludibrio habere,* c. c. **ላዕለ፡** Gen. 39, 14; Jud. 16, 25; Prov. 23, 35; Ps. 2, 4; Job 22, 19. 41, 24; Jer. 9, 5. 20, 7; Matth. 20, 19. 27, 29; **ተሳለቁሙ፡ላዕሌሁ፡ሰለብዎ፡** 27, 31; Hebr. 11, 36; vel **ዲበ፡** Job 6, 27; Gen. 39, 17; Matth. 2, 16 rom., vel c. **በ፡** Ex. 10, 2; **ነለየ፡ሄሮድስ፡ከመ፡ውእቱ፡ይሳለቅ፡ቦቱ፡** Jsp. p. 328.

ስላቅ፡ subst. 1) *jocus:* **በስላቅ፡ይቤ፡** Gen. 19, 14. 2) *ludibrium, irrisus, illusio:* **ስላቀ፡** (v. **ሰለቀ፡**)**ይሳለቅ፡** Zach. 12, 3; **ስላቅ፡ወስላት፡** Job 36, 19; **ስላቀ፡ኮነ፡** Job 12, 4; **ሠሐቀ፡ወስላቀ፡ኮንክሙ፡** 17, 6; Jer. 31, 39; Hez. 22, 4. 23, 32; Ps. 43, 15. 78, 4, 2 Par. 29, 8; **ነገረ፡ስላቅ፡** ἀπαιδευσία ἀσυρής Sir. 23, 13; ὀνειδισμός 23, 15; θέατρον 1 Cor. 4, 9. — *Voc. Ae.:* **ስላቅ፡ስላት፡ብ፡ዘበታ፡**

ሰለቅ፡ i. q. **ስላቅ፡** Zach. 12, 3 var.; 1 Cor. 4, 9 var.

ተሳላቂ፡ n. ag. (III, 3) *irrisor* Const. Ap. 14.

መስተሳልቅ፡ part. (IV, 3) *irridens, irrisor, illusor:* **መስተሳልቅ፡ውእቱ፡ላዕለ፡(እጉሉ፡)** F. M. 9, 2; Ps. 1, 1; Jes. 3, 4; Jer. 15, 17; Job 31, 5; Rom. 1, 30.

ሰለበ፡ I, 1 [سَلَبَ שָׁלַף ܫܠܒ; vic. שָׁלַל, נָשַׁל al.; amh. **ሰለበ፡** *castrare*] Subj. **ይስልብ፡**, proprie: *extrahere* 1) *detrahere* vel *exuere sibi, deponere* vestem: **ይሰልቡ፡አልባሰ፡ዐሥቆሙ፡** Hez. 26, 16; 2 Cor. 5, 4 rom., ubi Ludolfus **ንስልብ፡** emendandum proposuit. 2) *detrahere, exuere* alicui vestem, *nudare* alqm, c. dupl. Acc.: Gen. 37, 23; **ሰለበኒ፡ትርሲትየ፡** Job 19, 9. 24, 7. 30, 13; **እሰልብ፡አልባሲሃ፡ወመዋጥሒሃ፡** Hos. 2, 11; Jes. 3, 18. 22, 17; **ይሰልቡክሙ፡አክሊለ፡ምክሕ፡እምነ፡ርእስክሙ፡** Jer. 13, 18; **ሰለቡኪ፡ኵሎ፡ክዳናተኪ፡** 10, 20; Matth. 27, 31; c. Acc. pers.: **ወሰለቡ፡ወገመኑ፡ማኅዐነ፡ለትዕይርት፡** Judith 9, 2 (γυμνοῦν); c. Acc. rei: **ሰለብከ፡ልብሰ፡ለዕሩቅ፡** (var. pro **ሰለብከ፡ልብሰ፡**) Job 22, 6. 3) in specie: *spoliare, armis exuere, spolia legere;* absol. 2 Reg. 23, 10; c. Acc. prs. 1 Reg. 31, 8; 1 Par. 10, 9; **ይሰልብ፡ሰሊበ፡** (*spoliabit spoliando eam*) Hez. 30, 24; Luc. 10, 30; c. Acc. rei: Num. 31, 53; Jud. 8, 24; c. dupl. Acc.: Jud. 14, 19; **ሰለብዋ፡ለወለተ፡ጽዮን፡ኵሎ፡ትርሲታ፡** Thren. 1, 6; **ይሰልቡኪ፡አልባሰኪ፡** Hez. 16, 39. 23, 26; Luc. 11, 22; **ሰለቡ፡ረምሐ፡እምእዴሁ፡** 1 Par. 11, 23; **ሰለብዎ፡ኩናቶ፡** Mich. 2, 8. 4) translate: *rapere, abripere, abstrahere* mentem vel animum (alcjs e corpore), ob admirationem, ut: **ይሰልብ፡አልባበ፡** Lit. 173, 3; (arca splendore suo) **ተሀይድ፡አዕይንተ፡ወትሰልብ፡ልበ፡** Kbr. Nag. Nr. 17; ob terrorem, Lud. e Ssal. Req.

ተሰልበ፡ III, 1 1) *sibi detrahere* vel *exuere* vestes: **ዕረቃ፡ወተሰለበ፡** ἐκδύσασθε, γυμναὶ γένεσθε Jes. 32, 11; 2 Cor. 5, 4 Platt. 2) *spoliari* Lud. e Syn.; nec non: *eripi, abripi,* **ተሰልበ፡መንግሥቱ፡** II Const. Ap. 8; III Const. Ap. 12; sic legendum videtur: **ተሰልበ፡ልብ፡** *abstractus est animus* (admiratione) Gad. Ad. f. 138; **ሰትየት፡ወይነ፡ወሰበ፡ተሰልበ፡ልበ፡እምስክረ፡ወይን፡** Sx. Sen. 4.

ስሉብ፡ part. *exutus, spoliatus* Lud. e Jud. 8, 25.

ስልበት፡ n. act. *actus exuendi* vel *deponendi* vestem: **ስልበተ፡ነፍስት፡ሥጋ፡** ἀπέκδυσις σώματος σαρκός Col. 2, 11.

ሰለበ፡ subst. *exuviae, spolium,* ut videtur amh.; Chr. L. Atk.

ሰሊብ፡ n. prgr., sc. ܨܠܝܒܐ صَلِيب (vid. **ጸልበ፡**) *crux;* *Voc. Ae.:* **ሰሊብ፡ጸልበ፡ክሩግዝ፡ብ፡መስቀል።**

ሰልቢብ፡ n. prgr. *euroaquilo:* **ነፋስ፡ጽንዑ፡ጠፍንቁስ፡ዘይብልዎ፡አውራቂስ፡ወይእቲ፡ነፋስ፡እንተ፡ስማ፡ሰልቢብ፡** Act. 27, 14 Platt. — *Voc. Ae.:* **ሰልቢብ፡ሀልክስ፡ነፋስ።**

ስላት፡ subst. *gaudium et ludibrium* ob aliorum calamitates; *causa talis laetitiae* vel *irrisionis,* ἐπίχαρμα: **ከመ፡ኢትረሲከ፡ስላተ፡ጸላኢከ፡** Sir. 42, 11; **ኢይኩውን፡ስላተ፡ጸላኢየ፡** Mich. 7, 8; Ps. 29, 1. 37, 17; **ስላተ፡ጸላኢ፡ኢረሰይከኒ፡** Mavâs. nr. 54; **ኢያስሕትከ፡ስላቅ፡ወስላት፡** (var. pro **ስእለታት፡**) **ስኡናን፡** Job 36, 19. — *Voc. Ae.:* **ስላት፡ዘ፡ስልቅ፡**; *aliud:* **ስላቅ፡ስላት፡ብ፡ዘበታ።** [Etymon non liquet].

ስልት፡ subst. amhar. *modus, ordo:* **ዘጸሐፈ፡ክልኤቱ፡ስልት፡** *qui duplici modo scripsit,* Carm. Aeth. lex. Wemmeri praemissum (Lud.).

ሰሊኖት፡ subst. i. q. سَلِيخَةٌ [a سَلَخَ *deglubere, decorticare*] corticis aromaticae species, sc. *cassia* (*aromatica*), κασία Ps. 44, 10; Hez. 27, 17. (Cfr. **ሰሊክ፡**).

ስለን፡ n. prgr. sc. σέλινον *apium;* ponitur pro *anetho* (ἄνηθον) Matth. 23, 23. Aethiops Ludolfi *foeniculum* esse putabat. — *Voc. Ae.:* **ሲለን፡ዘ፡ኡብዓሽ** ።

ሰሊክ፡ et **ሰሊከ፡** subst., sine dubio id. q. **ሰሊኖት፡** (quamquam Ludolfi Aethiops utrumque inter se differre ait) *cassia:* **ገነተ፡ሚዓ፡ወሰሊክ፡** Sx. Teq. 21 Enc.; **ከርቤ፡ሰሊክ፡ሚዓ፡** Gad. Ad. f. 118; **ከርቤ፡ወሚዓ፡ወሰሊከ፡** Ssal. Req.

ሰሊዳ፡ vel **ሰሌዳ፡** n. prgr., sc. σελίς, Acc. σελίδα, m. et fem., Pl. **ሰሊዳት፡** vel **ሰሌዳት፡** et **ሰላድው፡** (Act. 27, 44 Platt) 1) *tabula scriptoria* vel *pictoria, tabella;* nec non earum *pagina* vel *columna:* πυξίον Ex. 24, 12; Jes. 30, 8; Hab. 2, 2; Cant. 5, 14; σελίδες **ሶበ፡አንበበ፡ሠለስተ፡ሰሌዳ፡** (v. **ሰሌዳተ፡**) **ወአርባዕተ፡** Jer. 43, 23; **ሰሌዳ፡እብን፡** Jer. 17, 1 vrs. nov.; 4 Esr. 14, 26; Kuf. 32; **ሰሌዳተ፡እብን፡ዘሕግ፡** Org.; **ሰሌዳ፡ሥዕል፡** Sx. Masc. 10. 2) *lamina, bractea, tabula, assis, tessera strati:* λεπίδες Num. 17, 3; σανίς 4 Reg. 12, 9; 3 Reg. 6, 33; Hez. 27, 5; Act. 27, 44; **ፍሉግ፡ይኩን፡ሰሊዳሁ፡** κοῖλον σανιδωτόν Ex. 27, 8; **ሰሌዳ፡መጽሐፍ፡** Chr. L. Atk. f. 30; **ሰሌዳተ፡ነጸ.ን፡** Sx. Haml. 5; **ሰላድወ፡ነጸ.ን፡** Nah. 10; **ጸፍጸፈ፡ሰሊዳ፡** Hen. 14, 10; **ሰሌዳ፡በረድ፡ጸፍጸፈ፡ዐውዱ፡** Lit. Epiph.; **ቀብዖ፡በሰሌዳ፡** (ubi Graecus κεχρισμένα ἐν μίλτῳ habet) Jer. 22, 14. — *Voc. Ae.:* **ሰሌዳ፡ዘ፡ልገብ፡ዐርብ፡ልውሕጊ፡ይ፡**

ሰለጠ፡ *potestatem habere* vid. sub **ሠለጠ፡**

ሰለጠ፡ I, 1 et II, 1 [sensu convenit cum שָׁלֵם et שָׁלֵם; videas, annon שָׁלֵם et שָׁלַט ex eadem radice primaria propagatae primitus notionem *integrum esse* habuerint, unde سَلِطَ *solidum, durum, vehementem, acutum esse,* שָׁלַט سَلُطَ **ሠለጠ፡** *potentem esse, dominari.*] Subj. I, 1 **ይስልጥ፡** A) I, 1 intrs. 1) *integrum, incolumem, perfectum esse:* **ከመ፡ትስልጡ፡በዕለተ፡ክርስቶስ፡** ἀπρόσκοποι Phil. 1, 10 rom.; **ከመ፡ትስልጡ፡በኵሉ፡ፍጻሜ፡** πληρωθῆτε Eph. 3, 19; **አመ፡ይቤ፡ሰለጥኩ፡አሚሃ፡ይትመነደብ፡** πεπληρῶσθαι Job 20, 22; **ወዳእኩ፡ሰለጥኩ፡** ἤδη τετελείωμαι Phil. 3, 12. 2) *ad finem pervenisse;* **ዓመታተ፡ገድሉ፡ሰለጡ፡** Lud. ex Enc. Ter 20; **ወዳእኩ፡ሰለጥኩ፡** ἤδη σπένδομαι 2 Tim. 4, 6. 3) (expleri), *satis habere:* **ሰለጥኩ፡በዘ፡አብጽሐ፡ሊተ፡** Phil. 4, 18. B) I, 1 et II, 1 trs. *integrum facere, complere* 2 Cor. 11, 9. 1) *integrum accepisse* vel *reportasse, exhausisse:* **ሰለጡ፡ዐስበሙ፡** ἀπέχουσι Matth. 6, 16; Luc. 6, 24; **ሰለጡ፡መክፈልቶሙ፡** ἔλαβον Num. 34, 15; **ባቲ፡ይሰልጥ፡ትፍሥሕቶ፡** αὕτη ἡ μερὶς τοῦ μισθοῦ αὐτοῦ Sir. 11, 18; (impii Gehennae tradentur) **እስመ፡ሰለጡ፡ፍግዓ፡ወተድላ፡በዲበ፡ምድር፡** Clem. f. 115. 2) *persolvere, rependere,* debitum: **ሀብ፡ስልጥ፡** (vel **ሰልጥ፡**) **ዘትፈዲ፡** Matth. 18, 28. 34; Luc. 12, 58. 59; **ሰልጢ፡** (v. **ስልጢ፡**) **ሲሳየኪ፡** 4 Reg. 4, 7; **እስከ፡ሶበ፡ትሰልጥ፡ኵሎ፡ዘተዐገልከ፡** Clem. f. 269; **ሰለጡኒ፡** (v. **ሰለጠኒ፡**) **ኵሎ፡ውስተ፡ሕዕንየ፡** Job 19, 27; *tollere* peccata Lud. ex Org. 2. 3) *absolvere, consummare, perficere, ad finem perducere,* absol.: **እስመ፡ሰለጥኩ፡በገነ፡በሓውርት፡** μηκέτι τόπον ἔχων Rom. 15, 23; c. Acc.: **ሰሊጠሙ፡ግብሮሙ፡** Luc. 2, 43; Rom. 12, 8; festi celebrationem Kuf. 49; **ሰፈሪ፡እግዚ"፡ለመንግሥትከ፡ወሰለጣ፡** ἐπλήρωσεν Dan. 5, 26; **ይሴልጥ፡** συντελέσει Prov. 22, 8; **እሰልጥ፡መዐትየ፡ላዕሌሆሙ፡** Hez. 5, 13. 13, 14 var.; **ከመ፡እስልጥ፡** (var. **አስልጥ፡**) **መቅሠፍትየ፡ዲቤሆሙ፡** 20, 8; **እሰልጥ፡ማኅለቅቶ፡ለእከይኪ፡** 22, 12; **ሰለጠ፡ለትእዛዝ፡** *implevit* seu *executus est praeceptum* Enc. Ter 25; **መዋዕሊሁ፡በሀድአት፡ሰለጠ፡** Sx. Mag. 6 Enc.; c. Inf. vel c. **እንዘ፡**, ut: **እምዘ፡ሰለጠ፡አገዝዞቶሙ፡** vel **እንዘ፡ይኤዝዞሙ፡** Matth. 11, 1; usurpatur significandae particulae ἤδη *jam:* **ሰለጠ፡መዊተ፡** Joh. 19, 33.

አስለጠ፡ II, 1 1) nonnumquam id. q. **ሰለጠ፡** trs., sc. *complere, absolvere, consummare, perficere:* **አሰልጥ፡መዐትየ፡** (v. **እሰልጥ፡**) Hez. 6, 12. 20, 8; Rom. 12, 8 Platt; **አመ፡ይፈጥሮ፡ለእጓለ፡እመሕያው፡ይእተ፡አሚረ፡ይኤዝዞሙ፡ወአመ፡ያሰልጠ፡ይእተ፡አሚረ፡ያዐርፎ፡** Sir. 18, 7. 2) facere ut quis vel quid ad finem propositum perveniat i. e. *efficere, proficere, peragere* (ausrichten, vollbringen), *efficacem esse, prodesse,* c. Acc. prs.: **መብልዕ፡ኢያሰልጠነ፡በኀበ፡እግዚ"፡** 1 Cor. 8, 8; **መሀሮ፡ለወልድከ፡ወያሰልጠከ፡** Sir. 30, 13; c. **ለ፡** prs.: **ብእሲ፡ጠቢብ፡ያሰልጥ፡ለመኳንንቲሁ፡** Sir. 20, 27; Rom. 16, 2; vel absol.: **ነፍስ፡እንተ፡ታሰልጥ፡** ψυχὴ ἐνεργοῦσα Sap. 15, 11; **ትክል፡ወታሰልጥ፡** Jac. 5, 16; **ኢያሰልጥ፡** οὐκ ἐργῶνται Jes. 5, 10; ὠφελεῖν Ps. 29, 11; 1 Tim. 4, 8; **ኢያስለጠት፡ወኢምንተኒ፡** οὐδὲν ἐτελείωσε Hebr. 7, 19; **ግዝረት፡ኢትበቍዕ፡ወኢታሠልጥ፡** F. M. 33, 5; **እስመ፡ጸሎተ፡ጻድቅ፡ትበቍዕ፡ወታሰልጥ፡** Mavâs. f. 1.

ተሰልጠ፡ III, 1 et **ተሰለጠ፡** III, 2 1) *compleri, impleri, perfectum fieri, consummari, absolvi, finiri,* de vaticinio Luc. 4, 21; **በዘ፡ይሲለጥ፡ሙስናሃ፡ለኢየሩሳሌም፡** Dan. 9, 2; **ከመ፡ትሰለጥ፡ኀጢአት፡** 9, 24; **ተሰልጠ፡መዐትየ፡** Hez. 6, 12 var.; **ከመ፡ኢይሰለጡ፡** ἵνα μὴ τελειωθῶσι Hebr. 11, 40; **በኀቤክሙ፡ተሰልጠት፡ጥበብ፡** Job 12, 2 (v. **ጠፍአት**); **ወተሰልጠ፡ሕማምየ፡ውስተ፡መሬት፡** 16, 15; Joh. 3, 30 ἐλαττοῦσθαι. 2) *efficacem fieri, proficere, peragere:* **ተገብረ፡ወተሰልጠ፡እሳት፡ውስቴቱ፡** (**ለማይ፡**) ἐνήργει Sap. 16, 17; **ከነ፡ወተሰልጠ፡** καὶ κατευωδώθη αὐτῷ Dan. 8, 11; **ገብረ፡ወተሰልጠ፡** 8, 12. — *Voc. Ae.:* **በጽሐ፡ተሰልጠ፡ዘ፡ዶረሰ፡**

ስሉጥ፡ part. *completus, absolutus, perfectus, solidus:* (luctabatur) **ዓመተ፡ስሉጠ፡ስሳ፡ወሰቡዐ፡** Sx. Ter 20 Enc.; Acc. **ስሉጠ፡** adv., de emtione et venditione *rata* vel *irrevocabili* Lev. 25, 23. 30.

ስላጤ፡ subst. 1) *profectus, perfectio, integritas* (תֹּם), προκοπή 1 Tim. 4, 15; τὸ ἐπιεικές Phil. 4, 5. 2) *officium alicui praestitum:* **ተወክፈ፡ለክሙ፡ስላጤክሙ፡** (παράκλησις) 2 Cor. 8, 17; (metropolitae) **እለ፡አዕለዉ፡ምግበሙ፡** (*qui defuncti sunt munere suo*) **በንጽሕ፡ወተወክፍከ፡ስላጤሆሙ፡ከመ፡ትዕስዮሙ፡ዐስበ፡ጽድቆሙ፡** Lit. Joh. 3) *utilitas, finis* (*propositus*): **ምንትኑ፡ስላጤሃ፡ለግዝረት፡** ὠφέλεια Rom. 3, 1; **ለስላጤ፡ኅዳጥ፡መዋዕል፡** πρὸς ὀλίγας ἡμέρας Hebr. 12, 10.

መሰልጥ፡ part. (I, 2) *efficax:* **ቃል፡ነገር፡መሰልጥ፡** Sx. Hed. 21 Enc.

ሰሊጥ፡ subst. i. q. سَلِيط *oleum e seminibus expressum:*

ይሴስይዎ፡ስንዳሌ፡ብሱለ፡ዘቱሱሕ፡በማይ፡ወበቅብዕ፡ወሰሊጥ፡ወመዓር፡ዘንህብ፡ Sx. Ter 16; ያሰትይዎ፡ሚሰ፡ወሰሊጠ፡ ib.; ፯ልጥረ፡ቅብዕ፡ዘሰሊጥ፡ Sx. Haml. 5.

ሰልፍ፡ subst. amh. *comparatio belli:* ተፃብእዎ፡በጽኑዕ፡ሰልፍ፡ Chr. L. Atk. f. 15.

ሰሐለ፡ I, 1 [سحل *decorticavit, derasit, detersit;* مِسْحَل *lima, dolabra;* amh. ሳለ፡ *acutum esse;* cfr. etiam شَحَذَ] Subj. ይስሐል፡, (detergere, polire,) *acuere:* ዘይስሕል፡ሰይፈ፡ለቢጹ፡ይትቀተል፡ቦቱ፡ለሊሁ፡ Fal. f. 21; አዘዘ፡ከመ፡ይስሐሉ፡ኩናተ፡ Gad. T. H.

ተስሕለ፡ III, 1 *acui, exacui:* እመ፡ተስሕለት፡መፀቱ፡ ἐξυνήθη Prov. 24, 23.

ስሑል፡ part. *acutus:* ስሑል፡ፈድፋደ፡እመጥባሕት፡ Prov. 5, 4; Did. 2.; Ps. 44, 7. 119, 4; መጥባሕት፡ስሑል፡ Sx. Teq. 29; Mij. 28 Enc.

ስሕለት፡ subst. *acies* Lud. sine auct.

ሱሐል፡ subst. i. q. ዙሐል፡ زُحَل *Saturnus* planeta; ሱሐል፡አብርሀ፡ሳዕሴየ፡የዓም፡ Kedr f. 22; ሠሀል፡ Lud. e Ssal. Req.

አንሳሕለለ፡ quadrl. V *exterere, calcando deterere, terere* viam: መድረከ፡ኆኅቱ፡ያንሰሐልል፡ βαθμοὺς θυρῶν αὐτοῦ ἐκτριβέτω ὁ πούς σου Sir. 6, 36 (sc. frequenter adeundo, frequentando). — *Voc. Ac.:* አንሳሕለለ፡ዘ፡ደረሰ፡ሠሥዐኒ፡ወተሳለመኒ፡ነበረኒ፡ይ፡; *aliud:* ሳሕለለ፡ብ፡ደረቀ፡; *aliud:* አንሶሰወ፡አንሳሕለለ፡ብ፡ተመላለሰ፡

ሳሕስሐ፡ rad. quadrl. sc. זַעֲזַע زعزع زأزأ زعزع دَعْدَع (سعسع. سعى).

አንሳሕስሐ፡, etiam አንስሐስሐ፡ et አንሰሐስሐ፡ V 1) intrs. *se movere* vel *commovere, moveri* (sich regen, sich rühren, sich bewegen): ሞተ፡ወተገንዘ፡ዘእንበለ፡እስትንፋስ፡ወዘእንበለ፡አንሰሐስሐ፡ (sic) hom. Epiphanii in Cyr. f. 118; (postquam venenum bibit,) አንሳሕስሐ፡ሥጋሁ፡(ለምዉት፡) Clem. f. 252. 253. somnia nascuntur e temperatione ዘ፬ጠባይዓት፤ሰበ፡ያንሰሐስሕ፡ደም፡በውስተ፡ሥጋ፡ዘውእቱ፡ጠባይዕ፡ማያዊ፡ይሬኢ፡ሰብአ፡በንዋሙ፡ግብረ፡ሠናየ፡ወመስተፍሥሒ፡ወዓዲ፡ይሬኢ፡ሕብራተ፡ቀይሐተ፡ወፀአተ፡ደምኒ፤ወለእመ፡አንሰሐስሐ፡ (sic) ሳፍራ፡ዘውእቱ፡ጠባይዕ፡ነፋሳዊ፡ይሬኢ፡ተጋእዞተ፡ወአሰበእተ፡ወእሳተ፡ወሕብራተ፡ብዙኀ፡ወመኃትዋተ፡ወመብረቅተ፡ወይመስሎ፡ዓዲ፡ከመ፡ዘሀሎ፡ውስተ፡ብለኔ፡ወዘውስተ፡ዐሐይ፤ወሶበኒ፡ያንሰሐስሕ፡በልቀም፡ዘውእቱ፡ጠባይዕ፡መሬታዊ፡ይሬኢ፡አብሕርተ፡ወአፍላጋተ፤በረደ፡ወዝናማተ፡ወአስሐትያ፡ወሕብራተ፡ጸንድዒዳነ፡ወከመ፡ዘይሰጢ፡ማየ፡ይመስሎ፤ወለእመ፡አንሳሕስሐት፡ሰውዳ፡ዘውእቱ፡ጠባይዕ፡እሳታዊ፡ይሬኢ፡ጽልመተ፡ወመቃብራተ፡ወሙታነ፡ወሥርዐተ፡ሐዘን፡ወለቢሰ፡ልብስ፡ጸሊም፡ወቦኢ፡ኀቤሁ፡ፍርሀት፡ወረዓድ፡ Fal. f. 16 (e Galeno); እመ፡ከሠትክሙ፡ዐሊወ፡ሮም፡ወአንሳሕሳሕክሙ፡ *si aperte a Romanis defeceritis et vos commoveritis* Jsp. p. 344; እመ፡አርሐቁ፡ኀሊናት፡እምቀዳሚሁ፡ለአንስሐስሐቶሙ፡ *si cogitationes, quam primum se commoverint, (a se) removerint* Phlx. 31; Infin. አንሳሕስሖ፡ *motus animalis viventis* Org. 5. 2) trs. *movere, commovere, concitare:* ለእመ፡ሆነ፡ወአንስሐስሐ፡፩እመካኑ፡ *si quis (altare gestabile) loco suo moverit* F. M. 29, 2; M. M. f. 272; ነፍስ፡ይእቲ፡እንተ፡ታንሰሐስሖ፡ለሥጋ፡ F. N. in proleg.; አልቦ፡ምንትኒ፡ግብር፡እምግባራት፡ዘያንሰሐስሖሙ፡ለከሐድያን፡ኀበ፡አንክሮ፡ Chr. Ta. 32; አሠንዮትከ፡ለአግዓዚ፡ያንሰሐስሖ፡ለፍዳ፡ወአሠንዮትከ፡ለቂቂይ፡ያንሰሐስሖ፡ለተመይጦ፡ኀቤከ፡ለስኢል፡ Fal. f. 62; ተስፋሁ፡ለከልብ፡ያንሰሐስሕ፡ዘነቦ፡ወእዘኒሁ፡ Fal. f. 74; ሥጋ፡ያንሰሐስሕ፡ኀበ፡ፍትወቱ፡ወያስተዋፅእ፡ለነፍስ፡ምግባራተ፡ሕሡመ፡ Jsp. p. 382; obscoene: ዘያንሰሐስሕ፡ሥጋሁ፡በእዴሁ፡እመሂ፡ተበዕተ፡አው፡አንስተ፡ Kedr f. 63; በአንስሐስሖ፡ (sic) እድ፡ *manustupratione* f. 61. — *Voc. Ac.:* አንሰሐስሐ፡ብ፡ተረማመደ፡ተበራጋዒ፡(?)ይ።

ንስሕሳሕ፡ subst. *motus, commotio:* ከመ፡ንዉም፡ዘእንበለ፡ድምፅ፡ወኢንስሕሳሕ፡ Phlx. 98; አእምሮ፡ወሰሚዕ፡ወርእይ፡ወኀሊና፡ወንስሕሳሕ፡ (et angelis et hominibus convenit) Clem. f. 56.

አንሰሐሳሒ፡ n. ag. *is qui se movet* F. N. in proleg.

ሰሐበ፡ I, 1 [סָחַב سَحَبَ; amh. ሳበ፡] Subj. ይስሑብ፡, *trahere (,ducere)* cum compositis: በሐብለ፡ሰብእ፡ሰሐብክዎ፡ Hos. 11, 4; Joh. 6, 44; Koh. 2, 3; ሰሐበከ፡ Cant. 1, 4. a) de jumentis, quae *trahunt* vel *vehunt* vehiculum vel alqd in vehiculis: አፍራስ፡እለ፡ይስሕቡ፡ሰረገላተ፡ 3 Reg. 3ª, 21; Jsp. p. 328; አርዑተ፡ Deut. 21, 3; እንዘ፡ይስሕብዋ፡አልህምት፡በሰረገላ፡ 1 Par. 13, 9; ይስሕባ፡እጐላት፡ውስተ፡ሰረገላ፡ 1 Reg. 6, 7. 10. b) *intro trahere* Gen. 19, 10; ሰሐብክክ፡ውስተ፡ማህልየ፡ Jer. 38, 3. c) *extrahere, sursum trahere* Gen. 37, 28; ሰሐብዎ፡በአሕባል፡ወአውጽእዎ፡ Jer. 45, 13; Joh. 21, 6; Hab. 1, 15; huc etiam pertinere videtur: ሰሐቢ፡አቅያጽኪ፡ (ἀνάσυρε τὰς κνήμας male intellecto) Jes. 47, 2. d) *attrahere, ad se trahere:* እለ፡ይስሕብዋ፡ለኀጢአቶሙ፡ከመ፡ሐብል፡ነዋኅ፡ Jes. 5, 18; እስሕብ፡ኵሎ፡ኀቤየ፡ Joh. 12, 32; (meretrices sese ornant) ከመ፡ይስሐቡ፡ኵሎ፡ዘርእዮን፡ (πρὸς ἑαυτὴν ἐπισπάσασθαι) Chr. Ta. 28. e) *adducere, intendere; diducere, extendere:* ይስሐብ፡ዘይዌስቅ፡ቀስቶ፡ τεινέτω Jer. 28, 3; ἐκτείνειν Ex. 38, 19; ሰሐበ፡አምጣነ፡ Thren. 2, 8. f) *humi trahere,* vestem, syrma: ይስሕባ፡አልባሲሆን፡ Jes. 3, 16; Apoc. 12, 4; hominem 4 Reg. 14, 13. g) *captivum trahere, deducere* in custodiam, judicium, supplicium: ይስሕብዎ፡ ἡ σύλληψις αὐτοῦ Job 18, 10; ሞት፡ይስሕቦ፡ለቤቱ፡ለዝላፉ፡ 20, 28; ይስሕቦ፡እምቤቱ፡ συρεῖ αὐτόν 27, 23; ይስሕቡ፡አንስቲያሆሙ፡ ἕξουσι Jes. 13, 16; Asc. Jes. 4, 14; Act. 6, 12; Jac. 2, 6; Hen. 41, 2; ዘሰሐብዎሙ፡ኀበ፡ሀውድ፡ምኵናን፡ Did. 25; Sx. creberrime. h) *abripere* Ps. 27, 3. i) *trahendo adducere:* ይስሕቦሙ፡እምአጽናፈ፡ምድር፡ συρεῖ Jes. 5, 26. 7, 18. k) *deorsum trahere:* አነ፡ሰሐብክዎ፡ለዔሳው፡ κατέσυρα (perperam intellecto sensu loci) Jer. 29, 11. l) *distrahere:* አፍብስት፡ሰሐብዎ፡ Jer. 27, 17; distrahendo destruere murum 2 Reg. 17, 13. m) *contrahere* vel *consciscere* sibi (sich zuziehen): እመሰ፡ተፋታሕከ፡ምስሌሁ፡ (cum clerico) በዐመፃ፡ሰሐብከ፡ለርእስከ፡አበሳ፡ውኅጢአተ፡ Did. 9. n) *protrahere, producere, in longius trahere:* ለእመ፡ሰሐብከ፡ነገረ፡ይወጽእ፡ጋእዝ፡ወነትን፡ Prov. 24, 68; መገሥጽ፡ሶበ፡ያነውኅ፡ነገረ፡ወይስሕብ፡ቃለ፡ያንጊ፡ሰማዒ፡ Chr. ho. 27; ut videtur, etiam intrs. *trahi in longius, diuturnum*

esse (sich hinziehen, verziehen) Gad. Ad. f. 13. c) *inducere* (illicere, pellicere), in partem malam: **ሰሐቦቶ፡** ἐξώκειλεν αὐτόν Prov. 7, 21; **ዘራእዮሙ፡ ይስሕቦ፡ ለአብድ፡ ውስተ፡ ፍትወቶሙ፡ ይምጻእ፡** Sap. 15, 5; Judae 19 Platt; **ረኃብ፡ ወተፅናስ፡ ሰሐቦን፡ ውስተ፡ ዝንቱ፡ ግብር፡** Chr. Ta. 15; Lud. comm. hist. p. 316 Nr. 51; in bonam partem: **ዝንቱ፡ ግብር፡ ሰሐበ፡** (feminam) **ለገቢረ፡ ሠናይት፡** Chr. ho. 26.

ተስሕበ፡ III, 1 *trahi*, cum compositis: **ተስሕበ፡ በሐብለ፡ ሃይማኖት፡** Sx. Hed. 20 Euc.; *adduci* Hen. 70, 3; *captivum trahi, deduci* Jes. 13, 16 var.; 4 Esr. 10, 34; **እለ፡ ይሰሐቡ፡ ውስተ፡ ሞት፡** Prov. 24, 11; *attrahi, induci:* **በአሐዱ፡ ፍቱር፡ ይሰሐብ፡ ካልእ፡** Prov. Aeth. secundum Lud.; **ተስሕበ፡ ሰብእ፡ በሥን፡ ላሕየ፡ ምግባር፡** Sap. 14, 20; **ወይሰሐብ፡ እንከ፡ በልቡ፡** (sc. ad vitium) Phlx. 48; **ጠቢብ፡ ኢይትአኀዝ፡ በአፍቅሮቱ፡ ለሐሳዊ፡ ወኢይሰሐብ፡ ሎቱ፡** (ad eum) Fal. f. 21; *adstringi, intendi*, de chordis Chr. Ta. 29 (vid. sub **ልኅሉኅ፡**).

ስሑብ፡ part. *tractus*, ex. gr. *distractus, distortus:* signum numerale **፲** est ductus simplex **ዘእንበለ፡ ጥውየት፤ ኢድኑኑ፡ ርእስ፡ ወኢስሑብ፡ አእጋር፡ ከመ፡ በዕዳን፡ ሆሄያት፡** M. M. f. 246.

ስሕበት፡ n. act. *tractus, attractio, abstractio*, ut captivi: **በእንተ፡ እስረቱ፡ በሐብል፡ ወበእንተ፡ ስሕበቱ፡ ለማርቆስ፡ ሐዋርያ፡** Cod. Mus. Brit. LIV, 7.

ሰሓቢ፡ n. ag. *trahens:* **ሰሓብያን፡ አርዑት፡** *subjuncti jugo* Chr. ho. 27.

ተሰሓቢ፡ n. ag. III, 1 *tractus, attractus:* **ተሰሓቢ፡ በሐብለ፡ ፍቅሩ፡** Gad. Kar.

መስሐብ፡ subst. *instrumentum quoddam, quo trahitur*, (*verritur*, sine dubio id. q. مِسْحَاة) *pala:* (juvenis quidam postquam vigiliis et laboribus cupiditates devinci posse audivit) **ገብረ፡ ሎቱ፡ መስሐበ፡ ሐፂን፡ ወይትነሣእ፡ በሌሊት፡ እንዘ፡ ይለብስ፡ ኀሡረ፡ ወሐጺረ፤ እንዘ፡ የዐውድ፡ ኀበ፡ ኵሎሙ፡ መሃይምናን፡ ወይኬስትር፡ ኵስሐሙ፡ ወይጸውሮ፡ ወይገድፎ፡ ርሑቀ፡** Sx. Jac. 21.

ምስሐብ፡ subst. *extractio:* **ሐብለ፡ ምስሐብከ፡** *funis quo te extraham*, Lud. comm. hist. p. 502 n. 40.

ሰሕበበ፡ *mucere* vid. sub **ሣሀበበ፡**

ስሕተ፡ *sedatum esse* vid. sub **ሦኀተ፡**

ስሕተ፡ I, 1 [cum שָׁגָה שָׁגַג (שָׁגָה שָׁגַג **ሳኰየ፡**) magis quam cum שָׁחַת (سَحَتَ سَخِطَ **ሰሐጠ፡**) convenit; amh. **ሳተ፡**] Subj. **ይስሐት፡** 1) *errare, aberrare, errorem committere, falli:* πλανᾶσθαι **ስሕቱ፡ ግብጽ፡** Jes. 19, 13; **ብእሲ፡ ዘዘሀሀ፡ ሐረ፡ በፍኖቱ፡ ወስሕተ፡** 53, 6; **ስሕትነ፡** 64, 5; **ስሕትኩ፡** Job 6, 24; **ውስተ፡ ስሒት፡** Prov. 14, 8; **ዘእንበለ፡ እስሐት፡** Sir. 51, 13; Ps. 57, 3. 94, 10; **የሀይጺ፡ ሥዕርተ፡ ወኢይስሕቱ፡** Jud. 20, 16; **ነቢይ፡ እመ፡ ስሕተ፡ አነ፡ አስሐትክዎ፡** Hez. 14, 9. 11; Tit. 3, 3; σφάλλεσθαι Sir. 13, 21; in arithmeticis Abush. 11 seq.; saepius de erroribus haereticorum, ut: **ስሕቱ፡ ወይቤሉ፡** Sx. Mag. 13; c. c. **እምነ፡** viae vel veri Hen. 89, 32; **ስሕትነ፡ እምፍኖተ፡ ጽድቅ፡** Sap. 5, 6; **እመ፡ ስሕተ፡ እምኔሃ፡** Sir. 4, 19; **ኢይስሕቱ፡** (astra) **ወኢይፈልሱ፡ እምነ፡ ሀቅሞሙ፡** 43, 10; Hen. 80, 6; ἀστοχεῖν 1 Tim. 6, 21; ἀθετεῖν Hebr. 10, 28; **አልቦ፡ ዘይስሕቶ፡ እምሕገ፡ እግዚ"፡** 1 Esr. 8, 7; vel c. Acc. viae vel veri: **ስሕትዋ፡ ለፍኖተ፡ ጽድቅ፡** 2 Petr. 2, 15; **ይስሕቱ፡ ሠርቀ፡ ወሰንበተ፡** Kuf. 1. 6. a) *in irritum cadere*, de promisso: **ኢይስሕት፡** (var. **ኢይወድቅ፡**) **ቃልየ፡** Ruth 3, 18; **አልቦ፡ ዘይስሕት፡ እምዘ፡ ነበየ፡ እግዚእየ፡** Judith 11, 6. b) **ስሒት፡** *error, errores:* **ስሒተዘ፡ ዓለም፡** στοιχεῖα τοῦ κόσμου Gal. 4, 3; Col. 2, 8. 2) *in errorem induci, decipi, seduci, se pellici pati:* **ይስሕት፡** ἀπατηθήσεται Jer. 20, 10; **ስሒት፡** ἀπάτη Herm. p. 91; 1 Tim. 2, 14; **ብዙኃን፡ እለ፡ ስሕቱ፡ በሥን፡ ብእሲት፡** Sir. 9, 8; **እለ፡ ስሕቱ፡ ብከ፡** Macc. f. 22; Kuf. 11. 3) creberrime sensu ethico: *errore labi, peccare, delinquere, offendere:* ἁμαρτάνειν 1 Cor. 15, 34; **ኵሎሙ፡ ስሕቱ፡** Rom. 3, 9; Sir. 19, 16. 24, 22; Kuf. 1. 11; ἀνομεῖν **ይስሕቱ፡ ኃጥያን፡** Dan. 12, 10; **ስሒት፡** ἀνομία Sir. 41, 18; παράπτωμα Ps. 18, 13; Rom. 11, 12; ἀδικεῖν **ኵሉ፡ ዘስሕተ፡ ለከ፡ በጽኑ** Sir. 10, 6; **ዘስሕተ፡** ὁ ἀποστρέφων Jer. 8, 4; **ኢዐለወኒ፡ ወኢይስሕት፡ ብየ፡** σκανδαλίζεσθαι Matth. 11, 6 rom.; ὀλισθαίνω **ዘኢስሕተ፡ በቃሉ፡** Sir. 25, 8; **በ፡ ዘይስሕት፡ እንዘ፡ ኢይፈቅድ፡ በልቡ፡** 19, 16; **ዕደው፡ ጠቢባን፡ ለእመ፡ ስሕቱ፡** ἐὰν σκυβαλισθῶσιν 26, 28; πταίειν Jac. 2, 10. 3, 2; Hen. 8, 2. 80, 7. 8.

አስሐተ፡ II, 1 1) *errare* vel *oberrare facere* (a recta via abducere): **አስሐቶሙ፡ ውስተ፡ በድው፡** Ps. 106, 40; **አስሐቶሙ፡** ἀπώλεσεν αὐτούς Sir. 29, 18; c. dupl. Acc.: **ዘያስሕቶ፡ ፍኖተ፡ ለዕዉር፡** Deut. 27, 18; Clem. f. 160; c. Acc. et **እምነ፡** viae: Jes. 63, 17. 2) *in errorem inducere, seducere, decipere*, in specie: *in peccatum inducere, scandalizare:* πλανᾶν 34, 7; **ኢያስሕትክ፡ ንጉሥ፡** Dan. apoc. 13, 7; Hez. 14, 9; ad peccatum: Kuf. 10; Hen. 19, 1. 2. 54, 6. 69, 4; **ለብዙኃን፡ አስሐቶሙ፡ ትዝህርቶሙ፡** Sir. 3, 24; **ኢትበል፡ እግዚ"፡ አስሐተኒ፡** 15, 12; Jes. 9, 16. 41, 10; Prov. 7, 21; Jac. 1, 16; 1 Joh. 3, 7; Apoc. 13, 14; 2 Thess. 2, 11; **ኢታስሕት፡ ርእሰከ፡** μὴ ἁμάρτανε Sir. 7, 7; Ps. 35, 1; ἀπατᾶν **እመቦ፡ ዘአስሐቶ፡ ለልብየ፡ በጽሚት፡** Job 31, 27; **ተሠነየት፡ ጥቀ፡ እስከ፡ ታስሕት፡ ዐይኖሙ፡ ለዕደው፡** Judith 10, 4. 16, 8; Jes. 36, 14. 37, 10; virginem Ex. 22, 15; **ኢያስሕትከ፡** μή σε ἐκκλινάτω Job 36, 19; **ታምጽእ፡ ሊተ፡ ዘያስሕታ፡ ለዐይንየ፡** Sir. 23, 4 (μετεωρισμοί); **ኢያስሕቱክሙ፡ ሐሳውያን፡ ነቢያት፡** ἀναπείθειν Jer. 36, 8; σκανδαλίζειν Matth. 5, 29. 18, 8. 3) *in lapsum* vel *infortunium inducere:* **እመ፡ አስሐተከ፡** Sir. 12, 16; 4 Esr. 6, 65; παγιδεύειν Matth. 22, 15.

ተስሕተ፡ III, 1 imprs.: *errore accidit* alicui alqd, *erratum* vel *delictum est*, c. c. Acc. prs.: 1 Reg. 20, 26 (σύμπτωμα), Lev. 4, 13; 2 Reg. 14, 19; **ለእመቦ፡ አበስከ፡ ወተስሕተከ፡** (var. **ወስሕትከ፡**) Sir. 21, 1; personaliter 1 Reg. 6, 9.

ስሑት፡ part. *errans, aberrans, errore captus, seductus:* **ስሑታን፡** πλανώμενοι Prov. 14, 22; (Deus) **ጥበበ፡ ስሑታን፡** Kid. f. 9; **አብድ፡ ስሑት፡ ውእቱ፡ ወጠቢብኒ፡ ውእቱ፡ ዘይትጌሠጽ፡ እምካልአኒሁ፡** Fal. f. 67.

ሳሕት፡ subst. *error, peccatum* Kuf. p. 78 ann. 7.

ስሕተት፡ n. act., m. et fem., Pl. **ስሕተታት፡** *aberratio, error, errores*, (*vitium, peccatum*): **ስሕተት፡ ጸዋግ፡** περιφέρεια πονηρά Koh. 10, 13. 7, 25 (var. **ስሕታት፡**); πλάνη **ፍኖተ፡ ስሕተት፡** Sap. 12, 24; **ስሕተቶሙ፡ እምእምሮ፡ እግዚ"፡** 14, 22; **ስሕተተ፡ ልቦሙ፡** Kuf. 1. 12; **ስሕተተ፡ አሕዛብ፡** Kuf. 6; Asc. Jes. 2, 10; **ዘእንበለ፡ ስሕተት፡** *sine errore*

Lud. comm. hist. p. 314 Nr. 46; error Quartodecimanorum Sx. Mag. 4; *seductio* (passive) Enc.

ስሕታት፡ subst. *error*, περιφορά Koh. 7, 25; Lud. e Vit. Sanct.

ሰሓቲ፡ n. ag. *errori obnoxius, delinquens, peccator:* **ዐማፅያን፡ወሰሓትያን፡ወኃጥኣን፡** Did. ed. Platt p. 114; **እስመ፡ሰሓትያን፡ንሕነ፡** Kedr f. 12; **ሰሓትያን፡ወአባስያን፡ንሕነ፡** f. 15.

አስሓቲ፡ n. ag. II, 1 *seductor:* **ሰይጣን፡አስሓቲ፡** Kedr f. 26.

መስሕት፡ part. (II, 1), Pl. **መስሕታን፡**, fem. **መስሕታት፡** 1) *in errorem inducens, impostor, seductor:* **ጋኔን፡መስሕት፡** πνεῦμα πλανήσεως Jes. 19, 14; Jer. 4, 11; **ኀይል፡መስሕት፡** ἐνέργεια πλάνης 2 Thess. 2, 11; **አጋንንት፡መስሕታን፡** 1 Tim. 4, 1; πλάνοι 2 Joh. 7; ἐπίβουλος 2 Reg. 19, 22; ἐμπαῖκται Judae 18; φρεναπάται Tit. 1, 10; Clem. f. 186; **ሰይጣን፡መስሕት፡** Macc. f. 10; fem. **መስሕታት፡ለካልኣን፡** Did. 14; **ኮከብ፡መስሕት፡** πλανήτης *planeta* Judae 13. 2) *fallax:* **እስመ፡ከነ፡መስሕተ፡በልቡ፡ወያስሕት፡ልበ፡ካልኣኒሆሙ፡** Clem. f. 179; **መኰንን፡መስሕት፡** Lud. ex Enc. 3) **ደብር፡መስሕት፡** *mons offensionis* (הַר הַמַּשְׁחִית) 4 Reg. 23, 13.

መስሓቲ፡ part. c. term. adj., id. q. **መስሕት፡** 2 Joh. 7; Did. 6; **እንበለ፡ያስሕቶ፡መስሓቲ፡** F. M. 3, 1; Chr. ho. 28.

አስሐትያ፡ et **አስሐቲያ፡** subst., m. et fem., [num ab **አስሐተ፡** i. e. הִשְׁחִית vel **ሰሐጠ፡** repetendum et *id quod perniciosum* vel *noxium est* exponendum? an سَقِيطٌ comparandum videatur?] *nix, pruina, grando, gelicidium, gelu, glacies:* χιών Prov. 25, 13; Jer. 18, 14; πάχνη **ይዘርዎ፡ውስተ፡ምድር፡ለጊሜሁ፡ወእምከመ፡ረግዐ፡አስሐትያ፡ይትፌለጽ፡ከመ፡ስበሬት፡ማህው፡** Sir. 43, 19; Ps. 77, 52. 118, 83; **አስሐትያ፡ቀጢን፡** (v. **ቀጣን፡**) Sap. 5, 15; **አስሐትያ፡ክረምት፡** 16, 29; πάγος Job 37, 9; Ex. 16, 14; **ቍር፡ወአስሐትያ፡** πάγος καὶ ψῦχος Dan. ap. 3, 48; **አስሐትያ፡ይረግዕ፡ዲበ፡ማይ፡** Sir. 43, 20; Job 15, 7; χάλαζα Job 38, 22; **እብን፡አስሐትያ፡** Hen. 71, 5; κρύσταλλος Apoc. 21, 11 Platt; praeterea in locis aliis, ubi quae vox Graeca respondeat haud satis liquet: Ps. 148, 8; Job 6, 16; Sap. 16, 22; 4 Esr. 6, 10; Hen. 14, 18. 60, 17. 69, 23; Kuf. 2. 23; **ዝናም፡ወአስሐትያ፡አጥፍኡ፡እሳተ፡** Enc. Mij. 30; **ከመ፡አስሐትያ፡ዘተሰደ፡በነፋስ፡ቀጢን፡** Enc. Tachs. 12; **ማይ፡ርግዕት፡እምአስሐትያ፡** (gelu) Sx. Mag. 13. — *Voc. Ae.:* **አስሐትያ፡ዘ፡ውርጭ** ።

ስሕከ፡ I, 1 [respondet حسك proprie: *asper, spinosus fuit,* de tribulis hordeo erinaceo; trsl. حَسِكَ *iratus fuit*] 1) *asperum, scabrum, horridum esse* vel *fieri:* **ስሕከ፡ሥጋየ፡በኀጢአ፡ቅብእ፡** Ps. 108, 23; Did. 30; **ትስሕክ፡እምሣክ፡ወአሚከላ፡ወትጠዊ፡እምአቅርንቲሁ፡ለሀየል፡** M. M. f. 198. 2) *raucum, asperum esse* vel *fieri*, de gutture, voce: **ስሕከ፡ጕርዔየ፡** Ps. 68, 4; **ከልሐ፡ጢሞስ፡በውእቱ፡ሰዓት፡እስከ፡ስሕከ፡ጕርዔሁ፡** Jsp. p. 376. — *Voc. Ae.:* **ስሕከ፡ብ፡ሸከረ፡**; *aliud:* **ስሕከ፡ዘ፡ሐከከ** ።

አስሐከ፡ II, 1 *exasperare, scabrum facere:* **ጢስ፡ምንሃብ፡ያስሕክ፡ሥጋሁ፡** πήξει Sir. 38, 28; **አባላቲሁ፡አስሐከ፡በጾም፡** Sx. Teq. 13 Enc.

ስሑክ፡ part. *asper, scaber, horridus:* **ለእመኒ፡ከነ፡ሥጋሆሙ፡ይቡስ፡ወስሑክ፡** κἂν τραχὺ λάβῃ σῶμα καὶ σκληρόν (tamen mollitie effeminari potest) Chr. Ta. 29; **እስመ፡ቡቱ፡(ለዕፅ፡)ሣክ፡ወስሕክት፡ብዙኀ፡ወበሒቱ፡ፍሬሁሰ፡ጥዑም፡ውእቱ፡** ὁ μὲν φλοιὸς ἄποιός τίς ἐστι σχεδὸν καὶ τραχύς Chr. ho. 30.

ሳሕክ፡ subst. *asperitas, scabrities:* **አጽሕድ፡በቅብእክ፡ለንፍስየ፡ሳሕክ፡** Sx. Genb. 8 Enc.

ስሕከት፡ n. act. id. q. **ሳሕክ፡**, Org. 5; Sx. Mij. 16 Enc.

ስሕወ፡ I, 1 [conferendum est سَحَاةٌ *regio, tractus;* شَحَا *patuit, apertum fuit os;* contiguum videtur **ሰሐበ፡** سَحَابَةٌ *nubes*] *expandi, dilatari:* **እምቅድመ፡ይስሐው፡ግዘፈ፡ደመናት፡** Lit. Chrys. — *Voc. Ae.:* **ስሕወ፡ብ፡ተሳበ** ።

አስሐወ፡ II, 1 *pandere, expandere, laxare:* (Petrus decollandus) **አስሐወ፡ሎሙ፡ፌቃዶ፡ቅድስተ፡ወመጠዎሙ፡ክሣዶ፡ለጋላት፡** Deg. — *Voc. Ae.:* **አስሐወ፡ዘ፡አሰለበ** ።

ሳሕው፡ subst. 1) *expansio, dissipatio:* **መንፈስነ፡ይትከዐው፡ከመ፡ሳሕው፡ደመና፡** ὡς χαῦνος ἀήρ Sap. 2, 3; **ጕባኤሆሙ፡ለዐማፅያን፡ከመ፡ሳሕው፡ደመና፡ወፍሥሓሆሙ፡ከመ፡ያፍ፡ሰሬሪት፡** Macc. f. 10. 21; **ከመ፡ሳሕው፡ጊሜ፡በገጸ፡ምድር፡** Org. 1. 2) ut videtur: *subductio* navis (a **ሰሐወ፡** pro **ሰሐበ፡**); **ጴጥሮስ፡ጕጕአ፡እምአኀዊሁ፡** (cfr. Joh. 21, 7) **ለበጺሕ፡ኀበ፡ኢየሱስ፡ወኢጸንሐ፡ለሳሕወ፡ሐመር፡አላ፡ቀንጸ፡እምዲበ፡ሐመር፡ወተወርወ፡ውስተ፡ባሕር፡** M. M. f. 208 (an: *natatio* a سبح שָׂחָה?). — *Voc. Ae.:* **ሳሕወ፡ጊሜ፡ዘ፡የሚሰሐብ፡ደመና** ።

ሰሐየ፡ I, 2 vel **አሰሐየ፡** II, 2 mihi idem videtur quod **ሰየሐ፡** q. v.; legitur: **ይሴሕይዎ፡** v. **ያሴሕይዎ፡ለሕይወቶሙ፡መላእክት፡** ἡ ζωὴ αὐτῶν τιτρωσκομένη ὑπὸ ἀγγέλων Job 36, 14; in quibusdam codicibus margini adnotatum est: **ድርቅ፡** *ariditas* et **ያየብስዎ፡** *eam arefacient* (صحا?). At in aliis codicibus legitur: **ይሴይሕዎ፡** vel **ያሴይሕዎ፡**, quod praestat.

ሰሐገ፡ rad. inus., quae 1) *asperum, horridum* esse (ut **ስሕከ፡**), deinde 2) *tristem esse, lugere* significasse videtur (cfr. **ሐዘነ፡**).

ምስሐግ፡ vel **መስሐግ፡** subst., Pl. **መሳሕግት፡**, Pl. Plur. **መሳሕግታት፡** 1) *vestimentum* vel *stragulum vile, crassum,* (secundum Ludolfum: *e palmae foliis contextum* in lex. Ae. c. 107; cfr. Lud. lex. Amh. sub **ሰሌን፡** et **ተሊስ፡**): a) *vestis monachorum* (e pilis, fibris, foliis texta): **እኮ፡ለባሴ፡ምስሐግ፡** Phlx. 133; **መሳግሕታት፡** (sic) Phlx. 189. b) *stragulum* (squalidum) Sx. Nah. 5; **ትነጸፍክ፡ምስሐገ፡** (v. **መስሐገ፡**) **በታሕቲክ፡** (στρώσουσι σῆψιν רִמָּה!) Jes. 14, 11. 2) *luctus, cultus lugubris,* **ትግበር፡ላቲ፡ዳሰ፡ኀበ፡ትነብር፡ውስተ፡ምስሐግ፡** (v. **መስሐግ፡**) **ወትረ፡** ποίει σκέπην πένθους Jes. 16, 3; **ኢትባእ፡ምስሌሆሙ፡ቤተ፡ምስሐግ፡** (v. **መስሐግ፡**) Jer. 16, 8. 3) *lamentum, carmen lugubre,* θρῆνος: **ወይቤሉ፡ዘቲ፡ምስሐግ፡ለኢዮስያስ፡ወሠርዕዋ፡ለይእቲ፡ምስሐግ፡በኵሉ፡ምስሐግ፡ለኵሉ፡እስራኤል፡ነያ፡ጽሕፍት፡ውስተ፡መጽሐፈ፡ምስሐግ፡** 2 Par. 35, 25. — *Voc. Ae.:* **ምስሐግ፡ብ፡የብርድ፡ቤት፡**; *aliud:* **መሰግ፡** (pro **መስሐግ፡**) **ዘ፡የሚበርድ፡ቤት፡ቤት፡ላሕኒ፡ይ** ።

ሰሐጠ፡ et **ስሕጠ፡** I, 1 Subj. **ይስሐጥ፡** [سخط, שָׁחַת, سَحَتَ] *laedere, violare, offendere, nocere, malum inferre:*

ኢሰሐጠሙ፡ οὐκ ἐλύπησεν αὐτούς Dan. ap. 3, 26; ኢሰሐጥዎ፡ለዳንኤል፡ παρηνώχλησαν Dan. 6, 18; ἐλυμήνατο 6, 22; ἅπτεσθαι Gen. 26, 11; 1 Joh. 5, 18; ἀδικεῖν Ps. 104, 13; Apoc. 11, 5; δυναστεῦσαι ኢኀደገ፡ይስሐጠሙ፡ሰብአ፡ 1 Par. 16, 21; ኢትስሐጥዎሙ፡ ἐάσατε αὐτούς Act. 5, 38. 5, 13; አልቦ፡ዘይስሕጥ፡ οὐκ ἔστιν ἐπίβουλος 3 Reg. 5, 4; Jes. 16, 7 var.; violare feminam, virginem: ኢትስሐጥ፡ብእሲተ፡ባዕድ፡ Sir. 9, 3; ኢትስሐጣ፡ለድንግል፡ 9, 5; in re bellica: ናሁ፡ይእዜ፡እሙንቱ፡ሰሐጡነ፡ወመጽኡ፡ያውጽኡነ፡እምርስትነ፡ 2 Par. 20, 11; መኑ፡ይቀድም፡ስሒጠ፡ወመኑ፡ያስተአኀዝ፡ቀትለ፡ 3 Reg. 20, 14. — Voc. Ae.: ሰሐጠ፡ዘ፡ነከ፡; aliud: ለከፈ፡ስሕወ፡ (sic pro ስሕጠ፡) ጐድዐ፡ብ፡ነከ ።

ስሑጥ፡ part. *violatus, laesus* Lud. sine auct.

ሰሓጢ፡ n. ag. *violator, qui aliquem laedit* Lud. sine auct.

ስም፡ *nomen* vid. sub ሰመየ፡

ሰምረ፡ *gratum habere* vid. sub ሠምረ፡

ሰምረ፡ (etiam ሠምረ፡) I, 1 [respondet ثَمَرَ, nec non שֶׁבֶר *frumentum*] Subj. ይስመር፡ 1) *uberem, fertilem, fecundum esse* vel *fieri, frugibus abundare:* ይሠምር፡ወይን፡ Jes. 7, 23; Herm. p. 53; ሠሚሮ፡ Am. 4, 9; ይፈሪ፡ወይሰምር፡ Col. 1, 6. 10; de anno frugibus locuplete: በ፫ዓመት፡ዘሠምረ፡ Kuf. 42. 2) *laete provenire* vel *crescere, florere:* እመሂ፡ዘርአሙ፡ይሰምር፡በቅድሜሆሙ፡ Job 21, 8; ሠምረ፡ፍሬሁ፡ ὁ καρπὸς αὐτοῦ εὐθηνῶν Hos. 10, 1; በእንተዝ፡ኢትሰምር፡ሠናይቱ፡ οὐκ ἀνθήσει Job 20, 21; ሰምሮ፡ሎቱ፡ተግባሩ፡ Luc. 12, 16; ከመ፡ይስመር፡በላዕሌክሙ፡ፍሬ፡ጽድቅ፡ Phil. 4, 17.

አስመረ፡ II, 1 *uberare, fecundare, laetificare, fertilem reddere, frugibus abundare facere*, absol. Act. 14, 17; terram: እስከ፡ሶበ፡ያረዊያ፡ለምድር፡ወያበቍል፡ወያሰምር፡ Jes. 55, 10; segetes, fruges, messem: እጼውዖ፡ለሥርናይ፡ወአሰምሮ፡ Hez. 36, 30; አሰምር፡ፍሬ፡ዕፅ፡ ib.; Ps. 64, 11; 2 Cor. 9, 10; አስምሮ፡አዝርእት፡ Org. 1.

ስሙር፡ part. *uber, fecundus, fertilis, frugibus abundans, laete proveniens:* ምድር፡ሥምርት፡ Kuf. 25; ፍሬ፡ገራህት፡ስሙር፡ Jes. 61, 11; ጺአታት፡ስሙራት፡ 1 Par. 4, 40; Herm. p. 75; ዕፅ፡ስምርት፡ Jer. 17, 8; ዕፀ፡ዘይት፡ስሙር፡ Hos. 14, 6; Ps. 51, 8; ወይን፡ስሙር፡ Ps. 127, 3; ሣዕረ፡ጺአት፡ስሙር፡ Job 5, 25; ከመ፡እክለ፡ማእረር፡ስሙር፡ 5, 26; ስሙር፡ሣዕሩ፡ Herm. p. 75. Acc. adv. ስሙረ፡ *fecunde, ubertim* Enc.

ሰምር፡ et ሰመር፡ subst., Pl. ሰምራት፡ et አስማር፡, *proventus uberior:* በሰመረ፡ (v. በሰምረ፡) ገራህቱ፡ et በሰመረ፡ ዐጸደ፡ወይን፡ ይፈዲ፡ Ex. 22, 4; Org. 5; አስማሮ፡ይፈዲ፡ Ex. 22, 4.

ሲመት፡ *felis* vid. sub ድመት፡

ስማኅ፡ subst. [אִסְפְּלֵן] *splen, lien.* Voc. Ae.: ስማኅ፡ብ፡ጣፋያ ።

ሳሜኅ፡ litera alphabeti hebraici XV^a, Thren. 1, 15 var.; vid. ሳምኬት፡

ሰመነ፡ *octo facere, octies facere* Lud. sine auct.

ሰማኒ፡ nom. numerale, femininis junctum [שְׁמֹנֶה, ܬܡܢܐ, ثمان], *octo;* ejus character ፰; ሰማኒ፡ክረምቱ፡ 4 Reg. 22, 1; 4 Esr. 11, 12; ዐሥሩ፡ወሰማኒ፡አንስተ፡ነሥአ፡ 2 Par. 11, 21; አርብዓ፡ወሰማኒ፡ Num. 35, 7; Jos. 21, 39.

ሰማኒቱ፡ nom. num., plerumque masculinis junctum, Acc. ሰማኒተ፡, *octo;* በ፴ወሰማኒቱ፡ዓመተ፡መንግሥቱ፡ 2 Par. 16, 1; ወለደ፡፳ወሰማኒተ፡አትቡዐ፡ 2 Par. 11, 21; ዐሠርቱ፡ወሰማኒቱ፡ነፍስ፡ Gen. 46, 22; 1 Petr. 3, 20; 2 Petr. 2, 5; Sx. Ter 27 Enc.; አትረፈ፡ሰማኒተ፡ነፍሰ፡ Lit. Orth.

ሰማንቱ፡ (Ex. 26, 25; Lev. 25, 51; Jud. 3, 8. 14; Luc. 13, 16 rom.] et ሰመንቱ፡, nom. num., plerumque masculinis junctum, Acc. ሰማንተ፡ et ሰመንተ፡, *octo* 4 Esr. 12, 24; Tob. 14, 2; ፲ወሰመንቱ፡ዓመተ፡መንግሥቱ፡ Dan. 3, 1; ሰመንቱ፡ሰራዊት፡ Mich. 5, 4; ተስዓ፡ወሰመንቱ፡ዓም፡ 1 Reg. 4, 15; Deut. 2, 14; Jud. 12, 14; Luc. 13, 4. 11.

ስምን፡ nom. num., *octo*, potissimum nominibus mensurarum junctum: ስምን፡በእመት፡ Kuf. 29; Hez. 40, 9; 3 Reg. 7, 3. 47.

ሳምን፡ adj. num. (ordinale), f. ሳምንት፡ *octavus:* 1 Par. 12, 12; በሳምን፡ወርኅ፡ Zach. 1, 1; በሳምንት፡ዓመት፡ 1 Esr. 1, 41; አመ፡ሳምንት፡ዕለት፡ 2 Esr. 18, 18; Lev. 9, 1. 15, 14; Luc. 9, 28; በዓመት፡ሳምንቱ፡ Jer. 43, 9; ሳምኖሙ፡ውእቱ፡ Apoc. 17, 11. Apud poëtam usurpatum est pro ordinali: ሰላም፡ለክሙ፡ውስተ፡ኢሐተኔ፡ጉቡኣን ፤ ኤጲስ፡ቆጶስ፡ዓሥር፡ወቀሳውስቲክሙ፡ሳምን፡ (i. e. 18 episcopi et presbyteri) Sx. Mag. 4 Enc.

ሳምናዊ፡ vel ሳምናይ፡, adj. num., f. ሳምናዊት፡ vel ሳምኒት፡ *octavus;* Sx. Ter 6 Enc.; Hen. 91, 12.

ሰሙን፡ nom. temporale 1) *octo* (dies) et *octavus* (dies) Gen. 31, 23; Hen. 74, 6. 7; Luc. 1, 59. 2, 21; Joh. 20, 26. 2) octo dies i. e. *hebdomas* integra vel *septimana:* በሰሙነ፡ሕማማት፡ *septimana passionis* F. M. 10, 3; Did. 30; Cod. Mus. Brit. XXIX, 2, 17; ሰሙነ፡ሕማማት፡ወሰሙነ፡ፋሥሕ፡ Abush. 1 seq.; ኀሙስ፡መዋዕለ፡በበሰሙን፡ Syn. Nonnumquam ii tantum septimanae dies, quibus labor rusticus fieri solet, i. e. quinque dies (exc. Sabbato et Dominica) intelligendi sunt: ይጸውም፡በበ፡ሰሙን፡ *jejunabat per singulas hebdomades* Lud. e Vit. Sanct.

ሰማንያ፡ nom. num. *octoginta (octogesimus);* ejus character est ፹; Cant. 6, 8; Ps. 89, 11; Gen. 35, 28; Jud. 3, 20. 20, 25; 2 Reg. 19, 35; Luc. 2, 37. 16, 7.

ሰሜን፡ (forma antiquior ሲሜን፡, passim ut Zach. 14, 4 in Cod. Laur.) subst., sc. תֵּימָן ܬܝܡܢܐ التيمن (de transitu literae ተ in ሰ cfr. ex. gr. ሱራፌን፡ i. e. הַדָּרוֹם Hez. 21, 21) 1) *plaga australis, meridies,* νότος, Jer. 13, 19. 17, 26; Dan. 8, 4. 9; Zach. 6, 6. 14, 4; Koh. 11, 3; Kuf. 7 seq.; Hen. 26, 2; Luc. 13, 29. 2) m. *auster, ventus meridialis* Cant. 4, 16. 3) At Abyssinis recentioris aetatis genuina vocis significatio in contrariam abiit: *septentrio*, et vice versa significationem vocis ደቡብ፡ *septentrio*, illi oppositae, in contrariam sc. *meridies* converterunt, (similem confusionis labem etiam ad vocabulum መስዕ፡ serpsisse vid. in annot. ad Gen. 20, 1). Quam miram significationum permutationem gentibus meridionalis Abyssiniae Am-

harice loquentibus primis in morem venisse et inde exortam esse, quod ሰሜን፡ voce montes Abyssiniae Semên (ስሜን፡, olim etiam ሰሜን፡, ut Sx. Genb. 19) significari opinati essent, equidem in Göttinger Gelehrte Anzeigen 1859 p. 1906 demonstrare conatus sum. Exempla hujus confusionis: Ex. 27, 11 ann.; Kuf. p. 44. 53; in libris recentioribus creberrime voci ደቡብ፡, ut Koh. 1, 6; Jes. 14, 31; Jer. 1, 13. 3, 18. 6, 22. 10, 22. 13, 20. 16, 15. 25, 9. 27, 3. 9. 38, 8; Zeph. 2, 13; Zach. 2, 6; Hez. 1, 4. 8, 5. 14. 21, 4. 26, 7 al., et voci መስዕ፡ substituitur, ut Jes. 43, 6; Jer. 3, 12 al.

ሰሜናዊ፡ adj. rel. 1) *meridionalis* Apoc. 21, 13; Chr. Ax. 2) secundum confusionem sub ሰሜን፡ expositam: *septentrionalis* Hez. 40, 23. 35. 40. 41, 11. 46, 9; ነፋስ፡ሰሜናዊ፡ Prov. 25, 23 al. (vid. ደቡባዊ፡).

ሰመከ፡ rad. inus., e. q. ܣܡܰܟ et סָמַךְ *fulsit*; *innixus est.*

አስመከ፡ II, 1 1) trans. *imponere* alqd alicui *ita ut ei incumbat*; *inniti* vel *adniti facere*, *fulcire*: ያሰምክ፡መዝራዕቶ፡ቦቱ፡ Jer. 17, 5; አስመከ፡ርእሰ፡ውስተ፡ሙዳየ፡በለስ፡ Rel. Bar.; Luc. 9, 58; አስምክኒ፡ላዕሌሆን፡ Jud. 16, 26; ርእሶ፡(ለሰዋስው፡) ያሰምክ፡ሰማየ፡ Gen. 28, 12 (coll. سَمَّكَ). 2) plerumque omisso nomine membri, quod quis rei imponit, tamquam intrs.: *niti, inniti, adniti, reclinare, acclinare, incumbere*, c. c. በ፡, ut: ያሰምክ፡በአረፍት፡ Am. 5, 19; Cant. 1, 12; ይረክብ፡በዘ፡ያሰምክ፡ Sir. 3, 31; c. ውስተ፡, ut: ያሰምክ፡ውስተ፡ዐምድ፡ 4 Reg. 11, 14; ውስተ፡ጽዮን፡አስመኩ፡ Sir. 24, 10; c. ላዕለ፡, ut: Gen. 28, 13; አስመከ፡ላዕሌሃ፡ Jes. 36, 6; Sir. 31, 18; አስመከት፡ላዕለ፡ርእሰ፡ወለታ፡ Esth. apocr. 5.; ገብኡ፡ዘያሰምክ፡ንጉሥ፡ላዕለ፡እዴሁ፡ 4 Reg. 7, 2. 17; c. ዲበ፡, ut: አስመኩ፡ዲቤከ፡ Hez. 29, 7; ያሰምክ፡ዲበ፡እዴየ፡ 4 Reg. 5, 18. Transl. (*confidere, fiduciam repositam habere* in re): ላዕለ፡እግዚ"፡ያሰምኩ፡ Mich. 3, 11; አስምኩ፡በስመ፡እግዚ"፡ Jes. 50, 10. 48, 2; አስምኩ፡በቤተ፡ክርስቲያን፡ Clem. f. 193. 194; ቤተ፡መቅደስ፡ብነ፡ያሰምክ፡ Judith 8, 24; etiam c. ኀበ፡, ut: ናሰምክ፡በኵሉ፡ግብር፡ኀበ፡ረድኤተ፡እግዚ"፡ Chr. Ta. 12. — *Voc. Ac.*: ያሰምክ፡ዘ፡ይደግፍ።

ተሳመከ፡ III, 3 *se invicem fulcire, alterum alteri acclinare, se invicem continere* Ex. 26, 3. 5; nec non 26, 17 in CG; et Ex. 36, 22 sec. Hebr. in C.

አስተሳመከ፡ IV, 3 *facere ut sibi invicem innitantur* vel *se invicem contineant* Ex. 36, 10 sec. Hebr. in C (in meae editionis Apparatu crit. p. 90).

ስምከት፡ n. act. *actus innitendi* vel *reclinandi* in re: ስምከት፡መለኮት፡በዲበ፡ሀላዌሁ፡ሠናይ፡ ἐστήρικται ἡ τοῦ θεοῦ φύσις ἐν ἰδίοις ἀγαθοῖς Cyr. ad Th. f. 10.

መስመክ፡ et **መስመክት፡** subst., Pl. መሳምክት፡ 1) *fulcrum, fulcimen, adminiculum*: ጽኑዕ፡መስመኩ፡ (v. ምስማኩ፡) στήριγμα Sir. 31, 19; Ex. 26, 17 in CG; et Ex. 36, 22 sec. Hebr. in C. 2) res vel locus, cui quid incumbit vel innititur: *latus* (sicut κλίτος a κλίνω) Ex. 25, 12. 14. 19. 26, 27. 28. 27, 9. 14. 15.

ምስማክ፡ subst., Pl. ምስማካት፡ 1) locus vel res, in quae quis reclinat vel innititur, *adminiculum, fulcrum* (Lehne): ዐምዲ፡ምስማኩ፡ይእቲ፡ Sir. 36, 29; አትርፉ፡ምስማካቲሃ፡ ὑποστηρίγματα Jer. 5, 10; ምስማክ፡ርእስየ፡ Ps. 59, 7; ሰዋቁ፡ኵነኒ፡ወምስማክ፡ Cod. Mus. Brit. LIV, 7; Ps. 71, 16; Sir. 31, 19 var.; መንበረ፡ምስማክ፡ *cathedra supina* Herm. p. 2; መጸረ፡ምስማክ፡ p. 4. 17. 18. 41; መናብርተ፡ምስማክ፡ τὰ ἐστηριγμένα 4 Reg. 18, 16; ምስማክ፡መጸር፡ Cant. 3, 10; cathedra ውስተ፡ምስማክ፡ዘኀበ፡አረፍት፡ 1 Reg. 20, 25. 2) *latus*, κλίτος Ex. 25, 12. 18. 28, 24. 3) trsl.: *finis* seu *scopus* libri, causae, Cod. Mus. Brit. VIII, 1 (vid. Catal. Cod. Aeth. M. Br. p. 7).

ሳምኬት፡ litera alphabeti Hebraeorum et Aramaeorum XV^a (ab Aramaeis ܣܡܟܬ nominata) Ps. 118, 113; Thren. 1, 15. 2, 15. 3, 42. 4, 15 (vid. ሳሜኀ፡; cfr. Ludolfi annot. ad Ps. 118, 1). Ubi de psalmis agitur, siglo ሳምኬት፡ Ps. 118, 113 — 120 notatur.

ሰምዐ፡ I, 1 [שָׁמַע, ܫܡܰܥ, سَمِعَ, amh. ሰማ፡] Subj. ይስማዕ፡ 1) *audire*: በከመ፡ሰማዕክሙ፡በእዘኒክሙ፡ Jer. 33, 11; ሰሚዮ፡ Jes. 37, 1; እንዘ፡ይሰምዑ፡ኵሎሙ፡ Gen. 23, 10, 13. 18, 10; Matth. 13, 16. 17; Luc. 14, 35; c. c. Acc. rei: Gen. 3, 10. 24, 52; Ex. 16, 9; 1 Reg. 17, 28; Matth. 7, 24; Marc. 7, 14. 14, 64; Luc. 15, 25; Joh. 12, 47; c. Acc. prs. Matth. 17, 5; Luc. 15, 1; 4 Esr. 10, 53; c. dupl. Acc. ስምዑኒ፡ቃልየ፡ *audite me vocem meam* i. e. *audite meam vocem* Jer. 7, 23. 11, 4; Ps. 16, 7; Matth. 10, 14; Joh. 5, 28; c. Acc. prs. seq. እንዘ፡, ut: ሰምዐቶ፡እንዘ፡ይብል፡ ἤκουσεν αὐτοῦ λαλοῦντος Gen. 27, 5. 6; Hen. 40, 5—7; Marc. 14, 58; vel omisso እንዘ፡ ut Act. 10, 46; Gen. 37, 17; ሰማዕክዎ፡ይብለኒ፡ Hez. 2, 2. a) *auditu praeditum esse* Matth. 11, 5; ድንቀው፡ሰምዑ፡ 13, 15; ሰሚዕ፡ *auditus* (sensus) Clem. f. 237 al. b) audire i. e. *auribus percipere, accipere, comperire, cognoscere* (erfahren), c. Acc. rei: እለ፡ኢሰምዑ፡ምግባርየ፡ Jes. 66, 19; Tob. 14, 15; Matth. 11, 2; Luc. 4, 23. 21, 9; ከመ፡ይስማዕ፡ዜናሃ፡ዘከመ፡ሀለወት፡ Esth. 2, 11; vel seq. ከመ፡ et enuntiatione integra: 1 Reg. 26, 4; Gen. 43, 25; Jos. 9, 14; Kuf. 34; Jes. 39, 1. 40, 28; Jer. 47, 11; 2 Esr. 14, 1; Marc. 12, 28; c. እምኀበ፡ vel በኀበ፡ ejus, *a* quo auditur Ob. 1; Hen. 1, 2; Matth. 2, 9; Marc. 6, 20; Joh. 1, 41. 6, 45; 1 Reg. 2, 23; Jes. 21, 10; ለአኪቶ፡ትስማዕ፡ጥዩቀ፡ነገረ፡በኀበ፡መርዶክዮስ፡ μαθεῖν παρά Esth. 4, 5; vel c. እምነ፡ 1 Joh. 1, 5 Platt; c. በእንተ፡ vel በላዕለ፡ causae, *de* qua auditur: Gen. 41, 15; ሶበ፡ሰምዐ፡መኰንን፡በእንተ፡ተአምራት፡ዘገብረ፡ Sx. Mag. 2; Act. 9, 13 Platt; Phil. 1, 30; ንስማዕ፡በውስተ፡አፉሃ፡ ἐρωτήσομεν τὸ στόμα αὐτῆς Gen. 24, 57. c) *auscultare, aures dare, attendere* ad quem vel quid, c. Acc. Gen. 42, 23. 49, 2; 1 Reg. 3, 9. 10; 2 Reg. 12, 18. 19, 35; Koh. 7, 6; Ps. 80, 10. 12; ኪያየ፡ያፀምኡኒ፡ወይሰምዑ፡ Job 29, 21. 34, 2; ትስማዕ፡እዝንየ፡እንዘ፡ያወጽኡ፡ሊተ፡እኩየ፡ስመ፡ 31, 30; ሰሚዮተ፡ተላህየ፡በዕንዚራ፡ወአርጋኖን፡ F. M. 32, 7; c. ዲበ፡ Ps. 91, 11; c. ማእከለ፡ utriusque partis audiendae διακούειν Deut. 1, 16 (at Job 9, 33 አሰምአ፡ማእከለ፡); እለ፡ይሰምዑ፡ትምህርተ፡ *catechumeni* Const. Ap. 30. d) *exaudire* (erhören): Gen. 30, 6; Deut. 1, 45; ይሰምዐከ፡ፍጡነ፡ስእለተከ፡ Job 8, 6. 22, 27; ይሰምዖን፡ጸሎቶ፡ 27, 9; Sir. 4, 6. 31, 29. 31; Jes. 19, 22; Jer. 11, 11. 14, 12; Ps. 16, 7. 53, 2; Joh. 9, 31. 11, 41. 42; c. ለ፡ objecti: Gen. 16, 11; c. በእንተ፡ *de* Gen. 17, 20. e) *obedire*,

obtemperare, morem gerere: 1 Reg. 15, 22; ወልድ፡ዘኢይሰምዕ፡ ἀνήκοος Prov. 13, 1; c. Acc. Gen. 3, 17. 27, 14. 28, 7. 42, 22; Ex. 6, 9; ይሰምዕዎ፡ኵሎሙ፡ 1 Par. 29, 23; አበይክሙ፡ሰሚዖትየ፡ Jer. 16, 12; ኢሰምዑ፡ሕጎ፡ Jes. 42, 24; ዘይሰምዓ፡ላቲ፡ Sir. 4, 15; Joh. 10, 3. 8; Act. 3, 22. f) accipere, admittere, (assentire, probare): ላዕለ፡ልሂቅ፡ኢትስማዕ፡ውዴተ፡ κατηγορίαν ... 1 Tim. 5, 19; Did. 4; ሰምዐ፡ነገረ፡ብእሲቱ፡ Kuf. 39; ይሰምዐኒ፡ቃልየ፡ Joh. 18, 37; ምክረ፡ይሰምዕ፡ Ter 5 Enc.; ኢሰምዐ፡እምኔሁ፡ ejus consilium non admisit Sx. Masc. 7. g) audita intelligere: ኢይሰማዕ፡፩፩ቃለ፡እኁሁ፡ Kuf. 10; ንግር፡ሱርስተ፡እስመ፡ንሰምዕ፡ Jes. 36, 11; Deut. 28, 49; 1 Cor. 14, 2. 2) testem esse, testari (denom. a ስምዕ፡); ግብረ፡ሐዋርያት፡ (Actus Apostolorum) ትሰምዕ፡ከመ፡ወረደ፡መንፈስ፡ቅዱስ፡በአምሳለ፡ልሳናተ፡እሳት፡ Phlx. 58; ኢትስማዕ፡ለቢጽከ፡ስምዐ፡በሐሰት፡ οὐ ψευδομαρτυρήσεις Ex. 20, 16; c. Acc. prs. Luc. 4, 22; c. በእንተ፡ Joh. 5, 32.

አስምዐ፡ II, 1 1) a) facere ut audiat aliquis: ለጽሙማን፡ያሰምዖሙ፡ Marc. 7, 37 (i. e. auditum restituere); አስምዕ፡አሕዛበ፡ (v. ለአሕዛብ፡) Jes. 45, 1; Rom. 1, 5; c. dupl. Acc.: አስምዐኒ፡ቃለከ፡ Cant. 2, 14; Ps. 50, 9; Sir. 45, 5; ኢታስምዖ፡ቃለ፡ዘይብል፡ረሐቁ፡እምኔነ፡ኵልክሙ፡ Genz. f. 80. b) facere ut audiatur aliquid: ያሰምዕ፡እግዚ"፡ቃለ፡ስብሐቲሁ፡ ἀκουστὴν ποιεῖ Jes. 30, 30; ያሰምዖ፡ድምፆ፡በዐቢይ፡ቃል፡ Sir. 50, 16. c) nuntiare, annuntiare: አስማዕኩከ፡ Jes. 48, 5. 6; አስምዑ፡በኢየሩሳሌም፡ Jer. 4, 5; c. ለ፡ prs. Ex. 21, 29. 36. d) acclamare, inclamare alicui: አስምዕዎ፡ቃለ፡ሕሡመ፡ወወገርዎ፡በእእባን፡ Jsp. p. 360; Hen. 89, 53. e) vocem edere i. e. alta voce canere: ወያሰምዑ፡መዘምራን፡ 2 Esr. 22, 42 vrs. nov. 2) testari a) testem adhibere vel invocare, contestari alqm: አስምዕ፡ሰማዐተ፡ Jer. 39, 44; አስምዕ፡ሰብአ፡ምእመናነ፡ Jes. 8, 2; ናሰምዕ፡ለክሙ፡ሰማየ፡ወምድረ፡ Judith 7, 28; Deut. 8, 19; Sir. 46, 19; Hen. 100, 11; 2 Tim. 4, 1 rom. b) obtestari, teste invocato affirmare: በሰማዕት፡አስምዐ፡ለነ፡ Gen. 43, 3; 3 Reg. 2, 42; Ps. 49, 8; Hebr. 2, 6 rom.; Kuf. 4; c. Acc. prs.: አስምዖ፡ሎቱ፡ Zach. 3, 6; vel teste invocato annuntiare alicui alqd: አስምዕ፡ላቲ፡ለኢየሩሳሌም፡ኀጢአታ፡ Hez. 16, 2; vel t. i. hortari et implorare: አስምዕ፡ላዕሌሆሙ፡ከመ፡ኢየሀቡ፡ Kuf. 30; Deut. 32, 46; Ex. 19, 23; Hen. 81, 6. 91, 3. d) testimonium perhibere, testem esse: ስምዐ፡ያሰምዕ፡ላቲ፡ Ex. 21, 10; እስመ፡እግዚ"፡አስምዐ፡ማእከሌከ፡ወማእከለ፡ብእሲትከ፡ Mal. 2, 14.

ተሰምዐ፡ III, 1 1) audiri Gen. 45, 2. 16; 1 Reg. 1, 13; Cant. 2, 12; Ps. 18, 3; ተሰምዐ፡ዝንቱ፡ውስተ፡እዝነ፡እግዚ"፡ Jes. 5, 9. 15, 4; ኢይሰማዕ፡እንከ፡ዐመፃ፡በውስተ፡ምድርኪ፡ 60, 18; Jer. 6, 7. 38, 15; Hez. 10, 5; Apoc. 19, 1; ተሰምዐ፡በውስተ፡አሕዛብ፡ከመ፡ 2 Esr. 16, 6; ግሙራ፡ኢተሰምዐ፡ነገር፡ዘከመዝ፡ላዕለ፡ሶስና፡ Dan. ap. 1, 27. a) exaudiri: ተሰምዐ፡ጸሎቶሙ፡ Tob. 3, 16; Dan. 10, 12. b) ad aures alicujus pervenire, nuntiari: c. በኀበ፡ Matth. 28, 14; 1 Cor. 5, 1 (c. በላዕለ፡ de); Eph. 5, 3; c) ይሰማዕ፡ድምፀ፡ሠሐቆሙ፡ከመ፡ንቃወ፡አፍራስ፡ sonus risus eorum sicut hinnitus equorum audiebatur (war anzuhören wie) Clem. f. 17. d) audientiam facere: ቃለ፡ጠቢብ፡ይሰማዕ፡በውስተ፡እንግልጋ፡ ζητηθήσεται Sir. 21, 17. 2) palam fieri, percrebescere, in vulgus emanare, divulgari: ተሰምዐ፡ስምከ፡እስከ፡ርኍቅ፡ደሰያት፡ Sir. 47, 16; ሶበ፡ተሰምዐ፡ዜናሁ፡ኀበ፡ነገሥተ፡ምድር፡ Clem. f. 36; ተሰምዐ፡ስምኪ፡ውስተ፡አሕዛብ፡ ἐξῆλθε Hez. 16, 14; Marc. 1, 28; Rom. 1, 8. 9, 17. 16, 19. 3) nominis famam adipisci, celebrari: (Christo in Bethlehem nato) ተሰምዐት፡ምድር፡ዘይሁዳ፡ወኤፍራታ፡ Clem. f. 152; ወይሰማዕ፡ስምየ፡በኵሉ፡አሕዛብ፡ ἐπιφανές Mal. 1, 14; ኢኮነ፡እምዮም፡ዘተሰምዐ፡ጥበብኪ፡ πρόδηλος Judith 8, 29.

ተሳምዐ፡ III, 3 se invicem audire i. e. alterum vocem vel dicta alterius intelligere Gen. 11, 7.

ስሙዕ፡ part. 1) auditus, in specie: celebratus, inclytus, fama clarus, et in malam partem: notus, famosus: ክቡራን፡ወስሙዓን፡ Chr. ho. 26; ምኑት፡ስሙዕ፡ (et ዝኩር፡) Phlx. 242; ἐπίσημος Matth. 27, 16. Hinc Pl. fem. ስሙዓት፡ res auditae i. e. rumor, fama, ἀκοή (...): ወፅአ፡ስሙዓቱ፡ውስተ፡ኵሉ፡ሶርያ፡ Matth. 4, 24. 9, 26; ወሰምዑ፡ከለዳውያን፡ስሙዓቶሙ፡ Jer. 44, 5; እለ፡አልቦሙ፡ስሙዓት፡ ἄσημοι minime insignes (viri) Chr. ho. 26; ተለዐለ፡ስሙዓት፡ነገሩ፡ Jsp. p. 329; ወኮነት፡ስሙዓት፡፩እምኔሆሙ፡እኪተ፡ Phlx. 125. 2) obtestatione monitus vel nuntio certior factus, εὐηγγελισμένος Hebr. 4, 2 rom.

ስምዕ፡ subst., m. et fem., Pl. ስምዓት፡, Pl. Pl. ስምዐታት፡ 1) res audita, rumor, nuntius: መኑ፡ገብረ፡ዘንተ፡ስምዐ፡እምትካት፡ ἀκουστά Jes. 45, 21; ስምዐ፡ኮነ፡ 48, 3; በከመ፡ስምዕ፡ዘሰማዕክሙ፡ Asc. Jes. 7, 2; ἀκοή ወንሕነኒ፡ንሰምዕ፡ሠናየ፡ስምዐ፡በላዕሌኪ፡ Tob. 10, 12; መኑ፡አምነነ፡ስምዐነ፡ Jes. 53, 1. 2) testimonium, testificatio, contestatio Kuf. 1. 4; Ruth 4, 7; Ex. 20, 16; Gen. 21, 30; ስምዐ፡ሐሰት፡ καταψευσμός Sir. 26, 5; ስምዕ፡በሐሰት፡ Matth. 15, 9; በእንተ፡ስምዐ፡ሐሰት፡ F. M. 24; ስምዓት፡ testium dicta vel responsa F. N. 43, 12; ስምዑ፡ለክርስቶስ፡ 2 Tim. 1, 8; 1 Cor. 2, 1; 2 Cor. 1, 12; Act. 4, 33; Joh. 8, 13; in specie a) testimonium, locus probans, argumentum (e libro allatum): ስምዐታት፡ Phlx. 3; Catal. Cod. Bibl. Bodl. Ae. p. 24. b) testimonium Dei vel revelatio (cum praeceptis) ... Kuf. 1; Ps. 18, 8. 118, 88. 95; ቤተ፡ስምዕ፡ σκηνὴ τοῦ μαρτυρίου 1 Par. 6, 32. 9, 20; ደብተራ፡ቤተ፡ስምዕ፡ 2 Par. 1, 3. 5, 5 (aliâs መርጡር፡ vel መርጡል፡). c) martyrium: ከመ፡ዘፈጸሙ፡ (martyres) ስምዖሙ፡ Sx. Tachs. 30; ምክንያተ፡ስምዖሙ፡ causa martyrii eorum ib.; ሕማመ፡ስምዕ፡ Org. 1. 3) concr., sing. et coll., m. et fem., testis vel testes: ስምዕ፡አሐዱ፡ Num. 35, 30; Deut. 17, 6; ኢትኩን፡ስምዐ፡በሐሰት፡ላዕለ፡ቢጽከ፡ Deut. 5, 17; Ruth 4, 10. 11; ረሰይክዎ፡ስምዐ፡ለአሕዛብ፡ Jes. 55, 4; 1 Reg. 20, 23; Jer. 49, 5; 1 Thess. 2, 5; creberrime: ስምዐ፡ኮነ፡ testis fuit vel testatus est Lev. 5, 1; 1 Joh. 1, 2; c. ለ፡ vel ላዕለ፡ prs. (alicui) 4 Esr. 6, 67. ስምዐ፡ኮኑ፡ላዕሌሁ፡ከመ፡ፍጹም፡ውእቱ፡ Did. 4; በ፡ rei, ut ኮንኩ፡ስምዐ፡በዝንቱ፡ Sx. Jac. 2; vel ለ፡ Sap. 4, 6; Joh. 5, 31; ስምዕ፡ለዛቲ፡ቃላት፡ Genz. f. 82; vel በእንተ፡ Apoc. 1, 2; 1 Petr. 1, 11; vel ላዕለ፡, ut: ኮንኩ፡ስምዐ፡ላዕለ፡ዝንቱ፡ነገር፡ Sx. Jac. 2; Apoc. 1, 2; እግዚ"፡ስምዕ፡ላዕለ፡ኵልያቲሁ፡ Sap. 1, 6; seq. ከመ፡ conj., ut: ስምዐ፡ኮነ፡ከመ፡ 3 Reg. 21, 10. 13. — In specie 4) martyr et martyres: ቀርቶስ፡ዘኮነ፡ስምዐ፡ለክርስቶስ፡ Mavâs. Nr. 61; በዛቲ፡ዕለት፡ኮኑ፡ስምዐ፡ኮርኖስ፡ወፊልሞና፡ Sx. Tachs. 30; Ter 25; aliâs creberrime in Sx. — Nota, ስምዕ፡ et ስም፡ in libris Mss. passim confundi. — Voc. Ae.: ስምዕ፡ዘ፡ምስክር፡

ሰማዒ፡ n. ag., Pl. ሰማዕያን፡ 1) audiens: ልሳኖ፡ሰማዒ፡

γλώσσης ἀκουστής Sap. 1, 6; እግዚ"፡ሰማዒ፡ስብሐተ፡ማሕሌት፡ዘመላእክት፡ Kid. f. 12. a) *auditor, auscultator* (Zuhörer) ἀκροαταί ሰማዕያን፡ Chr. ho. 8; F. N. 5; Phlx. f. 229. In specie ሰማዕያን፡, quatenus distinguuntur a ምእመናን፡ *fidelibus*, sunt *catechumeni* F. M. 4, 2. 5, 3. b) *exauditor, exaudiens:* (Deus) ለእለ፡በጽድቅ፡ይጼውዕዎ፡ሰማዒ፡ Kid. f. 17; ሰማዒ፡ስእለቶሙ፡ Kedr f. 37; Lit. 174, 4. c) *obediens, obtemperans, morigerus* Prov. 21, 28; ሰማዒ፡አብ፡ ὑπήκοος πατρί Prov. 13, 1. 4, 3; ኤልሳዕ፡ለትእዛዘ፡ሊቁ፡ (Eliae) ሰማዒ፡ Genz. f. 116. 2) Pl. ሰማዕት፡ (pro quo passim ሰምዓት፡) a) *testis* et *testes* sing. et coll., m. et fem.; Pl. ሰማዕታት፡ α) sing.: ናሁ፡ሰማዕትየ፡ውስተ፡ሰማይ፡ Job 16, 19; ሰማዕት፡ጕጉእ፡ Prov. 12, 19; ሰማዕት፡ሐሰት፡ 19, 5; ይኩን፡እግዚ"፡ሰማዕተክሙ፡ Mich. 1, 2; Deut. 19, 15; Hebr. 10, 15; Joh. 5, 32; seq. ከመ፡ conj., ut: አነ፡ሰማዕቱ፡ከመ፡ Col. 4, 13; Rom. 1, 9. 8, 16; Phil. 1, 8; Joh. 4, 44; seq. በእንተ፡ Joh. 1, 7. 8. β) coll.: ያምጽኡ፡ሰማዕቶሙ፡ Jes. 43, 9. 10; አኬድኩ፡ሰማዕተ፡ Jer. 39, 10. 25; አስምዕ፡ሰማዕተ፡ Jer. 39, 44; Deut. 17, 6; Matth. 18, 16. 26, 65; ሰማዕተ፡ሐሰት፡ Marc. 14, 57; Ps. 26, 18; Joh. 15, 27; Act. 2, 32. 3, 15; saepe c. ኮነ፡ conjunctum *testari*, seq. ከመ፡ conj.: ለሊክሙ፡ሰማዕትየ፡ከመ፡አነ፡እግዚ"፡ Jes. 43, 12. 44, 8; Rom. 3, 21; Joh. 3, 28. Nonnumquam ሰማዕት፡ i. q. ስምዕ፡ *testimonium*, ut Kuf. p. 84 ann. 10. γ) Pl. ሰማዕታት፡ Hen. 95, 6; በእንተ፡ፊታሒ፡ወሰማዕታት፡ F. N. 43; in specie 43, 12. b) *martyr* et *martyres:* በዛቲ፡ዕለት፡ሰማዕት፡ኮነ፡ Sx. Ter 16; aliâs creberrime in Sx.; Mavâs. n. 9. 22 al.; ዘሐመ፡በእንተ፡እግዚ"፡ወኮነ፡ሰማዕተ፡ Did. 25; Stephanus ቀዳሚ፡ሰማዕት፡ *protomartyr* Lit. 164, 2; ሰማዕታት፡ F. N. 20; Did. 25; ዓመተ፡ vel ዓመታተ፡ሰማዕታት፡ *anni (aera) martyrum* Abush., al.

ስሙዓት፡ vid. sub ስሙዕ፡

ሰማዕት፡ vid. sub ሰማዒ፡

ስማዔ፡ subst. *famae celebritas, gloria:* ይቤ፡አረጋይ፤ ኢታውትር፡ስማዔ፡እምሰብእ፡ Phlx. 242.

መስማዕት፡ subst. *obedientia, obsequium:* እለ፡አልበሙ፡መስማዕት፡ ἀνήκοοι Num. 17, 25.

ምስማዕ፡ subst., m. et fem., Pl. ምስማዓት፡ 1) *auditus, aurium sensus:* ውስተ፡ምስማዐ፡እዝነ፡ Ps. 17, 48; ዝኩ፡ቃል፡ሶበ፡ይደምፅ፡በምስማዕቲነ፡ φωνὴ ἐκείνη εἰς τὴν ἀκοὴν ἐμπίπτουσα τὴν ἡμετέραν Chr. Ta. 17; ውስተ፡ጽዱታት፡ምስማዓተ፡መንግሥት፡ኢይሰማዕ፡ሥሕጸታት፡ (εὐσεβεῖς ἀκοαί) Cyr. ad Th. f. 7; ኢተሡጥዎ፡በምስማዐ፡ሥሕጸት፡ዘላዕለ፡እግዚ"፡ ib.; ድኍኑ፡ምስማዕ፡ወንጻሬ፡ *incolumi auditu et visu praeditus* F. N. 43. 2) *obsequium, obedientia:* አግብአ፡ኵሎ፡ኅሊና፡ውስተ፡ምስማዐ፡ክርስቶስ፡ εἰς ὑπακοὴν Χριστοῦ Cyr. c. Pall. f. 86. 3) *auditorium:* እመ፡በእከ፡ውስተ፡ምስማዐ፡ሰማይ፡ ἐὰν εἰς τὸ τῶν οὐρανῶν θέατρον εἰςέλθῃς Chr. Ta. 28.

ሰምዕ፡ *cera* vid. sub ሠምዕ፡

ስማዝ፡ v. ሠሙዝ፡ v. ሰሙዝ፡ subst., nomen plantae palustris: *ulva, scirpus, arundo?* ውስተ፡ሰተ፡ወስማዝ፡ወብርዕ፡ παρὰ πάπυρον καὶ κάλαμον καὶ βούτομον Job 40, 16. [A مَرّ, مَصّ?] — *Voc. Ae.*: ስማዝ፡ዘ፡ፌላ፡እንዶድሂ፡ይ፡; *aliud:* ስንድዶ፡ (de ፌላ፡ *papyrus* vid. Harris Reise II p. 225.)

ሰመየ፡ I, 1 [prima radicis potestas est *altum*, deinde *conspicuum esse*, cfr. Ges. thes. p. 1431] Subj. ይስሚ፡ 1) *nomen imponere, nominare, nuncupare, appellare:* c. Acc. prs. et c. Acc. nominis: ስምኪ፡ዘእግዚ"፡ሰመየኪ፡ Jes. 62, 2; ይሰምይዋ፡ለኢየሩሳሌም፡መንበረ፡እግዚ"፡ Jer. 3, 17; Gen. 1, 5. 2, 19. 20. 26, 18. 31, 47; Luc. 6, 13 al., vel c. በ፡ nominis: ሰመያ፡በስመ፡ወልዱ፡ Gen. 4, 17; ዘሰመይክሙ፡በቅዱስ፡አስማት፡ Lev. 23, 2; Jes. 40, 26. At nomen proprium, quo quem nominant, tamquam indeclinabile in nominativo ponere solent: ኢትስምያኒ፡ኖሔሚን፤ስምያኒ፡መሪር፡ Ruth 1, 20; 1 Reg. 4, 21; Marc. 3, 16; Luc. 2, 21 al. In phrasi *appellavit nomen ejus N. N.* Aethiopes verbo pron. pers. suffigere amant: *appellavit eum nomen* (i. e. *nomine*) *ejus N. N.*, ut: ሰመያ፡አዳም፡ስመ፡ብእሲቱ፡ሕይወት፡ Gen. 3, 20 c. annot.; ስምዮ፡ስሞ፡ኢይዝራኤል፡ Hos. 1, 4. Constr. praegn.: *nominando attribuere alicui qualitatem:* በኑ፡ትሰምዮ፡ለክርስቶስ፡መለከተ፡ Lud. comm. hist. p. 500 Nr. 29. 2) *vocare, pronuntiare* nomen alicujus: ዘእንበለ፡ያእምር፡ሕፃን፡ሰምየ፡ (v. ሰሚየ፡) አቡሁ፡ Jes. 8, 4. 19, 17. 26, 13; ኢይሰምይዋ፡በአፉሆሙ፡ Jer. 3, 16; ኢይሰሚ፡እንከ፡ስመ፡እግዚ"፡ 20, 9; *praedicare* vel *profiteri* nomen alcjs 2 Tim. 2, 19.

አስመየ፡ II, 1 *nomen consequi, nomine insignem* vel *inclytum fieri* vel *esse, inclarescere:* ዕደው፡እለ፡አስመዩ፡ ἄνδρες ὀνομαστοί Sir. 39, 2. 44, 3 (በኀይሎሙ፡); እለ፡አስመዩ፡ኵሎሙ፡ Hez. 23, 23; ብሔር፡ዘያስሚ፡ 39, 11.

ተሰምየ፡ III, 1 1) *nominari, appellari, nuncupari, dici* (nomine), *se nominari sinere* (Matth. 23, 8. 11), *cognominari:* ተሰምየ፡ስሙ፡ Koh. 6, 10; Eph. 1, 21; አሕዛብ፡እለ፡ተሰምዩ፡በስምከ፡ Sir. 36, 17; ከመ፡ይሰመይ፡በስምየ፡ Jes. 41, 25. 43, 7. 48, 1; ስምከ፡ተሰምየ፡ላዕሌነ፡ Jer. 14, 9; Jes. 63, 19; Jac. 2, 7; vel c. Acc. Subj. ከመ፡ተሰምየ፡ስሞ፡እግዚ"፡ላዕሌከ፡ Deut. 28, 10; Gen. 25, 30. (gramm. § 192, c); c. c. Acc. vel Nom. praedicati: 4 Esr. 10, 23; እምዝ፡ትሰመዪ፡ሀገረ፡ጽድቅ፡ Jes. 1, 26; ተሰምዩ፡ትጉሃን፡ Kuf. 4; Gen. 17, 5. 19, 22; Num. 11, 3; Luc. 2, 23; ዘኢይሰመይ፡ *ineffabilis* Asc. Jes. 8, 7; ልብነ፡ድንግል፡ዘተሰምየ፡ወናግ፡ሰገድ፡ Epil. Ev. Joh. in ed. rom.; በምግባር፡ወተሰምዮ፡ *re et nomine* Haml. 21 Enc. 2) *memorari, praedicari* Asc. Jes. 7, 24—26; Rom. 15, 20. 3) *nomine clarum, inclytum esse:* መከን፡ዘይሰመይ፡ τόπος ὀνομαστός Jes. 56, 5.

ስም፡ subst., plerumque m., Pl. አስማት፡ [ܫܡܐ, اِسْم] 1) *nomen* Gen. 2, 19. 20. 3, 20. 4, 19. 10, 25. 11, 29. 25, 13. 26, 20; Ex. 1, 1; Dan. 1, 7; Matth. 1, 21. 10, 2, al. sexcenties; ደሴት፡እንተ፡ስማ፡ፍጥሞ፡ Apoc. 1, 9; እምትካት፡ስምከ፡ላዕሌነ፡ Jes. 63, 16; አምኆ፡ቢጾከ፡በበአስማቲሆሙ፡ *nominatim* 3 Joh. 15; Joh. 10, 3; Num. 1, 17. 4, 32. a) መኑ፡ስምከ፡ *quod est nomen tuum?* Jud. 13, 17; መኑ፡ስሙ፡ወመኑ፡ስመ፡ወልዱ፡ Prov. 24, 27; Clem. f. 221 (vid. መኑ፡). b) ስመ፡ጥምቀት፡ *praenomen* (baptizato inditum), ut: ስመ፡ጥምቀቱ፡ዘሚካኤል፡ Cod. Didasc. Stuttg. p. 117. c) ዘአልቦ፡ስመ፡ *anonymus*, ut Asc. Jes. 4, 22. d) በስመ፡እገሌ፡ *nomine et auctoritate* alicujus: ኢይነግር፡በስመ፡ዚአሁ፡ Jer. 20, 9; Deut. 18, 22; Joh. 5, 43. 10, 25; Act. 4, 7. e) *nomen* oppo-

nitur *rei:* ጥበብ፡በከመ፡ስማ፡ይእቲ፡ Sir. 6, 22; ዐርከ፡ለስም፡በከ፡ዘይትዓረከ፡ Sir. 37, 1; 1 Reg. 25, 25. f) *nomen* i. e. *signum* vel *monumentum* 2 Reg. 8, 13. 18, 18 E. 2) *nomen* i. e. *fama* a) *bona, mala:* ስም፡ሠናይ፡ Koh. 7, 1; Sir. 41, 13; Prov. 22, 1; እኩይ፡ Sir. 6, 1; ዘአውፅአ፡ስመ፡እኩየ፡ለቢጹ፡ Clem. f. 120; Deut. 22, 14; Luc. 6, 22; Job 31, 30; ከመ፡እግበር፡ስመ፡እኩየ፡ሊተ፡ 2 Esr. 16, 13. b) *fama post mortem, memoria:* እለ፡ኀደጉ፡ስመ፡ክቡረ፡ Sir. 44, 8; ይወርስ፡ስመ፡ዘለዓለም፡ 15, 6; ይቀውም፡ስሞሙ፡ለትውልደ፡ትውልድ፡ 39, 9; አጠፍእ፡ስሞሙ፡ወዘርኦሙ፡ Jes. 14, 22; እሁበሙ፡ስመ፡ዘለዓለም፡ 56, 5; Ps. 71, 17; Deut. 7, 24. 9, 14. c) *nomen celebre, fama:* ዕደው፡ስም፡ Gen. 6, 4; ገብረ፡ለከ፡ስመ፡ዐቢየ፡ Deut. 26, 19; ገበርከ፡ለከ፡ስመ፡ Jer. 39, 20; ኮነ፡በከመ፡ስሙ፡ዐቢይ፡ Sir. 46, 1; ውሉድ፡ወሕንጻ፡ሀገር፡ያዐብዩ፡ስመ፡ 40, 19; ኀሊ፡ስመ፡ትገብር፡ለከ፡ 41, 12. — In libris Mss. ስም፡ passim confunditur cum ስምዕ፡

ስሙይ፡ part. 1) *nominatus, vocatus, nomine definitus:* Michael patriarcha ስሙይ፡በስመ፡ሚካኤል፡ሊቀ፡ኀይል፡ሰማይ፡ Sx. Mag. 20; ስሙያን፡ወጽዉዓን፡በኢየሱስ፡ κλητοί Judae 1; Apoc. 17, 14; እግዚ"፡ረሰየ፡ለከሙ፡ውስተ፡ዓለም፡መዋዕለ፡ውሱነ፡ወጊዜ፡ስሙየ፡ (*tempus definitum* vel *certum*) Jsp. p. 290. 2) *inclytus, clarus, nobilis, illustris* (ὀνομαστός): ዕደው፡ስሙያን፡ Num. 16, 2; እሬስዮሙ፡ስሙያነ፡በኵሉ፡ምድር፡ Zeph. 3, 19; 1 Par. 11, 15. 18. 20. 12, 30; አበው፡ክቡራን፡ወዕደው፡ስሙያን፡ Chr. ho. 22; Athanasius ስሙይ፡በሥን፡አምልኮ፡ διαβόητος εἰς εὐσέβειαν Cyr. ad Reg. 28.

ሰማይ፡ subst., m. et fem., Pl. ሰማያት፡ [שָׁמַיִם ... ...] *coelum*, m. Jes. 13, 13. 42, 5. 48, 13; Job 9, 8; ልዑል፡ሰማይ፡ 11, 8; Ps. 103, 3; Matth. 16, 2. 3; Apoc. 21, 1 al.; fem. Lev. 26, 19; Jes. 40, 22. 44, 24. 45, 12; Jer. 2, 12; Hez. 32, 7; Hagg. 2, 6; Ps. 18, 1. 49, 7. 101, 26; Sir. 43, 1. 9; Hen. 18, 4 al.; στερέωμα Hez. 1, 22. 10, 1; ὕψιστα እንስ፡ውስተ፡ሰማያት፡ኀደርኩ፡ Sir. 24, 4; አዕዋፈ፡ሰማይ፡ Matth. 6, 26. 8, 20; Ex. 9, 10; ልዕልና፡ሰማያት፡ Sir. 17, 32; ሰማይ፡ዘመልዕልተ፡ሰማይ፡ 16, 18; ይትፌሥሓ፡ሰማያት፡ Jes. 49, 13; ተርኅወ፡ሰማያት፡ Hez. 1, 1; ሰማየ፡ሰማያት፡ Ps. 113, 25; መንግሥተ፡ሰማያት፡ Matth. 3, 2. 4, 17; ዘበሰማያት፡ ἐπουράνιος Joh. 3, 12; ዘእምሰማያት፡ Hebr. 6, 4; እንተ፡በሰማይ፡ 12, 22; ሣልስ፡ሰማይ፡ 2 Cor. 12, 2; ሳብዕ፡ሰማይ፡ Asc. Jes. 3, 13. 4, 14; ሰማይ፡ዳግሚት፡ሣልሲት፡ Ssal. Req.; de septem coelis Asc. Jes. 7, 9 seq.; Clem. f. 3. 48.

ሰማያዊ፡ adj. rel. 1) *coelestis* Matth. 5, 48. 18, 14; 1 Cor. 15, 47; Ps. 67, 15; 1 Esr. 6, 14; ጸጋ፡ሰማያዊት፡ Kedr f. 87; መርዓዊ፡ሰማያዊ፡ Clem. f. 117; ኢየሩሳሌም፡ሰማያዊት፡ f. 125; ሰማያውያን፡ *coelicolae.* 2) *caeruleus* Lud. ex auct. Gregorii.

ስመጥ፡(ሰመጥ፡ Lud.) subst., ut videtur: *lumbi*, vel *lumborum pulpa:* ሐቌሁ፡ምስለ፡ስመጢሁ፡ ὀσφὺς σὺν ταῖς ψόαις Lev. 3, 9. — *Voc. Ac.:* ስመጥ፡ዘ፡ሽንጥ፡ (v. ሽንጥ፡).

ሰርሐ፡ I, 1 [comparandum proposuit סָרַח *fatigavit se labore* Ges. in thes. p. 555; amh. ሰራ፡ *laborare, facere, opus facere*] Subj. ይስራሕ፡ 1) *laborare* in re usque ad defatigationem, *labore confici, defatigari,* (κοπιᾶν), ኢትስራሕ፡በሕቲትከ፡ለሙ፡ Num. 11, 17; እንተ፡ብዙኀ፡ሰርሐት፡ለከሙ፡ Rom. 16, 6; በእንተ፡እለ፡ይሰርሑ፡ከመ፡ትበርከ፡ፍሬ፡ተግባርሙ፡ Lit. 175, 2; በኵሉ፡ስራሕየ፡ዘሰራሕኩ፡ μόχθῳ ᾧ ἐμόχθησα Koh. 2, 19 seq.; 2, 11. 3, 9; ትረክብ፡ምክረ፡ሰሪሐከ፡ μετὰ κόπου Sir. 13, 26; በ፡ዘይጌጉእ፡ወይሰርሕ፡ወይጸሙ፡ 11, 11. 34, 4; ይሰርሕ፡እስከ፡ያገርር፡ተያፍኒሁ፡ 38, 26; ለከንቱ፡ወለበከ፡ሰርሐ፡ Job 20, 18; 2 Thess. 3, 8; c. በ፡ rei, in qua quis laborat: ሰርሐት፡ሞአብ፡በጣዖት፡ Jes. 16, 12. 47, 13; ሰራሕኪ፡በዐዊድ፡ 57, 10; Ps. 6, 6. 68, 4; περισπᾶσθαι Koh. 1, 13. 3, 10; vel c. እንዘ፡ ut Gen. 19, 11; 1 Cor. 4, 12; እንዘ፡እልሕስ፡ሰራሕኩ፡ Job 17, 2; Luc. 2, 48; c. በእንተ፡ *ob* 1 Tim. 4, 10; 2 Cor. 5, 1. 2) *fessum, confectum esse, affligi, miseria* vel *aerumnis laborare, molestia premi:* ሰርሑ፡ግብጽ፡ Jes. 45, 14; Thren. 5, 5; de anima: ከመ፡ኢትስራሕ፡ነፍስከሙ፡ Hebr. 12, 3; Ps. 106, 12; 4 Esr. 3, 22; de terra Hen. 65, 3; ሰራሕነ፡ ἀσθενοῦμεν Jes. 28, 20; ከመ፡ትስራሕ፡ κακωθῆναι Dan. 10, 12; እኪት፡በዘ፡ይሰርሑ፡ነገሥት፡ εἰς τὸ βασιλεῖς ἐνοχλῆσαι 1 Esr. 2, 24. 3) secundum usum loquendi Amharicum: *fabricari*, ut: ሰሪሐ፡ወልታ፡, ኀጺን፡ *fabricatio scutorum, ferri* Lud. e Libr. Myst.

አስርሐ፡ II, 1 1) *laborare facere, labore defatigare* Jud. 14, 18; ዘጸንዐ፡ትቀንዩ፡ወታሰርሑ፡ Hez. 34, 4. 2) *fatigare, laborem* vel *molestiam exhibere, negotium facessere, affligere, vexare, turbare, urgere:* አስራሕክሙ፡ብዙኃነ፡በሕግ፡ ἠσθενήσατε πολλοὺς Mal. 2, 8; παρενοχλεῖν Ps. 34, 15; አስርሕዎሙ፡ለእለ፡ለቅሕዎሙ፡ παρέσχον πόνον Sir. 29, 4; ኀሊና፡ዘያሰርሐከ፡ Jer. 4, 14; κόπους παρέχετε Matth. 26, 10; θλίβειν Ps. 55, 1; Jer. 37, 20; Thren. 1, 3; ለምንት፡ታሰርሑኒ፡ διώκετέ με Job 19, 22; ብእሲ፡ኃጥእ፡ያሰርሖ፡ለቢጹ፡ ταράξει Sir. 28, 9; አስርሖ፡ለልብየ፡ኀይለ፡ሃይማኖት፡ *urget cor meum vis fidei* Org.; 4 Esr. 3, 28. 42. 3) in specie: *fatigare, obtundere, urgere* precibus, rogitando Jud. 14, 17. 16, 16; Herm. p. 10; Org. 2.

ስሩሕ፡ part. 1) *laborans* in re: ስሩሓን፡ለገቢረ፡ፈቃዱ፡ Did. 26. 2) *labore* vel *molestia confectus (pressus), fatigatus, vexatus:* κοπιῶντες Matth. 11, 28; ἐσκυλμένοι 9, 36 Platt; Clem. f. 246; ስሩሓን፡ወክቡዳን፡ጾር፡ Haim. Ab.

ስራሕ፡ subst., plerumque m., Pl. ስራሓት፡ *labor, molestia, fatigatio, afflictio, vexatio, aerumna, sollicitudo;* opus domesticum Lud. e Can. Clem. f. 67; περισπασμός, μόχθος Koh. 1, 13. 2, 10. 19 seq.; 3, 10. 4, 8; Deut. 26, 7; 2 Cor. 11, 27; 1 Thess. 2, 9; κόπος, πόνος Job 5, 7; Jer. 51, 33; ስራሕ፡ወሕማም፡ Hab. 1, 3; ሕማም፡ወስራሕ፡ κόποι καὶ πόνοι Jer. 20, 18; Ps. 24, 19; 2 Cor. 6, 5; ጋእዘሙ፡ስራሕ፡ለዘ፡ይሰምዮሙ፡ ἀκοὴ μοχθηρά Sir. 27, 15; ዕለተ፡ስራሕ፡ወምንዳቤ፡ Hen. 45, 2. 63, 8. 103, 9; 4 Esr. 5, 12. 6, 63. 70. 9, 26. 43; በብዙኀ፡ስራሕ፡ 9, 45; Kuf. 23; ስራሓቲሁ፡ለዝንቱ፡ዓለም፡ Deg.; ስራሑ፡ለመንበርት፡ *sollicitudo rei familiaris* 1 Joh. 2, 16.

መስርሕ፡ part. (II, 1) *fatigans:* ምግባራት፡መስርሓት፡ Phlx. 98.

ሰርሐ፡ *prosperum successum dare* vid. sub ሠርሐ፡

ሰርሐ፡ *clarum esse* vid. sub ሠርኀ፡

ሰረረ፡ *fundare* vid. sub ሣረረ፡

ሰረረ፡ *altum esse* vid. sub ሠረረ፡

ሰረረ፡ I, 1 [hanc radicem Ges. in thes. III, 2 p. 83 cum דָּרַר (قَارَ) comparandam proposuit; at variis ejus significationibus inspectis rectius cum סָגַר *saliit, prosiluit, insiluit,* سَارَ (سَوْرٌ) *assilivit, irruit, impetum fecit,* ثَارَ id. componenda videtur. Amharice **ሰረረ፡** est *vehi* (*to sail, to ride* on horseback or in a coach). In libris melioris notae per **ሰ** (rarius per **ሠ**) exscriptum esse solet] Subj. **ይሰርር፡** (ut Ps. 54, 6; Apoc. 12, 14; Hez. 10, 16), rarius **ይሰረር፡** (ut Hez. 10, 16 var.) 1) cum vehementia ferri, *insilire, assilire, exsilire, prosilire, irruere, involare, impetu accurrere:* ἀποπηδᾶν de leone Hez. 19, 3; **ሰረረት፡ ኵናትየ፡ ውስተ፡ ገጾሙ፡** 32, 10; **ትሰርር፡ ላዕሌሆሙ፡ ከመ፡ አንበሳ፡** (ἐξαποσταλήσεται) Sir. 28, 23; Mich. 5, 7; ἐξαλοῦνται Hab. 1, 8; **ሰረረ፡ ላዕሌሆሙ፡ ዓሣ፡** ἀνεπήδησε Tob. 6, 3; **ሰረረ፡ ራጉኤል፡ ወሰዐሞ፡** Tob. 7, 6; Kuf. p. 50. 2) *volare,* de avibus et volatilibus: Gen. 1, 20; Job 9, 26; Prov. 24, 54; Ps. 77, 31; Jes. 31, 5; 4 Esr. 11, 1; de angelis: **በክልኤ፡ ይሰርሩ፡** Jes. 6, 2; Hez. 10, 16; Dan. 9, 21; Deo Ps. 17, 12; navibus Jes. 11, 14. 60, 8; **ሰረረ፡ ታቦት፡ ኖኅ፡ መልዕልተ፡ ማያት፡ በክንፈ፡ ነፋስ፡** Clem. f. 24; nubibus 4 Esr. 13, 2; sagitta Ps. 90, 6. a) *evolare,* de nubibus: **ይሰርሩ፡ ደመናት፡ ከመ፡ አዕዋፍ፡** ἐξέπτησαν Sir. 43, 14; de animo: **እምነ፡ ምድር፡ ይሰርር፡ ኅሊናሁ፡ ለጴጥሮስ፡ እስከ፡ ሳብዕ፡ ሰማይ፡** Clem. f. 243; de scintillis Hez. 1, 7 (cfr. شَرَارٌ). b) *devolare* Sir. 43, 17. c) *avolare* Prov. 27, 8 (c. **እምነ፡**); Rel. Bar.; **ከመ፡ ዖፍ፡ ከማሁ፡ ሰረረ፡ እምኔከ፡ ዐርክከ፡** Sir. 27, 19; de somnio: **ሰረረ፡ ከመ፡ ሕልም፡** Job 20, 8.

አስረረ፡ II, 1 1) *insilire* vel *irruere facere:* **አስረሮ፡ ላዕለ፡ ብእሲቱ፡** Clem. f. 222. 2) *volare facere:* monachus miraculo **አስረረ፡ እንላተ፡ ርግብ፡** (postquam eas assavit) Sx. Genb. 21 Enc.; Hen. 14, 8. a) *alatum facere, evolare* vel *sursum volare facere:* **አስረረ፡ ከመ፡ ንስር፡ እጐሊሁ፡** Jer. 29, 17; **ያሰርር፡ ውስተ፡ አርያም፡ እጐሊሁ፡** Hab. 2, 9; **እማንቱ፡ አስረራኒ፡** ἀνεπτέρωσάν με Cant. 6, 5; **አብድ፡ አስረረ፡ እከየ፡ ዚአሁ፡** (ἐξεπέτασε) Prov. 13, 16. b) *avolare sinere* vel *facere,* Deut. 22, 7; **ዖፍ፡ እንተ፡ አስረረት፡ እጐሊሃ፡** Jes. 16, 2; **ከመ፡ ሣዕር፡ ዘያነሥኦ፡ ነፋስ፡ ታሰርረኒ፡** Job 13, 25. Etiam sensu translato α) *abigere:* **ኀልዮ፡ ንዋይ፡ ያሰርር፡ ንዋመ፡** Sir. 34, 1. 42, 9. β) *abstrahere* vel *subducere animos* (e corpore) admiratione: **ዘማዊት፡ እንተ፡ ታሰርር፡ ልበ፡ ወራዙት፡** ποιεῖ ἐξίπτασθαι Prov. 7, 10 var.; Did. 2; **በመሰንቆ፡ ማሕሌት፡ ሐዋዝ፡ እንተ፡** (v. **ከመ፡**) **ያሰርር፡ አልባበ፡** Enc. Ter 21.

ስሩር፡ part. *volans, volaticus, fugax:* **መንፈስ፡ ክርስቶስ፡ ዲቤሁ፡ ስርርት፡** *spiritus Christi, qui super eum ferebatur* Enc. Teq. 5; **ስርርት፡ ይእቲ፡ ወምርዕት፡** ἀνεπτερωμένη Prov. 7, 11; Did. 2; φυγάς Prov. 28, 17.

ስረት፡ n. act. *volatus* Sap. 5, 11; **ስረተ፡ ደመናት፡** Macc. 1, 22. sagittae Org. 1.

ሰራሪ፡ n. ag. 1) *volaticus, volatilis* Deut. 4, 17; **ከመ፡ አዕዋፍ፡ ዘይሰርሩ፡ ወሰራርያት፡** Prov. 26, 2; **ዖፍ፡ ሰራሪት፡** Macc. f. 10; **ንስር፡ ሰራሪ፡** Genz. f. 115; Kedr f. 30. 2) cameli vitio attribuitur (sive: *fugax,* sive: *insiliens*); **አግማል፡ ሰራርያን፡** (sicut **አብቅልት፡ እለ፡ ይረግጹ፡ አው፡ አበዕር፡ እለ፡ ይወግሩ፡**) F. N. 47.

ሰራራ፡ v. **ሳረረ፡** n. prgr., sine dubio corruptum, significans speciem quandam *gummis odoratae:* **ይወዕእ፡ እምኔሁ፡ ከመ፡ ኔቄጥሮ፡ ዘስሙ፡ ሰራራ፡** Hen. 31, 1. — *Voc. Ae.:* **ሰራራ፡ ዘ፡ ጸሊም፡ ጽጌ፡** (si quidem hoc scholion huc referendum est).

ሰረቀ፡ *oriri* vid. sub **ሠረቀ፡**

ሰረቀ፡ I, 1 [i. q. سَرَقَ et amh. **ሰረቀ፡**; סָרַק et ܣܪܩ *pectinavit;* Pa. *discerpsit, vi rapuit, spoliavit, privavit; evacuavit*] Subj. **ይስርቅ፡** *furari, furto auferre, surripere,* c. absol. Ex. 20, 15; Lev. 19, 11; Jos. 7, 11; Prov. 24, 32; Jer. 7, 9; **ኅፍረት፡ ሰሪቀ፡ እምንዋየ፡ ማኅበንትከ፡** Sir. 41, 19; **ይኄይስ፡ ሰሪቅ፡ እምሐስዎ፡** 20, 25; Matth. 6, 19; Rom. 2, 21; **በእንተ፡ ሰሪቅ፡** F. M. 17, 1; **ዘይሰርቁ፡ በሚዛን፡** *qui furantur pondere iniquo utentes* 17, 7; c. Acc. rei vel prs., quae furto rapiuntur: Gen. 31, 19. 44, 5. 6; Ex. 21, 37; Kuf. 31. 43; **እመ፡ ሰረቁዮ፡** Tob. 2, 13; **ከመ፡ ኢይስርቅዎሙ፡** Ep. Jer. 17; **ዘሰረቀ፡ ነፍሰ፡** Deut. 24, 7; Gen. 40, 15; **ዘይሰርቅ፡ ደወለ፡ ቢጹ፡** Deut. 27, 17; Clem. f. 161. 271; **እለ፡ ይሰርቁ፡ ቃልየ፡** Jer. 23, 30; c. **እምነ፡** loci Gen. 44, 8; Kuf. 43; c. **እምኀበ፡** prs., ut: **ጣዖተ፡ ዘሰረቀት፡ ራሔል፡ እምኀበ፡ አቡሃ፡** Kuf. 31; c. dupl. Acc. (alicui alqd): **ሰረቁኒ፡ ነኪራን፡ ንዋይየ፡** Job 17, 13; Ex. 22, 11; **በዕለ፡ ዘሰረቆ፡ ወልዱ፡ ብዙኀ፡ ወርቀ፡** Clem. f. 222. a) *furto expilare, depeculari* locum: **ሰሪቀ፡ ማኅደር፡** Sir. 41, 19; **ለሊከ፡ ትሰርቅ፡ ቤተ፡ መቅደስ፡** ἱεροσυλεῖς Rom. 2, 22; Act. 19, 37. b) *furtim* vel *clam subducere* 2 Reg. 19, 41; **ሰረቀቶ፡ ወነሥአቶ፡ ሰሪቃ፡** 2 Par. 22, 11; 4 Reg. 11, 2; **ሰረቀ፡ ርእሶ፡** ἐξέκλεψεν ἑαυτόν *furtim se subduxit* Chr. ho. 26. c) *furtim captare* (voluptatem) vel *frui* (voluptate): **ሰረቀት፡ በዝሙታ፡** ἐν πορνείᾳ ἐμοιχεύθη Sir. 23, 23.

አስረቀ፡ II, 1 *facere* vel *sinere, ut furtim subducant* vel *deminuant* alqd: **እስመ፡ ሃይማኖተ፡ እንተ፡ ተወፈይነ፡ ያሰርቁ፡** τὴν παραδοθεῖσαν πίστιν νοθεύουσι (*spuriam reddunt, adulterant*) Cyr. c. Pall. f. 66. — *Voc. Ae.:* **ያሰርቁ፡ ዘ፡ ያቀላቅሉ።**

ተሰርቀ፡ III, 1 1) *furto auferri, surripi:* Gen. 31, 39; Clem. f. 225; **ይሰረቅ፡ ንዋዩ፡** Sir. 36, 30; F. M. 17, 1; **በ፡ ዘተሰርቀ፡ ንዋዩ፡** Chr. Ta. 11; **ተሰርቀ፡ ንዋዩ፡ እምቤቱ፡** Phlx. 28; **ድንግልና፡ ዘኢይሰረቅ፡** Ssal. Req.; c. Acc. prs., cui aufertur: Ex. 22, 6; Jud. 17, 2. 2) rflx. *furtim* vel *clam se subducere* 2 Reg. 19, 3. 3) *furto expilari:* **ማኅደር፡ ዘኢይሰረቅ፡** Lit. Joh.

አስተሰረቀ፡ IV, 1, vel **አስተሳረቀ፡** IV, 3 *furtim auferri sive subduci sinere* vel *putare:* **እመሰኬ፡ አሐተ፡ ህላዌ፡ ዘወልድ፡ ንነግር፡ ዘተሠገወ፡ ግብር፡ ነአምን፡ ቱስሕተ፡ ወኑሡተ፡** (necesse est profiteamur φυρμὸν καὶ σύγκρασιν) **ወናስተሰርቅ፡** (v. **ወናስተሳርቅ፡**) **ህላዌ፡ ትስብእት፡ እንተ፡ በላዕሌሁ፡** ὑποκλεπτομένης ὥσπερ τῆς ἀνθρώπου φύσεως ἐν αὐτῷ Cyr. c. Pall. f. 78.

ሰሩቅ፡ part. *furto ablatus, furtivus* Lud. sine auct.

ስርቅ፡ et **ሰርቅ፡** subst. *furtum:* **ስርቅ፡** (v. **ሰርቅ፡**) κλοπή Sap. 14, 25; **ሰርቅ፡** Hos. 4, 2; **ማየ፡ ሰርቅ፡** Prov. 9, 17; **ውስተ፡ ሰርቅከ፡** ἐν κλοπαῖς σου Jer. 31, 27; Matth. 15, 19; Marc. 7, 22; κλέμματα Apoc. 9, 21; Clem. f. 211; Kid. f. 4. Statui constructo vel voculae **ዘ** subjunctum: *furtivus, furto ablatus,* ut: **ንዋየ፡ ሰርቅ፡** F. M. 17, 1; **ነሥአ፡ ዘሰርቅ፡** (πλεο-

νασμός) Hez. 18, 13. 22, 12; **ዘሰርቅ፡** (v. **ስርቅ፡**) κλεψιμαῖον Tob. 2, 13.

ሰራቂ፡ n. ag., f. **ሰራቂት፡** (M. M. f. 193), Pl. **ሰረቅት፡** et **ሰራቅያን፡** (1 Cor. 6, 10), *fur*, passim: *latro;* κλέπτης Ex. 22, 1; Job 24, 14. 30, 5; Hos. 7, 1; Joel 2, 9; Zach. 5, 3; **ሱቱፋኒ፡ሰረቅት፡** Jes. 1, 23; **ከመ፡ኀፍረተ፡ሰራቂ፡ሶበ፡ይእኀዝዎ፡** Jer. 2, 26; **ከመ፡ሰረቅተ፡ሌሊት፡** 29, 10; **ዕደው፡ሰረቅት፡** Hez. 22, 9; Matth. 6, 19. 24, 43; Joh. 10, 1. 8; 1 Thess. 5, 2; 1 Petr. 4, 15; **ሰረቅተ፡ሰብእ፡** ἀνδραποδισταί *plagiarii* 1 Tim. 1, 10; λῃστής Sir. 36, 31; Ep. Jer. 14; Matth. 21, 13. 26, 55; **በእንተ፡ኵነኔ፡ሰረቅት፡** F. N. 49; F. M. 17, 1. — *Voc. Ae.:* **ቀሣጢ፡ሰራቂ፡ብ፡ሌባ** ።

ሴሬቅ፡ vid. sub **ሢሬቅ፡**

ሰረበ፡ *sorbere* vid. sub **ሠረበ፡**

ሰረበ፡ rad. inus., ad quam exponendam cfr. سَرِبَ *stillando aquam emisit; fluxit* aqua. Hinc

አስራብ፡ subst. (Pl. a Sing. inus.) *dejectus aquae, catarrhactae, torrens, imbres:* **አስራበ፡ሰማይ፡** Gen. 7, 11. 8, 2; Mal. 3, 10; Ps. 41, 9; Rel. Bar.; **አስራበ፡ማይ፡** ὄμβροι Sap. 16, 16; Hen. 28, 3. 89, 2. 7; **አስራበ፡ቀላይ፡** Org. 3; **ቃለ፡ነቢያት፡ዘይውሕዝ፡ከመ፡አስራበ፡ወርቅ፡ንጹሕ፡** Clem. f. 176; Org.: **ለእመ፡አውሐዘ፡እግዚ"፡አስራበ፡እክል፡እምሰማይ፡** 4 Reg. 7, 2. — *Voc. Ae.:* **አስራብ፡ዘ፡ሻሽታ፡** (v. **ሻሽታ፡**).

ሴሬኒስ፡ v. **ሴርኔስ፡** n. prgr. σειρῆνες *sirenes* Jes. 43, 20; **አዋልደ፡ሲርኖን፡** v. **ሴሬኖን፡** v. **ሴረኖን፡** θυγατέρες σειρήνων Mich. 1, 8.

ስርናይ፡ *triticum* vid. sub **ሠዐረ፡**

ሰርክ፡ subst. *vespera, vesperus, tempus vespertinum* (ἑσπέρα, δείλη) **መሥዋዕተ፡ሰርክ፡** Ps. 140, 3; **እምሰርኩ፡** Ex. 12, 18; **እምነግህ፡እስከ፡ሰርክ፡** Ruth 2, 7; Job 4, 20; Sir. 18, 26; Lev. 11, 24 seq.; 1 Reg. 14, 24; **ወፍና፡ሰርክ፡ውእቱ፡** 1 Reg. 23, 24; **ለፍና፡ሰርክ፡** Lev. 6, 13; *vespere* vel *vesperi* **በሰርክ፡** Jer. 31, 33; **በበሰርክ፡** 2 Par. 13, 11; vel in Acc. **ሰርከ፡**, ut: **በጽልመት፡ሰርክ፡** Prov. 7, 9; **ሰርከ፡ወነግሀ፡** Ps. 54, 19. 58, 7. 89, 6; Ex. 16, 12; Jac. 5, 7; **ሰርከ፡ሰንበት፡** Matth. 28, 1; **ሰርከ፡ሰርከ፡ትበልዕ፡** Judith 12, 9; 4 Esr. 14, 47; **ፍና፡ሰርክ፡** *sub vesperam* Num. 9, 3; Gen. 3, 8. 19, 1; Hez. 33, 22; Esth. 2, 14. [An a שָׁחַר *nigrescere?*]

አስረከ፡ II, 1 (denom.) *tempore vespertino facere, vesperam agere:* **ያሰርክ፡በጸሎት፡** Kedr f. 66.

ሲራክ፡ *stria, rubrica* rectius **ሢራክ፡** scribitur, q. v.

ሰረወ፡ *eradicare,* **ሰርዌ፡** *trabs* vid. sub **ሠረወ፡**, **ሠርዌ፡**

ሰረወ፡ rad. inus., de qua haud satis liquet, utrum ad שָׁרָה an ad سَرَى (سَرِيَّة *equitum agmen*) referenda sit.

ሰርዌ፡ (etiam per **ሠ**) subst., plerumque m., Pl. rarissime **ስራው፡** vel **ስረው፡** (ut 4 Reg. 5, 1. 25, 19 in SA), creberrime **ሰራዊት፡**, *agmen, turma, copiae (militares), exercitus:* **መልአከ፡ሰርዌ፡** ἀρχιστράτηγος Gen. 21, 22. 32; Dan. 8, 11; 1 Par. 19, 18; **መልአከ፡ስራዊሆሙ፡** vel **ስረዊሆሙ፡** 4 Reg. 5, 1. 25, 19; **መላእክተ፡ሰራዊት፡** Esth. 1, 3; Judith 2, 14; Num. 31, 14; **ሰራዊት፡** κεφαλαί Job 1, 17; ἀρχαί 1 Reg. 11, 11; Jud. 9, 34. 37; στρατιαί Num. 10, 28; Kuf. 49; στρατεύματα Apoc. 19, 19; **ገብርኤል፡ሊቀ፡ሰራዊተ፡ሰማያት፡** Sx. Sen. 13; **ሰራዊተ፡መንፈሳውያን፡** Did. 37; Clem. f. 11; στρατιά Judith 7, 18; 1 Par. 19, 8; λεγεῶνες Matth. 26, 53; σπεῖρα **ሰራዊተ፡ስጺራ፡** Marc. 15, 16 rom.; στρατόπεδον Jer. 41, 1; Luc. 21, 20; τάγματα **ሰመንቱ፡ሰራዊት፡** Mich. 5, 4; δύναμις Dan. 11, 13; Hez. 27, 10; Ps. 32, 16; 4 Reg. 25, 1. 10; **ምስለ፡ብዙኅ፡ሰራዊት፡** Jes. 36, 2; **ሰራዊቱ፡ዐገትዋ፡ለኢየሩሳሌም፡** Jer. 39, 2; ἔθνη Jes. 13, 4; **ዐቢይ፡ሰራዊት፡** Jer. 27, 41. 28, 28; ὄχλος Jer. 31, 42; **ሰራዊት፡ጽኑዕ፡** Jes. 43, 17; **ሰራዊተ፡አሕዛብ፡** ὄχλος λαῶν Hez. 23, 24; λαός **ሰራዊት፡ብዙኃን፡ወጽኑዓን፡** Joel 2, 5; συναγωγή **ብዙኃን፡ሰራዊት፡ጥቀ፡** Hez. 37, 10; **ሰራዊተ፡ኀይል፡** ἡγεμόνες τῆς δυνάμεως Jer. 48, 13. 16; ἱππασία ἵππων Jer. 8, 16.

ስርዋጽ፡ subst. 1) *assula, schidiae, fragmentum ligni scissi* [fortasse a rad. **ርጸ፡** i. e. רָצַץ رَضَّ]: **አስመከ፡ላዕሌሃ፡ (ለበትረ፡ብርዕ፡) ወይበውእ፡ስርዋጽ፡ውስተ፡እዴሁ፡** 4 Reg. 18, 21; Jes. 36, 6. At 2) in libro F. N. **ሥርዋጽ፡** sigli instar margini adscriptum crebro occurrit, et *glossema, corollarium* significare videtur, (proprie: *schidiae*, quamquam in Proleg. libri p. 2 hoc nomen ad rad. **ሠረጸ፡** relatum et verbis **ዘአሥረጸ፡ልብ፡ኪያሆን፡** i. e. additamenta, *quae mens progerminare fecit* (opp. praeceptis quae e Bibliis et Canonibus hausta sunt) explicitum esse videtur).

ሰረየ፡ *mederi, incantare* vid. sub II **ሠረየ፡**

ሰረየ፡ I, 1 [שְׁרָא ܫܪܐ *solvit, absolvit, abrogavit, abolevit, dimisit;* سَرَا (سَرُوَ) *removit* rem ab aliquo; amh. **ሰረየ፡** *remisit;* praeterea cfr. **ሠረየ፡** *mederi*] Subj. **ይስረይ፡** et **ይስሬ፡**, *remittere, ignoscere, condonare* alicui peccatum, delictum, passim: *expiare;* c. c. Acc. peccati et c. **ለ፡** prs.: λύειν: **ሰረየ፡ኀጢአቶሙ፡** Job 42, 9; **ይሰሬ፡ለከ፡ኀጢአተከ፡** Sir. 28, 2; ἄφες Gen. 50, 17; ἀνήσω Jes. 1, 14; ἵλεως, μακρόθυμος Deut. 21, 8; **ከመ፡እስረይ፡ሎሙ፡ኀጢአቶሙ፡** Jer. 36, 34; **ይሰሬ፡ለከ፡ጌጋየከ፡** Dan. 4, 24; μὴ ἀθῳώσῃς **ኢትስሬ፡** (v. **ኢትስረይ፡**) **ሎሙ፡ኀጢአቶሙ፡** Jer. 18, 23; εὐιλατεύειν Ps. 102, 3; **በብዙኅ፡መባእየ፡ይሰሬ፡ሊተ፡** ἐπόψεται Sir. 7, 9; **ከመ፡ይስረይ፡ለከ፡ኀጢአተ፡** 28, 4; ἱλάσκεσθαι Ps. 64, 3. 77, 42; Luc. 18, 13; Hebr. 2, 17; c. **በእንተ፡** rei: **ሰረየ፡እግዚ"፡በእንተ፡እኪት፡** Ex. 32, 14. — *Voc. Ae.:* **ኀደገ፡ሰረየ፡ዘ፡ተወ** ። (Passim in libris mss. **ሰረየ፡** cum **ረሰየ፡** confunditur, ut Job 42, 9; Kuf. p. 54).

ተሰርየ፡ III, 1 *remitti, ignosci, condonari, expiari:* **ኢትሰረይ፡ለክሙ፡ዛቲ፡ኀጢአትክሙ፡** Jes. 22, 14; **በምጽዋት፡ይሰረይ፡ኀጢአት፡** Prov. 15, 27; Deut. 21, 8; Hebr. 9, 22; **ኢተሰርየ፡ሎቱ፡ኀጢአቱ፡** M. M. f. 205; etiam c. Acc. peccati: **ተሰርየ፡ሎሙ፡ኵሉ፡ኀጢአቶሙ፡** Herm. p. 100.

አስተስረየ፡ IV, 1 1) *veniam petere* peccati, *expiare,* c. **ለ፡** ejus, cui condonatio petitur: Lev. 4, 20. 9, 7. 12, 7. 8.

14, 19. 20. 19, 22; Num. 25, 13; Job 1, 5; Sir. 45, 16; c. በ እንተ፡ prs. vel peccati: Num. 8, 21; Lev. 7, 7. 16, 16. 23, 28; Kuf. 6; c. እምነ፡ peccati: Lev. 16, 16. 34; c. Acc. peccati: Herm. p. 2; Ex. 32, 30; ከህን፡ዘያስተሰሪ፡ኀጣውአ፡ሕዝብ፡ M. M. f. 33; c. በ፡ sacrificii Lev. 16, 10. 19, 22; Kuf. 6. 7; c. ኀበ፡ ejus, a quo venia petitur Herm. p. 2; Org. 2) *piaculum offerre*, c. Acc. piaculi et ዲበ፡ *pro*: Kuf. p. 54. 3) *veniam impetrare*, ከመ፡ ታስተስሪ፡ እምኀቤሁ፡ አበሳ፡ Kuf. p. 80. 4) raro de Deo praedicatur: expiare delictum i. e. *delicti gratiam facere* Kuf. p. 22, ann. 8. (In libris Mss. አስተስረየ፡ passim confunditur cum አስተርአየ፡ q. v.).

አስተሳረየ፡ IV, 3 Ludolfus ex Org. allatum exposuit: *plene et plane condonavit, condonare solitus est* c. c. Acc. (dubium videtur).

ስርየት፡, passim ስሬት፡ (ut Lit. 163, 4. 167, 4), subst. 1) *remissio, venia* Hen. 13, 6; Kuf. 15. 30; ስርየተ፡ኀጢአት፡ F. M. 26, 4; Did. 39; Chr. ho. 20; ሰአሉ፡ለነ፡ስርየተ፡ኀጢአት፡ Mavâs. Nr. 20, al. 2) *expiatio*, et expiationis causa: *piaculum*: ቤተ፡ስርየት፡ οἶκος τοῦ ἱλασμοῦ 1 Par. 28, 20 (aliter 28, 11); ገብሮ፡ስርየተ፡ Rom. 3, 25 Platt.

ስርያት፡ subst., i. q. ስርየት፡ Lud. e V. S.

ሰራዪ፡ n. ag., Pl. ሰራይያን፡ (F. N. 5) 1) *is qui ignoscit* vel *condonat, remissor*: እግዚ"፡ሰራዬ፡ኀጢአትነ፡ Lit. 158, 3; Clem. f. 135; Did. 36; Kedr f. 43; ኩን፡ለነ፡ሰራዬ፡ Genz. f. 55; መሐሬ፡እከውን፡ ወሰራዬ፡ ለአበሳሆሙ፡ 2 Par. 7, 14; c. Acc. ሰራይያን፡ ኀጣውአ፡ F. N. 5. 2) *expians, expiatorius*: ቍርባን፡ሰራዬ፡ኀጢአት፡ F. M. 26, 4.

መስተስርይ፡ vel መስተስሪ፡ part. (IV, 1) *expiator, expiatorius, veniam petens* vel *impetrans*: ከመ፡ትኩን፡(ቤተ፡ ክርስቲያን፡)መስተስርየ፡ኀጢአት፡ Clem. f. 109. 188; ገድለ፡ኵሎሙ፡ቅዱሳን፡መስተስርየ፡ኀጢአትየ፡ M. M. f. 70; Org. 1.

መስተስሬዪ፡ part. (IV, 1) c. term. Adj., i. q. መስተስሪ፡, Phlx. 240; Org.

ምስተስሬይ፡ subst. *locus expiationis*; (ecclesia) ምስአል፡ወምስተስሬየ፡ኀጢአት፡ Clem. f. 108. 194; Macc. f. 18; Deg.; Org. 4.

ሳሬት፡ *aranea* vid. sub I ሠረየ፡

ሰርዲኖ፡ n. prg. lapis *sardius*, nomen gemmae, Apoc. 4, 3.

ሰርዶንክስ፡ n. prgr., *sardonyx* gemma Apoc. 21, 20.

ሰርድዮን፡ et ስርድዮን፡ n. prgr. ὁ σάρδιος, τὸ σάρδιον, lapis *sardius*, nomen gemmae, Ex. 25, 7. 28, 17; Ex. 36, 17 in C (ubi alii ሶም፡ habent); Apoc. 21, 20; ዕንቈ፡ሰርድዮን፡ Prov. 25, 12; Hez. 28, 13. — *Voc. Ae.*: ሰርድዮን፡ወሰም፡ ፩እብን ።

ሰርጕ፡ vid. sub ሰርገወ፡

ሰርገለ፡ rad. quadrl. inus., praefixo ሰ፡ causativo (gramm. § 73. 79) formata e רגל *moveri, ire* (de qua rad. vid. Ges. thes. p. 1261) sicut رجل *duxit*.

ሰረገላ፡ subst., m. et fem., coll. et sing., Pl. ሰረገላት፡, qui et ipse singulariter usurpatur: 1) *currus* cujusvis generis (*vehiculum, plaustrum, pilentum, rheda, currus bellicus*); ሰረገላ፡ coll. ἅρματα Jes. 5, 28 var.; 22, 7. 31, 1 var.; በብዙኀ፡ሰረገላየ፡ 37, 24. 43, 17. 66, 15; Jer. 4, 13; Zach. 6, 1 var.; sing. ἅρμα ሰረገላ፡ሠናይ፡ Jes. 22, 18; Job 39, 25; Act. 8, 28; ላዕለ፡ሰረገላ፡ዘኪሩቤል፡ Sir. 49, 8; ἅμαξα 1 Reg. 6, 7 seq.; 2 Reg. 6, 3; ሰረገላ፡ሐዲስ፡ 1 Par. 13, 7; Sir. 36, 5; ሰረገላት፡ plur. ἅρματα Jes. 2, 7. 5, 28. 22, 7. 31, 1; Jer. 27, 3; Judith 2, 19; ሰብአ፡ሰረገላት፡ 7, 20; 1 Reg. 13, 5; Ps. 19, 8; Apoc. 9, 9; ἅμαξαι Judith 15, 11; Gen. 45, 19. 21; λαμπηνικαί Num. 7, 3; sing. ዘዐርገ፡በነደ፡እሳት፡በሰረገላት፡ Sir. 48, 9; 2 Reg. 6, 3. 2) passim: *rotae, rota*: ሰረገላ፡, var. ሰረገላት፡ τροχοί Dan. 7, 9; ሰረገላ፡ τροχοί Hez. 3, 13; ሰረገላ፡፩ τροχὸς εἷς Hez. 1, 15; ሰረገላት፡ τροχοί 1, 16; Titus ገብረ፡ዐበይተ፡ማኀፈዳተ፡ እምዕፅ፡ ወታሕቴሁ፡ ሰረገላ፡ Jsp. p. 358.

ሰረገላዊ፡ adj. rel. *ad currum pertinens*, in specie: qui curru bellico vectus dimicat, ut: ሰረገላዊ፡ዘእንበለ፡ድርዐ፡ሐጺን፡ፈረሳዊ፡ዘእንበለ፡ኵያንው፡ (*covinarius* vel *essedarius*) M. M. f. 31.

ሰርገወ፡ (crebro per ሠ) rad. quadrl.; eam in gramm. § 73 praefixo ሰ፡ causativo e ረገወ፡ (vid. ረገፈ፡) formatam censui; nunc (cum Hupfeld exerc. Aeth. p. 29) ሰረገ፡ *plectere, comere, ornare* (coll. سرج et سرّج I et II, ܣܪܓ סרג al.) statuere maluerim.

ሰርጕ፡ subst., plerumque m., Pl. ሰርጓት፡ *ornatus, comtus, cultus, ornamentum*: ሰርጎ፡ያክንት፡ κλῶσμα ὑακίνθινον Sir. 6, 30; κόσμος Koh. 12, 9; ሰርጎ፡ወርቅ፡ Ex. 32, 2; Num. 31, 50; Sir. 21, 21. 35, 5; ሰርጎ፡መርዓት፡ Jes. 61, 10; ትረስዕኑ፡መርዓት፡ሰርጓ፡ Jer. 3, 32; ወኵሎ፡ሰርጓ፡ Judith 10, 4. 12, 15; ሰርጎሙ፡ Prov. 20, 29; ሰርጉ፡ (ejus) Sir. 45, 12. 50, 9; አስከሬናተ፡ሰርጕ፡ αἱ θῆκαι τοῦ κόσμου Jes. 3, 26; ሠናይ፡ሰርጕ፡ εὐκοσμία Sir. 45, 7; ሰርጓት፡ Ex. 33, 6; Jes. 3, 18 var.; κατασκευή ሰርጎ፡ቤት፡ 1 Par. 29, 19; etiam de κόσμῳ vel στρατιᾷ τοῦ οὐρανοῦ ሰርጕሃ፡ለሰማይ፡ Deut. 17, 3; ሰርጎ፡ሰማይ፡ Jes. 24, 21; ሰርጓተ፡ሰማይ፡ Jer. 8, 2; Deut. 4, 19. — *Voc. Ae.*: ሰርጕ፡ብ፡ሽልም ።

አሰርገወ፡ quadrl. II *ornare, comere, exornare*: Ex. 39, 6; አሰርገወ፡ዕበያ፡ለጥበቢሁ፡ Sir. 42, 21; c. Acc. et በ፡ rei Hen. 18, 1; c. dupl. Acc. Gen. 24, 47; አሰርጎኩኪ፡ሰርጎ፡ Hez. 16, 11. 13; ያሰርግውዋ፡ (Subj.) አክሊለ፡ Esth. 1, 11. 2, 17; አሰርጎከ፡ሰማየ፡ዐሐየ፡ወወርኀ፡ Mavâs. Nr. 8; etiam transl.: *ornare* vel *polire* orationem, ut: አሰርግዎ፡ (Inf.) ነገረ፡ hom. Severiani in Cyr. f. 122.

ተሰርገወ፡ III, 1 1) reflx. *se comere* vel *ornare, sibi induere ornatum*, Hez. 23, 40; Judith 10, 3; ተሰርጊዎሙ፡ Jsp. p. 340; c. c. በ፡ ornamenti: ይሰረገዋ፡ርእሶን፡በ፡ 1 Petr. 3, 5 (1 Tim. 2, 9 rom.); et plerumque c. Acc. ornamenti: ተሰርገወት፡አውቃፊተ፡ Judith 10, 4; ኵሎ፡ሰርጎ፡ 12, 15; ተሰርገወት፡አዕኑጊሃ፡ Hos. 2, 15; ተሰርጎከ፡ ዕንቈ፡ Hez. 28, 13; Jer. 4, 30; Esth. 4, 17 apcr. (οὐ φορῶ αὐτό); ትሰረጊዮሙ፡ ለኵሎሙ፡ πάντας ὡς κόσμον ἐνδύσῃ Jes. 49, 18; በተሰርግዎ፡ወርቅ፡ 1 Petr. 3, 3. 2) pass. *ornari, comi*, ut: ተሰርገወት፡ምድር፡ገነት፡በሥነ፡ጽጊያት፡ Clem. f. 171; ብእሲት፡ዘተሰርገወት፡ሰርጓተ፡ወርቅ፡ወብሩር፡ F. M. 34, 8.

ስርግው፡ part., fem. ስርግት፡ *comtus, ornatus*: ድንግል፡ እንተ፡ስርግት፡በወርቅ፡ Ep. Jer. 8; Apoc. 21, 2; ቤተ፡ክርስ

ቲያን፡ ስርጉት፡ ከመ፡ መርዓት፡ Clem. f. 202; ስርግዋት፡ 143, 14; ስርግዋን፡ በወርቅ፡ Jes. 30, 22; ስርግዋን፡ በንዋየ፡ ሐቅል፡ ὑπερεφόρει 1 Par. 12, 24; እለ፡ ስርግዋን፡ በፍቅርከ፡ Sir. 48, 11; በጽጌ፡ Enc.; ከንቱ፡ ስርግወ፡ በመንፈስ፡ Apoc. 4, 2 rom.; ስርግው፡ ንድቁ፡ Luc. 21, 5; ብእሲ፡ ባዕል፡ ሐነጸ፡ ቤተ፡ ስርግወ፡ ወብሩሀ፡ Clem. f. 90.

ስርጋዌ፡ subst. *ornatio, ornatus:* አንስት፡ ምእመናት፡ ኢይትመከሓ፡ በስርጋዌሆን፡ F. M. 34, 8; ሥነ፡ ስርጋዌሁ፡ Jsp. p. 301; Org.; ስርጋዌሃ፡ ለሰማይ፡ κάλλος οὐρανοῦ Sir. 43, 9. — *Voc. Ae.:* ስርጋዌ፡ ትርሲት፡ ብ፡ ሽልማት ።

ስርግውና፡ subst. *ornatus* Enc. Mij. 25 (Lud.).

ሰረጣን፡, ሰርጣን፡, ሸርጣን፡ n. prgr., scilicet سَرَطَان *cancer*, nomen signi coelestis, Abush. 3 seq.; Cod. Mus. Brit. Aeth. LXXXII, 4.

ሱራፌን፡ vel ሱራፌል፡ vel ሱራፊም፡, n. prgr., sc. Σεραφίμ שְׂרָפִים *Seraphim* Gen. 3, 24; Jes. 6, 2. 6; Asc. Jes. 3, 17; Hen. 61, 10. 71, 7; Lit. 158, 4. (Distinguendum est a ሱራፌን፡ i. e. תְּרָפִים Hez. 21, 21 vrs. nov.)

ሱራፊ፡ vel ሱራፌ፡, subst., ab Aethiopibus e ሱራፌን፡ formatum, modo singulariter modo collective usurpatum, *unus e Seraphim*, vel *Saraph* vel *Seraphim*, እገዚኦ፡ ለሱራፊ፡ ዘሰማይ፡ ቀሲስ፡ III Sal. Mar. 2; Org.; ሱራፌ፡ ካህን፡ ወኪሩብ፡ ቀሲስ፡ Deg.; Dioscurus Patriarcha Alexandriae XXXI nominatur ዘውግ፡ ሱራፊ፡ Sx. Teq. 17 Enc.

ሱራፌላዊ፡ adj. rel. *seraphicus,* ሱራፌላውያን፡ Lud. e Libr. Myst. et e Mss. Colb.

ስሱ፡ *sex,* ስሳ፡ *sexaginta* vid. sub ሰደሰ፡

ሰሰለ፡ I, 2 [e quadrl. ሰልሰለ፡; vicina videntur אָזַל ܐܙܠ عَزَلَ زال. Alia conjectavit Hupfeld exerc. Aeth. p. 29] *discedere, secedere, recedere, abire, removeri, tolli, aboleri;* c. እምነ፡ loci vel rei, περιαιρεῖσθαι, ἀπέρχεσθαι Ex. 8, 7. 25. 10, 17; ἀπέστη Num. 12, 10; ἐξῆρε Ex. 14, 19; ἀνέβη 40, 30; ዘኢይሰስል፡ እምቅድመ፡ ዐይንከ፡ Ex. 13, 16; ከመ፡ ይሰስል፡ እምኔነ፡ መዐተ፡ እግዚ"፡ 1 Esr. 9, 13; sacerdotes coelestes ኢይሰስሉ፡ ወትረ፡ እመንበረ፡ መርዓዊ፡ Mavâs. n. 20; ሰሰለ፡ ረድኤተ፡ እግዚ"፡ እምኔሁ፡ F. M. 3, 6; ሰሰሉ፡ እምነ፡ ሕሩም፡ Jsp. p. 351; አዘዘ፡ ከመ፡ ይሰስሉ፡ እምቅትለቶሙ፡ p. 353; absol. ἀναχωρεῖν Matth. 9, 24 rom.; ሰሰለ፡ ዮሴፍ፡ ወሐረ፡ Jsp. p. 352; ርኢኩ፡ እበዶሙ፡ ለአብዳን፡ ወሰሰልኩ፡ Fal. f. 15; ይሰስላ፡ ግብተ፡ ነፍሳተ፡ ዐማፅያን፡ ἀφαιροῦνται Prov. 11, 30; Apoc. 21, 1. 6, 14 Platt; 2 Petr. 3, 10; 4 Esr. 5, 33; ወእምዝ፡ ሰሰለ፡ ጽልመት፡ ወአስተርአየ፡ ብርሃን፡ Did. 29; ሰሰሉ፡ Kuf. p. 61; መሥዋዕት፡ ይሰስል፡ ወይሰዐር፡ (in oeconomia Christiana) Chr. ho. 18. — *Voc. Ae.:* ሰሰለ፡ ዘ፡ ወገደ ።

አሰሰለ፡ II, 2 *recedere facere, removere, amovere, amoliri (auferre, exuere, deponere, avertere, expellere),* c. Acc. et እምነ፡; ይቤ፡ ያሰስሉ፡ ኵሉ፡ ሰብአ፡ እምቅድሜየ፡ Gen. 45, 1; lapidem a puteo Gen. 29, 3; corticem virgae 30, 37; adipem victimae Lev. 4, 8. 19; cineres 6, 3; idola 1 Reg. 7, 3. 4; ornamenta Ex. 33, 5. 6; vestes ab aliquo 1 Reg. 17, 39; Deut. 21, 13; vestes a se (deponendo vel exuendo) 1 Reg. 19, 24; Lev. 6, 4; አሰሰለት፡ ሠቀ፡ Judith 10, 3; altare 4 Reg. 16, 14; ኢያሰሰልከ፡ ዐምደ፡ ደመና፡ እምኔሆሙ፡ 2 Esr. 19, 19; tristitiam a se 4 Esr. 10, 20. 37; concupiscentiam ab aliquo: አሰስል፡ ፍትወተ፡ እምኔየ፡ Sir. 23, 5; morbos: ያሴስል፡ ኵሉ፡ ሕማሞሙ፡ Sir. 38, 7; peccata (αἴρειν) 1 Joh. 3, 5; Joh. 1, 29; lacrymas Apoc. 7, 17. 21, 4; verba e libro Apoc. 22, 19; iram a se: አሰስላ፡ ለመዐት፡ Sir. 28, 7; malitiam a se (ἀποθέμενοι) 1 Petr. 2, 1; jugum (excutere): እመ፡ አሰሰልከ፡ አርዑቶ፡ እምክሳድከ፡ Kuf. 26; homines, populos (depellendo, expellendo): አሰሰሎሙ፡ ἐξῆρεν αὐτοὺς Sir. 10, 17; አሴስሎሙ፡ እማእከለ፡ ምድር፡ Kuf. 1; ከመ፡ ያሰስሎሙ፡ እምታሕተ፡ ምድር፡ Kuf. 5; ለአሰሰሎ፡ Hen. 1, 1.

ተሰሰለ፡ III, 2 *removeri* Lud. sine auct.; refl. *ad se sevocare* alqm vel *cum eo secedere:* ተሰሰልክዎ፡ እነ፡ ለሐናንያ፡ Clem. f. 124 (si quidem lectio sana est).

ስሳሌ፡ subst. *abscessus, secessio, amotio, remotio, abolitio:* ስሳሌ፡ ዘኢአየ፡ እምኔክሙ፡ 2 Petr. 1, 14 Platt; Phlx. 199; ስሳሌሆሙ፡ ለሰማያት፡ ወምድር፡ M. M. f. 78; ስሳሌሃ፡ (sc. sacrificiorum in oeconomia Christiana) Chr. ho. 18; በኢስሳሌ፡ *sine intermissione* Teb. Tab. 4.

አሰሳሊ፡ n. ag. (II, 2) *removens, amovens, avertens:* ጸሎት፡ መድኃኒት፡ ውእቱ፡ ወአሰሳሌ፡ ኵሉ፡ ኀጣውእ፡ φάρμακόν ἐστι σωτήριον καὶ κωλυτικὸν τῶν ἁμαρτημάτων Chr. Ta. 27; አሰሳሌ፡ እከያት፡ እምላዕለ፡ እለ፡ caet., F. N. in proleg.

ሰሰን፡, v. ሶሰን፡, ሳስኢ፡, ሰስን፡, ስስን፡ subst., secundum Ludolfum *lascivia, salacitas* (cui interpretationi convenit amh. ሴሰኛ፡ *light-minded, wanton, frivolous, lascivious,* Isenb. lex. p. 55): ኀጢአት፡ ሰሰን፡ እኪት፡ ይእቲ፡ (ubi Graecus habet: ἁμαρτία οἰώνισμά ἐστιν) 1 Reg. 15, 23; Org. 4.

ሶሰን፡ subst. *ligni genus,* vermibus non obnoxium, ξύλον ἄσηπτον (aliâs ዘኢይነቅዝ፡); Lud. sine auct. — *Voc. Ae.:* ሶስን፡ ዘ፡ ከሶ፡

ሰቀለ፡ I, 1 [de vicinis שָׁקַל ܬܩܠ ثَقُلَ et شَقَلَ vid. Ges. thes. p. 1474] Subj. ይስቅል፡ 1) *suspendere,* c. Acc., ሰቀላ፡ ለምድር፡ ዲበ፡ ዕራቃ፡ Job 26, 7; ንሕነ፡ ሰቀልናሁ፡ ለሰማይ፡ ዘእንበለ፡ ዐምድ፡ Clem. f. 52; ዘገብረ፡ ሰማየ፡ ወሰቀሎ፡ Jes. 42, 5 var.; ሰቀለ፡ መንጠዋልዐ፡ ዘወርቅ፡ Chr. Ta. 25; c. በ፡, ውስተ፡, ዲበ፡, ላዕለ፡ rei, *cui* vel *in, ex, a* qua quid suspenditur: መትከል፡ በዘይሰቅሉ፡ ቦቱ፡ ኵሉ፡ ንዋየ፡ Hez. 15, 3. 17, 23. 27, 10; Ps. 136, 2; ንሥኡ፡ ዘንተ፡ ርእሰ፡ ወስቅሉ፡ ውስተ፡ ተድባበ፡ አረፍት፡ Judith 14, 1. 11; 1 Reg. 31, 10. 2) in specie: suspendio necare, *suspendere* in arbore, patibulo, furca, cruce; *crucifigere* Gen. 40, 19; Deut. 21, 22; Jos. 10, 26; Esth. 2, 23. 6, 4. 7, 9. 10; ይስቅልዎ፡ ወይቀትልዎ፡ 2 Esr. 6, 11; Asc. Jes. 11, 20; Matth. 20, 19. 23, 34. 26, 2. 27, 22; Hebr. 6, 6; Gal. 5, 24; ሰቀልዎ፡ መልዕልተ፡ ዕፅ፡ ንዊኅ፡ Enc. 4 Mag. — 3) *ponderare,* Lud. sine auct.

ተሰቅለ፡ III, 1 1) *suspendi,* in specie *crucifigi:* ይሰቀሉ፡ ቦቱ፡ Jes. 22, 24 var.; መላእክት፡ በእደዊሆሙ፡ ተሰቅሉ፡ Thren. 5, 12; አድባር፡ ዲበ፡ አድባር፡ ይሰቀሉ፡ Hen. 83, 4; ሰማይ፡ ተሰቅለ፡ Hen. 69, 16; Org. 1; በዕፅ፡ ይሰቀል፡ Asc. Jes. 3, 13. 4, 13; ተሰቅለ፡ ዲበ፡ ዕፅ፡ 1 Petr. 2, 24. 4, 1; Rom. 4, 25. 6, 6; Marc. 15, 32. 2) *suspensum* vel *pendulum*

teneri, pendēre: 3 Reg. 7, 6; **ተሰቅለ፡ማእከለ፡ሰማይ፡ወምድር፡** 2 Reg. 18, 9; **ተሰቅለ፡መልዕልተ፡አየር፡ቍልቍሊት፡** Gad. T. H. 3) *adhaerere, adhaerescere* alicui, *amplecti, affixum esse, pendēre ab* aliquo, proprie et translate: **ተሰቅለ፡ርእሶ፡በዕፅ፡** 2 Reg. 18, 9; **አርዌ፡ምድር፡ተሰቅለ፡ውስተ፡እዴሁ፡** Act. 28, 3 rom.; **ወደዩ፡አሕባለ፡ውስተ፡ግብ፡ወጸርኑ፡ኀቤሁ፡ከመ፡ይሰቀል፡በሐብል፡** Sx. Tachs. 15; **ተሰቅለ፡ይስሐቅ፡ውስተ፡ክሣደ፡ወልዱ፡** Kuf. 31; **ኀቤነ፡ተሰቅለ፡ነፍሰሙ፡** Judith 8, 24; c. **በ፡** Gen. 44, 30; **ኢ.ምንትኒ፡ዘይሰቀል፡ቦቱ፡ኅሊናሁ፡** Phlx. 224; **ይሰቀሉ፡በአፅምኦቱ፡** ἐξεκρέματο αὐτοῦ ἀκούων (pendebant ab ore ejus) Luc. 19, 48; **በእላ፡ትእዛዝ፡ተሰቅሉ፡ኦሪት፡ወነቢያት፡** Matth. 22, 40.

ስቁል፡ part. 1) *suspensus;* in specie *crucifixus:* **ዲበ፡ምንት፡ስቁል፡ሕላቃቲሃ፡** Job 38, 6; **ወይከውኑ፡ስቁላነ፡ቦቱ፡** Jes. 22, 24; **ስቁላን፡ላዕሌሁ፡** 22, 25; **ሰማይ፡ስቁል፡**(**በትእዛዘ፡እግዚ"፡**) Did. 36; **ስቁል፡በመንኰራኵር፡** Enc. Ter. 1; c. **ውስተ፡** Cant. 4, 4; **ዘስቁል፡ዲበ፡ዕፅ፡** Deut. 21, 23; Jos. 10, 26; **እንድርያስ፡ስቁል፡** Cod. Mus. Brit. LIV, 7. 2) *suspensus, pendens, pendulus, adhaerens, affixus:* **ነጸሩ፡ጠማረ፡ስቁለ፡ማእከለ፡ሰማይ፡ወምድር፡** Massh. Tom.; Deut. 28, 66; **ሕግ፡ወነቢያት፡ስቅልት፡ውስተ፡ፍቅረ፡እግዚ"፡ወፍቅረ፡ቢጽ፡** (*quae pendent ab* i. e. *continentur amore*) Phlx. 126; **ሕዝብየ፡ስቁል፡እምነ፡ምንባሪሁ፡** Hos. 11, 7; **ተግባሮሙ፡ስቁል፡በእግዚአ፡መናፍስት፡** Hen. 38, 2. 40, 5. 46, 8. 3) *ponderatus:* **ስቁል፡በለጽሊጸ፡ሰቅል፡** (*bilance sicli*) Lud. e Mss. Colb.

ስቅለት፡ n. act. 1) *actio suspendendi* rem, Sx. Jac. 20. 2) *suspendium, crucifixio:* **ስቅለቱ፡ለኢየሱስ፡** Clem. f. 26. 36; **ለጴጥሮስ፡** Cod. Mus. Brit. LIV, 7; **በእንተ፡ስቅለትከ፡ወሞትከ፡** Genz. f. 26.

ሰቃሊ፡ n. ag. *crucifixor,* epitheton Judaeorum, creberrime obvium, ut: **አይሁድ፡ሰቃልያን፡** Clem. f. 213; III Const. Ap. 12; Kbr. Nag.; al.

ሰቀላ፡ subst., Pl. **ሰቃልው፡**, *tentorium, tabernaculum, taberna:* **ኖኀ፡ቦአ፡ውስተ፡ሰቀላሁ፡** Kuf. 7; **ከደንት፡** (Platt: **ገበርት፡**) **ሰቀላ፡** σκηνοποιοί Act. 18, 3; **ሠለስቱ፡ሰቃልው፡** σκηνάς Matth. 17, 4; **ሠለስቱ፡ሰቀላ፡** *tres tabernae* Act. 28, 15 rom.; (urbs aedificata erat) **በአምሳለ፡ሰቀላ፡** Gad. T. H. (In lingua Amharica *domus regiae,* longioris structurae, aliaeque domus magnae et amplae hoc nomine insigniuntur, vid. Lud. lex. Amh. c. 25. 21; Isenb. lex. p. 35).

መስቀል፡ subst., plerumque m., Pl. **መሳቅል፡** (Joh. 19, 31) et **መስቀላት፡** (Sx. Tachs. 6. 17; Mij. 10; Genb. 9) *crux,* ut Matth. 27, 32. 40. 42; Phil. 3, 18; 1 Cor. 1, 17; Gal. 6, 12. 14; Hebr. 12, 2; **አስተርእዮቱ፡ለመስቀል፡** *manifestatio crucis* Sx. Mag. 10; **በዓለ፡መስቀል፡** *festum crucis* (*inventae*) Cod. Mus. Brit. XXX. XXXI; etiam (omisso **በዓለ፡**) **በመስቀል፡**, **ዘመስቀል፡** ut 1 Cor. 1, 17 in tit. Varie transfertur, sicut ὁ σταυρός, ut: **ይንሣእ፡መስቀሎ፡ሞቱ፡** Matth. 16, 24. 10, 38; **ይጹር፡መስቀሎ፡ሞቱ፡** Marc. 8, 34. 10, 21; Luc. 14, 27; **እምነት፡ዘመስቀለ፡ክርስቶስ፡** (opp. paganismo) Enc. Masc. 17.

መስቀላዊ፡ adj. rel. *ad crucem pertinens, cruciarius, crucis* (i. e. evangelii) *sectator:* **አምላክ፡መስቀላዊ፡** (crucifixus) Lud. comm. hist. p. 497 n. 16; M. M. f. 27.

ምስቁል፡ part. (quadriliteri **መስቀለ፡**), in formam crucis i. e. *decussatim positus, decussatus:* **ምስቁለ፡አእዳው፡** F. M. 26, 8; **ይገብር፡መንዲለ፡ምስቁለ፡ላዕለ፡መታክፍቲሁ፡** 31, 5.

ሰቅል፡, **ስቅል፡**, **ሰቅሎ፡**, **ሰቅሎስ፡**, **ሰቅሎን፡** n. prgr., sc. σίκλος (שֶׁקֶל) *siclus* (*didrachma*); pondus Ex. 30, 23. 24. 39, 1. 2; Jud. 8, 26; 1 Reg. 17, 5. 7; Hez. 4, 10; numus Lev. 5, 15; Num. 3, 50. 18, 16; 1 Reg. 9, 8; 4 Reg. 15, 20; Jes. 7, 23; Hez. 45, 12. — *Voc. Ac.:* **ስቅል፡ዘ፡ሚዛን፡**; *aliud:* **ሰቅል፡ዘ፡፪ድሪም** ።

ሰቂማ፡ vel **ሳቂማ፡** Hoc nomen, quamvis nomen proprium urbis sit sc. Σίκιμα vel Συχέμ, Aethiopes *praedam* significare statuunt. *Voc. Ac.:* **ዜዋ፡ሰቂማ፡ምህርካ፡ብ፡ምርኮ፡** *Rad. Abb.:* **ሰቀመ፡ዘ፡ማረከ፡** In locis Gen. 48, 22 et Ps. 59, 6 lectio **ምህርካ፡** voci **ሰቂማ፡** substituta reperitur (coll. Ps. 67, 13), quamquam Ps. 107, 7 lectio genuina conservata est.

I. **ሰቈረ፡** I, 1 [vicina sunt דָּקַר ,נָקַר et נָקַב ;**ነቈረ፡**, a radice primaria קר propagata; Hez. 23, 25 unus e libris meis praebet **ሰገረ፡**] Subj. **ይስቍር፡**, *perforare, terebrare, perfodere:* **ትሰቍር፡አንፎ፡በኀርወት፡** Job 40, 21; **እዝኖ፡በመስፌ፡** Ex. 21, 6; Deut. 15, 17; **ይሰቍሩ፡** (v. **ይሰጕሩ፡**) **አንፈኪ፡** Hez. 23, 25; Herm. p. 44ª; **ሰቈሩ፡ውስተ፡ሳሌዳሃ፡** 4 Reg. 12, 9; **ለጽሙማን፡ሰቈረ፡** (**ክርስቶስ፡**) **እዘኒሆሙ፡ከመ፡ይስምዑ፡** Clem. f. 233; **ዘያንጠበጥብ፡እምላዕሉ፡ይሰቍሩ፡ለእብን፡** Herm. p. 44; **ለእእባን፡ኢይክል፡ይስቍሮሙ፡ማይ፡** Jsp. p. 364; **ሰቍሮ፡አረፍተ፡** Hez. 12, 12; fures **ይሰቍሩ፡አብያተ፡** Jsp. p. 343; **ሰቈረት፡መስኮተ፡ንእስተ፡** (**ውስተ፡አረፍት፡**) Sx. Ter 24; **ኢይሰቍሮ፡ቀስት፡ብርት፡** Job 41, 19.

ተሰቍረ፡ III, 1 *perforari, terebrari, perfodi,* M. M. f. 115; Enc. 8 Tachs.; **በእንዚ፡በትር፡ተሰቍረ፡እዱ፡** Sx. Hed. 28 Enc.; Chr. Ta. 5 (vid. **ናላ፡**).

ስቁር፡ part. *perforatus, perterebratus:* **ጻሕብ፡ስቁር፡** Sir. 21, 14; **ጽዕድ፡ስቍርት፡** Prov. 23, 27; **እብን፡ስቁር፡** Sx. Masc. 1 Enc.; **ዕቍር፡ስቁር፡** Hagg. 1, 6.

ስቍረት፡ n. act. et subst. 1) *perforatio* Lud. comm. hist. p. 240 n. 10. 2) *foramen:* **ረከብኩ፡ስቍረተ፡ውስተ፡አረፍት፡** Hez. 8, 7; Cant. 5, 4; **ስቍረተ፡መርፍእ፡** Matth. 19, 24; Marc. 10, 25; **ሶበ፡አብአ፡መሬትተ፡ውስተ፡ስቍረቱ፡ለማጹን፡ተርኅወ፡ፍጡኑ፡** Sx. Sen. 12; (Christus ait:) **ደይ፡እዴከ፡ውስተ፡ስቍረተ፡እዴየ፡** Kid. f. 34. 3) *cavum, caverna:* **ስቍረተ፡ኰኵሕ፡** Ex. 33, 22; Jer. 13, 4 (v. **ንቅዐት፡**); 29, 17. — *Voc. Ac.:* **ስቍረት፡ዘ፡ብስዕ፡**

መስቀር፡ subst., m. et fem., *res cava* vel *excavata;* in specie usurpatur de *arca* vel *navi Noae* Hen. 89, 1. 6. 8. 9; Gad. Ad. f. 152; **መስቀረ፡ዕፅ፡** Org. 3. — *Voc. Ac.:* **መስቀር፡ዘ፡ታቦት፡ኖኅ፡**; *aliud:* **መስቀር፡ዘ፡ታቦት፡ዘጽላት፡ወእብላቅኒ፡ይ** ።

II. **ሰቈረ፡** (etiam **ሰኰረ፡**) videtur i. q. سَقَرَ *afflixit ardore* sol alqm et سَجَّرَ *accendit, igne fervefecit.*

ተሰቀረ፡ III, 1 *igne accenso fervefieri:* **አንብሩ፡ዲበ፡አፍሓም፡እስከ፡ይነፍር፡ወእስከ፡ይሰቁር፡** (v. **ይሰኵር፡**) **ጽሕርቱ፡** ὅπως προσκαυθῇ καὶ θερμανθῇ Hez. 24, 11.

አስቆረረ፡ quadrl. II, passim **አስቈረረ፡** [quod praefixo **አስ፡** causativo e **ቈረረ፡** *frigidum esse* propagatum putaveris; sed rectius cum סַרְסֵר comparandum videtur; vid. etiam Hupfeld exerc. Ae. p. 32] Impf. et Subj. **ያስቆርር፡**, passim **ያስቈርር፡**; *abhorrere, abominari, detestari*, βδελύσσεσθαι, c. Acc. rei vel prs.: Gen. 26, 29. 43, 32. 46, 34; Ex. 1, 12; Lev. 11, 11 seq.; 20, 23; Deut. 23, 8; Kuf. 36; Ps. 5, 7. 55, 5. 105, 38. 106, 18; Job 9, 31. 17, 7. 19, 19. 30, 10; Sir. 1, 25. 13, 20. 16, 8; Am. 5, 10; Mich. 3, 9; Esth. 4, 17 aper.; Judith 9, 4; Rom. 2, 22; **ጸሊአቶ፡ ወአስቆርሮቶ፡** Jsp. p. 340; absol. (sine objecto): sacerdos si leprosus est, **ያስቆርሩ፡ ሕዝብ፡ በእንቲአሁ፡ ሥጋሁ፡ ወደሙ፡ ለክርስቶስ፡** Clem. f. 131.

ስቍሩር፡ part. *abominabilis, detestabilis*: **አክዓብ፡ ንጉሥ፡ ወብእሲቱ፡ ስቍርት፡** (sic pro **ስቍርርት፡**) Sx. Ter 6.

ሰቆሩር፡, passim **ሰቈሩር፡**, subst. *abominatio, abominandum* (*res abominanda*): Ex. 5, 21; Kuf. p. 81. 85; **ሰቆሩረ፡ ክንክሙኒ፡** Jes. 1, 14; **ሰቆሩረ፡ ገብሩ፡** 8, 11; Hos. 9 10; Thren. 1, 8; Prov. 6, 16; **ኢክነ፡ ሰቆሩረ፡ ሰብሳብ፡ ዘበሕግ፡** Did. 33.

መስቆርር፡ vel **መስቈርር፡** part. *abominandus, detestabilis*: **አሕላማት፡ መስቆርርት፡** Phlx. 162.

ሰቈቈ፡ rad. inus.; שׁוּק et שָׁקַק *discursitavit, appetiit, avidus fuit*; شَاقَ VIII *desideravit, concupivit*.

ተሰቈቈ፡ III, 1 *appetere* vel *concupiscere* bona aliena; ea *intervertere*, c. c. Acc.: **ኢተሰቆቁ፡ ንዋየክሙ፡** οὐκ ἐπεθύμησα Act. 20, 33; οὐ κατενάρκησα 2 Cor. 11, 8; **ኀፍረት፡ ተሰቍቆ፡ ንዋየ፡ ባዕድ፡** ἀφαίρεσις Sir. 41, 21; **ዘኢይሰቈቍ፡ ንዋየ፡ ባዕድ፡ በዐመፃ፡** Clem. f. 86 (123). — *Voc. Ae.*: **ይሰቈቍ፡ ዘ፡ ይቃቃሕ፡**

አስተሳቈቈ፡ IV, 3, ut videtur: causative, Gad. Kar. (in loco obscuro).

አስቆቀወ፡ quinquel. II [vicina videntur **ሰከየ፡** (شَكَا) et شَجِيَ *anxius moestusque fuit*; vid. Dorn de psalt. Ae. p. 69; Hupfeld exerc. Ae. p. 31] Impf. et Subj. **ያስቆቅው፡** vel **ያስቆቁ፡**; *lamentari, plangere, ejulare, lessum facere, cantu lugubri deflere* (κόπτεσθαι, θρηνεῖν): **አስቆቅዉ፡** λάβετε θρῆνον Jer. 9, 10. 30, 3; **እንዘ፡ ያስቆቅዉ፡ ወይገዕሩ፡** Sap. 19, 3; Matth. 11, 17; **አዝማዲሆሙ፡ እለ፡ ይበክዩ፡ ወያስቆቅዉ፡** Clem. f. 261; c. Acc. prs. Luc. 8, 52. 23, 27; **ያስቆቅዉክሙ፡** Jer. 9, 18; Hez. 8, 14. 19, 1. 26, 17. 28, 12. 32, 2. 16; c. Acc. lessi vel lamenti: **አስቆቀወ፡ ከመዝ፡ ሰቆቃወ፡ ላዕለ፡ ኢየሩሳሌም፡** Thren. 1 in tit.; Rel. Bar.; **አስቆቅዉ፡ ሰቆቃወ፡** Mich. 2, 4. — *Voc. Ae.*: **ያስቆቁ፡ ብ፡ ይቃቃሉ፡**

ሰቆቃው፡ subst. *lamentatio, planctus, ejulatus, lessus, threnus*: **ሰቆቃወ፡ ኤርምያስ፡ ነቢይ፡** Thren. 1 in tit.; **ንሥኢ፡ ሰቆቃወ፡ በከናፍርኪ፡** Jer. 7, 29. 9. 20; Am. 5, 1. 16; Hez. 27, 2. 32, 16; Koh. 12, 5 var.; Sap. 18, 10; Matth. 2, 18.

መስቆቅው፡ part. *lamentans, ejulans, threnodus, plangens*; fem. *praefica*: (Noah erat) **መስቆቅው፡ ወቀኍጺር፡** Gad. Ad. f. 147; **መስቆቅዋት፡** αἱ θρηνοῦσαι Jer. 9, 17; F. N. 36.

ሰቀየ፡ I, 1 [سَقَى הִשְׁקָה أَسْقَى] Subj. **ይስቂ፡** *rigare, irrigare*, c. Acc. Gen. 2, 6. 10; Deut. 11, 10; Ps. 103, 14; Jon. 4, 10; Hez. 17, 7; Koh. 2, 6; **እስቅያ፡ ለገነት፡** Sir. 24, 31; **ሰብዐቱ፡ መሳውር፡ በዘ፡ ይሰቅዩዋ፡ ለመኀትዊሃ፡** Zach. 4, 2; c. dupl. Acc.: **ንስቅዮን፡ ማየ፡** Herm. p. 64; Ps. 35, 9; Enc. Teq. 29; trsl.; 1 Cor. 3, 6; (Christus) **ሰቀየነ፡ ማየ፡** (baptismo) Chr. ho. 20; *fluido implere*: **ይፈለፍል፡ ነቅዕ፡ ወይሰቂ፡ ፈለገ፡ ሰከኖን፡** Joel 4, 18.

ተሰቅየ፡ III, 1 *rigari, irrigari* Job 8, 11; Hez. 17, 8 (πιαίνεται); Org.; c. **እምነ፡**, ut: **ትሰቀይ፡ ምድር፡ እምነ፡** Hez. 32, 6; Deut. 11, 11; c. Acc. aquae: **ዘይሰቀይ፡ ማየ፡** Hez. 31, 16; Deut. 11, 11; Herm. p. 51. 65.

ስቁይ፡ part. *irrigatus*: **ስቁይ፡ እማይ፡** Job 11, 15 (gloss.).

ስቅየት፡ n. act., *irrigatio* Org. 3.

ሰቃዪ፡ n. ag. *rigator*, trsl. *potator*: **ሥሡዓን፡ በላዕያን፡ ወሰቃይያን፡ ወሰከርያን፡** Macc. f. 9.

ምስቃይ፡ subst. *locus quo aqua continetur* (adaquando pecori), *aquarium* (fons, cisterna, al.): **ዘቦቱ፡ ምስቃይ፡ ውስተ፡ ምድር፡ ይደልዎ፡ ለረኪብ፡ ፍኖት፡ ኀበ፡ በዊእ፡** F. N. 37.

መስቂ፡ vel **መስቄት፡** (Sing. nondum repertus), subst., Pl. **መሳቅይ፡**, *vas rigando* (infundendo) *inserviens*: (Mose conficienda curavit) **ቀናዲለ፡ ወመሳቅየ፡ መኃትወ፡ ወመሳውረ፡ መሬናት፡** Kbr. Nag. n. 17 (vid. **ሰቀየ፡** Zach. 4, 2).

ሳቀየ፡ *affligere* vid. sub **ሣቀየ፡**

ሶበ፡ vel **ሶቤ፡** particula temporis; forma **ሶቤ፡** antiquitus usitatior erat, posthac **ሶበ፡** communi usu recepta est, nisi quod ante pron. suff. **ሃ፡** forma **ሶቤ፡** semper conservata est. [Etymon perobscurum est. Qui eam (sicut إِذًا, ثَمَّ, אֲזַי) e rad. pronominali propagatam statuunt, literam **በ** ex alia labiali transformatam, *ē* autem sicut in adv. **ይእዜ፡**, **አይቴ፡** al. exponendum judicaverint. Ewald in Göttinger Gelehrte Anzeigen 1857 p. 1884 **ሶበ፡** (**ሶብ፡**) primitus substantivum (collato arab. سِبَّة) fuisse censuit.] 1) adv. *eo tempore, tunc, tum, illico, confestim, statim*, rarius absolute, ut: **ረኪበ፡ መጽሐፈ፡ ሶቤ፡** *literis inventis tunc* Sx. Mij. 6; Nah. 14 Enc.; Ps. 2, 5; vel in enuntiatione relativa: **እምአመ፡ ነጸረ፡ ሶቤ፡** *ex quo tempore conspexit* Enc.; saepius addito pronomine demonstr.: **ይእተ፡ ሶቤ፡** (**ይእቲ፡ ሶበ፡** rom.) τότε Matth. 7, 23. 9, 6; Kuf. p. 136; εὐθέως Matth. 14, 31 rom.; **ሶበ፡ ድኅረ፡ ሞቱ፡** *postquam mortui sunt* Lud. ex Enc.; vel pron. suff. **ሃ፡**, sc. **ሶቤሃ፡** τότε Job 2, 2. 33, 16; Jes. 28, 25. 58, 8—10. 60, 5; Jer. 22, 22; Dan. 2, 12. 4, 16. 7, 11; Prov. 3, 8; Asc. Jes. 7, 4. 8, 21; εἶτα τότε Job 33, 27; ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ Marc. 13, 11; **ወቀትር፡ ሶቤሃ፡** Joh. 4, 6; εὐθέως Marc. 11, 2; Matth. 14, 22. 21, 3; Job 2, 2; Asc. Jes. 9, 29. 41; ἐξαυτῆς Phil. 2, 23; παραχρῆμα Act. 12, 23; προσφάτως (*nuper*) Act. 18, 2; **ምዕረ፡ አውሥኦከ፡ ሶቤሃ፡ ፈጽም፡ ቃለከ፡** Sir. 35, 8; ubi Graecus vocabulum respondens nullum habet Gen. 6, 3; Matth. 2, 14 al., **ለሶቤሃ፡** πρὸς καιρόν, *ad tempus* (exiguum) Luc. 8, 13; **እምሶቤሃ፡** *inde* (ab eo tempore), *protenus* Hen. 89, 20. 85, 4. 2) conj. **ሶበ፡** et **ሶቤ፡** (ut Matth. rom. 10, 23. 11, 23. 14, 22; Luc. 6, 22; Asc. Jes. 6, 3. 8. 8, 1 al.); 1) *temporalis* a) *quum, ut, ubi, postquam* (ὅτε, ὡς, ἡνίκα, Part.), c. Prf., Gen. 11, 31. 12, 11.

30, 1; 1 Reg. 8, 1. 9, 11; Ps. 4, 1; Jer. 44, 11; 2 Esr. 14, 1. 16, 1; Matth. 7, 28. 9, 25; Luc. 1, 41. 44; Asc. Jes. 6, 3. 8. 8, 1; al.; 1 Reg. 18, 3 ad particulam causativam prope accedit. b) *dum, cum, ut*; c. Impf., Gen. 27, 34. 33, 1. 37, 25. c) *quando* vel *simulac*, c. Perf. (Fut. exact.) 1 Reg. 9, 13. 10, 2; Ex. 13, 11; Jes. 64, 3; Ps. 2, 13; vel c. Impf.: ሶበ፡ ይትሌዐል፡ ሰማይ፡ Jer. 38, 37; Matth. 10, 23; Luc. 6, 22; Apoc. 4, 9; crebro እስከ፡ ሶበ፡ *usque dum, donec*, ut Matth. 5, 18. 26. 10, 23. 14, 22 (vid. እስከ፡). d) *quamdiu, donec, dum* Ps. 38, 2; ሊተሰ፡ ኢይሔውዘኒ፡ ዝንቱ፡ ሶበ፡ ርኢክዎ፡ ለመርዶክዮስ፡ Esth. 5, 13; ἡνίκα ἂν Prov. 6, 22. e) de actione repetita: *quoties, quando*, vel *si quando* (ὅταν, إذا) raro c. Prf., ut Jud. 2, 19; plerumque c. Imprf., ut Job 6, 4; ሶበ፡ ይልእክዎ፡ Prov. 22, 13; Ps. 48, 17; Zach. 4, 1; ሶበ፡ ትጼሊ፡ Sir. 7, 10. 14, 7; ተጋነይ፡ ሶበ፡ ትኤብስ፡ 18, 21. 24; ሶበ፡ ይሥሕቅ፡ አብድ፡ 21, 20. 23, 9. 50, 11; Hen. 73, 3; Matth. 6, 2. 5. 16. 15, 2. — Praemisso በ፡ significat: *est quando*, ut: በ፡ ሶበ፡ ይብል፡ ποτὲ μὲν ἐρεῖ Jes. 41, 7. — 2) *conditionalis* a) *si* in conditione simplice (ὅταν, ἐάν, εἰ): Matth. 5, 11; 1 Joh. 5, 2; Rom. 3, 5; 1 Petr. 4, 18; ሶበ፡ ጻድቅ፡ እምዕፁብ፡ ይድኅን፡ ረሲዕ፡ በአይቴ፡ ያስተርኢ፡ Prov. 11, 31; ሠናይ፡ ለሰብእ፡ ሶበ፡ ይነሥእ፡ አርዑቶ፡ Thren. 3, 27; ሶበ፡ አንተ፡ እንዘ፡ ሰብእ፡ አንተ፡ ትትቀየም፡ ሰብአ፡ እፎ፡ እንከ፡ ትብሎ፡ Sir. 28, 3; sed hic particulae usus rarior est. b) creberrime: *si* c. Subj. (לוּ, لَوْ), ubi significatur, id quod sumitur non esse nec fuisse nec futurum esse vel saltem incertum esse. Apodosis adjecta particula እመ፡ vel እም፡ ἂν notari solet (ut: ሶበ፡ ነገርከኒ፡ እምፈነውኩከ፡ Gen. 31, 27); rarius omittitur, ut Gen. 3, 11; Num. 14, 2; Ps. 72, 15; in protasi ሶበ፡ nonnumquam suffixa particula ሁ፡ intenditur, ut ሶበሁ፡ ሖርከ፡ ፍኖተ፡ እግዚ"፡ እምነበርከ፡ ለዓለም፡ በሰላም፡ Bar. 3, 13; Matth. 24, 43. 11, 23 rom.; Hebr. 8, 4; Job 31, 5. 17 seq.; Ps. 43, 22; (at ሶበ፡ ታአምሮ፡ εἰ ἔγνως; 4 Reg. 2, 3 est sententia ex interrogativa et conditionali, cujus apodosis omissa est, mixta). Memorabilis est phrasis ሶበ፡ አኮ፡ እመ፡ ኢ፡ *si non*, ut: ሶበ፡ አኮ፡ እመ፡ ኢኮንከ፡ ብእሲ፡ ልሂቀ፡ አንተ፡ እምጸአልኩከ፡ ወእምሠሐቁ፡ ላዕሌከ፡ Rel. Bar.; Herm. p. 92. C. c. perf. in protasi et in apodosi: ሶበ፡ (ዝንቱ፡) ተገብረ፡ እምለብሱ፡ *si (hoc) factum esset, induissent* Luc. 10, 13; Gen. 43, 10; Job 4, 12; Jes. 48, 18. 19; Judith 11, 2; 4 Reg. 13, 19; Hez. 3, 6; Ps. 50, 17. 54, 12. 13; 4 Esr. 6, 39; Rom. 4, 2. 7, 7. 9, 29; 2 Petr. 2, 21; ሶበ፡ ፈቀድኪ፡ መንፈቀ፡ መንግሥትየ፡ እምወሀብኩኪ፡ *si rogares—darem* Esth. 7, 2; Jud. 8, 19; Matth. 24, 22. 26, 24; Joh. 15, 22; Gal. 3, 21; vel c. Impf. in protasi: እምኀየሰነ፡ ሶበ፡ ኢነሐውር፡ *melius esset nobis, si nobis non eundum esset* 4 Esr. 6, 44; Job 14, 14; Prov. 2, 20; Matth. 24, 43; Rom. 4, 14; vel sine verbo finito in protasi: ሶበሁ፡ ሰብአ፡ ውእቱ፡ እምሖርኩ፡ ኅቡረ፡ ውስተ፡ ዐውድ፡ Job 9, 32; ሶበሁ፡ ብየ፡ ኀይል፡ እምኢ.ምህኩ፡ ክናፍርየ፡ 16, 5. 42, 8; Sir. 27, 21; Hebr. 8, 4. 3) *optativa* (לוּ, εἰ), c. Prf. ሶበ፡ ሞትነ፡ ὄφελον ἀπεθάνομεν Ex. 16, 3; εἰ Jos. 7, 7; ሶበ፡ ኢ.ተወለድኩ፡ Sir. 23, 14; Job 6, 10. 27, 7; c. Imprf. Job 6, 2. 8. 16, 21.

ሰብለ፡ I, 1 [سبل IV et سَنْبَل id.] *spicas emittere*: ስገም፡ እንበለ፡ ይሰብል፡ Ex. 9, 31.

አስበለ፡ II, 1 *facere ut spicas emittat* seges: ለአስብሎ፡ ሠዊት፡ (ventis tribuitur) Org. 1.

ስቡል፡ part. *spicatus*, de segete, Lud. sine auct.

ሰብል፡ subst., m. et fem., [שִׁבֹּלֶת ܫܒܠܐ سُنْبُل], sing. et coll., 1) *spica* (qua continentur grana frumenti): στάχυς Marc. 4, 28; ሀለዉ፡ ውስተ፡ እዴሁ፡ ፯ ሰብል፡ ዘሠዊት፡ ዘሠረዑ፡ እም ፩ ብርዕ፡ Jsp. p. 341; ሰብሉ፡ ይከውን፡ ውስቴታ፡ ፴ ኅጠት፡ Phlx. 4; ሰብለ፡ ሥርናይ፡ ወሰብለ፡ እክል፡ Macc. f. 19; II Abt. 2. 2) „De *botro* acinos ferente usurpavit Gregorius in carmine: እምሰብላ፡ *e botro ejus*" (sc. vitis), Lud. — *Voc. Ae.*: ሰብል፡ ዘ፡ ብቋያ፡ ወበ፡ እሸት፡; *aliud*: ሰብል፡ ዘ፡ ዝርዝር፡

ስብለት፡ n. act. *spicatio, spicarum emissio*, si ita loqui licet, Lud. sine auct.

መስበልት፡ subst. 1) *spicae emissae, spicarum emissio*: ዐዘቅት፡ ዘአንበለ፡ ማይ፤ ደመና፡ ዘአንበለ፡ ዝናም፤ ሠዊት፡ ዘአንበለ፡ መስበልት፡ M. M. f. 31 (exspectaveris መስ"፡ ዘ"፡ ሠ"፡); segetes አልበሙ፡ ኅጠተ፡ ለመስበልቶሙ፡ M. M. f. 232. 2) *seges spicas emittens*: ኵሉ፡ መስተገብረ፡ ገራውህ፡ ሐጸረ፡ አስዋከ፡ የዐውድ፡ ውስተ፡ መስበልቱ፡ M. M. f. 290.

ሰንብል፡ subst. [سُنْبُلَة] *spica*; collective: ቀዳሚሁ፡ ነበሩ፡ ያበውኡ፡ ሰንብለ፡ ወአስክለ፡ ወይን፡ ወናሁ፡ ተፀርዐ፡ ሰንብል፡ ወተረፈ፡ ወይን፡ F. M. 26, 2.

ሰንቢል፡ subst. *spica aromatica* (sed dubium est, utrum nardum an aliud aromatis genus intelligant Aethiopes; vid. ሰንበልት፡): አኮኑ፡ ለእለ፡ ይተልዉ፡ አሰረ፡ ወይን፡ ወእደ፡ ይከውን፡ ሰንቢል፡ Prov. 23, 30. — Amh. ስንቡል፡

ሰንቡል፡ subst., i. q. ሰንቢል፡, ut: ከልበኔ፡ ወሰንቡል፡ Cod. Mus. Brit. LV, f. 3.

ሰንበልት፡ subst., plerumque m., i. q. ሰንቢል፡, ut: ሰንበልት፡ ቅድው፡ Hen. 32, 1; ሰንበልት፡ ምዑዝ፡ III Sal. Mar. 1; Enc.; in Kuf. p. 64 ሰንበልት፡ a ናርዶስ፡ distinguitur; in Kuf. p. 14 (coll. Ex. 30, 34 hebr. et LXX) ሰንበልት፡ sicut chald. שׁוּבְלָא onychi marino (שְׁחֵלֶת) substitutum esse videtur. — *Voc. Ae.*: ሰንበልት፡ ዘ፡ ጦስኝ፡ ስንቡልሂ፡ ይ፡

ሰንቡላ፡, etiam እሰንብላህ፡ i. e. السُّنْبُلَة, signum zodiaci, sc. *Virgo* (cur eam Arabes *spicam* appellaverint, explanavit Ideler Untersuchungen p. 168 seq.) Cod. Mus. Brit. LXXXII, 4; Abush. 3.

ሰብሐ፡ *pinguescere* vid. sub ሠብሐ፡

ሰብሐ፡ I, 2 [שָׁבַח ܫܒܚ سَبَّحَ I et II; proprie: *dilatare, expandere*, vid. Rödiger gloss. ad Locmani fabulas ed. II. p. 27], 1) *laudare, magnificare, celebrare Deum* laudibus, precibus, cantu, hymnis, c. Acc., αἰνεῖν: እመ፡ ትክል፡ ሰብሖቶ፡ Job 35, 14. 38, 7; Sir. 17, 10. 27. 51, 11. 12; Jes. 38, 18. 62, 9; 2 Esr. 3, 10; ሰብሖ፡ αἴνεσις Ps. 146, 1; δοξάζειν Jes. 25, 1. 42, 12; Ps. 85, 8. 11; Rom. 1, 21; Matth. 5, 16. 15, 31; Christum Luc. 4, 15; ሶበ፡ ትሴብሖ፡ ἐν ἐξομολογήσει Sir. 39, 15; ὑμνεῖν Sir. 47, 8; Jes. 12, 4. 5. 42, 10; Hen. 39, 12. 61, 12; ᾄδειν Jer. 20, 13; Ps. 88, 1. Raro usurpatur de laudandis aliis pers. vel rebus, ut Jud. 9, 9. 2) *laudes dicere, hymnos celebrare*, abs. Hen. 40, 3; Jer. 38, 7; ይሴብሑ፡ ወያነቡ፡ ὑμνῳδοῦντες 1 Par. 25, 6; c. Acc. laudis: ሰብሑ፡ ማሕሌቶ፡ Sir. 39, 14; c. ለ፡ pers.: Ps. 112, 1; Apoc. 15, 3; Hen. 61, 12; c. dupl. Acc.: ሰብሕዎ፡ ለእግዚ"፡ ስብሓተ፡

ሐዲሰ፡ Jes. 42, 10; Ps. 149, 1. 3) alicui ስብሓተ፡ tribuere i. e. *laudabilem* vel *magnificum reddere*, *laudes* alcjs *amplificare*, in specie: *clarificare* (verklären), c. Acc. rei vel prs.: ሰብሐ፡ለምሕረትከ፡ θαυμάστωσον Ps. 16, 8; Rom. 11, 13; Hen. 51, 3; Joh. 8, 54. 16, 14. 17, 1. 5. 21, 19.

ተሰብሐ፡ III, 2 refl. et pass. 1) *laudari*, *magnificari*, *celebrari* laudibus, hymnis al.: ይሴባሕ፡ስምየ፡በውስተ፡ኵሉ፡አሕዛብ፡ Mal. 1, 11; ጥበብ፡በፍናዋት፡ትሴባሕ፡ ὑμνεῖται Prov. 1, 20. 8, 3; 1 Petr. 4, 11; ከመ፡አቡክሙ፡ዘበሰማይ፡ይሴባሕ፡ Kid. f. 5. 2) *magnificum*, *laudabilem se praestare*, *laudes suas manifestare*, *glorificari*: ይሴባሕ፡በርትዕ፡አምላክ፡ Jes. 5, 16. 24, 23; Ps. 138, 13; 2 Reg. 6, 20; 2 Thess. 3, 1; c. c. በ፡ ejus, in quo quis suam gloriam manifestat (ἐνδοξάζεσθαι): ተሰቢሕየ፡በፈርዖን፡ Ex. 14, 18. 8, 18. 14, 4; Hez. 28, 22; Ps. 4, 4 (θαυμαστοῦσθαι); vel c. በላዕለ፡, ut 2 Thess. 1, 12; Sir. 3, 20; vel c. በኀበ፡, ut: ተሰብሖከ፡በኀቤሆሙ፡ Sir. 33, 4; passive: ይሴባሕ፡ቤተ፡ጸሎትየ፡ Jes. 60, 7; ከመ፡ትሰባሕ፡ሕይወትየ፡ Job 33, 30; ተሰብሐ፡ሰብአ፡እንዶሉ፡እጼሁ፡ Sir. 46, 2; Jes. 45, 25. 3) *splendore* (*nimbo*) *circumfusum esse*, in spec. *clarificari*: ተሰብሐ፡ሕብረ፡ገጹ፡ Ex. 34, 29. 30; 2 Cor. 3, 9. 10; de Christo: Joh. 7, 39. 12, 16. 23. 28. 13, 31.

ስቡሕ፡ part. 1) *laudatus*, *laudabilis*, *celebratus*: Ps. 21, 3. 88, 8; Ex. 15, 11; Dan. ap. 3, 27—64; Hen. 9, 4; adv. ስቡሐ፡ in Cantico Mosis in Psalmorum editione Ludolf. p. 324 (Ex. 15, 1). — Sensu speciali: ቅዱስ፡ወስቡሕ፡ለእግዚ"፡ αἰνετὸς τῷ Κυρίῳ Lev. 19, 24. 27, 21. 2) *gloriosus*, *magnificus*, *splendidus*, *praeclarus*, Asc. Jes. 9, 33. 10, 2; ቃል፡ስቡሕ፡ λόγοι ἔνδοξοι Prov. 25, 27; ፍሥሓ፡ስብሕት፡ 1 Petr. 1, 8; መንከር፡ዐቢይ፡ወስቡሕ፡ Hen. 34, 1; ስቡሕ፡ክፍልክሙ፡ 58, 2; ምድር፡ሐዋዝ፡ወስብሕት፡ 89, 40; ስቡሕ፡ሬእዮሙ፡ 24, 2; (ዕፀው፡)ስቡሓን፡ 32, 3. 3) *lucidus*, *splendidus*, *clarus* Hen. 108, 4. 5.

ሰባሒ፡ n. ag. *laudator*, *celebrans*, *glorificans*: ይን እስ፡ሰባሒ፡እምተሰባሒ፡ Lud. comm. hist. p. 502 n. 37; (፬እንስሳ፡ሰማያውያን፡)ሰባሕያን፡ወመተንብላን፡ Mavâs. n. 14. 20; angeli ሰባሕያን፡ዘእንበለ፡ሀኬት፡ Org. 2.

ስባሔ፡ subst., Pl. ስባሔያት፡ et ስባሕያት፡ *laudatio*, *laudes*, *hymnus*: Ex. 15, 1; አብዝኑ፡ስባሔሁ፡ Jsp. p. 275; ርኢ፡ስባሔሆሙ፡ለእግዚ"፡ *vide quomodo Deum magnificent* [illegible] ወሀቡተ፡ለእግዚ"፡አኰቴተ፡ወስባሔ፡ [illegible] 25; ዘምሩ፡በአልባቢክሙ፡ዝማሬያተ፡ወስባሔያተ፡ F. M. 32, 7; ስባሕያት፡ Org. 1.

ስብሐት፡ vel ስብሓት፡ subst., m. et fem., Pl. ስብሐታት፡ 1) *laudatio*, *cantatio laudis*, αἴνεσις: አዕበዩዎ፡(ለእግዚ"፡)በኵሉ፡በረከት፡ወስብሐት፡ 2 Esr. 19, 5; Jes. 51, 11; ቃለ፡ስብሐት፡ 51, 3; መሥዋዕተ፡ስብሐት፡ 2 Par. 29, 31; Sir. 32, 4, ስብሐት፡ወዝምር፡ Clem. f. 12, ኢያረሙ፡እምስብሐቲነ፡ (ait Deus Trinus) f. 49; ጸሎተ፡ዕንበቆም፡ምስለ፡ስብሐተ፡እግዚ"፡ [illegible] በማሕሌተ፡በስብሐተ፡መዝሙር፡ 2 Par. 7, 6; መላእክተ፡ስብሐታት፡ Asc. Jes. 6, 13; ስብሐተ፡ነግህ፡ vel ጽባሕ፡ appellantur preces matutinae in ecclesia celebratae Clem. f. 175; Kid. f. 11. 2) *laus*, *laudes*: ሀቡ፡ስብሐተ፡ለእግዚ"፡ Jer. 13, 16; Asc. Jes. 6, 9; Ps. 28, 2. 95, 7; Joh. 9, 24; Luc. 2, 14 formula doxologica: ሎቱ፡ስብሐት፡ Rom. 11, 36; Judae 25; Sx.; Abush., al.; et in malam partem: *gloriae cupiditas*, ut: ሰይጣነ፡ስብሓት፡ Phlx. 56. 3) *hymnus*, *canticum* (*laudativum*): Judith 15, 14; ሰብሕዎ፡ለእግዚ"፡ስብሐተ፡ሐዲሰ፡ Jes. 42, 10; Ps. 32, 3. 95, 1; Asc. Jes. 7, 15. 16. 27. 10, 1 (Plur.). 4) *gloria*, *magnificentia*, *splendor* Ps. 8, 6; Job 40, 5; ስብሓተ፡ብርሃን፡በቅስተ፡ደመና፡ Sir. 50, 7; በስብሐት፡ሞተ፡ Hen. 103, 6. 98, 3; 1 Petr. 5, 4; 2 Tim. 2, 10; in specie: *gloria*, *majestas*, *splendor Dei* (δόξα) Ex. 33, 19 seq.; Num. 20, 6; Hez. 8, 4; 10, 18. 43, 2 seq.; Jes. 6, 1. 48, 11. 60, 1. 66, 18; እምስብሓተ፡ኀይሉ፡ 2, 10; Sir. 17, 13; Luc. 2, 9; Joh. 1, 14. 2, 11; 2 Petr. 2, 10; etiam quatenus hoc nomine divinae ejus virtutes et mirabilia facinora comprehenduntur: αἱ ἀρεταί Jes. 42, 8. 43, 21; τὰ θαυμάσια αὐτοῦ Sir. 18, 6. 42, 17; τὰ ἔνδοξα αὐτοῦ Jes. 12, 4; αἰνέσεις Ps. 72, 28. 9, 14. 5) *splendor*, *lux*, *claritas* Apoc. 18, 1; 2 Cor. 3, 7—11; Hen. 60, 19.

ተሰባሒ፡ n. ag. (III, 2) *laudatus*; vid. ሰባሒ፡

ስብሕና፡ subst. *majestas*, *splendor*: በስብሐናሁ፡ (legas: በስብሕናሁ፡ vel በስብሐቲሁ፡) Matth. 25, 31 rom.

ሰበረ፡ I, 1 [שָׁבַר ܬܒܰܪ تَبَرَ; coll. መዝበረ፡ sub ዘበረ፡] Subj. ይስብር፡ 1) *frangere*, *confringere*, *effringere*, *perfringere*, baculum Sir. 32, 23; ብርዐ፡ቅጥቁጠ፡ኢይሰብር፡ Jes. 42, 3; catenam, vincula Jer. 2, 20. 37, 8; Marc. 5, 4; ollam Lev. 6, 21; arcum Ps. 45, 9; jugum Jer. 35, 4; ossa Ex. 12, 46; Kuf. 49; ልሳን፡ድክምት፡ትሰብር፡አዕጽምተ፡ Prov. 25, 15; Sir. 28, 17; dentes Ps. 3, 7. 57, 6; Ex. 21, 27; Job 29, 17; Thren. 3, 16; caput: ስብሮሙ፡አርእስቲሆሙ፡ Sir. 33, 12; Ps. 73, 14; cornua Jer. 31, 12; Sir. 47, 7; fores, januam Gen. 19, 9; Kuf. 39; እሰብር፡አናቅጸ፡ብርት፡ Jes. 45, 2; fures እለ፡ይሰብሩ፡ቍልፋተ፡ F. N. 49; አዘዘ፡ይስብሩ፡ቍያጺሁ፡ Sx. Nah. 25; ሰበሮ፡ለብእሲ፡ *fregit virum* (sc. ejus crura et ossa) Enc. Tach. 18. 2) *infringere*, *debilitare*; *frangere* (animum aegritudine): ሐዘኑ፡ለልብ፡ይሰብር፡ለኀይል፡ κάμψει ἰσχύν Sir. 38, 18; ይሰብር፡ቀራንብተ፡በድቃስ፡ *debilitat palpebras sopore* Lud. ex Org.; ለምንት፡ትሰብሩኒ፡ልብየ፡ Act. 21, 13; *devirginare* διαπαρθενεύειν ሰበርዎን፡ Hez. 23, 3. 8.

ሰበረ፡ I, 2 intens., *perfringere*, *diffringere*: ምሰሊሆሙ፡ትሴብሩ፡ Ex. 34, 13; ይሴብሮ፡እምኀበ፡ክነፊሁ፡ (ἐκκλάσει) Lev. 1, 17.

አስበረ፡ II, 1 *clade afficere*, *profligare*: ወአስበርዎሙ፡ወገሎዱ፡ 1 Par. 19, 14.

ተሰብረ፡ III, 1 1) *frangi*, *confringi*, *effringi*, *perfringi*; de olla ለሊሃ፡ትሰበር፡ Sir. 13, 2; baculo 4 Reg. 18, 21; Jes. 42, 3 var.; arcu Jer. 28, 56; malleo እፎ፡ተቀጥቀጠት፡ወተሰብረት፡ 27, 23; cornu 31, 25; spina dorsi 1 Reg. 4, 18; arbore Hez. 19, 12; munimentis: ተሰብረ፡ጸወንክሙ፡ Jes. 23, 14; hominibus διεσχίσθησαν Ps. 34, 19. In specie a) de *crurifragio*, *fractura membrorum corporis* Ex. 22, 13; Sx. Nah. 24; በተሰብሮ፡ቍያጽ፡ Enc. Jac. 21. b) de *naufragio*, 2 Cor. 11, 25 rom.; ተመንደበ፡ሐመሮሙ፡ከመ፡ይሰበር፡ Jon. 1, 4; Sx. saepius. 2) *profligari*, *clade affici* (in bello): Gen. 14, 10; 1 Par. 19, 15; ተሰብሩ፡ሕዝብ፡በቅድመ፡ፀሮሙ፡ 2 Par. 6, 24. 14, 12; 3 Reg. 22, 35.

ስቡር፡ part. 1) *fractus*, *confractus*, *effractus* Jud. 6, 28; ማዕጸ፡ስቡር፡ Kuf. 39; ዘስቡር፡እግሩ፡ Lev. 21, 19; ስቡር፡ cujus membrum vel crus fractum est 22, 22; Enc. Nah. 14.

2) in specie: *claudus* (χωλός) 2 Reg. 5, 6. 8; Job 29, 15; Luc. 7, 22. 14, 21.

ስብር፡ subst., Pl. **ስብራት፡** *fragmentum:* **ስብራተ፡ማሀው፡በላኀት፡** Sir. 43, 19.

ስብረት፡ n. act. et subst. *fractio, fractura, contritio:* **ሰበሩ፡(ለበትር፡)፪ስብረተ፡ወክነት፡፫በትረ፡** Kbr. Nag. Nr. 17; Lev. 21, 19. 24, 20; **ሀጕል፡ወኪዳት፡ወስብረት፡እምኀበ፡እግዚ"፡** Jes. 22, 5; **ስብረተ፡ልብ፡** *contritio cordis* Chr. Ta. 31.

ስባር፡ subst., Pl. **ስባራት፡**, *fragmentum, frustum, rudus:* **ስባረ፡ማሕረጽ፡** Jud. 9, 53; 2 Reg. 11, 21; **ስባረ፡እኂል፡ተመርት፡** 1 Reg. 30, 12; **ስባራት፡** 4 Reg. 23, 6. 12.

ሰባሪ፡ n. ag. *fractor, confringens,* Lud. comm. hist. p. 496 n. 14; **ከይሲ፡አው፡አርዌ፡ሰባሪ፡** *bestia* (rapax, praedam) *confringens* Phlx. 105.

መስብር፡ subst. *instrumentum quo ossa franguntur;* inter alia tormentorum instrumenta enumerantur **መስብረ፡ርእስ፡** et **መስብረ፡ብረክ፡** Sx. Ter 15.

ሰብሳብ፡ *matrimonium* vid. sub **ወሰበ፡**

ሳቤቅ፡ n. prgr. sc. Σαβέκ i. e. סְבָךְ *dumetum* Gen. 22, 13; saepius in aliis libris, ut Sx. Tachs. 27; **ዕፀ፡ሳቤቅ፡እንተ፡ወለደት፡በግዐ፡** Lud. e V. S.

I. **ሰበበ፡** I, 1 *fundi, infundi* [صَبَّ]: **ወደኃሪታ፡ከመ፡ንስከተ፡አርዌ፡ምድር፡ትሰፍሕ፡ወከመ፡ዘእምቃግስት፡ይሰብበ፡ሕምዙ፡** διαχεῖται αὐτῷ ὁ ἰός Prov. 23, 32.

II. **ሰበበ፡** rad. inus., ut videtur e. q. סָבַב *circumivit, circumdedit.* Hinc

አስበብ፡ subst., forma Plur., Pl. Pl. **አሳብብ፡** *excubiae, excubitores, stationes:* **አንቅህዎሙ፡ለአስበቢሃ፡** ἐγείρατε φυλακάς (var. **አንሥኡ፡አክበቢሃ፡**) Jer. 28, 12; **ወዕደውሰ፡እለ፡አስበብ፡** (v. **አሳብብ፡**) **ኵሎሙ፡በቅድመ፡አብያቲሆሙ፡ይቢቱ፡ወያጽንዑ፡ዐቂበ፡** 2 Esr. 17, 3. — *Voc. Ac.:* **አስበብ፡ዘ፡ደሰኘ፡** ።

ሰበን፡ n. prgr., plerumque m., sc. σάβανον 1) *sabanum,* linteum tegendo et tergendo vel fricando inserviens, *sudarium* (cfr. talm. אַפּוּדָא), σουδάριον Luc. 19, 20; Joh. 11, 44. 20, 7; Act. 19, 12. 2) *fascia capiti circumvoluta, tiara (lintea),* κίδαρις: **ደዩ፡ሰበነ፡ንጹሐ፡ዲበ፡ርእሱ፡** Zach. 3, 5; **ሰበን፡ዘዐጌ፡ይኩን፡ላዕለ፡ርእሶሙ፡** Hez. 44, 18; Gad. Ad. f. 149; **ሰበኖሙ፡ይኩን፡፲በእመት፡** Abush. 50. — *Voc. Ac.:* **ሰበን፡ዘ፡መጠምጠምያ፡**; *aliud:* **ሰበን፡ዘ፡ከለሎታ፡መጠምያሂ፡**።

ሰብእ፡ subst., m., sing. et coll. [huic voci comparare solent etymologi nomina propria אַבָּא et אָבִי; amh. **ሰብ፡** et **ሰው፡**] *homo, homines, genus humanum* (rarius: *aliquis, vir*): Sing. ut Gen. 1, 26. 2, 7; Jer. 14, 9; Jes. 2, 9. 5, 15. 6, 5; Ps. 21, 6; **እምከመ፡ሞተ፡ሰብእ፡ይከውን፡ክፍለ፡ዕፄ፡** Sir. 10, 11. 8, 6. 11, 2. 27. 27, 5. 28, 3. 32, 24; Matth. 4, 4; Rom. 7, 1 al.; **ኵሉ፡ሰብእ፡** ἕκαστος Sir. 16, 14; **ሐሳዊ፡ሰብእ፡** 20, 26; **ሰብእ፡ነባቢ፡** 8, 3. *vir* Joh. 7, 22. Matth. 14, 21. Coll., ut: **በኀበ፡እግዚ"፡ወበኀበ፡ሰብእ፡** Sir. 45, 1; **ሰብእ፡ወእንስሳ፡** Ps. 35, 7. 140, 5; Prov. 3, 4. 8, 4; **እሉ፡ሰብእ፡** Gen. 43, 16; **ሰብአ፡ኖሎት፡** 43, 32; Dan. 4, 22; 1 Esr. 4, 2; **አንትሙ፡ሰብእ፡አንትሙ፡** Job 12, 2; **ዐበይት፡ሰብእ፡** Sir. 8, 1; **ሰብእ፡ምእመናን፡** Jes. 8, 2; **ብዙኀ፡ሰብእ፡** 43, 4; **ፈጠርክዋ፡ለምድር፡ወሰብእ፡ዲቤሃ፡** 45, 12; Marc. 1, 17; Matth. 8, 1; ἄνδρες **ምስለ፡ሰብኡ፡** Jer. 47, 9; **፲ሰብእ፡ምስሌሁ፡** 48, 1; **እምነ፡ኵሉ፡ሰብእ፡** ἐκ πάσης σαρκός Sir. 45, 4; ὄχλος Marc. 9, 25. 10, 46. 12, 41; Luc. 5, 1; Num. 20, 20; πλῆθος Sap. 14, 20. Crebro in statu constr. a) *domestici, familiares, propinqui, cognati:* **ሰብአ፡ቤቱ፡** Gen. 35, 2; **ሰብአ፡ቤተ፡አቡሁ፡** 1 Reg. 22, 1; Eph. 2, 19; Am. 6, 10; **ኵሉ፡ሰብኡ፡** παῖδες Gen. 41, 37. 38; οἰκογενεῖς **ሰብኡ፡** 1 Esr. 3, 1; **ሰብኣ፡** οἱ παρ᾽ αὐτῆς Dan. ap. 1, 33; οἰκεῖοι Lev. 18, 6; **ሰብአ፡ሃይማኖት፡** οἱ οἰκεῖοι τῆς πίστεως Gal. 6, 10. b) *incolae, cives, indigenae, conterranei:* **ሰብአ፡ሀገር፡** Jes. 6, 11; Judith 13, 12; **ሰብአ፡ሀገርየ፡** 4 Esr. 9, 44. 10, 3; **ብእሲ፡ጠቢብ፡ይሜህሮሙ፡ጥበበ፡ለሰብኡ፡** Sir. 37, 23; **ሰብአ፡ብሔር፡** αὐτόχθων Jer. 14, 8; **ሰብአ፡ብሔሮሙ፡** πολῖται αὐτῶν 36, 23; **ሰብአ፡ብሔርከ፡** σὸς πολίτης Prov. 24, 43; **ሰብአ፡ሀገር፡** πολῖται 11, 12; formandis patronymicis: **ሰብአ፡ይሁዳ፡** Jer. 42, 13; **ሰብአ፡ጢሮስ፡** Ps. 82, 6; **ሰ"፡በቢሎን፡** Dan. ap. 13, 3; **ሰ"፡ጌት፡** Mich. 1, 10; **ሰ"፡ግብጽ፡** Gen. 46, 34; **ሰ"፡ሮሜ፡** Act. 16, 21; **ሰብአ፡ቆሮንቶስ፡** 1 et 2 Cor. 1, 1 in tit. c) aliis substantivis junctum significat eum, qui ad aliquam rem pertinet, ejus peritus est, in ea versatur, al., ut: **ሰብአ፡ዐይን፡** σκοπός vel σκοποί *speculator* Jes. 21, 6; Hez. 3, 17; Sir. 37, 14; Clem. f. 90; **ሰብአ፡ሐጽ፡** τοξόται *sagittarii* Jes. 21, 15; Judith 2, 15; **ሰብአ፡ሐጽ፡ወሰብአ፡ኩናት፡** Hez. 23, 34; **ሰ"፡አፍራስ፡** *equites* Jer. 4, 29; Judith 2, 15; **ሰ"፡ሰረገላት፡** 7, 20; 2 Reg. 8, 4; **ሰ"፡ምሥያጥ፡** οἱ ἀγοραῖοι Act. 17, 5; **ሰብአ፡ሕግ፡** *legis periti* Chr. Ax.; **ሰ"፡ዜና፡** εὐαγγελίζοντες Nah. 2, 1; **ሰብአ፡አዝያጋር፡** *auctores tabularum astronomicarum* Abush. 11.

ሰብአዊ፡ adj. rel. *humanus:* **መፍትው፡እንከ፡ይሰመይ፡ሰብአዊ፡ወአኮ፡ሰብአ፡** (ἀνθρώπειος, non ἄνθρωπος) Cyr. c. Pall. f. 85; **ግብር፡ሰብአዊ፡** τὰ ἀνθρώπινα πράγματα Chr. hom. 33; F. M. 1, 1 (vid. **መልክእ፡**); **አእምሮትከ፡ሰብአዊት፡** Phlx. 82. 234 (vid. **ውሳጣዊ፡**).

ሰብአት፡ vel **ሰብአት፡** subst. *cognatio* i. e. *cognati:* **ሰብአቲሁ፡** Lev. 45, 47—49, vid. **ሰብእ፡** sub nr. a.

ሰብእና፡ subst. 1) *humanitas, natura humana:* **ሰበ፡ተግህደ፡ሰብእናሁ፡** (sc. Melchisedeci, sive: eum hominem — non Deum — esse) Clem. f. 36; monachi **በጾም፡ወበጸሎት፡ሰብእናሆሙ፡ቀተሉ፡** Deg.; Cyr. c. Pall. 80; Chr. ho. 2. 2) *persona;* „adhibetur in communi sermone, cum quis de semet ipso loquitur, ut: **ሰብእና፡ዚአየ፡እሙር፡** *persona mea nota est*" (Lud.) Gregor. in Epist. 3.

ተሰብአ፡ III, 1 *hominem fieri; humanam naturam assumere* (ἐνανθρωπεῖν), Cyr. ad Th. f. 8; **ተሠገወ፡ወተሰብአ፡** Cyr. c. Pall. f. 68; **ተሠገወ፡ወተሰብአ፡እምድንግል፡** Did. 12; **ተሰብአ፡እማርያም፡** Clem. f. 106; **ውእቱ፡ይቤለኒ፡ከመ፡ቃሉ፡ይሰብእ፡በደኃሪ፡መዋዕል፡** f. 13; Lit. 158, 4; Mavâs. n. 65; Inf. **ተሰብኦ፡** Org. 1; Lud. Comm. hist. p. 238 n. 2; 302 n. 7.

ስቡእ፡ part. *homo factus; qui humanam naturam assumsit:* (hic haereticus est) **ሰይጣን፡ሥግው፡ወጋኔን፡ስቡእ፡** M. M. f. 71. 350.

ትስብእት፡ subst. 1) *assumtio naturae humanae* (ἐνανθρώπησις): **ትስብእቱ፡ለዋሕድ፡** Cyr. ad Th. f. 7; Chrys.; Did. 39; al. 2) *natura humana, humanitas:* **መለኮት፡ወትስብእት፡** θεότης καὶ ἀνθρωπότης Cyr. ad Th. f. 15; **አይኬ፡ዘወለደት፡ድንግል፡ሚመ፡ትስብእተ፡ወሚመ፡መለኮተ፡** ibid.; Cyr. c. Pall. f. 77; Lit. 158, 4. 166, 4; M. M. f. 2. 3.

ትስብኤ፡ et **ትስባኤ፡** (sec. Lud.) subst. *humana natura:* asseclae Pauli Samosateni **ዕሩቀ፡እመለኮት፡ረሰዩ፡ትስብኤ፡** Sx. Teq. 19 Enc. (ubi in *ae* rhythmus finalis est).

I. **ሰበከ፡** I, 1 [i. q. سَبَكَ; vicina sunt סָכַךְ, נָסַךְ; שָׁפַךְ سَفَحَ שָׁפַךְ سَفَكَ, nec non יָצַק, צוּק] Subj. **ይስብክ፡** *fundere, conflare, (liquefacere)*, χωνεύειν, c. acc. metalli Jud. 17, 4; 4 Reg. 22, 9; 2 Par. 34, 17; Hez. 22, 20; Mal. 3, 3; Jes. 40, 19; Jer. 10, 3. 14; c. acc. operis fusilis Ex. 26, 37. 38, 3; 3 Reg. 7, 3. 33; 2 Par. 4, 3. 17; trsl.: **ሐሰተ፡ሰበኩ፡** Jer. 28, 17.

ተሰብከ፡ III, 1 *fundi, conflari, (liquefieri)*: **ከመ፡ይሰበክ፡ብሩር፡** Hez. 22, 22; **ወትሰበኩ፡** 22, 21; **ሰበ፡ይሰበኩ፡** Ep. Jer. 23.

ስቡክ፡ part. *fusus* vel *conflatus* (ex metallo): 2 Par. 4, 2; **ባሕር፡ስብክት፡** 4, 4.

ስብከት፡ n. act. *fusio, conflatura* Ex. 39, 4; 2 Par. 4, 2 var.

ሰባኪ፡ n. ag. *fusor*, **ሰባኬ፡ብሩር፡** Chr. Ta. 5.

ስብክ፡ subst., m. et fem., Pl. **ስብክዋት፡** (Kuf. p. 46), *opus e metallo fusum, fusile:* **ላህመ፡ስብክ፡** Ex. 32, 4; Act. 7, 41 rom.; **አማልክት፡ዘስብክ፡** Lev. 19, 4; 2 Esr. 19, 18; χωνευτά 3 Reg. 7, 4. 19; **ዘኀጺን፡ስብክ፡** σίδηρος χυτός Job 40, 13; **ስብክ፡ወርቅ፡ግቡር፡በአምሳለ፡ዕፅ፡** *arbor ex auro conflata* Jsp. p. 312; in specie: *statua fusilis* Deut. 9, 12. 27, 15; Jud. 17, 3; 4 Reg. 17, 16; collective: Nah. 1, 14; **ስብክየ፡አዘዙኒ፡** Jes. 48, 5. — *Voc. Ae.:* **ስብክ፡ዘ፡የተሰራ፡ጣዖት።**

መስብክ፡ et **መስብክት፡** (etiam **መሰበክ፡** et **መሰበክት፡** Lud.), Pl. **መሳብክት፡**, subst., *hydria*, ὑδρία Koh. 12, 6; Jud. 7, 16 seq.; Joh. 2, 6. 7; Lit. Cyr.; **መሳብክተ፡ማይ፡ወይን፡ከነ፡** Mavâs. f. 49; 3 Reg. 18, 34; ὑδρίσκη *cadus* **መሳብክት፡ሐዲስ፡** 4 Reg. 2, 20. — *Voc. Ae.:* **መሳብክት፡ዘ፡ጋኖች።**

ምስባክ፡, etiam **መስብክ፡** et **መሰበክ፡**, subst., Pl. **መሳብክት፡**, *officina fusorum, fornax aeraria, catinus li-* [illegible] **እለ፡ሰበክዎሙ፡ለአልህምት፡በውስተ፡ምስባክ፡** 2 Par. 4, 3. **እምን፡መሳብክተ፡** (Lud. **መሰበክተ፡**) **ኀጺን፡** ἐκ χωνευτηρίου σιδήρου 3 Reg. 8, 51; **በመሳብክቲሁ፡ከመ፡ወርቅ፡በእሳት፡ፈተኖሙ፡ለቅዱሳን፡** [illegible] 24; **ይሰብኩ፡በመሰበኩ፡** (var. **በመስብኩ፡**) בְּמַעֲבֵה הָאֲדָמָה 3 Reg. 7, 11 (hebr. 7, 24).

II. **ሰበከ፡** I, 1 [non ad **ሰብሐ፡** *laudare*, sed ad radices צוח صاح צוח **ጸውዐ፡** צעק et זעק صَخِبَ referendum videtur] Subj. **ይስብክ፡** 1) *vociferari, exclamare, proclamare, praeconio edicere, praedicare, pronuntiare:* **ስብኩ፡ዐቢየ፡** κεκράξατε μέγα Jer. 4, 5; **ስብኩ፡ሎሙ፡** (var. **ሰበኩ፡**) καλέσατε αὐτούς Thren. 4, 15; κηρύσσειν Ex. 36, 6; Joel 2, 1; **ሰበከ፡ቅድሜሁ፡** Kuf. 40; c. Acc. rei **ስብኩ፡ምሕልላ፡** Joel 1, 14; διαβοᾶν Lev. 25, 10; καλεῖν **ሰበኩ፡ጾመ፡** 2 Esr. 8, 21; **ጥበበ፡ስብክ፡** Prov. 8, 1; c. **ለ፡** prs. *alicui* 1 Reg. 23, 8 (παρήγγειλε); **ትሰብክ፡ሎሙ፡** ἀπαγγελεῖς αὐτοῖς Judith 2, 7; vel *de aliquo:* **ሰበከ፡ሎቱ፡ከመ፡** περὶ αὐτοῦ Dan. 5, 29; **ይስብክ፡ሎቱ፡ዐዋዲ፡ውስተ፡መርሕበ፡ሀገር፡** Esth. 6, 9. 11. 2) In specie: *annuntiare* vel *praedicare* verbum Dei, evangelium; absol. vel c. Acc. rei: Jer. 2, 1; **ይሰብኩ፡ሎሙ፡ሰላመ፡** Mich. 3, 5; **ስብክ፡ሎሙ፡** Jon. 1, 2; **እስብክ፡ግዕዛነ፡ለፂውዋን፡** Jes. 61, 1; **በከመ፡ሰበከ፡ነቢያት፡** Clem. f. 106; **አቅደሙ፡ሰቢክ፡ነቢያት፡ከመ፡ይመጽእ፡ክርስቶስ፡** Deg.; Matth. 3, 1. 4, 17. 23. 9, 35. 10, 27; Marc. 1, 7. 38. 39; 1 Petr. 3, 19; Phil. 1, 15; Rom. 10, 14; εὐαγγελίζειν Apoc. 14, 6; Luc. 9, 6; in libris ex Arabico translatis etiam cum **በ፡** rei: **ሰበከ፡በህየ፡በወንጌለ፡ኢየሱስ፡** Sx. Mag. 11; Sen. 27; etiam Rom. 16, 25 Platt. 3) sec. Ludolfum: *obtestari* alqm: **አምሕለከ፡ወእሰብከከ፡** *adjuro te et obtestor*, sic passim in Ssal. Req.

ተሰብከ፡ III, 1 *praedicari:* **ይሰበክ፡ዝወንጌለ፡መንግሥት፡** Matth. 24, 14. 26, 13; Col. 1, 23; Tit. 1, 3 rom.; **ጥበብ፡ትሰበክ፡** Prov. 1, 21; Cyr.; **ክርስቶስ፡በሐዋርያት፡ተሰበከ፡** Kid. f. 13; Deg.

ስብከት፡ n. act. et subst. 1) *proclamatio, praeconium, praedicatio*, (verbi Dei, Evangelii): **በነዋኅ፡ስብከት፡** μετὰ ὑψηλοῦ κηρύγματος Prov. 9, 3; **ስብክ፡ሎሙ፡በከመ፡ዘቀዲሙ፡ስብከት፡** Jon. 3, 2; Matth. 12, 41; Rom. 16, 25 Platt; Tit. 1, 3 Platt; 2 Tim. 4, 17; **ስብከት፡ዘኢየሱስ፡** (de Jesu) Cyr. d. r. f. f. 61; **ንስማዕ፡ስብከተ፡ትንሣኤሁ፡** Did. 12. Clem. f. 46. 92. 2) **በዓለ፡ስብከት፡** vel **ስብከተ፡ጌና፡** est nomen *festi* ecclesiae Abyssinicae, sc. introitus jejunii adventus; Cod. Mus. Brit. XXIX, 2, 11. XXX, 1, 18; Lud. comm. hist. p. 386; Scalig. emend. temp. p. 677. 703.

ሰባኪ፡ n. ag. *praedicator:* **በአሪ፡፲ወ፪ነቢያት፡ሰባኪያን፡** Genz. f. 116; Lit. 161, 3; **ሰባክያን፡** Phlx. 41; **ከነ፡ሐዋርያ፡ወሰባኬ፡ወንጌል፡** Did. 10; **ዮሐንስ፡ሰባኬ፡ጥምቀት፡** Mavâs. nr. 55; **ሰባኬ፡ምጽአተ፡ክርስቶስ፡** Sx. Tachs. 22 Enc.; Cyr.; Deg.

ሰብዐ፡ I, 2 *septem* vel *septies* vel *septuplum facere:* **በስመ፡አብ፡ዘይሴብዖን፡ለምዕዋዴ፡ሰንበታት፡ከመ፡ይኩና፡ለኩሉ፡መዋዕል፡ወለፍጻሜ፡ኢዮቤልዎሳት፡** M. M. f. 347.

ተሰብዐ፡ III, 2 pass.; Inf. **ተሰብዖት፡** Kuf. in tit.

ሰብዑ፡ nom. numerale, plerumque femininis junctum [שֶׁבַע ܫܒܥ سَبْع] *septem*, ejus character est **፯**; Gen. 21, 28—30; Ex. 38, 17; Deut. 16, 9; **ሰብዑ፡አንስት፡** Jes. 4, 1; **ሰብዑ፡አዋልድ፡** Esth. 2, 9; **ሰብዑ፡አክያት፡** (v. **አክይ፡**) Prov. 26, 25, Marc. 8, 6; Matth. 15, 34. 36; c. suff. **ሰብዑሆን፡** Num. 8, 3. Raro cum masculinis junctum, ut: **ሰብዑ፡ደቂቅ፡** Lud. ex Enc. — Apoc. 1, 4. 12. 20. 2, 1 Platt **ሰብዑ፡** (pro **ሰብዑ፡**) exhibet.

ሰብዐቱ፡ vel **ሰባዕቱ፡**, raro sine suff. *ū*, sc. **ሰብዐት፡** (ut Jos. 6, 13), nom. num., plerumque masculinis junctum, Acc. **ሰብዐተ፡** vel **ሰባዕተ፡**, *septem* Gen. 29, 27; Gen. 41; Deut. 7, 1; **ሰብዐቱ፡ኖሎት፡** Mich. 5, 4; **ሰ"፡ዐይን፡** vel **አዕይንት፡** Zach. 3, 9. 4, 2; **ሰ"፡ቈላተ፡** (Acc.) Jes. 11, 15; Tob. 3, 8. 12, 15;

4 Esr. 6, 55; Apoc. 1, 4. 11. 20 Platt; 5, 1. 6; c. suff. **ሰብዐቲሆሙ፡** 1 Reg. 16, 10; Kuf. 16. 34; Marc. 12, 22; **ሰባዕቱ፡ሰባዕቱ፡** *septeni* Gen. 7, 2 seq. — **ሰብዐተ፡** *septies* Jos. 6, 16 (at legendum videtur **ሳብዕተ፡** *septimum*). — **እለ፡ሰባዕቱ፡** vocabat Ludolfi Gregorius *septemtriones* vel *ursam majorem*.

ስብዕ፡ nom. num. 1) *septem*, potissimum ante nomina mensurarum, ut: **ስብዕ፡በእመት፡** Kuf. 29; **ዐሥሩ፡ወስብዕ፡** Sx. Tachs. 14 Enc. 2) adv. *septies*; et **ስብዕ፡** et **ስብዐ፡** usitatur: Gen. 33, 3; Lev. 4, 6. 17. 8, 11. 14, 7. 16. 27. 51. 16, 14. 19; Jos. 6, 4. 15; **ከማሁ፡ገብረ፡እስከ፡ስብዕ፡** 4 Reg. 4, 35; Matth. 18, 21; **ስብዐ፡ለዕለትየ፡** Ps. 118, 164; 3 Reg. 18, 43; Luc. 17, 4.

ሳብዕ፡ adj. num., f. **ሳብዕት፡** *septimus* Gen. 2, 2. 3; Num. 29, 32; Jer. 35, 17; Asc. Jes. 7, 27 seq.; **ውስተ፡ሳብዕት፡እዴሃ፡ለምድር፡** 4 Esr. 4, 46. 54. 58; Kuf. — *Septimum, septima vice:* **በሳብዕ፡** Job 5, 19; **በሳብዕት፡** 3 Reg. 18, 44.

ሳብዓዊ፡ vel **ሳብዓይ፡**, adj. num., f. **ሳብዓዊት፡** vel **ሳብዒት፡** *tertius* Hen. 73, 3. 5; **ዓመት፡ሳብዒት፡** 2 Esr. 20, 31. 7, 8; Jsp. p. 289.

ሰቡዕ፡ nom. tempor. 1) *septem* (dies) et *septimus* (dies): **እምድኅረ፡ሰቡዕ፡መዋዕል፡** Gen. 7, 10; 4 Esr. 3, 28. 5, 32; 1 Reg. 10, 8; **ሰቡዐ፡መዋዕለ፡** Lev. 15, 13; 4 Esr. 3, 21. 9, 27. 28; Hez. 3, 15. 16; Tob. 11, 18; Judith 16, 24; **አመ፡ሰቡዕ፡** Zach. 7, 5; **በሰቡዕ፡ሠርቅ፡** Bar. 1, 2. 2) *feria septima* hebdomadis (aliâs **ሰንበት፡**): **ዘሰቡዕ፡ፋሲካ፡** Cod. Mus. Brit. XXIX, 1, 48 et XXX, 47. 3) *septimana, hebdomas:* **ሰቡዐ፡ዕለት፡** Ex. 7, 25; **ሰቡዐ፡** (Acc.) 22, 29; Pl. **ሰቡዓት፡** Kuf. p. 12 et p. 79.

ሰብዓ፡ nom. num. *septuaginta* (*septuagesimus*); ejus character est ፸, Ps. 89, 10; 1 Reg. 6, 19; **ሰብዓ፡ብእሲ፡** Hez. 8, 11; **ሰብዓ፡ዓም፡** Zach. 1, 12. 7, 5; Jes. 23, 15; Dan. 9, 2; Dan. ap. 13, 10; **ሰብዓ፡በበ፡ስብዕ፡** *septuagies septies* Matth. 18, 22; Did. 11.

ሱባዔ፡ subst., m. et fem., Pl. **ሱባዔያት፡**, rarius **ሱባዕያት፡** (ut Kuf. p. 26 ann. 13) 1) *numerus septenarius, heptas*, poëtice: **ሰላም፡ለከሙ፡ደቂቀ፡ሱባዔ፤ዘነበርከሙ፡ክቡዳን፡እምንዋመ፡ፍርሀት፡ወምግባዔ፡** Ter. 13 Enc.; **ክዕበተ፡ሱባዔ፡ሰየፍት፡** Genb. 14 Enc.; **፳ወሱባዔ፡** Tachs. 6 Enc. At plerumque 2) *hebdomas, septimana* (dierum, annorum) ut Kuf. 1. 4. 6 seq.; Abush.; **ሱባዔ፡ዓመታት፡** Enc.

ሱባዔያዊ፡ adj. rel. *ad hebdomadem pertinens* Abush. 33.

ምስብዒት፡ subst. *numerus septuplex, septuplum:* **ሰብዐቱ፡ዓመት፡ዘምስብዒት፡** ἑπτὰ ἔτη ἑπτάκις Lev. 25, 8; **ይፈዲ፡ምስብዒተ፡** ἑπταπλάσια Prov. 6, 31; Ps. 78, 13; Sir. 32, 13; **የኀሥሥ፡ይረስዮ፡ምስብዒተ፡** (v. **ምስቢዒቶ፡**) 20, 12; **ይብእስ፡ምስብዒተ፡ገንቱ፡ኵሉ፡** ἑπταπλάσια πρὸς ταῦτα 40, 8. Adv. *septempliciter, septifariam, septies:* **በምስብዒት፡** Lev. 26, 28 vel **ምስብዒተ፡** Lev. 26, 24; Ps. 11, 7; Dan. 3, 19. 22; Sir. 7, 3; **ይበርህ፡ምስብዒተ፡እምዐሐይ፡** Clem. f. 210; Jes. 30, 26.

ትስብዕት፡ subst. *numerus septenarius, septuplum* Kuf. p. 1 ann. 2; p. 146.

ስብዕ፡ et **ስብዐት፡** (v. **ሰብዐት፡**), subst., Pl. **ስብዐታት፡** (v. **ሰብዐታት፡**) *incantatio* [coll. שָׁבַע *juravit*]: **ዘይገብር፡ስብዐ፡ወመቅሰመ፡** Clem. f. 144; **ስብዓታት፡** Hen. 7, 1 (var.). 8, 3 (var.). 9, 7; Org. 3.

መሳብዒ፡ part. c. term. adj. *incantator*, Pl. **መሳብዕያን፡** Hen. 8, 3.

ሰብድዓት፡ subst., Pl. **ሰባድዕት፡**, *vipera* Vit. Greg.; **ትውልደ፡ሰባድዕት፡** Luc. 3, 7. At in Kebr. Nag. nr. 94 legitur: **አጥፍኡ፡ሀገረ፡ሰባድዕት፡እለ፡ገጾሙ፡ሰብእ፡ወዘነበ፡አድግ፡ውስተ፡ሐቌሆሙ።** [Arabice شَبْدَعٌ est *scorpio*].

ሰበጠ፡, **አስበጠ፡** *coena excipere* vid. sub **ሠበጠ፡**

ሰባጥ፡, sec. Ludolfum **ሰቤጥ፡**, nomen mensis Hebraeorum undecimi שְׁבָט Zach. 1, 7.

ሰተረ፡ I, 1 *abscondere, occultare* [סָתַר ܣܬܰܪ سَتَرَ] **ሰተሩ፡አሕባለ፡መሣግር፡ለእገርየ፡** Ps. 139, 6; **ይሰትሩ፡መሣግረ፡** Lud. e Mss. Colb.

ሰተረ፡ *dilacerare* vid. sub **ሠተረ፡**

ሰተተ፡ rad. inus., cujus potestas prima nondum liquet.

አስተተ፡ II, 1 1) *missum facere, negligere, omittere*, c. Acc. prs. vel rei: ἀμελεῖν: **ዘያሰትት፡ግብረ፡እግዚ"፡** Jer. 31, 10; 4 Esr. 5, 20. 24; **እለ፡አስተትዎ፡ለጻድቅ፡** Sap. 3, 10; 1 Tim. 4, 14; **አስቲተነ፡ሕይወተ፡** Hebr. 2, 3; Herm. p. 39. 99. παριδεῖν **ኢታስትት፡ገቢረ፡ምጽዋት፡** Sir. 7, 10. 8, 8; Lev. 5, 21; παρελθεῖν **ኢታስትት፡ቃሎ፡** Judith 11, 10; ὑπεριδεῖν Zach. 1, 12; ἐγκαταλείπειν Deut. 31, 6; absol. 2 Cor. 9, 4; c. **እምነ፡** rei: **ኢታስትቱ፡እመድኅኒትክሙ፡** Lud. e Vit. Sam. 2) *nihili facere, contemnere, spernere*, c. Acc.: **ዘያሰትት፡ኀዳጠ፡** ἐξουδενεῖν Sir. 19, 1. 34, 22; **ኢታስትት፡ተግሣጾየ፡** μὴ ἀπαναίνου 6, 23; καταφρονεῖν **ዘያሰትት፡ግብረ፡እግዚ"፡ውእቱኒ፡ያሰትቶ፡** Prov. 13, 13; Tob. 4, 18; 4 Esr. 8, 66. 9, 13; Did. ed. Platt p. 39; **ኢታስትት፡ተግባረ፡እደዊከ፡** μὴ μισήσῃς Sir. 7, 15. — *Voc. Ae.*: **አስተተ፡ዘ፡አቃለለ፡**

ተሰተ፡ III, 1 *negligi, vilipendi:* **ዳእሙ፡በኀቤክሙ፡ይሰተት፡** 1 Cor. 14, 36 rom.

መስትት፡ 1) part. *negligens*, ἀμελής Herm. p. 64. 82; Kedr. f. 45. 2) subst. *res* vel *persona contemtui, spretioni obnoxia:* **ከመ፡ኢይኩን፡እግዚእየ፡መስትተ፡ወዘኢይበቍዕ፡** ἔκβολος καὶ ἄπρακτος Judith 11, 11; **ከመ፡ኢንኩን፡መስትታነ፡** ὄνειδος ἐσόμεθα 2 Esr. 12, 17 (fortasse primo legebatur **መስትተ፡**; Plur. enim *negligentes* significare videtur); episcopus **እመ፡ገብረ፡ዐመፃ፡ወኮነ፡ዕቅፍተ፡ወመስትተ፡ለእለ፡ነሥኡ፡ጥምቀተ፡** Did. 4 (ed. Platt p. 24).

መስተቲ፡ part. c. term. adj.: *neglector, contemtor* Lud. e Syn.

ሰትዐ፡ rad. inus., quacum si non שָׁחַד ܫܰܚܡ, tamen سَتَعَ II. IV comparare licet.

አስትዐ፡ II, 1 *munus, donum mittere* Lud. sine auct.

አስትዓ፡ subst., m. et fem. (Plur. **አሳትዕ፡?**) 1) *munus, donum, xenium* 1 Reg. 30, 26; Hen. 53, 1; **አስትዓ፡መንፈሳዊት፡** ξένιόν τι πνευματικόν Cyr. ad Th. f. 7; II Can. Ap. 65; Enc. 1 Pag.; **አስዓቲክሙ፡** (sic, pro **አሳትዒክሙ፡?**)

Did. 9. 2) *tributum, vectigal:* ወገብት፡ውእቱ፡ክብሩ፡ ወአስተጓሁ፡እምዐበይተ፡ሀገር፡ 2 Par. 1, 16. — *Voc. Ae.:* አምኃ፡መሐና፡አስትጓ፡ጋዳ፡ብነት፡ዘ፡በረከት፡; *aliud:* አስትጓ፡ዘ፡እንቍጠጣሽ ።

ሰትየ፡ I, 1 [שָׁתָה ܐܶܫܬܺܝ] Subj. ይስተይ፡, Imprt. ስተይ፡ et ስቲ፡ 1) *bibere*, absol. Gen. 30, 38; Ex. 17, 6; Num. 20, 11; በሊዐ፡ወሰትዮ፡ Ruth 3, 3; ንብላዕ፡ወንስተይ፡ Jes. 22, 13. 21, 5. 29, 8; Jer. 32, 13; 4 Esr. 10, 7; Luc. 17, 8; c. Acc. rei Lev. 10, 9; እለ፡ይሰትይዎ፡ለወይን፡ Jes. 5, 22. 22, 13. 25, 6; Jer. 42, 5. 6; Prov. 9, 5; Ps. 109, 8; Koh. 9, 7; ስተዩ፡ Sir. 9, 10; ትሰትዩ፡ጽዋዐ፡እንትኒ፡ Hez. 23, 33; Jes. 51, 17; Matth. 26, 29. 27, 34; Joh. 6, 56; 1 Cor. 10, 4; c. እምነ፡ rei: Ruth 2, 9; ይሰቲ፡እምነ፡ኵሉ፡ማይ፡ ዘቀርበ፡ Sir. 26, 12; Kuf. 7; Joh. 4, 13. 14; Luc. 22, 18; c. በ፡ vasis Gen. 44, 5; Kuf. 42. 43; Dan. 5, 3, et c. እምነ፡ vel እምውስተ፡ vasis: ስተይ፡ማየ፡እምቀሡትከ፡ Prov. 5, 15; Matth. 26, 27. 2) *potare, compotare* (sive addito sive omisso ወይን፡): በኀበ፡ይሰትዩ፡ወይነ፡ ἐν συμποσίῳ Sir. 35, 5; ብዙኀ፡ ሰትይ፡ 34, 30; ስተዩ፡ምስሌነ፡ Judith 12, 17; Prov. 24, 72; Dan. 5, 2 (ወይነ፡); እምከመ፡ሰተይከ፡ኢትዘሀር፡ ἐν οἴνῳ μὴ ἀνδρίζου Sir. 34, 25. — *Voc. Ae.:* ሰትየ፡ብ፡ጠጣ ።

አስተየ፡ II, 1 *bibendum dare, potum praebere, propinare;* abs. ታበልዕኒ፡ወታሰትይኒ፡ Sir. 29, 25; c. ለ፡ prs. Kuf. p. 67; Ps. 103, 12; Gen. 24, 14; c. Acc. prs.: ከመ፡አስትዮሙ፡ለሕዝብየ፡ Jes. 43, 20; Jer. 32, 1; Gen. 24, 18; Matth. 25, 35; Luc. 13, 15; c. dupl. Acc. (prs. et rei): ለዘይላሕ፡አስትዮ፡ወይነ፡ Sir. 34, 29; Job 22, 7; Gen. 19, 32; Ps. 59, 3; Am. 2, 12; Jer. 8, 14; አሰትዮሙ፡ሐሞተ፡ 9, 15; አስተዩሙ፡ጋኔነ፡ዘያደነግፃሙ፡ Jes. 29, 10; ታሰትዮ፡ማየ፡አእምሮ፡ Sir. 15, 3; Matth. 10, 42; Marc. 9, 41; c. Acc. rei: አስተየ፡ወይነ፡ Dan. 5, 1; c. እምነ፡ vel በ፡ rei: ዘያሰትዮ፡ለቢጹ፡በዘይመውት፡ Hab. 2, 15; አዘዘ፡ያስትይዎ፡እምነ፡ወይኑ፡ Judith 12, 1.

ተሰትየ፡ III, 1 *bibi:* ዘተበልዐ፡ወተሰትየ፡ F. N. 52; Kuf. p. 10; Lit. 172, 2.

ስቱይ፡ part. *potus:* ኢትገሥጽ፡ቢጸከ፡እንዘ፡ስቱይ፡ወይን፡, var. ወይነ፡, Sir. 34, 31.

ስት፡ (v. ሰት፡ et ሶት፡) subst., nomen plantae palustris, ut videtur *papyrus* (bibula, vid. Ges. thes. p. 1486): ውስተ፡ስት፡ወሰማገ፡ወብርዕ፡ παρὰ πάπυρον καὶ κάλαμον καὶ βούτομον Job 42, 16. — *Voc. Ae.:* ስት፡ዘ፡ቄጠማ ።

ስቴ፡, rarius ስተይ፡ (ut Cant. 8, 2 var., Sir. 34, 25 var.), subst., plerumque m., 1) *potio, potus* Hos. 2, 7; Ps. 101, 2; Joh. 6, 55; ስቴ፡ሮማን፡ Cant. 8, 2; ንዋየ፡ስቴ፡ Lev. 11, 34; ዘወሀበ፡ስቴ፡ሕምዝ፡ F. N. 47. 2) *potatio* Tit. 2. 3 Platt; συμπόσιον Esth. 4, 17 apocr.; ስቴ፡ወአብዝኆቴ፡ሙስና፡ልበሙ፡ለጠቢባን፡ Lud. e Syn.

ስታይ፡ subst., plerumque m. 1) *potatio, potus, compotatio,* μέθη, μέθαι Hez. 23, 32; Rom. 13, 13; Gal. 5, 21; πότοι 1 Petr. 4, 3; οἶνος ስታይ፡ወእንስት፡ያስሕቶ፡ለጠቢብ፡ Sir. 19, 2. 34, 25; ዝሙት፡ወስታይ፡ወስክር፡ Hos. 4, 11; እለ፡ይትነደዩ፡ውስተ፡ስታየ፡ወይን፡ Prov. 23, 30; ከመ፡ማሕሌት፡ውስተ፡ስታየ፡ወይን፡ ἐν συμποσίῳ οἴνου Sir. 49, 1; እለ፡ይውዕሉ፡በስታይ፡ Jes. 5, 11; Prov. 21, 73; ተውኔት፡ወበሊዕ፡ወስታይ፡ Clem. f. 17; Did. 4. 2) rarius *potio* (id quod bibitur), ut: ዘይሠርብ፡ለኀጢአት፡ከመ፡ስታይ፡ Job 15, 16.

ስትየት፡ n. act. *potio* (*bibere*): ድዉይ፡ዘይኤዝዙ፡ጠቢብ፡ከመ፡ይትከላእ፡እምነዊም፡ወስትየት፡ወሲሲት፡ Phlx. 20.

ሰታይ፡ n. ag. *bibax, potor, potator:* ሰታየ፡ወይን፡ Matth. 11, 19 rom.; Luc. 7, 34 rom.

ሰታዪ፡ n. ag. i. q. ሰታይ፡, ut: οἰνοπότης ኢትኩን፡ሰታዪ፡ Prov. 23, 20; μέθυσος 23, 21; 1 Cor. 5, 11 rom.; 6, 10 rom.; ኢትኩኑ፡ሰታይያነ፡ብዙኀ፡ወይን፡ Did. 7; ሰታዬ፡ደም፡ (sc. Christi) Genz. f. 69.

መስቴ፡ subst. id quod bibitur, *potio, potus:* መብልዕ፡ወመስቴ፡ 2 Esr. 3, 7; Rom. 14, 17; Col. 2, 16; Kuf. p. 133 (v. ስቴ፡).

ምስታይ፡ subst., *locus bibendi* a) pecoris, *aquarium, canalis potatorius* Gen. 24, 20. 30, 38. b) hominum, *coenaculum:* ምንባረ፡ምስታይ፡ Jsp. p. 316.

ሰተፈ፡ i. q. שָׁתַף ܫܰܘܬܶܦ *sociare, communicare;* sed stirps I, 1 haud usitata fuisse videtur; Hebr. 2, 14 Plgl. locus corruptus est.

ተሳተፈ፡ III, 3 (rarius III, 1 ut Koh. 9, 4 var.; Rom. 12, 13 Platt; 15, 27; 1 Petr. 4, 13 rom.; 2 Joh. 11 rom.) 1) *societatem inire, societate* vel *communione junctum esse, socium esse, commercium habere,* c. c. ምስለ፡, ut: ኢተሳተፈ፡ምስለ፡ገበርተ፡ዐመፃ፡ Job 34, 8; Koh. 9, 4; ተሳተፍከ፡ምስሌሆ፡ውስተ፡ግብረ፡ኀጢአት፡ Did. 1; (Hebr. 10, 33 Platt); plerumque c. Acc.: እምእለ፡ይሳተፍዎ፡ይገብሩ፡ላዕሌሁ፡ጽልሑተ፡ Dan. 11, 23; ተሳተፎሙ፡ *commercium cum iis iniit* F. M. 15, 1; ለእመ፡ፈቀደ፡ተሳትፎታ፡(ለዕቅብተ፡)ያውስባ፡በሰብሳብ፡ሕጋዊ፡ 8, 1; ተሳተፈ፡ዘማዊተ፡እኪተ፡ 6, 7. Saepissime c. Acc. prs. et በ፡ rei: alicui vel cum aliquo *socium* vel *participem* vel *consortem esse* vel *fieri* rei, *communicare* aliquid cum aliquo: Phil. 1, 5 Platt; 3, 10; 1 Petr. 4, 13; 2 Joh. 11; Hebr. 2, 14 (in ed. Platt sine Acc.); sine Acc. Phil. 2, 1. 4, 14; 1 Tim. 5, 22; Tit. 1, 4; እመ፡ኮንኩ፡ምስሌክሙ፡እምተሳተፍኩክሙ፡በዐመፃክሙ፡ Jsp. p. 363; እምድኅረ፡ዝንቱ፡ይሳተፍ፡በጸሎት፡በሕቲቱ፡ዘእንበለ፡ቍርባን፡ F. M. 4, 4. 6, 14; ዘይሳተፎሙ፡ለሰብእ፡ሥራይ፡በማእድ፡ 15, 2; rarius c. Acc. rei, ut ምስሌነ፡ተሳተፍ፡ደመ፡ Prov. 1, 11; vel c. dupl. Acc., ut: ዘተሳተፈነ፡ደመ፡ወሥጋ፡ ὁ παραπλησίως ἡμῖν μετεσχηκὼς αἵματος καὶ σαρκός Cyr. c. Pall. f. 70. In specie a) de societate vel communione fidelium (Christianorum), ut: ይትከላእ፡ቀታሌ፡እምተሳትፎ፡ምስለ፡ምእመናን፡ F. M. 4, 2. b) sensu forensi de societate (negotiorum, mercaturae) Lev. 5, 21; በእንተ፡ተሳትፎ፡ *de societate* (in Indice: ተሳትፎ፡ንዋይ፡) F. N. 34; በእንተ፡ፍትሐ፡ልታሕያት፡ወተሳትፎታት፡ F. N. in Proleg.; አልቦ፡ሱታፌ፡ማእከለ፡ፅወክልኢ፡በዘአጥረይዎ፡በአፍአ፡እምንዋየ፡ተሳትፎ፡ (*extra pecunias sociorum communes*) F. N. 34. c) ተሳትፎ፡ጠቢው፡ጥብ፡ communio lactis, *societas collactaneorum* F. N. 24, 2. 2) *communicare impertiendi causa* Rom. 12, 13. 15, 27; (coll. Hebr. 13, 16). 3) *communicare altari, eucharistiae:* እምድኅረ፡፲ዓመት፡ዘንስሓሁ፡ይሳተፍ፡እምስጢር፡ቅዱስ፡ F. M. 4, 2; c. Acc. ዘይፈቅድ፡ይሳተፍ፡ምስጢረ፡ Const. Ap. 61 (62); Lit. 167, 2; ኢተሳተፍነ፡ቍርባነ፡ Sx. Jac. 8.

አስተሳተፈ፡ IV, 3 1) *participem facere* rei a) se, ut: ታስተሳትፍ፡ኀሊና፡መንግሥትክሙ፡ τῆς ὑμῶν βασιλείας

οἰκειουμένη φροντίδας Cyr. ad Th. f. 7. b) *alium; participare, impertire, consociare*, c. Acc. prs. et በ፡ rei: አስተሳተፈከ፡በመንግሥትየ፡ Fal. f. 59; M. M. f. 169; c. እምነ፡ rei, Org.; c. ምስለ፡ prs., ut: ተዘምዶት፡ሥጋዊ፡ያስተሳትፍ፡ምስለ፡ሥጋ፡ *cognatio carnalis societatem carnis jungit* F. N. 51. 2) *ad communionem altaris admittere*: (poenitentes) ያስተሳትፍዎሙ፡እምስጢር፡ቅዱስ፡ F. M. 6, 13. 7, 4.

ሱቱፍ፡ (raro ስቱፍ፡ ut 1 Cor. 1, 9 Plgl.) part. *socius, consociatus, communione junctus, particeps, consors*: c. ምስለ፡ prs.: እመበ፡ብእሲት፡ዘኮነት፡ሱትፍት፡ምስለ፡ሰይጣን፡ F. M. 5, 12; Hen. 104, 6; 1 Joh. 1, 7; c. በ፡ rei: ሰብእ፡ሱቱፋን፡በደም፡ αἱμάτων μέτοχοι Prov. 29, 10; c. ለ፡ prs.: Hen. 97, 4. 104, 6; 2 Petr. 1, 4; per st. c.: ሱቱፋነ፡ሰረቅት፡ κοινωνοὶ κλεπτῶν Jes. 1, 23; 1 Cor. 1, 9. 10, 20. 10, 18 Platt; ሱቱፋነ፡ጻማ፡ወሕማም፡ Ter 26 Enc.; c. በበይናት፡ 1 Joh. 1, 7; etiam de inanimatis: ሰላም፡ወርትዕ፡ሱቱፋን፡ይከውኑ፡ Hen. 11, 2; socius (negotiorum et mercaturae) F. N. 34.

ሱታፍ፡ vid. sub ሱታፌ፡

ሱታፌ፡ adj. et subst. *socius* communi victu utens (*coenobita*): አበ፡ጳኩሚስ፡አብ፡ (legas አበ፡) ሱታፌ፡መንፈሳውያን፡, quippe qui አስተጋብአ፡ብዙኃነ፡ሰብአ፡ወሐነጸ፡አድባራተ፡ወሠርዐ፡ለኵሎሙ፡ሱታፌ፡በግብረ፡እደዊሆሙ፡ወሲሳዮሙ፡ Sx. Genb. 14 (nisi pro ሱታፌ፡ legere malueris ሱታፌ፡).

ሱታፌ፡ subst. 1) *communio, societas, communicatio*: ሱታፌ፡መንፈስ፡ቅዱስ፡ 2 Cor. 13, 14; Kedr f. 1; Philem. 6; 1 Cor. 10, 16 seq.; c. ምስለ፡ 1 Joh. 1, 3. 6; ከመ፡ንንሣእ፡እምሱታፌ፡ምስጢር፡ቡሩክ፡ Lit. 159, 4; societas (mercaturae et negotiorum) F. N. 34. 2) concr., m. et fem., coll. et sing., *socius, consors, sodalis, collega, particeps*; Kuf. p. 113; ገብረ፡ሱታፌሁ፡ለረሲዕ፡ (κοινωνός) Prov. 28, 24; ከመ፡አንትሙኒ፡ትኩኑ፡ሱታፌ፡ምስሌነ፡ 1 Joh. 1, 3; Apoc. 1, 9; 1 Cor. 10, 18 rom.; 2 Cor. 8, 23 rom.; አነ፡ሱታፌከ፡በኵሉ፡ግብርከ፡ Jsp. p. 366; አስቴር፡ሱታፌ፡መንግሥትነ፡ Esth. 8, 13 apocr.; ወይእቲ፡ሱታፌከ፡ Mal. 2, 14; ጽድቅ፡ይከውን፡ለከሙ፡ሱታፌ፡ Hen. 91, 4; ለእመ፡ተፃብአ፡ካህን፡ምስለ፡ካህን፡ሱታፌሁ፡ F. N. 9; socius negotiorum Sir. 42, 3. Ante pron. suffixa forma ሱታፍ፡ passim occurrit: ንኩን፡ሱታፎ፡ለጽድቅ፡ 3 Joh. 8; 1 Petr. 5, 1; 1 Cor. 9, 23; ሰላም፡ለሕዐንኪ፡ለጥበበ፡ሰማይ፡ምዕራፉ፡፤ዘኢይትረከብ፡ሱታፉ፡ III Sal. Mar. 22; Ter 17 Enc.

ሱቱፍና፡ vel ስትፍና፡ subst. (conditio associati i. e.) *communio, consociatio*: እልበ፡ዘረብሐ፡ (ὁ ἄνθρωπος) እምሱቱፍና፡ (v. እምስትፍና፡) መለኮት፡ (τοῦ λόγου) Cyr. c. Pall. f. 88.

ተሳትፎ፡ subst. *communio, communicatio* Hebr. 13, 16 rom. (ተሳተፊት፡ Platt).

ተሳታፊ፡ n. ag. (III, 3) *socius* (negotiorum, mercaturae) F. N. 31; ተሳታፍያን፡ውስቴቱ፡ F. N. 37.

መስተሳትፍ፡ part. *particeps* (Theilhaber), ut: መስተሳትፋን፡ qui communiter (fontem) possident coque utuntur F. N. 37.

ሰኀነ፡ vel ሰኅነ፡ I, 1 [سَخُنَ, سخن] Subj. ይስኅን፡, *calere, se* (i. e. corpus) *calefacere* admoto igne, *incalescere*: ይነሥእ፡እምውስቴቱ፡ወይስኅን፡ Jes. 44, 15; Marc. 14, 54. 67; Joh. 18, 18. 25; ከመ፡ንስኅን፡እምጽንዐት፡ቍር፡ Act. 28, 2 Platt; Imprt. ሰኅን፡ Jac. 2, 16. — *Voc. Ae.*: ሰኅነ፡ዘ፡ሞቀ።

ስኂን፡ subst., plerumque m., *incensum* i. e. *thus*, λίβανος Ex. 30, 34; Lev. 2, 1. 2. 5, 11. 24, 7; Num. 5, 15; 2 Esr. 23, 5. 9; Cant. 3, 6. 4, 6; Jes. 43, 23. 60, 6. 66, 3; Jer. 6, 20. 17, 26; Sir. 24, 15. 50, 9; Kuf. 3. 6. 16; Hen. 29, 2; Matth. 2, 11. [Ludolfus cum hoc vocabulo composuit gr. σχῖνος; sed σχῖνος Aethiopice nominatur ሰኪኖን፡]

መስኅነት፡ subst., formae insolitae (si quidem lectio sana est), *culina* (an: *refectorium?*): እልበ፡ዘያመጽእ፡መብልዐ፡ድውያን፡ (sc. monachorum) ውስተ፡መስኅነት፡አኀው፡ (sc. validorum) ሶበ፡ያበስሉ፡ሎሙ፡እላ፡ይግበሩ፡ሎሙ፡ለድውያን፡እንተ፡በሕቲቶሙ፡ Reg. Pach.

ሳን፡ litera alphabeti Hebraici XXI^a^ (Χσὲν, Σέν) Ps. 118, 161; Thren. 1, 21. 2, 21. 3, 60. 4, 21; ubi de psalmis agitur siglo ሳን፡ Ps. 118, 161—168 notatur, ut Genz. f. 69.

ሰንሐ፡ sine dubio id. q. صلع *calvus fuit in anteriore capite*.

ስኑሕ፡ part. *recalvaster*; sec. Lud., qui Lev. 13, 41 pro ዘስንሐት፡ legit ዘስንሐት፡

ስንሐት፡ n. act. *calvitium sincipitis* (anterioris partis capitis), ἀναφαλάντωμα Lev. 13, 42—44; ዘስንሐት፡ ἀναφάλαντος 13, 41. — *Voc. Ae.*: ስንዐት፡ (sic) ብ፡በ፺፡, *alia*: ስንሑት፡ (sic in duobus libris) ዘ፡ብጥሐት፡ v. ብጣት ።

ሰነመ፡ i. q. سَنِمَ *altus et gibbosus fuit*, de camelo (سَنَامٌ *gibbus*).

ስናም፡ et ሰናም፡ subst. 1) *gibbus*; ዘስናም፡ (ዘሰናም፡) *gibbosus* (κυρτός) Lev. 21, 20; 3 Reg. 20, 11. 2) Tamquam Adj. (*gibbosus*) usurpatur, ስንዓም፡ scriptum, Clem. f. 85.

ሰንሰል፡ subst., Pl. ሰናስል፡ [שַׁרְשְׁרָה שַׁלְשֶׁלֶת ܫܫܠܬܐ سِلْسِلَة] 1) *catena* ἅλυσις Act. 12, 6 Platt; Hen. 69, 28; ሰናስል፡ዘኀጺን፡ Sx. Hed. 7; Haml. 1; አሰሮ፡በሰናስል፡ Gad. T. II; ሰናስል፡ወርቅ፡ σειρὰ χρυσῆ (fem.) Chr. Ta. 9; መዋቅሕት፡ወሰናስል፡ Jsp. p. 381; χειροπέδη *manica*: እለ፡ሙቁሓን፡እደዊሆሙ፡በሰናስል፡ Job 36, 8; Ps. 149, 8. 2) *catenula opere plexili vel tortili facta* Ex. 28, 14. 22 C; 36, 22 C. — *Voc. Ae.*: ሰናስል፡ገሪሳት፡መዋቅሕት፡ብ፡ሰንሰት ።

አሰንሰለ፡ quadrl. II *concatenare*: በከመ፡አሰንሰለ፡ወአስተኣኀዘ፡ወልደ፡እግዚ፡ ህላዌ፡ዚአሁ፡ምስለ፡አቡሁ፡ከማሁ፡አሰንሰለ፡ወአስተኣኀዘ፡ጳውሎስ፡ህላዌ፡መንፈስ፡ቅዱስ፡ምስለ፡አብ፡ወወልድ፡ M. M. f. 15.

ተሰናሰለ፡ quadr. III, 3 *inter se concatenatum*, ad modum membrorum catenae *nexum copulatumque esse*, c. በበይነ፡ Ex. 26, 3; ናሁኬ፡ተሰናሰላ፡ትእዛዛት፡ (decalogi) አሐቲ፡በአሐቲ፡ M. M. f. 247; de cognatis እለ፡ይዘመዱ፡ወይሰናሰሉ፡ F. N. 24, 2; de ecclesiis confiniibus, Gad. Lal.

ስንሱል፡ part. *concatenatus*: እሉ፡፪ግብራት፡ስንሱላን፡ወእኁዛን፡በበይናቲሆሙ፡ ταῦτα δύο ἐστὶν ἀλλήλοις συμπεπλεγμένα Chr. Ta. 26.

ስንሳሌ፡ subst. *cantenatio, concatenatio* Ex. 28, 24; Gad. Lal.

ሰንሰሪቍ፡ subst., Pl. ሰንሰሪቃት፡ vel ሰንሰሪቆት፡, *species*

serici [سَرَق סְרִיקִי] *vestis serica (picta)* Jes. 3, 23; Apoc. 18, 12 (Plur.); Org. 1; martyr.: ሥርግዋን፡ በጽጌ፡ ሰንሰሬቍ፡ Ter 12 Enc. — *Voc. Ac.*: ሰንሰሬቍ፡ ዘ፡ ጽጌ፡ ሰንቍ፡

ሰንቀወ፡ quadril. I [propr. ... *fecit*, formatum e ነቀወ፡, praefixo ሰ causativo] *instrumentorum musicorum cantum* vel *concentum edere, tibiis* vel *fidibus canere, pulsare* (fides): ሰንቀዉ፡ Jud. 5, 11; ሰንቅዉ፡ ሎቱ፡ በመዝሙር፡ Judith 16, 1; ከመ፡ ዘይሰንቁ፡ በቤተ፡ ላሕ፡ Sir. 22, 6; ሠናየ፡ ሰንቅዊ፡ Jes. 23, 16; የዐነዝሩ፡ ወይሰንቅዉ፡ Job 21, 12; c. በ፡ instr. Apoc. 14, 2. — *Voc. Ac.*: ዘበጠ፡ ሰንቀወ፡ ብ፡ መታ ።

ተሰንቀወ፡ III, I pass., Org.; ከመ፡ ይሰንቀው፡ ምዑዘ፡ Org.

ስንቃዌ፡ subst. *fidium* vel *tibiarum cantus*; ሠናየ፡ ስንቃዌ፡ Jes. 23, 16 var.

ሰንቃዊ፡ n. ag. *musicus, tibicen, fidicen, citharoedus*: አሳፍ፡ ሰንቃዊ፡ ወኤመን፡ መዘምር፡ M. M. f. 303; ዳዊት፡ ሰንቃዊ፡ Lud. e Libr. Myst.

መሰንቆ፡ subst., Pl. መሰናቁት፡ vel መሰናቍት፡, rarius መሰናቅው፡ (Sx. Hed. 27 Enc.; Org. 3) et መሰንቆታት፡ (Apoc. 14, 2 Platt); Pl. Plur. መሰናቁታት፡ (Apoc. 14, 2 rom.) *instrumentum musicum*: ምስለ፡ መሰንቆ፡ μετὰ μουσικῶν 1 Esr. 5, 2. 57. a) *cithara, lyra, harpa, nablium, aliaeve instrumenta pulsatilia*: κιθάρα Gen. 31, 27; 2 Par. 9, 11; Jes. 5, 12 (si non ψαλτήριον). 16, 11. 23, 16. 24, 8. 30, 32; Dan. 3, 5; Job 30, 9. 31; Ps. 32, 2. 42, 5. 70, 24. 80, 2. 146, 7. 150, 3; Apoc. 5, 8. 14, 2. 15, 2. 18, 22; κινύρα 2 Esr. 20, 27; 1 Par. 15, 27 var.; 1 Reg. 10, 5. 16, 16. 23; Sir. 39, 15; ὄργανον Am. 5, 23; Ps. 151, 2; አውታረ፡ መሰንቆ፡ Hez. 23, 42; Clem. f. 16; ዝብጠተ፡ መሰንቆ፡ ወሰንዚራ፡ Macc. f. 20 b) *tibia, fistula*, መሰንቆ፡ ወመዝሙር፡ αὐλὸς καὶ ψαλτήριον Sir. 40, 21; 1 Cor. 14, 7 rom. c) *musica, concentus canentium instrumentis et saltantium*: ሐዋዝ፡ ማሕሌት፡ ወመሰንቆ፡ μέλος μουσικῶν Sir. 35, 6; ሐውዘ፡ መሰንቆ፡ ወማሕሌት፡ μέλη μουσικῶν 44, 5; χορός Jud. 11, 34. 21, 21; 2 Reg. 6, 13. — *Voc. Ac.*: መሰንቆ፡ ሰንዚራ፡ አርጋኖን፡ ብ፡ በገና ።

መሰንቃዊ፡ adj. *fidicen, tibicen, citharoedus, musicus* Fal. f. 20; ὁ αὐλῶν 1 Reg. 17, 3; ምስለ፡ መሰንቃዊት፡ ኢትዘዋዕ፡ (ψαλλούσης) Sir. 9, 4.

ሰንቢል፡, **ሰንበልት፡** vid. sub ሰበለ፡

ሰኖበር፡ subst. i. q. صَنَوْبَر *pinus*, Sx. Haml. 5. — *Voc. Ac.*: ቁጽርስስ፡ ስኖበር፡ ጳውቂና፡ ብ፡ ጽድ ።

ሰንበት፡ subst., plerumque fem., Pl. ሰናብት፡ et ሰንበታት፡ [שַׁבָּת] 1) *sabbatum, dies hebdomadis septimus* Ex. 16, 23. 25. 29. 30; ዕለተ፡ ሰንበት፡ 20, 8. 31, 13—15; Matth. 12, 2. 8; Marc. 6, 2. 16, 1; Hebr. 4, 4; ሰንበተ፡ ሰናብት፡ Lev. 16, 31. 23, 32; እንተ፡ ቅድመ፡ ሰንበት፡ προσάββατον Judith 8, 6; Asc. Jes. 3, 13; ሰናብት፡ Ex. 31, 16; ሰንበታት፡ Am. 8, 5; Hez. 20, 12; Jes. 56, 2. 58, 13; ዕለተ፡ ሰንበታት፡ Jer. 17, 21 seq.; መዋዕለ፡ ሰንበታት፡ Judith 10, 2. 2) Aethiopes Christiani cum et septimum et primum septimanae diem celebrarent, utrumque ሰንበት፡ appellabant, quare distinguere solebant a) ሰንበት፡ ቀዳሚት፡ *sabbatum prius* Lud. comm. hist. p. 239 nr. 7; Syn. in Proleg.; vel ሰንበተ፡ አይሁድ፡ *sabbatum Judaeorum* Kedr f. 64; Can. Laod. 28 (29). b) እሑድ፡ ሰንበት፡ *feria prima, dominica* Marc. 16, 2; Luc. 24, 1; vel ሰንበተ፡ እሑድ፡ Lud. comm. hist. p. 239 nr. 8; vel ሰንበተ፡ ክርስቲያን፡ *sabbatum Christianorum* Did. 10; Mavâs. nr. 70. Sed passim *dominicam* quoque (sicut diem septimum) simpliciter ሰንበት፡ nominant, ut: ተንሥአ፡ ክርስቶስ፡ በዕለተ፡ ሰንበት፡ Did. 30; መፍትው፡ ናዕርፍ፡ በሰንበታት፡ Did. 38. 3) *sabbatum* i. e. *hebdomas, septimana* Lev. 23, 15. 25, 8; Deut. 16, 9; 4 Esr. 4, 39; Luc. 18, 12; Tob. 2, 1; በዓለ፡ ሰንበት፡ *festum hebdomadum, pentecoste* Ex. 34, 22; Deut. 16, 10; ሰንበታት፡ መዋዕል፡ ፻ወ፱ Kuf. 6; ሰንበታት፡ ዓመታት፡ Kuf. 50; Dan. 9, 24—27; Hen. 91, 12—17. 4) trsl. sabbatum i. e. *feriae aetatis* sive *extrema aetas* (opp. መዋዕለ፡ ውርዝዋት፡) Hen. 10, 17. 5) ut videtur, *dies festus, solemnia* in genere Act. 19, 28. 34.

ሰንበታዊ፡ adj. rel. *sabbaticus, dominicalis*: ፊደላት፡ ሰንበታውያን፡ *literae dominicales*, Lud. e Greg. Ep. 6.

አሰንበተ፡ quadrl. II (denom.) 1) *sabbatum celebrare* vel *observare, otiari* vel *feriari* die sabbati vel dominicae: Kuf. 2, 50; አሰንበተ፡ በዕለተ፡ ሰንበት፡ Ex. 16, 30; Lev. 23, 32; 1 Esr. 1, 55; 2 Par. 36, 21; Chr. ho. 8; seq. እምነ፡ ግብር፡ Kuf. 2. 50; c. Acc. diei Kuf. 50; de terra praedicatur Lev. 25, 2. 4. 26, 34. 35; Kuf. 50. 2) *duo sabbata* (vetus et novum) *apud hospitem transigere* Lud. sine auct.

ሰንቡእ፡ vel **ሰንቡዕ፡** (passim ሰንብዕ፡), subst., *pulmo* [formatum sive e rad. inus. ነበአ፡ vel ነበዐ፡ i. e. ነፍኀ፡, sive e rad. ሰብአ፡ vel ሰበዐ፡ i. e. سبع, נשׁב *flare*] πνεύμων (a πνέω): 3 Reg. 22, 34; 2 Par. 18, 33; Salomo interrogatus አይቴ፡ መካነ፡ ጽንዐተ፡ መንፈስ፤ ይቤ፡ በሰንቡዕ፡ Fal. f. 62; ረገዞ፡ ውስተ፡ ሰንቡእ፡ Gad. T. II; ወጠቢብነሰ፡ ይብሉ፡ በእንተ፡ ዝንቱ፡ ተነጽፈ፡ ሥብሕ፡ ወሰንቡዕ፡ (sic) በታሕቲሁ፡ ለልብ፡ ከመ፡ ያሀድእዎ፡ ወያስተናፍስዎ፡ በጊዜ፡ መዐቱ፡ እንዘ፡ ይሜግብዎ፡ ከመ፡ እንተ፡ ስፍንግ፡ ልምሉም፡ τούτου χάριν ὑπεστορήσθαι τὸν πνεύμονα τῇ καρδίᾳ, ὥστε εἰς ἁπαλὸν αὐτὴν οὖσαν καθάπερ εἰς τινα σπόγγον ἐναλλομένην διαναπαύεσθαι τὴν καρδίαν Chr. Ta. 5. — *Voc. Ac.*: ሰንብዕ፡ ዘ፡ ሳምባ ።

ሰነነ፡ rad. inus., cf. שָׁנַן سَنَّ *acuit* vid. Ges. thes. p. 1453.

ተሰነነ፡ III, 2 et **ተሳነነ፡** III, 3 (raro **ተሰነ፡** III, 1) *litigare* cum aliquo, *litem habere inter se, judicio contendere, altercari*: ኢትሰነን፡ በቅሥት፡ ጊጉይ፡ Sir. 11, 9; ብእሲ፡ ዘይሰነን፡ ወይትዋቀሥ፡ ἄνδρα δικαζόμενος καὶ διακρινόμενος Jer. 15, 10; ኵሉ፡ ለነፍሱ፡ ይሰነን፡ (v. ይሳነን፡) Mich. 7, 2; Deut. 25, 1; c. c. ምስለ፡ prs., ut: የሐውርኑ፡ ይሰነን፡ ምስሌከ፡ Job 22, 4; ኢትሰነን፡ (v. ኢትሳነን፡) ምስለ፡ መኰንን፡ Sir. 8, 14; Jud. 8, 1; vel c. Acc. prs.: መኑ፡ ይሰነነኒ፡ (v. ይሳ°°) Jes. 50, 8; እሰነኖሙ፡ κριθήσομαι πρὸς Jer. 2, 9; Gen. 26, 22; Jud. 21, 22; ምንትኑ፡ (cur) እሰነነከ፡ M. M. f. 289; etiam c. Acc. litis, ut: ቅሥተ፡ ይሰነኖሙ፡ ለዐደዋኒሁ፡ Jer. 27, 34; Jud. 8, 1.

አስተሳነነ፡ IV, 3 et **አስተሰነነ፡** IV, 2 *concedere* vel *facere, ut litigent, litem excitare* inter aliquos, *committere inter se*, 1 Cor. 6, 6; **አስተሳንኖት፡** F. M. 23, 7.

ስን፡ subst., m. et fem., Pl. ስነን፡ et አስናን፡ [שֵׁן سِنّ] *dens* a) hominum, animalium: ዕርስ፡ወስን፡ Ex. 21, 27; Prov. 24, 37 (opp. ጥረስ፡); Job 29, 17. 13, 14. 16, 9; Gen. 49, 12; አስናኒሃ፡ጽኑዕ፡ Kuf. 35; ጸርሱ፡ስነኒሆሙ፡ Jer. 38, 29; Sir. 30, 10; ሐቀዩ፡ስነኒሆሙ፡ Thren. 2, 16; ሰበረ፡ስነንየ፡ 3, 16; Ps. 3, 7; ስነነ፡ዐንበሳ፡ስነኒሃ፡ Sir. 21, 2; ዖዱ፡ለስነኒሁ፡ግርማ፡ Job 41, 5; ስነነ፡አራዊት፡ምድር፡ Sir. 39, 30; ስነነ፡አክይስት፡ Sap. 16, 10; Dan. 7, 5. Pl. አስናን፡ *duplex dentium series:* ክልኢ፡አስናን፡ Tab. Tab. 64. b) instrumentorum: fuscinae 1 Sam. 2, 13 var.; serrae ስነነ፡ሞሰርት፡ Sx. Mij. 23. — *Voc. Ae.:* አስናን፡ብ፡ጥርሶች ።

ተስናን፡ subst., Pl. ተስናናት፡ 1) *litigium, lis, controversia* 2 Reg. 15, 2; Deut. 21, 5. 25, 1; Act. 19, 38; 1 Cor. 6, 4; 4 Esr. 7, 13; Gen. 14, 7; የዐስየከ፡ቅሥት፡ወተስናን፡ Sir. 29, 5; እመ፡ርኢክሙ፡ማእከለ፡አኀው፡ጋእዘ፡ወተስናነ፡ Did. 10; etiam de causa vel materia contentionis Jer. 24, 9 vrs. nov. (רִיב). 2) *judicium* Jac. 2, 6; በገሙዩ፡ተስናን፡ φυγοδικῶν *judicium* (synodi) *detrectans* II Can. Ap. 69. 3) *repugnantia, differentia* 1 Cor. 14, 10 rom.

ሰንአ፡ rad. inus., sine dubio e. q. שָׁאַן in שַׁאֲנָן *tranquillus* et *secure vivens*, سكن *placavit*, سكينة *tranquillitas, pax.*

ስንእ፡ et ስንአ፡ (etiam ስንአ፡ scriptum), subst., 1) *pax, concordia, consensus:* በብሔረ፡ስንእ፡አንተ፡ትትአመን፡ ἐν γῇ εἰρήνης Jer. 12, 5; ምስሌየ፡ግበሩ፡ስንአ፡ 4 Reg. 18, 31; ኢይኩን፡ለከ፡ስንአ፡ምስሌሁ፡ Clem. f. 208; ሰዐሩ፡ስንአ፡ወኪዳነ፡ Jsp. p. 357; በስንእ፡ *concorditer, unanimiter*, ut: ሰላም፡ለእለ፡ሞቱ፡ምስሌሁ፡በስንእ፡ Sx. Mij. 2 Enc. 2) concr.: *concors, amicus, socius, pacificus* vel *pace junctus* cum aliquo, plerumque coll.: እመ፡ስንአ፡አንትሙ፡ (v. ስንእ፡) Gen. 42, 19. 31. 33. 34 (etiam Pl. ስንኣን፡ 31. 33 G); ስንአ፡ (v. ስንእ)፡እሙንቱ፡ምስሌነ፡ 34, 21; 3 Reg. 3ª, 17. 4, 24; ዐብኡከ፡ስንኣኒከ፡ ἄνδρες εἰρηνικοί σου Obad. 7; ጸውዐ፡ኀቤሁ፡በሰዳኒ፡ብዙኃነ፡ስንአሁ፡ 4 Esr. 13, 17. 42; ለመርክያኖስ፡ወለመርቆሬዎስ፡ስንኡ፡ Sx. Teq. 28 Enc.; Sen. 27 Enc.

ተሰናአወ፡ (crebro ተሰነአወ፡ et ተሰነዓወ፡ scriptum) quadrl. III, 3 1) *pacem* vel *concordiam (mutuam) inter se jungere* vel *colere*, εἰρηνεύειν Marc. 9, 50; 2 Cor. 13, 12; 2 Petr. 3, 14; በተሰናእዎ፡ ἐν ὁμονοίᾳ Sap. 18, 9; c. c. ምስለ፡..: ተሰናአወ፡ዮሳፍጥ፡ምስለ፡ንጉሠ፡እስራኤል፡ 3 Reg. 22, 45; 1 Esr. 8, 82, vel c. Acc. prs.: ይሰናአዉከ፡ Job 5, 23; ሰአሎ፡ይሰናአዎ፡ይኩን፡ሰላም፡ማእከሌሆሙ፡ 1 Par. 18, 10; ለትሕትናነ፡ተሰናአዎ፡ *cum humilitate nostra foedus junxit* Sx. Mag. 29 Enc.; ተሰናእዎ፡እሳት፡ወማይ፡በ፩ህላዌ፡ *conciliatio ignis et aquae in uno individuo* (allegoria est de Christo) Org. 2. 2) *pacatum esse:* ተሰናአወት፡ምድረ፡ግብጽ፡ Kuf. p. 141. 3) *consentire, concordare, congruere* (de rebus praedicatur), ut: *numeri congruunt* Abush. (crebro); ዘ፲፡ኀጢአት፡ተሰናአው፡ምስለ፡ F. M. 11, 1. 4) *convenire* de re, conditione; *pacisci* alqd; በከመ፡ተሰናአዎ፡ (*convenerat cum eo*) Jsp. p. 309; በተሰናእዎቶሙ፡ (*mutuo consensu*) F. N. 24, 3; c. በ፡ vel ላዕለ፡ rei, ut F. N. 36; ተሰናአዉ፡በዝ፡ምክር፡ Jsp. p. 283; ከመ፡ኢይሰናአዉ፡ላዕለ፡ወልጦ፡መጻሕፍት፡ p. 286, vel c. ለ፡ rei agendae: በእንተ፡ተሰናእዎት፡ክልኤሆሙ፡ለምንዝርና፡ F. M. 12, 3; ተሰናአዉ፡ኀቡረ፡ለገድል፡ Enc. 9 Masc.; vel c. ከመ፡ seq. Subj.: ተሰናአዉ፡ከመ፡ ይረስዩ፡ሎቱ፡በዓለ፡ Jsp. p. 273. 276; Sx. Mag. 24; ተሰናአዉ፡ምስሌሃ፡ከመ፡የሀብዋ፡ንዋየ፡ Sx. Genb. 21. 5) *conspirare:* ተሰናአወ፡ምስሌሁ፡ Jsp. p. 285.

አስተሰናአወ፡ (nonnumquam per ሰና vel ሰነ vel ነዓ scriptum) IV, 3 1) *pacem conciliare* inter plures, *concordes reddere:* እንተ፡ታስተሰናኢ፡ εἰρηνική *pacifica* Jac. 3, 17; መኑ፡ያስተሰናእዎሙ፡ለአክልብት፡ምስለ፡አዝእብት፡ Sir. 13, 18; ወልደ፡እግዚ"፡አስተሰናአወ፡ዐናብስት፡ምስለ፡ዳንኤል፡ Syn. p. 351. 2) *pacem jungere* cum aliquo, c. c. Acc. prs.: ኢታስተሰናእውዎሙ፡ (v. ኢትሰናአውዎሙ፡) οὐκ ἐκζητήσετε εἰρήνην αὐτῶν 2 Esr. 9, 12. 3) *consentire* vel *congruere facere, consensum efficere:* አስተሰናአዎሙ፡በበይናቲሆሙ፡ Chr. ho. 2; እለ፡ያስተሰናእዉ፡ለግብረ፡ዝሙት፡ (*conspirantes* vel *colludentes fornicationi committendae*) F. M. 6, 13.

ስንእው፡ part. *pace junctus, concors, consentiens:* ጊዜ፡ (*quum*) ኮነት፡ሀገርክሙ፡ሕንጽት፡ወሰራዊትክሙ፡ስንእዋን፡ወንብረትክሙ፡ርቱዕ፡ Jsp. p. 359; ስንእው፡ምግባር፡ምስለ፡ Enc.; ስንእዋኒሁ፡ *consentientes cum eo* Sx. Nah. 23.

ስንኣዊ፡ subst. *pacis studium, concordia, consensus* Chr. Ta. 5; ተሰናአዉ፡ስንኣዌ፡ Sx. Teq. 14 Enc.; ለሕይወት፡ኅቡረ፡በስንኣዌ፡ F. N. 24, 4.

ተሰናኣዊ፡ n. ag. (III) *is qui convenit* de re: ተሰናአውያን፡ *qui pacti sunt* F. N. 37.

አስተሰናኣዊ፡ n. ag. (IV) *pacem, concordiam, amicitiam jungens:* ልሳን፡አስተሰናኣዊት፡ይእቲ፡ማእከለ፡ዘተዘርወ፡ Fal.

መስተሰናእው፡ part. (IV) *concordans, consentiens:* እመ፡ፈቃዳቲሆሙ፡መስተሰናእውት፡ Phlx. 198.

ሰንአለ፡ quadrl., inserta litera ን e ሰአለ፡ (q. v.) propagatum.

ተሰንአለ፡ III, 1 et ተሰናአለ፡ (etiam ተሰነአለ፡ scriptum) III, 3 *veniam abeundi petere* vel *nancisci, valedicere* alicui, *salvere jubere:* አኀዙ፡ይላሕዉ፡ወይብክዩ፡ወይሰነአሉ፡በበይናቲሆሙ፡ Jsp. p. 382; c. Acc. prs.: ከመ፡ይሕቀፎሙ፡ለውሉዱ፡ወየአምኆሙ፡ወይሰነአሎሙ፡ p. 365; ተሰነአለ፡ወላዲቶ፡ Sx. Haml. 10; Gad. T. II.; Lud. comm. hist. p. 501 n. 32; (mortuus, qui hic jacet,) ይሰነአለክሙ፤ተሰነአልዎ፡ (Imprtv.) በአስተርክቦ፡እስመ፡እምይእዜሰ፡አልብክሙ፡ምስሌሁ፡ተራክቦት፡ Genz. f. 121; ተሰናአሎት፡ሕግ፡ *valedictio legitima*, Lud. e Mss. Colb. — *Voc. Ae.:* ተሰነአለ፡ተሰናበተ፡ተበውሐ፡ተስዕረ፡ብ፡ተሰናበተ፡; *aliud:* ተሰነአለ፡ዘ፡ተያከሰ ።

አስተሰንአለ፡ IV, 1 (Lud.) et አስተሰናአለ፡ IV, 3 *veniam abeundi concedere:* አስተሰነአልከኒ፡ (pro "ሰና"፡) Chr. L. Atk. f. 18.

ሰንአው፡ vid. sub ሰንአ፡

ሰንኩሪስ፡ vel ሰንክሪሶን፡ n. prgr., sc. συγχώρησον *remitte* vel *ignosce*; occurrit passim in liturgiis: ሰንክሪሶን፡እግዚኦ፡እስመ፡አልቦ፡ሰብእ፡ዘሐይወ፡ዘእንበለ፡ኀጢአት፡ Genz. f. 114; አስተምሕሮ፡ለነ፤ሰአልናሁ፡ዮሐንስ፡ሰንኩሪስ፡ Mavâs. nr. 2. — *Voc. Ae.:* ሰንክሪ፡ዘ፡መሐሪ ።

ሰንክሳር፡ n. prgr., sc. τὰ συναξάρια τῶν ἁγίων *synaxaria*;

hoc nomine inscribitur liber magnae molis, quo *Acta Sanctorum* in ecclesia coptico-aethiopica recepta continentur, sive *menologium;* de quo vid. Catalogum Cod. Aeth. Mus. Brit. p. 45 et Catal. Cod. Aeth. Bibl. Oxon. Bodl. p. 37. Interpretantur Aethiopes: ስንክሳር፡ ዘበትርጓሜሁ፡ ጉባኤ፡ (*collectio*) l. c. Singulariter usurpatur, ut: ስንክሳር፡ ወደሳ፡ ወንእዳ፡ Sx. Masc. 23 Enc.

ሰንከዕሩር፡, **ሰንከአሩር፡**, **ሰከዕሩር፡**, subst., κρίνον, *lilium* 2 Par. 4, 5. — *Voc. Ae.:* ሰከዕሩር፡ ዘ፡ ማሰንደድ፡ ዘአዳም፡ ጽጌሁ ።

ሰነወ፡ i. q. سَنَا *terram rota aquaria aqua hausta rigavit* camelus.

መሳንው፡ subst. plur., quod A. d'Abbadie e suo codice CLXXVII mihi communicavit, et *arrosages artificiels* vertit.

አመስነወ፡ quadrl. II. i. e. ውሃ፡ አጣጣ፡ „*cultiva par arrosage artificiel; cette racine est niée par quelques professeurs de Gondar*", d'Abbadie.

ሰነየ፡ i. q. שָׁנָה ܬܢܐ ثَنَى *iteravit; diversus, secundus fuit.*

ሳንይ፡ adj. (ثَانٍ), nonnisi in fem. **ሳኒት፡**, passim **ሰኒት፡**, usitatur: *postera dies* vel *nox, postriduum:* በሳኒት፡ ዕለት፡ Num. 7, 18; Jos. 6, 14; Jud. 20, 24. 25; etiam omissa voce ዕለት፡, ut: ለለ፡ ይጸብሕ፡ ሰኒት፡ Sx. Jac. 8 Enc.; እምሳኒት፡ ሰንበት፡ Lev. 23, 15; በሳኒት፡ ዕለት፡ Jos. 10, 32; በሳኒት፡ በልዐ፡ Jos. 5, 12; በሳኒታ፡ ለቀዳሚት፡ Lev. 23, 11. — At plerumque suff. *á* subjunctum habet: **ሳኒታ፡** *postera (ejus dies):* ኢታአምር፡ ዘትወልድ፡ ሳኒታ፡ Prov. 3, 28; እመ፡ ሳኒታ፡ Ex. 21, 21; በሳኒታ፡ *postridie* 1 Reg. 11, 11; 2 Par. 7, 9; Jer. 20, 3; Judith 7, 1; Matth. 27, 62; *postera nocte* 4 Esr. 10, 74; እመ፡ ሳኒታ፡ ሌሊት፡ 11, 1; በሳኒታ፡ ዕለት፡ 10, 4; Kuf. 21; Judith 7, 6; Ex. 2, 13; በሳኒታ፡ ዕለት፡ እም ዘ፡ ቀተለ፡ Jer. 48, 4; በዕለት፡ ሳኒታ፡ Kuf. 2; እመ፡ ሳኒታ፡ ዕለት፡ በዓል፡ Esth. 7, 2. Deinde voci ሳኒታ፡ tamquam statui constr. nomina vel pronomina subjungunt: በሳኒታ፡ ፋሲካ፡ τῇ ἐπαύριον τοῦ πάσχα Num. 33, 3; በሳኒታ፡ ሠርቅ፡ τῇ ἐπαύριον τοῦ μηνός 1 Reg. 20, 27; በሌሊት፡ ዘይፈቅዱ፡ በሳኒታሃ፡ ቍርባነ፡ ይንሥኡ፡ F. M. 10, 3; Lev. 23, 11. 16 ann.

ሳኒታ፡ vid. **ሳንይ፡**

ሰኑይ፡ nom. tempor., 1) *duo (dies), biduum,* vel *secundus, alter (dies):* አሐቲ፡ ዕለት፡ ሰኑየ፡ መዋዕለ፡ ክንት፡ Sir. 46, 4; አሐተ፡ ዕለተ፡ ወሰኑየ፡ መዋዕለ፡ 38, 17; Gen. 33, 13; Marc. 14, 1; Joh. 11, 6; በሰኑይ፡ ዕለት፡ Hos. 6, 2; እመ፡ ሰኑዩ፡ ለሠርቅ፡ 1 Reg. 20, 34. 2) *feria secunda* septimanae: በሰኑይ፡ ዕለት፡ Did. 30; ዘሰኑይ፡ (v. ዘሰኑየ፡) ፋሲካ፡ Mavâs. nr. 43; Org. 2.

ሰነየ፡ *pulchrum, bonum esse* vid. sub **ሠነየ፡**

ስኒ፡ vid. sub **ሠነየ፡**

ስንዳሌ፡ n. prgr., sc. σεμίδαλις, *simila, similago, flos farinae triticeae,* Gen. 18, 6; Ex. 29, 2; Lev. 2, 1 seq.; 7, 12 seq.; 14, 10; Num. 28, 5 seq.; 1 Reg. 1, 24; 4 Reg. 7, 1; Hez. 16, 19; Jes. 1, 13. 66, 3; Dan. ap. 13, 3; Sir. 32, 3. 38, 11; Apoc. 18, 13; ኅብስተ፡ ስንዳሌ፡ ἄρτοι καθαροί Judith 10, 5.

ሰንደሮስ፡ vel **ስንድሪስ፡** n. prgr., sc. pers. سَنْدَرُوس arab. سَنْدَرُوس, resina suffimento adhibita, *sandarax, gummi juniperium* Kedr f. 86 (vid. ፊሰው፡); ክርቤ፤ ሚዓ፤ ሎዘን፤ ስንድሪስ፤ ከሚን፤ ጥፋሕ፡ Sx. Haml. 8.

ሲኖዶስ፡ et **ሴኖዶስ፡**, subst., Pl. **ሲኖዶሳት፡**, n. prgr. sc. σύνοδος 1) *synodus, concilium* (ecclesiasticum), ut: ከዐበ፡ ለዓመት፡ ሲኖዶስ፡ ይትገበር፡ II Can. Ap. 35; ሲኖዶሳት፡ M. M. f. 382; crebro ጉባኤ፡ additur, ut: ሲኖዶስ፡ ጉባኤ፡ (ዘኤፌሶን፡) Cyr. f. 113. 2) *constitutiones* vel *canones synodi* vel *concilii,* nec non *canones* vel *constitutiones patrum ecclesiae;* (መጽሐፈ፡) ሴኖዶስ፡ est titulus libri Aethiopici, quo collectio Canonum in ecclesia Abyssinica receptorum continetur, ut: ቅዱስ፡ ሴኖዶስ፡ Clem. f. 210; N. T. ed. rom. in praef.; ሲኖዶስ፡ ዘጉባኤ፡ ስርድቁ፡ Syn. f. 217; ሲኖዶስ፡ ዘአበው፡ ሐዋርያት፡ ቅዱሳን፡ Syn. f. 1; ሲኖዶስ፡ ዘቀሌምንጦስ፡ Syn. p. 286; ሴኖዶስ፡ ዘቅዱስ፡ ባስሌዎስ፡ Lud.

ሲኖዲቆን፡ n. prgr. συνοδικόν, *synodicum, epistola synodica;* ሲኖዲቆን፡ vel መልእክተ፡ ሲኖዲቆን፡ Haim. Ab. (vid. Catal. Cod. Aeth. Mus. Brit. p. 18); Lud. e Mss. Colb.

ሰንደቅ፡ subst., in libris recentioribus Aethiopico-Ambaricis obvium, ut videtur i. q. سنجاق vel سنجق (turc., pers., arab.) *vexillum, signum,* ut: (fugiens) ኀደገ፡ ሰንደቀ፡ ወነጋሪተ፡ Chr. L. Atk. f. 24. 25. 29. 38 al.

ሰንዱን፡, **ስንዶን፡**, **ሰንዱን፡**, **ሰንዶን፡**, subst., Pl. "ናት፡, n. prgr. sc. σινδών, *sindon, lintei tenuissimi species, vestis inde confecta* (cfr. etiam Ges. thes. p. 939 sub סָדִין): ሰንዱናተ፡ ገብረት፡ ለምታ፡ Prov. 29, 42; Did. 3; Jud. 14, 12. 13; Matth. 27, 59; Marc. 14, 51. 15, 46; Luc. 23, 53; Joh. 19, 40; περιβολή Gen. 49, 11; ከነ፡ አናሚ፡ አለበሳት፡ ቀጠንት፡ ወሰንዶናት፡ ክቡራት፡ Sx. Genb. 14. Etiam ሰዶናት፡ scriptum reperitur in Sx. Haml. 8 et Nah. 29. — *Voc. Ae.:* ሰንዱን፡ ዘ፡ በፍታ ።

ሰንጉጕ፡ rad. inus., cui زنق (זָנַק) comparaveris; unde زِنَاقٌ *collare,* زِنَاقٌ *ligamen,* زَنِيقٌ *firmus* (صَنِيقٌ) derivantur.

ሰንጉጕ፡ adj. ut videtur *solidus, firmus:* ዘብርት፡ ሰንጉጕ፡ χαλκᾶ ἄρδην 3 Reg. 7, 31; ንዋየ፡ ብርት፡ ቅድው፡ ሰንጉጕ፡ (var. ሰናጕጕ፡ Plur.) ዘከመ፡ ወርቅ፡ σκεύη χάλκεα ἀπὸ χρηστοῦ χαλκοῦ στίλβοντα χρυσοειδῆ 1 Esr. 8, 56.

ሰንጉጕ፡ subst. [cfr. amh. ስናግ፡, ስናጋ፡] *hamus, uncus, fibula:* ሰንጉጕ፡ በዘ፡ ይሰቅሉ፡ ቦቱ፡ መንጠዋልአ፡ Gad. T. H. — *Voc. Ae.:* ጕጻዳት፡ ወሰንጉጕ፡ ዘ፡ ጸገገ፡ (v. ጸገገ፡) መንጠላዕት ።

ሰንጠረጅ፡ (etiam **ሰንጠረዝ፡**) subst., sc. pers. شَتْرَنگ (चतुरङ्ग), arab. شِطْرَنْج *latrunculorum ludus:* ከሀናት፡ ኢይትላሀዩ፡ ግብረ፡ ሰንጠረጅ፡ ወገበጣ፡ ወዡሎ፡ ዘይመስሎ፡

F. M. 33, 7; etiam *latrunculorum tabula*, vid. d'Abbadie Catal. p. 2. 53.

ስንጻት፡ subst., cujus significatio haud satis liquet: ከለ፡ወርቅ፡ውስተ፡ድዶ፡ብሩር፡ዘስንጻት፡ (Graecus vulg. habet μῆλον χρυσοῦν ἐν ὁρμίσκῳ σαρδίου) Prov. 25, 11. (Nescio an ሰነጸ፡ ex arab. سَفَطٌ illustrare licuerit).

ሰናፊል፡ subst., amh., forma Pl., sc. سَرَاوِيل [de etymo vid. Ges. thes. p. 970 sub סַרְבָּל] *braccae, femoralia* Chr. L. Atk.

ስናፔ፡ n. prgr. σίναπι *sinapi* Matth. 13, 31 seq.; 17, 20; Marc. 4, 31; M. F. [Amh. ሰናፍጭ፡].

ሰንፔር፡ et **ስንፔር፡** subst., σάπφειρος *sapphirus* Ex. 24, 10. 28, 18; etiam Ex. 36, 18 in C (ubi caeteri ጸሊም፡ያክንት፡ exhibent); ዕንቍ፡ሰንፔር፡ Jes. 13, 12. 54, 11 var.; Thren. 4, 7; እብነ፡ሰንፔር፡ Job 28, 6. 16; Hez. 1, 26. 9, 2. 10, 1; Hen. 18, 8; Cant. 5, 14; Tob. 13, 16; Apoc. 21, 19. [Etymon alii a vocabulo Indico शनिप्रिय, alii a radice ספר (Ges. thes. p. 968) repetunt.]. — *Voc. Ae.*: ሰንፔር፡ወጸሊም፡ያክንት፡፩ ።

ሰአለ፡ *formare, pingere* vid. sub ሠዐለ፡

ሰአለ፡ *tussire* vid. sub ሰዐለ፡

ሰአለ፡ (etiam ስእለ፡ Lud.) I, 1 [שָׁאַל ܫܐܠ سَأَلَ] Subj. ይስአል፡, *rogare* 1) rarius: *interrogare, percontari*: ይስእልዎሙ፡ለአማልክት፡ Jes. 19, 3; ሖረት፡ትስአል፡ኀበ፡እግዚ᎐፡ Gen. 25, 22; Hen. 21, 5. 2) plerumque: *petere, rogare, poscere, postulare, expetere* (αἰτεῖν, δεῖσθαι, ἀξιοῦν, ἐρωτᾶν, ζητεῖν); Matth. 7, 7. 8; Joh. 16, 26; Hen. 12, 6. 39, 5; c. Acc. prs. Job 5, 8; Jer. 11, 14; 4 Reg. 2, 9; Luc. 16, 27; c. Acc. rei: አልቦ፡ዘይስእል፡ዳኅናኪ፡ Jer. 15, 5; ሰአል፡ዘትፈቅድ፡ 1 Esr. 4, 42; 1 Reg. 12, 17; Matth. 27, 58; c. dupl. Acc. Deut. 15, 8; Jos. 14, 12; Ps. 20, 4; Koh. 2, 10; Matth. 7, 9. 10; Marc. 6, 24; nec non cum ኀበ፡, በኀበ፡, እምኀበ፡, እምነ፡ prs., ut: ይስእሉ፡ኀበ፡እግዚ᎐፡ሲሳዮሙ፡ Ps. 103, 22; Sir. 38, 14; Jac. 1, 5; ኢትስአል፡በኀበ፡እግዚ᎐፡መንግሥተ፡ Sir. 7, 4; Job 6, 25; Jes. 7, 11; 1 Reg. 8, 10; ክልኤተ፡ነገረ፡እስእል፡እምኀቤከ፡ Prov. 24, 30; Kuf. 48; Hen. 62, 9; እስእል፡እምኔክሙ፡ስእለተ፡ Jud. 8, 24; Ps. 2, 8; seq. ከመ፡ et Subj. Hen. 13, 6; Sir. 38, 14; vel Subj. sine ከመ፡, ut: እሮ፡ትስእሎ፡ይስረይ፡ለከ፡ Sir. 28, 4; Marc. 7, 26; c. በእንተ፡ rei 1 Joh. 5, 16; Sir. 51, 14; c. ለ፡ prs. (*alicui*) 1 Reg. 12, 17; ሰአል፡ለከ፡ትእምርተ፡በኀበ፡እግዚ᎐፡ Jes. 7, 11; 3 Reg. 3, 5; Jer. 11, 14. In specie a) *precibus orare* vel *invocare*: Rom. 1, 10; በጸሎት፡ወበስኢል፡ Hebr. 12, 28; Gen. 25, 21; Dan. 6, 13 (c. ኀበ፡); Sir. 38, 14. 51, 14; ሰአሊ፡ኀበ፡እግዚ᎐፡ ἐπικάλεσαι τὸν Κύριον Esth. 4, 8. 17. b) *intercedere, deprecari*, c. ለ፡ vel በእንተ፡ prs.: ስኢል፡ለኃጥአን፡ኀበ፡ልዑል፡ 4 Esr. 6, 77; Rom. 15, 30; ሰአሉ፡ለነ፡ስርየተ፡ኀጢአት፡እምኀበ፡አብ፡ Mavâs. nr. 20; ሰአል፡ወጸሊ፡በእንቲአነ፡ nr. 13; Hen. 15, 2. 16, 2. 3) *mendicare*, non tantum seq. ምጽዋት፡, ut Luc. 18, 35; ሕይወቱ፡ለነዳይ፡ስኢለ፡ምጽዋት፡ Sir. 31, 25; F. N. 43, 12; sed etiam absol., ut: እንዘ፡ይስእሉ፡ወያስተፍዕሙ፡ Job 30, 4; ይገብእ፡ውስተ፡ስኢል፡ ἐπιδεὴς γίγνεται Sir. 34, 4; ኢታፍቅሩ፡ለስኢል፡ (*mendicatio*) 40, 28; Luc. 16, 3; Joh. 9, 8; c. Acc. prs. (mendicando adire alqm): ዘይስእለከ፡ ἐπιδεής Sir. 4, 1. — (Deut. 25, 1 ሰአሉ፡ለዘይዐውግ፡ καταγιγνώσκουσι τοῦ ἀσεβοῦς, etiamsi cum Ludolfo ተስአሉ፡ emendaveris, et *inquirite in improbos* verteris, vix sensum tolerabilem praebebit. Videtur lectio corrupta: in codice C አዐሉ፡ et in Abbadiano CXVII አዕሉ፡ legitur, de qua lectione vid. sub ዐለወ፡). — *Voc. Ae.*: ሰአለ፡ተንበለ፡አስተበቍዐ፡ዘ፡ለመነ፡ ።

አስአለ፡ II, 1 *deprecatorem facere* alqm, ejus *intercessione uti*: ዐቢየ፡ነቢየ፡ዮሐንስሃ፡አስአልነ፡ያስተምሕር፡በእንቲአነ፤ማህልከ፡ይኩን፡ሳዕሌነ፡ Mavâs. nr. 1.

ተስእለ፡, rarius **ተሰአለ፡** (ut Kuf. 41; Chr. ho. 9) III, 2 *interrogare, percontari, sciscitari*, c. Acc. prs.: እሴአለከ፡ Job 38, 3. 8, 8. 12, 7; እመ፡ተስእልክዎሙ፡ Jes. 41, 28; ተሰአልዎሙ፡ለአሕዛብ፡ (ἐρωτήσατε) Jer. 18, 13. 43, 17; 4 Esr. 8, 4. 10, 12; Gen. 32, 18; Hen. 40, 8; Matth. 2, 4; አለ፡ኢተስእሉኒ፡ Jes. 65, 1; Rom. 10, 20; c. Acc. rei: ተሰአሉ፡ፍኖተ፡እግዚ᎐፡ (Imprt.) Jer. 6, 16; Gen. 32, 30; 1 Reg. 23, 2. 28, 6; 2 Reg. 2, 1; c. dupl. Acc.: Ps. 136, 3; ተስእልዎሙ፡አስማቲሆሙ፡ 2 Esr. 5, 4; Gen. 43, 7; ዘይሴአሉኒ፡ Chr. ho. 4; c. ኀበ፡ vel በኀበ፡ prs. Jud. 20, 18; Dan. 2, 10. 11; c. በእንተ፡ rei vel prs. (*de*): Koh. 7, 10; 4 Esr. 2, 34; ተሰአሉኒ፡በእንተ፡ደቂቅየ፡ Jes. 45, 11; 1 Reg. 17, 22. 22, 10; nota etiam: ተስእልክዎ፡ከመ፡ያርእየኒ፡ Hen. 60, 9. — Inf. ተስእሎት፡ *quaestio, interrogatio*: ተስእሎታት፡ዘተስእልዎ፡ከልአን፡ Sx. Jac. 10; Phlx. 6; ተስእሎታት፡ዜናሆሙ፡ለአበው፡ቅዱሳን፡ Phlx. in tit.

ተሳአለ፡ III, 3 *sese invicem interrogare* vel *singulos deinceps rogando sciscitari* Matth. 10, 11.

ስእለት፡ n. act. et subst., fem. et m., *rogatio, petitio, postulatio, petitum, postulatum*; tamquam Inf. c. c. Acc. rei, ut: ኀረርኩ፡ስእለቶ፡ለንጉሥ፡ኀይለ፡ወሰራዊተ፡ 2 Esr. 8, 22; ስእለት፡ብየ፡እንተ፡እስእል፡እምኀቤከ፡ Kuf. 35; Jud. 8, 24; 3 Reg. 3, 5; ምንት፡ውእቱ፡ስእለትኪ፡ (τὸ αἴτημά σου) Esth. 7, 2. 3; Ps. 36, 4; Hen. 14, 4; Phil. 4, 6. In specie a) *precatio, preces, oratio* δέησις Job 8, 6; Thren. 3, 55; Dan. 9, 17; Ps. 5, 2. 38, 16. 39, 2; 1 Petr. 3, 12; ወከነ፡እምድኅረ፡ዝንቱ፡ስእለት፡ 1 Par. 18, 1; προσευχή Tob. 12, 12. b) *intercessio* Hen. 13, 2. 14, 7.

ሰአሊ፡ n. ag. *rogans, petens, precator, intercedens*, crebro de Maria: ሰአሊት፡ምሕረት፡ለኃጥአን፡ Genz. f. 5; ሰአሊት፡በእንተ፡መድኀኒትነ፡ Kedr. f. 59; ሰአሊት፡ለነፍሳቲነ፡ሕይወት፡ Laud. Mar.; Sx. Sen. 21 Enc.

ምስአል፡ subst. *locus petitionis, sacellum precibus fundendis destinatum, oratorium*, praedicatur de ecclesia: Clem. f. 108; ትኩን፡ምስአለ፡ወምስጋደ፡ወምስትስሪየ፡ኀጢአት፡ f. 194. 231; Deg.; Org. 4.

መስአል፡ Ludolfus e Syn. affert, et „*consultor* chaldaeorum de futuris" vertit; sed vereor, ne መሥዐል፡ cum መስአል፡ confuderit.

ሲኦል፡ subst., m. et fem. (ut Apoc. 6, 8; Jes. 14, 9; Ps. 85, 12; 4 Esr. 8, 64, al.), *orcus, inferna*, ᾅδης: አኮኑ፡

ከሡት፡ሲኦል፡በቅድመ፡እግዚ.": Job 26, 6. 33, 22; Prov. 2, 18. 7, 27; Cant. 8, 6; Ps. 6, 5; Sap. 2, 1; ትቀልል፡ሲኦል፡እምኔሃ፡ Sir. 28, 21; Jes. 14, 15. 19. 28, 15. 38, 10. 57, 9; Bar. 3, 11; ወረዱ፡ሲኦለ፡ (v. ሲኦል፡) 3, 19; Kuf. 5; Christi ርደት፡ውስተ፡ሲኦል፡ Asc. Jes. 4, 21; Luc. 16, 23; 1 Cor. 15, 55; Apoc. 1, 18. 20, 13. 14; Hen. 22. 51, 2; ሞትሂ፡ወሲኦልኒ፡ይቤሉ፡ ἡ ἀπώλεια καὶ ὁ θάνατος Job 28, 22; ἄβυσσος *abyssus* Job 41, 22. 23; deinde in libris Christianorum saepius *sedes damnatorum* post mortem, ut Clem. f. 105. 213. [De etymo vid. Ges. thes. p. 1348; שְׁאוֹל ‎ سُؤَال].

ሳእር፡ *gramen* vid. sub ሣዕር፡

ሳእር፡ et **ስእር፡** subst. *uter*, aquae, lactis (aliâs ዝቅ፡): ἀσκός ሳእረ፡ማይ፡ Gen. 21, 14. 15. 19; ስእረ፡ሐሊብ፡ Jud. 4, 19. [Etymon haud satis liquet; fortasse derivandum est nomen a שָׂאַר *tursit, turgidus factus est*, de quo vid. Ges. thes. p. 1349. „Aethiopes intelligunt *vas junceum*, quali mulieres conservando lacti utuntur“ Lud.]

ሰአረ፡ *abolere* vid. sub ሰዐረ፡

ስእነ፡ I, 1 [contigua sunt שָׁאַן et שַׁאֲנָן (ሰንአ፡); amh. ሳነ፡] Imprf. ይስእን፡ (sed raro usitatum; magis frequentant ኢይክል፡); Subj. ይስእን፡; *impotentem, rei imparem esse, non posse, nequire*; c. c. Acc. Inf.: ስእኑ፡አውሥኦቶ፡ለኢዮብ፡ Job 32, 3. 4, 20; ርእሶሙ፡ስእኑ፡አድኅኖ፡ Jes. 20, 6. 59, 14; Jer. 5, 4; ስእንኩ፡ጸዊሮቶ፡ 20, 9; Dan. 4, 15; Gen. 41, 8. 45, 1; Ex. 7, 21. 40, 29; Lev. 25, 35; Num. 9, 6; 1 Reg. 2, 5; 4 Reg. 16, 5; Hen. 39, 14; Matth. 17, 16. 19; Marc. 1, 45; Rom. 9, 31; ስኢነነ፡ተዐግሦ፡ 1 Thess. 3, 1; nec raro pron. suff., ad objectum Infinitivi relatum, verbo ስእነ፡ adjicitur: ስእንዋ፡ቀቲሎታ፡ Jes. 7, 1; ንሕነሰ፡ለሙ፡ስእናሁ፡እኂዞ፡ (v. እኂዞቶ፡) Dan. ap. 1, 39; Hebr. 12, 19; rarius c. Subj. verbi: ዐናብስት፡ስእኑ፡ይግሥሥዎ፡ Sx. Pag. 1 Enc.; c. c. Acc. rei vel prs.: ጻድቃን፡የሐውርዎን፡(ለፍናዊሁ፡)ወኃጥኣን፡ይስእንዎን፡ ἀσθενήσουσιν ἐν αὐταῖς Hos. 14, 9; ስእኖሙ፡ *iis non praevaluit* Apoc. 12, 8; ስእኑ፡ሕይወተ፡ዘለዓለም፡ *nequiverunt* (acquirere) *vitam aeternam*, Lud. e V. S.; passim absol. (omisso Inf. vel Obj.) ut: ኀሥሥኩ፡አእምሮ፡ወስእንኩ፡ 4 Esr. 13, 8; in specie de *impotentia utriusque sexus*: ለእመ፡ስእነ፡ብእሲ፡ሰኪበ፡ምስለ፡ብእሲቱ፡ለአቅሞ፡ዘርእ፡ወገዘንቱ፡ስኢን፡ይከውን፡እም፲፡ምክንያት፡ F. M. 12, 5; በእንተ፡ስኢን፡ውሉድ፡ *quod nullos poterant* (procreare) *liberos*, Lud. e V. S. — Stirpis I, 2 exemplum Ludolfus affert e Mss. Colb.: ይሰእንዋ፡ለርኅራኄ፡ *incapaces erant mansuetudinis* (nisi hanc formam, sicut in gramm. p. 145, ex analogia formae ይሬእ፡ explicare malueris).

ተስእነ፡ III, 1 *non fieri posse, impossibilem esse*: c. c. Nom. rei vel c. Acc. Inf., et c. በኀበ፡ pers. vel c. pron. suff. (sensu Dativi): አልቦ፡ዘይሰእነከ፡ Job 10, 13. 42, 2; Matth. 17, 20; Luc. 1, 37; አልቦ፡ዘተስእኖ፡ Sir. 48, 13; Gen. 18, 14; Deut. 17, 8; ዘሎ፡ዘኀቡእ፡ኢይሰእነከ፡ Dan. 4, 6; Zach. 8, 6; Rom. 1, 13; Hebr. 12, 17; ኢይሰእን፡ንሕለቱ፡(ለቅጽር፡) Jsp. p. 359; ኢይሰእን፡በኀቤከ፡አድኅኖ፡ 2 Par. 14, 11; Luc. 18, 27; ተስእኖ፡ነጺቀ፡ 3 Reg. 5, 3; Rom. 8, 3 Plgl.; ተስእነ፡ተወቅሮቶን፡ Herm. p. 83.

ስኡን፡ part. 1) *impotens, imbecillus, debilis, invalidus, non idoneus rei*: ስኡናን፡ ἀσθενεῖς Job 4, 4; Rom. 15, 1; ἀδύνατοι Job 31, 20; መሀይምት፡ስኡን፡ μῦθος ἀδρανής Cyr. ad Th. f. 15; ኃጥእ፡ወስኡን፡ወአብድ፡ Phlx. 1; administrandis suis rebus (impar) F. N. 32. At Gen. 49, 13 ስኡን፡ cum Gr. παράλιος non concordat; suspicatur Lud., Aethiopem legisse παράλυτος. 2) *impossibilis*: አልቦ፡ስኡን፡በኀቤሁ፡ለዘ፡ኵሉ፡ይክል፡ Cyr. f. 104.

ስእነት፡ n. act. *impotentia, imbecillitas, debilitas*: ይኩን፡ስእነቶሙ፡ቅድሜከ፡ Jer. 18, 23; ኢኮነት፡ምክንያተ፡ስእነት፡ላዕሌሁ፡ለነገር፡ *causa impotentiae* (vel *defectus* mei panegyrici) *non in oratione ipsa* (sed in praestantia virtutum vestrarum posita est) Cyr. ad Reg. f. 25.

ሳእን፡ *calceus* cum derivatis vid. sub ሣእን፡

ሰከለ፡ denom. *uvas ferre*, Lud. sine auct.; ከመ፡ዐጸደ፡ወይን፡ዘስከለ፡ (sic; legas aut ሰከለ፡ aut አስከለ፡ II, 1) M. M. f. 244.

አስከል፡ subst., plerumque m., coll. et sing., Pl. ሰኳላት፡ vel አስከላት፡ [אֶשְׁכֹּל, סַגְלָא ‎ إِتْكَال ‎ عُثْكُول; de etymo vid. Ges. thes. p. 1406] 1) *uva, racemus, botrys* a) *vitis* Gen. 40, 10—12; ደመ፡አስከል፡ 49, 11; Sir. 39, 26; Lev. 25, 5; Num. 6, 3; አስከለ፡ልምሉም፡ 6, 4 C; 13, 23; Deut. 23, 26. 32, 32; አስከለ፡ወይን፡ Cant. 7, 9; Hos. 9, 10; Mich. 7, 1; ይፍረይ፡አስከለ፡ Jes. 5, 2. 65, 8; አልቦ፡አስከል፡ውስተ፡ወይን፡ Jer. 8, 13; አስከለ፡ቀምሕከሙ፡ Hez. 36, 8; 2 Esr. 23, 15; 4 Esr. 9, 24. 12, 47; Sir. 50, 15; Matth. 7, 16; Apoc. 14, 18; βοτρύδια Jes. 18, 5; σταφίδες 1 Par. 12, 40; χαλαστά ሰኳላት፡ v. አስከላት፡ (v. አክሊላት፡) 2 Par. 3, 5. b) *dactylorum*: አስከለ፡በቀልት፡ Hen. 24, 4; Sx. Mij. 20; Sen. 16. 2) trsl. de *vite*: ይረክቡ፡ፍሬ፡በውስተ፡አስከሎሙ፡ Lud. e Vit. Pach.; አስከለ፡አእምሮ፡እንተ፡ታሡርጽ፡ጥበበ፡ Lud. e Cant. Sam.; de *corymbo* floris vitis: አስከል፡ዘጸገየ፡ Cant. 1, 14. — *Voc. Ac.*: አስከል፡ዘ፡ዘለላ።

ሲከሎ፡ v. ሲኬሌሉ፡ nomen mensis Χασελεῦ כִּסְלֵו 2 Esr. 11, 1.

ሰከሕከሕ፡ subst., incertae significationis Kuf. p. 84 (var. ለከሕከሕ፡); Monum. sacr. et prof., Mediol. 1861, tom. I p. 27 exhibent *frigora*. *Voc. Ac.*: ሰከሕከሕ፡ዘ፡እሽሽ፡ v. ውሽሽ፡

ሰከመ፡ I, 1 [coll. שָׁכַם, et Ges. thes. p. 1406; amh. ሸከመ፡] Subj. ይስክም፡ (ይስከም፡ Sir. 13, 2 var.), *bajulare, gestare, portare humeris*: ተሐገሉ፡በገቦክሙ፡ወትሰክሙ፡በመታክፈኪሙ፡ Hez. 34, 21; c. Acc. rei Ex. 25, 14; Ex. 37, 5 hebr. — C; ረስዮ፡ለከማይድየ፡ያድኅን፡ወይስክም፡አርዑተ፡ትእዛዝከ፡ Sx. Sen. 4.

አስከመ፡ II, 1 *onus imponere humeris vel cervici alcjs*, c. Acc. prs.: አስከማ፡ለአጋር፡ Kuf. 17; ነሥአ፡ዕፀወ፡ወአስከሞ፡ለይስሐቅ፡ Kuf. 18; ያሰክምዎ፡ለሰብእ፡ጾረ፡መትከፍቶ፡ Matth. 23, 4; Act. 15, 10.

ተሰክመ፡ et **ተሰከመ፡** (Jud. 16, 3) III, 1 refl. 1) *humeris suis imponere, in humeros suscipere*, c. Acc. rei: ተሰከማ፡ለይእቲ፡ቀሡተ፡ (Perf.) Sx. Tachs. 11; Jud. 16, 3; ይሰከምዎ፡ጾረ፡መትከፍቶሙ፡ Jes. 46, 7; Imprt. አትሕት፡መ

ታከፍቲከ፡ወተሰከማ፡ Sir. 6, 25; ከቡደ፡ ኢታንሥእ፡ ወኢትሰከም፡ (v. ትስከም፡) ላዕሌከ፡ 13, 2. 51, 26. — 2) *se invicem sustinere:* እንዘ፡ ይሰከም፡ ዐምድ፡ ለዐምድ፡ Ex. 26, 17 (var. ይሳመክ፡ CG).

መስከም፡ et **መስከምት፡** subst. 1) *contus, sudes, pertica,* qua quid portatur, Ex. 25, 14. 2) ἀγκωνίσκος, *cardo* asseris Ex. 26, 17 (v. መሳምክት፡ vel ምስማከት፡ CG).

ሰከረ፡ *mercede conducere* vid. sub ሠከረ፡

ሰኰረ፡, **ተሰኰረ፡** *igne fervefieri* vid. sub ሰቈረ፡

ሰከረ፡ I, 1 [שָׁכַר ܫܟܰܪ سَكِرَ] Subj. ይስክር፡, raro ይስከር፡ (Sir. 9, 9) 1) *se inebriare, inebriari, ebrium esse:* ዘሰከረ፡ ὁ μεθύων Jes. 19, 14; ሰኪሮ፡ *cum ebrius esset* Kuf. 7; Dan. 5, 2; ስከሩ፡ Jer. 32, 13; ወይነ፡ለሰኪር፡ (v. ለስክር፡) ኢትስተይ፡ Tob. 4, 15; እለ፡ ሰከሩ፡ ዘእንበለ፡ ወይን፡ Jes. 28, 1; Gen. 43, 34; 1 Reg. 25, 36; Cant. 5, 1; Joh. 2, 10; c. c. በ፡ rei: 2 Reg. 13, 28; እስመ፡ሰከሩ፡በወይን፡ Jes. 28, 7. 29, 9; በወይነ፡ዐመፃ፡ይሰክሩ፡ Prov. 4, 17; c. እምነ፡, ut Apoc. 17, 2; et c. Acc. rei: Eph. 5, 18; ኢትስክሩ፡ወይነ፡ Prov. 23, 31. Transl.: መጥባሕቱ፡ለእግዚ"፡ትሰክር፡እምኔሆሙ፡ Hen. 62, 12; Jes. 34, 5; ትሰክር፡ምድር፡እምደም፡ Jes. 34, 7; Judith 6, 4; Jer. 26, 10. 2) *ebriosum, vino deditum esse* Deut. 21, 20; Luc. 12, 45.

አስከረ፡ II, 1 *ebrium reddere, inebriare,* c. Acc. 2 Reg. 11, 13; Hab. 2, 15; Jer. 28, 39; አስክርዎ፡ 31, 26; Deut. 32, 42; ስተዩ፡ደመ፡እስከ፡ያሰክረክሙ፡ Hez. 39, 19; ታሰክሪ፡ለኵላ፡ምድር፡ Jer. 28, 7; እግዚ"፡ያሰክሮሙ፡ስከረ፡ለመኳንንቲሃ፡ 28, 57; sine Obj.: ስቴ፡ዘያሰክር፡ F. N. 50; ጽዋዕ፡ዘያሰክር፡ Lit. 172, 2.

ስኩር፡ part. *ebrius, temulentus, vini plenus* Job 12, 25; Jes. 19, 14. 24, 20; Ps. 106, 27; Judith 13, 2; ስኩራን፡ 1 Cor. 11, 21; ስክርት፡ 1 Reg. 1, 13; እንዘ፡ስኩር፡ውእቱ፡ Sir. 34, 31; ከዊኖ፡ስኩረ፡ Chr. Ta. 15; እምወይን፡ Jes. 51, 21; እምደም፡ Apoc. 17, 6; transl.: ስክርት፡ መንፈስ፡ ቅዱስ፡ Org.

ስክር፡ subst. i. q. ስካር፡ 1 Reg. 25, 37.

ስካር፡ subst. 1) *ebrietas, crapula* 1 Reg. 1, 14. 25, 37 var.; እለ፡ትሰትይዎ፡ለወይን፡ለስካር፡ Joel 1, 5; Tob. 4, 15; μέθη Jes. 28, 7; Clem. f. 237; ነቂሆ፡ኖኅ፡እምንዋመ፡ስካሩ፡ f. 26; ዘያተነትኖ፡ስካረ፡ወይን፡ Jer. 23, 9. 28, 57. 2) *ebriositas, vinolentia* Hos. 4, 11; ብእሲ፡ሀካይ፡ዘአኀለቀ፡ኵሎ፡ንዋዮ፡በስካር፡ወበዝሙት፡ Did. 3; F. N. 50. 3) *potus inebrians* μέθη Prov. 24, 74; እመልኦሙ፡ስካረ፡ μεθύσματι Jer. 13, 13.

ስክረት፡ n. act. *inebriatio, ebrietas, ebriositas* 1 Petr. 1, 3; Gal. 5, 21; ስክረት፡ይከውን፡ምክንያተ፡ለመዐት፡ወለፍትወት፡ Phlx. 79.

ሰካር፡ n. ag. *ebriosus, bibax,* sed nonnisi exempla fem. inventa sunt: እመሂ፡ዘማዊት፡ ወእመሂ፡ሰካር፡ Kid. f. 23; Lud. e Syn.

ሰካሪ፡ n. ag., f. ሰካሪት፡, Pl. ሰካርያን፡ et ሰካርት፡, *ebriosus, bibax, vinolentus, vino deditus:* Prov. 20, 1. 26, 9; Sir. 19, 1; ብእሲት፡ሰካሪት፡ 26, 8; 1 Cor. 5, 11; Did. 4; F. M. 34, 1; ሰካርያን፡ Luc. 12, 45; Macc. f. 9; ሰካርት፡ Matth. 24, 49 Pltt.

ሶከር፡ subst. [ܣܘܟܪ, سُكَّر] *saccharum,* (*mel*) μέλι, κηρίον Ps. 18, 11. 118, 103; Sir. 24, 20; ይጥዕም፡ቃልየ፡እመ ዓር፡ወሶከር፡ Clem. f. 84. 202; F. M. 26, 1. — *Voc. Ae.:* ሶከር፡ዘ፡ሸንከር፡ v. ሸከር፡

አስከሮኒ፡, **አስኩሮኒ፡**, **አስካሎኒ፡** (Num. 6, 4) est vox insolitae formae; dubium est, utrum አስከ(ኩ)ር፡ in Acc. c. pron. suff. et ኒ፡, an cum Ludolfo et Voc. Ae. አስከ(ኩ)ሮን፡ c. ኒ፡ intelligendum sit; respondet apud Graecum γίγαρτον. Sine dubio lectio corrupta est. (Alia conjectavimus in Apparatu crit. ad l. c. p. 129). — *Voc. Ae.:* አስከሮን፡ዘ፡አስካለ፡ወይን ።

ሰኰሰ፡ I, 2 [vicinae videntur radd. שׁוּחַ שָׁחָה שָׁכַךְ שָׁקַט שָׁקַע al., quae omnes in prima significatione *residendi, desidendi* conveniunt] *cessare, desinere, decrescere, languescere, deficere:* ወይሴኵሱ፡ሕቀ፡ከመ፡ይቅብኡ፡ ንጉሠ፡ κοπάσουσι μικρὸν τοῦ χρίειν Hos. 8, 10; ትሴኵስ፡ፍቅር፡ Matth. 24, 12; Did. 33; ይሴኵስ፡ፍቅር፡እምአኀው፡ Clem. f. 154. — *Voc. Ae.:* ይሴኵስ፡ዘ፡የሐጽጽ፡ይሸሽሂ፡ይ ።

ሰከበ፡ et **ሰክበ፡** (vid. Gen. 34, 2. 35, 22; Num. 5, 13 ann.) I, 1 [שָׁכַב ܫܟܶܒ] Subj. ይስኩብ፡ et ይስክብ፡ 1) *cubare, recumbere, procumbere, discumbere:* ትሰኩብ፡በገቦከ፡ዘ ዐጋም፡ Hez. 4, 4; ሶበ፡ይሰኩብ፡ዲበ፡ምስካቡ፡ Job 33, 15; ጊዜ፡ ይሰኩብ፡ ዲበ፡ ምስካቢሁ፡ Sir. 40, 5; ሰከበ፡ ውስተ፡ ሠቅ፡ ወሐመድ፡ Jes. 58, 5; ἀνέπεσεν Judith 12, 16; ሰከበ፡ ሰኪሮ፡ Kuf. 7; Num. 24, 9; 2 Reg. 12, 16. 13, 31; ሰከበት፡ ላዕሌሁ፡ 3 Reg. 3, 19; 4 Reg. 4, 34; Luc. 2, 16. 17, 34; etiam de rebus inanimatis, ut: vitis ውስተ፡ ምድር፡ ሰከበ፡ Herm. p. 50. a) de dormituris et dormientibus: *cubitum ire, dormire:* (κοιμᾶσθαι, καθεύδειν) Ruth 3, 4; Gen. 19, 4. 28, 13; እለ፡ይሰክቡ፡ውስተ፡ዐራታት፡ Am. 6, 4; 1 Reg. 3, 5; 2 Reg. 11, 13; 1 Esr. 3, 6; Ps. 3, 5; Prov. 3, 24; Matth. 8, 24 rom. b) de aegrotantibus 2 Reg. 13, 6; 4 Esr. 6, 80 (var.). c) de morientibus et mortuis: *occumbere, obdormiscere, dormire* (κοιμᾶσθαι): 2 Reg. 7, 12; 3 Reg. 1, 21; 4 Reg. 10, 35. 13, 9. 14, 16; Job 3, 13; Hez. 32, 21; Jes. 14, 8 var.; 1 Cor. 11, 30. 2) *concumbere:* conjuges እለ፡ሰከቡ፡በእንተ፡ ውሉድ፡ Lit. 174, 3; c. c. ምስለ፡ Gen. 19, 33—35. 26, 10. 34, 2. 39, 7. 14. 17; Ex. 22, 15; Lev. 15, 16. 18, 20. 22. 19, 20. 20, 11; 2 Reg. 11, 11. 13, 11; c. ኀበ፡ Gen. 19, 32; c. Acc. (potissimum de concubitu maris cum mare et hominis cum bestia): Lev. 18, 23. 20, 16 (quamquam etiam c. ምስለ፡ 18, 22. 20, 13; Deut. 27, 21); እለ፡ይሰክቡ፡ተባዕተ፡ ἀρσενοκοῖται Chr. ho. 30; F. M. 34, 2; (sed etiam de concubitu maris cum muliere) ዘይሰኩብ፡ብእሲተ፡ F. N. 5. — *Voc. Ae.:* ሰከበ፡ደቀሰ፡ዘ፡ተኘ ።

አስከበ፡ II, 1 *facere ut cubet vel jaceat, deponere, reponere, collocare, prosternere,* a) hominem: አስከቦ፡በከቡዱ፡ላዕለ፡ምሥዋዕ፡ Gen. 22, 9; አስከቡኪ፡ውስተ፡መሬት፡በከብድኪ፡ Jes. 51, 23; 2 Reg. 8, 2; አስከብዎ፡ውስተ፡ዐራት፡ 1 Reg. 19, 13; ውስተ፡ጎል፡ Luc. 2, 7; Deg.; 2 Par. 16, 14; በአረፍተ፡ቤተ፡ክርስቲያን፡ታሰክቦ፡ለበድን፡ Genz. f. 16: *in lectum conjicere* (vulnerando) Ex. 21, 18; mortuos: አስኩብዎሙ፡ለአእሩግ፡ Thren. 2, 21; Jes. 14, 8. b) res, ut

murum: ትወድቅ፡ ወአሰከባ፡ ውስተ፡ ምድር፡ Hez. 13, 14; gladium Hen. 90, 34.

ስኩብ፡ part. *cubans, recubans (dormiens), jacens, depositus:* ሕፃን፡ ስኩብ፡ ውስተ፡ ጎል፡ Luc. 2, 12; ስኩብ፡ ከንኩ፡ Hen. 83, 3; Christus ከነ፡ ስኩበ፡ በውስተ፡ መቃብር፡ F. N. 15; ልብክሙ፡ ላዕለ፡ ዐራት፡ ሞት፡ ስኩብ፡ Sal. Nic. 9; ርእዩ፡ ኀበ፡ ዝንቱ፡ እጓው፡ ዘስኩብ፡ ማእከሌክሙ፡ በሃገ፡ ወጽሙ፡ Genz. f. 120.

ስከበት፡ n. act. *cubatio, cubitus,* Org. 2.

መስኩብ፡ subst. *membrum genitale* (concubitus instrumentum) Kuf. p. 60 (si quidem lectio sana est).

ምስካብ፡ subst., m. et fem., Pl. ምስካባት፡ *locus* vel *res, ubi cubant* a) *cubile, stratum, lectus, torus* κλίνη Gen. 48, 2; 2 Reg. 4, 7; Prov. 26, 14; Cant. 1, 16; Judith 10, 21; ምስካባት፡ 15, 11; Kuf. 33; κοίτη Job 7, 13. 33, 15; Sir. 40, 5; Dan. 2, 29. 7, 1; Ps. 4, 5; στρωμνή ውስተ፡ጽልመት፡ ተነጽፈት፡ ምስካብየ፡ Job 17, 13. 41, 21; Am. 6, 4; Ps. 6, 6; ይነብሩ፡ ውስተ፡ ዐራት፡ ምስካቦን፡ Hez. 23, 41; Ps. 131, 3; ውስተ፡ ምስካብ፡ ሲኦል፡ ይነውሙ፡ Job 21, 13; κώδια Judith 12, 15; ምስካባት፡ Hen. 39, 4. 5. 46, 4. b) *lectus* vel *torus legitime* vel *illegitime concumbentium,* κοίτη Sap. 3, 13; Gen. 49, 4; Sir. 23, 18; ሀየ፡ ነጸፍኪ፡ ምስካቢኪ፡ Jes. 57, 7; Hez. 23, 17; Hebr. 13, 4. c) *cubile, lustrum* bestiae Job 37, 7. d) *lectus carnificando et cruciando inserviens:* ምስካብ፡ ኀጺን፡ Sx. Genb. 19 al.

ሰኰት፡ et **ሰኮት፡** subst., m. et fem., Pl. አስኳት፡ (male አስከት፡) *platea, vicus* [vicina sunt ጽጕ፡; שׁוּק سُوق ; ت primitus et proprie formativum fuisse videtur] Act. 12, 10; ሐሩ፡ ሰኰተ፡ አንተ፡ ይብልዋ፡ ርትዕት፡ 9, 11 Platt; Matth. 6, 2; Luc. 14, 21; በውስተ፡ አስኳቲሃ፡ Jes. 15, 3; እመ፡ ሀሎ፡ ማእከሌሁ፡ ወማእከለ፡ ቤጸ፡ ሰኰት፡ ወመርሕብ፡ F. N. 37.

ሰኳት፡ vid. sub ሰኳሰት፡

ሰኰተ፡, ut videtur i. q. سكت *resedit, quievit* (unde أُسْكُفَّة *sedimentum*).

ስከትት፡ et **ስከትት፡** subst., Pl. ስከትታት፡ *pedamentum, basis,* ut columnae (βάσις אֶדֶן) Ex. 26, 19—21 c. annot.; hebr. Ex. 36, 24—27 in C.

ሰከተየ፡ quadrl., e rad. סָכַךְ שָׂכַךְ *texere, plectere* propagatum videtur.

ተሰከተየ፡ III, 3 *conjurare, conspirare* Ps. 82, 5. 101, 9; Act. 23, 12. 14; ወተሰከተዩ፡ በማዕሌቶሙ፡ Macc. f. 14; in bonam partem: (martyres) እለ፡ ተሰከተዩ፡ ወተዘጋደዩ፡ ለመዊት፡ Sal. Req.; etiam *conjungi in genere:* ተንሥእ፡ በኀይል፡ እምሀገሩ፡ ወተሰከተዩ፡ ምስለ፡ እለ፡ እምድኅሬሁ፡ ወተሀየኑ፡ Macc. f. 14. — *Voc. Ac.:* ተሰከተዩ፡ ዘ፡ ተመማለሉ፡; *aliud:* ዘ፡ ተከማቹ።

ሰከነ፡ rad. inus.; שָׁכַן سَكَنَ *consedit, habitavit, quievit;* سَكَنَ סָכַן (desedit, ad inopiam redactus est) *pauper, egenus, miser fuit.*

ሰኰና፡ (passim ሰከና፡), subst., m. et fem., coll. et sing., Pl. ሰኳንው፡ [aliud etymon conjectavit Dietrich semit. Wurzelforsch. p. 88] 1) *planta* sive *solum pedis:* ሰኰና፡ እገሪሃ፡ (respondent እራኀተ፡ እደዊሃ፡) 4 Reg. 9, 35; ኢይቀውሙ፡ በሰኰና፡ እገሪሆሙ፡ (ἴχνος ποδῶν) Judith 6, 4; ትከይዶሙ፡ በሰኰናከ፡ Hez. 32, 2; τὰ ἴχνη μου Ps. 17, 40; ποῦς Sir. 6, 36; διαβήματα Ps. 16, 6. 36, 33. 72, 2 (alias መከየድ፡, መከይድ፡); ሰላም፡ ለሰኰናኪ፡ I Sal. Mar. 32; de *planta* i. e. *palma* manus 4 Esr. 4, 16 (siquidem lectio sana est). 2) *calx* pedis, πτέρνα Gen. 3, 15. 25, 26; Sir. 12, 17; ተከሥተ፡ ሰኰናኪ፡ Jer. 13, 22; Joh. 13, 18. 3) *ungula,* equi Gen. 49, 17; Jud. 5, 22; ሰኰና፡ አፍራሲሆሙ፡ Jes. 5, 28 var.; ἴχνος κτηνῶν ሰኰና፡ እንስሳ፡ Hez. 32, 13; πτέρναι τῶν ποιμνίων Cant. 1, 8; ἀκρωτήρια Lev. 4, 11; ὁπλή Mich. 4, 13; ዘንፉቅ፡ ሰኰናሁ፡ Lev. 11, 3—7; Deut. 14, 6—8; እለ፡ ሰኰና፡ (v. ጽፍረ፡) ላህም፡ እገሪሆሙ፡ ὀνοκένταυροι Jes. 13, 21. 34, 14. — *Voc. Ac.:* ሰከና፡ ብ፡ ተረከዝ።

ምስኪን፡ adj., f. ምስኪንት፡ (Jsp. p. 279) *pauper, egenus, inops* [מִסְכֵּן مِسْكِين ܡܣܟܢܐ] Kuf. 23; Ps. 39, 23. 40, 1. 71, 4. 85, 1; ምስኪናን፡ Job 29, 16. 31, 34. 34, 28; ምስኪን፡ ሕዝብየ፡ Jes. 10, 2. 32, 7; Hez. 18, 12; ምስኪናን፡ Prov. 24, 37. 29, 38; Matth. 19, 21; Apoc. 3, 17; Herm. p. 54; ገብር፡ ወምስኪን፡ Lit. Cyr.

ምስኪንት፡ subst. *paupertas, egestas* Phlx. 218; F. M. 25, 3. „Hoc vocabulo utitur sacerdos pro extenuatione suae personae", ut: ወምስኪንትየ፡ አነ፡ ገብርከ፡ ኃጥእ፡ *et (mea paupertas* i. e.) *ego pauper servus tuus peccator* Lit. 160, 4.

ተመስከነ፡ III, 1 *ad paupertatem redigi, egenum fieri;* Inf. ተመስክኖ፡ et ተመስክኖት፡ Lud. sine auct.

ሰኪኖን፡ nomen arboris prgr., sc. σχῖνος *lentiscus:* ዕፀ፡ ሰኪኖን፡ Dan. ap. 1, 54; መዐዛሁ፡ ከመ፡ ዘሰኪኖን፡ (v. ሲኪኖን፡) Hen. 30, 2 (ubi fortasse *lacryma lentisci* seu *mastiche* intelligenda est). — *Voc. Ac.:* ሰኪኖን፡ ዘ፡ ከከ። — Aliud ሰኪኖን፡ vel ሰቂኖን፡ σχοίνων vid. in Appendice hujus lexici.

ሰከወ፡ rad. inus., aram. סְכָא *prospexit, adspexit,* سكا *exspectavit.*

መስኮት፡ subst., m. et fem., Pl. መሳክው፡ [cfr. ܟܘܬܐ] *fenestra, (lumen),* θυρίς Gen. 26, 8; Jos. 2, 15; 1 Reg. 19, 12; 3 Reg. 6, 8; 4 Reg. 9, 30. 32. 13, 17; Jes. 24, 18; Jer. 9, 21. 22, 14; Hez. 40, 16. 22. አርኀወ፡ መሳክወ፡ ጽርሑ፡ Dan. 6, 10; Joel 2, 9; Prov. 7, 6; Cant. 2, 9; ዘይሔውጽ፡ እንተ፡ መሳክዊሃ፡ Sir. 14, 23; 2 Par. 3, 7 (ὀροφώματα); Hen. 72, 3 seq.; Chr. Ax.; distinguuntur መሳክው፡ ለብርሃን፡ et መሳክው፡ ለንጻሬ፡ F. N. 37.

እስኩ፡ vid. sub እስኩ፡

ሰከዐ፡ I, 1 *filum in acum inserere,* Lud. sine auct. [Vic. est ሰጐዐ፡ q. v. Potestas verbi prima est sine dubio in *infigendo, transfigendo;* coll. سَكَّ شَكَّ et سُكّ *clavus*].

ተሰክዐ፡ III, 1 *perforatum et filo insertum esse:* (margarita) ዘተሰክዐ፡ በፈትል፡ ሜላት፡ Org.

ስኩዕ፡ part. *perforatus filo inserendo, intextus:* ዕንቍ፡ ግሉፍ፡ ወስኩዕ፡ (λίθων τορευτῶν καὶ πλεκτῶν) 3 Reg.

10, 22; Gad. Ad. 1. 190; (Ephod) ዘስኩዕ፡በአዕናቍ፡፲ወ፪ Lud. e Mss. Colb.

ሰኳዕት፡ (etiam **ሰኳት፡**) subst., *formicarum species*, μύρμηκες, ሰኳዕት፡እለ፡አልቦሙ፡ኀይል፡ Prov. 24, 60 (at 6, 6 ቃህም፡); μυρμηκολέων Job 4, 11 (de quo vid. Bocharti hieroz. III. 805 seq.). — *Voc. Ae.*: ቃሕም፡ወሰኳዕት፡ዘ፡ገብረ፡ጕንዳን፡, de qua formicarum specie consulas Lud. hist. Ae. I, 13, 29. [Mihi quidem ሰኳዕት፡ forma Pl. a ሰኳዒ፡ esse videtur, quod proprie *foramina faciens* significat.].

ሰከዕሩር፡ *lilium* vid. sub ሰንከዕሩር፡

ሰከየ፡ I, 1; Subj. ይስኪ፡ (raro ይስከይ፡, ut Hen. 89, 15 in cod. Abbad. XXXV) 1) *confugere* in locum vel ad alqm: ይሰኪ፡ህየ፡ቀታሊ፡ Num. 35, 11; ከመ፡ይስኪ፡ህየ፡ 35, 15; Deut. 4, 41. 19, 4 seq.; Jos. 20, 4 seq.; *precibus* vel auxilium petendo *adire* alqm, c. ኀበ፡, ut: ሰከይኩ፡ኀበ፡እግዚ"፡ወሰአልክዎ፡ (ἐνέτυχον) Sap. 8, 21; ይሰክዩ፡ኀቤሁ፡ Clem. f. 194; c. Acc. Hen. 45, 3. 2) *queri; incusare; criminari, reum facere, accusare, agere in* alqm [شَكَا et شَكَى]; absol. Hen. 22, 5. 6; ትትፌደዩ፡ዕዳክሙ፡ወትሰክዩ፡ወትትዋቀሡ፡ወትትላኰዩ፡ወትትጋአዙ፡ Jes. 58, 3. 4; ለእመ፡ሰከዩ፡ለለ፩እምኔሆሙ፡ *si uterque actionem instituit* F. N. 43; Did. 10; ዘይሰኪ፡ *actor* F. N. 43, 6; አምጽኦ፡ሰማዕት፡ለጥያቄ፡ላዕለ፡ዘይሰኪ፡ *testes producere actoris est* ib.; c. ለ፡ vel plerumque ኀበ፡ prs., apud quam queruntur vel actionem instituunt: Hen. 9, 3. 89, 15. 103, 14; እመበ፡ዘሰከይዎ፡ኀበ፡ፈታሒ፡ F. N. 43, 9; ሰከያ፡(ለወለቱ፡) ለመኳንንት፡ Sx. Haml. 25; ሰከዩ፡ሎቱ፡ (*Augusto*) ዘገብረ፡ላዕሌሆሙ፡ሄሮድስ፡ Jsp. p. 340; c. Acc. causae vel prs., quam queruntur vel accusant: Hen. 7, 6. 22, 7; Rom. 11, 2; Lit. 172, 4; እለ፡ይሰክይዎ፡ *ejus accusatores* Jsp. p. 315; Alexandra ትሰክዮ፡ለሄሮድስ፡ (Herodem) p. 322; ከመ፡ይስክይዎ፡ኀበ፡ቄሳር፡ p. 363; ዘሰከየ፡ግብረ፡ዘኢይትሌበው፡ *qui actionem haud perspicuam instituit* F. N. 43, 6; ዘሰከይዎ፡ *reus* ib.; vel c. በእንተ፡ causae, F. N. 43, 6; vel c. በ፡, ut: ይስክይዎሙ፡ለአርድእት፡በዘ፡ሐሰዉ፡ ἐγκαλείτωσαν αὐτοῖς τὴν ψευδηγορίαν Cyr. c. Pall. f. 84. — *Voc. Ae.*: ሰከየ፡ዘ፡ተማሕፀነ፡አጸላዒ፡ይ ።

ተሰክየ፡, si non **ተሰከየ፡** III, 1 (Prf. nondum repertum) *reum fieri, accusari*: በዝቲ፡ንሰከይ፡ Lit. 173, 1.

ሰካዪ፡ n. ag. *actor, accusator* F. N. 27. 43, 6; ለእመ፡ሰከየነ፡ሰካዪ፡ κἂν ἕτερός τις ἡμᾶς ἐγκαλέσῃ Chr. Ta. 27.

ስክየት፡ n. act. *actio, accusatio* F. N. 43, 6; ለእመ፡ሰከየ፡ስክየተ፡ዘጥዩቅ፡ ib.; ስክየት፡ዲበ፡ጸላኢ፡ Prec. Mat.

ምስካይ፡ subst. *refugium, asylum*: አህጉር፡ዘምስካይ፡ Num. 35, 6. 11 seq.; Deut. 19, 4 seq.; Jos. 20, 2 seq.; Ps. 3, 3. 9, 9. 32, 20. 45, 7; Christus ምስካዮሙ፡ለግፉዓን፡ Deg.; ማርያም፡ይብረ፡ምስካያ፡ለነፍስየ፡ III Sal. Mar. 9.

ሰከወየ፡ I, 1 et **ሳከወየ፡** I, 3 *errare, oberrare, vagari* [ܫܓܐ]; ሰከወየ፡ላህምኪ፡ πλανῶν ἦν ὁ μόσχος σου Hos. 8, 6; ሰ(ሳ)ከወየት፡ውስተ፡ገዳም፡ Gen. 21, 14; Ex. 14, 3; እንዘ፡የዐይል፡ወይሳከዉ፡ውስተ፡ገዳም፡ Gen. 37, 15; Ps. 106, 4; ሰከወየ፡ውስተ፡ፍኖት፡ Phlx. 134; ሳከወይኩ፡ብዙኀ፡ ἐν ὁδοιπορίαις πολλάκις Chr. ho. 28 (e 2 Cor. 11, 26); ሥለሰ፡ሰከወየ፡ሐመርየ፡ 2 Cor. 11, 25 Platt. — *Voc. Ae.*: ሰከወየ፡ዘ፡ዘረ፡ዒለሂ፡ይ፡ዖደሂ፡ይ፡; *aliud*: ሳከወየ፡ዘ፡ተቅበዘበዘ ።

ተሰከወየ፡ III, 1 vel **ተሳከወየ፡** III, 3 *errabundos divagari* (a se invicem): እንዘ፡ከመ፡አባግዕ፡ትሰከወዩ፡(ትሳከወዩ፡ Platt) 1 Petr. 2, 25.

ስክየት፡ n. act. *erratio, vagatio, peregrinatio*: እስመ፡ተዘከሩ፡በስክየት፡ምግባሮሙ፡ ἐμέμνηντο γὰρ τῶν ἐν τῇ παροικίᾳ αὐτῶν Sap. 19, 10.

ሰወለ፡ rad. inus., dubiae significationis.

መስወል፡ subst., in Sing. nondum repertum, Pl. መሳውልት፡; legitur መሳውልተ፡ብርት፡ዘዐውደ፡ምሥዋዕ፡ τὸ παράθεμα (v. περίθεμα) τὸ χαλκοῦν κύκλῳ τοῦ θυσιαστηρίου Ex. 39, 10. Dubius est sensus ab interprete huic vocabulo subditus. Secundum Ludolfi Gregorium መሳውልት፡ et መሳውድ፡ Abyssini *ignitabula* vel *batilla* exponunt; sed Ex. 38, 24 cum interpres παράθεμα ድዳት፡(ለምሥዋዕ፡) verterit, παράθεμα aliter interpretatus esse videtur; an *crepidines? ansas* annexas? (a סָבַל *portare?*) *oras?* (a שׁוּל?).

ሶም፡ et **ሳውም፡** subst. [שֹׁהַם] *onyx, sardonyx*, ὀνύχιον Ex. 28, 20; እብነ፡ሶም፡ λίθος σοάμ 1 Par. 29, 2; Ex. 36, 20 in C ሶም፡ (pro ኦኒክዮን፡ caeterorum); σάρδιον Ex. 35, 8. 36, 17.

ሶመት፡ (**ሶም፡**) subst. *allium* [שׁוּמִים ܬܘܡܐ ثُومٌ, vid. ቱማ፡] σκόρδον Num. 11, 5; Gad. T. Haim.; ሶም፡ (si quidem lectio sana est) Const. Ap. 39. — *Voc. Ae.*: ሶመት፡ዘ፡እንጕሞ ። (Ludolfi Gregorius exponebat አንዶ፡).

ሶር፡ subst., m., Pl. **አስዋር፡** *taurus* [שׁוֹר ܬܘܪܐ ثَوْرٌ, vid. etiam ቶራ፡] μόσχος ሶር፡አሐዱ፡እምውስተ፡አልህምት፡ Num. 29, 8. 28, 11. 19 seq.; Hez. 39, 18; ταῦρος Jes. 5, 17. 30, 24. 34, 7; Jer. 27, 11; Gen. 32, 16; Ps. 21, 12; Matth. 22, 4; Kuf. p. 115; Hen. 85, 9; አልህምተ፡አስዋር፡ βόες νομάδες 3 Reg. 3ª, 16. 4, 23. — *Voc. Ae.*: ሶር፡ዘ፡በሬ፡; *aliud*: አስዋር፡ዘ፡ገቾ ።

ሰውር፡ i. e. ثَوْر *taurus*, nomen signi secundi zodiaci, Cod. Mus. Brit. LXXXII, 4 (vid. ተውር፡).

ሰወረ፡ I, 2 [amh. id.; coll. سَتَرَ III. IV, et ܐܣܬܪ] 1) *occulere, operire, velare, celare*, c. Acc.: ደመና፡ይሴውሮ፡ Job 22, 14; አረፍት፡ይሴውረኒ፡ Sir. 23, 18; Ex. 24, 15. 16. 26, 7; እለ፡ይዔምዕዎ፡ለጻድቅ፡ወይሴውርዎ፡ለጽድቁ፡ Jes. 5, 23; ኢትሰውር፡ሎሙ፡ኀጢአቶሙ፡ 2 Esr. 14, 6; c. ላዕለ፡ rei vel prs.: እሴውር፡በእዴየ፡ላዕሌከ፡ Ex. 33, 22; c. እምነ፡ ab aliquo: ይሴውር፡ገጾ፡እምኔነ፡ Tob. 13, 6; Lev, 20, 4; Ps. 39, 14; Hen. 84, 6; c. Acc. prs. et እምነ፡ rei, *celare* alqm alqd Act. 20, 20. 2) *tegere, protegere*: ይሴውሮሙ፡ Esth. 4, 14; Ps. 26, 9. 30, 23. 104, 37. 139, 8; ሰውሮቶ፡ለዐርክየ፡ኢየኀፍር፡ Sir. 22, 25; ይሴውር፡በደመና፡ኀፋያነ፡ Job 37, 10; c. እምነ፡ rei Job 5, 21. — *Voc. Ae.*: ኀብአ፡ሰወረ፡ብ፡ሸሸገ ።

ተሰወረ፡ III, 2 refl. et pass. 1) *occuli, operiri, occultum esse, latere*, Matth. 8, 24; c. c. እምነ፡ Luc. 19, 42;

3 Reg. 10, 3; ለምንት፡ትሴወር፡እምኔየ፡ Job 13, 24. 26, 6; Jer. 23, 24; ይሴወር፡እምዐይን፡ወገጽ፡ Job 24, 15; Gad. Lal. (vid. ተመስጠረ፡); vel c. እምቅድመ፡, ut: ኢይሴወር፡እምቅድመ፡አዕይንትየ፡ኀጢአቶሙ፡ Jer. 16, 17. 2) *se abscondere* i. e. *disparere:* ተሰወረ፡እምአዕይንቲሆሙ፡ Act. 1, 9; c. Acc. prs. (ab aliquo), Lud. ex Hom. Theoph. 3) *sibi operire* vel *tegere:* ቤት፡ኀበ፡ትሴወር፡ (v. ትሴውር፡) ኀፍረተከ፡ Sir. 29, 21.

ስዉር፡ vel **ስውር፡** part. 1) *occultus, opertus, tectus, celatus, arcanus:* ስዉር፡እምኔሆሙ፡ Luc. 18, 34; አከ፡በስውር፡ Num. 12, 8; ስዉራት፡ τὰ μυστήρια Matth. 13, 11; Lit. 172, 1; ስዉረ፡ *occulte* Enc.; ዕፅ፡ስውርት፡ ξύλον ἔγκαρπον (?) Jer. 38, 12. 2) *obscurus:* ስዉር፡ነገር፡ σκοτεινὸς λόγος Prov. 1, 6; de libro magico, Enc.

ሰዋሪ፡ n. act. 1) *occultator, operiens;* (velum adyti) ኀባኢተ፡መለኮት፡ወሰዋሪተ፡ኵሉ፡ኀሊናት፡ Lit. Greg. 2) *protector:* እግዚ"፡ሰዋሪ፡ወከዳኒ፡ Cod. Mus. Brit. VIII.

ስዋሬ፡ subst. *occultatio;* Enc.; de Deo: remotissimus es በስዋሬከ፡ Lit. Joh.; መከነ፡ስዋሬ፡ Gad. T. Haim.

መሰውር፡ part. *protector,* σκεπαστής Ex. 15, 2; Sir. 50, 2; (እግዚ") ረዳኢ፡ወመሰውር፡ Deg.

ምስዋር፡ subst., Pl. ምስዋራት፡ 1) *locus occultus, latebra, locus tegens:* ይትኀባእ፡በምስዋር፡ወይትረሳዕ፡ Sap. 17, 3; Ps. 17, 13; እምድኅረ፡አረፍተ፡ምስዋር፡ κατόπισθεν τοῦ τείχους ἐν τοῖς σκεπεινοῖς 2 Esr. 14, 13; *intimus recessus, penetrale:* መንጦላዕተ፡ምስዋራቲሁ፡ለሕያው፡ Lit. 172, 1. 2) *velum, tegumentum,* trsl. *praesidium:* ሐገፉ፡ወምስዋር፡ Ͽώραξ καὶ ἀσπίς Chr. Ta. 5 (cfr. سِتْر); ዝንቱ፡መከን፡ከነኒ፡ምስዋረ፡ሀየንተ፡አልባስየ፡ (ait anachoreta nudus) Sx. Genb. 28; Christus Christianis est ምስዋር፡ Kid. f. 13; vid. etiam Ex. 15, 2 ann., ubi quidam codices ምስዋር፡ pro መሰውር፡ habent. 3) *operculum,* καλυπτήρ Ex. 27, 3; מִכְסֵה Ex. 35, 11.

መሳውር፡ *vas quo fluidum infunditur* vid. sub ሠወረ፡

ሶሰወ፡ quadrl., cui vicina sunt ܣܘܣܝ *gradatim ire facere;* הִדַּדָּה *lente incedere,* أَدَا *currere.*

አንሶሰወ፡ V 1) intrs. *gradi* a) *ambulare, incedere, obambulare,* περιπατεῖν Gen. 3, 10; አንሶሰውከኑ፡ውስተ፡አሰረ፡ቀላይ፡ Job 38, 16; Sir. 24, 5. 9, 13; Koh. 4, 15; Jes. 8, 7; Dan. ap. 1, 7. 36; Dan. 3, 23. 25. 4, 26; Matth. 4, 18; Marc. 5, 42. 11, 27. 12, 38; Joh. 12, 35; Hen. 17, 6. 51, 5; ἐμπεριπατεῖν Job 1, 7; πορεύεσθαι Gen. 24, 65; Ps. 37, 6; παραπορεύεσθαι Ex. 2, 5; ἀναστρέφεσθαι እንዘ፡አንሶሱ፡ማእከሎሙ፡ Hez. 3, 15; Subj. ያንሶሱ፡ Sap. 9, 3; Inf. nom. አንሶስዎ፡ vel አንሶስዎት፡ Lud. e Vit. Sanct.; Inf. verb. አንሶሲዎሙ፡ M. M. f. 158; ዘያንሶሱ፡ *quidquid incedit* (animalia) Kuf. 3; አልቦ፡ዘያንሶሱ፡ παρὰ τὸ μὴ εἶναι ἀνθρώπους Jer. 9, 10. b) *deambulatum prodire, forás exire,* c. Acc.: ንሑር፡ናንሶሱ፡ሐቅለ፡ (διέλθωμεν) Gen. 4, 8; ያንሶሱ፡ጸጕ፡ Ex. 21, 19. c) *peragrare:* አንሶሰወ፡እስከ፡ሰኪሞን፡ Kuf. 13; c. Acc.: አንሶሱ፡ኵሎ፡ወርኅበ፡ ibid.; c. ውስተ፡ Gen. 41, 46; Matth. 4, 23. d) *obire, ambire, circuire,* c. ውስተ፡ Ps. 72, 9; ዲያቆን፡ውስተ፡ኵሉ፡አብያት፡ያንሶሱ፡ Kid. f. 17; c. ኀበ፡, ut: ቀሲስ፡መፍትው፡ያንሶሱ፡ኀበ፡አብያተ፡ድውያን፡ወየሐውጾሙ፡ f. 16; ዘያንሶሱ፡ *qui deses vagatur* Sir. 10, 27. e) trsl.: *ambulare, incedere* i. e. *vitam degere, se gerere:* ውስተ፡ፍናወ፡ጽድቅ፡አንሶሱ፡ Prov. 8, 20; Rom. 6, 4. 13, 13. 2) trs. *ire facere* i. e. *loco movere, adigere, impellere:* ኢረከቡ፡ማየ፡ዘይጸውር፡ሐመሮሙ፡ወጸመዉ፡ወኢተመክነዩ፡ከመ፡ያንሶስዉ፡ሐመረ፡ Sx. Tachs. 10; ዘያንሶሱ፡ φορολόγος Job 3, 19. — *Voc. Ac.:* አንሶሰወ፡ዘ፡ተመላለሰ።

ሰውሰው፡ subst., usitatum in Pl. ሰዋስው፡ 1) *gradus scalarum, scala, scalae;* domorum: ይደልዎ፡ለ፩ከመ፡ይትክል፡ሰዋስወ፡በኀበ፡ገቦ፡አረፍት፡ለእመ፡ከነ፡ውእቱ፡ዘኢይነኪ፡ከልአ፡ (*vicinum*) F. N. 37; κλίμαξ Gen. 28, 12; milites ተከሉ፡ሰዋስወ፡ወዐርጉ፡ Jsp. p. 319; Lit. 170, 4; Enc. Tachs. 3. 2) *vocabularium,* መጽሐፈ፡ሰዋስው፡ *liber scalarum* vel ሰዋስው፡ Cod. Mus. Brit. LXXXII; Cat. Cod. Bodl. Ox. p. 82[a]. — *Voc. Ac.:* ሰዋስው፡ዘ፡መሽጋገርያ፡ወዓዲ፡መሰላል።

መንሶስው፡ part. *ambulans, incedens:* ንዋየ፡ወርቅ፡አመ፡መንሶስወ፡ቤቶ፡ይሬሲ፡ (ubi Graecus μηδεὶς εἰς οἰκείαν χρῆσιν σφετεριζέσθω habet) II Can. Ap. 67.

ንሶሳው፡ n. act. *ambulatio, incessus, ingressus, profectio:* ተናገሩ፡በንሶሳው፡ ἐν περιπάτοις Prov. 23, 31; ዘእንበለ፡ነፍስ፡ወኢንሶሳው፡ Sap. 15, 5. 15; ዘፍጡን፡ንሶሳዊ፡ εὐκίνητος 7, 22; ጸበለ፡ንሶሳዎሙ፡ (pulvis quem eundo excitant) Jsp. p. 282; ኢኀደገ፡ንሶሳወ፡በምድር፡ p. 285; ኢተከሀሎ፡ለሀርቃኖስ፡ንሶሳው፡ (sc. cum suo exercitu) በእንተ፡ሰንበት፡ p. 299; ውስተ፡አየራት፡ንሶሳዊ፡ sc. Dei, Lit. Epiph.; Org. 1.

እንስሳ፡ subst., plerumque m., coll. et sing., Pl. እንስሳት፡ (F. N. 17), *animal* („a facultate locomotiva sic dictum, sicut مَاشِيَة," Lud.) 1) in specie: *quadrupedes,* τετράποδα Gen. 1, 24; Ex. 9, 9. 10; Lev. 20, 15; Num. 35, 3; Job 12, 7. 18, 3. 35, 11. 2) *quadrupedes domesticae, pecus, jumentum* (boves, oves, asini, cameli, al.) κτήνος, κτήνη Gen. 6, 19. 30, 29. 47, 1. 16; Job 1, 3. 10. 42, 12; Koh. 3, 18; Prov. 12, 10; Ps. 146, 10; 1 Reg. 23, 5; Ex. 9, 3 seq.; 20, 17; Lev. 11, 2 seq.; Num. 32, 1; Jes. 46, 1. 63, 14; Jer. 7, 20; Sir. 7, 22. 40, 8; Joh. 4, 12; Apoc. 18, 13; βουκόλια 1 Reg. 30, 20; ከመ፡እንስሳ፡ ἴσα βουσίν Job 40, 10; μόσχος Hez. 1, 10; እንስሳየ፡ዘእጼእን፡ 2 Esr. 12, 14; ζῶον Hebr. 13, 11; θηρίον 12, 20. 3) *animal, bestia, brutum* in genere; ζῶον ኵሉ፡እንስሳ፡ያፈቅር፡ዘመዶ፡ Sir. 13, 15. 43, 25; 2 Petr. 2, 12; ፪እንስሳ፡ (behemoth et leviathan) 4 Esr. 4, 56; እንስሳ፡ገዳም፡ Ps. 79, 14; brutum Ps. 72, 22; convicii causa impingitur haereticis, Enc. Hoc nomine appellantur *quatuor animalia coelestia:* ፬እንስሳ፡ Hez. 1, 5 seq.; Apoc. 4, 6; Lit. 165, 1; Sx. Hed. 8; Cod. Mus. Brit. XXIX, 11; al.

ተእንሰሰ፡ quadrl. denom. III, 1 *se bestiae assimilare, pecori* vel *brutis similem fieri, obbrutescere, voluptatibus bestialibus indulgere;* እለ፡ይትአነሰሱ፡ምስለ፡እንስሳ፡ዘውእቱ፡ዝሙት፡ Did. 33; ተእንሰሱ፡ከመ፡እንስሳ፡ Clem. f. 247. 258; (Deus Nebucadnezarem) ረሰዮ፡ከመ፡አርዌ፡ገዳም፤ገሠጾ፡በተአርውዮ፡ወአንበሮ፡በተእንስሶ፡ M. M. f. 60; Org. 2. — *Voc. Ac.:* ተእንሰሰ፡ሣዕረ፡ብ፡ሣረ፡በላ።

እንሱስ፡ part. *brutus, bestialis, belluinus:* ከመ፡ኢይ

ኩን፡ (homo) እንስሳ፡በኢልበዊ፡ነፍሰ፡(እግዚ"፡)ውስተ፡ገጹ፡መንፈሰ፡ሕይወት፡ M. M. f. 272.

እንስሳዊ፡ adj. rel. *animalis, bestialis, belluinus:* ይትልዉ፡ፍኖተ፡እንስሳዊተ፡ F. M. 11, 1; ፍጥረት፡ (natura) እንስሳዊት፡ Phlx. 102; Gad. Ad. f. 9; ጠባይዕ፡እንስሳዊት፡ F. N. 24, 1; ጣዕማት፡እንስሳዊያት፡ F. M. 17, 4; ፍትወት፡እንስሳዊት፡ Fal. f. 13.

ሰቀ፡ I, 1 [componendum videtur hoc verbum cum nomine שׁוֹק سَاقٌ سُقٌّ *crus*, vid. Ges. thes. p. 1381] Subj. ይሱቅ፡, *fulcire, suffulcire, adminiculari, sustentare, praesidio esse:* አኮ፡በዕፅ፡ዘይሰውቆን፡ (Lalibela ecclesias ab ipso aedificatas) Gad. Lal.; በዕል፡እመ፡ተንተነ፡ይሰውቅዎ፡አዕርክቲሁ፡ στηρίζειν Sir. 13, 21; ሰላም፡ለስፍሕት፡የማኑ፤ከመ፡ትሱቅ፡ኵሎ፡ለእለ፡ተንተኑ፡ Sx. Nah. 7 Enc.; ለሰዊቆትየ፡ሰበ፡እድኅዕ፡ Org. 4; ἀντιστηρίζειν Ps. 36, 25. 144, 15; መኑ፡ትሰውቅ፡ τίνι πρόσκεισαι; Job 26, 2; ὑπερασπίζειν እፎኑ፡እሰውቀከ፡ Hos. 11, 8; Zach. 9, 15; (Petrum) ሰቀቶ፡ረድኤቱ፡ (Dei) ወአስተናሥአቶ፡ F. M. 3, 6. — *Voc. Ac.:* ሰቀ፡ዘ፡ደገፈ ።

ሰወቀ፡ I, 2 quasi mole opposita *fulcire* i. e. *cohibere* aquas: ኢያሱ፡ወልደ፡ነዌ፡ሰወቀ፡ማየ፡ዮርዳኖስ፡ሎሙ፡ (Israelitis) ወኀለፉ፡ Sx. Sen. 26.

ተሳወቀ፡ III, 3 1) *se invicem fulcire* vel *sustentare:* እስመ፡ይሳወቃ፡በበይናቲሆን፡ወይጸንዓ፡በኀይሎን፡ Herm. p. 15. 2) *inniti* rei, c. Acc.: ይሳወቆ፡ Herm. p. 18.

ስዋቅ፡ et **ሰዋቅ፡** subst., Pl. አስዋቅ፡ (tamquam a ሰውቅ፡ vel ሰቅ፡) *fulcrum, fulcimentum, adminiculum, pedamen, columen, sustentaculum;* aedium ስዋቀ፡አጽራሒሃ፡ M. M. f. 221; vitium አስዋቅ፡ Gad. Kar.; (Deus) ሳረራ፡ለምድር፡ዲበ፡ማይ፡ወአጽንዓ፡ዘእንበለ፡ሰዋቅ፡ Macc. f. 25; Lit. 176, 1; ኤፍሬም፡ስዋቀ፡ (v. ምስዋቀ፡) ርእስየ፡ ἀντίληψις τῆς κεφαλῆς μου Ps. 107, 8. — *Voc. Ac.:* ስዋቅ፡ዘ፡ደገፋ ።

ሰዋቂ፡ n. ag. *fultor, sustentator:* መርጉዝ፡ሰዋቂ፡አብራክ፡ Mss. Colb.; ሰዋቂ፡ኩነኒ፡ወምስማክ፡ Cod. Mus. Brit. LIV, 7.

ምስዋቅ፡ subst. *locus sustentationis, ubi quis fulcitur* Ps. 107, 8 var.

መስወቅ፡ subst., nonnisi in Pl. መሳውቅ፡ et መሳውቅት፡ repertum, *fulcimentum, sustentaculum, columen:* ምክያደ፡መሳውቅ፡ *basis columinum* Gad. Lal.; መሳውቅት፡ ὑποστηρίγματα 3 Reg. 10, 12; Pl. Pl. መሳውቃት፡ ibid.

ሰወበ፡ rad. inus., sine dubio c. q. شَاى (de qua vid. Ges. thes. p. 932), unde شَاوٌ *canistrum*, مِشْآةٌ *cophinus*.

መሶብ፡ subst., fem., 1) *canistrum* [amh. ማሶብ፡ et ሞሶብ፡ „*a straw basket*, wide above and narrow at the bottom, having a flat rim below to stand upon, into which they put their thin cakes of bread" Isenb. lex. amh. p. 25] κανοῦν Ex. 29, 3. 23. 32 in C (pro ገሐፍት፡ caeterorum codd.); Lev. 8, 2. 26. 31 in C (pro መስፈርት፡ caeterorum codd.); στάμνος መሶበ፡ወርቅ፡እንተ፡መና፡ Hebr. 9, 4; Mavâs. n. 65. 2) In specie: *capsa* vel *arca* vel *discus major*, in quibus panis altaris ponitur: Lit. 159, 1; (Caleb ecclesiae Nagranensi dedicavit) መሶበ፡እንተ፡ውስቴታ፡ኅብስት፡ Gad. Za Mich.

ሰውትል፡ subst., Pl. ሰዋትል፡, secundum Ludolfum „*spiculum* ut videtur", secundum Isenbergium (in lex. amh. p. 66 sub ሾተል፡) *pugio, sica:* ኵያንው፡ወሰዋትል፡ዘእሳት፡ Lud. e Libr. Myst.

ሰደ፡ I, 1 (Perf. nondum repertum est) *ignem facere* vel *ignem* (in acerra) *ferre:* ወአልቦ፡ዘይሰውድ፡ (var. ዘይወስድ፡እሳተ፡) በቤተ፡ዔሳው፡ οὐκ ἔσται πυρφόρος τῷ οἴκῳ Ἡσαῦ, Ob. 18.

መስወድ፡ subst., Pl. መሳውድ፡ (receptaculum ignis, *ignitabulum*) *acerra, batillus,* πυρεῖον (מַחְתָּה) መስወደ፡እሳት፡ Ex. 27, 3. 38, 22. 23; Jer. 52, 19 vrs. nov. — *Voc. Ac.* interpretantur መጩሐርያ ።

ሳውዳ፡ n. prgr., sc. سَوْدَاء *melancholia, temperamentum melancholicum,* Fal. f. 16 (vid. sub አንሳሕስሐ፡); ሐዘን፡ይትወለድ፡እምነ፡ሳውዳ፡ f. 31. 82.

ሰጠ፡ *reducere* vid. sub ሦጠ፡

ሰጠ፡ I, 1 [אָשַׁד سَدَى أَسْدَى] Subj. ይሱጥ፡ 1) *fundere, effundere, profundere,* c. Acc. rei, c. እምነ፡ vasis, c. ውስተ፡, ላዕለ፡, ዲበ፡ rei vel prs., Ex. 30, 18; Ps. 74, 8; ይሰውጣ፡ለበረዱ፡ውስተ፡ምድር፡ Sir. 43, 19; ሰጠ፡ላዕሌሆሙ፡መሥዋዕተ፡ልውሰ፡በቅብእ፡ Kuf. p. 24; ኢትሱጥ፡እሳቶሙ፡ለኃጥኣን፡ Sir. 8, 10; ኢሰጥክዎ፡(ለደም፡)ውስተ፡ምድር፡ Hez. 24, 7; trsl.: እሰውጥ፡መዐትየ፡ላዕሌሆሙ፡ Hez. 20, 8. 36, 18; እሰውጥ፡ለክሙ፡በረከትየ፡ Mal. 3, 10; እሰውጣ፡ለትምህርት፡ Sir. 24, 33; ኀፍረተ፡ Ps. 88, 44; ምሕረተ፡ Sir. 18, 11; መንፈሰ፡ Tit. 3, 6; Act. 2, 17; ሰጠ፡ቃለ፡ልሳናቲሆሙ፡ Kuf. 10; ሰጣ፡ለነፍሱ፡ Lit. Chrys.; omisso objecto: እመ፡ሰጡ፡ላዕሌሁ፡ኢይትሐወስ፡ Job 41, 14. 2) *infundere, superfundere:* ሰጠ፡እምጸሕብ፡ውስተ፡ጸሕብ፡ Jer. 31, 11; Lev. 14, 15; 4 Reg. 9, 3. 6; ሰጠ፡ቅብአ፡ላዕለ፡ርእሳ፡ Gen. 28, 18; 1 Reg. 10, 1; c. ዲበ፡ 3 Reg. 18, 34; ዘይሰውጥ፡ τῶν ἐπιχεόντων Zach. 4, 12. 3) *evacuare, exinanire:* ሰጠት፡ቀሡታ፡ውስተ፡ምስታይ፡ ἐξεκένωσε Gen. 24, 20; ሰጡ፡አኅስሊሆሙ፡ 42, 35; ሰጥኪዮ፡(ለጽዋዕ፡) ἐξέπιες καὶ ἐξεκένωσας Jes. 51, 17; trsl. de τῷ Λόγῳ: ሰጠ፡ርእሶ፡በእንቲአነ፡ ἐκένωσεν ἑαυτὸν δι' ἡμᾶς Cyr. ad Th. f. 9; ቅድመ፡ይሱጥ፡ርእሶ፡ Cyr. c. Pall. f. 89; ከነ፡ሰብአ፡ሰዊጦ፡ርእሶ፡በዘኢኮነ፡ቀዳሚ፡ καθεὶς ἑαυτὸν εἰς ὅπερ οὐκ ἦν Cyr. ad Th. f. 16; c. Pall. f. 67. — (Ex Enc. Ter 21 Ludolfus significationem *sepelire* affert; sed ibi ሰጠ፡ pro ሦጠ፡ *reducere* significat). — *Voc. Ac.:* ሰጠ፡ዘ፡ጨመረ፡አስሬጨ፡ይ ።

ሰወጠ፡ I, 2 *effundere, confundere:* ሰወጠ፡ልሳናቲሆሙ፡ Kuf. p. 43 ann. 14.

አሰጠ፡ II, 1 *effundere facere:* ኢያሰጥክዎ፡ውስተ፡ምድር፡ Hez. 24, 7 var.

ተሰውጠ፡ III, 1 *fundi, effundi, profundi, infundi, se effundere:* ወይሰወጥ፡ውስተ፡መሠረት፡ምሥዋዕ፡ Sir. 50, 15; ዕፍረት፡ዘተሰውጠ፡ Cant. 1, 3; Clem. f. 153; c. እምነ፡ et ውስተ፡ Ps. 143, 15; ይሰወጥ፡ማይ፡ውስተ፡ሐመር፡ Marc. 4, 37; (አፍላግ፡)በባሕር፡ይሰወጡ፡ Hen. 77, 7;

c. በ፡ vasis (infundi) Sx. Haml. 12 Enc. (vid. ስያሕ፡); ተወሐደ፡ወተሰውጠ፡ቦቱ፡ (sc. in elementa eucharistiae) ክርስቶስ፡ F. M. 26, 7; Lit. 168, 4.

ስዉጥ፡ vel ስውጥ፡ part., f. ስውጥ፡, *fusus, effusus, infusus;* M. M. f. 227; c. ውስተ፡ Org. 3; መዓር፡ስዉጥ፡ውእቱ፡በበ፡ጽጌያቲሆሙ፡ *mel diffusum in singulis floribus (herbarum)* Mss. Colb.; ስውጥ፡ሥርናይ፡ *effusum triticum* στρωμνὴ σίτου Cant. 7, 3 ann. (Ludolfus habet ስውጠ፡ሥርናይ፡).

ስውጥ፡ subst. *acervus* Cant. 7, 3 secundum Ludolfum, at vid. ስዉጥ፡

ሱጠት፡ n. act. *effusio, exinanitio,* κένωσις Cyr. c. Pall. f. 80; ሱጠተ፡ርእሱ፡ f. 82.

ስውጣ፡ subst. *exinanitio, status exinanitionis:* አከ፡ከመ፡ይንበር፡ውስተ፡ስውጣ፡ οὐχ ἵνα μείνῃ κεκενωμένος Cyr. ad Th. f. 16.

ሰውጥ፡ subst., Pl. አስዋጥ፡ [שׁוֹט, سَوْط] *scutica, flagellum,* μάστιξ: ከመ፡ሰውጥ፡ለፈረስ፡ Prov. 26, 3; ለገብር፡እኩይ፡ሰውጥ፡ወመቃይጽ፡ στρέβλαι καὶ βάσανοι Sir. 30, 35; ይገብጥዎ፡በአስዋጥ፡ Sx. Hed. 16; Ter 16; Jac. 9, al. — Radd. Abb.: ሰወጠ፡ዘ፡ገረፈ፡ (*flagellare*).

ሶጠጠ፡, አንሶጠጠ፡ *cohorrescere* vid. sub ሦጠጠ፡

ሳዕ፡ subst., i. q. ሰዓት፡, sed rarius usurpatum: *hora, tempus;* st. c. ሳዐ፡ (secundum Lud. ሰዐ፡); እምገጸ፡ጽባሕ፡እስከ፡ሳዐ፡ዕለት፡ይመሲ፡ Genb. 2 Enc.; ሰዓተ፡ስቅለቱ፡ስሱ፡ሳዕ፡ M. M. f. 10[illegible]; በኵሉ፡ጊዜ፡ወበኵሉ፡ሳዕ፡ [illegible]; ሳዐ፡ሞቱ፡ርሑቅ፡ *tempus mortis ejus longinquum* Hed. 3 Enc.; ሰዐ፡ዕሴት፡ወፍዳ፡ Genb. 4 Enc. (at ሳዐ፡ in cod. Tub.).

ሰዐት፡ vel ሰዓት፡, fem. et m., Pl. ሰዐታት፡ vel ሰዓታት፡ [שָׁעָה, ܫܳܥܬܳܐ, سَاعَة, vid. Ges. thes. p. 1455; amh. ሰዓት፡ et ሳት፡] 1) *hora:* Gen. 29, 7; መስየ፡ወድአ፡ሰዓት፡ Marc. 6, 35; Apoc. 9, 15. 11, 13. 17, 12; መንፈቀ፡ሰዓት፡ ἡμιώριον 8, 1; በአይ፡ሰዓት፡ 3, 3; ኵሎ፡ vel ኵላ፡ሰዐተ፡ Ex. 18, 22. 26; 4 Esr. 9, 42; በኵሉ፡ሰዓት፡ Lev. 16, 2; ጌሠመ፡በዛቲ፡ሰዓት፡ 4 Esr. 14, 29; መጠነ፡አሐቲ፡ሰዓት፡ Dan. 4, 16; በዛቲ፡ሰዓት፡ Judith 13, 4; ዕለት፡ወሰዓት፡ Matth. 24, 36; ጊዜ፡ሰዐተ፡ተሱዓት፡ 27, 46 rom.; እስከ፡ተሱዐት፡ሰዓት፡ Did. 29; በስድስቱ፡ሰዓት፡ Asc. Jes. 4, 5; Marc. 15, 25; Joh. 1, 40; ጊዜ፡ሣልስ፡ሰዓት፡ Matth. 20, 3 rom.; Herm. p. 7; በከየ፡ሰዐተ፡ነዊኀ፡ Sx. Nah. 14; ዐቢየ፡ሰዓተ፡ 1 Reg. 20, 41; እለ፡ያሰግሉ፡ውስተ፡ሰዐታት፡ወዕለት፡ወለያልይ፡ Clem. f. 178; de horis precum canonicis f. 10—13. De horis nocturnis vel *vigiliis:* φυλακαί ሰዐታት፡ Ps. 76, 4. 89, 4; ከመ፡ይዕቀቡ፡ሰዐታተ፡ደብተራ፡ 1 Par. 23, 32; Judith 12, 5; እምሰዐተ፡ጽባሕ፡ ἀπὸ τῆς φυλακῆς πρωΐας Ps. 129, 6; በቀዳሚት፡ሰዓት፡ Thren. 2, 19; Jud. 7, 19; Marc. 6, 48. 2) *momentum temporis, pars temporis,* etiam minutissima: እምውእቱ፡ሰዓት፡ Matth. 9, 22; ሐረ፡በሰዐቱ፡ *extemplo, illico* Phlx. 3. 71; ለሰዐትከ፡ πρὸς ὥραν Philem. 15; ለሰዓት፡ πρόσκαιρος Hebr. 11, 25; 2 Cor. 4, 17. 3) *tempus in genere; tempus statutum, certum, festum:* ሰዐተ፡መንሱት፡ Apoc. 3, 10. 14, 7; በአሐቲ፡ሰዓት፡ ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ 18, 8; ለለ፡ሰዐቱ፡ κατ᾽ ὥραν Deut. 33, 14; ሠለስተ፡ሰዐተ፡ዘበዓልክሙ፡ τρεῖς καιροὺς Ex. 33, 14; ደኃሪት፡ሰዓት፡ይእቲ፡ 1 Joh. 2, 18; እምቅድመ፡ሰዓቱ፡ πρὸ ὥρας Job 24, 6; እምሰዐት፡እስከ፡ሰዐት፡ 1 Par. 9, 25; ለምንት፡ይረስዮን፡እግዚ"፡ለሰዓታትየ፡ Job 24, 1.

ሰዐለ፡ *tussire,* Lud. sine auct. [سَعَلَ; سُعَالٌ *tussis;* etiam سَعْلَة].

ሰዓል፡ subst. *tussis,* Lud. sine auct.

ሰዐለ፡ *rogare* vid. sub ሰአለ፡

ሰዐለ፡ *effigiare, pingere* vid. sub ሠዐለ፡

ሰዐመ፡ I, 1 [amh. ሳመ፡] Subj. ይስዐም፡ *osculari.* c. c. Acc. Gen. 27, 26. 27; Ruth 1, 9. 14; Kuf. 22. 26. 31; 1 Reg. 10, 1; እስዐም፡እገሪሁ፡ Esth. 4, 17 apocr.; Tob. 7, 6; አኀዘቶ፡ወሰዐመቶ፡ Prov. 7, 13; ይስዕመኒ፡በስዕመተ፡አፉሁ፡ Cant. 1, 2. 8, 1; እስከ፡ይትሌቃሕ፡ይስዕመከ፡ርእሰከ፡ Sir. 29, 5; Matth. 26, 48. 49; አዘዘ፡ከመ፡ይስዐም፡እግረ፡አቡሁ፡ Jsp. p. 332; አእጋረ፡ክርስቶስ፡ሎቱ፡ (in ejus gratiam) እንዘ፡ትስዕሚ፡ Tachs. 7 Enc.

ተስዕመ፡ et ተሰዐመ፡ III, 1 *osculo excipi, se invicem osculari:* ናስተሐውዝ፡በተስዕሞ፡ (v. ስዒም፡) Prov. 7, 18; ተሐቀፉ፡በበይናቲሆሙ፡ወተሰዐሙ፡ (nisi malueris ወተሳዐሙ፡) Sx. Mij. 18.

ተሳዐመ፡ III, 3 *osculari inter se, oscula jungere* Ps. 84, 11; Deg.

ስዕመት፡ n. act. et subst., *osculatio, osculum* Cant. 1, 2; ሠናይ፡ስዕመት፡ዘጸላኢ፡ Prov. 27, 6; Judas ወሀበሙ፡ስዕመተ፡ትእምርተ፡ Did. 29.

ሰዐረ፡ trs. et ስዕረ፡ intr. I, 1 [potestas verbi prima est in disscindendo, dirumpendo, cfr. שׂער et شعر, Ges. thes. p. 1459; amh. ሻረ፡] Subj. ይስዐር፡ A) trs. 1) *rescindere, dirumpere, dissolvere, violare:* ሰዐረ፡ታእኃሁ፡ διαλύει φιλίαν Sir. 22, 20; ሰዐረ፡ኪዳነ፡ዘከነ፡ምስሌሁ፡ወምስለ፡አይሁድ፡ Jsp. p. 296; ስዒረ፡ጾም፡ Clem. f. 255; ሰዐሩ፡ሰንበታትየ፡ ἐβεβήλουν Hez. 23, 38. 2) *solvere, abolere, abrogare, irritum facere,* καταλῦσαι ኦሪተ፡ Matth. 5, 17; Rom. 14, 20; ἀκυροῦν Matth. 15, 6; Marc. 7, 13; καταργεῖν Rom. 3, 31. 6, 6; Eph. 2, 15. 3) *abscindere, auferre, removere, cessare facere:* ἀφαιρεῖν ሰዐረ፡እግዚ"፡ኵሎ፡አንብዐ፡እምኵሉ፡ገጽ፡ Jes. 25, 8; ሰዐሩ፡እምኔነ፡ትምህርተ፡ 30, 11; ἐξαίρειν እስዕር፡ዝሙታ፡እምቅድመ፡ገጻ፡ Hos. 2, 4; እስዕር፡እምአህጉረ፡ይሁዳ፡ቃለ፡ሐሤት፡ καταλύσω Jer. 7, 34. 16, 9; ይስዕር፡ኵሎ፡ዕንዚራተኪ፡ Hez. 26, 13; παραλύειν Jes. 23, 9; እስዕር፡መንግሥተ፡እምቤተ፡እስራኤል፡ καταπαύσω Hos. 1, 4; እርዑተ፡እስዕር፡እምክሣዶሙ፡ συντρίψω Jer. 37, 8; καταργεῖν τινά Hebr. 2, 14; 2 Thess. 2, 8. 4) in specie: *removere* alqm a munere, (*deponere*); *abrogare* munus alicui: ሰዐረኒ፡እምግብየ፡ Luc. 16, 4; Act. 13, 22; 3 Reg. 2, 27; ያነብር፡ነገሥተ፡ወይስዕር፡ Dan. 2, 21. 5) *dirimere* (concionem), *dimittere,* ἀπολύειν Marc. 6, 36. 45. 8, 3; Luc. 2, 29; ሰዐረኒ፡እምነ፡ምድር፡ Tob. 3, 13. 6) *exscindere, exstinguere, delere:* περιαιρεῖν 1 Reg. 28, 3; እስዕር፡ትዕቢቶሙ፡ለኃጥኣን፡ ἀπολῶ Jes. 13, 11; Ps. 20, 10; ἀπαλλάξαι Jer. 39, 31 var.; ሰዐሮሙ፡እምነ፡ምድር፡ዝክሮሙ፡ κατέπαυσεν Sir. 10, 17;

አስዐርሙ፡ እምገጸ፡ ብሔር፡ አስማቲሆሙ፡ ἐξαρῶ Zeph. 1, 4; ንስዐር፡ዝክር፡እምድር፡ ἄρωμεν Prov. 1, 12; ἐξαλείψει Deut. 29, 19; παύσω 32, 26. B) intr. ስዐረ፡ *abrumpi, aboleri, irritum fieri, cessare:* ስዐሩ፡ ቃለ፡ወንጌል፡ቅዱስ፡ Sx. Jac. 1; ኢይስዐር፡እምኔክሙ፡ ገብር፡ Jos. 9, 21; ይስዐር፡እምግብሩ፡ Num. 8, 25 FH.

አስዐረ፡ II, 1 *exscindere, delere, excidere* Deut. 2, 22. 29, 27; Jos. 24, 12.

ተስዕረ፡ III, 1 1) *dissolvi, discindi:* ይሰዐር፡ተዋስቦ፡ (matrimonium) F. N. 24, 1; ዘግብርሙ፡የኀልፍ፡ወይሰዐር፡ Act. 5, 38; ተስዕረት፡ምክርከ፡ Jes. 14, 10. 2) *solvi, aboleri, abrogari, irritum fieri* 4 Esr. 10, 28; ተስዕረት፡ መንግሥትከ፡ Dan. 5, 28; Hebr. 7, 24; 1 Cor. 15, 24; 2 Cor. 3, 11. 3) *abscindi, auferri, tolli, removeri, cessare:* ተስዕረ፡አርዑቶሙ፡ Jes. 9, 4. 10, 27. 14, 25; ይሰዐር፡ቅንአት፡ኤፍሬም፡ 11, 13. 16, 10; ተስዕረ፡ ኵሉ፡ተፍሥሕተ፡ ምድር፡ 24, 11; 4 Esr. 7, 13; ከመ፡ተሰዐር፡ዐመፃ፡ Dan. 9, 24; ሊቃናት፡እምነ፡አንቀጽ፡ተስዕሩ፡ κατέπαυσαν Thren. 5, 14; እፎ፡ተስዕረ፡ዘያቀቱ፡ወተስዕረ፡ዘያሚምዕ፡ ἀναπέπαυται Jes. 14, 4; ይሰዐር፡ (v. ይስዐር፡)እምግብሩ፡ ἀποστήσεται Num. 8, 25. 4) in specie: *removeri a* vel *expelli* munere (*deponi*), Act. 24, 27; ትሰዐር፡እምግብከ፡ወእምነ፡ትናንከ፡ Jes. 22, 19; creberrime in canonibus ecclesiasticis: Can. Ap. 19 (18); ይሰዐር፡እማዕርጊሁ፡ Clem. f. 147; ይሰዐር፡እምሢመቱ፡ f. 204, al. 5) *absolvi, dimitti:* ከመ፡እሰዐር፡ ὅπως ἀπολυθῶ Tob. 3, 6; ተስዕርኪ፡እምደዌኪ፡ Luc. 13, 12; καταργεῖσθαι ἀπὸ τοῦ νόμου Rom. 7, 2. 6. 6) *exscindi, exstingui, deleri:* ተስዕረ፡ሐሤት፡ወፍሥሓ፡እምአፉክሙ፡ Joel 1, 5; ባሕርኒ፡ ተስዕረት፡እንከ፡ Apoc. 21, 1.

ስዑር፡ part. *abrogatus, remotus* (*depositus*): ስዑር፡ እምክህነት፡ Stat. Ap. 25; ስዑር፡ወውጉዝ፡ Abt. Ap. 28.

ስዕረት፡ n. act. 1) *ruptio, diruptio, violatio:* ስዕረተ፡ ኪዳን፡ Jsp. p. 296; ስዕረተ፡ጾም፡ Clem. f. 112. 2) *abolitio, abrogatio:* ስዕረተ፡ ሞት፡ λύσις θανάτου, hom. Procli in Cyr. f. 120; Sx. Jac. 26. 3) *remotio, amotio, expulsio* a munere (*depositio*): ሠመርነ፡ በስዕረቱ፡ ለናስጦሪዮስ፡ Cyr. f. 114; ስዕረተ፡ክህነ፡ Jsp. p. 322; F. N. 43, 11.

ሰዓሪ፡ n. ag. *dirumpens, abrogans, removens* Org. 1; Phlx. 242; Pl. ሰዐርተ፡ጾም፡ *violatores jejunii*, Comp. eccl.

ስዕረ፡ *herbescere* vid. sub ሥዕረ፡

ሰዐር፡ *uter* vid. sub ሳእር፡

ሳዕስዐ፡ (etiam per ሠ) quadrl., quod nescio an e زَخَّ *efferbuit* زَخَرَ *bullivit, exundavit* (coll. زَغَرَ) illustrare liceat.

አንሳዕስዐ፡ V *ebullire facere:* ያንሰዐስዖ፡ለሲኦል፡ከመ፡ ጽሕርት፡ ἀναζεῖ Job 41, 22; Lib. Myst. — *Voc. Ae.:* አንሳዕስዐ፡ዘ፡ አፈላ።

አስያዘዘ፡ quinql. II [praefixo ሰ፡ vel አስ፡ causativo et inserto ያ post primam radicalem ex ዐዘዘ፡, عَزَّ, עָז *durus, gravis, vehemens fuit* derivatum videtur] 1) *torpidum facere, torpore*, vel *stupore* vel *spasmo afficere:* (veneno) አስከሮ፡ወአስያዘዞ፡ (cadaveris instar) Sx. Jac. 2 Enc.; (Jacobus) ርእዮ፡ሪእዮ፡ዘከመ፡እግዚ'፡ ይትጋደሎ፡ወአስያዘዞ፡ጽኑ፡ወሰመዮ፡እስራኤል፡ Sx. Nah. 28. 2) *rigidum* i. e. *pertinacem, obstinatum, refractarium facere:* ዘያስያዝዝ፡ነገረ፡ ὃς ἐρεθίζει λόγους Prov. 19, 7; ገጽ፡ዘኢየኀፍር፡ልሳነ፡ያስያዝዝ፡ γλῶσσαν ἐρεθίζει 25, 23. 3) *obtorpescere, torpere, torpedine* vel *spasmo affici* Gen. 32, 31. 32; de anima: ታስያዝዝ፡ (v. ታስተዐዝዝ፡)ነፍስየ፡ ἀνέχεται ἡ ψυχή μου Job 6, 11. — *Voc. Ae.:* አስያዘዘ፡ዘ፡አደነዘዘ።

ሰያዘዝ፡ (v. ሰያዝዝ፡) subst. *torpor, torpedo, stupor, spasmus* Kuf. 23; Org.

መስያዝዝ፡ part. *stupefaciens, torpore afficiens:* de vino, Org. 4.

ሰዘረ፡ *spithama complecti* vel *metiri* [coll. זֶרֶת זַרְתָּא *spithama*]; Imprf. et Subjunctivi exempla nondum reperta: (Deus) ዘሰማየ፡ሰዘርከ፡ወምድረ፡ሣረርከ፡ Deg.; ዘሰማየ፡ሰዘረ፡ወዘአድባረ፡ደለወ፡ Mij. 7 Enc.; ሰዘሮ፡ለሰማይ፡በሕፍኑ፡ Ssal. Req.

ስዝር፡ subst. *spithama, palmus:* σπιθαμή Jes. 40, 12; 1 Reg. 17, 4; Jud. 3, 16; Kuf. 10; παλαιστή 3 Reg. 7, 11; 2 Par. 4, 5; Hez. 40, 5. 43. 43, 13.

ሰዘየ፡ vid. sub ሠዘየ።

I. ሰይል፡ subst. et interj. [vicina: ወይል፡, ወይሌ፡, አሌ፡] 1) *malum magnum, malum lamentationis:* ይረክቦሙ፡ እምኀበ፡እግዚ'፡ደይን፡ወሰይል፡ Clem. f. 229; ይረክብ፡ሰይለ፡ ibid.; አመ፡ አደንገጸከ፡ሞት፡ወሰዓት፡ሰይል፡ Haml. 11 Enc. 2) *vae!* ሰይልየ፡ vel ሴልየ፡ዘርሕቀ፡ማኅደርየ፡ οἴμοι ὅτι Ps. 119, 5. — *Voc. Ae.:* ሰይልየ፡ዘ፡ወይኔ፡ኀጢአት፡ወሐዘንኒ፡ይትበሀል።

ሰይሌ፡ i. q. ሰይል፡, ut: ሰይሌ፡ (v. ሰይልየ፡)ለኖሎት፡ ὦ ποιμένες Jer. 23, 1.

II. ሰይል፡ subst. [سَلِيل שִׁלְיָא, amh. ሽል፡; coll. שִׁלְיָה سَلًى *secundae*] *foetus, embryo:* (si quae) ኀለየት፡በነፍሳ፡ከመ፡ ትቅትል፡ሰይላ፡ Kedr. f. 65.

ሴሐ፡ rad., cui illustrandae comparaveris سَحَّ *effudit; defluxit* (e loco superiore); سَاحَ et سَاعَ med. i *fluxit*, ܫܳܚ *liquefactus est*.

ሰየሐ፡ I, 2 *tabescere facere:* ይሴይሕዋ፡ (v. ይሴሕይዋ፡, ያሴይሕዋ፡, ያሴሕይዋ፡)ለሕይወቶሙ፡መላእክት፡ ἡ ζωὴ αὐτῶν τιτρωσκομένη ὑπὸ ἀγγέλων Job 36, 14.

አሰየሐ፡ II, 2 id. q. I, 2.

ተሰይሐ፡ vel ተሰየሐ፡ (dubium utrum III, 1 an 2?) *morbo* ሲሕ፡ *laborare:* (episcopus si aegrotat, medicamenta adhibeat) ከመ፡ ኢይሰየሕ፡ወኢይንበር፡መኝኖ፡ ወኢይዐሉ፡ ግብረ፡ ቤተ፡ክርስቲያን፡ Kid. f. 8.

ሲሕ፡ subst., nomen morbi, *tabes, phthisis:* ደዌ፡ሲሕ፡ ἀρρώστημα ἔμμονον Sir. 30, 17; ደዌ፡ሲሕ፡ ἀπορία (הַשַּׁחֶפֶת) Lev. 26, 16; Deut. 28, 22; Macc. f. 14. — *Voc. Ae.:* ሲሕ፡ ዘ፡ኩብሽ፡ (i. e. *tumor pedum, hydrops*).

ስያሕ፡ subst. 1) *crater* (*calix, scyphus*): ቶስሐት፡ወስተ፡ስያሓ፡ዘዚአሃ፡ወይነ፡ Prov. 9, 2. 3; ይሰወጥ፡በስያሓሙ፡ ቃለ፡ሰላምየ፡ዝንቱ፤ በአምሳለ፡ወይን፡ዘምሉእ፡ ቅድሑቱ፡ Sx. Haml. 12 Enc. 2) *pelvis, patera:* ስያሓ፡ወርቅ፡

(ei dederunt suffituro) Gad. T. H.; መዐዛ፡ ዕጣን፡ ይትቄረብ፡ በ ስያሔ፡ ወርቅ፡ M. M. f. 55; Org. 2; ስያሔ፡ ዕጣን፡ Org. 3. — *Voc. Ae.:* ስያሕ፡ ዘ፡ ለቃቃ፡ (v. ቀለቃቃ፡) ጽንሔሂ፡ ይትበሀል፡; *aliud:* ስያሕ፡ ብ፡ ጽዋ ። — Ludolfus interpretatur: *vasculum murrhinum*, vulgo *porcellana; vas pretiosum;* nescio qua auctoritate nixus.

ሲሐት፡ subst. „nom d'un vêtement", d'Abbadie e suo codice XCI [cfr. سَيَّح *striatae vestis genus*].

ሰያሒ፡ vel ሰያሔ፡ n. ag., Pl. ሰያሓት፡ vel ሰያሕት፡ incertae significationis; (Manasse) ይሴገል፡ ወገብረ፡ ሰያሕተ፡ ወማርያተ፡ አብዝኀ፡ Did. 7; at Platt p. 49 exhibet: ወገብረ፡ ሰያሓተ፡ ወምርአያተ፡, et voci explanandae comparat سَيَّاح *peregrinator ob Dei cultum*, سَائِح *devotus*, cum jejunio *affixus templo*.

ሺሕ፡ subst. amh., Pl. Pl. ሺሐቃት፡ *mille* [ሽህ፡ *mille*]: (aevo Apostolorum) እለ፡ አምኑ፡ ኢኮኑ፡ ሺሐቃት፡ ወኢእእላፋተ፡ አላ፡ አሀጉርኒ፡ ወበሐውርት፡ Phlx. 41.

ሴሰየ፡ quadrl. I [vicinum videtur שׂוּא, سأي, nec non ሮሥዐ, ሥሮዐ] *alere, nutrire, cibum* vel *victum praebere, sustentare* animalia, homines; c. c. Acc. vel dupl. Acc.: Gen. 7, 3; ከመ፡ እሴሲከሙ፡ 45, 7. 11. 50, 21; 2 Reg. 19, 33; ሴሰይክዎሙ፡ እክለ፡ ወማየ፡ 3 Reg. 18, 13; Deut. 1, 31. 8, 3. 16; ሴሰዮሙ፡ ለአበዊሁ፡ ወለአኀዊሁ፡ ወለፐሪቶሙ፡ ኀበውዘ፡ Kuf. 45; ሴሰይከሙኑ፡ ለደቂቁ፡ Job 39, 3; ለገብር፡ ሴስዮ፡ Sir. 30, 33; Ps. 32, 19. 80, 15; Tob. 2, 10; ከሎ፡ አማሪ፡ ይሴስዮሙ፡ (ለዐናብስት፡) ፪ሰብእ፡ ወ፪አባግዐ፡ Dan. ap. 13, 32; 4 Esr. 8, 15; አዘዘ፡ ይሴስይዋ፡ እምነ፡ ዘይገብሩ፡ ሎቱ፡ ሲሳዩ፡ Judith 12, 1; Matth. 6, 26; ሴስዮት፡ Hen. 7, 3; ይሴስየከ፡ ርስተ፡ ያዕቆብ፡ Jes. 58, 14; አነ፡ እሴስዮሙ፡ ሕማመ፡ Jer. 23, 15; ትሴስዮ፡ እክለ፡ ጥበብ፡ Sir. 15, 3.

ተሴሰየ፡ III, 1 refl. et pass. *ali, nutriri, vesci, cibum sumere, victum quaeritare* vel *vivere* re: Hen. 60, 24; ዘኢይፈቅድ፡ ይትቀነይ፡ ኢይሴሰይ፡ 2 Thess. 3, 10; 1 Tim. 4, 3; እለ፡ ይሴሰዩ፡ ውስተ፡ ማእድየ፡ 2 Esr. 15, 17; c. Acc.: እለ፡ ይሴሰዩ፡ እክልየ፡ Sir. 20, 16; Ps. 40, 10. 126, 3; ይሴሰዩ፡ ሰገመ፡ [illegible] 24; ሐምለ፡ [illegible] 14, 2; ሲሳየ፡ Thren. 4, 5; መሓስዐ፡ Am. 6, 4; ዳፍንተ፡ Hez. 4, 12; መዓረ፡ ወቅብአ፡ 16, 13; ሶበ፡ አኀለቁ፡ ተሴስዮ፡ እክለ፡ Gen. 43, 2. 6. 21. 1 Tim. 4, 6; c. በ፡ Gen. 50, 20; Org. 2; c. እምነ፡ 4 Esr. 9, 28. 12, 58; እምነ፡ ዘአምጻእኩ፡ እሴሰይ፡ Judith 12, 2; እለ፡ ይሴሰዩ፡ እማእደ፡ ንጉሥ፡ Dan. 1, 13; ከሎ፡ እምኔሁ፡ ይሴሰይ፡ 4, 9; አንስት፡ ይሴሰያ፡ እምግብረ፡ እደዊሆን፡ Clem. f. 190; ተሴሰዩ፡ እምጻማ፡ እደዊሆሙ፡ Sx. Ter 17.

ሲሳይ፡ subst., plerumque m., *alimenta, cibus, victus, cibaria, pabulum*, Gen. 41, 36; 2 Par. 2, 10; Tob. 5, 15; Dan. 1, 5. 10; Jes. 30, 20; Prov. 6, 8. 21, 60; Ps. 41, 3. 110. 4. 146, 10; Hen. 60, 22; ሲሳይነ፡ ዘለለ፡ ዕለትነ፡ 2 Esr. 15, 18; Matth. 6, 11; 1 Tim. 6, 8; Jac. 2, 15; ዘኢይረክብ፡ ሲሳዮ፡ [illegible] 10, 27; እክል፡ ለሲሳይ፡ [illegible] 10; ዘእንበለ፡ ሲሳይ፡ ἀσιτί Job 24, 7; ሲሳየ፡ ቋዓት፡ 38, 41; ሲሳየ፡ ነፍስከ፡ Jes. 58, 10; እምነ፡ ዘይገብሩ፡ ሎቱ፡ ሲሳዮ፡ [illegible] παραμάτων αὐτοῦ Judith 12, 1; ὀψώνια (i. e. *stipendium*) Luc. 3, 14; ሲሳይ፡ *victus* Luc. 19, 23 ubi Gr. τόκος habet (at Matth. 25, 27 ርዴ፡).

ሴሲት፡ subst. *alimentum, nutrimentum, cibus:* ወሀብኩከሙ፡ አራዊተ፡ ለሴሲት፡ Kuf. 6; ልብስ፡ ወሴሲት፡ Kuf. 29. 40; Macc. f. 25; Matth. 6, 25; ሴሲት፡ ልብ፡ ቃላቲሁ፡ ለእግዚ"፡ Cyr. c. Pall. f. 65.

መሴስይ፡ part. *altor, nutritor, sustentans:* አነ፡ እግዚ"፡ ፈጣሪሁ፡ ወሐላኪሁ፡ ወመጋቢሁ፡ ወዐቃቢሁ፡ ወመሴስዩ፡ ለኵሉ፡ ዘሥጋ፡ Clem. f. 83; Lit. Diosc.; Org. 5. Fem. መሴሲት፡ et መሴስዪት፡ *altrix* Org. 5.

መሴሲት፡ subst. *alimentum, nutrimentum* Cyr. f. 113.

ሲሲት፡ (v. ሲሴት፡) subst., nomen aut *ferae* aut *avis rapacis* cujusdam Hen. 89, 10. — *Voc. Ae.:* ሲሲት፡ ዘ፡ ዲበል፡ (quod et ipsum haud liquet).

ሰይእ፡ subst. *flagitium, actio turpis* vel *mala* 2 Reg. 13, 2. 18, 13, nec non 1 Reg. 20, 2 in ann. [Respondet ܣܢܝܐ a ܣܢܐ, שׂנא]. — *Voc. Ae.:* ሰይእ፡ ዘ፡ ሕፉም፡; Ludolfi Aethiops interpretabatur *turpitudinem*.

ሰይጣን፡ (etiam per ሠ, ut Herm. p. 47) subst., m., Pl. ሰይጣናት፡, nec non ሰያጥንት፡ (M. M. f. 236), proprie *adversarius*, deinde *satanas, diabolus* (*daemonion*) [שָׂטָן ܣܛܢܐ شَيْطَان] σατάν 3 Reg. 11, 14; σατανᾶς Matth. 16, 23; Marc. 8, 33; Matth. 4, 10. 12, 26; Luc. 10, 18; 1 Tim. 1, 20; Apoc. 2, 9; διάβολος Job 1, 6; Zach. 3, 1; 1 Par. 21, 1; Ps. 108, 5; Hebr. 2, 14; 1 Tim. 3, 6. 7; Apoc. 12, 12. 20, 10; 1 Joh. 3, 8; Joh. 6, 70; Hen. 40, 7; Kuf. 17. 18. 19; Asc. Jes. 2, 2. 5, 16. 7, 9. 11, 23. 41. 43; Clem. p. 4 seq.; ሰይጣን፡ ትዝህርት፡, ሰ"፡ ዝሙት፡, ሰ"፡ ስብሐት፡ Phlx. 39. 56 al.; δαιμόνια 1 Tim. 4, 1.

ሰይጣናዊ፡ adj. rel. *diabolicus, satanicus:* መልአከ፡ ሰይጣናዊ፡ Sx. Sen. 4; ፍትወት፡ ሰይጣናዊት፡ F. M. 13; መናስው፡ ሰይጣናዊት፡ Phlx. 3; ዝንቱ፡ ልማድ፡ ሰይጣናዊ፡ Chr. Ta. 11.

ተሰይጠነ፡ quadrl. denom. III, 1 *in diabolum converti, diabolo similem fieri;* Inf. ተሰይጥኖ፡ Lud. sine auct.

ሰይፍ፡ subst., m. (ut Kuf. 22; 1 Reg. 31, 4; Jos. 5, 13) et fem. (ut 1 Reg. 21, 9; 1 Par. 10, 4; Hez. 21, 28); Pl. አስያፍ፡ (Mich. 4, 3; Hagg. 2, 22) et plerumque አስይፍት፡ [ܣܝܦܐ سَيْف] *gladius, ensis*, ῥομφαία Gen. 3, 24; Jos. 5, 13; 1 Reg. 13, 19. 21, 8. 25, 13. 31, 4; 2 Esr. 14, 18; 1 Par. 10, 4; Ps. 7, 13. 36, 16. 149, 6; Cant. 3, 8; Hez. 21, 18; Hag. 2, 22; Mich. 4, 3; ሰይፍ፡ በሊኅ፡ ዘክልኤ፡ አፉሁ፡ Apoc. 1, 16; Hen. 8, 1; Kuf. 5; በአፈ፡ ሰይፍ፡ Kuf. 34; ὁ ἀκινάκης *acinaces* Judith 16, 9; መተፋ፡ ከማይ፡ በሰይፍ፡ Sx. Genb. 25; በዓለ፡ ሰይፍ፡ (qui capita amputat) Sx. Jac. 6.

ሰየፈ፡ I, 1 et 2 1) *ense percutere:* በመጥበሕት፡ ሐሬዊ፡ በሊኅ፡ አመ፡ ለርእሱ፡ ሰየፉ፡ Enc. Teq. 10. 2) *dissecare, concidere:* ሃዓለ፡ ኀያል፡ ዘይሰይፍ፡ ወይከፍል፡ Lit. Jac. Sar.; እርከ፡ አርመሙ፡ ነኩርኳረ፡ መበርቅት፡ ወአ.

ያውዐዩከ፡ ወእሮኬ፡ ኢሰየፉ፡ አስይፍተ፡ እሳት፡ ለሠጽሮተከ፡ M. M. f. 32.

ሰያፊ፡ n. ag., Pl. **ሰያፍያን፡** et **ሰየፍት፡** 1) *ensifer, gladio accinctus:* **ሰያፍያን፡** Lud. ex Org. 2) *decollandi artifex; qui capita amputat, detruncat* Jsp. p. 367; Sx. Masc. 18; Mij. 28; Genb. 14 Enc.

ሰዶማዊ፡ adj. et subst. *Sodomita*, praeposterae Veneri addictus, Kedr f. 77 seq.

ሰደሰ፡ rad. nominum numeralium, quae ad numerum *sex* pertinent.

ስሱ፡ (pro **ስድሱ፡**) nom. num., femininis junctum [שֵׁשׁ سِتّ] *sex;* ejus character est ፮; 2 Reg. 21, 20; Hez. 45, 13; ናሁ፡ ስሱ፡ ዘይጸልእ፡ እግዚ" Prov. 6, 17; Matth. 17, 1. 20, 5. 27, 45; አመ፡ ስሱ፡ ዕለት፡ Marc. 9, 2 rom.

ስድስቱ፡ nom. num., masculinis junctum, Acc. **ስድስተ፡**, *sex* Gen. 30, 20; Ex. 25, 32; Num. 7, 3; ስድስቱ፡ ተወልዱ፡ ሎቱ፡ 1 Par. 3, 4; ስድስቱ፡ ዕደው፡ Hez. 9, 2; Jes. 6, 2; Asc. Jes. 7, 21. 10, 5; Jac. 5, 17; Apoc. 13, 18.

ስድስ፡ nom. num. 1) *sex*, potissimum ante nomina mensurarum usitatum: Ruth 3, 15. 17; ዘዘርእ፡ ስድስ፡ ያእቱ፡ ሥልሰ፡ Jes. 5, 10; 1 Reg. 17, 4; ግድሙ፡ ስድስ፡ በእመት፡ Dan. 3, 1; Hez. 40, 6. 12. 41, 1 seq. 2) **ስድስ፡** et **ስድሰ፡** *sexies* Job 5, 19; 4 Reg. 13, 19.

ሳድስ፡ adj. num. (ordin.), f. **ሳድስት፡** *sextus* Gen. 1, 31; Hagg. 1, 1. 2, 1; 4 Esr. 4, 61; Num. 29, 29; Asc. Jes. 8, 1; Luc. 1, 26; c. suff. 2 Reg. 3, 5; **ሳድስት፡** (*sexta pars*) **ኢፍ፡** Hez. 45, 13.

ሳድሳዊ፡ vel **ሳድሳይ፡** adj. num., f. (**ሳድሳዊት፡** vel) **ሳድሲት፡** *sextus* Jsp. p. 289; ሳድሲተ፡ እጼሁ፡ ለኢፍ፡ Hez. 46, 14.

ሰዱስ፡ nom. temporale *sex* (dies) et *sextus* (dies): Kuf. 1. 2; Ex. 13, 6. 23, 12. 35, 2; ነበረ፡ ሀየ፡ ሰዱሰ፡ ዕለተ፡ Dan. ap. 13, 31; በሰዱሱ፡ ለጽልመት፡ Hagg. 2, 1; Luc. 13, 14.

ስሳ፡ (pro **ስድሳ፡**) nom. num. *sexaginta*, (*sexagesimus*); ejus character est ፷; Dan. 3, 1; ስሳ፡ ወ፪ 9, 25. 26; ስሳ፡ በእመት፡ 2 Esr. 6, 3; Cant. 6, 8; Matth. 13, 8; 1 Tim. 5, 9; Apoc. 11, 3.

ሰደቀ፡ I, 1 [سَدِكَ *assidue incubuit* rei, II *composuit* in vase, uno super alio posito] *stipare, coacervare, cumulare:* ሰደቁኒ፡ በአከዋል፡ στοιβάζειν Cant. 2, 5. — *Voc. Ae.:* ሰደቀ፡ ብ፡ አለዘበ፡; *aliud:* ሰደቁኒ፡ ዘ፡ ከደኑኒ፡ ወዓዲ፡ ጨፈለቁኝ።

ተሰደቀ፡ (Lud.) III, 1 *stipari, accumulari;* Syn.; ፩ሥሉስ፡ ዘኢይሰደቅ፡ Deg.; ሥላሴ፡ እንተ፡ ኢትሰደቅ፡ ወኢትትሐየስ፡ ወኢትትነገር፡ ወኢትትፈለጥ፡ በዕሪና፡ hom. Severiani in Cyr. f. 122.

ስዱቅ፡ part. *stipatus:* ስዱቅ፡ በአከዋል፡ Deg.

ሰዶን፡ vid. sub **ስንዱን፡**

ሸዲ፡ vid. sub **ሠድይ፡**

ሰዳይ፡ n. prgr. sc. Σαδδαΐ שַׁדַּי *omnipotens*, nomen Dei: Hez. 10, 5; Kuf. 15. 27; Enc. 23 Tachs.

ሰደደ፡ I, 1 [שָׁדַד سَدَّ vid. Ges. thes. p. 1364] Subj. **ይስድድ፡** 1) *propellere, expellere, extrudere, protrudere, ejicere, exturbare:* ሰደድዎሙ፡ እምአብያቲሆሙ፡ Job 24, 12. 31, 39; Sir. 28, 15; ይሰዱከ፡ እምሰብእ፡ Dan. 4, 22. 30; Kuf. 17. 30; Jer. 23, 2; ፍጡነ፡ እሰድዶሙ፡ እምኔሃ፡ 29, 20; Thren. 3, 42; 2 Esr. 23, 3; Deut. 6, 19. In specie a) *pellere* domo uxorem, *repudiare:* እመ፡ ሰደዳ፡ ብእሲ፡ ለብእሲቱ፡ Jer. 3, 1. 8; 2 Esr. 10, 19; F. M. 6, 7. b) *expellere* potestate vel munere, Chrys. c) *ejicere* vel *expellere* ex ecclesia, *excommunicare;* Syn.; አውጊዘክሙ፡ ስድድዎሙ፡ Clem. f. 202. d) *in exilium mittere, exterminare, relegare:* ሰደዱ፡ ኀበ፡ ብሔር፡ ዘሰደድዎ፡ Sx. Jac. 18; ኀበ፡ አሐቲ፡ ደሴት፡ Sx. Jac. 21. e) *abigere, discutere, dispellere:* ዘወገሮን፡ ለአዕዋፍ፡ ይሰድዶን፡ Sir. 22, 20; ተዕናከ፡ ይሰድዶሙ፡ ለአዕርክቲከ፡ Sir. 12, 9; Hen. 40, 7; tenebras, Enc. 2) *persequi, insectari* Koh. 3, 15; Jer. 17, 18; Ps. 108, 15. 118, 161; (de Ps. 101, 9 vid. Ludolfi annotationes a. l.); Hen. 95, 7; Kuf. 1. 35; ሰደደ፡ ዓሣ፡ ድኅሬሆሙ፡ እስከ፡ ጌዶር፡ 2 Par. 14, 13; Kuf. p. 136; christianos, ecclesiam Matth. 5, 11. 44. 23, 34; Phil. 3, 6; Rom. 12, 14; Sx. 3) *foras emittere, excludere,* ἀπέκλεισε Judith 13, 1; ἐξαποστέλλειν (cum **እምኀበ፡**) Dan. ap. 1, 21; Marc. 5, 40. 4) *mittere* (sed nonnisi aevo inferiore sicut in lingua amh.): ወሰደዶት፡ ኀቤሃ፡ ብዙኀ፡ አምኃ፡ Jsp. p. 321, al. (At Mal. 1, 8, quem locum Lud. affert, ad **ወሰደ፡** referendus est).

ተሰደ፡ (vel **ተሰድደ፡**) III, 1 1) *expelli, exturbari, protrudi, ejici, relegari, dispelli, excommunicari:* Hen. 32, 6. 41, 2. 46, 8. 63, 6. 10; ዐማፅያን፡ ይሰደዱ፡ እምውስቴታ፡ Prov. 2, 22; ጊሜ፡ እንተ፡ ተሰደ፡ Sap. 2, 4. 4, 15; ይሰደዱ፡ እምቀርበን፡ F. M. 6, 13; ይሰደድ፡ እምቤተ፡ ክርስቲያን፡ vel እምትድምርተ፡ ምእመናን፡ 8, 1, etiam absolute: ይሰደድ፡ *excommunicetur* Clem. f. 89. 192; Syn. 2) *persecutionem pati:* ተሰዱ፡ በዘናም፡ ወበበረድ፡ Sap. 16, 16; ተሰዶትየ፡ διωγμός μου Thren. 3, 19; ስደቱ፡ ዘይሰደድ፡ Asc. Jes. 3, 13; ተሰዶ፡ διωγμός Rom. 8, 35; 2 Tim. 3, 11; Matth. 5, 10.

ስዱድ፡ part. *expulsus, ejectus, exterminatus, persecutionem passus, excommunicatus:* (Christus est) ተስፋሆሙ፡ ለስዱዳን፡ Kid. f. 9; Lit. 168, 2; ስዱድ፡ እምቤተ፡ ክርስቲያን፡ Syn.; F. M. 20, 5; F. N. 13; munere Chr. f. 3.

ስደት፡ n. act. et subst., Pl. **ስደታት፡** 1) *expulsio, exterminatio:* ስደተ፡ ኀሊናተ፡ ሕማማት፡ (ex animo) Phlx. 107; e munere, Chr. f. 2. 2) *excommunicatio:* ይንበሩ፡ ነቲሎሙ፡ መዋዕለ፡ ሕይወቶሙ፡ በስደት፡ F. M. 6, 13. 3) *exsilium* Sx. Jac. 18; Mag. 13. 4) *persecutio* Matth. 13, 21; Asc. Jes. 2, 5. 3, 13; (Stephanus) ዕጉሥ፡ በስደት፡ ወበምንዳቤ፡ Mavâs. n. 12; ስደታት፡ Gad. Kar.

ሰዳዲ፡ n. ag. 1) *expulsor, depulsor, repulsorius, abigens, dispellens:* ዘአስማት፡ ሰዳዲሆሙ፡ ለአጋንንት፡ Genz. f. 19; Kedr f. 9; Tachs. 3 Enc.; ዮሐንስ፡ ጽልመት፡ አበሳ፡ ሰዳዲ፡ Cod. Mus. Brit. LVII, n. 9. 2) *persecutor* διώκτης 1 Tim. 1, 13; Lit. 161, 3; Did. 7; Kid. f. 3.

መሰዳዲ፡ part. c. term. adj., *depulsor, abigens:* ጸሎት፡

መሰጾጼ፡ዐር፡ወመግረሬ፡አጋንንት፡ Cod. Mus. Brit. LXXX, 1 (in Catalogo imprimendum curavi መስደጼ፡).

ሰገለ፡ rad. inus., cui סְגַל ܣܓܠ potius quam سَقَلَ שָׁגַל comparaverim.

አስገለ፡ II, 1 *divinare, ominari, augurari, hariolari*, μαντεύεσθαι 4 Reg. 21, 6; Mich. 3, 11; ያሰግሉ፡ከንቶ፡ Hez. 13, 6; ከመ፡ያስግል፡ሰገለ፡ 21, 21; እለ፡ያሰግሉ፡እም ልበሙ፡ Jes. 44, 25; እለ፡ያሰግሉ፡ለከሙ፡ Jer. 34, 7; οἰωνίζεσθαι 4 Reg. 17, 17; እለ፡ያሰግሉ፡ለኪ፡ወይኤጽሩ፡ሰማየ፡ οἱ ἀστρολόγοι τοῦ οὐρανοῦ Jes. 47, 13; ዘያሰግሉ፡ (τῶν κληδονισμῶν) 2, 6; እለ፡ያሰግሉ፡በእሳት፡ወበማይ፡ወበአዕዋም፡ ወበአእባን፡ Clem. f. 128; በከከብ፡ወበእሳት፡ f. 144. 179.

ተሰገለ፡ III, 2 *divinationi se dedere, ominari, hariolari* Did. 7 (Platt p. 48); ዘይሴገል፡በበድን፡ርኩስ፡ Kid. f. 24; ተሰግሎ፡በተአምረ፡ሰማይ፡ Kuf. 11.

አስተሰገለ፡ IV, 1 1) i. q. II, 1 (*divinationis genera varia exercere*): ዘያስተሰግል፡ κληδονιζόμενος Deut. 18, 10; ዘያስተሰግል፡በዖፍ፡ 18, 11. 2) id. q. IV, 3.

አስተሳገለ፡ IV, 3 *divinatores, augures*, al. *consulere, iis aurem praebere* Deut. 18, 14 FH (v. ያስተሰግሉ፡).

ሰገል፡ subst., Pl. ሰገላት፡ (Lud. e Syn.) *divinatio, hariolatio, ominatio, augurium, astrologia, magia*, μαντεία Mich. 3, 6; Jes. 16, 6; Hez. 13, 7; μαντεῖον Prov. 16, 10; እስመ፡ሐሰዉ፡ሰገሎሙ፡ወተዋርዶቶሙ፡ለከ፡እምልበሙ፡ዘ ፈጠሩ፡ይትኔበዩ፡ Jer. 14, 14; ሰገለ፡ይሴአል፡ ἐν συμβόλοις ἐπηρώτων Hos. 4, 12; οἰωνισμός Num. 23, 23; Sir. 31, 5; በ ኀይለ፡ሰገልኪ፡ τῶν ἐπαοιδῶν σου Jes. 47, 9. 12; ሰብአ፡ሰገል፡ μάγοι Dan. 1, 20. 2, 2 seq.; 4, 3. 5, 15; Matth. 2, 16; Clem. f. 12. 33; saepissime in aliis libris, ut Syn., Sx., al.; እለ፡ይገብሩ፡ ሰገለ፡ Enc.

መሰግል፡ part. *divinator, hariolus, augur, ominator, magus, astrologus*, μάντεις Jer. 36, 8; μάγοι Matth. 2, 1. 7; Abush.; መሰግላን፡ Clem. f. 128; መሰግላን፡በአዕዋፍ፡ Did. 13; መሰግለ፡አዕዋፍ፡ Did. 35; መሰግል፡በዐሐይ፡ Syn.

ሰገላዊ፡ adj. rel. *ad divinatores, hariolos, magos pertinens;* ሰገላውያን፡ (i. q. ሰብአ፡ሰገል፡) Sx. Tachs. 29.

ሰግላ፡ subst., plerumque fem., Pl. ሰጋልው፡ *ficus Aegyptiaca, sycaminus, sycomorus* [שִׁקְמָה ܫܩܡܬܐ] ንግዘ ም፡ሰግላ፡ Jes. 9, 10; አልቦ፡በለስ፡ውስተ፡ሰግላ፡ Jer. 8, 13; ሰዐወ፡ሰግላ፡ 3 Reg. 10, 27; ሰጋልው፡ 1 Par. 27, 29; 2 Par. 1, 15; Luc. 17, 6. 19, 4; Const. Ap. 39. — *Voc. Ac.*: ሰግላ፡ (ሰገል፡)፡ዘ፡ሾላ፡።

ሰግላጥ፡ (v. ስግላጥ፡) subst. [سقلاط] 1) *vestis pretiosae genus:* አልባሲሆን፡ዘሜላት፡ወዘሜሬዶ፡ወሰግላጥ፡ (v. ስግ"፡) Jes. 3, 21—23; Org. 1. 2) nomen *floris odoriferi* (fortasse *Jasminum*, sicut سقلاط pers., et سقلاط arab.): ኢይትኄረይዎ፡ለ ጊናከሙ፡ጥንቁቅ፡ሰግላጥ፡ዘባሕር፡ወጽጌ፡ዘሐይቅ፡ Sx. Teq. 6 Enc.; at in Cod. Tub. legitur ሥግላግ፡ — *Voc. Ac.*: ሰግላጥ፡ ዘ፡ጽጌ፡ዘይበቍል፡በባሕር፡።

ሰገመ፡ rad. inus., cui primitus potestas cohibendi vel occludendi infuisse videtur (coll. סָגַר, سكم, سدم, سكم, سجم, al.).

ስጉም፡ part. *mutus* [أَجْمَ et أَرْجَمُ *mutus, non barriens* de camelo]. — *Voc. Ac.*: ስጉም፡ዘ፡በሃም፡; *aliud:* ስጉም፡በ ሃም፡ዘ፡ድዳ፡።

ስግመት፡ n. act. *status muti* Kuf. p. 49.

ሰገም፡ et **ስገም፡** subst. m. et f., [etymon obscurum est: nescio an componi possit cum סִגְּמָה] *hordeum* Ex. 9, 31; Lev. 27, 16; Num. 5, 15; Deut. 8, 8; Jud. 5, 8. 7, 13; Ruth 1. 22. 2, 17—23. 3, 15. 17; 2 Reg. 14, 30. 21, 9; 3 Reg. 4, 21; 1 Par. 11, 13; Judith 8, 2; Jes. 28, 25. 30, 24; Jer. 48, 8; Hez. 13, 19; Hagg. 2, 16; Job 31, 40; Joh. 6, 9. 13; Apoc. 6, 6; Macc. f. 5 ubi ሰከም፡ scriptum reperitur. — *Voc. Ac.*: ሰገም፡ብ፡ገብስ፡።

ሰገም፡ subst., Pl. ሰገማት፡ *sagitta* (i. e. سَهْم vid. ስህ ም፡) Gad. Ad. f. 126.

ሰገረ፡ I, 1 *perforare*, var. pro ሰቈረ፡, q. v.: ይሰጉሩ፡ (v. ይሰቀሩ፡) አንፊኪ፡ Hez. 23, 25.

ስጉርድ፡ (**ሰጉርድ፡**, **ሰገረድ፡**) subst. *porrum*, τὰ πράσα Num. 11, 5; Gad. T. H.; ሰጉርድ፡ M. F. [ϭⲕⲟⲣⲧⲟⲛ, σκόρδον كُرَّاث قُرط]. — *Voc. Ac.*: ሰጉርድ፡ዘ፡ሽኩርት፡ጸዐዳ፡ (vid. ሹንኩርት፡ apud Isenb.).

ሰገኖ፡ subst., m. et fem. (Job 29, 13 seq.), Pl. ሰገኖታት፡ (Gad. Ad. f. 35) *struthio, struthiocamelus* Lev. 11, 16; Deut. 14, 15; ዐጸደ፡ሰገኖ፡ Jes. 34, 13; ማኅደረ፡ሰገኖ፡ Jer. 9, 11 gl.; ቤተ፡ሰገኖ፡ 10, 22 vrs. alt.; 14, 6 gl.; Thren. 4, 3. [Nescio an comparare liceat صَعْوٌ]. — *Voc. Ac.*: ሰገኖ፡ዘ፡ ሰጐን፡

ሰገወ፡ I, 1 [vic. ሰከወ፡ q. v.] *transfigere, transsuere:* ይሰጉዑ፡አዝነኪ፡ (et: ይሰቀሩ፡አንፊኪ፡) Hez. 23, 25.

ስግድ፡ (v. ሰጋድ፡) subst. *amygdala* arbor [שָׁקֵד ܫܓܕܐ] Kuf. 21.

ሰገደ፡ I, 1 [סְגֵד ܣܓܕ سَجَدَ] Subj. ይስግድ፡, *se prosternere* vel *procumbere* coram aliquo, fronte humum tangendo, honoris testificandi vel adorandi causa; provolutum in genua vel prostratum in terram *humillime adorare, submisse venerari, precibus venerari* homines, Deum (προσκυνεῖν): ሰገደ ት፡ውስተ፡ምድር፡ Ruth 2, 10; ሰገደ፡በብረኪሁ፡ 2 Par. 6, 13; ይሰግዱ፡በገጽሙ፡ውስተ፡ምድር፡ Sir. 50, 17; Gen. 18, 2; 42, 6. 48, 12; 1 Reg. 25, 41; 2 Reg. 18, 28. 24, 20; Matth. 26, 39; Marc. 14, 35; Hebr. 11, 21; c. c. ለ፡ prs.: ይሰግዱ፡ ሎቱ፡ኵሎሙ፡ Esth. 3, 2 seq.; 1 Reg. 24, 9; Jes. 45, 14; Asc. Jes. 9, 31; ይሰግዱ፡ለእግዚ"፡ Jes. 27, 13; Ex. 20, 5; Kuf. 11. 20; Ep. Jer. 5; Zach. 14, 16; ይነኑ፡ወሰግዱ፡ለእግ ዚ"፡ 2 Esr. 18, 6; ይሰግዱ፡ለዐሐይ፡ Hez. 8, 16; Ps. 28, 2; Matth. 4, 10. 15, 25; Apoc. 19, 10; ከመ፡ለስሙ፡ይስግድ፡ ኵሉ፡ብርክ፡ Phil. 2, 10; c. ቅድመ፡ Kuf. 12; Gen. 23, 7. 12; ሰገደት፡ታሕተ፡እገሪሁ፡ Esth. 8, 3; absol.: ንስግድ፡ወሰገ

ደኒ፡ንገብእ፡ Kuf. 18; Gen. 22, 5; ያስተበርክ፡ወይሰግድ፡ወይጼሊ፡ Jes. 44, 17; እለ፡መጽኡ፡ይስግዱ፡ውስተ፡ቤተ፡እግዚ" Jer. 33, 2; Joh. 4, 20. Nota locum: ይከውን፡ጸሎት፡በሰንበት፡ዘእንበለ፡ሰጊድ፡ዲበ፡ምድር፡አላ፡በደኒን፡ወአትሕቶ፡ርእስ፡ II Can. Nic. 32.

አስገደ፡ II, 1 *facere ut quis se prosternat, adoret:* Mavâs. nr. 13 (vid. sub ሀበይ፡); Deg.; Org. 1; c. dupl. Acc.: ሥጋ፡አንተ፡ነሥአ፡ (ὁ Λόγος) እምኔነ፡አስገዶሙ፡ለመላእክት፡ Chr. ho. 5.

ተሰግደ፡ III, 1 *adorari* (ritu solemni): Christus እመላእክት፡ይሰገድ፡ Hom. Procli in Cyr. f. 121; ለግሙራ፡ኢይወጽእ፡እምተሰግዶ፡እምኔነ፡ወእምቅዱሳን፡መላእክት፡ዋሕድ፡ (Filius Dei) προσκυνεῖσθαι πρὸς τῶν Cyr. ad Th. f. 19; Org.

ስጉድ፡ part. 1) *prostratus, in genua provolutus* (adorandi causa) Org. 3; M. M. f. 146; ረከቦ፡እንዘ፡ስጉድ፡በገጹ፡ Sx. Teq. 20; እንዘ፡ስጉድ፡ውእቱ፡ዲበ፡ምድር፡ Sx. Mag. 13. 2) ስጉድ፡ *lividus* vid. infra.

ስግደት፡ n. act., Pl. ስግደታት፡ (prostratio corporis), *ritus adorandi solemnis* Lit. 160, 2. 167, 1; Gad. T. H.; Sx.; ይስግድ፡፻ስግደተ፡ F. M. 14, 1. 8; ምስለ፡ስግደታት፡ብዙኃት፡ Phlx. 207; Kedr f. 63, al.

ሰጋዲ፡ n. ag. *adorator* προσκυνητής Joh. 4, 23; ሰጋድያን፡ለአምላክ፡ሰማይ፡ Sx. Mag. 13; ሰጋድያን፡ለክርስቶስ፡ Vit. Pach.

መስገዲ፡ part. c. term. adj. *qui adorare facit:* መስገዲ፡ለኵሉ፡ Lit. 173, 2.

ምስጋድ፡ subst. 1) *locus adorationis,* de ecclesia Clem. f. 194 (vid. sub ምስኣል፡); ቤተ፡ጸሎት፡አንተ፡ተተክለት፡ለምስጋድ፡ Deg.; Org. 4. 2) *templum, delubrum,* infidelium, Can. Laod. 31 (32); ምስጋደ፡አማልክት፡ II Abt. 66.

መስጊድ፡ i. e. مَسْجِد *templum Muhammedanorum.* Lud.

ስጉድ፡ part. Prov. 23, 29 (ለመኑ፡ስጉዳት፡አዕይንቲሁ፡) graeco πελιδνός *lividus* respondet. Sed cum caeteris in linguis similis hujus radicis significatus non occurrat, quaeritur, annon Aethiops a proprio vocis πελιδνός sensu paulum declinaverit: Arabes enim utuntur سَجَدَ *humilis fuit,* سَجِدَ *inflatus fuit* pes; سَاجِدٌ *languens* oculus; أَسْجَدُ *inflatus,* de pede.

ሰጥሐ፡ I, 1 [שָׁטַח ܫܛܰܚ سَطَحَ] 1) *pandere, expandere,* ψύχειν ይሰጥሕዎሙ፡(ለአዕጽምት፡) ለፀሐይ፡ወለወርኅ፡ Jer. 8, 2; Num. 11, 32; 2 Reg. 17, 19. 2) trsl. *exponere* spectaculo, ignominiae; *manifestare:* እሰጥሐኪ፡ (v. አሰ"፡) ወእሬስየኪ፡ኅስርተ፡ θήσομαί σε εἰς παράδειγμα Nah. 3, 6; አዘገኩ፡ይስጥሑከ፡ Hez. 28, 17.

አስጥሐ፡ II, 1 *expandendum curare* Nah. 3, 6 var.

ተሰጥሐ፡ III, 1 1) *se expandere, se extendere:* ተነሥሐ፡ወተሰጥሐ፡ውስተ፡ምድር፡ ἐκτείνας ἑαυτὸν χαμαί Herm. p. 21. Jud. 4, 21. 2) *expandi soli, exponi spectaculo:* እብድንት፡ይሰጣሕ፡ውስተ፡ገጸ፡ገዳም፡ εἰς παράδειγμα ἔσονται Jer. 9, 22; ትሰጣሕ፡ኀጣውኢነ፡በይእቲ፡ዕለት፡ ἡμῶν τὰ ἁμαρτήματα ἐκπομπεύεται (in pompam producentur) Chr. Ta. 31.

ስጡሕ፡ part. *expansus, expositus spectanti, patens, apertus:* እንዘ፡ስጡሕ፡ልብስ፡ Reg. Pach.; ዓእሙ፡ስጡሓን፡ውስተ፡ገጸ፡ምድር፡ይከውኑ፡ Jer. 32, 19; ስጡሕ፡ልቦሙ፡ 2 Petr. 2, 14; Hebr. 4, 13 (Clem. f. 141; Macc. f. 17, ubi Hebr. 4, 13 allegatur).

ሰጣሒ፡ n. ag. *expandens, exponens spectando, manifestator:* ለኅቡእ፡ Lit. 173, 2.

ሰጠመ፡ rad. inus.; סתם سَطَمَ significant quidem *occludere, obstruere,* sed variis probatur indiciis, radici primariae טם vim *immergendi* inesse (טָמַן, טָמַע, ጠመቀ፡ vid. Ges. thes. p. 552; طَمَّ *abundantia operuit aqua,* طَمٌّ *mare*), nec non أُسْطُمٌّ et أُسْتُمٌّ *mare* huc referenda sunt (שָׁטַם autem ab hac radice alienum videtur).

አስጠመ፡ II, 1 1) *demergere, submergere,* Koh. 10, 12; Sir. 23, 16 var.; Thren. 2, 2. 5; Ps. 68, 3; ያስጥሞን፡ለኀጣውኢነ፡ Mich. 7, 19; አስጥም፡ጽንዖሙ፡ Judith 9, 8; (Christus) ያስጥም፡መራዕየ፡አሕርው፡ Lit. Joh.; c. ውስተ፡, ut: አስጠምክሙ፡ውስተ፡ቀላይ፡ 2 Esr. 19, 11; Matth. 18, 6; 1 Tim. 6, 9; c. በ፡ Ps. 123, 3. 2) *inundare et aqua obruere, absorbere,* de fluviis: አፍላግ፡ኢያሰጥሙከ፡ Jes. 43, 2; ውኂዝ፡ዘይደፍና፡ወያሰጥማ፡ለምድር፡ Jer. 29, 2; ያሰጥሞ፡ሐገሐዘ፡ፈለግ፡ Job 21, 33, et trsl. de iis, quae fluviis comparantur: አስጠሞሙ፡ወይን፡ Jes. 28, 7; de somno, Lit. Jac.

ተሰጥመ፡ III, 1 1) *demergi, submergi, aquis hauriri* vel *obrui:* Ex. 14, 28; Ps. 140, 7; Hen. 1, 7. 48, 9. 56, 8. 81, 8. 83, 4. 89, 6; እመ፡ተሰጥሙ፡ውስተ፡ቀላየ፡ባሕር፡ Am. 9, 3; Jes. 29, 4. 32, 2; Jer. 28, 64; ወረዉ፡ነፍሳቲሆሙ፡ውስተ፡ፈለግ፡ወተሰጥሙ፡ Jsp. p. 354; ተሰጢሞሙ፡ Hebr. 11, 29; Matth. 14, 30; አልጸቀት፡ሐመር፡ለተሰጥሞ፡ Sx. Mij. 25; trsl. Ps. 106, 27; ተሰጠምነ፡በኀጣውኢነ፡ 4 Esr. 6, 43; ተሰጥሞ፡ውስተ፡ጣዕማት፡ F. M. 17, 4. 2) *sidere* (*paene mergi*), de navi: እስከ፡ይሰጠማ፡ Luc. 5, 7.

ስጡም፡ part. *demersus, submersus, obrutus:* ማሕጼ፡ስጡም፡ Enc. Teq. 20; እለ፡ስጡማን፡በግብረ፡ዓለም፡ Chr. Ta. 15; እለ፡ስጡማን፡በኀጢአት፡ውስተ፡ዐምዐመ፡ኀጢአት፡ Genz. f. 140.

ስጥመት፡ n. act. *demersio, submersio:* ሰብአ፡ኖኅ፡ (perierunt) በስጥመት፡ውስተ፡ማይ፡ Phlx. 172; ድኅነ፡እምስጥመት፡ Sx. Hed. 29; Org. 2; Phlx. 165; ዘሞትከ፡በስጥመት፡ማይ፡ Sen. 6 Enc.; (si quis furatur) በጊዜ፡ውዕየት፡እሳት፡አው፡ስጥመት፡ባሕር፡ F. N. 49; ስጥመት፡ሐመር፡ Sx. Ter 17.

መስጥም፡ part. *submergens, hauriens, obruens* (undis): ወረውዎ፡ውስተ፡ባሕር፡መስጥም፡ Enc. Jac. 17; ቀላይ፡መስጥም፡ Cod. Mus. Brit. LIV, 7; ልሳን፡መስጥም፡ Ps. 51, 4; ልጎት፡ዘገንት፡ሕይወት፡መስጥም፡ τὸ πέλαγος τοῦ κλύδωνος τοῦ παρόντος βίου Chr. Ta. 22.

መስጠሚ፡ part. c. term. adj., i. q. መስጥም፡, ut: (aqua diluvii) መስጠሚት፡ቤተ፡ቃየል፡ Lud. e Mss. Colb.

መስጠም፡ subst. *undae* vel *fluctus obruentes:* አድኅነኒ፡እግዚኦ፡እመስጠመ፡ኀጢአት፡ Cod. Mus. Brit. LIV, 2.

ስጥሮቢሎን፡ n. prgr. sc. στρόβιλος *pinus* Kuf. 21.

ስጡቃጢ፡ (v. **ሰጠቄጢ፡**) n. prgr. sc. στακτή *stacte* Sir. 24, 15. — *Voc. Ae.:* **ስጡቃጢ፡ዘ፡ሽቱ፡**።

ሰጠወ፡ rad. inus., cui nescio an vis *advertendi, inclinandi* infuerit (coll. potissimum صغى II. III. IV. V). Amharenses quidem frequentant **ሰጠ፡** *dare*, **ስጦታ፡** *donum*, sed haec radix cum שָׁוָה أعطى componenda videtur.

አሰጠወ፡ II, 2 i. q. **ተሰጥወ፡** III, 1; Lev. 1, 4 var. in G.

ተሰጥወ፡ III, 1 A) refl. 1) *excipere, suscipere*, a) rarius: *sustentare:* **ከመ፡አልቦ፡ዘይሰጠዎ፡** ἀντιληψόμενος Jes. 59, 16 (aliàs **ተወክፈ፡**). b) crebrius: *accipere, admittere, gratum habere*, c. Acc. prs. vel rei oblatae vel c. dupl. Acc.: Lev. 1, 4. 19, 7. 22, 20; **ኢይምሰልከ፡ዘይሰጠወከ፡በአብኦ፡ዐመፃ፡** Sir. 32, 15; Kuf. p. 76 lin. 4 et 16; 1 Petr. 2, 5; **ውዱተ፡ዘሐሰት፡ኢትሰጠው፡** Ex. 23, 1. 2) vocem alicujus excipere i. e. a) *respondere* (ὑπολαμβάνειν, ἀποκρίνεσθαι) vel absol. vel c. Acc. prs.: Job 1, 7. 9. 8, 1. 9, 1. 11, 1. 12, 1 seq. 32, 6; **ይሰጠዎ፡** Jes. 3, 7; **ጸዋዕኩ፡ወአልቦ፡ዘተሰጥወኒ፡** 50, 2; **ነሥሙ፡ይሰጠዉከ፡** 14, 10. 21, 9. 36, 21. 41, 28; Jer. 51, 15; **ተሰጠዎ፡ለአብድ፡** Prov. 26, 5; Dan. 2, 5. 8. 4, 16; Hab. 2, 2; Zach. 1, 11. 12. 13; Hez. 9, 11; 1 Reg. 1, 15. 17; 2 Reg. 15, 21; Marc. 7, 28; προςλαβόμενος Matth. 16, 32; c. Acc. rei: **ምንተ፡ተሰጥወ፡እግዚ"፡** Jer. 23, 35; vel c. dupl. Acc.: **ኢተሰጥውዎ፡ቃለ፡** Jes. 36, 21. b) *exaudire* vocantem vel rogantem (εἰς-, ἐπ-, ὑπακούειν) Hos. 2, 23; Ps. 19, 7. 33, 5. 90, 15; Cant. 5, 6; **ትጼውዐኒ፡ወአነ፡እሰጠወከ፡** Job 13, 22. 9, 3; Jes. 65, 24. c) *obtemperare, morem gerere* Ps. 17, 48; **ኢይሰጠወነ፡** 3 Joh. 9; **እለ፡ይሰጠዉኒ፡ወይትአመኑኒ፡** Clem. f. 224; **ኢንሰጠወከ፡በእንተ፡ዝነገር፡** Lud. e Vit. S. B) passive sumendum videtur *accipi, gratum haberi* Kuf. p. 18; 76, lin. 11; 78. — *Voc. Ae.:* **ተሰጥወ፡ዘ፡መለሰ**።

ስጡው፡ part. *acceptus, gratus* Ex. 28, 38; Lev. 1, 3.

ስጥወት፡ n. act. *acceptio, approbatio* Kuf. p. 65.

ስጣዌ፡ subst. *responsio* Lit. Greg.; Cyr. f. 3.

ሰጣዊ፡ n. ag. *qui rem gratam acceptamque habet*, Lud. e Saal. Req.; de loco Cant. 7, 1 vid. Ludolfi annotationes a. l.

መሰጥው፡ part. *respondens, exaudiens:* **ኢያከ፡መሰጥው፤ኢያከ፡ሰማዒ፡** Lit. Orth.

ተሰጣዊ፡ n. ag. *responsor:* **ተሰጣዌ፡ቃል፡** 1 Sal. Mar. 15.

ሰጥጢሬ፡, **ስ"፡**, **ሰጠጢሬስ፡** (**ሲጥጥሬስ፡** Lud.) n. prgr., sc. στατήρ *stater* Matth. 17, 27. — *Voc. Ae.:* **ሰጠጢሬስ፡ዘ፡፬ድሪም፡**; *aliud:* **በ፪ድሪም**።

ስጢጸዮን፡, **ሰጢጸዮስ፡**, **ሰጠጸዮን፡**, **ሰጣጵዮን፡** al., n. prgr., sc. στυππεῖον *stupa* (إستُبّة) Dan. ap. 3, 22; Sx. Haml. 5.

ሰጸለክስ፡ (**ሰጸላክስ፡** Lud.) n. prgr. σπάλαξ *talpa* Lev. 11, 30. — Huc pertinere videtur scholion *Voc. Ae.:* **ሰጸሬክን፡ዘ፡ሕንቃቅላ፡** (v. **እን"፡**).

ስጼሬ፡, **ስጺሬ፡** n. prgr. σπεῖρα *manipulus cohortis* Marc. 15, 16; Joh. 18, 3; Act. 10, 1 Platt. — *Voc. Ae.:* **ሰጺሬ፡ዘ፡አውሬሮች**።

ሰፌላ፡, **ሴፌላ፡**, **ሴፌል፡**, **ሴፋላ፡** al., n. prgr. σεφηλά שְׁפֵלָה i. e. regio Palaestinae depressa ad mare mediterraneum ab Joppe ad Gazam usque patens, Jer. 39, 44. 40, 13; Ob. 19; 2 Par. 26, 10.

ሰፌልያ፡ (etiam **ሰፍልያ፡**) subst. *malleus, martulus* (fabri ferrarii) σφῦρα: **ነሃቢ፡ዘይዘብጥ፡በሰፍልያሁ፡** (v. **በሰፌልያሁ፡**) Jes. 41, 7; Jer. 10, 4; **ድምፀ፡ሰፌልያ፡** Sir. 38, 28; **ዘበጠ፡ነሃቢ፡በሰፌልያ፡** Fid. Jac. Bar. [Nescio an formatum sit praefixo **ሰ** causativo e rad. פרר פָּרַר *frangere*; alii vocem e Gr. σφῦρα ortam putaverint.]. — *Voc. Ae.:* **ሰፌልያ፡ዘ፡መዶሻ**።

ሰፍሐ፡ I, 1 [vic. **ጸፍሐ፡**, צָפַח, טָפַח, بَسَطَ, صَفَحَ, شَفَحَ, سَفَحَ, **ሰበሐ፡** amh. **ሰፋ፡**] Subj. **ይስፋሕ፡** A) intrs. *se extendere, expandere, protendere, dilatare*, Gen. 49, 13; Prov. 23, 32; Sap. 7, 24. 8, 1; 3 Reg. 2, 35. 4, 25; Herm. p. 80 (quamquam hoc loco etiam III, 1 interpretari licet); **እምቅድመ፡ይስፍሑ፡ደመናት፡** Lit. Orth.; Org. 1. B) trs. 1) *extendere, distendere, protendere, expandere, pandere:* **እግዚ"፡ዘሰፍሐ፡ሰማየ፡** Zach. 12, 1; Job 9, 8; Jes. 40, 22. 44, 24. 51, 16; Jer. 10, 12. 28, 15; **መሥገርተ፡** Hos. 5, 1; Thren. 1, 13; Hez. 19, 8; **ሰፍሑ፡ሠቃቲሆሙ፡** Judith 4, 11; **መንጸፈ፡** Deut. 22, 17; **አዕጸደ፡** Ex. 40, 17; **አልባሰ፡** 19, 10 var.; **ፀምረ፡** Jud. 6, 37; **እሰፍሕ፡ላዕሌክሙ፡ማእሰ፡** Hez. 37, 6; **አዕጹቀ፡** Ps. 79, 12; **ሰፍሐት፡ማእደ፡ቅድሜሆሙ፡ወአንበረት፡ሥጋ፡ላዕለ፡ማእድ፡** Jsp. p. 369; **ዐራተ፡** Act. 9, 34; **መከይደ፡** Ps. 59, 9; alas: **ይቀውም፡ሰፊሖ፡ክነፊሁ፡** Job 39, 26; Jer. 29, 23. 31, 40; **እግረ፡** Job 30, 12; Gen. 49, 33; Kuf. 23. a) in specie: manus Ex. 3, 20. 4, 4. 14, 26. 27; **ሰፍሑ፡እደዊሆሙ፡ወነሥኡ፡** Kuf. 8; **ሰፍሐ፡እዴሁ፡ይንሣእ፡መጥባሕተ፡** Kuf. 18; Gen. 8, 9; **እደዊሃ፡ይሰፍሕ፡ዲበ፡ዘይበቍዕ፡** Prov. 29, 37; **ትሰፍሕ፡መዝራዕታ፡ለፈቲል፡** Clem. f. 190; Matth. 8, 3. 26, 51; **ሰፍሐ፡እዴሁ፡ኀቤየ፡** Jer. 1, 9; Matth. 12, 49; c. **ላዕለ፡** prs. Luc. 22, 53; ad adjuvandum: **እሰፍሕ፡እደዊየ፡ለሕዝብ፡ዐላውያን፡** Jes. 65, 2; ad precandum: **ሰፍሐት፡እዳዊሃ፡እደዊሃ፡ውስተ፡ሰማይ፡** Kuf. 25; Jer. 4, 31; 2 Par. 6, 12; ad largiendum (*aperire* manum): **ስፋሕ፡እዴከ፡ወሀብ፡** Sir. 14, 13. 40, 14; **ለነዳይ፡ስፋሕ፡እዴከ፡** 7, 32; Prov. 29, 38; Ps. 144, 17; **ትሰፍሕ፡እደዊሃ፡ለውሂብ፡** Clem. f. 190. b) *expandere* vel *patefacere* epistolam, ut ab omnibus legi possit; ἐκτεθῆναι Esth. 8, 13 ap. (bis). c) *protendere* i. e. *porrigere:* **ሰፍሐ፡ክሣዶ፡ወመተሩ፡ክሣዶ፡በሰይፍ፡** Sx. Genb. 25. d) *distendere* distorquendo: **እንዘ፡ይሰፍሕዎ፡ሐቌ፡** Enc. Sen. 19. e) Ps. 62, 2 Aethiops legit: πῶς ἁπλῶς σοι ἡ σάρξ μου; **ሰፍሐ፡** enim *expandere* idem valet quod ἁπλοῦν, vid. **ስፋሕ፡** f) *extendere, protendere* **እኪተ፡** Hen. 99, 11; **ምሕረተ፡** Ps. 35, 11. 2) *dilatare, latum facere* πλατύνειν Ex. 34, 24; Matth. 23, 5.

አስፍሐ፡ II, 1 *facere ut extendatur, dilatare, latum et amplum facere, distendere, diducere:* **አስፌሐሙ፡ርእሶሙ፡ውስተ፡አስተቶ፡** εὐρυνόμενοι εἰς εὐθυμίαν Cyr. c. Pall. f. 87; **ያስፍሕ፡እግዚ"፡ለያፌት፡** Kuf. 7. 24; **አስፍሐ፡እግዚ"፡እዴ፡ዘርኦ፡** (Cyri) **ወአኀዞሙ፡** Jsp. p. 276 (vid. **ተሰፍሐ፡**); Org. 2; (serpens) **አስፍሐ፡** (fauces) Gad. Ad. f. 16.

ተሰፍሐ፡ III, 1 1) *extendi, expandi, dilatari:* **ትሰፋሕ፡** ἐκτείνεται Prov. 23, 32; **ዋኑ፡ሥርዐ፡ዘተሰፍሐ፡እምበ**

ዘኅ፡ማይ፡ Hez. 31, 5; የማኑ፡ለእግዚ"፡ተሰፍሐት፡ውስተ፡ ኵሉ፡ምድር፡ Clem. f. 4. In specie nota phrasin ተሰፍሐ፡እዴሁ፡ (بَسَطَ يَدَهُ) *successum habuit, auctus est opibus, potestate* in Jsp., ut: ተሰፍሐ፡እደ፡እኩያን፡ወተኀብአ፡ጻድቅ፡ p. 342; በ ዝንቱ፡ንዋዩ፡ወተሰፍሐ፡እደዊሁ፡ p. 352; al. (vid. አስፍሐ፡ እደ፡). 2) expandi i. e. *propagari, longe lateque manare* vel *fluere:* ተሰፍሐ፡ሃይማኖት፡ርትዕት፡ውስተ፡ኵሉ፡ ብሔረ፡ግብጽ፡ Sx. Genb. 4. 3) *obduci, obtendi* (coll. صَفَّحَ II et הִצִּיעַ): ተጠምቀ፡ውስተ፡ዐዘቅት፡ናጥሬን፡ወተሰፍሐ፡ ሥጋሁ፡ወኮነ፡ጸሊመ፡ Sx. Teq. 13 (nisi III, 2 intelligere malueris).

ስፉሕ፡ part. et adj. 1) *extensus, expansus:* ክነፊሆሙ፡ ስፉሓን፡ 2 Par. 3, 13; Hez. 1, 11; ሰይፉ፡ስፍሕት፡ውስተ፡ ኢየሩሳሌም፡ 1 Par. 21, 16; ስፉሕ፡እደዊሆን፡ Herm. p. 76. 84; ስፍሕት፡እድ፡ *extensam habens manum* Org. 5. 2) *patens, latus, amplus, spatiosus:* ምድር፡ቡርክት፡ወስፍሕት፡ Kuf. 8; Jes. 8, 8 var.; 2 Esr. 19, 35; ርሒብ፡ወስፉሕ፡ πλατεῖς καὶ εὐρύχωροι Jes. 33, 21; 4 Esr. 5, 3; ስፍሕት፡ፍኖት፡ Matth. 7, 13; Clem. f. 167; hinc ስፉሕ፡ *spatium amplum:* አሐውር፡ስፉሐ፡ ἐν πλατυσμῷ Ps. 118, 45. 3) (opp. implicito, contorto, simulato) *simplex, integer, sincerus,* ἁπλοῦς Matth. 6, 22; በስፉሕ፡ልብ፡ ἐν ἁπλότητι καρδίας Sap. 1, 1; Eph. 6, 5; Col. 3, 22; Herm. p. 6. 25; Clem. f. 174; በንጹሕ፡ ልብ፡ወበስፉሕ፡ኅሊና፡ Org.; hinc ስፍሕት፡ *simplicitas, sinceritas* Herm. p. 15. 91, et ስፉሐ፡ *simpliciter, sincere:* ዘይኔ ጽር፡ስፉሐ፡ ὁ βλέπων λεῖα Prov. 12, 13; vel በስፉሕ፡ Jac. 1, 5. 4) *liberalis* (proprie: qui apertam habet manum, vid. ሰፍሐ፡): እግዚ"፡ስፉሐ፡ሀብት፡ Genz. f. 87. 5) *obductus, obtentus* (vid. ተሰፍሐ፡ n. 3): ዘሕብረ፡በረድ፡ስፉሕ፡ዲበ፡ ክነፊሆሙ፡ Hez. 1, 22.

ስፍሕ፡ (raro ሰፍሕ፡) subst. 1) *extensio, latitudo, tractus* (vid. ጽፍሕ፡): ውስተ፡ስፍሐ፡በሓውርት፡ τὸ πλάτος τῆς χώρας Jes. 8, 8; እለ፡የሐውሩ፡በስፍሐ፡ምድር፡ Hab. 1, 6; Apoc. 20, 9; እላስ፡ወኵሎሙ፡እለ፡ምስሌኪ፡በስፍሖሙ፡ Hez. 27, 13; τὸ κύτος Dan. 4, 17; Job 11, 9 var.; Chr. Ax. f. 89; Lit. Epiph.; ይኩን፡ስፍሐ፡ምጣኔ፡ማእከለ፡ቤት፡ ወቤት፡ ፲ወ፪ መከየድ፡ F. N. 37. 2) *res expansa* vel *extensa:* ውስተ፡ስፍሕ፡ይብስት፡ዐምር፡እንዘ፡ይወርድ፡ጠል፡ Tachs. 16 Enc. (cfr. Jud. 6, 37); segmenta hostiarum expansa Kuf. p. 56; Pl. ስፍሓት፡ p. 57. 3) *simplicitas, sinceritas:* ስፍሐ፡ልብ፡ Herm. p. 98. 4) *stamen* (telae), στήμων Lev. 13, 48—58; hom. Procli in Cyr. f. 119 (vid. sub ምሕን፡); Lit. 170. 3.

ስፍሐት፡ n. act. 1) *extensio, expansio:* በስፍሐት፡እደዊሁ፡ (Christi) በዲበ፡ዕፀ፡መስቀል፡ Clem. f. 218. 2) apertio manus i. e. *liberalitas:* ስፍሐት፡እድ፡ Clem. f. 211. 3) *amplitudo, capacitas:* ንበሩ፡ውስተ፡ስፍሐት፡ (var. pro ስፍሕት፡) ፍኖዎሙ፡ (ubi viae ampliores, latiores fiunt) 4 Reg. 11, 6; ስፍሐታ፡ለማኅደር፡ F. N. 23.

ተስፋሕ፡ subst. *protractio, dilatio (diuturnitas):* ይጸንሕ፡ተስፋሐ፡ለምሕረቱ፡ (v. ተስፋሃ፡) ὑπομενεῖ· μακρὰν γὰρ ἡ διαθήκη Sir. 16, 22.

ምስፋሕ፡ subst. *spatium expansum (expansio in spatio):* non est in divinitate ምስፋሕ፡ወምስትጋቡእ፡ Lud. e Mss. Colb.; Lit. 171, 2 (ubi ምስፋሕ፡ emendandum est).

መስፍሕ፡ subst. *malleus,* nec non *incus:* አዘዘ፡ያምጽኡ፡መስፍሐ፡ነሃቢ፡ወይስብሩ፡ቀኖጸሆሙ፡ Sx. Nah. 25; አንበረት፡እደዊሁ፡ወእገሪሁ፡ዲበ፡መስፍሕ፡ ወዘበጡ፡ሐራ፡ ibid.; በመስፍሐ፡ (var. በመፍጽሐ፡) ኀጺን፡ዐጽመ፡እገሪሁ፡ ቀጥቀጡ፡ Enc. ibid.

ምስትስፋሕ፡ subst. *expansio, spatium expansum:* አልቦ፡ዘይብል፡ቦቱ፡ምስትስፋሐ፡ወምስትጉባኤ፡ቦቱ፡ለመለኮት፡እግዚ"፡ M. M. f. 389.

I. **ሰፈረ፡** I, 1 [amh. idem; סָפַר *numerare;* de etymo vid. Ges. thes. p. 966] Subj. ይስፍር፡ *metiri, dimetiri,* et fune mensorio, cubito al.: ከመ፡ይስፍራ፡ለኢየሩሳሌም፡ Zach. 2, 2; Hez. 40, 11. 13. 23. 45, 3; ሰፈሮሙ፡በአሕባል፡ 2 Reg. 8, 2; et mensura cubica Ex. 16, 18; Ruth 3, 15; ስእኑ፡ኰልቆቶ፡ ወሰፈረ፡እምነ፡ብዝኁ፡ Kuf. 40; Matth. 7, 2; Marc. 4, 24; መኑ፡ዘሰፈሮ፡ለማይ፡በሕፍኑ፡ Jes. 40, 12; 4 Esr. 2, 8. 46. In specie a) *admetiri* c. ለ፡ prs. Gen. 47, 12; Kuf. p. 149. b) *metiendo distribuere* vel *attribuere:* ይሰፍርዋ፡ለምድርከ፡በ ሐብል፡ Am. 7, 17; Mich. 2, 4; Hen. 70, 3; Num. 34, 29. c) *mensura et numero definire:* ሰፈራ፡እግዚ"፡ለመንግሥትከ፡ Dan. 5, 26. d) in libris amharico-aethiopicis: *castra metari,* ut: ግዕዘ፡እምነ፡አራራ፡ወሰፈረ፡ውስተ፡ዱቂ፡ Chr. L. At. f. 23.

አስፈረ፡ II, 1 *metiendum, admetiendum curare* Kuf. p. 149 ann. 11.

ተሰፍረ፡ III, 1 *mensura definiri, mensurari:* ኢይሰፈር፡ኆፃ፡በሕር፡ Jer. 40 (hbr. 33), 22 vrs. nov.; Hos. 2, 1 (hbr.).

ተሳፈረ፡ III, 3 *commetiri* cum aliis, *metiendo distribuere* sibi aliisque, Ps. 59, 6. 107, 7.

ስፉር፡ part. *mensura definitus, mensurabilis* 2 Par. 4, 2 var.; (እግዚ፡") ኢምጡን፡ወኢስፉር፡ M. M. f. 322.

ስፍረት፡ n. act. *mensio, dimensio, mensura:* እለ፡ያሰግሉ፡በስፍረተ፡እግር፡ወበመስፈርተ፡እድ፡ Clem. f. 178.

ሰፋሪ፡ n. ag. *mensor,* Lud. sine auct.

መስፈርት፡, raro መስፈር፡ (Lud.) subst., plerumque m., Pl. መሳፍር፡ 1) *mensura* (et cubitalis et cubica): ሐብለ፡መስፈርት፡ σχοινίον γεωμετρικόν Zach. 2, 1; Jes. 34, 11; ላዕሌሁ፡ አልቦ፡መስፈርት፡ ἀμέτρητος *immensus* Bar. 3, 25; አልቦ፡ መስፈርት፡ለ፡ Org. 1; διαμέτρησις 2 Par. 3, 3; (cubica:) Matth. 7, 2; Marc. 4, 24; ገብረ፡ማየ፡በመስፈርት፡ Job 28, 25; በመስፈርት፡ ἐν μέτρῳ Judith 7, 21; Sir. 42, 7; ንገብር፡መስፈርት፡ንስቲተ፡ Am. 8, 5; Zach. 5, 6; Sir. 42, 4; Kuf. 40; መሳፍር፡ M. M. f. 264; መሳፍር፡ክልኤ፡ Prov. 20, 10; መስፈርት፡ኢፍ፡ Ruth 2, 17; Num. 15, 4 seq.; መ"፡ኢን፡ ibid.; በመስፈርት፡አርጣቦስ፡ Dan. ap. 13, 3. a) Pro variis mensurarum specialium nominibus መስፈርት፡ nudum: κόρος 2 Par. 2, 10. 4, 5. 27, 5; οἰφί 1 Reg. 17, 17; κύαθος Ex. 25, 29; δέκατον Lev. 14, 20. 21; μετρητής 3 Reg. 18, 32; Joh. 2, 6; κανοῦν Lev. 8, 2. 26. 31; χοῖνιξ Apoc. 6, 6. b) Etiam de mensura ponderabilium: ወሀበ፡ዳዊ፡ለውእቱ፡መካን፡በመስፈርት፡ወርቅ፡፮፻ 1 Par. 21, 25; ኢይገብሩ፡ዐመፃ፡በውስተ፡ሐሳበ፡አውራኖሙ፡ወኢበመሳፍረ፡ሚዛኖሙ፡ Macc. f. 10. c) *extensio, longitudo:* ኦብጽሖሙ፡ውስተ፡መስፈርት፡አካል፡ *ad justam staturam* (aliâs መጠነ፡አካል፡) Ssal. Req. 2) *metrum, rhythmus* Cyr. c. Pall. f. 65 (vid. sub አምጣን፡).

ምስፋር፡ subst. 1) id. q. መስፈርት፡ Kuf. p. 141 ann. 8.

2) ምስፋር፡ (v. ምዕራፍ፡) ወክንፋር፡ዘ፡ሻኛ፡መዝራዕት፡ወርቅ፡ Voc. Ae.

II. **ሰፈረ፡** rad. inus. (pro **ጸፈረ፡** q. v.) i. e. صَفَرَ IX *flavus fuit.*

አስፈር፡ nomen morbi ῥῖγος (i. e. أَصْفَرُ *flavus*, صَفَر *morbus ventris, quo pallescit facies*), fortasse *icterus* Deut. 28, 22.

ሳፍራ፡ i. e. صَفْرَاء *cholera, temperamentum cholericum* Fal. f. 16 (vid. sub **አንሳሕስሐ፡**); ዕንስ፡ይትወለድ፡እምኀይለ፡ሳፍራ፡ f. 30; ሀኬት፡ይትወለድ፡እምነ፡ሳፍራ፡ f. 82.

ሰፈር፡ክል፡, secundum Lud. **ሰፈርጎል፡** et **ሰፈር፡ጎል፡** (سَفَرْجَل) flavum malum i. e. *malum cotoneum* vel *cydonium* Const. Ap. 39 (inter poma, quibus benedictionem impertitur episcopus).

መስፈረስ፡ nomen morbi, si quidem lectio bona est: ወየሐምም፡ሕማመ፡መስፈረስ፡ወጐንዱይ፡መዋዕል፡እምዘ፡አኀዘ፡ Sx. Haml. 8.

ሶፎር፡ nomen gemmae, sine dubio *sapphirus* Sx. Masc. 16; Enc. Jac. 9; Deg.; Org. 7. (Aliud **ሶፎር፡** sc. Σωφίρ occurrit Job 22, 24).

ስፋሪዳ፡ n. prgr., sine dubio σφαιρίδια, *globulus, globus:* (inter brachia et pectus eam gestare jusserunt) ስፋሪዳ፡ዘኀጺን፡እለ፡ርሱናት፡ Sx. Mag. 20.

አስፋሬዳ፡ *canistrum* vid. sub **አ**.

ሰፈነ፡ I, 1 [hoc verbum mihi nunc cum **ሰፍሐ፡** et **ሰፈፈ፡** cognatum videtur, prima *extendendi* notione in significatum *augescendi, invalescendi, praepollendi* propagata] 1) *invalescere, percrebescere, praevalere, superiorem* vel *principem evadere:* እስመ፡ዓዲሁ፡ኢሰፈነ፡ስብከት፡በላዕለ፡ኵሉ፡ οὔπω πάντων περιγέγονε τὸ κήρυγμα Chr. ho. 4; ዐብየ፡እከይ፡ወሰፈነ፡ጽልእ፡ Jsp. p. 356; ሰፈነት፡ኵለሄ፡እከይ፡ወዐመፃ፡ወዝሙት፡ p. 342; ሶበ፡ሰፈነ፡አሚን፡ (fides christiana) ላዕለ፡ኵሉ፡አሕዛብ፡ F. N. 45. 2) *dominari, principatum tenere, praeesse, moderari,* c. c. **ላዕለ፡**, ut: አንተ፡ትሰፍን፡ላዕለ፡ኵሉ፡ σὺ πάντων δεσπόζεις vel ἄρχεις 1 Par. 29, 11. 12; መገብት፡እለ፡ይሰፍኑ፡ላዕለ፡ቅኔ፡ προστάται ἔργου 1 Par. 29, 6; ሰፈነ፡ላዕለ፡ብዙኃ፡አሕዛብ፡ Jsp. p. 287; c. **ዲበ፡** Org.; ሰፈነት፡ላዕሌሆሙ፡ድንጋጼ፡እንተ፡ኢተሐዘብዋ፡ Sap. 18, 17; c. Acc.: ናሁ፡አማርያ፡ክህን፡ይሰፍነክሙ፡በኵሉ፡ቃለ፡እግዚ"፡ 2 Par. 19, 11; ዘይሰፍን፡ምኔተ፡ Phlx. 17; c. **ለ፡**, ut: ብእሲ፡ዘይሰፍን፡ለእስራኤል፡ 3 Reg. 9, 5; absol.: አመ፡ይሰፍን፡ኵርያቆ፡ Enc. 12 Ter; Abush. — *Voc. Ae.:* **ሰፈፈ፡ሰፈነ፡ብ፡ሰፋ፡መላሂ** ፡፡

አስፈነ፡ II, 1 *principem, ducem constituere, praeficere,* c. **ዲበ፡** Org.

ስፉን፡ part. *praevalens, principalis,* ut: ህላዌሁ፡ስፉን፡ *substantia ejus potior (supereminens),* Lud. e Mss. Colb.

ስፍን፡ subst., proprie *quantitas, numerus, copia* ut videtur; deinde usurpatur supplendis quibusdam notionibus, quae in aliis linguis ope pronominum quantitatis significantur (vid. gramm. § 157, 1), scilicet 1) a) *aliquot:* መፍትው፡ዘይሠየም፡ኤጲስ፡ቆጶስ፡እምስፍን፡ (in lexico: **እምስፍነ፡**) ኤጲስ፡ቆጶሳት፡ Lud. comm. hist. p. 308 e Syn. b) *aliquoties, saepe* (رُبَّمَا), conjunctum cum **ጊዜ፡**, ut: ስፍነ፡ጊዜ፡ዘነትዐ፡ምዉእ፡ወውእቱ፡ተመይጠ፡ወከነ፡መዋኤ፡ Jsp. p. 380. 2) in interrogationibus directis et indirectis et in exclamationibus: a) *quantus, quantum?* ስፍን፡ኀፍረት፡ዘይረክበኒ፡በይእቲ፡ዕለት፡ *quanta erit ignominia, quae* Vit. Pach.; ለቡ፡ስፍን፡ኆልቆሙ፡ Clem. f. 52. b) *quot?* ስፍን፡ቡቱ፡ዲናራት፡ዘለቅሐ፡ Chr. Ta. 11; ስፍነ፡አህጉረ፡ጽኑዓን፡እለ፡አመዝበሮን፡(ሞት፡) ወስፍነ፡አብያተ፡እለ፡አንኀሎን፡ወስፍነ፡ዕደወ፡ኀያላን፡ረሰየ፡ይትዋነይዎሙ፡ዕዌያተ፡ Genz. f. 149; ስፍን፡እምነ፡ኤጲስ፡ቆጶሳት፡ Lud. e Syn. Originem potestatis interrogativae videas in hoc exemplo: ታአምር፡ስፍነ፡ነገሥተ፡ርኩሳነ፡እለ፡ዐለዉ፡ *novisti (copiam, reges impuros, qui i. e.) quot reges impuri* (in membro parallelo **ሚመጠን፡**) Did. 2. c) *quoties?* aut **ስፍነ፡** ποσάκις Matth. 18, 21, aut **ስፍነ፡ጊዜ፡** Kedr f. 62; Phlx. f. 238.

ስፍነት፡ subst. *quantitas,* Lud. e Ssal. Req.

እስፍንቱ፡, compositum ex **እ፡** interrogativo et **ስፍንት፡**, et terminatione pronominali *û*, Acc. **እስፍንተ፡** (gramm. § 157, 1) 1) *quot?* በእስፍንቱ፡ዕለታት፡ Abush. 30; እስፍንቱ፡ዓመታት፡ዘነበርከ፡ውስተ፡ዛቲ፡ሀገር፡ Sx. Haml. 8; በእስፍንቱ፡ኀሊና፡ሰይጣናዊ፡ (quot cogitationibus sat.) Phlx. 220; ዝንቱ፡ቅዱስ፡ነገደ፡በመክሊት፡ወረብሐ፡እስፍንተ፡ተአምራተ፡ *o quam multa miracula!* Sx. Teq. 27. 2) **እስፍንተ፡** *quamdiu? quantum?* Sx. Haml. 15; እስፍንተ፡ይደልዎ፡ለእኁ፡ (monacho) ከመ፡ይንበር፡ውስተ፡ማኅበር፡ወይባእ፡በአተ፡ብሕትውና፡ Phlx. 45; በእስፍንቱ፡ (*quanto*) ሄጥክሙ፡ዐጸደ፡ወይንክሙ፡ Chr. Ta. 18. — *Voc. Ae.:* **እስፍንቱ፡ብ፡ስንቱን** ፡፡

ሰፋኒ፡ n. ag. 1) *princeps, praefectus, dominator, moderator,* ἡγούμενος, ἄρχων: አልቦሙ፡ሰፋኒ፡ 2 Par. 18, 16; ሰፋንያት፡ ἄρχουσαι 35, 25; c. **ላዕለ፡**, ut: ከነ፡ሰፋኔ፡ላዕለ፡ኵሉ፡ነገሥተ፡ምድር፡ 9, 26. 7, 18. 11, 22. 2) *praevalens, praecipuus, principalis:* መንግሥቱ፡ሰፋኒት፡ውስተ፡ኵሉ፡አጽናፈ፡ዓለም፡ M. M. f. 43; dies dominica **ሰፋኒት፡** Ssal. Req.

መስፍን፡ part. et subst., m. et fem. (Judith 15, 13), Pl. **መሳፍንት፡**, Pl. Pl. **መሳፍንታት፡** (1 Par. 26, 26) 1) *princeps, praefectus, moderator, gubernator, procer, optimas, praeses, antistes, satrapa, dux,* al., ἄρχων Gen. 25, 16; Sir. 41, 18; ἡγούμενος Jer. 46, 3; Judith 5, 5; ወይእቲ፡መስፍኖን፡ለአንስት፡ኵሎን፡ 15, 13; Hez. 21, 15; Matth. 2, 6; ἡγεμονεύων Luc. 2, 2; ἡγεμών Gen. 36, 15 seq.; Ps. 67, 30; 1 Par. 1, 51; መሳፍንተ፡ኀይል፡ Jer. 47, 7; Matth. 10, 18; Luc. 20, 20; τύραννος Job 2, 11; ἀρχηγός 1 Esr. 5, 1; 1 Par. 26, 26; σατράπης Dan. 6, 1; 1 Esr. 3, 2; 1 Reg. 5, 8; μεγιστᾶνες Jes. 34, 12; Jer. 25, 17; Apoc. 6, 15; στρατηγός Jer. 28, 23. 28; Judith 5, 2; χιλίαρχος, ἑκατόνταρχος Num. 31, 14. 48; 1 Reg. 18, 13. 22, 7; 2 Reg. 18, 1; 4 Reg. 11, 9. 10; Zach. 9, 7. 12, 5; Luc. 23, 47; መስፍነ፡ኀምሳ፡ πεντηκόνταρχος Jes. 3, 3 (var.); moderator concentus musici, Chr. ho. 34 (vid. sub **ቃና፡**). 2) in specie: *judices* Israelitarum (שֹׁפְטִים) Jud. 2, 18 seq.; Ruth 1, 1; 4 Reg. 23, 22; Act. 13, 20; ኦሪት፡ዘመሳፍንት፡ *liber Judicum.* — *Voc. Ae.:* **መስፍን፡ብ፡ደጅ፡አዝማች** ፡፡

ምስፍና፡ (pro **ምስፍንና፡**) subst., dignitas vel munus vel provincia ejus qui **መስፍን፡** appellatur: *principatus, ducatus, praefectura, satrapia:* Gen. 49, 10; Hez. 19, 11; ἡγεμονία Num. 1, 52. 2, 17; ἐπισκοπή 7, 2; σατραπεία 1 Reg.

6, 4. 18; 1 Esr. 3, 2; μεριδαρχία 1 Esr. 1, 10. 8, 28; ἐπαρχία Act. 23, 34; እግዚ"፡አዕበየ፡ክብርየ፡ወምስፍናየ፡ላዕለ፡ ኵሉ፡ዓለም፡ (ait Darius Alexandro M.) Jsp. p. 282. In specie: *judicatus Israelitarum*, ut: **አመ፡ምስፍና፡በርቅ፡** Teb. Tab. 39.

ስፍንግ፡, ስፍነግ፡, ሰፍንግ፡, ሰፍነግ፡ n. prgr., σπόγγος *spongia* Matth. 27, 48; Marc. 15, 36 (fem.); Joh. 19, 29; Chr. Ta. 5 (masc.; vid. sub **ሰንቡእ፡**); ምድር፡ተፈጥረት፡በአምሳለ፡ ስፍነግ፡እንተ፡ትነብር፡መልዕልተ፡ማይ፡ Clem. f. 3. — (*Voc. Ae.*: **ሰፍነግ፡ዘ፡ሐረንጋዴ፡**).

ሰፈወ፡ inus., sc. צָפָה *spectavit, exspectavit.*

አሰፈወ፡ II, 2 *spem facere, promittere, polliceri, (confidere facere)*, c. dupl. Acc.: **ዘአሰፈዎ፡** διαθήκη Gen. 15, 18; ἐνελπίζειν Ps. 118, 49; 4 Esr. 7, 21; **አሰፈውኮሙ፡ለዝ፡ሕዝብ፡ሐሰተ፡** πεποιθέναι ἐποίησας ἐπί Jer. 35, 15; ἐπαγγελία Rom. 4, 16. 9, 4; Hebr. 11, 9; Jac. 1, 12; 1 Joh. 2, 25; Tit. 1, 2; **አሰፈዎሙ፡ብዙኀ፡ንዋየ፡** Jsp. p. 358; c. Acc prs.: Rom. 9, 9; Hebr. 6, 13; c. **ለ፡** prs. 9, 15; c. Acc. rei: **ከመ፡ ታግዕዞ፡እንተ፡አሰፈውከ፡** Sir. 7, 21; c. **ለ፡** rei: **እመክር፡ከመ፡አሰፍዎ፡ለመርድኦ፡** Jsp. p. 309; absol.: **ለእመ፡ወሀቡ፡ ወለእመ፡አሰፈዉ፡ለድኅር፡** (in posterum) F. M. 25, 3; seq. Subj. verbi: Rom. 9, 8; vel seq. **ከመ፡** cum Subj. Sap. 17, 8.

ተሰፈወ፡ III, 2 *exspectare, sperare, (confidere)*, c. c. Acc. rei vel prs.: **እሴፎ፡ሕይወትየ፡** Job 2, 9. 7, 2; **ምድር፡ እንተ፡ትሴፎ፡ዝናመ፡** 29, 23; **ተሰፎኩ፡ብርሃነ፡** 30, 26; **ኪያየ፡ይሴፈዉ፡አሕዛብ፡** Jes. 51, 5. 60, 9; **ይሴፈዉ፡ሣህለከ፡** 38, 18; **ተሰፈውነ፡ሰላመ፡** Jer. 8, 15. 14, 19; **ተሰፎናከ፡** 14, 22; Ps. 24, 2. 5. 70, 6. 15. 144, 16; Sir. 2, 9. 34, 7. 15; **ተሰፈው፡ጻማከ፡** *spera* (laborem i. e.) *fructum laboris tuum* ἔμμενε τῷ πόνῳ σου Sir. 11, 21; **ተሰፈዎሙ፡ንዋየ፡** Hebr. 11, 1; Judae 21; Joh. 5, 45; Rom. 8, 24. 25; **በተሰፍዎ፡ከንቱ፡** ἐν κενῇ ἐλπίδι Job 7, 6 (cfr. Jes. 29, 8); c. **በ፡** Ps. 117, 9; c. **ኀበ፡** Ps. 103, 28; absol. Hen. 96, 1; **ከንቱ፡** (v. **ከንቶ፡**) **ተሰፈወ፡** Jes. 29, 8. Deinde verba subjunguntur, vel ope Infin. in Acc.: **ኢይሴፎ፡ሐይወ፡** Job 15, 31. 24, 23, vel **ከመ፡** seq. Impf. Hen. 98, 10. (46, 6); vel **ከመ፡** seq. Subj. Hen. 10, 10; vel (omisso **ከመ፡**) seq. Subj. nudo: **ኢይሴፈዉ፡እንከ፡ይርአዩኒ፡** Tob. 10, 7; **አዕይንተ፡እስራኤል፡ይሴፈዋከ፡ታይድዖሙ፡** 3 Reg. 1, 20; Hen. 103, 11; Act. 3, 5; Rom. 15, 24; Phil. 2, 23, vel seq. Impf. nudo: **ተሰፈወ፡ዳኅነ፡ይነብር፡** v. **ይንበር፡** Job 15, 21; **ተሰፈወ፡ያዐርፍ፡** v. **ያዕርፍ፡** Sir. 11, 19.

አስተሰፈወ፡ IV, 2 *in spem adducere, sperare facere, spe lactare*: **ኢያስተሰፉክሙ፡ኀበ፡እግዚ"፡** μὴ ἐπελπιζέτω ὑμᾶς 4 Reg. 18, 30; **ብዙኀ፡ያስተሴፍወከ፡** Sir. 13, 6; **በ፡ዘ በኅፍረት፡ያስተሴፍዎ፡ለማኅፈሩ፡እንዘ፡ኢይሁብ፡** 20, 23.

ስፉው፡ part. *speratus*, Lud. sine auct.

ተስፋ፡ subst., m. et fem., Pl. **ተስፋት፡** 1) *spes, exspectatio* Job 4, 6. 5, 16. 8, 13. 11, 20; **ለዕዕ፡በ፡ተስፋ፡** 14, 7; Jer. 2, 36; Hez. 37, 11; Prov. 1, 33. 11, 7; Koh. 9, 4; Sir. 14, 2; 4 Esr. 6, 35. 7, 22; Rom. 5, 4. 8, 24; Eph. 4, 4; 1 Thess. 1, 3; **እለ፡ቀብጹ፡ተስፋሆሙ፡** *desperantes* Sir. 17, 24; **ሠናየ፡ተስፋ፡** εὔελπις Sap. 12, 19; c. per st. cstr., ut: **ተስፋ፡ ኀይል፡** Prov. 14, 26; **አልቦ፡ተስፋ፡ወጊእ፡እምጽልመት፡** Job 15, 22; c. **ኀበ፡** Ps. 61, 5; c. **ዲበ፡** Hen. 63, 7; c. **ለ፡** et Inf., ut: **እመቦ፡ተስፋ፡ለድኂን፡** Clem. f. 256; Herm. p. 18; **ተስፋት፡** Phlx. 244. Saepius: *causa spei*; id quod vel a quo speratur: Gen. 49, 10; Ps. 61, 7; **እስመ፡ውእቱ፡ተስፋሁ፡** Sir. 31, 16; Jes. 24, 16; Jer. 17, 7; 2 Cor. 3, 4. 2) *promissio, promissum*, ἐπαγγελία Rom. 15, 8; 1 Tim. 4, 8; Hebr. 6, 15. 11, 13. (12, 1); 1 Joh. 2, 25; Act. 1, 4. 26, 6; Luc. 24, 49; **እልክቱ፡ተስፋት፡** Chr. ho. 11. 23; **ፍኂር፡ኪዳን፡ውእቱ፡ወተስፋ፡** F. N. 24, 3. — *Voc. Ae.*: **ተስፋ፡ብ፡ አለኝታ፡**።

ሰፈየ፡ I, 1 [amh. **ሰፋ፡**; سَفَّ *contexuit* folia palmae; شَفَى *medicatus fuit* إِشْفَى *subula sutoris*] Subj. **ይስፊ፡** *subula contexere, suere, consuere, sarcire*, ῥάπτειν Gen. 3, 7; **እለ፡ይሰፍያ፡መተርአሳተ፡ለኵሉ፡ኵርናዐ፡እድ፡** Hez. 13, 18; **አኒም፡ወሰፍየ፡አልባስ፡** F. N. 23; **ሰፍየ፡ልብስ፡** F. N. 36; **ተበትከ፡ቶታን፡አሣእኒሁ፡** (Marci) **ወከነ፡ኀበ፡ሀገር፡፩ብእሲ፡ ሰፋዪ፡ወወሀበ፡ቅዱስ፡** (Marcus) **አሣእኒሁ፡ከመ፡ይስፊ፡ሎቱ፡ወእንዘ፡ውእቱ፡ይሰፊ፡በመስፌ፡ተሠጥቀ፡አፃብዒሁ፡** Sx. Mij. 30; **ከመ፡ይስፊ፡ቶታነ፡አሣእን፡** Sx. Hed. 20; (monachorum) **በ፡እለ፡ይጽሕፉ፡ወበ፡እለ፡ይሰፍዩ፡ለግብረ፡ደብተራ፡** Gad. Za. Mich.; **ሰፈየ፡አስፋሬዳተ፡** Gad. Kar.; Phlx. 85; (monachus ait:) **ሶበ፡ሰፈይኩ፡አስፈሬዳ፡ወለለ፡ኵሉ፡ዐዊዶታ፡ለመስፌ፡አስተዳሉ፡ሞትየ፡ቅድመ፡አዕይንትየ፡** Phlx. 157; **ሰፈየ፡** c. Acc. et **በ፡** rei *insuere* rem in alqd M. F. (**እስፊ፡** in 2 Cor. 10, 1 Plglott. lectio prava est pro **እትፊ፡**).

ተሰፍየ፡ III, 1 *sui, consui, contexi*: **በዳግም፡ንፍሐት፡ ቀርን፡ይሰፈያ፡አዕፅምት፡ምስለ፡ሥጋ፡** Lit. Jac. Sar.; Vis. Bar.

ስፉይ፡ part. *sutus, consutus* F. M. 31, 5 (vid. sub **መንዲል፡**).

ሰፌ፡ subst. *sutura*: **ንዋየ፡ሰፌ፡** *instrumenta sutoria* Lud. e Libr. Myst.

ስፍየት፡ n. act. *sutura* F. M. 31, 5 (vid. sub **መንዲል፡**).

ሰፋይ፡ et crebrius **ሰፋዪ፡** 1) *sutor* **ሰፋዪ፡** v. **ሰፋዮ፡አሣእን፡** Act. 9, 43. 10, 32; **ሰፋየ፡አሣእን፡** Abush. 50; **ሰፋዪ፡** Sx. Mij. 30; Hed. 20. 2) *sartor* F. N. 36. 3) (*subulâ*) *contexens*: Paulus apostolus **ሰፋይ፡** Did. 33; apostolorum alii erant **መሠግራን፡**, alii **ሰፋዕያን፡** (legas **ሰፋይያን፡**) **ደብተራ፡** (σκηνοποιοί) Did. 13.

መስፌ፡ subst., m. et fem., *subula*, ὀπήτιον Ex. 21, 6; Deut. 15, 17; Phlx. 157 (vid. **ሰፈየ፡**); Sx. Hed. 20; Abush. 50.

ሰፋድል፡ subst., formâ Pl. *secundae, secundinae*, ut: **ለበሲ፡ሰፋድል፡** (induens secundinas) Lud. comm. hist. p. 500 n. 29; „convicium est et contumeliose dictum", Lud.

I. **ሰፈጠ፡** inus.; vis radicis prima in *latitudine, amplitudine* esse videtur; deinde transfertur ad *animum apertum et seductioni obnoxium*; at arab. سَفَطَ *liberalis fuit* (sicut פָּתָה *pellici, seduci se passus est*, at فَتِيَ *juvenilis aetate, ingenuus fuit*).

አስፈጠ፡ II, 1 *pellicere, seducere, suadendo movere, decipere*: ἀπατᾶν Gen. 3, 13; Jud. 14, 15. 16, 5; Judith 12, 16; **አስፍጣ፡ሊተ፡ለዛቲ፡ብእሲት፡** πεῖσον 12, 11; **ያሰፍጠከ፡** ἀποκενώσῃ σε Sir. 13, 7; καταπείθειν 2 Reg. 17, 16;

አስፍጦ፡ περιφορά Koh. 2, 2; ያሰፍጡኒ፡ውስተ፡ዘኢንክል፡ ገቢረ፡ Clem. f. 200. — *Voc. Ae.*: አስፈጠ፡ኄጠ፡ዘ፡ሸነገለ፡ ሐባበለሂ፡ይ ።

ተሰፍጠ፡ III, 1 *pellici se pati, seduci, decipi:* ተሰፍጠ፡ለፍትወት፡ (ad libidinem) Phlx. 162; ሄሮድስ፡ተሰፍጠ፡ በምክንያተ፡ዝሙት፡ Sx. Teq. 9; ተሰፍጦ፡ παραφορά (περιφορά) Koh. 2, 12; እስመ፡ይሰፈጥ፡ውእቱ፡ እምሰይጣናት፡ Phlx. 140.

አስተሳፈጠ፡ IV, 3 *facere ut quis se seduci vel pellici sinat:* በአስተሳፍጦ፡ (v. በአስፍጦ፡)ከናፍርየ፡ Judith 9, 10.

ስፉጥ፡ part. *seductus, seductilis, pellectu facilis* (sec. Lud. *fallax*) Lit. 171, 1, ubi ወራዙት፡ስፉጣን፡ emendandum est.

ስፍጠት፡ n. act., Pl. ስፍጠታት፡ *seductio, illecebra, deceptio,* ἀπάτη ስፍጠተ፡ብዕል፡ Matth. 13, 22; ስፍጠታተ፡ሰይጣን፡ Phlx. 4. 29.

ሰፋጢ፡ n. ag. *seductorius, deceptor,* ሰፋጢት፡ብዕል፡ Org. 5; ሰፋጢት፡ *illecebrae,* ut: ይመውእሙ፡ጸሕቀ፡ዝንቱ፡ዓለም፡ወሰፋጢተ፡ብዕል፡ F. N. 45.

II. **ሰፈጠ፡** videtur i. q. سفط *veru infixit;* سَفَّلَ II. — At *Voc. Ae.*: ሰፈጠ፡ብ፡ሜጨረ፡ፋቀሂ፡ይ፡

መስፈጥ፡ ዘ፡አምሳለ፡ወረንጦ፡ Voc. Ae.

ሰፈፈ፡ I, 1 [amh. „to spread oneself, to soar" Isenb. p. 62.] Subj. ይስፍፍ፡ 1) *se extendere, diffundi, increscere, percrebescere* [coll. ሰፈነ፡, صَفَّ et ספף]: (tamquam sinapi seminatum extendenda est praedicatio,) ወለዝንቱ፡ግብር፡ናሁ፡ ንሬእዮ፡ዘኩሎ፡ዕለተ፡ይሰፍፍ፡በውስተ፡ኵሉ፡ዓለም፡ (τοῦτο τὸ κήρυγμα τὴν οἰκουμένην ἐπιτρέχον) Chr. Ta. 21; እምከመ፡ ጸርየት፡ልቡና፡ወኅሊና፡ኢይትዐደው፡እምዐቅሙ፡ወእምከመ፡ሰፈፈት፡ፍትወት፡ትክውን፡ሐጸ፡ቀታሌ፡ Fal. f. 76; de laude percrebescente, Org. 2) *abundare, refertum, plenum esse* [significatione propius ad שׁפע ضفّ accedente]: ከመ፡ይስፍፉ፡መዛግብቲከ፡ብዙኀ፡ሥርናየ፡ወወይነ፡ማኅበብቲከ፡ይስፍፍ፡ Prov. 3, 10; ከመ፡እብነ፡ፈለግ፡ይሰፍፍ፡ (gl. pro እብነ፡ፈለገ፡ሶፎር፡) Job 22, 24. — *Voc. Ae.*: ሰፈፈ፡ሰፈነ፡ብ፡ሰፋ፡መላሂ ።

ስፉፍ፡ part. *late patens, extensum,* de firmamento, Lud. ex auct. Gregorii.

ቀ፡ litera alphabeti Aethiopici octava, quae ቃፍ፡ vocatur.

ቃህም et **ቅህም፡** subst. (m. Prov. 6, 6), coll. et sing., *formicarum* species; μύρμηξ, ተመየጥ፡ኀበ፡ቃህም፡ሀካይ፡ Prov. 6, 6; Did. 13 (ቅህም፡ ed. Platt p. 104); (nos quum in coelos sublati erimus,) ንሬእዮ፡ለሰብእ፡ከመ፡ቃህም፡ወፅዒያት፡ μύρμηκας) Chr. Ta. 16; ዘጊበ፡መዛግብት፡ praedicatur de ቃህም፡ sicut ተመይጥ፡ግብር፡ de ጣሬት፡ Fal. f. 17; Deus ፈጠረ፡ ለቅህም፡ (sic) ወለአናኅሰ፡በመትሕተ፡ምድር፡ወእንስሳ፡በመልዕልተ፡ምድር፡ Macc. f. 10. — Ludolfus hoc vocabulum explicat *fucus* („ignavum pecus", quod Virgilius dicit) et huic interpretationi probandae affert ትጋሆሙ፡ (*sedulitas*) ለሰብስት፡ንህብ፡ወህከይ፡ቃህም፡ Enc. Masc. 25; sed praedicatum ሀካይ፡ cum ትጋህ፡ minime concordat et Sx. Tubing. exhibet ወትግሀት፡ቃህም፡; illud ሀካይ፡ e loco Prov. 6, 6 perperam intellecto sumtum videtur). — *Voc. Ae.*: ቃህም፡ወሰኳዕት፡ብ፡ ገብረ፡ጉንዳን፡ (vid. sub ሰኳዕት፡).

ቃል፡ *vox, verbum* vid. sub ቆለ፡

ቈላ፡ (minus bene ቆላ፡), subst., m. et fem., Pl. ቈላት፡ [non tam cum قُلّ (גְּלִילוֹת), quam cum غَوْر et غَوْل (a rad. גור, גוה, קור) componendum esse videtur; vid. etiam ቀላይ፡; forma nominis a rad. ቀለወ፡ repetenda sit] 1) *vallis, locus depressus et humilis, regio (in alvei speciem) depressior,* κοιλάς, κοίλωμα, φάραγξ; Sing. ቈላ፡ Jes. 10, 29; ቈላ፡ ዕሙቅ፡ 30, 23; Hen. 26. 27; at frequentius occurrit ቈላት፡ pro Sing. acceptum: Gen. 14, 10. 23, 2. 26, 17. 37, 14; Num. 13, 23; Deut. 2, 36; Kuf. 24; Jes. 15, 7. 17, 5. 22, 1. 5. 28, 21; Jer. 7, 31. 21, 13; Judith 12, 7; Plur. ቈላት፡ Jes. 7, 19. 8, 7. 11, 15. 34, 9. 57, 5; Hez. 6, 3. 32, 6. 36, 4; ልገታተ፡ቈላት፡ Hagg. 1, 4; Cant. 2, 1; Ps. 64, 14. 103, 11; Judith 2, 8. 7, 4; Hen. 26, 4. 5. 2) Hoc nomine appellant Aethiopes regiones Abyssiniae humiles ac depressas, ardoribus solis obnoxias, insalubres (opp. ደጋ፡, Isenb. lex. amh. p. 168; vid. Lud. hist. Aeth. I, 5, 1; Bruce Bd. II p. 4. 536; IV p. 330; Rüppell Bd. II p. 133), ut: እስመ፡መከነ፡ብሒሩ፡ቈላ፡ውእቱ፡ Chr. L. Atk. f. 29.

ቀለለ፡ I, 1 [קָלַל قلّ ثقل] *levem esse,* a) *exiguum:* አበሳ፡ዘኢይቀልል፡እምዝኩ፡ Chr. Ta. 27. b) *facilem, faciliorem:* Matth. 9, 5. 19, 24; Luc. 19, 25; ዘያስተዐፅቡ፡ይቀልለከ፡ *quod difficile putant, tibi facile est,* Deg. c) *tolerabilem, commodum, molestiae expertem:* ትቀልል፡ሲኦል፡እምኔሃ፡ λυσιτελὴς μᾶλλον αὐτῆς Sir. 28, 21; imprs. c. suff. (Dat.): ታዐርፍ፡ነፍስከ፡ወይቀልለከ፡ *commodius tibi erit* Sir. 22, 13. d) *celerem:* ይቀሉ፡እምነ፡ንስር፡ 2 Reg. 1, 23; Job 9, 25; ይቀልል፡ሩጸቶሙ፡እምነፋስ፡ Clem. f. 62; ኅሊና፡ይቀልል፡ወይሰርር፡እምኵሉ፡ክንፍ፡ Chr. Ta. 22.

አቅለለ፡ II, 1 1) *levem vel leviorem facere, levare, exonerare, onus minuere; faciliorem reddere,* ከመ፡ያቅልል፡እዴሁ፡እምላዕሌክሙ፡ 1 Reg. 6, 5; አቅለልዋ፡ለሐመር፡ Act. 27, 38 rom.; Jon. 1, 5; አቀልል፡ለኪ፡ Vit. Barb.; ከመ፡ያቅልል፡ንስሐ፡ለእለ፡አበሱ፡ Clem. f. 143; አቅልል፡ሎሙ፡ዐሊዎቶሙ፡ *rebellionem iis faciliorem reddam* Jsp. p. 288. a) *remittere* alqd *de onere* (c. እምነ፡): አቅልል፡ለነ፡እምነ፡ ግብርናት፡ 3 Reg. 12, 4. 9; መከሩ፡ከመ፡ያቅልሉ፡እምቀኖናቲሁ፡ (de poenitentiis ei impositis) F. M. 13. b) levem i. e. *celerem, pernicem facere:* አቅለሉ፡ከነፈሮሙ፡ዘመንፈስ፡ Lud. e Lit. Mss. 2) *pro levi et vili habere, parvi aestimare, vilipendere, spernere:* ውሉድ፡እለ፡ያቀልሉ፡አበዊሆሙ፡ Can. Gangr. 16; II Can. Nic. 29; ዘያቀልል፡ማኅበረ፡ቤተ፡ክርስቲያን፡ et ዘመሀረ፡አቅልሎ፡ቤተ፡ክ''ን፡ Can. Gangr. 5.

አቀለለ፡ II, 2 1) *levem existimare:* አቀለልኩ፡ዘንተ፡ ምንዳቤ፡በእንተ፡ሥምረትከ፡ Jsp. p. 288. 2) *levare* alicui labores, *sublevare* alqm, c. c. Acc. prs. Ex. 18, 22.

ተቀለለ፡ III, 1 (an 2?) *allevari, relevari, levationem*

invenire, c. እምነ፡ rei 4 Esr. 7, 42; ስቡራነኒ፡ ወድዉያነ፡ መፍትው፡ ይኅዕብ፡ ዲያቆን፡ ከመ፡ ይትቀለሉ፡ እምገዕር፡ Kid. f. 17.

አስተቃለለ፡ IV, 3 1) *levare* vel *sublevare* alicui alqd (alius sublevandi causa ipsum ferre onus): ለእመ፡ከኑ፡እለ፡ተሐበዩ፡ብዙኃን፡ወለለ፡፩እምኔሆሙ፡ያስተቃልሉ፡ተዋሕሶቶ፡ ይደልዎ፡ለዘነሥአ፡ሐቢቶሙ፡ከመ፡ይትኑሥሥ፡እምነ፡ኵሎሙ፡ ኵሉ፡ ንዋዩ፡ F. N. 27; ኢይደሉ፡ ፩ እምኔሆሙ፡ ያስተቃልል፡ አላ፡ኵሎሙ፡ ኅቡረ፡ ibid. 2) a) *levem* vel *nimis levem sibi* vel *aliis existimare*: አስተቃለለ፡አመ፡ ይወድይዎ፡ውስተ፡ዐዘቅተ፡እሳት፡ Sx. Mag. 6 Enc.; ታስተቃልልኑ፡ ለቤተ፡ ይሁዳ፡ ዘንተ፡ ኀጢአቶሙ፡ Hez. 8, 17. b) *sibi* vel *aliis viliorem habere, vilipendere, minoris aestimare*: እመበ፡ዘያስተቃልል፡ምሥዋዐ፡ F. M. 29, 4; Clem. f. 122; Lit. 173, 2; እመበ፡ዘተሀየየ፡ወአስተቃለለ፡ F. M. 14, 6; ኢታስተቃልሎ፡ ለጸላኢትከ፡ ወበዝንቱ፡ ትከውን፡ምዉአ፡ሎቱ፡ Fal. f. 39.

ቀሊል፡ adj., f. ቀላል፡ *levis*: ጾርየ፡ቀሊል፡ውእቱ፡ Matth. 11, 30; Clem. f. 233; ደለዎ፡(ለማይ፡)ወከነ፡ቀሊለ፡እምኵሉ፡ ማያተ፡አፍራቅያ፡ Jsp. p. 272; trsl.: ቀኖና፡ቀሊል፡ *poenitentia levis* F. M. 23, 7; al. a) *exiguus, parvus, minor, vilis*: ቀሊልኑ፡በኀቤክሙ፡አስተፀብዮተ፡ሰብእ፡ μὴ μικρὸν ὑμῖν Jes. 7, 13; ትግርምት፡ንጉሥ፡ረሰየ፡ቀሊለ፡ (*vilipendit*) Ter 27 Enc. b) *facilis, expeditus*: ቀሊል፡ኵነኔ፡ Ex. 18, 22. 25; ዕፁብ፡ቀሊል፡ለእግዚ"፡ Deg.; አእምሮ፡በኀበ፡ጠቢባን፡ቀሊል፡ Prov. 14, 6; Sir. 11, 26; ቀሊል፡በኀበ፡እግዚ"፡ ያብዕሎ፡ለነዳይ፡ 11, 21; በቀሊል፡ ῥᾳδίως, εὐκόλως *facile* Cyr. ad Th. f. 6. 10. c) *levis* animo: ዘየአምን፡ፍጡነ፡ቀሊል፡ ልቡ፡ Sir. 19, 4. d) *celer*: ቀሊላን፡ Koh. 9, 11; ደመና፡ቀሊል፡ Jes. 19, 1; ቀላሉ፡ከነት፡ሕይወትየ፡ Job 7, 6; ቀሊላት፡እገሪሁ፡ 2 Reg. 2, 18; ቀሊሉ፡ሩጸት፡ Lud. e Mss. Colb.

ቅለት፡ n. act. *levitas*, Lud. sine auct.

መቅለሊ፡ part. c. term. adj. 1) *qui levem reddit, levat, sublevat*: መቅለሌ፡ጾር፡እግዚእን፡ Clem. f. 246; መቅለሌ፡ትካዝ፡ Fal.; መቅለሌ፡ነገር፡ዕፁብ፡ Teb. Tab. 98; Mag. 27 Enc. 2) *qui leviter fert*: ወአንሰ፡ዕጉሥ፡ወመቅለሊ፡ በኵሉ፡ዘይረክበኒ፡በእንተ፡ሥምረትከ፡ Jsp. p. 288.

ቈልሕ፡ subst., *calyx* vel *folliculus florum* [num ad قَلَع قُلْعَة referendum?]: ይትፌረዘዝ፡ቈልሕ፡ διασκεδασθῇ ἡ κάππαρις Koh. 12, 5; Org. 6.

ቀለም፡ subst., plerumque m., Pl. አቅላም፡, Pl. Pl. አቅላማት፡ (Org. 4) 1) *calamus* vel *stylus scriptorius* [قَلَم], κάλαμος Ps. 44, 2; Did. 30; 3 Joh. 13; Hen. 69, 10; ቀለመ፡ኅጺን፡ (עֵט) Jer. 17, 1 vrs. nov. 2) *graphiarium, calamarium*, ቀለመ፡ጸሓፊ፡በሐቌሁ፡ (קֶסֶת) Hez. 9, 2 vrs. nov.; Lud. comm. hist. p. 499 n. 26. 3) *ductus calami* Lud. comm. hist. p. 502 n. 37. 4) *atramentum, color scriptorius* [sicut in lingua Amh.]: ገቢረከ፡ደመከ፡ቀለመ፡ወዐጽመከ፡ብርዐ፡ Deg.; ጽሑፍ፡በቀይሕ፡ቀለም፡, በጸሊም፡ቀለም፡ Abush. 46; (pictura in veste apparuit) እንበለ፡ቀለም፡ (*sine colore* picta) Enc. Tachs. 22.

ቅልመት፡ subst. *macula*, atramento facta, deinde quaevis alia: ሕዕብ፡ኵሎ፡ቅልመታ፡(ለኀጢአትየ፡) Org.

ቀለምሲስ፡ vid. sub አቡ፡ቀለምሲስ፡

ቀለምጤዳ፡, **ቀለምጢዳ፡**, **ቀላሚጤዳ፡** n. prgr. sc. κληματίδα (a κληματίς) *sarmenta* Dan. ap. 3, 22; Sx. Haml. 5.

ቀለምጽጽ፡ et **ቀለምጺጽ፡** subst., sing. et coll., *scintilla, scintillae* [a rad. قَلَصَ vel قَمَصَ *saliit*], σπινθήρ, σπινθῆρες Sap. 2, 2. 3, 7. 11, 19: M. M. f. 346; trsl.: ወአከ፡እንበ ይነገዝ፡ዘበሙ፡መጠነ፡ቀለምጺጽ፡ፍርሀተ፡እግዚ"፡ *sed inde non sequitur, eos scintillulam timoris Dei habere*, Const. Ap. 50.— *Voc. Ae.*: ቀለምጺጽ፡ዘ፡የምጻድ፡ሙርጥ፡እሳት፡።

ቀለሰ፡ rad. inus., cf. قَلَسَ et قَلَصَ.

ተቃለሰ፡ III, 3 *colluctari, luctari*: ይትቃለስ፡ምስሌሁ፡ Sx. Teq. 29 (bis). — Rad. Abb.: ተቃለሰ፡ዘ፡ታገለ።

አስተቃለሰ፡ IV, 3 *facere ut collidantur, colluctentur*; trsl. de vaporibus et nebulis sursum volutis et volitando quasi colluctantibus: (Deus) ዳበ፡አርእስተ፡አድባር፡ለተነ፡ጊሜ፡ዘያጠይስ፤እንበለ፡ረዓም፡ዘያግሕሦ፤ውስተ፡አየራት፡ዘያስተቃልሶ፤ወለገጸ፡ሰማይ፡ርሒብ፡ዐጽፊ፡ደመና፡ዘያለብሶ፡ M. M. f. 56.

ቀልቀለ፡ rad. quadrl., arab., قَلْقَلَ *commovit, agitavit* (vid. קִלְקֵל Ges. thes. p. 1217), تَقَلْقَلَ *vacillavit, commotus fuit*.

አንቀልቀለ፡ V A) intrs. 1) *commoveri, concuti, fluctuari, labefactari, vacillare* (σείεσθαι, σαλεύεσθαι, κινεῖσθαι); de fundamentis Ps. 17, 9; muris, domibus Hez. 26, 10; አብያቲሃ፡ዘኢያንቀለቅላ፡ Jes. 33, 20; statua: ከመ፡ኢያንቀልቅል፡ 40, 20. 41, 7; columnis: አዕማዲሃ፡ኢያንቀለቅል፡ Clem. f. 212; montibus, terra Jer. 4, 24; Mich. 1, 4; Nah. 1, 5; Ps. 59, 2. 92, 2. 95, 10; Jes. 13, 13; pedibus Prov. 3, 26; coelo Hen. 60, 4 (አንቀልቀሎ፡) Matth. 24, 29; navibus Hen. 101, 4; Clem. f. 128; ያንቀለቅል፡ለፌ፡ወለፌ፡ Chr. ho. 11; jugo: አርዑት፡ብዕራ፡ዘያንቀለቅል፡ Sir. 26, 7; ossibus Jer. 23, 9; membris Job 9, 28; corde (አንቀልቅል፡) Hab. 2, 16; hominibus Jer. 17, 8; Jes. 22, 25; 1 Thess. 3, 3 Platt; ዘኢያንቀለቅል፡ *immobilis* Ex. 25, 15; Hebr. 12, 27. 28. 2) rarius: *se movere, amoveri* ab alquo: ኢያንቀለቅል፡እኩይ፡እምነ፡ቤቱ፡ Prov. 17, 13; Cant. 2, 17. B) transitive: ስእንዎ፡አንቀልቅሎቶ፡ Luc. 6, 48; Cant. 8, 7; ያንቀለቅሎሙ፡ነፋስ፡ Sap. 4, 4; Am. 9, 5; Job 9, 5; አንቀልቀለ፡አዕጽምትየ፡ 4, 14; Phil. 1, 28; አንቀልቅሉ፡ሎቱ፡፡ κινήσατε αὐτῷ Jer. 31, 17.

ቀልቀል፡ vid. sub ቈልቈለ፡

ነቀልቃል፡ subst., Pl. ነቀልቃላት፡, *motus, commotio, concussio, agitatio*, Lud. e Mss. Colb.; ነቀልቃለ፡አፉሁ፡ ibid.; ኅይለ፡መንፈስ፡ቅዱስ፡እምድኅረ፡ተዐቅበ፡ብዝኅተ፡ለሕዋሳት፡ወለነቀልቃላት፡ትትወሀብ፡ለድልዋን፡ላቲ፡ (*multa cautione adhibita de sensibus et commotionibus* sc. animi) Phlx. 180.

መንቀልቅል፡ part. *commovens*: ሥነ፡ራእየ፡አንስት፡መንቀልቅል፡ለፍትወት፡ Phlx. 106.

ቈልቈለ፡ quadrl. I [etiam ቀልቀለ፡, vid. ቀልቀል፡; significationes cum ad ቀልቀለ፡ قَلْقَلَ, tum ad גִּלְגֵּל vergunt] 1) trans. *vibrare, rotare* gladium: መጠውክዎ፡ኵናትየ፡

ወይቈለቍላ፡ላዕለ፡ምድረ፡ግብጽ፡ ἐκτενεῖ (נָטָה) Hez. 30, 25; ሶበ፡ቈልቈለ፡ኲናቶ፡ላዕለ፡አህጉሪሆሙ፡ Sir. 46, 2; et absol. (omisso ኲናተ፡) 2 Reg. 23, 8. 2) intrs. *vibrari*: ሶበ፡ቈልቈለ፡ኲናት፡ Sir. 46, 2 (v. ἐν τῷ ἐκκλίναι pro ἐν τῷ ἐκτεῖναι).

አቈልቈለ፡ II, i. q. ቈልቈለ፡ n. 1, ut: አስተጻንዐ፡መገዛራዕቶ፡ወአቈልቈለ፡ኲናቶ፡ወረገዘ፡ Gad. T. II.

ተቈልቈለ፡ III, 1 1) *devolvi, deorsum declinare, declivem esse*: ይትቈለቈል፡መንፈቁ፡ለውእቱ፡ደብር፡መንገለ፡ደቡብ፡ κλινεῖ Zach. 14, 4. 2) in specie de sole, *ad occasum vergere, occasui vicinum esse*: Jud. 19, 9. 11; ተቈልቈለ፡ዐሐይ፡ κέκλικεν ἡ ἡμέρα Jer. 6, 4; Luc. 9, 12 rom.; 24, 29.

ቍልቊል፡ vel ቈልቊል፡ part. *devolutus, deorsum vergens, declivis*: (cum alia prodigia fient tum hoc:) ማይ፡ኢይውሕዝ፡ቈልቊል፡አላ፡ዐቀብ፡ (sic) Fek. Jas.

ቀልቀል፡ subst. *locus declivis* vel *praeruptus, praecipitium*; ርእሰ፡ቀልቀል፡ τὸ ἄκρον τοῦ κρημνοῦ 2 Par. 25, 12; ከመ፡ዘማእከለ፡ቀልቀል፡ታንሶሱ፡ ἐπὶ ἐπάλξεων πόλεως Sir. 9, 13; ኢትንበር፡ደወለ፡ቀልቀል፡ምስለ፡ጸላኢከ፡ከመ፡ኢያጽድፍከ፡ M. M. f. 16; ከመ፡ታዕድዊነ፡እምቀልቀል፡ወጸድፍ፡ Enc. Tachs. 14. — *Voc. Ae.*: ጸድፍ፡ቀልቀል፡አንሕስት፡ብ፡ገደል ።

ቍልቍሊት፡ subst. *declivitas*, Lud. sine auct.; Acc. ቍልቍሊተ፡ adv. *deorsum*: ተሰቅለ፡ (suspensus) መልዕልተ፡አየር፡ቍልቍሊተ፡ Gad. T. II.; ተሰቅለ፡ (crucifixus) ልዑለ፡እገሪሁ፡ወቍልቍሊተ፡ድማሑ፡ Sx. Mag. 14 Enc.; Petrus አስተብቍዖሙ፡ከመ፡ይስቅልዎ፡ቍልቍሊተ፡ Deg.; Sx. Haml. 5; Teq. 1.

ቍልቋስ፡ subst., *nomen arboris* vel *fruticis*, in Abyssinia vernaculi: ረከቡ፡በውእቱ፡መከን፡ማየ፡ጽሩየ፡እንዘ፡የወውዶ፡ቍልቋስ፡ Sx. Hed. 17 (in Actis Walata-Petros). — An ቍልቋል፡ (nomen arboris satis notae, de qua vid. Isenb. p. 69; Bruce V p. 52—55; Rüppell I p. 307; Harris II Anh. p. 34) emendandum fuerit? at etiam in scholiis ad ህሰጼ፡ legitur ቍልቋስ ።

ቀለበ፡ I, 1 [i. q. قَلَبَ] *vertere, versare horsum prorsum* vel *sursum ac deorsum*: ምንት፡የዐዕብ፡እምዘ፡ይቀልብ፡ብዙኀ፡አስይፍት፡ τί χαλεπώτερον τοῦ σφαιρίζειν ἐν ξίφεσιν; Chr. Ta. 16. — Aliud ቀለበ፡ vid. sub ቀለጸ፡

ቈላቢ፡ subst. *inversio*: አራኑ፡ላዕሌሆሙ፡ቈላቢ፡አፍ፡ Fek. Jas.

ቈላሞስ፡ vel ቈለሲን፡, n. prgr., ut mihi videtur φελόνης, φαιλόνης (arab. ف perperam lecto ق) *plancta, casula*: (patriarcha) ሰፍሐ፡ቈላሞስ፡ (v. ቈለሲኖ፡) ዲበ፡ምድር፡ M. Tom. Paulo infra legitur: ወወድቀት፡ጦማር፡ማእከለ፡ኄላንስን፡, quod non potest non ejusdem vocabuli esse forma alia. (Amh. ቀልንስወት፡ Isenb. p. 69 huc non pertinere videtur).

ቀለንቶን፡ n. prgr., sc. *calendae*: (Christus natus est) በወርኀ፡ሮሚ፡ቅድመ፡፰ቀለንቶን፡ዘየንዋርዮስ፡ Cyr. in append. p. 131.

ቀለወ፡ I, 1 [amh. ቈላ፡; קָלָה قلى; vicinum est ቀለየ፡ n. I.] *torrere, frigere*: ቀሊወክ፡ M. F.

ተቀለወ፡ et ተቈለወ፡ III, 1 et 2 1) *torreri, frigi, coquendo macerari*: ተቀለኩ፡ወተነድየ፡አዕጽምትየ፡ Job 30, 30; ትትቈሎ፡ነፍሱ፡ውስተ፡አፍቅሮ፡እግዚ"፡ Phlx. 106 (de aestu amoris agitur). 2) ut videtur, *stigmari*: ሶበ፡ለብሰ፡በሕታዊ፡አስኬማ፡ይነሥእ፡እምጸጋ፡መንፈስ፡ቅዱስ፡ተቀልዎተ፡መንፈሳዊተ፡ Phlx. 174; ይትቋለው፡ዘበመንፈስ፡ 231.

ቅልው፡ part. *frixus* (*frictus*), *tostus* Lev. 2, 14. 23, 14.

I. ቀልዐ፡ I, 1 [جَلَعَ *exuit*; جَلِعَ *exuta fuit* mulier; *impudica fuit* (נִקְלָה خَلَعَ קָלוֹן); قَلَعَ *extraxit, evulsit*; قِلْع קֶלַע *velum*; opp. est ገለወ፡] Subj. ይቅላዕ፡, *revelare, retegere, aperire, detrahere* vel *exuere* velamen, vestem, al.: ቀልዐት፡ግልባቤ፡ገጻ፡ Sx. Ter 16; አብእሲቶ፡ለምንት፡ትቀልዒ፡ግልባቤ፡ርእስኪ፡እንዘ፡ትሥሕቂ፡ Chr. Ta. 15; አዘዘ፡ይቅልዑ፡ግልባቤ፡ገጻ፡ Sx. Hed. 16; ቅላዕ፡መንጦላዕተ፡ሕማም፡ዘግልቡብ፡ላዕለ፡ገጽየ፡ Phlx. sub fin.; Lit. 172, 1 (ubi መንጦላዕተ፡ legendum est); Gad. Ad. f. 6; አዘዘ፡ከመ፡ይቅላዕ፡ልብሶ፡ Sx. Tachs. 10; ነፍረት፡ቀሊዐ፡መጽሐፍ፡ለዘኢያእምር፡ሆህያተ፡ M. M. f. 187 et 342. (Lud. statuit significationem intrs.: *detractum fuit velum*, et affert: ይቅላዕ፡ደበትር፡ Org. 5; modo lectio sana sit!). — *Voc. Ae.*: ቀፈጸ፡ቀልዐ፡ዘ፡ገለጸ ።

ተቀልዐ፡ III, 1 *revelari, retegi, detrahi, exui*: ይትቀላዕ፡መንጦላዕት፡ዘቅድመ፡ገጹ፡ Lit. Jac.; Gad. Ad. f. 8; ዘልፈ፡እንጡሉዕ፡እንበለ፡ተቀልዖ፡ M. M. f. 297.

ቅሉዕ፡ part. *revelatus, retectus*: ብእሲት፡ኢትነድግ፡ሥዕርታ፡ከመ፡ይኩን፡ቅሉዐ፡ውስተ፡ቤተ፡ክር"ን፡ F. N. 11.

ቀላዒ፡ n. ag. *revelans, retegens, detrahens*: (እግዚ"፡) ለብርሃን፡ልብየ፡ቀላዒ፡ግላ፡ Teb. Tab. 13.

II. ቀልዐ፡ inus. sc. קָלַע قلع *funda projicere*.

መቅልዕ፡ subst. *funda* Gad. Ad. f. 126. 127 [مِقْلَاع, مِقْلَع].

ቅልዓ፡ n. prgr. sc. قَلْعَة *arx, castellum*, pecul. in vertice montis, Jsp. p. 318. 325.

ቍልዒ፡ subst., m., Pl. ቍልዒያት፡ [ci Lud. comparavit قُلْعَة *satelles praetoris*; fortasse propagatum est e rad. primaria ቀለለ፡, ob servi *minorem* sive aetatem (cfr. قُلَي *puella parva* et de significatione נַעַר, غُلَام al.) sive ordinem] *famulus* (*domesticus, minister*) παῖς, παιδάριον, θεράπων Gen. 18, 7; Jud. 7, 10. 19, 3 seq. (νεανίας); 1 Reg. 1, 14; 3 Reg. 18, 43; Jer. 41, 16; ቍልዒያት፡ Jsp. p. 286. 291. In specie nomine ቍልዒ፡እግዚ"፡ honorifico distinguuntur viri pietate eximii Gen. 18, 17; Num. 14, 24; Jos. 1, 2. 11, 12. 15; Kuf. 24; Job 2, 3. 42, 7. 8; Jes. 20, 3. 22, 20. 37, 35. 43, 10. 44, 1. 21. 45, 4. 52, 13; Bar. 3, 37; Hez. 28, 26; 4 Esr. 5, 30; Luc. 1, 54. 69. — *Voc. Ae.*: ወዓሊ፡ቍልዒ፡ዘ፡ሎሌ፡; *aliud*: ቍልዒ፡ብ፡ሎሌ፡ወዳጅጊ፡ይ፡

ቍልዒት፡ subst., fem. *famula* (*domestica*) 1 Reg. 25, 41; ἅβρα Judith 8, 33; παιδίσκη 10, 10. — *Voc. Ae.*: ቍልዒት፡ዘ፡ገረድ ።

ቍልዕውና፡ subst., sec. Lud. *pueritia* Org. 7.

ቄለዘ፡ sec. Lud. *amputare, abscidere* securi arbores, frutices, spinas, Org. 5.

መቍለዝ፡ subst. *securis bellica, bipennis* (amh. ፋስ፡), Lud. sine auct.

I. **ቀለየ፡** I, 1 [vicinum est **ቀለወ፡**] proprie *torrere*, deinde trsl. *urere* (i. e. *mordere, pungere* vel *condemnare*), de conscientia: **ይቀልየከ፡ልብከ፡** (v. **ልበከ፡** et **በልብከ፡**) 3 Reg. 2, 44 (hebr.); Rom. 2, 15; 1 Joh. 3, 20 rom.; 3, 21 (καταγινώσκειν); **ሊተሰ፡ፈድፋደ፡ያሐዝነኒ፡ወያቴክዘኒ፡ወይቀልየኒ፡ልብየ፡በእንተ፡** Macc. f. 19. — *Voc. Ae.*: **ይቀልየኒ፡ዘ፡ይዘለፈኒ፡**; *aliud*: **ይቀልየኒ፡ዘ፡የሐተኒ፡ወበዘ፡ይገልጽ፡**

II. **ቀለየ፡** I, 1 [vicinum **ቄላ፡** q. v., nec non تَقَعَّرَ, تَقْعُرُ] *profundum esse*, instar abyssi: (Deus) **ይቀሊ፡እምቀላየ፡ቀላያት፡ወይትሌዐል፡እመልዕልተ፡ሉዓሌ፡** M. M. f. 322; Athan. de Trin.; **ልዑል፡ውእቱ፡እመልዕልተ፡መልዕልት፡ወይቀሊ፡እምነ፡ዕመቅ፡** Phlx. sub fin. — Rad. Abb.: **ቀለየ፡ዘ፡ጥልቀ፡ሆነ፡** (Lud. ex auctoritate Gregorii statuit: *scrutari, explorare profunditatem.*).

አቀሌለየ፡ vel **አቄልለየ፡** quinquel. II, *explorare* profundum, *scrutari*: **ነዳይ፡ማእምር፡ያቀሌልዮ፡** (v. **ያቄልልዮ፡**) πένης νοήμων καταγνώσεται αὐτοῦ Prov. 28, 11 (var. **ይሌብዎ፡**, al. **ያቀልሎ፡**; Hebr. habet יַחְקְרֶנּוּ), quamquam haud satis certum videtur, annon Aethiops καταγνώσεται *condemnabit* (cfr. I **ቀለየ፡**) intellexerit.

ቅሉይ፡ part. *profundus* instar abyssi, Org.

ቀላይ፡ subst., m. et fem., Pl. **ቀለያት፡** et **ቀላያት፡** *profundum, imum* tam maris et fluviorum quam terrae, *abyssus, vorago, barathrum*, βάθος Jes. 7, 11 (opp. **አርያም፡**); **ቀላየ፡ባሕር፡** Jes. 51, 10; Am. 9, 3; Hez. 26, 12; Luc. 17, 2; **ቀላያተ፡አፍላግ፡** Job 28, 11; Zach. 10, 11; **ቀላያተ፡ማያት፡** Ps. 76, 16. 68, 18; ἄβυσσος Gen. 7, 11; **ቀላያት፡ነቅዑ፡** Prov. 3, 20; Ps. 32, 7. 41, 9. 103, 7. 148, 7; Job 28, 14. 36, 16. 38, 16; **ዕሙቅ፡ቀላይ፡** Sir. 24, 5; **ማየ፡ቀላይ፡** 24, 29. 16, 18. 42, 18. 43, 23; Jes. 44, 27. 51, 10; Dan. ap. 3, 31; Rom. 10, 6; Apoc. 9, 1. 2. 11, 7; Kuf. 2. 5. 48; 4 Esr. 5, 5. 8, 27; βόθυνος Jer. 31, 43. 44; καταιγίς Ps. 68, 19; λίμνη Luc. 8, 22; **ባሕርኑ፡አው፡ቀላይ፡** δράκων (תַּנִּין) Job 7, 12; ᾅδης **ዕመቃ፡ለቀላይ፡** Job 11, 8; Am. 9, 2. Transl.: de rebus immense profundis, ut de misericordia Dei Org. 3.

ቀለደ፡ rad. inus.; قَلَدَ 1) *collegit* fluida *in receptaculo* (كَلَّتَ كَلَدَ). 2) *torsit* (ܩܠܕܐ *annulus, circulus*).

መቅለድ፡ et **መቅልድ፡** subst., Pl. **መቃልድ፡** *labrum, pelvis*, λουτήρ Ex. 30, 18 (c. var.). 28; 3 Reg. 10, 21; (Christus) **ነሥአ፡ማየ፡ወወደየ፡ውስተ፡መቅለድ፡ወኀፀበ፡እግረ፡አርዳኢሁ፡** Mavâs. n. 52; κρατήρ Ex. 24, 6. — *Voc. Ae.*: **መቅለድ፡ዘ፡ሰን፡**; *aliud*: **ዘ፡ነኮስኮስት፡**

ቀልደድ፡ subst. *orbis, arcus* sc. **ቀልደደ፡ዐይን፡** *supercilium* (coll. גַּב עַיִן; sec. Lud. *palpebra*) Org. 2. — *Voc. Ae.*: **ጠስ፡ቀርኑብ፡ቀልደድ፡ብ፡ቅንድብ፡**

ቀለጸ፡ I, 1 et **ቀልጸጸ፡** quadrl. I [amh. **ቀለበ፡**; كَلَّابٌ *harpago* et مِخْلَبٌ *aduncus unguis*, خَلَبَ *unguibus arripuit, momordit*; ad significationem fere propius accedit لَقِفَ *arripuit celeriter rem jactam; rapide cepit* rem, ut famelicus; II *deglutivit*] *hiante ore excipere, avide dentibus arripere* (et *deglutire*): **በሀየኒ፡አኤገዝ፡ለከይሲ፡ወይቀለጸሙ፡** (v. **ወይቀልጸሙ፡**) δήξεται Am. 9, 3; Gad. T. II. (vid. sub **ሎለወ፡**); **ወደይዎሙ፡ውስተ፡ግብ፡ወቀለጽዎሙ፡ዐናብስት፡እንበለ፡ይብጽሑ፡ውስተ፡ምድር፡** M. M. f. 146; dracones **እለ፡ይቀልጹ፡ነፍሳተ፡** Org. 5. — Etiam per **በ፡** (amharice) scribitur, si quidem hoc exemplum huc pertinet: (cruce eum tuearis) **በዘ፡ኢይክሉ፡ቀልቦቶ፡መስተቃርናነ፡ሠናይ፡** Kedr f. 58. — *Voc. Ae.*: **ቀልጸጸ፡ሐከየ፡ነሰከ፡ብ፡ነከሰ፡**

ቄለፈ፡ rad. inus. 1) ܩܠܦ קְלַף قَلَفَ **ቀረፈ፡** قَرَفَ *decorticare*; ܩܠܦܬܐ *cortex, squama, membrana*, قِلْفٌ vel قِرْفٌ *cortex, libra*, قَلَفَ et غَلِفَ *praeputio praeditus fuit*, قُلْفَةٌ *praeputium*. 2) amh. **ቄለፈ፡**, قَفَلَ II. IV *pessulum obdere, obserare*; קְלָבְּסָא, قُفْلٌ *pessulus, sera*.

አቍለፈ፡ II, 1 var. pro **አቅፈለ፡** 3 Reg. 6, 28.

ቍልፍ፡ subst., Pl. **ቍልፋት፡** *pessulus, sera*: **እለ፡ይሰብሩ፡ቍልፋተ፡** (fures) F. N. 49; (fures) **እለ፡ያርኅዉ፡ቍልፈ፡ጸኒሖሙ፡ጊዜ፡የሐውር፡በዓለ፡ቤት፡ቀተር፡ወነሚን፡** F. M. 17, 7; Gad. Ad. f. 169.

ቍልፈት፡ n. act. et subst., Pl. **ቍልፈታት፡** (Jos. 5, 3) *praeputium* 1 Reg. 18, 27; Kuf. 1. 15. 30; Col. 2, 13; Eph. 2, 11; Gal. 2, 8 Platt; Rom. 2, 25—27.

ቈላፍ፡ et **ቈላፌ፡** (Jud. 14, 3 F; 15, 18) adj., *praeputiatus, incircumcisus* Ex. 12, 48; 1 Reg. 17, 56. 18, 25; Jes. 52, 1; Jer. 9, 25; **ኵሎሙ፡አሕዛብ፡ቈላፋን፡ነፍስቶሙ፡** 9, 26; Hez. 31, 18. 21 seq.; 44, 7. 9; Esth. 4, 17 apocr.; Rom. 2, 26. 4, 12; Col. 3, 11; Org. 4.

ቀልፎንያ፡ n. prgr. *resina colophonia*: **ቃር፡ወፒሳ፡ወተይ፡ወቅጥራን፡ወጊልጥር፡እምነ፡ቀልፎንያ፡** Sx. Haml. 5.

ቆሐልት፡ n. prgr. sc. קֹהֶלֶת i. e. *Ecclesiastes* liber biblicus, F. N. 2.

ቀሐመ፡ transpositis literis pro **ቀምሐ፡** passim in libris Mss. occurrit.

ቃሕቅሐ፡ quadrl. I [ܐܬܩܥܩܥ, تَقَعْقَعَ, قَعْقَعَ] *strepitum* vel *sonitum edere* ore, *murmurare*: **ወእመቦ፡ዘትፈቅድ፡በውስተ፡ማእድ፡ኢትንብብ፡ቃሕቃሕ፡** *si quid tibi necessarium est ad mensam, noli loqui: sonitum* (signi) *da* Reg. Pach.; **አልቦ፡ዘይትናገር፡አላ፡ይቀሐቅሑ፡** ibid.

ቀሐወ፡ (etiam per **ኀ** et **ሀ**) I, 1 [proprie, ut videtur, *viribus contendere*, coll. כָּחָה, nec non كَحَّ *pugnando vincere*] 1) *contendere, niti ad* alqd, *aemulari*: **ቅና፡** (**ቅናእ፡** Platt) **ለንስሓ፡** Apoc. 3, 19 rom.; **አምላክ፡ዘኢይቀሕዎ፡** *Deus cui nullus est aemulus* Lit. Joh. 2) *certare, contendere cum* aliquo de praemio vel honore obtinendo, Lud. sine auct.

ተቃሐወ፡ III, 3 (etiam ተቀሐወ፡ et Imprf. ይትቀሐው፡ pro ይትቃሐው፡ scriptum, gramm. § 48) 1) *aemulari, mutua aemulatione certare* vel *concertare, contendere* ad alqd, *zelo prosequi* alqm, in bonam partem: ይትቃሐዉ፡ በምግባረ፡ ትሩፋት፡ Chr. ho. 22; Tit. 2, 14; ይትቃሐው፡ በገድል፡ ዝንቱ፡ አበ፡ Gad. T. H.; 1 Cor. 13, 13 rom.; 14, 1; c. ለ፡ rei 1 Cor. 14, 12. 39; c. ለ፡ prs. 2 Cor. 7, 7; c. ምስለ፡ Hebr. 10, 24; c. Acc.: አላ፡ ከመ፡ ይትቃሐዎሙ፡ ለነሀብት፡ ብሩር፡ ἀντερείδεται Sap. 15, 9; አጋቶንሃ፡ እንዘ፡ ይትቃሐው፡ ፊጹመ፡ Enc. Mag. 27. 2) in malam partem: *invidere, zelotypum esse*, ኢትትቃሐው፡ እኩያነ፡ ζήλου Prov. 24, 1; ብእሲት፡ ኢትትቃሐው፡ ምስለ፡ ምታ፡ F. N. 11 (nisi hoc ad n. 3 referre malueris). 3) *pertinaciter et acerbius concertare, contentiosum esse, rixari*: ለእመ፡ ተቃሐወ፡ በዝንቱ፡ ἐπιμένων si pertinaciter insistit II Abt. 4; ተቃሕዎት፡ ἔρις et ἐριθεία Phil. 1, 15 et 2, 3 Platt; ጋእዝ፡ ወተቃሕዎ፡ Sx. Genb. 21; c. ምስለ፡, ut: ኢትትቃሐው፡ ምስለ፡ ዘይብዕለከ፡ μὴ ἔριζε Sir. 8, 2; c. ለ፡ prs. Gen. 26, 35. — *Voc. Ae.*: ተቀሐወ፡ ዘ፡ ተፈከከረ፡; *aliud*: ተቀሐዉ፡ ዘ፡ ተከራከሩ ።

ቃሕው፡ et ቀሐው፡ subst. 1) *certamen, certatio* aemulantium: ቃሕወ፡ ነገር፡ Lud. e Syn.; ቃሕወ፡ ግብረ፡ ምስለ፡ caet., Org. 4. 2) in malam partem: *certandi libido* et *acerbia, obstinatio rixantium*: ቀሐው፡ (v. ቃሕው፡) μήνιμα Sir. 40, 5; Gen. 49, 5; በቃሕው፡ *pertinaciter* Can. Ant. 14 (16). 3) *invidia, zelotypia*: ቅንአት፡ ወቃሕው፡ ወሚን፡ ወአፍቅሮተ፡ መዊእ፡ ወጽልእ፡ Phlx. 56. 81.

ቃማ፡ subst. *colli indumentum, torques, monile*, μανιάκης Dan. 5, 16. 29 in Cod. Curz. (v. በዝግና፡); ሰላም፡ ለክሣድኪ፡ ቃማ፡ ንጽሕ፡ ዘዐነቀ፡ III Sal. Mar. 18; Form. Conf.; Sx. Nah. 30 Enc. (vid. sub አስተርሰየ፡); ቃማ፡ ወርቅ፡ ይደይ፡ ውስተ፡ ርእሱ፡ Org. — *Voc. Ae.*: ቃማ፡ ዘ፡ የንገት፡ [Altera vocabuli forma est ገማ፡ De etymo haud constat. Num κημός ⲕⲏⲙⲟⲥ قُمَّة?]

ቊማል፡ subst. [قَمْل قُمَّال ...] *pediculus, pediculi*: በአንቃል፡ ዘውእቱ፡ ቊማል፡ Lud. e Libr. Myst.

ቀመለ፡ I, 1 *pediculos quaerere iisque liberare* alqd (*expediculare*), φθειρίζειν, c. Acc. rei: ወይቀምላ፡ ለምድረ፡ ግብጽ፡ ከመ፡ ይቀምል፡ ኖላዊ፡ አልባሲሁ፡ Jer. 50, 12.

ቀምሐ፡ I, 1 *pabulum carpere (et vorare), pasci, vesci* [قَمِحَ *pinguis fuit; in loco permansit ob pabuli copiam* camelus; IV *pinguefecit* pecora pabulum; قَمْح *triticum*: קֶמַח *farina*] proprie de bestiis: ይቀምሕ፡ በውስተ፡ ኀል፡ Job 6, 5; c. Acc.: ይቀምሕ፡ ዐንበሳ፡ ሐሠረ፡ ከመ፡ ላህም፡ Jes. 11, 7. 30, 24. 65, 25; ኢይረከቡ፡ አልህምት፡ ዘይቀምሑ፡ ውስተ፡ ምቅማሒሆሙ፡ Hab. 3, 17; transfertur ad homines: ሐመደ፡ ከመ፡ እክል፡ ቀማሕኩ፡ Ps. 101, 10. 71, 9; Mich. 7, 17; (infans cum alimenta noxia et salubria distinguere nesciat,) ይቀምሕ፡ መሬተ፡ ውስተ፡ አፉሁ፡ χοῦν ἐνέβαλε εἰς τὸ στόμα Chr. ho. 8; (Judaei cum nec molere nec coquere possent) ይበልዑ፡ ኀጠተ፡ ሥርናይ፡ ጥሬየ፡ ወይቀምሑ፡ ሐረጸ፡ Jsp. p. 367. — Rad. Abb.: ቀምሐ፡ ዘ፡ አፈረ፡ (i. e. አውፈረ፡).

አቅምሐ፡ II, 1 *pabulum praebere* vel *objicere* (in praesepiis), *pascere*, χορτάζειν: ለአድግሰ፡ አቅምሖ፡ Sir. 30, 33; ዘከመ፡ ያቀምሕ፡ ብዕራሁ፡ 38, 26; አቅመሐ፡ (forma obsoleta pro አቅምሐ፡) ለአእዱጊሁ፡ Jud. 19, 21; c. dupl. Acc. (ψωμίζειν) አቅምሐኒ፡ ሐመደ፡ Thren. 3, 16.

ቀምሕ፡ subst., plerumque m., Pl. አቅማሕ፡ et አቅማሕት፡ (Apoc. 18, 14), Pl. Pl. አቅማሓት፡ (Jer. 2, 21. 36, 5) *esculentum, quod terra gignit, cujusvis generis, proventus, fruges, fructus*, γέννημα ፍጡነ፡ ትበልዕ፡ ቀምሓ፡ Sir. 6, 19; ትጸግቡ፡ እምነ፡ ቀምሕየ፡ 24, 19. a) *arborum et fruticum, poma, fructus auctumnales*: ይተክሉ፡ ወይነ፡ ወይበልዑ፡ ቀምሖ፡ Jes. 65, 21; አልበ፡ ቀምሕ፡ ውስተ፡ ወይን፡ Hab. 3, 17; βότρυς Deut. 32, 32; ሠረጸ፡ ፍሬሃ፡ ከመ፡ ቆፀ፡ ቀምሕ፡ ὡς περκαζούσης σταφυλῆς Sir. 51, 15; καρπός (ἀμπελώνων) Jes. 37, 30; ኵሉ፡ አቅማሓተ፡ ጽድቅ፡ Jer. 2, 21; ዐቃቢሁ፡ ለቀምሕ፡ ይሬኢ፡ ፍሬሁ፡ Sir. 27, 6; ἀκρόδρυα Cant. 4, 13. 5, 1. 7, 14; ዕፀወ፡ ቀምሕ፡ ξύλον βρώσιμον 2 Esr. 19, 25; ኵሉ፡ አቅማሐ፡ ገዳም፡ Joel 1, 12; ὀπώρα Jer. 31, 32. 47, 10; Apoc. 18, 14; ልገተ፡ ዐቃቤ፡ ቀምሕ፡ ὀπωροφυλάκιον Jes. 1, 8. 24, 20; Ps. 78, 1. b) *herbarum et seminalium*, in specie *hortensium: olera, legumina*, al.: κῆπος: ሰሚሮ፡ አቅማሒከሙ፡ Am. 4, 9; Jer. 36, 28; ትክሉ፡ አቅማሓተ፡ φυτεύσατε παραδείσους Jer. 36, 5; አቅማሐ፡ አዝርእት፡ („legumina seminum") et አቅማሐ፡ አትክልት፡ („legumina olerum") Lud. ex Org. 2; አቅማሐ፡ አፈዋት፡ et ጽጌያት፡ („fructus aromatum et florum") Lud. ex Org. c) Inde ዐጸደ፡ ቀምሕ፡ *hortus, viridarium*, κῆποι ዐጸደ፡ አቅማሕ፡ Am. 9, 14; παράδεισος አዕጻዳተ፡ ቀምሕ፡ Hez. 28, 13; 2 Esr. 12, 8; vel ገነተ፡ አቅማሕ፡ Dan. ap. 1, 7. — *Voc. Ae.*: ቀምሕ፡ ብ፡ ፍሬ ።

ምቅማሕ፡ subst. 1) locus ubi pascuntur, *pastus*: ፈሐለ፡ ከሙ፡ ከመ፡ አልህምት፡ በኀበ፡ ምቅማሐሙ፡ ἐν βοτάνῃ Jer. 27, 11. 2) in specie: *stabulum, praesepe*, φάτνη Jes. 1, 3; Hab. 3, 17; Luc. 13, 15.

ቀመረ፡ I, 1 [proprie: *ligare* (coll. קָמַר *accingere*, קִמּוּר ... *cingulum*; מִכְמֹרֶת *rete*; قَمَطَ *colligavit vinculo*); deinde *fornicem compingere* vel *fornice instruere* (coll. אֲגֻדָּה, عَقَّدَ II)] 1) *camerare, concamerare, fornicare, fornice instruere*: ይቀምር፡ ውስተ፡ ሰማይ፡ ἐγύρωσεν οὐρανόν et እደዊሁ፡ ለልዑል፡ ይቀምሮ፡ χεῖρες ὑψίστου ἐτάνυσαν αὐτό Sir. 43, 12; አክ ..ለዕስ፡ ዘተሰውቆን፡ ወተቀምሮን፡ (sc. ecclesias tuas) Gad. Lal. 2) *rotundare, orbiculare*: (እግዚ"፡) ዘዐውደ፡ ዐሐይ፡ ወወርኅ፡ ከመ፡ መጽሄት፡ ቀመረ፡ M. M. f. 17.

አቀመረ፡ II, 2 id. q. ቀመረ፡ n. 1, ut: እደዊሁ፡ ለልዑል፡ ያቀምሮ፡ Sx. Genb. 16 (e Sir. 43, 12).

ተቀመረ፡ III (, 1 an 2?) *fornicari, camerari* Lud. ex Org.

ቅሙር፡ *concameratus, fornice instructus* 3 Reg. 7, 41.

ቀመር፡ subst., Pl. አቅማር፡ 1) *camera, fornix, opus concameratum*, καμάρα Jes. 40, 22; ዘሰቀሉ፡ ለሰማይ፡ ከመ፡ ቀመር፡ ዘእንበለ፡ ዐምድ፡ Lit. 176, 1; Kedr f. 13; Gad. Lal.; Chr. Ax. Hoc eodem nomine appellatur „*junctura trabium* super columna aedificii media, ሥርዊ፡ dicta", Lud. 2) *aedes concameratae*: አንቲ፡ (Maria) ውእቱ፡ ዳግሚት፡ ቀመር፡ እንተ፡ ትሰመይ፡ ቅድስተ፡ ቅዱሳን፡ ወውስቴታ፡ ጽላተ፡ ኪዳን፡ ፲ቃ

ላት፡ Laud. Mar.; Org. 3. 4. 3) *orbis, circulus:* **ዐውደ፡ ቀመሩ፡ ለወርኅ፡** M. M. f. 11; Ssal. Req. 4) *cyclus* (in computo annorum): **፲ወ፱ አቅማር፡** Vis. Bar.; Catal. Cod. Mus. Brit. p. 4 et 5; **ናሁ፡ ኀልቀ፡ ቀመርን፡ ዘተውህበ፡ ለአዳም፡ ፸፻ ዓመት፡** Cod. Mus. Brit. XIX; d'Abbadie Catal. p. 45. 142. 5) *luna* i. e. قَمَر Abush. (crebro); **ዐውደ፡ ቀመር፡** (aliâs **ዐውደ፡ ወርኅ፡**) *circulus lunaris* vel *decemnovennalis* (vid. Ideler, Handb. der math. u. techn. Chronol. II. p. 192) Abush. 1. 24; quare etiam *tabulae computi paschalis* (ut qui illo circulo lunari innitatur) **ዐውደ፡ ቀመር፡** nominantur, ex. gr. Cod. Mus. Brit. XXXVII; d'Abbadie Cat. p. 217. 6) „*intercolumnium*" i. e. „*series* vel *loculus in tabella lineis conclusus* (q. d. *conclave* Kammer)" Lud., N. T. rom. in proëm. (sc. **ቀመር፡** vel **ሥርዐት፡ ቀመር፡** vertitur κανών (*titulus*) in Epistola Eusebii ad Carpianum). — *Voc. Ac.:* **ቀመር፡ ዘ፡ ገበታ፡**; *aliud:* **የምሰሶ፡ ገበታ፡**; *aliud:* **ቀመር፡ ዘ፡ ወርኅ** ።

ቀመራዊ፡ adj. rel. *lunaris:* **ወርኅ፡ ቀመራዊ፡** *mensis lunaris* Abush. 8; **ኍልቍ፡ ቀመራዊ፡** et **ዐሐያዊ፡** Abush. 31.

መቃምር፡ i. e. مُقَامِر *aleâ ludens* F. N. 43, 12.

ቀሚስ፡ vid. sub **ቀሚጽ፡**

ቆሞስ፡ n. prgr., Pl. **ቆሞሳት፡** [قومس et قومص] *hegumenos, procurator, judex* ecclesiae, dignitate sacerdotem antecedens, Abush. 50 (ter); **ኤጲስ፡ ቆጶሳት፡ ወእልቆሞሳት፡** Gad. T. H.; editor N. T. rom. (**ተስፋ፡ ጽዮን፡**) dignitate erat **ቆሞስ፡**, Lud. (Vid. etiam Lud. hist. Ae. III, 7, 26; Harris II p. 165).

ቀምተራ፡ vid. sub **ቀምጠራ፡**

ቀመጠ፡ rad. inus., sc. קָמַט קְמַט *firmiter comprehendit,* قَمَطَ *constrinxit fune* pedes; قُمِّطَ *corrugatus est.*

ተቀመጠ፡ III, 1 (verbum amharizans; quasi: *comprehensum teneri* i. e.) *considĕre, subsidĕre, sedere et manere:* **በጽሒ፡ ኀበ፡ ምኔት፡ ወተቀመጠ፡ ኀበ፡ ጼጼ፡ ወበከየ፡** Phlx. 28; **ኀበ፡ እቀውም፡ ወኀበ፡ እትቀመጥ፡** Ssal. Req.

ቀምጠራ፡ (**ቀምተራ፡** Lud.) subst., Pl. **ቀምጠራት፡** et **ቀማጥር፡** (Lud.) 1) *arca, loculus, capsa, fiscus* [قِمَطْر]: **እስክሬን፡ ቀምጠራ፡** Joh. 13, 29 Platt; (Judas Ischariotes) **ከነ፡ ሰራቂ፡ ብሩር፡ ዘውስተ፡ ቀምጠራ፡ ዘእስክሬን፡ እግዚኡ፡** M. M. f. 88; **እስ፡ ይትፌሥሑ፡ በብዝኀ፡ ዕንቆሙ፡ ክቡር፡ ወኪያሁ፡ ዕንቈ፡ የዐቅቡ፡ ውስተ፡ ቀምጠራት፡ ዘገሐሙ፡ ጽኑዐ፡** hom. Cyr. f. 129. 2) sec. Lud. etiam: „*fibula* seu *clausura*, qua cingulum corpori junctum claudimus" (coll. قِمَطْر et كُمْتُر).

ቀምጥዐ፡ (et **ቀምጠወ፡**) rad. inus. quadrl.; eam inserta nasali e قَطَعَ *secare* ortam conjecit Dorn de ps. aeth. p. 69; at videas annon e rad. **ቀመጠ፡** derivata sit et proprie significet: *compactum et durum solum* vel *glebas* (rastro vel occa) frangendo *complanare.*

አቀምጥዐ፡ (vel **አቀምጠወ፡**) II *occare, complanare* agrum: **አኮኑ፡ አቀምጢዮ፡ ገራህቶ፡ ሶቤሃ፡ ይዘርእ፡** ὅταν ὁμαλίσῃ Jes. 28, 25. Lud. statuit: *bene coluit, bis vel ter agravit agrum.*) — At in Voc. Ae. etiam forma **አቀምጢዎ፡** praebetur. — *Voc. Ac.:* **አቀምጢዎ፡ ዘ፡ ሰጠጢዎ፡** v. **ሰጠጢቆ፡**; *aliud:* **አቀምጥዐ፡ ዘ፡ አመኀኘ፡**; Rad. Abb.: **አቀምጠወ፡ ዘ፡ ተለመ፡**; **አቀምጥዐ፡ ዘ፡ ለወሰ** ።

ቀሚጽ፡ et **ቀሚስ፡**, subst., Pl. **ቀማይጽ፡** (vel "**ስ፡**), Pl. Pl. **ቀማይሳት፡** [قَمِيص; amh. **ቀሚስ፡**, de quo vid. Isenb. p. 71] 1) *tunica, interula:* **ለብሱ፡ ልብሰ፡ ኀጺን፡ እምታሕተ፡ ቀማይሳቲሆሙ፡** Jsp. p. 343; Gad. Ad. f. 140; **እስ፡ ቀሚሰ፡ ይቀጽኡ፡** f. 57. 2) in specie: *tunica* vel *camisia* clericorum F. M. 31, 5 (vid. sub **መንዲል፡**); **ይለብስ፡ ቀሲስ፡ ልብሰ፡ ቤተ፡ ክርስቲያን፡ ቀሚሰ፡ ወሞጣሕተ፡ ወፌታር፡ ወአክሊለ፡** Kedr f. 1.

ቀሠመ፡ I, 1 etiam per **ሰ፡**, [prima vis radicis fuisse videtur in *secando* (خَضَمَ خَذَمَ et aliae radices a גז, כס, קץ, קט, חק incipientes), deinde in *demetendo* et *decerpendo*, coll. בָּצַר قَطَفَ صَلَبَ, al. — Vid. **ቀረመ፡**] Subj. **ይቅሥም፡** 1) *colligere* fructus, *decerpere,* in specie: *vindemiare,* **ዘይቀሥም፡** τρυγητής Sir. 30, 25; Jer. 6, 9. 29, 10; c. Acc. fructus Kuf. 7; Deut. 24, 21; Lev. 25, 5; Jes. 37, 30 var.; Matth. 7, 16; Luc. 6, 44; Apoc. 14, 18; c. Acc. vineae: Lev. 19, 10; Deut. 24, 20; Jud. 9, 27; Apoc. 14, 19; **ቀሢም፡** *vindemia* Lev. 26, 5. Trsl. **ትቅሥሙ፡ ኀጢአተ፡** Hos. 10, 13. 2) *racemari:* **በከመ፡ ይቀሥምዎ፡ ለዘይት፡ ከማሁ፡ ይቀሥምዎሙ፡** (καλαμήσονται) Jes. 24, 13; **ቅሥሞሙ፡ ከመ፡ ቀሠሙኒ፡** (ἐπιφύλλισον) Thren. 1, 22. 2, 20 (var. **ቀረመ፡**). 3) *colligere* vel *excerpere* sententias: **ቀሠምነ፡ ለከ፡ ስምዐ፡** (testimonia) **እመጻሕፍት፡** M. M. f. 129. — *Voc. Ac.:* **ቀሠመ፡ ብ፡ ለቀመ** ።

አቅሠመ፡ II, 1 *fructus colligere* vel *vindemiare jubere* 1 Reg. 8, 12.

ተቀሥመ፡ III, 1 *colligi* de fructibus, *decerpi, vindemiari,* de vino Num. 13, 20; ficis Rel. Bar.; fructibus Kuf. 7; trsl.: 4 Esr. 8, 63; Org. 5.

ቅሡም፡ part. *decerptus, collectus,* Lud. sine auct.

ቀሥም፡ subst. 1) *vindemia, messis pomorum,* τρύγητός Lev. 26, 5; Jud. 8, 2; 1 Reg. 8, 12; Mich. 7, 1; **የኀብር፡ ቀሥም፡ ምስለ፡ ማእረር፡** Am. 9, 13; **ኀለፈ፡ ቀሥም፡** Jer. 8, 20; Jes. 16, 9. 24, 13 var.; 32, 10. 2) Pl. **አቅሣም፡**, *fructus decerpti:* **በመዋዕለ፡ ማእረረ፡ ቀሥም፡** Sir. 24, 27; **አቅሣመ፡ ዐጸድ፡** Reg. Pach.

ቅሥመት፡ n. act. *decerpendi* vel *colligendi actus, collectio* Ex. 27, 20.

ቀሣም፡ et **ቀሣሚ፡**, n. ag., Pl. **ቀሠምት፡** *collector fructuum, vindemiator:* **ሶበ፡ ቀሣም፡ በኡ፡ ላዕሌከ፡** Ob. 5, **ቀሠምት፡** Jer. 31, 32.

ቅሣሜ፡ subst. 1) *decerptio, carptura:* **እምጽቡር፡ ብሕበሒከ፡ ከማየ፡ ወእምኔሁ፡ ቅሣሜኒ፡** διηρτίσμεθα (קֹרַצְתִּי) Job 33, 6; quamquam dubium videtur, annon ad I **ቀሰመ፡** referendum sit. 2) *collectio* Lud. e Mss. Colb.

መቅሠም፡ subst. *vindemia* Hos. 6, 10.

ተቀሣም፡ subst. *collectio* et *fructus decerpti:* **አገንት፡ ሰቡት፡ ወተቀሣመ፡ ፍሬሃ፡** Org. 4.

ቀሠመ፡ *condire* vid. sub I **ቀሰመ፡**

አስተቃሠመ፡ *divinare* vid. sub II **ቀሰመ፡**

ቀሣር፡ subst. *squama, squamae* [قِشْرَة קַשְׂקֶשֶׂת] Lev. 11, 9—12 (**ቂሣር፡** in cod. G); Deut. 14, 9. 10; Hez. 29, 4 vrs. nov.

ቀሡት፡ (etiam per **ሰ**) subst., m. et fem., Pl. **ቀሡታት፡**, **ቀሣውይ፡** et **ቀሣውት፡** [cfr. קְשָׂוֹת *phialae*, et ea quae Ges. thes. p. 1240 sub voce קָשָׂה comparata sunt] *hydria, urceus, urna*, ὑδρία (כַּד) Gen. 24, 14—18; 3 Reg. 17, 12; Joh. 4, 28; ἀγγεῖα **ስተይ፡ ማየ፡ እምቀሡትከ፡** Prov. 5, 15; **ቀሣውቲሆሙ፡** v. **ቀሣውዪሆሙ፡** Jer. 14, 3; **ቀሣውቲክሙ፡** v. **ቀሣውይክሙ፡** 47, 10; **ቀሡት፡ ልሕኵት፡** βῖκος Jer. 19, 1. 10. 11; **ቀሡታት፡** Sx. Genb. 21; Gad. T. II. — *Voc. Ae.*: **ቀሡት፡ ዘ፡ ማድጋ ።**

ቀሠጠ፡ I, 1 [amh. idem; قَشَطَ *dimovit, detexit*; كَشَطَ *dimovit rem, qua altera tegitur, detraxit, excoriavit*] Subj. **ይቅሥጥ፡** 1) *subducere, surripere, manticulari, avertere, intervertere*: **ኀፍረት፡ ቀሢጥ፡ እምንዋየ፡ ማሕፀንትከ፡** (v. **ሰሪቅ፡**) Sir. 41, 19; **ከመ፡ ይቅሥጡ፡ ዘኮነ፡ እምገራህት፡ ቢጾሙ፡** Jes. 5, 8; 2 Cor. 11, 8; Tit. 2, 9 Platt; Act. 5, 2. 3; Did. 35; Clem. f. 243; **ዘይቀሥጥ፡ እምቤተ፡ እግዚ"፡** f. 161. 124. 115; **ቀሢጠ፡ ንዋየ፡ ባዕድ፡** Macc. f. 24. 2) *celando rem detrimentum inferre* alicui: **ከመ፡ ትቅሥጦሙ፡ በተሳልሞ፡ ፀሮሙ፡** (*pacem cum eorum hostibus jungendo*) Jsp. p. 349. — *Voc. Ae.*: **ቀሠጠ፡ ዘ፡ ሰረቀ፡**

ቀሣጢ፡ n. ag. *interversor, subducens, manticularius*: **ሰራቂ፡ ወቀሣጢ፡ ዘአንበሩ፡ ብየ፡** (*ejus quod apud me deposuerunt*) Form. Conf.

I. **ቀሠፈ፡** I, 1 [etymon obscurius est; an קָשַׁף vel קָצַף?] Subj. **ይቅሥፍ፡** 1) *virga, fuste, flagro, scutica caedere vel percutere, verberibus castigare, verberare, flagellare*: **ዘይቀሥፍ፡ ብሰራሁ፡** Sir. 38, 25; μαστιγοῦν Deut. 25, 2. 3; 3 Reg. 12, 11; Job 30, 21; Prov. 3, 12; Matth. 10, 17; Hebr. 11, 36. 12, 6; παίειν Job 5, 18; πατάσσειν Jes. 5, 25. 11, 15. 14, 6; **ይቀሥፎሙ፡ እግዚ"፡ መቅሠፍተ፡** 19, 22. 60, 10; Jer. 20, 2; φραγελλοῦν Matth. 27, 26; Marc. 15, 15; Clem. f. 179; **በቱ፡ (ለሰይፍ፡) ይቀሥፎሙ፡ ለአሕዛብ፡** Apoc. 19, 15. 2) in genere: *plagam infligere, percutere, castigare, punire*, de poenis et plagis a Deo inflictis: **ቀሠፎ፡ በመቅሠፍት፡ ዐቢይ፡** Kuf. 13; **ቅሥፎሙ፡ በመዐት፡ ወበእሳት፡** Sir. 33, 11; **ይቀሥፎ፡ ለምድር፡ በቃለ፡ አፉሁ፡** Jes. 11, 4; ἐκδικήσω ὑμᾶς 57, 16; Jer. 5, 3; **ቀሠፍኮ፡ ወተቀሠፍከ፡** 20, 6; Ps. 6, 1. 37, 1; Apoc. 7, 2; **እቀሥፍ፡ ኵሎ፡ አፍራሰ፡ በድንጋፄ፡** Zach. 12, 4. — *Voc. Ae.*: **ቀሠፈ፡ ዘ፡ ገረፈ ።**

ተቀሥፈ፡ III, 1 1) *verberari, flagellari* Ex. 5, 16; **ተቀሢፎ፡** Prov. 17, 10; **ሕቡል፡ እንዘ፡ ይትቀሠፍ፡** 19, 25; **ተቀሥፎ፡** πληγαί 2 Cor. 6, 5. 2) in genere: *percuti, plaga affici, castigari, puniri* Ps. 72, 5; Job 15, 11; Jes. 9, 13; **ሕማመ፡ ወመቅሠፍተ፡ ትትቀሠፍ፡** Jer. 6, 7. 8. 20, 7; Sap. 16, 16; **ተቀሥፈት፡ ሣልሳይ፡** Apoc. 8, 12; **ትትቀሠፍ፡ በውሉዷ፡** Sir. 23, 24.

ቅሡፍ፡ part. 1) *verberatus, flagellatus* Sx. Tach. 10 Enc.; **ቅሡፈ፡ ዘበን፡** Jac. 9 Enc. 2) *percussus, plaga affectus, castigatus*: **ብእሲ፡ ቅሡፍ፡ ውእቱ፡ ወሕሙም፡** Jes. 53, 3. 4; Ps. 72, 14.

ቅሥፈት፡ n. act. et subst., Pl. **ቅሥፈታት፡** 1) *verberatio, flagellatio, verber* F. N. 45; Act. 16, 33 Platt; Gad. Ad. f. 9; Org.; **በቅሥፈቱ፡ ከማከ፡** *cum verberaretur sicut tu* Cod. Mus. Brit. LIV, 7. 2) *castigatio, plaga*: **ሐይወ፡ ኢዮብ፡ እምድኅረ፡ ቅሥፈቱ፡** Job 42, 16; **ቅሥፈታት፡** Chr. Ta. 28. 3) ut videtur: *verberatio* i. q. *pugna* (Schlägerei): **በኀጢአት፡ ረሲዓን፡ ቅሥፈት፡ ይትነሣእ፡** κρίσεις (nisi *plaga* i. e. *poena* interpretari malueris) Prov. 28, 2.

ቀሣፊ፡ n. ag. *verberator, castigator, plagas infligens*: **ኀበ፡ ቀሣፊሆሙ፡** Jes. 9, 12 (13) vers. nov.; 10, 20 vrs. nov.

መቅሠፍት፡, raro **መቅሠፍ፡** (ut Herm. p. 59), subst., m. et fem., Pl. **መቅሠፍታት፡** 1) *flagrum, flagellum, scutica, virgae*, μάστιξ **መቅሠፍት፡ ወተግሣጽ፡** Sir. 22, 6. 40, 9; **ቍስለ፡ መቅሠፍት፡** (v. **አብትር፡**) **ይገብር፡ አምግልተ፡** 28, 17; **ድምፀ፡ መቅሠፍት፡** Nah. 3, 1; 3 Reg. 12, 11; 2 Par. 10, 14; (Christus in templo) **ነሥአ፡ ሐብለ፡ ገብረ፡ መቅሠፍተ፡ ወሰደዶሙ፡** hom. Cyr. f. 129; trsl. **መቅሠፍተ፡ ልሳን፡** Job 5, 21; Sir. 26, 6. 2) *verber, plaga*, nec non *vibex*: πληγή Sir. 27, 25; Jes. 10, 24. 26. 14, 6. 30, 31; **መጠውኩ፡ ዘበንየ፡ ለመቅሠፍት፡** 50, 6. 53, 10; Luc. 12, 47. 48; Act. 16, 33 rom.; **ምንትኑ፡ ዝ፡ መቅሠፍት፡ ዘማእከለ፡ እደዊከ፡** Zach. 13, 6. 3) in specie: *castigatio divina, plaga, calamitas, poena a Deo inflicta*, πληγή Ex. 11, 1. 12, 13; Num. 25, 18. 26, 1; Job 2, 13; Apoc. 15, 1. 16, 9 (**መቅሠፍታት፡**); μάστιξ Job 21, 9; Sir. 23, 11; Ps. 31, 13; μετεωρισμοί Ps. 87, 7; θυμός **መቅሠፍተ፡ መዐት፡** Jes. 9, 19. 12, 1. 13, 9; Jer. 43, 7; Job 3, 17; ὀργή Job 6, 2; Sir. 16, 11; Dan. 9, 16; Jes. 10, 6; **መቅሠፍተ፡ መዐቱ፡** 42, 25. 59, 19; Jer. 21, 5. 23, 19; Thren. 1, 12. 4, 11; Ps. 6, 1. 37, 1; Rom. 1, 18. 3, 5; 1 Thess. 2, 16; κόλασις **መቅሠፍተ፡ ኀጢአቶሙ፡** Hez. 14, 3; 1 Joh. 4, 18; τιμωρία 1 Esr. 8, 24; ἐκδίκησις **፬ መቅሠፍት፡** Hez. 14, 21; βάσανος 32, 30.

ምቅሣፍ፡ subst. *locus, ubi flagellantur*, at 2 Par. 10, 11 usurpatur pro *flagellis*: **አቡየ፡ ገሠጸክሙ፡ በምቅሣፍ፡** ἐν μάστιξι (**በመቅሠፍት፡** 10, 14).

II. **ቀሠፈ፡** rad. inus., cui convenit חָשַׂף *retegere, nudare*; كَشَفَ *detegere, manifestare*; V *aperte patere*.

ቅሡፍ፡ part. *intectus, apertus*, i. e. *in aperto* vel *sub divo commorans*: (polluti) **ኢይበኡ፡ ውስተ፡ ምሥዋዕ፡ በአፍአ፡ ይቁሙ፡ ቅሡፈ፡ እቴተ፡ ርሑቀ፡ እምትዕይንት፡** Clem. f. 176; vid. etiam **ቀሥፍ፡**

ቀሥፍ፡ subst. *secessus foras*, vel *locus, ad quem exitur foras* (coll. مَبْرَز מוֹצָאוֹת), in Acc. **ቀሥፈ፡** *foris* i. e. *in latrina*: **ሶበ፡ ነበርከ፡ ቀሥፈ፡** (G: **ቀሡፈ፡**; Cod. Abb. CXVII: **ቀሠፋ፡**) ὅταν διακαθιζάνῃς ἔξω Deut. 23, 14; **ይነብር፡ ጽመ፡ ቀሥፈ፡** (v. **ቀሥፋ፡**) Jud. 3, 24.

ቀሥፍ፡ subst. *quidquid foris est*: **ውስተ፡ ኵሉ፡ በሐውርት፡ ቀሥፍ፡** (v. **ዘቀሥፍ፡**) ἐν πάσῃ χώρᾳ τῇ ἔξω Esth. 9, 19.

ቀሥፈት፡ subst. *exitus termini* (i. q. **ሞጻእት፡**), ut videtur: **ወቀሥፈቱ፡ ብሔረ፡ ምድያም፡** Kebr. Nag. n. 92.

ቀሠፋ፡ vel **ቀሥፋ፡** subst. i. q. **ቀሥፍ፡** q. v

ቀሠፋይ፡ (v. **ቀሥፌ፡** vel **ቀሥፍይ፡**) adj. rel. *exterior; qui foris est;* **ይፍልጥ፡መንጦላዕት፡ወሰጤ፡ወቀሠፋዩ፡ቤት፡መቅደስ፡** *id quod intra et extra sanctuarium est*, διοριεῖ ἀνὰ μέσον τοῦ ἁγίου καὶ ἀνὰ μέσον τοῦ ἁγίου τῶν ἁγίων Ex. 26, 33. — At *Voc. Ae.*: **ቀሥፋይ፡** (v. **ቀሥፋ፡**) **ዘ፡ድኅሬ፡ታቦት፡** (quasi **ቀሥፋይ፡** esset *adytum sanctissimum*; quae interpretatio si vera esset, ad syr. verbum ܐܬܩܨܦ referendum esset nomen).

ቃር፡ subst. [قِير ,قَار] *pix* (liquida): **ቃር፡ወፒሳ፡ወተይ፡ወቅጥራን፡** Sx. Haml. 5.

ቀርሐ፡ I, 2 *tondendo calvum facere, radere* [קָרַח ,גִּלַּח]: **ይቄርሑ፡ርእሶሙ፡** Hez. 27, 31 vrs. nov. (ant.: **ይትላጸዩ፡**).

ቍርሐት፡ subst. *tonsura* (capitis) Chr. Ax. f. 89.

ቀረመ፡ rad. inus. i. e. גָּרַם ,قَرَمَ ,خَرَمَ ,صَرَمَ ,جَرَمَ ,ܓܪܡ quae omnia in significatu *resecandi* conveniunt; in specie cfr. جَرَمَ *resecuit dactylorum racemos;* جُرَامَةٌ *frugum reliquiae in campo post messem; dactyli decerpti* vel ii, qui postquam caeteri resecti sunt, ex infima rami parte colliguntur; vic. **ቀሠመ፡** q. v.

ተቀረመ፡ III, 2 *frugum* vel *pomorum reliquias* in agris *colligere, spicas legere, racemari*, abs.: Ruth 2, 15 (συλλέγειν); c. Acc. fructuum: Lev. 19, 10; **ትትቀረሞሙ፡ዘከመ፡ተቀረምከ፡ኪያየ፡** ἐπιφύλλισον Thren. 1, 22 (v. **ቀሠመ፡**). 2, 20; **ተቀሪመ፡ይትቄረምዎሙ፡ከመ፡ወይን፡ለተረፈ፡እስራኤል፡** Jer. 6, 9 var.; Jes. 24, 13 (var. pro **ቀሠመ፡**). — Radd. Abb.: **ቀረመ፡ዘ፡ለቀመ፡**

ቀሪም፡ subst. *stipulae, spicae, racemi* vel *alii fructus* post messem vel vindemiam in agris *relicti:* **ዘያስተጋብእ፡ቀሪመ፡** (v. **ሠዊተ፡**) **በማእረር፡** καλάμην συνάγων Mich. 7, 1; **ወይተርፍ፡ቀሪሙ፡ውስቴቱ፡** Jes. 17, 6; **ሠዊት፡ዘይወድቅ፡ለሊሁ፡እምነ፡ቀሪሙ፡** (v. **ቀርሙ፡**) στάχυς ἀπὸ καλάμης αὐτόματος πεσών Job 24, 24.

ቀርም፡ subst. i. q. **ቀሪም፡** q. v.; (**ቀረም፡** affert Lud. lex. c. 196 e loco Jes. 17, 6).

ተቅራም፡ subst. *spicilegium, racematio, collectio fructuum in agris relictorum*, etiam i. q. **ቀሪም፡**; ἐπιφυλλίς Ob. 5; **ከመ፡ተቅራም፡አመ፡ቀሥም፡** Mich. 7, 1; **ውስተ፡ተቅራም፡ሶበ፡ኀልቀ፡ቀሥም፡** Jes. 24, 13 var.; Jer. 6, 9 var.; 9, 22 var; 29, 10; **ተቅራመ፡ማእረር፡** Sx. Masc. 11 Enc. — *Voc. Ae.*: **ተቅራም፡ብ፡ቀረሚያ፡**

ተቀራሚ፡ n. ag. *abscindens, resecans, collector* fructuum: **ተቀራሚ፡በለስ፡አነ፡** κνίζων συκάμινα Am. 7, 13.

ቈረረ፡ (Gen. 49, 4) et **ቈረ፡** (Kuf. 23) I, 1 [קָרַר ,קֹר ,قَرَّ] 1) *frigidum esse, algere, frigescere, refrigerari:* **ቈረ፡አብርሃም፡ከመ፡በረድ፡** Kuf. 23; Gen. 49, 4; Job 37, 8; Hen. 67, 11. 2) *defervescere, remittere*, de ira Gen. 27, 44; Job 14, 13; Jes. 1, 24. 10, 25; Sir. 23, 16.

አቍረረ፡ II, 1 (pro **ያቈርር፡** passim **ያቆርር፡** scriptum) 1) *frigefacere, refrigerare:* (febri laborans si) **ሰትየ፡ማየ፡ብዙኀ፡ያቈርር፡ላህበ፡ጽምኢ፡ንስቲተ፡** Chr. Ta. 2; **አቍረሩ፡ማየ፡በመንፈ፡ወኢተክዕወ፡ማይ፡** Gad. Za Mich.; **ዝናም፡ያቈርሮ፡ለመርቄ፡** Sir. 18, 16; **ያቈርር፡ለከ፡መርቄ፡** 31, 19; Luc. 16, 24; **አቍረረ፡ሙቀቶ፡** Phlx. 50; **ያቆርር፡ሐወ፡** (Lud.: **ሐይወ፡** male) Haml. 29 Enc. 2) *defervescere facere, sedare, lenire, iram:* **አቍርር፡መዐተከ፡** Ex. 32, 12; Sir. 48, 10; Bar. 2, 13; Eph. 6, 9; **አቍርሩ፡መዐተክሙ፡እምቅድመ፡ይዕርብ፡ዐሐይ፡** F. M. 34, 5. 3) *frigore afficere:* **ተስእሎሙ፡ለእመ፡ከነ፡ያቈርሮሙ፡ቍረ፡ክረምት፡ወያልህበሙ፡ሐሩረ፡ዐሐይ፡በጊዜ፡ሐጋይ፡** Sx. Mag. 27. 4) *potum* vel *cibum refrigerantem sumere:* (post communicationem mysterii altaris) **ኢያቍርርኒ፡ወኢይክድን፡ቍርበየ፡በኀበስት፡እምቅድመ፡ሠርሐቱ፡ወማየ፡መቍረርኒ፡ኢይንጥብ፡ምንትኒ፡እምአፍ፡** F. N. 13.

ቍር፡ subst., plerumque m., 1) *frigus, algor, gelu* Gen. 8, 22; Kuf. 2. 8; Hen. 34, 2. 76, 6; Ps. 147, 6; 4 Esr. 6, 9; **ሞተ፡በቍር፡** Job 31, 18; **ከመ፡ቍረ፡ዐዘቅት፡ማይ፡** Jer. 6, 7; **ቍር፡ወአስሐትያ፡** Dan. ap. 3, 48; **ቍር፡ወበረድ፡** Zach. 14, 6; **ይርዕዱ፡በእንተ፡ቍር፡** 1 Esr. 9, 6; **ቍረ፡ሌሊት፡** παγετὸς τῆς νυκτός Jer. 43, 30; Bar. 2, 25; Joh. 18, 18. 2) Bis positum occurrit pro τάρταρος Job 40, 15; **ቍረ፡ሲኦል፡** 41, 23.

ቈሪር፡ adj., fem. **ቈራር፡**, 1) *frigidus, gelidus:* **ነፋስ፡ቈሪር፡** Sir. 43, 20; Dan. ap. 3, 26; **ማይ፡ቈሪር፡** Prov. 25, 25; Matth. 10, 42; Apoc. 3, 15; Kuf. 8; Hen. 14, 13. 2) trsl.: *frigidus:* **ከማሁ፡ቈሪር፡እከይ፡** Jer. 6, 7; **ቈራር፡ወሙስንት፡ምክር፡** ψυχραῖς εἰκαιοβουλίαις Cyr. c. Pall. f. 67, al. 3) *gelu torpens, frigore necatus:* **ዐሐይ፡ጥዒና፡ቈሪራን፡አዝርእት፡** Haml. 12 Enc.

ቍረት፡ n. act. et subst. *frigedo, frigus:* **ቍረት፡ቱሳሔ፡ዘርእ፡** (vim genitalem imminuit) F. M. 12, 5; **ቍረት፡ሥጋሁ፡** (Christi) **ኢያጥፍአ፡ለእሳተ፡መለኮቱ፡** Fid. Jac. Bar.; trsl.; **ቍረት፡ኅሊና፡** *frigus animi* Org. 2.

ምቍር፡ vid. sub **መቀረ፡** c. 182.

መቍረር፡ subst. *refrigeratio, refrigerium:* **ማየ፡መቍረር፡** F. N. 13 (vid. sub **አቍረረ፡**).

ቃራራ፡ subst. i. q. قَارُورَة *ampulla (vitrea)* Jsp. p. 339 (paulo supra: **ማህው፡**).

ቆርስ፡, etiam **ቆሩስ፡** (Num. 11, 32) et **ቆሩ፡** (Lev. 27, 16), n. prgr., sc. κόρος (כֹּר), *corus*, mensura aridorum et fluidorum, decem Ephas Bathosve continens: Lev. 27, 16; Num. 11, 32; 3 Reg. 4, 22. 5, 11; 2 Esr. 7, 22; 2 Par. 27, 5; Hez. 45, 14 vrs. nov.; Luc. 16, 7; idem est γομόρ (חֹמֶר) Hos. 3, 2. — *Voc. Ae.*: **ቆርስ፡ብ፡ቁና፡**; *aliud*: **ዘ፡አጋማሽ፡**

ቅራስያ፡ n. prgr. *cerasus, cerasum:* **እልቅራስያ፡** (قراسيا) F. N. 17.

ቍርቍር፡ subst., ut videtur: *murmuratio, fremitus* (coll. **ገርገረ፡** قَرْقَرَ ,غَرْغَرَ, amh. **ክርክር፡**): **ኢኀፈር፡ከሕድ፡ቍርቍር፡መዐት፡ሁከት፡** Kid. f. 26. — At *Voc. Ae.* habent: **ቍርቍር፡** (v. **ኵርኵር፡**) **ዘ፡ብዝበዛ፡**

ቀርቂስ፡ (**ቀርቂስ፡**) n. prgr., Pl. **ቀርቂሳት፡** 1) *ludus circensis:* **ለእመ፡ከነ፡፩ዘየሐውር፡ኀበ፡ቀርቂስ፡ለይኅድግ፡አው፡ለይሰደድ፡** Const. Ap. 27. 2) *ludi genus*, „cum factis aliquot in tabula foraminibus globuli mittuntur, quo genere lusus

aliqui ad sortilegia abutuntur", Lud. ex auct. Gregorii (coll. قُرْق [illegible] III p. [illegible]: ክህን፡ዘአገለፈ፡ተዋንዮ፡ቀርቂሰ፡ (in margine: ገበጣ፡) F. N. 9; dubium an huc pertineat: ቈርቈሳዊ፡ ዘይትዋነይ፡ቀርቈሰ፡ Const. Ap. 62 (63); Lib. Myst.: ቀርቂሳት፡ Form. Conf. — *Voc. Ac.*: ቀርቂስ፡ዘ፡ገበጣ፡ኵእሳኒ፡ይ; *aliud*: ዘ፡ሰንጠረጋር፡ወገበጣኒ፡ይ፡

ቀርቂሳዊ፡ vel ቈርቈሳዊ፡ adj. rel.: *ludum* ቀርቂስ፡ *ludens* Const. Ap. 62.

ቀርበ፡ (perraro ቀረበ፡ ut Dan. 3, 27 var.; 3 Reg. 2, 7 var.) I, 1 [קָרַב ܩܪܶܒ قَرُبَ] Subj. ይቅረብ፡ 1) *appropinquare, accedere, propinquum esse, prope abesse*: ይቅረቡ፡ ἐγγισάτωσαν Jes. 45, 21; ቅረብ፡ Kuf. 26; ቀሪቦቱ፡ Asc. Jes. 3, 21. 22; Gen. 18, 23; Matth. 15, 12. 26, 17; ቅረብ፡ ዝየ፡ Hen. 15, 1; c. c. ለ፡ Prov. 10, 14; Ex. 32, 19; c. መንገለ፡ Kuf. 8. 9; c. ኀበ፡ Gen. 27, 22. 37, 18. 45, 4; 1 Reg. 10, 24; ናሁ፡አነ፡ቀረብኩ፡ኀበ፡ፍትሕየ፡ Job 13, 18; ሶበ፡ቀርቡ፡ ኀበ፡ራጌስ፡ Tob. 6, 10. 10, 13; Asc. Jes. 9, 39; Ps. 31, 8. 90, 7; Hen. 91, 4; Matth. 18, 1; Hebr. 4, 16; c. Acc.: Gen. 27, 21; Deut. 4, 7; Prov. 3, 15; ይቀርቡኒ፡በከናፍሪሆሙ፡ Jes. 29, 13; 4 Esr. 10, 39; Jac. 4, 8; ይሰቲ፡እምነ፡ኵሉ፡ ማይ፡ዘቀርበ፡ Sir. 26, 12; ኢቀርቦሙ፡ (v. ኢቀረቦሙ፡) እሳት፡ሥጋሆሙ፡ Dan. 3, 27; *se applicare*: ቦ፡ዐርክ፡ዘይቀርበከ፡አመ፡ትፍሥሕትከ፡ Sir. 37, 4. a) de tempore: α) *instare*: ቀርበት፡ዕለተ፡እግዚ" Jes. 13, 6; ቀርበ፡ጊዜነ፡ Thren. 4, 19; Zeph. 1, 14; 1 Petr. 4, 7; Matth. 3, 2; Joh. 2, 13; ቀርበ፡መዋዕሊሁ፡ለመዊት፡ Gen. 47, 29; Hen. 51, 2. β) *brevem esse, breviorem fieri* Hen. 72, 34 (vid. ቅሩብ፡). b) de cognatione et affinitate: Jud. 4, 11; ይቀርብ፡እምኔየ፡ Ruth 3, 12. c) de similitudine: ቀርበ፡መዋዕልየ፡ለመዋዕለ፡ሕይወትኪ፡ Kuf. p. 126. d) honeste de complexu venereo, plerumque c. Acc.: Ex. 19, 15; Gen. 38, 26; Kuf. 41; Tob. 3, 8; Rom. 7, 3; 1 Cor. 7, 1. 2) *accedere ad altaris communionem, communicare*: እለ፡ኢተቀርቡ፡ሃኢ፡ Lit. 164, 1; Kid. f. 8; ይባእ፡ወይትከነስ፡ወይቅረብ፡ Clem. f. 161; ይቅረቡ፡ቍርባነ፡ F. M. 5, 2. 14, 1.

ቀረበ፡ I, 2 1) *offerre sacrificium* Ex. 19, 22. 29, 25; Lev. 21, 6. 8. 17; Kuf. p. 64. 2) *sacramentum altaris administrare* (aliàs II, 2); እንዘ፡ይቄርብ፡ Kid. f. 8.

አቅረበ፡ II, 1 1) *appropinquare* vel *accedere facere sive jubere*, c. Acc. (de reliqua constr. vid. ቀርበ፡): Matth. 15, 10 rom.; Gen. 48, 10; Ex. 19, 4. 21, 6. 29, 4; Kuf. 31; ያቀርበከ፡ለኵንኔ፡ Koh. 11, 9. 12, 14; de tempore: አቅረብኪ፡መዋዕለኪ፡ Hez. 22, 4. 2) *adhaerere facere, adjungere*: አቅረብክዎሙ፡ለቤተ፡እስራኤል፡ኀቤየ፡ Jer. 13, 11; በምሕረትየ፡አቅረብኩኪ፡ Jes. 60, 10. 3) *admovere, afferre* Prov. 2, 2; ኀበ፡ቃለ፡ጠቢባን፡አቅርብ፡እዝነከ፡ 22, 17; 4 Reg. 4, 5. 6. 4) *apponere, anteponere* mensam, cibum; *objicere* pabulum: Gen. 18, 8. 43, 31. 32; 4 Reg. 4, 40; Kuf. 26; ጠይቅ፡ኵሎ፡ዘአቅረቡ፡ለከ፡ Sir. 31, 15; Tob. 7, 9; Prov. 23, 1; Marc. 6, 41; Gen. 24, 32. 5) *offerre* a) munera: አቅረቡ፡ሎቱ፡አምኃሁ፡ዘአምጽኡ፡ Kuf. 42; Org. 1. b) sacrificia: Lev. 21, 6. 8 var.; Prov. 21, 27; 1 Petr. 2, 5; አቅርቦ፡መሥዋዕት፡ Chr. ho. 14; Lit. 161, 2. 6) in specie: *ad communionem altaris admittere* alqm, *eucharistiam* vel *sacramentum altaris communicare* vel *administrare* alicui, c. Acc. prs. et rei: ኢያቅርብዎሙ፡ Clem. f. 179. 248; Kedr f. 73; F. M. 5, 12; ክህናት፡አኰቴተ፡ያቅርቡ፡ Kid. f. 14; ያቅርብዎ፡ቍርባነ፡ (ei sacrificium) F. M. 4, 2; 7, 2.

አቀረበ፡ II, 2 1) raro: *appropinquare facere* Ex. 28, 1: Lev. 2, 9. 2) creberrime: *offerre* sacrificia 1 Reg. 21, 6; Lev. 21, 8 var.; ያቄርብ፡ዘኀጢአት፡ Hez. 44, 27; Prov. 21, 27 var.; ያቄርቡ፡ሙብልዐ፡ወመሥዋዕተ፡ Ep. Jer. 27; አከ፡ኀቤነ፡አልህምት፡ዘናቄርብ፡ Jsp. p. 308; አከ፡ለነ፡መባእ፡ዘናቄርብ፡ p. 372; in specie de sacrificio corporis et sanguinis Christi: ናቄርብ፡ለከ፡ዘንተ፡ኅብስተ፡ወዘንተ፡ጽዋዐ፡ Lit. 165, 4; Lit. Joh.; Kid. f. 9. 10; እለ፡ያቄርቡ፡ቍርባነ፡ Can. Ancyr. 1.

ተቀርበ፡ vel ተቀረበ፡ III, 1. 2 1) *offerri*, de munere: እምዘ፡ይትቀረብ፡ F. N. 16; ይትቄረብ፡ Org. 1. 2) *sacrificium altaris accipere*: ለእመ፡ፈቀደ፡ይትቀረብ፡ቍርባነ፡ F. M. 14, 9.

ተቃረበ፡ III, 3 *mutuo sibi appropinquare* a) *congredi* cum aliquo, vel *aggredi* alqm; ኀፍረት፡ለተቃርቦ፡ለበሊዐ፡ እክለ፡በዕድ፡ Sir. 41, 19; c. Acc.: ይትቃረቡኒ፡ Ps. 54, 20. b) *congredi*, honeste de contactu, complexu, concubitu venereo: (si quis polluitur) እምተራከበ፡ወተአምኖ፡እንዘ፡ይትቃረቡ፡ Kedr f. 70; ኢይትቃረብ፡ወኢይኑም፡ምስለ፡ብእሲቱ፡ F. M. 14, 9; Matth. 1, 18; ለተቃርቦ፡ *ad mutuum congressum* Lit. Cyr.; ኢትትቃረብ፡ *ne accedas ad eam* Hom. Mar. c) *contingere, conterminum esse, attingere* Hen. 24, 2; 3 Reg. 6, 10. d) *prope accedere* ad rem vel ejus similitudinem: ለእመ፡ሃይማኖቶሙ፡ርትዕት፡አው፡ይትቃረብ፡ኀበ፡ሃይማኖት፡ርትዕት፡ F. M. 27, 8 (vid. ቀረበ፡ n. 1 c.) e) συνάφεια, συνάφεια Nestorii passim hoc eodem verbo exponitur (vid. ተላጽቀ፡) Cyr. c. Pall. f. 75; አከ፡ከመ፡ሰብእ፡ዘተቃረበ፡ለእግዚ" οὐχ ὡς ἄνθρωπος θεῷ συναφθείς f. 81.

አስተቀረበ፡ IV, 2 et አስተቃረበ፡ IV, 3 *propinquum facere, admovere, adjungere* alqm vel alqd sibi, aliis vel (IV, 3) inter se invicem: ዘጠቢብ፡በቃሉ፡ያስተቄርብ፡ርእሶ፡ ἑαυτὸν προσφιλῆ ποιήσει *se propius* (ad necessitudinem vel benevolentiam aliorum) *admoveet* Sir. 20, 13; አሌሎሙ፡ለእለ፡ያስተቃርቡ፡ገራህተ፡ምስለ፡ገራህት፡ Jes. 5, 8; Did. 1; (secundum Nestorianos ὁ Λόγος hominem in Maria natum) ነሥአ፡ወኪያሁ፡አስተቃረበ፡ለርእሱ፡ καὶ τοῦτον ἑαυτῷ συνῆψε Cyr. c. Pall. f. 74. 85.

ቅሩብ፡ part. et adj. A) adj. *propinquus* 1) de loco: Gen. 19, 20; Joh. 19, 42; ለርሑቃን፡ወለቅሩባን፡ Jes. 57, 19; Dan. 9, 7; c. ለ፡ Deut. 21, 6; Ps. 33, 19; Joh. 11, 18. 54. 19, 20; Rom. 10, 8; c. ኀበ፡ Deut. 22, 2; እለ፡ቅሩባን፡ኀበ፡ንጉሥ፡ Esth. 1, 14; per st. constr.: Gen. 45, 10; ዘቅሩብኪ፡ወዘርሑቅኪ፡ Hez. 22, 5. 2) *vicinus* Deut. 13, 8; ቅሩባንኪ፡ οἱ ὁμοροῦντές σοι Hez. 16, 26; γείτονες Job 19, 15. 3) de cognatione et affinitate: Ruth 2, 20; Lev. 25, 25; Deut. 25, 5; ቅሩቡ፡ለሙብያ፡ 2 Esr. 23, 4; ለኵሉ፡ቅሩብ፡ምናሴ፡ምታ፡ወለቅሩብ፡አዝማዲሃ፡ Judith 16, 24; ቅሩባን፡አዝማድ፡ (opp. ርሑቃን፡አዝማድ፡) F. N. 42, 2. 4) de tempore: a) *prope instans* Ps. 84, 10; Phil. 4, 5; Hebr. 6, 8. 8, 13; Apoc. 1, 3; ቅሩባን፡ለሐዊር፡እምዝቲ፡ሕይወት፡ F. N. 42, 6. b) *proximus antea, nuperus*: እስመ፡ቅሩብ፡ዘመኑ፡ Jsp. p. 302. c) *brevis*: ፍሥሓ፡ዝንቱ፡ዓለም፡ቅሩብ፡ወኅዳጥ፡ Clem. f. 254; ቅሩብ፡ውእቱ፡ረኪቦታ፡ (ለጥበብ፡) Sir. 51, 26. B) adv. 1) Acc. ቅሩበ፡ a) *prope, in propinquo, cominus*: per. st.

constr.: Ex. 34, 3; Num. 22, 5; Deut. 2, 19; Kuf. 11. 14; ‖ የኀድር፡ቅሩብ፡ቤታ፡ Sir. 14, 24; ቅሩብከ፡ሀለወ፡ πλησίον σου Judith 5, 5; Joh. 4, 5. 6, 23; seq. ኀበ፡ Kuf. 10. b) *nuper, proximo:* ለአመ፡ከነ፡ምታ፡ሞተ፡ቅሩብ፡ (opp. እምኑ ንዱይ፡መዋዕል፡) Const. Ap. 25. 2) ኀበ፡ቅሩብ፡ a) *in propinquum* vel *propinquo, prope:* ነበርግ፡ኀበ፡ቅሩብ፡አጽዋኒሆሙ፡ Judith 7, 13; Jud. 4, 11. b) *prope, paene:* ሶበ፡በጽሐት፡ኀበ፡ቅሩብ፡ቱዓመት፡ Sx. Mag. 15. 3) በቅሩብ፡ *in propinquo, prope:* Joh. 3, 23; Kuf. 16. 4) እምቅሩብ፡ *e propinquo:* እለ፡እምቅሩብ፡ οἱ ἐγγίζοντες Jes. 33, 13.

ቀርበት፡ n. act. *appropinquatio, propinquitas, adjunctio;* συνάφεια (Nestorii) Cyr. c. Pall. f. 76 (i. q. ልጽቀት፡).

ቅሩብዊ፡ adj. rel. *qui in propinquo versatur:* ልብ፡ህዱአዊ፤ኀሊናት፡ቅሩብዊት፡ንጽሕት፡ *cogitationes* a rebus externis *revocatae* (opp. *vagae*), Phlx. 201.

መቅረብ፡ (መቅርብ፡ Lud.) part. 1) *vicinus:* ፩እምአግዋሪሁ፡ወመቅረቡ፡ Can. Anc. 23. 2) *propinquus* (i. e. cognatus, affinis): II Abt. 37 (parall. አዝማድ፡).

መቅረቢ፡ part. c. term. adj. *admotor,* Lud. e Ssal. Req.

ምቅራብ፡ subst. a) *locus propinquus, propinquitas,* (an: *locus ubi conveniunt?*): ነበሩ፡ውስተ፡ምቅራብ፡ (ἐν τῷ χρηματιστηρίῳ) 1 Esr. 3, 14. b) Pl. ምቅራብት፡, instrumenta oblationis i. e. *acerrae, thuribula,* θυΐσκαι 2 Par. 4, 21.

ቍርባን፡ subst., plerumque m., Pl. ቍርባናት፡ [קָרְבָּן ܩܘܪܒܢܐ قُرْبَان] *oblatio* a) *donum* Deo oblatum *votivum, anathêma,* δῶρον Num. 7, 10 seq.; εἰςφορά Ex. 30, 13. 14. b) *sacrificium* cujusvis generis: δῶρον Gen. 4, 4; Lev. 1, 14. 2, 1. 13 (ቍርባነ፡መሥዋዕት፡); Jer. 40, 11; Matth. 8, 4 rom.; Hebr. 5, 1; θυσία Lev. 17, 8. 23, 13; Jes. 56, 7; Am. 5, 22; Jer. 6, 20. 7, 22. 14, 12; ὁλοκάρπωσις Gen. 8, 20; κάρπωμα Lev. 1, 9. 13. 17; ὁλοκαύτωμα Lev. 4, 7. 18. 25. 30. 14, 31; አልህምት፡ለቍርባናት፡ 1 Par. 21, 23; 2 Par. 1, 6. 2, 4. 7, 1; Ps. 49, 9. 50, 20; μωκήματα Sir. 31, 22; 4 Esr. 10, 58; ቍርባናት፡ Sx. Mag. 23; ኅብስተ፡ቍርባን፡ ἄρτοι τῆς προθέσεως *panes propositionis* 1 Reg. 21, 6; Matth. 12, 4. c) in ecclesia Christiana ቍርባን፡ est α) προςφοραί *oblationes* F. N. 13; Lit. 164, 4; Clem. f. 256. β) *sacrificium altaris, eucharistia* (vid. አቅረበ፡ et አቀረበ፡): ኢይመጥዎሙ፡ቍርባነ፡ Clem f. 179; ንሢአ፡ቍርባን፡ F. M. 6, 2; የሀብዎ፡ቍርባነ፡ 7, 2; ተመጠወ፡ቍርባነ፡ Can. Anc. 11; በእንተ፡ሥርዐተ፡ቍርባን፡ Kid. f. 8. γ) *panis eucharisticus:* በእንተ፡ቍርባን፡ወደም፡ F. M. 26.

ቈረበ፡ I, 1 (denom.; in Amh. frequentatum) i. q. ቀርበ፡ n. 2, ut: ለአመበ፡ዘተወክፈ፡ጥምቀተ፡ምስለ፡ዕልዋን፡አው፡ቈረበ፡ቍርባኖሙ፡ II Abt. 44; ለምንት፡ኢትቈርቢ፡ቍርባነ፡አፍርንጅ፡ Sx. Hed. 17.

አቈረበ፡ II, 2 i. q. አቅረበ፡ n. 6; Lud. sine auct.

ቈራቢ፡ n. ag. *communicans sacramento altaris,* Lud. sine auct.

አቅራብ፡ *scorpio* vid. sub ዐቅራብ፡

ቀርን፡ subst., plerumque m., Pl. አቅርንት፡ [קֶרֶן ܩܪܢܐ قَرْن] 1) *cornu* Gen. 22. 13; Ps. 21, 22; Dan. 7, 8 seq.; 8, 3 seq.; Apoc. 5, 6. 12. 3. 13, 1; Hen. 90, 9 seq.; 3 Reg. 22, 11. a) ቀርነ፡ነጌ፡ *ebur* (cornu i. e. dens elephanti) Am. 3, 15. 6, 14 (alia vid. sub ነጌ፡); etiam omisso ነጌ፡, ut: ክቡዳን፡አቅርንት፡ Ps. 44, 10; Jsp. p. 283. b) ‖አሐዱ፡ቀርኑ፡ *monoceros, unicornis* Ps. 21, 22. 28, 6. 91, 10; Num. 23, 22; Deut. 33, 17. c) ‖ክልኤቱ፡አቅርንቲሁ፡ *bicornis,* de Alexandro M., Cat. Cod. Ox. Bodl. p. 79; እስክንድር፡ዘይሰመይ፡‖፪አቅርንቲሁ፡እስመ፡ውእቱ፡ነግሠ፡በአቅርንተ፡ዐሐይ፡እምሥራቂሃ፡እስከ፡ምዕራቢሃ፡ Abush. 48. d) cornu est *symbolum roboris et potentiae:* ይበቍል፡ቀርን፡ለቤተ፡እስራኤል፡ Hez. 29, 21; ተሰብረ፡ቀርኑ፡ሞአብ፡ Jer. 31, 25; Sir. 47, 7; አንሥአ፡ቀርኖ፡ Ps. 74, 4. 5. 88, 17. 91, 10. 131, 18; Sir. 47, 5; 1 Reg. 2, 1. e) *cornua altaris* Ex. 27, 2 seq.; Ps. 117, 26; Joel 2, 17; Apoc. 9, 13. f) *cornu, buccina, tuba:* σάλπιγξ Ps. 97, 7; Job 39, 24. 25; ቀርነ፡ዝብጦ፡ Sir. 50, 16; ቃለ፡ቀርን፡ Jes. 18, 3. 27, 13. 44, 23. 58, 1; Jer. 4, 5. 19; Dan. 3, 5; Zeph. 1, 16; 1 Esr. 5, 57; 1 Par. 15, 24; 2 Par. 5, 13; Matth. 24, 31; 1 Cor. 14, 8; κερατίνη Jud. 7, 8; 2 Reg. 15, 10; Jos. 6, 4; etiam 1 Par. 25, 6 (ubi Graecus νάβλαι habet). g) cornu, quo pro *vasculo* utuntur: ቀርነ፡ቅብእ፡ κέρας 1 Reg. 16, 1; 3 Reg. 1, 39; φακός 1 Reg. 10, 1. h) *frustum* panis cornu simile (de pane orbiculari): ቀርነ፡ኅብስት፡ κλάσμα ἄρτου Hez. 13, 19. — *Voc. Ae.:* ቀርን፡መጥቅዕ፡ብ፡ነጋሪት፡ቀርንስ፡ቀንድ፡; *aliud:* ቀርን፡ዘ፡ነጋሪት፡ገንታሂ፡ይ ።

ተቃረነ፡ III, 3 (ተቀረነ፡ Did. ed. Platt p. 47) *oppositum, contrarium esse, repugnare, adversari, reluctari* [quia duo animalis cornua sibi opposita et paria sunt, cfr. قرن تقرن al.; quod Lud. statuit: *cornibus se invicem impetere, arietare,* id usu loquendi non confirmatur]; crebro in Clem., Did., Sx., aliis; c. c. ምስለ፡ vel Acc.; usurpatur cum de rebus et sententiis, ut: ተገሐሡ፡እምኵሉ፡ዘይትቃረን፡ተቃርኖ፡ምስለ፡ሕግ፡ Did. 33; tum de hominibus: Ps. 54, 20 var.; 1 Thess. 2, 15 Platt; ቀዳሚ፡ዘይትቃረነከ፡አጼጥሮስ፡ብእሲ፡መሠሪ፡ዘስሙ፡ሲሞን፡ Clem. f. 67; ተቃረነ፡ምስሌነ፡ f. 67. 187; Org. 4.

መቃርን፡ part., Pl. መቃርንት፡ 1) *cornicen, tubicen,* Lud. e Praef. N. T. rom., classibus harmonicis praemissa, col. 2. 2) *adversarius, oppositus:* እስመ፡እሉ፡(እለ፡ይነሥኡ፡ርዴ፡)መቃርንቲሁ፡ለእግዚ" Did. 21.

ተቃራኒ፡ et ተቀራኒ፡ n. ag. (III) *oppositus, contrarius, adversarius:* ተቀራንያን፡ ἐχθροί Sap. 18, 7; ዲያብሎስ፡ተቀራኒ፡ Sx. Hed. 26; ኵሉ፡ሐሡም፡ተቀራኒሁ፡ለሠናይ፡ Fal. f. 45; እስመ፡ፈውስ፡ኵሉ፡ኀጢአት፡ይደሉ፡ከመ፡ይኩን፡ተቃራኒ፡ለኀጢአት፡ F. M. 3, 3.

መስተቃርን፡ part. (IV, 3) *adversarius, antagonista, repugnans* Org. 2; Phlx. 111; 3 Reg. 5, 4 (var. pro ዘይስሕጥ፡); ወእመሰ፡ተቃወመኒ፡መስተቃርን፡ (qui contra disputat) እንዘ፡ይብል፡ Chr. Ta. 31; ዘይከውን፡መስተቃርነ፡ለዝንቱ፡ Sx. Mag. 13.

ቀርንብ፡, ቀርንብ፡, ቀርኒብ፡ subst., Pl. ቀራንብት፡ [sine dubio pro ቀርንው፡, adjecto ው፡ formativo, e ቀርን፡ propagatum] 1) *apex spicae, arista:* (semen agit) ቈጽለ፡ወብርዐ፡ወሐሠረ፡ወቀርንበ፡ Macc. f. 5. 2) Pl., *pili oculorum, cilia, palpebrae,* βλέφαρα Ps. 10, 5. 131, 4; Job 16, 16; Sir. 26, 9; Jer. 9, 18; ቀራንብቲከ፡ይቅድማ፡ጽድቀ፡ Prov. 4, 25. 6, 4. 25. 24, 36; Hen. 8, 1; ሰላም፡ለቀራንብቲከ፡

I Sal. Mar. 6; (evulsit) ጸጕረ፡ቀራንብቲሁ፡ Sx. Genb. 13; ነበስበሰ፡ቀራንብት፡ *nictus palpebrarum* i. e. *momentum temporis* M. M. f. 58. — Voc. Aeth.: ቀኍርንብ፡ (v. ቀርንብ፡) ዘ፡ምርቅ፡ *aliud:* ጠስ፡ቀርነብ፡ቀልደድ፡ብ፡ቅንድብ ።

ቈርነነዓት፡, ቈርናንዓት፡, ቈርናነዓት፡, ቈርነናዓት፡, subst., *ranae* Ex. 7, 27—29. 8, 1—10; Kuf. 48; Ps. 77, 50. 104, 28; Sap. 19, 10; Apoc. 16, 13; Macc. f. 12. [Onomatopoëticum videtur, cfr. Bochart hieroz. III. p. 563; Arabes habent ...; Talmudistae ... et ... — Voc. Aeth.: ቈ''፡ዘ፡ ጓጕንቸር፡ v. ጓንቸር፡ (vid. Ludolf. p. 128); at ቈርናናት፡ amharice: *cochlea, concha*).

ቀሬናዊ፡ n. prgr. (... ...) قيرني, *rusticus:* እፎ፡እትለአክ፡ለገብተ፡ቀሬናዊ፡ F. N. 10 (*quomodo serviam viro* ...) Mai ... vol. II c. 1014).

ቀራንዮ፡ vel **ቀራንዮ፡** n. prgr. sc. κρανίου τόπος, *calvariae locus*, ubi Christus crucifixus est: Matth. 27, 33; Marc. 15, 22; Joh. 19, 17; Genz.; Deg.; M. M. f. 51; Sx. Pag. 3; ቀራንዮ፡መከነ፡መስቀል፡ Kedr f. 30.

ቀርዐ፡ i. e. قرع *percussit* caput fuste.

መቅርዕ፡ subst. Pl. a مقرعة *flagellum:* በቅሥፈተ፡መቃርዕ፡ Abush. 50.

ቍርዕ፡ subst. amh., sc. ራስ፡ቍርዕ፡ *galea* Lud. Comm. hist. p. 481 n. 6. (aeth. ጌራ፡).

ቀረየ፡ rad. inus., fortasse i. q. קָרָה *occurrit*, قرى *hospitio excepit.*

አቀረየ፡ II. 1 ... alicui ...: ኵሉ፡እንስሳ፡ለአቃርዮ፡ኢየአክል፡ οὐχ ἱκανὰ εἰς ὁλοκάρπωσιν Jes. 40, 16.

ቅርድ፡ subst. i. e. قرد *simia*, Gad. T. II.

ቀራዲናት፡, Pl. ... **ቀራዲን፡** ... **ቀራዲን፡**, Pl. **ቅርዳን፡** ... Gad. T. II. ... جرذون *muris campestris species magna* vid. Rödiger gloss. ad Locmani fabulas ed. II. p. 8].

ቈራጥ፡ subst. i. e. قيراط i. e. κεράτιον *bacca siliquae dulcis*, ... ጸባሕት፡ሳዕለ፡ኵሉ፡ክርስቲያን፡ለለቈራጥ፡በበዓመት፡ ... ብእሲ፡ዘይወቅር፡እእባነ፡በቈራጠ፡ወርቅ፡ ... ኵሉ፡ዕለተ፡ ... አስተዋፂኦሙ፡ዘበበ፡፪ቈራጥ፡ ... Sen. 15.

ቀርጠሎን፡ ቀርጠለስ፡ ቀርጣለስ፡ ቀርጠሎ፡ ቀርጤል፡ n. prgr., κάρταλλος *cartallus, vasis genus, canistrum, cophinus* (... قرطلة قرطالة) Deut. 26, 2. 4; at. ሰቀሉ፡አርእስቲሆሙ፡ውስተ፡ዕበወ፡ቀርጣለስ፡(ቀርጠለስ፡) 4 Reg. 10, 7. — Voc. Aeth.: ቀርጤል፡ (v. ቀርጠሎ፡) ዘ፡ናርጅ፡መሶብኒ፡ይ፡

ቀረጸ፡ et **ቈረጸ፡** I. 1 i. q. ኀረጸ፡ amh. ቀረጠ፡ et ቀረጸ፡ *insculpere;* vic. ቀረዐ፡ q. v. nec non קרץ; arab. قرص non tantum *scidit, abscidit* sed etiam *pupugit* pulex] *incidere, insculpere:* ለኵሎሙ፡አሕዛብ፡ሀለዎሙ፡ምግባራት፡ዘልማድ፡ዘትሜኒ፡በኀቤሆሙ፡ወበ፡ዘትከውን፡ኀሳረ፡በኀበ፡ክልኤሆ፡ከመ፡ቀረጸ፡ገጾ፡በኀበ፡ኢትዮጵያ፡ወኖባ፡ (vid. Lud. comm. hist. p. 240) ወከመ፡ተላጽዮ፡ጽሕም፡በኀበ፡አፍርንጅ፡ F. N. 51; ረከበ፡መጽሐፈ፡ዘቈረጸ፡ቀደምት፡ውስተ፡ኰኵሕ፡ Kuf. 8.

ተቀርጸ፡, ተቈርጸ፡ et **ተቈረጸ፡** III. 1 1) *incidi, insculpi* Kuf. p. 62. 91; ሰንበት፡አይሁድ፡እንተ፡ተቀርጸት፡በጽላት፡ሰማይ፡ M. M. f. 246. 2) *literis* ...: ወሀበ፡ሕገ፡ሙሴ፡በሰሌዳት፡አብላቅ፡እለ፡ተቀርጸ፡በሆሀያተ፡ዕብራይስጢ፡ M. M. f. 67.

ቀሩጽ፡ et **ቍሩጽ፡** part. *incisus, insculptus* Kuf. 5. 6. 32. 49.

ቅርጸት፡ vel **ቍርጸት፡** n. act. et subst. 1) *incisio, insculptio:* ወጸሐፉ፡ላዕሌሁ፡በቅርጸተ፡ማኅተም፡ Ex. 36, 39 in Cod. C; M. F. 2) *apex* sive *ductus literae* Matth. 5, 18; Clem. f. 172.

ቀረዐ፡ et **ቈረዐ፡** I, 1, etiam per ጸ, [قرص *scidit, abscidit*, قرض (قرط, قرط) *secuit, abscidit*, ..., amh. ቈረጠ፡; vic. ቀረጸ፡ et ኀረጸ፡] Subj. ይቅርዕ፡ vel ይቍርዕ፡ 1) *abscindere, abscidere, resecare*, ቀረዐ፡እገሪ፡ Phlx. 7; ኢትቍርዕ፡እምኔከ፡አበለ፡ዘርእ፡ (membrum genitale) Phlx. 230; ኢይቅርዕ፡ጽፈሪሁ፡ Kedr f. 87; Macc. f. 20. 2) *tondere:* ቅርዒ፡ርእሰኪ፡ (v. ቍርዕ፡) Jer. 7, 29; Lev. 10, 6; 2 Reg. 14, 26; Hez. 44, 20; ኢታንኅ፡ሥዕርተ፡ርእስከ፡አላ፡ዳእሙ፡ቅርዕ፡ Did. 1; Jud. 16, 19; በግዕ፡ቅድመ፡ዘይቀርፆ፡ Jes. 53, 7; Act. 8, 32; Gen. 31, 19. 38, 13; Deut. 15, 19; Kuf. 29. 41; 1 Reg. 25, 2. 4. 11; እምነ፡ቀዳሚ፡ዘቀረዕኩ፡ (πρωτοκουρία) Tob. 1, 6.

ተቀርዐ፡ ተቈርዐ፡ III. 1 1) ...: መራዕይ፡እለ፡ተቀርፃ፡ Cant. 4, 2. 6. 6. ተቀርዖ፡ሥዕርት፡ ... አመ፡ይትቀረዕ፡ 2 Reg. 14, 26 ... እልበ፡ዘይትቀረዕ፡ርእሰ፡ዘእንበለ፡ያእምር፡አባስ፡ Reg. Pach. 2) ut videtur: *discindi, dilacerari:* monachus ነበረ፡እንዘ፡ይትጋደል፡ውስተ፡በአት፡ንስቲት፡እንተ፡ይእቲ፡ገዳመ፡ጼው፡እስከ፡ተቈርዐ፡ሥጋሁ፡ Sx. Genb. 28.

ቅሩዕ፡ part. 1) *abscisus, resectus:* ድኁረ፡ወድቀ፡መልዕልተ፡ምድር፡ርእሱ፡ቅሩዕ፡ Sx. ... 2) ... ኵሎሙ፡እለ፡ቅሩዓን፡ገጾሙ፡ Jer. 9, 26; ቅሩዓን፡ገጽ፡ ... መራዕይ፡ቅሩዓት፡ III ... ሥጋከ፡በዝብጠተ፡በትር፡ቅሩዕ፡ ... 11 ...

ቀራጺ፡ n. ag. *tonsor* Jud. 16, 19; መላጺ፡ቀራጺ፡ Hez. 5, 1.

መቅረዕ፡ subst. [مقراض] *forfex:* ይቤሎ፡ለረድኡ፡ሀበኒ፡ሙጥባሕተ፡አው፡መቅረዐ፡ወመተረ፡በቱ፡ልሳኖ፡ ...

ቀረፈ፡ I, 1 [قرف; vicin. قلف صلف ቈለፈ፡] 1) *decorticare* M. F. 2) *detracta eschara nudare* ulcus: **ቅርፍ፡ ጽልዐ፡ዘኀጢአት** Ssal. Req.

ቋረፈ፡ I, 3 (si quidem lectio sana est) *dilacerare:* **ይቋርፍ፡አራዊት፡** Lud. e Libr. Myst. c. 13.

ቅራፍ፡ subst. *cortex:* **ኤልሳዕ፡ፈወሰ፡በጣዕመ፡ጼው፡ማየ፡ሕሙመ፤ ወበቅራፈ፡ዕፅ፡አውዕአ፡ማሕጼ፡ስጡመ፡** Enc. Teq. 20.

ቅርፍት፡ subst. *cortex, libra, corium, putamen, folliculus, pellicula, squama,* Gen. 30, 37 in C; 4 Reg. 6, 6; M. F. crebro; φλοιός Sap. 13, 11; **ቅርፍተ፡ሮማን፡** Cant. 4, 3. 6, 7; Gad. Lal.; **ቅርፍት፡ተርሙስ፡** Jac. 24 Enc.; **ቅርፍተ፡ሥጋ፡** (in resurrectione recolligetur) Lud. e Lit.; πτέρυγες קַשְׂקְשֶׂת Hez. 29, 4 (v. **ቅርፈት፡**).

ቃስ፡ subst., *feminalia, femoralia* [ፈKHC?] περισκελῆ (מִכְנָסַיִם) **ልብሰ፡ቃስ፡** Ex. 36, 36; **ቃስ፡** Lev. 6, 3. 16, 4 (at in versione nova substitutum est **ድርማንቅ፡** vid. ann. ad hos locos, nec non Ex. 28, 38, unde nomen **ቃስ፡** obsoletum esse patet); dorsum Samuelis tectum veste **አስኬማ፤ልብሰ፡ቃስ፡አኮ፡ለአሮን፡ስርጉ፡ዘባኑ፡** (*non est vestis Qâs, ornamentum dorsi Aaronis*) Lud. e Cant. Sam. — *Voc. Ae.:* **ቃስ፡ዘ፡አርዋ፡** („Gregorius putabat esse nostrum Flor, gall. *crespe*" Lud.).

ቀስ፡ *presbyter* vid. sub **ቀሰሰ፡**

ቈስለ፡ I, 1 [amh. **ቈሰለ፡**; num ad قصل خصل خزل جزل *secare*, an ad שׁכב חלש חלל *debilem, infirmum esse* referendum?] 1) *vulnerari, sauciari, (laedi):* πληγῆναι Ex. 22, 2; Jes. 1, 5; **ቈሰልኩ፡** Zach. 13, 6; **ቈስሉ፡በኀጺን፡** 2 Par. 29, 9; τραυματίζεσθαι Jes. 53, 5; Hez. 28, 16; **ዘቈስለ፡** τὸ συντετριμμένον Zach. 11, 16; Hez. 34, 4; **አልቦ፡ዘይቈስል፡እምነ፡ሰብእከሙ፡** (διαφωνήσει) Judith 10, 13; **ብዙኀ፡ወድቀ፡ወቈስለ፡እምኔሆሙ፡** (ἐτραυμάτισαν?) 1 Par. 19, 16; ἐκκρούσθῇ Deut. 19, 5; **ቈስለ፡አንደፊር፡** (Antipater) **በውስተ፡ሰብእ፡ብዙኀ፡ቍስላተ፡** Jsp. p. 313. 2) *infirmum esse, dolere* vel *laborare* morbo: **አነ፡ጠቢብ፡** (medicus) **ወእፌውሶሙ፡ለድውያን፡እለ፡ቈስሉ፡በደዌ፡** Sx. Genb. 26.

አቍሰለ፡ II, 1 *vulnerare, sauciare, dolore afficere* Ex. 21, 12. 18, 20; 4 Reg. 8, 28. 29; 2 Par. 28, 20; **ነደፍዎ፡ወአቍሰልዎ፡** 2 Par. 22, 5; 4 Reg. 18, 21; Judith 9, 13; **አቍሰሉከ፡ዐርከ፡** Jer. 37, 14; Hos. 6, 1; **አቍስሉ፡** Koh. 3, 3 var.; **አቍሲላ፡** Prov. 7, 26; Kuf. 4; Job 5, 18 (ἀλγεῖν ποιεῖ); 9, 17; Act. 19, 16; trsl.: **ትፍሥሕትከ፡ያቈስሎሙ፡ ለጸላእትከ፡** Sir. 12, 8; **ኀበ፡አቍሰለት፡(ኀጢአት፡) አልባቢ፡ፈውሰ፡ለቍስላ፡** 21, 3; **አነ፡አቍሰልኩ፡ነፍስየ፡** Jsp. p. 335.

ቍሱል፡ part. *vulneratus, saucius, dolens:* Macc. f. 2; Did. 6; **ቍሱላነ፡ልብ፡** Jes. 57, 15. 61, 1; Ps. 146, 3; ἀλγῶν 68. 34.

ቍስል፡ subst., plerumque m., Pl. **ቍሰል፡** et **ቍስላት፡** 1) *vulnus, plaga, vibex* (πληγή, τραῦμα, σύντριμμα, μώλωψ) Ex. 21, 12; 4 Reg. 8, 29; **ከመ፡ይትፈወስ፡እምቍስል፡ዘአቍሰልዎ፡** 2 Par. 22, 6; Job 6, 21. 16, 6; Jes. 1, 6; **ቍስለ፡ሕዝቡ፡** 30, 26; Jer. 3, 22 (**ቍስላት፡**). 10, 19. 15, 18; **እምዘሉ፡ቍስል፡የአኪ፡ቍስለ፡ልብ፡** Sir. 25, 13. 23. 27, 21; **ቍስለ፡መቅሠፍት፡** 28, 17; **ቍስለ፡ልሳን፡** ibid.; **ቍስለ፡ልብ፡** 40, 9; **ቍስላት፡** Jsp. p. 314; F. M. 3, 3; **ቍስለ፡ሞት፡** *vulnus letale* Apoc. 13, 3. 12; μώλωψ Jes. 53, 5; Sir. 23, 10; 1 Petr. 2, 24; διαφθορά Jer. 28, 8. 2) *ulcus*, ἰχώρ Job 2, 8; ἕλκος Prov. 25, 20; Lev. 13, 18. 19; Luc. 16, 21; **ደዌ፡ቍስል፡** ovium et hominum Sx. Hed. 15; ebrietas gignit **ቍስለ፡አማዐት፡** F. N. 50. 3) *dolor, morbus*, ἄλγος Thren. 1, 12. 18; Ps. 38, 3; Sir. 26, 6; ἀρρώστημα μακρόν **ቍስል፡ዐቢይ፡** Sir. 10, 10.

መቍሰሊ፡ part. c. term. adj. *vulnerator, dolore afficiens* Ex. 21, 13. 18—20; **ትከዝ፡መቍሰሊ፡ልብ፡ውእቱ፡ በከመ፡ደዌያት፡ያቈስል፡ሥጋ፡** Fal. f. 58.

ቀሰመ፡ *decerpere, colligere* vid. sub **ቀሠመ፡**

I. **ቀሰመ፡** I, 2 [قسم *divisit; mensura sua modoque debito definivit;* hinc facile derivabis *temperare* cibos et temperatura *suaves* reddere, sicut Arabes inde derivarunt قَسَمٌ *formositas, pulchritudo,* قَسُمَ *pulcher fuit*] *sapidum reddere, condire* cibum: **በምንት፡ይቄስምዎ፡** Marc. 9, 30; Luc. 14, 34; trsl.: **ለቀሲመ፡ልሳንየ፡** (sc. ut suaviter loquar) Org.

ተቀሰመ፡ III, 2 *sapidum reddi, condiri,* Matth. 5, 13; M. M. f. 391 (ubi III, 1 **ተቀስመ፡** occurrit, nescio an recte?).

ቅሱም፡ part. *conditus,* **በጼው፡** Col. 4, 6 Platt; Org.; **ነገሩ፡ቅሱም፡በጼው፡መለኮት፡** Deg.; **ትግሃጽ፡ጥዑም፡ወዜና፡ቅሱም፡ከመ፡ጼው፡** Fal. in proleg.; **ቅሱም፡ማእድ፡** *mensa condita (cibi lauti)* Enc. 10 Ter. — *Voc. Ae.:* **ጽዑጥ፡ቅሱም፡ብ፡ጽፉጥ።**

ቀስም፡ subst. *conditura, condimentum:* **ዘእንበለ፡ቀስም፡** Clem. f. 250. 251; Lud. e V. S.; Kedr f. 73.

ቅሳሜ፡ subst.; dubium videtur annon locus e Job 33, 6 sub voce **ቅሣሜ፡** allatus huc referendus sit, si quidem **ቅሳሜ፡** *compositio, temperatura* explicare licet; cfr. scholion, sub **ብሒባሒ፡** allatum.

መቅስም፡ vel **መቅሰም፡** (sing. nondum repertus) subst., Pl. **መቃስም፡**, Pl. Pl. **መቃስማት፡** *cibi conditi:* (diebus jejunii) **ይትዐቀብ፡እመቃስማት፡መብልዕ፡ወመስቴ፡** Kedr f. 35; **እመበ፡ዘጥዕመ፡ዘከነ፡እመቃስማት፡** f. 70; **ይኅድግ፡ኵሎ፡መቃስማተ፡ወኢይብላዕ፡ቀስመ፡** f. 73; **ኢይብልዑ፡መቃስማተ፡** F. N. 15.

II. **ቀሰመ፡** rad. inus., quae primitus *abscidere* significavit, deinde in notionem *dividendi* (قسم) et *definiendi*, denique *divinandi* (קסם صوّم قسم) transiit.

አስተቀሰመ፡ (**አስተቅሰመ፡** Lud.) IV, 1 et crebrius **አስተቃሰመ፡** IV, 3 *sortibus, ominibus, oraculis definire, ominari, augurari, divinare, hariolari* Num. 14, 1; Deut. 18, 10; 1 Reg. 28, 8; 3 Reg. 20, 33; 4 Reg. 17, 17. 21, 6; **በከመ፡ሐሰበ፡ወአስተቀ(ቃ)ሰመ፡ለአማስኖቶሙ፡** Esth. 9, 24; Asc. Jes. 2, 5.

ቀስም፡ subst. i. q. **መቅስም፡** Deut. 18, 10 G.

መቅስም፡ et **መቅሰም፡** subst., Pl. **መቃስም፡** et **መቃስምት፡** 1) *ominum captatio, sortilegium, augurium,*

divinatio, hariolatio, oraculum Num. 23, 23; Deut. 18, 10. 14; ሕልም፡ወሰገል፡ወመቃስም፡ (v. መቅስም፡ et መቅሰም፡) ከንቱ፡ኵሉ፡ Sir. 31, 5; ሰብአ፡መቅስም፡ 1 Reg. 6, 2; በላዐም፡ዘመቅሰም፡ ὁ μάντις Jos. 13, 22. 2) *divinandi praemium, honorarium auguris* Num. 22, 7.

መስተቃስም፡ part. *divinator, hariolus, augur, sortilegus, ominator* Org. 3; Cod. Mus. Brit. LVII, n. 11; መስተቃስማን፡ Clem. f. 143; Gad. T. II.

ቄሳር፡ n. prgr., sc. Καῖσαρ, *Caesar:* Luc. 2, 1. 3, 1. 20, 22. 24. 25; Joh. 19, 12. 15; ሀቡ፡ዘቄሳር፡ለቄሳር፡ Clem. f. 190.

ቀሰሰ፡ rad. inus., sc. קָשַׁשׁ قصّ *consenuit* (vid. sub ሐሠረ፡) et קְשִׁישׁ.

ቀሲስ፡ subst., m., Pl. ቀሲሳን፡ et ቀሳውስት፡ [قسّيس ܩܫܝܫܐ], proprie: *senex, senior* (quam significationem Lud. e suo Enc. Hed. 6: እምዐቃቤ፡ሥራይ፡ቀሲስ፤እስመ፡ይትረከብ፡ፈውስ፤ probare conatur); deinde *presbyter, sacerdos* ecclesiae christianae: πρεσβύτερος Tit. 1, 5; 1 Tim. 5, 17; Jac. 5, 14; 2 Joh. 1; 3 Joh. 1; Act. 11, 30. 14, 23. 20, 17; ἐπίσκοπος Phil. 1, 1; Lit. 158, 2; በእንተ፡ሢመተ፡ቀሳውስት፡ Const. Ap. 22; F. N. 6; F. M. 6, 1. 31, 1; Kid. f. 14—17; Did. ed. Platt p. 16 seq.; ንፍቀ፡ቀሲስ፡ Lit. 160, 1 (*subpresbyter* Lud., *sacerdos assistens* Renaudot lit. I. p. 527).

ቀስ፡ subst. i. q. ቀሲስ፡ [cfr. قسّ]: አበ፡ገሪማ፡ቀስ፡ዘመደራ፡ Mavâs. n. 58; ወይቤልዎ፡ቀስ፡ወመኳንንት፡ለብፁዕ፡ሊባኖስ፡ n. 31.

ቀይስ፡ subst. amharizans, *presbyter, (clericus)* [amh. ቄስ፡]: ቀይሰ፡ገበዝ፡ Chr. Ax. f. 89 (i. e. *archipresbyter* idemque *vicarius episcopi,* vid. Lud. lex. amh. col. 34); ለእመ፡ሰረቀ፡አክሊሮስ፡ዘውእቱ፡ቀይሰ፡ገበዝ፡ንዋየ፡ምሥዋዕ፡ F. M. 17, 6.

ቅስስና፡ et ቅስና፡ subst., *munus* vel *dignitas presbyteri, sacerdotium:* ዘተሠይመ፡ሢመተ፡ቅስና፡ F. M. 6, 3; Can. Ancyr. 16; ይነሥኢ፡ሢመተ፡ቅስና፡በሕልያን፡ F. N. 6, 5; Gad. T. II.

ቀሰሰ፡ verb. denom. *presbyteri* vel *sacerdotis munere fungi:* ምሥዋዒሆሙ፡በኀበ፡ቀሰሱ፡ወዝያቄኑ፡ (i. e. ድያቄኑ፡) በቱ፡ II Can. Nic. 79.

ቄስቄስ፡, ቍስቍስ፡, ቍስቀስ፡, ቍስጳስ፡, ቄስቍስ፡ subst., Pl. ቍስጳሳት፡, ቍስቍሳት፡, ቄስቍሳት፡, et ቄሳቍስ፡, ቆሳቍስት፡, Pl. Pl. ቄሳቍሳት፡ (vid. ann. ad Gen. 31, 18) *supellex* vel *vasa omnis generis* [coll. قماش قاش et خاش ماش] ἀποσκευή Gen. 31, 18. 37. 34, 29; σκεύη 45, 20; ወበዕድኒ፡ቍስጳሳት፡ (v. ቄስቍሳት፡) 1 Esr. 2, 12; ኵሎ፡ንዋዮ፡ወቍስቍሶ፡ማህረኩ፡ Macc. f. 18; reliquit vasa sua ወብዙኀ፡ቆሳቍስተ፡ Gad. T. II.; ዕፀወ፡ዘነኒ፡ፈድፋደ፡ቄስቄስ፡መዐዛ፡ Hen. 29, 2 (nisi hic ከሣክሰ፡ intelligere malueris).

ቀስት፡ subst., m. et fem. (ut Gen. 9, 13 seq.; Jer. 28, 56), Pl. አቅስስት፡ et አቅስት፡ [קֶשֶׁת ܩܶܫܬܳܐ قَوْس; de etymo vid. Ges. thes. p. 1211] *arcus* a) jaculatorius: Gen. 27, 3; Jes. 7, 24; Jer. 6, 22. 25, 14; Hez. 39, 3; ቀስት፡ጠዋይ፡ Hos. 7, 15; Ps. 7, 13. 75, 3. 77, 63; Job 20, 24. 29, 20. 39, 23; Hen. 17, 3; Apoc. 6, 2; Pl. Gen. 49, 24; Ps. 36, 16; 1 Par. 10, 3; Jes. 5, 28. 21, 15. 41, 2; Jer. 4, 29; Hez. 39, 9. b) coelestis i. e. *iris:* ቀስተ፡ደመና፡ Hez. 1, 28; Sir. 50, 7; Gen. 9, 13 seq.; ቀስተ፡እግዚ"፡ Kuf. 6; Sir. 43, 11; coll. Chron. Ax. f. 89. c) architectonicus, Lud. ex auct. Gregorii.

ቀስተወ፡ quadrl. denom. I *arcum intendere, jaculari sagittas:* ወቦአ፡ወቀስተወ፡ፍጻመ፡ኢዮአብ፡ 1 Par. 11, 6.

ቀስተም፡ et ቀስታም፡ m. et fem., Pl. ቀስታማት፡ 1) *arcus* Org. 3. 2) *baculus,* in specie *pastoralis, pedum:* βακτηρία Ex. 12, 11; 1 Reg. 17, 40; Ps. 22, 5; Jer. 1, 11. 31, 17; ῥάβδος Jes. 10, 5 var.; በቀስታመ፡ኀይሉ፡አደክሞ፡ለአርዌ፡ርኩስ፡ Deg. — *Voc. Ae.:* ቀስታም፡ብ፡በሎታ ።

ቍስያት፡, ቍሰያት፡, ቍሳያት፡ subst. Pl. [קִשֻּׁאִים قِثَّاء ܩܛܘܬܐ] *cucumeres,* σίκυοι Num. 11, 5. — Vid. etiam ቀታ፡ — *Voc. Ae.:* ቆስያት፡ዘ፡ቋሳ፡ዘይመስል፡ጽጌ፡አደይ ።

ቄስጥ፡, ቍስጥ፡, ቁስጥ፡, ቄስጢ፡ subst. *costus,* genus aromatis [قُسْط קֹשְׁטְ] Kuf. 16: ስምኪ፡ሐዋዝ፡እምነ፡ከልበኔ፡ወቁስጥ፡ III Sal. Mar. 1. — *Voc. Ae.:* ቄስጥ፡ብ፡ኸቱ ።

ቄስጢ፡(ቍስጢ፡) subst., secundum Ludolfi Gregorium *omentum* (quae interpretatio si vera esset, vocabulum referendum videretur ad ቀሠጠ፡, coll. كشّاط), at Deut. 18, 3 respondet ἔνυστρον i. e. *ventriculus ruminantium quartus* seu *omasum* (hebr. קֵבָה *ventriculus ruminantium asper* seu *echinus*).

ቃቄል፡ subst. *campanula,* Lud. sine auct.

ቃቄር፡ subst. nomen animalis incertum, fortasse [collato קִיקְיוֹן] *corvus, cornix:* (አጋንንት፡) ወድምፆሙ፡ከመ፡ድምፀ፡አፍራስ፡ዘዕለተ፡ፀብእ፡ወይ[ነ]ቅዉ፡ዓዲ፡ከመ፡ቃቄራት፡ወይደናጸዉ፡ከመ፡አክልብት፡ Gad. T. II.

ቀቀብ፡ subst. *vagina* gladii, cultri (*theca*), κολεός, ግብኢ፡ውስተ፡ቀቀብኪ፡ (v. ቃቅብኪ፡) Jer. 29, 6; አወፅእ፡መጥባሕትየ፡እምነ፡ቀቀበ፡ Hez. 21, 3. 30; አግብእ፡ለመጥባሕትከ፡ውስተ፡ቀቀብ፡ (sic) M. M. f. 100; fame enecti በልዑ፡ማእሰ፡ቀቀበ፡አስይፍቲሆሙ፡ Jsp. p. 368. — *Voc. Ae.:* ቀቀብ፡ዘ፡ሐፎት፡ v. አፎት፡. [Referendum videtur ad rad. קָבַב קֻבָּה קַב al., quibus significatus *cavi* continetur].

ቀቀኖን፡ et ቀቀኖ፡ subst. κύκνος *cygnus, olor* Lev. 11, 18; Deut. 14, 16. — *Voc. Ae.:* ቀቀኖ፡ዘ፡ሕርኩም፡ (de qua ave vid. Harris I p. 256. 329. II. 93; Anhänge p. 44; Isenb. p. 118).

ቄቀዐ፡ I, 2 [cfr. وَقَعَ *dura fuit* ungula; وَكَعَ *durus et firmus fuit* uter, pellis] 1) *durum, rigidum esse* vel *fieri, rigere, torpere:* ቄቀዐ፡ማእሶሙ፡ዲበ፡አዕፅምቲሆሙ፡ ἐπάγη Thren. 4, 8; ይቄቅዕ፡ኵሉ፡አዕፅምቲሁ፡ ἐνάρκησε Job 33, 19. 2) trs. *rigere facere:* ይቄቅዕ፡ኵሎ፡አዕፅምቲሁ፡ var. Job 33, 19; Sir. 14, 9 var. — *Voc. Ae.:* ቄቀዐ፡ዘ፡ተበሳሳ፡ጐረበዚ፡ይ፡ተወጋገዚ፡ይ፡

አቄቀዐ፡ II, 2 *durum, rigidum facere, exsiccare, emarcescere facere:* እከየ፡ልቡ፡ያቄቅዖ፡አዕፅምቲሁ፡

ἀναξηραίνει (v. ያቄቅዮ፡) Sir. 14, 9; ትጋሁ፡ ለብዕል፡ ያቄቍዕ፡ አዕፅምተ፡ ἐκτήκει Sir. 34, 1.

ቁቀየ፡, ቀቀየ፡ vid. sub ቀይቀየ፡

ቃቡ፡ n. prgr. sc. κάβος (in Gen. κάβου), mensura quaedam aridorum (hebr. קַב) 4 Reg. 6, 25; ሀሎ፡ ውስተ፡ አስፋሬዳ፡ ሥርናይ፡ ንስቲት፡ ዘየአክል፡ መጠነ፡ መስፈርተ፡ ቃቡ፡ Gad. T. H.

I. **ቀብለ፡** I, 1 [an ad בָּלַק ܣܦܩ בוק בָּקַק referendum?] *evacuari, exhauriri, exinaniri:* ባሕርኒ፡ ሶበ፡ ይቀብል፡ σπανίζεται Job 14, 11; ይቀብላ፡ እምኍልቍ፡ አውራኂሁ፡ 21, 21; (Deus omnia) ይሴሲ፡ እመዝገቡ፡ ዘኢይቀብል፡ Macc. f. 3; ትሁብ፡ ለኵሉ፡ እንዘ፡ ኢትቀብል፡ Lit. Joh.; ስቴ፡ ዘኢይቀብል፡ Ssal. Req.; (Deus) አሐዱ፡ በመለኮት፡ ዘኢይትከፈል፤ ምሉእ፡ በኵለሄ፡ ዘኢይቀብል፡ Gad. Kar.; ምልእት፡ ዘኢትቀብል፡ Athan. de Trin. — *Voc. Ae.:* ቀብለ፡ ነትገ፡ ሐጸ፡ ዘ፡ ጐደለ።

አቅበለ፡ II, 1 *evacuare, effundere* e vase pleno, Lud. sine auct.

ቅቡል፡ part. *evacuatus, inanis, vacuus:* አጽሕብት፡ ቅቡላን፡ Herm. p. 47. 48; trsl.: p. 48.

ቅበሌ፡ subst. *vacuitas, inanitas:* ስከር፡ ወቅበሌ፡ F. N. 43, 4.

II. **ቀበለ፡** inus., קָבַל ܩܒܠ *e regione fuit, obviam venit,* قَبَّلَ III id.

ቀበለ፡ I, 2 *obviam eundo* vel *mittendo excipere* alqm (einholen), Gen. 27, 45.

ተቀበለ፡ III, 2 1) *obviam ire* vel *venire, occurrere,* c. Acc. Gen. 14, 17. 32, 7; Num. 22, 36; 1 Reg. 6, 13; 4 Reg. 1, 3; Kuf. 45; 1 Par. 12, 17; Ps. 58, 5; ፃእ፡ ተቀበሎ፡ ለአካዝ፡ Jes. 7, 3. 14, 9. 21, 14; ወዕአ፡ ከመ፡ ይትቀበሎሙ፡ Jer. 48, 6; Zach. 2, 3; Tob. 7, 1; Matth. 8, 28. 34; Luc. 9, 37; hostiliter: Deut. 3, 1; 1 Reg. 4, 1; ሐጽ፡ ዘይትቄበሎ፡ Job 39, 22. a) c. በ፡ rei et Acc. prs.: *obviam ferre* alqd alicui Deut. 23, 5. b) *obviam eundo* vel *mittendo excipere* alqm: ፈኒውየ፡ እትቄበለከ፡ እምሀየ፡ Kuf. p. 98; ይትቀበልዎሙ፡ መላእክት፡ ውስተ፡ ትፍሥሕት፡ Clem. f. 156. 2) *accipere, excipere, recipere* a) hospites, advenientes Luc. 10, 38; Hebr. 13, 2; Jac. 2, 25; 3 Joh. 8; Judith 3, 7; ተቀበልዎሙ፡ በትፍሥሕት፡ Tob. 7, 8; Herm. p. 99; ተቀብሎ፡ ነግድ፡ φιλοξενία *hospitalitas* Hebr. 13, 2. b) alqd vel alqm *gratum accipere, acceptare, suscipere, admittere,* Gen. 32, 21; ተቀበሉ፡ አበሳየ፡ (v. ስረዩ፡) Ex. 10, 17; Jac. 1, 21; Marc. 10, 15; Luc. 23, 51 (at ibi προσδέχεσθαι significat *exspectare,* quare Platt ይሴፈው፡ habet). 3) passive: *gratum accipi* ለይትቀበል፡ ቍርባንከ፡ 1 Reg. 26, 19 (at var.: ቍርባንከ፡).

ተቃበለ፡ (stirps frequentativa, vid. ተመያየጠ፡) *excipere solere* hospites (*hospitalem esse*) ተቃበለ፡ ነግድ፡ et ተቃብሎ፡ ነግድ፡ Herm. p. 36.

ቀበላ፡ subst. 1) *occursus:* ወዕአ፡ ለቀበላ፡ ዓሣ፡ 2 Par. 15, 2. 28, 9; Jes. 21, 14 var.; 1 Thess. 4, 17 ant.; Matth. 25, 6; hostilis: ለቀበላሆሙ፡ ለኢሎፍሊ፡ 1 Par. 14, 8. 2) ቀበላ፡ ጾም፡ *occursus* i. e. *initium jejunii* nominatur *dies jejunii quadragesimalis primus* (in ecclesia Romana: dies cinerum); in libris de Comp. Eccl.; Abush. 27 et 28; 2 Cor. 11, 3 in tit.; Vit. Sam., al.

ተቀባሊ፡ n. ag.; ut videtur, *accipiens;* (liberos e fratre vel sorore defuncti natos prae avis heredes defuncti constituendos esse, pluribus rationibus probatur, quarum altera haec est:) እስመ፡ እምሔዋን፡ ቀሩባን፡ ለሐዊር፡ እምዘቲ፡ ሕይወት፡ ወውሉደ፡ ውሉዶሙ፤ እለ፡ እሙንቱ፡ እኀው፡ ተቀባልያን፡ ውእቶሙኬ፡ እለ፡ ይፈቅድዎ፡ (opus habent) ለንዋይ፡ F. N. 42, 6.

ቀበረ፡ I, 1 [קָבַר ܩܒܪ قَبَرَ; vic. كَفَرَ *abscondit,* كَفْرٌ *sepulchrum.*] Subj. ይቅብር፡ (et ይቅበር፡ Matth. 8, 21. 22 Platt; 4 Reg. 9, 34 S) *sepelire, humare,* c. Acc. Gen. 23, 4 seq.; 25, 9. 10. 47, 29; Kuf. 19. 35. 36; 4 Reg. 9, 35; 2 Par. 9, 31; Tob. 1, 17. 18. 4, 3. 4; Jer. 7, 32. 33. 14, 16; Sir. 38, 16; Apoc. 11, 9; እለ፡ ይቀብሩ፡ ἐνταφιασταί *pollinctores* Gen. 50, 2.

አቅበረ፡ II, 1 *sepelire sinere* vel *jubere,* Gen. 23, 8.

ተቀብረ፡ III, 1 *sepeliri, humari* Gen. 25, 17. 35, 19; Kuf. 4. 32; Num. 20, 1; Jud. 8, 32. 12, 10; 4 Reg. 10, 35; 2 Par. 12, 16; Judith 16, 23; Matth. 28, 6; Rom. 6, 4.

ቅቡር፡ part. *sepultus,* Lud.

ቀብር፡ subst. *humatio, sepultura* i. e. 1) *funus, exsequiae:* ገብሩ፡ሎቱ፡ ሙሻአ፡ ቀብር፡ ዐቢይ፡ ጥቀ፡ 2 Par. 16, 14; ወኢገብረ፡ ሕዝብ፡ ዐአተ፡ ቀብረ፡ ዚአሁ፡ በላዕሌሁ፡ 21, 19; Matth. 26, 12; Marc. 14, 8; Luc. 7, 12; Joh. 12, 7. 2) *sepulchrum:* አዘአማዕቀብከ፡ ቀብረ፡ አዳም፡ ለመልከ፡ ጼዴቅ፡ (v. መቃብረ፡) Tab. Tab. 16.

ቅብረት፡ n. act. *sepultura, humatio,* Lud.

ቀባሪ፡ n. ag. *vespillo, sepultor,* Lud.

መቅበርት፡ subst., plerumque m., Pl. መቃብር፡, Pl. Pl. መቃብራት፡, *sepulchrum* a) sing. መቅበርት፡ Jes. 53, 9. 57, 2; Sx. Teq. 1; Pl. መቃብር፡ *sepulchra* Koh. 8, 10; Jes. 65, 4; Jer. 8, 1; Hez. 37, 12; Matth. 23, 27; Marc. 5, 2. 3. b) መቃብር፡ α) *sepulcretum, coemeterium:* መቃብረ፡ አበዊከ፡ Kuf. 32; Matth. 27, 7. β) *sepulchrum* Jes. 22, 16; Job 17, 1; ወትኩንኒ፡ እምየ፡ መቃብርየ፡ Jer. 20, 17; መቃብረ፡ ራሔል፡ Kuf. 32; ውስተ፡ ፩መቃብር፡ Tob. 4, 4; መቃብር፡ ክሡት፡ Rom. 3, 13; Gen. 23, 4. 6; Hez. 32, 24 seq.; Matth. 28, 1; Joh. 19, 42; Pl. መቃብራት፡ *sepulchra* Kuf. 22; Matth. 8, 28. 27, 52. γ) ᾅδης (*inferna, inferi*) Job 17, 13. 16; Sir. 14, 16. 17, 27. 48, 5. 51, 6.

ቆባር፡ subst., plerumque m., Pl. ቆባራት፡ [كُفْرٌ *caligo noctis* a كَفَرَ *abscondit, texit:* קְבַל *tenebrae, caligo*] *caligo, tenebrae, caligo nubium,* γνόφος Ex. 10, 22; Ps. 17, 11; Am. 5, 20; ዕለተ፡ ጽልመት፡ ወቆባር፡ Zeph. 1, 15; Hez. 34, 12; Jes. 44, 22. 60, 2; Job 3, 5. 10, 21. 23, 17; Esth. ap. 1; κονιορτός Ex. 9, 9; Deut. 28, 24; አድባረ፡ ቆባራት፡ እለ፡ ክረምት፡ Hen. 17, 7.

ቀብአ፡ I, 1 [חָבָה *obduxit,* vid. ቀብአ፡ n. 3; ቅብእ፡ *oleum* sicut ܡܫܚܐ a ܡܫܚ] Subj. ይቅባእ፡ 1) *oblinere, illinere,* Joh. 9, 6; M. F.; c. Acc. et በ፡, ut: ቀብአ፡ በሀገሬ፡ Sap. 13, 14; በኅገበ፡ እግሩ፡ ብርሃነ፡ ለዕዉር፡ ቀብአ፡

Enc. Genb. 8; c. dupl. Acc. Gen. 6, 14; Ex. 2, 3: ኢ.ቀብእዎ፡ ሥሬየ፡ Hez. 30, 21; trsl.: alqm i. e. oculos ejus oblinere, ne videant Hez. 22, 28. 2) *ungere, inungere, perungere*, c. Acc. corporis vel unguenti vel c. dupl. Acc.: ቀባእኩኪ፡ ቅብአ፡ Hez. 16, 9; vulnus Jes. 1, 6 var.; (Jacobus) ቀብኦን፡ ለአእብን፡ ዘይት፡ ቅዱስ፡ Clem. f. 3?; Gen. 31, 13; Matth. 6, 17; ኢትቀብእ፡ (ለሥዕርትከ፡) ዕፍረተ፡ F. N. 51; Ps. 44, 9; aegrotos Marc. 6, 13; cadaver Marc. 16, 1; ይገንዞ፡ ወይቀብኡ፡ ἐνταφιάζειν Joh. 19, 40 rom.; in specie de unctione rerum hominumve consecrandorum: Ex. 28, 37. 30, 26. 31, 11. 35, 16. 40, 7 seq.; 1 Reg. 10, 1. 16, 12; 2 Reg. 5, 3; Ps. 88, 20; 1 Par. 11, 3; ቀብአ፡ ቅብአ፡ ቅድሳት፡ Sir. 45, 15; መንፈስ፡ እግዚ"፡ ላዕሌየ፡ ዘቀብአኒ፡ Jes. 61, 1; በቅብአ፡ ጸጋሁ፡ ይቀብእ፡ እግዚ"፡ አልባቢክሙ፡ Genz. f. 153. 3) *obducere, illinere:* ቀብአ፡ ወርቀ፡ ንጹሐ፡ 3 Reg. 10, 18; ከመ፡ ይልብጡ፡ ወይቀብኡ፡ አረፍተ፡ ቤት፡ 1 Par. 29, 4; ቀብአ፡ በሰሌዳ፡ Jer. 22, 14; Org. 4.

ተቀብአ፡ III, 1 1) refl. *se oblinere, ungere, perungere:* Ruth 3, 3; c. Acc. unguenti: Deut. 28, 40; Ex. 30, 32; ይትቀብኡ፡ ዕፍረተ፡ Jes. 25, 7; Judith 10, 3; Am. 6, 6; c. Acc. ejus, quod ungitur: ተቀብአቶን፡ ሥዕርተ፡ ርእሶን፡ F. M. 34, 8; c. dupl. Acc. ተቀብአት፡ ገጻ፡ ዕፍረተ፡ Judith 16, 7; ተቀብአ፡ κατάπλασαι Jes. 38, 21. 2) pass. *illini, ungi, perungi, ungendo consecrari*, c. Acc. vel በ፡ unguenti: Ps. 140, 6; Ex. 30, 31. 38, 25. 40, 7; ከመ፡ ይትቀባእ፡ ቅዱስ፡ ቅዱሳን፡ Dan. 9, 24; Gad. Ad. f. 123. 124; መሬት፡ ሥጋ፡ ሰብ፡ ተቀብአ፡ Enc. Mag. 7; c. Acc. praedicati: ተቀብአ፡ ዳዊት፡ ንጉሠ፡ 1 Par. 14, 8. 3) *oleum fieri:* ይትቀበእ፡ ቆሙ፡ በምዕር፡ τρυγηθείη ὡς ὄμφαξ πρὸ ὥρας (var. ይትበላዕ፡) Job 15, 33.

ቅቡእ፡ part. 1) *oblitus, illitus:* ቅቡእ፡ በቅብእ፡ Lev. 2, 4. 7, 12; ቅቡእ፡ እዴሁ፡ እምደመ፡ ጸላእቱ፡ Chr. Ta. 13; (Christus in cruce) እንዘ፡ ቅቡእ፡ በደም፡ Cod. Mus. Brit. LIV, n. 7; በንዝኅተ፡ ደም፡ Enc. 2) *unctus, unctione consecratus* Num. 3, 3; Lev. 4, 3. 5. 16; ቅቡኣኒከ፡ Hab. 3, 13; (Jesaias) ቅቡአ፡ ከናፍር፡ እምአፍሓመ፡ እሳት፡ Enc. Masc. 6. 3) *illitus, obductus:* ቅቡእ፡ ወርቀ፡ 2 Esr. 8, 27; ኀዋኅው፡ ቅቡኣት፡ ወርቀ፡ 2 Par. 4, 1?; ልቡጣን፡ ወቅቡኣን፡ ወርቀ፡ 9, 18.

ቅብእ፡ subst., plerumque m., Pl. ቅብአት፡, *pinguedo* cujusvis generis: መባልዕተ፡ ቅብእ፡ Clem. f. 239. 1) *oleum* ἔλαιον Gen. 28, 18; Lev. 2, 1 seq.; 7, 12; ቅብእ፡ ቅድው፡ 3 Reg. 5, 11; ቅብእ፡ ዕፍረት፡ σμυρνίνῳ ἐλαίῳ Esth. 2, 12; Ps. 4, 8. 103, 17. 140, 6; Sir. 39, 26; Jer. 47, 10; Hez. 27, 17; Koh. 9, 8; ቅብእ፡ መዐዛ፡ 7, 1; Apoc. 6, 6; Matth. 25, 3; Marc. 6, 13; Luc. 7, 46. 16, 6; ቅብእ፡ ማኅቶት፡ Org. 1. In specie: a) de oleo consecrationis: ቅብእ፡ ቅዱስ፡ Ex. 30, 25. 38, 25; et de oleo, quo baptizandi unguntur (ἔλαιον ἅγιον, μυστικόν): ቅብእ፡ ጥምቀት፡ Can. Laod. 47 (48); ቅብእ፡ ቅዱስ፡ vel ዘቅዳስያት፡ Const. Ap. 34; sed etiam ἅγιον μύρον, χρίσμα ቅብእ፡ በለሳን፡ Clem. f. 227; oleum, quo aegroti unguntur: ቅብእ፡ ጸሎት፡ Jac. 5, 14; ቅብእ፡ ለድውያን፡ Kid. f. 10; et reges sacerdotesve consecrantur: ቅብእ፡ መንግሥት፡ Chr. Ax. f. 89; በቅብአ፡ ክህነት፡ ወንግሥ፡ ዘተኀትሙ፡ Enc. Teq. 19. b) *oleum olivarum:* ቅብእ፡ ዘይት፡ Ex. 27, 20; Syn.; ዐጸደ፡ ቅብእ፡ ἐλαιών olivetum 4 Reg. 5, 26; 2 Esr. 15, 11; ደብረ፡ ቅብእ፡ 2 Reg. 15, 30. c) de aliis olei generibus: ምንትኒ፡ እምዘመደ፡ ቅብአት፡ F. M. 26, 1: ቅብእ፡ ዘሰሊጥ፡ Sx. Haml. 5; ቅብእ፡ መለንስ፡ Gad. T. II. 2) *unguentum*, σμῆγμα Esth. 2, 3. 12; ቅብእ፡ ጽጌ፡ እምነ፡ ኵሉ፡ አፈልፈለ፡ Enc. Mag. 17; Haml. 5; vid. etiam n. 1, a. 3) *butyrum* Jes. 7, 15. 22; 2 Reg. 17, 29; ቅብእ፡ እጐልት፡ Deut. 32, 14; ቅብእ፡ ላህም፡ Sx. Haml. 5; ቅብእ፡ ጠሊ፡ Lud.; አመ፡ ይውኅዝ፡ ቅብእ፡ ውስተ፡ ፍናውየ፡ Job 29, 6; ዘይት፡ ወቅብእ፡ Lit. 164, 4; ኢያንትእ፡ ውስተ፡ ታቦት፡ (altari) በሥብሕ፡ ወበቅብእ፡ ዘእንበለ፡ በሕቱ፡ በዘይት፡ Kedr f. 88. 4) ሐምለ፡ ቅብእ፡ Jes. 51, 20 σευτλίον *beta* vid. sub ሐምል፡ — *Voc. Ae.:* ቅብእ፡ ዘ፡ ቅቤ ።

ቅብአት፡ n. act., m. et fem., *unctio* Ex. 40, 13; 1 Joh. 2, 20. 27; ይጠፍእ፡ ቅብአት፡ Dan. 9, 26; de unctione Christi (Spiritu S. uncti) Cyr. c. Pall. f. 72, al.; ቅብአተ፡ በለሳን፡ Kid. f. 27; በቅብአት፡ ዝንቱ፡ ዘይት፡ ቅዱስ፡ Did. 39.

ቀባኢ፡ n. ag. *illinens, unctor:* Jacobus ቀባኤ፡ ዘይት፡ Enc. (ex Gen. 28, 18).

ተቀባኢ፡ n. ag. (III, 1) *unctus:* አብ፡ ቀባኢ፤ ወልድ፡ ተቀባኢ፤ መንፈስ፡ ቅዱስ፡ ቅብእ፡ Chr. L. Atk. f. 21.

ምቅባእ፡ subst. *locus unctionis:* ጸሎት፡ ቅብእ፡ ዘቅድሳት፡ ዘይትቀባእ፡ ዘሀሎ፡ ይጠመቅ፡ በኀበ፡ ምቅባእ፡, et ከመ፡ ይትቀብኡ፡ እምቅዱስ፡ ቅብእ፡ በኀበ፡ ምቅባእ፡ Const. Ap. 39.

ቀበወ፡ *aqua intercute* vel *hydrope laborare* [Arabes حَبِنَ frequentant]. — *Voc. Ae.:* ቀቢዎ፡ የ፡ ሐበጠ፡; *aliud:* ቀቢዎ፡ ዘ፡ ሳብዎ፡ (sic); Rad. Abb.: ቀበወ፡ ዘ፡ ነፋ ።

ቅቡው፡ part. *hydropicus* Luc. 14, 2. — *Voc. Ae.:* ቅቡው፡ ብ፡ ጽጋብ፡ ነፋው ።

ቆብዕ፡ subst., m. et fem. (Sx. Masc. 30; Phlx. 56), Pl. ቆብዓታት፡ (Ex. 28, 36 C), ቀዋብዕ፡ et ቀዋብዕት፡ (Reg. Pach.) [קֹבַע, כּוֹבַע galea, מִגְבָּעָה mitra; قُبَّعَة pileus, قُبَّعَة, amh. ቆብ፡] 1) *mitra, cidaris, (infula)*, sacerdotalis: Ex. 29, 6 (v. አክሊል፡); Ex. 36, 36 in C (pro ሚጥራ፡); Ex. 28, 36 in C (pro ማዕፈርታት፡). „Aethiopibus est mitra recta rubro cum apice, qua principes utuntur", Lud. — Gen. 38, 18. 25, ubi Gr. ὁρμίσκος habet; (scholiastes quidam ad Gen. 38 annotavit, ὁρμίσκον significare ὠράριον *orarium* vid. Schleusner lexicon in LXX, vol. IV. p. 124). — 2) *cucullus* monachorum ሥሬዕ፡ ሎሙ፡ ቀዋብዕተ፡ ዘአልቦ፡ ዝዕላ፡ ዘከመ፡ ደቂቅ፡ Reg. Pach.; ቆብዑ፡ ውርዉት፡ ዲበ፡ መታክፍቲሁ፡ Phlx. 56; ነሥአ፡ ቆብዐ፡ ወአስኬማ፡ በእዱ፡ (እገሌ፡) Cod. Didasc. Stuttg. f. 117; Vit. Sam.

ቀበየ፡ inus.; قبا II, VIII *concinnavit, paravit.*

ተቀብየ፡ III, 1 fortasse: *paratum esse:* ወተቀብየ፡ ቀትል፡ εὖ γέγονεν εἰς σφαγήν Hez. 21, 15 (in cod. Abb. LV).

ቀበጠ፡, ut videtur i. q. ሐበጠ፡

ቅቡጥ፡ part. *tumens, inflatus:* ዘይከውን፡ ጽንፈ፡ ሀይኑ፡ ቀይሐ፡ ወቅቡጠ፡ M. F.

ቀብጸ፡ I, 1 [primitus significat *comprehendere, contrahere*, cfr. קָבַץ קָבַץ קֹמֶץ et radices aliarum linguarum cognatas; deinde

intr. *se contrahere*] Subj. ይቀበጽ፡ et ይቀብጽ፡, 1) *concidere, corrugari, deficere,* de utero: ቀብጸ፡ማሕፀና፡ Ssal. Req.; de animo: ቀብጸተኒ፡ነፍስየ፡ ἠκηδίασεν (suff. Dat.) Ps. 142, 4. 60, 2. 2) *abjicere* vel *demittere* vel *despondere animum, spem, desperare:* ተዐገሡ፡ወኢትቀብጹ፡ Herm. p. 5. 20; Clem. f. 221; Rom. 4, 20; ኢትኅድገኒ፡ንቀብጽ፡ Kedr f. 34. 50; saepe cum Acc. ተስፋ፡ *spem,* ut: እስ፡ቀብጹ፡ተስፋሆሙ፡ Sir. 17, 24; (ne rejicias peccantem) ከመ፡ኢይቀብጽ፡ተስፋሁ፡ Clem. f. 180; Jsp. p. 368. 371. Deinde subjungitur a) Acc. rei α) *desperare aliquid:* ቀብጸት፡ነፍስየ፡ሰላመ፡ Thren. 3, 17; እስከ፡ቀብጸ፡ሕይወተ፡ (restitutionem sanitatis) Jsp. p. 368; ታሀጕሉ፡ተስፋክሙ፡ወትቀብጹ፡መድኀኒተክሙ፡ (salutem aeternam) Did. 12. β) *renuere, respuere, recusare* (rem tamquam desperatam): ቀብጸት፡ነፍስየ፡ትፍሥሕተ፡ ἀπηνήνατο παρακληθῆναι Ps. 76, 3; ከመ፡ኢትቀብጽዋ፡ለዛቲ፡ሕማምክሙ፡ 1 Thess. 3, 3 rom. b) Acc. prs. α) *desperare* alicui vel de aliquo: አቡየ፡ወእምየ፡ቀብጹኒ፡ወኢይሴፈዉ፡እንከ፡ይርአዩኒ፡ Tob. 10, 7; ይቀብጽዎ፡ (ለዘከሠተ፡ምክረ፡ቢጹ፡) Sir. 27, 21; ኢትቀብጾ፡ 22, 21. 22 (v. ትትቀበጽ፡). β) *respuere, rejicere* et *destituere, derelinquere, deserere* alqm tamquam desperatum: ቀብጹኒ፡ለዓለም፡ εἰς τὸν αἰῶνα ἀπεποιήσαντό με Job 19, 18; Ps. 37, 12; ቀብጹኒ፡እምልብ፡ከመ፡ዘሞተ፡ 30, 15; Job 17, 8 var. — *Voc. Ae.:* ቀብጸ፡ብ፡አጣ ።

አቅበጸ፡ II, 1 *facere ut* alqs *spem abjiciat, despondeat, ad desperationem redigere,* c. Acc. prs. Clem. f. 233. 236; c. dupl. Acc.: አቅበጸኪ፡እግዚ"፡ተስፋኪ፡ Jer. 2, 36; (Petrus) ዘኢያቅበጸከ፡ተስፋ፡ Enc. Haml. 5.

ተቀብጸ፡ III, 1 1) *desperari:* (aegroti) እለ፡ተቀብጹ፡ Kid. f. 30. 39. 2) *desperare:* ኢትትቀበጽ፡ Sir. 22, 22 var.

ቅቡጽ፡ part. *spe destitutus* vel *dejectus, desperatus, exspes,* sive absol., ut: ስማዕ፡ቃሎሙ፡ለቅቡጻን፡ φωνῆν ἀπηλπισμένων Esth. ap. 4, 17; ሰብእ፡ቅቡጻን፡ Jes. 29, 19; Judith 9, 11; Eph. 4, 19 rom., sive ቅቡጽ፡ተስፋ፡ F. M. 2, 11, vel እለ፡ቅቡጻን፡ተስፋሆሙ፡ 1 Thess. 4, 13; Eph. 4, 19 Platt; μεμψίμοιροι Judae 16.

ቀብጸት፡ n. act. *desperatio, destitutio* vel *abjectio* animi, spei, al.: ቀብጸተ፡ተስፋ፡ Sx. Jac. 3; ቀብጸተ፡ሰላም፡, ቀብጸተ፡ዕድሜ፡, ቀብጸተ፡ሢመት፡ F. N. 44, 2.

ቀታ፡ n. prgr. sc. ﭬﺜّﺎﺀ *cucumis:* ኢይበርኩ፡ላዕለ፡በጸል፡ወኢላዕለ፡ቱማ፡ወኢላዕለ፡እልቀታ፡ወሐምሐም፡ F. N. 17 (e Syn.). Vid. ቍስያት፡

ቀተለ፡ I, 1 [קְטַל ܩܛܠ قَتَلَ] Subj. ይቅትል፡, raro ይቀትል፡ (Rom. 13, 9; Act. 26, 10 Platt), 1) *occidere, interficere, necare, trucidare,* c. Acc. Gen. 4, 8. 12, 12. 34, 25. ለቀቲሎቱ፡ 37, 18. 20. 38, 7; Ex. 2, 12. 14. 22. 23; Deut. 13, 11; Jud. 9, 54; Job 1, 15; 1 Reg. 22, 17; Judith 5, 22; Jer. 33, 23; ቀተልከ፡ሕዝብየ፡ Jes. 14, 20; Matth. 10, 21. 23, 35; Rom. 8, 36; Kuf. 11; ዘይቀትል፡ *mortifer, letalis* Ps. 7, 14; ንቅትሎ፡በልሳን፡ Jer. 18, 18; ይቅትሎሙ፡ጽምእ፡ Judith 7, 13; ከመ፡ትቅትለነ፡በጽምእ፡ Ex. 17, 3; ይቀትል፡ርእሶ፡ Joh. 8, 22; ቀተለ፡ርእሶ፡ለሊሁ፡ Jsp. p. 295. In specie a) *homicidium committere,* sive absol.: Ex. 20, 13; Jer. 7, 9; ይመክሩ፡ለቀቲል፡ Jes. 59, 7; Matth. 15, 19; በእንተ፡ቀቲል፡ F. N. 47; F. M. 4, 1; sive subjuncto ነፍስ፡, ut Matth. 5, 21. 19, 18. Rom. 13, 9; Clem. f. 88. 220; ቀቲለ፡ነፍስ፡ f. 147. b) de *supplicio capitis:* Deut. 27, 25; በኀ፡ቀቲለ፡ዘቀተሎ፡ Jer. 33, 19; Matth. 26, 59. 27, 1. c) de *caede hostium* in bello: Num. 21, 24; Jos. 10, 11; 1 Reg. 31, 2. 3; 2 Reg. 8, 1; 1 Par. 10, 2. 18, 1. 5; Jer. 26, 2; item de *internecione terrae* vel *urbis* i. e. incolarum: Jos. 10, 37. 39. 40; Jud. 20, 37; 1 Reg. 22, 19. 27, 9. d) *profligare, fugare* hostes Gen. 14, 15; Jud. 1, 5. 3, 13. 11, 33; 1 Reg. 13, 4. 14, 31. 48. 30, 17. e) *interficere, necare* res, ut plantas: ዕፄ፡ቀተሎ፡ለገዘኩ፡ሐምሐም፡ Jon. 4, 7; Ps. 104, 31; በጸም፡ሰብእናሆሙ፡ቀተሉ፡ Deg. 2) *pugnare:* እለ፡ቀተሉ፡ Num. 31, 49; a) *oppugnare* urbem: ስእንዋ፡ቀቲሎታ፡ πολιορκῆσαι Jes. 7, 1; ቀተላ፡ለአዛጦን፡ ἐπολέμησε τὴν Ἄζωτον 20, 1; Dan. 1, 1 var. b) *expugnare* 3 Reg. 15, 20; 4 Reg. 3, 19 (vid. nr. 1, c).

አቅተለ፡ II, 1 *interfici* vel *occidi jubere, necandum tradere, causam exitii esse* alicui: Num. 35, 30; 1 Reg. 5, 10. 11. 28, 9; Matth. 27, 4 rom.; Marc. 6, 19 rom.; Luc. 22, 48; Herm. p. 95; ያቀትል፡ጻድቀ፡ነቢየ፡ F. M. 22, 9; በአቅተሎትከ፡ጽኑዓኒ፡ Jsp. p. 366.

ተቀትለ፡ III, 1 1) *occidi, interfici* Num. 25, 14. 15. 18; Jes. 27, 7; Kuf. 4; ረሰይከነ፡ለተቀትሎ፡ Tob. 3, 4; Hen. 22, 12. 13. 60, 24; 4 Esr. 10, 33; 2 Reg. 18, 8; Ps. 105, 37; Matth. 28, 5; Apoc. 5, 9. 12. 6, 9. 20, 4. 2) *expugnari, clade affici,* Hez. 33, 21; Zach. 14, 2.

ተቃተለ፡ III, 3 1) *se invicem interficere* Gal. 5, 21; Matth. 24, 10; Hen. 100, 2; Kuf. p. 21. 2) *pugnare, bellum gerere, proelio* vel *acie certare* vel *dimicare:* ንትቃተል፡ክልኤነ፡በበሕቲትነ፡ 1 Reg. 17, 10; የኢ፡ተቃተሉ፡ Jer. 26, 3; በበይናቲሆሙ፡ Jes. 13, 8; Jos. 1, 14; c. ምስለ፡ 1 Reg. 17, 8. 31, 1; 4 Esr. 4, 27; 1 Par. 19, 14; c. Acc. ይትቃተል፡ለከ፡ዐረከ፡ Sir. 29, 13; ይትቃተልዎ፡ለይሁዳ፡ Jes. 9, 21; Jer. 21, 5; Judith 7, 1; 1 Reg. 17, 2. 9; Num. 21, 23; ተቃትሎ፡ሰይጣናት፡ (cum diabolis) Phlx. 9; ተቃትሎ፡ለመነክስ፡ኀሊና፡ዝሙት፡ Vit. Dan.; ተቃትሎት፡ Org. 2. 3) *oppugnare* urbem, c. Acc. Jos. 4, 13. 7, 3. 10, 31; Deut. 20, 10. 19; Jes. 7, 1. 37, 8; Jer. 27, 9. 44, 8; Dan. 1, 1; Zach. 14, 2; 1 Reg. 23, 1.

አስተቃተለ፡ IV, 3 1) *ad mutuas caedes concitare, ad mutuum exitium, ad bellum impellere:* አስተቃትል፡በበይናቲሆሙ፡ Zach. 8, 10 var.; ብዙኃን፡አዕርክት፡አስተቃተሉ፡ Sir. 28, 13; Herm. p. 6; Apoc. 20, 8. 2) *bellum gerere* Apoc. 6, 8.

ቅቱል፡ part. 1) *occisus, interfectus, trucidatus,* Deut. 21, 1; Gen. 34, 27; Jes. 22, 2. 34, 3. 66, 16; Jer. 7, 32; ቅቱላን፡በኩናት፡ Zeph. 2, 12; Dan. 11, 26; Hez. 30, 4. 32, 22 seq.; 1 Par. 10, 1. 2) *oppugnatus:* ሀገር፡ቅትልት፡ Jes. 1, 8.

ቅትል፡ subst. i. q. ቀትል፡; ቅትለ፡ነፍስ፡ *homicidium* Lev. 17, 4.

ቀትል፡ subst., plerumque m. (fem. 1 Reg. 14, 14) 1) *caedes, interfectio, occisio, nex, homicidium* Hen. 12, 6; φόνος Hos. 4, 2; Judith 9, 3; Jer. 22, 17; Apoc. 9, 21; αἷμα Sir. 40, 9; φονευταί Prov. 22, 13. 26, 13; ቀትል፡በመጥባሕት፡ (*sica*) ኢኮነ፡እሙሬ፡በኀበ፡አይሁድ፡ቅድመ፡ውእቱ፡አዝማን፡ Jsp. p. 343; ቀትለ፡ፈያት፡ *caedes a latronibus com-*

missa, Syn. in Prol. 2) *bellum, pugna, proelium*, πόλεμος 1 Reg. 31, 3; 2 Reg. 3, 1. 6. 18, 8; **ገብሩ፡ቀትለ፡ምስለ፡** 1 Par. 10, 1; 2 Par. 13, 2; Jes. 14, 21. 42, 25; **ኢይትሜሀሩ፡እንከ፡ቀትለ፡** 2, 4; Mich. 4, 3; Jer. 18, 21; **ቀትል፡በኵናት፡** πόλεμος ἐν ῥομφαίᾳ Hez. 7, 15; Ps. 77, 12. 143, 1; Koh. 8, 8. 9, 11; Job 5, 15. 33, 18. 39, 25; Matth. 24, 6; 1 Cor. 14, 8; μάχη **ፀብእ፡ወቀትል፡** Job 38, 23; Jac. 4, 1; πάλη *colluctatio* Eph. 6, 12; παράταξις *acies* Jes. 36, 5; **በሕግ፡ቀትል፡** καθὼς γίνεται πόλεμος παρατάξεως Judith 7, 11; **ሰብአ፡ቀትል፡** *milites* Jsp. p. 295. 3) *clades, strages*, πληγή 1 Reg. 4, 10. 17. 14, 14; θραῦσις 2 Reg. 18, 7.

ቀትለት፡ n. act. Pl. **ቀትለታት፡**, 1) *occisio, interfectio, homicidium, supplicium* Apoc. 8, 1 rom.; 9, 21. 11, 9; **ዜና፡ቀትለቱ፡ለአልዓዛር፡ከሀን፡** Jsp. p. 288. 297. 366. 2) *impugnatio, oppugnatio, pugna*, hostis Jsp. p. 353; **ስጥጠታት፡ሰይጣን፡ልብዊት፡ወቀትለታቲሁ፡ኀቡአት፡** Phlx. 4.

ቀታሊ፡ n. ag., Pl. **ቀታልያን፡** et **ቀተልት፡** *interfector, occisor, homicida, caedis reus* Num. 35, 6 seq.; **ኢትግበርዋ፡ቀታሊተ፡ለምድርክሙ፡** 35, 33; Deut. 19, 3 seq.; 21, 1 seq.; 1 Reg. 22, 13; **ምስለ፡ቀታሊከ፡ተሐውር፡** Sir. 13, 13; **ኖሎት፡ቀታልያን፡** Jer. 23, 1; Jes. 1, 21; Matth. 22, 7; Rom. 1, 29; Apoc. 22, 15; 1 Petr. 4, 15; λοιμός Prov. 24, 9; **ቀታሌ፡ነፍስ፡** Sir. 31, 25; Clem. f. 161; **ቀታሌ፡ነፍሰ፡ቢጸሙ፡** f. 248; Marc. 15, 7; Act. 28, 4; 1 Joh. 3, 15; Hez. 18, 10; **ኮነተኒ፡ቀታሊተ፡ትእዛዝ፡** Rom. 7, 10; **ቀታሊ፡ርእሱ፡** (Selbstmörder) Clem. f. 162; **ቀታሌ፡እሙ፡** *matricida* Asc. Jes. 4, 2; **ቀተልተ፡አበዊሆሙ፡** *parricidae* 1 Tim. 1, 9; **ቀታልያነ፡አኀው፡** *fratricidae* Sap. 10, 3.

መቃትልት፡, sine dubio Pl. e **መቅትል፡**, quasi *instrumentum belli* i. e. *hostis bellicus*: **እስመ፡ዝንቱ፡ቶዑ፡መቃትልቱ፡ለአንድራዛር፡** (ἀνὴρ πολέμιος) 1 Par. 18, 10.

መቅቲል፡ (pro **መቅትል፡**? an n. prgr.?) *interfector*: (lex ait:) **ዘቀተለ፡መቅቲል፡ውእቱ፡** Lud. e Ssal. Req.

ምቅታል፡ subst., *locus caedis* vel *cladis*: **እምነ፡መልዕልተ፡ምቅታል፡** 2 Reg. 5, 20.

መስተቃትል፡ part. *pugnax, pugnator, bellator, miles bellicosus, pugnae aptus*, vel *strenuus*, (πολεμιστής, μαχητής, μάχιμος, al.) Jos. 6, 3. 8, 3 seq.; 2 Reg. 17, 8; 3 Reg. 12, 21; **መስተቃትላነ፡ቀትል፡** 1 Par. 12, 8; **ብእሲ፡መስተቃትል፡ወተበዐ፡** Sir. 26, 28; Jes. 3, 2; Jer. 20, 11. 26, 9. 27, 9. 35. 28, 56. 30, 15. 48, 16; Joel 4, 9; Hez. 27, 10; **አሕዛብ፡መስተቃትላን፡** (ὁπλομάχος) Jes. 13, 4. 5; συμμαχία 16, 4; **እደ፡ከ፡መስተቃትልት፡ወመዋኢት፡** Sap. 10, 20; **ኮነ፡መስተቃትለ፡ምስለ፡(አገሌ፡)** 2 Reg. 8, 10 var.; **መስተቃትላን፡ለፀረ፡እግዚእ፡** *oppugnatores hostium domini* Org. 3.

I. **ቀተረ፡**, ut videtur, proprie: *colligare, compingere*, coll. قتر *rei partem unam cum altera conjunxit, inhaesit, tenax fuit*; קטר, قطر, vid. Ges. thes. p. 1213.

ቀተረ፡ I, 2 *claudere clavis adactis, obserare, sera firmare*, σφηνοῦν Jud. 3, 23; **ዕፁዉ፡ወቀትሩ፡ኆኃቲሃ፡** 2 Esr. 17, 3; ἀποκλείειν **ዕፁዉ፡ኆኅተ፡ወቀትሩ፡** 4 Reg. 6, 32; Luc. 11, 7; ἀσφαλίζεσθαι Matth. 27, 66; Inf. verb. **ቀቲሮ፡ወነሢአ፡** (domum) F. M. 17, 7.

ተቀትረ፡ III, 1 *clavis affigi* vel *suffigi*: **ዘበዮርዳኖስ፡ተጠምቀ፡ወዘበመስቀል፡ተቀትረ፡** M. M. f. 377.

ቅቱር፡ part. *clausus* clavis, pessulo, sera, *obseratus*: **ቤተ፡ሞቅሕ፡ንሡግ፡ወዝጉሕ፡ወቅቱር፡** κεκλεισμένον ἐν πάσῃ ἀσφαλείᾳ Act. 5, 23; Hez. 41, 16 (glossa ad **ሜኵሱት፡** הַסְּפֻנִים).

ቅትረት፡ n. act. *clausio* quae fit clavis, pessulis al., *obseratio*: **ኀጺን፡ብዙኅ፡ለቅትረት፡ኆኅው፡** (var. pro **ለቅትራት፡**) εἰς τοὺς ἥλους 1 Par. 22, 3; **መክብበ፡ቅትረቲሁ፡** (var. pro **ቅትራቲሁ፡**) 2 Par. 3, 9.

ቅትራት፡ subst. Pl. (sine dubio a **ቅትር፡**) 1) *clavi* ἧλοι 1 Par. 22, 3; 2 Par. 3, 9; **ቅትራት፡ርሱን፡** Koh. 12, 11; (Christus) **ቅንው፡በቅትራተ፡ኀጺውንት፡** M. M. f. 164; **ከዋን፡ለገበዋትየ፡ከመ፡ቅትራት፡ኀጺውንት፡ርሱን፡** f. 29; Org. 6. 2) *stimulus*: **ከመ፡ቅትራት፡ለአድግ፡** κέντρον ὄνῳ Prov. 26, 3. 3) *occa, irpices*, Lud. sine auct. [قِتْر *species cuspidis teli*, قِتَر *clavorum capita*]. — *Voc. Ac.*: **ቅትራት፡ኀጺን፡ብ፡የብረት፡እሾሕ።**

II. **ቀትረ፡** I, 1 *meridies* vel *tempus meridiei fuit*: **ሶበ፡ቀትረ፡** 3 Reg. 18, 27 var.; **ወቀቲሮ፡ጊዜ፡ስሱ፡ሰዓት፡** Luc. 23, 44. [Nescio an ad etymon eruendum aliquid valeat amh. **ቃጠለ፡** to burn, to glow, to be hot, Isenb. p. 79].

ቀትር፡ subst. *meridies* i. e. *tempus meridianum*: Joh. 4, 6; Sir. 43, 3; 3 Reg. 18, 27; **ጊዜ፡ቀትር፡** Marc. 15, 33; Dan. ap. 1, 7; 2 Reg. 4, 5; Cant. 1, 7; **ይጼልለከ፡እምዐሖየ፡ቀትር፡** Sir. 31, 19; **ጋኔነ፡ቀትር፡** Ps. 90, 6; **ብርሃነ፡ቀትር፡** Jes. 18, 4; **ቀትረ፡መዓልት፡** Sir. 35, 16; Jer. 15, 9; **እስከ፡ቀትር፡** 2 Esr. 18, 3; **እስከ፡ቀትረ፡መዓልት፡** 1 Reg. 11, 11 (nisi hoc **ቀትረ፡** pro verbo accipere malueris). Acc. adv. **ቀትረ፡** *meridie* Job 5, 14; Jer. 6, 4; Zeph. 2, 4; Gen. 18, 1. — Pro *plaga meridionali* usurpatum videtur Kuf. p. 48.

III. **ቀተረ፡** *suffire* [קטר, قتّر et قطّر, vid. **ዐጠነ፡**]: **በእንተ፡ዕጣኑ፡ለአሮን፡እንተ፡አቀኀረረ፡መዐተ፡ሞተ፡ሶበ፡ቀተረ፡** Cod. Mus. Brit. LIV, 7 (at **ከተረ፡** scriptum est, in meo quidem apographo).

ቀታሬ፡ subst. *suffitus, suffimentum, odoramentum* („compositio odoramentorum", Lud.): **ዕጣን፡ዘቀታሬ፡ደቂቅ፡** θυμίαμα σύνθετον λεπτόν Ex. 30, 7; **ዕጣን፡ዘከልእ፡ቀታሬሁ፡** θυμίαμα ἕτερον 30, 9.

ቀተተ፡ rad. inus.; haud multum differre videtur a **ቀተወ፡**

ቀተት፡ subst., 1) *pactum, foedus, stipulatio*: **ከመ፡ይግበር፡ቀተተ፡ምስሌሁ፡** τοῦ ποιῆσαι συνθήκας μετ' αὐτοῦ Dan. 11, 6. 2) i. q. **ቀቶት፡** F. N. 11. — *Voc. Ac.*: **ቀተት፡ዘ፡ቍትቋ፡**

ቀተወ፡ rad. inus., cui Simonis onomast. p. 501 قتو *constituit, definivit* tempus, comparavit; amh. **ቈተቸ፡** „to wager, to bet, to lay a wager", Isenb. p. 76.

አቅተወ፡ II, 1 1) tributum, pensum, pignus, aliamve *rem molestam praestandam imponere, exigere*: **አዉ፡ተሰዕረ፡ዘያቀቱ፡** ὁ ἀπαιτῶν Jes. 14, 4; **ሚጠ፡በትረ፡እለ፡ይትፌደዩ፡ወዐለውዎሙ፡ለእለ፡ያቀትዉ፡** Jes. 9, 4; c. dupl. Acc. **አልቦ፡ምንተኒ፡ዘያቀትውዎ፡** Deut. 24, 5. 2) *certantibus consti-*

tuere praemium, deponere alqd in medium certaminis vel sponsionis causa, Lud. ex auct. Greg.

ተቃተወ፡ III, 3 deponere inter se pignus aut facta sponsione certare, Lud. sine auct.

ቀቶት፡ subst. sponsio, constitutio praemii et praemium sponsione facta certantium: በእንተ፡ከመ፡ኢ.መ ፍትው፡ይስተዩ፡በቀቶት፡አስተዋፂኦሙ፡ Can. Laod. 51 (55), sed Graecus habet ἐκ συμβολῆς (collatione) συμπόσια ἐπιτελεῖν: in libro F. N. 11 (cod. Tub. p. 92), ubi hic idem locus affertur, ቀቶት፡ rasura in ቀተት፡ mutatum est; ወአንበሩ፡ቀቶት፡በ ዝንቱ፡ Gad. T. H.

ቀኑም፡ n. prgr. sc. ܩܢܘܡܐ ܩܢܘܡܐ, arab. أقنوم, hypostasis, substantia, persona (divina); aethiopice in Pl. አቃ ኒም፡ et Pl. Pl. አቃኒማት፡ usitatum: አቃኒመ፡እግዚ"፡እሙ ንቱ፡ አስማት፡ወአስማቲሂ፡እሙንቱ፡አቃኒም፡እስመ፡ትርጓ ሚሁ፡ለአቃኒም፡አካላት፡ጽኑዓን፡ቀዋምያን፡ፍጹማን፡ገጽ፡ ወመልክእ፡ብሂል፡ Haim. Ab. n. 7; እሉ፡አቃኒማት፡ (qui apud Abrahamum deversabantur Gen. 18), Lud.

ቀናሞሙ፡, ቀናንሙ፡, ቀናንሞ፡, ቀናንሞስ፡, ቀናንሞ ን፡, ቃንሞን፡, ቀንሞስ፡ n. prgr. sc. κιννάμωμον (cum suis casibus), κίνναμον, cinnamomum, cinnamum, Ex. 30, 23 c. var.; Apoc. 18, 13; Cant. 4, 14; Hen. 30, 3. 32, 1; ቀናን ሞስ፡ሠናይ፡ Jer. 6, 20; Prov. 7, 17; Sir. 24, 15; Hez. 27, 19 vrs. nov. (קָנֶה, calamus odoratus); ከመ፡ጼና፡ጽጌ፡ቃንሞ ን፡ወቀናንሞስ፡ (quasi significarent aromata diversa) Org. — Voc. Ac.: ቀናንሞስ፡ዘ፡ዐምበለል፡; ቀንሞስ፡ዘ፡አብቃ፡ሽቱሂ፡ይ፡

ቍናመት፡, ቍናማት፡, ቈናማት፡, ቈነማት፡ subst., crumena, marsupium, βαλάντιον Luc. 10, 4. 22, 25. 36; ቍና ማቲከ፡ Job 14, 17; Pl. βαλάντια Luc. 12, 33; μαρσύππιον Sir. 18, 33 (ቍናማቲከ፡ et ቍናመትከ፡); ቍናመትክሙ፡ "ማቲክሙ፡) Jes. 46, 6. (41, 7); Mich. 6, 11; ፩ ቍናማት፡ ይኩነነ፡ ለኵልነ፡ Prov. 1, 14; አእባነ፡ቍናማት፡ στάθμια (אַבְנֵי כִיס) Prov. 16, 11; ἐν ταῖς ζώναις ውስተ፡ቈነማቲክሙ፡ Matth. 10, 9 rom.; Marc. 6, 8 rom.

ቍንቍኔ፡ subst., coll., 1) tinea, blatta [ni fallor i. q. قُنَيْقِب parvi ricini; sicut قَمْل ricinus, pediculus syriace significat tinea, curculio] σής, σῆτες ቍንቍኔ፡ Sir. 42, 13; Prov. 25, 20; Hos. 5, 12 (עָשׁ); ቍ"፡ልብስ፡ Jes. 33, 1; ከመ፡ብላ ዐ፡ቍንቍኔ፡ 51, 8; Job 27, 18; ልብስ፡ዘተበልዐ፡እምቀ ቍኔ፡ 13, 28; ፃሂ፡ ወቍንቍኔ፡ σὴς καὶ βρῶσις Matth. 6, 19. 2) ቀንቅን፡ vermis in ligno nascens, alas habens, auribus periculosus, M. F. (vid. ቍንቍን፡ Lud. lex. amh. c. 35, et Isenb. p. 77 sub ቍንቍን፡ et ቍንቍኔ፡). — Voc. Ac.: ቍንቍኔ፡ ብ፡ነቀዝ፡

ቈንቈነ፡ quadrl. I a tineis arrodi seu corrumpi, Jac. 5, 2; Deus ዘኢይበሊ፡ወኢይማስን፡ወዘኢይቈንቍን፡ Kedr f. 2.

ቀነተ፡ I, 1 [vicinum videtur قَنَطَ constrinxit fune, (قَنَط impedivit); ad notionem constringendi et continendi etiam قنيت, قَنَّتَ, كَنِيت referenda videntur. Alii comparaverint نَطَقَ II.] Subj. ይቅንት፡ Imprt. ቅንት፡ (raro ቅነት፡), se vel sibi cingere, accingere, praecingere a) c. Acc. cinguli, vestis, gladii, quo quis cingitur et c. ውስተ፡ membri cingendi: Ps. 108, 18; ህየንተ፡ቅናትኪ፡ዘወርቅ፡ሐብል፡ (v. በሐብል፡)ቅ ንቲ፡ Jes. 3, 24; ዘትቀንት፡አሐዱ፡ παραζώνην μίαν 2 Reg. 18, 11; ቅንቱ፡ (v. ቅነቱ፡)ሠቀ፡ Jes. 15, 3; Jer. 4, 8. 6, 26; Thren. 2, 10; Joel 1, 8; Hez. 27, 31; ቀነተት፡ሠቀ፡ውስተ፡ ሐቋሃ፡ Judith 8, 5; 1 Reg. 2, 18; ይቀንት፡ጽድቀ፡ውስተ፡ ሐቌሁ፡ Jes. 11, 5; ቀነታ፡ (ለመጥብሕት፡) ውስተ፡ሐቌሁ፡ Jud. 3, 16; 1 Reg. 25, 13; Ps. 44, 4. b) c. Acc. membri cingendi et በ፡ cinguli vel vestis: ቅንት፡ሐቌከ፡ከመ፡ብእሲ፡ Job 38, 3. 40, 2; Jer. 1, 17; አጽኒዓ፡ወቀኒታ፡ሐቌሃ፡ Prov. 29, 35; Joh. 21, 18 Platt; Act. 12, 8; ቀኒትክሙ፡ሐቌክሙ፡ በጽድቅ፡ Eph. 6, 14. c) omisso Acc.: Ps. 64, 13. 92, 1; Luc. 12, 37. 17, 8; c. በ፡, ut: ቅንት፡በልብሰ፡ዐጌ፡ወቀነትኩ፡ል ብሰ፡ዐጌ፡ Herm. p. 66. — Voc. Ac.: አጠቀ፡ቀነተ፡ገለደ፡ ብ፡ታጠቀ ።

አቅነተ፡ II, 1 cingere, accingere alium vel alii: በሰ ድ፡ያቀንተከ፡ Joh. 21, 18; c. dupl. Acc. Ex. 29, 9; Lev. 8, 13; 1 Reg. 2, 4. 17, 39; Ps. 17, 35. 43. 29, 14; ኣቀንተክሙ፡ ብልበሌ፡ውስተ፡ኵሉ፡ሐቌክሙ፡ Am. 8, 10; Job 12, 18; c. Acc. et በ፡, ut: ዘያቀንቶ፡ለሰማይ፡በደመና፡ Mavâs. n. 52.

ተቀንተ፡ III, 1 se accingere, legitur quidem Joh. 21, 18 rom.: አመ፡ወሬዛ፡አንተ፡ተቀነት፡ ለሊከ፡ ወተሐውር፡ sed Imperativus huc non pertinet et ትቀንት፡ te accingebas emendandum est.

ቅኑት፡ part., fem. ቅንት፡ (Herm. p. 15), cinctus, accinctus: ቅኑት፡ሐቌሁ፡በወርቅ፡ Dan. 10, 5; Apoc. 1, 13. 15, 6; Luc. 12, 35; ቅኑታን፡አስይፍት፡ Kuf. 37; ቅኑታን፡ዐ ሥቀ፡ et ቅኑታን፡ዐሥቀ፡ውስተ፡ሐቌሆሙ፡ Hez. 23, 15; ኵሎሙ፡ሰይፎሙ፡ቅኑታን፡ውስተ፡ሐቌሆሙ፡ 2 Esr. 14, 18.

ቅናት፡ subst., plerumque m., Pl. ቅናውት፡ (Chr. ho. 7; Matth. 10, 9 Platt; Org. 1) et ቅናታት፡, cingulum, Ex. 28, 4. 35. 36. 29, 9; Lev. 8, 13; 1 Reg. 18, 4; Jes. 3, 24; ኢይፈትሑ፡ቅናቶሙ፡ (v. ቅናውቲሆሙ፡) 5, 27; Job 12, 18; Ps. 108, 18; Matth. 3, 4; Apoc. 1, 13. 15, 6.

ቀናቲ፡ n. ag. se cingens, accinctus: ቀናቲት፡ንጽሕ፡ Enc.

ቀኖና፡ n. prgr., sc. κανών in Acc., m. et fem. (ut F. N. 9), Pl. ቀኖናት፡ 1) canon a) constitutio, regula, lex: ቀኖ ና፡ብሂል፡ሥርዐት፡ Syn.; ቀኖናት፡ነገሥት፡ canones regum F. N. 32; ቀኖና፡ጉባኤ፡ canones concilii Syn. p. 179; ቍርሎ ስ፡ሠርዐ፡ጊዜ፡ጸሎት፡ቀኖና፡ tempus horarum canonicarum Enc. Jac. 14. b) canon i. e. Biblia vel Testamenta: ብሉይ፡ ወሐዲስ፡ቀኖና፡ Clem. f. 86. c) ritus, ordo: ቀኖና፡ቅዳሴ፡ canon liturgiae communis, Lud. 2) canon poenitentialis, poenitentia (a sacerdote imposita): እመበ፡ብእሲ፡ዘዘመወ፡ ምስለ፡ወለተ፡ብእሲቱ፡ቀኖናሁ፡፲ወ፪፡ዓመት፡ F. M. 5, 3; diaconum ዘዘመወ፡ምዕረ፡ኢሎት፡ያጹርዎ፡ቀኖና፡ቀሊለ፡ወ ለእመ፡ተመይጠ፡ያክብዱ፡ላዕሌሁ፡ቀኖና፡ 6, 6; ወሀበ፡ቀኖ ናት፡ክቡዳት፡ Sx. Nah. 15; Kedr, al.

ቀነነ፡ I, 2 1) canonem i. e. poenitentiam imponere alicui, c. ለ፡ vel ላዕለ፡ prs., Syn. p. 391 — 395. 2) poenitentiam subire (?): እመበ፡ብእሲ፡ዘቀነነ፡ርእሰ፡ (an legendum ርእሶ፡?) በፈቃዱ፡ Kedr f. 64. Rad. Abb.: ቀነነ፡ዘ፡ቀኖ ና፡ያዘ፡

ተቀነነ፡ III, 2 (?) *canones accipere (suscipere):* **በኑ፡ ተቀነኑ፡** *num canones iis dati sunt?* Lud. sine auct.

ቀናንሞስ፡ ቀናንሞን፡ al. vid. sub **ቅናሞሙ፡**

ቀንአ፡ I, 1 [amh. **ቀና፡**; قنأ *valde rubuit;* קִנֵּא *zelotypus fuit, invidit;* قِنْئَة *invidia*] Subj. **ይቅናእ፡** 1) *zelotypum esse, invidere;* c. c. **ላዕለ፡** prs. Gen. 26, 14. 30, 1. 37, 11; Num. 5, 14; Kuf. 24; Ps. 36, 1. 72, 3; Prov. 23, 17; Sir. 45, 18; Jes. 11, 13; c. **ለ፡** pers.: Kuf. p. 103; c. **በ፡** pers. vel rei: Kuf. p. 103; Prov. 23, 17; Asc. Jes. 11, 19; **ኢትቅናእ፡ በፍኖዊሆሙ፡** Prov. 3, 31. 2) *zelare, ardenti studio* vel *ira flagrare:* **ቀንኡ፡ ቅንአተከ፡** Judith 9, 4; **ከመ፡ ይቅንኡ፡ ተረፍ፡** Jes. 11, 11; Deut. 32, 19. a) c. **ለ፡** ejus, cujus causam quis defendit: Num. 11, 29. 25, 11. 13; 3 Reg. 19, 10; **ቀናእኩ፡ ለሠናይ፡** Sir. 51, 18; **ቀንአ፡ ለፍርሀተ፡ እግዚ፡** 45, 23; Rom. 10, 2 Platt; 2 Cor. 11, 2; rarius c. **ላዕለ፡**, ut Rom. 10, 2; **ቀናእኩ፡ ላዕለ፡ ኢየሩሳሌም፡ ዐቢየ፡ ቅንአተ፡** Zach. 1, 14; **ቀንአ፡ ላዕሌሃ፡ ንጉሥ፡ ወፈቀደ፡ ያውስባ፡** Vit. Dan.; vel c. Acc. pers.: **ከመ፡ ይቅናእ፡ ተረፈ፡** Jes. 11, 11 var. b) c. **ላዕለ፡** ejus, contra quem quis ira flagrat Num 25, 11. c) seq. **ለ፡** c. Inf.: **ኢትቅንኡ፡ ለመዊት፡** Sap. 1, 12; vel **ለ፡** c. abstr., ut: **ቅናእ፡ ለንስሓ፡** Apoc. 3, 19; seq. **ከመ፡** c. Subj., Kuf. 30. 3) *aemulari:* **ትቀንኡ፡ ለገቢረ፡ ሠናይ፡** μιμηταί 1 Petr. 3, 13; **ተመየጥ፡ ኀበ፡ ቃህም፡ ወቅናእ፡ ርእየከ፡ ፍኖዊሁ፡** Prov. 6, 6; Rom. 11, 11; Gal. 4, 18 Platt.

አቅንአ፡ II, 1 *incitare* alqm a) *ad zelotypiam:* **ኢታቅንኣ፡ ለብእሲተ፡ ሕፅንከ፡** Sir. 9, 1; **ኢትትናገር፡ ምስለ፡ ብእሲት፡ በዘ፡ ታቀንአ፡** 37, 11; 3 Reg. 14, 22; Hez. 16, 26. 43; Ps. 77, 64; Deut. 32, 21; Rom. 10, 19. b) *ad invidiam:* **ኢ ያቅንእከ፡ ብዕሎሙ፡ ለኃጥኣን፡** Sir. 9, 11. 30, 3. c) *ad aemulationem* Rom. 11, 14 Platt.

ተቃንአ፡ III, 3 1) *se invicem aemulari* Gal. 4, 18 ant.; Herm. p. 70. 2) *sibi invicem invidere, contentiosum esse, rixari:* **ትትቃንኡ፡ ዝንቱ፡ ምስለ፡ ዝንቱ፡** (v. **ትትቀንኡ፡** in cod. A) Kuf. 7; 1 Cor. 3, 3; 2 Cor. 12, 20; Jac. 3, 14. 4, 2; **ተቃንኦ፡** φθόνος 1 Petr. 2, 1; Tit. 3, 3; ἔρις 1 Tim. 6, 4.

አስተቃንአ፡ IV, 3 (**አስተቀንአ፡** IV, 1 1 Cor. 13, 4 rom.) 1) *facere ut sese invicem zelotypia* vel *invidia prosequantur* Lev. 18, 18; 1 Cor. 13, 4. 2) *zelotypia affectum esse* contra rivales: **ብእሲት፡ እንተ፡ ታስተቃንእ፡** γυνὴ ἀντίζηλος ἐπὶ γυναικί Sir. 26, 6. 42, 14. 3) *ad aemulationem mutuam incitare* Chr. ho. 8.

ቀንእ፡ vel **ቅንእ፡** subst. 1) *zelotypia,* Num. 5, 14—18. 25. 29. 2) *studium (amor) ardens:* **ቅንኡ፡ ለእግዚ፡** 4 Reg. 19, 31; *ira ardens* Num. 25, 11; Deut. 29, 19. 3) *invidia, aemulatio* Koh. 4, 4.

ቅንአት፡ et rarius **ቀንአት፡** (Num. 25, 11 FH), n. act. et subst., m. et fem., 1) *zelotypia* Num. 5, 15. 18 in C. 2) *invidia, aemulatio, simultas:* **ቅንአት፡ ወመዐት፡** ζῆλος καὶ θυμός Sir. 30, 24; Prov. 6, 34; ζῆλος Koh. 9, 6; Job 5, 2; Sir. 40, 5; Jes. 11, 13; Rom. 13, 13; φθόνος **በቅንአተ፡ ዲያብሎስ፡** Sap. 2, 24; Phil. 1, 15; Matth. 27, 18; Asc. Jes. 3, 30. 3) *studium ardens, amor ardens* Cant. 8, 6; Sir. 48, 2; **ቅንአተ፡ እግዚ፡ ይገብር፡ ዘንተ፡** Jes. 9, 7. 26, 11. 37, 32; **ያነሥእ፡ ቅንአተ፡** 42, 13; **አይቴ፡ ውእቱ፡ ቅንአትከ፡** 63, 15; c. Gen. objecti: Num. 25, 11; Ps. 68, 12. 118, 139; 2 Cor. 11, 2; **በከመ፡ ከነ፡ ውስቴቱ፡ (ለጳውሎስ፡) ቅንአት፡ በሕገ፡ ኦሪት፡ ከማሁ፡ ተመክበበ፡ ውስቴቱ፡ ቅንአት፡ በሕገ፡ ኢየሱስ፡** Sx. Haml. 5. 4) *ira* vel *indignatio ardens* Hez. 23, 25; Ps. 78, 5; **እሳተ፡ ቅንአቱ፡** Zeph. 1, 18; Hebr. 10, 27.

ቀናኢ፡ n. ag., Pl. **ቀናእያን፡** 1) *zelotypus, zelotes* Ex. 20, 5. 34, 14; Deut. 6, 15; Nah. 1, 2; c. **ለ፡** Gal. 1, 14; Act. 22, 3; **ቀናኢ፡ ጥቀ፡ ለሃይማኖት፡** Cyr. f. 1; **ኤልያስ፡ ነቢይ፡ ቀናኢ፡** Did. 33; **ስምዖን፡ ሐዋርያ፡ ቀናኢ፡** Sx. Genb. 15; Luc. 6, 15. 2) *invidus, invidens, aemulus:* **በዝኑ፡ ቀናእያኒሁ፡** Fal. f. 83; **ጸላእያንየ፡ ወቀናእያንየ፡** Jsp. p. 388; **በ፡ እምውስተ፡ መበለታት፡ እኩያት፡ ቀናእያት፡ ወመስተዋድያት፡ እለ፡ ይገብሩ፡ ጋእዘ፡** Did. 2.

ቀንአት፡ et **ቅንአት፡** (Kuf.; Ex. 30, 34 FH) subst. [قِنَّة *galbanum*] *galbanum, stactes* species, χαλβάνη Ex. 30, 34; στακτή 2 Par. 9, 24; Ps. 44, 10; Lit. 174, 3; **ስኂን፡ ወቀንአት፡ ወማየ፡ ልብን፡ ወሰንበልት፡** Kuf. 3.

I. **ቀነወ፡** I, 1 et 2, Subj. **ይቅንው፡** et **ይቀንው፡** [conferendum est קָנֶה קְנָה قَنَاة; قَنِيَ; vid. etiam **ኩናት፡**] *clavis affigere, clavis* vel *aculeis perfodere, clavos pangere* vel *figere;* c. Acc. rei affixae vel perforatae: **ይቄንዎ፡ በቅንዋት፡** Jes. 41, 7; **ይቄንውዎሙ፡ ውስተ፡ ቤት፡** Ep. Jer. 16; **ቀነውዎ፡ በመስቀሉ፡** Col. 2, 14; **እምድኅረ፡ ቀሠፍዎ፡ ወቀነውዎ፡ ወሰቀልዎ፡ ዲበ፡ ዕፀ፡ መስቀል፡** Did. 25. 29; **አዘዘ፡ ይቅንውዎ፡ በቅንዋት፡** Sx.; **ቀነዉኒ፡ እደውየ፡** ὤρυξαν Ps. 21, 17; Joh. 20, 25; **በቅንዋቲከ፡ ቀነውኩ፡ ለሞት፡** (Christe) Genz. f. 104; **ቀኑ፡ ፍቅረከ፡ ውስተ፡ ልብየ፡ በከመ፡ ተቀነወ፡ እደዊከ፡ ዲበ፡ ዕፅ፡** Fid. Jac. Bar.; c. Acc. clavorum: **ከመ፡ ይቅንዉ፡ ውስተ፡ ሥጋሁ፡ ፬ወ፬ወ፫ ቅንዋተ፡** Sx. Ter 12; Sen. 25.

ተቀነወ፡ III, 1 et 2 *clavis affigi* vel *perfodi:* Christus **ተቀነወ፡** Cyr. ad Th. f. 9; **ተቀነወ፡ እደዊሁ፡** Clem. f. 217; Kid. f. 25; **በመስቀል፡ ይትቄኖ፡** τῷ σταυρῷ προσηλωμένος, hom. Acacii in Cyr. f. 106; **በቀኖተ፡ ኀጺን፡ ተቀነወ፡ አእጋሪሁ፡** Sx. Sen. 25 Enc.; **እንዘ፡ ይትቀሠፍ፡ ወይትቀነው፡ በቅንዋት፡** Haim. Ab. n. 13.

ቅንው፡ part. *clavis* vel *aculeis affixus* vel *perfossus:* Christus **እንዘ፡ ቅንው፡ በኁጺን፡** Cod. Mus. Brit. LIV, 7; M. M. f. 127; Org.; **እሉድ፡ እሱር፡ ወቅንው፡ በሰንበት፡** Syn. f. 302.

ቀኖት፡ (rarius **ቅኖት፡**) subst., m. et fem., Pl. **ቀኖታት፡** (**ቅኖታት፡** Jos. 23, 13 F) et **ቅንዋት፡**, Pl. Pl. **ቅንዋታት፡** 1) *aculeus, stimulus,* κέντρον **አይቴ፡ ውእቱ፡ ቀኖትከ፡ ሞት፡** Hos. 13, 14; 1 Cor. 15, 55. 56; **ውስተ፡ ዘነበሙ፡ በሙ፡ ቅንዋተ፡** Apoc. 9, 10; **ቀኖት፡ በሊኀ፡** Act. 9, 5 Platt; 26, 14 Platt. 2) *clavus* Jos. 23, 13; **ቅንዋት፡** Jes. 41, 7; **በቀኖት፡ አጽንዕዎ፡** Jer. 10, 4; Cod. Mus. Brit. LIV, 7; **ቶማስ፡ ርእየ፡ አሰርሙ፡ ለቅንዋታት፡** Sx. Mij. 6; Masc. 18 Enc. 3) *plaga* vel *vulnus clavis* vel aculeis infixis *factum* (Nägelmal): Joh. 20, 25; Christus ei monstravit **ርግዘተ፡ ገቦሁ፡ ወቅንዋተ፡ እደዊሁ፡** Genz. f. 13; **፭ ቅንዋት፡** *quinque vulnera Christi,* Lud.

ቅኖዊ፡ subst. *perfossio clavis facta;* deinde *vulnus clavis infixis factum:* Christus ostendit **ቅኖዊ፡ ወርግዘተ፡ ኵናት፡** M. M. f. 367.

II. ቀነወ፡ i. q. I ቀነየ፡

ተቀነወ፡ III, 1 *cantus (liturgicos) cantare* vel *modulari, concentum musicum edere:* ረከብዎ፡ ለአባ፡ ዮሴፍ፡ እንዘ፡ ይትቀነው፡ ምስለ፡ ፩ መነኮስ፡ Sx. Teq. 23.

ቃና፡ subst. *tonus, sonus modulatus, vox canora, modulatio, melodia:* ከመ፡ ቃለ፡ መዝሙር፡ ዘሐዋዝ፡ ቃለ፡ ቃናሁ፡ φωνὴ ψαλτηρίου ἡδυφώνου εὐαρμόστου Hez. 33, 32; አውታረ፡ መሰንቆ፡ ፍሉጥ፡ ወሊሉየ፡ ቃና፡ Fal. f. 54; Chr. Ta. 29 (vid. sub ልኅሉኅ፡); Org. 4; demas መስፍን፡ (κορυφαῖος) a ትዕይንት፡ (χορός) neque relinquetur ቃና፡ ወኢሥርዐት፡ (μέλος καὶ τάξις) Chr. ho. 34.

ቅንዋት፡ vox quaedam technica musices Abyssinorum sacrae, in Deg. obvia, incertae significationis.

ቍንዘዐት፡ (sec. Lud. ቈንዘአ፡ et ቈንዘአት፡), subst. m. et fem., Pl. ቈናዝዕ፡ et ቈናዝዐት፡ (Lev. 19, 27 CG), Pl. Pl. ቈናዝዓት፡ [قُنْزُعَة et قُنْزُعَات] *cincinus, cirrus*, σισόη Lev. 19, 27; σειρά Jud. 16, 13. 14; ድምድማሃ፡ ድሉል፤ ቈናዝዒሃ፡ ፍቱል፡ Gad. T. H.; Clem. f. 164; ኢትግበሩ፡ ቈናዝዓት፡ እምሥዕርት፡ ርእስክሙ፡ F. N. 45. — *Voc. Ac.:* ቈናዝዕ፡ ዘ፡ ብርንን፡ (“ንሳ፡?).

I. ቀነየ፡ I, 1 [cui radici praeter II ቀነወ፡ amh. ቀኘ፡ et ቅኔ፡, comparanda sunt קִינָה *cantus lugubris* (קוֹנֵן) قَيْن *sonus musicus*, قَيْنَة *cantatrix, fidicina*, fortasse etiam נִגֵּן] i. q. ቃነየ፡ I, 3; Nah. 3, 8 var.; Hez. 23, 42 var.

ቃነየ፡ I, 3 (cfr. ቃና፡ sub II ቀነወ፡) *modulari, concentum facere* instrumentis: ይቃንዩ፡ (v. ይቀንዩ፡) በቃለ፡ አውታረ፡ መሰንቆ፡ φωνὴν ἁρμονίας ἀνεκρούοντο Hez. 23, 42; ተቃኒ፡ (v. ይቀኒ፡) አውታሪሃ፡ ἁρμόσαι χορδήν Nah. 3, 8; ኀበ፡ አሳፍ፡ ይቃኒ፡ ውኀበ፡ ደቂቀ፡ ቆሬ፡ ይሴብሑ፡ M. M. f. 49.

ተቀንየ፡ (an ተቀነየ፡) III, 1 (2 ?) *cantus (liturgicos) cantare* vel *modulari, concentum facere*, c. Acc. cantus: ከሀናት፡ ይትቀነዩ፡ ዘንተ፡ መዝሙረ፡ በዜማ፡ ሐዘንዚን፡ Genz. f. 36; ትትቀነይ፡ ዘንተ፡ f. 45; ወእምዝ፡ በል፡ ወተቀነይ፡ ሃሌሉያ፡ Cod. Mus. Brit. LIV, 7; Gad. T. H.

ቅኔ፡ subst. *cantus modulatus, modulatio:* አሀ፡ አሀ፡ ለድምፀ፡ ቅኔሆሙ፡ ለከሀናት፡ በቤተ፡ ክርስቲያን፡ እስመ፡ ናሁ፡ ተለጐመ፡ ዜማ፡ መሰንቆ፡ ጥዑም፡ በውስተ፡ መዝሙር፡ ወጸሎት፡ Genz. f. 46.

ምቅናይ፡ subst., est vox technica sacrae Abyssinorum musices, in Deg. obvia, incertae significationis.

II. ቀነየ፡ I, 1 [קָנָה قَنَى et قَنَا *acquisivit, possedit*] Subj. ይቅኒ፡, 1) *acquirere, emere:* ንቀንዮ፡ ለነዳይ፡ በዕዳነ፡ κτᾶσθαι Am. 8, 6. 2) *subjicere imperio suo, redigere in potestatem* vel *ditionem suam, in servitutem redigere; subjugare, dominari, imperio tenere*, c. Acc., δουλοῦν Gen. 15, 13; Kuf. 46. 48; Ex. 6, 5. 21, 2; κατακυριεύειν, κυριεύειν Gen. 1, 28. 3, 16; Ps. 9, 33. 18, 14; Sir. 17, 4; Jes. 14, 2; እለ፡ እኩየ፡ ቅኔ፡ ይቀንይዎሙ፡ 19, 4; Jer. 3, 14; ይቀንዮሙ፡ ወይኳንኖሙ፡ 1 Esr. 4, 3. 14. 15; Rom. 7, 1; βασιλεύειν Rom. 5, 17; κατεξουσιάζειν Marc. 10, 42; ይቅንይኪ፡ Chr. ho. 6; de subjiciendis hostibus, terris, urbibus Jsp. p. 304. 305. 347 al. 3) *laborem imponere, ad laborem* vel *opus faciendum adigere* servos, jumenta: ለገብር፡ ቅንዮ፡ ἔργον οἰκέτῃ Sir. 30, 33. 34. 36. 37, 11; Deut. 15, 19; ዘጸንዐ፡ ትቀንዩ፡ ወታሰርሑ፡ Hez. 34, 4; ቢጸ፡ ይቀኒ፡ በከንቱ፡ Jer. 22, 13 vrs. alt.; c. dupl. Acc.: ቀነይዎሙ፡ ለባሕታውያን፡ ዐጸደ፡ ወይኖሙ፡ Job 24, 6 (*eos exercuerunt in recolenda vinea*; nisi hoc loco stirpem I, 2 statuere malueris).

አቅነየ፡ II, 1 alqm *servire facere* alicui, *subigere, subjicere imperio, dominio, potestati* alcjs, *in servitutem* alcjs *redigere:* c. Acc. et ለ፡, ut: አቀንየከ፡ ለዐርከ፡ Jer. 15, 14. 17, 4 vrs. nov.; Manasse ዘያቀንዮሙ፡ (ለእስራኤል፡) ለግልፎዋት፡ F. M. 16, 1; አቅንይክሙ፡ ርእሰክሙ፡ ለኀጢአት፡ Rom. 6, 19; 1 Cor. 9, 19; 2 Cor. 4, 5; Apoc. 9, 20; Herm. p. 74; Judae 6; አራዊተ፡ ታቀኒ፡ Enc.

ተቀንየ፡ III, 1 1) *se dominio* vel *potestati* alcjs *subjicere, subigi, subdi, in servitutem redigi:* ለከንቱ፡ ተቀንየ፡ ዓለም፡ Rom. 8, 20. 6, 18; 4 Esr. 10, 34; እመ፡ ይሰምዑ፡ ወይትቀነዩ፡ Job 36, 11; ተቀኒዮ፡ ለሰይጣን፡ ተሀጕለ፡ Asc. Jes. 11, 33. 2) *servire*, δουλεύειν, abs. et c. ለ፡ Gen. 27, 29. 29, 20; Kuf. 28; Jes. 19, 23. 45, 14. 60, 12; Jer. 41, 9; Job 39, 9; Prov. 11, 29; ተቀንዮ፡ δουλεία 26, 9. In specie a) *Deo* (diis) *servire* 4 Esr. 6, 63. 8, 31; Job 21, 15; Sir. 2, 1; Jes. 65, 13; Mal. 3, 17. 18; Ps. 2, 11; Jer. 11, 10; Hen. 5, 2; Kuf. 1; Asc. Jes. 2, 2. b) *ministrare* Deo, *sacra curare et administrare*, λειτουργεῖν: ከመ፡ ይትቀነዩ፡ ሎቱ፡ Sir. 45, 14; እለ፡ ይትቀነዩ፡ ቅድመ፡ እግዚ”፡ Kuf. 13; Num. 7, 5. c) in genere: *ministri munere fungi* Hen. 75, 1. 2. 3) *operari, laborare, opus facere* in specie *rusticum; agrum colere*, ἐργάζεσθαι: ዘይትቀነይ፡ ወይትጌበር፡ Sir. 10, 27; Rom. 4, 4; ተቀንዮ፡ Prov. 29, 36; ዘኢይትቀነይ፡ ἀεργός (*deses*) 13, 4. 19, 15; manibus 1 Cor. 4, 12; 1 Thess. 4, 11; pedibus ይትቀነይ፡ በእገሪሁ፡ Sir. 38, 30; c. ለ፡ (ejus cui operarius servit): ነበረ፡ ዘበጽድቅ፡ ይትቀነይ፡ ለከ፡ Sir. 7, 20; Jer. 34, 8; in agris Matth. 9, 38. 20, 7. 12; c. Acc. agri Gen. 49, 15; ከመ፡ ይትቀነያ፡ ለገነት፡ Kuf. 3; ይትቀነይ፡ ወፍረ፡ Kuf. 50; de bove: እጐልት፡ እንተ፡ ኢተቀንየት፡ Deut. 21, 3.

ቅኑይ፡ part. 1) *subjectus, subditus, obnoxius:* ሥጋ፡ ቅኑይ፡ ለኀጢአት፡ κατάχρεος Sap. 1, 4; 2 Petr. 2, 19. 2) *in servitutem redactus, servus, mancipium:* ቅኑይ፡ ነዳይ፡ Koh. 4, 13; ነበረ፡ ወቅኑይ፡ 1 Tim. 6, 1; ቅኑየ፡ ገብረ፡ ይኩን፡ Kuf. 7. 43; ያግዕዝ፡ ቅኑያነ፡ Phlx. 3; ሥርዐ፡ እግዚ”፡ ሰንበተ፡ ለዕረፍት፡ ለቅኑያን፡ Deg.

ቅኔ፡ subst., plerumque m. 1) *servitus, servitium, ministerium:* ቅኔ፡ እኩይ፡ Jes. 14, 3; ቅኔ፡ መሪር፡ Enc.; ቤተ፡ ቅኔ፡ Jer. 41, 13; Mich. 6, 4; በብዝኀ፡ ቅኔሃ፡ Thren. 1, 3; Judith 8, 23; 2 Esr. 9, 8; Kuf. 46; ቅኔ፡ ግብርናት፡ ፈርዖን፡ Org. 1; መንፈስ፡ ቅኔ፡ Rom. 8, 15; አርዑተ፡ ቅኔ፡ Gal. 5, 1; ኅዳጠ፡ ትጻሙ፡ በቅኔሃ፡ (ἐργασία) Sir. 6, 19; Ps. 103, 15. 146, 9. 2) *labor, opera, opus, negotium*, in specie *opus agricolae:* ቅኔ፡ እደዊነ፡ ኢናዐርዕ፡ Did. 13; እምቅኔ፡ እደዊሃ፡ ተሁብ፡ ለነዳያን፡ 14; ἐργασία 2 Par. 4, 11. 5, 1; in agro Kuf. 3; ግብር፡ ዘቅኔ፡ ἔργον λατρευτόν Lev. 23, 7; de disciplina ascetica, Lud. ex Enc.; ይገብር፡ ቅኔሁ፡ በዲበ፡ ምስካቡ፡ Lud. e V. S. 3) *muneris functio, ministerium* sacrum in templo, ecclesia; *officium*; λειτουργία Sap. 18, 21; ቅኔ፡ ቤተ፡ ክርስቲያን፡ Did. 12; ሥርዐተ፡ ቅኔ፡ ቤተ፡ ክ”ን፡ Kid. f. 18.

ቀንየት፡ et **ቅኔት፡** n. act. et subst., Pl. **ቀንየታት፡** et **ቅኔታት፡** 1) *dominatio, dominium, possessio:* **ቀንየትከ፡ ወምልክናከ፡ ኵሎ፡** τὸ πάντων σε δεσπόζειν Sap. 12, 16; **ቀንየት፡ ወምልክና፡** F. N. 40; **እመ፡ አኀዘ፡** (pignus) **ኢ.ወፅአ፡ እምእዴሁ፡ ኀበ፡ ቀንየተ፡ ካልኡ፡** F. N. 27. 2) *actus subjiciendi* vel *subjugandi:* **እስከ፡ ትቀንይዋ፡ ለሀገር፡ እስመ፡ ቀርበ፡ ቀንየታ፡** Jsp. p. 304. 3) *servitus,* δουλεία Esth. 7, 4; Ex. 6, 6; **ቤተ፡ ቀንየት፡** 13, 3. 14; Lev. 26, 45; Deut. 5, 6. 6, 12. 7, 8; Lit. 173, 1. 4) *creatura serva* Hen. 75, 3 c. var.; **በሕር፡ አመቱ፡ ወወሐይዝት፡ አፍላግ፡ ቀንየታቲሁ፡** Lit. Epiph.

ቅንያት፡ subst. *servitus:* **ቅንያት፡ መሪር፡** Ssal. Req.

ቀናዪ፡ n. ag., Pl. **ቀነይት፡** et **ቀናይያን፡**, sub imperium et potestatem subjungens, *subjugator, dominus, herus:* **ቀናይያኒሆሙ፡** Chr. Ta. 26; **አይቴ፡ ሀለዉ፡ ቀነይት፡ ወቅኑያን፡** Genz. f. 119; **በዓልከ፡ ለኵሉ፡ ነበረ፡ ወቀናዪ፡ ዕረፍት፡ ውእቱ፡** Deg.; Mavâs. nr. 11.

ተቀናዪ፡ n. ag. (III, 1) serviens, *famulus, minister* Sx. Nah. 25.

መቅነዪ፡ part. c. term. adj. *qui imperio* (suo) *subjicit:* **ለከ፡ ንትቀነይ፡ ዘአንተ፡ መቅነዪ፡ ለኵሉ፡** Lit. 173, 2.

ምቅናይ፡ subst. *locus* vel *regio servitutis:* **ቤተ፡ ምቅናይክሙ፡** Ex. 20, 2; M. M. f. 243.

መቃኒት፡ subst., forma Pl. (Sing. nondum repertus), Pl. Pl. **መቃኒታት፡** dubiae significationis, fortasse *instrumenta, machinae:* **አዘዘ፡ ሳበር፡ ንጉሥ፡ ያምጽኡ፡ መቃኒተ፡ ሥቃይ፡ ከመ፡ ያፍርሆ፡ ለቅዱስ፡** Sx. Tachs. 10; **አርአዮ፡ ኵሎ፡ መቃኒታተ፡ ሥቃያት፡** Mag. 7.

ቀንዲል፡ n. prgr. sc. *candela* قِنْدِيل (m. Sx. Ter 30), Pl. **ቀንዲላት፡** et **ቀናዲል፡** *lucerna, lampas;* **ለእመ፡ ኀልቀ፡ ቅብእ፡ ዘይት፡ እምቀንዲል፡** M. M. f. 110; **ቀንዲላት፡** Sx. Ter 30; **ቀናዲል፡** Sx. Masc. 10; **ክልኤቱ፡ ቀናዲል፡** I Sal. Mar.; Lud. com. hist. p. 303, n. 11. — Librum **መጽሐፈ፡ ቀንዲል፡** inscriptum vid. in d'Abbadie Catal. p. 210.

ቈንደየ፡ quadrl., cujus etymon non liquet (fortasse referendum ad قَنِفَ *longo et crasso collo praeditus fuit;* تَقَنَّفَ *noluit, detrectavit;* IV *extulit collum*).

ተቈናደየ፡ III, 3 *insolentia exsultare, superbire, gloriari, fastum facere* alicui, κατακαυχᾶσθαι Jer. 27, 11. 38; Hebr. 28, 39 vrs. nov.; **ትትቈናደዩ፡ ብየ፡** (v. **ላዕሌየ፡**) **ወትዘረክዩኒ፡** ἐνάλλεσθέ μοι ὀνείδει Job 19, 5. — *Voc. Ac.:* **ተቈናደየ፡ ዘ፡ ተኰሀደ፡**

ቀንጠሰ፡ quadrl. I, ut videtur: *hinc inde conquirere* vel *colligere,* herbas: **አልበሙ፡ ዘይበልዑ፡ ዘእንበለ፡ ሐምለ፡ ገዳም፡ ይቀነጥሱ፡ እምአድባር፡ ወአብሲሎሙ፡ ይሴሰዩ፡** Asc. Jes. 2, 11. [قمش et قطف?].

ቀንጠበ፡ quadrl., sec. Lud. *perfodere:* **ይቀንጥቡ፡ ድርዖ፡** „*perfodiant* (ut tailor) *loricam ejus*" Lud. e L. Myst.

ቅንጣብ፡ subst., ut videtur: *segmentum, pars abscissa* [קצב قضب قطب]. **ወይእዜሰ፡ ግማዳተ፡ አብድ፡ ወቅንጣባተ፡** (v. **ወቀጠበተ፡**) **ረሰይከኒ፡** νῦν δὲ κατάκοπόν με πεποίηκε μωρὸν σεσηπότα Job 16, 7 (σεσηπότα non ad verbum vertisse videtur interpres; an **ቅንጣብ፡** cum قَضَبَ componendum?).

ቀንጣዌ፡ vel **ቅንጣዌ፡** subst., *dolor ventris,* edacitate genitus; an *stomachi cruditas, ventris gravatio?* (sec. Lud.: affectus illorum, qui fame laborarunt, quo ob subitam intestinorum repletionem moriuntur): **ለብእሲ፡ ሥሡዕ፡ ዘኢ.ይጸግብ፡ ደዌሁ፡ ቀንጣዌ፡ ወገበጥ፡ ወጥዋይ፡** (Gr.: πόνος ἀγρυπνίας) Sir. 34, 20; **ጽጋብ፡ ጸዋጌ፡ ቀንጣዌ፡ ውእቱ፡ ወቅንጣዌ፡ ጸዋጌ፡ ደዌ፡ ወደዌ፡ ጸዋጌ፡ ሞት፡** Fal. f. 79. — *Voc. Ac.:* **ቀንጣዌ፡ ዘ፡ ቍንጣን፡**

ቀነጸ፡ I, 1 et 2 [קפץ قفز نقز قمص قلص قمز قفص, vid. etiam Ges. thes. p. 1226] I, 1 Subj. **ይቅንጽ፡**, *salire,* **ይቀንጹ፡** Sap. 5, 22; **ይቈንጽ፡** Phlx. 106; Cant. 2, 8. a) *absilire:* **ቀነጸ፡ እምኔሃ፡ ወወፅአ፡** Jsp. p. 306; **ቅንጽ፡** ἀποπήδησον Prov. 9, 18; fortasse etiam Hen. 89, 52 (saliendo se eripere). b) *desilire:* **ቀነጸ፡ እምዲበ፡ ሰረገላ፡** M. M. f. 66. c) *subsilire* (sursum) Jsp. p. 369. d) *exsilire, prosilire* contra alqm, *insilire:* **ቀነጸ፡ ላዕሌሁ፡ ወዘበጦ፡ በሰይፍ፡** Jsp. p. 292; **ቀነጸ፡ ላዕሌሁ፡ ሐሙሁ፡ ወቀተሎ፡** f. 298; **ቀነጹ፡ ላዕለ፡ ሠራዊተ፡ ዮናናውያን፡** f. 294. e) *adsilire* i. e. (beispringen) *succurrere:* **በረድኤትን፡ ቅንጽ፡** Cod. Mus. Brit. LIV, 7.

አቅነጸ፡ II, 1 *facere ut saliat, exsiliat, prosiliat,* caet.: Ps. 28, 6 annot.; **ፍቅር፡ አንተ፡ አቅነጽኮ፡ እምውስተ፡ ሐመር፡** M. M. f. 208.

ቍንጽ፡ subst. *pulex* 1 Reg. 24, 15.

ቍንጽል፡ subst., m. et fem. (Luc. 13, 32), Pl. **ቈናጽል፡** *thos, vulpes* Jud. 1, 34. 15, 4 seq.; Cant. 2, 14; Ps. 62, 9; 1 Reg. 24, 15 var.; 3 Reg. 20, 10; 2 Esr. 14, 3; Hez. 13, 4; Hen. 89, 10 seq.; Thren. 5, 18; Matth. 8, 20; **ይበውእኑ፡ ዐንበሳ፡ ውስተ፡ ግበ፡ ቍንጽል፡ አው፡ ቍንጽል፡ ኀበ፡ ዐንበሳ፡** (proverbium) Th. P.; epitheton hominum astutorum, ut Herodi Luc. 13, 23; Arii, Sal. Nic. 2; et Satanae: **ሰይጣን፡ ቍንጽል፡ ጕሕላዊ፡ ወዐንበሳ፡ ዘይጥሕር፡** Kedr f. 87. — *Voc. Ac.:* **ቍንጽል፡ ዘ፡ ቀበሮ፡**, de quo vid. Harris II Anh. p. 51. [A saliendo nominatum videtur animal, cfr. **ቀነጸ፡**].

ቍንፍዝ፡ subst. [קִפֹּד قُنْفُذ قُنْفُذ et قُنْفُد; de etymo vid. Ges. thes. p. 1226] *erinaceus, ericius* (sec. Lud. *hystrix*): ἐχῖνοι Jes. 14, 23 vrs. alt.; 34, 11. 15 — *Voc. Ac.:* **ቅንፍዝ፡ ብ፡ ገርጭ፡**

ቆለ፡ rad. inus., قَالَ *dixit.* Hinc

ቃል፡ subst., m. et fem., Pl. **ቃላት፡** [קוֹל قَالَ قَالَة vel قَوْل] 1) *vox* vel *sonus* cujusvis generis a) vox hominum, angelorum Dei: Cant. 2, 14; 4 Esr. 10, 39; **ቃለ፡ ነገር፡** Hebr. 12, 19; **መጽአ፡ ቃል፡ እምሰማይ፡** Dan. 4, 28; Asc. Jes. 9, 1. 2; Apoc. 19, 1; **ቃለ፡ ሐሤት፡ ወቃለ፡ ፍሥሓ፡** Jer. 7, 34. 16, 9; **ቃለ፡ ተሰምዐ፡ በራማ፡** 38, 15; **ቃለ፡ ብካይ፡** Ps. 6, 8; **ይሰምዑ፡ ቃልየ፡** Joh. 10, 16. 27; **ይሁቡ፡ ቃሎሙ፡** *edunt vocem suam* Jer. 4, 16; Ps. 17, 15; **አንሥኡ፡ ቃሎሙ፡** Jes. 13, 2. 40, 9; **አልዐለ፡ ቃለ፡** *sustulit vocem* Kuf. 39; **አልዒ፡ ቃለከ፡** Jes. 58, 1

ያዐቢ፡ ቃሎ፡ Sir. 21, 20; ጸርሐ፡ በቃል፡ Num. 14, 1; በዐቢ ይ፡ ቃል፡ *alta voce* 1 Reg. 28, 12; Deut. 5, 19; Hez. 9, 1; Jes. 29, 6. 36, 13; በ፩ ቃል፡ *una voce* Luc. 14, 18; Ex. 19, 8; Asc. Jes. 7, 15. 8, 18. b) *vox animalium* Cant. 2, 12; Koh. 12, 4; 1 Reg. 15, 14; Zach. 11, 3; Jer. 9, 10. c) *sonus, strepitus* rerum inanimatarum: ቃለ፡ አሥዋክ፡ Koh. 7, 6; አስረ ብ፡ Ps. 41, 9; Apoc. 1, 15; መንኰራኵር፡ Nah. 3, 2; ቀርን፡ 3 Reg. 1, 41; Hez. 33, 4; ዕንዚራ፡ Am. 6, 5; Apoc. 18, 22; 1 Cor. 14, 7; አውታረ፡ መሰንቆ፡ Hez. 23, 42. 26, 13. 33, 32; ባዕ፡ Sir. 43, 17; መንፈስ፡ Joh. 3, 8; tonitru Job 37, 3; Ps. 76, 16. 17. 2) *sermo, oratio* a) quatenus est loquendi facultas vel ratio: ወሀበሙ፡ ቃለ፡ ወልሳነ፡ ወዐይነ፡ ወእዝነ፡ Sir. 17, 5; ዘኢያአምር፡ ቃለ፡ 14, 3; 1 Cor. 14, 10. 11; እን ስሳ፡ ዘአልቦ፡ ቃል፡ ἄλογα 2 Petr. 2, 12; ቃልከ፡ ያዐውቀከ፡ (λαλιά) Marc. 14, 70. b) *fama, rumor:* ቃል፡ ተሰምዐ፡ በቤተ፡ አብርሃም፡ Kuf. 23. c) quatenus sunt dicta, effata, verba. 3) a) *verbum:* ደኃሪት፡ ቃል፡ Koh. 7, 8; ቃል፡ ሠናይ፡ ይኄ ይስ፡ እምውሂብ፡ Sir. 18, 16; ቦ፡ ቃለ፡ እንተ፡ ታመጽኡ፡ ለ ሞት፡ 23, 12; ቃል፡ እንተ፡ ነበብከ፡ 27, 23; ቃልየ፡ 41, 16; Matth. 8, 8. 16. 26, 75; Luc. 2, 49; ኀጥኡ፡ ቃለ፡ እንተ፡ ያወ ሥኡ፡ 2 Esr. 15, 8; አሐተ፡ ቃለ፡ Job 9, 3; Esth. 6, 10; Judith 2, 13; Jos. 21, 43; ዘንተ፡ ኵሎ፡ ቃላተ፡ Jer. 50, 1; Kuf. 39; Hen. 5, 4; Asc. Jes. 1, 2. 4. 5. 7. b) *verba, sermo, oratio:* ቃሎሙ፡ ለጠቢባን፡ ድሉት፡ በመዳልው፡ Sir. 21, 25; ኀሳርከኒ፡ ወክብርከኒ፡ እምቃልከ፡ 5, 13; ዘክልኤቱ፡ ቃሉ፡ δίγλωσσος 5, 14; ምዕረ፡ አውሢአከ፡ ሰቤሃ፡ ፈጽም፡ ቃለከ፡ 35, 8. 19, 15. 48, 1; Ps. 44, 1; Jud. 5, 29; Ex. 18, 19. 23. 19, 8; 2 Reg. 20, 18; Matth. 22, 15; ቃለ፡ ነገራ፡ ለይእቲ፡ መጽሐፍ፡ Esth. 4, 8. In specie α) opp. operibus et factis: 1 Tim. 4, 12; በቃል፡ ወበምግባር፡ Did. 17; በቃል፡ ወአኮ፡ በምግባር፡ Lud. ex Hom. β) *jussum, mandatum:* ወዕአ፡ ቃል፡ እምቅድመ፡ ገጹ፡ Kuf. 5; ኢይትገሐሥ፡ እምነ፡ ቃሉ፡ Sir. 16, 28; Jos. 1, 13; 1 Reg. 15, 23; 2 Reg. 12, 9; ዐሥሩ፡ ቃል፡ *decalogus* Deut. 4, 13; Ex. 34, 28; ዐሥሩ፡ ቃላት፡ Syn. f. 293; crebro: በቃለ፡ *jussu* vel *auctoritate* alcjs Ex. 17, 1; Num. 3, 16; Esth. 3, 12; በቃልየ፡ ἐν τῷ ὀνόματί μου 1 Reg. 25, 5. 9; Jac. 5, 10. γ) *promissum:* ወልጠ፡ ቃል፡ Sir. 41, 18; Ruth 4, 7; Ps. 118, 49; 3 Reg. 2, 4; Apoc. 17, 17. δ) *effata* numinis, doctrina vel verba a Deo vel Christo revelata, mandata, promissa: ቃለ፡ እግዚ"፡ τὰ λόγια Θεοῦ Ps. 17, 33; Hebr. 5, 12; Ps. 18, 15; Sir. 36, 19; ቃል፡ ዘኮነ፡ ኀበ፡ ኢሳይያስ፡ Jes. 2, 1. 3. 38, 4; Jer. 1, 1. 2. 17, 15; Matth. 4, 4; Luc. 5, 1; Jos. 5, 37; Rom. 9, 6; Phil. 2, 16; 1 Tim. 4, 6; Jac. 1, 18; 1 Petr. 1, 25; ቃላተ፡ እግዚእን፡ (in bibliis scripta) Phlx. 3. ε) *verbum Dei creans, substantiale,* Ps. 32, 6; Jes. 55, 11; Hebr. 4, 12; Joh. 1, 1 seq.; Apoc. 19, 13; creberrime in libris theologicis ut Chr., Cyr., Haim. Ab., al. ζ) *ratio:* ያገብእ፡ ቃለ፡ በእንቲአሁ፡ Matth. 12, 36, coll. 1 Petr. 3, 15. 4) a) *causa,* sensu forensi: Ex. 18, 22; Jos. 20, 4; 2 Reg. 15, 3; Matth. 18, 16. b) *res gesta:* እምድኅረ፡ እላንቱ፡ ቃላት፡ 2 Par. 32, 1; ዘተረፈ፡ እምቃላት፡ ዳዊት፡ 1 Par. 29, 29; 2 Par. 13, 22 al.; ዜና፡ ቃላቲሁ፡ *relatio actorum ejus* Enc. Ter 16. c) *res:* ፫ ቃለ፡ ዘአነ፡ እነብብ፡ ላዕሌከ፡ 1 Par. 21, 10. 11. 13 (aliàs ነገር፡). 5) ቃለ፡ ንጉሥ፡ vel ቃለ፡ ሐጺ፡ vulgo dicitur *nuntius* vel *legatus* Regis Aethiopiae, Lud. e Conf. Ssagâ-Zaab.

ቆመ፡ I, 1 [קוּם قَامَ ܩܳܡ] Subj. ይቁም፡ *stare, se sistere* Matth. 6, 5. 13, 2. 20, 3. 6. 24, 15. 27, 11. 47; Luc. 5, 1. 6, 17. 19, 8. 21, 36. 23, 35; Joh. 1, 26. 18, 18. 25. 20, 14; ቁም፡ በእገሪከ፡ Hez. 2, 1. 37, 10; ቆመት፡ በእግረ፡ ሰብእ፡ ዲበ፡ ምድር፡ Dan. 7, 4; አዕማደ፡ ወርቅ፡ ዘይቀውሙ፡ በዲበ፡ ምክያደ፡ ብሩር፡ Sir. 26, 18; ቁም፡ ውስተ፡ አንቀጸ፡ ቤተ፡ እግዚ"፡ Jer. 7, 1 vrs. nov.; ቆሙ፡ ቅድመ፡ እግዚ"፡ Job 1, 6; παραστήσονται Jes. 60, 10; Ps. 5, 4; ከመ፡ ኢይቁ ም፡ ውስተ፡ መካንከ፡ Sir. 12, 12; ቁም፡ ላዕሌየ፡ 2 Reg. 1, 9. 10; ቆመ፡ ማእከለ፡ — ወማእከለ፡ Jes. 59, 2; Hen. 18, 3; አፍአ፡ ይቀውም፡ Sir. 21, 23; ይቀውሙ፡ በፍርሀት፡ 4 Esr. 8, 25. Passim c. Acc. loci, ut: ኢየሱስ፡ ይቀውም፡ ሐይቀ፡ M. M. f. 207. a) *stare* i. e. *positum esse* Jud. 16, 26; Hen. 14, 22; እመ፡ ቆመ፡ አረፋቲሃ፡ 2 Esr. 4, 16; 1 Esr. 2, 20; c. በ፡ *constitutum esse* in re, *niti* re Rom. 5, 2; 2 Tim. 2, 19; 1 Petr. 5, 12; 1 Joh. 5, 19; Col. 1, 17. b) *consistere, insistere, subsistere, inhiberi,* de iis, quae antea movebantur: 1 Reg. 20, 38; Gen. 19, 17; Ex. 15, 8; Matth. 2, 9. 20, 32; Luc. 18, 40; አኮ፡ በእዴሁ፡ ቆመት፡ ፀሐይ፡ Sir. 46, 4; Jos. 10, 12. 13; ቁም፡ ምስሌየ፡ 1 Reg. 9, 27. 30, 9; 4 Reg. 2, 8; አንቅዕተ፡ ማያት፡ ይቀውሙ፡ ወኢይው ሕዙ፡ 4 Esr. 4, 28; Luc. 8, 44; Hen. 90, 41; ቆመ፡ ዝናም፡ እምነ፡ ሰማይ፡ Gen. 8, 2; (afflictus transeunti inclamat:) ቁመ ኒ፡ ቁመኒ፡ በእንተ፡ እግዚ"፡ (c. suff. Dat.) Gad. T. H.; ቁም፡ *subsiste* (in legendo) i. e. *pausam fac* Octat. Aeth. P. II. p. 164; Rom. 3, 2. c) *adstare, circumstare* Gen. 45, 1; Asc. Jes. 6, 14; Matth. 26, 73; Joh. 3, 29. 12, 29. d) *locum tenere, persistere* (opp. fugere), ከመ፡ ትቁሙ፡ ውስተ፡ ፀብእ፡ Hez. 13, 5 vrs. nov.; c. ቅድመ፡ Dan. 8, 4. 7; Jos. 7, 12. 13; Job 9, 4; Ps. 129, 3; Enc. Mag. 28. e) *perstare* i. e. α) *perdurare, constare* (beſtehen) Job 8, 15; Koh. 1, 4; 4 Esr. 5, 40. 7, 12. 8, 63; ኪዳንከሙ፡ ኢይቀውም፡ Jes. 28, 18. 51, 8; ሃይማኖትስ፡ ለዓለም፡ ትቀውም፡ Sir. 40, 12. 41, 13; ይቀው ም፡ ስሙ፡ ለትውልደ፡ ትውልድ፡ 39, 9; Hen. 50, 4. 41, 2; Matth. 12, 25; Luc. 11, 18; Col. 1, 17. β) *perseverare:* ቁ ም፡ በሥርዐትከ፡ Sir. 11, 20; 4 Esr. 9, 31; ኢትቁም፡ በነገ ር፡ እኩይ፡ Koh. 8, 3; Joh. 8, 44. γ) *manere* Ruth 2, 7; ይቀውም፡ ምስሌከ፡ Sir. 12, 15; ሐሠር፡ ቅድመ፡ ዐውሎ፡ ዘ ኢይቀውም፡ 22, 18; ቁመኒ፡ Ex. 34, 2; Num. 9, 8 (*mane me*). δ) *ratum esse* vel *fieri* Num. 30, 5. 8. 12; Matth. 18, 16; 2 Cor. 13, 1; ዘመኑ፡ ቃል፡ ይቀውም፡ Jer. 51, 28; ኢይቀው ም፡ ትእዛዙ፡ *ejus testamentum irritum est* F. N. 41, 2. ε) *confirmari:* ወቆመ፡ ግብሩ፡ ὠρθώθη 1 Esr. 1, 21. ζ) *exsistere:* ዘእንበለ፡ ትቁም፡ ምድር፡ 4 Esr. 1, 6; Ps. 89, 2; *oriri* c. እምነ፡ Hen. 44. f) *praepositum esse, praeesse,* c. ላዕ ለ፡ Ruth 2, 5; c. ለ፡ 1 Thess. 5, 12; Prov. 26, 17; de patriarcha Alexandrino ዘቆመ፡ Enc. Jac. 5. g) *resistere, insurgere, obsistere* c. ላዕለ፡, ut: ትቀውሙ፡ ላዕለ፡ ነፍስየ፡ Job 21, 27; Lev. 19, 16; Num. 26, 9; Ps. 17, 43. 52. 43, 7. h) *assistere, adesse* alicui *protegendo* vel *defendendo,* c. ለ፡ ut Ps. 19, 1; (cfr. Prov. 26, 17); እቀውም፡ ለዛቲ፡ ሀገር፡ Jes. 38, 6; Dan. 12, 1; vel c. Acc. prs.: ጥበብየ፡ ቆመተኒ፡ Koh. 2, 9; ቁሙኒ፡ በፍኖት፡ Enc. Ter 16. i) *forâs stare* i. e. *segregari* c. እምነ፡ vel አፍአ፡ እምነ፡, ut: ይቁም፡ እምቤተ፡ ክርስቲያን፡ Clem. f. 127. 128. 133. 146. 161 seq.; ይቁም፡ ἀφοριζέσθω II Can. Ap. 43. (vid. ቀዊም፡ et ተቀውመ፡; etenim *poenitentes* ይቀውሙ፡ አፍአ፡ እምቤተ፡ ክ"ን፡ Clem. f. 146.).

አቀመ:, rarius አቆመ: (ut 1 Reg. 6, 14; Macc. f. 16 al.) II, 1, Impf. ያቀውም:, Subj. ያቅም: *stare facere, sistere*, Ps. 30, 10; ምንት፡ያቀውመከ፡አፍአ፡ Gen. 24, 31; Matth. 20, 6; አቀመኒ፡በእገርየ፡ Hez. 2, 2; 4 Esr. 10, 44; አቀመኒ፡በብረክየ፡ Dan. 10, 10. a) *erigere, statuere* Job 40, 12; አቀመ፡ቤተ፡ Sir. 47, 13; ያቀውም፡ደብተራሁ፡ 14, 25; መኑ፡አቀሞሙ፡ለአድባር፡ Jes. 40, 13; ምስለ፡ Dan. 3, 1; Asc. Jes. 4, 11; altare Gen. 33, 20; turres Judith 1, 3; lapides Deut. 27, 4; columnam Kuf. 27; Gen. 28, 18; ያቀውሞ፡ውስተ፡ቤቱ፡ Jes. 44, 13. b) *collocare, ponere:* ኢታቅሞ፡መንገሌከ፡ Sir. 12, 12; Num. 8, 13; Matth. 4, 5. 18, 2. 25, 33; Luc. 9, 47; Act. 1, 23. 22, 30; አቀመኒ፡ከመ፡መጠራ፡ለሐጽ፡ Thren. 3, 12; አቅሙ፡ላዕሌሃ፡ነዳፍያነ፡ Jer. 28, 27. c) *stabilire:* 2 Reg. 3, 10; ያቀውሞን፡ለእገሪከ፡ከመ፡ኢያንቀልቅሳ፡ ἐρείσει Prov. 3, 26. d) *surgere* vel *prodire facere, excitare, suscitare:* አቅም፡ነቢያተ፡ለስምከ፡ Sir. 36, 20; Hen. 84, 6; in specie: prolem, Deut. 25, 7. 8; Ruth 4, 5. 10; Kuf. 22; አቀውም፡ለዳዊት፡ሠርፀ፡ጽድቅ፡ Jer. 23, 5; አቀመት፡ውሉደ፡እምላዕለ፡መሐዛ፡ Sir. 23, 23; Matth. 22, 24; vel hostes 1 Reg. 22, 8; አቀውም፡ገጽየ፡ላዕለ፡ይእቲ፡ነፍስ፡ ἐφιστάνω Lev. 17, 10. 20, 3. e) *instituere, constituere*, foedus Gen. 6, 18. 9, 11; Ex. 34, 27; Kuf. 15; በመሐላ፡አቀመ፡ሎቱ፡ኪዳነ፡ Sir. 44, 21; legem 2 Cor. 10, 13; festum Enc.; diem Act. 17, 31; testimonium Ps. 104, 9; ያቀውመከ፡ሎቱ፡ሕዝበ፡ቅዱሰ፡ Deut. 28, 9; ልዑለ፡መዓርገ፡እምዕራገ፡ዲያቆን፡ያቅሞ፡ *in altiorem gradum, quam est gradus diaconi, constituat eum* Enc. f) stabilire i. e. *confirmare, ratum facere, exsequi*, ያቀውም፡ቃለ፡ገብሩ፡ Jes. 44, 26; Jer. 36, 10; እለ፡ኢያቀውሙ፡ቃለ፡ኪዳንየ፡ 41, 18; 1 Reg. 3, 12; አቀውም፡መሐላየ፡ Kuf. 24; ከመ፡ያቅም፡ቃሎ፡ Ruth 4, 7; Num. 30, 14. 15; ከመ፡አቅም፡መሐላየ፡ Jer. 11, 5; Ps. 20, 11. 118, 38; Hebr. 10, 9; Hen. 84, 5. g) *sistere; subsistere facere; cohibere, inhibere, detinere*, Act. 8, 38; አዘዘ፡ያቅሙ፡ሰረገላሁ፡ M. M. f. 47; አቅም፡እዴከ፡ ἄνες τὴν χεῖρά σου 1 Par. 21, 15; ምንት፡አቀመከሙ፡ዝየ፡ Jes. 52, 5; ታቀውም፡ዝናመ፡ሰማይ፡ Hagg. 1, 10; አቀምኩ፡አፍላጊሃ፡ Hez. 31, 15; 4 Esr. 13, 46. 49; Ps. 77, 16; አኀዝዎ፡ወአቀምዎ፡ Luc. 4, 42. α) *morari* (anstehen lassen): circumcisionem ኢይክሉ፡አቅሞ፡ወኢአድኅሮ፡ M. M. f. 292; Hen. 80, 2. β) *desistere, absistere* i. e. *cessare*, አቀመት፡ወሊደ፡ Gen. 29, 35. γ) *desistere* vel *desciscere facere* c. Acc. et እምነ፡ Asc. Jes. 1, 9.

ተቀውመ፡ III, 1 1) *poni, constitui* Hebr. 8, 1 Plgl. 2) *abigi, segregari* c. እምነ፡ Hen. 53, 2 (vid. ቆመ፡ n. i.).

ተቃወመ፡ III, 3 1) *se opponere, insurgere* contra alqm, *resistere, obstare, adversari, repugnare*, ስእኑ፡ተቃውሞ፡ Kuf. 48; c. ላዕለ፡, ut: እመ፡ተቃወሙ፡ላዕለ፡እግዚ''፡ Num. 26, 9; c. ምስለ፡, ut: ኢትትቃወም፡ምስለ፡እግዚ''፡ 1 Esr. 1, 25; c. ቅድመ፡, ut: ተቃወሙ፡ቅድመ፡በር፡ Sir. 46, 7; plerumque c. Acc.: Num. 16, 2; ይትቃወመከ፡ቅድሜከ፡ Kuf. 48; Job 41, 1; መኑ፡ይትቃወሞ፡ለዘ'ንእሁ፡ 9, 19; Sir. 45, 18; Jes. 3, 9; መኑ፡ይትቃወም፡እደ'ሁ፡ 14, 27. 41, 11; ጌጋይነ፡ተቃወመነ፡ 59, 12; Jer. 14, 7. 27, 24. 29, 20; አልቦ፡ዘይትቃወሞ፡ለቃልከ፡ Judith 8, 28; ይትቃወሞነ፡ለምግባሪነ፡ Sap. 2, 12; ኢይትቃወማ፡ምንትኒ፡እኩይ፡ Prov. 3, 15. 31; Ps. 16, 8. 75, 7; ዘይትቃወመከ፡ ἀντιδοξῶν σοι Esth. 4, 17 oper.; Eph. 6, 11; Rom. 9, 19; Phil. 1, 28; 1 Tim. 1, 10; 2 Tim. 3, 8; in bello 3 Reg. 12, 24; in disputatione Sx. Genb. 21; inobedienter: ለእመ፡ተቃወሞ፡ዲያቆን፡ለቀሲስ፡ F. N. 9. 2) se opponere i. e. *sustinere* impetum alcjs, ὑφίστασθαι, c. Acc.: መኑ፡ይትቃወማ፡ለእሳተ፡ርእየቱ፡ Mal. 3, 2; Koh. 4, 12; Sir. 43, 3; ኢይትቃወምዎ፡ለኀይለ፡አፍራሲነ፡ Judith 6, 3; Apoc. 6, 17; c. ቅድመ፡, ut: አልቦ፡ዘይትቃወም፡ቅድመ፡ገጹ፡ Nah. 1, 6. 3) pro aliquo i. e. *propugnare, protegere, defendere*, c. ለ፡ Prov. 24, 28 ὑπερασπίζειν; ይትበአስ፡ወይትቃወም፡ሊተ፡ Org. 5; c. Acc. Ps. 93, 16. 4) opponi alterum alteri i. e. *comparari:* ምስለ፡ብርሃን፡እንዘ፡ትትቃወም፡ትትረከብ፡ከመ፡ቀዳሚት፡ይእቲ፡ Lit. Epiph. (cfr. Sap. 7, 29).

ቀዊም፡ vel ቀውም፡ part. 1) *stans, positus, collocatus* Asc. Jes. 9, 35; Sx. Jac. 9; እሙንቱ፡ቀዊማን፡ላዕሌሃ፡ (sc. ለቅጽር፡) Jsp. p. 370. 2) *ratus, in usu receptus:* ወውእቱ፡ (sc. ቀኖና፡በስልዮስ፡) ቀዊም፡በኀበ፡ግብጻውያን፡ወመለካውያን፡ F. N. p. 9. 3) *exclusus, segregatus:* ሕሩም፡ወቀውም፡እምቤተ፡ክር''ን፡ Clem. f. 86. 89; ይኩን፡ቀዊመ፡ወሕሩመ፡እምቤተ፡ክ''ን፡ f. 85; ቀዊም፡እምጥዒተ፡አንቀጸ፡ብርሃን፡ f. 123; ርጉም፡ወቀዊም፡ወውጉዝ፡ውእቱ፡ f. 160; ቀዊም፡እማዕርገ፡ቤተ፡ክ''ን፡ f. 127; II Can. Ap. 31.

ቃውም፡ part. act. *protector, defensor, patronus:* አነ፡ቃውምከ፡ወበስብከ፡ጥቀ፡ Kuf. p. 55; ንጉሥ፡ልብው፡ቃውመ፡ሕዝብ፡ Sap. 6, 26; Org. — *Voc. Ae.:* ቃውም፡ሊቅ፡ብ፡አለቃ ።

ቆም፡ subst., plerumque m., 1) *statio*, ተዘከረኒ፡በቆምየ፡ (var. pro ቁመትየ፡) Jer. 18, 20. 2) *statura* Matth. 6, 27; Luc. 12, 25. 19, 3; Cant. 7, 8; 1 Reg. 9, 2; Phlx. 60. 3) *altitudo* Apoc. 21, 16; Ex. 25, 10. 23. 30, 2; ቆመ፡አረፍት፡ Judith 1, 2. 4; ወኖኁ፡ቆማ፡ Hez. 19, 11. 31, 3. 40, 5; 2 Esr. 6, 3; Dan. 4, 7. 8; Jer. 52, 21 vrs. nov.; ኢይትዐወቅ፡ኑኃ፡ወግድማ፡ወኢቆማ፡ Clem. f. 50; trsl.: በአምጣነ፡ኀይሉ፡ለሰብእ፡ቆሙ፡ Sir. 28, 10; ደምስስ፡ቆሞሙ፡በእደ፡ብእሲት፡ τὸ ἀνάστεμα (*animus elatus?*) Judith 9, 10.

ቁመት፡(ቈመት፡) n. act. 1) *statio, standi actus:* ተዘከር፡ቁመትየ፡ Jer. 18, 20. 2) *statura* Kuf. p. 86. 3) *constitutio, substantia* (Bestand): ሥርዐተ፡ቁመተ፡ዓለም፡ σύστασις κόσμου Sap. 7, 17; (episcopus ne prae se contemnat clericos et laicos) እስመ፡ውስቴቶሙ፡ይከውን፡ቈመተ፡ጉባኤ፡ (ecclesiae) Const. Ap. 49. 4) *status, conditio* (Stand, Zustand): አኀው፡ (monachi): እለ፡ይከውኑ፡ውስተ፡ቁመት፡ፍጽምት፡ Phlx. 45. 5) *segregatio, exclusio* (vid. ቀዊም፡ ቁመት፡ወሕርመት፡ Clem. f. 141; ἀφορισμός II Can. Ap. 72.

ቀዋም፡ adj. (Lud. ቀዊም፡), m. et fem., *procerus, erectus, altus:* ወቀዋም፡ወላሕይ፡ወጽኑዕ፡እምኵሉ፡ደቂቁ፡ 2 Par. 11, 23; ኵሉ፡አረፍት፡ቀዋም፡ πᾶν τεῖχος ὑψηλόν Jes. 2, 15.

ቀዋሚ፡ n. ag. 1) *stans:* ሱራፌል፡ወኪሩቤል፡ቀዋምያን፡ዐውደ፡መንበሩ፡ Genz. f. 118. 2) *stabilis, permanens* 2 Cor. 3, 11; ጽርሕ፡ቀዋሚት፡አንተ፡ኢትወድቅ፡ Org. 3. 3) per se subsistens, *substantialis:* personae divinitatis ቀዋምያን፡ Lud. e Mss. Colb. 4) *patronus, protector, defensor* Ps. 36, 41; Petrus ቀዋሚሃ፡ለመንበብ፡ Deg.; episcopus sit ቀዋሚ፡ለመበለት፡ወለእጓለ፡ማውታ፡ Kid. f. 6. 5) *antistes, procurator*, c. ላዕለ፡, ut: አበ፡ምኔት፡ይረስዮ፡ (monachum) ቀዋሚ፡ላዕለ፡ምኔት፡ወላዕለ፡መዘግብቲሆሙ፡ F. N. 10.

ምቅዋም፡ subst., Pl. **ምቅዋማት፡** 1) *locus standi, ubi quis stat* vel *commoratur; statio; locus:* **ቆሙ፡ በበምቅዋሞሙ፡** (στάσις) 2 Esr. 19, 3; **በበምቅዋማቲሆሙ፡** 2 Par. 7, 6 (φυλακαί); **ቆመ፡ ዐሓይ፡ ወወርኅ፡ በምቅዋሞሙ፡** Jos. 10, 13; Hen. 12, 4; **ኢትምርሖ፡ ፍኖተ፡ ዐጋም፡ ምቅዋመ፡ አጣሊ፡ ር ጉማን፡ ዳእሙ፡ ምርሖ፡ መንገለ፡ የማን፡ ምቅዋመ፡ አባግዒክ፡ በሩሓን፡** Genz. f. 105; in ecclesia sit **ዐጸደ፡ ምቅዋም፡ ለክህ ናት፡** Kid. f. 6; **ምቅዋምከ፡ ዘለዐሉ፡ መዓርጋ፡** Enc. Masc. 12; **ምድረ፡ ምቅዋም፡** (terra, ubi quis aliquamdiu commoratur, Lud. ex) Enc.; (si quae mulier in judicium venire noluerit,) **ትሢም፡ ላቲ፡ ሀየንቲሃ፡ ዘይቀውም፡ በምቅዋማ፡** F. N. 43, 6. 2) *statumen, basis, fundamentum:* **ምቅዋማት፡** altaris Ex. 38, 2 hebr. in Octat. aeth. P. II. p. 93; ἐσχάρα Sir. 50, 12. 3) *stagnum,* **ምቅዋመ፡ ማይ፡** Ex. 7, 19; Sir. 43, 20; Jes. 37, 25; **መርሕብ፡ ቅድመ፡ ምቅዋመ፡ ማይ፡** πύλη τοῦ ὕδατος 2 Esr. 18, 1. 4) *commoratio, mansio* Hen. 49, 2. 5) *sectio, caput* libri (i. q. **ምዕራፍ፡**): **ወላዕለ፡ ኵሉ፡ ምቅዋም፡ ኍልቍ፡** Syn. f. 1 (Lud. in comm. hist. p. 305 exhibet **ምቅዋመ፡ ኍልቍ፡**, male).

ተቅዋም፡ subst., m. et fem., Pl. **ተቅዋማት፡** 1) *statumen, basis, fundamentum,* **ተቅዋማት፡** ὑποστηρίγματα 3 Reg. apocr. 3, 4; **መዓዐት፡ ወተቅዋማቲሁ፡** τὰ πρόθυρα καὶ αἱ ἧλαι 3 Reg. 7, 36. 2) in specie: statumen lucernae, *candelabrum, lychnuchus:* **ማኅቶት፡ እንተ፡ ታበርህ፡ዲበ፡ ተቅዋማ፡** Sir. 26, 17; Ex. 25, 31 seq.; 35, 15; **ጽንዕት፡ ተቅዋም፡** 38, 14; 3 Reg. 7, 35; Zach. 4, 2 (fem.); Matth. 5, 15; trsl.; **ሰላም፡ ለከ፡ ሙሴ፡ ተቅዋመ፡ ሀገረ፡ ፈርማ፡** Enc. Nah. 30.

ተቃዋሚ፡ n. ag. (III, 3) *adversarius, repugnans, refractarius:* **ተቃዋምያን፡** ὑπεναντίοι Sap. 11, 9; **ብእሲት፡ ተቃዋሚት፡** Fal. f. 38.

መስተቃውም፡ part. *adversarius, qui contra dicit:* **መስተቃውማን፡** (in doctrina) Lud. e Mss. Colb.

ቀውስ፡ n. prgr. i. e. قَوْس 1) *arcus,* quo jacitur sagitta Gad. Ad. f. 126. 2) nomen signi coelestis (zodiaci) **ቀውስ፡** et **አልቀውስ፡** (ٱلْقَوْس) Abush. 4; Cod. Mus. Brit. LXXXII, 4 (aliâs *sagittarius,* vid. Ideler Untersuchungen p. 183.).

ቀውቅሀ፡ (etiam per **ሐ** et **ኀ**) rad. inus., cui comparaveris قَاقَ قَوْقَا قَوْقَى *cacabavit* gallina, قَوَّة *clamavit.*

ቆቃህ፡ et **ቆቅህ፡**, subst., m. et fem., sing. et coll., [amh. **ቆቅ፡**] *perdix:* **ቆቃህ፡ ተሠግረ፡** Sir. 11, 30; **ነቀወት፡ ቆቃህ፡** (v. **ቆቅህ፡**) Jer. 17, 11; **መቃርዮስ፡ ዘተሰሰየ፡ ቆቅህ፡** (collective) Sx. Tachs. 13; **አሥጋሬ፡ ቆቃህ፡** Lud. e Lib. Myst. — Vid. de **ቆቅ፡** Harris II Aufl. p. 45.

እንቆቅሆ፡, etiam **እንቆቅሆ፡** (Jes. 28, 6 var.; Did. ed. Platt p. 41) et **እንቆቍሆ፡**, **እንቆቍሆ፡** (Deut. 22, 6; Jes. 59, 5 in Cod. Laur.), subst., sing. et coll., *ovum, ova;* avium Deut. 22, 6; Luc. 11, 12; Jes. 10, 14; **ወይነሥኡ፡ እንቆቅሆሆሙ፡** Jes. 28, 6 (absque auct. Graeci); **ያፍ፡ እንተ፡ ተሐቅፍ፡ እንቆቅሆ፡** Did. 6 (Platt p. 41); **ይበልዑ፡ እንቆቅሆ፡ ወግብነት፡** Kedr f. 68; **እንቆቅሆ፡ ወዓሣ፡** F. M. 34, 7; aliorum animalium: **እንቆቍሆ፡ አርዌ፡ ምድር፡** ᾠὰ ἀσπίδων Jes. 59, 5; **ማየ፡ እንቆቅሆ፡** *albumen ovi* M. F.; **ወሊደ፡ እንቆቅሆ፡** *parere ova,* Lud. ex auct. Greg. — *Voc. Ae.:* **እንቆቅሆ፡ ዘ፡ እንቍላል ።**

ቆበር፡ *caligo* vid. sub **ቀበረ፡**

ቀውዕ፡ et **ቆዕ፡** subst. 1) *flos vitis,* et similium fruticum bacciferorum: κύπρος **ቆዕ፡** Cant. 4, 13; **ለእመ፡ ጸገየ፡ ቆዕ፡** ἤνθησεν ὁ κυπρισμός (סְמָדַר) 7, 13. 6, 11 (Cant. 2, 13 κυπρίζειν **ጸገየ፡** versum est); **ጼና፡ አንፍኪ፡ ከመ፡ ቆዕ፡ ጽጌ፡ ወይን፡** Org.; **ይትሜዐዝ፡ ቆዐ፡ ጽጌ፡ ወይን፡** Org. 7; Deg.; **በጽሒ፡ ጊዜ፡ ቀውዕ፡** M. M. f. 288; Org. 1; **በመስቀል፡ ዘቀውዕ፡** *festo crucis verno* 1 Cor. 1, 17 tit. 2) flava illa materia, pedibus apium in alvearia involantium adhaerens, Lud. ex auct. Gregorii. 3) uva prima et tenera, *omphax,* quivis *fructus immaturus* (i. fere q. كَعْكَب), ὄμφαξ Job 15, 33; Jes. 18, 5; Prov. 10, 26; **አበው፡ በልዑ፡ ቆዐ፡** Jer. 38, 29; Hez. 18, 2; **ከመ፡ ቆዐ፡ ቀምሕ፡** Sir. 51, 15; **ፍሬሆሙ፡ ቆዕ፡ ከንቱ፡** Sap. 4, 5. 4) Transfertur ad homines qui *immaturi* i. e. *praematura morte* abripiuntur; ἄωρος, **እስመ፡ አብ፡ ይጼዐር፡ ወይላሑ፡ ለዕሉቱ፡ እንዘ፡ ቆዑ፡ ተመሥጠ፡ ሕፃኑ፡** Sap. 14, 15; **ዐማዕያን፡ ይትሀጐሉ፡ ቆያሙ፡** Prov. 13, 2. — *Voc. Ae.:* **ቋዕ፡** (sic) **ብ፡ ጨርቋ ።**

ቋዕ፡ subst., plerumque m., Pl. **ቋዓት፡**, **ቈዓት፡**, **ቆዓት፡** [onomatopoëticum, coll. غَاق काक, al.; vid. etiam **ጉዳ፡**] *corvus, cornix,* κόραξ Gen. 8, 7; Lev. 11, 15; Deut. 14, 14; Kuf. 11. 37; **ጸሊም፡ ከመ፡ ቋዕ፡** Cant. 5, 11; Rel. Bar.; Clem. f. 224; **ቋዓት፡** et **ቈዓት፡** Zeph. 2, 14; Jes. 34, 11 (v. **ቆዓት፡**); Prov. 24, 52; 3 Reg. 17, 4. 6; Job 38, 41; Hen. 89, 10; Luc. 12, 24; **ቆዓት፡** Sx. Sen. 12; **እጕለ፡ ቋዓት፡** Ps. 146, 10; κορώνη **ከመ፡ ቋዓት፡ በድው፡** Jer. 3, 2; Ep. Jer. 54. — *Voc. Ae.:* **ቋዕ፡ ዘ፡ ቍራ ።**

ቀዐነ፡ rad., ut videtur *arctare, coarctare* vel intr. *angustum esse;* Ludolfus ei significationem „*instravit* equum vel jumentum" indidit, nescio qua auctoritate nixus.

ተቃዐነ፡ III, 3 *se invicem premere* vel *coangustare,* de turba densa et compressa: **እከሁ፡ ሰብእ፡ ይጠወቅ፡ ወይትቃዐን፡** Luc. 8, 45 rom. (Platt: **ወይጸዐቀክ፡**).

መቃዐን፡ part. (I, 3) *compressus, arctus, angustus:* **ፍኖት፡ ጸድቃን፡ ጸባብ፡ ወመቃዐን፡ እንተ፡ ትወስድ፡ ውስተ፡ ሕይወት፡** Macc. f. 17 (cfr. Matth. 7, 14); **ፍኖት፡ ጸባብ፡ ወመቃዐን፡** Gad. Kar.

መቅዐን፡ subst. 1) *via arcta, locus angustus, angustiae:* **ኢያገምራ፡** (Trinitatem) **ርሒብ፡ ዓለም፡ ወኢያጽዕቃ፡ መጽብብ፡ ዘመቅዓን፡** Ath. de Trin.; **ፍኖት፡ እንተ፡ ትወስድ፡ ውስተ፡ ሕይወት፡ ጽዕቅት፡ ወመቅዐን፡ ይእቲ፡** Chr. Ta. 29 (bis). — *Voc. Ae.:* **ጽፉቅ፡ ጥዑቅ፡ መቅዓን፡ ጽዑቅ፡ ብ፡ ጭንቅ ።** 2) tormenti species, *instrumentum coarctando et distorquendo corpori inserviens:* **አዘዘ፡ ንጉሥ፡ ይደይዎ፡ ውስተ፡ መቅዓን፡ እስከ፡ ይነቅዕ፡ መለያልዩሁ፡ ወይጠወይ፡ ሥጋሁ፡ በእኩይ፡** Sx. Mag. 17.

ቃዕደወ፡ quadrl. inus., propagatum a קָדַר قَعَدَ *se inclinavit, incurvavit* (قَعَدَ *sedit*).

አንቃዕደወ፡ V Imprf. **ያንቀዐዱ፡** (**ያንቅዐዱ፡** et **ያንቃዐዱ፡** passim) 1) se proclinare, prominere, *prospectare* (coll. הִשְׁקִיף): **አዕይንት፡ እለ፡ ያንቀዐድዋ፡ እመስኮት፡** Koh. 12, 3 vrs. alt.

2) *sursum respicere, suspicere* (in specie precando, auxilium petendo): **አንቃዕድዎ፡** ἀνακύψαι Job 10, 15; **አንቃዕዲ ውየ፡ ኢይትኀፈር፡** Enc.; **ይትፌሣሕ፡** (homo) **በሰርጐ፡ሰማያት፡ሶበ፡ያንቅዕዱ፡** M. M. f. 139; angeli **ይስእሉ፡ወያስተበቍዑ፡ወያንቅዕድዉ፡በእንተ፡ኵሎሙ፡ኃጥኣን፡** Clem. f. 58; c. **ላዕለ፡** *sursum* Joh. 11, 41; c. **ውስተ፡** loci: **አንቃዕዱኩ፡ውስተ፡ሰማይ፡** Jer. 4, 23; c. Acc. loci: **ያንቀዐድዉ፡ሰማየ፡** Clem. f. 203; Deg.; Lit. 165, 3; c. **ኀበ፡** prs.: Joel 1, 20; Clem. f. 60. 68. 73; **ጐዩ፡ኀበ፡ታቦት፡ወአንቃዕደዉ፡ኀበ፡ኖኅ፡ከመ፡ይንሥኦሙ፡ኀቤሁ፡** Clem. f. 24; **ኢይደልወነ፡ናንቀዕዱ፡ኀቤከ፡ወናንሥእ፡አዕይንቲነ፡ውስተ፡ሰማይ፡** Did. 36; Genz. f. 52. 3) trs.: *sursum tollere, attollere, elevare* oculos, mentem; Ps. 122, 1. 24, 1. 85, 3. 141, 10; **አልዐለ፡አደዊሁ፡ወአንቃዕደወ፡አዕይንቲሁ፡ወኀሊናቲሁ፡** Phlx. 23; **ኀቤከ፡አንቃዕዱነ፡አዕይንቲነ፡** Lit. Joh. — *Voc. Ae.*: **አንቃዕደወ፡ዘ፡አሻቀበ፡** v. **አሳቅበ፡አየ፡**; *aliud*: **አንቃዕዱ፡ዘ፡አንጋጸጹ፡**

እንቅዕድው፡ part. *sursum respiciens, suspiciens*, ad Deum, Org.

ቀዘፈ፡ i. q. **ቀደፈ፡** (قَذَفَ, amh. **ቀዘፈ፡**) *remigare*. *Voc. Ae.*: **ቀዘፈ፡ጸበተ፡ብ፡ዋኘ፡**

ቀሐ፡ I, 1 [cognatae videntur radd. نكع et قنأ] *rubere, rubescere, rufum esse* vel *fieri*: **ለምንት፡ቄሐ፡አልባሲከ፡** Jes. 63, 2. 1, 18; Thren. 4, 7; **ቄሐ፡ከመ፡ደም፡ውእቱ፡ማይ፡** 4 Reg. 3, 22; **ይቀይሕ፡እምጽጌ፡ረዳ፡** Hen. 106, 10; Org. 1.

አቄሐ፡ II, 1 *rubefacere, rufare*, Const. Ap. 62 (63); II Const. Ap. 19. (vid. sub **ምርፋቅ፡**).

ቀዩሕ፡ et **ቀይሕ፡** adj., fem. **ቀያሕ፡** (Num. 19, 2) et **ቀይሕት፡**, Pl. m. **ቀይሓን፡**(**ቀዩሓን፡**), fem. **ቀይሓት፡**(**ቀዩሓት፡**) *rufus, ruber, rubidus, rubicundus, rutilus*: **ቀይሕ፡ከመ፡ጽጌ፡ረዳ፡** Gen. 25, 25; Hen. 106, 2; **ከመ፡ጽጌ፡ረዳ፡ቀይሕት፡** Enc. Sen. 1; **ሕብሩት፡ቀይሓት፡** Fal. f. 16; **ዘጽሑፍ፡በቀይሕ፡**(**ቀለም፡**) Abush. 33. 46; vinum sacramenti **ይኩን፡ቀይሐ፡ወኀሩየ፡** Kedr f. 89; **ቀይሕ፡ያክንት፡** Ex. 36, 18; **እብን፡ቀዩሕ፡** Hez. 28, 14; **እብን፡ቀይሕት፡** et **ቀዩሓት፡** 28, 16; **እጐልት፡ቀያሕ፡** Num. 19, 2; **ፈረስ፡ቀይሕ፡** et **አፍራስ፡ቀይሓን፡** Zach. 1, 8. 6, 2; Apoc. 6, 4; **አርዌ፡ቀይሕ፡** 17, 3; πυρράκης 1 Reg. 16, 12; πυρρός Cant. 5, 10; κόκκινος 4, 3; **ቀይሐ፡አልባስ፡** Jes. 63, 1; **ወርቅ፡ቀዩሕ፡** vel **ቀይሕ፡** Sir. 7, 18; Bar. 3, 30; Kebr. Nag. n. 22; Org. 2; φαιός *fuscus* Gen. 30, 35.

ቀሐት፡ n. act. et subst. *rubor, rubedo*, **እንበይነ፡ቄሐተ፡ደሞሙ፡** M. M. f. 312; Org. 3; **ቄሐት፡ተምር፡ወጽዕዳዌ፡ዐምር፡ዘእምፍጥረቶሙ፡ውእቱ፡ወአኮ፡ዘተሣረዩ፡** (… sunt colores naturales, non facticii) Chr. Ta. 12.

ቀይሕና፡ subst. i. q. **ቄሐት፡** Lud.

ቀያሕይሕት፡ adj. fem. *subrubens, rubella* Lev. 13, 19. 42. 43.

አቅየሐይሐ፡(**አቅያሕይሐ፡** Lud.) quinql. II 1) *subrubere, subrufum esse*: **እንተ፡ታቀየሐይሕ፡** Lev. 13, 24. 49. 14, 37; Matth. 16, 2. 3; de cytino et balaustio Org. 2. 2) *rubrum* vel *subrubicundum facere*: **አቅየሐይሐ፡ሕብሮ፡** Sap. 13, 14.

ቀየመ፡ inus.; respondent נָקַם نَقِمَ نقّم.

ተቀየመ፡ III, 2 et 1 1) *vindictam parare, ultionem meditari, vindictae cupidum esse, succensere, ulciscendi cupiditate flagrare*, c. c. **ላዕለ፡** Lev. 19, 18; plerumque c. Acc.: μνησικακεῖν, **ቂመ፡፡ትትቄየሙኒ፡** Joel 4, 4; Hez. 25, 12; Zach. 7, 10; Herm. p. 6 (ubi ex more istius librarii "**ቃ**" scriptum est); μηνίειν, **ኢትትቀየም፡ቢጸከ፡** Sir. 28, 7; **ሰብ፡እንተ፡ትትቀየም፡** (v. **ትትቄ**") **ሰብእ፡** ἀνθρώπῳ συντηρεῖν ὀργήν Sir. 28, 3; Kuf. p. 98; p. 159 ann. 5; **ኢክነ፡ከመ፡እጓለ፡እመሕያው፡ዘይትቄየም፡** Judith 8, 16 (Gr. habet διαιτηθῆναι); ἐνεῖχεν αὐτῷ Marc. 6, 19; Luc. 11, 53; λυμαίνεσθαι Act. 8, 3 Platt; προςέθηκε Luc. 3, 20. 2) *minari*, ἀπειλεῖν 1 Petr. 2, 23. — *Voc. Ae.*: **ተቀየመ፡ዘ፡ተበቀለ፡**

ቂም፡ subst. *vindictae studium, ultionis cupido, simultas*, Herm. p. 6; Joel 4, 4; **አልቦ፡ቂም፡ዘየአኪ፡እምቂመ፡ጸላእት፡** Sir. 25, 15; **ቂም፡ወቅንአት፡** Clem. f. 13, al. crebro; **ኩን፡ጻድቀ፡ወመሐሬ፡ዘእንበለ፡ጽልሑት፡ወቂም፡** Did. 6; Lit. 164, 1.

ቅያሚ፡ subst. i. q. **ቂም፡**, ut: **ፍቅር፡ኅጥአት፡ሚጎ፡ወቅያሚ፡** Lud. comm. hist. p. 497 n. 16.

ተቀያሚ፡ n. ag. *vindictae cupidus, ultionis studiosus*: F. N. 5; Kid. f. 18.

መስተቀይም፡(**መስተቃይም፡** Lud.) part. i. q. **ተቀያሚ፡**, ut: **መስተቀይም፡ወመዐትም፡** II Can. Nic. 31; **ኩኑ፡ኄራነ፡ወአኮ፡መስተቀይማነ፡** Genz. f. 154; Chr. Ta. 27; Org.

አስተቀያሚ፡ዘ፡ሖርተኛ፡ (sic) Voc. Ae.

ቀይስ፡ vid. sub **ቀሰሰ፡**

ቂቅሕ፡ vel **ቂቃሕ፡** subst. [referendum ad radices نقح نقّى נָקָה] proprie: *pars rei purior meliorque*, in specie: farinae, hinc *flos farinae, simila, similago*, **ቂቅሐ፡** (v. **ቂቀሐ፡**) **ሥርናይ፡** Deut. 32, 14; Ps. 147, 3; Jsp. p. 276; **ቂቀሐ፡ሥርናይ፡** Macc. f. 12. — *Voc. Ae.*: **ቂቃሕ፡ዘ፡ፍትግ፡**; *aliud*: **ቂቅሕ፡ዘ፡ሕጽብ፡**

ቂቀየ፡ quadrl. I (sec. Lud. etiam **ቀቀየ፡** I, 2) [referendum videtur ad rad. קָוָה de cujus significatu primo vid. Ges. thes. p. 1201; cfr. etiam تَكَوَّى, maxime كَزَّ *constrinxit* utrem; IV *avarus fuit*; vid. **ጦዐ፡**] *constringere, restringere* i. e. *parcum, avarum et tenacem esse, avaritia ductum sibi aliisve detrahere* alqd, (kargen, geizen, abkargen): c. Acc. animae, **አቂቅዮ፡ለነፍስየ፡እምሠናይ፡** στερίσκω Koh. 4, 8; **ዘይቄቅያ፡ለነፍሱ፡** ὁ συνάγων ἀπὸ τῆς ψυχῆς αὐτοῦ Sir. 14, 4; c. Acc. Inf.: **ዘይቄቂ፡አውጽኦ፡እምንዋዩ፡ለዘይደሉ፡ይሁብ፡ምክዕቢተ፡በከንቱ፡** Fal. f. 32; c. Acc. vel **እምነ፡** bonorum et **ለ፡** prs.: **ብእሲ፡ዘይቄቂ፡እምንዋዩ፡ለርእሱ፡ያስተጋብእ፡ለካልኡ፡** Fal. f. 47; **ዘይቄቂ፡ለርእሱ፡ይዘግብ፡ለባዕድ፡** Prov. Th. Petr.; abs.: **ሀለወ፡ዘይብዕል፡በብዝኀ፡ጠዊዕ፡ወእንዘ፡ይቄቂ፡** (ἀπὸ σφιγγίας) Sir. 11, 18; **ዘቦ፡ንዋይ፡ወይቄቂ፡** Chr. Ta. 32. — *Voc. Ae.*: **ቂቀየ፡ዘ፡ነፈገ፡**

ቂቁይ፡ (etiam **ቀቁይ፡** Lud.) part., *parcus, avarus, tenax*, Fal. f. 42; **አኀዞ፡ይዝክሩ፡መሐርያነ፡ወቂቁያነ፡** Sx.

Masc. 27. — *Voc. Ae.*: ቂቂይ፡ጠዋይ፡ይንጻዊ፡ብ፡ንፍግ፡ v. ንፉግ ።

ቅቅየት፡ n. act. *parsimonia, tenacitas, avaritia,* Fal. f. 10. 23.

ቂአ፡ I, 1 [קִיא, قاء] Subj. **ይቂእ፡** *vomere, evomere:* ከመ፡ኢትቂእ፡ Prov. 25, 16; ይቂይእ፡ 23, 8; ቂአ፡እምአፉሁ፡ደመ፡ብዙኃ፡ Jsp. p. 302; ከመ፡ይቂእ፡ (sc. devoratum) Sx. Masc. 1; Ex. 7, 28; (Satanae ait:) ሰበ፡ሰማዕከ፡ዘንተ፡ቂእከ፡ሕምዘ፡እምአፉከ፡ላዕለ፡ሐዋን፡ Macc. f. 23; etiam trsl., *revomere, respuere:* እምከመ፡ሰምዖ፡(ለነገረ፡ጠቢብ፡)ይቀይእ፡ወያገብኦ፡ድኅረ፡ዘባኑ፡ Sir. 21, 15; ቂእክዋ፡ ἠθέτησα αὐτήν Jes. 27, 4. — *Voc. Ae.*: ቂአ፡ወወረቀ፡ዘ፡ተፋ ።

አቂአ፡ II, 1 1) *vomere facere:* አቀይአ፡እምአፉሃ፡ዘውኅጠት፡ Jer. 28, 44. 2) *vomitionem movere*, de medicamentis vomificis: ያቀይእ፡ M. F.

ተቀይአ፡ (ተቂአ፡ Lud.) III, 1 *vomi, evomi,* Lud. sine auct.

ቅያእ፡ vel **ቂያእ፡** subst. *vomitus, evomitum:* ከልብ፡ዘይገብእ፡ዲበ፡ቅያኡ፡ Prov. 26, 11; 2 Petr. 2, 22; ከመ፡ይስሕት፡ስኩር፡በቂያኡ፡ Jes. 19, 14 vrs. alt.; Jer. 31, 26 vrs. nov.; ቂያእሙ፡ ὁ ἐκείνων ἔμετος Cyr. ad Th. f. 9.

ቂአት፡ n. act. *vomitio,* M. F.

ቀይጡን፡ n. prgr., sc. قَيْطُون *parvum conclave in domo, locus ubi quid asservandum reconditur:* ቀይጡን፡አውታን፡ዘውእቱ፡ብሂል፡ቤት፡ጣያታት፡ (أَوْتَان) Abush. 6.

ቊይጽ፡ et **ቊጽ፡** (Joh. 19, 33 rom.), subst., Pl. (**አቊየጽ፡** et) **አቊያጽ፡** (et **አቅያጽ፡**), **ቊየጽ፡** et **ቊያጽ፡**, *crus* in corpore humano seu pars pedis a genu ad talum, *tibia,* σκέλος, κνήμη [respondet, significatu quidem, ساق שׁוֹק ܫܩܐ ضاق] Deut. 28, 35; Jud. 15, 8; Ps. 146, 11; Cant. 5, 15; Joh. 19, 31—33; ቊየጽ፡ሐንካስ፡ Prov. 26, 7; ቀፈጽኪ፡አቊያጸኪ፡ (v. አቊየጸኪ፡) Hez. 16, 25; ሰሐቢ፡አቊያጸኪ፡ Jes. 47, 2; አቊያጺሁ፡ (v. አቅ"፡) Dan. 2, 33; አቊያጸ፡እገሪሆሙ፡ κλῶνες ποδῶν Job 18, 13; አቊያጽኪ፡ክልኤ፡ I Sal. Mar. 30; ዘበጠ፡ላዕለ፡ቊየጹ፡ Jsp. p. 328; አልበሰ፡አቊያጽ፡ περικνημῖδες *ocrea, tibialia* Dan. 3, 21. — *Voc. Ae.*: አቊያጽ፡ዘ፡ጭን፡

መቃይጽ፡ subst. Pl. (Sing. nondum repertus), instrumentum torturae quoddam, ut videtur: *nervus, cippus* (quem Hebraei מַהְפֶּכֶת, Graeci κύφων appellant; ejus descriptionem vid. in Ges. thes. p. 388): ለገብር፡እኩይ፡ሰውጥ፡ወመቃይጽ፡ στρέβλαι καὶ βάσανοι Sir. 30, 35. [An ad قعص *flexit, incurvavit,* قوس *incurvatus fuit* referendum?] — *Voc. Ae.*: መስፈት፡ወመቃይጽ፡ዘ፡ዋጣ ።

ቀድሐ፡ I, 1 [قدح ; amh. ቀዳ፡] Subj. **ይቅዳሕ፡** 1) *haurire,* aquam, c. Acc. ማየ፡ et absol., Gen. 24, 13. 16. 19. 20; Jos. 9, 19; Jes. 12, 3; ወቀድሑ፡ማየ፡እምዐዘቅት፡ 1 Par. 11, 18; 2 Reg. 23, 16; እምህየ፡ይቀድሑ፡ ἐκεῖθεν ὑδρεύονται Judith 7, 13; ለቀዲሐ፡ማይ፡ Kuf. 2; ዘይቀድሕ፡ማየ፡ Kuf. 50; Joh. 4, 7; alia fluida Hagg. 2, 16; Joh. 2, 9; trsl.: መጽሐፈ፡ስንክሳር፡ዘበትርጓሜሁ፡ገብኤ፡ዘቀድሕዎ፡አበዊነ፡ቅዱሳን፡ (እምነ፡ኵሉ፡ገድላት፡) Sx. in Proleg. 2) *exhaurire* vas Joh. 2, 8. 3) *infundere* (et *miscere*) vinum: እለ፡ይቀድሕዎ፡ለሜስ፡ κεραννύντες Jes. 5, 22; ትቀድሑ፡ለበጸውዕ፡ወትመልኡ፡ 65, 11; ቅዳሕ፡ወይኖ፡ Dan. ap. 13, 11; ወይን፡ዘቀዳሕኩ፡ለክሙ፡ Prov. 9, 5; Apoc. 18, 6.

ተቀድሐ፡ III, 1 1) *hauriri* Org. 2; ማይ፡ዘኢተቀድሐ፡እምአፈ፡ነቢያት፡ወሐዋርያት፡ M. M. f. 36. 2) *infundi* (et *misceri*): ኅበ፡ይትቀዳሕ፡ወይን፡ Prov. 23, 30 var.

ቅዱሕ፡ part. *haustus, infusus* Apoc. 14, 10.

ቀድሕ፡ subst., unde derivaverim Pl. **አቅዳሕ፡** *haustus,* vel *cyathus, scyphus* (coll. قدح Pl. أقداح), ይስተዩ፡፫አቅዳሐ፡ወይን፡ (sc. monachi moerore afflicti) Phlx. 79; ይስተይ፡፫አቅዳሐ፡በበዓላት፡እግዚእን፡ባሕቲቱ፡ Kedr f. 73.

ቅዳሕ፡ subst., m. et fem., *haustum* i. e. *excerptum, collectaneum:* ትትነበብ፡ዛቲ፡ቅዳሕ፡እመዝሙር፡ Genz. f. 53; ወእምዝ፡ትብል፡ጸሎተ፡ቅዳሕ፡እምዳዊት፡ f. 123; ቅዳሕ፡ዳግማዊ፡, ቅዳሕ፡ሣልሳይ፡ caet., f. 124. 128.

ቅድሐት፡ n. act. *haustus, infusio,* Ps. 74, 7; Enc. Haml. 12.

ቀዳሒ፡ n. ag., Pl. **ቀዳሕያን፡** et **ቀዳሕት፡** 1) *haustor, aquator:* ዜዋዊት፡ቀዳሒት፡ Ex. 12, 29; ሐማብያን፡ዕዕ፡ወቀዳሕያን፡ማይ፡ Macc. f. 7. 2) *pincerna, pocillator,* ቀዳሕት፡ 3 Reg. 10, 5; Gen. 40, 1. 13. 41, 9; Jsp. p. 282. 283.

ቀድሖ፡ subst. *vas aquae hauriendae idoneum,* majus quam ቀሡት፡, Lud. sine auct.

መቅድሕት፡ subst., Pl. **መቅድሓት፡** *urna, situla, hydria:* መቅድሕት፡እሳት፡ይክዕዉ፡ላዕሌሆሙ፡ Clem. f. 229; Macc. f. 20; መቅድሓት፡እሳት፡ይክዕዉ፡ዲቤሁ፡ Apc. Mar. Joh.

ምቅዳሕ፡ subst. 1) *locus unde hauritur, puteus,* Org.; ምቅዳሐ፡ፈውስ፡ወዐዘቅት፡በረከት፡ Org.; ገይበ፡ወርቅ፡ምቅዳሐ፡ስብሓት፡ Org. 2) locus unde merces hauriunt, *emporium:* ትከውን፡ምቅዳሐ፡ለኵሉ፡ነገሥት፡ዓለም፡ Jes. 23, 17.

መቅድሕ፡ subst., inter instrumenta torturae enumerantur: ሙኆሥሥ፡ስነን፤መውዕሌ፡ዐይን፤መስረፈ፡(?)እንፍ፤መቅድሐ፡እዝን፡ Sx. Ter 15; dubium, utrum sit *cochlear* (coll. مقدح) an *terebra* (pro መድቅሕ፡ q. v.).

ቀደመ፡ I, 1, raro I, 2 (ut Jes. 11, 14 var.) [קָדַם ܩܕܡ قَدِمَ] Subj. **ይቅድም፡** 1) *praeire, praecedere, antecedere, anteire,* c. Acc. Matth. 14, 22. 26, 32; Marc. 6, 45. 10, 32. 16, 7; ሑሩ፡ቅድሜየ፡ቅድሙኒ፡ 1 Reg. 25, 19; Sap. 12, 8; c. እምነ፡ prs.: ንቅድም፡እምብእሲትከ፡ Tob. 11, 2; 1 Reg. 9, 27; c. ለ፡ prs.: ለደም፡ይቀድም፡ላኊ፡ Sir. 22, 24; ለእሳት፡ይቀድም፡ይጠይስ፡ተን፡ጢስ፡ ibid. 2) *praevenire, ante venire, antevertere:* Jud. 7, 24 ann.; ይቀድሙኒ፡ወሪደ፡ Joh. 5, 7; Matth. 21, 31; Kuf. p. 28. 3) *priorem esse, praestare, potiorem esse,* a) praecedere tempore: እለ፡ቀደሙከ፡ Hen. 32, 6; 4 Esr. 3, 53. b) ordine: እለ፡ይቀድሙ፡ cf. πρῶτοι Num. 10, 13. 14; እምኵሉ፡ዘይቀድም፡ πρὸ πάντων *ante omnia* Jac. 5, 12; 1 Petr. 4, 8; hinc **ቀዲም፡** *prioratus, jus praecipuum:* እምላክ፡፩ዘእንበለ፡ቀዲም፡ Org. 3; ቀዲም፡ዘከነ፡ሎቱ፡በውስተ፡ርስት፡ F. N. 42, 3. c) creberrime cum aliis verbis conjunctum significat adverbia *ante, primum,*

primo, prius, vel praepositiones *prae, pro, ante* in verbis compositis: α) c. c. alio verbo in eodem tempore, numero et persona, ut: ይቀድሙ፡ወያመጽኡ፡አሕማረ፡ተርሴስ፡ደቂቀኪ፡ ἐν πρώτοις ἀγαγεῖν Jes. 60, 9. 61, 4; ቀድም፡ወንሣእ፡ προκαταλήψῃ Judith 2, 10; plerumque omissa copula: Ex. 12, 18; ትቀድም፡ተሐውር፡ምስሌሁ፡ πορεύεται μετ᾽ αὐτοῦ ἐν πρώτοις Sir. 4, 17; ይቄድሙ፡ (v. ይቀድሙ፡) ያወርዱ፡እዴሆሙ፡ Jes. 11, 14; ለእለ፡ቀደመ፡አእመሮሙ፡ οὓς προέγνω Rom. 8, 29 Platt; et inverso ordine: ይሐሩ፡ይቀድሙ፡ውስተ፡ Judith 7, 1; 2 Reg. 19, 20; ንግር፡አንተ፡ቀድም፡ Jes. 43, 26; 1 Cor. 15, 3 rom. β) c. Acc. Inf.: ቀደመ፡ተምህሮ፡መጽሐፍ፡ Kuf. 4; ቀደመ፡ተወልዶ፡ Kuf. 36; በኑ፡እምሰብእ፡ቀደምከ፡ተፈጥሮ፡ Job 15, 7; Judith 10, 13; ቀድም፡ለከ፡ነሢአ፡ብእሲት፡ Tob. 4, 12; Gen. 29, 26. 33, 4. 37, 18; Prov. 26, 18; 1 Tim. 2, 13; 2 Petr. 1, 20; 1 Joh. 4, 19; Marc. 3, 27. d) ይቀድመከ፡ተሐምዎ፡ *tibi primo convenit* (jus affinitatis) Ruth 4, 4. 4) *initium facere, incipere:* ቀደመት፡ማርያ፡ወትቤ፡ ἐξῆρχε Ex. 15, 21; ቀድሙ፡እምቅዱሳንየ፡ Hez. 9, 6; Kuf. p. 147; c. c. Inf., ut: ቀድም፡እምነ፡ነሱ፡ኀዲግ፡ Sir. 34, 17; ኢትቀድም፡አውርዶ፡እዴከ፡ 34, 18, vel c. Subj. verbi: ዘንቱ፡ቀደመ፡ይኩን፡ረዐይተ፡ 1 Par. 1, 10; ንቀድም፡በረድኤተ፡እግዚ"፡ንጽሐፍ፡ crebro ab initio librorum Mss.

አቅደመ፡ II, 1 1) *praecedere facere* i. e. a) *priorem* vel *primum reddere, primo loco constituere:* አቅድምዎ፡(ለዝ፡ወርኅ፡)እምአውራኅ፡ዓመት፡ Ex. 12, 2. b) *praemittere:* አቅደሙኬ፡ምጽዋተ፡ከመ፡ይኩንክሙ፡ሥንቀ፡ (sc. in itinere post mortem faciendo) Clem. f. 274; ወታቀድም፡ዘንተ፡ጸሎተ፡ Genz. f. 56. 2) *priorem esse in faciendo, praevenire, antevertere:* ፈነወ፡ሰራዊተ፡ይዕርጉ፡አቅዲሞ፡እምኔሁ፡ 4 Reg. 12, 17; Matth. 17, 25. 3) *prius* vel *antea fecisse* vel *facere* alqd: ተዘከረ፡ሥርዐተ፡ዘአቅደመ፡ምስለ፡አበዊነ፡ Rel. Bar.; creberrime cum aliis verbis conjunctum ad significanda adv. *prius, antea, primo,* (*supra*) vel praepos. *pro, prae, ante* in verbis compositis: c. c. verbo finito: አቅደመ፡ፈነወኒ፡ቀድሜክሙ፡ Kuf. p. 149; c. Acc. Inf.: Ps. 73, 2. 101, 26; Kuf. 28; ዘያቀድም፡ነጊረ፡ ὁ προλέγων Jes. 41, 26; Sap. 18, 19; Rom. 1, 2; አቅደመ፡ብሂለ፡ προείρηκε 9, 29; ያቀድምኑ፡ዘረአ፡ዘእንበለ፡ይሕርስ፡ምድረ፡ Jes. 28, 24; 4 Esr. 4, 62; ያቀድም፡አእምሮ፡ προγινώσκει Sap. 8, 8; አቅደመ፡ሠረዐ፡ προητοίμασε Eph. 2, 10; Rom. 1, 8; Matth. 14, 8; በከመ፡አቅደምኩ፡ነጊረ፡ *ut supra dixi* Cyr. c. Pall. f. 81; Did. 3. 4) *initium facere, incipere:* አቅደመ፡ስምዐ፡ከዊነ፡እስጢፋኖስ፡ Mavâs. n. 4. 5) ut videtur: obviam ferre, *suggerere* vel *significare* alicui alqd: ኪያየ፡አቅደመኒ፡ (v. አቀመኒ፡)እሕንጽ፡ ἐνετείλατό μοι οἰκοδομῆσαι 1 Esr. 2, 4.

ተቀደመ፡ III, 1 et 2 *praevenire, praevertere, praecurrere*, c. Acc. Jud. 7, 24; Marc. 6, 33 rom.; ትመጽእ፡እንዘ፡ትትቄደም፡ (v. ተሐውር፡) ተዐናስ፡ Prov. 24, 49; ነሱ፡ዘይትቀደም፡ πᾶς ὁ προάγων 2 Joh. 9 rom.

ተቃደመ፡ III, 3 1) *ex adverso procedere, obviam venire:* ተቃደምዎሙ፡ወተቃተልዎሙ፡ 2 Reg. 10, 10 (coll. 9); (anima ejus e corpore evolavit,) ወተቃደማ፡ሰይጣን፡ወተራከበ፡ለነፍስ፡ወይቤላ፡ Genz. f. 13. 2) *praevenire, praevertere*, c. Acc. Marc. 6, 33 Platt; c. Acc. Inf. 1 Cor. 11, 21 Plgl.

ቅድም፡ subst. 1) de loco: *id quod ante est, pars antica (frons):* እምቅድም፡ወእምድኅር፡ Mavâs. n. 17; Apoc. 4, 6; ውስተ፡ቅድመ፡ደብተራ፡ Num. 3, 38; እመንገለ፡ቅድም፡ Ex. 28, 14; እምቅድም፡ 2 Reg. 10, 9; ውስተ፡ቅድመ፡ ἀπέναντι Num. 33, 7. 2) de tempore: a) *initium, primordium* Gen. 10, 10; Cant. 4, 8; እምቅድመ፡ዓለም፡ Hebr. 4, 3 ant.; Hen. 41, 4; እምቅድመ፡ዓለም፡ወእስከ፡ለዓለም፡ 1 Par. 29, 10; እምቅድም፡ ἀπ᾽ ἀρχῆς 1 Joh 1, 1 Platt; እምቅድም፡ወእስከ፡ለዓለም፡ Hen. 39, 10. 62, 7. b) *tempus praeteritum, prius:* እምቅድም፡ πρότερον *prius, olim* 1 Par. 9, 2; እከያቲሁ፡ዘቅድም፡ *iniquitates ejus priores* Enc.; (corpus ejus translatum) እመቃብሪሁ፡ዘቅድም፡ኀበ፡መቃብሪሁ፡ዘከዐብ፡ Enc. Teq. 6. c) *primitiae:* ቅድመ፡ (v. ቀዳሚ፡) እክሎሙ፡ Sir. 45, 20. d) *prioratus:* ብፁዕናከ፡ዘቅድመ፡ልደት፡ Kuf. p. 88. Hinc

ቅድመ፡ Acc. A) Adv. 1) loci: a) *primo loco* Gen. 33, 2; Matth. 19, 30. 20, 16. b) *ante, prae:* ሑሩ፡ቅድመ፡ Gen. 32, 17; ዐብአ፡ቅድመ፡እምኑ፡ንጉሥ፡ Judith 2, 19; *protenus* Luc. 19, 28; *ex adverso* 2 Reg. 18, 13 var.; *a parte antica*, orientem versus Gen. 2, 8. 2) temporis et ordinis: *antea, prius, primum, primo:* Matth. 17, 10. 20, 8 rom. (ቅድም፡ Platt); Joh. 19, 39; Kuf. p. 29; Hen. 39, 8; ቅድመ፡ (v. ቅድም፡ Imprt.) ጠይቅ፡ወድኅረ፡ትጌሥጽ፡ Sir. 11, 7; Rom. 3, 2 Platt; Act. 7, 12; Marc. 16, 9; Matth. 5, 24. 7, 5. 13, 30. B) Praeps.; pron. suff. per ê sibi subjungit, ቅድሜየ፡, ቅድሜከ፡ al. 1) ቅድመ፡ simplex a) loci: *ante, pro, prae* Gen. 24, 7. 33, 3. 14. 45, 5; Ex. 14, 19. 33, 2; Num. 14, 43; Jos. 4, 23. 20, 32; 1 Reg. 25, 19; Judith 15, 13; Matth. 5, 24. 6, 2. 11, 10; Luc. 1, 76. 9, 52. 10, 1; Act. 14, 13; Apoc. 4, 6; ሮጸ፡ቅድሜሁ፡ Luc. 19, 4; ቅድሜየ፡እሜልስ፡ Phil. 3, 14. b) *coram, in facie, ex adverso*, ἐναντίον Gen. 13, 9. 47, 6; Luc. 1, 8; ἐνώπιον ቅድሜየ፡አንተ፡ዘልፈ፡ Jes. 49, 16; Ps. 17, 8; 1 Reg. 12, 3; Gen. 31, 35; Ex. 3, 21; Deut. 16, 16. 31, 11; ἀπὸ προσώπου Lev. 19, 32; ቅድመ፡አዕይንቲሁ፡ ἐν ὀφθαλμοῖς 1 Reg. 8, 6; Rom. 3, 18; κατὰ πρόσωπον Gen. 16, 12. 25, 18; κατέναντι Ps. 5, 6; Marc. 11, 2; Luc. 19, 30. c) *temporis: ante:* ቅድመ፡ዮም፡ Lud. e V. S. (aliâs እምቅድመ፡ q. v.). d) *ordinis* Rom. 3, 2 ant. 2) ለቅድመ፡ proprie: versus coram i. e. *ut sit coram* Ex. 29, 24; *erga* 2 Cor. 8, 21. 24. 3) በቅድመ፡ *ante, prae, coram, ex adverso*, ἔμπροσθεν Matth. 5, 16; በቅድሜሆሙ፡ወበድኅሬሆሙ፡ Ep. Jer. 5; ἐναντίον, ἔναντι Gen. 6, 8. 13, 13. 47, 15; Ex. 19, 11; Num. 3, 4. 7. 11, 10; Ruth 4, 4; Hen. 39, 8. 11. 12. 62, 8; Marc. 2, 12; Luc. 20, 26. 24, 19; ἐνώπιον Ps. 9, 26; Jud. 20, 39; Ex. 34, 10; Lev. 20, 17; κατενώπιον 2 Cor. 2, 17. 12, 19; በቅድመ፡አዕይንትየ፡ ἐν ὀφθαλμοῖς 1 Reg. 29, 6; de *sententia* alcjs (*ut videtur* alicui alqd) በቅድመ፡ሰብእ፡ ἐν ὄψει ἀνθρώπων Sap. 3, 4 et Gen. 29, 20 (ἐναντίον); Hen. 4. 4) እምቅድመ፡ a) de iis quae *ante* alqd fuerunt et ex hoc loco exeunt vel removentur: *a, de, ex, e conspectu*, ἀπὸ sive ἐκ προσώπου Ps. 16, 3. 17, 10; Act. 3, 19; Hen. 37, 4; Gen. 2, 10. 4, 14. 45, 1; 1 Reg. 4, 17. 23, 5; Jos. 4, 7. 8, 6; Ex. 14, 19; Hen. 9, 10; 2 Thess. 1, 9; Apoc. 12, 14. b) *a parte anteriore* alcjs i. e. α) *ante* Jos. 4, 11. 5, 1; 2 Reg. 10, 9. β) *adversus, contra*, እስመ፡እምቅድሜሆሙ፡ውእቱ፡ነፋስ፡ ἄνεμος ἐναντίος Matth. 14, 24. c) passim i. q. מפני, de causa, a qua quid proficiscitur: *ob, propter* Jud. 6, 6; Hos. 10, 15; 3 Reg. 8, 11.

d) de tempore: *ante, abhinc:* ሞተት፡ አጋር፡ እምቅድመ፡ ሰሬ፡ Kuf. 19; እለ፡ እምቅድሜክ፡ Sir. 41, 3; Num. 13, 22; Ex. 10. 14; Jes. 18, 5; Matth. 5, 12. 24, 38; Luc. 21, 12; Joh. 10, 8; Col. 1, 17; 2 Tim. 4, 21; Judae 25; እምቅድመ፡ ፲ወ፬ ዓመት፡ 2 Cor. 12, 2; 1 Reg. 9, 15; እምቅድመ፡ ፫አውራኅ፡ ዘማእረር፡ Am. 4, 7; እምቅድመ፡ ክልኤቱ፡ ዓመት፡ ዘድልቅልቅ፡ 1, 1; Joh. 12, 1. C) Conj. ቅድመ፡ et እምቅድመ፡ *priusquam, antequam,* c. c. Subj., ut: ቅድመ፡ ይሡጥ፡ ርእሶ፡ Cyr. c. Pall. f. 89; እምቅድመ፡ ይትፈጠር፡ ዓለም፡ ፈጠረኒ፡ Sir. 24, 9; Gen. 2, 5; እምቅድመ፡ ትሙት፡ Judith 16, 24; 4 Esr. 11, 17; Prov. 8, 23; Joh. 17, 24.

ቀዲሙ፡ adv. (gramm. § 163, 2) 1) *primum, primo* Gen. 43, 20; Joh. 5, 4. 8, 7. 18, 13. 2) *prius, antehac, antea,* እለ፡ ያአምርዎ፡ ቀዲሙ፡ Job 42, 11; Jer. 7, 12; እለ፡ ቀዲሙ፡ ትፈርህዎሙ፡ Jes. 33, 7. 16, 13; 4 Esr. 5, 1. 10, 43. 44; Hen. 16, 2; 1 Petr. 2, 10. 3, 20; 1 Tim. 1, 13; Joh. 16, 4; *olim, quondam, antiquitus* 1 Reg. 9, 9; Kuf. 29; Jes. 52, 4; Judith 5, 7; 3) praepositiones et notam Genitivi (ዘ፡) et st. constr. ante se fert, et significandis adjectivis *prior, praeteritus, pristinus, priscus* al. inservit: መዋዕለ፡ ቀዲሙ፡ αἱ ἡμέραι αἱ πρότεραι Num. 6, 12; በመዋዕለ፡ ቀዲሙ፡ ἐξ ἡμερῶν ἀρχαίων Jes. 37, 26; ዘቀዲሙ፡ τὰ πρότερον Jes. 41, 22; τὰ ἀρχαῖα 43, 18; τὰ πρότερα 48, 3. 65, 17; አክ፡ ዘቀዲሙ፡ መዋዕል፡ ἐν προτέραις ἡμέραις 48, 7; በዘቀዲሙ፡ መዋዕል፡ Hez. 38, 17; አበዊሆሙ፡ ዘቀዲሙ፡ Jer. 11, 10; እምቀዲሙ፡ ἀπ' ἀρχῆς Jes. 48, 8; Joh. 1, 2; nec non praedicati vice fungitur Apoc. 12, 9.

ቀዳም፡ adj. *primus,* መንገደ፡ ቀዳም፡ σαββάτου ὁδόν *primi* sc. sabbathi Act. 1, 12 Platt (ቀዳሚት፡ ሰንበት፡ rom.), si quidem lectio bona est.

ቀዳሚ፡ adj., f. ቀዳሚት፡, Pl. ቀደምት፡, f. ቀዳምያት፡ A) Adj. 1) *primus, prior* (adj. ordinale) Gen. 32, 18; Ex. 12, 15. 16. 40, 2; 4 Reg. 1, 14; Dan. 9, 1; 4 Esr. 9, 5; Koh. 1, 11; Matth. 10, 2. 17, 27. 19, 30. 20, 8. 10; Luc. 2, 2; 1 Cor. 15, 45; Apoc. 21, 1; እምቀዳሚ፡ እስከ፡ ተፍጻሜቱ፡ Hen. 2, 2; ጽላት፡ ከመ፡ ቀዳምያት፡ Ex. 34, 1; በዓለ፡ ቀዳሚ፡ ማእረር፡ Kuf. p. 63. 79; ቀዳሚ፡ መጽሐፍ፡ *primae literae* Hebr. 5, 12; እምነ፡ ቀዳሚ፡ መዋዕልኪ፡ Judith 8, 29; አይኑ፡ ትእዛዝ፡ ቀዳሚት፡ Marc. 12, 28; ዘቀዳሚ፡ ወዘደኃሪ፡ Ps. 138, 4; መጻሕፍት፡ ዘቀዳሚ፡ ወዘደኃሪ፡ *libri prioris et posterioris* (sc. Testamenti, seu V. et N.) Lud. e Syn. Ubi ቀዳሚ፡ per se ponitur, pron. suff. ሁ፡ assumere amat: ቀዳሚሁ፡ እምላዕለ፡ ብእሲት፡ ወጽአት፡ ኀጢአት፡ Sir. 25, 24; Joh. 1, 1; ቀዳሚሁ፡ አበዊክሙ፡ Jes. 43, 27; vid. etiam sub litera C) infra; etiam ubi Adjectivi vice fungitur, pronomen suff., substantivo affigendum, ad se trahere potest: በዓመት፡ ቀዳሚሁ፡ ለዝ፡ ሱባዔ፡ Kuf. p. 46; passim substantivo ope pron. relativi adjungitur, ut: ተአምር፡ ዘቀዳሚ፡ Ex. 4, 8 (coll. Gen. 32, 18; 4 Esr. 9, 5). 2) *pristinus, prior, superior, priscus, antiquus:* ነገሥት፡ ቀደምት፡ 2 Par. 1, 12; Jes. 19, 11; ነቢያት፡ ቀደምት፡ Zach. 1, 4; በመዋዕለ፡ ቀደምት፡ ἐν ταῖς πρότερον ἡμέραις Judith 8, 18; ቀደምት፡ ዓለም፡ Job 8, 8; Sir. 2, 10; Kuf. 23; Hen. 37, 2; ቀደምት፡ እለ፡ ይርብሕ፡ Sir. 16, 7; አበው፡ ቀደምት፡ (*patriarchae*) Hen. 70, 4; Act. 7, 8; οἱ ἀρχαῖοι Matth. 5, 21; 2 Reg. 20, 18; 3 Reg. 3, 1. 3) *princeps:* ቀደምት፡ αἱ ἀρχαί *principatus* Eph. 3, 10; Col. 1, 16. 2, 15; Tit. 3, 1; Rom. 8, 38. B) Subst. abstr., et ቀዳሚ፡ et ቀዳሚት፡ 1) ቀዳሚ፡ *initium, principium, primordium:* ቀዳሚሃ፡ ለጥበብ፡ ፈሪሀ፡ እግዚ"፡ Ps. 110, 9; Prov. 1, 7; ቀዳሚሃ፡ ለትዕቢት፡ Sir. 10, 12. 13. 37, 16; ቀዳሚሁ፡ ለክልእ፡ ዓለም፡ 4 Esr. 4, 14. 7, 12; ቀዳሜ፡ ማእረር፡ Ruth 1, 22; በቀዳሚ፡ Gen. 1, 1; አመ፡ ቀዳሚ፡ የአርሩ፡ *initio messis* 2 Reg. 21, 9; እምቀዳሚ፡ *ab initio* Hen. 88, 1. 2) ቀዳሚት፡ *status vel conditio prior* (opp. ደኃሪት፡) Job 8, 7. 42, 12; Luc. 11, 26. 3) *primum* in suo genere a) *praestantissimum:* ቀዳሜ፡ ተግባሩ፡ ለእግዚ"፡ Job 40, 44; Num. 24, 20. b) *primitiae:* ቀዳሜ፡ ወልድየ፡ Gen. 49, 3; Deut. 33, 21; ቀዳሜ፡ ቅድሳት፡ Sir. 7, 31; ቀዳሜ፡ ማእረሩ፡ Jer. 2, 3; Ex. 35, 5; Lev. 23, 10; Deut. 18, 4. 26, 10; Ps. 77, 56; Rom. 8, 23; ቀዳምያት፡ Sir. 7, 31; Mal. 3, 8; Hez. 48; Lit. 160, 1; Syn. C) Adv. ቀዳሚ፡ (gramm. § 163, 2), raro ቀዳሜ፡ (ut Marc. 4, 28) *primum, primo, prius, antea, olim, quondam, pridem* Hen. 37, 3; 1 Cor. 12, 28; Marc. 4, 28; 4 Esr. 10, 55; Hen. 15, 6. 58, 6; 1 Reg. 3, 10: ቀዳሜ፡ ኵሉ፡ πρῶτον πάντων 1 Tim. 2, 1. Pron. suff. ሁ፡ assumit (vid. A. 1.): ቀዳሚየ፡ ቃለ፡ አልብየ፡ ወትክትየ፡ Ex. 4, 10; 4 Esr. 4, 1.

ቅድመት፡ n. act. 1) *antecessio, prioratus,* M. M. f. 193; አልቦ፡ ቅድመት፡ ለሀልዎቶሙ፡ (sc. personarum Trinitatis) Lud. e L. M.; *jus praecipuum* haeredis F. N. 42, 5. 2) *principatus, primatus,* ቅድመት፡ ከነ፡ ዲበ፡ መትከፍቱ፡ ἀρχή Jes. 9, 6 var.; Did. 29; አሐቲ፡ ቅድመት፡ ወአሐቲ፡ ስፍነት፡ Ssal. Req.

ቀዳማዊ፡ et ቀዳማይ፡, adj. (ordinale), f. ቀዳማዊት፡, ቀዳማይት፡, ቀዳማዪት፡ (2 Par. 28, 17 var.) *primus, prior* Ex. 12, 2; Deut. 24, 4; Jes. 41, 4. 44, 6. 48, 12; Dan. 7, 4; Zach. 6, 2; 1 Par. 12, 15; Asc. Jes. 7, 19. 10, 27; 4 Esr. 1, 20. 11, 15. 19; 1 Esr. 3, 16; Hen. 40, 4. 69, 2. 4; Kuf. 24; Sir. 24, 28; Matth. 21, 28; Apoc. 1, 17. 21, 1; ὁ ἀπ' ἀρχῆς 1 Joh. 2, 13; ቀዳማይት፡ Cyr. c. Pall. f. 69; ሀርቃኖስ፡ ቀዳማዊ፡ (opp. juniore vel altero) Jsp. p. 327.

ቅድምና፡ subst. *exsistentia primordialis, prioratus temporalis, (aeternitas):* አልቦ፡ ጥንት፡ ለቅድምናከ፡ ወለድኅርናከ፡ አልቦ፡ ፍጻሜ፡ F. N. in Proleg.; (personae Trinitatis) ዕሩያን፡ በበሕርይ፡ ወበአምላክና፡ ወበቅድምና፡ F. M. 27, 8; ወልድ፡ ኢቀደመ፡ እምአብ፡ በቅድምና፡ Fid. Jac. Bard.; verbis አቅደምከ፡ ሣርርታ፡ ለምድር፡ (Hebr. 1, 10) አኀዘ፡ የአምር፡ (*coepit monstrare*) ቅድምናሁ፡ Chr. ho. 3; ቅድምናሁ፡ ወሀልዎቱ፡ ለዓለም፡ ho. 12.

መቅደም፡ et መቅድም፡ subst. 1) *primum* in suo genere a) *praestantissimum:* Cant. 4, 14. b) *principium, initium:* መቅድመ፡ ቃል፡ ἡ ἀρχὴ τῶν λογίων Hebr. 5, 12 Platt; ገብሩ፡ መቅድመ፡ ርእስ፡ Kuf. p. 31. c) *exordium, prolegomena, introductio* librorum: F. N. in Proleg.; መቅድመ፡ ወንጌል፡ Cod. Mus. Brit. VIII, 1; Cod. Bibl. Bodl. Ox. X, 1; መቅደመ፡ ጳውሎስ፡ d'Abb. catal. p. 148. d) adverbialiter usurpatur መቅድመ፡ *primum, primo, initio, primitus, potissimum:* ἐν τῇ ἀρχῇ Prov. 8, 23; πρῶτον Matth. 6, 33; Clem. f. 268; 1 Thess. 4, 16 Platt; መቅድመ፡ (opp. ድኅረ፡) Jer. 27, 17 vrs. alt.; ወእቱ፡ መቅድመ፡ ተቀብረ፡ Kuf. 4; ወእቱ፡ መቅድመ፡ ገብረ፡ በዓለ፡ መጸለት፡ Kuf. 16; መቅድመ፡ *ante omnia* Kedr f. 39; መቅድመ፡ ፈድፋደ፡ *maxime vero seu potissimum* Lit. 170, 2. e) praepos. α) *ante* መቅድመ፡ ኵሉ፡ *ante omnia* F. M. 27, 1; fortasse Hen. 61, 7. β) *coram* Hen. 48, 2. 2) *principatus, imperium,* Kuf. p. 45 ann. 11.

መቅደም፡ subst. „*pelvis*, cujus ad lavandas manus in templis Aethiopum usus secundum Gregorium meum", Lud.

ቈድር፡ n. prgr. 1) nomen libri cujusdam liturgici: **መጽሐፈ፡ቈድር፡ዘአንበሩ፡መምህራን፡በእንተ፡ዘክሕደ፡ሃይማኖቶ፡አው፡ዘአርከሰ፡ሥጋሁ፡ምስለ፡ዘኢ.ምእመናን፡አው፡ተባዕት፡አው፡አንስት፡አው፡መነከስ፡አው፡መነከሳይት፡**. Homines hujus generis contaminati secundum ritum in hoc libro descriptum aqua et oleo variis precibus et nominibus mysticis recitatis consecrato asperguntur et repurgantur. [Nomen e قَذِر *sordidus, immundus* ortum videtur]. Exstat in Bibliotheca Tubingensi et in Abbadiana. Praeterea *Voc. Ae.* enumerant 2) inter plantarum nomina **ቈድር፡ዘ፡መርዝ፡** *venenum*; 3) inter vestium nomina **ቈዳር፡ዘ፡ጥቁር፡ግምጃ፡** (nomine proprio **ቈዳር፡** Ps. 119, 5; Cant. 1, 5 male intellecto).

ቈዳርስ፡, **ቈዳርስ፡**, **ቈዳርን፡**, **ቈድራን፡**, **ቀዲራን፡**, **ቈዳራን፡** al., n. pr. gr. κίδαρις *cidaris, tiara* Ex. 36, 36; Lev. 8, 13. 16, 4; Sir. 45, 12.

ቈድሮስ፡, **ቈድሮን፡**, **ቈዳር፡** n. prgr. 1) κέδρος, *cedrus* Cant. 5, 15. 8, 9; Sir. 24, 13; Hez. 17, 3; 3 Reg. 5, 9. 6, 13; Kuf. 13. 21 (ubi a **ቈድሮን፡** distinguitur **ቈዳር፡ዘስሙ፡አረበት፡** vel **አርቦት፡** p. 77). Etiam **ቈድሮና፡** 3 Reg. 5, 10. 2) *Cedron* torrens inter Hierosolyma et montem olivarum (קִדְרוֹן): **ፈለገ፡ቈድሮስ፡** Joh. 18, 1 (**ቈድሮስ፡ፈለገ፡አርዝ፡** Platt, coll. 2 Sam. 15, 23 al.).

ቈድሪኖስ፡ (1 Esr. 4, 48), **ቈድሪኖን፡** (3 Reg. 7, 39), **ቈድሪን፡**, **ቈድሪና፡**, **ቅድሪኒ፡** (2 Esr. 3, 7), **ቈድሮና፡** (Org. 4) *cedrinus*.

ቆድራጢስ፡ vel **ቆድራንጢስ፡** n. prgr. κοδράντης *quadrans* numus sive tres unciae, Marc. 12. 42. — *Voc. Ae.*: **ቈንድራጢስ፡ዘ፡ተረን፡**።

ቀደሰ፡ I, 2 [קִדֵּשׁ ܩܰܕܶܫ قَدَّسَ] 1) *sanctum habere*: **ቀድስዎ፡ለእግዚ**.፡ Jes. 8, 13; **እመ፡ቀደስክን፡(ለሰንበታት፡)ለእግዚ**.፡ καλέσεις ἅγια τῷ θεῷ 58, 13; Jer. 17, 22; Deut. 5, 12; Kuf. 2. 2) *sanctum declarare* vel *reddere, sanctificare, rem sacram instituere*, sabbathum Gen. 2, 3; Kuf. 2; Sir. 36, 9; **አቈድሶሙ፡ለሕዝብ፡ሊተ፡** Kuf. 2; **ይቈድስከ፡** ἔσται σοι εἰς ἁγίασμα Jes. 8, 14; Hez. 20, 12; Lev. 21, 23; Jos. 7, 13; Jer. 1, 5; Matth. 23, 17; Joh. 17, 17; Eph. 5, 26; Hebr. 9, 13; c. Acc. et **እምን፡** Lev. 16, 19. 3) *consecrare, ritu sacro inaugurare, dedicare*, Ex. 29, 1. 44; Lev. 8. 12. 15; Num. 7, 1; 1 Reg. 16, 5; Ps. 45, 4; 4 Esr. 9, 9; c. **ለ፡** Dei Ex. 13, 2; Lev. 22, 2. 3; Num. 3, 13; Deut. 15, 19; ecclesias Sx. Teq. 25; Mag. 20; **ቀድሱ፡ኵሎ፡አብያተ፡ክርስቲያናት፡ዘሐነጽክምዎሙ፡ወኅትምዎሙ፡በማኅተመ፡እግዚ**.፡ **ዘውእቱ፡ቅብአ፡ሜሮን፡ቅዱስ፡** F. M. 28, 1. 4) *sacra administrare, sacrificium altaris* (**ቅዳሴ፡**) *celebrare* vel *peragere*, ἱερατεύειν Ex. 28, 3 (c. Acc. Dei, μοι); coll. 29, 46; absol. de sacerdotibus Christianorum, sacrificium celebrantibus: Can. Ant. 3 (4); **አልበሰ፡ምሥዋዕ፡ዘይቈድሱ፡በሙ፡** F. M. 31, 4; Abush. 50; **ለቀሲስ፡ሥልጣን፡ከመ፡ይምሀር፡ወያጥምቅ፡ወይቀድስ፡ወይባርክ፡ሕዝበ፡** F. N. 6 5) *sanctum praedicare, trisagion cantare*, Hen. 61, 12 (**ቀድሶት፡**); Lit. 165, 2; **ይሴብሕዎ፡ወይቄድስዎ፡ወይባርክዎ፡** Clem. f. 15; **ቦ፡እምኔሆሙ፡ዘይዜምር፡ወቦ፡እምኔሆሙ፡ዘይቄድስ፡ወቦ፡ዘይዌድስ፡** Clem. f. 61.

ተቀደሰ፡ III, 2 refl. et pass. 1) *sanctum haberi, sanctum se praestare* Lev. 22, 32; Matth. 6, 9; Ex. 29, 43; **እትቄደስ፡ብከ**፡ Hez. 28, 22; **ሶበ፡ተቀደስኩ፡በላዕሌክሙ፡** 36, 23; **ተቀደስከ፡በነቤነ፡** Sir. 33, 4. 2) *sanctum reddi, sanctificari* Ex. 29, 37; Lev. 6, 11. 20; Hagg. 2, 12; Jes. 10, 17; **ውእቱ፡እምከርሡ፡እሙ፡ተቀደሰ፡ይኩን፡ነቢየ፡** Sir. 49, 7; 1 Reg. 21, 5; 1 Cor. 7, 14; 1 Tim. 4, 5; 1 Thess. 4, 3; Hebr. 2, 11. 10, 10; c. **እምን፡** ut: **ይትቄደስ፡ምድር፡እምኵሉ፡አበሳ፡** Kuf. 4; c. **ለ፡** Dei Num. 6, 8. 3) *se purificare* vel *sanctificare* 1 Reg. 16, 5; **እለ፡ይትቄደሱ፡** οἱ ἁγνιζόμενοι Jes. 66, 17 vrs. alt. 4) *consecrari, ritu sacro inaugurari, dedicari*: **ካህናት፡እለ፡ተቀደሱ፡** Hez. 48, 11; Ex. 29, 33: **ቤተ፡ክርስቲያን፡ዘተቀደሰት፡** Sx. Mij. 15. 5) *sanctum praedicari*, Lit. Chr.

ቅዱስ፡ part. et adj. 1) *sanctus, sacer*, a) (sanctus) de Deo: Lev. 11, 44. 45. 19, 2; Jes. 6, 3; Ps. 98, 3. 10; **ቅዱስ፡ቅዱሳን፡ስሙ፡** Jes. 57, 15; **ቅዱስ፡እስራኤል፡** Jes. 1, 4. 5, 19. 24 al.; **ቅዱስ፡ወዐቢይ፡** Hen. 1, 3 al.; de Christo et Spiritu S.: Marc. 1, 24; Luc. 4, 34; Matth. 1, 18. 28, 19 al.; angelis: Job 15, 15; Ps. 88, 6. 8; Hen. 20, 1 seq.; hominibus: Lev. 11, 44. 19, 2. 21, 6; Num. 6, 5; Ps. 33, 10; **ቅዱሳነ፡ልዑል፡** Dan. 7, 27; Hen. 38, 4 seq.; **ቅዱሳኒሃ፡** Ναζιραῖοι αὐτῆς Thren. 4, 7; Luc. 1, 70; Eph. 3, 5. 8; Rom. 1, 7. 12, 13; 2 Cor. 1, 2 al. b) (sacer) de rebus et locis: **መጻሕፍት፡ቅዱሳት፡** Rom. 1, 2; **ኦሪት፡** 7, 12; 2 Petr. 2, 21; **ምግባር፡** 3, 11; **ጽዋዔ፡** 2 Tim. 1, 9; **ዕለት፡ቅድስት፡** Jes. 58, 13; Ex. 12, 16; **ኅብስት፡** 1 Reg. 21, 4; **ሰጣን፡** Ex. 30, 35. 36; **ዐራዝ፡** vel **ልብስ፡** 28, 2 seq.; **በመካን፡ቅዱስ፡** Lev. 6, 19. 20; Matth. 24, 15; **ደብተራሁ፡ቅዱስ፡** Sir. 24, 10; **ሀገር፡ቅድስት፡** Jes. 48, 2; Matth. 4, 5. — C. c. **ለ፡** prs., *alicui*: Lev. 19, 24. 27, 21. 30; Ex. 28, 32 al. Crebro occurrit: **ቅዱስ፡ቅዱሳን፡** *sanctissimus, sacrosanctus* Ex. 29, 37. 30, 10. 29. 36; Lev. 27, 28; Kuf. 8; alium sensum habet **ቅዱስ፡ለቅዱሳን፡** *sanctus sanctis* (sc. sacerdotibus) Lev. 2, 10. 6, 18. 22. 7, 6; vel **ቅዱስ፡ዘቅዱስ፡** 2, 3. 2) Passim usurpatur substantive: *sacrum, res sacra, sacrarium, sanctuarium*: **ቅዱሳን፡** τὰ ἅγια res Ex. 28, 34; locus 29, 30. 39, 1; Lev. 10, 4; **ቅድስት፡** τὸ ἅγιον (res) Matth. 7, 6; τὰ ἅγια (locus) Hebr. 9, 12; Apoc. 21, 3 rom.; **ቅዱስ፡ቅዱሳን፡** *sanctum sanctorum* (pars tabernaculi vel templi) Lev. 16, 33; Num. 18, 10; Dan. 9, 24; **ቅድስተ፡ቅዱሳን፡** Hebr. 9, 25. 13, 11; **ውስተ፡ቤተ፡ቅድስተ፡ቅዱሳን፡** 2 Par. 3, 10. Nonnumquam **ቅድስት፡** i. q. **ቅዳሴ፡** vel **ቅድሳት፡**, ut Rom. 6, 19 Plgl.

ቍድስ፡ n. prgr. i. e. قُدْس c. art., *sanctuarium*: **ሀገረ፡ቍድስ፡** i. e. *Hierosolyma*, Jsp. p. 276.

ቅድሰት፡ n. act. *sanctitas*, (*res sacra*); hoc Lud. e Ps. 29, 4 affert, sed ipse in sua editione exhibet **ቅድሳት**፡; 4 Esr. 10, 30 var.

ቀዳሴ፡ n. ag. *sanctificator*: **አምላክ፡ዘውእቱ፡ሐዋጺሆሙ፡ወቀዳሴሆሙ፡** Abush. 20

ቅድሳት፡ subst. 1) *sanctitas, sanctimonia*, (et *sanctificatio*) a) personarum: ἁγιότης Hebr. 12, 10; ἁγιωσύνη,

1 Thess. 3, 13; Ps. 95, 6. 144, 5; ἁγιασμός 1 Thess. 4, 7; 1 Tim. 2, 15; 1 Cor. 1, 30; Rom. 6, 19. 22; Lit. Chr. Hoc titulo appellantur patriarchae (episcopi): ሬነውኩ፡ለቅድሳቲከ፡ፍቁርየ፡ τῇ σῇ ὁσιότητι Cyr. f. 116 (Mansi t. V p. 309). b) nominibus rerum in genitivo postpositum adjectivo significando inservit: Ex. 29, 29; Lev. 4, 6. 17; መሥዋዕት፡ቅድሳት፡, ቀዳሚ፡ቅድሳት፡ Sir. 7, 31. 26, 17; ሀገረ፡ቅድሳት፡ 36, 18; አልባሰ፡ወርቅ፡ዘቅድሳት፡ 45, 10; ልብሰ፡ቅድሳት፡ስብሐት፡ 51, 11; Ps. 96, 13; ንዋየ፡ቅድሳት፡ 1 Esr. 6, 17; Judith 4, 3; F. M. 29. 2) *sacrum, res sacra* Lev. 22, 2. 10. (14); Num. 18, 32; Ps. 131, 19; 3 Reg. 7, 37; 4 Reg. 12, 18; 2 Par. 5, 1. 15, 18; Hez. 20, 40. 22, 8; Matth. 7, 6; Lit. 158, 2. 172, 4; cfr. etiam ወሀበ፡ቅድሳቶሙ፡ለሕዝብ፡ ἱερατείαν λαοῦ Sir. 45, 7. 3) *sacrarium, sanctuarium, locus sacer* Lev. 6, 23. 16, 2. 3. 17. 23. 27; Hez. 37, 26; 4 Esr. 10, 30.

ቅዳሴ፡ subst., Pl. ቅዳሴያት፡ et ቅዳስያት፡ 1) *sanctificatio:* ይከውን፡(ለከ፡)ለቅዳሴ፡ Jes. 8, 14 vrs. alt.; ለቅዳሴ፡ ምድር፡ Kuf. 4. 2) *sanctitatis praedicatio,*. Lit. 165, 2; Seraphim ወሀቡ፡፫ቅዳሴያት፡ M. M. f. 8; መልአከ፡ቅዳሴ፡ Kuf. 2. 15; ለቅዳሴ፡ወለበረከት፡ Kuf. p. 9; በኵሉ፡ቅዳሴያቲክሙ፡ Hez. 20, 40 var. 3) *consecratio, dedicatio, inauguratio, encaenia:* ቅብአ፡ዘቅዳስያት፡ Const. Ap. 34; ቅዳሴ፡ቤት፡ክርስቲያን፡ F. M. 28, 1; F. N. p. 11; Sx. Teq. 1. 25; Haml. 25, al. 4) *consecratio eucharistiae* a) *missa, peractio sacrificii altaris:* በእንተ፡ቅዳሴ፡ F. N. 12; አልባሰ፡ቅዳሴ፡ ib., እምድኅረ፡ፍጻሜ፡ቅዳሴ፡ዘምስጢር፡ Chr. Ta. 17; Lit. 158, 1. 163, 2. b) *liturgia (anaphora, oratio eucharistica)* Lit. 168, 1. 170, 1; Catal. cod. Aeth. Bibl. Bodl. p. 33; d'Abb. catal. n. XIII et LXXII; ናሁ፡ንቡር፡በቤተ፡ክርስቲያን፡ቅብጣዊት፡፫ቅዳሴያት፡ዘባስልዮስ፡ወዘጎርጎርዮስ፡ወቄርሎስ፡ F. N. 12.

ቅድስና፡ subst. *sanctimonia, sanctitas* a) personarum: ኮነነ፡ሴት፡ሕዝበ፡በጽድቅ፡ወበንጹሕ፡ወበቅድስና፡ Clem. f. 12; ሀበ፡ (presbytero consecrando) መንፈሰ፡ቅድስና፡ Kid. f. 15; Org. 3. b) de rebus: (Mariae) ገጸ፡ቅድስና፡ስቡሕ፡ I Sal. Mar. 4; ሀብት፡ቅድስናሆሙ፡ Ex. 28, 34 (vid. ቅድሳት፡ n. 1, b). c) titulus, quo appellantur patriarchae (episcopi): ንነሥሥ፡እምነ፡ቅድስናከ፡ Sx. Teq. 12.

ቅዱሳዊ፡ adj. rel. *ad sanctum pertinens, sanctus,* Greg. in Epist., sed abusive (Lud.).

መቅደስ፡, raro መቅድስ፡ (Ps. 10, 4), subst., plerumque m., Pl. መቃድስ፡ 1) *res sacra, sacrum,* τα ἅγια Jes. 43, 28; Hez. 5, 11; መቃድስ፡ Chr. ho. 17. 2) *locus sacer, sanctuarium, sacrarium, templum,* τὸ ἅγιον Jes. 26, 21; Dan. 9, 26; ἁγίασμα Sir. 47, 13; Thren. 1, 10. 2, 7; ἁγιαστήριον Ps. 72, 17; ναός Sir. 50, 7. 51, 14; 4 Esr. 10, 28; ደብረ፡መቅደስየ፡ τὸ ὄρος τὸ ἅγιόν μου Jes. 11, 9. 56, 7. 57, 13; Dan. 9, 16; Ps. 2, 6. 14, 1; ጽርሐ፡መቅደስ፡ 5, 8. 10, 4; ሀገረ፡መቅደስከ፡ Jes. 64, 10; ቤተ፡መቅደስ፡ Kuf. 49; Jes. 44, 28. 60, 13. 63, 15; Judith 4, 3; Dan. 5, 2; Matth. 21, 12. 24, 1; Marc. 11, 11. 15; de templo Hierosolymitano Clem. f. 94; de urbe Hierosolymorum f. 36; de ecclesiis Christianorum Genz. f. 69; θυσιαστήριον Ex. 30, 20 c. annot. et Matth. 23, 35.

ምቅዳስ፡ subst. *locus sacer, sanctuarium, sacrarium,* Kuf. 1; Ex. 25, 8. 26, 33; ቤተ፡ምቅዳስ፡ 28, 3; ቤተ፡መቅደሰ፡ምቅዳስ፡ τὸ ἅγιον τῶν ἁγίων 26, 34.

ቃዲ፡ n. prgr. sc. قاضى *judex,* d'Abbadie catal. p. 155.

ቀደወ፡ I, 1 [قَدُوَ significatum specialem *boni odoris saporisque fuit* habet; vicina videntur قَزِرٌ *a rebus impuris sibi cavens, elegans, politus,* قَزَرٌ *abstinentia a rebus impuris,* nec non قَدَّسَ (ቀደሰ፡) *purus fuit;* aliae linguae frequentant: זָכָה זַךְ زكا ܙܟܐ] *purum, candidum, nitidum esse:* ኢቀደወ፡ጎሊናሁ፡ (Judae Ischariotae) አላ፡ከመ፡ዘሐሰ፡ብርት፡ኮነ፡ M. M. f. 202.

አቅደወ፡ II, 1 *nitidum facere, illustrare, decorare:* ለሀላዌ፡ሰብእ፡ያቀድዋ፡በርእሱ፡ወይሬስያ፡ሱታፌ፡መለኮት፡ τὴν τοῦ ἀνθρώπου κατασεμνύνει φύσιν ἐφ' ἑαυτῷ Cyr. c. Pall. f. 86.

ቅድው፡ part., Pl. ቀደውት፡ (tamquam a ቀዲው፡ vel ቀዳዊ፡) 1) *purus, sincerus, candidus, nitidus,* በግዕ፡ቅድው፡ወንጹሕ፡ ἄμωμος καὶ ἄσπιλος 1 Petr. 1, 19; ንዋየ፡ብርት፡ቅድው፡ σκεύη χαλκοῦ στίλβοντος 2 Esr. 8, 27; ብርት፡ቅድው፡ 1 Esr. 8, 56; (Victor, qui es ovis) ዘአርአያከ፡ቅድው፡ Enc.; de homine ejusque habitu: በ፡በሰለ፡ወበ፡ነዳየ፤በ፡ሕሡመ፡ወበ፡ቅድው፡ M. M. f. 86; de oratione: ዘኢቅድው፡ነገር፡ κεκομψευμένα ῥήματα Cyr. ad Th. f. 15; (at pro አምኃ፤ቅድው፡ quod Lud. ex Enc. Mij. 17 affert, exemplar Tubing. አ"፤ቅድመ፡ praebet). 2) *praestantissimus* in quovis genere (*genuinus, selectus*); በበላቅ፡ቅድው፡ ἐν ὄνυχι τιμίῳ Job 28, 16; መዓር፡ቅድው፡ πρῶτον μέλι Hez. 27, 17; ቅብእ፡ቅድው፡ ἔλαιον κεκομμένον 3 Reg. 5, 11; in specie a) de unguentis et odoramentis: በቅድው፡አፈዋት፡ μετὰ πρώτων ἡδυσμάτων Hez. 27, 22; ἐκλεκτός, εὐώδης Ex. 30, 23; ዕፍረት፡ቅድው፡ Sir. 24, 15; ዕፍረት፡ዘቅድው፡ ἔργον μυρεψοῦ Sir. 49, 1; Ex. 30, 35; ዕፍረት፡ቅድው፡ πρῶτα μύρα Am. 6, 6; Hen. 32, 1; ናርዱ፡ቅድው፡ Marc. 14, 3. b) de vestibus: አልባስ፡ቀደውት፡ ἡ στολὴ ἡ πρώτη Luc. 15, 22; 1 Tim. 2, 9. — *Voc. Ac.:* ቅድው፡ ዘ፡ንጹሕ።

ቀደፈ፡ I, 1 [vid. ኀደፈ፡] *remis propellere, remigare:* እለ፡ይቀድፋ፡ κωπηλάται Hez. 27, 9. 27. 29. 35.

መቅደፍ፡ vel መቅደፍት፡ subst. (Sing. nondum repertus), Pl. መቃድፍ፡ *remus,* M. M. f. 21. 108; አነ፡ጸራቢ፡ወነዳቂ፡ወአገብር፡መዋፍርተ፡ወአርዑተ፡ወመዳልወ፡ወመንኰራኵረ፡ወአሕማረ፡ወመቃድፈ፡ወታእከ፡ነገሥት፡ Sx. Teq. 9.

ቃግስት፡ subst. *vipera, cerastes:* ትውልደ፡ቃግስት፡ ἔκγονα ἀσπίδων Jes. 14, 29; κεράστης Prov. 23, 32; Pl. ቃግስታት፡ d'Abbadie e suo codice LXVII mihi communicavit.

ቀጣ፡ subst. *monetae species,* cujus XX non conficiunt unum ወርቀ፡ aureum; numerare solent Aethiopes hac moneta, ut: ተሣየጠ፡በ፳ቀጣ፡ Lud.

ቀጠራቅጢን፡ n. prgr. sc. καταράκτης (שָׁלָךְ), *mergus,* avis aquatica, sc. pelecani species de summis scopulis ad capiendos pisces in aquam se dejiciens (Ges. thes. p. 1419) Lev. 11, 17; Deut. 14, 17. — *Voc. Ac.:* ቅጥራቅጣን፡ (v. ቅጥራቅጢን፡)

ዘ፡ድምቢጽ፡ (de quo nomine vid. Lud. lex. amh. coll. 81; Isenb. p. 162).

ቅጥራን፡ subst. [قطران ܩܛܪܢܐ] *pix* vel *resina liquida* (ex arbore pinus vel cedri, igne adhibito, educta; Theer): አፍልሕዎ፡ውስተ፡ጻሕል፡በገፍት፡ወበቅጥራን፡ Sx. Ter 27; ቃር፡ወፒሳ፡ወተይ፡ወቅጥራን፡ Sx. Haml. 5; M. F.

ቀጥቀጠ፡ quadrl. I [قصف *fregit*, قضّ *contrivit* (قضقض *glarea comminuta, parva*), قضقض *confregit comminuitque* praedam leo; coll. ..., قصّ كضّ, ጕድጕደ፡] 1) *rumpere, disrumpere*, chordam, rete vel funem, Lud. e Vit. Jacobi Sar. 2) *confringere, perfringere, conterere, contundere, quassare, comminuere*, (plerumque συντρίβω, ἐκτρίβω, rarius κλάω, συγκλάω, συνθλάω, θραύω, συγκόπτω, πατάσσω), ut tabulas Ex. 34, 1; Deut. 9, 17; idola Ex. 23, 24; Deut. 7, 5. 9, 21; Dan. 2, 35; columnas Jer. 50, 13; vas figlinum 19, 10; Ps. 2, 9; catenas Marc. 5, 4; jugum Jes. 14, 5; Jer. 2, 20. 5, 5; pessulos, vectes Jes. 45, 2; Am. 1, 5; arbores Ps. 28, 5; Ex. 9, 25; naves Ps. 47, 6; cornua Thren. 2, 3; Dan. 8, 7; Hen. 90, 13. 16; capita Jud. 9, 53; Ps. 73, 15. 109, 6; brachia Job 38, 15; Ps. 9, 39; lumbos Sir. 32, 22; ossa: በመፍጽሒ፡ኀጺን፡ዐጽመ፡አገሪሁ፡ቀጥቀጡ፡ Sx. Nah. 25 Enc.; homines Jer. 9, 21; Job 9, 17; trsl. (*frangere, conficere* al.): hominem Job 38, 15; Jes. 10, 33. 22, 17; Luc. 9, 39 (ቀጥቂጦ፡ Satanam Rom. 16, 20; reges Sir. 46, 18; hostes (*clade*): ቀጥቅጦ፡ለዐራዊ፡ Sir. 33, 9; Jos. 10, 10. 12; terram Jes. 2, 10. 19; bellum (i. e. hostes, arma hostium) Ex. 15, 3; እግዚ"፡ይቀጠቅጥ፡ፀብአ፡ Judith 16, 2; c. እምነ፡ *effringere* i. e. confringendo exstirpare: ንቀጥቅጦ፡እምድረ፡ሕያዋን፡ Jer. 11, 19; *frangere* cor alcjs Jsp. p. 362 (vid. ተበደወ፡).

ተቀጥቀጠ፡ III, 1 1) *rumpi, disrumpi*: መሥገርት፡ተቀጥቀጠት፡ Ps. 123, 7; Vit. Sam. 2) *confringi, perfringi, conteri, contundi, comminui*: Nah. 1, 6; Jer. 27, 23; Koh. 12, 6; Job 24, 20; Ps. 33, 21. 36, 16; ተቀጥቀጠኒ፡አዕጽምትየ፡ Jes. 38, 13; Kuf. 49; *membra sibi frangere*: (mulier, quae se de muro dejecit), ኢሞተት፡ባሕቲ፡ተቀጥቀጠት፡ወተመንደበት፡ Jsp. p. 436; c. እምነ፡ sive *defringi*: ይትቀጥቀጥ፡እዴየ፡እምነ፡ርፍቅየ፡ Job 31, 22, sive *confringendo exstirpari*: Num. 19, 13; Gen. 34, 30 (sine እምነ፡). Transl.: de viribus Ps. 36, 18; hominibus: ይትቀጠቀጥ፡ከመ፡ሰብ፡ብንኵልኁ፡ Job 24, 20; Jes. 1, 28. 8, 15; Thren. 1, 15; ተቀጥቀጠ፡ውስተ፡ምድር፡ συνετρίβη εἰς τὴν γῆν Jes. 14, 12; corde contrito: ይትቀጠቀጥ፡ልበሙ፡ Jes. 19, 1; populo, exercitu, clade affectis: Jos. 10, 12; ቅጥቃጤ፡ትትቀጠቀጥ፡ወለተ፡ሕዝብየ፡ Jer. 14, 17. 31, 4; hinc ተቀጥቅጦ፡ σύντριμμα *clades* Jes. 60, 18; ይመጽእ፡ተቀጥቅጦ፡እምነበ፡እግዚ"፡ 13, 6.

ቅጥቁጥ፡ part., fem. ቅጥቅጥ፡ (Mich. 4, 6) *confractus, contritus, comminutus, quassatus*: በትረ፡ብርዕ፡ቅጥቁጥ፡ Jes. 36, 6; 4 Reg. 18, 21; ብርዕ፡ቅጥቁጥ፡ Jes. 42, 3; Matth. 12, 20; fractus membris: Mich. 4, 6; Matth. 4, 24 rom.; ዘያነሥእ፡ለውዱቃ፡ወያሬኢውስ፡ለቅጥቁጥ፡ Clem. f. 172; *confectus*: ኮንኩ፡ከመ፡ብእሲ፡ቅጥቁጥ፡ Jer. 23, 9; ቅጥቁጣን፡ Zeph. 3, 18; *contritus* animo (poenitentia): ቅጥቁጠ፡ልብ፡ Chr. Ta. 31

ቅጥቃጤ፡ subst., m. et fem., 1) *fractio, fractura, comminutio, contritio*: ቅጥቃጤ፡ጻሕብ፡ Jes. 30, 14; ቅጥቃጤ፡ሐቌያት፡ Hez. 21, 6; trsl.: ቅጥቃጤ፡ነፍስ፡ Jes. 65, 14; ቅጥቃጤ፡ልብ፡ (poenitentis) Jsp. p. 338. 2) *clades, afflictio magna* (שֶׁבֶר) Jos. 10, 10; Ps. 13, 7; Rom. 3, 16; Jes. 59, 7. 15, 2. 22, 4. 28, 12; Jer. 4, 6. 6, 1. 14. 27, 22; Thren. 2, 11. 4, 10; Am. 5, 9; Prov. 10, 14. 18, 7.

ነቀጥቃጥ፡ subst. (a stirpe V) *pavitatio, tremor corripiens* hominem, *paroxysmus* (cfr. ... et ...): አገዘልፎ፡ስከር፡ያመጽእ፡ነቀጥቃጠ፡ወጥፍአተ፡ልብ፡ F. N. 50; Gad. Ad. f. 107.

ንቅጥቁጥ፡ part. (V) *pavitans, tremore* vel *paroxysmo correptus*, Gad. Ad. f. 107.

ቀጣብ፡ vid. sub ቅንጣብ፡

ቀጠነ፡ i. q. قضن *diminutus, attenuatus, tenuis fuit* (hebr. קָטֹן *parvus fuit*, vid. de prima verbi potestate Ges. thes. p. 1212); vicinum est ቀጠጠ፡

አቅጠነ፡ II, 1 *tenuem, subtilem facere*: ታቀጥን፡ . . . . ከ፡ወአልበሰከ፡ወኢታግዝፍኒ፡ Syn. f. 285; tenuiter compungere notis, I Const. Ap. 62 et II Const. Ap. 19 (vid. sub ምርፋእ፡).

ቀጢን፡ adj., fem. ቀጣን፡, Pl. m. ቀጢናን፡, comm. ቀጠንት፡ 1) *tenuis, subtilis* a) de rebus corporeis: ልብስ፡ቀጢን፡ዘይትዐጸፍ፡ከህን፡ Sir. 50, 2; ክንፍ፡ደቃቅ፡ወቀጠንት፡ (v. ወቀጢናን፡) 4 Esr. 11, 4; መዝራዕት፡የማናይ፡ቀጢን፡ (tenuior sinistro) Kid. f. 5; አስሐትያ፡ቀጢን፡ Sap. 5, 15; ሥዕርት፡ቀጣን፡ Lev. 13, 30; ሠዊት፡ቀጢናን፡ Gen. 41, 6. 7. b) de rebus incorporeis, ut de voce: ቃለ፡ (v. ቃል፡) ቀጢን፡ φωνὴ αὔρας λεπτῆς 3 Reg. 19, 12; ቃሉ፡በሊኅ፡ወቀጢን፡ Sx. Mag. 14; de spiritu Sap. 7, 22 (λεπτός); Gad. Ad. f. 151: de perspicacia: በቀጣን፡ዐይነ፡ልብ፡ ἀκριβεῖ τῆς διανοίας ὄμματι Cyr. c. Pall. f. 66. 2) in specie: ቀጠንት፡ (sive adjecto sive omisso አልባስ፡) *vestes tenues* easdemque pretiosae, molles: በቀጠንት፡ገለድኩ፡ምስካብየ፡ Prov. 7, 16; Did. 2; ዘቀጠንተ፡ይለብስ፡ Matth. 11, 8; በቀጠንት፡አልባስ፡ Luc. 7, 25; Deg.; Jsp. p. 379. — *Voc. Ae.*: ቀጠንት፡ብ፡ግምጃ ።

ቅጠን፡ subst. *tenuitas, exilitas*: ቅጠንየ፡ይገዝፍ፡እምነ፡ሐቌሁ፡ለአቡየ፡ μικρότης 3 Reg. 12ª, 10 (vid. ቍጠጥ፡).

ቍጥን፡ n. pegr. i. e. قطن *bombyx, bombycina*: (ለሥዕለ፡) ጠብለላ፡በቍጥን፡ወበአልባስ፡ንጹሕ፡ Sx. Masc. 10.

ቅጥነት፡ n. act. et subst., Pl. ቅጥነታት፡ 1) *exilitas, exiguitas*: ቅጥነተ፡ልቡናሁ፡ (angustiae mentis) F. N. 43, 2. 2) *tenuitas*, deinde concr. *tenues vestes*: ኢለ፡ይለብሱ፡ቅጥነታተ፡ወአክሊለ፡መንግሥት፡ (alias ቀጠንተ፡) Chr. Ta. 7 3) *subtilitas*: ርኢኩ፡ቅጥነተ፡ልቡ፡ለሐዋርያ፡ ... Chr. ho. 1; በቅጥነተ፡ልብ፡ (συνέσει τὸν νοῦν) ho. 14; ቅጥነተ፡ጥበብ፡ ho. 26.

መቃጥን፡ subst., sine dubio Pl. (quamquam Lud. in lex. amh. c. 37 መቃጥን፡ participium ab አቃጠነ፡ statuere videtur) *hamus*, ἄγκιστρον Matth. 17, 27; M. M. f. 106 (vid. sub ላእፍ፡); ይውርው፡መቃጥነ፡መሥገርተ፡እንታር፡ውስተ፡ልጐት፡ወያውፅእ፡ዓሣ፡ Kid. f. 33 (e Matth. 17). [Conferre licet ... *aduncus unguis*.]

ቈጥዐ፡ inus., i. q. קָצַר, קוּט, تقعّط fastidivit, taedio habuit; تقعّط timidus fuit; iratus f.; vehementer se gessit in debitorem; amh. **ቈጣ፡**

ተቈጥዐ፡ III, 2, raro III, 1 (ut: **እንዘ፡ይትቈጥዑ፡** Sx. Genb. 12) 1) *impatientem, pertaesum esse* vel *fieri, animo deficere*, ὀλιγοψυχεῖν Jud. 16, 16; **ተቈጥዐት፡ነፍሳ፡** ἀπεκάκησεν ἡ ψυχὴ αὐτῆς Jer. 15, 9 (nisi **ነፍሳ፡** Accusativum interpretari malueris); ἐκκακεῖν 2 Cor. 4, 1; Herm. p. 38; κεκοπίακας Apoc. 2, 3; **ኢተቈጥዐ፡ልቡ፡** Thren. 3, 22; c. **በ፡** rei Num. 21, 4. 5. 2) *taedio habere, fastidire, aversari, taedet, piget*, c. Acc. rei vel prs.: **ተቈጥዐ፡ነፍሶ፡** Jon. 4, 8; 2 Cor. 1, 8; ἐκπτύειν Gal. 4, 14; ἐκκακεῖν Eph. 3, 13; **ኢትትቈጣዕ፡ነበሪከ፡** μὴ ἀπαναίνου Sir. 4, 4; βδελύσσεσθαι **ለዘ፡ያበዝኅ፡ነቢበ፡ይትቈጥዕዎ፡** 20, 8; ἐξουδενεῖν Ps. 101, 18; plerumque προσοχθίζειν 21, 25. 94, 10; Lev. 18, 25. 28. 26, 30; Sir. 6, 25; Hebr. 3, 10. 3) *indignari, stomachari, aegre ferre*: Tit. 3, 2 Platt; **ተቈጢዖ፡** (Inf. verb.) Cyr. ad Th. f. 23; **ተምዕዐ፡ወተቈጥዐ፡** Kuf. p. 47; **ኢተቈጥዖ፡** (Inf. nom.) Kid. f. 16; c. **ዲበ፡**, ut: **ይትቈጣዕ፡ዲበ፡ሰብእ፡** Phlx. 48; c. Acc. prs. **ተቈጥዕዎ፡በእንተ፡ዝ፡** Jsp. p. 302.

አስተቈጥዐ፡ IV, 1 et crebrius **አስተቈጥዐ፡** IV, 2 1) *impatientem reddere, taedio* vel *fastidio afficere*: **ፈድፋደ፡አስተቈጥዐኒ፡ሕይወቶሙ፡** Sir. 25, 2; **ነገሮሙ፡ለአብዳን፡ያስተቈጥዕ፡** 27, 13; **ለሕዝብየ፡ያስተቈጥዕዎሙ፡እምከዊነ፡ሕዝብ፡** Jer. 40, 24 vrs. nov. 2) *ad indignationem concitare, ad iram provocare, stomachum movere* alicui; Tit. 3, 2 rom.; **መንሱት፡ያስተቈጥዕ፡** ἐκ τῆς ὀργῆς μῆνις Herm. p. 31; c. Acc. Col. 3, 21; Eph. 6, 4; Org. 4; **አስተቈጥዕዎ፡** (Perf.) Jsp. p. 332; **ያስተቈጥዖሙ፡** p. 344; c. Acc. prs. et **ላዕለ፡** *contra*: p. 296. 334.

ቍጡዕ፡ part. *indignabundus, stomachosus, iracundus*: **ብእሲ፡ቍጡዕ፡** ἀνὴρ ὀργίλος Prov. 29, 22; **አልቦ፡ምሕረት፡ለቍጡዕ፡** 27, 4; Syn.; **ይቤ፡አበ፡አጋቶን፡ብእሲ፡ቍጡዕ፡ለእመ፡አንሥአኒ፡ሙታነ፡ኢትእመንዎ፡** Phlx. 145.

ቍጥዓ፡ subst., fem. et m. (ut Koh. 5, 17) *fastidium, indignatio, ira* (*permanens*), *stomachus*, θυμός, ὀργή, μῆνις, Gen. 49, 7; Ps. 36, 8. 123, 3; Koh. 5, 16; Rom. 2, 9; Eph. 4, 31; Herm. p. 31; **ቍጥዓከ፡** Hos. 9, 7; **ለዕለተ፡መዐት፡ወቍጥዓ፡** Kuf. 24. 36; **መዐትኒ፡ወቍጥዓ፡ርኩሳን፡እሙንቱ፡** Sir. 27, 30; **በእንተ፡መዐት፡ወቍጥዓ፡** F. M. 21.

ተቈጣዒ፡ n. ag. i. q. **ቍጡዕ፡** Genz. f. 158; II Can. Nic. 31 (conjunctum cum **መዐትም፡** et **መስተቀይም፡**).

ተቍጥዖት፡ subst. *indignatio, iracundia*: **ሰይጣነ፡ዝሙት፡ወሰይጣነ፡ተቍጥዖት፡**, Phlx. 13. 29, al.; Lud. e Mss. Colb.

ቀጠጠ፡ vel **ቈጠጠ፡** *tenuem esse* [vic. **ቀጠነ፡**]; Rad. Abb.: **ቀጠጠ፡ዘ፡ቀጭኑ፡ሆነ** ።

አቍጠጠ፡ II, 1 *tenuem, gracilem*, deinde etiam *flexibilem facere*: **ወኢእመ፡አቍጠጠ፡ክሣደ፡ከመ፡ሕልቀት፡** οὐδ' ἂν κάμψῃς ὡς κρίκον τὸν τράχηλόν σου Jes. 58, 5.

ቍጥ፡ subst. *cuspis* hastae inferior: **በቍጠ፡** (v. **በጕጠ፡**) **ኲናቱ፡** 2 Reg. 2, 23; Lud. exhibet **ቍጣ፡** — Voc. Ae.: **ቍጥ፡ብ፡ምዝራጥ፡** (vox **ምዝራጥ፡** legitur ex. c. **ረገዞ፡በምዝራጥ፡መንገለ፡ዐይኑ፡** Chr. L. Atk. f. 13).

ቈጢጥ፡ (v. **ቆጢጥ፡**) adj. *tenuis, exilis, gracilis*, ἀστεῖος Jud. 3, 17. — Voc. Ae.: **ቈጢጥ፡ዘ፡ቀጢን፡ረቂቅ፡ይ፡** (Ludolfi Gregorius male exposuit: *fastidiosus ciborum, nauseabundus*).

ቍጠጥ፡ subst. *tenuitas, exilitas*: **ቍጠጠ፡ዚአየ፡ይገዝፍ፡እምነ፡ሐቌ፡አቡየ፡** 3 Reg. 12[b], 29 (vid. **ቅጠን፡**).

ቈጵርስስ፡, (etiam **ቈጵርሶስ፡**, **ቈጳርሶስ፡**, **ቈጳረስስ፡**, **ቈጵሮስ፡**, **ቈጴርስ፡**, **ቈጵሮሶን፡**, **ቈጳርሳን፡** al.), prgr. sc. κυπάρισσος *cupressus* Kuf. 13. 21; 4 Reg. 19, 23; Jes. 37, 24. 41, 19; Hez. 27, 5. 31, 8; Sir. 24, 13. 50, 10; Job 40, 12. — Voc. Ae.: **ቈጵርስስ፡ስኖበር፡ጳውቄና፡ብ፡ጽድ** ።

ቈጳርስና፡, **ቈ"፡**, **ቈጳሪስና፡**, **ቈጵርሶን፡**, **ቈጳርስን፡** al. κυπαρίσσινος *cupressinus* Hez. 27, 24; 2 Esr. 18, 15.

ቆጽን፡ subst., Pl. **ቆጽናት፡** *ocrea, caliga, calceus* altior et cavus: **ቆጽናቲሁ፡** περισκελῆ Sir. 45, 8; ὑποδήματα **ቆጽናት፡** Chr. Ta. 2; M. M. f. 185. — Voc. Ae.: **ቆቃን፡ብ፡የኲፍ፡ቁልፍ፤ቆጽን፡ብ፡ኲፍ፡ጫማ** ። [Formatio haud satis liquet, quamquam rad. קָבַב קָבִיב قاب al. etymon idoneum praebere videntur].

ቈጸለ፡ rad. inus., cui conferas خضل XI *multis ramis folisque praedita fuit* arbor; خضر *viruit* c. derivatis (חָצִיר); קְצִיר *frondes arboris*.

አቍጸለ፡ II, 1 *folia emisit, produxit* arbor, Lud. ex Org. 1.

ቍጹል፡ vel **ቈጹል፡** part. *frondosus*: **ቈጽለ፡ዕፅ፡ቈጹል፡** 2 Esr. 18, 15.

ቈጽል፡ subst., m. et fem., sing. et coll., Pl. **አቍጽል፡** (et **ቈጽላት፡**, si quidem Chr. Ta. 28 pro **ያነግፍ፡ነፋስ፡ቈላት፡** legendum videtur **ቈጽላት፡**) [amh. **ቅጠል፡** et **ቅጸል፡**] 1) *folium, folia, frons*; sing.: Gen. 8, 11; **ቈጽል፡ዘተነግፈ፡እምነፋስ፡** Job 13, 25; coll. Gen. 3, 7; Kuf. 3; Jes. 1, 30. 34, 4. 64, 6; **ወይከውን፡ቈጽለ፡አዕጹቂሁ፡** Jer. 17, 8; Dan. 4, 9. 18; Hez. 6, 13. 47, 12; Prov. 11, 14; Ps. 1, 4; Hen. 24, 4; Sir. 6, 3; **ከመ፡ቈጽለ፡ዕፅ፡ዘጽፉቅ፡ቈጽሉ፡** 14, 18; 2 Esr. 18, 15; **ያመ፡ቈጽል፡** Jes. 57, 5; Matth. 21, 19; **ቈጽለ፡በለስ፡** (ὄλυνθοι) Apoc. 6, 13; **በኀበስት፡ወማይ፡ወቈጽል፡** Clem. f. 250; **አቍጽል፡** Hen. 3. 5, 1; στοιβάδες Marc. 11, 8 rom.; Herm. p. 68. 2) res foliis similes, ut a) *lamina, bractea*: **ቈጽለ፡ወርቅ፡** πέταλον χρυσοῦν Ex. 28, 32. 36, 38; Lev. 8, 9 (vid. etiam **ቀጸላ፡**); M. M. f. 36 (vid. **አፍሬጽ፡**); στάμνος Ex. 16, 33. b) *folium* libri, Lud. sine auct.

ቈጻል፡ adj. *frondosus* Lev. 23, 40 ann.; Deut. 12, 2.

ተቀጸለ፡ III, 2 1) *se redimire* vel *redimiri* frondibus, sertis, coronis: c. Acc. sertorum, **ንትቀጸል፡ጽጌ፡ረዳ፡** Sap. 2, 8; Joh. 19, 5. 2) in genere: *se coronare* vel *coronari, imponere sibi coronam, diadema*, c. Acc.: **ተቀጸሊ፡ቀጸላከ፡ውስተ፡ርእስኪ፡** Bar. 5, 2; **ተቀጸለ፡አክሊለ፡** Sir. 11, 5. 47, 6; **ተቀጸለ፡ጌራ፡ዐቢየ፡ዲበ፡ርእሱ፡** Jsp. p. 301; Org. 5; **ንትቀጸል፡አሕባለ፡ውስተ፡አርእስቲነ፡** 3 Reg. 20, 31; **ተቀጸላ፡(ደናግል፡)አክሊለ፡ስምዕ፡** Mavâs. n. 62; **ተቀጸልክዎ፡ለጽድቅ፡** Job 29, 14; **ይትቄጸል፡ጌራ፡ኮነኔ፡** Sap. 5, 19; 1 Thess. 5, 8; **ንትቀጸል፡በርእስነ፡** Lud. e Mss. Colb.

አስተቀጸለ፡ IV, 2, etiam **አስተቄጸለ፡**, *redimire* vel *cingere caput* alcjs sertis, corona, *coronare, imponere coro-*

nam, diadema alicui, c. c. dupl. Acc. Cant. 3, 11; አክሊለ፡ ትፍሥሕት፡ ቃስተቈጽለከ፡ Sir. 6, 31; Clem. f. 4; c. Acc. pers. vel capitis Marc. 15, 17; ትገብር፡ አክሊላተ፡ ወታስተቈጽሎ፡ (v. ወታስተቈጽሎ፡ IV, 1) ለዮሴዕ፡ Zach. 6, 11; Herm. p. 63 (ubi ex more librarii ቃ pro ቀ scriptum est); Matth. 27, 29; c. በ፡ coronae: እግዚ"፡ አስተቀጸላ፡ ለርእሰ፡ በአክሊል፡ ሠላስ፡ Sx. Sen. 6 Enc. Etiam vox architect.: አስተቀጸለ፡ አረፍቶ፡ በሚሊንተራ፡ 3 Reg. 6, 9. 7, 40.

ቀጸላ፡ subst., sing. et coll., Pl. ቀጸላት፡ (Jes. 3, 19) 1) *serta, corona, diadema, mitra, ornamentum capitis*, στέφανος et στέφανοι Sir. 45, 12; Ep. Jer. 9; Apoc. 9, 7; μίτρα Bar. 5, 2; κόσμος τοῦ προσώπου vel τῆς κεφαλῆς ቀጸላሆን፡ (v. ቀጸላቲሆን፡ et ቀጽላቲሆን፡) Jer. 3, 19. 24; διάδημα Jes. 62, 3; Apoc. 12, 3. Erat „insigne praefectorum vel proregum Aethiopiae", Lud. 2) ambitus, *limbus, margo, taenia*, στεφάνη Ex. 25, 24. 25. 27, 3. 30, 3. 4; etiam Ex. 25, 11 in C. 3) *lamina, bractea* (vid. ቈጽል፡), πέταλον Ex. 29, 6, coll. Apoc. 19, 12 Platt. 4) *tabula e lapide* fissili (cfr. amh. ቀጠላ፡): ቀጸላ፡ ጸሊም፡ et ጸዐዳ፡ Chr. Ax. f. 93. 95.

ቈጽልስ፡ nomen dubiae auctoritatis et significationis (*crates, qualus?*): ቆቃሕ፡ ተሠግረ፡ በቈጽለ፡ አሥርቶ፡ v. በቈጽልዐ፡ ሠርቶ፡ ἐν καρτάλλῳ Sir. 11, 30. (vid. supra sub ሠረቀ፡ c. 240).

ቀጺመት፡ et ቀጺሞት፡ (ቀጽሞት፡), subst., *calamus odoratus* vel *aromaticus* Ex. 30, 23; Cant. 4, 14; ጽጌ፡ ቀጺመት፡ ወቀናንሞ፡ Sx. Nah. 27 Enc. (cfr. قصب الذريرة et קְנֵה־בֹשֶׂם).— *Voc. Ae.*: ቀንሞስ፡ ናርዶስ፡ ርጼ፡ መጽርይ፡ ቀጺመታት፡ ብ፡ ሽታው፡ የሚያምር፡ ዕፀዋት፡; *aliud*: ቀጺመት፡ ዘ፡ ናትራን ።

ቀጸረ፡ I, 1 i. q. ሐጸረ፡ [amh. ቀጸረ፡ et ቀጠረ፡, قَصَرَ *circumscribere limite, incarcerare*] *circumsepire, circumvallare, praemunire*, ቀጸሩ፡ ላዕለ፡ አህጉር፡ ἐτειχίσαντο τὰς κώμας Judith 4, 5.

ቅጹር፡ part. *circumvallatus, obsessus*: ሀገር፡ ቅጽርት፡ (v. ሕጽርት፡, v. ቅትልት፡) Jes. 1, 8.

ቅጽር፡ et ቀጽር፡ (Num. 32, 17. 38), subst., m. et fem., Pl. አቅጻር፡, Pl. Pl. አቅጻራት፡ 1) *sepes, maceria, murus*: φραγμός Ps. 143, 17; ለእመ፡ ፈቀደ፡ ይሕንጽ፡ ብእሲ፡ ቅጽረ፡ ይርሐቅ፡ እምቢጹ፡ አሐተ፡ ምሥጋረ፡ እግር፡ F. N. 37; etiam ሐጺረ፡ ቅጽር፡ ib.; ቅጽረ፡ ንድቅ፡ οἰκοδομή Sir. 22, 16; ቅጽረ፡ ምኔት፡ Enc. 2) *moenia, munitio, munimentum* urbis, arcis: ሀገር፡ እንተ፡ ባቲ፡ ቅጽረ፡ Lev. 25, 29—31; Num. 13, 19. 32, 17. 38; ሀገረ፡ ቅጽር፡ 4 Reg. 18, 8; ቅጽረ፡ ሀገር፡ Rel. Bar.; አረፍት፡ (v. አረፍተ፡) ቅጽርን፡ Deut. 9, 1; τεῖχος Cant. 5, 7. 8, 10; Act. 9, 25 Platt; ይጠቀሙ፡ ለርእሶሙ፡ ቅጽረ፡ Prov. 28, 4; φραγμός 3 Reg. 11, 27; χαράξ Deut. 20, 19; 4 Esr. 11, 47; de variis munimentis et moenibus Hierosolymorum Jsp. p. 370 al.: ኢያሪኮ፡ እንተ፡ የዐውዳ፡ ፯አቅጻራት፡ Sx. Sen. 26; Nah. 21; περιοχή 1 Reg. 22, 4. 5; 2 Reg. 5, 7; *locus munitus, arx, castrum* (قَصْر) Jsp. p. 358 seq.; ቅጽረ፡ ንጉሥ፡ Lud. e V. S. — *Voc. Ae.*: ጸቤን፡ አጽዋን፡ ቅጽር፡ ዘ፡ ሐፅር ።

ቈጸረ፡ vel ቈዐረ፡ I, 1 [قَطَرَ? קָטַר; amh. ቋጠረ፡] Subj. ይቈጽር፡ 1) *constringere, colligare, nodare*: ነሥአ፡ ዲናረ፡ ወርቀ፡ ወቈዐረ፡ በጸርቅ፡ Sx. Tachs. 10; ቈጸርዎ፡ (ለአዕፅምተ፡ ቅዱስ፡) በልብሰሙ፡ M. M. f. 51; trsl.: ቈዐሩ፡ አማዑቶሙ፡ τὸ στέαρ αὐτῶν συνέκλεισαν Ps. 16, 10. 2) *corrugare, caperare frontem, austere contrahere vultum, tetricum* vel *moestum vultum gerere*, σκυθρωπάζειν, ኵሉ፡ ዘኀለፈ፡ እንተ፡ ኀቤሃ፡ ይቈጽር፡ ወይትፋጸይ፡ Jer. 19, 8; ዘይቈጽሩ፡ ገጾሙ፡ Chr. Ta. 17 (coll. Matth. 6, 16); ኢትቈጽሩ፡ ገጸክሙ፡ F. N. 45; እር፡ ከመዝ፡ ይቈጽር፡ ገጾ፡ κατηφὴς τῇ ἰδέᾳ Herm. p. 3; ትከዝ፡ ወቈጺረ፡ ገጽ፡ κατήφεια Chr. Ta. 29 (aliās ደምፃ፡ ገጽ፡). 3) a) in bonam partem: *nectere* i. e. *excogitare* consilium, ut: ቈጺረክ፡ ምክረ፡ ዘትገብር፡ አውሥእ፡ (σύνθες παιδείαν καὶ ἀποκρίθητι) Sir. 36, 4. b) crebrius in malam partem: *nectere dolum, insidias: struere technam, insidiari, fraude uti*: ይቈጽሩ፡ ምክረ፡ ላዕሌሁ፡ Dan. 11, 25; 1 Reg. 24, 12; Ex. 21, 14. 22, 7; ለመጋቢ፡ ኢይደልዎ፡ ከመ፡ ይቈጽር፡ ለአመጋቢሁ፡ ውስተ፡ ሠይጥ፡ ወተሣይጦ፡ F. N. 30.

ቈጸረ፡ I, 2 *adligare, adstringere*: (spes est) ሐብል፡ መንፈሳዊ፡ ዘያዐርግ፡ ልበ፡ እምድር፡ ወይቋጽሮ፡ ውስተ፡ ሰማይ፡ Phlx. 125.

ቋጸረ፡ I, 3 *colligare, constringere*, quod cum amh. ቋጠረ፡ convenit, excerpsit Lud. e V. S.

አቈጸረ፡ et አቅጸረ፡ II, 1 *ad dolum faciendum instruere, subornare*: አቈጸሩ፡ (rom.: አቅጸሩ፡) ሎቱ፡ ዕደወ፡ Act. 6, 11; ያቀጽሩ፡ ሎቱ፡ ሰማዕተ፡ ሐሰት፡ M. M. f. 101. 247.

ተቈጽረ፡ III, 1 *constringi, connecti, colligari*: በከመ፡ ይትዐወቅ፡ ንዋየ፡ ልብሱ፡ ዘተሰብረ፡ እምነ፡ ዘኢተሰብረ፡ በተቈዕሮ፡ ከማሁ፡ ብእሲኒ፡ ይትፈተን፡ በንባቡ፡ Fal. f. 12.

ተቋጸረ፡ III, 3 *sibi invicem dolum* vel *insidias nectere, se invicem defraudare*: ተቋጽሮ፡ *mutua defraudatio* F. N. 30.

አስተቋጸረ፡ IV, 3 *facere ut dolum* vel *insidias nectant* alicui, (*conjurationem nectere*): አስተቋጸሩ፡ ሎቱ፡ በኵለሄ፡ ማዕሌተ፡ 4 Reg. 12, 20.

ቁጹር፡ part. 1) *constrictus, irretitus*, ውስተ፡ አሥጥክ፡ Phlx. 136. 2) *corrugatus, austere contractus* vel *tetricus* vultu: ቍጹረ፡ ገጽ፡ Kbr. Nag. n. 3; et ቍጹር፡ absol. Gad. Ad. f. 147.

ቍጽር፡ subst. 1) *ligamentum, vinculum, nodus*: ኢታጽንዑ፡ ቍጽረክሙ፡ Jes. 28, 22. 2) *dolus, fraus, insidiae, ambages* Ps. 34, 23. 37, 13; እለ፡ ይዐብእዎ፡ በቍጽር፡ ἐκ μεταβολῆς Jes. 30, 32.

ቍጽረት፡ n. act. *constrictio, contextio, nodatio*: መከነ፡ ቍጽረቱ፡ sc. Christi, i. e. locus ubi vinculis constrictus est, Lud. comm. hist. p. 302 n. 4 (Lud. exponit de loco circumseptionis i. e. stabulo, ubi natus est); ቍጽረቱ፡ ከመ፡ እብን፡ ከሆሕ፡ Job 41, 6; ቍጽረተ፡ ዐራዝ፡ αἱ κοσυμβωτοὶ τῶν χιτώνων Ex. 28, 35 (vid. ቍጽሮ፡).

ቍጽሮ፡ subst. ut videtur, *opus* (e pluribus filis) *contortum* vel *nodatum*: መልበስተ፡ ቍጽሮ፡ χιτὼν κοσυμβωτός (quod alii interpretantur *fimbriatus*) כְּתֹנֶת תַּשְׁבֵּץ (opus *scutulatum* vel *ocellatum*) Ex. 28, 4 („e nodis instar retis factum opus", Lud., vid. ቍጽረት፡).

ቈጻሪ፡ subst. *doli machinatio, fraudatio*: አግብእ፡ ሎቱ፡ ንዋዮ፡ (sc. furtum) መሀበ፡ ዘእንበለ፡ ቈጻሪ፡ ወርዴ፡ Clem. f. 271.

ቀኍጸሪት፡ var. pro መቀኍጸርት፡ q. v.

ተቋጻሪ፡ n. ag. (III, 3), Pl. ተቋጻርያን፡ *sese invicem defraudantes* F. N. 30.

መቀኍጸርት፡ subst. *id quo includitur* gemma i. e. *funda, pala* (sicut משבצות): ወመቀኍጸርቱ፡ (v. ምቀኍጸሪቱ፡, v. ቀኍጸሪቱ፡) ወርቅ፡ ἐν δέσει χρυσίου Sir. 45, 11.

ቀጸቀጸ፡ quadrl. I [cogn. ቀጥቀጠ፡ et نقض] *dolore et tremore* quasi *disrumpi* vel *discindi*, de membris: በእንተ፡ዝንቱ፡ይቀጸቅጸኒ፡ሐቌየ፡ ἐνεπλήσθη ἡ ὀσφύς μου ἐκλύσεως Jes. 21, 3 (Lud., pron. suff. Accusativum non Dativum interpretatus, ait: *confringere, comminuere*).

ቅጽቃጼ፡ subst. *doloris quasi diruptio* vel *concisio* in membris (das Reißen und Brechen): ፈውሶ፡ዘያሴስል፡ቅጽቃጼ፡ሕማም፡ τὸ πολὺ τῆς ὀδύνης Chr. ho. 21.

ቀጸበ፡ I, 1 [vic. قَطَبَ *caperavit* frontem; قَصَبَ *contorsit* cirrum; *innuere* autem significantes frequentant Arabes غمز رمز غمض VII. VIII] Subj. ይቅጽብ፡ 1) *innuere* (oculis, vultu, manu), *nutu significare, nutare, nictare*: ይቀጽብ፡በዐይን፡ Prov. 6, 13; Sir. 27, 22; ይቅጽብ፡በእዴሁ፡ Kid. f. 19; Act. 19, 33 Platt; gestibus impudicarum annumeratur አንበስብሶ፡በቀራንብት፡ወቀጺብ፡በአዕይንት፡ዘእንበለ፡ኀፍረት፡ F. M. 34, 8; c. c. Acc. prs. (alicui): Luc. 1, 62; Joh. 11, 57. 13, 24; 1 Cor. 10, 28 rom. (ubi Lud. ቀጸቦክሙ፡ legendum proponit); c. ለ፡ et Inf. vel c. ከመ፡ seq. Subj.: ለበዊእ፡ቀጽበኒ፡ Sx. Tachs. 13 Enc.; ወቀጸበ፡ከመ፡ታምጽእ፡ Gad. T. H.; c. ላዕለ፡ *innuendo significare* alqm: ቀጸብዎ፡ላዕሌሁ፡ Act. 19, 33 rom.; c. Acc. rei: ቀራንብቲከ፡ይቅጽብ፡ጽድቀ፡ τὰ βλέφαρά σου νευέτω δίκαια Prov. 4, 25. 2) *deludere* quasi digitis monstrando, Lud. ex hom. Chrys. — *Voc. Ac.*: ቀጸበ፡ዘ፡ጠቀሰ፡

ቀጸበ፡ I, 2 *contemtim renuere*: በእንተ፡ዘይቄጽብ፡ምሳሐ፡ነዳያን፡ (agapas pauperum) Can. Gangr. 11.

ተቀጸበ፡ III, 2 et 1 *nictando, nutando, sannis deludere* alqm, *subsannare*: ይትቄጸበከ፡ διαψιθυρίσει Sir. 12, 18; ትትቀጸበኒ፡ (v. ትትቃጸበኒ፡) Job 19, 17.

ተቃጸበ፡ III, 3 *alium alii innuere, oculis nictare, sannis deludere, subsannare*: የሐውሩ፡እንዘ፡ይትቃጸቡ፡በአዕይንቲሆን፡ Jes. 3, 16; ዘይትቃጸብ፡በአዕይንቲሁ፡ (v. አዕይንቲሁ፡) Prov. 10, 10; Kid. f. 26; ተቃጽቦ፡ወሥሒቅ፡ Cyr. f. 98. 141; ተቃጽቦት፡ f. 211; ከመ፡ኢይማስቁ፡ባቲ፡ወኢይትቃጸቡ፡በአዕይንቲሆሙ፡ወበከናፍሪሆሙ፡ f. 82; c. Acc. prs. Ps. 21, 7. 34, 22. 40, 8; Job 19, 17; Luc. 16, 14; ተቃጽቦተ፡ቀሳውስት፡ Form. Conf.; c. በ፡, ut: ይትቃጸቡ፡ቦቱ፡ ἐξουθενήσουσι Sap. 4, 18.

ቅጽበት፡ n. act. 1) *nutus*: ይሌምር፡በቅጽበተ፡አጻብዕ፡ διδάσκει ἐννεύμασι δακτύλων Prov. 6, 13; Deus creavit በቅጽበት፡ Clem. f. 49. 83. 218. 2) *nictatio* vel *nictus oculi*; usurpatur de temporis spatio minimo: *ictus, momentum, punctum temporis*; rarius praemisso በ፡, ut: ዘነበበ፡በጊዜሃ፡ይገብር፡በቅጽበት፡ዘኅለየ፡ይከውኖ፡ Lit. Orth.; በመጠነ፡አሐቲ፡ቅጽበት፡ πρὸς μίαν ῥοπήν Sap. 18, 12; vel in Acc.: ኢተፈልጠ፡መለኮት፡እምትስብእት፡ወኢቅጽበተ፡ዐይን፡ Haim. Ab.; Lit. 166, 4; plerumque praemisso ከመ፡, ut: 1 Cor. 15, 22; Genz. f. 34; በማለስ፡ንፍሐተ፡ቀርን፡ይትነሥኡ፡ሙታን፡ከመ፡ቅጽበተ፡ዐይን፡ Clem. f. 157; ያነሥኦሙ፡ለምውታን፡ከመ፡ቅጽበተ፡ዐይን፡ Macc. f. 5; ተዐገሥ፡ከመ፡ቅጽበተ፡ዐይን፡አሐቲ፡ሰዓት፡ Jsp. p. 290; ወለእመኒ፡ኮነ፡ከመ፡ቅጽበተ፡ዐይን፡እምቅድመ፡ሞትነ፡እመዋዕሊነ፡ F. N. 28, 1. 3) *significatio obscura, aenigma*: ፈክሮ፡ቅጽበት፡ λύσεις αἰνιγμάτων Sap. 8, 8; ነገረ፡ጠቢባን፡በቅጽበት፡ ῥήσεις σοφῶν καὶ αἰνίγματα Prov. 1, 6.

ቀጽዐ፡ I, 1 [خَشَعَ *humilis, submissus fuit*, خَضَعَ *humilis, depressus fuit*; قَضَعَ *subjugavit, domuit*, قَشَعَ *pronum stravit conjecitve*; etiam قَصَعَ significationes vicinas habet; amh. ቀጻ፡ vel ቀጣ፡ *castigavit*] *deprimere* a) *humiliare, subigere, incurvare*, κατα-, συγ-κάμπτειν 2 Reg. 22, 40; Ps. 56, 8. 68, 13. b) *corruere facere, consternare*: ይቀጽዕ፡ኵሉ፡ሐቌ፡ Nah. 2, 10 Laur.; ያደነግፆ፡ልበ፡ወይቀጽዖ፡ከመ፡ማሕምም፡ Sir. 31, 5. c) *complanare viam*, ἐξιχνιάζειν Ps. 138, 2. — *Voc. Ac.*: ጼሐ፡ኮስተረ፡ቀጽዐ፡ዘ፡ጸረገ።

አቅጽዐ፡ II, 1 a) *humiliare, subigere* 2 Reg. 22, 40 var. b) *complanare* viam: አሰር፡ዘአቅጻዕነ፡ ταῦτα ἐξιχνιάσαμεν Job 5, 27.

ተቀጽዐ፡ III, 1 refl. et pass. a) *deprimi, incurvari, humiliari, se submittere*: ለይትቀጻዕ፡ዘበናቲሆሙ፡ Rom. 11, 10; Ps. 68, 28; አረጋዊ፡ዘተቀጽዐ፡ዘበኑ፡ (senectute) Chr. Ta. 23; ἐκάμφθησαν Job 9, 13; ἔκυψε ተቀጽዐ፡ሰብእ፡ Jes. 2, 9; Ps. 9, 33; κατεκάμφθην Ps. 37, 6. b) *fractum corruere, collabi*: ተቀጽዐት፡ቀስቶሙ፡ ἐπτοήθη τὸ τόξον αὐτῶν Jer. 28, 56; ተቀጽዐ፡ኵሉ፡ሐቌ፡ Nah. 2, 10; Jer. 37, 6; Hen. 60, 3; ትትቀጻዕ፡ኵሉ፡ነፍስ፡ ἐκψύξει πᾶν πνεῦμα Hez. 21, 7. c) *consternari, terrore* vel *timore deprimi*: ይትቀጽዑ፡ ἐκστήσονται Jes. 13, 8; ተቀጽዑ፡ወኢተርፈት፡ነፍሶሙ፡ላዕሌሆሙ፡ 2 Esr. 16, 1. — *Voc. Ac.*: ተቀጽዐ፡ብ፡አንኰበሰ፡; *aliud*: ዘ፡ተቀራደደ።

ቀጻጼ፡ subst. *chamaeleon*, Lud. ex auct. Gregorii (vid. ከሜሌዎን).

ቀዕአ፡ I, 1 *secare, secando aptare* pannum in usum vestis: እለ፡ይቀዕኡ፡ቀሚሰ፡ Gad. Ad. f. 57 [coll. قَطَعَ et radd. vic.]

ቀዐመ፡ rad. inus., incertae significationis.

መቅዑት፡ subst., m. et fem., Pl. መቃዕው፡ (1 Esr. 1, 11) et መቅዑታት፡ (Lud.), *olla*, χύτρα Num. 11, 8; Jud. 6, 19; 1 Reg. 2, 14; Nah. 2, 10; Mich. 3, 3; Joel 2, 6; በአይቴ፡ይትዓረክ፡መቅዑት፡ምስለ፡ጽህርት፡ Sir. 13, 2; ምንበረ፡መቅጻት፡ Lev. 11, 35; መቅዑተ፡ብርት፡ዐቢይ፡ Jsp. p. 289; መቅዑተ፡ሥራይ፡ *olla veneni* Clem. f. 252; ብሱል፡በመቅዑት፡ θυσία ἀπὸ ἐσχάρας Lev. 2, 7. — *Voc. Ac.*: መቅዑት፡ብ፡ምንቸት፡ v. ምቸት።

ቃፍ፡ subst. *scopus* quem jaculando petunt, Job 16, 12 ubi in quibusdam codicibus verba: ከመ፡መጠሪ፡ explanantur verbis ከመ፡ቃፍ፡

ቆፍ፡ nomen literae alphabeti hebraici XIXae, Ps. 118, 145:

Threr. 1, 19. 2, 19. 3, 54. 4, 19. Ubi de psalmis agitur, siglo **ቆፍ፡** Ps. 118, 145—152 notatur, ut Genz. f. 69.

ቀፈለ፡ I, 1 [vicinum est **ከፈለ፡**, cfr. etiam Ex. 38, 18 in FH **አከፈሎን፡** pro **አቅፈሎን፡**; **ቀፈለ፡** primitus significasse videtur *duplicare, bis complicare* (vid. Ges. thes. p. 704) cfr. كفل כֶּפֶל, deinde *claudere* cfr. قفل et **ቈለፈ፡**] Subj. **ይቅፍል፡** *obducere* alqd auro (*inaurare*), argento aliove metallo, *inducere* alqd alicui; c. c. **በ፡** metalli Ex. 27, 2. 38, 2. 18; 3 Reg. 6, 19 seq.; Jes. 40, 19; Jer. 10, 4; c. Acc. metalli et **ላዕለ፡** rei: **ከመ፡ብሩረ፡ተምያን፡ዘቀፈልዎ፡ላዕለ፡ንዋየ፡ለብሐ፡** Prov. 26, 23; c. dupl. Acc. Ex. 25, 11. 28. 30, 3. 5. — *Voc. Ae.*: **ቀፈለ፡ዘ፡ዘግሐ፡**

አቅፈለ፡ II, 1 *obducendum curare* Ex. 38, 18 (v. **አከፈሎን፡**); 3 Reg. 6, 28 (v. **አቍለፈ፡**); 10, 21; 4 Reg. 18, 16; **እሌኒ፡አቅፈለት፡(መስቀለ፡)በወርቅ፡ወበስንቍ፡ከቡር፡** Deg.

ተቀፍለ፡ III, 1 *obduci*, c. Acc. Ex. 26, 29; c. **በ፡** 27, 11.

ቅፉል፡ part. *obductus*, **ጣዖት፡እለ፡ቅፉላን፡በብሩር፡** Jes. 30, 22; Ex. 26, 32. 37, 4. 15; **ቅፉል፡ወርቅ፡** Org. 4.

ቅፍሎ፡ subst. *inductibile* i. e. *lamina, lamella* Ex. 25, 18. 30, 3. 5.

መቅፈል፡ vel **መቅፈልት፡** subst. (Sing. nondum repertus), Pl. **መቃፍልት፡** *id quo quid obducitur*: **ወትገብር፡መቃፍልቲሃ፡(ለታቦት፡) በወርቅ፡ጽሩይ፡** Kebr. Nag. n. 17.

ቀፈረ፡ rad. inus., cui conveniunt כָּפַר كَفَرَ غَفَرَ *texit, operuit*.

ቅፍር፡ subst. *capitulum, superior pars* columnae: **ቅፍረ፡ዐምድ፡** Ex. 26, 24. — *Voc. Ae.*: **ቅፍር፡ዘ፡ገጸ፡ዐምድ፡**

መቅፈርት፡ subst., *operimentum, amiculum?* (sec. Lud.: *scapula*): **ትብልያ፡ዘመቅፈርት፡** ἐπωμίς Ex. 28, 4.

ቀፎ፡ subst., Pl. **ቀፈዋት፡** [قُفَّة, קֻפָּה] 1) *cophinus, fiscina, qualus*: **ይ፡ቀፈዋት፡** afferri captivosque in iis includi jussit rex, Gad. T. H. 2) *cavea, alveare* apium: **ቀፎ፡ዘመዓር፡** 1 Reg. 14, 25. (Isenberg lex. p. 80: **ቀፎ፡** a large sort of *baskets*, from five to upwards of nine feet in length, narrow at the top and at the bottom and a little wider in the middle. It is twisted of rods and thus used for *bee-hives*; the larger ones however are bedaubed and cemented with a mixture of cow-dung and clay and serve as *granaries*).

ቀፈጸ፡ I, 1 [i. q. קָפַץ كَشَفَ] *retegere, detegere*, retecto velo *nudare, denudare, revelare*: c. Acc. vestis vel veli: **ይቀፍጽን፡እግዚ"፡አልባሲሆን፡** Jes. 3, 17; **መኑ፡ይቀፍጽ፡ግልባበ፡ገጹ፡** Job 41, 4; c. Acc. membri vel pers.: **ቀፈጽኪ፡ኅፍረተኪ፡** Hez. 16, 36; **ቀፈጽኪ፡አቍያጸኪ፡ለኵሉ፡ኅላፊ፡ፍኖት፡** 16, 25; **ቀፈጽዋ፡ኅፍረታ፡** 23, 10; **እቀፍጽኪ፡ኅሣረኪ፡በኀቤሆሙ፡** 16, 37; **አቀፍጸኪ፡ድኅሬኪ፡ውስተ፡ገጽኪ፡** Nah. 3, 5; Jer. 13, 26; **እቀፍጻ፡ዕራቃ፡** ἐκδύσω αὐτὴν γυμνήν Hos. 2, 5; **ይቀፍጻ፡ገጻ፡** Jes. 24, 1. — *Voc. Ae.*: **ቀፈጸ፡ቀልዐ፡ዘ፡ገለጸ፡**

ተቀፍጸ፡ III, 1 1) *retegi, revelari, nudari*: **ወይትቀፈጽ፡ኅፍረቶሙ፡ለግብጽ፡** Jes. 20, 4. 47, 3; **ተቀፈጽኪ፡እምድኅሬኪ፡** [illegible] *aperiri*, **ይትቀፈጽ፡ኆኅት፡** Lit. Joh.; Lit. Orth.

ቅፉጽ፡ part. *retectus, nudatus*, Lud. sine auct.

ቀፈፈ፡ rad. inus., quae primitus *condensari, coagulari, se contrahere* (קָפַא, قَفَّ) deinde *aridum et durum fieri* (قَفَّ) significasse videtur.

ቅፈት፡ et **ቀፈት፡** n. act., *rigor, durities*, trsl. *pertinacia*, **ቀፈቶሙ፡አጽኒዖሙ፡** Cyr. ad Th. f. 1; **ይወዲ፡ርእሰ፡ዲበ፡ብረኪሁ፡ወያደንን፡ቀፈቶ፡ወያቴሕት፡ኀሊናሁ፡** Kedr f. 58; **ኢያትሕትከ፡ቀፈተ፡ከሣድከ፡** Macc. f. 23; **ቅፈተ፡ልብ፡ወሥጋ፡** Lit. 169, 1; **ቀፈተ፡ልብ፡** Lit. Ap.; Lit. Greg.; Kedr f. 12; Org.

በ፡ litera alphabeti Aethiopici nona, quae **ቤት፡** vocatur (ut Chr. ho. 1, vid. **ሆሀያት፡**).

በ፡ praepos. insepar. [בְּ, بِ, ܒ]; c. pron. suff. **ብየ፡** (etiam **ቢየ፡** ex. gr. Marc. 1, 24 rom.; Joh. 2, 4 rom.; in Cod. Abb. LV Jer. 46, 18; Hez. 3, 14 al.), **ብነ፡**, **ብከ፡ብኪ፡ብክሙ፡ብክን፡**, m. **ቦ፡** (ut Ex. 38, 19) vel **ቦቱ፡**, f. **ባ፡** vel **ባቲ፡**, m. **ቦሙ፡**, f. **ቦን፡** vel **ቦቶን፡** Num. 32, 17 vel **ቦንቱ፡** (Ex. 12, 16; Num. 14, 34; Deut. 27, 6; Zach. 14, 21). 1) de loco, a) in quo quid est vel esse cogitatur: *in*, **በቤተ፡መቅደስ፡** *in templo* Matth. 12, 5; **በጽጕ፡** *in plateis* 12, 19; **በሰማያት፡** *in coelis* 12, 50; **በምድር፡** Eph. 1, 10; **በኵሉ፡በሓውርት፡** Luc. 7, 17; **በቤተ፡ሞቅሕ፡** Matth. 14, 10; **መጽአ፡በፍኖተ፡ጽድቅ፡** 21, 32; **በብሔረ፡ግብጽ፡** Ex. 3, 16; **በሐቅል፡** 5, 1; **በጌራራ፡** Gen. 26, 1. 19; **በመቅፀት፡** Lev. 2, 7; **ይቤ፡በልቡ፡** Gen. 27, 41; **በመንፈስ፡ዘኢሁ፡** 1 Par. 28, 12; **በሀየ፡** Matth. 22, 11; Gen. 26, 21; **በገዳ፡** Jud. 18, 3; **በአይቴ፡** Ruth 2, 19; **በዳግም፡** *secundo loco* Num. 2, 16; **በሣልስ፡** *tertio loco* 2, 24; **አምጽእዎ፡በዐራቱ፡ኀቤየ፡** 1 Reg. 19, 15; **ቦቱ፡ሀለውነ፡** 1 Joh. 2, 5. 6. α) nonnumquam *in* i. e. *super*: **በአንሕስት፡** Zeph. 1, 5; **ቁም፡በእገሪከ፡** Hez. 2, 1. 2; **ትሰክብ፡በገቦከ፡ዘጸጋም፡** 4, 4. β) vel *per*: **የዐርጉ፡ወይወርዱ፡ቦቱ፡(ለሰዋስው፡)** Gen. 28, 12; **ዘይጸወር፡በአንቀጽ፡** Kuf. 2; Hen. 72, 25; **በስቍረተ፡መርፍእ፡ገመል፡አኅለፈ፡** Sx. Haml. 2 Enc. b) in quem quid movetur vel immittitur, *in* c. Acc.; **ወደቀ፡በገጽየ፡** Hez. 3, 23; **ወሰዱ፡ለዳዊት፡ርእሰ፡በኬብሮን፡** 2 Reg. 4, 8; **ንግሮሙ፡በእዝኖሙ፡** Ex. 11, 2; **ሞቅሖ፡በቤተ፡ሞቅሕ፡** Matth. 14, 3; Ps. 68, 32. c) cui quid vicinum vel propinquum est, *in, ad, apud, juxta* (an): **በመንገድ፡** Matth. 21, 19; **በፈለገ፡ኮቦር፡** Hez. 1, 1. 2; **በኆኅት፡** Deut. 15, 17; **በገዳ፡ደብር፡** Ex. 3, 12. 4, 27; 3 Reg. 8, 9; **ንበር፡በየማንየ፡** Ps. 109, 1; Matth. 20, 21; **ገጸ፡በገጽ፡** *facie ad faciem* Gen. 32, 31; **ዐይነ፡በዐይን፡** Jes. 52, 8; hinc post verba apprehendendi: **አኀዘኒ፡በድማሕየ፡** Hez. 8, 3; **አጽናዕኩከ፡በየማንከ፡** Jes. 41, 13; adjungendi: **ይእስሩ፡በክሣዱ፡ማሕረፀ፡** Matth. 18, 6; **ይሰምድዎሙ፡ለአፍራስ፡በሰረገላ፡** Sx. Hed. 18; adhaerendi Matth. 22. 40; offendendi Ps. 90, 12; Matth. 4, 6. 2) de tempore ita ut respondeant a) *in* vel Ablativus: **በካልእ፡ዓመት፡** Dan. 2, 1; **በውእቱ፡መዋዕል፡** Matth. 12, 1; **በአይ፡ሰዓት፡** 24, 42; **በሣልስት፡ዕለት፡** 20, 19, **በይእቲ፡ሌሊት፡** Gen. 26, 24, **በጽባሕ፡** 28, 18; **በኵሉ፡ሰዓት፡** Lev. 16, 2; **በቀዳሚ፡** Gen. 1, 1; **በገዚ፡ጊዜ፡** Ex. 9, 14; **በጊዜሃ፡** Matth. 20, 34; **በድኅረ፡ንፍኅተ፡**

ቀርን፡ 1 Cor. 15, 52; በበዓሎሙ፡ለአይሁድ፡ Joh. 5, 1; በሀልዎ፡ዚአየ፡ኀቤክሙ፡ Gal. 4, 18; በቀዳሚ፡ንብረቶሙ፡ 4 Reg. 17, 25. b) *per* vel Accusativus: በኵሉ፡መዋዕሊሁ፡ዘሐይወ፡ 1 Reg. 7, 15; Matth. 28, 20; በገዐ፡ኵሉ፡ኢሀሎኩ፡በኢየሩሳሌም፡ 2 Esr. 23, 6; Kuf. 23. 37. c) *intra*, *post* 2 Reg. 24, 8; Joh. 2, 19; በብዙኅ፡መዋዕል፡ Koh. 11, 1. d) በሳብዕት፡ *septima vice* 3 Reg. 18, 44; በሣልስ፡ *tertia vice* Matth. 26, 44; በምዕር፡ 4 Esr. 3, 54. 56. 3) Transfertur ad a) statum vel conditionem, in quibus quis vel quid versatur alqdve facit: ይወዕእ፡እምሀየ፡በሰላም፡ Jer. 50, 12; አዐቅበከ፡በኵሉ፡ፍኖትከ፡ Gen. 28, 15; በዳኅን፡ Ex. 4, 18; ይኩን፡ንብረትነ፡በኵሉ፡ጽድቅ፡ 1 Tim. 2, 2; ሐየው፡በፍሥሓ፡ Koh. 7, 14; በኢያእምሮ፡ Gen. 26, 10; በትፍሥሕት፡ Ps. 44, 17; Matth. 28, 8; Ps. 98, 6; በምንዳቤየ፡ Jon. 2, 3; አንስት፡ይንበራ፡በገቢረ፡ሠናይ፡ Clem. f. 190; በዕረፍት፡ይሄሉ፡ Sap. 4, 7; በቱ፡ሐሩ፡ Col. 2, 6; 1 Joh. 1, 6. 7. b) res, quibus quis vel quid circumdatur, vestitur, ornatur: ይመጽኡ፡በአልባሰ፡አባግዕ፡ Matth. 7, 15; Joh. 20, 12; Ps. 44, 5. 11; ንትዐጻፍ፡በዝንቱ፡ τοῦτο περιβαλώμεν Chr. Ta. 34; ለበጥዎ፡በወርቅ፡ Ex. 37, 6; ቀፈልዎ፡በብሩር፡ Jer. 10, 4; ይሜግቡ፡በጽድቅ፡መንበሮ፡ Prov. 20, 28; ይኬልለከ፡በሣህሉ፡ Ps. 102, 4. c) comitatum et societatem: *cum*, Hen. 1, 4. 9; Judae 14; ጸርዎ፡መላእክት፡ነፍሶ፡ወሰረሩ፡ቦቱ፡እስከ፡አርያም፡ Sx. Jac. 5; ይረውጹ፡በመጻሕፍት፡ንጉሥ፡ 2 Par. 30, 6; 1 Reg. 6, 2; ከመ፡ትምጻእ፡ላዕሌየ፡በበትር፡ወበእብን፡ 17, 43; Joh. 18, 3; 1 Cor. 4, 21; Hebr. 9, 25; Gen. 32, 11; በሕር፡በምልአ፡ Ps. 95, 11; በፈሪሀ፡እግዚ፡ Prov. 15, 16. α) de cantu et instrumentis musicis, *ad* quorum sonum cantant vel saltant: አኅዙ፡ይዘፍኑ፡በማሕሌት፡እግዚአሙ፡ Gad. T. H.; Ps. 32, 1; 2 Reg. 6, 5; 1 Reg. 16, 16. β) *cum* alqa re i. e. *ea non obstante* (*licet*): Jes. 9, 17. 21. 10, 4; በኵሉ፡ዝንቱ፡ 64, 12; ወበዝ፡ኢፈራህክሙኒ፡ Jer. 2, 30; Am. 4, 10. 11; Hos. 8, 10; Gen. 40, 15. d) materiam, qua vel e qua quid fit: በእበን፡ትነድቅ፡ምሥዋዐ፡ Deut. 27, 6; ንሕንጽ፡በእብን፡ Jes. 9, 10; ሰብአ፡ፈጠርከ፡በንስቲት፡ነጠብጣብ፡ Did. 38. e) instrumentum, quo quis utitur: *ope*, *auxilio* vel Ablativus, የሐውር፡በክነፈ፡ነፋስ፡ Ps. 103, 4; ከመ፡በሐብል፡የአኀዝዎ፡ Matth. 26, 4; ትገብር፡ቦቱ፡ ለበትር፡) ተአምረ፡ Ex. 4, 17; Lev. 2, 7. 14, 52; ቀተልኮ፡በኲናት፡ 2 Reg. 12, 9; በበትር፡ይዘብጥዎ፡ Jes. 28, 27; ይትዋነዩ፡በዕንዚራት፡ 2 Reg. 6, 5; ወገርዎሙ፡በእብን፡ Jos. 10, 11; ቦቱ፡ንባርክ፡ Jac. 3, 9; ይትሜክር፡በፍትወተ፡ዚአሁ፡ Jac. 1, 14; በዘክሮ፡ 2 Petr. 1, 13; al. innumeris in locis, nam frequentissimus est hic praepositionis usus. In specie nota: ሰትየ፡በገይብ፡ *bibit e poculo* Gen. 44, 5; Dan. 5, 3; በመጥበሕትከ፡ሐየው፡ *gladio tuo vive* i. e. *vitam* *sustenta* Gen. 27. 40; Matth. 4, 4; ዘመወ፡በአንስቲያ፡ Jer. 36, 23; Hez. 16, 16. f) auctorem, *a* quo vel *per* quem quid fit: ብየ፡ነገሥት፡ይነግሡ፡ Prov. 8, 15; ከመ፡ትትሀየሮ፡ለእግዚ፡በሐዋርያቲከ፡ Jes. 37, 24; ዘቦቱ፡ይመጽእ፡መንሱት፡ Matth. 18, 7. 9. 34. 12, 24. 27; ኵሉ፡ቦቱ፡ኮነ፡ Joh. 1, 3; saepius post verba passiva, ut Hen. 89, 62; Matth. 12, 17. 14, 2. 24, 15. g) causam efficientem: ሞተ፡በቍር፡ Job 31, 18; Gen. 41, 36; ይመጽእ፡ሕልም፡በብዙኅ፡መከራ፡ Koh. 5, 2; ትውዕዩ፡በእሳት፡ Jes. 50, 11. h) causam motivam: *ob*, *propter*, Matth. 19, 3; Gen. 42, 21; Ps. 137, 3; የረምሙ፡በምክረ፡ዚአየ፡ Job 29. 21; ይትባረክ፡በዘርእከ፡ Gen. 28, 14; congruenter e Ies. 12: በኀጢአ፡ንዋይ፡ Sir. 31, 1; በፈሪሀ፡ *quod timent* 29, 7 al.; post verba gaudendi: በዝ፡ትትፌሥሑ፡ Luc. 10, 20; Ps. 149, 2; mirandi: አንከረ፡በሕይወቱ፡ (quod adhuc vivus erat) Sx. Mag. 14; fastidiendi Num. 21, 4. 5; pudefiendi Jes. 1, 29; invidendi: ኢትቅናእ፡በፍናዊሆሙ፡ Prov. 3, 31. i) pretium, quo quid acquiritur, venditur, fit (*pro*), Gen. 23, 9; Kuf. 28; Jos. 6, 26; Prov. 6, 35; Joel 4, 3; Mich. 3, 11; Hos. 3, 2; Thren. 5, 4; Apoc. 6, 6; ሐነጸ፡አብያተ፡ክርስቲያናት፡በውእቱ፡ወርቅ፡ Sx. Teq. 18; post verba ulciscendi et remunerandi: እትበቀሎሙ፡በኀጢአቶሙ፡ Jes. 66, 4; የዐስየከ፡ተስናነ፡በንዋይከ፡ Sir. 29, 5. k) auctoritatem, qua nixus vel missus quis agit: በትእዛዘ፡እግዚ፡ Num. 33, 38; በቃለ፡እግዚ፡ Ex. 17, 1; በስመ፡እግዚ፡ Matth. 21, 9; በመበሕት፡መኑ፡ 21, 23; በመንፈስ፡ቅዱስ፡ይቤ፡ 22, 43. l) numen, *per* quod quis jurat vel obsecrat: Matth. 5, 36 (vid. መሐለ፡); 1 Reg. 17, 43 (vid. ረገመ፡); በደሙ፡ለአቤል፡ጻድቅ፡ (obsecro vos) Clem. f. 15; Gen. 50, 17; በእግዚ፡ኢትሚጠኒ፡ *per Deum! ne me rejicias!* Sx. Teq. 20. m) argumentum, e quo cognoscunt, et normam, ad quam metiuntur, aestimant, comparant: *ex*, *secundum*, *pro*, *cum*, በዝንቱ፡ናአምር፡ Joh. 16, 30; 1 Joh. 3, 16; Lev. 14, 57; በሕገ፡ሙሴ፡ κατὰ τὸν νόμον Tob. 7, 12; በኍልቈ፡መዋዕል፡ዘ፡ Hez. 4, 4; Jer. 2, 28; በሥምረትከ፡ Ps. 50, 19; በፍትወተ፡ልቦሙ፡ Judae 18; በእግረ፡ደቂቅ፡ነሐውር፡ Gen. 33, 14; ንግበር፡ሰብአ፡በአርአያነ፡ወበአምሳሊነ፡ 1, 26; ኅዳጥ፡በኍልቍ፡ Deut. 28, 62. 4, 27; በላዕለ፡እክለ፡በመዳልው፡ Hez. 4, 10; ያገምር፡፪በመስፈርት፡ዘርእ፡ 3 Reg. 18, 32; Luc. 16, 6; ኑኁ፡ዕሥራ፡በእመት፡ Zach. 5, 2; Gen. 6, 15; ይትሜሰል፡በሰይጣን፡ F. M. 3, 1; ተዐርዮ፡በ፡ Jsp. p. 366; ኀብረ፡በ፡ Clem. f. 164. Nota etiam: ፭፻በ፭፻ርቡዕ፡ (longitudine) *quingentos ad* vel *per quingentos* (latitudine) Hez. 45, 2. 48, 20. n) rationem et modum: ይሰርሕ፡ሎቱ፡በጥበብ፡ወበጽንዕ፡ Koh. 2, 21; በኵሉ፡ልብየ፡ Ps. 110, 1; Matth. 22, 37; ዘሰአልክሙ፡በጸሎት፡ 21, 22; Act. 20, 19; በእሮ፡ Jes. 58, 3; Hez. 17, 19; በአይቴ፡ Joh. 1, 49; Matth. 12, 34; creberrime substantivis, infinitivis et participiis praefixum adverbia efficit: ኮነነ፡በዐመፃ፡ Job 8, 3; በግፍዕ፡ Prov. 19, 5; ጸርኀ፡በዐቢይ፡ቃል፡ Gen. 27, 34; በእግር፡ Act. 20, 13; በ፩አፍ፡ Rom. 15, 6; በጸጋ፡ Matth. 10, 8; በጕሕሉት፡ Gen. 27, 35; በጽድቅ፡ 27, 36; በርስት፡ Ex. 6, 8; በሐሰት፡ 20, 7; በፈቃድ፡ F. M. 1, 3; በጽርዕ፡ *graece* Luc. 23, 38; በሠናይ፡ Gen. 26, 29; በንጹሕ፡ 20, 6; በሕሡም፡ Matth. 21, 41; በኀቡእ፡ 6, 4; በፍጡን፡ Sx. Haml. 15; በጽሚት፡ Ps. 9, 30, al. o) denique usurpatur ad objecta, in quibus versatur vel ad quae pertinet (vid. n. 1, c) actio, variis verbis subjungenda: α) ምሁር፡በ፡ *peritus rei* Ps. 89, 14; ይጠብቡ፡በግብሮሙ፡ Sir. 38, 31; በኪኖሙ፡ 38, 31; ሥሉጥ፡በ፡ ἐξουσίαν ἔχων ἐν Judith 8, 15; ተሠርሐ፡በኵሉ፡ 2 Par. 32, 30. β) ርእየ፡በ፡ *adspicere* Hen. 39, 10; ነጸረ፡በናእሰ፡መዋዕሊሁ፡ *ratione habita juventutis ejus* F. M. 10, 3; ተናገረ፡በ፡ *de* Sir. 11, 8. 15. 17, 9; Cant. 8, 8; አልቦ፡ዘአእመረ፡በሙ፡ (wußte um sie) 2 Reg. 17, 19. γ) አምነ፡ vel ተወከለ፡በ፡ Matth. 12, 20; Jes. 28, 16; Jon. 3, 5; Eph. 1, 12; ሐሰወ፡በ፡ Jer. 5, 12 var.; ክሕደት፡በእግዚ፡ Sir. 23, 23; δ) ረኰሰ፡በ፡ Lev. 11, 43. 18, 24; ተቀደሰ፡በ፡ Hez. 28, 22; እሴብሕ፡በ፡ Ex. 8, 18; ሠምረ፡በ፡ Jud. 5, 8; ተዐቅፈ፡በ፡ Sir. 23, 8. ε) (*contra*): አሕሠመ፡በ፡ Ex. 5, 23; ንግሩ፡ብየ፡ 1 Reg. 12, 3 var.; አስማዕኩ፡ብከ፡ 3 Reg. 3, 42 var., ሶበ፡ተአዘዘ፡በሙ፡ስነ፡አክይስት፡ Sap. 16. 10; ትትቈናደዩ፡

ብየ፡ Job 19, 5; ዘአገብር፡በፈርዖን፡ Ex. 6, 1; Deut. 3, 6. p) de በ፡ *penes* vid. mox sub በ፡ c. pron. suff.; coll. Hen. 37, 5. — Permultis aliis praepositionibus et conjunctioni ከመ፡, q. v., praeponi solet በ፡

በ፡ A) cum pron. suff. omnium personarum conjunctum verbi *habere* vicem explet, ut: ብየ፡ *penes me (est)* i. e. *habeo* (gramm. § 167, 1, b; § 176, 3, h). Res, quam quis habet, primitus subjecti instar in Nominativo posita, ut: ዘበሙ፡ጥበብ፡ *penes quos sapientia est* i. e. *qui sapientiam habent* Hen. 5, 8; ምንት፡ብኪ፡ *quid est tibi* i. e. *quid habes?* Jer. 2, 17, plerumque in Acc. subjungi solet, ut: እስመ፡በ፡ብዙኀ፡ጥሪተ፡ Matth. 19, 22. Is qui habet si non pronomine sed nomine significandus est, pronomini suffixo vocis ብየ፡ caet. plerumque in Nominativo apponitur, ut: በሙ፡ደቂቀ፡ሮቤል፡እንስሳ፡ብዙኀ፡ *filii Ruben jumenta multa habebant* Num. 32, 1; ብእሲ፡ቦቱ፡ ክልኤተ፡ውሉደ፡ Matth. 21, 28; rarius praepositione ለ፡ ad pron. suff. refertur, ut: ወባቲ፡ለርብቃ፡እኁወ፡ *penes eam — ad Rebeccam* relatum, *fratrem* i. e. *Rebecca habebat fratrem* Gen. 24, 29. Frequentissimus est hic praepositionis usus: ብየ፡ እንስሳ፡ብዙኀ፡ Gen. 33, 9; Num. 22, 29; ምንት፡ብየ፡ምስሌከ፡ Marc. 1, 24; Joh. 2, 4; Joel 4, 4; ንሕነ፡ብዙኀ፡እንስሳ፡ብነ፡ Num. 32, 4; እመ፡ብከ፡ውሉደ፡ Sir. 7, 23; አንተ፡ሃይማኖት፡ብከ፡ Jac. 2, 18; ምንት፡ብከ፡ምስለ፡ሰላም፡ 4 Reg. 9, 18; ብኪ፡ብዙኀ፡በረከት፡ Luc. 12, 19; በ፡ዐጸደ፡ Dan. ap. 1, 4; አፈ፡በሙ፡ Ps. 113, 13; 2 Reg. 12, 2. 14, 6; Num. 13, 19. 32, 17; Deut. 1, 28. 3, 5; Ps. 36, 39; Jer. 5, 21; Gen. 42, 1. 2; ዘበ፡ *quidquid habet* Ex. 21, 10; Gen. 1, 20. 39, 4; እመ፡በሙ፡አበሳ፡አሉ፡ሕዝብ፡ Judith 5, 20; ዘበ፡ላዕሌሁ፡መንፈስ፡እግዚ" Dan. 5, 11; ዘበ፡ብዕሲተ፡ Mal. 1, 14; ኪያሁኒ፡ዘበ፡ *cum quoque quem habet* Prov. 19, 4; እለ፡ኪያሃ፡በሙ፡ *habentes eam* Ps. 93, 15; 1 Tim. 6, 2; Rom. 7, 2; ብየ፡ኀቤየ፡ *mecum habeo* 1 Reg. 9, 8; etiam de rebus praedicatur, ut: ወቀዳሚትኒ፡ባቲ፡ሥርዐተ፡ምሥዋዕ፡ Hebr. 9, 1 ant.; etiam omisso objecto: እመ፡ብከ፡ ἐὰν ἔχῃς, Sir. 13, 5; Matth. 1, 18. 13, 12; Marc. 4, 25. B) cum pron. suff. tertiae pers. Sing. m. conjunctum, sc. ቦ፡ et ቦቱ፡ significat: *est, exstat, praesto est, adest* (ثَمَّ, لِمْ; gramm. § 167, 1, b; § 192, 1, b). 1) c. c. Nom. vel Acc.: ቦኑ፡ፈላይ፡ዝየ፡ εἰ ἔστιν ἐνταῦθα ὁ βλέπων; 1 Reg. 9, 11; ቦቱ፡ኀቤነ፡ማዕረ፡ Gen. 24, 25. 23; መጠነ፡ቦ፡ውስተ፡እዴከ፡ *quamdiu* (aliquid) *in manu tua est* Prov. 3, 27; ቦ፡ጠቢብ፡ Ps. 13, 3. 57, 11; 2 Reg. 9, 1; Jud. 18, 14; Ruth 3, 12; Num. 13, 20; Matth. 19, 12; Joh. 14, 2. 2) creberrime seq. pron. relat. a) ቦ፡ዘ፡, ቦ፡እለ፡ *est qui, sunt qui, quidam:* ቦ፡ዘይስሕት፡እንዘ፡ ኢይፈቅድ፡ Sir. 19, 16. 27. 20, 5—12; ቦ፡እለ፡ Prov. 13, 7; ቦ፡ዐርክ፡ዘጸላኢ፡ይከውነከ፡ Sir. 6, 9. 37, 1. 2. 4; Gen. 14, 13; Matth. 16, 28; ወቦ፡ዘአአምንኒ፡ καὶ μέρος τι πιστεύω 1 Cor. 11, 18. α) bis pluriesve repetitum significat: *alius — alius:* ቦዘ፡ — ወቦ፡ዘ፡ Matth. 13, 4—9; 4 Esr. 14, 29; ቦ፡እለ፡ — ወቦ፡እለ፡ Sir. 36, 12. 44, 8. 9. 48, 16; Phil. 1, 15; Sx. Ter 1 Enc. β) እመቦ፡ዘ፡ *si quis* vel *num (an) quis:* ወእመቦ፡ ዘመጽአ፡ኀቤኪ፡ Jud. 4, 20; Jac. 5, 19; 1 Joh. 2, 1; ኅሥሡ፡እመቦ፡ዘይገብር፡ፍትሐ፡ Jer. 5, 1. b) ቦ፡አመ፡ *nonnunquam, interdum,* et repetitum: *modo — modo* Chr. Ta. 10; 2 Reg. 11, 25. c) ቦ፡ኀበ፡ *alicubi, uspiam* Hebr. 2, 6; ቦኀበ፡ይቤ፡ቀዱስ፡መጽሐፍ፡ Cyr. c. Pall. f. 69. 70; Cyr. ad Jh. f. 15; repetitum: *modo — modo, aliâs — aliâs* Hen. 89, 41; Marc. 4, 8 rom.; Luc. 8, 8 rom. d) ቦ፡ሶበ፡ *aliquando* ποτέ Jes. 41, 7. e) ቦ፡ከመ፡ *est quod* vel *accidit ut,* Ex. 1, 10; እመቦ፡ከመ፡ይገብር፡ εἰ ποιήσει Jer. 21, 2; 2 Reg. 18, 3; idem significat f) ቦ፡ዘ፡, ut: እመቦ፡ዘሐወጸኒ፡ Job 31, 14; እመቦ፡ዘስሕትኩ፡ *si est quod peccaverim* 6, 24. 3) suffixis particulis interrogativis ሁ፡ et ኑ፡ frequentissime usurpatur a) vice particulae interrogativae: *numquid?* α) sive ቦሁ፡ vel ቦኑ፡ nudum, ut: Rom. 3, 29; Num. 11, 23; Ps. 76, 7. 8; ቦኑ፡በአቱ፡ፈያት፡ውእቱ፡ቤትየ፡ Jer. 7, 11. 5, 22; Jes. 28, 24. 36, 12; Job 6, 5. 7, 16. 8, 3. 15, 7; ቦኑ፡ኢ፡ — ወቦኑ፡ኢ፡ Jes. 59, 1. β) sive seq. ዘ፡, ut Jud. 4, 20; Ex. 5, 5; Ruth 1, 11; ቦሁ፡ዘሰአልክክሙ፡ μή τι ὑμᾶς ᾔτησα; Job 6, 22. b) sequentibus variis adverbiis et adjectivis relativis, ut: ቦሁ፡አመ፡ ነገሩክሙ፡ *num unquam?* Jes. 45, 21; ቦሁ፡ኀበ፡ይሰወሩ፡ እምኔየ፡ *num uspiam?* Jer. 23, 24; ቦሁ፡ vel ቦኑ፡ዘ፡ *num quis?* ut: ቦኑ፡ዘየሀይድ፡ μή λήψεταί τις Jes. 49, 24; ቦሁ፡ዘተርፈ፡ኀቤከ፡ Am. 6, 10. — Vid. etiam አልቦ፡ et እንብየ።

በበ፡ sive በ፡ duplicatum (cfr. ለለ፡ et ዘዘ፡), praep. (et separabilis, et voci sequenti praefixa), quae vim distributionis habet, ἀνά vel κατά c. Acc., *per, secundum, singuli, -tim, -atim* (gramm. § 159, g). Non ibi tandum usurpatur, ubi simplex praep. በ፡ ipsa constructione postulatur, sed aliâs quoque: በበ፩እምኔሆሙ፡ *per singulas earum* Hen. 34, 2; በበምድሮሙ፡ወበበልሳናቲሆሙ፡ወበበነገዶሙ፡ *singuli in suis terris et cum suis linguis et gentibus* Gen. 10, 5. 7, 14. 1, 11. 12; Ex. 6, 14. 19; Num. 1, 18 seq.; Jes. 19, 13; በበነገረ፡በሓውርቲሆሙ፡ Esth. 3, 12; በበአስማቲሆሙ፡ Sir. 46, 11; በበዓመት፡ *singulis annis, quotannis* 1 Reg. 7, 16; Deut. 14, 22. 23; Hebr. 9, 25; *per singulos annos* 4 Esr. 3, 59. 60; በበ፡በዓል፡ Matth. 27, 15; በበነግህ፡, በበሰርክ፡ Ex. 30, 7. 8; በበጽባሕ፡ 1 Par. 9, 27; በበ፡ጊዜሁ፡ Ps. 103, 28; በበ፡ዲናር፡ለለ፡ዕለት፡ *singulis denariis singulis diebus* Matth. 20, 2; አቀምዎሙ፡በበ፩ *singulatim* Dan. ap. 1, 52; በበዚአነ፡ሐለምነ፡ *quivis suum* (somnium) *somniavimus* Gen. 41, 11; ነሥኡ፡በበዲናር፡ *acceperunt singuli denarium* Matth. 20, 9. 10; በበ፡መለሊት፡ *membratim* Ex. 29, 17; ሙተሩ፡ሥጋሃ፡በበ፡ምትር፡ Sx. Masc. 29; በበ፡ ክፍሉ፡ *secundum partes suas* Hen. 90, 41; በበንስቲት፡ *sensim, paulatim* Act. 18, 23 Platt; በበሕቅ፡ Sap. 12, 2 et በበ ሕቀ፡ Deg. Creberrime ante nomina numeralia: በበ፡ክልኤቱ፡ ፩፩በበ፡ዚአሁ፡ δύο δύο ἓν κατέναντι ἑνός Sir. 36, 15; በበክልኤቱ፡ *bini* Luc. 10, 1; Gen. 45, 22; ይበሉ፡በበ፩ *dicant singuli* Matth. 26, 22; በበ፡ዐሠርቱ፡ *deni* Jud. 20, 10; በበስሱ፡ *seni* 2 Reg. 21, 20; 1 Par. 20, 6; በበ፡ምእት፡ወበበ፡ኀምሳ፡ *per centenos et quinquagenos* Marc. 6, 40; ሰብዓ፡በበ፡ ሰብዑ፡ *septuagies septies* Matth. 18, 22.

ብህለ፡ I, 1 [amh. ባለ፡ Isenb. grammar p. 136; sine dubio id. q. مَثَّلَ (cfr. ብዕል፡ et مَالَ); Arabice occurrit quidem بَهَلَ, sed significat *maledixit,* VIII *supplex fuit* in oratione (መሐለ፡ ማሕለለ፡)]; Perf. nonnisi apud scriptores inferioris aevi usitatum est, ex. gr. in Chr. crebro, ut: ብህለ፡ከልአ፡ *aliud quid dixit* Chr.; በከመ፡ብህልከ፡ *ut dixisti,* ibid.; ዘብህልዎ፡ *quod ei dixerunt* Lud. comm. hist. p. 499; vice Perfecti frequentant (abjecto ል፡) ይቤ፡ትቤ፡ትቤ፡ትቤሊ፡እቤ፡ይቤሉ፡ይቤላ፡ትቤሉ፡ትቤላ፡ንቤ፡; sed ante pron. suff. ል፡ abjectum resumitur

ይቤለኒ፡ እቤሎ፡ caet. (gramm. § 92. § 152); Imperf. ይብል፡ (ትብሊ፡, ይብሉ፡ caet.); Subj. ይበል፡, Imprt. በል፡, Inf. verb. ብሂል፡ (ut: ከመዝ፡ብሂሎ፡ 1 Esr. 3, 23; 4 Esr. 3, 38); Inf. nom. ብሂል፡ (ut: ብሂለ፡ይብሉ፡ Jer. 38, 23; 4 Esr. 4, 41; Matth. 3, 9, etiam in Pl. ብሂላት፡ *verba* Lud.; ብህሎ፡ (Asc. Jes. 5, 9), ብሂሎት፡ (ut: ኢትክል፡ብሂሎቶ፡ Dan. ap. 13, 24; Gen. 18, 30; Ruth 1, 18). 1) *dicere*: ውእቱ፡ይቤ፡ወኮኑ፡ Ps. 32, 9; ከመዝ፡ይቤ፡እግዚ"፡ Jes. 43, 1. 49, 5; Jer. 4, 3; በል፡ 3, 12; በሊ፡እንቲ፡አነ፡ Gen. 12, 13; 4 Esr. 3, 40. 10, 26; እንዘ፡ይብል፡ *dicens* Matth. 3, 14. 23, 1; ርኢኩኑ፡ ምንተ፡ይትናገር፡ዝንቱ፡ሕዝብ፡ለብሂል፡ Jer. 40, 24 vrs. alt.; plura exempla innumeris in locis obvia non est quod afferamus. C. c. Acc. prs. (*alicui*), ut: ይብለከ፡ምንተ፡ትቤ፡ Sir. 22, 8; በለኒ፡ኢትፍራህ፡ Thren. 3, 56; በሎሙ፡ Hez. 14. 4; Matth. 3, 7. 9. 15; ሰላም፡እብል፡አርያኖስሃ፡ቀሲስ፡ Sx. Tachs. 15 Enc.; c. Acc. rei: ዘንተ፡ብሂሎ፡አርመመ፡ Clem. f. 65; Tob. 14, 11; ለመንት፡ትብለኒ፡ዘንተ፡ነገረ፡ 1 Reg. 9, 21; Ex. 22, 28. a) Sequitur α) plerumque oratio directa, ut Matth. 4, 3. 4. 6. 7; ኢትበሎ፡ብፁዕ፡ μὴ μακάριζε αὐτόν Sir. 11, 28; እለ፡ይብልዎ፡ለሠናይ፡እኩይ፡ (v. እኩየ፡) Jes. 5, 20. β) rarius oratio obliqua, sc. Subj. verbi, non tantum ubi quis dicit, se aliquid facere velle vel facturum esse, ut: እንተ፡ይቤ፡ይግበር፡ ἣν εἶπε ποιῆσαι Ex. 32, 14; Judith 16, 4, sed etiam ubi quis dicit, aliquid esse: መኑ፡ይብልዎ፡ይኩን፡ሰብእ፡ለወልደ፡ እጓለ፡እመሕያው፡ Matth. 16, 13. γ) perraro Acc. Inf.: መኑ፡ (v. መኑ፡) ትብሉኒ፡ከዊነ፡ *quem me dicitis esse?* Matth. 16, 15. b) Hoc verbum in extrema oratione, quam quis dicit, collocare licet, ut: እፎ፡እንከ፡ትሣሀለኒ፡ትብሎ፡ለእግዚ"፡ *quomodo igitur Deo „propitius mihi esto" dices?* Sir. 28, 3. 22, 8; Jes. 58, 9; 1 Esr. 4, 7—9; Judith 13, 3; Dan. ap. 13, 24; Rom. 9, 7; 1 Cor. 10, 8—10; crebro in libris prophetarum (sicut יְהוָה נְאֻם), ut Jes. 48, 22. 58, 6. c) Non de personis tantum praedicatur, sed etiam de libris et literis, et verbis, ubi Latini utuntur *dictum* vel *scriptum est* (*in* libro, vel verba) *haec sunt*: ወይብል፡መጽሐፉ፡ላሕ፡ወብካይ፡ወወይሌ፡ Hez. 2, 10; ከመዝ፡ትብል፡መጽሐፉ፡ 2 Esr. 4, 11. 16, 6; ጽሑፍ፡ዘይብል፡ Luc. 4, 1; Marc. 15, 26; 4 Reg. 5, 6; ከመዝ፡ይብል፡ ቃለ፡መጽሐፍ፡ 3 Reg. 21 (20), 9; ኢታስምዖ፡ቃለ፡ዘይብል፡ ረሐቁ፡እምኔየ፡አላ፡አስምዖ፡ቃለ፡ዘይብል፡አንብር፡ኀበ፡ወ ምእመን፡ Genz. f. 80; ita, ubi scriptura sacra allegatur: ከማሁ፡ይቤ፡መጽሐፍ፡ Rom. 9, 33. 11, 26. 15, 3; 1 Cor. 10, 7; Clem. f. 92. 94; በከመ፡ይቤ፡ወንጌል፡ቅዱስ፡ Sx. Sen. 24. d) Memorabilis est usus Infinitivi ብሂል፡, ubicumque verba orationis vel singula vocabula aliis exponuntur: እስመ፡ብሂሎቱ፡ አመ፡አብኦ፡ለበኵሩ፡ውስተ፡ዓለም፡ዝብሂል፡አመ፡ኮነኖ፡ ውስተ፡ዓለም፡ብሂል፡ Chr. ho. 3; ኬፋ፡ብሂል፡በነገረ፡ዕብራ ዊያን፡ኰኵሕ፡ብሂል፡ *„Cephas" dicere in lingua Hebraeorum (est), „petra" dicere* i. e. Cephas significat petram Clem. f. 86; ተልሚድ፡ዝውእቱ፡ረድእ፡ብሂል፡ዘበትርጓሜሁ፡ f. 152; እስመ፡ጺዶቅ፡ብሂል፡ጽድቅ፡ብሂል፡ Chr. ho. 12; etiam: ዘ፡— ብሂል፡ *quod — significat* Gen. 19, 37; ዝውእቱ፡ብሂል፡ *id est* Matth. 27, 46, vel ዝብሂል፡— ውእቱ፡ Sx. Haml. 7; vel ዝ ብሂል፡ *hoc est (sive)* Chr. ho. 8; vel ብሂል፡ nudum (postpositum), ut: ሰመያ፡አቤኔዜር፡እብነ፡ረድኤት፡ብሂል፡ *nominavit eam Abenezer i. e. lapidem auxilii* 1 Reg. 7, 12; Marc. 3, 17. 5, 41; Hebr. 7, 2. 2) perraro: *loqui*, Jos. 22, 7; ኢትብል፡በትእምርታት፡ *ne loquaris e signis* i. e. ne divines e prodigiis, Lud. e Syn. (Can. Clem. 8). 3) *dicere* i. e. *appellare, nominare, vocare*, c. dupl. Acc.: ወልደ፡እግዚ"፡ይብል፡ርእሶ፡ Sap. 2, 13; Judith 3, 8; 1 Reg. 9, 9; 2 Reg. 20, 21; Apoc. 2, 2. 20; ለኪ፡ይደሉ፡ብሂለ፡እምነ፡ወብሂለ፡ እግዚእትነ፡ Org. 4) *jubere*, seq. ከመ፡ c. Subj., ut: ይቤለነ፡ከመ፡ንእስር፡ኵሎ፡ Kuf. 10; 1 Reg. 19, 1; 2 Reg. 1, 18; Matth. 4, 3, vel seq. Subj., 4 Esr. 10, 65. 67 var.; Judith 5, 9. 13, 3; Dan. ap. 1, 17; Hez. 33, 8. 5) a) አሆ፡ብሂል፡ *obtemperare, annuere* Sir. 13, 9; Jac. 4, 7; በእንተ፡አሆ፡ብሂሎቱ፡ወትሕትናሁ፡ *ob ejus obedientiam et submissionem* Phlx. 129 (vid. አሆ፡). b) እንብየ፡ብሂል፡ *nolle, abnuere, recusare* Jac. 4, 7 (vid. እንብየ፡). c) ጸጥ፡ብሂል፡ *obmutescere, silere* Job 33, 31; 4 Esr. 4, 42 (vid. ጸጥ፡). d) በሐ፡ ብሂል፡ *ave dicere, salvere jubere* vid. በሐ፡. — Alias significationes non est, quod statuamus, quamquam latine nonnumquam vertere licet a) *respondere* ut Matth. 4, 10. 8, 7. 14, 17. b) *interrogare* ut Matth. 9, 14. 15, 1. c) *contra dicere, opponere* vel *occurrere* verbis ut Rom. 10, 18. d) *putare, opinari, sibi videri*: ዘይብል፡ኢአበስኩ፡ ὃς δοκεῖ μὴ ἁμαρτάνειν Prov. 28, 23; ዘይብል፡ርእሶ፡ጠቢበ፡ (vid. n. 3) δόξαντα παρ' αὐτῷ σοφὸν εἶναι 26, 12.

አበለ፡ (pro አብህለ፡) II, I, Subj. ያብህል፡ et ያብል፡ *dicere facere*; usitatum in phrasi: አሆ፡አበለ፡ c. Acc. *annuere facere, in suam sententiam perducere, persuadere*, Matth. 27, 20 seq. ከመ፡ c. Subj.; 4 Esr. 3, 59; ስእነ፡አሆ፡ አብሎቶ፡ Sx. Tachs. 5; ኀለየ፡ከመ፡እሙ፡አሆ፡አበለቶ፡ለተ ወክፎ፡ትእዛዝ፡ Jsp. p. 290; አንጠይዎ፡ከመ፡አሆ፡ያብልዎ፡ p. 308; አሆ፡በልኒ፡ወአሆ፡አብልዮ፡ Org.

ተብህለ፡ III, 1 *dici*, (*pronuntiari, narrari* vel *referri*), Jos. 24, 27; Hen. 62, 3. 91, 17; Matth. 24, 15; Luc. 4, 12; ምንትኒ፡ሐሰት፡እምልሳነ፡ንጉሥ፡ኢይትበሀል፡ Prov. 24, 23; (formula absolutionis) ይትበሀል፡በዜማ፡ግንዘት፡ Genz. f. 44. 124; c. ለ፡ prs. (*alicui*) Kuf. 14; Num. 23, 23; seq. ከመ፡ c. Verb. fin. Phlx. 72; vel እስመ፡ c. Verb. fin. Jsp. p. 280. 328. a) *nominari, appellari, vocari (inscribi)* seq. Nom. vel Acc. praedicati: ዘሀሎ፡ይትበሀል፡ውስተ፡ዓለም፡ወልድ፡ Asc. Jes. 8, 25. 9, 5. 13. 10, 6. 7; መጽሐፍ፡ዘይትበሀል፡ፈውስ፡መንፈሳዊ፡ F. M. f. 119; እስመ፡ኀሊና፡ጽቡስ፡ምኑ፡ ይትበሀል፡ Sap. 2, 11. b) *annuntiari* vel *promitti*: የኀጥእ፡ብፅዓን፡እንተ፡ተብህለት፡ለሕዙናን፡ (Matth. 5, 4) Phlx. 79. c) *mandari, juberi*: ተብህለ፡ለቀደምት፡ Matth. 5, 21. 27; ተብህለ፡ሎቱ፡ይግበር፡ Kuf. p. 27; seq. ከመ፡ c. Subj. Hen. 58, 5.

ተባህለ፡ III, 3 (crebro ተበሀለ፡ scriptum) 1) *sibi invicem* (alios aliis) *dicere, colloqui, conferre sermones* Gen. 11, 4; 2 Esr. 14, 3; c. በበይናቲሆሙ፡ Gen. 42, 21; Num. 14, 4; Jud. 6, 29. 10, 18; 1 Reg. 10, 11; 1 Esr. 3, 4; Jon. 1, 7; Judith 7, 4. 10, 19; c. ምስለ፡, ut: ተባሀሉ፡፩ምስለ፡ ካልኡ፡ Gen. 11, 3. 37, 19; c. Acc.: እለ፡ይትባሀልዎ፡ለፈርዖን፡ οἱ διαλεγόμενοι πρός Ex. 6, 27. a) *colloqui et convenire* de re: ተባሀሉ፡በበይናቲሆሙ፡ከመ፡የሀቡ፡ Kuf. p. 104. b) *conclamare* et *acclamare*: ወተባሀሉ፡ኵሉ፡ሕዝብ፡ ἐφώνησε 1 Esr. 4, 41. 2) *contendere verbis, disceptare, disputare, contradicere, obloqui*: 3 Reg. 3, 22; ተባሀሉ፡ በበይናቲሆሙ፡ Marc. 4, 41. 9, 34; ኢትትባሀል፡ወኢትንብብ፡እኩየ፡ላዕለ፡ርእሰ፡ሕዝብከ፡ F. M. 20, 1; c. Acc. prs.

(Ex. 6, 27;) Judae 9 (et c. በእንተ፡ rei); ተባህሎትክሙ፡ αἱ ἀντιλογίαι ὑμῶν Deut. 1, 12.

ብሁል፡ part. *dictus:* አላ፡ብሁል፡ሊተ፡ከመ፡አነ፡ዘእሁብ፡ Chr. ho. 10.

በሀል፡ subst., Pl. በሀላት፡ 1) *dictum, effatum, vox, oratio, propositio (thesis):* ኅሡትክ፡በሀል፡መጻሕፍት፡ ክዱን፡ *dicta scripturae arcana* Sx. Ter 9 Enc. (Lud. በዕለ፡!); ወከዐበ፡ይቤ፡አባ፡ቄርሎስ፡በውስተ፡፳እምበሀላት፡ F. M. 22, 4; Phlx. 48; Chrys. et Abush. creberrime; Catal. Cod. Ac. Mus. Brit. p. 19; d'Abbadie cat. p. 41; de orationibus philosophorum et sophistarum, Cyr. c. Pall.; በሀለ፡ብከይ፡ሰሚዖ፡ *voce fletus audita* Enc. Teq. 1. 2) *contradictio, contentio, disputatio,* in malam partem Ps. 30, 26; in bonam, Epil. N. T. rom.

በሃሊ፡ n. ag., Pl. በሀልት፡, 1) *dicens, dictitans, locutor:* ከመ፡ኢይኩን፡በሃሌ፡አነ፡አብዐልኩ፡አብራምሃ፡ Kuf. 13; ይቤ፡በሃሊ፡ *dixit aliquis* Chr. ho. 26; ወእመሰ፡ይቤ፡በሃሊ፡ Chr. Ta. 26 al.; በሀልት፡ጽድቅ፡ Lud. e Mss. Colb. 2) እሆ፡በሃሊ፡ *ad obtemperandum promtus, obsequiosus, morigerus, tractabilis,* εὐπειθής Jac. 3, 17; Deg.; Phlx. 99. 3) *orator* Jsp. p. 344.

መብህልት፡ subst. i. q. በሀል፡ Ssal. Req.

ብህመ፡ I, 1 [بَهِمَ X *obmutuit* أَبْهَم *mutus;* בְּהֵמָה *brutum;* vic. بَكِمَ et عَجِمَ] Subj. ይብሀም፡ *mutum esse, obmutescere:* ይኄይስ፡ብሂም፡እምነ፡ነቢብ፡በሐሰት፡ Fal. f. 15; ይብሀም፡ Org. 3; ይብሀም፡ልሳናት፡ (mortuorum) Genz. f. 89; terrore ብህመ፡ልሳኑ፡ Sx. Jac. 7; ብህመት፡ Gad. Ad. f. 11; ብሀምኩ፡ κατενύγην (v. ደንገፅኩ፡) Dan. 10, 15.

ብሁም፡ part. *mutus:* ብእሲት፡ብህምት፡ወጽምምት፡ Sx. Haml. 8.

በሃም፡ adj., Pl. በሃማን፡ *mutus, elinguis, difficulter loquens:* ትከውን፡በሃመ፡ ἀποκωφωθήσῃ Hez. 3, 26; ኢትከውን፡እንከ፡በሃመ፡ 24, 27; ἄλαλος Ps. 37, 14; Marc. 7, 37. 9, 17; ἄλογος Ex. 6, 12; በሃም፡ወጽሙም፡ δύσκωφος καὶ κωφός 4, 11; κωφός Marc. 7, 32; Luc. 1, 22; μογιλάλος Jes. 35, 6; σιωπῶν Luc. 1, 20; በሃማን፡ Clem. f. 233 (vid. sub ላዕላዕ፡); c. c. እምነ፡ negativo: ከነ፡ጽሙመ፡ወበሃመ፡እምአውሥኦትክሙ፡ Genz. f. 121; በሃም፡ወጽሙም፡እምናዝዞትክሙ፡ f. 120. — *Voc. Ac.:* በሃም፡ስንቡም፡ዘ፡ድዳ፡

ብህመት፡ n. act. *conditio muti, loquendi impotentia:* ብህመተ፡ልሳን፡ M. M. f. 41. 228; ተፈትሐት፡ልሳኑ፡እምብህመት፡ Sx. Sen. 30.

ብሔሞት፡ vel ብሒሞት፡ n. prgr. sc. בְּהֵמוֹת *behemoth* i. e. *hippopotamus* (una e bestiis libri Jobi C. 40 ingentibus, de qua varias fabulas finxerunt Judaei) Hen. 60, 8; 4 Esr. 4, 56. 58. — *Voc. Ac:* ብሔሞት፡ወሌዋታን፡ዘ፡አክይስት፡ዘሀለዉ፡በጽንፈ፡ውቅያኖስ፡እንዘ፡የዐውድዋ፡ለምድር፡ከመ፡ሕልቀት ።

በሀነነ፡ quadrl., ut videtur *vacuum, inanem esse* [quare referendum videtur ad بَهِيَ, بَهَا, ...]

ተበሀነነ፡ III, 1 *se inanem praebere, irritum reddi:* ሊተኒ፡ይኄይሰኒ፡መዊት፡እምይትበሀነንኒ፡ምዝጋናየ፡ ἢ τὸ καύχημά μου ἵνα τις κενώσῃ 1 Cor. 9, 15 (Platt); repetitum est Masc. 5 Enc. — *Voc. Ac.:* እምይትበሐነንኒ፡ዘ፡ከጠፋብኝ፡, *aliud:* ኪባከንብኝ ።

ብሁንን፡ part. *vacuus, inanis, vanus:* ይሜህሩ፡ብሁነ፡ሥጋዌ፡ዘእንበለ፡ዕምረት፡መለኮት፡ M. M. f. 86; c. c. እምነ፡, ut: ኢብሁንን፡ትስብእት፡እምድማሬ፡መለኮት፡፤ኢብሑትው፡መለኮት፡እምትስብእት፡፤እግዚ"፡ከነ፡ሰብአ፡ወሰብእሰ፡አድምዐ፡ከዊነ፡እግዚ"፡ M. M. f. 153; scriptura sacra ቃላት፡ሕሰው፡ወብሁን፡ቃርሊ፡ τὸν λόγον (eorum) ἀδρανῆ καὶ ἀσύφηλον ἀποφαίνει, Cyr. c. Pall. f. 66. — *Voc. Ac. ad Cyr.:* ብሁንን፡ዘ፡ሐውታታ ።

በሀድ፡ subst. dubium; sec. Ludolfum nomen diei jejunii, quod observatur in vigilia Epiphaniorum, ut: ሰላም፡ለጸመ፡ዕለት፡ ዋሕድ፡፤ዘስሙ፡በሀድ፡ Enc. Ter 10; vid. etiam Lud. comm. hist. p. 430. At Sx. Tubingense exhibet ዘስሙ፡ገሃድ፡, quod melius quadrat.

በል፡ *non* vid. sub እንበለ፡; በል፡ *dic* vid. sub ብህለ፡

በለለ፡ rad. inus., cui potestas *separandi et sejungendi* infuisse videtur (cfr. بَلَّ *disgregatus ac dispersus fuit,* ذو بلّى *separatus a suis;* vicinum בדד, בָּדָד, بَرَّ VIII et بَلَتَ).

መበለት፡ subst. (gramm. § 127, 1, a), Pl. መበለታት፡ 1) *viduitas, conditio viduae, viduatus:* ኵሎ፡መዋዕለ፡መበለታ፡ ἡμέρας χηρεύσεως αὐτῆς Judith 8, 6; ለብሰት፡አልባሰ፡መበለታ፡ 8, 5. 10, 3; Gen. 38, 14. 19. 2) fem. *vidua:* ኢይከውን፡መበለተ፡ Jer. 47, 8. 9; መከን፡ወመበለት፡ 49, 21; Thren. 1, 1. 5, 3; Prov. 15, 25; Ex. 22, 23; Lev. 21, 14; Num. 30, 10; 2 Reg. 13, 20; Jer. 15, 8. 18, 21; Hez. 22, 25. 44, 22; Ps. 108, 8; Judith 8, 4. 9, 4; Matth. 23, 13; Marc. 12, 40; Luc. 4, 25; Apoc. 18, 7; መዓስብ፡ወመበለታት፡ Did. ed. Platt p. 124; Lit. 175, 1; መበለት፡እቤር፡ F. M. 5, 7. 3) *vidua ecclesiastica,* (*diaconissa* secundum 1 Tim. 5, 9 seq.) 1 Tim. 5, 11; Did. 14; vid. etiam Platti annotationes ad suam Did. editionem p. 116 l. 7; (alias ማዕሰብ፡ q. v.); *virgo monialis:* መነኮሳት፡ወመበለታት፡ Enc. Mag. 27. — *Voc. Ac.:* መበለት፡ዘ፡ሴሰና፡; *aliud:* መበለት፡መዓስብ፡ብ፡ጋለሞታ ።

መበልና፡ subst. *viduatus* Kuf. p. 142 ann. 10.

አብለሊት፡ (sec. Th. P.), አብላሊት፡ (sec. Lud. et Isenb. in lex. amh.), subst. amh., *species cardui* (*urtica minor* secundum Th. P.): አብላሊት፡ሥርው፡ M. F. — Vid. አበርበሬ ።

በልሐ፡ rad. inus., vicina est መልኀ፡ q. v.

በልሐ፡ I, 3 *eripere* alqm e periculo, *liberare, servare:* ይበልሖ፡ለንጹሕ፡ Job 22, 30; Jes. 25, 4. 31, 5. 48, 17; ኢይክልሁ፡ባልሖ፡ 50, 2. 58, 6; Kuf. 1; Ps. 70, 1; c. Acc. prs. et እምነ፡ periculi, Kuf. 22. 48; Jer. 15, 21. 49, 11; Dan. ap. 3, 65; Ps. 17, 51. 52. 58, 2. 139, 1; Matth. 6, 13; ለበልሖትየ፡ Enc. Teq. 24.

ተባልሐ፡ III, 3 pass. *eripi, liberari:* ኢይትባላሕ፡ዘተመንደበ፡ Jes. 8, 22; c. እምነ፡ Koh. 7, 26; Herm. p. 22; ፫ደቂቅ፡እለ፡ተባልሑ፡እምእቶነ፡እሳት፡ Mavâs. n. 24.; Org.

አስተባልሐ፡ IV, 3 *eripiendum curare, liberari jubere:* እስመ፡ኢያስተባልሖ፡እግዚ"፡ Macc. f. 21.

በልሖት፡ n. act. *liberatio*, Lud. affert ex Enc. Teq. 24, sed Sx. Tubing. meliorem lectionem **በልሖት፡** (Infin.) exhibet.

ባላሒ፡ n. ag. *liberator* (*,servator, vindex*): **ባላሒ፡ ወመድኀኒ፡** σωτὴρ καὶ λυτρωτής Cyr. c. Pall. f. 91; Deus **ባላሒ፡ኵሉ፡** Lit. 162, 4; Genz. f. 139; Deus **ባላሒ፡ለእጓለ፡ማውታ፡** Kid. f. 17.

መበልሒ፡ part. c. term. adj., f. **መበልሒት፡**, *liberator* seq. **እምነ፡** Org.

በልሐ፡ *acutum esse* vid. sub **በልኀ፡**

ቤልሖር፡ n. prgr. βελίαρ, nomen Satanae 2 Cor. 6, 15; Kuf. p. 4 et 61; II Can. Ap. 44.

ብሉር፡ subst., nomen gemmae, sc. *beryllus*, etiam *crystallum* [بَلُّور, ܒܶܠܘܪܳܐ] Kebr. Nag. 17.

በለስ፡ subst. [بَلَس, בָּלַס], m. et fem. (ut Jud. 9, 10. 11; Hab. 3, 17; Jes. 28, 4; Marc. 11, 13), coll. et sing., Pl. **በለሳት፡** (Jer. 24, 3 var.; Rel. Bar.) et **አብላስ፡** (M. M. f. 268; Rel. Bar.; Org.) 1) *ficus* a) arbor Jud. 9, 10. 11; Num. 13, 23; Deut. 8, 8; Kuf. 13; **በለስ፡ ኢትፈሪ፡** Hab. 3, 17; **ዘተከለ፡በለሰ፡ይበልዕ፡ፍሬሃ፡** Prov. 27, 18; Cant. 2, 13; Jes. 36, 16; Hos. 2, 14; Joel 1, 7; Mich. 4, 4; Zach. 3, 10; Jac. 3, 12; Matth. 21, 19; Marc. 11, 13; **ቈጽለ፡በለስ፡** Kuf. 3; Jes. 34, 4; συκεών *ficetum* Jer. 5, 17; Am. 4, 9. b) fructus Jes. 28, 4; 2 Esr. 23, 15; Jac. 3, 12; **ረከቡ፡በምሥያጥ፡በለሰ፡ሐዲሰ፡ወተሣየጡ፡እምኔሁ፡** Sx. Haml. 24; **ረከበ፡ዘኮነ፡በለሳተ፡** (v. **በለሰ፡**) **ሐዲሳነ፡** Rel. Bar.; παλάθη (*massa ficuum aridarum*) Judith 10, 5; **ዐጽቀ፡በለስ፡** παλάθη σύκων 4 Reg. 20, 7; Jes. 38, 21; Jer. 24, 1; **በለሰ፡ማእረር፡** τὰ σῦκα τὰ πρώϊμα 24, 2. 2) *sycaminus, sycomorus* a) arbor (aliàs **ሰግላ፡**) Ps. 77, 52; **ዕፀ፡በለስ፡** 2 Par. 9, 27. b) *sycaminum* fructus Am. 7, 14; **አልቦ፡በለስ፡ውስተ፡ሰግላ፡** Jer. 8, 13 (sed Gr. habet σῦκα ἐν ταῖς συκαῖς).

በለሳን፡, etiam **በልሳን፡በለሶን፡**(**በለስን፡** Jsp. p. 310), subst., [بَلَسَان, בֹּשֶׂם] *balsamum* a) arbor balsamifera: **ዝንቱ፡በለሳን፡ዘተከልናሁ፡** (nos, sc. Christus infans cum parentibus, in Aegypto) **ይነብር፡ዝየ፡እስከ፡ለዓለም፡** Sx. Genb. 24; **ቈጽለ፡በለሶን፡ከደነቶ፡እሙ፡** Deg. b) aroma et unguentum: μύρα Hez. 27, 17; *chrisma* ἅγιον μύρον, quo baptizati ungebantur: **ቅብአ፡በለሳን፡** Did. 17; Clem. f. 227; **በለሳን፡** f. 228; **ቅብአተ፡በለሳን፡** et **በልሳን፡** Const. Ap. 39; **በእንተ፡በለሳን፡ወዕጣን፡** Lit. 175, 3; aliàs distinguitur a myro: **ተንትም፡ገጾ፡**(**ለበድን፡**) **በቅብአ፡በለሳን፡ወእመ፡ከሀን፡በሜሮን፡** Genz. f. 13.

በለቅ፡, **በለቅ፡**, **ባላቅ፡** subst., Pl. **አብላቅ፡** 1) *marmor* [بَلَق] Apoc. 18, 12; Cant. 5, 15; (unde hausit Paulus hanc dispositionem:) **እምኀበ፡አብላቅኒ፡ አው፡እምኀበ፡አእባን፡ወእምእስተ፡አባግዕ፡አው፡እምሥያጥኒ፡** ἀπὸ τῆς σμίλης καὶ τῶν δερμάτων ἢ τοῦ ἐργαστηρίου; Chr. ho. 1; **ባላቅ፡** (v. **በለቅ፡**) **ቅድው፡** ὄνυξ τιμίῳ Job 28, 16 (Nescio an hoc loco Aethiopes aroma intelligant; in Voc. Ae. enim **ባላቅ፡** inter nomina **ሽቱ፡** recensetur). 2) Πλάκες *tabulae* lapideae Mosis appellantur **፪ አብላቅ፡** 2 Par. 5, 10; **ሰሌዳተ፡አብላቅ፡** M. M. f. 67.

በልቀም፡ n. prgr. sc. بَلْغَم *phlegma, temperamentum phlegmaticum* Fal. f. 16 (vid. sub **እንሰሕስሐ፡**, supra col. 327.)

በለበለ፡ rad. inus., quae e **በለየ፡** potius derivanda quam ad בִּלְבֵּל ܒܰܠܒܶܠ referenda videtur; *Rad. Abb.*: **በለበለ፡ዘ፡አረጀ፡**

ብልባሌ፡ vel **በልባሌ፡** subst. *vestis detrita, vilis, pulla* (*saccus*): **ብልባሌ፡** ζῶσις σάκκου Jes. 22, 12; **አቀንተከሙ፡ በልባሌ፡** (v. **ብለ"፡**) **ውስተ፡ሐቌክሙ፡** Am. 8, 10; **አቅንቶሙ፡ብልባሌ፡** Teb. Tab. 4; Org. 7; Lud. e Mss. Colb. — *Voc. Ae.*: **ብልባሌ፡ዘ፡ጨርቅ፡**

ብለትት፡ subst. ut videtur *pyrites, silex ignarius* vel *adamanteus* (secando aptus). *Voc. Ae.*: **እዝነ፡እብን፡ብልቲትሂ፡** (v. **ብልትሂት፡**) **ዘ፡ብልጭት፡** [بَلَتَ secuit (بِرت) aptum etymon praebet].

በልኀ፡ I, 1 [comparanda videntur מָרַח (מָלַח) *fricuit, trivit*, מָרַק fricuit, *polivit* metallum] *acutum esse*: **ኵናት፡ብልኂ፡** Hez. 21, 9. 10; **ወበልኀት፡ኵናት፡** 21, 11; Hebr. 4, 12; (Socrates interrogatus:) **ሚይበልኅ፡እሞሰርት፡ይቤ፡ውዴት፡** Fal. f. 29; de sonis: Ex. 19, 19.

አብልኀ፡ II, 1 *acuere, exacuere* Deut. 32, 41; **ኀጺን፡ ለኀጺን፡ያበልኖ፡** Prov. 27, 17; **አብልኀ፡ጸራቢ፡ኀጺነ፡** Jes. 44, 12; Zach. 1, 21; trsl.: **ያበልኅ፡መዐቶ፡ሰይፈ፡መታሬ፡** ὀξυνεῖ ὀργὴν εἰς ῥομφαίαν Sap. 5, 21; **አብልኁ፡ልሳኖሙ፡** Ps. 63, 3. 139, 3; Deg.

ብሉኅ፡ part. *acutus*: (**ኵናት፡**) **ብልኅት፡** Hez. 21, 14.

ብልኅ፡ subst. *acies, mucro, cuspis*: **ብልኀ፡ሰይፍ፡ትንድድ፡** Nah. 3, 3 var.; **ቀተሎሙ፡በብልኀ፡ሰይፍ፡** F. N. 46; Org. 1; Sx. Masc. 29; **በብልኀ፡ሰይፍ፡እሙንቱ፡ረከቡ፡ አክሊለ፡** (martyres) Chr. Ta. 11; **ብልኀ፡ኵናት፡**(**ዘረገዙ፡ቦቱ፡ለንጊኖስ፡ለእግዚእነ፡**) Sx. Hed. 5; **በብልኀ፡ኵናት፡በገቦሁ፡ይኀፅ፡** Genb. 25.

በሊኅ፡ adj., Pl. c. **በላኅት፡**, m. **በሊኃን፡**, f. **በሊኃት፡** 1) *acutus*: **መላፂ፡በሊኅ፡** Ps. 51, 2; Sir. 21, 3; **ኵናት፡** Hez. 5, 1; **ሰይፍ፡** Apoc. 1, 16; **ማዕደ፡** 14, 14. 17; **ቀኖት፡** Act. 9, 5 Platt; **በሊኅ፡መዓብሊሆሙ፡** Jes. 5, 28; **ማዕበል፡ በሊኅ፡** Jer. 9, 8; **ስብሬተ፡ማህው፡በላኅት፡** Sir. 43, 19; **እእባን፡በሊኃት፡** Hen. 10, 5; **አእባን፡በላኅት፡** M. M. f. 43; **ኮያንው፡በሊኃን፡** Org.; trsl.: **በበሊኅ፡ልሳን፡** Sx. Mag. 4 Enc.; de voce: **ቃሉ፡በሊኅ፡ወቀጢን፡** Sx. Mag. 14; **በበሊኅ፡ዐይነ፡ ልብክን፡ትነጽሩ፡** Cyr. ad Reg. 27; de spiritu sapientiae ὀξύς Sap. 7, 22; **በሊኅ፡ኀሊና፡ለኰንኖ፡** ὀξὺς ἐν κρίσει 8, 11; **ብእሲ፡በሊኅ፡በምግባሩ፡** ὀξὺς ἐν τοῖς ἔργοις αὐτοῦ Prov. 22, 29. 2) *acer, vehemens, velox*: **ለቍጥዕ፡ወለበሊኅ፡መዓት፡** Prov. 27, 4; **በሊኅ፡እገሪሆሙ፡ለክዒወ፡ደም፡** Ps. 13, 6; Rom. 3, 15.

ብልኅት፡ n. act. *acies*: **ብልኀተ፡መብረቅ፡** Lit. Orth.

መብልኅ፡ subst. (sing. nondum repertum) Pl. **መበልኅት፡** *ferramentum* (*acutum* vel *acuminatum*): **ወእምዝ፡አዘዘ፡ ንጉሥ፡ለነሃቢ፡ኀጺን፡ከመ፡ይግበር፡መበልኀተ፡ ዘንኤ፡ ግናሙ፡**, sc. **መላጺያተ፡ዘእመት፡መቀፀተ፡መስብረ፡ርእስ፡መጥ**

ወዴ፡ከሣድ፡መኀሥሠ፡ስነን፡መውዕሊ፡ዐይን፡መስረፊ፡አንፍ፡መቅድሐ፡እዝን፡ፊታሒ፡መለያልይ፡መፍሐቀ፡ገበዋት፡ወመስብረ፡ብረከ፡ወመዋቅየ፡አምትንት፡ወሥርው፡ Sx. Ter 15 (paulo infra scriptum est መባልዕት፡ዘትኒ፡).

በሉኀ፡ *eripere* vid. sub **በሊሐ፡**

ብሉን፡ subst. „*specillum* seu instrumentum, quo ad illinendos stibio oculos utuntur, arab. ميل, gr. μήλη, Th. P.", Lud. (Caeterum videas Isenb. p. 84 sub **ብሌን፡**)

ብሌን፡, **በሊኖን፡**, **በሊኖ፡** n. prgr., sec. Lud. *tegumentum*, quo feminae in publicum egredientes caput et faciem tegunt; *supparum*; **በሊኖን፡** Syn. (ex auctoritate Gregorii Lud.); **ብሌን፡ዘወምር፡** Abush. 50. — *Voc. Ae.*: **በሊኖ፡ዘ፡ጥቁር፡መንዲል ።**

በለን፡, **በላን፡** **በላን፡**, **በላኖ፡**, **በላኖን፡**, **በላኖን፡** n. prgr., βάλανος, *quercus*: **ዕፀ፡በለን፡** Gen. 35, 8; Jud. 9, 6; Kuf. p. 52. 118.

ብለኔ፡ et **ብለኒ፡** n. prgr., βαλανεῖον, *balneum*: **ዘይትኀፀብ፡ምስለ፡አንስት፡በቤተ፡ብለኔ፡** Can. Laod. 29 (30); **ይበውእ፡ቤተ፡ብለኒ፡** Clem. f. 127; **ኢይባእ፡ቤተ፡ብለኔ፡** F. M. 26, 5; Did. 2; Abush. 50; Enc. Hed. 7.

በልዐ፡ I, 1 [בָּלַע (ܒܠܰܥ) بَلَعَ بَلِعَ *deglutivit, devoravit*; amh. **በላ፡**] Subj. **ይብላዕ፡** 1) *edere, comedere* a) de hominibus; absol.: Gen. 3, 17. 18, 8. 19, 3. 24, 33. 27, 4. 10; Jes. 29, 8; Judith 12, 9; 4 Esr. 10, 7; Ps. 21, 28; **ያደዊ፡ብዙኅ፡በሊዕ፡** Sir. 37, 30; Matth. 24, 38; Rom. 14, 6; **በሊዕ፡ወሰትይ፡** Koh. 5, 17; Job 1, 4; Jes. 22, 13; **ብላዕ፡በዐቅም፡** Prov. 25, 16; c. **እምነ፡** vel **እምውስተ፡** Gen. 2, 16. 17; Ex. 12, 43; Lev. 7, 21. 25, 22; Tob. 1, 10; Koh. 5, 18; 4 Esr. 9, 27; Hen. 32, 3. 6; c. Acc. Gen. 9, 4; Lev. 7, 15—25. 11, 2 seq.; Deut. 7, 16. 12, 15—18. 14, 23. 15, 20; Jud. 13, 16; Hen. 7, 4; Matth. 6, 25. 31. 12, 4. 15, 32; Joh. 4, 32. 6, 54—58; al. innumeris in locis; nonnumquam: edere terram, arborem al. i. e. fructum ejus comedere Jes. 1, 7; **በዕለት፡እንተ፡ትበልዕዎ፡(ለዕፅ፡)** Kuf. p. 19 ann. 10. In specie: **በልዐ፡እክለ፡** vel **ኅብስተ፡** i. e. *cibum sumere, prandere, coenare, epulari* Ex. 18, 12; 1 Reg. 20, 34; 4 Reg. 4, 8; Jer. 48, 1; Ps. 101, 5; Koh. 9, 7; Marc. 3, 20; Luc. 7, 33; Hen. 15, 11, passim **በልዐ፡** abs. ut Koh. 10, 16; Hen. 62, 14. b) de animalibus (*vesci*) Gen. 3, 14. 37, 20. 40, 19; Ex. 10, 5. 22, 4; Joel 1, 4; Hen. 86, 6. 89, 68 seq.; Matth. 13, 4; Marc. 4, 4; Apoc. 12, 4. c) de inanimatis (*absumere, consumere, vorare*), ut de igne: **በልዐቶሙ፡እሳት፡** Hos. 7, 7; Jes. 9, 18; Job 1, 16; Apoc. 20, 9; Hebr. 10, 27, gladio: **በልዐቶሙ፡መጥባሕት፡** Jer. 2, 30; Deut. 32, 42; de aerugine Jac. 5, 3, ira Ex. 15, 7; zelo Ps. 68, 12; Joh. 2, 17; morte Hen. 69, 11. 2) a) **በሊዐ፡ሥጋ፡ሰብእ፡** non tantum sensu proprio ut Jer. 19, 9, sed etiam trsl. usurpatur: *calumniari, accusare* (ut أكل شلوا et اكل لحما): **በሊዐ፡ሥጋ፡ቢጽ፡በሐሜት፡** Clem. f. 118; Gad. Lal. b) *consumere* vel *absumere* alqm vel opes ejus: **በልዖሙ፡ለእስራኤል፡** Jer. 10, 25; **ይበልዑ፡ሥጋሆሙ፡ለሕዝብየ፡** Mich. 3, 3; pariter: **በልዐ፡ጥሪተ፡** Koh. 5, 10; Hen. 53, 2; Matth. 23, 13; Luc. 15, 30. c) *devorare*, ut **መጽሐፈ፡** Apoc. 10, 9. 10. d) *frui*: **ኢይበልዕ፡ሠናየ፡** Job 21, 25: Jes. 3, 10.

አብልዐ፡ II, 1 1) *comedendum dare, cibare*; abs. **ታበልዕኒ፡ወታሰትየኒ፡** Sir. 24, 25; c. Acc. pers. **እመ፡ርኅበ፡ጸላኢከ፡አብልዖ፡** Prov. 25, 21; Matth. 25, 35; Rom. 12, 20; c. dupl. Acc.: 1 Cor. 3, 2; Num. 11. 4; **አብልዐኒ፡ዘብከ፡** Sir. 29, 26; **የኀሥሥ፡ሎሙ፡ዘያበልዖሙ፡** Job 39, 29; **አነ፡አበልዖሙ፡ጸዕረ፡** Jer. 9, 15; *devorandum dare*: **አብልዐኒያ፡ለይእቲ፡መጽሐፍ፡** Hez. 3, 2. 2) *ad edendum adigere* alqm: **ከመ፡ኢያብልዖ፡** Dan. 1, 8; vel *depascere sinere* c. dupl. Acc.: **ለእመ፡አብልዐ፡ገራህተ፡ሰብአ፡እንስሳሁ፡** Ex. 22, 4.

ተበልዐ፡ III, 1 *edi, comedi, exedi, devorari, consumi*: **ይትበላዕ፡እክል፡** Job 6, 6; Sir. 36, 23; **ዘኢይትበላዕ፡** *quod non edi potest* Jer. 24, 2. 3; **እስከ፡አመ፡ኢይትበላዕ፡እምእጕለ፡አንስርት፡** Prov. 24, 23; **ለተበልዖ፡** Kuf. 1; **ልብስ፡ዘተበልዐ፡እምቀንቀኒ፡** Job 13, 28; Nah. 1, 10; **ከመ፡ፃፂ፡ትትበልዑ፡** Jes. 50, 9; Num. 12, 12; Herm. p. 69; **ተበልዑ፡እምዓሣት፡** Hen. 61, 5. 89, 57; **በእሳት፡ኢይትበላዕ፡** Enc. Sen. 20.

ተበልዐ፡ III, 2 *sibi alqm comedendum capere*, ejus opes absumere: **እለ፡ይትቤልዑክሙ፡** (v. **ይትበልዑክሙ፡**) 2 Cor. 11, 20 Platt.

ተባልዐ፡ III, 3 *se invicem comedere* vel *devorare*. Gal. 5, 15; Kuf. 5; **አኀዙ፡ይትባልዑ፡ሥጋሆሙ፡በበይናቲሆሙ፡** Hen. 7, 5.

ብሉዕ፡ part. *comestus, corrosus* Herm. p. 67—69.

ብላዕ፡ subst., st. c. **ብላዐ፡** et **ብልዐ፡**, *res comesta*: a) **ብላዐ፡** (v. **ብልዐ፡**) **አርዌ፡** θηριάλωτον *a feris discerptum* vel *dilaceratum* Gen. 31, 39; Lev. 5, 2. 7, 24. 17, 15. 22, 8; Hez. 4, 14. 44, 31. b) **ብላዐ፡** (vel **ብልዐ፡**) **ቍንቍኔ፡** *tineis* vel *blattis corrosum* Job 27, 18; Jes. 51, 8; **ብልዐ፡ፃፂ፡** Nah. 1, 10.

ብልዐት፡ n. act. *comestio, devoratio, consumtio* Ps. 52, 5 ann.; **ለብልዐት፡** Kuf. p. 86; **ብልዐተ፡ዕፂ፡ረከበሙ፡** Job 4, 19.

በላዒ፡ n. ag., f. **በላዒት፡**, Pl. (f.) **በላዕት፡**, m. **በላዕያን፡** 1) *edens, comedens, devorans, vescens*, (*edax, vorax*): **ይወድቁ፡ውስተ፡አፈ፡በላዒ፡** Nah. 3, 12; **በላዒተ፡ሰብእ፡አንቲ፡** κατέσθουσα ἀνθρώπους εἶ Hez. 36, 13; de leone Jud. 14, 14; saepius de igne: **እሳት፡ዘይነድድ፡በላዒ፡** Kuf. 36; **ነበልባለ፡እሳት፡በላዒ፡** Jes. 29, 6. 30, 30; Hebr. 12, 29; de anthropophagis et trsl. de iis, qui homines (eorum opes) consumunt: **በላዕያን፡ሥጋ፡ሰብእ፡** Clem. f. 76; **በላዕያነ፡ሥጋ፡ሰብእ፡ወሰተይያነ፡ደም፡** Macc. f. 10; **በላዕተ፡ሰብእ፡** M. M. f. 43; Sx. Masc. 1; Mag. 8. 2) *edo, comedo, devorator* Matth. 11, 19; **ሥሡዓን፡በላዕያን፡** Macc. f. 9.

መብልዕ፡ subst., plerumque m., Pl. **መባልዕ፡** et **መባልዕት፡**, *edulium, esca, cibus, pabulum*, **ለክሙ፡ውእቱ፡መብልዕ፡** Gen. 1, 29. 30; **ተውህበ፡መብልዐ፡ለአንስርት፡** Job 15, 23; **ይከውኑ፡አብድንቲሆሙ፡መብልዐ፡ለአዕዋፍ፡** Jer. 7, 33. 16, 4. 19, 7. 41, 20; Hez. 34, 5; **ወሀቡ፡ፍትወቶሙ፡ለመብልዕ፡** Thren. 1, 11; βρώματα Gen. 6, 21; 1 Par. 12, 40; Prov. 23, 6; Rom. 14, 15; 1 Tim. 4, 3; Matth. 14, 15; Marc. 7, 19; βρῶσις Job 33, 20; Hebr. 12, 16; Joh. 4, 32. 6, 27; βρωτόν Jud. 14, 14; ἐδέσματα Gen. 27, 9. 17; **ግበር፡መባልዕተ፡** Kuf. 26; Prov. 23, 3; Sir. 37, 29; **መባልዕተ፡ቅብእ፡** Clem. f. 239; **መባልዕት፡ጥዑም፡** ἡδύσματα *cupediae* 2 Par. 9, 24.

መበልዕት፡ i. e. መበልኀት፡ q. v.

በልየ፡ I, 1 [בָּלָה, ܒܠܐ, بَلِيَ] Subj. ይብሊ፡ 1) *usu et vetustate atteri* vel *consumi, veterascere, senio confici, consenescere, (putrescere, marcescere)*, de vestibus Deut. 8, 4. 29, 4; Jos. 9, 11; 2 Esr. 19, 21; ኵልክሙ፡ ከመ፡ ልብስ፡ ትበልዩ፡ Jes. 50, 9. 51, 6; Ps. 101, 27; ኵሉ፡ ዘነፍስ፡ ይበሊ፡ ከመ፡ ልብስ፡ Sir. 14, 17; saxo: ኰኵሕ፡ ይበሊ፡ Job 14, 18; plantis: ዝናም፡ ያሥርጽ፡ ዘበልየ፡ Job 36, 28; fructibus Kuf. 32; ossibus Ps. 31, 3; corpore: ወሀበ፡ ለሥጋሁ፡ ጸጋ፡ ከመ፡ ኢይብሊ፡ ወለአዕጽምቲሁ፡ ከመ፡ ኢይማስን፡ Sx. Haml. 26; በልየ፡ ሥጋየ፡ ወማእስየ፡ Thren. 3, 4; de quavis re: ኵሉ፡ ግብር፡ ይበሊ፡ ወየኀልቅ፡ σηπόμενον ἐκλείπει Sir. 14, 19; specie hominis: ክብርየ፡ ተወለጠ፡ ወበልየ፡ Dan. 10, 8; hominibus: Ps. 6, 7. 17, 49; በልየ፡ (እስራኤል፡) በብሔረ፡ ነኪር፡ Bar. 3, 10; trsl.: በልየ፡ ነገር፡ እምኔክሙ፡ *oratio consenuit (et evanuit) e vobis* Job 32, 15. 2) *inveterascere*: እለ፡ በልያ፡ በላዕሌሆሙ፡ ኀጣውኢሆሙ፡ 2 Petr. 1, 9. 3) *antiquari, obsolescere*: Hebr. 8, 13.

አብለየ፡ II, 1 1) *vetustescere sinere* vel *facere*, vetustate, senio, putredine *consumere*: ኢያብልይዎ፡ sc. fructus Kuf. p. 117; አብለይከኒ፡ ከመ፡ ዝቅ፡ Job 13, 28; አብልዮሙ፡ ውስተ፡ ምድር፡ 40, 8; (monachus interrogatus) እፎ፡ ትሬእያ፡ ለዓለም፡ ይቤ፡ እንዘ፡ ታበሊ፡ ነፍሳተ፡ ወትሔድስ፡ ሥጋተ፡ ወታኀልፍ፡ መዋዕላተ፡ Fal. f. 67. 2) *antiquare*: ሐዳስ፡ አብለየታ፡ ለቀዳሚት፡ Hebr. 8, 13 et Chr. ho. 3.

ብሉይ፡ part., f. ብሊት፡, 1) *vetus, vetustus*, ut vestis Matth. 9, 16; Hen. 62, 16; calcei Jos. 9, 3; uter, commeatus 9, 2; lignum (opp. ሐዲስ፡) Kuf. 21; folia arborum Hen. 3; panni et funiculi Jer. 45, 11; frumentum Kuf. 44; Lev. 25, 22; fructus Cant. 7, 14; ብሉይ፡ መጽሐፍ፡ παλαιότης γράμματος Rom. 7, 6; ብሉይ፡ ብእሲ፡ Rom. 6, 6; Eph. 4, 22; de ecclesia: እንዘ፡ ብሊት፡ ይእቲ፡ በንዝኅተ፡ ደሙ፡ ሐደሳ፡ Mavâs. n. 70. In specie: *vetus testamentum*: ብሉይ፡ ሕግ፡ 2 Cor. 3, 14; ሕግ፡ ብሊት፡ F. M. 4, 1; ብሉይ፡ ወሐዲስ፡ ቀኖና፡ Clem. f. 86, et (omisso ሕግ፡ vel ሥርዐት፡) ብሉይ፡ vel ብሊት፡ absol., ut: መጻሕፍተ፡ እግዚ''፡ ዘብሉይ፡ ወዘሐዲስ፡ Clem. f. 86; መጻሕፍተ፡ ብሊት፡ ወሐዲስ፡ Sx. Ter 17; Haml. 11; ሰብአ፡ ብሊት፡ *homines Veteris* (testamenti) Chr. Ta. 19; ጻድቃነ፡ ብሊት፡ Sx. Nah. 8. 2) *inveteratus, antiquus*: ብሉያተ፡ ረሰይከኒ፡ ለመዋዕልየ፡ Ps. 38, 7; ብሉይ፡ መዋዕሊክ፡ እኩያት፡ Dan. ap. 1, 52; ብሉየ፡ መዋዕል፡ (de Deo) Dan. 7, 9; Clem. f. 2; et abstr. inde formatum: ብሉየ፡ መዋዕልና፡ *dierum-antiquitas*: ዕሩያን፡ በመለኮት፡ ወበሀላዌ፡ ወበብሉየ፡ መዋዕልና፡ Haim. Ab. n. 24. — *Voc. Ac.*: ብሉይ፡ ዘ፡ የአረጀ ።

ብልየት፡ n. act. *vetustas, senium*: ሐደሶ፡ ለቤት፡ እምብልየቱ፡ F. N. 33, 4; ተሐደሰ፡ እምብልየት፡ (አብያተ፡ ክር''ት፡) Enc. Genb. 1; ርቱዕ፡ ናሰስል፡ እምላዕሌነ፡ ዘንተ፡ ብልየተ፡ ἀποξῦσαι τοῦτο τὸ γῆρας Chr. Ta. 14.

በላዪ፡ n. ag. *veterascens, consenescens*: በላዪ፡ ወዘይማስን፡ Sap. 14, 8; ዓለም፡ በላዪ፡ Sx. Teq. 20 Enc.; Hed. 18.

በልግር፡, **በላጊር፡** subst. *ligurius* gemma; *Voc. Ac.*: በልግር፡ በቀለምሲስ፡ ኢያቲቅ፡ በዐረቢ፡; *aliud*: ለጊርዮን፡ ወበላጊር፡ ፩·

በሉጥ፡ subst. i. q. ܒܠܘܛܐ بَلُّوط *quercus (, fraxinus)*, δρῦς Hos. 4, 13; ፲ወ፪ ዕፀወ፡ በሉጥ፡ Sx. Teq. 20. — *Voc. Ac.*: ድርስ፡ ወበሉጥ፡ ዘ፡ ዌሬ፡; *aliud*: አውልዕ፡ ድርስ፡ በሉጥ፡ ዘ፡ ወይራ ።

በለጸ፡ i. q. ፈለጸ፡ q. v.

ተበለጸ፡ III, 3 *minutatim diffringi* vel *diffindi*: (እስሐትያ፡) ይትበለጸ፡ ከመ፡ ስባረ፡ ማህው፡ Sx. Genb. 16 (e Sir. 43, 19, ubi mei codices ይትፋለጸ፡, ይትፈለጸ፡ et ይትፈለጥ፡ praebent), quamquam dubium videtur, annon in hoc Synaxarii loco verbum *micare, coruscare* exponendum sit, coll. amh. ብልጭ፡ et በለጨለጨ፡

ብሕ፡, **በሐ፡**, **በሐ፡** interjectio salutantis: *ave!* χαῖρε [arab. بَخٍ بَخٍ *euge, io, evax!*] a) ብሕ፡ Lit. 158, 2; ኢትብልዎሙ፡ ብሕ፡ Clem. f. 187; ብሕ፡ ሄርማ፡ Herm. 1. 2. b) በሐ፡ vel በሐ፡, ut: ንበላ፡ በሐ፡ ወትረ፡ Clem. f. 165; በሐ፡ በልዋ፤ ተሰለምዋ፡ Deg.; Mavâs. n. 5; በሐ፡ ረቢ፡ Matth. 26, 49. 27, 29; በሐ፡ ንጉሦሙ፡ ለአይሁድ፡ Marc. 15, 18; Joh. 19, 3; quare በሐ፡ ብሂል፡ i. est q. *ave dicere, salutare*: ወበሐሂ፡ (ወበሐሂ፡) ኢትበልዎ፡ 2 Joh. 10. 11; Clem. f. 183; ኢትበሎ፡ በሐ፡ ወእመ፡ ይቤለከ፡ በሐ፡ (εὐλογεῖν) 4 Reg. 4, 29 vrs. nov. c) c. pron. suff.: በሐከ፡ (v. በሕከ፡) በርከ፡ Rel. Bar.; በሐኪ፡ አማርያም፡ Kedr f. 24; በሐኪ፡ አዐባይ፡ ሀገር፤ ሀገረ፡ ናግራን፡ Deg.; በሐኪ፡ ማርያም፡ Mavâs. n. 65; በሕክን፡ Matth. 28, 9; በሕከ፡ ሄርማ፡ Herm. p. 21; በሕኪ፡ እግዝእትየ፡ p. 2. — *Voc. Ac.*: በሐ፡ ሐዊሳ፡ ብ፡ ምንኛ፡ ዋልሕ ።

ብሔሞት፡ vid. sub በሀመ፡

ብሕረ፡ rad. inus., بَحَرَ (vicin. بَقَرَ) *fidit*, X *spatiatus, dilatatus fuit*.

ብሔር፡ subst., plerumque m. [ut videtur i. q. بَحْر Pl. a بَحْرَة *regio, terra*], Pl. በሓውርት፡ (perraro ብሔራት፡, Lud. e Syn.) *spatium*, ut: ይጸብበኒ፡ ብሔር፤ ግበሪ፡ ሊተ፡ ብሔረ፡ ኀበ፡ ንነብር፡ Jes. 49, 20. 1) spatium circumscriptum i. e. *locus* τόπος Gen. 21, 17; 2 Reg. 7, 10; በ፡ ብሔር፡ እምኀበ፡ ይወፅእ፡ ብሩር፡ Job 28, 1; አይቴ፡ ብሔራ፡ ለጥበብ፡ 28, 12; Bar. 3, 15; Jer. 7, 20. 14, 13. 16, 9. 19, 3. 22, 3; Jes. 14, 2. 30, 23. 33, 14; እሬስያ፡ ለምድረ፡ በድው፡ ብሔረ፡ አርገዝ፡ 41, 19; Matth. 14, 15. 27, 33; Luc. 4, 37; locus, qui alicui convenit, vel partes: ፈለጦሙ፡ ሥርዐቶሙ፡ በበ፡ በሓውርቲሆሙ፡ διέστειλε μερίδας αὐτῶν Sir. 16, 26. 2) spatium extensius, i. e. *regio, terra, provincia, fines*, τόπος Matth. 14, 35. 24, 7; እመ፡ ታአምር፡ ብሔሮ፡ εἰ ἔμπειρος εἶ τῶν τόπων Tob. 5, 5; χώρα Gen. 42, 9; Luc. 15, 13. 19, 12; Marc. 5, 10; በሓውርተ፡ አሕዛብ፡ Sir. 10, 16; Koh. 2, 8; Esth. 3, 12; Jes. 2, 6. 7. 8, 8. 10, 9. 36, 10. 18; Jer. 16, 15; Dan. 2, 48; Num. 32, 1; አይቴ፡ ብሔርከ፡ ἐκ ποίας χώρας εἶ σύ; Jon. 1, 8; ብሔረ፡ ሕያዋን፡ Ps. 55, 13; ብሔረ፡ ኤላም፡ Dan. 8, 2; ብሔረ፡ ፋርስ፡ Jes. 52, 4; ብሔረ፡ ሮሜ፡ Rom. 1, 7; γῆ ብሔረ፡ ዕብራውያን፡ Gen. 40, 15; ብሔረ፡ ብንያም፡ Jer. 1, 1; እምርሑቅ፡ ብሔር፡ Jes. 13, 5. 36, 17; Sir. 48, 15; ብሔረ፡ አሕዛብ፡ ነኪር፡ 39, 4; Job 10, 21. 38, 19; ὅρια በሓውርተ፡ አሕዛብ፡ Jes. 10, 13; Ps. 147, 3; Mal. 1, 4. 5; κατοικία Lev. 23, 3. 14. Proverbium: ለእመ፡ ሖርከ፡ ብሔረ፡ በዕድ፡

ኢትክን፡ከማከ፤ ኩን፡ከማሆሙ፡ Th. P. α) crebro pro *incolis* terrae, *populis, gentibus, hominibus*: ኢምሕከሙ፡ለብሔር፡ኀበ፡ነበረ፡ሎጥ፡ τῆς παροικίας Λώτ Sir. 16, 8; አንከሩክ፡በሓውርት፡ 47, 17; ኵሉ፡ብሔር፡ኢመስሎ፡ πᾶσα ἡ γῆ ἠρίστα 1 Reg. 14, 24; ይጼንዑ፡መፍቅዶሙ፡ለብሔር፡ (αἰῶνος) Sir. 38, 34; መጽኡ፡ኵሉ፡በሓውርት፡ውስተ፡ግብጽ፡ Gen. 41, 57; አሕዛብ፡ወበሓውርት፡አሕዛብ፡ 35, 11; ἔθνη Apoc. 5, 9; አሕዛብ፡ወበሓውርት፡ ἔθνη καὶ λαοί Jes. 60, 5; 4 Esr. 1, 10; γλῶσσαι Dan. 3, 4. 29. 5, 19. 6, 25; Apoc. 10, 11. 11, 9. β) *patria* c. pron. suff., *tribus, gens*, πατρίς ኢነገረት፡አስቴር፡አዝማዲሃ፡ወኢብሔራ፡ Esth. 2, 10; Jes. 13, 14; ምድረ፡ብሔሩ፡ Jer. 22, 10; πατριά Tob. 5, 12; Judith 8, 18; ኵሉ፡በሓውርት፡ዘቤተ፡እስራኤል፡ Jer. 2, 4; Ps. 48, 2; st. constructo annexum passim: *indigena, vernaculus*: ዕፀ፡ብሔር፡ ξύλον ἐγχώριον 1 Esr. 6, 24; Gen. 34, 1. γ) *provincia, parochia* clericorum, ut: ካህን፡ዘኀደገ፡ብሔሮ፡ወሖረ፡ኀበ፡ካልእ፡ብሔር፡ (παροικία) Can. Ant. 2, al. δ) *agri, rus* (opp. urbe) 4 Esr. 9, 16; Luc. 12, 16; Joh. 4, 35; ብሔር፡ጥሉል፡ Jes. 5, 1; ብሔር፡ሥዑር፡ Ps. 22, 1; Luc. 21, 21; st. constructo annexum passim: *vicanus*, ut: ቀሲስ፡በሓውርት፡ ἐπιχώριοι πρεσβύτεροι Can. Neocaes. 13. ε) quidquid de coeli temperie, lumine, tenebris al. praedicandum est, Aethiopes de regione praedicare amant: ክረምት፡ብሔር፡ καιρὸς χειμερινός *hiems erat* 2 Esr. 10, 13; ቍር፡ብሔሩ፡ *frigus erat* Joh. 18, 18 rom.; ነግሀ፡ (v. ነግሀ፡) ብሔር፡ ἔστι ὥρα τρίτη τῆς ἡμέρας *dies jam illustris est* Act. 2, 15; ጽሕው፡ብሔር፡ εὐδία *serenum est* Matth. 16, 2; ሶበ፡ጸብሐ፡ብሔር፡ *illucescente die* 4 Reg. 3, 20; 1 Reg. 25, 36; ጽልመት፡ብሔር፡ *tenebrae sunt* Sir. 23, 18; መሰየ፡ብሔር፡ *dici vesper est, vesperascit* Gad. T. H. ζ) operis e pluribus libris compositi libri singuli ብሔር፡ nominantur: ይቤ፡በአሪት፡ውስተ፡ሣልስ፡ብሔር፡ዘሌዋውያን፡ F. M. 2, 6; በውስተ፡ዳግም፡ብሔረ፡ኦሪት፡ 4, 1; ኦሪት፡በ፡ኀምስቱ፡ብሔር፡ Abt. Ap. 81; ፬ብሔር፡ዘነገሥት፡ ibid.; ክፍል፡፲እምዳግም፡ብሔር፡ዘመጽሐፈ፡ነገሥት፡ Abush. 19; d'Abbadie cat. p. 29. 76. 3) raro: *terra continens, orbis terrarum*, ብሔር፡ወማይ፡ Judith 2, 7; ውእቱ፡ተረፈ፡ለብሔር፡ Sir. 44, 17. 49, 14.

ባሕር፡ subst., fem. et m., [بَحْر ‏يَمَّا] Pl. አብሕርት፡ 1) *mare, lacus magnus* Gen. 1, 10. 26. 28. 32, 13; Ex. 15, 8. 10; Job 11, 9. 14, 11. 28, 14. 38, 8—11; Jes. 23, 4. 50, 2. 51, 10. 15; Jer. 28, 42; Zach. 14, 8; Koh. 1, 7; 4 Esr. 1, 19. 2, 28. 46. 5, 3. 9, 36; Judith 5, 13; Ps. 73, 14. 94, 5. 103, 26; Apoc. 4, 6. 15, 2; እለ፡ይነግድዋ፡ለባሕር፡ Sir. 43, 24; ባሕር፡ዘይትሀወክ፡ Jes. 5, 30; እለ፡መንገለ፡ባሕር፡ αἱ παραθαλάσσιαι Jer. 29, 7; አብሕርት፡ Kuf. 2; Hen. 5, 3. 77, 3; Lit. 172, 1; ባሕር፡ዐቢይ፡ Dan. 7, 2; Kuf. 8; Num. 34, 6. 7; ባሕረ፡ኤርትራ፡ Ex. 10, 19. 23, 31; Ps. 135, 13. 15; Hen. 32, 2. 77. 6. ባሕር፡ክኑፊት፡ [illegible] 11 ባሕር፡ዘገሊላ፡ Matth. 15, 29. 4, 18. 15; ባሕረ፡ሚአት፡ Kuf. 8; ባሕር፡ምዉት፡ [illegible] ባሕረ፡ጥብርያዶስ፡ [illegible] ባሕረ፡ጻና፡ in Abyssinia, Lud. hist. Ae. 1, 8. n. 112. a) de fluviis magnis: Hez. 32, 2; ባሕረ፡ኒል፡ Abush. 8; Sx. Sen. 4; ተከዘ፡ዮርዳኖስ፡ባሕር፡ Enc. Masc. 2. b) de labro vel lavacro magno: ባሕር፡ዘብርት፡ *mare aheneum* Jer. 52, 17; 4 Reg. 16, 17; 3 Reg. 7, 10 seq. c) trsl.: ባሕረ፡አሳት፡ Macc. f. 9; Johannes Apostolus cognominatur ባሕረ፡ጥበበት፡ Deg. 2) in Bibliis secundum Hebraeorum loquendi usum: *plaga occidentalis* Gen. 12, 8. 13, 14. 28, 14; Ex. 27, 12. 37, 10; Num. 2, 18; Deut. 3, 27; Ps. 106, 3; Hez. 45, 7; Dan. 8, 4.

ባሕራዊ፡ adj. rel. *maritimus, marinus*, Lud.; Hez. 25, 16 ubi ሰብአ፡ጸራልያ፡ exponitur ባሕራዊ፡

ባሕርይ፡ (ባሕሪ፡) proprie adj., deinde subst., m. et f., coll. et sing., Pl. ባሕርያት፡ [i. q. بَحْرِيّ] 1) *margarita, unio*. collect. Matth. 7, 6; 1 Tim. 2, 9; Apoc. 18, 12. 16; Sing. Matth. 13, 45. 46; Apoc. 21, 21; Pl. Apoc. 17, 4; Jsp. p. 370; (ዶናግል፡) እማንቱ፡ዕንቍ፡ባሕርያት፡ክቡራት፡ Sx. Mij. 8; ባሕርዮን፡ (v. ባሕርያቲሆን፡) τὸ κάθεμα αὐτῶν Jes. 3, 19; ባሕርይ፡ዘያንጸበርቅ፡ vel እንተ፡ታበርህ፡ Lud. ex Org. 2) *gemma*: እብነ፡ባሕርይ፡ Hen. 18, 7; Sap. 7, 9. 18, 24; Jsp. p. 340; trsl. de personis vel rebus pretiosis: ሰላም፡ለደቅስዮስ፡ባሕርያ፡ወኢጲስቆጶስ፡ዘብሔረ፡ዋልጥያ፡ Enc. Tah. 22; በባሕርየ፡በድኑ፡ተሰውጠት፡ለበዊት፡ነፍስ፡ Enc. Mag. 12; Sen. 1. 3) *natura, essentia, substantia, hypostasis* (sicut جَوْهَر) a) de hominibus: እስመ፡እሙንቱ፡ኀደጉ፡ፍጥረቶሙ፡ወባሕርየ፡ጠባይዖሙ፡ወነዱ፡በበይናቲሆሙ፡በፍትወት፡ F. M. 7, 1 (e Rom. 1, 23 seq.); qui matrimonium abominatur, መስተሳልቅ፡ከነ፡ላዕለ፡ባሐርየ፡ፍጥረት፡ 9, 2. b) de Deo trino: οὐσία Chr. ho. 22; እስመ፡ብሂሎቱ፡ኀየሰ፡እመላእክት፡አኮ፡ዘያኤምር፡ኀበ፡ባሕርይሁ፡ዘእምአብ፡እስመ፡ባሕርየ፡መለኮቱ፡አኮ፡ዘከነ፡ሥጋ፡አላ፡ተወልደ፡ወባሕቱ፡ይኤምር፡ኀበ፡ባሕርየ፡ሥጋዊሁ፡ τὸ γὰρ Κρείττων γενόμενος οὐκ οὐσίας δηλωτικόν ἐστι τῆς κατὰ πατέρα. ἐκείνη γὰρ οὐκ ἐγένετο ἀλλὰ γεγέννηται. ἀλλὰ τῆς κατὰ σάρκα Chr. ho. 1; ባሕርየ፡ሥላሴ፡፩ውእቱ፡ዘውእቱ፡፩መለኮት፡ Haim. Ab.; አርአያ፡አካለ፡ባሕርይሁ፡ χαρακτὴρ τῆς ὑποστάσεως αὐτοῦ Chr. ho. 1; tres personae ሰሩያን፡በባሕርይ፡ወበአምላክና፡ወበቅድምና፡ F. M. 17, 8; Org., al. (In disputationibus theologicis de naturis Christi ባሕርይ፡ non tantum pro *hypostasi* vel *persona*, sed etiam pro *natura* ab Abyssinis accipi, demonstrat Lud. lex. c. 229). — Libellus መጽሐፈ፡ባሕርይ፡ exstat in codice Tubing. Kedr f. 39—45; d'Abb. cat. p. 84, qui etiam ጸሎት፡ዘይት፡በዘይሰረይ፡ኀጢአት፡ appellatur; ሰማይናሃ፡መጽሐፈ፡ባሕርይ፡እስመ፡ቃለ፡መለኮት፡ይእቲ፡ (Kedr f. 42). — Voc. Ae.: ግዕዝ፡ወባሕርይ፡ዘ፡ጠባይ።

ባሕርያዊ፡ adj. rel. *gemmeus*; ባሕርያውያት፡ ut videtur i. q. ባሕርያት፡ Lud. comm. p. 494 n. 5.

ባሕረረ፡ quadrl., cui comparabis بَحِرَ *attonitus fuit prae terrore* (ܒܗܪ; vid. etiam Ges. thes. p. 182).

አባሕረረ፡ II *pavorem incutere, attonare*: እንበለ፡ያደንግፆ፡ሞት፡ወኢያባሕርር፡ Enc. Hed. 2; Ter 21.

ባሕሩስ፡ (ብሑስ፡) subst. [sec. Lud. „forsan sic dictum a ባሕር፡ quod in fluminibus crescat"] *arundo, canna, calamus* (sec. Lud.: „species quaedam arundinis tenuioris, cujus usus in toto Oriente ad scribendum frequens): ብርዐ፡ባሕሩስ፡ (v. ብሕሩስ፡) Jes. 1, 31 (καλάμη στυππύου); ባሕሩስ፡ (v. ብርዐ፡ባሕሩስ፡) καλάμη Nah. 1, 10; በትረ፡ባሕሩስ፡ (v. በርሀት፡) ῥάβδος καλαμίνη 4 Reg. 18, 21; ለየዐይ፡በሀሩስ፡ (cod. Laur.; al.: ቢሮሽ፡ πίτυς) Zach. 11, 2; tempore Salomonis ኀጺን፡ከነ፡ብዙኀ፡ከመ፡ዕፀ፡ባሕሩስ፡ወከመ፡ብርዐ፡ገዳም፡ Kebr. Nag. n. 22. — Voc. Ae.: ባሕሩስ፡ዘ፡መቃስ፡ (v. መቃ፡).

I. በሕብሐ፡ rad. inus. onomatopoëtica, cui comparabis بَحَّ *extulit voce bah bah, raucus fuit* (بَحَّ de tonitru usurpatur) بَخْبَخَ, بَخَّ *rauca fuit et murmurando vociferata fuit* camelus, nec non بَقْبَقَ *bombum edidit* lagena (effusa), بَقْبَقَة *murmur*: vic. ንበሐ፡ q. v.

አንበሕብሐ፡ V *strepere, cum murmure labi*, de aquis fluentibus (vel ex edito desilientibus, Lud.): እምቀድመ፡ ያንበሕብሐ፡ (legas ያንበሕብሐ፡) ወሐይገተ፡ አፍላግ፡ Lit. Orth.; ወሐይገተ፡ እለ፡ ያንበሐብሐ፡ M. M. f. 127.

ምንብሕት፡ subst. i. q. ምንብሕብሕት፡; hanc formam affert Lud. in lex. c. 300 ex Jes. 17, 13.

ምንብሕብሕት፡ et መን"፡ subst., Pl. ምንብሕብሓት፡, ምንብሐብሓት፡, ምንበሐብሓት፡, መ"፡, ምንብሐብሓት፡, *catarrhacta, dejectus aquae*: ድምፀ፡ ምንብሐብሓት፡ (c. varr.) ማይ፡ ዘየሐውር፡ በኀይል፡ Sap. 17, 17; ውሒዝ፡ ዐቢይ፡ ዘይወርድ፡ በኀይል፡ እምውስተ፡ መንበሕብሕት፡ (c. varr.) Jes. 17, 13; de catarrhactis coeli (Gen. 7, 11 seq.; aliâs አስራብ፡) Kuf. 5; Gad. Ad. f. 159; trsl.: ክርስቶስ፡ አምላኪየ፡ ወተስፋየ ፤ ወዕፀ፡ መስቀሉ፡ በትረ፡ ኃይማኖትየ ፤ ወርግዘተ፡ ገቦሁ፡ መንብሐብሓተ፡ ጥምቀትየ፡ M. M. f. 66; ጸራቅሊጦስ፡ መንበሐብሓተ፡ ጥምቀትን፡ f. 308.

ይንበሓሕት፡ subst. formae mirae, nomen instrumenti musici, sc. *nablii*, legitur in Cod. Abb. CXLI 2 Par. 9, 11: ገብረ፡ መሰናቅወ፡ ወይንበሓሕት፡ ለመሓልይ፡ (in caeteris: መሰናቅወ፡ ናብሊሳት፡ ወይንበዛተ፡ ለመሓልይ፡).

II. ብሕብሐ፡ subst., ut videtur, *formatio, figulatio, compositio*: እምጽቡር፡ ብሕብሐከ፡ ከማየ፡ ወእምኔሁ፡ ቀሳሚን፡ ἐκ πηλοῦ διήρτισαι σὺ ὡς καὶ ἐγώ, ἐκ τοῦ αὐτοῦ διηρτίσμεθα Job 33, 6 (scholion marginale codicis cujusdam: ተፈጥሮትከ፡ ተከፍሎትኒ፡). Etymon dubium est; videas annon referendum sit ad בָּלַל بَلَّ بَكَل al., quibus vis *miscendi* inest; in specie بَلَّ inter manuum palmas circumagendo *formavit globulos* ex argilla.

I. ብሕተ፡ I, 1 [denom. a መብሕት፡ q. v. sub በሐ፡] *copiam, facultatem, potestatem* rei *nancisci* vel *habere, pollere, posse*: ሶበ፡ ብሕትኩ፡ እልእከ፡ ዘይጼውዐከ፡ καιρὸν μεταλαβὼν Act. 24, 25 Platt; de Christo: እንዘ፡ ትብሕት፡ አንተ፡ በኵለኒ፡ Org. 2.

አብሐተ፡ II, 1 *facultatem dare, copiam facere*, c. Acc. prs., Lud. Comm. hist. p. 497 n. 16.

ተበሐተ፡ III, 3 *aggrediendi alcjs potestatem habere* vel *nancisci*, c. ምስለ፡ pers., ut: noctu ይትበሐቱ፡ አጋንንት፡ ምስለ፡ ሰብእ፡ ወይወድዩ፡ ውስተ፡ ልበሙ፡ ኀሊና፡ እኩይ፡ II Const. Ap. 5; III Const. Ap. 5.

ብሑት፡ part. *potestate, auctoritate praeditus*, Asc. Jes. 7, 37; ሰቀሉ፡ ብሑት፡ ዲበ፡ መናፍስት፡ Sx. Haml. 5 Enc.; ወይቄቀ፡ አርእስ፡ ብሑት፡ በበዕበሬቶሙ፡ 1 Par. 24, 1.

መብሐት፡ subst. *facultas, venia, permissio*: መጽሐፈ፡ መብሐት፡ Act. 26, 12 rom. (aliâs መብሕት፡).

II. በሐተ፡ rad. inus., sine dubio cognata cum ወሐደ፡ et አሐደ፡; Arabes habent بَحَتَ *purus, non permixtus fuit*. Hinc

ብሑት፡ part. 1) *unicus*, de Deo: ብሑት፡ ህላዌ፡ *unicus essentiâ* N. T. rom. in initio; ብሑት፡ ልደት፡ μονογενής *unigenitus* Sap. 7, 22; de Christo, Deg.; Kid. f. 6. 13. 2) *solus, solitarius*: ብሑት፡ ዘእንበለ፡ አዝማድ፡ *solus sine cognatis* Lit. Epiph.; ብሑት፡ vel መነከስ፡ ብሑት፡ Phlx. 3, 37; ገዳማዊ፡ ብሑት፡ Enc. Jac. 7.

ባሕቱ፡ particula restrictiva et adversativa (e ባሕት፡ et suff. *ū*, vid. gramm. § 163, 2. 168, 8) 1) rarius: *solum, tantum*, ut: በዝንቱ፡ ባሕቱ፡ Gen. 34, 15. 2, 6. 2) plerumque: *at, sed, autem, attamen, verum, verumtamen*, a) ባሕቱ፡ nudum, πλήν, ባሕቱ፡ (v. ወባሕቱ፡) ዘንተ፡ ረከብኩ፡ Koh. 7, 30; δέ Prov. 14, 22; vel postpositum (δέ), ut: መበለተ፡ ባሕቱ፡ Lev. 21, 14; Prov. 14, 22 var.; 15, 1. b) crebro: ወባሕቱ፡ πλήν Gen. 9, 4; Jer. 3, 20; ምህረኒ፡ እግዚኦ፡ ወባሕቱ፡ በፍትሕ፡ 10, 24; Matth. 11, 22. 24. 26, 39; Luc. 6, 24. 10, 11. 20. 18, 8; 1 Cor. 11, 11; ἀλλά 1 Reg. 15, 30; Job 1, 11; Tob. 5, 2. 15; Rom. 5, 14. 7, 7; 2 Tim. 3, 9; Gal. 1, 8; 4 Esr. 2, 53. 10, 19. 11, 6; Sir. 14, 20. 19, 24 (ubi in Gr. nihil respondet); οὐ μὴν δὲ ἀλλά Job 5, 8. 21, 17. 27, 7. 34, 36; ἀλλὰ δὴ Job 27, 11; μέντοι Prov. 16, 26; እኑበር፡ ኀቤከ፡ ወባሕቱ፡ በሌሊት፡ ትወፅእ፡ አመትከ፡ ገዳመ፡ Judith 11, 17; Asc. Jes. 9, 10. 38; ወባሕቱ፡ — ሰ፡ καίτοι γε Joh. 4, 2. c) ወ — ባሕቱ፡ δέ Deut. 31, 2; Judith 5, 18. 24; Matth. 17, 12; vel ወ — ሰ፡ — ባሕቱ፡ δέ Gen. 3, 3. 24, 8; Kuf. 6. 3) ባሕቱ፡ postpositum: *quin, imo, potius* (vielmehr, ubi contrarium rei negatae ponitur): δέ Matth. 5, 33. 37; μᾶλλον 10, 6; Luc. 10, 20; 1 Joh. 2, 19; አኮ፡ ይእዜ፡ አላ፡ ባሕቱ፡ እምድኅረ፡ ኅዳጥ፡ መዋዕል፡ Clem. f. 14; ወባሕቱ፡ Matth. 10, 28; Prov. 18, 2.

ባሕቲት፡ subst., proprie *solitudo*, cum affixis pronominibus pers. usurpatur, et circumscribendis adjectivis vel adverbiis aliarum linguarum inservit (sicut לְבַד לְבָדוֹ ܒܠܚܘܕ; gramm. § 157, 2. 163, 2). 1) Subjunctis pronominibus suff. omnium personarum (nota formas quasdam anomalas Ex. 36, 12 annot.) a) *solus* (et unicus, et solitarius); non de personis tantum usurpatur sed etiam de rebus, ut Gen. 34, 22. 47, 26; Ex. 22, 26; (nihil edebat) ዘእንበለ፡ በቀዳሚት፡ ሰንበት፡ ወበዕለተ፡ እሑድ፡ ባሕቲቶሙ፡ Sx. Mag. 5; ወአኮ፡ ለአዕምሮ፡ ባሕቲቱ፡ Jac. 1, 22; explere potest vicem subjecti: ባሕቲትከ፡ መልአክ፡ አንተ፡ σὺ μόνος εἶ ἄρχων; Jes. 10, 8; praedicati: ሶበ፡ ይኄልዉ፡ ባሕቲቶሙ፡ Asc. Jes. 11, 8; appositionis (id quod longe frequentissimum est): ዋኅ፡ ባሕቲቱ፡ Kuf. 5; እግዚ"፡ ባሕቲቱ፡ ጻድቅ፡ Sir. 18, 2; Jos. 22, 20; አነ፡ ባሕቲትየ፡ Job 1, 15; Jes. 49, 21; Tob. 6, 15; ምንት፡ በጻሕከ፡ ባሕቲትከ፡ 1 Reg. 21, 1; Judae 4; አድ፡ ነበረት፡ ባሕቲታ፡ ሀገር፡ Thren. 1, 1; ባሕቲትየ፡ እነብር፡ καταμόνας Jer. 15, 17; ባሕቲቶሙ፡ ይነብሩ፡ 30, 9; ወትተርፍ፡ ባሕቲታ፡ ምድርሙ፡ በድው፡ Jes. 6, 11, nonnumquam in Acc., ut: እንዘ፡ ናንሶሱ፡ ባሕቲትነ፡ (v. ባሕቲትን፡) Dan. ap. 1, 36; ለከ፡ ለባሕቲትከ፡ Ps. 50, 5; ኪያሁ፡ ባሕቲቶ፡ Matth. 4, 10. 10, 42; cuivis st. constructo subjungere licet: በፈቃደ፡ ባሕቲቱ፡ *sua solius voluntate* F. N. 6; አኮ፡ በእንተ፡ ባሕቲቶሙ፡ ዘእብል፡ (Platt: በእንተ፡ እሉ፡ ባሕቲቶሙ፡) Joh. 17, 20 rom.; Rom. 4, 23; አኮ፡ ለባሕቲትየ፡ ዘጻመውኩ፡ οὐκ ἐμοὶ μόνῳ Sir. 24, 34; Rom. 3, 29. b) praefixis praepositionibus α) በ፡ *seorsum, solitarie* (secum, sine arbitris): በባሕቲቶሙ፡ καθ' ἑαυτούς Zach. 12, 12 seq.; ሠሐ

ቀት፡በበሕቲቶ፡ ἐν ἑαυτῇ Gen. 18, 12; በበሕቲቶሙ፡ተስእልዎ፡ *quum soli* (cum eo) *essent, interrogarunt* Marc. 4, 10; Matth. 18, 15. β) እንተ፡ *seorsum, separatim:* አቀምን፡ እንተ፡በሕቲቶን፡ Gen. 21, 28. 29. 32, 17. 43, 32; Ex. 29, 26. 36, 12; Jud. 7, 5; 3 Reg. 18, 6; Matth. 17, 1. 19. c) praemissa negatione አኮ፡ et sequente ዓዲ፡ vel ወዓዲ፡ vel ዓዲ — ኒ፡, ዓዲ — ሂ፡ *non solum (tantum, modo) — sed etiam* 1 Cor. 5, 10; Joh. 13, 9; Act. 21, 13; Rom. 4, 12. 5, 3. 8, 23. 9, 10. 24. 16, 4; Phil. 2, 27; 1 Thess. 1, 5; Hebr. 12, 26. 2) Subjuncto pron. III. p. m. Sing., sc. በሕቲቱ፡ (rarius in Acc. ut 4 Esr. 9, 27 bis): *solum, tantum, modo, solummodo* Gen. 2, 6; ኢ vel አኮ፡ — በሕቲቱ፡ — አላ፡ vel አላ፡ — ኒ፡ Sap. 19, 14; Phlx. 31; 1 Joh. 2, 2. 5, 6. — (De significatu በሕቲት፡ *unica* i. e. *carissima*, quam Ludolfus affert, vehementer dubito; etenim Enc. Teq. 25 ለበሕቲትከ፡ non *tuae* (animae) *carissimae* sed *tibi soli* significat; pariter Lud. comm. hist. p. 303 n. 10 ግበሩ፡በዓለ፡ለበሕቲትየ፡ non „*celebrate festum unicae* (carissimae) *meae*" sed „*festum ejus mihi soli*" (sicut ሊተ፡ n. 11) exponendum videtur).

ብሑታዊ፡ adj. rel. (a ብሑት፡) *solitarius (anachoreta)*, Phlx. 3.

ሙብሑት፡ subst. vel part. pass., quidquid merum, purum i. e. *integrum, incolume* est: ምሥዋዕ፡ዘእብን፡ሙብሑት፡ ዘኢተወቅረ፡ λίθων ὁλοκλήρων Jos. 8, 33.

በሕተወ፡ quadrl. 1 *solum esse* a) *separatum, remotum esse:* ኢበሕተወ፡መለኮቱ፡እምትስብእቱ፡ወኢትስብእቱ፡እመለኮቱ፡ (Christi) M. M. f. 157. b) *solitarium* (i. e. afflictum animo) *esse:* Manasse "ነሠሠ፡ገጸ፡እግዚ"፡ወበሕተወ፡በሕቱ፡እምቅድመ፡ገጹ፡ለአምላኩ፡አበዊሁ፡ወጸለየ፡ Did. 7 (ed. Platt p. 49; 2 Par. 33, 12 habet ἐταπεινώθη; cfr. Ps. 21, 22 sub ብሕትው፡ et በሕታዊ፡).

ተበሕተወ፡ III, 1 1) *solum, solitarium esse:* አመ፡ይትበሐቶ፡ወይትበአስ፡ምስለ፡ጎልያድ፡ ὅτε ἐμονομάχησε τῷ Γολιάδ Ps. 151 in tit.; ነበረ፡ነዋኀ፡መዋዕለ፡በአርምሞ፡ወበተበሕትዎ፡ Sx. Sen. 17; በተበሕትዎ፡ውስተ፡ቤታ፡ F. N. 10, 8; Lit. Orth.; hic liber መዚንወ፡ትከውንከ፡አመ፡ተበሕትዎትከ፡ Fal. in proleg.; solus relictus fuit, Org. 2) *in solitudinem se recipere, vitam solitariam agere*, de anachoretis: እለ፡ይትበሐተዉ፡ውስተ፡አድባር፡ወየዐይሉ፡ውስተ፡ገዳማት፡ Chr. Ta. 10; ወሂአ፡እማኅበር፡ወተበሕትዎ፡ውስተ፡በአት፡ Phlx. 44. 199. 212; ተበሕትዎ፡ *vita solitaria (anachoretae)* Phlx. 36; Gad. T. H.

ብሕትው፡ part., f. ብሕትት፡ *solus* i. e. a) *segregatus, sejunctus* c. እምን፡ *ab* M. M. f. 153 (vid. sub ብህንን፡). b) *solitarius, solitaneus:* ትኩን፡ብሕትት፡በእንተ፡ጸሎት፡ Kid. f. 21: anachoreta Enc. Teq. 8. c) *derelictus* (ope destitutus, afflictus) de anima: ብሕትትየ፡ μονογενῆ Ps. 21, 21. 34, 20 (vid. በሕታዊ፡); τὴν ταπείνωσίν μου Ps. 21, 22 (vid. በሕተወ፡).

በሕታዊ፡ n. ag. et adj. *solus, solitarius, solivagus:* ዖፍ፡በሕታዊ፡ Ps. 101, 8; ርድአኒ፡ሊተ፡ለበሕታዊት፡ τῇ μόνῃ Esth. 4, 17 aper.; Kuf. 5; a) *derelictus, desertus, orbus, ope destitutus:* μονογενής Ps. 24, 17; ተሣሀልኮሙ፡ለክልኤ፡በሕታዊያን፡ Tob. 8, 17; μονότροπος Ps. 67, 6; πένης 81, 4; πτωχός 101 in tit.; ἀδύνατοι በሕታውያን፡ Job 24, 7; προσήλυτοι 2 Par. 2, 17 (v. ፈላስያን፡). 15, 9; ἀνυπονόητος Sir. 11, 5 b) *anachoreta* Org. 6; በሕታዊ፡ዘሞቅሐ፡ርእሶ፡በጸማዕቱ፡ F. M. 3, 7; Phlx. crebro; f. በሕታዊት፡ F. M. 6, 10; መነኮስ፡በሕታዊ፡ Sx. Tachs. 23.

ብሕታዌ፡ subst. *solitudo, vita solitaria:* ትምህርት፡ est መዚንው፡በውስተ፡ሐዊር፡ወበብሕታዌ፡ Fal. f. 11; ሰላም፡ለብሕታዌሁ፡ (S. Antonii) Sx. Ter 22 Enc.; ብሕታዌ፡ንብረት፡ Enc. Genb. 15.

ብሕትውና፡ subst. *solitudo, vita solitaria* seu *vita anachoretae:* Kid. f. 23; F. N. 10, 8; ለመደ፡ብሕትውና፡ Sx. Haml. 10; በአተ፡ብሕትውና፡ (anachoretae) F. M. 3, 7: distinguitur a ምንኵስና፡ (vita coenobitarum) Phlx. 3. 47: in Phlx. demonstratur በእንተ፡ዘከመ፡ይኄይስ፡ሥርዐተ፡ብሕትውና፡እምሥርዐተ፡ማኅበር፡ (coenobitarum).

ብሕትናዊ፡ adj. rel. (sine dubio pro ብሕትውናዊ፡) *ad vitam solitariam pertinens:* ምንኵስና፡ብሕትናዊት፡ Gad. T. H.

ተበሕታዊ፡ n. ag. (III) *solitariam vitam degens (anachoreta):* በውስተ፡ገዳመ፡አስቄጥስ፡ haec quatuor religiosorum genera vivunt: ገዳማዊያን፡ወፈላሲያን፡ወዝጉሐዊያን፡ወተበሕታዊያን፡ Phlx. f. 62.

ብሕአ፡ I, 1 [amh. በካ፡; arab. نَبَجَ *acida fuit et corrupta* farinae massa (cfr. أَنْبَجَان); in caeteris linguis frequentant חמץ خمر ܚܡܥ] *fermentari, acescere, acorem contrahere*, de massa farinae: ብሕአ፡ኵሉ፡ Matth. 13, 33 rom.; de lacte: ሐሊብ፡ዘኢብሕአ፡ Genz. f. 130; de lagenis: ይፈርህዎሙ፡ኢይብሕኡ፡እስመ፡ጻኅብ፡ዘቅብዕ፡ፍጡነ፡ይብሕአ፡ Herm. p. 48.

አብሕአ፡ II, 1 *fermentare* Matth. 13, 33 Platt; Luc. 13, 21; 1 Cor. 5, 6; Gal. 5, 9; Gen. 18, 6; Ex. 12, 39: Lev. 6, 10. 23, 17; Cyr. f. 123.

ተብሕአ፡ III, 1 *fermentari:* እስከ፡ይትበሓእ፡ Hos. 7, 4 Ex. 12, 34.

ብሑእ፡ part. 1) *fermentatus, in acorem versus, acidus*, de massa et pane: ምስለ፡ኅብስት፡ዘብሑእ፡ Lev. 7, 13; ኢትግበርዎ፡ብሑአ፡ ζυμωτὲς 2, 11; de vino Num. 6, 3 var.; de sanguine: ኢትገዝበሕ፡ብሑአ፡ደም፡ Ex. 34, 25 c. ann.; በብሑእ፡ደም፡ 23, 18 in C. 2) subst. *fermentatum* et *fermentum*, ብሑእ፡ ζυμωτόν Ex. 12, 19. 20. 13, 7; ἡ πεφυραμένη 1 Par. 23, 29; τὸ φύραμα Rom. 11, 16; Ex. 12, 34 ζύμη Ex. 12, 15. 19. 13, 3; Lev. 2, 11; Deut. 16, 3; Matth. 13, 33. 16, 6 Platt; Marc. 8, 15; 1 Cor. 5, 6. 8; Gal. 5. 9: ብሕእት፡ (fem.) Ex. 13, 7; ብሑኣት፡ (f. Pl.: res fermentatae) Matth. 16, 6 rom. — *Voc. Ae.:* ብሑእ፡ብ፡እርሾ ።

ብሕእ፡ subst. *fermentum*, ζύμη Luc. 12, 1; 1 Cor. 5, 7 ...; Marc. 8, 15 rom.

ብሒእ፡ adj. 1) *acidus, acer:* ብሒእ፡ወይን፡, ብሒእ፡ሜስ፡ ὄξος ἐξ οἴνου, ἐκ σίκερα Num. 6, 3 (v. ብሑእ፡): ሐምል፡ብሒእ፡ πικρίδας Ex. 12, 8; Num. 9, 11. 2) subst. *acetum* ὄξος Ruth 2, 14; Ps. 68, 26; ከመ፡ብሒእ፡ኢይደልዎ፡ለቍስል፡ Prov. 25, 20; Matth. 27, 48; Marc. 15, 36; Joh. 19, 29; Herm. p. 41. — *Voc. Ae.:* ብሒእ፡ብ፡ያዘ፡ከል፡ *aliud:* ሆኀዘ፡ከል ።

ብሕእት፡ n. act. *fermentatio, acor, fermentum*, ζύμη Matth. 16, 11. 12; ብሕእተ፡ደም፡ Ex. 23, 18. 34, 25 ann.

በሐከ፡ subst., m., Pl. **አብሓክ፡** (plerumque **አብሐክ፡** scriptum) [etymon obscurum est; nescio an componendum sit cum بَاكَ *insilivit* et *coivit*, *subegit*, sicut כָּבַשׂ a *subigendo* et *coëundo* dictus est] *mas gregis*, tam ovium quam caprarum, *aries*, *hircus*: **አብሓክ፡ዘአባግዕ፡ወዘአጣሊ፡** οἱ τράγοι καὶ οἱ κριοί Gen. 31, 10. 12. 30, 35; **አብሓኪ፡አባግዕ፡** κριοὶ τῶν προβάτων Ps. 64, 14; Jer. 32, 20—22; **አብሓክ፡** κριοί Thren. 1, 6; **በሐክ፡** Hez. 34, 22; Dan. 8, 3 seq.; κριοὶ καὶ τράγοι **በሐክ፡ወዳቤላ፡** Hez. 34, 17, at **ዳቤላት፡ወአብሓክ፡** 39, 18; τράγος **በሐክ፡እንዘ፡ይሜብል፡ላዕለ፡መርዔት፡** Prov. 24, 66; praeterea Kuf. 6. 7 seq. 32 al. — *Voc. Ae.*: **በሐክ፡ዘ፡የበግ፡** (v. **የበግዕ፡**) **አውራ**።

ብሕውስ፡ subst., ut videtur, *herbae inutilis* species: **ክነት፡ሀገር፡በድው፡ወበቈለ፡ላዕሌሃ፡ሦክ፡ወአሜከላ፡ወክነት፡ብሕውሰ፡ወምጉሕያ፡ወክነት፡በድው፡ወፀፀ፡** Macc. f. 13 [an [illegible]?]

በርሀ፡ *calvum esse* vid. sub **በርሐ፡**

በርሀ፡ I, 1 [amh. **በራ፡**; بَرَّ, بَهَرَ בָּהַר] Subj. **ይብራህ፡** 1) *lucidum esse*, *lucere*, *lucescere*, *illucescere*, *relucere*, *splendere*: **ምንት፡ይበርህ፡እምነ፡ፀሓይ፡** Sir. 17, 31. 23, 19; **ኢይበርሁ፡ከዋክብተ፡ሰማይ፡** Jes. 13, 10; **እንበለ፡ይብራህ፡ብርሃነ፡መብረቅ፡** 4 Esr. 4, 6; **ይበርሁ፡ከመ፡ብርሃነ፡ሰማይ፡** Dan. 12, 3; Prov. 4, 18; Matth. 5, 16; **ይበርህ፡ለኵሙ፡ብርሃነ፡እምላክ፡** Hen. 1, 8. 14, 20; **ይበርህ፡ገጽከ፡** Job 11, 15; 4 Esr. 10, 38; Mavâs. n. 20; **ምድር፡በርሀት፡እምስብሐቲሁ፡** Hez. 43, 2; Apoc. 18, 1; de metallo (*nitere*) Ep. Jer. 23; de vultu sereno et hilari: Hen. 51, 5; **ዘይገብር፡ምጽዋተ፡እንዘ፡ይበርህ፡ገጹ፡ወያስተሬሥሕ፡ልቡ፡** Clem. f. 174; imprs. **በርሀ፡** φῶς ἦν Ex. 10, 23. 2) *illuminari* (tamquam pass. ab **አብርሀ፡**): Hen. 63, 2; **በርሀ፡ልቦሙ፡ወኅሊናሆሙ፡** Clem. f. 234; de gentibus conversis Lit. Epiph.

አብርሀ፡ II, 1 1) trs., c. c. Acc., *lucere facere*, *lucidum reddere*, *col-*, *il-lustrare*, *illuminare*, alqm Luc. 11, 36; lucernam Ps. 17, 31; lumina (*accendere*): **አብርሆ፡ብርሃናት፡** (ceremonia funebris) Genz. f. 84; **አንደዱ፡እሳተ፡ወአብርሁ፡** ἐφάνησαν πῦρ εἰς φαῦσιν Judith 13, 13; **አበርሃ፡ለጥበብ፡ከመ፡ጎሕ፡** Sir. 24, 32; tenebras Ps. 17, 31; oculos 12, 4. 18, 9; Sir. 31, 20; **አብርሀ፡አዕይንትየ፡** *visum mihi* (caeco) *reddidit* Enc. Nah. 15; faciem Ps. 103, 17; **አብርሀ፡ገጸ፡እምቅብእ፡** Ep. Jer 23; *hilarem reddere*, *exhilarare* faciem alcjs Koh. 8, 1; **ላሕየ፡ለብእሲት፡ያበርህ፡ለገጻ፡** Sir. 36, 27; faciem suam (de Deo) Ps. 79, 4; **አብርህ፡ገጸከ፡ላዕለ፡መቅደስከ፡** Dan. 9, 17. a) *in lucem proferre*, *manifestum facere* 2 Tim. 1, 10; 1 Cor. 4, 5. b) *illustrare* i. e. explanare alicui alqd Asc. Jes. 7, 8. c) *illuminare* animos: **አብርህ፡አልባቢሆሙ፡ለሰብእ፡ይእቲ፡ሀገር፡በሃይማኖተ፡ኢየሱስ፡** Sx. Masc. 24; coll. Ps. 118, 130. 2) intrs. *lucem emittere* vel *praebere*, *lucere*, c. **ለ፡** *alicui*, c. **ላዕለ፡** vel **ዲበ፡** *super*, c. **ውስተ፡** *in*, *ad*: de astris Gen. 1, 14—17; Kuf. 2; Job 25, 5. 31, 26; **ፀሓይ፡ያበርህ፡ወያርኢ፡ላዕለ፡ኵሉ፡** Sir. 42, 16; Jes. 60, 19; Jer. 38, 35; Hen. 14, 18; Apoc. 21, 23; lucerna Matth. 5, 15; Sir. 26, 17; fulmine Luc. 17, 24; igne Hen. 71, 2. 72, 4; Ps. 104, 37; facie Matth. 17, 2; **አብርሂ፡አብርሂ፡ኢየሩሳሌም፡** φωτίζου Jes. 60, 1; de viis Prov. 4, 18; Deus **ያበርህ፡ውስተ፡ፍናዊከ፡** Job 22, 28; Apoc. 22, 5; **እግዚ"፡ያበርህ፡ሊተ፡** Ps. 26, 1; c. **ለ፡** *lucere alicui* passim i. q. *illuminare alqm* φωτίζειν ut Eph. 3, 9. 5, 13; Joh. 1, 9.

ተበርሀ፡ III, 1 *illuminari*, Lud. sine auct.

ብሩህ፡ part. 1) *lucens*: **ከመ፡ይኩና፡አዕይንቲከ፡ብሩሃተ፡ላዕለ፡ቤት፡** ἀνεῳγμένοι 2 Par. 6, 20; **ገጹ፡ከመ፡ፀሓይ፡ብሩህ፡** φαίνει Apoc. 1, 16. 2) *lucidus*, *pellucidus*, *candidus*, *splendidus*, *illustris*, *clarus*, φωτεινός Luc. 11, 34; Matth. 6, 22; **ደመና፡ብሩህ፡** 17, 5; νεφέλη κούφη Jes. 19, 1; φωτισμός, φωτισθείς Ps. 138, 10; **ጽዕዱት፡ወብርህት፡** λελευκανθισμένη Cant. 8, 5; λευκός Apoc. 6, 11. 7, 13. 14, 14; αὐγάζων Lev. 13, 39 (v. **በራህርህት፡**); λαμπρός Sap. 6, 13; **የዐውድዎ፡ለውእቱ፡መንበር፡ከህናት፡ብሩሃን፡ከመ፡ፀሓይ፡** Mavâs. n. 20; de loco illuminato, Kid. f. 6; de verbo Dei τηλαυγής Ps. 18, 9; de voce Lit. Joh.; de oratione: **አግሀደ፡ሃይማኖተ፡እግዚ"፡በቃላት፡ብሩሃት፡ወልዑላት፡** Sx. Mag. 4. Adv. **በብሩህ፡** 4 Esr. 8, 34; et **ብሩህ፡** τηλαυγῶς *clare*, *perspicue* Marc. 8, 25 Platt. 3) *hilaris*, *serenus*: **አሠሩ፡ለልብ፡ፍሡሕ፡ገጽ፡ብሩህ፡** πρόςωπον ἱλαρόν Sir. 13, 26. 26, 4; **ዘወሀበ፡** (eleemosynas) **እንዘ፡ፍቱሕ፡ልቡ፡ወብሩህ፡ኅሊናሁ፡** Clem. f. 174; **ልብ፡ብሩህ፡** Org. 1. — (Did. 29 occurrit locus haud satis clarus: Judaeorum principes consilium inierunt postridie dominicam palmarum **ላዕለ፡እግዚእ፡በቀዳሚ፡ወርኅ፡ብሩህ፡ዘውእቱ፡ሚያዝያ፡**).

በርህ፡ subst. 1) *lux*, *lumen* Ps. 96, 12; **በርህ፡ወጽልመት፡** Dan. ap. 3, 47; Deg. 2) *ignis* collustrandi causa accensus Marc. 14, 54; Luc. 22, 56.

ብርሃን፡ subst., plerumque m. (fem. ex. gr. Jac. 1, 17), Pl. **ብርሃናት፡** 1) *lux*, *lumen* (φῶς, φέγγος) Gen. 1, 3. 4; Jes. 5, 20. 9, 1. 45, 7. 60, 1—3; Jer. 28, 16; Koh. 11, 7; Job 3, 4. 17, 12. 38, 19; Joh. 11, 10; Matth. 10, 27, al. creberrime; **ብርሃነ፡ወርኅ፡**, **ፀሓይ፡** Jes. 30, 26; Apoc. 22, 5; **ብርሃነ፡ማኅቶት፡** 18, 23; Luc. 8, 16; **ብርሃነ፡እሳት፡** Jes. 4, 5; Hez. 1, 13; **ብርሃነ፡መዓልት፡** μεσημβρία Jes. 58, 10; Dei Ps. 103, 2; Hen. 1, 8; 1 Tim. 6, 16; 1 Joh. 1, 5. 7; **መልአከ፡ብርሃን፡** 2 Cor. 11, 14, al.: trsl. ad lucem vitae Job 3, 16. 20; felicitatis Job 18, 5; Jes. 58, 8. 10; doctrinae, veritatis Jes. 2, 5; Ps. 42, 3; Joh. 3, 19 seq.; Eph. 5, 13; de hominibus, qui aliis luminis instar sunt: Jes. 42, 6. 49, 6; Joh. 1, 4 seq.; 5, 35. 8, 12; Matth. 5, 14. Pl. **ብርሃናት፡** Hen. 43, 2. 59, 1; Asc. Jes. 8, 21. 22. 25; **በእደዊሆሙ፡ይጸውሩ፡ብርሃናተ፡እሳት፡** Rel. Bar. a) *splendor*, *fulgor*: **ብርሃነ፡መብረቀ፡ወልታከ፡** Hab. 3, 11; 4 Esr. 4, 6; λαμπρότης Dan. 12, 3; 4 Esr. 10, 64; *lux refulgens* (repercussa) ἀπαύγασμα Hebr. 1, 3; *candor* **ሜላተ፡ብርሃን፡** βύσσινον λευκόν Apoc. 19, 8. 14. b) *lumina* coeli vel *luminaria* i. e. *sidera* Gen. 1, 14—17; Ps. 135, 7; Hen. 2, 1. 20, 4. 72, 1 seq.; Phil. 2, 15. c) *lumina* i. e. *oculi*: **ብርሃነ፡ለዕዉር፡ቀብአ፡** (*oculos caeci unxit*) Enc. Genb. 8; **ጸገከ፡ለዕዉር፡ብርሃነ፡** Enc. Nah. 15. d) *nitor* faciei **ብርሃነ፡ገጽ፡** ob hilaritatem Job 29, 24, ob benignitatem Ps. 4, 9. 43, 5. e) Acc. **ብርሃነ፡** adv. τηλαυγῶς *clare*, *perspicue* Marc. 8, 25 rom. 2) in libris ex Arabico versis i. q. بُرْهَان *probatio* vel *demonstratio evidens*, ut Abush. 53.

ብሩሃዊ፡ adj. rel. *ad lucidos*, *illuminatos pertinens* Phlx. 231.

ብርሃናዊ፡ adj. rel. 1) *ad lucem pertinens, luminosus*, epitheton angelorum bonorum: **መልአክ፡ብርሃናዊ፡** Lit. 171, 1; Sx. Hed. 16, al.; **ብርሃናውያን፡** *entia luminosa* (opp. corporeis) Kedr f. 20. 2) fem. **ብርሃናዊት፡** subst. *natura luminosa, lucida*, qua protoplasti ante lapsum praediti erant, Gad. Ad., crebro.

ሙብርሀ፡ subst. (in Sing. nondum repertum), Pl. **መባርህት፡** *lumen, lucerna*, Cod. Mus. Brit. XXVI; **ሶበ፡በኢ፡በመባርህት፡ያጠፍኡ፡ነፋስ፡** Chr. Ax. f. 95 (Vocabulum inferioris aevi esse videtur).

ሙብርሂ፡ part. c. term. adj. a) *illuminans, illustrans*: **ሙብርሂ፡ኵሉ፡** „*illustrator universi*" Lud. e Mss. Colb. b) *lucens*: **ዐሐይ፡ሙብርሂ፡** III Sal. Mar. 4. c) Ex. 28, 26 in C הָאוּרִים וְהַתֻּמִּים versum est **ሙብርሂያት፡ወማኅተማት፡**

በራህርህት፡ adj. fem. *subsplendida, eminus splendida, (rutila)* Lev. 13, 38; nec non 13, 39 in C (pro **ብርህት፡**).

ብርሃና፡ subst., ut videtur amh., *charta pergamena, membrana*, Lud. ex Epist. Greg. sui (sec. Lud. a perspicuitate sic dicta; Isenb. in lex. amh. p. 87 **ብራና፡** a membrana μεμβράνα propagatum putat).

ቢረሉ፡ብረሉ፡, ብርሉ፡ (**ቤረሉ፡, ቢረሊ፡, ብሬሉ፡, በረሉ፡**) n. prgr., Pl. Pl. **ቤረሉያታት፡ብዙኃት፡** legitur Phlx. 136; 1) βηρύλλιον, βήρυλλος, *beryllus* gemma Ex. 28, 20. 36, 20; Hez. 28, 13; Tob. 13, 17; Apoc. 21, 20 (vid. **ብሉር፡**). 2) *crystallum* Jes. 54, 12. 3) in specie: *vas crystallinum, alabaster*, ἀλάβαστρον Matth. 26, 7; **ይሰትዩ፡ወይነ፡በማህው፡ወቢረሉ፡** (v. **በረሉ፡**) Am. 6, 6; **ምስክ፡ዘውስተ፡ቢረሉ፡** F. N. 33, 4.

በርሐ፡ inus.; بَرِحَ *patuit et conspicua evasit* res occulta; بَرَاحٌ *clara, distincta* res; *terra late patens*; vic. sunt **በርሀ፡**, **በረቀ፡**, al.

በራሕ፡ adj. *calvus* Lev. 13, 40; 4 Reg. 2, 23; **ለኤልሳዕ፡ነዊኅ፡ቆሙ፡ወበራሕ፡ርእሱ፡** Sx. Sen. 2.

ብርሐት፡ n. act. et subst., m. et fem., *calvitium, calvities* Lev. 13, 42. 43; **ብርሐት፡ትግእከ፡** Jes. 3, 24; **ውስተ፡ኵሉ፡ርእስ፡ብርሐት፡** Jes. 15, 2. 22, 12 vrs. nov.; Jer. 29, 5; Hez. 7, 18; **ኵሉ፡ርእስ፡ብርሐት፡** 29, 18; Am. 8, 10; Mich. 1, 16; **ጴጥሮስ፡ቦቱ፡ብርሐት፡** Clem. f. 243.

በረምሐት፡ nomen mensis Aegyptiorum septimi (برمهات), alias Phamenoth, cui respondet aeth. **መጋቢት፡**, ut: **በረምሐት፡ይሰመይ፡ፋሚኖት፡** Abush. 8 seq., Voc. Ae.

በርሙዳ፡ nomen mensis Aegyptiorum octavi ⲡⲁⲣⲙⲟⲩⲧⲉ, cui respondet aeth. **ሚያዝያ፡**, Abush. 8; Gad. Ad. f. 120; Org. 2. 6; aliae nominis formae sunt **መርሙዳ፡** Voc. Ae., **በርምዳሕ፡** Abush. 8, et **ፈርሙኒ፡** (**ፈርሙቲ፡**?), ut: **በርሙዳ፡ይሰመይ፡ፈርሙኒ፡** ibid.

I. **በረረ፡** rad. inus.; בָּרַר, بَرَّ *purus, mundus fuit*; arab. بَرَّ, بِرٌّ sensu ethico: *verax, justus fuit.*

ብሩር፡ (part.) subst., plerumque m. (f. Koh. 7, 12 **ጽላሎታ፡ለብሩር፡**), Pl. **ብሩራት፡** (Lud.) 1) *argentum* (a purgando, si non a puritate i. e. candore dictum): **ብሩር፡ጽሩይ፡** Job 22, 25. 28, 1; Jes. 13, 17. 60, 17; Ps. 11, 7; **ብሩር፡ምኑን፡** Jer. 6, 30; Hez. 22, 18. 27, 12; **ብሩር፡ኅሩይ፡** Prov. 8, 19; Sir. 47, 18; Hen. 52, 7. 65, 7; Matth. 10, 9; 1 Cor. 3, 12; 1 Petr. 1, 18. In Genit. **ዘብሩር፡**, vel statui constr. subjunctum: *argenteus* Gen. 24, 53; Ex. 3, 22; Judith 12, 1; Num. 7, 13; Dan. 2, 32; Apoc. 9, 20; 2 Tim. 2, 20. 2) *argenteus* nummus vel siclus: **ሠላሳ፡ብሩር፡** Ex. 21, 32; 2 Reg. 18, 11; Cant. 8, 11; Zach. 11, 12; Matth. 26, 15.

II. **በረረ፡** I, 1 *pervadere, pertransire, penetrare, (perforare)*, abs., vel c. praep. **እንተ፡** vel **ውስተ፡**, ut: **ወፅአ፡ኅጺን፡በሪሮ፡** 2 Reg. 2, 23; **ረገዞ፡በኲናት፡ለአሐዱ፡ውስተ፡ሰንብኡ፡ወወፅአት፡ኲናት፡በሪራ፡እንተ፡ዘባኑ፡ወወግአቶ፡ለካልኡ፡** (alterum quoque trajecit) Gad. T. H.; **በረረ፡ቀትሬት፡ውስተ፡አገሪሁ፡** Sx. Nah. 14 (vid. **እስተማእነ፡**). c. c. Acc.: **መንፈስ፡ኢይበርሮ፡** πνεῦμα οὐ μὴ διέλθῃ αὐτόν Job 41, 7; **በረሮ፡** (v. **መጥበሕት፡**) **እስከ፡ዘባኑ፡** Jud. 3, 22; **ይበርሮ፡** (v. **ይበረብሮ፡**) **ቀስት፡ብርት፡** Job 20, 24. [Significatu respondent نَفَذَ et חָדַר; de etymo non بأر, באר, neque ברה, برى, comparabis, neque enim significatus a Lud. statutus *gladio trajecit, transfixit* probari potest; sed contigua sunt (si non בָּרַר, tamen) مَرَّ et **በረየ፡** q. v.]

ብርስን፡ subst., coll. et sing., [بُلْسُن *lentes*, بُلْسُنَة *lens*; coll. ⲁⲣϣⲓⲛ, ⲡⲓ] *lens, lentes*: Gen. 25, 34; Kuf. 24; 2 Reg. 17, 28. 23, 11; Hez. 4, 9; **ይበልዑ፡፫ብርስነ፡** Sx. Hed. 13. — Voc. Ae.: **ብርስን፡ዘ፡ምስር፡**

ቢሮሽ፡ n. prgr. sc. בְּרוֹשׁ *cupressus* arbor, Zach. 11, 2 vrs. nov. [vid. Ges. thes. p. 246].

ቢሩሲም፡ vel **በርሲም፡** n. prgr., sc. בְּרוֹשִׁים *cupressi* (Pl.); **ዕፀ፡ቢሩሲም፡** *instrumenta cupressina* 2 Reg. 6, 5 vrs. nov.; **ዕፀው፡በርሲም፡** *ligna cupressina* 3 Reg. 5, 10 vrs. nov., et **ኪሬሲም፡** pro **ቤሬሲም፡** 5, 8 vrs. nov.

በረቀ፡ I, 1 [בָּרַק, بَرَقَ, ⲡⲉⲣⲉ] Subj. **ይብርቅ፡** 1) *fulgere, (micare, effulgere, splendere, coruscare)*: **በዕጠሱ፡ይበርቅ፡ብርሃን፡** ἐπιφαύσκεται Job 41, 9; **እሳት፡ይበርቅ፡እምኔሁ፡** πῦρ ἐξαστράπτον Hez. 1, 4; **ወላትው፡ይበርቅ፡** Nah. 3, 3; στίλβειν Hez. 21, 10. 15; Marc. 9, 3; **በረቀ፡ሥጋሆሙ፡** Macc. f. 2 ... **ግብተ፡በረቀ፡መብረቅ፡ዲቤሁ፡እምሰማይ፡** Deg.; Luc. 17, 24; Act. 9, 3. 12, 7. 22, 6; Hen. 59, 1. 60, 13. 15. (Sap. 11, 19 var.).

አብረቀ፡ II, 1 1) *fulgere vel splendere facere*: **ናሁ፡ዐሐየ፡ጽድቅ፡ዘሞአ፡ለሞት፡ያበርቅ፡ጸዳሉ፡በላዕሌነ፡** Chr. ho. 4. 2) *fulminare*; de Deo **እግዚ"፡አብረቀ፡መብረቀ፡** 2 Reg. 22, 15; Ps. 143, 7; trsl. *fulmina emittere* vel *fulminis instar emittere*, **አራዊት፡እለ፡እምውስተ፡ዐይኖሙ፡ጸዋገ፡ቀለምጽጸ፡ያበርቁ፡** (v. **ይበርቁ፡**) Sap. 11, 19.

ተባረቀ፡ III, 3 *simul* vel *alternis fulgurare*: **ተባረቁ፡መባርቅት፡** Lud. e Ssal. Req.

መብረቅ፡ subst., plerumque m., Pl. **መባርቅት፡** (sec. Lud. etiam **መበርቅ፡**) 1) *fulgur, fulmen*: **ይረውጽ፡መብረቅ፡ቀድመ፡ነጐድጓድ፡** Sir. 35, 10; **ገብረ፡መባርቅተ፡ለዝናም፡**

Jer. 10, 13. 28. 16; Hez. 1, 13; Dan. 10, 6; Nah. 2, 5; 4 Esr. 4, 6. 10, 38; Hen. 41, 3. 59, 1. 60, 14 seq.; Ps. 17, 16. 76, 18. 96, 4. 134, 7; Matth. 24, 27; **መብረቅ፡ ወዓዐ፡ ወነ ጐድጓድ፡** Apoc. 4, 5. 8, 5; **ብልጎተ፡ መብረቅ፡** Lit. Epiph. 2) rarius: *fulgor*, (*nimbus* Sanctorum capita circumdans, Lud.): **ሰላም፡ ለሥንኪ፡ ዘአዋከየ፡ መብረቃ፡ ለብሔረ፡ጽልመት፡ ወጣ ቃ፡** Enc. Mag. 20; **መብረቅ፡ ለሥጋሁ፡ ከለላ፡** Enc. Mij. 30.

በርቢር፡ subst. *puteus, cisterna, fovea* [cfr. בְּאֵר, בּוֹר; non est quod vocabulum e βέρβορος derives]: **ይዌርዋሃ፡ በድናኆ፡ ውስተ፡ በርቢር፡** εἰς τὸ βάθος τῆς γῆς Hez. 32, 18; **ይከርዩ፡ ሀየ፡ በርቢረ፡ ለጎግ፡** 39, 12; **ውስተ፡ በርቢሩ፡ ለጎግ፡** 39, 15. — Voc. Ae.: **በርቢር፡ዘ፡ዐይን፡ምድር፡**; aliud: **በ"፡ዘ፡ዐዘቅት፡**

በርበረ፡ quadrl. I [بَرَّ VIII, vid. etiam Ges. thes. p. 245 sub בָּזַז] exinanire i. e. *diripere, praedari, spoliare, expilare* (plündern) a) c. Acc. hominis vel loci: **እለ፡ በርበሩክሙ፡** προνομευσάντων ὑμᾶς Jes. 17, 14; **ይበረብሩ፡ እኅለ፡ ማውታ፡** 10, 2; **ትበርብሮሙ፡** εἰς ἁρπαγήν Judith 2, 11; Zeph. 2, 9 διαρπῶνται; Hez. 38, 13; Gen. 34, 27; **ማኅፈደ፡ በርበረ፡** Job 20, 19; Judith 1, 14; Matth. 12, 29; Marc. 3, 27. b) c. Acc. praedae: Gen. 34, 29; Num. 31, 12; Deut. 20, 14; 1 Reg. 23, 1; Esth. 9, 15; Hez. 7, 21; **ይበረብሩ፡ ሰርጐ፡ ምሕክኪ፡** λήψονται 23, 26; **ንዋየኪ፡** σκυλεύσει 26, 12. 38, 11; **ምድረ፡** κληρονομεύειν Deut. 3, 12; Marc. 3, 27. c) c. dupl. Acc.: **እበረብሮሙ፡ ኀይሎሙ፡** Jes. 10, 13; **በርበሩኒ፡ ኵሎ፡ ንዋይየ፡** Tob. 1, 20; Ps. 108, 10; Job 24, 19; Esth. 3, 13. — (Quod Job 20, 24 in quibusdam codicibus legitur **ይበረብሮ፡ ቀስት፡** τρώσαι αὐτὸν τόξον — pro **ይበርሮ፡** aliorum — non ad aliud quadrl. **በርበረ፡**, tamquam e **በረረ፡** *penetrare* reduplicatum, referendum, sed *diripiat cum arcus* vertendum videtur).

ተበርበረ፡ III, 1 *diripi, spoliari, expilari, praedae esse*: **ይትበረበር፡ አብያቲሆሙ፡** Zeph. 1, 13; Dan. 3, 29; Zach. 14, 2; **እለ፡ በርበሩክ፡ ይትበረበሩ፡** Jer. 37, 16; Deut. 28, 29; **ተጌወዉ፡ ሕዝብ፡ ወተበርበሩ፡** Jes. 42, 22; Jer. 27, 10; **ረሰይክነ፡ ለተበርብሮ፡** Tob. 3, 4; Esth. 7, 4; Jer. 17, 3; **ተበ ርበረት፡ ታቦት፡ ሕግ፡** 4 Esr. 10, 30; construere licet c. Acc. rei: **ወአብያተክሙ፡ ትትበረበሩ፡ ወንዋየክሙ፡** Dan. 2, 5.

በርባር፡ vel **በርበር፡** subst. 1) *praeda, rapina, spolia*, Deut. 20, 14; Jos. 8, 2; Jud. 5, 30; 1 Reg. 23, 3. 30, 22; 2 Reg. 8. 12. 12, 30; **በርባረ፡** (v. **በርበረ፡**) **ነዳይ፡ ውስተ፡ አብያቲክ ሙ፡** Jes. 3, 14; **እለ፡ ይትከፈሉ፡ በርበረ፡** 9, 3; Jer. 15, 13; **እሬስየኪ፡ በርበረ፡ ለአሕዛብ፡** Hez. 25, 7; **ትከውን፡ በርበረ፡ አሕዛብ፡** 26, 5. 29, 19. 36, 4. 38, 11; Zach. 14, 1; Mal. 3, 10; Prov. 1, 13. 16, 19. 2) **በርባር፡** concr. a) *praedatores, praedones, latrones*: **መጽኡ፡ በርበረ፡ አረማውያን፡ ከመ፡ ያመዝብሩ፡ አብያተ፡ መንከሳት፡** Sx. Teq. 20; Ter 26; **በመጥ ባሕት፡ በርባር፡ ተቀትሉ፡** Enc. Sen. 24. b) *barbari*: **አዘዘ፡** (sc. Bartholomaeum) **እግዚእነ፡ ከመ፡ ይሑር፡ ኀበ፡ ሀገረ፡ በርበ ር፡** Sx. Masc. 1.

በርባርያ፡ vel **በርባርያ፡** subst. *praeda, rapina*: **እሬስዮ ሙ፡ ሕብልያ፡ ወበርባርያ፡** (v. **ወበርበርያ፡**) Judith 2, 7.

ብርባሬ፡ subst. *direptio, spoliatio*, Lud. sine auct.

በርባሪ፡ n. ag. *spoliator, praedator*, Lud. sine auct.

በርበሪ፡ adj. *ad Berberos (nigros) pertinens*: **ገብር፡ ጸሊም፡ ይቤ፡ አርአየ፡ ጸሊም፡ ወጸጕረ፡ ርእስየ፡ በርበሬ፡** (sic! i. e. *crispus*) Fal. f. 80.

አበርበሬ፡ subst. „*urtica major*; sic quidem Th. Petraeus. At Gregorius speciem *cardui* amharice significari dicit", Lud. (vid. **አብለሊት፡** supra col. 486.)

በርበሬ፡ subst., ut videtur amh., *piper* M. F. [فُلْفُل بَابَارِى, vid. etiam **ፐፐሬ፡**]

ብርት፡ subst., plerumque m., [meo judicio e rad. بَرَتَ (بَرَى) *secare, caedere* formatum; Ges. thes. p. 1097 hoc vocabulum sicut **ብ ሩር፡** a rad. בָּרַר *purgare* derivatum esse censet] 1) *aes* Ex. 25, 3; Deut. 8, 9; 1 Reg. 17, 5. 6; 2 Reg. 8, 8; Job 28, 2. 41, 18; Jes. 60, 17; Jer. 6, 28; Hez. 22, 18; Dan. 2, 32; **ብርት፡ ርሱን፡** χαλκός στίλβων Hez. 40, 3; 1 Cor. 13, 1. In Genit. **ዘብርት፡**, vel st. constructo subjunctum: *aeneus* Gen. 4, 22; Ex. 30, 18; Job 6, 12. 20, 24. 40, 13; Sir. 28, 20; Jes. 45, 2; **ጥጽምክ፡ ዘብርት፡** 48, 4; Jer. 1, 18; Zach. 6, 1; item passim, ubi **ብር ት፡** praedicati vicem explet, ut Ex. 27, 18. Pl. **ብርታት፡** *aeramenta, aenea instrumenta* Lud.; (de **ዘብርታት፡ ኀጺን፡** Sir. 22, 15 vid. **ዘብርት፡**) 2) **ብርት፡ ሊባኖስ፡** χαλκολίβανον quod varie interpretantur *aes album, aurichalcum, aes corinthium* Apoc. 1, 15. 2, 18; **አእጋሪ፡ ክርስቶስ፡ ርሱናን፡ አምሳ ለ፡ ላህቡ፡ ለብርት፡ ሊባኖስ፡** Enc. Jac. 6.

ቡራት፡, v. **ቡራቲን፡** n. prgr., ut videtur βράθυ *brathy* i. e. *herba Sabina* Kuf. p. 77 [vid. etiam Ges. thes. p. 246 sub בְּרוֹשׁ vel בְּרוֹת].

በረከ፡ I, 1 [بَرَكَ صَلَّى بָּרַךְ] *in genua procumbere*, de asina Num. 22, 27; camelo: **ሶበ፡ በጽሐ፡ ገመል፡ ኀበ፡ ውእቱ፡ መካን፡ በረከ፡ በብረኪሁ፡ ወኢተንሥአ፡** Sx. Nah. 19.

ባረከ፡ I, 3 1) genibus flexis *laudare, celebrare, venerari* Deum, c. c. Acc. Deut. 8, 10; Jud. 5, 2; Ps. 15, 7. 25, 12. 144, 2; Kuf. 22; Sir. 50, 22; Jes. 25, 3. 38, 18. 65, 16; Hen. 39, 12. 61, 7. 12. 63, 2; Luc. 1, 64. 24, 53; c. **ለ**, ut: **ባርኩ፡ ለስሙ፡ በኵሉ፡ጊዜ፡** Sir. 39, 35; Ps. 95, 2. 144, 2; absol. Hen. 61, 9. 11. Inde: *hymnum celebrare* vel *cantare*: **ባረከ፡ዘ፡ቡራኬ፡** ᾖσε τὴν ᾠδὴν ταύτην Ex. 15, 1. 2) *fausta precari, benedicere* alicui, c. Acc.: Gen. 12, 3. 48, 15. 49, 28; Hen. 1, 1; Matth. 5, 44; Marc. 10, 16; Luc. 2, 34; 1 Petr. 3, 9; c. Acc. **በረከት፡** Gen. 27, 41; Deut. 33, 1; Jos. 24, 10; in specie a) de benedictione sacerdotis Lev. 9, 22; Num. 6, 23; 3 Reg. 8, 14; **ከመ፡ ይባርክዎ፡ ለሕዝቡ፡ በስሙ፡** Sir. 45, 15; Lit.; etiam c. **ላዕለ፡**, ut: **ባረከ፡ ላዕሌሁ፡** Sx. Ter 9. b) *benedictione consecrare* alqd 1 Reg. 9, 13; Matth. 14, 19. 26, 26; Act. 2, 42. 46. 20, 7; Gen. 2, 3; **ኢይባርኩ፡ ላ ዕለ፡ በጸል፡** F. N. 17; vel alqm Ex. 19, 14. 23 (ἁγιάζειν). 3) de Deo: *benedicere* alicui i. e. *fortunare, prosperare*, c. Acc. Gen. 1, 22. 28. 12, 2. 3. 17, 16. 24, 1; Ex. 23, 25; Deut. 1, 11. 15, 14; Job 1, 10; Ps. 5, 4. 66, 1. 131, 16; Jes. 61, 9; c. **ላዕለ፡** prs. Gen. 5, 2; c. Acc. beneficii Gen. 49, 25; Kuf. 19; vel c. **በ፡** Eph. 1, 3; formula salutandi: **ይባርክ፡ እ ግዚ"፡** Ruth 2, 4; hinc 4) salutem precando *salutare, valedicere* Gen. 24, 60. 47, 7; 1 Reg. 13, 10; 2 Reg. 6, 20. 19, 39. 5) *valedicere* ei, cui quis obsequium et venerationem

debet, i. e. ei *renuntiare* (quare vulgo interpretantur Aethiopes: *maledicere, exsecrari*, vid. etiam Ges. thes. p. 241), Job 1, 11. 2, 5; 3 Reg. 21, 10; Sx. Tachs. 1. — *Voc. Ac.*: በረከ፡ዘ፡መረቀ ።

አብረከ፡ II, 1 *in genua procumbere facere*, Lud. sine auct.

ተባረከ፡ III, 3 1) *laudari, celebrari*: ይትባረክ፡እግዚ": εὐλογητὸς Κύριος Ruth 4, 14; 1 Reg. 25, 32; 2 Reg. 18, 28; Ps. 27, 8. 30, 27. 71, 19. 20; Hen. 39, 10. 61, 11; Eph. 1, 3; Luc. 1, 68; Jes. 65, 16. 2) *benedicere sibi* vel *sibi invicem* (rflx. et recipr.), *benedictionem petere* vel *accipere* (pass.): ይትባረኩ፡ቦቱ፡አሕዛብ፡ምድር፡ Ps. 71, 18; ተባረኩ፡በበይናቲሆሙ፡ Sx. Jac. 9; c. እምነ፡ ejus, a quo quis benedictionem petit et accipit: ተባረከ፡እምኔሆሙ፡ Sx. Masc. 14. 18; Abraham ሰገደ፡ሎቱ፡ (Melchisedeco) ወተባረከ፡እምኔሁ፡ Mavâs. n. 67; ሖረ፡ሀገረ፡ኢየሩሳሌም፡ወተባረከ፡እመከናት፡ቅዱሳት፡ Sx. Haml. 11; vel c. በኀበ፡, ut: ሴም፡ተባረከ፡በኀበ፡ኖኅ፡ Kebr. Nag. n. 9. 3) benedictione *consecrari* Ex. 19, 22 (ἁγιασθήτωσαν). 4) *benedici* i. e. *fortunari, prosperari*, Hen. 1, 8. 67, 3; c. በ፡ Gen. 22, 18. 26, 4; Sir. 44, 21; ተባረኩ፡በውሉዶሙ፡ Tob. 4, 12; c. በእንተ፡ Gen. 12, 3. 18, 18. 28, 14.

አስተብረከ፡ IV, 1 *genua flectere, in genua procumbere*: አስተብረከ፡በብረኪሁ፡ከመ፡ይስተይ፡ Jud. 7, 5. 6. a) venerationis et adorationis causa: 2 Esr. 9, 5; 1 Esr. 8, 70; አስተብረኩ፡ 8, 88; 2 Par. 29, 29. 30; 3 Reg. 8, 54; Matth. 27, 29; Marc. 1, 40. 15, 19; Abraham ሰገደ፡ሎቱ፡ (Melchisedeco) ወአስተብረከ፡ Clem. f. 34. 217. b) de femina parturiente: አስተብረከት፡ከመ፡ትለድ፡ Lud. ex Hom.; Ssal. Req.; cfr. Lud. hist. aeth. I, 14 n. 38.

ብርክ፡ subst., m. et fem., Pl. ብረክ፡ et አብራክ፡, *genu*, Gen. 30, 3. 48, 12; Deut. 28, 35; Jud. 7, 5. 16, 19; 3 Reg. 8, 54; Job 3, 12. 4, 4. 16, 10; Thren. 3, 7; Ps. 108, 23; Dan. 5, 6; Hez. 21, 7; እስከ፡ብርክ፡ 47, 4; Jes. 45, 23; Rom. 14, 11; Phil. 2, 10; በብረከ፡ልብየ፡ሰገድየ፡አማኅክዎ፡ Org. 2; ሐቋፍ፡በአብራክ፡ (sinu amplecti) Org. 1. — *Voc. Ac.*: አብራክ፡ብ፡ጉልበቶች ።

ቡሩክ፡ part. *benedictus* a) *laudatus, celebratus, veneratione ornatus*: ሙሴ፡ዘቡሩክ፡ዝክሩ፡ Sir. 45, 1; ቡሩክ፡ይኩን፡ዝክርሙ፡ 46, 11; Ps. 71, 17; Matth. 21, 9. 23, 39. Rom. 9, 5; ቡሩክ፡እግዚ"፡ Ex. 18, 10; Marc. 14, 61; 2 Cor. 11, 31; Rom. 1, 25. 9, 5; ቡሩክ፡አንተ፡አምላክነ፡ Judith 13, 17; ብርክት፡አንቲ፡ወለትየ፡ 13, 19. b) *benedictus* a Deo i. e. *fortunatus, beatus, felix*: ቡሩክ፡ብእሲ፡ዘ፡ Jer. 17, 7; 1 Reg. 25, 33; Deut. 7, 14. 28, 3—6; ብርክት፡አንቲ፡እምአንስት፡ Luc. 1, 28. 42; ቡሩክ፡ለእግዚ"፡ *benedictus a Deo* Gen. 14, 19; Jud. 17, 2; Ruth 2, 20. 3, 10; 1 Reg. 23, 21. 26, 25; hinc c) crebro: ἀγαθός, *bonus, probus, praestans, egregius*: ምድር፡ብርክት፡ ἡ γῆ ἀγαθή Deut. 1, 35. 3, 25. 4, 22; Tob. 14, 4; Hen. 26, 1. 27, 1; ፍሬ፡ቡሩክ፡ οἱ ἀγαθοὶ καρποί Sir. 6, 19; ሠናይ፡ዘመድ፡ወቡሩክ፡ Tob. 5, 14; በእደ፡እግዚ"፡ብርክት፡ χείρ θεοῦ ἡ ἀγαθή 2 Esr. 7, 28. 12, 8 al.; መንፈስከ፡ቡሩክ፡ 19, 20; Judith 8, 29; ብርክት፡አንቲ፡በቃልኪ፡ ἀγαθὴ ἐν τοῖς λόγοις σου 11, 23. d) benedictione *consecratus*: ቅብእ፡ቡሩክ፡ ἔλαιον τῆς χρίσεως Ex. 29, 21.

በረከት፡ subst., m. et fem., Pl. በረከታት፡ *benedictio* 1) *laudatio, celebratio*: አዕበይዎ፡(ለእግዚ"፡)በኵሉ፡በረከት፡ወስብሐት፡ 2 Esr. 19, 5; Apoc. 5, 12. 13; Hen. 39, 7. 9. 71, 12. 2) *fausta precatio* Gen. 27, 12. 35. 36. 38; Num. 24, 1; Deut. 11, 26. 27; Hen. 1, 1; በረከተ፡አርጋ፡ፈኑ፡ላዕለ፡ሕዝብከ፡ Sir. 36, 22; ከመ፡የሀቦሙ፡በረከተ፡እግዚ"፡በከናፍሪሁ፡ 50, 20. 3) benedictio Dei i. e. *dona* vel *munera Dei bona fausta praestantia*, [illegible]: በበረከተ፡እግዚ"፡ዕሴቶሙ፡ለጻድቃን፡ Sir. 11, 22. 39, 22; Gen. 39, 5. 49, 25; ኵሉ፡በረከት፡እለ፡ባረኪ፡እግዚ"፡ Kuf. 19. 22. 27; Ex. 32, 29; Lev. 25, 21; Deut. 28, 2. 33, 23; Ps. 3, 8. 23, 5. 83, 7. 128, 8; Jes. 44, 3; Hez. 34, 26; Eph. 1, 3; inde 4) *bonum, optimum, bona*, (*opes, fortunae*): ሠናይት፡በዲበ፡በረከት፡ χάρις ἐπὶ χάριτι Sir. 26, 15; τὰ ἀγαθὰ 34, 11. 35, 13; ትበልዑ፡በረከተ፡ Jes. 55, 2. 58, 14; Jer. 2, 7. 38, 14; Ps. 83, 13; Job 22, 18; 1 Reg. 8, 16; Gen. 45, 18. 23; Luc. 12, 18. 19; ἀγαθή Rom. 7, 12; ἀγαθωσύνη Koh. 9, 18. 5) *consecratio* benedictione facta: ጽዋዐ፡በረከት፡ 1 Cor. 10. 16; ኅብስተ፡በረከት፡ (aliâs አውሎግያ፡) panis (in agapen) oblatus, a clerico consecratus, Const. Ap. 36. 37.

ቡራኬ፡ subst., m. et fem., Pl. ቡራኬያት፡, *benedictio* a) *hymnus* Ex. 15, 1 (ᾠδή). 20 (χοροί). b) *fausta precatio*: ቡራኬ፡ወመርገም፡ Jac. 3, 10; ቡራኬያት፡ (Jacobi super filios duodecim) M. M. f. 87; ቡራኬሁ፡ለሴም፡ Lit. 170, 4; in specie de benedictione, qua sacerdos populo benedicit: ወሀበ፡ቡራኬ፡ለሕዝብ፡ Sx. Mag. 13; Genz. f. 152; ጸሎት፡ቡራኬ፡ Lit. 167, 3. c) *donum Dei bonum* Kuf. p. 37; (secundum praecepta legis Mosaicae) ተዕናስ፡ከነ፡መርገመ፡ወብዕልሰ፡ኮነ፡ቡራኬ፡ Chr. Ta. 18.

በረዘ፡ i. q. برز *exiit* in campum amplum; V *exivit foras ad exonerandum ventrem*.

ተባረዘ፡ III, 3 *alvum exoneratum ire*, Gad. Ad. f. 76.

ብርዕ፡ subst., plerumque m., (fem. Ex. 25, 36), Pl. አብራዕ፡ [dictum a *tremendo* et *nutando* برع، ورع، ברע, respondet يراع *arundo, calamus*] *calamus, arundo*, κάλαμος Luc. 7, 24; Matth. 11, 7; Jes. 19, 6. 42, 3; Job 40, 16; በትረ፡ብርዕ፡ Jes. 36, 6; Hez. 29, 6; ብርዐ፡በሕሩስ፡ Jes. 1, 31; አብትር፡ዕቡሳን፡ወአብራዕ፡ቅጥቁጣን፡ M. M. f. 108. a) *calamus scriptorius* Jes. 8, 1 var.; Deg. (vid. ረቀ፡). b) *scapus* candelabri Ex. 25, 31—36; in C Ex. 37, 17 hebr. c) *culmus* frugum: ፯ሰብል፡ዘሠዊት፡ዘሠረጸ፡እም፩ብርዕ፡ Jsp. p. 341. d) *stipula*, καλάμη: ብርዐ፡ይመስሎ፡መፍጽሕ፡ Job 41, 20; ግዕር፡ወብርዕ፡ዘይየብስ፡ 13. 25; (Jes. 1. 31): እሳት፡እንተ፡ትበልዕ፡ብርዐ፡ Joel 2, 5. Ob. 18; Ex. 5, 12. 15, 7.

በረየ፡ inus., proprie, ut videtur, *in locum alius succedere*, vicinum est II በረረ፡ (de significatione cfr. חָלַף et خلف) Arabes habent المتباريان *dies et nox* (duo alternantes); برى III *imitatus est*: VI *se invicem imitati sunt, certarunt*.

ተባረየ፡ III, 3 1) *sibi alterum alteri succedere, vices alternare*, vel *mutare, variare, alternis vicibus agere* vel *facere*: እስከ፡አመ፡የኀልቅ፡ይትባረይ፡ብርሃን፡ምስለ፡ጽልመት፡ μέχρι συντελείας φωτὸς μετὰ σκότους Job 26, 10; ዘእንበለ፡ይኩን፡ተባርዮ፡ሌሊት፡ወመዓልት፡ (*vicissitudo*) Macc. f. 23; Deus astra creavit, ወእምዝ፡ተባረዩ፡

ዐሓይ፡ወወርኅ፡ወከዋክብት፡መዓልተ፡ወሌሊተ፡ f. 10; regnaverunt ኀቡረ፡በኢተባርዮ፡ Sx. Teq. 4; ዘበጥዖ፡በእብትር፡እንዘ፡ይትበረዩ፡ Sx. Haml. 20; ኵሎ፡አሚረ፡ይትበረዩ፡ዘምር፡ 2 Esr. 22, 47. 2) *certamine mutuo certare* (in libris ex Arab. versis), ut: Herodes ገብረ፡መከነ፡ርሒበ፡ወረሰየ፡ውስቴታ፡ሰረገላ፡ይስሐብዎ፡አፍራስ፡በተባርዮ፡ Jsp. p. 328. 348.

አስተባረየ፡ IV, 3 1) *vices mutare* vel *alternare, alternis vicibus mutare:* ይዕጥኑ፡በአስተባርዮ፡እደው፡ Genz. f. 36; Ps. 76, 10; ወርኀ፡ዘያስተብሪ፡መሊአ፡ወሕጸተ፡ዐውደ፡ብርሃኑ፡ Org. 1; ዕፁብ፡ከመ፡ታስተብሪ፡ θαυμαστῶς ἐν ἀλλοιώσει Sir. 43, 8; ኀምስተ፡ዐራዘ፡በዘያስተብሪ፡ πέντε ἐξαλλασσούσας στολάς Gen. 45, 22. 2) *facere ut sibi invicem alternis vicibus succedant, vicissitudinem efficere* alternantium: ያስተባርዮሙ፡ 3 Reg. 5, 14; Deus ያስተብሪ፡አክራመ፡በሐጋይ፡ወመጸው፡በጸዳይ፡ M. M. f. 127; እምቅድመ፡ብርሃን፡ትግበር፡ወታስተብሪ፡መዓልተ፡ Cod. Mus. Brit. LVII, 7 str. 1. — *Voc. Ae.:* አስተባረየ፡ዘ፡አፈራረቀ።

እብሬት፡ subst. (saepe ዕብሬት፡ scriptum; pro ብሬት፡ c. እ prosthetico) *successio, alternatio, vicissitudo, vices* ἀντάλλαγμα Ps. 88, 50; አመ፡በጽሐ፡ዕለተ፡እብሬታ፡ለአስቴር፡ከመ፡ትባእ፡ኀበ፡ንጉሥ፡ Esth. 2, 15. In specie a) *vices* vel *tempus functionis* sive *administrationis* cujusvis officii (ut quo variis temporibus varii vel alternis vicibus iidem fungantur), et *functio* ipsa: ሊቀ፡ካህናት፡ዘእብሬቱ፡ውእቱ፡ዓመት፡ Joh. 11, 49; ብእሲ፡ብእሲ፡በበእብሬቱ፡ 2 Esr. 17, 3; መዋዕለ፡እብሬትከ፡እብሬተ፡ርትዕ፡ወሣህል፡ Enc. Ter 7; crebro ἐφημερία, በበ፡እብሬቶሙ፡ 2 Esr. 22, 24. 23, 30; 1 Esr. 1, 2; አልቦ፡ዘያዐርእ፡እምእብሬቱ፡ 1, 15; 1 Par. 23, 6; 2 Par. 31, 17; Luc. 1, 8; መዋዕለ፡እብሬቱ፡ αἱ ἡμέραι τῆς λειτουργίας αὐτοῦ Luc. 1, 23; ከመ፡ይዕቀቡ፡እብሬተ፡ሰዐታት፡ 1 Par. 23, 32; quare b) በእብሬት፡ nonnumquam praepositionis instar usurpatur α) *sub* (vel administrante, regnante aliquo), ἐπί: መዋዕል፡ዘኮነ፡በእብሬተ፡ንጉሡ፡ለዳዊት፡ 1 Par. 29, 30; ወአንትሙ፡ትትወረስ፡በእብሬትከ፡ ἐπί σοι Jud. 11, 23; በእብሬቱ፡ eo (patriarcha) *sedente* Enc. Masc. 17; Teq. 12. β) *per* (auspiciis, cura alcjs): ብዙኀ፡ሰላመ፡ኮነ፡በእብሬትከ፡ διὰ σοῦ Act. 24, 3; በእብሬቱ፡ለኢዩኤል፡ διὰ χειρὸς Ἰειήλ 1 Par. 29, 8; በበእብሬቶሙ፡ያመጽኡ፡ ἐν χερσὶν αὐτῶν ἔφερον 2 Par. 1, 17. γ) *per* i. e. *propter, causa* (coll. ܡܛܠ), በእብሬትኪ፡ διὰ σέ Gen. 12, 13; Judith 11, 7. c) a poëtis usurpatur ከመ፡እብሬተ፡ *ut vice* i. e. *pari vice ac* i. e. *tamquam*, ut: ውዕዩ፡በነደ፡እሳት፡ከመ፡እብሬተ፡ሐምል፡መሎኪ፡ Sx. Jac. 13.

ብርያል፡ n. prgr. Βεριαλ (vid. ቤልሖር፡), nomen Satanae, Asc. Jes. 1, 8. 2, 4. 3, 11. 13. 4, 2. 14. 16. 18. 5, 1. 15.

በርዮድስ፡, በርዩድስ፡, n. prgr., Pl. በርዮድሳት፡ περίοδος, *cyclus* annorum, Abush. 25.

በረድ፡ subst., plerumque m. (fem. Sir. 43, 19), coll. et sing., Pl. አብራድ፡ 1) *grando*, χάλαζα Ex. 9, 18 seq.; Jes. 28, 2. 32, 19; በረድ፡ዐቢይ፡ 30, 30; Ps. 17, 14. 77, 52; Sir. 39, 29; ያወርድ፡አብራደ፡ χάλαζαι Sap. 5, 23, at በረድ፡ 16, 16; Apoc. 8, 7; እብነ፡በረድ፡ Jos. 10, 11; Kuf. 48; Hez. 38, 22; Sir. 43, 15. 46, 5; κρύσταλλος Ps. 147, 6; Num. 11, 7. a) *nix*, χιών, Job 6, 16. 9, 30; ይኤዝዞ፡በረድ፡ይረድ፡ዲበ፡ምድር፡ 37, 5. 38, 22 (ubi χάλαζα አስሐትያ፡); Sir. 43, 13. 17; Ps. 147, 5; Jes. 55, 10; በረድ፡ወአስሐትያ፡ (χιὼν καὶ κρύσταλλος) Sap. 16, 22, albedinis vel splendoris imaginem praebens Num. 12, 10; Jes. 1, 18; Thren. 4, 7; Dan. 7, 9; Matth. 28, 3; Apoc. 1, 14; Hen. 14, 20. 71, 1. b) *pruina, gelu, glacies;* πάχνη Sir. 43, 19; Dan. ap. 3, 49, πάγος, ut: ቍር፡ወበረድ፡ ψύχη καὶ πάγος Zach. 14, 6; παγετός Sir. 3, 15; κρύσταλλος Job 38, 29; Apoc. 22, 1; ቈረ፡ከመ፡በረድ፡ Kuf. 23; Hen. 14, 13. *Grandinat* (*ningit*) ይዘንም፡በረድ፡ κατέσπευσε χιόνα Sir. 43, 13; Ps. 67, 15. 2) *crystallus:* ዘሕብረ፡በረድ፡ Hez. 1, 22; Hen. 14, 9. 10; ባሕር፡ከመ፡እንተ፡በረድ፡ θάλασσα ὑαλίνη Apoc. 4, 6.

አብረደ፡ II, 1 [بَرَدَ *frigidus fuit;* I et II *refrigeravit*] *frigefactare, refrigerare: Deus* አንበለ፡እሳት፡አንደደ፡ወዘእንበለ፡ማይ፡አብረደ፡ *sine igne accendit et sine aqua refrigeravit*, Lit. Orth.; in Cod. Mus. Brit. LXXII f. 64 proponitur aenigma: በማይ፡አንደደ፡ወበእሳት፡አብረደ፡, quod solvitur: ሶበ፡ተወልደ፡መድኀኒነ፡ውዕየ፡እጼሃ፡ለሰሎሜ፡ወሶበ፡ገሰሰቶ፡ሐይወት። (Lud. hujus verbi significationem statuit: *grandinare fecit.*)

በርደደ፡ quadrl. I Lud. ex Enc. Genb. 8 affert: ወበእብን፡ቀይሕ፡ሥጋሁ፡በረደዱ፡ et „*lapidibus rubrum* (i. e. crudum) *corpus ejus tamquam grandine obruerunt*" vertit; dubito an recte. In Sx. Tubing. hic versus deest. (Castellus in appendice sua exhibet significatum *fricandi* vel *abradendi.*)

በረጸ፡ inus.; coll. أَبْرَصُ *splendens albicante cute* serpens; *leprosus;* بَرِصَ *lepra laboravit* (at syr. ܒܪܨ i. q. أَبْرَز).

ተባረጸ III, 3 et ተበረጸ፡ III, 1 *micare, scintillare, fulgere:* ይትባረጽ፡ (v. ይትበረጽ፡) ገጾሙ፡ከመ፡እሳት፡ Jes. 13, 8; እምቅድመ፡ይትባረጹ፡ከዋክብት፡ Lit. Chrys. — *Voc. Ae.:* ተባረጸ፡ብ፡አሸበረቀ።

ነበርጻው፡ vid. sub litera ነ፡

ብርፎሪኮን፡ n. prgr. προφορικός (opp. ἐνδιάθετος): ቃል፡ብርፎሪኮን፡ λόγος προφορικός, H. A. n. 7. (logos sermonalis, opp. rationali).

በሰለ፡ I, 1 [ܒܫܠ بَسَلَ] Subj. ይብስል፡, *coqui* 1) igne: ኢበልዐት፡ምንተኒ፡በእሳት፡ዘበሰለ፡ Sx. Teq. 1; ይብስል፡አዕፅምቲሁኒ፡በማእከላ፡ Hez. 24, 5; de pane Lit. 171, 1. 2) solis ardore i. e. *maturescere*, de frugibus Jes. 17, 5 var.; pomis: ዘእንበለ፡ይብስል፡ Jer. 31, 32.

አብሰለ፡ II, 1 *coquere*, Ex. 16, 23; carnem Ex. 34, 26; 1 Reg. 2, 13; Kuf. 49; Thren. 4, 10; Hez. 46, 20; panem Lev. 23, 17. 26, 26; Jes. 44, 15. 19; Sx. Ter 22; ferculum Gen. 25, 29; Kuf. 24; Dan. ap. 13, 33; 4 Reg. 4, 38; placentas, liba Hez. 4, 12; Num. 11, 8; 2 Reg. 13, 6. 8; alia: አብሲሎሙ፡ Asc. Jes. 2, 11; Dan. ap. 13, 27; ያበስሉኩሙ፡በጽህርት፡ Am. 4, 2; lateres Gen. 11, 3.

ተበስለ፡ III, 3 *coqui:* ሰላም፡ለአርን፡እንላት፡ርግብ፡ዘአስረረ፡ድኅረ፡ተበስሉ፡በእሳት፡ Enc. Genb. 21.

ብሱል፡ part. *coctus* 1) igne, 1 Reg. 2, 15; Lev. 2, 4; Kuf. 49; ረከበ፡ለውእቱ፡ጸብን፡ፍሉሐ፡ወብሱለ፡ Sx. Tachs. 11. Pro subst.: *coctum, ferculum*, ἕψημα Hagg. 2, 12.

2) solis ardore i. e. *maturus*, Ex. 9, 32; Jes. 18, 5 var.; Hen. 82, 19.

ብስሉ፡ subst. *coctum, res cocta* Ex. 12, 9.

ተብሲል፡ vel **ትብሲል፡** subst. *coctum, ferculum, puls*, Gen. 25, 29. 30. 34; Kuf. 24, 26; 4 Reg. 4, 38; Dan. ap. 13, 33. — *Voc. Ae.*: **ተብሲል፡ዘ፡ንፍሮ** ።

መበስል፡ et **መብስል፡** part., Pl. m. **መበስላን፡** vel **መብስላን፡**, f. **መበስላት፡**, *coquus*, (*coqua*), 1 Reg. 9, 23. 24; Hez. 46, 24; **መበስላት፡** 1 Reg. 8, 13; **ሊቀ፡መበስላን፡** vel **መብስላን፡** ἀρχιμάγειρος Gen. 37, 36; Kuf. 34. 39; Jer. 46, 9. 10 vrs. nov.; 47, 1. 2. 5. 52, 12; Dan. 2, 14; 4 Reg. 25, 8.

መብሰሊ፡ part. c. term. adj. i. q. **መበስል፡**, ut: **ሊቀ፡መብሰልያን፡** Dan. 2, 14 var.

መብሰል፡ vel **መብስል፡** subst. 1) instrumentum coquendi, i. e. *olla* vel *lebes*: **መብሰለ፡ብርት፡ዘውዑይ፡ፍልሒት፡** Enc. Nah. 8 (e 2 Macc. 7); **በመብስለ፡ብርት፡ርሱን፡** Teb. Tab. 79. 2) Pl. **መብስላት፡**, *res cocta, ferculum*: **ኢይብልዑ፡መብስላተ፡አላ፡ኅብስተ፡ይቡሰ፡ወጼወ፡ወማየ፡** Kedr. f. 70.

ቦሲላዊ፡ adj. rel. a βασιλεύς derivatum, *Melchita* (vid. sub **መለካዊ፡**): **በሲላውያን፡** Clem. f. 132 (qui doctrinam suam acceperunt ab **አብሲልስ፡**).

ቤስም፡ v. **ቢሰም፡** i. q. בֹּשֶׂם vel בָּשָׂם *balsamum* planta, Kuf. 21.

በሰረ፡ inus., i. q. בִּשֵּׂר, بَشَّرَ (fere ubique per **ሰ** scriptum).

አብሰረ፡ II, 1 *laetum nuntium afferre, laeto nuntio exhilarare*, Org. 2; c. Acc. nuntii: **ወንጌለ፡መንግሥት፡ያበስር፡** Fal. f. 43; c. Acc. prs.: **አብሰሩ፡ገብርኤል፡ለማርያም፡** Mavâs. n. 25; **አብሰሮ፡ለዘካርያስ፡በእንተ፡ልደቱ፡ለዮሐንስ፡** Sx. Tachs. 22.

ተበሰረ፡ III, 1 *annuntiari*, de nuntiis *laetis*: **ስምዖን፡ዘተበሰረ፡ዕንሱ፡በአፈ፡ዮሐንስ፡መጥምቅ፡** Sx. Genb. 29; **በከመ፡ተበሰረ፡እምአፈ፡ማርቆስ፡** Mij. 22; Mag. 20.

ብስራት፡ subst. 1) *nuntius laetus, annuntiatio laeta*, M. M. f. 85; Org.; **ብስራት፡እግዚ**" **፡ላዕለ፡ልሳነ፡ገብርኤል፡ዘአብሰሩ፡ለቅድስት፡ማርያም፡** Abush. 38. 2) in specie *evangelium*, ut: **ብስራት፡ማቴዎስ፡** Matth. in tit. (Platt); Cod. Mus. Brit. VIII, 2, al.

ብስራታዊ፡ adj. rel. *evangelista*, ut: **አባ፡ብስራታዊ፡ማርቆስ፡** Abush. 50.

አብሳሪ፡ n. ag. *annuntiator nuntii laeti*: **ገብርኤል፡አብሳሪ፡ትስብእትከ፡በማርያም፡እምከ፡** Kedr f. 5; Cod. Mus. Brit. LIV, 7.

መበስር፡ part. *laeta annuntians*: **ገብርኤል፡መበስር፡** Sx. Tachs. 22; Sen. 5.

በሶር፡ n. prgr. sc. בְּשַׂר ܒܶܣܪܳܐ *caro*: (Filius Dei) **ገበረ፡ለርእሱ፡በሶረ፡ግሩመ፡ወለብሰ፡እምኔሃ፡ለድንግል፡** Clem. f. 152.

በስበሰ፡ inus., cui potestas *micandi* inest; ei respondent بَصَّ *micuit, splenduit* res, II *primum aperuit oculos* catulus; بَصْبَصَ *fulsit; aperuit oculos*; caudam *motitavit* canis; بَصْبَاصٌ *vehementia incessus*; vic. بَاصَ et نَبَصَ.

አንበስበሰ፡ V 1) *emicare, cum impetu ferri* vel *moveri*: **ያንበሰብስ፡ዲበ፡አውግር፡** διαλλόμενος ἐπὶ τοὺς βουνούς Cant. 2, 8. 2) *micare, coruscare*, de fulgure: **እምቅድመ፡ያንበስብስ፡ዐንዕ፡** Lit. Chrys.; Lit. Orth.; **ሀየ፡ንጥረ፡መብረቅት፡ያንበሰብሱ፡** M. M. f. 55; **ያንበሰብሱ፡መብረቅት፡እምዐአት፡ቃሉ፡** Org. (sec. Job 38, 35). 3) *oculos motitare, aperire et claudere, nictare*; impudicarum mulierum est **አንበስብሶ፡ቀራንብቲሆን፡ወቀጺብ፡በአዕይንቲሆን፡ዘእንበለ፡ኀፍረት፡** F. M. 34, 8; superstitionis genus, quod pertinet ad **አንበስብሶ፡ዐይን፡** (an *motus tremulus oculi* — hippus pupillae —?) Clem. f. 178. — *Voc. Ae.*: **አንበሰበሰ፡ብ፡ተረማደደ፡**

ነበስባስ፡ subst. *micatus* a) *nictatio, nutus, motus* oculi: **አልቦ፡ቀዲመ፡ሀላዌ፡ለአብ፡እምወልድ፡ኢመጠነ፡ቅጽበት፡ዐይን፡ወኢመጠነ፡ነበስባሰ፡ቀራንብት፡** M. M. f. 20. b) *motatio* aëris, (*susurrus*): **አንብቦ፡መጻሕፍት፡ከመ፡ነበስባሰ፡ነፋሳት፡ውስተ፡አፉሁ፡ለአብድ፤ይትሜከሕ፡በአንብቦቱ፡ወኢያአምር፡ዘውሳጢቱ፡** M. M. f. 35.

ንብስባስ፡ subst. i. q. **ነበስባስ፡**, ut: **ሰላም፡ለቀራንብቲከ፡ዘንብስባሶን፡ይዋሂ፡** („quarum motitatio est ipsa mansuetudo") Lud. e Cant. Mich.

ቢሶስ፡ et **ብሶስ፡** et **ቢሶን፡** Luc. 16, 19, e prgr. βύσσος, plerumque m., [בּוּץ ܒܽܘܨܳܐ, بُزّ] *byssus, pannus byssinus*, Ex. 25, 4. 26, 1. 31. 36. 27, 9. 16. 28, 5. 6. 35; Kuf. 40; Prov. 29, 40; Luc. 16, 19. — Pl. **ቢሳት፡** Macc. f. 22 (**አልባስ፡ቀጠንት፡ወቢሳት፡ወሥራያት፡** — pro **ሣራያት፡** — **ወዲባጋት፡**), sed lectio corrupta videtur. — *Voc. Ae.*: **ቢሶስ፡ዘ፡ሐረንጓዴ፡ግምጃ** ።

በሶንስ፡ in Voc. Ae., **ብሸንሽ፡** in Abush., nomen mensis Aegyptiorum noni, sc. ⲡⲁϣⲟⲛⲥ (aliâs ⲡⲁⲭⲱⲛ *Pachon*) بشنس, ut: **ብሸንሽ፡ይሰመይ፡በሰንጹንስ፡** Abush. 8; **ወከሰበ፡ይሰመይ፡ማኽን፡** ibid.

በቀለ፡ inus. [amh. id.], sine dubio i. q. بَقَرَ *fidit; interrogando perscrutatus est*; בִּקֵּר Pi. *diligenter inspexit, animadvertit*, unde בִּקֹּרֶת *animadversio, punitio*; ܒܘܩܪܐ vel ܒܘܩܳܪܐ *inquisitio, exploratio*. (Ges. in thes. p. 816 verbum **ተበቀለ፡** a **በቍል፡** denominatum censuit, quasi primitus significaret *virga percussit*: at **በቍል፡** nec *virgam* nec *baculum* significat).

አብቀለ፡ II, 1 *poenam solvere*: **ስባዕተ፡በቀለ፡ያበቅል፡** Gen. 4, 15 in uno codice (a **በቀል፡** denominatum videtur, si quidem lectio probatur).

ተበቀለ፡ III, 2 1) *animadvertere* vel *vindicare* alqd vel in alqm, *punire, poenas petere* vel *sumere* (ἐκδικεῖν, ἀνταποδιδόναι, κρίνειν); absol. Jes. 35, 4; **አስከ፡አፈዲ፡ወእትቤቀል፡** 65, 6; **ለተበቅሎ፡** Sir. 39, 29; c. Acc. prs.: **ሶበ፡ተበቀልኩኪ፡በመዐትየ፡** Hez. 5, 15; Nah. 1, 2; Jes. 1, 24; Jer. 9, 9; Job 21, 22; Judith 1, 12; **ለተበቅሎ፡በር፡** 9, 2. 11, 10; **ዮጊ፡ኢትክል፡ተበቅሎቶ፡ለዘአበሰ፡** Sir. 7, 6. 12, 6. 23, 21. 25, 14; **ዘይትቤቀሎሙ፡ለጸላእት፡** 30, 6. 46, 1; 2 Thess. 1, 8; 2 Cor. 10, 6; c. Acc. poenae Num. 31, 2; c. dupl.

Acc.: በቀለኑ፡ ትትቤቀለኒ፡ Joel 4, 4; እትቤቀሎሙ፡ ፬በቀለ፡ Jer. 15, 3; Ps. 136, 11; እምኀበ፡ እግዚ"፡ ይትቤቀልዋ፡ በቀለ፡ Jer. 27, 15; c. ላዕለ፡ prs. Kuf. p. 159; c. እምነ፡ prs.: ይትቤቀል፡ በቀለ፡ አጋዕዝ፡ Jes. 66, 6; Hen. 54, 6; cfr. Apoc. 6, 10; c. በ፡ criminis Ps. 98, 9; 1 Reg. 3, 13; እትቤቀሎሙ፡ በኀጢአቶሙ፡ Jes. 66, 4; Hen. 54, 6; Tob. 3, 3; c. በእንተ፡ criminis Luc. 11, 50; Apoc. 6, 10. 2) *vindicare, ulcisci*, c. ለ፡ prs., cujus causa agitur: Ps. 42, 1. 73, 23. 137, 9; ይትቤቀል፡ ሎቱ፡ Sir. 28, 1. 32, 22; Act. 7, 24; raro c. Acc. prs. Ps. 36, 30; c. Acc. ultionis: Num. 31, 2; እትቤቀል፡ በቀለኪ፡ Jer. 28, 36; Sir. 35, 16; ይትቤቀል፡ በቀለ፡ ሕዝቡ፡ 32, 25; c. Acc. causae vel criminis: ይትቤቀል፡ ደመ፡ ደቂቁ፡ Deut. 32, 43; Apoc. 19, 2; c. እምነ፡ prs., a qua ultionem exigunt: Num. 31, 2; Apoc. 19, 2. 3) *se vindicare* vel *ulcisci*: ኢትትበቀሉ፡ ለሊክሙ፡ Rom. 12, 19; ለእመ፡ ተምዐ፡ ወተበቀለ፡ ፩ይትከላእ፡ እምቍርባን፡ F. M. 21, 2.

በቀል፡ subst., plerumque m., *poena, vindicta, ultio*: እትበቀለኪ፡ በቀለ፡ ዘማት፡ Hez. 16, 38. 23, 45; Ps. 42, 1. 57, 10; ለብሰ፡ ልብሰ፡ በቀል፡ Jes. 59, 17; ዕለተ፡ በቀል፡ Jer. 26, 10; crebro ገብረ፡ በቀለ፡, c. በ፡ prs. Hez. 25, 11. 12; vel ላዕለ፡ 25, 17; Kuf. 30. 48; vel እምነ፡ Ex. 12, 12; c. ለ፡ alicui Ps. 9, 4; እትበቀል፡ በቀለ፡ ህየንተ፡ አዕይንትየ፡ Jud. 16, 28; ከመ፡ ያግብኡ፡ በቀለ፡ እምኀበ፡ እግዚ"፡ ለምድያም፡ Num. 31, 3; በበቀለ፡ እኁሁ፡ 2 Reg. 3, 27; በቀለ፡ ደም፡ ή δίκη Act. 28, 4 rom.

ተበቃሊ፡ n. ag. *ultor, vindex, ulciscendi cupidus*: (እግዚ"፡) ተበቃሊ፡ ለእለ፡ ይገፍዕዎሙ፡ እምእደ፡ ገፋዕያኒሆሙ፡ Macc. f. 6; ይገፍዖ፡ እግዚ"፡ ለገፋዒ፡ ወይትቤቀሎ፡ ለተበቃሊ፡ Clem. f. 214.

መስተበቅል፡ part. (IV, 2) *ultor, vindex, ulciscendi cupidus*: እግዚ"፡ ቀናኢ፡ ወመስተበቅል፡ Nah. 1, 2; Ps. 93, 1; 1 Thess. 4, 6; Sx. Masc. 8; episcopus ne sit መስተበቅል፡ Did. 4.

በቅል፡ subst., Pl. አብቅል፡ et አብቅልት፡ [بَغْل] *mulus, mula* ἡμίονος Gen. 45, 23; 1 Reg. 21, 7; 2 Reg. 13, 29. 18, 9; Ps. 31, 11; 1 Par. 12, 40; 2 Par. 9, 24; 1 Esr. 5, 42; 2 Esr. 2, 66. 17, 68; Judith 2, 17. 15, 11; Hez. 27, 14; Sx. Teq. 9; Enc. Masc. 15; ἡ ἵππος Gen. 14, 16. — *Voc. Ae.*: በቅል፡ ብ፡ በቅሎ፡ (vid. etiam Harris II. p. 242 et Anh. p. 48).

መስተበቅል፡ part. *mularius* (formatum sicut asinarius, equarius): አዘዘ፡ ያምጽኡ፡ አልባሰ፡ ክህነት፡ ምኩሐ፡ ወመስተበቅለ፡ ወበትረ፡ ክህነት፡, paulo infra: አመ፡ ሰኒታ፡ አምጽኡ፡ በቅለ፡ ወዘተሎ፡ ዘይትፈቀድ፡ ለፍኖት፡ ወአስተጻአና፡ ለአበ፡ አትናቴዎስ፡ Sx. Teq. 9.

በቈለ፡ vel በቍለ፡ (ut 4 Esr. 4, 47. 6, 21 Laur.) I, 1 [بَقَلَ amh. በቀለ፡ et በቈለ፡; vid. etiam Ges. thes. p. 816; contiguum est בקע فقع *findere*] Subj. ይብቍል፡ et ይብቈል፡ (ut Gen. 2, 5. 3, 18; Jud. 16, 22), *provenire, enasci, germinare, pullulare, crescere*: proprie de plantis, ut herbis Gen. 2, 5; ሣዕር፡ ይበቍል፡ Job 8, 11; Marc. 4, 5; በቍሎ፡ ሣዕሩ፡ Matth. 13. 26 rom.: ይበቍል፡ ውስቴቱ፡ ሣዕር፡ ወሦክ፡ Jes. 5, 6; spinis et tribulis Gen. 3, 18; በቈለ፡ ላዕሌሁ፡ ሦክ፡ Prov. 24, 46; Job 31, 40; Jes. 32, 13; radicibus plantarum (*agi, exigi*): ኢበቈለ፡ ሥርዎሙ፡ Jes. 40. 24; Job 5, 3; Hez. 31, 7; ዘለሊሁ፡ ይበቍል፡ *quod sponte nascitur* Lev. 25, 5; fructibus Hen. 80, 3; 4 Esr. 4, 47 var.; arboribus Hen. 32, 3; deinde de pilis 2 Reg. 10, 5; Jud. 16, 22; በቈለ፡ ሢበት፡ ውስተ፡ ገጹ፡ Hos. 7, 9; alis: ይበቍል፡ ክነፊሆሙ፡ Jes. 40, 31; cornibus Dan. 7, 8. 8, 8. 9; Am. 6, 13; carne Hez. 37, 8; capitibus avis 4 Esr. 11, 3; translate de hominibus: ይበቍሉ፡ ከመ፡ ሣዕር፡ Jes. 44, 4; Ps. 91, 13, de variis rebus, ut quae cum plantis comparentur, ut malitia 4 Esr. 6, 21. 7, 9; justitia 7, 13, dolore vel labore Job 5, 6; coelo novo Hen. 91, 15. a) construere licet cum pron. suff., cui sensus Dativi insit: ይብቍልከ፡ *proveniat tibi* Kuf. 3; Gen. 3, 18; ይብቍለኒ፡ Job 31, 40. b) transitive c. Acc. rei, *germinare* vel *producere* alqd, ut: ትበቍል፡ (v. ታበቍል፡) ምድር፡ ርትዐ፡ Jes. 45, 8; omisso Accusativo Ps. 64, 11; et imprs.: በውስቴታ፡ በቈለ፡ ጽጌያት፡ *in ea germinabat flores* 3 Reg. 7, 11 (AS); fortasse etiam 4 Esr. 4, 47 Laur.

አብቈለ፡ II, 1 1) *germinare, producere, efferre, agere*: ታብቍል፡ ምድር፡ ሐመልማለ፡ ሣዕር፡ Gen. 1, 11; Jac. 5, 18; አብቈልኩ፡ ሥርውየ፡ Sir. 24, 12; አብቍሉ፡ ጽጌክሙ፡ ከመ፡ ጽጌ፡ ረዳ፡ Sir. 39, 14; ዘአብቈለ፡ ቀርነ፡ ወጽፍረ፡ Ps. 68, 36; Org. 3; trsl. Jes. 45, 8 var. 2) crescere sinere i. e. *promittere, alere* capillos: አብቈለ፡ ድምድማ፡ 1 Cor. 11, 14. 3) *germinare facere* vel *crescere facere*, de Deo Gen. 2, 9; Ps. 103, 15. 146, 9; አበቍል፡ ዖመ፡ Jes. 41, 18; ዘርአ፡ ዘያበቍል፡ ፈጣሪከ፡ Sir. 7, 15; Ps. 131, 18; de pluvia: ከመ፡ ያብቍል፡ ሣዕረ፡ በውስተ፡ ገዳም፡ Job 38, 27; Jes. 55, 10. 4) *plantare, serere*: ዕፀ፡ Ex. 10, 5; ዕፀ፡ ዘእግዚ"፡ አብቈለ፡ Jes. 44, 14; Hez. 17, 5. 22; trsl.: populum 2 Reg. 7, 10.

በቍል፡ subst., Pl. በቍላት፡ [بَقْل] proventus terrae i. e. *planta, herba, olus*: ከመ፡ በቍላት፡ ዘይሠርጹ፡ Ps. 72, 5 vrs. nov. (ubi hebr. ציץ 73, 6 hoc nomine versum est); በቍላት፡ φυτά Chr. ho. 12 et Ta. 23; carnem non edit አላ፡ አሕማላተ፡ በቍላት፡ Sx. Genb. 10; አላ፡ ይሴሰይ፡ በቍላተ፡ ምድር፡ Sx. Ter. 28; በቍላት፡ ቀታልያን፡ *plantae veneniferae* F. N. 23. — (Quod Lud. statuit, አብቍልት፡ *vimina, virgulta flexibilia*, errore nititur; etenim Enc. Genb. 24 legitur: ፍትሐ፡ ለመንፈስየ፡ አቡየ፡ አብቍልታ፡ ፤ በማእሰረ፡ ጌጋይ፡ ዘልፈ፡ ኢታንብር፡ ሙቅሕታ፡ ፤; hoc interpretatus est *ligamenta animae meae*; sed አብቍልታ፡ n. pr. est, nam Acta hujus diei in Sx. exhibent: በዛቲ፡ ዕለት፡ ስምዐ፡ ኮነ፡ ብፁዕ፡ አብቍልታ፡, ኮነ፡ እምዘመደ፡ ክቡራን፡ ዘሀገረ፡ እንጽና፡).

በቈላዊ፡ vel በቍላዊ፡, adj. rel., *ad plantas pertinens, plantarum proprius* vel *similis*: homini inest ኀይል፡ በቈላዊ፡ ወእንስሳዊ፡ Cod. Mus. Brit. VIII, 1, a.

በቀልት፡ (በቍልት፡ Lud. ex Enc. Mij. 27 affert; vid. infra locum e Sx. Genb. 19), m. et f., Pl. በቀልታት፡, etiam በቀላት፡ (Lud. ex Org. 4), 1) *palma* (*dactylifera*), arbor [cfr. arab. بَقْل *palma pumila*, cujus fructus مُقْل appellatur; in caeteris linguis frequentantur תָּמָר (ተመርት፡), تَمْر, نَخْل] φοίνιξ Cant. 7, 8; Ps. 91, 12; Sir. 24, 14; ወፈረየት፡ ይእቲ፡ በቀልት፡ ፻ ወ ፱ አስከለ፡ ሶቤሃ፡ Sx. Mij. 20; አስከለ፡ በቀልት፡ Hen. 20, 4; φοίνικες 3 Reg. 6, 27; 2 Par. 3, 5; ቈጽለ፡ በቀልት፡ (v. በቀልታት፡) 2 Esr. 18, 15; Lev. 23, 40; Joh. 12, 13 Platt; በቀልታት፡ ወተምር፡ Sx. Ter 22; በቀላተ፡ ወጸበሬተ፡ አሥዐለ፡ Org. 4; ልብሰ፡ ዘጸጕረ፡ በቀልት፡ *vestis e fibris palmae*

confecta Sx. Jac. 2; **አልባሰ፡ ጸጕር፡ ዘብቍልት፡** (sic, pro **በቍልት፡**) Sx. Genb. 19. 2) *palmae truncus, caudex, surculus*, στέλεχος, στελέχη, **በቀልተ፡ ተመርት፡** Job 29, 18; Num. 33, 9; Ex. 15, 27; **በቀልት፡ ወተመርት፡** (v. **ተመርት፡**) Sir. 50, 12; **በቀልት፡** Gen. 49, 21; Hez. 19, 11; Joh. 12, 13 rom. — *Voc. Ae.*: **በቀልት፡ ዘ፡ ዘበበ፡**; *aliud*: **በ"፡ ብ፡ ዘምበበ፤ ጸበርት፡ ብ፡ ቅጸሉ፤ ተመርት፡ ብ፡ ፍሬሁ፡**; *aliud*: **በ"፡ ዘ፡ ግንዱ፤ ጸበርት፡ ዘ፡ አዕጹቂሁ፤ ተመርት፡ ዘ፡ ፍሬሁ፡ ።**

ባቄላ፡ subst. *fabae* species, amh. [باقلى باقلا].

በቀወ፡ inus.; cognata sunt بقّ, בָּקַע, ‏ܒܩܥ *scissus est, rimas egit*, فقأ, al. et **ነቅዐ፡**

አብቀወ፡ II, 1 *dirumpere* i. e. 1) *distendere, aperire os* (fauces), *hiare*, seq. vel omisso **አፈ፡**; a) devorandi causa: **አብቁ፡ አፉከ፡** Hez. 2, 8; Judaeorum fame enectorum **መብዝኅቶሙ፡ ኢክህሉ፡ ያብቅዉ፡ አፉሆሙ፡** (sc. **ለበሊዕ፡**) Jsp. p. 369; **አብቀዉ፡ አፉሆሙ፡ ላዕሌሆሙ፡** Jes. 9, 12; Ps. 21, 13; de terra et orco: Gen. 4, 11; Num. 16, 30; Ps. 68, 19. 105, 18; Jes. 5, 14. b) irridendi causa: Ps. 34, 24; **አብቀዉ፡ አፉሆሙ፡ ላዕሌኪ፡** Thren. 2, 16; **ላዕለ፡ መኑ፡ አብቀውክሙ፡ አፉክሙ፡** Jes. 57, 4. c) ob taedium et languorem, *oscitare*: **ሶበ፡ ይስእል፡ ነዳይ፡ ያበቁ፡** (v. **ያበቁ፡ አፉሁ፡**) **እስከ፡ እዘኒሁ፡** Sir. 21, 5. d) *inhiare, hiando captare*: **አብቀዉ፡ ውስተ፡ ነፋስ፡** εἵλκυσαν ἄνεμον Jer. 14, 6. 2) *hiare, hiscere*, de ore: **አፈ፡ ኃጥእ፡ አብቀወ፡ ላዕሌየ፡** ἠνοίχθη Ps. 108, 1; **አብቂዎ፡ አፉየ፡ ኢተጋብአ፡ እንከ፡** Hez. 33, 22. 3) *dehiscere facere* terram, in ea *rimam facere*: **አብቅዋ፡ ለገዳም፡** Hen. 10, 4.

ብቅው፡ part. *hians, hiscens*; os **ብቅው፡ ለውኂጥ፡** Org. 1.

በቍዐ፡ I, 1 [vis radicis primaria in *findendo, perrumpendo, aperiendo* est (vicin. **በቀወ፡**); hinc derivatur *perficere, proficere*, (ut in נָפַק); proxime ad hoc verbum accedit نفع *utilis, conveniens; expedit, melius, consultius est*; amh. **በቃ፡** significat *sufficere*] Subj. **ይብቋዕ፡** 1) *proficere, utilitatem percipere*: (Pharisaei de Jesu deliberantes sibi invicem dixerunt:) **ትሬእዩ፡ ከመ፡ አልቦ፡ ዘትበቍዑ፡** Sx. Mag. 22; **አልቦ፡ ዘበቋዕኩ፡** οὐδὲν ὠφελοῦμαι 1 Cor. 13, 3 ant.; Herm. p. 5 et 88; **አልቦ፡ ዘይበቍዕ፡ ዘይረቂ፡** οὐκ ἔστι περισσεία τῷ ἐπᾴδοντι Koh. 10, 11; **ፈቀዱ፡ ይትባረኩ፡ ወይብቋዕ፡ እምኔከ፡** Phlx. 56. 2) *prodesse, juvare, utilem esse* a) personaliter, de hominibus et rebus; abs.: **ዐርክ፡ ወማኅፈር፡ ይበቍዑ፡ በመዋዕሊሆሙ፡** Sir. 40, 23; Jer. 15, 10; **ኢይበቍዕ፡ ንዋይ፡** Prov. 11, 4; Hen. 52, 8; **ዘኢይበቍዕ፡** *inutilis* Job 15, 3; Prov. 28, 3; Sap. 1, 11; c. **ለ፡** prs.: **ይበቍዕ፡ ለርእሱ፡** *sibi ipsi prodest* Sir. 20, 28. 37, 7; Chr. Ta. 7; **ኢይበቍዕ፡ መዛግብት፡ ለኃጥኣን፡** Prov. 10, 2; Sir. 30, 19; c. Acc. prs.: **እንስሳ፡ ዘይበቍዐከ፡** Sir. 7, 22; **ኢይበቍዕዎሙ፡** [illegible] **ነቢብክሙ፡ ዘኢይበቍዐክሙ፡** 59, 4; **ተለዉ፡ ዘኢይበቍዮሙ፡** Jer. 2, 8. 7, 8; **ኢበቋዕኩ፡ ወኢይበቍዑኒ፡** 15, 10. 16, 19; Rom. 2, 25; Tit. 3, 8; Hebr. 4, 2; **ኢይክል፡ በቍዮታ፡ ለነፍሱ፡** Sir. 37, 19; c. **ለ፡** rei (*ad*): **ለኀዳጥ፡ ትበቍዕ፡** 1 Tim. 4, 8; 2 Tim. 4, 11; Matth. 5, 13; **ኢይበቍዕዎሙ፡ ለረድኤት፡** Jes. 30, 6; **ነገረ፡ ሐሰት፡ ዘለምንትኒ፡ ኢይበቍዐክሙ፡** Jer. 7, 8. 16, 19, vel c. Acc. utilitatis: **ምንተ፡ ይበቍዐኒ፡** Sir. 20, 16; **ምንተ፡ ይበቍዕ፡ ሠዊዕ፡ ለአማልክት፡** 30, 19; Matth. 15, 5. b) impers.: Marc. 5, 26; **አልቦ፡ ዘይበቍዕ፡** Job 9, 27; seq. **ለእመ፡** *si* Gen. 37, 26; Matth. 16. 26; Jac. 2, 14; seq. **ዘ፡** *quod*: Job 4, 2; 4 Esr. 6, 42. 7, 18. 21; seq. **ከመ፡**, ut: **ምንተ፡ ይበቍዐነ፡ ከመ፡ ንሑር፡ ኀቤሁ፡** Job 21, 15. 3) *idoneum, aptum, commodum esse*, c. **ለ፡** rei (*ad*, vel Dat.), de rebus et hominibus: Act. 27, 12 [illegible] **ይስሐቅ፡ ይበቍዕ፡ ለዛቲ፡ ሢመት፡** [illegible] **ይበቍዕ፡ ለምግበ፡ ንዋዩ፡** F. N. 32; c. Acc. prs.: [illegible] ut: **አልቦ፡ ዘትበቍዮ፡ ለከዊነ፡ እሙ፡** *nulla ei idonea videbatur* Org. 1. 4) *se utilem praebere* alicui, ei *se accommodare* vel *commodare rem, gratificari, favere*: c. Acc. prs., **እግዚ"፡ በቍዐኒ፡ በኵሉ፡** Jsp. p. 330; **ተወከፍ፡ ንስሓየ፡ ወብቋዕ፡ ለፈውስትየ፡** p. 293; **እስእለክሙ፡ ብቍዑኒ፡** 1 Petr. 2, 11; **አኀውየ፡ ብቍዑኒ፡** Genz. f. 71. Hinc formula obsecrandi **ብቍዐኒ፡**, **ብቍዑኒ፡** (proprie: *gratificare* vel *-camini mihi*; etiam **ብቅዐኒ፡**, **ብቅዑኒ፡**) *obsecro, quaeso, oro te* vel *vos* (δέομαι): Gen. 19, 18; Act. 8, 34; 2 Cor. 10, 2; 4 Esr. 3, 69; seq. Imperativo vel Optativo: Gen. 44, 18; 4 Esr. 10, 52; Luc. 9, 38; Act. 21, 39 rom.; 26, 3. 27, 34 Platt; Num. 12, 11. 22, 16; seq. **ከመ፡** c. Subj.: **ብቍዐኒ፡ ከመ፡ ትግበር፡** 1 Esr. 4, 46.

ተበቍዐ፡ III, 1 1) *utilitatem percipere, juvari*: **ትሩፋት፡ ዘይትበቍዑ፡ ባቲ፡ ዘይትመርሑ፡ ቦቱ፡** *virtutes quibus juvantur ii, qui eum* (episcopum) *ducem sequuntur* Phlx. 15. 2) *utilitatem* vel *commodum afferri*: **ዘይትበቋዕ፡ ቦቱ፡ ሎቱ፡** *res, qua ei utilitas affertur* F. N. 39, 2.

አስተብቍዐ፡, rarius **አስተበቍዐ፡** (ut Esth. 7, 7. 8, 3 var.) IV, 1 [non est, quod cum Ludolfo radicem ab antecedente diversam statuamus, vel بغا ܒܥܐ huc referamus] 1) *sibi gratiam petere, in beneficii loco et gratia petere* alqd, c. Acc. rei et **በኀበ፡** vel **እምኀበ፡** vel **እምኔ፡** prs., ut: **ኢሐተ፡ ስእለተ፡ አስተበቍዕ፡ በኀቤከ፡** Kuf. p. 126; **አስተብቍዓ፡ እምኀበ፡ ኢላም፡** Kuf. p. 45. 70. 108; Hen. 63, 1; c. Acc. prs.: **ናስተበቍዐከ፡** δεόμεθα *da nobis hanc veniam, bona venia oramus, quaesumus* Gen. 43, 20; Ex. 4, 10; Gen. 17, 18. 2) in genere: *precibus appellare* alqm i. e. a) *rogare, petere, orare, postulare* (plerumque παρακαλεῖν et ἀξιοῦν) Hen 14, 7. 39, 5. 40, 6. 83, 10; c. Acc. prs.: Deut. 13, 17; 1 Reg. 22, 4; Prov. 1, 11. 8, 4; **እመ፡ አስተብቍዐከ፡ ጸላኢከ፡** ἐὰν σου δέηται 26, 25; **ከመ፡ ኢትግባእ፡ ታስተበቍዮሙ፡** Sir. 30, 28; παραιτεῖσθαι Esth. 7, 7; Hen. 62, 9; Matth. 8, 31. 18, 32. 26, 53; Marc. 1, 40. 5, 23; Act. 16, 15; c. **ኀበ፡** prs. Sap. 13, 17 seq.; c. **በእንተ፡** causae: Hen. 13, 6. 83, 2; Philem. 10; Sap. 13, 17 seq.; c. Acc. rei: **ምንተ፡ ዘታስተበቍዕኒ፡** Esth. 5, 3; 1 Esr. 4, 46; seq. **ከመ፡** c. Subj. verbi: Matth. 14, 36 Marc. 5, 17. 6, 56; Hen. 63, 1. 84, 5; Esth. 8, 3; Jer. 7, 16; Dan. 1, 8; Asc. Jes. 8, 23; Herm. p. 20; vel seq. Subj. verbi: **አስተበቍዕ፡ በዕዱ፡ ይግበር፡ ሊተ፡** Job 30, 24; Matth. 8, 34; Marc. 5, 18; Luc. 8, 41; **አስተብቍዮትየ፡** τὸ ἀξίωμά μου Esth. 7, 3; Lit. 165, 1; **ጸሎታት፡ ወስእለታት፡ ወአስተብቍዮታት፡** Genz. f. 23. α) *precibus urgere* παραβιάζεσθαι 4 Reg. 5, 16. β) *deprecari, intercedere pro* aliquo, c. **በእንተ፡** (vel **ለ፡**) Hen. 89, 76; Jer. 7, 16. (11, 14); Lit. Cyr. b) *consolari*, παρακαλεῖν, Gen. 37, 35; 2 Reg. 10, 3: **ኢታብዝኑ፡ አስተብቍዮትየ፡** (v. **ናዛዚትየ፡**) Jes. 22, 4; 1 Thess. 3, 2

Platt. c) *adhortari, admonere* Rom. 12, 1. 16, 17; 1 Tim. 1, 3; 1 Cor. 4, 16. 16, 15; 2 Cor. 6, 1. 8, 6.

በቍዕ፡ part. (passim **በቍዕ፡** exscriptum), f. **በቍዕት፡** (Org.) 1) *utilis, fructuosus, frugi:* **በቍዓኒሃ፡** (v. **በቍዓኒሃ፡**) τῶν χρησίμων αὐτῆς Zach. 6, 10; **በቍዓን፡** εὔχρηστοι Herm. p. 13; c. **ለ፡** prs. Rom. 1, 14 rom.; Philem. 11. Nonnumquam subst. (i. q. **በቍዕ፡**), ut: **ዓማሆሙ፡ዘእንበለ፡በቍዕ፡** *sine utilitate* i. e. *inutilis* (ἄχρηστος) Sap. 3, 11; 2 Tim. 2, 16; **አልቦቱ፡በቍዐ፡** Hebr. 7, 18; etiam *irritus*, ἄκυρος, **ዘእንበለ፡በቍዕ፡** II Can. Ap. 72. 2) *idoneus, aptus, dignus:* ἐπιεικής 1 Tim. 3, 3; εὔχρηστος c. **ለ፡** rei 2 Tim. 2, 21; **በቍዐ፡ረሰየኒ፡** ἄξιόν με ἡγήσατο Herm. p. 20. 27.

ብቁዕ፡ part. *utilis, idoneus*, c. **ለ፡** prs. Herm. p. 13 (bis); c. **ለ፡** rei Herm. p. 23.

በቍዕ፡ subst. *usus, utilitas:* **ምንት፡ውእቱ፡እጓለ፡እመሕያው፡ወምንት፡በቍዑ፡** (v. **በቍዑ፡**) Sir. 18, 8; **ዘአልቦ፡በቍዕ፡** *inutilis, vanus:* **ኢትፍቅድ፡ብዙኀ፡ውሉደ፡እለ፡አልቦሙ፡በቍዐ፡** (v. **በቍዐ፡**) 16, 1; **ይሁብ፡አብድ፡ዘአልቦ፡በቍዐ፡** (v. **በቍዐ፡**) 20, 14; **ለዘአልቦ፡በቍዐ፡ወሀብኩ፡ኀይልየ፡** Jes. 49, 4; Num. 21, 5.

በቋዒ፡ n. ag. 1) *utilis, frugi*, de hominibus **አኀው፡በምንዳቤ፡በቋዕያን፡ይከውኑ፡** Prov. 17, 17; **በቋዕያኒሃ፡** Zach. 6, 10 var.; **ኮነ፡በቋዒ፡ለኵሉ፡** *omnibus utilis factus est* Org. 1. 2) *idoneus*, de hominibus F. N. 41, 5; homines qui sui judicii sunt, **ኮኑ፡በቋዕያነ፡ከመ፡ይሥርዑ፡ንዋዮሙ፡** F. N. 24, 3. 3) *gratificator, largitor, benefactor*, de Deo, qui nominatur **በቋዒ፡ለኵሉ፡** Kid. f. 22, et **በቋዒ፡ተድላ፡ዘኢይመውት፡** Prec. Mat.; Enc. Ter 25; de Maria: **በእንተ፡ማርያም፡ወላዲትከ፡(ኢየሱስ፡ክርስቶስ፡)ምሕላላነ፡ባርከ፤በእንተ፡ማርያም፡ሐፃኒትከ፡ም"፡በ"፤በእንተ፡ማርያም፡በቋዒትከ፡ም"፡በ"፡** Cod. Mus. Brit. LIV, 7.

በቍዔት፡, etiam **በቍዔት፡** subst., Pl. **በቍዔታት፡** 1) *usus, utilitas, commodum:* **ኢይከውነከ፡ለበቍዔትከ፡** 2 Reg. 18, 22; **ኢይክል፡በቍዔታ፡ለነፍሱ፡** (v. **በቍዖታ፡**) Sir. 37, 19; Chr. ho. 8; Hen. 102, 6. 2) *efficacitas:* **ቃላተ፡በቍዔት፡** (erbauliche Reden; *verba profectura algd* ad animos excitandos) Sx. Haml. 7. 3) *gratificatio, beneficium:* Deus **አበ፡በቍዔታት፡** Const. Ap. 21. 4) sensu forensi: *ususfructus:* **እመ፡ኢተፈጸመ፡ነሢአ፡በቍዔት፡በቲ፡** F. N. 28. 41 (vid. **ሕስት፡** sub **ወሐሰ፡**); **በቍዔታት፡** F. N. 28.

በቍዓት፡ subst. i. q. **በቍዔት፡** n. 1., ut: **እስመ፡ጾም፡በቍዓት፡በቲ፤ጾም፡ቅድስት፡ይእቲ፡** Deg.; **ከመ፡ያርኢ፡ዕበየ፡በቍዓታ፡ለሕማማት፡** (*magnitudinem utilitatis passionum Christi*) Chr. ho. 8.

ብቁዓን፡(**ብቍዓን፡**) subst., id. 2 Reg. 18, 22 var.

አስተብቋዒ፡ n. ag. *rogator, precator* a) *supplex, supplicator:* **ገሞራውያን፡ይነበሩ፡በኵሉ፡ሕይወቶሙ፡ምስለ፡አስተብቋዕያን፡** (qui sunt unus ex ordinibus poenitentium) F. N. 48. b) *intercessor, deprecator*, c. **ለ፡** *pro* et **ኀበ፡** *ad* vel *apud:* Lit. 170, 1; episcopi **አስተብቋዕያን፡ለከሙ፡ኀበ፡እግዚ"፡** F. N. 5.

መስተብቍዕ፡ subst. *intercessio, deprecatio*, **በእንተ፡ንጉሥ፡** *pro rege* Cod. Mus. Brit. XXXIII.

በቍጸ፡ I, 1 *congerere* vel *componere* et *accendere*, prunas: **ነሃቢ፡ዘይበቍጽ፡አፍሓመ፡** χαλκεὺς φυσῶν ἄνθρακας Jes. 54, 16; **ዘይበቍጽ፡አፍሓመ፡በምንሃብ፡** (gloss.) 41, 7; **ወበቍጺ፡አፍሓመ፡** ἀνθρακιὰν πεποιηκότες Joh. 18, 18.

ብቁጽ፡ vel **ብቍጽ፡** part. *congestus, compositus, accensus*, de prunis, igne: **ረከቡ፡አፍሓመ፡ብቍጸ፡** Joh. 21, 9; **አፍሓም፡ብቍጽ፡** M. M. f. 29; **አንጻሕኮ፡ለኢሳይያስ፡እንዘ፡ታለክር፡አፉሁ፡በፍሕመ፡እሳት፡ብቁጽ፡** Tab. Tab. 56; Deus eos liberavit **እምእሳት፡ብቁጽ፡** Enc. Tachs. 27; Sen. 14. — *Voc. Ae.:* **ብቍጽ፡ዘ፡ጩኀር፡**; *aliud:* **ብቁጽ፡ብ፡የገል፡እሳት፡የተጫረሂ፡ይ**።

በበ፡ vid. sub **በ፡**

ባባህ፡ nomen mensis Aegyptiorum secundi: (بابه) ⲡⲁⲟⲡⲓ vel ⲡⲟⲟⲡⲉ vel ⲫⲁⲟⲫⲓ, Abush. 8.

ባቢል፡ „nomen avis fictae: **አዕዋፈ፡ባቢል፡ዘውእቱ፡አኀርጋኖት፡** ፫፻, Lib. Myst. Crediderim esse aves illas Muhammedicas ابابيل Sur. 105, 3", Lud.

በቢክ፡ nomen fructus aliusve rei, quam una e ficis horti Eden pondere aequat, ignotum (si quidem lectio sana est), Gad. Ad. f. 42.

በበየ፡ I, 2 (si non **ቤበየ፡**; vicinum est **የበበ፡**): *jubilare, laetum clamorem tollere*, prae libidine: **በበሰርክ፡ትቤቢ፡** (v. **ትየብብ፡**)**በውስተ፡ፍናዊሃ፡** Jer. 2, 23 ὀλόλυξε; at *Voc. Ae.*: **ይቤቢ፡ብ፡ይዘራል፡**; *aliud:* **ትቤቢ፡ዘ፡ትዘር**።

ቤት፡ nomen literae alphabeti Hebraici secundae Ps. 118, 9; Thren. 1, 2. 2, 2. 3, 5. 4, 2. Ubi de psalmis agitur, siglo **ቤት፡** Ps. 118, 9—16 notatur.

ቤት፡ vel **በት፡** n. prgr. sc. βαῖϑ, בַּת *mensura fluidorum* Hebr. (vid. Ges. thes. p. 251): **መስፈርት፡ቤት፡** 3 Reg. 5, 11; **በት፡ጽድቅ፡** Hez. 45, 10. 11 vrs. nov. (vid. **በዶስ፡**).

በትረ፡ rad. inus., cui potestas *secandi* inest, vid. **መተረ፡**

በትር፡ subst., fem. et m., coll. et sing., Pl. **አብትር፡**, raro **አብታር፡** (Num. 17, 17), 1) *virga* Gen. 30, 37—41; Herm. p. 62 seq.; **ትወጽእ፡በትር፡እምሥርወ፡እሴይ፡** Jes. 11, 1; **አብትረ፡ልብኑ፡** κλῶνες ἀγροῦ Job 40, 17. 2) *baculus, scipio, pedum, sceptrum*, Gen. 38, 18. 25; Ex. 4, 3 seq.; Num. 17, 17 seq.; Kuf. 41; Mich. 7, 14; Zach. 11, 7 seq.; Hez. 20, 37. 37, 16 seq.; **ዐቀበ፡መርዔቶ፡በበትሩ፡** Enc. Mag. 27; Ps. 22, 5; **ኢትጹሩ፡በትረ፡** Clem. f. 45; Matth. 10, 10; **በትረ፡ብርዕ፡** Hez. 29, 6; Jes. 36, 6; **ይሰብሩ፡ለበትረ፡ኃጥኣን፡** Sir. 32, 23; Hen. 48, 3; **በበትሩ፡እንተ፡ወርቅ፡** Esth. 4, 11. 5, 2. 8, 4; **በትር፡እንተ፡ዲበ፡ክሣዱ፡** Jes. 9, 4; **ይእኅዙ፡በትረ፡** Ep. Jer. 13; Jer. 31, 17; **በትረ፡ኀጺን፡** Ps. 2, 9; Apoc. 2, 27; **በትረ፡ብርሃን፡** Sx. Teq. 18 et Enc.; baculus, quo frumentum excutitur Jes. 28, 27; *fustis* Dan. ap. 13, 26; ῥόπαλον Prov. 25, 18; fullonis **በትረ፡መሃፒል፡** Sx. Teq. 27 Enc.; *bacillum* ferreum **በትረ፡ኀጺን፡** (inter cruciatus instrumenta) Vit. Barb.; Sx. 3) *virga, baculus, scipio* i. e. castigandi instrumenta: **ዘይምሕክ፡በትሮ፡** Prov. 13, 24; Job 9, 34; **ቍስለ፡አብትር፡** var. Sir. 28, 17; **በትረ፡**

መዐትየ፡ Jes. 10, 5; Thren. 3, 1; 1 Cor. 4, 21. 4) *tribus, stirps* populi: እንተ፡ትንእስ፡በትረ፡ነገዶሙ፡ 1 Reg. 9, 21. 10, 19. 20; 3 Reg. 11, 3; በትረ፡ነገድ፡ Enc. Genb. 10 (Lud.); Org.

በትረ፡ ያርክ፡ n. prgr. *patriarcha* (ecclesiae) Sx. Mag. 13; Enc. Tachs. 1.

በታሮን፡ n. prgr. πατέρων, *patrum*: ዴብረ፡በታሮን፡ዘውእቱ፡ብሂል፡ደብረ፡አበው፡ Sx. Sen. 18.

በተከ፡ I, 1 [بَتَكَ *dissecuit, amputavit* (مَتَكَ); بَتَّ *secuit, resecuit, abrupit*; فَتَقَ *fidit, rupit*] Subj. ይብትክ፡, 1) *rumpere, abrumpere, divellere* (hebr. נתק), vincula, laqueos, funes, al.: Ps. 2, 3; Jud. 16, 9; እበትክ፡ማኅሚከ፡ Nah. 1, 13; በተኩ፡መእስረ፡ Jer. 5, 5; Hez. 24, 23 var.; ብትክ፡ Genz. f. 115 (vid. sub አሥጋሪ፡). 2) *discindere, abscindere*, caput alicujus, Enc. Mij. 15 (Lud.). — Schol. *Voc. Ae.* vid. sub መተረ፡

አብተከ፡ II, 1 *dirimendam curare* litem (cfr. መተረ፡): ታብትክ፡ቃሎሙ፡በኀበ፡እግዚ"፡ Ex. 18, 19.

ተበትከ፡ III, 1 *rumpi, abrumpi, divelli, abscindi*: ይትበተክ፡ፈትል፡ Jud. 16, 9; Koh. 4, 12; Ex. 28, 28 (et 36, 31 in C); ኢይትበተክ፡ቶታነ፡አሣእኒሆሙ፡ Jes. 5, 27; አሕባል፡ዘኢይትበተክ፡ 33, 20. 23; Jer. 10, 20 vrs. alt.; ተበትከ፡ሥርወ፡ልብየ፡ Job 17, 11; ይትበተክ፡መሣግሪሆሙ፡ Luc. 5, 6; መሠረተ፡ሃይማኖት፡ዘኢይትበተክ፡ Lud. (sine auct.); ተበትከ፡እብን፡እምደብር፡ (v. ተመትረ፡) Dan. 2, 34. 45.

ብቱክ፡ part. *ruptus, abruptus, discissus* Jos. 9, 3; መሥገርት፡ብቱክ፡ Jes. 19, 9.

ብትክ፡ subst. *discerptum, dilaniatum* Lev. 19, 7; Act. 21, 25 rom.; Clem. f. 96. 118. 141; Syn. f. 396; Kbr. Nag. n. 9.

ብትክት፡ n. act. *ruptio, ruptura* Jud. 16, 7. 8.

ብኔ፡ et **ቢኒ፡** (vel **ቢሒ፡**) subst., Pl. ቢኒት፡ (ቢሓት፡) *hippopotamus* [ц-єϩє?]: ተጠምቀ፡በማይ፡ዕሬቱ፡ከመ፡ቴርንኖት፡ወዐንኰኰት፡ውብሑ፡ M. M. f. 308; አክይስት፡ወዐናብርት፡ወሐገጸት፡ወዐናጕጕ፡ወቢሓት፡ወቴርንኖት፡ Macc. f. 12; Lit. 176, 4. — De eo vid. Lud. hist. Ae. I, 11 n. 1 et comm. p. 155 seq. (amh. ጎማሬ፡).

በኈበኈ፡ (Ludolfus postulat በኈብኈ፡, at ኈ litera a ratione caeterarum gutturalium aliquantulum recedit) quadrl. I. [respondent خَصَ, פקק; باخ (بُووخ) et بَخُوَ] *putrescere, putrere, putrefieri, cariosum esse vel fieri*: ይበኈብኍ፡አገሪሆሙ፡በመግል፡ Hez. 7, 17; ውስተ፡ኵሉ፡መሴሊት፡ይበኈብኍ፡ (v. ያበ"፡) መግል፡ 21, 7; ይበኈብኍ፡አቍያጺ፡እገሪሁ፡ (βρωθείησαν) Job 18, 13; ኵሎሙ፡እለ፡ይበልዐክ፡ይበኈብኍ፡ (v. ይትበልዑ፡) Jer. 37, 16; በኈበኈ፡ሥጋየ፡በዕፄያት፡ Job 7, 5; de ossibus Ps. 37, 5; በቍስለ፡ኀጢአት፡ሥጋየ፡በኈበኈ፡ወፄአ፡ Enc. Nab. 21; de ligno Gad. T. Zion; radice Jes. 5, 24. — *Voc. Ae.*: በኈበኈ፡ዘ፡በሰበሰ፡

አበኈበኈ፡ II *putredinem efficere* Hez. 21, 7 var.

ብኁቡኅ፡ part. *puter, putridus, cariosus* Job 24, 20 var.; 41, 18 var.

ብኍብኍ፡ et **በኍበኍ፡** adj., *puter, putridus, cariosus*: ዕፅ፡ብ"፡ (v. ብኁቡኅ፡) Job 24, 20. 41, 18 (v. ብኁቡኅ፡ et በኍበኍ፡).

ብኈብኔ፡ et **ብኁብኔ፡** subst. *putredo, putor, caries, foetor*, Lud. e Mss. Colb.; እሬኢ፡ንስሐተ፡ሥጋየ፡ከመ፡ብኁብኔ፡ዐንበሳ፡ ὥσπερ ὀσμὴν λέοντος Job 6, 7.

ብኅብኔ፡ *compositio* vid. sub ብሕብሒ፡

አንበኀብኀ፡ *strepere* vid. sub በሕበሐ፡

ብናሴ፡ n. prgr., unum e nominibus lunae Hen. 78, 2; *Voc. Ae.*

I. **በነተ፡** I, 2 [denom. a ብነት፡] *tributum facere vel conferre, vectigal pendere*: ወለዘሂ፡ጸበሐተ፡ጸብሑ፡ወለዘሂ፡ብነተ፡በንቱ፡ τῷ τὸν φόρον τὸν φόρον. τῷ τὸ τέλος τὸ τέλος Rom. 13, 7.

ብነት፡ subst. *tributum, munus, vectigal* Act. 16, 16. 19; Rom. 13, 7. [cfr. מְנָת ܡܢܬܐ *pars, portio*; مَنّ *donum*, nec non מַתָּנָה مِنْحَة]. — *Voc. Ae.*: ብነት፡ዘ፡የበረከት፡; *aliud*: ብነት፡ዘ፡አምኃ፡ወበዘ፡የማያ፡ወበዘ፡ዐስብ ።

II. **ብንት፡** subst., fem. et m. [i. q. בַּת بِنْتٌ ܒܪܬܐ *filia*]; non usitatum nisi conjunctum cum ዐይን፡, sc. ብንተ፡ዐይን፡ *pupilla* oculi (i. q. بِنْتُ ٱلْعَيْنِ; vid. etiam Ges. thes. p. 86 sub אִישׁוֹן), κόρη Deut. 32, 10; Ps. 16, 9; Prov. 7, 2; Zach. 2, 8; Sir. 17, 22; θυγάτηρ ὀφθαλμῶν ኢታረምም፡ብንተ፡ዐይንኪ፡ Thren. 2, 18; ብንተ፡አዕይንቲሁ፡ይሬኢ፡ጽልመተ፡ Prov. 20, 20 hebr.; Hen. 100, 5; እምነ፡ብንተ፡አዕይንቲሁ፡ ἀπὸ τῶν κάνθων τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ Tob. 11, 12; ብንተ፡አዕይንቲሁ፡አዝረቅ፡ከመ፡ኒል፡ Sx. Haml. 8; ብንተ፡አዕይንቲሁ፡ከመ፡ኰሕል፡ ibid.; Enc. Tachs. 11.

ብእሰ፡ I, 1 [بَؤُسَ *strenuus et audax fuit*, بَئِسَ *malis et damnis afflictus, miser fuit*; ܒܝܫܐ *malus*; ܐܬܒܐܫ *displicuit*; בָּאַשׁ *male oluit*: amh. በሰ፡ *malum vel pejorem esse vel fieri*: arab. etiam بَأْسٌ *audacia*, et بَاسَ *asper fuit*] Subj. ይብአስ፡ 1) *asperum* i. e. *acerbum, vehementem esse*, de dolore: ወእመሂ፡አርመምኩ፡ይብእሰኒ፡ (mihi) ሕማምየ፡ Job 16, 6. 2) *malum vel pejorem esse vel fieri*: ዘላዕለ፡ኃጥኣን፡ይብእስ፡ምስብዒተ፡ዝንቱ፡ኵሉ፡ Sir. 40, 8; c. c. Acc. prs. *alicui*, sc. a) *male vertere* alicui: ይብእሰከ፡ረጊጽ፡ውስተ፡ቀኖት፡ በሊኅ፡ Act. 9, 5 Platt; Luc. 11, 26; እስመ፡ይኄሬታ፡ (ለሐሰት፡) ትብእሰከ፡ οὐκ εἰς ἀγαθόν ἐστι Sir. 7, 13. b) *malum videri* alicui, *displicere*: ብእሶ፡ለንጉሥ፡ፋርስ፡እስመ፡ εὗρεν ἀδικίαν ὅτι 4 Reg. 17, 4; eundem in modum Lud. interpretatur locum Lev. 20, 22. c) *adversum, infestum, noxium, perniciosum esse* alicui, *nocere*: ለእመቦ፡ዘብእሰከ፡ ἐὰν εἰς σὲ πλημμελήσῃ Sir. 26, 11; አእምር፡ዘይብእሳ፡ τί πονηρὸν αὐτῇ 37, 27; ለዘላፉ፡ኢይብእሰከ፡ 19, 7; Lev. 20, 22; βλαβερός 1 Tim. 6, 9; ይብእሶሙ፡ βλαβερόν ἐστι Chr. ho. 8; Act. 28, 6 Platt; Herm. p. 30; ኢይብእሰከ፡ለሥጋከ፡ p. 18.

አብአሰ፡ II, 1 *male habere, aspere tractare, vexare*: ያብእሳ፡ለነፍስከ፡ (v. ያሕክያ፡ለልብከ፡) Koh. 7, 23 (22).

ተበአሰ፡ (nonnumquam ተባእሰ፡ scriptum) III, 1 *se asperum vel violentum praebere, vim adhibere*, a) *vires contendere, acriter agere, contendere et laborare*: ወተበአሱ፡

ይትመየጡ፡ መንገለ፡ ምድር፡ Jon. 1, 13; ተበአሰ፡ ያድኅኖ፡ Dan. 6, 14. b) *vim facere* vel *afferre* alicui, *cogere*, c. Acc.: ተበአሳ፡ ወአድከማ፡ 2 Reg. 13, 14; ከመ፡ ትትበአሶ፡ ይስክብ፡ ምስሌሃ፡ Kuf. p. 138.

ተበአሰ፡ (plerumque ተበአሰ፡ scriptum) III, 3 *pugnare, luctari, contendere, dimicare, conflictari, certare*, et de altercantibus, et de bellum gerentibus Ex. 21, 22; ደቂቀ፡ እምየ፡ ተበአሱ፡ በእንቲአየ፡ Cant. 1, 6; Hen. 15, 11; Kuf. p. 42; Gen. 26, 20; Lev. 24, 10; Jac. 4, 2; c. c. ምስለ፡ *cum* i. e. *contra* Deut. 25, 11; Jud. 11, 25; Ps. 143, in tit.; 151 in tit.; Kuf. 23; Hen. 90, 11—13; Act. 14, 2; c. Acc. (*impugnare, oppugnare*) Gen. 26, 22; 2 Par. 27, 5; ለዘይት በአስከ፡ ተዐገሥ፡ Hom. Joh.; nisi hoc fecero, እግዚ"፡ ይትበአሰኒ፡ Ssal. Req.; ይትበአሱ፡ ምክረ፡ እግዚ"፡ Cyr. ad Th. f. 9; c. ምስለ፡ vel. ለ፡ *a partibus* alcjs vel *pro* aliquo: እሉ፡ ተበአሱ፡ ምስለ፡ ዳዊት፡ 1 Par. 12, 21; ሊተ፡ Org.; c. በእንተ፡ rei (*pro*): ተበአስ፡ በእንተ፡ ጽድቅ፡ ἀγώνισαι περὶ τῆς ἀληθείας Sir. 4. 28.

አስተበአሰ፡ (etiam አስተበአሰ፡ scriptum) IV, 3 *contentionem excitare, ad conflictionem, certationem commovere* vel *adducere*: ዘያስተበአስ፡ ወዘያስተሳልም፡ በምንትኒ፡ ግብር፡ ኢይደልዎ፡ ከመ፡ ይኩን፡ ስምዐ፡ በውእቱ፡ ግብር፡ F. N. 43, 12; c. Acc.: አስተበአሰሙ፡ በጽልእ፡ Jsp. p. 306. 309. 333; M. M. f. 334.

ብኡስ፡ part. *malus, reprobus, abjectus*, ἐξεωσμένος 2 Reg. 14, 14.

ብእስ፡ subst., *improbitas* (?) 2 Reg. 14, 14 var.

ባእስ፡ subst. 1) *contentio, conflictio, pugna, luctatio*, μάχαι Prov. 17, 19; ጋእዝ፡ ወባእስ፡ στάσις καὶ μάχη 17, 14. 26, 21; በባእስ፡ ወበዘንጓጔ፡ ይፌንዎሙ፡ Jes. 27, 8; በኀ፡ ባእሰ፡ ተባአሰ፡ ምስለ፡ እስራኤል፡ Jud. 11, 25. 2) „*asperitas, adversitas* quaevis“ Lud. ex Org.; eodem refert Lud.: ጊዜ፡ ላዕሌየ፡ ያመዐብል፡ ባእስ፡ *cum me instar fluctuum obruit adversitas*, Enc. Hed. 16, et ex Carm. Greg. affert: ባእስ፡ ቍር፡ *asperitas* (vel *injuria*) *frigoris*.

ብእሲ፡ subst. [vir a vi, strenuitate, fortitudine dictus, sicut אִישׁ], m., nonnisi in Sing. usitatum (pro Pl. frequentant ዕደው፡) 1) *vir*, ἀνήρ sexcenties, ut Gen. 4, 23. 19, 8. 39, 1. 2. 42, 11; Num. 31, 35; Deut. 22, 5; Jud. 3, 29; Jos. 4, 4. 7, 14. 15; Ps. 33, 9; 1 Reg. 2, 33. 4, 12. 6, 19. 9, 1. 2. 22. 13, 15. 17, 33; 2 Reg. 17, 8; Dan. 8, 15; 1 Tim. 2, 12. a) opp. feminae *mas, masculus* (sed nonnisi de homine) Gen. 4, 1; 1 Reg. 1, 11; ትወልደ፡ ወልደ፡ ብእሴ፡ F. N. 24, 6 (aliâs ተባዕት፡, ሮስ፡, ዕድ፡). b) opp. pueris et senibus: *vir fortis, juvenis*, 1 Reg. 9, 2. 26, 15; 3 Reg. 2, 2; Job 38, 3; አመ፡ ኮንኩ፡ ብእሴ፡ ὅτε ἐγενόμην ἀνήρ Tob. 1, 9; ተፈሣሕ፡ ብእሲ፡ በውርዙትከ፡ νεανίσκε ἐν νεότητί σου Koh. 11, 9. c) crebro opp. uxori: *maritus* (aliâs ምት፡): Matth. 19, 3; Marc. 10, 2; Rom. 7, 2. 3; 1 Cor. 7, 2; Gen. 3, 6; ብእሲ፡ ምስለ፡ ብእሲቱ፡ Jer. 6, 11; 4 Esr. 9, 42. 44; vid. ብእሲተ፡ ብእሲ፡ sub ብእሲት፡ 2) *homo*, ἄνθρωπος, creberrime, ut Gen. 6, 9. 32, 25. 37, 15. 41, 33. 42, 11; Ex. 2, 11; 1 Reg. 13, 14; Ps. 51, 6. 87, 4; Joh. 16, 21. 19, 5; 2 Cor. 12, 2; Phil. 2, 7; Rom. 5, 12. 16—18; ብእሲ፡ አብድ፡ Sir. 4, 27. 23, 15; ብእሲ፡ ዘማዊ፡ 23, 17. 25, 7; ብእሲ፡ ጠቢብ፡ 20, 27; ብሉይ፡ ብእሲ፡ ὁ παλαιὸς ἄνθρωπος Eph. 4, 22; Rom. 6, 6; ሐዲስ፡ ብእሲ፡ Eph. 4, 24; ቀዳማዊ፡ ብእሲ፡ 1 Cor. 15, 47; ብእሴ፡ እግዚ"፡ 1 Tim. 6, 11; 1 Reg. 9, 6. 10. a) *aliquis* Jud. 6, 8; Cant. 8, 7; Matth. 18, 12; Marc. 14, 13; Luc. 8, 27; Act. 8, 27; ብእሲ፡ ዘይብል፡ Enc. Mij. 14; Mag. 29 (Lud.); maxime in libris ex Arabico translatis. b) repetitum ብእሲ፡ ብእሲ፡ vel *quisque, quilibet* Hez. 14, 4; Ex. 16, 29; Lev. 15, 2. 17, 8. 10. 18, 6, vel *singuli* Cant. 3, 8; 2 Esr. 14, 19. c) *alter*: ብእሲ፡ ቢጾ፡ Jes. 19, 2. 41, 6; ብእሲ፡ እምቢጹ፡ Koh. 4, 4; ብእሲ፡ እኁሁ፡ Jes. 9, 19; Hebr. 8, 11; ብእሲ፡ ዲበ፡ ብእሲ፡ Jes. 3, 5. d) passim in st. c., sequente nomine rei vel qualitatis, eum notat, cui illa tamquam attributum convenit, ut: ብእሴ፡ ሰላም፡ *pacificus, pacis amator* Ps. 36, 39; ብእሴ፡ ሐቅል፡ ἄγροικος Gen. 25, 27; ብእሴ፡ ዕዳከ፡ *debitor tuus* Deut. 24, 11; ብእሴ፡ ደም፡ *sanguinolentus* Ps. 5, 7; 2 Reg. 16, 7. 8, vel *mortis reus* ἀνὴρ θανάτου 3 Reg. 2, 26; ብእሴ፡ ዐመፃ፡ 2 Thess. 2, 3.

ብእሲት፡ subst., fem., nonnisi in Sing. usitatum (pro Pl. frequentant አንስት፡ vel አንስትያ፡); in Vocativo ብእሲቶ፡ (ut Judith 11, 1; Luc. 13, 22. 22, 57; Joh. 4, 21. 20, 13. 15) vel ኦብእሲቶ፡ (Joh. 2, 4; Matth. 15, 28; Chr. Ta. 15) 1) *femina, mulier*, plerumque adulta, sive nupta, sive innupta: ብእሲት፡ ድንግል፡ Lev. 21, 13; Sir. 15, 2; Gen. 24, 5; Esth. 2, 4; በእደ፡ ብእሲት፡ ἐν χειρὶ θηλείας Judith 13, 15; ልህቀ፡ አጥባትኪ፡ ወኮንኪ፡ ብእሲተ፡ Hez. 16, 7; ብእሲት፡ ሐፃኒት፡ Ex. 2, 7; ብእሲት፡ ዕንስት፡ 21, 22; ብእሲ፡ ወብእሲት፡ 21, 28. 29. 35, 25; Lev. 12, 2. 18, 17. 19; ብእሲት፡ ተክት፡ 20, 18; ብእሲት፡ ዘማ፡ 21, 7; Deut. 22, 5; ብእሲት፡ ነቢይት፡ Jud. 4, 4; አሐቲ፡ ብእሲት፡ 9, 53; Ruth 3, 8; ብእሲት፡ መበለት፡ 2 Reg. 14, 5; 3 Reg. 11, 26; Matth. 5, 28; ብእሲት፡ ኀይል፡ Ruth 3, 11. Passim: *unaquaeque, quaelibet* ut Ex. 3, 22. 11, 2. 2) *uxor, conjux* Gen. 2, 22—25. 11, 29; Ex. 21, 3; ብእሲት፡ እንተ፡ ተኀድግ፡ ምታ፡ Sir. 23, 22; ብእሲተ፡ ሕዕንከ፡ 9, 1. 7, 26; Jer. 3, 1; ብእሲትከ፡ Ps. 127, 3. 108, 8; Mal. 2, 14; Matth. 27, 19; አውሰበ፡ ብእሲተ፡ Gen. 25, 1; ነሥአ፡ ብ"፡ 26, 34. 28, 1; Kuf. 25; ኮነተኒ፡ ብእሲትየ፡ Gen. 20, 12; ንሣእከሃ፡ ትኩንከ፡ ብእሲተ፡ Deut. 21, 11. 13. 22, 19; ኢትንሣእ፡ ብእሲተ፡ ለወልድየ፡ Gen. 24, 3. 4; 4 Esr. 9, 46; etiam de concubina et de sponsa Gen. 16, 3. 30, 4. 29, 21; ብእሲተ፡ አቡከ፡ *noverca tua* Lev. 18, 8. 11; Deut. 23, 1; crebro *nupta, marita* appellatur ብእሲተ፡ ብእሲ፡ Deut. 5, 17; Gen. 20, 3; Jer. 9, 2; Prov. 6, 24; Job 31, 9; Sir. 9, 9; vel ብእሲተ፡ ባዕድ፡ 9, 8. 41, 20. 21.

መብእስ፡ (etiam መብአስ፡ Lud.) subst., m. et fem., *quidquid asperum et salebrosum est*, ut locus, regio, via; *salebra*; usurpatur a) subst.: ይኩን፡ ኵሉ፡ መብእስ፡ መጽያሕተ፡ τὰ σκολιὰ Jes. 40, 4. 42, 16; Luc. 3, 5; ገብሩ፡ መብእሰ፡ ፍኖዋተ፡ ἔθηκαν ἐν τοῖς πεδίοις σκάνδαλα Judith 5, 1; ኮነ፡ ፍናዊሁ፡ መብእስ፡ ወመጽብበ፡ 4 Esr. 5, 11. 14; ኀጢአት፡ መብእስ፡ ይእቲ፡ Herm. p. 32; ኀድጋ፡ ለመብእስ፡ ibid.; ደብር፡ መብእስ፡ ውእቱ፡ τὸ ὄρος τραχὺ λίαν p. 75; ፍኖት፡ መብእስ፡ Clem. f. 140; saepe trsl.: የሐውሩ፡ መብእሰ፡ πορευόμενοι σκολιῶς Jer. 6, 28; መብእስ፡ ይእቲ፡ በኀበ፡ አብዳን፡ Sir. 6, 20; መብእስ፡ እበኒሃ፡ ለፍኖት፡ ኃጥኣን፡ 21, 10; Prov. 2, 15. b) adj.: ፍኖት፡ መብእስ፡ Jer. 2, 25; Jud. 5, 6; ፍኖት፡ ጠዋይ፡ ወመብእስ፡ Jer. 18, 15; ቈላት፡ መብእስ፡ Deut. 21, 4.

መስተበእስ፡ part. 1) *contendens, pugnator, bellator, pugnax* (ad III 3) μαχητής Joel 4, 11; Kuf. 37; Org. 4;

መስተባእሳነ፡ሃይማኖት፡ οἱ τῇ δόξῃ μαχόμενοι Cyr. ad Th. f. 19; de litigantibus F. N. 43, 4. 2) *contentionem excitans, dissidia disseminans* (ad IV, 3): ኢይኩኑ፡መስተባእሳነ፡በእከይ፡ II Can. Nic. 28.

መስተባእሲ፡ part. c. term. adj., id. q. መስተባእስ፡ n. 1; μαχιμώτατος Cyr. ad Th. f. 6.

በአት፡ *spelunca* vid. sub በአ፡

በኡናሀ፡, ብኡናሀ፡ nomen mensis Aegyptiorum decimi ⲡⲁⲱⲛⲓ (بؤنه), Abush. 8; aliae nominis formae ባውኒ፡ Abush. 8; በአውና፡ Voc. Ac.; ጰዮን፡ q. v.

በእንተ፡ *propter* vid. sub እንተ፡

በከ፡, በከ፡ vide sub II በከየ፡

በኰሐ፡ I, 1 [contigua sunt נפח, נשב, נשף, ነፍሐ፡ *flare*] *sufflare* ignem, *sufflando excitare*, Hez. 22, 20. 21 var.

አብኰሐ፡ II, 1 *sufflare* ignem, *sufflando excitare*: ዘያበኵሑ፡ (v. ዘይ"፡) ዲቤሁ፡እሳተ፡ Hez. 22, 20; አበኰሕ፡ (v. እበኵሕ፡) እሳተ፡ መዐትየ፡ 22, 21; *inflare* follem et *sufflare* eo: ዘያበኵሕ፡ምብኳሕ፡እሳት፡ φυσητήρ Jer. 6, 29; *efflare*: (አጋንንት፡) ነሰሎሙ፡ያበኵሑ፡እሳተ፡እምአፉሆሙ፡ Gad. T. H.

ምብኳሕ፡ et ሙብኳሕ፡ subst. 1) *follis*: ሙብኰሕ፡ (v. ምብኳሕ፡) ነኀቢ፡ ሥጡቅ፡ Job 32, 19; ምብኳሕ፡እሳት፡ Jer. 6, 29. 2) *sufflatio*: በብዙኅ፡ ምብኳሕ፡ *multa sufflatione*, Lud. e Mss. Colb.; Org. 3 (vid. ምንሃብ፡). — *Voc. Ac.*: ምብኳሕ፡ዘ፡መናፍያ ።

በኰረ፡ i. q. בכר بكر, de quibus vid. Ges. thes. p. 206.

ተበኵረ፡ III, 1 (denom.) 1) *primum partum edere, primiparam esse*: እንስሳት፡እለ፡ተበኵራ፡ 1 Reg. 6, 7; አባግዕ፡እለ፡ተበኵራ፡ Kebr. Nag. n. 73; c. Acc.: መካን፡ተበኵረት፡ዮሐንስሃ፡ Mavâs. n. 3 et 68. 2) *primogenitum esse*: ዮሐንስ፡እምከርሥ፡መካን፡ዘተበኵረ፡ Deg.

በኵር፡ subst. [בְּכוֹר, بِكْر] m. et fem., sing. et coll., Pl. አብኵር፡ et አብኳር፡ et በኵራት፡ 1) *primogenitura*, τὰ πρωτοτόκια Gen. 25, 31. 33. 27, 36; Deut. 21, 17; 1 Par. 5, 1. 2) *primi partus proles*, sive mascula sive femella (1 Reg. 14, 49), *primogenitus, -a, -um*, de hominibus et de brutis: ኵሉ፡በኵር፡ Ex. 11, 5. 12, 29. 13, 15; በኵሩ፡ለላህም፡, ለበግዕ፡, ለአድግ፡ Ex. 34, 19. 20; Gen. 4, 4; Deut. 12, 6. 14, 23; Tob. 5, 14; ይስማኤል፡በኵሩ፡ Gen. 25, 13. 35, 23; Num. 1, 20; 1 Reg. 8, 2. 14, 49; 1 Par. 8, 1. 39; ኤፍሬም፡በኵርየ፡ውእቱ፡ Jer. 38, 9; እንተ፡ተወልደ፡በኵራ፡ Jer. 4, 31; Ps. 88, 27. 134, 8; Rom. 8, 29; Col. 1, 15. 18; Apoc. 1, 5; ubi alii nomini appositionis instar adjungitur, ዘ፡ praepositum habere solet: ወልዳ፡ዘበኵራ፡ Gen. 25, 25. 27, 19. 32; Ex. 4, 22; Matth. 1, 25; Luc. 2, 7; seq. Gen. fratris: በኵረ፡ወልድከ፡ Ex. 22, 28. 34, 20; በኵረ፡ተባዕት፡ *primogenitus inter masculos* i. e. *masculus* 13, 13; collective Hebr. 11, 28; Pl. ደቂቀ፡ዳዊት፡አብኵር፡ (v. አብኵረ፡) ዐቃብያነ፡መንግሥት፡ 1 Par. 18, 17; አብኳር፡ (hominum) F. N. 14; trsl.: በኵረ፡አበው፡ቀደምት፡ sc. Adamus, Lit. Jac., *primus* 1 Par. 18, 17 var. — Ut videtur *juvencus*, ἁπαλός, tener Gen. 27, 9. 3) *primitiae*: በኵረ፡በለስ፡ *ficus praecox* Hos. 9, 10; Jes. 28, 4 var.; Pl. በኵራት፡ F. N. 16. 18; በኵራት፡ይሰዐሩ፡ *primitiae abrogantur* Sx. Nah. 28.

በኵርና፡ et ብኵርና፡ subst. 1) *primogenitura, jus primogeniti* Hebr. 12, 16; Lit. 170, 4; Gen. 25, 31 var.; 27, 36 var.; ተሠየጠ፡እምኔሁ፡ብኵርናሁ፡ Sx. Nah. 28; በኵርና፡ Chr. ho. 31; Kuf. p. 88. 2) Pl. ብኵርናት፡ *primogenita*: ብፅዓት፡ወብኵርናት፡ *votiva et primogenita* (quae offeruntur) Clem. f. 122.

ብኵርናት፡ subst. i. q. ብኵርና፡, ut: Jacobus አውጽአ፡ለሮቤል፡እምኊልቈ፡አኀዊሁ፡ወጸገዎ፡ብኵርናቶ፡ለዮሴፍ፡ Genz. f. 148.

I. በከየ፡ I, 1 [בָּכָה, ܒܟܳܐ, بَكَى] Subj. ይብኪ፡ *flere, plorare, (vagire) deflere, deplorare, lamentari* Matth. 11, 17; Marc. 14, 72; Luc. 6, 25; Joh. 16, 20; Apoc. 5, 4; ብከዩ፡ Jes. 15, 2; ኢትብክዩ፡ Kuf. 27; ኀደገት፡በኪየ፡ (v. በከየ፡) Tob. 6, 1; Gen. 33, 4. 43, 30; Num. 11, 10; Jud. 20, 26; 2 Reg. 15, 23; Hen. 14, 7. 89, 69; de infante Ex. 2, 6; στενάζειν, ἀνα-, κατα-στενάζειν (*gemere, singultire*) Jes. 30, 15. 46, 8; Thren. 1, 4; ብኪ፡ Hez. 21, 6; ብክዩ፡ (κόπτεσθε) Jer. 4, 8; c. Acc. prs.: Gen. 23, 2; 1 Reg. 28, 3; 2 Reg. 1, 17 (θρηνεῖν). 3, 33; Kuf. 23. 26; አምርር፡በከዮቶ፡ (v. በኪዮቶ፡) Sir. 38, 17; ብክዮ፡ለዘሞተ፡ 22, 11; Hez. 26, 16; ኢይበክይዎሙ፡ Jer. 8, 2. 16, 4; Luc. 23, 27; Apoc. 18, 11; c. ዲበ፡ Hen. 95, 1; c. ላዕለ፡ prs. vel rei: 2 Reg. 1, 24; ብኪ፡ላዕለ፡ዘሞተ፡ Sir. 38, 16; Apoc. 18, 9; Jac. 5, 1; Luc. 19, 41; 4 Esr. 9, 41; c. በእንተ፡ vel እምነ፡ *ob, propter*: Matth. 2, 18; በእንተ፡ኵሉ፡ምንዱብ፡እበኪ፡ Job 30, 25; እመ፡በከየ፡ትለሚሃ፡እምኔየ፡ 31, 38; c. Acc. ብካየ፡, ut: ብካየ፡በከየት፡በሌሊት፡ Thren. 1, 2; በከዩ፡ብካየ፡ዐቢየ፡ Kuf. 23; እብኪ፡መሪረ፡ Jes. 22, 4; Matth. 26, 75. Praeterea nota: በከየ፡ላዕሌሁ፡ *flevit super eum* i. e. *coram eo, flendo adiit eum* Num. 11, 13; Jud. 14. 16. 17; vel *super eo* i. e. *in amplexu ejus* Gen. 45, 14. 15. 50, 1.

አብከየ፡ II, 1 *flere* vel *plorare facere, ad flendum movere*: በከየ፡ብካየ፡መሪረ፡እስከ፡አብከየ፡እለ፡ሀለዉ፡ህየ፡ Jsp. p. 339; ለእመ፡ኢያበክይነ፡በፈቃድነ፡በገዐር፡ያበክዩነ፡በሀየ፡ዘእንበለ፡ፈቃድነ፡ Macc. f. 25; ምንት፡ያበክየኪ፡ 1 Reg. 1, 8; Kuf. 17; 4 Esr. 9, 40 (ምንተ፡); ምንት፡ዘያበክየከ፡ Hez. 21, 7.

ተባከየ፡ III, 3 *simul, alium cum alio flere* vel *complorare*: ሶበ፡ተአምኑ፡ወተባከዩ፡ በበይናቲሆሙ፡ ወተሳዐሙ፡ Rel. Bar.

ብካይ፡ subst., m., *fletus, ploratus, lamentatio* Gen. 46, 29; በከየ፡ብካየ፡ዐቢየ፡ Jer. 38, 3, Jud. 21, 2; Koh. 3, 4 Job 16, 16; 1 Esr. 5, 62; Matth. 2, 18. 8, 12; ብካየ፡ኢያዜር፡ Jes. 16, 9; ብካይ፡ወላሕ፡ 22, 12; Joel 2, 12; Ps. 6, 8; ቃለ፡ብካይ፡ወቃለ፡ዐውያት፡ Jes. 65, 19; Jer. 9, 19 (φωνὴ οἴκτρου); ብካየ፡ገዓርሙ፡ 3, 21; በገዐ፡ብካይ፡ 31, 5; κοπετός Am. 5, 16.

በካዪ፡ n. ag. *flens, plorator*: ብፁዓን፡እንትሙ፡ ተባህላት፡ ለሕዙናን፡ ወለበካይያን፡ (e Matth. 5, 4) Phlx. 79; Gad. Ad. f. 35. 76.

ሙብክይ፡ part. (II, 1) proprie: flere faciens, i. e. *solemniter deflens, deplorans, lamentans* (pro mortuis) Matth.

9, 23 rom.; M. M. f. 187; Genz. f. 129 (c Matth. 7, 12); forma **መበክያን፡** (I, 2 vel II, 2) legitur M. M. f. 197.

መበክይ፡ part. (I, 3) id.: Matth. 9, 23 Platt.

II. **በከየ፡** I, 1 [בָּקַק *evacuavit*, בִּקָּה *vacuitas*, بُوق *vanus*; etiam بَقَّ et بَكَّ huc referenda sunt] *vacuum, inanem fieri, evanescere*, de luna: **ኢይሬኢኑ፡ ዐሐየ፡ ዘያበርህ፡ ወይጠፍእ፡ ወወርኅኒ፡ ትበኪ፡** σελήνην δὲ φθίνουσαν Job 31, 26.

በክ፡ subst. 1) *vacuitas, inanitas, vanitas*, deinde pro adj.: *vacuus, inanis, vanus*, **ኵሉ፡ ክበበ፡ በክ፡** Hen. 73, 5. 78, 14; **ነገረ፡ በክ፡** 49, 4. 62, 3; **አብድ፡ ያፌድፍድ፡ ነቢበ፡ በክ፡** Koh. 2, 15; **ለክንቱ፡ ወለበክ፡ ሰርሐ፡** Job 20, 18. a) *orbitas, solitudo*, et pro adj.: *orbus, solus*: **ነበሩ፡ እስራኤል፡ በበክ፡** (sec. Hos. 3, 4) Enc. Jac. 26; **ትንበር፡ በክ፡** μενέτω ἄγαμος 1 Cor. 7, 11. b) *merus, nudus, solus*: **አክ፡ በክ፡ በከመ፡ ትሬእይዎ፡ ለዝንቱ፡ ኅብስት፡** Lit. Chr.; Lit. Cyr. (Lud.). 2) crebrius adv. **በክ፡** a) *vane, inaniter, frustra* Hen. 55, 1. 60, 24; Koh. 2, 15; Prov. 1, 17. 3, 30; Job 21, 34; **በክ፡ ወሐሰተ፡ ገብሩ፡ አበዊነ፡ ጣዖቶሙ፡** Jer. 16, 19; **በክ፡ ጻመውኩ፡** Jes. 49, 4. b) *temere, fortuito*: **ኢትክወው፡ ደመ፡ በክ፡ ዘእንበለ፡ ኵነኔ፡** Kuf. 21; **በክ፡ ለሊነ፡ ተፈጠርነ፡** αὐτοσχεδίως Sap. 2, 2; 1 Reg. 6, 9. c) *solum, tantummodo*: **ዐርክ፡ ለስም፡ በክ፡ ዘይትዓረክ፡** φίλος ὀνόματι μόνον φίλος Sir. 37, 1. d) *gratis* Gen. 29, 15; **ነሀብክ፡ በክ፡** Kuf. 19; **ኢነሥእ፡ እምኔሆሙ፡ በክ፡** ibid.

በሐ፡ inus., i. q. بَاحَ *apparuit, manifestus fuit; manifestavit*; IV *permisit*; X *putavit rem licitam*; e **በሐ፡** propagatum est **ብሒት፡** q. v.

አብሐ፡ II, 1 *permittere, concedere, sinere; potestatem, facultatem, veniam dare*, abs. Hebr. 6, 3; c. **ለ፡** prs. Job 32, 14; Sir. 15, 20; plerumque c. Acc. prs. ut: **ኢያብሖ፡ አበሁ፡** Kuf. 31; 4 Esr. 8, 9; **ንብብ፡ ለእመ፡ አብሐከ፡** Sir. 35, 7; 1 Reg. 15, 24; seq. Subj. verbi: Gen. 18, 32. 31, 7. 44, 18; Ex. 3, 19; Jos. 10, 19; 2 Reg. 21, 10; **አባሕክሙ፡ ለሰብእ፡ ይንብብ፡ ዘከመዝ፡ ነገረ፡** Job 32, 14; **ኢያብሖ፡ መንፈሲ፡** (v. **መንፈሲ፡**) **ያእምር፡ ግብሮ፡** Sir. 18, 4; Judith 12, 6; Dan. ap. 13, 26; 1 Tim. 2, 12; Hebr. 7, 23; Apoc. 11, 9; **ለእመ፡ አብሀኀከ፡** (**ተግበረከ፡**) **ትጸድቅ፡ ኢያበውሐከ፡** (sc. **ብዝኁ፡ ተግባርከ፡**) Sir. 11, 10; seq. **ከመ፡** c. Subj.: Ruth 1, 16; **ኢያብሐ፡ ወኢለመንፈሲ፡ ከመ፡ የአብሱ፡** Sir. 15, 20; 1 Reg. 24, 8; Kuf. 48; c. **ላዕለ፡** rei: **አብሖሙ፡ ላዕለ፡ አጋንንት፡** ἐδίδου αὐτοῖς ἐξουσίαν τῶν πνευμάτων Marc. 6, 7.

ተበውሐ፡ III, 1 *potestatem habere* vel *nancisci* a) *auctoritate et potestate pollere, dominari*, c. **ላዕለ፡**, ut: (**አጋንንት፡**) **ኢይትበውሑ፡ ላዕለ፡ ውሉደ፡ ጻድቃን፡** Kuf. 10; 4 Esr. 4, 64; Lud. comm. hist. p. 504 n. 47; c. **በ፡**, ut: **አሚን፡ ተበውሐ፡** (**ጢጦስ፡**) **በኵሉ፡ ሀገር፡** Jsp. p. 377. b) *facultatem, veniam, licentiam concessam habere*, (permissum est alicui): **እስመ፡ ተበዋሕኩ፡ እትናገር፡** Gen. 18, 31; **ተበውሖት፡ ከመ፡ ታብዝኃ፡ ለኀጢአት፡** Rom. 5, 20 rom. c) *potestati suae subjectum* vel *commissum habere* alqd: **ሥርዐት፡ ቅድስት፡ ዘተበዋሕክሙ፡** Clem. f. 92. d) *licentia concessa admitti ad* alqd: **ወትትበዋሕ፡ ኀበ፡ ቅዳሴሆሙ፡** Lud. e Mss. Colb.

ተባውሐ፡ III, 3 *sibi invicem potestatem, copiam dare* vel *facere* 1 Cor. 7, 5.

አስተበውሐ፡ (et **አስተብሐ፡** Lud. e 1 Reg. 20, 28) IV, 1 et **አስተባውሐ፡** IV, 3 1) *veniam petere, petere ut liceat* vel *permittatur*, c. Acc. prs. 2 Esr. 23, 6; seq. **ከመ፡** c. Subj. 1 Reg. 20, 6. 28; seq. Subj. Act. 13, 28 rom. 2) *veniam nancisci, concessam licentiam habere*, c. **ኀበ፡** vel **በኀበ፡** prs.: **አስተባዊሖ፡ ኀበ፡ ሊቀ፡ ክህናት፡ መጽአ፡** Sx. Haml. 5; Act. 9, 14 Platt; 26, 10 Platt. 3) *veniam concedere, permittere*: Satanas **አስተባውሖ፡** (Evam) **ለበሊዐ፡ ዕፀ፡ ዕልወት፡** M. M. f. 37; **አስተበውሖሙ፡ ለበሊዐ፡ ንዋየ፡ ውስጥ፡** Sap. 12, 5.

ብዉሕ፡ vel **ብውሕ፡** part. 1) *potestatem* vel *licentiam habens*: **ብእሲት፡ ኢኮነት፡ ብውሕተ፡ ላዕለ፡ ርእሳ፡** 1 Cor. 7, 4; F. M. 9, 1; **ኢኮነ፡ ብዉሓነ፡** 2 Thess. 3, 9; seq. Subj. verbi: **ወኢ፩ኢ፡ ብዉሕ፡ ይባእ፡ ውስተ፡ ቤተ፡ መቅደስ፡ ዘእንበለ፡ ክህን፡** Jsp. p. 374; Rom. 9, 21 Platt. 2) *arbitrio* vel *potestati* alcjs *traditus* vel *concessus, permissus, licitus*: **ብዉሕ፡ ለከ፡** (**ለጴጥሮስ፡**) **ሥልጣነ፡ ዚአሃ፡** (ecclesiae) Clem. f. 241; Gen. 39, 9; **ኵሉ፡ ብዉሕ፡ ሊተ፡** Rom. 13, 1; imprs.: *licet, integrum est, fas est*, seq. Subj. verbi: **ኢኮነሁ፡ ብዉሕ፡ ለልዑል፡ ይግበር፡ ዘፈቀደ፡** Job 22, 12; **ብዉሕ፡ ሊተ፡ ይንበር፡ ዲበ፡ መንበሩ፡** 26, 9; Matth. 9, 6 Platt; **ብዉሕ፡ ለከ፡ ትንባብ፡ ወትግበር፡ ዘፈቀድከ፡** Clem. f. 242; **ብዉሕ፡ ሎሙ፡ ይመንኵሱ፡** F. M. 5, 2; vel seq. **ከመ፡** c. Subj.: Marc. 2, 10; **ብዉሕ፡ ለኤጲስ፡ ቆጶስ፡ ከመ፡ ይፍታሕ፡** F. M. 6, 2.

በውሕ፡ subst. *potestas, facultas*: **ኢኮነኑ፡ በውሐ፡ ለለብሓዊ፡ ይግበር፡** Rom. 9, 21 rom. (si quidem lectio sana est).

መበሕት፡ subst. *potestas, auctoritas, facultas, venia, permissio, arbitrium, licentia*: **ተውህበ፡ ሎቱ፡ መበሕት፡** Dan. 7, 6; **በመበሕተ፡ መኑ፡** Matth. 21, 23; (exspectavit) **እስከ፡ ይረክብ፡ መበሕተ፡ ቃልየ፡** Clem. f. 124; **ዲያቆን፡ ኢይግበር፡ ምንተኒ፡ ዘእንበለ፡ መበሕተ፡ ኤጲስ፡ ቆጶስ፡ አቡሁ፡** Did. 8; **ዘእንበለ፡ መበሕተ፡ መምህሩ፡** Reg. Pach.; **ንሕዝዝ፡ ከመ፡ ኢይኩን፡ ለ፩ ምንትኒ፡ እምይእዜ፡ መበሕት፡ ከመ፡ ያዝልፍ፡ አንብሮ፡ ዕቅብት፡ ውስተ፡ ቤቱ፡** F. M. 8, 1. Hinc **መጽሐፈ፡ መበሕት፡** *libellus permissionis, auctoritas literarum, venia per literas data* Act. 22, 5. 26, 12 Platt; Abush. 50; *literae formatae, epistola communicatoria* (γράμματα τετυπωμένα, κοινωνικά, εἰρηνικά, συστατικά) Lud. comm. hist. p. 310; Can. Laod. 41 (42); **ይጽሐፍ፡ መበሕተ፡** εἰρηνικὰς ἐπιστολὰς διδόναι Can. Ant. 6 (7); etiam **መበሕተ፡ እንግዳ፡**

ቡቅ፡ vel **በውቅ፡** subst. (Sing. nondum repertus), Pl. **አብዋቅ፡** [بُوق Pl. أَبْوَاق] *lituus*: **ወይትነፉሕ፡ ቀርን፡ ወብዕዛት፡ ወአብዋቅ፡** Chr. Ax. f. 90.

ባውኒ፡ vid. **በኡናህ፡**

በአ፡ I, 1 [בּוֹא بَاءَ] Subj. **ይባእ፡** *intrare, ingredi, introire, inire* Gen. 6, 18; Hen. 14, 21; Jos. 6, 1; c. c. Acc. loci: **በአ፡ ቤቶ፡** Dan. 2, 17; Ps. 5, 8; **በአ፡ ጽርሐ፡** 1 Esr. 3, 3; Gen. 24, 67; **በኡ፡ አህጉረ፡** Jer. 4, 5; **ኢይክል፡ በዊአ፡ ቤተ፡ እግዚ**" 43, 5; **በአ፡ ቤተከ፡** Jes. 26, 20. 13, 20; **በአ፡ ብሔረ፡ ግብጽ፡** Gen. 46, 6; Marc. 1, 21. 45; Matth. 6, 6; Act. 3, 3; **ዘይበውኡ፡ አብያተ፡ ሰብእ፡ ከመ፡ ይስርቁ፡** F. M. 17, 7; c. **ኀበ፡** prs. *ad* alqm Ex. 5, 1. 7, 26. 9, 1; Gen. 34, 27; Hen. 40, 7.

81, 13; vel c. ኀበ፡ loci (*ad*) Hen. 72, 5; c. ውስተ፡ loci (*in*): በአ፡ውስተ፡ታቦት፡ Gen. 7, 1; Ex. 40, 29; ኢትባኢ፡ውስተ፡ገራህተ፡ባዕድ፡ Ruth 2, 8; 4 Esr. 10, 1. 24; ባኢ፡ውስተ፡ጽልመት፡ Jes. 47, 5; Cant. 5, 1; Hen. 14, 10. 12; Hebr. 9, 6; (*inter*) 1 Reg. 26, 7; (*in* vel *per*) Ps. 99, 4; Hen. 72, 13. 15; c. እንተ፡ *per:* ባኡ፡እንተ፡አናቅጽየ፡ Jes. 62, 10; Joh. 10, 9; c. ማእከለ፡ *in mediam rem* vel *inter* Ex. 24, 18; Act. 19, 30; c. adv., ut: እፎ፡በእከ፡ዝየ፡ Matth. 22, 12; በአ፡ኀበ፡ሀለወት፡ሕፃን፡ Marc. 5, 40; ኀበ፡በአት፡ Sir. 4, 13. a) *inire* feminam, *coire*, c. ኀበ፡ feminae Gen. 16, 2. 19, 31. 29, 21; Lev. 18, 19; Kuf. 28; Deut. 25, 5; 2 Reg. 16, 21; Ps. 50 in tit.; Hen. 7, 1. b) ex Hebraismo recepta est phrasis de *duce populi:* ይበውእ፡ወይወፅእ፡ቅድመ፡ገጾሙ፡ 1 Reg. 18, 16; Num. 27, 17; de eo, qui *vivit* vel *versatur* cum aliquo Act. 9, 28. c) ingredi i. e. *admitti, recipi, adsciscі* in societatem, civitatem, ecclesiam al., *participem fieri rei:* Deut. 23, 2. 4; ኢይበኡ፡በጽድቅከ፡ Ps. 68, 32; ከመ፡ንበእ፡ውስተ፡ዕረፍቱ፡ Hebr. 4, 1; ኢትበውኡ፡ውስተ፡መንግሥተ፡ሰማያት፡ Matth. 5, 20; Marc. 10, 15; 1 Cor. 7, 18 rom. 20; እለ፡በኡ፡ውስተ፡ሕግነ፡ Syn.; በእንተ፡ጥምቀት፡ወ(በእንተ፡)እለ፡ይበውኡ፡ኀበ፡አሚን፡ F. N. 3. Nonnumquam in Canonibus ecclesiasticis በአ፡ absolute (pro በአ፡ቤተ፡ክርስቲያን፡, ut Clem. f. 218) dicitur de eo, cui in ecclesiam intrare et sacra adire licet (opp. excommunicato), ut: (ቀሲስ፡ እመ፡ ነስሐ፡) ይበእ፡ወይትከነስ፡ወይቅረብ፡ Clem. f. 160—161. d) *incidere* in rem: ከመ፡ኢትባኡ፡ውስተ፡መንሱት፡ Matth. 26, 41; ከመ፡ኢትባእ፡ላዕለ፡ደም፡ 1 Reg. 25, 26. 33. e) in judicium intrare cum aliquo i. e. eum in jus vocare Ps. 142, 2. f) *frequentare:* ይበውእ፡ቤተ፡መያሲ፡, ቤተ፡ብለኒ፡ Clem. f. 127. g) *inire* foedus በኡ፡ኪዳነ፡ 2 Esr. 20, 29. h) *subire* alqd Hen. 67, 2. i) *se immittere, immisceri:* ከመ፡ኢትባኡ፡ውስተ፡አሕዛብ፡ Jos. 23, 7; ውስተ፡ነገረ፡ባዕድ፡ኢትባእ፡ ἐν μέσῳ λόγων μὴ παρεμβάλλου (ne interjicias te, ne interrumpas sermonem) Sir. 11, 8. k) de rebus: *introduci, immitti, ingeri:* በአት፡ኀጢአት፡ውስተ፡ዓለም፡ Rom. 5, 12; ዘይበውእ፡ውስተ፡አፍ፡ Matth. 15, 17; Marc. 7, 15; Lev. 10, 18; Num. 31, 23. l) *offerri* (de collationibus): ወርቅ፡ዘበአ፡ τὸ ἀργύριον τὸ εἰσενεχθέν 4 Reg. 22, 4 (vid. አብአ፡). m) *penetrare*, c. Acc. 2 Tim. 3, 6 rom.; c. ውስተ፡, ut: ይበውእ፡ስርዋጽ፡ውስተ፡እዴሁ፡ Jes. 36, 6; ገዓሮሙ፡በአ፡ውስተ፡እዘኒሁ፡ Jac. 5, 4; Ps. 17, 8; ለትባእ፡ኵሉ፡እከዮሙ፡ቅድሜከ፡ Thren. 1, 22; de oratione animos movente, in animos descendente: ነገሩ፡ይበውእ፡ውስተ፡ልብ፡ Sir. 21, 17; 2 Reg. 19, 7; Gen. 50, 21. n) *venire* in mentem alicui: በእከሙ፡ውስተ፡ልብክሙ፡ seq. ከመ፡ et Subj., Mal. 2, 2; Marc. 4, 19. o) *supervenire, invadere* alqm (quamquam raro): ሐዘን፡ኢይበእከ፡ Sir. 38, 17. — *Voc. Ae.:* አተወ፡በአ፡ዘ፡ገባ ።

አብአ፡ II, 1 intrare vel inire facere i. e. 1) *introducere, inducere*, c. c. Acc. prs.: Gen. 6, 19; Luc. 2, 27; Joh. 18, 16; c. Acc. loci vel c. variis praep. (sicut በአ፡): አብአቶሙ፡ቤተ፡ Tob. 7, 1; አባእኩክሙ፡ምድረ፡እስራኤል፡ Hez. 20, 42; 2 Esr. 19, 23; Gen. 43, 17; 2 Joh. 10; አብእዎ፡ባሕረ፡ (sc. በሐመር፡) Enc. Masc. 30; አባእናሁ፡ውስተ፡ገነት፡ Kuf. 3; ኢታብእ፡ኵሎ፡ሰብአ፡ዘረከብከ፡ውስተ፡ቤትከ፡ Sir. 11, 29; Gen. 43, 18; Ex. 23, 20; Num. 14, 16; Cant. 1, 4; አብእዎ፡ኀቤሆሙ፡ውስተ፡ቤት፡ Gen. 19, 10; Luc. 5, 18. 19; Ps. 143, 17; e bello: ዘያወጽኦሙ፡ወዘያበውኦሙ፡ Num. 27, 17; ወሎቱኒ፡አባእከ፡ቅድሜከ፡ይትዋቀስ፡ Job 14, 3. In specie: a) *incidere facere* alqm in malum Matth. 6, 13; Ps. 65, 10. b) *introducere* vel *adducere* alqm in societatem, religionem, i. e. *recipiendum, adsciscendum curare:* አብአሙ፡ (paganos) ውስተ፡አምሮ፡እግዚ"፡ Sx. Genb. 7; ዘእንበለ፡አብእዎ፡ክርስትና፡ Sx. Teq. 25; Nab. 21; ዘእንበለ፡ያብእዎን፡ለአንስቲያሆሙ፡ውስተ፡ሃይማኖት፡ F. M. 5, 11. 2) *introferre, inferre, importare, immittere, ingerere, inserere, invehere*, ut: sanguinem in sacrarium Lev. 4, 5. 16. 16. 15: Hebr. 13, 11; ዓሥራቲየ፡አባእክሙ፡ቤተክሙ፡ Joel 4, 5; 2 Par. 5, 1. 7; onera per portas Jer. 17, 24. 27; Kuf. 2; alqd in speluncas Jes. 2, 19; aquas in urbem (inducere) Sir. 48, 17; naves in portum Jac. 3, 4; አብእ፡እገሪከ፡ውስተ፡አርውታ፡ Sir. 6, 24; vectes in annulos Ex. 25, 14. 27, 7. a) *invehere* proventum in horrea: Deut. 28, 38; Kuf. p. 48 (aliâs አእተወ፡). b) *accipere* (einnehmen, opp. expendere): ዘአባእከ፡ወዘአውጻእከ፡ Sir. 42, 7. c) *in-, introducere* morem, παρεισάγειν 2 Petr. 2, 1; libros haereticorum F. N. 2 (vid. sub አንበረ፡). d) *injicere, interjicere, immittere:* ኢታብእ፡ሐዘነ፡ውስተ፡ነፍስከ፡ Sir. 38, 20; ኢታብእ፡ሐዘነ፡ማእከለ፡ትፍሥሕትከ፡ 13. ~ ዮጊ፡ታበውእ፡ኀጢአተ፡ማእከለ፡ጽድቅከ፡ 7. 6. 3) *afferre*: አብእ፡ኤፉደ፡ προσάγαγε τὸ Ἐφούδ 1 Reg. 30, 7; አብኡ፡ለነ፡ፍትሐ፡ኀበ፡ልዑል፡ Hen. 9, 3; አነ፡አባእኩ፡ተዝካረ፡ስእለትክሙ፡ቅድሜሁ፡ Tob. 12, 12. 15; in specie *offerre* a) munus, donarium, collectam Matth. 2, 11; Ex. 30, 14. 15. 36, 3; Prov. 3, 9; Luc. 21, 1. 4. b) sacrificia Lev. 1, 2. 2, 12: Kuf. 49; Jes. 19, 21; Jer. 14, 12; 4 Esr. 10, 58. 59; እምከመ፡አባእኩ፡ለእግዚ"፡ልዑል፡ይሣሀለኒ፡ Sir. 7, 9. 14, 11: ዘበንዋየ፡ዐመፃ፡ያበውእ፡መባእ፡ 31, 24. 32, 1; Act. 21, 26; ካህን፡ዘያበውእ፡መሥዋዕተ፡ Lev. 7, 8.

ተበውአ፡ III, 1 *introduci* Rom. 5, 20 Platt; ቢጽ፡እለ፡ተበውኡነ፡ (v. ተባውኡነ፡ Platt) *qui introducti fuerunt nobis* (παρείσακτοι) Gal. 2, 4.

ተባውአ፡ III, 3 *se ingerere, inferre, intrudere* inter alios, c. Acc. Gal. 2, 4 Platt; 2 Tim. 3, 6 Platt.

አስተበውአ፡ vel አስተብአ፡ IV, 1 *ad se* vel *sibi introducere, deducere* domum, c. Acc.: ኢይደልዎ፡ለ፩እምእመናን፡ከመ፡ያውስብ፡፪አንስተ፡ወያስተብኦን፡ (aliâs ያስተጋብኦን፡) F. M. 5, 4; ኢታስተበውእ፡አዕርክተ፡ *ne ad te introducas amicas* (quales tentandae et firmandae suae castitatis causa introducere solebant) Syn. f. 283.

በአት፡ n. act. et subst., m. et fem., Pl. በአታት፡ 1) *ingressio, ingressus, introitus, aditus:* በበአትከ፡ወበበአትከ፡ Deut. 28, 6; 1 Reg. 29, 6; 2 Par. 1, 10; Org. 1; በአትነ፡ወበአትነ፡በሰላም፡ዕቀበነ፡ Genz. f. 94; c. Acc.: እምሰበ፡በአቱ፡መንግሥተ፡ሰማያት፡ Matth. 19, 23. 24; c. ውስተ፡ ut: (ille est) ጥንት፡ወበአት፡ውስተ፡ትሥጉት፡ ἀρχὴ ὥσπερ τις καὶ προσβολή Cyr. c. Pall. f. 69; በትንሣኤሁ፡ወበዕርገቱ፡፤በንብረቱ፡በየማንከ፤ወበበአቱ፡ውስተ፡ሀላዌከ፡ Genz. f. 115. Vid. etiam 4 Reg. 21, 16 var. a) passive: *introductio:* በገነቱ፡ዕለተ፡ኮነ፡በአቱ፡ (sc. Jesu infantis) ውስተ፡ቤተ፡መቅደስ፡ Sx. Jac. 8. b) *introitus* i. e. *initium:* በአተ፡ሰንበት፡ προσάββατον Marc. 15, 42; በአተ፡ሌሊት፡ Abush. 12; በአተ፡ክረምት፡ Enc. Sen. 25; በአተ፡ጾም፡ in libris de Computo eccl. 2) *specus, spelunca, caverna, antrum* (*stabulum, latibulum, conditorium*) Gen. 23, 9 seq.; Kuf. 19:

Judith 16, 23; Joh. 11, 38; በአተ፡ ፈያት፡ Jer. 7, 11; Matth. 21, 13; በአታት፡ Jud. 6, 2; Jes. 2, 19. 32, 14. 33, 16. 42, 11. 65, 4; Jer. 4, 29. 31, 28; Hez. 33, 27; Hebr. 11, 38; Apoc. 6, 15; በአታት፡ ከሎሑ፡ Job 39, 28, በአታት፡ ለመራዕይሆሙ፡ μάνδραι 2 Par. 32, 28; በአተ፡ መዛግብት፡ Clem. f. 8 seq.; Gad. Ad.; monachorum Phlx. 24 seq.; Enc. Hed. 17; (ossa ejus translata sunt) በደብረ፡ መቃርዮስ፡ ኀበ፡ ተሐንጸ፡ በአተ፡ Enc. Jac. 5; de loco in quo Christus natus est (aliàs ጎል፡) Org. 1.

በዋኢ፡ n. ag. *intrans, ingrediens, is qui introit:* (janua aperta fuit) በእንተ፡ ብዙኅ፡ በዋእያን፡ ወወፃእያን፡ Phlx. 122; a) *frequentator, commeans:* ጽፋቅ፡ በዋኢ፡ ቤታ፡ Prov. 29, 45; Did. 3; vid. በዋኢት፡ b) Macc. f. 15 legitur: (*puerorum captivorum quosdam constituit*) በዋእያነ፡ ውስተ፡ ምስካቡ፡ i. e. *cubicularios.*

በዋኢት፡ subst. (fem. ad በዋኢ፡) *multitudo intrantium, frequentantes:* ኀበ፡ ብዙኅ፡ በዋኢቱ፡ በመዝግሕ፡ አንብር፡ Sir. 42, 6.

አበኢ፡ n. ag. (II, 1) *introductor,* Lit. 173, 3.

ምብዋእ፡ et **ሙባእ፡**, subst., Pl. ምብዋአት፡ vel ሙባአት፡, *ingressus, introitus, aditus:* ኢያእምር፡ ሙፃእየ፡ ወሙባእየ፡ 3 Reg. 3^b, 7; Jes. 37, 28; εἴσοδος Prov. 8, 34; ምብዋእ፡ Hez. 42, 9; ሙባኣቲሁ፡ 43, 11; ሙባአ፡ ቤት፡ 44, 5. 46, 19; ምብዋአት፡ 2 Par. 23, 4; እስመ፡ እንተ፡ ሀየ፡ ቦቱ፡ ምብዋእ፡ (v. ምቡእ፡!) ላዕለ፡ ይሁዳ፡ Judith 4, 7; 4 Esr. 5, 3. 4. 13, 44; ሙባአ፡ ግብጽ፡ Kuf. 10; ሙባአ፡ ባቢሎን፡ Kuf. 20; Jos. 13, 5; Jud. 1, 24; Org. 2. In specie: locus *occasus* astri Hen. 73, 3.

መብዋእት፡ et **ምብዋእት፡** subst. 1) *commissura, junctura,* συμβολή Ex. 26, 4. 2) *vectes immissi* vel *inserti,* ἀναφορεῖς 2 Par. 5, 9.

መባእ፡ subst., m. et fem., coll. et sing.; Pl. መባኣት፡ *oblatio* cujusvis generis in usum Dei, templi, ecclesiae facta (*donum, donarium, munus, collatio, collecta, sacrificium, anathema,* al.): καρπώματα Deut. 18, 1; θυσίαι Jer. 7, 21; Sir. 31, 23; προσφοραί አብእ፡ መባአ፡ ለእግዚ፡ 14, 11. 31, 21; ἀναφορά Ps. 50, 20; δῶρον Job 8, 20; Lev. 1, 2; Hez. 20, 39; በብዝኅ፡ መባእየ፡ ይሰሪ፡ሊተ፡ Sir. 7, 9; Matth. 5, 24. 8, 4; Luc. 21, 1; ἀνάθεμα Lev. 27, 28. 29; ἀπαρχή, ἀπαρχαί Ex. 25, 2. 3; Num. 15, 19—21; ἀφαίρεμα, ἀφόρισμα Ex. 35, 5. 21. 39, 2; Lev. 10, 14. 15; Num. 31, 52; ጸሐፍት፡ መባእ፡ γραμματοεισαγωγεῖς Deut. 16, 18; collecta 2 Par. 24, 9 seq.; ወርቀ፡ መባእ፡ ዘሣጹን፡ F. M. 17, 1; christianorum προσφοραί Lit. 159, 1. 160, 1; Const. Ap. 36; መባኣት፡ F. M. 26, 3; ጸሎተ፡ መባእ፡ *oratio illationis* (quum panis et vinum ex prothesi ad altare inferuntur) Lit. 159, 1.

በዐ፡ inus., بَاعَ *manus distendit,* quoad potuit, *orgyia* (بَاع) *dimensus fuit.*

በዕ፡ subst. *spithama, palmus major,* σπιθαμή Ex. 36, 16.

ብዕለ፡ I, 1 [Hebraei habent בָּעַל *possedit, dominatus est;* in specie: *uxorem duxit,* sicut بَعَلَ et بَعْلٌ; Arabes frequentant بَعِلَ *dives fuit;* vid. etiam መበለ፡] Subj. ይብዐል፡ 1) *divitem esse* vel *fieri, locupletari:* ነዳይኒ፡ ውብዓልኒ፡ Sir. 11, 14; ሠናይ፡ ብዒል፡ 13, 24; ሠያጢ፡ ወሰካሪ፡ ኢይብዕል፡ 19, 1; ብዕሉ፡ Jer. 5, 27; Judith 15, 6; Gen. 30, 43; ብዕልክሙ፡ 1 Cor. 4, 8; ይብዕል፡ Job 15, 29; ሀለወ፡ ዘይብዕል፡ በብዝኅ፡ ጠዊዕ፡ Sir. 11, 18; ከመ፡ ትብዐሉ፡ 2 Cor. 8, 9; 1 Tim. 6, 9. 18; Apoc. 3, 18; Cyr. d. r. fid. f. 55; ይጔጕእ፡ ይብዐል፡ Prov. 28, 22; እንተ፡ እምኔሃ፡ ብዕሉ፡ ኵሎሙ፡ Apoc. 18, 19; c. Acc. ብዕለ፡ Hen. 97, 8; ይብዕል፡ ብዕለ፡ ዐቢየ፡ Dan. 11, 2; c. Acc. prs. i. e. *ditiorem esse aliquo:* ዘይብዕለከ፡ Sir. 8, 2. 12. 13, 2; ምንትኑ፡ ይብዕላ፡ ለጥበብ፡ τί σοφίας πλουσιώτερον; Sap. 8, 5. 2) *conjugium inire:* in loco Jes. 62, 5 ከመ፡ ይነብር፡ ወሬዛ፡ ምስለ፡ ድንግል፡ verbo ይነብር፡ in vers. nov. ይብዕል፡ vel ይቤዕል፡ (I, 2) sive substitutum sive appositum est (יִבְעַל).

አብዐለ፡ II, 1 1) *divitem reddere, locupletare, ditare,* Ep. Jer. 34; 1 Reg. 2, 7; c. Acc. prs. Gen. 14, 23; Kuf. 13; ቀሊል፡ በኀበ፡ እግዚ፡ ያብዕሎ፡ ለነዳይ፡ Sir. 11, 21; እደ፡ ጽኑዕ፡ ብእሲ፡ ያብዕል፡ Prov. 10, 4; በእለ፡ ያብዕሉ፡ ርእሶሙ፡ 13, 7. 29, 46; Hez. 27, 33; c. ለ፡ prs. 2 Cor. 6, 10; c. dupl. Acc. 1 Reg. 17, 25. 2) *festum celebrare, festum diem agere,* (denom. a በዓል፡), sive seq. በዓለ፡, ut: በቲ፡ ያብዕሉ፡ ሮም፡ በዓሎ፡ ለእስጢፋኖስ፡ Sx. Masc. 12; ዕለተ፡ ዘያብዕሉ፡ ቦቱ፡ ትንሣኤ፡ ቅድስተ፡ Abush. 40; ተዝካረ፡ ዕረፍቱ፡ ሶርያ፡ ያብዕሉ፡ Enc. Ter 15; sive absol., ut: ተጋብኡ፡ አይሁድ፡ ከመ፡ ያብዕሉ፡ Jsp. p. 372; አብዐሉ፡ ፫ ዕለተ፡ p. 294; Syn. p. 297; Sx. Sen. 4.

ተብዕለ፡ III, 1 (denom.) *festum celebrari:* እለ፡ ይትበዐላ፡ ደርገ፡ *festa quae conjunctim celebrantur,* Enc. Haml. 27 (Lud.).

አስተብዐለ፡ IV, 1 *divitiis inhiare, opes captare,* Judae 16.

ብዑል፡ part. 1) *dives, locuples, opulentus* Ps. 9, 30. 44, 14. 122, 5; Koh. 10, 20; ዕደው፡ ብዑላን፡ Sir. 44, 6; አንስት፡ ብዑላት፡ Jes. 32, 9; Apoc. 2, 9. 3, 17; Sx. Teq. 14; አልቦ፡ ብዕል፡ ዘይፈድፍድ፡ እምነፍስ፡ ብዕልት፡ Fal. f. 59; ሀገር፡ ብዕልት፡ Jes. 33, 20; c. በ፡ vel እምነ፡ rei Gen. 13, 2. 2) ut videtur: *festus, magnificus* Hen. 41, 5.

ብዕል፡ subst., m. et fem., *divitiae, opulentia, opes* Koh. 5, 12. 9, 11; Job 21, 7; ብዙኅ፡ ብዕልየ፡ 31, 25; Prov. 8, 18. 24, 31; Sir. 8, 2. 9, 11. 30, 15. 16; ብዕል፡ ወክብር፡ Kuf. 43; ብዕል፡ ወንዋይ፡ 2 Par. 1, 11; Ps. 111, 3; Jes. 16, 14. 29, 2; ብዕለ፡ ባሕር፡ 60, 5; Jer. 9, 23; ዘይገብር፡ ብዕሎ፡ 17, 11; Hen. 94, 8; ብዕል፡ ዓለማዊት፡ F. M. 18, 1; 1 Tim. 6, 17; ብዕለ፡ ስብሐቲሁ፡ Rom. 9, 23; ብዕለ፡ ጥበቢሁ፡ 11, 33.

በዕል፡ adj. et subst., f. በዕልት፡, Pl. አብዕልት፡ (m. et fem., ut Ruth 3, 10) 1) *dives, locuples, opulentus* Jer. 9, 23; Dan. ap. 1, 4; Matth. 19, 23. 27, 57; Sir. 10, 22. 13, 18. 19. 21, 4; በዕል፡ ደንጻዊ፡ 25, 2. 30, 14; ብእሲት፡ ክብርት፡ ወበዕልት፡ Sx. Haml. 15; Teq. 18; Kbr. Nag. n. 21; አብዕልት፡ Hen. 94, 8; Koh. 10, 6; Jes. 5, 14. 53, 9; Prov. 10, 15; Ps. 48, 2; 1 Tim. 6, 17; Jac. 2, 5; Luc. 6, 24; c. በ፡ rei, ut: በዕል፡ በወርቅ፡ ወበብሩር፡ Sx. Ter 1. 2) *possessor, dominus, herus:* በዕለ፡ ንዋይ፡ Lev. 5, 24; Num. 5, 7; በዕለ፡ ላህም፡ Ex. 21, 28; በዕለ፡ ቤት፡ Ex. 22, 7; Jud. 19, 22; Matth. 10, 25; Marc. 14, 14; Luc. 14, 21 (*paterfamilias*); (በዕልተ፡ ቤት፡ *materfamilias* 3 Reg. 17, 17 Lud., sed vid. በዓልት፡); በዕለ፡ ብሔር፡ ὁ κύριος τῆς γῆς Gen. 42, 33 (30). 43, 3; በዕለ፡ ቤተ፡ ነግድ፡ *xenoparochus* Sx. Nah. 15; Pl. አብዕልት፡ Lev. 25, 33; አግብኡ፡ ለአብዕልቲሃ፡ Tob. 2, 13; ἄρχοντες

Job 3, 15. 3) sicut በዓል፡ q. v. usurpatur ad significandum eum, qui aliqua re *praeditus* est, *pollet*, eam *habet*, ut: በዕለ፡ (v. በዓለ፡) ዕዳ፡ *creditor* Jes. 24, 2; Luc. 7, 41; Ps. 108, 10; በዕለ፡ (v. በዓለ፡) ጸጋ፡ *donator* (*liberalis*) Enc. Masc. 28; አብ ዕልት፡ ነውራት፡ *vitiis* (corporis) *affecti* F. M. 20, 5; አብዕል ት፡ ኀጣውእ፡ ንኡሳት፡ *peccatillis affecti* 1, 5; አበው፡ አብ ዕልት፡ ጉባኤ፡ ቅድስት፡ *patres qui S. Synodo interfuerunt* 5, 4.

በዓል፡ subst. m. (Pl. አብዕልት፡ vid. sub ብዕለ፡); f. በዓ ልት፡, Pl. f. በዓልታት፡ 1) *possessor, dominus, -a, herus, -a:* በዓለ፡ ምድር፡ Job 31, 39; በዓለ፡ ቤት፡ Luc. 13, 25; Hebr. 3, 3; F. M. 17, 7; በዓለ፡ ሐመር፡ Jsp. p. 351; በዓል ተ፡ ቤት፡ 3 Reg. 17, 17; Jud. 19, 22 var.; 1 Tim. 5, 14. 2) usurpatur ad significandum eum, qui alqd *habet, administrat, facit,* re *praeditus est, pollet,* ejus *auctor* est: በዓለ፡ ዕዳ፡ creditor Jes. 24, 2; Ps. 108, 10 ann.; 4 Reg. 4, 1; በዓለ፡ መንበር፡ *qui sedem* (episcopalem) *tenet* F. N. 4; በዓለ፡ መዛግብት፡ *thesaurensis* Jsp. p. 378; በዓለ፡ ሰይፍ፡ *decollator* Sx. Jac. 6; በዓለ፡ ጸብን፡ *culinarius* (monasterii) Sx. Jac. 12; በዓለ፡ ርዴ፡ *fenerator* Kedr f. 64; በዓለ፡ ውዴት፡ *calumniator* F. N. 5; vidua በዓልተ፡ ከልኤ፡ ጸሪቅ፡ (Luc. 21, 2) Phlx. 54; ርግብ፡ በዓል ተ፡ የውሀት፡ ወሰላም፡ Phlx. 105; በዓለ፡ እቶን፡ *faber fornacarius,* በዓለ፡ ሕብር፡ *infector* F. N. 23; in specie *auctor* libri, dicti: ይቤ፡ በዓለ፡ መጽሐፍ፡ *ait scriptor* Jsp. p. 271 seq.; Chrys. Ta. 8; በከመ፡ በዓለ፡ ምሳሌ፤ ዘያከብር፡ ሰብአ፡ ያከብር፡ ርእሶ፡ οὐχὶ παροιμία τοιαύτη ἐστίν· ὁ τιμῶν, ἑαυτὸν τιμᾷ; Chr. Ta. 25.

በዕላይ፡ adj. rel., (rhythmi causa a poëta formatum) *dives:* ከንቱ፡ ከመ፡ ነዳይ፤ ሊበዋስ፡ ክቡር፡ ወልደ፡ በዕላይ፡ Mavâs. n. 30.

መብዕሊ፡, part. c. term. adj., f. መብዕሊት፡ *ditans, locupletans,* Org. 4.

በዓል፡ subst., m. et fem. (ut Kuf. 6), Pl. በዓላት፡ *festum, dies festus* a) *solemnia laeta, convivium, epulum,* in specie *nuptiale* (quidquid feriis, hilaritate, pompa, cibo potuque liberaliori celebratur): πότος 1 Reg. 25, 36; ገብረ፡ በዓለ፡ ለአ ሕዛብ፡ Esth. 1, 5. 2, 18; Judith 6, 21; δοχή Esth. 1, 3. 5, 4 seq.; χορός ገብሩ፡ ላቲ፡ ዐቢየ፡ በዓለ፡ Judith 15, 12; δεῖπνον Apoc. 19, 17; Luc. 14, 12; γάμος Tob. 6, 13. 8, 19. 9, 6. 11, 18; 4 Esr. 9, 46; Matth. 22, 8; በዓለ፡ መርዓ፡ Apoc. 19, 9; በዓሎሙ፡ ለአእዱግ፡ ገዳም፡ εὐφροσύνη ὄνων ἀγρίων Jes. 32, 14. 35, 7; τελεταὶ ἀνόσιοι በዓላት፡ ዘርኩስ፡ እምጽድቅ፡ Sap. 12, 4. b) *dies festus,* sensu proprio (de *diebus sacris anniversariis* populorum), ἑορτή: Judaeorum Ex. 34, 22; Lev. 23, 1 seq.; Kuf. 1. 6 seq.; Ps. 73, 9; Hez. 23, 34; Tob. 1, 6; ዕለተ፡ በዓ ል፡ Bar. 1, 14; አልቦ፡ ዘይመጽእ፡ ለበዓል፡ Thren. 1, 4. 2, 6; Sir. 36, 8. 43, 7; Joh. 2, 3. 4, 45. 5, 1; Matth. 26, 5. 27, 15; Luc. 2, 42; ገብረ፡ በዓለ፡ Ps. 41, 5; Jes. 30, 29; Nah. 2, 1; Christianorum Did. 29; በበዓላት፡ እሙራት፡ *festis solemnibus* F. M. 10, 3; በዓለ፡ ፵ *tesseracoste* seu *ascensio,* Stat. Ap. 12; Cod. Mus. Brit. XXX, 53; በዓለ፡ ፶ *pentecoste,* Deg., al. Distinguunt Aethiopes በዓላት፡ ትኩላት፡ *festa fixa* seu *immobilia* et ኢትኩላት፡ vel ዐዋድያት፡ *mobilia,* Lud. — Praeterea notandum, vocem በዓለ፡ ante nomen festi crebro omitti, ut: በቴ ዎድሮስ፡ ሰማዕት፡ (pro በበዓለ፡ ቴ"፡ ሰ"፡) *in festo Theodori martyris* 2 Cor. 10 tit.

በዐል፡ vel በዓል፡ n. prgr., Βάαλ, Deus populorum Cananaeorum (בַּעַל), Jud. 2, 13. 6, 31; 3 Reg. 16, 31. 32; Zeph. 1, 4; Rom. 11, 4 al.; etiam ብዔል፡ vel ቤዔል፡, ut: ቤዔል፡ ፌጎር፡ Βεελφεγώρ Num. 25, 3; Deut. 4, 3; et ቤል፡ Βήλ Deus Babyloniorum Jes. 46, 1; Dan. ap. 13, 4; Pl. በዓልም፡ et በ ዓሊም፡ Βααλίμ Jud. 2, 11 ann.; sed etiam በለዓም፡ ut 3 Reg. 22, 54 al.

መብዐል፡ *instrumentum ferreum* vid. sub ሀበለ፡

በዐረ፡ inus. i. q. בָּעַר *absumsit, depavit,* unde בְּעִיר *pecus.* بَعِيرٌ id.; بعير *camelus* (*jumentum onerarium, asinus*).

ብዕራዊ፡ (Ex. 20, 17. 22, 9) et crebrius ብዕራይ፡, nec non ብዕራ፡, subst., m. et fem., (δάμαλις Jes. 5, 18; Sir. 38, 26), coll. et sing., Pl. አብዕር፡, *bos,* in specie *bos arator, armentum,* Ex. 20, 17. 22, 9; Lev. 19, 19; Jes. 30, 24; Sir. 38, 26; አርዑተ፡ ብዕራ፡ et ብዕራይ፡ Jes. 5, 18; Sir. 26, 7; ዘ ይቀሥፍ፡ ብዕራሁ፡ (v. ብዕራዪሁ፡) 38, 25; ተያፍን፡ ወብ ዕራ፡ ibid.; ጽምደ፡ ብዕራ፡ v. ብዕራይ፡ Jes. 5, 10; መጺአ፡ ዐቢይ፡ ብዕራይ፡ በልያሙ፡ Jsp. p. 341; ከመ፡ ይጸመዱ፡ ተያ ፍን፡ ወብዕራ፡ Enc. Sen. 11. 29; አባዕር፡ Jsp. p. 282; M. M. f. 42; አባዕር፡ እለ፡ ይወግዑ፡ F. N. 47; ብዕራይ፡ ዘብርት፡ (candefactus, torturae inserviens) S. Masc. 27. [Amharenses vocabulo ብሬ፡ vel በሬ፡ utuntur; vid. etiam Harris II. Anh. p. 48.]

በዐት፡ *spelunca* vid. sub ቦአ፡

ብዕዛ፡ subst., secundum Ludolfum animal in septentrionalibus Aethiopiae partibus frequens, magnitudine cervo, figura vaccae simile, colore cinereo; *antilopis* species, *oryx* secundum Harris I p. 160. 191—195. 214.

ብዕዛ፡ et ብኢዛ፡ (etiam per አ, ኤ,) subst., Pl. ብዕዛት፡ vel ብኢዛት፡ nomen instrumenti musici, ut videtur *cornu* vel *bucinae* vel *litui* species (secundum Ludolfum „cornu genus tenue et longum, quod inflari solet, sic dictum ab animali ብዕ ዛ፡"). Saepius cum ቀርን፡ conjunctum reperitur, ut: በአቅርን ት፡ ወበብዕዛ፡ ἐν σάλπιγξι καὶ ἐν κερατίναις 2 Par. 15, 14; Gad. Ad. f. 138; በጸናጽል፡ ወበዕንዚራ፡ ወበቃለ፡ ቀርን፡ ወብ ዕዛ፡ 1 Par. 25, 1; ወምስሌሁ፡ መዘምራን፡ እለ፡ በጸናጽል፡ ወእለ፡ በከበሮ፡ ወእለ፡ በብእዛ፡ ወበአቅርንት፡ 13, 8. Sed ut in locis modo laudatis 1 Par. 13, 8. 25, 1 pro κινύραις vel νάβλαις substitutum videtur, ita in aliis quoque locis variis varia instrumentorum nomina Graeca respondent: በብዕዛ፡ የዐንዝሩ፡ ἐν κινύρᾳ 1 Par. 25, 3; በከበሮ፡ ወበብዕዛ፡ ἐν νάβλαις καὶ κινύραις 2 Par. 5, 12. 29, 25; በውእቱ፡ አቅርንት፡ ወብኢዛ ት፡ (v. ወብዕዛት፡) ወበጸናጽል፡ ወበመሐልይ፡ (ἐν ὀργάνοις?) 2 Par. 5, 13; ቃለ፡ ቀርን፡ ወዕንዚራ፡ ወመሰንቆ፡ ወብዕዛ፡ ወ ማሕሌት፡ (σύριγξ an σαμβύκη?) Dan. 3, 5 seq., unde interpretes nomina instrumentorum musicorum negligentissime vertisse elucet. Aliâs quoque occurrit, ut Org. 3; አርጋኖን፡ ወብዕዛ፡ Sx. Masc. 18. Denique *Voc. Ac.* in alium errorem abeunt et *cymbalum* vel *tintinnabulum* interpretantur: ብዕዛ፡ ዘ፡ ጸናጽል፡; *aliud:* ናብሊስ፡ ብእዛ፡ ብ፡ ቃጭል፡ ብዕዛስ፡ ጸናጽልኒ፡ ይ፡

በዐደ፡ I, 1 [بَعُدَ *distitit, longius abfuit;* IV *removit*], *mutare:* በዐደ፡ ገጾ፡ ἠλλοίωσε τὸ πρόσωπον αὐτοῦ Ps. 33 in tit.; አኮ፡ መይጦ፡ ርእሶ፡ ወብዒዶ፡ እምፍጥረቱ፡ M. M. f. 381.

አብዐደ፡ II, 1 *mutationem facere* alicujus, c. Acc: ሰብአ፡ ከማነ፡ ይሬስዮ፡ (Christum) ወያብዕዶ፡ እምወልዱ፡ κενόν

ἄνθρωπον ἀποφαίνειν καὶ εἰς ἑτερότητα ἀποτειχίζειν Cyr. c. Pall. f. 82.

ተበዐደ፡ III, 1 et **ተባዐደ፡** III, 3 1) *se amovere, sedem mutare, migrare, recedere:* **ኢይትበዐድ፡እምሚመት፡ውስተ፡ክልአ፡ሚመት፡** (paulo infra **ይትፋለስ፡**) Clem. f. 191; (ego Deus) **ገበርኩ፡ከመ፡አንቲ፡ትኩኒ፡እንቲአየ፡ወአንቲኒ፡ትትባዐዲ፡እምኔየ፡በከመ፡ተባዐዱ፡ሰዶም፡ወገሞራ፡** Macc. f. 6; (Filius) **ወረደ፡እንዘ፡ኢይትፈለጥ፡እምሀላዌሁ፤ነገደ፡እንዘ፡ኢይትበዐድ፡እምሥላሴሁ፡** Lit. Chrys.; Deg. 2) *se mutare, mutari, alium fieri,* Ps. 44 in tit.; **ኢተበዐደ፡እመለኮቱ፡እግዚ"፡ቃል፡** οὐκ ἠλλοίωται θεὸς ὢν ὁ λόγος Cyr. c. Pall. f. 81; **እስመ፡ኢይትበዐድ፡ዘእግዚ"፡ቃል፡አላ፡ለዝላፉ፡ውእቱ፡ይሄሉ፡** Cyr. ad Th. f. 15; **ዘአልቦ፡ተባዕዶ፡** *immutabilis* Enc. Ter 8; c. pron. suff.: *mutatum* vel *alium videri* alicui, ut: **ተባዐደተኒ፡ሀገር፡** Rel. Bar.

አስተበዐደ፡ IV, 3 *diversos facere* vel *dicere, in diversos separare,* c. Acc., ut: **ያስተበዕድ፡ሥላሴ፡** (opp. **ያስተዋሕድ፡**) M. M. f. 12; **አሮ፡ታስተብዕዶ፡ለዘ፡ኢይትበዐድ፡** ibid.; c. Acc. et **እምነ፡** (*ab*) M. M. f. 154. 217.

ብዑድ፡ part. 1) *diversus, longe distans, alienus:* **ብዑዳን፡ብዙኃን፡** διάφοροι Cyr. ad Th. f. 7; Lit. 171, 3; **ዘከመ፡ተፈልጠ፡** (differentia) **ማእከለ፡አሮን፡ወማእከለ፡ክርስቶስ፡ብዑድ፡ፈድፋደ፡ከማሁ፡** caet., Chr. Ta. 11; c. **እምነ፡** (*ab*) Org. 3; **ብዑድ፡እምኅሊና፡** *alienum a ratione* hominum i. e. *paradoxum,* Lit. Orth. 2) *colore diversus* vel *varius, versicolor* Ex. 26, 36. 27, 16. 28, 6; **ብዑድ፡ሥነ፡ላሕይ፡** παμποίκιλον κάλλος Cyr. ad Reg. f. 25.

ባዕድ፡ (part.) adj. *alius, alter,* et adj. et substantive: **ዘእምባዕድ፡ዘመድ፡** Lev. 22, 10; **ባዕድ፡ሰብእ፡** Ex. 30, 32; **ወኢጸውዐ፡ባዕደ፡ሰብአ፡ወኢመነኒ፡** Judith 12, 10; Hen. 89, 35; **አልቦ፡ባዕደ፡እንበሌሁ፡** Deut. 4, 35; Jes. 64, 4; **ገራህት፡ባዕድ፡** Ruth 2, 8. 22; **ዘዘራእኩ፡ባዕድ፡ይብልዖ፡** Job 31, 8. 30, 24; **የኀድግ፡ኵሎ፡ለባዕድ፡** Sir. 11, 19; **ይዘግብ፡ለባዕድ፡** 14, 4; **ቤተ፡ባዕድ፡** 21, 23; **እንዘ፡ባዕድ፡ይነግር፡ኢታይድዕ፡ቃለከ፡** 35, 9; Dan. 5, 17; Prov. 27, 2; Koh. 7, 22; Ps. 104, 42; Jes. 42, 8; **መኑ፡ባዕድ፡ዘይመይጥ፡ምክሮሙ፡** 44, 25; Joh. 4, 38; Marc. 15, 31; 1 Petr. 4, 15; c. **እምነ፡**, ut: **ኢይርአይ፡ባዕደ፡እምነ፡ማእድ፡ወጻሕል፡** (*nihil aliud quam mensam*) Reg. Pach. a) *caeteri:* **ወባዕደኒ፡ኵሎ፡ተግባሮሙ፡** 2 Esr. 23, 16; Ps. 147, 9; Asc. Jes. 6, 16; Marc. 4, 19; 1 Cor. 11, 34. b) *alienus, peregrinus:* **አሕዛበ፡ባዕድ፡** ἔθνη ἀλλότρια Sir. 29, 18; **በብሔረ፡ባዕድ፡** Jer. 5, 19; Judith 5, 18; **ኮነ፡ለባዕድ፡ርስትነ፡** Thren. 5, 2; **ለባዕድ፡አማልክት፡** Jer. 16, 13. c) **እንተ፡ባዕድ፡** ἄλλοθεν *aliunde, alibi, aliorsum* Esth. 4, 14 (vid. etiam Ruth 2, 8).

ቡዓዴ፡ subst. *diversitas, differentia, discretio, variatio* Clem. f. 47; Lit. Orth.; **ሥላሴ፡ድሙር፡በኢቡዓዴ፡ወኢቱሳሔ፡** Ath. de Trin.; Trinitatis personae **ኢይትከወሱ፡በቱሳሔ፡ወኢይትፈለጡ፡በቡዓዴ፡** M. M. f. 52; **ዘማሕሌትየ፡ቡዓዴ፡** *cantici mei variatio* (modulatio) Enc. Tachs. 3.

ብዕድና፡ subst. 1) *mutabilitas;* Deo non convenit **ብዕድና፡** (nec **ሚጠት፡** nec **ውላጤ፡**) Cyr. ad Th. f. 10; τροπή f. 15 (ubi **ውላጤ፡** μετάστασις). 2) *diversitas, differentia, discretio:* **ዘእንበለ፡ኑፋቄ፡ወብዕድና፡** τομῆς τινὸς δίχα καὶ διαφορᾶς (citra ullam sectionem et distinctionem) Cyr. ad Th. f. 19; διαφορά f. 21.

በዘተ፡ I, 2 [respondent نَفَشَ *vellendo, digitis carpendo divisit lanam, gossypium carminavit,* نَفَّشَ II id.; ܢܦܳܫܳܐ *carminatio,* פִּשְׁתִּים *linum*] *carminare, digitis carpendo dividere* lanam: **እንተ፡ትቤዝት፡ጸምረ፡** (v. **ትፈትል፡**) μηρυομένη ἔρια Prov. 29, 31; Did. 3 (Platt p. 13).

ብዙት፡ part. *carminatus:* **ጸምር፡ብዙት፡** Jud. 6, 37 ann.; Sx. Tachs. 16.

ብዝት፡ subst., ut videtur *lana,* vel *laneum; Voc. Ae.:* **ብዝት፡ዘ፡ሐር፡መስከኒ፡ይ፡**, at videas scholion ad **ጸምር፡**

በዝኀ፡ I, 1 [amh. **በዛ፡**; Abyssinis usitatissimum, sicut كَثُرَ Arabibus; vis radicis prima in *intumescendo* fuisse videtur (cfr. بَزَغَ, بَذَخَ, بَسَقَ, بَزَخَ); non est quod eam cum وَسُعَ vel فَسَخَ vel פּוּשׁ componamus; neque intelligi potest, quomodo cum E. Schrader de linguae Aethiop. indole 1860 p. 15 **በዝኀ፡** idem quod פָּסַק dicere liceat.] Subj. **ይብዛኅ፡**, *multum fieri* vel *esse, multiplicari, augeri, crescere, numerosum esse:* Gen. 1, 22. 28. 8, 17; Ex. 1, 7; Jes. 6, 12. 14, 2; Jer. 3, 16. 36, 6; Kuf. 5. 6. 46; Hen. 6, 1; Sir. 16, 2; Joh. 4, 1; **ጸንዐ፡ማይ፡ወበዝኀ፡** Gen. 7, 18. 19; **በዝኀ፡ድምፀ፡ሁከት፡** 1 Reg. 14, 19; Gen. 18, 20; **በዝኀ፡ሥዕርትኪ፡** Hez. 16, 7; **በዝኁ፡አዕዑቂሁ፡** 31, 5; **ይበዝኅ፡ክብረ፡ቤቱ፡** Ps. 48, 17; Deut. 8, 13; **ሰላም፡ይብዛኅ፡ለክሙ፡** (v. **ይብዛኅክሙ፡**) Dan. 3, 31; 1 Petr. 1, 2; 2 Petr. 1, 2; Hen. 5, 5; Jes. 7, 22; **እኪት፡በዝኀት፡ላዕለ፡ሰብእ፡** Koh. 6, 1; Ps. 3, 1. 15, 3. 24, 20; **ከመ፡ይብዛኅ፡መዋዕሊከ፡** Deut. 22, 7; Hen. 5, 9; c. c. pron. suff. pro Dativo: **ከመ፡ኢይብዝኀኒ፡ጌጋይየ፡** Sir. 23, 3; Dan. 3, 31 var.; Jes. 22, 9 var. Comparative: *plurem* vel *plurimum esse* a) seq. **እምነ፡** 2 Reg. 18, 8; Ps. 39, 8. 68, 5. 138, 17; Matth. 21, 36; Act. 23, 21. b) seq. Acc.: **ሕዝብ፡ዘይበዝኀከ፡** λαὸν πλείονά σου Deut. 20, 1. c) abs.: **ንሕነ፡ንበዝኅ፡** πλείους ἐσμέν, *nos plures sumus* Hez. 33, 24; Num. 26, 54; **ዘይበዝኅ፡ሕዝብ፡** τὸ πλεῖστον τοῦ λαοῦ *plurima pars populi* Jes. 9, 3; Matth. 21, 8; Act. 19, 32 rom.; **እለሰ፡ይበዝኁ፡እምኔሆሙ፡** *plurimi eorum* Act. 19, 32 Platt; **ዝኒ፡በዝኀ፡** τὸ πλεῖστον *ut plurimum* 1 Cor. 14, 27 Platt.

አብዝኀ፡ II, 1 *multum facere, multiplicare, augere,* Gen. 3, 16. 17, 2. 26, 22. 24. 34, 12; Ex. 7, 3; Deut. 1, 10. 30, 5; Jud. 16, 24; **አበዝኖሙ፡ወኢይውሕዱ፡** Jer. 37, 19; Ps. 17, 16. 104, 22; 2 Esr. 19, 23; Job 1, 10; Num. 26, 54; **ከመ፡ጥፃ፡አብዝኅ፡መዋዕለ፡** Job 29, 18; **አብዝኁ፡ምሕረቶ፡** Sir. 18, 12; 4 Esr. 7, 40; **አብዝኅዎ፡ለኀጢአት፡** Sir. 48, 16; Rom. 5, 20. 15, 13; Ps. 70, 23; Hen. 16, 4; 1 Thess. 3, 12; **አብዛኅኪ፡ዝሙተኪ፡** Hez. 16, 25; **አብዝኁ፡ኀሳራ፡ለወለተ፡ይሁዳ፡ኀስርት፡** Thren. 2, 5. a) passim: *multum comparare* vel *habere:* Deut. 17, 16. 17; **ያበዝኁ፡አዋልደ፡ወደቂቀ፡** 1 Par. 8, 40; **በአብዝኆ፡ንዋይ፡** Luc. 12, 15; **አብዝኁ፡ወርቀ፡** Judith 5, 9; **ዘአብዝኀ፡ብዕለ፡** Koh. 5, 11; **ዘአብዝኀ፡ጥበበ፡አብዝኀ፡ሐዘነ፡** 1, 18. b) seq. Inf. vel nom. abstracto in Acc. vocabulis *multum, plus,* exponere licet: **ኢታብዝኅ፡ተናግሮ፡ምስለ፡አብድ፡** *ne multum colloquaris* Sir. 22, 13; **ነቢበ፡** Job 4, 2. 11, 3; **አብዝኆ፡ነገረ፡** 4, 2; **ዘያበዝኅ፡ሰትየ፡ወይነ፡** F. N. 6; **አብዝኀ፡ሐይወ፡** *diu vixit* Kuf. 23; **አብዛኅክሙ፡ገቢረ፡እኩይ፡እምአበዊክሙ፡** Jer. 16, 12; Marc. 12, 43; **አኮ፡በአብዝኆ፡አላ፡በአውሕዶ፡** *non multis sed paucis,* Lit. Cyr.

ተበዝኀ፡ III, 1 *multiplicari, augeri:* amor **እንዘ፡ ይበዝኅ፡ ወይትበዛኅ፡** Lud. ex Org. 4.

ተባዝኀ፡ III, 3 *se invicem multiplicare* vel *augeri, incrementum capere* Gen. 1, 22. 28. 8, 17; Deut. 6, 3; Ex. 23, 30; Hen. 67, 3; Ps. 143, 16; **ይትባዝኁ፡ ወይትዋለዱ፡** Job 39, 4; **ውሉደ፡ ኃጥአን፡ ኢይትባዝኁ፡ አዕጹቂሆሙ፡** Sir. 40, 15; **ከመ፡ ትትባዛኅ፡ በሕይወትከ፡** Sir. 2, 3; **ተባዝኁ፡ በእግዚእን፡** 2 Petr. 3, 18; **ትትባዛኅ፡ በረከቱ፡ ለጻድቅ፡** Sir. 11, 22.

አስተባዝኀ፡ IV, 3 *facere ut sese invicem multiplicent, multiplicare, augere* Gen. 17, 6. 20. 22, 17. 48, 4; Deut. 7, 13. 8, 1. 13, 18. 28, 11; Jos. 24, 3; Hebr. 6, 14.

ብዙኅ፡ part. et adj. *multus:* Num. 32, 1; Jos. 11, 4; **ብዙኅ፡ ብዕልየ፡** Job 31, 25; **ብዙኅ፡ ማያት፡** Joh. 3, 23; Apoc. 17, 1; **ብዙኅ፡ ሰብእ፡** Job 31, 34; Apoc. 19, 1; **ብዙኅ፡ አሕዛብ፡** Gen. 17, 2; **ብዙኅ፡ ውሉድ፡** Sir. 16, 1; **ዘብዙኅ፡ እገሪሁ፡** Lev. 11, 42; **ዕንቍ፡ ዘብዙኅ፡ ሤጡ፡** Judith 10, 21; **ገዘንቱ፡ ብዙኅ፡ ተኈነሥሠ፡** 4 Esr. 10, 43; **ሰላም፡ ብዙኅ፡** Ps. 118, 165; **ብ"፡ ጽልመት፡** Asc. Jes. 8, 24; **ብ"፡ ትዕቢት፡** 4 Esr. 8, 61; **ብ"፡ መከራ፡** Koh. 5, 2; Matth. 2, 18; Marc. 13, 26; 1 Thess. 1, 6; **ብ"፡ መዋዕል፡** Matth. 25, 19; Gen. 26, 8; **ብዙኃት፡ አዋልድ፡** Esth. 2, 8; Jud. 8, 30; **ብዙኃን፡ አዕርክት፡** Sir. 28, 13. 11, 5; **ብዙኃን፡ ኄራን፡ አሕመምሙ፡ ተሐብዮ፡** Sir. 29, 18; 1 Joh. 4, 1; **ለብዙኃን፡ ቀተሎሙ፡ ሐዘን፡** Sir. 30, 23. 13, 22; Matth. 7, 22. 8, 11; Hebr. 12, 15; **ብዙኃን፡ እምውሉደ፡ ግብጽ፡** Kuf. 42; Joh. 4, 41; crebro seq. pron. rel., ut **ብዙኃን፡ እለ፡ ጸላእኩ፡** Sir. 27, 24. 9, 8; **ብዙኃን፡ እለ፡ ፈቀድዋ፡** Judith 16, 22; Matth. 7, 13. a) de tempore: *longus* Marc. 6, 35; **እምዘመን፡ ብዙኅ፡** F. N. 10, 8. b) in st. c. positum: **ብዙኀ፡ ምሕረት፡** *multus misericordiae* i. e. *multae misericordiae* Ex. 34, 6; Joel 2, 13; 4 Esr. 7, 40; **ብዙኀ፡ ጥበብ፡** πολὺς ἐν φρονήσει Prov. 14, 29; **ሀገረ፡ ብዝኀተ፡ ሰብእ፡** πολυάνδριον Hez. 39, 16. c) crebro neutraliter **ብዙኅ፡** *multum:* **ብዙኀ፡ ሐዘን፡** *multum tristitiae* 4 Esr. 10, 37; Gen. 33, 9; Ps. 119, 6; **ብዙኀ፡ ዘከመዝ፡ ዘርእየት፡ ዐይንየ፡** Sir. 16, 5. 31, 12; **በዘይሠይጥ፡ ብዙኀ፡ በንዲጥ፡** 20, 12; 2 Cor. 8, 22; Marc. 6, 34. d) passim et **ብዙኅ፡** et **ብዙኃን፡** *multitudo hominum, vulgus:* Ex. 19, 21. 23, 2; 1 Reg. 14, 6; **በማእከለ፡ ብዙኃን፡** ἐν μέσῳ ἐκκλησίας Sir. 15, 5; Marc. 3, 7. e) comparative: *plus, plures, plurimus:* **ማእከለ፡ ብዙኃ፡** ἀνὰ μέσον πλειόνων Sir. 34, 18; **ብዙኃን፡** οἱ πλείονες 1 Cor. 9, 19; τὸ πλεῖον Luc. 7, 43; αἱ πλεῖσται Matth. 11, 20; *sufficiens* Ex. 36, 5. f) adv. **ብዙኀ፡** α) *multum, multo, multifariam, valde:* Ruth 1, 20; **ኢትትአመኖ፡ ብዙኀ፡** Sir. 6, 7; **ዘብዙኀ፡ ተመንደበ፡ ብዙኀ፡ ይትሜየን፡** 31, 11; **ብዙኀ፡ ሐጸጽ፡ አንተ፡** 4 Esr. 8, 56; Luc. 5, 26. 7, 47; Marc. 3, 12. 12, 27. β) *saepe, pluries* Koh. 5, 19; Matth. 9, 14; Jac. 3, 2; πλειστάκις Koh. 7, 22.

ብዝኅ፡ subst., plerumque m., (raro Pl. **አብዛኅ፡** Jer. 26, 16 var.), 1) *incrementum, multiplicatio* Matth. 24, 12. 2) *multitudo, copia* Gen. 16, 10. 36, 7; Deut. 10, 22; **ብዝኀ፡ ብዕሎሙ፡** Ps. 48, 6; **ብዝኀ፡ አሕዛብ፡** Prov. 14, 28; Ex. 12, 6; Judith 7, 4; Ps. 63, 2; 4 Esr. 8, 65; Sir. 16, 3; **ብዝኀ፡ ዓሣት፡** Joh. 21, 6; **ብዝኀ፡ መዋዕል፡** Zach. 8, 4; **በብዝኀ፡ ዓመታት፡ ወበብዝኀ፡ ንብረት፡** Job 12, 12; **በብዝኀ፡ ነገር፡** ἐκ πολλῆς λαλιᾶς Sir. 13, 11; Prov. 10, 19; Sir. 20, 5. 31, 23; [illegible] **ብዝኀ፡ የውሀት፡** Job 21, 23; **ብዝኀ፡ ጠዊዕ፡** Sir. 11, 18; **ብዝኀ፡ ምሕረቱ፡** 16, 12; Jes. 63, 15; Thren. 3, 31; Tob. 8, 16; Ps. 68, 20; 1 Petr. 1, 3; **በብዝኀ፡ ስብሐቲሁ፡** Jes. 40, 26. Passim a) *multitudo hominum* Ex. 23, 2; **ብዝኅከ፡** (v. **አብዛኅከ፡**) **ይከመ፡** Jer. 26, 16. b) *plerique, pars major* eorum, **ብዝኆሙ፡** Phlx. 4.

ብዝኅት፡ n. act. *multitudo:* **ብዝኅተ፡ ሰብእ፡** Jsp. p. 282.

አብዛኂ፡ n. ag. (II, 1), *multum faciens:* **ኢይኩን፡ አብዛኄ፡ ነገር፡** *multiloquus* F. N. 8, 1; **አብዛኅያን፡ ሠሐቅ፡** *multum irridentes* F. M. 34, 2.

አብዝኂ፡ id., Lud. sine auct.

መብዝኂ፡ part. c. term. adj., id.: **መብዝኅያን፡ ነገር፡** *multiloqui, garruli* Kid. f. 4; **መብዝኄ፡ ነቢብ፡** F. M. 21, 3; **ወንሕነ፡ በኀቤክሙ፡ ከመ፡ መብዝኄ፡ ነገር፡** καὶ ἡμεῖς ὑμῖν δοκοῦμεν ληρεῖν Chr. Ta. 23.

መብዝኅት፡ subst. *pars major* vel *maxima, plerique, plurimi,* Jos. 5, 6; Ps. 77, 35; Hen. 89, 33; Asc. Jes. 4, 9; 1 Cor. 10, 5. 15, 6; 4 Esr. 13, 50; Jsp. creberrime; **መብዝኅተ፡ መዋዕሊሆሙ፡** Kuf. 23; **መብዝኅተ፡ ሕዝብ፡** Org. — Adv.: **መብዝኅቶ፡** *plerumque, saepe, crebro* 4 Esr. 8, 57; πλεονάκις Tob. 1, 6; πολλάκις Matth. 17, 15.

ባዝግና፡ (Num. 31, 50; 1 Esr. 3, 6), **ብዝግና፡** (Hez. 16, 11). **ባዝግና፡**, **ባዝጋና፡** et **ብዝጋና፡** subst., Pl. —**ናት፡**, *collare, monile, ornamentum colli, torques,* animalium: **ባዝግናት፡ ዘውስተ፡ ክሳዳተ፡ አግማል፡** Jud. 8, 21. 26; hominum: **ባዝግና፡ ወርቅ፡ ዘውስተ፡ ክሳድ፡** Fal. f. 18; Num. 31, 50; Prov. 1, 9; Sir. 35, 6; Org.; tam virorum Gen. 41, 42; Kuf. 40; 1 Esr. 3, 6; Dan. 5, 7. 16. 29; 1 Par. 18, 7; quam feminarum Jes. 3, 18; Jer. 2, 32; Judith 10, 4; Hos. 2, 15; Hez. 16, 11. [Etymon semiticum indagaturo ad זנק, زنق, زرق, זרק recurrendum fuerit]. — *Voc. Ae.:* **ባዝግና፡ ዘ፡ ዝርግፍ፡**; *aliud:* **ዘ፡ ሥርገው፡**; *aliud:* **ብ፡ ዘርፍ፡**።

ቢሒ፡ *hippopotamus* vid. sub **ብኄ፡**

ቤበየ፡ vid. sub **በበየ፡**

ቤተ፡ I, 1 [arm. בּוּת ܒܳܬ, arab. بَاتَ (بَيْتٌ)] Subj. **ይቢት፡** 1) *pernoctare, noctem transigere,* alicubi *noctu manere* vel *deversari* vel *commorari* vel *cubitum ire:* **ቤትኩ፡ ወወዐልኩ፡ እንዘ፡ እጸብት፡** 2 Cor. 11, 25; **ቤትኩ፡ እንዘ፡ እጼሊ፡** Herm. p. 86; **በይእቲ፡ ሌሊት፡ ቤትኩ፡ ሥእብየ፡** Tob. 2, 9; **ዘእሕጸጸ፡ ድራር፡ ይቤይት፡ ጥዑየ፡ ሥጋሁ፡** Fal. f. 56; **ቤተት፡ ወኖመት፡** Judith 12, 5; 1 Reg. 9, 25; Ex. 23, 18; Jud. 19, 6. 10; c. nominibus temporis: Num. 22, 8; **ቤቱ፡ ክልኤሆሙ፡ በይእቲ፡ ሌሊት፡** Tob. 8, 9; **ትቤይት፡ ሌሊተ፡ ውስተ፡ ዖም፡** Jes. 21, 13; Ruth 3, 13; 4 Esr. 10, 74; c. nominibus loci: Gen. 31, 40. 54; Ex. 22, 26; Lev. 14, 47; Ps. 54, 7; 2 Esr. 14, 22; Sir. 14, 26; **አልቦ፡ ንብረተ፡ ዘኀበ፡ መሲዮ፡ ይቤይት፡** 36, 31; Job 8, 17. 15, 28 (αὐλισθείη); Ruth 3, 14; 4 Esr. 10, 73; Luc. 9, 12; de *cohabitatione* conjugum: **ቤትኩ፡ ምስሌኪ፡ በሕግ፡** Hez. 16, 8; Gen. 30, 15. 16; de bestiis: **ይቤይታ፡ ሀየ፡** Hez. 31, 14; **ይቢት፡ ውስተ፡ ቤትከ፡** Job 39, 9; de avibus (*nidulari*): **ይቤይት፡ ውስተ፡ በእታተ፡ ኰኵሕ፡** Job 39, 27. 28. 2) raro: *permanere, subsistere* in [illegible] **በጼጋዉ፡ ተፈጥረ፡ ኵሉ፡ ወበኂሩቱ፡ ይቤይት፡** [illegible]

አቤተ፡ II, 1 *pernoctare facere* i. e. a) *facere* vel *sinere, ut per noctem maneat* vel *noctem transigat,* ለአ ቢቶ፡ 1 Reg. 3, 3; alicubi Gen. 24, 11, in aliquo statu, conditione: ለብዙኃን፡ ዕሩቃን፡ አቤትዎሙ፡ ዘእንበለ፡ ልብስ፡ Job 24, 7. b) *per noctem secum detinere* vel *asservare* Deut. 24, 12; Ex. 16, 20; pecuniam acceptam statim pauperibus distribuit ወኢያቤተ፡ ምንተኒ፡ Gad. T. H.; ተዘሳተ፡ ዐረብ፡ እለ፡ ኢያበይቱ፡ ሎሙ፡ ለነግህ፡ Zeph. 3, 3.

ቤት፡ subst., m. et fem., Pl. አብያት፡ 1) *domus, domicilium,* Matth. 2, 11. 5, 15. 7, 24—27. 8, 6. 9, 6. 7; Lev. 14, 34 seq.; 25, 29 seq.; Deut. 8, 12; Job 1, 19. 8, 15; Koh. 10, 18; Jes. 5, 8. 9. 22, 18. 65, 21; Jer. 19, 13. 22, 14; ዐቢይ፡ ቤት፡, ንኡስ፡ ቤት፡ Am. 6, 11; ቤተ፡ ምክረም፡ ወቤተ፡ ሐጋይ፡ Am. 3, 15; ቤት፡ ምሩግ፡ Prov. 21, 9; ቤተ፡ ዐስብ፡ Act. 28, 30 rom.; aliâs sexcenties. In Acc. loci *in domo* alcjs: Gen. 24, 23. 38, 11; Num. 30, 11. In specie: a) *tentorium:* አብያት፡ σκηνώματα Judith 2, 26; Mal. 2, 12; Luc. 16, 9; Act. 15, 16; ቤተ፡ ስምዕ፡ *tabernaculum testimonii* seu *foederis* 1 Par. 6, 32; 2 Par. 1, 3. b) *domus regia, palatium, arx:* ቤተ፡ ንጉሥ፡ Jer. 33, 10. 40, 4; 2 Reg. 11, 2. 9; Gen. 12, 15. 45, 16. c) *aedes, templum* Dei deorumve, Jer. 7, 1. 4. 22, 5. 33, 9; ቤተ፡ ጣዖታት፡ Kuf. 12; አብያተ፡ አማልክት፡ 4 Reg. 12, 3. 14, 4. 18, 4; 3 Reg. 14, 23. 22, 44; Jer. 50, 12; ቤተ፡ መቅደስ፡ Kuf. 49; Jes. 44, 28; Matth. 21, 12. d) *ecclesia* (tam aedificium quam congregatio fidelium): ቤተ፡ እግዚ" Clem. f. 232; ቤተ፡ ክርስቲያን፡ (vid. ክርስቲያን፡) Gad. Lal.; Kid. f. 6; በእንተ፡ አብያተ፡ ክርስቲያናት፡ ወንዋያተ፡ ቅድሳቲሆን፡ F. M. 29; Matth. 18, 17; Rom. 16, 1. 4. e) *pars domus* α) *conclave, cubiculum:* ባእ፡ ቤተከ፡ εἰς τὰ ταμεῖά σου Jes. 26, 20; Sir. 29, 12; τὸ παστοφόριον Jes. 22, 15; ቤተ፡ አንስት፡ *gynaeceum* Esth. 2, 9. 13; አብያተ፡ አንስት፡ Esth. 2, 3; Tob. 2, 11. β) *cella, cellula* monachorum, Reg. Pach.; ፲፱ አብያተ፡ መነኮሳት፡ Sx. Masc. 1. γ) *aedicula, sacellum* ecclesiae, Kbr. Nag. f. 89. f) In specie nota has compositiones: ቤተ፡ ላሕ፡ *domus lugubris* Koh. 7, 2. 5; Sir. 22, 6; — ልብስ፡ *sacrarium, ubi vestes* ecclesiae *asservantur,* Th. P. in ann. ad Jonam; — ሐኖት፡ *macellum* (vid. sub ሐኖት፡); — መምህራን፡ *academia* (Atheniensis) Sx. Genb. 12; — ምሥዋዕ፡ θυσιαστήριον Ex. 27, 1; — ምሥያጥ፡ οἶκος ἐμπορίου Joh. 2, 16; — ምርፋቅ፡ *triclinium, refectorium* in monasteriis, Lud.; — ምሳሕ፡ *coenaculum* Dan. 5, 10; — መንግሥት፡ *sedes regia* Dan. 4, 27; Am. 7, 13; — ሞቅሕ፡ *carcer* Koh. 4, 14; Jer. 44, 4. 15 (coll. ቤተ፡ ዐናብስት፡ ወድብ፡ *carcer leonum et ursorum* Sx. Masc. 27.); — ሙቃን፡ *sepulchrum* Enc. Jac. 8 (coll. Ps. 48, 11; ቤትየ፡ ዘለዓለም፡ Kuf. 36); — መዝገብ፡ *thesaurus, aerarium* Dan. 1, 2 (coll. ይትረኀዉ፡ አብያተ፡ ዘውስቲቶሙ፡ ተዘግቡ፡ ነፍሳት፡ Clem. f. 157); — ማይ፡ *latrina,* ut: ኮስተረ፡ አብያተ፡ ማይ፡ Enc. Jac. 21 (vid. etiam sub መስሐብ፡); — መያሲ፡ *caupona* Jes. 5, 11; Clem. f. 127; — መጻሕፍት፡ *bibliotheca* Gad. Ad. f. 196; hom. Gabr.; — ስታይ፡ *conclave potorium* Sir. 35, 6; — ብለኢ፡ *balneum* Clem. f. 127; — ነግድ፡ *xenodochium, hospitium, deversorium* Chr. Ta. 10; Sx. Nah. 15; — ወይን፡ οἶκος τοῦ οἴνου Cant. 2, 4; — ዝሙት፡ πορνεῖον *lupanar* Hez. 16, 39; — ድውያን፡ *nosocomium* II Can. Nic. 82 (75); — ግዝዕ፡ οἶκος πότου Koh. 7, 2; — ጸሎት፡ Jes. 56, 7. 60, 7; — ፍሥሓ፡ οἶκος εὐφροσύνης Koh. 7, 5; — ፍንዱቅ፡ *deversorium,* Th. P. in not. ad Jon. 2, 5. 2) *domus* i. e. a) *familia* Ex. 1, 21; አንበር፡ ሊተ፡ ቤተ፡ Kuf. 28; ሰብአ፡ ቤቱ፡ Am. 6, 10; Gen. 7, 1. 12, 17; አብያቲሆሙ፡ 2 Reg. 2, 3; Lev. 18, 12. 13. 17; Luc. 10, 5. 19, 9; Matth. 12, 25. 13, 57; 1 Petr. 4, 17; Hebr. 3, 2. 5. 6. b) *prosapia, progenies, gens, e familia* alcjs *oriundi:* ኢትትዐወር፡ እምዘርአ፡ ቤትከ፡ ἀπὸ τῶν οἰκείων τοῦ σπέρματός σου Jes. 58, 7; ቤተ፡ ዳዊት፡ Jer. 21, 12; Jes. 7, 13; ቤተ፡ አቡከ፡ 7, 15; Ps. 134, 19. 20; ቤተ፡ እስራኤል፡ Jer. 11, 17; Deut. 25, 9; Ruth 4, 11; 1 Reg. 2, 35; Ex. 6, 14; Jos. 14, 1; Lud. Comm. hist. p. 498 n. 19. c) *res familiaris* Matth. 23, 13; ሥራዐ፡ ቤትከ፡ 4 Esr. 14, 10. 3) *receptaculum, theca:* አብያተ፡ አፈው፡ φιάλαι τοῦ ἀρώματος Cant. 6, 2; ቤተ፡ እድ፡ ἐγχειρίδιον *manubrium* Ex. 20, 25 FH; ቤተ፡ መዋጽሕት፡ σπονδεῖα Ex. 25, 29; ቤተ፡ ለምጽዋሪሃ፡ Ex. 25, 27. 26, 29 ann.; in specie *vagina* gladii Matth. 26, 52; Joh. 18, 11; 1 Par. 21, 27; 1 Reg. 17, 51 var.; F. M. 4, 3.

ምብያት፡ subst. *locus pernoctandi, mansio:* ከመ፡ መርዔት፡ ውስተ፡ ምብያቲሁ፡ Mich. 2, 12; ምብያቲከ፡ ἡ ἀνάπαυσίς σου Jes. 37, 28; ምብያተ፡ እንስሳ፡ Lud. e Mss. Colb.

አብያታዊ፡ adj. rel. *domesticus* Joh. 4, 46. 49.

ቤነ፡ inus., i. q. بَانَ *distitit et segregata et distincta fuit* res a re; *facile discernenda, perspicua fuit* (בִּין ܐܬܒܝܢ).

በየነ፡ I, 2 1) *secernere, discernere, perspicere, animadvertere:* ይቤይንዎሙ፡ ወያነጽሕዎሙ፡ ወያረስንዎሙ፡ ἐκλεγῶσι Dan. 12, 10; ለምንት፡ ኢትቤይን፡ እምውስቴቶን፡ እለ፡ የዐብያሆን፡ Herm. p. 84; (እዋሕዮሙ፡ ወ)እቤይንዎሙ፡ ለዘሎሙ፡ እለ፡ ἐπισκέψομαι ἐπί Jer. 9, 25; κατανοεῖν Matth. 7, 3; Deus ይቤይኖ፡ ለኃጥእ፡ እንበለ፡ ይግበር፡ ኀጢአተ፡ Lit. Epiph. 2) i. q. II, 2 *demonstrare:* ይቤይን፡ ሎሙ፡ ክሕደቶሙ፡ Sx. Sen. 6 (si quidem lectio sana est).

አበየነ፡ II, 2 1) *perspicuum, manifestum reddere, demonstrare:* ንፈቅድ፡ ከመ፡ ታብይን፡ ለነ፡ ስምዐታተ፡ Phlx. 3. 98; Sx. Mag. 13; ከመ፡ ታብይን፡ ዐመፃየ፡ Jsp. p. 338; አበይኖ፡ 1 Cor. 14, 26 Platt; seq. ከመ፡ c. Indic., Sx. Jac. 18. 2) *perspicere, observare, perspicue cognoscere* Clem. f. 94; astra Kuf. p. 50; አበይኖት፡ Gad. Ad. f. 20. — *Voc. Ac.:* አበየነ፡ ብ፡ ፈረደ፡ ለየኘ፡ ይ፡

ተበየነ፡ III, 2 *demonstrari, perspicuum factum esse, elucere:* በከመ፡ ተበየነ፡ *sicut demonstratum est* Phlx. 3; ተበይኖ፡ ፍድፋዴ፡ ብሑታዊያን፡ እምትምህርተ፡ አበው፡ *demonstratio praestantiae solitariorum e doctrina patrum,* ibid.; ውእቱኬ፡ ይትቤየን፡ እምግባረ፡ ማርታ፡ ወማርያም፡ (*hoc demonstrare licet* vel *elucebit e*) Phlx. 54; ናሁ፡ ተበየነ፡ ለከ፡ ጥያቄ፡ ነገርየ፡ Jsp. p. 300; ተበየነ፡ ንዝህላልከ፡ p. 282.

ብዩን፡ part. 1) ut videtur: *separatus, discretus* Gad. Lal. 2) *perspicuus, evidens,* ut: ዝንቱ፡ ብዩን፡ እስመ፡ cact., Jsp. p. 284.

በይነ፡ praep. (a በይን፡ *distantia, intervallum;* בֵּין, ܒܰܝܢܳܐ, بَيْنَ) 1) *inter* (i. q. በበይናት፡): ወበሕቲ፡ እኑዛን፡ ዘበይናን፡ Gad. Lal. (si quidem lectio sana est). Poëtice nonnumquam ዘበበይኑ፡ vel ዘበበ፡ በይኑ፡ *ut — ita, pariter* (coll. بَيْنَ مَا): ጸማዊ፡ ወፈጸሚ፡ መልእክት፡ ዘበበ፡ በይኑ፡ (Cod. Tub. ዘበበይኑ፡) Enc. Hed. 4; ዐናብስት፡ መሠጥ፡ ወመንኰራኩራት፡ ዘበበ፡ በይኑ፡ *ut leones rapaces ita rotae* Enc. Mag. 2. 2) *ob, propter* (i. q. በበይነ፡ et እንበይነ፡): በይነ፡ ምንት፡ Herm.

p. 95; በይነ፡ዝንቱ፡ p. 109; Teb. Tab. 47. — *Voc. Ac.*: እስመ፡እንበይነ፡በይነ፡ሀየንተ፡በእንተ፡፡ብ፡ስለ ። — Componitur cum aliis praepositionibus, sc.

እንበይነ፡ (seu እምበይነ፡ Luc. 4, 43 rom.; Act. 24, 14 et 25, 19 rom., ex እምነ፡ et በይነ፡) praep., rarius conj. (gramm. § 166, 22). A) praep. 1) *ob, propter, causa, ergo*, እንበይነ፡ዘአሆሙ፡መጽአ፡ማየ፡አይኅ፡ Sir. 40, 10; እንበይነ፡ርእሱ፡ያመክረከ፡ 37, 8; እንበይነ፡ምጽዋት፡ χάριν ἐντολῆς 29, 9; ብዙኃን፡እለ፡ወድቁ፡እንበይነ፡ንዋይ፡ 34, 6. 38, 18; ተጋነይ፡እንበይነ፡ዘቅድም፡ጊጋይከ፡ 21, 1; እንበይነ፡በዓል፡ Jer. 23, 27; እንበይነ፡ዝሙት፡ Tob. 8, 7; 4 Reg. 5, 18. 6, 11. 22, 13; Rom. 4, 23. 14, 15; Sir. 10, 8. 30. 11, 2; እንበይነ፡ዝ፡ vel እንበይነ፡ዝንቱ፡ *propterea, ideo, ea de causa* 10, 13. 18, 11. 20, 23. 31, 13. 34, 13. 44, 21; 2 Esr. 9, 15; Marc. 1, 38; Rom. 4, 22; Tit. 1, 5. 2) *pro*: ላህም፡ዘእንበይነ፡ኀጢአት፡ Ex. 29, 36; 2 Esr. 10, 19; ተቃተሉ፡እንበይነ፡አኀዊከሙ፡ 14, 14; Rom. 5, 7. 3) *de*: እንበይነ፡መኑ፡ይብል፡ Joh. 13, 22; 4 Esr. 9, 5; ተማከረ፡እንበይነ፡ Sir. 37, 11; Act. 25, 19 rom. B) conj., non tantum እንበይነ፡ዘ፡ *ideo quod, propterea quod* Enc. Sen. 7; sed etiam omisso ዘ፡, ut: እንበይነ፡ኢበልዑ፡ Enc. Mij. 9.

በበይነ፡ praep. (e በ፡ et በይነ፡; gramm. § 166, 22) 1) *inter* (i. q. በበይናት፡), ubi de ratione nectendi, separandi, comparandi vel opponendi agitur, c. pron. suffixis usitatum: Ex. 21, 18. 25, 20. 26, 5. 9. 28, 7. 36, 11. 2) *ob, propter, causa*: በበይነ፡ነፍሱ፡ለዝንቱ፡ብእሲ፡ Jon. 1, 14; 1 Reg. 9, 12. 28, 18; Jud. 20, 10; Num. 12, 1; Deut. 9, 4. 5; በበይነ፡ዚአከሙ፡ Mich. 3, 12; በበይነ፡ምንት፡ *qua de causa? ob quid? quare?* 1 Reg. 4, 3; በበይነዝ፡ vel በ"፡ዝንቱ፡ *hanc ob causam, ideo, propterea* Ex. 20, 11; Sir. 2, 13; Jes. 51, 21. 57, 6. 64, 5; Jer. 2, 9. 12. 4, 8. 5, 27. 7, 32; Hez. 13, 8 al. Post verbum vendendi: አኮ፡በበይነ፡ወርቅ፡ οὐχ ἕνεκεν ἀργυρίου Jes. 48, 10. Passim *auctore aliquo* vertere licet: በበይነ፡እግዚ"፡ Jes. 29, 15; በበይነ፡መኑ፡ 1 Reg. 14, 38. 3) *de*, post verba dicendi: 1 Reg. 10, 16. 30, 21; Judith 5, 5; vel *quod attinet ad* Jud. 21, 16; በበይነ፡ምንት፡ ἐν τίνι *qua ratione* Mal. 1, 2.

በበይናት፡ (i. e. በ፡ et በይናት፡ Pl. a በይን፡) et በቤናት፡ (N. T. rom.) praep. *inter*, post verba jungendi et separandi, comparandi et opponendi, actionum reciprocarum et de ratione, quae inter plures interest, sed nonnisi c. pron. suff. usitatum: Ex. 14, 20. 26, 3; Dan. ap. 1, 13; Matth. 9, 3. 12, 25. 16, 7. 8. 24, 10; Marc. 8, 16; Luc. 9, 46; Joh. 9, 16; Rom. 1, 27; 1 Thess. 3, 12; Hebr. 12, 3; Jac. 4, 11. 5, 16; 1 Petr. 1, 22. 4, 10; Apoc. 6, 4; al. sexcenties. Etiam በበ፡በይናቲሆሙ፡ Gen. 42, 21. 28.

ብያኔ፡ subst. 1) *demonstratio, argumentatio*: ብያኔ፡ልባዊ፡ *dem. rationalis* (opp. exegetica vel biblica) F. N. 9. 2) *expositio, explanatio, exegesis*: ብያኔ፡ርማዊ፡ *expositio* vel *exegesis* Evangeliorum *Graeca*, Cod. Mus. Brit. VIII, 1, a; ማእምረ፡ብያኔ፡ Lud. comm. hist. p. 501 n. 33.

መበይን፡ part. (I, 2) *discernens, perspiciens, accurate cognoscens*: episcopus sit ኢነማሉ፡ገጽ፡መበይን፡ዘኢያደሉ፡ለባዕል፡ወኢለነዳይ፡ Did. 4 (Platt p. 18).

ሙብየን፡ subst., Pl. መበይንት፡ *demonstrandi modus, argumentum*, Lud. e Mss. Colb.

ቤዝ፡ subst., m., Pl. አብያዝ፡ et ቤዛት፡ [sine dubio a ቤዘ፡ i. e. بَاضَ, collato بَضَّ] *stella lucida*, in specie *lucifer, phosphorus, (hesperus,) Venus*, ἑωσφόρος Job 3, 9; φωσφόρος 2 Petr. 1, 19; አንተ፡ቤዝ፡ኮከበ፡ጽባሕ፡ Kedr f. 18; Ssal. Req.; አዕይንቲሃ፡ይመስል፡ሥርቀተ፡ቤዝ፡ Gad. T. H.; በሰዓተ፡ሞታ፡ደመነ፡ቤዝ፡ Sx. Masc. 11; ሰላም፡ለአዕይንቲከ፡ዘተመሰለ፡አብያዘ፡ III Sal. Mar. 6; Org. 6; በከመ፡ኮከበ፡ጽባሕ፡ይፈድፍድ፡ብርሃኑ፡እምዘተርፉ፡ቤዛት፡ Phlx. 227. — *Voc. Ac.*: ቤዝ፡ዘ፡ኮከብ ።

ቤዘወ፡ quadrl. I [contigua sunt بَازَ i. *effugit, se eripuit*; فَازَ u. *salvus evasit* (nec non فاص i IV); مَفَازٌ *effugium*; deinde etiam ፈደየ፡ פָּדָה] effugere facere i. e. eripere, *liberare*, in specie data pecunia, pretio al. i. e. *redimere* (λυτροῦν, λυτροῦσθαι) Ex. 13, 13. 34, 20 (c. በ፡ pretii). 25, 29 seq. 48. 49; በነፍስከሙ፡ትቤዝውዋ፡ለነፍስየ፡ Job 16, 4; Ex. 15, 16; Jes. 52, 3. 63, 9; Ps. 30, 6; Sir. 48, 20. 50, 24; Thren. 3, 57; 2 Esr. 11, 10; c. እምነ፡ loci vel calamitatis Deut. 21, 8; 2 Reg. 7, 23; 4 Esr. 14, 31; Hos. 13, 14; de redemtione Christi: Tit. 2, 14; Rom. 3, 24 rom.; 4 Esr. 13, 33. 36; ይቤዝወነ፡ያድኅነነ፡ Deg.; መጽአ፡ይቤዝወነ፡እምኵሉ፡አበሳነ፡ Mavâs. n. 28.

አቤዘወ፡ II *redimendum curare, redimere jubere* vel *sinere*, c. Acc. rei redemtae: ታቤዝዊ፡ምድረ፡ Lev. 25, 24; Num. 18, 15. 17; c. Acc. prs. redimentis Lev. 25, 25. 32; c. dupl. Acc.: Lev. 25, 47.

ተቤዘወ፡ III, 1 1) refl. *sibi redimere* Lev. 25, 31. 33 (c. በኀበ፡); 1 Petr. 1, 18; ተቤዘውዎሙ፡ለጊውዋን፡ Did. 21; አልቦ፡ዘይክል፡ተቤዝዎተየ፡ Org.; ኢያድኅን፡ወርቅ፡ወኢይትቤዘው፡ብሩር፡ Enc. Haml. 4. 2) pass. *redimi* Lev. 25, 31 var. 54; በደሙ፡ትትቤዘው፡ነፍስ፡ Lev. 17, 11; Apoc. 14, 3. 4; እስመ፡እምኢተቤዘውነ፡እመ፡ኢኮነ፡ከመዝ፡ Cyr. ad Th. f. 10.

ቤዛ፡ subst. 1) *redemptio* Jes. 63, 4. 2) *redemptionis pretium, (compensatio, piaculum* vel *placamen, pretium)*: λύτρον, λύτρα Prov. 6, 35. 13, 8; Ex. 21, 30. 30, 12; Num. 18, 15. 16; አኮ፡በቤዛ፡ Jes. 45, 13; ቤዛሃ፡ኢተውህበ፡ላቲ፡ Lev. 19, 20. 25, 51. 35, 31; ἄλλαγμα, -ματα, Deut. 23, 19; ትነሥኡ፡ቤዛ፡ Am. 5, 12; ቤዛሃ፡ንዋየ፡ወርቅ፡ Job 28, 17; ἀντάλλαγμα ቤዛ፡ኵሉ፡ኀጢአትከ፡ Jer. 15, 13; Ps. 54, 22; Matth. 16, 26; ἀντίλυτρον 1 Tim. 2, 6; περίψημα ቤዛሁ፡ለወልድየ፡ይኩን፡ Tob. 5, 19; ዘእንበለ፡ቤዛ፡ ἄνευ ἀργυρίου *gratis* Ex. 21, 11; ἐξίλασμα Ps. 48, 7; τὸ σωτήρια Ex. 20, 24. 3) praep. *pro*: ὑπέρ Job 2, 4; Jes. 43, 3. 4; ዘሞተ፡ለነ፡ቤዛነ፡ Thess. 5, 10; Luc. 22, 19; Joh. 10, 15; ἀντί ቤዛ፡ዚአሁ፡ ἀντ᾽ αὐτοῦ Prov. 11, 8; Ex. 21, 26; Matth. 5, 38; περί 2 Cor. 5, 14; in N. T. rom. passim ሀየንተ፡ቤዛ፡, quorum alterum superfluum est, compositum occurrit, ut Joh. 15, 13.

ቤዝወት፡ n. act. *redemptio* Lev. 25, 26.

ቤዛዊ፡ n. ag. *redemptor, liberator* Enc. Mij. 22 (Lud.); ማርያም፡ቤዛዊተ፡ዓለም፡ I Sal. Mar. 41.

መቤዝው፡ part., id. Act. 7, 35 rom.; Lit. 164, 2; Christus መቤዝወ፡ዓለም፡ Cod. Mus. Brit. XL.

መቤዛዊ፡ part. c. term. adj., id., Enc. Tachs. 7 (Lud. 8).

ቤጸ፡ I, 1 [proprie: *dissecare*, deinde: *separare*; cfr. בצע

ܒܨܰܥ ܒܰܨܰܥ; بَضَّعَ divisit, partitus fuit; أَنْقَارَ separatus fuit, تَقَاوَضَ id.] ut videtur *decernere* Prov. 16, 30 var.

በየጸ፡ I, 2 1) *separare, sejungere:* **እቤይጽ፡እምውስቴትክሙ፡ኃጥአነ፡** ἐκλέξω Hez. 20, 38. 2) *decernere:* **ዘይቤይጽ፡** (v. **ዘይበይጽ፡**) **በከናፍሪሁ፡ኵሎ፡እኩየ፡** ὁρίζει Prov. 16, 30.

ተባየጸ፡ III, 3 [vid. **ቢጽ፡**; hic significatus inde repetendus videtur, quod res in duas pluresve partes aequales separatur vel dividitur; coll. بَضِيعٌ socius e بَضَعَ (ut بَدِيلٌ similis, aequalis e بَدَّلَ separavit); قَاوَضَ par et aequalis fuit] *parem, aequalem, socium, sodalem esse* vel *fieri* alicui vel alcjs: **አስናንኪ፡ከመ፡መራዕይ፡እለ፡ወጽአ፡እምኀፃብ፡እንዘ፡ይትባየጸ፡** I Sal. Mar. 13 (e Cant. 4, 2); c. c. Acc.: **ውእቱ፡መነከስ፡ዘተባየጸከ፡** Sx. Haml. 28; **ይትባየጸሙ፡ለልዑላን፡** τῶν ἄνω συγγενής Chr. ho. 1; **ዘይትባየጸ፡በማእድ፡** (*commensalis ejus*) F. M. 2, 11; **እንተ፡አልቦ፡ዘይትባየጸ፡** (*incomparabilis*) Lud. comm. hist. p. 44 n. 51; patriarchae Bagdadi convenit **ተባይጾት፡** *aequalitas dignitatis* cum patriarcha Antiochiae, sed auctoritate inferior est F. N. 4; **በተባይጾ፡** *conjunctim, sociatim* Lud. e Mss. Colb.

አስተባየጸ፡ IV, 3 *parem* vel *socium, sodalem, consortem sibi assumere* alqm: **ዘያስተባይጽ፡** (var. pro **ዘይሬዒ፡**) **ዘማተ፡** Prov. 29, 3; **እንዘ፡ያስተባይጾሙ፡ምስሌሁ፡** M. M. f. 298.

ቢጽ፡ subst., m. et fem., coll. et sing., Pl. **አብያጽ፡** 1) *singulus, singuli, quidam* e multitudine animantium vel rerum aequalium ad idem genus pertinentium vel *unus e sociis* ad eandem societatem pertinentibus; de viris; **፵፼ቢጸ፡እስራኤል፡** (400,000 Mann von Israel) 1 Reg. 15, 4; **ከመ፡ያምጽእ፡እምደቂቀ፡እስራኤል፡ቢጸ፡ወራዙተ፡** νεανίσκους Dan. 1, 4; **ቢጽ፡እኩያን፡** τινὲς ἄνδρες πονηροί Act. 17, 5. 15, 5. 14, 2; **እምቢጸ፡አጉሥጦስ፡** (von der Mannschaft des) σπείρης Σεβαστῆς Act. 27, 1 rom.; de bestiis: **ቢጸ፡ተባዕት፡** (die männlichen Stücke) Gen. 30, 40; de rebus: **ቢጸን፡ርቡዓት፡ወጸዓድው፡** Herm. p. 11; **ወእቤ፡በለሳተ፡ቢጸ፡** (etliche Feigen) καὶ εἶπα· σῦκα Jer. 24, 3; **በበ፡ቢጸሙ፡** (Mann für Mann) Herm. p. 64; **በበ፡ቢጸን፡** (Stück für Stück) p. 65. 2) qui ejusdem generis est cum alio: *par, aequalis, coaequalis, socius, sodalis, consors, collega, amicus, comes:* Gen. 2, 18; Kuf. 3; **ምስለ፡ቢጽከ፡** Job 39, 32; **ኢኮንኩ፡አነ፡እግዚእከ፡አላ፡ቢጽከ፡** Asc. Jes. 8, 5; **ኢትኩኖሙ፡ቢጸሙ፡** (in peccando) Kuf. 22; **ኮንኩ፡ቢጸን፡ለአዕዋፍ፡** Job 30, 29; συνήλικες Dan. 1, 10; **ገብኡ፡ወሖሩ፡ኀበ፡ቢጸሙ፡** εἰς τὰς διατάξεις αὐτῶν Judith 8, 36; **እለ፡ምስሌሆሙ፡ቢጸሙ፡** οἱ συνεταῖροι 1 Esr. 6, 3; σύνδουλοι (*conservi*) Matth. 18, 28. 31; **ለቢጹ፡ለአርዳእ፡** συμμαθηταῖς Joh. 11, 16. 21, 8 rom; **ቢጸን፡** αἱ λοιπαὶ σὺν αὐταῖς Luc. 24, 10; Act. 2, 37; **አብያጺሁ፡** Dan. 7, 20; ἑταῖροι Matth. 11, 16; οἱ πλησίον Ps. 37, 11. 87, 19. 121. 8; Zach. 3, 8; **ቢጻ፡** αἱ πλησίον αὐτῆς Ps. 44, 16; φίλοι ut: **ነዳይ፡ለእመ፡ወድቀ፡ይከይድዎ፡ቢጹ፡** Sir. 13, 21; οἱ ἀδελφοί Act. 11, 1. 18, 18; 1 Cor. 15, 6; 2 Thess. 3, 6; **ኢይትፈለጥ፡እምአብያጽየ፡** Chr. ho. 27; **ቢጽክሙ፡ውእቱ፡** ὑπὲρ ὑμῶν (opp. **ዕድው፡** κατ᾽ ὑμῶν) Marc. 9, 40; **አጥረ፡አግዋረ፡እምቅድመ፡ትሕንጽ፡አብያተ፡ወአብያጸ፡እምቅድመ፡ትሔሩ፡ፍኖተ፡** Fal. f. 27. a) *quivis alius*, quocum vivimus, *proximus, frater* (sensu biblico; der Nächste), ὁ πλησίον Ex. 20, 17; Deut. 19, 14; Job 16, 21; Jer. 5, 8. 7, 5. 9, 8; Hez. 22, 11; Sir. 6, 17. 10, 6. 29, 1. 2; Hen. 99, 15. 100, 1; Matth. 19, 19; Marc. 12, 33; Rom. 13, 9. 10; ἀδελφός Sir. 7, 12; Deut. 22, 1; 1 Joh. 2, 9. 10; 1 Thess. 4, 6; Rom. 12, 10. b) *alter:* **ብእሲ፡እምቢጹ፡** Koh. 4, 4; Jes. 19, 2; Mal. 2, 10 al.

ተባያጺ፡ n. ag. *socius, consors*, Enc. Nah. 10 (Lud.).

መስተባይጽ፡ part. *socius, consors, particeps:* bestiae **ለሐሱ፡ሰኰናሁ፡**(**ለቅዱስ፡**)**ወኮኑ፡ሎቱ፡መስተባይጻነ፡በተጋንዮ፡ብዙኃ፡** Sx. Tachs. 7.

በዳ፡ vid. sub **በድወ፡**

በደረ፡ I, 1 [i. q. بَدَرَ; significatus radicis primus *secare* et *acutum esse* videtur, coll. **መተረ፡** بَتَرَ et بَادِرَةٌ *acies* gladii; nec non بَتَّ] Subj. **ይብድር፡** 1) acutum, acrem, vehementem i. e. *velocem, celerem esse, properare:* **ይበድሩ፡እምተዝላተ፡ዐረብ፡** ὀξύτεροι Hab. 1, 8; **ይበድሩ፡እምነ፡አንስርት፡አፍራሲሆሙ፡** κουφότεροι Jer. 4, 13; **ከመ፡ይብድር፡እምረዋጺ፡** Lud. e Mss. Colb. 2) *praecurrere, praevenire, antevertere, praevertere, antecessisse:* **ዘበደረ፡ወዘሮጸ፡** Rom. 9, 16 Platt; 1 Cor. 9, 24; Hen. 74, 12; c. Acc.: **ብድሮሙ፡ተንሥእ፡** *ante eos surge* Sir. 34, 21; Phlx. 3; **ይበድረኒ፡ኀበ፡ገነት፡** Phlx. 35; **ሖቀ፡ከመ፡በደሩክሙ፡** 2 Reg. 17, 20; **በደሮ፡በጺሐ፡ግያዝ፡** 4 Reg. 4, 31; **በደሮ፡ለጴጥሮስ፡በጺሐ፡** (Platt **በጺሐ፡**) **ኀበ፡መቃብር፡** Joh. 20, 4. 8. 3) *praevertere* i. e. *potiorem esse, praecellere:* **ትበድር፡** (v. **ትትበደር፡**) **ይእቲ፡ወትመውእ፡ለከ፡ጸላኢከ፡** Sir. 29, 13; Hen. 65, 8.

አብደረ፡ II, 1 *praevertere* i. e. *ante-, prae-ponere* vel *-ferre, antehabere, pluris aestimare, praeoptare, malle, diligere*, c. Acc.: **እመ፡አብደሩ፡ዘአነ፡እፈቅድ፡** Jes. 56, 4; **እሙንቱ፡አብደሩ፡ፍኖቶሙ፡** 66, 3; Ps. 83, 12. 108, 16. 131, 14; Mal. 3, 17; Hos. 4, 18; **ኀሠሥክዋ፡ለጥበብ፡ወአብደርክዋ፡በጸሎት፡** Sir. 51, 13; Apoc. 12, 11; c. Acc. et **እምነ፡**, ut: **ምጽዋተ፡አበድር፡እመሥዋዕት፡** Hos. 6, 6; **አብደሩ፡ሞተ፡እምሕይወት፡** Jer. 8, 3; 1 Esr. 4, 19; Ps. 86, 1; **አብደርኪ፡እምኔየ፡መሐዛኒኪ፡** Jes. 57, 8; **አብደሩ፡ነኪረ፡እምኔየ፡** Job 19, 13; Sir. 51, 28; **ዘያበድር፡ርእሶ፡እምነ፡እግዚኡ፡** Did. 25; 2 Tim. 3, 4; Joh. 3, 19; seq. Subj. verbi: **እምአብደርኩ፡እስዐም፡እገሪሁ፡** ηὐδόκουν φιλεῖν πέλματα ποδῶν αὐτοῦ Esth. 4, 17 apocr.; Ps. 83, 11; 1 Thess. 3, 1; **አብደርክዋ፡ሀየንተ፡** (v. **እምነ፡**) **ወርቅ፡ትኩነኒ፡** Sap. 7, 10; **እምአብደረ፡ትሙት፡** *mallet eam mori* Tob. 6, 13; Phil. 3, 7; Joh. 12, 43; c. Acc. Infin. Deut. 7, 7.

ተበድረ፡ III, 1 *praestare, praeferri, optabiliorem, meliorem, pluris aestimandum esse* vel *videri*, c. **እምነ፡**, ut: **ይትበደር፡ቃል፡ሠናይ፡እምውሂብ፡** Sir. 18, 17; **ኢይትበደር፡ብዕል፡እምነቢረ፡ጥዑይ፡** 30, 16; Jes. 13, 12; Prov. 16, 16; 1 Petr. 1, 17; **ጥበብ፡ትትበደር፡እምወርቅ፡** Fal. f. 35; vel c. **ላዕለ፡**, ut: **ኢይትበደር፡ዕንቍ፡ላዕለ፡ብእሲት፡ኄርት፡** Fal. f. 51.

ተባደረ፡ III, 3 1) *alium alium praevenire studere, currendo certare* vel *contendere, certatim tendere* ad alqd: **እለ፡ይትባደሩ፡** οἱ ἐν σταδίῳ τρέχοντες 1 Cor. 9, 24. 26;

እመ፡ ፆዲከ፡ ተበደር፡ Rel. Bar.; c. ውስተ፡ vel ኀበ፡ loci, quo tenditur Luc. 14, 7; 1 Cor. 11, 21 Platt; ትትበደሩ፡ ሐዊረ፡ ቤተ፡ 1 Cor. 11, 21 rom.; ተባድሮ፡ *certamen praeveniendi mutuum* Org. a) in genere: studio *contendere* vel *anniti* ad assequendum alqd: ተበደሩ፡ ለሠናይ፡ 1 Thess. 5, 15 Platt; ዘንተ፡ ስምዐ፡ ወተበደሩ፡ ከመ፡ ትግበሩ፡ Clem. f. 182. b) de certamine vel cursu Christianorum bono (vid. በድር፡): ተጋደሉ፡ ወተበደሩ፡ ሠናየ፡ ገድለ፡ Mavâs. n. 62; እለ፡ ፈጸሙ፡ ረዊጸ፡ ወተባድሮ፡ Enc. Tachs. 12. c) *praecurrere* alqm, c. Acc. 1 Tim. 5, 24. 2) *simul* vel *certatim concurrere, adcurrere, approperare:* ተባደሩ፡ አይሁድ፡ ኀበ፡ መካን፡ እንተ፡ ተንህለት፡ Jsp. p. 358; ille cum se ipse interfecturus esset, ተበደሩ፡ አግብርቲሁ፡ ኀቤሁ፡ ወአኀዙ፡ እዴሁ፡ p. 340.

በድር፡ subst. 1) *certamen, cursus* vel *curriculum vitae* piorum in hoc saeculo: 2 Tim. 4, 7; ፈጸመ፡ በድሮ፡ ሠናየ፡ Sx. Tachs. 14; Enc. Jac. 9; Ter 14. 20; Genb. 9, al. 2) est nomen *festi Judaeorum*, de cujus origine haud satis constat. Bis memoratur in Computo Eccl. Aeth. apud Scaliger. de em. temp. Gen. 1629 p. 675 l. 6 et p. 677 l. 8, et in annotationibus p. 695 Scaliger mensis Nisan diem X intelligendum esse censet (ibidem conjecturas quasdam etymologicas proponit). In M. M. f. 263 enumeratur inter festa Judaeorum a Christianis abrogata: በዓለ፡ መጥቅዕ፡ ወበዓለ፡ መጸለት፡ በዓለ፡ ሠዊት፡ ወበዓለ፡ ምኵራብ፡ ወጾመ፡ በድሮሙ፡ በእንተ፡ ላሕ፡ ያዕቆብ፡ (cfr. quae in libro Kuf. C. 34 relata sunt). Deinde Ludolfus in lex. aeth. c. 557 e suo Libr. Myst. locum affert, in quo festa Judaeorum recensentur: ወዘንተ፡ በዓላቲሆሙ፡ ፋሲካ፡ ዓሥር፡ በዓለ፡ ሠዊት፡ መጥቅዕ፡ በድሮሙ፡ መጸለት፡ ሰንበት፡, ubi decimus non Nisan sed Tischri mensis dies intelligendus videtur.

በድራ፡ n. prgr., scilicet بَدْرَةٌ *numorum quantitas*, a variis interpretibus varie definita (vid. Freytag lex. arab. I. p. 95): ወወሀበሙ፡ ፻፶በድራ፡ ወርቀ፡ Jsp. p. 299. 309.

ባዶስ፡ n. prgr. i. e. βάτος בַּת, Hebraica *mensura fluidorum*, tantum continens quantum Epha in aridis (vid. ባት፡ et ቤት፡), Luc. 16, 6; ወአሐቲ፡ እስፈሬዳ፡ ታገምር፡ ፩ባዶስ፡ Gad. T. H. — *Voc. Ae.:* ባዶስ፡ ዘ፡ ቤዳ፡

በድበደ፡ quadrl. I [vicina sunt אָבַד أَبِدَ *periit, interiit* (coll. آبِدَةٌ) et بَادَ *abiit, a suis separatus fuit; periit*] *interire, perire:* ወርቆሙኒ፡ በድበደ፡ ወይወርስ፡ ምክ፡ ውስተ፡ አብያቲሆሙ፡ τὸ ἀργύριον αὐτῶν ὄλεθρος κληρονομήσει αὐτό, ἄκανθαι ἐν τ. σ. α. Hos. 9, 6. (Etiam Sir. 34, 20 var.; vid. sub ደበደበ፡). — *Rad. Abb.:* በድበደ፡ ዘ፡ ዛገ፡ (e conjectura).

ብድብድ፡ subst. *pernicies, pestis, lues, pestilentia,* θραῦσις Num. 17, 12—14; Ps. 105, 23. 30; πτῶσις Ps. 105, 29; ὁ ὀλοθρεύων Hebr. 11, 28; ἀνάλωσις Deut. 28, 20; λοιμός Prov. 21, 24; ἴκτερος Am. 4, 9; θάνατος Jer. 14, 12. 18, 21. 21, 10; Thren. 1, 20; Hez. 5, 12. 14, 19 seq.; Sir. 39, 29. 40, 9; 4 Esr. 7, 5; de hominibus perniciosis vel pestilentibus, ut: አውሥእዎ፡ ለውእቱ፡ ብድብድ፡ ንጉሥ፡ Macc. f. 1; vid. etiam Prov. 21, 24. — *Voc. Ae.:* ብድብድ፡ ብ፡ ቸነፈር፡

በድነ፡ (si non በደነ፡) I, 1 denom. *mortuo* vel *cadaveri similem esse* vel *fieri:* ሥጋ፡ ትበድን፡ በንጥም፡ ከመ፡ ዘምዉት፡ M. M. f. 269.

ተበድነ፡ (si non ተበደነ፡) III, 1 *cadaver* vel *exanimem fieri:* ነፍስት፡ እመ፡ ወእተ፡ ነፍስ፡ ይትበደን፡ M. M. f. 287.

በድን፡ subst., plerumque m., Pl. አብድንት፡ (Kuf. p. 81 ann. 4 አብዳን፡) [بَدَنٌ; vid. Ges. in thes. p. 201] *corpus mortuum* vel *exanime, mortuus, cadaver,* a) maxime hominum: Gen. 23, 4. 6. 11. 13 (ὁ νεκρός); Kuf. 19; አልቦ፡ ቤተ፡ ዘአልቦ፡ በድን፡ ውስቴታ፡ Kuf. 49; ረከብዎ፡ እንዘ፡ ይሰክብ፡ በድኖ፡ Kuf. 23; 4 Esr. 10, 44; በዝኀ፡ አብድንቲሆሙ፡ Jes. 5, 13. 14, 19. 22, 2; Jer. 7, 33 seq.; 9, 22; ዝንቱ፡ አብድንት፡ Hez. 37, 9; Tob. 12, 12; Sir. 31, 30; ዘአንሥአ፡ በድነ፡ እምነ፡ ሙታን፡ 48, 5; Matth. 8, 22; Apoc. 1, 17; θνησιμαῖον Ps. 78, 2; Jes. 5, 25; τραυματίαι Jer. 14, 18; Judith 2, 8 al.; Ex. 22, 2; κῶλα Num. 14, 29. 32; Hebr. 3, 17; Jes. 66, 24; σῶμα 1 Reg. 31, 10; መዊቶሂ፡ ተነበየ፡ በድኑ፡ Sir. 48, 13; Judith 13, 9; Matth. 27, 52. 58; እጓለ፡ እመሕያው፡ በድን፡ υἱὸς ἀνθρώπου σκώληξ Job 25, 6; de diis mortuis vel idolis Kuf. p. 81. b) rarius brutorum (*morticinum*): Lev. 11, 11. 24. 27. 5, 2; Jud. 14, 8.

በድወ፡ I, 1 [بَدْوٌ *desertum;* بَدَا *in campo et deserto habitavit;* vis radicis prima est in *solitudine*, vic. בָּדָד بَدَّ] *desolatum, vastum, desertum, incultum esse* vel *fieri,* de terris, urbibus, domiciliis: ምድርክሙ፡ በድወ፡ ወአህጉሪክሙኒ፡ ውዕየ፡ Jes. 1, 7; በድወት፡ ኢየሩሳሌም፡ 64, 10 var.; Jer. 27, 12 var.; ecclesia ተንሕለት፡ ወበድወት፡ Sx. Jac. 1; አብያቲሆሙ፡ በድወት፡ ወተመዝበረት፡ Abush. 50.

አብደወ፡ II, 1 *desolare, vastare, devastare:* አበዱ፡ (v. አበዲ፡) ፍኖቶሙ፡ Zeph. 3, 6; አብደወ፡ ሀገሮሙ፡ Jsp. p. 324; ለአህጉረ፡ ይሁዳ፡ እሁብን፡ ለአብድዎ፡ ከመ፡ አልቦ፡ ዘይነብሮን፡ Jer. 41, 22.

ተባደወ፡ III, 3 solitudine a se invicem vel ab aliis sejunctum esse i. e. a) *in loca deserta dispersum esse, in deserto commorari:* እምነየሰ፡ ተባደዎ፡ እምነ፡ ተጋብኦ፡ በእንግልጋ፡ እስመ፡ ተዘርዎ፡ ቀጥቀጠ፡ አልባቢነ፡ ወሰበ፡ አድኀነነ፡ እግዚ"፡ እምተባድዎ፡ ወአግብአነ፡ ኀበ፡ ምድርነ፡ ዐመሰናሁ፡ Jsp. p. 362. b) *desolatum esse:* ይበኪ፡ ላዕለ፡ ሙስናሆሙ፡ ወተባድዎቶሙ፡ (sc. hortorum) p. 368.

ብድው፡ part., f. ብዱት፡ *desolatus, desertus, vastus:* ምድር፡ ብዱት፡ Jsp. p. 285. 346; ገዳም፡ ብዱት፡ Sx. Masc. 3.

በድው፡ subst., m. et fem. (ut Jes. 42, 11), *locus vastus, desolatus, incultus, desertus, vastitas, desertum:* Ex. 13, 20; ውስተ፡ በድው፡ ἔρημος Ps. 54, 7. 77, 18. 20; Jes. 21, 1. 32, 15; በድው፡ ጽሙእ፡ 35, 1. 6. 7 (ἡ ἄνυδρος). 41, 18. 44, 3. 62, 4; Job 30, 3; Hen. 61, 5; Matth. 12, 43; ምድረ፡ በድው፡ Ps. 62, 3; 4 Esr. 9, 29; Jes. 41, 19; Jer. 2, 31. 6, 8 (ἄβατος γῆ). 9, 2. 30, 2; ብሔረ፡ በድው፡ Jer. 2, 6; በድወ፡ ገዳም፡ Prov. 9, 12; መካነ፡ በድው፡ Hen. 18, 12; በድው፡ ፋራም፡ Kuf. p. 67; ባሕር፡ በድወ፡ ይመስሎ፡ Job 41, 22; crebro praedicati vice usurpatur, ubi per adjectiva exponere licet: Matth. 23, 38; ትተርፍ፡ ባሕቲታ፡ ምድሮሙ፡ በድወ፡ Jes. 6, 11; በድወ፡ ትከውን፡ ኵላ፡ ምድር፡ Jer. 4, 27; Tob. 14, 4; Hez. 12, 20. 35, 4; Ps. 68, 30; ረሰየ፡ በድወ፡ ἐρήμους Lev. 26, 22; et adjectivi instar substantivo apponitur: የብስ፡ በድው፡ Hen. 60, 9 var.; c. c. እምነ፡, ut: በድው፡ ውእቱ፡ እምሰብእ፡ ወእንስሳ፡ Jer. 40, 10.

በዳ፡ subst., id.: ኢትሖር፡ ፍኖተ፡ በዳ፡ Sir. 35, 20; Enc

Ter 2; በብሔረ፡ በዳ፡ 2 Par. 22, 1; ትከውን፡ ምድረ፡ ግብጽ፡ በዳ፡ ወበድወ፡ Hez. 29, 9; እሬስያ፡ ለምድረ፡ በዳ፡ 29, 12. 33. 27. 35. 3. 4. 7. 9.

ብድወት፡ n. act. *vastatio, desolatio:* ከመ፡ ኢይርአይ፡ ብድወታ፡ ለኢየሩሳሌም፡ Sx. Mij. 12.

በደየ፡ i. q. በድወ፡; **አብደየ፡** II, 1 *desolare, vastare* Zeph. 3, 6 var.

በጋር፡ subst. *circinus* Lud. e Th. P.

በግዕ፡ subst., m. et fem. (Matth. 12, 11; Luc. 15, 4; Clem. f. 112; fem. በግዕት፡ vid. infra), coll. et sing., Pl. **አባግዕ፡** (passim fem., ut Hez. 34, 8; Gen. 29, 2. 30, 38; Hen. 82, 19) et **አባግዕት፡** (Reg. Pach.; Enc. Genb. 18; F. N. 30) [amh. በግ፡; in caeteris linguis deest; fortasse onomatopoëtice dictum a balatu, cfr. بَغْبَغَةٌ] *ovis* sine discrimine sexus et annorum, *pecus ovillum,* raro collective ut Ex. 12, 38; Sing.: πρόβατον በግዕ፡ ዘተኀጥአ፡ Jes. 13, 14. 53, 7; በግዕ፡ ጽኑዕ፡ ወበግዕ፡ ድኩም፡ Hez. 34, 20; Ex. 12, 3; Lev. 3, 6. 4, 32. 14, 10. 23, 12; Pl.: Gen. 4, 2. 4. 12, 16. 33, 13. 46, 34; Ex. 9, 3; Job 42, 12; Jes. 7, 21. 53, 6. 60, 7; Jer. 23, 1; Zach. 11, 4. 7; 2 Par. 30, 24. 31, 6; Ps. 73, 1; Matth. 7, 15. 9, 36. 10, 16; አባግዕ፡ አትባዕ፡ κριοὶ προβάτων 2 Par. 17, 11; አባግዕ፡ አንስት፡ Num. 7, 17; κριός, κριοί *aries:* Gen. 15, 9. 22, 13; Ex. 26, 14. 29, 15 seq.; Lev. 9, 2. 16, 5; አባግዐ፡ ጸምር፡ 4 Reg. 3, 4; 2 Par. 13, 9; ἀμνός, ἀμνοί *agnus:* Lev. 14, 12 seq.; Sir. 13, 17; Jes. 53, 7; Hez. 27, 21; 2 Par. 29, 32; ἄρνες, ἀρνίον Lev. 1, 10; Jes. 1, 11. 5, 17. 11, 6. 65, 25; በግዕ፡ የዋህ፡ Jer. 11, 19; trsl. de hominibus: አባግዐ፡ ሰብእ፡ Hez. 36, 38; Joh. 1, 29. 36; Apoc. 5, 6. 12, 11; Matth. 10, 6. 15, 24; Joh. 10, 7. 8. 21, 17.

በግዕት፡ subst., fem., Pl. **አባግዕ፡** (vid. sub በግዕ፡), *ovis, agna:* በግዕት፡ አንስት፡ Lev. 5, 6. 22, 27; Num. 6, 14; 2 Reg. 12, 3; አሐቲ፡ በግዕት፡ Hez. 45, 15; F. N. 30; አባግዕ፡ አንስት፡ Num. 7, 17 seq.

ቤጣ፡ n. prgr. βῆτα, secunda alphabeti graeci litera, Kid. f. 33, Reg. Pach. (vid. ሆሀያት፡).

በጠለ፡ I, 1 [בָּטֵל ܒܛܠ بَطَل] Subj. **ይብጠል፡** 1) *vanum, inanem, irritum, frustra* vel *incassum esse* vel *evadere, in irritum cadere:* ይዕ፡ ዘይቀይእ፡ ኢይበጥል፡ Jsp. p. 302; ትበጥል፡ አንተ፡ መከርከ፡ Kbr. Nag. n. 72; በጠለ፡ ዐቂበ፡ ትእዛዝ፡ እምኔየ፡ *observatio praeceptorum frustra mihi incepta est* Org. 5; sensu forensi, ut: *cessio* በጠለት፡ *irrita est* F. N. 39, 3. 2) *aboleri, abrogari, abolitum esse:* ተጸርዐት፡ ኦሪት፡ በምጽአተ፡ ወንጌል፡ ወበጠለት፡ ትንቢት፡ በስብከተ፡ ሐዋርያት፡ M. M. f. 4; de juribus, pactis, al. F. N. 37. 3) *interrumpi, cessare, finem capere:* (Macedonius compellatur:) አብጠልከ፡ ግጻዌሁ፡ ለመንፈስ፡ ቅዱስ፤ ብጠልኬ፡ እምጺታ፡ ክርስቲያን፡ M. M. f. 313; ኢበጠለ፡ ጸልዐ፡ አላ፡ ጸንዐ፡ Jsp. p. 322.

በጠለ፡ I, 2 1) *vanum, irritum reddere, abolere:* ኦሪት፡ ንቤጥላኑ፡ በሃይማኖትነ፡ Cyr. de r. fid. f. 33 (paulo infra: አብጠልኑ፡ ኦሪተ፡), 2) dicta alcjs vana vel inania esse demonstrare i. e. *refellere, diluere:* ይቤጥሎሙ፡ ጠቢብ፡ ጳውሎስ፡ ἀντιτάξεται αὐτοῖς Cyr. ad Reg. f. 27; de r. fid. f. 38. 3) *cessare facere, finem facere:* በጠለ፡ እግዚእ፡ እምኔሆሙ፡ መንግሥተ፡ Sib.

አብጠለ፡ II, 1, rarius **አበጠለ፡** II, 2 (ut Phlx. 4) 1) *vanum, irritum reddere:* አብጠለ፡ ተቃትሎቶሙ፡ Jsp. p. 278; afflictio ያቤጥል፡ እንከ፡ ግብሮ፡ Phlx. 4; ኀይለ፡ Lit. 163, 4; አብጠልከ፡ ነገረከ፡ Jsp. p. 350. 2) *cessare facere, restinguere, enervare:* unus e finibus matrimonii est አብጥሎ፡ ፍትወት፡ F. N. 24, 1; አብጠለ፡ ኵሎ፡ ቅንአተ፡ ወቂመ፡ Ssal. Req.; ከመ፡ ያብጥል፡ ጽልአ፡ እማእከሌሆሙ፡ Jsp. p. 322. 3) *desistere facere, interrumpere, avertere:* ሶበ፡ ከኑ፡ ሰይጣናት፡ የሐውሩ፡ ኀበ፡ ብሑታን፡ ከመ፡ ያስሕትዎሙ፡ ወያብጥልዎሙ፡ እምግብሮሙ፡ መንፈሳዊ፡ Phlx. 60. 4) *irritum, vanum declarare; abolere, abrogare, tollere:* እለ፡ ያበጥሉ፡ ልደቶ፡ እምአብ፡ እምቅድመ፡ ኵሉ፡ ፍጥረት፡ Did. 33; Hen. 98, 13; Org. 7; አብጠለ፡ ነሢአ፡ ሕልያን፡ በእንተ፡ ሢመተ፡ ክህነት፡ *simoniam abolevit* Abush. 50; Cyr. de r. fid. f. 33. 5) *inania, vana loqui:* ኵሎ፡ ዕለተ፡ ያበጥል፡ ነገረ፡ ዚአሁ፡ F. M. 20, 1; ኢያብጥል፡ ምንተኒ፡ እምአፉሁ፡ 28, 6.— *Voc. Ac.:* አብጠለ፡ ዘ፡ አቋረጸ፡ አጠፋኒ፡ ይ፡

ተበጥለ፡ III, 1 et **ተበጠለ፡** III, 2 1) III, 1 *viribus defici, enervari, languidum fieri:* pedes et manus ejus ተበጥለ፡ Gad. Ad. f. 120. 2) III, 2 *aboleri, abrogari, tolli:* እመ፡ ትትቤጠል፡ ኦሪት፡ በሃይማኖት፡ Cyr. de r. fid. f. 38; Lud. ex Hom. Mar.

ብጡል፡ part. *vanus, inanis, irritus:* ስብሐት፡ ብጡል፡ *gloria vana* Phlx. 29; Gad. T. H.; de lege vel jure F. N. 42, 1; ዝንቱ፡ ተደምሮ፡ ይእቲ፡ ብጥልት፡ እምሕግ፡ ሰብሳብ፡ ወእሰምያ፡ ኀጢአተ፡ (*irrita, aliena a lege* vel *illegitima est*) F. M. 10, 3.

ብጥለት፡ n. act. *abolitio:* እስመ፡ አበው፡ ዘዝንቱ፡ ዘመን፡ ረሰይዎ፡ (sc. ለቃል፡ መለኅስ፡ μαλακός) ብጥለተ፡ እመልእክተ፡ ጳውሎስ፡ ሐዋርያ፡ (1 Cor. 6, 9) ከመ፡ ኢያእምር፡ መኑሂ፡ ወኢይደቅ፡ መኑሂ፡ በገቢሮታ፡ (ለዛቲ፡ ኀጢአት፡) *oblitteraverunt* vel *exstinxerunt* F. M. 13.

በጣሊ፡ n. ag. *vanus, inanis:* መንግሥት፡ ምድር፡ በጣሊ፡ Sx. Haml. 8 Enc.; መርዓ፡ በጣሊ፡ Enc. Masc. 27.

መብጠሊ፡ part. c. term. adj. *irritum faciens, cessare faciens:* sanguinem postibus illiverunt ከመ፡ ይኩን፡ ዝንቱ፡ መብጠሌ፡ ሀጕሎሙ፡ ለግብጽ፡ καὶ τοῦτο ἦν ἀποτείχισις τῆς ἀπωλείας τῆς Αἰγυπτιακῆς (*amolitio*) Chr. ho. 27.

በጥልሳት፡ vid. **አብጥሊስ፡**

በጥሐ፡ I, 1 [amh. በጣ፡; בָּצַע ܒܨܥ بَضَعَ (مِبْضَعٌ *scalpellum*) et بَزَغَ, nec non بَطَّ et بَتَّ] *scalpello secare, incidere* corpus, *incisiones facere, scarificare:* sive superstitionis causa: ኢትብጥሑ፡ ሥጋክሙ፡ Lev. 21, 5; sive curando vel sanando corpori membrove corporis: ጠቢባን፡ ሶበ፡ ይበጥሑ፡ በጽኑዕ፡ እስከ፡ ይረክብዎ፡ ለሕማም፡ ይጠብቡ፡ ሶቤሃ፡ በዘያዐርፍዎ፡ ለሕሙም፡ እምተሀውኮ፡ ወእምድንጋጼ፡ ነፍስ፡ ወኢይበጥሑ፡ ዳግመ፡ አላ፡ ይወድዩ፡ ፈውሰ፡ ἐπειδὰν βαθεῖαν δῶσι τομήν — ἑτέραν οὐκέτι προσάγουσι τομήν Chr. ho. 21; በጢሕ፡ τέμνειν Chr. Ta. 30; ለበጢሖቱ፡ ibid.; ሚመጠን፡ ይጼእሉ፡ እለ፡ ይበጥሑ፡ እምእለ፡ ይበጥሕዎሙ፡ (*quot probris afficiuntur chirurgi*

ab iis, quos secuerunt vel inciderunt) ibid.; (ለበግዕ፡ ዝለግስት፡) ብጥሐ፡ ወሱጥ፡ ዲቤሃ፡ ጌወ፡ ወወይነ፡ ከመ፡ ይሕየው፡ Clem. f. 112; ይበጥሑ፡ እዴሁ፡ በመላጺ፡ M. F.

በጣሒ፡ n. ag. *secans, incisuras faciens* in corpus, *scarificans, chirurgus:* በጣሕያን፡ οἱ τέμνοντες Chr. Ta. 30.

ብጥሐት፡ n. act. *sectio, incisio* corporis, *scarificatio,* M. F.; ብጥሐተ፡ ገጽ፡ Lud. comm. hist. p. 240 n. 10.

ቡጥም፡ vel **ብጥም፡** subst. i. q. بُطْم, בָּטְנָה, *terebinthus* arbor: ይዘብሑ፡ ታሕተ፡ ባሉጥ፡ ወቡጥም፡ ወገውዝ፡ ወለውዝ፡ Hos. 4, 13; ብጥም፡ (e Jud. 6, 19) Abush. 47 (in vita Gideonis).

በጥሪቃ፡ n. prgr. *patricia* (بطريقة) ዘተ፡ ይእቲ፡ ቀዳሚ ት፡ በጥሪቃ፡ ዘሀገረ፡ ቍስጥንጥንያ፡ Lud. e Vit. Dan.

ባጦስ፡ n. prgr. (aliâs **ጳጦስ፡**) i. e. βάτος (باطس) *rubus, sentis,* in quo Deus Mosi apparuit: ዕፀ፡ ባጦስ፡ Deut. 33, 16 (v. ጳጦስ፡); Luc. 20, 37.

በጸለ፡ I, 2 [فَصَلَ *dissecuit, disjunxit, separavit;* בָּצַל *decorticavit;* بَصَلَ *nudavit detrahendo* corticem, *rasit*] *lacerare, dilacerare, discerpere:* ከለባት፡ ይቤጽልዎሙ፡ εἰς διασπασμόν Jer. 15, 3.

ተበጽለ፡ III, 1 et **ተበጸለ፡** III, 2 1) *lacerari, dilacerari, dilaniari:* አመ፡ ተቀሥፈ፡ እስከ፡ ሥጋሁ፡ ተበጽለ፡ Sx. Mag. 17 Enc.; Haml. 25 Enc.; ሰሐብዎ፡ ውስተ፡ አእባን፡ በላንት፡ እስከ፡ ይትቤጸል፡ ሥጋሁ፡ M. M. f. 43. 2) *decorticari, dissolvi:* (ተቀሥፈ፡) እስከ፡ ተበጽለ፡ አነዳ፡ ማእዱ፡ Enc. Sen. 1; ይትቤጸል፡ ማእስየ፡ ምስለ፡ ሥጋየ፡ ἐν δέρματί μου ἐσάπησαν αἱ σάρκες μου Job 19, 20. — *Voc. Ae.:* ተበ ጽለ፡ ብ፡ ተላጸ ።

በጸል፡ subst., coll. et sing., [i. q. בָּצָל بَصَل] *cepa, bulbus,* τὰ κρόμμυα Num. 11, 5; ኢይበርኩ፡ ላዕለ፡ በጸል፡ F. N. 17. — *Voc. Ae.:* በጸል፡ ዘ፡ ቱማ ።

ብጻል፡ subst., pl. **ብጻላት፡** *pars (lacera) rei lacera*tae (Fetzen): ረከበኩ፡ ብጻላቲሃ፡ (v. ብጽላቲሃ፡ v. በጽላቲሃ፡) ወአጽርቅቲሃ፡ ዘለምንትኒ፡ ኢይበቍዕ፡ Jer. 13, 7.

ብጽላት፡ v. **በጽላት፡** vid. sub ብጻል፡

በጽሐ፡ I, 1 [Aethiopibus tritissimum, caeteris inusitatum; non variatione radicis መጽአ፡, אָצָה ortum videtur; an ad בּוּא בּוֹא (בָּאָה?) referendum?] Subj. ይብጻሕ፡ 1) *pervenire, advenire, pervenisse,* abs.: ዘበጽሐ፡ እምኤዶም፡ Jes. 63, 1; በጽሐ፡ ብርሃንኪ፡ ἥκει Jes. 60, 1; በጽ ሐ፡ መልእክትከ፡ *epistola tua pervenit* i. e. *allata est* Jsp. p. 316. 322; በጽሐ፡ ማኅፈርን፡ Sir. 29, 27; c. ውስተ፡ loci Matth. 2, 1; Job 38, 16; Num. 13, 27. 20, 1; Deut. 9, 7; c. እስከ፡ loci Deut. 1, 19. 20; c. Acc. loci: በጺሖ፡ ሐጌ፡ Jes. 10, 28; Hen. 8, 4. 45, 2; c. ኀበ፡ prs. vel loci Kuf. 13; Job 38, 22; Jes. 37, 5; Dan. 6, 20 (ἐγγίζειν); 4 Reg. 9, 18 seq.; Ex. 3, 9. 2) a) de tempore: *venisse, venire, appetere, adesse:* በጽሐት፡ ዕለተ፡ እግዚ" πάρεστι Joel 2, 1, ወበጽ ሐ፡ ሰብዐ፡ ወርኅ፡ 2 Esr. 18, 1; ናሁ፡ ይበጽሕ፡ መዋዕል፡ Jer. ... 14 ..., አመ፡ ትበጽሕ፡ ደኃሪትከ፡ ... 30, 32, ዘአ ንበለ፡ ይብጽሑሙ፡ ጊዜ፡ ሞቶሙ፡ 27, 29; በጽሐ፡ ጊዜ፡ ዘርእ፡ ለዘሪእ፡ Kuf. 11; በጽሐ፡ ዕድሜ፡ Hez. 7, 2. 6; Gen. 6, 13. b) de eventis, vaticiniis, desideriis, al.: *evenire, evadere, ad finem* vel *exitum pervenire, impleri, consummari,* Deut. 18, 22; 3 Reg. 2, 27; በጽሐ፡ (v. በጽሑ፡) ዝንገር፡ ሎቱ፡ Dan. 4, 30; Kuf. p. 28; በጽሐ፡ በከመ፡ ነገረ፡ Kuf. 40; Jes. 48, 3. 7; 4 Esr. 9, 1; Matth. 26, 56. 27, 9. c) nonnumquam: *procedere* ...: ዳዊት፡ ልህቀ፡ ወበጽሐ፡ መዋዕሊሁ፡ 1 Par. 23, 1; በጽሐ፡ (ዓለም፡) ውስተ፡ ዓሥር፡ (ክፍል፡) 4 Esr. 14, 9. 3) *pervadere:* በጽሐ፡ ስሙ፡ ውስተ፡ ኵሉ፡ ምድር፡ Jos. 6, 27; ጼናሁ፡ የሐውር፡ ወይበጽሕ፡ ነዊኀ፡ Hen. 32, 4. 4) *attingere, pertingere, pertinere,* c. እስከ፡ Deut. 1, 28; Ps. 18, 4; ይበጽሕ፡ (ማይ፡) እስከ፡ ክሣድ፡ Jes. 8, 7 vrs. alt.; ት በጽሕ፡ (መንግሥትየ፡) እስከ፡ አጽናፈ፡ በሐውርት፡ Esth. 3, 13 apocr.; Judith 7, 3; c. ውስተ፡ Hen. 17, 2; c. Acc.: ይበጽ ሕ፡ ደመናተ፡ ርእሱ፡ Hez. 31, 3; ኑኁ፡ በጽሐ፡ ሰማየ፡ (v. እ ስከ፡ ሰማይ፡) Dan. 4, 17; በጽሐኒ፡ ማይ፡ እስከ፡ ነፍስየ፡ Ps. 68, 1. a) *prope accedere, prope abesse:* በጽሐ፡ እስከ፡ ለ ሞት፡ Jes. 38, 1; በጽሐ፡ ለሞት፡ (እስከ፡ ለሞት፡ Platt) Phil. 2, 27. 30; Jes. 53, 8. b) *attingere* i. e. *assequi,* c. Acc., ዘእንበለ፡ ይብጽሑ፡ ምድረ፡ ግብ፡ Dan. 6, 24; ለጻድቃን፡ ኢ ትበጽሖሙ፡ Sir. 28, 22; ኢትበጽሕዎ፡ οὐ μὴ γὰρ ἐφίκησθε Sir. 43, 30; አመ፡ በጽሐ፡ ፵ዓመተ፡ 2 Reg. 15, 7; mente: እ ፎ፡ እበጽሕ፡ ፍናዊከ፡ Lud. e V. S.; Org. 3. 5) *supervenire* alicui, *invadere, attingere* alqm, *obvenire, evenire, accidere* alicui, c. Acc. prs.: መዋዕለ፡ ተጽናስ፡ በጽሐኒ፡ προέφθασάν με Job 30, 27; Ps. 16, 13; ἐπέπεσεν αὐτοὺς Gen. 14, 15; እስከ፡ በጽሖሙ፡ ፍዳሆሙ፡ ἐλθεῖν ἐπ' αὐτοὺς Sir. 47, 25; Jes. 63, 4; ከመ፡ ትብጻሕከ፡ በረከቱ፡ Sir. 3, 8; Jes. 28, 15; 4 Esr. 8, 70; በጽሐቶሙ፡ አምሳል፡ ዘመስሉ፡ 2 Petr. 2, 22; Hen. 108, 7; ምንዳቤ፡ በጽሐከ፡ Lit. Cyr.; ኀበ፡ ሞት፡ ኢይበጽሖ፡ Enc. Ter 27; c. ላዕለ፡ prs. Koh. 8, 14. 6) *obtingere, contingere,* de sorte et de rebus sorte divisis, c. ላዕለ፡ prs. 1 Reg. 10, 21. 14, 41; c. Acc. Jos. 18, 11. 19, 1; ለከ፡ ይበጽሐከ፡ ርስታ፡ Tob. 6, 12; c. ለ፡, ut: መክፈልት፡ ቡርክት፡ በጽሐት፡ ለሴም፡ Kuf. 8; venditione Lev. 25, 27. 7) in arithmetica: *evenire,* i. e. *effici, colligi* (cfr. بَلَغَ, مَبْلَغ), Hen. 74, 10 seq.; ዘበ ጽሐ፡ እምትድምርት፡ Abush. 30. — *Voc. Ae.:* በጽሐ፡ ዘ፡ ደረሰ፡

በጽሐ፡ I, 2 *transferre* vel *conferre* culpam in alqm, *convincere* alqm criminis (vid. II, 1): አልቦ፡ እኩየ፡ ዘበጽሑ፡ ሎቱ፡ (ἐπιφέρειν) Act. 25, 18 rom.; ጌጋይ፡ በዘ፡ ኢይክሉ፡ በ ጺሖቶ፡ ἃ οὐκ ἴσχυον ἀποδεῖξαι (quocum attingere facere non poterant; nisi malueris I, 1: quocum ad eum pervenire non poterant) Act. 25, 7 Platt.

አብጽሐ፡ II, 1 1) pervenire facere a) *adducere, ducere, deducere,* c. Acc. prs. Marc. 13, 11; c. Acc. loci: Gen. 12, 15; ፈነወ፡ ሰብአ፡ ፈረስ፡ ያብጽሕዎሙ፡ ኢየሩሳሌም፡ 1 Esr. 5, 2; c. praep. ውስተ፡, ut: ብእሲት፡ ኄርት፡ ሠናይ፡ መክፈልታ፡ ወታበጽሖ፡ ለፈሪሁ፡ እግዚ" ውስተ፡ መክፈልቱ፡ Sir. 26, 3; c. ኀበ፡ Gen. 47, 2; 1 Reg. 30, 15; Judith 10, 15; ወሰደኒ፡ ኢየሩሳሌም፡ ወአብጽሐኒ፡ ኀበ፡ አንቀጸ፡ Hez. 8, 3. α) *venire jubere:* ፈነወ፡ ወአብጽሖ፡ ኀቤሁ፡ Sx. Masc. 13. β) mira ... አብጽሖ፡ ለወለትከ፡ በዐቅሙ፡ ወዕቀ ባ፡ Sir. 7, 25. b) *afferre, perferre,* epistolam 4 Reg. 5, 6; አብጽሐ፡ መጽሐፈ፡ ኀበ፡ ባርክ፡ Rel. Bar.; Jsp. p. 321; nuntium: ትክልኑ፡ አላንተ፡ ነገረ፡ አብጽሖ፡ ኀበ፡ ኤርምያስ፡ ውስተ፡ ባቢ

ሎን፡ Rel. Bar.; alias res, ut: አዘዘ፡ በአብጽሖተ፡ ቃሪራ፡ Jsp. p. 339. c) de viis, causis: *ducere, ferre, inducere, adducere* ad alqd: ስምዐ፡ ሐሰት፡ ላዕለ፡ ነፍስ፡ ዘያበጽሕ፡ ለሞት፡ Sir. 26, 5; ያበጽሕ፡ ለሞት፡ ሐዘን፡ ወትክዝ፡ 38, 19; ድኅሪታ፡ (ለፍኖት፡) ታበጽሕ፡ ውስተ፡ ሲኦል፡ Prov. 14, 12; መዐት፡ ያበጽሕ፡ ኀበ፡ ቀቲል፡ F. M. 4, 1. d) *adducere* ad finem: ከመ፡ ለፍጻሜ፡ ያብጽሕ፡ ወይግበር፡ ኵሎ፡ 1 Par. 29, 19. 2) *appetere* vel *appropinquare facere:* አቅረብኪ፡ መዋዕልኪ፡ ወአብጻሕኪ፡ ዕድሜ፡ ዓመትኪ፡ Hez. 22, 4. 3) a) *attingere facere* (vel *evehere* alqm *ad*): ያበጽሕዎ፡ እስከ፡ ደመና፡ Sir. 13, 23. b) *assequi facere*, c. Acc. et ኀበ፡ rei, ut: አብጻሕክዎ፡ ኀበ፡ ዘተመነየ፡ Jsp. p. 338. c) omisso objecto (sicut in Latino *ad annum C perduxit* et in Germano es auf 100 Jahre bringen): *perducere* i. e. *pervenire ad, assequi*, c. ኀበ፡, ut: ኢያብጻሕኩ፡ ኀበ፡ ሥርዐቱ፡ *ad gradum ejus nondum perveni* Sx. Teq. 13; c. Acc., ut: እንተ፡ ኢያብጽሐት፡ መጠነ፡ አካል፡ (aliis in locis በጽሐት፡) *maturam aetatem non assecuta* F. N. 24, 3; ሶበ፡ አብጽሐ፡ ዝኩ፡ ሕፃን፡ ዐቅመ፡ ውርዙት፡ Sx. Haml. 26. 4) a) *referre* vel *deferre* alqd ad alqm i. e. *indicare, nuntiare:* ናበጽሕ፡ ለከ፡ ὑποδεικνύομέν σοι 1 Esr. 2, 20. b) facere ut alqd redundet ex aliqua re i. e. *argumentis efficere, demonstrare, probare, convincere:* ለእመ፡ አብጻሕክሙ፡ ሊተ፡ ከመ፡ ቤል፡ ይበልዕ፡ ἐὰν δείξητε ὅτι Dan. ap. 13, 9; ἐπιδεικνύναι Act. 18, 28; παρατίθεσθαι Act. 17, 3; συμβιβάζειν Act. 9, 22 Platt; ኢይክሉ፡ አብጽሖ፡ ሊተ፡ በዘ፡ ኵሉ፡ ዘያስተዋድዩኒ፡ Act. 24, 13 rom.; Act. 25, 18 Platt.

ተበጽሐ፡ III, 3 1) *supervenire* alicui: እስከ፡ ይትበጽሖሙ፡ ወይዳደቆሙ፡ መዐተ፡ እግዚ"፡ F. M. 17, 2. 2) *convenire* i. e. *consociari* cum aliquo: (vita spiritualis est) ተበጽሖታ፡ ለልብ፡ ምስለ፡ እግዚ"፡ Phlx. 110. 3) *secum ducere* vel *deducere* vel *trahere* (cfr. ተማልአ፡) spec. in jus: c. Acc. prs. Act. 19, 37 etc. ኀበ፡ judicis Marc. 13, 9; Luc. 12, 58; Act. 18, 12.

አስተበጽሐ፡ (አስተብጽሐ፡?) IV, 1 proprie: *sibi afferendum curare, ad se pervenire facere:* የኀሥሠኒ፡ ወያስተበጽሕ፡ ተስእሎተ፡ በእንቲአየ፡ ζητεῖ με καὶ περιεργάζεται *requirit percontationem de me* (zieht Erkundigung ein) Chr. ho. 26.

አስተበጽሐ፡ IV, 1 1) *facere, ut conveniat, consocietur:* ይከልእ፡ አስተባጽሖ፡ ኀበ፡ እግዚ"፡ *impedit consociationem* (mentis) *cum Deo* Phlx. 1. 2) *ad se vocare, citare* alqm: judex አስተበጽሖሙ፡ (reos) ኀቤሁ፡ Sx. Mij. 18.

ብጹሕ፡ part. *qui pervênit:* ብጹሓነ፡ ፴ ዓመት፡ ወከሐከ፡ 1 Par. 23, 3; ብጹሐ፡ አምጣን፡ *qui ad justam aetatem pervenit* Eph. 4, 13; Enc. Mij. 6; ብጹሓነ፡ አምጣን፡ እም፳ዓመት፡ ወከሐከ፡ 1 Par. 23, 24; ብጽሕት፡ አምጣን፡ *nubilis*, Syn.; ኢብጹሓነ፡ አምጣን፡ *nondum justae aetatis* i. e. *minorennes* F. N. 24, 3. a) *provectus:* ብጹሐ፡ መዋዕል፡ πλήρης ἡμερῶν 1 Par. 29, 28. b) *assecutus:* ብጹሕ፡ ውስተ፡ ትሩፍ፡ (perfectionem) Phlx. 3. c) *attingens* i. e. *congruus, conveniens:* በሥነ፡ ምግባርክን፡ ሞእክን፡ ኵሎ፡ ውዳሴ፡ ወረሰይክሁ፡ ቅድሚክን፡ ኢብጹሐ፡ Cyr. ad Reg. f. 25.

ብጽሐት፡ n. act. 1) *perventio, adventus* Sx. Haml. 19; Phlx. 194; Enc. Tachs. 10; ብጽሐትከ፡ ኀቤየ፡ Gad. T. H.; ሶበ፡ አእመረ፡ ብጽሐቶሙ፡ እምቤተ፡ መቅደስ፡ Jsp. p. 286; ጊዜ፡ ብጽሐተ፡ ሐጋይ፡ F. N. 10, 6; መጽሐፍ፡ (epistola) በጽሐት፡ ወአስተፍሥሐተኒ፡ በብጽሐታ፡ Jsp. p. 315. 2) prolatio rei testimonii causa i. e. *probatio*, c. በ፡ rei probandae Act. 24, 13 Platt. 3) *id quod efficitur*, in arithmetica, Abush. 9.

በጻሒ፡ n. ag. *perveniens:* እምድኅረ፡ ንስቲት፡ ነሐውር፡ ከመ፡ ሑረቶሙ፡ (ለምውታን፡) ወበጻሕያን፡ ኀበ፡ ብጽሐቶሙ፡ Genz. f. 84.

ምብጻሕ፡ subst. 1) *locus quo quis pervenit, perducitur, defertur*, Gad. Kar. 2) in arithmetica: *id quod efficitur*, etiam *residuum* vel *reliquum* (detracto numero minore a majore) Hen. 74, 11.

መብጽሒ፡ part. c. term. adj. (II, 1) *adducens* vel *perducens ad* alqm vel alqd: ምግባር፡ ዘመብጽሒት፡ ኀቤሃ፡ (sc. ad amorem Dei) Phlx. 29.

በጼቃ፡ subst., i. q. بُصَاقُ الْقَمَرِ *selenites*, („lapis quidam albus et splendens in Arabia nascens") ut: adspectus throni tui ከመ፡ ርእየተ፡ በጼቃ፡ Lud. e Ssal. Req.

በጽዐ፡ vel በፅዐ፡ I, 1 [vis radicis prima est in *secando, abscidendo* (בָּצַע, بَضَعَ al., vid. sub ቤጸ፡); hinc derivatur significatus *secernendi, decernendi, definiendi* (cfr. significationes radicum בָּדַר גָּזַר גָּזַר); amharice occurrunt quaedam derivata] Subj. ይብጻዕ፡ 1) *definire, aestimare* pretium rei (τιμήσεται) Lev. 27, 12. 14; nescio an eodem modo exponendus sit locus: ለእመ፡ ኢበጻዕኩ፡ ለኢየሩሳሌም፡ በቀዳሚ፡ ትፍሥሕትየ፡ ἐὰν μὴ προανατάξωμαι τὴν I., *si non locum constituero Hierosolymis in* vel *ab initio gaudii mei* Ps. 136, 8. 2) in specie: separare alqd in Dei usum (cfr. ዘበፅዐ፡ ብፅዐት፡ ἀφαιρῶν ἀφαίρεμα Ex. 35, 24) vel praefinire alqd Deo sacrum i. e. *vovere* Gen. 28, 20; እንበለ፡ ትብጻዕ፡ አስተዳሉ፡ ብጽዓቲከ፡ Sir. 18, 23; c. ለ፡ Dei: Ps. 75, 11. 131, 2; 2 Esr. 3, 5; በጻዕከ፡ ሊተ፡ ብጽዓተ፡ Gen. 31, 13; Lev. 27, 2; ዘአዕበየ፡ በጺዐ፡ ብጽዓተ፡ Num. 6, 2. 30, 3 seq.; Deut. 23, 22; Jud. 11, 30; 2 Reg. 15, 7. 8; Jes. 19, 21; Jer. 51, 25; Jon. 1, 16; c. Acc. rei: Lev. 22, 18. 21. 27, 14 seq.; ዘበጽዐት፡ ርእሳ፡ ለእግዚ"፡ F. M. 6, 12; seq. Subj. verbi: በጻዕነ፡ ንጹም፡ 1 Esr. 8, 49; በጻዕከ፡ ትሕንጽ፡ 4, 45; vel seq. ከመ፡ c. Subj.: ብእሲት፡ ዘበጽዐት፡ ከመ፡ ኢትትወሰብ፡ F. M. 5, 16.

አብጽዐ፡ II, 1 1) voti compotem facere alqm i. e. *beatum facere, felicem reddere*, Ps. 40, 2; አብጽዖ፡ በሠናይ፡ ሰርጉ፡ Sir. 45, 7. 2) *beatum praedicare:* አብጽዖትክሙ፡ μακαρισμὸς ὑμῶν Gal. 4, 15. 3) voto potiri i. e. *beatum* vel *felicem fieri* vel *esse:* ለብእሲት፡ ኄርት፡ ያበጽዕ፡ ምታ፡ Sir. 26, 1; አብጻዕኩ፡ አነኒ፡ Gen. 30, 11; Herm. p. 1; 4 Esr. 10, 71; እመ፡ ብዙኅ፡ አብጻዕኩ፡ በኀቤከ፡ 4 Esr. 12, 12; አብጽዮ፡ Tit. 2, 3; Rom. 4, 6—9.

ተበጽዐ፡ III, 1 *beatum praedicari:* ተበጽዐ፡ ኢዮብ፡ Chr. Ta. 20; ዝንቱ፡ ውእቱ፡ ዘይትዌደስ፡ ወይትበጻዕ፡ Fal. f. 14; በኀበ፡ ኵሉ፡ ይትዌደስ፡ ወይትበፃዕ፡ Enc. Haml. 25; እምከልኢሁ፡ ዘተበጽዐ፡ Enc. Ter 5.

አስተብጽዐ፡ IV, 1 *beatum praedicare*, c. Acc. Gen. 30, 13; Num. 24, 17; Cant. 6, 9; Ps. 71, 18. 143, 18; ያስተበጽዑኒ፡ Job 29, 10. 11; ተስዐቱ፡ እሙንቱ፡ እለ፡ አስተብጻዕክዎሙ፡ Sir. 25, 7. 34, 9. 37, 24; Jes. 3, 12. 9, 16; ያስተበጽዕ፡ ደኃሪቶሙ፡ ለጻድቃን፡ Sap. 2, 16; Mal. 3, 12; Luc. 1, 48; Jac. 5, 11; አስተብጽዖ፡ (Inf.) Org.

ብጹዕ፡ part. 1) *votus:* ኵሉ፡ ዘብጹዕ፡ ዘበጽዑ፡ መሃይምናን፡ II Abt. 3. 2) voti compos (ἐπιτυγχάνων Gen. 39, 2) i. e. *felix, fortunatus, beatus,* ብጹዕ፡ ወበዕል፡ Gen. 13, 2. 39, 2; ብጹዐ፡ ረሰይከኒ፡ 4 Esr. 12, 14; saepe interjectionis vel exclamationis instar: ብፁዕ፡ ብእሲ፡ Ps. 1, 1. 2, 13. 136, 11. 12; Jes. 30, 18. 56, 2; Job 5, 17; Sir. 14, 1. 20. 25, 8. 9. 28, 19. 48, 11; ብፅዕት፡ ነፍስ፡ አንተ፡ ትፈርሆ፡ ለእግዚ"፡ 31, 17; Koh. 10, 17; ብፁዓን፡ ንሕነ፡ እስራኤል፡ Bar. 4, 4; Act. 26, 2; Matth. 5, 3—11. 11, 6; ኢትበሎ፡ ብፁዕ፡ Sir. 11, 28; 4 Esr. 6, 18; de Deo 1 Tim. 1, 11. 6, 15; de mortuis ad coelicolarum beatitudinem evectis Apoc. 14, 13; ብፁዕ፡ ጳውሎስ፡ Cyr. de r. fid. f. 33; ቅዱስ፡ ወብፁዕ፡ ሐኑልዮስ፡ Sx. Mag. 4; al.

ብጽዕ፡ subst. *beatitudo, beati praedicatio:* ጴጥሮስ፡ ረከበ፡ ብፅዐ፡ እምኀበ፡ መድኀኔ፡ ዓለም፡ ወይቤሎ፡ ብፁዕ፡ አንተ፡ ስምዖን፡ ወልደ፡ ዮና፡ Clem. f. 241; ወሀበ፡ እግዚእ፡ ለኵሉ፡ ክልአ፡ ብጽዐ፡ በብሂሎቱ፡ ብጹዓን፡ መሓርያን፡ Phlx. 51; Enc. Mij. 21.

ብጽዐት፡ vel **ብጽዓት፡** n. act. et subst., m. et fem., Pl. ብጽዐታት፡ 1) *votum:* Lev. 22, 23; Num. 5, 9. 10. 6, 3. 5. 15, 3. 8. 30, 3 seq.; 2 Reg. 15, 7. 8; Jes. 19, 21; Jer. 51, 25; Mal. 1, 14; Prov. 7, 14; ኢትሚጥ፡ ብጽዓቲከ፡ ዘነበብከ፡ Sir. 7, 14; ኢታጐንዲ፡ ውሂበ፡ ብፅዓትከ፡ 18, 22; Ps. 65, 12; ፍዲ፡ ብጽዐቲከ፡ Nah. 2, 1; ብጽዐት፡ ዘበጻዕከ፡ 1 Esr. 4, 43; ብፅዐት፡ ሕይወትየ፡ Ps. 41, 12; ብፅዐት፡ በሙ፡ Act. 18, 18; ፈጸሚ፡ ብፅዓት፡ Enc. Tachs. 25; በእንተ፡ ብፅዐታት፡ F. N. 18; sacrificium ex voto oblatum: ዘብፅዐት፡ Lev. 7, 16; Deut. 12, 6; መሥዋዕት፡ ዘበልፍ፡ ወዘብፅዐት፡ Judith 4, 14. 2) *beatitudo, beatificatio* Lud. e V. S. — *Voc. Ac.:* ብፅዓት፡ ዘ፡ ማኀታ።

ብጹዓዊ፡ adj. rel. *ad beatos pertinens, beatus,* de hominibus sanctis, sive vivis sive mortuis: Phlx. 3 seq.; ፩እምኀብጹዓውያን፡ (sc. monachis) Phlx. 60; ብጹዓዊ፡ ተክለ፡ ሃይማኖት፡ Gad. T. H.; Enc. Teq. 16 al.

ብጽዓን፡ subst., m. et fem., *beatitudo, beatificatio* vel *beati praedicatio:* ብፅዓን፡ ወፍሥሓ፡ ለከሙ፡ Jsp. p. 290; ቃላት፡ ብፅዓን፡ (Matth. 5) Chr. Ta. 7; Lit. Jac.; ብጽዓን፡ ይደልዎ፡ ለገብር፡ ምእመን፡ F. M. 2, 11; የኀጥእ፡ ብጽዓነ፡ አንተ፡ ተብህለት፡ ለሕዙናን፡ Phlx. 79.

ብጽዕና፡ subst. 1) i. q. ብጽዓን፡, ut: ብጹዓን፡ እሙንቱ፡ እለ፡ - - - ወዓዲ፡ ለነኒ፡ ብጽዕና፡ Gad. Kar. 2) *res votiva, votum,* Pl. ብፅዕናት፡, ut: ብፅዕናት፡ ወብኵርናት፡ Clem. f. 122.

በዐወ፡ I, 1 [בָּטָא *effutivit* (מִבְטָא *commenta*); ܒܛܐ *effutivit, deliravit,* at arab. بطؤ *tardus fuit;* بَعَّ II *lassus fuit* vel *dormitavit sedens sed non dormivit*] *obdormire, dormitare:* ብላዕ፡ ሣዕረ፡ ወልበስ፡ ሠዐረ፡ ወብዐው፡ ዲበ፡ ሣዕር፡ Phlx. 76. — *Voc. Ac.:* በዐወ፡ ነጸፈ፡ ብ፡ አንጸፈ፡ በወወሰ፡ አንቀለፋዪ፡ ይ፡ (vid. Isenb. p. 125).

ብዓው፡ subst. 1) *somnus* vel *sopor levis, dormitio* ... ከደኖ፡ ለቀራንብቲከ፡ በብዓወ፡ ኀጣውእ፡ M. M. f. 41; ወእመኒ፡ መጽአኒ፡ ብዓው፡ ለአዕርዮ፡ ጸሎት፡ Org. 2) *deliramentum, nugae* (sicut *somnia* Latinorum): ይብሉ፡ በብዓው፡ ገበርነ፡ παίζων ἔπραξα Prov. 26, 19.

ምብዓው፡ subst. *dormitorium:* ለእመ፡ ረከብከ፡ ብእሲተ፡ በውስተ፡ ምብዓውከ፡ Phlx. 203.

በዕዐ፡ inus., sine dubio a በዐወ፡ et radicibus sub በዐወ፡ laudatis haud multum differens.

በዓውዕ፡ subst. Pl. (a Sing. በዓዕ፡ vel በዓዐት፡; gramm. § 140, 3, a), rarius በዕውዕ፡ vel በዕዋዕ፡, Pl. በዓውዓት፡, *somnia* vel *commenta hariolorum,* in specie *ventriloquorum* vel *pythonicorum:* ዘይገብር፡ ስብዐ፡ ወመቅሰመ፤ ሐራሰ፡ ወበዕዋዕ፡ (sic) Clem. f. 144; እለ፡ ያነቅሃ፡ በዕውዐ፡ (v. ያነቅሁ፡ በዓውዕ፡) ἐγγαστριμύθοι Jes. 44, 25; ዘበዓውዕ፡ ἐγγαστρίμυθος Deut. 18, 11; Pl. እለ፡ በዓውዕ፡ Jes. 8, 19; በዓውዓት፡ v. እለ፡ በዓውዕ፡ 19, 3; ትቀድሑ፡ ለበዓውዕ፡ (v. ለእለ፡ በዓውዕ፡) *libatis pythonibus* (v. *pythonicis*) לַגַּד תְּנִי Jes. 65, 11.

ተ፡ litera alphabeti Aethiopici decima, quae ተው፡ (ታዊ፡ secundum Isenberg) vocatur.

ትልም፡ subst., Pl. ትለም፡ et አትላም፡ (Sx. Hed. 21) et አትልምት፡ [תֶּלֶם, תְּלָם, تَلَم] *sulcus:* ትልመ፡ ገራውሂከ፡ Job 39, 10; በከየ፡ ትለሚሃ፡ (ለምድር፡) እምኔየ፡ Job 31, 38; ዘከመ፡ የሐርስ፡ ትለሚሁ፡ Sir. 38, 26; Ps. 64, 11; ሐረሰ፡ ፴ አትልምተ፡ Sx. Haml. 2; trsl.: ኢትዝራእ፡ ውስተ፡ ትልመ፡ ኀጢአት፡ Sir. 7, 3; proelio ne excedamus ወኢንደንግፅ፡ ወኢናጽንን፡ ትልመነ፡ Chr. Ta. 5.

ተልሚድ፡ n. prgr. sc. תַּלְמִיד (ܬܠܡܝܕܐ, تَلْمِيذ) *discipulus,* Enc. Haml. 5; ዘነገሮ፡ ጴጥሮስ፡ ለቀሌምንጦስ፡ ተልሚዱ፡ ዘውእቱ፡ ረድኡ፡ ብሂል፡ ዘበትርጓሚሁ፡ Clem. f. 152.

ትልቢ፡, **ተለቢ፡**, **ትላቢ፡**, **ተላቢ፡**, **ተልቢ፡** (ተልባ፡), subst., m., *linum* herba, Ex. 9, 31 c. varr.; እመ፡ ዘረእከ፡ ከሚረ፡ ተአርርን፡ ተልቤ፡ Macc. f. 5; ተለቤ፡ ዘኢነሥኦ፡ ፍሬሁ፡ (*materia ignis*) Sx. Haml. 5; forma ተልባ፡ *lini semen* (vid. Isenberg p. 95) legitur in M. F. [An ad لوى referendum?].

ተለወ፡ I, 1 [תָּלָה, ܬܠܐ *suspendit;* intr. *adhaesit, affixus est;* تلا *secutus est:* proprie: hängen an] Subj. ይትሉ፡ (at ይትለው፡ Luc. 21, 8 rom.; Rom. 12, 9 Plgl.) 1) *adhaerere, adhaerescere* (*deditum esse,* studio *propensum* vel *defixum esse*) κολλᾶσθαι, προσκολλᾶσθαι, c. c. ኀበ፡ pers.: ተለወ፡ ነፍሱ፡ ኀቤሃ፡ ጥቀ፡ Tob. 6, 18; ትተሉ፡ ነፍሰሙ፡ ኀቤየ፡ Kuf. 1; ተለወት፡ ነፍሰሙ፡ ኀበ፡ ጣዖት፡ Kuf. 12; c. ምስለ፡ Ruth 2, 21. 22; Sir. 13, 16; c. Acc. Gen. 2, 24; Matth. 19, 5; ዘይተልዋ፡ ለዘማ፡ Sir. 19, 2; Ps. 100, 5: c. መንገለ፡ 1 Reg. 25, 25. 2) *sequi, sectari, subsequi, obsequi,* abs.: Matth. 21, 9; c. Acc. prs. Ruth 1, 14. 2, 3. 8. 9. 3, 10; Num. 22, 20; 1 Reg. 13, 7. 25, 42; Hen. 89, 22. 23; እመ፡ ተለወ፡ ልብየ፡ ብእሲተ፡ ብእሲ፡ Job 31, 9; Matth. 4, 20. 8, 10. 9, 19; Marc. 3, 7; Joh. 21, 20; Apoc. 14, 13; ሥናይ፡ ተሊዎት፡ ለእግዚ"፡ Sir. 46, 10. 2, 3; ኀደግነ፡ ተሊዎቶ፡ ለአምላክነ፡ Jes. 59, 13; ተሊወ፡ እግዚ"፡ Ps. 72, 27, vel c. Acc. rei: 4 Esr. 7, 23; ትልዉ፡ ፍኖትየ፡ ወስምዑኒ፡ Jes. 55, 3; ተለዉ፡ ኀጢአቶሙ፡ 65 ... ትሉ፡ እሠራ፡ ... ኢትትሉ፡ ፈቃደ፡ ለኀጢአት፡ 18 ...; እለ፡ ይተልዉ፡ ሕጎ፡ 18, 14; እመ፡ ተለውከ፡ ቃለ፡

(v. በቃለ፡) አመትከ፡ Judith 11, 6; 1 Petr. 2, 21; 1 Tim. 5, 10; Rom. 12, 9; c. ድኅረ፡ prs.: Matth. 10, 38; ትሉ፡ ድኅሬየ፡ Prov. 24, 42; Ps. 62, 8; Jer. 2, 2; vel rei: Koh. 2, 11; ተለወ፡ ልብየ፡ ድኅረ፡ ዐይንየ፡ Job 31, 7; vel c. Acc. et ድኅረ፡ prs. vel rei: ትተልዎ፡ ድኅረ፡ እገሪሁ፡ Jes. 41, 2; ይተልዉከ፡ ድኅሬከ፡ 45, 14; ትልዋ፡ ድኅሬሃ፡ Sir. 14, 22; Matth. 4, 19; 2 Petr. 2, 10; c. ውስተ፡ rei 1 Cor. 12, 11. Nonnumquam: *venire post* alium, *succedere*, 2 Reg. 21, 1 var.; c. Acc. Apoc. 14, 8. 9; ይሚሙ፡ ሀየንቴሁ፡ ከልአ፡ ዘይተልዎ፡ F. N. 4. 3) *persequi, insequi* hostili modo: ዴገኖሙ፡ ወተለዎሙ፡ Gen. 14, 14; ኢተለውዎሙ፡ ድኅሬሆሙ፡ 35, 5. 44, 4; Jos. 2, 5; Jud. 4, 16. 8, 5; 1 Reg. 23, 25. 24, 15; 2 Reg. 17, 1. 20, 10. 4) *urgere, instare*, Luc. 12, 48. — *Voc. Ae.*: ዴገነ፡ ወተለወ፡ ዘ፡ ተከተለ ።

አትለወ፡ II, 1 adhaerere vel sequi facere a) *inducere* vel *sinere, ut sectetur* alqm vel alqd: ከመ፡ ኢያትልዉክሙ፡ ኀበ፡ አማልክቲሆሙ፡ 3 Reg. 11, 2. 4; ብጹዕ፡ ዘኢያትለወ፡ ልበ፡ ድኅረ፡ ንዋይ፡ Sir. 34, 8; Hen. 99, 14. b) *facere ut persequatur* vel *instet*: አትሉ፡ መጥበሕትየ፡ ድኅሬሆሙ፡ Hez. 5, 2. 12; ያትሉ፡ እግዚ"፡ ሞተ፡ ላዕሌከ፡ προςκολλῆσαι εἰς σὲ τὸν θάνατον Deut. 28, 21. c) *facere ut sequatur* (vel *comitetur*): ድኅረ፡ ኀሊና፡ አበዊሆሙ፡ አትለዉ፡ ዐይኖሙ፡ Hez. 20, 24; አትለወ፡ ምስሌሆሙ፡ ኀይሎ፡ Sir. 46, 6; ἐπιχορηγεῖν 2 Petr. 1, 5. d) *pergere, continuare*, ut: ወእመሰ፡ አትለወ፡ ኢብሰ፡ Herm. p. 29; Rom. 12, 13. e) in oratione nectenda: *subjungere*, ወእምዝ፡ አትለወ፡ ወይቤ፡ (ἐπάγει) Chr. ho. 2; ወእምዝ፡ ያትሉ፡ Cyr. f. 2; ወእምዝ፡ ታትሉ፡ እስመ፡ ለዓለም፡ ምሕረቱ፡ (verba: „quoniam in saeculum misericordia ejus") Genz. f. 73; ዳንኤል፡ ዘፈከረ፡ በቃሉ ። ሕልመ፡ ንጉሥ፡ ስዉረ፡ ወተርጕሞቶ፡ ያትሉ ። Enc. Mag. 23; Hed. 18.

ተታለወ፡ III, 3 a) *alterum alterum* vel *sese invicem sequi* vel *excipere* 2 Reg. 21, 1; Num. 2, 17; እንዘ፡ ይታለዉ፡ ፩ ድኅረ፡ ፩ Sx. Tachs. 23. b) *alium post alium* (*ex ordine*) *sequi* alqm: ይታለዎ፡ ኵሉ፡ ዝንቱ፡ መርገም፡ Deut. 29, 19; servavit eos እሞተ፡ በማእከለ፡ ግብጽ፡ ወእመከራ፡ ብዙኅ፡ እንተ፡ ተታለወት፡ Chr. ho. 27; በተታልዎ፡ *omnes deinceps* vel *alius post alium* vel *ex ordine* Mich. 1, 5 gloss. c) *se invicem consociare* (de maribus et feminis) coeundi causa Hen. 82, 19 (sich paaren).

አስተታለወ፡ IV, 3 1) *facere ut se alii alios sequantur* vel *excipiant*: እንዘ፡ ያስተታልዎን፡ ለአሕቲ፡ እምድኅረ፡ አሐቲ፡ Sx. Masc. 5; አስተታልዎት፡ *continua sequela* Lud. e Mss. Colb.; በአስተታልዎ፡ *ex ordine, alius post alium deinceps* Abush. 9. 2) *sibi adsociare* vel *adjungere*: commilitii causa, እለ፡ ያስተታልዎሙ፡ (v. እለ፡ ያስተቃትሉ፡) εἰς συμμαχίαν Judith 3, 6.

ትልወት፡ vel **ትሎት፡** n. act. vel subst. 1) *secutio*, በትልወት፡ ወልድ፡ Lud. Comm. hist. p. 504. n. 46 (at in lex. c. 257 hunc eundem locum በተለወት፡ ወልድ፡ affert); in Acc. adv.: ትልወተ፡ ኤጲስ፡ ቆጶስ፡ (*praeeuntem*) *episcopum sequendo* Lud. Comm. hist. p. 324 n. 72. 2) id quod pater filiam nubentem sequi facit vel ei confert i. e. *dos*: እመ፡ ፈቀደ፡ ያስተዋስብ፡ ወለታ፡ ይሁብ፡ ትልወታ፡ በአምጣነ፡ ክሂሎቱ፡ F. N. 24, 3; ይደሉ፡ እንከ፡ አውስቦ፡ ዘእንበለ፡ ትልወት፡ ወኢሕጊ፡ ibid.; ትሎት፡ ibid.; ትሎት፡ ዘአምጽአቶ፡ ኀቤሁ፡ 24, 7.

ተላዊ፡ n. [illegible], f. ተላዊት፡, Pl. m. ተላውያን፡, c. ተለውት፡, 1) *sequens, secutor*: ተላዊያን፡ ለኀበ፡ ቃሉ፡ *qui verbum ejus sequuntur* Phlx. 3; ተለውተ፡ አሥሮሙ፡ ለተንበላት፡ M. M. f. 188. 2) *sectator, discipulus*: እፎኑ፡ ትከውን፡ ተላዊሁ፡ እንዘ፡ ኢትተልዎ፡ Chr. Ta. 28; Asc. Jes. 1, 8; ተላውያኒ፡ ቤተ፡ ጣዖት፡ Clem. f. 76; Enc. Ter 15; Dionysius Areopagita ተላዊሆሙ፡ ለሐዋርያት፡ Haim. Ab.; ecclesia Abyssinica ተላዊተ፡ ሮምያ፡ N. T. rom. in epilogo. 3) *successor*: episcopi ተላውያኒሆሙ፡ (ለሐዋርያት፡) F. M. 2, 10; F. N. 4. 4) *conveniens* (ἀκόλουθος): ዝንቱ፡ ግብር፡ ኢኮነ፡ ተላዌ፡ ለሕገ፡ ጠባይዕ፡ (νόμῳ φύσεως) Chr. ho. 27.

መትልው፡ part., Pl. መታልው፡ 1) *sequens*: ወመታልወ፡ ዚአሁ፡ 1 Par. 27, 24; ትኄልቍ፡ እምቀዳሚት፡ ዕለት፡ በበ፡ መታልው፡ Abush. 9 (vid. etiam መትልው፡ subst.). 2) *successor*: ሊቀ፡ ጳጳሳት፡ ዘሮሜ፡ መትልወ፡ ጴጥሮስ፡ II Can. Nic. 8. 3) *sectator*: ዘውእቱ፡ ምዑዝ፡ ለመትልወ፡ ወይን፡ ἡδὺς ἐν οἴνων διατριβαῖς Prov. 12, 11.

መትልው፡ et **መትሎ፡** (pro መትለው፡) subst. 1) *id quod sequitur, sequentia, caetera*: ስማዕ፡ መትልወ፡ ዝንቱ፡ ἄκουσον τὰ ἑξῆς Chr. hom. 3; F. N. 42, 13; Herm. p. 36 (τὰ ἀκόλουθα τούτων); (ዘንተ፡) አናጕንስጢስ፡ ያንብብ፡ ወዘመትልው፡ ቀሲስ፡ (*et sequentia presbyter* sc. legat) Kid. f. 12; ወመትልወ፡ ዝንቱ፡ *et caetera* Chr. ho. 1. Adverbii vel praepositionis loco: *deinceps, porro, proxime post, post, ut*: ጽድቀ፡ አቡሃ፡ እዜኑ፡ መትልወ፡ Enc. Tachs. 5; ወመትሎሁ፡ ይበል፡ *et deinceps dicat* Kid. f. 11; ወመትልው፡ ይበሉ፡ አሜን፡ f. 12; ለዝ፡ መዋኢ፡ እንዘ፡ ይኔጽር፡ አክሊሎ ። በዕለተ፡ ፈለሰ፡ አዕረፈ፡ መትሎ፡ *hujus victoris coronam adspiciens eodem die, quo* (ille) *obiit, requievit deinceps* (Lud.: መትልዎ፡ *deinceps post eum*) Enc. Haml. 17; Stephane ዘበመትልወ፡ በዓለ፡ እግዚእከ፡ (i. e. proxime post natalem Christi) ክነ፡ በዓልከ፡ Mavâs. n. 11; Deg.; መትልወ፡ ዝንቱ፡ *post haec*, Lud. Comm. hist. p. 500 n. 27; መትልወ፡ ሐጋይ፡ *post autumnum* Lud. ex Enc. 2) continua sequela vel consecutio, *ordo, tenor*: በበመትልው፡ καθεξῆς Luc. 1, 3; Clem. f. 164; ሥዩማን፡ በበ፡ መትሎሆሙ፡ *constituti unusquisque secundum ordinem suum* Lud. e Syn.; በመትልዊሁ፡ *secundum ordinem* Clem. f. 227, vel በመትሎሁ፡ f. 225; ሰላም፡ ለአብርሃም፡ ወለይስሐቅ፡ በመትሎ ። ወለሣልሳይ፡ ያዕቆብ፡ Enc. Mij. 28.

ተላዕ፡ subst., m., *pectus, pectusculum* brutorum [ut videtur, proprie: *pars corporis elatior* vel *prominens*, coll. تَلَع cum derivatis] στηθύνιον Ex. 29, 26. 27; Lev. 7, 30. 31. 34. 8, 29. 9, 20. 21. 10, 14. 15; Num. 6, 20. — *Voc. Ae.*: ተላዕ፡ ዘ፡ ጭቅና፡ (quod Lud. in lex. amh. c. 94 exponit *musculus ventris*).

ቶሎግና፡ et **ቴሎግና፡**, n. prgr. *theologia*, Lud. (vid. ቴዎሎግና፡)

ቶሎጋዊ፡ vel **ቴዎሎጋዊ፡** *theologus*, Lud. auct. Greg.

ተሐለ፡ rad. inus., quae non tam ad תעה טעה ܛܥܐ ጣዖት፡ quam ad תְּהִלָּה وَهِلَ طَلَّة تَهْلَب (an ad ضَلَّ?) referenda videtur.

ተተሐለ፡ III, 1 et III, 2 et **ተታሐለ፡** III, 3 *vagum oberrare*: ከመ፡ እለ፡ ያንሶስዉ፡ ወይቴሐሉ፡ Chr. Ta. 16; in specie: victus quaerendi causa, እለ፡ በተታሕሎ፡ (var. በተአንሎ፡) የሐ

ይወ፡ οἵτινες ἅλιμα ἦν αὐτῶν τὰ σῖτα Job 30, 4; ወአንሂ፡ አዐውድ፡ ወእተሐል፡ ወእሐውር፡ እምብሔር፡ ብሔረ፡ ወእም ቤት፡ ቤተ፡ Job 2, 9. — *Voc. Ae.:* እተሐል፡ (v. እቴሐል፡) ዘ፡ እቀላውጥ፡ እቅበዘበዝሂ፡ ይ፡; *aliud:* ብ፡ እታለልአለሁ።

መታሕል፡ part. *vagus, oberrans:* ወይከውኑ፡ መታሕላን፡ ውስተ፡ አሕዛብ፡ ἔσονται πλανῆται ἐν τοῖς ἔθνεσιν Hos. 9, 17.

ተሐተ፡ vel ትሕተ፡ I, 1 [cfr. תַּחַת ܬܚܬ تَحْتَ, Ges. thes. p. 1495] Subj. ይትሐት፡, *humilem* vel *humiliorem fieri:* ኵሉ፡ ደብር፡ ወአውግር፡ ይትሐት፡ Jes. 40, 4 in Cod. Laur. et Luc. 3, 5 rom.

አትሐተ፡ II, 1 *humiliare, deprimere:* እሐውር፡ ቅድሜክ፡ ወአትሕቶሙ፡ ለአድባር፡ ወእሰብር፡ አናቅጸ፡ ብርት፡ Jes. 45, 2 in Cod. Laur.

አትሐተ፡ II, 2 *humilem reddere, humiliare, dejicere, deprimere, de-, submittere* 1 Reg. 2, 7; ትዕቢት፡ ብእሲ፡ ያቴሕት፡ Prov. 29, 23. 10, 4; አቴሕቶሙ፡ ለአድባር፡ Jes. 45, 2; አትሐቱ፡ ክሣዶሙ፡ Kuf. 38; አትሕቱ፡ ክሣደክሙ፡ v. በክሣድክሙ፡ ወተሰከምዋ፡ ጸራ፡ Sir. 51, 26; አትሕት፡ መታክፍቲከ፡ 6, 25; Gen. 49, 15; አትሐተ፡ እዴሁ፡ Jud. 15, 15; አትሐቱ፡ ርእሶሙ፡ ወሰገዱ፡ κύψαντες Gen. 43, 28; Ex. 4, 31; እንዘ፡ ያቴሕት፡ ርእሶ፡ Esth. 6, 12; ያቴሕት፡ ርእሶ፡ ታሕተ፡ ሰኰናከ፡ Sir. 12, 17; Gen. 16, 9; 1 Petr. 5, 6; አዕይንተ፡ Ps. 16, 11; Joh. 8, 6; ገጸ፡ 2 Esr. 9, 3; Hen. 62, 5. 15; creberrime seq. ርእሶ፡ *se ipsum,* ut: ዘያቴሕት፡ ርእሶ፡ Job 22, 29; Jer. 13, 18; 4 Esr. 8, 58; Sir. 3, 18. 7, 17. 13, 20. 18, 21. 20, 11; Matth. 18, 4; Luc. 9, 48; Phil. 2, 7; 1 Petr. 2, 13. 5, 5; በአትሕቶ፡ ርእሶ፡ Clem. f. 189; ይኄይስ፡ ዐሪቁ፡ መዐት፡ ዘበአትሕቶ፡ Prov. 16, 19.

ተትሕተ፡ (vel ተተሐተ፡) III, 2 1) refl. *se humiliare, submittere, subjicere, submissum esse (obedire):* ተትሕትክ፡ ሎቱ፡ Esth. 6, 13; ተተሐትኩ፡ Ps. 87, 16; ብእሲት፡ ትትአዘዝ፡ ወትተሐት፡ ለምታ፡ Did. 3; በከመ፡ ወልድ፡ ይቴሐት፡ ለአቡሁ፡ ከማሁ፡ ዲያቆንኒ፡ ይትሐት፡ ለኤጲስ፡ ቆጶስ፡ Did. 8. 2) pass. *humiliari, deprimi, dejici, submitti:* ይቴሐት፡ ኵሉ፡ ሰብእ፡ Jes. 2, 17; Luc. 14, 11 rom.; በተትሕቶቱ፡ Jac. 1, 10; አዘዘ፡ ይትሐት፡ ኵሉ፡ አድባር፡ Bar. 5, 7; Jes. 40, 4; Luc. 3, 5; Hen. 1, 6; ተትሕተ፡ እስከ፡ ምድር፡ Jes. 25, 12; ተትሕተ፡ እምዕበዩ፡ Kuf. 24; in proelio (fugari, prosterni): ጐየ፡ ወተትሕቱ፡ በይእቲ፡ ዕለት፡ 2 Par. 13, 18. 3) relative: *inferiorem* vel *infimum, humiliorem, viliorem esse,* seq. እምነ፡ 1 Reg. 9, 21; Eph. 3, 8; ዘይቴሐት፡ እምኔከ፡ ἥττων σου Dan. 2, 39; c. Acc. Hen. 26, 4; abs. እለ፡ ይቴሐቱ፡ ὁ ἐλάχιστος Jes. 60, 22; 4 Esr. 6, 33; Joh. 2, 10.

ተታሐተ፡ III, 3 *inferiorem esse* (comparatum cum alio): *angeli* ተታሐቱ፡ ለሥላሴ፡ *inferiores sunt Trinitate,* Lud. e V. S.

ትሑት፡ part., f. ትሕት፡, *humilis* a) *demissus,* de oculis: ትሑታን፡ ገጽ፡ Hen. 48, 8. b) *exilis,* de voce feminae, Lud. ex Enc. c) de sorte et conditione hominum: *vilis, ignobilis, abjectus,* ትሑት፡ ምስለ፡ ዐቢይ፡ Kuf. 23; Job 5, 11. 12, 21; 1 Reg. 18, 23; ራእዩ፡ ምኑን፡ ወትሑት፡ እምኵሉ፡ ሰብእ፡ Jes. 53, 3; 1 Cor. 4, 10; Luc. 1, 52. 16, 15; ψιλὸς ἄνθρωπος (de Christo, secundum sententiam Pauli Samos. aliorumque) ትሑት፡ ብእሲ፡ Cyr. ad Th. f. 19 seq.; hom. Acacii Mel. in Cyr. f. 106. d) *depressus, afflictus, miser:* አህጉር፡ ትሕት፡ Jes. 25, 4; ሕምምት፡ ወትሕት፡ 54, 11; ሕዝብ፡ ትሑታን፡ λαὸς τεθλιμμένος Jes. 18, 7; ταλαίπωρος Rom. 7, 24. e) de animo: *submissus, modeste de se sentiens, submisse se gerens* Prov. 3, 34 (opp. ዕቡይ፡); ልብ፡ ትሑት፡ Ps. 50, 18; ትሑታን፡ ልብ፡ Dan. ap. 3, 64; ጻድቃን፡ ወትሑታን፡ Hen. 25, 4; ትሑታን፡ ሕዝብ፡ Jes. 14, 32; የዋሃን፡ ወትሑታን፡ 26, 6; Zeph. 2, 3; Matth. 11, 29. f) *subjectus, obediens:* ኢያሁ፡ ረሰየ፡ ልዑለ፡ ወኢያከ፡ ትሑተ፡ Kuf. 35; castigate liberos, ከመ፡ ይኩኑ፡ ትሑታን፡ ወይትአዘዙ፡ Did. 22. g) relative: *inferior, infimus,* ἐλάχιστοι Job 18, 7. 30, 1; ትሑታን፡ አባግዕ፡ Jer. 29, 21.

ታሕት፡ subst. *pars inferior, quod infra est.* A) Adverbialiter: *infra, subter, subtus, deorsum* 1) sive in Acc. loci ታሕተ፡ ut Koh. 5, 1; Ex. 27, 5; Matth. 4, 6; Marc. 14, 66; Act. 20, 9; ትኔጽሩ፡ ታሕተ፡ ውስተ፡ ምድር፡ Jes. 8, 22; Hen. 14, 25; 2) sive affixo *û* (gramm. § 163, 2) et praemissis praepositionibus: እምጽንፍ፡ ወታሕቱ፡ 1 Par. 27, 23; እምሐቌሁ፡ እስከ፡ ታሕቱ፡ Hez. 8, 2; Matth. 27, 51; በታሕቱ፡ Jes. 14, 9. 51, 6; በምድር፡ በታሕቱ፡ Joel 3, 3; Act. 2, 19; ይሬኢ፡ ዘበታሕቱ፡ Ps. 112, 5; Ex. 20, 4; በታሕቱ፡ እምነ፡ ቤቴል፡ Gen. 35, 8; እምታሕቱ፡ Joh. 8, 23; Ex. 26, 24. B) Praepositio: *sub, infra* sive ታሕተ፡ nudum, sive praefixis በ vel እምነ፡; pronomina suffixa vocali *ê* interpositâ assumit (gramm. § 167, 3). 1) ታሕተ፡ Gen. 1, 7; ታሕተ፡ ዕፅ፡ 18, 4; 4 Esr. 14, 1; Ps. 8, 7. 9, 29. 17, 42; 2 Reg. 22, 40; ጸውዑ፡ ቢጸክሙ፡ ታሕተ፡ ወይንክሙ፡ Zach. 3, 10; Matth. 5, 15. 8, 8. 22, 44. 23, 37; Rom. 3, 13; Jac. 2, 3; ታሕተ፡ እደዊሁ፡ Kuf. 11; ክነ፡ ታሕተ፡ መትከፍቱ፡ ὑψώθη ὑπὲρ τὸν λαὸν ὑπερωμίαν 1 Reg. 10, 23. 2) በታሕተ፡ Ex. 20, 4; Jes. 57, 5; Ps. 35, 8; ዕፀ፡ ቄጽሮስ፡ ነዋኅ፡ በታሕተ፡ ደመና፡ ὑψουμένη ἐν νεφέλαις Sir. 50, 10; Joh. 1, 49. 51; Act. 4, 12. 3) እምታሕተ፡ a) de iis, qui vel quae fuerunt sub aliqua re et inde removentur Deut. 9, 14; Hez. 47, 1; Ex. 17, 14; 4 Reg. 17, 7. b) *infra, sub:* Koh. 1, 3. 9. 8, 15; in specie de iis, qui (quae) α) subjecti (-a) sunt potestati alicujus: ሕዝብ፡ እለ፡ እምታሕቴክሙ፡ Clem. f. 92. 113. 116; እለ፡ እምታሕተ፡ ሥልጣኖሙ፡ f. 182; episcopi እምታሕተ፡ እደዊሆሙ፡ ለሊቃነ፡ ጳጳሳት፡ F. N. 4; β) ordinem secundum vel inferiorem (proxime infra alqm) tenent; እከውን፡ ዘእምታሕቴከ፡ ἔσομαί σοι εἰς δεύτερον 1 Reg. 23, 17; ካህናት፡ እለ፡ እምታሕቴሁ፡ οἱ ἱερεῖς τῆς δευτερώσεως 4 Reg. 23, 4; Judith 2, 4; Esth. 4, 8; ዘእምታሕተ፡ ንጉሥ፡ ἑταῖρος τοῦ βασιλέως 3 Reg. 4, 5; 2 Reg. 15, 32; ኵሎሙ፡ እለ፡ እምታሕተ፡ እሉ፡ οἱ τούτοις συντασσόμενοι 1 Esr. 2, 15. 21; Kuf. 46.

ታሕታዊ፡ vel ታሕታይ፡, raro ታሕቴ፡, f. ታሕቴት፡ et ታሕታይት፡, adj. rel., *inferior, infimus,* Hez. 42, 5 (ታሕታዊ፡); ታሕታይ፡ መካን፡ 2 Esr. 14, 13; ታሕታይ፡ ማኅደር፡ (in arca Noae) Clem. f. 19; ከንፈሩ፡ ታሕታይ፡ የዐቢ፡ Kid. f. 5; ወታሕትየኒ፡ ይወሉሙ፡ Jos. 11, 16; ሀገረ፡ ታሕታይት፡ ወላዕላይት፡ 1 Par. 7, 24; 2 Par. 8, 5; ሲኦል፡ ታሕቴት፡ Clem. f. 87; Ps. 85, 12; እምግብ፡ ታሕቴት፡ Thren. 3, 54; ቀላይ፡ ታሕቴት፡ Kuf. 5. a) subst.: ታሕቴት፡ *loca inferiora* Enc. Genb. 21. b) adv.: ታሕትየ፡ *infra* Jos. 16, 3. 18, 13 annot.

ትሕትና፡ subst., *humilitas:* በትሕትና፡ ረከበ፡ ልዕልና፡ Mavâs. n. 29. a) *conditio afflicti:* Gen. 29, 32. b) *submissio, obsequium,* ኢትእመን፡ ትሕትናሁ፡ Jsp. p. 338. c) virtus christiana: *modestia, mansuetudo, animus submissus,* Act. 20, 19 rom.; Clem. f. 96. 207. 227; F. M. 34, 8; Philx., Chr., al. creberrime.

መትሕት፡ part. c. term. adj., *humilians, deprimens* Lit. 173. 2.

መትሕት፡ subst., (**መትሐት፡** Eph. 6, 12 Plgl.) A) *pars* vel *locus inferior* vel *infimus:* **ውስተ፡መትሕት፡እሳት፡** Hen. 10, 13; adjectivi instar substantivo apponi potest: (Simeon) **ነበረ፡ውስተ፡መከን፡ልዑል፡እምሀገር፡ወዮሐናኒ፡ወእሊአሁ፡ውስተ፡መከን፡መትሕት፡** Jsp. p. 355; **ባሕር፡መትሕት፡** Enc. In specie: pars ima terrae, *inferna:* **በመትሕት፡ምድር፡** Ps. 138, 14; Eph. 4, 9; **ዘመትሕት፡** *infernus* Lit. Chr.; **መትሕት፡ታሕቲት፡** *ima inferorum*, Lib. Myst. B) Adv.: *infra, subter, subtus, deorsum* Koh. 10, 6; Deut. 28, 13. C) Praep.: *sub, infra;* pronomina suffixa sive per vocalem *ê* sive sine ea interposita assumit; a) **መትሕት፡** Eph. 6, 12; Gen. 1, 9. 20. 6, 17; Dan. 7, 27; Koh. 1, 14. 9, 6; Job 5, 10; Judith 6, 11; Hez. 1, 23; **መትሕቴየ፡** 2 Reg. 22, 48; b) **በመትሕት፡** Hen. 10, 12. 20; 2 Reg. 22, 48 var.; Ps. 17, 40. 143, 3; **በመትሕቴየ፡** Hab. 3, 16. c) **እስከ፡መትሕት፡** 1 Reg. 7, 11. d) **እመትሕት፡** Hen. 14, 9.

መትሕታዊ፡ adj. rel. *inferior:* **ልዑላዊ፡ወመትሕታዊ፡** Phlx. 175.

ተሐግ፡ subst. species *herbae agrestis* vel *pratensis* et *pabularis:* ἄγρωστις **ተሐግ፡** (v. **ትሐግ፡**) Jes. 37, 27; **ከመ፡ አባግዕ፡ውስተ፡ተሐግ፡** Mich. 5, 6; **በኑዳገ፡መርዔት፡ውስተ፡ተሐግ፡** Enc. Genb. 18. — *Voc. Ae.:* **ተሐግ፡ዘ፡ሰርዶ፡** ።

ትማልም፡ adv. [אֶתְמוֹל תְּמוֹל, ܐܬܡܠ ܬܡܠ; de etymo vid. varias sententias in Ges. thes. p. 777 et Ewald Lehrb. der hebr. Sprache, Ausg. 6. 1855 p. 91] *heri* Gen. 19, 34. 31, 29. 42; Ex. 2, 14. 21, 29; 1 Reg. 20, 27; 2 Reg. 15, 20; 1 Par. 11, 2; Ps. 89, 4; Job 30, 3; Kuf. 47; Joh. 4, 52; Hebr. 13, 8.

ተምር፡ subst., coll. [تَمْر] *dactylus:* **ቄሐት፡ተምር፡ወጸዕዳዊ፡ጸምር፡** Chr. Ta. 12; **ፍሬ፡በለስ፡ወተምር፡ወብርስን፡** Sx. Mij. 6; an etiam *palma dactylifera?* **ወሀየ፡ማይ፡ጥዑም፡ወኅለታት፡ወበቀልታት፡ወተምር፡ብዙኅ፡** Sx. Ter 22.

ተመርት፡ subst., Pl. **ተመርታት፡** (Lud.), [תָּמָר] 1) *palma dactylifera*, φοίνιξ Joel 1, 12; **በቀልት፡ተመርት፡** στελέχη φοινίκων Num. 33, 9; Job 29, 18; **፸ጸበራት፡ተመርት፡** Ex. 15, 27; τὰ βαΐα τῶν φοινίκων Joh. 12, 13; Lev. 23, 40. 2) *dactylus:* **እምነ፡ተመርት፡ቄላ፡** Kuf. 29; **እኂለ፡ተመርት፡** 1 Reg. 30, 12; **፻(ዐጽቅ፡)ዘተመርት፡** 2 Reg. 16, 1; 4 Reg. 4, 42; **ተመርት፡በቀልት፡** *dactyli palmarum*, Lud. e V. S. — *Voc. Ae.:* **በቀልት፡ዘ፡ግንዱ፤ጸበርት፡ዘ፡አዕጹቂሁ፤ተመርት፡ዘ፡ፍሬሁ፡** ።

ቶማስ፡(ቶማስስ፡), nomen *solis* prgr. Hen. 78, 1.

ተመን፡, subst., m. et fem., Pl. **ተመናት፡** [תַּנִּין תַּנִּים ܬܢܝܢܐ تِنِّين] *serpens ingens, draco,* **ተመን፡ዐቢይ፡** Sx. Masc. 19; Haml. 23; **ነጌያት፡ወተመናት፡ወዐናብስት፡** Genb. 19; **በአምሳለ፡ተመን፡ወአራዊት፡** (apparuit Satanas) Gad. Kar.; Kid. f. 39; L. Myst.; Gad. T. H.; Abush. 50; nomina **ተመን፡** et **ከይሲ፡** promiscue usurpantur Sx. Masc. 1. — *Voc. Ae.:* **ተመን፡ዘ፡ዘንዶ፡** ።

ቴማን፡ et **ቴመን፡**, n. prgr. sc. Θαιμάν תֵּימָן *auster, regio australis* Hez. 20, 46; Jos. 12, 3. 13, 4; Hab. 3, 3. — *Voc. Ae.:* **ቴማን፡ዘ፡ምሥራቅ፡** ።

ተሙዝ፡ vel **ታሙዝ፡** n. prgr. [תַּמּוּז ܬܡܘܙ] 1) n. prgr. *numinis Phoenicum* Hez. 8, 14. 2) nomen *mensis Syrorum* et *Judaeorum quarti:* **በራብዕ፡ወርኅ፡ዘውእቱ፡ወርኅ፡ተሙዝ፡** Jsp. p. 310. 319; M. M. f. 348.

ተርሙስ፡ subst., m. [θέρμος, تُرْمُس] *lupinus:* Abba **ቅፍሬ፡ኢይጥዕም፡ዘእንበለ፡ተርሙስ፡መሪር፡** Sx. Hed. 8; Mag. 14; Agapetus **ከነ፡ይሴሰይ፡ሐሠረ፡ተርሙስ፡ኵሎ፡አሚረ፡** Sx. Jac. 24; **ወሶበ፡ፈቀደ፡ይትጋደል፡ምስለ፡ንዋም፡ነበረ፡፹መዓልተ፡እንዘ፡ይበልዕ፡ሐመደ፡ምስለ፡ተርሙስ፡** (vel **ምስለ፡ቅርፍተ፡ተርሙስ፡** Enc.) ibid. — *Voc. Ae.:* **ተርሙስ፡ብ፡ አዳንጎሬ፡** (v. **አደንጐሬ፡ዘባሕር፡**).

ተርሴስ፡ n. prgr. Θαρσίς, Θαρσείς תַּרְשִׁישׁ, 1) nomen gemmae, *chrysolithus* vel *topazius*, Cant. 5, 14; Dan. 10, 6; Hez. 1, 16; 2) n. pr. *Tartessi* emporii Hez. 27, 12 vrs. nov.

ተርአሰ፡, **ተተርአሰ፡** vid. sub **ርእስ፡**

ታሪክ፡ subst. i. q. تَأْرِيخ, Pl. **ታሪካት፡**, 1) *aera, epocha:* **ወእሙንቱ፡ይገብሩ፡፪ታሪካተ፡ታሪክ፡ሥጋዌ፡ወታሪክ፡ዲዮቅልጥያኖስ፡** Abush. 8; al. 2) *chronicon, annales, historia, acta:* **ዝውእቱ፡መጽሐፈ፡ታሪክ፡**, vel **ተፈጸመ፡ታሪክ፡ንጉሥነ፡በከና፡** Cod. Bibl. Bodl. Ox. XXXII (Catal. p. 81. 82); eorum nomina subscripta leguntur **ውስተ፡ታሪክ፡ጉባኤ፡ሣልስ፡** Fid. Jac. Bar.; Lud. Comm. p. 241 n. 13; d'Abbadie Cat. p. 51.

ትርያ፡ subst., m. et fem., i. q. ثُرَيَّا *pleiades* stellae: **ዘገብሮ፡ለትርያ፡** Job 9, 9; **ኅቡረ፡ትክልኑ፡ተአኀዛ፡ለትርያ፡** 38, 31. — Alia hujus nominis forma **ጠራው፡** q. v.

ተርጐመ፡ quadrl. I [تَرْجَمَ ܬܪܓܡ תִּרְגֵּם] *transferre e lingua in linguam, transferendo exponere, exponere* dicta et scripta, *interpretari:* διερμηνεύειν 1 Cor. 14, 5 Platt; 14, 9; Esth. 10 apocr. (sub finem); c. c. **እምነ፡** et **ኀበ፡** vel **ለ፡** linguarum: **በእንተ፡ተርጐሞቱ፡** (sc. libri) **እምልሳን፡ጽርዕ፡ኀበ፡ዐረቢ፡** F. N. in Proleg.; Sx. Jac. 8; *interpretari:* **ከነ፡የሴፍ፡ይተረጕም፡ሎሙ፡(ለዕደው፡)ዘይትናገሮሙ፡ጢጦስ፡በልሳን፡ሮም፡ወያየድዖሙ፡በልሳን፡ዕብራውያን፡** Jsp. p. 373; **ትርጓሜ፡ዐሠሩ፡ቃላት፡ዘተርጐመ፡ዮሐንስ፡አፈ፡ወርቅ፡** (*expositio decalogi*) Exp. Dec. (in Syn. f. 293); Chrysostomus **ተርጐመ፡መጻሕፍተ፡ቤተ፡ክርስቲያን፡** Chr. f. 1; Sx. Ter 15; Genb. 12; clerici **ዘኢያስተርከቡ፡ተርጕሞተ፡ቅዱሳት፡መጻሕፍት፡** Clem. f. 219; **ተርጕሞ፡ቃለ፡መጻሕፍት፡** f. 232; **ሕልመ፡** Sx. Mag. 23; Imprt. **ተርጕም፡** Phlx. 30.

አተርጐመ፡ II *transferendum* vel *interpretandum curare:* **ዜናሁ፡ለብልጣይ፡** (de Ptolemaeo) **ንጉሥ፡ዘከመ፡አተርጐመ፡ኦሪተ፡፳ወ፪መጽሐፈ፡እምልሳን፡ዕብራይስጥ፡ኀበ፡ልሳን፡የናናውያን፡** Jsp. p. 286.

ተተርጐመ፡ III, 1 *transferri, verti, exponi, enarrari,*

interpretatione explicari: ዘቲ፡ መጽሐፍ፡ ተተርጐመት፡ እምልሳነ፡ ዐረቢ፡ ለግዕዝ፡ በአፈ፡ አንበቆም፡ ወሚካኤል፡ ግብጻዊ፡ Chr. f. 150; Act. Apost. in subscr. ed. Rom. f. 157; Catal. Cod. Ae. Bibl. Bodl. Ox. p. 20; verba ዘኢያብቍለ፡ ቀርነ፡ ወጽፍረ፡ (Ps. 68, 36) ይተረጐም፡ ዘአልቦ፡ ትዕግልት፡ M. M. f. 33; ለክልኤ፡ ይተረጐም፡ *dupliciter exponitur* Org. 2; ይተረጐም፡ በ(ዝንቱ፡) *exponitur* (hoc verbo) M. M. f. 91; ዘኢይትረጐም፡ *inenarrabilis* Hen. 71, 10; Lit. 170, 3.

ትርጉም፡ part. *expositus* Lud. sine auct.

ትርጓሜ፡ n. act. et subst., m. et fem., Pl. ትርጓሜያት፡ (Cod. Mus. Brit. VIII, 1, a), *translatio, expositio, interpretatio, exegesis, commentarius:* 2 Esr. 4, 7; ከመዝ፡ ትርጓሜሁ፡ እመጽሐፈ፡ ሶርያ፡ Job 42, 18; Hebr. 7, 2; ዘውእቱ፡ ትርጓሜሁ፡ *quod est interpretatum* vel *quod significat* Matth. 1, 23; ዘበትርጓሜሁ፡ id. Matth. 27, 33; Marc. 5, 41; Joh. 1, 39; ትርጓሜ፡ መልእክት፡ ዘብፁዕ፡ ጳውሎስ፡ ዘጸሐፈ፡ ለዕብራውያን፡ ዘተርጐማ፡ አፈ፡ ወርቅ፡ Chr. f. 3; F. M. 11, 2; peritus est በትርጓሜ፡ መጻሕፍት፡ ቅዱሳት፡ Clem. f. 131; መምህረ፡ ትርጓሜ፡ Enc. Teq. 9; ራእይ፡ (Nebucadnezaris) ወትርጓሜሃ፡ Sx. Mag. 23; c. c. Acc.: ይቤ፡ ዮሐንስ፡ አፈ፡ ወርቅ፡ በትርጓሜሁ፡ ዘንተ፡ ክፍለ፡ F. N. 44.

ትርጕምት፡ subst., id., Lud. ex Enc. Mag. 23 (ተርጕሞት፡ in Sx. Tubing.).

ተርጓሚ፡ n. ag. *interpres, exegeta:* ተርጓምያን፡ Act. Apost. in subscr. ed. Rom. f. 157; ተርጓምያን፡ sunt Basilius, Chrysostomus, Gregorius, al., Phlx. 237.

ትርጕማን፡ subst. [تُرْجُمَان ,ܬܪܓܡܢܐ] *interpres* Gen. 42, 23; 1 Cor. 14, 5 rom. (per ጐ).

መተርጕም፡ part. *interpres, translator, auctor commentarii,* Gen. 42, 23 var.; Sx. Haml. 15; መተርጕመ፡ ልሳኖሙ፡ (ihr Dolmetscher) Chr. L. Atk. f. 46; አባ፡ ሰላማ፡ መተርጕም፡ Sx. Nah. 20; ይቤ፡ መተርጕም፡ Phlx. (creberrime); መተርጕማ፡ ለመጽሐፍ፡ (vulgo: *commentator*) Lib. Myst.; መተርጕመ፡ አሕላማት፡ et ፈጠሬ፡ F. N. 11, 3; ጌኖክ፡ መተርጕም፡ Enc. Masc. 1.

ተርፈ፡ et ተረፈ፡ I, 1 [amh. ተረፈ፡; arabicum تَرِفَ in significatum specialem *bonis abundavit* abiit; vicina videntur ܝܬܪ, יתר; vid. etiam ጠረየ፡] Subj. ይትረፍ፡ et ይትርፍ፡ 1) *reliquum esse* vel *fieri, superesse, residuum esse, restare,* Gen. 7, 23. 45, 7; Kuf. 7. 21. 48; Ex. 10, 5. 15; Num. 11, 26; Jos. 13, 1. 2; Hen. 83, 8; ተረፍኩ፡ Job 1, 16; ተርፉ፡ ኅዳጣን፡ Sir. 48, 15; እለ፡ ተርፉ፡ vel ተረፉ፡ *reliqui* Hez. 36, 3. 4; ዘተርፈ፡ ማዕር፡ 34, 18; Lev. 14, 18. 29; Jes. 7, 22. 15, 9; ለእለ፡ ተርፉ፡ ሕዝብየ፡ Jer. 23, 3. 24, 8. 51, 12; Matth. 22, 6; c. c. እምነ፡ *ex* (aliquo numero vel aliqua materia) Ex. 12, 10; Lev. 8, 32. 26, 36; አልቦ፡ ዘይተርፍ፡ እምኔሆሙ፡ Jer. 11, 23; Jes. 46, 3, vel c. እምውስተ፡ Lev. 2, 3. 7, 17; Jes. 10, 19; c. ለ፡ prs. (*alicui*) Gen. 44, 20. 47, 18, vel c. Acc. prs.: ሚመጠነ፡ ተረፈኒ፡ መዋዕለ፡ ሕይወትየ፡ 2 Reg. 19, 34; Apoc. 12, 12; Matth. 19, 20. a) *superstitem esse* Ruth 1, 3. 5; እመ፡ሞተት፡ ብእሲት፡ ወተረፈ፡ ምታ፡ F. N. 42, 3; Genz. f. 81. b) *redundare, superfluum esse, abundare* Ex. 26, 12. 13. 16, 23; አክሎሙ፡ ወተርፎሙ፡ 36, 7; ዘተርፈ፡ እምዝ፡ τὸ περισσὸν Hez. 48, 21; Matth. 14, 20; Joh. 6, 12. 13; Phil. 4, 18. c) in arithmetica: *reliquum* vel *residuum esse* (subtracto numero minore a majore), Comp. Ae.; ዘተርፈ፡ vel ዘአትረፍከ፡ *reliquum*, Abush. d) nonnumquam: *relictum esse*, ut: ዘተርፈ፡ እምበረድ፡ Ex. 10, 15. e) ንስቲተ፡ ከመ፡ ተርፎሙ፡ ወይዌግሩኒ፡ *paulum abest, quin me lapident* Ex. 17, 4. f) ዘተርፈ፡ *postscriptum* in literis, Lud. auct. Gregorii. 2) *remanere* Ex. 8, 5. 7; Gen. 32, 25; Prov. 2, 21; c. Acc. praedicati: ወትተርፍ፡ ምድሮሙ፡ በድው፡ Jes. 6, 11; ተረፍነ፡ ባሕቲትነ፡ Herm. p. 8; ተረፍኩ፡ እምሐዊር፡ *remansi nec profectus sum*, Lud. auct. Greg.

አትረፈ፡ II, 1 1) *reliquum* vel *residuum facere, relinquere,* Ex. 10, 5. 12, 10. 16, 19; Deut. 2, 34. 28, 41; Jos. 10, 28. 39; Ruth 2, 14. 18; 1 Reg. 25, 22; 4 Reg. 10, 14. 25, 12; Kuf. 10. 16. 32; አትረፈ፡ ለነ፡ ዘርአ፡ Jes. 1, 9; ከመ፡ ኢያትርፍ፡ 5, 14; Jer. 8, 3. 50, 6; Joel 1, 4; Tob. 1, 20; Rom. 9, 29. 11, 4. a) *superstitem relinquere:* እመቦ፡ ዘሞተ፡ ወአትረፈ፡ ውሉደ፡ F. N. 52. b) *reponere, reservare* Gen. 27, 36; Herodes አትረፎ፡ ለርእሱ፡ (Joannis Bapt.) ቅድስት፡ ውስተ፡ ቤቱ፡ Sx. Jac. 30; አትረፍኩ፡ ነገርየ፡ በእንተ፡ ዘነጣእኩ፡ ክርታሰ፡ ወጸሐፈ፡ (*sufflaminavi*) Lud. Comm. hist. p. 507 n. 59. c) in arithmetica, Abush. (vid. ተርፈ፡ n. 1, c) 2) *reliquum* i. e. *abunde habere, abundare* re, c. Acc. Luc. 15, 17; 2 Cor. 9, 8.

ትሩፍ፡ part. 1) *reliquus:* ትርፍት፡ ὑπόλειμμα Mich. 4, 7; በቀኖና፡ ወበትሩፋት፡ *in Canonibus et eorum appendice*, Lud. e Mss. Colb.; ትሩፋት፡ *reliquiae* (Sanctorum seu ossa) Enc. Masc. 9. 2) *abundans, affluens, nimius:* ትሩፍ፡ περισσόν τι Prov. 14, 23. 3) *praestantior, melior, potior:* ግብር፡ ትሩፍ፡ ኢወሊድ፡ ምስለ፡ ኂሩት፡ κρείσσων ἀτεκνία μετὰ ἀρετῆς Sap. 4, 1; አይ፡ እምኔሆሙ፡ ዘትሩፍ፡ *quis eorum praestantior est?* Phlx. 99; ሥርዐቱ፡ ትሩፍ፡ *ejus conditio potior est* Phlx. 1. 4) *praestans, eximius, egregius, excellens, praeclarus:* ሕገጋት፡ ትሩፋት፡ F. M. 1, 1; ብእሲ፡ ኄር፡ ወጠቢብ፡ ወትሩፍ፡ Jsp. p. 328; አብ፡ ቅዱስ፡ ወትሩፍ፡ መንፈሳዊ፡ አባ፡ ሚካኤል፡ F. M. f. 119; ትሩፈ፡ ምግባር፡ Sx. Jac. 8; Enc. Jac. 4; አጥረየ፡ ንጽሐ፡ ድንግልና፡ ትሩፈ፡ Enc. Teq. 14; ከመ፡ ትትኩ፡ ትሩፋነ፡ ምግባር፡ τῆς ἀρετῆς ὑμᾶς ἔχεσθαι Chr. ho. 10; ምግባራት፡ ትሩፋት፡ ἀρεταί Chr. Ta. 3. Crebro fem. Sing. vel Pl. substantive: *virtus, virtus perfecta* vel *eximia:* ትርፍት፡ Phlx. 29; ምግባረ፡ ትሩፋት፡ ἀρετή Chr. (crebro); ገቢረ፡ ትሩፋት፡ F. M. 2, 2; Sx. Jac. 14; ተሰምዐ፡ ዜና፡ ትሩፋቲሁ፡ ወአእምሮቱ፡ ወቅድስናሁ፡ Sx. Pag. 5; ይሰምዕ፡ ዜና፡ ቅድሳቲሁ፡ ወትሩፋቲሁ፡ Sx. Jac. 9; አግዐዘ፡ (manumissio servorum) እምግብረ፡ ትሩፋት፡ ይእቲ፡ F. N. 31.

ተርፍ፡, crebrius ተረፍ፡ subst., 1) *reliqua pars, reliquum* vel *residuum, reliquiae,* Ex. 10, 5; Ps. 36, 39; Job 20, 21 (v. ትሩፍ፡); ወሀበ፡ ለያዕቆብ፡ ተረፈ፡ Sir. 47, 22; ተረፍክሙ፡ Kuf. 20; ተረፈ፡ ዮሴፍ፡ Am. 5, 15; Mich. 3, 1; Jes. 8, 23; Jer. 6, 9; 1 Par. 4, 43; ተርፈ፡ ቤተ፡ ይሁዳ፡ Zeph. 2, 7; ተረፍ፡ እለ፡ ተረፉ፡ Jes. 11, 11; ዘርእሙ፡ ወተረፎሙ፡ 14, 22; ተረፈ፡ መሳፍንት፡ Jer. 46, 3. 47, 11; ተረፈ፡ መዋዕሊክሙ፡ 1 Petr. 4, 2. a) *ultimus:* ሰላም፡ ለከ፡ ተረፈ፡ ነቢያት፡ ሰቱኤል፡ እምድኅረ፡ ማእረር፡ ወቀሥም፡ ከመ፡ ፩ አስከል፡ Enc. Haml. 6. b) Pl. ተረፋት፡ *libri Paralipomenon*, d'Abbadie Catal. p. 76 (vid. ትሩፍ፡). 2) *superfluum, abundantia,* Marc. 12, 44; Did. 14; እምተረፈ፡ ልብ፡ Matth. 12, 34; Luc. 6, 45; 2 Cor. 8, 13 (opp. ንትጋ፡); πλήρωμα Joh. 1, 16; re-

superflua i. e. *supervacua*: ዝንቱ፡ ኅሥሣ፡ ከመ፡ ተረፍ፡ ውእቱ፡ περισσόν τι τὸ ταῦτα ζητεῖν Chr. ho. 22. 3) *id quod redundat, lucrum, usura*, II Can. Nic. 16; Can. Laod. 5; fortasse etiam Hagg. 2, 14. — Mira est versio vocis λῆμμα (qua LXX מַשָּׂא *effatum divinum* interpretati sunt) ተረፍ፡, ut: ተረፈ፡ ቃለ፡ እግዚ"፡ Mal. 1, 1; Hab. 1, 1; etiam Hab. 1, 7. An λῆμμα cum λεῖμμα confuderint?

ትሩፍ፡ subst., Pl. ትሩፋት፡, 1) *reliqua pars, residuum, reliquiae*: Job 20, 21; Hen. 83, 8; Ps. 36, 40; ትሩፋተ፡ ነገር፡ ነዋ፡ ጽሑፋን፡ እሙንቱ፡ ውስተ፡ Asc. Jes. 2, 6. 4, 19. 20. a) in arithmetica, Abush. 31. b) ትሩፋተ፡ ነገሥት፡ *libri* vel *liber Paralipomenon* (aliâs ሕጹጻን፡) Can. Ap. 55; Abt. Ap. 81. c) ትሩፈ፡ ክታብ፡ i. q. ዘተርፈ፡ *postscriptum* Lud. ex Epist. Greg. 2) *bona relicta, bona reservata* vel *reposita* Ps. 16, 15; Deut. 28, 5. 17. 3) *praestantia, excellentia*: ወናሁ፡ ተበየነ፡ ውስተ፡ ቃላተ፡ እግዚእነ፡ ትሩፈ፡ ገዳፍያን፡ መምለኪያን፡ (sc. qua excellunt hominibus rerum mundanarum studiosis) Phlx. 3.

ትሩፍ፡ n. ag. *reliquus, relictus*: ሕዝብ፡ ትሩፍያን፡ በምድር፡ Jer. 47, 6. 48, 10; ኵሎሙ፡ ትሩፋያን፡ ይሁዳ፡ 50, 5.

መትርፍ፡ part. *retardans, intermittens* Kuf. p. 61.

ቴራፍን፡, ትራፊን፡, ቴርፋን፡, ቴራፊን፡, ቴራፊም፡, ቴራጺን፡, ትራጺን፡, n. prgr., θεραφίν תְּרָפִים *penates* veterum Hebraeorum eorumque simulacra, Jud. 17, 5. 18, 14. 17. 20; 1 Reg. 19, 13 ann.; 4 Reg. 23, 24; 2 Par. 35, 19; etiam ቱራፊን፡ Hez. 21, 21 (hebr. 26) vrs. nov.

ታስሪ፡ et **ታስሪን፡** nomen *mensis Syrorum septimi et octavi, Judaeorum septimi* (ܬܫܪܝ, תִּשְׁרִי): ወርኀ፡ ታስሪ፡ Jsp. p. 310; *Voc. Ae.*

ተስዐ፡ (I, 2; denom.) *novem conficere* vel *dicere*, Lud. sine auct.

ተስዑ፡ vel **ትስዑ፡**, n. numerale, femininis junctum: *novem*; ejus character est ፱; Jos. 15, 32. 54. 57. 21, 16; ጊዜ፡ ተስዑ፡ ሰዓት፡ Matth. 20, 5. 27, 45.

ተስዐቱ፡ vel **ትስዐቱ፡**, etiam **ተሳዐቱ፡** scriptum, n. numerale, plerumque masculinis junctum, *novem*: Gen. 17, 24; Num. 34, 13; Jos. 12, 24. 13, 7. 14, 2; Jud. 4, 3; ተስዐቱ፡ እሙንቱ፡ እለ፡ Sir. 25, 7; Matth. 18, 12 (Accus.). 13; Luc. 15, 4. 17, 17; Herm. p. 37.

ትስዕ፡ n. num., *novem* (ante nomina mensurarum) Deut. 3, 11; et *novies* (ትስዕ፡ vel ትስዐ፡), sec. analogiam.

ታስዕ፡ adj. num. (ordinale), f. ታስዕት፡, *nonus*, Lev. 25, 22; Num. 7, 60; 1 Par. 12, 12; አመ፡ ታስዕ፡ ወርኅ፡ 2 Esr. 10, 9; Hagg. 2, 10; Jer. 46, 1. 2. 52, 4; Hez. 24, 1; Hen. 91, 14.

ታስዓዊ፡ vel **ታስዓይ፡**, f. ታስዓዊት፡, ታስዒት፡, adj. num., *nonus*; sec. analogiam.

ተሱዕ፡ n. temporale 1) *novem* (dies) et *nonus* (dies), ut: አመ፡ ተሱዑ፡ ለጽልመት፡ Hagg. 2, 1. 2) abusive pro ተስዑ፡ vel ተስዐቱ፡, ut: Enc. Sen. 27 (at ተስዑ፡ in Sx. Tubing.); ሰላም፡ እብል፡ ዕደው፡ ተሱዐ፡ ወአምኣተ፡ ሠላስ፡ ወሰብዓ፡ Sx. Mij. 23 Enc. 3) f. ተሱዐት፡ vel ተሱዓት፡ *hora nona*, sive adjecto ሰዓት፡, ut: በጊዜ፡ ተሱዓት፡ ሰዓት፡ Act. 10, 29 Platt; Did. 29. 30; ሰዓተ፡ (v. ሰዓት፡) ተሱዓት፡ Matth. 27, 46; Marc. 15, 33. 34; sive omisso, ut: ጊዜ፡ ተሱዓት፡ Act. 3, 1; ሰርክ፡ ወሌሊተ፡ ወጊዜ፡ ተሱዓት፡ Reg. Pach.

ተስዓ፡ vel **ትስዓ፡** n. num., *nonaginta*; ejus character ፺; Gen. 17, 17; 1 Reg. 4, 15; Hez. 4, 5; Matth. 18, 12. 13; Luc. 15, 4. 7.

ተስፉ፡ *spes* vide sub ሰፈወ፡

ተቅዳ፡ subst. [تَقْدَة hebr. גַּד] *coriandrum* Ex. 16, 14. 31; Num. 11, 7. — *Voc. Ae.*: ተቅዳ፡ ዘ፡ ድምብላል ።

ትቤ፡ *dixisti*, vid. sub ብሂል፡

ታቦር፡ 1) nomen montis in Galilaea siti, Ps. 88, 13; Jud. 4, 6. 12; in hoc monte Christum transfiguratum esse, fama nunciabat in ecclesia late propagata, quare 2) (በዓል፡) ዘደብረ፡ ታቦር፡ *festum transfigurationis* (ἑορτὴ τῆς μεταμορφώσεως, θαβωρεῖον) appellatur, Cod. Mus. Brit. XXIX, 1 n. 64; 2 n. 32; XXX n. 63; d'Abbadie Cat. p. 57.

ተቤሳ፡ et **ተቤስ፡**, subst., ut videtur: *fascia, fasciola, vitta*: አሰረ፡ ተቤሳ፡ ውስተ፡ አዕይንቲሁ፡ τελαμών 3 Reg. 20, 38. 41.

ታቦት፡ subst., fem. et m., Pl. ታቦታት፡ [ⲧⲁⲓⲃⲓ, ⲑⲏⲃⲓ, תֵּבָה, תֵּיבוּתָא, تابوت] *arca, cista*, κιβωτός 4 Reg. 12, 9. a) navigium Noachi, in modum arcae constructum, Kuf. 5; Gen. 6, 14 seq.; ንፍቀ፡ ታቦት፡ Matth. 24, 38; Luc. 17, 27; 1 Petr. 3, 20. b) *arca feralis*: ገነዙ፡ ሴት፡ (sc. Adamum) ወአንበሮ፡ ውስተ፡ ታቦት፡ በምሥራቀ፡ ገነት፡ Clem. f. 11; *Voc. Ae.*: ታቦት፡ ብ፡ ሳዕን፡ c) *arca foederis* Israëlitarum, in qua duae tabulae legum repositae erant: ታቦት፡ ዘመርጡል፡ Ex. 25, 10 seq.; 38, 1 seq.; ታቦተ፡ ሕግ፡ Num. 14, 44; 4 Esr. 10, 30; Apoc. 11, 19; ታቦት፡ ቅድስት፡ 1 Esr. 1, 3; ታቦተ፡ እግዚ"፡ 1 Par. 13, 3 seq.; 2 Par. 5, 4—10; 1 Reg. 4, 3 seq.; Jer. 3, 16; Ps. 131, 8. (Eam a Menilekio e templo Salomonis furto ablatam et in Abyssiniam transportatam in ecclesia Axumae cathedrali depositam esse, refertur in Kbr. Nag.) d) *altare* (ecclesiarum Abyssinicarum, in modum arcae constructum, in quo vasa communionis sacra reponuntur, vid. Isenb. lex. amh. p. 97 et 31; Rüppell I. 333. II. 112; Harris II. 168 seq.; Ludolf hist. aeth. III, 6 n. 62; comm. p. 375; lex. c. 262.); Genz. f. 69; Lit. 158, 2; ጸሎት፡ እምቅድመ፡ ያልብስ፡ ታቦተ፡ ወእምቅድመ፡ ያንብር፡ ላዕሌሁ፡ ንዋየ፡ ቅድሳት፡ 158, 3; Did. ed. Platt p. 62 c. annot.; in quavis ecclesia ይኩን፡ ታቦት፡ ዘይፈልስ፡ (altare mobile) እመከን፡ ውስተ፡ መከን፡ F. N. p. 12; Pl. ታቦታት፡ p. 11. e) *sacrarium* (quippe in quo ታቦት፡ *altare* collocatum sit; vid. etiam Isenb. lex. p. 97): ታቦት፡ መንፈሳዊ፡ οἶκος πνευματικός 1 Petr. 2, 5; አንትሙ፡ ታቦት፡ ለንጉሥ፡ βασίλειον ἱεράτευμα 2, 9; Simeon senex Jesulum አዖዶ፡ ውስተ፡ ታቦት፡ Lud. ex Hom. Theoph.; Zacharias implevit ministerium suum በውስተ፡ ታቦተ፡ እግዚ"፡ Lud. e Vit. Mar.

ቶብሌ፡, ቶብላይ፡, ቶብልያ፡ subst. [etymon obscurum] *vestis scapularis*, vulgo *superhumerale*, vestimentum summi sacerdotis Israelitarum, Ex. 28, 6. 8; ቶብልያ፡

ዘመቅፈርት፡ 28, 4; ትብልያ፡ዘልብሰ፡መትከፍት፡ Ex. 36, 12 C. — *Voc. Ac.:* መክፈ፡ለንጽ፡ትብልያ፡ብ፡ወገረት ።

ተብዐ፡ I, 1 [vicinum est ጠብዐ፡; تَبِعَ *secutus, insecutus, persecutus fuit;* III *firmiter perfecit*] *constantem, firmum, fortem, virilem esse, audacem se praebere:* ጽናዕ፡ወተበዕ፡ ἴσχυε καὶ ἀνδρίζου Jos. 1, 6; 1 Par. 28, 20; 3 Reg. 2, 1; ትባዕ፡ወጽናዕ፡ ἀνδρίζου καὶ ἴσχυε Deut. 31, 7. 23; ተብዑ፡ወጽንዑ፡ Jos. 10, 25; ከመ፡ኢይትባዕ፡ላዕሌከ፡ ἵνα μὴ βαρύνηται κατὰ σοῦ Sir. 8, 15. — *Voc. Ac.:* ተብዐ፡ብ፡ጨከነ፡በረታኂ፡ይ፡

አትብዐ፡ II, 1 *validum, robustum reddere, virilem animum addere,* Lud. sine auct.

ተተብዐ፡ III, 1 *virilem se praebere:* ተተባዕ፡ (v. ትባዕ፡) ወጽናዕ፡ Deut. 31, 6.

ተታብዐ፡ III, 3 *virilem* vel *fidentem se praebere* (contra alqm): ተታቢዖሙ፡ ἀσφαλῶς (בֶּטַח) Gen. 34, 25.

አስተታብዐ፡ IV, 3 *virilem* vel *fortem se praestare,* ለ አስተታብዖ፡በቅድመ፡ዐበኢት፡ M. M. f. 100; Lud. ex Enc. Teq. 24.

ትቡዕ፡ part. *virilis, fortis:* እመሰ፡ኮንከሙ፡ትቡዓነ፡ወጽኑዓነ፡ Jsp. p. 372 (aliàs in eadem phrasi ጥቡዓን፡).

ትብዕ፡ subst. *fortitudo, animus virilis* vel *imperterritus:* ፈርሁ፡ሚዶን፡እምነ፡ትብዓ፡ (v. ትብዐታ፡) θράσος Judith 16, 10; Enc. Masc. 10.

ትብዐት፡ n. act. *fortitudo, virtus, audacia* Judith 16, 10 var.; እመ፡ትፈቅዱ፡ትክሥቱ፡ትብዐተክሙ፡ወጽንዐተክሙ፡ለኵሉ፡አፍአ፡ሀገር፡ Jsp. p. 372. 374.

ተባዕት፡ (forma fem. pro neutro: ein männliches, opp. አንስት፡), subst. et adj., sing. et coll., Pl. አትቡዕ፡ (sicut አእኑስ፡), *mas, masculus,* de hominibus: Gen. 1, 27. 17, 10. 12. 23. 34, 25; Ex. 1, 16. 23, 17; Kuf. 2. 3; Job 3, 2; Sir. 36, 26; ወለደት፡ተባዕተ፡ Jes. 66, 7; ተባዕት፡ተወልደ፡ Jer. 20, 15; 1 Reg. 27, 9; ወኢተወልደ፡ሎቱ፡ውሉደ፡ተባዕተ፡ 1 Par. 23, 22; ደቂቅ፡ተባዕት፡፲ወ፪ 25, 5; ወለዳ፡፳ወ፰አትቡዐ፡ 2 Par. 11, 21; ደቂቅ፡አትቡዕ፡ 31, 16; Marc. 10, 6; Apoc. 12, 5; de bestiis: Gen. 7, 2 seq.; Lev. 1, 3. 10. 3, 1; ዘቦ፡ተባዕተ፡ Mal. 1, 14; አባግዕ፡አትቡዕ፡ 2 Par. 17, 11. 29, 21; አፍራስ፡አትቡዕ፡ 9, 25; ዶርሆ፡ተባዕት፡ Prov. 24, 66.

ተባዕ፡ adj. *fortis, animosus, strenuus:* Jes. 8, 8 var.; ብእሲ፡መስተቃትል፡ወተባዕ፡ ἀνὴρ πολεμιστής Sir. 26, 28; ጽኑዕ፡ወተባዕ፡ 1 Par. 11, 25; ከመ፡ዕደው፡ተባዓን፡ (v. ተባዕያን፡) ὡς ἄνδρες πολεμισταί Joel 2, 7; ሐራዊ፡ተባዕ፡ Enc. Haml. 22.

ተባኢ፡ n. ag., Pl. ተባዕያን፡ et ተባዕት፡, *fortis, animosus, strenuus, pugnax,* ብእሲ፡ተባዕት፡ (v. ተባዕ፡) Jes. 8, 8; ዕደው፡ስሙያን፡ወተባዕት፡ 1 Par. 12, 30; ተባዕያን፡ οἱ ἁδροί Jes. 34, 7; Joel 2, 7 var.; ተባዕያን፡ለኀጢአቶሙ፡ (absque auctoritate Graeci) Judae 12. — Mira est versio: ነደቀ፡ (v. ነደቃ፡) ተባዕተ፡በዐውዳ፡ περιῳκοδόμησαν αὐτὴν τετραπέδοις λίθοις κύκλῳ (דָּיֵק) Jer. 52, 4 (num *firmiter, munite?* an *propugnacula, munitiones?*).

ትብዕና፡ subst. *fortitudo, audacia:* ብዙኀን፡ውኁዳን፡በጽንዕ፡ወበትብዕና፡ወበአፍራስ፡ 2 Par. 16, 8.

ተባዕታዊ፡ et **ተባዕታይ፡** adj. rel., *masculinus:* ሕፃን፡ተባዕታዊ፡ (opp. አንስት፡) F. M. 27, 5; ዐንበሪ፡ተባዕታይ፡ Hen. 60, 8; ማይ፡ተ": 54, 8; Macc. f. 10; መንፈሰ፡ባሕር፡ተባዕታይ፡ውእቱ፡ Hen. 60, 16; ተባዕታይ፡ሰማይ፡ Kedr. f. 3.

ታኅሣሥ፡ vid. sub ኀሠሠ፡

ተነነ፡ rad. c. q. דָּנַן دَخَنَ *fumavit;* vid. etiam እቶን፡

ተን፡ subst., m., *vapor, fumus:* ተነ፡ጢስ፡ ἀτμὶς καπνοῦ Joel 3, 3; ለእሳት፡ይቀድም፡ይጠይስ፡ተነ፡ጢሱ፡ Sir. 22, 24; ዘአንበለ፡ይደመር፡ለብርሃን፡እሳት፡ተን፡ Phlx. 236; Deus qui ዲበ፡አርእስተ፡አድባር፡ለተነ፡ጊሜ፡ያጠይስ፡ M. M. f. 56.

ተንበለ፡ quadrl. I [fortasse e ብህለ፡ propagatum; praeter formam Imperfecti quadriliteris convenientem ይተነብል፡ etiam formae ይትነበል፡ et ይትነብል፡ (pro ይትነብህል፡?) occurrunt, vid. 2 Cor. 5, 20; Eph. 6, 20] 1) *oratoris* vel *interpretis vice fungi, legatum esse, legationem obire,* πρεσβεύειν Eph. 6, 20; 2 Cor. 5, 20. 2) *intercedere, deprecari, orare pro* aliquo, c. c. በእንተ፡ prs., ut: (clerici) ይተነብሉ፡በእንቲአከሙ፡ Did. 8; (Maria) ተንብሊ፡በእንቲአነ፡ Deg.; vel c. ለ፡ prs., ut: Hebr. 7, 25 Platt; Chr. crebro; ተንብሉ፡ሊተ፡ Enc. Masc. 3; c. ኀበ፡ ejus, quem precibus adeunt: ሰአሎ፡ለጊዮርጊስ፡ከመ፡ይተነብል፡በእንቲአሁ፡ኀበ፡እግዚ": Sx. Hed. 7; ማርያም፡ትተነብል፡ለደቂቀ፡እጓለ፡እመሕያው፡ኀበ፡ወልዳ፡ Sx. Mij. 21; ተንብሎ፡ *intercessio,* Org. 5. 3) *intercessione alicujus uti, adire alqm deprecatorem* vel *patronum,* c. ኀበ፡ vel በ፡ prs., ut: ሰይጣን፡አኀዛ፡ውኅሩታ፡ወተንበለት፡ኀበ፡መልአክ፡ክቡር፡ሚካኤል፡ Sx. Sen. 12; ነሥአት፡ሥዕሎ፡ለመልአክ፡ክቡር፡ሚካኤል፡ወተንበለት፡በቱ፡ወአንበረቶ፡ዲበ፡እንግድዓሃ፡ ibid.

ተንበል፡ vel **ተንባል፡**, nec non **ተንብል፡** subst., m., Pl. ተናብል፡ (Luc. 19, 14 rom.), ተናብልት፡, etiam ተንበላት፡ et ተንባላት፡, nec non ተንብላን፡ (Deg.) 1) *orator, interpres, legatus,* πρέσβεις ተናብልት፡ Num. 21, 21. 22, 5; Ps. 67, 34; Hos. 5, 13; Jes. 21, 2. 39, 1. 57, 9; Luc. 19, 14; ἄγγελοι 1 Par. 14, 1. 19, 2; 2 Par. 35, 21; ὅμηρα ተንበላት፡ Jes. 18, 2 vrs. alt.; ተንባል፡ Jes. 63, 9 var.; ሰላም፡ለከ፡ (Thomae Apost.) ለብሔረ፡ህንደኬ፡መልአክ፤እንዘ፡ትከውን፡ሎቱ፡ተንባለ፡(ተንበለ፡ Lud.) ወኮቶሊክ፤ለንጉሡ፡ጎና፡ሐነጽከ፡በሰማይ፡ታዕካ፤ Enc. Teq. 9. 2) *intercessor, deprecator:* ኀሩን፡ወተንብላን፡እለ፡ይስእሉ፡ምሕረተ፡ለውሉደ፡ሰብእ፡ Deg. 3) ተንበላት፡ vel ተንባላት፡ (raro ትንባላት፡ ut Cat. Mus. Brit. p. 18) „in specie vocantur *Chalifae,* sive *successores Muhammedis,* qui semet رسول الله (ተንበለ፡አምላክ፡ dictitavit" (Lud.), ut: እምቅድመ፡ይንግሡ፡ተንበላት፡በግብጽ፡ Enc. Ter. 8; እምሥጋዌ፡እስከ፡ተንበላት፡፮፻፲ወ፬ዓመት፡, vel እምሰማዕታት፡እስከ፡ተንበላት፡፫፻፴ወ፰ Lud. e Comp. eccl.; ዓመተ፡ vel ሐሳበ፡ተንበላት፡ Abush.; deinde in genere 4) *Muhammedani* vel *Muslimi,* II Abt. 66; Sx. Ter 8; ዐረብ፡ተንበላት፡ Hed. 4; ብሔረ፡ተንበላት፡ Enc. Tachs. 13; ምስለ፡ተንበላት፡ወአይሁድ፡ Kedr f. 77; ንጉሠ፡ተንበላት፡ Lud. e V. S.; ነቢየ፡ተንበላት፡ Gad. T. H. Etiam pro Sing. accipitur ተንበላት፡, ut: ኮነ፡አበሁ፡ተንበላተ፡ወአውሰበ፡ብእሲተ፡ክርስቲያናዊተ፡ Sx. Sen. 19; ለእመ፡ዘመወ፡ማእምን፡አው፡ማእምንት፡በተንበላት፡አው፡ዘኢኮነ፡ማእምን፡ Kedr f. 81.

ተንባሊ፡ n. ag., f. °ሊት፡ *intercessor, deprecator, patronus:* ምጽዋት፡ ተንባሊት፡ ይእቲ፡ ለ(ዘወሀባ፡) Chr. Ta. 32; (o Maria) ተንባሊት፡ ኵሎሙ፡ ሕዝብ፡ Sx. Mij. 6.

ተንባሌ፡ et **ተንባል፡** (Enc. Mij. 24 ob rhythmum finalem), subst., *intercessio, deprecatio, patrocinium* Enc. Masc. 1; Hed. 12; Ter 30.

ትንብልና፡ subst. 1) *legatio:* አኮ፡ በትንብልና፡ (v. በተንባል፡) ወአኮ፡ በመልአክት፡ (v. በመልአክ፡) ለሊሁ፡ ያድኅኖሙ፡ Jes. 63, 9. 2) *intercessio, deprecatio, patrocinium,* Lit. 164, 2. 165, 1; Phlx. s. fin.; አድኅነኒ፡ (Deus) ለነፍየ፡ በትንብልና፡ ማህልከ፡ Genz. f. 21.

ተንበላታዊ፡ vel **ተንባላታዊ፡** vel °ታይ፡, adj. rel., *Muhammedis religioni addictus, Muslim:* ውእቱ፡ ተንባላታዊ፡ Sx. Hed. 4; Mag. 27; ብእሲት፡ ተንበላታዊት፡ አው፡ አረማዊት፡ Syn. f. 397; ዘይከውን፡ ተንባላታየ፡ f. 396.

መተንብል፡ part., f. መተንብልት፡, Pl. m. °ብላን፡, f. °ብላት፡, *intercessor, deprecator, advocatus:* Org.; ደናግል፡ ሠናያት፡ ወመተንብላት፡ Mavâs. n. 62; (angeli) መተንብላን፡ ለኵሉ፡ ሰብእ፡ Sx. Hed. 13; Mavâs. n. 14; ልሳን፡ መተንብልት፡ ይእቲ፡ ዘይረክብ፡ (ባቲ፡) ሰብእ፡ መፍቅዶ፡ Fal. f. 75.

ተንተነ፡ quadril. I [cfr. تَلْتَلَ et تَرْتَرَ *commovit, agitavit, concussit;* ترتر II *vacillavit;* Ges. thes. p. 1504] 1) *vacillare, nutare, labare, titubare,* Ps. 72, 2. 117, 13. 144, 15; 4 Esr. 12, 21; Clem. f. 96. 108; de ebriis: ትተነትን፡ (ተንትኖ፡) ከመ፡ ስኩር፡ Jes. 24, 20; Jer. 28, 7. 32, 13; Job 12, 25; de iis qui animo linquuntur: መጽለወት፡ ወተንተነት፡ Esth. 5 apocr.; trsl.: እለ፡ ኢይትነትኑ፡ *constantes* Kid. f. 6; Eph. 4, 14; በዕል፡ እመ፡ ተንተነ፡ ይሰውቅዎ፡ አዕርክቲሁ፡ Sir. 13, 21. 15, 4; ርትዕት፡ ሃይማኖት፡ እንተ፡ ኢትትነትን፡ πίστις ὀρθὴ μὴ σεσαλευμένη, Cyr. ad Reg. f. 25. 2) *animo commoveri, percuti, percelli:* እምቀትለ፡ ወለተ፡ ሕዝብየ፡ ተንተንኩ፡ ወተቀጥቀጥኩ፡ Jer. 8, 21; አሐዝን፡ ለሞትከ፡ ወእትነትን፡ ለድክትምናየ፡ Jsp. p. 368. — *Voc. Ae.:* ተንተነ፡ ዘ፡ ተፍገመገመ ።

አተንተነ፡ II 1) *vacillare* vel *nutare facere, labefactare:* ብእሲ፡ ዘያተነትኖ፡ ስከረ፡ ወይን፡ Jer. 23, 9; Lit. 172, 2; ሶበ፡ አተንተኖ፡ ሰይጣን፡ ገሙት፡ Phlx. 7. 2) *percutere, percellere:* አተከዘኒ፡ ወአተንተነኒ፡ Jsp. p. 344; ናሁ፡ አሕመመኒ፡ ሶበ፡ ሰማዕኩ፡ ነገረ፡ ብእሲት፡ ወአተንተነኒ፡ ውእቱ፡ ወሆከኒ፡ p. 369.

ተንቲን፡ part., *nutans, vacillans, labans:* ከመ፡ ትሱቲኒ፡ ለትንቲን፡ Enc. Mag. 21.

ትንታኔ፡ subst. 1) *vacillatio, nutatio, labefactatio:* ሱቀኒ፡ ጊዜ፡ ትንታኔ፡ Mag. 1 Enc.; Org. 1; እምትንታኔ፡ ዓለም፡ ሱቀኒ፡ Cod. Mus. Brit. LX, 3; ዘእንበለ፡ ትንታኔ፡ ἀκατάσειστος, Cyr. Epist. ad Joa. Ant. f. 114. 2) *animi perturbatio, trepidatio:* (filios meos interfeci,) ወበጻሕኩ፡ ድኅሬሆሙ፡ ኀበ፡ ትንታኔ፡ ወሐዘን፡ ወሀጕል፡ (ait Herodes) Jsp. p. 335.

ትንታግ፡ *titio* vid. sub ነተገ፡

ቱናክ፡ v. **ታናቅ፡**, nomen arboris incertae pergr., sine dubio corruptum, Kuf. p. 77. — Huc referendum videtur scholion *Voc. Ae.:* ተነክ፡ ወዳግር፡ ወጠርቤንቶ፡ ዘ፡ ወርከ፡; *aliud:* ጠርቤንቶስ፡ ተነክ፡ ዳዕር፡ ብ፡ ወርከ ።

ተንከር፡ (sec. Lud.), **ተንከሬ፡** (sec. mea exemplaria), subst., *topazius* gemma, ut videtur: ወኢይትዔረይ፡ ተንከሬ፡ ዘኢትዮጵያ፡ τοπάζιον Αἰθιοπίας Job 28, 19 [arab. تنكار *chrysocolla,* pers. تنگار (टङ्कण) *borax* auro, argento, aeri flavo ferruminandis; vid. etiam A. P. de Lagarde reliquiae juris ecclesiast. 1856. p. X.]

ተንከተም፡ *pons* vid. sub ከተመ፡

ትንንያ፡ subst., [cfr. طَنَّ *cum tinnitu susurravit* musca, culex; vicinum videtur ጽንጽንያ፡] *culices, sciniphes,* σκνῖπες Ps. 104, 29; Kuf. p. 158 (at Ex. 8, 13 ጻጸት፡); σφῆκες (*vespae*) Sap. 12, 8. Secundum Ludolfi Gregorium ት°፡ est species muscae minimae. — *Voc. Ae.:* ትንንያ፡ ዘ፡ ትንኝ፡ (v. ትንኝ፡).

ትንፋግ፡ subst., *uligo, humor terrae nativus,* Lud.

ታኦሎጎስ፡ n. prgr. *theologus,* ut: ጎርጎርዮስ፡ ታኦጎሎስ፡ (sic) Fid. Jac. Bar.; ዮሐንስ፡ ታኦጎሎስ፡ (sic) ibid. — Vid. etiam ቴዎጎሎስ ።

ታኦማኅሲስ፡ n. prgr. sc. θεομάχος *Deum oppugnans, Dei adversarius:* ታኦማኅሲስ፡ ዘበትርጓሜሁ፡ ዐሪ፡ እግዚ°፡ ብሂል፡ Haim. Ab.

ታእካ፡ *palatium, aula regia* vid. sub ዐከወ፡

ተከለ፡ I, 1 [amh. id., syr. ܬܟܠ, arab. تَكِلَ et تَكَلَ nonnisi translate: *commisit rem suam alteri; fretus, fisus est;* noli cum E. Schradero de ling. Aeth. indole 1860. p. 15 huic verbo conferre תקע.] Subj. ይትክል፡ A) trans. 1) *figere, infigere, feriendo figere,* ut clavum, paxillum: Jud. 4, 21; ይትክል፡ መታክሊሁ፡ ውስተ፡ አረፋቲሃ፡ Sir. 14, 24. 27, 2; እተክሎ፡ መትከለ፡ ውስተ፡ ምእመን፡ መካን፡ Jes. 22, 23 vrs. alt. a) In specie, *figere, statuere,* tentorium Gen. 26, 25. 31, 25; Ex. 40, 2; Num. 7, 1 (ተኪሎት፡); Kuf. 13; Jes. 38, 12. 40, 22; ትክሊ፡ ዐጸዲኪ፡ 54, 2; Jer. 6, 3; ተክሉ፡ ደባትሪሆሙ፡ Sap. 11, 2; (Deus) ተከሎ፡ ለሰማይ፡ Herm. p. 4; cippum 2 Reg. 1, 19. b) *statuere, stabilire,* ሥርዐተ፡ Lit. 165, 3. c) *affigere* Jud. 16, 13. 14; Hez. 15, 3 var. 2) *plantare,* Luc. 17, 28; 1 Cor. 3, 6—8; Koh. 3, 2; Sir. 49, 7; plantas, arbores Lev. 19, 19. 23; Deut. 16, 21; ትተክሉ፡ ወይነ፡ Jes. 37, 30. 65, 21; Ps. 106, 37; ተከልኩ፡ ውስቲቱ፡ ወይነ፡ Jes. 5, 2; ትክሉ፡ አቅማሐ፡ Jer. 36, 5; Hez. 17, 22; 1 Cor. 9, 7; Matth. 15, 13; hortum, vineam Gen. 2, 8; Deut. 6, 11; Koh. 2, 4; Matth. 21, 33. a) *plantis conserere* locum Deut. 22, 9; c. dupl. Acc., Herm. p. 53; Jes. 5, 2 var. b) translate: populos Ps. 43, 3; Ex. 15, 17; Sir. 10, 15; hominem: ይተክልከ፡ ዲበ፡ ኰኵሕ፡ Job 22, 24 (Rom. 11, 23); aurem Ps. 93, 9. c) *inserere* Rom. 11, 23 (ተኪሎት፡) 3) *substituere* i. e. *compensare,* c. Acc. et ህየንተ፡ Ex. 21, 37; c. ለ፡ pers., 21, 35 (vid. ተክል፡). B) intransitive (:*infixum, plantatum esse*) usurpatum videtur Hen. 10, 16; እምከመ፡ ተከለ፡ እማንት፡ አብተር፡ Herm. p. 64; (at 4 Esr. 8, 62 mei codices omnes ተተክለ፡ pro ተከለ፡ Laurentii exhibent).

አተከለ፡ II, 2 (sec. Lud. II, 1), ut videtur: *de-, pro-,*

extrudere, contundere, prosternere: እመ፡ተዐቅፈ፡ያቴ ክልዎ፡ ἐὰν προσκόψῃ, προσανατρέψουσιν αὐτόν Sir. 13, 23; ታቴክሉ፡ነዳየ፡በውስተ፡ኆኅት፡ πένητας ἐν πύλαις ἐκκλίνοντες Am. 5, 12; ያቴክልዎ፡ለመስቀል፡ Cyr. f. 103; ያቴክሎ፡ መልአክ፡እምቤቱ፡ ἐξελκύσει αὐτὸν ἄγγελος ἐξ οἰκίας Job 20, 15; አውጽእዎ፡እንዘ፡ያቴክልዎ፡ Rel. Bar.; (ex urbe expulerunt eos) በአተክሎ፡ Gad. Kar.; (Michael archangelus) ያተ ክል፡ (Subjunct., Lud.: ያትክል፡) ዕድወ፡ነፍስየ፡እንዘ፡በእዴ ሁ፡ከመ፡ርእየሙ፡ክልኣን፡ይፍርሁ፡ Enc. Mag. 12; ታተክ ል፡ወታሴስል፡ወትቀጠቅጥ፡ኵሎ፡ኀይለ፡ጸላኢ፡ Lud. e Ssal. Req. — *Voc. Ac.:* ያቴክልዎ፡ዘ፡ያጸድፍዎ ።

ተተክለ፡ III, 1 1) *figi, infigi:* ይእቲ፡መላጺ፡ተተክለት፡ ዲበ፡ክሣዱ፡ከመ፡ሐጽ፡ወሞተ፡ Gad. Kar. (coll. Lit. 172, 1). 2) in specie a) *figi, statui,* de tentorio: ተተክለ፡ደብተራሁ፡ Kuf. 13; Lit. 173, 3; 172, 1; ቤተ፡ጸሎት፡እንተ፡ተተክለት፡ ለምስጋድ፡ Deg.; columna: ተተክለ፡ብርሃን፡በአምሳለ፡ዐም ድ፡ Enc. Jac. 4. b) transl.: *statui, constitui,* ut: በዘተተ ክለ፡ዕድሜ፡ *tempore constituto,* Ep. Syn. ad Joann. Ant. in Cyr. f. 113. 3) *plantari* 4 Esr. 8, 62 (ubi legas ወተተክለ፡); Hen. 25, 7; ተተክሊ፡ውስተ፡ባሕር፡ φυτεύθητι Luc. 17, 6; transl. de populis: Jer. 18, 9; Kuf. 7. a) *conseri plantis,* c. Acc., Hen. 10, 18. b) *insitum, ingenitum esse:* ተተ ክለት፡ፍትወት፡በጠባይዕ፡እንስሳዊት፡ F. N. 24, 1.

ትኩል፡ (v. ትኵል፡) part. 1) *fixus, infixus, statutus, stabilitus:* 1 Reg. 26, 7; ትኩል፡ዕፅ፡ውስተ፡ቤተ፡ሐማ፡ ὤρθωται ξύλον Esth. 7, 9; መዓርግ፡ትክልት፡ውስተ፡ምድር፡ Kuf. 27. a) *fixus* i. e. *immobilis,* de stellis, Org. 2; de festis: በዓላት፡ትኩላት፡ Lud. auct. Greg. b) *constitutus:* ዲያቆናት፡ እለ፡ትኩላን፡ለመልእክተ፡ቤተ፡ክርስቲያን፡ II Abt. 5. 2) *plantatus,* Ps. 91, 13; ዕፅ፡እንተ፡ትክልት፡ኀበ፡ሙሐዘ፡ማይ፡ Syn. f. 317.

ተክል፡ subst., m. et fem. (ut Matth. 15, 13; 4 Esr. 9, 24. 26), Pl. አትክልት፡, rarius ተክላት፡ 1) *paxillus* Hen. 90, 28 (i. q. መትክል፡). 2) *plantatio, plantarium:* ያመ፡ሐዲስ፡ ተክል፡ [illegible] 11, 2. ተክል፡እምኀበ፡እግዚ"፡ Jes. 61, 3. 3) *planta:* Matth. 15, 13; ትትከሉ፡ኵሉ፡ተክለ፡ወኵሉ፡ ዕፀ፡ [illegible] 7; እኩይ፡ተክል፡ገብረ፡ሥርወ፡ላዕሌሆሙ፡ Sir. 3, 28; ተክሉ፡ ὁ βῶλος τῆς φυτείας αὐτῆς Hez. 17, 7; τὰ φυτὰ αὐτοῦ 31, 4; 4 Esr. 8, 46. 9, 24. 26; ተክላት፡ Const. Ap. 47; ኢበልዐ፡ፍሬያተ፡አትክልት፡ Sx. Genb. 18; Vis. Bar.; Genz. 154; ዐጸደ፡አትክልት፡ Act. 28, 7 rom.; ሐዲስ፡ተክል፡ νεόφυτον Job 14, 9; Jes. 5, 7; Ps. 143, 13. Transl.: ተክለ፡ ሰላም፡ Hez. 34, 29; ተክለ፡ርትዕ፡ Kuf. 1; ተክለ፡ጽድቅ፡ Kuf. 16. 36; Hen. 10, 16. 93, 2. 5; ለተክለ፡ዘርኢ፡ Hen. 84, 6; አትክልት፡ [illegible] እምሐዲስ፡ተክ ል፡ 1 Tim. 3, 6; (episcopus) ኢይኩን፡ተክለ፡ሐዲሰ፡ F. N. 5. 4) *id quod* compensationis causa *substituitur* (Ersatz); deinde in st. c. et Acc. ተክለ፡ *pro* vel *loco:* Ex. 21, 36; ሚም፡ህየን ቴሆሙ፡ተክሎሙ፡ 3 Reg. 20, 25; Hen. 89, 39. 103, 3.

ትክለት፡ n. act. *plantatio,* Org. 1; ኢትጸኒ፡ሥርወ፡ት ክለትከ፡ M. M. f. 41. 232

ተካሊ፡ n. ag. *plantator,* Lud. sine auct.

ትኩላዊ፡ adj. rel. *ingenitus, insitus, naturalis:* ሐሩ ር፡ትኩላዊት፡ *fervor naturalis* (juvenum) Phlx. 106.

መትክል፡, raro መትክል፡ subst., Pl. መታክል፡ et መታ ክላት፡, *paxillus, clavus,* πάσσαλος Jud. 4, 21. 16, 13. 14; Sir. 27, 2; Jes. 22, 23. 25 vrs. alt.; መትክል፡ et መትክል፡ Hez. 15, 3; Pl. Ex. 27, 19. 37, 18. 38, 21; መታክል፡ወመታ ግር፡ Num. 3, 37; Jes. 33, 20. 54, 2; Sir. 14, 24.

ተኵላ፡ (male ተክላ፡, ut Sx. Teq. 4), subst., plerumque m., Pl. ተኵላት፡ (male ተኲላት፡ Chr. f. 133) et ተኳሉት፡, *lupus* [Abyssinis ثعلب تُعْلى *vulpes* et *canis aureus* in significatum *lupi* abiit, sicut זְאֵב *lupus* in significatum *hyaenae* ዝእብ፡] λύκος Gen. 49, 27; Jes. 11, 6; Jer. 5, 6; Prov. 28, 15; Sir. 13, 17; Kuf. 37; Joh. 10, 12; ተኳሉት፡ (v. ተኵላት፡) Jes. 65, 25; Luc. 10, 3 rom.; Matth. 10, 16; M. M. f. 255; ተኵ ላት፡ Hab. 1, 8; Zeph. 3, 3; Hez. 22, 27; 4 Esr. 3, 25; ተኵ ላት፡መሪራን፡ወመጺጻን፡ Cyr. c. Pall. f. 66; Matth. 7, 15. 10, 16 Platt; ተኵላ፡ Ps. 90, 13, ubi Hebr. פֶּתֶן, Gr. ἀσπίς habet. (Fallitur Ludolfus, qui docet: „proprie est *crocuta* vel potius *hyaena*"; ὕαινα enim ubique ዝእብ፡, non ተኵላ፡ versa legitur).

ተኬሳ፡ subst. [etymon nondum liquet] Pl. ተክያስው፡, *scapula:* ነደፎ፡ማእከለ፡ተኬሳሁ፡ (v. ተክስስያሁ፡, v. ተክያስ ዊሁ፡, v. ተክያሳዊሁ፡; Lud.: ተካስው፡) ἀνὰ μέσον τῶν βραχιόνων αὐτοῦ 4 Reg. 9, 24; ሰዊሮስ፡አገዳ፡ዕልዋን፡ዘይሰብር፡ ወዘመናፍቃን፡ተኬሳ፡ Enc. Jac. 14.

ተኰሰ፡ *comburere, adurere* (M. F.), est verbum Amharicum.

I. ተከተ፡ I, 1 *menstruis laborare:* ዘቲ፡መጽሐፍ፡ኢ ትቅረብ፡ኀበ፡ይወልዳ፡ወይተክታ፡ Vis. Mar. in Cod. Mus. Brit. XVIII, 1. [An referendum ad وَقْت, sicut מִדִּים عَدّ VIII?].

ትክት፡ (pro ትክትት፡, fem. part. ትኩት፡) *menstrua, fluxu mensium laborans,* Gen. 31, 35; Lev. 15, 20. 33. 18, 19. 20, 18 (ἀποκαθημένῃ); Hez. 18, 6 seq.; ሰከቡ፡ምስለ፡ ትክት፡ (v. ትክት፡) 22, 10; ከመ፡ርኵሰ፡ትክት፡ (v. ትክት፡) 36, 17; ኮነት፡ኢየሩሳሌም፡ትክተ፡ (v. ትክልተ፡) በማእከሎ ሙ፡ ἐγενήθη εἰς ἀποκαθημένην Thren. 1, 17; ኀራስ፡ወት ክት፡ Clem. f. 141; F. M. 10, 1, al. [Arabes habent كدّ *menstruis laboravit,* coll. syr. ܬܶܐܟܘ *menstruum*].

ትክቶ፡ subst. *menstruum* vel *menstrua, profluvium mulierum:* Gen. 18, 11; መዋዕለ፡ትክቶሃ፡ Lev. 12, 2. 5. 15, 19. 25. 26; 2 Reg. 11, 4; ጸርቀ፡ትክቶ፡ Jes. 64, 6; Esth. 4 aper. (ῥάκος καταμηνίων); ደመ፡ትክቶን፡ (pro ትክቶሆን፡) M. M. f. 192; al.

II. ተከተ፡ inus., quod nescio an cum وَقْت *tempus* componere liceat.

አትከተ፡ II, 1 vel አተከተ፡ II, 2 *tempus lucrari velle, cunctando moras nectere* (an trs.: *procrastinare?*) ያተክ ት፡ v. ያቴክት፡ወያስተኀልፍ፡ዕድሜሁ፡ (v. ዕድሜከ፡) τὸν καιρὸν αἰτιάσεται Sir. 29, 5.

ትካት፡ A) subst. *pristinum* vel *priscum tempus, vetus memoria, tempora antiqua et antiquissima, primordia;* usurpatur statui constr. et notae Genitivi ዘ፡ et praepositionibus subjunctum; a) *pristinus, prior:* ዐርክከ፡ዘትካት፡ Sir. 9, 20; ሕማም፡ዘትካት፡ Jes. 65, 16; ምትየ፡ዘትካት፡ Hos. 2, 9; Ps. 78, 8. 88, 48; መዋዕለ፡ትካት፡ Job 29, 2; Keh. 7, 10;

Ex. 5, 7; ዘትካት፡ τὰ πρῶτα Jes. 43, 18. α) ከመ፡ትካት፡ *sicut pridem* vel *olim* Jer. 37, 20. 40, 7; Jes. 1, 26 (ὡς τὸ πρότερον); Hez. 36, 11. β) እምትካት፡ *prius, pridem, antehac, olim* 4 Esr. 9, 42; Koh. 8, 12; Rom. 3, 25. b) *priscus, antiquus, vetus:* ምክረ፡ትካት፡ Jes. 25, 1; በመዋዕለ፡ትካት፡ Thren. 2, 17; 1 Esr. 1, 22; Ps. 43, 2; Mich. 7, 20; Jes. 51, 9; numus ዘተለክዐ፡እምትካት፡መዋዕል፡ (*cusus ab antiquis diebus*) Lud. ex Hist. VII Puerorum; ምጥማቃት፡ሀገር፡ ዘትካት፡ ἡ ἀρχαία κολυμβήθρα Jes. 22, 9; ከመ፡ምዉታ፡ትካት፡ Thren. 3, 6. α) እምትካት፡ *ab antiquo, antiquitus, a primordio, olim:* Sir. 39, 24; Jes. 45, 21. 48, 16. 63, 16; ዘእምትካት፡ወዘእምፍጥረተ፡ዓለም፡ 46, 9; Ps. 92, 3; Act. 15, 7; Matth. 13, 35; 4 Esr. 10, 19; እምትካታ፡ (v. እምትካት፡) 2 Esr. 4, 15. β) ዘትካት፡ τὰ ἐξ ἀρχῆς Jes. 41, 26. 42, 9. 43, 9. B) Adv. a) ትካት፡ *pridem, dudum, prius, antehac, olim,* Ps. 118, 92; Jos. 3, 4; Ruth 2, 11; Job 31, 16; Jes. 37, 26 (πάλαι); Rom. 7, 9 (ποτέ); 1 Ptr. 3, 5; Col. 3, 7; 1 Cor. 12, 2; 4 Esr. 14, 31; 1 Joh. 2, 24 (ἀπ' ἀρχῆς). b) rarius; ትካተ፡ ut 1 Esr. 5, 60. 6, 13 var. c) cum pron. suff. (gramm. § 156. 189): ቀዳሚየ፡ቃለ፡አልብየ፡ወትካትየ፡ Ex. 4, 10; ወስሙሰ፡ለውእቱ፡ብሔር፡ትካቲሁ፡ውላምሔሳ፡ Gen. 28, 19; cfr. እምትካታ፡ 2 Esr. 4, 15. — *Voc. Ac.:* ትካት፡ዘ፡ድር ።

ትካታዊ፡ adj. rel. *antiquus, priscus,* Lud. sine auct.

ተከዘ፡ I, 2 (quamquam Platt 2 Cor. 2, 4 ተትከዙ፡ I, 1 exhibet) [amh. id.; ejusdem familiae videntur ሐዘነ፡ q. v.; حزن *dolor animi, aegritudo;* تحشّ IV, nec non כזב] 1) *maerere, contristari, tristem* vel *aegrum animi esse, lugere, tetricum esse,* λυπεῖσθαι Matth. 17, 23. 18, 31. 19, 22; Joh. 16, 21. 22; Rom. 9, 2; 2 Cor. 7, 9; Phil. 2, 28; Jes. 8, 21. 57, 17; Dan. 6, 14; ተከዘ፡ዮናስ፡ዐቢየ፡ትካዘ፡ Jon. 4, 1; 4 Reg. 13, 19; Esth. 1, 12; Tob. 3, 1. 10; περίλυπον εἶναι Ps. 41, 6. 15. 42, 5; κακοπαθεῖν Jac. 5, 13; στενάζειν Jes. 19, 8. 21, 2; Sir. 30, 20; Marc. 8, 12; θραύεσθαι 1 Reg. 20, 34; στυγνάζειν Marc. 10, 22; ἐνθυμεῖν Gen. 42, 1; σκυθρωπάζειν Jer. 27, 13; ለዘይላሑ፡ወዘይቴክዝ፡አስተዮ፡ወይን፡ Sir. 34, 29; c. c. በእንተ፡ prs. vel rei 1 Reg. 20, 34; 2 Reg. 19, 2; Hez. 9, 4; 4 Esr. 10, 16. 54; Matth. 14, 9; seq. እስመ፡ Gen. 34, 7; c. በላዕለ፡ prs. 1 Thess. 4, 13; c. በ፡, ut: በመኳንንት፡ረሲዓን፡ይቴክዙ፡ሰደው፡ Prov. 29, 2; Sir. 26, 28; c. ለ፡ pers., ut: ተከዙ፡ለርእስከሙ፡ λυπεῖσθε ἐφ' ἑαυτούς Jes. 15, 2; እቴክዝ፡ላቲ፡ *condoleo illi,* Lud. e Vit. Mar.; c. pron. suff. Dat., ut: በእሉ፡ሠለስቱ፡ተከዘኒ፡ (*mihi*) ልብየ፡ Sir. 26, 28. 2) *cura* vel *sollicitudine affectum esse, sollicitum, anxium esse, laborare* de re, *curis* vel *negotiis occupatum esse:* φροντίζειν ተከዝ፡ትካዘሙ፡ Sir. 35, 1; ይቴክዝ፡ χρηματίζει 3 Reg. 18, 27; μεριμνᾶν ተከዘ፡ Matth. 6, 27. 31; c. c. በእንተ፡, ut: ኢይቴክዝ፡በእንተ፡ቤቱ፡ Prov. 29, 39; Did. 3; 1 Reg. 9, 5; አልቦ፡ዘይቴክዝ፡በእንቲአኪ፡ (δειλιάσει) Jer. 15, 5; Kuf. 43; c. ለ፡ Matth. 6, 25. 34; c. Acc. rei: ተከዘ፡እግዚ"፡ስእለቶሙ፡ (kümmerte sich um ihr Gebet) Sx. Mij. 14; ዐዐርከ፡ዘእንበይነ፡ከርሡ፡ይቴክዝ፡ለከ፡ሕማመከ፡ συμπονεῖ σοι Sir. 37, 5; ዘኢይቴክዝ፡ፍርሀተ፡ οὐ καταπτήξει φόβον Sir. 35, 18.

አትከዘ፡ II, 2 (quamquam Platt 2 Cor. 2, 5 etiam አትከዘ፡ II, 1 exhibet) *contristare, tristem reddere, maerore* vel *aegritudine afficere, affligere* alqm, 2 Cor. 2, 2. 5. 7, 8; Eph. 4, 30; ኢታትክዙ፡እንዘ፡ፍሡሕ፡ውእቱ፡ልቡ፡ Sir. 34, 31; Jes. 40, 29; Jer. 15, 18; አትከዞ፡ዝንቱ፡ *hoc eam contristavit* Jsp. p. 321. 344; ቀሠፍከሙ፡ወአትከዝከሙ፡ ἐτρύχοντο Sap. 11, 12; ምንተ፡አትከዝኩከ፡ τί ἐλύπησά σε Mich. 6, 3; መሪረ፡ሐዘን፡ያቴክዝዎ፡ወያመነዝዝዎ፡ Sir. 25, 18.

ተተከዘ፡ III, 2 *maerore* vel *tristitia affligi,* Act. 20, 38.

ትኩዝ፡ part. *moestus, tristis, aeger animi, afflictus, tetricus, morosus,* Marc. 10, 22; 2 Cor. 2, 1; ሕሙም፡ወትኩዝ፡ Rom. 8, 22; 1 Thess. 5, 14 (ὀλιγόψυχος); ሐዘን፡ወትኩዝ፡ 3 Reg. 20, 43; መንፈስ፡ትኩዝ፡ πνεῦμα ἀκηδίας Jes. 61, 3; Bar. 3, 1; ነበርኩ፡ትኩዝየ፡ ἠρεμάζων 2 Esr. 9, 3; 4 Esr. 3, 27; ትኩዛን፡ οἱ ἐν ὀδύναις Prov. 24, 74; στυγνός Jes. 57, 17; ልብ፡ትኩዝ፡ καρδία παρωργισμένη Sir. 4, 3; τεταραγμένος Gen. 40, 6; σκυθρωπάζων ትኩዝየ፡አንሶሱ፡ Ps. 37, 6. 41, 13; Sir. 13, 25; በእፎ፡ዮም፡ትኩዝ፡ገጽከ፡ 2 Esr. 12, 2.

ትካዝ፡ subst., m. et fem., Pl. ትካዛት፡, 1) *maeror, tristitia, maestitia,* λύπη 2 Cor. 7, 10. 11; Phil. 2, 27; Jes. 35, 10. 51, 11; κατήφεια Jac. 4, 9. 2) *sollicitudo, cura,* μέριμνα Prov. 17, 12; Sir. 30, 24; Matth. 13, 22; ዘእንበለ፡ትካዝ፡ ἀμέριμνος Sap. 6, 16; φροντίς 5, 16; Sir. 35, 1; ዘእንበለ፡ሐዘን፡ወትካዝ፡ Job 11, 18; ብዙኃት፡እማንቱ፡ትካዛተ፡ዓለም፡ Chr. Ta. 8; c. c. Gen. objecti: Luc. 8, 14; Phil. 2, 20. 21; 1 Reg. 9, 5. 3) res, de qua quis sollicitus est, a) *necessitas, res qua opus est* vel *qua indiget* alqs, χρεία Phil. 4, 16; ዘትፈቅድ፡ለትካዘ፡ቤተ፡እግዚ"፡ 2 Esr. 7, 20; በጊዜ፡ትካዝከ፡ ἐν καιρῷ χρείας Sir. 8, 9; እመቦ፡ትካዝ፡ዘይፈቅደከ፡ 13, 6; ቅድም፡አእምር፡ትካዘ፡በዘይፈቅደከ፡ 37, 8; Deut. 23, 20; Rom. 16, 2; episcopi pecunias sacras ne consumant ለትካዘ፡ርእሶሙ፡ Clem. f. 115. 122. b) *negotium, opus, occupatio, res,* ἔργον Ex. 20, 9; ገቢረ፡ትካዙ፡ 1 Esr. 4, 11; ቀዳሚ፡ኵሉ፡ትካዝ፡ነገር፡ Sir. 37, 16; ኢትግበር፡ቅድመ፡ነኪር፡ትካዘከ፡ 8, 18; πρᾶγμα ዘኢከነ፡ትካዝከ፡ 11, 9; ትካዛት፡ πράγματα (*negotia*) II Can. Ap. 36; 4 Esr. 13, 58; Clem. f. 175. 176; episcopus ዘኢይኄሊ፡ትካዘ፡ዝንቱ፡ዓለም፡ Did. 3; ትካዝ፡ብየ፡ኀቤከ፡ λόγος μοι πρὸς σέ 3 Reg. 2, 14; 4 Reg. 4, 13; ምስለ፡ማእምራን፡ይኩን፡ትካዝከ፡ μετὰ συνετῶν ἔστω ὁ διαλογισμός σου Sir. 9, 15.

ትካዜ፡ subst. *contristatio,* Lud. sine auct.

ተከዚ፡ (passim ተከዜ፡), subst., plerumque m., [contiguum videtur ውሒዝ፡ cum derivatis] 1) *flumen, fluvius, amnis,* Ex. 1, 22. 2, 3. 5. 7, 17. 18; Jos. 4, 7. 5, 1; 4 Reg. 5, 10. 6, 4. 7, 15; Ps. 65, 5; 2 Esr. 12, 7; 4 Esr. 13, 42. 46; Judith 2, 8 (ποταμός); ተከዚ፡ et ተከዜ፡ Sir. 24, 30. 31 (ποταμός); 39, 22. 47, 14; ተከዚ፡ኤፍራጥስ፡ 1 Par. 5, 9. 18, 3; ተከዚ፡ግብጽ፡ (χειμάῤῥους) 2 Par. 7, 8; ተከዚ፡ጤግሬስ፡ Tob. 6, 2; Sir. 24, 25—27. 2) n. pr. fluminis Abyssiniae, quod in Nilum exoneratur, *Tacaze.* — *Voc. Ac.:* ተከዚ፡ዘ፡ሬሳኽ፡

ተከፈ፡ rad. inus., cui in aliis linguis respondet תכף; de qua vid. Fürst Handwörterbuch p. 642; Dietrich Wortforschung p. 163.

መትከፍት፡, rarius መትከፍ፡ subst., m. et fem., Pl. መቃ

ክፍ፡ et መታክፍት፡ [כָּתֵף, ܟܬܦܐ, كَتِف; vicinum est ሐጻፍ፡ q. v. supra col. 130.] 1) *humerus, scapula*, Gen. 21, 14. 24, 15. 27, 16. 49, 15; Ex. 12, 34. 28, 12. 36, 9. 11. 26. 28; Lev. 8, 7; Jos. 9, 2; Kuf. 7; Jes. 9, 6. 10, 27. 14, 25. 46, 7; ይጸውርዎን፡በመትከፍት፡ 49, 22. 60, 4; Hez. 12, 6. 34, 21; 1 Reg. 10, 23; Job 31, 19. 22; አትሕት፡መታክፍቲከ፡ወተ ሰከማ፡ Sir. 6, 25; Luc. 15, 5; Matth. 23, 4. 2) poetice: *dorsum* jumenti: ይጼዐን፡በመታክፉ፡ Enc. Haml. 26 (Lud.). — *Voc. Ae.*: መትከፍት፡ብ፡ጫንቃ ።

ታው፡ nomen literae alphabeti Hebraici XXII^ae Ps. 118, 169; Thren. 1, 22. 2, 22. 3, 64. 4, 22. Ubi de psalmis agitur, siglo ታው፡ Ps. 118, 169—176 notatur.

ቴዎሎጎስ፡ vid. ቴዎጎሎስ፡; ቴዎሎግያ፡ subst. *theologia*, Lud.

ቴማ፡ subst. [i. e. ثُومٌ; aliàs ሶመት፡] *allium*: ኢይበርኩ፡ላዕለ፡ሰግላ፡ወኢላዕለ፡በጸል፡ወኢላዕለ፡ቴማ፡ F. N. 17 (e Syn.).

ተውር፡ n. prgr. sc. ثَوْر *taurus*, nomen signi secundi zodiaci (aliàs ሰውር፡): አልተውር፡ Abush. 4.

ቶራ፡ subst., m. et fem., Pl. ቶራት፡ [תְּאוֹ, ܬܘܪܐ, ثَوْر, ሰር፡ *taurus*] *bubalus*, βούβαλος Deut. 14, 5; ወይጠል፡ወቶራ፡ወ ሀየላት፡ Macc. f. 5; Cyriacus eremita ሐሊበ፡ቶራ፡ (bubali a Deo missi) bibebat, Sx. Masc. 19; Pl. ቶራት፡ Sx. Genb. 28; F. N. 44, 2 ubi a ቶራት፡ distinguuntur አልህምት፡ገዳም፡ (vid. sub ሬዘ፡). — Quomodo Gregorius hoc animal descripserit, refert Ludolfus in lex. c. 259.

ቶስሐ፡ quadrl. I [vicina sunt وَشَعَ, مَشَجَ, مَزَجَ, مَذَقَ, صَبَّ, מָסַךְ] *miscere, ad-, com-, permiscere, temperare*, de rebus fluidis, c. Acc. et ውስተ፡ vel ምስለ፡ vel በ፡ vel ላዕለ፡, ut: መያስያንኒ፡ይቶስሑ፡ማየ፡ውስተ፡ወይን፡ Jes. 1, 22; ቶስሐ፡ሐሊበ፡ወንጌል፡ምስለ፡ጸቃውዐ፡አሬት፡ M. M.; ቶሲሖሙ፡ማየ፡በወይን፡ F. N. 15; እለ፡ቶስሑ፡ላዕለ፡ወር ቅ፡ብሩረ፡አው፡ናሕሰ፡ F. M. 19, 2; vinum vel poculum temperare: እለ፡ይቶስሕዎ፡ለሜስ፡ κεραννύντες Jes. 5, 22; Prov. 9, 2; ሊተ፡ቶስሐ፡እግዚ"፡ጽዋዐ፡ Asc. Jes. 5, 13; ጽዋዐ፡ወይን፡ቶሲሖክ፡ወሀብክሙ፡ Kid. f. 9; c. dupl. Acc.: ጽዋዐ፡ቶስሐ፡ማየ፡ Lit. Chrys.; admiscere: ኅዳጠ፡ወይነ፡ቶስሕ፡ 1 Tim. 5, 23; de aliis rebus: ዘእንበለ፡ቶስሖ፡ወኢትድምር ት፡ *sine commistione aut confusione*, Lit. 166, 4; Athanas. de Trin.; ቶስሖ፡እግዚ"፡ለንፍስትን፡ 1 Cor. 12, 24; ትቶስሕዋ፡ለጥበብ፡በንጹሕ፡ልብ፡ Herm. p. 17; ቶስሐ፡ውዳሴ፡ውስተ፡ ገሥጸቶሙ፡ Chr. ho. 10.

ተቶስሐ፡ III, 1 *misceri, ad-, com-, permisceri, temperari*: ወይን፡ዘኢተቶስሐ፡ከመ፡ንጉሥ፡ዐማፂ፡ውእቱ፡ Fal. f. 13; Org. 1; Impf. ይቶሳሕ፡ Chr. ho. 16; Inf. verb. ተ ቶሲሖ፡ Cyr. f. 77 (vid. sub ተኀውሠ፡); ውሒዛት፡ሊቃንያ፡ (Lycaoniae) በደም፡ይቶሳሕ፡ Kid. f. 5; ተቶስሐ፡ደሞሙ፡በ ደመ፡መበእ፡ Jsp. p. 311. 367; እንዘ፡ይቶሳሕ፡ማይ፡ምስለ፡ ወይን፡ Lit. 159, 2; ተቶስሐ፡አብድንት፡ከሀናት፡ምስለ፡አ ብድንተ፡ነኪራን፡ Jsp. p. 356; Hebr. 4, 2 Platt.

ተተዋስሐ፡ III, 3 *se invicem com-, permiscere*: ከመ፡ ኢይተዋስሑ፡ (sic legas pro ይትዋስሑ፡) Const. Ap. 52.

ቱሱሕ፡ part. *mixtus, commixtus, temperatus*. ወይን፡ዘኢኮነ፡ቱሱሐ፡ οἶνος ἄκρατος (*vinum merum*) Jer. 32, 1; Ps. 74, 7; Apoc. 14, 10 Platt; ወይን፡ምስለ፡ከርቤ፡ ቱሱሕ፡ Marc. 15, 23; ጸዐዳ፡ቱሱሕ፡ምስለ፡ጸሊም፡ Voc. Ae.: ወትካትሰ፡ሰማያት፡ቱሱሕ፡ምስለ፡ማይ፡ወምድርኒ፡ሀለወት፡ ምስለ፡ማይ፡ Clem. f. 48; ሥናይ፡ዘይረክብ፡ሰብእ፡በዝ፡ዓለ ም፡ቱሱሕ፡በጻማ፡ወድካም፡ Jsp. p. 380; Hebr. 4, 2 rom.; de temperie coeli: እስመ፡ቱስሕት፡ይእቲ፡(ምድር፡) በቊር፡ወ ምዉቅ፡ Kuf. 8.

ቱስሕት፡ subst. (proprie part. fem.), *mixtura, ad-, commixtio, temperatio*, ሐሊብ፡ዘአልቦ፡ቱስሕት፡ 1 Ptr. 2, 2; Lit. 171, 4; አክራጦን፡ዘአልቦ፡ቱስሕት፡ *vinum merum, non mixtum*, Cyr. f. 117; ትድምርት፡ዘእንበለ፡ቱስሕት፡ወሚጠ ት፡ ἑνότης (naturarum Christi) συγχύσεως δίχα καὶ τροπῆς, Cyr. c. Pall. f. 77; ቱስሕት፡ወኑሡት፡ φυρμὸς καὶ σύγκρασις, f. 78. a) κρᾶμα, *vinum* (aqua) *temperatum* Cant. 7, 3. b) *temperatio* (vel *temperamentum*) *corporis* vel *ingenii*: እስመ፡ድኩ ም፡ቱስሕተ፡ነፍስትክሙ፡ (διὰ τὴν ἀκρασίαν) 1 Cor. 7, 5; በእንተ፡ኒኑተ፡ቱስሕት፡ F. N. 24, 1.

ቶሳሒ፡ n. ag. *miscens*, Lud. sine auct.

ቱሳሒ፡ subst., Pl. ቱሳሒያት፡, *mixtura, commixtio, temperatio*: naturarum Christi, Haim. Ab.; Ath. de Trin.; Fid. Jac. Bar.; አሕላም፡ይትወለዱ፡እምቱሳሒያተ፡ጠባይዕ፡አር ባዕቱ፡ (e Galeno) Fal. f. 16; ቍረት፡ቱሳሒ፡ዘርእ፡ F. M. 12, 5.

ተውት፡ nomen mensis Aegyptiorum primi, ⲐⲰⲞⲨⲦ, Abush. 8; Voc. Ae.

ቶታን፡ subst., Pl. ቶታናት፡ [ut videtur, propagatum a radice תָּנָה *extendere*, de qua vid. Ges. thes. p. 1511 et ቲን፡] *corrigia* calceamenti: ቶታነ፡አሣእን፡ (v. ቶታናተ፡) Jos. 9, 3; Gen. 14, 23; Kuf. 13; Jes. 5, 27; Marc. 1, 7. — *Voc. Ae.*: ቶታን፡ዘ፡መሐዘብያ፡; *aliud*: ቶታን፡ዘ፡የኩፍ፡ቁልፍ ።

ተወነ፡ *pluit* vehementer *aestivo tempore*. Sic Lud., auctoritate nulla allegata. At hic significatus (si quidem probatur) secundarius videtur. Radix primaria, si quid video, est أَنَى *tempestivus fuit; ad maturitatem pervenit.* Hinc

ተወን፡ subst. 1) tempus quo fructus ad maturitatem tempestivam perveniunt, *auctumnus, auctumnus exiens*: refertur inter nomina quatuor anni temporum (aliàs ጸደይ፡) M. M. f. 317 (vid. sub ረብዐ፡); altera quotannium synodorum sit በዘ መነ፡መጺው፡እምድኅረ፡በዓለ፡መስቀል፡እስመ፡ይበዝኅ፡ሕ ማመ፡ብድብድ፡ወሞተ፡ግብት፡በዘመነ፡ሐጋይ፡ወተወን፡ F. N. 5; ዝናመ፡ተወን፡ወመፀው፡ ὑετὸς πρώϊμος καὶ ὄψιμος Jer. 5, 24 (Joel 2, 23 et Zach. 10, 1 respondet ዝናመ፡ጸደይ፡ወመፀው፡); ዝናመ፡ተወን፡ ὑετὸς χειμερινός Zach. 10, 1. 2) *pluvia tempestiva*: ተከልአ፡ጠል፡ወተወን፡ Jer. 3, 3 vers. alt. (ubi Hebr. non מוֹרֶה sed מַלְקוֹשׁ habet). — *Voc. Ae.*: ተወን፡ዘ፡በልግ፡ (v. ዘመነ፡በልግ፡).

ቴዎጎሎስ፡ n. pr. (pro ቴዎሎጎስ፡) *theologus*: ዮሐንስ፡ቴ ዎጎሎስ፡ F. N. 4; Enc. Masc. 4. — Vid. etiam ታኦሎጎስ፡

ትይ፡ et **ተይ፡** subst., θεῖον, *sulphur*, Gen. 19, 24; Kuf. 16; Deut. 29, 22; Jes. 30, 33. 34, 9; Hez. 38, 22; Dan. ap. 3, 22 (νάφθα); Ps. 10, 7; Luc. 17, 29; Apoc. 9, 17. 14, 10. 20, 10. 21, 8; Hen. 67, 6; Jsp. p. 375; Org. — *Voc. Ae.*: **ትይ፡ ዘ፡ ይኝ፡ ጳጊራጊ፡ ይ፡**

ተሀ፡ rad., c. q. (תָּהָה et) تاه vel تهى *per terram vagatus fuit, attonitus evasit.* — *Rad. Abb.*: **ቴሐ፡ ዘ፡ ቀላወጠ፡** (vid. scholia ad **ተተሐለ፡**).

ተያሂ፡ n. ag. *attonitus* (*errans*). — *Voc. Ae.*: **ተያሂ፡ ዘ፡ ፈሪ ።**

ተነ፡ rad. inus., cui *extensionis* significatus infuisse videtur (vid. Ges. thes. p. 1511 sub תָּנִין, et cfr. **ቶታን፡**, et **ነተነ፡**).

ቴን፡, etiam **ቴን፡**, subst., *extensio* i. e. a) *longitudo*, μῆκος Ex. 30, 2. b) *latitudo* εὖρος (v. **ርኅብ፡**) 2 Par. 4, 1. c) *crassities*, πάχος, **ቴን፡** et **ቴን፡**, 2 Par. 4, 5. — *Voc. Ae.*: **ቴኑ፡ ዘ፡ ግድሙ፡**

ትያጥሮን፡ et **ተያጥሮን፡** n. prgr. *theatrum*, Sx. Haml. 5; Tachs. 12; **ቤተ፡ ተያጥሮን፡** Sx. Mag. 17; **ዘትያጥሮን፡** *scenicus, histrio, actor*, Kid. f. 23.

ተይፈን፡ subst., nondum repertum nisi in Pl. **ተያፍን፡** (etiam **ትያፍን፡**) et **ተያፍንት፡**, *juvencus bos* [ثني *quadrimus vitulus*: ... *ascendit* montem; *adultus fuit*]: **ዜሎ፡ ነገሩ፡ ተያፍን፡** (v. **ትያፍን፡**) **ወብዕሬ፡** ἡ διήγησις αὐτοῦ ἐν υἱοῖς ταύρων Sir. 38, 25; **እስከ፡ ያገርር፡ ተያፍኒሆ፡** v. **ተያፍንቲሆ፡** 38, 26; **ከመ፡ ተያፍን፡ ወብዕሬ፡** Enc. Genb. 11. — *Voc. Ae.*: **ትያፍን፡** (v. **ቲያፍን፡**) **ዘ፡ ወይፈን ።**

ቴጳ፡ n. prgr. sc. θῆτα, nomen literae alphabeti Graeci Θ; Tab. Tab. 46; Pl. **ቴጳት፡**, ut: lapidem invenit **ዘጽሑፍ፡ ውስቴቱ፡ ፫ ቴጳት፡** sc. Θ(εός), Θ(εόφιλος), Θ(εόδοτος) Abush. 50; Sx. Teq. 18.

ተግሀ፡ I, 1 [amh. **ተጋ፡** id.; differt a **ነቅሀ፡** ut *vigilare* ab *expergisci*] Subj. **ይትጋሀ፡** (ut Kid. f. 8), 1) *vigilare, insomnem esse*: Ps. 101, 8; **ዘይተግሀ፡ ውስተ፡ አናቅጺ፡ ዚአየ፡** Prov. 8, 34; Hen. 20, 1; 4 Esr. 11, 9; **ተግሁ፡ እንከ፡** 2 Esr. 8, 29; Matth. 24, 42. 43. 26, 41; **ትጋሀ፡** Apoc. 3, 2. 3. 16, 15. 2) *advigilare* vel *invigilare* rei a) *insidiari* c. **ላዕለ፡**, ut: **ነምር፡ ተግሀ፡ ላዕለ፡ አህጉሪሆሙ፡** Jer. 5, 6 (γρηγορεῖν); **ይተግሀ፡ ላዕሌሁ፡ ዘያሐምሞ፡** νήψαι ἐπ᾽ αὐτὸν ὀδύνας Job 20, 23. b) *vigilanter attendere* vel *incumbere* ad rem; *intentum, sedulum, diligentem esse* in re agenda, *studium conferre* in eam; γρηγορεῖν Dan. 9, 14; c. c. **በእንተ፡**, ut: Hebr. 13, 17; Jer. 31, 28; **አነ፡ እተግሀ፡ በእንቲአሆሙ፡ ከመ፡ እግቀዮሙ፡** 51, 27; Thren. 1, 14 var.; c. **ለ፡** rei vel prs.: Deus **ይተግሀ፡ ለሠናይትክሙ፡** Chr. ho. 29; 1 Cor. 15, 34; **ትግሂ፡ ለመፍቅድየ፡ በከመ፡ ይተግሀ፡ እም፡ ለውሉዳ፡** Org.; c. **በ፡** rei agendae: **አብራኪከ፡ በሰጊድ፡ ዘተግሃ፡** (genua tua, quae sedulo procubuerunt) Enc. Ter 21; seq. Acc. rei (Inf.): **ይተግሁ፡ በሴሊት፡ ወበመዓልት፡ አንብቦ፡ መጻሕፍት፡** Sx. Hed. 26, (cfr. Thren. 1, 14); seq. **ከመ፡** et Subj. verbi: Hen. 100, 8; **እተግሀ፡ አነ፡ ከመ፡ እግበር፡ ዘነበብኩ፡** Jer. 1, 12. 38, 28. 51, 27; c. **ለ፡** et Inf.: **ትጋሀኩ፡ ለአዕርፆ፡ ፈቃዶ፡** Jsp. p. 339.

አትግሀ፡ II, 1 1) *vigilare facere, insomnia facere*: **ክቡድ፡ ሕማም፡ ያትግሀ፡ ወአልቦ፡ ንዋም፡** Sir. 34, 2. 2) *excitare ad vigilantiam, alacrem, sedulum reddere*: si passiones propinquorum **ያነቅሁነ፡ ከመዝ፡** (διανίστησι,) **እፎኑመ፡ ፈድፋደ፡ ሕማማተ፡ እግዚእ፡ ክርስቶስ፡ ያተግሀነ፡** (**ለተሊዎቱ፡**) Chr. ho. 28; **አትግሀነ፡ ለስብሐቲከ፡** (ad laudem tuam) Enc. Masc. 25.

ትጉህ፡ part. 1) *vigil, pervigil*, epitheton angelorum (עִירִין, ἐγρήγοροι) Hen. 1, 5. 10, 7. 15. 12, 2. 3. 13, 10. 14, 1. 15, 2. 9 al.; Kuf. 4; Clem. f. 109; **ትጉሃን፡ መላእክት፡ እለ፡ ኢይነውሙ፡** Mavâs. n. 14. 19; **በዓለ፡ ትጉሃን፡** Cod. Mus. Brit. XXIX n. 17; Lit. 174, 2. 2) *vigilanter attentus, intentus, sedulus, studiosus, diligens*: **ትጉሃን፡ ለቤተ፡ ክርስቲያን፡** Clem. f. 103; **ውእቱሰ፡ ትጉህ፡ ለአሕሥሞትየ፡** Jsp. p. 338; **ትጉህ፡ ለገቢረ፡ ሠናይ፡** Did. 4; **ትግሀት፡ ቃሕም፡** Enc. Masc. 25. — Adv. **ትጉህ፡** *vigilanter, diligenter*, Lud. ex Hom. Mar.

ተግሀ፡ subst. *vigilantia*: **ተግሀ፡ መላእክት፡ አጥረየ፡ እንዘ፡ ውእቱ፡ ብእሲ፡** *vigilantiam angelorum possedit, cum tamen homo esset*, Lud. sine auct.

ትጋሀ፡ subst., plerumque m., Pl. **ትጋሃት፡** (M. Tom.) 1) *vigilia, vigiliae*, 2 Cor. 6, 5; Org.; militum Jsp. p. 349; *causa vigiliae* vel *insomniae*: **ወለት፡ ትጋሀ፡ ኀቡእ፡ ይእቲ፡ ለአቡሃ፡** Sir. 42, 9. 2) *vigilantia, cautio, studium, sedulitas, diligentia*: **ንስሓ፡ ወትጋሀ፡** Clem. f. 275; **በጸሒቅ፡ ብዙኅ፡ ወበትጋሀ፡ ፍድፋድ፡** Chr. ho. 34; **ኀሥሥዎ፡ በትጋሀ፡ ዐቢይ፡** Abush. 50; **ትጋሀ፡ ዕጺ፡** (erucae identidem in arborem enitentis) Sx. Genb. 11; **ትጋሆሙ፡ ለንህብ፡ ወለቃሕም፡** Enc. Masc. 25; c. c. Gen. Obj.: **ትጋሁ፡ ለብዕል፡** ἀγρυπνία πλούτου Sir. 34, 1; seq. **ለ፡** c. Inf.: **ትጋሆሙ፡ ለገሥጸትን፡** Chr. ho. 29; seq. **ዘከመ፡**, ut: **ትጋሁ፡ ዘከመ፡ ያቀምሕ፡ ብዕራሁ፡** ἡ ἀγρυπνία αὐτοῦ εἰς χορτάσματα δαμάλεων Sir. 38, 26. 27. 28. 30.

ትግሀት፡ n. act., Pl. **ትግሀታት፡** *vigilatio, vigiliae*: **ቅዱስ፡ ብዕይ፡ መዓልተ፡ ጸሎታተ፡ ወሌሊተ፡ ትግሀታተ፡ ፈጸመ፡** Deg.

ተጋሂ፡ n. ag. *vigilax, intentus, sedulus, studiosus*: **ጳጳስ፡ ይኩን፡ ተጋሂ፡** Kid. f. 6; **ተጋሀያን፡ ለኵሉ፡ እኩይ፡ ወርኩስ፡** Clem. f. 76.

ተገረ፡ rad. inus., quae e جرّ גָּרַר *traxit* propagata videtur.

መትገር፡ subst., nonnisi in Pl. repertum **መታግር፡** et **መታግርት፡** 1) *funis, funiculus*, tentorii (κάλος, κάλως) Num. 3, 37. 4, 32. 2) nomen *ornamentorum*, quibus tamquam capreolis labrum maris ahenei circum circa sustentatur: **መታግርት፡** ὑποστηρίγματα (quo vocabulo LXX פְּקָעִים male verterunt) 3 Reg. 7, 11. 3) *transversarium* (*tignum*), *trabs*: (illius arboris ligna sufficiebant) **ለኅዋኅዊሃ፡ ወለመሰከዊሃ፡ መለመታግሪሃ፡ ወለአስማድኒ፡** (ecclesiae exstruendae) Gad. T. H. — *Voc. Ae.*: **መታግር፡ ዘ፡ ምሰሶ፡**

ቴጊሬ፡ v. **ቴግሬ፡** nomen daemonis Θεγρί, Herm. p. 21; Voc. Ae. (inter nomina Satanae).

ቴገን፡ n. prgr. τήγανον *sartago* [aliâs **ጤገን፡** q. v.] Lev. 6, 14. — *Voc. Ae.*: **ቴገን፡ዘ፡ጕልቻ፡** ።

ቴጉን፡ part. denom. *in sartagine frixus*, Lev. 2, 5 (cfr. **ጠጉን፡** et **ጤጉን፡** 2 Reg. 6, 19).

ቲጥላሳት፡ n. prgr., sc. *tituli*, quo nomine collectio quaedam Canonum inscripta est, F. N. in proleg. (vid. Cat. Bibl. Bodl. p. 27; cfr. **አብጥሊስ፡**).

ትጳዝዮን፡ subst. *topazius* gemma; ita equidem ipse emendavi Ex. 28, 17 pro **ንጳዝዮን፡** (codicis F).

ትፋሕ፡, etiam **ትፉሕ፡** (**ተፋሕ፡** Lud.) subst., coll. et sing., *malum* fructus [תַּפּוּחַ, تُفَّاح; de etymo vid. Ges. thes. p. 896; aliâs **ክል፡**]: **እሙዝ፡ያምጽኡ፡ሎቱ፡ትፋሐ፡** Jsp. p. 340; **አን ዳ፡ትፋሕ፡** ibid.; **ትፉሕ፡** (si non **ትፋሕ፡**) Const. Ap. 39; **ት ፋሕ፡** (si non **ትፉሕ፡**) F. N. 17. — *Voc. Ae.*: **ትፋሕ፡ዘ፡ሙገዝ** ።

ተፍአ፡ I, 1 [amh. **ተፋ፡**; תּוּף, تَفَّف; vicina תָּפַל تَفَلَ تَفِئَ] Subj. **ይትፋእ፡** *spuere, ex-, in-, adspuere*, abs. vel c. Acc., ut: Marc. 7, 33; **ይትፋእ፡** Fal.; **እዘዘ፡ከመ፡ይትፍኡ፡ምራ ቀ፡** M. M. f. 28; **ተፍአት፡ቅድመ፡ገጹ፡** Clem. f. 221; c. c. **ውስተ፡**, **ላዕለ፡**, **በ፡**, ut: **ተፍአት፡ምራቀ፡ውስተ፡ገጸ፡ንጉሥ፡** Sx. Hed. 26; Num. 12, 14; Deut. 25, 9; Matth. 26, 67; Marc. 8, 23; **እንዘ፡ይተፍእ፡ሕምዘ፡ላዕሌነ፡** Cyr. ho. f. 110; **ትፋእ፡ ምራቀ፡ላዕለ፡ዝንቱ፡መስቀል፡** Sx. Nah. 14; **ተፍአ፡በገጹ፡ለ በዓለ፡ቤት፡** Fal.

ትፋእ፡ subst., *sputum*, (*vomitum*) Jes. 28, 8 vrs. alt. (ubi codd. Accusativum **ትፋአ፡** v. **ትፍአ፡** praebent).

ትፍአት፡ n. act., *exspuitio, sputum* (*vomitum*), Num. 12, 14; Did. 6; Jes. 28, 10. 13 vrs. nov., ubi hebr. קַו (tamquam קֵו i. e. קִיא) **ትፍአት፡** versum est.

ተፋኢ፡ n. ag. *sputator, exspuens*: **ተፋእያን፡ሕምዘ፡ከ ይሲ፡ወአርዌ፡ምድር፡** Kid. f. 24.

ተረየ፡ I, 1 [propagatum videtur e وَفِيَ *integer, completus fuit, promissis stetit, fidem praestitit*, IV *totam dedit* vel *persolvit* rem (vid. **አውፈየ፡**), unde **ተረየ፡** proprie: *se committere alicui*] *fidere, confidere, fiduciam ponere*: **እን፡እተሪ፡ ከመ፡** seq. Indic. (paulo post: **እን፡እትአመን፡ከመ፡**) Phlx. 54; **ትተሪ፡ላዕሌሁ፡** πέποιθας ἐπ' αὐτῷ Job 39, 11; **እተሪ፡ላዕ ሌክሙ፡** θαῤῥῶ εἰς ὑμᾶς 2 Cor. 10, 1; **ውስተ፡ሃይማኖትከ፡ እስመ፡ነፍስየ፡ትተሪ፡** Enc. Teq. 17. — Mire in hoc verbo illustrando haesitant Abyssinorum interpretes; in *Voc. Ae.* enim **እተሪ፡** exponunt alii **እትአመን፡**, alii **እስእል፡**, alii **እሰድድ፡** (*mitto*); in *Rad. Abb.* **ተረየ፡** explicatur **ጸሪ፡** (i. e. **ጸሐፈ፡**) et **አመነ፡**. Etiam Ludolfus (sine dubio auctoritate Gregorii ductus) statuit significationes: *scripsit, subscripsit* (i. e. *assensit*), *literas misit*. Quae omnia (excepta interpretatione vera **እትአ መን፡**) locis allegatis prorsus refutantur.

ኀ፡ litera alphabeti undecima, quae **ኀርም፡** nominatur (vid. etiam Isenberg lex. p. 102); pronuntiata antiquitus sonuerat sicut خ Arabum, posthac cum **ሐ** et **ሀ** confusa est.

ኀለለ፡ inus., i. q. חָלַל, خَلَّ, خَلَّ *perforavit*.

ኀለት፡ subst., plerumque m., sing. et coll., Pl. **ኀለታት፡** Sx. Ter 22), *canna, arundo* [ita dicta, quia perforata, cava est]: Ps. 57, 10; **አራዊተ፡ኀለት፡** *bestiae arundineti* Ps. 67, 33; Job 5, 22; πάπυρος Jes. 19, 6; **ዐቃቤ፡ኀለት፡** φυλάσσειν καλάμην 27, 4; **ብሔረ፡ኀለት፡** ἐπαύλεις καλάμου 35, 7; **ውስተ፡ኀለት፡ዘውጡሕ፡** (ἐν λινοκαλάμῃ) Jos. 2, 6; κάλαμος Matth. 27, 29. 48; Marc. 15, 19; *arundo (pertica) mensoria*: Hez. 42, 16 seq.; Apoc. 11, 1. 21, 15; **ኀለት፡ዘዐቅም፡** κάλαμος μέτρον Hez. 40, 3. 5. — *Voc. Ae.*: **ኀለት፡ዘ፡ዘንግ፡**; *aliud*: **ኀ"፡ዘ፡ዘንግ፡ቀርሐሃ፡ኸልማኒ፡ይ** ።

ኀልቅ፡ *guttur*, **ኀልቀት፡** *annulus*, **ኀልቅ፡** *uncia* vid. sub **ሐለቀ፡**

ኀልቀ፡ I, 1 intr. [amh. **አለቀ፡**; hanc radicem cum خَلِقَ *usu deteri, consumi* composuerunt Ludolf. lex. c. 647, H. Hupfeld exerc. aeth. p. 21 et W. Wright in sua Jonae editione; cum הָלַךְ هَلَكَ i. e. **ሀጕለ፡** Ludolf l. c., et F. Tuch de Ae. linguae sonorum proprietatibus p. 19; cum כָּלָה تَكَحَّلَ تَكَهَّلَ كَهَلَ i. e. **ልህቀ፡** H. Ewald in das Buch Ijob II Ausg. 1854 p. 99; significatu maxime convenit cum כָּלָה] Subj. **ይኀለቅ፡** et **ይኀልቅ፡** (Gen. 8, 3. 47, 18; Ex. 22, 8; Tob. 7, 9; Nah. 1, 8; Hen. 10, 16), creberrime ἐκλείπειν 1) *confici, consumi, absumi*, ut: **ኵሉ፡ግብር፡ይበሊ፡ወየኀልቅ፡ወገባሪሁ፡የኀልቅ፡ምስሌ ሁ፡** Sir. 14, 19; **እስከ፡ኀልቀ፡ኵሉ፡ክርታስ፡በእሳት፡** 4 Esr. 43, 23; de anima: Ps. 72, 25; Jer. 4, 31. a) *deficere, evanescere, minui, exhaustum esse*, de rebus: **ኀልቀ፡ወይኖሙ፡** Joh. 2, 3; **በእንተ፡ዘኀልቀ፡ማይ፡** Judith 8, 9. 11, 12. 12, 3; **ኀብስትነ፡ኀልቀ፡እምነ፡መሠንቅነ፡** 1 Reg. 9, 7; **አ ኀዘ፡ይኀልቅ፡ማይ፡** Gen. 8, 3. 21, 15. 47, 15; **የኀልቅ፡ክብ ሩ፡ለያዕቆብ፡** Jes. 17, 4. 59, 21; Hez. 24, 11; de lumine siderum: **ብርሃን፡ዘየኀልቅ፡እንዘ፡የሐጽጽ፡** Sir. 43, 7; **ኢየኀ ልቅ፡ወርኀኪ፡** Jes. 60, 20. b) *consumi, perire, interire, deficere*, de animantibus: **ኀልቀ፡እንስሳ፡ወአዕዋፍ፡** ἠφανίσθησαν Jer. 12, 4; **ኀልቀ፡ሰብእ፡** 9, 10; Jes. 16, 4. 30, 25; **የኀልቁ፡በጽምእ፡** 50, 2; **የኀልቁ፡በረኃብ፡** Jer. 11, 22. 51, 27; **ኀልቀ፡ኄር፡እምድር፡** Mich. 7, 2; **ኀሊቀ፡የኀልቁ፡እምገጸ፡ ምድር፡** Zeph. 1, 2; Ps. 89, 9; **የኀልቅ፡ሰብእ፡** τὸ μὴ εἶναι Jes. 6, 11. 19, 13; **ኀልቁ፡ነገሥት፡ይሁዳ፡** Sir. 49, 4; Ps. 103, 36. 11, 1. c) *desinere*: **እስከ፡አመ፡የኀልቅ፡ይትበረ ዩ፡ብርሃን፡ምስለ፡ሌሊት፡** Job 26, 10; c. **እምነ፡** (i. e. *desistere*): **ኢይኀለቅ፡እምላዕሌሆሙ፡እግዚ"፡** *ne ab iis desistat Deus*, Ex. 19, 22. 2) *elabi, abire, praeterire, ad finem perduci, consummari, absolvi*, de tempore: **ኀሊቃ፡መዋ ዕልየ፡** Job 17, 11; **አመ፡የኀልቃ፡መዋዕለ፡ሕይወትከ፡** Sir. 30, 32; Kuf. 3. 11; **ኀሊቆ፡ሰ፺ዓመት፡** Jer. 25, 12. 36, 10; Thren. 4, 19; Hez. 4, 8; **ኀሊቆ፡ጽጌ፡** Jes. 18, 5; **ኀልቀ፡ማ እረር፡** Jer. 8, 20; Ruth 2, 21; **የኀልቅ፡መዋዕለ፡ላሕኪ፡** Jes. 60, 20; **ኀልቀ፡ሕማም፡ወትካዝ፡** 51, 11. 24, 8; **ኀልቀ፡መ ዋዕልየ፡በኀሳር፡** Jer. 20, 18; **ኢየኀልቅ፡መቅሠፍት፡ቤቱ፡** Sir. 23, 11. 26; **ዘኢየኀልቅ፡** *infinitus* 4 Esr. 8, 21; de rebus

gerendis: እስከ፡የኀልቅ፡ዘአነ፡እገብር፡ Judith 8, 34; እስከ፡አመ፡የኀልቅ፡ሕንጻ፡ 1 Esr. 4, 51. 55; እምድኅረ፡ኀልቀ፡ዝንቱ፡ 2 Esr. 9, 1; ኀልቀ፡ γέγονε *factum est* Apoc. 16, 17. 3) *confici, expediri, transigi* de negotiis, controversiis, al.: ይኀልቅ፡ነገሩ፡ Tob. 7, 9; ይኀልቆሙ፡በበይናቲሆሙ፡ Ex. 22, 8; በአፈ፡፪ሰማዕት፡የኀልቅ፡ኵሉ፡ነገር፡ Deut. 19, 15. Usurpatur etiam de eo, quod in mente, consilio alicujus peractum i. e. *praefinitum* est: ኀልቀት፡እኪት፡በኀቤሁ፡ 1 Reg. 20, 7. 33.

አኅለቀ፡ II, 1 1) *consumere, absumere, conficere*, ut: እሳት፡አኅለቀ፡ሦነ፡ገዳም፡ ἀνήλωσε Joel 1, 19; አኅለቆሙ፡በነደ፡እሳት፡ καταναλῶσαι Sir. 45, 19; Jer. 3, 24; Sir. 34, 2; አኅለቀ፡ዐጸደ፡ወይንየ፡በአባግዒሁ፡ *vincam meam oves suas depascere sivit*, Kebr. Nag. 72; እንበለ፡ያኅልቅዎ፡ Num. 11, 33; in specie a) *insumere, consumere, disperdere, prodigere*, tempus, opes: Marc. 5, 26; Luc. 8, 43. 15, 14; ወኢያኅለቀ፡ብዙኀ፡ብርተ፡ 2 Par. 4, 18; እመበ፡ብእሲ፡ሀከይ፡ወአኅለቀ፡ኵሎ፡ንዋዮ፡በስክር፡ወበዝሙት፡ Did. 4; ያኅልቅ፡ለከ፡ዘዚአከ፡ Sir. 13, 5; አኅለቀ፡መዋዕሊሁ፡በሀኬት፡ Sx. Tachs. 10 Enc. b) *corrumpere, perdere*, terras: አኅለቁ፡ኵሎ፡በሓውርተ፡አሞን፡ ἔφθειραν 1 Par. 20, 1. c) *absumere, conficere, conterere, delere*, populos, homines: ታኅልቅ፡ነፍሰ፡እጓለ፡እመሕያው፡ Sir. 21, 2; ያኅልቆሙ፡ለኀያላን፡ Jes. 8, 8; Jer. 5, 3 (συνετέλεσας). 15, 16. 10, 24 (ὀλίγους ποιεῖν). 25, 16. 26, 18; Dan. 8, 25; c. እምነ፡, ut: ከመ፡ታኅልቆሙ፡ለኃጥኣን፡እምኔሃ፡ Jes. 13, 9; Hen. 10, 20. 2) *finem facere* rei, *ad finem perducere, absolvere, consummare, perficere*: አኅልቅ፡ርኵሰኪ፡በውስቴትኪ፡ Hez. 22, 15; ሶበ፡አኅለቀት፡ነገራ፡ Judith 14, 9; አኅለቆ፡ኤርምያስ፡ዘነገረ፡ኵሎ፡ Jer. 33, 8; እምዘ፡አኅለቀ፡ንጉሥ፡ከዲኖ፡ 41, 8; seq. Acc. Infin. vel እንዘ፡ c. Indic. latine plerumque vertere licet *desinere*: ሶበ፡አኅለቀ፡ኤርምያስ፡እንዘ፡ይነግር፡ ἐπαύσατο λέγων Jer. 50, 1; Kuf. 22. 26; ሶበ፡አኅለቀ፡ነጊሮቶ፡ Sir. 22, 8; Gen. 18, 33; 1 Reg. 24, 17; ሶበ፡አኅለቁ፡ተደሮ፡ Tob. 8, 1; ሶበ፡አኅለቀ፡ጸልዮ፡ 2 Esr. 10, 1; ሶበ፡አኅለቁ፡ገቢረ፡መሥዋዕት፡ 4 Reg. 10, 25. 3) *conficere, expedire, transigere* negotia, controversias, al.: አኅለቁ፡ግብረ፡ 1 Esr. 9, 17; እስከ፡ታኅልቁ፡ሊተ፡ነገረ፡ Tob. 7, 11; አኅለቁ፡ከመዝ፡ (εὐδόκησαν οὕτως) *ita inter eos convenit* Tob. 5, 17; inde *decernere* (ἔκριναν) Judith 2, 3.

ተኀልቀ፡ III, 1 *consumi, confici*: ሶበ፡ተኀልቀት፡ነፍስየ፡ (Cod. Laur.; in caeteris: ኀልቀት፡) Jon. 2, 8.

ተኃለቀ፡ III, 3 *a se invicem deficere, sibi invicem deesse*: ተኃለቁ፡በበይናቲሆሙ፡ (v. ተኀልቁ፡) ἔλιπον ἀλλήλους Job 4, 11.

አስተኃለቀ፡ IV, 3 *transigere rem* vel *pacisci* cum aliquo: Luc. 22, 6 (vid. ኀልቀ፡ n. 3 et አኅለቀ፡ n. 3).

ኅሉቅ፡ part. *confectus, consummatus, absolutus*, de consilio: *definitus, constitutus*, ኅሉቀ፡ወምቱረ፡ነገረ፡ሰማዕኩ፡ Jes. 28, 22. 10, 22; Rom. 9, 28; Macc. f. 6; ኅሉቀ፡ምዕረ፡እነግር፡ለሕዝብ፡ Jer. 18, 7 vrs. pr.

ኅልቅ፡ subst. 1) *exitium*: ዕለተ፡ኅልቆሙ፡ ἡμέρα ἀπωλείας Deut. 32, 35. 2) *finis* 4 Esr. 11, 43 Laur.

ኅልቀት፡ subst. 1) *consumtio, extenuatio, tabes*: እምብዝኀ፡ኅልቀተ፡ሥጋሁ፡ (በእንተ፡አጽዋም፡) Gad. T. Haim. 2) *exitium, interitus*: Hen. 65, 6; ዘተንበይከ፡በይሁዳ፡ኅልቀተ፡ኃጥኣን፡እምድር፡ Sx. Haml. 4 Enc. 3) *consummatio, finis*: እስከ፡ኅልቀተ፡ዓለም፡ Dan. 12, 4; Matth. 13, 39. 24, 3; Hebr. 9, 26; Clem. f. 108. 266; ኅልቀተ፡መዋዕል፡ 4 Esr. 11, 43. 12, 14. 26; Dan. 8, 19 (var.).

ማኅለቅት፡ subst. 1) *finis, terminus, ultimum, extremum*: ጥንት፡ወማኅለቅት፡ Jes. 19, 15; አልቦ፡ማኅለቅተ፡ለሰላሙ፡ 9, 7; ማኅለቅተ፡ዓለም፡ (v. ዘመን፡) 4 Esr. 1, 16. 4, 29. 7, 10. 12. 11, 15. 12, 35; Dan. 8, 19. 12, 6; 1 Petr. 4, 7; ማኅለቅተ፡ፍቅርየ፡ 4 Esr. 3, 51; በቅድሚሁ፡አልቦ፡ማኅለቅት፡ Hen. 39, 11. 58, 3; Hebr. 7, 3; Luc. 1, 33; ዘአልቦ፡ማኅለቅት፡ *infinitus* 4 Esr. 1, 10. 4, 47; Bar. 3, 25; ማኅለቅቱሰ፡ሕይወት፡ዘለዓለም፡ Rom. 6, 22; πέρας τοῦ λόγου Dan. 7, 28; ማኅለቅቱ፡ለጽድቅ፡ኦሪት፡ τέλος νόμου 10, 4; 1 Tim. 1, 5; de loco: ማኅለቅተ፡በሕር፡ Ps. 138, 8. 2) *summa, summa summarum*: ወማኅለቅቱ፡ለኵሉ፡ነገር፡ውእቱ፡ Sir. 43, 27; 1 Petr. 3, 8. 3) *exitium, internecio*: ኢይገብር፡ማኅለቅተ፡ለኵሉ፡ Jer. 4, 27. 5, 10. 26, 28; Nah. 1, 9; በጽሒቶሙ፡ማኅለቅቶሙ፡ለሕዝብየ፡ Am. 8, 2; Hez. 30, 3.

ኈለቈ፡ I, 2 (raro I, 1) [חָלַק *divisit, partitus est*; خَلَقَ *quantitate sua et mensura definivit* rem; vid. Ges. thes. p. 483] 1) *numerare, enumerare, dinumerare*, ἀριθμεῖν Job 14, 16. 28, 26. 38, 37. 39, 2; Gen. 15, 5; Apoc. 7, 9; Judith 2, 15; Ps. 146, 4; ἠρίθμησαν τὸ ἀργύριον 4 Reg. 12, 10; λαβεῖν ἀριθμόν ኈለቈ፡ኍልቆሙ፡ 1 Par. 27, 23; እመ፡ተክል፡ኈልቆቶሙ፡ Kuf. 14; ኈለቈ፡እምኔሁ፡ወዐርገ፡ *inde ab eo numeravit ascendendo* Kuf. 32; ኈልቍ፡መዋዕለ፡ዘዓዲ፡ኢመጽአ፡ 4 Esr. 3, 46; ἐξαριθμεῖν Gen. 13, 16; መኑ፡ኈለቈ፡ጽንዐ፡ኀይሉ፡ Sir. 18, 5; Ps. 21, 18. 138, 17; ἐξηγήσατο Job 28, 27; alicui numerare pecuniam, al.: ኈለቍነ፡ሎሙ፡ኵሎ፡ (ἐστήσαμεν) 2 Esr. 8, 34. 2) *annumerare, imputare*: ብፁዕ፡ብእሲ፡ዘኢኈለቈ፡ሎቱ፡እግዚ"፡ጌጋዮ፡ Rom. 4, 8; Ps. 31, 2. 3) *recensere, lustrare, numerare* populum, exercitum, ἐπισκέπτεσθαι Num. 1. 3, 40; 1 Reg. 11, 8; 13, 15; 2 Reg. 24, 1. 2. 4) *reputare, aestimare*, Lud. sine auct. — (Raro stirps I, 1 occurrit in libris Mss., ut: አቡየሰ፡ይኈልቍ፡መዋዕለ፡ Tob. 9, 4 var.; 10, 1 var.).

ተኈለቈ፡ III, 2 (III, 1 Rom. 5, 13 Platt; እስከ፡ኢይትኈለቍ፡, v. ኢይትኌለቍ፡ Gen. 16, 10) 1) *numerari, enumerari* Job 36, 27; Gen. 16, 10. 21, 12; ዘኢይትኌለቍ፡ ἀναρίθμητος Sir. 37, 25; Hen. 48, 1. 58, 6. 60, 12. 63, 9. 65, 10. 71, 8. 2) *annumerari, in numerum referri* c. ምስለ፡, ut: ተኈለቈ፡ምስለ፡ኃጥኣን፡ Jes. 53, 12; 4 Esr. 6, 50; Bar. 3, 11; Ps. 87, 4; Luc. 22, 37; c. ውስተ፡, ut: Lev. 19, 7; Num. 23, 9; Job 3, 6; c. ለ፡ ut Jos. 13, 3. 3) *in rationem induci* alicui, *imputari* alicui; c. pron. suff. (Dat.): ኢይትኈለቆ፡ οὐ λογισθήσεται αὐτῷ Lev. 7, 18; c. ለ፡, ut: መዋዕለ፡ቀዳሚሁ፡ኢይትኌለቁ፡ሎቱ፡ Num. 6, 12; ኢተኈለቈ፡ሎቱ፡በኵሩ፡ 1 Par. 5, 1; c. Acc. praedicati: ተኈለቆ፡ጽድቀ፡ Kuf. 14; ይትኌለቆ፡ጽድቀ፡ Rom. 4, 5. 6; ተኈለቈ፡ሎቱ፡ጽድቀ፡ Kuf. 31; Gen. 15, 6; c. ኀበ፡ praedicati, ut: ኢተኈለቈ፡ሎቱ፡ኑፋቄሁ፡ኀበ፡ጌጋይ፡ M. M. f. 68; abs. ኢትትኌለቍ፡ኀጢአት፡ (οὐκ ἐλλογεῖται) Rom. 5, 13; c. ላዕለ፡ prs.: ተኈለቈት፡ኀጢአት፡ላዕለ፡ኵሉ፡ Rom. 5, 12. 4) *recenseri, lustrari* Num. 2, 4. 11 seq.; ወተፈቀዱ፡ወተኈለቁ፡ሌዋውያን፡ 1 Par. 23, 3. 5) *aestimari, existimari* Hen. 52, 8;

(dubium an Hen. 56, 4); ወተኈለቈ፡ ዐሪቆሙ፡ ከመ፡ ሕክይ፡ በሙ፡ ἐλογίσθη κάκωσις ἡ ἔξοδος αὐτῶν Sap. 3, 2.

ኍሉቍ፡ et ኍሉቍ፡ part. 1) *numeratus, numerabilis:* ሥዕርተ፡ ርእስክሙ፡ ኵሉን፡ ኍሉቃት፡ እማንቱ፡ Matth. 10, 30; Luc. 12, 7 (ኍሉቍ፡); Clem. f. 271; Phlx. 172; ዓመታት፡ ኍሉቃት፡ ἔτη ἀριθμητά Job 16, 22; Asc. Jes. 8, 14 (ubi ኍሉቃን፡ scribendum est); እለ፡ ተረፉ፡ ይከውኑ፡ ኍሉቃን፡ (v. በኍልቍ፡) Jes. 10, 19. 2) *annumeratus*, c. ምስለ፡, ut: እንዘ፡ ኍሉቍ፡ (Platt: ኍሉቍ፡) ምስሌነ፡ Act. 1, 17; Clem. f. 248; Lit. 172, 3.

ኍልቍ፡ et ኈልቍ፡ subst., plerumque m., Pl. ኍልቍ፡ (passim ኈልቍ፡ et ኍለቍ፡ script.) *enumeratio, numerus:* Ps. 38, 6; Hen. 5, 9; Dan. 9, 2; Hez. 5, 3. 20, 37; Apoc. 20, 8; 4 Esr. 11, 12; በዝንቱ፡ እምኈልቍ፡ Ps. 39, 8; ምንት ኑ፡ ኈልቈ፡ ለነፍስየ፡ በውስተ፡ ኵሉ፡ ዓለም፡ Sir. 16, 17; በአምጣነ፡ ኍልቆሙ፡ ለደቂቀ፡ እስራኤል፡ Sir. 45, 11; አልቦ፡ ኈልቈ፡ ጥበቢሁ፡ Ps. 146, 5; አልቦ፡ ኍልቈ፡ ኀጣውኢከ፡ Job 22, 5; ዘአልቦ፡ ኍልቍ፡ vel ኈልቈ፡ *innumerabilis* Ps. 103, 26; Job 5, 9. 21, 33. 34, 24; *immensus* ἀμέτρητος Jes. 22, 18; ዘእንበለ፡ ኈልቍ፡ *innumerus*, Asc. Jes. 9, 6; saepius በኍልቍ፡ *secundum numerum, pro numero, numero:* በኍልቈ፡ አህጉሪከ፡ አማልክቲከ፡ Jer. 2, 28. 11, 13; በኍልቈ፡ መዋዕል፡ ዘ፡ Hez. 4, 4; በኍልቍ፡ Deut. 25, 3; Hez. 20, 37; ወሀቦሙ፡ ዓመተ፡ ወመዋዕለ፡ በኍልቍ፡ Sir. 17, 2; Job 15, 20; በኍልቍ፡ nonnumquam significat *numerabiles* i. e. *paucos:* ይከውኑ፡ በኍልቍ፡ Jes. 10, 19 var.; መዋዕሊሁ፡ ለእጓለ፡ እመሕያው፡ በኈልቍ፡ Sir. 37, 25; (ውኍዳን፡ በኍልቍ፡ Deut. 4, 27. 28, 62). De numeratione persolvendorum, emendorum, vendendorum: በውስተ፡ ኍልቈ፡ ሐሳብ፡ Lev. 19, 35; ኵሎ፡ ዘገበርከ፡ በኍልቍ፡ ወበመስፈርት፡ ወበመዳልው፡ ግበር፡ Sir. 42, 7. De numeris gentium recensitarum saepius in Num. 1 seq. De plurali cfr. Num. 1, 21 ann.; Deut. 26, 5 ann.; 33, 6. 14; Jos. 4, 5; 1 Par. 27, 23. Titulus libri *Numerorum* est ኦሪት፡ ዘኍልቍ፡

ኍላቌ፡ (male ኈላቌ፡) subst., *numeratio, enumeratio,* et saepius *numerus* vel *numeri:* ወሰብእ፡ ዕደው፡ ኍላቌሆሙ፡ ፻፶ 1 Par. 5, 21; Apoc. 13, 18; vid. Num. 1, 21 ann. (ut ibi ita aliās quoque forma ኍለቍ፡ (Pl. a ኍልቍ፡) et ኍላቌ፡ in libris Mss. promiscue usurpantur).

ኀለወ፡ I, 2 [خَالَ (خَوَلَ) *custodivit, animum advertit suis, bene rexit curavitque suos*] *vigilare, excubias agere,* et trans. *vigilare pro* aliquo vel *custodire:* ኅልዉ፡ ዘይትሐዘብ፡ ያኀልቅ፡ ንዋመ፡ በድቃስ፡ ... ሌሊተ፡ ኀልዉ፡ ἔστω ὑμῖν ἡ νὺξ προφυλακή 2 Esr. 14, 22; እምተግሀ፡ ወእምኀለወ፡ Luc. 12, 39; ከንቶ፡ ይትገሁ፡ እለ፡ ይኄልዉ፡ Ps. 126, 2; ይትገሁ፡ ወይኄልዉ፡ ἀγραυλοῦντες Luc. 2, 8; (in Sx. Tachs. 28 ይትገሁ፡ ወይኄልዩ፡ ወየዐቅቡ፡ መራዕይሆሙ፡ legitur); እለ፡ ይኄልውዋ፡ ἐγρήγορα αὐτῆς Thren. 4, 14. („Vox in dialecto Tigrensi, sed aliās minus frequenter usitata", Lud. lex. c. 29).

ኀላዊ፡ n. ag. *custos, vigil:* ኀላዌ፡ ብዕራይ፡ *custos boum*, (in lingua Tigrensi), Lud. sine auct.

ኀለየ፡ I, 2 [خَالَ (خيل) *imaginatus et opinatus est, putavit*] 1) *cogitare, meditari, considerare, reputare, versare in animo,* absol. ልበ፡ ወሀቦሙ፡ በዘይኄልዩ፡ διανοεῖσθαι Sir. 17, 6; አልቦሙ፡ ልብ፡ ለኀልዮ፡ Kuf. 22; ኀለየ፡ መጠነ፡ ፩ሰዓት፡ Dan. 4, 16; c. በእንተ፡ de Ps. 118, 59; c. Acc. Ps. 76, 5; ኀለይኩ፡ ምንተ፡ ይከውን፡ እምድኅሬከ፡ Dan. 2, 29. 30; ዘኢኀለይኩ፡ በልብየ፡ Jer. 7, 31; ኅልይዎ፡ በልብክሙ፡ ፍናዊክሙ፡ Hag. 1, 5; Sir. 3, 22; ኅሊ፡ ትእዛዘ፡ ለእግዚ" Sir. 6, 37; ይኄሊ፡ ፍናዊሃ፡ ለጥበብ፡ Sir. 14, 21; 16, 23; ኅሊ፡ ሠናየ፡ ቅድመ፡ እግዚ"፡ Prov. 3, 4; ኢኀለዩ፡ ርቱዐ፡ λογισάμενοι οὐκ ὀρθῶς Sap. 2, 1; ኅልዩ፡ ኄይሰ፡ እግዚ"፡ በአእምሮ፡ ሠናይ፡ (φρονεῖν περί) Sap. 1, 1; ኅሊና፡ ዘኢኄሊ፡ 4 Esr. 9, 40. 10, 7; Hen. 93, 11; Hebr. 12, 3; ኀልዩ፡ ለዝንቱ፡ Rom. 2, 3; ኢኀለይዎ፡ ለእግዚ"፡ በልቦሙ፡ Rom. 1. 28; ኅሊ፡ እንከ፡ ዘከመ፡ ትፈዲ፡ ለሊከ፡ Sir. 8. 13; በኀልዮትየ፡ *dum cogito,* Org. 1; ኀልዮታት፡ *cogitationes,* Fid. Jac. Bar. In specie a) *excogitare, comminisci, (moliri),* νοεῖν ልቦ፡ ከንቶ፡ ይኄሊ፡ Jes. 32, 6; ኅሊና፡ ዘኀለየ፡ ላዕለ፡ እለ፡ ይነብሩ፡ λογισμὸς ὃν ἐλογίσατο Jer. 29, 21; Ps. 51, 2; ምንተ፡ ትኄልዩ፡ ላዕለ፡ እግዚ"፡ Nah. 1, 9; Hen. 91, 11; ይኄልዩ፡ እኩየ፡ τεκταίνεσθαι Prov. 12, 20. 14, 22; ኀለየ፡ ዮሴፍ፡ ኅሊና፡ *excogitavit consilium,* Kuf. 42; ኀለየ፡ እኩየ፡ ኅሊና፡ ላዕለ፡ ውሉደ፡ እስራኤል፡ Kuf. 46. b) *in animo habere, sibi proponere, animum inducere,* ዘኀለየ፡ ἃ ἐνεθυμήθη Thren. 2, 17; seq. Subj., ut: ዘኀለይኩ፡ እግበር፡ ላዕሌሆሙ፡ Jer. 33, 3. 49, 10; Judith 9, 9; ይኄሊ፡ ይወልጥ፡ Dan. 7, 25. Esth. 9, 25; Kuf. 44; ኀለየ፡ በልቡ፡ ይትመየጥ፡ Job 33, 23, vel c. ከመ፡ seq. Subj., Asc. Jes. 1, 12; Zach. 8, 15. c) *meminisse, respicere:* ኢኀለይከኒ፡ Ps. 21, 2; ኢኀለይከኒ፡ οὐκ ἔλαβές με εἰς τὴν διάνοιαν Jes. 57, 11; συλλογίζεσθαι Jes. 43, 18; νοεῖν 47, 7. 57, 1. 42, 25; ኀለይክዎ፡ ἐφρόντισα αὐτοῦ (θεοῦ) Job 23, 14. 15; Jes. 65, 16 (οὐκ ἀναβήσεται αὐτῶν ἐπὶ τὴν καρδίαν); ኢይኄልይዋ፡ በልቦሙ፡ Jer. 3, 16. 2) *sollicitum esse, curare, prospicere,* μεριμνᾶν, φροντίζειν: ኀልዮ፡ ንዋይ፡ Sir. 34, 2; ኀልዮ፡ ንብረት፡ Clem. f. 254. ኀልዮታ፡ (ἡ μέριμνα αὐτῆς) ያሰርር፡ ለንዋሙ፡ Sir. 42, 9; ዘይኄልዮሙ፡ ለሕዝቡ፡ እምነ፡ ድቀት፡ ὁ φροντίζων τοῦ λαοῦ αὐτοῦ ἀπὸ πτώσεως 50, 4; ኢይኄልየኪ፡ እንከ፡ Hez. 16, 42; ኢተኀልዩ፡ ወኢምንተኒ፡ Phil. 4, 6; 2 Cor. 11, 28; ኢይሬኢ፡ ቅድሜ፡ ለወርቅ፡ ወኢይኄልይዎ፡ ለብሩር፡ Jer. 13, 17; c. በእንተ፡ Matth. 6, 28; ውእቱ፡ ይኄሊ፡ በእንቲአክሙ፡ αὐτῷ μέλει περὶ ὑμῶν 1 Petr. 5, 7; c. ለ፡ Luc. 12, 22; 1 Tim. 5, 8; ከመ፡ የኀሊ፡ ለንዋየ፡ ቤተ፡ ክርስቲያን፡ Syn. 3) a) *intelligere, percipere, cognoscere:* ኢኀለዩኒ፡ οὐκ ἠπίσταντό με Jer. 2, 8; κατασκέψασθαι Koh. 7, 25; ይኄሊ፡ συνήσει Jer. 23, 5; Dan. 8, 5; ከመ፡ ንኅሊ፡ ኵሎ፡ ጽድቀ፡ Dan. 9, 13; φρονῆσαι Jes. 44, 18. b) *sentire* φρονεῖν: ይኄልዩ፡ ዘመንፈስ፡ ዘዝንቱ፡ ዓለም፡ Rom. 8, 5. 12, 16; Phil. 2, 2. 4) *putare existimare:* አምጣነ፡ ኀልዮትየ፡ *mea sententia,* F. M. 11, 1; c. dupl. Acc.: እልክቱ፡ እለ፡ ኀለይዎሙ፡ አማልክተ፡ Sap. 12, 27. 15, 12; seq. ከመ፡ Rom. 8, 18; 1 Reg. 3, 8. — Voc. Ae. ኀለየ፡ ዘ፡ ሐሰበ፡

አኅለየ፡ II, 2 (passim Perf. አኀለየ፡ II, 1) *facere, ut aliquis cogitet, sentiat,* al., *suggerere, mentem injicere alicui:* ያኄልዩ፡ ዘኀበኡ፡ ያእምር፡ Sir. 39, 7; ሰይጣን፡ አኅለየ፡ (ለአዳም፡) ከዊነ፡ አምላክነ፡ *Satanas cogitationem deificationis ei subjecit* F. M. 3, 2; ነገሩ፡ ኵሎሙ፡ በከመ፡ አኅለዮሙ፡ ልቦሙ፡ Gad. Lal.; ሰይጣን፡ አኅለዮ፡ ለዳዊት፡ ከመ፡ ይኍልቍ፡ እስራኤልሃ፡ 1 Par. 21, 1; 2 Esr. 1, 2; ተፋቅሮ፡ ኢያኄሊ፡ እኩየ፡ 1 Cor. 13, 5 rom.; Chr. Ta. 19. (De Hez. 16, 33 et Act. 21, 26 rom. vid. sub አሐለየ፡).

ተኀለየ፡ III, 1 et 2 *cogitari, in mentem venire, excogitari, reputari:* ዘዐይን፡ኢርእየ፡ወእዝን፡ኢሰምዐ፡ወውስተ፡ልበ፡ሰብእ፡ዘኢተኀለየ፡ Clem. f. 98; Genz. f. 78; Lit. Chrys.; Chr. ho. 13; 1 Cor. 2, 9 Platt; እስመ፡ተኀለየ፡ወዐርገ፡ውስተ፡ልብከ፡ከመ፡ታሕንጽ፡ሊተ፡ቤተ፡ 2 Par. 6, 8; ሰበ፡ተኀለየት፡ኀሊና፡ዝሙት፡ውስቴትከ፡ Phlx. 161; ተአምራት፡ዘኢይትኌለቍ፡ወዘኢይትኄለይ፡ Ath. de Trin.; ዘገብርከሙ፡ለ፩እምነ፡ንኡሳን፡እሉ፡ይትሐሰብ፡ሊተ፡ወይትኄለይ፡ ኵሉ፡ Enc. Ter 26. (De Act. 17, 9 et Hab. 1, 3 vid. sub ተሐለየ፡)

ኀላዪ፡ n. ag. *cogitans, moliens:* ኀላዬ፡እኩይ፡ *qui malum molitur.* Syn.

ኀሊ፡; hanc formam quamquam semel atque iterum legi in codice F. M. Stuttgartiensi, (ut ጽርየተ፡ኀሊሁ፡ *sinceritas animi ejus* 6, 4), tamen probare dubito; lapsu calami ኀሊ፡ pro ኀሊና፡ exscriptum videtur.

ኀልዮ፡ subst. id. q. ኀሊና፡, poëtis usitatum: ንጹሐ፡ሥጋ፡ወኀልዮ፡ Sx. Genb. 19 Enc.; ጽዱሳነ፡ልብ፡ወኀልዮ፡ *candidi corde et animo* Sx. Jac. 6 Enc.

ኀሊና፡ subst., m. et fem., coll. et sing., pl. ኀሊናት፡ 1) *cogitatio, meditatio; cogitatum mentis* (mente conceptum; cogitandi facultas) *mens, intellectus:* ኀሊና፡ልብየ፡ ἡ μελέτη τῆς καρδίας μου Ps. 18, 15. 48, 3; ኵሉ፡ኀሊናሁ፡ዘከመ፡የሐርስ፡ትለሚሁ፡ Sir. 38, 26. 27. 30; ኀድጎ፡እንከ፡ለኀሊና፡መዋቲ፡ 4 Esr. 14, 11; የዐርግ፡ኀሊናየ፡ውስተ፡ልብየ፡ 4 Esr. 1, 1. 7, 32. 9, 40. 10, 7; λογισμοί, ut: ኀሊና፡ዘኀለየ፡(ላዕለ፡) Jer. 27, 45; Prov. 12, 5; ልብ፡እንተ፡ትወልድ፡እኩየ፡ኀሊና፡ Prov. 6, 18; ጠዋይ፡ኀሊና፡ Sap. 1, 3; διαλογισμοί Ps. 39, 7; Dan. 4, 16; διανοήματα θεοῦ Jes. 55, 9; etiam Pl., ut 2 Cor. 10, 5 rom.; እግዚ"፡ውእቱ፡መልዕልተ፡ኵሉ፡ኀሊናት፡ Clem. f. 48; Phlx. creberrime; ኀሊና፡ λογισμός Koh. 9, 10; ኀሊና፡ሰላም፡ Jer. 36, 11; ኀሊናሁ፡ለጠቢብ፡ብዙኅ፡ከመ፡ማየ፡አይኅ፡ Sir. 21, 13. 24; 29. (male pro συλλογισμός Ex. 30, 10). Nonnumquam: *conscientia, animus sui compos:* συνείδησις Koh. 10, 20; Tit. 1, 15 rom.; ኀሊናየ፡ወሕብርየ፡ተሠውጠ፡ Dan. 4, 33; Asc. Jes. 6, 11. 2) *sentiendi ratio, sensus, animus, voluntas,* νοῦς መኑ፡ያአምር፡ኀሊናሁ፡ለእግዚ"፡ Rom. 11, 34; 1 Cor. 2, 16; Jes. 40, 13; διάνοια Prov. 2, 10; Judith 8, 14; Matth. 22, 37; Hebr. 8, 10; Eph. 4, 18; διανόημα ኀሊናሁ፡ለአብድ፡ Sir. 22, 18. 23, 2; ኵሉ፡ኀሊናሆሙ፡ለሰብእ፡እኩይ፡ Kuf. 5; ኵሉ፡ኀሊናሁ፡ወፈቃዱ፡ለሰብእ፡ይኄሊ፡ከንቶ፡ Kuf. 7. 42; νόημα 2 Cor. 10, 5; ልብ፡ወኀሊና፡ 4 Esr. 8, 9; በ፩ኀሊና፡ *uno animo* Clem. f. 111; ἐνθύμημα ኵሎ፡ኀሊና፡ያአምር፡ወይጤይቅ፡ 1 Par. 28, 9; Jer. 3, 17; ἔννοια Hebr. 4, 12; 1 Petr. 4, 1; φρόνησις Luc. 1, 17; φρόνημα Rom. 8, 6. 7; Plur. ኀሊናት፡ዘሥጋ፡ Judae 10 Platt. 3) *consilium, propositum,* βουλή Job 5, 13; Jes. 32, 7; ግበር፡ሊተ፡ኀሊናየ፡በዘ፡ይሤርር፡ዐር፡ (ἐπιτήδευμα) Judith 13, 5; Kuf. 42. 46; ወዕአ፡በኀሊና፡ቀቲል፡ F. M. 17, 6. 4) *sententia, opinio, judicium,* ἔννοια ምክርየ፡ወኀሊናየ፡ ዕቀብ፡ Prov. 3, 21. 8, 12; ኀሊና፡ሠናይት፡ Prov. 19, 7; እምኀሊናነኒ፡ *ex nostra quoque sententia,* F. M. 13. 5) *sollicitudo, cura:* μέριμναι ኀሊና፡ዝንቱ፡ዓለም፡ Marc. 4, 19; 1 Petr. 5, 7; Prov. 14, 23.

ኀሊናዊ፡ adj. rel. *ad mentem pertinens, sola mente percipiendus:* ተውህበ፡ሎቱ፡አእምሮ፡ግብራት፡ኀሊናዊት፡ Sx. Mij. 11.

ኀለደ፡ rad., cujus significatio plane incerta est. Voc. Ae. habet quidem: ሐለዱ፡ዘ፡ፈጁ፡ sed hoc scholion ad explanandum locum sequentem nihil efficit. Aliae linguae habent: سلم *serpsit, repsit, irrepsit;* خلد *tarde senuit* (חָלַד), *perennavit; constitit, mansit* in loco.

ተኀለደ፡ III, 1. Hujus stirpis exemplum affert Lud. c. 5: እመ፡አበይነ፡ይትሀለድ፡ብነ፡ቃለ፡አረጋዊ፡ e Mss. Colb., et interpretatur: „*si noluerimus, redarguit nos vox senis*“; fortasse: *nobis adhaerescet* vel *in nos applicabitur. Rad. Abb.:* ተሀለደ፡ዘ፡ተሸመ፡

ኀለፈ፡ *exsecrari* vid. sub ሐለፈ፡

ኀለፈ፡ I, 1 [חָלַף, ܚܠܦ, خَلَفَ; amh. አለፈ፡] Subj. ይኅልፍ፡ 1) *transire* a) *praeterire, praetergredi* παρελθεῖν, παραπορεύεσθαι: መጽአ፡የኀልፍ፡ Ruth 4, 1; ኀለፈ፡ውስተ፡ፍኖት፡ Job 28, 8; Ex. 33, 19. 21; Jes. 28, 15. (de vento); Ps. 17, 14 (de nubibus); c. Acc. የኅልፍ፡ቈላ፡ Jes. 10, 29; ለዘከመዝ፡የኀልፎ፡ኵሉ፡ረብሐ፡ Sir. 37, 20; c. እንተ፡ኀበ፡, ut: ዘየኀልፍ፡እንተ፡ኀቤሃ፡ Jer. 19, 8; Hez. 16, 6; c. እንተ፡, ut: ዘየኀልፍ፡እንተ፡ሀየ፡ Jer. 29, 18; Jes. 35, 8; Prov. 28, 10; c. ውስተ፡ termini: የኀልፍ፡ውስተ፡መጌዶን፡ παρελεύσεται εἰς Jes. 10, 29. b) *pertransire, obire, peragrare* locum, διελθεῖν, c. Acc.: ኢየኀልፍዋ፡ዐረብ፡ Jes. 13, 20; c. ማእከለ፡, ut: ከመ፡ማእከለ፡መሥገርት፡ተኀልፍ፡ Sir. 9, 13; c. እንተ፡ Jer. 18, 16. 27, 13; Jes. 21, 1; Joh. 4, 4; c. እንተ፡ውስተ፡, ut: ኢየኀልፍ፡እንተ፡ውስቴታ፡ Joel 4, 17; c. እንተ፡ማእከለ፡ Jer. 41, 18; c. እንተ፡ኀበ፡ Jes. 52, 1; c. እምነ፡, ut: ኀለፈ፡እምነ፡መስጴጦምያ፡ Judith 2, 24. 10, 10; Num. 20, 17; c. በ፡ Hen. 36, 3. c) *transgredi, trajicere, migrare,* fluvium 4 Esr. 13, 46. 49; 4 Reg. 2, 8. 9; terminum ኢየኅልፍ፡እምኔሁ፡ Jer. 5, 22; Job 14, 5; metaph. mandatum Ps. 72, 7. 148, 6; c. Acc. Hen. 18, 15. 21, 6; c. እምኔ፡ Job 23, 11. d) *pervadere, penetrare:* ላዕሌኪ፡ኀለፈ፡ጽዋዐ፡እግዚ"፡ ἐπί σε διελεύσεται Thren. 4, 21; ኀለፈት፡ጸሎትየ፡ኀበ፡እግዚ"፡ Job 16, 20; ሐጽ፡የኀልፍ፡ውስተ፡ሥጋሁ፡ Job 20, 25; ኀለፈ፡ሰይፍ፡እንተ፡ክሣዱ፡ Judith 16, 9. e) *praetereundo discedere, pergere, abire,* πορεύεσθαι Matth. 11, 6; እምቅድመ፡ገጹ፡ኅልፍ፡ Koh. 8, 3; ἀπελεύσονται Jer. 44, 9; Matth. 13, 25; ኀለፈት፡እምኔየ፡ Jes. 38, 12; ኀሊፈከ፡እምሀየ፡ 1 Reg. 10, 3. 22, 1; መንግሥትከ፡ኀለፈት፡እምኔከ፡ Dan. 4, 28. f) *discedere e vita, obire,* ἀπελύθη Num. 20, 29; ἔξοδος ኀሊፍየ፡ 2 Petr. 1, 15 rom. 2) *elabi, praeterire, abire,* de tempore: በሌሊት፡እንተ፡ኀለፈት፡ 4 Esr. 3, 38. 4, 18; ዘኒ፡ኀለፈ፡ወዘኒ፡ይመጽእ፡ *quae praeterierunt et quae ventura sunt* Sir. 42, 19; ኀለፈ፡ቀሥም፡ Jes. 32, 10; Jer. 8, 20; ክረምት፡ኀለፈ፡ Cant. 2, 11; ኀሊፎ፡ብዙኅ፡መዋዕል፡ Job 2, 9; Dan. 1, 15; Judith 8, 31; እስከ፡የኀልፍ፡መዐቱ፡ Jes. 26, 20; 4 Esr. 9, 1; Apoc. 21, 4; ኀለፈ፡መዋዕሊሆሙ፡ *provectae erant aetatis* Luc. 1, 7. 18. 3) de omnibus rebus fluxis, vanis, cito pereuntibus: *transire, praeterlabi, dilabi, effugere, evanescere, perire,* de unda Job 6, 15; ሞገድ፡እንተ፡ኀለፈት፡ 11, 16; aquis Kuf. p. 7; umbra ኀለፈ፡ጽላ

ሎቱ፡ መዓልት፡ Jer. 6, 4; የኀልፍ፡ ከመ፡ጽላሎት፡ Job 14, 2; Ps. 108, 22; lumine: ኀለፈ፡ ብርሃኑ፡ Sir. 22, 11; tenebris: ኀለፈት፡ጽልመት፡ 1 Joh. 2, 8; rebus mundanis: ዓለም፡ የኀልፍ፡ ወፍትወቱኒ፡ 2, 17; hominibus: ነኀልፍ፡ እምዓለም፡ ከመ፡ አንበጣ፡ 4 Esr. 2, 34.

አኅለፈ፡ II, 1 1) transire facere i. e. *trajicere, traducere, transmittere, transitum dare* alicui, *portare per* locum: አኅለፈቶሙ፡ እንተ፡ማእከለ፡ማይ፡ Sap. 10, 18; Jes. 63, 12; M[illegible] አኅለፎሙ፡ ለእስራኤል፡ እንተ፡ማእከለ፡ባሕር፡ Did. 33; አኅለፍክሙ፡ ባሕረ፡ ib. 38; Hez. 27, 26; አኅለፈ፡ ደቂቆ፡ እንተ፡ማእከለ፡እሳት፡ 2 Par. 28, 3; አኅልፈነ፡እንተ፡ምድርከ፡ Num. 20, 17; Deut. 2, 30; ከልአ፡ አልቦ፡ዘያኅልፍ፡ንዋየ፡እንተ፡ምኩራብ፡ Marc. 11, 16. 2) *praeterire facere*: አኅልፈከ፡ታሕተ፡በትርየ፡ Hez. 20, 37; ኀጣእኩ፡ እንተ፡ኀበ፡አኅልፍ፡እንስሳየ፡ 2 Esr. 12, 14; (Christus precatur:) አኅልፉ፡እምኔየ፡ለዛቲ፡ሰዓት፡ M. M. f. 100. a) *praeterire sinere, praetermittere, locum dare*: እለ፡አኅለፉ፡ እምጊዜ፡ተቃርቦተ፡ብእሲት፡ *qui praetermiserunt horam cohabitandi cum uxore*, Const. Ap. 13; አኅለፉ፡ አዝማነ፡ ዕልወታት፡ Enc. Nah. 20; አኅልፉ፡ለመዐት፡ Sir. 19, 17; Rom. 12, 19. b) *transmittere, transigere tempus*, አኅለፈ፡ኵሎ፡መዋዕሊሁ፡በሥርዐተ፡ምሥያጥ፡ ὁ ἐπ' ἀγορᾶς τὸν ἅπαντα βίον διαγαγών Chr. Ta. 16; አኅለፉ፡ዘንተ፡ መዋዕለ፡በሐዘን፡ ib. 29. c) *negligere*: አኅለፉ፡ነገሮ፡ለእግዚ"፡ Hen. 106, 13. 3) *discedere facere* a) *abstrahere*: ለአኅልፎ፡መንፈሱ፡ Kuf. 26. (Vers. lat. p. 31 habet: *transferre spiritum ejus*). b) *distinguere* (διορίζειν) vel superare facere, *superiorem reddere*: ዘያኅልፈኒ፡ እምእንስሳ፡ ምድር፡ Job 35, 11. 4) rem alicui *exhibendam tardare, protrahere* c. dupl. Acc.: ምጽዋተ፡ ኢታኅልፎ፡ ἐπ' ἐλεημοσύνῃ μὴ παρελκύσῃς αὐτόν Sir. 29, 8 (vid. III, 1 et IV, 1).

ተኀለፈ፡ III, 1 *se subducere* alicui: ዐው፡ አልቦ፡ዘይትኀለፈከ፡ Herm. p. 64; *se subducendo spem* alcjs *trahere*: ኢትትኀለፎ፡ለዘይስእለከ፡ μὴ παρελκύσῃς δέσιν προσδεομένου Sir. 4, 3.

ተኃለፈ፡ III, 3 *huc illuc transire, migrare*: ተኃለፍኩ፡በኵሉ፡እስራኤል፡ διῆλθον 1 Par. 17, 6; እንግዳ፡እለ፡ይትኃለፉ፡ እምብሔር፡ ለብሔር፡ Kid. f. 17; de limite: ሞግእቱ፡ ትትኃለፍ፡ በሐይቀ፡ ባሕር፡ et ትትኃለፍ፡ ባሕረ፡ ህንድ፡ Kebr. Nag. n. 92.

አስተኀለፈ፡ IV, 1 1) *praetermittere* et *praetermittendo protrahere, retardare* (vid. አኅለፈ፡ n. 4 et ተኀለፈ፡): ያተክት፡ ወያስተኀልፍ፡ ዕድሜሁ፡ (v. ዕድሜከ፡) Sir. 29, 5. 2) *facere ut fugiat* res alqm, *ignorare facere* alqm alqd: ኢያስተኀለፈኒ፡ዘከመ፡እሬ፡ ውእቱ፡ ልደቱ፡ Haim. Ab. n. 7.

አስተኃለፈ፡ IV, 3 1) *circummittere* nuntios, praecones; *per praecones discursantes promulgare* alqd, c. Acc. legati: አስተኃለፉ፡ መላእክተ፡ ውስተ፡ ኵሉ፡ ይሁዳ፡ 2 Esr. 10, 7; c. Acc. rei: ከመ፡ ያስተኃልፍ፡ ነገረ፡ በኵሉ፡ በሐውርቲሆሙ፡ 2 Esr. 18, 15; c. ለ፡ ejus, cui quid nuntiatur, Jos. 3, 3; 1 Reg. 14, 34. 2) facere ut alius alium transgrediatur i. e. *permutare, decussatim ponere*: ኢታስተኃልፍ፡ ዕለተ፡ እምዕለት፡ Kuf. 49 (nisi IV, 1 n. 1 intelligere malueris); Gen. 48, 14.

ኀላፊ፡ part. 1) *transiens, praeteriens, pergens, tendens* de loco in locum: ከሀናት፡ ኀሉፋን፡ ፍኖት፡ Hos. 6, 9 var.; ኀሉፍ፡ ገጾሙ፡ ለኢየሩሳሌም፡ Luc. 9, 53; Acc. adv.: *transeundo*, እሴፎ፡ እርአይክሙ፡ ኀሉፈ፡ Rom. 15, 24; 1 Cor. 16, 7. 2) *digressus*: de mortuo, እስመ፡ ከነ፡ ኀሉፈ፡ ህላዌሁ፡ እምኔሆሙ፡ Gad. Kar.

ኀላፊ፡ n. ag., Pl. ኀላፍያን፡ et ኀለፍት፡, Pl. Pl. ኀለፍታት፡ 1) *transiens, praeteriens*: ኀላፌ፡ ፍኖት፡ Ps. 79, 13; ኀላፍያን፡ ፍኖት፡ Job 21, 29; Jes. 51, 23; Prov. 9, 14; Hez. 16, 15. 25; 2 Par. 7, 21; ኵሉ፡ ኀላፍያን፡ Thren. 1, 12; ዐውሎ፡ ኀላፊ፡ καταιγὶς φερομένη Jes. 28, 18; ኀለፍተ፡ ፍኖት፡ M. M. f. 164. 2) *viator, peregrinus* παρεπίδημος 1 Petr. 2, 11 rom. 3) *transiens, periens, fluxus, fugax, ca*[illegible] 13, 12. እስመ፡ ዐርክ፡ ኀላፊ፡ ወለኀዳጥ፡ ውእቱ፡ መዋዕል፡ Sir. 6, 8; ለብዕሎሙ፡ ኀላፊ፡ 1 Tim. 6, 17; መብልዕ፡ ኀላፊ፡ Joh. 6, 27; ዝንቱ፡ ዓለም፡ ኀላፊ፡ Clem. f. 272; Mavâs. n. 18; al. crebro.

ኀላፊት፡ subst. 1) coll. (gramm. § 120, a): *agmen praetereuntium, transeuntes*: በቅድመ፡ ኵሉ፡ ኀላፊት፡ Hez. 5, 14. 36, 34; ኵሎሙ፡ ኀላፊት፡ (v. ኀላፍያን፡) ፍኖት፡ ተፋጸዩ፡ Thren. 2, 15; ኀላፊት፡ ንሕነ፡ Jud. 9, 18; ኀላፊት፡ ይፀርፉ፡ ላዕሌሁ፡ Marc. 15, 29. 2) Etiam de *singulis* ex agmine transeuntium usurpatur: ዐበጡ፡ አሐደ፡ ኀላፌተ፡ Marc. 15, 21.

ኀልፈት፡ n. act. 1) *transitio, transitus, transcursus*: በኀልፈተ፡ ዐውሎ፡ Prov. 10, 25; የኀልፍ፡ ንብረትነ፡ከመ፡ አሠረ፡ኀልፈተ፡ደመና፡ Sap. 2, 4; ἐπίβασις 5, 11; δίοδος 5, 12; ኀልፈቶሙ፡ ውስተ፡ ባሕረ፡ ኤርትራ፡ Chr. ho. 6. 2) *abitus, discessus, excessus*: ኀልፈቶሙ፡ ἡ ἀφ' ἡμῶν πορεία Sap. 3, 3; ἔξοδος 2 Petr. 1, 15 Platt. 3) *exitus, finis*: ኀልፈተ፡ ጊዜያት፡ ወዓመታት፡ ἐκβάσεις καιρῶν καὶ χρόνων Sap. 8, 8; ኀልፈተ፡ መንግሥትከ፡ Jsp. p. 275; እምከመ፡ ሰምዐ፡ ኀልፈቶ፡ ለጊዜ፡ ምንዳቤ፡ ወፍጻሜሁ፡ ለጊዜ፡ ትክዝ፡ ይትናዘዝ፡ ልቡ፡ Chr. ho. 1. 4) *fragilitas, instabilitas*: ኀልፈተ፡ ዝንቱ፡ ዓለም፡ Enc.; እንበለ፡ ኀልፈት፡ *immutabilis*, Lud. e Mss. Colb.

ትኀላፍ፡ subst. transitus de loco in locum, *commercium* Jud. 18, 7. 9. 29 in codd. C et G.

ማኅለፍ፡ (Num. 20, 21 F. H.) et ማኅለፍት፡ subst., Pl. ማኅለፍታት፡ 1) *transitio, transitus*: ጸሎተ፡ ማኅለፍተ፡ ነፍስ፡ sc. ex hoc mundo in illum, Genz. f. 12; አዕርፍ፡ እግዚአ፡ ነፍሶሙ፡ ውስተ፡ መካነ፡ ሥዑር፡ ኀበ፡ ማየ፡ ዕረፍት፡ እንዘ፡ ትጼጉ፡ ማኅለፍታተ፡ ነፍሶሙ፡ ዘእንበለ፡ ክልአት፡ f. 67. 2) *venia liberi transitus* vel *commeatus* Acc. Jes. 10, 24 25. 27. 29.

ምኅላፍ፡ subst. 1) *locus transitus, transitus, transitio pervia*: ተኀጥአ፡ ምኅላፈ፡ Hos. 2, 8; ኢወሀበ፡ ምኅላፈ፡ (v. ማኅለፈ፡) እንተ፡ ደወሉ፡ Num. 20, 21; አልቦ፡ ምኅላፍ፡ οὐ μὴ διαβῶ Job 19, 8; ዳእሙ፡ ምኅላፈ፡ ክልኤቱ፡ ዕደው፡ ኵለንታሁ፡ Judith 4, 7; ትገብር፡ ለከ፡ ምኅላፈ፡ እንተ፡ ደማስቆ፡ 3 Reg. 20, 34; Org. 4. 2) *transitio, transcursus* ምኅላፈ፡ አሠሩ፡ አልቦ፡ ዘይትረከብ፡ Sap. 5, 10; temporis, Lud. auct. Greg.

ኀመለ፡ *olera colligere* vid. sub ሐመለ፡

አኀመልመለ፡ *virere* vid. sub አሕመልመለ፡

ኀምሥ፡ *uterus* vid. sub ሐመሥ፡

ኀሞር፡ *fabae* species vid. sub ሐመር፡

ኀመሰ፡ I, 2 [חמשׁ, ܚܡܫ, خمس] *quinque facere:* Deus ዘይኄምሶን፡ ለኬክሮሳት፡ ሰዓታት፡ ከመ፡ ይኩና፡ መዓርገ፡ ጸሎታት፡ M. M. f. 347.

ኃሙስ፡ part. *quintuplex*, Lud. in gramm. p. 100.

ኀምስ፡ nom. num., femininis junctum, *quinque;* ejus character ፭, ut: ኀምስ፡ አዋልድ፡ 1 Reg. 25, 42; ኀምስ፡ አህጉረ፡ ግብጽ፡ ይነብባ፡ Jes. 19, 18. 17, 6; ኀምስ፡ ኅብስት፡ Matth. 14, 17. 25, 2.

ኃምስ፡ nom. num. 1) *quinque*, potissimum ante nomina mensurarum usitatum, ut: ዕሥራ፡ ወኃምስ፡ በእመት፡ Hez. 40, 13; ዕሥር፡ ወኃምስ፡ በእመት፡ Ex. 37, 12. 27, 1. 14. 2) adv. *quinquies*, ኃምስ፡ et Acc. ኃምሰ፡ ut 2 Cor. 11, 24.

ኀምስቱ፡ (i. e. ኀምስት፡ cum suff. *ū*) nom. num., masculinis junctum, *quinque:* ውስቱ፡ ኀምስቱ፡ ሰማይ፡ Asc. Jes. 8, 1; ው"፡ ኀ"፡ ሰማያት፡ 8, 19; ኀ"፡ መሳፍንት፡ 1 Reg. 6, 16; ምስለ፡ እልክቱ፡ ኀምስቱ፡ Gen. 14, 9; Acc. ኀምስተ፡ ዕደው፡ 47, 2 (gramm. § 191, 1); c. pron. suff. ኀምስቲነ፡ *nos quinque* Sx. Sen. 19.

ኃምስ፡ adj. num. (ordinale), f. ኃምስት፡, *quintus* Gen. 1, 23. 30, 17; Ex. 13, 18; Kuf.; Jer. 1, 3. 35, 1; Hez. 8, 1; Zach. 7, 5; Bar. 1, 2; Asc. Jes. 7, 32; c. suff. ኃምሱ፡ *quintus* (eorum) 2 Reg. 3, 4.

ኃምሳዊ፡ vel ኃምሳይ፡ adj. num., f. ኃምሳዊት፡ vel ኃምሲት፡ *quintus* Jsp. p. 289; ግዘት፡ ኃምሳይ፡ *anathema quintum*, Fid. Jac. Bar.; በኃምሲት፡ ዓመት፡ Hez. 1, 2; ዘአውሰበ፡ ራብዒተ፡ አው፡ ኃምሲተ፡ F. M. 5, 9. — Acc. Adv. ኃምሳየ፡ (sc. ጊዜ፡) *quinta vice, quintum* 2 Esr. 16, 5. — Ubi de diei divisione in horas, caet. agitur, ኃምሲት፡ est $\frac{1}{60\times60\times60\times60\times60}$ pars diei (vid. ኬክሮስ፡) Abush. 11 seq.

ኀሙስ፡ nom. temporale, 1) *quinque* (dies) et *quintus* (dies), ut: ተዐገሡ፡ ዓዲ፡ ኀሙሰ፡ መዋዕለ፡ Judith 7, 30; እምድኅረ፡ ኀሙስ፡ መዋዕል፡ 8, 9; መዋዕለ፡ ኀሙስ፡ *quinque dies* Sx. Genb. 21 Enc.; de diebus mensis (supputando sive inde a novilunio sive a plenilunio): እመ፡ ኀሙሱ፡ ለሠርቅ፡ Hez. 33, 21; እመ፡ ዕለተ፡ ዐሡሩ፡ ወኀሙሱ፡ ለሠርቅ፡ Ex. 23, 6; በኀሙሱ፡ ለጽልመት፡ εἰκάδι τοῦ μηνός 2 Esr. 10, 9; Zach. 7, 5; de diebus hebdomadis: እመ፡ ኀሙስ፡ 4 Esr. 4, 54. 2) hebdomadis *feria quinta*, ut: በዕለተ፡ ኀሙስ፡ Did. 29; Lit. Epiph.; ዘኀሙስ፡ ዘፋሲካ፡ Cod. Mus. Br. XXIX; al.

ኀምሳ፡ nom. num., 1) *quinquaginta* (*quinquagesimus*); ejus character ፶; Gen. 7, 24. 18, 24; ኀምሳ፡ ወኀምስቱ፡ መዋዕለ፡ Tob. 1, 21. 14, 2; ፶በእመት፡ Hez. 40, 15. 2) በዓለ፡ ኀምሳ፡ vel በዓለ፡ ፶ *pentecoste*, Did. 30; creberrime in Syn., Mavâs., Lectionar., al.

ኁማሴ፡ subst. *quinio*, πεντάς, Lud. in gramm. p. 100.

ታኅማስ፡ et ተኀማስ፡ (Sx. Mij. 15 Enc.) subst. 1) *pentas*, *quinio*, ut: ታኅማሰ፡ ዓመታት፡ ፲፭ *quindecim anni* Sx. Tachs. 15 Enc.; Mij. 15 Enc. 2) *quinta pars*, ut: ፰ሰዓት፡ ወ፬ታኅማሰ፡ ሰዓት፡ $8\frac{4}{5}$ *horae* Abush. 44.

ተኀምስት፡ subst. 1) *quintuplum* Ex. 21, 37; Gen. 43, 34 var.; Can. Ap. 50 (gr. 64); Clem. f. 126; Kedr f. 76. 2) *quinque partes*, ፲፭ተኀምስተ፡ ብርሃን፡ *partes luminis quindecim* Hen. 78, 7.

ምኅምስት፡ subst. *quintuplum* Gen. 43, 34.

ኀምበ፡ *forca* vid. sub ኀበበ፡

ኀመዘ፡ inus., i. q. ኀበዘ፡ q. v. [cfr. حمس *coxit in sartagine*, (حمص) خبز *assavit* (carnem); et amh. እምሳ፡ *panis species*].

ምኅማዝ፡ subst. *furnus:* ኢ.ውዕየት፡ ቀዊማ፡ ማእከለ፡ ውዑይ፡ ወርሱን፡ ምኅማዝ፡ Enc. Genb. 20; at in Cod. Sx. Tub. legitur ማኅበዝ፡ (Non *pyram* cum Ludolfo, sed *furnum* intelligendum esse, ipsa Synaxarii relatio docet).

ኃምዝ፡ *aestus irae, venenum* vid. sub ሐምዝ፡

ኀመየ፡ *conviciari* vid. sub ሐመየ፡

ኀመየ፡ I, 1 et 2 [ad familiam radd. קמץ, קפץ al. referendum videtur] Subj. ይኅሚ፡, *vinculis constringere* vel *ligare, vincire:* ኀመይዎ፡ ለእግዚእነ፡ Marc. 15, 1; Joh. 18, 12; ለኀሩያኒሆሙ፡ የኀምይዎሙ፡ (v. ይኄምይዎሙ፡) በሐብል፡ Hez. 27, 24; እዘዘ፡ ይኅምይዎሙ፡ ውስተ፡ ክሣውዲሆሙ፡ Sx. Sen. 19. — *Voc. Ae.:* ኀመየ፡ ዘ፡ አሰረ፡

አኅመየ፡ II, 2 *vinciendum curare*, Act. 22, 4 rom. ubi pro ወአሐመክዎሙ፡ restituendum est: ወአኅመይክዎሙ፡

ተኀምየ፡ III, 1 pass. *vinciri* Lud. sine auct.

ኃሙይ፡ part. *vinctus, vinculis constrictus* Joh. 18, 24.

ኅማዬ፡ subst. *vinctio, vinculorum injectio:* በኅማዬክ፡ በእደ፡ አይሁድ፡ ከመ፡ ሰራቂ፡ Cod. Mus. Br. LIV. nr. 7.

ማኅሚ፡ subst. *vinculum* Jud. 15, 14; እበትክ፡ ማኅሚከ፡ Nah. 1, 13; ፈትሕዎ፡ ማኅሚሁ፡ ለአኪዮር፡ Judith 6, 13.

ኀሠሠ፡ I, 1 [pertinet ad familiam radicum late propagatam قمش, غش, خش II. V. X; جست, نقش, قس, sine dubio etiam בקשׁ al.] Subj. ይኅሥሥ፡ 1) *quaerere*, absentem Luc. 2, 44. 45; Hebr. 13, 14; amissum Koh. 3, 6 (ኀሢሥ፡); ኀሡ፡ አእዱገ፡ 1 Reg. 9, 3; ተኀሠሥዎሙ፡ ወኢትረክበሙ፡ Jes. 41, 12; Koh. 8, 17. 3, 15; የኀሥሡ፡ ዘይበልዑ፡ σῖτον ζητοῦντες Job 38, 41. 6, 5. 39, 29; ሖረ፡ ይኅሥሥ፡ ሎቱ፡ መከነ፡ Kuf. 7; ኃሥሡ፡ ብእሴ፡ ዘየሐውር፡ ምስሌከ፡ Tob. 5, 3. 4; ኃሥሣ፡ አሠረ፡ Sir. 14, 22; Jes. 21, 12; መነ፡ ተኀሥሥ፡ Gen. 37, 15; Cant. 3, 1; ኢየኀሥሥኑ፡ ለኪ፡ ዕረፍተ፡ Ruth 3, 1; ኃሡ፡ ውስተ፡ መርሕበ፡ እመበ፡ ዘይገብር፡ ፍትሐ፡ Jer. 5, 1. a) Ubi de rebus invisibilibus agitur, *quaerere, sectari, petere, studere:* sapientiam Koh. 7, 25; Prov. 2, 4; Sir. 4, 11. 51, 13; 1 Cor. 1, 22; ሐሰተ፡ Ps. 4, 3; የኀሥሥ፡ ጽድቀ፡ Jer. 5, 1; Jes. 1, 17. 16, 5; ኃሥሡ፡ ሰላመ፡ ለምድር፡ Jer. 36, 7; ኀሡ፡ አእምሮ፡ Prov. 9, 6; ሕገ፡ Kuf. 1. b) raro: ኀሠሥኩ፡ idem est quod ፈቀድኩ፡ *mihi opus est* re, ut: አኮ፡ ጥዑያን፡ ዘየኀሥሥዎ፡ ለዐቃቤ፡ ሥራይ፡ F. N. 5. c) *insidiari:* ኀሠሥዋ፡ ለነፍስየ፡ Sir. 51, 3; Jer. 4, 30. 11, 21. 51, 30; 1 Reg. 20, 1. d) Deum *quaerere, adire implorando* vel *consulendo* Jes. 9, 13. 51, 1. 55, 6; Am. 5, 4; Ps. 76, 2; ኀሠሥኩ፡ ገጸከ፡ Ps. 26, 13; al. 2) *percontari, sciscitari:* ኃሥዎሙ፡ Jes. 8, 19; እለ፡ የኀሡ፡ በእንተ፡ ሕያዋን፡ እምኀበ፡ ምውታን፡ ib.; ኢትኀሥሥ፡ እፎ፡ ይትኴነኑ፡ 4 Esr. 9, 14. 3) *anquirere, investigare, explorare, scrutari, perscrutari:*

ኀሠሡ፡ ወሐተቱ፡ Job. 6, 29; ከመ፡ ትኅሥሣ፡ ለኀጢአትየ፡ (ἀναζητεῖν) Job 10, 6; ለኀሢሥ፡ ወለፈቲን፡ በጥበብ፡ Koh. 1, 13. 12, 10; የኀሥሥዎ፡ (ለሕግ፡) Ps. 118, 2; ከመ፡ ትኅሥሥ፡ ውስተ፡ መጻሕፍት፡ 2 Esr. 4, 15; 1 Esr. 6, 22; ኀሢሥየ፡ ፍኖቶሙ፡ ነበርኩ፡ Job 29, 25; 1 Petr. 1, 10. 11; 4 Esr. 12, 7; የኀሥሥ፡ ዘከመ፡ ያቀውም፡ ምስሎ፡ Jes. 40, 20; ይኅሥሡ፡ ነገረ፡ 2 Esr. 10, 16. 4) *poscere, postulare et reposcere* vel *requirere* ab aliquo, c. Acc. rei et በኀበ፡ vel እምነ፡ prs.: የኀሥሡ፡ ትእምርተ፡ በኀቤሁ፡ Luc. 11, 16. 8, 12. 2 Cor. 13, 3; መኑ፡ ኀሠሣ፡ ለዝንቱ፡ እምእዴክሙ፡ Jes. 1, 12; Jer. 51, 35; ኀሢሠ፡ ዕዳ፡ *pecuniam creditam repetere*, F. N. 19; እምውስተ፡ እዴ፡ ኵሉ፡ አኀሥሥ፡ ለደመ፡ ሰብእ፡ Kuf. 6; c. Acc. prs., a qua poscitur: ኪያየ፡ ኅሥሥ፡ *a me reposce* Gen. 43, 9; c. dupl. Acc.: ብዙኀ፡ የኀሥሥዎ፡ Luc. 12, 48; seq. ከመ፡, ut: መኰንን፡ ኀሠሠ፡ ከመ፡ ይክሀዱ፡ ለክርስቶስ፡ Sx. Mag. 6. (vid. ተኀሠ፡). 5) *contendere, operam dare, studere* seq. ከመ፡ et Subj., ut: ሀለውኩ፡ እንዘ፡ አኀሥሥ፡ በኵሉ፡ ልብየ፡ ከመ፡ እግበር፡ ፈቃዳተ፡ እግዚ"፡ Kuf. 21; vel seq. Subj. ኀሠሥኩ፡ አእምር፡ 4 Esr. 13, 8; ኢትኅሥሥ፡ ታእምር፡ Herm. p. 76; 1 Reg. 19, 2. 23, 10; Marc. 14, 1; ኅሥሥ፡ ትግበር፡ ኵሎ፡ ዘያሠምሮ፡ ለእግዚ"፡ Did. 1. — *Voc. Ae.*: ኀሠሠ፡ ዘ፡ ሻአ ።

ተኀሠ፡ III, 1 1) pass. a) *quaeri, investigari*: ጥበብ፡ ተኀሠት፡ በኀበ፡ ኵሎሙ፡ ቀደምት፡ Sir. 39, 1; እትኀሠሥ፡ ለቤተ፡ እስራኤል፡ Hez. 36, 37; Ps. 9, 39; ዘኢይትኀሠሥ፡ *impervestigabilis*, Vit. Sanct. b) *postulari, reposci*: ደሙ፡ ይትኀሠሠክሙ፡ Gen. 42, 22. c) *ad rationem reddendam vocari*: ለእመ፡ አነ፡ ቀተልኩከ፡ እትኀሠሥ፡ በቅትለትከ፡ Jsp. p. 352. 2) refl. a) *sibi quaerere* vel *petere* aliquid: ኀበ፡ ተኀሠሥኩ፡ መከነ፡ ለነፍስየ፡ አኀሥሥ፡ ወለነፍስከኒ፡ 1 Reg. 22, 23; ኢትትኀሠሥ፡ ደወለ፡ ቢጽከ፡ Deut. 19, 14. b) *sectari, studere, moliri*: እትኀሠሦሙ፡ ከመ፡ አእትቶሙ፡ ζητήσω ἐξᾶραι αὐτούς Zach. 12, 9; ኢይትኀሠሥ፡ ለሙቱ፡ እኩየ፡ ኵሎ፡ መዋዕለ፡ ሕይወትየ፡ Kuf. 35. c) *sibi investigare, explorare, scrutari, scrupulum animo injectum habere*, abs. Kuf. 12; ከመ፡ እግባእ፡ ውስተ፡ ዝንቱ፡ ብዙኀ፡ ተኀሥሦ፡ (scrupulus) 4 Esr. 10, 43. 12, 6; እንዘ፡ እትኀሠሥ፡ ከመ፡ እርከብ፡ ፍኖቶ፡ ለልዑል፡ 4 Esr. 3, 43; c. በ፡, ut: (Ptolemaeus, rex Aegypti) ከነ፡ መፍቀሬ፡ ጥበብ፡ ወትምህርት፡ ወጽኑዐ፡ ተኀሥሦ፡ ባቲ፡ Jsp. p. 286; c. በእንተ፡ 4 Esr. 8, 65; ኢለ፡ ይትኀሠሡ፡ በእንተ፡ ፍልሰተ፡ ሂኖክ፡ ወኤልያስ፡ Chr. ho. 22; c. Acc. rei: ተኀሠሥኩ፡ ቅሥተ፡ δίκην ἐξιχνίασα Job 29, 16; ይትኀሠሡ፡ ሕገገ፡ Kuf. 23; c. Acc. prs.: አፎ፡ ለእግዚ"፡ ትትኀሠሥዎ፡ Judith 8, 14 (ἐρευνήσετε). d) *sibi poscere* vel *reposcere, requirere* rationem, poenam, al.: ኢይትኀሠሣ፡ እግዚ"፡ (ἀναζητεῖν) Job 3, 4; እትኀሠሥ፡ አባግዕየ፡ እምእዴ፡ Hez. 34, 10; እትኀሠሥ፡ ደሞሙ፡ እምነ፡ ሰብእ፡ ዐይን፡ Hez. 33, 6; Gen. 9, 5; Deut. 23, 22; Hez. 3, 18. 20; c. በእንተ፡ rei Ps. 141, 6; c. Acc. prs., a qua reposcitur ratio, poena: Ps. 9, 25. 36; Luc. 11, 51; Jos. 22, 23; እትኀሠሦሙ፡ ዐመፃሆሙ፡ (v. በዐመፃሆሙ፡) 4 Esr. 4, 22; creberrime in F. N.; etiam cum Acc. prs. et በ፡ rei (reposcere aliquid ab aliquo) F. N. 33; al.

ተኃሠሠ፡ III, 3 1) *se invicem quaerere*: ኢይትኃሠሡ፡ በበይናቲሆሙ፡ ἑτέρα τὴν ἑτέραν οὐκ ἐζήτησαν Jes. 34, 16. 2) a se invicem vel exquirere vel reposcere i. e. *disputare, disceptare; controversiam movere* vel *habere, altercari*, እለ፡ ይትኃሠሡ፡ οἷς ἐστὶν ἡ ἀντιλογία Deut. 19, 17; Inf. ተኃሥሦ፡ ζητήσεις *quaestio, controversia* 1 Tim. 1, 4; 2 Tim. 2, 23; Joh. 3, 25; Act. 25, 20 rom.; ትትኃሠሡ፡ በበይናቲክሙ፡ ἀλλήλους προκαλούμενοι Gal. 5, 26; c. Acc. prs.: አኀዙ፡ ይትኃሠሥዎ፡ ἤρξαντο συζητεῖν αὐτῷ Marc. 8, 11. 12, 28; Act. 6, 10; ዘይትኃሠሠከ፡ οἱ ζηλοῦντές σε Sir. 37, 10.

አስተኀሠሠ፡ III, 1 *invenire artem* vel *rem novam* Lud. sine auct.

ኀሣሢ፡ n. ag. *quaesitor, investigator, perscrutator, studiosus, appetens, postulator, vindex*: ኀሣሥያተ፡ ንዋየ፡ ባዕድ፡ Did. 14; ኀሣሥያነ፡ መንግሥተ፡ ሰማያት፡ Genz. f. 81; ኩን፡ መጻሕፍተ፡ መንፈስ፡ ኀሣሢ፡ Cod. Abb. LXII; ኀሣሢ፡ ነቢብ፡ Job 11, 12; ἀγχιστεύων Num. 5, 8; ሰከዩ፡ ኀሣሢ፡ ዕዳ፡ ውእቱ፡ F. N. 43, 7.

ኀሠሣ፡ subst., Pl. ኀሠሣት፡ 1) *petitio, desiderium, studium, appetitus*: ኀሠሣሆሙ፡ *eorum desiderium*, Sx. Masc. 3: ብየ፡ ኀሠሣ፡ እምኒሩትክሙ፡ Sx. Jac. 28 Enc.; ተተክለት፡ ፍትወት፡ በጠባይዕ፡ እንስሳዊት፡ ከመ፡ ይትፌጸም፡ ኀሠሣ፡ ተራክቦ፡ (coitus) ዘይከውን፡ እምኔሁ፡ ዘርእ፡ F. N. 24, 1; ይኩን፡ ፈቃዱ፡ ወኀሠሣሁ፡ (ለመምህር፡) ከመ፡ ይኩኑ፡ (ተመሃርያን፡ ትሑታነ፡ F. N. 10. 2) *percontatio, inquisitio, quaestio*: ንኤሊ፡ በእንቲአሁ፡ በብዙኀ፡ ኀሠሣ፡ πολλὰ περὶ αὐτοῦ (θεοῦ) νοοῦμεν Chr. ho. 2; ζήτησις (quaestio, controversia) Chr. ho. 22; Abush.; ኀሠሣት፡ *quaestiones* (de jure) F. N. proleg.: inquisitio ope tormentorum facta Sx. Hed. 11 Enc.

ኁሣሢ፡ subst. *inquisitio, studia* (disciplina) Kuf. 11.

ተኀሣሢ፡ n. ag. (III, 1) *disquirens, scrutator, cognitionis studiosus, vindex*: አእኀው፡ ተኀሣሢ፡ F. M. I, 3; ተኀሣሥያን፡ በድፍረት፡ Lud. e Mss. Colb.; ተኀሣሢ፡ ደም፡ (v. ኀሣሢ፡) F. N. 47.

መስተኀሥሥ፡ part. (IV, 1) *studiosus, adipiscendi et inveniendi studiosus*: ለእመ፡ ከነ፡ (I p. pl.) መስተኀሥሣነ፡ በእንተ፡ ንጽሕ፡ ሥጋ፡ ባሕቲቱ፡ Phlx. 160; መስተኀሥሣን፡ ለእከይ፡ ἐφευρεταὶ κακῶν Rom. 1, 31.

ማኅሠሥ፡ subst. 1) *petitum, desiderium*: M. M. f. 62; ብዙኀ፡ ጻህቁ፡ ወፍድፋደ፡ ማኅሠሡ፡ Sx. Masc. 8 Enc.; ረሰየ፡ ማኅሠሦ፡ ጽድቀ፡ ለእግዚ"፡ Enc. Ter 11 (Lud.); ለኀሊና፡ ልብየ፡ ወትረ፡ እንግርኪ፡ ማኅሠሦ፡ III Sal. Mar. 25 *necessitates* (quae ad victum pertinent): እንዘ፡ ይትለአከዎ፡ ዘልፈ፡ መላእክት፡ ለማኅሠሡ፡ Sx. Genb. 29 Enc. 2) *investigatio, scrutatio*: ሰበ፡ አኖኀከ፡ ማኅሠሠ፡ Enc. Haml. 6. 3) *id quod cadit in disceptationem* vel *investigationem; controversia*: እመ፡ ባዕድ፡ ማኅሠሠ፡ ብክሙ፡ Act. 19, 39; Act. 25, 20 Platt; ማኅሠሥ፡ ዘላዕለ፡ እምልብ፡ ἔρευναι *mente superiores*. Cyr. ad Th. f. 13; ዕሙቅ፡ ምሥጢር፡ ወዘክሐከ፡ እምኵሉ፡ ማኅሠሠ፡ ልብነ፡ (νοῦν ὑπερέχον τὸν ἐν ἡμῖν) ib. f. 15.

ሙኆሥሥ፡ (ሙኅሡሥ፡ Ex. 27, 3 FH), subst., Pl. ሙኃሥሥት፡ (Num. 4, 14) et ሙኆሥሣት፡ (Num. 4, 14 var.: C in Ex. 38, 3 sec. Hebr.) *fuscina, harpago, ferrum aduncum, forceps*, κρεάγρα Ex. 27, 3 (በዘያወዕኡ፡ ሥጋ፡ Ex. 38, 23); Num. 4, 14; 1 Reg. 2, 13. 14 (v. ሙኆሥሥ፡ et ሙኆሣሥ፡); Jer. 52, 18; ሙኆሥሠ፡ ስነን፡ *forceps dentiduca* Sx. Ter 15. — *Voc. Ae.*: መ"፡ ብ፡ እምሳለ፡ ጉጠት፡; al.: ብ፡ ጉጠት፡

ታኅሣሥ፡ nomen mensis Abyssinorum quarti, qui XXVII°

Novembris sec. Cal. Jul., IX° Decembris sec. Cal. Greg. incipit, et mensi Coptorum ⲬⲞⲒⲀⲔ respondet.

ኀሠዐ፡ (et **ኀሠአ፡**) I, 1 [خَشَعَ *humilis, submissus fuit*; خَضَعَ *humilis, depressus fuit*; *quievit*; tr. *sedavit*; vid. etiam **ቀጽዐ፡** et חָשָׁה] Subj. **ይኅሣዕ፡**, *sedari, silescere, quiescere*: **ኀበ፡ ኢሀሎ፡ መዓትም፡ የኀሥዕ፡ ጋእዝ፡** Prov. 26, 20 (ἡσυχάζει μάχη); **መዐት፡ ይኅሣዕ፡** Lit. 169, 1; Kid. f. 9; de malitia diabolorum, Ssal. Req. — *Voc. Ae.*: **የኀሥዕ፡ ዘ፡ ገዘ፡ ይል፡**

አኅሠዐ፡ II, 1 *sedare, tranquillare, restinguere*: **መዐት፡ ብእሲ፡ ያኀሥዕ፡ ገብር፡ ጠቢብ፡** πραΰνει Prov. 18, 14; **ሞገደ፡ ባሕር፡ አኅሥአ፡ ክርስቶስ፡** Kid. f. 33; **አኅሠዐ፡ መቅሠፍተ፡** πέρας ἐπέθηκε τῇ συμφορᾷ Sap. 18, 21; **ኢይክሉ፡ ያኅሥዑ፡ አዕባአ፡ ዕፁባተ፡** Phlx. 147.

ኀሠፈ፡ I, 1 [خَشِفَ *scabie in toto corpore affectus est* (خَصِفَ *scabie sicca laboravit*); חָסַף, חָשַׁף, خَشُفَ *scaber factus est*, vid. Ges. thes. p. 504] *scabiosum fieri* vel *esse*, Herm. p. 80ᵇ lin. 16, ubi pro **ይሰፍሐ፡** legendum videtur **ይሐስፍ፡**

ሕሡፍ፡ part. *scaber, scabiosus, scabrosus*: Lev. 22, 22 μυρμηκιῶν *formicatione* (scabiei specie) *laborans*; de lapidibus Herm. p. 9. 12. 99; etiam p. 82, ubi pro **ስፉሐት፡** legendum est **ኅሡፋት፡** — *Voc. Ae.*: **ኅሡፍ፡ ዘ፡ ቍሱል፡**

ኀረመ፡ inus., ut videtur cognatum cum **ኀረወ፡** q. v.

ኅርመት፡ subst. *ductus literae, litera, literae apex, syllaba*: **አሐቲ፡ ኅርመታ፡** ἢ μία κεραία Matth. 5, 18 var. (teste Ludolfo in lex. ae. c. 199); M. M. f. 233; **ኢንኤዝዝ፡ አሐተ፡ ቃለ፡ አው፡ አሐተ፡ ኅርመተ፡ ይትወለጥ፡ እምዘ፡ ሀሎ፡ ሀየ፡** οὔτε ἐπιτρέπομεν ἑαυτοῖς ἢ ἑτέροις ἢ λέξιν ἀμεῖψαι τῶν ἐγκειμένων ἐκεῖσε ἢ μίαν γοῦν παραβῆναι συλλαβήν, Epist. Cyr. ad Joann. Ant. in Cyr. f. 116.

ኀረመ፡ *prohibere* vid. sub **ሐረመ፡**

ኀረሠ፡ (vel **ኀረሰ፡**) I, 1 et 2 [خَرَشَ et خَرَسَ *saginare*] Subj. I, 1 **ይኅርሥ፡**, 1) *bene curare* et *idoneis alimentis nutrire, saginare*: **እዘዘ፡ ይኅርሥዎሙ፡** (v. **የኅርሥዎሙ፡**) τρέφειν αὐτοὺς Dan. 1, 5; **እለ፡ የኅርሥዎሙ፡** (v. **ያኅርሥዎሙ፡**) τρεφόμενοι (ὡς μόσχοι σιτευτοί) Jer. 26, 21; **ኀረሥኩኪ፡ በስንዳሴ፡** Hes. 16, 13. 2) I, 2 *nutrimenta sumere* Esth. 2, 12 var. (vid. sub **ተኀረሠ፡**).

አኅረሠ፡ II, 1 *bene nutrire* Jer. 26, 21 var. (vid. sub **ኀረሠ፡**).

ተኀረሠ፡ III, 2 *bene nutriri*: **እስመ፡ መጠነዝ፡ መዋዕለ፡ ይነብሩ፡ እንዘ፡ ይትኄረሡ፡** (v. **ይኄርሡ፡**) **ወይሜንዩ፡** οὕτως ἀναπληροῦνται αἱ ἡμέραι τῆς θεραπείας Esth. 2, 12.

ኀረሰ፡ (vel **ኀረሠ፡**) I, 1 [cfr. خُرْسٌ, خُرُوسٌ, خَرَسَ] *parturire, peperisse, in puerperio cubare*, de mulieribus: (Maria non polluta est) **ኢበዐኒስ፡ ወኢበኀሪስ፡** Org.; **አመ፡ ዕለተ፡ ኀሪሳ፡ ለእምከ፡** M. M. f. 31; de animalibus: **አባግዕ፡ ወእጐላት፡ የኀርሳ፡** λοχεύονται Gen. 33, 13; c. Acc. infantis: **እማቲሆሙ፡ እለ፡ ኀረሰሆሙ፡** τῶν τετοκυιῶν αὐτοὺς Jer. 16, 3.

አኅረሰ፡ II, 1 *parturientem adjuvare, obstetricis munere fungi*: **እንተ፡ ታኀርሳ፡** Gen. 35, 17.

ኅርስ፡ subst. (etiam **ኀርስ፡** Lud.), *partus, puerperium*; de mulieribus: **በመዋዕለ፡ ትክቶን፡ ወኅርሳ፡ ኢትቅረብ፡** F. N. 24, 5; F. M. 10, 1; **እንዘ፡ ውእቶን፡ ኢንጹሓት፡ እምኅርሰን፡** ib.; **ቤተ፡ ኅርስ፡** *domus puerperii*, Ssal. Req.; de animalibus: **ዕኑሳቲሆሙ፡ ኢይድኀፃ፡ ወይድኅና፡ በኅርሰን፡** Job 21, 10.

ኀራስ፡ adj. et subst. fem., Pl. **ኀራሳት፡**, *foetum enixa, parturiens, quae peperit, puerpera*, (de hominibus et animalibus): **ድብ፡ ኀራስ፡** 2 Reg. 17, 8; **ኀራሳት፡** Ps. 77, 76; **ብእሲት፡ ኀራስ፡** Kedr f. 64; Clem. f. 246; cavete **እምኀራስ፡ ወትክት፡** f. 141.

ኀረሰ፡ *arare* vid. sub **ሐረሰ፡**

ኅርስ፡ *incantatio* vid. sub **ሐርስ፡**

ኀረወ፡ I, 1 [vicinae sunt rad. חור (خار) in quibusdam derivatis), خَرَبَ خَرَمَ, quibus significatio *perforandi* convenit, nec non **ከረየ፡** q. v.; accedit radix خَرَتَ *perforavit*, خَرُو *excavavit*; *aravit* (חָרַשׁ), חָרַת *insculpsit* (quae media interest inter verba familiae חור et familiae חרץ חרש חרט al.)] proprie: *perforare* (vid. **ኅሩው፡**, **ኅርወት፡**), in specie: *caelare, sculpere*: **እለ፡ ይገልፉ፡ ወየኀርዉ፡ ዐይነ፡ ማኅተም፡** οἱ γλύφοντες γλύμματα σφραγίδων Sir. 38, 27; **ኀሪወ፡ ማኅተም፡** ib.; Act. 17, 29 rom. ubi pro (**እብን፡**) **ዘኀረየ፡** (**ኪንያ፡**) legendum esse **ዘኀረዎ፡** jam Lud. bene conjecit.

አኅረወ፡ II, 1 *caelandum, sculpendum curare*, c. dupl. Acc.: **አኅርዎሙ፡ አስማቲሆሙ፡** (v. **ግልፍ፡**) Ex. 28, 9.

ተኀረወ፡ III, 1 et 2 *caelari, sculpi*: **እብን፡ ዘይትኀረው፡** (v. **ዘይትኄረው፡**) Ex. 25, 7; **አእባን፡ ዘይትኄረው፡** Ex. 35, 8 C.

ኅሩው፡ part. 1) *perforatus*: **ወኅሩው፡ ሰኰናሁ፡ በአምሳለ፡ ጕንድ፡** Sx. Sen. 4 Enc. (in Actis hujus diei refertur: **አዘዘ፡ መኰንን፡ ከመ፡ ይስቍሩ፡ ሰኰናሁ፡** (**ለሰኑሲ፡**) **ወይስሐብዎ፡ ውስተ፡ ሀገር፡ ዘ፡ለንታሁ፡**); Lud. in suo exemplari legit: **ወእኅረወ፡ ሰኰናሁ፡** et vertit: *cui planta pedis fissa est*, lex. c. 358, minus recte. 2) *caelatus, sculptus*, c. Acc. imaginis insculptae: **ዕንቍ፡ ኅሩው፡ ዐይነ፡ ማኅተም፡** λίθοι γλύμματος σφραγῖδος Sir. 45, 11. — *Voc. Ae.*: **ኅሩው፡ ዘ፡ ስቁር፡**

ኀራዊ፡ n. ag. *sculptor, caelator*, ut: **ኀራዌ፡ ማኅተም፡** *sculptor sigilli*, Lud. sine auct.

ኅርወት፡ n. act. et subst. 1) *caelatio, sculptura*: **ኅርወተ፡ ዐይነ፡ ማኅተም፡** Ex. 28, 11. 2) *caelum, cestrum, scalprum*: **ትሰቍር፡ አንፎ፡ በኅርወት፡** (ubi LXX habent: ψελλίῳ τρυπήσεις τὸ χεῖλος αὐτοῦ) Job 40, 21. — *Voc. Ae.*: **ኅርወት፡ ዘ፡ ምሕሮ፡**, aliud: **መሮ፡** (vid. **ምሮ፡** apud Isenbergium). 3) *foramen*: **አሰርዎሙ፡ ውስተ፡ ኅርወተ፡ ጕንድ፡** (cippi) **ከቡደ፡ እስረት፡** Macc. f. 2; Sx. Sen. 19.

ኀራውያ፡ *porcus* vid. sub **ሐረወ፡**

ኀርየ፡ et **ኀረየ፡** I, 1 [cogn. c. **ኄር፡** q. v.; arab. خَارَ *praehabuit, praetulit, elegit*; vic. בָּחַר *elegit*, اِخْتَارَ VIII *elegit meliores* et **መከረ፡** q. v.] Subj. **ይኅረይ፡** (raro **ይኅሪ፡**) *eligere, seligere, deligere, praeferre*, (*optare*): **የኀሪ፡ ሠናየ፡**

ወይሚንን፡ እኩየ፡ Jes. 7, 15. 16; Gen. 13, 11; Jos. 24, 15. 22; Ruth 4, 4; ይኅረዩ፡ ሎሙ፡ አልሀመ፡ 3 Reg. 18, 23; አን ተ፡ ተኅረ፡ ወአኮ፡ አነ፡ Job 34, 33; ዘኅርየ፡ እምውስቴቱ፡ Sir. 15, 17; ዕፀ፡ ዘኢይነቅዝ፡ የኅሪ፡ ሎቱ፡ Jes. 40, 20. 44, 13 (ኅሪዮ፡); 1 Esr. 9, 16; Joel 2, 16 (ኅረዩ፡ v. ኅርዩ፡ ሊቃውንተ፡); Luc. 10, 42; αἱρετίζειν Zach. 2, 12; crebro de Deo, qui elegit Israelem, sanctos, urbem sacram, al.: Num. 14, 8. 16, 7; Deut. 10, 15. 12, 11. 14, 2; Jes. 14, 1. 41, 9. 44, 1; 4 Esr. 3, 29—35; Marc. 13, 20; Joh. 13, 18; ኅረይክሙ፡ ἡ ἐκλογὴ ὑμῶν 1 Thess. 1, 4; ἡ κατ' ἐκλογὴν πρόθεσις Rom. 9, 11; c. Acc. praedicati, ut: ኪያሁ፡ የኅሪ፡ እግዚ"፡ ሎቱ፡ ሕዝበ፡ Kuf. 19, vel c. ለ፡, ut: ሕዝብ፡ ዘኅረየ፡ ሎቱ፡ ለርስቱ፡ Ps. 32, 12. 134, 4; cum በ፡ vel እምነ፡ eorum, e quibus vel inter quos eligitur, ut: ኅረይኩ፡ ዘርአ፡ ያዕቆብ፡ በኵሉ፡ Kuf. 2; ኪያሁ፡ ኅረየ፡ እምነ፡ ኵሉ፡ ሰብእ፡ Sir. 45, 4. 16; 4 Esr. 3, 29—35, et c. እምነ፡ ejus, cui praefertur, ut: ለሊሁ፡ ኅረየ፡ ከዊነ፡ ሰይጣን፡ እምይኩን፡ ሊቀ፡ መላእክት፡ ipse Satanas esse maluit quam archangelus, Did. 33; እለ፡ የኅርዩ፡ ዕለታተ፡ እምዕለታት፡ F. M. 15. — Nonnumquam latine vertere licet delectari vel approbare, ut: አኮኬ፡ ዘንተ፡ ጾመ፡ ዘኅረይኩ፡ Jes. 58, 5; [illegible] በ፡, ut: ኢኅረየ፡ በሙ፡ iis non delectatus est, Kuf. 15. — Voc. Ae.: ኅረየ፡ ዘ፡ መረጸ፡

ተኅርየ፡ III, 1 eligi: ፍሬየ፡ ይትኅረይ፡ (var. pro ይኄይስ፡ ኪያየ፡ ኅርይ፡) እምወርቅ፡ Prov. 8, 19; episcopus ዘተኅርየ፡ እምኵሉ፡ ሕዝብ፡ Const. Ap. 21. 52; በእንተ፡ ተኅርዮ፡ አበ፡ ምኔት፡ de electione abbatis II Can. Nic. 59; Lit. 161, 3.

ኅሩይ፡ part., fem. ኅሪት፡, 1) electus, selectus: Hez. 23, 7; ምድር፡ ኅሪት፡ Jer. 3, 19; እብን፡ ኅሪት፡ Jes. 28, 16; ብሩር፡ ኅሩይ፡ Prov. 8, 19; 1 Petr. 2, 4; ሀገር፡ ኅሪት፡ ወቅድስት፡ Sir. 49, 6; እስራኤል፡ ኅሩይየ፡ Jes. 42, 1. 45, 4; ኅሩያንየ፡ 43, 20. 65, 9; de viris pugnatoribus: Jer. 31, 15; Jud. 20, 16; Judith 2, 15; ኅሩያን፡ መስተቃትላን፡ Kuf. 37; de sanctis et justis Matth. 24, 22; Marc. 13, 20; 1 Petr. 1, 1; Hen. 1, 1. 8. 5, 7. 8. 38, 2. 40, 5; Ps. 17, 29; de angelis 1 Tim. 5, 21; de Messia Asc. Jes. 8, 7; Hen. 40, 5. Nonnumquam etiam οἱ κλητοί ኅሩያን፡ nominantur Rom. 1, 7. 8, 28, quamquam aliis in locis οἱ κλητοί ጽዉዓን፡ ab electis (ἐκλεκτοί) bene distinguuntur, ut Matth. 20, 16. 22, 14. 2) praestans (ἐκλεκτός) Gen. 41, 5. 7; Cant. 5, 17; episcopus ኢይብላዕ፡ ምንተኒ፡ ኅሩየ፡ cibis lautioribus ne fruatur, F. N. 5. 3) acceptus, gratus, approbatus (δεκτός): በዕለት፡ ኅሪት፡ καιρῷ δεκτῷ Jes. 49, 8; Luc. 4, 19; 2 Cor. 6, 2; de sacrificio Jes. 56, 7. 60, 7; c. በኀበ፡ prs., ut: ኢኮነ፡ ኅሩየ፡ ዝንቱ፡ ጾም፡ በኀበ፡ እግዚ"፡ Jes. 58, 5; c. በቅድመ፡ ut ኅሩያን፡ በቅድሜሁ፡ Prov. 11, 20; 1 Tim. 2, 3; c. ለ፡ ut ኅሩይ፡ ሎቱ፡ Prov. 11, 1. 4) arbiter (a litigantibus electus), conciliator, mediator: ኅሩይ፡ ዘይፈትሕ፡ μεσίτης Job 9, 33; Gal. 3, 19, 20; 1 Tim. 2, 5 rom.; Hebr. 9, 15.

ኅሬ፡ subst. electio nec non id, quod electum est: ἐκλογή Rom. 11, 5. 7. 28; እንበለ፡ ትግበሩ፡ ኅሬ፡ electione non facta, promiscue, Enc.; Israel ተፈልጠ፡ ለኅሬ፡ segregatus est in delectum, Org. 4; ነገደ፡ ኅሬ፡ gens electionis i. e. electa Sx. Hed. 3 Enc.

ኅራዪ፡ n. ag. elector; is qui eligit, praefert: ኅራዪ፡ ሰብእ፡ ወኅራዪ፡ ዕለታት፡ Const. Ap. 8; monachus ኅራዪ፡ ንድየት፡ qui paupertatem sibi elegit, Lud. e Mss. Colb.

ኅርየት፡ n. act. 1) optio: ዘቦቱ፡ ኅርየት፡ cujus optio est F. N. 33, 3. 2) electio: Marc. 3, 12 tit.; Can. Laod. 13; በእንተ፡ ኅርየተ፡ ዕለታት፡ ዘኢይደሉ፡ ለሰብእ፡ ሰብሳብ፡ ለሰኪብ፡ በዘቲ፡ F. M. X, 1; ሰብአ፡ ኅርየት፡ electores (qui jus eligendi habent) F. N. 4.

ኅረደ፡ jugulare vid. sub ሐረደ፡

ኅረጸ፡ i. q. ቀረጸ፡ [illegible] ጸሐፊ፡ ወዘየኅርጽ፡ F. N. 23.

ተኅረጸ፡ III, 1 incidi, insculpi: ተኅረጸ፡ ወተሠርዐ፡ ውስተ፡ ጽላት፡ ሰማይ፡ Kuf. p. 28.

ኅረፀ፡ comminuere vid. sub ሐረፀ፡

ኅረፈ፡ rad., חָרַף, خَرَفَ decerpsit collegitque fructus.

ኅሪፍ፡ subst. [id. q. חֹרֶף tempus, quo poma carpunt, auctumnus; auctumnus cum hieme; خَرِيف auctumnus; annus] annus praesens, vulgo currens: ኅድጋ፡ ኅሪፈኒ፡ ἄφες αὐτὴν καὶ τοῦτο τὸ ἔτος Luc. 13, 8. — Voc. Ae.: ኅሪፍ፡ ዘ፡ ዘንድሮ፡

ኅረፋ፡ pituita vid. sub ሐረፋ፡

ኅሰል፡ saccus vid. sub ሐሰለ፡

ኅሰረ፡ I, 1 [id. q. חָסֵר imminutus est, defecit, indiguit, caruit, خَسِرَ id. et jacturam fecit; خَسِرَ et خَسَرَ jacturam fecit, diminuit; a via aberravit; خَاسِر vilis, inutilis: vid. Ges. thes. p. 505] Subj. ይኅሰር፡ (ይኅስር፡ Prov. 25, 7 in aliquot codd.) 1) deprimi, in conditionem viliorem, deteriorem conjici, vilem esse: ταπεινοῦσθαι ኅሰረ፡ እጓለ፡ እመሕያው፡ Jes. 2, 9. 11. 5, 15. 10, 33; Koh. 12, 4; Job 31, 10; Matth. 23, 12: ኅሰረ፡ ክብሮሙ፡ Jes. 3, 8; πίπτειν Job 15, 24; etiam in bonam partem: demissum, modestum se gerere Hos. 2, 17 (ተኅስር፡ በህየ፡); Prov. 25, 7. 2) imminui, ad paucitatem redigi, jacturam facere, miseria et aerumnis affligi: ζημιοῦσθαι Prov. 22, 3 (vid. አኅሰረ፡); ταλαιπωρεῖν de agri et frumento Joel 1, 10; Zach. 11, 3; de terra, tentorio, hominibus Jer. 4, 13. 20. 9, 19. 10, 20. 3) vilipendi; ignominia, dedecore, contumelia affici; pudore suffundi, ἀτιμάζεσθαι: ከመ፡ ኢትኅሰር፡ Sir. 1, 30; ኅሰሩ፡ ፈድፋደ፡ 11, 6: ሐሳዊ፡ ሰብእ፡ የኅስር፡ ወይትኄፈር፡ ለዝሉፉ፡ 20, 26; Jes. 16, 14; Jer. 22, 28; ትትኄፈረ፡ ወተኅሰረ፡ እምኵሎሙ፡ እለ፡ ያፈቅሩኪ፡ 22, 22; 4 Esr. 10, 31; ἐντρέπεσθαι Ps. 68, 9. 82, 16: Hez. 36, 32; Jes. 45, 16; የኅስሩ፡ በኀፍረት፡ 4 Esr. 6, 62: ὀνειδίζεσθαι ተኀፍረት፡ ወኅሰረት፡ Jer. 15, 9; Sir. 41, 7; αἰσχύνεσθαι Jes. 65, 13. 4) Sensu ethico, depravatum, perditum esse: ኅሰሩ፡ ወረኵሱ፡ διέφθειραν καὶ ἐβδελύχθησαν Ps. 13, 2. 52, 2.

ኅሰረ፡ I, 2 indigna injuria afficere aliquem: አኅዝዎ፡ ሐሩ፡ ለዝንቱ፡ አብ፡ ወኅሰርዎ፡ Sx. Mag. 13 (si quidem lectio sana est).

አኅሰረ፡ II, 1 1) deprimere; humilem, vilem reddere, in conditionem deteriorem conjicere: ταπεινοῦν Ruth 1, 21:

እግዚ" ፡ አኅሰረ፡ Thren. 1, 5; Job 22, 12. 40, 6; Jes. 3, 17. 13, 11. 64, 12; Dan. 4, 34; ያኀስሮሙ፡ ለዕቡያን፡ (ἀντιτάσσεται) 1 Petr. 5, 5; Job 36, 13. 2) *imminuere, ad paucitatem redigere; mulcta, poena, miseria afficere:* ταλαιπωρεῖν Jes. 33, 1; Ps. 16, 9; καταπίνειν Jes. 9, 16; ζημιοῦν Ex. 21, 22; አኅስሮተ፡ ለብእሲ፡ ጻድቅ ፡ አኮ ፡ ሠናይ፡ Prov. 17, 26; ለእንተ፡ከመዝ፡ያኀስርዋ፡ Sir. 23, 24; ἐξουδενεῖν Judith 13, 17. 3) *ignominia, dedecore, contumelia afficere; exprobrare, pudore suffundere:* ἀτιμάζειν ከመ፡ ኢታኅስር፡ አዝማዲከ፡ Sir. 8, 4. 29, 6; Luc. 20, 11; Marc. 12, 4; ὑβρίζειν Jes. 13, 3; ለያኅስርከ፡እግዚ"፡ ἐπιτιμήσαι ἐν σοί Zach. 3, 2. 4) In specie *vitiare, corrumpere, stuprare* feminam: ταπεινοῦν Gen. 34, 2; Deut. 22, 24; Jud. 19, 24; hinc μιαίνειν τὴν γῆν Jer. 2, 7; ከመ፡ያኅስሩ፡ነፍስቶሙ፡ τοῦ ἀτιμάζεσθαι τὰ σώματα ἑαυτῶν ἐν ἑαυτοῖς Rom. 1, 24.

አኅሰርሰረ፡ quinquel., intens. vel frequent. caus. *semel iterumque* vel *alium post alium ignominia afficere:* ኵሎ፡ያኅሰረስር፡ πάντας ἀτιμάζει Prov. 22, 10.

ተኀስረ፡ III, 1 *contumelia affici* Lud. sine auct.

ኅሱር፡ part. 1) *depressus, humilis, inferioris ordinis:* ኅስርት፡ τεταπεινωμένη Jes. 51, 21; Dan. ap. 3, 13; አብዝኀ፡ኀሳሬ፡ለወለተ፡ይሁዳ፡ ኅስርት፡ Thren. 2, 5; ἄτιμος (opp. ἔντιμος ክቡር፡) Jes. 3, 5; Job 30, 4; ኅሱረ፡ነፍስ፡ *humiliatus animo*, F. M. 26, 8. 2) *miser, aerumnosus, infelix:* ταλαίπωρος Ps. 136, 11; Sap. 13, 10. 3) *vilis, contemtus, probrosus, contumelia notatus:* በእንተ፡ አልባሲሁ፡ ኅሱር፡ Sx. Teq. 27; ድቀት፡ኅሱር፡ πτῶμα ἄτιμον Sap. 4, 19; ረሰይኩክሙ፡ኅሱራነ፡ (ἐξουδενωμένους) Mal. 2, 9; ወለት፡ እብድ፡ ኅስርተ፡ ትከውን፡ (ἐν ἐλαττώσει) Sir. 22, 3. 4) sensu ethico, *depravatus, perditus:* ምግባሪክሙ፡ሕሡም፡ወኅሱር፡ (διεφθαρμένος) Hez. 20, 44; eodem modo intelligendum videtur ደብር፡ኅሱር፡ ὄρος διεφθαρμένον Jer. 28, 25; ἀσύνθετος Jer. 3, 8. 10 (ምርዕት፡ 3, 7).

ኀሳር፡ subst. (nonnumquam ኀሰር፡, ut N. T. Polygl. Rom. 1, 27; Phil. 3, 8; 1 Cor. 15, 43) m. et fem., Pl. ኀሳራት፡ 1) *humilitas, vilis conditio, detrimentum, inopia:* ταπείνωσις መዋዕለ፡ኀሳሪ፡ Thren. 1, 7; Ps. 89, 3; πτῶμα ጽኑሕ፡ሎቱ፡ ኀሳር፡ዕፁብ፡ Job 18, 12; (cfr. ለኀሳርኪ፡ εἰς πρόσκομμα σεαυτῇ Jer. 3, 3); ζημία Phil. 3, 8; inopia in Lud. comm. ad hist. Aeth. p. 561, Nr. 18. 2) *miseria, aerumna, infelicitas,* ταλαιπωρία Ps. 68, 24; Job 30, 3; Jes. 47, 11. 59, 7. 60, 18; Jer. 6, 26; Rom. 3, 16. 3) *ignominia, probrum, dedecus,* (raro: *pudor*), *contumelia, convicium:* ἀτιμία ኀሳር፡ወክብር፡ Sir. 5, 13; Jes. 10, 16; Prov. 3, 35. 9, 7. 14, 35; Rom. 9, 21; Ps. 82, 15; Job 12, 21; Jer. 13, 26; Dan. 12, 2; 1 Cor. 15, 43; በኀሳር፡ ἐν ἀτιμίᾳ Judith 1, 11; αἰσχύνη Jer. 20, 18; ἀσχημοσύνη Thren. 1, 8; Rom. 1, 27; ἐντροπή Ps. 68, 23; ይከውንክ፡ለኀሳር፡ Jes. 16, 12; μῶμος Sir. 20, 24; κατάγνωσις እኪት፡ኀሳሩ፡ Sir. 5, 14; ὄνειδος ኀሳር፡ለሰብእ፡ አስተሐቅሮታ፡ ለእሙ፡ Sir. 3, 11. 41, 6; ὀνειδισμός Jes. 47, 3; ὕβρις ትረውጽ፡ኀሳሩ፡ቅድሜሁ፡ Job 15, 26; Jes. 10, 33. 28, 1; praeterea ኀሳር፡ዐቢይ፡ Kuf. 12; 4 Esr. 6, 62; proverbium ትዕቢት፡ አቡሁ፡ ወወልዱ፡ኀሳር፡ *superbia gignit ignominiam,* Lud.; ኀበ፡ ሀሎ፡ ትዕቢት፡ ህለወ፡ ኀሳር፡ Lud. ex Enc. Sen. 27; ፍትወት፡ (concupiscentia) ይእቲ፡ እሞን፡ ለኀሳራት፡ ወለድኩማት፡ F. N. 24, 1. 4) *abominandum:* ኀሳሩ፡ለሙስና፡ βδέλυγμα τῆς ἐρημώσεως Matth. 24, 15; ኀሳርኪ፡ τὰ προσοχθίσματά σου Hez. 5, 11.

ኅሰረት፡ n. act. *ignominiae* vel *contumeliae illatio,* Lud. sine auct.

ኀሰርሰረ፡ vid. sub ኀስረ፡

ኀበ፡ praep.; in libris Mss. antiquioribus et impressis nonnumquam ኀቤ፡ (ut: በኀቤ፡አንቀጽ፡ Am. 5, 15 Cod. Laur.; ኀቤእ፡ Jos. 10, 4 ann.; Joh. 4, 6 rom.; vid. gramm. § 167, 3); c. suff.: ኀቤየ፡, ኀቤከ፡ኀቤሁ፡ኀቤነ፡ al. (gramm. § 167, 3); significat 1) propinquitatem et contiguitatem: *ad, apud, juxta;* conjungitur cum nominibus loci, rei, personae: ኀበ፡ተከዚ፡ παρὰ τὸν ποταμόν Ex. 2, 3; Ps. 1, 3; Hez. 19, 10; ቆመት፡ ድኅሬሁ፡ኀበ፡እገሪሁ፡ Luc. 7, 38. 8, 35. 5, 2; ኀበ፡ዐዘቅት፡ ἐπὶ τῇ πηγῇ Joh. 4, 6; ሀሎ፡ኀበ፡ኆኅት፡ Matth. 24, 33; ሀለዉ፡ኀቤሁ፡ሰብእ፡ብዙኃን፡ Luc. 5, 1; ቆመ፡አፍአ፡ኀበ፡ኆኅት፡ πρὸς τῇ θύρᾳ Joh. 18, 16; πρὸς τὸ μνημεῖον Joh. 20, 11; እነብር፡ኀቤክሙ፡ 1 Cor. 16, 6; 2 Cor. 1, 12; ቃል፡ሀለወ፡ ኀበ፡እግዚ"፡ Joh. 1, 1. 2; እንተ፡ኀቤየ፡ ἡ πλησίον μου Cant. 1, 9. 15; ነፋኒ፡ቀርን፡ኀቤየ፡ሀሎ፡ ἐχόμενά μου 2 Esr. 14, 18; Dan. 10, 4. a) *apud* alqm i. e. *in domo* ejus: ቦቱ፡ኀቤነ፡ ማዕረ፡ παρ' ἡμῖν Gen. 24, 25; ንበር፡ኀቤሁ፡ οἴκησον μετ' αὐτοῦ Gen. 27, 44; እኀድር፡ኀቤክሙ፡ κατοικιῶ ὑμᾶς Jer. 7, 3. b) in potestate alcjs i. e. *penes:* ኵሎ፡ዘሀሎ፡ኀቤሆሙ፡ τὰ ἐν ταῖς χερσὶν αὐτῶν Gen. 35, 4; ብየ፡ኀቤየ፡ራብዕተ፡እደ፡ሃ፡ ለሰቅል፡ 1 Reg. 9, 8. 21, 3; ዝንቱ፡እምከመ፡ሀለወ፡ኀቤክሙ፡ ταῦτα ὑμῖν ὑπάρχοντα 2 Petr. 1, 8; ኀቤየ፡ሀሎ፡መራኁት፡ ἔχω Apoc. 1, 18; ኀቤከ፡ውእቱ፡ Kuf. p. 136. c) in animo alcjs i. e. *in, penes:* ኢሀለወት፡ጽድቅ፡ኀቤነ፡ ἐν ἡμῖν 1 Joh. 1, 8. 10. 2, 4; ትእዛዘ፡ዚአየ፡ ኅባእ፡ ኀቤከ፡ παρὰ σεαυτῷ Prov. 7, 1; ፈቂደ፡ገቢረ፡ሠናይ፡ሀሎ፡ኀቤየ፡ παράκειταί μοι Rom. 7, 18. 2) motionem vel directionem ad locum, rem, personam: *ad, versus, in,* ἐπί, πρός al.: አዕይንቲሁ፡ ለእግዚ"፡ኀበ፡እለ፡ይፈርህዎ፡ Sir. 31, 19. 15, 19; Ps. 33, 16. 17; 1 Petr. 3, 12; ወእምድኅሬሁ፡ኀበ፡ምውታን፡ Koh. 9, 3; ወዕአ፡ኀበ፡ኆኅት፡ Tob. 11, 9; አልዕል፡እዴየ፡ኀበ፡ እግዚ"፡ Gen. 14, 22; አቀውም፡ሥርዐትየ፡ኀቤሁ፡ Gen. 17, 19; frequentissime usurpatur post verba eundi: መኑ፡የሐውር፡ ኀበ፡ዝንቱ፡ሕዝብ፡ Jes. 6, 8; exeundi: ይወጽእ፡ኀበ፡ማይ፡ Ex. 7, 15; Joh. 6, 68; Gen. 29, 1; intrandi Ex. 5, 1, ascendendi Ruth 4, 1; veniendi እመጽእ፡ኀቤከ፡ 1 Reg. 20, 9; Hez. 20, 1; Marc. 4, 1 5, 21; Luc. 8, 4. 35. 19, 37; mittendi Luc. 11, 49; Gen. 37, 13; currendi Jes. 28, 4; Job 39, 30; appropinquandi Luc. 10, 9. 7, 6; tradendi et vendendi (alicui) Matth. 20, 18; Lev. 25, 14. 39; ferendi Luc. 12, 11; deponendi et jaciendi Matth. 15, 30; Act. 7, 58; 1 Petr. 4, 19; fugiendi, se recipiendi Ps. 142, 11; Kuf. 27 (ጐየይ፡ኀበ፡ላባ፡); revertendi et reducendi 1 Petr. 2, 3; Ex. 24, 14; 4 Esr. 9, 40; attingendi 2 Par. 3, 11; inclinandi Ps. 16, 7. 30, 2; monstrandi (vid. አመረ፡, መርሐ፡); aspiciendi ይኔጽሩ፡ኀበ፡ Hos. 3, 1; Matth. 14, 19; clamandi, rogandi, precandi: ጸራኅኩ፡ኀቤየ፡ Jer. 40, 3; ይስአሉ፡ኀበ፡እግዚ"፡ Sir. 38, 14; ጸሊ፡ለነ፡ኀበ፡እግዚ"፡ Jer. 49, 2; querendi, accusandi Hen. 89, 15; Ps. 108, 19; transmutandi: ተወለጠ፡ፍሥሓሆሙ፡ኀበ፡ሐዘን፡ Sx. Teq. 14; ወለጡ፡ግዕዘሙ፡ኀበ፡ሥርዐተ፡መላእክት፡ Org. — De usu vocis ኀበ፡ post ከፈለ፡ vid. ከፈለ፡ — Pronomini relativo post-

ponere licet praepositionem ኀበ፡, ut: ምድር፡ዘኀበ፡ነበርክሙ፡ Lev. 18, 3. 14, 40; Gen. 47, 4; አንቀጽ፡ዘኀበ፡ይከዕዉ፡እዳ ወ፡ 2 Esr. 12, 13; Sir. 36, 31 (gramm. § 202, 2). Componitur cum aliis praepositionibus: **ለኀበ፡**, quod accuratius, quam ኀበ፡, directionem in locum, rem, personam notat 1) *ad, versus, in* Hen. 56, 5; ባሕታውያን፡ተመያጥያን፡ለኀበ፡ዓለም፡ *anachoretae in mundum revertentes*, Phlx. 5; መርሐ፡ለኀበ፡ክርስቶስ፡ παιδαγωγὸς εἰς Χριστόν Gal. 3, 24; 2 Reg. 24, 11; ዝንቱ፡ጾታ፡ይትከፈል፡ለኀበ፡ብዙኅ፡ክፍል፡ F. M. 23, 2. 2) adhibetur designandis rationibus, quae inter res vel personas intercedunt: a) *cum, inter, erga:* ከመ፡ትሑሩ፡በኂሩት፡ለኀበ፡እለ፡አፍአ፡ εὐσχημόνως πρὸς τοὺς ἔξω 1 Thess. 4, 12; 2 Cor. 5, 12. b) *in iis quae pertinent ad:* ለኀበ፡እግዚ"፡ τὰ πρὸς τὸν θεόν Hebr. 5, 1 (at 2, 17 ለመንገለ፡). c) *in modum, tamquam, instar:* አንተ፡ትከውኖ፡ሎቱ፡ለኀበ፡እግዚ"፡ σὺ δὲ αὐτῷ ἔσῃ τὰ πρὸς τὸν θεόν Ex. 4, 16 (at 18, 19 በኀበ፡). d) *ad modum, normam:* ተላውያን፡ለኀበ፡ቃሉ፡ Phlx. 3.

በኀበ፡ quod accuratius, quam ኀበ፡, propinquitatem vel viciniam loci significat; frequentissime usitatum 1) *ad, apud, juxta, propter:* πρὸς τῇ βαλάνῳ Jud. 9, 6; ἐπὶ τοῦ ὕδατος Ps. 105, 32; Luc. 20, 37; በኀበ፡አንቀጸ፡ሀገር፡ ἐπὶ ταῖς θύραις 1 Reg. 21, 13; በኀበ፡ፈለግ፡ ἐπὶ τὸν ποταμόν 2 Esr. 8, 21; Hez. 21, 15; ሕዝብ፡በኀበ፡አንቀጽ፡ οἱ ἐν τῇ πύλῃ Ruth 4, 11; በኀበ፡አረፍት፡ παρὰ τὰ τείχη Hez. 33, 30. a) apud i. e. *in domo* alcjs vel *cum* vel *inter:* ሞተ፡በኀበ፡ታራ፡አቡሁ፡ (ἐνώπιον) Gen. 11, 28; ወዕአ፡በኀቤሁ፡ Kuf. 21; ብዕል፡ዘይትዐቀብ፡በኀበ፡ዘአጥረዮ፡ Koh. 5, 12; በኀቤከ፡ጥበብ፡ተዘግበት፡ Job 15, 8; በኀቤክሙ፡ጠፍአት፡ጥበብ፡ μεθ' ὑμῶν 12, 2; Jesaias በኀበ፡ነቢያት፡ዘተንአደ፡ *qui inter prophetas laudatur*, Sx. Ter 3 Enc. b) apud i. e. *a, ab* (παρὰ c. Gen.), conjunctum cum verbis accipiendi, emendi, reportandi, petendi, interrogandi, audiendi, comperiendi: ኢትንሥኡ፡ቤዛ፡በኀበ፡ቀታሊ፡ Num. 35, 31; Zach. 6, 10; ተመጠወ፡መጽሐፈ፡በኀበ፡ሐዋርያት፡ Jes. 37, 14; 2 Tim. 1, 18; Ex. 29, 28; አንተ፡ተሣየጠ፡በኀበ፡ኤፌሮን፡ Gen. 23, 19; ዕሤትከ፡በኀበ፡እግዚ"፡ Ruth 2, 12; Eph. 6, 8; ተኀሥሥ፡ለጥበብ፡በኀበ፡እኩያን፡ Prov. 14, 6; እሙንቱ፡በኀበ፡አበዊሆሙ፡ተመሀሩ፡ Sir. 8, 9; 2 Tim. 3, 14; ሰአሉ፡በኀቤሁ፡ንጉሠ፡ 1 Reg. 8, 10; ዘይሴአል፡ነገረ፡ዘከመ ዝ፡በኀበ፡ጠቢባን፡ Dan. 2, 10; Act. 9, 14 Platt; ዘሰማዕኩ፡በኀበ፡እግዚ"፡ Jes. 21, 10; Matth. 14, 8. Plura exempla invenies sub verbis modo laudatis aliisque hujus generis. Multis in locis በኀበ፡ et እምኀበ፡ promiscue usurpatur. 2) Adhibetur, ubi rem in animo vel potestate alicujus esse, ejus consilio et judicio convenire, ei acceptum vel reprobatum esse significatur: a) *penes, in animo* alicujus: ዘንቱ፡ኵሉ፡በኀቤከ፡ሀሎ፡ ταῦτα ἔχων ἐν σεαυτῷ Job 10, 13; ሣህል፡ወጽድቅ፡በኀቤሁ፡ παρ' αὐτοῦ 23, 7; አኮኑ፡በኀቤሁ፡ግርማ፡ 25, 2; ኍልቈ፡አውራኂሁ፡በኀቤከ፡ 14, 5. b) *coram, e sententia, consilio, judicio* alicujus, nec non *a*, vel casus Dativi (עִם, אֵת, عِنْدَ) ἔναντι Sir. 10, 7; ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ በኀቤሁ፡ 8, 16; መብእስ፡ይእቲ፡በኀበ፡አብዳን፡ τραχεῖα τοῖς ἀπαιδεύτοις 6, 20. 21, 18; πρὸς μέ Koh. 9, 13; እፎ፡ይከውን፡ጻድቀ፡በኀበ፡እግዚ"፡ παρὰ Κυρίῳ Job 9, 2; Sir. 47, 3; Ps. 138, 11. 16; 4 Esr. 10, 72; አሐቲ፡ዕለት፡በኀበ፡እግዚ"፡ከመ፡፲፻ዓመት፡ 2 Petr. 3, 8; መሥዋዕተ፡ረሲዓን፡ርኩስ፡በኀበ፡እግዚ"፡ወጸሎቶ፡ኄራንሰ፡ሥሙር፡በኀቤሁ፡ Prov. 15, 8. 9; ርጉም፡በኀበ፡እግዚ"፡ Sir. 3, 16; ተፈቅረ፡በኀበ፡ብዙኃን፡ 4, 7. ሠናይ፡አንተ፡በኀቤየ፡ 2 Reg. 1, 26; Gen. 28, 8; ፍቁር፡በኀበ፡እግዚ"፡ ὑπὸ τοῦ θεοῦ Sir. 46, 13; ይትዌደስ፡በኀበ፡ሰብእ፡ Prov. 12, 8; 2 Cor. 5, 12; ተጸልአ፡በኀበ፡እግዚ"፡ Prov. 22, 14; 1 Petr. 2, 4; Matth. 10, 22; ቀሊል፡በኀበ፡እግዚ"፡ Sir. 11, 21; በኀበ፡ሰብእ፡ኢይትከሀልዝ፡ Matth. 19, 26. 3) Sicut ለኀበ፡ etiam በኀበ፡ inservit designandis rationibus, quae inter res vel personas intercedunt: a) de ratione societatis vel communionis: *cum, inter, coram,* (πρὸς): ሑሩ፡በልቡና፡በኀበ፡ባዕዳን፡ Col. 4, 5 Platt; ንርከብ፡ሰላመ፡በኀበ፡እግዚ"፡ Rom. 5, 1; ቦሙ፡ሞገሰ፡በኀበ፡ኵሉ፡ሕዝብ፡ Act. 2, 47; 2 Cor. 3, 4; 1 Joh. 5, 14 (ኀበ፡ 3, 21). b) de ratione comparationis vel *in modum, quasi, instar*, ut: ኩኖሙ፡ለሕዝብ፡በኀበ፡እግዚ"፡ τὰ πρὸς θεόν Ex. 18, 19 vel *comparatus cum (ad, pro, prae)*: Gen. 47, 9; ምንተ፡ይከውን፡ሐሠር፡በኀበ፡ሥርናይ፡ Jer. 23, 28; በኀበ፡ዕመቀ፡ማይ፡ *si compares cum profunditate aquarum*, Org. c) de ratione normae *ad modum, secundum:* በኀበ፡ጽድቅ፡ተናገርከ፡ 4 Esr. 8, 43.

እምኀበ፡ vel **እምነ፡ኀበ፡** *e vicinia* vel *a parte* alcjs (מֵאֵת, מֵעִם, مِنْ عِنْدِ, ܡܶܢ ܠܘܳܬ); dicitur de iis, qui vel quae recedunt vel procedunt ab eo, apud quem vel quod fuerant: *a, ab (ex)*, παρὰ c. Gen. et ἀπὸ: ሶበ፡ሖርከ፡እምኀቤየ፡ 1 Reg. 10, 2; ተንሥአ፡እምኀበ፡ዐዘቅተ፡መሐላ፡ Gen. 46, 5. 23, 3; ተንሥአ፡እምኀበ፡ማእድ፡ 1 Reg. 20, 34; ተገሐሡ፡እምነ፡ኀበ፡ተዓይኒሆሙ፡ Num. 16, 26; ወፅአ፡ሰይጣን፡እምኀበ፡እግዚ"፡ Job 1, 12; Jer. 3, 1; Ex. 8, 8. 9, 33; Marc. 14, 43; ወረደ፡እምኀበ፡አኀዊሁ፡ Gen. 38, 1; Jud. 9, 37; ትፌንዎ፡እምኀቤከ፡ Deut. 15, 12; al. a) Saepissime conjungitur cum verbis accipiendi: Act. 22, 5 Platt; Ruth 4, 5; 2 Reg. 3, 15; ለእመ፡ኢተውሀበ፡ሎቱ፡እምኀበ፡አብ፡ Joh. 6, 65; እምኀበ፡ዘትሴፈዉ፡ትትፈደዩ፡ Luc. 6, 34; poscendi Matth. 20, 20; Ex. 22, 13; interrogandi et audiendi Matth. 2, 16; Act. 24, 8 Platt; Ob. 1; mittendi Asc. Jes. 11, 1; Joh. 1, 6; al. b) Deinde de eo, a quo tamquam *auctore* vel *causa* aliquis vel aliquid proficiscitur: ቃል፡ዘኮነ፡እምኀበ፡እግዚ"፡ኀበ፡ Jer. 18, 1 al.; ነድይኒ፡ወብዒልኒ፡እምኀበ፡እግዚ"፡ውእቱ፡ Sir. 11, 14; Jes. 22, 5. 26, 19; እምኀበ፡እግዚ"፡ኮነት፡ዛቲ፡መንክር፡ Matth. 21, 42; Marc. 12, 11; Jac. 1, 17; 1 Joh. 4, 1; ረድኤትየ፡እምኀበ፡እግዚ"፡ Ps. 120, 2; Joh. 7, 17. 6, 46; እምኀቤሁ፡አነ፡ወውእቱ፡ፈነወኒ፡ 7, 29. 9, 33; ኀነቆ፡መንፈስ፡እምኀበ፡እግዚ"፡ 1 Reg. 16, 14; itaque conjunctum cum verbis passivis significat *a, per* (παρὰ, ὑπὸ, διά c. Gen.), ut Matth. 2, 15. 3, 6. 4, 1 seq. c) Denique nota: አነ፡እፈዲ፡እምኀቤየ፡ ἀπετίννυον παρ' ἐμαυτοῦ, *a me* i. e. *ex meis* Gen. 31, 39; ብልዐ፡ወስትዩ፡ዘእምኀቤሆሙ፡ *quod ab iis* (sc. datum est) Luc. 10, 7; Phil. 4, 18. — Ut ኀበ፡ ita etiam እምኀበ፡ pronomini relativo postponere licet, ut እለ፡እምኀበ፡ pro እምኀበ፡እለ፡ Hen. 72, 3.

እስከ፡ኀበ፡ *usque ad* Apoc. 14, 20 Platt; Jud. 18, 13; 2 Reg. 6, 6.

እንተ፡ኀበ፡ *praeter* et *per* (locum) post verba transeundi, praetereundi, ut: ዘኀለፈ፡እንተ፡ኀቤሃ፡ ὁ παραπορευόμενος ἐπ' αὐτῆς Jer. 19, 8; ያመጽኦሙ፡እንተ፡ኀበ፡አንቅዕተ፡ማይ፡ διὰ πηγῶν ὑδάτων ἄξει αὐτούς Jes. 49, 10 (plura exempla vid. sub verbo ኀለፈ፡): Christus ait: አልቦ፡ዘይክል፡መጺአ፡ኀበ፡አብ፡ዘእንበለ፡እንተ፡ኀቤየ፡ M. M. f. 14.

ኀበ፡ adv. relativum, (etiam ኀቤ፡ in antiquioribus libris, ut

Joh. 1, 40 rom.), *ubi, quo* (gramm. § 161, b et § 201). Usurpatur ut in enunciationibus relativis ita in interrogativis aliunde pendentibus, ut: ኢተዐውቀ፡ ኀበ፡ ነበረ፡ Job 6, 17; ርእዩ፡ ኀበ፡ የኀድር፡ Joh. 1, 40; ሰምዐ፡ ሳኦል፡ ኀበ፡ ሀሎ፡ ዳዊት፡ 1 Reg. 22, 6. Ubi relative usurpatur, pro correlato demonstrativo habet ህየ፡, ut: ኀበ፡ ሀሎኩ፡ አነ፡ ህየ፡ ይሄሉ፡ ዘ ይትለአከኒ፡ Joh. 12, 26; 2 Esr. 14, 20; Matth. 24, 28; vel ገዞየ፡, ut: 4 Esr. 10, 67. Referri potest ad nomen vel loci vel personae vel rei praemissum, ut እመካን፡ ኀበ፡ *e loco, ubi,* Ruth 1, 7. 2, 9; 1 Reg. 23, 22; Matth. 13, 50; Ps. 62, 3; እምላዕሉ፡ እምኀበ፡ አቡሆሙ፡ ለብርሃን፡ ኀበ፡ አልቦ፡ ተውላጠ፡ παρ' ᾧ Jac. 1, 17 rom., et hoc nomen ab adv. relativo ኀበ፡ ita attrahi potest, ut in constructione verbo enuntiationis relativae subjungatur: ወሀገረኒ፡ ኀበ፡ በአክሙ፡ εἰς ἣν δ' ἂν πόλιν εἰςέρχησθε Luc. 10, 8. 10 rom. (Platt: ወሀገርኒ፡); ምድረ፡ ኀበ፡ ኣመጽእ፡ ሎሙ፡ ኵናተ፡ γῆ ἐφ' ἣν ἂν ἐπάγω Hez. 33, 2. Sed etiam ubi nomen, ad quod refertur, non memoratum est, ኀበ፡ locum habet et latine vertitur *ibi, ubi:* እንበር፡ ኀበ፡ ረከብኩ፡ Jud. 17, 9; ሐቅል፡ ውእቱ፡ ኀበ፡ ሀለውነ፡ Luc. 9, 12; ኀበ፡ ኀደርከ፡ አኀድር፡ Ruth 1, 16, vel *eo, ubi:* ኀበ፡ አልቦ፡ ረድኤት፡ እወስደከ፡ Sir. 8, 16; Gen. 31, 19; Joh. 6, 62; vel *eo, quo* ኀበ፡ ሖርኪ፡ አንቲ፡ አሐውር፡ Ruth 1, 16; ይወዕእ፡ ከሞስ፡ ኀበ፡ ያፈልስዎ፡ Jer. 31, 7; Matth. 8, 19; nec numquam elliptice (omisso nomine *loci*) ponitur pariter atque in sermone Latino, ut: ኢረከበት፡ ኀበ፡ ታዐርፍ፡ እግራ፡ *non invenit* (*locum*) *ubi quiescere sineret pedem* Gen. 8, 9; Matth. 8, 20; Ps. 83, 3. (Nota: መካን፡ ኀበ፡ (pro እምኀበ፡) ወፃእክሙ፡ Kuf. 11; et ዘእንበለ፡ እሐውር፡ ኀበ፡ (*eo, unde*) ኢይገብእ፡ Job 10, 21). Praeterea in ipsa enunciatione relativa adverbium ኀበ፡ pronomen demonstrativum ህየ፡ vel praepositionem cum pron. suff. (quamquam aliquot vocabulis ab ipso separata) sibi subjungere amat, ut: መካን፡ ኀበ፡ ኖመ፡ ህየ፡ *locus ubi dormivit* Ruth 3, 4; ቤት፡ ኀበ፡ ተሰምየ፡ ስምየ፡ ውስቴቱ፡ *domus in qua,* Jer. 7, 10. 12. 14; Gen. 13, 4; Jos. 22, 19; in specie, ubi ኀበ፡ *quo* significat: Lev. 18, 3; Koh. 9, 10; Hez. 36, 21; Jer. 8, 3. 16, 15. — Nonnumquam ኀበ፡ *ubicumque, quocumque* vertere licet ut Marc. 9, 18. 14, 9; Luc. 9, 57; Apoc. 14, 4; quamquam aliis in locis, ubi accuratius loquuntur, ኵሉሄ፡ vel ኵሉ፡ praemittitur, ut: ተሐውር፡ ኵሉሄ፡ ኀበ፡ ፈነውኩከ፡ Jer. 1, 7; በኵሉ፡ ኀበ፡ ሀለዉ፡ Ex. 10, 23. — Geminare licet ኀበ፡, ut: ኀበ፡ ኀበ፡ *magis magisque eo, ubi* 2 Reg. 3, 1. — De በኀበ፡ *alicubi, uspiam,* et de በኀበ፡ — በኀበ፡ *aliâs — aliâs* vid. በ፡ — Etiam huic adverbio relativo ኀበ፡ variae praepositiones praeponuntur, ut: በኀበ፡ *ubi* Gen. 19, 27. 31, 13; Hen. 12, 1; Matth. 13, 57; Jos. 8, 24; vel ad nomina rerum vel personarum relatum: *in quo,* ut: ሰረገላ፡ በኀበ፡ ይጼእን፡ *currus in quo vehitur* Hen. 73, 2; መላእክት፡ በኀበ፡ ሀለዉ፡ ግጕጕን፡ *angeli quibus traditi sunt* 63, 1. 72, 5; vel *ibi ubi* Ruth 1, 17; Sir. 21, 28. 22, 1; vel *ubicumque* Matth. 26, 13. እምኀበ፡ vel እምነ፡ ኀበ፡ 1) *unde* (*ibi unde, eo unde*) Matth. 12, 44; Hen. 41, 3; Luc. 20, 7; ቦብሐር፡ እምኀበ፡ ይወፅእ፡ ብሩር፡ Job 28, 1. 34, 15; Asc. Jes. 7, 27; Ps. 103, 10; Gen. 13, 3. 2) *inde ubi* Hebr. 7, 1; 1 Reg. 4, 12; ተንሥአት፡ እምኀበ፡ ወድቀት፡ Judith 10, 2; ἐκ τοῦ τόπου οὗ Jer. 13, 7; Esth. 7, 7; Gen. 14, 17. እንተ፡ ኀበ፡ *a qua parte, per quem* (*locum*), *ubi:* እንተ፡ ኀበ፡ ኢተሐዘበ፡ ያሠግሮ፡ οὗ Sir. 23, 21; ኢያአምር፡ እንተ፡ ኀበ፡ ይመጽእ፡ ኀጢአት፡ πόθεν Sir. 27, 27; አናቅጽ፡ እንተ፡ ኀበ፡ ይበውኡ፡ ἐν αἷς Jer. 17, 19; ከልኤ፡ ፍናው፡ እንተ፡ ኀበ፡ ትበውእ፡ Hez. 21, 20; Ps. 143, 17 (Hen. 16, 1); የሐንጽ፡ እንተ፡ ኀበ፡ ይነድፉ፡ βελοστάσεις Hez. 21, 22. — Caeterum pro እንተ፡ ኀበ፡ etiam ኀበ፡ እንተ፡ legitur: ኀበ፡ እንተ፡ (v. እንተ፡ ኀበ፡) ኢተሐዘበከ፡ Sir. 19, 27.

Etiam alias praepositiones sibi praepositas fert, ut: መልዕልተ፡ ኀበ፡ *supra ubi,* Matth. 2, 9, እስከ፡ ኀበ፡ ይገብእ፡ (pro እስከ፡ አመ፡) *usque ubi* Kuf. p. 99 ann. 9.

ኀበለ፡ *ligare* vid. sub ሐበለ፡

ኀበለ፡ rad. inus., cujus potestas prima in *perversitate, pravitate, excedendo modum* fuisse videtur (vid. ሐበለ፡ n. 3; ሐቡል፡ n. 2; ሑባል፡ n. 2; חָבַל et خبط; خَبِلَ *mente alienatus est* (verrückt sein); vicina sunt עָוַל عال et אָוַל).

ተኀበለ፡ III, 1 1) *audere, sibi sumere, sibi arrogare,* c. absol., ut እፎ፡ እንከ፡ ተኀበለ፡ ልብከ፡ τί ἐτόλμησεν ἡ καρδία σου Job 15, 12; አእመርክሙ፡ ከመ፡ ተኀቢለክሙ፡ ትቀውሙ፡ ላዕለ፡ ነፍስየ፡ ὅτι τόλμῃ ἐπίκεισθέ μοι 21, 27; ተኀበሉ፡ አግብርት፡ ወወረዱ፡ ላዕሌነ፡ ἐτόλμησαν καταβαίνειν Judith 14, 13; Esth. 1, 18; ደንገፁ፡ ፋርስ፡ እምነ፡ ተኀብሎታ፡ τὴν τόλμαν αὐτῆς Judith 16, 10; ተኀብሎቶሙ፡ τὸ θράσος αὐτῶν Sap. 12, 17; Rom. 10, 20. 15, 15; c. seq. Subj. Marc. 12, 34; Act. 5, 13; Rom. 15, 18. 5, 7; Judae 9; Phil. 1, 14; 2 Reg. 3, 8; 4 Esr. 13, 10; Esth. 7, 5; Jes. 22, 16; vel c. ከመ፡ seq. Subj.: ተኀበለ፡ ከመ፡ ይንሣእ፡ መዓርገ፡ ክህነት፡ F. M. 3, 5; ዘተኀበለ፡ ከመ፡ ያውስብ፡ ራብዓየ፡ 5, 10; vel c. ላዕለ፡ rei, ut: ቀሲስ፡ ዘተስዕረ፡ በርትዕ፡ በእንተ፡ ኀጢአቱ፡ ወእምገ፡ ተኀበለ፡ ላዕለ፡ ግብረ፡ መልእክት፡ (*officia muneris sibi arrogat*) F. N. 6. 7, 5; nec non c. Acc.: እፎ፡ ተኀበልከ፡ ዘንተ፡ ነገረ፡ *quomodo ausus es hunc sermonem* sc. (proferre) V. S. 2) *discrimini committere, in alcam dare:* ተኀቢሎሙ፡ ርእሶሙ፡ አምጽእዎ፡ ἐν ψυχαῖς αὐτῶν ἤνεγκαν 1 Par. 11, 19.

ኀቡል፡ part. *audax:* ኀቡላን፡ ወዝሉፋን፡ τολμηταὶ αὐθάδεις 2 Petr. 2, 10.

ኀባሊ፡ n. ag. i. q. ተኀባሊ፡, modo lectio proba sit: ደፋሬ፡ ወኀባሊ፡ Kedr f. 71.

ተኀባሊ፡ n. ag. (III, 1) *audax, arrogans:* θρασύς in loquendo Chr. Ta. 4; Lud. e Ms. Colb.

መስተኀብል፡ a Ludolfo e Rom. 1, 30 allegatum; sed eo in loco መስተሀብብ፡ legendum est, q. v. sub ሀበበ፡

ኅብር፡ *color* vid. sub ሐበረ፡

ኀበረ፡ et ኅብረ፡ I, 1 [חָבַר *conjunctus, consociatus fuit;* خَبَّرَ *consociavit;* coll. جَبَرَ *religavit;* vicinum est ሐበለ፡ q. v.] Subj. ይኅበር፡ 1) *connexum esse, concurrere,* የኀብር፡ ቀሥም፡ ምስለ፡ ማእረር፡ ወይትረከብ፡ ዘርእ፡ ምስለ፡ ሠርጽ፡ Am. 9, 13; ሶበ፡ ኀበረ፡ በዓለ፡ ሰማዕታት፡ ምስለ፡ ጾም፡ F. N. 15 (cum die jejunii). 2) *consociari, se applicare, adjungere ad alqm, uniri:* አሶርሂ፡ ኀበረ፡ ምስሌሆሙ፡ Ps. 82, 7; የኀብር፡ ምስሌከ፡ συμβιώσεταί σοι Sir. 13, 5; ኢትኅበር፡ ምስለ፡ ኃጥአን፡ ለአመ፡ በዝኁ፡ μὴ προςλογίζου σεαυτὸν ἐν πλήθει ἁμαρτωλῶν 7, 16; ኀበር፡ ምስሌነ፡ τὸν σὸν κλῆρον βάλε ἐν ἡμῖν Prov. 1, 14; Hen. 11, 11. 91, 4; Phil. 4, 15; ኅበሩ፡ ይትቃተልዎ፡

ἅμα πολιορκήσουσι Jes. 9, 21; ኅብሩ፡ ያስተዋፅኡ፡ Rom. 15, 26; ኀቢሮሙ፡ Ps. 73, 9; in spec. ad eum adjuvandum: ከመ፡ ይኅበር፡ምስሌሁ፡ εἶναι τὴν χεῖρα αὐτοῦ μετ' αὐτοῦ 4 Reg. 15, 19; አልቦ፡ዘኀበረ፡ምስሌየ፡ συμπαρεγένετό μοι 2 Tim. 4, 16. Uniri, ut: ሀበነ፡ንኅበር፡በዚአከ፡መንፈስ፡ *praebe, ut uniamur in tuo spiritu*, Kid. f. 10. 3) a) *idem sentire cum* aliquo, *consentire:* ኀበረ፡ኵሉ፡ተዓይን፡ወጸርሑ፡ Num. 14, 1; Hen. 47, 2; συμφωνεῖν c. በእንተ፡ rei Matth. 18, 19; መላእክት፡ ኅብሩ፡ምስሌሆሙ፡በዛቲ፡ኀጢአት፡ 2 Esr. 9, 2; Lev. 20, 5; Act. 15, 22; in disputationibus et colloquiis respondens ait: ኀበርኩ፡ምስሌከ፡ σύμφημι, *assentior*, Cyr. c. Pall. f. 68. 72. b) in specie *conspirare, conjurare*, c. ላዕለ፡ *contra* Gen. 14, 3; Num. 14, 35; ከመ፡ትኅበሩ፡ላዕሌየ፡ኵልክሙ፡ 1 Reg. 22, 8; 2 Reg. 15, 31; Jes. 7, 2 (ኅብሩ፡አራም፡ምስለ፡ኤፍሬም፡). c) de dictis, factis, rebus: *consonare, consentire, congruere:* የኅብሩ፡ቃለ፡ነቢያት፡በዝንቱ፡ Act. 15, 15; ኢኀበሩ፡ Marc. 14, 56; ኢኀበረ፡ስምዖሙ፡ 59; Did. 29; ኢየኅብር፡እምነቶሙ፡ምስለ፡አሚን፡ዚአነ፡ Cyr. ad Th. f. 13; እንዘ፡ኢየኅብር፡ንባቦሙ፡ ἀσύμφωνος Sap. 18, 10; etiam c. በ ejus, quocum consentiunt: እለ፡የኅብሩ፡በሕጋ፡ለቅድስት፡ቤተ፡ክርስቲያን፡ Clem. f. 164. 4) Denique saepissime c. c. Acc. rei: aliquid *commune habere, communicare* cum aliquo, *participem esse* rei, consilii, facti; *conjunctim, simul, unà, ex communi consensu* agere: ኢየኅብሩ፡ሕርመተ፡አይሁድ፡ምስለ፡ Joh. 4, 9; ኢትኅበሩ፡ገቢረ፡በዓል፡ምስለ፡አይሁድ፡ Did. ... ምስለ፡መስተኀይል፡ኢትኅበር፡ (v. ኢታኅብር፡ መንገደ፡ Sir. 8, 15; ኅብረት፡ዐውያተ፡ምስለ፡ Jes. 15, 8; ኀበርከ፡ሥርወ፡ምስሌሆሙ፡ συγκοινωνὸς τῆς ῥίζης ἐγένου Rom. 11, 17; አኀው፡ዘየኅብሩ፡ልበ፡ ὁμόνοια ἀδελφῶν Sir. 25, 1; ብእሲ፡ምስለ፡ብእሲቱ፡እለ፡የኅብሩ፡ግዕዘ፡ ibid.; ዘንኅብር፡ግብረ፡ምስሌሁ፡ ὁ συνεργός μου Rom. 16, 21; Phil. 2, 25; Philem. 24; እመ፡ንኅብር፡መዊተ፡ εἰ συναπεθάνομεν 2 Tim. 2, 11; ኀበርክሙ፡ሐሚመ፡ምስሌየ፡ συνεπαθήσατε Hebr. 10, 34; ኀበርክሙ፡አሚነ፡ምስሌነ፡ Rom. 1, 12; ኅብሩ፡ተስፋ፡ Eph. 3, 6; ኀበርከ፡ማዕሌተ፡ላዕሌየ፡ምስለ፡ 1 Reg. 22, 13; እለ፡ንኅብር፡ክብረ፡በሃይማኖት፡ 2 Petr. 1, 1.

አኅበረ፡ II, 1 1) *conjungere, connectere:* ታኅብር፡ሠቃተ፡ Ex. 26, 11; et in C Ex. 36, 16. 17. 18 hebr.; ከመ፡ያኅብር፡መሬተ፡በመሬት፡ Hez. 21, 22 (βαλεῖν χῶμα); Org. 5; M. M. f. 312; *in unum colligere* ex. gr. canones, Syn. Proleg. 2) *consociare:* መኑ፡ዘያኅብሮ፡ (sic emendaverim pro ዘየኀብሮ፡) ለክርስቶስ፡ምስለ፡ቤልሖር፡ 2 Cor. 6, 15; ኵሎ፡አኀዊሆሙ፡አኅበሩ፡ምስሌሆሙ፡ 1 Esr. 5, 3. 3) *conspirationem facere* 3 Reg. 14, 24. 15, 13. 4) *concentum facere, concinere:* አኅብር፡በቃሎሙ፡ 3 Reg. 22, 13; እለ፡ይጠፍሑ፡ወያኅብሩ፡ (v. የኀ") ምስለ፡ቃለ፡ዕንዚራ፡ Am. 6, 5; vel *consentire facere:* በኵሉ፡ያኅብሩ፡ግዕዘ፡ Herm. p. 11 (vid I, 1 Nr. 3). 5) *societatem* vel *communionem inire* cum aliquo, *conjunctim* vel *unà* cum aliquo *agere* aliquid: ብዙኃን፡እለ፡አኅበሩ፡ምስሌሆሙ፡ πολὺς ὁ ἐπίμικτος Judith 2, 20; c. c. Acc. rei, quam conjunctim agunt: ዘአኅበረ፡ምስሌሆሙ፡ሐዊረ፡ Num. 1, 51; በአኅብሮ፡ *conjunctim*, Enc. Patrrch.

ተኀብረ፡ III, 1 pass. et refl. *conjungi, consociari*, c. c. ምስለ፡ Hen. 67, 6. 60, 19. 21; ምስለ፡ጻድቃን፡ኢይትኀበር፡ Prov. 3, 32; Ps. 140, 5; ይከልኦሙ፡እምዐቂበ፡ልብ፡ተኀብሮቶሙ፡ምስለ፡ሰብእ፡ወተናግሮቶሙ፡ምስሌሆሙ፡ Phlx. 91; c. ውስተ፡ Ps. 15, 4.

ተኃበረ፡ III, 3 equidem nusquam inveni; in loco Ps 15, 4. quo Ludolfus nititur, non est, quod stirpem III, 3 interpretemur.

ኀቡር፡ part. *conjunctus, consociatus:* ኀቡር፡ምስሌነ፡በዛቲ፡ጸጋ፡ 2 Cor. 8, 19; Judas Ischariotes እንዘ፡ኀቡር፡ምስሌነ፡(ለሐዋርያት፡)ውስተ፡፲ወ፪ቅኔ፡ተሀጕለ፡ Did. 4; ኀቡረ፡ህላዌ፡ ὁμοούσιος Cyr. c. Pall. f. 66; Lit. 172, 1; ኀቡረ፡መንበር፡ σύνθρονος Cyr. c. Pall. f. 74; ኀቡረ፡ክህነየ፡ συλλειτουργός μου Ep. Joh. Ant. in Cyr. f. 113; ኀቡራነ፡ግዕዝ፡ *ejusdem ingenii et indolis*, Enc. Mij. 28. — Creberrime usitatur ኀቡረ፡ Acc. adv. *una, simul* (eodem loco, tempore), *conjunctim, pariter, unanimiter:* ἅμα Jes. 9, 21. 11, 7. 13, 3; Jer. 6, 11; Ps. 30, 17; Gen. 22, 6. 36, 7; ምስሌሆሙ፡ኀቡረ፡ 1 Thess. 4, 17; ὁμοῦ Joh. 4, 36. 20, 4. 21, 2; ἀμφότερα Matth. 13, 30; ἐπὶ τὸ αὐτό Jer. 27, 4; Ps. 47, 4. 54, 15: ሶበ፡ይኄልዉ፡አኀው፡ኀቡረ፡ 132, 1. 2, 2; Deut. 22, 10; 1 Reg. 11, 11; ὁμοθυμαδόν Job 19, 12. 21, 26; Jer. 5, 5; Judith 8, 29. 13, 17; 1 Esr. 5, 56 (v. ኅብረት፡) Rom. 15, 6; እንዘ፡ሀለዉ፡ኵሎሙ፡ኀቡረ፡አሐተኔ፡ Act. 2, 1; ኵሉ፡ኀቡረ፡ σύμπας Koh. 3, 11. 4, 4. 7, 15; Hen. 13, 3; κοινῇ Sir. 18, 1; ὁμοίως Job 1, 16; ዐመረ፡ vel አድረገ፡ኀቡረ፡ Sir. 7, 8.

ኅብር፡ subst., plerumque m., Pl. ኅበራት፡ 1) *funis, funiculus* σχοινίον Koh. 12, 6. 2) *tractus* terrae, agri, urbis, castrorum al. (Strecke; Hebraei hanc notionem habent sub חֶבֶל): ውስተ፡አሐዱ፡ሕብር፡እምነ፡ገራህቱ፡ Ruth 2, 3; ኅብረ፡ገራህት፡ 2 Reg. 23, 11; Jos. 24, 32; ውስተ፡፩ኅብረ፡ሀገር፡ 1 Reg. 9, 27; castrorum Num. 11, 1. 22, 41. 23, 13; Jud. 7, 11; ኅብረ፡በድው፡ Num. 33, 6; ኅብር፡ዘባሕር፡ Jos. 13, 27; ኅብር፡ዘደብረ፡ኤፍሬም፡ Jud. 19, 1; Jos. 19, 47. 12, 2; ቁም፡መንገለ፡የማን፡አሐደ፡ኅብረ፡ *sta versus dextram unum tractum* (sc. spatii, a me remotus) 4 Esr. 2, 54. Deinde significat 3) *latus* (κλίτος) corporis cubici Ex. 38, 3. 10. 4) *caterva* Hen. 89, 10. 69, 22. 5) *fascinatio* (חֶבֶר) Hen. 65, 6.

ኅብረት፡ n. act. 1) *consociatio, unitio, unio, communio:* ኅብረተ፡ህላዌ፡ ἑνουσίας ταυτότης Cyr. c. Pall. f. 77 (*consubstantialitas*); ኅብረተ፡ሥላሴ፡ f. 96; ከመ፡ይጸግወነ፡ኅብረተ፡መንፈስ፡ቅዱስ፡ *ut nobis largiatur unionem Spiritus sancti* (in Spiritu sancto) Kid. f. 10; ይዕቀበነ፡በኅብረተ፡መንፈስ፡ቅዱስ፡ f. 18; Lit. 165, 4. 2) *consensus, consonantia, concordia; assensus:* ኅብረተ፡አከይ፡ወጸግ፡ ὁμόνοια πονηρίας Sap. 10, 5; በአሐዱ፡ኅብረት፡ τὸ αὐτὸ φρονεῖν Phil. 3, 16 Platt; ὁμόνοια II Can. Ap. 32; ኅብረት፡ወሰላም፡ ὁμόνοια καὶ εἰρήνη Ep. Cyr. f. 115; ኅብረተ፡ ὁμοθυμαδόν 1 Esr. 5, 56 var.; ኅብረተ፡ዜማ፡ *harmonia*, Org. 4; ኅብረተ፡ቃል፡ *concordantiae*, Prolg. N. T.; ኢይፈቅዱ፡ኅብረተ፡አበዊሆሙ፡ *non opus est assensu parentum*, F. N. 24.

ኅባሬ፡ subst. *conjunctio, consociatio, unitio*, Lit. 171, 3; M. M. f. 15; በኅባሬ፡ *conjunctim*, Cant. Patr.

ተኀባሪ፡ n. ag. *se adjungens* alicui, *consociatus:* ተኀባሪ፡ውስተ፡ግዕዘ፡ለቅዱስ፡ *qui in moribus suis sancto se applicat*, Gad. Kar.

ማኅበርት፡ subst. *junctura, commissura*, συμβολή Ex. 36, 25. 28; hebr. Ex. 28, 27 C; muri, structurae ἁρμογή Herm. p. 85; መኑ፡ይበውእ፡ውስተ፡ማኅበርተ፡እንግድዓሁ፡ (πτύξις θώρακος) Job 41, 4.

ማኅበር፡ subst. m. et fem. 1) *congregatio, conventus, coetus, concio.* a) Usurpatur de *quavis multitudine* (congregata

ማኅበሮሙ፡ πάντες Sap. 17, 17; ማኅበሮሙ፡ ለኃጥኣን፡ Sir. 16, 6. 21, 9; Ps. 25, 5. 85, 13; Hen. 69, 28; ማኅበረ፡ ወራዙት፡ Jer. 6, 11; ማኅበር፡ ዐቢይ፡ Jer. 51, 15; ማኅበሮሙ፡ ለነቢያት፡ 1 Reg. 19, 20; ማኅበረ፡ ያዕቆብ፡ συναγωγαὶ Ἰακώβ Sir. 24, 23; etiam de *agmine, turba, cohorte* militum; σπεῖρα Matth. 27, 27; ሰራዊት፡ ገብርኤል፡ በበማኅበሮሙ፡ Lit. Jac. b) de *conventu* vel *consessu* consultantium, συνέδριον, τὸ κοινόν Prov. 15, 22. 23. 27, 22; etiam de *conciliis* vel *conciliabulis* patrum ecclesiae christianae, ut: ማኅበረ፡ ኸልቄዶን፡ ኤብዳን፡ Sx. Hed. 30 Enc.; Sx. Jac. 1; al. c) de *concione* populi Ex. 12, 3. 35, 1; Jud. 20, 1. 2; ማኅበረ፡ ሕዝብ፡ Jer. 33, 17; Sir. 41, 18; 1 Par. 13, 2; in specie de *congregatione*, quae sacrorum causa convenit, Israelitica Joel 2, 16; Sir. 24, 2. 50, 13, et Christiana Jac. 2, 2; Lit. 163, 2. 3; Genz. f. 92. d) de *ecclesia, universitate fidelium* et Judaica et Christiana, Sir. 39, 10. 44, 15; Ps. 73, 2; Hen. 62, 8; Hebr. 12, 23; 2 Thess. 2, 1; ማኅበረ፡ ፫ አስማት፡ *ecclesia Trinitatis*, Org. e) in specie de *conventu religiosorum, coenobitarum* Reg. Pach.; Phlx. (vid. ብሕትውና፡); ሥርዐት፡ ማኅበር፡ *regula conventus* Sx. Masc. 24 Enc. 2) *socii, collegae, sodales*, eidem sectae, factioni, muneri, negotio addicti: αἵρεσις Act. 26, 5 rom.; ማኅበሩ፡ ለድዮግልጥያኖስ፡ *sodales Diocletiani* (in persequendis Christianis) Sx. Haml. 1 Enc.; etiam Pl.: ማኅበራት፡ *socii, collegae* usitatur: ዳታን፡ ወአቤሮን፡ ወማኅበራኒሆሙ፡ F. M. 3, 3 (at 3, 5 አብያጺሆሙ፡); Sx. Teq. 15; sacerdos, qui in balneum ire vult, ይሑር፡ ምስለ፡ ማኅበራኒሁ፡ F. M. 32, 3.

ማኅበራዊ፡ adj. rel. *conventualis*, de monachis in conventu viventibus: አኀው፡ ማኅበራውያን፡, መነኮሳት፡ ማኅበራውያን፡ (opp. *eremitis*) Reg. Pach.

አማኅበረ፡ quadrl. II, denomin. 1) *concionem instituere, ad concilium convenire:* M. M. f. 48; ዘአፍጠንክሙ፡ ለተጋብኦ፡ ወለአማኅብሮ፡ *qui cito ad concilium convenistis*, Sx. Hed. 10 Enc. 2) *consociare* alqm cum aliis: ኢያማኅበረቃ፡ (ለማርያም፡) አላ፡ ረሰየቃ፡ ለባሕቲቃ፡ Lud. e Mss. Colb.

ኅብስት፡ *panis* vid. sub ኀበዘ፡

ኀበበ፡ rad. inus.; vicina sunt (praeter جَبَّ, خَابَ vid. sub ግብ፡) وَقَبَ (יֶקֶב *cupa torcularis, torcular;* وَقْبٌ *scrobs, puteus* in petra) et قَابَ *fodit, effodit.*

ማኅበብት፡ vel ማኅብብት፡ (et ማኅበብ፡ M. M. f. 61), subst., *lacus torcularis, torcular:* ከመ፡ ወይን፡ ማኅበብቲከ፡ αἱ ληνοί Prov. 3, 10; in titulis *psalmorum* 8. 80. 83 በእንተ፡ ማኅበብት፡ (v. ማኅብብት፡) ὑπὲρ τῶν ληνῶν (עַל־הַגִּתִּית); in Ps. 8 var. መክብብት፡ q. v. — *Voc. Ae.:* ምክያድ፡ ዘ፡ የወይን፡ ዐውድማ፡ ማኅብብሂ፡ ውእቱ።

ኀምበ፡ subst. *fovea* in qua aqua restagnat, *palus:* ዐዘቅት፡ ናጥራን፡ ዘውእቱ፡ ኀምበ፡ (paulo antea: ዐዘቅተ፡ ናጥራን፡ ዘዐምዐም፡) *fons nitri in illa palude* Sx. Teq. 13. (Caeterum junctura sonorum ምበ፡ amharicae magis quam aethiopicae linguae propria est).

ኀበበ፡ *amare* vid. sub ሐበበ፡

ኀበበ፡ *diffamare* vid. sub ሀበበ፡

ኀበነ፡ rad., quae convenit cum arab. خَبَنَ (et كَبَنَ) *complicata parte vestem consuit*, ut brevior fieret; IV. *occultavit in sinu* vestium; at in dialecto Tigrensi hoc verbum *fimbriata et ornata veste usus est* significare asserit Ludolfus.

ኀባኔ፡ et ኀበኔ፡, subst. (gramm. § 120, a, β) 1) *limbus, ora* vestis (*fimbria*, Lud.): ኀባኔ፡ መልበሱ፡ ἡ ὤα τοῦ ἐνδύματος Ps. 132, 2; ኀባኔ፡ (v. ሐብለ፡) ዐፊረ፡ ውስተ፡ ክሣድየ፡ Job 30, 18 (var.); ይኩን፡ መልበሱ፡ ለካህን፡ ርሒበ፡ ዘእንበለ፡ ኀበኔ፡ Syn. f. 293; ጽሕሙ፡ ከነ፡ ነዊኀ፡ ወይበጽሕ፡ እስከ፡ ኀባኔሁ፡ Sx. Genb. 13. 2) Voc. Aeth. vocem ፊቃር፡ voce ኀባኔ፡ explanant; vid. ፊቃር፡ In lingua amharica እበኔ፡ *fasciam capiti circumvolutam* significat (vid. Isenb. lex. amh. p. 124) et Ludolfus in lex. aeth. c. 281 asserit, ኀበኔ፡ esse *cucullum* monachorum.

ኀብአ፡ I, 1 [חָבָא, חָבָה, خَبَأَ, خَبَعَ *abscondit, occultavit;* vic. חָפָה خَفِيَ ܚܦܳܐ; vid. etiam ከበተ፡] Subj. ይኅባእ፡, κρύπτειν 1) *abscondere, occultare, abdere*, c. Acc. Jos. 6, 25; Ex. 2, 3; Hebr. 11, 23; Kuf. 47; የኀብኡ፡ ሎሙ፡ መሥገርተ፡ Ps. 63, 5. 9, 16; c. Acc. et ውስተ፡ loci Matth. 25, 25; Gen. 35, 4; Jer. 13, 4. 5; ኅብአሙ፡ ኀቡረ፡ ውስተ፡ ምድር፡ Job 40, 8; ኀብአ፡ እዴሁ፡ ሀክይ፡ ውስተ፡ ሕፅኑ፡ Prov. 26, 15; 1 Cor. 14, 25; abscondere libros (apocryphos) 4 Esr. 14, 29; μετατιθέναι እግዚ"፡ ኀብአ፡ ለሄኖክ፡ Sir. 44, 16. Christus ኀብአ፡ ለመለኮቱ፡ *occultavit divinam suam naturam*, Deg. — *Praecludere* alicui alqd: ኀብእዎ፡ ለልቦሙ፡ እምሠናይ፡ Job 17, 4. 2) *celare:* ኅባእ፡ ነገረከ፡ Sir. 1, 24; ይኄይስ፡ አብድ፡ ዘየኀብእ፡ እበዲሁ፡ እምጠቢብ፡ ዘይከብት፡ ጥበቢሁ፡ Sir. 20, 31; Jes. 32, 2; 4 Esr. 14, 5; c. c. Acc. rei et እምነ፡ prs.: ኢትኅብኢ፡ እምኔየ፡ ቃለ፡ 2 Reg. 14, 18; Gen. 18, 17; 1 Reg. 3, 17; c. dupl. Acc.; መኑ፡ ዘየኀብአከ፡ ምክረ፡ Job 42, 3; Gen. 31, 20; Act. 20, 27; c. Acc. et ለ፡ pers.: Kuf. p. 105 (modo lectio ኀብአ፡ sana, nec ኀብአ፡ legendum sit). 3) intr. *latere* c. Acc. prs., Asc. Jes. 11, 16. 26. — *Voc. Ae.:* ኀብአ፡ ሰወረ፡ ብ፡ ሸሸገ፤ ከበተ፡ ብ፡ ደፈነ፡; *aliud:* ኀብአ፡ ዘ፡ ደፈነ፤ ከበተ፡ ዘ፡ ሸሸገ።

ተኀብአ፡ III, 1 refl. et pass. 1) *occultari, abscondi, se abscondere, occultare* (se subtrahere): ተኀብኡ፡ ውስተ፡ ግበበ፡ ምድር፡ Jes. 2, 10. 32, 2; ተኀቢአሙ፡ ታሕተ፡ ዖም፡ Kuf. 34; Jer. 4, 29. 43, 19; Gen. 3, 8; 1 Reg. 20, 24; Jos. 10, 16; Matth. 5, 14; Job 29, 8. 30, 7; Ps. 9, 31; 4 Esr. 8, 64 (ubi ተኀብአት፡ legendum est); c. c. እምነ፡ pers., ut: እትኀባእ፡ እምገጽከ፡ Job 13, 20; Sir. 17, 15; ተኀብአት፡ እምዐይኑ፡ Sx. Ter 21 Enc.; et c. Acc. prs.: አልቦ፡ ብሔር፡ ኀበ፡ ይትኀብእዎ፡ ገበርተ፡ ዐመፃ፡ Job 34, 22; ይትኀብአከ፡ ἀπὸ προσώπου σου κρυβήσεται Sir. 6, 12. 12, 8; Ps. 54, 13. 55, 6; Joh. 8, 59. 12, 36. 2) *occultum esse, latere*, ተኀብአት፡ እምአዕዋፈ፡ ሰማይ፡ Job 28, 21; አልቦ፡ ምንትኒ፡ ዘይትኀባእ፡ እምኔሁ፡ 34, 21; ተኀብአት፡ ፍኖትየ፡ እምእግዚ"፡ Jes. 40, 27.

ኅቡእ፡ part. *occultus, absconditus, secretus, clandestinus, arcanus:* መዛግብት፡ ኅቡእ፡ ወክቡት፡ Jes. 45, 3; መሳክው፡ ኅቡእ፡ Hez. 40, 16; በእድ፡ ኅብእት፡ Ex. 17, 16; በዐውሎ፡ ኅቡእ፡ Ps. 80, 7; ኅቡእ፡ ፍቅር፡ Prov. 27, 5; ምግባረ፡ ኀፍረት፡ ዘኅቡእ፡ 2 Cor. 4, 2; Marc. 4, 22; ኅቡእ፡ እምእጓለ፡ እመሕያው፡ Sir. 11, 4; Christus ተወልደ፡ እምኅቡእ፡ ውስተ፡ ክሡት፡ Deg. Creberrime: በኅቡእ፡ *occulte, in occulto,*

clam, ut Matth. 6, 4; Joh. 19, 38; Ps. 138, 14; Jer. 13, 17. 44, 17. 47, 15; Kuf. 33; Clem. f. 27. *Res absconditae, arcana, mysteria:* ዘኅቡእ፡ Dan. 2, 22. 4, 6; Matth. 13, 35; 1 Cor. 13, 2; ዘበኅቡእ፡ Jes. 29, 10; Matth. 6, 18, vel Pl. fem. ኅቡኣት፡ Ps. 43, 23; Jer. 29, 11; Sir. 1, 30. 6, 9. 14, 21; 1 Cor. 4, 5; Hen. 16, 3. 71, 3. 4 al.; ትምህርተ፡ ኅቡኣት፡ *doctrina mysteriorum*, Kid. f. 13.

ኅብአት፡ n. act. *occultatio:* ከመ፡ ኢይትከሀሎ፡ ኅብአተ፡ አበሳ፡ Sap. 10, 8; ሰአሎ፡ ኅብአተ፡ ነገር፡ *rogavit eum, ut rem celaret* Jsp. p. 320.

ኀባኢ፡ n. ag. *occultans*, ut: (መንጦላዕት፡) ኀባኢተ፡ መለኮት፡ Lit. Greg.

ኅቡኣዊ፡ adj. rel. (a ኅቡእ፡) *clandestinus, arcanus:* ኀሊናት፡ ኅቡኣዊት፡ (opp. ግሁድ፡) Phlx. 122.

ምኅባእ፡ subst., Pl. ምኅባኣት፡ *locus absconditus, latibulum, latebra, receptaculum* Luc. 11, 33; Ps. 26, 9; Jes. 4, 6 (var.); 2 Reg. 22, 12; Hen. 100, 4. In loco 4 Reg. 15, 5 pro ቤተ፡ አፍዕት፡ vrs. nov. ቤተ፡ ምኅባእ፡ exhibet.

I. **ኀበዘ፡** I, 1 [ar. خَبَزَ *paravit panem* (خُبْز *panis*); vis verbi prima non in *pinsendo*, sed in *coquendo* fuisse videtur, vid. supra ኀመዘ፡, et hebr. [illegible]] Subj. ይኅብዝ፡, *coquere panem:* ኀበዙ፡ ሐሪፆሙ፡ ἔπεψαν τὸ σταῖς Ex. 12, 39; እቶን፡ ዘአንደዱ፡ ለኀቢዝ፡ ኅብስት፡ εἰς πέψιν Hos. 7, 4; ኀባውዝ፡ እለ፡ የኀብዙ፡ Jer. 44, 21 (var.); ረሰየ፡ (*constituit*) ሄሮድስ፡ ሰብአ፡ ብዙኃነ፡ ለኀቢዝ፡ ኅብስት፡ ወአዘዞሙ፡ ከመ፡ ይኅብዙ፡ ወትረ፡ Jsp. p. 329; እመቦ፡ ሥርናይ፡ (*si quis frumentum habebat*) ይፈርህ፡ ይሕርፆ፡ አው፡ ይኅብዞ፡ p. 367. — *Voc. Ae.:* ኀበዘ፡ ዘ፡ ጋገረ፡

ተኀብዘ፡ III, 1 *coqui*, de pane: ኅብስት፡ ዘተኀብዘት፡ በዕለቱ፡ *panis* (recens) *eodem die coctus*, F. M. 26, 1.

ኅቡዝ፡ part. *coctus*, de pane, Lud. sine auct.

ኅብስት፡ subst. (fem. part., pro ኅብዝት፡, gramm. § 57), plerumque m., Pl. ኀባውዝ፡, 1) *panis* (nomen generale) et *panes*, Jos. 9, 3. 10 (ኅ"፡ ይቡስ፡, ሥሕቡብ፡, ንቁዝ፡, ምዉቅ፡); Koh. 9, 7. 11, 1; ሰአሉ፡ ኅብስተ፡ Thren. 4, 4; ኅብስት፡ ሐዲስ፡ Lev. 23, 14; ኅብስተ፡ ስገም፡ Jud. 7, 13; ἄρτοι Gen. 21, 14. 24, 33; Jes. 44, 15. 19; ኅብስተ፡ ስንዳሌ፡ Judith 10, 5; ኅብስት፡ ርኩስ፡ Mal. 1, 7; ትገብር፡ ለከ፡ ኅብስተ፡ Hez. 4, 9; ቅዱስ፡ ኅብስት፡ 1 Reg. 21, 4; ኅብስት፡ ናእት፡ Ex. 29, 2; ኅብስተ፡ ቍርባን፡ 1 Reg. 21, 6; 1 Par. 9, 32; ኅብስተ፡ ምሥያም፡ 1 Par. 23, 29; ኅብስተ፡ በረከት፡ *panis benedictionis seu eucharisticus*, Syn. (cfr. 1 Cor. 10, 16); ኅብስት፡ ዘተርፈ፡ እምተማልም፡ F. M. 26, 1; ሀለዎ፡ ንስሓ፡ ፫ መት፡ በኅብስት፡ ወማይ፡ Clem. f. 226; መብልዑ፡ ለንስሓ፡ አልቦ፡ ዘእንበለ፡ ኅብስት፡ ወማይ፡ ወጼው፡ f. 237. 2) *placenta panis*, Pl. ኀባውዝ፡, ut: ኅብስተ፡ ናእት፡ ኢሐቲ፡ Lev. 8, 26; Ex. 29, 23; Jer. 44, 21; ፲ ኅብስት፡ Ex. 29, 2; ፪፻ ኅ" 2 Reg. 16, 1; ኀባውዘ፡ ቍርባን፡ Matth. 12, 4; Kuf. p. 66. 153 (ubi ኀባውዝ፡ pro cibo et hominum et brutorum usurpatum est). — *Voc. Ae.:* ኅብስት፡ ብ፡ እንጀራ፡

ኀባዚ፡ n. ag., Pl. ኀበዝት፡ et ኀባዝያን፡, fem. ኀባዝያት፡, *pistor* Gen. 40, 1. 41, 10; Kuf. 39; 1 Reg. 8, 13; Gad. T. Haim.; F. N. 23.

ማኅበዝ፡ subst. *furnus, clibanus*, Sx. Genb. 20 Enc. (vid. locum sub ምኅማዝ፡); ጢሰ፡ ማኅበዝ፡ Lud. e Mss. Colb.

ምኅባዝ፡ subst. *pistrina:* (monachorum) በዘይትቀነይ፡ ምድረ፡ ወየሐርስ፡ ወቦ፡ ዘገነት፡ ወቦ፡ ዘዐጸደ፡ ሐምል፡ ወቦ፡ ዘይጸርብሂ፡ ወቦ፡ ዘምኅባዝ፡ ወቦ፡ ዘይገልፍ፡ Reg. Pach.; አልቦ፡ ዘይትናገር፡ ውስተ፡ (*nihil loquatur in*) ምኅባዝ፡ እንዘ፡ ይገብሩ፡ ኅብስተ፡ ib.

II. **ኀበዘ፡** (vel ሐበዘ፡) inus., fortasse i. q. ضَبَّ *compressit, expressit.*

ኀንባዝ፡ subst., m., *tormenti* vel *equulei* genus, *instrumentum quo corpus torquetur:* አዘዘ፡ ከመ፡ ያዕርግዎሙ፡ መልዕልተ፡ ኀንባዝ፡ እስከ፡ ይውሕዝ፡ ደሞሙ፡ ዲበ፡ ምድር፡ Sx. Mij. 18; አዘዘ፡ ያዕርግዎ፡ መልዕልተ፡ ሕንባዝ፡ ወየዐጽርዎ፡ ሥጋሁ፡ እስከ፡ ውሕዘ፡ ደሙ፡ ከመ፡ ማይ፡ Sx. Genb. 19; አዘዘ፡ ይስቅልዎ፡ ዲበ፡ ኀንባዝ፡ ወየዐጽርዎ፡ በመንኰራኵረ፡ እሳት፡ ዘነጸ.ን፡ Sx. Sen. 4; angelus ሰበሮ፡ ለኀንባዝ፡ Sx. Sen. 5.

ኀበይ፡ subst., nomen vasis cujusdam: *amphora* vel aliud hujus generis [coll. ܚܨܒܐ *amphora, lagena, diota*, خَابِيَة *seria*, خِبَاء *vas olei*] legitur in Chron. Ax. in catalogo vasorum ecclesiae metropolitanae Axumiticae: ርእሰ፡ ሕበይ፡ ፴፱ወ፳፱፲፩ (sic) ወመሥረበ፡ ማይሂ፡ ፺ወ፩.

ኀተመ፡ I, 1 [id. q. חָתַם, ܚܬܡ, خَتَمَ; amh. አተመ፡; de prima potestate hujus verbi vid. Ges. thes. p. 537; vic. videtur ዐተበ፡ q. v.] Subj. ይኅትም፡, Imprt. ኅትም፡ (at 4 Reg. 22, 4 in cod. S ኀተም፡) 1) *claudere, obserare, sub claustro custodire, clausum tenere*, ut: os amphorae membrana obligata claudere Gad. T. Haim.; እመ፡ ኀተምከ፡ ወርቀከ፡ Sir. 28, 24; Lev. 22, 23; Apoc. 10, 4; Jes. 8, 16. 2) *sigillo claudere, signare, obsignare*, libellum, epistolam, crumenam, al.: abs.: 2 Esr. 19, 38. 20, 1; Esth. 3, 10; c. Acc. ኀተምከ ዋ፡ (ለመጽሐፍ፡) Jer. 39, 10; 3 Reg. 21, 8; Tob. 7, 13; Dan. 12, 4; Apoc. 22, 10; ኀተማ፡ (ለእብን፡) በሕልቀቱ፡ Dan. 6, 17; Matth. 27, 26; ኀተምከኑ፡ ውስተ፡ ቍናማቲከ፡ ጌጋይየ፡ Job 14, 17; የኀትም፡ ገጸ፡ ከዋክብት፡ 9, 7; Rom. 15, 28; c. ለ፡, ut: ኅትም፡ ለዝ፡ ራእይ፡ Dan. 8, 26; c. ላዕለ፡, ut: ሠናይ፡ ኅቲም፡ ላዕለ፡ ብእሲት፡ እኪት፡ Sir. 42, 6. Deinde etiam *signare* in genere, ut: ኢትኅትሙ፡ አበለክሙ፡ በመርፍእ፡ *ne subula signetis* (scarificando) *membra vestra*, F. N. 45. Hinc a) *chrismate, unctione* (in signum crucis inungendo) *obsignare* vel *consecrare* hominem, vasa, al. (hoc sensu crebro ዐተበ፡): sacerdos የኀትም፡ አንፈ፡ ወፍጽመ፡ ልበ፡ ወእገሪ፡ (sc. baptizati) Kid. f. 26; እመቦ፡ ቀሲስ፡ ዘኀተማ፡ (ለብእሲት፡) በቅብአ፡ ቅዱስ፡ በዕለተ፡ ሞታ፡ F. M. 5, 12; ኀተመ፡ vasa ecclesiae በማኅተመ፡ እግዚ" ዘውእቱ፡ ቅብአ፡ ሚሮን፡ ቅዱስ፡ 28, 1. b) (sigillo impresso) *confirmare, sancire, approbare*, aliquem Joh. 6, 27; verba, ut: አኅትም፡ በጽድቅ፡ ቃላትየ፡ κατασφραγιῶ τοὺς ἐμαυτοῦ λόγους (testimoniis allatis) εἰς ἀλήθειαν Cyr. ad Reg. f. 28. 3) *imprimere, typis exscribere* libros, N. T. rom. 4) *concludere, finire, complere*, in spec. sacra, res divinas rite perpetratas: ኢይፃኡ፡ እምቤተ፡ ክርስቲያን፡ ዘእንበለ፡ ይኅትም፡ ካህን፡ Clem. f. 175; ይኅትሙ፡ ጸሎቶሙ፡ በጸሎተ፡ እግዚእትነ፡ ማርያም፡ F. N. 14.

አኅተመ፡ II, 1 1) *sub claustro custodiendum curare* Lev. 22, 23 FH. 2) *libros imprimendos curare*, Lud. sine auct.

ተኅተመ፡ III, 1 refl. et pass. 1) *claudi, coire*, de hiatu: ተሠጥቀት፡ ምድር፡ በአምሳለ፡ ኆኅት፡ ወመሠጠ፡ ለውእቱ፡ ሥጋ፡ (cadaver Adami) ወተኅተመት፡ ወገብአት፡ ከመ፡ ቀዳሚ፡ Clem. f. 28; M. M. f. 297. 2) *sub signo et claustro poni, operiri* (*abscondi*, Lud.) 4 Esr. 8, 63. 10, 36; መስቀለ፡ ክር ስቶስ፡ (ረከበት፡ እሌኒ፡) እምኀበ፡ ተኅተመ፡ Sx. Masc. 28 Enc.; Org. 5. 3) *sigillo claudi, signari, obsignari*, Deut. 32, 34; ይትኀተሙ፡ ውስተ፡ ገጽሞሙ፡ Apoc. 7, 3 seq.; 4 Esr. 4, 13. 22; ይትኀተሙ፡ አግብርት፡ በመላኪሆሙ፡ *servi ab heris signo notantur* F. N. 51; *chrismate obsignari* vel *consecrari*, ut: ምሥዋዕ፡ ዘተኀተመ፡ በሜሮን፡ F. M. 19, 1; ተኀ ተመ፡ በቅብአ፡ ክህነት፡ Sx. Teq. 19 Enc. 4) *imprimi, typis exscribi*, de libris, N. T. rom. 5) *ad finem perduci, compleri*: ከመ፡ ትትኀተም፡ ጊጋይ፡ Dan. 9, 24 (nisi hunc locum e n. 3 interpretari malueris).

ኅቱም፡ part. *clausus, signatus, obsignatus*, Cant. 4, 12; Apoc. 5, 1; Hen. 90, 20; መጽሐፍ፡ ኅቱም፡ Jes. 29, 11; Jer. 39, 11; መጽሐፍ፡ አንተ፡ ኢኮንተ፡ ኅትምተ፡ 2 Esr. 16, 5; እስመ፡ ዕዕው፡ ወኅቱም፡ ነገሩ፡ Dan. 12, 8; *assignatus*: ሶበ፡ በ ጽሐ፡ ጊዜሁ፡ ከመ፡ ያውፊ፡ ዕዳ፡ ዘኅቱም፡ ላዕለ፡ ዘመዱ፡ እጓለ፡ እመሕያው፡ (i. e. ut moriatur) Sx. Mag. 17.

ኅትመት፡ n. act. *obsignatio* Sx. Jac. 7.

ኀታሚ፡ n. ag. *signator, obsignator, sigillifer*, Lud. sine auct.

ማኅተም፡ subst., plerumque m., Pl. መኃትምት፡ (መኃት ም፡) et ማኅተማት፡ 1) *claustrum*: እንዘ፡ ኢያርኁ፡ ማኅተ መ፡ ድንግልና፡ Lit.; ይወድዮሙ፡ (ለኃጥኣን፡) ውስተ፡ ማኅ ተመ፡ ረሲዓን፡ (i. e. in infernum) Ssal. Req. 2) *sigillum* et (is, quo imprimitur sigillum) *annulus signatorius*, Apoc. 5, 1. 2. 6, 1 seq.; ዘኅተምኪ፡ በ፯መኃትምት፡ Rel. Bar.; መሣን ቀ፡ በማኅተሞን፡ Tob. 9, 5; Dan. ap. 13, 14; ዳኅንኑ፡ ማኅተ ም፡ 13, 17; ማኅተመ፡ ጽድቅ፡ 4 Esr. 6, 78; መኑ፡ ይሠይ ም፡ ማኅተመ፡ ጥበብ፡ ዲበ፡ ከናፍርየ፡ Sir. 22, 27; δακτύλιος Esth. 8, 8. 10; Tob. 1, 22; ምጽዋቱ፡ ለሰብእ፡ ከመ፡ ማኅተም፡ ምስሌሁ፡ σφραγίς Sir. 17, 22; Ex. 35, 22; γλύμμα vel ἐκτύπωμα σφραγῖδος ዐይነ፡ ማኅተም፡ Ex. 28, 11; Sir. 38, 27. 45, 12; አርአያ፡ ማኅተም፡ Ex. 28, 32; γλύφειν γλύμματα σφραγίδων ኀሪወ፡ ማኅተም፡ Sir. 38, 27. a) *imago impressa*: መብርሂያት፡ ወማኅተማት፡ Ex. 28, 26 C (אוּרִים וְתֻמִּים). b) *character, signum*, χάραγμα Apoc. 19, 20 (aliâs ትእምርት፡); Org. 1. c) *signaculum* (σφραγίς) i. e. chrisma inunctum, quo confirmantur baptizati: ማኅተመ፡ እግዚ'፡ ዘውእቱ፡ ቅብአ፡ ሜ ሮን፡ ቅዱስ፡ F. M. 28, 1; et quodvis aliud *signaculum*, quo aliquis obsignatus est, ut: ኢያፍርሁኒ፡ ቀታልያኒሃ፡ ለነፍስ፤ እ ስመ፡ ማኅተምየ፡ ደምከ፡ ቅዱስ፤ Sx. Mag. 27 Enc. 3) *opus typis expressum*, ut: ንሕነ፡ ገበርነ፡ ዘንተ፡ ማኅተመ፡ ወኅተ ምነ፡ መጻሕፍተ፡ N. T. rom. f. 76. 157.

ኅቱር፡ nomen mensis ⲁⲑⲱⲣ, (vid. ኅዳር፡) Abush. 8, etiam አቱር፡ q. v.

ኅተወ፡ I, 1 [comparanda videntur יָקַד, ضَوْء vel ضَاء, قَبَسَ *arsit accensus ignis*] *accendi, accensum ardere* et *lucere*, de lucerna Ps. 17, 10; ተኀቱ፡ መድኀኒት፡ ከመ፡ ማኅቶት፡ ὡς λαμπὰς καυθήσεται Jes. 62, 1; ቅድሚሁ፡ የኀትዊ፡ ሰብሁ፡ መኃትው፡ Apoc. 4, 5 Platt; ዕንቍ፡ ዘየኀቱ፡ (v. ያኀቱ፡) ἄνθραξ Gen. 2, 12 (aliter Ex. 28, 18); Jes. 54, 11; ርእየተ፡ ገጽከ፡ አምሳለ፡ መብረቅ፡ ኅተወ፡ Sx. Nah. 13 Enc. — *Voc. Ae.*: ኅተወ፡ ዘ፡ አብርሀ፡ (v. አበራ፡).

አኅተወ፡ II, 1 1) *accendere* lucernam Matth. 5, 15; Luc. 15, 8; Lev. 24, 2. 3; መኃትወ፡ ያኅትዊ፡ Ep. Jer. 18; አነ፡ አኀቱ፡ ማኅቶተ፡ ጥበብ፡ ውስተ፡ ልብከ፡ 4 Esr. 14, 28. 2) *lumen emittere, collustrare, lucere*: መኖረት፡ እንተ፡ ታኅ ቱ፡ λυχνία ἢ φωτίζει Ex. 38, 13; Joh. 5, 35; ዕንቍ፡ ዘያኅ ቱ፡ (var. pro ዘየኀቱ፡) Gen. 2, 12; Jes. 54, 11.

ኅቱው፡ part. 1) *accensus*: ይኩን፡ ኅተወ፡ መኃትዊከ ሙ፡ Luc. 12, 35; Genz. f. 72; Mavâs. n. 69. 2) *fulgens, lucens*, Abba Petros, Sx. Masc. 15 Enc.; አዕናቍ፡ ኅትዋን፡ Enc. Sen. 26.

ማኅቶት፡ subst., etiam ማኅትው፡ et ማኀተው፡ (Deg.; Lud.), fem. et m., Pl. መኃትው፡, Pl. Plur. መኃትዋት፡ (Sx. Teq. 5. 20.) 1) *lucerna, lampas*, λύχνος Ex. 30, 8; Matth. 5, 15. 6, 22; Luc. 11, 36; Job 18, 6. 29, 3; ብርሃነ፡ ማኅቶት፡ φῶς λύχνου Jer. 25, 10; Ep. Jer. 18; Prov. 6, 23. 29, 36; Ps. 118, 105; λαμπάς Dan. 5, 5; Matth. 25, 1 seq.; ወማኅቶት፡ ውስ ተ፡ እደዊሆሙ፡ Kuf. 23; 4 Esr. 10, 2; ማኅቶተ፡ ጥበብ፡ 14, 28. 2) in specie: *lychnuchus, candelabrum*: መኃት ወ፡ ብሩር፡ Judith 10, 2; Apoc. 1, 12. 13. 11, 4; quamquam ubi diligentius verba eligunt, candelabrum ተቅዋመ፡ ማኅቶት፡, ejus λύχνους autem et λαμπάδια ማኅቶት፡ vocant, ut Ex. 25, 31. 37. 38, 16; Sir. 26, 17; Zach. 4, 2. 3) *fax, taeda* (λαμπάς): መኃትወ፡ ጽኑ፡ Joh. 18, 3; Jud. 15, 4; Job 41, 10; Dan. 10, 6. 4) Ubi de festis ecclesiae Christianae agitur, መኃ ትው፡ (etiam ማኅትው፡ Deg.) est *vigilia*: ሰንበት፡ መኃት ወ፡ ፋሲካ፡ *vigilia Paschatis* Did. 30; Lud. comm. in hist. Ae. p. 303 (illa enim nocte λαμπάδες ἦσαν πυρὸς πάντα φωτίζουσαι τόπον, ὡς λαμπρᾶς ἡμέρας τηλαυγεστέραν τὴν μυστικὴν διανυκτέρευσιν ἀποτελεῖσθαι Euseb. Vit. Const. IV, 22; inde) de omnibus aliis vigiliis dierum festorum Deg., Mavâs. (creberrime). Praeterea በዓለ፡ ስምዖን፡ *festum Symeonis* (seu purificationis Mariae) etiam በዓለ፡ ማኅቶት፡ *festum candelarum* sive *luminum* (Lichtmeß) vocatur II Const. Ap. 4. — *Voc. Ae.*: ማኅቶት፡ ዘ፡ መብርሃት፡; *aliud*: ማኅቶት፡ ዘ፡ ፋና፡ መብርሃት፡

ኀነቀ፡ I, 1 [amh. አነቀ፡; خَنَقَ, ܚܢܩ, חָנַק; vicinum est ዐነቀ፡] Subj. ይኅንቅ፡ 1) *angere, suffocare, fauces comprimere*: ኀነቀኒ፡ አፈ፡ መልበስየ፡ Job 30, 18; የኀንቀኒ፡ 7, 19; ኀነቆ፡ መንፈስ፡ እኩይ፡ 1 Reg. 16, 14. 15; Matth. 18, 28; ወሰዶ፡ (ለሰይጣን፡) እንዘ፡ የኀንቆ፡ ከሣዶ፡ ወያረውጾ፡ ጕ ጕአ፡ Gad. T. Haim.; de anima: nos poenitentes ንኀንቃ፡ ለነፍ ስነ፡ ወንልጕማ፡ ከመ፡ ፈረስ፡ ኀያል፡ ወድሩክ፡ Chr. Ta. 31; de plantis (*suffocare* ἀποπνίγειν) Matth. 13, 7; Marc. 4, 19; Phlx. 4. 2) *strangulare, suffocando necare, laqueo interimere*, 1 Reg. 17, 35; Nah. 2, 12 (var. ዐነቀ፡); Sx. Teq. 5. 18.

ተኀንቀ፡ III, 1 refl. et pass.: *suffocari, strangulari, laqueo interimi* vel *interimere se ipsum*: ተኀንቀ፡ ወሞ ተ፡ Matth. 27, 5; 2 Reg. 17, 23; Did. 4; እስከ፡ ትፈቱ፡ ትት ኀነቅ፡ Tob. 3, 10; እንዘ፡ ይትኀነቁ፡ አምታቲከ፡ 3, 8; ተሰ ጥሙ፡ ውስተ፡ ማይ፡ ወተኀንቁ፡ ወሞቱ፡ Clem. f. 24; ፈቀዶ፡ ይትኀነቅ፡ በእዴሁ፡ Gad. T. Haim.

ኅኑቅ፡ part. *strangulatus, suffocatus*, Sx. Teq. 5 Enc.; ምቱረ፡ ልሳን፡ በመጥበሕት፡ ወኅኑቀ፡ ጕርዔ፡ በእድ፡

Enc. Teq. 18; ኅንቅ፡ τὸ πνικτόν Const. Ap. 51; F. N. 25: ዘ ርእ፡ ትሩፋቲሆሙ፡ ኅንቅ፡ በሥክዘ፡ ዓለም፡ Phlx. 3.

ኅንቀት፡ n. act. *strangulatio, suffocatio* Sx. Haml. 2; M. M. f. 44; translate: ኅንቀተ፡ ፍትወት፡ Genz. f. 55.

ኅንባዝ፡ vid. sub II ኅበዘ፡

ኅንገረ፡ in Rad. Abb. recensetur et አሽክክ፡ አለ፡ explicatur: አሽክክ፡: est *hyrax abyssinicus* (de quo vid. Bruce Reise V p. 145 seq.; Harris Reise II Anh. S. 50; Ludolf. lex. amh. c. 103; Isenb. lex. amh. p. 122 sub አሽቆቆ፡), idem animal, quod Hebraei שָׁפָן, Arabes وَبْر vocant. Verbum ኅንገረ፡ autem (cfr. syr. ܚܢܓ et ܚܢܓ, nec non ሐንከሰ፡) *subsultim incedere* significare videtur. Caeterum cum አሽክክ፡ *hyrace* a multis confundi solet يَرْبُوع *mus jaculus* (*Dipus jaculus*, Linn.), vid. Bruce Reise V p. 128—135.

ኅንጸጸ፡ quadrl. I *decorticare* in specie: grana, zeam *folliculis extrahere* (dentibus) Luc. 22, 31 rom. (sed vid. ሐን ፈጸ፡); Org. 5.

ተኅንጸጸ፡ III, 1 pass.: ይትኅንጸጹ፡ ከመ፡ ዐለስ፡ Sx. Pag. 5.

ኆናፊ፡ et ኆኖፌ፡ et ሐናፊ፡ n. prgr., sc. חָנֵף, ܚܢܦܐ, ܚܢܦܐ *profanus, ethnicus* (a Syris ad Arabes quoque et Persas propagatum): ኆኖፌ፡ Ἕλληνες i. e. *ethnici*, Chr. ho. 2; Chr. Ta. 4; እምውሉደ፡ ሐናፊ፡ አረማዊያን፡ Sx. Genb. 7; *haereticus* primitivae Ecclesiae, veluti Cerinthus, Arius, Lud. e Ssal. Req.

ኅንፋዊ፡ *ethnicus*: ንጉሥ፡ ምስር፡ ኅንፋዊ፡ Sx. Teq. 21.

ኅኒፋዊ፡ id. Ssal. Req.

ኅንፈጠ፡ *scalpere unguibus* vid. sub ሐንፈጠ፡

ኅንፈጠ፡ *cudere* vid. sub ኅፈጠ፡

ኅንፈጸ፡ *ventilabro purgare* vid. sub ሐንፈጸ፡

ኆሠ፡ (ኅወሠ፡ Lud.) *miscere* [comparanda sunt خبش, خشب, هاش, وخش IV, قشب, al.]. Stirpem I, 1 equidem nusquam inveni, nisi Judith 10, 5, ubi pro ወሐሰወቶ፡ καὶ περιεδίπλωσε varia lectio ወሐሰቶ፡ *commiscuit* i. e. *hinc inde collegit* occurrit (vid. sub ሐሰወ፡).

ተኀውሠ፡ III, 1 (Perfectum mihi nondum occurrit) *commisceri, confundi*: ሶበ፡ ይትፌሣሕ፡ ኢይትኀወሥ፡ ጸልዕ፡ (legas: ጽእለት፡) οὐκ ἐπιμίγνυται ὕβρει Prov. 14, 10; Gad. Ad. f. 119. 125 de progenie Sethi et Caini inter se commixta; ተኀዊሦን፡ እንጋ፡ ወተቶሲሐ፡ ፪ሆሙ፡ ኮኑ፡ ፩ህላዌ፡ ἄρ' οὖν συμμίγνυται καὶ μία γεγόνασιν ἄμφω φύσις; Cyr. c. Pall. f. 77.

ኅዉሥ፡ vel ኅውሥ፡ part., *mixtus, commixtus, confusus*: ኅዉሥ፡ ኅጺን፡ ምስለ፡ ልሕኵት፡ ἀναμεμιγμένος Dan. 2, 43 (at 2, 41 ድሙር፡); ከማሁ፡ ኅዉሣን፡ እሙንቱ፡ በዘር እ፡ እጓለ፡ እመሕያው፡ ibid.; አምጽአ፡ ኅዉሠ፡ ከርቤ፡ ወዓል ው፡ Joh. 19, 39; Lit. f. 171, 4.

ኅውሥ፡ subst. *commixtio, confusio*: ዘእንበለ፡ ኅውሥ፡ ἀσυγχύτως *citra confusionem*, Cyr. ad Th. f. 20.

ኍሣት፡ n. act., id. q. ኅውሥ፡, ut: (ቃል፡) ከነ፡ ሰብአ፡ ዘ እንበለ፡ ኍሣት፡ φυρμὸν οὐχ ὑπομείνας Cyr. c. Pall. f. 67; ቱ ስሕት፡ ወኍሣት፡ φυρμὸς καὶ κρᾶσις f. 78.

ኆሰ፡ *movere* vid. sub ሐሰ፡

ኅዉር፡ part. *debilis, infirmus, tenuis* [خَوَّار]: ወአነ፡ ኅዉር፡ እምሕል፡ ለከሙ፡ M. Tom.

ኆኅት፡ subst., m. et fem., Pl. ኆኃት፡ et ኀዋኅው፡ [propri: *fissura, apertura*, cfr. خَوْخَة *fenestella in muro, foramen in pariete*, etiam חֲוָחִים 1 Sam. 13, 6 et خَقّ *fissura terrae*] *ostium, janua, foris, porta* (quamvis primitus ab አንቀጽ፡ ita distinctum esse videatur, ut פֶּתַח a שַׁעַר, tamen multis in locis ኆኅት፡ et አንቀጽ፡ promiscue usurpantur): ኆኅተ፡ ዐጸድ፡ πρόθυρα τῆς αὐλῆς Hez. 8, 7; ኆኅት፡ ዴዴ፡ πρόθυρα τῆς πύλης 11, 1; Gen. 19, 6; በኆኅተ፡ ቤት፡ ἐν τῷ πυλῶνι Gen. 43, 19; saepissime θύρα, θύραι cubiculi, coenaculi Jud. 3, 23; Matth. 6, 6; tentorii Gen. 18, 1. 2. 10; Ex. 39, 8; sepulchri Matth. 27, 60; domus Matth. 24, 33. 25, 10; Joh. 18, 16 20, 19; Marc. 2, 2; Ex. 12, 22: ለኵሉ፡ ዘመጽአ፡ ርኅው፡ ኆኅትየ፡ Job 31, 32. 34; Sir. 21, 23. 6, 36; sed etiam templi, palatii, urbis, (πύλη, πύλαι), ut 2 Reg. 18, 24; 3 Reg. 7, 42; Ps. 23, 7. 106, 16. 147, 2; Sir. 49, 13; Jer. 17, 24; ኆኅት፡ አሐቲ፡ Hez. 8, 8; ኀዋኅው፡ 2 Par. 3, 7 (θυρώματα, አናቅጽ፡ πυλῶνες); coeli Gen. 28, 17. a) passim ኆኅት፡ non tantum ostium, sed etiam *valvas* vel *januas*, quibus ostium clauditur, significat: 2 Esr. 13, ubi τῇ πύλῃ (አን ቀጽ፡) attribuuntur θύραι ኆኃት፡; item ኢያቀምን፡ ኆኅተ፡ ዘ አናቅጽ፡ 2 Esr. 16, 1; Judith 16, 3; ኆኅት፡ ዴዴ፡ ἡ θύρα τοῦ πυλῶνος Act. 12, 13 rom. b) ኀዋኅወ፡ ሰማይ፡, ኆኅተ፡ ሰማይ፡ *portae coeli*, e quibus sidera, venti et alii coelorum exercitus exeunt et in quas intrant, memorantur Hen. 33—36. 72 seq. Sed etiam in Abush. 3 seq. duodecim zodiaci signa (البروج) ኀዋኅወ፡ ፈለክ፡ *portae orbis coelestis* vel ኀዋኅው፡, eorumque singula ኆኅት፡ nominari solent. — *Voc. Ac.*: አንቀጽ፡ ኀዋኅ ው፡ ዴዴ፡ ዘ፡ ደጅ፡ ።

ኆኅ፡ nomen arboris, sine dubio *prunus* [collatis חוֹחַ *dumus, vepres*, خَوْخ et ܚܘܚܐ *prunus Persica*, nec non ኮክ፡ (amh. ኮክ q. v.)] ቈጽለ፡ ኆኃት፡, (Plur., an Sing. pro ኆኅ ት፡?) Clem. f. 271; ከመ፡ ቈጽለ፡ ሐኆት፡ (sic) ጠፉእኩ፡ Genz. f. 12.

ኆኊ፡ *litera alphabeti* vid. sub ሀ፡ c. 1.

ኅወጸ፡ rad. inus., ar. حصى et حصب.

ኆጻ፡ subst. [nescio an rectius scribendum sit ሐጻ፡, quamquam in libris Mss. plerumque ኆጻ፡ reperitur; respondent حَصًى *glarea, calculus*; حَصَب *glarea; lapides*; ܚܨܝܐ et חָצָץ id., de quibus vid. Ges. thes. p. 511] m. (et fem.), nom. gener. (coll.) 1) *glarea, arena* (ἄμμος, raro ψῆφος, χοῦς): ከመ፡ አሐቲ፡ ኀጠት፡ ኆጻ፡ እምውስተ፡ ኵሉ፡ ኆጻ፡ Sir. 18, 10; ይ ኄይስ፡ ትጸር፡ ኆጻ፡ ወኢወ፡ 22, 15; መርገ፡ ኆጻ፡ ውስተ፡ አ ረፍት፡ 22, 17; ዐቀበ፡ ኆጻ፡ ἀνάβασις ἀμμώδης 25, 20; Ex. 2, 12; Matth. 7, 26; Jer. 5, 22. 26, 22; Thren. 3, 16; 4 Esr. 2, 27; ዘኆጻ፡ Hen. 60, 15; saepius ኆጻ፡ ባሕር፡ Gen. 28, 14; Kuf. 13; Job 6, 3; Jes. 10, 22. 48, 19; Ps. 77, 31 al.; ኆጻ፡ ምድር፡ Sir. 44, 21. 2) *locus glareosus, syrtis* Act. 27,

17 rom. 3) nonnumquam *lapillus glareae:* Agathon monachus, quando cum aliis congrediebatur, ከነ፡ይወጺ፡ኆጻ፡ንስቲተ፡ውስተ፡አፉሁ፡ (paulo supra ኆጻ፡እብን፡) Phlx. qu. 69; ib. 30.

ኀወጸ፡ *spectare* vid. sub ሐወጸ፡

ኀዘዘ፡ rad. inus., quam ex arab. كَزَّ *arctavit, angustum reddidit; afflixit morbo* كُزَازٌ (*morbus ex frigore*) illustrare licet.

አኅዘዘ፡ II, 1, ut videtur: *animam intercludere* alicui (suffocare): Deus ዐቀበ፡ለዮናስ፡በከርሠ፡ዐንበሪ፡ከመ፡ኢያኅዝዞ፡ሞገደ፡ባሕር፡ M. M. f. 145. — *Rad. Abb.:* አኅዘዘ፡ብ፡ ስርግርግ፡አደረገ፡ quod d'Abbadie exposuit: fit perdre l'haleine, comme lorsqu'on entre dans l'eau froide.

ኀዘዘ፡ *asperum esse* vid. sub ሐዘዘ፡

ኄለ፡ I, 1 [חַיִל *vis, robur;* aram. ܚܝܠ חֵיל *roboravit;* حَوْل *potentia, potestas,* حَيْل *robur, potentia*] *fortem, potentem esse, invalescere, praepollere:* ወኄለ፡ኵሉ፡ሕዝብ፡ወተለውዎሙ፡ ἐνίσχυσε πᾶς ὁ λαὸς τοῦ καταδιῶξαι Jos. 8, 16; ወያወርድ፡ማየ፡እስከ፡ባሕር፡ወእፍላገ፡ወኄለ፡ምድር፡ Zach. 9, 10 (locus difficillimus).

ኀየለ፡ I, 2 1) *fortem, potentem esse* vel *fieri; roborari; valere* et *invalescere;* Hebr. 11, 34; ጽንዑ፡ወኅይሉ፡ 2 Reg. 10, 12; ውሕጠ፡ሞት፡ወኀየለ፡ Jes. 25, 8; auxilium በዘ፡ይኄይል፡ድክምየ፡ *quo roboretur imbecillitas mea,* Org.; ወኀየለ፡ቃሎሙ፡ Luc. 23, 23; ኀየለ፡ጥቀ፡ዐባር፡ Kuf. 42; ድምፀ፡መጥቅዕ፡ይበልኅ፡ወይኄይል፡ጥቀ፡ Ex. 19, 19; c. pron. suff. Dat.: እስከ፡ኀየሎሙ፡ደም፡ *donec iis* (i. e. eorum) *sanguis* (i. e. sanguinis profluvium) *vehemens esset* 3 Reg. 18, 28; *gravem esse* Hen. 83, 7 (parall. ጽኑዕ፡). 2) creberrime comparative: *fortiorem, valentiorem, superiorem esse* vel *fieri, praevalere, praepollere,* et in malam partem: *vim inferre* alicui, *opprimere, violare,* c. absolute: ኀየለ፡ቃለ፡ንጉሥ፡ ὑπερίσχυεν Dan. 3, 22; vel c. እምነ፡, ut: ኀየለት፡እምልሂቃት፡ *fortior erat adultis,* Enc. Ter 14; plerumque c. Acc.: ዘይኄይለከ፡ τῷ ἰσχυροτέρῳ σου Sir. 13, 2; Jer. 38, 11; Dan. ap. 1, 39; Luc. 11, 22; እስመ፡ኀየሎሙ፡ረኃብ፡ Gen. 47, 20; ኀየሎ፡ጾሩ፡ Ex. 23, 5; ኢይኄልይዋ፡ Matth. 16, 18; ዘይኄይሉኒ፡ (v. ዘይትኄየለኒ፡) δυνάσται Job 6, 23; Ps. 17, 20; Act. 19, 16; ወሬዛ፡ዘይኄይላ፡ለድንግል፡ Clem. f. 246. 3) *vires contendere, robur exserere* Kuf. p. 46.

አኅየለ፡ II, 2 1) *confortare, corroborare, confirmare:* ያኄይለከ፡እግዚ፡ Ex. 18, 23; Subj. ያኅይልከ፡ለገቢረ፡ጽድቅ፡ Kuf. 22; ናዘዙ፡ወአኅየሉ፡በውስተ፡መከራሆሙ፡ Phlx. 58; ኀይል፡ያኄይል፡ δύναμις δυναμώσει Koh. 10, 10. 2) in malam partem: *obfirmare* (pervicacem reddere) animum alicujus Kuf. 48 (aliàs: አጽንዐ፡).

ተኀየለ፡ III, 2 A) refl. 1) *fortem, firmum, valentem se praestare* vel *sibi videri, vires colligere* vel *contendere:* ጽንዑ፡ወተኀየሉ፡ ἀνδρίζεσθε 2 Par. 32, 7; ተኀየለ፡ወነበረ፡ ἐνισχύσας ἐκάθισε Gen. 48, 2, vel seq. Subj.: ተኀየሉ፡ትባኡ፡ ἀγωνίζεσθε εἰσελθεῖν Luc. 13, 24; ተኀየሉ፡በመገሪዕቶሙ፡ ἐγαυρίασαν ἐν βραχίονι Judith 9, 7; Ps. 51, 7; እለ፡ይትኄየሉ፡ ἐξάρχοντες κατ' ἰσχὺν Ex. 32, 18. 2) comparative: *fortiorem, superiorem se praestare, praevalere, praepollere, dominari,* ከመ፡የአዝዝ፡ወይትኀየል፡ዲበ፡ምድር፡ Hen. 52, 4; c. Acc. ተኀየልክ፡ውእተ፡ሀገረ፡ Rel. Bar.; እለ፡ተኀየልዎ፡ τυραννοῦντες αὐτοῦ Sap. 10, 14; 2 Par. 21, 17; Job 6, 23; ለጥበብ፡ኢይትኄየላ፡እከይ፡ Sap. 7, 30; መኑ፡ይክል፡ምስሌሁ፡ተኀይሎ፡ τίς ἐστι κατ' αὐτὸν δυνάστης Job 36, 22. 3) *vim adhibere, vi adigere, vi arripere, vim inferre, vi opprimere, sub potestatem redigere,* ኢይትኀየሉ፡ዐሪገ፡ μὴ βιαζέσθωσαν ἀναβῆναι Ex. 19, 24; ተኀይሎሙ፡ διαβιασάμενοι Num. 14, 44; Deut. 1, 43; c. Acc. rei, cui obluctantur: ኢትትኀየል፡ውሒዘ፡ፈለግ፡ Sir. 4, 26; c. Acc. prs. et Subj. verbi: ይትኄየልዎሙ፡ያውጽኡ፡ አዕዕምቲሆሙ፡ Am. 6, 10; c. Acc. rei, quae arripitur: ይትኄየል፡ለርእሱ፡ሀጕለ፡ ἐκβιάζεται τὴν ἀπώλειαν ἑαυτοῦ Prov. 16, 26; ተኀየሉ፡ንዋየ፡ቤተ፡ክርስቲያን፡ Clem. f. 127. 128; c. Acc. prs., quae opprimitur: καταδυναστεύειν Jer. 27, 33; ἐκθαμβεῖν Sir. 30, 9; τυραννεῖν Sap. 10, 14; κατακυριεύειν 1 Petr. 5, 3 Platt; Ps. 37, 12 (ἐκβιάζεσθαι); c. ላዕለ፡ pers. Sap. 17, 2; *violare* virginem Deut. 22, 25. Hinc በተኀይሎ፡ *vi:* አከ፡በተኀይሎ፡ዘያከይድዎ፡ለመለንስ፡ Jes. 28, 27. B) pass. 1) *confirmari, corroborari* Asc. Jes. 8, 8. 2) *superari, expugnari* de urbe: ሀገረ፡ጸወን፡ዘኢይትኄየል፡ Org. 3. 3) *obfirmari* (pervicacem reddi): ተኀየለ፡እምኅበ፡እግዚ፡ Kuf. 48. 4) *vi cogi, adigi:* qui peccavit በፈቃድ፡ አው፡በተኀይሎ፡ Kedr f. 30.

ኃዩል፡ part. *fortis, potens, validus, violentus, vehemens:* δυνατός, Deus Sap. 13, 4; ማይ፡ኃዩል፡ βίαιον ὕδωρ 13, 2; ማዕበል፡ኃዩል፡ 19, 7. Adv. ኃዩለ፡ κραταιῶς *vehementer* Prov. 22, 3.

ኀይል፡ subst., m. et fem., Pl. ኀይላት፡ 1) *vis, vires, robur, potentia* (ἰσχύς, δύναμις, κράτος), et corporis et animi; Dei Job 36, 22; Ps. 64, 7; Matth. 6, 13. 22, 29. 26, 64; Apoc. 5, 13. 7, 12; ጽንዐ፡ኀይሉ፡ Eph. 6, 10; hominis: Deut. 8, 17; Job 5, 5. 6, 12; Koh. 9, 10; ኀይልየ፡ኀለቀ፡ Jer. 15, 10; አልበሙ፡ኀይል፡እንከ፡ Judith 7, 22; ኢይከውት፡ እምኀይላ፡ Kuf. 35; አልቦ፡ኀይለ፡ለዝኩ፡ከመ፡ይቁም፡ Dan. 8, 7; አልበሙ፡ኀይለ፡ለበኪይ፡ 1 Reg. 30, 4; ይሁብ፡ኀይለ፡ለርኁባን፡ Jes. 40, 29; Asc. Jes. 7, 3; ሖረ፡በኀይለ፡ውእቱ፡እክል፡ዘበልዐ፡ 3 Reg. 19. 8; በኀይላ፡ Judith 13, 8 (omnibus suis viribus); እመ፡ደክመ፡ኀይሉ፡ወስእነ፡ Sir. 19, 28; በኵሉ፡ኀይልየ፡ Gen. 31, 6; በኵሉ፡ኀይልከ፡አክብሮ፡ለፈጣሪከ፡ Sir. 7, 30; በአምጣነ፡ኀይልከ፡ *pro viribus* Sir. 29, 20. 30, 38; ኀይላቲሁ፡ዘውስጥ፡ *vires animi internae* F. N. 45; equi Job 39, 19; rerum inanimarum (*vehementia*) ማይ፡ዘይወርድ፡በኀይል፡ Jes. 17, 13; ኀይለ፡ነፋሳት፡ Org.; በኀይል፡ይነፍኑ፡(ነፋሳት፡) Hen. 34, 3; ኀይለ፡እሳት፡ Hebr. 11, 34; solis Apoc. 1, 16; arcus Ps. 75, 3; ኀይለ፡መዓት፡, ኀይለ፡ ፍትወት፡ F. N. 45. In specie a) *causa roboris* vel *firmitatis* ut Ps. 17, 1. 27, 11. b) *violentia* Hen. 60, 15; Ps. 89, 13. 88, 10; በኀይል፡ Gen. 49, 24; Koh. 4, 1; F. N. 29. c) *virium contentio:* በኀይል፡ዐቢይ፡እመ፡ከሀሉ፡አድኅኖ፡ኅጻጠ፡ Kuf. 11. 2) *virtus* (*bonitas, fortitudo*): ብእሲተ፡ኀይል፡ Ruth 3, 11; Jud. 18, 2; 3 Reg. 1, 52; ἀνδρεία Koh. 4, 4; መንፈሰ፡ኀይል፡ Jes. 11, 2; ኀይለ፡ቃል፡ 1 Cor. 14, 11; δύναμις opp. λόγος 1 Cor. 4, 19; ዘቲ፡ ኀይል፡ Sap. 1, 3; Luc. 1, 35; ኀይል፡እምአርያም፡ (Spiritus S.)

Luc. 24, 49; Act. 10, 38; 1 Cor. 1, 24. 3) *potentia, potestas*, Dei Ps. 20, 14. 53, 1. 65, 2. 70, 21; hominis Koh. 9, 16; ጽንዐ፡ኀይሉ፡ዘላዕሌነ፡ Eph. 1, 19; ዘኀይል፡ Rom. 8, 38; 1 Petr. 3, 22; 1 Cor. 15, 24. 4) *facultates, opes*, quibus aliquis pollet: ዘኵ፡ኀይል፡ Jes. 29, 2; ኀይለ፡ደማስቆ፡ Jes. 8, 4; Apoc. 18, 3; በጽንዕየ፡ገበርኩ፡ሊተ፡ዘንተ፡ኀይለ፡ዐቢየ፡ Deut. 8, 17. 18; Ruth 4, 11. 5) *facinus robore, virtute, potentia factum:* ገብረ፡ኀይለ፡በመዝራዕቱ፡ Luc. 1, 51; Eph. 1, 19; Ps. 107, 14. 117, 16; (Ruth 4, 11); hinc de *miraculis*, quae aliquis virtute divina perpetrat: Hebr. 2, 4; ኀይላተ፡ብዙኀ፡ገበርነ፡ Matth. 7, 22; ገብረ፡ኀይለ፡ብዙኀ፡ 11, 20. 21; Luc. 19, 37; Act. 2, 22. 8, 13; 2 Cor. 12, 12; 4 Esr. 9, 6; እነግረከ፡ዐቢያተ፡ወኀይላተ፡ዘኢተአምሩ፡ Jer. 40, 3. 6) (vis bellica), *copiae, exercitus*, Jer. 41, 7. 42, 11. 44, 5; Judith 2, 7; Num. 1, 3 seq.; Ex. 14, 28; ኵሉ፡ኀይላት፡ዘገዘ፡ዓለም፡ Asc. Jes. 4, 4; ኀይለ፡ሰማያት፡ Matth. 24, 29; እግዚአ፡ኀይል፡ κύριος τῶν δυνάμεων 2 Reg. 6, 18; እግዚ"፡ አምላከ፡ኀይል፡ (vel ኀያላን፡) saepius in libro Jer. ut 11, 17. 16, 9. 23, 15; ኀይላት፡ unus ex ordinibus *angelorum* (δυνάμεις) Eph. 1, 21; Asc. Jes. 1, 3; Clem. f. 61. 102; sed etiam de copiis Satanae: Kuf. 49; Asc. Jes. 2, 2. 7, 9.

ኀያል፡ adj. (cujus formam fem. equidem nusquam legi, vid. gramm. § 129, b, δ), Pl. ኀያላን፡ nec non ኀየልት፡ (1 Par. 11, 11 etiam formam ኀየላት፡ pro ኀያላት፡ inveni) 1) de personis: *fortis, potens, validus, strenuus*, (ἰσχυρός, δυνατός, δυνάστης), de Deo Job 36, 22; Sir. 46, 16; Ps. 7, 12; 4 Esr. 10, 37; 1 Tim. 6, 15; de hominibus: ኢይዘሀር፡ኀያል፡በኀይሉ፡ Jer. 9, 23; ሰብእ፡ኀየልት፡ (v. ኀያላን፡) Koh. 12, 3; ዕደው፡ኀያላን፡ (ἄνθρωποι ἰσχύων) Jer. 31, 14; opp. ድኩም፡ Job 5, 15; Dan. 3, 20; ኵሉ፡ዕደው፡ኀያላን፡ Judith 14, 2; ኩን፡ኀያለ፡በቅድመ፡ሰብእ፡ Kuf. 22; Ex. 18, 21; ኀያል፡ውእቱ፡በኵሉ፡ኅቡኣተ፡ጽድቅ፡ Hen. 49, 2; ነገሥት፡ኀያላን፡ Lit. 164, 4; ጥቀ፡ኀያል፡ titulus Regis Aethiopiae, Lud.; de brutis Dan. 7, 7. Crebro ኀያል፡, vice substantivi usurpatum, significat vel *heroem* fortitudine et robore valentem vel *potentem* auctoritate et potestate pollentem: Matth. 12, 29; Luc. 11, 21; ኀያላንኪ፡ Jes. 22, 3; Ps. 44, 4. 7. 51, 1; Thren. 1, 15; ፲ ኀየልት፡ 1 Par. 11, 19; 2 Par. 23, 20; ኀያላነ፡ፈርዖን፡ Gen. 50, 4; ኀያላን፡ዘነገሥ፡ Dan. 3, 27; Prov. 1, 21; Jes. 5, 22; Judith 2, 14; Luc. 1, 52; Hen. 46, 4; hinc እግዚአ፡ኀያላን፡ ὁ κύριος τῶν δυνάμεων Ps. 47, 7. 58, 5. 79, 5; Jer. 36, 4. 8. 49, 18. In malam partem ኀያል፡ *heros* est *gloriosus* vel *tyrannus* Syn. (in Lud. Comm. ad hist. Ae. p. 317 n. 55). 2) de rebus: *validus, firmus, violentus, vehemens*, ነፋስ፡ኀያል፡ Jes. 11, 15; Matth. 14, 30; ፀብር፡ኀያል፡ጥቀ፡ Kuf. 40; ማየ፡ፈለግ፡ኀያለ፡ (Acc.) Jes. 8, 7; ውኂዝ፡ኀያል፡ ποταμὸς βίαιος Jes. 59, 19; ኀያል፡ሥርዐትከ፡ 4 Esr. 8, 26; de lapide: *firmus, durus:* እብነ፡አድማስ፡ኀያል፡ Lit. Cyr. (Lud.). — Adv. ኀያለ፡ *vehementer*, ut: ፈድፋደ፡ወኀያለ፡ Hen. 90, 7. — *Voc. Ae.*: ኀያል፡ዘ፡ብርቱ፡

ተኀያሊ፡ n. ag. *qui vi adigit, opprimit*, F. N. 35.

ትኀይልት፡ subst. *oppressio, violentia* F. N. 43, 12; c. c. ላዕለ፡ prs., Genz. f. 89.

መስተኀይል፡ part. (IV, 2; gramm. § 114, c) *violentus, oppressor*, τολμηρός Sir. 8, 15.

ኀየል፡ *cervus* vid. sub ሀየል፡

ኄላ፡ *botrus* vid. sub ሄላ፡ col. 14.

ኀይመት፡ subst., Pl. ኀይመታት፡ *tentorium, tabernaculum, (pelles)*. [Arabice خَيْم est *domus e luto constructa*, خَيْمَةٌ *habitaculum rotundum* (tribus vel quatuor fulciminibus nitens, junco obtectum); *casa*] σκηνή Gen. 18, 1. 6; Hebr. 11, 9; δέῤῥεις Cant. 1, 5; ጸውሎስ፡ከነ፡መስተገብረ፡ኀይመት፡ Chr. Ta. 26 (cfr. Act. 18, 3); ዐረብ፡እለ፡ይነብሩ፡በኀይመታት፡ Syn. f. 92. — *Voc. Ae.*: ኀይመት፡ዘ፡ድንኳን፡ትርጓሜ ይኄ፡ይ፡

ኄረ፡ rad. inus., cogn. cum ኀረየ፡ et ኀየሰ፡ q. v.; arab. خَارَ *praehabuit, praetulit, elegit.*

ኄር፡ adj. [id. q. خَيْر] f. ኄርት፡, pl. m. ኄራን፡ f. ኄራት፡ *bonus, praestans, egregius* (plerumque ἀγαθός vel χρηστός). 1) Creberrime usurpatur de personis et fere ubique qualitates animi denotat a) *bonus, probus, honestus*, de Deo: Matth. 19, 17; Marc. 10, 18; Sap. 15, 1; de homine Job 12, 6; Koh. 2, 26. 7, 27. 9, 2; ብእሲት፡ኄርት፡ Sir. 7, 19. 26, 1. 16; ብእሲ፡ ኄር፡ Prov. 13, 2; Tob. 7, 7; Sap. 8, 19; Matth. 5, 45. 22, 10; Luc. 23, 50; Joh. 7, 12. b) *benignus, comis, liberalis:* de Deo et de homine Ps. 106, 1. 117, 1—4; Jer. 40, 11; Dan. ap. 3, 66; c. c. ለ፡ *erga* ut: ጻድቅ፡ወኄር፡ለቤተ፡እስራኤል፡ Jes. 63, 7; Thren. 3, 25; Nah. 1, 7; 2 Par. 10, 7; Sir. 10, 29; Ps. 72, 1, et c. ላዕለ፡ 1 Reg. 25, 15; Luc. 6, 35. c) *pius, sanctus*, εὐσεβής Mich. 7, 2; εὐλαβής Act. 2, 5; ὅσιος Ps. 11, 1; ንጹሕ፡ወኄር፡አንተ፡እምገዘ፡ሐሰ፡ Hen. 65, 11; σεβόμενος Act. 13, 43. (50). 17, 4 (Platt) quamquam dubium est, num interpres σεβόμενοι *pii* an passive *venerandi, nobiles* intellexerit). d) *strenuus* ἀνδρεῖος Prov. 13, 4; ከመ፡ኄር፡ረዋጺ፡ *cursor strenuus* (velocitate *praestans*) Prov. 6, 11. 24, 49; καλός 2 Tim. 2, 3; 1 Tim. 4, 6; 1 Petr. 4, 10; Joh. 10, 11. 14; *nobilis* εὐγενής Job 1, 3; εὐσχήμων Marc. 15, 43; Act. 13, 50; 17, 12. (quamquam his in locis dubium est, num interpres *nobiles* an *honestos* (cfr. Act. 13, 43. 17, 4) intellexerit); et ኄር፡ በዘመድ፡ 1 Cor. 1, 26; *gratiosus* εὐχάριστος Prov. 11, 16 (ብእሲት፡ኄርት፡); *laetus, hilaris:* በልብ፡ኄር፡ Koh. 9, 7. 2) rarius usurpatur de rebus: የሐውር፡ፍኖወ፡ዘኢኮነ፡ኄራተ፡ Prov. 6, 12; Hen. 91, 4; ምድር፡ኄርት፡ (var. ኀሬት፡) Kuf. 13. 3) Cum ኄር፡ et ኄርት፡ tum ኄራት፡ pro Substantivo usurpantur: τὸ ἀγαθόν, τὰ ἀγαθά, *bonum, bona:* ኄርት፡ Koh. 5, 17; ይረክብ፡ኄረ፡ εὑρήσει ἀγαθά. Prov. 19, 8; ኄራት፡ καλά Prov. 15, 30; ἀγαθά 16, 20. Praeterea notandus est locus Am. 7, 9 ubi αἱ τελεταὶ αὐτῶν ኄራቲሆሙ፡ (var. ኄረቶሙ፡) *praestantissima* (perfectissima) *eorum* versa sunt (quia interpres vocem τελετή perperam intellexit). — Denique notare juvat Act. 13, 43 (50). 17, 4 (Platt), ubi οἱ σεβόμενοι προσήλυτοι ፈላስያን፡ወኄራቲሆሙ፡ et οἱ σεβόμενοι Ἕλληνες ኄራቲሆሙ፡ለአረማውያን፡ vertit interpres, i. e. *praestantissima* (*sanctissima*) *eorum*. — *Voc. Ae.*: ኄር፡ብ፡ቸር፡

ኂረት፡ subst. *bonitas, praestantia:* si marito placere volueris ይኩን፡ኂረትኪ፡ (scriptum est ኀ"፡) በሥነ፡ግዕዝ፡ ወዪዋኄ፡ Chr. Ta. 23.

ኄረወ፡ quadril. I, Impf. et Subj. ይኄርው፡ vel ይኄሩ፡ (denominatum a ኄር፡) *bonum, praestantem, egregium, benignum fieri* vel *esse*: ኄርዎተ፡ ነፍስ፡ ይትሌዐል፡ ላዕለ፡ ኵሎን፡ ኂሩታት፡ Fal. f. 32; Macc. f. 2; Enc. Mag. 5; በኂሩት፡ ለኖላዊ፡ ይኄርው፡ መርዔት፡ Prov. Th. Petr.; ሶበ፡ ኄረወ፡ እግዚ"፡ ለደቂቀ፡ እስራኤል፡ M. M. f. 126. Comparative: *meliorem esse*, c. እምነ፡, ut: ደቂቀ፡ አቡከ፡ እለ፡ ይኄርዉ፡ እምኔከ፡ 2 Par. 21, 13; ዕረፍት፡ ሞት፡ ይኄሩ፡ ሊተ፡ እምግብሩ፡ ለዛቲ፡ ሕይወት፡ Phlx. 172.

ኂሩት፡ subst., Pl. ኂሩታት፡, *bonitas, praestantia, virtus.* Usurpatur de variis corporis et animi qualitatibus: a) *Praestantia formae* vel *suavitas morum* intelligenda videtur Sir. 42, 14 (ይኄይስ፡ እከዩ፡ ለብእሲ፡ እምነ፡ ኂሩታ፡ ለብእሲት፡); ኂሩት፡ ትዝምድ፡ εὐγένεια *nobilitas generis* Sap. 8, 3; *honestas* εὐσχημοσύνη በኂሩት፡ εὐσχημόνως 1 Thess. 4, 12; *pietas, sanctitas* ὁσιότης Sap. 9, 3; Prov. 14, 32; *liberalitas, benevolentia, beneficentia* Gal. 5, 22 (ἀγαθωσύνη). b) at plerumque: *probitas, honestas, virtus*: de Deo ἀγαθότης Sap. 7, 26; χρηστότης Ps. 67, 11. 118, 68; 4 Esr. 8, 42; de homine: በኂሩት፡ ጻድቃን፡ Prov. 11, 10; Job 40, 3 (LXX); አልቦ፡ እኩይ፡ ዘእንበለ፡ ኂሩት፡ Kuf. 35; አልቦ፡ ላዕሌሁ፡ ኂሩት፡ ibid.; መንፈሰ፡ ኂሩት፡ Hen. 61, 11; Jsp. p. 361; ἀρετή Sap. 4, 1; ርእሰ፡ ኂሩታት፡ *virtutum summa* vel *nobilissima*, Phlx. 3; Vespasiani ኂሩታት፡ *virtutes* vel *laudes*, Jsp. p. 363.

ኂርውና፡ vel ኂሩና፡ (male ኅርውና፡ et ኄርውና፡, quod passim legitur, ut Sx. Haml. 11 Enc.) subst., id. q. ኂሩት፡, ut: በኂሩና፡ ነፍሱ፡ ἐν ἀγαθότητι προθυμίας ψυχῆς αὐτοῦ Sir. 45, 23; ምሕረት፡ ወኂርውና፡ Chr. Ta. 11; ኢበቍዖ፡ ኂርውናሁ፡ F. N. 9; Fal. f. 53.

ኄሰ፡ *vituperare* vid. sub ሔሰ፡

ኀየሰ፡ I, 2 [sine dubio i. q. ኀየረ፡, permutatis literis r et s] 1) *meliorem, praestantiorem esse* vel *fieri*: ዘይኄይስ፡ ይከውን፡ ኀቤከ፡ βέλτιον ἔσται σοι Jer. 45, 20; 1 Cor. 11, 17. 12, 31; Hebr. 7, 22. a) c. c. እምነ፡ prs. vel rei, quae superatur: Ps. 36, 17; ፈሪሀ፡ እግዚ"፡ እምኵሉ፡ ተኄይስ፡ Sir. 25, 11; ኀየሰ፡ ነፍስቶሙ፡ ወሠነየ፡ ራእዮሙ፡ እምነ፡ Dan. 1, 15; Hebr. 1, 4 rom.; Koh. 4, 3. 13; Sir. 19, 24; Jes. 56, 5; ኀየሰት፡ ምሕረት፡ ደኃሪት፡ እምነ፡ ቀዳሚትኪ፡ Ruth 3, 10; Hebr. 11, 4. b) c. ለ፡ pers., Jud. 11, 25. c) c. Acc. prs. vel rei, quae superatur: ኢኀየስክምዎሙ፡ አንትሙ፡ 1 Reg. 30, 24. 16, 12; እንተ፡ ተኄይሳ፡ κρείττων αὐτῆς Esth. 1, 19; እንስሳ፡ ይኄይሶሙ፡ Ep. Jer. 67; d) *melius se habere* Ruth 4, 9. 2) *meliorem, praestantiorem esse in tractanda* vel *efficienda re* vel *magis idoneum esse* rei, c. c. Acc. Inf. et c. እምነ፡ vel ለ፡ vel Acc. pers., ut: እምነ፡ ክልኤሆሙ፡ ምጽዋት፡ ተኄይስ፡ አድኅኖ፡ ὑπὲρ ἀμφότερα ἐλεημοσύνη ῥύσεται Sir. 40, 24; ይእቲ፡ ተኄይስ፡ አድኅኖተከ፡ 29, 12; Hebr. 12, 24; ተኄይስ፡ አእምሮ፡ κάλλιον ἐπιγιγνώσκεις Act. 25, 10 rom.; 4 Esr. 5, 20; በኑ፡ ይኄይሱን፡ ገቢረ፡ (ጽድቅ፡) 4 Esr. 1, 27; በኑ፡ ትኄይስ፡ በቢሎን፡ ለጽዮን፡ ገቢረ፡ 1, 31. 3) *melius, potius, satius est* alicui, *praestat*, (*magis*) *expedit*, c. ለ፡ pers. Phil. 1, 23, et c. Acc. pers., ut: ዘይኄይሰከ፡ τὰ συμφέροντά σοι Bar. 4, 3. a) c. c. Nom. rei vel pers., quae melior est et c. እምነ፡ rei, quae superatur: እንተ፡ ተኄይሰኪ፡ እምነ፡ ፯ደቂቅ፡ ἥ ἐστιν ἀγαθή σοι ὑπὲρ ἑπτὰ υἱούς Ruth 4, 15; saepius c. Nom. Infin., ut: ይኄይሰኒ፡ መዊት፡ እምነ፡ ሐይው፡ *mori mihi praestat quam vivere*, Tob. 3, 6; Ps. 72, 27; ይኄይስ፡ ኪያየ፡ ኀርይ፡ እምወርቅ፡ Prov. 8, 19. 9, 19. 25, 24. b) impers.: ይኄይሰኒ፡ እምይእዜ፡ *melius mihi erat* (melius me habebam) *quam nunc*, Hos. 2, 9; α) seq. Subj. verbi, ut: ይኄይሰነ፡ ንግባእ፡ *melius est nobis reverti* Num. 14, 3. 20, 3; ይኄይሰክሙ፡ እሑር፡ συμφέρει ὑμῖν ἵνα ἐγὼ ἀπέλθω Joh. 16, 7; Marc. 9, 42; 4 Esr. 3, 37; sin id, quod praestantia superatur, adjectum est, et ipsum in Subj., praemissa praep. እምነ፡, ponitur: ይኄይሰኒ፡ እደቅ፡ ውስተ፡ እደ፡ እግዚ"፡ እምእደቅ፡ ውስተ፡ እደ፡ ሰብእ፡ 1 Par. 21, 13; Prov. 25, 7; Dan. ap. 1, 23; ይኄይስ፡ ትጹር፡ ኖጻ፡ እምትንበር፡ ምስለ፡ አብድ፡ Sir. 22, 15. 25, 16. 20, 2. 18. 29, 22. 30, 14. 30. β) seq. vel praem. enunciatione conditionali: እምኀየሰኒ፡ ሶበ፡ ውስተ፡ መቃብር፡ ዐቀብከኒ፡ Job 14, 13; Matth. 26, 24; 2 Petr. 2, 21; ይኄይሶሙ፡ ለእመ፡ ነበሩ፡ ከማየ፡ 1 Cor. 7, 8.

አኄሰ፡ et አኅየሰ፡ II, 1 *praestantius reddere, melius facere* aliquid: ሶበ፡ ብየ፡ ኀይል፡ ውስተ፡ አፉየ፡ እምኢምህኩ፡ ከናፍርየ፡ ወእምአኄስኩ፡ ዘእንብብ፡ Job 16, 5; አኅየስኩከ፡ ወገበርኩከ፡ ከመ፡ ጽቡር፡ ποῖόν βέλτιον κατεσκεύασά σε ὡς πηλόν; Jes. 45, 9; ከመ፡ ያኂስ፡ ህላዌነ፡ እሞት፡ ወሙስና፡ τὴν φύσιν ἡμῶν κρείττονα ἀποφαίνειν θανάτου καὶ φθορᾶς Cyr. c. Pall. f. 97.

አኀየሰ፡ II, 2 *melius putare, praestantius declarare* aliquid: (fratrum alter opificio, alter vitae solitariae operam dedit) ወከኑ፡ መንፈቀ፡ ሰብእ፡ ያኄይሱ፡ ግብረ፡ ፩ ወመንፈቆሙ፡ ያኄይሱ፡ ግብረ፡ ካልኡ፡ Phlx. 1; ሰይጣን፡ ያኄይስ፡ መልእክተ፡ ኀቤሆሙ፡ (እምንኵስና፡) *Satanas efficit, ut munera eis meliora videantur* (quam *vita monastica*) Phlx. 50.

ተኀየሰ፡ III, 2 *praeponi, principatum obtinere*: ኢትፈቅዱ፡ ተኀይሶ፡ እምኔሆሙ፡ አላ፡ ዕሩየ፡ ምስሌሆሙ፡ ኩኑ፡ Syn. f. 285^{b}.

አስተኀየሰ፡ IV, 2 1) *praeferendum censere, praeoptare* aliquid: አስተኀየስክዎሙ፡ አነ፡ ለእለ፡ ሞቱ፡ ኀቡረ፡ እምሕያዋን፡ Koh. 4, 2; ለአማልክት፡ ኢሥዐ፤ መሥዋዕተ፡ ልዑል፡ አስተኄይሶ፡ (Infin.) Enc. Sen. 9. 2) se ipsum praeferendum censere i. e. *de dignitate* vel *principatu contendere*: ንበል፡ በአሐቲ፡ ቃል፡ ናስተኄይስ፡ 1 Esr. 3, 5; ተቃንኦ፡ በእንተ፡ አስተኄይሶ፡ ወበእንተ፡ ክብር፡ ζῆλος περὶ πρωτείων καὶ περὶ δόξης Herm. p. 70.

ኂሳን፡ subst. *praestantia, excellentia, principatus*: ኂሳነ፡ ህላዌሁ፡ (sc. τοῦ Λόγου) Cyr. c. Pall. f. 80; ብዙኅ፡ ኂሳኑ፡ ለእግዚ"፡ እምሰብእ፡ ibid.

ኄጠ፡ I, 1 Subj. ይኂጥ፡ *persuadere, pellicere* et plerumque in malam partem *seducere, decipere, lactare* verbis [comparanda sunt حَاصَ (حَيْصَ) *deflexit, declinavit*, III *dolo usus est* contra alqm; كَادَ خَاتَ *declinavit, deflexit*, خَدَعَ (كَيْدُ) *decepit* (dolo) alqm (cfr. Hebr. et Aram. הסית, أَفْسَدَ, quae et ipsa notione *declinandi* nituntur).]: (Tacla-Haimânôt, evangelii propagandi causa terras peragrans,) ኄጠሙ፡ ለሰብእ፡ በነገረ፡ የውሀት፡ G. T. Haim.; Titus ፈቀደ፡ ይኂጦሙ፡ ወይጸውዖሙ፡ ለሰላም፡ (ad pacem jungendam) Jsp. p. 359; በሙብልዑ፡ የኀይጠከ፡ ወከዐበ፡ ወሥልሰ፡ ያሰፍጠከ፡ Sir. 13, 7. 8; Jes. 30, 21 var.; ዑቁ፡ ኢይኂጡክሙ፡ በተጥበበ፡ ነገር፡ Col. 2, 8 rom.; Jsp. p. 344; Kedr f. 61.

ተኀይጠ፡ III, 1 refl. et pass. *sibi persuaderi pati, pellici, seduci, decipi*, Jsp. p. 288; ኢተሀውከ፡ ወኢደንገፀ፡ ወኢተኀይጠ፡ οὐκ ἐθορυβήθη οὐδὲ ἠγωνίασεν οὐδὲ ἠπατῆσθαι ἐνόμισε Chr. ho. 25; አዳም፡ ተኀይጠ፡ (Inf. verb.) እምሰይጣን፡ F. M. 3, 2; Dan. ap. 13, 28 (ተኀይጠ፡ ንጉሥ፡, var. pro ተይሀደ፡); Enc. Ter 11.

ኅዩጥ፡ part. *seductus, deceptus* Hez. 45, 20 (glossa marginalis, qua explicatur ፉቱ፡ i. e. πτηε).

ኀያጢ፡ n. ag. *pelliciens, seductor, deceptor* Lud. sine auct.

ኂጠት፡ n. act. *seductio, deceptio*: እምኂጠተ፡ ጸላኢ፡ ንትዐቀብ፡ Prec. mat.; አእመረ፡ ከመ፡ ውእቱ፡ ኂጠት፡ እምሰይጣን፡ Sx. Masc. 21.

ኂጣን፡ subst., *oratio ad persuadendum composita, captio, illecebra, fraus, fallacia*: በኂጣነ፡ ነገር፡ ወበተየውሆ፡ διὰ τῆς χρηστολογίας καὶ εὐλογίας Rom. 16, 18; ኂጣነ፡ ነገር፡ πιθανολογία Col. 2, 4; አኮ፡ በኂጣነ፡ ተጥበበ፡ ነገር፡ 1 Cor. 2, 1 rom.; በትምይንት፡ ወኂጣን፡ ἐν ἐπιβουλαῖς καὶ ἀπάταις Chr. ho. 26; በኂጣን፡ እኩይ፡ ኄጠ፡ Kedr f. 61; F. M. 5, 11. — *Voc. Ae.*: ኂጣን፡ ጕሕሉት፡ ዘ፡ ሽንገላ ።

ኀደመ፡ *somnolentum esse* vid. sub ሀደመ፡

ኀደረ፡ I, 1 [amh. አደረ፡; חֶדֶר *conclave, penetrale*; خِدْر *interior domi pars, latibulum*; خَدِرَ *commoratus fuit, substitit*; de potestate radicis primaria vid. Ges. thes. p. 448] Subj. ይኅድር፡ 1) *considere, domicilium* vel *tabernaculum collocare* loco; *devertere* ad alqm, a) de singulis hominibus: ኀደረ፡ ኀበ፡ አዶላማዊ፡ Gen. 38, 1; Sir. 24, 7; c. ውስተ፡ loci Kuf. C. 3; ኀደሩ፡ ቤተ፡ ዘማት፡ (Acc. loci) κατέλυον Jer. 5, 7; κατασκηνοῦν Zach. 2, 10; Sir. 24, 8; αὐλίζεσθαι Ruth 1, 16; በአፍአ፡ ኢኀደረ፡ ነግድ፡ Job 31, 32; in specie *devertere pernoctandi causa* Gen. 19, 2. 42, 27; Jud. 19, 13. 15. b) de agmine, exercitu: στρατοπεδεύειν Gen. 12, 9; Ex. 14, 2; παρεμβάλλειν 2 Esr. 8, 15; Judith 7, 3. 13. 18; 1 Reg. 26, 3; Num. 2, 3. 10. 21, 10 seq. 33, 5 seq.; et c. ላዕለ፡ *obsidere* Jud. 20, 19. 2) *commorari, habitare, incolere, sedem et domicilium habere* (οἰκεῖν, κατοικεῖν, κατασκηνοῦν, αὐλίζεσθαι, μένειν); የኀድሩ፡ ህየ፡ Jes. 13, 22; Luc. 9, 4; Gen. 12, 10; Hen. 10, 5; Matth. 12, 45; c. Acc. loci Matth. 4, 13; [illegible] 104, 21; Hen. 37, 5; c. ውስተ፡ Ps. 14, 1; ዘኀደረ፡ ውስተ፡ ዛ፡ ሀገር፡ Jer. 45, 2; Matth. 2, 23; Hen. 55, 4; Jud. 5, 17; cum በ፡ domicilii: በዶብተሪ፡ ተኀድሩ፡ Jer. 42, 7. 10; Ps. 15, 9; Act. 2, 26; Hen. 60, 7; Gen. 4, 20; c. ዲበ፡ terrae Hen. 37, 2. 38, 2. 54, 6; c. ውስተ፡ pers. *inter* Ps. 21, 3; Hen. 42, 2; c. ምስለ፡ pers. συναυλίζεσθαι Prov. 22, 24 (cfr. Gen. 13, 6). a) *nidulari, nidificare*, de avibus Matth. 13, 32. b) *habitare, manere, esse*, c. ላዕለ፡ pers. *super* vel *in* alquo, de spiritu, geniis, virtutibus et vitiis, al., Ex. 20, 20; Asc. Jes. 2, 1; Hen. 55, 3; Rom. 7, 17. 18. 20; Col. 2, 9; Herm. 3) Transfertur ad partes vel membra corporis, aedificii, al., quae alia aliis concinne sese jungunt et singula quaeque in suo loco considentia congruunt: *inter sese committi, contineri*, vel *contineri re, versari in re*, ኢየኀድራ፡ አእባን፡ ውስተ፡ ንድቅ፡ Herm. p. 9. 81 seq.; ዘቦቱ፡ የኀድር፡ ኵሉ፡ ሕንጻ፡ Eph. 2, 21; ርእስ፡ ዘቦቱ፡ የኀድር፡ ኵሉ፡ ሥጋ፡ Col. 2, 19; Eph. 4, 16.

አኅደረ፡ II, 1 1) *considere facere* a) c. Acc. pers. *in domum recipere, hospitio excipere*, Jud. 19, 15; Act. 10. 23 Platt; ለእመ፡ አኅደርከ፡ ነኪረ፡ ምስሌከ፡ Sir. 11, 34; ያኅስረከ፡ ዘአኅደርከ፡ 29, 28; አብእ፡ ነዳየ፡ ወአኅድሮ፡ ውስተ፡ ጽላሎትከ፡ Jes. 58, 7; አነ፡ ጥበብ፡ አኅደርኩ፡ ምክረ፡ Prov. 8, 12; Lit. Jac. b) c. Acc. jumenti: *collocare in stabulo* Gen. 24, 32. c) c. Acc. tentorii *tendere, statuere, figere*, Jos. 8, 13. 2) *habitare facere, domicilium* vel *sedem constituere* alicui; *colonum deducere in coloniam*: Gen. 3, 24; Ps. 4, 10. 64, 4; Gen. 47, 4; Salomo አኅደሮሙ፡ ህየ፡ ለደቂቀ፡ እስራኤል፡ 2 Par. 8, 2; translate: ይፈቅድ፡ እግዚ"፡ አርዳኢሁ፡ ኢያኅድሩ፡ ቂመ፡ ወመዐተ፡ ውስተ፡ ልቦሙ፡ Did. 10. 3) *committere* res inter se (vid. ኀደረ፡ n. 3) Herm. p. 83 (bis).

ተኀድረ፡ III, 1 *habitari, incoli*: አጽናፍ፡ ዘይትኀደር፡ ἄκρα οἰκούμενα Prov. 8, 26.

ተኃደረ፡ III, 3 1) *cohabitare*: ኢትትኃደሮሙ፡ *ne cohabites cum illis* Ex. 23, 32. 2) *committi, apte concinnari inter sese*: ቦእለ፡ ኢተኃደሩ፡ ምስለ፡ ክልኤቲሆን፡ Herm. p. 80 (vid. ተሓጸረ፡).

አስተኀደረ፡ IV, 1 1) *considere facere*; usurpatur de fundamento: *jacere* fundamentum: መኑ፡ አስተኀደረ፡ ማእዘኒሃ፡ Job 38, 6. 2) *sistere* i. e. *integrum* vel *in suspenso relinquere*: እመ፡ ኢተጠየቀ፡ ፈቲሐ፡ ፍትሕ፡ ያስተኀድር፡ (ፈታሒ፡) ኪያሁ፡ እስከ፡ ይጤየቅ፡ F. N. 43, 6 (an ያስተድኀር፡ *procrastinabit, ampliabit* legendum fuerit?).

ኅዱር፡ part. *is qui consedit* 1) de tentorio: *fixus, collocatus* Num. 1, 51; Gen. 32, 2. 2) de hominibus: *habitans, incolens, commorans*, c. ውስተ፡ Gen. 13, 7; Num. 13, 29: እሉ፡ ኅዱራን፡ ህየ፡ 1 Par. 4, 40; c. ዲበ፡, ut: እለ፡ ኅዱራን፡ ዲበ፡ ምድር፡ Ps. 32, 14; c. ምስለ፡ 2 Petr. 2, 8; ኩን፡ ምስሌሆሙ፡ ኅዱረ፡ Phlx. 181; etiam de (rebus) invisibilibus: ኅዱር፡ ውስተ፡ ሥጋየ፡ ጻዕር፡ Job 21, 6; Rom. 8, 11; መንፈስ፡ ቅዱስ፡ ኅዱር፡ ላዕሌሆሙ፡ F. M. 29, 3.

ኅድረት፡ n. act., *habitatio, cohabitatio, commoratio, inquilinatus* Ex. 12, 40; Ps. 92 in tit.; ኅድረትከ፡ (አክርስቶስ፡) በማኅፀነ፡ ማርያም፡ Cod. Mus. Brit. LIV n. 7; Org.; በአንተ፡ ኅድረተ፡ አኀው፡ ብዙኀ፡ (in uno monasterio) Phlx. 181.

ኀዳሪ፡ n. ag., Pl. ኀደርት፡ *inquilinus, advena, hospes*, πάροικος Ex. 12, 45; Lev. 22, 10; Sir. 29, 26. 27; ኀፍረት፡ ለኀዳሪ፡ ሰሪቀ፡ ማኅደር፡ 41, 19; καταλύτης ኀዳሪ፡ ዘ፡ ፩ዕለተ፡ ኀደረ፡ Sap. 5, 15; σύσκηνος Pl. ኀደርት፡ (v. ኀዳሪት፡ fem. sing. in cod. H) Ex. 3, 22; Nestoriani censent τὸν Λ[illegible] ኀዳሬ፡ ሰብእ፡ ἀνθρωποπολίτην (hominis inquilinum vel incolam) Cyr. c. Pall. f. 84.

አኅዳሪ፡ n. ag. II, 1 *hospitio excipiens, hospitalis* ሎጥ፡ አኅዳሬ፡ እንግዳ፡ F. N. 11.

ማኅደር፡ subst., m., rarius fem., Pl. መኃድር፡, nec non ማኅደራት፡ (ut Hen. 59, 2), *habitatio* vel *sedes* cujusvis generis a) *hospitium, diversorium* advenae, peregrinantis (κατάλυμα) Luc. 2, 7; Ex. 4, 24; Jer. 14, 8; በማኅደረ፡ እንግዳ፡ Kid. f. 17; vel *mansio nocturna* τόπος τοῦ καταλῦσαι Gen. 24, 23; Jer. 40, 12; κοίτη *cubiculum*: አተዉ፡ ማኅደሪሆሙ፡ Judith 13, 1. b) *tentorium, tabernaculum* (σκηνή, σκήνωμα)

Prov. 14, 11; Thren. 2, 6; Hez. 25, 4; 2 Par. 10, 16; Ps. 25, 8. 73, 8; Marc. 9, 5; ተከለ፡ማኅደረ፡ Gen. 35, 16; ይብ ተሬ፡ማኅደር፡ σκηνὴ κατοικεῖν Jes. 40, 22; በማኅደር፡ *quum tentorium collocarent* (considerent) Num. 10, 35. c) *domicilium, domus, habitaculum:* ማኅደሩ፡ለኵሉ፡ዘሞተ፡ምድ ር፡ Job 30, 23; 2 Par. 27, 4; Ps. 131, 14. 75, 2; Ex. 15, 17; Hen. 1, 3. 38, 2. 39, 4; እንታክቲ፡ማኅደር፡ Chr. Ta. 28; ሲ ሰይ፡ወዐራገ፡ወማኅደር፡ F. N. 32; poëtice: ተሐንጸ፡ማኅደ ሩ፡ለክርስቶስ፡ i. e. *ecclesia*, Lud. d) *sedes, locus* vel *terra habitationis* Ex. 12, 20. 35, 3; 4 Reg. 6, 1; Job 38, 19; ማኅደረ፡ምዕራፍየ፡ Jes. 66, 1; Kuf. 7. 9. 10; Hen. 59, 2. e) *locus castrorum, statio itineris* Num. 33. f) *nidus* avium Prov. 27, 8 (νοσσιά). g) *aedicula* monachi, Lud. e Vit. Sanct. h) *stationes lunae* (الْمَنَازِلُ), quarum sunt XXVIII; Abush. 4. i) amharice ማኅደር፡ *theca, involucrum* libri vid. Isenb. p. 19 et d'Abbadie Cat. p. XIII.

ኅጸር፡ 1) nomen *mensis* Abyssinorum *tertii*, qui XXVIII° Octobris sec. Cal. Julian., IX° Novembris sec. Cal. Greg. incipit, et mensi Coptorum ⲁⲑⲱⲣ respondet. 2) In locis Esth. 2, 16. 3, 7. 13. 8, 13 apocr.; 9, 1. 15. 16. 21. 10, 3 apocr.; 1 Esr. 7, 5 hoc eodem nomine mensis Ἀδάρ (אֲדָר, آذار, آذَارُ vel آذَارُ) anni Hebraeorum duodecimus denotatur, quamquam libri Mss. passim etiam አዳር፡ praebent.

ኅደገ፡ I, 1 [radix in Geez tritissima, sed a caeteris linguis semiticis aliena (de Amh. vid. Isenb. p. 134); nam arab. خدج significatum specialem *abortivit* (elabi sivit foetum) habet. Significatione quidem vicinum est חָדַל sed alius originis (vid. Ges. thes. p. 407). De etymo si conjecturam proponere licet, ኅደገ፡ mihi ad עָתַק *dimoveri*, arab. عَتَقَ *manumitti* (sicut عَزَبَ *remotus fuit, procul abfuit*, hebr. עָזַב *dimittere, relinquere*) referendum videtur.] Subj. ይኅድግ፡; A) transitive 1) *relinquere* (verlassen, zurücklassen, hinterlassen) a) *discedere* ab aliquo, c. Acc. pers. vel loci: መከንከ፡ኢትኅድግ፡ Koh. 10, 4; Ruth 2, 11; Num. 10, 31; Jud. 19, 2; Jer. 9, 2; Matth. 4, 13. 16, 4. 19, 5. 21, 17; ኅደጎ፡ስከረ፡ወይኑ፡ 1 Reg. 25, 37. b) in discedendo *relinquere alqd*, c. Acc. rei: Marc. 14, 52; Luc. 5, 28. 15, 4; Gen. 39, 12. 50, 8; 4 Reg. 7, 7; Kuf. 38; Tit. 1, 5; ኅደግዋ፡ለሀገር፡ርኅወ፡ Jos. 8, 17; addito loco: ንኅድገከ፡በ ኅበ፡ውሉድከ፡ Hen. 81, 6; ሥርዎ፡ኅድጉ፡ውስተ፡ምድር፡ Dan. 4, 12; et c. ለ፡ pers. *alicui:* Lev. 19, 10. 23, 22; Gen. 14, 21. 38, 23; in specie de moriente: Marc. 12, 19; Luc. 20, 31; Ps. 48, 10; Sir. 11, 19. 14, 15. 30, 4. 44, 8; Judith 8, 7; Koh. 2, 18; Genz. f. 134. 156. c) *deserere, destituere:* ኢትኅድግ፡ዐርከከ፡ዘትካት፡ Sir. 9, 10. 6, 10; ብእሲ ት፡እንተ፡ተኅድግ፡ምታ፡ 23, 22; Gen. 28, 15; Deut. 12, 19; Jos. 1, 5; Ps. 22, 1; in specie: α) Deum i. e. *ab eo deficere* Deut. 31, 16; Jud. 2, 13; Jer. 2, 16; Jes. 65, 11; Rom. 3, 23. β) mandata Dei, legem, consilium 1 Reg. 15, 24; Ps. 118, 87; Kuf. 1. 15. 23; የኅድጉ፡ጸዋዔሆሙ፡ *monachi, qui a vocatione sua recedunt,* Phlx. 5; ኅደገ፡ምክሮሙ፡ 3 Reg. 12, 8. 2) *committere* alicui alqd (überlassen) Gen. 39, 23; ኅደገ፡ኵሎ፡ቅድሜሁ፡ Kuf. 39; ተኅድግ፡ዲቤሁ፡ተግባረከ፡ Job 39, 11; c. በእደ፡ Sir. 15, 14; Ps. 36, 35 (15, 10). 3) *dimittere* (loslassen, entlassen) a) rem vel personam, quam alqs tenebat: አኀዝ፡ወኢትኅድጋ፡ Sir. 6, 27; Job 10, 20; Joh. 18, 8; Matth. 4, 11; etiam ኅደገት፡እዴሃ፡እምላዕሌሁ፡ Kuf. 33. b) liberum dimittere, missum facere Luc. 23, 16; Act. 16, 35. 36. c) dimittere uxorem i. e. *repudiare, divortium facere* Deut. 22, 19. 29; Mal. 2, 14; Asc. Jes. 11, 3. 4; Matth. 5, 32; 1 Cor. 7, 11—13. 4) *remittere, condonare* (erlassen, nachlassen) a) debitum: የኅድጉ፡ሎሙ፡ጸበሕቶሙ፡ 1 Esr. 4, 50; Luc. 7, 42. 43; Matth. 18, 27 seq.; Kuf. p. 33; ኅድግ፡ወአሥኅት፡ እምክበደ፡ቅኔ፡ 2 Par. 10, 4. b) peccatum: Gen. 50, 17; Jes. 55, 7; Job 42, 10; Ps. 24, 19. 84, 2; Sir. 28, 1. 2; Matth. 6, 12. 14; 1 Joh. 1, 9; raro *expiare*, ut Lev. 10, 17; Hebr. 10, 4 (vid. አኅደገ፡). 5) *omittere, praetermittere, intermittere* (lassen, ablassen, weglassen, unterlassen), a) omittere, praetermittere: ኢትኅድግ፡አሐተ፡ቃለ፡እምዘነበብከ፡ Esth. 6, 10; ዐጸደ፡ጸናፌ፡ኅድግ፡ወኢትመጥን፡ Apoc. 11, 2; Matth. 23, 23; Hebr. 6, 1. Memorabilis est Imperativi usus, qui in eo conspicuus est, ut in argumentationibus a majori ad minus vel a minori ad majus Imprt. pers. II sing. vel plur., addito adverbio ሰ፡, ut: ኅድግሰ፡ vel ኅድጉሰ፡ *omitte* vel *omittite autem!* adverbii instar in enunciationem insertus idem valeat, quod Latinorum *nedum, multo magis* vel *multo minus.* Neque necesse est, ut nomen, quod hoc Imperativo praemisso insignitur, in Accusativo ponatur, ut: ጥቀ፡ሰማይኒ፡ኢኮነ፡ንጹሐ፡በቅድ ሜሁ፡ኅድግሰ፡ሰብአ፡ርኩሰ፡ Job 15, 16; sed eum quoque nominis casum, qui reliqua enuntiationis constructione postulatur, retinere licet, ut: ከዋክብት፡ኢኮኑ፡ንጹሓነ፡በቅድሜሁ፡ኅድ ግሰ፡ሰብእ፡መዋቲ፡ (v. ሰብአ፡መዋቲ፡) Job 25, 6. Alia exempla invenies 1 Cor. 6, 3; Herm. p. 3; Gad. Lal.; Chr. (saepius, ut ho. 34); እስመ፡ለእንስሳኒ፡ያሐዝኖሙ፡ሞት፡እ ሞሙ፡ኅድግሰ፡ለሰብእ፡ለባውያን፡ Jsp. p. 331. — Praeterea Ludolfus in Org. 2 (ubi locus 1 Cor. 6, 3 allegatur) pro ኅድ ጉሰ፡ legit ኅድጎሰ፡ quod equidem nusquam reperi. b) *negligere, curam* rei vel pers. *abjicere*, c. Acc. Deut. 31, 6; ኦኅድጎ፡ ἀνῆσω αὐτόν Jes. 5, 6; Job 12, 15; Tit. 3, 10; etiam c. እምነ፡, ut: ኢትኅድግ፡እምእለ፡ይበክዩ፡ Sir. 7, 34. c) *intermissionem facere* operis: ኅደጉ፡ተግባሮሙ፡ Job 24, 5; absol. Luc. 23, 56. d) *missum facere, desistere* vel *abstinere* a re, *cessare facere* alqd, *finem facere* rei, *desinere* α) c. Acc. rei: ኅደገ፡ጥ በ፡ *uberibus ablatus est* Kuf. 17; deponere vestem Gen. 38, 14; ኅድጎ፡ለጋእዝ፡ ἀπόσχου ἀπὸ μάχης Sir. 28, 8; ኅድጋ፡ለኀጢ አት፡ 38, 10. 48, 15; ኅድጎ፡ለኃሊና፡መዋቲ፡ 4 Esr. 14, 11; ኅደገ፡ዓለመ፡ *renuntiavit mundo* (et monachus factus est) Phlx.; እከየ፡ malam consuetudinem missam facere, Chr. (crebro); ἀφιέναι ኅደገ፡ተፋቅሮተከ፡ዘቀዲሙ፡ Apoc. 2, 4; ኢየኅድጋ፡ለ የውሐት፡ Job 27, 5; Sir. 26, 28; κοπάζειν, ut: ኅደገ፡ንጉ ሥ፡መዐቶ፡ Esth. 7, 10; ከመ፡ይኅድገነ፡ባሕር፡ Jon. 1, 11. 12; ἀπολείπειν, καταλείπειν: ይኅድግ፡ኃጥእ፡ፍኖቶ፡ Jes. 55, 7; እግዚ"፡ኢኅደገ፡ምሕረቶ፡ Sir. 47, 22; ἐξαιρεῖν: ኢትኅድግ፡ ምሕረተከ፡እምነ፡ቤትየ፡ 1 Reg. 20, 15; creberrime παύεσθαι: ኅድጉ፡እከየከሙ፡ Jes. 1, 16; Jer. 33, 13; Ps. 84, 3; Sir. 28, 6; ኅደገ፡ነገረ፡ Job 32, 1. 38, 1; የኅድጉ፡አዕባኢሆሙ፡ 4 Esr. 13, 38; ኢትኅድጉ፡ተስፋክሙ፡ Hen. 104, 4. β) c. Acc. Inf., *desinere* vel *omittere:* Gen. 11, 6. 16, 4; Jos. 22, 18; Ruth 1, 18; Sir. 32, 10; 1 Reg. 15, 11; Jes. 59, 13; Jer. 9, 5. 6. 15, 6. 51, 18; Dan. ap. 3, 22; 4 Esr. 10, 5; Num. 9, 13. γ) c. እምነ፡, ut: ኢኅደጉ፡እምትምህርቶሙ፡

non desierunt eos docere, Sx. Hed. 4. δ) abs., omisso objecto: ቀ
ድም፡እምነ፡ኵሉ፡ኀዲግ፡ከመ፡ጠቢብ፡ παῦσαι πρῶτος χάριν
παιδείας Sir. 34, 17; እሑርኑ፡አው፡እኅድግኑ፡ 3 Reg. 22, 6;
4 Reg. 13, 18; ኅድግ፡ምዕረ፡ 1 Reg. 14, 19; Koh. 11, 6;
Jes. 55, 10. 62, 1; Jer. 8, 5. 30, 2. 6) *sinere, permittere*
(lassen), c. Acc. pers., ut: ኢኀደገኒ፡ Asc. Jes. 7, 21; Matth.
3, 15; seq. Subj. verbi: Gen. 20, 6; Ex. 12, 23. 14, 12; ኢ
የኀድጎ፡ይኑም፡ Koh. 5, 11; Jes. 22, 4; Job 9, 18; ኢትኅድ
ገኒ፡እደቅ፡ Sir. 23, 1; Kuf. 14; 4 Esr. 9, 41; Hen. 40, 7;
Matth. 7, 4. 8, 22. 13, 30; vel ከመ፡ c. Subj. Num. 22, 13;
Kuf. 29. 41; vel ወ፡ c. Subj. ኅድገኒ፡ወአጥፍአሙ፡ Deut.
9, 14. B) intransitive: 1) *remittere, cessare* (nach-
lassen, ablassen): ኀደገ፡እሳት፡ Num. 11, 2; ብድብድ፡ 17, 13;
መቅሠፍት፡ 25, 8; ህበ፡ Ex. 16, 13; ነፋስ፡ Matth. 14, 32;
Marc. 6, 51; ለምጽ፡ Lev. 13, 5. 51; የኀድግ፡እዴሁ፡እምላ
ዕሌከሙ፡ 1 Reg. 6, 3. 2) *deficere:* ትጸውም፡ወትጼሊ፡እ
ስከ፡ኀደገ፡ሥጋሃ፡ Sx. Mag. 20. 3) *cedere* alicui in re, eo
inferiorem esse, c. እምነ፡ comparativo: ዘይበርህ፡ዐርከ፡
በጽባሕ፡በዐቢይ፡ቃል፡እምዘይረግም፡አልቦ፡ዘኀደገ፡ (οὐδὲν
διαφέρει) Prov. 27, 14.

ኅድገሰ፡ *nedum* vid. sub ኀደገ፡ n. 5.

አኅደገ፡ II, 1 1) causative c. dupl. Acc., *facere ut ali-
quis relinquat, dimittat, remittat, omittat, desinat*
i. e. a) *abstrahere, avertere, avocare, deducere* alqm a
re, ut a consilio: ከመ፡ያኅድግዎሙ፡ምክሮሙ፡ 2 Esr. 4, 5;
a consuetudine: አኅድገኪ፡ዝሙትኪ፡ Hez. 16, 41; Sir. 46, 7;
F. M. 2, 11; a via: አኅድጉኑ፡ዘንተ፡አሠረ፡ Jes. 30, 11; a
fiducia Mich. 2, 8; ab amore: መኑ፡ያኅድገነ፡ፍቅሮ፡ለኢየሱስ፡
Rom. 8, 35. 38; ab ira Num. 25, 11; vel rem ab aliquo: አኅ
ደጎሙ፡ጽእለቶሙ፡ለሕዝቡ፡ Sir. 47, 4; Jes. 4, 1 var. In
specie: *infantem depellere ab uberibus:* አኅደግዎ፡ጥበ፡እሙ፡
Ps. 130, 4; Gen. 21, 8; 1 Reg. 1, 23, vel አኅደግዎሙ፡ጠ
ቢወ፡ጥብ፡ Jes. 28, 9. b) *removere a munere:* አኅደግዎ፡ከ
ህነቶ፡ 1 Esr. 5, 39. c) *eripere* alqm alicui: ከመ፡ታኅድጎ፡
ለምታ፡እምእደ፡ዘበጠ፡ Deut. 25, 11; Org. 1. d) *divortium
concedere* alicui: soror Herodis ሰአለቶ፡ለእኁሃ፡ከመ፡ያኅድ
ጋ፡እምኔሁ፡(ለምታ፡)ወአኅደጋ፡ Jsp. p. 328. e) *expiare:*
ምጽዋት፡ታኅድግ፡ኀጢአተ፡ Sir. 3, 30; Hez. 16, 63. f) *ad
defectionem vel desertionem sollicitare:* ያኅድጋሆሙ፡ቃለ፡እ
ግዚ"፡ Num. 31, 16; ለአኅድጎ፡ሥርዐት፡ Kuf. p. 2; Act.
21, 21. g) *prohibere*, seq. ኢ፡ c. Subj., ut: አኅደግዎሙ፡ለ
አሕዛብ፡ኢይሠውዑ፡ሎሙ፡ Act. 14, 18 Platt. h) *intermittere*
vel *desinere facere*, seq. Inf.: አኅደግዎሙ፡ሐኒጸ፡ 1 Esr. 5,
70; Jes. 28, 9. 2) trans. *cessare* vel *remittere facere, se-
dare, cohibere:* Jos. 7, 26; Koh. 10, 4; ጥበብ፡መገሥጽት፡
እንተ፡ታኅድግ፡ሐዘነ፡ወትካዘ፡ Sap. 8, 9; ጋእዘ፡ያኅድግ፡ዕ
ፃ፡ Prov. 18, 18; አኅድግ፡ኵሎ፡መጽሐፈ፡ዐመፃ፡ Jes. 58, 6.

ተኅድገ፡ III, 1 1) *relinqui, derelinqui, deseri:* Lev.
26, 43; Jes. 1, 8; Thren. 3, 53; ተኅድገ፡ይሁዳ፡ Mal. 2, 11;
አህጉር፡እለ፡ተኅድጋ፡ Hez. 36, 4; ኢይትኀደግ፡እብን፡ዲበ፡
እብን፡ Matth. 24, 2; ተኅድገ፡ሎቱ፡ርስተ፡ Herm. p. 19; *re-
stare* Jos. 23, 14. 2) *dimitti* a) *repudiari*, de uxoribus:
ብእሲት፡ዘተኅድገት፡በዝሙት፡ F. M. 5, 16; 1 Cor. 7, 11.
b) *immitti* in alqm, c. ላዕለ፡, ut: ተኅድጉ፡ሰይጣናት፡ላዕሌ
ሆሙ፡ Phlx. 222. 3) *remitti, condonari*, de peccato Gen.
4, 13; Lev. 4, 20. 26. 31; Jes. 33, 24; Ps. 31, 1; Sir. 3, 3.
23, 11; Joh. 19, 23; Hebr. 10, 18; de debito: Lev. 25, 10.
11. 13. 28 seq.; Deut. 15, 2. 4) *sini, permitti* (alicui):
ይትኀደግ፡ይዕረግ፡ዝየ፡ Asc. Jes. 9, 2; በእንተ፡ድክምነ፡ኢ
ይትኀደጉ፡ሰይጣናት፡በእንተ፡ተቃትሎትነ፡ *ob infirmitatem
nostram daemonibus non permittitur nos impugnare*, Phlx. 217.
5) *omitti, intermitti, cessare* Gen. 8, 22; Lev. 2, 13; Deut.
1, 8. 6) *effici, ut desinat* res ab aliquo i. e. *adimi, abstrahi*
alicui rem, c. nom. rei et እምነ፡ pers. Apoc. 18, 14; ጾሮሙ፡
ይትኀደግ፡እመታክፍቲሆሙ፡ Jes. 14, 25. 7) *relictum* vel
neglectum (ab aliis) *deesse* rei: ኢንትኀደግ፡እምአብኦ፡ቍር
ባን፡ μὴ ὑστερήσωμεν προσενέγκαι Num. 9, 7.

ተኃደገ፡ III, 3 *divortium facere* cum aliquo (-a), *se in-
vicem repudiare*, de conjugibus: ብእሲት፡ኢይትኃደግ፡ም
ስለ፡ምታ፡ 1 Cor. 7, 10. 27 Platt; ኢያብዝኑ፡ተኃድጎ፡ም
ስለ፡አንስቲያሆሙ፡ Clem. f. 219.

አስተኃደገ፡ IV, 3 *facere ut alius ab alio desistat,
dirimere* pugnantes: ተባአሱ፡ክልኤሆሙ፡ወአልቦ፡ዘያስተ
ኃድጎሙ፡በማእከሎሙ፡ 2 Reg. 14, 6.

ኅዱግ፡ part. *relictus, desertus, dimissus, omissus,
remissus:* Jes. 60, 15. 62, 4; ብእሲት፡ኅድግት፡ *repudiata*
Jes. 54, 6; Matth. 5, 32; Kedr f. 62; ኅጣይኢሃ፡ኅድግት፡ላ
ቲ፡ Phlx. 35.

ኀዳግ፡ 1) adj. (gramm. § 108, a) remissus i. e. *deficiens*
animo; *quem animus liquit;* in locutione ኀዳገ፡ወይን፡
(κραιπαλῶν, κεκραιπαλημένος ἐξ οἴνου) *vinolentus* Jes. 24, 20;
Ps. 77, 71; Clem. f. 26. Haec vocis interpretatio, quam modo
proposui, magis congruit, quam alia a Ludolfo et a me ipso (in
gramm. l. c.) accepta: *qui relinquit vinum, desistit a vino* (sc.
quia vini plenus est). 2) subst., *relictum* vel *praetermissum*,
ex. gr. orationis interruptae pars reliqua, ut: ንግባእኬ፡እንከ፡
ኀበ፡ኀዳገ፡ነገር፡ M. M. f. 59 et 97; vel *lacuna* vel spatium
inter duas res relictum i. e. *ora* vel *margo* libri, Lud. auct. Greg.

ኅድገት፡ n. act. *relictio, dimissio*, ኅድገተ፡ብዕል፡ Sx.
Genb. 20 Enc.; in specie a) *relictio haereditatis* F. N. 42.
b) *repudium*, ut: በእንተ፡ከሊአ፡ኅድገተ፡ብእሲት፡ F. N.
24, 5. c) *manumissio:* ከመ፡ትጸውዕ፡ኅድገተ፡ Jer. 41, 8.
15. 17 et in quibusdam locis sub d) laudatis. d) *remissio*
debiti, *immunitas* Lev. 27, 17. 24; Deut. 15, 1. 9; Hez. 46,
17; Kuf. 7; 2 Esr. 20, 31 (Esth. 2, 18 libri ኅድጋት፡ prae-
bere solent). e) *venia* legis (dispensatio) Judith 11, 14. f) *re-
missio* peccati Luc. 24, 47; Kuf. 15. 30; Hen. 12, 5. 13, 4;
Cyr. ad Th. f. 22.

ኅድጋት፡ et ኅዳጋት፡ (Jes. 50, 1 var.; Deut. 24, 1 var.;
Marc. 10, 4 rom.) subst. (gramm. § 121, d) conditio ejus, qui
dimissus est vel cui remissum est i. e. a) *repudium, divor-
tium:* መጽሐፈ፡ኅድጋት፡ Deut. 24, 1; Jes. 50, 1; Jer. 3, 8;
Matth. 5, 31; Marc. 10, 4, (Matth. 19, 7 ፍልጣን፡). b) *im-
munitas:* ገብረ፡ኅዳጋቲሃ፡ (v. ኅድጋቲሃ፡) ኵሎ፡ደወለ፡መ
ንግሥቱ፡ Esth. 2, 18.

ኀዳጊ፡ n. ag. 1) *remittens, remissor*, ክርስቶስ፡ኀዳጌ፡
ኀጢአት፡ Cyr. f. 3; F. N. 10. 2) omissor i. e. *abstemius:*
ከነ፡ተሐራሚ፡ወከነ፡ኀዳጊ፡ Euc. Jac. 25.

ኅዳጥ፡ *paucus* vid. sub ኅጠጠ፡

ኅዳፍ፡ *cervix* vid. sub ሐዳፍ፡

ኀደፈ፡ I, 1 (Prov. 23, 34, at plerumque) I, 2 [nec non **ቀደፈ፡** q. v.; جَدَفَ vel جَذَفَ 1) *secuit* 2) *propulit navem remis*; مِجْدَافٌ *remus*; خَذْفٌ *gubernaculum* navis; sec. al. *anchora*; قَذَفَ *remigavit*; مِقْذَفٌ vel مِقْذَافٌ *remus*; in dialecto Jamanensium غَادِفٌ *remex, nauta*, مِغْدَفٌ *remus*; amh. **ቀዘፈ፡** *propulit navem remis*] proprie: remis propellere, deinde *gubernare* navem: **ወኀደፉ፡ ኀዳፌ፡ ርቱዐ፡** Act. 27, 40 rom.; **ዘኀደፈ፡** κυβερνήτης Jac. 3, 4 rom.; Apoc. 18, 17 rom.; **ዘየኀድፍ፡** Prov. 23, 34; Clem. f. 128 (**ይኄድፍ፡**). Deinde transfertur et jungitur c. Acc. rei: **ይኄድፉ፡** (v. **የኀድፉ፡**) **ረሲዓን፡ ሕብለ፡** κυβερνῶσιν ἀσεβεῖς δόλους Prov. 12, 5; et c. Acc. pers.: **ኀደፈቶ፡ ለጻድቅ፡ በንዋየ፡ ዕፅ፡ ምኑን፡** Sap. 10, 4. Similiter translatum ad gubernationem animarum hoc verbum saepe occurrit in liturgiis aliisque hujus generis libris, ut in Lud. comm. ad hist. p. 328; Lit. 171, 3; in precibus: **ኀድፍ፡ ልቦሙ፡ በፈሪሀትከ፡ ሠናይ፡** Kedr f. 11; **ለኀድፎ፡ ንፍስ፡** f. 53; **ኀድፈኒ፡ እማእበለ፡ ኀጢአት፡** *gubernando salvum me praesta e fluctibus peccati*, Org.; Jesus **ዘይኄድፎ፡ ለዓለም፡ እማዕበለ፡ ኀጣውእ፡ ዘበሬግናተ፡ ወንጌሉ፡ ቅዱስ፡** ib.

ተኀደፈ፡ III, 1 an 2? *gubernari*: **ተኀዲፎ፡ በእደ፡ ዚአከ፡** Sap. 14, 6.

ኀድፍ፡ subst. *remus, gubernaculum*: **ዘኀድፍ፡** ὁ πρωρεύς Jon. 1, 6 (v. **ዘኀደፈ፡**); Pl. **አኅዳፍ፡** *remi* pro *remigibus* Hez. 27, 26 (in uno cod.). At frequentius occurrit

ኀዳፍ፡ subst. (gramm. § 107, δ) m. et fem. 1) *remus*, in specie *gubernaculum*: **ኀዳፍ፡** κῶπαι Hez. 27, 6; πηδάλιον Jac. 3, 4 Platt; **እለ፡ ኀዳፍ፡** οἱ πρωρεῖς Hez. 27, 29; **ዘኀዳፍ፡** κυβερνήτης Apoc. 18, 17 Platt; Hez. 27, 27 var. 2) sicut lat. *gubernacula* i. q. *gubernatio*: **እንቲአከ፡ ኀዳፍ፡ አአብ፡ ትሠርዕ፡ ኵሎ፡** ἡ σὴ πρόνοια διακυβερνᾷ Sap. 14, 3; κυβέρνησις Prov. 1, 5; **እለ፡ አልቦሙ፡ ኀዳፍ፡** Prov. 11, 14.

ኀዳፍ፡ et magis usitatum **ኀዳፌ፡** n. ag., Pl. **ኀዳፍያን፡** 1) *remex* Hez. 27, 8 (κωπηλάτης). 2) *gubernator* Act. 27, 11; **አመ፡ ያሰጥምዎ፡ በባሕር፡ እንበለ፡ ሐዳፍ፡** Enc. Nah. 29; crebro translate: Christus **ኀዳፌ፡ ነፍሳት፡** *gubernator* vel *rector animarum* Lit. 167, 2; Kid. f. 13; doctores ecclesiae **ኀዳፍያነ፡ ክርስቲያን፡** ib. f. 53. — *Voc. Ae.*: **ኖትያ፡ ኀዳፍ፡ ብ፡ መቅዘፍያ፡**

ኀዳፌ፡ subst. *gubernatio* Prov. 24, 6.

ማኅደፍ፡ subst. *remus, gubernaculum*; (*antenna?* de vera enim notione e paucis, ubi occurrit, locis non constat): **መከነ፡ መሐደፍ፡** (legas: **ማኅደፍ፡**) ἡ πρύμνα Act. 27, 41 rom.; at Act. 27, 40 ἐπάραντες τὸν ἀρτέμονα verterunt: **አልዐልዎ፡ ለማኅደፍ፡ ዐቢይ፡**

ምኅዳፍ፡ subst. *locus remorum, transtrum* (ut videtur) Act. 27, 40 rom. (sed vix recte explicari poterit hic locus perobscurus, priusquam antiquiores Act. Apost. codices Mss. consuli potuerint).

ኀጠት፡ *granum* vid. sub **ኀጠጠ፡**

ኀጥአ፡ I, 1 [חָטָא 1) *aberravit a scopo* 2) *peccavit*; خَطِئَ id.; ܚܛܐ *peccavit*; amh. **አጣ፡** id.] Subj. **ይኅጣእ፡** 1) id, quod quaeritur, *non reperire, non invenire*, (*desiderare*), c. Acc. Kuf. 41; Matth. 12, 43; **አርመሙ፡ ወኀጥኡ፡ ቃለ፡ እንተ፡ ያወሥኡ፡** 2 Esr. 15, 8; Luc. 9, 7; **እለ፡ ኀጥኡ፡ ዘይትረዐዩ፡** Thren. 1, 6. 19; **ይግዕሩ፡ ወየኀጥኡ፡ እክለ፡** καταστενάζουσι ζητοῦντες ἄρτον Thren. 1, 11; **ጠፍአ፡ እምኔሆሙ፡ ወኀጥእዎ፡** Luc. 24, 31. 2) *destitui* re (quam aliquis habebat), *amittere*, c. Acc. **ነዳይ፡ ኪያሁኒ፡ ዘቦ፡ የኀጥእ፡** Prov. 19, 4; **እመ፡ ልህቀ፡ ወኀጥአ፡ ልበ፡** Sir. 3, 13. 3) creberrime: *non habere, carere, egere, destitui re, inopia* rei *laborare*, c. Acc.: **ኀጣእኩ፡ ኀይለ፡** οὐκ ἔσχον ἰσχύν Dan. 10, 16; **ኀጣእኪ፡ ዘይናዝዘኪ፡** Jes. 51, 18. 60, 15; Thren. 1, 2; **ኀጣእነ፡ ፈውሰ፡** Jer. 14, 19; Ps. 37, 7; Sir. 51, 7; **የኀጥኡ፡ ዘያጠፍእ፡ ሎሙ፡ እሳቶሙ፡** Jes. 1, 31; **ኀጣእነ፡ ሠናያተ፡** Jer. 8, 15. 14, 6. Jac. 1, 4. 5; **ኀልቀ፡ ኀጢአ፡ ዘይበልዕ፡** Job 4, 11; **ዘይትአመን፡ በእግዚ"፡ አልቦ፡ ዘየኀጥእ፡** Sir. 35, 24. 40, 26; absol. (sine Accus.): **ሶበ፡ የኀጥእ፡ ወይጼነስ፡** Sir. 26, 28. Infinitivus passim latine verti potest *inopia*, ut: **በኀጢአ፡ ዕፀው፡ ይጠፍእ፡ እሳት፡** Prov. 26, 20; **ይመውቱ፡ በኀጢአ፡ ማይ፡** Jes. 50, 2; **በኀጢአ፡ ኖሎት፡** Hez. 34, 5; **ማሰነ፡ ብሔር፡ በኀጢአ፡ ሰብእ፡ ወእንስሳ፡** Jer. 40, 12; Ps. 108, 23; Sir. 34, 4; **ኀጢአ፡ ንጻሬ፡** ἀορασία Sap. 19, 16. At in omnibus hujus generis locutionibus **ኀጥአ፡** verbum transitivum et personale est, quare equidem haud dubito, quin Ps. 22, 1 **አልቦ፡ ዘያኀጥአኒ፡** pro **አ"፡ ዘየኀ"፡** legendum sit. 4) *peccare*: **ኢትኅጣእ፡** Koh. 7, 17. 9, 2. 18; 2 Par. 22, 3; **ከመ፡ ኢይኅጥኡ፡ ለከ፡** Kuf. p. 4. (Sed haec verbi significatio rarius occurrit; magis frequentantur **ስሕተ፡**, **አበሰ፡**, **ጌገየ፡**).

አኅጥአ፡ II, 1 1) *pauperare, privare, orbare* alqm re, c. dupl. Acc. Gen. 42, 36; Ps. 34, 14; **ከመ፡ ያኅጥኦሙ፡ ረበሐ፡** Phlx. 50. 2) aliqm rei *expertem esse velle, egere* vel *carere facere, negare* alcui petitum, c. dupl. Acc. Deut. 2, 7 (ubi **እምነ፡** partitivum est); **ምንተ፡ አኅጣእኩከ፡** 3 Reg. 11, 22; Ruth 4, 14; **ኢያኅጣእክሙ፡ መና፡ እምአፉሆሙ፡** 2 Esr. 19, 20. 21; **ብዙኀ፡ ሰትይ፡ ኢያረክብ፡ ኀይለ፡ ወኢያኅጥእ፡ ቍስለ፡** Sir. 34, 30; **ኢያኅጥኦሙ፡ እምዘ፡** (quidquam eorum, quae) **ፈቀዱ፡** Ps. 77, 33. 3) *peccare facere, reum facere* alqm: Hen. 20, 6; Kuf. 21.

ተኀጥአ፡ III, 1 refl. 1) *se subducere* a) *evanescere, sensim discedere*: **ተኀጥአ፡ ሲሳይ፡** *annonae penuria exstitit*, Jsp. p. 364; in sepulchro post triennium **ይትኀጣእ፡ ሥጋ፡ ወአምትንት፡ እምነ፡ ምውት፡** Phlx. 121. b) *aufugere, fugitivum fieri*: **ተኀጥአ፡ ወአምሠጠ፡** 1 Reg. 19, 12. 18; 2 Reg. 13, 34; Hez. 34, 4; 2 Esr. 4, 19; Act. 7, 29; c. **እምነ፡**, ut: **አግብርት፡ እለ፡ ተኀጥኡ፡ እምአጋእዝቲሆሙ፡** 1 Reg. 25, 10. 20, 1; Gen. 16, 6. 8; 2 Par. 10, 2; **ተኀጥአት፡ ጽድቅ፡ እምፍኖትነ፡** Jes. 59, 14; **ተኀጥአት፡ ምክር፡ እምጠቢባን፡** Jer. 29, 8; Judith 10, 12. 11, 3; Apoc. 9, 6; c. **ውስተ፡** vel Acc. loci 2 Esr. 23, 10; Jon. 1, 3; Asc. Jes. 3, 3. 5; de brutis: **በግዕ፡ ዘተኀጥአ፡** πρόβατον πλανώμενον Jer. 13, 14; etiam c. Acc. prs., cui alqs se subducit: **ተኀጥአከ፡** Sir. 30, 40. 2) *abesse, deesse, deficere, non reperiri*: **ኢትትኀጣእ፡ አመ፡ ዕለተ፡ ትፍሥሕት፡** Sir. 14, 14; **ናሁ፡ ተኀጥአ፡ ዘይጌሥጾ፡ ለኢዮብ፡ እምኔክሙ፡** Job 32, 12; **በተኀጥአተ፡ መምህር፡** Prov. 29, 18; (**ሰማይ፡ ውእቱ፡**) **መከነ፡ ኀበ፡ ተኀጥአ፡ ሐዘን፡ ወናእክ፡ ወገዓር፡** Genz. f. 65; **በተኀጥኦቶሙ፡ ዝናም፡** Enc. Mij. 24; absens **ዘተኀጥአ፡ ዚናሁ፡** (ein Verschollener) F. N. 42, 13. 3) *amissum esse*: **በእንተ፡ ዘይትረከብ፡ እምዘተኀጥአ፡** F. N. 40.

ኀጡእ፡ part. 1) *carens, expers, indigus, inops*, Deut.

24, 14; ዲያቆን፡የሐውጽ፡ድዉየ፡ወኅጡአነ፡ F. M. 31, 2; c. c. Acc. rei, ኅጡእኬ፡አንተ፡አሐተ፡ነገረ፡ Phlx. 3; c. ለ፡ rei Jac. 2, 15; Clem. f. 94; Lev. 27, 8; c. እምነ፡ rei: ኵሉ፡ኅጡእ፡እምሀብተ፡እግዚ"፡ነዳይ፡ውእቱ፡፡ Chr. Ta. 20; ኅጡእ፡እምጸጋ፡እግዚ"፡ ὑστερῶν τῆς χάριτος Chr ho. 30; per st. constr.: ኅጡአ፡ንዋይ፡ Chr. Ta. 20; ኅጡአ፡ልቡና፡ *mentis expers* F. N. 41, 2; ኅጡአ፡ቅንአት፡ *expers invidiae*, Lud. e Mss. Colb.; ፍቅር፡ኅጥአተ፡ሚን፡ *amor expers doli*, Lud. Comm. ad hist. Ae. p. 497, n. 16. 2) *fugitivus, profugus*, 1 Reg. 22, 17; እንዘ፡ኅጡእ፡እምገጸ፡ሳኦል፡ውእቱ፡፡ 1 Par. 12, 1.

ኃጥእ፡ part. act., f. ኃጥእት፡ 1) *peccator* (*impius, improbus, iniquus*), creberrime occurrit et tam pro Adj. quam pro Subst. usurpatur: ἁμαρτωλός Matth. 9, 10. 11; Marc. 8, 38; Luc. 5, 8. 7, 37. 19, 7; Rom. 3, 7. 5, 8. 19; Sir. 3, 27; Jes. 14, 5; Prov. 23, 17; Ps. 1, 5. 49, 17. 72, 12. 74, 8; ἄνομος Act. 2, 23; 1 Tim. 1, 9; Jes. 13, 11. 66, 3; 2 Par. 24, 7; παράνομος Prov. 1, 18. 25, 19; ἄδικος Jes. 57, 20; ἀσεβής Jes. 5, 23. 11, 4. 13, 11. 57, 21; Zeph. 1, 3; Rom. 4, 5. 5, 6; λοιμός 1 Reg. 10, 27; Hez. 7, 21; al. 2) *reus* 3 Reg. 1, 21; Hen. 90, 25. 26.

ኅጥአት፡ n. act. *defectus, inopia:* ኅጥአተ፡ንጽሐ፡ኅሊናት፡ Phlx. 213.

ኀጣእ፡(ኅጣእ፡ Lud.) subst., *defectus, penuria, inopia* Deut. 28, 22. 48; ኀጣእ፡እክል፡ Lev. 26, 26 (ubi sec. annot. ad locum pro ኅጣእ፡ emendandum est ኀጣእ፡); በኀጣእ፡ማይ፡ Jes. 50, 2.

ኀጢአት፡ subst. (gramm. § 127, 1, a), m. et fem., coll. et sing., Pl. ኀጣውእ፡ et ኀጣይእ፡ (vid. ann. ad Lev. 26, 18 et Num. 5, 6; gramm. § 140, 3, a) 1) rarissime *defectus, penuria:* ኀጣይእከ፡ ἡ πτωχεία σου Apoc. 2, 9; cfr. Phil. 4, 11 rom. 2) plerumque: *peccatum* a) in Sing. quatenus vel animi habitus vel summa peccatorum est, *peccandi consuetudo, impietas, peccata* Joh. 8, 21. 9, 34; Rom. 5, 12 seq.; 6, 10 seq.; 1 Cor. 15, 17; quare Sing. ኀጢአት፡ crebro usurpatur, ubi Graecus pluralem habet: ἁμαρτίαι Jes. 5, 18. 14, 21. 43, 24. 58, 1; Jer. 14, 7; Dan. 9, 20; Ps. 102, 10; ἀνομίαι Jes. 6, 7; ἀσέβειαι Thren. 1, 5; παραπτώματα Rom. 4, 25; ኀጢአትነ፡ወጌጋይነ፡ τὰ πλάνη καὶ τὰ ἀνομίαι Hez. 33, 10. በእንተ፡ኀጢአተ፡ከናፍር፡ διὰ φαυλισμὸν χειλέων Jes. 28, 11; πονηρία Jes. 59, 7; ἀσέβεια Prov. 1, 19. 28, 4. b) in Sing. et Pl.: quatenus significat singulas peccandi actiones, *peccatum* (*delictum, crimen*), 1 Joh. 3, 4. 5, 17; Jac. 1, 15; Ps. 68, 7; Pl. Koh. 10, 4; Job 13, 23. 34, 37; Sir. 3, 27. 28, 8; Judith 7, 28; Ex. 34, 7; Prov. 1, 19; Jes. 43, 25. 44, 22. 53, 4. 5; 1 Petr. 2, 24. 3, 18; Judae 18; ከልኢቲ፡ኀጣይእ፡ Sir. 7, 8; አብዕልተ፡ኀጣውእ፡ንኡሳት፡ *possessores* (i. e. rei) *peccatillorum*, F. M. 1, 5; ገብረ፡ኀጢአተ፡ Jes. 53, 9; Sir. 15, 20. 19, 4. 27, 1 al.; ኀጢአት፡እንተ፡አበሰ፡ቦቲ፡ Lev. 4, 23. 5, 5; ኀ"፡እንተ፡አበሰ፡ Lev. 4, 35. 5, 6; ኀጢአተ፡ይከውኖ፡ Lev. 19, 8; ይነሥእ፡ኀጢአቶ፡ Lev. 7, 18; ይደኀን፡እምኀጢአት፡ ἀθῷος ἔσται Ex. 21, 28. 3) *sacrificium pro peccato* (vel *pro delicto*) *oblatum* interpretes verterunt (sc. መሥዋዕት፡) ዘበእንተ፡ኀጢአት፡ vel ዘኀጢአት፡ (ἁμαρτία) Lev. 4, 8. 24. 5, 7. 8. 14, 19; Hez. 44, 29; Hebr. 10, 6. 18; (πλημμέλεια) Sir. 7, 31 (quamquam plurimis in locis πλημμέλεια ጌጋይ፡ versum et ab ἁμαρτία ኀጢአት፡ distinctum est); ἱλασμός Hez. 44, 27. Etiam ኀጢአት፡ nudum (neque ዘ፡ neque ዘበእንተ፡ praemisso) hoc sensu usurpatur, ut Lev. 4, 21.

ኃጥኣዊ፡ adj. rel. (a ኃጥእ፡) *peccatorius:* ለእመ፡ርኢከ፡ዘማዊ፡ወኃጥኣዊ፡ Phlx. 35.

ኅጥእና፡ subst. (a ኅጡእ፡) *conditio indigi, indigentia*, Fal. f. 82.

ማኅጣእ፡ subst. *copia profugorum*, (an *perfugium?*): ወማኅጣአ፡አግብርት፡ማእከላ፡እምትካት፡ 2 Esr. 4, 15.

ኀጠጠ፡ rad. inus., cui potestas *parvitatis* et *tenuitatis* inest, cfr. حَطِيطٌ *parvus, tenuis* et خِصّ *deminutus, mancus*, خُصَاصَةٌ *exigua quantitas*; vicina sunt ሐጸጸ፡ et ቀጠነ፡ q. v.

ኀጠት፡ subst., fem. et m., Pl. ኀጠታት፡ (Macc. f. 5; F. N. 46.) *granum* [Lud. hanc vocem a ውኅጠ፡ repetiit, at amharice sonat ቅንጣት፡]: ከመ፡አሐቲ፡ኀጠተ፡ኖጻ፡ (ψῆφος) Sir. 18, 10; ኀጠተ፡ጼው፡ Sx. Haml. 7; ኀጠተ፡ሰናፔ፡ Matth. 13, 31. 17, 20 (κόκκος); ኀጠተ፡ሥርናይ፡ Joh. 12, 24; ከነ፡ይበልዑ፡ኀጠተ፡ሥርናይ፡ጥሬዮ፡ Jsp. p. 367; ኀጠት፡ወዕፄ፡ዘሀለው፡ውስተ፡ኵስሐ፡አፍሬስ፡ Jsp. p. 368; ኀጠተ፡ዘርእ፡እኩይ፡ዘተዘርአ፡ 4 Esr. 2, 38—40; Clem. f. 256. (Etiam 4 Esr. 9, 24 unus meorum codicum ኀጠት፡ pro ኅዳጥ፡ praebet).

ኅዳጥ፡ adj., pl. ኅዳጣን፡ [ut videtur pro ኅጣጥ፡, emollita et deformata secunda radicali] *exiguus, paucus, modicus.* Ubi nominibus animantium pluralibus adjicitur, formam Pl. ኅዳጣን፡ admittit; ubi ad nomina inanimorum Pl. refertur, formam Pl. plerumque respuit; nonnumquam substantivi instar ope status constructi adjecta sibi subjungit, ut: ኅዳጠ፡ሰብእ፡ Apoc. 3, 4 Platt. 1) exiguus numero et quantitate: *paucus, pauci; paulum, paululum, aliquantulum*, ኅዳጣን፡ ὀλίγοι Hez. 5, 3 ተረፍነ፡ኅዳጣን፡እምብዙኃን፡ Jer. 49, 2; Sir. 48, 15; Job 14, 21; Koh. 9, 14; Kuf. 46; Matth. 20, 16; ሰደው፡ኅዳጣን፡ 2 Esr. 12, 12; ኅዳጣን፡አባግዕ፡ 1 Reg. 17, 28; ይተርፉ፡ኅዳጥ፡ (v. ኅዳጠ፡, v. ኅዳጣን፡) ሰብእ፡ Jes. 24, 6; ይተርፍ፡ኅዳጥ፡ ὀλιγοστός Jes. 16, 14; 4 Esr. 7, 43; ማየ፡ኅዳጠ፡ (Acc.) Jes. 30, 14; Gen. 44, 25; ኅዳጥ፡ቀብእ፡ 3 Reg. 17, 12; ኅዳጠ፡መዋዕለ፡ Job 2, 9; Sir. 6, 8; Jes. 54, 7; 4 Esr. 13, 62; Apoc. 6, 11; ዘኅዳጥ፡መዋዕሊሁ፡ Job 11, 3. 14, 1; Sir. 18, 10. 40, 6; Ps. 108, 7; ይኩን፡ነገርከ፡ኅዳጠ፡ Koh. 5, 1. Crebro absol., substantivi instar: ኅዳጠ፡ወሀበ፡ Sir. 20, 14; በዘይሠይጥ፡ብዙኀ፡በኅዳጥ፡ 20, 12; በልዐ፡ኅዳጠ፡ Koh. 5, 11; ኅዳጠ፡ትጸሙ፡ Sir. 6, 19; ኅዳጥ፡እምፍሬ፡ምድር፡ Kuf. 11; ይኄይስ፡ኅዳጥ፡ዘበጽድቅ፡ Tob. 12, 8; Prov. 16, 8; Hagg. 1, 6. 2) Ubi de tempore et de iis, quae temporis mensuram patiuntur, agitur: *brevis*; et ubi substantivi vel adverbii instar usurpatur: *paululum temporis, paulisper, brevi, breviter, paucis:* ኅዳጥ፡ሕይወት፡ 4 Esr. 8, 8. 9, 21; እስመ፡ዓዲ፡ኅዳጥ፡ወይቴርር፡ Jes. 10, 25; ተኀብእ፡ኅዳጠ፡ምዕረ፡ Jes. 26, 20; አልቦ፡እንከ፡ኅዳጠ፡ Jes. 29, 17; ዓዲ፡ኅዳጠ፡ ἔτι μικρὸν Hos. 1, 4; Job 36, 2; Ps. 36, 10; በኅዳጥ፡ንነግር፡ *paucis exponemus*, Cyr. ad Th. f. 8; ad Reg. f. 26; በከመ፡ጸሐፍኩ፡ለክሙ፡ኅዳጠ፡ Eph. 3, 3. 3) De modo, mole, gravitate, vehementia *exiguus, parvus, modicus:* ኅዳጥ፡መለንስ፡ μικρὸν μελάνθιον Jes. 28, 25; ኅዳጠ፡ረሰይኩኪ፡ μικρὸν ἔδωκά σε Jer. 29, 16; በእንተ፡ኅዳጥ፡ኀጢአት፡ Jes. 57, 17; በኅዳጥ፡መዐት፡ 54, 8; በኅዳጥ፡ሕማም፡ 26, 16.

ኆጻ፡ *glarea, arena* vid. sub ኀወጸ፡

ኀጸረ፡ *circumsepire* vid. sub ሐጸረ፡

ኀጸረ፡ I, 1 [קָצַר *abscidit,* קָצֵר *decurtatus, brevis fuit;* قَصُرَ et قَصَّرَ id.] Subj. ይኅጽር፡; quamquam formas verbi transitivi habet, tamen significatione intransitivum est: *decurtari, decrescere* (longitudine), *contrahi, breviorem fieri, brevem esse,* de tempore: Matth. 24, 22; Marc. 13, 20; Clem. f. 155; Hen. 72, 9. 15. 80, 2; de mensura: (አእባን፡)እለ፡የኀጽሩ፡ Herm. p. 80; *deficere, imminui,* Lud. ex Enc. Mag. 27.

አኅጸረ፡ II, 1 *decurtare, contrahere, breviorem reddere, epitomare:* አነ፡ዘአኅጸርኩ፡ዕፀ፡ነዋኀ፡ Hez. 17, 24. 21, 26; Marc. 13, 20; በአኅጽሮ፡ይኄይስ፡ድርሳናት፡ *orationes breves optimae sunt* Cyr. de Melch. f. 128; librum in compendium redigere Phlx. s. fin.; Kedr f. 87.

አስተኅጸረ፡ IV, 1 *contrahere, imminuere,* Eph. 6, 9 Polygl.

ኅጹር፡ part. 1) *contractus, brevis:* 4 Esr. 12, 24; ዘመን፡ኅጹር፡ F. N. 20; ነገር፡ኅጹር፡ 2 Cor. 10, 10; ኅጹር፡ዕለትየ፡ከመ፡እዜኑ፡ Hebr. 11, 32 Platt; በኅጹር፡አዘዝኩክሙ፡ διὰ βραχέων Hebr. 13, 22; ኅጹረ፡እነግረከ፡ συντέμως Act. 24, 4. 2) *in compendium redactus,* de libro: Phlx. sub fin.; F. N. (Cod. Francof.) p. 6.

ኅጸር፡ subst. *brevitas,* Hen. 72, 23; F. N. 37.

ኅጹር፡ adj., f. ኅጻር፡, Pl. m. ኅጹራን፡, f. ኅጹራት፡, c. ኅጸርት፡, *brevis, curtus,* (*parvus* de statura); de tempore 4 Esr. 12, 24 var.; በዝንቱ፡ዘመን፡ኅጹር፡ Chr. Ta. 17; ኅጹር፡ወእኩያት፡እማንቱ፡መዋዕልየ፡ ib. 29; de statura et mensura: ኅጹር፡ውእቱ፡በቆሙ፡ Luc. 19, 3; አበ፡ዮሐንስ፡ኅጹር፡ Phlx. 67; Sx. Teq. 20; አነውኖ፡ዕፀ፡ኅጹር፡ Hez. 17, 24. 21, 26; ዘበሕቁ፡ኅጹር፡ Lev. 21, 18; (አእባን፡) ኅጹራት፡ Herm. p. 83; ኅጸርት፡ ib. p. 9; ኅጹራት፡አጻብዒሁ፡ Sib.

ኅጽረት፡ n. act. *contractio, brevitas:* በእንተ፡ኅጽረት፡እደዊሆሙ፡ወበእንተ፡ዘአልቦሙ፡ክሂል፡ Jsp. p. 330; ይትዓረይ፡ሌሊት፡ምስለ፡መዓልት፡በኑኀት፡ወኅጽረት፡ Abush. 14.

ኀጸነ፡ *nutrire, educare* vid. sub ሐፀነ፡

ኀጸነ፡ rad. inus., quae potestatem *secandi* (خَصِينٌ مِسْنٌ *securis,* قَضَلَ, al.) nec non *firmitatis* (חָסֹן حَصُنَ سِطٌ) habet.

ኀጺን፡ (etiam ሐጺን፡, ሐፂን፡, ኀፂን፡) subst. plerumque m., Pl. ኀጸውንት፡ (et ኀጺናት፡ Sx. Sen. 29) 1) *ferrum:* ኀጺን፡እምውስተ፡ምድር፡ይትገበር፡ Job 28, 2; Jes. 60, 17; Deut. 8, 9; Jer. 6, 28; Dan. 2, 33; Prov. 27, 17; Hez. 22, 18 seq.; 27, 12; Hen. 52, 2. 67, 4; Apoc. 18, 12. a) Ubi statui constructo subjunctum est, vel ዘ፡ praemissum habet, significat *ferreus:* አርዑተ፡ኀጺን፡ Sir. 28, 20; መናስግተ፡ኀጺን፡ Jes. 45, 2; Apoc. 2, 27. 9, 9; ዘኀጺን፡ስብከ፡ Job 40, 13; ዘኀጺን፡ሥርው፡ክሳድከ፡ Jer. 48, 4; Dan. 7, 7. b) *chalybs:* ኀጺን፡ጽኑዕ፡ στόμωμα (acies ferri indurata) Sir. 34, 26. c) ልብሰ፡ኀጺን፡ *lorica, thorax,* θώραξ Eph. 6, 14; Sir. 43, 20; Jes. 59, 17; 1 Reg. 17, 5; μανδύας 1 Reg. 17, 38. 2) *ferrum* i. e. *gladius, ensis,* σίδηρος ወድቁ፡በኀጺን፡ Sir. 28, 18; Judith 6, 6; Job 15, 22; ξίφος Jos. 10, 28; μάχαιρα Lev. 26, 8; Num. 21, 24; ῥομφαία 1 Reg. 15, 8. 3) *ferramentum, instrumentum ferreum* cujusvis generis: አብሊኀ፡ጸራቢ፡ኀጺን፡ Jes. 44, 12; ያረስን፡ኀጺን፡ወያነብር፡ዲበ፡አበሉ፡ Phlx. 7; Gad. Lal.; ኀጸውንት፡ Org. 1; *securis, ascia* (τὸ σιδήριον), Deut. 19, 5; Koh. 10, 10; *novacula* 1 Reg. 1, 11; *clavus:* እደዊከ፡ (Christe) ልኩአት፡በኀጸውንት፡ዲበ፡ዕፅ፡ Phlx. sub fin.; ኀጸውንት፡መስቀል፡ Org. 2; *claustrum:* ተፈትሐ፡ኵሉ፡ኀጸውንት፡ Kedr f. 15; *vincula,* al. ክቡድ፡ኀጸውንት፡ Macc. f. 2. In Voc. Ae. ei parti libri, in qua arma, tela et instrumenta describuntur, praemisit auctor አጽሕፍ፡ነገረ፡ኀጸውንት፡።

ኀጸወ፡ I, 1 [id. q. خَصَى *castravit;* قَصَى *excidit;* vicina sunt ሐፀየ፡, ሐጸየ፡] Subj. ይኅጹ፡ (vel ይኅጽው፡): *castrare* Matth. 19, 12; ብእሲ፡ዘኀጸወ፡ኀፍረተ፡ሥጋሁ፡በፈቃደ፡ርእሱ፡ F. M. 33, 2; ጸላዕቱ፡ኀጸውዎ፡ ib.; ዘየኀጹ፡ርእሶ፡በፈቃዱ፡ Clem. f. 162; Can. Nic. 1.

ተኀጽወ፡ III, 1 *castrari:* ለእመ፡ተኀጽወ፡እምሰብእ፡በትዕግልት፡ Can. Ap. 15 (14); in F. M. 33, 1 pro ተኀጽወ፡ lectionem ተኀጽበ፡ inveni.

ኅጽው፡ part. *castratus, eunuchus* Matth. 19, 12; Gen. 39, 1; Kuf. 34. 39; ኅጽዋን፡ 1 Reg. 8, 15; 2 Par. 18, 8; ከመ፡ይፈቱ፡ኅጽው፡ወለተ፡ድንግለ፡ Sir. 20, 4. 30, 20; Jes. 56, 3. 4; Jer. 36, 2; 2 Esr. 11, 11; Esth. 1, 10. 4, 5; Judith 12, 11; Asc. Jes. 6, 3; Act. 8, 27; ሊቀ፡ኅጽዋን፡ ἀρχιευνοῦχος Dan. 1, 3; በእንተ፡ኅጽዋን፡ወግዙራን፡ F. M. 33. — *Voc. Ae.:* ኅጽው፡ዘ፡መዋቂ፡

ኅጽወት፡ n. act. *castratio:* ዘፈቀደ፡ኅጽወተ፡ Phlx. 230.

ኀጸደ፡ rad. inus., arab. حَصَدَ et عَصَدَ *contorsit funem,* حَصِدَ *firmiter contortus fuit* funis; أَحْصَدَ *inflexus;* عَصَدَ *inflexit, torsit* collum.

ኍጸድ፡ vel ኍጻድ፡ subst., pl. ኍጸዳት፡ vel ኍጻዳት፡ 1) *inflexus, curvamen, sinuamen* (στρεπτόν) Ex. 25, 11. 25. 2) *circulus, annulus, uncinus recurvus, fibula:* κρίκος Ex. 26, 6. (vid. ann. ad hunc locum) 11. 27, 10. 11. 38, 19; διατόνιον Ex. 35, 10 in C (ubi alii codices ሕሉኪያ፡ habent); praeterea occurrit in C Ex. 37, 2 sec. Hebr. (vid. ann. ad Exodum, p. 92). — *Voc. Ae.:* ኍጻዳት፡ወሰንኰኵ፡ዘ፡ጸገግ፡ (v. ጸገግ፡)ዘመንጠላዕት፡

ኀፀበ፡ I, 1 [amh. አጠበ፡; id. q. خَضَبَ *tinxit* (unde مِخْضَبٌ *labrum*) coll. مِخْضَبَةٌ *lagena, urceus;* at notioni *lavandi* denotandae in caeteris linguis aliae radices frequentantur, ut רָחַץ, أَمْسَى, غَسَلَ, رَحَضَ (vid. ርሕፀ፡)] Subj. ይኅፅብ፡, *lavare, abluere* (λούειν, νίπτειν, πλύνειν, ἀποπλύνειν, ἐκπλύνειν), c. c. Acc. ejus, qui (quod) purgatur: Gen. 18, 4; Ps. 6, 6. 25, 6; Kuf. 21; Dan. ap. 1, 17; Apoc. 7, 14; Jos. 13, 5; 2 Par. 4, 6; c. በ፡ rei, qua purgatur: Lev. 1, 9; Hez. 16, 4; Gen. 49, 11; c. እምነ፡ sordium: Ps. 50, 3; Apoc. 1, 5; Deus ኀፀበ፡ለምድር፡እምኵሉ፡ርስሐት፡(በማየ፡አይኅ፡) Macc. f. 7; sed etiam c. Acc. sordium, ut: ኅፅቢ፡እከየ፡ልብኪ፡ Jer. 4, 14; የኀፅቦሙ፡እግዚ"፡ርስሐቶሙ፡ለደቂቀ፡ጽዮን፡ Jes. 4, 4; nec non absol., ut: እለ፡የኀፅቡ፡ οἱ πλύνοντες Mal. 3, 2; Lev. 13, 54.

አኅፀበ፡ II, 1 *lavandum adjuvare, lavando aquam superinfundere:* **ዘአኅፀበ፡አደዊሁ፡** (var. pro **ኀፃቤ፡እደዊሁ፡**) ὃς ἐπέχεεν ὕδωρ ἐπὶ χεῖρας Ἠλιού 4 Reg. 3, 11.

ተኀፅበ፡ III, 1 (nonnisi semel 3 Reg. 22, 38 in uno codice Perf. **ተኀፀበ፡** inveni) 1) reflex. *se* vel *sibi* corpus, membra al. *lavare, abluere* Ruth 3, 3; Job 11, 15. 9, 30; Kuf. 33; 2 Reg. 11, 4: **ዘይትኀፀብ፡እምድኅረ፡ገሰሰ፡በድነ፡** βαπτιζόμενος ἀπὸ νεκροῦ Sir. 31, 30; **ተኀፀቡ፡ወንጹሑ፡ኩሉ፡** Jes. 1, 16; Tob. 2, 5; **ፈተወት፡ትትኀፀብ፡** Dan. ap. 1, 15; 2 Par. 4, 6; Ex. 30, 18; **ምንተ፡ይበቍዖ፡ተኀፅቦ፡** Sir. 31, 30; **በውስተ፡ተከዚ፡** Ex. 2, 5; Kuf. 47; Tob. 6, 3; Joh. 5, 4. 9, 7; c. c. Acc. corporis vel membri: Gen. 43, 31; Kuf. 22; **ተኀፅበት፡ሥጋሃ፡በማይ፡** Judith 10, 3; Cant. 5, 3; Ex. 30, 20; Lev. 16, 4. 17, 16. 22, 6; Matth. 6, 17. 27, 24; Marc. 7, 3; Joh. 13, 10. 2) pass. *lavari, ablui, lotum esse:* **ተኀፂቦ፡ውእቱ፡ልብስ፡** Lev. 13, 58; Joh. 13, 10; **ትትኀፀብ፡ምድር፡እምኵሉ፡ሙስና፡** Hen. 106, 17; Sx. Jac. 6 Enc.

አስተኀፀበ፡ IV, 1 *lavationem* alicui *praebere* vel *parari jubere* (c. Acc.): **ኢታአንግዱ፡በአስተኀፅቦ፡አላ፡በፍቅር፡** Chr. ho. 33 (ubi Graecus habet: μὴ ἁπλῶς ξενοδοχεῖτε ἀλλὰ μετὰ τοῦ φιλεῖν τοὺς ξένους).

ኅፁብ፡ part. *lautus, lotus,* Hebr. 10, 22; **አልባስ፡ኅፁብ፡** Enc. Mag. 3.

ኀፃብ፡ subst. *lotura, aqua lavationis:* **በኀፃበ፡እግሩ፡** *faciem cocci conspersit,* Enc. Genb. 8.

ኅፅበት፡ n. act. *lotio, ablutio, lavacrum:* **ኅፅበተ፡ሥጋ፡** 1 Petr. 3, 21 Pltt; **ኅፅበተ፡እግር፡** Phlx. 114; **ኅፅበተ፡ኀጢአት፡** Kid. f. 18; **ኅፅበት፡ዘዳግም፡ልደት፡** Lit. Epiph.; Clem. f. 227.

ኀፃቢ፡ n. ag. *is qui lavat* (lavator, fullo, balneator): **ኤልሳዕ፡ኀፃቢ፡እደዊሁ፡ለኤልያስ፡** 4 Reg. 3, 11. **ኀፃቤ፡ልብስ፡** *fullo* F. N. 36.

ኀፀብ፡ subst. *lotio, ablutio, lotura:* **ኢታስትቱ፡ኀፀበ፡እገሪሆሙ፡ለአኀው፡** Exp. Fid. Nic. (in Syn. f. 284).

ማኅፀብ፡ subst., Pl. **ማኅፀባት፡** (Koh. 2, 6 var.) et **መኅፀብት፡** (hanc quidem formam codices a me inspecti in Par. locis modo allegandis praebent, pro forma **መኃፅብት፡**, quam exspectaveris) 1) *pelvis, labrum* Joh. 13, 5 rom.; Sx. Masc. 28; λουτῆρες **መኅፀብት፡** (v. **ምኅፃባት፡**) 2 Par. 4, 3. 6; Jacobus **ነሥአ፡ማኅፀበ፡ወአስተዮን፡ለአሉ፡አበግዕ፡** Clem. f. 39. 2) *balneum:* **ማኅፃባተ፡** (sic) **ማያት፡** Koh. 2, 6 (cod. Francof.); **ቤተ፡ማኅፀብ፡** *domus lavacri i. e. balneum,* Lud. e V. S.; **ሖረ፡ውስተ፡ማኅፀብ፡** *abiit in balneum,* Lud. sine auct.

ምኅፃብ፡ subst., Pl. **ምኅፃባት፡** 1) *locus lotionis, balneum, lavacrum, piscina* (pecorum): Cant. 4, 2. 6, 6; I Sal. Mar. 13 (**መራዕይ፡እለ፡ወዕአ፡እምኅፃብ፡**); **ቤተ፡ምኅፃብ፡** F. N. 11; **ሖረ፡ውስተ፡ምኅፃብ፡** Lud. e V. S.; **ዮርዳኖስ፡ምኅፃብ፡** Enc. Ter 11. 2) *labrum, pelvis,* λουτῆρες 2 Par. 4, 14. 16 (**ምኅፃባተ፡እግር፡ወምኅፃባተ፡እደው፡**); Christus **ነሥአ፡ለንጻ፡ወወደየ፡ማየ፡ውስተ፡ምኅፃብ፡** Did. 17.

ማኅፀቢ፡ (part. c. term. adj. et) subst. *fullo, lotor;* **ዕፀ፡ማኅፀቢ፡አልባስ፡** *lignum fullonis* Sx. Haml. 18.

ኀጺ፡ vid. sub **ሐጺ፡**

I. **ኀፈረ፡** I, 1; raro **ኀፍረ፡** [id. q. חָפֵר خفر, amh. **አፈረ፡**; vic. חמר خمر (vid. **ሐመረ፡**)] Subj. **ይኅፈር፡** 1) *erubescere, rubore suffundi, pudere,* abs., ut Gen. 2, 25; **ዘኢየኀፍር፡** ὁ ἀπολωλεκὼς αἰσχύνην Sir. 29, 14; **ዘየኀፍር፡** αἰσχυντηρός *pudibundus* Sir. 35, 10; Kuf. 3; **ተኀፍሩ፡ወኀፈሩ፡ኢኀፈሩ፡** (var. **ኢኀፍሩ፡**) Jer. 6, 15; **ወኀፍረተ፡ኢኀፈሩ፡** Jer. 8, 11 (vrs. alt.); **ኀፈሩኬ፡** Chr. Ta. 4; c. c. Acc. pers. Marc. 8, 38; 1 Cor. 4, 14 rom.; **ዘኢየኀፍር፡ገጸ፡ጻድቃን፡** Prov. 28, 21; **ኢየኀፍር፡ገጸ፡** ἀναιδὴς προσώπῳ Dan. 8, 23; c. **እምነ፡** pers.: **እመ፡ኀፈርኩ፡እምብዙኅ፡ሰብእ፡ተናሀየ፡በኀቤሆሙ፡** Job 31, 34; **ኢየኀፍር፡እምእጓለ፡እመሕያው፡** 32, 21; 1 Reg. 27, 12; c. Acc. Inf.: **ኀፍሩ፡ነጊረ፡** Dan. ap. 1, 11; Rom. 1, 16; Hebr. 2, 11; Herm. p. 86; **ስኢለ፡አኀፍር፡** Luc. 16, 3; Sir. 4, 26. 22, 25, vel nominis verbalis, ut: **ኀፈርኩ፡ስእለቶ፡ለንጉሥ፡ኀይለ፡** 2 Esr. 8, 22; vel seq. Subj. verbi: **አኀፍር፡አንሥእ፡ገጽየ፡** 2 Esr. 9, 6; Job 19, 3, vel seq. **እስመ፡**, ut: **ኢትፍርሂ፡እስመ፡ተኀፈርኪ፡ወኢትኀፈሪ፡እስመ፡ጸአልኪ፡** Jes. 54, 4, vel **እንዘ፡**, ut: **ኢየኀፍር፡ምስለ፡ዘአልቦቱ፡ነፍስ፡እንዘ፡ይትናገር፡** Sap. 13, 17; nec non c. **በእንተ፡**, vel **እንበይነ፡** rei: 2 Tim. 1, 8. 16; **እንበይነ፡ዝንቱሰ፡በሕቱ፡ኢትኀፈር፡** Sir. 42, 1 seq. 2) *revereri, vereri* (ἐπαισχύνεσθαι, ἐντρέπεσθαι, εὐλαβεῖσθαι, nonnumquam φοβεῖσθαι), abs., ut: **ኢኀፈረት፡** οὐκ ἐφοβήθη Jer. 3, 8; Sir. 4, 22; c. Acc. prs. vel rei: Matth. 21, 37; Marc. 12, 6; Hebr. 12, 9; **ተአቢ፡ኀፊሮትየ፡** Ex. 10, 3; **ኀፈሩ፡እንከ፡ቃልየ፡** Sir. 41, 16; Job 13, 25 (var.); **ዘኢየኀፍር፡ገጸ፡ክቡር፡** Job 34, 19; vel c. **እምነ፡**, ut: **ኢንኀፈር፡እምሢበተ፡ልሂቅ፡** Sap. 2, 10; F. N. 43, 8. 3) *pudefieri, pudore affici* (quamquam hic significatus in stirpe III, 1 frequentius occurrit): Jer. 2, 26; **ኢኀፈረ፡በኵሉ፡ተአምር፡** Kuf. 48; Sir. 30, 13; (1 Reg. 27, 12).

አኅፈረ፡ II, 1 *pudore suffundere (confundere)* Act. 9, 22 rom.; Const. Ap. 48.

ተኀፍረ፡ et **ተኀፈረ፡** III, 1 1) *pudore affici* vel *confundi, pudefieri, probro* vel *ignominia affici:* **መኑ፡ተአመነ፡በእግዚ"፡ወተኀፈረ፡** (v. **ወተኀፍረ፡**) Sir. 2, 10; **የኀስር፡ወይትኀፈር፡ለዘለፉ፡** 20, 26; Jer. 27, 2. 30, 12; Koh. 10, 17; Job 6, 20; **ይሑሩ፡ተኀፊሮሙ፡** Jes. 45, 16; Ps. 6, 10. 69, 2. 4. 70, 1; Prov. 1, 22; Rom. 9, 33; Luc. 13, 17; 2 Reg. 10, 6; peccator **ይትጌሠጽ፡ወይትኀፈር፡በቅድመ፡ቤተ፡ክርስቲያን፡** Clem. f. 120; c. c. **በ፡** vel **እምነ፡** vel **በእንተ፡** causae, ut: **ይትኀፈሩ፡በአማልክቲሆሙ፡** Jes. 1, 29; Jer. 2, 36; **ይእተ፡አሚረ፡ትትኀፈር፡እምኵሉ፡ጌጋይኪ፡** Zeph. 3, 11; **ተኀፍሩ፡ኵሉ፡ነሀብት፡በእንተ፡ግልፎሙ፡** Jer. 10, 14; c. **በኀበ፡** pers.: **ኢንትኀፈር፡በኀቤሁ፡** *coram eo* 1 Joh. 2, 28. 2) *pudere, erubescere:* **ዘኢይትኀፈር፡** (v. **ዘኢየኀፍር፡**) ἀναιδὴς Sir. 40, 30; **ተኀፈረ፡** Jes. 23, 4. 24, 9. 33, 9; Joel 1, 11. 12; c. **በ፡** rei Rom. 6, 21; c. **እምነ፡** pers.: **ተኀፍረት፡እምኔሃ፡** Kuf. 33.

አስተኀፈረ፡ IV, 1 1) *pudore afficere* vel *suffundere* vel *confundere, pudefacere* aliquem (haec stirps multo magis frequentatur quam II, 1) Ps. 43, 9. 11; 1 Cor. 1, 27. 28; Ruth 2, 15; **ዘመዱ፡ያስተኀፍር፡** Prov. 29, 15; Jes. 3, 15; 1 Cor. 11, 22; **አስተኀፈረቶሙ፡ወላዲቶሙ፡** Hos. 2, 7; Dan. 3 or. Az. 18; Sir. 22, 4; **ታስተኀፍር፡አበሃ፡** 22, 5. 42, 11; Rom. 5, 5; 1 Cor. 13, 5; c. c. **እምነ፡** causae Ps. 118, 116. a) *ignominiae dare, probro afficere* 2 Reg. 16, 21; Deut. 25, 3; absol., ut: **ግብር፡ዘያስተኀፍር፡** *facinus quod probrum affert* F. N. 42, 13. b) *ludibrio habere* alqm: **ታስተኀፍሩኒ፡** καιρὸν ἐξαγοράζετε

Dan. 2, 8. c) *irritum facere* conatum Ps. 13, 10. 2) *ad pudendum inducere:* ገሥጽዎሙ፡ ወአስተኀፍርዎሙ፡ Clem. f. 203. 3) pudorem i. e. *taedium afferre* vel *movere* (in rebus venereis): ለምጽ፡ ዘያስተኀፍር፡ (ut ne concubitum appetat) F. M. 12, 12.

ኅፉር፡ part. *pudefactus, pudibundus, pudicus:* 2 Reg. 10, 5 var.; ሖሩ፡ ኅፉራኒሆሙ፡ Chr. Ta. 13; ዘኅፉር፡ ገጹ፡ Lud. e V. S.; *pudicus* Kid. f. 20; ኅፉረ፡ adv. in Lud. Comm. ad hist. Ae. p. 499 n. 23.

ኀፋር፡ et ኀፋሪ፡ n. ag. *pudibundus, pudicus, verecundus:* ብእሲት፡ ኀፋሪት፡ Sir. 26, 15; አማን፡ ኀፋረ፡ (v. ኀፋሬ፡) ትከውን፡ Sir. 41, 24; c. negatione: *impudens:* ደፋሪ፡ ወኢኀፋሪ፡ Genz. f. 47.

ኀፍረት፡ subst., m. et fem., Pl. ኀፍረታት፡ 1) *pudor, rubor:* ኀፍረተ፡ ገጽየ፡ Ps. 43, 17. 68, 10; ይልበሱ፡ ኀፍረተ፡ 34, 30. 108, 28; ቦ፡ ዘበኀፍረት፡ ያሀጉል፡ ነፍሶ፡ δι' αἰσχύνην Sir. 20, 22. 23; ከመ፡ ኀፍረተ፡ ሰራቂ፡ ሶበ፡ ይእኀዝዎ፡ ከማሁ፡ የኀፍሩ፡ Jer. 2, 26; Bar. 1, 15; ቦ፡ ዘበኀፍረት፡ ይገብር፡ ኀጢአተ፡ Sir. 4, 20. 21; በኀፍረት፡ እንተ፡ ታመጽእ፡ ኀጢአተ፡ ወቦ፡ ኀፍረት፡ ለክብር፡ Prov. 26, 11; ዘአልቦ፡ ኀፍረት፡ ἀναιδής *impudens* Koh. 8, 1; ዘእንበለ፡ ኀፍረት፡ ἀναιδής Prov. 7, 13. 2) *turpitudo, dedecus, ignominia:* ኢሜጥኩ፡ ገጽየ፡ እም ኀፍረተ፡ ምራቅ፡ Jes. 50, 6. 54, 4; Sir. 22, 3. 41, 17—22; ተዐገሠ፡ ኀፍረተ፡ መስቀል፡ Hebr. 12, 2; Dan. 12, 2; ኀፍረት፡ ለነ፡ እንተ፡ ከመ፡ ዘቲ፡ ብእሲት፡ ረኪበነ፡ እመ፡ ኢተናገርናሃ፡ Judith 12, 12; Lev. 19, 19; ነገረ፡ ኀፍረት፡ αἰσχρολογία Col. 3, 8; Eph. 5, 4; ይገብሩ፡ ኀፍረተ፡ ለነጊር፡ Eph. 5, 12; saepius ገብረ፡ ኀፍረተ፡ *dedecus admittere, flagitium facere* Gen. 34, 7; Kuf. 30. 3) *obscoena* i. e. a) *pudenda* (utriusque sexus) et hominum et brutorum (etiam ኀፍረተ፡ ሥጋ፡) Hos. 2, 11; Nah. 3, 5; ከደንኩ፡ ኀፍረተኪ፡ Hez. 16, 8; ቀፈጽኪ፡ ኀፍረተኪ፡ በዝሙትኪ፡ Hez. 16, 36; Jes. 47, 3; Sir. 26, 8; Kuf. 3; Lev. 18, 6 seq.; Apoc. 16, 15; Hen. 88, 3. 90, 21; plur. Hen. 86, 4. b) *excrementa* Deut. 23, 14.

ምኅፋር፡ subst. *pudenda; loca genitalia* et *obscoena*, Ex. 20, 26. 28, 38.

ማኅፈሪ፡ part. c. term. adj., *is qui pudore suffundit* Genz. f. 55.

II. ኀፈረ፡ rad. inus., c. q. خَفَرَ *protexit, patrocinio tutatus est, defendit.* Propria hujus radicis vis est in *tegendo*, et vic. sunt غَفَرَ, حَضَنَ, כָּפַר, كفر.

ማኅፈር፡ subst., coll. et sing.; proprie ii, qui ad mutuam fidem praestandam foedus inter se inierunt vel qui patrocinii et clientelae vinculis juncti sunt (Schutzgenossenschaft); deinde: *propinqui* (cognati, agnati, affines) *fratres, amici, familiares*, denique etiam eorum singulis significandis usurpatur: γνωστοί 4 Reg. 10, 11; οἱ ὁμοροῦντες αὐτοῖς (ማኅፈሮሙ፡) 1 Par. 12, 40; (Luc. 14, 12 rom.); ለማኅፈርከ፡ ወለማኅፈረ፡ ሕዝብከ፡ ἐν πόλει — λαοῦ Sir. 42, 11; አመ፡ ከነ፡ ዐንበሳ፡ ማኅፈሮ፡ ለላህም፡ Kuf. 37; φίλος Sir. 20, 23; Luc. 11, 6; Herm. p. 31; ዐርክ፡ ወማኅፈር፡ φίλος καὶ ἑταῖρος Sir. 40, 23; ἀδελφός Sir. 29, 27; γνώριμος 30, 2; ከመ፡ ያስተፌሥሕ፡ ፍትሑ፡ ለማኅፈሩ፡ Sir. 19, 25. — *Voc. Ae.:* ማኅፈር፡ ዘ፡ ሐማምታ፡ ወቦ፡ ዘ፡ ወዳጅ፡ ።

ማኅፈሪት፡ subst. (modo lectio sana sit) idem esse videtur, quod ማዕፈርት፡ *cidaris*, quod vid. sub ዐፈረ፡ In Deg. (cod. Londin. Societ. ad Bibl. evulg.) legitur: በከይዎ፡ ሕዝብ፡ ለጴጥሮስ፡ ተቀጸሎሙ፡ ማኅፈሪተ፡ ልብሶ፡ ጋላት፡ ሶበ፡ መተሩ፡ ክብርተ፡ ርእሶ ።

ኀፈደ፡ rad. inus., incertae potestatis.

ማኅፈድ፡ subst., m. et fem., Pl. መኃፍድ፡ et ማኅፈዳት፡ (Lud. e Mss. Colb.) [אַפֶּדֶן, de quo vid. Ges. thes. p. 1092; فَدَنٌ pl. أَفْدَانٌ *palatium in altum exstructum*] *turris* a) de palatio alto; በማኅፈደ፡ ሀገር፡ (var. pro ሱስናብሩ፡) 2 Esr. 11, 1; ወገብረ፡ ሎቱ፡ ዳዊት፡ ማኅፈደ፡ οἰκίας 1 Par. 15, 1; Lud. e Vit. Barb. b) de turri Babylonica Gen. 11, 4; Kuf. 10; etiam de aliis templis, Lud. e V. S. c) de turribus castellorum et urbium munitarum: Kuf. 11; πύργος ኵሉ፡ ማኅፈድ፡ ነዋኅ፡ Jes. 2, 15. 9, 10; Hez. 6, 6. 26, 9 seq.; 27, 11; Ps. 47, 11. 121, 7; Jud. 8, 17; Judith 1, 3. 14. 7, 5; Jer. 38, 38; 2 Esr. 13; de turribus obsidentium Jes. 29, 3; Jsp. p. 358 (vid. ሰረገላ፡). d) de turribus speculatoriis Jes. 5, 2; Matth. 21, 33; ማኅፈደ፡ ኖሎት፡ Mich. 4, 8; Kuf. 29. 31. e) de *columna* (fumi): ማኅፈደ፡ ጢስ፡ Jud. 20, 40. 38. f) de corpore humano ማኅፈደ፡ ሥጋ፡ quatenus est animae receptaculum M. M. f. 149. 165; Sx. Mij. 23 Enc. — *Voc. Ae.:* ማኅፈድ፡ ዘ፡ ግምብ፡

አኃፉድ፡ var. pro ኀዳፍ፡ κῶπαι Hez. 27, 6 non potest non sonorum transpositione ex አኃዳፍ፡ depravatum esse; vid. ኀደፍ፡

ኀፈጠ፡ I, 1 [id. q. خَبَطَ *vehementer percussit;* חָבַט *decussit, excussit;* خَبَطَ id. et *concussit, quassavit;* vic. sunt סָפַק et ዘበጠ፡] *percutere*, in spec. *plangere:* ኅፍጣ፡ አጥባቲክን፡ ἐπὶ τῶν μαστῶν κόπτεσθε Jes. 32, 12.

ኀንፈጠ፡ quadril., inserta nasali e ኀፈጠ፡ formatum, *cudere.* Occurrit

ተኀንፈጠ፡ III, 1 *cudi, percuti, signari*, de monetis, sigillis (cfr. خَبَطَ *signavit nota* in femore camelum): ፪ ማኅተም፡ ፩ እምኔሆሙ፡ ዘወርቅ፡ ወካልኡ፡ ዘኀጺን፡ ዘተኀንፈጠ፡ ውስቴቶሙ፡ አርአያ፡ ፩ ንጉሥ፡ F. N. 9.

ኅፍጠት፡ n. act. *cusio, signatura:* duo illa sigilla (ማኅተም፡) si cerae imprimuntur, አልቦ፡ ፍልጠት፡ ውስተ፡ ኅፍጠት፡ ዘአርአያ፡ ንጉሣዊት፡ ዘተኀትመ፡ በማኅተመ፡ ወርቅ፡ ወማእከለ፡ ዘተኀትመ፡ በማኅተመ፡ ኀጺን፡ F. N. 9 (ubi huic voci ኅፍጠት፡ paulo infra vox ግልፈት፡ substituitur).

ነ፡ litera alphabeti Aethiopici duodecima, quae ነሃስ፡ (ናሃስ፡) appellatur.

ነ፡ pron. suff. I p. Pl., vid. gramm. § 149 seq.

ኒ፡ pron. suff. I p. S., verbis suffixum, vid. gramm. § 149 seq.

ኒ፡ particula inseparabilis suffixa, (gramm. § 62, 1, c; § 168, 4); ad rem dictam adjungit aliam eamque ita distinguit, ut eam illi respondere significet: 1) *etiam quoque, et — ipse,* (*vicissim,* seinerseits, hinwiederum): እመ፡ ኀደግሙ፡ ለሰብእ፡ አበሳሆሙ፡ የኀድግ፡ ለክሙኒ፡ አቡክሙ፡ Matth. 6, 14. 15. 5, 47. 7, 12; Luc. 19, 19. 42. 44; 2 Tim. 2, 12; Jac. 3, 5. 6

Rom. 1, 6. 13. 11, 5; Gen. 16, 5. 19, 15. 20, 5. 38, 10; Ex. 5, 14; Deut. 28, 65; 1 Reg. 16, 8. 9; 2 Reg. 17, 13; Ps. 83, 4; **ወከማሁ፡ብእሲትኒ፡** Sir. 23, 22; **ተዓረኩ፡አነኒ፡** 37, 1; **እስመ፡እሙንቱኒ፡ይስእሉ፡** 38, 14, al. creberrime. a) passim **ወ** praemissum habet: **በከመ፡በሰማይ፡ወበምድርኒ፡** Matth. 6, 10; **ወዝኒ፡ኢይመጽእ፡** Am. 7, 3. 6. b) nonnunquam: *etiam* i. e. *adeo:* **ለነፍስ፡ርኅብት፡መሪርኒ፡ጥዑመ፡ያስተርእያ፡** Prov. 27, 7; Matth. 10, 30. c) post **አኮ፡በሕቲቱ፡** vel **ዳእሙ፡** *non solum* crebro sequitur **ዓዲ፡** vel **ወዓዲ፡—ኒ፡** vel **አላ፡—ኒ፡** *sed etiam*, ut: Joh. 13, 9; Rom. 9, 10. 24; 1 Petr. 2, 18 Platt. d) **እመኒ፡** vel **ወእመኒ፡** *etsi*, *quamvis*, *licet*, Hen. 100, 5; Jes. 1, 18. 32, 19, al. (vid. sub **እመ፡**). 2) **ወ — ኒ፡** *et*, *autem* (καί, δέ); res novas adjungit prioribus quodammodo oppositas et respondentes (und — hinwiederum): Matth. 6, 28. 9, 17. 10, 27. 35; Marc. 3, 24. 25; Num. 1, 51; Deut. 2, 23. 29. 11, 19. 12, 20. 28, 56; Jos. 6, 13. 14. 9, 3; **ወአንተኒ፡** Koh. 10, 20; **ወይእዜኒ፡** (וְעַתָּה) Deut. 31, 19; Hen. 91, 1 al., in specie ubi res singulae inter se quodam vinculo jungendae vel junctae ex ordine enumerantur, ut Num. 1, 22 seq.; 3, 18—20. 4, 7. 14; Deut. 33; Matth. 13, 37—39; in sententiis negativis **ወኢ — ኒ፡** *nec*, *neque* Num. 6, 4; Matth. 10, 24; Marc. 16, 13. 8, 26 (**ወአልቦ፡ — ኒ፡**). 3) bis pluriesve repetitum: *et — et*, *tam — quam*, *ut — ita*, in sententiis negativis: *nec — nec:* **ኒ፡ — ወ — ኒ፡** Rom. 1, 14; Gal. 5, 17; Mal. 1, 6; Hez. 2, 10; Jes. 66, 1; Jos. 11, 4; **በቃልከኒ፡ወበምግባርከኒ፡አክብሮ፡ለአቡከ፡** Sir. 3, 8; **ኅሳርከኒ፡ወክብርከኒ፡** 5, 13. 11, 14. 15, 17. 26, 4; 4 Esr. 5, 5; pluries repetitum Gen. 24, 25; Sir. 10, 22; negative: Apoc. 7, 16; Joh. 4, 11; etiam **ኒ፡ — ወ — ኒ፡** Gen. 42, 35; **ኒ — ወ — ሰ፡** 1 Cor. 7, 38. De **እመኒ፡ — ወእመኒ፡** *sive — sive* (ut Dan. ap. 1, 22; Jac. 5, 12 al.) et **ወእመኒ፡** *sive* (Lev. 17, 3; Num. 15, 3 al.) vid. **እመ፡** 4) Interrogativis pronominibus vel adverbiis annexum vim indefinitorum tribuit, vid. **ምንት፡**, **አይ፡**, **ማእዜ፡**, **አይቴ፡**።

ኑ፡ particula inseparabilis suffixa, (gramm. § 62, 1, c; § 161 a; § 198, 2, a), 1) nota interrogationis (sicut **ሁ፡** q. v.): *-ne? an? num? utrum? numquid?* aut primo aut principali sententiae vocabulo suffigitur: **ዳኅንኑ፡አቡክሙ፡ወይቤልዎ፡ዳኅን፡** Gen. 43, 27. 28; Tob. 5, 14; **ዘንተኑ፡ገበርኪ፡** Gen. 3, 13; Ps. 49, 22; Jes. 49, 14; **ግበ፡ዝእብኑ፡ርስትየ፡** Jer. 12, 9; **ንደፌንኑ፡** Job 17, 16; Am. 3, 3 seq.; Jer. 2, 31. 32; Joh. 3, 4; Rom. 9, 14; **ወይክሉኑ፡ጸዊመ፡** Marc. 2, 19; **አንተኑ፡ዘይመጽእ፡ወቦኑ፡ካልአ፡ዘንሴፎ፡** Matth. 11, 3. 21, 25; Jos. 5, 13; Num. 11, 22; **ኢ — ኑ፡** Marc. 4, 13. 38; **ዘወድቀ፡ኢይትነሣእኑ፡** Jer. 8, 4. 22; frequentissime **ቦኑ፡** Matth. 7, 9; Luc. 22, 35; Joh. 4, 33; Rom. 10, 18; 1 Cor. 12, 29—31 (vid. **ቦ፡**); **አኮኑ፡**, **አልቦኑ፡** Matth. 7, 22; Rom. 10, 18; Marc. 14, 60; Joh. 7, 19 (vid. **አኮ፡**, **አልቦ፡**); et aliis pronominibus et adverbiis interrogativis annectitur, vid. **ምንት፡**, **አይ፡**, **ማእዜ፡**, **አይቴ፡**, **አፎ፡**, **እመ፡** (ut: **እመ፡እማንኑ፡** Tob. 5, 9), **ሚመ፡**, **አው፡**; post singulas notiones ejusdem sententiae particula **ወ** copulatas repetere licet, ut: **ሕዝብየኑ፡ወብሔርየኑ፡ተኅሥሥ፡** Tob. 5, 12; Gen. 18, 24; Rom. 8, 35. 2) Enunciationi conditionali inserta **ኑ፡** (sicut **ሁ፡** q. v.; quamquam multo rarius usitata) est nota dubitationis (gramm. § 205, 1), qua is qui loquitur de eo quod hypothetice posuit se ipsum dubitare indicat: **እመ፡ይጸውዑከኑ፡መጽኡ፡እሉ፡ሰብእ፡ተንሥእ፡** Num. 22, 20; coll. Rom. 3, 5.

ኔ፡ particula suff. (gramm. § 160, a), quae motionem vel directionem in seu ad alqm (alqd) i. e. *versus* significat, sed obsoleta est nec hucusque reperta est nisi his duabus vocibus annexa a) **እስከኔ፡** (i. q. **እስከነ፡**) praep. et conj. *usque ad*, *usque dum*, Phlx. crebro, ut: **እስከኔ፡ጎየ፡እምኔሁ፡** Phlx. 30; et c. suff. **ሁ፡**, sc. **እስከኔሁ፡** *hucusque*, *adhuc*, *usque ad illud tempus*, ut: Sx. Jac. 16; **እስመ፡እስከኔሁ፡ኢለአኩ፡ኀቤሁ፡** Chr.; **ኀይሉ፡እስከኔሁ፡ኢደከመ፡** ib. (hom. 4). b) Accusativo **አሐተ፡** (ab **አሐቲ፡**) crebro annectitur, sc. **አሐተኔ፡** α) *quopiam*, *aliquo* 4 Reg. 4, 10. β) *in unum*, *unâ*, εἰς ἕν Joh. 11, 52; Jes. 17, 11. 44, 11 ἅμα; **ተጋቢአነ፡አሐተኔ፡** Did. 1; Clem. f. 210; **ነበርነ፡አሐተኔ፡** f. 103; **ዘአስተጋብአ፡አሐተኔ፡** *qui collegit in unum*, Enc. Teq. 25. Etiam praepositiones sibi praemissas patitur, ut: **ውስተ፡አሐተኔ፡ተአለዱ፡** Sx. Genb. 18; **ሰላም፡ለክሙ፡ውስተ፡አሐተኔ፡ጉቡአን፡** Sx. Mag. 4 Enc.; **በአሐተኔ፡** 1 Cor. 11, 20 vrs. ant.

ነ፡ partic. suff. (gramm. § 160, a) sine dubio extenuata e **ኔ፡** (q. v.): *versus*; nonnisi voci **እስከ፡**, sive praep. sive conj. sit, annexa occurrit, sc. **እስከነ፡** (i. q. **እስከኔ፡**), quod significat: a) *usque ad* Ex. 13, 2; Jud. 15, 14; Ps. 49, 2. 112, 3; Mal. 1, 11; **እስከነ፡ምክያድ፡** 1 Par. 13, 9; Phlx. crebro. b) *usque dum*, *donec*, Hen. 89, 5. 8. 75; **እስከነ፡አሠነየ፡** Chr.; Phlx.

ና፡, **ነው፡**, **ነይ፡**, singulae cum pronominibus suffixis, sunt tres formae adverbii cujusdam demonstrativi (gramm. § 160, a), quod *ecce*, *en* significat [הִנֵּה, הֵן, إِنَّ]. Forma A) **ና** nonnisi ante pron. suff. III p. m. Sing. **ሁ፡** occurrit, sc. **ናሁ፡** (proprie: *ecce eum* vel *id*, deinde) *ecce*, *en* (numero et genere eorum, qui vel quae monstrantur, haud distinctis): **ናሁ፡ውእቱ፡በእዴክሙ፡** Jer. 45, 5; **ናሁ፡ዝ፡አሠር፡** Job 5, 27; 1 Reg. 4, 13. 5, 4. 16, 22; 2 Reg. 4, 8; Num. 13, 27; **ናሁ፡አመትከ፡** 1 Reg. 25, 41; Matth. 15, 22; Gen. 18, 9; **ናሁ፡ጽዮን፡** Jes. 33, 20; **ናሁ፡ሠናይ፡ወናሁ፡አዳም፡** Ps. 132, 1; **ናሁ፡መሰግላን፡በጽሑ፡** Matth. 2, 1; 1 Reg. 12, 2; Jer. 43, 12; **ናሁ፡ፅንስት፡አንቲ፡** Gen. 16, 11. 20, 3; Deut. 1, 10; **ናሁ፡ወሀብኩከሁ፡** Gen. 23, 11; Matth. 23, 34; **ናሁ፡ርእዩ፡** 4 Esr. 6, 2. 3; Gen. 31, 5; Sir. 51, 27; **ናሁ፡አነ፡አበልዖሙ፡** Jer. 9, 15. 11, 11. 16, 9. 16; aliâs sexcenties; **ናሁኬ፡** Job 1, 12; 4 Esr. 5, 17; ἄρα οὖν Rom. 9, 16. 18; **ናሁ፡ዓሥሩ፡ዝንቱ፡** *en jam per decem vices* Num. 14, 22. 22, 28; Deut. 8, 4; 2 Cor. 12, 14. B) **ነው፡** nonnisi ante pron. suff. III p. f. Sing. **ሃ፡** locum tenet, sc. **ነዋ፡** (proprie: *en eam* vel *id*, deinde in genere) *ecce*, *en*, (quare **ናሁ፡** et **ነዋ፡** fere promiscue usurpantur): **ነዋ፡ንጉሥኪ፡በጽሐ፡** Jes. 62, 11; **ነዋ፡አምላክክሙ፡** 40, 9; **ነዋ፡ዕሤቱ፡ምስሌሁ፡** 40, 10. 25, 9; Asc. Jes. 9, 22; Ps. 51, 6; 1 Reg. 11, 5. 23, 19; Joh. 19, 5. 26; Luc. 17, 23 al.
C) **ነይ፡** usurpatur ante pron. suff. (exceptis pron. II p. m. et fem. Sing. et Pl.), sc. a) **ነየ፡** *ecce me*, ut: **ነየ፡ሀለውኩ፡** ἰδοὺ πάρειμι Jes. 58, 9. 65, 24; Ps. 39, 10; Matth. 8, 7; Act. 9, 10; **ነየ፡አነ፡** Gen. 22, 1. 11. 27, 18; 1 Reg. 3, 4. 5; Jes. 6, 8. 65, 1; Jer. 33, 14; **ነየ፡ለልየ፡** 1 Reg. 12, 3. b) **ነየነ፡** *en nos* Kuf. p. 148 in Cod. Abb., sed primo scriptum erat **ነይነ፡**; **ነዬነ፡** (sic) Clem. f. 136. c) **ነዮ፡** *en eum* Sx. Sen. 2 Enc. (rhythmi finalis causa), sed rarissima est haec forma; ejus loco usitata est forma **ናሁ፡** d) **ነያ፡** *ecce eam* Gen. 12, 19. 18, 9. 24, 15. 51. 29, 25; Cant. 4, 1; 4 Reg. 8, 5; **ነያ፡ዕለቱ፡** Hez. 7, 12; **ነያ፡ጽሕፍት፡** 2 Par. 35, 25; Luc. 19, 20;

Joh. 19, 27. e) ንዮሙ፡ *en eos* 1 Reg. 14, 11; Marc. 3, 32. 34; Act. 5, 25. f) ንዮን፡ *en eas* Gen. 19, 8; ንዮን፡ጽሑፋት፡ 2 Par. 9, 29. 13, 22. 35, 27. — *Voc. Ae.:* ነዋ፡ናሁ፡ብ፡ እነሆ።

ናሁ፡ vid. sub **ና፡** supra.

ነህበ፡ I, 1 [ab *anhelando* (نَهِمَ, נָהַם, ܢܗܡ) ob durum et molestum laborem sicut نَهَّام *faber ferrarius* et *lignarius* (an a *flando,* عَبَّ נָשַׁב נָשַׁף נָשַׁב, i. e. sufflando igne vel conflando metallo, sicut talm. נַפָּח *faber?*) repetendum videtur] Subj. ይንሀብ፡, aes, ferrum aliave *metalla exercere*, arte aeraria *fabricari*, malleo *cudere:* ይንሀቡ፡ሎሙ፡ንዋየ፡ሐቅል፡ 1 Reg. 13, 20; ነሃቢ፡ዘይንህብ፡ግብሮ፡ Herm. p. 3; ሰለሉቶ፡ከመ፡ ይንህብ፡ላቲ፡አሰትን፡ለአእዛኒሃ፡ Sx. Haml. 10; ነሃቢ፡ነሀበ፡ ለእከዮሙ፡ወኢተመስወ፡ Jer. 6, 29.

አንሀበ፡ II, 1 arte aeraria *fabricandum* vel *cudendum curare*, 1 Reg. 13, 20 var.; ማሕረስከሙ፡ አንሀቡ፡ ለመጥባሕት፡ ወማዕጸድከሙ፡ አግብሩ፡ ረምሐ፡ M. M. f. 16 (e Joel 4, 10).

ንህበት፡ n. act. *fabricatio* vel *cusio* metallorum, *ars aeraria:* ንዋየ፡ንህበት፡ F. N. 40.

ነሃቢ፡ n. ag. et subst., Pl. ነሀብት፡, *faber aerarius* et *ferrarius*, *aurifex*, *argentifex*, *fusor metallorum*, χαλκεύς Job 32, 19; Jes. 41, 7. 54, 16; Sir. 38, 28; ነሀብት፡ 2 Esr. 13, 32; 2 Tim. 4, 14; τέκτων σιδήρου ነሃቤ፡ኀጺን፡ 1 Reg. 13, 19; χαλκοῦ ነሃቤ፡ብርት፡ 3 Reg. 7, 2; χρυσοχόος Jes. 40, 19. 46, 6; ነሀብት፡ Jer. 10, 14. 28, 17; ἀργυροκόπος Jer. 6, 29; ነሃቤ፡ብሩር፡ Act. 19, 24; ነሀብተ፡ብሩር፡ወወርቅ፡ Sap. 15, 9; Sx. Haml. 10; ነሃቤ፡ምስል፡ F. N. 23.

ምንሃብ፡ (ምንሀብ፡) subst. 1) *officina* vel *fabrica aeraria*, *fornax*, *caminus:* ነሃቢ፡ዘይነብር፡ኀበ፡ምንሃብ፡ (ἐγγὺς ἄκμονος) Sir. 38, 28; ጢሰ፡ምንሃብ፡ ἀτμὶς πυρός, ibid.; ዘይበቍጽ፡አፍሓመ፡በምንሃብ፡ Jer. 41, 7 gloss.; χωνευτήριον Mal. 3, 2; Sap. 3, 6; κάμινος Sir. 34, 26; Hez. 22, 20 (v. ከውር፡); Prov. 17, 3 (v. ከውር፡); ከመ፡እሳተ፡ምንሃብ፡ዘአርሰንዎ፡በብዙኅ፡ምብኳሕ፡ Org. 3, በምንሃበ፡እሳት፡ርሱን፡ Enc. Nah. 15; trsl.: በምንሃበ፡ጻማ፡ (v. ኀጺን፡)ፍቱን፡ Enc. Tachs. 2. 2) *opus fabri aerarii:* ዘከመ፡ያስተሣኒ፡ማዕበሎ፡ወምንህበ፡ Sir. 38, 28. — *Voc. Ae.:* ምብኳሕ፡ምንሃብ፡ ብ፡መናፍያ፡

ንህብ፡ subst., fem. et m., sing. et coll., Pl. አንሀብት፡ et አንሃብ፡, *apis* [cfr. نُوبٌ *apes;* Ewald Jahrbücher der bibl. Wiss. XI p. 205 ንህብ፡ cum نَحْل componit; amh. ንብ፡]: እምኵሉ፡ አዕዋፍ፡ትንእስ፡ንህብ፡ Sir. 11, 3; ሑር፡ኀበ፡ንህብ፡ወአእምር፡ከመ፡መስተገብርት፡ይእቲ፡ Prov. 6, 8; Did. 13; m. Jes. 7, 18; coll. Deut. 1, 44; Jud. 14, 8; Ps. 117, 12; አንሀብት፡ Gad. Lalib.; አንብሀት፡ (sic) Enc. Haml. 25; አንሃብ፡ Reg. Pach.; አንሃብስ፡ይፀንሱ፡በምዕር፡ሶበ፡ሀንዘረት፡ንግሥቶን፡ Lud. e L. Myst.

ነሀገ፡ i. q. נָהַג *egit* gregem; نَهَجَ *incessit* (vid. etiam ንህክ፡).

አንሀገ፡ II, 1 *agere*, *agitare*, *minare* gregem, *ad cursum impellere*, c. Acc. gregis et Acc. loci, Herm. p. 57.

ንህከ፡ (ንሀከ፡) I, 1 [vicinum est ንእከ፡ אָנַק אָנַח נָאַק *gemuit;* etiam نَهَجَ נָהַג *anhelavit, gemuit*] Subj. ይንህክ፡, 1) *gemere*, Hebr. 13, 17 Platt. 2) *ingemere*, *suspirare*, *angi*, de re, c. c. በእንተ፡, ut: ዘኢይደክም፡ኢይርኅብ፡ወኢይንህክ፡በእንተ፡ሲሳየ፡ከርሡ፡ወኢይጸምእ፡ ወኢየኀሥሥ፡ ማየ፡ ለጕርዒሁ፡ M. M. f. 97; c. እምኔ፡, ut: አልብክሙ፡ንሂክ፡እምኔነ፡ 2 Cor. 6, 12 Platt; c. ለ፡, ut: ኢትንህኩ፡ለነ፤ንህኩ፡ (Imprt.) ለአማዑትክሙ፡ 2 Cor. 6, 12; ከርሥየ፡ንህከት፡ለትክዘ፡ዝዓለም፡ M. M. f. 84.

ነህክ፡ et **ናህክ፡** subst., *gemitus*, στεναγμός, ነህክ፡ (Cod. Laur., caeteri ናህክ፡ et ናእክ፡) Jes. 51, 11; ብዙኅ፡ናህክየ፡ (v. ነህክየ፡) Thren. 1, 22.

ንህየ፡ I, 1 [radicis potestas prima in *recedendo* fuisse videtur (نَأَى, نَاءَ, نَوَى; نَهَى trans. *avertit, vetuit*, VIII *abstinuit*; *ad* rem distantem i. e. *finem pervenit;* IV *missam fecit rem*, quam quaesierat, c. عَن), inde propagatur *se recipere* e laboribus, curis, turbis, sollicitudinibus; vicina ለሀየ፡ لَهِيَ; cum de quiete corporis non usurpetur, equidem eam ad ኖኀ፡ נוּחַ haud retulerim, quamquam significationes verbi نَفَسَ ad ንህየ፡ prope accedunt] Subj. ይንሀይ፡ *recreari*, *se levatum sentire*, *respirare*, *consolationem invenire*, *requiescere:* ከመ፡ይንሀይ፡ትኩዛን፡ Lit. Joh.; ከመ፡ትንሀይ፡ነፍስ፡እምአበሳሃ፡ Lit. Orth.

አንሀየ፡ II, 1 *levamen*, *solamen praebere* alicui, *refocillare*, *consolari*, c. Dat. prs.: አንሂ፡ሎሙ፡ Lit. 164, 4; አንሂ፡ለኵሉ፡ነፍስ፡ጽብስት፡ ibid.; c. Acc. prs.: አልቦ፡ዘያንሀየኒ፡ (v. ዘያልህየኒ፡) ὁ παρακαλῶν με Thren. 1, 21; Inf. nom. አንሀዮ፡ Org. 1.

ተናሀየ፡ III, 3 (etiam ተነሀየ፡ scriptum), consolationem accipere confitendo i. e. *confiteri* peccata [cfr. ተናዘዘ፡ to confess sins, Isenb. p. 106], ἐξαγορεύειν ኀፊርኩ፡ተናሀዮ፡በኀቤሆሙ፡ Job 31, 34; እንዘ፡እትናሀይ፡ (v. እትነሀይ፡)ኀጢአትየ፡ (v. በእንተ፡ኀጢአትየ፡) Dan. 9, 20; ወይትናሀይ፡በላዕሌሁ፡ኵሎ፡ኀጣውኢሆሙ፡ Lev. 16, 21. — *Voc. Ae.:* እትነሀይ፡ዘ፡እከሥት፡

ንሁይ፡ part. *refocillatus*, *recreatus*, Lud. sine auct.; ንሁየ፡ legitur Lit. 170, 2 (absque sensu bono).

ናሀይ፡ subst. *requies*, *tranquillitas*, *levatio*, in specie animae peccatorum absolutae, i. e. *pax*, *solamen*, Org. 2; defunctorum beatorum Jsp. p. 380; ሀባ፡ናሀየ፡ወዕረፍተ፡ለዛቲ፡ ነፍስ፡ Genz. f. 25; አልብየ፡ናሀይ፡ (ait anima peccatoris defuncti) Clem. f. 256. 262; Enc. Genb. 1. — *Voc. Ae.:* ናሀይ፡ ወናሕሰ፡ዘ፡ዕረፍት፡

መንሀይ፡ part. (II, 1), f. መንሂት፡ *is qui levationem* vel *tranquillitatem praebet:* መንሂት፡ለስሬሒየ፡ Org. 4.

መናሀይ፡ part. (I, 3 vel II, 3) *is qui levationem, solatium praebet:* መናሀየ፡ወመናዝዘ፡ለሰብአሙ፡ (sc. consanguineis mortuorum) ከዊነከ፡ Genz. f. 67; መንፈስ፡ናዛዚ፡ ወመናሀየ፡ለሰብአሙ፡ፈነ፡ f. 113.

ናላ፡ subst., plerumque m., 1) *cerebrum*: **ኈጸ፡ ውስተ፡ ፍጽሙ፡ ወረከበ፡ ናላሁ፡** Sir. 47, 4; 1 Reg. 17, 49; **በእንተ ገዘ፡ ሐነጸ፡ ፈጣሪሁ፡ ክበበ፡ ዐጽም፡ ከመ፡ እንተ፡ እብን፡ በዲበ፡ ናላ፡ ዘይከውን፡ ጸወነ፡ ወምጽላለ፡ ወአስተጻንዖ፡ ከመ፡ ኢይሰቈር፡ ወኢያንቀልቅል፡** Chr. Ta. 5; **ናላ፡ ልምሉም፡ ውእቱ፡ በግዕዘ፡ ጠባይዕ፡** (φύσει ἁπαλός) ibid.; **እስከ፡ ይውሕዝ፡ ናላሁ፡ እምአንፉ፡** Sx. Genb. 19; Gad. T. Zion; **ይቤልዎ፡ ለሰሎሞን፡ አይቴ፡ መክነ፡ ልቡና፤ ይቤ፡ በናላ፡** Fal. f. 62; factus est **ዝን ጉዕ፡ በአማስኖ፡ ናላሁ፡** F. N. 32. 2) *cranium* 4 Reg. 9, 35.

ኔሎቂ፡ n. prgr. plantae, sine dubio i. q. **መሎኪ፡** *malva*: **ዕፀ፡ ሐዲስ፡ ኔሎቂ፡** Enc. Hed. 29.

I. **ናሕስ፡** subst. [נְחֹשֶׁת, ܢܚܫܐ, نُحَاس] *aes, cuprum*: **መወልጣን፡ እለ፡ ቶስሑ፡ ላዕለ፡ ወርቅ፡ ብሩረ፡ አው፡ ናሕሰ፡** F. M. 19, 2.

II. **ናሕስ፡** subst., plerumque m., Pl. **አንሕስት፡** [non ad نَعَشَ *elevavit* (ut proprie sit *fastigium*), sed ad نَكَسَ *deorsum inclinavit* referendum videtur] *tectum*, δῶμα Matth. 24, 17; Luc. 5, 19; Act. 10, 9; Jos. 2, 6 seq.; Deut. 22, 8; 1 Reg. 9, 25; 2 Reg. 11, 2; Ps. 101, 8; Judith 8, 5; **ናሕስ፡ ንሱት፡** Prov. 25, 24; **ናሕሰ፡ ማኅፈድ፡** Jud. 9, 51; Hen. 89, 2; **አንሕስት፡** Zeph. 1, 5; Jes. 15, 3; (v. **አናሕስት፡**) 22, 1; Jer. 19, 13. 31, 38. 39, 29; 2 Esr. 18, 16; Matth. 10, 27; **ሣዕረ፡ አንሕስት፡** Ps. 128, 5; Jes. 37, 27 (vid. **ሣዕር፡**); **እንዘ፡ ያንሶሱ፡ ውስተ፡ ናሕስ፡** (v. **አረፍት፡**) ἐπὶ τοῦ τείχους 4 Reg. 6, 28. 30; **ተሐውር፡ ዕራቀከ፡ ከመ፡ ናሕስ፡** περιπατήσεις γυμνότερος ὑπερῴου (pro ὑπέρου) Prov. 23, 31; **ተሥላስ፡(ተሥላሰ፡?) ናሕስ፡** τρίστεγον Act. 20, 9 rom. a) *ora, limbus* vestis: **በናሕሰ፡ መልበስቱ፡** ἐπὶ τοῦ λώματος τοῦ ὑποδύτου Ex. 28, 30 (an legit interpres δώματος?); M. M. f. 305 (ubi idem locus allegatus est); **ጸናጽላተ፡ ወርቅ፡ የዐውዱ፡ ለናሕሰ፡ መልበስት፡** Org. 4 (ex Ex. 28, 30). b) *res tecti similis* vel *declivis*, ut videtur: eremita **ይዴቅስ፡ እንዘ፡ ቅዉም፡ ውእቱ፡ ወታሕተ፡ እዴሁ፡ ናሕስ፡ ዘያሰምክ፡ ቦቱ፡** Sx. Jac. 9 (coll. 4 Reg. 6, 26. 30). — *Voc. Ae.*: **ናሕስ፡ ዘ፡ ገደል፡**; *aliud*: **ጺድፍ፡ ቀልቀል፡ አንሕስት፡ ዘ፡ ገደል፡**

ነሐሴ፡ nomen mensis Abyssinorum duodecimi, qui XXV° Julii sec. Cal. Jul., VI° Augusti sec. Cal. Greg. incipit, et mensi Aegyptiorum ⲙⲉⲥⲟⲣⲏ respondet.

ናሕሰየ፡ quadrl., cui נָשָׁה ܢܫܐ نَسِيَ *oblitus est, neglexit* respondet.

አናሕሰየ፡ II (formam **አናሕሰወ፡** Platt in suo Didascaliae codice reperit, vid. ejus annot. ad Did. p. 39 l. 10), Imprf. **ያነሐሲ፡** et passim **ያንሐሲ፡**, 1) *ignoscere, condonare, indulgere, remittere, veniam dare*, Ps. 77, 25. 65; Tit. 1, 8; Lit. 166, 2; c. c. **ለ፡** prs. et c. Acc. peccati, criminis vel poenae: **ያንሐስዩ፡ ሎቱ፡** Sap. 6, 7; **ኢይደግም፡ እንከ፡ አናሕስዮ፡ ሎሙ፡** Am. 7, 8. 8, 2; **ለዘ፡ ትፈቅዱ፡ አናሕስዮ፡ አናሕስዩ፡ ሎሙ፡** Clem. f. 147; **ከመ፡ ያናሕሲ፡ ሎቱ፡** Jsp. p. 286. 323. 333. 341; **ስረይ፡ ሎቱ፡ ወአናሕሲ፡** Genz. f. 50; **አናሕሲዮ፡ ኃጢአቶሙ፡** μὴ λογιζόμενος 2 Cor. 5, 19; **አናሕሲ፡ አበሳሆሙ፡** Lit. 174, 1. 175, 2; Clem. f. 86; Kedr f. 39; **ያንሐስዩ፡ ላቲ፡ ጾመ፡** *jejunium* (poenitentiale) *ei remittent* Clem. f. 246; c. **ዲበ፡** rei: **አናሕሰየ፡ ዲበ፡ እኪት፡** μετεμελήθη ἐπὶ τῇ κακίᾳ 1 Par. 21, 15; c. **በ፡** *in* re: **ያንሐስዩ፡ ሎቱ፡ በንስሓ፡** (in poenitentia sc. imponenda) Clem. f. 89. 96. 2) *negligere, non curare, spernere*, Ps. 88, 37; Hebr. 12, 2; **በተናሕስዮ፡ ርእስ፡** (*negligentia* vel *contemtio ne sui*) Col. 2, 18 Platt. — *Voc. Ae.*: **አናሕሰየ፡ ዘ፡ አሳለፈ፡ (አስነለፈ፡)**.

ናሕብ፡ subst., ut videtur: *alveus, rivus, fossa*, **እምናሕበ፡ ፈለግ፡** ἀπὸ τῆς διώρυγος τοῦ ποταμοῦ Jes. 27, 12 in duobus libris Mss. a me inspectis (sed lectio haud satis certa videtur).

ንሕነ፡ *nos* vid. sub **አነ፡**

ናሕንሐ፡ quadrl. i. q. **ነክነከ፡** (rütteln, schütteln), نَجْنَجَ *commovit*, نَخْنَخَ *movit, removit*, نَحَى *agitavit* lac butyri eliciendi causa.

ተናሕንሐ፡ III, 1 *agitari, vehementer commoveri*, de mari: **ይትነሐናሕ፡** (v. **ይትና"፡**) ταραχθήσεται Jer. 5, 22.

ንሕኑሕ፡ part. *concussus*: **መስፈርት፡ ንሕኑሕ፡** Luc. 6, 38.

ናሕፈጠ፡ vid. sub **ሐንፈጠ፡**

ነምር፡ subst., m. et fem., Pl. **አናምርት፡** [נָמֵר, نَمِرٌ, ܢܡܪܐ] *pardus* (, *tigris*), πάρδαλις Jes. 11, 6; Jer. 5, 6. 13, 23; Dan. 7, 6 m. et fem.; Cant. 4, 8; Sir. 28, 23; Hen. 89, 10 seq.; Apoc. 13, 2. Pl. **አንምርት፡** Ludolfus ex Org. 1 affert. — *Voc. Ae.*: **ነምር፡ ብ፡ ነብር፡** — Nonnumquam in libris Mss. (permutatis literis **ብ፡** et **ም**) **አናምርት፡** pro **አናብርት፡** (q. v. sub **ዐንበር፡**) scriptum invenitur, ut: **በሕር፡ ወኵሉ፡ ዘይትሐወስ፡ ውስቴታ፡ ዓሣ፡ ወአናምርት፡** Syn. f. 348; Clem. f. 11.

ነሠተ፡ et **ነሰተ፡** I, 1 [vicina sunt נָתַשׁ נָתַץ] Subj. **ይንሥት፡**, 1) *destruere, demoliri, subruere, evertere, subvertere, excidere*: **ነሢት፡** (opp. **ሐኒጽ፡**) Koh. 3, 3; **እመ፡ ነሠተ፡ መኑ፡ የሐንጽ፡** Job 12, 14; Jer. 49, 10. 51, 34; Mal. 1, 4; Sir. 31, 28; muros, aedificia, urbes, Lev. 14, 45; Jud. 8, 9. 17; 4 Reg. 25, 10; Koh. 10, 8; **እነሥት፡ ጸቈና፡** Jes. 5, 5; **ነሠተ፡ አህጉረ፡** Jes. 14, 17; Judith 2, 24; Joh. 2, 19; tentorium Num. 10, 17; tectum (ἀποστεγάζειν) Marc. 2, 4; altaria, statuas Deut. 7, 5; Jud. 6, 30; Ex. 23, 24; **ነሠቱ፡ በኀጺን፡ አቅርንተ፡ ምሥዋዒከ፡** Judith 9, 8; currus 2 Reg. 8, 4; thronos: **ነሠተ፡ መናብርቲሆሙ፡ ለመላእክት፡** Sir. 10, 14; trsl. homines, regna: Ps. 27, 7. 51, 5. 59, 1; Prov. 29, 4; Jer. 1, 10. 2) *disjicere, discindere, dirumpere*, a) *violare, rumpere, disturbare* fidem, foedus, leges: **ነሠተ፡ ኪዳነ፡** Kuf. 15; **ቍርባነ፡ እግዚ"፡ ነሠተ፡ ኢአብአ፡** Kuf. 49; **ነሠተ፡ መሐላ፡** Clem. f. 17; **ኢትንሥት፡ ሥርዐተከ፡** Jer. 14, 21; **ኢትንሥት፡ ሥርዐተ፡ ዘለዓለም፡** Prov. 22, 28. b) *tollere, abrogare*, legem Hebr. 10, 9; Lud. comm. hist. p. 498 n. 20. c) *dimittere*, concionem Act. 19, 39. 40.

ተነሥተ፡ III, 1 1) *destrui, dirui, everti*: **ተነሥተ፡ መቅደስ፡** 4 Esr. 10, 28; 2 Esr. 11, 3; **ወኢይትነሠት፡ እንከ፡** Jer. 38, 40; **ለተነሥቶ፡** 49, 18 var.; **ከመ፡ ሀለዋ፡ ትትነሠት፡** Tob. 14, 4; Hen. 94, 6. 7; Matth. 24, 2; Marc. 13, 2; 2 Cor. 5, 1. 2) *discindi, disturbari, tolli, aboleri*: **መሥዋዕት፡**

እንተ፡ተነሥተት፡ Dan. 8, 13; Act. 19, 27; ኢይትነሠት፡ሥርዐት፡ τὸ δόγμα οὐ παρελεύσεται Dan. 6, 12.

ንሡት፡ part. 1) *destructus, eversus*, Jud. 6, 28; ናሕስ፡ንሡት፡ Prov. 25, 24; diruti aliquid vel ruina: ኢተርፈ፡ንሡት፡ላዕሌሃ፡ 2 Esr. 16, 1; trsl. de hominibus: ትከውኑ፡ንሡታነ፡ Jer. 49, 18. 2) *sublatus:* ንሡት፡ኵነኔከ፡ Ps. 9, 27.

ንሥተት፡ n. act. 1) *destructio, eversio, excidium:* እስከ፡ንሥተተ፡መቅደስ፡ዳግም፡ Jsp. p. 294. 299. 342. 372. 2) *disturbatio, sublatio:* ንሥተተ፡ሥርዐተ፡ሰብሳብ፡ γάμων ἀταξία Sap. 14, 26.

ነሣቲ፡ n. ag. *destructor, subversor:* Arius ነሣቲሃ፡ለሕግ፡ M. M. f. 23; c. c. Acc.: ሳዊሮስ፡ዕልዋነ፡በሰይፈ፡ሃይማኖት፡ነሣቲ፡ Enc. Tachs. 10.

መንሥቲ፡ quod Lud. affert ex Enc. Jac. 5 (መንስቲሁ፡) lapsu calami exscriptum est pro መነሳንስቲሁ፡

ነሥነሠ፡ *spargere* vid. sub ነስነሰ፡

ነሥአ፡ I, 1 [נָשָׂא, etiam نَشَّ نَأَشَ نَشَأَ; amh. ነሣ፡] Subj. ይንሣእ፡ 1) *suscipere, tollere, elevare* (vid. አንሥአ፡ II, 1): ነሥአኒ፡መንፈስ፡ ἀνέλαβέ με πνεῦμα Hez. 11, 1; ነሥእዎ፡እምነ፡ብሔር፡ Sir. 49, 14; (4 Esr. 8, 24); ንሥኡ፡ትእምርተ፡ለአሕዛብ፡ ἐξάρατε Jes. 62, 10; Jer. 6, 1. 28, 12 (v. አንሥኡ፡) 27; lapidem Sir. 6, 21 var.; in specie a) tollere vel suscipere alqd *ferendum, portandum, gestandum*, Ex. 12, 34. 19, 4; Jud. 9, 48; Act. 7, 43 (Gen. 31, 17); ሠናይ፡ለሰብእ፡ሶበ፡ነሥአ፡አርዑቶ፡ Thren. 3, 27; Matth. 11, 29. 8, 17; ዘኢነሥአ፡ላዕሌሁ፡ስመ፡ወልዱ፡ Herm. p. 87; ኀጢአተ፡ይነሥእ፡ለርእሱ፡ Kuf. 49; Lev. 7, 18; Ps. 23, 4. b) *suscipere* vel *capessere* munus, officium: ነሥአ፡ሢመተ፡ F. M. 6, 4; እምቅድመ፡ይንሥኡ፡ሢመተ፡ዲቁና፡ 6, 5. c) assumere vel tollere verbum in os vel labia, *efferendi* vel *proferendi* causa: ትነሥእ፡በአፉከ፡ሥርዐትየ፡ Ps. 49, 17; ንሥኢ፡ሰቆቃወ፡በከናፍርኪ፡ Jer. 7, 29. 2) *auferre*, a) *e medio tollere, abripere:* ይነሥእዎ፡እማእከል፡ Jes. 57, 2; Ex. 10, 19; Job 21, 18. 27, 20; Jes. 17, 13. 40, 24. 57, 13 (v. ይናሥእሙ፡); Jer. 13, 24; Apoc. 12, 15; Jud. 16, 31; 1 Reg. 17, 34; ይነሥእ፡እግዚ"፡ነፍሶ፡ 2 Reg. 14, 14; ንሥእ፡ለነፍስየ፡እምኔየ፡ Jon. 4, 3; c. እምነ፡ vel እምውስተ፡ loci: Apoc. 6, 4; Joh. 17, 15. 20, 2. b) alicui alqd, *adimere, rapere*, Gen. 27, 35. 31, 1; Job 1, 21; 1 Reg. 2, 16; Matth. 5, 40; Apoc. 3, 11; Marc. 7, 27; c. c. Acc. et እምነ፡, እምኀበ፡, እምላዕለ፡, ut: Marc. 4, 15; Matth. 25, 28; Gen. 48, 22; 1 Reg. 12, 3; Cant. 5, 7; et c. dupl. Acc.: Gen. 30, 15. 34, 28; Luc. 6, 29. 19, 26 rom.; Kuf. p. 97. 145; Deut. 22, 19 (ζημιοῦν). 3) *capere* a) *prehendere* Ps. 17, 19; 1 Reg. 16, 23; Matth. 26, 26; Luc. 9, 16; Joh. 13, 12. 18, 31; trsl.: ይነሥአሙ፡ፍርሃት፡ወረዓድ፡ Hen. 1, 5. 13, 3; 4 Esr. 3, 28; ነሥአሙ፡ድቃስ፡ Enc. Mag. 8. b) *comprehendere* Jer. 44, 13 (v. አኀዘ፡); Matth. 21, 35. 39; Joh. 19, 1. c) praedam, captivos: Job 18, 7. 27, 17; Jes. 8, 4. 39, 6; 2 Reg. 5, 21; Gen. 14, 12; ዝሙት፡ወወይን፡ይነሥኡ፡ልበ፡ Hos. 4, 11. d) terras, urbes i. e. *occupare:* Num. 21, 25; Deut. 3, 8; Jos. 10, 1. 28 seq.; Jer. 39, 28. 41, 2; Bar. 1, 2; Judith 1, 14. 4) *sumere* Gen. 2, 15. 21. 9, 23. 11, 31. 12, 5. 19. 18, 7. 27, 3; Ex. 7, 9. 16, 33; Num. 19, 6; ፍሕም፡ዘነሥአ፡በጕጠት፡ እምውስተ፡ምሥዋዕ፡ Jes. 6, 6. 38, 21. 47, 2; Jer. 50, 9; ነሥአ፡በእደዊሁ፡አሳተ፡ወመጥበሕተ፡ Kuf. 18; ነሥአት፡ጸበርተ፡ውስተ፡እዴሃ፡ Judith 15, 12; ዕጕረ፡ወርቅ፡ነሥአ፡ውስተ፡እዴሁ፡ Prov. 7, 20; c. እምነ፡ vel እምውስተ፡ partitivo: Gen. 8, 20. 28, 11; Ex. 12, 7; Num. 19, 4; c. እምነ፡, እምላዕለ፡, እምኀበ፡, በኀበ፡, እምውስተ፡ ejus a quo vel unde alqd sumitur Ex. 25, 2. 3. 35, 5; Lev. 7, 34; ኢትንሣእ፡እምኔሁ፡ርዴ፡ Lev. 25, 36; Jos. 7, 11; Zach. 6, 10; Joh. 16, 14; c. ለ፡ alicui, ut: ይንሥኡ፡ሎሙ፡ሰረገላተ፡ Gen. 45, 19; Ex. 9, 8; Jos. 4, 3; Hebr. 5, 4; et c. ለ፡ ad introducendum objectum alterum vel praedicativum, ut: ይነሥእ፡አዋልዲክሙ፡ለመጽዐጣት፡ 1 Reg. 8, 13. a) c. ምስለ፡, *secum sumere* i. e. *ducere:* ኢይነሥእ፡ምስሌሁ፡ኵሎ፡ Ps. 48, 18; Gen. 43, 12; Koh. 5, 14; Matth. 25, 3; omisso ምስለ፡ Matth. 16, 5. 7. b) c. ኀበ፡, *ad se sumere, assumere:* Gen. 8, 9; ነሣእክሁ፡ኀቤከ፡ (sc. Deus mortuum) Genz. f. 139. 140; ኢኮነ፡ሥጋ፡ዘእግዚ"፡ቃል፡አላ፡ሰብአ፡ነሥአ፡ οὐ σάρξ ὁ τοῦ Θεοῦ λόγος ἀλλὰ τὸν ἄνθρωπον ἀνειληφώς (*hominem assumsit*), Cyr. ad Th. f. 8. c) *sumere* cibum, potum vel *capere:* Joh. 19, 30. d) *arcessere alqm, petere* rem, c. Acc. rei: ንሣእ፡መክሊተ፡ብሩር፡ Tob. 9, 2; Gen. 18, 7. 38, 20; ንሣእ፡እምሀየ፡ገዘጦ፡ሞርአ፡ Jer. 13, 6; c. Acc. prs.: Gen. 20, 2. 45, 19; Jud. 11, 5; Ruth 4, 2. e) *ducere* alqm aliquo, c. ውስተ፡ loci: Num. 23, 28; Jes. 36, 17; Hen. 17, 1; c. እስከ፡ 17, 4. f) sumere vel capere mulierem α) sibi, i. e. *eam uxorem ducere:* Gen. 6, 2. 19, 14; ንሣእ፡ለከ፡ብእሲተ፡ 28, 2. 36, 2; Ex. 6, 25. 22, 15; Deut. 24, 3; Jud. 21, 23; ነሣእክዋ፡ሊተ፡ትኩነኒ፡ብእሲተ፡ Ruth 4, 10; 2 Par. 13, 21; Tob. 4, 12; Hen. 83, 2. β) alii, ut filio, Gen. 21, 21. 24, 3. 34, 4; Jud. 14, 2. 3. 5) *accipere*, a) rem oblatam vel datam (annehmen): ይኄይስ፡ውሂብ፡እምነሢእ፡ Did. 19; Act. 20, 35; Sir. 42, 7; ንሣእ፡አምኃየ፡ Gen. 33, 11; ቤዛ፡ Num. 35, 32; ሕልያነ፡ Job 36, 18; Jes. 5, 23; Ps. 14, 6; c. እምነ፡, እምኀበ፡, በኀበ፡ prs.: 1 Reg. 10, 4. 12, 3. 25, 35; Gen. 23, 13; Num. 35, 31; Am. 5, 11; እምገጸ፡ዚአሁ፡እነሥእ፡ (v. እትዌከፍ፡) Job 42, 8. α) ex Hebraismo: accipere faciem alcjs i. e. *personam respicere, partium studio duci:* Jac. 2, 9; Kuf. 5. 21. 30; ኢይነሥኡ፡ገጸ፡ለአብዕልት፡ Const. Ap. 17. (vid. ገጽ፡). β) *admittere, approbare* Joh. 3, 11. 17, 8. b) rem quaesitam, optatam, al. *capere, adipisci, nancisci*, (empfangen, erhalten, bekommen): Matth. 7, 8; Jac. 1, 12; 1 Petr. 1, 9. 4, 10; Phil. 3, 12. 13; 4 Esr. 9, 31; c. እምነ፡ vel በኀበ፡ vel እምኀበ፡ pers.: Job 2, 10; Jac. 1, 7; 1 Joh. 3, 22; Joh. 10, 18; Act. 22, 5; Ex. 36, 3. α) pecunias persolvendas, reditus vel *accipere* vel *exigere:* Tob. 5, 2; Matth. 17, 24. 21, 34; Hebr. 7, 8. β) sacramentum, communicatione: ነሢአ፡ቍርባን፡ F. M. 6, 2; እለ፡ነሥኡ፡ጥምቀተ፡ Did. 25.

ናሥአ፡ I, 3 *auferre, abripere* alqm: ናሁ፡ይናሥእሙ፡ሀውሎ፡ለኵሎሙ፡ Jes. 57, 13 in Cod. Laur. (caet.: ይነሥእሙ፡).

አንሥአ፡ II, 1 1) *tollere, extollere, attollere, sublevare*, ut: onus de terra, ሶበ፡ያነሥእዎ፡(ለእብን፡)ይገድፍዎ፡ Sir. 6, 21 (v. ይነሥእዎ፡); ኢታንሥእ፡ክቡደ፡ 13, 2; Jes. 46, 1; Jer. 17, 21; alqm sursum: አንሥአኒ፡መንፈስ፡ማእከለ፡ሰማይ፡ወምድር፡ Hez. 8, 3; humi jacentem, lapsum: 2 Sam. 12, 17; Deut. 22, 4; በዕል፡እመ፡ድኀፀ፡ብዙኃን፡ያነሥእዎ፡ Sir. 13, 22; Koh. 4, 10, Jer. 27, 32; Ps. 145, 6; Hen. 14, 25. 48, 10; Matth. 12, 11; Marc. 1, 31; humilem

1 Reg. 2, 8; Ps. 146, 6; Job 5, 11; Sir. 11, 12. In specie *tollere* a) እደ፡, እደወ፡, *manum*, de jurante Kuf. 13; precante Thren. 2, 19; Jes. 1, 15; Ps. 27, 2; advocante (nutu) Jes. 49, 22; vim illaturo Thren. 1, 10; Ps. 105, 26; c. ዲበ፡ vel ላዕለ፡ *contra* Jes. 5, 25; Job 31, 21; Ps. 73, 4; Sir. 46, 2. b) አዕይንተ፡ *oculos*, Matth. 17, 8; Kuf. 13. 18; Ps. 120, 1; አንሥኡ፡ አዕይንቲሆሙ፡ ውስተ፡ ሰማይ፡ Jes. 40, 26. 49, 18. 60, 4; item: ገጸ፡ *faciem*, ut: አንሥአት፡ ገጸ፡ ውስተ፡ ሰማይ፡ Kuf. 25; አቅርንተ፡ Hen. 62, 1. c) እገረ፡ *pedes*: አንሥአ፡ እገሪሁ፡ ወሖረ፡ Kuf. 27; Jes. 58, 13; Hen. 65, 2. d) ቃለ፡ *vocem*: አንሥኡ፡ ቃለክሙ፡ Jes. 13, 2. 40, 9; et omisso ቃለ፡, ut: አንሣእኩ፡ እጽራኅ፡ Hen. 83, 5. 37, 2. e) *voce proferre* vel *efferre* Hen. 60, 6; አነሥእ፡ መዝሙረ፡ *psalmum resonare faciam*, Lud. ex Enc. Tachs. 19. 2) *surgere facere, excitare, suscitare*, sedentem 4 Reg. 9, 2; Hen. 46, 9; እለ፡ አንሥእዎሙ፡ እመናብርቲሆሙ፡ ለኵሎሙ፡ ነገሥተ፡ ምድር፡ Jes. 14, 9; dormientem Matth. 8, 25 rom.; venire vel prodire facere: ንጉሦሙ፡ ዘአነሥእ፡ ሎሙ፡ Jer. 37, 9; Jes. 45, 13; አንሥአ፡ ዘርአ፡ ለአኁኩ፡ Kuf. 41; ያነሥእ፡ እምኔከ፡ ተክለ፡ ጽድቅ፡ Kuf. 21; adversarium: አነሥኦሙ፡ ላዕሌክሙ፡ ለፋርስ፡ Jes. 13, 17; res inanimatas: መኑ፡ አንሥአ፡ ለጽድቅ፡ እምጽባሕ፡ Jes. 41, 2; ያነሥእ፡ ቅንአተ፡ 42, 13; Prov. 10, 12; Ps. 123, 3; Hen. 36, 7; Ps. 77, 30 (ventum); animum (in bonam et malam partem): አንሥአ፡ መንፈሶሙ፡ Hagg. 1, 14; Asc. Jes. 11, 19; 2 Petr. 3, 1. a) *resuscitare* mortuum, Matth. 10, 8; Joh. 5, 21. 12, 1; Rom. 8, 11; 1 Thess. 1, 10. 4, 14; ዘአንሥአ፡ በድነ፡ እምነ፡ ሙታን፡ Sir. 48, 5. b) *castra movere, proficisci*, sive adjecto ትዕይንተ፡ Ex. 17, 1, sive omisso Num. 2, 16. 24. 31. 34; አንሥአ፡ እምህየ፡ ውስተ፡ ደብረ፡ ቤቴል፡ Kuf. 13. 24; item *currum suscitare* i. e. *jumentis jungere*, seq. ሰረገላ፡, ut Gen. 46, 29; Ex. 14, 6. 3) *erigere*: አንሥኡ፡ ትእምርተ፡ Jes. 13, 2; Jer. 28, 12. a) trsl.: ንጉሥ፡ ጻድቅ፡ ያነሥእ፡ ብሔሮ፡ Prov. 29, 4; aegrotum solatio Job 4, 4. b) *restituere, instaurare*, Jos. 6, 26; Jes. 61, 4; Sir. 49, 13; Joh. 2, 19.

ተነሥአ፡ III, 1 (Pass. a ነሥአ፡; differt a ተንሥአ፡, sed in libris Mss. crebro cum ተንሥአ፡ confunditur) 1) *tolli, auferri*: ነፍስ፡ እንተ፡ ተነሥአት፡ Sap. 16, 14; አመ፡ ይትነሣእ፡ እምኔሆሙ፡ Matth. 9, 15; at ተንሥአ፡ *auferri* Kuf. p. 18 et p. 81; et *tolli, suscipi* Hen. 106, 3. 11. 2) *capi, comprehendi, sumi, assumi*: ይትነሣእ፡ Jes. 8, 4 var.; ተንሥአ፡ (sic) ትትነሣእ፡ συλλήψει συλλημφθήσῃ Jer. 41, 3. 45, 23; Thren. 4, 20 (ተንሥአ፡); Kuf. p. 12 (እምብእሲሃ፡ ወዕአት፡ ወተንሥአት፡) et p. 14 (ምድር፡ እንተ፡ እምኔሃ፡ ተንሣእከ፡); ዘተነሥአ፡ እምኔሁ፡ ብእሲ፡ ὁ παρ' αὐτοῦ (τοῦ Λόγου) ληφθεὶς ἄνθρωπος (assumtus) Cyr. c. Pall. f. 85; at ዘተንሥአ፡ ሰብእ፡ ὃν δὲ ἀνέλαβε ἄνθρωπον (ὁ Λόγος) Cyr. ad Th. f. 8. 3) *accipi, excipi*: ኢተነሥአ፡ (v. ኢተንሥአ፡) ገጾሙ፡ Kuf. p. 22. — Raro pro ተንሥአ፡ ut Matth. 28, 7 (coll. 6) rom.

ተንሥአ፡ III, 1 (proprie Refl. ab አንሥአ፡, sed in libris Mss. crebro cum ተነሥአ፡ confunditur; gramm. § 97) Impf. et Subj. ይትነሣእ፡, Imprt. ተንሥእ፡, Inf. ተንሢእ፡, ተንሥኦ፡, ተንሥኦት፡; *surgere, assurgere, exsurgere*, de eo qui sederat, cubuerat, Matth. 2, 13. 8, 26. 9, 6. 7. 9; Marc. 4, 27; Hen. 62, 14. 15; Cant. 5, 5; Gen. 27, 19. 31. 32, 23; ኢይክል፡ ተንሥኦ፡ ቅድሜከ፡ Gen. 31, 35; Lev. 19, 32; በተንሥኦታ፡ Gen. 19, 33. 35; Ps. 138, 1; እምድር፡ 1 Reg. 28, 23; እምስክብ፡ 2 Reg. 11, 2; እመንበር፡ Jud. 3, 20; እምኅበ፡ ማእድ፡ 1 Reg. 20, 34; እምንዋም፡ Matth. 1, 24; Ps. 138, 17; de lapso Luc. 2, 34; Matth. 17, 7; Prov. 24, 16; Mich. 7, 8; Hen. 48, 10; de otioso, quiescente, quum ad alqd perficiendum aggreditur: Jes. 51, 9. 52, 1; Ps. 3, 7. 7, 7. 9, 20; Jud. 8, 20; Deut. 31, 16; 1 Reg. 24, 5; Job 1, 20; 4 Esr. 10, 3; in specie ad iter faciendum Gen. 22, 3. 28, 2; Ex. 24, 13; Matth. 9, 19; Joh. 11, 29; de aquis surgentibus Hen. 89, 3; astris ascendentibus 78, 6; ἀναπηδᾶν *exsilire*: Tob. 2, 4; 1 Reg. 20, 34. a) *castra movere, se movere ad iter faciendum, in viam se dare*, Gen. 12, 9. 18, 16; ወተንሥአ፡ እምህየ፡ 20, 1; Lud. comm. hist. p. 495 n. 6. b) *surgere, assurgere, insurgere* contra alqm (vid. ተናሥአ፡), c. c. ላዕለ፡ et ዲበ፡, ut: እለ፡ ይትነሥኡ፡ ላዕሌየ፡ Job 27, 7; Jes. 14, 22. 19, 2; 2 Reg. 14, 6. 7; Jud. 9, 43; Num. 16, 3; Hen. 15, 12; Matth. 24, 7; etiam c. Acc., ut: እመሰ፡ ይክሕዱ፡ ምስጢረ፡ ትሥጉት፡ ይትነሥእዎሙ፡ ሐዋርያት፡ እንዘ፡ ይብልዎሙ፡ Cyr. c. Pall. f. 81. c) *erigi*: ምስለ፡ ጥበብ፡ ይትሐነጽ፡ ቤት፡ ወምስለ፡ አእምሮ፡ ይትነሣእ፡ Prov. 24, 4; በተንሥአተ፡ ቤት፡ ἐπὶ τῇ ἐγέρσει οἴκου 1 Esr. 5, 59; de animo Ex. 7, 23. d) *surgere* i. e. *prodire, exsistere* (auftreten): ይትነሣእ፡ ህየንቴሁ፡ Koh. 4, 15; Ex. 1, 8; Jud. 2, 10; Num. 32, 14; Deut. 13, 2; Dan. 7, 24; Matth. 11, 11. 12, 41; Act. 5, 36. 20, 30; Hebr. 7, 15; Hen. 51, 5. e) *excitari*: በኀጢአተ፡ ረሲዓን፡ ቅሥፊት፡ ይትነሣእ፡ Prov. 28, 2. f) *resurgere, resuscitari* de mortuis, Asc. Jes. 11, 21; Dan. 12, 2; Matth. 20, 19. 22, 28. 28, 6; Rom. 1, 4; 1 Cor. 15, 32 seq.; 1 Petr. 1, 3. — De ተንሥአ፡ *tolli, auferri, capi, sumi, accipi* vid. sub ተነሥአ፡

ተናሥአ፡ III, 3 1) *insurgere*, c. Acc. prs., alicui: Ps. 93, 16 (vid. ተንሥአ፡ sub litera b); contra alqm: Deus ጽኑዕ፡ ውእቱ፡ ዘኢይትናሥእዎ፡ ነገሥት፡ Lit. Epiph. 2) *se extollere* contra alios; sic quidem Lud., postquam in loco corrupto Col. 2, 18 rom. emendavit: ከመ፡ ይትናሣእ፡ ርእሶ፡ (at Acc. ርእሶ፡ parum congruit).

አስተናሥአ፡ IV, 3 1) a) *attollere, extollere* alqm supra alium: ያሌዕሎ፡ እግዚ"፡ ለበፉ፡ ላዕሌሁ፡ ወጸላእቶ፡ ያስተናሥእ፡ Jes. 9, 11 vrs alt. b) *sublevare* alqm: ረድኤቱ፡ ወአስተናሥአቱ፡ ለእግዚ"፡ F. M. 3, 6. c) *facere ut* alqs *se extollat* supra alios vel *superbiat*: ተውኔትከ፡ አስተናሥአከ፡ (תִּפְלַצְתְּךָ הִשִּׁיא אֹתָךְ) Jer. 29, 17. d) *restituere, stabilire*, Ps. 79, 16. 2) a) *se extollere* super alios, *superbire*: አስተናሣእከ፡ Jer. 29, 17 var. b) *supra eminere*: ክልኤቱ፡ አጥባት፡ ዘይሰውጥ፡ ወዘያስተናሥእ፡ በመሳውር፡ ዘወርቅ፡ τῶν δύο μυξωτήρων — χρυσᾶς Zach. 4, 12. 3) *ex-, in-, suscitare, instigare*, a) in bonam partem: episcopus suo exemplo ይስሕቦሙ፡ ለአርድእቲሁ፡ ወያስተናሥኦሙ፡ ከመ፡ ይኩኑ፡ ተመሳልያን፡ በምግባሪቲሁ፡ F. N. 5; ዝንቱ፡ ግብር፡ አስተናሥአ፡ ለይእቲ፡ ብእሲት፡ Chr. ho. 26. b) in malam: c. Acc. prs., ut: አስተናሥአ፡ ላዕሌሁ፡ መኳንንተ፡ Sx. Hed. 8; አስተናሥእዎ፡ ልበ፡ τηρήσατε τὴν ἐπίνοιαν αὐτοῦ Jer. 20, 10; ለንዋይ፡ ጸሩ፡ ከበድ፡ ወትክዙ፡ ፈድፋደ፡ ያስተናሥእ፡ ኀሊና፡ ወየሀውክ፡ Fal. f. 56; c. Acc. rei: ያስተናሥእ፡ ጽልአ፡ ለተፈልጦ፡ እምኔሃ፡ F. M. 12, 2; ዘያስተናሥእ፡ ሀከከ፡ ወጽልአ፡ ማእከለ፡ ሰብእ፡ 23, 7.

ንሥአት፡ n. act. *sumtio, assumptio, receptio, susceptio, acceptio*, ἀνάληψις Cyr. c. Pall. f. 76 (pluries); በእለ፡ ይቤሉ፡ ከመ፡ ይከውን፡ ንሥአተ፡ መንፈስ፡ ሕይወት፡ ውስተ፡ ሥጋሆሙ፡ ለሕፃናት፡ እምንፍሐተ፡ መንፈሱ፡ ለእግዚ"፡

M. M. f. 3; ንሥአተ፡ ቅዱስ፡ ምስጢር፡ *acceptio s. sacramenti*, Lit. Joh.; Const. Ap. 21.

ነሣኢ፡ n. ag. 1) *is qui aufert, ablator:* mors ነሣኢ፡ ኵሉ፡ Enc. Tachs. 18. 2) *is qui accipit, suscipit, recipit, acceptor,* doni F. N. 24, 3; ነሣኤ፡ ዋሕስ፡ (paulo infra ተለቃሒ፡) F. N. 27; c. Acc.: ነሣኢ፡ አክሊለ፡ Enc. Jac. 25; mors est ነሣኢ፡ዘኢያገብእ፡ (*acceptor qui non reddit*) Genz. f. 119; ነሣኤ፡ገጽ፡ *acceptor personae* Jes. 3, 3 var.; Did. 4; ትኩነኒ፡ እምየ፡ መቃብርየ፡ ወማሕፀና፡ ነሣኢትየ፡ ለዓለም፡ Jer. 20, 17. — At ነሣኤ፡ነፍስ፡ Prov. 10, 5 lectio falsa videtur (an pro ተነሣኤ፡(ንፋስ፡) ነፋስ፡? Graecus exhibet ἀνεμόφθορος).

ትንሣኤ፡ subst. *surrectio*, lapsi Org. a) *ascensus* vel *ortus* siderum: ምስለ፡ትንሣኤ፡ፀሓይ፡ (በጽባሕ፡) Kuf. 3. b) *exaestuatio* undarum: ትንሣኤ፡መዋግድ፡ M. M. f. 96. c) *elatio, superbia,* ἔπαρσις Zach. 12, 7. d) *insurgere contra* alqm, *insultatio:* ትንሣኤ፡ፀር፡ Lit. 159, 4; ትንሣኤ፡ወቀሥት፡ *turbae et rixae,* Lud. e L. Myst. e) *exsistere, emergere:* (ይከውን፡) ትንሣኤ፡ፈያት፡ወሀይድ፡ወክዕወተ፡ደም፡ Kid. f. 3; በትንሣኤ፡ሕማም፡ወዓፀር፡ Enc. Mag. 26. f) *resurrectio* mortuorum vel e mortuis: Matth. 22, 23. 31; Marc. 12, 18; Joh. 5, 29. 11, 24. 25; Apoc. 20, 6 Platt; Asc. Jes. 3, 18. 4. 18; Lud. Comm. hist. p. 303 n. 10; p. 507 n. 57; ሰንበተ፡ትንሣኤ፡ d'Abbadie cat. p. 11.

መንሥኢ፡ part. (II, 1) c. term. Adj. 1) *is qui extollit, sublevat:* Deus መንሥኤ፡ነዳያን፡እምድር፡ Enc. Sen. 28. 2) *is qui surgere facit, suscitat, excitat:* Deus መንሥኤ፡ውዱቃን፡ Macc. f. 17; መንሥኤ፡ስቡር፡እምዲበ፡ዐራቱ፡ Enc. Hed. 14. 3) *resuscitator:* መንሥኢሆሙ፡ለምውታን፡ Joh. 11, 25 rom.; Did. 25; Genz. f. 81.

መስተናሥእ፡ part. (IV, 3) *restitutor:* ሠርዐ፡መስተናሥኣነ፡ለግብረ፡ቤተ፡እግዚ" Abush. 20.

ምንሣእ፡ subst., ut videtur: *munus, donum* (quod accipitur): አሌ፡ሎሙ፡ለመደልዋን፡እለ፡ያጸድቅዎ፡ለኃጥእ፡በእንተ፡ምንሣእ፡ Kid. f. 41.

ነሠገ፡ (rarius ነሰገ፡) I, 1 [praefixo ነ e simpliciore radice, ut سَكَّ *obstruxit, obduxit* (سَكَرَ סָכַר ዘጋሐ፡) formatum videtur; quae cum ejus sonis melius concinunt نَسَجَ (נָסַךְ) et وَشَجَ, ea significatum *texendi* et *implectendi* obtinuerunt] *vecte* vel *obice obstruere, repagulo occludere:* የሐውር፡በዓለ፡ቤት፡ቀቲሮ፡ወነሢጎ፡ (sc. domum) F. M. 17, 7; Org. 2; አንቀጸ፡ገናም፡ኤልያስ፡ነሠገ፡ Deg.

ተነሥገ፡ III, 1 *repagulo occludi,* Lud. sine auct.

ንሡግ፡ part. *obice obstructus, repagulo clausus:* ረከብነ፡ቤተ፡ሞቅሕ፡ንሡገ፡ወዝጉሐ፡ወቀቲረ፡ Act. 5, 23.

መንሠግ፡ et መንሥግ፡, subst., Pl. መናሥግት፡, *vectis, repagulum, pessulus, obex, claustrum,* μοχλός Ex. 26, 26 seq.; 35, 10. 39, 14. 40, 16; 2 Esr. 13, 3; 2 Par. 14, 7; Jes. 45, 2; Jer. 28, 30; እለ፡አልበሙ፡ማዕጾ፡ወኢመንሥግ፡ወኢመዝጎሕ፡ 30, 9; Thren. 2, 9; Hez. 38, 11; Am. 1, 5; Ps. 106, 16. 147, 2; እመ፡ወደይከ፡ማዕጾ፡ወመንሥግ፡ላዕለ፡አፉከ፡ Sir. 28, 25. 49, 13; መንሠገ፡ሲኦል፡ πέταυρον ᾅδου Cyr. ad Th. f. 7; Sx. Mag. 27 Enc.; ይሞቅሐከ፡ወይወስደከ፡ውስተ፡መንሥገ፡ሲኦል፡ Clem. f. 269; κλεῖθρον እደ፡መንሥግ፡ Cant. 5, 5; መዓጹት፡ወመናሥግት፡ Job 38, 10; trsl.: Christus natus est መናሥግት፡ዘድንግል፡ኢያርኒዎ፡ Deg. — Voc. Ae.: መናሥግት፡፡ብ፡መቆለፎች፡ (*aliud:* መመከከት፡; *aliud:* በ፪መቀረቅርት፡).

ናርዶስ፡ et ናርዱ፡, n. prgr., sc. νάρδος *nardus, nardinum,* Kuf. p. 64; Cant. 1, 12. 4, 13; Marc. 14, 3; Joh. 12, 3; ከመ፡ናርዶስ፡ዘጸገየ፡በጸዓድዒድ፡ Org. 2. — Voc. Ae.: ናርዶስ፡ዘ፡ናርድ፡; aliud scholion vid. sub ረዳ።

ኒስ፡ vid. ኒሳን፡

I. ነስሐ፡ I, 1 *probro afficere, conviciari* [cfr. نَزَغَ, نَزَكَ, نَسَغَ]: እስመ፡አመ፡ነስሑ፡ (v. ንስሑ፡) ወተዐበዩ፡ላዕለ፡እግዚ" διότι ὠνείδισαν καὶ ἐμεγαλύνθησαν ἐπὶ τὸν Κύριον Zeph. 2, 10 (at illud አመ፡ et ንስሑ፡ dubium movet, annon አመንስሑ፡ legendum sit, idem fere quod አመንዘዙ፡).

II. ነስሐ፡ I, 2 [convenire videtur cum نزه (ነዘሀ፡) *semovit; avertit, cohibuit* ab inhonesto; نزه *remotus fuit ab omni pravo* (vicinum نزغ); in caeteris linguis aliae radices frequentantur נחם, ܬܘܐ, חָדָה, نَدِمَ] 1) *poenitere:* Ex. 13, 17; Ps. 109, 5. 131, 11; Sir. 30, 28; Matth. 27, 3; Hen. 55, 1; c. c. እምነ፡ rei: እግዚ"፡ ነስሐ፡እምዘነበበ፡ Jon. 3, 10; et c. በእንተ፡, ut: ይኔስሕ፡በእንተ፡እኪት፡ Joel 2, 13; Am. 7, 3; Jer. 18, 8. 10; Gen. 6, 6. 7; seq. እስመ፡ vel ዘ፡ 1 Reg. 15, 11. 35. 2) *poenitentiam agere,* (*resipiscere*): Matth. 3, 2. 21, 32; Luc. 11, 32. 13, 3. 5. 15, 7. 10 Platt; 17, 3; Rom. 2, 5; Apoc. 2, 16, 21. 9, 20; Hen. 50, 2. 4; Job 22, 23 (ἐπιστραφῇς); Jes. 30, 15 (ἀποστραφείς). 46, 8; Prov. 24, 24; ነስሐ፡ወተጋነየ፡ Sir. 18, 24. 48, 15; ነስሑ፡ወተመየጡ፡ Hez. 14, 6. 22. 33, 11; c. c. እምነ፡ peccati: ተመየጡ፡ወነስሑ፡እምኵነኢአትክሙ፡ Hez. 18, 30; Jer. 8, 6; ነስሑ፡እምፍኖቶሙ፡እኩይ፡ Jon. 3, 10; Apoc. 9, 21; c. Acc. poenitentiae: እስከ፡ይኔስሕ፡ንስሓ፡ፍጽምተ፡ F. M. 6, 2, et peccati: ነስሐ፡አበሳከ፡ σμίκρυνον πρόσκομμα Sir. 17, 25; crebro in libris ecclesiasticis *poenitentiam* a clericis *impositam praestare,* ut Clem., Did., F. M., al. 3) Hoc eodem verbo etiam πλημμελεῖν crebro exponitur, sive significet *poenitentia culpae poenas dare,* sive *delinquere, culpam contrahere,* cujus posthac poenitentia poenae luendae sint: Lev. 4, 13. 22. 27. 5, 17. 19; Ps. 33, 22. 23. 118, 67; Jer. 2, 3; Sir. 9, 13. — Voc. Ae.: ተመይጠ፡ተሠውጠ፡ነስሐ፡ገብአ፡ብ፡ተመለሰ፤ነስሐሰ፡አዘነ፡ይ፡

አነስሐ፡ II, 2 *poenitere facere, ad poenitentiam inducere* 2 Cor. 7, 8.

ተነስሐ፡ III, 2 1) *poenitere* Matth. 21, 29. 2) *poenitentiam agere* Luc. 15, 7. 10 rom.; Matth. 4, 17; Clem. f. 238; Inf. nom. ተነስሖ፡ f. 248; Inf. verb. ተነሲሖ፡ Kid. f. 17.

ተናስሐ፡ III, 3 *poenitentiam agere,* Phlx. 4 pluries; monachi quidam ገብኡ፡ውስተ፡ዓለም፡ወአውሰቡ፡ወእምድኅረ፡ውእቱ፡ተናስሑ፡ወነስሑ፡ Phlx. 164.

ንሱሕ፡ part. 1) *poenitentia affectus:* ኢትኩን፡ንሱሐ፡ላዕለ፡ዘነስሐ፡ግብር፡ Clem. f. 85. 2) *poenitens, dolens*

delictis, poenitentiam (impositam) agens, sensu biblico et ecclesiastico: Clem. f. 83; Kedr f. 8; ውእቱ፡ንስሒ፡በእንተ፡ኀጣይኢሁ፡ Phlx. f. 171; መበልዕ፡ለንስሒ፡አልቦ፡ዘእንበለ፡ኀብስት፡ወማይ፡ወጼው፡ Clem. f. 237.

ንስሓ፡ (etiam **ንስሐ፡** scriptum) subst., m. et fem., *poenitentia*: ንስሓ፡ይከውኖ፡ μετανοεῖν γίνεται Prov. 20, 25; አልቦ፡ንስሓ፡በጸጋ፡ (v. ጸጋ፡) እግዚ" Rom. 11, 29. a) sensu biblico: *poenitentia peccati, resipiscentia*: Prov. 14, 15; Sap. 12, 10; (ἐξομολόγησις) Sir. 17, 28; Luc. 15, 7 rom.; Matth. 3, 8. 11. 9, 13; 2 Cor. 7, 10; Hebr. 6, 6; seq. እምነ፡ Apoc. 2, 21 Platt; እምድኅረ፡ሞት፡አልቦ፡ንስሓ፡ Did. 4; መፍትው፡ይትወከፉ፡ንስሓሆሙ፡ለእለ፡ይትመየጡ፡ Did. 6; Herm.; Clem. creberrime; ንስሓ፡ፍጽምት፡ F. M. 6, 13. b) sensu ecclesiastico: *poenitentia* a sacerdote secundum Canones *imposita* (vid. etiam Platt in praefatione ad suam Didascaliae editionem p. XI), Did., Clem., F. M., al.; eam imponere አዘዘ፡ vel ወሀበ፡, ut: ሀብዎ፡ንስሓ፡፱ሱባዔ፡በኀብስት፡ወማይ፡እስከ፡፱ሰዓት፡ Clem. f. 239; eam praestare ፈጸመ፡; eam abjicere vel violare ክሕደ፡ Clem. f. 177. c) *culpa contracta, delictum*, πλημμέλεια 1 Reg. 24, 14 (vid. ነስሐ፡ n. 3); Lev. 5, 15 seq.; 19, 21; 4 Reg. 12, 16, et *sacrificium pro delicto* (Bußopfer) Lev. 7, 1 seq.; ዘንስሓ፡ τὰ ὑπὲρ ἀγνοίας Hez. 44, 29.

ነሳሒ፡ n. ag. *poenitens, poenitentiam agens*, ὁ μετανοῶν Chr. Ta. 31; ይቁም፡ምስለ፡ነሳሕያን፡ F. M. 4, 2. 6, 13; Did. ed. Platt p. 74.

ንሳሔ፡ subst. *poenitentia* M. M. f. 197.

ተነሳሒ፡ n. ag. (III, 2) *poenitentiam agens*, Pl. ተነሳሕያን፡ Phlx. 236.

ንስሐት፡ *foetor* vid. sub ነሰነ፡

ንስር፡ subst., m., Pl. **አንስርት፡** [נֶשֶׁר, ܢܫܪܐ, نَسْر] *aquila, vultur*, ἀετός Lev. 11, 13; Deut. 14, 12; Job 9, 26. 39, 27; Jes. 40, 31; Jer. 4, 13. 29, 17. 23; Thren. 4, 19; Hez. 17, 3; Dan. 7, 4; Mich. 1, 16; Ob. 4; Ps. 102, 5; Matth. 24, 28; Apoc. 4, 7. 8, 13. 12, 14; Hen. 90, 2 seq., 4 Esr. 11, 1 seq., γύψ Job 15, 23. 28, 7; praeterea Hez. 39, 4 et Dan. 4, 30 ubi textus quidem LXX vulg. ὀρνέων habet; ዮሐንስ፡ሰረረ፡ንጉሠ፡አዕዋፍ፡ንስር፡ Enc. Jac. 30. — *Voc. Ac.*: ንስር፡ወአውስት፡ወረንክስ፡ዘ፡አሞረ፡ ።

ተአንሰረ፡ quadrl. III, 1 (denom. ab **አንስርት፡**) *aquilarum naturam induere, aquilis similem fieri*: ተአንስርትየ፡ Lud. Comm. hist. p. 506 n. 54.

ነሰቀ፡ i. q. نَسَقَ *ordine disposuit* vel *seruit*

ንሱቅ፡ part. *ordine dispositus, apte sertus*: ወነደቁ፡በእብን፡ንሱቅ፡ (v. ምሱቅ፡ q. v.) 1 Esr. 6, 24.

ንስቲት፡ *pusillum, paulum*, vid. sub ንእሰ፡

ነስነ፡ ut videtur i. q. سَنِخَ ,شَنِخَ ,צָנַן *corruptus odore fuit, foetuit*.

ንስንት፡ subst. *foetor*, βρῶμος (βρόμος): ወየዐርግ፡ንስንቱ፡ Joel 2, 20; እሬኢ፡ንስንተ፡ሥጋየ፡ከመ፡ብንባኔ፡ሀንበሳ፡ Job 6, 7.

ኒሳን፡ et **ኢሳን፡**, nomen mensis primi Hebraeorum et Syrorum (נִיסָן, ܢܝܣܢ), Ex. 13, 4; Deut. 16, 1; 3 Reg. 6, 4; 2 Esr. 12, 1; 1 Esr. 5, 6; Esth. ap. 1; Esth. 8, 9; ኒሳን፡ዘውእቱ፡ሚያዝያ፡ Rel. Bar.; Clem. f. 56; in quibusdam codicibus libri Esther etiam ኒስ፡ pro ኒሳን፡ occurrit.

ነስነሰ፡ (etiam **ነሥነሠ፡**) quadrl. I [vicina sunt نَتَّ ,نَثَّا ,تَنَشَّنَ, نَتَرَ, نَشَّى ·ነዝሐ፡, נָזָה ,נָצַץ; amh. **ነሰነሰ፡** *to strew, scatter, disperse*] *spargere, adspergere, conspergere*, c. Acc. aquae vel rei sparsae: ነስነሳ፡ማየ፡ Herm. p. 85; በእንተ፡ማያት፡እፍላግ፡ከመ፡ያዕርግ፡ማያተ፡ወይነስንሰን፡ውስተ፡ኵሉ፡ገጸ፡ምድር፡ለጽሙኣን፡ Kedr f. 37; Lit. 174, 4; c. ውስተ፡ vel ላዕለ፡ ejus, *in* vel *ad* quem spargitur: Ex. 29, 16. 21; ነስነሱ፡ላዕሌሁ፡ዕፍረታተ፡ብዙኀተ፡ Sx. Nah. 29; trsl.: ዘነስነስከ፡ምሕረተከ፡በመዋዕለ፡ሙሴ፡ከማሁ፡ነስንስ፡ምሕረተከ፡ላዕሌነ፡ Kedr f. 39; Lit. 175, 3; ይነሰንሱ፡ጽድቀ፡ደመናት፡ Jes. 45, 8; c. dupl. Acc.: ነስነስኩ፡ምስከብየ፡መጽርየ፡ Prov. 7, 17; Did. 2. 2) *dispergere*: ይነሰንስ፡ውስተ፡ምድር፡ኵያንጊሁ፡ Jes. 41, 2 vrs. alt.

ንስኑስ፡ part. *sparsus, adspersus*: መዐዛ፡ጽጌ፡ውስቴታ፡ንስኑስ፡ Deg.

መነሳንስት፡ et **መነሰንሳት፡**, subst. Pl. (Sing. forma nondum reperta) *aspergilla, flabella*: በዛቲ፡ዕለት፡አዕረፈ፡አባ፡ኖብ፡በኀለ፡መነሳንስት፡ዘወርቅ፡ Sx. Jac. 5; ሰላም፡ለኖብ፡መነሳንስቲሁ፡ዘወርቅ፡ሰዳዴ፡አራዊት፡ደቃቅ፡ ibid. in Enc.; ይትቀነዩ፡ሎቱ፡ከመ፡ነጋሢ፡ወመነሰንሳትኒ፡ዘሐሪር፡ገብሩ፡ሎቱ፡ Gad. Kar.

ነሰከ፡ I, 1 [vid. etiam **ነከሰ፡**; נָשַׁךְ, نَسَكَ] Subj. **ይንስክ፡**, *mordere*, c. c. Acc., de serpente: Gen. 49, 17; Num. 21, 6. 8; Am. 5, 19; Koh. 10, 8. 11; Jer. 8, 17; Act. 28, 3 Platt; Apoc. 9, 19; ከመ፡ይንስክዎ፡ Jsp. p. 277; አሐቲ፡አርዌ፡ምድር፡ነሰከታ፡ውስተ፡ልባ፡ወአሐቲ፡ውስተ፡ገበሃ፡ Sx. Nah. 15; ከመ፡ኢይንስክ፡ሰከሎ፡እግርየ፡ Enc. Hed. 20; de cane Did. 6; de oestro (*pungere?*) ነሰከቶ፡አሐቲ፡ፃዕት፡ Sx. Genb. 6; trsl. (*vexare*) Hab. 2, 7.

ተነስከ፡ III, 1 *morderi* Num. 21, 8; ዘእምአርዌ፡ምድር፡ዘተነስከ፡ Sx. Masc. 8.

ተናሰከ፡ III, 3 *se invicem mordere*: አኀዙ፡ይትናሰኩ፡በበይናቲሆሙ፡ Hen. 89, 11; trsl.: Gal. 5, 15.

አስተናሰከ፡ IV, 3 *facere ut alii alios mordeant*: Origenes ecclesiam rixis et turbis implevit, ከመ፡ያስተናስክ፡ለደቂቃ፡ (sc. ecclesiae) M. M. f. 198.

ንስከት፡ n. act. *morsus*: ኀልቁ፡በንስከተ፡አራዊተ፡ምድር፡ Sap. 16, 5; Prov. 23, 32; Hen. 69, 12; Enc. Genb. 11; ንስከተ፡አንበጣ፡ወጽንጽንያ፡ Sap. 16, 9; መከነ፡ንስከት፡ M. F.

ነሰወ፡ rad. inus., c. q. נָסָה نَسَا *exploravit, tentavit*.

መንሱት፡ subst., m. et fem., Pl. **መናስው፡** 1) *tentatio* (qua homines tentantur), etiam *scandalum*: πειρασμός Matth. 6, 13. 26, 41; Act. 20, 19; 1 Tim. 6, 9; Jac. 1, 2; 2 Petr 2, 9; Apoc. 3, 10; 1 Cor. 10, 13; Ex. 17, 7; መናስው፡ Chr.; M. M. f. 186; ተዐገሡ፡መናስወ፡ሰይጣናዊተ፡ Phlx. 3; መናስወ፡ዓለም፡ Org.; መንሱት፡ πειρατήρια Job 10, 17; σκάνδαλα Matth. 18, 7; Luc. 17, 1. 2) *periculum*, κίνδυνος, ዘይ

ፈትዋ፡ ለመንሱት፡ በቲ፡ ይመውት፡ Sir. 3, 26; መንሱት፡ በበሕር፡ ወበየብስ፡ Jsp. p. 339; ዘመነ፡ መንሱት፡ *tempus periculosum* (navigantibus) Enc. Mij. 22. 3) *calamitas, afflictio, angustiae* (quibus homines tentantur, in specie a Deo iracundo missae, quare crebro respondent) *ira Dei, poena a Deo immissa:* Jes. 65, 14; ἀνάγκαι Job 5, 19; ὁρμή Num. 11, 11; plerumque ὀργή et θυμός Lev. 10, 6; Num. 25, 4; Jos. 7, 26; Jes. 10, 5; እምነ፡ ወይነ፡ መንሱታ፡ Jer. 28, 7; ዕለተ፡ መንሱት፡ Hez. 22, 24; Zeph. 1, 15; Job 3, 26. 20, 28. 21, 30; Ps. 7, 12. 77, 54; 2 Esr. 7, 23; መንሱተ፡ መዐቱ፡ 10, 14; Sir. 10, 18; ዐቢይ፡ መንሱት፡ ይእቲ፡ ብእሲት፡ ሰክሪት፡ 26, 8. 25, 22. 28, 19. 33, 8. 44, 17; Rom. 2, 8. 5, 9; 1 Thess. 1, 10. 5, 9; Apoc. 14, 8; κρίσεις Sir. 29, 19; እመበ፡ ዘአንሥአ፡ ላዕሌሁ፡ መንሱተ፡ ከመ፡ ያመንስዎ፡ (ἀρά) 2 Par. 6, 22. 4) *animi perturbatio, (passio)* hominis, πάθος Col. 3, 5 (vid. ተመንሰወ፡ et ምንስው፡).

አመንሰወ፡ quadrl. II (denom.) *in tentationem, periculum, calamitatem, afflictionem inducere* alqm, Ps. 34, 23. 37, 13. 54, 3; 2 Par. 6, 22.

ተመንሰወ፡ III, 1 1) *in tentationem, periculum, calamitatem incidere; in periculo versari, afflictionibus vexari:* ኃጥእ፡ ይትመነሰ፡ በሐቢቱ፡ Sir. 29, 29; Act. 19, 27. 40; 1 Cor. 10, 13; Ps. 138, 20; Did. 33. 2) *animo perturbatum* vel *passione affectum esse:* ኢትትመንሰዉ፡ በፍትወት፡ μὴ ἐν πάθει ἐπιθυμίας 1 Thess. 4, 5 Platt (vid. መንሱት፡ n. 4). — *Voc. Ae.:* ተመንሰዉ፡ ዘ፡ ተጠፋፉ።

ምንስው፡ (etiam ምምስው፡) part., fem. ምንሱት፡, 1) *tentationi, periculo, calamitati, irae* vel *poenae Dei obnoxius:* potatio ይሬስዮ፡ ለመስተጋድል፡ (sc. monachum) ምንስወ፡ Phlx. 79. 192; ምንስዋን፡ παιδευόμενοι 2 Cor. 6, 9; ምምስዋን፡ Phlx. 181, al.; ነፍስ፡ ምንሱት፡ Deut. 28, 65; hoc praeceptum observate, ከመ፡ ኢትኩኑ፡ ምንስዋነ፡ እለ፡ ይወርዱ፡ ውስተ፡ ሲኦል፡ Clem. f. 96. 2) *animo perturbatus, iracundus,* ὀργίλος Ps. 17, 51.

ምንሳዌ፡ subst. *tentatio, periculum:* አሰረ፡ ከመ፡ በግዕ፡ ዘአልቦ፡ ምንሳዌ፡ መሬዕየ፡ ደብር፡ ዘይቀትል፡ አርዌ፡ (*vinxit* — sc. Abba ቀፍሪ፡ — *bestiam gregibus montis perniciosam tamquam ovem innoxiam*; sec. Lud. *irae expertem*) Enc. Hed. 8.

ነሰየ፡ fortasse i. q. نَسِيَ *oblitus fuit, neglexit,* ናሕሰየ፡

ተናሰየ፡ III, 3 *se rei oblitum esse,* rem *non curare simulare,* c. Acc., ከመ፡ ይትናሰይ፡ ርእሶ፡ Col. 2, 18 rom. (ἃ μὴ ἑώρακεν ἐμβατεύων), si quidem lectio bona est. — *Voc. Ae.:* ይትናሰይ፡ ዘ፡ ይትቀጠቀጥ፡ (!).

ነቅሀ፡ I, 1 [amh. ነቃ፡; نَقِهَ *convaluit* a morbo, *intellexit;* at *evigilare* caeteri habent sub יקץ يقظ] Subj. ይንቃህ፡ 1) *evigilare, expergisci,* somno: ነቅሀ፡ እምንዋሙ፡ Gen. 28, 16; Kuf. 7; Prov. 6, 9; Zach. 4, 1; Rom. 13, 11; ነቃህኩ፡ Jer. 38, 26; 1 Esr. 3, 13; ንቃህ፡ Ps. 43, 25; ነቂሆ፡ ተንሥአ፡ Kuf. 3; Hen. 13, 9; 1 Reg. 3, 15; Jud. 19, 5. 8 (ὀρθρίζειν); Ruth 3, 8 (ἐξέστη); Job 7, 4; ሶበ፡ ይነቅሁ፡ Jes. 29, 8 (ἐξαναστάντες). 37, 36 (ἀναστάντες). 43, 17; ኖመ፡ ባዕል፡ ወአልቦ፡ ነቂሀ፡ Job 27, 19; Sir. 34, 20; e morte Job 7, 21; 4 Esr. 6, 2. 2) [illegible] a morbo አመ፡ ነቅሀ፡ እምደዌሁ፡ ዘ ቀብጸ፡ እምኔሃ፡ ተስፋ፡ ፈውስ፡ Fal. f. 20. 3) de animo: *exsuscitari, sobrium et alacrem, cautum, attentum esse, vigilare:* ሶበ፡ ሰምዐት፡ ቃሎ፡ (ለሐዋርያ፡) ነቅሀት፡ በልበ፡ Sx. Haml. 5; ንንቃህ፡ γρηγορῶμεν 1 Thess. 5, 6; ንቃህ፡ ወጥበብ፡ በኵሉ፡ νῆφε ἐν πᾶσιν 2 Tim. 4, 5; Chr. Ta. 34, al. (νήφειν); ይንቅሁ፡ እመሥገርተ፡ ሰይጣን፡ ἀνανήψωμεν ἐκ τῆς παγίδος 2 Tim. 2, 26; ለእመ፡ ነበርከ፡ ምስለ፡ ማእምራን፡ ትጋህኬ፡ ወንቃህ፡ ከመ፡ ትስማዕ፡ ቃሎሙ፡ Fal. F. 25.

አንቅሀ፡ II, 1 *expergefacere, excitare, suscitare,* dormientem: Matth. 8, 25; Joh. 11, 11; አንቅሆ፡ ለእግዚእነ፡ Judith 14, 13; Jes. 50, 4 var.; አንቅሆ፡ እምዐቢይ፡ ንዋም፡ ለዘይነውም፡ Sir. 22, 7; Kuf. 3; አንቃህከነ፡ እምነ፡ ንዋም፡ Deg. (in hymno matutino); feram cubantem Gen. 49, 9; Num. 24, 9. a) trsl. de animo: Ps. 76, 6; 2 Petr. 1, 13; ከመ፡ ያንቅሆሙ፡ vel ከመ፡ ያንቅሀ፡ ልቦሙ፡ Chr. (crebro). b) *resuscitare* mortuos: Clem. f. 252; Rel. Bar.; አንቅሀ፡ በድነ፡ Enc. c) de necromantia: *evocare* vel *suscitare* mortuum vel pythonem 1 Reg. 28, 3. 7. 11; Deut. 18, 11; እለ፡ ያነቅሁ፡ (ያነቅሃ፡) በየውዐ፡ Jes. 44, 25.

ንቁህ፡ part. 1) *experrectus, expergefactus:* ውእቱ፡ እንዘ፡ ንቁህ፡ Kedr f. 70; ይትመሠጠሁ፡ ንቁሓን፡ Const. Ap. 51; አነ፡ ንዉም፡ ወልብየ፡ ንቅህት፡ Cant. 5, 2; 1 Thess. 5, 10 Platt; de oculis (*apertus*): ይኩን፡ አዕይንቲከ፡ ንቁሓተ፡ 2 Par. 6, 40. 7, 15 (alias ብሩሃተ፡). 2) de animo: *suscitatus, alacer, sobrius, cautus, vigilans, attentus,* ለእመ፡ ከነ፡ ኀሊናሁ፡ ንቅህተ፡ Phlx. 100; ይኩኑ፡ ንቁሃነ፡ በጸሎት፡ Clem. f. 103; ዘኢንቁህ፡ ለግብረ፡ መልእክታ፡ ለቤተ፡ ክርስቲያን፡ f. 129; ንቁሃነ፡ ኩኑ፡ ወኢትትሀከዩ፡ ለንስሓ፡ f. 255; Org. 5; νηφάλιος 1 Tim. 3, 2 et Tit. 2, 2 Platt; Chr. ho. 33 al.; ልቡ፡ ንቁህ፡ ለርእየ፡ ኀጣይእ፡ Phlx. f. 135; ከመ፡ ይኩኑ፡ ለባውያነ፡ ወነቃህያነ፡ Jsp. p. 356; discipulus ይኩን፡ ንቁህ፡ ወዕሙደ፡ ወልብወ፡ ወአጽናዔ፡ Fal. f. 21. — Adv. ንቁህ፡ 1 Petr. 1, 13.

ነቅህ፡ subst., spatium temporis inter evigilationem et surrectionem, Lud. auct. Greg.

ንቃህ፡ adj., *evigilans:* ዘንቃህ፡ እምንዋም፡ *qui e somno evigilat* Ps. 72, 20. 77, 21; Clem. f. 26. 73.

ንቅሀት፡ n. act. et subst. 1) *evigilatio, vigilatio, vigilia:* ኑኑ፡ ንቅሀትከ፡ ወኢሰኪቦትከ፡ Fal. in proëm.; ወተንሥአት፡ በሰዓት፡ እምድኅረ፡ ንቅሀት፡ ሌሊት፡ πρὸς τὴν ἑωθινὴν φυλακήν Judith 12, 5. 2) *alacritas, cautio, attentio,* Lit. Joh.; ሀሉ፡ ወትረ፡ በንቅሀት፡ ወተዐቅቦ፡ እንዘ፡ ትጸንሑ፡ ምጽአተ፡ ቀትል፡ (belli) Chr. Ta. 5; Christiani ይቁሙ፡ ውስተ፡ ቤተ፡ ክርስቲያን፡ በሀይእት፡ ወበንጽሕ፡ ወበንቅሀት፡ ዐቢይ፡ ለሰሚዐ፡ ነገረ፡ እግዚ"፡ F. N. 12.

መንቅሂ፡ part. c. term. adj. 1) *suscitator:* መንቅሄ፡ ምውታን፡ ወመሰግላን፡ በአዕዋፍ፡ Did. 13; መንቅህያነ፡ ምዉት፡ F. N. 46 (νεκρομάντεις). 2) *resuscitator:* መንቅሄ፡ ምውታን፡ Lit. Jac.

አንቅሂ፡ n. ag., id. q. መንቅሂ፡; አንቅሄ፡ ምዉት፡ *necromantis,* Lud. ex 1 Reg. 28, 9.

ንቁሃዊ፡ adj. rel., *ad vigilantes, alacres, attentos pertinens,* Phlx. 231.

ነቀለ፡ I, 1 [amh. id.; arab. نَقَلَ *transplantavit, transportavit*] Subj. ይንቅል፡, *evellere, eradicare;* ትሥሩ፡ ወትንቅል፡ ትንሥት፡ ወትሕንጽ፡ (e Jer. 1, 10) hom. Theod. Anc

... Cyr. f. 102: Deus Evam creaturus ነቀለ፡እምዐጽመ፡ገቦሁ፡ አሐደ፡ወነደቀ፡ሥጋ፡መከና፡ Syn. f. 355; አውረድዎ፡ ለሥጋሁ፡ እመስቀል፡ነቂሎሙ፡ቅንዋተ፡እደዊሁ፡ወእገሪሁ፡ Sx. Nah. 1; ille fide sua ነቀለ፡ደብረ፡ወተከለ፡ደብረ፡ Sx. Tachs. 6; ንቅል፡ሊተ፡ሦከ፡ኀጢአት፡ Enc. Hed. 10.

ተነቅለ፡ III, 1 *evelli, eradicari*: Adam dolorem non sensit, እንዘ፡ይትነቀል፡ዐጽመ፡ገቦሁ፡ M. M. f. 37: ለአዳም፡ኀበ፡ ተነቅለ፡ዐጽመ፡ገቦሁ፡ኢገብረ፡ሎቱ፡ከልአ፡ዐጽመ፡ f. 188; በመጥበሕት፡አጽፋረ፡እደዊሁ፡ተነቅለ፡ Enc. Genb. 6.

አንቃል፡ vid. sub ቀኈማል፡

ነቀልቃል፡ vid. sub ቀልቀለ፡

ነቀረ፡ rad. inus., c. q. נָקַר نَقَرَ نَقَبَ *fodit, excidit, excavavit*; de vicinis vid. Ges. thes. p. 913, et ሰቈረ፡ et ወቀረ፡

ነቈረ፡ I, 1 1) *effossum, erutum esse*, de oculo: ዐይኑ፡ ዘየማን፡ነቍረ፡ይነቍር፡ Zach. 11, 17; ዐይንከ፡እንተ፡ነቋረት፡ (sic Lud. e) Vit. S. 2) ut videtur, *cluscatum esse*: ነቈረ፡ ἀνάπηρος τὸν ὀφθαλμόν ἐστι, Abt. Ap. 73 (si quidem lectio sana est).

አንቈረ፡ II, 1 1) *excaecare*: አንቈረቶሙ፡እከዮሙ፡ ἀπετύφλωσεν αὐτούς Sap. 2, 21. 2) *effossum* vel *excaecatum reddere*, ...: si quis fregit crus vel brachium አው፡አንቈረ፡ዐይኖ፡ Gad. T. H.

ንቁር፡ part. *effossus, excaecatus*, ዘንቁር፡ዐይኑ፡ Can. Ap. 52.

ነቋር፡ adj. 1) *luscus, cocles*, Matth. 18, 9; Marc. 9, 47. 2) *caecus*, ቃመጽኡ፡ነቋረ፡ለመሥዋዕትየ፡ Mal. 1, 8.

አንቀር፡ et አንቃር፡ subst. *interior pars oris et narium, fauces*: መቃጥን፡ዘይሰቍር፡አንቀር፡ M. M. f. 106 (vid. sub ላእፍ፡); Kid. f. 33 (vid. sub መቃጥን፡) [vid. etiam ሕንቀርት፡ ... አንቀር፡ ... tam ad ነቀረ፡ quam ad ንኅረ፡ ... vocabulum].

እንቍራ፡ (etiam ሰንቍራ፡) ... Voc. Ae.: ሰንቍራ፡ዘ፡ዘይትወለድ፡ቦቱ፡ንሁብ፡ ወጸቃውዕኒ፡ድኅረ፡ይወዕእ፡ቦቱ፡ [cfr. ...].

እንቃስ፡ et እንታስ፡ ... ይገብእ፡ከልብ፡ዲበ፡ቂያኡ፡ወሐራውያኒ፡ ተኀዚበ፡ዲበ፡እንቃሳ፡ ... እንቃስ፡ ... [... نكس ...]. At ... Voc. ad Cyr. እንቃሳ፡ዘ፡ጭቃ፡ [...].

ነቀቀ፡ i. q. נָקַק et ነቅዐ፡

ንቃቅ፡ subst., Pl. ንቃቃት፡ (נְקִיק), *rima, fissura, caverna*: ንቃቃተ፡ከውሒ፡ (ad Hebr. 11, 38) Chr. Ta. 34.

ነቀበ፡ I, 1 [נָקַב נָקַב, nec non نَقَبَ *extraxit, evulsit*] *se disjungere, se avellere, abalienari* ab aliquo, c. c. እምነ፡ nec non c. Acc. prs.: ነቀበተኒ፡ (*se disjunxit mihi*) ነፍስየ፡እምኔሃ፡በከመ፡ነቀበታ፡ነፍስየ፡ለእኅታ፡ ἀπέστη Hez. 23, 18 (in glossa adscripta exponitur ተግሕሠት፡; Hebr. habet יָקַע ...) ... መቁስ፡ወነቀበ፡ዘ፡አስገለለ፡ ... አስገለ፡.

ተነቀበ፡ III, 1 *disjungi*, ...: ሰላም፡ለዐእት፡ ነፍስኪ፡በመዐዛ፡ክርስቶስ፡ዘተነቅበ፡መሰንቆ፡ማሕሌት፡ሐዋዝ፡ከመ፡ያሰርር፡አልባበ፡ሐራ፡ሰማይ፡ብዙኃን፡እለ፡አልበሙ፡ሐሳበ፡እንዘ፡ይዜምሩ፡ Enc. Ter 21. — *Rad. Ath.*: ተነቅበ፡ዘ፡ተለየ፡

ንቍበት፡ (ንቅበት፡, እንቍበት፡ subst., Pl. ...ታት፡, [i. q. ... vid. Freytag IV p. 319; cfr. نُقْبَة, ወቅፍ፡ ... *cingulum* ...: ሰንደናት፡ገብረት፡ወጸገወቶ፡ወንቍበታተ፡ (v. ወንቅ... v. ወእንቍበታተ፡) ለከነናውያን፡ Prov. 29, 42; Did. 3 (ወንቁበታተ፡, at in ed. Platt p. 13 ወንቍበታተ፡). — In glossa ad Prov. 29. exponitur ጁሕ። — *Voc. Ae.*: ንቁባት፡ (v. ሰንቆባታት፡) ብ፡ አራትያ፡ወርድ።

ናቀት፡ subst., fem., *camela* [نَاقَة, Pl. نُوق نَاق] Vit. Sam.: Gen. 32, 16. — *Voc. Ae.*: ናቃት፡ (sic) ዘ፡የገመል፡ ጌደር።

ነቆታ፡, ኒቆታ፡, ኔከታ፡ n. prgr. sc. νεχωθά i. e. נְכֹתֹה a נְכֹת; ቤተ፡ኒቆታሁ፡ i. e. בֵּית נְכֹתֹה *domus aromatum*, ... sec. alios: *gazophylacium ejus* 4 Reg. 20, 13; Jes. 39, 2. — *Voc. Ae.*: ኒቆታ፡ወቤዴቅ፡ዘ፡የሥዕል፡ቤት፡ቤተ፡መዛግብትኒ፡ይ።

ነቍኀ፡ i. q. ነቅዐ፡

አንቍኀ፡ II, 1 *findere ova* i. e. *pullos ex ovis excludere* c. Acc. ovi: ያነቍኁ፡እንቁቍሆ፡አርዌ፡ምድር፡ (v. ቃነቅዑ፡) Jes. 59, 5.

ነቀወ፡ I, 1 et 2 [نَقَّ *coaxavit, glocitavit, sonuit*; ... *clamorem edidit*; نَعَقَ نَقَّ נָקַק; cfr. ሰንቀወ፡] 1) *sonare, sonum* vel *vocem edere, clangere, strepere, fremere*, de rebus inanimatis: ደወል፡ዘይነቁ፡ 1 Cor. 13, 1 ... ዘአልበ፡ነፍስ፡ይነቁ፡ τὰ ἄψυχα φωνὴν διδόντα 1 Cor. 14, 7 ... ትነቁ፡ (v. ትኔቁ፡) ክርሥየ፡ከመ፡መሰንቆ፡ Jes. 16, 11 ልብየ፡ይኔቁ፡ (v. ይነቁ፡) ከመ፡ሰንዚራ፡ Jer. 31, 36; እብን፡ ትኔቁ፡ (v. ትነቁ፡) ... እመሂ፡ንብቡ፡ነቀወ፡ከመ፡አርጋኖን፡ኢይሠምር፡እግዚ... ... 2) ... de asino 2 Petr. 2, 16 ... ነቀወ፡ከመ፡ሐራውያ፡ ገዳም፡በመዐት፡ Macc. f. 2; Enc. Tachs. 14; *ululare*, de lupo: ይነቁ፡ተዘኣ፡ወይጼውዕ፡አብያጺሁ፡ለቀቲለ፡እንስሳ፡ ... Pach.; *rugire, hinnire, fremere, clamare, vociferari* de bestiis (sua quamque voce), ut: ይነቅዉ፡አራዊት፡ገዳም፡ Zeph. 2, 14; *crocire*, de corvo Zeph. 2, 14; *clangere* de perdice Jer. 17, 11 *cantare, cucurrire, gracillare* de gallo et gallina Matth. 26, 34 74; Clem. f. 13; Did. 30; ነቅዖተ፡ዶርሆ፡ Sal. Req.; *gemere* de columba et turture: ይነቅዋ፡ከመ፡ርግብ፡ Nah. 2, 7 var ከመ፡ማዕነቅ፡እነቁ፡ Jes. 38, 11; *pipire, canere, queri*, de avibus Ps. 103, 13

ንቃው፡ subst. 1) *sonus, sonitus*, ut citharae Org. 3 2) *vox* omnium animalium: ንቃወ፡አራዊት፡ Clem. f. 82. 178; ንቃወ፡አዕዋፍ፡ወአራዊት፡ ... f. 22 ... 179; ex. gr. *rugitus* leonum Job 4, 10; Org. 2; *hinnitus* equorum, ንቃወ፡ አፍራስ፡ Clem. f. 17; *latratus* canum Org. 1; *bombus* vel *murmur*

apium, ንቃወ፡ ዘ.ማ፡ ንህብ፡ Lud. sine auct.; *cantus* avium Enc. Mij. 17; *clangor* aquilae, anseris, Lud. auct. Greg.

ንቅወት፡ n. act. *sonitus* vel *vociferatio* cujusvis generis, ex. gr. cantus galli: ጊዜ፡ ንቅወተ፡ ዶርሆ፡ F. N. 3; Did. 36.

ነቃዊ፡ n. ag. *sonans, vocem edens* cujusvis generis, ut: ነቃዊ፡ ዶርሆ፡ *cantans gallus* Enc. Hed. 27; ሰላም፡ ለከ፡ ነቃ ዊ፡ መጽሐፍ፡ ማዕነቅ ፤ ፊቅጦር፡ (*Victor, cantor Bibliorum, turtur*) Enc. Hed. 15.

ነቅዐ፡ I, 1 [نَقَعَ *diffidit, laceravit,* نُقْعَة *fissura* terrae, ነቍ ኍ፡, נָקַע et በቅወ፡ q. v.] Subj. ይንቃዕ፡ 1) *findi, diffindi, rumpi, dirumpi, scindi, discindi, dehiscere, rimas agere,* de terra, montibus, saxis: ቀላያት፡ ነቅዑ፡ Prov. 3, 20; ይነቅዕ፡ አድባር፡ Hez. 38, 20; Zach. 14, 4; ትነቅዕ፡ ኰኵሕ፡ Jes. 48, 21; de altari: ምሥዋዕ፡ ለይንቃዕ፡ 3 Reg. 13, 3; utribus Matth. 9, 17; dracone: ውኂጦ፡ ነቅዐ፡ (ከይሲ፡) Dan. ap. 13, 27; hominibus de praecipitio dejectis 2 Par. 25, 12; pedibus: እገሪሆሙ፡ ኢነቅዐ፡ 2 Esr. 19, 21; membris corporis: አዘዘ፡ ንጉሥ፡ ይደይዎ፡ ውስተ፡ መቅዐን፡ እስከ፡ ይነቅዕ፡ መለ ያልዩሁ፡ ወይጠወይ፡ ሥጋሁ፡ በእኩይ፡ Sx. Mag. 17; pane: ኅብ ስት፡ ዘተርፈ፡ እምትማልም፡ አው፡ ዘነቅዐ፡ F.M. 26, 1. 2) *erumpere, prorumpere, scatere, scaturire,* de aqua, fonte Jac. 3, 11; አንቅዕተ፡ ማያት፡ ዘይነቅዕ፡ እምነ፡ ጕንደ፡ ደብር፡ Judith 7, 12; ምክሩ፡ ይነቅዕ፡ ከመ፡ ማየ፡ ሕይወት፡ Sir. 21, 13; ነ ቅዐ፡ ማይ፡ በውስተ፡ በድው፡ Jes. 35, 6; ነቅዐ፡ ሎሙ፡ ፈለግ፡ እምእብን፡ Jsp. p. 367; de vermiculis: ይነቅዑ፡ እምሥጋሁ፡ ዕፄያት፡ Job 18, 14. 3) c. Acc. *scaturiendo superfundi* rei: ይነቅዕ፡ ማይ፡ ኵሎ፡ (v. በኵሉ፡) በሐውርተ፡ ይሁዳ፡ Joel 4, 18.

አንቅዐ፡ II, 1 1) *findere, diffindere, discindere, facere ut alqd rimas agat* vel *dirumpatur,* saxa Ps. 77, 18. 104, 39; (Jer. 29, 17 var.); homines: እስመ፡ ይመትሮሙ፡ ወ ያነቅዖሙ፡ ῥήξει αὐτούς Sap. 4, 19; ተአዘዘ፡ ያንቅዕከ፡ እማ እከልከ፡ σχίσει σε μέσον Dan. ap. 1, 55; ventrem gravidarum: አንቅዕዎን፡ ለዕኍሳት፡ Am. 1, 13; Hos. 13, 16; 4 Reg. 8, 12; murum: ዐውሎ፡ ኀያል፡ ያነቅዖ፡ Hez. 13, 11; አንቃዕክምዎ፡ ለዘኢይትሌለይ ፤ ከፈልክምዎ፡ ለዘኢይትከፈል፡ M. M. f. 49. a) *excludere pullos* ovis, c. Acc. ovi: አንቆቅሆ፡ አርዌ፡ ም ድር፡ ያነቅዑ፡ (v. አንቍኍ፡ q. v.) Jes. 59, 5. b) *aperire, recludere* (corda ad audiendum): አንቅዑ፡ ልበክሙ፡ Lit. Jac. 2) a) *facere ut prorumpat, scaturiat, profluat:* አነቅ ዕ፡ አፍላገ፡ ውስተ፡ አድባር፡ Jes. 41, 18; ውእቱ፡ ያነቅዕ፡ ቃ ለ፡ ጥበቢሁ፡ ላዕሌሁ፡ (ἀνομβρεῖν) Sir. 39, 6; (ኢየሱ፡) ዘአን ቅዓ፡ ለጥበብ፡ እምልቡ፡ 50, 28. b) *emittere, profundere* e se, de fonte: ዐዘቅት፡ ምድር፡ አንቅዑ፡ ማያተ፡ ብዙኃ፡ Abush. 47; ዐይን፡ ዘታነቅዕ፡ ነፍጠ፡ Jsp. p. 273.

ንቁዕ፡ part. *scissus, ruptus, rimosus,* de lapide Herm. p. 9. 12; ligno Kuf. p. 77; monte, Herm. p. 75; ጸድፍ፡ ብሔ ሩ፡ ወንቁዕ፡ ምድሩ፡ እምነ፡ ማያት፡ p. 1.

ነቅዕ፡ subst., m. et fem., Pl. አንቅዕት፡, Pl. Pl. አንቅዕታ ት፡ (Hen. 89, 3) 1) *fons, scaturigo,* Gen. 2, 6. 8, 2; Lev. 11, 36; Jes. 49, 10; Ps. 103, 11; Prov. 8, 24; Joel 1, 20; 1 Esr. 4, 28; Judith 6, 11; Hen. 22, 9; እንቃዕክ፡ ንስቲት፡ ነቅዐ፡ ማይ፡ እንተ፡ ኮነት፡ ፈለገ፡ Esth. ap. 10; Apoc. 8, 10; ሠጠቀ፡ አንቅዕተ፡ አፍላግ፡ (δίνας, δῖνας) Job 28, 10; trsl.: Prov. 5, 15. 10, 11; ነቅዐ፡ ማየ፡ ሕይወት፡ Jer. 2, 13. 17, 13; 4 Esr. 14, 52; Hen. 48, 1; Joh. 4, 14; Apoc. 7, 17; fons sanguinis mulierum Lev. 12, 7. 20, 18; Marc. 5, 29. 2) *puteus:* ሐነጸ፡ አንቅዕተ፡ ማያት፡ Sir. 50, 3. — *Voc. Ae.:* ነቅዕ፡ ዘ፡ ምንጭ፡

ንቅዐት፡ n. act. et subst., m. et fem., Pl. ንቅዐታት፡ *fissura, scissura, rima, apertura, hiatus, caverna;* maxillae Jud. 15, 19; ligni Herm. p. 62; lapidis p. 12; panis: ለእመቦ፡ ንቅዐተ፡ ውስተ፡ ኅብስት፡ Kedr f. 89; saxorum, montium, terrae: ንቅዐታተ፡ ኰኵሕ፡ σχισμαὶ τῶν πετρῶν Jes. 2, 19. 21. 7, 19; Jer. 13, 4 var.; Hen. 96, 2; ንቅዐታተ፡ አድባር፡ Jon. 2, 6; Herm. p. 75; ንቅዐተ፡ ምድር፡ ዕሙቀ፡ Hen. 18, 11. 12. 88, 3; ንቅዐተ፡ ማዕምቅት፡ ዘቈላ፡ 56, 3; ገዘተ፡ ንቅዐት፡ (caverna) Sx. Genb. 28; trsl. (scissura) Herm. p. 103.

መንቅዒ፡ part. c. term. adj. *scaturiens* vel *scaturire faciens,* f. መንቅዒት፡, Lud. e Lit.

መንቅዕት፡ subst., Pl. መናቅዕ፡ et መናቅዕት፡, 1) *fissura:* በመንቅዕተ፡ ደብር፡ Macc. f. 25. 2) *femur, femen* (quia inde a femore corpus bifariam fissum est), μηρός ዲበ፡ መንቅዕቱ፡ Cant. 3, 8; እምሐቌ፡ እስከ፡ መናቅዕ፡ Ex. 28, 38; 1 Reg. 4, 18 var.; መናቅዕትኪ፡ Cant. 7, 2; Kuf. 21. 3) መ ናቅዕት፡ transl.: *res* (*compar alteri*) *ex alterâ parte opposita* (Gegenstück): መናቅዕቲሃ፡ ለእኪት፡ ሠናይት፡ ወመናቅ ዕቲሃ፡ ለሞት፡ ሕይወት፡ ከማሁ፡ መናቅዕቲሃ፡ ለጻድቅ፡ ኃጢአ ት፡ ἀπέναντι κακοῦ τὸ ἀγαθόν Sir. 36, 14. — *Voc. Ae.:* ሕዕ ን፡ አንቅዕት፡ (sic) አንገዘ፡ መንቅዕት፡ ብ፡ ብብት፡; *aliud:* መ ንቅዕት፡ ዘ፡ ብብት፡; *aliud:* መንቅዕት፡ ዘ፡ መለያየት።

ነቀዘ፡ I, 1 [amh. ነቀዘ፡; vicina sunt verba *perforandi* et *pungendi* ut נָקַד (נְקֻדִּים), نَخَرَ, نَقَبَ *excavavit, fodit,* نَقِدَ *erosus fuit* dens, cfr. etiam (نَقِرَ) نَخِرَ *foraminibus pertusus, cariosus fuit*] *cariosum esse, cariem contrahere, vermiculari,* de ligno: ዕፀ፡ ዘኢይነቅዝ፡ ξύλον ἄσηπτον Jes. 40, 20; Ex. 25, 5. 10. 26, 15. 26. 32. 27, 1 seq. 30, 1. 35, 7. 24. 37, 4; Deut. 10, 3; Hez. 17, 9; pane Jos. 9, 10 (hebr. נִקֻּדִים); ብዕልክሙ፡ ነቀዘ፡ Jac. 5, 2 Platt. — *Voc. Ae.:* ነቀዘ፡ ዘ፡ ጸነጸነ።

ንቁዝ፡ part. *cariosus, vermiculosus* Jos. 9, 3.

ነቀዝ፡ et ነቅዝ፡ subst., *caries, teredo, vermiculatio:* Matth. 6, 20; ኀበ፡ ኢይከርዮ፡ ሰራቂ፡ ወኢያማስኖ፡ ነቀዝ፡ Phlx. 222; ከመ፡ ነቀዝ፡ ወከመ፡ ቍንቍኔ፡ Hos. 5, 12; ነቀዝ፡ et ነቀዝ፡ var. pro ዕፄ፡ Prov. 12, 4; ከመ፡ ነቀዝ፡ ለአዕጽምት፡ 14, 30. 25, 21.

ነቍጥ፡ subst. *punctum;* „sic vocantur bina illa puncta, quibus singulas voces interstinguere solent Aethiopes", Lud. [نُقْطَة נְקֻדָּה].

ኔቂጥር፡ v. ኔቅጥሮ፡ v. ኔቂጥሩ፡ n. prgr. incertae significationis: an *nectar?* Hen. 31, 1. — *Voc. Ae.:* ኔቂጥራ፡ ዘ፡ አደይ።

ነቀጥቃጥ፡ vid. sub ቀጥቀጠ፡

ነቅጸ፡ I, 1 [نَقَصَ *extenuavit, emaciavit* alqm senectus, نُقِصَ *imminutus fuit*] 1) *exarescere, torrefieri,* de plantis et

corpore: ነቅጸ፡ ከመ፡ ሣዕር፡ አዕጽምትየ፡ συνεφρύγησαν Ps. 101, 4; Genz. f. 7. 2) *tabescere:* ነቅጸ፡ አቡነ፡ በሐዘን፡ ለመዊት፡ Kuf. p. 148. — *Voc. Ae.:* ነቅጸ፡ ጠግዐ፡ ዘ፡ ደረቀ፡

አንቀጸ፡ II, 1 *torrefacere*, plantas, radices, M. F.

ንቁጽ፡ part. *torridus, aridus, durus:* folia ንቁጸ፡ ወሕሩዐ፡ ይለውሱ፡ በመዓር፡ M. F.; trsl.: ዘይምህክ፡ አውሥአ፡ ቃለ፡ ንቁጸ፡ ማእምር፡ ῥῆμα σκληρόν Prov. 17, 27.

ነቀዐ፡ vel **ነቀጸ፡** inus., cujus vis propria in *findendo* est, coll. نقض et تَقَضَّ VII; vic. est ነቅዐ፡, ነቅነ ።

አንቀዕ፡ et **አንቀጽ፡** subst., m. et fem., Pl. **አናቅጽ፡**, 1) *porta (janua)* πύλη, θύρα, urbis Gen. 34, 24; Deut. 22, 24; Jud. 16, 2. 3; 1 Reg. 21, 13; 2 Reg. 10, 8; አናቅጸ፡ አህጉር፡ Jes. 14, 31. 22, 7. 8; Jer. 17, 19; Luc. 7, 12; Act. 9, 24; 2 Esr. 13; አንቀጸ፡ ብንያም፡ Jer. 44, 13; templi: Hez. 40, 6; ዛቲ፡ አንቀጽ፡ ዕጹታ፡ ትነብር፡ 44, 2; Ps. 117, 19; 2 Par. 3, 7 (πυλῶνες); atrii sancti Ex. 39, 9; castrorum Ex. 32, 26. 27; palatii, aedium ampliorum: ገዘአንቀጽ፡ Jer. 22, 2; Prov. 8, 3; Sir. 14, 23 (θυρώματα); domûs Kuf. 49; Marc. 1, 33; አንቀጸ፡ ብርት፡ Jes. 45, 2; አናቅጸ፡ ሞት፡ Ps. 106, 18; Job 38, 17; አናቅጸ፡ ሲኦል፡ Jes. 38, 10; Matth. 16, 18; አንቀጸ፡ ከርሣ፡ ለእምየ፡ Job 3, 10; ሐጸርክዋ፡ ለባሕር፡ በአናቅጽ፡ 38, 8; ዛቲ፡ አንቀጸ፡ ሰማይ፡ Kuf. 27; ጸቢብ፡ አንቀጽ፡, ረሒብ፡ አንቀጽ፡ Matth. 7, 13. 14; ርኅው፡ ሊተ፡ ዐቢይ፡ አንቀጽ፡ 1 Cor. 16, 9; *portae* vel *aditus terrae:* አናቅጸ፡ ብሔርከ፡ Nah. 3, 13. — Vid. ሞኅት፡ — a) secundum usum loquendi Hebr.: *forum* Ruth 4, 1; Deut. 22, 15. 25, 7. b) nonnumquam: locus ante portas, *propylaeum, vestibulum,* ነበረ፡ አንቀጸ፡ ሀገር፡ ἀπέναντι τῆς πόλεως Jon. 4, 5; በአንቀጽ፡ ውስተ፡ ዴዴ፡ ቤተ፡ እግዚ"፡ ἐν προθύροις πύλης Jer. 43, 10; አንቀጸ፡ ዴዴ፡ Hez. 10, 19; አንቀጸ፡ ደይን፡ *vestibulum inferni* (sec. Lud.: limbus patrum) Org. 4. 2) *caput* libri, orationis, Abush. (cujus liber in LIX አንቀጽ፡ divisus est); F. M. (divis. in አንቀጽ፡, subdivis. in ክፍል፡); F. N. (liber divisus est in አንቀጽ፡, አ"፡ in ምዕራፍ፡, ም"፡ in ክፍል)፡; al.; እምአናኅኩ፡ ነገረ፡ በዝንቱ፡ አንቀጽ፡ *in hoc capite* (i. e. *de hoc argumento*) *longius disserere possem*, Chr. Ta. 32.

ነቀፈ፡ I, 1 [radd. נקף נקב نقف vim *percutiendi* habent: aufschlagen, abschlagen, anschlagen, zerschlagen; vid. etiam ነገፈ፡;] Subj. ይንቅፍ፡ 1) *decutere* corticem i. e. *decorticare:* ወነቀፈ፡ ቅርፍተ፡ ዕፅ፡ ἀπέκνισε ξύλον 4 Reg. 6, 6 [Arabes habent خجب]. 2) *maculam incutere, maculare* (physice et ethice), deinde: *ignominia* vel *probro afficere* vel *vitio vertere* [amh. ነቀፈ፡ *to reprove, find fault with, to blame*], Th. Petr. Prov. 20; ኢትንቅፉ፡ ግድፈቶ፡ N. T. rom. in proleg.

ተነቅፈ፡ III, 1 pass., Lud. sine auct.

ንቁፍ፡ part. *maculatus, maculosus, labe notatus,* ንቁፍ፡ ንጡፍ፡ *maculatum emaculatum* Th. Petr. Prov. 20; sensu ethico F. N. 43, 13 (de homine).

ነቀፍ፡ subst. *macula*, Lud. sine auct.

ንቅፈት፡ n. act. et subst. *maculatio, macula, labes,* Kuf. p. 121 (v. ንክብት፡ et ንክፈት፡); ምእመን፡ ወጠቢብ፡ ዘርሑቅ፡ እምነ፡ ንቅፈት፡ ወድኑን፡ (an ወድ"ኑን፡?) እምነውር፡ F. N. 43, 1.

ንቤ፡ vid. sub ብህለ፡

አንበልበለ፡ quinquel. II [sine dubio transpositum e ለብለበ፡, ductum e ለሀበ፡ q. v. (coll. sam. ܠܗܠܒ *splenduit*)] 1) intrs. *flammare, flammam edere, ardere* (φλέγειν): እሳት፡ ሶበ፡ ያንበለብል፡ Ex. 14, 17; Hen. 21, 7. 24, 1; ዘያንበለብል፡ ነዱ፡ Hos. 7, 4; አፍሓም፡ ዘያንበለብል፡ Dan. 7, 9; trsl.: (ማርያም፡) አንተ፡ ሠረቀ፡ ዲቤከ፡ ወአንበልበለ፡ ዋዕዩ፡ (ለዐሓየ፡ ጽድቅ፡) Enc. Teq. 21; de stellis (*scintillare, coruscare*) Org. 6. 2) trs.: *inflammare:* አንበልብል፡ ልሳኖ፡ ለገብርከ፡ Lud. e Ssal. Req.

ንብልቡል፡ part. *flammans, inflammatus:* እሳት፡ ንብልብልት፡ Phlx. 153.

ነበልባል፡ subst., plerumque m., *flamma*, φλόξ, Kuf. 14; Job 41, 12; Prov. 24, 23; Ps. 82, 13. 105, 19; Jes. 5, 24. 10, 18. 29, 6. 43, 2. 47, 14. 50, 11; Thren. 2, 3; Dan. ap. 3, 23; Joel 1, 19. 2, 5; Ob. 18.

ነበልባላዊ፡ adj. rel. *flammeus*, Lud. ex Enc. Patr.

ነበል፡ subst. *flamma:* ነበል፡ ዘአንደድክሙ፡ (in Cod. Laur.; in caeteris ነበልባል፡) Jes. 50, 11; ነበላ፡ ለእሳት፡ Lud. ex Enc. Mij. 30 (in Sx. Tubing.: ነበልባላ፡).

ኔባል፡ et **ኔቤል፡** n. prgr., sc. νέβελ i. e. נֵבֶל *uter*; Aethiopes nomen mensurae liquidorum intelligunt et መስፈርተ፡ praemittere solent, sc. መስፈርተ፡ ኔባል፡ Hos. 3, 2; 1 Reg. 1, 24; 2 Reg. 16, 1; Gad. T. H. — *Voc. Ae.:* ኔባል፡ ዘ፡ ሐብሻት፡ v. አፍሻት ።

ናብሊስ፡ vel **ናብሌስ፡** (ንብሌስ፡ Lud. e Dan. 3, 5 allegat). Pl. **ናብሊሳት፡**, n. prgr., sc. νάβλαις a νάβλα, 1) *nablium*, citharae genus, 2 Reg. 6, 5; 1 Par. 15, 27; Pl. ናብሊሳት፡ 2 Par. 9, 11; ሰላም፡ ለቃልኪ፡ እምድምፀ፡ ናብሊስ፡ አዳም፡ III Sal. Mar. 15. 2) ንብሌስ፡ male pro *gemma* ponitur, ut: እብነ፡ ንብሌስ፡ Org. 1 (Lud.). — *Voc. Ae.:* ናብሊስ፡ ዘ፡ ቃኖል፡; *aliud:* ዘ፡ እንድር፡ ፌንታሂ፡ ይትበሀል፡

ነብሐ፡ I, 1 [נבח, ܢܒܚ, نبح] *latrare:* daemon ejectus est, እንዘ፡ ይነብሕ፡ ከመ፡ ከልብ፡ Gad. T. H. — *Rad. Abb.:* ነብሐ፡ ዘ፡ ጮሐ፡

መንበሕት፡, **አንበሕብሐ፡** vid. sub I በሕብሐ፡

ነበረ፡ I, 1 [radix, cujus usus in Geez latissime patet, in caeteris linguis deperdita (exc. quibusdam ejûs vestigiis in lingua Arab. sub rad. نَبَرَ), Amh. ኖረ፡ et ነበረ፡] Subj. ይንበር፡ 1) *sidere, considere, sedere;* sich setzen Gen. 21, 16. 27, 19; Ruth 4, 1; Job 2, 8. 6, 29; Ps. 109, 1; Matth. 5, 1. 13, 48; Marc. 9, 35; ኢትንበር፡ ማእከለ፡ ዐበይት፡ Sir. 35, 9; ነበረ፡ ዲበ፡ መንበር፡ 1 Reg. 28, 23; ንበሪ፡ ውስተ፡ ምድር፡ Jes. 47, 1; Kuf. 11; sitzen Koh. 10, 6; Prov. 3, 24; Marc. 5, 15; Luc. 5, 17; Thren. 1, 1; Ps. 136, 1; ነበርኩ፡ ሕዙነ፡ 1 Esr. 8, 68. 69; 4 Esr. 10, 2; Jer. 8, 14; ይነብር፡ ውስተ፡ ቤት፡ Gen. 25, 27; Hez. 8, 1; 2 Reg. 7, 1; Gen. 19, 1; Ps. 1, 1. 25, 4; ነበሩ፡ ውስተ፡ ምድር፡ Thren. 2, 10; እምከመ፡ ነበርከ፡ ውስተ፡ ማእድ፡ ዐቢይ፡ Sir. 34, 12; Hez. 33, 41; c. ዲበ፡ vel ላዕለ፡ vel በ፡ vel ውስተ፡ sedis: Matth. 19, 28; Ps. 9, 4. 131, 13; Gen. 31, 34; Jes. 6, 1. 19, 1; Jer. 22, 2; Job 26, 9; 2 Reg. 6, 2;

Hen. 14, 20. 45, 3. In specie a) *sedere*, de regibus (sc. in solio, regnandi causa) Jer. 14, 13; Ps. 28, 9; de judicibus (sc. in tribunali, judicandi causa) Joel 4, 12; Act. 23, 3; **ነበረ፡ ሎሙ፡ ዐውደ፡** (*sedit iis ad judicium* vel *in tribunali*) Act. 25, 6 rom.; 25, 17; de episcopis (sc. in sede episcopali, gubernandi causa) Abush. 50; Sx. b) *praesidere:* **ይነብር፡ ቅድሜሆሙ፡** (in consilio) F. N. 5. c) *obsidere* urbem, c. **ላዕለ፡** Deut. 20, 12; Jos. 10, 31. 34; 4 Reg. 6, 25. d) *consedisse cum* aliquo, c. **ምስለ፡** Sir. 9, 9; Ps. 25, 5. e) **ነበረ፡ ዲያ፡** *in insidiis subsidere* 1 Reg. 15, 5. f) de rebus inanimatis: *situm, positum esse* (κεῖμαι), Matth. 3, 2. 5, 14; Apoc. 4, 2; Ex. 26, 35; **አርዑት፡ ዘነበረ፡** (v. **ዘንበሩ፡**) **ላዕሌሆሙ፡** Jes. 9, 4. g) *esse* apud scriptorem i. e. *scriptum esse*, ut: **ነበረ፡ ውስተ፡ ቀኖናተ፡ ነገሥት፡** *in Canonibus Regum scriptum legitur* F. N. 32. 2) *manere, permanere, remanere, esse*, Gen. 2, 18. 22, 5. 24, 55. 29, 19; Num. 35, 25; Jud. 19, 15; Ruth 3, 18; 1 Reg. 6, 1 (ק̈ר). 22, 3. 25, 13; 2 Reg. 10, 5; Judith 12, 7; Sir. 46, 9; Hen. 10, 3. 87, 4; 1 Cor. 7, 11; Joh. 2, 12. 4, 40; 1 Joh. 2, 10. 19. 3, 14; c. Acc. praed.: **ነበረት፡ መበለተ፡ ፫ዓመተ፡** Judith 8, 4; Hen. 67, 2. 69, 11; **ዘቲ፡ አንቀጽ፡ ዕፁታ፡ ትነብር፡** Hez. 44, 2; 2 Tim. 2, 13; **ኢይትበደር፡ ብዕል፡ እምነቢረ፡ ጥዑይ፡** Sir. 30, 16; **ዘነበርክሙ፡ ክቡዳነ፡ እምንዋመ፡ ፍርሀት፡** Enc. Ter 13; vel seq. Imprf. (sicut post **ሀለወ፡** et **ኮነ፡**), ut: **ነበሩ፡ የዐቅቡ፡ ኵላ፡ ሌሊተ፡** Judith 7, 5; **ነበረ፡ ሀየ፡ ኢሐደ፡ ወርኀ፡ ያስተጋብእ፡** 3, 10, vel seq. **እንዘ፡**, ut: **እስመ፡ መጠነዝ፡ መዋዕል፡ ይነብሩ፡ እንዘ፡ ይትኄረሱ፡** Esth. 2, 12. a) *perseverare, persistere*, in re, c. **በ፡** Joh. 8, 31; 1 Tim. 2, 15; 1 Cor. 7, 40; **ኢነበሩ፡ በኪዳንየ፡** Jer. 38, 32; **አንስት፡ ትንበሩ፡ በገቢረ፡ ሠናይ፡** Clem. f. 190. b) *contentum esse* re, c. **በ፡**, ut: **ንበሩ፡ በሲሳይክሙ፡** ἀρκεῖσθε τοῖς ὀψωνίοις ὑμῶν Luc. 3, 14; vel *fidum manere* alicui, c. **በ፡**, ut: **ኵሉ፡ ብእሲ፡ ይንበር፡ በብእሲቱ፡** τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα ἐχέτω 1 Cor. 7, 2; **ብእሲ፡ ይንበር፡ በብእሲቱ፡ ወብእሲትኒ፡ ትንበር፡ በምታ፡** Clem. f. 188. c) *manere* i. e. *durare, perdurare:* **ቃለ፡ እግዚ፡ ይነብር፡ ለዓለም፡** Jes. 40, 8; **በከመ፡ መከርኩ፡ ከማሁ፡ ይነብር፡** 14, 24. 32, 8; Ps. 101, 13. 111, 3; Hebr. 7, 3; 4 Esr. 8, 26; **ይነብር፡ ስሙ፡ ለዝላፉ፡** Sir. 37, 26; **እምአመ፡ ነበረ፡ ዝዓለም፡** Asc. Jes. 7, 12. 3) *habitare, incolere, commorari:* Jer. 23, 6; **ዐፁ፡ የጊ፡ ቅሩባነ፡ ትነብሩ፡** Jos. 9, 5; c. adv. et praep. loci: Num. 13, 28; Lev. 25, 18. 19; Deut. 2, 10. 20. 19, 1; 1 Reg. 7, 2. 27, 7. 11; Jud. 5, 17; Ruth 1, 1. 2. 4; Jes. 5, 9. 6, 11. 65, 9; Jer. 42, 9. 11; Matth. 23, 21; Act. 28, 16; Apoc. 3, 10; c. **ዲበ፡** vel **ላዕለ፡** terrae Apoc. 8, 13. 11, 10; Lev. 18, 25; c. **ምስለ፡** *cum* vel **ኀበ፡** *apud* pers. Sir. 22, 15; Gen. 34, 16; 4 Esr. 14, 7; Gen. 27, 44; Jos. 9, 14; Tob. 10, 8; creberrime c. Acc. loci: Deut. 2, 12; **እለ፡ ትነብሩ፡ ኢየሩሳሌም፡** Jes. 5, 3. 21, 14. 22, 21. 23, 2. 51, 6. 54, 3; Jer. 4, 3. 11, 2. 25, 2; **ንበሩ፡ ገዳመ፡** 31, 6; Luc. 1, 80; Hebr. 11, 9. a) *cohabitare* cum muliere, c. **ምስለ፡**, Deut. 22, 13; Sir. 25, 16. 26, 7; 1 Cor. 7, 12. 13. b) *habitari, habitatum esse*, de urbibus et terris: **ይሁዳ፡ ለዓለም፡ ትነብር፡** κατοικηθήσεται Joel 4, 20; Zach. 1, 11; **አህጉር፡ እለ፡ ይነብራ፡** Jes. 10, 14. 13, 20. 44, 26; Jer. 17, 25; 4 Esr. 10, 61; **ዘአንበሌሆሙ፡ ኢይትከሀል፡ ነቢረ፡ ሀገር፡** Sir. 38, 32. — *Voc. Ac.:* **ነበረ፡ ዘ፡ ተቀመጠ፡**

አንበረ፡ II, 1 1) *sedere facere:* **ውስተ፡ ዐውድ፡ ኢያነብርዎሙ፡ ምስለ፡ መኳንንት፡** Sir. 38, 33; Ps. 112, 7; 1 Reg. 2, 8; Prov. 18, 16; **ያነብርዎሙ፡ ለነገሥት፡ ዲበ፡ መናብርት፡** Job 12, 18. 36, 7 (c. **ውስተ፡**); **ኢታንብር፡ ምስለ፡ የማንከ፡** Sir. 12, 12; Hen. 61, 8; **ምንተ፡ ያነበረክሙ፡** Jud. 18, 8; 4 Reg. 7, 3; **ኢታንብር፡ ዕሩዐ፡** Sir. 30, 36. 2) *ponere* (cum compositis), *collocare, statuere, constituere:* Luc. 19, 21. 22; ex. gr. sellam Ps. 121, 5; Job 29, 7; Jes. 14, 13; Jer. 1, 15; ahenum Hez. 24, 3; statuam Jes. 46, 7; signum Kuf. 2; altare Ex. 40, 26, arcam 40, 3; mensam 40, 20; candelabrum Matth. 5, 15; Luc. 11, 33; lapidem Rom. 9, 33; stellas in coelo Kuf. 2. a) *ponere, collocare* alqm Hen. 39, 3; milites Jos. 8, 12. b) *imponere* Marc. 10, 16; Luc. 19, 20; **አንበሩ፡ ልብሶ፡ ዲበ፡ መታክፍቲሁ፡** Kuf. 7; Gen. 21, 14; **አጺብዎ፡ ዲበ፡ አዕይንት፡** Kuf. 23; **አንበርዋ፡ ውስተ፡ ሰረገላ፡** 1 Reg. 6, 8; **ታነብር፡ ዲበ፡ ገሐፍት፡** Ex. 29, 3; **ታነብር፡ ርእሶ፡ ውስተ፡ ዘሌሌከ፡** 29, 17; **ውስተ፡ ደይን፡ አንበሮሙ፡** Judae 6; **አንበሩ፡ ሰፍነገ፡ ዲበ፡ ሕለት፡** Joh. 19, 29; Matth. 27, 37; in specie: *manum imponere*, **እደ፡** c. **ላዕለ፡** vel **ዲበ፡** Ex. 29, 10. 15; Lev. 1, 4; Asc. Jes. 6, 5; Matth. 9, 18; al.; **አንብሮ፡ እድ፡** χειροθεσία *impositio manuum* Lit. Joh.; **ጸሎተ፡ አንብሮ፡ እድ፡** Genz. f. 22. c) *apponere:* **አንበረ፡ ለከ፡ እሳተ፡ ወማየ፡** Sir. 15, 16; 1 Reg. 9, 24. d) *reponere:* Ex. 2, 2; **ይትጌበር፡ ዘያነብር፡** Prov. 6, 8; Kuf. 3; Hen. 89, 71; coll. Luc. 19, 21. 22. e) *deponere:* Act. 4, 35; 1 Reg. 10, 25; in specie vestes, i. e. *ponere* vel *exuere* Joh. 13, 4; Lev. 16, 23; Gen. 38, 19; **አንበረት፡ አልባሰ፡ መበልናየ፡** Kuf. 41. f) *admovere, advertere:* **አንበሩ፡ በክሳዱ፡ መጥበሕተ፡** Enc. Nah. 28; **ላዕሌሆን፡ አንበርኩ፡ ልብየ፡** Kuf. 25; etiam (omisso **እደ፡**) *manum admovere* i. e. *aggredi* alqm (ἐπιτίθεσθαι) Did. ed. Platt p. 53. g) *attribuere:* **ዘክብረ፡ ያነብር፡ ሎቱ፡** (*sibi*) Prov. 12, 9. h) *facere* (שׂים): **ወአንበረ፡ ወርቀ፡ ከመ፡ እብን፡** 2 Par. 1, 15. i) *constituere* alqm: **ያነብር፡ ነገሥተ፡ ወይስዕር፡** Dan. 2, 21; vel alqd: **እመቦ፡ ዘነሥአ፡ እመጻሕፍት፡ ሐሰት፡ እንተ፡ አንበርዋ፡ ከሓድያን፡ ወአብአ፡ ኀበ፡ ቤተ፡ ክርስቲያን፡** F. N. 2. 3) *manere facere* i. e. *retinere, detinere* alqm, Philem. 13; Ex. 9, 28. 4) *habitare facere* Ps. 112, 8; Hen. 22, 4. 45, 5; **አነብረክሙ፡ ውስተ፡ ብሔርክሙ፡** Jer. 7, 7. 12, 15. 39, 37. a) *cohabitare facere* i. e. *uti:* **እመቦ፡ ብእሲ፡ ዘአንበረ፡ ዕቅብተ፡ ኢይደልዎ፡ ከመ፡ ይኩን፡ በመዓርገ፡ ክህነት፡**, vel **እመቦ፡ ዘአንበረ፡ ዕቅብተ፡ ምስለ፡ ብእሲቱ፡ አው፡ እምድኅሬሃ፡**, vel **እመቦ፡ ዘአንበረ፡ ዕቅብተ፡ ውስተ፡ ቤቱ፡** F. M. 8, 1. b) habitare facere affectum in animo i. e. *habere:* **አንበርከ፡ ጽልሑተ፡ ውስተ፡ ልብከ፡** Job 11, 14; **ኢያንብሩ፡ ቂመ፡ ውስተ፡ ልቦሙ፡** Did. 11. c) *habere* vel *tractare* alqm: **አንበርናከ፡ ሠናየ፡** ἐχρησάμεθά σοι καλῶς Gen. 26, 29.

አስተናበረ፡ IV, 3 (raro **አስተነበረ፡** IV, 1) 1) *suo* quidque *loco ponere, ordine disponere, bene componere* vel *instituere, in ordinem cogere:* **አስተናበረ፡ ዕፀወ፡** 3 Reg. 18, 33; **ቅዳሕ፡ ወይኖ፡ ወአስተናብር፡** Dan. ap. 13, 11; Ex. 40, 16; 3 Reg. 7, 14; 1 Cor. 12, 18; in republica: **በጽምው፡ ወበየውሀት፡ ለዝሉፉ፡ አስተናብር፡ ኵሎ፡** Esth. 3 aper.; orationem, Chr. ho. 12 (vid. **አስተራትዐ፡**); **አስተጋብኦ፡** (sc. librum) **ወአስተናበረ፡ ምዕራፋተ፡** (sc. libri), Abush. in proleg. 2) *stabilire, constituere:* **አስተናበረ፡ አድባረ፡ ወአውግረ፡** Lit. 176, 1; id., sed **አስተነበረ፡** Macc. f. 10; **አበው፡ አስተናበሩ፡ ቀኖናሆሙ፡** F. M. 13.

ንቡር፡ part. 1) *sedens:* **ትዜሀር፡ ንቡረከ፡ ውስተ፡ ቤትከ፡** 4 Reg. 14, 10; 1 Cor. 14, 30; Org.; **ይሰክቡ፡ ንቡረ፡** *dormiunt sedentes* Reg. Pach. 2) *positus*, Luc. 24, 12; Joh. 2, 6. 20, 6;

Ex. 29, 25; Jer. 24, 1: መልዕልተ፡ ኵሉ፡ ሰማያት፡ መንበርከ፡ ንበር፡ Asc. Jes. 7, 22. 8, 7; ሀለዉ፡ ንቡራን፡ መልዕልተ፡ አርእስቲሆሙ፡ 2 Par. 4, 12. a) *impositus:* አርዑት፡ ዘንቡር፡ ዲበ፡ መትከፍቶሙ፡ Jes. 9, 4. b) *repositus*, Luc. 12, 19; Asc. Jes. 8, 14. 26. 9, 24. 11, 40. c) *constitutus* vel *usu receptus* F. N. 12 (vid. sub ቅዳሴ፡). d) ንቡረ፡ እድ፡ *cui manus sunt impositae* i. e. *manuum impositione consecratus* vel *ordinatus* Lit. 170, 1; V. S. (Praeterea ንቡረ፡ እድ፡ appellatur *antistes ecclesiae laicus*, Axumae, vid. Bruce I p. 521; Rüpp. II p. 267; d'Abbadie Cat. p. 109, et aliorum oppidorum, d'Abb. Cat. p. 87.). 3) *mancus, durans:* ንቡር፡ ጌጋይክሙ፡ μένει Joh. 9, 41. a) *is qui est:* እስመ፡ ንቡር፡ ውስተ፡ አፉሆሙ፡ መጥባሕት፡ Prov. 12, 18; ዘንቡር፡ ውስተ፡ ዝንቱ፡ አንቀጽ፡ *id quod est* (i. e. *scriptum legitur*) *in hoc capite*, F. N. 37. b) *perseverans:* Maria ክንት፡ ንብርት፡ ትስምዕ፡ ቃለ፡ እግዚእን፡ Phlx. 3. 4) a) *habitans, incolens:* ንቡራን፡ ውስተ፡ ምድር፡ Jer. 47, 9 var.; Jes. 18, 3 var.; Num. 22, 11. b) *habitatus:* Zach. 7, 7; Jes. 18, 3 var.

ንብረት፡ n. act. et subst., m. et fem. 1) *sessio* Ps. 138, 1; ንብረቶሙ፡ ወተንሥኦቶሙ፡ Thren. 3, 62; ንብረቱ፡ በየማንከ፡ Genz. f. 115; Mavâs. nr. 53. In specie: *sessio episcopi* vel *patriarchae* i. e. administratio: ኍኍ፡ ንብረቱ፡ Cat. Cod. Bibl. Bodl. p. 14; ፲፰ዕለት፡ እምንብረቱ፡ ዲበ፡ መንበሩ፡ Phlx. 15. 2) *positio:* ንብረተ፡ ከዋክብት፡ ἀστέρων θέσεις Sap. 7, 19. 29; Cant. 4, 9. a) *situs:* ናሁ፡ ንብረታ፡ ለዛቲ፡ ሀገር፡ ሠናይት፡ 4 Reg. 2, 19. b) *dispositio, modus:* ንብረተ፡ መናቅዕትኪ፡ ῥυθμοὶ μηρῶν Cant. 7, 2. c) *impositio manus:* ንብረተ፡ እድ፡ Ssal. Req.; etiam nomen orationis liturgicae: ወእምድኅሬሁ፡ ትብል፡ ንብረተ፡ እድ፡ Genz. f. 62 (aliâs: ጸሎተ፡ አንብሮ፡ እድ፡). d) *institutio, constitutio:* አዝማድ፡ ዘበንብረት፡ (opp. et consanguineis et affinibus et propinquis spiritualibus) e. gr. collactanei vel pupilli F. N. 24, 2; አብ፡ በንብረት፡ ዘውእቱ፡ ሐፃኒ፡ F. N. 32. 3) a) *stabilitas:* ሰአሉ፡ በንብረት፡ ንግሥ፡ ወኍኍ፡ መዋዕሊሁ፡ (sie beteten für) Jsp. p. 316. b) *substantia, res:* ኀላፊ፡ ውእቱ፡ ንብረቱዝ፡ ዓለም፡ 1 Cor. 7, 29. 33; Col. 2, 20; Clem. f. 201. 254. c) *status, conditio:* ሠናየ፡ ኮነ፡ ንብረቶሙ፡ ለሕዝብ፡ Act. 24, 3; ንብረተ፡ ነፍስየ፡ ወሥጋየ፡ በእደ፡ሁ፡ እኁኀ፡ Enc. Hed. 6. d) *vivendi ratio, vita:* ንብረትየ፡ ዘበንእስየ፡ βίωσις Act. 26, 4; በላዕለ፡ ውሉዱ፡ ያስተርኢ፡ ንብረቱ፡ ለሰብእ፡ Sir. 11, 28; βίος ንብረቱ፡ ከመ፡ ዘኢኮነ፡ ሕያው፡ Sir. 40, 29; ኀዳጥ፡ ውእቱ፡ ወማሕዘን፡ ንብረትነ፡ Sap. 2, 1. 4. 15; Prov. 5, 9; በብዝኀ፡ ንብረት፡ Job 12, 12; ከመ፡ በሰላም፡ ወበጽምው፡ ይኩን፡ ንብረትነ፡ 1 Tim. 2, 2; Clem. f. 239; ንብረተ፡ ዓለም፡ αἱ τοῦ βίου πραγματεῖαι 2 Tim. 2, 4; ζωή Job 7, 1. e) *victus, (facultates):* ይኩን፡ እምጠለ፡ ምድር፡ ንብረትከ፡ Kuf. 26; Marc. 12, 44 rom.; δίαιτα Job 5, 3. 21; βίος Cant. 8, 7; ኀልዮ፡ ንብረት፡ Clem. f. 254 (Sorgen für den Unterhalt). 4) *habitatio, commoratio:* በቀዳሚ፡ ንብረቶሙ፡ 4 Reg. 17, 25; ንብረቶሙ፡ ውስተ፡ ገዳም፡ Chr. ho. 6; ዘኢኮነ፡ ምስለ፡ ሰብእ፡ ንብረቱ፡ 4 Esr. 3, 50; Dan. 2, 11; δίαιτα ረሰይኩ፡ ሎቱ፡ ገዳመ፡ ንብረቶ፡ Job 39, 6; ዘእልበ፡ ንብረት፡ ዘነበ፡ መሰየ፡ ይበይት፡ Sir. 36, 31; κατάστασις 1 Par. 4, 33; ቤተ፡ ንብረቶሙ፡ Judith 9, 13.

ነባር፡ n. ag. i. q. ነባሪ፡ *verna*, Job 19, 16.

ነባሪ፡ n. ag., sing. et coll., Pl. ነበርት፡ 1) *milites praesidiarii, praesidium*, 2 Reg. 8, 6. 2) *mancus, stabilis:* ማኅደር፡ ነባሪ፡ (sc. beatorum) Genz. f. 91. 3) *habitator incola:* ነበርት፡ ኢየሩሳሌም፡ [illegible] እለ፡ ይነብሩ፡ ኢ...፡ var. Jer. 42, 13; vel *inquilinus* Kuf. p. 165; at plerumque *verna, famulus domesticus, servus, familia:* sing. οἰκέτης Sir. 7, 20. 10, 25. 30, 39; Gen. 9, 25; Rom. 14, 4; ነባሪከ፡ ዘይትቀነይ፡ ለከ፡ Sir. 4, 4; δοῦλος Gal. 3, 28. 4, 1; coll. οἰκέται (familia) Sir. 6, 11; 1 Petr. 2, 18; θεράποντες ነባሪከ፡ Prov. 27, 25 (cfr. Job 19, 16), θεράπαιναι Job 31, 31; δοῦλοι 2 Reg. 9, 10; 1 Cor. 12, 13; Tit. 2, 9; 1 Tim. 6, 1; Eph. 6, 5; σώματα Gen. 34, 29. 36, 6.

ኑባሬ፡ subst. 1) *dispositio:* ኀድግ፡ ኀሊና፡ ዘበምድር፡ ወዕድዎሙ፡ ለከዋክብት፤ ሥነ፡ ሥርዐቶሙ፡ ወኑባሬሆሙ፤ እምዝንቱ፡ ኵሉ፡ ተልዒለዕከ፡ (sic pro ተልዒለከ፡) በልቡናከ፡ Deg. 2) *institutio, constitutio:* ተዘምዶ፡ ዘኑባሬ፡ (opp ተዘምዶት፡ ጠባይዓዊ፡; vid. ንብረት፡) F. N. 52. 3) *sedis collocatio:* ሰላም፡ እብል፡ እንተ፡ ከንከ፡ ነጻሬ፤ ገቢር፡ አምላክ፡ ማእከለ፡ እንስሳ፡ ኑባሬ፤ ዕንበቆም፡ ነቢይ፡ (*quod vidisti Deum sedem collocare inter animalia*; coll. Hab. 3, 2) Enc. Hed. 3.

አንባሪ፡ n. ag. (II, 1) *ponens:* አንበርያነ፡ ቃል፡ *qui sententiam ponunt* (vel *ponunt* in genere vel *dicunt*), F. N. p. 6.

መንበር፡ subst., m. et fem., Pl. መናብርት፡ 1) *sedes* i. e. *sedile, sella, solium, thronus, cathedra, tribunal*, δίφρος 1 Reg. 1, 9. 4, 13. 28, 23; Job 29, 7; Prov. 9, 14; καθέδρα 1 Reg. 20, 25; Ps. 1, 1; Matth. 21, 12; Marc. 11, 15; መንበረ፡ ምስማክ፡ Herm. p. 2; 4 Reg. 18, 16; συμψέλλιον Herm. p. 7; መንበሩ፡ (ለመጸር፡) Cant. 3, 10; θρόνος regnantium 2 Reg. 7, 13; Jes. 9, 7. 14, 9; Jer. 1, 15; Job 12, 18; Sir. 10, 14. 24, 4; ዘይነብር፡ ላዕለ፡ መንበረ፡ መንግሥት፡ 40, 3; Luc. 1, 32. 52; Apoc. 4, 4; መንበረ፡ ምኵናን፡ θρόνος ἀρχῆς Prov. 16, 12; Dei Jes. 6, 1. 66, 1; Ps. 9, 4. 46, 8; Matth. 5, 24. 23, 32; Apoc. 1, 4; judicum Ps. 121, 5. 93, 20; መንበረ፡ ፍትሕ፡ *tribunal* F. N. 43, 6; magistri Matth. 23, 2; episcopi, patriarchae F. N. 4; Sx. a) „locus sacratior in adyto seu sanctuario, quem Graeci θρόνον vocant" Lud. sine auct. b) nomen unius ex (novem) ordinibus angelorum Col. 1, 16; Asc. Jes. 8, 8. 9; Clem. f. 61. 102. c) *judices* regni Abyssinici, quorum singuli መንበር፡ (vel amh. ወምበር፡, ወንበር፡) appellantur, Lud. lex. Amh. c. 71; Isenb. lex. p. 32. 149. d) *munus, officium:* መንበረ፡ ቀሳውስት፡ Syn. in Lud. comm. hist. p. 314 n. 46. 2) *basis, fundamentum*, βάσις Ex. 30, 18. 38, 26. 39, 8; Lev. 1, 16. 4, 7; Deut. 12, 27; መናብርት፡ θυεε (*paterae*, at Aeth. intellexit *limina*) Jer. 52, 19 vrs. nov. 3) *sedes* i. e. *habitatio, domicilium, mansio*, (aliâs ምንባር፡): Apoc. 18, 2; Kuf. 10; Asc. Jes. 2, 12.

ምንባር፡ subst., plerumque m., Pl. ምንባራት፡ 1) *locus*, a) in quo quid positum est, τόπος: ኰነሕ፡ ይበሊ፡ በውስተ፡ ምንባሩ፡ Job 14, 18. 27, 21; እምከመ፡ አንበርዎ፡ ኢይትሐወስ፡ እንከ፡ እምንባሩ፡ Jes. 46, 7; 4 Esr. 5, 31 (an: *status?*). b) ubi quid reponitur, *apotheca:* ምንባራት፡ ንዋያተ፡ ሐቅል፡ ἐπλοθῆκαι *armamentaria* 2 Par. 32, 27. c) ubi quis habitat *sedes, mansio, habitatio, domicilium*, Gen. 10, 30. 14, 12. 18, 33; Ex. 16, 29; ገበርኪ፡ ምንባራተኪ፡ ውስተ፡ ኵሉ፡ መርሕብ፡ Hez. 16, 31; Nah. 3, 10. 2) *basis, fundamentum, sustentaculum, pes*, Lev. 1, 15. 4, 18; 4 Reg. 16, 17; ምንባረ፡ መቅጹት፡ χυτρόποδας Lev. 11, 35. 3) *sedes, sella, cathedra* (aliâs መንበር፡); 1 Reg. 20, 18; 4 Reg. 16, 18; ኢርድኦ፡ በንእሱ፡ የሐውር፡ ኀበ፡ ምንባረ፡ ማእምራን፡ ከመ፡

ይትመሀር፡እምኔሆሙ፡ Jsp. p. 328 (nisi malueris secundum n. 1, c interpretari).

መንበርት፡ subst., m. et fem. 1) *status, conditio* (vid. ንብረት፡): እምንግሀ፡እስከ፡ሰርክ፡ትትዐለው፡መንበርት፡ μεταβάλλει καιρὸς Sir. 18, 26. 2) *vita:* እመኒ፡ኖኅ፡መንበርቶሙ፡ውስተ፡ምድር፡ ἐάν τε γὰρ μακρόβιοι γένωνται Sap. 3, 17. 3) *victus*, Luc. 8, 14; 1 Joh. 2, 16. 3, 17; Marc. 12, 44 Platt; Did. 14; ተሀየያ፡ለመንበርትከ፡ሥጋዊት፡ወአስተሐምም፡ለመንበርትከ፡መንፈሳዊት፡ Phlx. 76.

አናብርት፡ vid. sub ዐንበር፡

ነበርጻው፡ subst. morbi species, *inflammatio? febris?* Kuf. p. 84 (v. ነበጽራው፡); Vers. lat. p. 27 exhibet *febris* [cfr. برسام; an በረጸ፡?].

ነበስበስ፡ *micatus* vid. sub በስበሰ፡

ነበበ፡ I, 1 [نَبَّ et نَبْنَبَ *mutivit, fremuit* caper; vicina sunt נבא (ነቢይ፡) et ንብሐ፡] Subj. ይንብብ፡ 1) raro: *murmurare, fremere, strepere* (sicut הָגָה; amh. ነበበ፡ *sonare*, Isenb. p. 105): መሰንቆ፡ይነብብ፡ 1 Cor. 14, 7 rom.; ከመ፡ርግብ፡እነብብ፡ Jes. 38, 14. 2) plerumque: *loqui*, (sprechen; differt a ነገረ፡ sicut sprechen a reden), abs. Job 2, 13. 6, 4. 7, 11 (opp. tacere); 13, 13; እንበለ፡ትንብብ፡ጠይቅ፡ πρὶν ἢ λαλῆσαι μάνθανε Sir. 18, 19; ንብብ፡ለእመ፡አብሑከ፡ 35, 7; Jes. 1, 2; እንዘ፡ይነቡ፡ 65, 24; እግዚ"፡ነበበ፡በአፉሁ፡ 25, 8; 4 Esr. 3, 29; ቃል፡ዘይነብብ፡ 4, 21; c. Acc. rei: Ex. 4, 12; Deut. 18, 20—22; ኢትሚጥ፡ብጽዓቲከ፡ዘነበብከ፡ Sir. 7, 14; ይነቡ፡ሐሰተ፡እምከርሦሙ፡ Jes. 8, 19. 21; አፉሁ፡ለእግዚ"፡ነበበ፡ከመዝ፡ 24, 3. 59, 4. 13; Ps. 5, 6. 57, 1; ሶበ፡አኅለቈ፡ነቢበ፡ዘንተ፡ነገረ፡ 4 Esr. 5, 1; Matth. 5, 11; Job 2, 9; ብዙኀ፡ትነብብ፡ 11, 2; ነቢበ፡ብዙኀ፡ነገር፡ 34, 37; c. Acc. prs. (*alloqui*): Lev. 16, 1. 17, 1. 18, 1; Num. 26, 1; 1 Reg. 26, 6; Ps. 2, 5; Hez. 3, 16. 21, 1; Jes. 28, 11; Dan. 8, 18; ይንብቡኒ፡ 4 Esr. 10, 3; c. dupl. Acc.: ይንብቡኒ፡ቃለ፡ 2 Esr. 9, 4; ዘይነብበኒ፡ τί λαλήσει ἐν ἐμοί Hab. 2, 1. a) *loquendi facultate praeditum esse* Ps. 113, 15; Matth. 9, 33 Platt; ሕፃናት፡ዘዓመት፡ይነቡ፡ወይትናገሩ፡ 4 Esr. 4, 23. b) *sermone* i. e. *ratione praeditum esse:* በርእስ፡የኀድር፡ነቢብ፡ወአእምሮ፡ τὸ λογιστικόν (*ratiocinandi facultas*) Chr. Ta. 5; ማይ፡ዘኢይነብብ፡ (ἄλογον) 4 Esr. 4, 55. c) *loqui lingua*, c. በ፡, ut: ይነብብ፡በነገረ፡ከነዓን፡ Jes. 19, 18; ይንብብ፡በልሳን፡እንተ፡ቃስተርኢ፡ Kuf. p. 51; Act. 2, 4; Asc. Jes. 8, 20. d) *diserte loqui, orare, eloquentem esse*, Ex. 4, 14; ዘይክል፡ነቢበ፡ δυνατὸς ἐν γλώσσῃ Sir. 21, 7; ዐቃቤ፡ነቢብ፡ ῥήτωρ *orator* Act. 24, 1. e) *multa loqui, fabulari, loquacem esse:* መንፈሰ፡ነቢብ፡ πνεῦμα πολύρρημον Job 8, 2; at plerumque adjecto ብዙኀ፡ vel አብዝኆ፡, ut: ነቢበ፡ብዙኀ፡ነገር፡ Job 34, 37; ዘይጸልእ፡ብዙኀ፡ነቢበ፡ Sir. 19, 6; ለዘያበዝኆ፡ነቢበ፡ይትቈጥዕዎ፡ 20, 8; Job 4, 2. f) አዕበየ፡ነቢበ፡ *fastuose loqui* 2 Reg. 19, 29. g) *blande compellare, benigne alloqui:* ንብብዋ፡ውስተ፡ልባ፡ Jes. 40, 2; Matth. 25, 36. 39. h) ነቢብ፡ nonnumquam i. q. *sermo, verba, dicta:* 4 Esr. 8, 26. 29; Ps. 18, 2—4. 118, 9. 17. 25. 28; ነቢቦቱ፡ Org. 3) i. q. አንበበ፡, sc. a) *meditari:* ነበቡ፡ከንቶ፡ ἐμελέτησαν κενά Ps. 2, 1. b) *legere* Hen. 13, 7. c) *cantare* Dan. 3, 24 var. (vid. አንበበ፡).

አንበበ፡ II, 1 1) *sonare* vel *strepere facere* i. e. a) vocem edere ad canendum i. e. *canere, cantare, recitare, hymnum celebrare:* ከመ፡ይዘምሩ፡ወያንብቡ፡ ᾄδοντες 1 Par. 6, 31; እለ፡ያንብቡ፡በጸናጽል፡ ἀποφθεγγόμενοι 25, 1; ይሴብሑ፡ወያንብቡ፡ ὑμνῳδοῦντες 25, 6; ὑψῶσαι ᾠδήν 2 Esr. 3, 12. 22, 46; ὑμνεῖν Dan. 3, 24; አንብብ፡ወእሴብሕ፡ Judith 16, 13; እገኒ፡ወአነብብ፡ Sir. 51, 11; Matth. 26, 30; Marc. 14, 26; c. ለ፡ alicui: አንብብ፡ለስምከ፡ Jes. 25, 1. α) *praecinere, cantum praeire:* አንበበ፡ዮዲት፡በዛቲ፡ስብሐት፡በኀበ፡ኵሎሙ፡ደቂቀ፡እስራኤል፡ወአውሥኡ፡ኵሉ፡ሕዝብ፡በይእቲ፡ስብሐት፡ Judith 15, 14. β) *alta voce clamare, jubilare:* ያንብቡ፡ደቂቀ፡አሮን፡ወይነፍሑ፡በቀርነ፡ዝብጦ፡ ἀνέκραγον Sir. 50, 16. b) *legere* scripta, libros, c. Acc. Kuf. 2. 32; ስእኑ፡አንብቦታ፡ለመጽሐፍ፡ Dan. 5, 8; Jes. 29, 11. 12; 4 Reg. 5, 7. 19, 14; Hen. 81, 1; Matth. 12, 3; 2 Cor. 3, 15; Apoc. 1, 3; c. ውስተ፡ vel በ፡ libri Matth. 12, 5. 21, 42; Deut. 17, 19. α) *legere aliquo audiente, recitare, praelegere:* አንብብ፡ዘነገረ፡ Jer. 3, 12. 11, 6; አንቢበከ፡ይእተ፡መጽሐፈ፡ 28, 63; Bar. 1, 14; Luc. 4, 16; Act. 15, 21; c. በኀበ፡ prs.: አነብብ፡በኀበ፡ብዙኃን፡ Job 31, 36; Bar. 1, 3; c. ለ፡, ut: ያንብቡ፡ሎቱ፡ Esth. 6, 1; c. በቅድመ፡ prs.: Hen. 89, 63; 2 Esr. 4, 23; c. ውስተ፡እዝነ፡ Jer. 43, 6. 10. β) *studere literis*, μελετᾶν: አንብብ፡መጽሐፎ፡ Sir. 6, 37; Ps. 1, 2; c. በ፡ Ps. 118, 70. c) *meditari* (הָגָה), μελετᾶν, በአንብቦትየ፡ Ps. 38, 4. 76, 5. 118, 16; አነብብ፡ለከ፡ ἐμελέτων εἰς σέ Ps. 62, 7. 2) *loqui facere* a) *loquendi facultatem restituere* vel *praebere:* ለበሃማን፡ያነብቦሙ፡ Marc. 7, 37. b) *verba suggerere* alicui, *inspirare, dictare*, c. Acc. prs. et rei Marc. 13, 11; Asc. Jes. 4, 21. c) *proclamare, praedicare* publice, alqm vel alqd, c. Acc. Matth. 26, 13; Did. ed. Platt p. 106 lin. 5.

ተነበ፡ III, 1 1) *recitari* a) *cantando; hymno celebrari:* እምንግሀ፡ይትነበብ፡ቅድሳቱ፡ ἀπὸ πρωΐ ἠχεῖν τὸ ἁγίασμα Sir. 47, 10. b) *legi, praelegi:* በእንተ፡ጸሎት፡ዘይትነበብ፡ዲበ፡ማይ፡ (super aquam baptismatis) Did. 40; ኵሉ፡መክፍት፡ዘተነበበ፡ውስቴታ፡ዛቲ፡ጸሎት፡ Kedr f. 16. 17; Lit. 161, 3. 162, 2; c. በቅድመ፡ Hen. 89, 71. 97, 6; Sx. Teq. 9; ዘተነበ፡ቅድመ፡ንጉሥ፡ 2 Par. 34, 24. 2) *enuntiari, dici:* ዘኢይትነበብ፡ τὰ ἄδηλα, *ineffabilia* Ps. 50, 7.

ተናበበ፡ III, 3 *colloqui, sermonem conferre;* 4 Esr. 4, 23 var.; c. Acc. prs.: ተናገሮ፡ወተናበበ፡ Enc. Haml. 3; c. ምስለ፡ prs.: እስመ፡መላእክት፡ተናበቡ፡ምስለ፡አይሁድ፡ οἱ ἄγγελοι ὡμίλησαν τοῖς Ἰουδαίοις Chr. ho. 1; c. Acc. vel በ፡ vel በእንተ፡ rei et c. በበይናት፡ pers.: ተናበቡ፡በበይናቲሆሙ፡ብዙኀ፡ተስእሎታተ፡ወአውሥኦታተ፡ Cyr. f. 3; ኢይትናበቡ፡በበይናቲሆሙ፡በነገረ፡ስላቅ፡ወኀፍረት፡ F. N. 10, 6; Org. 4. a) *dicere contra* alqm i. e. *accusare* eum: መንፈሰ፡እግዚ"፡ይትናበብ፡በላዕሌከ፡ Macc. f. 25. b) *dicere pro* aliquo i. e. *causam defendere* alcjs, *patrocinari*, παρακαλεῖσθαι, c. በእንተ፡ clientis Deut. 32, 36; Ps. 89, 15. 134, 14; Org. 6; poetice c. dupl. Acc. *patrocinando impetrare* alicui alqd: ተናበብዮ፡ዳኅና፡ (incolumitatem ei impetra) Lud. ex Enc. Mij. 3. c) in genere: *loqui, dicere* (sc. ad alios; sicut ተናገረ፡), ut: ኢይደሉ፡ለባሕታዊ፡ተናበቦ፡ቃለ፡ስርግው፡ Phlx. in epilogo.

ንቡብ፡ part. *recitatus, lectus*, Lud. sine auct.

ንባብ፡ (raro ንበብ፡ ut Matth. 10, 14 rom.; Lud.), subst.,

plerumque m., 1) *loquela, sermo:* ንባበ፡ አፉሆሙ፡ Kuf. 23; Prov. 4, 4. 20 (ῥήσεις); ተወከፍ፡ ንባበ፡ ዘአየ፡ (λόγους) 4, 10; ድምፀ፡ ንባቦሙ፡ Sap. 1, 9; Koh. 5, 6. 10, 12. 20; 4 Reg. 19, 4; ንባብ፡ ዕሩቅ፡ ῥῆμα ἀργόν Matth. 12, 36; በአብዝኖ፡ ንባቦሙ፡ πολυλογία (*multiloquio*) 6, 7; ንባበ፡ እግዚ" Kuf. 8. a) sermo i. e. *rumor* Kuf. p. 70. b) i. e. *eloquium*, λαλιά ንባብኪ፡ አዳም፡ Cant. 4, 3. c) id quod dicitur in oratione, *summa, argumentum:* ንባበ፡ ኵሉ፡ ነገር፡ Koh. 12, 13; ዘንተ፡ ንባበ፡ ኀለዩ፡ (ταῦτα ἐλογίσαντο) Sap. 2, 21. d) *causa:* ዘይቀውም፡ ለንባበ፡ (v. ለነቢብ፡) ባዕድ፡ ὁ προεστὼς ἀλλοτρίας κρίσεως Prov. 26, 17. e) ቀዳሚ፡ ንባብ፡ *praefatio*, Lud. auct. Greg. 2) *loquendi facultas* et *ratio* (λόγος, Vernunft): Cod. Mus. Brit. VIII, 1, a; ሕፃናት፡ እለ፡ አልቦሙ፡ ንባበ፡ παῖδες ἀλόγιστοι Sap. 12, 25.

ንበት፡ n. act. *lectio, oratio:* በትሊወ፡ ንበት፡ ἐπὶ τῷ ὕφει τῆς ἀναγνώσεως Epist. Euseb. ad Carp. in N. T. rom.; በመትልወ፡ ንበቱ፡ *secundum tenorem lectionis* (vel *orationis*) *ejus*, Herm. p. 110.

ነባቢ፡ n. ag., fem. ነባቢት፡, Pl. m. ነባብያን፡ 1) *loquens*, ut: ነባብያን፡ ሐሰት፡ 1 Tim. 4, 2 Platt; ልሳን፡ est ነባቢት፡ ዘታወጽእ፡ ቃለ፡ (die Sprecherin) Fal. f. 9. a) *orator, praedicator* (,ubi de scriptis agitur: *auctor*): Enc. Genb. 17 (Lud.); ሰላም፡ ለአዋጽ፡ ነባቤ፡ ቃሉ፡ ለኤሎሄ፡ (qui verbum Dei praedicavit) Enc. Pag. 5; ነባቤ፡ ድርሳን፡ (*praedicator* vel *auctor homiliarum*) Enc. Jac. 29; crebro ነባቤ፡ መለኮት፡ *theologus*, epitheton Joannis Apostoli, Sx. Masc. 29; Marci, Lit. 160, 4; Gregorii Nazianzeni, Haim. Ab. b) *locutor*, α) *loquax, garrulus, multiloquus*, πολύλαλος Herm. p. 43. β) *linguatus* idemque vel *rixosus* vel *obtrectator*, γλωσσώδης Prov. 21, 19; Ps. 139, 12; Sir. 8, 3. 9, 18; ብእሲት፡ ነባቢት፡ 25, 20; ልሳን፡ ነባቢት፡ γλῶσσα τρίτη 28, 15; Kid. f. 17. 20. γ) *gloriosus, jactabundus, magniloquus, vaniloquus:* ብእሲ፡ ነባቢ፡ ወመስተሐቅር፡ κατοιόμενος καὶ καταφρονητής Hab. 2, 5; ἀλαζών Prov. 21, 24; 2 Tim. 3, 2. 2) loquendi facultate et ratione praeditus i. e. *intelligens, rationalis, rationabilis:* ነባብያን፡ φρόνιμοι 2 Cor. 11, 19; ቅኔ፡ ነባቢ፡ λατρεία λογική Rom. 12, 1 Platt; 1 Petr. 2, 2 Platt; F. M. 29, 3; Lit. 161, 2. 4; Christi ሥጋ፡ ማሕየዊ፡ et ደም፡ ነባቢ፡ Lit. Epiph.; ነፍስ፡ ነባቢት፡ Lit.; ገነት፡ ነባቢት፡ hortus λογικός, Org.

አንባቢ፡ n. ag. (II, 1) 1) *lector:* አንባብያኒሁ፡ ለዝንቱ፡ መጽሐፍ፡ N. T. rom. f. 28, 4; Catal. Bibl. Bodl. p. 74; Phlx. in subscr.; Ssal. Req. 2) *anagnostes:* አናግንስጢስ፡ exponitur አንባቢ፡ F. N. 8.; Cyr. f. 1.

ምንባብ፡ subst., Pl. ምንባባት፡ *locus lectionis* a) *pulpitum anagnostae:* ምንባበ፡ መጻሕፍት፡ ይኩን፡ እትተ፡ ሐቀ፡ እምሥዋዕ፡ Kid. f. 6. b) *lectio, pericope*, crebro in titulis N. T. rom., ut: በሕፃናት፡ ምንባብ፡ *lectio in festum infantium* Matth. 2, 13. 6, 1 al., et in aliis libris, ut: ተፈጸመ፡ ምንባብ፡ ዘወርኀ፡ ስኔ፡ Sx. Sen. 30; መጻሕፍት፡ ምንባብ፡ *libri qui publice leguntur* Lit. 164, 4; አርእስተ፡ ምንባባት፡ περιοχαί Epist. Eus. ad Carp. (in N. T. rom.); አርእስተ፡ ምንባብ፡ ዘይትነበብ፡ ላዕለ፡ ምውታን፡ Genz. f. 56.

ንብቲራ፡ n. prgr. sc. νιπτήρ in Acc. i. e. *pelvis, (pellurium, mallurium)*, Joh. 13, 5; ንብቲራ፡ ወውስቴታ፡ ማይ፡ Phlx. 129; F. N. 14; M. M. f. 93; Sx. Haml. 8. — *Voc. Ae.*: ንብቲራ፡ ብ፡ ብርት ።

ነብዐ፡ I, 1 [נבע نَبَعَ *scaturivit*] i. q. አንብዐ፡; in Cod. Abb. LV Jer. 26, 5 occurrit ይነብዑ፡ pro ይነቅዑ፡

አንብዐ፡ II, 1 1) *lacrymari, illacrymari:* አንብዕ፡ እመ፡ ርእኩ፡ ሰብአ፡ ሕሙመ፡ Job 30, 25; ታንብዕ፡ ዐይን፡ Sir. 34, 13; ያንብዓ፡ አዕይንቲክሙ፡ Jer. 9, 18; አንብዐ፡ ታንብዕ፡ ዐይንየ፡ 13, 17 var.; Jsp. p. 334; ኢታንብዕ፡ Hez. 24, 16; Joh. 11, 35; አንብዐ፡ በመንፈሱ፡ (ἐνεβριμήσατο) 11, 33. 38 rom. 2) *lacrymari facere:* ዐይኖ፡ ያንብዕ፡ ለከ፡ ጸላኢከ፡ Sir. 12, 16.

አንብዕ፡ subst., plerumque m., Pl. አናብዕ፡ (quamquam raro occurrit, ut Enc. Jac. 6), *lacryma* et *lacrymae*, Ps. 6, 6. 41, 3. 125, 6; Jes. 25, 8. 38, 5; ፈልፈለ፡ አንብዕ፡ Jer. 9, 1; ይውሕዝ፡ አንብዕ፡ 13, 17. 14, 17; Thren. 1, 2. 2, 18; Mal. 2, 13; Koh. 4, 1; Job 7, 11 (v.). 17, 7; ዘድኅጻ፡ ዐይኖ፡ ያወርድ፡ አንብዐ፡ Sir. 22, 19. 32, 18; Hen. 95, 1; Act. 20, 19. 31; 2 Tim. 1, 4; በአንብዕ፡ ውዑይ፡ (mit heißen Thränen) Chr. Ta. 31.

አንበዘ፡ *deficere animo* vid. sub ዐንበዘ፡

ነቢይ፡ subst., m., Pl. ነቢያት፡, passim ነብያት፡ [נָבִיא نَبِيّ] 1) *propheta*, Num. 12, 6; Deut. 13, 2. 18, 15; Jud. 6, 8; 1 Reg. 9, 9; Matth. 11, 9. 14, 5. 21, 26; Luc. 7, 39; Ps. 104, 14; Jes. 29, 10; Jer. 2, 30. 4, 9. 14, 13 (v. ነብያት፡). 23, 13 seq.; Thren. 2, 14 (v. ነብያት፡); 4 Reg. 10, 19; Hez. 13, 4 seq.; Sir. 36, 20; 4 Esr. 7, 34; Hebr. 11, 32; al.; ሐሳዊ፡ vel ሐሳዌ፡ ነቢይ፡ *pseudopropheta* Jer. 6, 13; ሐሳውያን፡ ነቢያት፡ 2 Petr. 2, 1; 1 Joh. 4, 1; ውሉደ፡ vel ደቂቀ፡ ነቢያት፡ *prophetarum filii* i. e. *discipuli* Asc. Jes. 6, 3; 3 Reg. 20, 35; 4 Reg. 2, 3. 5, 7; ዐሠርቱ፡ ወክልኤቱ፡ ነቢያት፡ οἱ δώδεκα προφῆται Sir. 49, 10; ፲ወ፪ደቂቀ፡ ነቢያት፡ *duodecim prophetae minores* Sx. Nah. 30; Haml. 13; ፲ወ፪ደ" ነቢያት፡ ንኡሳን፡ Haml. 4. 2) Pl. ነቢያት፡ in antiquioribus, ናብያት፡ et ኖብያት፡ in recentioribus codicibus (quae nominis pronuntiatio novata videtur, ut a ነቢያት፡ *prophetae* melius distinguatur): *nuntii* i. e. *res nuntiatae* vel *res gestae, quae memoriae proditae sunt, historia:* ውስተ፡ መጽሐፈ፡ ነቢያት፡ (v. መ" ኖብያቲሆሙ፡ ለነገሥት፡ ይሁዳ፡) 3 Reg. 14, 29, vel ውስተ፡ መጽሐፈ፡ ነቢያት፡ መዋዕሊሆሙ፡ ለነገሥት፡ ይሁዳ፡ 15, 7. 23. 31. 16, 5. 14. 20. 27; 4 Reg. 1, 18. 8, 23 (ው"፡ መ"፡ ነቢያቲሆሙ፡ ለነገሥት፡ ይሁዳ፡); 10, 34. 13, 8. 12. 14, 15. 18. 28. 15, 6. 11. 15. 21. 31. 36. 16, 19. 20, 20. 21, 17. 25. 23, 28; 1 Esr. 1, 35. 40. 2, 18. 6, 20; ውስተ፡ መጻሕፍት፡ (ነቢያት፡ vel) ኖብያት፡ ዘአበዊከ፡ 2 Esr. 4, 15. 19. 6, 1. 22. 23; አሐዱ፡ መካን፡ ኀበ፡ ዐፀዉ፡ ኖብያተ፡ (v. ነቢያተ፡) τόπος εἰς ἐν ᾧ ὑπεμνηματίσατο 1 Esr. 6, 22; Esth. ap. 1; Esth. 2, 23; መጻሕፍት፡ ተዝካር፡ ዘኖብያት፡ ዘመዋዕለ፡ ትካት፡ 6, 1.

ነቢይት፡, nonnunquam ነቢት፡ (Luc. 2, 36 Platt; 4 Reg. 22, 14 var.) et ነቢየት፡ (Jud. 4, 4 F) et ነቢእት፡ (Luc. 2, 36 rom.), subst., fem., *prophetissa* Jud. 4, 4; 4 Reg. 22, 14; 2 Esr. 16, 14; 2 Par. 34, 22; Jes. 8, 3 var.; Luc. 2, 36; Apoc. 2, 20; ዘብላ፡ ነቢይት፡ ዘአሕዛብ፡ ለዕልዋን፡ *Sibylla prophetissa infidelium*, Did. 25.

ኖብያት፡ vid. sub ነቢይ፡

ነቢያዊ፡ adj. rel., *propheticus*, fem. **ነቢያዊት፡** *prophetica, prophetissa:* **ብእሲት፡ነቢያዊት፡** (v. **ነቢይት፡**) Jes. 8, 3; Ex. 15, 20; **ሴቴንዋ፡ነቢያዊት፡** Sx. Hed. 2.

አነበየ፡ II, 2 (denom.) 1) *prophetam constituere* alqm: **ለሐጌ፡ነቢይ፡ዘአነበይኮ፤ትርሲተ፡ቤት፡ዘአርአይኮ፡** Cod. Mus. Brit. LIV, 7. 2) *prophetare:* **ሆሴዕ፡ተነበየ፡በእንተ፡ሃይማኖቶሙ፡ለደቂቀ፡እስራኤል፡ወአነበየ፡ወይቤ፡** Sx. Jac. 26.

ተነበየ፡ III, 2 1) *prophetam agere, se talem simulare*, Lud. e Syn. 2) *prophetam fieri, prophetare, vaticinari:* Luc. 1, 67; Matth. 7, 22; **ፈጸሞ፡ተነብዮ፡** 1 Reg. 10, 13. 19, 20 seq.; **ተነበይ፡** Am. 7, 12; Joel 3, 1; Jer. 11, 21. 14, 13. 23, 25 seq.; 36, 26; Sir. 46, 20. 47, 1; 2 Esr. 5, 1; **ቃለ፡ትንቢት፡እንተ፡ተነበየት፡** ἡ ἄνωθεν ψῆφος Cyr. ad Th. f. 10; c. c. Acc. rei: **ይትኔበዩ፡ዐመፃ፡** Jer. 5, 31. 32, 16. 34, 8. 11; **ይትኔበዩ፡ሐሰወ፡** Sap. 14, 28; c. **በ፡** rei, ut: **ይትኔበዩ፡ለክሙ፡በሐሰት፡** Jer. 34, 12; **ተነበየ፡በትንቢት፡መለኮታዊት፡** Sx. Jac. 15; c. **ለ፡** prs. *alicui:* **ተነበይ፡ሎሙ፡ዘ፡ነገረ፡** Jer. 32, 16. 34, 8; Hez. 11, 4. 13, 17; c. **ላዕለ፡** prs. *contra:* Hez. 4, 7. 29, 2. — Inf. **ተነብዮ፡** vel **ተነብዮት፡** a) *charisma* vel *munus prophetiae:* **ተለዎ፡እምነ፡ሙሴ፡ተነብዮት፡** Sir. 46, 1. b) *prophetia, vaticinium* et *vaticinia:* **ነቢያት፡እለ፡ያወዕኡ፡ተነብዮ፡ልሳኖሙ፡** Jer. 23, 31; Sir. 24, 33; **ትሜህር፡ተነብዮት፡** 39, 1; 1 Tim. 1, 18; 2 Petr. 1, 20; Apoc. 22, 7.

ተነባዪ፡ n. ag. *prophetiae operam dans, prophetans:* **ብእሲ፡ተነባዪ፡** Jsp. p. 377.

ትንቢት፡ subst., m. et fem., Pl. **ትንቢታት፡**, etiam **ትንብያት፡** *prophetia, vaticinium, prophetae liber:* **ነበበ፡በትንቢት፡** Kuf. 8; **መንፈሰ፡ትንቢት፡** Kuf. 31; **ወይነግሩ፡በትንቢቶሙ፡** Sir. 44, 3; **ሰበ፡ሰምዑ፡ዘንተ፡ትንቢተ፡** 2 Par. 15, 8; Asc. Jes. 1, 6. 6, 5; Matth. 13, 14; **በእንተ፡እላ፡ራእያት፡ወትንቢታት፡** Asc. Jes. 11, 41; **እንዘ፡ታነቡ፡ወትጼልዩ፡እምነ፡መገሙራት፡ወትንቢታት፡ወአሪት፡** F. N. 19; Deus **ፈጻሚ፡ትንብያት፡** Lud. e Ssal. Req.

ነበጠ፡ inus., arab. نَبَطَ *scaturivit, emanavit*; hinc Lud. repetiit **አንበጣ፡**, „quia locustae e terra quasi emanant" vel prorepunt, assentiente Ges. in thes. p. 256.

አንበጣ፡ subst., plerumque m., sing. et coll., Pl. **አናብጥ፡** [amh. id.] *locusta, locustae* (sec. Lud.: locusta aethiopica maxima; vid. Lud. hist. Ae. I, 13 n. 16, et Harris II. Anh. p. 38); a) sing., Lev. 11, 22; Koh. 12, 5; Ex. 10, 19. b) coll.: Ex. 10, 4 seq.; Deut. 28, 38; Kuf. 48; Jud. 6, 5; 3 Reg. 8, 37 (βροῦχος); 2 Par. 6, 28; Jes. 33, 4. 40, 22; Jer. 26, 23. 28, 14; Joel 1, 4. 2, 25; Am. 7, 1; Nah. 3, 15; Prov. 24, 62; Ps. 77, 51. 104, 32; 2 Par. 7, 13; Sir. 43, 17; Judith 2, 20; Sap. 16, 9; Apoc. 9, 3. 7; Marc. 1, 6; Matth. 3, 4; Clem. f. 249. c) Pl. Num. 13, 33; Apoc. 9, 7 Platt. — Aliae locustae species sunt **ዲንብያ፡**, **አናዝዕ፡**.

ነበጽራው፡ vid. sub **ነበርጻው፡**

ነት፡ subst., m., *coccum, coccinum, textile coccineum*, nonnisi in Exodi libri quadam parte (ab alio interprete translata) occurrit: Ex. 25, 4 (vid. annot.). 26, 1, 31. 36. 27, 16. 28, 5. 8. 15. 29. 31, 4; in reliquis Pentateuchi partibus usurpatum est **ለይ፡** q. v. [Primitus in genere *textile* — coll. ንደፈ —, deinde *speciem quandam textilium* significasse videtur, Abyssinis ab alia gente, probabiliter ab Aegyptiis petitam. Unde nescio an conjicere liceat, etiam nomen illud obscurum **ለይ፡**, de quo supra c. 54 fusius disputavi, non a colore sed e certo texendi (**ለወየ፡**) genere petitum esse nec primitus quidquam aliud nisi *textilium speciem* quandam significasse.].

ነተነ፡ inus., ut videtur, proprie *tendere* [cfr. مَتَنَ נָתַן יָתַן (**መትን፡**) **ቶታን፡ቴነ፡**].

አስተንተነ፡ IV, 1 1) *intente* vel *assidue occupatum esse* re vel *versari in* ea (an: *se dedere* rei?), c. c. **በ፡** rei: **ባርክ፡ዲበ፡እለ፡ያስተነትኑ፡በዕጣን፡ወቍርባን፡** Lit. 164, 4 [Lud. hoc verbum a נָתַן repetiit et perperam *obtulit liberaliter* interpretatus est]; c. **ለ፡** et Infin.: **ለተልእኮ፡ምሥዋዕ፡ዘጽህቀ፡ወዘአስተንተነ፡** Enc. Sen. 18; c. Acc. rei: semper vigilantes et precantes **እንዘ፡ያስተነትኑ፡ኩነቶሙ፡ዘኀለፈ፡ወለዘ፡ይመጽእ፡** (fortwährend mit ihrem früheren und künftigen Zustand sich beschäftigend) Gad. Kar. 2) *assidue intentum* in alqd vel *occupatum* re *tenere* alqm, ut animum: **እለ፡ይገብሩ፡ትርፍተ፡በሥጋቲሆሙ፡በሕቲቱ፡ወኢያስተነትኑ፡ነፍሳቲሆሙ፡ውስተ፡ተጋድሎተ፡ኀሊናት፡ኢይበጽሑ፡ኀበ፡ንጽሐ፡ልብ፡** Phlx. 186.

ናታኒም፡, **ናቲኒም፡**, **ናታናውያን፡**, **ናቲናዊያን፡**, **ናትና"፡** n. prgr. ναθινίμ i. e. נְתִינִים (Deo *data* vel *subdita*) *mancipia templi*, 2 Esr. 2, 70. 7, 7. 8, 20. 17, 72.

ነትዐ፡ I, 1 [נָטָה et *tetendit, expandit*, et *inclinavit, deflexit*; قَطَّ et *extendit* et *abiit, fugit*; ܢܛܐ *inclinavit* lanx librae] Subj. **ይንታዕ፡**, *nutare, inclinari in fugam* (weichen), *fugere:* **ከመ፡ይስተዩ፡ወይንትዑ፡ወይመምዑ፡እምገጸ፡ኲናት፡** (ἐξεμοῦνται) Jer. 32, 2; **ወይነትዕ፡ሰብእ፡ይእቲ፡ብሔር፡** καὶ ἄνθρ. — διώξεται Jes. 13, 14; **ነትዑ፡** ἔκλινεν ὁ πόλεμος 1 Reg. 4, 2; φεύγειν Lev. 26, 17. 36; Deut. 28, 7; Jos. 8, 6. 15. 10, 11; Jud. 20, 42; **ነትዑ፡ወገዱ፡** 20, 45; 1 Reg. 14, 22. 23, 5; Jer. 26, 5; **ከመ፡ዘይነትዕ፡በውስተ፡ቀትል፡** Sir. 40, 6. — *Voc. Ae.:* **ጐየ፡ነፈጸ፡** (sic) **ተድኅለ፡ነትዐ፡ብ፡ሸሸ** ።

አንተዐ፡ II, 1 *in fugam conjicere, fugare*, Lev. 26, 8. 17; Deut. 1, 44. 9, 3; Jos. 7, 4; **አንትዐ፡አዕራረ፡** Chr. Ta. 27; **አንትዕዎሙ፡ወተለውዎሙ፡** Jsp. p. 275. 292. 355.

አንታዒ፡ n. ag. *in fugam conjiciens*, d'Abb. e suo Cod. CXLV.

ነትዕ፡ subst., Pl. **አንትዕት፡**, *tentorium, operimentum tentorii* [coll. نَطْع, نِطَاع]: **አንትዕት፡ዘማእስ፡** (διφθέραι δέρματα) Ex. 39, 21. — *Voc. Ae.:* **አንትዕት፡ዘ፡ነቶች፡** (v. **ነትእች፡**).

ኖትያዊ፡ *nauta* vid. sub literis **ነወተ**.

ነተገ፡ et **ነትገ፡** I, 1 [נָתַק *avellit*; نَتَكَ نَتَقَ نَتَخَ quibus *extrahendi* et *detrahendi* vis inest; ܢܬܓ *detrimento affecit*] Subj. **ይንትግ፡** 1) **ነተገ፡** *detrahere, demere*, c. **እምነ፡**, Ex. 30, 15 in F; Deut. 4, 2; **እምውስቴቶሙ፡ኢይትከሀል፡ነቲግ፡** Koh. 3, 14. 2) **ነተገ፡** et **ነትገ፡** a) *decrescere, imminui, deficere, exhauriri, exarescere:* **ነትገ፡ማይ፡** (v. **ነትገ፡**) κεκόπακε τὸ ὕδωρ Gen. 8, 8. 7 var.; **ኢነተገ፡አንብዕየ፡** οὐκ

ἐπαυσάμην μετὰ δακρύων Act. 20, 31; ለዘነትገ፡ትክቶሃ፡ M. F.; መዋዕል፡አ'ነዘ፡ይንትጉ፡እም፲ወ፱ኢዮ፡" Kuf. p. 84; አልቦ፡ዘይዌስክ፡ዘእንበለ፡ዘይነትግ፡ *nihil accrescit quod non decrescat*, Chr. Ax. b) *deficere, desistere, desinere, cessare*, absol.: እንበለ፡ትንትጊ፡ Sx. Genb. 6 Enc.; ዘርአ፡ወማ እረር፡ኢይንትግ፡ Kuf. p. 24; c. Acc. Inf. ኢይነትግ፡ (v. ያነ ትግ፡) ፈሪየ፡ Jer. 17, 8; c. እምነ፡ rei Hen. 23, 2; ኢነትጉ፡ እምአርዐት፡ቅኔ፡ Kuf. p. 137. c) *absumi* Gal. 5, 12 Platt.

አንተገ፡ II, 1 1) a) *imminuere, deminuere*, c. Acc. ejus, quod minuitur, ዘኢያነትግ፡ትእዛዘ፡እግዚ" Clem. f. 86. b) *demere, detrahere, omittere*: አልቦ፡ከመ፡ያንትጉ፡ οὐκ ἔστιν ἐλαττῶσαι (opp. προςθεῖναι) Sir. 18, 6; ይሜህሩ፡ክልአ፡ወያ ነትጉ፡ወይዌስኩ፡ Kid. f. 37; c. እምነ፡ ejus, quod minuitur: ኢታንትግ፡እምኔሁ፡ቃለ፡ Jer. 33, 2; Deut. 4, 2 var.; Ex. 30, 15; ዘወሰክነ፡ወዘአንተግነ፡ N. T. rom. f. 157, 2. 2) *intermittere, cessare, desinere*, Kuf. p. 24; ወታንትግ፡ዘተ፡ መቅሠፍት፡እምሕዝብየ፡ παύσεται 1 Par. 21, 22; c. c. Acc. rei vel Inf.: ኢታንትግ፡እከየ፡ላዕለ፡ሰብእ፡ (sic diabolus homini suadet) Clem. f. 226; አንተገ፡እንከ፡ሐኒጸ፡ሀገር፡ Kuf. 10; Jer. 17, 8 var.; Luc. 7, 45; Eph. 1, 16; c. እንዘ፡, ut: እለ፡ ኢያነትጉ፡እንዘ፡ይሴብሑ፡ Kid. f. 4; c. እምነ፡ rei Hen. 23, 2 var.

ተነትገ፡ III, 1 *deminui, decrescere*, de aqua Gen. 8, 1. 5. 7. 11; de febri, Lud. sine auct.

ንቱግ፡ part. 1) *demtus, exemtus*: Filius ኢንቱግ፡ወኢ ብዑድ፡እምህላዌ፡አቡሁ፡ M. M. f. 2; ከመ፡ኢይኩኑ፡ንቱጋ ነ፡እማኅበር፡ Enc. Masc. 11. 2) is de quo quid demtum est, *mancus, imperfectus*: ንቱጋነ፡ (v. ንትጋ፡) ይከውኑ፡ ἀτέλεστα Sap. 3, 16; Hen. 77, 2; እግዚ"፡ደለወከ፡ወረከበከ፡ሕ ጹጸ፡ወንቱገ፡ (sec. Dan. 5, 27) Jsp. p. 275; አከ፡መፍትው፡ ከመ፡ንኅድግ፡ቤተ፡እግዚ"፡ሕጹጸ፡ወንቱገ፡ p. 330; ኩኑ፡ ምሉኣነ፡ወአኮ፡ንቱጋነ፤ኩኑ፡ፍጹማነ፡ወአኮ፡ሕጹጻነ፡ Genz. f. 154.

ንትግ፡ subst. i. q. ንትጋ፡, ut: Deus Adamum creavit, ከመ፡ ይምላእ፡ስብሐቲሁ፡ውስተ፡ንትገ፡ዚአከ፡ (sc. Satanae, archangeli lapsi) Macc. f. 23

ንትጋ፡ subst., Pl. ንትጋት፡ 1) *defectus, lacuna*, sensu physico et ethico, ὑστέρημα 2 Cor. 8, 13; Deus Sarae liberis carenti dedit ወልደ፡መላኢ፡ንትጋ፡ Teb. Tab. 20; ኵሉ፡ነገር ነ፡ረትዐ፡ (alle unsere Angelegenheiten sind in Ordnung) ዘእንበ ለ፡ሕጸት፡ወዘእንበለ፡ንትጋ፡ Jsp. p. 330; ዘእንበለ፡ሕጸጽ፡ ወንትጋ፡ Enc. Masc. 3; Ter 22; ethice Phlx. 135 et Pl. ንት ጋት፡ Phlx. 152. 2) *intermissio, cessatio*: እንበለ፡ንትጋ፡ *indesinenter* Enc. Genb. 1; Lud. ex Enc. Ter 29; አፍቅርኒ፡እ ንበለ፡ንትጋ፡ III Sal. Mar. 13; *intermissum* i. e. *intervallum*: ሰላም፡ለበዓለ፡ጌና፡ለዘኢኮነ፡ንትጋ፤እምልደተ፡ክርስቶስ፡ caet., Enc. Tachs. 28.

ንትገት፡ n. act. i. q. ኑታጌ፡ Lud. e Syn.

ኑታጌ፡ subst. 1) *defectus*: Trinitatis personae ኢይትሌዐ ሉ፡በፍድፋዴ፡ወኢየሐጽጹ፡በኑታጌ፡ M. M. f. 52; ኢሀሎ፡ ኑታጌ፡ስብሐት፡ላዕለ፡መንፈስ፡ቅዱስ፡ (si cum Patre et Filio comparatur) f. 20; c. c. እምነ፡, ut: Apollinaris animam Christi negans ይሜህር፡ኑታጌ፡እምጠባይዕ፡ f. 113. 2) *intermissio*: ሰላም፡ለቈመቱ፡ዘአልቦ፡ኑታጌ፤እስከ፡ተመሰለ፡አግሩ፡ ከመ፡አግረ፡ነጊ፡ Enc. Jac. 25. (Lud. 26).

ትንታግ፡, etiam ተንታግ፡, (m.), Pl. ትንታጋት፡ *titio, torris*, δαλός, Zach. 3, 2; ትንታግ፡ (v. ተንታግ፡) እሳት፡ 12, 6; Am. 4, 11; ተንታጋት፡ (v. ትንታጋተ፡ዕፀው፡) Jes. 7, 4; አ ዐቢ፡ዕፀወ፡ትንታጋቲሃ፡ Hez. 24, 9; በብዝኁ፡ትንታጉ፡ለእሳ ት፡ይበዝኅ፡ፍሕሙ፡ Sir. 11, 32.

ነተፈ፡ I, 1 et 2 [نتف *traxit, attraxit*, نَتَفَ *traxit, evulsit*; (cfr. נֵתַח *frustum*, נִתַּח *in frusta dissecare*, cum נָתַק نَتَخَ *avulsit, evulsit*)] 1) divellere i. e. *discerpere, dilacerare*: calumniatores, እለ፡ይነትፉ፡በመጥበሕተ፡ልሳኖሙ፡ሥጋ፡ቢጸ ሙ፡ Reg. Pach.; Christus ዘማእሰረ፡ኀጢአት፡ይኔትፍ፡ተአስ ረ፡በአጽርቅት፡ (sc. infans) M. M. f. 369. 2) *in frusta dissecare* (נִתַּח), Kuf. 14.

ተነትፈ፡ III, 1 et ተነተፈ፡ III, 2 *divelli, discerpi, dilacerari, dilaniari*: አብድ፡ኢይሣየጥ፡አሣእነ፡እስከ፡ይ ትነትፍ፡እገሪሁ፡ Fal. f. 44; ይስሕብዎ፡በአሕባል፡እስከ፡ይ ትነተፍ፡ሥጋሁ፡ Sx. Ter 15; Sen. 4; እስከ፡ይትነተፍ፡መለ ያልዩሁ፡ Sx. Hed. 18; ወተነትፈ፡ሥጋሆሙ፡ Sx. Haml. 5; እስከ፡ይትኔተፍ፡ሥጋሆሙ፡ M. M. f. 186; በእኩይ፡እንዘ፡ ይትነዘነዝ፡ወእንዘ፡ይትኔተፍ፡ወይትኔዘር፡ Kid. f. 41.

ንቱፍ፡ part. *discerptus, laceratus*, Lud. sine auct.

ንትፈት፡ n. act. *discerptio, laceratio*: ንትፈተ፡ሥጋሁ፡ በኑጸ.ን፡ Enc. Mag. 6 (in Actis hujus diei: ቀሠፍዎ፡መቅሠ ፍተ፡ዐቢየ፡ወሠጠቁ፡ሥጋሁ፡በመጥበሕት፡).

ንታፌ፡ subst. *distractio, vellicatio* animi, qui variis sollicitudinibus distentus quasi divellitur, περισπασμός Koh. 2, 23. 5, 13.

ንኅለ፡, rarius ነነለ፡ (etiam per ሀ et ሐ) I, 1 [significatione respondet هار; etymo ad radices חָלַל ﺴﻞّ خَلَّ حَلَّ, quibus significatus *perforandi* et *solvendi* inest, referendum videtur] Subj. ይንኅል፡, 1) *corruere, collabi, dirui*, de monte: ደብር፡ዘንኅለ፡ወወድቀ፡ ὄρος πίπτον διαπεσεῖται Job 14, 18; de aedificiis, muris, al.: ከመ፡ሀገር፡ዘንኅለ፡ጥ ቅማ፡ Prov. 25, 28; ንኅለ፡ላዕሌሁ፡አረፍተ፡ጸወንከ፡ Jes. 25, 12; ንኅለ፡ (v. ነነለ፡) አረፋቲሃ፡ Jer. 27, 15. 40, 4; ንኅ ለ፡ጠፈር፡ላዕሌሁ፡ Phlx. 81; እምቅድመ፡ይንኅል፡ዝቅጽር፡ ማልሳይ፡ Jsp. p. 360. 333. 2) *ruinis stratum, devastatatum esse*, de urbe: አህጉሪሃ፡ይንኅል፡ Hez. 29, 12 (ἠρημωμένων); ንኅለ፡ሀገረ፡መቅደስከ፡ (alias መዝበረ፡) Jes. 64, 10.

አንኀለ፡ II, 1 1) *destruere, diruere, subvertere, demoliri*, muros, aedificia al.: Hez. 26, 4; Jer. 28, 58 var.; ያን ኅልዋ፡ለጥቅመ፡ሞአብ፡ Jes. 15, 1. 9, 11; አብያተ፡ጸኣልያ ን፡ያንኅል፡እግዚ"፡ Prov. 15, 25; Job 20, 19; አጽዋነ፡ Thren 2, 2; ፈቀደ፡ጢጦስ፡ያሐር፡ኀበ፡ቅጽር፡ከመ፡ያንኅሎ፡ Jsp. p. 358; Mich. 5, 10; መሠረታተ፡ 1, 6; Clem. f. 77; አህጉረ፡ Jer. 4, 7; Inf. verb.: አንኅሎ፡አብያተ፡ጣዖታት፡ Sx. Genb. 22 Enc.; trsl.: አንኀሎሙ፡በመዐቱ፡ለጽኑሳን፡ κατέστρεψεν Job 24, 22; አንኀለ፡ሥጋሁ፡በጾም፡ወበጸሎት፡ Sx. Mag. 19 2) *dejicere*: እምህየ፡አንኅለከ፡ Jer. 29, 17

ተንኅለ፡ III, 1 *destrui, dirui, subverti*: ariete ተንኅለ፡ ምታር፡ዐቢይ፡ (sc. muri) Jsp. p. 358; ቅጽር፡ዘተንኅለ፡ p. 370; ወእምዝ፡ተንኅለት፡ወበድወት፡ (sc. ecclesia S. Petri) Sx. Jac. 1.— Voc. Ac.: ተነሥተ፡ተንኅለ፡ዘ፡ፈረሰ፡

ንኑል፡ part. *dirutus, destructus, collapsus*: አረፍት፡ ንኑል፡ Ps. 61, 3; አረፋት፡ንኑላት፡ 2 Par. 32, 5; peccatorum

meorum montem ከመ፡ጥቅመ፡በቢል፡ረስዩ፡ንኑሉ፡ III Sal. Mar. 24.

ንኅል፡ subst. *destructio, ruina*, Lud. e Cant. Mar.

ንኅለት፡ n. act. et subst. *destructio, ruina*: ንኅለተ፡ቀጽር፡ Jsp. p. 298. 357. 359; ከመ፡ያርሕቡ፡ውእተ፡ንኅለተ፡ p. 358.

ንኅረ፡ I, 1 [נָחַר نَخَرَ نَعَرَ خَرَّ خَرْخَرَ, vid. etiam ሕንቅርት፡] *sonum emittere per nares, rhonchissare, stertere*: ኖመ፡ወንኅረ፡ Jon. 1, 5.

ምንኅር፡ vel **መንኅር፡** (Lud. መንኅር፡ emendare voluit) subst. 1) *antlia, haustrum* [cfr. ناعورة, ܢܳܥܽܘܪܳܐ] ከመ፡መንኅር፡ v. ምንኅር፡በእኩ፡ውስተ፡ገነት፡ (ὑδραγωγός) Sir. 24, 30. 2) *follis*, Th. Petr. ad Jon. 1, 5. — *Voc. Ae.* (ad Sir.): ምንኅር፡ዘ፡ፋፋታ፡ (v. ፈፍሐት፡)ምንጭይሂ፡ይ፡; *aliud*: ውሒዝ፡ምንኅር፡ፈለግ፡ተከዚ፡ዘ፡ፈሳሽ ።

ንንዶሬት፡ n., ut videtur, peregrinum et corruptum, sive *pedicae, compedes* sive *pondera* a pedibus suspensa: አዘዘ፡ይደዩ፡ውስተ፡ክሣዶሙ፡ጋጋተ፡ወንንዶሬተ፡ውስተ፡እገሪሆሙ፡ወይሰድዎሙ፡ውስተ፡ቤተ፡ሞቅሕ፡ Sx. Tachs. 12.

ነነዌ፡ 1) n. pr. urbis *Ninive*. 2) In Computo ecclesiastico *Ninive* significat Dominicam proximam ante Septuagesimam ecclesiae Romanae (vid. Scaliger p. 699); Abush. 27; Lud. comm. hist. p. 386; al.

ንእሰ፡ I, 1 [amh. አነሰ፡; نَزُرَ *parvum effecit*; hebr. נַעַר *puer*, Ewald Lehrb. der hebr. Sprache, VI Ausg. 1855 p. 66; distinguenda ab hac radice videntur نعس ܢܥܣ נוש אנש, quae potestatem *imbecillitatis* habent] (*parvum*) *minorem* vel *minimum esse* vel *fieri, minui*: ዘይንእስ፡ ὁ μικρότερος Matth. 11, 11 Platt; ዘይንእስ፡ብርሃን፡ ὁ φωστὴρ ὁ ἐλάσσων Gen. 1, 16; 1 Reg. 9, 21; ንእሰት፡መንፈስነ፡ Hen. 103, 9; c. c. እምነ፡, ut Marc. 4, 31; እምኵሉ፡አዕዋፍ፡ትንእስ፡ንህብ፡ Sir. 11, 3; ኵሉ፡እኪት፡ትንእስ፡እምእኪተ፡ብእሲት፡ 25, 19; vel c. Acc.: ዘይንእሶ፡ *qui eo minor est* Matth. 11, 11 rom. a) natu, annis: እኅትክን፡እንተ፡ትንእስ፡ νεωτέρα Hez. 16, 46; Gen. 19, 31 seq.; Matth. 2, 16; Luc. 15, 12; ውእቱ፡ይንእስ፡እምነ፡እኁሁ፡ Gen. 48, 14; እለ፡ይንእሳኪ፡ Hez. 16, 61; Gen. 19, 38. 25, 23. b) numero: Hen. 90, 4; ወኢፈጸመ፡በሢመቱ፡ዓመተ፡አላ፡ሐይወ፡ዘይንእስ፡እምኔሃ፡ Sx. Mij. 3. c) dignitate (inferior) Hebr. 7, 7; Lud. Comm. hist. p. 502 n. 38.

አንአሰ፡ II, 1 1) *parvum* vel *minorem reddere*, a) (si quid donare vis, da cito,) ወለእመኒ፡አንአስከ፡ዐቢይ፡ውእቱ፡ *etiamsi id* (sc. donum) *parvum fecisti* (i. e. paulum dedisti), *magnum* (multum) *erit*, Fal. f. 57. b) verbis *minuere, extenuare, detrectare*: ኢያዕረፈ፡ያንእስ፡ኅቡሁ፡ነገረ፡አስጥሮብሎስ፡ *non desiit res Aristobuli apud eum detrectare*, Jsp. p. 307; አኮ፡ከመ፡ዘንክሕድ፡ወዘናንእስ፡ *non tamquam* (id) *negaturi vel detrectaturi* Kid. f. 36. 2) *inferiorem* vel *minorem aestimare* vel *dicere*: እመቦ፡ዘያንእስ፡አክለ፡ወልድ፡ (sc. Filii nati) እምነ፡ወልድ፡ክቡር፡ (sc. Filii glorificati) በእንተ፡ተሠግዎቱ፡ውጉዘ፡ውእቱ፡ Fid. Jac. Bar.; Lud. comm. hist. p. 505. n. 51.

ተነአሰ፡ (an ተንእሰ፡?) III, 1 *minorem, minimum aestimari*: እምውስተ፡እለ፡ይትነአሱ፡ 4 Reg. 18, 24.

አስተንአሰ፡ IV, 1 etiam **አስተናአሰ፡** IV, 3 1) *parvum, exiguum, parum aestimare* alqd, Num. 16, 9. 13; Jos. 22, 17; ታስተንእሲኑ፡ (v. ታስተና"፡)ዘዘሞኪ፡ Hez. 16, 20. 2) *minorem* vel *inferiorem habere* alqm aliquo: ቦኑ፡እምኔነ፡ዘያስተንእሶ፡ለወልድ፡እምኂሩተ፡አብ፡ τῆς τοῦ πατρὸς ἡμερότητος κατόπιν ἰέναι τὸν υἱόν, Cyr. c. Pall. f. 95. 3) *humilem reddere*, እንዘ፡ታስተንእስ፡ርእሰከ፡ *te submittens*, Chr. Ta. 30; እስመ፡ታስተንእስ፡ቃለ፡ *quia humilem sermonem profers*, Lud. e Mss. Colb. 4) *exiguam dignitatem attribuere* alicui, *humiliter sentire* de alqo: እለ፡ሰኬ፡አስተናአሱ፡ (v. አስተንአሱ፡)ላዕለ፡ክርስቶስ፡ μικρὰ καὶ οὐκ ἀξιόληπτα φαῖεν ἂν εἶναι Χριστῷ Cyr. c. Pall. f. 85.

ንኡስ፡ part. *parvus, minor*: ደብር፡ንኡስ፡ Ps. 41, 8; ቀርን፡ንኡስ፡ Dan. 7, 8 seq.; ንእስት፡ሐመር፡ Act. 27, 17 rom.; ኀዋኀው፡ንኡሳን፡ Hen. 36, 2; ላህም፡ንኡስ፡ Gen. 18, 7; ቈናጽል፡ንኡሳን፡ Cant. 2, 15; ሕፃን፡ንኡስ፡ Jes. 11, 8. 6 var.; Asc. Jes. 11, 8; 3 Reg. 11, 17; ፲ወ፪ንኡሳን፡ነቢያት፡ Can. Ap. 55 (76). a) aetate, annis: (*puer, adolescens*) νέος Ex. 33, 11; Num. 14, 23; Gen. 19, 4; νεώτερος Gen. 44, 20; 2 Par. 22, 1; Tob. 1, 4; Jer. 1, 6; ንኡስ፡አነ፡በመዋዕልየ፡አንትሙሰ፡ልሂቃን፡ Job 32, 7; Sir. 51, 13; ንኡሳት፡ *adolescentulae, juvenculae* Tit. 2, 4; 1 Tim. 5, 2. 14; ለንኡሳት፡መበለታት፡ኢይደልዎን፡ሢመት፡ Did. 14. In specie ንኡስ፡ክርስቲያን፡ vel ንኡስ፡ክ"፡ sunt *catechumeni, audientes, novitioli*: Gal. 6, 6; Const. Ap. 52 al. (vid. etiam Lud. comm. hist. p. 307 n. 24. 25); Chr. Ta. 13; Did. 4. 33; በእንተ፡ንኡስ፡ክርስቲያን፡እለ፡ይፈቅዱ፡ይጠመቁ፡ Did. 39; ከመ፡ናለብዎሙ፡ለሐዲሳን፡እለ፡ነሥኡ፡ጥምቀተ፡ወናጽንዖ፡አልባቢሆሙ፡ለንኡስ፡ክርስቲያን፡ Did. 25; quamquam in aliis locis haud satis liquet, annon *neophyti, novitii* (vid. ሐዲስ፡) interpretandi sint, ut Lit. 174, 4; Kid. f. 18. 24; F. M. 4, 2. b) numero: ንኡስ፡መርዔት፡ Luc. 12, 32 Platt. c) ordine, auctoritate, potentia: Matth. 10, 42. 18, 6; ንኡሳን፡ Job 3, 19; ለንኡስኒ፡ወለዐቢይኒ፡ Sir. 29, 23; Jes. 9, 14; Jer. 6, 13. 38, 34. 49, 1. d) vi, momento: ነገር፡ንኡስ፡ 1 Reg. 20, 2. 22, 15; ኀጢአት፡ንእስት፡ F. M. 2, 11.

ነአስ፡ adj. fem. (a ንኢስ፡ deperdito) *parva, minor*: ንህብ፡እንዘ፡በአካል፡ነአስ፡ Deg.; ነአስ፡መርዔት፡ Luc. 12, 32 rom.; in specie: *minor aetate*, i. e. *puella, adolescentula* ወለት፡ነአስ፡ 4 Reg. 5, 2; 4 Esr. 3, 64; ነአስ፡ድንግል፡ Org.; Enc. Tachs. 29.

ንእስ፡ subst. 1) *infantia, pueritia, adolescentia, juventus*: νηπιότης Hez. 16, 43; እምንእሱ፡ Sir. 30, 12; Hos. 2, 5; እምንእሶሙ፡ ἐκ παιδίου Jes. 46, 3; νεότης: ኀጢአተ፡ንእስየ፡ Job 13, 26; ብእሲተ፡ንእስከ፡ Prov. 5, 18; እምንእስየ፡ Gen. 48, 15; Matth. 19, 20; Ps. 70, 18; Job 31, 18; Sir. 6, 18. 25, 3. 42, 9; Jes. 47, 12. 54, 6; Jer. 2, 2. 3, 24. 25. 22, 21; በንእሶሙ፡ Job 24, 5. 36, 14; παρθενία Jer. 3, 4; ዘበኀይለ፡ንእስ፡ተወልደ፡ 4 Esr. 3, 66. 2) i. q. ናእስ፡ *parvitas*, Cyr. c. Pall. f. 87 var.

ናእስ፡ (ነአስ፡ Lit. 160, 3) subst. 1) *parvitas, pusillitas*: ut: doni Chr. Ta. 30; gubernaculi Jac. 3, 4; ne episcopus aliam sedem appetat በእንተ፡ሬሕበ፡ብሔር፡ (provinciae vel dioeceseos) ወናእሰ፡ዚአሃ፡ F. N. 5; ናእሰ፡ (v. ንእስ፡)ነፍሱ፡ μικροψυχία *pusillanimitas*, Cyr. c. Pall. f. 87; ነአስ፡ልብ፡ Lit. 160, 3; ናእስ፡ልብ፡ Ssal. Req. 2) *aetas natu minoris* Gen. 43, 33 var.

ነእሳት፡ subst. *ordo* vel *conditio natu minoris* Gen. 43, 33.

ንእስና፡ subst. *infantia, pueritia*, infantis triennis Enc. Ter 15.

መንእስ፡ part., Pl. **መንእሳን፡**, *minor, inferior*: **አነ፡ ጴጥሮስ፡ መንእስ፡ በሥጋ፡ ወዐቢ፡ ዝ፡ በመንፈስ፡** Clem. f. 150; **ደቂቅከሙ፡ መንእሳን፡** *natu minores* (opp. **መላህቅት፡**) Kebr. Nag. n. 72.

ንስቲት፡ (ut videtur pro **ንእስቲት፡**, terminatione *it* e **ንእስት፡** formatum) 1) parvitas i. e. *adolescentia* Lev. 22, 13. 2) *paulum, paululum, aliquantulum*. Christus **አሥረቀ፡ ንስቲት፡ መለኮቶ፡** *divinitatem suam paulum effulgere fecit* Lit. Orth. a) de spatio: **ንስቲት፡ ኀሊፍየ፡ እምኔሆሙ፡** Cant. 3, 4; Act. 27, 28. b) de tempore: **ነበረት፡ ንስቲት፡** Judith 13, 9 (*paulisper*); Hen. 52, 5; **እምድኅረ፡ ንስቲት፡** Genz. f. 84. c) **ንስቲት፡ ክመ፡ ተረፎሙ፡ ወይዌግሩኒ፡** *non multum abest, quin* Ex. 17, 4; **ኅደግዎ፡ እንዘ፡ ንስቲት፡ ኢይመውት፡** Sx. Nah. 5. α) **ንስቲት፡** *paene*, παρὰ μικρόν Hez. 16, 47. β) **በበንስቲት፡** *paulatim, sensim*: Act. 18, 23 Platt; 26, 28 rom.; **ኢ.ወሀብኩ፡ በአሐዱ፡ ጊዜ፡ አላ፡ በበ፡ ንስቲት፡** Org. 3) Adjectivi instar nominibus substantivis apponitur a) *paulum, exiguum*: **ንስቲት፡ ጥበብ፡** Koh. 10, 1 (cfr. Hen. 63, 1. 6). b) *aliquot, pauci*: **አምጽእ፡ ንስቲት፡ በለሰ፡** Rel. Bar. c) *parvus, parvulus, pusillus, exiguus*, de rebus: **ሀገር፡ ንስቲት፡** Koh. 9, 14; Gen. 19, 20; **ን"፡ መክፈልት፡** μικρὰ μερίς Prov. 15, 16; Hez. 17, 6; 1 Reg. 2, 19; Jac. 3, 5; **ንስቲት፡ መሶብ፡** Enc. Genb. 6; de animalibus: **በግዐት፡ ንስቲት፡** 2 Reg. 12, 3; de hominibus (sc. de pueris et feminis): **ሕፃን፡ ንስቲት፡** Jes. 11, 6 (v. **ንኡስ፡**); Cant. 8, 8; Kuf. 30. d) de tempore: *brevis*, **ከመ፡ የሀበሙ፡ ሰረፍተ፡ ንስቲት፡** Hen. 63, 1. 6.

ናእት፡ vid. sub **ኢአ፡**

ንእከ፡ (**ነአከ፡**) I, 1 [i. q. **ንህከ፡**] *gemere*: **ይንእኩ፡ ዲቢከሙ፡** Hen. 96, 2.

I. **ናእክ፡** subst. *gemitus*, Hen. 102, 5; **ኅደገኒ፡ ውስተ፡ ናእክ፡** ἔταξάς με ἐν ὀδύναις Job 30, 22; (libera me a fletu) **ወእምብዙኅ፡ ናእክ፡** Ssal. Req.

II. **ናእክ፡** subst. [אֲנָךְ, آنُكٌ, أَنُكٌ, vid. Ges. thes. p. 125 et in ejusdem Appendice p. 71] 1) *plumbum* sive *nigrum* sive *album, stannum*, μόλυβδος et κασσίτερος, Sir. 47, 18; **ዐረር፡ ወናእክ፡** Num. 31, 22; Hez. 22, 18 seq.; 27, 12; Hen. 52, 8. 65, 8. 67, 4; **እብነ፡ ናእክ፡** λίθος κασσιτέρινος Zach. 4, 10; **ወአሰስል፡ ኵሎ፡ ናእከኪ፡** (בְּדִילָיִךְ) Jes. 1, 25 vrs. nov. 2) in specie: *perpendiculum plumbeum* (βολίς): **ወገሩ፡ ናእክ፡ ዐረር፡ ኀበ፡ በሕር፡** Act. 27, 28 rom.

III. **ናእክ፡** subst., secundum Lud. *macula* vel *pollutio*: **ንጽሕ፡ ዘእንበለ፡ ናእክ፡ ወደነስ፡** Ssal. Req. — Voc. Ae.: **ናእክ፡ ብ፡ ቀልቀል፡**

ንእደ፡ I, 1 [fortasse primitus *extollere*, coll. نَدَّ, نَبَا, نَجَدَ, quibus vis *turgendi* et *eminendi* inest] Subj. **ይንእድ፡** (etiam **ይንእድ፡** 2 Reg. 10, 3 annot.) *laudare, collaudare, (praedicare, celebrare)*, ἐπαινεῖν, δοξάζειν, c. c. Acc. pers. vel rei: Ps. 144, 4; 2 Reg. 10, 3; **ይንእድዎኑ፡ ለጕድብ፡** Jes. 10, 15; **ይንእድዎ፡ ሎቱ፡ ምግባር፡** Sir. 13, 23. 21, 15; **እንበለ፡ ትጠይቆ፡ ለሰብእ፡ ኢትንእዶ፡** 27, 7; Tit. 2, 10 (κοσμεῖν); Luc. 16, 8; 2 Cor. 9, 2; **ርቱዐሰ፡ ንንእዶሙ፡ ለእልክቱ፡** Chr. Ta. 2; **ትንእድ፡ ርእሰከ፡** Joh. 8, 13; Hebr. 5, 5; **ይንእዱ፡ ርእሶሙ፡ ከመ፡ ዘጠቢባን፡ እሙንቱ፡** Herm. p. 97; etiam Sir. 39, 34 si quidem pro (**ለኵሉ፡ ዕለቱ፡**) **ይነድእ፡** legitur **ይንእዶ፡**; c. **በ፡** rei: Sir. 9, 17; **ለንዳይ፡ ይንእድዎ፡ በጥበቢሁ፡** 10, 30. 27, 23; **ይንእድዎ፡ ቦቱ፡** 30, 2; 1 Cor. 11, 22; 1 Tim. 5, 10; Deg.: vel c. **እንበይነ፡** Sir. 10, 30 seq.; **እስመ፡** Luc. 16, 8. a) abs. de homine moroso et tetrico: **እንዘ፡ ኢይንእድ፡** συγκεκυφὼς μελανίᾳ Sir. 19, 26. b) *testimonium bonum reddere* de aliquo: **ይንእድዎ፡** ἐμαρτυρεῖτο Act. 16, 2. 22, 12; 1 Tim. 3, 7.

አንአደ፡ II, 1 *laudandum curare* alqm: **አኮ፡ በአንእዶ፡** (v. **በንእዶ፡**) **አቡከ፡ ዘፈነወ፡ ዳዊት፡ ኀቤከ፡** 1 Par. 19, 3.

ተንእደ፡ III, 1 *laudari* (,*praedicari, celebrari*): **ሰላም፡ ለሥዕርት፡ ርእስኪ፡ ዘተንእደ፡ ጽፍሮሁ፤ ለአቡኪ፡ በከናፍሪሁ፡** III Sal. Mar. 2; **ዘተንእዱ፡ በበአስማቲሆሙ፡** Sx. Hed. 22; **ኢይኩን፡ አሐዱኒ፡ ቀሲስ፡ ዘኢተንእደ፡ በስምዐ፡ ፳ሰደው፡** F. N. 6.

ንኡድ፡ part. *laudatus, vir bonae et integrae famae*, Lud. auct. Greg.

ንእደት፡ n. act. *laus*: **ኅሊም፡ ክብረ፡ ወንእደተ፡ በእንተ፡ ንጽሑ፡** Can. Sard. 11.

ንኩል፡ part. *titubans* (*vertigine correptus*, vid. **አንከለ፡**): **ስኩር፡ ወንኩል፡** Lud. e Mss. Colb.

ነከላል፡ vid. sub **ከለለ፡**

ነከረ፡ rad. inus., cui potestas *peregrini* et *ignoti* infuit, coll. derivatis radicum נכר, نصر, نكر.

አንከረ፡ II, 1 1) *peregrinum, novum, insolitum, mirum putare* vel *invenire* alqd vel alqm: **ኢታንክርዎ፡ ለመከራ፡** μὴ ξενίζεσθε τῇ πυρώσει 1 Petr. 4, 12; **አልቦ፡ ዘአንከርክዎ፡ ወኢ.ምንተኒ፡** ich habe nichts befremdliches an ihm gefunden 1 Reg. 29, 3. 2) *mirari, admirari*; abs.: Gen. 43, 33; Ex. 28, 36; Ps. 47, 5; Job 21, 5; Sir. 43, 24; Sap. 11, 15; Tob. 6, 18. 11, 15; Jes. 14, 16. 52, 5. 14; Jer. 4, 9; Dan. 3, 24; 4 Esr. 2, 2; Matth. 8, 10. 27; **ወዝኒ፡ አኮ፡ ለአንክሮ፡** 2 Cor. 11, 14; c. c. Acc.: 2 Reg. 16, 11; **አንከርዎ፡ ዐበይት፡** Job 18, 20; **ወያነክርዎ፡ ብዙኃን፡** Sir. 11, 13; Jes. 41, 23; Apoc. 13, 3; **አንከርኩ፡ ዘንተ፡ ራእየ፡** Dan. 8, 27; **አንከሩ፡ ሥና፡** Judith 10, 19. 11, 20; **አንክሩ፡ መንክረ፡** Hab. 1, 5; **ያነክሩ፡ ዐበዮ፡** Chr. ho. 22; c. **እምነ፡**, ut: **ኢታንክር፡ እምዝንቱ፡** Chr. Ta. 17; Herm. p. 76; Sx. Haml. 10; **አንከሩ፡ እምድኅነቱ፡** Sx. Haml. 24; Enc. Mij. 20; Jsp. p. 326; **አንከሩከ፡ በሐውርት፡ እምነ፡ ፍከሬ፡ ቃልከ፡** Sir. 47, 17; vel c. **በእንተ፡** Hen. 26, 6; **አንከሩ፡ በእንተ፡ ኵሉ፡** Job 42, 11; **ያነክሩ፡ በእንቲአሁ፡ ብዙኃን፡** Jes. 52, 14 (ἐκστήσονται); vel c. **በ፡**, ut: **አንከረ፡ በሕይወቱ፡** Sx. Mag. 14; **ኢታንክር፡ በምግባር፡** Koh. 5, 7; vel seq. **እፎ፡**, ut: Gal. 1, 6; **አንከሩ፡ እፎ፡ ገብአት፡** Judith 13, 13; vel seq. **እመ፡** 1 Joh. 3, 13; vel seq. **ከመ፡**, ut: **አንከሩ፡ ከመ፡ ረድአ፡** 2 Par. 26, 15; vel **እስመ፡** Joh. 3, 7; Luc. 11, 38. In specie nota phrasin: **አንከረ፡ ገጸ፡** ἐθαύμασε πρόσωπον αὐτοῦ (i. e. cum *nimis suspexit* ejusque partibus studuit) Job 22, 8;

አንክሮ፡ገጽ፡ Prov. 18, 5. 3) *respicere, rationem habere, curare:* ወዓዲ፡ኢያንከረከ፡ Sir. 13, 5; ኢያንከሩኒ፡ οὐ προςεποιήσαντό με Job 19, 14. 4) *sensu percipere, sentire* sc. si quid novi vel insoliti alicui accidit: ኢያንክር፡ οὐ μὴ αἰσθηθῇ Job 40, 18; ይእዜ፡ትሬእዩኒ፡ ወይእዜ፡ ታንክሩኒ፡ αἰσθήσεσθε Jes. 33, 11; ወአንከረት፡ርእሳ፡ከመ፡ሐይወት፡እምደዌሃ፡ ἔγνω Marc. 5, 29. — *Rad. Abb.:* አንከረ፡ዘ፡አደነቀ ።

ተነከረ፡ III, 1 1) *alienum se praebere* vel *esse, alienari,* Ps. 57, 3. 2) *admirationi esse, mirandum* vel *admirabilem esse* vel *se praebere,* Ex. 15, 21; Ps. 138, 5; ተነከርኩ፡በአዕይንተ፡ኀያላን፡ Sap. 8, 11; ይትነከር፡እምኀበ፡መላእክት፡ *cum admiratione suspicitur ab angelis,* Org. 3; ይትነከር፡ዝንቱ፡እምነ፡ዝኩ፡ *hoc magis mirandum est quam illud,* Chr. Ta. 11. 3) *improbari, reprobari:* ዘያስተፌግዕ፡ነፍሶ፡ይትነከር፡ καταγνωσθήσεται Sir. 19, 5.

ተናከረ፡ III, 3 *alienum fieri* vel *esse, alium ab alio* vel *alicui,* c. c. Acc. Ps. 37, 12; ተናከሮ፡ለሕይወተ፡ክርስቶስ፡ *alienus fuit a vita Christi,* Enc. Sen. 7. a) *aversum esse* alicui, *aversari, repudiare:* ተናከርዎ፡ለዝ፡ቤት፡ Jer. 19, 4; ተናክሮ፡እትናከሮሙ፡ ἀντιτάξομαι αὐτοῖς Hos. 1, 6; ኢይኩነኒ፡ለተናክሮ፡ Jer. 17, 17; ተናክሮቶሙ፡ለእለ፡ይገብሩ፡ኀጢአተ፡ Job 31, 3. b) *deficere* ab aliquo, *descere:* አኃውየ፡ተናከሩኒ፡ ἀπ' ἐμοῦ ἀπέστησαν Job 19, 13; ኀደግዎ፡ለእግዚ"፡ወተናከርዎ፡ Hos. 5, 7; Kuf. p. 3; Hez. 14, 7. c) *abnegare, renuntiare:* ከመ፡ንትናከራ፡ለኀጢአት፡ Tit. 2, 12; ተናከራ፡ለዛቲ፡ዓለም፡ Enc. Ter 11.

አስተናከረ፡ IV, 3 *mirum* sive *admirandum* sive *alienum censere* alqd: philosophi ያስተናክሩ፡ሥነ፡ባህሎሙ፡ τεθαυμάκασι τὸ καλλιεπές Cyr. c. Pall. f. 65; Photinos ዘአስተናከራ፡ለመለኮተ፡ወልድ፡ M. M. f. 56.

ንኩር፡ part. *mirus, mirabilis, admirabilis:* ወንኩር፡ሥነ፡ላሕያ፡ Jsp. p. 272. 346; ብርሃን፡ንኩር፡ p. 275; ንክርት፡ክብር፡ Cyr. c. Pall. f. 78; Sx. Haml. 11; ንኩረ፡አርአያ፡ *mirabilis figurâ,* Lud. e Mss. Colb.

ነኪር፡ adj., fem. ነክር፡ et ነኪርት፡, Pl. m. ነኪራን፡, fem. ነኪራት፡, c. ነክርት፡ (2 Par. 18, 29) 1) *peregrinus, extraneus, alienigena, alienus:* ብእሲ፡ነኪር፡ Deut. 17, 15; ምድር፡ነኪር፡ Ex. 2, 22; ሕዝብ፡ነኪር፡ Sir. 33, 3; ነኪራን፡አሕዛብ፡ Hez. 28, 7; ሕዝብ፡ነኪራን፡ Jes. 18, 2; አንስት፡ነኪራት፡ 2 Esr. 10, 10; Jsp. p. 281; ክልእ፡ነኪር፡ትምህርት፡ Hebr. 13, 9. Usurpatur a) substantive: ነኪር፡ Deut. 15, 3. 23, 21; 3 Reg. 8, 41; 2 Par. 6, 32; Ps. 68, 11; Prov. 27, 2; Job 19, 13; Sir. 11, 34. 21, 25; Jes. 43, 12; Kuf. 16; ዐሩ፡ወነኪሩ፡ Col. 1, 21; ነኪርት፡ ἀλλοτρία Prov. 5, 10. 7, 5. 23, 33; F. N. 45; ነኪራን፡ Job 17, 3; Jer. 6, 12; Thren. 5, 2; 3 Joh. 6; *alienae religioni addicti* Lit. 174, 4. b) substantive et collective: Gen. 31, 15, et neutraliter (*peregrinum*), quare statui constructo subjungi solet, ut: በብሔረ፡ነኪር፡ *in terra peregrini* i. e. *peregrina,* Bar. 3, 10; ውሉደ፡ነኪር፡ Ps. 17, 49; Kuf. 15; አማልክተ፡ነኪር፡ Jer. 1, 16; Kuf. 1; Gen. 35, 2; Jos. 24, 23; አሕዛበ፡ነኪር፡ Sir. 39, 4; ሀገረ፡ነኪር፡ Jud. 19, 12; ንዋየ፡ነኪር፡ Sir. 29, 22; ወይነ፡ነኪር፡ Jer. 2, 21; አንስተ፡ነኪር፡ 2 Esr. 10, 10. 23, 27; እለ፡ይለብሱ፡አልባሰ፡ነኪር፡ Zeph. 1, 8. 2) *alienus a* i. e. *qui non pertinet ad,* ነኪር፡ግብር፡ ξένον τι 1 Petr. 4, 12 Platt; c. c. እምነ፡, ut: Eph. 2, 12. 4, 18; ነኪራነ፡ኩኑ፡እምይእቲ፡ፍኖት፡ 1 Petr. 4, 4; Prov. 3, 16; ነኪር፡እመንግሥተ፡እግዚ"፡ Lud. e Vit. Sam. 3) *alius, mutatus, diversus:* አልብሰኒ፡አልባሰ፡ነኪርተ፡ (v. ነክርተ፡) 2 Par. 18, 29; ርእይዎ፡ከመ፡ነኪር፡ተወለጠ፡ገጹ፡ Judith 10, 7; seq. እምነ፡, ut: ከመ፡ዘነኪር፡ራእዩ፡እምሰብእ፡ Jes. 52, 14; ነኪር፡ውእቱ፡እምኵሉ፡ (διαφέρον) Dan. 7, 19. 4) *inauditus, mirus, mirabilis, admirandus:* Jes. 28, 21 (ἀλλότριος); ነኪር፡ግብሩ፡ለእግዚ"፡ Sir. 11, 4. 39, 20. 43, 2; ነኪር፡ለልብ፡ዝናሙ፡ 43, 18. 25; ነኪር፡ይእቲ፡ለአዕይንቲነ፡ Ps. 117, 22; Marc. 12, 11; Matth. 21, 42 rom.; ውእቱ፡ነኪር፡ለእመ፡ድኅነ፡ Sir. 16, 11; ነኪር፡ከመ፡ተዐቢ፡ 43, 8; subst.: በሕይወቱ፡ገብረ፡ነኪረ፡ τέρατα Sir. 48, 14.

ነኪራዊ፡ adj. rel., *alienus, extraneus,* Asc. Jes. 11, 19; clerici non habeant ብእሲተ፡ነኪራዊተ፡ Can. Nic. 4.

ነክሩ፡ subst., *miratio,* nec non: *res mira, miraculum:* ቅቡእ፡በቅብእት፡ነክሩ፡ ἐξαιρέτῳ τινὶ χρίσει, Cyr. c. Pall. f. 73; በነክሩ፡ተወልደ፡ παραδόξως τεχθείς f. 67. 68; በቃለ፡ማሕሌት፡ዘነክሩ፡ Enc. Ter 14; ሚጠተ፡ብርሃናት፡ነክሩ፡ Enc. Haml. 21.

መንክር፡ part. et subst., f. መንክርት፡, Pl. መንክራት፡ 1) *mirus, mirabilis, admirabilis,* Ex. 15, 11; Ps. 92, 6; Kuf. 36; ገብርከ፡መንክረ፡ግብረ፡ Jes. 25, 1; Asc. Jes. 8, 26. 9, 6; በእንተ፡መንክር፡ዳኅናሁ፡ Sap. 5, 2. 19, 5; መንክርት፡ Cyr. ad Th. f. 1; መንክርት፡ልደት፡ M. M. f. 369; Ssal. Req.; አኮ፡መንክር፡እመ፡ *haud mirandum est, si* Prov. 6, 30; አመንክር፡አእምሮ፡ልቡናሁ፡ለጳውሎስ፡ *o miram Pauli intelligentiam* Chr. ho. 10. 2) *res mirabilis, miraculum:* ናሁ፡እግዚ"፡ይገብር፡መንክረ፡ Jes. 62, 11; Ps. 97, 1; Matth. 21, 42; Joh. 9, 30; 4 Esr. 9, 7; θαυμάσια መንክር፡ Ps. 25, 7; 39, 7. 104, 2; ተአምር፡ወመንክር፡ Kuf. 48; Jes. 8, 18; Dan. 6, 27; Asc. Jes. 3, 20; Matth. 24, 24; Joh. 4, 48; Act. 2, 22. 43. 4, 30. 5, 12 al.; መንክራት፡ Job 5, 9; Asc. Jes. 4, 10; ክቡራት፡ወመንክራት፡ Job 34, 24. 42, 3; ገብረ፡ተአምራተ፡ወመንክራተ፡ዐበይተ፡ Sx. Teq. 1; ጎርጎርዮስ፡ገባሬ፡መንክራት፡ *Gregorius thaumaturgus* Sx. Hed. 21. — Formam nominis መንክር፡ *miraculum* Lud. affert ex Org.; formam መነክር፡ θαυμαστός equidem inveni Jes. 3, 3 in Cod. Laur.

መንክራዊ፡ adj. rel. *miraculosus, mirificus:* ጎርጎርዮስ፡መንክራዊ፡ (*thaumaturgus*) Phlx. 234; ቅድስተ፡ቅዱሳን፡ (templi) ክነት፡መንክራዊተ፡ Chr. ho. 32; ዕንቍ፡መንክራዊ፡ Lud. e Libr. Myst.

ነከሰ፡ sine dubio i. q. ነሰከ፡, نَهَسَ et amh. ነከሰ፡ *mordere.*

መንከስ፡ subst. *maxilla, mandibula:* ዐጽመ፡መንከስ፡ σιαγών Jud. 15, 14—17; ተዐቀቡ፡እምልሳናቲክሙ፡ እስመ፡ተቃትሎቱ፡ለብእሲ፡ማእከለ፡መንከሱ፡ውእቱ፡ Fal. f. 31. — *Voc. Ae.:* መንከስ፡ዘ፡መንጋጋ ።

ነከበ፡ ut videtur i. q. ነቀፈ፡, Kuf. p. 121 var. (vid. sub ንቀፋት፡).

ነከበ፡ rad. inus., c. q. نَكَبَ *deflexit.*

መንከቢያት፡ vel መንኩብያት፡ subst. Pl., *alae* seu *axillae* corporis humani [coll. مَنْكِب *locus, ubi brachium cum scapula conjunctum est*]: አሰረዩ፡መንከቢያቲሁ፡ ἐσπαργάνωσεν

αὐτόν Luc. 2, 7. 12; ዘኢኮነ፡ሥጋ፡ (ἀσώματος) በእደ፡ሰብእ፡ይጠበለል፡ዘይበትክ፡ግእሮ፡ለኀጢአት፡ተአስረ፡መንከብያቲሁ፡ σπαργάνοις ἐμπλέκεται Cyr. ad Reg. f. 28; መገዘራዕቱ፡ (sc. Antichristi) የማናይ፡ቀጢን፡እገሪሁ፡ጸፋሕት፡ (sic) መንከብያቲሁ፡ጽንጽዋት፡ Kid. f. 5; ut videtur etiam *plica inguinalis:* መንኩብያት፡ዘእግሩ፡ጽንጽዋት፡ Kid. f. 31 (si quidem lectio sana est). — *Voc. Ae.:* መንኩብያቲሁ፡ዘ፡አውራዒቱ፡

ኔከታ፡ vid. sub ነቆታ፡

ነከነከ፡ quadrl. I [i. q. ናሕንሐ፡] *quatere, ex-, suc-, concutere:* ረከቡ፡ርእሰ፡ምዉት፡ወነከነከ፡አበ፡ሲኖዳ፡በበትሩ፡እንዘ፡ይብል፡ተንሥእ፡አምዉት፡ Sx. Tachs. 11; ነሥቱ፡አናቅጺሃ፡ወነከነኩ፡አዕማዲሃ፡ M. M. f. 185; አጋንንት፡እኩያን፡እለ፡ይሰርሩ፡በነፋሳት፡ወይነከንኩ፡ነፍሳተ፡እምሥጋ፡ግብተ፡ Genz. f. 33.

ተነከነከ፡ III, 1 *quati, concuti:* ዐምደ፡ሃይማኖት፡ዘኢይትነከነክ፡እምነይለ፡ነፋሳት፡ M. M. f. 96. 221; Org. 1.

ንኩንክ፡ part. *concussus,* Lud. sine auct.

ንክናኬ፡ subst. *concussio, quassatio:* አዕማድ፡እለ፡ኢይጸኑ፡በንክናኬ፡ M. M. f. 312.

ነከዕ፡ subst., secundum Ludolfi Gregorium *locusta minor;* hucusque nonnisi in Pl. አናኩዕ፡ vel አናኪዕ፡ repertum; ei respondent 1) ἐρυσίβη *rubigo:* ይእዜ፡ይበልዖ፡አናኩዕ፡ለርስቶሙ፡ Hos. 5, 7; Deut. 28, 42; 3 Reg. 8, 37; Joel 1, 4; Ps. 77, 51; Hen. 76, 9—11; quamquam incertum est, annon interpretes Ae. τὴν ἐρυσίβην *locustae speciem* interpretati sint. 2) *locustae species,* vel locustae (seu *grylli gregarii*) forma sc. *bruchus* vel *attelabus,* κάμπη Am. 4, 9; Joel 2, 25; ἀκρὶς καὶ βροῦχος አናኩዕ፡ወአንበጣ፡ 2 Par. 6, 28; Jes. 33, 4 var.; Macc. f. 10 (vid. sub ቃህም፡); Hen. 76, 9—11. — [Arabice أَنْكَعُ *rubicundus*]. — *Voc. Ae.:* አናኩዕ፡ዘ፡አንበጣ፡ገልገል፡; *aliud:* ዘ፡ፌንጣ፡; *aliud:* ዘ፡ፈረፌንጣ፡።

ነከየ፡ I, 1 [نَكَى, נָכָה, نَكَعَ نَكَى] *laedere, nocere,* c. c. Acc.: ወአልቦ፡ዘይነክዮ፡ οὐ μὴ κακοποιήσουσι Jes. 11, 9. 65, 25; ዐናብስት፡ኢነክይዎሙ፡ Abush. 50; አልቦ፡ዘይነክየኒ፡ለእመ፡ወሀብክዎ፡መንፈቀ፡ οὐ βλάπτομαι Tob. 12, 2; Marc. 16, 18; Luc. 4, 35. 10, 19.

አንከየ፡ II, 1 1) *damno afficere, detrimentum inferre,* c. Acc. prs. 1 Cor. 8, 8. 2) *detrahere, deminuere, demere,* c. እምን፡, ut: እመ፡አንከይከ፡እምሲሳየ፡ነፍስከ፡ወአፍአምኮ፡ለነዳይ፡ Jes. 58, 10; Deut. 13, 1.

ተነከየ፡ III, 1 (etiam ተነከየ፡ Dan. 6, 23 var.) *laedi, violari, detrimentum capere, damnum* vel *jacturam facere:* ወኢተነክየ፡ወኢምንተኒ፡ Dan. 6, 23; 1 Cor. 15, 52; Herm. p. 62; አልቦ፡ዘትትነከይ፡አንተ፡በእበደ፡ዚአሁ፡ Sir. 22, 13; አልቦ፡ዘይትነከይ፡ Job 5, 24; ወኢይትነከይ፡መለከቱ፡ (sc. hac doctrina) Cyr. c. Pall. f. 86; ፈርሀ፡ከመ፡ኢትበራዕ፡አው፡ከመ፡ኢትትነከይ፡ተጸምዶ፡ክርስቲያናዊት፡ Phlx. 15.

ንኩይ፡ part. *laesus, damno affectus,* Phlx. 115. 129.

ንከይ፡ subst. *noxa, damnum, detrimentum, jactura,* opp. በቍዔት፡ Phlx. 172.

ንከየት፡ et ንኬት፡ n. act. *laesio, noxa, damnum, detrimentum:* ዘእንበለ፡ንከየት፡እመንገሌሁ፡ (ohne Beschädigung von seiner Seite i. e. ohne daß es von ihm beschädigt wurde) F. N. 35; ዘወደየ፡እሳተ፡ውስተ፡ሀገር፡አው፡በሐቅል፡እንዘ፡የኀሥሥ፡ንከየተ፡ሰብእ፡ዚአሃ፡ 50, 6; ዘእንበለ፡ንኬት፡ M. M. f. 288; ዘያመጽእ፡ንከየተ፡ከልኡ፡ F. N. 37.

ነካዪ፡ n. ag. *nocens, noxius, damnosus:* ረኃብ፡ወጽምእ፡ነካይያን፡ F. N. 43, 4; ደዌ፡ሥጋ፡ፍጥረታዊት፡ነካዪት፡ Gad. Kar.

ንከፋት፡ vid. sub ንቅፈት፡

ነዋ፡ *ecce* vid. supra col. 630 sub ና፡

ኖለወ፡ quadrl. inus., cui comparandum est נָהַל Pi. *ducere,* spec. aquatum, pastum; נַהֲלֹל *pascuum.*

ኖላዊ፡ subst. m., Pl. plerumque ኖሎት፡ (pro ኖለውት፡), rarius ኖላውያን፡ (Hen. 89, 59. 63—65. 90, 1) et ነዋልው፡ (Gad. T. H.); *pastor:* ኖላዌ፡አባግዕ፡ Gen. 4, 2. 13, 7. 8; ሰብአ፡ኖሎት፡ 43, 32; ኖሎተ፡እንስሳ፡ 46, 32; Num. 32, 4; Kuf. 41; 4 Reg. 10, 12; Koh. 12, 11; Job 1, 16. 24, 2; Sir. 18, 13; Jer. 28, 23; ንዋየ፡ኖሎት፡ዘኖላዊ፡አብድ፡ σκεύη ποιμενικὰ ποιμένος ἀπείρου Zach. 11, 15; Matth. 9, 36. 25, 32. 26, 31; Marc. 5, 14; Luc. 2, 8; Joh. 10, 11 seq.; trsl. de pastoribus vel rectoribus populi politicis vel spiritualibus: Jer. 2, 8. 3, 3. 6, 3. 18. 22, 22; Jes. 63, 11; Hez. 34, 2 seq.; Ps. 79, 1; Hen. 89, 61 seq.; 1 Petr. 2, 25. 5, 4; Eph. 4, 11; Hebr. 13, 20; Clem. f. 91 seq.

ኖላዊት፡ subst. fem., *pastrix:* ኖላዊተ፡አጣሊ፡ Lud. e Vit. Sam.

ተኖለወ፡ quadrl. III, 1 *pastoris munere fungi, ducere et custodire gregem,* c. c. Acc.; plerumque trsl., ut: ተኖለዎሙ፡ Lit. Jac. Sar.; ምሕረትከ፡ይትኖለወኒ፡በኵሉ፡መዋዕለ፡ሕይወትየ፡ Kedr f. 2; Fal. in proleg.; ተኖለወኒ፡ (Cod. Tubing.: ተኖልወኒ፡) በፍጽም፡ወዕቀበኒ፡በከዋላ፡ Enc. Ter 25; በተኖልዎ፡ወአስተሐምሞ፡ (κηδόμενος ἡμῶν) Chr. Ta. 33; c. እምነ፡ (i. e. *custodire a*), ut: አንሰ፡ከንኩ፡አዐቅበከ፡ወእትኖለወከ፡እምዘ፡የኀሥሥ፡ሥሬዊከ፡ Jsp. p. 338.

ተኖላዊ፡ n. ag. *pastor, custos,* et trsl. *rector, patronus:* ምጽዋት፡ተኖላዊት፡ይእቲ፡ለገባሪሃ፡ ἡ ἐλεημοσύνη προεστάτης ἐστὶ τῶν ἐργαζομένων αὐτήν Chr. Ta. 32; ተኖላዊሆሙ፡ለጻላእተ፡ክርስቶስ፡ Abt. Ap. 49 (48).

ኖመ፡ I, 1 [נוּם, نَامَ] Subj. ይኑም፡, 1) *dormire, dormitare* (κοιμᾶσθαι, καθεύδειν, ὑπνοῦν): Ps. 40, 9. 120, 4; Koh. 4, 11. 5, 11; ኖምኩ፡ Job 7, 4; ኢይነውሙ፡ Jes. 5, 27. 43, 17. 65, 4; Prov. 4, 16; 1 Reg. 26, 12; ኖመ፡ያዕቆብ፡ንዋመ፡ Kuf. 27; ያፈቅሩ፡ነዊመ፡ φιλοῦντες νυστάξαι Jes. 56, 10; Matth. 8, 24. 9, 24. 13, 25; Act. 20, 9; ኢንኑም፡አላ፡ንንቃህ፡ 1 Thess. 5, 6. 2) *obdormire* i. e. *vita defungi* vel *defunctum esse:* Gen. 47, 30; ከመ፡ይኑሙ፡ንዋመ፡ዘለዓለም፡ Jer. 28, 39; Kuf. 10. 23. 36; Deut. 31, 16; Job 14, 12. 21, 13. 26; እለ፡ይነውሙ፡ውስተ፡መሬተ፡ምድር፡ Dan. 12, 2; 2 Par. 9, 31; 1 Cor. 15, 6; እለ፡ኖሙ፡ክርስቲያን፡ጻድቃን፡ Did. 31; Lit. 161, 4. — *Voc. Ae.:* ደቀሰ፡ኖመ፡ብ፡ተኛ፡።

ነወመ፡ I, 2 *graviter dormire:* **እንዘ፡ይኔውም፡ሳአል፡ውስተ፡ለንጿኔ፡** Cod. Mus. Brit. LIV, 7.

አነመ፡ et **አኖመ፡** II, 1 1) *dormire facere, somnum afferre, sopire, soporare:* **ምንት፡ያነውመከ፡** Jon. 1, 6; Luc. 22, 46; **አነመቶ፡** (v. **አኖመቶ፡**) Jud. 16, 14. 19; Kuf. 31. 2) *obdormire facere,* de moribundis: **አነሞሙ፡** (v. **አኖሞሙ፡**) **ለነሎሙ፡ነገሥት፡** Jes. 14, 18; Nah. 3, 18; **አኑመነ፡** (Impert.) **በሰላም፡** Deg.

ተነወመ፡ III, 2 *somnis se dedere, dormiendo operam dare* (de somniatoribus): (**ነቢያት፡**) **እለ፡ይትኔወሙ፡ሐላሚያን፡** νυστάζοντες νυσταγμὸν αὐτῶν Jer. 23, 31; **ይትኔወሙ፡** (v. **ይነውሙ፡**) **ውስተ፡በአታት፡ሐላምያን፡** Jes. 65, 4.

ንዉም፡ vel **ንውም፡** part. *dormiens, sopitus* (somno), Cant. 5, 2; 1 Thess. 5, 10; Phlx 98; **እስመ፡ሰብአ፡አይሁድ፡ከኑ፡ንዉማነ፡በእንተ፡ድክሞሙ፡ወረኀቦሙ፡** Jsp. p. 371.

ንዋም፡ subst., plerumque m., *somnus,* Koh. 5, 11. 8, 16; **አንቅሆ፡እምዐቢይ፡ንዋም፡ለዘ፡ይነውም፡** (ὕπνου βαθέως) Sir. 22, 7; **ጥዑይ፡ንዋም፡** ὕπνος ὑγιείας 34, 20; **ያሰርር፡ንዋመ፡** 34, 1; **ያነልቅ፡ንዋመ፡** 34, 2; **ጥዕመኒ፡ንዋምየ፡** Jer. 38, 26; **ኢጥዒኩ፡ንዋመ፡** Rel. Bar.; Prov. 6, 4. 24, 48; Ps. 131, 4; Matth. 1, 24; Luc. 9, 32 rom.; Act. 20, 9; de somno mortis Job 14, 12; Hen. 91, 10. 92, 3; **ንዋመ፡ሞት፡** Joh. 11, 13; M. M. f. 92; **ይቤ፡ጠቢብ፡ሞት፡ንዋም፡ነዊኀ፡ወንዋም፡ሞት፡ኀዳጥ፡** Genz. f. 83; de somno peccati Rom. 13, 11; **ሕማመ፡ንዋም፡** *morbus somnolentiae* sive *lethargus,* Lud. e Ssal. Req.

ነዋሚ፡ n. ag. 1) *somnolentus, dormitator:* **ኵሉ፡ነዋሚ፡** ὑπνώδης Prov. 23, 21. 2) *dormiens* (i. q. **ንዉም፡**): **ሰመዮሙ፡ለምውታን፡ነዋምያን፡እስመ፡ውእቶሙ፡ይትነሥኡ፡ከመ፡ንዉማን፡ሶበ፡ነቅሁ፡** Genz. f. 83; **ነዋምያን፡** Chr. Ta. 14.

ምንዋም፡ subst. *dormitorium,* Lud. auct. Greg.

ነወረ፡ rad., cui Lud. נֵזֶר et נִזְרָה, nec non نَبَزَ (*reprehendit*) comparavit, sed quaeritur, annon ad نَارَ referendum sit, sc. نار *ignis,* نَارَ *cauterio notavit* (نُورَةٌ *cauterium*); II id.; III *conviciatus est,* amharice: **ነወረ፡** *to be shameful, infamous* (Isenb. p. 105). Improbabilis est sententia Gesenii in thes. p. 408. — Stirpis I, 1 *macula aspersum esse* exemplum legitur Phlx. 31, sc.: **የኀፍሩ፡ወየኀስሩ፡ወይነውሩ፡**, sed emendator quidam, ut qui hanc formam reprobaret, rasurâ mutavit: **ወይነወሩ፡** quod sine dubio **ወይትነወሩ፡** legendum voluit.

አንወረ፡ II, 1 1) *notam inurere, macula aspergere, labem imponere, maculare, notare,* c. c. Acc.: **መተረ፡አገዋ፡** (sc. sacerdotis) **እስከ፡አንወሮ፡** Jsp. p. 322; **አንወርከ፡ክብረከ፡** ἔδωκας μῶμον ἐν τῇ δόξῃ σου Sir. 47, 20; 2 Cor. 6, 3 et 8, 20 Platt; **ኢያነውሮ፡ለብእሲ፡ወኢያሐጽጾ፡ከመ፡ይትአዘዝ፡ለዘ፡ይኄይል፡እምኔሁ፡** (obedientia labem non imponit homini) Jsp. p. 360. 2) *vitium irrogare* alicui, *vitio vertere, vituperare, exprobrare, conviciari,* c. c. Acc. pers.: **እለ፡አንወርዎ፡ወመነንዎ፡** οἱ μωμησάμενοι αὐτόν Sap. 10, 14; **ከሀን፡ኢይሜለቅ፡ሰብአ፡ወኢያንውር፡መንኗ፡ዘበ፡ላዕሌሁ፡ነውረ፡ሥጋ፡እንዘ፡ይብል፡አንተ፡ዕዉር፡አው፡ጽሙም፡** F. M. 32, 6, vel c. **ለ፡** prs.: **ለምንት፡ያነውር፡አረጋዊ፡ለብሑታን፡እለ፡ያነውኑ፡ሥዕርተ፡** Phlx. 40; abs. **ኢትትሕሚ፡ወኢታንውር፡** μὴ κατηγόρει, μὴ συκοφάντει Chr. Ta. 13.

ተነውረ፡ III, 1 *macula aspergi, vituperari* alqm, *vitio verti* alicui: milites **ይትነወሩ፡እምከመ፡ነትዑ፡** Phlx. 4.

ንዉር፡ vel **ንውር፡** part. *maculatus, vituperabilis, vitiosus:* **ማእደ፡እግዚ" ፡ንዉር፡ውእቱ፡** ἠλισγημένος Mal. 1, 7. 12.

ነውር፡ subst., plerumque m., Pl. **ነውራት፡**, *macula, nota,* (*naevus*), *labes, vitium:* a) sensu physico: σπῖλοι lapidum Herm. p. 80; ligni, ut: **ዕፀው፡ዘአልቦ፡ነውረ፡** Kuf. 21; corporis Lev. 21, 20. 21. 22, 20; Deut. 15, 21; **ወራዙት፡እለ፡አልቦሙ፡ነውረ፡** Dan. 1, 4; Cant. 4, 7; **ነውረ፡ሥጋ፡** F. M. 32, 6; **ነውራት፡** Fal. f. 30; F. N. 33, 3; **አብዕልተ፡ነውራት፡** *vitio corporis laborantes* F. M. 20, 5; **ዘቦ፡ነውረ፡** διεφθαρμένος Mal. 1, 14; πάθος Prov. 25, 20. b) sensu ethico: **ይገብር፡ለከ፡ነውረ፡በዘአልብከ፡** ἐπιθήσει μῶμον Sir. 11, 31; **ርሕቀ፡እምኵሉ፡ነውራት፡** *abstinuit omnibus rebus vituperandis* F. M. 6, 3; **የኀብእ፡ነውረ፡** Prov. 25, 2; **ነውር፡ቡቱ፡ዘከመ፡ሰራቂ፡ወገዶዩ፡ወዘይሠይን፡ላዕለ፡መንጸፉ፡** F. N. 33, 3; **ዘአልቦ፡ነውረ፡** *immaculatus* Hez. 28, 15; Ps. 65, 14; Tit. 2, 8; Hebr. 9, 14.

ኖራ፡ subst. ut videtur amh., i. q. نُورَةٌ *calx,* Lud. sine auct.

መኖረት፡ et **መራኖት፡** *candelabrum* vid. sub **መ"፡**, c. 188.

ናቀት፡ *camela* vid. supra c. 646.

ኖብያት፡ *nuntii, historia* vid. sub **ነቢይ፡**

ኖትያዊ፡ n. prgr. sc. ναύτης [sicut نُوتِيٌّ], Pl. **ኖትያት፡** (vel **ኖቲያት፡**) et **ነዋትያት፡** (Did. ed. Platt p. 93) 1) *nauta, homo nauticus:* **ኖትያዊ፡** κυβερνήτης Chr. Ta. 16 et 24; Org. 3; **ወፈርሁ፡ኖትያት፡** Jon. 1, 5; 3 Reg. 9, 27; Apoc. 18, 17; Act. 27, 27. 28, 11; Chr. Ta. 34; Clem. f. 129. 192. 2) *nauticus, navalis:* **መልሕቅ፡ኖትያዊ፡**, Lud. e Mss. Colb. — *Voc. Ae.:* **ኖትያት፡ዘ፡ኀዳፍያት፡**

ኖኀ፡ I, 1 [potestas radicis prima fuisse videtur *protendi, extendi,* sive sich strecken, unde נוּחַ sich hinstrecken quiescendi causa i. e. *quiescere,* نَائِحَةٌ *terra longinqua;* vicina: نَحَا *tetendit* alqm versus, نَحْوٌ et نَاحِيَةٌ *tractus,* nec non نَاهَ *eminuit, elata fuit res*] Subj. **ይኑኅ፡** 1) *extendi, protendi:* **ኖኃ፡አዕጹቅየ፡** ἐξέτεινα κλάδους μου Sir. 24, 16. 2) *longum* vel *longiorem esse* vel *fieri, diuturnum esse, in longum se producere* vel *protrahi, prolixum fieri;* de tempore: **ይነውኅ፡መዋዕለ፡ሕይወቱ፡** Koh. 8, 13; Deut. 4, 40. 5, 30; **እመኒ፡ኖኀ፡መንበርቶሙ፡ውስተ፡ምድር፡** Sap. 3, 17; **ኖኀ፡ደዌሃ፡** Jsp. p. 272; **ሶበ፡ኖኀ፡ዐበእ፡** p. 349; **ሶበ፡ኖኀ፡ነገር፡ማእከሌሆሙ፡** (*colloquium eorum*) p. 291; si omnia enumeraremus, **ናሁ፡ይነውኅ፡ነገር፡** F. M. 27, 7; **በእፎ፡ዕለት፡እምዕለት፡ትነውኅ፡** Sir. 36, 7; Hen. 72, 9. 3) *procerum, altum* vel *altiorem esse* vel *fieri, eminere:* **ኖኅኩ፡ከመ፡በቀልት፡** Sir. 24, 14; **ወኖኀ፡ቆማ፡** Hez. 19, 11. 31, 14; **ኖኀ፡ሠርፁ፡** 31, 5 Hen. 26, 3; c. **እምነ፡** compar.: 1 Reg. 10, 23; **፩ይነውኅ፡እምካልኡ፡** Dan. 8, 3; **ኖኀ፡እምሥዕርትየ፡ጌጋይየ፡** Ps. 37, 4; Genz. f. 6; Ps. 71, 16; c. Acc. et rei comparatae et mensurae: **ዘይነውኆ፡ከዕበዩ፡** Sir. 50, 2. 4) *residere, requiescere* (sicut נוּחַ): **ይንበር፡ይኅድር፡ወይኑኅ፡** Lit. Joh.; M. M. f. 308; **ኢየረምም፡ወኢይነውሕ፡** 4 Esr. 2, 46 var.

አንኀ፡ (pro **አኑኀ፡**), rarius **አኖኀ፡**) II, 1; Impf. **ያነውኅ፡**, Subj. **ያኑኅ፡** et **ያንኅ፡**, 1) *tendere, ex-, protendere:* (si frater tuus in undas delapsus est,) **አንኀ፡እዴከ፡ወአውፅኦ፡ሎቱ፡** et **አንኀ፡ኀቤሁ፡ምርጕዘከ፡** Phlx. 113; **አንኀ፡አዕጹቂሁ፡** Hez. 17, 6. 2) *longum facere, prolongare,* **አንኊ፡አሕባለኪ፡** Jes. 54, 2; **ላዕለ፡መኑ፡አኖኅክሙ፡ልሳነክሙ፡** Jes. 57, 4 (vrs. alt.). a) de tempore: *producere, prorogare:* **ኢታኑኅ፡መዐተከ፡** Ps. 84, 5; **ያነውኅ፡ለከ፡ዕድሜከ፡** Sir. 29, 5; seq. **መዋዕለ፡** sive *vitam alcjs longius producere:* **አዕጹቂሃ፡ያነውኅ፡መዋዕለ፡ሕይወት፡** Sir. 1, 20. 30, 22; **አንኀ፡መዋዕሊሆሙ፡** Lit. Greg., sive *vitam suam producere* i. e. *longaevum esse, diu vivere* Deut. 17, 20; Jos. 24, 29; Sir. 3, 6. b) de sermone: *producere eum, longum* vel *prolixum esse in eo,* **እለ፡ያነውኁ፡ጸሎተ፡** Luc. 20, 47; **አንኀ፡ነገረ፡** Act. 20, 7 Platt; **ኢይትከሀለኒ፡አንኖ፡ነገር፡** Chr. ho. 9. c) de animo, α) longum facere animum i. e. *patientem esse, iram differre:* **ትዕግሥት፡ወአንኖ፡መንፈስ፡** Chr. Ta. 30; **አነውኅ፡መንፈስየ፡ላዕሌሆሙ፡** Sx. Pag. 3; **ይትዐገሥ፡ወያንኅ፡መንፈሰ፡ላዕሌሃ፡** F. M. 12, 2; **መንፈሰ፡አኒኖ፡ወትዕግሥተ፡ገድሉ፡አገዘሊፎ፡** Enc. Jac. 12. β) *longius* vel *altius spiritum ducere:* **ነፍስየ፡አኖኅኩ፡** εἵλκυσα πνεῦμα Ps. 118, 131. d) de capillis: *promittere,* Num. 6, 5; 1 Cor. 11, 15; **ኢታንኅ፡ሥዕርተ፡ርእስከ፡አላ፡ቅርጽ፡** Did. 1; Kid. f. 23; **አንኖቱ፡ለሥዕርት፡** F. N. 51; Phlx. 40. e) *longe amovere, longinquum facere:* **ያነውኅ፡** (v. **ያነውኖ፡**) **እግዚ"፡ለሰብእ፡** μακρυνεῖ Jes. 6, 12. f) ad significanda adverbia *longe* et *diu:* **ከናፍረ፡ዐመፃ፡አንኀ፡አርሕቆ፡እምኔከ፡** μακρὰν ἄπωσαι Prov. 4, 24; **አንኀ፡ነቢረ፡** *diu mansit,* Enc. Nah. 4. 3) *procerum* vel *altum facere, exaltare, in altum tollere:* **አነውኖ፡ለዕፅ፡ኀጺር፡** Hez. 17, 24. 21, 26; **አኖኅዎ፡ጥቀ፡**(**ሐኒጸሙ፡ለማኅፈድ፡**) Jsp. p. 375; Num. 32, 36; **አንኀ፡ቤቶ፡** Ob. 3; Prov. 17, 16; Job 19, 6; **ከመ፡ያንኅ፡** (v. **ያኑኅ፡**) **ቀርኖሙ፡ለሕዝቡ፡** Sir. 47, 5. 11; **ሞገድ፡እንተ፡ይዘብጣ፡ነፋስ፡ወያነውኃ፡** Jac. 1, 6; **ያነውኅ፡መዋዕሊነ፡እምከርሠ፡እምነ፡** Sir. 50, 22.

ተነውኀ፡ III, 2 *se in altius tollere* vel *efferre:* **ገሥጾ፡ለዐርክከ፡እንበለ፡ይትነዋኅ፡መዐት፡** πρὶν ἢ ἀπειλῆσαι Sir. 19, 17; (annum jejunet,) **ከመ፡ፍጹመ፡ይኩን፡ኀሊናሁ፡እንዘ፡ለኵሉ፡ነፍስ፡ኢይትኔዋኅ፡** Kid. f. 15.

ኑኀ፡ subst., plerumque m., 1) *longitudo,* μῆκος a) spatii: Gen. 6, 15. 13, 17; Ex. 25, 10. 23. 27, 9; Deut. 3, 11; Kuf. 13; Zach. 2, 2. 5, 2; **ኑኁ፡ምድር፡** Job 11, 9 (var.); Judith 7, 3; Hez. 40, 18. 20. 41, 2 seq.; 45, 1; 2 Par. 3, 3; Apoc. 21, 16; Eph. 3, 18; **ኢይትዐወቅ፡ኑኃ፡ወግድማ፡ወኢቆማ፡** Clem. f. 50. b) temporis: **ወይከውን፡ኑኃ፡ለይእቲ፡ዕለት፡ከመ፡፲ዓመት፡** 4 Esr. 6, 16; **አልቦ፡ኑኀ፡ሕይወቶሙ፡** Kuf. 29; **ኑኀ፡መዋዕል፡** μῆκος βίου i. e. *longaevitas* Prov. 3, 2. 16, 17; Hen. 10, 9; **መጠነ፡ኑኀ፡አዝማን፡እስከ፡ንሥተተ፡መቅደስ፡** *per totum temporum spatium* Jsp. p. 294; **በኑኀ፡** vel **ኑኀ፡** i. e. *per* vel *per totum* (sc. spatium), ut: **በኑኀ፡ዕለት፡** Ps. 55, 2; **በኑኀ፡ሌሊት፡** Jsp. p. 382, al.; **ኑኀ፡፫ዕለት፡** *per triduum* Enc. Teq. 5; Enc. Tachs. 10; cfr. Hen. 71, 17. c) orationis: **ኅዲግ፡ኑኀ፡ነገር፡** *orationis longitudine praetermissa* Cyr. ad Th. f. 8. d) patientiae: **ሚመጠን፡ኑኀ፡ትዕግሥቱ፡ለእግዚ"፡** M. M. f. 38. 2) *proceritas, altitudo,* ut: corporis humani Kuf. 29; Am. 2, 9; 1 Reg. 9, 2; statuae Dan. 3, 1; columnae 2 Par. 3, 15; arboris Dan. 4, 17; **ስማዕ፡ጸሎቶሙ፡ውስተ፡ኑኀ፡ሰማይ፡** Genz. f. 21; 1 Esr. 4, 10; **ወትት** **ሐነጽ፡ሀገር፡በኑኃ፡** Jer. 37, 18; **በኑኅከ፡** Hez. 31, 2; **በኑኀ፡መዋዕልየ፡** ἐν τῷ ὕψει τῶν ἡμερῶν μου Jes. 38, 10. 3) Kuf. p. 15 sensus nominis **ኑኀ፡** dubius est.

ነዋኅ፡ et **ነዊኅ፡** adj., fem. **ነዋኅ፡**, Pl. m. **ነዊኃን፡** et **ነዋኃን፡** (Hen. 1, 6), fem. **ነዋኃት፡**, c. **ነዋኅት፡** 1) *longus:* **ሐብል፡ነዋኅ፡** Jes. 5, 18; **አሕባል፡ነዊኃን፡** Hen. 61, 1. a) de tempore: **ነዋኅ፡ሕይወት፡** Dan. 7, 12; **ለነዋኅ፡መዋዕል፡** Ps. 20, 4. 92, 7; Jes. 34, 10; Thren. 5, 20; Bar. 3, 14; **ለኍንዱይ፡መዋዕል፡ወለነዋኅ፡ዓመታት፡** Hez. 12, 27; **ንዋም፡ነዊኅ፡** Genz. f. 83. b) de animo i. e. *patiens:* **ነዊኅ፡መንፈስ፡** Chr. Ta. 32. c) de oratione: Marc. 12, 40; Luc. 20, 47. d) adv. **ነዋኀ፡** *diu,* ut: **ዘርእ፡ዘነዋኀ፡የሐዩ፡** Jes. 53, 10; **ዘእንበለ፡ይነስሑ፡ነዋኀ፡** Clem. f. 236; **ጸለየ፡ነዋኀ፡** Sx. Masc. 1; Kuf. p. 82. 2) *longinquus:* **እስከ፡ነዋኅ፡ብሔር፡** Mich. 4, 3; **እስመ፡ነዋኅ፡ኀበ፡አምሰጠከ፡** Sir. 27, 20; **እስከ፡ነዋኅ፡** εἰς μακρὰν 24, 32. Hinc **ነዋኀ፡** vel **ነዊኀ፡** adv. *longe, procul:* Job 18. 17. 18; **ነዋኀ፡ጐዩ፡** Jes. 22, 3; **ነዋኀ፡ይርሕቁ፡እምኔየ፡** 29, 13; Matth. 15, 8; Jer. 2, 5; Gen. 44, 4; Marc. 7, 6 (**ነዊኀ፡** et **ነዋኀ፡**); **ርሑቃን፡ነዋኀ፡** Joel 4, 8; **ይበጽሕ፡ነዊኀ፡** Hen. 32, 4. 3) *procerus, altus, elatus, excelsus:* **አሕዛብ፡ነዋኃት፡** v. **ነዊኃን፡** Jes. 18, 2; **ሕዝብ፡ዐቢይ፡ወነዋኅት፡** Deut. 9, 2; **ከነ፡ነዊኀ፡በቆሙ፡** (staturâ) Sx. Genb. 13; **ይሬኢ፡ኵሎ፡ነዋኀ፡** πᾶν ὑψηλὸν ὁρᾷ Job 41, 25; **ኵሉ፡ነዋኅ፡ወልዑል፡** Jes. 2, 12; Hez. 21, 26; Ps. 137, 7; **መንበሩ፡ነዋኅ፡ወልዑል፡** Jes. 6, 1; **ውስተ፡ርእስ፡ነዋኅ፡** 17, 6; **ዕፅ፡ነዋኅ፡** Gen. 12, 6; Sir. 50, 10; **ነዋኅት፡አዕዋም፡** Jes. 37, 24; **ነዋኅ፡ጥቅም፡** Apoc. 21, 12; **ደብር፡ነዊኅ፡** Hen. 25, 3; Jes. 14, 13. 28, 4. 40, 9. 57, 7; Jer. 2, 20. 3, 6; Job 40, 15; Matth. 4, 8; **አርእስተ፡አድባር፡ነዋኃት፡** v. **ነዋኅት፡** Judith 5, 1; Ps. 94, 4; Gen. 7, 19; Hen. 1, 6; Kuf. 5. a) de voce: **ትጼውዕ፡በነዋኀ፡ስብከት፡** Prov. 9, 3. b) de animo: **ነዋኀ፡መንፈስ፡** Chr. Ta. 19 (vid. sub **ርሒብ፡**). c) *altus* i. e. *profundus:* **ግብ፡ነዋኅ፡** Lud. e Vit. Greg. Arm. — *Voc. Ae.:* **ነዋኅ፡ዘ፡ረጋየም**።

ኑኃት፡ n. act. 1) *longitudo:* **ይትዓረይ፡ቦቱ፡ሌሊት፡ምስለ፡መዓልት፡በኑኃት፡ወኅጽረት፡** Abush. 14. 2) dilatio poenae i. e. *patientia,* Hen. 13, 6 (ubi in margine codicum quorumdam annotatum legitur **ትዕግሥት፡**).

ኖን፡ nomen literae alphabeti Hebraici XIV^ae, Ps. 118, 105; Thren. 1, 14. 2, 14. 3, 39. 4, 14; ubi de psalmis agitur, siglo **ኖን፡** Ps. 118, 105—112 notatur.

ነዋ፡ vid. sub **ና፡** c. 630.

ኔዎን፡ n. prgr. sc. νέων i. e. *novarum* sc. frugum, ut: **በወርኀ፡ኔዎን፡** ἐν ἡμέραις νέων Sir. 50, 8; **በአውራኀ፡ኔዎን፡** 24, 25.

ንዋይ፡ subst., plerumque m. [vicina sunt אֳנִי *navis,* إِنَاءٌ et آنِيَة *vas*] coll. et sing., Pl. **ንዋያት፡** 1) *vas* et *vasa:* Ps. 30, 16; Rom. 9, 21; Luc. 8, 16; 4 Esr. 9, 37; Kuf. 7; Ruth 2, 9; **ንዋየ፡ቤተ፡እግዚ"፡** Jer. 34, 13; Dan. 1, 2; Jes. 52, 11; **ንዋየ፡ልሕኵት፡** Lev. 14, 5. 15, 12; Jer. 39, 14; **ንዋየ፡ለብሐ፡** Ps. 2, 9; Sir. 27, 5; **ንዋየ፡ጽቡር፡** Enc. Jac. 30; **ን"፡ወርቅ፡** Ex. 12, 35; Sir. 50, 9; Kuf. 48; 2 Tim. 2, 20; **ን"፡ብሩር፡** Judith 12, 1. 15, 11; **ንዋየ፡ማእድ፡** Sx. Genb. 17; Sen. 13; **ንዋያት፡** Jer. 34, 15 seq. vrs. nov. a) **ንዋየ፡ውስጥ፡** vasa interioris i. e. *intestina, viscera,* Ex. 29, 17; Lev. 1, 9;

Kuf. 21. 49; etiam ንዋያተ፡ከርሥ፡ Enc. Tachs. 23. b) ንዋየ፡ ሳሚዕ፡ i. e. כְּלֵי גֹמֶא Jes. 18, 2 vrs. nov., *navigia papyracea.* 2) *instrumentum* vel *instrumenta:* በንዋይ፡ዘቀተለ፡ብእሲ፡በቱ፡ቢጸ፡ይትቀተል፡ Kuf. 4; Jes. 54, 16; ንዋየ፡መዐቱ፡ Jer. 27, 25. a) de hominibus, quibus Deus quasi instrumentis utitur Act. 9, 15; ዝንቱ፡አኑ፡ይከውን፡ንዋየ፡ኅሩየ፡ Sx. Teq. 20; Hed. 9. b) *instrumenta musica,* ut: ንዋየ፡መዝሙር፡ Ps. 70, 24; ንዋየ፡ተውኔት፡ Dan. 3, 7; ንዋያተ፡ማሕሌት፡ F. M. 32, 7. 3) *supellex, utensilia, apparatus:* Ex. 25, 9; Lev. 15, 4. 6; ንዋየ፡ዕፅ፡ 15, 12; ንዋየ፡ማእስ፡ 13, 49; Jer. 30, 7. 31, 12; Marc. 3, 27. 11, 16; Luc. 17, 31. a) ንዋየ፡ሐቅል፡ (Feldgeräthe) *arma* Koh. 9, 18; Jer. 26, 3. 28, 12; Judith 6, 12; Hez. 26, 11; Gen. 27, 3; 1 Reg. 21, 8; Rom. 6, 13; Luc. 11, 21; etiam ንዋየ፡ዐብእ፡ F. M. 17, 6; in specie ን"፡ሐቅል፡ θυρεός (*scutum*) et θυρεοί Cant. 4, 4; Ps. 45, 9; Eph. 6, 16; Hez. 27, 11 (ubi Gr. φαρέτραι habet). b) ንዋየ፡ናዐዌ፡ *apparatus venationis* Kuf. 26; ንዋየ፡ኖሎት፡ Zach. 11, 15. c) *armamenta* varia, ut: navis Act. 27, 19 rom.; plaustrorum 1 Reg. 8, 12; jumentorum Kuf. 11. 4) *sarcinae, impedimenta* exercitus: Jes. 10, 29; 1 Reg. 10, 22; Judith 7, 2; Ex. 10, 10. 24; Num. 32, 16—26. 5) *res,* ut: ንዋይ፡ዘኢያስተርኢ፡ πράγματα οὐ βλεπόμενα Hebr. 11, 1; in specie: *res quas quis possidet, bona, opes, fortunae, facultates, copiae, divitiae, pecunia:* τὰ αὐτοῦ ንዋይሁ፡ Gen. 32, 24. 31, 1. 46, 1; τὰ ἴδια ንዋይከ፡ Sir. 11, 34; τὰ ὑπάρχοντα Gen. 25, 5; Ruth 4, 9; Job 2, 3. 15, 29. 17, 3; Esth. 8, 7; Tob. 1, 20; Judith 8, 10. 16, 24; Prov. 11, 4; Ps. 108, 10; Luc. 8, 3; ጽሩቅ፡ንዋይየ፡ ὑλώδης λίαν Job 29, 5; ἀποσκευή Gen. 43, 8; Num. 32, 16. 17. 24. 26; ንዋያቲሁ፡ Gen. 14, 12; χρήματα Job 6, 20; Sir. 10, 8. 14, 3. 5. 29, 5. 40, 13; Marc. 10, 23; ንዋያት፡ *opes* F. N. 16; χρυσίον Sir. 34, 5. 6; ንዋየ፡ዝዓለም፡ *mammona* Matth. 6, 24 rom.; ንዋየ፡ልቃሕ፡ χρήματα ἀλλότρια Sir. 21, 8; δάνος 29, 4; ንዋየ፡ማሕፀንትከ፡ *res tibi creditae* 41, 19. — *Voc. Ae.:* ንዋይ፡ዘ፡ከብት፡, *aliud:* ንዋየ፡ውስጥ፡ብ፡የሆድ፡እቃ።

ኑግ፡ subst. (amh.), *melanthion, nigella; Voc. Ae.:* መለንስ፡ዘ፡ኑግ፡; *aliud:* መለንስ፡ኑግ፡ከሚን፡ብ፡ተልበ፡ፊጸሂ።

ነዓ፡ particula excitandi *veni, age,* quae Imperativi instar flexionem personalem admittit, sc. Sing. m. ነዓ፡ (et ንዓ፡ Marc. 10, 21 rom.), f. ንዒ፡ (Ruth 2, 14; Gen. 19, 32; Cant. 2, 10. 4, 8; Joh. 4, 16), Pl. m. ንዑ፡, f. ነዓ፡ (Matth. 28, 6; Jes. 27, 11, var. ናዓ፡) [vid. gramm. § 160, a; Ges. thes. p. 833; Ewald hebr. Sprachl. p. 225; amharice sonat ና፡, ኒ፡, ኑ፡] 1) *veni, venite,* ከርቃሰ፡ንግእ፡በእዴሁ፡ወነዓ፡ καὶ ἧκε Jer. 43, 14; ነዓ፡ወረሲ፡ ἐλθὼν ἐπίθες Judith 3, 4; Matth. 9, 18; ነዓ፡እግዚኦ፡ ἔρχου Κύριε Apoc. 22, 20; Luc. 7, 8; Cant. 2, 10; ተጋብኡ፡ወንዑ፡ συνάχθητε καὶ ἥκατε Jes. 45, 20; Matth. 14, 28; 4 Esr. 13, 62; c. c. adv. vel Acc. vel praep. loci: ንዒ፡ዝየ፡ወብልዒ፡ Ruth 2, 14; Joh. 4, 16; ነዓ፡ኀቤየ፡ δεῦρο πρός με 1 Reg. 17, 44; 4 Esr. 3, 26; Sir. 24, 19; Jes. 48, 16; ነዓ፡ኀቤየ፡ሀገረ፡ኒቆጵልዮን፡ Tit. 3, 12; ንዑ፡ውስተ፡ Num. 12, 4; Matth. 22, 4; ነዓ፡አንተ፡እምድርከ፡ወውስተ፡ምድር፡እንተ፡አርእየከ፡ Kuf. 12. 2) *age, agite* (δεῦρο, δεῦτε, ἄγε, לְכָה, נָא) seq. Imperativo et Jussivo vel Voluntativo: ንዑ፡ትልወኒ፡ Matth. 4, 19. 19, 21; ነዓ፡አዕርፍ፡ Dan. 12, 13; ንዑ፡ብልዑ፡ Jes. 56, 9; Prov. 9, 5; Jud. 16, 18; ንዑ፡ንትዋቀሥ፡ Jes. 1, 18. 2, 3; Jer. 11, 19. 18, 18; 2 Esr. 12, 17; Gen. 11, 3. 4. 7. 19, 32.

ንዑልት፡, v. ነዓውልት፡ (Pl.), v. ኖዕልወት፡ subst. fem., *fratria quam levir uxorem ducit, leviri uxor:* ረስያ፡ንዑልቶ፡ (יַבֵּם אֹתָהּ, ἐπιγάμβρευσαι αὐτήν) Kuf. p. 142. [Nescio an nomen a נַעַל *calceus* derivare et ad perantiquum illum ritum, quo quis si rem tamquam propriam vindicabat calceum suum in eam projiciebat (Ps. 60, 10; Ruth 4, 7. 8; Deut. 25, 9), provocare liceat: explicaveris *conjugem calceo projecto tamquam propriam vindicatam.* Sed obsoletum videtur nomen, et ut de forma nominis ita de significatione Aethiopes ipsi haesitant]. — *Voc. Ae.:* ነዓውልት፡ዘ፡ዋርሻ፡ v. ዋርሳ።

ነዐወ፡ I, 1 [נוּעַ *vagatus est;* نَاعَ *commotus est, petiit, quaesivit*] Subj. ይንዐው፡ 1) *venari, feras captare:* ነዐው፡ሊተ፡ Gen. 27, 3; Kuf. 26. 37; c. c. Acc.: Gen. 25, 28; Lev. 17, 13; ነዐውከኑ፡ዐናብስተ፡መስዐ፡ Job 38, 39; ወይንዕውዎሙ፡ Jer. 16, 16; Ps. 58, 3. 93, 21; ከመ፡ይንዐው፡አራዊተ፡ Sx. Hed. 18; ኢይንዑ፡አራዊተ፡ Phlx. 53; ከመ፡ይንዐው፡ሀየላተ፡ Gad. T. H.; ከመ፡ይንዐወነ፡መንገሌሁ፡ *ut nos captet ad se* Chr. ho. 5; etiam de feris venantibus feras: Num. 23, 24; Nah. 2, 12; ዐንበሳ፡ይንዑ፡ዘይበልዕ፡ከማሁ፡ኀጢአትኒ፡ትንዕዎሙ፡ለእለ፡ገብርዋ፡ Sir. 27, 10; Org. 1; trsl.: Ps. 139, 12; Sir. 27, 10. 2) *aucupari, insidiari, avide inhiare:* ንዒወ፡ነዐዉኒ፡ዐርየ፡ከመ፡ዖፍ፡ Thren. 3, 51; ድብ፡እንተ፡ትንዑ፡ ἄρκος ἐνεδρεύουσα 3, 10; ዘይንዕወከ፡ ὁ ἐνεδρεύων Sir. 28, 26; ብእሲ፡ኃጥእ፡ይንዕዋ፡ለነፍስ፡ εἰς αἷμα ἐνεδρεύει 11, 32; ይጸንሕ፡ወይንዑ፡ Ps. 9, 30; Luc. 11, 54; ይንዕወከ፡ ἀπειλεῖ σοι Gen. 27, 42; ኢይንዐወኒ፡ዐርየ፡ከመ፡ይንዑ፡ገደላ፡ Enc. Masc. 30. — *Voc. Ae.:* ነዐወ፡ብ፡አደነ።

ተንዕወ፡ III, 1 *venatione capi, insidiis captari:* መዋኢ፡ተሞአ፡ወነዓዊ፡ተንዕወ፡ M. M. f. 134.

ንዕወት፡ n. act. *venatio:* ለእመበ፡ዘይሜህር፡ንዕወተ፡አው፡ቀትለ፡አው፡ዐብአ፡ Const. Ap. 27; F. N. 33, 4; መከነ፡ንዕወት፡ F. N. 47; 1 Reg. 20, 20 E (ubi interpres pro צֵדָה legit צִדָּה).

ነዓዊ፡ n. ag., Pl. ነዓዊያን፡(ነዓውያን፡) et ነዐውት፡ 1) subst. *venator, auceps:* Gen. 10, 9. 25, 27; 1 Par. 1, 10; ነዓዌ፡አራዊት፡ Phlx. 53; ለምንት፡ከንከ፡ነዓዌ፡አራዊት፡ Gad. T. H.; እፌኑ፡ብዙኃነ፡ነዓዊያነ፡ Jer. 16, 16; እለ፡ይንዕዉ፡ነዐውት፡ Hos. 5, 2; Enc. Mij. 28. 2) adj. *venatorius:* መሥገርት፡ነዓዊት፡ Ps. 90, 3 (c. Lud. annot.); 123, 6; Genz. f. 86. — *Voc. Ae.:* ነዓዊ፡ዘ፡ሐዳኝ።

ናዕዌ፡ (sec. Lud. pro ንዓዌ፡) et ናዐዌ፡ subst., *venatio, captura:* Gen. 27, 30; Lev. 17, 13; እምናዓዊሁ፡ (pro እምናዐዌሁ፡) Kuf. p. 97 ann. 2; ንዋየ፡ናዐዌ፡ p. 94.

ምንዓው፡ subst. *locus venationis* 1 Reg. 24, 3.

ነዘሀ፡ I, 1 sine dubio i. q. نَزُهَ *avertere* vel *cohibere semet* ipsum ab inhonesto: ንዘሁ፡ (v. ነስሑ፡ et ንቅሁ፡) ἐκνήψατε Joel 1, 5 in Cod. Laur.

ንዝሀላል፡ vid. sub ዘሀለለ፡

ነዘለ፡ I, 1 sive *lambere*, sive *carpere*, c. Acc.: pulverem, de serpente, Gad. Ad. f. 16, si quidem lectio sana est.

ነዘለ፡ *spargere* et ነዘለ፡ *evellere* vid. sub ነዝኀ፡

ነዘረ፡ I, 1 [coll. نزّ *momordit, vellicavit*] *mordere* Mich. 3, 5 var.

ነዘረ፡ I, 2 *mordere, discerpere* dentibus: እለ፡ይኔዝርዎሙ፡ (v. ይነዝርዎሙ፡) በስነኒሆሙ፡ Mich. 3, 5; እንዘ፡ይኔዝሩ፡በስነኒሆሙ፡ Hen. 86, 5. — *Voc. Ac.*: ይኔዝርዎ፡ዘ፡ይቈነጽልዎ ።

ተነዘረ፡ III, 2 *morderi, dilaniari* dentibus, Kid. f. 41 (vid. sub ነዝነዘ፡).

መንዝር፡ *spurius* vid. sub መ'': c. 191.

ንዚራ፡ vid. sub ዕንዚራ፡, ዐንዘረ፡

ነዘራዊ፡ n. prgr. 1) *Naziraeus* (seu *devotus*) Jud. 13, 5. 7; Sx. Mag. 30 Enc. 2) *Nazarenus, Christianus*: Marc. 10, 47; ሕዝበ፡ናዝራውያን፡ Act. 24, 5; ኢየሱስ፡ናዝራዊ፡ አምላኮሙ፡ለናዝራውያን፡ M. M. f. 50.

I. ነዝኀ፡ I, 1 [נָזָה (نزا) *saliit*, Hiph. *sparsit*; نضح et نضخ *conspersit*; vid. ነስነሰ፡] *spargere, re-, con-, aspergere*, potissimum de ritu aspersionis sacro (*libare*): c. c. Acc. liquidi quod spargitur, (vel c. እምነ፡, እምውስተ፡ partitivo): ነዝኀ፡ወይነ፡, ነዝኀ፡ደመ፡ Kuf. 6; 2 Par. 29, 22; ወነዝኆ፡(ለማይ፡) ለእግዚ'': 1 Par. 11, 18 (ἔσπεισε); et c. ውስተ፡ vel ላዕለ፡ vel ቅድመ፡ rei vel loci, quae asperguntur: ነዝኀ፡ወይነ፡ውስተ፡እሳት፡ Kuf. 7; Lev. 4, 6. 17. 5, 9. 8, 11. 30. 16, 14 seq.; Num. 19, 18; c. Acc. rei vel pers., quae aspergitur: Ex. 24, 8; Lev. 14, 7; Num. 19, 19; እነዝኀክሙ፡በማይ፡ንጹሕ፡ Hez. 36, 25; 2 Par. 29, 24; Ps. 50, 8; Hebr. 9, 19; c. dupl. Acc. Num. 8, 7.

አንዝኀ፡ II, 1 *spargere* vel *aspergere facere*: ኢያንዝኀ፡ላዕሌሁ፡ማየ፡መንዝኀ፡ Num. 19, 13; ጸጋ፡አንተ፡ታንዝኆሙ፡ለቅዱሳን፡ Phlx. 89 (si quidem lectio sana est); locus, quem Lud. affert, Enc. Tachs. 5 corruptus videtur.

ተነዝኀ፡ III, 1 1) *spargi, prosilire*, de liquido: ተነዝኀ፡ደማ፡ኀበ፡አረፍት፡ 4 Reg. 9, 33; ተነዝኀ፡ደሞሙ፡ውስተ፡አልባስየ፡ Jes. 63, 3 vrs. alt.; Lev. 6, 20. 2) *conspergi, aspergi*: Num. 19, 20; Hebr. 9, 12 (rom.), 22; Chr. ho. 16; ደም፡እንተ፡ተነዝኀት፡በቲ፡ነፍሳቲነ፡ Chr. ho. 27

ንዙኅ፡ part. *conspersus, aspersus*: ንዙኅ፡በደም፡ Chr. ho. 16; Apoc. 19, 13

ንዝኀት፡ n. act. *respersio, conspersio, aspersio*: ንዝኀት፡ደም፡ Hebr. 12, 24; 1 Petr. 1, 2; Did. 1; Mavâs. n. 70.

መንዝኀ፡ et መንዘኀ፡ (Org. Edz.) subst. 1) *respersorium* vel *aspergillum*, Lud. 2) *aspersio* ማየ፡መንዝኀ፡ ὕδωρ ῥαντισμοῦ Num. 19, 9. 13. 20. 21

ምንዛኅ፡ (pro መንዛኅ፡) subst. i. q. መንዝኀ፡ 1) *instrumentum quo conspergitur, res quae aspergendo inseritur*: ጥፒራላይ፡ምንዛኅ፡ደም፡ Lud. ex Org. 5 (cfr. Hebr. 9, 19). 2) *aspersio*: ማየ፡ምንዛኅ፡ Org. ማየ፡ምንዛኅ፡ጽሉይ፡ (sc. aqua baptismalis) M. M. f. 202; ማየ፡ምንዛኅ፡ዘርግዘተ፡ገበሁ፡ M. M. f. 132.

II. ነዝኀ፡ I, 1 *evellere* i. q. ነዝዐ፡ Jud. 16, 14 var.

ምንዙኅ፡ *delicatus* vid. sub መዝኀ፡ c. 211.

ነዝነዘ፡ quadrl., ut videtur *vexare*, coll. amh. ነዘነዘ፡ *to urge, constrain, to vex* (Isenb. p. 106); an نخز, نخس?

ተነዝነዘ፡ III, 1 *vexari*: በእኩይ፡እንዘ፡ይትነዘነዝ፡ወእንዘ፡ይትኔተፍ፡ወይትኔዘር፡በነዋኀ፡ዘነኔ፡ Kid. f. 41.

ነዝዐ፡ I, 1 [نزع נָזַע; vicinum ነጸየ፡] *evellere*: ነዝዐ፡መታክለ፡እምነ፡ዐረፍት፡ Jud. 16, 14.

ነዘዘ፡ rad. inus., cui primitus potestas *saliendi, insiliendi* infuisse videtur, cfr. praeter ነዝኀ፡ etiam نزّ, نزق I et III et نزك.

አመንዘዘ፡ quadrl. II (denom.) *insultare, insectari, proscindere probrose dictis, injuria et maledictis lacessere*: ይእኅዝ፡ያመነዝዝ፡ደቀ፡ወአዋልደ፡ τύπτειν Luc. 12, 45 rom.; ገብር፡እኩይ፡ያስተቄጥዕ፡ፈቃደ፡እግዚኡ፡ወያመነዝዝ፡ዙሎ፡ንዋየ፡ቤት፡ወይዘብጥ፡ደቂቀ፡ወአዋልደ፡ Clem. f. 205; አመንዘዝክዎሙ፡ ἐπόρθουν Gal. 1, 13; ይኩርዕዎሙ፡በውስተ፡አናቅጽ፡ወያመነዝዝዎሙ፡ κολαβρισθείησαν Job 5, 4; Luc. 11, 53 (ἀποστοματίζειν)?; ወመሪረ፡ሐዘነ፡ያቴክዝዎ፡ወያመነዝዝዎ፡ (καὶ ἀκούσας ἀνεστέναξε πικρά) Sir. 25, 18; ὀνειδίζειν Ps. 34, 8; Hez. 34, 29.

ምንዙዝ፡ part. *probris, contumeliis laesus*, Lit. Joh.; ኀሩያን፡ምንዙዛን፡በቅድሚሆሙ፡ወከመ፡ሥኡባን፡ይሰመዩ፡በማእከሌሆሙ፡ Kid. f. 4.

ናዘዘ፡ I, 3 (nisi malueris quadrl. I; forma ትነዝዝ፡ 4 Esr. 10, 55 ed. Laur. lapsu calami scripta videtur) *solari, consolari, solatio erigere* [hoc verbum mihi nunc (secus atque in gramm. § 78) cum radicibus ዐዘዘ፡, አዘዘ፡ عزّ (vid. de iis Ges. thes. p. 610) componendum videtur; in specie cfr. عزّى II *consolatus est*, proprie: firmavit] παρακαλεῖν, παραμυθεῖσθαι, c. Acc. prs. Job 2, 11. 4, 3; Koh. 4, 1; ናዝዝዎን፡ Jes. 35, 4; ኀጣእኪ፡ዘይናዝዘኪ፡ Jes. 51, 18; Thren. 1, 2; Ps. 68, 25; ናዘዘተኒ፡ Ps. 93, 19; 1 Thess. 2, 11. 5, 14; Phil. 2, 1; ናዘዝከሁ፡ለልበ፡አመትከ፡ (ἐλάλησας ἐπὶ καρδίαν τῆς δούλης σου) Ruth 2, 13; Kuf. 27; ከመ፡ይናዝዞ፡ (pro ይናዝዝዎ፡) Kuf. 34; c. በእንተ፡ *de*, ut: ኢይናዝዎሙ፡ (pro ኢይናዝዝዎሙ፡) በእንተ፡ዘሞተ፡ Jer. 16, 7; 1 Par. 19, 2; vel c. እምነ፡ rei Gen. 5, 29; Kuf. 4.

ተናዘዘ፡ III, 3 1) *se consolari, consolationem admittere*: እትናዘዝ፡ Jes. 21, 2; 1 Cor. 14, 3; Org. 5; c. በእንተ፡ *de* Hez. 32, 31; Kuf. 34; 4 Esr. 10, 27 c. በ፡ *ab*: ut: ሶበ፡ይላሕዉ፡ይትናዘዙ፡ብየ፡ *consolationem a me (vel meam) admittunt* Job 29, 25. 2) *se invicem consolari, mutuas inter se blanditias admittere*: ወይትናዘዙ፡ከልኤሆን፡እምቃለ፡መጽሐፍት፡ Lud. (e Relatione de Maria); (leones cum non laedebant.) እላ፡ይትናዘዙ፡ምስሌሁ፡ከመ፡አብግዕ፡ምስለ፡ኖላዊ

ሀ'ሙ፡ Sx. Pag. 1. 3) amharice: *confiteri peccata* i. q. aethiopice ተናሐየ፡

ናዛዚ፡ n. ag. *solator, consolator, paracletus*, Kid. f. 6; Genz. f. 90 et 113; ጰራቅሊጦስ፡ብሂል፡ናዛዚ፡ብሂል፡ M. M. f. 328; fem. ናዛዚት፡ Lit. 170, 4.

ኑዛዜ፡ subst., m. et fem. 1) *consolatio, solatium*, Job 6, 25; Sap. 3, 18; Rel. Bar.; Org. 7; ናዘዝከ፡ኑዛዜ፡መንፈሳዊት፡ Genz. f. 29; ሠናየ፡ኑዛዜ፡ (v. ኑዛዘየ፡) ተናዘዚ፡ Kuf. p. 134. 2) *confessio peccatorum* coram sacerdote cum absolutione, መጽሐፈ፡ኑዛዜ፡ *formula confessionis* (Beichtbuch), Cod. Mus. Brit. IX, 2, d; XVIII, 2; XLVIII, 4; LVII, 11.

መናዝዝ፡ part. *consolator*, Chr. ho. 27; መናዝዛን፡ለእኪት፡ παρακλήτορες κακῶν Job 16, 2. 13, 4 var.; Genz. f. 67 (vid. መናሕይ፡).

መናዛዚ፡ (sec. Lud. መናዝዚ፡) part. c. term. adj. i. q. መናዝዝ፡, Phlx. 142; f. መናዛዚት፡, de lingua Fal. f. 9; መናዝዚት፡ Lud. ex Org.

ነዘፈ፡ i. q. نزف *exhausit* puteum, vid. etiam ነዐፈ፡

ተነዘፈ፡ III, 1 *exhaustum, evacuatum esse*: ተነግፈ፡ወተነዘፈ፡ (v. ወተገድፈ፡) ἐκτιναγμὸς καὶ ἀνατιναγμός Nah. 2, 10 in Cod. Laur.

ነየ፡, ነዮ፡ caet. *en me, cum* caet. vid. sub ና፡ c. 630.

ኒል፡ subst. sc. नील n., نيل *indigofera tinctoria, color indicus*: ብንተ፡አዕይንቲሁ፡አዝረቅ፡ከመ፡ኒል፡ Sx. Haml. 8; Hed. 21 (vid. sub ዐለለ፡). — *Voc. Ae.*: ኒል፡ (v. ኔል፡) ብ፡ቀለም ።

ነይሩዝ፡ n. prgr. sc. نوروز et نيروز *primus anni dies* apud Persas: ወረሰዩ፡ነይሩዘሙ፡ዘውእቱ፡ቀዳሚ፡ዓመቶሙ፡በሠርቀ፡ተውት፡ Abush. 8.

ኔአ፡ rad. inus., c. q. نيء *non bene coctus, crudus fuit*, de carne. Hinc

ናእት፡ subst., m. et fem., *panis infermentatus* (fermento non corruptus) vel *azymus*; ኅብስት፡ናእት፡ (per apposit.) Ex. 29, 2; ጸፍንት፡ናእት፡ Gen. 19, 3; Lev. 2, 4. 5; ኅብስተ፡ናእት፡ (per st. c.) Lev. 8, 26; ጸራይቀ፡ናእት፡ Ex. 29, 2; Jud. 6, 19. 20; plerumque absol. ናእት፡ *azyma*: ናእተ፡ተበልዑ፡ Ex. 12, 8. 13, 6 seq.; 23, 15; Jos. 5, 11; Hez. 45, 21; 1 Esr. 1, 10; ይፈንት፡ናእተ፡ 1 Reg. 28, 24; ለውእቱ፡ናእት፡ Jud. 6, 21; በዓለ፡ናእት፡ *festum azymorum* Kuf. 49; Lev. 23, 6; 2 Esr. 6, 22; trsl.: ናእት፡አንትሙ፡ *azyma* vel *azymi estis* 1 Cor. 5. 7.

ነደለ፡ rad., quae amharice significat *perforare*.

ንድለት፡ subst., Pl. ንድለታት፡, *caverna, hiatus*, Hen. 96, 2.

መንዲል፡ *mantile* vid. sub መ"፡ c. 194.

ነድሐ፡ I, 1 [נָדַח דִּיח נְדַח; vicinum ነድአ፡ q. v.] *trudere, ferire, impellere*: ወነድሖ፡ላህም፡ (v. ወግዮ፡) *bos cum feriit* 2 Reg. 6, 6; lectiones aliae sunt: ወነድሖ፡ለላህም፡ *trusit* vel *impulit bovem* (in Cod. S), vel ወነድሓ፡ላህም፡ *bos eam* (arcam) *impulit* sc. ad lapsum (apud Lud.). — *Voc. Ae.*: ነድሐ፡ዘ፡ወጋው ።

ነደቀ፡ I, 1 [amh. idem] Subj. ይንድቅ፡, *struere, con-, exstruere, aedificare*, c. c. Acc., ut: urbem Gen. 4, 17. 10, 11. 11, 4. 8 (ነዲቆታ፡); Ex. 1, 11; ἐπαύλεις Num. 32, 16; domos Deut. 20, 5; Hen. 99, 13; ኢለነዲቅ፡አብያተ፡ Jer. 42, 9; muros Judith 1, 2; altaria Gen. 8, 20; Num. 23, 1; Jos. 22, 29; 1 Reg. 7, 17; sepulchra Matth. 23, 29; ይነድቁ፡ላዕሌሁ፡ተእምርተ፡ Hez. 39, 15; ነደቀ፡ተባዕተ፡በዐውዳ፡ περιῳκοδόμησαν αὐτὴν τετραπέδοις λίθοις κύκλῳ Jer. 52, 4; c. በ፡ materiae Deut. 27, 5. 6; Judith 1, 2; trsl.: Gen. 2, 22; ነደቀ፡ላዕሌየ፡ Thren. 3, 7; etiam *reaedificare, restaurare* Am. 9, 11.

ተነድቀ፡ III, 1 *strui, exstrui, aedificari*: ሶበ፡ተነድቃ፡እልክቱ፡እብን፡ Herm. p. 78. 79. 80; ኬብሮን፡ተነድቀት፡ Num. 13, 22. 21, 27; Luc. 4, 29; c. እምን፡ materiae Hen. 71, 5; *reaedificari* Deut. 13, 17.

ንዱቅ፡ part. *exstructus*, Num. 21, 20 (λελαξευμένος); እንበለ፡ንዱቅ፡ቤት፡ወእንበለ፡ሐኑጽ፡ማኅደር፡ Enc. Jac. 28.

ንድቅ subst., plerumque m., *compactura, structura, aedificium, latericium, murus*: ማእከለ፡ንድቀ፡አእባን፡ ἀνὰ μέσον ἁρμῶν λίθων Sir. 27, 2; Herm. p. 81 seq.; ይትሐነጽ፡ቤት፡እግዚ"፡በንድቅ፡ክቡር፡ Tob. 14, 5; ከመ፡ንድቀ፡ክረምት፡ሕንጻሁ፡ Sir. 21, 8; ሀገረ፡ንድቅ፡ πόλεις ἐπαύλεων Num. 22, 39; ቅጽረ፡ንድቅ፡ οἰκοδομή Sir. 22, 16; ንድቀ፡ οἰκοδομαί Marc. 13, 1. 2; 4 Esr. 9, 27. 10, 67. 68; ንድቀ፡ጽኑዕ፡ዘበቱ፡ቅጽረ፡ Macc. f. 24; ንድቀ፡ማኅፈድ፡ *latericium turris* (opp. lignis) Jsp. p. 375; in Belsazari palatio angelus scripsit ዲበ፡ንድቀ፡ምንባር፡ p. 275; አጻብዒሁ፡ (sc. scribentis) ወዕአ፡እምንድቅ፡ ibid.

ንድቀት፡ n. act. *aedificatio, architectura*: inter varia quaestuum concessorum genera recensetur ንድቀት፡ F. N. 23.

ነዳቂ፡ n. ag., Pl. ነደቅት፡ *structor, aedificator, architectus*: ነደቅተ፡እብን፡ οἰκοδόμοι λίθων 1 Par. 22, 15; ነደቅተ፡አረፍት፡ 14, 1; ነደቅት፡ 1 Esr. 6, 4; 2 Esr. 14, 18; 4 Reg. 12, 11; Ps. 117, 21; Matth. 21, 42; Hierosolyma coelestia, አንተ፡አንተ፡ለሊከ፡ኬንያሃ፡ወገባሪሃ፡ወነዳቂሃ፡ Genz. f. 104; Lit. Joh.; Org.

መንደቅ፡ et መንድቅ፡ subst., 1) *structura muralis, latericium*, Deut. 4, 49; Syn. f. 395 (vid. እስኪት፡). 2) *materia structurae*, Hen. 99, 13.

ነደበ፡ rad. inus., quae primitus potestatem *impellendi* et *adigendi* (נָדַב, نَدَبَ) habuit, deinde in significatum *urgendi, in angustias compellendi* (bedrängen; cfr. نَدْب *negotium grave, periculum*) abiit, unde quondam derivarunt መንደብ፡ *periculum, calamitas, afflictio* (ut in n. pr. باب المندب).

አመንደበ፡ quadrl. II (denom.; semel tantum legi ኢመንደበሙ፡ Dan. 3, 26 apocr. in uno codice, sed lapsu calami scriptum videtur pro ኢያመንደበሙ፡) *premere, in angustias redigere, opprimere, vexare, affligere, in calamitatem* vel *periculum adducere* (plerumque θλίβειν et ἐκθλίβειν), c. Acc.: Kuf. 38; 3 Reg. 8, 37; Ps. 17, 42. 42, 2; ያመንድብ፡ነፍሳተ፡ Prov. 12, 13; Sap. 5, 1; ሶበ፡አመንደብዎ፡በሩ፡ Sir. 46, 16; Job 24, 24. 36, 15; አመንድበሙ፡ Jer. 10, 18; Zeph. 1, 17; Hen. 100, 7; 2 Cor. 11, 26 (κίνδυνοι); Kid. f. 3.

ተመንደበ፡ III, 1 *in angustias redigi, vexari, affligi; calamitatibus premi; difficultatibus, gravibus malis circumventum esse; in periculo versari, periclitari:* **ተመንደብኩ፡ በኵሉ፡** στενά μοι πάντοθεν 2 Reg. 24, 14; Dan. ap. 1, 22; στενοχωρεῖσθαι 2 Cor. 4, 8; στενάζειν **ይትመነደቡ፡ ከመ፡ ዘይመውት፡** Jes. 59, 10; Thren. 1, 8; Hez. 5, 15; θλίβεσθαι 1 Reg. 28, 15; Ps. 17, 7. 21, 11; Job 20, 22; Sir. 37, 4; Jes. 8, 22. 57, 13; **እመ፡ ተመንደብከ፡** κακὰ ἐὰν ὑπαντήσῃ σοι Sir. 12, 17; **ዘብዙኃ፡ ተመንደበ፡ ብዙኃ፡ ይትሜነይ፡** (legas **ይትሜየን፡**) Sir. 31, 11. 12; **ይትመነደቡ፡** ἐν τῇ ἀπορίᾳ αὐτῶν Jes. 5, 30; **ለእመ፡ ተመንደብከ፡** ἐν καιρῷ ἐπαγωγῆς Sir. 2, 2; **ተመንደበ፡** Enc. Genb. 6; κινδυνεύειν Sir. 31, 13; Jes. 28, 13; Luc. 8, 23; 2 Cor. 11, 26; **ተመንደበ፡ ሐመርሙ፡ ከመ፡ ይሰበር፡** Jon. 1, 4; Hen. 101, 4; **ዘተመንደቡ፡ እምዑጋ፡ ለማዕበለ፡ ባሕር፡** Enc. Masc. 12; c. **በ፡** Koh. 10, 9.

ምንዱብ፡ part. *afflictus, in angustias redactus, calamitatibus* vel *difficultatibus pressus, periculis circumventus:* **ኵሉ፡ ምንዱብ፡** πᾶς ἐν ἀνάγκῃ 1 Reg. 22, 2; ἀδύνατος Job 30, 25; ἐν θλίψει 1 Reg. 24, 20; **ምንዱበ፡ ይነብር፡** στενάξει πλανώμενος Sir. 36, 30; **ምንዱባን፡** στενοχωρούμενοι Jes. 28, 20; τεθραυσμένος 58, 6; **ምንድብት፡** ἐκπεπιεσμένη Zeph. 3, 19.

ምንዳቤ፡ subst., m. et fem., Pl. **ምንዳቤያት፡** et **ምንዳብያት፡**, *angustia, afflictio, vexatio, difficultates, calamitas, res adversae, mala gravia, periculum:* **በምንዳቤ፡** ἐν ἀνάγκαις Prov. 17, 17; **መጽአ፡ ምንዳቤ፡** Job 27, 9. 36, 19; **ዕለተ፡ ሕማም፡ ወምንዳቤ፡** Zeph. 1, 15; Hen. 1, 1; **መዋዕለ፡ ምንዳቤ፡** χρόνος στενός Jer. 37, 7; στενοχωρία Esth. 1 apocr.; Jes. 30, 6; Rom. 2, 9. 8, 35; στεναγμός Ps. 6, 6; θλῖψις Ps. 76, 2. 85, 6. 90, 15. 101, 2; 1 Reg. 26, 24; Jer. 6, 24; Jes. 2, 4; Jes. 26, 16; **ሕማም፡ ወምንዳቤ፡** Job 15, 24; **ምንዳቤ፡ ወመቅሠፍት፡** 21, 17; Sir. 2, 11; Kuf. 17. 23. 47; Matth. 13, 21. 24, 9; **እመ፡ ምንዳቤከ፡** ἐν κακοῖς Sir. 12, 8. 29, 4; Jer. 2, 27. 28. 11, 12. 15, 11. 16, 19; **መዋዕለ፡ ምንዳቤኪ፡** τῆς ταπεινώσεως Esth. 4, 8; **እመ፡ ዕለተ፡ ምንዳቤሆሙ፡** τῆς ἐπισκοπῆς Jes. 10, 3; **ምንዳቤ፡ ፍኖት፡** *pericula itineris* Syn.; **ምንዳቤያት፡** Macc. f. 24; **ምንዳብያት፡** Chr.; Ssal. Req.; de *persecutione* ecclesiae Sx. Mag. 13 al.

ነድአ፡ I, 1 [نَدَّ *egit, propulit, compulit* camelos; نُدّ *multitudo pecorum;* vid. etiam **ነድሐ፡**; amh. **ነዳ፡**] *agere*, c. Acc., ut: gregem, jumenta, Gen. 32, 20; 1 Reg. 10, 3; Jes. 11, 6 (var. pro **የሐስሎሙ፡**); Herm. p. 57. a) *agitare* vel *impellere* ad proficiscendum: **ይንድኡ፡ እንስሳሆሙ፡** ἀναζευξάτωσαν Ex. 14, 15; **ነድአት፡ ሰረገላቲሃ፡** ἔζευξε τὰς ἁμάξας αὐτῆς Judith 15, 11. b) *abigere* jumenta per vim rapta, *deducere* captivos: Jud. 18, 21; **ማህረኩ፡ ወነድኡ፡ ምህርካሆሙ፡ ገመለ፡** caet. 1 Par. 5, 21; **ወይነድእ፡ እንስሳሆሙ፡** Dan. 11, 24; **እለ፡ ይነድኡ፡ መርዒተ፡ ዘኢኮነ፡ ሎሙ፡** F. N. 49; **ወነድእዋ፡ ምስለ፡ ወለታ፡** Judith 10, 17; **ነድእዎን፡ ምስለ፡ ሕዝብ፡ ባቢሎን፡** Rel. Bar. c) *exigere:* **ዘይነድእሙ፡** ἐξελαύνων Zach. 9, 8. d) trsl.: *agere*, ut: **ይነድእ፡ ቃለ፡ ኀበ፡ ሥርዉ፡** ἐπὶ τὸ πρωτότυπον ἄγει τὸν λόγον (*ad exemplar primitivum deducit orationem*) Chr. ho. 33. — At pro **ለኵሉ፡ ዕለቱ፡ ይነድእ፡** πάντα ἐν καιρῷ εὐδοκιμηθήσεται Sir. 39, 34 **ይንእዶ፡** legendum videtur.

ተነድአ፡ III, 1 *agi, agitari, im-, propelli, abigi:* **ኵሉ፡ ዘይትነዳእ፡ በበትር፡** Lev. 27, 32; Hen. 60, 15. 16; **እሕማር፡ በኀይለ፡ ነፋስ፡ ይትነዳእ፡** Jac. 3, 4; **እንዘ፡ ትትነዳእ፡** (**ታቦት፡ ኖኅ፡**) **በሞገደ፡ ማያት፡** M. M. f. 123; trsl.: **በእለ፡ በፍትወት፡ ዝሙት፡ ይትነድኡ፡** hom. Sever. in Cyr. f. 122.

አስተንድአ፡ IV, 1 (Did. ed. Platt p. 32) et **አስተናድአ፡** IV, 3 *sibi ab aliis exigere* vel *abigere facere* alqd i. e. *aliena ad se rapere:* **ዘአስተናድአ፡ ወነሥአ፡ ዘሰርቀ፡** πλεονασμὸν ἔλαβε Hez. 18, 13; **ኢያስተናድአ፡ ወኢሄደ፡** ἅρπαγμα οὐχ ἥρπασε 18, 16; **ያስተናድኡ፡ ወይነሥኡ፡ ዘሰርቀ፡** τόκον καὶ πλεονασμὸν ἐλαμβάνοσαν 22, 12; Did. 5 (ed. Platt p. 32).

ነዳኢ፡ n. ag., Pl. **ነዳእት፡** *is qui agit, adigit, exigit, exactor:* **ነዳእተ፡ ገባር፡** Ex. 3, 7; Macc. f. 11; **ገዢኡ፡ ነዳእቶሙ፡** Ex. 5, 13.

መስተናድእ፡ part. (IV, 3) *aliena ad se rapiens, iniqui lucri studiosus*, **መስተናድኣን፡** Jes. 1, 23.

ነድየ፡ et **ነደየ፡** (Lev. 25, 25. 35) I, 1 [proprie: *vagum, profugum esse* (נָדַד, נדה), deinde: *inopem, bonis expulsum*] Subj. **ይንዲ፡**, *inopem, egenum, pauperem esse* vel *fieri, ad inopiam redigi*, Lev. 25, 25. 35; Jud. 6, 6; Ps. 33, 11; **ይነዲ፡** Prov. 32, 21; **ከመ፡ ኢትንዲ፡** 20, 13 var.; **ከመ፡ ነዲይየ፡ ኢይሰርቅ፡** Prov. 24, 32; **ነዲይኒ፡ ወብዒልኒ፡** Sir. 11, 14; **ቦኑ፡ ኵሎሙ፡ ይነድዩ፡ በሀኬቶሙ፡** Chr. Ta. 11; c. **እመነ፡** privativo (vid. **ነዳይ፡**): **እምብዕል፡ ይነድዩ፡** πλούτου ἐνδεεῖς γίνονται Prov. 11, 16.

አንደየ፡ II, 1 1) *pauperare, inopem reddere, ad egestatem redigere*, c. Acc.: Jud. 14, 15; **አንደየ፡ ርእሶ፡** 2 Cor. 8, 9; **ብፁይ፡** (Sanctus) **አንደየ፡ ርእሶ፡ በእንተ፡ መንግሥተ፡ ሰማያት፡** Deg.; Ssal. Req.; **እግዚ**" **ያነዲ፡ ወያብዕል፡** 1 Reg. 2, 7; Ep. Jer. 34; Clem. f. 170. 2) dicendo *detrectare, extenuare* alqm, ut: **ዘርከዮቶሙ፡ ወአንደዮቶሙ፡ ወአንወርዎሙ፡ ወአሕጸጾሙ፡** Phlx. 141, al.

ተነድየ፡ (Lud. **ተነደየ፡**) *ad inopiam redigi*, Lud. sine auct.

ንዱይ፡ part. *ad inopiam redactus, pauper, pauperculus:* Lud. e Mss. Colb.; (**ክርስቶስ፡**) **ኮነ፡ ንዱየ፡ በእንቲአነ፡ ብዕለነ፡** Cyr. de r. fid. f. 56; **ንዱይ፡ ወድኩም፡ ሥርዐት፡** τὰ ἀσθενῆ καὶ πτωχὰ στοιχεῖα τοῦ κόσμου f. 55.

ነዳይ፡ adj., fem. **ነዳይት፡** (Marc. 12, 43; Jsp. p. 279; Did. 17. 18), Pl. m. **ነዳያን፡** (rarius **ነዳይያን፡** tamquam a **ነዳዪ፡**), f. **ነዳያት፡** (Ruth 3, 10), *pauper, egenus, inops:* Koh. 4, 13. 9, 15; Job 29, 12. 36, 6; Ps. 68, 34. 69, 6; Tob. 2, 2. a) crebro subst.: Ex. 22, 24; Deut. 15, 4; Ps. 9, 19. 67, 11. 71, 12. 13; Jes. 3, 15. 10, 2. 14, 30. 58, 7; Sir. 4, 1. 4; **ነዳይ፡ ዕቡይ፡** πτωχὸς ὑπερήφανος 25, 2; **ነዳይ፡ ጠቢብ፡** 10, 23. 13, 18. 19; **ነዳይ፡ ጥዑይ፡** 30, 14. 31, 25; Matth. 11, 5. 26, 9; Jac. 2, 3. 5. b) c. c. **በ፡** rei: **ነዳያን፡ በንዋይ፡ ብዑላን፡ በሃይማኖት፡** Sx. Jac. 30; vel c. **እምነ፡** vel per st. c. (vid. infra sub litera c.). c) trsl.: **ነዳያን፡ በመንፈስ፡** Matth. 5, 3; **ነዳየ፡ አእምሮ፡** ἐνδεὴς φρενῶν Prov. 7, 7. 15, 21; F. N. 43, 12; **እሕዛብ፡ በመዋዕለ፡ ትከት፡ ነዳይያን፡ እምቃለ፡ እግዚ**" **ግዑራን፡ በሕገ፡ ኦሪት፡** M. M. f. 13. d) Jud. 11, 3 ἄνδρες κενοί (*egeni et nequam*) **ሰብእ፡ ነዳያን፡**; Matth. 12, 7 ἀναίτιοι **ነዳያን፡**

ንድየት፡ et **ንዴት፡** (etiam **ነዴት፡** Deut. 28, 20 FH), n. act. et subst., m. et fem., *paupertas, egestas, inopia:* Prov. 6, 11. 24, 31; Job 36, 8. 21; Sir. 13, 24; Ps. 106, 10;

Deut. 28, 20; Tob. 4, 13; 2 Cor. 8, 9; trsl.: ንዴተ፡ አእምሮ፡ ἔνδεια φρενῶν Prov. 6, 32. 10, 21.

አንዳዪ፡ n. ag. (II, 1) *pauperans, egenum faciens:* አፍቅሮ፡ ንዋይ፡ አንዳይሁ፡ ለብእሲ፡ ውእቱ፡ Fal. f. 33.

ነደደ፡ et **ነደ፡** I, 1 [amh. id.; referendum videtur ad נָצַת; an, mutatis literis *n* et *l*, ad لَظِيَ לָהַט ܠܗܛ?] Subj. ይንድድ፡ et ይንደድ፡ *ardere, ardescere, exardescere, flagrare, accensum esse:* ነደደ፡ እሳት፡ ላዕሌሆሙ፡ Num. 11, 1; Jes. 33, 14; 4 Esr. 6, 37; Ps. 17, 10. 38, 4. 77, 25; ነበልባል፡ ዘነደ፡ vel ዘነደደ፡ φλὸξ ἐξαφθεῖσα Hez. 20, 47; እንዘ፡ ትነድድ፡ እሳተ፡ ምሥዋዕ፡ Lev. 6, 2; እሳት፡ ዘይነድድ፡ Job 31, 12; Hen. 14, 17. 19; Hebr. 12, 18; እሳት፡ ትነድድ፡ ውስተ፡ ከርሡ፡ Sir. 40, 30; እመ፡ ነፋሕከ፡ ለፍሕም፡ ትነድድ፡ 28, 12; እቶን፡ ዘይነድድ፡ Sir. 43, 4; Jes. 48, 10; ነፍስ፡ መዐትም፡ ዘይነድድ፡ ከመ፡ እሳት፡ Sir. 23, 16; ይነድድ፡ መዐቱ፡ Jes. 30, 27; Jer. 7, 20; ይንደድ፡ v. ይንድድ፡ 21, 12; Ps. 2, 13; ትነድድ፡ አዕጽምትየ፡ Job 30, 17; በእንተዝ፡ ይነድድ፡ ፍቅር፡ ከመ፡ እሳት፡ Sir. 9, 8; ነዱ፡ v. ነዱዱ፡ በፍትወቶሙ፡ Rom. 1, 27; c. Acc. pers. (sensu Dativi): ይነድደነ፡ ልብነ፡ (*nobis*) Luc. 24, 32. 2) *comburi igne:* መሥዋዕት፡ ይነድድ፡ ኵሉ፡ ὁλόκαυτος ἔσται Lev. 6, 16; ይነድድ፡ ሐሠር፡ በአፍሐመ፡ እሳት፡ Jes. 5, 24.

አንደደ፡ II, 1 1) *accendere, incendere, inflammare,* ignem Ex. 35, 3; Kuf. 50; Sir. 28, 11; Jer. 7, 18. 21, 14; Judith 7, 5; Luc. 22, 55; ነበል፡ ዘአንደድክሙ፡ Jes. 50, 11; Thren. 2, 3; ligna Lev. 6, 5; Jes. 44, 15; fornacem Hos. 7, 4; Dan. 3, 19; altare Mal. 1, 10; urbem Prov. 29, 8; absol.: ኢየአክል፡ ሊባኖስ፡ ለአንድዶ፡ εἰς καῦσιν Jes. 40, 16; አንድድ፡ ታሕቴሁ፡ Hez. 24, 5; Enc. Teq. 25 (Lud.); trsl.: ያነድዶሙ፡ ወይን፡ Jes. 5, 11. 2) *torrere* i. e. *coquere* panem: ወያነድዱ፡ (v. ወያበስሉ፡) ቦቱ፡ ኅብስቶ፡ καύσαντες ἔπεψαν ἄρτους Jes. 44, 15. 3) *comburere, cremare,* Lev. 6, 23; ዳእሙ፡ ንዋየ፡ ሐቅል፡ ያነዱ፡ በእሳት፡ Hez. 39, 10; ዘመንፈቆ፡ አንደደ፡ በእሳት፡ Jes. 44, 16. 30, 30; ለአንድዶቶሙ፡ Matth. 13, 30.

ተናደደ፡ III, 3 *se invicem incendere, mutuo fervore ardere:* ትትናደድ፡ ሐሩረ፡ አፍቅሮ፡ ውስተ፡ ነፍሱ፡ Phlx. 106; ወትቄርር፡ ተናድዶቶሙ፡ (seu: ignis mutui amoris) Phlx. 5.

ንዱድ፡ part. 1) *accensus, ardens,* Enc. Tachs. 19; non ignem sacrificalem Deus poscit, አላ፡ ኩን፡ ንዱደ፡ በእሳተ፡ መንፈስ፡ (ቅዱስ፡) ከመ፡ ታውዕያ፡ ለፍትወት፡ እኪት፡ Chr. Ta. 11. 2) *inustus, adustus:* ንዱዳነ፡ ልብ፡ κεκαυτηριασμένοι τὴν ἰδίαν συνείδησιν 1 Tim. 4, 2.

ነድ፡ subst., plerumque m., *flamma:* Gen. 15, 17; Kuf. 14; Num. 21, 28; Ps. 96, 3; Hos. 7, 4; 4 Esr. 2, 56; Jer. 31, 45 vrs. nov.; በአምጣነ፡ ዕፁ፡ ለእሳት፡ የዐቢ፡ ነዱ፡ Sir. 28, 10; ቃሉ፡ ከመ፡ ነድ፡ ያውዒ፡ (ὡς λαμπάς) 48, 1; ከመ፡ ኢተዐይ፡ በነዶሙ፡ 8, 10; crebro: ነደ፡ እሳት፡ Sir. 21, 9. 38, 28; Act. 7, 30; 2 Thess. 1, 8; Hebr. 1, 7; Apoc. 1, 14.

ንዳድ፡ subst., amh. magis quam aeth., *febris (maligna),* Cod. Mus. Brit. LXXX, 1; d'Abbadie Catal. p. 48; M. F.

ንደት፡ n. act., *ardor, flamma:* ከመ፡ ንደተ፡ እሳት፡ Ex. 24, 17; ይቄርር፡ ዘውስተ፡ ልቡ፡ ንደት፡ (sc. irae) Jsp. p. 337.

ነዳዲ፡ n. ag. *ardens:* አፍሐመ፡ እሳት፡ ነዳዲ፡ Enc. Masc. 6; ማኅቶት፡ ነዳዲ፡ Enc. Tachs. 28; ፍትወት፡ ነዳዲት፡ F. N. 21, 5; ሰማያ፡ ንበበ፡ ግዘት፡ እምልሳንከ፡ ነዳዲ፡ Enc. Tachs. 6.

አንዳዲ፡ n. ag. (II, 1) *accendens, incendiarius:* አንዳዴ፡ እሳት፡ F. N. 50, 6; Th. Petr.; trsl.: አንዳዴ፡ ሐሳውያን፡ ሐሳዌ፡ ስምዕ፡ Prov. 6, 19 var.

ምንዳድ፡ subst. *locus ubi ignis accenditur,* ut *focus, culina, caminus, fornax:* Jes. 30, 14 gloss.; Ex. 27, 9—15, ubi interpres ἱστία (መንጦላዕት፡ in C) tamquam ἑστία vertit; Reg. Pach.; ምንዳደ፡ እሳት፡ ዘቤተ፡ ብለኔ፡ Sx. Tachs. 5; ምንዳደ፡ ብለኔ፡ Sx. Jac. 13; Sen. 7; ወደይዎሙ፡ ውስተ፡ ምንዳደ፡ እሳት፡ ወአውዐይዎሙ፡ ዲበ፡ ዐራት፡ ኀጺን፡ Sx. Hed. 22; si quibus est ሐጹር፡ communis, ኢይደልዎ፡ ለ፩ከመ፡ ይግበር፡ እቶነ፡ አው፡ ምንዳደ፡ ብለኔ፡ ኀበ፡ ገቦ፡ ሐጹር፡ በዘይነክያ፡ እሳቱ፡ F. N. 37.

መንድድ፡ subst., Pl. መናድድ፡, ut videtur *materia, qua accenditur* vel *inflammatur:* አዘዘ፡ ያንድዱ፡ እቶነ፡ ወይደዩ፡ ውስቴቱ፡ መናግንተ፡ ጽህርት፡ ወመፈልሕተ፡ (sic) እሳት፡ ፒሳ፡ ወፓፒሬ፡ ወሥብሐ፡ ወመዓረ፡ ግሬ፡ ወአፍለጢስ፡ ወከባሪት፡ ወኵሎ፡ መናደደ፡ (sic pro መናድደ፡) ጽህርት፡ Macc. f. 2.

ነደፈ፡ I, 1 [amh. id.; primitus: *propulit* (نَدَفَ *propulit* jumentum; נָדַף *dispulit, fugavit*); vicina דָּפָה, دَفَعَ; cfr. etiam نَدْبٌ *jaculatio teli*] Subj. ይንድፍ፡ 1) *jaculari, emittere* tela: ኢይነድፍ፡ ውስቴታ፡ ሐጸ፡ Jes. 37, 33; plerumque omisso Accusativo teli: ይነድፉ፡ Jer. 6, 23. 26, 9; Ps. 77, 12; ንድፍ፡ 4 Reg. 13, 17; ነዲፍ፡ በይምን፡ ወበፅግም፡ 1 Par. 12, 2; የሐንጽ፡ እንተ፡ ኀበ፡ ይነድፉ፡ βελοστάσεις Hez. 21, 22; ተምህረ፡ ተጽዕኖ፡ ወነዲፈ፡ ቀስት፡ Sx. Sen. 29; de ictu pyroboli, in Libris historicis Aethiopico-Amharicis. 2) *jaculari* alqm, *telo ferire* vel *icere* vel *transfigere* alqm, c. Acc. prs.: ንድፍ፡ ጸላኤ፡ Kuf. 38; ስቁ፡ ቀስተክሙ፡ ወንድፍዋ፡ τοξεύσατε ἐπ' αὐτήν Jer. 27, 14; ኢትትሀከዩ፡ ነዲፎታ፡ ibid.; 27, 29; ነደፈኒ፡ ውስተ፡ ኵልያትየ፡ በአሕጻሁ፡ Thren. 3, 13; 3 Reg. 22, 34; 2 Reg. 18, 14; 1 Reg. 31, 3. 3) *pungere,* de insectis: ነደፉክሙ፡ ከመ፡ ንህብ፡ Deut. 1, 44; ነደፉ፡ አፍራስ፡ Sx. Ter 18; de scorpione Apoc. 9, 5. 10; ብእሲት፡ ትትሜሰል፡ ዐቅራበ፡ ዘይነድፍ፡ ሰብአ፡ Fal. f. 17.

አንደፈ፡ II, 1 *telo feriri* vel *transfigi jubere* alqm, በሐጽ፡ Enc. Haml. 25 (Lud.).

ተነድፈ፡ III, 1 *feriri, ici, percuti, transfigi* telo, *ictu vulnerari:* ከመ፡ ይጌጉእ፡ ዘተነድፈ፡ ይምላሳ፡ ሐጸ፡ Sir. 19, 12; ሀየል፡ ዘተነድፈ፡ ወተሀይጸ፡ ከብዶ፡ Prov. 7, 23. 26, 18 var.; ተነደፍኩ፡ τέτρωμαι 3 Reg. 22, 34; trsl.: ተነዲፎሙ፡ በፍቅሩ፡ Jsp. p. 273; Cant. 2, 5.

ተናደፈ፡ III, 3, *jaculando petere:* ተመየጥኩ፡ ምንጻረ፡ ትትናደፈነ፡ ለእመ፡ ሞእነ፡ ἐκ δὲ τῶν ἐναντίων κατατοξεύεις τοὺς νενικηκότας Cyr. hom. f. 110 (Mansi IV. 1340).

አስተናደፈ፡ IV, 3 *fundamenta jacere,* c. Acc. fundamenti: 1 Cor. 3, 10; Org. 1; እንተ፡ ሄሮድስ፡ መቅደሰ፡ እስከ፡ መሠረቱ፡ ወአስተናደፈ፡ መሠረታቲሁ፡ በምጣኔ፡ ቀዳሚ፡ Jsp. p. 330; ማኅፈድ፡ ዘአስተናደፉ፡ ጠቢባን፡ መሠረታ፡ 1 Sal. Mar. 18. — *Voc. Ae.:* አስተናደፈ፡ ዘ፡ አስተካከለ ።

ንዱፍ፡ part. *ictus, percussus, transfixus* telo, *vulneratus ictu:* ንዱፍ፡ በሐጽ፡ Enc. Ter 25; ንድፍት፡ አነ፡ በፍቅሩ፡ Cant. 5, 8; Jsp. p. 326.

ንድፈት፡ n. act. *jaculatio, jactus teli* vel *ictus, vulnus telo inflictum,* τόξευμα Prov. 25, 18; ሐመ፡ ፈድፋደ፡ እም

ንድፈት፡ 1 Reg. 31, 3 E; ቀሥለ፡ንድፈት፡ 3 Reg. 22, 35 var.; ሀለወ፡ይትፌወስ፡ንድፈቶ፡ኀበ፡ነደፍዎ፡ሶርያ፡ 4 Reg. 9, 16.

ነዳፊ፡ n. ag., Pl. ነዳፍያን፡ et ነደፍት፡, *jaculator, sagittarius*, Gen. 21, 20; Kuf. 17; ሐጸ፡መስተቃትል፡ነዳፊ፡ Jer. 27, 9; Am. 2, 15; ነዳፍያን፡ Jes. 21, 17; Jer. 28, 27; ረከብዎ፡ነዳፍያን፡በንዲፍ፡ 1 Par. 10, 3; ነደፍት፡ 1 Reg. 31, 3; 1 Par. 12, 2; 2 Par. 14, 8.

ምንዳፍ፡ subst. *spatium jactus, teli jactus*, Gen. 21, 16; መጠነ፡አሐቲ፡ምንዳፊ፡ሐጽ፡ Kuf. 17; στάδιον Herm. p. 20.

ነጌ፡ subst., Pl. ነጌያት፡ [נגיג m.] *elephas, elephantus*: ወዕለ፡ኀቤሁ፡ንጉሠ፡ህንድ፡ምስለ፡ብዙኃን፡ነጌያት፡ Jsp. p. 283; ነጌያተ፡ብርት፡ p. 232; Hen. 86, 4. 87, 4; Hos. 10, 4 (in loco corrupto); ቀርነ፡ነጌ፡ *cornu* (i. e. *dens*) *elephanti* sive *ebur* Hez. 27, 6. 15; 2 Par. 9, 21; Apoc. 18, 12; ዘቀርነ፡ነጌ፡ *eburneus* Am. 3, 15. 6, 4; 2 Par. 9, 17; 3 Reg. 10, 18. 22, 39; Cant. 5, 14. 7, 5; Herm. p. 7 (ubi ኖጌ፡ pro ነጌ፡ scriptum est). — *Voc. Ae.*: ነጌ፡ዘ፡ዘኽን፡ v. ዘክን፡ v. ዘኖን፡ v. ዘሆን፡

ነግሀ፡ I, 1 [נגה, ܢܓܗ, amh. ነጋ፡] *illucescere, lucere*: ነግሀ፡ብሔር፡ *dies jam illustris est* Act. 2, 15 rom. (vid. ብሔር፡).

አንግሀ፡ II, 1 *mane facere* alqd, *mane proficisci* vel *venire, prima luce* vel *ante lucem facere* alqd, ሖሩ፡ወአንግሃ፡ጥቀ፡ሐዊረ፡ Marc. 16, 2; ምንት፡አንጋሀከ፡ገቢሰ፡ዝየ፡ τί ὀρθρινὸς ὧδε ἐλήλυθας; Herm. p. 52; ሖሩ፡በኵሉ፡ሌሊት፡ወአንግሁ፡ላዕለ፡ቂሳርያ፡ (*et mane ad Caesaream venerunt*) Jsp. p. 347; totam noctem inde a vespero docens አንግሀ፡ Gal. T. II.; ያንግሁ፡ልሊተ፡ Kid. f. 26 (vid etiam አሌለየ፡).

ነግህ፡ subst. *prima lux, diluculum, multum mane, tempus matutinum*: ማእዜ፡ነግህ፡ይከውን፡ (ὄρθρος) Prov. 23, 35; ነግህ፡ብሔር፡ Act. 2, 15 Platt. a) እምነግህ፡ *a mane*: እምነግህ፡እስከ፡ሰርክ፡ Ex. 18, 13; Ruth 2, 7; Sir. 18, 26; Jes. 38, 13. b) ለነግህ፡ *ad mane* Ex. 12, 10. c) በነግህ፡ *mane, bene mane*: Matth. 20, 1; Marc. 11, 20; Koh. 10, 16. 11, 6; Kuf. 31. d) ነግሀ፡ id.: Ex. 16, 7; Ps. 54, 19; Kuf. crebro; ነግሀ፡በጽባሕ፡ Kuf. 42. e) distributive: *singulis matutinis (quovis die, in dies)*: በበ፡ነግህ፡ Ex. 16, 21; 2 Par. 13, 11, vel ነግህ፡ነግህ፡ Ex. 36, 3; 2 Reg. 13, 4; ይኩንኒ፡ለነግህ፡ነግህ፡ (v. ለነግህ፡ነግህ፡) 4 Reg. 16, 15.

ንግሀት፡ n. act. *profectio matutina; quaevis actio, quae antelucanis horis fit*, Lud. auct. Greg.

ነገለ፡ rad. inus. quae, permutatis literis *l* et *d*, cum نَجَدَ נגד *conspicua, manifesta fuit res* convenire videtur, collato جَلَّ נגל *conspicuam, manifestam fecit rem* (sicut ነገደ፡ et נגד arabice جَلَّ pronuntiatur).

መንገል፡ subst. *pars rei conspicua* vel *adversa*; non usitatur nisi in Acc. et st. c., sc. መንገለ፡, et praepositionis conjunctionisve vim habet; pronomina suff. per *ê* sibi subjungit (gramm. § 166. 167): A) መንገለ፡ praep. 1) *versus, ad, in*: መንገለ፡ጽባሕ፡ Gen. 2, 8. 12, 8; ይኔጽር፡መንገለ፡ፍኖት፡ 1 Reg. 4, 13; መንገለ፡ምድር፡ Jon. 1, 13; Jer. 37, 21; Hez. 21, 2; Jes. 10, 26. 49, 22; Hen. 24, 2; መንገሌነ፡ 1 Par. 13, 3; ይመይጥ፡እግዚ"፡ምሕረቶ፡መንገሌነ፡ Judith 8, 30; Matth. 4, 13; Marc. 1, 16; Rom. 15, 24; aliás creberrime; ሄወወኒ፡መንገሌሁ፡ Rom. 7, 23; feritatem leonum vertit መንገለ፡የውሀት፡ (in mansuetudinem), Lud.; በቅድሜኪ፡ወመንገለ፡ድኅሬኪ፡ Enc. 2) *juxta*: ኢታቅሞ፡መንገሌከ፡ Sir. 12, 12; Matth. 13, 1; መንገለ፡ገበሆሙ፡ Ruth 2, 14. 3) *ad* i. e. *quod attinet ad* (hinsichtlich, rücksichtlich): መድሎተ፡ንዋየ፡ቅድሳት፡ዘመንገለ፡ወርቅ፡ወዘመንገለ፡ብሩር፡ 1 Par. 28, 14. 17; ያዕቆብ፡ጻድቅ፡መንገለ፡ሥጋ፡እኁከ፡ (dein Bruder dem Fleische nach) Cod. Mus. Brit. LIV, 7; ገብረ፡እከ፡ዘመንገለ፡እግዚ"፡ዘእነግር፡ κατὰ θεόν 2 Cor. 11, 17; ዘመንገለ፡ትሰብእቱ፡, ዘመንገለ፡መለኮቱ፡ τὸ ἀνθρώπινον, τὸ θεϊκόν Cyr. ad Th. f. 24. B) Componitur cum aliis praepositionibus 1) በመንገለ፡ (in parte directa ad i. e.) *versus, juxta, praeter, ad, in*: በመንገለ፡ገጽኪ፡ Jer. 13, 26; በመንገለ፡የማን፡ወበመንገለ፡ፀጋም፡ Hez. 21, 16; በመንገለ፡ደወል፡ Num. 20, 23; በመንገለ፡ማእከሉ፡ Ex. 36, 31; Hen. 34, 2; Marc. 4, 1. 2) ለመንገለ፡ a) *versus, ad*: ለመንገለ፡መስዕ፡ Gen. 13, 14; Deut. 2, 3; Jer. 3, 12; Dan. 8, 4. 9; Zach. 14, 8; Hez. 40, 44; 1 Esr. 4, 58. b) *ad* i. e. *quod attinet ad, (erga, apud, de)*: Hebr. 2, 17; Rom. 4, 2; ንለቡ፡ለመንገለ፡ክርስቶስ፡ (wir wollen einsehen in Bezug auf Christus), Cyr. ad Th. f. 16. 3) እምነ፡መንገለ፡ vel እመንገለ፡ *a parte*, ut: Augustus mandavit, ከመ፡ይጸሩ፡ሎቱ፡ (Herodi) እክለ፡እመንገለ፡የብስ፡በእግማል፡ወእመንገለ፡ባሕር፡በአሕማር፡ Jsp. p. 329. a) *versus, ad* vel *a*: እመንገለ፡አዜብ፡ κατὰ νότον 1 Reg. 13, 5; Jud. 2, 9; Num. 8, 2; Gen. 13, 11; 4 Esr. 9, 38. b) *ratione habita, quod attinet ad, (a, de)*: እኅትየ፡ይእቲ፡እመንገለ፡አቡየ፡ Gen. 20, 12; ቀሩባኒሁ፡ለክርስቶስ፡እመንገለ፡ሥጋሁ፡ Chr. ho. 5; እመንገለ፡ወንጌልሰ፡ κατὰ μὲν τὸ εὐαγγέλιον Rom. 11, 28; ኢያሐጽጽ፡እምኔነ፡እመንገለ፡ሃይማኖት፡ F. M. 27, 8. 4) እንተ፡መንገለ፡ a) *juxta, praeter*, παρά Num. 20, 19. b) *versus* Jos. 8, 2. 4. 11. 13. c) per regionem i. e. *per* Num. 25, 8; Matth. 12, 1. d) circa regionem i. e. *circa* Apoc. 15, 6. 5) ኀበ፡መንገለ፡ *versus*, Luc. 22, 56 rom. C) Conj. a) መንገለ፡ (pro መንገለ፡ዘ፡) *quo versus, quorsum*: መንገለ፡ፈለሱ፡ *quo transmigraverunt* Enc. Hed. 8; መንገለ፡ተግሕሠ፡ Lud. ex Enc. Genb. 19; መንገለ፡ትፈቅድ፡ፍኖ፡ Enc. Genb. 20; etiam: *quocumque in loco*, ut: መንገለ፡ተክዕወ፡ (ubicumque effusus est), Lud. b) እመንገለ፡ዘ፡ ex adverso ejus quod i. e. *secus ac*, ut: አእምር፡ከመ፡አንተ፡አሥነይከ፡ለነ፡እመንገለ፡ዘተኀሊ፡ከመ፡አንተ፡አሕሠምከ፡ለነ፡ Jsp. p. 291.

ንግመጥስጢ፡ n. prgr. sc. αἰνιγματισταί *aenigmatum poëtae* Num. 21, 27.

ነግሠ፡ I, 1 [נגש *adegit, exegit*; نَجَشَ *agitavit, compulit*; נגש *tyrannus*] Subj. ይንግሥ፡ nec non ይንግሥ፡, 1) *regnare, regem* vel *reginam esse, imperium tenere*: እመ፡ገብር፡ነግሠ፡ Prov. 24, 57; ብየ፡ (*per me*) ነገሥት፡ይነግሡ፡ 8, 15; ኢይነግሥ፡እንከ፡ንጉሥ፡በደማስቆ፡ Jes. 17, 3; ይነግሥ፡ንጉሥ፡ Jer. 23, 5; አመ፡ነግሠ፡በሱሳ፡ (ἐθρονίσθη) Esth. 1, 2; ይእቲ፡ትንግሥ፡ 2, 4; ነጊሦ፡ Koh. 4, 14; ንግሥ፡ Ps. 44, 5; 1 Cor. 4, 8; እግዚ"፡ነግሠ፡ Ps. 92, 1. 96, 1; ወይነግሥ፡ብሔር፡ዘትሬኢ፡ይእዜ፡ሙሱነ፡ 4 Esr. 3, 4; እምቅድመ፡ይንግሡ፡ተንባላት፡በግብጽ፡ Enc. Ter 8; c. c. ለ፡ Kuf. 38; 1 Reg. 8, 9. 11; Jud. 9, 8 seq.; Matth. 2, 22; ይነግሥ፡ለኪ፡

እግዚ"፡ Jes. 52, 7; ዘይነግሥ፡ ለኵሉ፡ ὁ παντοκράτωρ *omnipotens* Jer. 39, 14. 19. 40, 11; Bar. 3, 1; vel c. ላዕለ፡ 1 Reg. 10, 1. 23, 17; Ps. 46, 8; Kuf. 35; Esth. 1, 1; Luc. 1, 33; vel c. ዲበ፡ 1 Par. 18, 14; raro c. Acc., ut: ዘነግሠ፡ መንግሥተ፡ ከላዴዎን፡ Dan. 9, 1. 2) *regem fieri, regnum adipisci* Gen. 36, 33 seq.; 2 Reg. 2, 10. 15, 10. 16, 8; 3 Reg. 15, 1; Jer. 44, 1; 1 Par. 29, 28.

አንገሠ፡ II, 1 *regem* vel *reginam constituere*, c. Acc. regis et c. ለ፡ vel ላዕለ፡ populi: ንጉሥ፡ ዘአንገሡ፡ Hez. 17, 16; ናንግሥ፡ ሎሙ፡ ወልደ፡ ጣብሔል፡ Jes. 7, 6; Jer. 44, 1; Job 34, 30; ከመ፡ ያንግሥዎ፡ 1 Par. 11, 10. 29, 22; ከመ፡ ያንግሡከ፡ ሎሙ፡ 2 Esr. 16, 6; ዘአንገሥኩከ፡ ላዕሌሆሙ፡ 2 Par. 1, 11; Joh. 6, 15; nonnumquam addito Acc. ንጉሠ፡, ut: አንገሥዎ፡ ሎሙ፡ ንጉሠ፡ Jud. 9, 6; 1 Reg. 8, 22. 12, 1; passim omisso Acc. ናንግሥ፡ ለነ፡ Num. 14, 4; 1 Reg. 8, 19; ኢያንግሡ፡ ወኢይስዕሩ፡ Ep. Jer. 33. a) *reginam creavit* rex uxorem, vid. Lud. lex. amh. c. 53. b) *proregem constituere, praeficere regis vice* Act. 7, 10 rom. c) trsl.: *regnare* vel *dominari facere*: ኀጢአት፡ ለ፩አንገሠቶ፡ ለሞት፡ Rom. 5, 17. 21. 6, 12; ናንግሥ፡ ለፍቅር፡ ላዕሌነ፡ Chr. Ta. 19.

ንጉሥ፡ subst. (formâ part.); Pl. ነገሥት፡ (forma mutuata a ነጋሢ፡ q. v.), Pl. Pl. ነገሥታት፡ 1) *rex*: Gen. 14, 1 seq.; 17, 6. 26, 8. 36, 31. 40, 1 seq.; Ex. 1, 8 seq.; Jos. 12, 1 seq.; Jud. 4, 2; Reg.; aliis in locis innumeris; ንጉሥ፡ ጻድቅ፡ ይነግሥ፡ Jes. 32, 1; ነገሥተ፡ አሕዛብ፡ 14, 32. 60, 10; አዋልደ፡ ንጉሥ፡ Jer. 48, 10; ገብረ፡ ንጉሥ፡ Joh. 4, 46. 49; ቤተ፡ ንጉሥ፡ Luc. 7, 25; በእንተ፡ ነገሥት፡ F. N. 44; ንጉሥ፡ ዐቢይ፡ ὁ βασιλεὺς ὁ μέγας Jes. 36, 13; Judith 2, 5; ንጉሠ፡ ነገሥት፡ Dan. 2, 47; Hez. 26, 7, quo eodem titulo etiam Reges Aethiopiae insigniuntur; de Deo: Ps. 5, 2. 43, 6. 46, 7. 73, 13. 109, 6; Sir. 51, 1; ንጉሠ፡ ኵሉ፡ ነገሥት፡ παμβασιλεύς 50, 15; ንጉሠ፡ ሰማይ፡ 1 Esr. 4, 58; c. ለ፡, ut: ንጉሥ፡ ለተግባር፡ βασιλεῦ πάσης κτίσεως Judith 9, 12; ነገሥታት፡ Lit. 160, 3; ዓመታተ፡ ነገሥታተ፡ አክሱም፡ Chr. Ax.; *Imperator* (*Augustus*) Romanorum: ቄሳር፡ ንጉሥ፡ Luc. 2, 1; ንጉሥ፡ Act. 25, 21 Platt; Sx. crebro, ut Mag. 13; Enc. Ter 7, al. 2) Sed etiam duces inferioris ordinis hoc nomine appellantur: *rector, princeps, dux, praefectus, tyrannus, satrapa*, al.: ነገሥት፡ ἡγούμενοι Sir. 17, 17; ἄρχων እሜር፡ ንጉሠ፡ ብሔር፡ 2 Par. 18, 25; τετράρχης Matth. 14, 1; Luc. 9, 7; ነገሥት፡ στρατηγοί Jer. 28, 57; τύραννοι Dan. 3, 2; τακτικοί 6, 2; ነገሥተ፡ ሠራዊት፡ χιλίαρχοι Num. 31, 48. 52; ነገሥተ፡ ሕዝብ፡ Deut. 1, 15; de praefectis provinciarum, Sx., ut Mag. 2; ነገሥተ፡ አሕማር፡ *navarchi* (*rectores navium*) Hen. 101, 4. 9.

ንግሥት፡ subst., fem. (a ንጉሥ፡), Pl. ንግሥታት፡ *regina*, Ps. 44, 11; Dan. 5, 10; Esth. 1, 9; 2 Esr. 12, 6 var.; ንግሥተ፡ ሳባእ፡ 3 Reg. 10, 1; 2 Par. 9, 1; Matth. 12, 42; ንግሥታተ፡ ፋርስ፡ Macc. f. 11; Cant. 6, 8; de regina apium: አንሃብ፡ ይዐንሱ፡ በምዕር፡ ሰበ፡ ዐንዘረት፡ ንግሥቶን፡ Lud. e Libr Myst.; de *Imperatrice* Romanorum: እሌኒ፡ ንግሥት፡ Mavâs. n. 7; Sx. Genb. 9; Enc. Teq. 5.

ንግሥ፡ subst., plerumque m., *regimen* vel *imperium regium, dignitas regia*: ከነ፡ መክበበ፡ ንግሡ፡ ለዳዊት፡ ፵ ዓመተ፡ 1 Par. 29, 27; በእንተ፡ ኵሉ፡ ንግሡ፡ ለዳዊት፡ 29, 30; ወከነ፡ ንግሡ፡ ለኢዮሳፍጥ፡ በሰላም፡ 2 Par. 20, 30. 29, 21; በመዋዕለ፡ ንግሡ፡ vel ዜና፡ ንግሡ፡ ላዕለ፡ ዮናናውያን፡ J. p. 287; ሰበ፡ ጸንዐ፡ ንግሡ፡ p. 276; Org.; መኑ፡ ያአምር፡ በዝንቱ፡ መዋዕለ፡ ንግሥኪ፡ Esth. 4, 14.

ነጋሢ፡ n. ag., (f. ነጋሢት፡), Pl. c. ነገሥት፡ (vid. sub ንጉሥ፡), f. ነጋሥያት፡ 1) *rex* (f. *regina*), i. q. ንጉሥ፡, sed rarius usitatum et sublimiori potius graviorive orationi reservatum: ሕየው፡ (v. ሕያው፡) አበ፡ ነጋሢ፡ *vivas* (*vivat*) *rex* 1 Reg. 10, 24; 2 Reg. 16, 16; 3 Reg. 1, 25. 34. 39; 4 Reg. 11, 12; 2 Par. 23, 11; ወልደ፡ ነጋሢ፡ 2 Reg. 13, 4; ቤተ፡ ነጋሢ፡ Hos. 5, 1; እግዚ"፡ ነጋሢ፡ Enc. Teq. 23; ነጋሥያት፡ (v. ነገሥት፡) ሐፃንያቲኪ፡ Jes. 49, 23; ነጋሢያት፡ Jer. 36, 2. a) Regem Aethiopiae olim ነጋሢ፡ compellatum esse, ex illa formula ሕየው፡ አበ፡ ነጋሢ፡ elucet, quae non potest non ex Abyssinorum usu loquendi in Bibliorum versionem esse translata, cfr. nomen النَّجَاشِي, quo Arabes regem Aethiopum appellare solent. b) *Imperator, Caesar, Augustus* Romanorum: Matth. 22, 21; Marc. 12, 14; Luc. 20, 24; Joh. 19, 12 rom.; Act. 25, 8. 21. 2) *rector, dominator, dynasta*: ነጋሢ፡ አኃዚ፡ ὁ κρατῶν Sap. 14, 19; ኢይትዐበይ፡ ረድእ፡ ላዕለ፡ መምህሩ፡ ወኢወዓሊ፡ ላዕለ፡ ነጋሢ፡ Did. 5; cfr. amh. ነጋሽ፡, Lud. Hist. Ae. II. 17, 3.

ንጉሣዊ፡ adj. rel. 1) *regius, regalis*: ግብር፡ ንጉሣዊ፡ *res regiae* Chr. ho. 26; አርአያ፡ ንጉሣዊ፡ F. N. 9; ሥርዐተ፡ ኵነኔ፡ ሥጋዊት፡ ንጉሣዊት፡ Catal. Cod. Ae. Bibl. Bodl. p. 29 (e F. N.); ሕግ፡ ንጉሣዊ፡ Lud. e Mss. Colb. 2) *Melchita*: ንጉሣዊያን፡ M. M. f. 50 (i. q. መለካዊያን፡ q. v. supra c. 151).

መንግሥት፡ subst., m. et fem., Pl. መንግሥታት፡ *regnum* a) terra regi subjecta cum incolis: Num. 32, 33; 1 Reg. 24, 21; Dan. 2, 37. 7, 23; Jes. 7, 8. 19, 2 (νομός) vrs. nov.; Judith 2, 12; Esth. 9, 20; Koh. 4, 14; 4 Esr. 12, 16. 21—59; እለ፡ መንግሥት፡ Ex. 19, 6; Jer. 10, 25 (γενεαί); ለኵሉ፡ መንግሥቱ፡ πᾶσι τοῖς ὑπ' αὐτόν 1 Esr. 3, 1; ἔθνος 6, 32; ለኵሉ፡ መንግሥታተ፡ ምድር፡ Deut. 28, 25; Jer. 24, 9; መንግሥታተ፡ ዐበይት፡ 35, 8; 2 Par. 17, 10; Matth. 4, 8; Apoc. 17, 18; መንግሥተ፡ ሰማያት፡ Matth. 5, 3 seq.; መንግሥተ፡ እግዚ"፡ Marc. 4, 11. 30; Matth. 6, 10 (nonnumquam መንግሥት፡ pro መንግሥተ፡ ሰማያት፡, Lud. e Mss. Colb.). b) *potestas* vel *dignitas regia, imperium regium*, Jes. 9, 7; Dan. 4, 28. 5, 26—28; መንግሥት፡ ትትፋለስ፡ እምሕዝብ፡ ለሕዝብ፡ Sir. 10, 8; Ps. 144, 12. 13; መንግሥታ፡ የሀብ፡ ንጉሥ፡ ለካልእት፡ ብእሲት፡ Esth. 1, 19; ዐረፍክሙ፡ ላዕለ፡ መንግሥትየ፡ (i. e. *majestati meae*) Lud. ex Hist. VII Puer.; አመ፡ ፲ወ፬ዓመተ፡ መንግሥቱ፡ ለሕዝቅያስ፡ Jes. 36, 1; Dan. 1, 1. 6, 28; Gen. 14, 1; ዘእንበለ፡ መንግሥት፡ ἀβασίλευτος Prov. 24, 62; ዐቃቤ፡ መንግሥት፡ διάδοχος τοῦ βασιλέως 2 Par. 26, 11. c) *familia regis, progenies regia, rex* (vulgo: *majestas*): እምዘመደ፡ መንግሥት፡ Jer. 48, 1; Dan. 1, 3; እምውሉደ፡ መንግሥት፡ Hez. 17, 13; ኵሉ፡ ዘርአ፡ መንግሥት፡ 2 Par. 22, 10; ውስተ፡ ጻድቃት፡ ምስማዓት፡ መንግሥት፡ ኢይሰማዕ፡ ሥሒጸታት፡ Cyr. ad Th. f. 7. d) crebro statui constructo subjungitur ad exprimendum adjectivum *regius*: በዓል፡ ከመ፡ በዓለ፡ መንግሥት፡ 1 Reg. 25, 36; መንበረ፡ መ"፡ 2 Par. 9, 17; ምስጢረ፡ መ"፡ Tob. 12, 7. 11; ቤተ፡ መ"፡ *sedes regia* Am. 7, 13; አብያተ፡ መንግሥት፡ *regia* Nah. 2, 6; ቤተ፡ መንግሥታ፡ Esth. 1, 9; Dan. 4, 27.

ነገረ፡ I, 1 [amh. id.; vicina videntur קָרָא كَرَّ, قَرْقَرَ (كَرِيرٌ); غَرْغَرَ, جَرْجَرَ. አንጐርጐረ፡], Subj. ይንግር፡; 1) *loqui*

vel *dicere* (reden; differt a ነበበ፡ sicut reden a sprechen), Ps. 39, 8; Hen. 84, 1; Lud. ex Hom. Joh.; እለ፡ይነግሩ፡እምአፉሆሙ፡ድንቀተ፡ *qui subito dicunt* (aus dem Stegreife reden) hom. Sever. in Cyr. f. 122; c. Acc. prs.: ንግሮሙ፡ለአግብርቲከ፡ሱርስት፡ወኢትንግረነ፡ዕብራይስጥ፡ Jes. 36, 11; ኢትንግሩነ፡ μὴ λαλεῖτε ἡμῖν Jes. 30, 10; ወነገሮ፡ፈርዖን፡ለዮሴፍ፡ወይቤሎ፡ Gen. 41, 17; Lev. 4, 2. 7, 23. 11, 2. 12, 2. 15, 2; Deut. 1, 6; ንግሮሙ፡ለደቂቀ፡እስራኤል፡ Hez. 33, 2; Jer. 11, 2; Matth. 12, 46; Luc. 24, 32; Act. 4, 1. 2; al. sexcenties; etiam *alloqui*, ut Act. 13, 43. 22, 2. 28, 20; c. ለ፡ prs. Hen. 27, 5; c. Acc. rei: ዘታአምር፡ንግር፡ λάλησον Job 34, 33; ዘርእየ፡አዕይንቲከ፡ንግር፡ λέγε Prov. 25, 7; Hen. 14, 2; Joh. 7, 17. 12, 50. 16, 13; Rom. 15, 18; ለምንት፡ትነግር፡ሕግየ፡ (warum redest du von meinem Gesetz) Ps. 49, 17; Deut. 6, 7; c. dupl. Acc. Ex. 4, 30; Deut. 1, 1. 6, 6; Jer. 45, 1; Dan. 10, 15; Joh. 14, 10. 15, 3; Marc. 2, 2; c. Acc. prs. et በእንተ፡ rei vel pers.: Act. 4, 2; 3 Reg. 2, 19; ንግርዮ፡ለንጉሥ፡በእንቲአየ፡ Esth. 4, 8; 4 Esr. 3, 49; Dan. ap. 1, 5 (seq. ከመ፡); Act. 1, 3. 2) *indicare, nuntiare, (referre, narrare, enarrare)*, c. Acc. rei et c. ለ፡ vel Acc. pers.: Gen. 24, 28. 37, 9; 1 Reg. 10, 15; ፈሪሆየ፡ከመ፡እንግርክሙ፡ዘእኄሊ፡ Job 32, 7. 12, 7. 27, 11; Jes. 5, 5; Dan. 3, 32. 10, 14. 11, 2; Esth. 4, 7; Ps. 2, 6. 18, 1; Sir. 22, 8. 43, 24; Hen. 13, 8. 65, 3; 4 Esr. 8, 70. 9, 42; Act. 13, 41. 15, 3; Matth. 12, 48; Joh. 4, 25. 5, 15. 16, 13. 14; መኑ፡ይክል፡ነጊረ፡ምሕረቶ፡ጥንቁቀ፡ ἐκδιηγεῖσθαι *enarrare* Sir. 18, 5; c. Acc. prs. et በእንተ፡ rei: ነገርዎ፡ለኖኅ፡በእንተ፡አጋንንት፡ Kuf. 10. 40. a) *enuntiare, sermone vulgare*: ዘንተ፡ነገረ፡ንግር፡ወዘንተ፡ነገረ፡ኅባእ፡ 4 Esr. 14, 5; Jud. 14, 15; እስከ፡ይነግር፡ቃለ፡ዘሰምዐ፡ Sir. 19, 11; Act. 23, 22. b) *fateri, confiteri*: ኢትኅፈር፡ነጊረ፡ጌጋይከ፡ Sir. 4, 26; ንግር፡ኀጣውኢከ፡ Jes. 43, 26; Dan. ap. 1, 11; 1 Joh. 1, 9; Ps. 31, 5. 37, 19; መቅድመ፡ይንግር፡ድውይ፡ኀጣውኢሁ፡ለካህን፡ጥንቃቄ፡ Kedr f. 39. c) *deferre, prodere* (anzeigen, angeben): ዘርእየ፡ወኢነገረ፡ Kuf. 4; ነጊረ፡ንነግር፡ኵሎ፡ዘነገረ፡ለንጉሥ፡ Jer. 43, 16. d) *testari* contra alqm: ንግሩ፡ብየ፡ vel ላዕሌየ፡ 1 Reg. 12, 3. e) *pronuntiare, praedicare*, Ps. 9, 11. 70, 18. 144, 11; Act. 18, 25. f) *annuntiare* (revelando), *praenuntiare, praedicere*, Jes. 43, 12; ነገሮሙ፡ኵነኔሁ፡ Sir. 17, 12. 48, 25; ወአንተኒ፡እምከመ፡ነገርከ፡ለኃጥእ፡ከመ፡ይኅድግ፡ፍኖቶ፡ (προαπαγγείλῃς) Hez. 33, 9; ዘያቀድም፡ነጊረ፡ ὁ προλέγων Jes. 41, 26; 2 Cor. 13, 2; አቀድምኩ፡ነገርኩክሙ፡ Gal. 5, 21; 1 Thess. 3, 4. 4, 6. g) raro: *dicere* i. e. *jubere*: ዘአንበለ፡እንግርከ፡ Asc. Jes. 7, 21.

አንገረ፡ II, 1 *loqui* vel *nuntiare facere*, Lud.; in specie: *proclamare jubere* Chr. L. Atk. f. 23.

ተነግረ፡ III, 1 1) *dici*: በቀኖና፡ዘተነግረ፡ቀዳሚ፡ *in canone qui dicitur primus* Clem. f. 128; Hen. 17, 4; በከመ፡ተነግረ፡ *sicut* (supra) *dictum est* Kid. f. 21. 2) *nuntiari, narrari, an-, e-, pronuntiari*: እንበር፡ግብረ፡ዘይትነገር፡ለትውልደ፡ትውልድ፡ Judith 8, 32; እንተ፡ቀደመት፡ተነግሮ፡በኅበ፡እግዚእ፡ Hebr. 2, 3; ዝንቱ፡ባህል፡ቀደመ፡ተነግሮ፡ (*praenuntiatum est*) Chr. ho. 5; seq. Subj.: ተነግረ፡ይእስርክሙ፡ (*pronuntiatum est, ut vos vinciat*) Hen. 14, 5; ዘኢይትነገር፡ *ineffabilis* Kid. f. 15; ዘኢይትነገር፡ኂሩትከ፡ Mavâs. n. 17.

ተናገረ፡ III, 3 1) *colloqui, confabulari, sermocinari*: Ruth 4, 1; ኢይክውን፡ተናግሮ፡እንዘ፡ይበልዑ፡ Reg. Pach.; c. ምስለ፡ Gen. 18, 27; Joh. 4, 27; Prov. 23, 31 (ὁμιλεῖν τινί). a) *sermonem conferre*, vel *communicare* de re cum alqo, c. Acc. rei: ተናገረ፡ምስሌሆሙ፡ምስጢረ፡ምክሩ፡ Judith 2, 2; 4 Esr. 1, 3; ምስለ፡ብእሲ፡ጻድቅ፡ዘልፈ፡ተናገር፡ምክረከ፡ Sir. 37, 12; Luc. 24, 17 (c. በበይናት፡). b) *sermone celebrare* alqd., c. በ፡ rei: ከመ፡ይትናገሩ፡በዕበየ፡ግብሩ፡ Sir. 17, 9. 44, 8. 15; c. Acc. rei: Luc. 1, 65. c) *sibi invicem indicare* vel *confiteri* alqd: ኢተናገሩ፡በበይናቲሆሙ፡ዘውስተ፡ልበሙ፡ Dan. ap. 1, 10. 14. 2) *loqui cum* aliquo vel alicui, c. ምስለ፡ prs.: Ex. 20, 19; Kuf. 3. 12. 43; Dan. 9, 22; Apoc. 10, 8. 4, 1; c. ኀበ፡ prs., ut: ጸሎት፡ይእቲ፡ተናግሮተ፡ሰብእ፡ኀበ፡እግዚ፡ F. N. 14; Ex. 4, 16; c. Acc. prs.: Gen. 45, 12; Ex. 6, 29. 40, 1; Dan. 1, 19; Asc. Jes. 7, 6. 7; ኀፍረት፡ተናግሮ፡ብእሲተ፡ባዕድ፡ Sir. 41, 21; Matth. 12, 46. 47; Marc. 5, 36; Luc. 1, 22; ደገምኩ፡ተናግሮታ፡ 4 Esr. 10, 26; c. Acc. rei: ሠናየ፡ይትናገረከ፡ λαλήσει σοι καλά Sir. 13, 6; Hen. 91, 3; 1 Reg. 18, 23; Deut. 28, 7; Gen. 50, 21. 37, 4; Joh. 8, 20; c. በ፡, ut: ኢትትናገር፡ምስለ፡ብእሲት፡በዘ፡ታቀንእ፡ Sir. 37, 11; c. በእንተ፡ Jud. 14, 7; Gen. 34, 3. a) *alloqui*, ut: ተናገሩ፡ለምድር፡ Job 12, 8. b) *addicere, promittere* Marc. 14, 11; Luc. 22, 5. c) *sententiam dicere* de aliquo: ተናገሮ፡ቅስተ፡ Jer. 46, 5 vrs. nov. d) *loqui* cum aliquo de femina vel *alloqui* eam i. e. *uxorem petere* eam: c. በ፡ feminae Cant. 8, 8; c. በእንተ፡ Jud. 14, 7; c. Acc. 1 Reg. 25, 39. 3) in genere: *loqui*: እለ፡ይትናገሩ፡በታሕተ፡ምድር፡ Jes. 19, 3; ተናግሮ፡ Koh. 3, 7 (opp. tacere); Ps. 37, 15; Hen. 10, 1. 13, 5. 14, 2. 84, 1; Joh. 7, 46; c. Acc. rei: ኢተናገርክሙ፡ጽድቀ፡ Job 42, 7; Jer. 9, 5; ኀጢአተ፡ተናገረት፡ልሳንክሙ፡ (μελετᾷ) Jes. 59, 3; Hen. 13, 10. 14, 7. 27, 2; Matth. 10, 19. 20; c. በ፡ rei Deut. 11, 19 vel verbi Hen. 67, 9; c. በ፡ linguae: እትናገር፡በዕብራይስጥ፡ Kuf. 12. 43; vel c. Acc. linguae: ይትናገሩ፡ከንፈረ፡አሐደ፡ወልሳነ፡፩ Kuf. 3; 2 Esr. 23, 24; de inanimatis usurpatur: Hebr. 12, 24; Apoc. 1, 12. a) *diserte loqui, disserere, orare*: ኢይክል፡ተናግሮ፡ Jer. 1, 6. Act. 18, 25; c. ኀበ፡ Ex. 4, 16. b) ተናገረ፡ውስተ፡ልበን፡ *benigne eas allocutus est* (consolandi causa) Kuf. 29.

አስተናገረ፡ IV, 3 1) *loqui facere, loquendi facultatem praebere*: መንፈስ፡እግዚ፡ዘያስተናግረኒ፡ Job 27, 3; Christus አስተናገረ፡በሃማኖ፡ Syn. f. 311, vel አፈ፡በሃማን፡ Lud. e Ssal. Req.; Sancti አስተናገሩ፡ምውታተ፡ M. M. f. 48; እለ፡ያስተናግሩ፡በመቃብር፡ (omisso Acc.) 2 Par. 35, 19 var. a) *disertum reddere*: አኮ፡ንሙታት፡ዘያስተናግሩ፡ Job 32, 8. b) *loquacem, lingua promtum facere*: ለኵሉ፡በክብድ፡ያስተናግሮሙ፡(ወይን፡) 1 Esr. 3, 20. 2) „*loqui pro* aliquo, ut videtur", Lud. e Ssal. Req.

ነገር፡ subst., m., rarius fem., Pl. ነገራት፡ (verba, dicta, res) et አንጋር፡ (linguae), *sermo*. 1) ratio loquendi i. e. *lingua, dialectus, locutio* (Sprache): ይነብቡ፡በነገረ፡ከነዓን፡ Jes. 19, 18. 36, 13; Gen. 10, 5. 11, 1. 7. 9; ነገረ፡ፋርስ፡ Dan. 1, 4; Esth. 3, 12; እለ፡ካልእ፡ነገሮሙ፡ ἀλλόφωνοι Hez. 3, 6; ደቂቆሙ፡ነገረ፡አዛጦን፡ይትናገሩ፡ወኢያአምሩ፡ነገረ፡ይሁዳ፡ 2 Esr. 23, 21; 1 Cor. 13, 1. 14, 39; Clem. f. 86; ዘይሜህር፡ለዖፍ፡ነገረ፡ሰብእ፡ f. 6; διάλεκτος Esth. 9, 26; λαλιά Matth. 26, 73; አንጋር፡ Org.; በአንጋረ፡ኵሉ፡ብሔራት፡ M. M. f. 329. 2) id quod quis loquitur (Rede), a) *oratio, verba*, etiam *verbum* (ῥῆμα, quatenus est *effatum, sententia*): Gen. 29, 12. 34, 18; Deut. 1, 1; 1 Reg. 17, 29; ሰበ፡ሰማዕኩ፡

ዘንተ፡ነገረ፡ 2 Esr. 15, 6; Jer. 7, 23; እንብብ፡ዘነገረ፡ 3, 12; ነገረ፡ኪዳን፡ 11, 1. 3; ነገረ፡መጽሐፍ፡ λόγοι βιβλίου Jes. 29, 18; Koh. 5, 1; Ps. 18, 4; φθόγγος 18, 4; በኵሉ፡ነገረ፡ጥበብ፡ Dan. 1, 20; ነገረ፡ማሕሌት፡ Ps. 136, 3; ነገረ፡ኀፍረት፡ αἰσχρολογία Col. 3, 8; ነገረ፡ስላቅ፡ Sir. 23, 13; ኢታውጽእ፡ነገረ፡ዘሰማዕከ፡ 19, 10. 21, 17; ውስተ፡ነገረ፡ባዕድ፡ኢትባእ፡ 11, 8; ማኅለቅቱ፡ለነገር፡ συντέλεια λόγων 43, 27; Luc. 23, 9; Matth. 7, 24. 26. 10, 14; Joh. 4, 42; 1 Thess. 4, 18; Act. 4, 4; 1 Cor. 1, 17; ነገረ፡ሕይወት፡ 1 Joh. 1, 1; (Hen. 90, 38); Act. 13, 26; ነገረ፡መንግሥት፡ሰማያት፡ Matth. 13, 19; በነገር፡ (opp. በኀይል፡ወበመንፈስ፡) 1 Thess. 1, 5; 4 Esr. 9, 6; ነገር፡ሠናይት፡ λόγοι καλοί Prov. 16, 24; እስከ፡እስእሎ፡ለእግዚ"፡አሐተ፡ነገረ፡ Rel. Bar.; ነገራት፡ 1 Reg. 17, 23; Hen. 99, 2; ነገራት፡እኩያት፡ 104, 10; Asc. Jes. 4, 21. 6, 4. α) *mandatum* Gen. 24, 9; ከነ፡ነገር፡በቤተ፡ንጉሥ፡ከመ፡ይትበቀል፡ Judith 2, 1. β) *effata, mandata, promissa, vaticinia divina:* ነገር፡ዘበእንተ፡ሞአብ፡ Jes. 15, 1. 16, 13. 17, 1. 22, 1 al.; ነገራተ፡ሕይወት፡ λόγια ζῶντα Act. 7, 38 rom.; ነገራተ፡እግዚ"፡ Chr. ho. 10; ከሀናት፡ይዕቀቡ፡ነገራተ፡እግዚ"፡ Clem. f. 210. b) *relatio, enarratio, sermocinatio, interpretatio:* ጸሐፍ፡ኵሎ፡ነገረ፡ፍጥረት፡ Kuf. 2; መጽሐፈ፡ነገሩ፡ለጦቢት፡ Tob. 1, 1; Act. 11, 22; 1 Cor. 1, 18; ἐξήγησις Sir. 21, 16; ኵሎ፡ነገረ፡መጽሐፍ፡ πᾶσαν διήγησιν θείαν 6, 35; ኢታስትት፡ነገረ፡ጠቢባን፡ 8, 8; 4 Esr. 12, 23. 28. 35. 13, 30; Clem. f. 128; በቀዳሚ፡ነገርየ፡ ἐν τῇ πρώτῃ μου ἀπολογίᾳ 2 Tim. 4, 16. c) *meditatio* (sicut *secum loqui* i. e. *meditari*): ነገረ፡ሌሊት፡ μελέτη νυκτερινή Job 33, 15. d) *loquela, garritus:* ነገሩ፡ለዘብዙኅ፡ይምሕል፡ λαλιὰ πολυόρκου Sir. 27, 14; Koh. 3, 18; ነገረ፡ከንቱ፡ ματαιολογία *vaniloquentia* 1 Tim. 1, 6; ብዝኀ፡ነገር፡ πολυλογία *multiloquium* Prov. 10, 19; ነገር፡ብዙኅ፡ Koh. 6, 11 (vid. አብዝኀ፡ et መብዝኂ፡); ብዙኅ፡ነገር፡ *loquax* Lud. Comm. hist. p. 320 n. 62. e) *confabulatio, colloquium,* nec non *id de quo confabulantur:* በብዙኅ፡ነገር፡ πολλῇ ὁμιλίᾳ Prov. 7, 21; Luc. 24, 17; ኵሉ፡ነገሩ፡ተያፍን፡ወብዕሬ፡ Sir. 38, 25. f) *fabula, dicterium, proverbium, id quod in ore vulgi est:* Sir. 47, 17 (παραβολαί); ረሰይከኒ፡ነገረ፡ለአሕዛብ፡ ἔθου με θρύλλημα ἐν ἔθνεσι Job 17, 6; διήγημα 2 Par. 7. 20; ኮንክሙ፡ነገረ፡ለልሳን፡ ἀνέβητε λάλημα γλώσσῃ Hez. 36, 3. 23, 10; παραβολή Ps. 68, 14; ነገረ፡እገብሮ፡ለመድኀኒትከ፡ ἀκουστὴν ποιήσω τὴν σωτηρίαν σου Jes. 52, 7. g) *rumor, fama* Matth. 28, 15; Luc. 4, 14. 5, 15; Joh. 21, 23; Marc. 1, 28; 3 Reg. 10, 6; እኩየ፡ነገረ፡ሰምዓ፡ Jer. 30, 12. 3) id de quo sermo est, a) *res,* Gen. 24, 50. 30, 31. 34, 14; ለእመሰ፡ከመዝ፡ውእቱ፡ዝንቱ፡ነገር፡ εἰ οὕτως ἐστί Gen. 43, 11. 44, 7; Jud. 19, 24; 1 Reg. 20, 2. 22, 15; ከልኤተ፡ነገረ፡ Prov. 24, 30; በእንተ፡ሠላስ፡ነገር፡ 24, 56; Matth. 26, 58; ኀጠእከ፡አንተ፡አሐተ፡ነገረ፡ *unum tibi deest* Phlx. 3; ትእምርተ፡ነገር፡ Lud. Comm. hist. p. 484 n. 4; ወዘሰ፡ነገረ፡ሞት፡ *quod autem mortem attinet* 4 Esr. 6, 51; በእንተ፡ነገረ፡ጣዖት፡እሌ.ዘዘከሙ፡ (*de rebus ad idola pertinentibus*) Kuf. 36; በእንተ፡ነገረ፡ዐበር፡ Kuf. 40; creberrime in Jsp. et in aliis libris ex Arabico translatis; ከመዝ፡ነገራቲሁ፡ *ita res ejus se habebant* Lud. e Libr. Myst. b) *res gesta, factum:* ምንትኑ፡ነገሩ፡ዘከነ፡ τί τὸ γεγονὸς ῥῆμα 1 Reg. 4, 16; Job 1, 22; Gen. 15, 1. 39, 7; Esth. 2, 1; Luc. 1, 65; 3 Reg. 11, 41. 15, 7. c) *causa* (forensis) 2 Cor. 13, 1; Deut. 19, 15. d) *aliquid:* Gen. 18, 14; Deut. 17, 1. 22, 14; Luc. 1, 37.

ነጋሪ፡ n. ag. *narrator, commemorator, praedicator,* Lud. sine auct. (amh. ነጋሪት፡ *tympanum*).

መንግር፡, **መነግር፡**, **መናግር፡** part. *manifestator, revelator* 1 Reg. 28, 6.

ተናጋሪ፡ n. ag. (III, 3) 1) *loquens, orator:* ተናጋርያን፡ዕሩባ፡ Kid. f. 23 (vid. sub መስተሀብብ፡); diaconi ne sint ተናጋርያነ፡በ፪ልሳን፡ F. N. 7, 1; ጎርጎርዮስ፡ተናጋሬ፡መለኮት፡ (i. e. *theologus*) Sx. Ter 30; ልሳን፡ተናጋሪት፡ይእቲ፡ዘይትአመር፡ባቲ፡ኵሉ፡ግብር፡ Fal. f. 9. 2) *rationalis,* λογικός: ነፍስ፡ተናጋሪት፡ Cyr. ad Th. f. 12; ad Reg. f. 31; ኵሉ፡ክርስቲያናዊ፡ነባቢ፡ወተናጋሪ፡ Kedr f. 29.

መስተናግር፡ part. *collocutor, patronus causae, intercessor:* (ከሀነ፡)ይኩን፡መስተናግረ፡ምስሌከ፡ (sc. cum Deo) ከመ፡ይርዐይ፡ሕዝበከ፡ Kid. f. 15; Deus est ዐርክ፡መሃይምናን፤መስተናግር፡ለጻድቃን፤ወማኅደር፡ለንጹሓን፡ f. 17; Lud. e Ssal. Req.

ነገርጋር፡ *volutatio, jactigatio* vid. sub ገርገረ፡

ነጐርጓር፡ *murmuratio* vid. sub ጐርጐረ፡

ነጌብ፡ n. prgr. sc. Ναγέβ i. e. נֶגֶב *plaga australis,* in specie: *pars Palaestinae australis,* Jos. 12, 8; Hez. 20, 46. 47. 21, 4; Jer. 13, 19 var.; 39, 44. 40, 13; Ob. 19.

ናጌብ፡ n. spurium, e mala lectione haustum: etenim 4 Esr. 4, 54. 58, ubi Vulg. *aqua congregata* habet, Aethiops exhibet ማየ፡ናጌብ፡ (an pro ምግባእ፡?); inde hoc nomen in aliis libris receptum est, ut: እምቅድመ፡ይዕመቅ፡ማየ፡ናጌብ፡ M. M. f. 27; Deus አውጽአሙ፡ለዘመደ፡አዕዋፍ፡እማየ፡ናጌብ፡ f. 67.

ነጎጋው፡ vid. sub ጎገወ፡

ነግዐ፡ rad. inus., quae cum נָקָה نَقِيَ *purus fuit* comparanda videtur: inde Arabes derivarunt نِقْيٌ (pars rei purior meliorque i. e.) *medulla,* نَقَّا *medullam exemit* (de مخ et مك autem vid. መቅኒዕ፡ c. 182.).

እንጕዕ፡ (passim እንጉዕ፡) subst. (gramm. § 113), m., *medulla:* እንጕዖ፡ (v. እንጉዖ፡)ይትከዐው፡ Job 21, 24; አዕጽምቲሁ፡ይመልእ፡እንጕዐ፡ (v. እንጉዐ፡) 33, 24; ውስተ፡እንጕዕክሙ፡ ἐν τοῖς μέλεσιν ὑμῶν Jac. 4, 1. a) *optimum* vel *praestantissimum* cujusvis generis: ትበልዑ፡እንጕዓ፡ለምድር፡ Gen. 45, 18. b) *pinguedo, adeps:* πιότης Ps. 62, 6; στέαρ 72, 7. — *Voc. Ae.:* እንጕዕ፡ዘ፡ቅልጽም፡; *aliud:* እንጕዕ፡ዘ፡በ፪ማእከል፡አገዳ ።

እንጐዐ፡ II, 1 *emedullare,* medullae exsugendae causa *confringere ossa:* ያነጕዕ፡ (v. ያስተነጕዕ፡)አገዳሆን፡ Zach. 11, 16; የሐርዕ፡ወያነጕዕ፡ወዘተርፈ፡ይከይድ፡በእግሩ፡ Macc. f. 16 (e Dan. 7, 7).

አስተናጐዐ፡ IV, 3 i. q. II, 1, ut: ያስተናጕዕ፡ሥብሐሙ፡ Num. 24, 8; Zach. 11, 16 var.; trsl. (i. q. *debilitare*): መሪር፡ማኅቶት፡ብርሃን፡ለሰራቂ፡እስመ፡ያስተርኢ፡ዐመፃሁ፤መሪር፡ንጽሕ፡ሥጋ፡ለዘማዊ፡እስመ፡ያስተናጕዖ፡ፍትወተ፡ዝሙት፡ M. M. f. 187.

ነጌ፡ *elephas* vid. supra c. 685.

I. **ነገደ፡** I, 1 [amh. id.; potestas radicis prima in *trahendo* ([illegible]) est; inde propagatur significatus *proficisci*, in specie de agmine in longum protracto et de itinere in longinquum extenso, sicut germ. ziehen, vid. etiam Ges. thes. p. 826 sub rad. נָגַד] Subj. **ይንግድ፡**, *peregre abire* vel *proficisci*, *peregre esse*, *peregrinari*, *iter facere*, ἀποδημεῖν Matth. 21, 33. 25, 14. 15; Marc. 12, 1; 2 Cor. 5, 9; ኢይክል፡ ነጊደ፡ *non possum iter facere* Kuf. 31; እለ፡ ይነግዱ፡ በባሕር፡ ወበየብስ፡ Kid. f. 18; c. Acc. loci, quo tenditur Luc. 15, 13. 20, 9; ብእሲ፡ ዘነገደ፡ ርሑቀ፡ ፍኖተ፡ Fal. f. 38; c. እምነ፡ loci, unde disceditur: ሶበ፡ ይነግድ፡ እምብሔሩ፡ Prov. 27, 8; 2 Cor. 5, 6 Platt. a) *peragrare*, c. Acc. terrae: ነገድነ፡ ገዳመ፡ በድወ፡ Sap. 5, 7; እንሰሳዊ፡ ወነገዱ፡ ብሔረ፡ በድወ፡ 11, 2. b) trsl.: *procul discedere* ab aliquo, ut: ነገዱ፡ እምኔየ፡ ἀπεπήδησαν ἀπ' ἐμοῦ Hos. 7, 13. c) in specie: *negotiandi* vel *mercandi* causa, *mercaturam facere* 2 Par. 8, 16; እለ፡ ይነግዱ፡ ἔμποροι 3 Reg. 10, 15; ἀγοράζων ዘይነግድ፡ Sir. 37, 11; c. በ፡ mercis, ut: ነገደ፡ በመክሊት፡ Sx. Teq. 27 (e Matth. 25). d) *iter facere navi*, *navigare*, c. በ፡ vel ውስተ፡ aquae, ut: ነገደ፡ ውስተ፡ ባሕር፡ Jsp. p. 318; እለ፡ ይነግዱ፡ በባሕር፡ ወበየብስ፡ Kid. f. 18; እንዘ፡ ይፈቅድ፡ ይንግድ፡ ውስተ፡ ሞገዳት፡ Sap. 14, 1; vel c. Acc. aquae: እለ፡ ይነግድዋ፡ ለባሕር፡ Sir. 43, 24; Jes. 42, 10; ዘይነግድ፡ በሐመር፡ ባሕረ፡ Kuf. 50; abs.: ሀርገ፡ ውስተ፡ ሐመር፡ ይንግድ፡ ምስሌሆሙ፡ Jon. 1, 3; Act. 27, 2 Platt; c. Acc. loci, quo tenditur: ነገደ፡ ቆጵሮስ፡ Act. 15, 39; ነገደ፡ ሶርያ፡ Act. 18, 18 rom.; ነገደ፡ መርሶ፡ Enc. Genb. 26; መርሶ፡ አሕግር፡ በጽንፈ፡ ባሕር፡ ለነጊድ፡ Jsp. p. 280; etiam de nave praedicatur, ut: ረከበ፡ ሐመረ፡ ዘይነግድ፡ ብሔረ፡ ተርሴስ፡ Jon. 1, 3. e) *peregrinando loca sacra adire* (wallfahrten), ut: ነገደ፡ ኢየሩሳሌም፡ ፱ጊዜ፡ Sx. Masc. 18.

ናገደ፡ I, 3 *peregrinari*, Matth. 25, 14 rom.; Luc. 20, 9 rom.

አንገደ፡ II, 1 *protrahere, in longinquum differre*: ኢታንግዲ፡ ዕለተ፡ ፍዳ፡ Sx. Ter 2 Enc.

ተነግደ፡ III, 1 *peregre advenire, hospitem advenire*: ሥራዊ፡ ረሲዓን፡ ይትነገድ፡ እምርሑቅ፡ ὄλεθρος ἀσεβέσιν ἐπιξενωθήσεται Prov. 21, 7.

ተናገደ፡ III, 3 1) *hinc illinc proficisci, peregrinari, hospitari*: ተናግዶቱ፡ ለአብርሃም፡ Lit. 170, 4; እለ፡ ይትናገዱ፡ አኀው፡ οἱ ἐπιξενούμενοι ἀδελφοί II Can. Ap. 39. 2) *negotiandi causa peregrinari, mercaturam facere*: ዕደው፡ ጽሑፋን፡ ወሠየጥ፡ እለ፡ ይትናገዱ፡ ወያመጽኡ፡ ሎቱ፡ 2 Par. 9, 14; ሥርዐተ፡ ተናግዶ፡ ወረባሕ፡ F. N. in proleg. (p. 4); ምጽዋት፡ ተናግዶ፡ እምላከዊት፡ ረባሒት፡ ይእቲ፡ F. N. 16.

ንግድ፡ subst. 1) *peregrinatio, profectio, iter, discessus*: ለእመ፡ ሖረ፡ ውስተ፡ ንግድ፡ አው፡ ውስተ፡ ብሔር፡ ርሑቅ፡ F. M. 13; abitus, Lud. ex Enc. Tachs. 15; discessus e vita Enc. Jac. 7. 2) *mercatura* 2 Esr. 20, 31 var.

ነግድ፡ subst., coll. et sing., Pl. ነግዳን፡ (de Plur. አናግድ፡ vid. sub እንግዳ፡) *peregrinus, advena, hospes*, coll.: ፈላስያን፡ ንሕነ፡ በቅድሜከ፡ ወነግድ፡ 1 Par. 29, 15; Eph. 2, 19; sing.: Gen. 23, 4; 2 Reg. 12, 4; Ps. 38, 16. 68, 11; ብእሲ፡ ነግድ፡ Koh. 6, 2; Job 31, 32; Hebr. 11, 13; Matth. 25, 35. 38; Pl. ፍቅረ፡ ነግዳን፡ Sx. Teq. 21; ነግዳን፡ እምነ፡ Eph. 2, 12; አፍቀረ፡ ነግደ፡ *hospitalem esse* 1 Petr. 4, 9; መፍቀሬ፡ ነግድ፡ *hospitalis* Tit. 1, 8; 1 Tim. 3, 2; መፍቀሪተ፡ ነግድ፡ Clem. f. 108; አፍቅሮ፡ ነግድ፡ *hospitalitas* Rom. 12, 13; ተቀብሎ፡ ነግድ፡ id. Hebr. 13, 2; ከመ፡ ይትወከፉ፡ ነግደ፡ Clem. f. 181; ቤተ፡ ነግድ፡ Sx. Nah. 15; Chr. Ta. 10; ዐቃቤ፡ ነግድ፡ *caupo* vel *stabularius* Luc. 10, 34. 35; ባዕለ፡ ቤተ፡ ነግድ፡ Sx. Nah. 15.

ነገድ፡ subst. i. q. ነግድ፡, Enc. Haml. 7. 25; Lit. Greg. (hospes in hoc mundo).

ንግደት፡ n. act. *peregrinatio*, a) *profectio, iter*, Ps. 120, 8; F. N. 37; Abush. 47; in specie de peregrinatione sacra, ut: ንግደተ፡ ኢየሩሳሌም፡ Gad. T. H., et de profectione mortuorum ex hoc mundo in illum, Genz. f. 87; ይኩን፡ ንግደቱ፡ ኀቤከ፡ ዘእንበለ፡ ፍርሀት፡ f. 105. b) *commoratio in terra peregrina*, Rom. 16, 23 Platt; Phlx. 159. c) *mercaturae faciendae causa* Phlx. 165.

ነጋዲ፡ n. ag. 1) *peregrinator, viator*: Jud. 19, 17 var.; ነጋድያን፡ (opp. ሀልዋን፡) F. N. 37; Gen. 37, 25 var. (ὁδοιπόροι); ነጋድያነ፡ ኢየሩሳሌም፡ *qui Hierosolyma peregrinantur*, Lud. 2) *mercator, institor*: ነጋዲ፡ ለተማይጦ፡ Org. 4; ብእሲ፡ ነጋዲ፡ Phlx. 1; ነጋዲ፡ ወረባሓዊ፡ Chr. Ta. 16; Kebr. Nag. n. 22; Jsp. p. 292; Sx. Haml. 25; Enc. Masc. 18.

ነጋዲት፡ subst. coll. (gramm. § 120, a) *caterva viatorum*; deinde etiam de singulis viatoribus, ut: ርእዮ፡ ለዝክቱ፡ ብእሲ፡ ነጋዲት፡ Jud. 19, 17.

ንግድና፡ subst. *peregrinatio, commoratio in terra peregrina* Phlx. 159.

መንገድ፡ (raro መንግድ፡), m. et fem., 1) *via publica*. Num. 21, 22; ኢትሑሩ፡ መንገደ፡ Jer. 6, 25; ኢጼሐ፡ መንገደ፡ 10, 23; ጥቃ፡ መንገድ፡ παρὰ τὴν ὁδόν Matth. 20, 30; Kuf. p. 100; ይመርሖሙ፡ ፍኖተ፡ መንገድ፡ ዘኢይትአመር፡ Sap. 18, 3; መንገድ፡ ዘሐሠር፡ via straminis i. e. *via lactea* in coelo, Lud. (ex auct. Kircheri in Supplemento Prodromi et Lexici Copt. p. 560). 2) *iter, profectio, peregrinatio*, ἀπαρτία Ex. 40, 30; ἀποδημία Herm. p. 55; ἔξοδος Prov. 24, 42; ὁδοιπορίαι 2 Cor. 11, 26; ዘየሐውር፡ መንገደ፡ Kuf. p. 166; ምስለ፡ መስተኀይል፡ ኢትኅበር፡ መንግደ፡ (v. መንገደ፡) Sir. 8, 15; πλοῦς *navigatio* Act. 27, 9 rom.; ምርዋጸ፡ ብእሲ፡ እንተ፡ ይእቲ፡ መንገደ፡ ቀዳሚት፡ ሰንበት፡ *iter sabbathi* Act. 1, 12 rom.; ጸሎተ፡ መንገደ፡ ሰማይ፡ (inscriptae sunt preces, quae pro moribundis vel mortuis fiunt) Genz. f. 19. 3) *mercatura*: ብእሲ፡ ስእነ፡ ከመ፡ ይሲሲ፡ እሞ፡ እመሂ፡ በመንገድ፡ ወእመሂ፡ በግብር፡ ዘይገብሩ፡ ሰብእ፡ ዓለም፡ Clem. f. 219.

እንግዳ፡ subst. (gramm. § 137, 5), coll., deinde sing., Pl. አናግድ፡, *peregrini, hospites, advenae*; a) coll.: ξένοι 1 Reg. 9, 13; Matth. 27, 7; 2 Cor. 5, 6 Platt; Kid. f. 17, al.; ዘይከውን፡ እንግዳ፡ በውስቴትክሙ፡ Rel. Bar.; ማኅደረ፡ እንግዳ፡ *hospitium* II Can. Nic. 77. b) Sing. እስመ፡ እንግዳ፡ አነ፡ εἰμὶ ξένη Ruth 2, 10; 2 Reg. 15, 19; Matth. 25, 44; Fal. f. 57; Enc. Masc. 23. c) Plur.: አናግድ፡ F. N. 16; ጸሊአ፡ አናግድ፡ μισοξενία (*inhospitalitas*) Sap. 19, 13; አክብሮ፡ አናግድ፡ Fal.

እንግዳዊ፡ adj. rel. *qui ad peregrinos spectat*, Lud. e Mss. Colb.

አእንገደ፡ quadrl. II (denom.) *hospitem excipere, hospitio accipere* alqm: ወበእንቲአሃ፡ አእንገዱ፡ ሰብእ፡ መላእክተ፡ እንዘ፡ ኢያአምሩ፡ አሙንቱ፡ Chr. ho. 33 (ex Hebr. 13, 2); aliud exemplum vid. sub አስተኀበበ፡

ተአንገደ፡ III, 1 1) *peregre abire* vel *esse, peregrinari, iter facere:* **ውስተ፡ተአንግዶ፡** *in peregrinatione* (ξενιτεία) Sap. 18, 3; **እለ፡ሖሩ፡ወተአንገዱ፡** Lit. 164, 3; **ጥበብ፡ዐርከ፡ይእቲ፡በውስተ፡ተአንግዶ፡ወሞገስ፡ይእቲ፡በውስተ፡ጉባኤ፡** Fal.; **በዕልዐ፡በዓለ፡ቤት፡ውስተ፡ተአንግዶ፡ወነዳይሂ፡እንግዳ፡በቤቱ፡** f. 57; Org. 2; ὁ Λόγος **ተአንገደ፡ምስለ፡ያዕቆብ፡** (Gen. 28—33) II. A. n. 2; M. M. f. 141. 2) *hospitio excipi, hospitem esse, deversari* apud alqm: **ሶበ፡ተአንገደ፡እግዚ"፡ውስተ፡ቤተ፡አብርሃም፡** (Gen. 18) Sx. Nah. 26; **እለ፡ተአንገዱ፡ኀቤሆሙ፡** ξένοι Sap. 19, 13; Org. 1.

II. **ነገድ፡** subst., m. et fem. (ut Gen. 49, 16; Jos. 7, 14), Pl. **አንጋድ፡**, rarius **አናግድ፡** (F. M.; Gad. Ad.), Pl. Pl. **አንጋዳት፡** (Lud. e Mss. Colb.) [נֶגֶד, نَجْد] *gens, stirps*, ut: **ሐጹጻ፡አናግድ፡** *stemmata* Gad. Ad. f. 199 seq. a) *propago, proles:* **ነገዳ፡** τὰ τέκνα αὐτῆς Dan. ap. 1, 30. b) *genus, prosapia, familia universa,* φυλή 1 Reg. 10, 21; Gen. 24, 38; Kuf. 41; Num. 36, 1. 12; δῆμος Num. 4, 24. 26, 5. 36, 6. Jos. 7, 14. c) *tribus,* φυλή Gen. 49, 16; Ex. 2, 1. 31, 2; Num. 2, 5 seq.; 10, 15 seq.; 13, 2 seq., 36, 1. 7; Ruth 3, 11. 4, 10; Jos. 15, 1; **በትረ፡ነገድ፡** 1 Reg. 9, 21; Org. 2; Sir. 45, 25; **በበአንጋዲክሙ፡** 1 Esr. 1, 4; Ex. 36, 21; Act. 26, 7 rom.; Phil. 3, 5; Luc. 2, 36; γένος Lev. 21, 13. d) *natio* Gen. 10, 32; Dan. 3, 29; Apoc. 13, 7; **ዝንቱ፡ሕዝብ፡ወነገድ፡** τὸ ἔθνος τοῦτο Hagg. 2, 14; λαός Mich. 7, 14. e) genus i. e. *sectatores, asseclae, haeresis:* **አናግደ፡ሲሞን፡መሠርይ፡**, **አናግደ፡መቅዶንዮስ፡** al., F. M. 27, 7.

ነጐድጓድ፡ *tonitrus* vid. sub **ጐድጐደ፡**

ነገፈ፡ I, 1 [נָפַץ decussit נֵפֶץ decussio, נָגַף نَقَفَ percussit; in lingua Amh. usitatur **አራገፈ፡** *to beat out, to shake off,* Isenb. p. 49] Subj. **ይንግፍ፡** 1) *excutere, decutere,* pulverem Matth. 10, 14; Marc. 6, 11; Luc. 9, 10; Act. 13, 51; vestem: **ነገፍኩ፡ጽንፈ፡ልብስየ፡** et **ከመዝ፡ለይንግፎ፡እግዚ"፡ለኵሉ፡ብእሲ፡** 2 Esr. 15, 13; Act. 18, 6; **ይንግፍ፡አልባሲሁ፡ወጸበለ፡አማእነ፡እገሪሁ፡** F. M. 12, 2; manum Act. 28, 5 Platt; **ኵሉ፡ዘቀተሎ፡ነገፈ፡እዴሁ፡** Sir. 22, 2; folia arboris: (quicumque eam praeterit) **ይነግፍ፡ቈጽላ፡** Fal. f. 64; vitam 4 Esr. 14, 10. a) trsl.: **ነገፎሙ፡ለግብጽ፡ማእከለ፡ባሕር፡** Ex. 14, 27; 2 Esr. 15, 13. b) seq. **ላሐ፡** *deponere luctum, se consolari, consolationem admittere,* παρακαλεῖσθαι, Gen. 37, 35; **ነገፎ፡ላሐ፡** 38, 12; **ንግፍ፡ላሐከ፡** Sir. 38, 17. 23; Jer. 38, 15; omisso **ላሐ፡** Kuf. p. 124. 2) *dejicere,* de arbore cujus folia decidunt: **ዕፀ፡ጠርቤንቶስ፡እንተ፡ነገፈት፡ቈጽላ፡** Jes. 1, 30.

አንገፈ፡ II, 1 1) *facere ut* alqd *excutiatur* vel *decutiatur* vel *decidat* e manu alcjs, vel ut *abjiciat* alqd, c. dupl. Acc.: **አነግፎ፡መጥበሕቶ፡እምእዴሁ፡** Hez. 30, 22; **ያነግፎሙ፡ውስተ፡ምድር፡ኵያንጺሆሙ፡** (v. **ያገድፎሙ፡**) Jes. 41, 2; **ናሁ፡አነ፡አነግፈክሙ፡ንዋየ፡ሐቅልክሙ፡** Jer. 21, 4. 2) *facere ut* alqs *dimittat* vel *reddat* rem vi raptam i. e. *eripere* vel *excutere* alicui alqd, *liberare* alqm, c. dupl. Acc.: **አንገፍክዎሙ፡እማእከለ፡ጥረሲሆሙ፡ዘመሠጡ፡** Job 29, 17; 1 Reg. 30, 18; c. Acc. prs. vel rei raptae: **እምእደ፡ኵናት፡ያነግፈከ፡** (λύσει σε) Job 5, 20. 6, 23 (ῥύσασθαι); Jes. 42, 22 (ἐξαιρεῖσθαι); **በከመ፡ያነግፍ፡ኖላዊ፡እምአፈ፡ዐንበሳ፡እገረ፡** (ἐκσπάσῃ) Am. 3, 12; **ያነግፈኪ፡እምእደ፡ዐርኪ፡** Mich. 4, 10; Dan. 3, 17; Jes. 60, 16; Ps. 30, 1. 36, 42. 58, 1. 68, 18; Luc. 4, 19; Clem. f. 160. 236; omisso Acc.: **አንግፉ፡እምእደ፡ዘመሠጠ፡** Jer. 21, 12. 3) *facere ut* alqs *deponat luctum* i. e. *consolari* alqm, vel seq. **ላሐ፡**, ut: **አንገፍዎ፡ላሐ፡** Gen. 24, 67. 37, 35; 2 Reg. 10, 2, vel omisso **ላሐ፡** ut 2 Reg. 13, 39. 4) i. q. I, 1 *excutere, decutere,* Act. 28, 5 rom. (si quidem lectio sana est).

ተነግፈ፡ III, 1 1) *excuti, decuti,* Nah. 2, 10; Ps. 108, 22; **ቈጽል፡ዘይትነገፍ፡እምነፋስ፡** (κινούμενον) Job 13, 25; **ከመ፡ሐሠር፡ይትነገፍ፡አቅሥቲሆሙ፡** Jes. 41, 2. 2) *decidere, defluere,* de foliis, floribus, fructibus: Deut. 28, 40; Ps. 1, 4; Hez. 47, 12; **ተነግፈ፡ቈጽሉ፡** Jer. 8, 13; Jes. 6, 13. 64, 6; Sir. 14, 18; 1 Petr. 1, 24. 3) *folia sua dejicere, foliis nudari* (sich entlauben): **ዕፀው፡ዘኢይትነገፉ፡** Hen. 3. — *Voc. Ae.:* **ተነግፈ፡ዘ፡ረገፈ፡** ።

ተናገፈ፡ III, 3 *sibi* vel *a se excutere* alqd (decutiendo se disjungere ab alio), c. Acc. rei: **ተናገፊ፡ጸበለኪ፡** Jes. 52, 2; **ተናገፉ፡ለመዋቲት፡ሕይወት፡** 4 Esr. 14, 10; Elias qui in coelos ascendit **ሕይወተ፡ዓለም፡በተናግፎ፡** Enc. Tachs. 1.

ንጉፍ፡ part. *excussus, decussus, deciduus,* Hen. 3; **ጽጌ፡ንጉፍ፡** Enc. Teq. 12; **ወንጉፈ፡ለይኩን፡** 2 Esr. 15, 13.

ነግፍ፡ subst. *excussum, deciduum:* **ነግፍ፡** (v. **ንጋፍ፡**) **ዘያመጽእ፡ነፋስ፡** χνοῦς φερόμενος Jes. 29, 5.

ንጋፍ፡ subst i. q. **ነግፍ፡**, q. v.

ንግፈት፡ n. act. *excussio,* Lud. sine auct.

ነጋፊ፡ n. ag. *excussor,* Lud. sine auct.

አንጋፊ፡ n. ag. (II, 1) *liberator* (oppressi) Jsp. p. 302.

መንገፊ፡ part. c. term. adj. *is qui deponere facit* luctum, ut: **መንገፊ፡ለላሕየ፡** (*consolator meus*), Org. 4.

ነጥረ፡ (sec. Lud. **ነጠረ፡**) I, 1 [نَضَرَ] *coruscare, scintillare, fulgere,* **ነጥረ፡እሳት፡ነፍጥ፡እምነጊያት፡ብርት፡** Jsp. p. 232; **መብረቅ፡ዘይነጥር፡** Tab. Tab. 76; Org. 1.

ንጥር፡ (sec. Lud. in Addendis etiam **ነጥር፡**) subst., Pl. **አንጥር፡** 1) *scintillae, fulgur, fulgor, fulgetrum:* **ወረደ፡እምሰማይ፡ዝናም፡ዐቢይ፡ከመ፡ንጥረ፡እሳት፡** Jsp. p. 353; **ሞቱ፡በንጥረ፡መሬት፡ወሐመድ፡** („mortui sunt — aedificatores turris Babylonicae — flamma e pulvere et cinere emersa") Lud. e Libr. Myst.; **ንጥር፡ዘእመብረቀ፡ስብሐት፡አይሕአ፡** Org.; Christus **ዳግመ፡ይመጽእ፡በግርማ፡መለኮቱ፡በንጥረ፡መብረቅ፡** Ath. de Trin.; **ንጥረ፡መባርቅት፡ያንበሰብሱ፡** M. M. f. 55; **አንጥረ፡መባርቅት፡** M. Tom. 2) ut videtur i. q. نَضْر *aurum* et *argentum:* **ነሥአ፡ዲናረ፡ወርቅ፡እምንጥረ፡አበዊሁ፡** (parentum) Sx. Tachs. 10.

ናጥሬን፡ subst. *nitrum* [نَطْرُون i. q. נֶתֶר]: **ዐዘቅተ፡ናጥሬን፡** Sx. Teq. 13.

ነጥበ፡ (sec. Lud. **ነጠበ፡**) I, 1 [נָטַף نطف, ‏نقط; vic. **ነጠፈ፡**, nec non **አንጸፍጸፈ፡** q. v.] Subj. **ይንጥብ፡**, *stillare, destillare:* **ተከዐወ፡ወነጥበ፡** (Lud.: **ወነጠበ፡**) **ደሙ፡** Enc. Teq. 19; **መጽለወ፡ሥጋሁ፡** (sc. ascetae) **ወከነ፡ከመ፡ምድር፡ይቡስ፡ወአሐተ፡ዕለተ፡ከዐዉ፡ላዕሌሁ፡ምልአ፡ከፌ፡ማየ፤**

ኢነጥበ፡ ዘእንበለ፡ ንስቲት፡ እምብዝኁ፡ ይብሰተ፡ ሥጋሁ፡ Sx. Masc. 27; F. N. 13 (vid. sub አቀረረ፡).

ነጥብ፡ subst., m. et f., 1) *gutta, stilla:* ከመ፡ ነጥበ፡ (v. ነጠብጣበ፡) ማሕየብ፡ Jes. 40, 15; ከመ፡ ነጥበ፡ (v. ነጠብጣበ፡) ጠል፡ Sap. 11, 23; ነጥበ፡ ጠል፡ አሐቲ፡ Lud. e Mss. Colb.; ዘኢሶጠ፡ ላዕለ፡ አባሉ፡ ምንተኒ፡ ነጥበ፡ ማይ፡ F. M. 14, 10. 2) *punctum:* ሕብሩ፡ ጸሊም፡ ዘበ፡ ነጥበ፡ ከመ፡ ብሩር፡ ጽሩይ፡ Lud. comm. hist. p. 209 n. 7; Voc. Ae. a) in mathematica: ነጥብ፡ ጽኑዕ፡ ዘኢይትፌለስ፡ *punctum fixum immobile* Abush. 37; ይእቲ፡ ነጥብ፡ ibid.; ነጥብ፡ ዕሪና፡ *punctum aequinoctiale* ibid. b) in re literaria significat „quaterna illa puncta (፡፡) periodos terminantia, quae saepe quinque rubris augentur", Lud.

ነጥበት፡ n. act. et subst. *stillicidium, stilla, gutta:* ነጥበተ፡ ደሙ፡ M. M. f. 26; ኢትትዌረይ፡ ነጥበተ፡ ተድላሃ፡ (sc. voluptatis coelestis) አሐቲ፡ ከመ፡ ተድላ፡ ዓለም፡ በምልአ፡ Chr. Ta. 28.

ምንጣብ፡ subst. *stillicidium*, Lud. sine auct.

አንጠብጠበ፡ quinql. II [si non quadrl. V a ጠብጠበ፡, coll. ጸፍጸፈ፡; amh. id.] 1) intrs.: *destillare, stillare, stillatim* vel *guttatim defluere*, de fluidis: Ps. 71, 6; 2 Reg. 21, 10; ዘያንጠበጥብ፡ እምላዕሉ፡ ይሰቀሩ፡ ለአብን፡ Herm. p. 44; trsl.: ወኢያንጠበጥብ፡ መዐትየ፡ ላዕለ፡ ኢየሩሳሌም፡ 2 Par. 12, 7. 2) trs.: *stillare, guttatim demittere*, ደመናት፡ አንጠብጠቡ፡ ማየ፡ Jud. 5, 4; ደመናት፡ አንጠብጠቡ፡ ዓሣ፡ Enc. Sen. 29; omisso Acc. Ps. 67, 9; ትሬእየነ፡ ናንጠበጥብ፡ ሀፈ፡ ዘእምበእስ፡ ὁρᾷς ἡμᾶς καταστάζοντας τὸν ἐκ τῆς μάχης ἱδρῶτα Cyr. ho. f. 110 (Mansi IV. 1340). 3) caus.: *stillatim infundere.* M. F.

ነጠብጣብ፡ subst., m. et f., 1) *stillicidium:* ነጠብጣበ፡ ዝናም፡ σταγόνες ὑετοῦ Job 36, 27; 4 Esr. 9, 15; Lit. Epiph.; in specie pluviae vel roris: Ps. 64, 11. 71, 6; ሕንበበተ፡ ነጠብጣብ፡ βῶλοι δρόσου Job 38, 28. 2) *stilla, gutta* (plerumque f.); ከመ፡ ነጠብጣበ፡ ማሕየብ፡ Jes. 40, 15; 4 Esr. 4, 64; ነጠብጣበ፡ ጠል፡ Sap. 11, 23; ከመ፡ አሐቲ፡ ነጠብጣበ፡ ማይ፡ ውስተ፡ ኵሉ፡ ማየ፡ ባሕር፡ Sir. 18, 10; አሐቲ፡ ነጠብጣበ፡ አንብዕ፡ Clem. f. 244; ዘንተ፡ (hominem) ፈጠርከ፡ በንስቲት፡ ነጠብጣብ፡ ዘይትዐቌር፡ ውስተ፡ ማሕፀን፡ Did. 38; Jsp. p. 290. 3) *metallum quod facile liquefit* i. e. *plumbum* sive *nigrum*, sive *album*, sive *stannum* (σταγών) Hen. 52, 2. 6. 65, 7. 67, 4; ut videtur *metallum liquefactum* Hen. 67, 6.

ነጠነ፡ [illegible] ከመ፡ ንጠይቅ፡ መጻሕፍተ፡ ቅድሳቲከ፡ ዘይትነጠን፡ በቅድሜከ፡ Lit. 161, 3; nescio an legendum sit ዘይትነበብ፡ *quae leguntur.*

ነጥዐ፡ rad. quae, cum radd. ነዝኀ፡, ነዘዐ፡, ነጸየ፡, in specie cum نزع נָזַע componenda, *evellere* vel *avellere* significasse videtur.

አንጥዐ፡ II, 1 *avellere facere* vel *abrumpere* Matth. 9, 16 Platt; Marc. 2, 21 rom.

ነጠየ፡ rad. inus.; componenda videtur cum لطي *affixus fuit*, لطي نقص *gravavit*, لظ *adhaesit non recedens, institit, ursit;* لتّ لصّ al., II *instando ursit* (ejusdem familiae sunt لتّ, لصّ al., אָחַז יָחַן יָחַן; تحصّ al.).

አንጠየ፡ II, 1 *moleste* vel *importune urgere, defatigare, molestum* vel *oneri esse, negotium facessere*, c. c. Acc. prs.: κόπους παρέχειν τινί Luc. 11, 7. 18, 5; Gal. 6, 17; አልቦ፡ ዘያንጥዮ፡ ὁ παρενοχλῶν αὐτόν Jer. 26, 27; ኢታንጥዮሙ፡ ለቤተ፡ ያዕቆብ፡ (ἐχλαγωγήσῃς) Am. 7, 16; አንጠይዎ፡ ከመ፡ አሆ፡ ያብልዎ፡ Jsp. p. 308. 315; herba mala ያንጥዮ፡ ለሐረሳዊ፡ Clem. f. 212; ዘያንጥዮሙ፡ በኵሉ፡ (ለአቡሁ፡ ወለእሙ፡) [illegible]; ፈድፋደ፡ አንጠየኒ፡ እስመ፡ ከልአኒ፡ ሲሳይየ፡ ወዐራዝየ፡ Clem. f. 220. — *Voc. Ae.:* አንጠየኒ፡ ወአስርሐኒ፡ ዘ፡ አደከመኝ፡ [illegible]; አጽሐበ፡ አንጠየ፡ ዘ፡ አስቸገረ ።

አንጣዪ፡ n. ag. *molestus, importunus:* በእንተ፡ ፍርፋሬት፡ ኅብስት፡ ተሰምዮት፡ አንጣዪ፡ ለእኁከ፡ (fratrem, sc. mendicantem) Chr. Ta. 11 (ἐπιδέτης exhibet Graecus).

መንጠዪ፡ part. c. term. adj., id. q. አንጣዪ፡, ut: መንጠዪ፡ አንተ፡ αὐθάδης εἶ Herm. p. 55.

መንጥያዊ፡ part. c. term. adj. *molestus:* Phlx. 100; Lud. e Mss. Colb.

መንጠ.ጥ፡ *turtur* vid. sub መ፡, c. 195. 196.

ነጠፈ፡ I, 1 [vicinum ነጥበ፡] 1) *colare* (stillando), *ex-, percolare*, Matth. 23, 24; Tab. Tab. 35. 2) *defaecare, a scoriis purgare, liquare:* ይነጥፍዎ፡ ለወርቅ፡ ውስተ፡ እሳት፡ Sx. Genb. 2; ይነጥፎሙ፡ ለደቂቀ፡ ሌዊ፡ Mal. 3, 3. — *Voc. Ae.:* ይነጥፉ፡ ብ፡ ያርግሉ ።

ተነጥፈ፡ III, 1 *percolari, defaecari, a scoriis purgari, liquari:* ኢየሱብ፡ ተፈትኖ፡ ወተነጥፈ፡ ዘከመ፡ ይፈትንዎ፡ ወይነጥፍዎ፡ ለወርቅ፡ ውስተ፡ እሳት፡ Sx. Genb. 2; Org. 3.

ንጡፍ፡ part. *colatus, liquatus, a scoriis purgatus, defaecatus, purus:* de vino ወይን፡ ንጡፍ፡ II Abt. 2; de metallis: ወርቅ፡ ንጡፍ፡ 2 Esr. 2, 69; ወርቅ፡ ጽሩይ፡ ወንጡፍ፡ 2 Par. 4, 20. 21; Apoc. 3, 18; Jsp. p. 287; ብሩር፡ ጽሩይ፡ ወንጡፍ፡ Ps. 11, 7; de aliis rebus, ut: ጽሩይ፡ ወንጡፍ፡ እምወርቅ፡ Deg.; ኅሊና፡ ንጡፍ፡ Lud. ex Enc. Nah. 13; (vid. etiam ንቁፍ፡).

መንጠፍት፡ subst. (cfr. مِنْطَف) *colum, cribrum:* ውስተ፡ መንጠፍት፡ ይጥሕል፡ ሐሠር፡ ἐν σείσματι κοσκίνου διαμένει κοπρία Sir. 27, 4.

ኢጲሎዋስ፡ vel "ባዋስ፡ n. prgr. corruptum, ut videtur ἀκόλουθος *acoluthus* (unus ex ecclesiae ordinibus minoribus), Did. 1 (ed. Platt p. 1). Vid. Bickell, Gesch. des Kirch. R. I. 163.

እንጻንጺ፡ vid. sub እ"፡

ነጸለ፡ [נְצַל نَصَلَ], ut videtur *avellere, evellere, eximere.*

ተነጽለ፡ III, 1 *evulsum* vel *abruptum excidere* e suo loco (i. q. انفصل): እንዘ፡ ይገዝም፡ ሠርዌ፡ ተነጽለ፡ ማኅፄሁ፡ ወወድቀ፡ ውስተ፡ ማይ፡ 4 Reg. 6, 5. — *Voc. Ae.:* ተነጽለ፡ ዘ፡ ተነቀለ ።

ነጽሐ፡ I, 1 [amh. ነጻ፡; נָצַח (Ges. thes. p. 904); نصح *purus, sincerus fuit;* vic. نقي, نقا, وضح, nec non זָכָה זָכַךְ] Subj. ይንጻሕ፡ *purum, mundum esse* vel *fieri, se pur-*

garc, a) sensu physico et levitico: ንጽሑ፡ወወልጡ፡አልባሲ ሆሙ፡ Kuf. 31; Jes. 66, 17; Prov. 25, 4; Lev. 12, 4 (ለነጺሖታ፡). 8. 14, 2. 8. 20. 53; እንበለ፡ትንጻሕ፡ 18, 19; Num. 19, 19; ከመ፡ትንጻሕ፡ምድር፡ Hez. 39, 13; Marc. 1, 42 (ንጻሕ፡); Matth. 8, 3. b) sensu ethico: α) *purum* i. e. *insontem esse* vel *fieri*: ነጻሕኩ፡ Job 9, 30; መኑ፡ይነጽሕ፡እምርስሐት፡ 14, 4; እምኀጢአት፡ 15, 14; ኢትክል፡ምድር፡ነጺሐ፡እምደም፡ Kuf. 21; Hez. 24, 13; ወትነጽሑ፡እምርኵስክሙ፡ 36, 25; Jos. 22, 17; Ps. 18, 14. 50, 8; Hen. 10, 22; Jer. 13, 27; etiam: ይነጽሕ፡ጌጋይየ፡ Job 7, 21. β) *impunem esse* vel *fieri*: ኢትነጽሕ፡ οὐ μὴ ἀθωωθῇς Jer. 29, 13; 1 Reg. 26, 9; Prov. 6, 29; οὐκ ἀτιμώρητος ἔσται 28, 20; ነጺሐ፡ኢትነጽሑ፡ καθάρσει οὐ μὴ καθαρισθῆτε Jer. 32, 15. γ) *se purgare* a suspicione: በምንት፡ንነጽሕ፡ τί δικαιωθῶμεν Gen. 44, 16.

አንጽሐ፡ II, 1 1) *purum* vel *mundum facere, purgare, emundare* a) sensu physico et levitico Ps. 39, 9; አንጻሕኩ፡እደውየ፡ Job 9, 30; Luc. 11, 39; Matth. 3, 12; ትክል፡አንጽሖትየ፡ 8, 2; Lev. 14, 11. 15, 13. 19, 23; Num. 8, 6. 7; Deut. 32, 43; Jos. 5, 5; 2 Par. 29, 17; Hez. 43, 26; ማየ፡አንጽሖ፡ ὕδωρ ἁγνισμοῦ Num. 8, 7; ለአንጽሖቱ፡ Lev. 15, 13. α) *purgando auferre, exterminare*: ያነጽሕ፡ደመ፡እማእከሎሙ፡ Jes. 4, 4; 1 Cor. 5, 7; Jos. 17, 15. β) seq. Acc. Inf.: *pure* i. e. *prorsus* vel *nihilo relicto* facere alqd, ut: demetere, colligere, ኢታንጽሑ፡ዐፂደ፡ገራህትክሙ፡ Lev. 19, 9; ዐጺደ፡ወይንከ፡ኢታንጽሕ፡ቀሢመ፡ 19, 10. γ) *purum conservare* alqd, ut: ያንጽሕ፡ርእሶ፡እምነ፡ወይን፡ Num. 6, 3. δ) *purgando consecrare* vel *lustrare*: Ex. 29, 36. 37; ሶበ፡አንጽሑ፡ርእሶሙ፡ሕዝብ፡ Jud. 16, 18; Deut. 26, 13; Num. 6, 2 (seq. ለ፡ Dei); Joh. 11, 55; Act. 21, 24; አንጽሑ፡መሥዋዕተክሙ፡ 4 Reg. 10, 20. b) sensu ethico: አነጽሖሙ፡እምኵሉ፡ኀጢአቶሙ፡ Jer. 40, 8; 1 Joh. 1, 7; Hebr. 9, 14; Eph. 5, 26; Jac. 4, 8; 1 Petr. 1, 22; Kuf. 1. 22; Ps. 50, 3; ለእመ፡አንጻሕከ፡ምግባሪከ፡ Job 22, 3; ምጽዋት፡ያነጽሕ፡እምነ፡ኵሉ፡ኀጢአት፡ Tob. 12, 9; ከመ፡ያንጽሑ፡ርእሶሙ፡ Kuf. 34; መኑ፡ዘያነጽሕ፡ርእሶ፡ Job 25, 4; 2 Tim. 2, 21; 1 Joh. 3, 3. α) *purgando delere*: አበሳከኒ፡ያነጽሐከ፡ (*tibi*) Jes. 6, 7; Hebr. 1, 3. β) seq. ርእሶ፡ *se purum* vel *castum et sanctum servare*: 2 Cor. 7, 1; በአንጽሖ፡ርእሶን፡እምዝሙት፡ (σωφροσύνη) 1 Tim. 2, 9. 3, 11; Tit. 1, 8. 2, 6; አንጽሖ፡ ἁγνεία (*castitas, sanctimonia*) 1 Tim. 4, 12 rom. 2) *purum, mundum, insontem declarare* vel *habere*, sensu levitico Lev. 12, 7. 13, 6. 14, 48; Act. 10, 15. 11, 9; sensu ethico Rom. 5, 16; እምአንጻሕከኒ፡እምኀጢአትየ፡ Job 10, 14; ከመ፡ኢታንጽሖ፡ለጊጉይ፡ (δικαιοῦν) Sir. 42, 2; አንጽሖ፡ርስቶ፡ ἐδικαίωσε τὴν κληρονομίαν αὐτοῦ Esth. 10, 3 apocr.; አንጽሖ፡ኢያነጽሐከ፡ ἀθῶον οὐκ ἀθωώσω σε Jer. 26 28 vrs. nov.; Sap. 1, 6; Joel 4, 21.

ተነጽሐ፡ III, 1 1) *se purgare*: ተነጻሕ፡እምኀጣይኢከ፡ Herm. p. 8. 2) *purgari, purgando amoveri*: ደመና፡ዘተነጽሐ፡እምሰማይ፡ νέφος ἀποκαθαρθὲν ἀπ' οὐρανοῦ Job 7, 9. (At Lit. 169, 1 quem locum Lud. affert ad ተነዕነ፡ referendum videtur).

አስተናጽሐ፡ IV, 3 1) *inter-, ex-, de-, repurgare*, c. Acc. et rei purgandae et rei removendae a) sensu physico vel levitico: α) agrum vel vineam: ለዐጻደ፡ወይን፡ኢይከርዩዋ፡ወኢይገምድዋ፡ወኢያስተናጽሕዋ፡ጻእሙ፡ይበቍል፡ውስቴታ፡ሦከ፡ Did. 31; *eruncando* herbam malam: ከመ፡ብእሲ፡ጠቢብ፡ዘያስተናጽሕ፡ሦከ፡እምገራህቱ፡ Did. 39. β) *interputando* vites Joh. 15, 2. γ) *lustrando* locum immundum Sx. Mag. 13. δ) *detergendo* sordes: Christus ኀፀበሙ፡ለአርዳኢሁ፡ወመዝመዘ፡እገሪሆሙ፡በለንጽ፡ወአስተናጽሐ፡ርስሐተ፡ሰኳንዊሆሙ፡በእደዊሁ፡ M. M. f. 142. ε) seq. Acc. Inf. *pure* i. e. *exacte* vel *nihilo relicto* facere alqd: ከመ፡ታስተናጽሕ፡ቀሢመ፡ Deut. 24, 20; Lev. 19, 10 in C. b) sensu ethico: ያሜክርዎ፡ወያስተናጽሕዎ፡እምአበሳሁ፡ Kebr. Nag. n. 115. 2) *purum declarare* alqd, Act. 10, 15 rom. 3) *dilucidare, declarare, explanare* alicui alqd, Ex. 18, 16.

ንጹሕ፡ part. et adj. A) 1) *purus, mundus* a) sensu physico: de vestibus Koh. 9, 8 (λευκός); Zach. 3, 5; Matth. 27, 59; ይለብሱ፡ንጹሐ፡ Apoc. 15, 6; aqua Job 11, 15; Hebr. 10, 23; corpore loto Joh. 13, 10; በኵሉ፡ጊዜ፡ኩን፡ንጹሐ፡በሥጋከ፡ Kuf. 21; vasis Matth. 23, 26; loco Lev. 4, 12. 6, 4; coelo: ሰማይኒ፡ኢኮነ፡ንጹሐ፡በቅድሜሁ፡ Job 15, 15; astris 25, 5; metallis Ex. 25, 23. 29; oleo Ex. 27, 20; ዕጣን፡ንጹሕ፡ Lit. 174, 1; etiam laevis i. e. *nitidus*: ኰኵሕ፡ንጹሕ፡ λεοπετρία Hez. 26, 14. b) sensu levitico: Lev. 7, 19. 10, 10. 11, 36. 37. 13, 13 seq.; ንጹሓት፡ 14, 4; Gen. 7, 2 seq.; Kuf. 49; Jes. 65, 5; 1 Reg. 20, 26. 21, 5; Rom. 14, 20; Tit. 1, 15; ንጹሓን፡እምአንስት፡ 1 Reg. 21, 4; Apoc. 14, 4; ነበረት፡ንጽሕታ፡ውስተ፡ትዕይንት፡ Judith 12, 9. c) sensu ethico: ንጹሕ፡አነ፡በምግባርየ፡ Job 11, 2; ንጹሕ፡እምኀጢአት፡ Prov. 20, 9; Sir. 34, 8; Tob. 3, 14; እምውስተ፡ርኩስ፡ምንተ፡ይወጽእ፡ንጹሕ፡ Sir. 31, 4; Koh. 9, 2; Ps. 11, 7. 18, 10; ልብ፡ንጹሕ፡ 50, 11; Gen. 20, 5; 1 Tim. 1, 5; ንጹሓነ፡ልብ፡ Matth. 5, 8; ንጹሕ፡እደዊሁ፡ Ps. 23, 4; Joh. 15, 3. 2) *immaculatus, integer, incorruptus, immunis a vitio* (ἄμωμος, ἄμεμπτος), de animalibus Ex. 29, 1; Lev. 4; Num. 28; de rebus Hebr. 8, 7; de hominibus (ethice) Phil. 2, 15. 3, 6; Luc. 1, 6; Eph. 1, 4. 5, 27; Gen. 17, 1; Job 1, 1. 12, 4. 3) *castus, sanctus*, ἁγνός, Prov. 15, 26; 2 Cor. 11, 2; Jac. 3, 17; 1 Joh. 3, 3; σεμνός 1 Tim. 3, 8 (2, 2. 3, 4); ይኩኑ፡ንጹሓነ፡እምዝሙት፡ 1 Tim. 2, 2; Clem. f. 118; in specie est epitheton Angelorum, Apostolorum, Sanctorum, Sx., al. crebro. 4) *insons, innocens*: Job 22, 30; Ps. 17, 28; Jer. 2, 35; Dan. ap. 1, 53; ነፍስ፡ንጹሕ፡ Jer. 2, 34; ደም፡ንጹሕ፡ 7, 6. 22, 3; 1 Reg. 19, 5; ንጹሕ፡እምደም፡ Matth. 27, 24; Act. 18, 6. 20, 26; Dan. ap. 1, 46; ንጹሕ፡አንተ፡እምነ፡መሐላ፡ Gen. 24, 8. 5) *nitidus* i. e. *hilaris, serenus*: በንጹሕ፡ገጽ፡ Job 33, 26. — B) 1) ኮነ፡ንጹሐ፡ creberrime usitatur pro ነጽሐ፡, ut Lev. 14, 8. 9 seq. 2) Et ንጹሕ፡ et ንጽሕት፡ crebro pro subst. adhibetur, ut: ዘየሐውር፡በንጹሕ፡ πορευόμενος ἄμωμος Ps. 14, 2; (cfr. Gen. 20, 6 et 5); በንጹሕ፡ ἐν σεμνότητι 1 Tim. 2, 2. 3, 4 rom.; ይዕቀቡ፡ሥጋሆሙ፡በንጹሕ፡ Clem. f. 118; ንጽሕት፡ σεμνότης Herm. p. 15; ἁγνεία p. 91. 3) ንጹሐ፡ adverbialiter usurpatur: ዘየሐውር፡ንጹሐ፡ Prov. 20, 7; ነበረ፡ጠቢብ፡ንጹሐ፡ (v. በንጹሕ፡) ይትለአክ፡ Sir. 10, 25; Lud. e Lit.

ንጽሕ፡ subst., 1) *purificatio, purgatio*, መዋዕለ፡ንጽሑ፡, ደመ፡ንጽሐ፡ Lev. 12, 4—6; Kuf. 3; Luc. 2, 22. 2) *puritas*: ንጽሐ፡ነፍስ፡ወአኮ፡ንጽሐ፡ሥጋ፡ Lit. 173, 3; ንጽሐ፡እደዊከ፡ Job 22, 30; Ps. 17, 23. 27; ያገብእ፡ለከ፡ንጽሐከ፡ Job 22, 25; ሃይማኖት፡ንጽሕ፡ Asc. Jes. 3, 21. In specie: a) *castitas, continentia, temperantia*, opp. ዝሙት፡ Fal. f. 23; ἐγκράτεια Act. 24, 25; በንጽሕ፡ σωφρόνως

Tit. 2, 12; ንጽሕ፡ወጥበብ፡ጽድቅ፡ወጽንዕ፡ σωφροσύνη φρόνησις δικαιοσύνη ἀνδρεία Sap. 8, 7. b) *integritas, innocentia* 1 Thess. 2, 10. 3, 13. 5, 23. c) *sanctimonia:* Phil. 1, 17; 1 Petr. 3, 2; 2 Cor. 6, 6. 7, 11; 1 Tim. 4, 12. 5, 2; Phil. 4, 8. 3) raro: *nitor* a) *serenitas* coeli, καθαριότης Sir. 43, 1. b) *majestas, splendor* regis Ps. 88, 43.

ንጽሐት፡ n. act. *puritas, purgatio:* አልቦ፡ክቡር፡በኀበ፡እግዚ"፡ከመ፡ንጽሐተ፡ልብ፡ Phlx. 15.

ንጽሕና፡ subst. *puritas, integritas, innocentia, sanctimonia, castitas:* ንጽሕና፡መንፈስ፡ Lit. 173, 3. 171, 1; Phlx. 102. 163; Kedr f. 12; Macc. f. 25; ይኄይስ፡ንጽሕና፡ምስለ፡ንዴት፡እምብዕል፡ምስለ፡ዝሙት፡ Fal. f. 70.

መንጽሒ፡ part. c. term. adj., f. መንጽሒት፡ *purgator, purgatorius, purgativus:* ማይ፡መንጽሒ፡ዚአነ፡ (sc. aqua baptismalis) Kid. f. 13; ከመ፡ይኩን፡መንጽሒ፡ርስሐት፡ Kedr f. 9; Christi ሥጋ፡ወደም፡መንጽሒ፡ኀጢአት፡ Enc. Mag. 14; Christus ዘከንከ፡ለዘለምጽ፡መንጽሒ፡ Kid. f. 12; መንጽሒ፡ኃጥአን፡ Org.; መንጽሒት፡ Org.; etiam *purgando extermi*…: ንስሓ፡አንተ፡ይእቲ፡መንጽሒቶሙ፡ለኃጥአን፡እምነ፡መሃይምናን፡ Phlx. 167.

ነጽሐ፡ *discutere, prosternere* vid. sub ነዕነ፡

ነጸረ፡ I, 2 [amh. id.; نَظَرَ id.; נָצַר נְטַר (نطر) *custodivit, observavit*] 1) *spectare, intueri* a) absol.: በከመ፡አዕይንቲከ፡ይኔጽሩ፡ βλέπουσι Jer. 49, 2; ከመ፡መዋቲኑ፡ትኔጽር፡ወትሬኢ፡ Job 10, 4; ነጽር፡ወርኢ፡ኀሳረነ፡ Thren. 5, 1; Hen. 14, 25; Rom. 11, 8. α) *spectatorem esse* (zusehen): አበዊሆሙ፡ይኔጽሩ፡ Kuf. 5. β) *speculari:* ዘይኔጽር፡ ὁ σκοπός 2 Reg. 13, 34. b) c. Acc. vel c. variis praepositionibus α) *aspicere, inspicere,* c. Acc.: Marc. 14, 67; ኢነጸርክዋ፡ለድንግል፡ Job 31, 1; ነጽረነ፡ Jes. 64, 9; Ps. 12, 3. 103, 33; ዘይኔጽር፡ደመና፡ Koh. 11, 4; ነጺርየ፡ገጸክሙ፡ Job 6, 28; ኢይኔጽር፡ምግባሮሙ፡ለኃጥአን፡ 21, 16; Hen. 22, 2. 81, 1; ነጽሮቶ፡ 89, 31; 4 Esr. 8, 31. 34; c. ውስተ፡ Jes. 5, 30. β) *conspicere* Hen. 21, 7. γ) *circumspicere:* ነጽሪ፡ዐውደኪ፡ Clem. f. 104; Jes. 60, 4. δ) *oculos convertere in* alqm vel alqd: ነጸረ፡ለፌ፡ወለፌ፡ Ex. 2, 11; Hen. 39, 14; c. ኀበ፡, ut: ይኔጽራ፡አዕይንቲሁ፡ኀበ፡ቅዱስ፡እስራኤል፡ Jes. 17, 7. 66, 2; Hos. 3, 1; Ex. 33, 8; Act. 3, 4; Chr. ho. 7; ኢንኔጽር፡ኀበ፡ዝየ፡ Chr. Ta. 16; c. ውስተ፡, ut: ነጽር፡ውስተ፡ሰማይ፡ Kuf. 14; Ruth 2, 9; Gen. 15, 5; Ps. 39, 6. ε) *suspicere:* ነጸረ፡ሰማየ፡ (ἀναβλέψας εἰς) Luc. 9, 16; Dan. ap. 1, 35; Jes. 8, 21. 22; ስእንኩ፡ነጽሮ፡ኀበ፡እግዚ"፡ሰማየ፡ 38, 14. 51, 6. ζ) *despicere:* ትኔጽሩ፡ላዕለ፡ውስተ፡ሰማይ፡ወታሕተ፡ውስተ፡ምድር፡ Jes. 8, 21. 22; እምሰማይ፡ Lit. 170, 3; Deut. 26, 15. η) *oculis prosequi, retro respicere:* ነጸረ፡ድኅሬሁ፡ 1 Reg. 24, 9; Gen. 19, 17. 26. θ) *spectatorem adesse* rei: ከሀናት፡ኢይኔጽሩ፡ተውኔተ፡ወኢዘፈነ፡ F. M. 32, 7. ι) *cum voluptate intueri* alqd: c. Acc. Job 10, 4. κ) *prospicere super* alqd, *perlustrare,* c. መልዕልተ፡ Hen. 32, 1; c. ዲበ፡ Koh. 2, 11. λ) *contemplari, observare:* እለ፡ያሰግሉ፡ለኪ፡ወይኔጽሩ፡ሰማየ፡ οἱ ἀστρολόγοι οὐρανοῦ Jes. 47, 13. μ) de rebus inanimatis: *spectare regionem,* ut: ልሳን፡አንተ፡ትኔጽር፡መንገለ፡ሰሜን፡ Kuf. 8; Hez. 11, 1; አንቀጽ፡ዘይኔጽር፡ደቡብ፡ Hez. 8, 3. 9, 2; Prov. 16, 25. ν) *ex adverso esse* alicui, c. ለ፡ Hen. 41, 7 (vid. ተናጸረ፡). 2) a) *respicere, curare, rationem habere,* c. Acc. 1 Reg. 16, 7; Ps. 12, 3; c. ውስተ፡ Ps. 73, 21; c. በ፡, ut: ነጺሮ፡በናእሰ፡መዋዕሊሁ፡ወልህቅናሁ፡ *respectu habito sive adolescentiae sive senectutis ejus* F. M. 10, 3. b) *animum attendere* vel *advertere ad* alqd, προσέχειν, ንባበ፡ዚአየ፡ነጽር፡ Prov. 4, 20. 5, 1. 3. 17, 4; c. ውስተ፡ Ps. 69, 1. c) *considerare, deliberare* (نظر c. في): ሰአልዎ፡ከመ፡ያስተጋብእ፡ማኅበረ፡ከመ፡ይነጽሩ፡በእንተ፡ክሕደቶሙ፡ለእሉ፡፲ከሓድያን፡ Sx. Jac. 1. — *Voc. Ac.:* ነጸረ፡ወርእየ፡ዘ፡ሐየ፡; *aliud:* ነጸረ፡ርእየ፡አስተሐየጸ፡ብ፡ተመለከተ።

አንጸረ፡ II, 1 *oculos* vel *faciem convertere:* አንጸሩ፡መንገለ፡ሰዶም፡ Gen. 18, 16; እስመ፡ኀበ፡አንጸረ፡ይወጽእ፡ ἀλλ᾽ ἢ κατ᾽ εὐθὺ αὐτῆς ἐξελεύσεται, i. e. *in adversum* vel *via recta* Hez. 46, 9; sursum (*suspicere*) Lit. 172, 3.

ተናጸረ፡ III, 3 1) *sese invicem intueri* vel *aspicere,* c. በበይናት፡ vel ምስለ፡, ut: ወእምዝ፡ተናጸሩ፡ንጉሥ፡ወመገብት፡በበይናቲሆሙ፡ ἔβλεπον εἰς τὸν ἕτερον 1 Esr. 4, 33; Joh. 13, 22. a) explorandi causa: ተናጸሩ፡ክልኤሆሙ፡ ἀνετάζοντες ἀλλήλους Dan. ap. 1, 14. b) obnitendi vel inquirendi causa, *adversis oculis intueri* alqm: ኢንጉሥ፡ወኢመስፍን፡ተናጽሮ፡ኢይክል፡ምስሌከ፡እንዘ፡የሐምየከ፡በእንተ፡እለ፡ኰነንኮሙ፡ ἀντοφθαλμῆσαι Sap. 12, 14. c) *e regione* alcjs vel *exadverso esse* (situm, positum): ገጸን፡ይትናጸሩ፡በበይኖን፡ Ex. 25, 20; ትትናጸሩ፡በበይናቲክሙ፡ κατέναντι ἀλλήλων Am. 4, 3; ወይትናጸሩ፡ገጾሙ፡ Hez. 1, 8; አንቀጸ፡ዐጸድ፡ውሣጢ፡ይትናጸር፡ምስለ፡አንቀጽ፡ሰሜናዊ፡ 40, 23; συστοιχεῖν (*parallelum esse*) Gal. 4, 25. d) *coram* aliquo *esse* vel *stare,* c. Acc.: tres viri, ዘኢይትናጸሮሙ፡ተቃኒዎ፡ወቅንአት፡ Lud. comm. hist. p. 504 n. 48; ቃሎሙ፡ጽዱቅ፡ዘኢይትናጸር፡ሕሳዌ፡ወጽልሑት፡ Lud. e Mss. Colb. 2) *cavere,* seq. እምነ፡ Kuf. p. 121 (Vrs. Lat.: *attendant ab ipsis*).

ነጻሪ፡ n. ag. *spectator, conspector, videns:* actor ይገብር፡ብዙኀ፡ግብረ፡በዘ፡ይትፌሥሑ፡ነጻርያን፡ Chr. Ta. 16; ነጻሬ፡ነገር፡ *contemplator rerum* Lud. e Lit. Mss.; አዕይንት፡ነጻሪት፡ተዐውር፡ Genz. f. 88; *is qui videt visiones* (vates) Enc. Hed. 3.

ንጻሬ፡ subst., m. et fem., 1) *intuitus, aspectus:* ዘእንበለ፡ፈቲው፡በንጻሬ፡ (sc. mulieris) F. M. 14, 8; Org. 1; ሠናየ፡ንጻሬ፡ *pulcher aspectu* Lud. e Mss. Colb. 2) *prospectus:* ዘይፈቅድ፡ከመ፡ይንሣእ፡ንጻሬ፡እምነ፡ጎኑ፡ (sc. obstruendo luminibus ejus) F. N. 37. 3) *obtutus, visus, oculus* (Blid): Christus ተወልደ፡እምድንግል፡ከመ፡ልደተ፡ንጻሬ፡እምዐይን፡ወከመ፡ልደተ፡አምሳለ፡መልክዕ፡እመጽሒት፡ Fid. Jac. Bar.; ንጻሬ፡አዕይንት፡ I Sal. Mar. 6; ንጻሬ፡ዘይሬኢ፡እምርሑቅ፡ተኀትመ፡ (sc. morte) Genz. f. 146; ኀጢአ፡ንጻሬ፡ ἀορασία Sap. 19, 16; ከሡተ፡ንጻሬየ፡ Chr. ho. 2; ፈቃሒ፡ይኩን፡ድኑነ፡ምስማዕ፡ወንጻሬ፡ F. N. 43, 1; አልዕል፡ንጻሬከ፡ወልበከ፡ኀበ፡ሰማይ፡ Phlx. 110.

መንጸር፡ subst. *id quod aspicitur, regio ex adverso sita, facies rei spectantibus objecta;* a) alii nomini subjunctum significat *ex adverso situs, in adversum,* ut: ዴዴ፡ዘመንጸር፡ πύλη ἡ ἀπέναντι Hez. 10, 19; ንሑር፡አንተ፡መንጸር፡ ἐπ᾽ εὐθεῖαν (*recta via*) Gen. 33, 12. b) adv. መንጸረ፡ α) *ex adverso, in adversum, recta via:* ዘይቀውም፡መንጸረ፡ Marc. 15, 39; ኢሖረ፡መንጸረ፡ቅድሜሁ፡ Num. 24, 1.

β) *coram, in conspectu:* አስተርአየ፡ መንጸረ፡ ὤφθη ἐναργῶς Cyr. ad Th. f. 24; አውሥአሙ፡ መንጸረ፡ αὐτήκουσαν ἐναργῶς f. 11. γ) *manifesto, evidenter:* መንጸረኬ፡ አበሳ፡ ውእቱ፡ ከፊል፡ ለ፪ Cyr. ad Th. f. 23. c) መንጸረ፡ praepos., *ex adverso, e regione* Ex. 19, 2; Jos. 8, 14; ዝንቱ፡ መንጸረ፡ ዝንቱ፡ Kuf. 8; Marc. 12, 41; እመንጸረ፡ (v. እምአንጸረ፡) ይእቲ፡ ዕፅ፡ 4 Esr. 14, 1.

አንጻር፡ subst. (ut videtur Pl. a Sing. deperdito), Pl. አንጻራት፡ (Kuf. p. 56), proprie: *conspectus;* usurpatur pro 1) adv.: አንጻረ፡ *ex adverso,* ነበረት፡ አንጻረ፡ Kuf. p. 66, ann. 15. 2) praep. a) *ex adverso, in regione,* ἀπέναντι Gen. 25, 9; Judith 7, 18; አንጻርየ፡ Hez. 40, 2; κατέναντι Marc. 13, 3; 2 Par. 6, 12; Ex. 32, 5; ἐξεναντίας Ex. 14, 2; አንበሮሙ፡ አንጻራቲሆሙ፡ በበገጾሙ፡ Kuf. p. 56; ኀደረ፡ አንጻረ፡ ኬብሮን፡ Kuf. 19; κατὰ πρόσωπον Gen. 33, 18. b) *versus:* አንጻረ፡ ኢየሩሳሌም፡ Dan. 6, 10; Gen. 12. 8. c) *adversum, obviam:* አብርሃም፡ ይረውጽ፡ አንጻሪሆሙ፡ Kuf. 11. 3) aliis praepositionibus subjungitur: መንገለ፡ አንጻረ፡ ቤቱ፡ κατέναντι οἰκίας αὐτοῦ 2 Esr. 13, 10; ውስተ፡ አንጻረ፡ ሀገር፡ Gen. 34, 20; በአንጻሪሆሙ፡ *in conspectu eorum,* ἐναντίον αὐτῶν 2 Par. 7, 6; Ps. 22, 6 (ἐξεναντίας); እምአንጻርየ፡ *e conspectu meo* Cant. 6, 5; እምአንጻረ፡ ይእቲ፡ ዕፅ፡ (*e regione arboris*) 4 Esr. 14, 1 var.; ኀበ፡ አንጻረ፡ ፀሩ፡ *adversus hostes suos* Lit. 174, 2.

ምንጽርና፡ subst. *contrarium, ratio contraria:* ወንሕነኒ፡ ንትመየጠሙ፡ በተስእሎ፡ ውስተ፡ ምንጽርና፡ እንዘ፡ ንብል፡ μεταστήσομεν καὶ ἡμεῖς τὴν τῆς ἐρωτήσεως δύναμιν εἰς τὸ ἔχον ἐναντίως Cyr. c. Pall. f. 83.

ነጸረ፡ *dirumpere, discutere* vid. sub ነፀረ፡

ነጸሩር፡ *dolores* vid. sub ፆረረ፡

ነጸየ፡ I, 1 [נָצָה, نصا, نضا et نصى; amh. ነጨ፡] Subj. ይንጸ፡ *vellere, evellere:* ነጸይኩ፡ ሥዕርተ፡ ርእስየ፡ ወሥዕርተ፡ ጽሕምየ፡ ἔτιλλον 2 Esr. 9, 3; 1 Esr. 8, 68; ለምንትኬ፡ ይነጽዩ፡ ሥዕርተ፡ ርእሶሙ፡ Chr. Ta. 4; ኢይንጺ፡ ሥዕርተ፡ ርእሱ፡ F. N. 22. 45.

ተነጽየ፡ III, 1 *velli, evelli:* ዘተነጽየ፡ እምጽሕሙ፡ Enc. Masc. 7 (vid. Lud. hist. III, 8 n. 21).

ተናጸየ፡ III, 3 *se invicem vellicare;* sed M. M. f. 17 passive usurpatur *vellicari,* sc. ዲዮስቆሮስ፡ (sc. Alexandrinus, de quo vid. Sx. Masc. 7) ቀናኢ፡ በእንተ፡ ሃይማኖት፡ ዘተመልኀ፡ ጥረሲሁ፡ ወተናጸየ፡ በሙብዝኀተ፡ ጽሕሙ፡; legendum videtur ተነጽየ፡

ንጹይ፡ part. *evulsus:* ንጹይ፡ ጽሕሙ፡ Sx. Masc. 8.

ነጸፈ፡ I, 1 [amh. id., sed intrans.; vic. videntur ጸፍጸፈ፡, صفّ, صفن (Hebraei frequentant רצף)], *sternere, substernere,* c. Acc. rei substratae, ut: ነጸፉ፡ አልባሲሆሙ፡ ውስተ፡ ፍኖት፡ Matth. 21, 8; 4 Reg. 9, 13; ቈጽለ፡ Marc. 11, 8; ሠቀ፡ ወሐመደ፡ ነጸፉ፡ ሎሙ፡ Esth. 4, 3; Hez. 27, 30; ዘርቤታተ፡ ነጸፍኩ፡ Prov. 7, 16; Did. 2; ሀየ፡ ነጸፍኪ፡ ምስካቢኪ፡ Jes. 57, 7; Judith 12, 15; ንነጽፍ፡ ሎቱ፡ ዐራተ፡ 4 Reg. 4, 10; in specie: *lectum sternere,* ut: ነጸፈ፡ ሎቱ፡ 1 Reg. 9, 25.

አንጸፈ፡ II, 1, ut videtur i. q. I, 1 *sternere* (si non *sternere jubere*): ተጠይር፡ ወአንጽር፡ ሐመድ፡ ወፍሬ፡ ዕፀው፡ ወሐመር፡, et paulo infra: ዘይጤየር፡ ዲበ፡ አንጽር፡ ሐመድ፡ ወፍሬ፡ ዕፀው፡ ወኀጠታተ፡ ዘገል፡ F. N. 46 (superstitionis genus).

ተነጽፈ፡ III, 1 1) *sibi sternere* vel *substernere:* ተነጸፍከ፡ ምስሐገ፡ በታሕቲከ፡ Jes. 14, 11. (Lud. in lex. interpretatur *stratum tibi factum est*). 2) *sterni, substerni:* ውስተ፡ ጽልመት፡ ተነጽፈ፡ ምስካብየ፡ Job 17, 13; ምስካብ፡ ተነጽፈ፡ በደም፡ Judith 9, 3; 4 Esr. 8, 63; ገነት፡ ትፍሥሕት፡ ኀበ፡ ተነጽፈ፡ ዕረፍት፡ ኀበ፡ ተሰርገወት፡ ምድረ፡ ገነት፡ በሥን፡ ጽጌያት፡ Clem. f. 171; Enc. Teq. 24.

ንጹፍ፡ part. *stratus:* ፍኖት፡ ሀካያን፡ ንጹፍ፡ በአሥዋክ፡ Prov. 15, 19; ጽርሕ፡ ንጹፍ፡ ወርሱይ፡ Marc. 14, 15; ምስካብ፡ ንጹፍ፡ Enc. Mag. 8; ወንጹፍ፡ ጸፍጸፉ፡ (ለታዕካ፡ መንግሥት፡) በሕብረ፡ ወርቅ፡ ወብሩር፡ Macc. f. 3; ውስጡ፡ ንጹፍ፡ በእብን፡ ሰንፔር፡ λιθόστρωτος (*pavitus*) Cant. 3, 10.

ነጽፍ፡ subst. *stratum, stratura:* ወወደዩ፡ ሎቱ፡ ነጽፈ፡ ዘደረከኖ፡ (λῶμα) Ex. 36, 40.

መንጸፍ፡ subst., m. et fem., Pl. መናጽፍ፡ et መንጸፋት፡ 1) *stratum, lectus, stragulum:* στρωμνή Hez. 27, 7; ሰረገላት፡ ወመናጽፍ፡ ሠናያት፡ (στρωμνὴ ἁπαλή) Chr. Ta. 2; ነጸፈ፡ ሠናየ፡ መንጸፈ፡ Chr. Ta. 25; monachus ይሰክብ፡ ውስተ፡ ምድር፡ ዘእንበለ፡ መንጸፍ፡ Sx. Masc. 14; F. N. 15; Kedr f. 63; ዐራታት፡ ወመንጸፋት፡ F. N. 17; እሞሙ፡ (sc. mortuorum) ይእቲ፡ ምድር፡ እምትክት፡ ወይእዜሰ፡ ኮነት፡ መንጸፈ፡ ለአብድንቲሆሙ፡ Genz. f. 74; መንጸፈ፡ ድንግልና፡ τὰ παρθένια Deut. 22, 15. 17; Hez. 21, 26 ubi Graecus κίδαριν exhibet, alii libri መንጸፍ፡, alii መጽነፍት፡ i. e. מִצְנֶפֶת habent. 2) *saccus, vestis cilicina:* አእትት፡ መንጸፈ፡ እምሐቌከ፡ Jes. 20, 2; መንጸፍ፡ ውብልባሴ፡ 22, 12; ለብሰ፡ መንጸፈ፡ 37, 1. 3) *subiculum, stratum infimum:* ሳጥናኤል፡ ሊቀ፡ መላእክት፡ (e coelo dejectus) ኮነ፡ መንጸፈ፡ ደይን፡ M. M. f. 205; ወድቀ፡ ዲያብሎስ፡ እምኑኀ፡ አርያም፡ ውስተ፡ መንጸፈ፡ ደይን፡ ibid.; diabolus በእንተ፡ ትዕቢቱ፡ ኮነ፡ መንጸፈ፡ ለኵሉ፡ ወተመነነ፡ እምቅዱሳን፡ መላእክት፡ Clem. f. 264.

ምንጻፍ፡ subst. *locus ubi sternitur:* ደቂቀ፡ ገሃነም፡ ኮኑ፡ ምጥዋነ፡ ለምንጻፈ፡ ደይን፡ M. M. f. 15.

ነጽፈ፡ *deficere, exarescere* vid. sub ነፅፈ፡

ነፀረ፡ (etiam per ጸ) I, 1 et 2 [vid. ሠጸረ፡ et فطر] *dirumpere, abrumpere, discutere:* ለጽኑሳት፡ ነፀሮን፡ (v. ሠጸሮን፡) ἀνέῤῥηξεν 4 Reg. 15, 16; ነፂረ፡ እነፅራ፡ ለመንግሥትከ፡ እምነ፡ እዴከ፡ διαῤῥήξω 3 Reg. 11, 11. 31; ትነጽር፡ (v. ትኔጽር፡, v. ትሜጽር፡) ሕፃናቲሆሙ፡ τὰ νήπια αὐτῶν ἐνσείσεις 4 Reg. 8, 12. — *Rad. Abb.:* ነጸረ፡ ዘ፡ ለየ።

ነፀረ፡ *aspicere, intueri* vid. sub ነጸረ፡

ነዐነ፡ (etiam ነጐነ፡) I, 1 [significatu, fortasse etiam etymo convenit cum נָטַשׁ et נָתַשׁ, نَدَس; vic. نطح (נגח), لطح لطس al.] Subj. ይንዐን፡ (Ps. 105, 27) 1) *contundere, discutere, diffringere:* ወይነዕኑ፡ ውሉዶሙ፡ በቅድሜሆሙ፡ ῥάξουσι Jes. 13, 16; እነዕነክሙ፡ ῥάξω ὑμᾶς Jer. 23, 33. 39; ይነዕኑ፡ አንቀቀሆሙ፡ Jes. 28, 6; እነዕን፡ ኀይለ፡ ነገሥት፡ διαῤῥήξω Jes. 45, 1; Judith 9, 8; ይንዕኑክሙ፡ Matth. 7, 6;

Clem. f. 115; συντρίβειν Jud. 14, 6; ነዐኑ፡ ገዘከተ፡ መሳብከተ፡ ἐξετίναξαν Jud. 7, 19. 20; ነፃኅከኒ፡ ἔπαισας Job 10, 8. 2) *disjicere, prosternere, terrae allidere* vel *impingere, dejicere, destruere:* እነዐኖሙ፡ Jud. 16, 20; ἐκτινάσσειν Ps. 135, 15; እስመ፡ ነጺኅ፡ ነዐኅዎሙ፡ Nah. 2, 3; ከመ፡ ይንዐኖሙ፡ ለኃጥኣን፡ እምኔሃ፡ Job 18, 13; ἐδαφίζειν ወይነዐኑኪ፡ ውስተ፡ ምድር፡ Jes. 3, 26; Judith 16, 4; Ps. 136, 12; Hos. 10, 14; ነዐኃ፡ እግዚ"፡ ለወለተ፡ ድንግል፡ Thren. 1, 15; ῥήσσειν Marc. 9, 18; Luc. 9, 42; κατέῤῥαξας Ps. 88, 43. 101, 11; ከመ፡ ኢይንዐኅዎሙ፡ አሕዛብ፡ Joel 2, 17; ῥίπτειν ነዐኖ፡ ውስተ፡ ምድር፡ Dan. 8, 7; Luc. 4, 35; καταῤῥίπτω Thren. 2, 1; ἀποῤῥίπτειν Hos. 11, 1; ነፃኅክዎሙ፡ ለዕቡያን፡ በሞት፡ κατέσπασα Zeph. 3, 6; ይነዕኅዋ፡ ለሥንከ፡ ውስተ፡ ሞት፡ στρώσουσι Hez. 28, 7; ወነዐኖ፡ ለዐንበሪ፡ በተግሣጹ፡ Job 26, 12; καταβάλλειν Job 16, 9. 14; Hez. 6, 4; ትነዐኖሙ፡ ለአህጉር፡ ጽኑዓት፡ Jes. 26, 5; እነዐኖሙ፡ በኵናት፡ Jer. 19, 7; እነዐኖሙ፡ በዐውሎ፡ Hez. 13, 13; ሶበ፡ ነዕሕዋ፡ (ለላህም፡) ለጠቢሕ፡ ወለደት፡ በግዐ፡ Jsp. p. 377.

አንዐነ፡ II, 1 *dejicere, destruere,* murum Jer. 28, 58 (si quidem lectio sana est).

ተነዐነ፡ III, 1 1) pass. a) *dejici, projici, sterni, prosterni:* ብዙኅ፡ አብድንቲሆሙ፡ ዘይትነፃኅ፡ ውስተ፡ ኵሉ፡ በሓውርት፡ Am. 8, 3; ይትነዐኑ፡ በውስተ፡ ፍኖወ፡ አህጉሪሆሙ፡ Judith 7, 14; 1 Cor. 10, 5; Lit. 169, 1; Pisidia ዲበ፡ ምድር፡ ትትነፃኅ፡ Kid. f. 5. b) *corruere, concidere:* ፍጡነ፡ ትትነፃኅ፡ ውስተ፡ ገጸ፡ ገዳም፡ Hez. 29, 5; Act. 5, 5. 26, 14 rom.; ሰማይ፡ ይትነፃኅ፡ Hen. 83, 3. c) *prostratum jacere:* እለ፡ ይትነዐኑ፡ (v. ተነዐኑ፡) ውስተ፡ ኵሉ፡ ፍናዋት፡ ከመ፡ ሐምለ፡ ቅብእ፡ ዕቡር፡ (καθεύδοντες) Jes. 51, 20; ረከቦ፡ ለአቡሁ፡ ተነፂኖ፡ Jsp. p. 280. 2) refl. a) *se projicere* vel *praecipitare:* ተነዐነት፡ ለሊሃ፡ እመካን፡ ልዑል፡ ዲበ፡ ምድር፡ ከመ፡ ትሙት፡ ወኢሞተት፡ Jsp. p. 336. b) *se prosternere:* አሜሃ፡ ተነዐነ፡ አበ፡ ሕፃን፡ ወሰገደ፡ ታሕተ፡ እግረ፡ አባ፡ ዘይኑን፡ Sx. Jac. 3.

ንዐነት፡ n. act. *strages, ruina:* ይቀሥፎ፡ ለዐቢይ፡ ቤት፡ በድቀት፡ ወለንኡስ፡ ቤት፡ በንዐነት፡ Am. 6, 11.

ነፅነ፡ *purum esse* vid. sub ነጽሐ፡

አንበወ፡ *arescere* vid. sub ዐንበወ፡

ነዕፈ፡ et ነዐፈ፡ I, 1 [Arabes frequentant نَزَفَ *exhaustus fuit, defecit* (vid. ነዘፈ፡); نَشَفَ *absorptus est, evanuit* (coll. نَشَّ) et نَضَبَ *descendit in terram aqua et disparuit*] Subj. ይንዐፍ፡ et ይንዕፍ፡, *deficere, exarescere, exsiccari, fluere desinere, disparere* (versiegen), de fluidis, ut de aqua, fluviis, fontibus: ይነዕፍ፡ ማየ፡ ዮርዳኖስ፡ Jos. 3, 13; ነዐፈ፡ 3, 16; ይነዕፍ፡ ማይ፡ Jes. 15, 6; ነዐፈ፡ Jer. 31, 34 var.; ወነዐፈ፡ (v. ወነፍጸ፡) ማያት፡ እመልዕልተ፡ ምድር፡ Kuf. p. 23; ይነዕፍ፡ አፍላግ፡ Jes. 19, 5. 6; ይንዐፍ፡ v. ይንዕፍ፡ 44, 27; ፈለግ፡ ይነዕፍ፡ ወይየብስ፡ Job 14, 11; ከመ፡ ኢይንዕፉ፡ ዐዘቃቲከ፡ Prov. 4, 21; Jes. 58, 11; Jer. 18, 14; Marc. 5, 29; ፈልፈል፡ ዘኢይነዕፍ፡ Org. 1; de lacrymis Jer. 14, 17.

አንዐፈ፡ II, 1 1) *exarescere* vel *deficere facere, exsiccare:* ያነዕፍ፡ እግዚ"፡ ባሕረ፡ ግብጽ፡ Jes. 11, 15. 50, 2. 51, 10; Jer. 28, 36; አንዐፍኩ፡ ማየ፡ Jes. 37, 25; ያነዕፍ፡ ዐዘቃቲሁ፡ Hos. 13, 15; ያነዕፎሙ፡ ለኵሉ፡ አፍላግ፡ Nah. 1, 4. 2) *destillare facere, guttatim effundere:* ያነዕፎ፡ ደሞ፡ ኀበ፡ ምሥዋዕ፡ (v. ያንዐፈዕፍ፡, vid. Lev. 5, 9) Lev. 1, 15, vid. ዐፍዐፈ፡

ንዑፍ፡ part. *exsiccatus, aqua carens:* ከረዩ፡ ሎሙ፡ ዐዘቅተ፡ ንዑፈ፡ λάκκους συντετριμμένους Jer. 2, 13; ዐዘቅት፡ ንዕፍት፡ πηγαὶ ἄνυδροι 2 Petr. 2, 17.

ነዐፍዓፍ፡ *stillicidium* vid. sub ዐፍዐፈ፡

ናፊል፡ n. prgr. sc. Ναφηλείμ נְפִלִים, נְפִילִים i. e. *gigantes* Kuf. p. 31, etiam ናፊዴም፡ p. 31 (graecis literis Λ et Δ permutatis).

ነፈረ፡ I, 1 [نَفَرَ *ebullivit;* نَغَرَ *inflammatus fuit* oculus *et intumuit;* vic. فَارَ] *aestuare, bullare, effervescere:* አነብሩ፡ ዲበ፡ አፍሓም፡ እስከ፡ ይነፍር፡ ወእስከ፡ ይሰቁር፡ ጽሀርቱ፡ Hez. 24, 11.

አንፈረ፡ II, 1 *fervefacere,* M. F. (saepius).

ተነፍረ፡ III, 1 *fervefieri,* M. F.

ነፈርዓጽ፡ *saltatio, exsultatio* vid. sub ፈርዐጸ፡

ነፍሰ፡ I, 1 [נָפַשׁ ܢܦܫ نفس] *spirare, flare,* de vento: ፬ ነፋሳት፡ ነፍሱ፡ (v. pro ይነፍኑ፡) Dan. 7, 2; ነፋሳት፡ ይነፍሱ፡ ዲበ፡ ምድር፡ Hen. 76, 1.

አንፈሰ፡ II, 1 1) *exhalare, exspirare:* አራዊት፡ ዘያነፍሱ፡ እሳተ፡ ዘይነፍኅ፡ ወይልህብ፡ θῆρες πυρπνόον φυσῶντες ἆσθμα Sap. 11, 19. 2) *respirare, recipere animam, recreari, requiescere:* ዐቢየ፡ ግብረ፡ ፈጸምከ፡ ወአንፈስከ፡ Sir. 7, 25; ኢያንፈስከ፡ οὐκ ἐνεπίπλω (v. ኢጸገብከ፡) Hez. 16, 28; በእብሬትከ፡ አንፈሱ፡ ሕዝበ፡ ኢትዮጵያ፡ Enc. Hed. 12; c. እምነ፡ rei, ut: አንፈሳ፡ እምኔከ፡ 4 Esr. 11, 55; ፈጸመ፡ ስምዖ፡ (martyrium) ወተከለለ፡ ወአንፈሰ፡ እምገዐ፡ ዓለም፡ M. M. f. 19; አንፈሰት፡ እምገዐ፡ ዓለም፡ (post obitum) f. 70; አንፍሶ፡ *recreatio* Lit. Joh. 3) *respirare facere,* a) *explere animum* alcjs: አንፈስክምዎ፡ በእደዊክሙ፡ ለእግዚ"፡ Ex. 32, 29; አነፍስ፡ ቅንአትየ፡ እምኔኪ፡ ወአሀርፍ፡ Hez. 16, 42. b) *recreare, reficere, refocillare, requiescere facere:* ሐዘነ፡ ልብነ፡ አንፍስ፡ Cod. Mus. Brit. LIV, 7; et: ምሕላሳነ፡ አንፍስ፡ እምሐዘን፡ ibid.; Simeon አስተብቍዖ፡ ለሕፃን፡ (sc. Jesulum) ከመ፡ ያንፍሶ፡ እምገዐ፡ ዓለም፡ ወበይእቲ፡ ዕለት፡ ኖመ፡ በሰላመ፡ እግዚ"፡ M. M. f. 70. — Voc. Ac.: አንፈሰ፡ ብ፡ ደስ፡ አሰኘ ።

አስተንፈሰ፡ IV, 1 1) *respirare* a) *spiritum ducere, anhelare:* ዘያስተነፍስ፡ *animatus* (i. e. *vivus*) Genz. f. 152; ሶበ፡ ያስተነፍስ፡ εὔψυχος (*animatus* i. e. *animosus*) Prov. 24, 66. b) ut videtur *odorari* Lit. 170, 3. c) *animam recipere, recreari:* ከመ፡ ያስተንፍስ፡ ወልደ፡ አመትከ፡ ἀναψύξῃ Ex. 23, 12. d) *spirare* i. e. *aestum remittere:* እስከ፡ ሶበ፡ ታስተነፍስ፡ ዕለት፡ Cant. 2, 17. 4, 6. 2) *inspirare, inflare:* እግዚ"፡ ዘአስተንፈሰ፡ ቦቱ፡ ነፍሰ፡ Sap. 15, 11; መጻሕፍተ፡ ሐሰት፡ ዘአስተንፈሰ፡ ሰይጣን፡ ውስተ፡ አፉሆሙ፡ M. M. f. 50; መንፈስ፡ ቅዱስ፡ ዘአስተንፈሰ፡ ቦሙ፡ (ለነቢያት፡) በአስትንፋሰ፡ አፉሁ፡ f. 268. 3) *recreare, reficere:* አስተንፈስከ፡ ለልብየ፡ Lud. e Mss. Colb.

አስተናፈሰ፡ IV, 3 1) *spiritu ducere* vel *attrahere* alqd: ከመ፡ ይክሀል፡ አጼንዎ፡ ዘያስተናፍስ፡ Clem. f. 4. 2) *respirare facere* i. e. *recreare, refocillare* Chr. Ta. 5 (vid. sub ሰንበተ፡).

ነፍስ፡ subst., f. et m., Pl. ነፍሳት፡ *anima, animus* 1) *halitus, spiritus:* አምጣነ፡ ሕያው፡ አንተ፡ ወሀለወት፡ ነፍስከ፡ πνοή Sir. 30, 29; Job 27, 3; Jes. 38, 16; ነፍሱ፡ ፍሕም፡ ይእቲ፡ Job 41, 13; Act. 17, 25; Ps. 118, 31; እስከ፡ ነፍስ፡ ደኃሪት፡ *usque ad extremum spiritum* Lit. 173, 1. 2) *anima* i. e. *vis vitalis, vita:* ነፍሰ፡ ኵሉ፡ ሕያው፡ Job 12, 10; ሀለወት፡ ነፍሱ፡ ላዕሌሁ፡ Act. 20, 10; አልጸቀት፡ ትፃእ፡ ነፍሳ፡ Gen. 35, 18; ትግባእ፡ ነፍሱ፡ ላዕሌሁ፡ 3 Reg. 17, 21; ትሕዮ፡ ነፍስየ፡ Gen. 12, 13; ሐይወት፡ ነፍስከ፡ 1 Reg. 1, 26. 17, 55; ለትሙት፡ ነፍስየ፡ Jud. 16, 30; ነፍሶሙ፡ መጠዉ፡ *reddiderunt animam* i. e. *exspiraverunt* Enc. Hed. 3; Luc. 23, 46; መጠወ፡ ነፍሶ፡ በእንተ፡ Sir. 7, 20 vel ሀየንተ፡ 29, 15; የኃሥሥዋ፡ ለነፍሱ፡ Matth. 2, 20; ቀታሌ፡ ነፍስ፡ Hez. 18, 10; Matth. 19, 18; ይቀትሎ፡ ነፍሶ፡ Deut. 22, 26; Gen. 9, 4. 5; Lev. 17, 14; Deut. 19, 21; ዕቀቡ፡ ነፍሰክሙ፡ Deut. 4, 15; Ps. 3, 2. 68, 1; Matth. 6, 25. 10, 28; 20, 28; Marc. 3, 4. 10, 45; Luc. 12, 22; Hebr. 4, 12; ነፍስ፡ ነባቢት፡ *anima rationalis* Lit. Chr.; እስመ፡ ፪ነፍሳት፡ ሀለዋ፡ ኀበ፡ ሰብእ፤ አሐቲ፡ መንፈስ፡ ሕይወት፡ ዘወዕአት፡ እምአፉሁ፡ ለእግዚ"፡ ወኢትትኀለቍ፡ ምስለ፡ ጠባይዕ፡ ወኢትመውትኒ፤ ወአሐቲሰ፡ ደመ፡ ነፍስት፡ ይእቲ፡ እምጠባይዕ፡ ወይእቲስ፡ መዋቲት፡ Org. (vid. sub ዐብረ፡). a) ዘነፍስ፡ *anima praeditum, animatum, animans* opp. ዘአልቦ፡ ነፍስ፡ *inanimatum* 4 Esr. 4, 55; ኵሉ፡ ዘነፍስ፡ πᾶσα σάρξ *omnes mortales* Jes. 40, 5. 49, 26. 66, 16. 23; Hez. 21, 5; Sir. 14, 17. 17, 4; Rom. 3, 20. b) ዘነፍስ፡ ψυχικός *animalis* (opp. rationalis et spiritualis) 1 Cor. 2, 14. 15, 44. c) *anima* (a corpore separata) *mortuorum, manes:* ከመ፡ ታዕርፍ፡ ነፍሱ፡ Sir. 38, 23; Job 14, 22; ትረክቡ፡ ሕይወተ፡ ዘለዓለም፡ ወክፍለ፡ ምስለ፡ ነፍሳተ፡ ጻድቃን፡ በመንግሥት፡ ሰማያት፡ Did. 34; Hen. 22, 3. 9. 11 seq.; Apoc. 6, 9. 20, 4; 1 Petr. 3, 19. 3) *animus* (ψυχή et πνεῦμα, etiam καρδία et θυμός): Ps. 6, 3; 41, 2. 85, 3. 103, 1. 138, 13. 142, 10; Koh. 6, 3. 7. 7, 28; ኵሉ፡ ነፍስ፡ ይደነግፅ፡ Jes. 13, 7. 19, 3 (πνεῦμα). 42, 5 (πνεῦμα); Gen. 27, 4; 1 Reg. 1, 15. 20, 4; Matth. 11, 29. 26, 38; Luc. 1, 46; 1 Thess. 5, 23 (πνεῦμα); በፍትወተ፡ ነፍሶሙ፡ Judae 19; አፍቅር፡ እምነፍስከ፡ Sir. 7, 21; በኵሉ፡ ነፍስከ፡ 6, 26. 7, 29; Deut. 4, 29; Matth. 22, 37; καρδία Sir. 37, 13. 38, 20; ነፍስ፡ ጠቢብ፡ ψ. πεπαιδευμένη 26, 14; ነፍስ፡ መስተዓግሥት፡ ψ. ἐγκρατής 26, 15; ነፍስ፡ እንተ፡ ትፈርሆ፡ ለእግዚ"፡ πνεῦμα φοβουμένων 31, 14; ነፍሳተ፡ አራዊት፡ θυμοὶ θηρίων Sap. 7, 20. 4) *animans:* ኵሉ፡ ነፍስ፡ ሕይወት፡ Gen. 1, 21. 9, 12. 15; ነፍስ፡ ሕያው፡ 9, 10; Lev. 11, 10. a) in specie *homo, persona:* Lev. 4, 27. 5, 1. 2; Act. 3, 23; ነፍስ፡ ሕዝንት፡ Sir. 4, 2; ነፍስ፡ መዐትም፡ 23, 16; ነፍስ፡ እንተ፡ ተኀሥሥ፡ Thren. 3, 26; ነፍሳቲነ፡ (v. ነፍስትነ፡) αἱ ἰδέαι ἡμῶν Dan. 1, 13; in censu populi: Gen. 46, 27; Deut. 10, 22; Kuf. 44; Act. 2, 41. 7, 14; ኵሉ፡ ነፍሳት፡ ዘአትረፈ፡ Jer. 50, 6; ወኢአሐቲ፡ ነፍስ፡ Judith 10, 13; ፸፻ነፍስ፡ ὀνόματα Apoc. 11, 13. b) de *mancipiis:* በነፍሰ፡ ሰብእ፡ Hez. 27, 13; Apoc. 18, 13. c) de *mortuo* vel *cadavere:* ነፍስ፡ እንተ፡ ሞተት፡ Lev. 21, 11; Num. 6, 6; ነፍስ፡ Lev. 21, 1; ምስለ፡ ነፍሰ፡ ሕፃን፡ Enc. Jac. 11. d) *spiritus* coelestes vel *daemones:* Hen. 69, 22; ነፍሳት፡ ርኩሳት፡ ወአጋንንት፡ Hen. 99, 7. 15, 12. 69, 12; coll. እምነፍስ፡ አጋንንት፡ Jac. 3, 15. 5) cum pron. suff.: *ipse* (quamquam rarius usitatum), ut: ከመ፡ ኢታውድቅ፡ ነፍስከ፡ εἰς πτῶσιν σου Sir. 4, 22; Job 4, 20; Rom. 13, 9; መጠወ፡ ነፍሶ፡ ለሞት፡ Lit. Chrys.

ነፋስ፡ subst., plerumque m. (f. Act. 27, 14 Platt), Pl. ነፋሳት፡ (Matth. 8, 26 ed. Platt. perperam praebet ነፋስት፡) 1) *ventus* Kuf. 10; Ps. 1, 5. 17, 46. 103, 4; Koh. 11, 4; Job 4, 21. 13, 25. 15, 30. 21, 18; 37, 9; Prov. 8, 27; Jes. 40, 24; Jer. 22, 22; Matth. 7, 25, 27. 14, 24; Eph. 4, 14; ነፋስ፡ ዐቢይ፡ Job 1, 19; 4 Esr. 13, 1; ነፋስ፡ ኀያል፡ Jes. 11, 15; Jer. 18, 14; ቈሪር፡ ነፋስ፡ ይነፍኅ፡ Sir. 43, 20; Dan. ap. 3, 26; ነፋሰ፡ መርቄ፡ Jer. 28, 1; ነፋስ፡ ዐውሎ፡ Job 21, 18; ነፋስ፡ ደዌ፡ ἀνεμοφθορία 2 Par. 6, 28; ነ"፡ ጽባሓዊ፡ Sir. 43, 16; ዐረባዊ፡ 43, 17; Hen. 18, 1—5; Hen. 76. 77; እምከመ፡ መጽአ፡ ነፋስ፡ Sir. 22, 18; ዘይጼግን፡ ነፋሰ፡ Sir. 31, 2; አይኑ፡ ዘነፋስ፡ Clem. f. 32; አውፅአ፡ ነፋሳተ፡ እመዛግብቲሆሙ፡ Jer. 10, 13 vrs. alt.; 4 Esr. 11, 2; ፬ነፋሳት፡ Dan. 4, 2; Jer. 25, 15. 2) *aër, aurae*, ἀήρ Sap. 5, 11. 12; ነፋስ፡ ዘፍጡነ፡ ይነፍኅ፡ ταχινὸς ἀήρ 13, 2. 15, 15; Act. 22, 23; ምስለ፡ ነፋስ፡ ነበበ፡ εἰς ἀέρα λαλεῖ 1 Cor. 14, 9; መኰንነ፡ ርእየተ፡ ነፋስ፡ Eph. 2, 2; ዘይሰርር፡ ውስተ፡ ነፋሳት፡ Clem. f. 3. 19; homo creatus est e መሬት፡ ቱሱሕ፡ በእሳት፡ ወነፋስ፡ ወማይ፡ f. 60; vid. ጠባይዕ፡

ነፍስት፡ subst. (proprie: *animatum*), plerumque m., sing. et coll., 1) *corpus* Job 20, 25; ሥጋ፡ ነፍስቱ፡ σάρκες τοῦ σώματος 41, 14; Prov. 5, 11; አዕዕምት፡ ወነፍስት፡ 34, 1; ነፍስትነ፡ αἱ ἰδέαι ἡμῶν Dan. 1, 13. 15; σῶμα 5, 21. 10, 6; Hez. 1, 11; Hen. 15, 8. 16, 1; Matth. 6, 25; Luc. 11, 34. 12, 4. 23; ከመ፡ ነፍስተ፡ በድን፡ ሥጋሁ፡ Rom. 4, 19. 6, 6. 12; እምዝንቱ፡ ነፍስትየ፡ መዋቲ፡ 7, 24; 8, 3 seq. (σάρξ); σώματα Rom. 1, 24. 12, 1; μέλη Rom. 6, 13; Jac. 3, 6; እንዘ፡ ከመ፡ በድን፡ ነፍስቶሙ፡ Hebr. 11, 12; 1 Cor. 12, 14 seq.; 15, 35 seq.; ደመ፡ ነፍስት፡ Org. 1; *venter:* ኢይክበድከ፡ ነፍስትከ፡ Sir. 34, 19. 2) verecunde: *pudenda*, a) *anus, podex:* Deut. 28, 27; 1 Reg. 5, 9 seq.; 6, 4. 17. b) *genitalia*, in specie viri: ከተማ፡ ነፍስት፡ Gen. 17, 11. 14. 24; ከተማ፡ ሥጋ፡ ነፍስት፡ 17, 23. 25; Kuf. 15; Lev. 12, 3; ቈላፋን፡ ነፍስቶሙ፡ Jer. 9, 25. 26; Lev. 15, 3 seq.; ዘይዜሙ፡ በነፍስተ፡ ሥጋሁ፡ Sir. 23, 16; እለ፡ ዐቢይ፡ ነፍስቶሙ፡ μεγαλόσαρκοι Hez. 16, 26; እለ፡ መጠነ፡ ነፍስተ፡ አድግ፡ ነፍስቶሙ፡ 23, 20.

ነፍሳዊ፡ adj. rel. *ad animam* vel *animum pertinens, animalis, spiritualis:* ሕማማት፡ ነፍሳዊት፡ Phlx. 192; opp. ሥጋዊ፡ Phlx. 3 (vid. sub ክቡታዊ፡); ተደምሮ፡ ዘመድ፡ ይትከፈል፡ ኀበ፡ ፪ክፍል፡ ነፍሳዊ፡ ወሥጋዊ፡ F. M. 5, 2; homicidae (ut qui animam a corpore sejungat) ይደልዎ፡ ኵነኔ፡ ነፍሳዊ፡ ወሥጋዊ፡ 4, 1.

ነፋሳዊ፡ adj. rel. *ventosus* Lud. e Th. P.; *ad aërem pertinens, aërius:* ጠባይዕ፡ ነፋሳዊ፡ Fal. f. 16 (vid. sub አንሳሕስሐ፡), et f. 82 (ubi pro ነፍሳዊ፡ legendum videtur ነፋሳዊ፡).

መንፈስ፡ subst., m. et f., Pl. መንፈሳት፡ et መናፍስት፡, *spiritus*, τὸ πνεῦμα, 1) *halitus, spiritus*, Hen. 14, 2. 108, 9; πνοή Gen. 2, 7. 7, 22; ይሁቦሙ፡ መንፈሰ፡ ለሕዝብ፡ Jes. 42, 5; መንፈሰ፡ ገጽነ፡ πνεῦμα προσώπου ἡμῶν Threu. 4, 20; በመንፈሰ፡ ከናፍሪሁ፡ Jes. 11, 4; Ps. 134, 17. 2) *ventus* Gen. 8, 1; Ex. 15, 10; Num. 11, 31; Ps. 10, 7. 106, 25. 147, 7. 148, 8; መንፈስ፡ ዘይትፋጸይ፡ Sap. 17, 17; Joh. 3, 8; Hebr. 1, 7; Hen. 70, 3. 3) *anima, vis vitalis, vita:* አልቦ፡

መንፈስ፡ውስቴቶሙ፡ Jer. 10, 14; Kuf. 6; Koh. 3, 19. 21. 12, 7; Jes. 57, 16; መንፈሰ፡ኵሉ፡ዘሕያው፡ ψυχή Sir. 16, 30; ትግእ፡እምላዕሌሁ፡መንፈሱ፡ 4 Esr. 6, 51; ወዕአት፡መንፈሱ፡ Matth. 27, 50; ሥጋ፡ዘአልቦ፡መንፈስ፡ Jac. 2, 26; Gen. 1, 20; 4 Esr. 1, 5; መንፈሰ፡ሕይወት፡ Hez. 37, 5. 9 (fem.); ይፈዲ፡መንፈሰ፡ፍዳ፡መንፈስ፡ Ex. 21, 23; ዘቀተለ፡መንፈሰ፡ Num. 35, 15. 30; ገብአት፡መንፈሱ፡ Jud. 15, 19; 1 Thess. 5, 23 ψυχή (ነፍስ፡ πνεῦμα); ኵሉ፡ዘመንፈስ፡ πᾶν τὸ ἐμπνέον Jos. 10, 28. 30. 37. 39. 40; anima i. e. *animans*, *homo*, in censu populi, ut: ኵሉ፡መንፈስ፡ዘያዕቆብ፡ዘቦአ፡ውስተ፡ግብጽ፡ ፸ መንፈስ፡ Kuf. 44. 4) *animus*, *spiritus* hominis, quatenus eo continentur affectus et commotiones, voluntas, intellectus, sentiendi agendique ratio: መንፈሰ፡ኵሉ፡ሰብእ፡ Job 12, 10; 1 Cor. 5, 5; Matth. 26, 41; Rom. 8, 16; Ex. 23, 9; ሐመት፡መንፈስየ፡ጥቀ፡ 4 Esr. 12, 8; የሐዝኖ፡መንፈሱ፡ Kuf. 34; መንፈስ፡ትክዝት፡ Bar. 3, 1; Matth. 5, 3; Luc. 1, 47; Rom. 1, 9; አንጉ፡መንፈሰ፡ vid. sub አንጉ፡(ኖጉ፡); ሐይወት፡መንፈሳ፡ Kuf. 31. 43; Ps. 50, 13; እሁቦሙ፡መንፈሰ፡ሐዲሰ፡ Hez. 11, 19. 36, 26; Eph. 4, 23; መንፈሰ፡ቀንእ፡ Num. 5, 14; መንፈሰ፡ዝሙት፡ Hos. 4, 12; መንፈሰ፡ሐሰት፡ Zach. 13, 2; መንፈሰ፡የውሀት፡ Gal. 6, 1; 1 Joh. 4, 1—3; በአሐዱ፡መንፈስ፡ወበአሐዱ፡ነፍስ፡ Phil. 1, 27; መንፈሰ፡ነቢብ፡ Job 8, 2; ለአኅልፎ፡መንፈሱ፡ Kuf. 26; 4 Esr. 14, 43; ወአርአያ፡በመንፈሰ፡ዚአሁ፡ 1 Par. 28, 12; opponitur corpori et animae, ut Rom. 8; 1 Petr. 4, 6; ሥጋ፡ዘመንፈስ፡ σῶμα πνευματικόν 1 Cor. 15, 44; ለሲስዮ፡ነፍሳት፡ወሥጋት፡ወመናፍስቲሆሙ፡ Lit. Joh. 5) *spiritus* a) *divinus* (plerumque m.; passim f. ut: 1 Joh. 4, 2; ወመንፈስከ፡እንተ፡ትጼልል፡ 4 Esr. 4, 41 var.): መንፈሰ፡እግዚ"፡ Matth. 3, 16. 12, 18; Luc. 4, 18; መንፈስ፡ቅዱስ፡ (non ቅድስት፡) Ps. 50, 12. 142, 12; Jes. 63, 10; Matth. 1, 18. 3, 11. 12, 32 al.; መልአከ፡መንፈስ፡ቅዱስ፡ Asc. Jes. 3, 15; እግዚ"፡መንፈስ፡ውእቱ፡ Joh. 4, 24; መንፈሰ፡ትንቢት፡ Kuf. 31; መንፈሰ፡ጥበብ፡ Deut. 34, 9; Jes. 11, 2; Sir. 39, 6; 4 Esr. 3, 28 (fem.); መንፈሰ፡ኀይል፡ 2 Tim. 1, 7 al. b) *natura incorporalis*, *angeli*, *daemones*, *genii*: መናፍስት፡ንጹሓት፡ለባውያት፡ወቀጠናት፡ Sap. 7, 23; መንፈሳት፡ Hen. 39, 12; እግዚአ፡መናፍስት፡ Hen. 38, 2 seq.; ኵሉ፡መንፈስ፡ወኵሉ፡መልአክ፡ Kuf. 1; ኵሉ፡መንፈስ፡ዘይትለአክ፡ Kuf. 2; ሰብዐቱ፡መንፈስ፡ Apoc. 1, 4; Hebr. 1, 14; genii naturae rerum praepositi Hen. 60, 16 seq.; Kuf. 2; መንፈስ፡እኩይ፡ Tob. 6, 8; 1 Reg. 16, 14. 15. 19, 9; መንፈስ፡እኩያን፡ Kuf. 10; መናፍስት፡ርኩሳን፡ Matth. 10, 1. c) *spiritus* vel *animae mortuorum* (postquam e corpore discesserunt): Hebr. 12, 23; Hen. 22, 3. 5. 103, 3. d) *spectrum* (ut videtur), πνεῦμα Luc. 24, 37. 39. — *Voc. Ae.*: መንፈስ፡ብ፡ረቂቅ፡ሥልጣን፡ ሽሽግሂ፡ይ፡

መንፈሳዊ፡ adj. rel. *spiritualis*: Hen. 15, 4. 6. 7; 1 Petr. 2, 5; Lit. 160, 2; ኀጢአት፡መንፈሳዊያት፡ (i. e. quibus Spiritus S. et spiritualis Christianorum vita violatur) F. M. 5, 2; ፍትሕ፡መንፈሳዊት፡ (i. e. jus ecclesiasticum vel canonicum) 4, 2; ኵነኔ፡መንፈሳዊ፡ (poenae sp. vel ecclesiasticae) 19, 3; ማሕሌት፡መንፈሳዊት፡ (opp. profanum) 32, 7; አዋልድ፡መንፈሳውያት፡ (sacerdotis sc. omnes mulieres parochiae ejus) 6, 1; ተዋስቦ፡መንፈሳዊ፡ (matrimonium hominum sponsione baptismali junctorum) 5, 2.

እስትንፋስ፡ subst., m. et f., *spiratio*, *respiratio*, *spiritus*, *halitus*, πνοή, Ps. 17, 18. 32, 6; Clem. f. 145; Sap. 2, 2; እነግረክሙ፡እስትንፋሰ፡ቃልየ፡ Prov. 1, 23. 11, 13 var.; 20, 27. 24, 12; Hen. 108, 10; እስትንፋሱ፡ሀለወት፡ላዕሌሁ፡ Asc. Jes. 6, 11; Jsp. p. 283; ሰላም፡ለእስትንፋስኪ፡ I Sal. Mar. 16; Lit. 173, 4; እስከ፡ደኃሪት፡እስትንፋስ፡ *ad extremum usque spiritum* Lit. 164, 3; Sx. Genb. 11; መንፈሰ፡እስትንፋስ፡ Kuf. 2.

ነፈቀ፡ I, 1 [amh. id.; vicina sunt فَقَّ et فَكَّ ܦܨܐ פָּקַק በቀወ፡ al.; in specie cfr. ܢܦܩ *exiit*; نَفِقَ *exiit* e latibulo, *defecit*; نَفَقَ *vendibilis fuit* (de merce veno exposita); III *hypocritam egit*] Subj. ይንፍቅ፡ 1) *diffindere*, *dissecare*: Ps. 135, 13; ነፈቀ፡ባሕረ፡በቅድሜሆሙ፡ ἔῤῥηξας 2 Esr. 19, 11; ኀለየ፡ከመ፡ይንፍቆሙ፡ (בקע) 2 Par. 32, 1; ንንፍቆሙ፡ Jes. 7, 6 vrs. nov.; ነፈቆን፡ (sc. hostias) እማእከል፡ Kuf. 14. 2) *dividere*, in specie *bifariam* vel *bipartiri*: Ps. 16, 14; ነፈቆ፡ (v. ናፈቆ፡) ለሕዝብ፡ክልኤ፡ትዕይንተ፡ Gen. 32, 8. 33, 1; ተዋሕዶ፡አምላክ፡ወሰብእ፡ለ፪ነፈቀ፡ Enc. Masc. 7.

ናፈቀ፡ I, 3 1) *dividere* Gen. 33, 1 F; Jes. 30, 28 var.; Canaan ዘይናፍቅ፡መንግሥተ፡እምደቂቀ፡ሴም፡ (qui regni Semitici partem abripit) Kbr. Nag. n. 9; in specie *in duas partes*, *dimidiare*, Gen. 32, 8 F; ኢይናፍቁ፡መዋዕሊሆሙ፡ *ad dimidium perducent dies suos* Ps. 54, 27. 2) *ambiguum esse* animo, *inconstantem esse*, *haesitare*, *dubitare*, in specie: *hypocritam agere*, *simulatorem* vel *incredulum esse*; ኢንናፍቅ፡ *ne dubitemus* Jsp. p. 381; ኢናፈቀ፡በእንተ፡መልእክተ፡ንጉሥ፡ p. 302; እንዘ፡ንናፍቅ፡እመ፡ውእቱሂ፡ (*dubitans, an sit*) Kid. f. 34; ተአመነ፡ወኢናፈቀ፡ Rom. 4, 19. 20; Matth. 14, 31. 28, 17; Jac. 1, 6; ሰአሎ፡እንዘ፡ኢትናፍቅ፡ Herm. p. 37; Sir. 1, 28; ኢትትወላወል፡ወኢትናፍቅ፡ 2, 2; ልብ፡ዘይናፍቅ፡ καρδίαι δειλαί 2, 12; ὁ ἀσθενῶν (opp. πιστεύων) Rom. 14, 2; ዘይናፍቅ፡ *hypocrita* (ὁ ὑποκρινόμενος) Sir. 35, 15. 36, 2; δίψυχος Jac. 4, 8; Herm. p. 38. 72; ናፍቆ፡ ὑποκρίσεις 1 Petr. 2, 1; διψυχία Herm. p. 5; ናፍቆት፡ διχοστασίαι p. 17; እመቦ፡ዘይናፍቁ፡ወይክሕዱ፡ሃይማኖቶሙ፡ Kedr f. 77.

አናፈቀ፡ II, 3 *scrupulum injicere* alicui, *ad incredulitatem* vel *hypocrisiam inducere* alqm, c. Acc.: አናፈቆ፡እንከ፡ወአህጉልክሁ፡ Phlx. 56.

ተነፍቀ፡ III, 1 1) pass. *diffindi*, *dissecari*, *dividi*, (vid. Jer. 46, 2 sub ተናፈቀ፡); ይትነፈቅ፡ διαιρεθήσεται Jes. 30, 28; ይትነፈቅ፡እስራኤል፡ለክልኤ፡ 1 Reg. 15, 29; Org. 4. 2) refl.: *sibi dividere* vel *discernere*, crinem: ተነፍቀት፡ሥዕርታ፡ διέταξε τὰς τρίχας Judith 10, 3.

ተናፈቀ፡ III, 3 1) *alium ab alio dividi* vel *se dividere in partes*: ተናፈቆሙ፡ውስተ፡መርብዕተ፡ማኅፈድ፡ Kuf. p. 136; ቦኑ፡ተናፈቀ፡ክርስቶስ፡ μεμέρισται 1 Cor. 1, 13; Cyr. de r. f. f. 34; Ps. 54, 23; ተናፈቀ፡ልቦሙ፡ ἐμέρισαν καρδίαν αὐτῶν Hos. 10, 2; ተናፈቀት፡ (v. ተናፈቁ፡) ሀገር፡ Jer. 46, 2, sed Graecus habet ἐῤῥάγη et lectio primaria ተነፍቀት፡ fuisse videtur; in specie a) *in duas partes*: ኢይትናፈቁ፡እንከ፡ለክልኤ፡ሕዝብ፡ Hez. 37, 22; ተናፈቀ፡ምኵናኒከ፡ γενέσθαι δίχα τυραννίδα Sir. 47, 21. b) *in partes* i. e. *factiones scindi* vel *discedere*, *dissidere*: መንግሥት፡እንተ፡ትትናፈቅ፡በቢናቲሃ፡ Matth. 12, 25; Marc. 3, 24—26; Luc. 11, 17; Joh. 7, 43. 9, 16; Act. 14, 4. 2) *secum* vel

inter se dubitare: ተናፈቁ፡ ሰብእ፡ Lud. ex Enc. Mag. 12 (sed in exemplari Tub.: ናፈቁ፡).

ንፉቅ፡ part. 1) *scissus, fissus, divisus, bifidus:* እን ስሳ፡ ዘንፉቅ፡ ሰኰናሁ፡ ወሥጡቅ፡ ጽፍሩ፡ Lev. 11, 3—7. 26; Deut. 14, 6—8; መንግሥቱ፡ ንፉቅ፡ ውእቱ፡ Dan. 2, 41; in specie ንፉቅ፡ appellatur is, qui superius labrum fissum habet, Lud. auct. Greg. 2) i. q. ኑፉቅ፡ 1 Cor. 8, 10 Platt; 2 Cor. 4, 4. 6, 14. 15 Platt; ንፉቃን፡ ሃይማኖት፡ 2 Tim. 3, 8; ው ሂብከ፡ ኢትናፍቅ፡ እስመ፡ ንፉቅ፡ እምእግዚአብሔር፡ ይርሕ ቅ፡ Gad. T. H.; አርዮስ፡ (Arius) ንፉቅ፡ M. M. f. 56.

ኑፉቅ፡ part. (I, 3) *ambiguus* animo, *dubitans, incredulus, simulator, hypocrita:* ኑፉቅ፡ ልብ፡ ἀσθενής 1 Cor. 8, 10 rom.; Phlx. 233; Hebr. 3, 12; 2 Cor. 3, 9. 6, 14 ant.; ኑፉቃን፡ δίψυχοι Herm. p. 94; Arius ኑፉቀ፡ ሃይማኖት፡ M. M. f. 20.

ነፍቅ፡ et ንፍቅ፡ subst., m. et f., Pl. ነፍቃት፡ (Lud. e Vit. Greg.), *arca, cista, scrinium, loculus,* θίβις Ex. 2, 3—6. Kuf. 47; arca Noae ንፍቀ፡ ታቦት፡ Hebr. 11, 7; Matth. 24, 38 rom.; Luc. 17, 27; in specie: *loculus sepulchralis* (σορός, σωρός) Gen. 50, 26; Jos. 8, 29; Luc. 7, 14; ውእቱ፡ ውስተ፡ ንፍቁ፡ (ነፍቁ፡) ይትገሀ፡ Job 21, 32. — *Voc. Ae.:* አስከሬን፡ መግነዝ፡ መዝገብ፡ ታቦት፡ ንፍቅ፡ ፌሎን፡ ብ፡ ሳፅን፡

ንፍቅ፡ subst. 1) *dimidium, dimidia* vel *media pars:* እመት፡ ወንፍቃ፡ Ex. 25, 17 (vid. ann.). 26, 16; እስከ፡ ንፍ ቀ፡ ሌሊት፡ Act. 20, 7 Platt; Kid. f. 7. 2) „Gradum inferiorem denotat in officio ecclesiastico", sc. ንፍቀ፡ ዲያቆን፡ *subdiaconus* Lit. 162, 1. 166. 1; ከመ፡ ኢይትዐበይ፡ ንፍቀ፡ ዲያቆናት፡ ወ አናጕስጢስ፡ ላዕለ፡ ዲያቆናት፡ Clem. f. 173. 182. 188 (vid. ዲያቆን፡); scripturae compendio ንፍቅ፡ Lit. 172, 2; ንፍቀ፡ ቀሲስ፡ Lit. 160, 1 vel ንፍቀ፡ ካህን፡ Lit. 161, 3 (*subsacerdos* vel *subpresbyter* sec. Lud., i. e.) *presbyter* vel *sacerdos assistens* (coadjutor) cfr. Lit. 172, 4.

ንፍቃ፡ subst. *dimidium, dimidia pars:* እምንፍቃሃ፡ ለ ዲድረክም፡ Ex. 30, 15; ንፍቃ፡ ሌሊት፡ Lud. e Mss.

ንፍቀት፡ subst. *schisma, haeresis, secta,* Act. 28, 22 rom.

ናፋቂ፡ n. ag. (I, 3) 1) divisor i. e. *dissolutor unitatis* seu *auctor dissidii:* Cain appellatur ናፋቂ፡ መንግሥት፡ Kebr. Nag. n. 7. 2) *dubitator, incredulus:* ኢትኩን፡ ናፋ ቂ፡ ወእመን፡ Joh. 20, 27; ኢኮንኩ፡ ናፋቂ፡ በእንተ፡ ዝንቱ፡ ራእይ፡ Act. 26, 19 rom.

ኑፋቄ፡ subst. 1) *divisio, dissectio, discretio:* ዘእንበ ለ፡ ኑፋቄ፡ ውብዕድና፡ Cyr. ad Th. f. 19; እለ፡ እንበለ፡ ኑፋቄ፡ ἀδιάκριτοι *indiscreti* Prov. 25, 1. 2) *dubitatio, simulatio, hypocrisis, incredulitas, haeresis:* διαλογισμοί 1 Tim. 2, 8; Phil. 2, 14; διψυχία Herm. p. 38; πρόσκομμα Rom. 14, 20 Platt; ዘእንበለ፡ ኑፋቄ፡ ልብ፡ አመንክሙ፡ ብየ፡ Kid. f. 3; ዘእንበለ፡ ኑፋቄ፡ ἀνυπόκριτος Rom. 12, 9; 1 Tim. 1, 5; Jac. 3, 17; Enc. Mag. 22.

መንፈቅ፡ subst. *dimidium, dimidia* vel *media pars:* መንፈቀ፡ ንዋዩ፡ Tob. 8, 21. 12, 2; እምዐሡብ፡ ለእመ፡ መን ፈቀ፡ ፈደየከ፡ Sir. 29, 6; ሰማርያ፡ መንፈቀ፡ ኀጢአትኪ፡ ኢአ በሰት፡ Hez. 16, 51; መንፈቀ፡ ነገደ፡ ማናሴ፡ Num. 32, 33; Jos. 14, 2; Marc. 6, 23; Luc. 19, 8; ይሠዕርከ፡ እመንፈቅከ፡ πρίσαι σε μέσον Dan. ap. 1, 59; መንፈቀ፡ እመት፡ Ex. 25, 10. 17; በመንፈቀ፡ መዋዕሊሁ፡ Jer. 17, 11; Ps. 101, 25; መ ንፈቀ፡ ዓመት፡ *semestre* Dan. 7, 25; 4 Esr. 13, 46; መንፈቀ፡ ወርኅ፡ Kuf. 14. 15; መንፈቀ፡ ሰንበት፡ Dan. 9, 27; መንፈቀ፡ ሌሊት፡ Ruth 3, 8; Jes. 59, 10; Matth. 25, 6 rom.; መንፈቀ፡ ሰዓት፡ Apoc. 8, 1; ሠለስ፡ መዋዕል፡ ወመንፈቅ፡ 11, 9. 11; de hominibus: ወይፄወዉ፡ መንፈቀ፡ ሀገር፡ Zach. 14, 2. — Bis ponitur መንፈቅ፡ — መንፈቅ፡ i. e. *pars altera — altera* Kuf. p. 6; Jes. 44, 16. 19; Dan. 2, 33. 41. 42; Rom. 9, 21; ከነ፡ መንፈቅነ፡ ንትቀነይ፡ ወመንፈቅነ፡ በንዋየ፡ ሐቅል፡ 2 Esr. 14, 16. 2) *pars:* እለ፡ ይኄንኑ፡ መንፈቀ፡ ፈለገ፡ ግብጽ፡ μέρος Jes. 7, 18; Act. 14, 4; Matth. 16, 14.

መናፍቅ፡ part. *schismaticus, haereticus:* ዕልዋን፡ ወ መናፍቃን፡ Clem. f. 128; F. M. 26, 3; αἱρετικοί Can. Laod. 8; በእንተ፡ ዘይበውእ፡ ውስተ፡ ሕግነ፡ እመናፍቃን፡ ስምዓጢ፡ Lud. e Syn.; Org. 2.

ነፍኀ፡ vel ነፍሐ፡ I, 1 [נָפַח, ܢܦܰܚ, نفح et نفخ; amh. ነፋ፡] Subj. ይንፋኅ፡ *flare, spirare,* de vento: ይነፍኅ፡ ነፋስ፡ ጽ ባሕዊ፡ Sir. 43, 16. 20; 4 Esr. 4, 4; Apoc. 7, 1 (c. ውስተ፡); Matth. 7, 25; Joh. 3, 8; Hen. 34, 2. 3; de igne: እሳት፡ ዘይነ ፍኅ፡ ወይልህብ፡ Sap. 11, 19; ላህበ፡ እሳት፡ ይነፍኅ፡ እምኔሁ፡ Sir. 43, 4. a) *spirando* vel *flando emittere:* ይነፍኅ፡ መን ፈስ፡ Ps. 147, 7 ann. (non est quod cum Ludolfo ያነፍኅ፡ emendemus). b) *flando excitare, sufflare:* እመ፡ ነፋኅከሃ፡ ለፍሕም፡ ትነድድ፡ Sir. 28, 12; እደዊሁ፡ እሳተ፡ ይነፍኃ፡ Job 20, 10. c) *flando dispergere* vel *disjicere:* ነፋኅክዎ፡ Hagg. 1, 9; Mal. 1, 13. d) *flando movere* vel *agere* Hen. 72, 5. e) *afflare, insufflare,* c. Acc.: 3 Reg. 17, 21; እም ከመ፡ ነፍኆሙ፡ ነፋስ፡ Jes. 40, 24; Job 4, 21; ተሀውኩ፡ ከ መ፡ ዕፀ፡ ገዳም፡ ሶበ፡ ይነፍኖ፡ ነፋስ፡ Jes. 7. 2; c. ላዕለ፡ 4 Esr. 11, 2; እነፍኅ፡ ላዕሌከ፡ Hez. 21, 31. 37, 9. f) *inflare, afflare, inspirare:* c. Acc. et ዲበ፡ vel ላዕለ፡ Gen. 2, 7; Hen. 82, 7; 4 Esr. 1, 5; Christus ነፍኀ፡ ላዕሌሆሙ፡ መንፈሰ፡ ቅዱ ሰ፡ Clem. f. 234; ነፍኀ፡ ላዕሌነ፡ ወይቤ፡ ንሥኡ፡ ሀብተ፡ መን ፈስ፡ f. 45; Joh. 20, 22. g) *inhalare:* ለእመ፡ ኢረከቡ፡ ማየ፡ (sc. ad manus lavandas) ይንፍኁ፡ እደዊሆሙ፡ F. N. 14. h) *perflare, perspirare:* ንፋሕ፡ ገነትየ፡ διάπνευσον Cant. 4, 16. i) *inflare* vel *sufflare* i. e. *tumefacere:* ዝንቱ፡ ማይ፡ (Num. 5) ይነፍኅ፡ ኵሎ፡ ሥጋሃ፡ F. N. 24, 6. k) *inflare* buccinam, tuba *canere* vel *clangere, buccinare,* c. Acc. instrumenti: Jos. 6, 9; Jud. 3, 27; ንፍኁ፡ ቀርነ፡ Hos. 5, 8; Joel 2, 1; Jes. 44, 23; Jer. 4, 5. 6, 1; Ps. 80, 3; c. በ፡ instrumenti: Jos. 6, 4 seq.; 2 Par. 5, 13; Zach. 9, 14; ይነፍኅ፡ በቀርን፡ ዐቢይ፡ Jes. 27, 13; Sir. 50, 16; c. Acc.: *signum canere,* ነፍኀ፡ በቀርን፡ ትእምርተ፡ ለሰራዊት፡ Hez. 33, 3.

አንፍኀ፡ II, 1 *flare facere,* Ps. 147, 7 ex emendatione Ludolfi; in specie *buccinam inflari* seu *tuba cani jubere* 2 Reg. 18, 16. 20, 1. 22.

ተነፍኀ፡ III, 1 *flari, spirari,* in specie a) *afflari:* ተነ ፍኀ፡ ላዕሌሁ፡ (sc. ለአዳም፡) መንፈሰ፡ እግዚ"፡ Macc. f. 20. b) *inflari* buccinam, *cani* tuba: እስከ፡ ይትነፋኅ፡ ቀርን፡ Job 39, 24. 25; Jes. 44, 23; ይትነፋኅ፡ ቀርን፡ ፫ጊዜ፡ በአፈ፡ ሚካ ኤል፡ Clem. f. 156. c) *inflari* vel *sufflari* i. e. *intumescere, turgescere,* sensu physico, ut: ዘተነፍኀ፡ ከርሡ፡ M. F.; superbiâ: ትትነፋኅ፡ ላዕሌነ፡ ἐξογκούμενος Cyr. hom. f. 110; ተነፍኆ፡ ልብ፡ Jsp. p. 301. 303; Chr. Ta. 29; Form. Conf.; etiam ተነፍኆ፡ Jsp. p. 293.

ንፉኅ፡ part. *flatus,* in specie: a) *conflatus:* ሥዕል፡

ነጌያት፡ዘብርት፡ንፉኅ፡ Jsp. p. 283; Jer. 52, 23 var. b) *inflatus, tumens:* ዕቡየ፡ዐይን፡ወንፉኅ፡ልብ፡ M. M. f. 56; ንፉኃን፡ 1 Cor. 5, 2; Col. 2, 18 rom.

ንፍኅት፡ n. act. *flatus*, venti Act. 27, 40 rom.; Jer. 52, 23 var.; ፈትለ፡ሣሬት፡ኢይክል፡ተዐግሦ፡ንፍኅተ፡ነፋስ፡ Chr. Ta. 34. a) *afflatus, inspiratio:* ተውህበ፡ንፍኅተ፡መንፈስ፡ቅዱስ፡ Clem. f. 243; ንፍኅተ፡እስትንፋሰ፡አፉሁ፡ Org. 2; ነሥአ፡እመንፈስ፡ቅዱስ፡ንፍኅተ፡ Enc. Haml. 7; M. M. f. 3 (vid. ንሥአት፡). b) *inflatus, inflatio*, tubae, buccinae: 1 Thess. 4, 16; 1 Cor. 15, 52; Clem. f. 157; Macc. f. 19; Lit. Jac. Sar.

ነፋኂ፡ n. ag. *inflans* instrumenta: ነፋኄ፡ቀርን፡ *cornicen* vel *tubicen* 2 Esr. 14, 18; Clem. f. 96; Lud. comm. hist. p. 502. n. 39; ነፋኄ፡ዕንዚራ፡ወተውኔት፡ F. M. 34, 1.

ነፍነፈ፡ quadrl. I [נָפַף, נָפָה *conspergere*, נָפָה *sparsio, destillatio*; نَفَّ *effudit* nubes aquam] *rorare, roris instar stillare*, de pluvia tenui: ዝናም፡ኢነፍነፈ፡እንከ፡ዲበ፡ምድር፡ Ex. 9, 33; ኢለከፎ፡ዝናም፡ዘነፍነፈ፡ Enc. Hed. 29.

ንፍንፍ፡, ነፍኒፍ፡, ንፍኒፍ፡ subst. *tenuis pluvia, guttae, roratio:* ወረደ፡ጠል፡ከመ፡ነፍኒፈ፡ዝናም፡ Gad. T. H.; ኀሊፎ፡ዝናም፡ተረፈ፡ነፍኒፍ፡ (v. ንፍንፍ፡) 4 Esr. 2, 58. 59; ነፍኒፈ፡ሌሊት፡ ψεκάδες νυκτός Cant. 5, 2; Org.; ያርሕሶሙ፡ ነፍኒፍ፡ወጠለ፡ገዳም፡ Job 24, 8; ወይኩን፡በን(v. ነ)ፍኒፎሙ፡ለዝንቱ፡ሕዝብ፡ Mich. 2, 11.

ነፈየ፡ I, 1 [נוּף Hiph.; נָפָה *cribrum, ventilabrum*; نَفَا] Subj. ይንፊ፡, *cribare, cribro subcernere*, M. F.

ተነፍየ፡ III, 1 *cribrari*, Lud. sine auct.

ንፉይ፡ part. *cribratus*, Lud. sine auct.

መንፌ፡ subst., Pl. Pl. መንፌያታት፡, *cribrum, colum:* ይጸውር፡ማየ፡በመንፌ፡ (miraculum Sancti cujusdam) Gad. T. H.; ዐቈሩ፡ማየ፡በመንፌ፡ወኢተከዕወ፡ማይ፡ M. M. f. 48; Gad. Za Mich.; monachorum pars conficit መንፌያታተ፡ Phlx. 189. — *Voc. Ae.:* መንፌ፡ብ፡ወንፊት፡

መንፈት፡ subst. (amh.) *flabellum* Chr. Ax. f. 90 (vid. መንፈያ፡ apud Isenb. p. 34).

ናፈዶም፡ vid. sub ናፈል፡

ነፈገ፡ amh. *avarum, nimis tenacem esse.*

ንፍገት፡ subst. *avaritia, tenacitas:* ንፍገት፡ለነዳይ፡ ውሂብ፡ለባዕል፡ Form. Conf.

ትንፋግ፡ vid. sub ት፡ c. 564.

ነፍጥ፡ subst. 1) *naphtha:* ዐይን፡ዘታነቅዕ፡ነፍጠ፡ Jsp. p. 273; ወነፍጥኒ፡ይወዕእ፡ላዕለ፡ገጸ፡ማይ፡ ibid.; p. 283. 375. 2) *bombarda, sclopetum* (cfr. نَفَّاطٌ), crebro in libris hist. Amh. Aeth., ut: Lusitani ነደፍዎ፡ለግራኝ፡በነፍጥ፡ Chr. Ax. — Vid. etiam ሞግአ፡

ነፍጸ፡ I, 1 [vid. נפץ in Ges. thes. p. 899] Subj. ይንፍጽ፡, *dissipari, diffugere*, 1) *dilabi*, de aqua Kuf. p. 23 ann. 12; *dispergi*, de palea ventilata Lud. sine auct. 2) *aufugere, fugere:* ነፍጸ፡ንዋም፡እምአዕይንትየ፡ Gen. 31, 40; ነፍጸ፡ሕዝብ፡ πέφυγεν ὁ λαός Ex. 14, 5. 25; Hen. 86, 6. 89, 16. 49 (c. እምነ፡). 90, 19; አይቴ፡ትነፍጹ፡ 102, 1; Org. 3; ነፍጸ፡እምገጸ፡ሰብእ፡ Enc. Mij. 10. 3) *evadere, effugere*, Hen. 10, 3. — Schol. Voc. Ae. vid. sub ነትዐ፡

አንፈጸ፡ II, 1 1) *abigere, fugare:* ወአንፈጸ፡እግዚ"፡ ንዋመ፡እምኔሁ፡ Esth. 6, 1; etiam: አንፈጸ፡ቀራንብቲሁ፡እምንዋም፡ወኢይዴቅስ፡ *abegit cilia sua a somno* M. M. f. 71; ሰደዶሙ፡ወአንፈጸሙ፡ Sap. 17, 9; ዕልዋኒነ፡መሐጽ፡ወአንፍጽ፡ Cod. Mus. Brit. 54, 7; ብርሃኑ፡ያነፍጾሙ፡ለአጋንንት፡ Gad. Kar.; Org. 2; signo manu dato abigere alqm, ut: ሚጠት፡ገጻ፡ወአንፈጸት፡በአጻብዒሃ፡ Sx. Hed. 17. 2) *eventilare* frumentum ita ut palea dispergatur, Lud. sine auct. — *Voc. Ae.:* አንፈጸ፡ዘ፡ጸረጸረ።

ነፋጺ፡ n. ag. *profugus, fuga elapsus, fugitivus:* ገብአ፡እምኀበ፡ከነ፡ነፋጼ፡ *eo rediit unde aufugerat* Enc. Genb. 11; ኢያትረፈ፡ነፋጼ፡ለዝክር፡ Enc. Haml. 20. — Hinc fem.

ነፋጺት፡, coll. (gramm. § 120, a), *quidquid e clade superstes est, fuga elapsi, fugitivi*, nec non *fugitivus* (ut Jos. 10, 30), ζωγρεία Num. 21, 35; Deut. 2, 34. 3, 6; διαπεφευγότα Jos. 8, 22. 10, 28. 30. 33; ነፋጺተ፡ኢያትረፈ፡እምውስቴቶሙ፡ Macc. f. 7.

አ፡ litera alphabeti Aethiopici decima et tertia, quae አልፍ፡ appellatur.

አ፡ particula quae, ubicumque verba alicujus sive per legatum sive per literas ad aliquem missa referuntur, vel singulis vel praecipuis orationis vocabulis annecti solet (gramm. § 162); certe librarios Abyssinos post singula quamquam longioris orationis verba ad nauseam usque eam repetere non taedet; impressorum autem librorum editores eam vel parcius adscribere vel omnino omittere maluerunt. Exempla invenies Gen. 32, 5 seq.; 38, 25. 45, 9—11. 50, 4. 5; Num. 20, 14—20. 21, 21 seq.; 22, 5 seq.; Deut. 2, 27—29; Jos. 22, 16 seq.; Jud. 2, 1—3. 9, 7—20. 11, 12 seq.; 1 Reg. 15, 17 seq.; 2 Reg. 2, 5—7; 3 Reg. 21, 9; Jes. 36, 4 seq.; Esth. 4, 8—17; 2 Esr. 5, 7 seq.; 7, 11 seq.; 16, 6 seq.; Judith 3, 2 seq.; 4, 7; Am. 7, 10; 4 Esr. 11, 43 seq.; Joh. 1, 19; Apoc. 2 et 3 rom. (vid. etiam 4 Esr. 2, 24). Ubi hoc አ vocabulo in *ă* desinenti annectitur, hanc vocalem *ă* supprimere licet, ut ምሕረትአ፡ pro ምሕረተአ፡ 2 Reg. 2, 5; ሥጋይአ፡ pro ሥጋየአ፡ 19, 13 (in cod. S). 12, 27. 28; Luc. 14, 17 rom.; ዘወድቅአ፡, ዘስሕትአ፡ Did. ed. Platt p. 28 lin. 2; rarius illa *ă* prolongatur, ut መንገላአ፡ Num. 20, 19 ann.; praepositiones autem, quae primitus in *ê* desinebant, nonnumquam hanc *ê* ante አ፡ resumunt, ut ኀቤአ፡ Jos. 10, 4 ann.; መንገሌአ፡ Num. 20, 19 ann. — De pronunciatione hujus አ፡ Antoine d'Abbadie haec mihi communicavit: „les lecteurs soigneux ne le prononcent pas et se contentent de faire sentir cet አ par l'intonation générale seulement."

አ፡ interjectio a) *dolentis: heu*, e. q. አሀ፡, plerumque annexa interjectioni አ (sc. አአ፡), q. v. b) *acclamantis: heus* (ا, הוֹי) Zach. 2, 6 ubi Cod. Laur. አአተዩ፡, recentiores ጕዩ፡ praebent, sed legendum est አአ፡ጕዩ፡ ὢ ὢ φεύγετε.

ኢ፡ particula negandi [hebr. אִי; utrum **አይ፡** Ex. 4, 10 ejusdem particulae negativae forma antiquior an pron. interrog. sit, dubium videtur]. Non absolute ponitur (vid. **አኮ፡**, **አልቦ፡**), sed negandis sive enunciationibus sive singulis nominibus adhibetur. Verbo nominive, cui vim negativam tribuit, praefigi solet, ut: **ኢይገብሩ፡**, sed accedente particula enclitica eam a suo verbo vel nomine separare licet, ut: **ወኢሂ፡ትትዌሰክ፡ወኢሂ፡ተሐጽጽ፡** Sir. 42, 21; 1 Reg. 15, 29; Rom. 8, 7 Platt, **ኢኬ፡ተዘሀሩ፡** Mich. 1, 10 (Cod. Laur.); Genz. f. 88. Vim negativam tribuit 1) enunciationi a) simplici: *non, haud*, et praedicato praefigitur, ut: **ኢያውሥእ፡** (pro **ኢአውሥእ፡** gramm. § 48, 5) **ኢየሱስ፡ቃለ፡** Matth. 15, 22; Ps. 1, 1; **ኢያድኅነኪ፡አምላክኪ፡** Ps. 3, 2. 6. 5, 5. 7, 13; Matth. 5, 20. 6, 15; **ኢታአምሩኑ፡** Matth. 15, 17; Gen. 18, 24; **ዓዲሁ፡አንትሙኒ፡ኢለበውያን፡አንትሙ፡** Matth. 15, 16; rarius alii sententiae parti, quae emphaseos causa praedicato praemissa est, praefigitur, ut: **ኢሰማየ፡የዐርጉ፡ወኢምድረ፡ይበጽሑ፡** Hen. 45, 2; quamquam tum ante praedicatum vel pron. rel. **ዘ፡** interponere amant, ut: **አመ፡ኢበዝንቱ፡ደብር፡ወኢበኢየሩሳሌም፡ዘይሰግዱ፡** Joh. 4, 21 Platt; vel particulam **ኢ፡** repetere Joh. 4, 21 rom.; Hen. 21, 7. 68, 5; Gen. 31, 38; **ኢሊተ፡ኢይኩን፡ወኢላቲ፡** 3 Reg. 3b, 26; Asc. Jes. 8, 7; **ኢኬ፡ንዋይ፡ኢይበቍዕ፡** vel **ኢኬ፡አብ፡ኢይቤዙ፡ወልዶ፡** Genz. f. 88; etiam **ወኢሂ፡ኢይክሎ፡** Rom. 8, 7 Platt; enunciationum earum, in quibus vel praedicatum vel copula subjecti et praedicati omissa sunt, exempla sunt: **ገብረ፡እኩየ፡ወባሕቱ፡ኢከመ፡ነገሥተ፡እስራኤል፡** 4 Reg. 17, 2; **ወኢጽንዐ፡ሰማይ፡ላዕሌሁ፡** Hen. 18, 12. b) prohibitivae vel dehortatoriae: *ne*, seq. Subjunctivo, **ኢይኩንከ፡ዕፁበ፡** Gen. 21, 12. 37, 21; Ex. 23, 2; Lev. 19, 11; Deut. 15, 19. 20, 3. 4; Jud. 13, 7. 14; Matth. 14, 27. 24, 23; et **ከመ፡ኢ፡** seq. Subj.: Gen. 19, 19. 14, 23. 24, 8. 26, 7. 27, 45; Num. 16, 29. 2) nominibus, a) Infinitivis: **ኢለነጺቅ፡አብያተ፡ወኢለነቢር፡ሀየ፡** Jer. 42, 9; Matth. 19, 18; Apoc. 13, 10; 1 Cor. 7, 1. 19; **በእንተ፡ኢዐቂቦቱ፡ላቲ፡** F. N. 29. b) cuivis nomini et abstracto et concreto (lat.: *in*-): **ኢሕዝብየ፡** Hos. 1, 10; **ኢአማኒ፡** *incredulus* F. N. 24, 5; **ኢምሒክ፡ሥጋ፡** ἀφειδία σώματος Col. 2, 23 Platt; **ኢዘምዎ፡** ἐγκράτεια 2 Petr. 1, 6; **ኢአሚኖቶሙ፡** ἀπιστία αὐτῶν Matth. 13, 58; **በኢያእምሮ፡** 22, 29; **በኢድልወትነ፡** *ob indignitatem nostram* Chr. ho. 16. 3) a) Ubi enunciationis negativae pars aliqua e pluribus membris copula **ወ፡** conjunctis composita est, ante singula membra **ኢ፡** repetere amant (*nec—nec*): **በሐውርት፡ኀበ፡ኢያአምሩ፡ኢእሙንቱ፡ወኢአበዊሆሙ፡** Jer. 9, 16. 28, 62; Rom. 8, 38. 39; Deut. 28, 36; Lev. 21, 18—20; Hen. 12, 6. 68, 5; **ኢይከውኑ፡ዐዘዛነ፡ወኢልዑላነ፡** 38, 4; **ኢይንሣእ፡ኢፈትለ፡ወኢቶታነ፡** Gen. 14, 23. 31, 38; Deut. 23, 20; Jud. 1, 27; Luc. 9, 3; **ኢተግሕሡ፡ኢለየማን፡ወኢለዐጋም፡** 1 Reg. 6, 12; 3 Reg. 3b, 26. b) etiam ubi primo loco aliae negationes (atque **ኢ፡**) positae sunt, ut: **እለ፡አልቦሙ፡አብ፡ወኢእም፡ወኢአዝዚ፡** F. N. 24, 3; in specie ubi praepositioni **ዘእንበለ፡** *sine*, plura nomina subjuncta sunt, alterum tertiumve non per **ወ፡** sed per **ወኢ፡** annectere solent: **ዘእንበለ፡ነፍስ፡ወኢነሶሳው፡** Sap. 15, 5; **ዘእንበለ፡ምክንያት፡ወኢአበሳ፡** *absque causa et culpa* F. M. 12, 2; **ዘእንበለ፡ነጽሮ፡መልክዐ፡ብእሲት፡ወኢሁከት፡ዘኀሊና፡** 14, 1; Lit. 163, 4. 166, 4. c) **ወኢ፡** vel **ወኢሂ፡**, **ወኢ—ሂ፡**, **ወኢ—ኒ፡** *nec, neque* Ps. 1, 6; Matth. 6, 26. 28. 7, 6. 12, 32; Luc. 20, 36; 1 Reg. 15, 29; Matth. 10, 24; **ኢ፡—ወኢ፡**, **ወኢ፡—ወኢ፡**, **ኢሂ፡—ወኢሂ፡**, **ኢ—ኒ፡—ወኢ—ኒ፡** *nec—nec* Joh. 4, 21; Matth. 5, 34—36; 2 Thess. 2, 2; 1 Reg. 27, 9; Sir. 42, 21; Apoc. 7, 16; **ኢመኑ፡** vel **ወኢመኑሂ፡** *nemo*, **ኢምንት፡**, **ወኢምንት፡**, **ወኢምንትኒ፡** *nihil* vid. **መኑ፡** et **ምንት፡**; **ወኢአሐዱ፡** *ne unus quidem, nullus* vid. sub **አሐዱ፡**; **ኢ፡—ኵሉ፡** vel **ኵሉ፡ኢ፡** *nullus, nihil* vid. **ኵሉ፡**; **ኢ፡—ጥቀ፡** vel **ጥቀ፡—ኢ፡** *ne—quidem* vid. sub **ጥቀ፡**; **ኢ፡—እንከ፡** *non amplius* vid. sub **እንከ፡**; **ዓዲ፡ኢ፡** *nondum* vid. sub **ዓዲ፡**; **ግሙራ፡ኢ፡** et **ኢ፡—ግሙራ፡** *numquam* vid. sub **ግሙራ፡**

ኦ፡ n. prgr. sc. litera alphabeti graeci ω, ut: **አነ፡ውእቱ፡አልፋ፡ወኦ፡** Apoc. 1, 8. 21, 6. 22, 13.

ኦ፡ interj. inseparabilis 1) dolentis et gementis: *o, ah, eheu, proh*, **ኦሞት፡** Sir. 41, 1. 2; **ኦምድር፡** 4 Esr. 6, 38; **ኦከናፍር፡ዘከህናት፡ናሁ፡አርመሞን፡ሞት፡** Genz. f. 75; seq. **እምነ፡**, ut: **ኦእምኔክ፡ሞት፡ዘነሣእከ፡ነፍሳቲሆሙ፡** Macc. f. 20; **ኦእምዝንቱ፡መልአክ፡** Genz. f. 47; **ኦእምዝንቱ፡ሞት፡ዘሥሉጥ፡ላዕለ፡ኵሉ፡እጓለ፡እመሕያው፡** f. 75; etiam seq. interjectione **ኦ፡**, ut: **ኦኦ፡** ὢ ὢ Num. 24, 23; **ኦኦ፡ዕለት፡** v. **ኦኦ፡ለዕለት፡** ὢ ὢ ἡμέρα Hez. 30, 2. 2) minantis: *vae*, **ኦኖሎት፡** ὢ ποιμένες Jer. 23, 1; **ኦሀገረ፡ደም፡** Hez. 24, 6. 3) mirantis: *o, proh, hem, papae*, Rom. 11, 33; **ኦዘክርስቶስ፡ኦፍቅሮቱ፡ሰብእ፡** Deg.; **ኦትሕትና፡ዘእንበለ፡ዐቅም፡** ibid.; seq. **ለ፡**, ut: **ኦለዘቲ፡ጥበብ፡ሐዋርያዊት፡** βαβαὶ τῆς συνέσεως τῆς ἀποστολικῆς Chr. ho. 1, al.; seq. **እምነ፡**, ut: **ኦእምኀሊና፡** *o commenta* Cyr. c. Pall. f. 85. 4) acclamantis: *o* (nota Vocativi) Act. 1, 1. 13, 10. 27, 31 rom.; Gal. 3, 1; Jac. 2, 20; Luc. 9, 41. 12, 20. 19, 17; Gen. 4, 23. Quibusdam nominibus suffigitur (§ 142), ut: **እግዚኦ፡**, **ብእሲቶ፡** q. v.; **እሞ፡** Org.; Kuf. p. 92; eademque etiam **ኦ፡** praefixum ferunt, ut: **ኦብእሲቶ፡** Matth. 15, 28; Joh. 2, 4; Chr. Ta. 15. — *Voc. Ae.*: **ኦ፡ ኦ፡ብ፡ዎዎ፡ሆይሂ፡ይ፡**

ኦሁ፡ interj. dolentis et gementis: *ah, heu, eheu, proh*, **ኦሁ፡ኦሁ፡ኦሁ፡** (אֲהָהּ) Hez. 4, 14 (v. **ሐሰ፡**); Lud. Comm. hist. p. 41; seq. **ለ፡**, ut: **ኦሁ፡ኦሁ፡ለድምፀ፡ቅኔሆሙ፡** Genz. f. 46 (vid. sub **ቅኔ፡** c. 447); seq. **እምነ፡**, ut: **ኦሁ፡ኦሁ፡እምዘቲ፡ኀፍረት፡** Chr. Ta. 11; **ኦሁ፡እምዘቲ፡ሕሠም፡** (ὢ τῆς) Chr. Ta. 15.

እሆ፡ (**እሆ፡** Herm. p. 33. 34) adv. a) concedentis: *immo, utique, esto*, **እሆ፡እንከ፡አበስኩ፡አነ፡አማን፡** καὶ δὴ ἐπ' ἀληθείας ἐπλανήθην Job 19, 4. b) annuentis et obsequentis: *praesto sum, ita faciam, bene*, al. (opp. **እንብየ፡**), ut: Gen. 17, 19 (ναί). 21, 24. 37, 13; Ex. 8, 6. 10, 29; 1 Esr. 9, 10 (οὕτως); **ወይቤሉ፡እሆ፡ናገብእ፡ሎሙ፡** 2 Esr. 15, 12; Kuf. 15; Matth. 21, 30; Clem. f. 28; ἐν ἐμοί Jud. 6, 13. 15; ἆ ἆ Jud. 6, 22 (at dubium videtur, annon lectio primaria **ኦሁ፡** fuerit). — Hinc orta est phrasis usitatissima a) **እሆ፡ብሀለ፡** *obtemperare, obsequi, annuere, morem gerere, obsecundare, indulgere, veniam dare*: **ኢትበልዎ፡እሆ፡ለፍትወቱ፡** (ὑπακούειν) Rom. 6, 12; **እሆ፡ይቤሎ፡** 4 Reg. 16, 9; Sir. 13, 9; 4 Esr. 10, 26; Jac. 4, 7 (ὑποτάγητε); **ወእሆ፡ኢይቤ፡** ἠπείθησε 4 Reg. 5, 16; Jac. 5, 6 rom.; Jac. 3, 3 (πείθεσθαι, de equis praedicatur); **እሆ፡ብሂልየ፡ለመማክርትየ፡** πειθομένου μου τῶν συμβούλων Esth. 3 apocr.; **እሆ፡በልነ፡** συγκατάθου

γμῖν Dan. ap. 1, 20; አሆ፡በሎ፡ συγγνώμην ἔχε Sir. 3, 13; Eph. 4, 2; አሆ፡ብሂሎት፡ *obsequium*, ut: በእንተ፡አሆ፡ብሂሎቱ፡ወትሕትናሁ፡ Phlx. 129; *indulgentia*, μακροθυμία vel ἀνοχή Rom. 2, 4. 3, 26; አሆ፡በሃሊ፡ *obsequens, tractabilis* Jac. 3, 17; Phlx. 99; Deg. b) አሆ፡አበለ፡ *persuadere*: Matth. 27, 20; 4 Esr. 3, 59; Jsp. p. 290; Sx. Tachs. 5. — *Voc. Ac.*: አሆ፡ብ፡በ፩ ።

አህቡይ፡ *simiae* vid. sub ሆባይ፡ c. 9.

አል፡ adv. negandi [אַל] obsoletum, nonnisi cum praep. በ፡ seq. pron. suff. compositum reperitur, sc. 1) Sing. III p. አልቦ፡ vel አልቦቱ፡ m., አልባ፡ vel አልባቲ፡ f., II p. አልብከ፡ m., አልብኪ፡ f., I p. አልብየ፡; Pl. III p. አልቦሙ፡ m., አልቦን፡ vel አልቦንቱ፡ f., II p. አልብክሙ፡ m., አልብክን፡ f., I p. አልብነ፡ *non est penes eum, te, me* vel *ei, tibi, mihi* i. e. *non habere*; c. c. Acc. vel Nom. rei, qua quis caret (gramm. § 176 h): አልብየ፡ምተ፡ Joh. 4, 7. 8, 49; ኀይል፡አልብየ፡ Ps. 68, 2; 1 Reg. 21, 4; አልብነ፡ክፍለ፡ 2 Reg. 20, 1; Matth. 14, 17; 1 Joh. 1, 8; Act. 8, 21; Matth. 6, 1. 16, 8; 1 Cor. 11, 22; 2 Cor. 6, 10; Jos. 22, 25; ዘአልቦ፡ክንፈ፡ Lev. 11, 10; Matth. 9, 36. 13, 6. 22, 24. 25; አልቦቱ፡ውሉደ፡ Num. 27, 4. 9. 10. 11; ሀገር፡ዘአልባ፡ጥቅመ፡ Prov. 25, 28; Jac. 3, 8; እንተ፡አልባቲ፡ኍልቈ፡ Ps. 39, 16; አለ፡አልቦሙ፡ልበ፡ 48, 10. 12; Judith 5, 23; ለእመ፡ቦንቱ፡ቅጽረ፡ወለእመ፡አልቦንቱ፡ Num. 13, 19; c. ለ፡ vel sine ለ፡ ejus, qui habet, ut: ለዐርከ፡ምእመን፡አልቦ፡ተውላጠ፡ Sir. 6, 15; ወሐናስ፡አልባቲ፡ውሉዳ፡ 1 Reg. 1, 2; Matth. 8, 20; አልቦሙ፡ኍልቍ፡ዘመዶሙ፡ Judith 5, 10; Hen. 25, 4. α) abs.: አልቦ፡ *nihil habet* Matth. 13, 12; ይኄይሰከ፡ተሀሉ፡እንዘ፡አልብከ፡እምተሀሉ፡እንዘ፡ብከ፡ Lud. e Vit. Dan. b) አልቦ፡ seq. subst. crebro vicem adjectivorum negativorum explet (*in-*): ዘአልቦ፡አሰር፡ ἀνεξιχνίαστος Job 34, 24; እንተ፡አልባቲ፡ኍልቈ፡ *innumerabilis* Ps. 39, 16; ዘአልቦ፡ኀጢአተ፡ ἀναμάρτητος Joh. 8, 7; ወአልቦሙ፡ምሕረተ፡ ἀνελεήμονες Rom. 1, 31; ዘአልቦ፡ሐሜት፡ ἀνέγκλητος Tit. 1, 7; Gen. 37, 24; Jud. 16, 7; Hen. 26, 3. 4. 5. 39, 6. 40, 1. 2) አልቦ፡ vel አልቦቱ፡ *non est, non datur* vel *reperitur, deest*, c. c. Nom. vel Acc. rei vel pers., quae non est: አልቦ፡በዕደ፡ 1 Reg. 21, 9; አልቦቱ፡ዝየ፡ዘማ፡ Gen. 38, 21. 22. 47, 4. 13; Ex. 10, 14. 12, 30; Num. 20, 5; Ps. 5, 10. 13, 1. 35, 1. 37, 3; Rom. 3, 10. 11. 18; Hen. 18. 12; c. ለ፡ ejus, cui non est: Num. 20, 2; Matth. 13, 5. a) አልቦ፡ዘ፡ α) *nullus, nemo*: አልቦ፡ዘይቀብሮሙ፡ Jer. 7, 33; Ps. 6, 5. 13, 2. 21, 11. 70, 12; አልቦ፡ዘይፈእየኒ፡ Sir. 23, 18; አልቦ፡ለዘ፡አዘዘ፡ይግበሩ፡ኀጢአተ፡ Sir. 15, 20; Apoc. 3, 8; አልቦ፡ገብር፡ዘይክል፡ Luc. 16, 13. 23, 53; neque hac constructione Subjunctivus prohibetur, ut: አዘዝኩ፡ከመ፡አልቦ፡ዘይልክፍኪ፡ Ruth 2, 9; 3 Joh. 7; Gal. 6, 17; Col. 2, 16. β) *nihil*: ያእምር፡ከመ፡አልቦ፡ዘይኄይስ፡እምፈሪሀ፡እግዚ"፡ Sir. 23, 27; Matth. 5, 13. 10, 26. 17, 20; አልቦ፡ምንትኒ፡ዘይትኀባእ፡እምኔሁ፡ Job 34, 21; ከመ፡አልቦ፡ዘይሥንቱ፡ለፍኖት፡ Marc. 6, 8; Luc. 3, 13. γ) *non est ut* i. e. simpliciter *non* vel *ne*: አልቦ፡ዘይኔብር፡ውስቴቶሙ፡ሰብእ፡ Jer. 4, 29; አልቦኑ፡አባ፡ዘአትረፍከ፡በረከተ፡ሊተኒ፡ Gen. 27, 36; አልቦ፡ሰብእ፡ዘይርአይከ፡ *vir ne te videat* Ruth 3, 3; Gen. 45, 21. b) አልቦ፡አመ፡ *numquam* Jud. 19, 30; Matth. 9, 33 rom.; 21, 16. 42; አልቦ፡ግሙራ፡አመ፡ Hen. 24, 4; አልቦ፡አመ፡ኢ፡ *numquam non* Lit. Orth. c) አልቦ፡ኀበ፡ *nusquam*: አልቦሙ፡ኀበ፡ይትኀብኡ፡ (non habent ubi se abdant i. e.) *nusquam se abdere poterunt* Sir. 17, 15. 3) Absolute ponitur: *non, minime, nequaquam* a) ubi respondetur ad quaestionem: Num. 22, 30; Zach. 4, 13; Joh. 1, 21; Matth. 13, 29. b) ubi aliquid recusatur vel abnuitur: Gen. 18, 15. 19, 2. 23, 5. 42, 10. 12; Ex. 10, 25; 1 Reg. 8, 19; Ruth 1, 13; Tob. 10, 9; Matth. 5, 37 (opp. እወ፡); 2 Cor. 1, 17; Jac. 5, 12. c) in enunciationibus (interrogationibus) disjunctivis: ከመ፡ይርአይ፡እመ፡ይሜርሖ፡ፍኖቶ፡ወለእመኒ፡አልቦ፡ Gen. 24, 21. 42, 16; Ex. 16, 4; Num. 11, 23; Marc. 12, 14.

አል፡ articulus arabicus, اَلْ, quem in quibusdam nominibus e sermone arab. haustis servarunt Aethiopes, ut: አልሐት፡ (vid. supra c. 117), አልቆጶስ፡ (c. 419), al.

አላ፡ (i. e. *allá*) particula adversativa [simili modo composita atque إِلَّا, gramm. § 168, 6] a) plerumque praevia negatione: *sed*, Gen. 3, 5. 17, 15. 40, 23; Num. 10, 30. 11, 20; Deut. 7, 5. 9, 4. 5; Prov. 23, 31. 24, 8; Jer. 50, 3; Sir. 24, 34; Judith 2, 13. 12, 2. 13, 20; Hen. 5, 2. 4; 4 Esr. 6, 23. 25; Asc. Jes. 7, 15. 8, 5. 7; Matth. 5, 15. 17. 6, 13. 9, 13. 24. 10, 20. 34. 15, 11. 16, 12. 17. 22, 30; Joh. 1, 13. 3, 16 al.; post *non tantum* አላ፡—ሂ፡ vel አላ፡—ኒ፡ *sed etiam* Deut. 29, 14; 1 Petr. 2, 18 Platt, vel አላ፡—ዓዲ፡ Act. 26, 29, vel አላ፡ Joh. 11, 52; Act. 19, 26. b) sine praevia negatione: *sed, at, verum enim vero* (crebrius ወባሕቱ፡) Gen. 48, 19. Num. 14, 21; Asc. Jes. 7, 21; አላ፡ባሕቱ፡ Cyr. c. Pall. f. 72; Lud. ex Hist. VII Puer.

አለ፡ pron. rel. Pl. vid. sub ዘ፡
አላ፡ pron. dem. Pl. f. vid. sub ዝ፡
አሉ፡ pron. dem. Pl. m. vid. sub ዝ፡

አሌ፡ interj. dolentis vel minantis: *vae* [אַלְלַי; אֲלַי; اَلْ ...; vid. etiam ወይሌ፡] seq. praep. ለ፡, sc. I p. S. አሌ፡ሊተ፡ Mich. 7, 1; Jes. 6, 5 var.; Jer. 1, 6. 4, 31 (አሌ፡ሊተ፡አነ፡). 15, 10; Job 10, 15. 19, 5; 1 Cor. 9, 16 et አሌልየ፡ Lud. e Vit. Dan.; Pl. አሌለነ፡ vel አሌ፡ለነ፡ Jer. 4, 13. 6, 4; II p. S. m. አሌ፡ለከ፡ Num. 21, 29 FH; f. አሌ፡ለኪ፡ Koh. 10, 16; Jer. 13, 27; Matth. 11, 21; Pl. m. አሌ፡ለክሙ፡ vel አሌለክሙ፡ Sir. 41, 8; Matth. 23, 13—29; III p. S. m. አሌ፡ሎቱ፡ Koh. 4, 10; Jer. 22, 18 var., plerumque አሌሎ፡ Hab. 2, 6. 9; Hos. 9, 12; Jes. 1, 4. 3, 11. 28, 1; Jer. 22, 18; Sir. 2, 12. 13; Matth. 18, 7; etiam አሌ፡ሎ፡ለሞተ፡ዐማፂያን፡ Job 31, 3; f. አሌላ፡ Jes. 3, 9. 18, 1. 29, 1; Jer. 28, 2; Mich. 7, 1; Nah. 3, 1; Hez. 24, 9; Apoc. 12, 12; Pl. m. አሌ፡ሎሙ፡ Jes. 1, 24. 5, 8. 11. 18—22; Sir. 2, 14; Judith 16, 17; Apoc. 8, 13 Judae 11; f. አሌሎቶን፡ Hez. 13, 18, vel አሌሎን፡ Ps. 30, 21; Marc. 13, 17; vel አሌ፡ሎን፡ Matth. 24, 19. — *Voc. Ac.*: አሌሎ፡ዘ፡ወይ፡ለሕንሰ ።

ኤሎሂ፡ n. prgr. i. e. vel אֱלֹהִי *Deus* seq. Gen., 1 Reg. 1, 11 vel אֱלֹהַי *Deus meus* Matth. 27, 46; Marc. 15, 34; poetice: *Deus* in genere, ut: ሰላም፡ለእሞጽ፡ነባቤ፡ቃሉ፡ለኤሎሂ፡ Enc. Pag. 5.

እለሌ፡ subst. dubiae significationis, fortasse *admissarius* (coll. **እለሌ፡** *male ass* Isenb. lex. amh. p. 112): **ምልአተ፡ከርሥ፡ዘእንበለ፡ዐቅም፡ከመ፡እለሌ፡ፈረስ፡ወከመ፡ሐራውያ፡ዘገዳም፡** Macc. f. 24.

ኢሉሊ፡ vid. sub **አይሉል፡**

ኤላም፡ n. prgr. αἰλάμ (אֵילָם) *vestibulum* in specie templi, *porticus:* Hez. 8, 16. 40, 6 seq.; 2 Par. 3, 4; 3 Reg. 6, 7. 7, 3. 43. — *Voc. Ae.:* **ኤላም፡ዘ፡ድርገት፡መውረጃ ።**

ኤልሳ፡ n. prgr. sc. ἄλση *luci, nemora,* Did. ed. Platt p. 48; Voc. Ae., ubi inter nomina idolorum enumeratur **ኤልሳ፡**
አልሶድስ፡ n. prgr. ἀλσώδεις, ab ἀλσώδης *nemorosus* Hez. 27, 6.

አለስትዮ፡ vid. sub **ሐለስትዮ፡** c. 67.

ኤሎቄ፡ n. prgr. sc. ἕλιξ (Dat. ἕλικι) *palmes vitis,* quod interpres tamquam n. pr. interpretatus est: **ዕፀ፡ኤሎቄ፡** Gen. 49, 11; M. M. f. 53.

አሊቄ፡, **አሌቄ፡**, **ኤሌቄን፡**, **ኤሌቅ፡** n. prgr., ἁλυκή sc. θάλασσα, *salsum* sc. mare i. e. mare mortuum, Jos. 15, 2; Num. 34, 3. 12; Deut. 3, 17; Gen. 14, 3. 8. 10.

እለ፡ቄጥሩ፡ vel **ኤሌቄጥሩ፡** n. prgr., ἤλεκτρον, *electrum* Hez. 1, 4. 27. 8, 2. — *Voc. Ae.:* **እለ፡ቄጥሩ፡ዘ፡ዖፍ፡ዘረብዕ፡ርእሱ፡** (!!).

አልቦ፡ *non est, non habet* vid. sub **አል፡** c. 717.

እልባልተሪቦን፡ n. prgr. corruptum sc. πάτερ ἡμῶν *Pater noster* c. Artic. arab.: **ጸለየ፡በቅድሜሆሙ፡እልባልተሪቦን፡ዘውእቱ፡አቡነ፡ዘበሰማያት፡** Sx. Mag. 27.

አልባስጥሮስ፡ et **አልበ"፡** n. prgr. sc. ἀλάβαστρος *alabaster,* Marc. 14, 3; Luc. 7, 37.

እልታኅ፡ vid. sub **ለትኅ፡** c. 46.

አለቲኖን፡ n. prgr. sc. ἀληθινός *verus,* Lit. 158, 4.

አሎን፡ n. prgr. sc. (θάλασσα τῶν) ἁλῶν, mare *salsum* i. e. mortuum: **ባሕረ፡አሎን፡** Jos. 3, 16. 12, 3; **ቈላተ፡አሎን፡** 2 Reg. 8, 13 E; etiam **ኤሎን፡** Gen. 14, 3.

እሉንቱ፡ m., **እላንቱ፡** f. Pl. pron. dem. vid. sub **ዝንቱ፡**
እሊአሁ፡, **እሊአከ፡**, **እሊአየ፡** pron. possess. vid. sub **ዘ፡**
እልኩ፡, **እልክቱ፡**, **እልክቱ፡** pron. dem. Pl. vid. sub **ዝኩ፡**

ኤሌዎን፡ vid. sub **ኤልያስ፡**

ኤልዩ፡ n. prgr. sc. 'Ελιούδ, nomen *gigantum* cujusdam generis, Kuf. p. 31.

ኤልያስ፡ n. prgr. sc. ἐλαία (Gen. ἐλαίας) *olea, oliva* Deut. 8, 8; Kuf. p. 66; Hen. 10, 19; Rom. 11, 17. 24 ant.

ኤሌዎን፡ n. prgr. sc. ἐλαιῶν *olivarum* (*oliveti*) sc. mons, Luc. 19, 29. 21, 37.

አልያጦን፡ vel **ኤሊዬጦን፡** n. prgr. sc. ἁλιαίετος (in Acc.), *aquila marina,* Lev. 11, 13; Deut. 14, 12. — *Voc. Ae.:* **ኤልያጦን፡ዘ፡ዘማች፡አሞራ፡**; sec. Lud.: **ሀባብ፡ውኅጥ፡** (de quo vid. ejus Lex. Amh. c. 48).

አለደ፡ I, 2 [in caeteris linguis frequentantur كلز كلد كلت لقط ܠܩܛ לקט; vid. **ከለሰ፡**] *legere, colligere,* lapides Gen. 31, 46; stipulam Ex. 5, 12; mannam Num. 11, 8; coturnices 11, 32; ligna Num. 15, 32; **ጳውሎስ፡አሊዶ፡ብዙኀ፡ዕፀ፡** Act. 28, 3 rom.; aes Deut. 8, 9; flores et fructus, Lud. ex Enc.; *conquirere* homines, ut: (Salome, soror Herodis) **አለደቶን፡ውስተ፡ፍኖት፡ለብዙኃት፡አንስት፡ይጽአላሃ፡ለማርያም፡** (quae contumeliis vexarent Mariam) Jsp. p. 327. — *Voc. Ae.:* **አለደ፡ዘ፡ከመረ ።**

ተአለደ፡ III, 2 *colligi, congregari, coacervari,* **ይትኤለድ፡** M. M. f. 24; **ውስተ፡አሐተኔ፡ኀበ፡ተአለዱ፡** Enc. Genb. 18; **እንዘ፡ትትኤለዱ፡** Enc. Mij. 1; **ይትአለዱ፡ወይትጋብኡ፡ኵሎሙ፡እስራኤል፡** 2 Reg. 17, 11; **ወአንትሙሰ፡ናሁ፡ተአለደ፡ውስቴትክሙ፡ኵሉ፡ነውር፡** Jsp. p. 372.

እሉድ፡ part. *collectus:* **ዕፀው፡እሉዳን፡** Gad. T. H.

አላድ፡ subst. *moneta, numisma,* **አላደ፡ዲናር፡** Matth. 22, 19; „Aethiopibus in specie est dimidium unciae", Lud. auct. Greg.; sec. Isenb. p. 113: „half a dollar, worth half an ounce of silver".

አላዲ፡ n. ag. *compilator:* **አላዲሁ፡ለዝንቱ፡መጽሐፍ፡** F. N. 15.

አላዶ፡ n. act. *lectio, collectio,* **አላዶ፡ብርዕ፡** Cod. Mus. Brit. LIV, n. 7.

ምእላድ፡ subst., Pl. **ምእላዳት፡** locus ubi quid colligitur, *collectaculum, receptaculum,* aquae Gen. 1, 9; **ምእላዲሆሙ፡ለማያት፡** Kedr f. 12; **ምእላዳት፡** aquae Clem. f. 25; Const. Ap. 60 (65); **ወምእላደ፡ገበርክሙ፡ማእከለ፡፪አረፍት፡** Jes. 22, 11 vrs. nov.; *cisterna* Jer. 28, 36 vrs. alt. (πηγή); *congeries, acervus* Lud. e Lit. Mss.; liber compilatus, d'Abbadie Cat. p. 164.

አለዳስ፡ vel **አላዳስ፡** vel **አለዶስ፡** n. prgr., ut videtur, proprie 'Ελλάδος (ab 'Ελλάς, quam terram aliâs nominant **ኤላድ፡** Jes. 66, 19; **ኤልዳ፡** Act. 20, 2 rom.; Enc. Genb. 9; vel **ኤለዳ፡** Act. 20, 2 Platt), ut: **ለአህጉር፡ወለአሕዛብ፡ወለሕዝብ፡ወለምድር፡ወለባሕር፡ወለአለዶስ፡ወለዐር፡ወለኵሉ፡ዓለም፡** N. T. rom. in Proleg.; at Abyssini, etiam antiquiores, in loco modo laudato *insulam* vel *insulas* interpretantur (*Voc. Ae.:* **አላደስ፡ዘ፡ደሴት፡**), neque dubium videtur, quin hunc sensum huic vocabulo subjecerint auctores librorum Kbr. Nag. et M. M., ut: **ገብሩ፡ሕገ፡ለነገሥት፡መንግሥት፡ወለእለ፡ውስጥ፡ወለእለ፡አፍአ፡ወለሕዝብ፡ወለአላዳስ፡ወለአህጉር፡ወለበሓውርት፡** Kbr. Nag. n. 92; **በባሕር፡ወየብስ፡በአሕቁል፡ወአለዳስ፡** M. M. f. 60.

ኢላጢ፡ v. **ኢሌጢ፡** n. prgr. sc. ἐλάτη, *abies* Hez. 31, 8.
ኢላጢኖስ፡ v. **ኤላጦኖስ፡** ἐλάτινος *abiegnus* Hez. 27, 5.

አልፍ፡ subst. et n. numer., plerumque m., Pl. **አእላፍ፡**, Pl. Pl. **አእላፋት፡** [אֶלֶף ‎أَلْف ‎آلَاف]; rem numeratam plerumque appositione sibi conjungit. 1) *mille, numerus millenarius*, χίλιοι, χιλιάς, sed hoc sensu vocabulum non usurpatur, nisi ubi indefinite loquuntur: **እስከ፡ አልፍ፡ ትውልድ፡** Deut. 5, 10. 7, 9; **አሐዱ፡ እምአልፍ፡** Sir. 6, 6; Job 9, 3; **አልፍ፡ መዛግብተ፡ ወርቅ፡ ዐበይት፡** Sir. 41, 12; **እለ፡ ይውሕዱ፡ የአክሉ፡ እልፈ፡** Jes. 60, 22; **አእላፍ፡ ወርቅ፡ ወብሩር፡** Ps. 118, 72; χιλιάδες **አእላፍ፡** Ex. 34, 7; Num. 31, 5; Deut. 33, 17; 1 Reg. 23, 23; Jer. 3, 21 (ubi interpres χιλίων pro χειλέων legit). 39, 18; Mich. 5, 1; Ps. 83, 10; **አእላፈ፡ አእላፋት፡** Dan. 7, 10; **ርእሳነ፡ አእላፋት፡** χιλίαρχοι 1 Par. 13, 1; 2 Par. 1, 2; **አርእስተ፡ አልፍ፡** 1 Par. 15, 25. 27, 1. 29, 6; **መላእክተ፡ አእላፍ፡ ወአምአት፡** 28, 1. 2) ubi numeros accuratius definiunt: *decem millia, myrias*; ejus character est ፼; 1 Reg. 18, 7. 8; **ክልኤቱ፡ እልፍ፡ ወኀምሳ፡ ምእት፡** Hez. 45, 1; **ሠለስቱ፡ አልፍ፡ ብእሲ፡** 1 Reg. 4, 10; **ቀተሉ፡ እልፈ፡ ብእሴ፡** Jud. 1, 4; Luc. 14, 31; Matth. 18, 24; **ዐሠርቱ፡ ወክልኤቱ፡ እልፍ፡** Jon. 4, 11; **ስሳ፡ እልፍ፡ አጋር፡** Sir. 16, 10; **ስሳ፡ እልፍ፡** (v. **አእላፍ፡**) **አጋሬን፡** 46, 8; **ሠላስ፡ እልፍ፡** Enc. Genb. 25; **ይቀትል፡ ብዙኀ፡ አእላፈ፡** Dan. 11, 12; Mich. 5, 7; Deut. 33, 17; Ps. 90, 7; **መጽአ፡ በአእላፍ፡ ኀይሎሙ፡** Judith 16, 3; Ps. 3, 6; Hebr. 12, 22; **አእላፍ፡** (v. **አእላፈ፡**) **አባግዕ፡** Dan. ap. 3, 16; **ይበርህ፡ እምአእላፈ፡ አእላፍ፡ ፀሐይ፡** Sir. 23, 19; Apoc. 5, 11; Gen. 24, 60; Hen. 40, 1. 71, 8; Lit. 163, 4.

ትእልፊት፡ subst. *decem millium multitudo*: **መጽአ፡ በትእልፊት፡ ቅዱሳን፡** Hen. 1, 9. 21, 6; **ትእልፊተ፡ ትእልፊት፡** *decies millies dena millena* Hen. 14, 22. 40, 1. 60, 1; **ትእልፊተ፡ አእላፋት፡** μύριαι μυριάδες Dan. 7, 10; Hen. 71, 8. 13; Lit. 163, 4.

ትእልፍት፡ i. q. **ትእልፊት፡**, ut: Judaei **አሪተ፡ ተወክፉ፡ ወትእልፍተ፡ ሠናያት፡ ረከቡ፡** μυρίων ἀγαθῶν ἀπήλαυσαν, hom. Rhegini in Cyr. f. 109.

ምእልፊት፡ subst. i. q. **ትእልፊት፡**, ut: **ምእልፊተ፡ አእላፍ፡** Ps. 67, 18; Org. 7; Acc. adv.: **ምእልፊተ፡** χιλιοπλασίως Deut. 1, 11; ἐν μυριότητι *decem millibus modis* Sap. 12, 22.

አሌፍ፡ nomen literae alphabeti Hebraici primae, Ps. 118, 1; Thren. 1, 1. 2, 1. 3, 1. 4, 1; ubi de psalmis agitur, siglo **አሌፍ፡** Ps. 118, 1—8 notatur, ut: **ወእምዝ፡ ትብል፡ አሌፍ፡ እስከ፡ ላሜድ፡** Genz. f. 63; **አሌፍ፡ እስከ፡ ታው፡** (i. e. Ps. 118), Kedr f. 4.

አልፋ፡ nomen literae alphabeti Graeci primae: Chr. ho. 9; Reg. Pach.; Apoc. 1, 8. 21, 6. 22, 13; inde passim Christo seu cognomentum tribuitur I Sal. Mar. 5; **ክርስቶስ፡ አልፋ፡** Enc. Ter 24; **በሥምረተ፡ አልፋ፡** Enc. Mag. 12; et Spiritui S.: **ሰላም፡ ለርደትከ፡ ጰራቅሊጦስ፡ አልፋ፡** Enc. Genb. 18.

አሎፍሊ፡ et **ኢሎፍሊ፡** n. prgr. sc. ἀλλόφυλοι (*alienigenae*) i. e. *Philistaei*, Jud. 3, 3 seq. (c. annot.); Ps. 59, 9. 82, 6. 107, 10; 1 Reg. 4, 1. 5, 1; etiam **አሎፊል፡** Jud. 3, 31; **አሎፍል፡** Jud. 13, 1. 14, 1 seq.

ኢሎፍላዊ፡ adj. *Philistaeus* 1 Reg. 10, 5. 17, 8. 10.

አሐ፡ subst. *boves, vaccae* Luc. 14, 19 rom. (**አልህምት፡** Platt); „vox Tigrensis est" Lud. [cfr. ሀሂር *bos, vacca*]

አሐሩ፡ subst. dubium, *aries*: **አሐሬ፡ በግዕ፡** κριὸς ἐκ προβάτων (in pluribus codicibus; in alio codice a me inspecto: **አሐጕሬ፡**, sine dubio pro **አሕኵሬ፡** pro **አሕሩግ፡** a **ሐርጌ፡**) 2 Esr. 10, 19. [Si lectio sana est, nescio an comparare liceat דָּכָר].

አሐቲ፡ *una* vid. sub **አሐዱ፡**

አሐዝ፡ አሕዝ፡ vid. sub **አኀዘ፡**

አሐደ፡ rad. inus. (quamquam Rad. Abb. exhibent: **አሐደ፡ ዘ፡ ፩አደረገ፡**), vid. **ወሐደ፡**

አሐድ፡ subst., Pl. **አሐዳት፡** *unio*; **አሐዳት፡** *uniones* seu numeri ab uno usque ad decem, Abush. 11. — Hinc

አሐዱ፡ n. numer., f. **አሐቲ፡** (pro **አሐድቲ፡**), Acc. m. **አሐደ፡**, f. **አሐተ፡** (gramm. § 158); raro c. pron. suff., ut: **አሐድን፡** Macc. 10, 37 Platt (**አሐደን፡** rom.), *unus, -a, -um*; ejus character est ፩; [אֶחָד ‎أَحَدٌ; amh. inserta nasali **አንድ፡**]: **እግዚ"፡ አሐዱ፡ ውእቱ፡** Deut. 6, 4; Rom. 3, 30; **ውእቱ፡ አሐዱ፡ ውእቱ፡ በሕቲቱ፡** 1 Esr. 4, 7; Jes. 51, 2; **አሐዱ፡ ውእቱ፡ ኄር፡** Matth. 19, 17; **ኖላዌ፡ አሐደ፡** Hez. 34, 23; Gen. 1, 9. 2, 24. 11, 6; **አሐተ፡ ቃለ፡** Job 9, 3; **አሐቲ፡ ነጠብጣበ፡ ማይ፡** Sir. 18, 10; **በአሐቲ፡ ዕለት፡** Gen. 27, 45. 33, 13. 34, 16. 40, 5, al.; **ዕሥራ፡ ወአሐተ፡ ዕለተ፡** Dan. 10, 13; 3 Reg. 15, 10; Gen. 32, 23; **ዘአሐዱ፡ ቀርኑ፡** *monoceros* Ps. 21, 22; seq. **እምኔ፡**, ut: **ኩን፡ ከመ፡ አሐዱ፡ እምኔሆሙ፡** Sir. 35, 1; Lev. 13, 2; Ps. 81, 7; Luc. 15, 15; Marc. 8, 28; vel **እምውስተ፡** Marc. 9, 17; 1 Reg. 9, 3; (an etiam per st. c.? **አሐተ፡ ጸራይቀ፡ ናእት፡** Num. 6, 19). a) passim: *primus*, in numerandis annis, ut: **እስከ፡ አሐቲ፡ ዓመተ፡ መንግሥቱ፡** Dan. 1, 21; 3 Reg. 16, 23; cfr. Apoc. 9, 12. b) *singuli, unusquisque* vel *quisque*, ፩፩ Gen. 40, 5; Ex. 32, 27. 35, 21; Num. 13, 2. 16, 17; Jes. 6, 3; Jer. 19, 9. 22, 8. 27, 16. 38, 30; Jos. 3, 12; Asc. Jes. 3, 27; Jac. 1, 14; vel **ለለ፩፩** vel **ለለ፩** Ex. 12, 4. 18, 16; Luc. 4, 40; vel **በበ፩** vel **በበ፩፩** 4 Esr. 11, 20; Num. 34, 18; Joh. 8, 9. 21, 25. c) *aliquis, quidam*, τίς Job 1, 1; **አሐተ፡ ጽድቀ፡** ῥῆμά τι ἀληθινόν Job 4, 12; Tob. 2, 4; Gen. 38, 1. 39, 11; Ex. 2, 1; Num. 22, 41; Luc. 1, 5. 10, 38. 13, 23; Joh. 11, 1; εἷς **አሐተ፡ ዕለተ፡** 1 Reg. 27, 1; Gen. 21, 15. 22, 2; εἷς τις Marc. 14, 47; Luc. 22, 50; ὁ Ruth 2, 3; 2 Reg. 17, 17; etiam ubi Graecus nec articulum nec τίς habet Gen. 38, 2; Ex. 2, 15; 2 Reg. 23, 11; 4 Reg. 6, 26. d) in enunciationibus negativis: *ullus, quisquam*, **እንበለ፡ ምክንያት፡ አሐዱ፡** Enc. Mag. 3; vel cum negatione: *nullus, nemo* Matth. 10, 29; Luc. 12, 6; plerumque **ወኢአሐዱ፡** (οὐδὲ εἷς, *ne unus quidem*) Matth. 10, 29. 27, 14; 1 Joh. 1, 5; Ex. 10, 15; Num. 16, 15; 1 Reg. 14, 36; **ወኢአሐቲ፡** Sir. 42, 20. e) *idem*: **እምአሐዱ፡ አፍ፡** ἐκ τοῦ αὐτοῦ στόματος Jac. 3, 10; Gen. 40, 5; vel *unus idemque*, ut: **እለ፡ አሐዱ፡ ቃሎሙ፡** μὴ διλόγους 1 Tim. 3, 8. f) *unus-alter, alter-alter, alius-alius* α) ፩—፩ Ex. 17, 12. 26, 10; Lev. 5, 7; Deut. 21, 15; Jud. 16, 29; 1 Reg. 10, 3; Matth. 20, 21. 24, 41; **ይትዌለጥ፡ ፩እም፩** Hen. 24, 2; Asc. Jes. 10, 29. 31; **አሐቲ፡ እምአሐቲ፡** Koh. 7, 27. β) ፩—ካልኡ፡ Ps. 11, 2; Matth. 24, 40. 41; Ex. 1, 15. 18, 3. 4; Ruth 1, 4; **አሐዱ፡ ምስለ፡ ካልኡ፡** Sir. 16, 28; **ሶበ፡ አሐዱ፡ የሐንጽ፡ ወካልኡ፡ ይነሥት፡** Sir. 31, 28. 29. γ) *unicus* (alias **ዋሕድ፡**): **አሐቲ፡ አነ፡ ለአቡየ፡** (μία, μονογενής) Tob. 3, 10. 15. h) **ከኑ፡ አሐደ፡** *unus*

sunt vel *facti sunt* Joh. 17, 21. 22; ወ፩ይከውን፡ዘርአሙ፡ምስለ፡ውሉደ፡ሰብእ፡ Hen. 39, 1. i) f. አሐቲ፡ pro neutro usurpatur: *unum*, ከመ፡ይግበር፡አሐተ፡እምእላንቱ፡ኵሎን፡ Hez. 16, 5; አሐተ፡ሰአልኩ፡ Ps. 26, 7. k) አሐተ፡ α) *semel*, ut: አሐተ፡ለዓመት፡ Kuf. 6; Jud. 6, 39. 16, 18. 28. β) *unâ*, *simul:* SS. Trinitas, ዘአሐተ፡ይሰገድ፡ (quae simul adoratur), Org. 1. l) affixo ኒ፡, sc. አሐተኒ፡ *in unum, unâ*, vid. sub ኒ፡ c. 630.

እሑድ፡ n. temporale, Pl. እሑዳት፡, *primus hebdomadis dies, feria prima, dominica:* በዕለተ፡እሑድ፡ Act. 20, 7; Apoc. 1, 10; በበእሑድ፡ 1 Cor. 16, 2; ለጸቢሐ፡እሑድ፡ Matth. 28, 1; በእሑድ፡ሰንበት፡ Marc. 16, 2; Luc. 24, 1; ና ክብር፡እሑደ፡ሰንበተ፡ Did. 38; ሰንበተ፡እሑድ፡ Lud. Comm. hist. p. 239 n. 8; በእሑዳት፡ F. M. 1, 4; F. N. 19; ኵሉ፡ለያልየ፡እሑዳት፡ F. M. 10, 3; በለያልየ፡እሑዳት፡ Phlx. 83.

አመ፡ vel አሚ፡ particula temporis; forma አሚ፡ antiquitus usitatior erat (ut in N. T. rom. Matth. 11, 22. 17, 22. 19, 28; Luc. 11, 31; Herm. p. 52), posthac አመ፡ communi usu recepta est, nisi quod ante pron. suff. forma አሚ፡ semper conservata est. [De etymo vid. gramm. § 64, b; Hupfeld in Zeitschrift für die Kunde des Morgenlandes Bd. II p. 139; Ewald in Göttinger Gelehrte Anzeigen 1857 p. 1884.]. A) Adv. rel. temporis: *quo, qua, quibus, quum*, ut: ውእቱ፡አሚረ፡አመ፡ኀልቁ፡ብዙኃን፡ Jes. 30, 25. 26; ከመ፡ትካት፡አመ፡ (*ut olim quum*) Job 29, 3 seq.; በእንታክቲ፡ዕለት፡አመ፡ይነብሩ፡ሕዝብየ፡በሰላም፡ትትነሣእ፡ Hez. 38, 14. 18; ዕለት፡አመ፡ወለድተኒ፡እምየ፡ Jer. 20, 14; Joh. 4, 21; Marc. 6, 21. 14, 12. a) አመ፡ዕለት፡ (pro ዕለት፡አመ፡ per attractionem, nisi hanc phrasin e lit. C, 1 interpretari malueris) *quo die* Gen. 3, 5; Koh. 12, 3; Jer. 7, 22. 11, 4; 4 Esr. 10, 62; Kuf. 3; አመ፡ዕለተ፡ይድኅኑ፡ Sir. 3, 31; Ex. 32, 34; አመ፡መዋዕለ፡ *quibus diebus* 2 Reg. 7, 11. 11, 1; አመ፡መዋዕለ፡ትዴለው፡ Sir. 18, 25; እምአመ፡ዕለተ፡ *ex quo die* Lev. 6, 13; 2 Reg. 13, 32. b) አልቦ፡አመ፡ *numquam, nondum*, ut: Job 4, 7; ይነቅህ፡ዓለም፡ዘአልቦ፡አመ፡ነቅሀ፡ 4 Esr. 5, 32 (deest in ed. Laur.); plura exempla vid. sub አልቦ፡; ኢአመ፡ *numquam*, Lud. e V. S. c) በአመ — በአመ፡ *modo — modo* 2 Reg. 11, 25. B) Conj. 1) አመ፡(አሚ፡) *quo tempore, tum quando, quum, ubi*, c. Perf.: Gen. 16, 16. 20, 13; ከመ፡አመ፡ወፅኡ፡እምነ፡ግብጽ፡ Jes. 11, 16; አመ፡ልህቀ፡ Jer. 2, 2. 21, 1; Bar. 1, 2 (ἐν τῷ καιρῷ ᾧ); Ps. 50 tit.; 67, 8. 125, 1; Matth. 12, 3; Luc. 2, 21. 22. 42. 4, 25. 6, 3 al.; c. Perf. i. e. Fut. exacto: Gen. 40, 14. 50, 24; Num. 15, 2; አመ፡ኀልቀ፡፸ዓመት፡ Jer. 36, 10; አመ፡ሞትኩ፡ቅብረኒ፡ Tob. 4, 3; Joh. 8, 28; Rom. 11, 27; c. Imprf. i. e. Fut.: Gen. 50, 25; Hez. 33, 12 (ᾗ ἂν ἡμέρᾳ); Sir. 2, 14; Matth. 19, 28. 25, 31; Luc. 9, 26; 1 Petr. 1, 7; c. Imprf. i. e. Latinorum Imprf. vel Praes.: Gen. 11, 10. 35, 1; Ex. 5, 13; Ps. 113, 1; Prov. 8, 27; Tob. 12, 12. 14, 2; አመ፡ይፈጥሮ፡ለእጓለ፡እመሕያው፡ይእቲ፡አሚረ፡ይኬንን፡ Sir. 18, 7; in sententiis nominalibus Gen. 40, 13; አመ፡ሕያው፡ውእቱ፡ 2 Par. 10, 6; passim: *dum*, 1 Reg. 25, 16; Luc. 1, 8. 2, 2; አመ፡ትጼሎ፡ይከውን፡ከማከ፡ Sir. 6, 11; ዘአመ፡ይጼነስ፡ኢየሐዝን፡አመ፡ይጼለው፡እሮ፡ያስተፌሥሕ፡ 10, 31; 1 Tim. 1, 3. 2) Composita a) እምአመ፡ (vel እምነ፡አመ፡) *ex quo*, c. Perf. Job 31, 18; Jes. 44, 7; Jer. 7, 25; Bar. 1, 19; Hez. 28, 14; 2 Esr. 15, 14; Asc. Jes. 7, 12; 1 Reg. 8, 8; Gen. 11, 10; Ex. 5, 23; Jud. 19, 30; 2 Petr. 3, 4; c. Impf.: እምአመ፡ይወፅኡ፡አምክርሙ፡እሞሙ፡እስከ፡አመ፡ይትቀበሩ፡ Sir. 40, 1. b) እስከ፡አመ፡ *dum, usque dum, donec*, c. Perf.: እስከ፡አመ፡ከነ፡ 2 Esr. 15, 14; c. Imprf. Gen. 39, 16; Kuf. 11; 1 Reg. 22, 3; Ruth 1, 13; Matth. 16, 28. 18, 34 (እስከ፡አሚ፡). c) ለአመ፡ *in id tempus quo:* ታስተዴሉ፡ገጸከ፡ለአመ፡የዐግትዋ፡ለኢየሩሳሌም፡ Hez. 4, 7; ተዐገሡኒ፡ለአሚ፡እትነሣእ፡ Zeph. 3, 8. d) እንተ፡አመ፡ *si quando, quandocumque* seq. Impf. Sir. 19, 28. e) ዘአመ፡ *quod* (erat) *tum quum* Ps. 3 lit.; ዘአመ፡ንኡስ፡አጥባትኪ፡ Hez. 23, 21; Marc. 8, 19. C) Praep. 1) አመ፡ (v. አሚ፡) *tempore, in*, Abl. temporis: አመ፡ምንዳቤሆሙ፡ Jer. 2, 27; Ps. 32, 19; አመ፡ትፍሥሕት፡ Sir. 22, 23. 6, 12. 12, 8. 29, 2; አመ፡ማእረረ፡ሥርናይ፡ Judith 2, 27; አሚ፡ፍዳ፡ Luc. 11, 31 rom.; 1 Cor. 11, 24 rom.; ante nomina temporis: አሚ፡ዕለተ፡ደይን፡ Matth. 11, 22. 17, 23; አመ፡ዐሡር፡ወኀሙስ፡ዕለት፡ Ex. 16, 1; አመ፡ዕለተ፡እኪት፡ Sir. 11, 25; አመ፡መዋዕለ፡ጽጋብ፡ 18, 25; Jes. 9, 4; Ps. 77, 12; አመ፡ዕለተ፡እጼውዐከ፡ *eo die quo* i. e. *quo die* Ps. 55, 10 (vid. supra sub A, a); አመ፡፲ወ፫ዓመት፡መንግሥቱ፡ Jer. 1, 2; 4 Esr. 1, 1; Dan. 1, 1. 3, 1. 8, 1; Hez. 8, 1; ante nomina personarum, ut Luc. 4, 27. 2) composita a) እምአመ፡ *ex tempore, abhinc, inde a:* Lev. 25, 27; እምአመ፡መዋዕለ፡ኢዮስያስ፡ Jer. 43, 2; እምአሚ፡ቀዳሚት፡ዕለት፡ Hagg. 2, 15. 18; ጻድቃን፡ዘእምአመ፡አዳም፡ Asc. Jes. 9, 7; Lud. Comm. hist. p. 303 n. 10; pronomini rel. postpositum ዘእምአመ፡ *inde ab eo quo* Lev. 25, 17; Judith 12, 18. b) እስከ፡አመ፡ *usque ad tempus, usque ad:* እስከ፡አሚ፡ሞቱ፡ለሄሮድስ፡ Matth. 2, 15; Lev. 25, 28; Kuf. 4; እስከ፡አመ፡ሙሴ፡ Org. c) ለአመ፡ *in tempus, in:* ለአመ፡ረኃብ፡ Gen. 41, 36; Ex. 19, 11; መድኀኒትነሰ፡ለአመ፡ምንዳቤነ፡ውእቱ፡ Jes. 33, 2. 3) Pron. suffixa assumit, ut a) እምአሚከ፡ *ex quo tu es* Job 20, 4; እስከ፡አሚሁ፡ *usque in ejus tempus* Kuf. p. 62. b) in specie pron. suff. III p. S. m. et f., sc. አሚሁ፡ vel አሚሃ፡ *tunc, tum*, τότε, አሚሁ፡ Job 19, 29. 28, 27. 38, 21; ወአሚሁሰ፡ Dan. ap. 13, 32; Gen. 42, 21; Marc. 15, 42 rom.; Herm. p. 5; ዘአሚሁ፡ ὁ τότε Rom. 6, 21; አሚሃ፡ Gen. 7, 6; Ps. 50, 20. 125, 2. 3; Koh. 2, 15. 8, 10; Job 3, 13. 20, 7; Jes. 44, 8; Asc. Jes. 4, 18. 8, 14. 9, 17. 18. 11, 35; Tob. 12, 12; Prov. 2, 5; Matth. 2, 17. 9, 15; Luc. 13, 1; እምአሚሃ፡ *inde ab eo tempore* Matth. 4, 17. 16, 21. 26, 16; Clem. f. 224; እስከ፡አሚሃ፡ *usque in illud tempus* Kuf. 33; እስከ፡ዝየ፡ወአሚሁ፡ Dan. 7, 28. — [Ordo significationum quem proposuimus, invertendus erit ei, qui አመ፡ (ab አም፡ i. e. ዓም፡) primitus substantivum, significans *tempus*, fuisse censuerit].

እመ፡ (raro እም፡, vid. infra annot.), conj. [אִם, إِنْ] et cum praep. ለ፡ composita ለእመ፡ (gramm. § 170, 1 et § 205) A) conditionalis, 1) in conditione simplice, ubi utrum aliquid fiat factumve sit an non, in medio relinquitur (quare differt a ሶበ፡ c. 355) *si, quodsi:* c. c. Perf., sive actio praeterita significatur: Sir. 22, 21; Job 8, 4. 31, 9; Dan. ap. 1, 54; Col. 2, 20; 1 Tim. 5, 10; sive praesens vel futura Gen. 28, 20. 21. 44, 22; Ex. 10, 4. 21, 2 seq.; Jud. 16, 6; 1 Reg. 16, 2; 1 Esr. 4, 31; Ps. 49, 13; Job 9, 3. 11, 12; Sir. 4, 6. 11, 10; Jes. 57, 8; Jer. 4, 1. 33, 15. 45, 17. 18; Hez. 33, 13; Dan. ap. 1, 22; Matth. 16, 26; Rom. 7, 3; 1 Joh. 1, 6; c. Imprf.: Gen. 15, 5; Ex. 30, 33; እመ፡ታፈቅሩ፡ለጥበብ፡ዕቀቡ፡ትእዛዘ፡ Sir. 1, 26. 4, 16. 6, 32. 12, 1; Jer. 45, 21; Matth. 27, 43; Act. 18, 15;

1 Cor. 7, 9; 2 Cor. 2, 2; 1 Petr. 2, 20; in enunciatione nominali: 1 Reg. 21, 4; እመሰ፡ ነቢያት፡ እሙንቱ፡ ወቦሙ፡ ቃለ፡ እግዚ"፡ Jer. 34, 15; Sir. 22, 23; Matth. 19, 10. 27, 42. 2) Rarius እመ፡ usurpatur in ea conditione, in qua alqd sumitur quod nec factum est nec facile fiet: ውእቱ፡ ነኪር፡ ለእመ፡ ድኀነ፡ Sir. 16, 11; c. እም፡ in apodosi: 1 Cor. 12, 17; እፎመ፡ እምጸንዐ፡ በቅድሜከ፡ እመ፡ ለሊከ፡ ኢፈቀድከ፡ Sap. 11, 26; እመ፡ ነበርኩ፡ ድኅሬክሙ፡ እምዐብየ፡ ሐዘንየ፡ (si vobis superstes essem, magna esset aegritudo mea) Jsp. p. 366; እመ፡ ንጉሥ፡ ተቀትለ፡ ምስሌሆሙ፡ እምአዕረፈ፡ (*si interfectus fuisset*) ibid.; ለእመ፡ ፈቀደ፡ ከመ፡ ይንሣእ፡ መኑ፡ እምከልአ፡ ለ ንጉሥ፡ Gad. Lal. 3) a) c. negatione: *si non*, *nisi*, Ex. 4, 1; Gen. 29, 8; Prov. 4, 16; Sir. 31, 6; Matth. 18, 3. 34. 26, 42; Marc. 11, 26; Joh. 5, 47. 10, 37. b) እመሰ፡ *si* (*re vera*), *si* (*quidem*): Ps. 7, 3. 4; Job 8, 4; Jer. 34, 15; Matth. 4, 3. 6. 26, 39. 27, 40; Marc. 10, 21; Joh. 18, 23; Rom. 6, 5; Col. 3, 1; etiam እመሰ፡ — ሁ፡ Matth. 14, 28. c) ወእመሰ፡ *si autem*, *sin* Jer. 49, 13; Ps. 27, 1; Joh. 18, 23; Matth. 12, 28. d) ለእመቦ፡ ዘ፡ *si forte*, ut: ለእመቦ፡ ዘአበስከ፡ ኢትድግም፡ Sir. 21, 1; deinde *forsan* (*ne forte*, *si forte*, *si quo modo* seq. Subj.; vielleicht daß), ut: ለእመቦ፡ ዘይኄልዩ፡ ደቂቅየ፡ እኩየ፡ ላዕለ፡ እግዚ"፡ μή ποτε Job 1, 5; crebrius እመቦ፡ (vel ለእመ ቦ፡) ከመ፡, c. Imprf., Jer. 43, 7 (ἴσως); 28, 8 var.; Luc. 13, 9; c. Subj. Kuf. p. 57. 150; Jer. 28, 8; Rom. 1, 13. 11, 14 (εἴ πως); Phil. 3, 11. e) Insertis particulis interrog. ሁ፡ et ኑ፡ dubii aliquid in sententiam conditionalem infertur, ut Num. 22, 20; Matth. 14, 28; Act. 16, 15. f) *etsi*, *etiamsi*, *quamvis*, *licet*; raro እመ፡ vel ለእመ፡ nudum, ut Luc. 18, 4; Col. 2, 5; Ps. 45, 2; Koh. 6, 3; plerumque እመሂ፡ vel እመኒ፡, ለእመሂ፡ vel ለእመሂ፡, Jer. 4, 30. 14, 12; Job 8, 15; Matth. 26, 33. 35; Luc. 11, 8; 2 Esr. 11, 9; Jes. 1, 18. 5, 9. 32, 19; Esth. 4, 16; Sir. 30, 4. 41, 9; Ps. 22, 4. 49, 13; Hen. 100, 5; Joh. 11, 25. g) pronominibus interrogativis praepositum እመ፡ pronomina rel. indefinita efficit, ut *-vis*, *-libet*, *-cumque*: ወእመ፡ ሚመጠነ፡ ኀሠሠ፡ *quantumvis quaesierit* Koh. 8, 17; ወለእመኒ፡ መኑ፡ ከነ፡ ὅστις ἄν ᾖ Gal. 5, 10 ant. 4) in locutionibus disjunctivis, a) in quibus duae pluresve res vel actiones sumuntur, α) እመ፡ — ወእመ፡ *sive — sive* Koh. 5, 11; ለእመ፡ — ወለእመ፡ Ex. 19, 13. β) plerumque እመሂ፡ — ወእመሂ፡, እመሂ፡ — ወእመሂ፡, vel ለእ"፡ caet., cum ubi singulae enunciationes disjunguntur, ut: Luc. 20, 5. 6; Rom. 6, 16; Phil. 1, 21; Am. 9, 2. 3; Ps. 138, 7. 8; tum ubi singula vocabula, ut: Gen. 31, 39; Ex. 21, 18. 22, 5. 6. 8; Lev. 1, 10. 3, 1. 13, 52. 57; Num. 5, 6. 15, 3; Koh. 12, 14; Jes. 30, 21; Jer. 49, 6; 4 Esr. 9, 37; Sir. 37, 18. 42, 4; Matth. 5, 37; Rom. 2, 9; Phil. 1, 18. 20; 1 Cor. 3, 22; Jac. 5, 12. γ) rarius እመሂ፡ — እው፡ Clem. f. 91; Sx. Mag. 4. δ) quare ut in sententiis conditionalibus እመሂ፡ Ex. 22, 9 vel ወእመሂ፡ 22, 5. 6. 23, 4, vel ወእመኒ፡ Tob. 6, 8; Lev. 17, 3 ita in aliis quoque, ut Matth. 12, 25; Num. 15, 3. 19, 18 graeco ἤ *sive*, *vel* respondet; item ወለእመ፡ Hen. 59, 2. b) in quibus duo contraria sumuntur, α) ወእመ፡ አኮሰ፡ vel ወእመ፡ አከ፡, crebro contractum in ወ እማእከ፡, *si vero non* i. e. *sin minus*: Gen. 24, 49. 30, 1; Ex. 32, 32; Jos. 22, 22; Jud. 9, 20; 1 Reg. 2, 16; 3 Reg. 20, 6; 4 Reg. 5, 17; Jer. 11, 21; Ps. 49, 23; Dan. ap. 13, 12; Matth. 6, 1; Marc. 2, 21; Luc. 14, 32; Hebr. 10, 2; quare β) ወእመ፡ አኮ፡ vel ወእመ፡ አኮሰ፡ respondet graeco ἤ *aut*, *vel*: Gen. 24, 40. 33, 13; Job 7, 2. 30, 24; Jes. 17, 6; 2 Par. 6, 28; Luc. 2, 24; Jac. 3, 12; et γ) እማእከ፡ vel ወእመአ ከ፡ — ወእማእከ፡ *aut — aut* Gen. 13, 9. 24, 49; Lev. 1, 14; Jos. 24, 15; Jes. 7, 11; Matth. 6, 24. 12, 33; Luc. 16, 13. 5) Rarius እመ፡ usurpatur a) in formulis jurandi ellipticis, ut: እመ፡ አከ፡ (i. e. אִם־לֹא) Num. 14, 28. b) tamquam particula temporis *quando*: ወሶበ፡ የሐውሩ፡ የሐውር፡ ወእመ፡ ቆሙ፡ ይ ቀውም፡ Hez. 1, 21. c) post varia verba, ubi ad significationem *quod* vel *ut* inclinat, ut: አኮ፡ መንክር፡ እመ፡ ተእኅዘ፡ Prov. 6, 30; ምንተ፡ እፈቅድ፡ ለእመ፡ ወድአት፡ ነደት፡ Luc. 12, 49. B) እምከመ፡ vel ለእምከመ፡ vid. sub ከመ፡

C) Particula interrogativa: *an*, *num*, *utrum*, 1) rarius in interrogatione directa: 3 Reg. 19, 2; Jer. 47, 14; ለእመ፡ ይድኅ ን፡ (v. ይድኅኑሁ፡) Hez. 17, 15. 2) creberrime in obliqua, et post verba explorandi et dubitandi, a) sive እመ፡ vel ለእመ፡ nudum, sive adjecto ሁ፡ vel ኑ፡, ut: ርኢ፡ እመ፡ ትረክብ፡ Ps. 138, 23. 13, 3; Cant. 6, 11. 7, 13; Jon. 3, 9; Thren. 1, 12; Jer. 2, 10 seq.; 5, 1. 20, 10; Luc. 6, 7; 1 Cor. 7, 16; 1 Joh. 4, 1; Act. 10, 18; ከመ፡ አእምር፡ ለእመሁ፡ 2 Cor. 2, 9; Matth. 26, 63; Mal. 1, 8; ለእመ፡ ኑ፡ Gen. 37, 14; እመ፡ ኑ፡ Tob. 5, 9. 8, 12. b) *utrum-an*: እመ፡ (ለእመ፡) — ወለእመኒ፡ አል ቦ፡ Gen. 24, 21. 42, 16; Ex. 16, 4; Num. 11, 23; ለእመ፡ ኑ፡ — ወለእመ፡ ኢ፡ Gen. 27, 21; እመ፡ — ወለእመኒ፡ ኢ፡ 37, 32; Ex. 17, 7; ለእመ፡ — እው፡ Act. 23, 9. c) እመቦ፡ ከመ፡ *an forte* Jer. 21, 2; 1 Thess. 3, 5. d) rarius *an*, ubi interrogatio nulla praemissa est: ወእመቦ፡ ἤ Job 9, 26.

D) እመ፡ vel እም፡ ἄν vid. mox sub እም፡ — Pro እመ፡ nonnumquam occurrit እም፡, cum verbo proxime sequenti conjunctum: ዘእምገበርኩ፡ *quod si fecero* Matth. 19, 16; Sir. 28, 12 (in uno libro, a me inspecto).

እም፡ inseparabilis et እመ፡ particula conditionalis et optativa; forma እም፡ in communi usu recepta est, forma እመ፡ passim, maxime in libris vel editionibus antiquioribus occurrit, ut in ed. Rom. N. T. Marc. 13, 20; Joh. 11, 21; Hebr. 4, 8; Rom. 4, 14; Jud. 9, 29; 2 Reg. 18, 12; 4 Esr. 3, 54. 7, 20; Job 3, 13; Jes. 48, 19; Ob. 5, al. 1) part. conditionalis, sc. ἄν, usitata in apodosi enuntiationis conditionalis ejus, in qua id, quod non factum est nec facile fiet, sumitur, sive protasis a scriptore addita sit sive omissa. a) protasi addita: እምኀየሰነ፡ ሶበ፡ ኢተፈጠርነ፡ *melius esset nobis*, *si non creati essemus* 4 Esr. 2, 23; Job 14, 13; ሶበ፡ ፈቀድከ፡ እምወሀብኩ፡ εἰ ἠθέλησας, ἔδωκα ἄν Ps. 50, 17; ita fere semper in apodosi ea, cujus protasis conjunctione ሶበ፡ notata est, vid. exempla sub ሶበ፡ c. 355 allata (gramm. § 205, 2); rarius in ea apodosi, cujus protasis conjunctione እመ፡ vel ለእመ፡ regitur, vid. sub እመ፡ A, 2 (col. 725). b) protasi omissa: እምአስተገበርክዎ፡ Matth. 25, 27. 26, 9. 16, 26; Gen. 21, 7. 31, 29; ወእምአብ ደረ፡ ትሙት፡ *mallet eam mori* Tob. 6, 13; 4 Esr. 3, 54; እመኢሰረቁኑ፡ ዘየአክሎሙ፡ Ob. 5. c) Nota locutionem: ሕ ቀ፡ ከመ፡ ዘእም . . ፡ seq. Perf., *haud multum abfuit quin*, vid. sub ሐቀ፡ c. 98. 2) Nota optativi: a) raro እም፡ nudum, ut: እምፈተውኩ፡ ለልየ፡ እትገርዐይ፡ εἰ γὰρ ἐδυνάμην ἐμαυτὸν χειρώσασθαι (*optarem*) Job 30, 21. b) crebrius post መኑ፡ *quis?* ut: መኑ፡ እምወሀበኒ፡ τίς δῴη Num. 11, 29; Jud. 9, 29; መኑ፡ እምጸሐፎ፡ ለዝ፡ ነገርየ፡ Job 19, 23. 29, 2. 31, 35; መኑ፡ እምከፈለኒ፡ Org. 2; (plura exempla vid. sub መኑ፡ c. 187). c) nonnumquam እም፡ seq. Perf. *si! o si!* idem valet quod

debebat, ut: እምነሣእከ፡ si sumsisses i. e. sumere debebas Matth. 25, 27; unde explicanda videtur d) locutio: ዘእም . . ፡ seq. Perf. qui debebat . . . ., seu tantum abest ut — ut, vel loco ejus quod: ዘእምአፍቀሩኒ፡ አስተዋደዩኒ፡ ἀντὶ τοῦ ἀγαπᾶν (qui me diligere debebant, me accusarunt) Ps. 108, 3; ዘእምትቤሉ፡ ἀντὶ τοῦ λέγειν ὑμᾶς Jac. 4, 15; ያኀስረከ፡ ዘእምአክበረከ፡ ἀντὶ δόξης ἀποδώσει ἀτιμίαν Sir. 29, 6; Job 4, 3. 4.

እም፡ praep. insepar. vid. sub **እምነ፡** col. 191.

እም፡ *mater* vid. sub **አመመ፡**

እምሔው፡ (etiam per ሐ et ኅ) subst. m., f. **እምሔውት፡** (et **እምሔት፡**?), Pl. c. **እምሔዋት፡** et **እምሔዋን፡** et **እማሔት፡** (nonnumquam **እምሐውት፡** pro Plur. f.) 1) *avus, avia* a) sensu proprio: እምሔው፡ πάππος Chr. ho. 26; Hen. 83, 3; Jsp. 321. 334; Enc. Mij. 7 (ubi ኢያቄም፡ avus salvatoris nominatur); እምሐውት፡ μάμμα 2 Tim. 1, 5; ሐና፡ እምሔውት፡ እምላከ፡ በሥጋ፡ Sx. Hed. 11; እምሔውቱ፡ ዘአቡሁ፡ *avia ejus paterna* F. N. 42, 2; እምሔዋን፡ ዘአብ፡ et ዘእም፡ *avi paternus et maternus* F. N. 42, 6; ወላድያን፡ ወእምሔዋን፡ F. N. 24, 2. 42, 4; እምሔዋት፡ *avus et avia* F. N. 52. 42, 3; F. M. 5, 3; እማት፡ ወእምሔውት፡ *matres et aviae* F. N. 24, 2. b) in genere: *proavus, proavia* (*abavus, atavus*, al.), *progenitor,-trix, propator:* Jsp. p. 275 (ubi Nebucadnezar እምሔው፡ Belsazaris nominatur); አርን፡ እምሔው፡ ቀደምቶሙ፡ 2 Esr. 7, 5; προπάτωρ Chr. ho. 12; እምሔውየ፡ Hen. 60, 8. 65, 2; እግዚ"፡ ይቤሎሙ፡ ለእምሔው፡ ወለእምሔውት፡ ቀዳማውያን፡ ብዝኁ፡ ወተባዝኁ፡ F. N. 24, 1; እማሔቶሙ፡ Ex. 10, 6. 2) *altor,-trix, nutritor, nutrix, tutor,-trix:* ἐπίτροπος Gal. 4, 2; ወነገሥት፡ እማሔትኪ፡ ἔσονται βασιλεῖς τιθηνοί σου Jes. 49, 23. — *Voc. Ac.:* ሔው፡ (sic) እማሁት፡ (sic) ብ፡ አያት።

አመመ፡ rad. inus., a quo **እም፡** derivatur.

እም፡ subst. f., Pl. **እማት፡** [אֵם ܐܶܡܳܐ أُمّ] *mater*, tam hominum Gen. 32, 12. 43, 29. 44, 20; Ex. 2, 8. 20, 12. 21, 15. 17; Lev. 20, 9. 17; Jud. 8, 19. 9, 1. 3. 14, 9. 16; Matth. 2, 11. 13. 10, 35. 12, 48. 49, al., quam animalium Ex. 34, 26; Lev. 22, 27; Deut. 22, 6; Jer. 15, 10; Pl. Ruth 1, 8; Jer. 16, 3; Thren. 2, 12 (ubi pro አእማቲሆን፡ emendandum videtur እማቲሆን፡); 5, 3; Hen. 60, 24; Voc. Sing. እሞ፡ Org.; Kuf. p. 92 (v. እሙ፡), et እም፡ 3 Reg. 2, 20 (v. እሙ፡); ዘአልቦ፡ እም፡ ἀμήτωρ Hebr. 7, 3; እኁሁ፡ ወልደ፡ እሙ፡ ὁμομήτριος *uterinus* Gen. 43, 29. a) እመሕያው፡ (v. እመ፡ ሕያው፡) *mater vivi* i. e. *viventium*, in locutione እጓለ፡ እመሕያው፡ usitatum, vid. sub እጓል፡ b) varie transfertur, ex. gr. in terram, quae est እመ፡ ኵሉ፡ Sir. 40, 1; in feminam, quae populum suum tuetur Jud. 5, 7; in virtutes vel vitia, quae sunt matres sectatorum, ut: ለጥበብ፡ እመኪ፡ ረሰይኪ፡ 4 Esr. 13, 59; in causam rei, ut: ፍትወት፡ ሥሥዕት፡ ዘብዕል፡ እመ፡ ኵሎን፡ ኀጣውእ፡ እኩያት፡ ይእቲ፡ F. M. 18, 1; F. N. 24, 1 (vid. sub ኀሰረ፡); in urbem vel coetum vel gentem, quae cives continent et tuentur: እምነ፡ ጽዮን፡ Ps. 86, 5; Gal. 4, 26; Apoc. 17, 5; Jes. 50, 1; Hos. 4, 5; እመ፡ አህጉር፡ *metropolis* M. M. f. 19 (Nicaea እመ፡ አህጉር፡ ዘቢታንያ፡). c) mater spiritualis est α) *susceptrix* vel *testis* baptismi: እሙ፡ መንፈሳዊት፡ እንተ፡ ተወከፈቶ፡ በጥምቀት፡ (*quae eum in baptismo suscepit*) II Can. Nic. 24 (23). β) *abbatissa:* እመ፡ ምኔት፡ Sx. Masc. 17; Hed. 10, al. γ) ecclesia, ut Clem. f. 203, al.

እመት፡ subst., f. et m. [אַמָּה ܐܰܡܬܳܐ, [illegible]; vid. etiam Ges. thes. p. 110] Pl. **እመታት፡** *cubitus, ulna,* 1) pars brachii anterior: እደዊሃ፡ ትሰፍሕ፡ ዲበ፡ ዘይበቍዕ፡ ወእመታ፡ ታጸንዕ፡ ለፈትል፡ Prov. 29, 37; Did. 3; ሰላም፡ ለእመታቲከ፡ I Sal. Mar. 23; መላጼያት፡ ዘእመት፡ (tormenti genus) Sx. Ter 15. 2) mensura: Matth. 6, 27; ኑኁ፡ በአምጣነ፡ እመት፡ ኬንያ፡ 2 Par. 3, 3; Ex. 25, 10. 17; numeralibus jungi solet intercedente በ፡, ut: ዕፅ፡ ዘ፶በእመት፡ Esth. 5, 14; Gen. 6, 15; Ex. 26, 2. 27, 1; Kuf. 5; Hez. 40, 5 seq.; ዝንቱ፡ አምጣነ፡ ምሥዋዕ፡ በእመታት፡ 43, 13; ኑኁ፡ ዕሥራ፡ በእመት፡ Zach. 5, 2; Dan. 3, 1; Jer. 52, 21 vrs. nov.; Judith 1, 2—4; Hen. 7, 2; Joh. 21, 8; distinguuntur እመተ፡ ሰብእ፡ ወእመተ፡ መልአክ፡ Apoc. 21, 17; de እመተ፡ መንፈስ፡ ቅዱስ፡ vid. Clem. f. 55; Gad. Ad. — *Voc. Ac.:* እመት፡ ብ፡ ክንድ።

አመረ፡ rad. inus., quae primitus significavit *eminuit* (vid. אָמִיר et Ges. thes. p. 119), deinde *conspicuus, clarus fuit* (vid. አሚር፡); inde propagantur significationes aeth. *ostendere, cognoscere, scire*, hebr. et syr. *dicere, jubere*, arab. *jubere, imperare.*

አመረ፡ I, 2 1) *monstrare, ostendere, significare, indicare,* ይኤምር፡ በእግር፡ ወይኤምር፡ በቅጽበተ፡ አጻብዕ፡ σημαίνει, διδάσκει Prov. 6, 13; impudicarum est አምሮ፡ በአጻብዒሆን፡ በሥሒቅ፡ F. M. 34, 8; c. Acc. prs., alicui, ut: ይኤምሮሙ፡ በእደዊሁ፡ ἦν διανεύων αὐτοῖς Luc. 1, 22; ወአመረ፡ በእዴሁ፡ ከመ፡ ይነጽር፡ ድኅሬሁ፡ Jsp. p. 284; አመረኒ፡ በ፪ትእምርት፡ *significavit mihi duobus signis* Did. 29; c. ላዕለ፡ vel ኀበ፡ rei (hinweisen auf etwas): እስመ፡ ዝ፡ (*nam hoc*) ይኤምር፡ ላዕለ፡ ሞት፡ እንተ፡ ያከብስ፡ Jsp. p. 287; አዕይንት፡ እለ፡ አመሩ፡ ኀበ፡ ዮሐንስ፡ Kedr f. 17. a) *signum dare* tuba (aliâs ተአመረ፡): ተአምሩ፡ በቃለ፡ ቀርን፡ Jer. 4, 5; (v. ተአመሩ፡). b) *significare* vel *indicare* alqua re alqd, c. dupl. Acc.: ይኤምር፡ ርእሶ፡ ለከይሲ፡ ኅሊና፡ ቀዳሚት፡ እንተ፡ ያከውስዋ፡ ሰይጣናት፡ Phlx. 37, vel c. Acc. et ለኀበ፡, ut: አመረ፡ ባሕረ፡ ለኀበ፡ ሥርዐተ፡ ብሕትውና፡ ወዐውሎታት፡ ለኀበ፡ መከራት፡ (*mari significavit vitam solitariam, procellis tentationes*) Phlx. 28. 2) indicare vel significare alicui, i. e. *notum facere* alicui, *edocere* alqm, c. dupl. Acc., γνωρίζειν Ps. 24, 4; ይኤምረከ፡ ፍኖቶ፡ Prov. 22, 19; 2 Petr. 1, 16 (ubi Platt አእመርነ፡ habet); Hen. 7, 1; Kuf. 2; c. Acc. prs.: አምሮ፡ ለጻድቅ፡ Prov. 9, 9; ሶበ፡ ታአምሩ፡ ስሕተተ፡ ወዳኅፀ፡ እምኔየ፡ አምሩኒ፡ Jsp. p. 300; seq. Subj. Matth. 3, 7. 3) *demonstrare*, ut: ይኤምር፡ ከመ፡ seq. Indic., Chr. (crebro). — *Voc. Ac.:* አመረ፡ ዘ፡ አመልከተ፡

አእመረ፡ II, 1 *cognoscere, nosse, scire* 1) *percipere, videre, animadvertere, sentire,* seq. ከመ፡ c. Ind.: አእመረ፡ ዳዊት፡ ከመ፡ መጽአ፡ ሳኦል፡ εἶδεν ὅτι 1 Reg. 26, 3; Gen. 3, 7; Jud. 6, 22; Marc. 5, 30; seq. pron. interrg. Ex. 2, 4; c. Acc. prs. et rei 1 Reg. 26, 12; Ps. 34, 9; Matth. 9, 4; Luc. 8, 46. 9, 47; Joh. 6, 61; abs. Matth. 12, 15. 24, 50; Gen. 19, 33; Cant. 6, 12. 2) *comperire, percontari, rescire:* ከመ፡ ያእምር፡ ሰላሞሙ፡ Kuf. 34; 1 Reg. 17, 56. 23, 22; Gen. 9, 24; Ruth 3, 4; Matth. 9, 30; c. በኀበ፡ prs. Gal. 3, 2; Marc. 15, 45; አእመሩ፡ ኀበ፡ አቡሁ፡ ወይቤልዎ፡ ምንተ፡ ትፈቅድ፡ Sx. Sen. 30; seq. ከመ፡ Act. 23, 27. a) experiendo cognoscere alqd i. e. *experiri:* ኢያአምር፡ ነገረ፡ እኩየ፡ Koh. 8, 5;

Job 21, 19; Rom. 7, 7; 2 Cor. 5, 21. b) *animadvertere* vel *curare* alqd Gen. 39, 6; Hebr. 3, 10; አእምሮ፡ አእምር፡ መንፈሰ፡ መራዕይከ፡ Prov. 27, 23; martyres ኢያእመርዎ፡ ለሕማመ፡ ስምዕ፡ Org. 3) *cognoscere, intelligere, agnoscere:* አእምሬ፡ ወርእዩ፡ ዘከመ፡ 1 Reg. 25, 17; seq. ከመ፡, ut: አእመረ፡ ዳዊት፡ ከመ፡ ሞተ፡ ሕፃን፡ 2 Reg. 12, 19; 1 Reg. 3, 20; Jes. 45, 6; Jer. 16, 21; Hez. 2, 5; 4 Esr. 9, 1; Matth. 21, 45. 24, 32; Joh. 4, 1. 6, 69. 7, 17; አእመርነ፡ ከመ፡ ንሰብሖ፡ *cognovimus cum nobis laudandum esse* Hen. 63, 4; c. Acc. rei vel pers.: አእሚሮ፡ ምግባሮሙ፡ መጠዎሙ፡ ውስተ፡ ጽልመት፡ Job 24, 14; Matth. 22, 18; አእመርነ፡ ኀጢአተነ፡ Jer. 14, 20; አእምሪ፡ ዐመፃኪ፡ Jer. 3, 13; Num. 22, 23; Joh. 8, 32; ንዴግን፡ ከመ፡ ናእምሮ፡ ለእግዚ"፡ Hos. 6, 3; Joh. 13, 35. 17, 3; አእምር፡ ርእስየ፡ ከመ፡ መሬት፡ ወሐመድ፡ አነ፡ Job 42, 6; c. በ፡ notae (*ex*, vel Abl.): በዝንቱ፡ ታአምሩ፡ ከመ፡ Ep. Jer. 22; Num. 16, 28; 1 Esr. 4, 22; 1 Joh. 3, 16. 4, 2; Joh. 13, 35; vel c. በእንተ፡ 1 Joh. 2, 3; vel c. እምነ፡ fontis Dan. 9, 2; Rom. 1, 20 ant. In specie: a) *agnoscere:* Gen. 42, 7. 8; 1 Reg. 26, 17; Job 2, 12. 6, 15; Joh. 1, 10; Marc. 7, 24. b) *dignoscere,* Gen. 3, 5; Deut. 1, 39; 1 Cor. 11, 29; c. Acc. et እምነ፡ 3 Reg. 3b, 9. c) *discere,* c. እምነ፡ *ab* aliquo Ps. 118, 152; Matth. 11, 29. 24, 32. d) *cognoscere* mulierem vel virum, euphemistice de consuetudine et familiaritate sexuum (*concumbere*): አእመራ፡ ለብእሲቱ፡ Gen. 4, 1; 1 Reg. 1, 19; Matth. 1, 25; ኢታአምር፡ ብእሴ፡ Gen. 24, 16. 19, 8; Num. 31, 17; Jud. 11, 39. 4) *mente capere, comprehendere, intelligere, perspicere:* ታአምሮኑ፡ ዘታነብብ፡ Act. 8, 30; Marc. 4, 13; Joh. 12, 16. 13, 12; Prov. 2, 5. 9. 8, 5; ኢክህሉ፡ አእምሮቶ፡ (ለሕልም፡) Kuf. 40. 5) *cognovisse, nosse,* c. Acc. rei: ዘያአምር፡ ልበ፡ Job 7, 20; ታአምር፡ ልበ፡ ወኵልያተ፡ Jer. 20, 12; አልቦ፡ ዘያአምር፡ መካነ፡ መቃብሮ፡ Deut. 34, 6; Ps. 43, 23. 68, 7. 23. 103, 20; በኢያእምሮ፡ መጻሕፍት፡ Matth. 22, 29; Marc. 10, 19; ታአምሩ፡ ፍኖተ፡ Joh. 14, 4; c. Acc. prs.: Gen. 29, 5; Ex. 1, 8; Jes. 1, 3. 45, 5. 63, 16; እለ፡ ያአምሩ፡ ርእሶሙ፡ Prov. 13, 10; ሕዝበ፡ ዘኢታአምር፡ ትካት፡ Ruth 2, 11; Jer. 1, 5; Matth. 25, 12; Marc. 14, 71; Joh. 1, 49. 10, 15. 16, 3; ናአምረከ፡ መኑ፡ አንተ፡ Marc. 1, 24; c. Acc. pers. seq. ከመ፡, ut: አነ፡ አእመርኩከ፡ ከመ፡ እኩይ፡ አንተ፡ Jes. 48, 4; Joh. 5, 42; Act. 26, 5. In specie a) de *amicis* et *familiaribus,* qui sese invicem norunt: እለ፡ ያአምሩኒ፡ οἱ γνωστοί μου (*noti*) Ps. 87, 8; ዘያአምሮ፡ ለምታ፡ γνώριμος τῷ ἀνδρὶ αὐτῆς Ruth 2, 1; Job 20, 7. 42, 11. b) ቀዲመ፡ vel አቅድሞ፡ አእምሮ፡ *praenovisse, ante cognovisse,* προγινώσκειν Rom. 11, 2. 8, 29. 6) *scire,* cum negatione *nescire, ignorare,* c. Acc. rei, 1 Reg. 22, 15; ምንተ፡ ታአምር፡ ዘኢናአምር፡ ንሕነ፡ Job 15, 9; እለ፡ ታአምሩ፡ ፍትሐ፡ Jes. 51, 7; Ps. 34, 13. 138, 1. 4; Koh. 9, 5; Matth. 13, 11. 20, 22; Luc. 22, 60; Joh. 18, 4; Rom. 10, 3; c. በ፡ 2 Reg. 17, 19; c. ለ፡, ut: ያአምር፡ ሊተ፡ ዘውስተ፡ አርያም፡ ὁ δὲ συνίστωρ μου ἐν ὑψίστοις Job 16, 19; (Matth. 6, 32); seq. pron. interrg., ut Gen. 21, 26; Ex. 32, 1; Jos. 2, 4. 5; 1 Reg. 25, 11; Matth. 12, 7; Joh. 7, 27; Apoc. 3, 3; seq. ከመ፡ Jos. 8, 14. 16, 20; Tob. 3, 14; 1 Par. 29, 17; 1 Reg. 14, 3. 20, 3; Joh. 21, 24; Rom. 2, 2. 3, 19. 7, 14; 1 Joh. 3, 14. 15; seq. እስመ፡ ut Hen. 98, 8; c. Acc. prs. et seq. ከመ፡, ut: ምስለ፡ ብእሲ፡ ዘታአምር፡ ከመ፡ ቦ፡ ሃይማኖተ፡ (quem scis habere fidem) Sir. 37, 12; Luc. 4, 41; omisso objecto Ex. 16, 15; Gen. 4, 9. 48, 19; Ps. 72, 11; seq. Inf. (in Acc.): ታአምሩ፡ ሠናየ፡ ሀብተ፡ ወሂበ፡ Luc. 11, 13; Jac. 4, 17; Koh. 10, 15; Jes. 8, 4; ኢያአምሩ፡ ገቢረ፡ ሠናይ፡ Jer. 4, 22; ኢያአምር፡ አክብሮ፡ ዐቢይ፡ Job 34, 19. Nonnumquam a) *scire* i. q. *didicisse, peritum, scitum, gnarum esse,* c. Acc., ut: አእመረ፡ ብሔረ፡, ፍኖተ፡ Tob. 5, 5. 6; እለ፡ ያአምሩ፡ ስቆቃወ፡ Am. 5, 16; ዘያአምር፡ መጽሐፈ፡ ἐπιστάμενος γράμματα Jes. 29, 11; ታአምርኑ፡ ጽርዐ፡ Act. 21, 37; c. Inf. (in Acc.) Matth. 16, 3; አልብነ፡ ዘያአምር፡ ገዚመ፡ ዕፀው፡ 3 Reg. 5, 6. b) አቅድሞ፡ አእምሮ፡ *praescire* Ps. 36, 13; ያቀድም፡ አእምሮ፡ ተአምራተ፡ Sap. 8, 8; Gal. 3, 8. c) nonnumquam significat *scientia imbutum esse, sapere* (vid. ማእምር፡, አእምሮ፡); ኢያእመረ፡ *inscium, imprudentem esse,* ut: ኢያአምሩ፡ Jes. 45, 20; Ps. 72, 11. 81, 5; በኢያእምሮ፡ *imprudenter, ignorantia, errore, involuntarie:* Koh. 5, 5. 10, 5; Gen. 43, 12; Lev. 4, 2. 5, 17. 22, 14; Num. 35, 11; Rom. 8, 20. — Inf. አእምሮ፡ et አእምሮት፡ vid. infra. — *Voc. Ac.:* አእመረ፡ ዘ፡ አወቀ፡

አእመረ፡ II, 2 i. q. አመረ፡, *significare, indicare, edocere, enarrare, demonstrare,* c. ኀበ፡, ut: አኮ፡ ዘያኤምር፡ ኀበ፡ ባሕርይሁ፡ ዘእምአብ፡ οὐκ οὐσίας δηλωτικόν ἐστι τῆς κατὰ πατέρα Chr. ho. 1; ያኤምር፡ በዝንቱ፡ ኀበ፡ በእትነ፡ ውስተ፡ ሰማያት፡ Chr. Ta. 19; seq. ከመ፡, Chr. ho. 14; F. N. in proleg.; Perf. አአመረ፡ quod exspectaveris nusquam legi, sed አእመረ፡ passim, ut 2 Petr. 1, 16 Platt, et Inf. አእምሮ፡ 4 Esr. 10, 47; fortasse etiam Luc. 2, 17.

ተአምረ፡ III, 1 1) *se cognoscendum praebere, nosci, cognosci, agnosci, dignosci, notum esse, innotescere:* ተአመርኩ፡ ሎሙ፡ ἐγνώσθην αὐτοῖς Hez. 20, 5; Ex. 2, 25. 25, 22; ተአምረ፡ ἐγνώσθη Koh. 6, 10; አልቦ፡ ዘተአምረ፡ ዘገብአ፡ እምሲኦል፡ Sap. 2, 1; 4 Esr. 4, 12; ልበ፡ ንጉሥ፡ ኢይትአመር፡ Prov. 25, 3; Rom. 7, 13; 1 Petr. 1, 20; ከመ፡ ኢይትአመር፡ (*ut ne cognosceretur*) Asc. Jes. 10, 24. 11, 17; Rom. 1, 20; Asc. Jes. 7, 27; ውስተ፡ ልበ፡ አብድ፡ ኢይትአመር፡ ጽድቅ፡ διαγινώσκεται Prov. 14, 33; c. በ፡ notae 4 Esr. 8, 42, vel c. እምነ፡, ut: ልበ፡ ጠቢብ፡ ይትአመር፡ እምአፉሁ፡ Prov. 16, 23; Sir. 26, 9; ዘኢይትአመር፡ *ignotus* vel *qui cognosci non potest,* ut: አራዊት፡ እለ፡ ኢይትአመሩ፡ θῆρες ἄγνωστοι Sap. 11, 19; ልበ፡ ንጉሥ፡ ኢይትአመር፡ ἀνεξέλεγκτος Prov. 25, 3; Act. 17, 23; Deus ኢኮነ፡ ስዉረ፡ ዘኢይትአመር፡ ዳእሙ፡ ጥዩቀ፡ አእመርናሁ፡ Did. 33; ኀይላት፡ ዘኢተአምሩ፡ Jer. 40, 3. 2) *sese invicem agnoscere* Gen. 45, 1 (nisi III, 3 legere malueris). 3) sibi invicem indicare vel designare alqd i. e. *convenire* de signo: በከመ፡ ተአምረ፡ (v. ተአመረ፡) ምስለ፡ ዳዊት፡ ለስምዕ፡ 1 Reg. 20, 35. 4) *signum dare* (aliàs III, 2), ut: እመ፡ ኢተአምረ፡ በቃለ፡ ቀርን፡ Hez. 33, 6.

ተአመረ፡ III, 2 1) i. q. ተአምረ፡ n. 1: *se cognoscendum praebere, apparere,* Ex. 29, 42. 30, 6. 36. 2) *promulgari, indici:* እንበለ፡ ይትአመር፡ ለኵሉ፡ ሥጋ፡ ለእሰንብቶ፡ Kuf. p. 10. 3) denom. a ትእምርት፡ a) *signum dare:* ትትኤመሩ፡ በመጥቅዕ፡ Num. 10, 9; ተአመሩ፡ በቃለ፡ ቀርን፡ Jer. 4, 5; c. pron. suff. (sensu Dativi): እትኤመሮሙ፡ σημανῶ αὐτοῖς Zach. 10, 8; አንብሮ፡ ኀበ፡ ይትኤመሩ፡ θὲς αὐτὸν ἐπὶ σημείου (?) Num. 21, 8. 9. b) *signum, omen captare:* ዘይትኤመር፡ በአጻብዕ፡ አው፡ በአሕጻ፡ Kedr f. 65; Did. ed. Platt f. 48. 4) i. q. ተአምረ፡ n. 3, q. v.

ተአመረ፡ III, 3 *sese invicem agnoscere,* si quidem Gen. 45, 1 pro ይትአመር፡ legendum est ይትአመር፡

እሙር፡ part. 1) *clarus, illustris, pellucidus* (cfr. **አሚር፡**): **ከመ፡ ደመናት፡ ወነፋሳት፡ ወዝናማት፡ እሙራት፡ በመዋዕለ፡ ማእረር፡ ኢይበቍዑ፡** ἐπιφανέστατα Prov. 25, 14 vrs. ant. 2) *notus, cognitus:* **እሙረ፡ ይከውን፡ ለከሙ፡ እስመ፡** Hen. 97, 2; **ከመ፡ እሙረ፡ ይኩን፡ በልብየ፡ ፈቃድከ፡** Rel. Bar.; **ወይእቲ፡(ሀገር፡)እምርት፡ እስከ፡ ይእዜ፡** Jsp. p. 273; **መቃብረ፡ ጴጥሮስ፡ ወጳውሎስ፡ ወዮሐንስ፡ ወቶማስ፡ እሙራን፡ ወከሡታን፡** Chr. ho. 26; c. **ለ፡** pers.: **ወትከውን፡ ግብጽ፡ እምርተ፡ ለእግዚ"፡** Jes. 19, 21, vel c. **በኀበ፡**, ut: **እምርት፡ ይእቲ፡ በኀበ፡ እግዚ"፡** Sap. 4, 1; Zach. 14, 7; Prov. 16, 2; **ቀትል፡ በመጥበሕት፡** (i. e. sica) **ኢኮነ፡ እሙረ፡ በኀበ፡ አይሁድ፡ ቅድመ፡ ውእቱ፡ አዝማን፡** Jsp. p. 347; c. **በ፡** nominis (i. e. بـ معروف): **ዮሐንስ፡ በመጽሐፈ፡ ራእዩ፡ ዘእሙር፡ በአቡቀለምሲስ፡** Abush. 20; F. N. prolg. (et in aliis libris ex Arabico versis). a) *agnoscibilis, noscibilis,* c. **በ፡** notae 1 Joh. 3, 10; c. **እምነ፡**, ut: **እምብርሃነ፡ አዕይንቲከ፡ እሙር፡ አንተ፡** Rel. Bar. b) *bene notus, insignis:* **ሀገር፡ እምርት፡** οὐκ ἄσημος πόλις Act. 21, 39; **ብእሲ፡ ዘእሙር፡ በኀይል፡ ወጽንዕ፡** Jsp. p. 347. 3) significatus vel notatus i. e. *certus, constitutus, status:* **በእምርት፡ ዕለት፡** ἐν εὐσήμῳ ἡμέρᾳ Ps. 80, 3; **እስከ፡ ዕድሜ፡ እሙር፡** Jsp. p. 281; Hen. 78, 9; **በበዓላት፡ እሙራት፡** F. M. 10, 3; **በዓላት፡** vel **መዋዕል፡ እሙራት፡** *festa solemnia,* Lud. e Syn.; **በእምርት፡ ዕለት፡ በዓልነ፡ ንዑ፡ ንትፈሣሕ፡** Mavâs. n. 47; **በበሰዓቱ፡ እሙራን፡** Clem. f. 250; etiam *certus* i. e. *quidam,* ut Hen. 74, 4; **እሙራን፡ ሰብእ፡** τινές Cyr. d. r. f. f. 58 (*Voc. ad Cyr.* male: **እሙር፡ ዘ፡ ረሲዕ፡**); sine dubio etiam 2 Petr. 3, 16 ant.

አሚር፡ subst., m. et f., 1) [proprie: perspicuus, clarus, vid. **እሙር፡** n. 1; non est, quod hoc nomen cum Ludolfo ex ἡμέρα vel ex ⲉⲙⲉⲣⲓ repetamus] *sol:* **በእግረ፡ አሚር፡** ὑπὸ ἀκτίνων ἡλίου Sap. 2, 4. (Etiam in Voc. Ac. **አሚር፡** inter nomina solis enumeratur). 2) *dies,* sed nonnisi in quibusdam locutionibus usitatum, ut a) **ኵሎ፡ አሚረ፡** α) *toto die, totum diem* Jes. 28, 24. 65, 2; Thren. 3, 14; Ps. 34, 32. 55, 1. 72, 14. β) *singulis diebus, quotidie* Jer. 20, 8; Esth. 2, 11. 3, 4; Tob. 10, 7; Dan. ap. 1, 8; Hez. 46, 13; 4 Esr. 9, 42; 4 Reg. 25, 30; Job 1, 4; **ኵሎ፡ አሚረ፡ እንተ፡ ጸብሐት፡ ከዐበ፡ ለለዕለት፡** καθ' ἡμέραν ἐνδελεχῶς δίς Sir. 45, 14; Luc. 19, 47; Hebr. 3, 13. γ) **ዘኵሉ፡ አሚር፡** *quotidianus* Lev. 23, 37; Num. 4, 16. b) **ይእተ፡ አሚረ፡** vel **ውእተ፡ አሚረ፡** *illo* vel *eo die, tum, tunc,* de tempore futuro: **ይእተ፡ አሚረ፡** ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ Jes. 2, 11. 20. 3, 7; Jer. 5, 18. 37, 8. 38, 1 (ἐν τῷ χρόνῳ ἐκείνῳ); Joel 4, 1; Hez. 38, 18; Matth. 24, 30; **ውእተ፡ አ"፡** Jes. 7, 20. 17, 4. 19, 18. 31, 7. 52, 6; Jer. 3, 16. 4, 9; Zach. 14, 4; Ps. 145, 3; Dan. 12, 1 (ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ); τότε Ps. 95, 12; Jes. 65, 25; Judith 6, 6; **ይ"፡ አ"፡** Sir. 18, 7 (in apodosi enunciationis temporalis); de praeterito: **ው"፡ አ"፡** Eph. 2, 12; Hez. 40, 1; Sir. 48, 19; **ይ"፡ አ"፡** 1 Reg. 6, 15. 27, 6. 28, 20; τότε Gen. 13, 7; Sir. 50, 17. c) **እምይእቲ፡ አሚር፡** *inde ab illo die* 2 Esr. 5, 16, vel **እምይእተ፡ አሚረ፡** 1 Esr. 6, 19; 1 Reg. 16, 13 annot.; 30, 25; 4 Reg. 2, 22. d) **እስከ፡ ውእተ፡ አሚረ፡** *usque in illum diem* Dan. 12, 1. 3) *primus dies:* **አመ፡ ዐሡሩ፡ ወአሚሩ፡** *undecimo die* (mensis) Kuf. 29; secundum Ludolfum etiam *primus dies* seu *calendae mensis,* ut: **አመ፡ አሚሩ፡** (i. q. **አመ፡ ፩**) **ለሐምሌ፡** (in literis ad Ludolfum datis).

እማሬ፡ subst., pl. **እማርያት፡**, *monstratio, significatio, demonstratio, indicium, ostentum:* personae S. Trinitatis **ኢያስተርእዩ፡ ለንጻሬ፤ ወኢይትሌበዉ፡ ለእማሬ፡** M. M. f. 52; **ዕንባቆም፡ ነቢይ፡ ወልደ፡ ዳከር፡ ነገደ፡ ኅሬ፤ ሥራዌ፡ ዘሕዝበ፡ አይሁድ፡ እንዘ፡ ይኤምር፡ እማሬ፤** Enc. Hed. 3; (retributiones terrenae non sunt retributio ipsa) **አላ፡ እማሬ፡ በሕቲቱ፡ ወምሳሌ፡ ዘተነኔ፡** Chr. Ta. 5; **እማርያት፡** *demonstrationes* F. N. 43, 6; testator **ይጽሐፍ፡ ውስቴታ፡** (in testamento) **እማሬ፡ ዕለታ፡** F. N. 41, 1; **ዜና፡ እማሬ፡** (ostentorum vel prodigiorum) **ዘአስተርአየ፡ በእንተ፡ ንስተተ፡ መቅደስ፡** Jsp. p. 377.

አእምሮ፡ vel **አእምሮት፡** m. et f., Inf. (II, 1), crebro Substantivi instar usurpatur: 1) *cognitio, scientia:* **አእምሮ፡ እግዚ"፡** Jes. 11, 9; **አእምሮ፡ ጥበብ፡** ἐπιστήμη συνέσεως Sir. 17, 7; Rom. 1, 19; 2 Petr. 2, 20; 1 Cor. 8, 1. 12, 8; **እምኢያእምሮ፡ ውስተ፡ አእምሮ፡ አማን፡ አግብአሙ፡** Lud. e Syn.; **ኢያእምሮ፡** *inscitia, ignorantia* Rom. 1, 21; vid. etiam supra sub **አእመረ፡** n. 6, c. 2) *intelligentia, intellectus, sapientia, disciplina:* γνῶσις Koh. 1, 16. 17. 9, 10; σύνεσις Job 12, 13; Sir. 15, 3; Jes. 11, 2; Prov. 1, 7. 2, 2. 3; αἴσθησις Prov. 15, 14. 22, 12; **ተዐውቆ፡ ወአእምሮ፡** αἴσθησις καὶ ἔννοια 1, 4; **ጥበብ፡ ወአእምሮኒ፡** σοφία καὶ παιδεία Sir. 1, 27; Jer. 3, 15 var.; Dan. 1, 17; **አእምሮቱ፡ ለእግዚ"፡** Rom. 11, 33; **ኵላ፡ አእምሮቶሙ፡** Kuf. p. 84.

አእምሮታዊ፡ adj. rel. *intellectualis:* **ጠባይዕ፡ አእምሮታዊ፡** Lud. comm. hist. p. 484, n. 3.

ማእምር፡ part. 1) *sciens, scitus, gnarus, peritus,* 1 Reg. 2, 3; **ማእምረ፡ ልብ፡** καρδιογνώστης Act. 1, 24; **ማእምረ፡ ኅቡአት፡** Org.; **ማእምራን፡ ለገቢረ፡ ሠናይ፡** Koh. 4, 17; **ማእምራነ፡ ቃል፡** συνετοὶ ἐν λόγοις Sir. 18, 29. a) *eruditus, doctus* Jsp. p. 328, al. b) in malam partem: *divinator, hariolus, vates, magus, fatidicus,* οἱ γνῶσται **ማእምራን፡** 1 Reg. 28, 3. 9; 4 Reg. 21, 6; γνωρισταί 23, 24; στοχαστής Jes. 3, 2, Χαλδαῖοι Dan. 2, 2; γαζαρηνοί 4, 3. 5, 15; **ኢትኩን፡ ማእምረ፡ ትእምርታት፡** Lud. comm. hist. p. 315 n. 50. 2) *intelligens, sapiens, prudens,* Deut. 1, 13. 15; 1 Reg. 18, 14; Job 34, 2 (ἐπιστάμενοι); Koh. 9, 11 (συνετοί); Sir. 3, 29. 9, 15; Prov. 10, 19 (νοήμων). 17, 12. 12, 16 (πανοῦργος). 13, 1. 14, 15. 24. 22, 3; 12, 23 (συνετός); Matth. 11, 25. 3) qui novit alqm, *familiaris, amicus, notus:* **ማእምርነ፡** ὁ γνώριμος ἡμῶν Ruth 3, 2; Ps. 54, 14; Sir. 6, 5 (φίλος).

ትእምርት፡ subst., m. et f., Pl. **ተአምር፡** (crebro **ተአምር፡** scriptum), rarius **ትእምርታት፡**, Pl. Pl. **ተአምራት፡**; Pl. **ተአምር፡** crebro pro Singulari usurpatur (gramm. § 141); 1) *signum* a) *nota, indicium:* Matth. 16, 3. 26, 48; Rom. 4, 11; 1 Cor. 14, 22; **ርእዩ፡ ትእምርቶ፡ ለዓለም፡** Sir. 42, 18; **ምንት፡ ትእምርቱ፡ ለዕድሜሁ፡** 4 Esr. 4, 14. 3, 1; Marc. 13, 4; Lev. 13, 2 seq.; 14, 36 seq.; Gen. 1, 14; Sir. 43, 6. 7; **ትእምርታት፡** *notae* (rei inventae) F. N. 40. b) *insigne:* **ትእምርተ፡ ኪዳንየ፡** Gen. 9, 12 seq.; Kuf. 15; Ex. 31, 13. 17. c) *monumentum:* Ex. 13, 9. 16; Jos. 4, 6; Hez. 39, 15; Jes. 19, 20. 55, 13; **ትእምርቱ፡ ለበዓል፡** στήλη τοῦ Βάαλ Num. 22, 41; **ትእምርተ፡ መዊእ፡** τὸ τρόπαιον *tropaeum* Chr. Ta. 5. d) *monitorium* Num. 17, 3. 25. 26, 10; Deut. 6, 8. 28, 46. e) (*signum militare* i. e.) *vexillum:* Num. 2, 2; **ይገብር፡** (v. **ያነሥእ፡**) **ትእምርተ፡ ለአሕዛብ፡ ርሑቃን፡** Jes. 5, 26. 11, 12; **ንሥኡ፡ ትእምርተ፡** Jer. 6, 1. f) *bellicum, classicum,*

signum tuba datum: ነፍኀ፡ በቀርን፡ ትእምርተ፡ ለሰራዊት፡ Hez. 33, 3; Jos. 6, 8; Lev. 25, 11 seq.; Num. 29, 1. g) *signum coeleste, astrum, sidus, constellatio:* ዐሖይ፡ ወትእምር፡ Hen. 48, 3. 8, 3; Kuf. 4. 8; ሰገደ፡ ለኵሉ፡ ትእምረ፡ ሰማይ፡ 2 Par. 33, 3. 5; Jer. 10, 2; μαζουρώθ Job 38, 32 var. h) *miraculum, prodigium, portentum, monstrum,* Ex. 4, 8. 9. 7, 3. 9. 11, 9; Num. 14, 11; Deut. 4, 34. 6, 22. 7, 19. 26, 8. 29, 2; Kuf. 48; Ps. 85, 16. 95, 3; Dan. 6, 27; እገብር፡ ተእምረ፡ በሰማይ፡ Joel 3, 3; Hen. 36, 4; 4 Esr. 8, 71. 9, 1. 6; ይትወለድ፡ ትእምርት፡ አምእንስት፡ (*monstrum*) 3, 12; Sir. 45, 3; Asc. Jes. 11, 18; Matth. 24, 3. 24. 30; Marc. 16, 17. 20; Act. 2, 22. 43. 4, 30; Apoc. 12, 1. 13, 13. i) *imago* vel *typus* rei futurae Jes. 8, 18; Hez. 4, 3; ትከውን፡ ሎሙ፡ ትእምርተ፡ Hez. 24, 27; ትእምርተ፡ ልደቱ፡ (sc. Christi) Enc. Tachs. 16; Matth. 12, 39. k) *documentum, argumentum,* α) in genere: Luc. 2, 12; 2 Thess. 3, 17; Job 21, 29; ወትእምርተ፡ ዝንቱ፡ እስመ፡ (hoc demonstratur eo quod) Chr. (crebrius); seq. ከመ፡ Ex. 3, 12. β) in specie: quo divina alcjs auctoritas confirmatur vel propheticum; Deut. 13, 2. 3; 1 Reg. 2, 34. 10, 1; Jes. 7, 11. 37, 30; Jer. 51, 29; Joh. 2, 18. 6, 30. l) *vestigium:* ሶበ፡ ዘበጠ፡ (ለኀጺን፡) ነሃቢ፡ በሰፈልያ፡ ይትረከብ፡ ትእምርተ፡ ዝብጠት፡ በኀጺን፡ Fid. Jac. Bar. m) *siglum,* F. N. in prolg. n) *figura, nota, characteres:* ትእምርተ፡ መስቀል፡ Enc. Mij. 9; ትእምርተ፡ መጻሕፍት፡ (characteres superstitiosi) Lud. ex Org. 2; fortasse Hen. 68, 1. o) በትእምርት፡ *significanter, distincte,* ubi de canendo et sonando agitur: 1 Cor. 14, 7. 8; Jos. 6, 8. 2) *demonstratio, explicatio,* δήλωσις Lev. 8, 8; fortasse Hen. 68, 1. — *Voc. Ae.:* ትእምርት፡ ብ፡ ምልክት፡

ተአማሪ፡ n. ag. *ominum captator* vel *interpres,* ተአማርያን፡ F. N. 45.

አምሴር፡ et አምሺር፡, etiam ማሺር፡ n. mensis Aegyptiorum VI, ⲙⲉⲭⲓⲣ, ⲙϣⲓⲣ, cui የካቲት፡ Abyssinorum respondet, Abush. 8; Voc. Ae.

አመት፡ subst. f., Pl. አእማት፡ [in caeteris quidem linguis אָמָה أَمَةٌ ܐܡܬܐ, unde ት primitus notam feminini fuisse constat; sed in lingua Ae. ት pro radicali habitam esse, e Pluralis formatione elucet, gramm. § 136, 2] *serva, ancilla,* ለሥይጠ፡ ገብር፡ ወአመት፡ Kuf. 11; አግብርት፡ ወአእማት፡ Gen. 32, 6; Job 31, 13; Jes. 24, 2; አእማት፡ 14, 2. 56, 6; Gen. 12, 16. 16, 1 seq. 21, 10. 29, 24; Ex. 21, 7. 20; Kuf. 50; Ruth 2, 13; Tob. 3, 7; Joh. 18, 17; Act. 2, 18; F. N. 42, 12; አመት፡ እንተ፡ ትነብር፡ ዲበ፡ ማሕረፅ፡ Ex. 11, 5; in colloquio cum nobilioribus mulier se dicit አመትከ፡ Ruth 2, 13. 3, 9; 1 Reg. 1, 11. 18. 25, 27. 28, 21. 22; 2 Reg. 14, 15; Luc. 1, 38. — *Voc. Ae.:* አመት፡ ዘ፡ ገረድ፡; *aliud:* አመት፡ ዘ፡ ሴት፡ ባርያ።

አመት፡ *cubitus* vid. sub አመመ፡

አሜቴስጢኖስ፡, አሜቴሶጦስ፡, አሜቴስጦን፡, አሜቴስጦን፡ n. gemmae prgr., sc. ἀμέθυστος, *amethystus,* Apoc. 21, 10; Ex. 28, 19. 36, 19 (in C pro ከርከዴን፡) Hez. 28, 13. Scholion Voc. Ae. vid. in Lud. Comm. hist. p. 209 n. 7.

አምኀ፡ I, 2 [componendum videtur cum نَعِمَ *amavit, dilexit*] 1) *osculari* (sicut φιλεῖν), ut: epistola perveniens ad eum ትአምኀ፡ ሊተ፡ አእዳዊሁ፡ ህየንተ፡ አፌ፡ ዚአየ፡ (osculetur meo nomine manus ejus vice oris mei), Lud. Comm. hist. p. 43 n. 49; cfr. ተአምኀ፡ et አምኃ፡ 2) *dilectionis et venerationis significationem dare* alicui, *salutare* alqm (non tantum ሰላም፡ dicendo, sed „cum aliqua honoris praefatione et corporis vel capitis inclinatione vel cum muneris alicujus oblatione vel cum osculo," et amplexu ut inter familiares Lud.) a) familiares, amicos, sive praesentes, sive per literas vel nuntios Ex. 18, 7 (προσεκύνησεν); ἀσπάζεσθαι Luc. 1, 40; Hen. 71, 14; Rom. 16, 3 — 16. 21 — 23; Phil. 4, 21. 22; 2 Thess. 3, 17; Tit. 3, 15; 1 Petr. 5, 13. b) alios, reverentiae causa, Asc. Jes. 6, 4. c) principes, reges: Herodes አምኆ፡ ለአውግስጦስ፡ ወይቤሎ፡ Jsp. p. 325; ፈነዎሙ፡ ኀበ፡ ሰሎሞን፡ የአምኅዎ፡ 3 Reg. 5, 1; Matth. 4, 9; etiam de peregrinantibus, qui loca sacra visitantes salutant, Lud. Comm. hist. p. 302 n. 4. 3) *salutationis causa munus offerre* alicui, *munere oblato salutare* alqm, c. dupl. Acc.: Herodes አዘዘሙ፡ ለኵሎሙ፡ ዐበይቱ፡ ከመ፡ የአምኅዎ፡ (sc. Herodis filium) ንዋየ፡ በከመ፡ ክሂሎቶሙ፡ Jsp. p. 334; ይኤምኅዎ፡ ሎቱ፡ ወርቀ፡ Sx. Mij. 6; እለ፡ ይኤምኁከ፡ ወርቀ፡ Enc. Mag. 29.

ተአምኀ፡ III, 3 (plerumque ተአምኀ፡ scriptum) *osculari* vel *consalutare inter se, sese invicem salutare:* ተአምኁ፡ ወተሓቀፉ፡ 1 Esr. 4, 47; Ex. 18, 7; Tob. 5, 19; Hen. 81, 7; ተአምኁ፡ በበይናቲክሙ፡ በአምኃ፡ ቅድሳት፡ ἀσπάσασθε ἀλλήλους ἐν φιλήματι ἁγίῳ Rom. 16, 16; 1 Petr. 5, 14; inde de osculo pacis quo sese excipiunt Christiani, Lit. 164, 1; Did. 12, al. 2) *osculo excipere, salutare* alqm, c. Acc., καταφιλεῖν Ex. 4, 27; 2 Reg. 15, 5; Luc. 7, 45; Herm. p. 86; ተቀበሎሙ፡ ወተአምኆሙ፡ 1 Par. 12, 17; ἀσπάζεσθαι Matth. 5, 47; Luc. 1, 41; Marc. 12, 38; ተአምኆሙ፡ በአምኃ፡ መንፈሳዊት፡ Gad. T. H.; ተአምኆ፡ *salutatio, salutationes* Matth. 23, 7; etiam c. Acc. rei, quae quasi salutatur Hebr. 11, 13. 3) salutare i. e. *valedicere* alicui: ዘይፈቱ፡ ድንግልና፡ ይትአማኅ፡ ኵሉ፡ ጥሪቶ፡ ውኂበ፡ ለምስኪናን፡ Kid. f. 28.

አስተአምኀ፡ IV, 3 *facere ut* alqs *salutet* alqm, in specie: *valedicere facere* alqm: አስተአሚኅከ፡ ቤተ፡ ክርስቲያን፡ ትብል፡ ጸዋት፡ በእንተ፡ ድውያን፡ caet. i. e. (eum sc. mortuum) *ecclesiae valedicere faciens dices* caet. (allocutio est ad sacerdotem) Genz. f. 15.

እሙኅ፡ part. *salutatus,* Lud. sine auct.

አምኃ፡ subst., fem. et m., 1) *osculatio, osculum,* φίλημα Rom. 16, 16; 1 Thess. 5, 25; 1 Petr. 5, 14; ከመ፡ ንትአማኅ፡ በበይናቲነ፡ በአምኃ፡ ቅድሳት፡ Lit. 164, 1. 2) *salutatio,* ἀσπασμός, እፎኑ፡ ዘከመዝ፡ አምኃ፡ Luc. 1, 29; አምኃ፡ ዘአምኀ፡ በቱ፡ አብ፡ ለወልድ፡ Kedr f. 16. 3) *munera, dona, munus,* quae offeruntur salutationis vel venerationis causa: Gen. 32, 14. 43, 11; Kuf. 42; 1 Reg. 25, 27; 4 Reg. 5, 15; Jes. 60, 14; አምኃ፡ ወሀብት፡ Jer. 47, 5 var.; Matth. 2, 11; Mavâs. n. 27; in specie quae offeruntur a) sponsae ejusve parentibus et consanguineis Gen. 24, 53; F. N. 24, 3. b) principi, regi, Deo: 1 Reg. 10, 27; 3 Reg. 10, 25; 4 Reg. 16, 8; አምጽኡ፡ ሎቱ፡ አምኃ፡ 2 Par. 17, 5. 26, 8; Ps. 44, 14. 71, 10. 75, 11; Jes. 18, 7. 39, 1. 66, 20; ያመጽኡ፡ አምኃ፡ ለንጉሠ፡ ሰማይ፡ Tob. 13, 11; Jsp. p. 325 seq. c) judici (corruptionis causa):

አም፡ኃ፡ወሕል፡ያን፡ Sir. 20, 29; ኢ.ትንሣእ፡ሕልያነ፡ወአም፡ኃ፡ ሰብእ፡ Kuf. 21. — Scholion Voc. Ae. vide supra sub መሀና፡ c. 145.

እማኄ፡ subst. *salutatio*, in literis a Gregorio ad Ludolfum datis, ut in Lud. Comm. hist. p. 35 n. 28.

አምነ፡ I, 1 [אָמַן; أَمِنَ, ܐܶܡܰܢ; de potestate radicis prima vid. Ges. thes. p. 113. 114.] Subj. ይእመን፡(ይእምን፡ Joh. 1, 7 rom.?) 1) *verum esse* vel *inveniri, compleri, confirmari*, Luc. 1, 1. 2) *fidem habere* alicui, *confidere*: ዘፍጡነ፡የአምን፡ ὁ ταχὺ ἐμπιστεύων Sir. 19, 4; c. በ፡ prs. Ps. 41, 7. 16; Jes. 28, 16; c. በላዕለ፡ Ex. 19, 9; c. Acc. prs.: Joh. 2, 24; 2 Tim. 2, 13; ኢ.ትእመንዎሙ፡ለአኀዊክሙ፡ Jer. 9, 4 (vid. III, 1); ለእመ፡ኢ.ክንክሙ፡ምእመናነ፡በዲበ፡ውኁድ፡ መኑ፡የአምነክሙ፡በላዕለ፡ብዙኅ፡ Chr. Ta. 3; seq. ከመ፡, ut: አምንዎሙ፡ከመ፡እሙንቱ፡ caet. 2 Esr. 23, 13. 3) *credere* a) sensu communi, c. Acc. rei: ብእሲ.ት፡ተአምን፡ኵሎ፡ነገረ፡ ዘትሰምዕ፡ Clem. f. 6; 2 Par. 9, 6; የዋህ፡የአምን፡ኵሎ፡ነገረ፡ Prov. 14, 15; Job 4, 12; omisso Acc. Kuf. 37. 43; Ex. 4, 9; Joh. 20, 25. 29; c. ለ፡ prs.: 1 Joh. 4, 1; c. Acc. prs.: ኢ.አምኖሙ፡ Jer. 47, 14; Tob. 2, 14; Dan. ap. 1, 41; Ex. 4, 1; Gen. 45, 26; 1 Cor. 11, 18; c. dupl. Acc.: መኑ፡አምነነ፡ ቃለነ፡ Jes. 53, 1; Gen. 42, 20; Luc. 1, 20; Rom. 10, 16; seq. ከመ፡ Thren. 4, 12; Ex. 4, 5; Jes. 43, 10; Job 9, 16; Jac. 2, 19; 1 Joh. 5, 1; Rom. 10, 9; ልቃሕ፡ዘይቀውም፡ላዕለ፡አሚኖቱ፡ባሕቲቱ፡ *fide sola* (non pignore) *interposita* F. N. 27. b) sensu theologico: absol. Jes. 7, 9; Rom. 3, 3; Matth. 21, 22; Marc. 16, 16; c. በ፡ prs. vel rei Joh. 2, 11. 5, 24. 12, 36. 44. 1, 12; Act. 9, 42; Rom. 1, 5. 10, 10. 11; 1 Joh. 3, 23; Marc. 1, 15; Joh. 4, 50; c. Acc. prs. Gen. 15, 6; Kuf. 14; ከመ፡ይእመንዎሙ፡ለነቢ.ያቲከ፡ Sir. 36, 21; Asc. Jes. 4, 7; በአሚነ፡እግዚ"፡ Act. 16, 34; Rom. 3, 22 rom.; አሚን፡ vel አሚኖት፡ *fides*: ጻድቅ፡በአሚን፡የሐዩ፡ Hab. 2, 4; Rom. 1, 17. 4, 11. 8, 24. 9, 32; Matth. 9, 29 rom.; Hebr. 6, 12; Gal. 3, 23; ዛቲ፡አሚን፡ *haec fides* Did. 1; ኢ.አሚን፡ *incredulitas* Rom. 3, 3; Lit. 169, 1; ኢ.አሚኖቶሙ፡ Matth. 13, 58; ርትዕት፡አሚን፡ Enc. Hed. 13; *ad fidem converti* 1 Cor. 3, 5 Platt; Act. 18, 8. 4) *verum dicere* i. e. *confiteri, profiteri, fateri*, a) sensu communi: Jos. 7, 19; አምነ፡ወኢ.ክሕደ፡ Joh. 1, 20; አምኑ፡ወተከሥቱ፡ ὁμολογήσαντες ἀνήγγειλαν Esth. 1 apocr.; seq. እስመ፡, ut Jsp. p. 335, vel ከመ፡, ut: አአምነከ፡ከመ፡ኵሎ፡ትክል፡ Job 40, 9; c. Acc. rei et ለ፡ prs.: እንዘ፡የአምኑ፡አበሳሆሙ፡ፍጹመ፡ለመምህራኒሆሙ፡ Clem. f. 230; 1 Joh. 1, 9. b) sensu theologico, sc. Deum, Christum, fidem veram confiteri: c. Acc. prs.: Apoc. 3, 5; ዘአምነኒ፡በገጸ፡ሰብእ፡አአምኖ፡አነሂ፡በገጸ፡አቡየ፡ Did. 25; vel c. በ፡, ut: Matth. 10, 32; Luc. 12, 8; Apoc. 3, 5; seq. ከመ፡ Rom. 10, 9; absol.: አመንከ፡ሠናየ፡አሚነ፡ 1 Tim. 6, 12, 13; እለ፡አምኑ፡ *confessores* (distincti a martyribus) Const. Ap. 24. c) *praedicare, celebrare* Deum, ἐξομολογεῖν, c. Acc., ut: መኑ፡የአምነከ፡ Ps. 6, 5. 29, 12; c. በ፡, ut: እመኑ፡በእግዚ"፡ Jer. 40, 11; አምነ፡ቦቱ፡ Tob. 14, 2; absol. Job 8, 21 var.; አሚን፡ወቃለ፡ስብሐት፡ Jes. 51, 3; Ps. 41, 5. 94, 2; sacrificia, quae ὁμολογίαι (נְדָבֹת) dicuntur, ዘበአሚንክሙ፡ Deut. 12, 6; ዘበአሚኖትክሙ፡ 12, 17. 5) *securitatem promittere, fidem dare* alicui (آمَنَ), c. Acc. prs., Jsp. p. 378; Titus captivos Judaeorum Romam deduxit ዘእንበለ፡ዘአምኖሙ፡ (*exceptis iis, quibus securitatem promiserat*) p. 379.

አእመነ፡ II, 1 1) *credere facere* i. e. a) *persuadere*, c. Acc.: ንሕነ፡ናእምኖ፡ ἡμεῖς πείσομεν αὐτόν Matth. 28, 14; Act. 14, 19 rom. 18, 4. b) *ad fidem* (Christianam) *convertere*: c. Acc. prs.: ዘብዙኀ፡አሕዛበ፡አእመነ፡ Deg.; Clem. f. 108. 234; Enc. Masc. 17; Haml. 30; c. በ፡ numinis: አእመኖ፡በስመ፡ኢየሱስ፡ Sx. Hed. 14; c. እምነ፡, ut: እለ፡አእመነ፡ እምክሕደት፡ *quos ab incredulitate ad fidem convertit* Clem. f. 114. 2) *confiteri facere*, a) *adigere* alqm *ad confessionem*: Herodes አእመኖሙ፡ለዐደው፡እለ፡ፈነዎሙ፡ Jsp. p. 321. b) *praedicare* vel *celebrare facere*: ወያአምን፡ከናፍሪሆሙ፡ Job 8, 21 var.; ለዘረከባ፡(ለጥበብ፡)ታአምኖ፡ወታፈርሆ፡ τῷ εὑρόντι αὐτὴν δώσει ἐξομολόγησιν Sir. 18, 28. — De loco Asc. Jes. 3, 5 dubito.

ተአምነ፡ et **ተአመነ፡** III, 1; A) refl. 1) *fidum* vel *verum se praebere*: ተአመነ፡ምስሌነ፡ምሕረቱ፡ Sir. 50, 24. 2) *fidere, confidere, fiduciam* vel *spem ponere* in alqo, *fidem habere* alicui, *fretum esse, sperare*, c. c. በ፡, ut: ተአመንኩ፡በዕንቍ፡ Job 31, 24; መኑ፡ተአመነ፡በእግዚ"፡ወተኀፈረ፡ Sir. 2, 10. 11, 21. 35, 24; Jes. 30, 12; Jer. 17, 5 (ἐλπίδα ἔχει ἐπί). 31, 11; ተአመነ፡በጽድቁ፡ Hez. 33, 13; Ruth 2, 12; Ps. 43, 8. 59, 12. 118, 66; Gal. 5, 10; Phil. 2, 24; Philem. 21; c. Acc.: 2 Thess. 3, 4; Ps. 77, 26; ኢ.ይትአመና፡ለሕይወቱ፡ Job 24, 22. 4, 18. 15, 15; ተአመንዎ፡ πιστεύσατε αὐτῷ Sir. 2, 8. 4, 16; እንተ፡ትትአመን፡መዛግብቲሃ፡ Jer. 30, 4; ኢ.ትትአመኖ፡ብዙኀ፡ Sir. 6, 7; እለ፡ኪ.ያሆሙ፡ተአመነ፡ Jes. 30, 32; c. Acc. et በ፡, ut: ኢ.ትትአመንዎሙ፡በሕይወቶሙ፡ μὴ ἐμπιστεύσῃς τῇ ζωῇ αὐτῶν Sir. 16, 3; Ps. 77, 36; seq. ከመ፡ c. Ind. vel Subj., ut: ተአመኒ፡ከመ፡እገብር፡ፈቃደኪ.፡ Kuf. 25; Job 11, 18; ተአሚንየ፡ከመ፡ብዙኀ፡ረድኤት፡ብየ፡ 31, 21; ትትአመኖ፡ከመ፡ያእቱ፡ተግባረ፡ማእረርከ፡ 39, 12; Ps. 26, 19; Rom. 2, 19; Phil. 2, 19 (ἐλπίζω). 24; absol.: Sir. 2, 6; ነአምን፡ወንትአመን፡ Lit. 165, 3; ተአምኖትየ፡ Ps. 83, 9. 3) *credere*, ሃይማኖት፡እንተ፡ባቲ፡ተአመነ፡ (v. ተአምነ፡) 4 Esr. 9, 8; c. Acc. rei: ኢ.ትትአመን፡ኵሎ፡ቃለ፡ዘነገሩከ፡ Sir. 19, 15; ዘይትአመን፡ሕልመ፡ (v. በሕልም፡) 31, 2; c. በ፡, ut: ተአመኑ፡በመስቀል፡ Asc. Jes. 3, 18. 19; Jon. 3, 5; Rom. 4, 5; Enc. Jac. 13; seq. ከመ፡ Rom. 4, 18; absol. Rom. 4, 19; ተአምኖ፡ *fides* Hebr. 11, 4 seq. 4) *sibi persuadere, persuasum habere*, seq. ከመ፡ c. Ind. vel Subj., Rom. 8, 38. 14, 14; እትአመነክሙ፡ከመ፡ትፈጽሙ፡ Rom. 15, 14; Hebr. 6, 9. 5) *bono* et *confidenti animo esse, nihil sibi timere, securum esse*: ኢ.ይትአመኑ፡ Job 29, 24; ተአመኒ፡ θάρσει Tob. 7, 17; Judith 11, 1; Matth. 9, 2. 22. 14, 27; Ex. 14, 13; Kuf. 50; 4 Esr. 6, 72; ይነብር፡ተአሚኖ፡ Sir. 4, 15; Jes. 14, 6. 32, 18. 47, 8; Jer. 23, 6; seq. Acc. (*ab* alqua re securum esse): ነፍስ፡አከ፡ትትአመን፡ወዲቀ፡ለአብሶ፡ Jsp. p. 382. 6) *fateri, pro-, confiteri*, c. Acc.: Hebr. 3, 1; እንዘ፡ይትአመኑ፡ኀጣውኢሆሙ፡ Matth. 3, 6; Marc. 1, 5; Jac. 5, 16; ተአመነ፡ኀጢአቶ፡ F. M. 6, 3; እመ፡ተአመነ፡ጌጋዮ፡ Clem. f. 123; c. በ፡, ut: ተአመነ፡በጌጋዩ፡ f. 124; F. N. 39 (vox forensis). a) ዘይትአመኑ፡ *confessores* (distincti a martyribus) Const. Ap. 54. b) *praedicare, celebrare*: እትአመን፡በስምከ፡ ἐξομολογοῦμαι τῷ ὀνόματί σου Sir. 51, 1; በኵሉ፡ዘገብረ፡እትአመን፡ቦቱ፡ 47, 8. c) *professione facta tradere* vel *donare* alicui alqd (vox forensis),

c. በ፡ rei et ለ፡ prs.: F. N. 39, 2. 3. 7) *fidei alicujus concredere* vel *committere* vel *credere*, c. Acc. rei et ውስተ፡, ut: በእንተዝ፡ ይትአመኑ፡ ሰብእ፡ ነፍሶሙ፡ ውስተ፡ ዕፅ፡ ሕጹጽ፡ Sap. 14, 5; c. Acc. prs. et በ፡ rei: Rom. 3, 2 rom.; 1 Thess. 2, 4; c. ላዕለ፡ rei Tit. 1, 3; c. ለ፡ rei (muneris) Lit. 163, 2; *potestatem dare* alicui 1 Tim. 1, 12 (τῷ ἐνδυναμώσαντί με).

B) Pass. 1) *credi:* Christus ዘተሰብከ፡ ውስተ፡ አሕዛብ፡ ወተአምነ፡ ውስተ፡ ዓለም፡ ወዐርገ፡ በስብሐት፡ Cyr. ad Th. f. 8; 1 Tim. 3, 16 (ተአመነ፡); seq. Acc. Inf., 1 Reg. 3, 21. 2) *ad fidem converti*, 1 Cor. 3, 5 ant. 3) *fidum haberi*, c. በኀበ፡ ab alqo, 1 Reg. 27, 12. 4) *concredi, committi*, 1 Tim. 1, 11 rom. 5) *concreditum accipere, fidei* vel *arbitrio commissum habere* alqd, *auctoritate* vel *plena potestate* rei *ornatum esse:* ወንጌል፡ ዘአነ፡ ተአመንኩ፡ በቱ፡ 1 Tim. 1, 11 Platt; c. ላዕለ፡ rei, ut: በእንተ፡ ተአምኖ፡ ኤጲስቆጶስ፡ ላዕለ፡ ንዋየ፡ ቤተ፡ ክርስቲያን፡ Can. Ap. 31; Abt. Ap. 39; c. ዲበ፡, ut: ተአመነ፡ ዲቤሆሙ፡ Lud. e Vit. Greg. Arm.; seq. Subj.: ሰላም፡ ለመቃርስ፡ በእለስክንድርያ፡ ዘተአመነ፤ (v. ዘተአምነ፤) መርዒተ፡ ክርስቶስ፡ ይርዐይ፡ Enc. Masc. 4.

ተአመነ፡ III, 2 *confidere, fiduciam ponere:* ኢይትኤመንዎሙ፡ (v. pro ኢይትአ"፡) ለእለ፡ አስሐትዎሙ፡ Jes. 10, 20.

አስተአመነ፡ IV, 1 *fidem facere, credere facere, confirmare:* 1 Cor. 13, 7; እንዘ፡ ያስተአምኖን፡ ዮሐንስ፡ ይጽሕፍ፡ Cyr. ad Th. f. 20; ወበግብሩ፡ ያስተአምን፡ ዝንቱ፡ ከመ፡ አማን፡ („*opere ipso verbis suis fidem faciens*") f. 24; ሰይጣን፡ ያስተአምን፡ ሎሙ፡ በግብሩ፡ *Satanas iis* (divinatoribus) *fidem efficit opere suo* (i. e. ut homines iis credant) Clem. f. 187; ወያስተአምን፡ ዘንተ፡ እንዘ፡ ይብል፡ *et credibile hoc facit* vel *confirmat dicens* Cyr. c. Pall. f. 88.

እሙን፡ part. 1) *fidus, fide dignus*, de rebus, πιστός Ps. 18, 8. 110, 7; Hos. 5, 9; 1 Tim. 1, 15. 3, 1. 4, 9; Tit. 3, 8; Act. 13, 34; ይኩን፡ እሙነ፡ ስመ፡ ዚአከ፡ 2 Par. 1, 9 (πιστωθήτω); 3 Reg. 8, 26. 2) *verus*, ἀληθής, ἀληθινός, Gen. 41, 32; Job 6, 3. 25. 36, 4; Jes. 41, 26; እሙን፡ ሕልሙ፡ Dan. 2, 45. 6, 12; Or. Az. (Dan. 3,) 3; እሙን፡ ቃል፡ ዘሰማዕኩ፡ 2 Par. 9, 5; 1 Joh. 2, 8. 27; Joh. 4, 37; እሙነ፡ ኮነ፡ *verum fuit* vel *inventum fuit:* እሙነ፡ ኮነ፡ ምክረ፡ ትካት፡ Jes. 25, 1; Deut. 17, 4. 22, 20; 2 Cor. 7, 14. 3) *confisus, securus:* የሐውር፡ እሙነ፡ πεποιθώς Prov. 10, 9. 4) *fidei concretum habens:* እሙን፡ ዲበ፡ ንዋየ፡ ግብር፡ 1 Par. 9, 31. 5) Adv. እሙነ፡ a) *vere, revera* 1 Reg. 22, 7; Deut. 17, 4. 22, 20; አማን፡ ተወልደ፡ እግዚእነ፡ ኢየሱስ፡ እሙነ፡ ልህቀ፡ ወእሙነ፡ በልዐ፡ ወእሙነ፡ ሐመ፡ H. A. n. 6; etiam እሙን፡, ut: ከልእ፡ እሙን፡ ውእቱ፡ ዘዚአከሙ፡ ንጉሥ፡ Lud. e V. S. b) *secure* Prov. 10, 9.

አማን፡ adj. 1) *fidus:* እመ፡ አማንኑ፡ ውእቱ፡ ለሐዊር፡ ምስሌከ፡ εἰ πιστός σοῦ πορευθῆναι μετὰ σοῦ Tob. 5, 9. 2) *verus:* እመ፡ አማን፡ ኮነ፡ ወጥዩቀ፡ ነገሩ፡ Deut. 13, 15; እመሰ፡ አማንኑ፡ 4 Reg. 10, 15; አማን፡ ረሰይክሙ፡ ለነ፡ ዘነገርናሁ፡ 2 Cor. 7, 14. a) subst. *verum, veritas:* ይውኅድ፡ ዝምሳሌ፡ እምአማን፡ Cyr. c. Pall. f. 97. b) c. pron. suff.: አማንክሙኑ፡ ኢታመልኩ፡ (*veritasne vestra est? non adorabitis?* i. e.) *an vere non adorabitis?* Dan. 3, 14; አማንየ፡ እብለከ፡ Sx. Haml. 8. 3) adv. *vere, revera, re ipsa, sane, profecto, recte*, a) አማን፡, ut: እስመ፡ አማን፡ ለአከኒ፡ እግዚ"፡ Jer. 33, 15. b) plerumque አማነ፡, ἀληθῶς Ex. 33, 16; 3 Reg. 8, 27; 2 Par. 6, 18; Jer. 35, 6; Joh. 7, 26. 8, 31. 17, 8; Matth. 14, 33; Luc. 9, 27; 1 Joh. 2, 5; ἀληθινῶς Sir. 41, 24; ἐπ' ἀληθείας Dan. 2, 8. 47; Job 19, 4; Jes. 37, 18; ὄντως Jer. 3, 23. 10, 19; Asc. Jes. 9, 23; 4 Esr. 8, 41. 43. 10, 10; Matth. 4, 6; Ps. 7, 11; እስመ፡ አማነ፡ ከማሁ፡ ውእቱ፡ Judith 11, 10; ναί Gen. 42, 21; ὀρθῶς Dan. ap. 1, 55. 59; ἀμήν Joh. 6, 32; Matth. 5, 18. 24, 2 Platt; አማነ፡ ትቤ፡ *verum* (v. *recte*) *dixisti* Cyr. c. Pall. f. 65; Gen. 42, 16. c) በአማን፡ ut Kuf. 1. 31; Sir. 42, 8; 1 Tim. 5, 3; Act. 10, 34 (ubi in ed. Platt. lapsu calami በአምን፡ scriptum est). d) ዘበአማን፡ *qui vere est, verus*, ἀληθής Prov. 1, 3; Ps. 68, 17; Joh. 1, 48; ἀληθινός 1 Joh. 2, 8; Joh. 17, 3. — *Voc. Ac.:* አማን፡ አማን፡ ዘ፡ እውን፡ እውን፡ (v. ኡን፡ ኡን፡).

አሚን፡ 1) Inf. vid. sub አምነ፡. 2) passim pro አሜን፡ exscriptum (أَمين) ut Apoc. 3, 14; Enc. Hed. 15 (sec. Lud.; in exemplari Tub. አሜን፡); Masc. 10 (in exempl. Tub.).

አሜን፡ adv. prgr., sc. ἀμήν, אָמֵן, *certo, profecto, ita sit, fiat!* γένοιτο γένοιτο አሜን፡ ወአሜን፡ Num. 5, 22; Deut. 27, 15 seq.; Judith 13, 20; ἀμήν 2 Esr. 15, 13. 18, 6; Tob. 8, 8; Matth. 5, 18 rom. 6, 13. 24, 2 rom.; Joh. 6, 32 rom.; Rom. 1, 25. 15, 33. 16, 27; Gal. 1, 5; Apoc. 1, 7 rom.; 5, 14. 7, 12. 19, 4 al.; በቃለ፡ አሜን፡ (v. አሚን፡) አድመዐ፡ ወገብሩ፡ በዓለ፡ Enc. Masc. 10; in fine orationum et librorum ter repetere solent አሜን፡ Abyssini.

እምነት፡ n. act., Pl. እምነታት፡ *fides* a) quae creditur, *religio:* ዘወለጠ፡ እምነተ፡ ክርስቲያን፡ Can. Ant. 1; እምነት፡ ዘመስቀለ፡ ክርስቶስ፡ Enc. Masc. 17; እምነታት፡ *fidei* vel *religionis genera* (ab orthodoxa discrepantia) Chr. Ta. 8. b) *confessio:* Christus ሊቀ፡ ካህናት፡ ዘእምነትነ፡ ἀρχιερεὺς τῆς ὁμολογίας ἡμῶν Cyr. c. Pall. f. 85 (Hebr. 3, 1). c) qua quis credit, *fiducia:* Lit. Jac.; ማሕፀንት፡ ንዋይ፡ ይእቲ፡ ዘይሁብ፡ አማሕፃኒ፡ ለዘያመሐፅኖ፡ ከመ፡ ይዕቀብ፡ ሎቱ፡ ወይእቲኒ፡ እምነት፡ ዘአማሕፃኒ፡ ዘያኀብሩ፡ ኀበ፡ ዘያመሐፅኖ፡ F. N. 29.

አማኒ፡ n. ag., Pl. አማንያን፡ 1) *verus, sincerus:* አማኒት፡ ἀνυπόκριτος Jac. 3, 17. 2) *credens, fidelis, ad fidem conversus* (sensu theologico): ሕዝብ፡ አማንያን፡ Act. 24, 27 rom.; ብእሲ፡ አማኒ፡ ዘዘመወ፡ በብእሲት፡ ኢአማኒት፡ F. M. 6, 15; ኢአማኒ፡ *incredulus* Matth. 17, 17; ምታ፡ ኢአማኒ፡ F. M. 5, 12. 3) *confessor* (aliàs ተአማኒ፡): አበ፡ ጥብ፡ አማኒ፡ Sx. Sen. 23.

አማናዊ፡ adj. rel. (ab አማን፡), *verus, qui vere est* (opp. ficticius, adulterinus): አምላክ፡ አ"፡ F. M. 6, 1; በቃሉ፡ አማናዊት፡ 2, 5; Lud. comm. hist. p. 238 n. 5; ድንግልና፡ አማናዊ፡ ድንጋሌ፡ ነፍስ፡ ይእቲ፡ Chr. Ta. 28.

ምእመን፡ et ማእመን፡ (መእመን፡ in antiquioribus libris et editionibus) et ማእምን፡ part., f. ማእምንት፡ et ማእመንት፡, Pl. m. "ናን፡, f. "ናት፡ 1) a) *confidens, credens* (cui significationi proprie forma activa ማእምን፡ convenit): ዕደው፡ ምእመናን፡ በኀይሎሙ፡ ἄνδρες πεποιθότες ἐν ἰσχύι αὐτῶν Judith 2, 5; አዋልድ፡ ምእመናት፡ (ἐν ἐλπίδι) Jes. 32, 9; baptizandus ይትአመን፡ ከመ፡ ውእቱ፡ ምእመን፡ በአብ፡ ወበወልድ፡ ወበመንፈስ፡ ቅዱስ፡ F. N. 3; ዘምእመን፡ በስምከ፡ Genz. f. 81. b) sensu theolog.: *fidelis* vel *pius Christianus:* Syn.; ብእሲት፡ ማእምንት፡ F. N. 24, 5; ማእምን፡ et ማእምንት፡ Kid. f. 19; ምእመናን፡ et ምእመናት፡ F. M. 5, 11. 2) *fidus*,

fide dignus, fidelis (cui significationi proprie forma passiva ምእመን፡, ማእመን፡ convenit) πιστός, maxime de personis: Num. 12, 7; Deut. 7, 9; 2 Reg. 23, 1; Kuf. 17. 21; Sir. 44, 20. 48, 22; Jes. 55, 3; Dan. 6, 4; Prov. 17, 6. 20, 6; Matth. 24, 45. 25, 21. 23; Luc. 19, 17; 2 Thess. 3, 3; 1 Tim. 1, 12; 1 Petr. 4, 19; 1 Joh. 1, 9; de nuntio Prov. 25, 13; teste Jes. 8, 2; Jer. 49, 5; amico Sir. 6, 14 seq.; urbe (i. e. ejus incolis) Jes. 1, 21. 26; rarius de rebus: 1 Thess. 1, 5; Ps. 88, 36; Jes. 22, 23. 25; F. N. 16 (vid. sub ረበሐ፡); c. c. ለ፡ (alicui, erga alqm) Hebr. 3, 2; c. pron. suff.: ወእግዚአብሔርኒ፡ ይከውኖ፡ ምእመኖ፡ ወያስተፌሥሖ፡ Sir. 36, 3; እስመ፡ ይእቲ፡ (ነፍስከ፡) እምኵሉ፡ ምእመንከ፡ οὐ γὰρ ἐστί σοι πιστότερος αὐτῆς Sir. 37, 13. a) passim subst.: *firmum praesidium, protector, defensor:* ውእቱ፡ ምእመኖሙ፡ ἀντιστήριγμα Sir. 31, 18; ምእመን፡ ኀይሉ፡ ὑπερασπισμός 31, 19; ὑπερασπιστής Ps. 17, 3. 33. 26, 2. 27, 9. 11. 113, 17. b) *fide dignus* i. e. *credibilis*, Herm. p. 103.

ተአማኒ፡ n. ag. (III, 1) 1) *fidelis, credens:* qui sacramento communicat, sit ተአማኔ፡ F. M. 26, 8; ኢይትከሀሎ፡ ለሰብእ፡ ይኩን፡ ተአማኔ፡ ለእመ፡ ኢያግሐሠ፡ ርእሶ፡ እምግዕዘ፡ ልማድ፡ πιστός Chr. ho. 22. 2) *confitens, profitens,* a) *confessor* (distinguendus a martyre): ተአማንያን፡ F. N. 20; Enc. Sen. 23. b) *professione facta tradens* vel *donans,* F. N. 39, 3 (vid. ተአምነ፡ n. 6, c).

ሃይማኖት፡ *fides,* መሃይምን፡ *fidelis* vid. supra c. 14.

እምነ፡ praep. *ex, a* vid. supra c. 191.

እሙንቱ፡ *ii,* እማንቱ፡ *eae* vid. sub ውእቱ፡

አማኑኤል፡ n. prgr. Ἐμμανουήλ, *Emmanuel,* Matth. 1, 23; Cyr. ad Th. f. 16; Lit. (crebro); Sx. Ter 6.

አምአ፡ *victorem reddere* vid. sub ሞአ፡ c. 205.

እማእከ፡ *aut* vid. sub እመ፡ c. 726.

አሜከላ፡ subst. „*rubi* vel *sentis* genus, in Dembea fruticans" Lud.; in Bibliis aliisque libris haud raro obvium: *tribuli, sentes, herba mala,* τρίβολοι, አሥዋክ፡ ወአሜከላ፡ Gen. 3, 18; Kuf. 3; ሦክ፡ ወአሜከላ፡ Hos. 10, 8; Herm. p. 57; Clem. f. 14; Hez. 28, 24; Hebr. 6, 8; Herm. p. 57; Clem. f. 14; አሜከላ፡ Prov. 22, 5; Matth. 7, 16; Chr. ho. 10 (masc.); χόρτος Jes. 32, 13; βάτος Luc. 6, 44; βολίδες አሜከላ፡ ለገበዋቲክሙ፡ Num. 33, 55. — *Voc. Ae.:* አሜከላ፡ ዘ፡ ሦክ፡ ዘዋስማ ።

አምዐ፡ pro አምዐዐ፡ *ad iram concitare* vid. sub መዐዐ፡ c. 208.

እምዝ፡ *deinde* vid. sub እምነ፡ c. 193 et sub ዝ፡

አሠረ፡ *ligare, vincire* vid. sub አሰረ፡

አሠር፡ subst., plerumque m., sing. et coll., Pl. አሠራት፡ [أَثَرٌ et أَثْرٌ *vestigium;* אֲתַר *locus,* nec non אַשּׁוּר *gressus*] *vestigium* cujusvis generis et *vestigia:* እሬኢ፡ አሠረ፡ ዕደው፡ ወአንስት፡ Dan. ap. 13, 20; አሠረ፡ ምንትኑ፡ ዝንቱ፡ 13, 19; አሠረ፡ ንስር፡ ዘይሰርር፡ Prov. 24, 54; አሠረ፡ እግዚ᎐፡ Job 11, 7; ለከይደ፡ አሠርሙ፡ Kuf. 21; ትሉ፡ አሠረ፡ Sir. 6, 27; 1 Petr. 2, 21; Rom. 4, 12; ኅሠሣ፡ አሠሬ፡ Sir. 14, 22; አሠረ፡ ፍኖት፡ Job 9, 26; Rom. 11, 33; አሠረ፡ ቀላይ፡ Job 38, 16; ታስተሐይጺ፡ አሠረ፡ ምድር፡ Kuf. 42; አሠረ፡ ዕበዩ፡ መኑ፡ ያአምር፡ ἐξιχνιάσει (*investigare, pervestigare*) Sir. 18, 4; ረከበ፡ አሠረ፡ ስብሐቲሁ፡ 18, 6. 42, 18: ኢረከበ፡ አሠሬ፡ 24, 28; *investigabilis:* ዘአልቦ፡ አሠር፡ vel አሠረ፡ Job 5, 9. 34, 24; 4 Esr. 9, 21; Eph. 3, 8; ደምሰሰ፡ አሠርየ፡ *delevit vestigium* (viae) *meum* Job 30, 13; Jes. 3, 12. a) *planta* pedis: እደ፡ (*ubi*) ኬደ፡ አሠረ፡ ውሉደ፡ ሰብእ፡ Kuf. 32; Deut. 11, 24. b) *gressus:* አሠሩ፡ ለብእሲ፡ τὰ διαβήματα Prov. 20, 24. c) *semita, callis, via trita,* τρίβος, Jes. 30, 11; Prov. 1, 15; 3, 17; አሠር፡ ጽኑዕ፡ Sap. 14, 3; ንሑር፡ በአሠሩ፡ Mich. 4, 2; ናሁ፡ ዝ፡ አሠር፡ ዘአቅጻዕነ፡ Job 5, 27; አሠር፡ ንጹሕ፡ ዘእንበለ፡ አሥዋክ፡ Lit. Epiph.; Hen. 56, 6. 61, 9. d) *signum, nota:* አሠሩ፡ ለልብ፡ ፍሡሕ፡ ገጽ፡ ብሩህ፡ Sir. 13, 26; Org. 2; አሠረ፡ ደም፡ Enc. Masc. 3; አርአየኒ፡ አሠረ፡ ቅንዋት፡ ወአሠረ፡ ርግዘት፡ ዘገበሁ፡ F. N. 19. e) *reliquiae, rudera:* rex ርእየ፡ አሠረ፡ ደዌ፡ ዲበ፡ ገጹ፡ (sc. Patriarchae) Sx. Haml. 24; አሠራት፡ *rudera* (c. fem. adj.) F. N. 19. — *Voc. Ae.:* አሠር፡ ብ፡ ፍለጋ፡

እራሕ፡ subst. (etiam per ኅ፡), f. et m., Pl. እራሓት፡ [ad رَاحٌ, رَاحَةٌ, quibus potestas *lati, ampli* et *aequalis* (flach) inest, referendum videtur] *palma* manus cum *carpo,* καρπός, እራሐ፡ ሰፍሐት፡ ለነዳይ፡ Prov. 29, 38; Did. 3; እራሓተ፡ እደዊሁ፡ 1 Reg. 5, 4; τὰ ἴχνη τῶν χειρῶν 4 Reg. 9, 35; ሰላም፡ ለእራሓቲኪ፡ I Sal. Mar. 24; precantium est አንሥአተ፡ እደዊነ፡ እንዘ፡ ስፉሓት፡ እራሓቲሆን፡ F. N. 14; አንስት፡ ትሰፍሕ፡ እደዊሃ፡ ወእራሓ፡ ለውጊብ፡ Clem. f. 190; እራሕ፡ ዘይምን፡ Enc. Masc. 14; እራሐ፡ መዝራዕት፡ Lud. e Mss. Colb. a) *manus:* ኵሉ፡ ውስተ፡ እራሕየ፡ (dicit Deus) Clem. f. 49. 51; በእራሑ፡ ፈጠረ፡ ኵሎ፡ f. 218. b) *planta* pedis: ኢገብረ፡ (Pachomius) እግእነ፡ ለእራሐ፡ እግሩ፡ Sx. Genb. 14 Enc. — *Voc. Ae.:* እራሕ፡ ዘ፡ መበላ፡ እጅ፡ (v. መብያእጅ፡).

አረሚ፡ (etiam አረሚይ፡ Zach. 9, 13 var.) subst., plerumque coll., rarius Pl. አረሚያን፡ vel አረምያን፡; primitus *Aramaei,* deinde postquam nomina pr. Ἕλληνες et ܐܪ̈ܡܝܐ in significatum *gentilium* abierunt, et *Hellenes* et *gentiles* significat: a) *gentiles, ethnici, pagani,* τὰ ἔθνη አረሚ፡ Rom. 9, 24. 30; Matth. 10, 5 rom.; 18, 17 Platt; 1 Thess. 4, 5 Platt; ἐθνικοί Herm. p. 39; አእምንዎ፡ ለአረሚ፡ Clem. f. 108. 196; አረሚያን፡ Jer. 10, 2 var. b) *Hellenes:* Joh. 7, 35. 12, 20; Rom. 1, 14; 1 Cor. 1, 22—24; መጥባሕተ፡ አረሚ፡ Jer. 26, 16. 27, 16; Zach. 9, 13; Ἑλληνισταί እለ፡ እምአረሚ፡ Act. 6, 1, et አረሚ፡ 9, 29. — *Voc. Ae.:* አረሚ፡ ኵሎሙ፡ ዮናናውያን ።

አርማይ፡ subst. coll. *gentiles, Hellenes* (gramm. § 140, 4), Rom. 10, 12 rom.

አረማዊ፡ vel አረማይ፡ adj. rel. *gentilis, Hellen* Matth. 18, 17 rom.; Rom. 1, 16. 2, 9. 3, 9. 10, 12; አረማይ፡ 1 Thess. 4, 5 et 1 Cor. 5, 1 rom.; Clem. f. 136; fem. አረማዊት፡ Marc. 7, 26; F. M. 5, 12; ብእሲት፡ ትንበላዊት፡ አው፡ አረማዊት፡ Syn. f. 397; አረማውያን፡ Jer. 10, 2; Dan. 10, 20. 11, 2; Jes. 9, 12; Clem. f. 226.

አርማስቆስ፡ n. prgr., sc. ὁρμίσκος, *monile parvum, torques*, Cant. 1, 10. 7, 2. — *Voc. Ae.*: **አርማስቆስ፡ብ፡ዘሬት፡የብር፡ዘንግሂ፡ይ፡**

አረረ፡ I, 1 [vicinum **አረየ፡**, אָרָה] Subj. **ይእረር፡** et **ይእርር፡**, *decerpere, metere, demetere, colligere*; τρυγᾶν **አረርኩ፡ከርቤ፡** Cant. 5, 1; plerumque fruges, θερίζειν, ἀμᾶν, abs. Matth. 6, 26. 25, 24. 26; Joh. 4, 36. 38 (**ትእረሩ፡** v. **ትእርሩ፡**); Ps. 125, 6; **ገሬዕ፡ወእረር፡** 4 Reg. 19, 29; **ትዘርኡ፡ወተአርሩ፡** Jes. 37, 30; Mich. 6, 15; c. Acc. frugum: Jes. 17, 5. 10 var.; **አርሩ፡ፍሬ፡ሕይወት፡** Hos. 10, 12; Deg.; **ትዘርዑ፡ሥርናየ፡ወተአርሩ፡አስዋከ፡** Jer. 12, 13; Luc. 19, 21. 22; 2 Cor. 9, 6; Gal. 6, 7; crebro trsl.: **ከመ፡ትእረሩ፡** (v. **ትእርሩ፡**) **ለከ፡ምስብዒተ፡** Sir. 7, 3; **የአርር፡እከየ፡** Prov. 22, 8; Job 4, 8; Hos. 8, 7; c. Acc. agri (*messem agri colligere*): **ገራህተ፡ዘኢኮነ፡ዚአሆሙ፡አረሩ፡** Job 24, 6; **አረሩ፡ብሔረ፡ፊንቅን፡** ἐκαρπίσαντο Jos. 5, 12; frugum instar colligere: **ለወርቅ፡በ፡ብሔር፡እምኀበ፡የአርርዎ፡** Job 28, 1. — *Voc. Ae.*: **አረረ፡ዘ፡አጨደ፡**

አእረረ፡ II, 1 *metere* vel *demetere jubere* alqm alqd, c. dupl. Acc. 1 Reg. 8, 12; 1 Esr. 4, 6 var.

ተአረ፡ vel **ተአረረ፡** III, 1 (Perf. nondum repertum), *decerpi, demeti*: **ሐረገ፡ወይን፡እንተ፡በሥሉስ፡ትትገመድ፡ወትትአረር፡** Deg.

ትእረር፡ subst. *fruges demessae, messis* Num. 12, 12 annot.; M. M. f. 288.

ማእረር፡ subst., m. et f., 1) *messis* a) actio demetendi et tempus messis: Gen. 8, 22; Kuf. 6; Lev. 19, 9; Ruth 1, 22. 2, 21. 23; Jes. 9, 3. 18, 5; Mich. 7, 1; Am. 4, 7 (τρυγητός); 9, 13; Prov. 25, 13. 26, 1; **ተማበረ፡ማእረርከ፡** Job 39, 12; **መዋዕለ፡ማእረር፡** Sir. 24, 26. 50, 8; 4 Esr. 2, 36; Joh. 4, 35; Matth. 13, 30; Marc. 4, 29; **ዐውደ፡ማእረር፡** ἅλων θερινή Dan. 2, 35; trsl. 4 Esr. 2, 44. b) *fruges demetendae* vel *demessae*: Jer. 5, 16; **ማእረር፡ወቀሥም፡** Jes. 16, 9. 17, 5; γεννήματα, **ምድር፡ትሁብ፡ማእረራ፡** Zach. 8, 12; Hez. 36, 30; καρποί Jer. 38, 12; Job 5, 26 var.; trsl.: **ማእረረ፡ምግባሮሙ፡** Jes. 3, 10; Matth. 9, 37; Luc. 10, 2; Apoc. 14, 15. c) tempus messis i. e. α) *aestas*: **ክረምት፡መበው፡ማእረር፡ሐጋይ፡** Kuf. 2; **ክረምት፡ወማእረር፡ወሐጋይ፡** Sir. 36, 9; **በዐውደ፡ማእረር፡** ἅλων θερινή Dan. 2, 35; θέρος Matth. 24, 32; Marc. 13, 28; Luc. 21, 30. β) cui includitur *ver*: ἔαρ Num. 13, 20; **በለስ፡ማእረር፡** τὰ σῦκα τὰ πρώϊμα Jer. 24, 2. 2) *vindemia, messis pomorum*: **ማእረረ፡ወይን፡** Sir. 30, 25; **በመዋዕለ፡ማእረረ፡ቀሥም፡** 24, 27; τρυγητός Jes. 24, 13; Joel 4, 13.

አራሬይ፡ vid. sub **አርአረ፡**

አርሲ፡መትሪዳ፡, **አርሲመትሪዳስ፡**, **አርሳይ፡መትርያድስ፡** n. prgr. ἀρχιμανδρίτης *archimandrita*, Cat. Cod. Ae. Mus. Brit. p. 27; **አባ፡ሲኖዳ፡አርሲ፡መትሪዳ፡** (v. **አርሲመትሪዳስ፡**) **ገብሂል፡ርእሰ፡በሕታውያን፡ውእቱ፡** Sx. Haml. 7.

አርስስ፡ vel **አርሲስ፡** n. prgr. sc. αἵρεσις *haeresis*, deinde *haeretici*: **ዕልዋን፡ዘይሰመዩ፡አርስስ፡በነገረ፡ጽርእ፡** II Abt. 43; II Can. Nic. 34; **አርሲስ፡** M. M. f. 164. 277; Pl. **አርሲሳን፡**, ut: **ሰብአ፡ዕልዋን፡አርሲሳን፡** Sx. Sen. 18.

አርሶን፡ vel **አርሶስ፡** n. prgr. sc. ἄρσις (ἄρσιν Acc.) *onus*: **ጸዋሬ፡ዕፀ፡አርሶን፡** 3 Reg. 3ª, 3. 20; **ጸዋረ፡አርሶን፡** 5, 15; 4 Reg. 8, 9; 3 Reg. 11, 28. — *Voc. Ae.*: **አርሶን፡ዘ፡ዐርብ፡**

አርሳይ፡መትርያድስ፡ vid. sub **አርሲ፡መትሪዳ፡**

አርሳይስርስ፡ n. prgr. ἀρχιερεύς, M. M. f. 201.

አርስጣላብ፡ n. prgr. sc. ἀστρολάβος *astrolabium* Sx. Teq. 6.

አርቄውቲኖን፡ vel "**ኖስ፡** n. prgr. ἀρκευθίνων, ab ἀρκεύθινος *juniperinus* 3 Reg. 6. 29. — *Voc. Ae.*: **አርቴውቄኖን፡** (sic) **ዘ፡ዋንዛ፡**

አርቦት፡ (v. **አረብተ፡**) n. prgr. arboris cujusdam: **ቈጽር፡ዘስሙ፡አርቦት፡** Kuf. p. 77 (sine dubio corruptum, fortasse ex ἀρκευθος).

አረቦን፡ (etiam **አረቦ፡**, **አራቦን፡**) n. prgr. sc. ἀῤῥαβών (עֵרָבוֹן) *arrhabo, arrha, pignus* 2 Cor. 1, 22. 5, 5; Eph. 1, 14; **ሀበሙ፡አረቦ፡ክርስቶስ፡ዘውእቱ፡መንፈስ፡ቅዱስ፡** Clem. f. 215; arrha, qua emtio firmatur F. N. 33; **አረቦን፡ዘፍኅሪት፡** *arrha sponsalitia* F. N. 24, 3. — *Voc. Ae.*: **አረቦን፡ዘ፡ርጅት፡** (v. **አርጅት፡**); *aliud*: **አ"፡ብ፡መያዣ፡**

ኦሪት፡ subst., plerumque f., n. prgr. sc. אוֹרָיְתָא, ܐܘܪܝܬܐ (i. e. תּוֹרָה) 1) *lex Mosaica* universa, νόμος Jes. 8, 16; **ትትገደፍ፡ኦሪት፡እምካህን፡** Hez. 7, 26; Judith 11, 12; 4 Esr. 2, 34. 14, 23; Rom. 2, 23. 3, 19. 4, 15. 7, 7. 12; Gal. 3; Hebr. 7, 19; **ዳግም፡ኦሪት፡** δευτερονόμιον Deut. 17, 18; **ኦሪተ፡ሙሴ፡** 2 Esr. 3, 2; Dan. 9, 11; Dan. ap. 1, 3; **ዘጽሑፍ፡ውስተ፡ኦሪተ፡ሙሴ፡** Bar. 2, 2; **መጽሐፈ፡ኦሪተ፡ሙሴ፡** 2 Esr. 18, 1 seq.; **መጽሐፈ፡ሕገ፡ኦሪት፡** 2 Esr. 18, 3; **ሕገገ፡ኦሪት፡** Rom. 4, 13—15; Gal. 2, 16; **ሕገ፡ኦሪት፡** Rom. 2, 27; **ሊቃነ፡ኦሪት፡** νομοδιδάσκαλοι *doctores legis* Luc. 5, 17; **መምሀረ፡ኦሪት፡** Act. 5, 34. 2) Nomine **ኦሪት፡** appellantur singuli *Octateuchi* Aethiopici libri sc. Pentateuchus et libri Josuae, Judicum, Ruth, vid. in mea Octateuchi editione titulos singulis libris inscriptos nec non in ejusdem Apparatu critico p. 159; et supra sub **ብሔር፡** n. 2. ζ (c. 493).

ኦሪታዊ፡ adj. rel. 1) *ad legem Mosaicam sive ad ejus praecepta* vel *instituta pertinens*: **ኦሪታዊት፡ጠረጴዛ፡** Enc. Tachs. 3. 2) *legi Mosaicae addictus*, M. M. f. 27; **ኦሪታውያን፡ቅድመ፡ወወንጌላውያን፡ድኅረ፡** Enc. Nah. 10.

ኤርትራ፡ vel **ኤ"፡** n. prgr. sc. ἐρυθρά sc. θάλασσα i. e. *erythraeum seu rubrum* sc. mare: **ባሕረ፡ኤርትራ፡** Ex. 10, 19. 13, 18. 15, 4. 23, 31; Jos. 4, 23; Ps. 105, 8. 22; 2 Esr. 19, 8; Judith 5, 13; Sap. 19, 7; Hen. 32, 2. 77, 6; Hebr. 11, 29; Kuf. 8. 9.

አርቶዶክሳዊ፡ vel **አርቶዶክሳዊ፡** n. prgr., sc. *orthodoxus*, Lit. Epiph.; F. N. 43, 2; Abush. 47; **ሃይማኖት፡አርቶዶክሳዊት፡** Fid. Jac. Bar.; **አርቶዶክሳውያን፡** Sx. Mag. 13.

አርቶዶክስያ፡ n. prgr., sc. *orthodoxia* M. M. f. 209.

አርአረ፡ rad. inus., cui (comparato أَرَّ *vocem edidit*) nescio an significatus *alta voce clamare, jubilare* tribuendus sit.

አራራይ፡ subst. (ut videtur, pro አርአራይ፡) est unus e *tribus canendi modis*, quibus Abyssini in cantandis suis hymnis liturgicis utuntur (vid. ዕዝል፡ et ግዕዝ፡), Deg. (crebro); ፫ ዜማ፡ ዘውእቱ፡ ግዕዝ፡ ወዕዝል፡ ወአራራይ፡ Sx. Genb. 11; Cat. Cod. Ae. Mus. Brit. p. 36 annot. d; d'Abbadie Cat. p. 99. 119; Villoteau in description de l'Egypte t. XIV p. 271 seq. — Accuratior ut horum modorum ita omnium musices sacrae vocum technicarum definitio adhuc desideratur.

አርኩባት፡ *cameli* feminae vid. sub ረከበ፡ c. 305.

አረወ፡ rad. inus., sine dubio cognata cum አረየ፡ et አረረ፡, *carpere, decerpere*.

አርዌ፡ subst., m. et f., coll. et sing., Pl. አራዊት፡ 1) *bestia, fera, animal:* ልበ፡ አርዌ፡ ተውህበ፡ Dan. 5, 21; በኡ፡ አራዊት፡ Job 37, 7; Marc. 1, 13. a) bestiae terrestres (distinguuntur a volatilibus) Sir. 17, 4; አራዊተ፡ ምድር፡ 1 Reg. 17, 44; አራዊተ፡ ገዳም፡ Jes. 18, 6; Jer. 15, 3. 16, 4. 19, 7. 34, 5; Judith 11, 7; Gen. 2, 19. 9, 2; አርዌ፡ ገዳም፡ θηρία τῆς γῆς Jer. 7, 33. b) ferae (agrestes, silvestres, rapaces, noxiae): አርዌ፡ ዐዋግ፡ Kuf. 34; አርዌ፡ እኩይ፡ Gen. 37, 33; Jes. 35, 9 (πονηρὰ θηρία); Hez. 5, 15. 34, 25; አራዊተ፡ ምድር፡ Ex. 23, 29; Job 39, 15; Sir. 39, 30; አራዊተ፡ ሐቅል፡ et ገዳም፡ Job 5, 22. 23; vel ሕለት፡ Ps. 67, 33; አርዌ፡ ገዳም፡ Jes. 13, 21; አራዊተ፡ ገዳም፡ Dan. 4, 22; Hez. 34, 28; Ps. 103, 12. 21; distinguuntur ab እንስሳ፡ (pecore, jumentis quadrupedibus) Gen. 1, 24. 26. 6, 19; Kuf. 2—4; Job 41, 16; Jes. 46, 1; Judith 11, 7; Act. 10, 12. 11, 6. c) *belluae* majores: Jes. 5, 29; Dan. 7, 4—7; እሉ፡ ፬ አራዊት፡ ዐበይት፡ 7, 17; Job 40, 10; Apoc. 11, 7. 13, 1; አርዌ፡ ሐረስ፡ *monoceros* Job 39, 9. d) *reptilia:* ἑρπετά አርዌ፡ Hab. 1, 14; አራዊት፡ Jes. 16, 1; አራዊተ፡ ገዳም፡ ወአራዊተ፡ ምድር፡ τὰ θηρία τοῦ ἀγροῦ καὶ τὰ ἑρπετὰ τῆς γῆς Hos. 4, 3. e) *insecta:* አራዊት፡ ደቂቅ፡ ዘይሰርር፡ Const. Ap. 52; Enc. Jac. 5; አራዊት፡ ደቃውቅ፡ Lud. e Libr. Myst. 2) in specie አርዌ፡ et plerumque አርዌ፡ ምድር፡ est *serpens, anguis, aspis, draco* [coll. حَيَّة, חִוְיָא ܚܘܝܐ]: አርዌ፡ እኩይ፡ ὄφις Sir. 21, 2; አርዌ፡ ዐቢይ፡ δράκων μέγας Apoc. 12, 3. 13, 11; ግበበ፡ አራዊት፡ Jer. 9, 11; ὄφις አርዌ፡ ምድር፡ Gen. 3, 1; Kuf. 3; Ps. 57, 4. 139, 3; Prov. 24, 54; Am. 5, 19; Jes. 27, 1; Koh. 10, 8. 11; Sir. 12, 13. 25, 15; Matth. 7, 10; ὄφεις Num. 21, 6 seq.; አራዊተ፡ ምድር፡ ዘይሰርር፡ Jes. 14, 29; Jer. 8, 17; ἀσπίς Job 20, 14; Jes. 11, 8. 30, 6. 59, 5; Ps. 57, 4. 139, 3; Rom. 3, 13; δράκων Ex. 7, 9. 10; Job 20, 16; Sir. 25, 16. a) Primi Aethiopiae regis nomen አርዌ፡ fuisse traditur vid. Lud. hist. aeth. II, 2, 14. III, 3, 5—7; Zeitschrift der Deutschen morg. Gesellschaft Bd. 7, p. 341. b) Duobus in locis V. Testamenti interpretes vocem Graecam ἀσπίς, ἀσπιδίσκη *scutum, scutulum* interpretati sunt አርዌ፡ *serpens*, ut: አራዊት፡ ዘብሩት፡ Job 41, 6; Ex. 28, 13. 14 (ubi serpentum imagines intelligunt). c) At quid አርዌ፡ Ex. 28, 33 (ubi Graecus μίτρα habet) significet, haud liquet. — *Voc. Ae.:* ክይሲ፡ አርዌ፡ ብ፡ አባብ ።

አአርወየ፡ quadrl. denom. II *ferum reddere, efferare:* ያአረውዮ፡ ለየዋህ፡ ከመ፡ ድብ፡ ኀራስ፡ ወይሬስዮ፡ ከመ፡ ሐራውያ፡ ሐቅል፡ M. M. f. 71.

ተአርወየ፡ III, 1 *efferari, furere, saevire, immanem esse* vel *fieri:* Deus ረሰዮ፡ (Nebucadnezarem) አርዌ፡ ገዳም፡ ፤ ገሥጾ፡ በተአርውዮ፡ ወአንበሮ፡ በተእንስሶ፡ M. M. f. 60; ይትአረወይ፡ ከመ፡ ዐናብስት፡ Jer. 28, 38; ἀγριανθήσεται Dan. 11, 11; ለነሳሒ፡ ኢይደልዎ፡ ይትመዓዕ፡ ወኢይትአርወይ፡ οὐκ ὀργίζεσθαι οὐδὲ ἀγριαίνειν Chr. Ta. 31; ኖላዊ፡ ዘይትአረወይ፡ ἄγριος τῇ ἰδέᾳ Herm. p. 57; Jsp. p. 307; c. c. ላዕለ፡ *contra* alqm: Dan. 8, 7 var.; እመኒ፡ ተአርወየ፡ ላዕሌከ፡ ከመ፡ ነምር፡ አክሞስስ፡ አንተ፡ ὅταν ἀγριαίνῃ, σὺ γέλα Chr. Ta. 22; vel c. Acc. prs.: Herodes ቀነየ፡ ኵሎ፡ አሕዛበ፡ እለ፡ ኮኑ፡ ይትአረወይዎሙ፡ ለአይሁድ፡ Jsp. p. 319.

አስተአረወ፡ (ut Ludolfo emendandum videbatur አስተአርወየ፡) IV, 1 *efferare:* ያስተአርዎ፡ ለልብዌ፡ Lud. e Mss. Colb.

አርወይ፡ part. *efferatus, immanis, saevus;* praedicatur de Herode qui infantes interemit, M. M. f. 159.

ኤራዕ፡ n. prgr., nomen *lunae* (sine dubio יָרֵחַ), Hen. 78, 2; Voc. Ae.

አርዑት፡ *jugum* vid. sub ረዐወ፡ c. 309.

እራዝ፡ vid. sub ራዝ፡ c. 312.

አርዝ፡ subst., m. et fem., sing. et coll. [amh. id.; אֶרֶז ܐܪܙܐ أَرْز] *cedrus* arbor, Num. 24, 6; 2 Par. 1, 15; Ps. 28, 5. 36, 37. 71, 16. 103, 18. 148, 9; ላዕለ፡ ኵሉ፡ አርዘ፡ ሊባኖስ፡ ነዋኀ፡ ወልዑል፡ Jes. 2, 13. 14, 8; ነዋኃት፡ (v. ነዋኃት፡) አርዝ፡ 37, 24. 41, 19; Jer. 22, 7. 23; Zeph. 2, 14; Am. 2, 9; Zach. 11, 1; Hez. 17, 22; አርዝ፡ ዐቢይ፡ 17, 23. 27, 5; Pl. ዕፀው፡ አርዝ፡ 3 Reg. 4, 29; ዘአርዝ፡ *cedrinus* Cant. 1, 17; Jer. 22, 14; ዕፀ፡ አርዝ፡ ξύλον κέδρινον Num. 19, 6; 2 Reg. 5, 11; ዕፀው፡ አርዝ፡ 1 Par. 14, 1. — (Secundum Ludolfum etiam: *quaevis arbor procera*; at vid. Bruce III p. 312).

አረየ፡ I, 1 [אָרָה *carpsit, decerpsit*; vicinum አረረ፡; vid etiam አረወ፡] Subj. ይእሪ፡, *legere, colligere, conquirere*, spicas Ruth 2, 2. 3. 7. 15. 17—19; Lev. 19, 9. 23, 22; ከመ፡ ዘየአሪ፡ ድኅረ፡ ዘይቀሥሙ፡ Sir. 30, 25; herbas (carpendo) 4 Reg. 4, 39; Matth. 13, 28, 29; pisces Matth. 13, 48; homines Jud. 20, 45; de avibus, quae grana legunt, Kuf. p. 47; *legendo purgare* 2 Reg. 4, 6.

አርያም፡ *coelum summum* vid. sub ረየመ፡ c. 313.

አርያሬስ፡ et አ"፡ n. prgr. conflatum ex אוֹר et חֶרֶס; est nomen *solis* Hen. 78, 1; maluistis mori እምታስግዱ፡ ብርከ፡ ለአርያሬስ፡ Enc. Hed. 4; ሰላም፡ ለአንጣዎስ፡ በሃይማኖቱ፡ ዘአጽደለ፡ እምነ፡ አርያሬስ፡ ወአብላ፡ Enc. Nah. 17; Voc. Ae.

አርዮብ፡ subst., nomen sideris, sc. 1) ut videtur, *Orion:* ከዋክብተ፡ ሰማይ፡ ወእለ፡ አርአዮ፡ in Cod. Laur.; ወእለ፡ አርዮብ፡ in Cod. recentioribus, καὶ ὁ Ὠρίων Jes. 13, 10 (e qua lectionis variantia conjicere licet, nomen ipsum Aethiopicum e

Gr. ὠρίων ortum esse). 2) Deinde in genere: *sidus splendidum et lucidum*, ut: እስመ፡ ይቤ፡ አንበር፡ መንበርየ፡ መልዕልተ፡ አርዮብ፡ ወአዐርግ፡ ውስተ፡ ምጽንዓት፡ (Jes. 14, 13) M. M. f. 7. 27; ትጸድል፡ እምሥነ፡ አርዮብ፡ Org. 4; ጸዳሎሙ፡ ለአብያዝ፡ እለ፡ አርዮብ፡ Org. 7. — *Voc. Ae.*: አርዮብ፡ ዘ፡ ከከበ፡ ጽባሕ፡ (Lud.: „Mercurius vel Jupiter planeta vel alia quaedam stella coruscans.").

አርዶብ፡ n. prgr. أردبّ *mensura magna aridorum* apud Aegyptios (i. e. ертов ἀρτάβη) *artaba*, Abush. 50. (vid. አርጣበስ፡).

አርድዮን፡ n. prgr. sc. ἐρωδιός *ardea*, Lev. 11, 19; Deut. 14, 16 (vid. etiam ሄርድያኖስ፡ col. 8). — *Voc. Ae.*: አርድዮን፡ ዘ፡ ሐዱር፡ v. ሐጻር፡

አረገ፡ I, 1 [amh. አረጀ፡; etymon obscurum est; dubito an cum rad. ארך *longus fuit*, vel cum أرجأ *distulit* componi possit] *senescere, consenescere*, Lud. e V. S. (et አረገት፡ ሳራ፡ ex Enc. Nah. 26, sed exemplar Tub. meliorem lectionem አረጊት፡ ሳራ፡ praebet).

አረጋዊ፡ et **አረጋይ፡** adj. rel. et subst., f. አረጋዊት፡, አረጋይት፡, አረጊት፡ Pl. m. አረጋውያን፡ et plerumque c. አእሩግ፡ *grandaevus, senex, vetulus, vetula, anus*; m. Gen. 43, 27. 28; Hen. 32, 6; Lev. 9, 1; አረጋዊ፡ ዘበርሥአቱ፡ ይትሌሳይ፡ ገዘሙ፡ Sir. 42, 8; አረጋዊ፡ ዘማዊ፡ 25, 2; ልሂቅ፡ ምስለ፡ አረጋዊ፡ Jer. 6, 11; Asc. 2, 9; አረጋይ፡ Gen. 19, 31; Asc. Jes. 6, 7; Rel. Bar.; Enc. Tachs. 8; f. አረጋዊት፡ Phlx. 54; Sx. Mij. 8; አረጋይት፡ መበለት፡ Sx. Hed. 22; አረጊት፡ Sx. Tachs. 15; Haml. 19; Mij. 8 Enc.; Chr. ho. 23; አረጊት፡ ዘድክምት፡ ፈድፋደ፡ Fal. f. 19; Pl. መነከሳት፡ አረጋውያን፡ Sx. Tachs. 8; Ter 25; Hed. 3.; አእሩግ፡ Kuf. 23; Prov. 17, 6; Sir. 6, 34. 25, 20 (πρεσβύτεροι); 8, 9. 25, 4 (γέροντες); Jes. 20, 4 (πρεσβῦται). 47, 6; Thren. 2, 21; ሊቃነ፡ ወአእሩግኒ፡ Job 15, 10; አእሩግ፡ ወሊቃውንት፡ Zach. 8, 4; Ps. 118, 100. a) *seniores, senatus*, አእሩግ፡ Ex. 3, 18. 4, 29; Lev. 9, 1; 1 Par. 15, 25; Judith 15, 8. b) *senior* vel *prior* monachorum Phlx. 146; ይቤ፡ እንኩ፡ ለአረጋዊ፡ 147. 155. c) *patriarcha*, አረጋዊ፡ ዐቢይ፡ Gad. Ad. f. 200.

እርግና፡ subst. *senectus, grandaevitas*: ለእመ፡ ሞተ፡ በእርግናሁ፡ Phlx. 4 (opp. ውርዙውና፡). 83; F. N. 16; Lud. e Ssal. Req.

ኦሪጋ፡ n. prgr. sc. ὄρυξ (in Acc.) *oryx* Deut. 14, 5. — *Voc. Ae.*: ኦሪጋ፡ ዘ፡ ጋሪራት፡ (v. ጅራት፡) ቀጭን፡

ኦርጋኖን፡ (non አርጋኖን፡) n. prgr., sc. ὄργανον (أرغنون), *organum* i. e. *instrumentum musicum*, ὄργανον 1 Par. 6, 32, in specie *fides* Gen. 4, 21; Org. 1; አጽንዐ፡ አውታረ፡ አርጋኖን፡ Vit. Jac. Serug.; አርጋኖን፡ ውበዐዘ፡ Sx. Masc. 18. — *Voc. Ae.*: አርጋኖን፡ ወዕንዚራ፡ ዘ፡ በገና፡ — Nomine አርጋኖን፡ ማርያም፡ ድንግል፡ inscriptus est liber Aethiopum satis notus, in laudem Mariae virginis compilatus, de quo videre licet Lud. hist. III, 4, 47 et comm. hist. p. 346; Bruce I p. 542; Catalog. Cod. Ae. Mus. Brit. p. 51. 52; Catal. Cod. Ae. Bibl. Bodl. Ox. p. 35; d'Abbadie Catal. p. 3. 96. 138. 139. 199; Zeitschrift der deutschen morgenl. Gesellschaft I p. 39; XVI p. 554 et 555; in aliis quoque Europae bibliothecis exstat.

አርጣበስ፡ vel **አርጠባስ፡** n. prgr. sc. ἀρτάβη *artaba*, mensurae genus, medimnum Atticum et choenicas tres capiens, Dan. ap. 13, 3 (vid. etiam አርዶብ፡). — *Voc. Ae.*: አርጣበስ፡ (v. አርጠባስ፡) ኢፍ፡ (v. ኢን፡) ዘ፡ ቁለምሸሽ፡

አረፈ፡ rad. inus.; arab. أرّف *terminum posuit*.

አረፍት፡ subst., m. et f., Pl. አረፋት፡, 1) *paries*, τεῖχος, አረፍት፡ ጽንዕት፡ Ps. 61, 3; ምራግ፡ አረፍት፡ Job 33, 24; Sir. 14, 24. 22, 17; አረፍት፡ ይሴውሪ፡ 23, 18; አረፍት፡ እንተ፡ ገየሩ፡ Jes. 16, 11. 38, 2. 59, 10; Act. 23, 3; አረፋት፡ (templi) 2 Par. 3, 7; altaris Ex. 30, 3; Lev. 5, 9; አረፍተ፡ ማእከል፡ μεσότοιχον Eph. 2, 14; *intergerinus*: ይንሥት፡ አረፍተ፡ እንተ፡ ጽልእ፡ እማእከለ፡ ሰብእ፡ እንተ፡ ነበረት፡ በዕልወተ፡ አዳም፡ Clem. f. 215. 2) *murus, moenia*, τεῖχος, አንሥአነ፡ ለነ፡ አረፍተ፡ ውድቀተ፡ Sir. 49, 13; Kuf. 46; ኮሉ፡ አረፍት፡ ቀዋም፡ Jes. 2, 15. 8, 7. 24, 23; አረፍት፡ ወጥቅም፡ 26, 1. 36, 11. 56, 5; የሐንጹ፡ አሕዛብ፡ አረፋቲኪ፡ 60, 10; Jer. 15, 20. 28, 12; Hez. 26, 9 seq.; 1 Reg. 31, 10; አረፋቲሃ፡ ለኢየሩሳሌም፡ ተነሥተ፡ 2 Esr. 11, 3; Ex. 14, 22; Job 6, 10; Ps. 50, 19; 2 Cor. 11, 33; Hebr. 11, 30; አረፍተ፡ ጥቅመ፡ ሀገር፡ ὀχυρώματα τείχους Jes. 22, 10; Jer. 1, 15; 4 Reg. 25, 10; አረፋት፡ ἐπάλξεις Jes. 54, 12. — *Voc. Ae.*: አረፍት፡ ዘ፡ ግድግዳ።

እስላም፡ vid. sub ሰለመ፡ c. 323.

እስሐትያ፡ *nix, pruina, grando* vid. c. 331.

እስመ፡ conj. relativa et causalis, quam Abyssini certe inferioris aetatis tamquam ስመ፡ pronuntiant (Lud. gramm. aeth. p. 13), perraro ሰመ፡ scribunt (ut Dan. 2, 20 in Cod. Curz.), ut videtur e quibusdam pronominibus conflata (sc. ስ፡ vel እስ፡ — ut ش in شـ et in amhar. ስለ፡ — et መ፡; accurate respondet ὅτι, vid. gramm. § 64, b). 1) relative a) ad objectum vel subjectum, de quo agitur, indicandum: ὅτι, כִּי, *quod* vel Acc. c. Inf., daß (quamquam ከመ፡ vel ዘ፡ multo crebrius usitata sunt): እኩየ፡ ኮነ፡ እስመ፡ ከመዝ፡ ገብረ፡ Gen. 38, 10; 4 Reg. 17, 4; post verba dicendi et sentiendi: Dan. ap. 1, 21; Hen. 98, 6; ይትአመር፡ እስመ፡ Sap. 16, 28; አእምር፡ እስመ፡ Sx. Pag. 5; Hen. 98, 8; crebro in Phlx., Jsp., ut: ጽሑፍ፡ እስመ፡ Phlx. 59; አምነት፡ (*confessa est*) እስመ፡ Jsp. p. 335; ተብህለ፡ እስመ፡ p. 328; ርእዩ፡ እስመ፡ p. 330; 1 Par. 10, 7; ኢትርስዑ፡ እስመ፡ 2 Petr. 3, 8. b) post verba affectuum intransitiva, ad causam affectuum significandam, *quod* (daß), ut: ያደምመኒ፡ እስመ፡ Chr. Ta. 15; vel post አንከረ፡ Luc. 11, 38; Joh. 3, 7; መንክር፡ Joh. 9, 30; ነስሐ፡ 1 Reg. 15, 11; ሐዘነ፡ Hen. 89, 67. 102, 5; አእኰተ፡ Joh. 11, 41; ተፈሥሐ፡ Hen. 89, 58; Kuf. 17. 22; ፈርሀ፡ Gen. 45, 5; ተምዕዐ፡ Luc. 13, 14. c) ad explicandum pron. demonstr. praemissum, ut: ምንትኑ፡ ዝነገር፡ እስመ፡ ይኤዝዞሙ፡ Luc. 4, 36; Joh. 3, 19; 1 Joh. 3, 16. 4, 9; Luc. 10, 20. 2) indicandae causae et rationi: *quod, quia, quoniam, cum, nam, enim, etenim*, ὅτι (innumeris in locis, ut) Gen. 5, 24. 6, 7. 13. 8, 9. 9, 6. 12, 10. 13, 8. 21, 12; Jes. 8, 10. 9, 6; Matth. 5, 3—12.

34—36. 7, 13; ኦ፡ነዘ፡ይሔሰን፡እስመ፡ኢነስሑ፡ Matth. 11, 20; ንእዶ፡እስመ፡ከመ፡ጠቢብ፡ገብረ፡ Luc. 16, 8; በእንተ፡ዝንቱ፡እስመ፡ Joh. 10, 17. 16, 19; በእንተ፡ምንት፡እስመ፡ Rom. 9, 32; διότι Jes. 8, 4. 9, 4; Hez. 20, 38; Luc. 1, 13. 2, 7. 21, 28; Rom. 1, 19. 21. 3, 20; ἀφ' οὗ Jes. 43, 4; ἀνθ' ὧν vel οὗ Job 36, 15; Hez. 20, 24. 28, 2; Luc. 19, 44; 2 Thess. 2, 10; ἐπεί Matth. 18, 32. 27, 6; ἐπειδή Matth. 21, 46; Luc. 11, 6; ἐπείπερ Rom. 3, 30; εἴπερ Rom. 8, 9; γάρ (innumeris in locis, ut) Gen. 2, 5. 7, 4. 18, 15. 19, 30. 21, 20; Matth. 1, 20. 21. 2, 2. 5. 6. 13. 20 al.; καὶ γάρ Gen. 16, 13; 2 Cor. 13, 4. a) Ei sententiae, cujus causam vel rationem indicat, praemittere licet እስመ፡ cum sua sententia, ut: Ex. 1, 21. 2, 3; Deut. 7, 7; Jud. 15, 2; Job 4, 5; Matth. 1, 19. 13, 6. 22, 25; Luc. 1, 1. b) ubi ejusdem sententiae plures rationes afferuntur, እስመ፡ repetere licet Sir. 19, 20; Ps. 21, 11; Koh. 7, 22. c) explicative: *enim, nempe, scilicet* (nämlich): Matth. 4, 18. 19, 12; Marc. 7, 3; Rom. 9, 8 (τοῦτ' ἔστιν).

አሰር፡ *vestigium* vid. sub አሠር፡

አሰረ፡ (etiam አሠረ፡) I, 1 [amh. id.; אסר ܐܣܰܪ أسر; vicin. אזר]. Subj. ይእስር፡ 1) *ligare, al-, de-, col-, religare, nectere, annectere, jungere, adstringere, constringere:* Ex. 14, 25; ተአስሮን፡ Hez. 37, 17. ኢትዐምር፡አሲረ፡ክልኤቱ፡ኀጣይአ፡ Sir. 7, 8; c. Acc. et ውስተ፡ Gen. 38, 28. 49, 11; ተአስር፡እብነ፡ውስቴታ፡ Jer. 28, 63; Rel. Bar.; Jos. 2, 21; Jud. 15, 4; vel በ፡ Lev. 8, 7 (συνέσφιγξεν); Matth. 18, 6, vel c. ምስለ፡, ut: አሰረ፡ኀሊናሁ፡ምስለ፡እግዚ"፡ Phlx. 24. a) manipulos, sarcinas: እስርዎሙ፡ከላስስተ፡ Matth. 13, 30; እለ፡ የአስሩ፡ከላስስተ፡ Judith 8, 3; የአስሩ፡ጾረ፡ዐቢየ፡ Matth. 23, 4. b) currui jumenta: 1 Reg. 6, 10; Jes. 5, 18. c) *contexere:* አሰርከኒ፡አዕጽምትየ፡በአሥራውኒ፡ Job 10, 11. d) *cingere:* እስሩ፡ሐቌክን፡ Jes. 32, 11. e) *obligare* i. e. *obturare* 1 Petr. 2, 15; አአስር፡ልሳነከ፡ Hez. 3, 26. f) *contignare, contabulare* 3 Reg. 6, 14. g) *ligare*, sensu spirituali vel ecclesiastico: Matth. 16, 19; Chr. Ta. 4. h) *obligare* vel *fascinare* incantatione: አምሐልክሙ፡ወአአስረክሙ፡ Ssal. Req. 2) *vincire, devincire, vinculis adstringere:* Gen. 42, 24; Jud. 15, 12 seq.; Jes. 3, 10; አሰሮ፡በመዋቅሕት፡ኀጺን፡ Jer. 46, 7 vers. nov.; 52, 11; Ps. 149, 8; ሞቃሕክሙ፡ወአሰርክሙ፡ Hez. 3, 25. 4, 8; Kuf. 5; እስሮ፡በእዴሁ፡ወእገሪሁ፡ Hen. 10, 4. 12. 13, 1. 14, 5. 22, 11; አሰሮ፡እደዊሁ፡ወእገሪሁ፡ Hen. 88, 1; Dan. 3, 21; ቀደመ፡አሲሮቶ፡ለኀያል፡ Matth. 12, 29; አሲሮሙ፡ Matth. 27, 2; Apoc. 20, 2.

አአሰረ፡ II, 1 *ligare* vel *vincire jubere*, Lud. sine auct.

ተአሰረ፡ III, 1 1) *ligari, alligari, colligari:* Lit. 172, 1; ተአስረት፡ከርሥየ፡ከመ፡ዝቅ፡ Job 32, 19; c. በ፡, ut: ተአስረት፡ነፍስ፡በሥጋ፡ Jsp. p. 381; ነፍሰ፡ዮናታን፡ተአስረት፡በነፍሰ፡ዳዊት፡ (*affixa erat*) 1 Reg. 18, 1. a) *coërceri* 2 Tim. 2, 9. b) *obligari, obstringi,* ተአሰርኩ፡በመንፈስየ፡ Act. 20, 22. 2) *vinciri, vinculis adstringi, captivum fieri:* Hen. 10, 14. 21, 4; Kuf. p. 21; Sap. 17, 2; ከመ፡ከልብ፡ዘየሐውር፡ለተአስሮ፡ Prov. 7, 22; Judae 6; 2 Reg. 3, 34; c. በ፡ vinculi Hen. 69, 28; Job 18, 8 var.; ይትአሰሩ፡በመዋቅሕት፡ Jes. 45, 14; ይጼወኑ፡ወይትአሰሩ፡ 24, 22. 3) *se ipsum ligare* vel *vincire*, vel *se vinciri sinere:* ተአሰረ፡ለሊሁ፡እደዊሁ፡ወእገሪሁ፡ Act. 21, 11; ተአሰሩ፡ (Imprt.) Jsp. p. 378.

አስተአሰረ፡ (vel አስተአሰረ፡) IV, 3 *contignare, contabulare*, 3 Reg. 6, 14.

እሱር፡ part. 1) *ligatus, alligatus, colligatus*, Matth. 21, 2; Marc. 11, 2; ንዋይ፡ዘኢኮነ፡እሱረ፡ማእሰር፡ላዕሌሁ፡ Num. 19, 15; እሱራን፡እሙንቱ፡ከመ፡ጾረ፡ኵስሕ፡ Jes. 46, 1; እሱረ፡መንኮብያቲሁ፡ Luc. 2, 12; c. c. በ፡ rei ut: ነፍስ፡እስርት፡በሥጋ፡ Jsp. p. 381; ከናፍር፡ጠቢባት፡እሱራን፡በአእምሮ፡ Prov. 15, 7; fuit እሱረ፡አእዳው፡ወአእጋር፡በእግረ፡ፈረስ፡ Sx. Sen. 6 Enc.; እመ፡ኮንከ፡እብእሲ፡እሱረ፡በብእሲትከ፡ኢትኅሥሥ፡ተፈልጦታ፡ F. N. 24, 1; vel c. ምስለ፡, ut: እመ፡ኮንከ፡እሱር፡ምስለ፡ብእሲትከ፡ 24, 5. a) *alligatus* i. e. *affixus, suspensus:* ነፍሱ፡እስርት፡እመንፈሰ፡ (tamquam: *suspensa ab anima ejus*) Kuf. 43 (vid. ተአሰረ፡ n. 1; aliàs ስቁል፡). b) *obligatus, obstrictus:* እስርት፡ይእቲ፡በሕግ፡ Rom. 7, 2; 1 Cor. 7, 39; ብእሲት፡ዘእስርት፡በሕግ፡ (opponitur concubinae) F. N. 25. c) *ligatus*, sensu spirituali vel ecclesiastico, Matth. 16, 19; Chr. Ta. 4. d) *intextus, inclusus:* ልቡጥ፡በወርቅ፡ወእሱር፡በወርቅ፡ Ex. 28, 20. 36, 20. e) *illigatus*, ἐνδεδεμένος, seq. በ፡ 1 Reg. 25, 29; seq. ውስተ፡ Sir. 22, 16. 2) *vinctus, vinculis adstrictus*, Hen. 21, 3; Dan. 3, 23. 24; ይፈትሕ፡ዘእሱር፡ 5, 12; Apoc. 9, 14; ኵሉ፡እሱራነ፡ምድር፡ δέσμιοι Thren. 3, 33 var.; ዘእሱር፡እዴሁ፡ዘየማን፡ Sir. 21, 19.

እሰር፡ subst. *ligamen* Sir. 7, 8 var. (vid. sub አድረገ፡).

እስረት፡ n. act. et subst. 1) *ligatio, vinctio, constrictio:* አሰርዎሙ፡ክቡደ፡እስረተ፡ Macc. f. 2; በእንተ፡እስረቱ፡በሐብል፡ Cod. Mus. Brit. LIV, 7; ውኂብ፡እምድኅረ፡ስኢል፡እስረተ፡እድ፡ውእቱ፡ወውሂብ፡ዘእንበለ፡ይስአል፡ፈቲሐ፡እድ፡ውእቱ፡ Fal. f. 13; sensu spirituali: ተውህበ፡መበሕት፡ይፍታሕ፡ለዘይደልዎ፡ፍትሐት፡ወይእስር፡ለዘይደልዎ፡እስረተ፡ F. M. 2, 11. 2) *fascis, fasciculus*, Ex. 12, 22.

አሳሪ፡ n. ag. *is qui ligat* vel *vincit, vinctor*, Lud. e Syn.; አግዕዘነ፡ለኵልነ፡እማእሰረ፡ኀጢአት፡ዘአሰረነ፡አሳሪ፡ Genz. f. 115.

ማእሰር፡ et ማእስር፡ et ማእሰርት፡ (Ex. 14, 25) subst., m. et f., Pl. መአስር፡, rarius መአስርት፡ (Sir. 6, 30) et ማእስራት፡ (Hen. 54, 4); Pl. Pl. መአስራት፡ Hen. 54, 4 annot.) 1) *vinculum, ligamen*, δεσμός, δεσμοί, ማእሰር፡ Jud. 15, 13; Koh. 7, 26; ታውጽኦሙ፡ለሙቁሓን፡እማእሰር፡ Jes. 42, 7; ፍታሕ፡ኵሎ፡ማእሰረ፡ዐመፃ፡ (συνδέσμους) Jes. 58, 6. 9; Job 38, 31. 39, 5; Sir. 28, 19; መአስርቲሃ፡ሰርጐ፡ያክንት፡ 6, 30; መአስር፡ Ps. 2, 3. a) *vincula, lora, frena* jugi, currus, jumenti: በተኩ፡ማእሰረ፡ Jer. 5, 5; ማእሰረ፡ሰረገላቲሆሙ፡ ἡνίαι Nah. 2, 4; Hos. 11, 4; Ex. 14, 25. b) *catena* Hen. 54, 3 (ubi መአስርተ፡ vel ማእሰርተ፡ኀጺን፡ emendandum videtur). 4. c) *funis, funiculus* Hen. 61, 3. d) *ligatura* vasis Num. 19, 15. e) varie transfertur: ተፈትሐ፡ማእሰረ፡ልሳኑ፡ Marc. 7, 35; ማእሰረ፡ሰላም፡ Eph. 4, 3; ማ"፡ፍቅር፡ Hos. 11, 4; ማ"፡ተፍጻሜት፡ Col. 3, 14; matrimonii: ማእሰረ፡ተዋስቦ፡ይትፈታሕ፡ F. M. 12, 5; ማእሰረ፡ተዋስቦ፡ኢይትፈጸም፡ዘእንበለ፡በሀልዎት፡ክህነት፡ F. N. 24, 4. f) *vincula spiritualia* vel *ecclesiastica* (e Matth. 16, 19) Chr. Ta. 4; ማእሰረ፡ግዘት፡ (excommunicationis) ibid.; ውእቱ፡ታሕተ፡ማእሰር፡ M. Tom. 2) vox architectonica: *compages, contignatio, contabulatio* (vid. mox sub መስአርት፡): መሠንየ፡ማእሰር፡ (v. መስአር፡) ዘእሱር፡ውስተ፡ቅጽረ፡ንድቅ፡ ἱμάντωσις ξυλίνη ἐνδεδεμένη εἰς οἰκοδομήν Sir. 22, 16; መአስርት፡ ἔνδεσμοι

3 Reg. 6, 14; ወማእሰሩ፡በዕፀ፡ብሔር፡ 1 Esr. 6, 24 (δόμου ξυλίνου). 3) *obligatio, votum abstinentiae* (אִסָּר): ኵሉ፡ ማእሰረ፡መሐላ፡ Num. 30, 14; Gad. Ad. f. 71. 4) *fasciculus* 1 Reg. 25, 29.

መስእርት፡ et **መስእር፡** (transpositis literis pro ማእስርት፡ et ማእሰር፡) subst., *compages, contignatio, contabulatio, laquearia, lacunar* (vid. ማእሰር፡ n. 2): አወርድ፡እብነ፡ ጸላዕት፡ውስተ፡መስእርቲሆሙ፡ εἰς τοὺς ἐνδέσμους αὐτῶν Hez. 13, 11; መስእር፡ Sir. 22, 16 (vid. sub ማእሰር፡ n. 2); Cant. 1, 17. — *Voc. Ae.*: መስእርት፡ዘ፡አልጋ፡

አሶርዮን፡ et **አሳርዮን፡** et **አሰርዮን፡** n. prgr., sc. ἀσσάριον, quasi *as minutus*, (*teruncius*), monetae genus, Matth. 10, 29; Luc. 12, 6. — *Voc. Ae.*: አሶርዮን፡ዘ፡ገብያ፡ (!).

አስቶሉብ፡ n. prgr. et sine dubio corruptum pro አስቶሎብ፡ i. e. *astrolabium*: ገብረ፡በጥበብ፡መጽሐፈ፡አስቶሉብ፡ወራእየ፡ከዋክብት፡ወመዳልወ፡ዐሐይ፡ Kbr. Nag. 72.

አስቄጥስ፡ non *asceta* (Lud.), sed n. pr. deserti *Scetici* est.

አስቀጢን፡ n. prgr., sine dubio corruptum, ut videtur *stacte*, Abush. (vid. sub ሐነጠ፡ c. 110).

አስቁፍ፡ (ዕስቁፍ፡ Lud.) n. prgr., sc. forma arabica (أُسْقُف) vocis *episcopus*, Enc. Teq. 23; Nah. 29. — *Voc. Ae.*: አስቁፍ፡ዘ፡ቄስ፡ገበዝ፡

አስበንያ፡ vid. አሰንያ፡

እሳት፡ subst., m. et f. [אֵשׁ, אֶשָּׁא אֶשָּׁתָא, إِشَاتٌ] *ignis*: Gen. 22, 6. 7; Num. 21, 28. 31, 23; Ps. 20, 9. 38, 4. 57, 8. 77, 25. 69; Jes. 26, 11. 33, 14; Sir. 16, 6. 27, 5; እሳት፡በላዒ፡ 30, 30; Kuf. 36; Job 15, 34; በልዐቶ፡እሳት፡ 22, 20; እሳት፡ዘይነድድ፡ 31, 12; Kuf. 1; እሳት፡እንተ፡ትነድድ፡ Sir. 3, 30; ለእሳት፡ይቀድም፡ይጠይስ፡ተነ፡ጢሱ፡ 22, 24; በአምጣነ፡ዕፀ፡ ለእሳት፡የዐቢ፡ነዱ፡ 28, 10; ያነድዳ፡ለእሳት፡ 28, 11; ዘኢይጠፍእ፡እሳት፡ 28, 23; Jes. 66, 24; Matth. 3, 10. 12. 7, 19; Luc. 12, 49. 22, 55; ነደ፡እሳት፡ Hebr. 1, 7; እሳት፡ንስቲት፡ ጥቀ፡ Jac. 3, 5; እሳተ፡እሳት፡ Hen. 14, 22; ignis Dei, a coelo delabens, Gen. 19, 24; Ex. 9, 23; Lev. 10, 2; Job 1, 16; Luc. 9, 54; ignis irae Dei Deut. 4, 24. 32, 22; Ps. 17, 10; Jes. 66, 16; ገሃነም፡እሳት፡ Matth. 5, 22. 18, 9; Marc. 9, 47; ዐዘቅተ፡እሳት፡ Apoc. 20, 10; እሳት፡ዘለዓለም፡ Matth. 18, 8. 25, 41; እሳተ፡መለኮት፡ Lit. 170, 1. a) in Gen. positum vel st. constructo subjunctum: *igneus*, ut: ሰረገላ፡ዘእሳት፡ 4 Reg. 2, 11; ሰይፈ፡እሳት፡ Gen. 3, 24; አእባነ፡እሳት፡ቀይሕ፡ Hez. 28, 14 vrs. nov.; Hen. 17, 3—5. b) *ignis* i. e. *incendium*: ፈቀዱ፡ያድኅኑ፡አማልክቲሆሙ፡እማእከለ፡እሳት፡ Kuf. 12. c) de ignis cultu divino (Persarum) vid. Clem. f. 32; እምውእቱ፡ጊዜ፡ሰገዱ፡ሰብእ፡ሰገል፡ለእሳት፡ f. 33.

እሳታዊ፡ adj. rel. *igneus*, Phlx. 186; Jsp. 287; ሳውዳ፡ዘውእቱ፡ጠባይዕ፡እሳታዊ፡ Fal. f. 82; እሳታውያን፡ *ignei* i. e. angeli Lit. 170, 1; Gad. Kar.

እስታር፡ n. prgr. sc. *stater* (alias ስጥጢሬ፡ q. v.), arab. إِسْتَار. *Voc. Ae.*: እስታር፡ዘ፡፲ወ፪ወቄት፡ወቦ፡እለ፡ይ፡መጠነ፡መክሊት። — At lectio እስመ፡ኢይሁብ፡እስታረ፡ (v. እስታር፡, v. ዐሥራተ፡) ሞገስ፡ οὐ γὰρ ἐδόθη αὐτῷ παρὰ Κυρίου χάρις Sir. 37, 21 non potest non esse corrupta (pro እግዚ"፡ሞገሰ፡?).

ኢስታኦስ፡ et **ኢስታዎስ፡** n. prgr. sc. εἷς Θεός, *unus Deus*. Sx. Hed. 19; Mij. 30.

እስትዓ፡ *munus, donum* vid. sub ሰትዐ፡ c. 364.

አሰንያ፡ n. prgr. et corruptum *lunae*, Hen. 78, 2; Voc. Ae. (in quo et forma አስበንያ፡ et አሰንያ፡ inter nomina lunae recensetur).

እስከ፡ conj. et praep. [conflata ex እስ፡ i. e. עַד et ከ፡; gramm. § 64]; forma ejus in antiquioribus libris et editionibus usitata est እስኬ፡ (ut Am. 6, 14. 8, 12 in cod. Laur.; Matth. 15, 31 rom.; Gen. 35, 20 F). — A) conj. 1) እስከ፡ a) *donec, dum, usque dum, quoad*, c. c. Perf. Ruth 1, 19; እስከ፡ተፈጸመ፡፲ወ፩ዓመተ፡ንጉሥ፡ Jer. 1, 3. 43, 23; c. Imprf. Ruth 3, 18; Ps. 17, 41. 109, 2. 131, 5; 4 Esr. 10, 7; Jes. 6, 11. 26, 20. 55, 11. 62, 1. 65, 6; Asc. Jes. 8, 10; እስከ፡እሬኢ፡ Jon. 4, 5; እስከ፡ትረሥእ፡ Sir. 6, 18; እስከ፡ትበጽሕ፡ለሞት፡ 4, 28; Job 7, 19; Gen. 27, 44. 28, 15; Deut. 28, 21; c. Subj. Tob. 14, 5. b) *adeo ut, ita ut, ut*, c. Imprf. Dan. 3, 19; 4 Esr. 10, 39; እስከ፡ይለክፉ፡ 2 Par. 3, 11; ይሰርሕ፡እስከ፡ ያገርር፡ተያፍኒሁ፡ Sir. 38, 26; Matth. 27, 14; Marc. 4, 1; 1 Cor. 13, 2 Platt; in specie post ጥቀ፡, ut: ተሠነየት፡ጥቀ፡ እስከ፡ታስሕት፡ዐይኖሙ፡ለኵሉ፡ዕደው፡ Judith 10, 4; ተከዘት፡ጥቀ፡እስከ፡ትፈቱ፡ትትኀነቅ፡ Tob. 3, 10; 2 Reg. 13, 2; c. Subj. Gen. 16, 10; 1 Cor. 13, 2 var. c) post ሐሰ፡ሊተ፡ *absit!* sequitur እስከ፡, ut Gen. 44, 17 (alia exempla vid. c. 90 sub ሐሰ፡). 2) componitur cum aliis conjunctionibus: a) እስከ፡ አመ፡ *usque quo, dum, donec, quoad*, c. Perf. Jer. 1, 3; Tob. 1, 21. 2, 10; Cant. 3, 5 (*quamdiu*); c. Imprf. Ruth 2, 21; Ps. 122, 3; እስከ፡አመ፡ይመውት፡ Sir. 23, 17. 9, 12. 46, 9; Jes. 22, 14; Judith 12, 4; Matth. 2, 13. (vid. alia exempla sub አመ፡ c. 724.). b) እስከ፡ሶበ፡ α) id. q. እስከ፡አመ፡; c. Perf.: እስከ፡ሶበ፡ቀርበ፡ Kuf. 37; Matth. 2, 9; c. Imprf. Matth. 5, 18. 26; Koh. 2, 3; Prov. 4, 18; Jes. 55, 10. β) *ita ut, ut*: Matth. 8, 24. 28. 13, 2. 54. 15, 31, al. B) Praep.; pronomina suffixa non assumit. 1) እስከ፡ a) de termino: *usque ad, usque in, tenus*: α) spatii: እስከ፡አጽናፈ፡ምድር፡ Ps. 2, 8. 45, 8; እስከ፡ምድር፡ 146, 6; Am. 6, 14. 8, 12; Gen. 14, 14; Deut. 1, 7. 19. 20; ይበጽሕ፡እስከ፡ክሳድ፡ Jes. 8, 7; Ps. 68, 1; Matth. 11, 23. 26, 58; Joh. 2, 7; Act. 1, 8. 17, 15; እምላዕሉ፡እስከ፡ታሕቲ፡ Matth. 27, 51; ante adverbia: እስከ፡ ቅሩብ፡ Kuf. p. 39; እስከ፡ዝየ፡ Luc. 23, 5. β) temporis: እስከ፡ዛዕለት፡ Jer. 51, 6. 22; እስከ፡መንፈቀ፡ሌሊት፡ Judith 12, 5; እስከ፡ዮም፡ Gen. 26, 33. 50, 23. Ex. 20, 5; Lev. 15, 5; Matth. 1, 17. 13, 30. 26, 29. 27, 45; እስከ፡ይእዜ፡ Koh. 4, 2; Matth. 11, 12; Joh. 2, 10; እስከ፡ማእዜኑ፡ Matth. 17, 17; Joh. 10, 24; እስከ፡ዝንቱ፡ Lev. 26, 18. 23; እስከ፡ውእቱ፡አሚረ፡ Dan. 12, 1 (vid. sub አሚር፡). γ) ordinis: Matth. 11, 13. 20, 8. 22, 26; Joh. 8, 9; እምክህን፡እስከ፡ሐሳዊ፡ነቢይ፡ Jer. 6, 13; Gen. 44, 12; Jos. 6, 21; ከማሁ፡ገብረ፡እስከ፡ሰብዐ፡ 4 Reg. 4, 35; Matth. 18, 21. δ) gradus: 2 Reg. 23, 19;

Marc. 6, 23 (vid. እስከ፡ለ፡ et እስከ፡ Adv.); እመበ፡ዘአጥረየ፡ እስከ፡መርፍእ፡ (i. e. nihil possideat, ne acum quidem) Reg. Pach. b) de tenore temporis: α) *per*, ut: እስከ፡፫ዓመት፡ ἔτη τρία Dan. 1, 5; እስከ፡፵ዓመት፡ Hez. 29, 11; Gen. 42, 17; Hen. 72, 9; Num. 11, 20. β) *intra* vel *post*: እስከ፡ክልኤ፡ ዓመት፡አነ፡አገብእ፡ ἔτι δύο ἔτη καὶ ἐγὼ Jer. 35, 3; Gen. 40, 13; Jon. 3, 4; Matth. 26, 2; Joh. 4, 35; እስከ፡ሠለስ፡ መዋዕል፡ εἰς τρεῖς ἡμέρας 2 Esr. 10, 8. 2) componitur cum aliis praepositionibus: a) እስከ፡ለ፡ *usque ad* vel *in*: እስከ፡ለ ሞት፡ Jon. 4, 9; እስከ፡ለመዊት፡(ሐመ፡) 2 Par. 32, 24; Jes. 38, 1; Matth. 26, 38; Asc. Jes. 10, 8; Tob. 14, 3; እስከ፡ለዓ ለም፡ Jes. 44, 7. b) እስከ፡ኀበ፡ *usque ad* Asc. Jes. 10, 8; 2 Reg. 6, 6; Jud. 18, 13; Apoc. 14, 20 Platt (vid. sub ኀበ፡ c. 594.). c) እስከ፡ውስተ፡ *usque intro in* Marc. 14, 54; እስ ከ፡ቅድመ፡ *usque ante* Jud. 19, 10; እስከ፡አመ፡ *usque in tempus* Matth. 2, 15 (vid. sub አመ፡ c. 724.); እስከ፡እምድኅ ረ፡ *usque post* Gen. 17, 19. C) raro Adv.: *adeo* Jos. 6, 21; omnia persolvere debebis እስከ፡ጥቀ፡ግማሰ፡ኀበስት፡ ዘኄድከ፡ Clem. f. 269.

እስከኔ፡ vel **እስከነ፡** i. q. እስከ፡ (vid. sub ኔ፡ et ነ፡ c. 630). 1) conj.: Hen. 89, 5; Chr.; እስከኔ፡ገሥየ፡ Phlx. 30. 2) praep.: Mal. 1, 11; 1 Par. 13, 9; Ps. 49, 2. 112, 3; Ex. 13, 2; Jud. 15, 14; 2 Reg. 10, 4. 3) c. pron. suff.: እስከኔሁ፡ *usque in eum* Kuf. p. 9 ann. 10; *usque eo* Chr. ho. 4; Sx. Jac. 16.

እስኩ፡ particula [quam etiam nunc, sicut in gramm. § 64, b, cum Hupfeldio (in Zeitschrift für die Kunde des Morgenlandes II. p. 142) e radicibus pronominalibus conflatam censeo, collata part. hebr. אֵפוֹא, cui significatu respondet እስኩ፡, nec non ሰ፡ et ሰ፡ c. 321] δή 1) *profecto igitur*: እምከመ፡ሰማዕክሙ፡ ቃለ፡ቀርን፡ . . . እስኩ፡እመ፡ኢትገንዩ፡ወኢትሰግዱ፡ለምስ ል፡በጊዜሃ፡ይወድዩክሙ፡ውስተ፡እቶን፡እሳት፡ Dan. 3, 15; Hen. 65, 7. 2) *tandem quaeso*, in interrogatione: እምከመ፡ ሰማዕክሙ፡ቃለ፡ቀርን፡ . . . ወእስኩ፡ለምንት፡ኢትሰግዱ፡ Dan. 3, 15 var. 3) plerumque in sententiis exhortativis: δή, *tandem*, *-dum*, *quaeso*, *sane*; sive praemissum sive postpositum verbo: a) c. Subj. prs. tert.: እስኩኬ፡ለይምጻእ፡ ἐλθέτω (אִם־נָא) Jer. 17, 15; እስኩኬ፡ያድኅንኪ፡ Jes. 57, 13; ይዜንውኪ፡እስኩ፡ወይንግሩኪ፡ 19, 12; እስኩ፡ይቁሙ፡ στήτωσαν δή 47, 13. b) c. Imperat.: እስኩ፡ኩን፡እኩየ፡ γενοῦ δὴ σκληρός Job 22, 21; እስኩ፡በሎሙ፡ Hez. 28, 9; እስኩ፡ ፍታሕ፡ለሊከ፡ Clem. f. 208. 266; እስኩ፡ኀሊ፡ወጠይቅ፡ከ መ፡መሐሪ፡ውእቱ፡ f. 268; ንግርኒ፡እስኩ፡ Gen. 24, 23; Job 5, 1. 13, 8. 35, 14; ስደኒ፡እስኩ፡ውስተ፡ደወሎሙ፡ 38, 20. 40, 5; ቁሚ፡እስኩ፡በሥራያቲኪ፡ Jes. 47, 9; Hagg. 1, 5; Mal. 1, 8; 4 Esr. 2, 39; Act. 4, 19; Rom. 2, 3; Hebr. 12, 3; Jac. 1, 22; Chr., al. — *Voc. Ae.*: እስኩ፡ብ፡እስኪ።

እሰከ፡ rad. incertae significationis, fortasse componenda cum عسق عسك חָשַׁק *adhaesit*, חָשַׁק *ligavit*, *alligavit*; secundum Fürstium in Hebr. und Chald. Handwörterbuch p. 148 אָשַׁךְ *ligare, complicare, contexere* (coll. شَكَّ ,أَشَجَّ ,شَكَلَ, et אֶשְׁכֹּל ,حَسْكَلَة); Ludolfus, assentiente Gesenio in thes. p. 158, nomen אֶשֶׁךְ et እስኪት፡ a ሰከየ፡ (quasi *testis, testiculus*) derivandum censuit, at ut significatione verbi ሰከየ፡, ita Pluralis forma አሰ ክት፡ refutatur haec conjectura.

እስኪት፡ subst., f. et m., Pl. **አሰክት፡** (sec. Lud. **አሳክት፡**?), fortasse proprie: *pensile* [אֶשֶׁךְ أُنثَيَان *testiculi*] i. e. *pudenda viri*, *scrotum*, *testiculi*, *testiculus*, *penis*: ደቂቀ፡ፋርስ፡ እለ፡መጠነ፡ነፍስተ፡አድግ፡ነፍስቶሙ፡ወከመ፡እስኪተ፡ፈረ ስ፡እስኪቶሙ፡ αἰδοῖα Hez. 23, 20; ዘአሐቲ፡እስኪቱ፡ μονόρχις Lev. 21, 20; ክልኤሆን፡አሰክቲሁ፡ Deut. 25, 11; ዘሞ ተ፡እስኪቱ፡በሥራይ፡ M. F.; ሠጠቁ፡መላእክት፡እስኪቶ፡ለ ማር፡ኤልያስ፡ሊቀ፡ምኔተ፡መነከሳይያት፡ሶበ፡ኮነ፡ምስሌሁ፡ በሀየ፡ፍትወት፡ Phlx. 25; ለእለ፡ይዜምዉ፡በእንስሳ፡ይትመ ተር፡እስኪቶሙ፡ F. M. 7, 5; F. N. 48; መተሩ፡እስኪቶ፡ Enc. Tachs. 1; Sen. 7; Fal. f. 12 (vid. sub ሕንብርት፡ c. 108); ብእሲ፡ዘይፌኑ፡እስኪቶ፡ውስተ፡መንደቅ፡አው፡ውስተ፡ም ድር፡አው፡ኀበ፡ስቍረት፡አው፡ውስተ፡እዴሁ፡ወይወጽእ፡እ ምኔሁ፡ፍትወት፡ Syn. f. 395 (de onania). — *Voc. Ae.*: ምት ፋይ፡ v. ንትፋይ፡ዘ፡እስኪት፡

እስከል፡ *uva* vid. sub ሰከለ፡ c. 378.

እስኬማ፡ n. prgr. sc. σχῆμα 1) *habitus, species*: Christus ነሥአ፡አርአያ፡ገብር፡ወኮነ፡በአምሳለ፡ሰብእ፡በአስኬማሁ፡ ἐν ὁμοιώματι ἀνθρώπων γενόμενος καὶ σχήματι Cyr. c. Pall. f. 67. 68 (e Phil. 2, 7. 8). 2) *stola* vel *vestis monastica* [إسكيم], in specie ea quam ab angelis Antonio monachorum principi allatam (quare saepius *angelica* nominatur), ab eoque successoribus, monachorum praesulibus, traditam esse ferunt tamquam insigne praesulum (vid. Lud. hist. Ae. III, 3, 18—24): አልበሰ፡ምንኵስና፡ወአስኬማ፡ vel አልበስዎ፡አስኬማ፡ Sx. Masc. 18, al. crebro; etiam እስኬማ፡ዘመላእክት፡ ibid.; ዳን ኤል፡አስኬማ፡መላእክት፡ዘለብሰ፡ Enc. Hed. 16; Genb. 17; Ter 22 (vid. ፊቃር፡); angelus ei (sc. አበ፡ሲኖዳ፡) attulit አ ስኬማ፡ዘኤልያስ፡ነቢይ፡ወቅናተ፡ዮሐንስ፡መጥምቅ፡ Sx. Haml. 7.

እስኩሮኒ፡ vid. sub ሰከረ፡ c. 380.

እስከሬን፡ et **አስከሬን፡** et **አስክሬን፡** (etiam per ሥ), Pl. ˘ናት፡, n. prgr. sc. *scrinium* vel *arca*, *loculus*, *fiscus*: ይላሕዉ፡እስከሬናተ፡ (v. እስኬሬናት፡)ሰርጒኪ፡ αἱ θῆκαι τοῦ κόσμου Jes. 3, 26; γλωσσόκομον Joh. 12, 6. 13, 29; መባ አ፡እስከሬን፡ይሁዳ፡የዐቅብ፡ Did. 29; መጋቤ፡እስክሬን፡ (*scriniarius regis*, Lud. e) Syn. — *Voc. Ae.*: አስከሬን፡ብ፡ሳፅን፡

እስኪት፡ vid. sub አሰከ፡

አሰወ፡ rad. inus. c. q. אָסָא, أَسَا, أسى *mederi, sanare*.

አሶት፡ subst. (Lud. substituit **አሶት፡**), 1) *medela*, *sanatio*, etiam *ars medendi*: እስመ፡በ፡ጊዜ፡ይከውን፡አሶት፡በ እዴሆሙ፡ (sc. medicorum) εὐωδία Sir. 38, 13; 1 Cor. 12, 9. 28. 30 (et አሶት፡ et ጸጋ፡አሶት፡ χάρισμα ἰαμάτων); ኀለይ ኩ፡ቅድስና፡ዘነቢያት፡ወአሶተ፡ዘሐዋርያት፡ Org. 7; መንፈ ስ፡አሶት፡ዘበሐዋርያት፡ M. M. f. 322. 2) In libris amharicoaethiopicis (i. q. ሕይወት፡ σωτηρία): *salus*, *salvatio*, ut Chr. L. Atk. f. 9. (Ludolfi Gregorius „ajebat respondere amh. አቱት፡ *fortuna*"). — *Voc. Ae.*: አሶት፡ዘ፡ሥልጣን፡

አሰየ፡ nonnumquam i. q. ሐሰየ፡ c. 95.

አሰየ፡ rad. inus., referenda ad radices שׁוּשׁ אָשַׁשׁ, אָשְׁיָה, أَسَّ, أَسِيَ, quarum nomina derivata *imum* rei (sive fundamentum, columen, sive vestigium, reliquias, excrementa, res sequiores utensilium, ut إِسّ, أُسّ, أَسِيّ, etiam آس) significant.

ትእሲት፡ subst., ut videtur, proprie *sedimentum*, deinde *recedanea* metalli i. e. *scoriae:* **እስመ፡ከንከሙ፡ኵልክሙ፡አሐዱ፡ትእሲት፡** εἰς σύγκρασιν μίαν Hez. 22, 19 (in scholio marginali adscriptum est **ዘሐል፡**).

አሰዱ፡ i. e. الأَسَد *leo*, nomen sideris, Abush. 3; Cod. Mus. Brit. LXXXII, 4.

አስጳዳቶስ፡ et "**ዳጦስ፡** n. prgr. sc. ἀσπάλαθος, *aspalathus*, nomen spinae candidae, cujus radix in unguentis adhiberi solet, Sir. 24, 15; Org. 6.

አስፋሊጦ፡ vel "**ሊጦስ፡** vel "**ሊጣ፡** vel **አስፈሊጥ፡** n. prgr. sc. ἄσφαλτος *asphaltus* i. e. *bitumen* Ex. 2, 3; Kuf. 10. 47; Macc. f. 2 (**አፍለጢስ፡** sic); **አስፈሊጥ፡** Sx. Tachs. 2. — *Voc. Ae.:* **አስፈሉጡ፡ዘ፡ሰሊጥ፡** (inter plantarum nomina!).

አስፈር፡ nomen morbi vid. sub **ሰፈረ፡** c. 405. — Ibidem addendum est

አስፋር፡ n. prgr. sc. أَصْفَر *flavus*: **ወንጺፍ፡ጸፍጻፉ፡በሕብረ፡ወርቅ፡ወብሩር፡ወያክንት፡ወአክደር፡አስፋር፡ወበሕብረ፡ያክንት፡ወሚላት፡** Macc. f. 3.

አስፈሬዳ፡, etiam **አስፋሬዳ፡**, **አስፈሪዳ፡**, **አስፋሪዳ፡**, **አስፈሪዱ፡**, **አስፈሬዱ፡**, n. prgr., m. et f., Pl. "**ዳት፡**, σπυρίς (Gen. -ίδος), *canistrum, fiscina, sporta*, Matth. 15, 37; Marc. 8, 8; Act. 9, 25; Gad. T. H.; Clem. f. 105; Phlx. 30. 189; σκάφη Dan. ap. 13, 33; **አስፈሬዳት፡** 1 Par. 12, 40, ubi interpres pro παλάθας legisse videtur καλάθους. — Pro *loculo* vel *sarcophago* usurpatum esse **አስፈሪዳ፡** in Vit. Dan., ait Lud. — *Voc. Ae.:* **አስፈሬዳት፡ዘ፡ቻል**; *aliud:* **ከፈር፡ወአስፈሬዳት፡ዘ፡እንቅብ ።**

እስፍንቱ፡ *quot?* vid. sub **ሰፈነ፡** c. 406.

እቅላሚዶን፡ n. prgr. i. e. κληματίδων a κληματίς *sarmenta*, M. M. f. 53 (vid. **ቀለምጢዳ፡** c. 412).

እቅሌስያ፡ n. prgr. sc. ἐκκλησία *ecclesia*, Deg.

አቅሞንስ፡ n. prgr., ut videtur *hegumenos* ecclesiae: **ከሮ፡ኤጺስ፡ቆጺስ፡ዘውእቱ፡አቅሞንስ፡** M. M. f. 326.

አቃን፡, **እቃን፡**, **አቃኒ፡** n. prgr. ἡ ἄκα., *spina, dumus, vepres*, 4 Reg. 14, 9; 2 Par. 25, 18 (ubi textus LXX vulg. ἀκχούχ exhibet), v. **አከገ፡**

አቃኒም፡ *hypostasis* vid. sub **ቀነሞ፡** c. 443.

አቃጥስ፡ n. prgr. gemmae, sc. ἀχάτης *achates*, Ex. 28, 19 (v. **አከጥስ፡** q. v.).

አቃጣን፡, **አቃጠን፡** n. prgr. locustae cujusdam speciei, sc. ὁ ἀττάκης *attacus* (חַרְגֹּל) Lev. 11, 22 (v. **አጠቀን፡** in cod. G).

አብ፡ subst., [אָב, אַבָּא, أَبَتَ, أَبٌ] m., st. c. et Acc. **አበ፡** (ut: Gen. 44, 19. 20; **አልብነ፡አበ፡** Thren. 5, 3; **ዘአልበ፡አበ፡** ἀπάτωρ Hebr. 7, 3; Matth. 3, 9; Sir. 3, 2; quamquam Matth. 19, 29 Platt exhibet **አበ፡**), ante pron. suff. **አቡ፡** in Nom. (Gen. 24, 23. 31, 5—7. 38, 11. 44, 25. 31. 32. 45, 18. 19. 47, 5. 6; Ex. 2, 16. 18; Deut. 22, 15. 16), **አባ፡** in Acc. (ut: **አባሁ፡** Gen. 2, 24; Lev. 19, 3; Sir. 3, 3 seq.; Mal. 1, 6; Mich. 7, 6; Prov. 10, 1. 15, 20; Matth. 19, 5; **አበ፡** pro **አባሁ፡** praebent duo libri a me inspecti Prov. 24, 52; **አባሃ፡** Sir. 22, 5; **አባሆሙ፡** Marc. 1, 20; Rom. 4, 17; **አባከ፡** Ex. 20, 12; Deut. 5, 16; Eph. 6, 2; **አባኪ፡** Jos. 2, 18; Ruth 2, 11; **አበኪ፡** Tob. 11, 16 in uno libro a me inspecto; **አባየ፡** Joh. 8, 49), sed etiam **አቡ፡** (vid. gramm. § 154, d; ut: **አቡሃ፡** Deut. 21, 13; Jud. 15, 6; **አቡሆሙ፡** Gen. 4, 21; **አቡኪ፡** Jos. 2, 18 ann.; **አቡየ፡** Joh. 8, 19. 15, 24; **አቡነ፡** Jud. 18, 19), in Vocat. **አባ፡** (ut: Kuf. 11; Gen. 22, 7. 27, 18. 44, 32; 4 Reg. 2, 12. 13, 14; Tob. 5, 1. 11, 10. 12, 2; Matth. 11, 25; vel **አቡየ፡** Sir. 23, 1. 4; **አባ፡ወአቡየ፡** ἀββᾶ ὁ πατήρ Marc. 14, 36; Gal. 4, 6; Rom. 8, 15); Pl. **አበው፡**, *pater* a) *parens, genitor*, ut 1 Reg. 9, 3; Ps. 103, 13; Jer. 6, 21; Matth. 2, 22. 4, 21; Luc. 1, 17; Eph. 6, 4, aliis in locis innumeris; **አበወ፡ሥጋ፡** et **አበው፡ሥጋውያን፡** (opp. spiritualibus) Chr. ho. 29. b) Pl. **አበው፡** (non tantum *patres* sed etiam) *parentes* i. e. *pater et mater:* Hebr. 11, 23; Reg. Pach.; Sx. Mag. 27; Nah. 15; Const. Ap. 34. c) *progenitor, auctor generis, majores*, ut: **አበ፡ብዙኃ፡አሕዛብ፡** Gen. 17, 4. 19, 37. 22, 21; Matth. 3, 9; **አበ፡ኵልነ፡** Rom. 4, 16; **አበዊነ፡** Sir. 44, 1; **አበዊክሙ፡** Zach. 1, 5; Ps. 38, 16. 44, 18; Matth. 23, 30. 32; **ርእሰ፡አበው፡** Act. 2, 29; **አበ፡አበው፡** *patriarcha* Chr. ho. 25; **አበው፡ቀደምት፡** Act. 7, 8. d) *altor* vel *tutor*, qui patris instar beneficiis de aliis bene meretur: Ps. 67, 5; Jes. 9, 6 vrs. alt.; 22, 21; **አነ፡ውእቱ፡አበ፡ምስኪናን፡** Job 29, 16. e) de Deo, patre hominum, in specie Christi et Christianorum: Jes. 63, 16. 64, 8; Tob. 13, 4; Deut. 32, 6; 2 Reg. 7, 14; Matth. 6, 9. 11, 27. 24, 36; Hebr. 12, 9; Eph. 4, 6; Rom. 1, 7; 1 Cor. 1, 3, al.; **አቡነ፡ዘበሰማያት፡** „*pater noster*", ut: **ወትብል፡ኪርያላይሶን፡ወአቡነ፡ዘበሰማያት፡** Genz. f. 52. f) *patris* nomine honorifice compellantur α) magistri, prophetae, sacerdotes Jud. 17, 10. 18, 19; 4 Reg. 2, 12. 6, 21. 13, 14; Matth. 23, 9; et in libris Christianis sacerdotes episcopi al. patres spirituales appellantur, ut: **አበ፡መንፈስ፡የዐቢ፡እምአበ፡ሥጋ፡** Genz. f. 148; Did. 8. β) *abbas* monachorum, sive **አብ፡** ut Phlx., sive **አበ፡ምኔት፡** Kedr f. 79, al. γ) annis provectiores, seniores, ut 1 Joh. 2, 13. 14; magistratus, senatores, ut Act. 7, 2. 22, 1; seniores gentium vel familiarum, ut: **እሉ፡መላእክተ፡ቤተ፡አበዊሆሙ፡** 1 Par. 7, 2; **መላእክተ፡አበዊሆሙ፡** 2 Esr. 18, 13, et rex ipse, in formula **ሕየው፡** vel **ሕየው፡አበ፡ነጋሢ፡** (vid. supra sub **ነጋሢ፡** c. 688.; sec. Lud. in lex. c. 350: **ሕ"፡አበ፡ነ"፡**). g) **አበ፡ደም፡** consanguineorum maximus, cujus vindicta sanguinis est i. e. *sanguinis ultor* vel *vindex*, Num. 35, 12. 19. 21. 25. 27; Deut. 19, 6. 12; Jos. 20, 5; 2 Reg. 14, 11. h) *possessor, dominus:* **አበ፡ላህም፡** Ex. 21, 35; (coll. **አበጉንባሕ፡** sub **ጉንባሕ፡**). i) *auctor*, ut: **አቡሃ፡ለሐሰት፡** Joh. 8, 44; ubi de libris agitur: *prototypum, ar-*

chetypum (exemplar) libri: N. T. rom. f. 157 (sub finem Actorum).

አባ፡ subst. (sicut אַבָּא) 1) Vocat. vocis **አብ**፡, vid. sub **አብ**፡ 2) titulus honorificus patriarcharum, episcoporum, abbatum, doctorum, monachorum, eremitarum, creberrime in Sx., ut **አባ፡ ሆር**፡ Sen. 29; **አባ፡ ኪሮስ**፡ Haml. 8; **አባ፡ ዮሴፍ**፡ Genb. 19, al.; monachus salutatur: **ጻኅንኩ፡ አባ**፡, respondet: **እወ፡ ጻኅን**፡ Gad. T. H.

አባዊ፡ adj. rel. *ad patrem pertinens, paternus*: **ሶበ፡ በጽሐ፡ ጊዜ፡ ተራኅርኆተ፡ ማህል፡ አባዊት፡ ላዕለ፡ ልሕሡት፡ አዳማዊት**፡ Fid. Jac. Bar.; f. **አባዊት**፡ *una c proavis* vel *majoribus*, Gad. Ad. f. 187.

አብና፡ subst. *dignitas patris, necessitudo paterna, paternitas* (Vaterschaft): **እስመ፡ አብ፡ ይሰመይ፡ አበ፡ በእንተ፡ አብናሁ**፡ Chr. ho. 2; Deo patri convenit **ከዊን፡ ወላዲ፡ ወአብና**፡ Fid. Jac. Bar.; M. M. f. 20; **ዝምዶተ፡ አብና፡ ወወልድና**፡ F. N. 42, 6.

አበውና፡ subst. (ab **አበው**፡) *dignitas parentum, necessitudo paterna*, F. N. 10, 6.

አብ፡ vel **ኣብ**፡ nomen mensis Hebraeorum quinti, sc. אָב *Ab*: **አብ፡ ዘውእቱ፡ ወርኀ፡ ኃምስ**፡ Jsp. p. 342; **ኣብ**፡ *Voc. Ae.*

አቤ፡ *dixi* vid. sub **ብህለ**፡

አበለ፡ rad. inus., cui potestatem *compacti, firmi, carnosi, robusti* infuisse e vicinis אָבַר (unde rabbinica אֶבְרָא אֵבֶר *membrum, os ossis* derivantur) et هَبْر *caro*, هَبِرَ *carnosus fuit* (nec non هَبِل et هَبَل, أَبَل et ipsum إِبِل) comprobatur (vid. Ges. thes. p. 18 et 19).

አባል፡ subst., m. et f., Pl. **አባላት**፡, nec non **አእባል**፡ (in Phlx.) 1) *caro, frustum carnis*: **መጥባሕት፡ ወአኮ፡ እንተ፡ አባል**፡ μάχαιρα καὶ οὐ σαρκίνη Prov. 24, 23; **ገመዱ፡ መሴሊቶሙ፡ ከመ፡ ሥጋ፡ ውስተ፡ ጽህርት፡ ወከመ፡ አባል፡ ውስተ፡ መቅቡት**፡ (κρέα) Mich. 3, 3; Hez. 24, 4. 2) *membrum corporis* (sive vivum sive desectum), 1 Cor. 12, 26; Matth. 5, 29. 30; Jac. 3, 5; medicus amputat unum **አባል**፡ caetera sanaturus Cyr. f. 102; **መተሮ፡ ለበግዕ፡ በበ፡ አባላቲሁ**፡ Lev. 8, 20; **በበ፡ አባሉ**፡ κατὰ μέλος Hez. 24, 6; **አባላት፡ እንተ፡ በቲ፡ ትከውን፡ ኀጢአት**፡ Phlx. 7; **አእባለ፡ ሥጋቲሆሙ**፡ Phlx. 3; nonnumquam **አባል**፡ collective, ut: **ውስተ፡ አባልየ**፡ ἐν τοῖς μέλεσί μου Rom. 7, 23; Eph. 5, 30; Christus **ዘፈወሰ፡ አባለ፡ ሙሱነ**፡ Did. 25. a) transl.: 1 Cor. 6, 15; **አንትሙሰ፡ ፍጹም፡ አባሉ፡ ለክርስቶስ፡ ወውሉዱ፡ ለቤተ፡ ክርስቲያን**፡ Did. 10; **ብእሲት፡ አባሉ፡ ለብእሲ**፡ Did. 15. b) in specie: *membrum genitale*, viri: **አባለ፡ ዘርእ**፡ Phlx. 7. 230; (sacerdos) **ኢይኩን፡ ዕሩቀ፡ አባል፡ ቅድመ፡ ገጹ፡ መንኒ**፡ F. M. 32, 3. 5; Gen. 49, 10 (μηρῶν); feminae Deut. 28, 57 (μηρῶν). 3) passim: *corpus*: **እንዘ፡ ንስቲት፡ አባል፡ አንቲ**፡ Lit. 172, 1 (si quidem lectio sana est); Christus **ለብሰ፡ አባለ**፡ Enc. Tachs. 15; deinde poetice: *persona* vel (c. pron. suff.) *ipse*, ut: **ሰላም፡ ለክሙ፡ ለዮልዮስ፡ አባሉ፤ ዩንያስ፡ እኁሁ፡ ወቴዎድሮስ፡ እጓሉ፤** (salus vobis, sc. corpori vel personae Julii, Junio ejus fratri, Theodoro filio) Enc. Masc. 22; **ሰላም፡ ለገብረ፡ ክርስቶስ፡ ዘአንደየ፡ አባሎ፤ በዴዴ፡ አቡሁ፡ አክልብት፡ እስከነ፡ ለሐሱ፡ ቍስሎ፤** Enc. Teq. 14.

አበለ፡ *dicere facere* vid. sub **ብህለ**፡

እብላ፡ n. prgr. et corruptum, nomen *lunae* Hen. 78, 2; Enc. Nah. 17 (vid. **አርያሬስ**፡); Voc. Ae.

አበሊ፡ (**አበሊ**፡, **አቦሊ**፡) n. prgr. sc. ὀβολός, *obolus* (sexta pars drachmae), 1 Reg. 2, 36; Ex. 30, 13; **ዕሥራ፡ አበሊ፡ ለአሐቲ፡ ዲድረክም**፡ Lev. 27, 25; Num. 3, 47; **በሰቅሎ፡ ዘቅዱስ፡ ፳ አበሊ፡ ውእቱ**፡ 18, 16. (In locis Octateuchi laudatis equidem, Ludolfum secutus, **አበሊ**፡ substitui, sed Abyssini **አቦሊ**፡ scribere solent). — *Voc. Ae.*: **አበሊ፡ ዘ፡ ድሪም፡ ቀመትኒ፡ ይ**፡; *aliud*: **አበሊ፡ ዘ፡ ዘከፈልዎ፡ ለድሪም፡ ኀበ፡ ፳**; *aliud*: **አሞሌ**።

አብለሊት፡ *cardui species* vid. sub **በለለ**፡ c. 486.

አብሐ፡ *veniam dare* vid. sub **ቦሐ**፡ c. 523.

አበሞ፡, **አብሞ**፡, **አበሚ**፡, **አበሚ**፡ n. prgr. sc. ἄμωμον, *amomum*, nomen aromatis fragrantis, unguentum optimum praebentis, Apoc. 18, 13; קִדָּה *casiae* species (ἶρις *herba aromatica*) Ex. 30, 24, et Hez. 27, 19 vrs. nov. (**አበሚ**፡). — *Voc. Ae.*: **አበሚ፡ ዘ፡ አምሳሉ፡ ከመ፡ ጽጌ፡ አደይ፡ ሀሎ፡ በግብጽ፡ ቀበርቾኒ፡ ይ**፡

አብረ፡ rad. inus., quae neque cum **ዐብረ**፡ neque cum אָבַל, sed cum كَبِرَ *grandaevus fuit* (vicinae sunt אָבַר et גָּבַר) componenda videtur.

አቤር፡ (passim per **ዐ**; sec. Lud. etiam **አቤር**፡) subst., f. [vid. gramm. § 129, a], Pl. **አቤራት**፡, 1) *grandaeva, anus*, de Elisabetha, Lud.; **አቤረ፡ መበለት**፡ (χήρα) *anus vidua* Luc. 21, 2; **መበለት፡ አቤር**፡ F. M. 5, 7. At plerumque 2) *vidua*, χήρα Ex. 22, 21; Ps. 67, 5. 131, 16; Job 22, 9. 24, 3. 27, 15. 29, 13; Sap. 2, 10; Jes. 1, 17. 9, 17. 10, 2; Jer. 5, 28. 7, 6. 22, 3. 29, 12; Zach. 7, 10; Hez. 22, 7; Luc. 18, 3. 21, 3; Act. 9, 39; 1 Tim. 4, 7. 5, 3. 4; **አቤር፡ ብእሲት**፡ Sir. 32, 17; *vidua ecclesiastica* 1 Tim. 5, 9; pro *monacha* vel *moniali*, quae modo dicta erat **ድንግል**፡, Lud. e Vit. Dan.

አቤራዊ፡ vel "**ራይ**፡, adj. rel., f. **አቤራዊት**፡ vel "**ራይት**፡ *grandaeva, anus, vidua*: **እምከ፡ አቤራዊት**፡ Hen. 32, 6; **መዐንዝርት፡ አቤራይት**፡ Sx. Masc. 18; M. M. f. 88; **ብእሲት፡ አቤራዊት**፡ Lud. e Vit. Dan.

አብራዊ፡ adj. dubiae auctoritatis: in loco Sir. 26, 2 pro γυνὴ ἀνδρεία εὐφραίνει τὸν ἄνδρα αὐτῆς Aethiops habet **ብእሲት፡ ዐብራዊት፡ ያስተፌሥሕ፡ ምታ**፡; jam vero cum *Hebraea* vix sensum aptum praebeat, quaeritur, annon **አብራዊት**፡ legendum et e rad. אָבַר derivandum sit: *fortis*.

አበር፡ (an **አበረ**፡?) subst., *aculei, spinae* [إِبْرَة Pl. إِبَار]: **ዕፀ፡ ግረት፡ እንዘ፡ ቈጽለ፡ ዕፁ፡ ኢይትነገፍ፡ ወአባሪሁኒ፡ ኢይጸድፉ**፡ M. M. f. 48.

አበርበሬ፡ *urtica* vid. sub **በርበረ**፡ c. 504.

አብረክሲስ፡ vel **አብርክሲስ**፡ n. prgr. sc. πράξεις i. e. *Actus*

Apostolorum, liber N. T. [ابركسيس] F. N. 2. 5; Lud. e Mss. Colb. (aliàs ግብረ፡ ሐዋርያት፡).

አበሰ፡ I, 2 [etymo convenit cum خَبُثَ, significatu cum אָשַׁם, أَثِمَ, sicut ሐሠመ፡ etymo cum أَثِمَ, significatu cum خَبُثَ; quamquam Arabes etiam sub أبس similes quasdam significationes habent] *crimen committere, peccare*, ἀσεβεῖν, ἀνομεῖν, ἀδικεῖν, plerumque ἁμαρτάνειν, Ex. 32, 33; Lev. 4, 2. 22. 27; Ps. 105, 6; Job 1, 22. 7, 20. 10, 3. 33, 9. 34, 10. 35, 6; Koh. 2, 25. 7, 20; Sir. 38, 15; Prov. 13, 21; Jes. 21, 3. 24, 5. 59, 13; Hez. 3, 21; አብሶ፡ አበሰት፡ Thren. 1, 8; ኢይደግሙ፡ አብሶ፡ Hen. 5, 8; Matth. 27, 4; Joh. 5, 14. 9, 3; Rom. 5, 14; 1 Joh. 1, 10. 3, 6; አቢሶሙ፡ 2 Petr. 2, 4; ኢአበሰ፡ ወኢጌገየ፡ ግሙራ፡ Job 34, 8; Sir. 49, 4 (πλημμελίαν ἐπλημμέλησαν); Thren. 3, 41; Rom. 3, 23; c. c. Acc. peccati: አበስኩ፡ ዐቢየ፡ ጌጋየ፡ Job 31, 33; ሰማርያ፡ መንፈቀ፡ ኀጢአትኪ፡ ኢአበሰት፡ Hez. 16, 51; c. በ፡ instrumenti: ኢተአብስ፡ በቃልከ፡ Sir. 35, 12; እመ፡ አበስነ፡ እመሂ፡ በቃል፡ አው፡ በምግባር፡ ወእመሂ፡ በኀሊና፡ ኀድግ፡ Genz. f. 95; c. ለ፡ ejus, in quem peccatur: ኢተአብስ፡ ለሀገርከ፡ Sir. 7, 7; ዘአበሰ፡ ሊተ፡ አበሰ፡ Jes. 21, 2. 42, 24; Jer. 8, 14. 47, 3; Dan. 9, 8; Gen. 40, 1; Ps. 50, 5; Matth. 6, 12; vel c. ላዕለ፡ ejus rei vel personae, in qua peccatur: Lev. 5, 16; 1 Reg. 19, 4; Prov. 8, 36; አበሱ፡ ላዕለ፡ ሕግየ፡ Hos. 8, 1; Esth. 1, 16; ዘይገብር፡ ኀጢአተ፡ ይኤብስ፡ ላዕለ፡ ነፍሱ፡ Sir. 19, 4 (πλημμελήσει). 10, 29; 1 Cor. 6, 8; vel c. ዲበ፡ Act. 25, 8 Platt; vel c. በ፡, ut: Hen. 7, 5; ዳዊት፡ እመ፡ ይኤብስ፡ በብእሲተ፡ ኦርዮ፡ Did. 10; Luc. 15, 18. 21; 1 Cor. 6, 18; c. ምስለ፡ *cum* aliquo: መላእክት፡ አበሱ፡ ምስለ፡ አዋልደ፡ ሰብእ፡ Kuf. 4; c. እምነ፡, ut: አበስከ፡ እመሐላ፡ (peccasti contra jusjurandum i. e. mutando j.) Kuf. 37.

አአበሰ፡ II, 2 *peccati reum facere*, አንተ፡ ታኤብስ፡ ምድረ፡ Kuf. p. 85.

አቡስ፡ part. *criminis* vel *peccati reus, improbus, maleficus*, φαῦλος Prov. 13, 6; አቡሳነ፡ ልብ፡ M. M. f. 5; alapis percussus est ከመ፡ አቡስ፡ Enc. Mag. 27; Lit. Chr.

እብሰት፡ n. act. *peccatio, improbitas*: ተእኅዞ፡ ልማድ፡ እብሰት፡ ወርስዐት፡ τὸ ἀσεβὲς ἔθος Sap. 14, 16.

አባሲ፡ n. ag., Pl. አባስያን፡, *peccator, criminis* vel *peccati reus*, Lit. 161, 4; Genz. f. 22; ኃጥእ፡ ወአባሲ፡ Org.; አባስያን፡ Hen. 22, 13; c. c. Acc. criminis: አባሲ፡ ዝንቱ፡ ሕዝብ፡ አበሳ፡ ዐቢየ፡ Ex. 32, 31.

አበሳ፡ subst., m. et f., Pl. አበሳት፡, *crimen, peccatum et peccata, improbitas, culpa peccando contracta*: ኢይደግሙ፡ አበሳ፡ Hen. 5, 8; 4 Esr. 8, 31; ἁμαρτία Lev. 4, 3; Koh. 5, 5; 1 Joh. 5, 16; አበሳ፡ ሞት፡ Kuf. 33; አበሳ፡ ዘበኢያእምሮ፡ ጌገይከ፡ Kuf. 22; ἁμαρτίαι Jes. 6, 7; ይዌርዎን፡ ውስተ፡ በሕር፡ ለአበሳነ፡ Mich. 7, 19; ἀδικία 1 Joh. 1, 9; አልብየ፡ አበሳ፡ Job 34, 6; ἀνομία Ps. 31, 5; 1 Joh. 3, 4. 5, 17; Num. 15, 31. παράπτωμα Rom. 5, 17. [illegible] Ps. 102, 10; Hebr. 8, 12. 10, 17; ἀδικίαι Dan. 9, 24; παραπτώματα Marc. 11, 25. 26; Matth. 6, 14; ὀφειλήματα Matth. 6, 12. Pl. አበሳት፡ nonnisi in libris inferioris aevi, ut: ወዘይመስሉ፡ ለዝንቱ፡ እምአበሳት፡ F. M. 6, 1; Chr. Ta. 9; ገበርያነ፡ አበሳት፡ F. N. in proleg.; አበሳት፡ F. N. 50, 7.

መአብስ፡ part. *criminis reus, peccator, improbus, maleficus*: ἔνοχος Ex. 34, 7; Num. 14, 18; c. በ፡, ut: መአብስ፡ በኵሉ፡ ἔνοχος πάντων Jac. 2, 10; መአብስ፡ በኵሉ፡ ጌጋይ፡ Org.; c. ላዕለ፡, ut: መአብስ፡ ውእቱ፡ ላዕለ፡ እግዚእነ፡ F. N. 13; ἄνομος 1 Reg. 24, 14; ἁμαρτωλός Deut. 29, 18; መአብሳን፡ Hen. 108, 2; κατάκριτοι (condemnationi addicti), hom. Procli in Cyr. f. 120.

አበስ፡ n. prgr. sc. *abbas* monachorum, Reg. Pach. (pluries).

አብስልዋጥስ፡ vel "ጢስ፡ n. prgr., ut videtur, *absolutio, absolutionis formula*, ut: አብስልዋጥስ፡ ይትበሀል፡ በዜማ፡ ግንዘት፡ Genz. f. 51. 124.

አብስልዲስ፡ (F. N. 8, 3) et Pl. አቡሊድሳውያን፡ (F. N. 9, 3) n. prgr. et corruptum, sc. ψάλτης, *psaltes* (aliàs መዘምር).

አብስልጢስ፡ et **አብስስጤስ፡**, sec. Lud. i. q. አብጥሊስ፡ q. v.

አቡ፡ቀለምሲስ፡ vel **አቡቀለምሲስ፡** n. prgr. corruptum sc. ἀποκάλυψις i. e. *Apocalypsis* Joannis, liber N. T., ut: ራእየ፡ ዮሐንስ፡ አቡቀለምሲስ፡ Sx. Tachs. 1; ዮሐንስ፡ ጸሐፊ፡ ወንጌል፡ ወአቡቀለምሲስ፡ ዘርእየ፡ ውስተ፡ ደሴተ፡ ፍጥሞ፡ Sx. Ter 4; at aliis in locis, ut in subscriptione Apocalypsis in N. T. rom. et Plattiano, Abyssini hoc nomen cognomentum Joannis interpretati esse videntur.

አበቅቴ፡, Pl. **አበቅቴያት፡**, prgr. sc. ἐπακτή *epacte* (*adjecta*), vox technica, cujus in computo paschali usus est (vide Ideler Handbuch II, p. 239 seq.); አበቅቴ፡ ዐሐይ፡ Abush. 23; አበቅቴ፡ ወርኀ፡ Abush. 25; አበቅቴያት፡ Abush. 31; Demetrius XII Patriarcha Alex. ሠርዐ፡ ሐሳበ፡ አበቅቴ፡ (vel ሐሳበ፡ አዝማን፡ ዘስሙ፡ አበቅቴ፡) Sx. Teq. 12.

አበቢ፡ *fluctus, unda* sec. Castellum (أباب).

አቢብ፡ n. prgr. sc. أبيب i. e. ЄПНП vel ЄПІФ, nomen mensis Aegyptiorum undecimi (Julius), Abush. 8; Voc. Ae.

እብን፡ [אֶבֶן, أَبَنَ], m. et f., sing. et coll., Pl. **አበን፡** et **አእባን፡**, Pl. Pl. **አእባናት፡**, 1) *lapis*, Gen. 11, 3. 31, 45; Ex. 7, 19. 15, 5. 17, 12; እብን፡ ዐበይት፡ Deut. 27, 2; ዐበይት፡ እብን፡ ወሠናያት፡ 3 Reg. 6, 2 እብን፡ ዐቢይ፡ 1 Reg. 6, 14; እብን፡ አሐተ፡ 7, 12; ንሕንጽ፡ በእብን፡ Jes. 9, 10. 28, 16; Job 14, 19; Zach. 12, 3; Ps. 117, 21; Sir. 6, 21. 27, 25; Matth. 4, 6. 7, 9; 1 Petr. 2, 4; አበን፡ Sir. 21, 10; Lev. 14, 42; Deut. 27, 5. 6; Jos. 4, 7. 8; Ps. 101, 15; አእባን፡ Koh. 10, 9; አእባን፡ ዐበይት፡ Jer. 50, 9; ዝንቱ፡ አእባን፡ 50, 10; Matth. 3, 9. 4, 3. 27, 60; ዘያስግሉ፡ በአእባን፡ Clem. f. 178; አእባናት፡ Sx. Jac. 9; እብነ፡ መከራ፡ Sir. 6, 21; እብነ፡ ሞጸፍ፡ Zach. 9, 15; አእባነ፡ ወርቅ፡ *lapides auriferi* Sx. Genb. 8; st. constructo subjunctum vel in Gen.: *lapideus*, ut ልበ፡ እብን፡ Hez. 11, 19; ጽላት፡ ዘእብን፡ Ex. 32, 15; Jos. 5, 2; Joh. 2, 6; Apoc. 9, 20. a) *lapis pretiosus, gemma*: እብን፡ ክቡራት፡ በበሕበሪሆሙ፡ 1 Par. 29, 2; እብነ፡ ስርድዮን፡ Ex. 25, 7. 28, 9; እብነ፡ ሰንፔር፡ Job 28, 6; 1 Cor. 3, 12. አእባነ፡ ህንደኬ፡ *gemmae Indicae* Macc. f. 25; እብነ፡ አድማስ፡

adamas Lit. 172, 2; Macc. f. 25; እብን፡ ፈውስ፡ *lapis collyrii* (cfr. Apoc. 3, 18) i. e. *stibium*, ut: በእብን፡ ፈውስ፡ ኰሐሉኒ፡ ዐይነ፡ Enc. Tachs. 24; Hen. 18, 7. b) እብን፡ በረድ፡ *lapis grandinis* vel *grando* Jos. 10, 11; Sir. 43, 15. 46, 5; Hez. 38, 22; Kuf. 48; Hen. 14, 9. 10; እብን፡ አስሐትያ፡ 71, 5; etiam *crystallus* (እብን፡ በረድ፡) Org., id. fortasse in locis Henochi modo commemoratis. c) *lapides ponderis, pondus:* እበን፡ Lev. 19, 36 in CG; እብን፡ መዳልው፡ Hez. 5, 1; አእባን፡ ቀኖማት፡ Prov. 16, 11. d) እብን፡ ኰኵሕ፡ σμυρίτης λίθος *smyrites* Job 41, 6. 2) *saxum, rupes,* πέτρα Job 22, 24; እብን፡ ጽኑዕ፡ Jes. 5, 28; Ps. 60, 2; እብን፡ ኰኵሕ፡ Deut. 8, 15; Rom. 9, 33; πετροβόλος Job 41, 19. — *Voc. Ae.:* እብን፡ ብ፡ ደንጊያ፡

አበነ፡ (denom.) *in lapidem converti, lapidem fieri,* Lud. sine auct.

አእበነ፡ II, 1 *in lapidem convertere:* እግዚ"፡ አእበና፡ ወሜጠ፡ ህላዌሃ፡ ለከዊነ፡ ሐውልት፡ (sc. Lothi uxorem) M. M. f. 60.

እብን፡ n. prgr. sc. إِبْن *filius*, passim obvium, ut in እብነ፡ እልሐኪም፡ (filius sapientis i. e. Salomonis, rex Aethiopiae), Kbr. Nag.

ኢብን፡ n. prgr. sc. ἶβις (in Acc.), *ibis*, avis Aegyptiaca, Lev. 11, 17; Deut. 14, 16. — *Voc. Ae.:* ኢብን፡ ዘ፡ የመስቀል፡ ዖፍ፡ (vid. Isenb. lex. p. 25).

እብኑስ፡ (اَبْنُوس) subst. ἔβενος *ebenus*, Gad. Ad. f. 149.

እብአ፡ *introducere* vid. sub በአ፡ c. 525.

አበው፡ *patres*, አበዊ፡ *paternus* vid. sub አብ፡ c. 754.

አበዊ፡ subst. [amh. አባይ፡ „the Abyssinian Nile, the Blue river" Isenb. p. 124; أَبَابٌ *fluxus ingens, fluctus, unda*] proprie: fluvius, amnis, deinde *Nilus* Abyssinicus (*Astapus*), de quo vid. Lud. hist. I, 8, 8 seq.; comm. hist. p. 118, et itineraria varia.

አበየ፡ I, 1 [primitus *animi impetum* vel *voluntatis intentionem* (coll. أَبَّ) significat, sive propensae: אָבָה *voluit*, sive aversae: أَبَى *noluit*] Subj. ይእበይ፡ 1) *nolle, recusare, denegare, negare* alicui alqd, *abnuere, aspernari, detrectare:* አበይነ፡ Act. 16, 37. 21, 14; c. Acc. rei: ኢየአቢ፡ ስእለተኪ፡ Kuf. 35; περιΐστασο 2 Tim. 2. 16; παραιτοῦ 2, 23; 1 Tim. 4, 7; οὐκ ἀνέχεσθαι 2 Tim. 4, 3; Herm. p. 45, b; c. Acc. Inf.: Ex. 8, 17. 10, 3. 4; ተአበዩ፡ ትእዛዘየ፡ ሰሚዐ፡ ወሐዊየ፡ 16, 28; Num. 22, 14; 1 Reg. 28, 23; 2 Reg. 2, 23. 13, 9; Ps. 77, 13; አበየት፡ ሰሚዖቶ፡ Esth. 1, 12. 3, 4; Jes. 30, 9. 42, 24; Jer. 3, 7; አበዩ፡ ተምህሮ፡ 5, 3; Zach. 7, 13; Marc. 15, 23; Matth. 2, 18; አበየ፡ ገዲፎም፡ ተውህቦ፡ ለምድር፡ Kuf. 42; አበዩ፡ አይድዖ፡ οὐκ ἐδυνάσθησαν ἀναγγεῖλαι 2 Esr. 2, 59; seq. ለ፡ c. Inf. 2 Reg. 23, 17; seq. ከመ፡ ኢ፡, ut: ኢይእበይ፡ በሰል፡ ከመ፡ ኢይጠመቅ፡ ምስለ፡ ነዳይ፡ F. N. 3; seq. Acc. prs. (*alicui negare alqd*): Gen. 39, 8; እመ፡ ጸውዐከ፡ ኢትእበዮ፡ Sir. 13, 9; ዘአበዮ፡ 31, 25; Matth. 18, 30; Marc. 6, 26; Luc. 18, 4; c. Acc. prs. et Acc. Inf.: Gen. 24, 41; አበዮሙ፡ ንጊፈ፡ ላሉ፡ Gen. 37, 35; አልቦ፡ ዘየአብዮ፡ ተከሥቶ፡ Jes. 22, 22. 2) *nolle obtemperare, non obedire, repugnare, resistere, reniti, contumacem esse,* ዘየአቢ፡ ይእበይ፡ ὁ ἀπειθῶν ἀπειθείτω Hez. 3, 27; c. Acc. mandati: ከመ፡ የአቢ፡ ትእዛዘ፡ ንጉሥ፡ Esth. 3, 4; አበዩ፡ ኵሎሙ፡ ትእዛዘ፡ ንጉሥ፡ Judith 1, 11. 2, 6; Dan. 3, 12; Rom. 13, 2; ከመ፡ ኢይእበዩ፡ ሥርዐተ፡ Dan. 6, 8; c. Acc. prs. vel rei Hebr. 12, 25 (παραιτεῖσθαι); Herm. p. 34. 35. 45; c. ለ፡ prs.: ለ፩እምኔሆሙ፡ ኢትእበይ፡ μηδετέρῳ ἀπειθήσῃς Prov. 24, 21; Luc. 16, 13; c. እምነ፡ mandati: እመሰበ፡ ዘአበየ፡ እምቃልከ፡ ይኩን፡ ሕሩመ፡ Clem. f. 85; እመሰ፡ አበየ፡ እምገቢሮቱ፡ (wenn er sich aber dessen weigert) F. M. 12, 2.

ተአበየ፡ (Lud.: ተአበየ፡) III, 1 *recusari, rejici,* ut: ፍቅሩ፡ ለእግዚእነ፡ ኢይትአበይ፡ *amor domini nostri non est recusabilis*, Lud. ex Hom. Gabr.

ተአበየ፡ III, 3 *sibi invicem repugnare, se invicem aspernari:* ይትአበዩ፡ በበይናቲሆሙ፡ ἀλλήλοις ἀντίκειται Gal. 5, 17.

እብደ፡ I, 1 [potestas radicis prima est in *decrrando* et *vagando*; inde oriuntur 1) *ferum et a consuetudine alienum evasit* animal أَبَدَ; *mente alienari, insanire* እብደ፡; *efferari, rabere* أَبِدَ عَبِدَ እብደ፡ ሀርበደ፡; 2) *desertum esse* أَبِدَ (vic. በድወ፡, بَدَا); 3) *oberrare, amitti* אָבַד أَبْرَمَ; 4) *perire* אָבַד أَبَدَ በድበደ፡ بَادَ] Subj. ይእበድ፡ 1) *oberrare, profugere, vagari* 1 Reg. 25, 10. 2) mente errare vel capi i. e. a) *insanire, amentem esse* vel *fieri:* እብደ፡ ἐξέστη Marc. 3, 21; ተእብዲ፡ μαίνῃ Act. 12, 15. 26, 24. b) *stultum esse* vel *fieri, imprudenter agere, errorem committere:* የእብዱ፡ መላእክተ፡ ጣኔዎስ፡ μωροὶ ἔσονται Jes. 19, 11; Rom. 1, 22; 1 Cor. 1, 23; Clem. f. 189; እምኔከሙ፡ ኢየእብድ፡ (ἀσυνετώτερος) Job 13, 2; እስመ፡ እብዱ፡ ኖሎት፡ ἠφρονεύσαντο Jer. 10, 21; Tit. 3, 3 (ἦμεν ἀνόητοι); Luc. 6, 11; κορήσουσι Deut. 31, 20; ኢትእበድ፡ μὴ ἀγνόει Hos. 4, 15; እብደ፡ ዐቢየ፡ እብደ፡ 1 Reg. 14, 24. 3) *efferari, furere, furore corripi* vel *exsultare, saevire, rabiosum esse* vel *fieri:* አበድኩ፡ 2 Esr. 9, 3 var.; እብደ፡ መራዕይ፡ Marc. 5, 13; የእብዱ፡ ኵሎሙ፡ እለ፡ ነሰከሙ፡ (ከልብ፡ እቡድ፡) ኀቡረ፡ ምስሌሁ፡ Did. 6; c. ላዕለ፡ vel ዲበ፡ *contra* vel *in* alqm: Act. 26, 11 Platt; 19, 16; እብዱ፡ ላዕሌሁ፡ M. M. f. 53; ἐξηγριάνθη πρὸς αὐτὸν Dan. 8, 7.

አእበደ፡ II, 1 1) *amentem* vel *stultum reddere, infatuare, decipere:* አኮኑ፡ አእበዳ፡ እግዚ"፡ ለጥበበ፡ ዝዓለም፡ 1 Cor. 1, 20; ያእብድዎሙ፡ (አጋንንት፡ ለሰብእ፡) Kuf. 10; Act. 8, 11; ኢታእብደኒ፡ (v. ታስተእብደኒ፡) μὴ πλάνα με Tob. 10, 7; አእብዶት፡ Ssal. Req. 2) *ad insaniam adigere, in furorem* vel *rabiem agere, furiosum reddere:* Luc. 8, 29; ለምንት፡ ታእብድ፡ (ሰይጣን፡) ሰብአ፡ Gad. T. II.

አስተአበደ፡ et አስታእበደ፡ IV, 1 *pro stulto habere* i. e. *contemnere, illudere, ludibrio habere, decipere* alqm, *imponere* alicui, καταφρονεῖν እስመ፡ አስተአበድኪ፡ ጥቀ፡ Jer. 2, 26; ለአስተእብዶ፡ ἐμπαιγμονῇ 2 Petr. 3, 3; ἐξαπατῆσαι አስተአብዶ፡ v. አስታእብዶ፡ Ex. 8, 25; c. Acc. prs. vel rei: 1 Tim. 4, 12; Rom. 2, 4 (c. Acc. prs. et በ፡ rei); ኢያስተእብዱ፡ ወኢያስተአክዩ፡ ትእዛዘ፡ እግዚ"፡ Clem. f. 124; μυκτηρίζειν Gal. 6, 7; καταβραβεύειν Col. 2, 18; πλανᾶν Tob. 10, 7.

አቡድ፡ part. 1) *ferus, saevus, furiosus, rabidus,* de bestiis, ut: ከልብ፡ አቡድ፡ Did. 6; ኮነ፡ አቡደ፡ ከመ፡ ሐራውያ፡ Gad. T. H.; de rebus: ሞገዳት፡ በሕር፡ አቡዳት፡ κύματα ἄγρια Judae 13. 2) *insanus, vesanus, vecors:* አቡዳት፡ ἄγριαι Herm. p. 84; አቡድ፡ (እሱር፡ በሰናስል፡) Gad. T. II.; ἐπίληπτος 1 Reg. 21, 14 et 15 var.; አቡድ፡ ሐማ፡ ὁ ὑπερήφανος Ἀμάν Esth. 4 aper. 3) raro: *amens, stultus:* ብእሲት፡ አብድት፡ Prov. 9, 13 (ἄφρων); እምንጉሥ፡ አቡድ፡ ይኄይስ፡ ገብር፡ ጠቢብ፡ Lud. e Mss. Colb.

እበድ፡ (sec. Lud. etiam አብድ፡ e V. S.) subst., m. et f., 1) *amentia, vecordia, dementia, stultitia, insipientia, ignorantia, ineptiae,* ἀπόνοια Sir. 22, 13; ἄνοια 2 Tim. 3, 9; ἀφροσύνη Job 1, 22. 4, 6; Prov. 9, 6. 18, 13 var.; Koh. 2, 12; እበዲከ፡ et እበድከ፡ Sir. 23, 14; Ps. 37, 5. 68, 7; Marc. 7, 22; ኢትግበሩ፡ ዘተ፡ እበደ፡ Jud. 19, 23; 2 Reg. 13, 12; Deut. 22, 21; μωρία እበዲሁ፡ Sir. 20, 31. 41, 15; አብድሰ፡ እበደ፡ ይነብብ፡ Jes. 32, 6; 1 Cor. 1, 18. 21; ነገረ፡ እበድ፡ Eph. 5, 4; 2 Tim. 2, 23; πλάνος Job 19, 4; በእበደ፡ ርኩሰሙ፡ Jer. 16, 18 vrs. nov.; λῆρος Cyr. ad Th. f. 10; እበደ፡ ደቂቅ፡ μειρακιώδης ἀβελτερία, ibid.; Arabes በመዋዕለ፡ እበድ፡ (جاهلية) Abush. 2. 2) *insania, furor, rabies,* μανία Act. 26, 24 rom.; ዝንቱ፡ አሚን፡ እበድ፡ ውእቱ፡ (μανία) Cyr. ad Th. f. 15; ἀγριότης Herm. p. 45.

አብድ፡ adj. et subst., m. et f. (ut 4 Esr. 10, 8, pro አብድት፡), Pl. m. አብዳን፡, f. አብዳት፡ 1) *stultus, amens, demens, stupidus, insipiens, imprudens, imperitus, ineruditus, disciplinae expers,* de personis: ἄφρων Koh. 4, 13. 10, 3; Job 5, 2; Prov. 6, 12. 24, 9; Sir. 22, 13. 27, 11. 31, 1; Jer. 17, 11; Ps. 13, 1; Luc. 12, 20; 2 Cor. 11, 16; አብዳን፡ Koh. 4, 17; Jer. 4, 22; 2 Reg. 13, 13; Luc. 11, 40; Rom. 2, 20; 2 Cor. 11, 19; ወለት፡ አብድ፡ Sir. 22, 3; 4 Esr. 10, 8; አብዳት፡ Job 2, 10; μωρός Sir. 20, 31. 21, 14 seq.; 22, 11. 27, 13; Dan. ap. 1, 48; Deut. 32, 6; Ps. 93, 8; Matth. 7, 26. 23, 17; አብዳት፡ 25, 2. 3; ἀσύνετος Sir. 22, 15. 27, 12; አብዳነ፡ ልብ፡ Ps. 75, 4; Rom. 1, 31; ἡττώμενος ἐν συνέσει Sir. 19, 24; ἀνόητος Prov. 15, 21. 17, 28; Rom. 1, 14; Gal. 3, 1; ἀπαίδευτος Sir. 6, 20. 8, 4. 10, 3. 51, 23; Prov. 5, 23. 15, 12. 24, 8; ሕዝብ፡ አብዳን፡ Jes. 26, 11; Zeph. 2, 1; ἄνους Hos. 7, 11; ἄπειρος Zach. 11, 15 (cfr. Rom. 1, 28); ἰδιώτης 1 Cor. 14, 23; 2 Cor. 11, 6; raro de rebus, ut: ዘይኄሊ፡ አብድ፡ ውእቱ፡ ἃ λογιεῖται ἀφροσύνη ἐστί Koh. 10, 3. 2) rarius (i. q. አቡድ፡) *insanus, vesanus, furiosus, rabidus,* μωρός Matth. 5, 22; ἄγριος Herm. p. 44; እመኒ፡ በምክንያተ፡ ጋኔን፡ ዘያጌብር፡ ዝንቱ፡ አብድ፡ ውእቱ፡ .... አው፡ በተማስኖ፡ ናላሁ፡ በደዌ፡ ወዝንቱ፡ ዝንጉዕ፡ ውእቱ፡ F. N. 32; de bestiis: አብድ፡ ከልብ፡ ዘነሰከ፡ M. F.; tyrannus saevus comparatur cum አብድ፡ ሐራውያ፡ Enc. Nah. 23. — Voc. Ae.: አብድ፡ ዘ፡ ሰነፍ፡ የዋህ፡ ።

አበዲ፡ *stultus,* (poetice): ማርያም፡ መጥበቢተ፡ ዓለም፡ አበዲ፡ Cod. Mus. Brit. LVII, 9; ልበ፡ አበዲ፡ Enc. Tachs. 6.

ማእበዲ፡ part. c. term. adj. *impostor, praestigiator* (ut videtur), Kid. f. 3.

መስተአብድ፡ part. *contemtor, illusor, irrisor:* ሰብእ፡ መስተአብዳን፡ καταφρονηταί Zeph. 3, 4; ἐμπαῖκται 2 Petr. 3, 3; F. N. 43, 12.

አበድበድ፡ adj. *stultulus, ineptus:* በአበድበዳት፡ ቃላት፡ ይትቃሐዉ፡ φιλαῖς ῥημάτων ἐπαυγοῦσι κομψείαις, Cyr. c. Pall. f. 65. — Voc. Ae.: አበድበዳት፡ ዘ፡ ሰነፍነት፡

አበዶን፡ n. prgr. ἀβαδδών i. e. אֲבַדּוֹן *perditio, locus perditionis, orcus,* Prov. 27, 20 vrs. alt.; Apoc. 9, 11.

አባጉንባሕ፡ vid. sub ጉንባሕ፡

አብጥሊስ፡, etiam አብጠሊስ፡, አብስልጢስ፡ vel "ጥስ፡, Pl. አብጥሊሳት፡, etiam በጥልሳት፡ n. prgr., sc. *titulus* (ex arab. البطلسات corruptum, ut luculenter demonstravit Lud. comm. hist. p. 329. 330; vid. ተጥላሳት፡ c. 573) vel *canon:* አብጥሊስ፡ ብ፡ ቀኖና፡ በልሳነ፡ ጽርእ፡, et ፍካሬ፡ አብጥሊስ፡ አው፡ በጥልሳት፡ ቀኖና፡ ውእቱ፡ በልሳነ፡ ጽርእ፡ Lud. e Syn. — In specie a) vocatur አብጥሊሳት፡ una ex variis, quae apud Abyssinos circumferuntur, Canonum Apostolicorum collectionibus, Syn. f. 102—126; et ejusdem alia recensio f. 171—178. 198—215 (vid. Lud. comm. hist. p. 330 seq.); cfr. varios tractatus, libro Synodi annexos, f. 314—398, quorum singuli ግጽው፡ ወሥርዐት፡ - - አብስልጢስ፡ (v. አብጥሊስ፡) ቀኖና፡ inscripti esse solent. b) collectio quaedam Statutorum Regum, quae in F. N. excerpta sunt, et ተጥላሳት፡ (in Cod. Ox., vid. Cat. Cod. Ae. Bibl. Bodl. p. 27) vel አብጥሊስ፡ (in Cod. Frcf.) appellantur, F. N. in proleg.

አታሚን፡, etiam "ሚን፡ et "ሞን፡ n. prgr. sc. Ἀθανίν (i. e. יֶרַח הָאֵתָנִים) *mensis Hebraeorum septimi* (aliâs ታስሪ፡) 3 Reg. 8, 2; Sx. Sen. 23.

አቴር፡, አቴር፡ i. q. ኀቴር፡ q. v.; Abush. 8; Voc. Ae.

አትሮንስ፡, rarius አትሮኖስ፡ et አትራኖስ፡ n. prgr. sc. θρόνος *thronus, sedes, cathedra,* a) regis 3 Reg. 10, 9. 18. b) Dei, Enc. Hed. 8. c) patriarchae seu episcopi, Enc. Hed. 30. d) anagnostae (*suggestus, pulpitum*): M. M. f. 325; Sx. Mag. 13; F. N. 8, 4; ἄμβων Can. Laod. 15. e) in genere: *thronus, cathedra supina,* መንበረ፡ አትሮንስ፡ Hen. 24, 3; Reg. Pach. (vid. ደበርበር፡).

አትራክስ፡ n. prgr. gemmae, sc. ἄνθραξ *carbunculus* Tob. 13, 17; Sx. Masc. 16.

አተተ፡ I, 1 [Quaeritur, an cum شتّ *separavit, dispersit; separatus fuit,* شتّ *distilit* componi possit?] Subj. ይእትት፡ 1) *a-, re-, submoveri, auferri, tolli, abripi:* ከመ፡ ይእትት፡ እምኔክሙ፡ ἵνα ἀρθῇ ἐκ μέσου ὑμῶν 1 Cor. 5, 2; የአትት፡ ኩሉ፡ ግላ፡ እምኔክሙ፡ περιαιρεῖται 2 Cor. 3, 16; ἀνῃρέθη Dan. 7, 11; ἀρθήσονται 7, 18; 4 Esr. 4, 19; አተተ፡ (v. አተዉ፡) ሰብእ፡ ጻድቃን፡ αἴρονται Jes. 57, 1; ከመ፡ ኢትእትት፡ ἐξαρθῇς Prov. 20, 13; ከመ፡ ይእትት፡ (v. ይአትት፡) ነፍስ፡ Hez. 17, 17; የአትቱ፡ ኩሎሙ፡ በሞት፡ Kuf. p. 32. 2) *se removere, recedere, abire, perire, evanescere:* አተተ፡ እምርትዕ፡ (v. ተአተተ፡) ἡ ἀλήθεια ἦρται Jes. 59, 15; ወይእትት፡ ሥልጣኖሙ፡ እምኵሉ፡ መካናት፡ Kedr f. 16; አእምሮ፡ ዘኢየአትት፡ Lit. 161, 3. 168, 2; ተአትት፡ ኩላ፡ አእምሮቶሙ፡ Kuf. 23.

አእተተ፡ II, 1 *amovere, removere, submovere, amoliri,*

auferre, tollere, c. Acc. rei vel pers.: ታአትቶ፡ለገለፉ፡ ὤσας αὐτόν Job 14, 20; አአትት፡ርሱሐተ፡ ἐκδύσῃ ῥυπόν 11, 15; ታአትትኑ፡ሕማሞሙ፡ 39, 3; ያአትቱ፡ኵሎ፡ጽሕሞሙ፡ Jer. 31, 37; አአትት፡ጥቅሞ፡ Jes. 5, 5; አአትትከኑ፡ብርሃኖሙ፡ለኃጥኣን፡ Job 38; 15; አአትተ፡ኵሎ፡ኀጢአተ፡ርኩስ፡ Sir. 49, 2; Jes. 6, 7; Zeph. 3, 15; c. Acc. et እምነ፡, ut: አነ፡ አአትተከ፡እምገጸ፡ምድር፡ Jer. 35, 16; ርኵሰ፡እምነ፡አፉሁ፡ 4, 1; አአትቱ፡እምፍኖት፡እብነ፡ Jes. 62, 10. 1, 25. 3, 1; ኢያአትት፡አዕይንቲሁ፡እምጻድቅ፡ Job 36, 7; አክሊለ፡እምርእስ፡ 19, 9; አአትት፡እምኔየ፡እዴከ፡ 13, 21. 3, 10; ሰላመ፡እምሕዝብ፡ Jer. 16, 5; Ps. 118, 22. 39; ኀጢአተ፡እምነ፡ Rom. 11, 26. 27; መንጸፈ፡እምሐቌ፡ Jes. 20, 2; ልብሰ፡እምኔሁ፡ Clem. f. 5; vel c. እምላዕለ፡, ut: አአትት፡አልባሰ፡ርሱሐ፡እምላዕሌሁ፡ Zach. 3, 4; vel እምቅድመ፡ Jes. 1, 16; vel እማእከለ፡ Thren. 1, 15; Hez. 14, 8. a) omisso Accusativo, ἀπαλλάσσειν Job 9, 12. b) vitam, animam, hominem *de medio tollere* i. e. *interimere*: Luc. 23, 18; ከመ፡ያአትቶሙ፡ወከመ፡ይሠርዎሙ፡ Kuf. 16; ኢያአትት፡ዘርአሙ፡ Sir. 47, 22; Jes. 48, 14; ሕይወተ፡ረሲዓን፡ያአትት፡ Prov. 10, 3; Ps. 39, 19. c) omisso Accusativo vehiculi: *solvere, provehi* Luc. 5, 4. d) in arithmetica: *deducere, detrahere*, ut: እምዘተረፈከ፡፩አአትት፡ Comp. eccl.

ተአተተ፡ III, 1 et 2 1) refl. *se amovere* (ſich entfernen) i. e. *procul ire, discedere, abscedere, recedere*, ኢትትኤተቱ፡ወርሑቀ፡ኢትሑሩ፡ Ex. 8, 24; ተአተተ፡ሕቀ፡እምህየ፡ Matth. 26, 39; Marc. 14, 35; ኢይትአተቱ፡እምኔሁ፡ Hen. 14, 23; Stephanus ኢተአተተ፡ወኢተዐደወ፡እምነ፡ዚአሁ፡ዐቅም፡(አላ፡ሥርዐተ፡ዲያቆን፡ዐቀበ፡) Mavâs. n. 12; etiam *desistere* vel *absistere* incepto, seq. እምነ፡ Jsp. p. 272. 2) pass.: *a-, re-, submoveri, auferri, tolli*: ተአተተ፡እምኔየ፡በትር፡ Job 9, 34; Jer. 4, 1 var.; ሶበ፡ጥቀ፡ይትሌዐል፡ሰማይ፡ወይትአተት፡ 38, 37. 39, 40 var.; ይትአተት፡በትረ፡ግብጽ፡ Zach. 10, 11; Act. 8, 33. — *Voc. Ae.*: ተአተተ፡ዘ፡ረሐቀ፡።

እቱት፡ part., f. እትት፡, *remotus, amotus, sejunctus, distans*, ረከበት፡እብነ፡እቱተ፡እምውስተ፡አፈ፡መቃብር፡ ἠρμένος Joh. 20, 1; ወእቱት፡አረፍት፡ቤቱ፡ διάστημα ἐν τῷ τοίχῳ Hez. 41, 6; f. እትት፡ Enc. Ter 21; ምንባበ፡መጻሕፍት፡ይኩን፡እቱተ፡ሕቀ፡እምነ፡ምሥዋዕ፡ Kid. f. 6; c. እምነ፡ et c. Acc. spatii: Act. 1, 12; Herm. p. 20. — Adv. እቱተ፡ *separatim, seorsum*: ይኑም፡እቱተ፡እምነ፡ብእሲቱ፡ F. M. 14, 9; Clem. f. 176 (vid. sub ቅሡፊ፡ c. 422); ትነብር፡ምስሌየ፡እቱተ፡ ἐχόμενός μου καθήσῃ 1 Esr. 4, 42; እለ፡ይነብሩ፡እቱተ፡ምስለ፡ንጉሥ፡ Esth. 1, 14.

እታቴ፡ subst. *amolitio*, Lud. sine auct.

አእታቲ፡ n. ag. *qui aufert* vel *removet* alqd, Ssal. Req.

እቶን፡ subst., plerumque m., Pl. እቶናት፡ [أَتُّون, תַּנּוּר, אַתּוּן a rad. اتن *fumavit* (ተነነ፡), vid. Ges. thes. p. 1512] *clibanus, furnus, fornax, caminus*, κλίβανος Gen. 15, 17; Kuf. 14; 4 Esr. 2, 55; እቶናት፡ Ex. 7, 28; ብሱል፡በእቶን፡ Lev. 2, 4; 11, 35. 26, 26; ከመ፡እቶን፡ዘአንደዱ፡ለኀቢዝ፡ኅብስት፡ Hos. 7, 4. 6. 7; Ps. 20, 9; κάμινος Gen. 19, 28; Ex. 9, 8; Num. 25, 8; እቶነ፡ኀጺን፡ Deut. 4, 20; Jer. 11, 4; Jes. 48, 10; Dan. 3, 6; Job 41, 11; Sir. 43, 4; Hen. 54, 6; Matth. 13, 50; እቶነ፡ገሃነም፡ 4 Esr. 6, 1; እቶነ፡እከይ፡ Prov. 16, 30; ለእመ፡ገብረ፡አሐዱ፡እቶነ፡ዘየዐርግ፡እምኔሁ፡ጢስ፡ F. N. 37; በዓለ፡እቶን፡ *faber fornacarius* F. N. 23. 36 (ubi varia opificum genera enumerantur).

አተወ፡ I, 1 [אָתָה, أَتَى, اتى et اتي] Subj. ይእቱ፡ (raro ይአተው፡ ut 4 Reg. 6, 22 var.), Imprt. እቱ፡ (raro እተው፡, ut 2 Reg. 14, 8), *domum* (vel *in patriam*) *venire* vel *ire* vel *abire* vel *reverti, revenire*, abs. Ruth 1, 11; Jes. 37, 37; እቱ፡ 2 Reg. 15, 19. 19, 14; ለእመ፡ዳኅነ፡አቶክሙ፡ Tob. 5, 16; አቲዎሙ፡ ἡνίκα ἀπέστρεψεν Dan. ap. 1, 7; እስከ፡ማእዜ፡ትትመየጥ፡ወማእዜ፡ተአቱ፡ 2 Esr. 12, 6; Luc. 19, 13. 23, 48; ይጐነዲ፡አቲወ፡ Matth. 24, 48; እትዊ፡ Ruth 1, 15; c. Acc. domi vel patriae: እቱ፡ቤተከ፡ Num. 24, 11; Kuf. 43; Ruth 1, 8; 1 Reg. 2, 20; ይእቱ፡ብሔሮ፡ Jes. 13, 14; የአትዉ፡ጽዮንሃ፡ Jes. 35, 10. 51, 11; Act. 8, 39; etiam c. Acc. viae: አተወ፡ፍኖቶ፡ ᾤχετο εἰς τὴν ὁδὸν αὐτοῦ Jer. 35, 11; c. ውስተ፡ domi vel patriae: 1 Reg. 8, 22; 2 Reg. 14, 8; ንእቱ፡ኵልነ፡ውስተ፡ብሔርነ፡ Jer. 28, 9; Ruth 1, 7; 1 Par. 16, 43; c. ኀበ፡ prs.: Ruth 1, 15. 3, 16. 17; 4 Reg. 6, 22; c. እምነ፡ loci: Gen. 30, 16; Num. 31, 14; Ruth 4, 3; vel c. እምኀበ፡, ut: ወአተወ፡እምኀበ፡መዝብር፡ Jer. 19, 14. a) *redire* in possessionem suam i. e. *recuperare* eam, Lev. 25, 10. 13. b) transl. de morientibus: ተአቱ፡መቃብሪከ፡ Job 5, 26; እቱ፡ኀበ፡ሕዝብከ፡ Deut. 32, 50; item de pie defunctis, qui in patriam coelestem abeunt: አተዉ፡በሠናይ፡ስም፡ Lit. Joh. (ſind heimgegangen). c) de animalibus, qui *se recipiunt* in lustra, cavernas, nidos Ps. 103, 23. d) raro: *venire, ingredi* in genere, ut: ንፈቅድ፡ወንፈቱ፤ከመ፡ . . . ውስተ፡ማኅበርነ፡እምሰማይ፡ትእቱ፤ Enc. Masc. 10. — *Voc. Ae.*: አተወ፡በአ፡ዘ፡ገበ።

አእተወ፡ II, 1 1) de personis: a) *domum* (vel *in patriam*) *reducere* vel *deducere* alqm; ut exercitum Judith 1, 13; uxorem: አእትዋ፡ኀበ፡አቡሃ፡ Tob. 7, 12; exsules: ያአትዎሙ፡ብሔሮሙ፡ Jes. 14, 2; አአትዎሙ፡ውስተ፡ብሔሮሙ፡ Jer. 16, 15; እንዘ፡ይትፌሥሑ፡አአትዎሙ፡ 38, 9. b) *sinere* vel *jubere* alqm *domum redire*: አእተወኒ፡ነነዌ፡ (v. ውስተ፡ነነዌ፡) Tob. 1, 22. 2) de rebus: a) *importare, invehere*: ኵሎ፡ጸረ፡ያአትዉ፡ኢየሩሳሌም፡ 2 Esr. 23, 15. 20, 31 var. b) *domum introducere* alqd, Deut. 22, 2. c) *domum referre* vel *reportare* alqd, Num. 31, 53; Ruth 2, 18; ኵሎ፡ታአትዉ፡ለአንስት፡ወትሁብዎን፡ 1 Esr. 4, 22. 24; lucrum e mercatura 2 Par. 8, 18. α) responsum referre: እስከ፡ያአትዉ፡ሎሙ፡መጽሐፈ፡ 1 Esr. 6, 6. β) *invehere* frumenta, messem in horrea, Deut. 14, 22; 2 Reg. 9, 10; Hagg. 1, 6; ዘዘርአ፡ስድስ፡ያአቱ፡ሥልሰ፡ Jes. 5, 10; ከመ፡ያአቱ፡ለከ፡ተግባረ፡ማእረርከ፡ Job 39, 12. γ) *redire facere* vel *reddere*, ut vectigal: ያአትዉ፡ጸባሕተ፡ለንጉሥ፡ ἀναφέρουσι τοὺς φόρους 1 Esr. 4, 6.

እትወት፡ et እቶት፡ n. act. et subst. 1) *reditus, reversio* (domum): በንግደትከ፡ወበእትወትከ፡ Ps. 120, 8; Kedr f. 29; በሩከ፡ይኩን፡ውፍረትክሙ፡ወእትወትክሙ፡ Genz. f. 154; in Acc. temporis: እትወቶ፡እምሐቅል፡ Marc. 15, 21; Luc. 23, 26. 2) *reditus* agri i. e. *proventus, fructus*: በአምጣነ፡እትወተ፡እክለ፡ገራህት፡ Lev. 27, 16; እትወቱ፡ τὰ γεννήματα αὐτῆς Hez. 48, 18; በእቶተ፡አክማሪሁ፡ Macc. f. 9.

ምእታው፡ subst. 1) *locus quo quis redire solet* vel *redit* a) *sedes, domicilium*: ወምእታዊሁ፡አርማቴም፡ 1 Reg. 7, 17. b) *solum natale, origo*: ምእታው፡አፍራሲሁ፡እምነ፡ግብጽ፡

ἐξοδος 3 Reg. 10, 28. 2) *reditus*, Ps. 18, 7; ከመ፡ ይኩን፡ ምእታውኬሙ፡ ኀበ፡ መላእክት፡ Herm. p. 5; ምእታዊሆሙ፡ (impiorum) ውስተ፡ ፈለገ፡ ሲኦል፡ Clem. f. 242.

አኅ፡ *ah, heu* vid. sub **አሀ፡**

እኍ፡ *frater* vid. sub **እኁው፡**

አኍለ፡; **ተአኍለ፡** dubiae significationis, var. pro **ተተሐለ፡** q. v.

እኂል፡, **እኄል፡**, **እኄላ፡**, etiam **ሒላ፡**, **ኄላ፡**, subst. *massa ficuum* vel *palmularum* (dactylorum) *aridarum compressa*, παλάθη, ፪፻እኂለ፡ በለስ፡ 1 Reg. 25, 18 (c. varr.); እኂለ፡ ተመርት፡ 30, 12 c. varr. [An primitus *massa rotunda* vel *conglobata*, sicut חָבַק, ? A **ኄላ፡** c. 14 distinguendum videtur].

አኀረ፡ I, 2 vel **አአኀረ፡** II, 1 [i. q. أَخَّرَ, אָחַר, ܐܚܰܪ, vid. **ድኅረ፡**] *differre, retardare*: ከተማ፡ ዐውድከ፡ ኢታአኅር፡ var. ትእኅር፡ Ex. 22, 28.

አኃሪ፡ adj. *posterior*, ὀπίσθιος Ex. 26, 27.

እኅርው፡ *perforatus* vid. sub **ኀርው፡**, **ኀረወ፡** c. 588.

እኅት፡ *soror* vid. post **እኁው፡**

አኅቴር፡ n. mensis Aegyptiorum, i. q. **ኅቴር፡** q. v.; Voc. Ae.

እኁው፡ vel **እኍ፡** (passim **እኍ፡** pro **እኍ፡**) subst., m., [אָח, أَخٌ ܐܰܚܳܐ], st. c. et Acc. **እኁወ፡** vel **እኍ፡** (ut **እኁወ፡ አቡሁ፡** Kuf. p. 35; Gen. 24, 29. 43, 6. 44, 19), quamquam pro st. c. **እኍ፡** cum pron. suff. seq. **ለ፡** usurpare amant, ut Joh. 1, 41; ante pron. suff. **እኍ፡** in Nom. (**እኍየ፡** Matth. 12, 50. 18, 21; Luc. 6, 42; **እኍነ፡** 2 Cor. 12, 18; Phil. 2, 25; **እኍከ፡** Matth. 5, 23. 7, 3; **እኍኪ፡** Esth. 5, 1; **እኍክሙ፡** Gen. 42, 15. 34; Jud. 9, 18; et **እኍክሙ፡** Apoc. 1, 9 Platt; **እኍሁ፡** Gen. 22, 23. 24, 15; Jud. 1, 13. 3, 9; **እኍሃ፡** Gen. 28, 5. 29, 10; **እኍሆሙ፡** Jud. 9, 24), **እኃ፡** vel **እኁዋ፡** in Acc. (ut: **እኁዋሁ፡** vel **እኃሁ፡** Kuf. 11; Jer. 38, 34; Ps. 48, 7; Matth. 10, 21; Marc. 13, 12; Hebr. 8, 11; **እኃከ፡** Ex. 28, 1; **እኁዋክሙ፡** Gen. 42, 20 c. ann.; **እኃሆሙ፡** Ps. 37, 21), sed etiam **እኍ፡** (ut **እኍሁ፡** Jes. 9, 19; **እኍሆሙ፡** 2 Reg. 3, 30; **እኍከ፡** Deut. 25, 3; **እኍየ፡** Philem. 16; **እኍነ፡** 2 Cor. 8, 22), Pl. **አኀው፡** (ut Gen. 42, 8; Sir. 25, 1; 2 Par. 21, 2; Matth. 4, 18. 5, 47. 12, 47. 48. 13, 55. 19, 29. 20, 24. 22, 25. 23, 8; Luc. 18, 29; Act. 3, 22) *frater*, ut Marc. 1, 16. 19. 3, 31. 6, 18. 10, 29. 12, 19. 13, 12; Gen. 43, 3. 29. 44, 20, al. creberrime. a) *agnatus, cognatus, consanguineus, affinis*, ut Gen. 13, 8. 14, 16. 29, 15; Ex. 32, 27; Lev. 10, 4; Jes. 9, 19; Tob. 7, 11. 10, 12. 11, 1; Org. 2, ubi Salomo rex frater Mariae virginis vocatur (Lud.). b) *contribulis, popularis*, ut Num. 16, 10; Deut. 15, 2. 18, 15. 25, 3; Act. 2, 29. 37. 7, 2. 23; Rom. 9, 3; Hebr. 7, 5; de populis cognatis Num. 20, 14; Am. 1, 11. c) *socius, amicus*, 2 Esr. 15, 10. 14; Gen. 19, 7; 2 Reg. 1, 26. 20, 9; etiam de maritis et sponsis Esth. 5, 1; Cant. 1, 13. 15. d) eidem religioni vel religiosorum ordini addicti et fraterno amore conjuncti, α) Christiani Matth. 23, 8; Act. 9, 17. 11, 12; Rom. 1, 13. 7, 1. 4, al.; **አአኀው፡ ፍቁራን፡** Chr. ho. (crebro). β) monachi, Phlx. creberrime, F. N. 10, al. c) *quivis alius homo, alius, alter* (*proximus*), Gen. 9, 5; **ይቀትል፡ ብእሲ፡ እኍሁ፡** Jes. 19, 2; Matth. 5, 22. 7, 3. 18, 15. 21.

እኅት፡ subst., f., Pl. **አኃት፡**, raro **እኅታት፡** (Phlx. 11), *soror*, Gen. 20, 5. 12. 25, 20. 29, 12. 30, 1; Lev. 18, 9. 12. 13; 2 Reg. 13, 2 seq.; **እኅተ፡ አኃትኪ፡** Hez. 16, 45; Job 1, 4 (**አኃት፡**); Matth. 19, 29; Marc. 10, 29. 30; Joh. 11, 1. 3. 5. a) *cognata, consanguinea*: Gen. 24, 60; Job 42, 11; Tob. 7, 11; Matth. 13, 56; **ሰሎሜ፡ እኅታ፡ ለማርያም፡** Sx. Genb. 25 (rectius: consobrina Mariae, ibid.). b) *socia, amica*, in compellanda sponsa Cant. 4, 9 seq.; uxore Kuf. 27; Tob. 5, 21. 8, 4; trsl.: **በላ፡ ለጥበብ፡ እኅተ፡ ዚአየ፡** Prov. 7, 4. c) eidem religioni vel religiosarum ordini addicta, α) Christiana Matth. 12, 50; Rom. 16, 1; 1 Cor. 7, 15; 1 Tim. 5, 2; Jac. 2, 15. β) monacha: Phlx.; **አኃት፡** Sx. Mag. 26, al.

እኁውና፡ subst. *necessitudo fraterna, fraternitas*: inter monachos non intercedit **መዓርገ፡ አበውና፡ ዳእሙ፡ መዓርገ፡ እኁውና፡** F. N. 10, 6.

ተአኀወ፡ III, 1 (si non **ተአኍወ፡** III, 3) 1) *fraterno* vel *sororio vinculo inter sese junctos esse, fratrem esse* vel *fieri* alcjs: **አትናቴዎስ፡ ወኢራኒ፡ ዘተአኀዉ፡** Enc. Hed. 3; Christus **ኢፈቀደ፡ ይትአኀዎሙ፡ ለኪሩቤል፡** Org. 6; **ተአኀዎት፡ መንፈሳዊት፡** (inter monachos intercedens) F. N. 10, 6. 2) *fraterno affectu sese amplecti, amorem fraternum colere* a) de consanguineis: **አልቦ፡ ገቢር፡ ምስሌከ፡ ተአኀዎ፡** Kuf. 37. b) de Christianis: **ተአኀዎ፡** φιλαδελφία 2 Petr. 1, 7. c) de hominibus: **ተአኀዎ፡ ምስለ፡ ኵሉ፡** (allgemeine Bruderliebe) Syn. f. 315. 3) *foedus amicitiae jungere, amicitiam* vel *pacem colere* c. alquo: **በከመ፡ ተአኀውከ፡ ምስለ፡** ἐφιλίασας 2 Par. 20, 37; **ምስለ፡ ኵሉ፡ ሰብእ፡ ተአኀዉ፡** εἰρηνεύοντες Rom. 12, 18; c. Acc. pers. 1 Thess. 5, 13 ant.; **ተአኀዎ፡** *amicitia* Fal. f. 16, al. — Voc. Ae.: **ተአኀወ፡ ዘ፡ ተፋቀረ፡**

አስተአኀወ፡ IV, 1 (si non **አስተአኍወ፡** IV, 3), *fraterna necessitudine jungere*: (auctor libri M. M. haereticum **ፍል ብያኖስ፡** ita compellat:) **እፎ፡ ከፈልከሁ፡** (**ለክርስቶስ፡**) **ወእፎ፡ አመንተውከሁ፡ ለዋሕድ፡ ወአስተአኀውከሁ፡ ለአሐዱ፡ አካል፡** (i. e. unam personam in duas, fraterno foedere junctas, dissecuisti) M. M. f. 297.

ታእኃ፡ (**ተእኃ፡**) et **ተአኃ፡** et **ታአኃ፡** subst., 1) a) *consanguinitas* vel *necessitudo fratrum*, Kuf. p. 135 ann. 6; b) pro concreto: *fratres, cognati*, Gen. 19, 12. 2) *foedus fratrum* i. e. a) *amicitia*, φιλία, **ሰዐረ፡ ታእኃሁ፡** Sir. 22, 20; **ታእኃሆሙ፡ ለአዕርክት፡** 25, 1. 27, 18; **ያረትዕ፡ ተአኃሁ፡** 6, 17; **ታእኃ፡** et **ተአኃ፡** Prov. 19, 7. 25, 10. b) pro concreto: *amici*, **ታብዝኁ፡ ታእኃሁ፡** πληθυνεῖ φίλους αὐτοῦ Sir. 6, 5; **ለምስኪናኒሆሙ፡ ወለተአኃሆሙ፡** (v. **ወለተአኃዎሙ፡**, nam **ተአኃ፡** e **ተአኃው፡** ortum est) Esth. 9, 22.

አኀዘ፡ I, 1 [אָחַז, ܐܚܰܕ, أَخَذَ; amh. **ያዘ፡**] Impf. **ይአኀዝ፡** (I pers. Sing. passim **እኀዝ፡** pro **እአኀዝ፡** ut Ps. 17, 41; Cant. 7, 9; 1 Reg. 22, 15 in uno libro), Subj. **ይእኅዝ፡** (Matth. 21, 46. 26, 55; Marc. 12, 12. 14, 1; Joh. 7, 30 in ed. rom.; Gen. 18, 19 FH.), plerumque **የአኅዝ፡** (vid. eosdem locos in ed. Platt.; Am. 3, 5; Hez. 21, 11; Jer. 19, 3; 1 Reg. 3, 11, al.; at forma **የአኀዝ፡** Ps. 15, 6. 34, 9 intempestiva Ludolfi emen-

dationе nititur), Imprt. አኀዝ፡ (Kuf. 10. 17. 26; Sir. 6, 27; Tob. 6, 4, al.), Inf. እኂዝ፡, እኂዞት፡. 1) *prehendere, com-, apprehendere*, abs. Job 9, 19; Am. 3, 5; c. c. Acc.: Jes. 4, 1; Jud. 16, 3; አኀዞቶ፡ ወሰዐመቶ፡ Prov. 7, 13; አኀዘት፡ ሥዕርተ፡ ርእሱ፡ Judith 13, 7; አኀዝ፡ ለውእቱ፡ ዓሣ፡ ἐπιλαβοῦ Tob. 6, 4; Matth. 14, 31; Luc. 23, 26; Apoc. 1, 17; ትእኅዘሙ፡ ከመ፡ ነምር፡ Sir. 28, 23; c. Acc. prs. et c. Acc. membri: አኀዝከኒ፡ እዴየ፡ Ps. 72, 23; አኀዛ፡ እዴሃ፡ Tob. 7, 12, vel c. በ፡ membri: Asc. Jes. 7, 3; Hez. 8, 3; Gen. 19, 16; Deut. 25, 11; 4 Esr. 10, 44; c. c. በ፡ rei vel pers.: አመ፡ አኀዝኩ፡ በእደዊሆሙ፡ Jer. 38, 32; ከመ፡ የአኀዝ፡ በእዴሁ፡ Hez. 21, 11. a) timor, terror, calamitas, dolor, morbus *prehendit* i. e. *corripit* alqm: Ex. 15, 14. 15; ምምዓ፡ ይእኅዝ፡ Prov. 19, 15; Ps. 17, 5. 47, 6; አኀዞ፡ ሕማም፡ Jer. 27, 43; ይእኅዞሙ፡ ማሕምም፡ ከመ፡ እንተ፡ ትወልድ፡ Jes. 13, 8. 21, 3. 33, 14; አኀዘኒ፡ ምንዳቤ፡ Jer. 6, 24; Judith 15, 2; አኀዞ፡ ለኢዮብ፡ ዝልጋሴ፡ Job 2, 7; ግርማ፡ እግዚ"፡ አኀዘኒ፡ 31, 23; ignis *corripit* alqd Ex. 22, 5. b) *comprehendere, deprehendere* alqm *captivum*: Deut. 22, 18; አኀዝዎ፡ ሕያዎ፡ 1 Reg. 15, 8. 19, 14; 4 Reg. 10, 14; Gen. 44, 4; Kuf. 10; Jer. 2, 26. 27, 9. 33, 8. 52, 9; Judith 10, 12; Asc. Jes. 3, 12; Dan. ap. 1, 39. 13, 21; Matth. 26, 55; Luc. 22, 54; Act. 1, 16. 12, 3. 4. c) *capere*, Job 5, 13; Ps. 34, 9; venando Kuf. p. 94. 95; piscando Luc. 5, 5; ኢያመስጥ፡ እምእኂዞቱ፡ (v. እምእኅዞቱ፡) Job 31, 23. d) *capere* radices: ዘእንበለ፡ የአኀዝ፡ ሥርወ፡ ወኀይለ፡ Kuf. 37; አኀዘ፡ ሥርወ፡ Herm. p. 64. 65. 2) *prehensum tenere, tenere*: Gen. 25, 26; አኀዝዮ፡ ለሕፃን፡ በእደዊኪ፡ Kuf. 17; አኀዝኩከ፡ በእዴየ፡ Jes. 42, 6. 41, 10; ይእኅዝ፡ ሐቌሁ፡ Jer. 37, 6; አኀዛ፡ ወኢትኅድጋ፡ Sir. 6, 27; እኂዝ፡ Koh. 2, 3; Hen. 56, 2; ከመ፡ ኵሉ፡ የአኀዝ፡ እዘኒሁ፡ Jer. 19, 3; 1 Reg. 3, 11. a) *tenere* memoria, animo Hen. 94, 5. b) *continere, coërcere*: ኢይእኅዙ፡ ልሳኖሙ፡ ἀκρατεῖς γλώσσῃ Prov. 27, 20; ዘይእኅዝ፡ ኵሎ፡ ፍጥረተ፡ τὸ συνέχον τὰ πάντα Sap. 1, 7; Gen. 18, 19 FH. c) *occupare, potiri, possidere, dominari, obtinere*, raro c. በ፡ rei Hen. 60, 8; plerumque c. Acc. Kuf. 8. 25; ይእኅዙ፡ ምድረ፡ Prov. 8, 16; እለ፡ ይእኅዝዋ፡ ለምድር፡ Hen. 38, 4. 48, 8. 62, 3; እግዚእ፡ ዘኵሎ፡ ይእኅዝ፡ ὁ παντοκράτωρ Rel. Bar.; Lit. 160, 1; መኑ፡ አኀዘ፡ ኵሎ፡ አጽናፈ፡ ምድር፡ Prov. 24, 27; ዘአኀዞ፡ ጋኔን፡ *daemoniacus* Clem. f. 178; Marc. 3, 30; Luc. 8, 26 in tit.; abs. *dominari* Asc. Jes. 4, 12; እኂዝ፡ *potentia, dominatio* Lit. 159, 4. 160, 1; Genz. f. 67. d) *detinere, retinere, inhibere*: ኢተአኀዙኒ፡ Gen. 24, 56; Job 34, 14; ትክልኑ፡ ተአኀዞ፡ ለትርያ፡ ከመ፡ ኢትሑር፡ Job 38, 31; Dan. ap. 13, 19. 3) *incipere, coepisse*, በዝንቱ፡ ዓመት፡ አኀዘ፡ ዐባር፡ ውስተ፡ ምድር፡ (si non: *obtinuit*) Kuf. 24; c. እምነ፡ ab aliqua re Num. 1, 2. 26, 2; Ex. 12, 18; Matth. 20, 8; c. Acc. (alqd.), ut: አኀዙ፡ ዐብአ፡ Jsp. p. 357; seq. verbo finito asyndeto: አኀዝ፡ ኀልቍ፡ Num. 4, 22; plerumque seq. Subj. verbi: አኀዘ፡ ይግበር፡ Gen. 2, 3. 6, 1. 11, 6; 1 Reg. 3, 2. 22, 15; 2 Par. 3, 1; 2 Esr. 4, 4. 5, 2; 1 Esr. 4, 1; Tob. 7, 14. 10, 4; 4 Esr. 1, 14. 15. 3, 29. 9, 29. 10, 3; Marc. 14, 19; Matth. 4, 17; vel seq. Imprf. 4 Esr. 8, 21; Kuf. p. 41, lin. 1; p. 47 ann. 4; Gen. 44, 11 FH; Ex. 4, 10 annot.; Matth. 26, 22. 37 rom.; vel seq. ከመ፡ c. Subj.: አኀዘ፡ ከመ፡ ይሕንጽ፡ 2 Par. 3, 3. 34, 3; vel seq. እንዘ፡ c. Indic., Hen. 86, 5. 88, 2; vel seq. ለ፡ c. Inf. ይእኅዙ፡ ለአቅሞ፡ ቃል፡ Hez. 13, 6; አኀዙ፡ ይጼውዉ፡ ወለሠይጥ፡ Kuf. p. 45. 4) *recipere, accipere*, Hen. 17, 4; በእኂዝ፡ ሥጋሁ፡ ወደሙ፡ ለክርስቶስ፡ Clem. f. 131. 5) *pignus capere* vel *pro pignore capere* alqd ab aliquo, c. Acc. pers. Job 22, 6; c. Acc. rei Job 24, 3; ኢይደልዎ፡ ለካህን፡ ከመ፡ ይትወሐስ፡ ፩ሂ፡ ወየአኀዝ፡ ንዋየ፡ F. N. 27. — *Voc. Ae.*: አኀዘ፡ ወጠነ፡ ዘ፡ ገሠመረ፡

አእኀዘ፡ II, 1 1) *prehendere jubere* alqm, *tenendum dare* alicui alqd, Matth. 27, 29 rom. 2) tenere i. e. *observare jubere* alqm alqd, Gen. 18, 19 C. 3) *pignori dare, oppignerare*, c. dupl. Acc., Ex. 22, 25.

ተእኅዘ፡ III, 1 1) *comprehendi, capi*, de hominibus Matth. 4, 12; እመ፡ ተእኅዘ፡ ተእኅዘ፡ ዘይሰርቅ፡ Prov. 6, 30; ተእኅዝከ፡ Prov. 6, 2 var.; ይትአኀዙ፡ በሐብለ፡ ንዴት፡ Job 36, 8; ተእኅዘ፡ በመሥገርት፡ Jer. 31, 44; de avibus Koh. 9, 12; piscibus Luc. 5, 6; de urbibus: ሶበ፡ ተእኅዘት፡ ኢየሩሳሌም፡ Jer. 46, 1 vrs. nov. 2) *teneri* a) *prehensum*: ዘገሰሰ፡ ፒሳ፡ ይትአኀዝ፡ ቦቱ፡ Sir. 13, 1. b) *captivum* Hen. 21, 20. c) *contineri, inhiberi*: በልጓም፡ ይትአኀዙ፡ Hen. 60, 15; ተእኅዘ፡ አዕይንቲሆሙ፡ ከመ፡ ኢ፡ Luc. 24, 16. d) *retineri, cohiberi*: አስራብ፡ ሰማይ፡ ተእኅዘ፡ Gen. 8, 2; Kuf. 5. e) *tenere, obtinere* (intrs.): ተእኅዘ፡ ልማደ፡ እብሰት፡ ወርስዐት፡ Sap. 14, 16; ወትትአኀዝ፡ ኵሉ፡ ግብረ፡ ዐመፃ፡ Hen. 91, 6 (in mea editione verbum ወትትአኀዝ፡ errore omissum, ante ኵሉ፡ inserendum est). f) *retineri* i. e. *continuari*: ተእኅዘት፡ ጾም፡ እስከ፡ ምሴት፡ Phlx. 29. 3) a) *pro pignore sibi capere* alqd, c. Acc.: ኢትትአኀዝ፡ ማሕረፀ፡ Deut. 24, 6. 10. b) *pignore obstringi, adigi ut pignus det* (haften für etwas): አብ፡ ኢይትአኀዝ፡ በዕዳ፡ ልቃሑ፡ ወልዱ፡ ለእመ፡ ኢኮነ፡ ዘተለቅሐ፡ በትእዛዘ፡ ዚአሁ፡ F. N. 27.

ተአኀዘ፡ III, 3 sese invicem prehendere i. e. 1) a) *confinem esse, contingere, attingere*, συνάπτειν, c. ምስለ፡ Jos. 19, 11; c. ላዕለ፡ 19, 22; c. በ፡ 19, 26. b) *coagmentatum, commissum esse* 3 Reg. 7, 15. 2) a) *pugna congredi, adoriri, aggredi* (angreifen), *aciem instruere*, συνάπτειν, παρατάσσεσθαι, ተአኀዙ፡ ይትቃተሉ፡ 2 Reg. 10, 8; ምስለ፡ Gen. 14, 8; c. Acc. Jos. 11, 5; Jud. 20, 20; Ex. 17, 9; 1 Reg. 4, 2. 7, 10; Ps. 151, 6; *pugnam* vel *bellum capessere* contra alqm: ኢትትአኀዙ፡ ቀትለ፡ ምስሌሆሙ፡ Deut. 2, 19. b) *verbis aggredi* alqm, *concertare, disputare* cum aliquo, c. Acc., Act. 17, 18 (συνέβαλον).

አስተአኀዘ፡ IV, 1 1) *capessere* vel *aggredi jubere* alqm alqd i. e. *permittere* alicui negotium: ወአስተአኀዘ፡ ኢዮአዳ፡ ኵሎ፡ ግብረ፡ ቤተ፡ እግዚ"፡ በእደ፡ ካህናት፡ ἐνεχείρισεν 2 Par. 23, 18. 2) *facere ut contineatur* i. e. a) *adhaerescere facere*: ሰፀ፡ ሳቤቅ፡ ዘያስተእኀዝ፡ በግዐ፡ ምስለ፡ አቅርንቲሁ፡ M. M. f. 213. b) *contingere facere* res: አሌ፡ ሎሙ፡ እለ፡ ያስተእኅዙ፡ (v. ያስተአኅዙ፡) ቤተ፡ ምስለ፡ ቤት፡ συνάπτοντες Jes. 5, 8; Did. 1. c) *connectere, conserere* Ex. 28, 28 C sec. textum hebr. (vid. IV. 3). 3) *facere ut capessatur pugna* 3 Reg. 20, 14 var. (vid. sub IV 3). 4) a) *oppignerare* alqd: ለእመ፡ አስተአኀዘ፡ ብእሲ፡ ንዋየ፡ ብእሲት፡ ዘእንበለ፡ ምክራ፡ ኢይደሉ፡ እኂዝ፡ F. N. 24, 5. b) *pro pignore accipere* alqd, c. Acc., Abt. 19. c) *pignus deponere* vel *cautionem dare* judicii causa, Gen. 31, 37 var.

አስተአኀዘ፡ IV, 3 1) *facere ut corripiat* ignis alqd i. e. *inferre* vel *subjicere* ignem rei: ለእመ፡ ዐርጉ፡ ርግም፡ መልዕልተ፡ ማኅፈድ፡ አስተአኀዝ፡ እሳተ፡ ውስቴቱ፡ Jsp. p. 375 (exspe-

ctaveris IV, 1). 2) *facere ut sese invicem contineant,* a) *contingere facere,* Jes. 5, 8 var.; ከመ፡ አስተአኀዘ፡ ኀምስተ፡ ቤተ፡ ክርስቲያናተ፡ እምአሐቲ፡ ኵሎ፡ Gad. Lal. b) *connectere, conserere,* Ex. 36, 29; M. M. f. 15 (vid. sub አሰንሰለ፡ c. 368). c) *coagmentare, contabulare,* 3 Reg. 7, 14. 6, 15. 3) *facere ut capessant pugnam:* መኑ፡ ያስተአኀዝ፡ (v. ያስተአኀዝ፡) ቀትለ፡ 3 Reg. 20, 14. 4) *sese invicem pignore obstringere,* Gen. 31, 37.

እኑኀዝ፡ part. 1) a) *comprehensus, captus,* δεδεμένος Act. 10, 11 Platt; ውስተ፡ ቤተ፡ ሞቅሕ፡ ኀበ፡ ሀሎ፡ ዮሴፍ፡ እኑኀዝ፡ ሀየ፡ Kuf. p. 139. b) *detentus, haerens,* Gen. 22, 13. c) *contentus:* እስመ፡ ዓለም፡ ወኵሉ፡ ዘውስቴታ፡ እኑኀዝ፡ ውስተ፡ እዴሁ፡ ለእግዚ" Did. 25; Lit. 171, 2; Org. 2. d) *conjunctus, connexus,* Ex. 36, 29; Trinitas እኑኀዝ፡ በሐብለ፡ አምልኮት፡ Syn. in Proleg. (Lud.). e) *occupatus, possessus, obsessus,* Ps. 15, 6; እኑኃን፡ አጋንንት፡ Marc. 3, 11. 2) *tenens* (sicut אָחֻז et أخذ): ኵሎሙ፡ እኑኃን፡ አስይፍተ፡ Cant. 3, 8; ሱራፌ፡ እኑኃዘ፡ ሰይፍ፡ Org. 5; ሊቃናት፡ እኑኃን፡ መዓጥን፡ Org. 3; c. c. Acc. rei Hen. 56, 1. 3) *contingens, contiguus, continens, continuus:* ወእኑኀዝ፡ ክነፊሆሙ፡ ለለ፩፩ Hez. 1, 8. 23; እንዘ፡ እኑኃን፡ ምስሌሆሙ፡ 10, 16; ከመ፡ ኢይኩኑ፡ እኑኃን፡ 41, 6; 3 Reg. 7, 17. 35.

እኂዝ፡ Inf. *potentia, dominatio* vid. sub አኀዘ፡

አኀዝ፡ et **አኅዝ፡** subst., plerumque m., 1) *pignus,* Gen. 38, 17. 18. 20; Deut. 24, 10—13; አልብየ፡ አኀዝ፡ Job 34, 31; አግብእ፡ አኀዘ፡ (v. አኀዘ፡) ዕዳሁ፡ Hez. 18, 7 seq.; 33, 15; Jsp. p. 361. 373; Chr. ho. 26; F. N. 27 (crebro). 24, 5. 2) *nota arithmetica, signum numeri* [etiam per ሐ scriptum; etymon nondum elucet], Epist. Eusebii ad Carp. in N. T. rom. Proleg.; ዮዳ፡ ዘ፡ የውጣ፡ ዘውእቱ፡ አምሳለ፡ ዐሡርቱ፡ (፲) አኀዝ፡ ርቱዕ፡ ውእቱ፡ እንበለ፡ ጸጊን፡ Voc. Ae.

አኀዝት፡ n. act. 1) *apprehensio, comprehensio:* ወኮነ፡ ስምዐ፡ አኀዝትየ፡ Job 16, 7. 8; 31, 23 var.; አኀዝትከ፡ (sc. Christi) በመጣብሕ፡ ወበአብትር፡ Cod. Mus. Brit. LIV, 7. 2) *occupatio, possessio,* κατάσχεσις Hez. 46, 16. 18. 3) *dominium, dominatio:* Deus Filius Patri par est በእኀዝት፡ ወሥልጣን፡ (posthac በምልክና፡ ወሥልጣን፡) Chr. ho. 2.

አኃዚ፡ n. ag., Pl. አኃዝያን፡, 1) *apprehensor, comprehendens, capiens:* እደ፡ ሞት፡ አኃዚ፡ Enc. Mag. 12; አኃዚ፡ አኀዝ፡ (etiam አኃዚ፡) *pignerator* F. N. 27. 2) *continens:* አኃዚ፡ ነፍሱ፡ እምነ፡ ፍትወታት፡ F. N. 6. 3) *potitus:* ለእመ፡ በወርቅ፡ ለዛቲ፡ ሢመት፡ አኃዚ፡ ኮነ፡ εἰ διὰ χρημάτων τῆς ἀξίας ταύτης ἐγκρατὴς γένηται II Can. Ap. 27. 4) *potens, dominator, potestate praeditus:* ነጋሢ፡ አኃዚ፡ ὁ κρατῶν Sap. 14, 19; እንዘ፡ ነገሥት፡ ወመኳንንት፡ ወእንዘ፡ አኃዝያን፡ እሙንቱ፡ በዲበ፡ ምድር፡ M... f. 4. Deus አኃዚ፡ ኵሉ፡ ὁ παντοκράτωρ 1 Par. 11, 9. 17, 7 al.; Clem. f. 208, al.; Lit. 159, 1.

መአኀዝ፡ vel **መአኀዝት፡** (Hez. 48, 21; sine dubio pro ማእኀዝ፡ collato Subjunctivo stirpis I, 1 ይእኀዝ፡ et የአኀዝ፡), subst., Pl. መአኀዛት፡ et መአኀዝ፡, nec non መአኀዛት፡ (et መአኀዛት፡) 1) *ansa* vel *uncus,* quibus quid apprehenditur, quum tollitur, εὐφεῖς መአኀዛት፡ Ex. 38, 4. 10. 24. 2) *junctura, commissura, id quo* duae pluresve res *continentur sive coagmentantur,* 3 Reg. 7, 15 (τὰ ἐξεχόμενα). 16 (τὰ προσέχοντα); ecclesiae Lalibelae exstructae sunt sine ጸበር፡ (maltha) ለመአኀዛቲሆን፡, Gad. Lal. 3) *ornamenta* illa, calicis speciem referentia, aliaque, quibus scapi vel brachia candelabri veluti quasi inclusa sunt (Einfassungen): መአኀዝ፡ κρατῆρες Ex. 25, 31. 33. 34 (v. መአኀዝ፡); መአኀዛት፡ (v. መአኀዛት፡) ἐπίθεμα 38, 16; גביעים Ex. 37, 17. 19 sec. text. Hebr. in Cod. C (Octat. P. II. p. 92.); item *funda* seu *pala* gemmarum (Einfassung) Ex. 28, 11 C. 4) *fundus occupatus, possessio:* መአኀዝ፡ ሀገር፡ κατάσχεσις πόλεως Hez. 45, 6. 7; መአኀዝት፡ ሀገር፡ 48, 21. 5) i. q. ምእኃዝ፡ q. v.

ምእኃዝ፡ (etiam ማእኀዝ፡ et መአኀዝ፡) subst., locus ubi res contingunt, i. e. *confinium, conterminum;* inde in Acc. et st. c. ምእኃዘ፡ praep. *juxta, proxime,* ἐχόμενον, ut: ምእኃዘ፡ ጎልጎል፡ (v. መአኀዘ፡) Deut. 11, 30; 3 Reg. 1, 9. 9, 26; እስከ፡ ማእኀዘ፡ ኤዶም፡ Num. 34, 3; πλησίον Jos. 12, 9.

አነ፡ pron. pers. I Sing. *ego,* Pl. ንሕነ፡ *nos* (gramm. § 148, c); አነ፡ cum particula ሰ፡ in አንሰ፡ concrescit (gramm. § 171): አነ፡ አጸንዐከ፡ Gen. 15, 1; እትገፋዕ፡ አንሰ፡ እምኔከ፡ Gen. 16, 5. 8; Koh. 2, 1. 12; ብየ፡ አንሰ፡ ብዙኀ፡ Gen. 33, 9; ወአንሰ፡ 1 Reg. 25, 25; Jer. 2, 21. 11, 19; አንሰኬ፡ Jes. 49, 25; Matth. 3, 11. 14. 5, 22; Joh. 4, 14; አነ፡ ጥበብ፡ አኀደርኩ፡ ምክረ፡ Prov. 8, 12; ከማሁ፡ ንገብር፡ ንሕነ፡ Ex. 32, 31; 3 Joh. 12; in sententiis nominalibus: አነ፡ ውእቱ፡ እግዚ" Gen. 15, 7. 3, 10. 4, 9; ወለተ፡ ባቱኤል፡ አነ፡ 24, 24. 50, 19; እስመ፡ አኀው፡ ንሕነ፡ 13, 8. 29, 4. 42, 31; Jud. 19, 18; Marc. 5, 9; እስመ፡ አነ፡ ኄር፡ አነ፡ Matth. 20, 15; ወንሕነ፡ ምንት፡ ንሕነ፡ Ex. 16, 7. 8.

I. **እን፡** particula demonstrativa (cognata cum ና, ነው፡, ነዪ፡ c. 630.) obsoleta, cujus propria vis *en, ecce* (hie, da) fuisse videtur; occurrit 1) እንከሙ፡ *en vobis* i. e. *accipite* λάβετε Matth. 26, 26. 2) in particulis compositis እንከ፡, እንጋ፡ quas videre licet suo quamque loco.

II. **እን፡** negatio *non est* (אַיִן) non occurrit nisi in vocabulis compositis እንብየ፡, q. v. suo loco, et እንዳኢ፡ q. v. sub የድዐ፡

ኢን፡ n. prgr. sc. εἶν i. e. הִין, *mensura liquidorum* apud Hebraeos, sextam partem Bathi seu duodecim Logos continens; plerumque f., Ex. 29, 40; Lev. 23, 13; Num. 15, 4 seq.; 28, 5 seq.; ሰድስተ፡ እዴሃ፡ ለኢን፡ Hez. 4, 11.

አነመ፡ I, 1 [אָרַב أَرَبَ (أَرَمَ *constrinxit*), vid. Ewald, Erklärung der großen phönikischen Inschrift von Sidon 1856 p. 29] Subj ይእንም፡ (raro ይእነም፡), *texere (intertexere, intexere),* ὑφαίνειν, c. Acc. Ex. 36, 11 C; 37, 21 (ይእነም፡; v. ይእንም፡ C sub 38, 23 sec. Hebr.); ይክል፡ አኒመ፡ ሜላተ፡ 2 Par. 2, 14; ፈትለ፡ ሣሬት፡ ተአንሙ፡ Jes. 59, 5; አነምዎ፡ (ለገርዜን፡) III Sal. Mar. 17; c. በ፡ Ex. 35, 35; abs.: 4 Reg. 23, 7; Job 7, 6. 38, 36; አኒም፡ ወሰፍየ፡ አልባስ፡ F. N. 23; *contexere* tabernaculum; Lud. sine auct. — Voc. Ae.: አነመ፡ ብ፡ ፈተለ፡ ሰፈ፡ ኢይ፡

አእነመ፡ II, 1 *texere jubere, texendum curare:* አእነመ፡ ሳዕሌሁ፡ አምሳለ፡ ኪሩቤል፡ 2 Par. 3, 14; ያአንሙ፡ ሣሬት፡ Jes. 59, 5 (in cod. Laur.)

ተአንመ፡ III, 1 *texi, intertexi, intexi,* Ex. 28, 17. 35, 35; Deut. 22, 11; Did. 1; hom. Procli in Cyr. f. 119; c. ውስቴቱ Ex. 36, 17; *concinnatum* vel *contextum fuit* ይብተሩ፡ (tentorium), Lud. ex Org.

እኑም፡ part. *textus, intertextus, intextus,* Ex. 36, 31; Joh. 19, 23 Platt; ሚላት፡ዘእኑም፡በወርቅ፡ Gad. T. H.; መንጦላዕት፡ዘሚላት፡እኑም፡በፈትለ፡ወርቅ፡ Jsp. p. 340; Clem. f. 186. — *Voc. Ae.*: እኑም፡ዘ፡ስሩሕ፡

እንመት፡ n. act. et subst. *textus, textura, tela, contextus, ars textrina,* Ex. 28, 8; ὕφασμα Ex. 36, 17. 29; Lev. 19, 19; Joh. 19, 23 rom.; Lit. 173, 3; ልብስ፡ግሩም፡ዘቀጢን፡ፍትሎቱ፡ወሠናይ፡እንመቱ፡ Asc. Jes. ed. Laur. p. 80; እንመት፡ግሬት፡ Chr. Ta. 34; συνυφή Ex. 36, 28; F. N. 23.

አናሚ፡ n. ag., Pl. አነምት፡ et አናምያን፡, *textor,* 1 Reg. 17, 7; 1 Par. 11, 23. 20, 5; ግብረ፡አናሚ፡ I Sal. Mar. 23; ኮነ፡አናሚ፡አልባሳት፡ቀጠንት፡ወሰንዶናት፡ክቡራት፡ Sx. Genb. 14; Lit. 170, 3; አናምያነ፡አልባስ፡ Lud.

እንሞ፡ subst. *textile,* Ex. 28, 28.

ማእነም፡ subst. *opus textorium,* etiam *textrina:* ይትአነም፡በማእነም፡ Ex. 28, 17; ሊቀ፡ኬነት፡ዘማእነም፡ 37, 21; ግብረ፡ማእነም፡ 26, 1. 31. 28, 6. 28. 36, 10. 11. 15. 30.

ምእናም፡ subst. *textrina, jugum textorium* Ex. 26, 1. 31. 28, 6 CG; ግብረ፡ምእናም፡ Chr. ho. 2; ማርያም፡ምእናም፡ግሩም፡ ho. Procli in Cyr. f. 119 (vid. supra sub ምሕን፡ c. 159); Lit. 170, 3; Genz. f. 116; Kedr f. 30; Lit. 160, 4.

አነመ፡ *dormire facere* vid. sub ኖመ፡

አነሰ፡ rad., unde in linguis Semiticis vocabula varia, *hominem, virum, feminam* significantia derivari solent, vid. Ges. thes. p. 86.

አንስት፡ subst. f., coll., raro sing., Pl. አእኑስ፡, *quidquid feminei est sexus, femina, feminae* 1) *femina* opp. mari vel masculo, a) de hominibus: ተባዕት፡ወአንስት፡ Gen. 1, 27; 1 Reg. 27, 9; Lev. 27, 3 seq.; Marc. 10, 6; Gal. 3, 28; ብእሲት፡ኅሩስ፡ለእመ፡ክነት፡እመ፡ (mater) ተባዕት፡ aut እመ፡አንስት፡ Clem. f. 246. b) de animalibus: Gen. 6, 20; Lev. 3, 1; አፍራስ፡አንስት፡ 3 Reg. 10, 26; Am. 6, 12; ዶርሆ፡ተባዕት፡ዘየሐውር፡ውስተ፡አንስት፡ Prov. 24, 66; አእዱግ፡አእኑስ፡ Job 1, 3. 14. 42, 12; አፍራስ፡አእኑስ፡ 2 Par. 9, 25. 2) *mulieres, feminae* cujusvis aetatis et conditionis (pro Plurali vocis ብእሲት፡ frequentatur): ዘይትወለድ፡እምነ፡አንስት፡ Sir. 10, 18; ስታይ፡ወአንስት፡ያስሕቶ፡ለጠቢብ፡ 19, 2; ዕደ፡ወአንስት፡ Deut. 31, 12; Jes. 19, 16; Matth. 11, 11. 14, 21. 15, 38; Act. 5, 14. 8, 3; 1 Cor. 7, 27; ቤተ፡አንስት፡ *gynaeceum* vid. sub ቤት፡; c. fem. Pl., ut: ጠባባት፡አንስት፡ሐነጻ፡አብያተ፡ Prov. 14, 1; Ruth 1, 4; Jer. 6, 12. 7, 18. 14, 16. 48, 16; ይበልዓ፡አንስት፡ፍሬ፡ከርሦን፡ Thren. 2, 20; Job 38, 36; Sir. 28, 15. 47, 19; Dan. ap. 13, 20; 1 Tim. 2, 9; 1 Petr. 3, 1; Matth. 27, 55; Luc. 23, 27. 55; statui constr. subjunctum vel in Genit.: *muliebris,* ut: ሰርጐ፡አንስት፡ Judith 12, 15; Pl. (a poëta usurpatur): ሰላም፡እብል፡ለአእላፍ፡ሠላስ፤፻፶ወ፴ምስለ፡፪አእኑስ። Enc. Nah. 11 (10 sec. Lud.). [Errat Lud., qui in suo lexico አንስ፡ *homo,* Pl. አእኑስ፡ statuit; አንስ፡ enim non occurrit, አእኑስ፡ autem nonnisi *feminas* significat].

አንስቲያ፡ vel አንስትያ፡ subst. coll. (gramm. § 140, IV), 1) *mulieres, feminae;* usurpari solet pro አንስት፡, ubicumque pronomina suffigenda sunt, ut 1 Reg. 22, 19; Judith 4, 10. 11; Jer. 18, 21. 51, 9; Rom. 1, 26. 2) in specie: *maritae, uxores, conjuges,* (etiam *concubinae*); vicem Pluralis vocis ብእሲት፡ obit, ut: Kuf. 5; Hen. 7, 1. 15, 5. 7. 19, 2; 4 Esr. 10, 33; Gen. 6, 18. 30, 26. 32, 23; Ex. 32, 2; 1 Reg. 25, 43; 2 Reg. 2, 2; ፯፻አንስቲያሁ፡ 3 Reg. 11, 1; Jer. 8, 10. 36, 23. 42, 8; ምስለ፡አንስትያ፡ቢጾሙ፡ይሰክቡ፡ Hez. 22, 11; Matth. 19, 8; Eph. 5, 25. 28.

አንስቲያዊ፡ vel አንስትያዊ፡ vel "ታይ፡ vel አንስታዊ፡ (Hen. 54, 8 var.), adj. rel. *femineus,* Hen. 54, 8. 60, 7. 85, 3; Lud. e Libr. Myst.

እንስሳ፡, ተአንሰሰ፡ vid. sub ሶሰወ፡ c. 386.

አንቂ፡ (sec. Lud. etiam አንቂት፡) subst., m., (sec. Gregorium Lud.) *accipiter,* [cfr. أَنُوق; an dictus a sonis, quos edit? אָנַק أَنَّ enim significat *gemere*], Sx. Ter. 30; Arius appellatur አንቂ፡ወተኩላ፡ርጉብ፡ Sal. Nic. 9; Arius est አንቂ፡ columbis orthodoxis Sx. Mag. 22; Hed. 29 Enc.; Mag. 22 Enc. — *Voc. Ae.*: አንቂ፡ዘ፡ሾተላይ፡; *aliud:* አንቂ፡ብ፡ጸረ፡ጋርግሩ፡ዕብሩ ።)

አንቃል፡ *pediculus* (*pediculi?*) Lud. e Libr. Myst. (vid. sub ቀኈማል፡).

እንቀሩ፡ *cellae favorum* vid. sub ነቄረ፡ c. 645.

አንቃስ፡ *coenum, lutum* vid. sub ነቀሰ፡ c. 645.

እንቆቅሆ፡ *ovum* vid. sub ቀውቅሀ፡ c. 455.

እንቍብት፡ vid. ንቍብት፡ c. 646.

እንቋዕ፡ interj. laetantis et exsultantis: *eia, evax, aha, euge,* εὖγε, እንቋዕ፡እንቋዕ፡ላዕለ፡ኵሉ፡አማልክት፡ Hez. 6, 11; I Sal. Mar. 15; equo tribuitur Job 39, 25; in specie interj. ejus, qui de casu inimici exsultat Job 31, 29; Hez. 26, 2; 36, 2; Ps. 34, 24. 28. 39, 21. 69, 4. — *Voc. Ae.*: እንቋዕ፡ዘ፡እንኳ; *aliud:* እ"፡ብ፡እሰ፡እንኳዕ፡እውጬ ።

አንቀጽ፡ vel አንቀዕ፡ *porta, janua* vid. sub ነቀወ፡ c. 649.

እንቢ፡ al., particula nolentis et renuentis, composita ex II እን፡ et praep. በ፡ c. pron. suff. Usu receptae sunt hae formae: 1) c. suff. I pers. (Sing.): እንቢ፡ et plerumque እንብየ፡ *non (est) in me* i. e. *nolo, recuso;* እንብየ፡ብሂል፡ (opp. እሆ፡ብሂል፡) *nolle, abnuere, recusare,* ut: ወትቤሊ፡እንብየ፡ኢይሰምዕ፡ Jer. 22, 21; 3, 19 var.; Matth. 21, 29; Jac. 4, 7; እንቢ፡በል፡ Lud. ex Hom. Joh. et e Libr. Myst.; c. Acc. rei: ለእመ፡ይቤሉ፡እንብየ፡ዘንተ፡ነገረ፡ Jes. 8, 20 vrs. nov. 2) c. suff. II p. S. et Pl.: እንብከ፡ vel እንቢከ፡, እንቢክሙ፡ *ne (sit) in te, vobis!* i. e. *noli, nolite; absit a te, vobis!,* ut: ይቤሉ፡እንብከ፤ኢትብሎ፡እሆ፡ μὴ ἀκούσῃς καὶ μὴ θελήσῃς 3 Reg. 20, 8; እንብከ፡ (v. እንቢከ፡) እግዚኦ፡ κόπασον δή Am. 7, 5; እንቢክሙ፡ 1 Reg. 2, 24. [Amh. እምቢ፡].

እንባል፡ *clitellae, ephippium* vid. sub **ሕንባል፡** c. 107.

እንበለ፡ [compositum ex **እም፡** *si* et **በል፡** (i. e. בַּל *non*) in st. c., gramm. § 57, ut proprie significet *nisi*] et **ዘእንበለ፡** [proprie: *quod si non* vel *nisi*] conj. et praep. A) Conj. 1) *nisi, praeterquam*, post sententias negativas. a) sequente nomine: **ኢታገምር፡ፍኖተ፡ዘእንበለ፡አሐተ፡** (v. **አሐቲ፡**) **ከደተ፡እግረ፡ብእሲ፡** 4 Esr. 5, 7. 9, 27; **አልቦ፡ዘአትረፉ፡ሊተ፡እንበለ፡ሐናየ፡** Tob. 1, 20; **ኀበ፡መኑ፡እንከ፡እኔጽር፡ዘእንበለ፡ኀበ፡የዋሀ፡** Jes. 66, 2; **ምንተ፡ይፈቅድ፡እግዚ"፡ዘእንበለ፡ዘርአ፡** (v. **ዘርእ፡**) Mal. 2, 15; Kuf. 27; Dan. 6, 7. 12; Jos. 22, 29; Ex. 3, 19; Matth. 5, 13. 12, 4; Marc. 6, 8; Luc. 4, 26; **ዘእንበለ፡አመ፡** Marc. 9, 9; **እንበለ፡ሶበ፡** Ex. 33, 16. b) sequente verbo: **ዘእንበለ፡እግዚ"፡ወሀበ፡ኢይክል፡ፈክሮ፡** Gen. 41, 16; **ይልህቅኑ፡ሐመልማል፡ዘእንበለ፡ይሰቅዮ፡** (v. **ይሰቀይ፡**) Job 8, 11; **የሐውሩኑ፡፪ኅቡረ፡ዘእንበለ፡** (v. **እንዘ፡ኢ፡**) **ይትራአዩ፡** Am. 3, 3; seq. Subj.: **ዘእንበለ፡ይገልፍዎ፡** 1 Tim. 5, 19; Matth. 5, 32. Nota etiam **ዘእንበለ፡አመ፡ኢቀደመ፡አሲሮቶ፡** Matth. 12, 29, ubi aut **ዘእንበለ፡**, aut **አመ፡ኢ፡** superfluum videtur. c) seq. **ዘ፡** *nisi quod* Num. 23, 13; Koh. 3, 12. 22. d) **እንበለ፡ዳእሙ፡** *excipe tamen, non autem* (negatione non praemissa) Sir. 22, 22; 2 Reg. 2, 10; vel *sed nonnisi* (negatione praemissa) Act. 27, 22. 2) *nisi* nonnumquam idem est quod (ohne daß) *ita ut non, quin*, vel Part. cum negatione, vel *quamvis non*; seq. Imprf., **አሐቲ፡እምኔሆን፡ኢትወድቅ፡ዘእንበለ፡ያአምር፡አቡክሙ፡** Matth. 10, 29; seq. Subj.: **ዘእንበለ፡ይደረር፡** ἄδειπνος Dan. 6, 18; Matth. 22, 12; Lud. Comm. hist. p. 335; **ዘረወ፡ምጽዋተ፡እንበለ፡ያትርፍ፡ጥሪተ፡ብዕለ፡** Enc. Ter 26; Mag. 29; **እንበለ፡ትግበር፡ጌጋየ፡** (**ተቀትለት፡**) Enc. Genb. 30. 3) seq. Subj. *ne forte*, μήποτε, **እንበለ፡ትፍትው፡** (paulo infra **ከመ፡ኢትምክን፡**) Sir. 42, 9. 4) seq. Subj. *priusquam, antequam*, ut: **ንግበር፡ለነ፡ስመ፡እንበለ፡ንዘረው፡** (proprie: *si non volumus* dissipari i. e. *ut ne* posthac dissipemur i. e. *priusquam* caet.) Gen. 11, 4. 48, 5; Ex. 1, 19; Jos. 2, 8. 3, 1; Ps. 118, 67; Job 10, 21; Prov. 8, 24. 18, 13; Koh. 12, 1 seq.; Jes. 44, 7. 66, 7; Jer. 1, 5; Tob. 14, 15; 4 Esr. 4, 2—13. 8, 24. 9, 19; **እንበለ፡ትስማዕ፡ኢቃውሞ፡** Sir. 11, 8. 14, 13. 18, 19 seq.; Hen. 83, 2; Matth. 1, 18. 26, 34; Rom. 9, 11, al. Passim *nondum — quum*, ut: **እንበለ፡ይስክቡ፡ሰብእ፡ዐገቱ፡** Gen. 19, 4. 24, 15. 5) *sed*, post sententias negativas: Mal. 2, 6; Hez. 3, 5; ἀλλά Zach. 4, 6; Ps. 43, 5; Matth. 7, 21. 9, 12. 16, 23. 19, 6. 11. 20, 28, al.: ἀλλ᾽ ἤ Deut. 4, 12; Matth. 20, 23; Luc. 12, 51. a) seq. **ዳእሙ፡** *quin potius* Rom. 9, 32; Hez. 15, 4; Jer. 9, 24; Dan. ap. 13, 5. b) seq. **ዘ፡** *nisi quod* i. e. *quin potius*, Ps. 117, 17. 130, 3; Num. 16, 30. B) Praep.; ante pron. suff. formam (**ዘ**)**እንበሌ፡** assumit, ut: **እንበሌየ፡** al.; alias forma **እንበሌ፡** obsoleta est nec nisi raro occurrit (ut Matth. 15, 38). 1) *praeter, extra, excepto:* Gen. 14, 24. 39, 9. 41, 40; Num. 26, 65; 1 Reg. 27, 1. 30, 17; 2 Reg. 12, 3; Jes. 26, 13; Koh. 2, 24; Judith 8, 6; Matth. 14, 17; Marc. 5, 37. 8, 14. 11, 13. 12, 32; 1 Cor. 2, 2. 8, 4; Act. 8, 1; 2 Esr. 17, 67; Gen. 46, 26; Matth. 14, 21. 15, 38; **በበአርብን፡ዘእንበለ፡አሐቲ፡** (*minus una*) 2 Cor. 11, 24. 2) *sine, absque:* **እንስ፡አሐውር፡እንበለ፡ወልድ፡** Kuf. 14; **ኢይክሉ፡ዕደው፡እንበለ፡አንስት፡** 1 Esr. 4, 17; **ዘእንበሌሆሙ፡ኢይትከሀል፡ነቢረ፡ሀገር፡** Sir. 38, 32; **ዘእንበለ፡ንጉሥ፡** οὐκ ὄντος βασιλέως Hos. 3, 4; Jes. 28, 1; **ዘእንበለ፡ወርቅ፡** 55, 1; **እንበለ፡ሢጥ፡** Sir. 51, 25; Job 6, 6. 24, 7. 31, 39; οὐ μετά Jer. 17, 11; Dan. 2, 34; Matth. 13, 34; Luc. 6, 49; Joh. 15, 5; Phil. 2, 14; Hebr. 4, 15; **ዘእንበለ፡መበሕት፡** F. N. 4; inscio et invito aliquo Gen. 41, 44; Jes. 36, 10; Jer. 51, 19; Joh. 1, 3. a) crebro adhibetur exponendis Graecorum adjectivis vel adverbiis negativis et privativis, ut: ἄτεκνος **ዘእንበለ፡ውሉድ፡** Sir. 16, 3; ἀνέγκλητος **ዘእንበለ፡ነውር፡** 1 Cor. 1, 8; **ዘእንበለ፡ዐስብ፡**, **ዘ"፡ሲሳይ፡** ἀμισθί, ἀσιτί Job 24, 6; ἀνελεημόνως 6, 21, al. b) seq. Inf. Matth. 15, 20. 3) *prius quam, ante:* **ዘእንበለ፡ጊዜከ፡** Koh. 7, 17; **ዘእንበለ፡ቅጥቃጤ፡** πρὸ συντριβῆς Prov. 18, 12. — Ubi praepositioni **ዘእንበለ፡** plura nomina subjunguntur, posteriori negatio **ኢ፡** praemitti solet, ut: **ዘእንበለ፡ክልአት፡ወኢጽርዐት፡** Lit. 163, 4 (alia exempla vid. sub **ኢ፡**).

አንበሳ፡ *leo* vid. sub **ዐንበሳ፡**

እንበይነ፡ *ob, propter, de* vid. sub **በይነ፡** c. 537.

አንበጣ፡ *locusta* vid. sub **ነበጠ፡** c. 659.

አንተ፡ (passim **አንታ፡** scriptum, Herm. p. 7 seq.) pron. p. II Sing. m., f. **አንቲ፡**, Pl. m. **አንትሙ፡**, f. **አንትን፡** *tu, vos:* **አንተ፡ትቤ፡** Matth. 26, 25. 3, 14; Gen. 4, 12. 17, 9. 23, 6; Deut. 5, 24; **አንቲኒ፡ዓዲ፡እምሰአልኪዮ፡** Joh. 4, 10; Ruth 1, 15; Jes. 52, 1; **ኩኑ፡አንትሙ፡ፍጹማነ፡** Matth. 5, 48. 6, 9. 26; **ኢትፍርሃ፡አንትንሰ፡** 28, 5; ante Vocativum: **አንተ፡ወልደ፡እጓለ፡እመሕያው፡** Hez. 2, 3; Gen. 33, 9; **ወአንቲኒ፡** Matth. 2, 6; **አንትሙ፡ዕደው፡** 1 Esr. 3, 17; Act. 27, 31 rom.; **አንትን፡አንስት፡** Did. 3; 1 Petr. 3, 1; in sententiis nominalibus: **ዕራቅከ፡አንተ፡** Gen. 3, 11. 9; **መኑ፡አንተ፡** 27, 32. 24, 23; Ps. 24, 5; Matth. 5, 11. 7, 11. 27, 11; **አንተ፡ውእቱ፡ዒሳው፡** Gen. 27, 21; Matth. 5, 14. 16, 16; Luc. 3, 22; **አንትሙ፡ኢለብውያን፡አንትሙ፡** Matth. 15, 16; Jud. 12, 5.

እንተ፡ pron. rel. f. Sing. *quae*, et nota Genitivi vid. sub **ዘ፡**

እንተ፡ (i. e. **እንት፡** in Acc. et st. c.) vice praepositionis fungitur, sed pronomina suffixa non admittit (gramm. § 166, 19; § 167, 2). 1) de loco et spatio a) *in, ad, versus, a* (vel variis nominum casibus latine vertendum), ut: **እንተ፡አይ፡ፍኖት፡ሖረ፡** (qua via, welchen Weg) 3 Reg. 13, 12; Jac. 2, 25; Matth. 2, 12; **ኢይክል፡መኑሂ፡ኀሊፈ፡እንተ፡ይእቲ፡ፍኖት፡** Matth. 8, 28; **እንተ፡የብስ፡** Ex. 15, 19; **እንተ፡መንጸር፡** Gen. 33, 12; **ሀለዉ፡እንተ፡ክልኤ፡ገቦሁ፡** (in vel ab altero ejus latere) 1 Reg. 23, 26; Ex. 32, 15; **እንተ፡ዐውዱ፡** (in circuitu ejus i. e. *circum undique*) Sir. 45, 9; **እንተ፡ውስጡ፡** *intrinsecus* Hez. 1, 27; 2 Par. 3, 4; Matth. 7, 15. 23, 27. 28; **እንተ፡አፍአ፡** *extrinsecus* Judith 13, 1; Jer. 21, 4; Kuf. 5; Gen. 6, 14; Matth. 23, 25; **እንተ፡ኵለሄ፡** *undique et ubique* Job 19, 10; Jer. 27, 29; **እንተ፡ባዕድ፡** ἀλλαχόθεν *aliunde* Esth. 4, 14; **እንተ፡ክልኤቲ፡** *bifariam* Lev. 11, 3; **እንተ፡ገጸ፡ደቡብ፡** *a parte septentrionis* Kuf. 38; **እንተ፡ምዕራብ፡ግብጽ፡** *ad occidentem Aegypti*, Lud. e Vit. Baam.; **እንተ፡የማንየ፡** *ad dextram meam*, Org.; **እንተ፡ኀበ፡** (v. **ኀበ፡እንተ፡**) **ኢትሐዘብከ፡** ὅπου (*ubi* vel *unde*) Sir. 19, 27; Jud. 1, 25 (vid. **ኀበ፡**). b) *per:* **ይበውኡ፡እንተ፡መስኮት፡** Joel 2, 9; Cant. 5, 4; Jer. 9, 21; **ይሔውጽ፡እንተ፡መሳክዊሃ፡** Sir. 14, 23; Cant. 2, 9; Gen. 26, 8;

1 Reg. 19, 12; ሮጸ፡እንተ፡መርሕበ፡ሀገር፡ Esth. 4, 1; ኀለፈ፡እንተ፡ገዳም፡ Jes. 21, 1; Jud. 11, 17; ሖሩ፡በኢ፡እንተ፡አና ቅጽየ፡ Jes. 62, 10; Jer. 17, 20—27; ሖረት፡እንተ፡አውሎ ና፡ርቱዐ፡ Judith 10, 11; Joh. 10, 1; Marc. 2, 23. 10, 1; Matth. 7, 13. 12, 43; ኢየኀልፍ፡እንተ፡ሀየ፡ርኩስ፡ Jes. 35, 8; Judith 4, 7; Dan. ap. 13, 13. 2) Transfertur a) ad tempus, α) *per* vel Acc., ut: እንተ፡ምዕር፡ ὥραν Sir. 12, 15; እንተ፡ቀዲሙ፡ *antea, prius* Kuf. 13; ለእንተ፡ምዕር፡ (auf einmal) Sir. 18, 26. β) adverbiis vel conjunctionibus temporalibus praemittitur: እንተ፡ይእዜኒ፡ዓዲ፡ ἔτι νῦν (auch dieſesmal noch) Ex. 10, 17; እንተ፡አመሰ፡ (v. ከመሰ፡) καὶ ἐάν (ſo oft als aut ſo bald als) Sir. 19, 28; እንተ፡ሶበ፡ (id.) Ps. 17, 4 (at in exemplis እንተ፡ጊዜ፡ et እንተ፡ጸብሐት፡ a Ludolfo allatis እንተ፡ pron. rel. f. est). b) ad rationem et modum: *more, sicut*, vel Abl., ut: ሖሩ፡እንተ፡እግር፡ πεζῇ *pedibus* Marc. 6, 33; ዘእንበለ፡ይቅረብዋ፡እንተ፡ (v. ከመ፡) ብእሲ፡ወብእሲት፡ Tob. 3, 8. α) in specie post ከመ፡, ut: ሠርዐኒ፡እግዚ"፡ከመ፡እንተ፡አበሁ፡ለፈርዖን፡ (*constituit me quasi patrem*) Kuf. 43; Joh. 1, 32. β) እንተ፡ባሕቲቱ፡ *seorsum, separatim*, κατ᾽ ἰδίαν Matth. 14, 13. 23 (vid. sub ባሕቲት፡ c. 497.). 3) Variis praepositionibus praemittitur, ut subtiliora significationum discrimina iis injiciat: a) እንተ፡ኀበ፡ α) *praeter*: (ኀለፈ፡)እንተ፡ኀቤሃ፡ Jer. 19, 8. β) *per*: ያመጽኦሙ፡እንተ፡ኀበ፡አንቅዕተ፡ማይ፡ διὰ πηγῶν ὑδάτων ἄξει αὐτούς Jes. 49, 10; ኢየኀልፍ፡እንከ፡እንተ፡ኀቤኪ፡ቈላፍ፡ διελθεῖν διὰ σοῦ 52, 1; etiam ubi causa efficiens vel instrumentum significatur: እንተ፡ኀቤየ፡ δι᾽ ἐμοῦ Jes. 54, 15; Joh. 14, 6. b) እንተ፡ማእከለ፡ *per mediam* rem, Kuf. p. 35. 159; እንተ፡ማእከለ፡ቀላይ፡(አኀለፎሙ፡) Jes. 63, 13; Judith 11, 19; Sap. 10, 18. c) እንተ፡ዲበ፡ *super, trans, desuper, per*: እምጻእ፡ኀቤከ፡እንተ፡ዲበ፡ማይ፡ ἐπὶ τὰ ὕδατα Matth. 14, 28; Hen. 32, 2; ርእሶ፡ይወግሩ፡እንተ፡ዲበ፡አረፍት፡ διὰ τοῦ τείχους 2 Reg. 20, 21; ተሐውር፡እንተ፡ዲበ፡ኵሉ፡ χωρεῖ διὰ πάντων Sap. 7, 24. d) እንተ፡ላዕለ፡ *super, per* Num. 20, 17. 20; Ps. 41, 10. e) እንተ፡መንገለ፡ *juxta, praeter, per, versus, circa* vid. sub መንገለ፡ c. 686. f) እንተ፡ድኅረ፡ *a tergo, pone* Matth. 9, 20; Cant. 2, 9. g) እንተ፡ውስተ፡ *per mediam* rem: ወወዕአ፡ሐጹ፡እንተ፡ውስተ፡ልቡ፡ 4 Reg. 9, 24. 30; Joel 4, 17. h) እንተ፡ቅድመ፡ *a parte antica* Ex. 34, 6; Jos. 8, 14.

በእንተ፡ (compositum e በ፡ et እንተ፡) praep., quae ante pron. suff. formam በእንቲአ፡ (de qua vid. gramm. § 167, 2. 150, b) assumit, ut: በእንቲአየ፡, በእንቲአሁ፡ (በእንቲ፡ Jes. 29, 22 in Cod. Laur. nonnisi errore calami pro በእንተ፡ዝንቱ፡ scriptum videtur); 1) *quod attinet, de* (in specie post verba animadvertendi et dicendi): ወበእንተሰ፡ይእቲ፡ዕለት፡አልቦ፡ዘያአምራ፡ Marc. 13, 32; 1 Cor. 7, 1. 16, 1. 12; ኵሉ፡ዘበእንቲአየ፡ Luc. 22, 37. 24, 27; ዘበእንቲአሁ፡ *quod ad eum attinet* Enc. Masc. 7; ምንተ፡እሬሲ፡በእንተ፡ወልድየ፡ 1 Reg. 10, 2; Act. 15, 6; Jud. 21, 7; Gen. 17, 20. 24, 9; Hen. 25, 2; ሰማዕኩ፡በእንቲአከ፡ Gen. 41, 15; ሐሰወ፡በእንቲአሁ፡ Lev. 5, 22; እትናገር፡ኀበ፡አቡየ፡በእንቲአከ፡ 1 Reg. 19, 3; Jer. 21, 2; Ps. 90, 11; ነገር፡በእንተ፡ Jes. 15, 1; Matth. 17, 13; Hebr. 1, 7. 8. 11, 22; 1 Thess. 5, 1; Hen. 1, 3; ጸርሑ፡ኵሉ፡ሕዝብ፡ኀበ፡ፈርዖን፡በእንተ፡እክል፡ Gen. 41, 55. In titulis vel inscriptionibus capitum crebro በእንተ፡ከመ፡ *de eo quod* vel በእንተ፡ዘከመ፡, ut Matth. 14, 22 tit.; 17, 1 tit.; 26, 17 tit.; በእንተ፡ከመ፡መፍትው፡አንስት፡ይትአዘዛ፡ለአምታቲሆን፡ Did. 3; ተግሣጽ፡በእንተ፡ከመ፡ኢመፍትው፡ይቅበጹ፡ተስፋ፡ Chr. Ta. 9. 2) *ob, propter, causa, gratia*: Matth. 5, 10. 11. 10, 18. 39. 18, 13; Marc. 3, 5. 4, 17. 6, 17. 26. 7, 29; Joh. 3, 29. 4, 39. 7, 13. 11, 15. 12, 9; Act. 28, 20; Rom. 4, 25; Gen. 12, 3. 13. 20, 11. 18. 30, 27. 39, 5. 43, 18; Ex. 18, 8; Deut. 4, 21; 2 Reg. 9, 1. 13, 2; Job 42, 8; በእንቲአሃ፡(ለነጢአት፡)ኵልነ፡ንመውት፡ Sir. 25, 24; በእንቲአሁ፡የኀልፉ፡ 41, 7; በእንቲአክሙ፡ Jes. 43, 14. 52, 5; Jer. 15, 4; በእንቲአየ፡ Jon. 1, 12; በእንተ፡ምንት፡ *cur, quare, quam ob rem?* Jer. 9, 12; Matth. 17, 19, al.; በእንተዝ፡ vel በእንተ፡ምንት፡ *ideo, propterea* Matth. 19, 5; Prov. 17, 17; Ps. 1, 6; Jes. 65, 13; Jer. 8, 10. 9, 15 al.; በእንተ፡ዘ፡ *propterea quod, quia, quoniam* Lev. 16, 1; Judith 8, 9; Hen. 13, 2 al. a) de pretio: *pro* Gen. 29, 18. 20; ኢትሀጕል፡ዐርከከ፡በእንተ፡ወርቅ፡ቀይሕ፡ Sir. 7, 18; ተባአስ፡በእንተ፡ጽድቅ፡ Sir. 4, 28. b) *in gratiam* alcjs vel *pro* alqo (ὑπέρ), Rom. 8, 32. 9, 3; Tit. 2, 14; 1 Joh. 3, 16; Job 1, 5; 1 Reg. 7, 5; Esth. 4. 8; Hen. 15, 2. c) in formulis obtestandi et adjurandi: *per* (um — willen), ut Cod. Mus. Brit. LIV, 7; በእንተ፡ማርያም፡ንዑ፡ባርኩ፡ *per Mariam* (sc. obtestor vos, vel: *in gratiam Mariae*) *agite benedicite nobis*, Enc. Masc. 21. 3) etiam de causa efficiente (vid. እንተ፡ኀበ፡): *per*, διά c. Gen., ተዘከር፡ከመ፡በእንቲአሆሙ፡ተወለድከ፡ Sir. 7, 28; ብዙኃን፡ተሀጕሉ፡በእንተ፡ወርቅ፡ 8, 2; Rom. 5, 2. 11, 36; 1 Cor. 8, 6; Gal. 1, 1; Hebr. 1, 2 rom.; በእንተ፡ወልዱ፡ይቀውም፡ διὰ τοῦ υἱοῦ τοῦ θεοῦ βαστάζεται Herm. p. 90; እለ፡ተጸውዑ፡በእንቲአሁ፡ οἱ κεκλημένοι ὑπ᾽ αὐτοῦ ibid.

ከመ፡እንተ፡ vid. sub እንተ፡ n. 2, b, α.

እንተለ፡ rad. quadrl., componenda cum עָטַל ܥܛܠ عطل V, عطل II, vid. Hupfeld exerc. Ae. p. 27.

ተእንተለ፡ III, 1 (*taedet*), *taedio fessum, pertaesum, impatientem esse* vel *fieri, indignari, fastidire*: ኢተእንተለት፡ሎቱ፡ነፍሱ፡ Kuf. p. 68; ኢይትእነተል፡በቃለ፡አፉሁ፡ p. 70; ከመ፡ኢይትእንተሉ፡ወኢይበሉ፡ከብደነ፡ Clem. f. 180. 220; ጸምአ፡ወኢተእንተለ፡ Org.; Enc. Genb. 6; ኢይኩን፡ምዩጠ፡ገጽ፡እምስእለትየ፡እንዘ፡ይትእነተል፡በእንተ፡ኀጣውእየ፡ Org. 4; አንጐርጐሩ፡ወተእንተሉ፡ ἠγανάκτουν Sap. 12, 27; c. Acc. rei vel pers.: ኢትትእንተል፡ተግሣጸ፡እግዚ"፡ μὴ ὀλιγώρει παιδείας Prov. 3, 11; Deus ተእንተለ፡ጸሎቶ፡ (sc. Pharisaei, Luc. 18, 11) Clem. f. 94; ያፈጥን፡ለረድኤትየ፡ወኢይትእነተለኒ፡ Jsp. p. 326; ተእንትሎ፡ *taedium, fastidium* F. N. 43, 4; *impatientia* Enc. Mij. 28; Nah. 6 (cod. Tub.). — *Voc. Ae.*: ተእንተለ፡ብ፡ተታተለ።

ተእንተልተለ፡ id.; እንዘ፡ይትኤዘዝ፡በኢተሀይዮ፡ወኢተእንተልትሎ፡ Lud. ex Enc. Nah. 6 (at in Sx. Tub. ተእንትሎ፡).

መተእንተል፡ዘ፡መንጐርጓር፡, Voc. Ae. (i. e. *impatiens, fastidiosus*).

እንተለም፡ *mensurae genus*, Lud. e Libr. Myst.

እንቲአየ፡, "ከ፡, al. vid. sub ዘ፡

እንትኩ፡ f. *illa* vid. sub ዝኩ፡

እንታክቲ፡ f. *illa* vid. sub ዝክቱ፡ sub ዝኩ፡

እንጕ፡ *longum et altum facere* vid. sub ኖኀ፡

እንከ፡ particula consecutiva [composita ex I **እን፡** et **ከ፡**, gramm. § 62, c et 64; **ከ፡** autem e forma pleniore extenuatum videtur, coll. **ኬ፡**; frustra Schrader de linguae Ae. indole p. 29 **እንከ፡** ex **እንተ፡ከ፡** contractum esse conjecit], postpositiva, nec nisi emphaseos causa (ut Matth. 12, 26 rom.) vel ubi vocibus encliticis **ሰ፡** et **ኬ፡** aucta est (sc. **እንከሰ፡** Jes. 57, 12; 2 Tim. 4, 8 vel **እንከሰኬ፡** Prov. 1, 31; Matth. 19, 6) primum orationis locum obtinet. 1) de consecutione causali: *igitur*, *itaque*, *ergo*, (nun, alſo), οὖν Matth. 7, 11. 10, 32. 21, 40. 22, 28. 45; Rom. 11, 1. 11. 22 al. ἄρα, **ታአምር፡እንከሰ፡** Job 38, 21; Matth. 7, 20. 22, 25 (*nimirum*; thesi propositae firmandae exemplum infert, sicut Graeci nonnumquam voce ἄρα utuntur); in sententiis interrogativis: Job 17, 15; **በቀለኑ፡እንከ፡ትትቤቀላኒ፡** Joel 4, 4; **ወአይቴኑ፡እንከ፡አምላከ፡ጽድቅ፡** Mal. 2, 17; **መኑ፡እንከ፡** Jes. 36, 20. 46, 5. 57, 6; **በውስተ፡ርስተ፡መኑ፡እንከ፡አኀድር፡** Sir. 24, 7; Matth. 12, 26. 13, 27. 56. 19, 7. 27, 22; Rom. 2, 21. 3, 1. 27. 4, 1; et cohortativis: **ኅፈሩ፡እንከ፡ቃልየ፡** τοιγαροῦν Sir. 41, 16; Ep. Jer. 14; Hebr. 4, 1; Matth. 6, 31. 9, 38. 10, 16. 24, 42; Rom. 5, 1. a) **እንከሰ፡** (ſo — denn) *igitur*, *jam*, *jam vero*; οὖν, δή, **ግበሩ፡እንከሰ፡ሕገ፡** Esth. 1, 13; 1 Reg. 22, 23; Gen. 16, 2. 17, 18. 18, 21. 29, 19. 21; **ፈንወኒ፡እንከሰ፡** Tob. 10, 7; Ruth 1, 12; 4 Esr. 3, 25; Hen. 16, 4; **ንኅድጋ፡እንከሰ፡** Jer. 28, 9; Jes. 57, 10; **እንከሰ፡እወቅስ፡** 57, 12; et **እንከሰኬ፡** τοιγαροῦν Prov. 1, 31. b) in apodosi sententiarum conditionalium, sive **እንከ፡**, ut **አእመርኩ፡እንከ፡ከመ፡** Dan. 2, 9; Jud. 16, 11; sive **ወ — እንከ፡** Jud. 16, 7. c) **ወ — እንከ፡** (und nun, und ſo) duas enuntiationes ita conjungit, ut posteriorem e priori consequi significet (sicut ו consec. et فَ); **ወያአምር፡እንከ፡ዘሎ፡** Sir. 23, 27; 1 Reg. 17, 46; Ex. 6, 7. 7, 5; **ኢታውጽእ፡ነገረ፡ዘሰማዕከ፡ወተአመን፡እንከ፡ከመ፡ሕሡም፡አልቦ፡ዘይረክበከ፡** Sir. 19, 10; **ወወድቀ፡እንከ፡** Matth. 18, 26; 4 Reg. 11, 20; Hen. 86, 6. 93, 3. 2) de consecutione temporali: *adhuc*, *porro*, *amplius*, *diutius*; passim, ubi temporis praesentis ratio habetur: *nunc*, *jam*, vel ubi temporis futuri: *in reliquum* sive *posterum*; ἔτι Gen. 31, 14; **ኀደገት፡እንከ፡ብሂሎታ፡** ἐκόπασε τοῦ λαλῆσαι πρὸς αὐτὴν ἔτι Ruth 1, 18; **አሐተ፡እንከ፡** ἔτι τὸ ἅπαξ τοῦτο Jud. 16, 18; **በኑ፡ለግሙራ፡አረምም፡እንከ፡** Jes. 42, 14; **እምይእዜ፡እንከ፡** Ex. 5, 7; 1 Reg. 27, 1; 4 Reg. 12, 7; **ወተከልአ፡ሕዝብ፡እንከ፡አብአ፡** Ex. 36, 6; Jer. 3, 1; **ትሬኢ፡እንከ፡ዘየዐቢ፡ኀጢአተ፡** Hez. 8, 6; **እንከ፡ዓዲ፡** Jes. 5, 4; **ወእምዝ፡እንከ፡** καὶ τότε Esth. 2, 13; τὸ λοιπόν Hebr. 10, 13; 2 Tim. 4, 8; **ወይጸርኅ፡እንከ፡** Kuf. p. 15; **አእመርኩ፡እንከሰ፡** 1 Reg. 26, 21; **ይብል፡እበልዕ፡ወእንከሰ፡እፈግዕ፡** καὶ νῦν Sir. 11, 19; 4 Esr. 10, 48. Crebro componuntur a) **ኬ፡ — እንከ፡** *igitur — jam*, *ergo — nunc* vel *in posterum* (alſo — nun), potissimum in exhortationibus, ut Ep. Jer. 22; Jes. 50, 11; Matth. 3, 8. 6, 31. 10, 26. 22, 9. 17; sed etiam aliâs ut Matth. 5, 13; Rom. 3, 31 ant. b) **ኢ፡ — እንከ፡** *non amplius*, *non diutius*, οὐκέτι, μηκέτι, Job 7, 8; Koh. 9, 5; Sir. 11, 23. 24. 13, 4. 27, 16; Ps. 9, 42. 82, 4; Jes. 2, 4. 14, 8. 54, 9. 62, 8; Jer. 3, 16. 22, 10; Hez. 16, 42. 36, 15; Mal. 2, 2; Ex. 5, 10; Jud. 13, 21; 4 Reg. 12, 8; **እንከሰኬ፡ኢኮኑ፡** Matth. 19, 6. 21, 19; Joh. 14, 30; **አልቦ፡ — እንከ፡** Marc. 11, 14; Apoc. 22, 5; **አኮ፡ — እንከ፡ዘ፡** Jes. 60, 19; **ስእኑ፡እንከ፡ኀቢኦቶ፡** Ex. 2, 3. — *Voc. Ae.*: **እንከ፡ዘ፡እንግድየ፡**

እንከሰ፡, **እንክሶ፡**, **እንክስ፡**, **እንከስ፡** n. prgr. 1) sc. ὄνυξ i. e. *onyx marinus*, *unguis odoratus* (שְׁחֵלֶת) Sir. 24, 15 (**እንከስ፡** v. **እንከሶ፡** v. **እንክሶ፡**). 2) Hoc vocabulum Aethiopes in usu receperunt, at aliud odoramenti genus idque vernaculum intelligendum esse interpretantur, sc. *zibetum* (زَبَاد) i. e. *odoratum* felis zibetae *excrementum*, Org. 3) *felis Aethiopica*, *viverra zibeta*, Lud.; Harris II p. 143 et Ꝁnk. p. 50. 51. — *Voc. Ae.*: **እንክሶ፡** (v. **እንክስ፡**)**ዘ፡ጽርኝ፡** v. **ጥርኝ፡**

አኒኩዮን፡, **አኔኩዮን፡**, **እንኩዮን፡** n. prgr. sc. ὀνύχιον, *onychites*, *onyx* gemma Ex. 36, 20; Hez. 28, 13.

እንዘ፡ conj. [compositum ex **እን፡** et **ዘ፡**; (non ex **እንተ፡ዘ፡** Schrader de linguae Ae. indole p. 29), vid. gramm. § 170, 5; in caeteris linguis maxime respondet בְּ] a) *cum*, *dum*, vel pron. rel. vel Part. vel Gerund. (Latinorum), indem: **ወድቀ፡እንዘ፡ይቀውም፡** ἔπεσεν ἑστηκώς 1 Reg. 28, 20; Gen. 3, 8; Zach. 6, 1; **እንዘ፡አልቦ፡ዘያድኅን፡** μὴ ὄντος λυτρουμένου Ps. 7, 2; Matth. 1, 18. 20; **አውሥአኒ፡እንዘ፡ይብል፡** *dicens* vel *dicendo* Hen. 25, 3; **እንዘ፡ይብሉ፡** λέγοντες 2, 2. 13. 17, 20; **እንዘ፡ይትአመኑ፡** ἐξομολογούμενος 3, 6. 6, 7; Jac. 1, 6; 1 Petr. 3, 6, al. sexcenties; **ብፁዕ፡ብእሲ፡እንዘ፡ጠቢብ፡ውእቱ፡ዘሞተ፡** ὃς ἐν σοφίᾳ τελευτήσει Sir. 14, 20; **አብድ፡እንዘ፡ይፈርህ፡** ἔμφοβος 19, 24; **ሶበ፡አንተ፡እንዘ፡ሰብእ፡አንተ፡ትትቀየም፡ሰብአ፡ዘከማከ፡** 28, 3; Gen. 4, 8; Ps. 21, 9. 48, 12; ita creberrime ad subjungendas eas enunciationes, in quibus status vel conditio alcjs describitur: **እንዘ፡አንተ፡ውእቱ፡ሳኦል፡** καὶ σύ al. 1 Reg. 28, 12; **እንዘ፡እግዚ"፡ኀደገከ፡** καὶ Κύριος 28, 16; Gen. 18, 1; Ex. 12, 11; Jud. 8, 11; **እንዘ፡ሀሎኩ፡እነብር፡** Hez. 8, 1; Zach. 2, 3; post verba sentiendi, ut: **ርእዮ፡ለይስሐቅ፡እንዘ፡ይትዌነይ፡** εἶδε τὸν Ἰσαὰκ παίζοντα Gen. 26, 8; **ረከቦሙ፡እንዘ፡ይነውሙ፡** εὑρίσκει αὐτοὺς καθεύδοντας Matth. 26, 40; Hen. 41, 2; Marc. 14, 58 al., et post verba incipiendi et desinendi Hen. 85, 10. 86, 5. 87, 1; **አኀለቀ፡እንዘ፡ይነግር፡** Jer. 50, 1. (Singularis est constructio **ለእመ፡አድኀቦት፡እንዘ፡ምሉእ፡** Ex. 21, 23). b) *cum*, *dum* i. e. *quamdiu*, *dum adhuc*, während: Gen. 29, 26. 34, 25; 1 Reg. 2, 27. 3, 2. 14, 19; 2 Reg. 3, 35; 3 Reg. 1, 22; Zach. 14, 12; **እንዘ፡ትነብብ፡** ἔτι λαλοῦντός σου Jes. 58, 9. 65, 24; Jer. 40, 1; **እንዘ፡ዓዲ፡ሕያዋን፡** Thren. 4, 17; **እንዘ፡ሕያው፡ውእቱ፡** Sir. 30, 5. 28; **እንዘ፡ዓዲ፡እትናገር፡** Asc. Jes. 9, 33; 4 Esr. 9, 12, 42. 10, 44; Rom. 5, 6. c) *quum* i. e. in oratione adversativa *licet*, *quamvis* (da doch, während): Jos. 17, 14; **እንዘ፡ሰብእ፡አንተ፡ወኢኮንከ፡እግዚ"፡** Hez. 28, 2; Ruth 1, 21; **እለ፡እንዘ፡በሙ፡አዕይንተ፡ኢይሬእዩ፡** Jes. 43, 8; Jer. 2, 11; 2 Esr. 15, 18; Kuf. p. 121; 4 Esr. 8, 67; Matth. 7, 11; Joh. 21, 11; 1 Petr. 1, 8. 2, 10; Hebr. 11, 11. 12. d) cum negatione: *cum non*, *quamvis non*, *nec tamen* (ohne daß); **በ፡ዘይስሕት፡እንዘ፡ኢይፈቅድ፡እምልቡ፡** Sir. 19, 16; **እንዘ፡ኢታስተምሕር፡ሰብአ፡ዘከማከ፡እፎ፡ትስእሎ፡ይስረይ፡ለከ፡ኀጢአተከ፡** 28, 4; Prov. 6, 7; 4 Esr. 1, 34; Deus **ኀደረ፡ላዕሌሃ፡** (sc. Maria) **እንዘ፡ኢየዐርቅ፡ህላዌሁ፡** Org.

እንዳ፡ subst., plerumque m. [significatione convenit cum جَلَد, fortasse etiam etymo, quatenus جَلُدَ *durus fuit*, *robustus*, *alacer fuit*, جَمَدَ *concrevit* (**ሐመደ፡**); (جمد) جَلَّدَ *duro animo ac*

... جنك ... , علك ... fuit. كلك terra dura, كَنُودٌ sterilis, avarus, ejusdem familiae esse videntur; de permutatione literarum palatalium et አ vid. etiam አለደ፡ et አበረ፡] 1) *cutis, pellis, tunica;* corporis humani, ut Jer. 38, 2 var.: M. M. f. 43; Sx. Haml. 5 (vid. sub ተገዝሕቀ፡); አነዳ፡ ገጹ፡ Enc. Genb. 3; አነዳ፡ ሥጋሁ፡ Jsp. p. 299; Sx. Tachs. 6; bestiarum: ዘበሒ፡ ይገዝሕቅ፡ አነዳ፡ እምዲበ፡ ሥጋ፡ Chr. ho. 7; አነዳ፡ ላህም፡ ርጡብ፡ Gad. T. H.; መገዝሪዕት፡ በአነዳሁ፡ Num. 6, 19 (an legit ἀνεφθόν?); aliarum rerum, ut granorum frumenti Macc. f. 5 (ubi አንዳ፡ scriptum legitur); pomorum: አነዳ፡ ትፋሕ፡ Jsp. p. 340 (vid. sub ዘሐቀ፡). 2) *pellis, corium:* አልበሶሙ፡ (Adamum et Evam) እግዚ"፡ አነዳ፡ ማእስ፤ ዝውእቱ፡ (hoc significat allegorice) አነዳ፡ ዘመልዕልቱ፡ ሥጋነ፡ ልብሰ፡ ሐዘን፡ ወሕማም፡ Clem. f. 7; ይኩን፡ ልብሰቱ፡ እምአነዳ፡ ማእስ፡ ዘእንስሳ፡ f. 22; ዝቅ፡ ዘአነዳ፡ Sx. Haml. 25. 3) *segmentum corii, lorum:* በሐብለ፡ አነዳ፡ ተአስሩ፡ Sx. Teq. 17; ዘበጦ፡ በአነዳ፡ ላህም፡ F. N. 47; ዘቀሠፈ፡ አሐደ፡ እምአግብርቲሁ፡ በአነዳ፡ አው፡ በበትር፡ ibid.; እንዘ፡ ይቀሥፍዎ፡ በይቡስ፡ አነዳ፡ Enc. Mag. 7. — *Voc. Ae.:* ጠብደን፡ አነዳ፡ ·ብ፡ የላም፡ ደበ ።

እንድቅትዮን፡ vel እንዲቅትዮን፡ n. prgr. sc. *indictio*, vox technica chronologiae (de qua vid. Ideler Handbuch II p. 354 seq.), Comp. eccl.

አንደባሩ፡ vid. sub ደበረ፡

እንዳዒ፡ *nescio* vid. sub የድዐ፡

እንጋ፡ particula opinandi et dubitandi [semel tantum sc. Mich. 6, 6 in uno codice, እንገ፡ scriptam inveni; composita est ex I እን፡ et ጋ፡, quod (sicut ኳ፡ q. v.) e כֹּה vel כָּה emollitum videtur; significatione maxime convenit cum فَ]. Proprie consecutionem significat, sicut እንከ፡, sed levior est vi et emphasi, et ab illa differt sicut ἄρα ab οὖν; usurpatur, ubi quis aliquid e verbis proxime praecedentibus vel e rebus factisve satis notis natura sua sequi opinatur vel cum dubitatione quadam conjicit. 1) Raro extra interrogationem: a) *igitur* (*inde vix dubium est quin*, nun doch wohl): እንጋ፡ በጽሐት፡ ላዕሌክሙ፡ መንግሥት፡ እግዚ"፡ Matth. 12, 28. b) *puto, opinor:* እስመ፡ እሙንቱ፡ኒ፡ እንጋ፡ ሶበ፡ ስሕቱ፡ τάχα Sap. 13, 6. c) *nimirum, utique,* እንጋ፡ ኵሉ፡ የኀሥሡከ፡ *nimirum omnes te quaerunt* (hoc ipse conjicere poteras) Marc. 1, 36. 2) Creberrime in sententiis interrogativis, dubitativis, optativis, sed nonnisi raro primum orationis locum tenet (ut Matth. 17, 26); plerumque uni verbo duobusve postponitur: a) *igitur* (*nonne sequitur?* so denn also? nun wohl(?), ἄρα (ἆρα), ut: ይፈልጠኒኑ፡ እንጋ፡ እግዚ"፡ እምሕዝቡ፡ Jes. 56, 3; በከ-ኑ፡ እንጋ፡ ትዬውሆሙ፡ ለሕዝብ፡ Jer. 4, 10; እደግምኑ፡ እንጋ፡ ርእየ፡ ቤተ፡ መቅደስ፡ Jon. 2, 5; Ps. 57, 11. 72, 13. 138, 10; Matth. 17, 26. 18, 1. 19, 25. 27. 24, 45; Act. 21, 38; etiam Jes. 24, 6 (በእንተ፡ ዝንቱ፡ እንጋ፡ ትውኅጠሙ፡ ምድር፡) et 28, 8 ubi Aethiops ἄρα pro ἀρά legit; nec non aliis in locis, ubi Graecus ἄρα non habet, ut: በምንትኑ፡ እንጋ፡ (v. እንገ፡) እረክቦ፡ ለእግዚ"፡, እረክቦኑ፡ እንጋ፡ በመሥዋዕት፡ Mich. 6, 6; Ps. 30, 28; Matth. 8, 27. b) *putas? an sperare licet?* (wohl? vorausſichtlich?): ወእሬ፡ እንጋ፡ በአድያም፡ ገብሩ፡ πῶς οἴει ἐχρήσαντο; Esth. 9, 12; አሐዩኑ፡ እንጋ፡ እስከ፡ እማንቱ፡ መዋዕል፡ (ubi Vulg. habet: *putas vivo usque* . .) 4 Esr. 2, 60; Job 7, 13. 27, 10; ቦሁ፡ እንጋ፡ ዘይትኀበእ፡ እምኔየ፡ Jer. 39, 27; Luc. 18, 8; Marc. 8, 16; Rom. 3, 8. 11, 12. c) *forte? an? numquid? quaeso, — nam?* (wohl, etwa?): እንዳዒ፡ እንጋ፡ ለእመ፡ ቦኑ፡ (*nescio an forte quis sit?*) Rom. 5, 7; አነሁ፡ እንጋ፡ እግዚኦ፡ μήτι Matth. 26, 22; እስመሁ፡ እንጋ፡ *an forte quia?* Marc. 8, 16; እፎኑ፡ እንጋ፡ Sir. 49, 11; Deut. 28, 67; መኑ፡ እንጋ፡ Sir. 34, 9. 10; ማእዜ፡ ይጸብሕ፡ ሊተ፡ እንጋ፡ Job 7, 4. — *Voc. Ae.:* እንጋ፡ ዘ፡ እስኪ፡ ወይ፡ ይሆንኢ፡ እንኪያኢ፡ ቦኑኢ፡ ይ፡; *aliud:* እንጋ፡ ዘ፡ በ፪ ወይ፡ ይኆን ።

አናጕንስጢስ፡ (etiam አናጉስጢስ፡ Clem. f. 87) n. prgr. sc. ἀναγνώστης *anagnosta, lector* in ecclesia, Const. Ap. 14; Kid. f. 22; F. M. 31, 3; F. N. 8; etiam pro Pl. usurpatur, ut Lit. 175, 1; Kid. f. 8; Clem. f. 87; quamquam ad formandum Pl. et Sing. fem. አናጕንስጢሳዊ፡ usurpatur.

አናጕንስጢሳዊ፡ adj. rel. et subst., ut: አናጕንስጢሳውያን፡ *anagnostae* F. N. 8, 5; et አናጕንስጢሳዊት፡ *lectrix* Const. Ap. 53.

አንጕዕ፡ *medulla* vid. sub ነግዐ፡

እንግድአ፡ *pectus* vid. sub ጕድአ፡

አንጢዲቆማርጦስ፡ et "ማርያጦስ፡ n. prgr. sc. *Antidicomarianitae*, nomen sectae: አንጢ"፡ እለ፡ እሙንቱ፡ ፀረ፡ ማርያም፡ M. M. f. 81.

እንጳጔ፡ (v. እንጳጔ፡ Job 7, 5) et አንጳዓንጔ፡ (Kuf. p. 158) vel እንጳእንጔ፡ (Lud. e Ms. Colb.) subst. *pustulae, ulcera,* qualia in cute hominis *elephantiasi* morbo correpti exoriuntur: ኀለቁ፡ እንዘ፡ ኢሐከከ፡ ጼውበ፡ ወእንጳንጔ፡ Job 7, 5; እኩይ፡ ቍስል፡ ዘውእቱ፡ ይፈልሐ፡ አንጳዓንጔ፡ Kuf. p. 158 cod. A (cfr. Ex. 9, 9. 10). [Forma nominis primaria ejusque etymon haud satis liquet; tamen ad familiam radicum בעבע, ܐܒܥܒܥ, (unde אֲבַעְבֻּעֹת et talm. בועה) et نَفَغَ *pustulas contraxit* potius quam ad عَفِنَ *computruit,* ܥܦܐ *mucuit* referendum videtur]. — *Voc. Ae.:* ዝልጋሴ፡ እንጳጔ፡ ·ብ፡ ቍስለ፡ ሥጋ፡; *aliud:* እንጳንጔ፡ ዘ፡ ቍስለ፡ ሥጋ፡ ዝልጋሴኢ፡ ይ፡

አንጸዋ፡ et አንጼዋ፡ (አንጸዋ፡ Lev. 11, 29 var.), subst., Pl. አናጼት፡ [fortasse rectius ዐንጸዋ፡ scribendum, si quidem cum عَظَا et عِظْيَوطَةٌ componendum est] *mus,* Lev. 11, 29; አንጸዋ፡ Reg. Pach.; ለእመ፡ አማሰነ፡ አንጼዋ፡ ምንተኒ፡ F. N. 36; sacra altaris vasa caute custodiant, ከመ፡ ኢይርከቦሙ፡ አንጸዋ፡ አው፡ ጥንቍር፡ Kedr f. 89; Pl. 1 Reg. 5, 6. 6, 1 seq.; Jes. 66, 17 var. — *Voc. Ae.:* ሐንጸዋ፡ ዘ፡ ሐይጽ፡; *aliud:* አንጸዋ፡ ·ብ፡ አይጽ፡ (vid. Isenb. lex. p. 133).

አንፍ፡ subst. [أَنْفٌ, אַף], Pl. አእናፍ፡, Pl. Pl. አእናፋት፡, *nasus, nares,* a) አንፍ፡ hominis Cant. 7, 5. 9; Jes. 37, 29; 4 Reg. 19, 28; Ps. 113, 14; Hez. 23, 25; ለእመ፡ ዐጸርከ፡ አንፈከ፡ Prov. 24, 68; bestiarum Job 40, 19. 20. 41, 11; Prov.

11, 22. b) Pl. አእናፍ፡ nares sive unius hominis, ut: ሰላም፡ ለአእናፍኪ፡ I Sal. Mar. 10, sive plurium, ut: ይትመተሩ፡ አእናፊሆሙ፡ F. N. 48; F. M. 5, 3; vel Pl. Pl. አእናፋት፡ Num. 11, 20. — *Voc. Ae.*: አንፍ፡ ብ፡ አፍ፡ ንሚ፡ (Isenb.: አፍንጫ፡).

ማእነፍ፡ subst., nonnisi in Pl. መኣንፍት፡ repertum, *tryblium, patella, scutella*, መኣንፍት፡ τρυβλία Ex. 25, 29 (መጺብን፡ C). — *Voc. Ae.*: መኣንፍት፡ ዘ፡ ዐውድ፡ [Quae scholiastae interpretatio me inducit, ut መኣንፍት፡ pro መአፍንት፡ ad אָפַן *circumdedit*, אוֹפָן *rota* referendum conjecerim. Aliud etymon equidem haud video].

ኦኦ፡ *oh, ah, proh* vid. sub ኦ፡ c. 716.

አከ፡ partic. neg. [sine dubio composita e ከ፡ (i. e. כֹּה, כָּה *sic, ita*) et አ፡ (*non*), quod e pleniori quadam forma (ut አን vel አል) extenuatum videtur; aliam conjecturam habet Ewald Lehrb. der hebr. Sprache 1855 p. 692], vi gravior est quam ኢ፡, et ad neganda singula sententiarum verba adhibetur: *non, nequaquam, neutiquam*, praemisso ወ፡ *nec, neque*: a) in sententiis imperfectis: አንተ፡ ወአከ፡ አነ፡ Job 34, 33; ሰበ፡ አከ፡ በእንቲአሁ፡ 42, 8, ወአከ፡ ረኃበ፡ እክል፡ Am. 8, 11; Zach. 4, 6; አከ፡ በበዛ፡ Jes. 45, 13. 48, 1; Jer. 2, 27. 10, 24. 21, 10; Ps. 21, 6. 113, 9; Hen. 1, 2. 15, 2. 30, 1; Matth. 26, 5. b) in sententiis nominalibus: ሰበ፡ አከ፡ እግዚ...፡ ማስሌነ፡ Ps. 123, 1. 2; አከ፡ ሠናይ፡ ይደቅ፡ ጻድቅ፡ በቅድመ፡ ረሲዓን፡ Prov. 25, 26. 27; Job 32, 10; Sir. 10, 23; Hebr. 13, 14; Matth. 14, 16. 19, 10. c) in sententiis integris, ubi vis negationis in unum potissimum nomen cadit, frequentatur አከ፡ — ዘ፡, *non* (est) *qui* vel *quod*, ut: አከ፡ እምድር፡ ዘይወፅእ፡ ጻማ፡ *non* (est *quod*) *e humo nascitur molestia* Job 5, 6; አከ፡ ሰብእ፡ ዘይዘልፈኒ፡ *non* (est) *homo* (*qui*) *me convincit* 21, 4; ርእዩ፡ ከመ፡ አከ፡ ለባሕቲትየ፡ ዘጻመውኩ፡ Sir. 24, 34; አከ፡ ብዙኃን፡ እለ፡ ያአምርዋ፡ 6, 22. 37, 28; Jes. 28, 27. 38, 18; አከ፡ ሊተ፡ ዘሦዕኩ፡ አበግዒኪ፡ 43, 23. 58, 5; Num. 11, 19; Gen. 3, 4. 11. 4, 7. 45, 8; Matth. 4, 4. 7, 21. 9, 24. 16, 11. 19, 11; Marc. 13, 7; Rom. 1, 21. 9, 29. d) አከ፡ — ባሕቲቱ፡ vel አከ፡ ከመ፡ seq. ኒ፡, vel አላ፡ vel ዓዲ፡ vel ወዓዲ፡ vel ዓዲ፡ — ኒ፡ vel ሂ፡ *non tantum — sed etiam*, ut: አከ፡ ሰብእ፡ ባሕቲቱ፡ ዘይትቀነይ፡ ሎቱ፡ አራዊተ፡ ገዳምኒ፡ ወእንስሳ፡ cett. Judith 11, 7; 4 Esr. 1, 21; Matth. 4, 4; Joh. 5, 18 (alia exempla habes sub ባሕቲት፡ c. 497). e) ወእመ፡ አከ፡ vel ወእመ፡ አኮሰ፡ vel ወእማእከ(ሰ)፡ α) *si vero non, sin minus* Jer. 47, 5; Tob. 8, 12; Dan. ap. 1, 24. β) *aut*, et repetitum *aut — aut* vid. sub እመ፡ c. 724. f) አኮኑ፡ vel አከሁ፡ *nonne, annon?* አኮኑ፡ ቦቱ፡ ተወከልኩ፡ Job 6, 13; አኮኑ፡ ኀይሉ፡ ያፈርሀክሙ፡ 13, 11. 1, 10. 22, 2. 5. 31, 15; Sir. 14, 15; አኮኑ፡ በዕፅ፡ ጥዕመ፡ ማይ፡ 38, 5. 47, 4; አኮኑ፡ ዛቲ፡ ባቢሎን፡ Dan. 4, 27; Ruth 3, 2; Jes. 42, 24; Mal. 1, 2; Ps. 107, 12; አኮኑ፡ ሰማርያ፡ Mich. 1, 5; አከሁ፡ አነ፡ ዘአወልድ፡ Jes. 66, 9; Matth. 5, 46. 6, 25. 18, 33; አኮኑ፡ ነዳያን፡ እሙንቱ፡ ἴσως πτωχοί εἰσι Jer. 5, 4. α) In interrogatione iterata, cujus pars prior responsionem negativam, posterior affirmativam postulat, posteriori praemittitur አኮኑ፡ *nonne e contrario?* (nicht vielmehr?) i. e. *immo, immo vero, quin etiam*: Jes. 28, 25. 36, 12; Hez. 34, 2; Jer. 3, 1. 33, 19; ኪያየኑ፡ ያም ዕዑኒ፡ አኮኑ፡ ለርእሶሙ፡ 7, 19; Luc. 17, 8; አኮኑ፡ ፍኖትክሙ፡ ኢኮነ፡ ርቱዐ፡ (nonne i. e.) *immo vero via vestra non est recta* Hez. 18, 29; 4 Esr. 3, 60; quare passim pro ἀλλά ponitur, ut: አኮኑ፡ ኃጢአትክሙ፡ ይቀውም፡ Jes. 59, 2; Rom. 7, 19 rom. β) i. q. καὶ γάρ *etenim* (— ja doch) Rom. 11, 1; 1 Cor. 5, 7. g) rarius (praedicato praemissum) ad negandam enunciationem integram adhibetur: ዘአከ፡ ንፈርሀሙ፡ ለደቂቀ፡ እስራኤል፡ Judith 5, 23; Ps. 105, 23; Hen. 104, 5; ግዕዘሙ፡ ለረሲዓን፡ አከ፡ አጻም፡ Prov. 12, 26. 18, 5. h) emphaseos causa iteratur: አከ፡ አከ፡ በቅብአ፡ ይነስ፡ III Sal. Mar. 2. i) አከ፡ ኢ፡ affirmat: 2 Thess. 3, 9; አከ፡ ኢያእሚረከ፡ οὐκ ἀγνοῶν Sap. 12, 10.

I. **አከለ፡** inus. i. q. אָכַל أَكَلَ *edere*.

እክል፡ subst., plerumque m., Pl. እክላት፡ (quamquam raro), [אֹכֶל, أُكُل] 1) *cibus, esca*, a) hominum, βρώματα Gen. 41, 35. 42, 7. 10; Lev. 11, 34; Deut. 2, 6. 28; Sir. 36, 23; Judith 11, 12; 1 Cor. 10, 3; σῖτα ጕርዔ፡ እክለ፡ ይጥዕም፡ Job 12, 11; Act. 7, 12; ἄρτος, ἄρτοι (*panis*) Gen. 43, 32. 49, 20; Ex. 2, 20; Num. 21, 5; Ruth 1, 6; ብልዒ፡ እክለኪ፡ 2, 14; 2 Reg. 9, 7; 4 Reg. 25, 3; Koh. 9, 11; Job 6, 6. 28, 5; እክል፡ ወማይ፡ Sir. 29, 21; Jes. 3, 1. 33, 16. 55, 10. 58, 7; Jer. 5, 17. 52, 6; Hez. 12, 18. 19; Ps. 40, 10. 103, 16; Tob. 1, 10. 2, 5; Marc. 3, 20. 7, 2. 5; Luc. 14, 1. 15, 17. b) bestiarum, *pabulum*: χορτάσματα Gen. 24, 25. 32. 42, 27. 43, 24; Jud. 19, 19. 2) in specie: *frumentum, fruges, far, proventus* agrorum, σῖτος, አይቴ፡ እክል፡ ወወይን፡ Thren. 2, 12; Gen. 42, 25; Deut. 14, 23. 15, 14; Jos. 5, 11. 12; Jes. 25, 10; Jer. 38, 12; Act. 7, 12; γεννήματα Gen. 41, 34; Lev. 26, 4; Deut. 14, 22. 26, 10. 28, 4. 32, 13; እክለ፡ ማእረር፡ Jes. 29, 1; Luc. 12, 18; ἐκφόρια Deut. 28, 33; ኅጣአ፡ እክል፡ *inopia frugum* vel *caritas annonae* Lev. 26, 26; ኅጢአ፡ እክል፡ Org. 1; እአሪ፡ እክለ፡ συνάξω ἐν τοῖς στάχυσι Ruth 2, 2; እክላት፡ *frumenta* Abush. 47; passim pro frugum specie, ut κριθή (*hordeum*) Apoc. 6, 6 rom.; እክለ፡ ስገም፡ Ruth 3, 15; ዐውደ፡ እክል፡ ἅλων τῶν κριθῶν Ruth 3, 2; πυρός (*triticum*): ሀሎ፡ ውስተ፡ ዐውደ፡ እክል፡ 1 Par. 21, 20. a) ዐውደ፡ እክል፡ ἅλων *area* Num. 18, 27; Hos. 9, 1 al. (vid. ዐውድ፡). b) ቀዳሚ፡ እክል፡ πρωτογεννήματα, *primitiae* Ex. 23, 16. 34, 26; Lev. 2, 14.

II. **አከለ፡** I, 1 [proprie: *capacem esse, capere, continere, complecti*, vid. እክል፡ et ማእከል፡; vicina sunt כּוּל כִּלְכֵּל *cepit, continuit* (de vase), كال *mensus est*, كَيْل, ከለየ፡ መከሊት፡, nec non ከሀለ፡; amh. አከለ፡ significat: *to amount to, to be equal, alike*] Subj. ይእክል፡ v. ይእክል፡ (Num. 11, 22), 1) complecti i. e. *efficere* vel *explere summam* (de numerabilibus; betragen, sich belaufen auf): እለ፡ ይውኅዱ፡ የአክሉ፡ እልፈ፡ ὁ ὀλιγοστὸς ἔσται εἰς χιλιάδας Jes. 60, 22; ወየአክሉ፡ ገነውቱ፡ ለቤል፡ ፸ καὶ ἦσαν ἱερεῖς τοῦ Βὴλ ἑβδομήκοντα Dan. ap. 13, 10; vel *pervenisse ad* (de tempore): እንዘ፡ አክለት፡ ፫ አውራኀ፡ Kuf. 41. a) crebro: *esse circiter, fere, plus minus*, c. c. Acc. vel Nom. rei numeratae, ወኵሉ፡ ሕዝብ፡ የአክሉ፡ ፲፻ብእሲ፡ v. ብእሲ፡ πᾶς ὁ λαὸς ἦν ὡς δέκα χιλιάδες ἀνδρῶν 1 Reg. 14, 22; Ex. 39, 3. 7; Jos. 7, 4. 21; Jud. 9, 49. 20, 31; Luc. 3, 23; Joh. 6, 10; Act. 1, 15. b) etiam impersonaliter አክለ፡ vel የአክል፡ (es beträgt) i. q. *circiter, fere, ferme, circa*, ut: ወነበሩ፡ ህየ፡ የአክል፡ ዐሠርተ፡ ዓመተ፡

Ruth 1, 4; 1 Reg. 7, 2; Jud. 3, 29. 2) capacem esse i. e. (hinreichen) *sufficere, satis esse*, c. c. ለ፡ rei (*ad*), ut: ኢየአክል፡ኵሉ፡መሥዋዕት፡ለመዐዛ፡ሠናይ፡ Judith 16, 16; ኢየአክል፡ሊባኖስ፡ለአንድዶ፡ Jes. 40, 16; c. Acc. pers. (*alicui*): 4 Esr. 12, 50; ኢአከሎሙ፡ስሕተት፡ Sap. 14, 22; ዘየአክሎሙ፡ τὰ ἱκανὰ αὐτοῖς Obad. 5; ዘየአክለኒ፡ τὰ αὐτάρκη Prov. 24, 31; Deut. 3, 26; Hebr. 13, 5; 2 Cor. 12, 9; Matth. 6, 34; 1 Petr. 4, 3; seq. ዘ፡ *quod* (daß): Gen. 30, 15. 33, 15; Hez. 34, 18; Jsp. p. 334. a) አከለኒ፡ *satis habeo, contentus sum:* Sir. 11, 23. 24; ዘኀዳጥ፡የአክሎ፡ *qui paucis contentus est* Sir. 34, 19; አከሎሙ፡ወተርፎሙ፡ Ex. 36, 7; Phil. 4, 18; 1 Tim. 6, 8; ከመ፡ይእክሎሙ፡ Num. 11, 22. b) ubi de spatio dicitur, *sufficere* i. e. *capere:* ዘሰማይ፡ኢየአክሎ፡ (ἀρκέσουσι, יְכַלְכְּלוּךָ) 3 Reg. 8, 27; Gen. 13, 6. c) *suppeditare*, c. Acc. prs.: እለ፡የአክሎሙ፡ኀይሎሙ፡ Sir. 44, 6 (κεχορηγημένοι ἰσχύϊ). d) *parem, idoneum esse, suppetere:* እስመ፡ውእቱ፡ (sc. regis imperium) ይበቍዕ፡ወየአክል፡ለኵሉ፡ F. M. 19, 2; እምኢአከልኩ፡እጹር፡ *indignus essem qui portarem*, Lud. comm. hist. p. 497, n. 16. 3) *satis habere* vel *valere* opibus, pecunia: እመ፡ኢየአክል፡ለሤጠ፡በግዕ፡ Lev. 5, 7; እመ፡ኢተአክል፡ለበግዕ፡ 12, 8; ዘየአክል፡ውስተ፡እዴሁ፡ Sir. 29, 1 (nisi in his tribus locis II, 1 legere malueris). — *Voc. Ae.:* የአክል፡ዘ፡የበቃ ።

አእከለ፡ II, 1 *satis habere:* አእከልኩ፡ Sir. 11, 19; ከመ፡አእኪልየ፡ (v. ጸጊብየ፡) ኢይኩን፡ሐሳዌ፡ Prov. 24, 32; 2 Cor. 11, 9; c. ለ፡ prs. (für einen): ያአክል፡ለኵሉ፡ዘጸውዐ፡ Rom. 10, 12; c. ለ፡ rei: አእከለ፡ለቤዛወቱ፡ Lev. 25, 26; seq. Inf. (Acc.) inservit significando adverbio *satis*, ut: ሶበ፡አእከለ፡ተምህሮ፡መዝሙረ፡ዳዊት፡ *postquam satis didicit*, Gad. Kar., vel በ፡ c. Inf., ut: ወአእከሉ፡በርእይ፡ *satis viderunt* Sap. 13, 7.

ተአከለ፡ (si non ተአክለ፡) III, 1 *contentum esse re, satis habere* (sich genügen lassen, sich begnügen): ኀዳግን፡ብዕለ፡ቃላቲሆሙ፡ለአበው፡ተአኪለነ፡ hom. Sev. in Cyr. f. 105; c. በ፡ rei: መፍትው፡ሰ፡ተአኪለነ፡በእለ፡ቀደሙነ፡መምህራነ፡ትምህርት፡ወዘቅዱሳን፡ማየ፡ተረዊየነ፡ናክብር፡በአርምሞ፡ ἔδει μὲν ἀρκεῖσθαι ταῖς τῶν προλαβόντων διδασκάλων μυσταγωγίαις τιμῆσαι al., hom. Cyr. f. 107.

ተኣከለ፡ III, 3 *se idoneum* vel *parem praebere alicui* i. e. *aemulari* alicui, *certare* inter sese: ኢትትአከል፡እንዘ፡ነዳይ፡አንተ፡ምስለ፡ባዕል፡ μὴ παρεκτείνου πλουσίῳ Prov. 23, 4.

አስተአከለ፡ IV, 1 *suppeditare, sufficere:* በአስተአክሎ፡ *in* vel *cum sufficientia* Deut. 8, 9.

እኩል፡ part. *sufficiens:* እንዘ፡ጥቀ፡እኩል፡ዕድሜ፡መዋዕል፡ለበጺሕ፡ Epist. Synod. ad Joann. Ant. in Cyr. f. 113.

አካሊ፡ n. ag. *sufficiens, idoneus:* ለእመ፡ኮኑ፡ሰማዕታቲሁ፡ኢአካልያነ፡ይትኀሠሥዎ፡ከመ፡ይወስክ፡ለአጠይቆ፡ F. N. 43, 7.

አካል፡ subst., m. et f., Pl. አካላት፡ 1) id cui ambitus et capacitas vel concretio convenit i. e. *corpus, statura:* አሕማር፡ዘመጠንዝ፡አካሎን፡ τὰ πλοῖα τηλικαῦτα ὄντα Jac. 3, 4; ንህብ፡እንዘ፡በአካል፡ነአስ፡ Deg.; Christus infans ልህቀ፡በአምጣን፡ወበአካል፡ hom. Epiph. Cypr. in Cyr. f. 117; ሶበ፡ርእየ፡መኰንን፡ናእሰ፡አካሉ፡ Sx. Teq. 25; in specie *justa statura* vel *magnitudo* hominis adulti: Act. 27, 28 rom.; እስከ፡ይበጽሕ፡ወሬዛ፡ለመጠነ፡አካል፡ F. N. 24, 2; ለእመ፡ኢበጽሐ፡አካለ፡ፍጻሜሁ፡ et ፍጻሜ፡መጠነ፡አካል፡ ibid. 2) *substantia, hypostasis, persona*, de rebus etiam: *natura;* ὑπόστασις Ps. 38, 7. 138, 14; de personis Trinitatis earumve hypostasi: በከመ፡አብ፡ህልው፡በአካሉ፡ወወልድኒ፡ከማሁ፡ ὥσπερ ὁ πατὴρ ἐνυπόστατος οὕτω καὶ ὁ υἱός Chr. ho. 2; ፪ገጽ፡በበአካሎሙ፡ δύο πρόσωπα διῃρημένα κατὰ τὴν ὑπόστασιν Chr. ho. 3; ዘኢየአምን፡ከመ፡ውእቱ፡(ዘተሰቅለ፡)፩አካል፡እም፫አካላት፡ H. A.; አካላቲሁ፡(እግዚ"፡)ዘውእቶሙ፡አብ፡ወወልድ፡ወመንፈስ፡ቅዱስ፡ F. M. 22, 5. 27, 7; እግዚ"፡ዘይሤላስ፡በአካላት፡ Cat. Bibl. Bodl. Ox. p. 16; de hominibus: ሶበ፡ርእየ፡አካሎሙ፡ (als er sie persönlich kennen lernte) Jsp. p. 310; de arboribus: ዕፀው፡ዘይፈሪ፡ዕሩየነ፡ፍሬሁ፡ይሁብ፤ አክሁ፡በበአካሉ፡ይፈሪ፡ Kid. f. 38.

ማእከል፡ subst. (id quod continetur re i. e.) *medium, media pars, medius locus:* እስመ፡ይነሥእዎ፡እማእከል፡ *nam tollunt eum de medio* Jes. 57, 2; 2 Thess. 2, 7 Platt; እሙንቱ፡ከመ፡ሠርዌ፡ይውዕዩ፡በማእከል፡ Ep. Jer. 54; Lev. 11, 3. 7; Gen. 15, 10; ያንቀዕክ፡እማእከልክ፡ Dan. ap. 1, 55; Hez. 28, 18; መተሮ፡ማእከሎ፡ኀበ፡ለምለሙ፡ Hez. 17, 4; ውስተ፡ማእከለ፡ሰማይ፡ ἐν μεσουρανήματι Apoc. 19, 17; በማእከል፡ Rom. 5, 20. a) In Genitivo: *medius*, ut: አዕማድ፡እለ፡ማእከል፡ *columnae* (medii i. e.) *mediae* Jud. 16, 29; መክፈልት፡ሀገር፡ዘማእከል፡ Hez. 48, 22; አረፍት፡ማእከል፡ Eph. 2, 14; idem est ዘበማእከል፡ *qui in medio* i. e. *medius* Hen. 74, 5. b) In Acc. ማእከለ፡ *in medio* vel *medium*, Asc. Jes. 7, 14. 19. 24. 29; Marc. 3, 3; Apoc. 3, 16 rom. c) In specie α) de tempore: ማእከለ፡መዋዕል፡ μεσότης χρόνων Sap. 7, 18; β) *centrum:* ዝንቱ፡መካን፡ማእከለ፡ምድር፡ውእቱ፡ Clem. f. 28; ያንብርዎ፡ለሥጋየ፡ውስተ፡ማእከለ፡ምድር፡ f. 10. 27. γ) *truncus* corporis (abscisis capite manibus pedibus) 1 Reg. 5, 4. δ) ማእከለ፡አፍላግ፡ *regio media* inter fluvios i. e. *Mesopotamia* Gen. 24, 10. 27, 43. 28, 2. 5. — Acc. ማእከለ፡ frequentatur pro praepositione.

ማእከለ፡ praep. cui pron. I et II pers. crebrius per *ê*, pron. III p. crebro sine *ê* affigi solet, (gramm. § 167. 3): 1) ማእከለ፡ a) *in media (re)*, vel post verba motus *in mediam (rem)*: ሐነጽኩ፡ማኅፈደ፡ማእከሎ፡ Jes. 5, 2; ሶቤሃ፡ይሠርቅ፡ማእከለ፡ጽልመት፡ብርሃንከ፡ 58, 10; Gen. 2, 9. 3, 3. 37, 7; ማእከላ፡ Hez. 14, 14. 16. 21, 20; ማእከሌኪ፡ Zach. 2, 11. 8, 3; Matth. 14, 24; Luc. 17, 11. 22, 55; ማእከለ፡ሌሊት፡ Matth. 25, 6; post verba motus Ex. 14, 23; 1 Reg. 9, 14; ወወረውዋ፡ማእከለ፡መስፈርት፡ Zach. 5, 8. b) ubi refertur ad plures: *inter*, Gen. 23, 10; Ps. 54, 17; እንዘ፡የሐውሩ፡ማእከለ፡፪አድባር፡ Zach. 6, 1; ይሰርር፡ማእከለ፡ሰማይ፡ወምድር፡ Apoc. 8, 13; መሐላ፡እግዚ"፡ተርፈ፡ማእከሎሙ፡ Ex. 22, 10; እዘርዎሙ፡ማእከለ፡አሕዛብ፡ Kuf. 1; Hen. 39, 5; Matth. 10, 16. 13, 25. 18, 2. 20; Joh. 1, 26. 20, 19; 1 Thess. 2, 7; ኢይትናገር፡ነገረ፡ኀፍረት፡ኢማእከለ፡ሥዩማን፡ወኢማእከለ፡ሕዝባውያን፡ F. N. 9. α) iteratur, ut: ፈለጠ፡እግዚ"፡ማእከለ፡ብርሃን፡ወማእከለ፡ጽልመት፡ Gen. 1, 4. 16, 14. 26, 28. 30, 36; Ex. 14, 20; Lev. 10, 10. 26, 46; Num. 30, 17; Deut. 17, 8; Jes. 59, 2; Hen. 41, 8. β) ማእከለ፡ — ለ፡ id., ut: ማእከለ፡ሐሪስ፡ወለዐጺድ፡ Kuf. p. 107. 2) Componitur cum aliis praepositionibus: a) በማእከለ፡ α) *in media (re)*: በማእከሌኪ፡ ἐν σεαυτῇ Job 38, 11; Jes. 12, 6; Zach. 2, 5; Hez. 2, 10; Sir. 24, 1; በማእከለ፡ሌሊት፡ Lev. 23, 5. β) *inter:* 1 Reg. 10, 10. 16, 13; Ps. 21, 15. 23. 103, 13; Matth. 14, 6.

b) ውስተ፡ማእከለ፡ *in media (re)* vel *in mediam (rem)*, Apoc. 22, 2; Num. 19, 6. c) እንተ፡ማእከለ፡ *per mediam (rem)*: Gen. 15, 17; Ps. 135, 14; Jer. 41, 18; Sap. 10, 18; Judith 11, 19. d) እምነ፡ማእከለ፡ vel እማእከለ፡ *e media (re), e medio*: ፃኡ፡እምነ፡ማእከላ፡ Jes. 52, 11; Gen. 48, 12; Ex. 7, 5. 25, 22; Num. 8, 14. 27, 4; Deut. 4, 15; 4 Reg. 11, 2; እማእከሌሆሙ፡ Jsp. p. 322.

ማእከላዊ፡ et **ማእከላይ፡** adj. rel. 1) *medius* a) de spatio; Hez. 42, 5; 3 Reg. 6, 10; 4 Reg. 20, 4; 4 Esr. 11, 5. 33; Hen. 18, 8; ማእከላይት፡ 76, 6; ማእከላይ፡ማኅደር፡ (arcae Noae) Clem. f. 23; ፍኖት፡ማእከላይ፡ *media via* i. e. *mediocritas* Chr. ho. 2. b) de tempore et aetate: ወልዱ፡ማእከላዊ፡ (opp. natu maximus et minimus) F. M. 11, 2; quem episcopum constituant, ኢይኩን፡ልሂቀ፤ዘማእከላይ፡ዓመት፡፡ Kid. f. 6; Did. ed. Platt p. 16; አበው፡ቀደምት፡ወአበው፡ማእከላውያን፡ወአበው፡ደኃራውያን፡ Fid. Jac. Bar. c) de gradu: *mediocris*, Phlx. 4; እግዚ"፡ይቤለከ፡ከመ፡ትጸመድ፡ወትትጋደል፡በገድል፡ማእከላይ፡ከመ፡ኢይድኩም፡ሥጋከ፡ Sx. Genb. 18; *medium tenens* inter frigidum et calidum i. e. *tepidus* Apoc. 3, 16 Platt. 2) *mediator, intercessor*, ut: Christus ማእከላይሁ፡ለእግዚ"፡ወለሰብእ፡ μεσίτης θεοῦ καὶ ἀνθρώπων, Cyr. ad Th. f. 12 et 23.

ማእከልና፡ subst. *medietas* (gradus): ለእመ፡ሞተ፡ፍጹም፡በእርግናሁ፡ወማእከላዊ፡በማእከልናሁ፡ወወጣኒ፡በውርዝውናሁ፡ Phlx. 4.

አማእከለ፡ II quadrl. (denom.), *medium locum tenere, in medio esse*, 2 Thess. 2, 7 rom.

ሀይከል፡ *templum* (quod ejusdem radicis est; proprie: *aedes amplae, capaces*) vid. sub ሀ፡ c. 15.

አክሊሮስ፡ n. prgr. κλῆρος, κληρικός, *clericus*, ut videtur: ለእመ፡ሰረቀ፡አክሊሮስ፡ዘውእቱ፡ቀይሰ፡ገበዝ፡ንዋያተ፡ምሥዋዕ፡ F. M. 17, 6 (e Canon. Basilii).

አክርስምንቶን፡ (Lud. comm. hist. p. 209 n. 8) et **አርክርሲምቶን፡** (Voc. Ae.), n. prgr. corruptum gemmae χρυσόλιθος, *chrysolithus*, aliâs ክርሲሞቶን፡ (Hez. 28, 13) q. v.

አክሪግልዮን፡ n. prgr. sc. χοιρογρύλλιος *chocrogryllius* i. e. *mus jaculus* (aliâs ኪሮግርሊዮስ፡ vel "ዮን፡ q. v.): ግሔያት፡ወቅራዲናት፤አግሪግልዮን፡ወባዕዳን፡አራዊት፡እለ፡ያፈቅሩ፡በሊዐ፡አሕማላት፡ G. T. II.

አክራጦን፡ n. prgr. sc. ἄκρατον i. e. *merum* (sc. vinum): አክራጦን፡ዘአልቦ፡ቱስሕት፡ hom. Epiph. Cypr. in Cyr. f. 117; Org. — *Voc. Ae.*: አክራጦን፡ዘ፡ዘቢብ፡ (!).

አክሲማሮስ፡ n. prgr. sc. ἑξαήμερον, i. e. Basilii homiliae IX in Hexaëmeron, Abush. 14.

አኰተ፡ rad. inus., neque in aliis linguis obvia; quod in gramm. p. 42 proposui etymon, reprobandum est.

አእኰተ፡ II, 1 1) *laudibus celebrare, laudare, praedicare, honorem reddere* alicui, c. Acc. pers.; homines, ut: አእኰትዎ፡ጥቀ፡ ἐπῄνεσαν Judith 6, 20; ብእሲት፡እንተ፡ኢታእኵቶ፡ለምታ፡ μακαριεῖ Sir. 25, 23. 10, 29 (δοξάζειν); 1 Petr. 2, 14; Deum: አእኵቶ፡ለእግዚ"፡ δόξασον Sir. 32, 10; ሚመጠነ፡ንክል፡አእኵቶቶ፡ 43, 28. 30; Jos. 7, 19; Marc. 2, 12; አእኵተከ፡ εὐλογῶ σε Jes. 12, 1; αἰνέσατε αὐτῷ Jer. 20, 13; ᾔνεσαν Dan. ap. 1, 63; ὑμνεῖν Dan. 3, 23; 2 Esr. 10, 11; ὑψοῦν Ps. 29, 1. 2) in specie pro beneficiis acceptis: *gratias agere (benedicere)*, 1 Tim. 4, 3. 4; 1 Thess. 5, 18; Kuf. 23; Hen. 41, 7. 47, 2. 69, 24; c. Acc. pers., *alicui*, ut Deo: አእኵቶ፡ለፈጣሪከ፡ εὐλόγησον Sir. 35, 13; Tob. 12, 6; Dan. 2, 19; εὐχαριστεῖν Judith 8, 25; Matth. 26, 27; Rom. 1, 21; 1 Tim. 4, 3. 4; Phil. 1, 3; 1 Thess. 2, 13; 4 Esr. 8, 69. 9, 45; ጸሊዮ፡ወአእኰቶ፡እግዚአብሔርሃ፡ Sx. Nah. 14; አእኰቶ፡ Marc. 8, 6; Lit. 164, 2; hominibus: Luc. 17, 16; Rom. 16, 4; አእኵቶ፡ለዘጸገወከ፡ Fal. f. 57; ፈቀደ፡ፌስጦስ፡ያእኵትዎ፡አይሁድ፡ Act. 25, 9; c. በእንተ፡ rei Rom. 1, 8; Eph. 5, 20; seq. ዘ፡ *quod* Luc. 18, 11; *gratulari* 1 Reg. 25, 14. — *Voc. Ae.*: አእኰተ፡ዘ፡አመሰገነ፡ (a ገነ፡).

ተአኵተ፡ III, 1 *laudibus celebrari, laudari, praedicari, in honore esse* vel *haberi, benedici, gratiam capere* vel *consequi*, Ps. 112, 3; ይትአኰት፡በአናቅጽ፡ምታ፡ Prov. 29, 48; 4 Esr. 8, 59; c. በኀበ፡ prs.: ትትአኰቲ፡በኀቤሁ፡ Judith 12, 13; Rom. 2, 29; 4 Esr. 8, 58; ይትአኰት፡በኀበ፡መኳንንት፡ θαυμασθήσεται Sir. 38, 3; vel c. እምኀበ፡ Matth. 6, 2; እምኀበ፡መላእክት፡ተአኵተ፤እምኀበ፡ሰብእ፡ተወደሰ፡ Lit. Chr.; vel c. እምነ፡, ut: Christus እመላእክት፡ተአኵተ፡ Kid. f. 13; ብእሲ፡ኄር፡ብዙኀ፡ይትአኰት፡ εὐλογηθήσεται Prov. 28, 20; 4 Esr. 7, 29.

እኩት፡ (vel **እኵት፡**) part. *gratiarum actione celebratus, laudatus*: እኩት፡እግዚ"፡ χάρις τῷ θεῷ Rom. 6, 17. 7, 25; 2 Cor. 2, 14; 1 Cor. 10, 13 (πιστός?); αἰνετὸς Or. Az. (Dan. 3 ap.) 2; ክቡር፡ወእኩት፡ Kuf. 35; እኩትኒ፡አንተ፤ቡሩክኒ፡አንተ፤ልዑልኒ፡አንተ፡በመልዕልተ፡ሰማያት፡ Mavâs. n. 24.

አእኳቲ፡ (etiam **አኳቲ፡**) n. ag. *gratus, qui gratiam referre, honorem* vel *laudem reddere solet*: Tab. Tab. 90. 93; Daniel ክነ፡ብእሴ፡ትሑተ፡ወአእኳቴ፡እግዚ"፡ Chr. Ta. 26; Phlx. 190. 240.

አኰቴት፡ subst., m. et f., 1) *laudatio, laus, gloria*: ያመጽኡ፡አኰቴተ፡ለቤተ፡እግዚ"፡ αἴνεσιν Jer. 17, 26; ከመ፡ተሀቡ፡አኰቴተ፡ለስምየ፡ δόξαν Mal. 2, 2; ወሀቡ፡ለእግዚ"፡አኰቴተ፡ወስብሐ፡ Kuf. 25; Ps. 47, 1. 65, 1. 144, 3; Phil. 1, 11; δόξα Sap. 8, 10; ኢይደመሰስ፡አኰቴትኪ፡እምልበ፡እጓለ፡እመሕያው፡እንዘ፡ይዜከሩ፡ Judith 13, 19; κλέος 1 Petr. 2, 20. 2) *gratiarum actio, gratiae, gratia*: Hen. 41, 7. 69, 24; Apoc. 7, 12; ወአኰቴተ፡አልብከ፡ *neque gratiam reportabis* (und du hast keinen Dank) Sir. 29, 25; በእንተ፡አኰቴቱ፡ለመርዶክዮስ፡ ὑπὲρ τῆς εὐνοίας M., Esth. 2, 23. 6, 4; አኮ፡ሊተ፡አኰቴት፡ οὐ τῇ ἐμαυτοῦ χάριτι Tob. 12, 18; እንበለ፡አኰቴት፡ይኩውን፡ቅኔነ፡ Judith 8, 23; መበለታት፡ይንሥአ፡ዘተጸገዋ፡በአኰቴት፡ Did. 20; እለ፡አልቦሙ፡አኰቴት፡ ἀχάριστοι *ingrati* 2 Tim. 3, 2; ሕጸተ፡አኰቴት፡ *animus ingratus* (at in LXX: ἀπιστία) Sap. 14, 25; አብእ፡ለእግዚ"፡በከመ፡አኰቴቱ፡ κατὰ τὴν δόσιν αὐτοῦ Sir. 32, 12; ይብል፡ካህን፡ጸሎተ፡አኰቴት፡ *dicet orationem gratiarum actionis* Lit. 159, 3. a) መሥዋዕተ፡አኰቴት፡ vel (መሥዋዕት፡) በእንተ፡አኰቴት፡ *sacrificium eucharisticum* (זֶבַח תּוֹדָה) Lev. 7, 12. b) *eucharistia*: እምድኅረ፡ተመጠወ፡አኰቴተ፡ Kid. f. 10. c) አኰቴተ፡ቍርባን፡ *oratio eucharistica* vel *liturgica*, (*anaphora*), ut: አኰቴተ፡ቍርባን፡ዘቅዱስ፡ዮሐንስ፡አፈ፡ወርቅ፡ Lit. Chr., al

እኰቴ፡ (Lud. Comm. hist. p. 45 n. 52) et አኮቴ፡ (ut: አከቴ፡ለመንፈስ፡ቅዱስ፡ M. M. f. 11) subst. *gratiarum actio*.

ማእኰት፡ et ማእከት፡ subst. 1) *donum gloriae* vel *glorificationis:* ሀበ፡ (sc. da mortuo) እግዚኦ፡ማእኰት፡መንፈስ፡ቅዱስ፡በዕበየ፡ሣህልከ፡ወምሕረትከ፡ Genz. f. 26 (paulo infra: ክድኖ፡-ለነፍሱ፡-በልብሰ፡ምሕረትከ፡ከመ፡ትትአኰት፡ወትትሰብሕ፡በኀበ፡ሰብእ፡ወመላእክት፡). 2) *potestas beneficii loco et gratiae oblata* (Vergünstigung): ውብየ፡ማእኰት፡እምኀበ፡ዘፈጠረኒ፡ከመ፡እለ፡አስሐትክዎሙ፡ይትወደዩ፡ምስሌየ፡ውስተ፡እሳት፡ ait Satanas, Macc. f. 22. — *Voc. Ac.* ad Macc.: ማእኰት፡ዘ፡ማጉታ፡ (de qua voce vid. Lud. lex. amh. c. 15). 3) *praestantissimum* (id. fere quod נֵזֶר): ነገሥት፡ወመኳንንት፡እለ፡ይበልዑ፡ማእከተ፡ Clem. f. 160; Vis. Bar.; መኳንንቲሆሙ፡በላዕያነ፡ማእኰት፡ Macc. f. 9.

አኮት፡ vel ዐኮት፡ subst. *muscae* vel *tabani* species, *scinipthes, muscae caninae*, σκνίψ Sap. 19, 10; κυνόμυια Ps. 77, 50. 104, 29. — Secundum Lud. significat *locustae parvae* genus, quod vulgo ደቂቀ፡አንበጣ፡ vocatur. — *Voc. Ac.*: አከት፡ዘ፡ቈንጣጭ፡ዘምብ፡; *aliud:* አኮት፡ጽንጽንያ፡ብ፡የውሻ፡ንብ፡; *aliud:* አኮት፡አናዞዕ፡ዘ፡ፈንጣ ።

አከወ፡, unde ታእክ፡ vel ታዕክ፡ vid. sub ዐከወ፡

አከየ፡, rarius አክየ፡ (Lev. 13, 8 C; 4 Esr. 8, 35) I, 1 [praeter كَيْكَا et مُكُوكِى *in quo nihil boni, nequam* conferendum videtur كَىٰ *verbis dolore afficit* הָכָה *increpavit, reprehendit*] Subj. ይእክይ፡ (Kuf. p. 86), *malum* vel *pravum esse*, et comparative *pejorem* vel *deteriorem esse* vel *fieri*, c. c. እምነ፡ vel Acc. ejus quo quis pejor est, etiam c. Acc. ejus, cui quid malum est; a) physice (*noxium* vel *perniciosum esse* vel *fieri*, übel, schlimm sein): አከየት፡ይእቲ፡ሕብር፡ *in pejus mutata est* Lev. 13, 8; አልቦ፡ርእስ፡ዘየአኪ፡እምርእሰ፡አርዌ፡ምድር፡ Sir. 25, 15; እምነተሉ፡ቍስል፡የአኪ፡ቍስለ፡ልብ፡ 25, 13; ምንት፡የአኪ፡እምነ፡ዐይን፡እኩል፡እመሕያው፡ 34, 13; 4 Esr. 8, 35; Matth. 27, 64; Joh. 5, 14; ሐይወ፡የአክየ፡እምነ፡መዊት፡ Sir. 22, 11; *vilem, viliorem esse*: ዘየአክየ፡ ἀνάξιος αὐτοῦ Sir. 25, 8. b) ethice: ፈድፋደ፡አከዩ፡ *pejores facti sunt* Herm. p. 93; 1 Tim. 5, 8; 2 Petr. 2, 20; Kuf. p. 86; እምነተሉ፡እኪት፡ትአኪ፡እኪት፡ብእሲት፡ Sir. 25, 13; Matth. 12, 45; እለ፡የአክይዎ፡ Luc. 11, 26.

አአከየ፡ II, 1 1) *male agere, improbe agere:* ያአኪ፡ κακοποιεῖ Prov. 11, 15; Jer. 10, 5; Kuf. p. 20. 2) *malum reddere, depravare*, ut animum alius: Satanas አአከየ፡ልበ፡አይሁድ፡ላዕለ፡ክርስቶስ፡ Org. 2; vel animum sive mores suos, ut: አአከዩ፡ልበሙ፡ Sir. 16, 10; Kuf. p. 54 annot. 2; Dan. 11, 27; አአከዩ፡ግዕዘ፡ (ob rhythmum finalem pro ግዕዘሙ፡) Enc. Haml. 24; vel actionem sive facinora sua: ኢያአኪ፡ግብረ፡ Kuf. p. 93; አብዝኁ፡አአክዮ፡ምግባሪሆሙ፡ p. 127. In specie: a) *affligere:* ያአክያ፡ለልብከ፡ κακώσει καρδίαν σου Koh. 7, 22. b) *aegrum reddere:* ያአኪ፡ዐይኖ፡ላዕሌሁ፡እኁሁ፡ Deut. 15, 9. 3) *male facere* alicui, *male habere* alqm, c. ላዕለ፡ prs., Herm. p. 97; c. ዲበ፡ prs.: ለአአክዮ፡ዲቤሁ፡ Kuf. p. 52; c. Acc. prs.: ለአአክዮቱ፡ Koh. 8, 9.

አስተአከየ፡ IV, 1 1) *male habere* alqm: vae illis, qui ያሐምምዎ፡ወያስተአክዩ፡አብያተ፡ክርስቲያናት፡ Lud. e Vit. Theoph. 2) *male agere*, Kuf. p. 95. 3) *sibi malum censere* i. e. *ut malum reprobare* alqd, Lud. e Syn. (vide sub አሠነየ፡ n. 2, d), nisi hoc exemplum ad IV, 3 referre maluoris.

አስተአከየ፡ IV, 3 (quamquam fere ubique አስተአክየ፡ scriptum est; at Subj. non ያስታእኪ፡ sed ያስተአኪ፡ formatur), pro malo i. e. vili habere, sive *vilipendere, contemnere, dehonestare, dedecorare*, c. Acc., μυκτηρίζειν vel φαυλίζειν Jes. 37, 22; ያስተአኪ፡ተግሣጸ፡አቡ፡ Prov. 15, 5; ἀτιμάζειν Deut. 27, 16; Sir. 3, 13; ኢታስተአክዮ፡ለሰብእ፡በርሥኡ፡ 8, 6. 10, 13; ἐξουθενεῖν Luc. 23, 11; καταφρονεῖν Hab. 1, 13; Prov. 23, 22; Herm. p. 35; ከመ፡ያስተአክዩኪ፡ሰብእ፡ Jer. 29, 16; Inf. verb. አስተአክዮሙ፡ καταφρονήσαντες Sap. 14, 30; βδελύσσειν ኢታስተአክዮ፡ለሰብእ፡እንበይነ፡ሕሡሙ፡ Sir. 11, 2.

እኩይ፡ (etiam እኩዩ፡) part. et adj., f. እኪት፡ (rarius እኪይት፡ ut in Herm.; 4 Esr. 14, 16 L), A) Adj. *malus* 1) *vilis, futilis, foedus* aspectu: Matth. 7, 17. 18; Jer. 24, 3; Lev. 27, 10; Num. 13, 19; Deut. 15, 21; Gen. 41, 3. 2) *noxius, perniciosus, malignus*, de morbis, vulneribus, ulceribus: Lev. 13, 3. 4. 7; እኩይ፡ደዌ፡ Koh. 5, 15; Deut. 28, 35. 59; Apoc. 16, 2; bestiis rapacibus: Gen. 37, 33; Sir. 12, 13. 21, 2 (ὄφις); Tit. 1, 12; aliis rebus 4 Reg. 4, 41; Rom. 14, 20; ተዘከር፡ከመ፡እኩይ፡ዐይነ፡ሰብእ፡ Sir. 34, 13; Jac. 3, 8. 3) *adversus, molestus, gravis, sinister, miser:* ነገር፡እኩይ፡ Ex. 33, 4; ጽልመት፡እኪት፡ σκότος δεινόν 2 Reg. 1, 9; ቅኔ፡ et ዝንቱ፡እኩይ፡ σκληρός Jes. 19, 4; እኩይ፡ሞት፡ሞታ፡ Sir. 28, 21; እኪት፡ኀሳር፡ 5, 14; ድቀቶሙ፡ለሰብእ፡ኃጥኣን፡እኩይ፡ Prov. 1, 18; ዕለት፡እኪት፡ Koh. 7, 14; Job 21, 30; Ps. 48, 5; መዋዕል፡እኩይ፡ Koh. 12, 1; Eph. 5, 16. 6, 13; 2 Tim. 4, 18; Gen. 47, 9; እኪት፡መዋዕል፡ σκληρὰ ἡμέρα 1 Reg. 1, 15. 4) ethice: *pravus, nequam, malignus, improbus;* de personis: ብእሲ፡እኩይ፡ πονηρός Ps. 139, 1; 2 Reg. 4, 11; እኩያን፡ Ps. 5, 5; Jes. 53, 9; Matth. 5, 45. 12, 34; ትውልድ፡እኪት፡ 12, 45; κακός Koh. 9, 2; Prov. 3, 31; Matth. 21, 41. 24, 28; φαῦλος Prov. 29, 9; ብእሲት፡እኪት፡ 5, 3; Joh. 3, 20; σκληρός Jes. 48, 4; λοιμός 2 Par. 13, 7; 1 Reg. 25, 17; ἀσεβής Sir. 12, 6. 16, 1; እኩያን፡ልማድ፡ወግዕዝ፡ Rom. 1, 29; መንፈስ፡እኩይ፡ 1 Reg. 16, 15; ጋኔን፡እኩይ፡ Jud. 9, 23; Luc. 7, 21; de Satana Matth. 13, 19. 38; Eph. 6, 16; de rebus, ut: ልብ፡እኩይ፡ (σκληρά) Sir. 3, 26. 27; Gen. 6, 5; በእኪት፡ዐይን፡ (ἀναιδεῖ) 1 Reg. 2, 29; እኩይ፡ፍኖትከ፡ Job 4, 6; Prov. 2, 12; ዘእኩይ፡ምግባሩ፡ Joh. 3, 20; ነገር፡እኩይ፡ Gen. 39, 9; ኀሊና፡እኩይ፡ Marc. 7, 21; ፍትወት፡እኪት፡ Col. 3, 5; ትምክሕት፡እኪት፡ Jac. 4, 16; ስም፡እኩይ፡ *nomen malum* i. e. *mali* Sir. 6, 1; Deut. 22, 19; Luc. 6, 22. — እኩይ፡በኀበ፡ Gen. 28, 8 vel በቅድመ፡ 1 Reg. 29, 7; Gen. 35, 22. 38, 7 vel ላዕለ፡ Koh. 2, 17 idem est quod *displicens* alicui.

B) Subst. sive እኩይ፡ sive እኪት፡ *malum*, Pl. እኩያት፡; 1) ethice a) *pravum, malitia*, እኩይ፡ Jer. 13, 23; Jes. 5, 20. 7, 16; Ps. 33, 14. 15; Rom. 12, 9; እኪት፡ 1 Petr. 3, 11; Luc. 6, 45; Gen. 8, 21; Jud. 20, 13; Sir. 17, 7; ኵሉ፡እኪት፡ትንእስ፡እምእኪት፡ብእሲት፡ πᾶσα κακία 25, 19; ብዙኀ፡እኪተ፡ትገብር፡አጽርያት፡ 30, 37. 39, 4; Ps. 35, 4. 96, 11; 4 Esr. 2, 36. b) malum quod quis facit, loquitur, sentit: ገብሩ፡እኩየ፡በቅድሜየ፡ Jes. 66, 4; Ps. 33, 17; Joh. 5, 29; Matth. 27, 23; Rom. 3, 8; ይነቡ፡ኵሎ፡እኩየ፡ Matth. 5, 11; Joh. 18, 23; ትኄልዩ፡እኩየ፡ Matth. 9, 4; ይፈድዩኒ፡

እኩየ፡ Ps. 7, 4; ገቢረ፡እኪት፡ Lev. 5, 4; ገበርተ፡እኪት፡ Phil. 3, 2; Gen. 44, 4; ኢትግበሩ፡ለእኪት፡ወኢይርከብክ፡ እኩይ፡ Sir. 7, 1; እስመ፡፪እኩያተ፡ገብሩ፡ሕዝብየ፡ Jer. 2, 13. 2) malum quod cui accidit: *res adversae, calamitas, miseria, infortunium*, እኩይ፡ዐቢይ፡ Koh. 2, 21; Sir. 7, 1; Jer. 18, 8. 39, 42; እኪት፡ Gen. 19, 19. 44, 34; Koh. 6, 1; Ps. 39, 16; Sir. 11, 14. 25. 22, 26; Jes. 45, 7; Jer. 4, 6. 6, 1. 11, 11. 51, 35; ለእኪትክሙ፡ (*ut male sit vobis*) Jer. 7, 6; Jac. 4, 3; በመዋዕለ፡እኩያት፡ Ps. 36, 20. C) Adv. እኩየ፡ *male* Lit. Jac.; በእኩይ፡ *male*, ut: እስከ፡ይጠወይ፡ ሥጋሁ፡በእኩይ፡ Sx. Mag. 17; *dolose* Kuf. 29; ተናገሩ፡ ምስሌሆሙ፡በእኩይ፡ Kuf. 30. — *Voc. Ac.*: እኩይ፡ሕሡም፡ ብ፡ቢስ ።

እከይ፡ subst., m. et f., Pl. እከያት፡ 1) *mala indoles* rei, *futilitas*: ዘኢይትበላዕ፡በእከዩ፡ Jer. 24, 2. 2) *malitia, pravitas, improbitas, facinus malum*: እከየ፡ልብ፡ 1 Reg. 17, 28; እከየ፡ልቡ፡ ὁ πονηρία αὐτοῦ Sir. 12, 10. 14, 9; እከይየ፡ Job 13, 26; እኩኑ፡ብዙኅ፡እከይከ፡ 22, 5; እከይሆሙ፡ Jud. 20, 34; እከዩሃ፡ (v. እከይሃ፡) የዐልዎ፡ለሩእይ፡ Sir. 25, 17; እከይሁ፡ v. እከዩሁ፡ 14, 7; ይኄይስ፡እከዩሁ፡ (v. እከይሁ፡) ለብእሲ፡እምኒ፡ኂሩታ፡ለብእሲት፡ 42, 14; እከዮሙ፡ Ps. 7, 10; Jer. 1, 16; Nah. 3, 19; Gen. 6, 5; Ex. 32, 12; Matth. 22, 18; Marc. 7, 22; Rom. 1, 29; 1 Petr. 2, 1; Gal. 1, 4; κακίαι Jer. 3, 2. 18, 8; ሂሩከ፡ይጽሕፍ፡ኩሎ፡እከዮሙ፡ Kuf. 4; ምግባረ፡እከይ፡ Hebr. 10, 22; እከየ፡ምግባረ፡እደዊሁ፡ Jes. 3, 11; Jer. 23, 3; Jac. 3, 16; እከያት፡ Hen. 96, 4; Jsp. p. 339; ኵሉ፡እከያቲሁ፡ዘቀድም፡ Enc. Son. 24. 3) *malum, afflictio, vexatio, miseria* Sap. 3, 2; Matth. 6, 34; እከየ፡ልብ፡ *tristitia* Koh. 7, 4.

አክዮስ፡ n. prgr. sc. ἄξιος, *dignus*: post orationem consecrationis (ordinationis) episcopi ይበሉ፡አክዮስ፡ይደልዎ፡ይደልዎ፡ Kid. f. 7; Sx. Teq. 9. 20.

አካጥስ፡, አኪጤን፡ (አኪጤን፡), አስከጤን፡, አካጤ፡, አከዳን፡, አከጥስ፡ al. (vid. አቃጥስ፡) n. prgr. gemmae, sc. ἀχάτης *achates*, Ex. 36, 19. 28, 19 var.; Hez. 28, 13; Lud. e Libr. Myst. — *Voc. Ac.*: አካጥስ፡በኦሪት፡አከዳን፡በሕገ፡ቅኤል፡; vid. Lud. Comm. hist. p. 210 n. 9.

አከሬ፡ var. pro አውከሬ፡, q. v. sub ወከሬ፡

አው፡ conjunctio disjunctiva [או ,أَوْ], 1) *aut, vel, -ve*: Gen. 44, 8. 19; Lev. 5, 2—4. 6. 21. 22. 7, 21. 10, 9. 12, 6. 13, 24. 29. 17, 3. 21, 2. 3; Num. 19, 16. 35, 23; Deut. 13, 2—4. 17, 2. 3; 1 Reg. 12, 3. 20, 26. 21, 8; Job 3, 15. 7, 2; Jer. 23, 33; Tob. 6, 8; Judith 5, 3; 4 Esr. 5, 4; Jac. 2, 15. 4, 13. 15; Apoc. 14, 9; ፳፭አው፡፴ Joh. 6, 19; Matth. 18, 16; Act. 25, 6; Jos. 7, 3; etiam praemissa copula ወ፡, sc. ወአው፡ Reg. Pach. a) Iteratur bis: አው፡ — አው፡ *vel — vel, aut — aut*: 2 Reg. 2, 21; 3 Reg. 3, 42; አው፡ሠምሰ፡አው፡ዘይት፡ F. M. 17, 6; ንግሥ፡አው፡ትሥውዑ፡አው፡እነሥእ፡ላዕሌክሙ፡ጥብጣቤ፡ሐብል፡ Macc. f. 2; ter *vel — vel — vel, sive — sive — sive* 1 Cor. 14, 6; quater 1 Petr. 4, 15; quinquies Deut. 14, 26. b) ወአው፡ *sin minus* (oder aber) 2 Reg. 17, 6. 2) in interrogatione: *an?* a) አው፡ Job 7, 12; Num. 11, 22; Jos. 5, 13; Jer. 2, 14. 31. 5, 22; Tob. 5, 12. b) ወአው፡ 2 Reg. 19, 35. c) አው፡ — ኑ፡ Job 15, 7; Ex. 2, 14. 10, 7; 1 Reg. 24, 15; 4 Esr. 1, 32. 2, 52. 10, 16; Luc. 12, 41. d) አው፡ በኑ፡ 1 Reg. 12, 3; 2 Reg. 19, 42. e) አው፡አልቦ፡ *necne? annon?* Marc. 12, 14. — *Voc. Ac.*: አው፡ወሚመ፡ብ፡ወይ ።

አወ፡ particula affirmantis [إِي] *sane, profecto, utique, etiam*, ναί, ኢትቤ፡አወ፡አእመርክዎን፡ Jer. 48, 7; Matth. 11, 9. 26; Luc. 10, 21. 12, 5; Phil. 4, 3; Philem. 20; Apoc. 1, 7. 14, 13. 22, 20; Deg. a) in responsione: *ita, sic, etiam, maxime*, Gen. 43, 29; Kuf. 42; በኑ፡ቃል፡እምእግዚ"፡ወይቤሎ፡አወ፡ቦ፡ Jer. 44, 17; Dan. 3, 24; አወ፡ዳኅን፡ Dan. ap. 13, 17; Tob. 7, 5; 4 Esr. 2, 3; 1 Reg. 9, 12. 26, 17 var. b) in rogatione et optatione: *utique* (o ja doch), አወ፡እግዚአ፡ ναί Judith 9, 12; አወ፡እግዚእ፡ፍትሖሙ፡ Genz. f. 69; እስእለከ፡አወ፡ማሕሌታይ፡ሚካኤል፡ Rel. Bar.

አውል፡ subst. [آل], exhalatio terrae humida, *vapor, nebula*, ጠል፡ወአውል፡ δρόσος καὶ νιφετός Dan. ap. 3, 45; Deus pluviam retinebit, ወትተርፍ፡ምድር፡ባሕቲታ፡እንበለ፡ ጠል፡ወአውል፡ Clem. f. 155; trsl.: odor vestimentorum vestrorum ከንኪ፡አውሉ፡ („exhalatio suavis" sec. Lud.) ወምሕረት፡ Lud. e Vit. Pachom. — *Voc. Ac.*: አውል፡ህቦ፡ዘ፡ጤዘ ።

አውልዕ፡ subst., *olea sylvestris, oleaster*, arbor Abyssiniae vernacula, altissima, robustissima (vid. Harris I. 285. 364; II Anh. p. 31 de ወይራ፡); አውልዐ፡ገዳም፡ ἀγριέλαιος Rom. 11, 17. 24; ጽንዑ፡ከመ፡ጽንዐ፡አውልዕ፡ δρῦς Am. 2, 9; ዕፀ፡አውልዕ፡ M. M. f. 48; ተከሉ፡ወይነ፡ወዕፀ፡አውልዕ፡ Gad. Za Mich.; አውልዕ፡ tamquam exemplum arboris robustae M. M. f. 131. — *Voc. Ac.*: አውልዕ፡ዘ፡ደረቅ፡ዌራ፡ v. ወይራ፡ [Nomen አውልዕ፡, quamquam አውልዕ፡ (i. e. ወይራ፡) Abyssinis pariter atque Hebraeis אֵלוֹן אֵלָה tamquam exemplum arboris robustissimae usitatur, tamen ex *olea* ἐλαία potius quam e radice אול derivandum videtur].

አውሎግያ፡ et አውለጊያ፡ n. prgr. εὐλογία, *eulogia*; sive *oblationes* Christianorum ab episcopo vel sacerdote *benedictione consecratae*, Const. Ap. 35; ኅብስተ፡አውሎግያ፡ Kid. f. 28.

አውስት፡ (etiam ዐውስት፡) subst., nomen avis rapacis, ut videtur *vultur*, γύψ Job 39, 27; Hen. 89, 10. 90, 2. 11. 13. 16. 96, 2. — *Voc. Ac.*: ንስር፡ወአውስት፡ወፈንክስ፡ዘ፡አሞራ፡; *aliud*: አውስት፡ብ፡የጥምብ፡አሞራ ።

አዊት፡ vel አዌት፡ nomen, quo festum Joannis Baptistae (secundum Synaxarium mensis Sanê die XXX° celebrandum), sc. nativitatis, ab altero ejus festo, sc. decollationis, distinguere solent Abyssini [etymon et significatus non liquent]: በዓል፡ዘስሙ፡ይ፡ ውእቱ፡ዮሐንስ፡አዊት፡ Abtel. Ap. 3; ዘአዌት፡ዮሐንስ፡ Cod. Mus. Brit. XXX, 58 (vid. Catal. Cod. Ae. Mus. Brit. p. 36 ann. a) et XXIX, 65.

አውናን፡ n. prgr. propr. sc. Αὐνάν אוֹנָן (vid. Gen. 38, 9): inde አውስበ፡አውናን፡ *onania*, Form. Conf.

አከ፡ i. q. ሆከ፡ q. v.

አውከከ፡ forma amharizans, *agitare, perturbare:* **ወየአ ወከከሙ፡** (pro **ወየሀውከሙ፡**) **ለእሕዛብ፡** Job 12, 23 in pluribus libris Mss.

አውክሰረያ፡ n. prgr. sc. αὐξάρια, ut: **አውክሰረያ፡ዘአፍሪቂያ፡** (Africae), e Syn., communius **ስንክሳር፡** Lud.

አውኪያኖስ፡ n. prgr. sc. ὠκεανός *oceanus* Sx. Haml. 8.

አውየወ፡ vid. sub **ዐውየወ፡**

አዒ፡ vocula, semel tantum in Bibliis obvia, scilicet **አዒ፡** (v. **ነዓ፡**) **ወሑር፡** βάδιζε ἄπελθε Ex. 4, 19. — *Voc. Ae.:* **ዐዒ፡ብ፡ ስማዕ፡**; eandem expositionem Ludolfus a suo Gregorio accepit. [Interjectio sicut أَيْ, أَيَا, هَيَا, عَايْ, al., esse et *heus, age!* significare videtur].

አዘለ፡ rad., quae in Rad. Abb. exponitur **ጐለመሰ፡** *ad robur juventae pervenire,* coll. أَزَلَ *robustus evasit, firmitatem acquisivit.*

አዛል፡ subst. *vir fortis, strenuus:* **በሕ፡አዛል፡ዘኢይፈርሀ፡ሞተ፡በቅድመ፡ቀታልያን፡** Sx. Haml. 8. — *Voc. Ae.:* **ያርብሕ፡ዐዚዝ፡አዛል፡ዘ፡ኀያል፡**; *aliud:* **አዛል፡ብ፡ታላቅ፡**

እዝል፡ *quidam contandi modus* vid. sub **ዕዝል፡**

አዘረ፡ vid. sub I et II **ዐዘረ፡**

አዚራን፡ i. q. **ሐዚራን፡** (vid. supra c. 120), mensis Syrorum tertius, cui respondet Abyssinorum **ሰኔ፡**, Voc. Ae.

አዘበ፡ inus.; أَزَبَ *fluxit aqua,* coll. זוּב ,זָב ,אָזַב.

አስተአዘበ፡ IV, I *mingere:* **ዘያስተአዝብ፡ኀበ፡አረፍት፡** 1 Reg. 25, 22. 34; 3 Reg. 21, 21; 4 Reg. 9, 7. 8; Macc. f. 14.

አዙብ፡, **አዛብ፡**, **አዞብ፡** subst. [אֵזוֹב, Ges. thes. p. 57] *hyssopus*, ὕσσωπος, Ex. 12, 22; Ps. 50, 8; Lit. 158, 1; at ἡδύοσμον, *mentha* Matth. 23, 23 et Luc. 11, 42.

አዜብ፡ (pro **አዝየብ፡**, أَزْيَبُ *vulturnus, auster*) subst., plerumque m., 1) *auster* ventus, (*Africus, Vulturnus*), νότος, **ነፋስ፡አዜብ፡** Ex. 10, 13; **አዜብ፡** Job 38, 24; Ps. 77, 30; Hen. 36, 1. 77, 1; Luc. 12, 55; Act. 27, 13; λίψ Jes. 43, 6. 2) *auster* i. e. *regio australis, meridies:* νότος Job 37, 17; Judith 2, 23; Dan. 11, 5; Ps. 125, 5; 1 Reg. 13, 5. 27, 10. 30, 1; Hen. 36, 1; Matth. 12, 42; λίψ Gen. 13, 14; Ex. 37, 7; Num. 2, 10. 34, 3; Jos. 15, 1.

አዜባዊ፡ adj. rel. *australis*, Lud. e Lib. Myst.

እዝኅ፡ subst. [referendum videtur ad rad. أَذَّ, قَذَّ *secuit* (i. e. חדד, חזז), unde أَذُودٌ ,قَذُوذٌ *acutus*] *silex, pyrites*, πέτρα, ἀκρότομος, **እብነ፡እዝኅ፡** Jos. 5, 2; **መጣብሕ፡ዘእዝኅ፡** 21, 40; Ps. 113, 8; **አንሥአ፡እዴሁ፡በእዝኅ፡** Job 28, 9; **ከዐትሐ፡እዝኅ፡** Sap. 11, 4. — *Voc. Ae.:* **እዝኅ፡እብን፡ብልጭልጭ፡ዘ፡ብልጭት፡** ።

እዝን፡ subst., m. et f., Pl. **አዛን፡** et **አእዛን፡** [אֹזֶן, אֻדְן et أُذُنٌ, أُذْنٌ] *auris*, Ex. 29, 20; Lev. 8, 23. 14, 14. 21, 18; Koh. 1, 8. 12, 9; **እዝን፡ነገረ፡ይፈልጥ፡** Job 12, 11. 34, 3. 4, 12. 13, 1. 29, 11. 31, 30; Prov. 2, 2. 5, 1; Ps. 93, 9; Sir. 16, 5; **አንበበ፡ውስተ፡እዝነ፡ሕዝብ፡** (i. e. *audiente populo*) Ex. 24, 7; Matth. 10, 27; **ይብሉኪ፡ውስተ፡እዝንኪ፡** Jes. 49, 20; Ex. 11, 2; Luc. 12, 3; **ቀዲሙ፡ሰማዕኩከ፡በእዝንየ፡** Job 42, 5; **ሰምዓ፡እዘኒሆሙ፡** Sir. 17, 13; **አጽመሙ፡እዘኒሆሙ፡** Jes. 6, 10; **አእዛን፡** Hez. 24, 26. 40, 4; Ex. 32, 3; Matth. 11, 15. 13, 9. 15. 16; Jac. 5, 4. — *Voc. Ae.:* **እእዛን፡ብ፡ገርሮች፡** ።

ማእዝን፡, **ማእዘን፡**, **ማእዝንት፡**, **ማእዘንት፡** subst., m. et f., Pl. **መኣዝን፡**, rarius **መኣዝንት፡** (Did. 31), *extrema pars* vel *extremitas* rei, i. e. a) *lacinia, ora* vestis, Act. 10, 11 rom.; Deut. 22, 12. b) *vertex, prominens* (montis): **ውስተ፡ማእዘንት፡** ἐν κέρατι Jes. 5, 1. c) *angulus*, γωνία, **ውስተ፡ማእዘንት፡ገነት፡** Dan. ap. 1, 38; **እምነ፡ማእዘንት፡እስከ፡ማእዘንት፡** Judith 1, 3; 2 Esr. 13, 19 seq.; **መኣዝነ፡መራሕብት፡** Matth. 6, 5; **አርባዕቱ፡መኣዝነ፡ዓለም፡** Gen. 2, 10; Apoc. 7, 1; tentorii, domus Ex. 26, 23 seq.; Job 1, 19 (**ማእዝን፡** et **ማእዘን፡**); Prov. 7, 8. 21, 9. 25, 24; **ይቁሙ፡ውስተ፡አሐቲ፡ማእዝን፡እመኣዝኒሃ፡ለቤተ፡ክርስቲያን፡** F. M. 6, 14; Kedr. f. 81; **በማእዝነ፡ቤት፡** (i. q. *in occulto* **በኅቡእ፡**) Chr. Ta. 31; Act. 26, 26; **አንቀጸ፡ማእዝንት፡** (v. **ማእዘንት፡**) Zach. 14, 10; Jer. 38, 38; **እስከ፡ማእዘንት፡ዴዴ፡አፍራስ፡** 38, 40. α) **እብነ፡ማእዘንት፡** *lapis angularis* 1 Petr. 2, 6; Jes. 28, 16 gl.; Hen. 18, 2; Clem. f. 265; **ርእሰ፡ማእዘንት፡** (*lapis*) *extremus angularis* Ps. 117, 21; 1 Petr. 2, 7; **ኢይነሥኡ፡እምኔከ፡እብነ፡ለማእዘንት፡** Jer. 28, 26; etiam omisso **እብነ፡**, ut: **መኑ፡አስተኃደረ፡መኣዝኒሃ፡** (v. **ማእዝኒሃ፡**) ὁ βαλὼν λίθον γωνιαῖον ἐπ᾽ αὐτῆς Job 38, 6. β) **ርእሰ፡ማእዘንት፡** *angulus supremus* i. e. *pinna*, templi Luc. 4, 9. γ) trsl.: *principes* populi (פִּנּוֹת, Eckmänner): **መኣዝኒሆሙ፡ለእስራኤል፡** 1 Reg. 14, 38.

አዘዘ፡ *validum, fortem esse* vid. sub **ዐዘዘ፡**

አዘዘ፡ I, 2 [significatione tantum non etymo differt ab **ዐዘዘ፡** עזז ,عَزَّ ,عَزْ; at fere ubique per **አ** scriptum invenitur, litera **ዐ** frequentissimo usu detrita et in **አ** extenuata] 1) *potentem esse, dominari:* **ከመ፡የአዝዝ፡ወይትኄየል፡ዲበ፡ምድር፡** Hen. 52, 4; c. Acc., κατακυριεύειν Matth. 20, 25. 2) *imperare, jubere, mandare, praecipere, edicere,* abs. ut: **አነ፡እኤዝዝ፡ወአነ፡አመጽኦሙ፡** Jes. 13, 3; Ps. 32, 9; **በአሐዱ፡ቃል፡አዚዝከ፡** Sap. 12, 9; c. c. **ለ፡** prs. Gen. 26, 11; Kuf. 2; Ex. 1, 22. 29, 43; plerumque c. Acc. prs.: Gen. 2, 16. 7, 9. 21, 4. 44, 1; **አኀለቀ፡አዝዞቶሙ፡** 49, 33; Ex. 7, 10. 20; 1 Reg. 20, 29; Matth. 15, 35. 17, 9. 26, 19. 27, 10; (παραγγέλλειν) 1 Thess. 4, 2. 11; 2 Thess. 3, 4; c. Acc. rei: Gen. 47, 11; Ex. 35, 4; Num. 30, 2; c. dupl. Acc. Jer. 1, 7. 7, 31; **ነገር፡ዘአዘዘ፡እግዚ"፡ይንግር፡** 33, 8; Gen. 7, 5; Deut. 15, 15; Prov. 6, 3; 4 Esr. 1, 8; Matth. 28, 20; c. **በእንተ፡** rei (*de*): Kuf. 19; Ps. 90, 11; **በእንተ፡ዝሙት፡ኢብዝኅ፡አቡየ፡አዝዞትየ፡** Kuf. 25; 2 Reg. 14, 8. 17, 23; Matth. 4, 6; c. **በ፡** rei (in libris ex Arabico translatis): **ፈታሒ፡የአዝዞሙ፡ለላእከኒሁ፡በፈሪሀ፡እግዚ"፡** F. N. 43, 3; **አዘዘ፡በአብጽሖተ፡ቃሉ፡** Jsp. p. 339; seq. Subj. verbi: **መኑ፡አዘዘከሙ፡ትሕንጹ፡** 2 Esr. 5, 3; **አዘዘ፡ያብእዋ፡** Judith 12, 1; Kuf. 5; Gen. 50, 2; Lev. 7, 36; Num. 13, 30; Matth. 14, 19. 28. 15, 35. 18, 25; seq. **ከመ፡** c. Subj.: 2 Esr. 14, 22; Kuf. 2; Deut. 6, 24; Marc. 13, 34; seq. **ለ፡** et Inf., ut: **አንተ፡ውእቱ፡ዘትኤዝዝ፡ለበዊእ፡**

ወለወጸአ፡ 1 Par. 11, 2. a) አዘዘ፡ከመ፡ኢ፡ seq. Subj. vetare Gen. 3, 17. 28, 6; Jes. 5, 6; vel ኢአዘዘ፡ከመ፡ seq. Subj., F. N. crebrius, ut 43, 12; Cyr. f. 116 (vid. sub ኀርመት፡ c. 587). b) passim sine mentione mandati i. q. *mandata dare* alicui, *cum mandatis mittere* alqm, c. Acc. prs.: Am. 9, 4; Ps. 41, 11. 132, 4; አዘዝከ፡ዐቃቤ፡ላዕሌየ፡ Job 7, 12; እኤዝዝ፡እኪተ፡ላዕለ፡ኵሉ፡ዓለም፡ Jes. 13, 11; Ps. 47, 2; አዝዝ፡ለነ፡በሙ፡ *mitte nobis ea* Lit. 159, 4. c) in specie: *extrema mandata dare* familiae suae, *testamentum facere, testamento legare*, Kuf. 21; Gen. 49, 33; Gad. Ad.; አዘዘ፡በእንተ፡ቤቱ፡ 2 Reg. 17, 23; ordinem monachorum initurus የአዝዝ፡እምቅድመ፡ምንኵስናሁ፡በእንተ፡ንዋዩ፡ዘከመ፡ፈቀደ፡ F. N. 10; est vox technica forensis in F. N.: አዝዞ፡ይኩን፡ (*testamentum fiat*) በጽሒፍ፡ወዘእንበለ፡ጽሒፍ፡ 41, 1; c. Acc. ejus quod quis legat: በእንተ፡ዘይኤዝዝ፡ኪያሁ፡ 41, 4; c. ለ፡ ejus, cui quis quid legat: 24, 5. 41, 3; c. በ፡ opum, de quibus quis testatur vel disponit: ዘይኤዝዝ፡በንዋይ፡ F. N. 41. 3) *subjicere* alicui alqd, *subigere*, c. Acc. et ለ፡, Hebr. 2, 5 rom.; 2 Reg. 22, 35.

ተአዘዘ፡ III, 2 1) pass. a) *juberi*, ወተአዘዘ፡ውእቱ፡ዐንበሪ፡ Jon. 2, 11; c. Acc. rei et በኀበ፡ vel እምኀበ፡ *ab* aliquo: ኀሊ፡ዘተአዘዝከ፡ Sir. 3, 22; Luc. 3, 13; ተአዘዝክሙ፡በኀቤነ፡ 1 Thess. 4, 1; ወድአ፡ተአዘዘ፡እምኀበ፡እግዚ"፡ Dan. ap. 1, 55; Ex. 37, 19. α) *jussu* alcjs *legari* ad alqd vel *praefici* rei: ዕደው፡እለ፡ተአዘዙ፡ውስተ፡ሕንጻ፡ Herm. p. 80. β) *jussu mitti*, c. በ፡ *contra* alqm: ሶበ፡ተአዘዘ፡በሙ፡ስነነ፡አክይስት፡ Sap. 16, 10. γ) *jussu tradi*, c. ውስተ፡ *in*: ተአዘዘ፡ወድአ፡ውስተ፡እደ፡ኀጺን፡ ἐντέταλται ἤδη εἰς χεῖρας σιδήρου Job 15, 22. b) *praecipi, statui*: በአዝማን፡ዘአሆሙ፡እለ፡ተአዘዙ፡ሎሙ፡ Hen. 80, 6; ሥርዐት፡ዘተአዘዘ፡እምኀበ፡እግዚ"፡ Lit. Jac.; seq. Subj., Kuf. p. 15. c) *testamentum fieri, testamento legari*: ኢይትኤዘዝ፡ሎሙ፡ F. N. 42, 13. 2) refl. (*imperio*) *parere, obedire, obtemperare*, c. ለ፡ alicui: Koh. 10, 19; ዘረከበ፡ዘይትኤዘዝ፡ሎቱ፡ Sir. 25, 9; አሶበ፡ዘኢይትኤዘዝ፡ለቃልከ፡ Judith 16, 14; Deut. 17, 12; Tit. 3, 1; Marc. 4, 41; Luc. 8, 25. 17, 6; አንትን፡አንስት፡ተአዘዛ፡ለአምታቲክን፡ Did. 3; abs. Phil. 2, 8; ተአዝዞት፡ *obedientia* Rom. 5, 19; Philem. 21; እለ፡ኢይትኤዘዙ፡ *inobedientes* Tit. 1, 10; seq. Subj. verbi: ተአዘዘ፡ይሖር፡ Hebr. 11, 8.

እዙዝ፡ part. 1) a) *jussus*: እዙዝ፡ውእቱ፡ከመ፡ያጥፍእ፡ *jussus erat delere* Judith 3, 8; (አንተ፡) እዙዝ፡ለከሢተ፡ትምህርት፡ Enc. Tachs. 18. b) *praeceptus, mandatus, statutus*: ሀበ፡ክፍሎ፡ዘእዙዝ፡ለከ፡ Sir. 7, 31; በከመ፡እዙዝ፡በኀበ፡እግዚእነ፡ Did. 7; ወዓዲ፡እዙዝ፡ውስተ፡ሕግ፡ Did. 10; በከመ፡እዙዝ፡በእንቲአሆሙ፡ Kuf. 5; ዕለት፡እዙዝት፡ይእቲ፡ Kuf. p. 162. α) ኢእዙዝ፡ *vetitus*: ዘኢእዙዝ፡ውስተ፡ሕግ፡ Did. 15; Macc. f. 17; (መብልዕ፡) ዘኢእዙዝ፡በውስተ፡ሕግ፡ Clem. f. 249. β) *testamento legatus*: ዘእዙዝ፡ሎቱ፡ *is cui testamento legatum est* (alqd) F. N. 41, 1. 5. 2) *obediens, obtemperans*: ሳኦል፡ሶበ፡ኮነ፡እዙዝ፡ለእግዚ"፡ኮነ፡እግዚ"፡ያመውኦ፡ Jsp. p. 361.

አዛዚ፡ n. ag. 1) *potens, potestate praeditus*: ረሰየከ፡እግዚ"፡አዛዜ፡ለዘንጉሥየ፡ Jsp. p. 366. 2) *curator*: orbi, እለ፡አልቦሙ፡አብ፡ወኢእም፡ወኢአዛዚ፡ F. N. 24, 3. 3) *testator*, (*testatus*): F. N. 41 (pluries).

ትእዛዝ፡ subst., f. et m., Pl. ትእዛዛት፡, 1) *potestas, imperium*: እስመ፡በትእዛዝ፡ውእቱ፡ቃሉ፡ ἐν ἐξουσίᾳ Luc. 4, 32. 36; አግብኦሙ፡ለትእዛዘ፡ሮም፡ Jsp. p. 313; ሜጠሙ፡ለትእዛዘ፡ሮም፡ *redegit eos sub imperium Romanorum* p. 312; ይወጽኡ፡እምትእዛዝነ፡ p. 324; i. q. *officium* (episcopi) Lud. Comm. p. 331 n. 93. 2) *praeceptum, mandatum, edictum, statutum, jussus*: ዛቲ፡ትእዛዝ፡ ἐντολή Mal. 2, 1; ዘንተ፡ትእዛዘ፡ 2, 4; Deut. 30, 11; Rom. 7, 8. 9; 1 Tim. 6, 14; 1 Joh. 2, 7. 3, 23; Marc. 12, 28; ተውህበ፡ትእዛዝ፡ Kuf. 3; ወፅአ፡ትእዛዝ፡እምኀበ፡ንጉሥ፡ δόγμα Dan. 2, 13; ከመዝ፡ውእቱ፡ትእዛዝ፡መጽሐፍ፡ዘወሀበ፡ διάταγμα 2 Esr. 7, 11; በትእዛዘ፡እግዚ"፡ διὰ προστάγματος Κυρίου Num. 33, 38; Jos. 21, 40; διὰ λόγου 1 Petr. 1, 23; κατ᾽ ἐπιταγὴν 1 Tim. 1, 1; θέλημα 1 Tim. 4, 3; παραγγελία 1 Tim. 1, 5. 18; crebro ትእዛዝ፡ collective: ወሀበ፡ትእዛዘ፡ቅድሜሁ፡ ἐντολάς Sir. 45, 5. 32, 2. 35, 24; ኵሉ፡ትእዛዝየ፡ Num. 15, 40; ኵሎን፡እላንቱ፡ትእዛዝ፡ Asc. Jes. 1, 7; Eph. 2, 16; 1 Joh. 2, 3. 4; ἐντάλματα Jes. 55, 11; προστάγματα 26, 9; μαρτύρια Ex. 25, 16. 21; መጻሕፍተ፡ትእዛዝ፡ 40, 18; Pl. ትእዛዛት፡ Koh. 12, 13; ዐቂበ፡ትእዛዛቲሁ፡ለእግዚ"፡ Sir. 23, 27; Kuf. 22; ትእዛዛተ፡ሰብእ፡ Jes. 29, 13; Ps. 118, 16; Matth. 5, 19. 19, 17; ትእዛዛተ፡ሐዋርያት፡ *constitutiones Apostolorum*, Syn. a) *lex* vel *regula* naturae rerum insita, Hen. 2, 1. 72, 2. 73, 1. b) *quod promissione statutum est*, (*promissio*), ἐπαγγελία Am. 9, 6; Hebr. 4, 1; Did. ed. Platt p. 50 l. 4; p. 106, l. 2 cum annot. c) *testamentum*, α) sensu biblico: ታቦት፡እንተ፡ትእዛዝ፡ Ex. 39, 15; 1 Par. 28, 18; 2 Par. 5, 2; Ex. 27, 21. β) sensu forensi: በእንተ፡ትእዛዝ፡ወጽሒፈቱ፡ F. N. 41, 1; በእንተ፡ጽሒፈ፡ትእዛዝ፡ዘንዋይ፡ ibid. 3) passim i. q. ተአዝዞ፡ i. e. *obedientia*: 1 Reg. 15, 22 S; በትእዛዙ፡ለጽድቅ፡ ἐν τῇ ὑπακοῇ τῆς ἀληθείας 1 Petr. 1, 22; ἀκοαί 2 Reg. 23, 23.

ተአዛዚ፡ n. ag. 1) *jussus, mandato instructus, praefectus*: ተአዛዚ፡ዲበ፡ሕዝብ፡ Hen. 20, 5; Michael archangelus ተአዛዚ፡ለትፍሥሕት፡ወለኑዛዜ፡ Enc. Jac. 12. 2) ተአዛዚ፡ሎቱ፡ (ex Arabismo) i. q. ዘእዙዝ፡ሎቱ፡ *is cui quid testamento legatum est* F. N. 41, 5. 3) *obediens, obsequens, obtemperans, se subjiciens* imperio alcjs: Deg.; Lud. Comm. hist. p. 320 n. 62; ረድኡ፡ወተአዛዚሁ፡ Enc. Teq. 19; ወትከውን፡ተአዛዚተ፡ለከ፡ Fal. f. 14; ተአዛዝያን፡ F. N. 7, 1; ኢተአዛዚ፡ *inobediens*, Lud.; filius Herodis ዘኮነ፡ተአዛዚ፡ለሮም፡ወመፍቀሬ፡ሎሙ፡ Jsp. p. 341; አይድዖ፡ከመ፡ውእቱ፡ተአዛዚ፡ሎቱ፡ (*se se ei subjecturum esse*) p. 313.

አይ፡ pron. interrog. adj. [أَيّ, אֵי], m. et f., Pl. አያት፡ 1) interrg. in quaestionibus directis et indirectis, a) adj.: *qui? qualis? (uter?)*: አይ፡ብሔር፡ማኅደሩ፡ ለብርሃን፡ (ποῖος) Job 38, 19; አእምሩ፡አይ፡ፍኖት፡ሠናይ፡ Jer. 6, 16; adv. interrg. ኑ፡ annexo auctum: አይኑ፡ዘርእ፡ክቡር፡ Sir. 10, 19; አይኑ፡መጽሐፈ፡ኅድጋቲሃ፡ Jes. 50, 1; አይኑ፡ሕዝብ፡ 4 Esr. 1, 33; Matth. 22, 36; suo substantivo postpositum: ወያእምሩ፡መናብርት፡አይ፡ዘአሆሙ፡ Asc. Jes. 9, 12; praedicati loco positum: አይኑ፡ውእቱ፡መዋቲ፡ዘይነጽሕ፡ Job 4, 17; አይ፡ውእቱ፡ዝንቱ፡ወርኅ፡ Rel. Bar.; አይ፡ይእቲ፡ፍኖተ፡ሲኦል፡ 4 Esr. 2, 14. 15; Acc.: አየ፡ፍኖተ፡ (v. ፍኖት፡) ኀለፈ፡ 2 Par. 18, 23; አየኑ፡ቤተ፡ተሐንጹ፡ሊተ፡ Jes. 66, 1; አየ፡ኀጢአተ፡ገብሩ፡ Rel. Bar.; Act. 7, 49; Genit.: ዘአይ፡አምላክ፡ *qualis Dei?* Cyr. de r. fid. f. 41; praemissis praepositionibus: በአይ፡አደው፡ Cyr. ad Th. f. 9; በአይ፡እምእላንቱ፡እሣሀሎሙ፡ Jer. 5, 7; በአይ፡ፍኖት፡ Sir. 30, 40; Matth. 21, 24;

24, 42; Rom. 3, 27; በአይ፡ልሳን፡ንክል፡ነጊረ፡ግብረቶን፡ Gad. Lal.; Clem. f. 46. 56; በአይ፡ፍና፡ τίνα τρόπον Cyr. c. Pall. f. 97; ለአይ፡ወለማእዜ፡መዋዕል፡ 1 Petr. 1, 11; እምአይ፡ሕዝብ፡ Tob. 5, 9. 11; በእንተ፡አይ፡ኀጢአት፡ Hen. 21, 4; በታሕተ፡አይ፡ዕፅ፡ Dan. ap. 1, 54; Pl. Matth. 19, 18; አያተ፡ሥሕጻታተ፡ Cyr. c. Pall. f. 66; c. pron. suff.: አያቶሙ፡ይኄይሱ፡ *qui eorum sunt meliores?* Phlx. 1. b) *quid? qualis res?* አይ፡ይከውን፡እምዝ፡ወእምዝ፡ Koh. 11, 6; በአይ፡ *quare?* ዘይብሎ፡ለአቡሁ፡ምንተ፡ወለድከኒ፡ወለእሙኒ፡በአይ፡ማሕምምኪ፡ Jes. 45, 10. c) adv. አይ፡ *quomodo?* Ex. 4, 10 (si non: *qualis* ego?). 2) indef. *quicumque, qualiscumque, quilibet, quisquis, (utercumque)*; a) አይ፡, ut: ውስተ፡አይ፡መካን፡ሀሎ፡ *in quocumque loco fuerit* Genz. f. 155; ኵሉ፡ሕልም፡በአይ፡ገጽ፡ከነ፡ *omnia somnia qualiacumque sint* Kedr f. 73. b) አይሂ፡ — vel አይኒ፡, ut: አይሂ፡ዘተምዐ፡ *quicumque irascitur* Phlx. 54; በእንተ፡አይኒ፡ኀጢአት፡ዘከነት፡ Phlx. 37. 171 (vid. sub ታሕጻጽ፡). c) *ullus* in sententiis negativis: ወኢበአይ፡መንግሥት፡ 3 Reg. 10, 20. — Vid. አይቴ፡, እፎ፡, እስፍንቱ።

አይሉል፡ n. mensis Hebraeorum sexti (Septembris), sc. אֱלוּל Ἐλούλ, 2 Esr. 16, 15 (v. ኢሎሊ፡ et ኢሉሊ፡); Voc. Ae.

ኤመ፡(ዔመ፡) rad. inus. incertae potestatis; in Rad. Abb. ኤመ፡ exponitur መሠገ፡

ምእያም፡ (v. ምዕያም፡) subst. *caula*, Hen. 86, 2. — *Voc. Ae.*: ምዕያም፡ዘ፡የላምብረት፡; *aliud:* አፍአ፡ምዕያም፡መርሕብ፡ብ፡ሚዳ፡

አየር፡ n. prgr., m. et f., Pl. አየራት፡, ἀήρ *aer, aura, aether*, 1 Thess. 4, 7 Platt; Asc. Jes. 8, 1. 12. 9, 1. 10, 30; Clem. f. 101; equites ignei apparuerunt በአየረ፡ሰማይ፡ Jsp. p. 287. 377; አዕዋፍ፡ዘውስተ፡አየር፡ይሰርሩ፡ Fal. f. 66; መልዕልተ፡አየር፡ Prov. 9, 12 gl.; ተመልአት፡አየር፡እምኒ፡መላእክት፡ Sx. Genb. 19; Hed. 27; አየር፡ጽሕው፡ከነ፡ ἀὴρ ἦν καθαρός Chr. ho. 23; Pl. አየራት፡ Lit. 172, 1; Lit. Chr.; Lit. Orthd.; ሐውዘ፡አየራት፡ Genz. f. 138; Simon Magus ዐርገ፡ውስተ፡አየራት፡ M. M. f. 1; Org. 2; Joannes Evangelista ይኔጽር፡አየራተ፡ Deg.

ኢዮር፡ n. prgr. sc. ἀήρ إِيَارٌ, *aether*: Org. 1 („ubi intelligitur unum e septem coelis, altissimo (i. e. አርያም፡) proximum“ Lud.); Rel. Bar.; Deus ዘዲበ፡ኢዮር፡መንበሩ፡ Mavâs. n. 17; ከመ፡ከዋክብት፡ዘኢዮር፡ይበዝኁ፡ኀጢአትየ፡ Form. Conf.

አየራዊ፡ adj. rel. *aërius, aetherius*: መብረቅ፡አየራዊ፡ Tab. Tab. 60.

አየር፡ nomen mensis Hebraeorum secundi (Maji), אִיָּר, Voc. Ae.

ኤሰ፡ I, 1 [i. q. يَئِسَ ايس *mollis, lenis fuit; desperavit*; (יָאַשׁ) *desperavit*; يَأْس *phthisis* morbus] *tabescere, liquescere*: አአይስ፡በሕማም፡ውቱረ፡ ἐν ὀδύναις πέφυρμαι Job 30, 14; ነፍስየ፡ተዐንብዘ፡ወተአይስ፡ልብየ፡ σπαράσσεται ἡ καρδία Jer. 4, 19. — *Voc. Ae.* ad Jobum: የአይሰከ፡ዘ፡ይብእሰከ፡; *Rad. Abb.*: ዐየሰ፡ዘ፡ዘበረ።

ኢያስጲስ፡, **ኢያስጲድ፡** (˝ጴድ፡), **ኢያስጲን፡** n. prgr. scil. ἴασπις (c. suis casibus), *iaspis* gemma, Ex. 28, 18. 36, 18 C; Apoc. 21, 18. 19; ዕንቈ፡ኢያስጲድ፡ 4, 3; ኢያስጲን፡ Hez. 28, 13.

አይቁና፡ vel **አይቆና፡** n. prgr. sc. εἰκών (Acc. εἰκόνα), *icon, imago* (picta): apparuit ipsi እምአይቁናሃ፡ (v. ˝ቆናሃ፡) ወጺአ፡ (de icone Mariae egrediens) Enc. Tachs. 21.

ኢዮቤል፡ (ኢዩቤል፡) n. prgr. sc. Ἰωβήλ יוֹבֵל 1) *jubilum*: አቅርንት፡ዘኢዮቤል፡ Jos. 6, 4 (κεράτιναι τοῦ Ἰωβήλ); መጣቅዕት፡ዘኢዮቤል፡ σάλπιγγες τοῦ Ἰωβήλ, 6, 6. 2) *annus jubili* vel *jubilaeus*, Kuf. creberrime, ubi occurrunt formae ኢዮቤል፡, ኢዮቤላት፡, ኢዮቤላታት፡, ኢዮቤልዮን፡, ኢዮቤልዩ፡, ኢዮቤልዮታት፡, ˝ዩታት፡, ኢዮቤልው፡, ኢዮቤልዉ፡, ኢዮቤልውሳት፡ al.

አይቴ፡ adv. interrg. [compositum ex አይ፡ q. v., et ቴ፡ gramm. § 62, a. 63, b. 161, a., sicut אַיֵּה أَيْنَ ex *ai* et *na*], quod semel አይተ፡ scriptum inveni in Cod. Laur. Jes. 16, 8. A) interrg., crebro ኑ፡ et መ፡ annexo auctum, usitatum in interrogationibus directis et indirectis, 1) a) *ubi?* አይቴ፡አንተ፡ Gen. 3, 9; አይቴ፡ሀሎከ፡ Job 38, 4. 28, 12; Jes. 10, 3. 33, 18. 36, 19. 37, 13. 51, 13; Jer. 2, 6. 28; አይቴኑ፡መርዔት፡ 13, 20; ሰብአ፡ኢይርአዩክሙ፡አይቴ፡አንትሙ፡ 43, 19. 44, 19; Thren. 2, 12; ተመሀር፡አይቴ፡ውእቱ፡ጥበብ፡ወአይቴ፡ውእቱ፡ኀይል፡ Bar. 3, 14; Zach. 1, 5; Ps. 41, 3. 78, 10; Matth. 2, 2; Joh. 1, 39. 7, 11. 8, 19 al.; አይቴመ፡ *ubinam?* Hez. 13, 12; አይቴኑመ፡ Jer. 17, 15. α) በአይቴ፡ *ubi?* Jud. 20, 3; Ruth 2, 19; Jer. 43, 17; Matth. 2, 4. 26, 17; Marc. 14, 12. β) ኀበ፡አይቴ፡ *ubi?* ut: nemo novit, ኀበ፡አይቴ፡ይከውን፡ Sx. Teq. 6. b) *quo?* አይቴ፡ተሐውር፡ Zach. 2, 2; አይቴ፡ይወስዳ፡ 5, 10; Hen. 41, 5. 46, 5; Ps. 138, 6; Judith 10, 12; Asc. Jes. 7, 3; Gen. 37, 30. α) ኀበ፡አይቴ፡ *quorsum? quo?* ኀበ፡አይቴ፡ (v. እንተ፡አይቴ፡) ናንብሮ፡ለዋሕድ፡ ὅποι ποτὲ θήσομεν τὸν μονογενῆ; Cyr. c. Pall. f. 84. β) እንተ፡አይቴ፡ id., ibid. c) እምአይቴ፡ *unde?* Job 1, 7. 28, 12; እምአይቴኑ፡ Sir. 37, 3; Jes. 41, 24. 49, 21; Tob. 7, 3; Judith 12, 3; Asc. Jes. 11, 14; Ps. 120, 1; 4 Esr. 3, 24; Jon. 1, 8; 1 Reg. 25, 11; Num. 11, 13; Gen. 16, 8; እምነ፡አይቴ፡ 29, 4; Matth. 15, 33. 21, 25; etiam: እምአይቴ፡ሀገር፡አንተ፡ *unde* (urbis) *gentium es?* Sx. Nah. 20. d) እስከ፡አይቴ፡ *usque quo?* (bis wohin?) Asc. Jes. 9, 1. 2) በአይቴ፡ *qui? quomodo?* ποῦ Prov. 11, 31; 1 Petr. 4, 18; በአይቴ፡ይትዓረክ፡መቅጹት፡ምስለ፡ጽህርት፡ τί Sir. 13, 2. 17. 31, 4; በአይቴ፡ታአምረኒ፡ πόθεν Joh. 1, 49; Matth. 9, 15 Platt. B) indef., sive adjecto sive omisso ሂ፡ vel ኒ፡, *uspiam, quopiam, usquam*, in sententiis negativis: ኢትዓኝ፡እምህየ፡ወኢአይቴ፡ 3 Reg. 3, 36; ወኢበአይቴሂ፡ 10, 12; ወኢበአይቴኒ፡ 4 Reg. 5, 25. — *Voc. Ae.*: አይቴ፡ዘ፡ወይኑት።

አይኑ፡ subst. [vicinum est ይኀእ፡, አይኀእ፡ *de coelo delabi*; vid. etiam quae Ewald Jahrbuch der bibl. Wissenschaft VII.

p. 3 de nominibus diluvii Semiticis observavit] *diluvium* a) magnum illud Noae tempore factum: Gen. 7, 6. 10, 1; 2 Petr. 2, 5; Matth. 24, 38; Clem. f. 69; Did. 12; Hen. 10, 22; 4 Esr. 1, 12; **እምነ፡ማይ፡ዘአመ፡አይኅ፡** ἀπὸ τοῦ ὕδατος τοῦ ἐπὶ Νῶε Jes. 54, 9; **ማየ፡አይኅ፡** Gen. 6, 17; Kuf. 4; Sir. 40, 10. 44, 18; Luc. 17, 27. b) in genere: **በአይኅ፡** ἐν κατακλυσμῷ Dan. 9, 26; **በፍኖተ፡አይኅ፡** Nah. 1, 8; **ይመጽእ፡ዝናም፡ከመ፡አይኅ፡** ὑετὸς κατακλύζων Hez. 13, 11; **ማየ፡አይኅ፡** Sir. 21, 13. 39, 22; Ps. 28, 9. c) de **አይኅ፡ዘነፋስ፡** vel **አይኅ፡ነፋስ፡** *diluvio ventorum* (Windfluth) fabulantur in suis libris ut Arabes ita Abyssini, Clem. f. 32; Gad. Ad.

ኤኅ፡ I, 1 denom., *diluvio obrui*: **ከማሁ፡ከዐበ፡ሰበ፡ተአይኅ፡** (v. **ተአይኅ፡**) **ምድር፡አድኅኖ፡ጥበብ፡** caet., κατακλυζομένην γῆν Sap. 10, 4; **አመ፡ተአይኅ፡ዓለም፡** Machb. Meem. 17. — *Voc. Ac.*: **ተአይኅ፡ዘ፡ተተከሎ፡** (v. **ተተክሰው፡**)!

ተአይኅ፡ III, 1 *diluvio obrui* Sap. 10, 4 var.

አየነ፡ ut videtur i. q. هأن *commode, placide, tranquille se habuit.*

ተአየነ፡ III (1 an 2?) *commode* vel *bene vivere*: **ወእመ፡ትቤለኒ፡ምንት፡ውእቱ፡ተድላ፡እብለከ፡ተአይኖ፡ሥጋ፡ፈድፋደ፡ወሲሳዮቱ፡ሐሊብ፡ወመዓረ፡ወአዕርርቱ፡እምጻማ፡** πολλὴ ζωή, φησί, τῇ σαρκί, γάλα καὶ μέλι τῇ σαρκί, εἰρήνη τῇ σαρκί, Chr. ho. 13.

አየነ፡ *dispicere* vid. sub **ዐየነ፡**

አየየ፡ *segregari, alienari* vid. sub **ዐየየ፡**

አየየ፡ rad., quae non cum **አይ፡** *qualis?* sed cum أَوَى *aequavit, concordavit* (et שָׁוָה سوى III, *aequalis, par, similis fuit*) componenda videtur.

ተአየየ፡ III, 1 *aequalem, aequabilem, comparabilem esse, comparari, aequiparare*: Christus unitus est **እም፪እለ፡ኢይትአየዩ፡ዘውእቱ፡መለኮት፡ወትስብእት፡** Cyr. ad Th. f. 16; **አማንኑ፡ከመ፡ለብሂል፡መርገመ፡ከነ፡ውነጠ.እተ፡ከማሁ፡ይትአየይ፡ነገር፡ዘይብል፡ከነ፡ሥጋ፡** (συνεισκρίνεται) Cyr. c. Pall. f. 68; **ኵሉ፡ክብር፡ኢይትአየይ፡ምስሌሃ፡** Cyr. ad Th. f. 7; **ዘመንገለ፡ሰብእ፡ክቡር፡ወልዑል፡ወኢይትአየይ፡** (*et incomparabilis est*) **ምስለ፡ካልእ፡በልዕልናሁ፡** f. 1.

አያዊ፡ adj. *aequalis*: **ዘአያዊ፡ዘዕሩይ፡ምስሌከ፡** Lud. c Ssal. Req.

አያይ፡ adj. et subst. 1) *aequalis, par, socius*: **ሰላም፡ለጎርጎርዮስ፡ወለአብድራጦስ፡አያዩ፡** Enc. Masc. 24; Ter 1. 2) *similitudo, species, imago*: Athanasius **ከነ፡ሐዋርያዊ፡በኵሉ፡አያዩ፡** Enc. Genb. 7; **ወበ፡ላዕሌሁ፡ዘሕብረ፡በረድ፡አያየ፡** Enc. Haml. 27; **ተወለጠ፡አያዩ፡** Enc. Haml. 16. — *Voc. Ac.*: **አያይ፡ዘ፡አምሳል፡**

አያት፡ (i. e. **አይያት፡** tamquam ab **አይይ፡**) et **አያያት፡** (ab **አያይ፡**) subst., *aequalitas, similitudo*: **አልቦ፡አያት፡ግብራት፡ውስቴቱ፡** *nulla ei inest aequalitas cum creaturis* Cyr. ad Th. f. 10; **ሊመትከሙ፡ድልው፡ወሥናይ፡ዘእምነበ፡እግዚ"፡ይመስል፡አያተ፡ዘ.እሁ፡ዘበምድር፡ክብርከሙ፡** f. 6. a) *ratio similis* vel *eadem*: **በዝኬ፡አያት፡ንለቡ፡** κατὰ τὸν ἴσον τρόπον, *simili* vel *eadem ratione intelligamus*, Cyr. ad Th. f. 16; non ita, **አላ፡በካልእ፡አያት፡ይነግር፡** ἀλλὰ ἕτερόν τι παρὰ τοῦτο δηλοῖ, Cyr. c. Pall. f. 68. b) passim **አያት፡** in st. c. exponendum est adverbiis *pariter ac, instar*: **ዘንተ፡ኵሎ፡ተዐገሠ፡** (Christus) **አያያተ፡** (Lud.: **በአያያተ፡**) **ገብር፡** (*servi instar*) Syn. f. 312; **በአያተ፡እላንቱ፡** (ad similitudinem horum — verborum i. e.) *pariter, simili modo* Cyr. c. Pall. f. 68. c) *simile quid, res similis* vel *similes*: **ወአያቶሙሰ፡ንነግር፤ኢከነ፡በአስተጠናቅቆ፡** (*simile quid* i. e.) *idem fere dicimus, non exacte idem*, Cyr. c. Pall. f. 97; **ጣዕሙ፡ከመ፡አያተ፡** (v. **ኢያተ፡**, **ኢያያተ፡**) **መዓር፡** (ὡς ἐγκρὶς ἐν μέλιτι) *sicut res* (*melli similes* i. e.) *mellitae* Ex. 16, 31; aqua **ወጣዕሙ፡ከመ፡አያያተ፡መዐር፡** Gad. T. H.; **ይፈደፍድ፡ጣዕሙ፡እምኵሉ፡አያያተ፡መዐር፡ዘበምድር፡** Clem. f. 171. — *Voc. Ac.*: **አያት፡ዘ፡አምሳል፡አብነትኒ፡ይ፡**; *aliud*: **አያይ፡ዘ፡ልፍዕ፡**(?**ልፍስ፡**?), inter plantarum nomina (sine dubio ad Ex. 16, 31).

እድ፡ subst., m. et f., Pl. **እደው፡** et **አእዳው፡** [יָד, يَد, ܐܺܝܕ݂ܳܐ (etiam ܐܺܝܕ݂), amh. **እጅ፡**; vid. etiam **ውእደ፡**] Sing. **እድ፡** pronomina suff. per *ê* sibi annectit, ut **እዴየ፡**, **እዴሆሙ፡**, caet. (gramm. § 154, d), 1) *manus* (cum brachio), Gen. 3, 22. 5, 29. 8, 9. 22, 10. 37, 27. 38, 28. 40, 21. 41, 42. 48, 17; Ex. 4, 4. 29, 9. 10; Lev. 1, 4. 21, 19; Deut. 4, 28. 9, 15. 11, 18. 19, 21; Jud. 3, 15. 21; Koh. 2, 11. 9, 10. 11, 6; Job 30, 21; Hez. 2, 9; Ps. 90, 12; **ውስተ፡እዴሁ፡ፍሕም፡** Jes. 6, 6; **ደይ፡እዴከ፡ላዕለ፡እዴየ፡** Gen. 24, 2; **ዘእሱር፡እዴሁ፡ዘየማን፡** Sir. 21, 19; Matth. 3, 12. 5, 30. 8, 3, alias sexcenties; **ጸሐፍኩ፡በእዴየ፡** *manu propria* Philem. 19; **ጸሐፈ፡ክታበ፡በእዴሁ፡** Sx. Jac. 9; **ሰፍሐ፡እደ፡ለነዳይ፡** Sir. 7, 32. 14, 13; Pl. **አእዳው፡** maxime in libris inferioris aetatis, ut I Sal. Mar. 21; F. M. 26, 8; Org. 1, quamquam passim etiam in Bibliis, ut Jer. 31, 37. In specie significatur manu a) fides: **ወሀቡ፡እደ፡ይስድዱ፡አንስቲያሆሙ፡** 2 Esr. 10, 19; **መጥወኒ፡እዴከ፡ወመጠዎ፡እዴሁ፡** 4 Reg. 10, 15. b) dexteritas: **በከመ፡እዴሁ፡ከማሁ፡ክብሩ፡** Sir. 38, 1. c) auxilium et instrumentum: 2 Reg. 3, 12; **እደ፡እግዚ"፡ሀለወት፡ምስሌሁ፡** 2 Esr. 7, 6; **ኢይጸምጥ፡እደው፡ባቲ፡** Threu. 4, 6; **ዘእንበለ፡እደ፡** Dan. 2, 34; Act. 11, 21; inde **በእደ፡** vel **በእደው፡** *per, ope, opera* alcjs: **ተፈነወ፡ቃል፡በእዴየ፡** Kuf. 12; Deut. 33, 3 **ዘነገረ፡እግዚ"፡በእደ፡ኤርምያስ፡** Jer. 44, 2; Hagg. 1, 1; 1 Reg. 28, 17; Act. 5, 12; 1 Petr. 2, 5; **አምኑ፡በእዴሃ፡** (*ad fidem perducti sunt per eam*) Sx. Masc. 27; Hed. 26; Genb. 3 Enc. d) ductus, unde **ላዕለ፡እደ፡** vel **ዲበ፡እደ፡** (علی يد) *sub auspiciis, ductu* alcjs: 1 Petr. 1, 21 Platt; **ወአምነ፡ጢሞቴዎስ፡ዲበ፡እዴሁ፡ለጳውሎስ፡** Sx. Ter 23. 27. e) possessio: **አልቦየ፡ውስተ፡እዴየ፡** Kuf. 41; Lev. 5, 7. 11. 12, 8. f) ... et potestas: **ውስተ፡እዴሁ፡ኵሉ፡ሕያው፡** Job 12, 10. **ኵሉ፡በእደ፡እግዚ"፡** Kuf. 12; Sap. 3, 1; Ps. 118, 109; **ወሀብኩክሙ፡ውስተ፡እዴክሙ፡** Gen. 9, 2. 14, 20; Ex. 4, 21; **እወድቅ፡ውስተ፡እዴሆሙ፡** Jud. 15, 18; Sir. 2, 18; **አትሕቲ፡ርእሰኪ፡ታሕተ፡እዴሃ፡** Gen. 16, 9; **አድኅነኒ፡እምነ፡እዴሁ፡** 32, 12; Matth. 17, 22; Joh. 3, 35. 10, 28; 2 Cor. 11, 33; etiam ante nomina bestiarum rerumque inanimatarum: **ውስተ፡እደ፡ኵናት፡** Jer. 18, 21; Ps. 21, 21. 48, 16. 62, 9. 88, 47; 1 Reg. 17, 37. g) robur, potentia: **በእድ፡ጽንዕት፡** Ex. 6, 1; Deut. 4, 34; **እድ፡ጽኑስ፡** Sir. 25, 23; **ኵሉ፡እድ፡ይደክም፡** Jes. 13, 7. 2) a) *brachium* hominis, βραχίων Job 31, 22 (ubi

ὤμος መዝራዕት፡); ከመ፡ድኍልማ፡ውስተ፡እደ፡የማን፡ Sir. 21, 21; አውቃፍ፡ለእደዊሃ፡ Gen. 24, 22. b) *armus bestiarum, manus* quarumdam bestiarum: βραχίων Ex. 29, 22 (at 29, 27 መዝራዕት፡); χείρ ዘየሐውር፡በእደዊሁ፡ Lev. 11, 27; ላጽቄት፡ዘበእደዊሁ፡የሐውር፡ Prov. 24, 63. 3) *manus* arte factae vel *brachia* arte facta: a) *manubrium*: እደ፡መንሥግ፡ Cant. 5, 5. b) *manica*, α) vinculum manus: በእደ፡ሰናስለ፡ኀጺን፡ ἐν χειροπέδαις σιδηραῖς Ps. 149, 8; β) *chirotheca*, vel tegumentum digitorum: ገብሩ፡አምሳለ፡እድ፡ወአጻብዕ፡ዘኀጺን፡ Sx. Haml. 5; በእደወ፡ኀጺን፡እንዘ፡ይጸፍዕ፡ገጾ፡ Enc. Genb. 25. c) *axis* rotae, 3 Reg. 7, 17. 19. d) ut videtur, *specillum*: እድ፡ዘኀጺን፡ዘየሐትት፡ዘውስተ፡ከርሥ፡ (cruciatus instrumentum) Sx. Ter 15. e) *monumentum* (quatenus manus instar indicat alqd) 2 Reg. 18, 18. f) *brachia* (fulcra lateralia) solii 3 Reg. 10, 19. g) *prominentia* 3 Reg. 7, 21. 4) *pars* (sicut יָד): ፲እድ፡, ፱እድ፡ δέκα μέρη, ἐννέα μέρη 2 Esr. 21, 1; የኀልቅ፡ክልኤ፡እድ፡ወይተርፍ፡ሣልስት፡እዴሃ፡ Zach. 13, 8. 9; Hen. 72, 12. 28; Gen. 47, 24; Ex. 16, 36; 4 Esr. 4, 47; ብርሃኑ፡ዚአሁ፡፯እደ፡ያበርህ፡እምዘወርኀ፡ (septies lucidior erit quam) Hen. 72, 37; numeralia ordinalia in st. c. voci እድ፡ praeponi solent, ut: ሣልስተ፡እዴሃ፡ለምድር፡ *tertia* (*partis* i. e.) *pars terrae* Apoc. 8, 7. 9. 11, 13; Lev. 5, 11; 2 Reg. 18, 2; 4 Reg. 11, 5. 6; ውስተ፡ሣልስተ፡እደ፡መንግሥትየ፡ Dan. 5, 7; 4 Esr. 4, 46; ለገዘኡ፡ሳብዕተ፡እድ፡ 4, 54., 58, quamquam etiam occurrit: ራብዕት፡እዴሃ፡ለምድር፡ Apoc. 6, 8 rom.; 8, 9 rom.; Zach. 13, 8 al.; in Acc.: ትሰቲ፡ሳድስተ፡እዴሃ፡ለሒን፡ Hez. 4, 11. 5, 2. — 5) *latus*: መንገለ፡እደ፡ማየ፡በሕር፡ Kuf. 8; በእደ፡በሕር፡ Kuf. 10; በእደ፡አቡሁ፡ Kuf. 7. (vid. ወእደ፡ et ውእደ፡). 6) *locus*, deinde in st. c. relative usurpatur, (quamquam ወእደ፡ vel ውእደ፡ magis frequentatur), a) እደ፡ *quo loco, ubi*, ut: እደ፡እውዕል፡ወእበይት፡ Lud. ex Org. b) በእደ፡ id., ut: በኵሉ፡መክናት፡በእደ፡ገብሩ፡ Kuf. p. 62. c) እምእደ፡ *e loco ubi*, ut: መጽአ፡ኀቤሃ፡፩ወሬዛ፡እምእደ፡ (v. እምውእደ፡) ይትኀበእ፡ Dan. ap. 1, 37 (vid. ወእደ፡ et ውእደ፡). — Locus Asc. Jes. ed. Laur. p. 80, ubi Laurentius እድ፡ *longitudo* vertit, dubius videtur (an: duodecim palmas et quatuor .... latus?)

እድ፡ *viri* vid. sub I ዐደወ፡

እዳ፡ *debitum, aes alienum* vid. sub II ዐደወ፡

አድል፡ vel አደል፡ (etiam per ዐ፡), subst., nonnisi in Pl. አእዳል፡ repertum, *indumentum, tunica*: አእዳለ፡ማእስ፡ Kuf. 3; Gen. 3, 21 (χιτῶνας δερματίνους). — *Voc. Ae.*: አእዳል፡ወማእስ፡ዘ፡ቍርበት ።

I. አደመ፡ inus., i. q. אָדַם *rubuit*, أَدَمَ *fuscus evasit*.

አዲም፡ (adj. et) subst. [أَدِيمٌ], *pellis rubro colore infecta, corium*: ማእስ፡በግዕ፡ግቡረ፡አዲም፡ δέρματα κριῶν ἠρυθροδανωμένα Ex. 39, 21 (vid. መሓን፡); ቅናት፡ዘአዲም፡ ζώνη δερματίνη 4 Reg. 1, 8; Matth. 3, 4; Marc. 1, 6; Syn. f. 293; Deg.; ቅናታቲሆሙ፡አዲም፡ Reg. Pach.

አዳሚዊ፡ adj. rel. *rufus*: አርዌ፡ዐዋግ፡አዳሚዊ፡ (ex Apoc. 12, 3) Lud. Comm. hist. p. 495 n. 8.

አዳም፡ n. pr. hominis protoplasti (אָדָם), *Adam*, Gen. 2, 16 seq.; Deut. 32, 8; Kuf.; Macc. f. 11.

አዳማዊ፡ adj. rel. *humanus*: ልሕኵት፡አዳማዊት፡ Fid. Jac. Bar.

II. አደመ፡ rad., quam S. Bochart in Hieroz. II. 489 cum עָדַן composuit, alii (ut Ges. in thes. p. 24), cum e *rubro* in *pulchrum* facilis sit transitus, ad אָדַם *rubuit* referendam censent, (sive quia *rubrum* est *pulchrum*, sive quia rubor faciei vitalis *gaudentis, amantis, arridentis, voluptate affecti* est sicut pallor solliciti, desiderantis) coll. amh. ደምግቡ፡

አደመ፡ I, 2 *jucundare* alqm i. e. *placere* alicui, a) *delectare, voluptate afficere*, c. Acc. pers.: ሥን፡ወላሕይ፡ይኤድማ፡ለዐይን፡ (ἐπιθυμεῖν) Sir. 40, 22; ቍርባንክሙ፡ኢይኤድመኒ፡ οὐχ ἥδυνάν με Jer. 6, 20; ብእሲትየ፡ተአድሞ፡ለካልእ፡ብእሲ፡ ἀρέσαι Job 31, 10. b) *gratum esse* vel *probari* alicui, ἀρέσκειν, እንተ፡አደመቶ፡እምኔሆን፡ብእሲት፡ Esth. 2, 4; ሰብ፡ተፈሥሐ፡በአድሞ፡ሥነ፡ላሕዮሙ፡ (τερπόμενοι) Sap. 13, 3; ይሬኢ፡እግዚ"፡ወኢይኤድሞ፡ Prov. 24, 18; Sir. 48, 22; Lev. 26, 34; Gen. 24, 26; 2 Reg. 3, 19; Ps. 49, 22; አደሞ፡ለንጉሥ፡ዝንቱ፡ነገር፡ Esth. 1, 21; Hebr. 13, 16; 3 Joh. 2; 1 Cor. 2, 14 (δέχεσθαι); Matth. 14, 6; Luc. 11, 48; passim c. ቅድመ፡ pers., ut: አደመ፡ቃሎሙ፡ቅድሜሁ፡ Judith 7, 16; crebro c. Acc. et ቅድመ፡ ejusdem pers.: ምድር፡አደመቶ፡ቅድሜሁ፡ (*terra ei placuit coram ipso*) Kuf. 10; አደሞ፡ቃላ፡በቅድሜሁ፡ Judith 11, 20; Jud. 14, 1. 3; 1 Reg. 18, 20. 26 (ηὐθύνθη); 1 Joh. 3, 22 Platt. c) *placet, videtur, libet*: በከመ፡ይኤድመከ፡ግበር፡ምስሌየ፡ Tob. 3, 6; ዘከመ፡አደሞ፡ Jer. 18, 4; አደሞ፡ቅድሜሁ፡ወሚመ፡ Dan. 6, 1; seq. Subj.: አደመኒ፡ቅድሜየ፡እንግር፡ Dan. 3, 32, vel seq. ከመ፡ c. Subj.: ኵሎ፡ዘኀለየ፡ወአደሞ፡ለሰሎሞን፡በነፍሱ፡ከመ፡ይግበር፡ 2 Par. 7, 11 (ἠθέλησεν). — At Cant. 7, 7 አደምከ፡ a Ludolfo emendatum est pro አዳምኪ፡

ተአደመ፡ 2 Par. 20, 37 ad ተዓደመ፡ referendum videtur, q. v.

አስተአደመ፡ IV, 2 et 1 1) *jucundum* vel *gratum censere* alqd, *delectari re, laudare* et *probare*, c. Acc.: እግዚ"፡ኢያስተኤድሞ፡ (v. "አድሞ፡) ለሀጕሎሙ፡ለሕያዋን፡ τέρπεται Sap. 1, 13; አኮ፡ኵሉ፡ዘታስተአድም፡ኵሉ፡ነፍስ፡ οὐ πᾶσα ψυχὴ ἐν παντὶ εὐδοκεῖ Sir. 37, 28; ኀፍረት፡አስተአድሞ፡ብእሲት፡በዕድ፡ 41, 20; Kuf. p. 67. 148; ኵሉ፡ያስተኤድማ፡ወያበድርዋ፡ 1 Esr. 4, 19; ኢያስተአደምኩ፡ስቴሁ፡ለንጉሥ፡ οὐκ ἐδόξασα συμπόσιον βασιλέως Esth. 4 apcr.; አየ፡እም፱ግብራት፡ትዌድስ፡ወታስተኤድም፡ Chr. ho. 27; M. M. f. 59. 2) *libenter velle* alqd, *complacere*: ወባዕድኒ፡ዘአስተአደሙ፡በፈቃዶሙ፡ πάρεξ τῶν ἑκουσίων 2 Esr. 1, 6. 3) *jucundum* vel *delectabilem reddere*, Lud. ex Org. 4.

እዱም፡ part. *placens, gratus*: ሰበ፡ሖረ፡በፍኖት፡ርእየ፡እዱመ፡ብእሲ፡ለቢሶ፡አልባሰ፡ጸዐዳ፡ Jsp. p. 280; እዱመ፡ዘ፡ና፡ Lud. Comm. p. 495, n. 6.

አዳም፡ adj., m. et f. 1) *jucundus, amoenus, suavis, placens, venustus*: ከመ፡ማይ፡ቈሪር፡አዳም፡ለነፍስ፡ጽምእት፡ Prov. 25, 25; አዳም፡አጥባቲኪ፡እምወይን፡ Cant. 1, 2. 10. 4, 10; ዕፅ፡አዳም፡ Kuf. 3; Hen. 24, 5; ምድር፡አዳም፡ Kuf. 13; ወራዙት፡ዘአዳም፡አርአያሆሙ፡ Jsp. p. 310; በሥን፡መልክዕ፡አዳም፡ Enc. Ter 11; ቃልከ፡አዳም፡ Cant. 2, 14; Sir. 15, 9; አዳም፡መዝሙረ፡እስራኤል፡ 2 Reg. 23, 1; Ps. 132, 1;

subst.: ጥቀ፡ አዳምኪ፡ *admodum est jucundum tuum* i. e. *suavitas* vel *gratia tua* Cant. 7, 7. 2) *gratus, acceptus, venerabilis, bonus:* ነገር፡ አዳም፡ σεμνός Prov. 15, 26; አኮ፡ አዳም፡ ἀνεπιεικής 12, 26; ወአኮ፡ አዳም፡ οὐδὲ ὅσιον 18, 5; ሞገስ፡ አዳም፡ χάρις ἀγαθή 22, 1; በልብ፡ ፍሡሕ፡ ወአዳም፡ 2 Par. 7, 10; vir bonus አዳመ፡ ዝከር፡ ወዜና፡ Enc. Haml. 21; ἀρεστός Dan. 6, 18; ወከነ፡ አዳመ፡ ዝንቱ፡ ነገር፡ በቅድመ፡ ንጉሥ፡ 2 Par. 30, 4. 3) Adv. አዳመ፡ *grate, bene, eleganter:* ዘአዳመ፡ የሐውሩ፡ εὐόδως Prov. 24, 64; አቅፈለት፡ በወርቅ፡ ወበዕንቍ፡ ኪያሁ፡ (ለመስቀል፡) አዳመ፡ Enc. Masc. 18; ቤትከ፡ ዘተሐንጸት፡ አዳመ፡ Enc. Haml. 14.

መአድም፡ part. (I, 2), f. መአድምት፡, *placens, delectans* (reizend, einnehmend), *voluptate afficiens:* እሉ፡ ሠናይ፡ ራእዮሙ፡ ወመአድም፡ ሥኖሙ፡ Chr. Ta. 17; ሥንከሙ፡ መአድም፡ Enc. Hed. 26; ብእሲ፡ ቀይሕ፡ መአድም፡ ገጹ፡ Gad. T. H.; መአድምት፡ ብእሲት፡ Gad. T. H.; Org. 1; ምግባርኪ፡ መአድመ፡ ዜና፡ Enc. Nah. 16; መዐርዒር፡ ነገር፡ ወመአድም፡ ንባብ፡ Sx. Hed. 27.

አደመ፡ *definire* vid. sub ዐደመ፡

አድማስ፡ n. prgr. sc. ἀδάμας, *adamas* gemma: Am. 7, 7. 8; ከመ፡ ቅጽረ፡ አድማስ፡ Rel. Bar.; እብነ፡ አድማስ፡ Macc. f. 25; Lit. 172, 2; መላዬ፡ ኀጻውንት፡ አድማስ፡ Enc. Hed. 12. — *Voc. Ae.:* አድማስ፡ ዘ፡ የደንገያ፡ ንጉሥ፡

አዶናይ፡ n. prgr. sc. אֲדֹנָי *Dominus*, nomen Dei, አዶናይ፡ እግዚ"፡ Hez. 5, 5, al.; 1 Reg. 1, 11; Genz. f. 10; Enc. Tachs. 29, al.

አዶናዊ፡ adj. rel. dominicus i. e. *divinus:* ንትቀበል፡ መርዓዌ፡ አዶናዌ፡ Deg.

አዳር፡ (etiam አዴር፡) n. *mensis Hebraeorum duodecimi* (Martii), Ἀδάρ אֲדָר, Esth. 3, 7 seq.; 2 Esr. 6, 15; 1 Esr. 7, 5 (ei substitui solet in Mss. ኀዳር፡ q. v.); አዴር፡ Voc. Ae.

አደው፡ Pl. ab እድ፡ *manus* vid. sub እድ፡ c. 798.

አደወ፡ I, 1 (an 2?) *verrere, everrere, scopis purgare:* ወነሥአ፡ ደናግል፡ ማእድወ፡ ወአደዉ፡ ወአውፅአ፡ ኵሎ፡ መሬት፡ እምዐውደ፡ ማኅፈድ፡ Herm. p. 85. [Vicinum videtur አደፍ፡ q. v.; significatione quidem convenit צאצא; quaeritur annon potestas radicis prima sit in *propellendo, abigendo*, coll. הדף הדח دأب al. (vid. etiam דָּד; et הָדָה ad illustrandam significationum derivationem)].

እድው፡ part. *scopis purgatus*, Matth. 12, 44; Luc. 11, 25; Herm. p. 82.

አዳው፡, rarius አደው፡, subst., Pl. አዳዋት፡ [vid. አደፍ፡], *purgamenta, quisquiliae, sordes, stercus;* σκύβαλα Phil. 3, 8; κόπρος አዳው፡ v. አደው፡ v. አዳዋት፡ Jes. 30, 22; አንቀጸ፡ ዘኀበ፡ ይከዕዉ፡ አደወ፡ v. አዳወ፡ 2 Esr. 12, 13. 13, 13 var.; ይከውን፡ ኵሉ፡ ዓለም፡ በኀቤሁ፡ ከመ፡ አዳዋት፡ ወኵሱሕ፡ Chr. Ta. 18; ኢይውግሩ፡ አዳዋተ፡ caet., F. N. 37. — *Voc. Ae.:* አዳው፡ ወጽንጉን፡ ዘ፡ ጕድፍ፡ ።

ማእድው፡ subst. *scopae*, Herm. p. 85

አደወ፡ *transire* vid. sub ዐደወ፡

አድግ፡ subst. m., f. አድግት፡ et እድግት፡, Pl. አእዱግ፡ [حَدَجَ *onere clitellisve impositis constrinxit et oneravit;* عَوْدَجٌ i. q. حِدْجٌ] proprie: *jumentum* onerarium vel clitellarium, i. e. *asinus, -a*, ὑποζύγιον Ex. 4, 20. 23, 4. 5. 12; Jud. 1, 14; Job 24, 3; 2 Petr. 2, 16; ὁ et ἡ ὄνος Gen. 22, 3. 5. 24, 35. 45, 23. 49, 11; Jud. 5, 10. 15, 16; 1 Reg. 8, 16; 2 Reg. 16, 2; Sir. 30, 33; Judith 2, 17; Jes. 21, 7; πῶλοι Jud. 10, 4. 12, 14; አድግት፡ et እድግት፡ Kuf. 18; Ex. 13, 13; Num. 22, 21 seq.; 2 Reg. 19, 26; Matth. 21, 2 seq.; አእዱግ፡ አእኑስ፡ Job 1, 3. 42, 12. a) አድገ፡ ገዳም፡ *onager, asinus agrestis* vel *sylvestris* (vid. ሐለስትዮ፡): Job 24, 5; Jes. 32, 14; Hen. 89, 11. b) አድገ፡ መረብ፡ *pelecanus onocrotalus* vid. sub መረብ፡ c. 166. c) ማሕረፀ፡ አድግ፡ μύλος ὀνικός vid. sub ማሕረፅ፡ c. 90. [Alia asini nomina caeteris gentibus Semiticis usitata, ut אָתוֹן חֲמוֹר, Aethiopibus deperdita sunt.] — *Voc. Ae.:* አድግ፡ ብ፡ አሕያ፡ (coll. ⲉⲓⲱ, ⲉⲉⲓⲱ).

አደፍ፡ subst. [amh. እድፍ፡; vic. አዳው፡] *purgamenta, sordes:* ግብ፡ ዘምሉእ፡ አደፈ፡ ወሰዔ፡ Sx. Haml. 1.

አገለ፡, ተአገለ፡ *defraudare, vim inferre*, vid. sub ዐገለ፡

አገለ፡ rad. e. q. עגל, incertae potestatis, de qua videas varias conjecturas in Ges. thes. p. 989 (etiam p. 283), Fürst Handwörterbuch II p. 110.

እጕል፡ subst., plerumque m., coll. et sing., Pl. አጕል፡, Pl. Pl. አጕላት፡ [עֵגֶל ܥܶܓܠܳܐ عِجْلٌ *vitulus;* amh. ገልገል፡ *pullus*] *foetus, suboles, proles, natus, pullus* omnis generis, a) raro hominum (pro እጓል፡), ut: እጕለ፡ ማውታ፡ Joh. 14, 18 rom.; አጕሊሆን፡ τὰ παιδία αὐτῶν Thren. 4, 10; rex mortuus est ወኀደገ፡ አጕሊሁ፡ ውሉደ፡ ንኡሳነ፡ Macc. f. 15. b) plerumque bestiarum, collective: እጕለ፡ አልህምት፡ *vituli* Deut. 32, 14; እጕለ፡ መራዕይ፡ 28, 51; Job 20, 17; እ"፡ ሐራጊት፡ *agni* Ps. 28, 1; *pulli capreolorum* Cant. 4, 5. 7, 4; እ"፡ ዐናብስት፡ *scymni* vel *catuli leonum* Job 4, 11; Ps. 103, 22; Sing.: እጕለ፡ ጠሊ፡ Kuf. p. 124; Plur.: τέκνα τῶν τραγελάφων አጕሊሆሙ፡ Job 39, 4; Jer. 14, 5; leonis Nah. 2, 12; Hez. 19, 2; camelorum Gen. 32, 16; vituli boum 1 Reg. 6, 7; Jes. 11, 7 var.; Pl. Pl. አጕላቲሆሙ፡ (v. እጓላቲሆሙ፡) sc. boum et ursorum, Jes. 11, 7. c) serpentum vel viperarum proles: አጕሊሆሙ፡ Jes. 14, 29; Thren. 4, 3. d) in specie: avium; collect.: እጕለ፡ አዕዋፍ፡ Job 5, 7; Jes. 43, 20; እጕለ፡ ቋዓት፡ Ps. 146, 10; እጕለ፡ ርግብ፡ Lev. 5, 7. 12, 6. 8; Luc. 2, 24; እ"፡ አንስርት፡ Prov. 24, 23. 52; Plur.: አጕሊሆሙ፡ (ለቋዓት፡) Job 38, 41; Jes. 16, 2; ከመ፡ ርግብ፡ ምስለ፡ አጕሊሃ፡ 60, 8; Ps. 83, 3; ተሐዕን፡ ውስተ፡ መሬት፡ አጕሊሃ፡ ὠά Job 39, 14; νεοσσιά 39, 27; Jer. 29, 17; Ob. 4; ከመ፡ ዖፍ፡ ትከድን፡ አጕሊሃ፡ Deg.

አጕልት፡, rarius እጕልት፡, subst., f., sing. et coll., Pl. አጕላት፡ et እጕላት፡, etiam እጓላት፡ [עֶגְלָה] *vitula, juvenca*, Lev. 22, 27; Num. 19, 2 seq.; Deut. 21, 3 seq.; Jud. 14, 18; 1 Reg. 16, 2; አጕልት፡ እምውስተ፡ አልህምት፡ Jes. 7, 21. 15, 5; Jer. 26, 20; Hos. 10, 11; Hebr. 9, 13 (እጕልት፡ rom.);

cum nominibus numeralibus: Gen. 32, 16; Num. 7, 17; collective: Hen. 85, 8; Joel 1, 17; **እጐልት፡ ባሳን፡** Am. 4, 1; Gen. 33, 13 var.; Pl. **እጐላት፡** 1 Reg. 6, 7; Gen. 33, 13 var.; Hen. 86, 4; **እጕላት፡** Gen. 33, 13; **እኅላት፡** Ps. 67, 13; 1 Reg. 6, 7 var. — *Voc. Ae.*: **እጐልት፡ ዘ፡ ጊደር፡**

እጓል፡ subst., plerumque m., coll. et sing., Pl. **እጓላት፡** (quamquam rarius occurrit), *foetus, proles, suboles, progenies, pulli* et *pullus, natus*, 1) bestiarum, a) quadrupedum, ut: armentorum et pecoris (*vitulus, agnus*) Lev. 22, 27. 28; **እጓለ፡ ላህም፡ ሥቡሕ፡** δάμαλις νομάς (*juvencus*) 1 Reg. 28, 24; **እጓለ፡ ዐናብስት፡** σκύμνοι λέοντος Jer. 28, 38; Jes. 5, 29; σκύμνος *catulus* 30, 6. 31, 4; Am. 3, 4; Ps. 16, 12; Prov. 24, 65; **ዕዋል፡ እጓለ፡ አድግት፡** Matth. 21, 5; Pl. **እጓላት፡** Jes. 11, 7 var. b) serpentum vel viperarum: **እጓለ፡ አራዊት፡ ምድር፡** ἔκγονα ἀσπίδων Jes. 30, 6. c) avium: **እጓለ፡ ዖፍ፡** Deut. 22, 6; Prov. 24, 52 var.; abs.: **እጓል፡** νοσσιά Jes. 10, 14; Pl. **እጓላት፡** *pulli* (columbarum) Reg. Pach. 2) hominum: a) **እጓል፡** *foetus, proles, natus*: βρέφος, de foetu uteri Luc. 1, 41; παιδίον **ትረስዕኑ፡ ብእሲት፡ እጓላ፡** Jes. 49, 15; υἱός **ጎቶልያ፡ ርእየት፡ ከመ፡ ሞተ፡ እጓላ፡** 2 Par. 22, 10; **እጓልከ፡ ሐይወ፡** ὁ υἱός σου ζῇ Cyr. d. r. fid. f. 64; poëtice, ut: **ሱሲ፡ እጓለ፡ ጴጥሮስ፡** Enc. Haml. 21; Jac. 28. b) **እጓለ፡ ማውታ፡** *pupillus, -a, pupilli, -ae*, vid. sub **ማውታ፡** c. 204. c) Tritissima est phrasis **እጓለ፡ እመሕያው፡** (i. e. **እመ፡ ሕያው፡** ut Num. 23, 19; Luc. 21, 26 rom.) *proles matris vivi* i. e. *viventium* (sive Evae Gen. 3, 20) i. e. α) *homo, mortalis* (בֶּן־אָדָם, ܒܰܪ ܐ݈ܢܳܫܳܐ), ἄνθρωπος Gen. 1, 27; Job 7, 1; Jer. 10, 14. 17, 5; Ps. 48, 21; Rom. 2, 1. 9. 20, al.; υἱὸς ἀνθρώπου Num. 23, 19; Ps. 8, 5; Job 16, 21; Jer. 30, 11, al.; ἀνήρ Jes. 2, 9. 5, 15; Jer. 14, 9, al. β) *homines, mortales, genus humanum*, ἄνθρωποι Job 7, 20. 28, 13; Sir. 2, 18. 15, 14. 17, 30. 32. 23, 19. 25, 1. 36, 10; 1 Petr. 4, 2. 6, al.; υἱοὶ ἀνθρώπων 1 Reg. 26, 19; 2 Par. 6, 30; Jes. 52, 14; Ps. 10, 4. 11, 2. 9. 32, 13. 52, 3. 144, 12. 145, 2, al.; inde **ደቂቀ፡ እጓለ፡ እመሕያው፡** οἱ υἱοὶ τῶν ἀνθρώπων Ps. 4, 3. 11, 9; Eph. 3, 5, al.; et **ወልደ፡ እጓለ፡ እመሕያው፡** υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου Ps. 79, 18; Hez. 2, 1 seq. (per totum librum); Dan. 7, 13; in N. T. de Christo, ut Matth. 8, 20. 9, 6. 10, 23. 12, 8 al.

እጓለ፡ እመሕያዊ፡ adj. rel. *ad genus humanum pertinens, humanus*: **ፍጥረት፡** (natura) **እጓለ፡ እመሕያዊ፡** Phlx. 1; **በከመ፡ ምግባረ፡ መላእክት፡ መንፈሳዊያን፡ ይትሌዐል፡ እምግባረ፡ እጓለ፡ እመሕያዊያን፡** Phlx. 3; **ዘርአ፡ እጓለ፡ እመሕያዊት፡** (sperma genitale hum.) F. M. 11, 1.

እገሌ፡ (pro **እገላይ፡** vel **እገሊ፡**), adj. et subst., f. **እገሊት፡** [amh. id.; terminatione adjectivorum *âi* vel *î* formatum est nomen ex **እገል፡**, quod equidem cum إِجْل *agmen boum, populi*, جَوْل *grex, agmen*, جِيل *hominum agmen, gens* componere haud dubito (de vicinitate radicum אגל et גלל גול cfr. etiam أَجْل et גְּלַל *causa*, אֶגְלֵי־טַל *guttae roris*), ita ut **እገሌ፡** proprie significet *unus e circulo* vel *agmine, caterva* al.] *quidam, certus quidam*, cujus nomen ignoratur vel reticetur, ὁ δεῖνα (פְּלֹנִי فُلَانٌ et فُلَانِيّ) a) de personis: **ኀበ፡ እገሌ፡** Matth. 26, 18; **እገሌ፡ እምቤተ፡ እገሌ፡ ውእቱ፡** ὁ δεῖνα ἐκ τῆς οἰκίας τῆς τοῦ δεῖνός ἐστιν Chr. ho. 5; **እገሌ፡ ገብርከ፡** Chr. Ta. 24; in Acc. **እገሌሃ፡** 4 Esr. 6, 51 L; Sx. Genb. 21; **እገሌ፡ ወእገሊት፡** Chr. ho. 11 (at Macc. f. 22 **ወእገሌት፡**); **ፈለጥከኒ፡ እምአመትየ፡ እገሊት፡** Jsp. p. 333; in Vocativo: **ሰማዕከኑ፡ እእገሌ፡** Jsp. p. 337; **ኢትትአመን፡ እእገሌ፡ ትሕትናሁ፡** p. 338. 341; in Liturgiis aliisque libris, in quibus formulae dicendi praescribuntur, pro nominibus propriis inter legendum addendis **እገሌ፡** vel **እገሊት፡** inscriptum esse solet, ut: **በእንተ፡ ንጉሥነ፡ እገሌ፡** *pro rege nostro N. N.*, Lit.; **አንተ፡ እገሌ፡** *tu N. N.*, Kid. f. 22; **አይቴ፡ ሀለወ፡ እገሌ፡ ወእገሊት፡** Genz. f. 4. 50 al. b) de rebus; ita quidem usurpatur, ut m. **እገሌ፡** nomini in st. c. posito subjungatur, ex. gr.: **ሢጥኩ፡ በሤጠ፡ እገሌ፡** (um den und den Preis) F. N. 33, 3; **ረሳዕነ፡ ግብረ፡ እገሌ፡** (wir haben das und das vergessen) Gad. Ad. f. 133; f. **እገሊት፡** autem adjectivi instar suo nomini apponatur: **ሖር፡ ኀበ፡ እገሊት፡ ሀገር፡** Phlx. 3.

እገሌያዊ፡ adj. rel. *certus quidam*, de rebus usitatur (sicut فُلَانِيّ): **አዘዘ፡ ከመ፡ ኢያንብሩ፡ ውስተ፡ መካን፡ እገሌያዊ፡** (aliás: **እሙር፡**) F. N. 29.

አግሥጦስ፡ n. mensis Romanorum, *Augustus*: **አግሥጦስ፡ ወርኅ፡ ለሮማውያን፡** Gad. T. H.

እግር፡ subst., f. et m. [רֶגֶל, ܪܶܓܠܳܐ, رِجْل; in dialecto Mandaeorum ܐܶܓܪܳܐ; in dialecto Arabum vulgari إجْر; quamquam etiam radicis **ረገለ**: vestigium superest in **ሰረገላ፡** q. v.], Pl. **እግር፡** rarius **እእጋር፡**, 1) *pes*: **ኢየኀልፍ፡ እንተ፡ ሀየ፡ እግረ፡ ሰብእ፡ ወእንስሳ፡** Hez. 29, 11; bestiarum Matth. 7, 6; **ክልኤ፡ እግር፡** Am. 3, 12; **ርቱዕ፡ እገሪሆሙ፡** Hez. 1, 7; **ዘአርባዕቱ፡ እግሩ፡** vel **እገሪሁ፡** *quadrupes* Ex. 9, 9; Lev. 11, 23; **ዘብዙኅ፡ እገሪሁ፡** *multipes* Lev. 11, 42; hominum: **ኪደት፡ እግረ፡ ብእሲ፡** 4 Esr. 5, 7; **ከመ፡ እግር፡ ሙቁሕ፡** Sir. 21, 19; **እ"፡ ዕፀ፡** 25, 23; Job 13, 27. 18, 8. 31, 7; Matth. 4, 6. 10, 14; **ወይቀውማ፡ እገሪሁ፡** Zach. 14, 4; **እገሪሆሙ፡ ይረውጻ፡** Prov. 1, 16; **ወድቀ፡ ውስተ፡ እገሪሃ፡ ለዮዲት፡** Judith 14, 7; Job 33, 11; Jer. 12, 5; Ps. 17, 36. 72, 2; Cant. 5, 3; **ኀበ፡ እገሪሁ፡** *ad pedes ejus* Ruth 3, 4. 7. 8; **እእጋር፡** Job 13, 27; Sap. 14, 11; Prov. 6, 18; 2 Reg. 19, 24; **በእግር፡** *pede* Matth. 14, 13; Act. 20, 13 Platt; Ps. 65, 5; **በእግሩ፡** Jud. 4, 15. 17; **በእገሪሆሙ፡** 2 Reg. 15, 16; **እንተ፡ እግር፡** id. Marc. 6, 33; Act. 20, 13 rom.; **በእግረ፡ ዚአየ፡** *in pedibus* i. e. *vestigiis meis* Gen. 30, 30; **በእግረ፡ ደቂቅ፡** *pedibus* i. e. *gressibus puerorum* Gen. 33, 14; **ዘበእግር፡** *pedes* Judith 7, 2. 2) Varie transfertur: a) *pes* sellae Herm. p. 19; literae M. M. f. 246 (vid. sub **ስሑብ፡**). b) *imum* rei: **ታሰክበ፡ ለግኑገ፡ ኀበ፡ እግረ፡ ታቦት፡** Genz. f. 69. c) *pes*, nomen mensurae, ut: **ለጽላሎት፡ በግንበት፡ ፯ወ፩እግር፡ ወመንፈቀ፡ እግር፡**, in Appendice Codicis Cyrilli (Ethiopic Ms. Nr. 3 in the library of the Eastindia House), creberrime. d) „*pes* clavis: **እግረ፡ መራኁት፡**, Mss. Colb., incertum quid sibi velit“ Lud. e) *radius* solis: **በእግረ፡ እሳት፡** ὑπὸ ἀκτίνων ἡλίου Sap. 2, 4; **እገሪሃ፡ ለፀሐይ፡** Hen. 75, 4. 106, 5. 10; **በረቀ፡ ሥጋሆሙ፡ ከመ፡ እግረ፡ ፀሐይ፡** Macc. f. 2; Lud. e Mss. Colb. [cfr. **ቀርን**; alii Semitae frequentant קֶרֶן]. f) **እግረ፡ ሐመር፡** *prora* Act. 27, 30 rom. (**ርእሰ፡ ሐመር፡** *puppis* 27, 29) si quidem lectio bona est. — *Voc. Ae.*: **እእጋር፡ ብ፡ እግሮች፡**

አጋር፡ et **አጋሪ፡** n. ag., Pl. **አጋሪያን፡** et **አጋርያን፡**, *pedes*,

copiae pedestres: Ex. 12, 37; Num. 11, 21; Jud. 5, 15. 20, 2; 2 Reg. 8, 4; ፲፻ አጋር፡ብእሲ፡ 4 Reg. 13, 7; አጋሬን፡ Judith 2, 5; አጋሮሙ፡ 7, 20; አጋርያን፡ 2, 19. 22. 7, 2; ስሳ፡እልፍ፡አጋር፡ Sir. 16, 10; ስሳ፡እልፍ፡አጋሬን፡ 46, 8.

አጋሬዊ፡ adj. rel. *pedester*, 2 Reg. 8, 4 var.

አጋዘን፡, አጋዜን፡ subst., (ut videtur n. amh.) *antilopum species* (*strepsiceros capensis*), Chr. Ax. f. 89; M. F.; vid. Lud. lex. amh. p. 103; Isenb. lex. amh. p. 135; Bruce III p. 103; Harris I p. 295. II, 44; Anh. p. 49.

እግዚእ፡ *dominus* vid. sub **ገዘአ፡**

አግዮስ፡ n. prgr. sc. ἅγιος, *sanctus*, Lit. 158, 4; Genz. f. 134, al.

አግያ፡ n. prgr. sc. ἁγία, *sancta*, Haim. Ab. (vid. sub **መስጠ፡**); **አግያ፡ሶፍያ፡** nomen ecclesiae Constantinopolitanae celeberrimae, Sal. ad 318 Nic. 8.

አገደ፡ rad. inus., quae primitus *ligandi* potestatem habuit (גִּיד אָגַד, إِجَادٌ, أَكَّدَ, עָקַד **ዐቀደ፡**), deinde in significatum *firmi* et *robusti* abiit (مُوجَدٌ أَكَّدَ عَكِدَ عُكْدَةٌ).

አገዳ፡ subst., m. et f., sing. et coll., 1) in corpore brutorum *crus* et *armus:* σκέλος Hez. 24, 4; **ዘቦ፡አገዳ፡መልዕልተ፡እገሪሁ፡** (de pedibus saltatoriis locustae) Lev. 11, 21; βραχίων, ut: **አገዳሁ፡ዘየማን፡** Lev. 7, 32. 33. 34. 8, 25. 9, 21. 10, 14. 15; **ያነኵዕ፡አገዳሆን፡** ἀστραγάλους (*talos*) Zach. 11, 16. 2) in corpore humano *crus* (aliâs **ቍይጽ፡**), *tibia:* **ተሰብረት፡አሐቲ፡አገዳ፡እግሩ፡** Gad. T. H.; **ተሰብረ፡አገዳ፡እግሩ፡** Sx. Nah. 24; Enc. Jac. 14 (vid. sub **ተኬሳ፡**). — *Voc. Ae.:* **አገዳ፡ዘ፡ታለቅ፡እግር፡ዛል፡** (vid. Lud. lex. amh. c. 64 sub **እግር፡**).

አጥሮብሎን፡ in Voc. Ae. obvium e **ስጥሮቢሎን፡** corruptum est, q. v.

አጥርስክ፡ n. prgr., sine dubio corruptum ex ἐντρονιστική, vid. Cat. Cod. Ae. Mus. Brit. p. 19, annot. a.

አጠቀ፡ *arcte accingere* vid. sub **ዐጠቀ፡**

አጠቅን፡ n. prgr. *attacus*, vid. sub **አቃጠን፡**

አጥቁ፡ n. prgr. *paries ligneus*, Lud. auct. Greg.

ኢጥያ፡ [illegible] **ዕዕ፡ዘስሙ፡ኢጥያ፡** [illegible]

አጵልዮን፡ (Platt), **አጰሎን፡** (rom.) n. prgr. ἀπολλύων, *exterminans* Apoc. 9, 11.

አጰሎን፡ et **አጵሎን፡** n. prgr. *Apollo* deus, Sx. Hed. 18; Jac. 23; Enc. Nah. 10, al.

አጲልዮጤን፡ n. prgr. sc. ἀπηλιώτης (in Acc.), *subsolanus* (ventus), *plaga orientalis*, Judith 7, 18.

ኤጴሙስ፡ vel **ኤጴሞስ፡** Ex. 28, 7; **ኤጵሚዳ፡** (Acc.) Ex. 25, 7; **ኤጴሞሳት፡** (Pl.) Ex. 36, 11. 14 in C, n. prgr. sc. ἐπωμίς *superhumerale.* — *Voc. Ae.:* **ሎግያ፡ወኤጴሞስ፡ቀሚስ፡እምእግር፡እስከ፡ርእስ፡ዘአንገዕ፡በቍልፍ፡**

ኤጰሚድስ፡, ኤጲሚዴስ፡, ኤጴማዳስ፡ al., n. prgr. sc. ἐπωμίδες (τῆς θύρας vel τοῦ πυλῶνος) i. e. *latera* (portae vel vestibuli, כְּתֵפֹת) Hez. 40, 48. 41, 2 seq.

ኤጵሚዳ፡ጶዴሬ፡ (i. e. ἐπωμίδα, ποδήρη) „auctor Organi lect. 2 gemmam quandam candescentem esse putavit", Lud.; *Voc. Ae.:* **ኤጴሚድር፡** (v. **ኤጴሞዳ፡**)**ዘ፡እብን፡በረድ።**

አጰርጌ፡ et **አጰርጊ፡**, n. prgr. sc. ἀπαρχή, ἀπαρχαί i. e. *primitiae* oblatae, ut: **አጰርጌ፡** i. e. **ቀዳምያት፡ፍሬ፡** Kid. f. 28; **አጰርጌ፡በሕቲቱ፡ይበልዕ፡** Apoc. Mar. Joh.; Vis. Bar. (**አጰርጊ፡**); Sx. Jac. 25.

አጰርግዮን፡ et **አጰሮግዮን፡** n. prgr. gemmae cujusdam, ut: **በዕንቈ፡አጰሮግዮን፡** Deg.; Org. 6.

ኤጲስ፡ቆጶስ፡ (rarius **ኤጲስቆጶስ፡**), Pl. **ኤጲስ፡ቆጶሳት፡**, n. prgr. sc. ἐπίσκοπος, *episcopus*, (ecclesiae) Did. 4 seq.; Syn., al. creberrime; **ሊቀ፡ኤጲስ፡ቆጶሳት፡** *archiepiscopus*, Phlx., al., **ንኡሳን፡ኤጲስ፡ቆጶሳት፡** *episcopi minores* i. e. *chorepiscopi*, Can. Ant. 8 (10).

ኤጲስ፡ቆጶስና፡ subst. *munus episcopale*, *episcopatus*, ut: Can. Ap. 52; II Can. Ap. 73; Phlx. 15; F. N. 5; **እምድኅረ፡ኤጲስ፡ቆጶስናሁ፡** *postquam episcopus factus est* F. N. 42, 11.

አጰይዶን፡ et **ኤጰይዶን፡** n. prgr. sc. ἐπαοιδοί (in Gen.), *incantatores*, Dan. 4, 6 (aliâs **ሰብአ፡ሥራይ፡**); in *Voc. Ae.* inter Satanae nomina recensetur.

ኤጶጳ፡ n. prgr. sc. ἔποψ (in Acc.), *upupa* Lev. 11, 19 (in Deut. 14, 17 **ሂጶጳ፡** q. v.). — *Voc. Ae.:* **ኤጶጴ፡** (v. **ሂጶጳ፡**) **ብ፡ታለቅ፡አሞራ፡ዘኢይሰርር፡በክንፍ፡አላ፡ይረውጽ፡በእግር፡**

አጲፍ፡ i. q. **አቢብ፡** (ⲉⲡⲏⲫ) q. v.; Voc. Ae.

ኤጲፋንያ፡ n. prgr. *epiphania*, *festum epiphaniorum*, Syn. crebro, ut III Const. Ap. 4; **በዓለ፡ኤጲፋንያ፡በዘ፡ቦቱ፡አርአየ፡እግዚ"፡ስብሐተ፡መለኮቱ፡በውስተ፡ጥምቀት፡በቅድመ፡ዮሐንስ፡በፈለገ፡ዮርዳኖስ፡** Did. 29; Sx. Ter 11; **ኤጲፋንያ፡ማልሊት፡ዘተጠምቀ፡በቲ፡ዘኢተጠምቀ፡ትከት፡** Enc. Ter 13. — In N. T. rom. etiam **ኤፒፋንያ፡** scriptum legitur, ut Luc. 2, 40; 2 Cor. 2, 16.

አፍ፡ *os* vid. sub **አፈወ፡**

ኢፍ፡ et **ኤፍ፡** n. prgr., sc. οἰφί (אֵיפָה) *Epha*, nomen mensurae Hebraeorum, tria sata continentis; decem Epha conficiunt Corum: **መስፈርተ፡ኢፍ፡** vel **ኤፍ፡** Lev. 5, 11; Num. 5, 15. 15, 4 seq.; 28, 5 seq.; 1 Reg. 1, 24. 25, 18; Ruth 2, 17; **ኢፊ፡ጽድቅ፡** Hez. 45, 10 vrs. nov.; Acc. **ኤፊ፡** Jes. 5, 10 vrs. nov. — Scholion vid. sub **አርጣቦስ፡**

አፎ፡ adv. interrog., [compositum ex **አ፡** (i. e. אִי **አይ፡**) et **ፎ፡** (i. e. פֹּה), sicut كَيْفَ, אֵיכָה al.; gramm. § 64, 6; § 161, a]; tam interrogantis quam exclamantis (sive admirantis sive deplo-

rantis) est; ubi interrogantis est, nonnumquam suffixo adv. ኑ፡ et መ፡ intenditur; etiam praepositionem በ፡ sibi praepositam patitur. 1) *quomodo?* እፎ፡ትጠብብ፡ Sir. 25, 3; እፎ፡ትስእሎ፡ 28, 4; Koh. 4, 11; Ps. 10, 1; እፎ፡ትብል፡ Job 33, 13; Jes. 19, 11; Jer. 2, 21. 23; Matth. 23, 33; Luc. 10, 26; Joh. 9, 10. 26; Herm. p. 50; እፎ፡ኮነት፡ዘማ፡ሀገረ፡ጽዮን፡ Jes. 1, 21. 14, 4. 12; Koh. 2, 16; Jer. 9, 19. 27, 23; Thren. 1, 1; 2, 1; Hez. 26, 17; ኢታአምርኑ፡እፎ፡ኀደጋሁ፡ለአቡከ፡ Tob. 11, 1; 4 Esr. 1, 30; Prov. 4, 19; 1 Reg. 24, 11; Ruth 2, 11; Hen. 5, 1; Asc. Jes. 11, 32; ወእፎ፡ይክል፡ Matth. 12, 29; 1 Reg. 16, 2; እፎኑ፡እንጋ፡ናዐብዮ፡ Sir. 49, 11; እፎኑመ፡ ἀλλὰ πῶς ἂν Job 11, 5; እፎኑመ፡እንከ፡ Rom. 3, 6; እፎ፡እንከ፡ Matth. 12, 26. 22, 43; Joh. 6, 42; Jer. 8, 8; Ep. Jer. 49; Jes. 36, 9; እፎ፡ምንት፡ πῶς ἢ τί Matth. 10, 19; ዝኬ፡እፎ፡ οὗτος δὲ τί Joh. 21, 21. 2) *quam, quantopere, quantum, quanto!* ሐዋት፡እፎ፡መሪር፡ዝክርከ፡ Sir. 41, 1; እፎ፡ዐቢይ፡ቤተ፡እግዚ" Bar. 3, 24; Hen. 21, 8; Num. 24, 5; Marc. 10, 23. 24; እፎ፡ተሰባሕከ፡ኤልያስ፡ Sir. 48, 4; (in Enc. ob rhythmum finalem: በስብሐቲከ፡ኤልያስ፡ተሰባሕከ፡እፎ፤); እፎ፡ብዙኅ፡እምገብረት፡ፍሬ፡ 4 Esr. 2, 40; πόσῳ Sap. 13, 3. 4; ጽልመትከ፡እፎ፡ πόσον Matth. 6, 23. 3) *qui? quo pacto? quid quod? qui fit ut? cur?* a) sive እፎ፡ nudum, ut: 4 Esr. 1, 29; Asc. Jes. 11, 24. 26; ወእፎ፡ኢታአምሩ፡ Luc. 12, 56; 1 Reg. 20, 27; Jer. 30, 14; διὰ τί Judith 5, 4; እፎመ፡ Ex. 2, 18; ter repetitum Enc. Teq. 15 (vid. sub ከዋው፡). b) sive በእፎ፡, ut: በእፎ፡ዕለት፡እምዕለት፡ትነውኅ፡ διὰ τί Sir. 36, 7. 51, 24; በእፎ፡ጾምነ፡ወኢርኢከነ፡ τί ὅτι Jes. 58, 3; Hez. 18, 19; 2 Esr. 12, 2. 3; በእፎ፡ኢዐቀብከ፡ 3 Reg. 3, 43; Marc. 2, 18. c) sive እፎ፡ዘ፡ vel በእፎ፡ዘ፡, ut: ወእፎኑመ፡ዘይብል፡መጽሐፍ፡ Rom. 4, 3; እፎ፡ዘኢይትመዓዕ፡ (διὰ τί) Job 21, 4; Matth. 16, 11; Marc. 8, 21; Asc. Jes. 9, 11; በእፎኬ፡ዘ፡ Matth. 21, 25. d) sive እፎ፡ከመ፡ vel በእፎ፡ከመ፡ seq. Indic., ut Gen. 44, 4; Ex. 1, 18. 3, 3; 2 Reg. 16, 17; እፎ፡ከመ፡ነግሠ፡አዶንያስ፡ 3 Reg. 1, 13; በእፎ፡ከመ፡ 4 Reg. 1, 16; seq. Subj. 1 Reg. 20, 2. 4) in syllogismis, a) *quanto magis?* α) እፎ፡ nudum: πόσαχῶς; Sir. 10, 31. β) እፎ፡እንከ፡ Prov. 15, 11; Esth. 9, 12 (v. እፎ፡እንጋ፡). γ) እፎ፡ፈድፋደ፡ Matth. 7, 11; Asc. Jes. 8, 25; Rom. 11, 15 Platt. δ) እፎኬ፡ፈድፋደ፡ Deut. 31, 27; እፎ፡እንከ፡ፈድፋደ፡ Matth. 6, 30; Rom. 5, 9. 10. 15. 11, 24; Hebr. 9, 14. 10, 29. 12, 9. b) *quanto minus?* α) እፎ፡ 4 Esr. 2, 21; Ex. 6, 12. β) እፎኬ፡ Job 4, 19. 9, 14; Gen. 44, 8; Did. 12. γ) እፎ፡እንከ፡ Kuf. 43; Jes. 20, 6; Hebr. 2, 3. 5) Componitur ዘከመ፡እፎ፡ a) *qualis?* Matth. 8, 27 rom.; ሐተ፡ዘከመ፡እፎ፡ውእቱ፡ግዕዙ፡ወልማዱ፡ Did. 10; Num. 13, 18—20; Jac. 1, 24 (ὁποῖος); Haim. Ab. (vid. sub አስተኀለፈ፡). b) *quantus?* 1 Joh. 3, 1. c) *quomodo se habens?* ከመ፡ያርእዮ፡በአይ፡መከን፡ሀሎ፡ወዘከመ፡እፎ፡ውእቱ፡ Genz. f. 155. d) *quomodo?* ነጽርኬ፡ዘከመ፡እፎ፡ይትዋረድ፡ Chr. Ta. 1; vid. etiam ከመ፡ -እፎ፡ Hen. 3. — In loco 4 Reg. 2, 14 ወእፎ፡ e Graeco ἀφφώ (-אַף הוּא) transformatum est.

እፎእፎ፡, እፉፎ፡, አፈፎ፡, እፈእፎ፡ adv. [cfr. אֵיכָכָה] saepe usurpatur in Cyr., rarius in aliis libris, pro simplice እፎ፡, *quomodo?* ut: እፈእፎ፡ Cyr. c. Pall. f. 75 (in Cod. Tub.; in Cod. Lond. እፉፎ፡); በል፡እፎእፎ፡ (v. እፉፎ፡) φράσαις ἂν ὅπως, *dic, quomodo?* f. 78; አፈፎ፡ f. 79. 81. 88, al.; እፎእፎኬ፡ፈድፋደ፡ *quanto magis?* Const. Ap. 52.

እፎያዊት፡ subst. (proprie f. adjectivi እፎያዊ፡ *qualis*, cujus exemplum nondum reperi) *qualitas* [cfr. ܐܝܟܢܝܘܬܐ, אֵיכוּת, كَيْفِيَّة], ut: exponas nobis እፎያዊተ፡ተቃትሎ፡ወመዊአት፡ Phlx. 110.

አፍለጢስ፡ vid. sub አስፋሊጦ፡

አፈር፡ subst., ut videtur amh., [i. q. עָפָר], *pulvis, humus sicca*, M. F.

አፌር፡, አፍር፡, አፎር፡ n. prgr. pr. regionis, *Ophir*, unde aurum petebant: ወርቀ፡አፌር፡ c. varr. Job 28, 16; Ps. 44, 11; አፉር፡ in Ep. Greg. (Lud.). — Sine dubio aliud ejusdem regionis nomen est አፌዝ፡ 'Ωφάζ, ut: ወርቀ፡አፌዝ፡ Dan. 10, 5.

አፍኒን፡ vel አፍንን፡ n. prgr. sc. אוֹפַנִּים *rotae* (Hez. 1. 10), nomen ordinis archangelorum, *Ophanim:* Hen. 61, 10 et 71, 7 (ubi equidem in mea editione absque auctoritate librorum Mss. አፍኒን፡ scripsi); etiam pro Sing. usurpatur, ut: አፍኒን፡ሊቀ፡መላእክት፡፩እም፱ሊቃናት፡ Sx. Hed. 8.

አፍአ፡ et አፍአ፡ *foris* vid. sub አፈወ፡

አፈከ፡ rad. inus., e. q. أَفَكَ *invertit*, הָפַךְ *vertit, evertit, convertit.*

አፉኪያ፡ (v. አፍኪያ፡) subst. coll., *circuli, annuli,* διατόνια Ex. 35, 10.

አፈው፡ rad. inus., e. q. פָּאָה (פֵּאָה, vid. ፈዐው፡) فَاهَ, al. (vid. Ges. thes. p. 1085), cui potestas *flandi* et *efflandi* inest.

አፍ፡ subst., m., rarius f., Pl. አፈው፡, Pl. Pl. አፈዋት፡ [פֶּה, فُوهٌ, فَاهٌ, فِيهِ, فَمٌ, ܦܘܡܐ], in st. c. et in Acc. አፈ፡; c. pron. suff. አፉየ፡, አፉከ፡, አፉሁ፡ caet. (ut Ps. 5, 10. 9, 29. 16, 5; Jer. 51, 17; Apoc. 10, 9), in Acc. አፉሁ፡ (Matth. 5, 2; Apoc. 13, 6; Act. 10, 34 Platt; 1 Tim. 5, 18), አፉሃ፡ (Apoc. 12, 16 Platt), etiam አፈከሙ፡ (Prov. 8, 33 var.), at plerumque per *û*, ut: አፉየ፡ (Job 33, 2; 4 Esr. 9, 29; Jud. 11, 35), አፉከ፡ (Jud. 11, 36; Sir. 22, 22), አፉከሙ፡ (Job 19, 5), አፉሁ፡, አፉሃ፡ (Hen. 56, 8. 106, 3; Gen. 4, 11 ann.), አፉሆሙ፡ (Job 29, 9; Sir. 20, 16, al.), 1) *os* (oris), tam brutorum (*rictus, rostrum*): ተፈጽመ፡አፈ፡ከሎ፡አራዊት፡ Kuf. 3; Dan. 6, 18. 20; Ps. 21, 22; Job 41, 12; Num. 22, 28; Gen. 8, 11; Matth. 17, 27; quam hominum: ውስተ፡አፈ፡በላዒ፡ Nah. 3, 12; Marc. 7, 15; አብቀዉ፡አፉሆሙ፡ላዕሌየ፡ Ps. 21, 13; Hez. 2, 8; Jes. 9, 12; በስዕመተ፡አፉሁ፡ Cant. 1, 2; አፈ፡ረትዓን፡ይመልእ፡ሠሐቀ፡ Job 8, 21; አልቦሙ፡መንፈሰ፡ውስተ፡አፉሆሙ፡ Ps. 134, 17; ያበቍ፡አፉሁ፡እስከ፡እዝኒሁ፡ Sir. 21, 5; instrumentum loquendi (στόμα, etiam γλῶσσα) Ex. 4, 11. 15; ቃለ፡አፉከ፡ Job 15, 6; Sir. 21, 26; Job 32, 5; Jes. 49, 2. 59, 21; Sir. 40, 30; ለአብዳን፡ውስተ፡አፉሆሙ፡ልቦሙ፡ Sir. 21, 26; ዘወጽአ፡እምአፉነ፡ Jer. 51, 17; አፈ፡ረሲዓን፡ Prov. 10, 6. 11. 31; አፈ፡ነኪር፡ወአኮ፡አፈ፡ዚአከ፡ 27, 2; Dan. 4, 28; ይነብብ፡አፍ፡ Matth. 12, 34; Jes. 9, 17; ከሠትኩ፡አፉየ፡ Job 33, 2; Sir. 15, 5; Matth. 5, 2; ፈታሕኩ፡አፉየ፡ Jud. 11, 35; ይፈጽም፡አፉሆሙ፡ Sir. 20, 29; ዘየዐቅብ፡አፉሁ፡ Prov. 13, 3; ትነሥእ፡በአፉከ፡ሥርዐትየ፡

Ps. 49, 17; ታዐብዩ፡ አፉክሙ፡ Job 19, 5; Sir. 20, 15. 22, 22; ያሐሥሙ፡ አፉሆሙ፡ ላዕሌየ፡ 20, 16; አፍ፡ጥዑም፡ γλῶσσα εὔλαλος Sir. 6, 5; በአፍ፡ርኩስት፡ Hen. 5, 4; አፍ፡እኩይ፡ Prov. 4, 24; በአሐዱ፡ አፍ፡ Rom. 15, 6. Nota etiam አፈ፡ ወርቅ፡ χρυσόστομος (cognomen Joannis Patriarchae Constantinopolitani) ut F. M. 2, 11 al. a) አፈ፡በአፍ፡ *os* (*ore*) *ad os* (i. e. coram, nemine intercessore), ut: ይትናገሮ፡አፈ፡በአፍ፡ Jer. 39, 4; Num. 12, 8; 2 Joh. 12; 3 Joh. 14. b) በአፈ፡ vel እምአፈ፡ *ex ore* alicujus (eo dictante): ጸሐፈ፡በርክ፡በአፈ፡ (v. እምአፈ፡) ኤርምያስ፡ኵሎ፡ቃለ፡ Jer. 43, 4. 51, 31; እምአፉሁ፡ አይድዐኒ፡ ኤርምያስ፡ ዘኵሎ፡ ነገረ፡ 43, 18. c) እምአፉሁ፡ *ex ore suo* i. e. oratione extemporali: እለ፡ይነግሩ፡እምአፉሆሙ፡ ድንቀተ፡ ወኢቀደሙ፡ ጽሒፈ፡ Hom. Severiani in Cyr. f. 122; vel: e mente sua, ut: ይጌሥጸሙ፡ኵሎ፡አሚረ፡ ፩ጊዜ፡ እመጻሕፍት፡ (e Bibliis) ወ፩ጊዜ፡ እምአፉሁ፡ Sx. Genb. 30. d) አፍ፡ nonnumquam idem est quod ቃለ፡ አፍ፡ i. e. *verbum, sermo, jussus* al., ut: Ps. 48, 13; Deut. 19, 15; Matth. 18, 16; Koh. 8, 2; ኵሎ፡ይቄም፡በአፈ፡ዚአሆሙ፡ (sc. episcoporum) Clem. f. 227; አልቦሙ፡ስርየት፡ዘእንበለ፡በአፉሆሙ፡ ለእለ፡ ሐመዩ፡ (nulla iis remissio est, nisi intercessione eorum, quibus maledixerunt) f. 230. e) *os* alcjs i. e. *orator* vel *interpres* alcjs: Ex. 4, 16; ትከውን፡ከመ፡ አፉየ፡ Jer. 15, 19. — Cfr. አፈ፡ ንጉሥ፡ in Isenb. lex. amh. p. 137. — Etiam ubi de *ore* plurium agitur, non Pl. አፈው፡, sed Sing. አፍ፡ frequentant, ut Kuf. 3; Hebr. 11, 33; Dan. 6, 18; Apoc. 9, 18 al. 2) Varie transfertur: a) *os, ostium, orificium*, ut: maris መንገለ፡አፉሃ፡ለባሕር፡ዐቢይ፡ Kuf. 8; abyssi አፈወ፡ አንቅዕት፡ ቀላይ፡ Kuf. 5; fluminum Hen. 17, 8; vallis Hen. 53, 1; foveae Jer. 31, 28; Dan. 6, 17; putei Gen. 29, 2. 3; Ex. 21, 33; 2 Reg. 17, 19; cavernae Jos. 10, 18; sepulchri Marc. 15, 46; fornacis: ከመ፡ ጢስ፡ ይወፅእ፡ እምአፈ፡ እቶን፡ Macc. f. 24; sacci Gen. 42, 27; vasis Joh. 2, 7; cophinorum, አፈዋት፡ Gad. T. II; uteri Hen. 62, 4; orificium vestimenti, quod collum circumdat, περιστόμιον Ex. 28, 28; Ex. 36, 31 C; አፈ፡ መልበስየ፡ Job 30, 18. b) *acies* gladii (cum bestia rapace comparati): በአፈ፡ሰይፍ፡ Kuf. 34; በአፈ፡ኀጺን፡ Judith 2, 27; Jos. 10, 28 seq.; 1 Reg. 15, 8; አፈ፡ ኵናት፡ Hebr. 11, 34; አፈ፡ መጥባሕት፡ Enc. Masc. 11; መላጺ፡በሊኅ፡ዘክልኤ፡ አፉሁ፡ (δίστομος, *anceps*) Sir. 21, 3; Prov. 5, 4; Ps. 149, 6; Apoc. 1, 16; ዘክልኤቱ፡ አፈዊሃ፡ Jud. 3, 16. c) *caput* clavae: ድንቡስ፡ ክቡድ፡ እንተ፡ አፉሁ፡ ኀጺን፡ Enc. Sen. 27. d) *initium*, ut: aurorae, አፈ፡ ጽባሕ፡ i. e. *primum diluculum*, ὄρθρος Gen. 19, 15; በአፈ፡ ጽባሕ፡ τὸ πρωΐ 3 Reg. 17, 6; ዕቀብተ፡ ሌሊት፡ እንተ፡ አፈ፡ ጽባሕ፡ Ex. 14, 24; እንተ፡ አፈ፡ ጽባሕ፡ *primo diluculo* M. M. f. 105; vel: mortis, ut: በአፈ፡ ሞት፡ *in extremis, in agone*, Lud. sine auct.

አፍአ፡ et **አፍኣ፡** adv. (ut videtur, ab አፍ፡ propagatum: *os* i. e. *ostium versus*, vid. gramm. § 163, 2) *foras, foris, extra;* foras Gen. 15, 5. 19, 17. 24, 29. 39, 12. 15. 18; Jud. 19, 25; 2 Reg. 13, 17; Ps. 40, 7; Matth. 5, 13; እለ፡ አስተዋሰበ፡አፍአ፡ Jud. 12, 9; foris, ut: አፍአ፡ ይቀውም፡ Sir. 21, 23; Deut. 24, 11; Kuf. 7; Gen. 24, 31; Matth. 12, 46; (Deus ait:) አልብነ፡ ይምን፡ ወኢሰግም፡ ወአልብነ፡ ውሣጤ፡ ወኢአፍአ፡ Clem. f. 47. a) Praepositiones assumit, sc. α) በአፍአ፡ vel በአፍኣ፡ *foris* Jer. 6, 11. 9, 21; እንተ፡በአፍአ፡ተወልደት፡ Lev. 18, 9; Gen. 9, 22. β) እምአፍአ፡ *foris, extrinsecus:* Sir. 21, 21; Jer. 10, 17; Gen. 7, 16; አንስት፡ ነሥአ፡ ለደቂቂ፡እምነ፡አፍአ፡ Jud. 12, 9; Marc. 7, 15. γ) እስከ፡ አፍአ፡ *foras, extra*, 1 Reg. 9, 26. δ) እንተ፡ አፍአ፡ *a parte exteriori, foris, extrinsecus:* ዐጸወ፡ደብተራ፡እንተ፡ አፍአ፡ Judith 13, 1; Matth. 23, 25—28, al. (vid. infra). b) Usurpatur pro praepositione *extra*, si quidem locus extra quem quid est, additur α) sive interposita praepositione እምነ፡, ut: አፍአ፡ እምነ፡ ተዓይን፡ Jos. 2, 19; Deut. 23, 13; Ex. 33, 7; Kuf. 2. 49; Job 2, 8; ይገድፍዎ፡ አፍአ፡ እምአንቀጽ፡ Jer. 22, 19; Judith 6, 11; Hebr. 13, 13; በአፍአ፡ እምነ፡ Hebr. 13, 11. 12; እንተ፡ አፍአ፡ እምጥቅም፡ ἔξωθεν τοῦ τείχους Jer. 21, 4. β) sive ea omissa, ut: ይቁም፡ አፍአ፡ አናቅጽ፡ F. M. 5, 8; በአፍአ፡ ሀገር፡ Enc. Ter 14. γ) sive pronomine suffixo: በአፍአሃ፡ለኢየሩሳሌም፡ Jer. 11, 6. 28, 4; እምአፍአሁ፡ Job 1, 10; Ex. 25, 11; በአፍአኒ፡ Thren. 1, 20; እምአፍአሃ፡ Hez. 7, 15; እንተ፡አፍአሃ፡ Gen. 6, 14; Apoc. 5, 1; Matth. 23, 25—28; ዝንቱስ፡ውስጡ፡ጽቡር፡ወአፍአሁ፡ብርት፡ Dan. ap. 13, 7; ጽሕፍት፡ይእቲ፡ውስጣኒ፡ወአፍአሃኒ፡ Hez. 2, 10. δ) *extra* i. e. *citra, absque:* በአፍአ፡ነቀልቃል፡ወተሀውከ፡ Lud. e Mss. Colb. c) Statui constructo vel notae Genitivi subjunctum vel praemisso pron. rel. significat *extraneus*, ut: ሰብአ፡አፍአ፡ *extranei* Jsp. p. 377; ጥበብ፡ ዘአፍአ፡ (sc. philosophia, opp. doctrina Christiana) Sx. Masc. 7; ኀበ፡እለ፡አፍአ፡ 1 Thess. 4, 12; Marc. 4, 11. — *Voc. Ae.:* አፍአ፡ዘ፡ሚዳ።

አፍአዊ፡ adj. rel. 1) *exterior, extimus:* ቅጽር፡ አፍአዊ፡ 2 Par. 32, 5; ጽልመት፡ አፍአዊ፡ Phlx. 88 (aliâs ጸናፌ፡). 2) *externus:* በአርአያ፡አፍአዊ፡ F. M. 16, 3; ኢይሰርገዋ፡ አንስት፡ሰርጐ፡አፍአዌ፡ (1 Petr. 3, 3) F. M. 34, 8; ኢትጽንኑ፡ መንገለ፡ ፍኖተ፡ ሕገጋት፡ አፍአዊት፡ F. M. 18, 1. 3) *extraneus, is qui foris est*, ut: አፍአዊያን፡ (aliâs ዓለማዊያን፡, opp. ascetis) Phlx. 5; clerici ne potent ምስለ፡ሰብእ፡አፍአውያን፡ (i. e. cum infidelibus) F. M. 32, 1; እመቦ፡ ዘኮነ፡ውጉዘ፡ምስለ፡ አፍአውያን፡ (sc. haereticis, Judaeis, ethnicis) F. N. 13.

አፈው፡ subst., plerumque m., coll. et sing., Pl. አፈዋት፡ [cfr. أفْوَاه, عَفْوَة ,عَفْوَة, أفاويه] *aroma, odor suavis, odoramentum* (ἀρώματα, ἡδύσματα), Gen. 37, 25; Ex. 30, 23. 34; አግማል፡ይጸውሩ፡ አፈዋተ፡ 3 Reg. 10, 2. 25; 4 Reg. 20, 13; Kuf. 16; Esth. 2, 12; ቅድው፡ አፈዋት፡ Hez. 27, 22; 1 Par. 9, 29. 30; 2 Par. 9, 1. 16, 14; Cant. 1, 3. 3, 6. 4, 16. 5, 1; አፈወ፡ቅብእ፡ጥዑመ፡ (Acc.) Koh. 10, 1; ኵሉ፡ አፈው፡ Hen. 31, 3; እሉ፡ አፈው፡ 32, 1; Marc. 16, 1; Luc. 23, 56; አፈወ፡ ሃይማኖት፡ ነአልድ፡ ምስለ፡ ፍሬ፡ ምግባር፡ ጥዑም፡ Enc. Masc. 25.

አፍዖት፡ *ciperae* vid. sub ፈዐወ፡

አፈየ፡ i. q. אָפָה أفى *coquere* panem, ut videtur.

እፉይ፡ part. *coctus*, de pane: Christus est እምላክ፡ዘእንበለ፡ዐመፃ፤ ሰብእ፡ ዘእንበለ፡ ኀጢአት፤ በግዕ፡ንጹሕ፡ ዘእንበለ፡ርስሐት፤ላህም፡ መግዝእ፡ ዘእንበለ፡ ነውር፤ኅብስት፡ እፉይ፡ ዘእንበለ፡ ግማኔ፤ ሞጻሕት፡ ወይን፡ ዘእንበለ፡ ጣሕል፤ M. M. f. 33. — At in *Voc. Ae.:* ስፉይ፡ ዘ፡ ስቡሕ፡ (an ab ሀፈየ፡ i. e. غَفَى, غِفْيَة?).

አፍዮማክን፡ (vel አፍ"፡) n. prgr. sc. ἐφιομάχης (ﬠ̈ברנ),

ophiomachus, locustarum species, Lev. 11, 22. — *Voc. Ae.*: **አፍዮማክን፡ብ፡አሸን፡** (v. **ሐሸን፡**, q. v. in Lud. lex. amh.)

ኤፉድ፡ n. prgr. sc. ἐφούδ (אֵפוֹד), *superhumerale* (aliâs ἐπωμίς), vestimentum sacerdotum Hebraeorum, 1 Reg. 2, 18. 28. 14, 3. 30, 7; Ex. 28, 4. 6 in C; 35, 8 in C; **ኤፉዲ፡ ጸሎት፡ወዕጣን፡** Sap. 18, 21; Lud. comm. hist. p. 494 n. 4. — *Voc. Ae.*: **ኤፉድ፡ወሱራፌን፡** (i. e. תרפים) **ዘ፡ሐር፡ወገረት፡**።

ኤፒፋንያ፡ vid. sub **ኤጲፋንያ፡**

ከ፡ litera alphabeti Aethiopici decima et quarta, quae **ከፍ፡** vel **ካፍ፡** nominatur.

ከ፡ pron. Sing. II prs. m., et nominibus et verbis suffixum.

ኪ፡ pron. Sing. II prs. f., et nominibus et verbis suffixum.

ኬ፡ particula (inseparabilis) suffixa [sine dubio e forma pleniore, ut כֵּן, extenuata, vid. gramm. § 64, b. § 169, 1]; antecedenti literae **ግ**, vocali destitutae, assimilare licet literam **ከ**, ut **እኀድጌ፡** pro **እኀድግኬ፡** Gen. 33, 15; at **ዑቅኬ፡** Job 1, 8. Proprie: *sic, ita* i. e. 1) *igitur*, a) conclusive vel consecutive: *ergo, itaque*, οὖν Matth. 5, 19. 23. 48. 6, 2. 8. 9. 34. 7, 12. 24. 10, 31 al.; **በዝኬ፡አእምሩ፡** Ep. Jer. 28; ἄρα Sap. 5, 6; Luc. 11, 20; 1 Cor. 15, 14. 18; Gal. 2, 21; **ናሁኬ፡** ἄρα οὖν Rom. 9, 16. 18; ὥστε Matth. 12, 12. 19, 6. 23, 31; Marc. 10, 8 al.; τοίνυν 1 Cor. 9, 26; Sap. 1, 11; etiam ubi Graecus particulam respondentem non exhibet, ut: **እመኬ፡ አቡክሙ፡አነ፡** Mal. 1, 6; **እመሰኬ፡** Job 8, 4; **እመኬ፡** 9, 29; **ዮምኬ፡** Tob. 6, 11; **ሰማዕኩኬ፡** Jer. 23, 25; nec non cum **እንከ፡** componitur, ut: **ኬ፡እንከ፡** Matth. 3, 8. 6, 31. 10, 26; Rom. 3, 31; Gal. 3, 29; **እፎኬ፡** *quanto minus* vel *quanto magis!* vid. sub **እፎ፡** b) adhibetur recipiendae orationi (in epanalepsi), *igitur, inquam*, ut: **ከመዝኬ፡ውእቱ፡ቤቶሙ፡ለዐማፅያን፡ ወዝኬ፡ውእቱ፡ግዕዘሙ፡** Job 18, 21; **ከማሁኬ፡** Sir. 18, 16; 4 Esr. 6, 35; **አኮኬ፡ዘንተ፡ጾመ፡** Jes. 58, 6; Matth. 1, 17; Rom. 11, 5. c) inservit nectendis sententiis, (ubi ad novi quid proceditur, quod cum iis quae antea dicta sunt quodam consequentiae vel successionis vinculo junctum est), *jam, jam vero, porro* (quare ad vim particulae **ኒ፡** et Graecae δέ prope accedit), ut: **ወእመኬ፡** ἐὰν δέ Gen. 18, 28. 30; **ወእቤሎ፡ዝኬ፡ማኅፈድ፡ምንት፡ውእቱ፡** ὁ δὲ πύργος, φημί, τίς ἐστιν (postquam quid sit ἡ πέτρα καὶ ἡ πύλη explicitum est p. 87) Herm. p. 88^{b}; **ወእቤሎ፡እሉኬ፡ደናግል፡መኑ፡እሙንቱ፡** ibid. 2) *sane, quidem, utique, vero*, ut: **ርእዩ፡እመ፡ይዌልጡ፡አሕዛብ፡ አማልክቲሆሙ፡እንዘኬ፡** (v. **እንዘ፡ኬ፡**) **ኢኮኑ፡አማልክተ፡** Jer. 2, 11. Crebro usurpatur a) ad distinguenda vocabula ea, in quae vis orationis cadit: **አንቲኒኬ፡ዘመውኪ፡** καὶ σύ *tu vero* Jer. 3, 1; Jac. 4, 12; **አነኬ፡ውእቱ፡** ἐγώ εἰμι Jes. 43, 25. 48, 17; **ሶቤሃኬ፡** τότε 58, 9. 10; **ዝኬ፡** 1 Tim. 2, 3 rom.; **ወይንኬ፡አልቦሙ፡** Joh. 2, 3; **ሠናይኬ፡ቃለ፡እግዚ"፡** Jes. 39, 8; advenientes salutantur: **ሠናይኬ፡ምጽአትክሙ፡** Sx. Nah. 14; **ውእቱኬ፡** Herm. p. 88^{a}; quare cum particula **ሰ፡** (ejusdem fere potestatis) componi solet: **አንሰኬ፡ወ — ሰ፡** ἐγὼ μέν — ὁ δέ Matth. 3, 11; Asc. Jes. 8, 11; **አንትሙሰኬ፡** ὑμεῖς δέ Matth. 23, 8; **ይእዜሰኬ፡** Jes. 14, 15; Rom. 3, 21. 7, 17; **አሬትሰኬ፡** Rom. 5, 20. b) ad intendendam orationem, vim praecedentis vocis augendam: *vero, quaeso*, ut: **ናሁኬ፡** 1 Reg. 23, 3; Job 1, 12; Jes. 7, 14; **ነዋኬ፡** 1 Par. 11, 1. 17, 1; in specie in adhortationibus, δή, ut: Ps. 93, 8; Asc. Jes. 3, 10; **ዑቅኬ፡** Job 1, 8; **እስኩኬ፡** Jes. 57, 13; Jer. 17, 15; **ስማዕኬ፡** Job 37, 1; Jes. 39, 5; **ኀልይዎኬ፡** Mal. 1, 1; **አርምምኬ፡** Am. 6, 10.

ከሃ፡ከሀከ፡ *ibi* vid. sub **ከሐ፡**

ክሀለ፡, raro **ክሀለ፡** (ut Herm. p. 32; 1 Esr. 5, 37 var.) I, 1 [יָכֹל, כֵּהֵל; vicinum est **አከለ፡** q. v.], Imprf. raro **ይክሀል፡** (ut 1 Reg. 26, 25), plerumque **ይክል፡** (gramm. § 92), Subj. **ይክሀል፡**, *posse, valere* (*pollere*), c. c. Acc. rei: **ትክል፡ኵሎ፡** Job 10, 13. 42, 2; **ምንተ፡ይክል፡** 21, 15; **ዘዘንተ፡ገብረ፡ኵሎ፡ይክል፡** Sir. 50, 29; Gen. 13, 16; Luc. 12, 26; **ኢይክል፡ሢመታተ፡ መንታ፡** *non possum officium duplex* (sc. sustinere) Enc. Mij. 21; c. Acc. Inf.: **ኢይክል፡ቀዊመ፡** Thren. 1, 14; **መኑ፡አነ፡ከመ፡ እክሀል፡ሐኒጸ፡ሎቱ፡ቤተ፡** 2 Par. 2, 6; Ps. 139, 11; Gen. 15, 5. 19, 19. 31, 35. 44, 1. 45, 3; Num. 22, 37; Tob. 1, 15; Hen. 4; 4 Esr. 6, 77. 7, 14. 15; **ይክሀሉ፡ሐይወ፡** 8, 9. 10, 70. 13, 49; Matth. 22, 46; Jac. 1, 21. 2, 14. 3, 12; 2 Cor. 13, 8; Eph. 3, 18; Hebr. 11, 19; nonnumquam c. pron. suff., ad objectum verbi subjuncti relato, ut: **ኢይክልዎሙ፡ለሕዝብ፡ተበቅሎቶሙ፡** *non possunt eos* sc. *populum punire* Judith 11, 10; 4 Esr. 3, 50; rarius c. **ለ፡** seq. Inf., ut: **ኵሎ፡ዘትክል፡እዴከ፡ለገቢር፡** Koh. 9, 10, vel c. Subj. verbi: Dan. 2, 26; Asc. Jes. 9, 37; seq. **ከመ፡** c. Subj.: Hen. 93, 11; abs.: **በአምጣነ፡ትክል፡** *quantum potes* (*pro virium ratione*) Sir. 9, 14. 10, 28. 14, 11. 43, 30; **በከመ፡ክሂሎትነ፡** Sx. Sen. 12; **በዕድ፡ዘይክል፡** δυνάμενος ἄλλος Ex. 4, 13; **ክሂል፡** vel **ክሂሎት፡** *potentia*, ut: **ሥልጣን፡ወክሂል፡** Ssal. Req.; **ሰብሕዎ፡በክሂሎቱ፡** Ps. 150, 2. a) *efficere posse* (vermögen, durchsetzen): **ገበርኪ፡ዘንተ፡እኩየ፡ወክሀልኪ፡** Jer. 3, 5; **ወክሂለኒ፡ትክሀል፡** 1 Reg. 26, 25; Herm. p. 32. b) *posse* per legem i. e. (dürfen), *licet* alicui: **ኢይክሉ፡ገቢረ፡ጾስካ፡በአህጉሪሆሙ፡** Kuf. 49; Gen. 43, 32. 44, 34; Deut. 12, 17. 16, 5. 17, 15; Rom. 9, 20. c) *a se impetrare posse ut*, **ኢክሀሉ፡ተናግሮቶ፡ቃለ፡ሠናየ፡** Gen. 37, 4; 1 Joh. 3, 9; Joh. 8, 43. d) *ferre, sustinere*: **ኢይክል፡ባሕቲትየ፡ክሂሎተክሙ፡** φέρειν Deut. 1, 9; ὑποφέρειν Prov. 18, 14. e) *praevalere, superare*: c. Acc. prs., Gen. 32, 26; **ኢይክሉከ፡** Jer. 1, 19. 15, 20; Ps. 128, 2; Jud. 16, 5; 1 Reg. 17, 9; Rom. 8, 31; c. **ምስለ፡** pers. i. e. *praevalere pugnando cum* aliquo Gen. 32, 29; Hos. 12, 3. 4. f) *potestatem habere* alcjs, c. **ላዕለ፡**, ut: Satanas a Deo petiit, **ከመ፡የሀብ፡ክሂለ፡ላዕሌሁ፡(ለኢዮብ፡)ወላዕለ፡ኵሉ፡ንዋዩ፡** Sx. Genb. 2.

አክሀለ፡ II, 1 *potentem* vel *valentem facere* alqm, i. e. a) *vires, potentiam, facultatem praebere* alicui, c. Acc. prs.: **ከመ፡ያክሀሎ፡** Herm. p. 47; **እግዚ"፡አክሀሎሙ፡** Phlx. 172; seq. **በ፡** rei, ut: **ኵሎ፡እክል፡በዘውእቱ፡አክሀለኒ፡** (ἐνδυναμοῦν) Phil. 4, 13; **እግዚ"፡አክሀለነ፡በኵሉ፡ዘንፈቅድ፡** Jsp. p. 330; seq. **ለ፡** c. Inf., ut: **ያክሀልክሙ፡እግዚ"፡ለገቢረ፡ኵሉ፡ፈቃዱ፡** Genz. f. 154; seq. Subj. verbi: **ኢታክሀሎሙ፡ለዐርነ፡ይቅትሉነ፡** Jsp. p. 278. b) *praevalere facere, superiorem reddere* alqm aliquo, c. Acc. et **በ፡**, ut: **ኀጢአትነ፡አክሀለት፡ዐረ፡ብነ፡** Jsp. p. 352; c. dupl. Acc.: **አነ፡አክሀልኩከ፡ኪያሃ፡(ለሀገር፡)** p. 366.

ተክህለ፡ III, 1 1) *possibile esse, fieri posse, posse* seq. verbo passivo vel intransitivo: ኢይትከሀልዎ፡, ኵሉ፡ ይትከሀል፡ Matth. 19, 26; c. c. Nom. vel Acc. Inf.: እምእዴ፡ ዘኢክ፡ ጕይይ፡ ኢይትከሀል፡ ወኢይደሉ፡ Sap. 16, 15; ኢይትከሀል፡ ረቲዐ፡ Koh. 1, 15; Dan. 5, 16 var.; Marc. 6, 5; Hebr. 6, 18 rom.; seq. ለ፡ c. Inf.: ኢይትከሀል፡ ለኈልቆ፡ (*non potest numerari*) Koh. 3, 14; c. Subj. verbi: ኢይትከሀል፡ ከመዝ፡ ይኩን፡ Ex. 8, 22; 4 Esr. 10, 68; Hen. 9, 5; Jac. 3, 11; Hebr. 5, 11. 6, 4—6; seq. ከመ፡ c. Subj. 4 Esr. 9, 33; c. በኀበ፡ pers. Matth. 19, 26; c. ለ፡ pers. Hebr. 6, 18 rom.; c. Acc. pers. (*possibile est* alicui i. e. *potest* aliquis): ኵሉ፡ ይትከሀለከ፡ Job 42, 2; በከመ፡ ይትከሀለከ፡ Sir. 38, 11; ኢተከሀሎሙ፡ በዊአ፡ ውስተ፡ ሀገር፡ 2 Reg. 17, 17; Ps. 140, 8; Rom. 12, 18; Marc. 6, 5. 2) a) *potentiâ superare* alqm: ኢትሕትት፡ ዘይትከሀለከ፡ μὴ ἐξέταζε τὰ ἰσχυρότερά σου Sir. 3, 21. b) impersonaliter: ኢተከሀሎ፡ ላዕሌሃ፡ *ei non obtigit potentia super eam* (mulierem) i. e. *eam* (resistentem) *superare non potuit*, Sx. Masc. 21 (bis).

ተካሀለ፡ III, 3 sibi invicem ita praevalere ut alter alteri cedat i. e. *convenire cum* aliquo *de* re: Ex. 21, 30; c. ምስለ፡ prs. et በ፡ rei: Matth. 20, 2. 13.

ከሃሊ፡ n. ag., f. ˝ሊት፡, Pl. m. ከሃልያን፡, *potens, validus*: ጽኑዕ፡ ወከሃሊ፡ δυνατὸς ἰσχύϊ Ruth 2, 1; ዘኮነ፡ ከሃሌ፡ በቃሉ፡ ወበምግባሩ፡ Luc. 24, 19; ከሃሌ፡ ኵሉ፡ *omnipotens* Sap. 7, 23; Org. 3; c. ላዕለ፡, ut: ከሃሊ፡ አንተ፡ ላዕለ፡ ኵሉ፡ Sap. 11, 24; c. ለ፡, ut: ንሕነ፡ ከሃልያን፡ ለውላጤሁ፡ (i. e. *possumus mutare illud*) Jsp. p. 330; seq. Acc., ut: ከሃሊ፡ ኮነ፡ ተጽናስሂ፡ ወተደልዎሂ፡ Phil. 4, 12; seq. ከመ፡ et Subj., ut: መሥዋዕት፡ ከሃሊት፡ ከመ፡ ያስተስሪ፡ θυσία δυναμένη ἐξιλεώσασθαι τὸν πατέρα Chr. ho. 17.

ተከሃሊ፡ n. ag. (III, 1) *possibilis*: እስመ፡ ቅኔ፡ መዝሙርሰ፡ ተከሃሊት፡ በኵሉ፡ ጊዜ፡ Phlx. 238.

ኢሂላ፡ et **ኢሂላ፡** subst., Pl. ኢሂላት፡ vel ኢሂላት፡ [cum significatus primus et genuinus haud satis certus sit, de etymo equidem nihil statuerim, quamquam a هَيْل facile derivari posse videtur] *quisquiliae, purgamenta, sordes, scoriae*, περικαθάρματα Pl. 1 Cor. 4, 13; Ps. 70, 8 contra auctoritatem Graeci et Hebraei; ወይከውን፡ ከመ፡ ኢሂላ፡ በውስተ፡ ገዳም፡ (LXX: ὡς ἀγριομυρίκη ἐν τῇ ἐρήμῳ; Hebr. כְּעַרְעָר) Jer. 17, 6. — Ludolfus has significationes exhibet: „*hilum, res nauci et nihili*. 2) *bulla*. 3) *sordes sub unguibus latentes*, auct. Greg.; Pl. *purgamenta*“. — *Voc. Ae.*: ኢሂላ፡ ብ፡ የጽፍር፡ አደፍ፡ ዕሩርሂ፡ ይ፡ ሩዶት፡ ኢስ፡ አላግሂ፡ ይ፡; *aliud*: ኢሂላ፡ ዘ፡ ጉመይ፡ አምሳለ፡ ቀበሮ፡ ወበ፡ ዘ፡ ጉድፍ፡; *aliud*: ኢሂላ፡ ዘ፡ መስከ ።

ካህን፡ subst. m. [כֹּהֵן כָּהְנָא كَاهِن], Pl. ካህናት፡ (gramm. § 133, a) *sacerdos* Dei veri Gen. 14, 18; Israelitarum Ex. Lev. al. sexcenties; Matth. 8, 4. 12, 4 al.; ጋይራስ፡ ካህን፡ ለዳዊት፡ 2 Reg. 20, 25; ይከውነኒ፡ ካህነ፡ Ex. 40, 11; Jud. 17, 10; ካህን፡ ዐቢይ፡ *summus sacerdos* Num. 35, 25; Zach. 3, 1; Judith 4, 6. 15, 8; Sir. 50, 1; ካህን፡ ዘየዐቢ፡ እምአኃዊሁ፡ Lev. 21, 10; ሊቀ፡ ካህናት፡ id., Lev. 4, 3; Hebr. 2, 17. 4, 14; ሊቃነ፡ ካህናት፡ Matth. 2, 4. 16, 21; ፳ወ፬ካህናተ፡ ሰማይ፡ (πρεσβύτεροι Apoc. 4, 4. 10) Sx. Hed. 24; *sacerdos* vel *presbyter* Christianorum, Syn.; F. N. 6; Genz. f. 36—48, al.; ርእሰ፡ ካህናት፡ *archipresbyter* F. N. 4; ንፍቀ፡ ካህን፡ Lit. 161, 3 i. q. ንፍቀ፡ ቀሲስ፡ q. v. — Pl. ካህናት፡ etiam pro abstracto usurpatur *classis* vel *collegium sacerdotum* 1 Reg. 2, 36; 1 Par. 29, 22 var.

አክሀነ፡ II, 1 *sacerdotem constituere* alqm: ያክህኖሙ፡ II Can. Nic. 66.

ተክህነ፡ III, 1 *sacerdotem constitui* vel *esse, sacerdotio fungi, sacra peragere*, de sacerdotibus Israelitarum et Christianorum: ለተክህኖ፡ ሊተ፡ Hez. 44, 13; Lit. 165, 4; ይርዐይ፡ መርዔተ፡ ወይትክሀን፡ Kid. f. 7; Clem. f. 210; Kedr f. 74; ተክህኖ፡ Clem. f. 210; Lit. 172, 4; እፎ፡ ተኀረይከ፡ ለተክህኖ፡ M. M. f. 31.

ክህነት፡ subst. *sacerdotium, munus sacerdotale*: Ps. 98, 6; 1 Petr. 2, 5; ተኀርየ፡ ዘርአ፡ ሌዊ፡ ለክህነት፡ Kuf. 30; ሳዶቅ፡ ተሠይመ፡ ውስተ፡ ክህነት፡ (v. ክህናት፡) 1 Par. 29, 22; ሰዐርዎሙ፡ እምክህነቶሙ፡ 2 Esr. 2, 62; አኀደግዎ፡ ክህነቶ፡ 1 Esr. 5, 39; ግብረ፡ ክህነት፡ Luc. 1, 8; ዐቢይ፡ ክህነት፡ *munus summi sacerdotis* Sir. 45, 24; Christianorum: ኢይግበር፡ ሕዝባዊ፡ ግብረ፡ ክህነት፡ Did. 16; ኢይሠየም፡ ለክህነት፡ Kedr f. 78; Org. 1. a) in Genitivo positum: *sacerdotalis*, ut: አልባስ፡ ዘክህነት፡ Ex. 39, 19. 35, 19; Kuf. 32; ሕዝበ፡ ክህነት፡ Kuf. 33. b) sacerdotium i. e. *sacerdotes, populus sacerdotalis*: ይኩን፡ መንግሥተ፡ ወክህነተ፡ ወሕዝበ፡ ቅዱሰ፡ Kuf. p. 64 (at legendum videtur ዘክህነት፡, cfr. 1 Petr. 2, 5). c) pro σαββατισμός usurpatur Hebr. 4, 9 rom.

ክህነታዊ፡ et **ክህናታዊ፡** (a ክህናት፡) adj. rel. *sacerdotalis*: መልእክት፡ ክህነታዊት፡ F. N. 10, 6; ሀብት፡ ክህናታዊት፡ Phlx. 15.

ኮል፡ *mâlum* vid. sub ከወለ፡

I. **ከለለ፡** rad. inus., cui significatus *absolvendi, perficiendi* inerat (vid. Ges. thes. p. 688).

ኵል፡ subst. [כֹּל ܟܽܠ كُلّ], proprie: *universitas* (Gesammtheit): ወለኵልሂ፡ *et universum* i. e. *omnia*, Asc. Jes. 4, 18 (siquidem lectio sana est). — In exemplo ስርጉት፡ በኵል፡ ሥን፡ ወላሕይ፡, a Lud. ex Org. allato, ኵል፡ manifesto errore pro ኵሉ፡ scriptum est. — Usitatur 1) annexis pron. suff., vid. ኵሉ፡ 2) annexa particula ሂ፡, vid. ኵልሂ፡ vel ኵለሂ፡

ኵሉ፡ i. e. ኵል፡ c. pron. suff. III p. m. Sing. (gramm. § 157, 2) Acc. ኵሎ፡ (i. e. ኵለ፡ et ሁ፡). A) Refertur ad res multas, individua multa, et latine redditur *omnis*. Quam ubi significationem habet, pron. suff. secundum genera et numeros variare licet, ut f. S. ኵላ፡, Pl. m. ኵሎሙ፡, f. ኵሎን፡, quamquam plerumque ኵሉ፡ sine ulla mutatione nominibus f. et m., Sing. et Pl., apponitur. Sed ubi *omnes* ad pers. II vel I Pl. refertur, harum personarum pronomina voci ኵል፡ suffigantur necesse est, ut: ኵልነ፡, Acc. ኵለነ፡ *nos omnes*, ኵልክሙ፡ m., ኵልክን፡ f., Acc. ኵለክሙ፡, ኵለክን፡ *vos omnes*. 1) *omnis, omnes*, a) abs. (vel substantive): ከመ፡ ትቅትል፡ ኵለነ፡ Ex. 16, 3; አበ፡ ኵልነ፡ Rom. 4, 16; ብዙኀ፡ ንስሕት፡ ኵልነ፡ Jac. 3, 2; Jes. 64, 8; ኵልነ፡ ኃጥአን፡ ንሕነ፡ Sir. 8, 5; 4 Esr. 10, 9. 10; ኵልክሙ፡ Jes. 14, 29. 22, 1; 1 Reg. 10, 24; Ps. 2, 10; Matth. 23, 8; እመሂ፡ ኵሎሙ፡ ሀለዉከ፡ Matth. 26, 33. 27, 22; Joh. 6, 45; crebro etiam ኵሉ፡ *omnes*, ut

Gen. 16, 12; 1 Petr. 2, 17; Marc. 1, 37; Matth. 26, 70; Joh. 1, 7. 2, 15 al., et *omnia* Matth. 8, 33. 19, 27; Marc. 4, 11; Koh. 6, 6; Hen. 5, 2; 1 Reg. 16, 4; 1 Petr. 4, 7 al. b) adjectivi instar alii nomini apponitur (plerumque praepositum, rarius postpositum): α) sive utrumque in Sing.: ኵሉ፡ ሰብእ፡ Matth. 10, 22; Joh. 5, 23; እነግር፡ ኵሎ፡ ስብሓቲከ፡ Ps. 9, 1; ኅድ ግዋ፡ ለኵሉ፡ ርስሐት፡ Jac. 1, 21; ኵላ፡ እከይ፡ 1 Petr. 2, 1; ኵሎ፡ ንዋዮሙ፡ Gen. 12, 5; ኵሉ፡ እኪት፡ እንተ፡ 50, 15; አይድዮሙ፡ ዘኵሎ፡ ቃለ፡ Ex. 19, 7; ኵላ፡ ትእዛዝየ፡ Num. 15, 40; ኵሉ፡ ሕዝብ፡ Matth. 24, 9; ኵሎ፡ አምሳለ፡ Marc. 4, 13. β) sive utrumque in Pl.: ኵሎሙ፡ ኃጥኣን፡ Ps. 144, 21; Matth. 27, 1; Marc. 7, 3; ለኵሎን፡ ኀጣውእ፡ 1 Petr. 4, 8; Matth. 25, 7. γ) sive ኵሉ፡ solum in Pl.: ኵሎን፡ በረከት፡ Kuf. p. 96; ኵሎሙ፡ ይእቲ፡ ትውልድ፡ Num. 32, 13; Matth. 1, 17. 10, 30. δ) sive ኵሉ፡ solum in Sing. (in specie ante nomina inanimatorum et rerum): ኵሉ፡ መዋዕሊሁ፡ Gen. 5, 5; ኵሉ፡ ቀላያት፡ Gen. 7, 11. 9, 10; ኵሉ፡ ዕፀው፡ Luc. 21, 29. 24, 27; ኵሉ፡ አሕዛብ፡ 24, 47; Marc. 4, 31. 6, 33. 7, 19. ε) cum adjectivis et pronominibus: ኵሉ፡ ነዋኅ፡ πᾶν ὑψηλόν Job 41, 25; ምስለ፡ ዝንቱ፡ ኵሉ፡ Jes. 5, 25; Joh. 15, 21; ነ ገርዎ፡ ኵሎ፡ እንተ፡ ረከቦሙ፡ Gen. 42, 29; Ex. 3, 16; Gen. 7, 22; Ps. 2, 13; Col. 3, 17 al. 2) *omnis* i. e. *quivis, unusquisque,* (jeder): ለኵሉ፡ ነፍስ፡ Gen. 9, 10. 17, 12; ኵሉ፡ ዐራት፡ Lev. 15, 4; ኵሉ፡ ለባዊ፡ Sir. 18, 28; አተወ፡ ኵሉ፡ ውስተ፡ ርስቱ፡ Judith 16, 21; ያስተርኢ፡ ለዐይነ፡ ኵሉ፡ ወያእም ር፡ ኵሉ፡ Kuf. 1; Hen. 2, 1; Luc. 3, 5. 9; ኵሉ፡ ዘሰአለከ፡ 6, 30. 47; 1 Joh. 3, 9; ἕκαστος 1 Cor. 7, 20; Matth. 16, 27; Luc. 2, 3. 6, 44; etiam ኵሉ፡ ኵሉ፡ *omnes et singuli* Enc. Haml. 27. a) *ullus, quicumque* Deut. 4, 25. 17, 1. 27, 21; Kuf. p. 166, l. 12; cum negandi particula: *nullus, nihil* Ex. 12, 16. 48; Lev. 3, 17; Jud. 13, 4; 2 Reg. 18, 13; 1 Cor. 1, 29. b) *omnis generis, quilibet, varius,* Act. 13, 10; Col. 1, 9; Rom. 15, 13; Matth. 4, 23. 9, 35. 3) ኵሉ፡ *universum, universitas rerum:* አምላከ፡ ኵሉ፡ Kuf. 22; እግዚእ፡ ኵ ሉ፡ Lit.; እንተ፡ ላዕለ፡ ኵሉ፡ *catholica,* ut: ቅድስት፡ እንተ፡ ላዕለ፡ ኵሉ፡ ቤተ፡ ክርስቲያን፡ Cyr. ad Reg. f. 28; Clem. f. 112. 120. 131; Genz. f. 92. B) Refertur ad rem unam, continuam, et latine vertitur: *totus.* Quam ubi significationem habet, nonnisi formas ኵሉ፡ et ኵላ፡ adhibere licet, eaeque nonnisi cum nominibus Sing. componuntur. (Ad nomina Pl. vel ad personas I et II Sing. et I, II, III Pl. relata, vox *totus* nomine ኵለንታ፡ c. pron. suff. exprimitur). Exempla: ውስተ፡ ኵሉ፡ ምድር፡ Gen. 9, 19. 11, 1; ኵሉ፡ ሕዝበሙ፡ 19, 4; ኵሎ፡ በ ግዐ፡ Ex. 29, 18; Ps. 32, 8. 65, 3; 1 Reg. 14, 23; ኵሉ፡ ሥ ጋሁ፡ Jac. 3, 2; ኵሉ፡ ሕንጻ፡ Eph. 2, 21; ኵላ፡ ኢየሩሳሌም፡ Matth. 3, 5; Marc. 11, 18; በኵሉ፡ ልብከሙ፡ Deut. 4, 29; Ps. 110, 1; ኵላ፡ ሌሊተ፡ 1 Reg. 15, 11. 19, 24; Ex. 10, 13. C) Adverbialiter usurpatur a) ኵሉ፡ *prorsus:* ኵሉ፡ ለ ምዕር፡ ወግብተ፡ διὰ τάχους ἐξάπινα Sir. 11, 21; cfr. ኵሉ፡ ዘከመ፡ 4 Reg. 16, 11. b) በኵሉ፡ α) *omnino, prorsus* ὅλως Job 21, 23. β) *quaqua, ubique, omnifariam:* πάντῃ Act. 24, 3; Kuf. 4; በኵሉ፡ ኀበ፡ *ubicumque* Kuf. 27; Ex. 10, 23; Lev. 23, 31; item ውስተ፡ ኵሉ፡ ዘ፡ Jos. 1, 9.

ኵልሄ፡ et ኵለሄ፡ (i. e. ኵል፡ et ሄ፡, q. v. col. 3) adv. 1) Absolute, sine praepositione praemissa: *quoquo versus, ex omnibus partibus, ubivis, ubique;* a) ኵልሄ፡ Marc. 16, 20 rom.; ላዕለ፡ ምድር፡ ኵልሄ፡ Ex. 10, 13; tamquam Subjectum usurpatum est: ምሉእ፡ እምኔሁ፡ ኵልሄ፡ *plenum est eo* (quoquoversus i. e.) *universum,* Hom. Jac. Sar. b) ኵለሄ፡ Job 2, 2; ወኵለሄ፡ ተሐረትም፡ Sir. 22, 5; 1 Tim. 4, 15 rom.; ተሐውር፡ ኵለሄ፡ ኀበ፡ ፈነውኩከ፡ *quocumque* Jer. 1, 7; ኀበ፡ ታንሶሱ፡ ኵለሄ፡ *ubicumque ambulat* Enc. Haml. 26. 2) Praemissis praepositionibus: a) በኵልሄ፡ vel በኵለሄ፡ *ubique:* Luc. 9, 6; Marc. 16, 20 Platt; Act. 24, 3; Rom. 16, 19; Hebr. 13, 4; አዐቀበከ፡ በኵለሄ፡ Kuf. 27. 32; Sir. 22, 6. 50, 22; በኵልሄ፡ v. በኵለሄ፡ Jes. 42, 22; Judith 9, 2; Sap. 2, 9; Clem. f. 8; በኵልሄ፡ ኀበ፡ *ubicumque:* Ex. 40, 32; Lev. 3, 17. 7, 26. b) እንተ፡ ኵለሄ፡ vel ኵልሄ፡ *ab omni parte, circumcirca:* Job 19, 10; እንተ፡ ኵልሄ፡ (v. ኵለሄ፡) ይነድፍዋ፡ Jer. 27, 29. 31, 31; Org. c) እምኵልሄ፡ vel "ለሄ፡ *undique,* Sir. 51, 7; Jer. 20, 9; Dan. ap. 1, 22; Hen. 28, 3; Marc. 1, 45; Ex. 28, 24; d) ውስተ፡ ኵለሄ፡ *quoquoversus:* አንሶሰወ፡ ውስተ፡ ኵለሄ፡ Enc. Genb. 26.

ኵላዊ፡ adj. rel. *universalis, communis,* Phlx. 134.

ኵለንታ፡ subst. *totum, universum* (gramm. §. 157, 2); non nisi subjunctis pronominibus suff. usurpatur, et latine vertitur 1) *totus;* quoad constructionem, a) suam substantivi vim retinet, ut: ኵለንታየ፡ ተመስወ፡ (non: ተመሰኩ፡) *totum meum* i. e. *ego totus* Hen. 60, 3; ኵለንታከ፡ ኢየሀሉ፡ (non: ተሀሉ፡) ኀበ፡ ነኪርት፡ Prov. 5, 20; ኵለንታሃ፡ ለዛቲ፡ ምድር፡ Gen. 13, 15; እንተ፡ ኵለንታሆሙ፡ ምሉኣን፡ Apoc. 4, 8; ወኵለንታሁ፡ በወርቅ፡ ወበዕንቍ፡ Esth. 5 apocr.; ተቅዋመ፡ ማኅቶት፡ ዘኵ ለንታሃ፡ ዘወርቅ፡ Zach. 4, 2. b) adjectivi instar alii nomini apponitur: ኵለንታሃ፡ ሌሊተ፡ Ex. 14, 20. 19, 5. 18; 4 Reg. 10, 21; ክቡብ፡ ኵለንታሃ፡ 2 Par. 4, 2; Gen. 14, 10; Matth. 5, 30; Apoc. 6, 12; et ubi Subjecti vice fungitur, Praedicatum numerum et personam et genus pronominis ei suffixi sequitur: ወትከውን፡ ኵለንታከ፡ ብሩሀ፡ Luc. 11, 36; ኵለንታኪ፡ ሠና ይት፡ Cant. 4, 7; ትጠፍእ፡ ኵለንታሃ፡ Jer. 27, 13; Judith 4, 7; እንተ፡ ማሰነት፡ ኵለንታሃ፡ Hez. 38, 8; Gen. 25, 25; Ex. 4, 6; Hen. 27, 1. 2) *universus, cunctus:* እስመ፡ መል አ፡ መቅሠፍታ፡ ላዕለ፡ ኵለንታሃ፡ εἰς πᾶν τὸ πλῆθος αὐτῆς Hez. 7, 12.

ኵለንታዊ፡ adj. rel. *ad totum pertinens* (vulgo: *totalis*); hinc ኵለንታዊት፡ subst. (*totalitas*) *tota persona:* Maria ኀደገ፡ ግብ ራቲሁ፡ ለዝ፡ ዓለም፡ ወመጽአት፡ ምስለ፡ ኵለንታዊታ፡ ኀበ፡ ዓ ለም፡ ከልእ፡ Phlx. 3.

II. ከለለ፡ I, 2 [كَلَّ II, إِكْلِيل; כָּלַל; vic. כלל et חוג] 1) *coronare,* c. Acc. prs.: ከለላሃ፡, et እንዘ፡ ይኬልልዋ፡ Judith 15, 13; c. በ፡ rei Ps. 102, 4; c. dupl. Acc.: Ps. 8, 6; እም ዕበየ፡ ግርማሁ፡ ዘከለሎ፡ (sc. Deus Adamum) Clem. f. 4; ም ድረ፡ ጽጊ፡ ወፍሬ፡ ከለልከ፡ Deg.; *coronam victoriae tribuere alicui,* Org. 2. 2) *coronae instar cingere, circumdari, circumstare:* ወይኬልልዎ፡ ወየዐውድዎ፡ κυκλόθεν αὐτοῦ στέφανος ἀδελφῶν Sir. 50, 12; angeli ሶበ፡ ርእይዎ፡ (Christum) ተወሊዶ፡ ከለልዎ፡ እንዘ፡ ይብሉ፡ ስብሐት፡ በአርያም፡ καταγεραίρειν, Cyr. ad Th. f. 8; Lit. 166, 1; Ps. 5, 14; ግሩማ ን፡ የዐውድዎ፡ (Deum) ወሱራፌል፡ ይኬልልዎ፡ Mavâs. n. 14; Jsp. p. 372; Hom. Joh.; Ssal. Req.

ተከለለ፡ III, 2 1) *coronari,* c. Acc. rei: Hebr. 2, 9; ኢየ ሱስ፡ በእንተ፡ ሕማመ፡ ሞት፡ ስብሐት፡ ወክብረ፡ ተከለለ፡ Cyr. ad Th. f. 17; ተከለለ፡ ገጹ፡ ብርሃነ፡ Sx. Jac. 21; in specie de marty-

ribus (corona victoriae coelesti coronatis), M. M. f. 19; Sx. Masc. 18; Teq. 25 al. crebro. 2) *tamquam corona cingi*, ut: alis, Org.; c. Acc. rei: Israelitae ተከለሉ፡በፍኖቶሙ፡ደመና፡ Jsp. p. 367.

ክሉል፡ part. *coronatus, tamquam corona cinctus* vel *circumdatus*: በስብሐት፡ልዕልት፡ክሉል፡ውእቱ፡፡ (Christus), Cyr. ad Th. f. 18; ክሉል፡በትርሲተ፡ብርሃን፡ (sc. martyr) Enc. Tachs. 8; Lit. Orth.; ክሉል፡በጊሬ፡መዊእ፡ Enc. Ter 23; ቤት፡ክሉል፡በአክዋል፡ዘአርሞን፡ወዐውደ፡ቤቱ፡ትኩል፡አምፍሬያተ፡ገነት፡ Macc. f. 3; etiam de re circumdata praedicatur, ut: አክሊሉኒ፡ይኩን፡ክሉለ፡መልዕልተ፡ርእሱ፡ F. M. 31, 5.

ክላሌ፡ subst. (n. act.) *coronatio*: ክላሌ፡ክብር፡ወስብሐት፡ይደሉ፡ለበሕቲቱ፡ Chr. ho. 4; Org.; in specie: martyrum Enc. Nah. 9; quare nonnumquam i. q. *victoria martyris*, ut: ኅይለ፡ክላሌሆሙ፡ Enc. Hed. 7.

አክሊል፡ subst., m. et f., Pl. አክሊላት፡ [ܟܠܝܠܐ, إكليل] *corona, diadema*, አክሊላት፡ውስተ፡ርእሶሙ፡ Kuf. 16; አእተተ፡አክሊልየ፡እምርእስየ፡ Job 19, 9; Judith 3, 7; አክሊለ፡ትፍሥሕት፡ታስተቄጽለከ፡ Sir. 6, 31; ወድቀት፡አክሊለ፡ርእስነ፡ Thren. 5, 16; አክሊል፡ዘሦክ፡ Marc. 15, 17; regia 2 Reg. 1, 10 (βασίλειον); 1 Par. 10, 2; Ps. 20, 3; Sir. 11, 5 (διάδημα); Clem. f. 30 (de Nimrodo); አክሊሎሙ፡ለአእሩግ፡ብዙኀ፡ትምህርት፡ Sir. 25, 6; አክሊለ፡ጥበብ፡ወትፍሥሕት፡ 15, 6; አክሊለ፡ክብር፡ 35, 2; አክሊለ፡ስብሓት፡ 47, 6 (διάδημα); Prov. 1, 9. 12, 4; Jes. 22, 17. 28, 1. 3 (fem.). 5. 62, 3; Jer. 13, 18; Thren. 2, 15; Hez. 16, 12; 2 Tim. 4, 8; Apoc. 2, 10; Jac. 1, 12; አክሊላት፡ Zach. 6, 11; Apoc. 4, 4; Asc. Jes. 7, 22. 8, 26. 9, 10; martyrum: አክሊለ፡ስምዕ፡ Chr. Ta. 11; Deg.; ነሥአ፡አክሊለ፡ (i. q. ተክለለ፡) Sx. Masc. 7; Org.; አክሊለ፡መዊእ፡ጸንዱ፡ Org. a) *cidaris, tiara, mitra, infula*, sacerdotis Israelitarum, κίδαρις in Cod. C Ex. 28, 4; 35. 36, 36 et Lev. 16, 4; μίτρα Lev. 8, 9; sacerdotum Christianorum F. M. 31, 5 (vid. sub መንዲል፡); Kedr. f. 1 (vid. sub ቀሚጽ፡) b) *corona* i. e. *taenia*, στεφάνη Jer. 52, 18. c) *sertum* vel *catenula*, χαλαστά 2 Par. 3, 5.

ተክሊል፡ subst. (i. e. تكليل) *coronatio* (sponsi et sponsae, vid. Tertull. de cor. mil. C. 13; de virgg. vel. C. 11; Chrysost. hom. 9 in I Tim.) i. e. *nuptiae et consecratio nuptialis*: ሰበ፡ተዋሰቡ፡በጸሎተ፡ተክሊል፡ F. M. 5, 17; ለእመ፡ሀለወቶ፡ለ፩እምእመናን፡ዕቅብት፡ያውስባ፡በጸሎተ፡ተክሊል፡ወእመ፡አኮ፡ይሰዶዳ፡ 8, 1; እምቅድመ፡ይግበሩ፡ሎቱ፡ተክሊለ፡, et እምድኅረ፡ተክሊል፡ 12, 5; በጊዜ፡ተክሊል፡ F. N. 24, 4; ዕለተ፡ተክሊል፡ *dies nuptialis* Abush. 50; super eos qui secundo vel tertio matrimonium ineunt ne recitent በረከተ፡ተክሊል፡አላ፡ጸሎተ፡አስተስርዮ፡ F. N. 24, 1; መጽሐፈ፡ተክሊል፡, (liber quo formulae orationis nuptialis continentur) d'Abbadie Cat. p. 210.

ከልሐ፡ I, 1 et 2 [non tam ad ጸርኀ፡ ጠርአ፡ quam ad כלח (mand. ܟܠܚ), (كلح? قلح?) referendum videtur] Subj. I, 1 ይክላሕ፡, *clamare, exclamare, proclamare, vociferari*, (βοᾶν, κράζειν). ከልሐ፡ et ከላሐ፡ Jes. 40, 6. 9; ከልሕ፡በኀይልከ፡ 58, 1; ዙላ፡ምድር፡ትኬልሕ፡ 14, 7. 31, 4; ከልሐ፡በዐቢይ፡ቃል፡ 36, 13; ኢይኬልሕ፡ወኢይጠርእ፡ 42, 2. 11; ይክልሕ፡ et ይኬልሕ፡ 44, 5. 52, 5 (ὀλολύζετε); ዘእንበለ፡ይክልሑ፡ 65, 24; ከልሑ፡ Jer. 22, 20; Hez. 9, 1; Zach. 1, 14. 17. 7, 13; Hab. 1, 2; Dan. ap. 1, 46. 3, 4; Ps. 65, 16; ሰራሕኩ፡በከልሖ፡ 68, 4. 130, 3; Luc. 1, 42 (ἀνεφώνησε). 19, 40; Joh. 12, 13 rom. a) *acclamare, inclamare*: ይኬልሑ፡፩፩ምስለ፡ካልኡ፡ Jes. 6, 3; ይኬልሕ፡ላዕሌሆሙ፡ Kuf. 11. b) de hominibus alta voce cantantibus: ከመ፡ይርአይ፡ቤተ፡ክርስቲያን፡ወይክላሕ፡በውስቴታ፡በቃለ፡መዝሙር፡ Gad. Za Mich.; ክላሕ፡በኀይል፡ሃሌሉያ፡ Cod. Mus. Brit. LIV, 7. c) de bestiis, ut leone: Jes. 31, 4; de daemonibus 34, 14; de tonitru: ይኬልሕ፡ቃለ፡ነጐድጓድ፡ M. M. f. 12; de inanimatis, ut: Apostoli ከልሑ፡ከመ፡ቀርን፡ Lit. Joh. — *Voc. Ac.*: ዐውየው፡ከልሐ፡ወውዐ፡ዘ፡፵፯ ።

ተከልሐ፡ III, 2 (an 1?) *clamari, proclamari*, Lud. ex Org. 4.

አስተከልሐ፡ IV, 3 (*cantando*) *sibi invicem acclamare facere*: Abba Jared ይኬልሕ፡በቃለ፡መዝሙር፡ዘኢሰምዐ፡ቀዲሙ፡ - - ወአስተከልሐ፡ደቂቃ፡በዜማ፡ሐዲስ፡ለሀገረ፡አዜብ፡ Gad. Za Mich.

ክልሕ፡ subst. *clamor*, Lud. e Ssal. Req.

ክላሕ፡ subst. *clamor, vociferatio*: ክላሕ፡ዐቢይ፡ተለዐለ፡ Jsp. p. 277; Enc. Mag. 4; ሰምዐ፡ክላሐ፡ሰብእ፡ Jsp. p. 280. 356; ክላሕ፡ወጽራሕ፡ Ssal. Req.; ክላሖሙ፡ለሰይጣናት፡ Sx. Masc. 13; clamor lugubris: ያረደፍዱ፡ክላሐ፡ዘእንበለ፡ኅፍረት፡ Chr. Ta. 4.

ከላሒ፡ n. ag. *clamator, clamosus*, (*latrator*): ብእሲት፡ከላሒት፡ወነበቢት፡ታነሥእ፡መዋግደ፡ዘዐብእ፡ Fal. f. 52; ኢትቅረብ፡ኀበ፡ብእሲት፡መስተጋእዝት፡ወከላሒት፡ f. 64.

ከለሚዳ፡, ከላሚዳ፡ n. prgr., Pl. ከለሚዳት፡, χλαμύς *chlamys*, Matth. 27, 28. 31; χλαῖνα (*laena*): ክዑብ፡ከለሚዳ፡ገብረት፡ለምታ፡ Prov. 29, 40; Did. 3; ያለብስዎ፡ከለሚዳት፡ወደርከዋ፡ (ὑάκινθον καὶ πορφύραν) Jer. 10, 9.

ከለሰ፡ rad. inus., c. q. كلس كلز congessit, collegit (vid. አለደ፡).

ክልስስት፡ subst., m. et fem., Pl. ክልስስታት፡ et ከላስስት፡, *manipulus* frugum, *merges*, δράγμα, Lev. 23, 10—12; Deut. 24, 19; ክልስስት፡ et ከላስስት፡ Jer. 9, 22; Mich. 4, 12; 2 Esr. 23, 15; Gen. 37, 7; ከላስስት፡ Gen. 41, 47; Hos. 8, 7; Ps. 125, 8; እለ፡የአስሩ፡ከላስስተ፡ Judith 8, 3; Matth. 13, 30; ክልስስታት፡ Ruth 2, 7. 15; Jud. 15, 5 (e quo loco Lud. formam ከላስስታት፡ i. e. Pl. Pl. affert). — *Voc. Ac.*: ከላስስት፡ዘ፡ነዶ ።

ኬልቄዶን፡ n. prgr. sc. χαλκηδών 1) *chalcedonius*, gemma Apoc. 21, 19. 2) nomen urbis, *Chalcedon*.

ከልብ፡ subst., m., Pl. ከለባት፡, አክልብት፡, አክላብ፡, Pl. Pl. አክላብት፡ [כֶּלֶב ܟܠܒܐ كلب] *canis*, Jes. 66, 3; Koh. 9, 4; Prov. 7, 22. 26, 11; Tob. 5, 17; 1 Reg. 17, 43. 24, 15; ርእሰ፡ከልብ፡ 2 Reg. 3, 8. 9. 8. ከልብ፡ገብአ፡ዲበ፡ቅያኡ፡ 2 Petr. 2, 22; ከልብ፡አበድ፡ Did. 6; ከለባት፡መራዕይየ፡ Job 30, 1; Jes. 56, 10; ከለባት፡ይቤጽልዎሙ፡ Jer. 15, 3; ከለባት፡ብዙኃን፡ Ps. 21, 17; 3 Reg. 22, 38; Phil. 3, 2; Matth. 7, 6; Marc. 7, 27. 28 (ubi ed. rom. ከለባት፡ habet); Luc. 16, 21; አክልብት፡ Jes. 56, 10 var.; Sir. 13, 18; Sx.; አክላብ፡ Apoc.

22, 15; Hen. 89, 42. 90, 4; **አከልብት፡** Hen. 89, 10; trsl. de *scorto virili* Deut. 23, 9; Apoc. 22, 15.

ተከለበ፡ (denom.) *canis naturam induere*, Lud.

ተከልቦትና፡ subst. (ex Inf. **ተከልቦት፡**) *indoles canina, natura canina*, Lud. comm. hist. p. 506, n. 54.

ከልበኔ፡ et **ከልበኔን፡** n. prgr., sc. χαλβάνη *galbanum*, Sir. 24, 15; Hen. 31, 1 (c. varr.); Org. 6.

ከልአ፡ I, 1 [ܟܠܐ id.; כָּלָא *inclusit, retinuit, denegavit*; كلأ II *retinuit*; I *custodivit*; vid. etiam **ከልከለ፡**] Subj. **ይክላእ፡**, 1) *arcere*: **አብሬም፡ይከልአሙ፡** (sc. aves) Kuf. 14. 2) *cohibere, retinere*, c. Acc.: **ከሊአ፡መንፈስ፡** Koh. 8, 8; **ከልአ፡ዝናመ፡እምሰማይ፡** Job 12, 15; **በቃለ፡እግዚ"፡ከልአ፡ለሰማይ፡** Sir. 48, 3; Hez. 31, 15; **ኢትከልአሙ፡** Jes. 43, 6; Ps. 39, 12; c. Acc. et **እምነ፡**, ut: **እምፍኖተ፡ዐመፃ፡ከላእኩ፡እግርየ፡** Ps. 118, 101; Hen. 100, 2. 3) *prohibere*, a) *impedire, avertere* Hen. 41, 9; c. Acc.: **ከልአሙ፡** Num. 11, 28; 1 Reg. 25, 7; 4 Esr. 1, 11; Asc. Jes. 9, 3. 4; c. Acc. prs. et **እምነ፡** rei, ut: **ከላእ፡ልሳነከ፡እምእኩይ፡** Ps. 33, 14; c. dupl. Acc.: **ከልእዎሙ፡ለሕዝብ፡ኃጢአ፡** κωλῦσαι λαὸν ἀπὸ ἁμαρτίας Sir. 46, 7; 2 Petr. 2, 16; **ይከልእዎ፡ተድምርተ፡** Can. Sard. 15; c. Acc. seq. **ከመ፡ኢ፡** c. Subj.: 1 Reg. 25, 33; Rom. 3, 3; **ይከልአ፡ከመ፡ኢያንቀልቅል፡** Chr. ho. 11; seq. **ኢ፡** c. Subj. verbi: 1 Thess. 2, 16; Thren. 4, 18; Jes. 28, 9; **አኀዘ፡ለንጉሥ፡ወከልአ፡ኢይባእ፡** (v. **ይባእ፡**) Dan. ap. 13, 19; c. Acc. Inf.: Hen. 63, 10; c. Acc. prs. et Acc. Inf.: **እመ፡ከላእክዎ፡(ለሰማይ፡)አውርዶ፡ዝናም፡** 2 Par. 7, 13; **ኢትከልአ፡ነቢበ፡ቃሉ፡ለዘይትናገር፡** Sir. 4, 23; 2 Esr. 6, 8; **ከመ፡ይከልእዎሙ፡ኀሊፈ፡** Judith 4, 7; Jud. 15, 1; Matth. 19, 14. b) *recusare, denegare* alicui alqd, c. Acc. rei et **እምነ፡** prs.: Ps. 88, 33; **አነ፡ ከላእኩ፡ እምኔኪ፡ ፍሬ፡ ከርሥኪ፡** Kuf. 28; **ኢይከልእ፡ምሕረቶ፡እምኀብሩ፡** Kuf. 45; c. Acc. prs. et **እምነ፡** rei: Koh. 2, 10. 6, 2; c. dupl. Acc.: Ps. 20, 2; Gen. 30, 2; Prov. 24, 30; **ኢትከልአ፡ለነዳይ፡ሕይወቶ፡** Sir. 4, 1. 4) *vetare*, c. Acc. prs.: Am. 2, 12; c. Acc. rei: 1 Tim. 4, 3; c. dupl. Acc.: **ዘከልአሙ፡** Judith 11, 12; Gen. 3, 11; c. Acc. prs. seq. **ኢ፡** c. Subj. verbi: Luc. 5, 14. 8, 51; Marc. 11, 16; **ዘከላእከ፡ኢይበኡ፡** Thren. 1, 10; vel seq. **ከመ፡ኢ፡** c. Subj.: Act. 5, 28; **እግዚ"፡ከልአ፡ከመ፡ኢይእበይ፡** F. N. 27.

ተከልአ፡ III, 1 A) Pass. 1) *arceri* i. e. *coërceri, includi*: **ይትከላእ፡ውስተ፡ብከይ፡ወሐቅዮ፡ስነን፡** Clem. f. 183. 2) *cohiberi, retineri*: **እመ፡ተከልአ፡ዝናመ፡ሰማይ፡** 3 Reg. 8, 35; Hen. 80, 3. 100, 11; *intermitti*: **ተከልአ፡ዐበአ፡፫ዕለተ፡** Jsp. p. 359. 3) *prohiberi*: Lit. 173, 2; c. **እምነ፡** rei: **ይትከላእ፡እምቍርባን፡** (sc. a communione sacramenti) F. M. 12, 2; **ይትከላእ፡እምቍርባን፡፪ዓመተ፡** 6, 13; Kedr f. 65; seq. Inf. verbi: Ex. 36, 6; Hen. 100, 12; **ይትከላእ፡ተመጥዎ፡ቍርባን፡** II Abt. 10; **ኢይትከላእ፡ተደምሮ፡ምስለ፡ማኅበር፡ወኢእምነሢአ፡ቍርባን፡** F. M. 6, 6; seq. **ከመ፡ኢ፡** c. Subj., Hen. 100, 11. a) *vetari*: **ተከልአኒ፡ገቢር፡** (vetitus sum facere) Kid. f. 14. b) *prohiberi ad tempus* a munere: **ይትከላእ፡እምተልእኮ፡፫ዓመተ፡** F. M. 6, 6; distinguitur a **ተመትረ፡** *removeri*, ut: (clericus) **ይትከላእ፡ወእመ፡አበየ፡ይትመተር፡** F. M. 12, 1. B) Refl., *se avertere* i. e. *aversari, repudiare, abstinere*, c. **እምነ፡** rei: **ዘይትከላእ፡እምተግሣጽ፡** ὃς ἀπωθεῖται παιδείαν Prov. 15, 32; **ወልድ፡ዘይትከላእ፡እምዐቂበ፡ትምህርተ፡አቡ፡** 19, 27; **ተከልአ፡እምጽእለት፡** ἀποστρέφεσθαι λοιδορίας 20, 3; **በእንተ፡ዘይትከላእ፡እምተዋስቦ፡ኀልዮ፡ከመ፡ይእቲ፡ሕርምት፡** F. M. 9; **ትእዛዝ፡ላዕለ፡ምእመናን፡በምልአሙ፡ውእቱ፡ ተከልአ፡ እምእንስቲያሆሙ፡ዘሎ፡ ለያልየ፡ እሑዳት፡ ወበእሙራት፡ በዓላት፡** F. M. 10, 3.

ክሉእ፡ part. *prohibitus*, a) *impeditus* Kedr f. 64. b) *vetitus*: **ቀቲለሰ፡እምኵሉ፡ዐበይት፡ኃጣውእ፡እለ፡ክሉኣት፡ወውጉዛት፡በሕግ፡ወበሕግ፡** F. N. 47.

ክልአት፡ n. act., Pl. **ክልአታት፡**, *prohibitio, impedimentum*: **ዘእንበለ፡ክልአት፡** Genz. f. 67 (vid. sub **ማኅለፍት፡**); Lit. 163, 4; Deus **ወሃቢ፡ዘእንበለ፡ክልአት፤ጸጋዊ፡ዘእንበለ፡ደንጽዎ፡** Lit. Epiph.; **አልቦ፡ክልአት፡ለሞትነ፡** ἀναποδισμός Sap. 2, 5; **ዘእንበለ፡ ምሕረት፡ ወኢክልአት፡** ἀπαραίτητος 16, 16; **ክልአታት፡** *impedimenta* (Abhaltungen) Phlx. 55. (At Prov. 19, 13 **ክልአት፡** est lectio corrupta pro **ከልአት፡**).

ከላኢ፡ n. ag. *arcens, prohibens*, Lud. sine auct.

መክልእ፡ part. *arcens, prohibitor, impeditor*: **ይቀውሙ፡ቅድመ፡ንጉሥ፡መክልእን፡እለ፡ ኢያበውሑ፡ ከመ፡ ኢይቅረቡ፡መንኒ፡** M. M. f. 169; **ወብሕቱ፡ብዙኃን፡መክልእን፡** 1 Cor. 16, 9.

መክልኢ፡ part. c. term. adj., id., ut: **ፍኖ፡መክልኢት፡** Phlx. 169.

መክላእ፡ subst. *impedimentum*, Lud. auct. Greg.

ክልኤ፡ subst. [c. terminatione Dualis (gramm. § 131) formatum e **ክልእ፡** i. e. כֶּלֶא, proprie: *seclusio, sejunctio, separatio*, deinde *res separata*, unde כִּלְאַיִם *duae res diversae*, Ges. thes. p. 684; كلا كلتا *ambo*] 1) n. num., femininis, rarius masculinis junctum (gramm. § 158): *duo, duae*; ejus character est ፪; usurpatur absolute: **ክልኤ፡ይሄልዉ፡** Matth. 24, 40. 18, 16. 19, 6; et aliis nominibus appositum: **ክልኤ፡አንስት፡** Hez. 23, 2; 1 Reg. 1, 2 var.; **ክልኤ፡አእላት፡** 6, 7; Gen. 29, 16; **ክልኤ፡ደቂቅ፡** Gen. 10, 25; **ክልኤ፡ባሕታዊያን፡** Tob. 8, 17; **ክልኤ፡ዘይት፡** Zach. 4, 3; **ክልኤ፡አብትር፡** 11, 7; Asc. Jes. 11, 6. 7; Hez. 35, 10; Matth. 2, 16. 14, 17. 19. 18, 8. 9. 22, 40. a) *par* (*jugum*): **ክልኤ፡ አእዱግ፡** 2 Reg. 16, 1. b) **ለክልኤ፡** *bifariam, dis-*, ut: **ተወሥረ፡ለክልኤ፡** Asc. Jes. 5, 14; Marc. 15, 38. c) passim respondet: *duplex*, διςσός, ut: **በክልኤ፡ልብ፡** ἐν καρδίᾳ δισσῇ Sir. 1, 28; **መላጼ፡በሊኅ፡ዘክልኤ፡አፉሁ፡** (cujus ora duo i. e.) δίστομος 21, 3; **ዘክልኤ፡ልቡ፡** δίψυχος Jac. 1, 8; episcopus **ኢይኩን፡ዘክልኤ፡ልቡ፡ወዘክልኤ፡ልሳኑ፡** Did. 4; **ድንግልናኪ፡ክልኤ፡ዘውሣጤ፡ወ(ዘ)አፍአ፡** Enc. Mij. 21. 2) *ambo, uterque*, a) **ክልኤ፡አጥባትኪ፡** Cant. 7, 4; Ex. 29, 13; **ምስለ፡ክልኤ፡አዋልዲሃ፡** Dan. ap. 1, 15; **ክልኤ፡ደቂቆ፡** Gen. 48, 1. b) c. pron. suff. α) abs.: **ክልኤሆሙ፡** ἀμφότεροι Tob. 5, 17; **ወዕአ፡ክልኤሆን፡ኅቡረ፡** Judith 13, 10; 2 Esr. 17, 2; Hebr. 11, 12; Matth. 9, 17; **ክልኤነ፡** 1 Reg. 20, 42; 3 Reg. 3, 18; de rebus; **ክልኤሆሙ፡እምውስተ፡አፍ፡ይወጽኡ፡** Sir. 28, 12. 20, 25. 30. 41, 14; **ይእዜ፡ይመጽኡ፡እሉ፡ ክልኤሆሙ፡ ላዕሌኪ፡** Jes. 47, 9. β) aliis nominibus appositum: **ክልኤሆሙ፡ደቂቁ፡** Tob. 1, 21; **ክልኤሆን፡እራኅተ፡እደዊሁ፡** 1 Reg. 5, 4; Lev. 3, 4; Gen. 19, 15; Luc. 5, 7; Matth. 20, 21. — Pro **ክልኤሆሙ፡** passim reperitur **ክልኤዮሙ፡**, ut Zach. 6, 13 Cod. Laur.

ክልኤቱ፡ m. (raro f. ut Matth. 10, 29), ክልኤቲ፡ f., n. num., Acc. ክልኤተ፡ (gramm. § 158), *duo, duae*, abs.: Matth. 18, 20. 24, 41. 5, 41; Gen. 44, 27; ክልኤቱ፡እምኔክሙ፡ Matth. 18, 19; Marc. 16, 12; ክልኤተ፡አውራኀ፡ Jud. 11, 37; appositum aliis nominibus: ደቂቁ፡ክልኤቱ፡ 1 Reg. 1, 3; ወ ክልአን፡ክልኤቱ፡ዕደው፡ 28, 8; Matth. 8, 28. 9, 27; 1 Tim. 5, 19; ክልኤቲ፡አንስት፡ Zach. 5, 9; ክልኤቲ፡ኀጣውእ፡ Sir. 7, 8; ክልኤተ፡አባግዐ፡ Jes. 7, 21; Gen. 1, 16; ክልኤተ፡ዕ ደወ፡ 1 Reg. 10, 2; ዐሠርተ፡ወክልኤተ፡አሕዛበ፡ Gen. 17, 20; Matth. 10, 10. 25, 22; ክልኤቱ፡እሙንቱ፡እለ፡ያመጽእዎ፡ ለኀጢአት፡ δύο εἴδη Sir. 23, 16; እሉ፡ክልኤቱ፡ይጸንሑኪ፡ δύο ταῦτα Jes. 51, 19; ውስተ፡መዝሙር፡ዘክልኤቱ፡ *in psalmo secundo* Act. 13, 33. a) repetitum vel praefixo በበ፡, ለለ፡, *bini:* ክልኤተ፡ክልኤተ፡ Gen. 7, 2. 3; በበክልኤቱ፡ Gen. 45, 22; Marc. 6, 7; Luc. 10, 1. b) passim respondet: *duplex, anceps, bipartitus:* ኵሉ፡በበ፡ክልኤቱ፡አሐዱ፡አሐ ዱ፡በበዚአሁ፡ Sir. 36, 15; ዘክልኤቱ፡ቃሉ፡ δίγλωσσος Sir. 6, 1. 25, 14. 28, 13; ኃጥእ፡ዘክልኤቱ፡ግዕዙ፡ Sir. 2, 12; በክ ልኤቱ፡ልብ፡ 1, 28 var.; ወእንተ፡ክልኤቲ፡ውእቱ፡ Lev. 11, 3; ተሠጠ፡ወክልኤተ፡ኮነ፡ Matth. 27, 51. — [Amh. ሁለት፡].

ክልእ፡ adj. (forma part.), f. ክልእት፡, Pl. ክልአን፡ m., ክ ልኣት፡ f., 1) *diversus*, 1 Tim. 5, 25; c. እምነ፡, ut: ሕገ ሙ፡ክልእ፡እምነ፡ኵሉ፡አሕዛብ፡ (ἐξάλλος) Esth. 2, 8; F. M. 31, 5 (vid. sub መንዲል፡); Hen. 40, 2. 2) *alius*, a) indefinite: α) absolute, ut: ይዘግብ፡ለባዕድ፡ወክልእ፡ይፈግዕ፡በን ዋዩ፡ Sir. 14, 4; አልቦ፡ክልእት፡እንተ፡ከማየ፡ Jes. 47, 10; Matth. 19, 9. 26, 71; ክልአን፡ Matth. 16, 14. 20, 3. 6. 21, 8; pro neutro: ቦ፡ዘያደሉ፡ለገጽ፡እንዘ፡ክልእ፡ውስተ፡ልቡ፡ Sir. 19, 27. β) alii nomini appositum: ወትከውን፡ክልአ፡ብእሴ፡ 1 Reg. 10, 6; ለክልእ፡ብእሲ፡ Gen. 29, 19; ክልእ፡ሕልሙ፡ 37, 9. 43, 22; Deut. 20, 5. 6; Matth. 2, 12. 13, 14. 31; Rom. 7, 23; 1 Cor. 15, 40. 41; Gal. 1, 6; ክልአን፡ዐቀብት፡ Matth. 21, 41. 22, 4; ይልበሱ፡አልባሰ፡ክልእተ፡ Hez. 44, 19; ክል እ፡ሰቡዐ፡መዋዕለ፡ Lev. 13, 33; Matth. 25, 16. 17; seq. ዘእ ንበለ፡ (*praeter*) Gen. 26, 1. b) ut ክልእ፡ definiatur (ὁ ἄλλος), plerumque pron. suff. annectunt, ut: ወክልእታ፡ማርያ፡ καὶ ἡ ἄλλη Μαρία Matth. 27, 61. 28, 1; ክልኣኒሁ፡አርዳእ፡ Joh. 20, 25; Matth. 5, 39. 8, 9. 10, 23. 12, 13, vel pron. demonstr. addunt, ut: ዝኩ፡ክልእ፡ረድእ፡ Joh. 20, 2. 3. 4. 8; rarius, maxime in Pl., omittunt, ut Joh. 21, 8. 3) *secundus:* Gen. 1, 8; Ex. 16, 1; Num. 1, 1; Zach. 1, 1; Hagg. 1, 1; Job 42, 14; Dan. 2, 1; 4 Esr. 6, 57; Luc. 12, 38; Apoc. 21, 19; ubi absolute (alii nomini non appositum) usurpatur, pronomine suff. definitur: ወወዕአ፡ክልኡ፡ 4 Esr. 11, 14; Matth. 22, 26; nota etiam: ክልእታ፡ዐለወቶ፡ለዖታ፡ (secunda i. e.) *secundo* (τὸ δεύτερον) Sir. 23, 23. 4) *alter*, Luc. 5, 7; Gen. 17, 21; ubi absolute usurpatur: ክልኡ፡, ut Matth. 21, 30. 22, 39; ክልእ፡ ኢዮርብዓም፡ Jerobeam II 4 Reg. 13, 13; crebro: አሐዱ፡— ወክልኡ፡ *alter — alter:* ሰቦ፡አሐዱ፡ይድኅን፡ወክልኡ፡ይረ ግም፡ Sir. 34, 29; Hen. 33, 1; Jer. 24, 2; Ps. 11, 2; Matth. 6, 24; Luc. 17, 35. 23, 39. 40. 5) *socius, amicus, collega, quivis alius* quocum vivimus, *proximus, frater*, (sensu biblico, vid. ቢጽ፡): ክልእየ፡ ἑταῖρε Matth. 20, 13. 22, 12. 26, 50; ኩሲ፡ክልኡ፡ለዳዊት፡ Χουσὶ ὁ ἑταῖρος Δαυὶδ 2 Reg. 15, 37; (vid. Epil. N. T. rom., ubi Paulus III pontifex Romanus ክልኡ፡ለጴጥሮስ፡ vocatur); ወለኵሎሙ፡ክልኣኒሁ፡ Kuf. 37; ክልእትየ፡ αἱ συνεταιρίδες μου Jud. 11, 37. 38; ክልእትኪ፡ ἡ σύννυμφός σου Ruth 1, 15; ὁ πλησίον σου ክል እከ፡ 1 Reg. 28, 17; Lev. 18, 20. 19, 16. 17; Jac. 4, 12; ክ ልእታ፡ Jer. 9, 20; Cant. 5, 2; ἀδελφός Lev. 25, 25; πολίτης Hebr. 8, 11; φίλος Jer. 9, 5, al.

ክልኣዊ፡ (et ክልአዊ፡), adj. rel., f. ክልኢት፡ *secundus*, Philx. 165. 191. — Ubi de diei divisione in horas caet. agitur, ክልኢት፡ (etiam ክልእት፡) est $\frac{1}{60\times60}$ pars diei (vid. ኬክሮስ፡) Abush. 11 seq.

ክልአ፡ *exuere* vid. sub ክልዐ፡

ክልክለ፡ quadrl. I. [amh. id.; reduplicatum e ክልአ፡] *retinere, remorari*, Lud. e Ssal. Req.; alibi ክለከ፡, Lud.

ተከልከለ፡ III, 1 *impediri, detineri:* ጺሕ፡ፍኖቶ፡ዘእን በለ፡ክልአት፡ወኢተከልከሎ፡ (absque impedimento et remoratione) Genz. f. 105; ኢይትከለከል፡ Gad. Kar.

ክልዐ፡(ክልአ፡) I, 1 [vic. ቀልዐ፡ et alia verba sub ቀልዐ፡ memorata] Subj. ይክላዕ፡, *exuere, detrahere, deponere* vestes, calceos: ኢትክልዑ፡አልባሲየ፡ Lud. e Vit. Dan.; ከላዕኩ፡ ከዳንየ፡ዘእትዐጸፍ፡ወወገርኩ፡ Vit. Dan.; ክልዐ፡አልባሲሁ፡ ወለበሰ፡ሠቀ፡ ibid.; ከላዕ፡እሣእኒከ፡እምእገሪከ፡ Clem. f. 169 (bis); vincula, Vit. Sam. [Lud. hujus verbi significatum definivit: *mutavit, alteravit; mutavit vestes* i. e. *exuit*; at *mutandi* significatus nullo exemplo probatur].

ክልዐ፡ *prohibere* vid. sub ክልአ፡

ክለየ፡ rad. inus., c. q. كال *mensuravit* frumentum; *ponderavit* numos (כול, ܟܳܠ); vid. አከለ፡).

መክሊት፡ subst., m. et f., Pl. መክልይ፡ (etiam መክሊ፡, Lud. e Vit. Pach.), raro መክሊት፡ (ut Esth. 1, 7 var.), *talentum*, τάλαντον Ex. 39, 1 seq.; ንሥእ፡፲ወ፪መክሊተ፡ብሩረ፡ 4 Reg. 5, 5. 15, 19; መክልየ፡ወርቅ፡፲፻፡ 1 Par. 22, 14. 29, 7; መጠነ፡፻መክሊተ፡ብሩር፡ 2 Esr. 7, 22; 1 Esr. 4, 51 seq.; Esth. 1, 7. 3, 9; Tob. 1, 14. 4, 20; መክሊተ፡ዐረር፡ Zach. 5, 7; Matth. 18, 24. 25, 15—28; በረድ፡ዘመጠነ፡መክልይ፡ χάλαζα ταλαντιαία Apoc. 16, 21; መክሊተ፡ጥጥ፡, መክሊተ፡ ኀጺን፡ F. N. 36. — *Voc. Ae.:* መክሊት፡ዘ፡፲ወ፪፻ወቂ ት፡; *aliud:* ዘ፡፲ወ፪ (v. ፲፻) ወቄት፡፺ወ፪ዘነትርሊ፡ይ፡ (In Chr. L. Atk. f. 18 narratur, Fasilidam regem Petro cuidam (clerico Europaeo) viaticum dedisse ፪፻መክልየ፡ወርቅ፡; Gregorius Ludolfi ait, talentum duodecimam partem minae apud ipsos censeri).

ኩሊት፡ subst., m. et f., Pl. ኩልያት፡ et ኩለያት፡, [כִּלְיָה, كُلْيَة], *ren* Ex. 29, 13. 22; Lev. 3, 4. 10. 15. 4, 9. 7, 4. 8, 16. 25; Kuf. 21; ረገዘኒ፡ውስተ፡ኩልያትየ፡ Job 16 13; Thren. 3, 13; *renibus* attribuuntur varii *animi motus et affectus:* ዘይፈትን፡ልበ፡ወኩልያተ፡ Jer. 11, 20. 17, 10; Ps. 7, 10. 25, 2; Apoc. 2, 23; ርሑቅ፡አንተ፡እምነ፡ኩልያቲሆ ሙ፡ Jer. 12, 2; አንተ፡ፈጠርከ፡ኩልያትየ፡ Ps. 138, 12; ገ ሠጻኒ፡ኩልያትየ፡ 15, 7; 4 Esr. 3, 42; ይትሀወክ፡ኩልያቲሁ፡ እምዘ፡ቃል፡ Hen. 68, 3. — *Voc. Ae.:* ኩልያት፡ዘ፡ኩ ሊት፡

ከሓ፡ et ከሐ፡, ከሓከ፡ et ከሐከ፡, ከሐከ፡, (nec non ከሕ ከ፡ 2 Reg. 2, 13 var.; 3 Reg. 20, 40 var.; et ክሕከ፡ Matth. 24, 23 rom.), etiam per ሀ፡, adv. pronominale (gramm. § 62, b; 160, b) 1) *illuc, illic;* ዝርዎ፡ከሐ፡ ἐκεῖ Num. 17, 2; ሑ ር፡ከሐከ፡ Gen. 19, 9; ረሐቀ፡ከሐከ፡ (v. ከሐ፡) 1 Reg. 14, 9; Matth. 26, 36; Jac. 2, 3; ነዋ፡ዝየ፡ወነዋ፡ከሐከ፡ Luc. 17, 23; Marc. 13, 21; Matth. 24, 23; እስከ፡እትመየጥ፡ለፌ፡ወከሐ ከ፡ (v. ወከሕከ፡) 3 Reg. 20, 40; subjungere licet praepositionibus: a) በከሐ፡ vel በከሐከ፡ *illic*, Hebr. 7, 8; በዝ፡ዓለም፡ ወበከሐከ፡በኀበ፡እግዚ"፡ Did. 14; በከሃከ፡ (in illo mundo) Genz. f. 1. 3 seq. b) ኀበ፡ከሐ፡ *illuc:* Matth. 17, 20. c) እ ምከሐ፡, እምከሐከ፡, እምከሐከ፡ *illinc, ab illa parte:* Jos. 8, 22; 2 Reg. 2, 13; Apoc. 22, 2. 2) *ultra, ulterius, supra, amplius* (i. q. הַלְאָה, ܠܗܠ, et הָלְאָה): ብጹሓን፡፴ ዓም፡ወከሐከ፡ ἀπὸ τριακονταετοῦς καὶ ἐπάνω 1 Par. 23, 3. 24. 27; id ultra vel supra quod quid est, additur α) interjecta praepos. እምነ፡, ut: ወከሐከ፡እምኔሁ፡ καὶ ἐπέκεινα Num. 32, 19; መለኮት፡ዘእምኵሉ፡ልብ፡ከሐከ፡ ὁ θεὸς ὁ παντὸς ἐπέκεινα νοός Cyr. ad Th. f. 10; በመንክር፡ወከሐ፡እምልብ፡ ውእቱ፡፡ ξένως τε καὶ ὑπὲρ νοῦν Cyr. c. Pall. f. 77; ከመ፡እ ሞት፡ከሐከ፡ውእቱ፡ ὅτι θανάτου κρείττων Cyr. ad Th. f. 24; ተኀሥሦት፡እምጥንቃቄ፡ከሐከ፡ *disquirere* ὑπερμέτροις ἀκριβείαις, f. 13; ወዓዲ፡ዘእምዝ፡ከሐከ፡ εἰ χρὴ τούτων τὰ ἐπέκεινα λέγειν (*et ut his amplius quiddam addam*) f. 9. β) nulla praep. interposita (voce ከሐ፡ ipsa praepositionis vices explente): *ultra, trans:* አሐውር፡ከሐ፡ዝየ፡ Matth. 26, 36 rom.; ፩እም ለፌ፡ድንጋገ፡ፈለግ፡ወ፩እምከሐ፡ድንጋገ፡ፈለግ፡ (v. እምከ ሐከ፡በድንጋገ፡) Dan. 12, 5. — *Voc. Ae.:* ከሀ፡ብ፡እዝየ፤ ከሐከ፡ብ፡ወድየ፡፡

ኩሓ፡ et ኵሓ፡ subst., Pl. ኩሓት፡ *salix* arbor, ἰτέα, Lev. 23, 40; ከመ፡ኩሓ፡ (v. ኵሓ፡) ዘኀበ፡ሙሐዘ፡ማይ፡ Jes. 44, 4; Kuf. p. 65; Pl. Ps. 136, 2. — *Voc. Ae.:* ኩሓ፡ ዘ፡ኽየ፡፡

ኰሐለ፡ I, 1 [כָּחַל, ܟܚܠ, كحل] Subj. ይኵሕል፡, *illinere, oblinere* oculos, in specie *tingere* vel *fucare* stibio, c. Acc. prs. vel oculorum, et c. በ፡ rei: ኰሐሎ፡ለአበሁ፡በሐ ሞት፡ Sx. Masc. 16; በእብን፡ፈውስ፡ኰሐሉኒ፡ዐይነ፡ (*stibio tingite mihi oculos*) Enc. Tachs. 24; እመበ፡ብእሲ፡ዘይበውእ፡ ውስተ፡ምሥዋዕ፡መዓልተ፡አው፡ሌሊተ፡ወይነሥእ፡ (*aufert*) እምውስቴቱ፡ምንተኒ፡ይኵሕልዎ፡በኀጺን፡ርሱን፡ F. N. 49; c. dupl. Acc.: ለዘተወልደ፡ዕዉር፡አሕየዎ፡ክርስቶስ፡ኰሐሎ፡ አዕይንቲሁ፡ጽቡረ፡ Syn. f. 311; ወሐሞቶስ፡ይኵሕልዎ፡ለ ብእሲ፡ Tob. 6, 9; ኰሐሎ፡ዝኩ፡ሐሞተ፡(ለአበሁ፡ውስተ፡) አዕይንቲሁ፡ 11, 10; c. ውስተ፡ oculorum et Acc. rei: አንተ ሰ፡ኰሐሎ፡ዝኩ፡ሐሞተ፡ውስተ፡አዕይንቲሁ፡ Tob. 11, 7.

ተኰሕለ፡ et ተኰሐለ፡ III, 1 1) Refl.: *sibi illinere* vel *oblinere* oculos, *sibi tingere* vel *fucare* stibio, c. dupl. Acc.: እመኒ፡ተኰሐልኪ፡ኵሕለ፡አዕይንቲኪ፡ Jer. 4, 30; c. Acc. oculorum: ይትኀፀበ፡ወይትኰሐላ፡አዕይንቲሆን፡ Hez. 23, 40; ተኰሕለት፡አዕይንቲሃ፡ 4 Reg. 9, 30; Apoc. 3, 18; በተኰሕ ሎቶን፡ F. M. 34, 8; Hen. 8, 1; ተኰሕሎ፡ (Inf.) Did. 3. 2) Pass.: *oblini, illini:* ሶበ፡ተኰሕለ፡ Tob. 11, 7; አዕይን ቲኪ፡ሥን፡ዘኢተኰሕለ፡ *oculi tui pulchritudo non fucata*, Lud.

ኵሕል፡ subst. *collyrium, stibium,* στίμι Jer. 4, 30 (vid. ተኰሕለ፡); አዕይንት፡እለ፡ስርግዋን፡በኵሕል፡ Genz. f. 27; ብ ንት፡አዕይንቲሁ፡ከመ፡ኵሕል፡ወጸሊም፡ጽሕሙ፡ Sx. Haml. 8; አድበሬት፡ኵሕል፡የኀልቁ፡በብሌን፡ወከማሁ፡ዕድሜሁ፡ለብ እሲ፡በዕለታት፡ Prov. Th. Petr. n. 19; Pl. ኵሕላት፡ Th. Petr. (De collyrio vid. Lud. comm. hist. p. 107; Isenberg sub ኵል፡ p. 139; Ges. thes. p. 676. 1094).

ኵሕሠ፡(ኵሕሰ፡) I, 1 *inflammari, exulcerari,* (*saniosum fieri* Lud.): ኵሕሠ፡ጸልዕኪ፡ ἐφλέγμανεν ἡ πληγή σου Nah. 3, 19 [Neque significatus neque etymon ex hoc uno loco satis elucent. F. Tuch de Aeth. linguae sonorum propr. quibusdam p. 17 comparandum censet כַּחַשׁ *macies*].

ከሐከ፡ *illic* vid. sub ከሐ፡

ከሐከሐት፡ vel ከሐከሐት፡ Hen. 32, 3 vox obscura et dubia est. *Rad. Abb.* praebent አንከሐከሐ፡ዘ፡ፈተፈተ፡ (cfr. كعكع *commiscuit agitando*), quare nescio an illi nomini significatum *mixtura versicolor, varietas* tribuere liceat.

ክሕደ፡ I, 1 [amh. ካደ፡; جحد, כָּחַד, vic. כָּחַד vid. Ges. thes. p. 675] Subj. ይክሐድ፡, 1) *negare* id quod verum est, *infitiari*; abs.: Gen. 18, 15; Matth. 26, 70. 72; Luc. 8, 45; Joh. 1, 20; c. Acc. rei, ut: rem inventam F. N. 45. a) *recusare, ne*, seq. ኢ፡ c. Subj. verbi Hebr. 11, 24. b) *abnegare, denegare* alqm (i. e. negavit quis, se novisse alqm.), c. Acc.: ይ ክሕዶኒ፡ Sap. 16, 16; Matth. 10, 33. 26, 34; Marc. 14, 27. 2) in specie: negare eum vel id, cui quis obedientiam vel fidem debet, i. e. a) *infidelem esse, non credere* Act. 19, 9. b) *inobedientem* vel *contumacem esse, rebellare:* ኢይ ክሕድ፡ οὐκ ἀπειθῶ Jes. 50, 5; c. Acc.: ዝንቱ፡ወልድ፡ይክ ሕደነ፡ Deut. 21, 20; እለ፡ኢይክሕድዎ፡ Sap. 1, 2; Jes. 59, 13 (ἀπειθεῖν); c. በ፡ rei: እስመ፡ክሕድክሙ፡በዝንቱ፡ነገር፡ Jes. 30, 12. c) *fidem* alicui datam *fallere, perfide agere, perfide violare* vel *deserere, deficere, desciscere*, abs.: ክሕድነ፡ ἀπέστημεν Dan. 9, 9; c. Acc. prs. vel rei: ክሕዱኒ፡ κατεφρόνησέ μου Hos. 6, 7; ክሕዱኒ፡ቤተ፡እስራኤል፡ ἠθέτησεν Jer. 3, 20; ክሒደ፡ትክሕደኒ፡ Jes. 48, 8; እምትጥበብ፡ ወትክሐድ፡ሕገ፡ለእግዚ"፡ παραβαίνειν Sir. 19, 24; ክሕዱ፡ ኪዳነ፡ ἤλλαξαν Jes. 24, 5; 4 Esr. 5, 11; ἀρνεῖσθαι Tit. 1, 16; ኢይክል፡ክሒደ፡ርእሶ፡ *non potest* (se ipsum negare i. e.) *a se ipso desciscere* 2 Tim. 2, 13; ክሕደ፡መሐላ፡ F. M. 22, 9; አምጽኡ፡ላዕሌነ፡መሐላ፡ዘኢንክል፡ክሒደ፡ Judith 8, 30; c. ለ፡ 1 Thess. 4, 8; c. በ፡ prs. vel rei: ክሕደት፡በእግዚ"፡ Sir. 23, 23; Jos. 7, 11; 1 Joh. 2, 22. 23; c. እምነ፡ Tob. 1, 4 (ἀπέστη); c. እምውስተ፡ Deut. 9, 12 (παρέβησαν). d) in specie: *abnegare* Deum Christum, *abjurare* fidem Christianam, *apostatam fieri:* ክሕደ፡ሃይማኖቶ፡ 1 Tim. 5, 8. 12; ክሒድ፡ ስመ፡እግዚእነ፡ኢየሱስ፡ F. M. 16; Sx. ut Masc. 13; Syn., crebro.

አክሐደ፡ II, 1 1) *falsi* vel *mendacii arguere* alqm, *negare alqm verum dicere, contradicere*, c. Acc. prs.: ኢአምንዎን፡ወአክሐድዎን፡ Luc. 24, 11; ይቤ፡መኑ፡አክሐ ደከ፡ ναί. πῶς γὰρ σύ; Cyr. c. Pall. f. 93; mulier narravit nobis rem eandem, ወአክሐድናሃ፡ Kid. f. 34; ዘፈቀደ፡ለያክሕድ፡ *qui vult, contradicat* (φιλόνεικος) 1 Cor. 11, 16. 2) *ad defectionem sollicitare, a fide avertere, ad apostasiam*

inducere, c. Acc.: Deut. 1, 28. 13, 14; Herm. p. 31. 33; c. Acc.: et አምነ፡ Deut. 7, 4; ትዕቢት፡ ታክሕዶ፡ አምነ፡ ፈጣሪሁ፡ Sir. 10, 12.

ተክሕደ፡ III, 1 *negari, abnegari:* እለ፡ ኵሎሙ፡ ይትክሐዱ፡ ወይትሀጐሉ፡ Hen. 52, 8 (si non i. q. נִכְרְתוּ).

ተካሐደ፡ III, 3 (quamquam fere ubique ተከሐደ፡ scriptum), *alterum alterius dicta negare* i. e. a) *contradicere, opponere, impugnare, in controversiam vocare, in dubium revocare:* ኢትትካሐድ፡ በእንተ፡ ጽድቅ፡ μὴ ἀντίλεγε τῇ ἀληθείᾳ Sir. 4, 25; c. Acc.: 1 Esr. 6, 31 var.; ቦኑ፡ እንከ፡ ዘትትካሐደኒ፡ በዝ፡ ነገርየ፡ *anne quid habes quod huic meo dicto objicias?* Cyr. c. Pall. f. 70; ትፈቅድኑ፡ ንትካሐዶሙ፡ ለቃላቲ፡ ዘአከ፡ በነገራቶሙ፡ ለዕልዋን፡ (ut infidelium objectiones tuis dictis opponamus) f. 68; ተካሕዶ፡ ἀντίστασις i. e. *sententiae contrariae oppositio* (in disputatione) f. 68; እፎ፡ እንከ፡ ይትካሐዶ፡ πῶς ἂν ἐνδοιάσειέ τις Cyr. de r. fid. f. 63; Gal. 3, 15; Act. 13, 46 rom. b) *disceptare, disputare, altercari:* ትትካሐዱ፡ (ἔριδες ἐν ὑμῖν) 1 Cor. 1, 11; 2 Petr. 2, 3; c. በእንተ፡ causae Act. 18, 15; ተካሕዶ፡ *altercatio* Ssal. Req.

አስተካሐደ፡ vel **አስተከሐደ፡** IV, 1 1) *inducere* alqm *ut neget* vel *abneget*, c. dupl. Acc.: ከመ፡ ያስተካሕዶ፡ (Satanas Adamum) ጸጋ፡ እግዚ"፡ እንተ፡ ነበረት፡ ላዕሌሁ፡ Clem. f. 5. 2) (an IV, 3?) *falsi* vel *mendacii arguere, fide non dignum censere:* ቆማስ፡ አስተካሐዶሙ፡ ለአኀዊሁ፡ M. M. f. 68.

ክሕደ፡ subst. *negatio, infitiatio*, a) *id quod fidei* vel *verae religioni contrarium est* (Unglaube), *haeresis, impietas:* αἵρεσις ክሕደ፡ ዘሐሰትምህር፡ 2 Petr. 2, 1; Act. 24, 5; Enc. Masc. 17; ut ethnicos converteret እምፍኖተ፡ ክሕደ፡ Enc. Ter. 6; ትምህርተ፡ ክሕደ፡ Enc. Mij. 14; እለ፡ ይገብሩ፡ ክሕደ፡ (Lud.: ክሐደ፡) በላዕለ፡ ክርስቶስ፡ አምላክ፡ Enc. Jac. 8. b) *fides et inobedientia denegata* (Untreue), *perfidia, inobedientia, rebellio*, ἀπείθεια Herm. p. 91; እስመ፡ ኵሉ፡ ክሕደ፡ ምግባሪሆሙ፡ Kuf. p. 85. c) *contradictio*, α) *altercatio, contentio, contentionis studium:* ἀντιλογίαι ክሕደ፡ (v. ጋእዝ፡) Prov. 18, 18; Judae 11; ἐριθεία Jac. 3, 14; እለ፡ ይወፁ፡ ክሕደ፡ νοσοῦντες ἀπαιδευσίαν Cyr. ad Th. f. 22. β) *disceptatio, controversia, dubitatio* vel *dubium* (Widerrede): ዘእንበለ፡ ክሕደ፡ χωρὶς πάσης ἀντιλογίας Hebr. 7, 7; ἄνευ λόγου 1 Petr. 3, 1; προηγουμένως (unläugbar, *sine controversia*) Cyr. ad Th. f. 8; ἀναμφιλόγως Cyr. c. Pall. f. 78; አልቦ፡ ክሕደ፡ በዝንቱ፡ οὐκ ἔστι ἀμφίλογον Cyr. de r. fid. f. 53. γ) *offensio, scandalum:* ያመጽኡ፡ ክሕደ፡ ላዕለ፡ ትምህርትክሙ፡ Rom. 16, 17; እብነ፡ ክሕደ፡ 1 Petr. 2, 8

ክሐደ፡ i. q. ክሕደ፡, Lud. ex Enc. Jac. 8 (ubi Cod. Tub. ክሕደ፡ exhibet).

ክሕደት፡ n. act. *abnegatio* a) *infidelitas* (sensu theologico, Unglaube), *impietas*, status ejus qui ad Christum non conversus est, Clem. f. 114; F. M. 5, 12; al. b) *perfidia, rebellio:* ክሕደቶሙ፡ ዘከሐዱ፡ ἀθετήματα 3 Reg. 8, 50; Lit. 166, 3. c) *abjuratio fidei, apostasia*, Kedr f. 78; መጽሐፈ፡ ክሕደት፡ *libellus abjurationis* (Christi, quem quis jussu Satanae scripsit eique tradidit) Enc. Masc. 13 (Lud. perperam: liber magiae).

ከሓዲ፡ n. ag., Pl. m. ከሓድያን፡, *abnegator* i. e. a) *infidelis* (ungläubig), *impius, inobediens, legis violator, rebellis, contumax, perfidus:* መላእክቲኪ፡ ከሓድያን፡ ἀπειθοῦσι Jes. 1, 23; Num. 20, 10; Tit. 1, 16; ኢትኩኑ፡ ከሓድያነ፡ በእግዚ"፡ ἀποστάται Num. 14, 9; 4 Esr. 1, 28. 6, 74; παραβάτης Jac. 2, 9; ወልድ፡ ከሓዲ፡ Deut. 21, 28; ἀντιλέγων ሕዝብ፡ ዐላውያን፡ ወከሓድያን፡ Jes. 65, 2; Rom. 10, 21; cf. ἐξ ἐριθείας Rom. 2, 8; ὑπεναντίοι Hebr. 10, 27; in specie: omnes qui ad Christi veram fidem non conversi sunt (ut pagani, Judaei, Muhammedani, haeretici) F. M. 5, 11; Clem. f. 114; Sx. Masc. 13. 18, al. crebro. b) qui a Christiana fide defecit, *apostata, abnegator Christi*, F. N. 20; F. M. 16, al.

መስተካሕድ፡ part. (ad III, 3) *contentiosus, disputator, altercator*, Herm. p. 109; in specie de rebus ad veram fidem pertinentibus, a) *haereticus*, Tit. 3, 10; M. M. f. 51. b) *infidelis*, ἄπιστοι Chr. ho. 13.

ከመ፡ adv. rel., praep., conj. [כְּמוֹ, כְּמָא, ܐܰܝܟ, كَمَا; gramm. § 63, a. 64, b], A) Adv. rel. I) integrae sententiae praemissum: 1) ከመ፡ a) comparative: *ut, sicut, quemadmodum*, α) sive addito correlato (*sic, ita*): Sir. 3, 15; 10, 2; ከመ፡ ይፈቱ፡ ኀጽው፡ — ከማሁ፡ 20, 4; Jes. 62, 5; Jer. 3, 20; Hen. 28, 2; Eph. 5, 24; Col. 3, 13; 1 Thess. 5, 2; β) sive omisso: Jes. 64, 2; Jer. 50, 12; Deut. 28, 29; Gen. 41, 2; Jud. 7, 5; Am. 2, 13; ከመ፡ ምስለ፡ አንስት፡ Lev. 18, 22; ከመ፡ እመ፡ ንስቲታ፡ 22, 13; Matth. 6, 12; 2 Cor. 11, 3. γ) in specie: ከመ፡ — ከማዝ፡ *quo* (*magis*) — *eo* (major) Hen. 67, 9. b) raro in oratione obliqua: *quomodo* vel *quam*, Hen. 41, 1. 2, 1; ነኪር፡ ከመ፡ ተዐቢ፡ ዕሙብ፡ ከመ፡ ታስተብሪ፡ Sir. 43, 8. c) rarissime in exclamatione: *quam!* Hen. 32, 5. 2) በከመ፡ i. e. በ፡ et ከመ፡ (καθώς, fere crebrius usitatum, quam ከመ፡ ὡς), a) comparative: *ut, sicut, quemadmodum* α) addito correlato: Gen. 6, 22: 18, 5; በከመ፡ ብዙኅ፡ ትኑብብ፡ ከማሁ፡ ትሰምዕ፡ Job 11, 2. 31, 15; Prov. 17, 3; Jes. 10, 11. 14, 24; 4 Esr. 10, 18. 19; Hen. 5, 2; Matth. 24, 38. 39; Luc. 11, 30. 17, 26. 24, 24; Joh. 3, 14. 5, 21. 15, 4; 2 Cor. 10, 7; Gal. 6, 22. β) omisso correlato: Gen. 7, 9. 33, 14. 41, 13. 54. 44, 2; Ex. 8, 9. 27; Jos. 8, 8. 27; Ps. 102, 11. 12; Matth. 6, 10. 8, 13; Marc. 10, 1; Rom. 9, 25; Hebr. 3, 11; 2 Cor. 8, 6. γ) in specie: በከመ፡ — ከማሁ፡ *quo magis — eo magis* Hos. 10, 1. 11, 2. b) raro: *quomodo*, ut Hen. 5, 1. 3) ዘከመ፡ et ከመ፡ እንተ፡ et እንተ፡ ከመ፡ (i. e. pron. rel. et ከመ፡) a) *sicut, quemadmodum:* ኵሉ፡ ዘከመ፡ ትቤለኒ፡ እገብር፡ Ruth 3, 5; 1 Reg. 16, 4; ኵሉ፡ ዘከመ፡ κατὰ πάντα ὅσα 4 Reg. 16, 11; Gen. 27, 4; Jos. 9, 23; 4 Esr. 10, 61; Hen. 1, 1. 12, 4. 27, 4, 5; ዘከመ፡ መሀርኩክሙ፡ ከማሁ፡ ተዓቀቡ፡ 1 Cor. 11, 2; ከመ፡ እንተ፡ ታስተጋብእ፡ ዶርሆ፡ Matth. 23, 37. 24, 27. — Nonnumquam ከመዝ፡, vid. infra sub B. I. 2. — b) *quomodo:* ታእምር፡ ዘከመ፡ ገብሩ፡ Kuf. 10; Ruth 3, 4; ነገርክዎሙ፡ ዘከመ፡ ረድአኒ፡ 2 Esr. 12, 18; Jes. 38, 3; Ps. 9, 13; 2 Reg. 14, 3; Hen. 9, 6; Joh. 12, 49; 1 Thess. 1, 9; ኵሉ፡ ምክሩ፡ ዘከመ፡ ያጠንቅቅ፡ ኀሪወ፡ ማኅተም፡ Sir. 38, 27 seq.; epexegetice: Ex. 18, 8; Zeph. 2, 8; 2 Esr. 12, 17; Hen. 9, 6. c) De ዘከመ፡ እፎ፡ (et እንተ፡ ከመ፡ እፎ፡ Num. 13, 18) vid. sub እፎ፡ II) Singulis nominibus praemissum Praepositionis vice fungitur (nam rarissimae sunt tales constructiones qualis est እንግሪክ፡ ከመ፡ ብእሲ፡ 4 Esr. 10, 48 var.). Ubi pronomina suffiguntur, forma primaria ከማ፡ recipitur (gramm. § 167, 2), ut: ከማየ፡ Jes. 45, 21. 47, 10; ከማነ፡ 14, 10;

ከማከሙ፡ Job 12, 3; ከማክን፡ 4 Esr. 2, 45; ከማክ፡ Ps. 44, 9. 88, 9; ከማሁ፡ Ex. 9, 18; 1 Reg. 20, 30; ከማሃ፡ Jer. 37, 7; ከማሆሙ፡ Hebr. 4, 11. 1) ከመ፡ a) *ut, sicut, instar, tamquam*, vel per adj. *similis* vertendum: Gen. 3, 5. 9, 3. 13, 16. 22, 17; Lev. 19, 18; Deut. 4, 32; Jos. 10, 2; Jud. 8, 18. 9, 36; Ps. 1, 3. 5; 1 Reg. 25, 36; Matth. 10, 16. 21, 46; Luc. 17, 24; 2 Cor. 6, 8. 9; 1 Petr. 1, 14. 19. 24. 2, 2. 5. 16; Apoc. 1, 10 al.; post verba comparandi Matth. 14, 5; vid. መሰለ፡ c. deriv.; ὅμοιος ሰብአ፡ዘከማከ፡ Sir. 28, 3. 4. 30, 4; Ps. 44, 9; Job 35, 8; ዘከማሁ፡ ὁ ἴσος αὐτῷ Job 41, 3; ዐበይ፡ይእቲ፡ዕለት፡ወአልቦ፡ዘከማሃ፡ Jer. 37, 7. b) raro: *circiter*, Matth. 14, 21 (aliâs መጠነ፡, የአክል፡). 2) በከመ፡ *secundum* (de norma et convenientia), *juxta, pro*, κατά, Lev. 18, 3; Num. 14, 19; (በከመ፡ስሙ፡ከማሁ፡እበዲሁ፡ 1 Reg. 25, 25); 2 Reg. 22, 21; Ps. 7, 9. 17, 23. 27. 27, 5. 6. 50, 1. 2. 102, 10; Prov. 26, 4. 5; Job 34, 11; Jer. 6, 19; በከመ፡ቃልከሙ፡ Jer. 49, 4; ጥበብ፡በከመ፡ስማ፡ይእቲ፡ Sir. 6, 22; በከመ፡ክብሩ፡ያገብእ፡ሎቱ፡ፍትሐ፡ 8, 14. 11, 26; Hebr. 5, 6. 10; Apoc. 22, 12. 3) ዘከመ፡ et ከመ፡እንተ፡ *secundum, juxta, ad modum:* እመ፡ብከ፡ብእሲተ፡ዘከመ፡ነፍስከ፡ Sir. 7, 26; Gen. 5, 3; Ps. 19, 4; 1 Reg. 13, 14; Act. 13, 22; ከመ፡እንተ፡ወይጠል፡ 1 Par. 12, 8; Ex. 21, 9. B) Compositum cum I) Pron. rel.: ከመዘ፡ et ከመ፡እንተ፡ 1) a) sequente integra sententia: *quasi, tamquam si:* Gen. 19, 14; ወኮነ፡ከመ፡ዘአልቦ፡ዘቦአ፡ *et erat quasi nihil intrasset* 41, 21. 42, 30; Jud. 14, 6; ከመ፡ዘይረድአከ፡ያቴሕት፡ርእሶ፡ታሕተ፡ሰኰናከ፡ Sir. 12, 17; ከመ፡ዘይሥሕቅ፡ምስሌከ፡የሐትተከ፡ 13, 11. 20, 15 (c. Perf.); እመኒ፡ሞተ፡አቡሁ፡ከመ፡ዘኢሞተ፡ 30, 4; Act. 3, 12; Jac. 2, 12; Herm. p. 97. b) sequentibus singulis nominibus: *tamquam*, Num. 14, 15; አስተርአየ፡ለነ፡ (Deus) ከመ፡እንተ፡ንስር፡ዐቢይ፡ Rel. Bar.; ረሰይዎ፡(ለእብን፡)ከመ፡እንተ፡ማዕጾ፡ ibid.; ነሣእኩክሙ፡ከመዘ፡ክንፈ፡ጕዛ፡ (sumsi vos tamquam si essent alae i. e. tamquam super alas) Ex. 19, 4; Luc. 22, 52; ከመ፡ዘሰረቂ፡ (non "ቂ፡) ትዴግኑ፡ (ejus instar qui latro est i. e. *tamquam latronem persecuturi*) Matth. 26, 55. 2) i. q. ዘከመ፡ *sicut, quemadmodum:* ከመ፡ዘ፡ - - ከማሁ፡ Prov. 27, 19; ይጼልዩ፡ኀቤሁ፡ከመዘ፡ኀበ፡አማልክት፡ Jes. 45, 20. II) cum Pron. demonstr. (ዝ፡) et Pron. pers. suff. III p. (ሁ፡, al.). Qua compositione circumscribitur 1) adj. *talis, tale, talia*, sc. a) simplice ከመ፡ seq. pronomine. α) ከማሁ፡, τοιοῦτος 1 Cor. 15, 48; Job 8, 13. 19; በእንተ፡ከማሁ፡ διὰ τοῦτο Ex. 15, 23. β) ከመዝ፡ vel ከመ፡ዝንቱ፡ Gen. 41, 38; አከ፡ከመዝ፡ነገሩ፡ዘከመ፡ትብል፡ 2 Esr. 16, 8; Job 8, 2. 18; 4 Esr. 6, 4; Matth. 19, 10; 1 Cor. 7, 7. b) plerumque praemisso pron. rel., α) ዘከመዝ፡ *talis:* መጽልእ፡ዘከመዝ፡ብእሲ፡ Sir. 20, 15; ሕዝብ፡ዘከመዝ፡ Jer. 9, 9; Matth. 9, 8. 18, 5; Marc. 4, 33; Act. 22, 22; 1 Cor. 5, 11; passim ዘ፡ vel ዝ፡ secundum genera et numeros variatis: እንተ፡ከመ፡ዛቲ፡ብእሲተ፡ γυναῖκα τοιαύτην Judith 12, 12; እንተ፡ከመዝ፡ Sir. 23, 24; ለእለ፡ከመዝ፡ τοιούτων Matth. 19, 14; 1 Cor. 16, 18; Phil. 2, 29; 2 Thess. 3, 12; ለዘከመ፡እሉ፡ Marc. 10, 14; 1 Cor. 16, 16; passim ከመዝ፡ ad omnia genera numerosque relato: ዘከመዝ፡ τοιούτους Joh. 4, 23; τοιαῦτα Job 16, 2; እንዘቦ፡ውስቴቶሙ፡ዘከመዝ፡አንስት፡ Judith 10, 19; ዘከመዝ፡ተአምረ፡ Joh. 9, 16; ዝሙት፡ዘከመዝ፡ 1 Cor. 5, 1; οὕτως Matth. 6, 30. β) at ዘከማሁ፡ aut: *similis ei* (vid. sub A. II, 1, a) aut: *qualis* Ex. 10, 14; Marc. 9, 3. 13, 19; Act. 16, 18.

2) adv. a) ከመዝ፡ et ከማሁ፡ *hoc vel eodem modo, ita, sic, pariter*, α) ከማሁ፡ in sententiis correlativis: Gen. 6, 22. 18, 5; Ps. 102, 13; Matth. 12, 40. 13, 40. 24, 27. 37; Rom. 5, 18. 19. 6, 19; Luc. 11, 2; etiam omisso correlato relativo: Sir. 18, 16. 22, 24; Luc. 17, 10. 21, 31; Jac. 2, 17. 3, 5. β) ከመዝ፡ et ከማሁ፡ relatum ad antecedentia: Ex. 6, 9; ከመዝ፡ወከመዝ፡ረሰየኒ፡ Jud. 18, 4; ኢኮነ፡ከመዝ፡ 1 Reg. 20, 2; ከመ፡ከመዝ፡ውእቱ፡ Job 9, 2; 1 Reg. 23, 17; ከመዝ፡ይቤ፡እግዚ" Jer. 4, 3 al.; Matth. 3, 15. 5, 12. 19; Marc. 15, 39; Luc. 22, 26; Rom. 1, 32. 2, 2. 12, 16 (at Graece: τὸ αὐτό); ወከማሁ፡ብእሲትኒ፡ Sir. 23, 22; ወከማሁ፡ ὁμοίως 24, 11; Jos. 6, 15; Gen. 1, 6. 9; Matth. 12, 45; Luc. 9, 15. 17, 10. 21, 31. γ) ከመዝ፡ et ከማሁ፡ relatum ad sequentia: ከመዝ፡ Gen. 10, 1. 36, 1. 41, 1; Hen. 14, 8; Matth. 1, 18. 6, 9; ከማሁ፡ Matth. 2, 5; seq. ከመ፡ vel እስከ፡ *ut* (daß) Matth. 5, 16; 1 Petr. 3, 1; (ከመዝ፡ — እስከ፡) Joh. 3, 16. δ) de እምጣነ፡ — ከማሁ፡ *quo magis — eo magis* vid. እምጣነ፡ col. 224; adde በእምጣነ፡ — ከማሁ፡ Sir. 3, 18. 16, 12; de በከመ፡ — ከማሁ፡ id., vid. supra A I 2 a γ. ε) ምስለ፡ከመዝ፡ *hoc non obstante* Jes. 15, 7; Am. 4, 9; vid. ምስለ፡ col. 175. b) ከመዝ፡ *tam, tantopere:* ከመዝ፡ፍጡነ፡ οὕτω ταχέως Gal. 1, 6; ከመዝኑ፡አብዳን፡አንትሙ፡ 3, 3; ከመዝ፡ጠቢብ፡ 1 Cor. 6, 5; 1 Joh. 4, 11. c) ከማሁ፡ in responsione: *sic*, 4 Esr. 5, 9 (soloecismus videtur). d) in interrogatione: ከመዝኑ፡ *sicne? num ita?* Ex. 2, 14; Matth. 26, 40; Marc 7, 18; Joh. 18, 22. C) Conj. I) ከመ፡ 1) conj. relativa, quae Objecto (vel Subjecto) de quo agitur indicando vel alii praecedentis sententiae complemento annectendo inservit (ὅτι, daß), seq. Indic. Respondet a) Latinorum Acc. (Nom.) c. Inf., post verba sentiendi et declarandi, al.: ርእየት፡ከመ፡ሠናይ፡ዕፀ፡ Gen. 3, 6; ርእየ፡ከመ፡በዝኁ፡ 6, 2. 16, 4. 5; አእመረ፡ከመ፡ተነትገ፡ማይ፡ 8, 11; 2 Reg. 12, 9; ሰምዐ፡ከመ፡ተፄወወ፡ Gen. 14, 14. 29, 33; መኑ፡አይድዐከ፡ከመ፡ዕራቅከ፡አንተ፡ Gen. 3, 11. 12, 18. 31, 20; ይእመኑከ፡ከመ፡አስተርአየከ፡ Ex. 4, 5; Job 9, 16; Jac. 2, 19—22; መሐለ፡ከመ፡ኢያአምር፡ Matth. 26, 72; ተዘከር፡ከመ፡መሬት፡ንሕነ፡ Ps. 102, 14; ትጤይቅ፡ከመ፡ Job 5, 25; ይመስለኒ፡ከመ፡ Hen. 106, 6; ኀለየ፡ከመ፡ጸውዖ፡ 1 Reg. 3, 8; ኢተሰፈዉ፡ከመ፡ተሐይዉ፡ Hen. 9, 8. 10; ሐሰወት፡ከመ፡ሠሐቀት፡ Kuf. 16; ከሡ፡ሰማዕተ፡ከመ፡ኢይጸድቁ፡ Rom. 3, 22; ዝንቱ፡ትእምርቱ፡ከመ፡ይገብር፡እግዚ"፡ዘንተ፡ነገረ፡ Jes. 38, 7; ከመ፡ያስተርእዩ፡ከመ፡ጸሙ፡ Matth. 6, 16. 18; ተዐውቀት፡ከመ፡ዐንሰት፡ Kuf. 41; ተብህለ፡ከመ፡ Phlx. 72. α) Passim Subjectum sententiae subjunctae a verbo sententiae principalis tamquam Objectum attrahitur, ut: ሰምዕዎ፡ከመ፡ሀሎ፡ውስተ፡ቤት፡ Marc. 2, 1; Matth. 25, 24. 26; Gen. 1, 4. 6, 2. 12, 14. 49, 15 (vid. gramm. § 190). β) Ubi post verba sentiendi et declarandi ከመ፡ c. Subj. verbi sequitur, e C, I, 3, c illustrandum est. γ) Sicut ὅτι (כִּי ? أَنَّ), ከመ፡ recitationi verborum alterius inservit (vel orationi directae praemittitur): Lev. 14, 35; Jos. 5, 6; 2 Reg. 21, 17; Matth. 2, 23. 21, 16. b) *quod*, α) ad indicandam causam (quamquam minus frequentatum quam እስመ፡) post verba affectuum: ይትፌሣሕ፡ከመ፡ትጠፍኡ፡ Deut. 28, 63; አንከሩ፡ከመ፡ረድአ፡ 2 Par. 26, 15; et alia, ut: አስተዋደየኒ፡ከመ፡ቀበርክዎሙ፡ Tob. 1, 19. β) crebro post እፎ፡, sc. እፎ፡ከመ፡ *qui (est,) quod* i. e. *quomodo evenit ut* vid. sub እፎ፡ 2) conj. consecutiva, ὥστε *ut, ita ut*, a) seq. Indic.: ያንኰሉኑ፡ለአህጉረ

ከ፡ከመ፡አልቦ፡ዘይነብር፡ውስቴቶን፡ Jer. 4, 7; Jac. 2, 5; Phil. 3, 10 Platt; Hebr. 10, 36; Gen. 32, 21. b) plerumque seq. Subj. verbi: Gen. 22, 14; መኑ፡አነ፡ከመ፡እሑር፡ Ex. 3, 11; Lev. 18, 18; Num. 22, 28; Jos. 10, 14. 22, 16; Jud. 14, 3; 1 Reg. 3, 11. 15, 29. 17, 43. 20, 1. 22, 8; 4 Reg. 5, 7; Ps. 8, 5; Job 10, 6; Judith 5, 23; ውኅድ፡ አንቲ፡ከመ፡ትኩኒ፡ Mich. 5, 1; ከመ፡ያድኅና፡እግዚ"፡ለኢየሩሳሌም፡ Jes. 36, 20; Jer. 45, 18; 4 Esr. 2, 10; Hebr. 6, 10; post verba efficiendi, ut: እሬስየከ፡ከመ፡ይፃእ፡ Gen. 17, 6; Jes. 42, 24. 3) conj. finalis, ἵνα, ὅπως, *ut*, et ከመ፡ኢ፡ *ne, ut ne*: Gen. 1, 15. 2, 10. 19. 4, 11. 42, 2. 46, 34; Ex. 8, 6. 18. 9, 29; Lev. 17, 5; Ps. 9, 14; Jon. 1, 6; 2 Esr. 3, 10; 1 Petr. 3, 3; 1 Joh. 1, 4; Rom. 3, 19; Phil. 3, 8; 1 Tim. 1, 15; ከመ፡ኢ፡ Ex. 7, 14; Lev. 10, 6; Deut. 19, 6. 20, 18; 1 Reg. 31, 4; Ps. 16, 6; Jes. 48, 5. 9; Hez. 31, 14; Apoc. 18, 4. 20, 3. a) in specie post verba volendi, jubendi, rogandi, promittendi, sperandi, permittendi, cogendi, al., ut: አዘዘነ፡ከመ፡ንግበር፡ Deut. 6, 4; ይቤ፡ከመ፡ይቅትልዎ፡ 1 Reg. 19, 1; ተከሥተ፡ሎቱ፡ከመ፡ይግበር፡ Kuf. 32; አደሞ፡ከመ፡ይግበር፡ 2 Par. 7, 11; በኑ፡እፈቅድ፡ከመ፡ይሙት፡ Hez. 18, 23; አኅሥሥ፡ከመ፡እግበር፡ Kuf. 21; ኀለየ፡ከመ፡ይቅትል፡ Asc. Jes. 1, 12; አስተብቍዕዎ፡ከመ፡ይልክፉ፡ Matth. 14, 36; ይስእሉ፡ከመ፡ይኩኖሙ፡ Hen. 13, 6; መሐለ፡ከመ፡የሀብ፡ Matth. 14, 7; አሰፈወ፡ከመ፡ Sap. 17, 8; Jud. 2, 3; vid. ተከየደ፡; ይሴፈዉ፡ከመ፡ይሕየዉ፡ Hen. 10, 10; ትትአመን፡ከመ፡ያእቱ፡ Job 39, 12; Ps. 26, 19; Rom. 15, 14; Hebr. 6, 9; ኢያብሖ፡ከመ፡የአብሱ፡ Sir. 15, 20; Num. 22, 13; አጌብሮ፡ከመ፡ይስግድ፡ Asc. Jes. 5, 8; ይደሉ፡ከመ፡ትስረዩ፡ 2 Cor. 2, 7; ኢይከውኖ፡ከመ፡ይግባእ፡ Deut. 24, 4; ይኄይሰከ፡ከመ፡ይትሀጐል፡ Matth. 5, 29. b) post verba potentiae et impotentiae Hen. 93, 11; Apoc. 11, 6; ስእነ፡ከመ፡ይሴሲ፡እሞ፡ Clem. f. 219; pavendi: አርመምኩ፡ፈሪሀየ፡ከመ፡እንግር፡ዘእኄሊ፡ Job 32, 7; ኢይደነግፁ፡ከመ፡ይፅርፉ፡ 2 Petr. 2, 10; audendi: ተኀበለ፡ከመ፡ይንሣእ፡ F. M. 3, 5; incipiendi, repetendi: አኀዘ፡ከመ፡ይሕንጽ፡ 2 Par. 3, 3; ኢይደግም፡ከመ፡እፈኑ፡ Hen. 10, 22. c) etiam post ea verba, quae alias ከመ፡ cum Indic. postulant, ከመ፡ c. Subj. sequitur, si quidem significatur non quid sit vel fiat, sed quid fieri oporteat: ይእዜ፡አእመርነ፡ከመ፡ንሰብሖ፡ (*nobis cum celebrandum esse*) Hen. 63, 4. 58, 5; ተፈሥሐ፡ከመ፡ይግበር፡ (er freute sich zu thun) Deut. 28, 63; ተኀለየ፡ውስተ፡ልብከ፡ከመ፡ታሕንጽ፡ሊተ፡ቤተ፡ 2 Par. 6, 8. d) ከመ፡ኢ፡ *ne* post verba timendi, prohibendi: እፈርሀ፡ከመ፡ኢይምጻእ፡ Gen. 32, 12. 24, 9; Sir. 29, 7. 42, 9; 2 Esr. 16, 3; Gen. 47, 18; Ex. 32, 12; Kuf. p. 95 (seq. Indic.); መነንከዎ፡ከመ፡ኢይንግሥ፡ 1 Reg. 16, 1; ከላእከኒ፡ከመ፡ኢይባእ፡ 25, 33. 34; Act. 5, 28; Matth. 12, 16; ኢያበውሑ፡ከመ፡ኢይቅረብ፡ M. M. f. 169. e) ከመ፡ et ከመ፡ኢ፡ est nota jussivi vel optativi: 1 Cor. 9, 7; እኁከሙ፡ከመ፡ይኩን፡ቅኑየ፡ Kuf. 43; ከመ፡ኢታሕዝና፡ Tob. 10, 12; Jud. 21, 1. — Annotandum est, quod Lud. in lex. c. 392 affert: „particula haec repetita certitudinem aliquam significare videtur: ከመ፡ከመ፡ቀርበ፡ et mox ከመ፡ከመ፡በጽሐ፡ *quod certo venisset*“ Org. 4. — II) እምከመ፡, rarius ለእምከመ፡ et ለእመ፡ከመ፡ [e qua forma illud እም፡ non praepositionem እምነ፡ sed conjunctionem conditionalem እመ፡ censendam esse satis elucet] conj. conditionalis et temporalis, frequentatissima, 1) *si* (sed fere ubique inclinans ad significationes *quum, quando, quoties, simulac*), rarius εἰ, ut Rom. 6, 8. 8, 17. 25, saepius ἐάν, (seq. Imprf.) ut: እምከመ፡ታበውእ፡ *si* (i. e. *quotiescumque*) *offers* Matth. 5, 23; Rom. 10, 9; ἐὰν μή Dan. 2, 5. 6; seq. sententia nominali Matth. 6, 22; Joh. 11, 57; seq. Perf.: እምከመ፡ገሰስኩ፡ *si tetigero* Matth. 9, 21. 21, 24; Joh. 8, 36. 12, 32. 13, 35; Rom. 7, 2; 1 Thess. 3, 8; 1 Reg. 20, 9; Job 7, 9; እምከመ፡አንበርዎ፡ ἐὰν ϑῶσιν Jes. 46, 7. 58, 9; ለእምከመ፡ Rom. 4, 5 ant. 2) *cum, quum, quando, quotiescumque*, plerumque c. Perf. Ex. 33, 9 (ὡς δ' ἄν); ἡνίκα δ' ἄν 2 Cor. 3, 16; ἐκάϑισας-μὴ ἀνείξῃς Sir. 34, 12; Num. 21, 8. 9 (ὅταν); እምከመ፡እቤሎ፡ ἐν τῷ εἰπεῖν με Hez. 33, 8. 14; 1 Reg. 16, 16; እምከመ፡ርእዩከ፡ ἰδόντες σε Job 38, 17; ὁπότε ἐάν Tob. 7, 11; ὅταν Jes. 30, 15. 57, 13; Tit. 3, 12; ለእምከመ፡ንዋየ፡ረከብከ፡ ἐν χρήμασιν Sir. 37, 6; ለእመ፡ከመ፡ (v. ለእምከመ፡) ተጸነሰ፡ ἀπὸ ἐνδείας 20, 21; 4 Esr. 6, 51. 3) *quamdiu, donec*, c. Perf.. ἡνίκα ἄν Gen. 30, 42; Jes. 55, 6. 4) *simul ac, ubi* vel *ut primum*: Gen. 12, 12 (ὡς ἄν); Lev. 14, 34; 2 Esr. 16, 3; እምከመ፡ሰምዑ፡ ἀκούσαντες Deut. 2, 25; Job 14, 10; ለእምከመ፡ቦቱ፡ዘገረሞ፡ Sir. 22, 18; ἐν τῷ ἀποϑανεῖν 10, 11; Jes. 51, 14; 4 Esr. 9, 35—37; Matth. 21, 40; saepius ubi Graecus καὶ consecutivum habet, ut: እምከመ፡ሠረቀ፡ፀሐይ፡የየብሶ፡ለሣዕር፡ ἀνέτειλε καὶ ἐξήρανε Jac. 1, 11; 1 Petr. 1, 24; Nah. 3, 17; Ps. 103, 23; Sir. 30, 9.

ከመ፡ adv. [gramm. § 64, 6; 150, c; 162]; ejus vis non in ከ፡ sed in መ፡ niti videtur (ከ፡ tenuius pronuntiato ከ፡), et potestate fere cum vocula መ፡ (q. v. col. 141) convenit, sed fortius et gravius est. 1) *fere, propemodum*: ከመ፡እንተ፡ጸብሐት፡ *fere quotidie* Gen. 39, 10; ሎቱ፡ያስዖዝዝ፡ከመ፡እግሩ፡ (propemodum vel paululum) ἐπέσκαζε Gen. 32, 32 (at ὁ ἐνάρκησεν 32, 33 simplice ዘአስዖዘዘ፡ versum est). 2) Pronominibus vel adverbiis pronominalibus postpositum vim quamdam distinguendi et restringendi („vim identitatis“ Lud.) habet: *-dem, -met, idem, ipse* (eben, gerade): እመኒ፡ትልህቁ፡አነ፡ከመ፡ውእቱ፡ ἐγώ εἰμι (*ego idem sum*, nec mutatus) Jes. 46, 4; ወአንተሰ፡አንተ፡ከመ፡ σὺ δὲ ὁ αὐτὸς εἶ Hebr. 1, 12; አንተ፡ከመ፡ዘታወፅኦሙ፡ *tu* (neque alius quidam) *cras educens eos* 2 Reg. 5, 2; አነ፡ከመ፡ወአልቦ፡እንተ፡ከማየ፡ *ego* (sola) *nec ulla mihi similis* Zeph. 2, 15; እምቅድመ፡ዓለም፡ወእስከ፡ለዓለም፡አንተ፡ከመ፡ *ante saeculum et usque in saeculum tu idem* (es) Ps. 89, 2. 92, 3. 101, 28; ገብኩ፡ዘአጸልእ፡ኪያሁ፡ከመ፡እገብር፡ gerade das *id ipsum* (nec aliud quidquam) Rom. 7, 15; ኪያሃ፡ከመ፡መሥዋዕተ፡ለግሙራ፡ *eadem semper sacrificia* Hebr. 10, 11; Phil. 2, 2; Matth. 26, 44; ከማሁ፡ከመ፡ *itidem*, (*et ipsi*) Gen. 46, 34; ὡσαύτως *eodem modo* Deut. 15, 17; Matth. 20, 5. 21, 36; Asc. Jes. 11, 28; Phil. 1, 30; ዘንተ፡ከመ፡ *hoc ipsum* 1 Thess. 3, 4; Ps. 61, 11; አመ፡ኮነ፡ህየ፡ከመ፡ሀለውኩ፡ ἡνίκα ἐγένετο, ἐκεῖ ἤμην (*ibi, in ipso loco aderam*) Jes. 48, 16. 3) *nonnisi, modo, tantummodo, solum* (אַךְ): ከማሆሙ፡ከመ፡ውእቱ፡ *non est nisi illis similis* (nequaquam iis superior) 1 Reg. 17, 36; 2 Cor. 10, 18; ሕያዋን፡ከመ፡ይበርክኩ፡ (non mortui) Clem. f. 259; Gen. 27, 38; Lev. 21, 14; Marc. 7, 19; Matth. 5, 47; እሙንቱሰ፡እምከንቱ፡ውስተ፡ከንቱ፡ከመ፡ *ii autem nonnisi a vanitate in vanitatem* (ἐπὶ τὸ αὐτό, יַחַד) Ps. 61, 9; ለጊዜሁ፡ከመ፡ውእቱ፡ *temporalis tantum est* Matth. 13, 21 rom. a) ንስቲተ፡ከመ፡ተርፈሙ፡ወይዌግሩኒ፡ *paulum tantum abest quin* (me lapident) Ex. 17, 4. b) አኮ፡ከመ፡ seq. ዓዲ፡ vel አላ፡ *non modo* —

sed etiam Matth. 4, 4. 21, 21; Asc. Jes. 10, 5; vel **አከ፡ባሕቲቶ፡ከመ፡ — ዳእሙ፡ዓዲ፡** Joh. 5, 18. 13, 9. — *Voc. Ae.*: **ከመ፡ብ፡እንዴሁ፡**; *aliud:* **ጽመ፡ወከመ፡** (vid. Marc. 7, 19) **ዘ፡እንዴኸ፡ዝምብሎ ።**

ከሙ፡ pron. Plur. II pers. m., et nominibus et verbis suffixum.

ኪማ፡ n. prgr., sc. כִּימָה i. e. *plejades, vergiliarum sidus,* Am. 5, 8 vrs. nov.

ከሞል፡ subst., nomen arboris cujusdam ignotum: **ቀነውዎ፡ውስተ፡ሥጋሁ፡፱ወ፲ወ፫ቅንዋተ፡ዲበ፡ዕፀ፡ከሞል፡** Sx. Masc. 11; Ter 12; **ሀለዉ፡ሀየ፡** (in Aegypto circa urbem **እስሙናይ፡**) **ዕፀወ፡ከሞል፡ወሰገዱ፡ሎቱ፡ለእግዚእ፡ኢየሱስ፡ክርስቶስ፡** (sc. Jesulo infanti) **ወከነ፡ድኑናነ፡እስከ፡ዛቲ፡ዕለት፡** Sx. Genb. 24; in Actis Susannae presbyterorum alter respondet: **ታሕተ፡ዕፀ፡ከሞል፡** (σχῖνος Dan. ap. 1, 54), alter: **ታሕተ፡ዕፀ፡ጽርየን፡** (πρῖνος 1, 58) Sx. Masc. 28. — *Voc. Ae.*: **ከሞል፡ዘ፡እሻ፡(እሾ፡?)**

ከሚሌዎን፡ n. prgr. χαμαιλέων *chamaeleon* Lev. 11, 30. — *Voc. Ae.*: **ገላሚዎስ፡** (v. **ገለሚዎስ፡**)**ብ፡እስስት፡**

አከማማት፡ vid. sub **ከከማት፡**

ከመረ፡ (i. q. جمر II. IV; צָבַר) *coacervare, cumulare,* Ex. 8, 10 FII (at lectio **ከመሮ፡** sensum bonum non praebet et corrupta videtur).

ከምር፡, rarius **ከምር፡** subst., m. et f., Pl. **አከማር፡** [חֹמֶר] *acervus, cumulus,* ut frumenti, mergitum: Job 5, 26 (m.); **ያዐብያ፡ለከምረ፡እክሉ፡** Sir. 20, 28; Ruth 3, 7; Ex. 22, 5; **ከመ፡ከምረ፡እክል፡** Zeph. 2, 9; Jud. 15, 5; **በእቶተ፡** (i. e. **በእትወተ፡**) **አከማሪሁ፡** Macc. f. 9; granorum M. M. f. 48; stramenti, foeni: **ከመ፡ከምረ፡ሐሠር፡ከማሁ፡ማኅበርሙ፡ለኃጥኣን፡** στυππεῖον συνηγμένον Sir. 21, 9; ranarum mortuarum Ex. 8, 10; occisorum: **ወከነ፡ከምረ፡አብድንቲሆሙ፡** Gad. T. H.

ከሚር፡ nomen dubiae auctoritatis: **እመ፡ዘረእከ፡ሥርናየ፡ተአርርኑ፡ስገመ፤ወእመ፡ዘረእከ፡ከሚረ፡ተአርርኑ፡ተልቤ፡** Macc. f. 5. Legendum videtur **ከሚን፡** (q. v. infra).

ከምር፡ i. e. خمر *vinum; Voc. Ae.*: **ከምር፡ዘ፡የወይን፡ጸጅ።**

ከመሰ፡ i. q. كمس *austerus fuit* (כָּמַשׁ *flaccidum esse, marcere,* sine dubio proprie de *contrahendo* et *corrugando*). Hinc propagatum est

አከሞሰሰ፡ quinquel. II, Imprf. et Subj. **ያከሞስስ፡** [potestatem deminutivi habet: *subausterum esse;* etiam in كلح *austerum vultum habuit,* V *subrisit* utraque significatio copulata est] 1) paululum adducere vultum, vel severitatem minuere i. e. *leviter objurgare* alqm, c. Acc. prs.: **ወያከሞስሶሙ፡** (Salomo) **በየውሀት፡ለአብዳን፡** Kebr. Nag. 22. 2) severitatem minuendo *subridere, leniter ridere et arridere:* **ጠቢብሰ፡ሕምፀጺብ፡ያከሞስስ፡ከናፍሪሁ፡** μόλις ἡσυχῇ μειδιάσει Sir. 21, 20; **አከሞሰሰ፡** Sx. Tachs. 5. 7; **እንዘ፡ያከሞስስ፡** Sx. Jac. 2; Asc. Jes. 5, 3; **አከሞስስ፡በኅቡእ፡** γέλα, μὴ φανερῶς Chr. ho. 22 (vid. **ተአርወየ፡**); Gad. T. H.; **ወአከሞሰሰ፡ወልድየ፡ውስተ፡ገጸ፡ዮሴፍ፡** Lud. e Vit. Theoph.; c. **በእንተ፡** rei: **አከሞሰሰ፡በእንተ፡ድካሞሙ፡** (Abba Pachomius subrisit ob defatigationem daemonum) Lud. e Vit. Pach.

ከሙሳስ፡ (an **ከሞሳስ፡**?) subst. *severitas mitior* (milder Ernst), Did. ed. Platt p. 44 (c. annot.).

ክሚን፡, ከሚን፡, ኪሚን፡, ከሙን፡, ከሜን፡ n. prgr. κύμινον [كمون ܟܡܘܢܐ כַּמֹּן] *cuminum,* Matth. 23, 23; Jes. 28, 25. 27; **ወከነ፡ኢይበልዕ፡ዘእንበለ፡ኅብስት፡ወጼው፡ምስለ፡ከሙን፡ወሐምል፡ዘኢያበስልዎ፡በእሳት፡** Sx. Haml. 24; Macc. f. 5 (vid. sub **ከሚር፡**); inter suffimenta enumeratur: **ከርቤ፡ወሚዓ፡ወሎዛን፡ወስንድሪስ፡ወከሚን፡ወጥፉሕ፡ወሚዓር፡** (sic) Sx. Haml. 8. — *Voc. Ae.*: **ከሚን፡ዘ፡ፌዮ፡**; *aliud:* **መለንስ፡ኑግ፡ከሚን፡ብ፡ተልባ፡ፌጸጊ።**

ከሥተ፡ I, 1 [i. e. كشط (قشط) *dimovit, sustulit rem alteram tegentem;* vicin. كشف (**ቀፈጸ፡**) *detexit, revelavit*] Subj. **ይክሥት፡** 1) *retegere, detegere, nudare,* omisso Acc.: Ruth 3, 4. 7; seq. Acc. tegumenti: **ከነፊሃ፡**, **ከዳን፡አቡሁ፡** Kuf. 33; **ግልበበ፡** Jes. 47, 2; tectum Gen. 8, 13; etiam *volvendo amoliri* alqd ab aliqua re Marc. 16, 3; seq. Acc. prs. vel rei obvelatae: Dan. ap. 1, 32; **ከሥተ፡ኀፍረተ፡አቡሁ፡** Kuf. 33; Lev. 18, 6 seq.; Deut. 23, 1. 27, 20; **ገጸ፡** 2 Cor. 3, 18; **ትክሥት፡ምድር፡ደማ፡** Jes. 26, 21. 2) *aperire, patefacere:* fiscellam Ex. 2, 6; puteum Ex. 21, 33; **መዘግብተ፡** Kuf. 42; Sir. 43, 14; Hen. 46, 3; in specie a) os suum Matth. 5, 2; Ps. 38, 13; Jes. 53, 7; Kuf. 25; Sir. 24, 2; Job 3, 1; 4 Esr. 9, 29; os alicujus Hez. 3, 27; labra sua Job 11, 5. 32, 20; alcjs Ps. 50, 15; oculos suos Kuf. 17; Job 27, 19; Gen. 48, 10 (**ከሢቶት፡**); Hen. 89, 28; alcjs Joh. 9, 26; **ትክሥት፡አዕይንተ፡ዕዉራን፡** Jes. 42, 7; aurem alcjs Jes. 50, 5; τὸν νοῦν **እግዚ"፡ይክሥት፡ልበ፡ለሰብእ፡** Job 33, 16; Luc. 2, 35. b) librum, literas: Jes. 37, 14; Hez. 2, 10; 2 Esr. 6, 1. 18, 5; Dan. 7, 10; Apoc. 5, 2. 3. 20, 12; **ወከሢቶ፡መጽሐፈ፡** Luc. 4, 17. 3) trsl.: a) *revelare* arcana, mysteria, (de revelatione divina), c. Acc. rei et **ለ፡** prs.: Dan. 2, 22. 28; Ps. 97, 3; 4 Esr. 10, 53; Hen. 48, 7; Matth. 11, 25. 27. 16, 17; 1 Cor. 2, 10; Gal. 1, 16. b) *manifestum facere, patefacere, expromere,* c. Acc. rei: **ቃሉ፡ለሰብእ፡ይክሥት፡ፍትወተ፡ልቡ፡** Sir. 27, 6; Hen. 61, 5; Jes. 52, 10; **እክሥት፡ምረረ፡ነፍስየ፡** Job 7, 11; c. Acc. rei et **ለ፡** prs.: Ps. 36, 5; **ለከ፡ከሠትኩ፡ቅሥትየ፡** Jer. 20, 12. c) *evulgare, prodere* alqd: Prov. 11, 13; **ለእመ፡ከሠትከ፡ምክሮ፡** Sir. 22, 22. 27, 16. 21; **ኅፍረት፡ከሢተ፡ምክረ፡ዐርክከ፡** 41, 23; Jos. 2, 20; alqm Matth. 1, 19. — *Voc. Ae:* **ከሠተ፡ዘ፡ገለጸ።**

ተከሥተ፡ III, 1 1) Refl. *se retegere* vel *nudare,* Kuf. p. 15. 30; 2 Reg. 6, 20. 2) Pass. a) *retegi, detegi:* **ግላ፡** 2 Cor. 3, 14; **ተከሥተ፡ሰከናኪ፡** Jer. 13, 22; **አልቦ፡ክዱን፡ዘኢይትከሠት፡** Marc. 4, 22; **ይትከሠት፡መሠረታቲሃ፡** Hez. 13, 14; Ps. 17, 17. b) *aperiri, patefieri:* **መቃብራት፡ተከሥቱ፡** Clem. f. 218; Matth. 27, 52; **አፍ፡** Luc. 1, 64; **እዘን፡** Marc. 7, 35; **አዕይንት፡** 1 Reg. 14, 27. 29; **ተከሢቶ፡** Asc. Jes. 9, 37; Matth. 9, 30. 20, 33; Joh. 9, 10; **ልብ፡** Act.

2, 37; መጻሕፍት፡ 4 Esr. 4, 22; Hen. 47, 3. c) trsl. α) *revelari* (de revelatione divina): ኢተከሥተ፡ ሕግ፡ እስከ፡ አሚሃ፡ Kuf. 33; ተከሥተ፡ ሎቱ፡ ከመ፡ ይግበር፡ Kuf. 32; 1 Reg. 3, 7; Dan. 2, 19. 10, 1; Jes. 31, 1; Hen. 52, 5; 1 Cor. 14, 30. Eph. 3, 5. β) *manifestum fieri, patefieri, apparere:* ተከሥተት፡ ምሕረትየ፡ Jes. 56, 1; ኀቡአት፡ ኢተከሥቱ፡ ለከሙ፡ Hen. 16, 3. 38, 3; ምድር፡ ተከሥተት፡ Hen. 89, 8; 2 Thess. 2, 3. 8.

ክሡት፡ part., f. ክሥት፡ 1) *retectus, detectus, nudatus:* ወክሡት፡ ገጽየ፡ Tob. 2, 9; 4 Esr. 1, 1; ርእሱ፡ ክሡተ፡ ይኩን፡ Lev. 13, 45; 1 Cor. 11, 5; ሲኦል፡ ክሡት፡ ቅድሜሁ፡ γυμνός Job 26, 6. 2) *apertus, patefactus:* ንዋይ፡ ክሡት፡ Num. 19, 15; መቃብር፡ Ps. 5, 11; Rom. 3, 13; አፍ፡ Hez. 29, 21; 2 Cor. 6, 11; እዘን፡ Jes. 42, 20; ይኩና፡ ክሡታተ፡ እዘኒከ፡ ወአዕይንቲከ፡ 2 Esr. 11, 6; አዕይንት፡ Kuf. 22; Asc. Jes. 6, 11; Hen. 1, 2; መጽሐፍ፡ Apoc. 10, 2. 3) trsl.: *revelatus, manifestus, palam factus, apertus, ingenuus:* Rom. 1, 19; Hebr. 4, 13; Hen. 9, 5; ተወልደ፡ እምኅቡእ፡ ውስተ፡ ክሡት፡ Deg.; ክሡተ፡ ኮነ፡ ስሙ፡ Marc. 6, 14; Ex. 2, 14; ዘለፋ፡ ክሡት፡ Prov. 27, 5. — Adv. ክሡተ፡ *aperte, palam, manifesto, ingenue:* ἐν τῷ φανερῷ Matth. 6, 4. 18; φανερῶς Marc. 1, 45; παῤῥησίᾳ, ክሡተ፡ ተናገረ፡ Joh. 7, 13; Act. 2, 29; 1 Thess. 2, 2.

ክሥተት፡ n. act., Pl. ክሥተታት፡ 1) *detectio*, i. e. *nudatio:* ክሥተታተ፡ ኅፍረቶን፡ (vid. Lev. 18) Can. Laod. 29. 2) *revelatio* i. e. *patefactio:* ክሥተታተ፡ ሲኖዶስ፡ ዘሐዋርያት፡ *revelationes Canonum Apostolorum* (Lud.: *apertiones* i. e. *prolegomena?*), Syn. (in Lud. Comm. hist. p. 305 n. 17).

ከሣቲ፡ n. ag. *detector, revelator, manifestator*, c. c. Acc.: Deus ለኢዩኤል፡ ከብረ፡ ሞትከ፡ ከሣቲ፡ (qui Joëli gloriam mortis tuae revelasti), Cod. Mus. Brit. LIV, 7; per st. c.: ክርስቶስ፡ ከሣቴ፡ ብርሃን፡ Deg.; ከሣቲ፡ ጽድቅ፡ (veritatis) Enc. Jac. 27; Constantinus ከሣቲ፡ መስቀል፡ Sx. Ter 7.

መክሥት፡ subst. *apertura, apertio:* መክሥተ፡ አፉሁ፡ ከመ፡ መልአከ፡ እግዚ፡ (Das Aufthun seines Mundes war wie das eines Engels) Sx. Teq. 21; Christus est መምህር፡ መክሥተ፡ አፉሁ፡ መዐዛ፡ ዕጣን፡ M. M. f. 305; Org. 2.

ኰሠኰሠ፡, ኰሥኰሥ፡, (ኰሥሰሥ፡), ኰሣሰሥ፡, (ሰሣሰሥ፡) (etiam per ሰ) adj., Pl. ‑ሣን፡ [fortasse referendum ad نقش vel رقش] *varius, variegatus, versicolor, punctis vel maculis interstinctus:* Gen. 30, 32—39. 31, 10. 12 (c. varr.); Kuf. 28; አፍራስ፡ ኰሥኰሣን፡ (v. ኰሣሰሳን፡) Zach. 1, 8; አፍራስ፡ ኰሠኰሥ፡ (v. ኰሣሰሳን፡, 6, 3; ኰሠኰሣን፡ 6, 7. አምሳለ፡ ወርቅ፡ ይገብሩ፡ ለኪ፡ ኰሳሰስ፡ ዘብሩር፡ μετὰ στιγμάτων τοῦ ἀργυρίου Cant. 1, 11; ዖፍ፡ ኰሣሰሥ፡ (v. ሰሳሰስ፡) Clem. f. 223. 225. — Voc. Ae.: ኰሳሰስ፡ ዘ፡ ዝጉርጉር፡ (vid. ዝንጉርጉር፡ apud Isenb.).

ሰሥሰሥ፡ *urceus* vid. sub ሰስሰስ፡

ከሣድ፡ *collum* vid. sub ከሳድ፡

ከሬ፡ *poculum, scyphus* vid. sub ከወረ፡

ከርሀ፡ i. q. كَرِهَ *aversatus fuit, abhorruit;* IV *invitum adegit* (أَكْرَهَ ,كَرَّهَ); הִכְרִיחַ *coegit.*

ከርሀ፡ subst. *aversatio, animus invitus,* በከርሀ፡ *invitus, invite, per vim,* 1 Petr. 5, 2; በፈቃድ፡ ወኢበከርሀ፡ F. M. 1, 3; Christus ሐመ፡ በፈቃዱ፡ ወአኮ፡ በከርሀ፡ Chr. ho. 33.

ኪራለይሶን፡ vid. ኪርያላይሶን፡

ክሬሎሶቆቢ፡ vid. sub ክርስቲሎቢ፡

ክርም፡, etiam ክርም፡, subst. (i. q. كَرْم *uva, vitis,* coll. כֶּרֶם) *vitis:* አስተጋብኡ፡ ዕፀወ፡ ክርም፡ ወአንደዱ፡ እሳተ፡ Sx. Nah. 10 (in aliis locis similibus legitur ሐረገ፡ ወይን፡ tamquam materia ignis facile inflammabilis, ut Sx. Haml. 5); locum ዐይነ፡ ክርም፡, quo Maria Elisabetham gravidam visitatura perrexit, Lud. affert e Ssal. Req.

ከረመ፡ et ክርመ፡ I, 1 [كَرَمَ *pluviam profudit* nubes; deinde: *beneficus, generosus fuit;* ክረምት፡ *tempus pluvium* i. e. *hiems;* hinc denominatur ከረመ፡] Subj. ይክርም፡ et ይክረም፡ 1) *hibernare, hiemare,* አጥባዕኩ፡ እክረም፡ ህየ፡ Tit. 3, 12; 1 Cor. 16, 6; ከረመ፡ ውስተ፡ ይእቲ፡ ደሴት፡ Act. 28, 11 Platt; መርሶ፡ ኢይደሉ፡ ይክርሙ፡ ውስቴቱ፡ ክረምተ፡ Act. 27, 12 Platt; ንጉሥ፡ ከረመ፡ በደምብያ፡ et ንክርም፡ Chr. Ax.; Chr. L. Atk. f. 24. 2) *annotinum esse, vetustum esse,* de vino: እመ፡ ከረመ፡ ስተዮ፡ በትፍሥሕት፡ Sir. 9, 10.

አክረመ፡ II, 1 1) *hiemem efficere, hibernum tempus dare:* Deus ያከርም፡ በበዓመት፡ Act. 14, 17. 2) *hiemem transigere, hibernare, hiemare:* ለአክርሞ፡ Act. 27, 12 rom.; 28, 11 rom.

ክረምት፡ subst., m. et fem., Pl. ክራማት፡, et ክረማት፡ et አክራም፡, 1) *pluvia* Ps. 146, 8; አመ፡ ክረምት፡ ἐν ἡμέραις ὑετοῦ Hez. 1, 28. 2) *tempus pluvium* (anni), *hiems:* χειμών ዝናመ፡ ክረምት፡ Job 37, 5 (vid. ዝናም፡); Cant. 2, 11; አስሐትያ፡ ክረምት፡ Sap. 16, 29; መዋዕለ፡ ክረምት፡ Prov. 27, 15; 2 Esr. 10, 9; ክረምት፡ ብሒር፡ 10, 13; 1 Esr. 9, 11; በክረምት፡ Matth. 24, 20; 2 Tim. 4, 21; ወክረምት፡ ውእቱ፡ Joh. 10, 22; እግዚ፡ ያስተዴሉ፡ ክረምተ፡ ለምድር፡ ዘያበቍል፡ ሣዕረ፡ ውስተ፡ አድባር፡ Deg.; መዋዕለ፡ ክረምት፡ ἡμέραι θερισμοῦ (ut quibus alvei fluviorum impleti sint) Jos. 3, 15; opp. ሐጋይ፡, ut: 4 Esr. 6, 8; Hen. 2, 3; Gen. 8, 22; Kuf. 6. 29; በክረምት፡ ወበሐጋይ፡ ἐν θέρει καὶ ἐν ἔαρι Zach. 14, 8; Ps. 73, 18; ክረምት፡ ወማእረር፡ ወሐጋይ፡ Sir. 36, 9; ክረምት፡ ወመጸው፡ ወማእረር፡ ወሐጋይ፡ Kuf. 2; በከረ፡ በለስ፡ ዘክረምት፡ πρόϊμος Hos. 9, 10; μαζουρώθ Job 38, 32; አክራም፡ *hiemes* (vid. sub ክንትሮሳት፡) M. M. f. 127. 3) *annus,* Hen. 3; Gen. 12, 4; Ex. 21, 2. 23, 10; ሐይወ፡ ኢዮብ፡ ፻ወ፸ ክረምተ፡ Job 42, 16; ጉልቈ፡ መዋዕሊሁ፡ ምእት፡ ክረምት፡ Sir. 18, 9; እጕልት፡ እንተ፡ ሠለስቱ፡ ክረምታ፡ τριετής Jes. 15, 5; Dan. 5, 31; Asc. Jes. 1, 1; Kuf. 40; Hez. 1, 1; 3 Reg. 13, 38; 4 Reg. 8, 17. 11, 21. 12, 1; Rom. 4, 19; 1 Tim. 5, 9; Luc. 2, 42; ሰብዓ፡ ክራማት፡ Ps. 89, 10, ዘአብዝኀ፡ ክራማተ፡ Job 32, 8. 10; 4 Esr. 12, 24; Ex. 30, 14 c. var.; ክራማት፡ et ክረማት፡ 4 Reg. 8, 26. 10, 36. 20, 6; Hen. 10, 10. 80, 2; አክራም፡ Sx. Masc. 1; Ter 6; Org. 5.

ክራሚ፡ n. ag. et adj., 1) *annotinus,* de frugibus: እክለ፡ ክራሚ፡ Lev. 25, 22; ትበልዑ፡ ክራሚ፡ ወክራሚ፡ ክራሚ፡ (*annotinum et bimum*) Lev. 26, 10; Deg.; Org. 2. 2) *vetustus*

in genere, de vino, παλαιός Luc. 5, 39; ወይን፡ዘከራሚ፡ዐርክ፡ዘቀዳሚ፡ *vinum vetus est amicus primus*, Prov. Th. Petr. IX (Lud. Comm. hist. p. 560).

ክረምታዊ፡ adj. rel. *hiemalis, hibernus*, Lud. e Mss. Colb.

ምክራም፡ subst. *hibernaculum, domicilium hibernum, (castra) hiberna:* ንጉሥ፡ይነብር፡ውስተ፡ቤተ፡ምክራም፡ Jer. 43, 22; ቤተ፡ምክራም፡ወቤተ፡ሐጋይ፡ Am. 3, 15; de copiis militaribus: ገብሩ፡ምክራመ፡ውስተ፡ - - Chr. Ax.

መስከረም፡ subst. nomen mensis Abyssinorum primi (mensis pluvius, anni ve initium), cui respondet Aegyptiorum ⲐⲱⲞⲨⲦ; incipit XXIX° Augusti sec. Cal. Jul., X° Septembris sec. Cal. Greg.: ውእቱ፡ርእሰ፡ዓመታት፡ዘግብጽ፡ወዘኢትዮጵያ፡ Sx. Masc. 1; ዮዲት፡ሞተት፡አመ፡፳መስከረም፡ Judith 16, 23 (absque auctoritate Graeci, vid. Sx. Masc. 10.)

ከረረ፡ rad. inus., cui potestas *in orbem eundi* infuisse videtur (vid. Ges. thes. p. 715).

ከሪር፡, ኰሪር፡ (**ኩሩር፡, ከሬር፡, ኬሩር፡**) subst., *collis (rotundus)*, ለአድባር፡ወለአውግር፡ወለከሪር፡ (v. ኰ") ፡ወለቈላት፡ νάπαις Hez. 6, 3; ከሪር፡ (v. አውግር፡) βουνοί Hez. 36, 4. 6 (v. ከሬር፡, ኬሩር፡). — *Voc. Ae.:* ከሪር፡ (v. ኩሩር፡) ዘ፡ይረቅ፡ምድር፡ (vid. scholion ad ኰኵሕ፡).

ከርሥ፡ subst., plerumque f., Pl. **ከርሣት፡** [כְּרֵשׂ ܟܪܣܐ *venter*; كَرِش *ventriculus animalis* ruminantis; de etymo vid. Ges. thes. p. 717] 1) *venter*, κοιλία, γαστήρ, a) animalium et hominum, ሕንብርተ፡ከርሡ፡ Job 40, 11; Cant. 7, 3; Ps. 43, 27; Joh. 7, 38. α) *venter cum intestinis* Lev. 3, 3. 9 seq.; Job 16, 16. 30, 27; Jer. 4, 19. β) venter quatenus cibo repletur, *stomachus, abdomen*, Job 15, 2. 35; Ps. 16, 14; ኵሉ፡እክል፡ይትበላዕ፡ወይወርድ፡ውስተ፡ከርሥ፡ Sir. 36, 23; እንበይነ፡ከርሡ፡ 37, 5; Matth. 12, 40. 15, 17; 1 Cor. 6, 13; Apoc. 10, 9. 10; Rom. 16, 18; Phil. 3, 19; ርኅበት፡ከርሥየ፡ወነደት፡ከመ፡እሳት፡ Clem. f. 222; ዶርሆ፡እንዘ፡ይበልዕ፡በበ፡እሐዱ፡ (grana singula) ይመልእ፡ከርሣ፡ Prov. (Lud.); trsl.: እምከርሡ፡ሞት፡ ἐκ κοιλίας ᾅδου Sir. 50, 5. b) inanimorum, α) *alveus, uterus, cavum* rei concavae, ut navis: ከርሡ፡ሐመር፡ Jon. 1, 5; arcae: አንብርዎ፡ውስተ፡ከርሣ፡ለታቦት፡ Deut. 31, 26; vasis Lev. 11, 33. β) *media pars* rei: episcopus ይቁም፡ውስተ፡ከርሡ፡ምሥዋዕ፡ *stet ad medium altaris*, II Can. Nic. 63; ከርሡ፡ባሕር፡ Enc. Mag. 30; በውሳጤ፡ከርሣ፡ለማየ፡ዮርዳኖስ፡ Enc. Masc. 11. γ) ut videtur: *pars rei crassior*, ወከርሡ፡ንድቀ፡፯በእመት፡ Chr. Ax. 2) In specie a) *uterus* feminae: sive ከርሡ፡እም፡ Koh. 5, 14. 11, 5; Job 38, 8; Sir. 40, 1; Jes. 46, 3. 49, 1; Matth. 19, 12; Luc. 1, 15, sive ከርሥ፡ Gen. 25, 22. 23; Ruth 1, 11; Ps. 21, 9; Job 3, 11. 31, 15. 38, 29; Jes. 44, 2; Luc. 1, 41. 42. 2, 21. 11, 27. 23, 29; ፍሬ፡ከርሥ፡ Kuf. 28; ብዑዓት፡ከርሣት፡እለ፡ጸረሀመ፡ Sx. Ter 3. b) *interiora* hominis, *imum pectus*, ut quibus affectus animae tribuantur: Job 32, 18; Thren. 1, 20; Jes. 16, 11; Ps. 50, 11; Cant. 5, 4; Jer. 4, 19; ከርሥየኒ፡ተሀውከት፡ላቲ፡ወነሠሠታ፡ Sir. 51, 21. — *Voc. Ae.:* ከርሥ፡ብ፡ሆድ፡።

ከሪሶ፡ቶሎቤ፡ (Apoc. 21, 20 rom.), **ክርስቲሎቤ፡** (Apoc. 21, 20 Platt; Enc. Genb. 8), **ክሬሎሶቶቤ፡** (Org. 2) n. prgr. corruptum, sc. χρυσόλιθος *chrysolithus* gemma

ክርሲሞቶን፡ vel **ክርሴሞቶን፡** n. prgr. corruptum, sc. χρυσόλιθος *chrysolithus* gemma, Hez. 28, 13. — *Voc. Ae.:* እብን፡ዘሕብረ፡ወርቅ፡አርክርሴምቶን፡ክርስቲሎቤ፡፩እብን፡ (vid. አክርስምንቶን፡).

ክርስቶስ፡ n. prgr. sc. Χριστός, *Christus*, Dan. 9, 25; Matth. 26, 68. 27, 22; Marc. 1, 34. 9, 41. 14, 61; Luc. 3, 15, al. sexcenties.

ክርስቶሳዊ፡ adj. rel., *Christianus:* ስብከት፡ክርስቶሳዊት፡ Phlx. 41; አኀው፡መፍቀርያን፡ወፍቁራን፡ቅዱሳን፡ወክርስቶሳውያን፡ Kedr f. 47; Lit. 164, 3; Pl. *Christiani*, (substantive), ut: ንጉሣዊያን፡ወአከ፡ክርስቶሳዊያን፡ (aliâs ሰብአ፡ክርስቶስ፡) M. M. f. 50; ተስፋ፡ክርስቶሳዊያን፡ Haim. Ab.; Sx. Hed. 19; al.

ክርስቲያን፡ subst. Pl. (Sing. non usitatur) *Christiani* Act. 11, 26; ኮኑ፡አበዊሁ፡ክርስቲያነ፡ Sx. Nah. 5. — De ንኡስ፡ et ዐቢይ፡ክርስቲያን፡ vid. ንኡስ፡ et ዐቢይ፡ — Tritissima est vox composita ቤተ፡ክርስቲያን፡ (*domus Christianorum*), Pl. ቤተ፡ክርስቲያናት፡ (ut Act. 8, 1. 16, 5 rom.), at plerumque አብያተ፡ክርስቲያናት፡, m. et fem., *ecclesia* a) aedes, ut: ትኩን፡ቤተ፡ክርስቲያን፡ኑኃ፡መንገለ፡ምሥራቅ፡ወክልኤ፡ሐዋራት፡ውስተ፡ገበዋቲሃ፡በአምሳለ፡ሐመር፡ Did. 12. b) coetus fidelium: Asc. Jes. 3, 16; Apoc. 1, 4. 11. 2, 1 seq.; Act. 8, 3; Matth. 16, 18. 18, 17; Did. 3. 4; አብያተ፡ክርስቲያናት፡በመዋዕሊሁ፡ርቱዓን፡ Sx. Mag. 24; ከመ፡ይዕቀብ፡ቤተ፡ክርስቲያኖ፡ (sic) Sx. Mag. 2; al.

ክርስቲያናዊ፡ adj. rel., *Christianus;* usurpatur adjective et substantive: 1 Petr. 4, 16; Phlx. creberrime; Org. 2; ኮነ፡ክርስቲያናዌ፡ *Christianus factus est* Sx. Hed. 7, al.; ረሰዮ፡ክርስቲያናዌ፡ Sx. Masc. 7, al.; ብእሲት፡"ዊት፡ Sx. Sen. 19; "ዊት፡ (subst.) Kid. f. 22; Kedr f. 81.

ክርስትና፡ subst. 1) *Christianismus, religio Christiana*, F. M. 2, 10; ክሕደ፡ክርስትናሁ፡ Sx. Ter 6; ጥምቀት፡ክርስትና፡ Cyr. f. 108; F. M. 22, 5; Chr. ho. 20; አጥመቅዎ፡ጥምቀተ፡ክርስትና፡ Sx. Teq. 15. 2) *baptismus* (ut quo homines in coetum Christianorum et communionem Christi recipiantur): ዘተሐበየ፡ውሉዶን፡በክርስትና፡ F. N. 5; በዕለተ፡አብእዎ፡ክርስትና፡ሰመይዎ፡ስሞ፡ፍሥሓ፡ጽዮን፡ Sx. Nah. 24; ስመ፡ክርስትናሃ፡ (nomen ejus Christianum seu baptismale) erat Eupraxia, Chr. L. Atk. f. 36. 3) *Christianitas* i. e. *populus Christianus*, Lud. ex Enc. Ter 6 (ubi Cod. Tub. exhibet: ክርስቲያን፡ *Christiani*).

ክርስቱን፡ forma part., *in religionem Christianam receptus, Christianus factus:* ዘይሚህር፡፩ገጸ፡ (i. e. unam personam Dei) ኢጥሙቅ፡ወኢቅቡእ፡ወኢክርስቱን፡ውእቱ፡ M. M. f. 4. 71.

ክሪስ፡ጰራስስ፡ vel **ክርስጵራስስ፡** n. prgr. sc. χρυσόπρασος, *chrysoprasus* gemma, Apoc. 21, 20; ክርጵራስስ፡ *Voc. Ae.*

I. **ከረበ፡** rad. inus., c. q. حَرَبَ in مِحْرَابٌ, vic. حَرَمَ, ሐረመ፡

ምኵራብ፡ subst., m. et f., Pl. **ምኵራባት፡** (ut F. M. 34, 7; Phlx. 243; Clem. f. 270.) et **መኳርብት፡** (ut Did. 25), *templum, delubrum, fanum* a) ethnicorum: ውስተ፡ምኵራበ፡አይሁድ፡ወአረሚ፡ Clem. f. 128; ሐነጸ፡ምኵራበ፡ዐቢየ፡ለዘሐሰ፡ Jsp. p. 273; ምኵራበ፡አማልክት፡ Enc. Mag. 28. b) Ju-

daeorum, α) sive templum Hierosolymitanum, Matth. 24, 1. 26, 55. 27, 5; F. M. 32, 7; Clem. f. 218. β) sive alia: በመኳር ብቲሆሙ፡ (v. በምኵራብቲሆሙ፡) Am. 8, 3; Clem. f. 270. γ) in specie: *synagoga*, Matth. 4, 23. 6, 2. 10, 17; Marc. 3, 1; Luc. 4, 15. 20; Act. 15, 21; Chrys. f. 6; በዓለ፡ ምኵራብ፡ *festum synagogae* Ex. 34, 22; M. M. f. 263 (vid. sub በድር፡). δ) *synagoga* passim i. q. *Judaei, coetus Judaeorum:* ሕዝሃ፡ ለመርዓትከ፡ (i. e. ecclesiae Christianae) ወኅዳጋቲሃ፡ ለአንተ፡ ኅደጋ፡ ምኵራብ፡ (ejus, quam repudiasti, synagogae) Lit. Joh.; ዘአቅተለቶ፡ ምኵራብ፡ Enc. Masc. 8.

ኵርበት፡ subst., Pl. ኵርበታት፡, (proprie, ut videtur, *prohibitio*, deinde *prohibitorium*) *amuletum*, a) φυλακτήρια i. e. *ligamenta precatoria* Judaeorum (טוֹטָפוֹת, תְּפִלִּין), Matth. 23, 5. b) *pittacia, schedae, membranae, ligamenta magica* (formulis vel characteribus superstitiosis signata) quae corpori suspenduntur vel circumligantur: ዘየአስር፡ ላዕሌሁ፡ (sibi) ኵርበታተ፡ F. N. 11, 3; ኵርበታተ፡ ኢታንበር፡ ውስተ፡ ሥጋከ፡ Syn. f. 283; በእምኔሆሙ፡ ገበርያን፡ ኵርበት፡ Gad. T. H.; ገበርያን፡ ኵርበታት፡ F. N. 46; Clem. f. 164; Org. 2. — *Voc. Ae.:* ኵርበታት፡ ዘ፡ ብርኳኔ፡ ክታብኒ፡ ይ፡; *aliud:* ኩራቢታ፡ ብ፡ ብሬና፡ ረቅኒ፡ ይ፡; *aliud:* ኵርበት፡ (sic! an pro ምኵራብ፡?) ዘ፡ ሀይከል፡ [Lud. in lex. statuit significationem primariam: *species artis magicae*, quare Rödiger in Ges. thes. Indic. جُرْنَةٌ huic voci comparandam censuit].

II. ከረበ፡ rad. inus., e. q. כָּבַר *constrinxit, plexit, texuit* et כָּבַל كَبَلَ (vid. Ges. thes. p. 656), et transpositis literis كَرَبَ *torsit* funem, *adstrinxit;* أَكْرَبَ *textus est,* כְּלוּב *corbis, cavea;* vid. etiam ከፈር፡

ከረብ፡ subst., *corbis, sporta (viminea), qualus,* κάρταλλος, ሚጥ፡ እዴከ፡ ከመ፡ ዘይቀሥም፡ ውስተ፡ ከረብ፡ Jer. 6, 9 (ubi glossa marginalis addita est: ሳዕር፡ አምሳለ፡ ቀር፡); Rel. Bar.; dedit ei ከረበ፡ ወይን፡ ከመ፡ ይምላእ፡ በቱ፡ ማየ፡, neque exstillavit aqua (miraculo), Sx. Tachs. 23. — *Voc. Ae.:* ከረብ፡ ዘ፡ መሶብ፡

III. ከርቤ፡ subst. [vicinum videtur غَرْبٌ *lacrymarum fluxus*, غُرُوبٌ *lacrymae,* cfr. עָרַף, רָעַף quibus significatio stillandi inest] *myrrha*, Ex. 30, 23; Ps. 44, 10; Cant. 3, 6. 5, 1. 5; Kuf. 16; Hen. 29, 2; Matth. 2, 11; Marc. 15, 23; Joh. 19, 39; Clem. f. 8; al.

ኪሩብ፡ vel ኬሩብ፡, n. prgr., m. et f., Χερούβ, *Cherub*, angelorum species, Ex. 25, 19; Num. 7, 89; 3 Reg. 6, 22; Hez. 9, 3 seq.; 10, 1. 28, 14. 41, 18; Enc. Ter 9; Pl. ኬሩቤን፡ vel ኪሩቤን፡ Χερουβίμ, *Cherubim* Ex. 25, 18. 20. 22. 26, 1. 31. 37, 3. 5. 38, 6, et ኪሩቤል፡ (gramm. § 82) Gen. 3, 24; 3 Reg. 6, 21; Jes. 37, 16; Ps. 17, 12. 79, 2; Sir. 49, 8; Hen. 14, 11. 61, 10; Hebr. 9, 5.

ኪሩባዊ፡ adj. rel. *Cherubicus, Cherubinus:* መንበር፡ ኪሩባዊ፡ Kedr f. 16; Lit. 172, 1; መልአክ፡ ኪሩባዊ፡ Sx. Mag. 13; ሰላም፡ ለክሙ፡ (፬ እንስሳ፡) ኪሩባውያን፡ አፍራሱ፡ (ለእግዚ"፡) Enc. Hed. 8.

ክርታስ፡ n. prgr., m. et f., Pl. ክርታሳት፡ χάρτης *charta*, a) i. e. *papyrus*, scribendo inserviens: ንሣእ፡ ክርታሰ፡ ወጸሐፍ፡ ኵሎ፡ Clem. f. 46; ንሣእ፡ ክርታሰ፡ መጽሐፍ፡ Jer. 43, 2 seq.; ጦማረ፡ ክርታስ፡ Jes. 8, 1; 2 Joh. 12; Hen. 69, 9; አምጽአ፡ ክርታሰ፡ ወማየ፡ ሕመት፡ Rel. Bar. b) *literae, liber, volumen*, Jer. 43, 6. 14. 20—32; ተጠውመ፡ ከመ፡ ክርታስ፡ (βιβλίον) Apoc. 6, 14. c) *scheda, schedula:* አብጽሐ፡ ለነ፡ ክርታሰ፡ መጽሐፍክሙ፡ τὴν χάρτην (i. e. epistolae) Cyr. f. 115; ኢታር እዮሙ፡ ዘንተ፡ ክርታሰ፡ ዘጸሐፍኩ፡ ለከ፡ Clem. f. 151; ጸሐፉ፡ አስማቲሆሙ፡ ውስተ፡ ፫ ክርታስ፡ ንኡሳት፡ (schedulae in sortitione adhibitae, Loosʒettel) Sx. Mij. 3; ይእቲ፡ ክርታስ፡, እሉ፡ ክርታሳት፡ Sx. Ter 16; schedula magica Sx. Masc. 7. 13. — *Voc. Ae.:* ክርታስ፡ ጦማር፡ ዘ፡ ክታብ፡

ክርተሰ፡ quadrl. I (denom.) *chartae mandare* vel *inscribere:* ለከእከ፡ (ለቃል፡) በመልክአ፡ ጽሕፈት፡ ወክርተስኩ፡ በክርታስ፡ Haim. Ab.; Cat. Cod. Aeth. Bibl. Bodl. p. 77ᵃ.

ኵርናዕ፡ subst., Pl. ኵርናዓት፡, etiam ኩር"፡, [a radice כָּרַע, cui vicina est כָּרַם, unde כְּרָעַיִם ܟܪܥܐ *crus, tibia,* كُرَاعٌ *pars cruris tenuior; pes locustae*, vid. Dietrich semitische Wortforsch. p. 175. 310] 1) *ulna, cubitus, brachium*, ἀγκών Job 31, 22; ኵርናዐ፡ እድ፡ Hez. 13, 18; በታሕተ፡ ኵርናዓቲክሙ፡ βραχιόνων Hez. 13, 20; ሰላም፡ ለመዛርዒኪ፡ ወለኵርናዕኪ፡ I Sal. Mar. 22; ሰላም፡ ለኵርናዕክሙ፡ ወለእመትክሙ፡ Lud. ex Enc. Patriarch.; gestabat ውስተ፡ ኵርናዓቲሃ፡ Sx. Mag. 20. 2) *pes* locustae et leonis, ut videtur: ወኵርናዕቲሆሙ፡ (v. ወኩርናዓቲሆሙ፡ v. ወኵርናዓቲሆሙ፡) ዘአንበሳ፡ ዐናብስት፡ (ubi Graecus habet: αἱ μύλαι αὐτοῦ σκύμνου Joel 1, 6 (nescio an lectio corrupta sit, vid. ክርክረ፡). — *Voc. Ae:* ኵርናዕ፡ ዘ፡ ኽርንዕ፡ v. ክርን።

ኮሬ፡ ኤጲስቆጶስ፡ n. prgr. χωρεπίσκοπος, *chorepiscopus*, F. N. 4; etiam ኮሮ፡ ኤጲስ"፡ M. M. f. 326; et ኮሬ፡ አቤስ፡ ኮቦስ፡ F. N. 7, 3. 9, 2.

ኮራኪ፡ subst. [ܟܘܪܟܝܐ, כּוּרְכְּיָא, كُرْكِيٌّ] *grus* avis, F. N. 44, 2 (vid. sub ሬዛ፡ c. 312).

ክርክረ፡ i. q. كَرْكَرَ *convertit molam, contudit in grossiores partes* grana (quamquam in Voc. Ae. ወሠረ፡ voce ከረከረ፡ explicatur).

መክርክር፡ part. *molens, molaris:* ጥረስ፡ መክርክር፡ (v. መጥሥርት፡) μύλας τομίδας Prov. 24, 37.

ኮርኮረ፡ rad., cui conferas كَرْكَرَ II *rotatus, volutatus fuit*, et כָּרַר (ከረረ፡), כִּרְכֵּר, ܟܪܟܪ, al., vid. Ges. thes. p. 715.

አንኮርኮረ፡ V 1) intr. *volvi, volutari, rotari, in-, ad-, pro-, devolvi, volvendo amoveri*, Hen. 18, 15; Zach. 9, 16; ልሙጽ፡ ዘያንኮረኵር፡ Hen. 22, 2; Jud. 7, 13; ያንኮረኵር፡ መንኮራኵር፡ ውስተ፡ ዐዘቅት፡ Koh. 12, 6; Inf. አንኮርኵሮ፡ ibid. (var.); እኪት፡ ፍትወት፡ እምአይቴ፡ አንኮርኮሪ፡ ἐνεκυλίσθης Sir. 37, 3; ድምፀ፡ ጸዋልዕት፡ እለ፡ ያንኮረኵሩ፡ በግርማ፡ Sap. 17, 17; ἀποκεκύλισται Marc. 16, 4 Luc. 24, 2. 2) trs. *volvere, volutare, ad-, pro-, devolvere*, ዘያንኮረኵር፡ ኢብነ፡ ላዕሌሁ፡ ያንኮረኵር፡ [illegible] 10, 18; 1 Reg. 14, 33; Matth. 27, 60. a) *volvendo amoliri* Matth. 28, 2. b) *supervolvendo* vel *rotando deprimere* alqd: እነ፡ አንኮረኵረክሙ፡ በታሕቲክሙ፡ ከመ፡ ያንኮረኵር፡ ሰረገላ፡ ብርዕ፡ Am. 2, 13

ተንኰርኰረ፡ *volvi, de-, provolvi*, Lud. auct. Greg.

ንኵርኳር፡ et ንኵርኵር፡ subst. *rotatio, circumversio, turbo*, በንኵርኳረ፡ነፋስ፡ Hen. 52, 1; ዘአዕረጎ፡ለሄኖክ፡በንኵርኵረ፡ነፋሳት፡ Cod. Mus. Brit. LIV, 7; እርኬ፡እርመሙ፡ንኵርኳረ፡መበርቅት፡ወኢያውዕዩከ፡ M. M. f. 32.

መንኰራኵር፡ (raro መንኰራኵር፡) subst., m. et f., sing. et coll., Pl. መንኰራኵራት፡ 1) *rota*, τροχός, Koh. 12, 6; Prov. 20, 26; Ps. 82, 12; Hez. 1, 16; መንኰራኵረ፡ሰረገላ፡ Jes. 28, 27. 41, 15; Sir. 36, 5; figulus ያዐውድ፡መንኰራኵሪሁ፡በእገሪሁ፡ Sir. 38, 29; τροχοί 2 Reg. 24, 22; 3 Reg. 7, 17—19; መንኰራኵረ፡ሰረገላቲሆሙ፡ Jes. 5, 28; Nah. 3, 1; Hez. 23, 24. 26, 10; ከመ፡ድምፀ፡መንኰራኵር፡ዐበይት፡ Clem. f. 11. a) passim pro *curru*, ut: በመንኰራኵር፡ ἐν ἁμάξαις Jes. 25, 10; አስይፍት፡መንገን፡በሊኃት፡ዘመንኰራኵር፡ *falces curruum falcatorum* Enc. Masc. 5; inter ecclesiae cathedralis Axumiticae vasa recensentur ፪፻፲ መንኰራኵራት፡, Chr. Ax. (vid. etiam Isenb. lex. p. 33). b) *rota* vel *rotae* i. e. genus tormentorum: እምዝ፡አምጽኡ፡መኰንን፡መንኰራኵራት፡ዘብርት፡ወአኬድዎ፡(ለቅዱስ፡) Sx. Jac. 13; ወደይዎ፡(ለቅዱስ፡)ውስተ፡መንኰራኵራት፡ዘርቡዕ፡ታሕቴሁ፡አፍሓመ፡እሳት፡ Sx. Tachs. 12; Hed. 22; እዘዘ፡ከመ፡ይስቅልዎ፡(ለቅዱስ፡)ውስተ፡መንኰራኵር፡ወይኰንንዎ፡ Ter 1. 2) trsl.: *orbita, (semita, via)*, τροχιαί Prov. 2, 15. 4, 11. 26. 5, 6. 21; Hebr. 12, 13; ἄξονες Prov. 2, 9. 9, 12.

ኰርኰር፡ vid. ቈርቈር፡

ከርከንድ፡ subst. [كَرْكَدَنّ et كَرْكَنّ et كَرْكَنْد] *rhinoceros, unicornis*, Ps. 28, 6 vrs. nov. (vid. annot. Lud. ad hunc locum); cfr. plura de hac bestia in Bocharti hierozoico III p. 319.

ከረከንድ፡ subst. [كَرْكَنْد] *gemma rubino* seu *carbunculo similis*, Hez. 27, 16 vrs. nov. (hebr. כַּדְכֹּד). — Vid. ከርከዴን፡

ከርካዕ፡ subst., sing. et coll., *nux* [videtur a rotunditate dicta, vid. ከረረ፡; ኰርኰረ፡] a) fructus: *nux juglans*, sine dubio etiam *amygdala, amygdalum*, τὰ κάρυα Gen. 43, 11; Kuf. 42; Num. 17, 23; Hen. 31, 2; Const. Ap. 39. b) arbor, *nux, amygdalus*: ገነተ፡ከርካዕ፡ κῆπος καρύας Cant. 6, 11; ዘከርካዕ፡ καρύϊνος *nuceus* Gen. 30, 37; Jer. 1, 11; ይጸጊ፡ከርካዕ፡ ἀνθήσῃ τὸ ἀμύγδαλον Koh. 12, 5; ዕፀ፡ከርካዕ፡ Org. 2. c) Obscurus est locus Jer. 52, 21 vrs. nov., ubi legitur ወግዘፉ፡፬ አጻብዕ፡ዘከርካዕ፡ (hebr. נָבוּב *cavus*); an *nucalis, nuci similis* ob rotunditatem et concavitatem? (Vid., quomodo καρυωτά interpretati sint Ex. 38, 16). — *Voc. Ae.*: ከርካዕ፡ዘ፡ሎሚ፡ (sic!).

ከርከዴን፡ n. prgr. 1) καρχηδόνιος, *carchedonius* gemma, *rubini* vel *carbunculi* species, Jes. 54, 12 (כַּדְכֹּד, LXX ἴασπις, Symm.: καρχηδόνιος); Ex. 36, 19 ἀμέθυστος (אַחְלָמָה; in C አሜቴስጢኖስ፡); Deg. — Vid. ከረከንድ፡ 2) At in Sx. Ter 6: ገብረ፡ኖኅ፡መጥቀዐ፡እምዕፀ፡ከርከዴን፡በዘ፡ቦቱ፡ይጠቅዕ፡ tamquam nomen *ligni* cujusdam *pretiosi*, sine dubio *rubri*, fortasse *ligni Santalini* usurpatur. (Vid. etiam quae de אַלְמֻגִּים disputaverunt Buxtorf in lex. talm. c. 102, et Ges. in thes. p. 93).

ኰርዐ፡ I, 1, rarius I, 2 [قرع *percussit, contudit* caput fuste] 1) *percutere caput* alcjs pugnis, fustibus; *colaphum infringere* alicui, *pugnis contundere* alqm: κεφαλαιοῦν Marc. 12, 4; κολαφίζειν Matth. 26, 67; Marc. 14, 65; Did. 29; 2 Cor 12, 7; τύπτειν ይኰርዕዎ፡በሕለት፡ርእሶ፡ Matth. 27, 30; Marc. 15, 19; κολαβρίζειν Job 5, 4; κονδυλίζειν, ይኰርዑ፡ርእስተ፡ነዳያን፡ Am. 2, 7. 5, 11; σφακελίζειν Deut. 28, 32. 2) trsl.: *contundere, vi opprimere*, እለ፡ይኰርዕዎሙ፡ (v. ይኲርዕዎሙ፡) ለእቤራት፡ወለእጓለ፡ማውታ፡ (καταδυναστεύειν) Mal. 3, 5; Hen. 96, 8.

ተኰርዐ፡ III, 1 pugnis vel fustibus *percuti in capite, colaphizari, pugnis contundi*: 1 Cor. 4, 11; ተኰርዐ፡ርእሶ፡በበትረ፡ሕለት፡ M. M. f. 129; Christe, በበትረ፡ሕለት፡ተኰራዕከ፡ Lit. Jac. Sar.; በእንተ፡ርእስከ፡በበትረ፡ሕለት፡ዘተኰርዐ፡ Cod. Mus. Brit. LIV, Nr. 7.

ኰርዖት፡ n. act. *percussio capitis, plaga pugno inflicta*: ኰርዖቶሙ፡ለደቂቀ፡ዐሞን፡ κονδυλισμός Zeph. 2, 8; ዘመልታሕትከ፡ጽፍዐተ፡ወዘርእስከ፡ኰርዖተ፡ Sx. Tachs. 27.

ከረዘ፡ i. e. כְּרַז ܟܪܰܙ كَرَزَ *proclamare*.

ተክሪዝ፡ i. e. تَكْرِيز (Inf. verbi كرز II) *proclamatio* vel *promulgatio* clerici (muneri praeficiendi): አንበረ፡እዴሁ፡ሊቀ፡ጳጳሳት፡ (Alexandriae) ዲበ፡ርእሰ፡ፍሬ፡ምናጦስ፡ (Frumentii) ወጸለየ፡ላዕሌሁ፡ጸሎተ፡ተክሪዝ፡ዘሢመተ፡መጥራብሊጥ፡ M. M. f. 48; ኤጲስ፡ቆጶስ፡ብዉሕ፡ሎቱ፡ከመ፡ይስፋሕ፡እዴሁ፡ለተክሪዝ፡ቀሳውስት፡ወዲያቆናት፡ M. M. f. 326.

ከሩዝ፡ vel ከሩዝ፡ n. prgr. sc. *crux*; ከሩዝ፡ዘ፡መስቀል፡, Voc. Ae. (vid. etiam ሰሊብ፡). — *Rad. Abb.*: ከረዘ፡ዘ፡ሰቀለ፡ (sed caveas, ne ተክሪዝ፡ ex hoc scholio explanare velis).

ከረየ፡ I, 1 [כָּרָה כְּרָא ,كَرَا ,كَارَ, al.; vid. Ges. thes. p. 671] Subj. ይክሪ፡ (raro ይክረይ፡ Lud. ex Hist. VII Puer.; Imperat. ከረይ፡ Clem. f. 223), *fodere*, 1) sensu proprio (graben): a) *fodere, effodere, defodere* α) rei in terra occultae quaerendae causa: abs. ut: በሀየ፡ከረየ፡ Clem. f. 225; ከረይኩ፡ወነሣእኩ፡ Jer. 13, 7; (Matth. 6, 19), vel c. Acc. rei, sive: *fodiendo invenire*: ከረዩ፡ንዋየ፡ልሕኵት፡ Sx. Jac. 30, sive *fodiendo elicere*: ይከሪ፡ለርእሱ፡እከየ፡ Prov. 16, 27; ብእሲ፡መዐትም፡ይከሪ፡ጋእዘ፡ Prov. 29, 22. β) foveam, puteum, sepulcrum al.; ከረየ፡ምድረ፡ Matth. 25, 18; ዘይከሪ፡ግበ፡ Prov. 26, 27; Ps. 7, 16; Koh. 10, 8; Sir. 27, 26; Zach. 3, 9; አዕመቀ፡ከረየ፡ግበ፡ Jer. 30, 8 var.; ከረየ፡ዐዘቅተ፡ Kuf. 24; Gen. 21, 30. 26, 15 seq.; Jes. 51, 1; Jer. 2, 13; Ex. 7, 24 (omisso Accus.); ከረየ፡መቃብረ፡ Tob. 8, 9; ከረይኩ፡ (omisso Acc.) ወቀበርክዎ፡ 2, 7; መቃብር፡ዘከረየ፡ለርእሱ፡ Kuf. 45; Jsp. p. 368; ከረየ፡ምክያደ፡ Marc. 12, 1. b) *perfodere* parietes, muros al.: ይቤለኒ፡ክሪ፡ውስተ፡አረፍት፡ወከረይኩ፡ Hez. 8, 8; c. Acc.: ክሪ፡አረፍተ፡ 12, 5; ይከሪ፡አብያተ፡በጽልመት፡ Job 24, 16; Luc. 12, 39; እለ፡ይከርዩ፡አብያተ፡ (fures) F. M. 17, 7; omisso Acc. (einbrechen): ከረየ፡ወሰረቀ፡ቤተ፡ነዳይ፡ Clem. f. 226; Matth. 6, 19; ከረዩ፡ Ex. 22, 1. c) *pastinare, repastinare*: ኢይከርዩ፡ Jes. 5, 6; ከረየ፡ታሕቴሁ፡ Herm. p. 53. d) *suffodere*, diruendi causa Hen. 89, 66. e) *incisiones facere*: ኢይላሕውዎሙ፡ወኢይከርዩ፡ሎሙ፡ (für sie) Jer. 16, 6. 2) *fodicare* (stechen), a) *fodere, effodere* oculos

Hen. 90, 2. b) trsl.: *fodere* i. e. *incitare* alqm *ad lasciviam*, *ferociam*: ፈሐል፡ ኢይከርየኪ፡ Sir. 23, 6; በእኪት፡ ዕለት፡ ይከሬ፡ ጽጋብ 11, 27; ከረየ፡ ጽጋብ፡ Hez. 16, 49; Deut. 32, 15. — *Voc. Ae.*: ከረየ፡ ወደኀየ፡ ዘ፡ መሐሰ፡; *aliud*: ከረየ፡ ዘ፡ መሐሰ፡ ደኀየ፡ ዘ፡ አገድገደ ።

አከረየ፡ II, 1 *fodiendum curare*: አከረይኩ፡ ለቱ፡ ምክያደ፡ Jes. 5, 2; Luc. 20, 9; ዐዘቅተ፡ Ex. 21, 33; ወደዩ፡ ሥጋሆሙ፡ ውስተ፡ ገራውህ፡ ዘአበው፡ አከረዩ፡ (sc. sepulcro) Sx. Ter 15.

ተከርየ፡ III, 1 a) *fodi*: እስከ፡ ይትከረይ፡ ግብ፡ ለኃጥእ፡ Ps. 93, 13; Vis. Bar.; መቃብር፡ ኢይትከረይ፡ ለከሙ፡ Hen. 98, 13. b) *perfodi*, de pariete, domo Matth. 24, 43 Platt. c) *suffodi*, diruendi causa, Hen. 89, 67; አህጉር፡ ዘመዝበረ፡ ወማሰነ፡ ወተከርየ፡ Hez. 36, 35.

ክሩይ፡ part. *fossus*, Lud., (ክሬት፡ Jer. 44, 16 non fem. participii — tamquam ዐዘቅት፡ ክሬት፡ — sed χερέθ est).

ክርየት፡ n. act. et subst. 1) a) *fossio*: ክርየተ፡ መቃብር፡ Hez. 39, 15 var. b) *perfossio* parietum: ለእመ፡ ተረክበ፡ ሰራቂ፡ ውስተ፡ ክርየተ፡ ቤት፡ F. N. 47. 2) *fossa*, si quis juxta domum suam facit ክርየተ፡ አው፡ ግበ፡ F. N. 37.

ከራዪ፡ n. ag., Pl. ከረይት፡ et ከራይያን፡, *fossor* Lud. e Libr. Myst.; in specie: sepulcrorum (*vespillo*): ከረይተ፡ መቃብር፡ Hez. 39, 15; ከራይያን፡ F. N. 41, 1.

መክርይ፡ subst., Pl. መክርያት፡ *pala, bipalium, spatha*: አኀዘ፡ መክርየ፡ በእደዊሁ፡ Sx. Genb. 28; jussit rex ይከረዩ፡ ውስተ፡ ይእቲ፡ በአት፡ በመክርይ፡ ዘወርቅ፡ Lud. ex Hist. VII Puer.; ሶበ፡ ተኀጥአ፡ መጥበሕት፡ ለከሳዶሙ፡ ይምትሩ፡ መክርያቲሆሙ፡ ወሀበ፡ ለሐራ፡ Enc. Masc. 11.

መክሬት፡ subst., id., Lud. e Vit. Dan.

ኪርያላይሶን፡ vel ኪርያ፡ ላይሶን፡ n. prgr. Κύριε ἐλέησον (*Domine miserere*), Genz. f. 52; Kedr f. 9; F. N. 44, 4; etiam ኪራላይሶን፡ Lit. 159, 4.

ኵርያቅ፡ vel ኪርያቅ፡ n. corruptum mensis Aegyptiorum quarti Choiak ⲭⲟⲓⲁⲕ, Voc. Ae.

ከራድርዮን፡ Lev. 11, 19 et ከራድዮን፡ Deut. 14, 18; Enc. Mij. 23, est n. prgr. sc. χαραδριός (in Acc.), *charadrius*, avis in hiatibus amnium et ad ripas degens. — *Voc. Ae.*: ከራድዮን፡ ዘ፡ ያፍ፡ ጸዐዳ፡ ዘይነብር፡ በግብጽ ።

ክርዳድ፡ subst., plerumque m., *zizania, herba inutilis* ut *lolium, cardui, urticae*, ζιζάνια Matth. 13, 25—30. 36—40 (nota ንእርዮን፡ 28, እስርዎሙ፡ 30); ክርዳድ፡ ዘያውዕዩ፡ በእሳት፡ Clem. f. 112; ዳበ፡ ሠናይ፡ ሥርናይ፡ ኢትኀድጉ፡ ለክርዳድ፡ ይበቍል፡ Kid. f. 16; በዘረ፡ መላኪ፡ ይምላን፡ ክርዳደ፡ እምሰማይ፡ ወረደ፡ Deg.; κνίδη ህየንተ፡ ሥርናይ፡ ክርዳድ፡ ይብቍለኒ፡ Job 31, 40; ክርዳድ፡ ወሦክ፡ Phlx. 236; ስቴ፡ ክርዳድ፡ M. M. f. 333 (vid. አንከለለ፡); in Mss. Colbertinis conjungitur cum absinthio et amarities illi tribuitur, Lud. — *Voc. Ae.*: ክርዳድ፡ ፡ብ፡ እንግርዳድ፡ (*lolium temulentum*, vid. Harris II Anh. p. 23).

ክርዱድ፡ part. *herba inutili obductus* vel *depravatus*: ክርዱዳን፡ ልብ፡ ወክርዱዳን፡ ኅሊና፡ ወክርዱዳን፡ ንባብ፡ ወክርዱዳን፡ ትምህርት፡ እለ፡ ይትከሐዱ፡ ትንሣኤ፡ ሙታን፡ M. M. f. 333.

ኪሮግርሊዮስ፡ vel ኪሮግርሊዮን፡ vel ኪሮግልዮን፡ n. prgr. χοιρογρύλλιος, *choerogryllius* i. e. *mus jaculus* (שָׁפָן), Lev. 11, 6; Deut. 14, 7. — *Voc. Ae.*: ኪሮግልዮን፡ (v. ኪራግልዮን፡) ዘ፡ ሐሳሚ፡ (v. አሳሚ፡; de quo animali vid. Rüppell II. 217; Isenberg sub ሀሰሚ፡).

ኵርንኤ፡ subst. [cfr. كرن cum derivatis] *circulus* a) *circuitus*, ut: በኵርንኤ፡ ትዕይንት፡ κύκλῳ τῆς παρεμβολῆς Ex. 16, 13. b) *cohors, aula*: አዘዘዎ፡ ይንበር፡ በደጃ፡ ቅጽር፡ ወበኵርንኤ፡ ንጉሥ፡ παρὰ τὰ πρόθυρα τῶν βασιλείων Chr. Ta. 13; ሶበ፡ ትበውእ፡ ውስተ፡ ኵርንኤ፡ ንጉሥ፡ εἰς βασίλεια εἰσιὼν Chr. Ta. 15. c) *cohors, comitatus principis*: ፳እምውስተ፡ ኵርንኤሁ፡ (τάξις, cohors satellitum) Chr. Ta. 4. d) *corona, coetus* hominum, Enc. Teq. 25. — *Voc. Ae.*: ኵርንኤ፡ ዘ፡ መከማቻ፡; *aliud*: ዘ፡ የዱለት፡ ማያ፡; *aliud*: ኵርንኤ፡ መድበል፡ እንግልጋ፡ ብ፡ ዱለት ።

ኽረጺት፡ subst. (amh. ከረጢት፡; خَرِيطَة) *marsupium, crumena* F. M. 31, 5 (vid. sub መንዲል፡).

ኰራፒታ፡ (v. ኵረፒታት፡) n. prgr. γραφίς (in Dat.: γραφίδι) *stylus, penicillus*, Hez. 23, 14 (in glossa exponitur ቀለም፡).

ክሴል፡ n. prgr. mensis Hebraeorum noni, Χασελεῦ כִּסְלֵו, Zach. 7, 1; (vid. ሴከሎ፡ c. 378); Enc. Jac. 15; Voc. Ae.

ክሲላ፡ n. prgr. sc. כְּסִיל *Orion*, sidus coeleste, Am. 5, 8 vrs. nov.

ኰስሐ፡ I, 1 (denom. a ኵስሕ፡), Subj. ይኵሳሕ፡, *excrementa egerere, cacare*: non edam hoc terrenum ፋሲካ፡ ዘበቱ፡ በሊዕየ፡ እኰስሕ፡ ወሰቲይየ፡ እሥይን፡ ዳእሙ፡ እወዕል፡ ፋሲካ፡ ሰማያዌ፡ ዘአልቦቱ፡ ኵስሕ፡ ወኢሥንት፡ Cod. Bibl. Bodl. XXVIII (in historia Claudii); ተሀውከ፡ ከርሡ፡ ለአርዮስ፡ (Arii) ወሖረ፡ ኀበ፡ ሙጻእ፡ ኵስሕ፡ ከመ፡ ይኵሳሕ፡ ወወጽአ፡ አማዑቱ፡ Sx. Nah. 18.

አኰስሐ፡ II, 1 *stercus edere, excrementa egerere, cacare*: አኰስሑ፡ እልኩ፡ አዕዋፍ፡ ውዑየ፡ ውስተ፡ አዕይንትየ፡ Tob. 2, 10; Sx. Masc. 16; ተሀውከ፡ ከርሡ፡ (Arii) ወወጽአ፡ ጽምሚተ፡ ወሖረ፡ ውስተ፡ ዐጸደ፡ ምኵሳሕ፡ ወነበረ፡ ከመ፡ ያኵስሕ፡ M. M. f. 20; ከመ፡ መዝብር፡ ዘኵሉ፡ ያኰስሕ፡ (v. °ስሐ፡) ውስቴቱ፡ Jer. 19, 13.

ኵስሕ፡ subst. [كَسَحَ verrit domum, كُسَاحَة purgamentum: vic. כָּסַח (purgamenta)] *stercus, excrementa*: ይበልዑ፡ ኵስሐ፡ ἀκάθαρτα φάγονται Hos. 8, 13. 9, 3; እሱራን፡ እሙንቱ፡ ከመ፡ ጾረ፡ ኵስሕ፡ (φορτίον κοπρίας?) Jes. 46, 1; excrementa hominum: 4 Reg. 18, 27; ከመ፡ ይብልዑ፡ ኵስሐሙ፡ Jes. 36, 12; ኵስሐ፡ ሰብእ፡ Hez. 4, 12. 13; avium: ኵስሐ፡ ርግብ፡ 4 Reg. 6, 25; equorum, jumentorum: ኵስሐ፡ አፍራስ፡ Sx. Teq. 9; በልዑ፡ ኀመተ፡ ወሰጊ፡ ዘሀሎ፡ ውስተ፡ ኵስሐ፡ አፍራስ፡ ወእንስሳ፡ Jsp. p. 368; ሙጻአ፡ ኵስሕ፡ vel መካነ፡ ኵስሕ፡ *latrina* Sx. Nah. 18. — *Voc. Ae.*: ኵስሕ፡ (v. ኵስ፡) ዘ፡ ሐር፡ (v. ኀርእ፡).

ምኵሳሕ፡ subst. *sterquilinium, latrina:* **ዐጸደ፡ምኵሳሕ፡** M. M. f. 20.

ኰሰረ፡ I, 1 i. q. **ኰስተረ፡** q. v.

ከሰበ፡ I, 1 [e familia radicum a קץ et קז incipientium late propagata, cfr. קצב, קצץ, קצץ, كسف] Subj. **ይክስብ፡** *circumcidere* **ትክስቡ፡ቍልፈተክሙ፡**, **ከሰበ፡ሥጋሁ፡** Kuf. 15. 16; **ከመ፡ይክስቡ፡ውሉዶሙ፡** Kuf. 20.

አክሰበ፡ II, 1 *circumcidendum curare:* **ለአክስቦ፡** M. M. f. 128.

ተከስበ፡ III, 1 1) *sibi circumcidere:* **ተከሰብዎ፡ኵሎ፡ርሶ፡** Kuf. 15. 2) *circumcidi:* **ዘኢተከስበ፡** Kuf. 15. 16; M. M. f. 141; Abraham **ኢኀፈረ፡ከሚተ፡ዕርቃኑ፡ለተከስቦ፡** M. M. f. 24.

ክሱብ፡ part. *circumcisus,* Kuf. 15; M. M. f. 127.

ክስበት፡ n. act. *circumcisio,* Kuf. 15. 17 (etiam **ወአል ቦ፡ክስበተ፡መዋዕል፡** p. 60 ita explicare licet *nec est circumcisio temporalis;* in Vers. Lat. deest).

ኰስተረ፡ quadrl. I, rarius **ኰሰረ፡** I, 1 [nescio an خسر *retexit, decorticavit, scopis purgavit,* قشر *decorticavit,* خشر *mundavit* a quisquiliis, comparare liceat] a) *depurgare, repurgare,* amoliendo rudera, pulverem, purgamenta, al.: **ኰስተሩ፡መከነ፡ኀልጎታ፡** Sx. Mag. 10; **ኰስተረ፡ወግረ፡** Sx. Teq. 18; Titus priusquam milites ad oppugnanda moenia admoveret, **አዘዘ፡ከመ፡ይኰስትሩ፡ዐውደ፡ሀገር፡ወያልምጹ፡ጕጻጕጸ፡እምፍኖት፡ወይድፍኑ፡ግበባተ፡ወያስተዓርዩ፡ወይጺሐ፡ፍኖተ፡ወኢይትዐቀፉ፡በምንትኒ፡** Jsp. p. 358; **ቀዲሐ፡ማይ፡ወኰስትሮ፡ኵስሐ፡አፍራስ፡** Sx. Teq. 9. b) *emundare, scopis purgare* domum: Judas Maccabaeus **አዘዘ፡ይኰስትሩ፡መቅደሰ፡** Jsp. p. 294. 311; **ኰስተረ፡አብያተ፡ማይ፡** Enc. Jac. 21; jusserunt, **ኵሉ፡ዘይኰስር፡ቤቶ፡ይግድፍ፡ጕድፎ፡ውስተ፡ኀልጎታ፡** Sx. Mag. 10 (sed mox **ኰስተረ፡**). c) *verrere:* **ይኰስሩ፡አፍሓመ፡በአደዊሆሙ፡** Vis. Bar. d) *circum-, interpurgare, putare* arbores: **ኵሉ፡ዕፅ፡ዘያስተሐምሙ፡ቦቱ፡ወይዋሕይዎ፡እንዘ፡ይኰስትሩ፡ዐውዶ፡** τῶν δένδρων ὥσπερ ἂν χειρῶν γεωργικῶν καὶ τῆς ἄλλης ἐπιμελείας ἀπολαύσαντα Chr. ho. 20. — *Voc. Ae.:* **ጼሐ፡ኰስተረ፡ቀጽዐ፡ዘ፡ጸረገ፡**; *aliud:* **ኰስተረ፡ዘ፡ቀጽዐ፤ጼሐ፡ዘ፡ጸረገ፡**

ተኰስተረ፡ III, 1 *emundari, putari:* **ቤት፡ዘኢተኰስተረ፡** M. M. f. 203; **እስመ፡በቍላት፡ይትኰስተሩ፡በእደ፡መስተገብራን፡** Chr. ho. 12.

ኵስቱር፡ part. *emundatus, scopis purgatus,* Luc. 11, 25.

ኵስትር፡ subst. *purgatio,* quae fit scopis, Lud. e Libr. Myst.

ኰስታሪ፡ n. ag. *purgator;* f. **ኰስታሪት፡ቤተ፡ክርስቲያን፡**, N. T. rom. in Epilogo, f. 225, b.

ምኵስታር፡ subst. *purgamentum, quisquiliae, sordes:* vorant cinerem **ወይልሕሱ፡ምኵስታረ፡ቤት፡** Lud. e Mss. Colb.

መኵስተር፡ subst. 1) *scopae* Lud. 2) *emunctorium* candelae, Lud. ex auct. Greg. (vid. Lud. lexicon in Addendis).

ኵስኵስ፡ vel **ኵስኵስት፡** (Lud.) subst., (nonnisi in Pl. repertum) Pl. Pl. **ኰኵስኳት፡**, *urceus, guttus aquarius,* (sec. Ludolfi Gregorium: vasis genus, quo aqua manibus superfunditur), ξέσται Marc. 7, 4. 8; Judaei **እለ፡ኢይጥዕሙ፡እክለ፡ዘእንበለ፡ያጥምቁ፡ኵሎ፡አሚረ፡ዓረታተ፡ወኰሳኵሳተ፡ወአጽሕልተ፡ወጽዋዓተ፡ወመንበራተ፡የኀዕቡ፡ወያነጽሑ፡በማይ፡** Did. 31. [Etymo cognatum videtur cum **ቀሡት፡** et vocibus sub **ቀሡት፡** allatis; adde قُوَّارَة; Lud. comparavit כוס].

ኰሰኰስ፡ *versicolor* vid. sub **ኰሠኰሥ፡**

I. **ኰሰየ፡** I, 1, rarius I, 2, Subj. I, 1 **ይኵሲ፡** [referendum videtur ad familiam radicum חצה, קצה, פסח al., late propagatam] I) intrs. *saucium esse:* **ሉቃስ፡ዐቃቤ፡ሥራይ፡ወንጊላዊ፡ፈውስ፡ለቍስለ፡ልብየ፡እስመ፡ትኵሲ፡** (sc. **ልብየ፡**) **በእንተ፡ብሂለ፡ቃል፡ወመጽአ፡መልአክ፡ዘይጸንዖ፡** (quia de hoc verbo — Luc. 22, 43 — comprehendendo anxius est animus), M. M. f. 99. II) trs.: 1) *dividere, discindere:* **ንክፍሎ፡ወንኰስዮ፡ለአማኑኤል፡እምህላዌሁ፡ዘውእቱ፡ሕይወት፡** ἐκ τοῦ κατὰ φύσιν εἶναι ζωὴν ἐκπέμψομεν τὸν Ἐμμανουήλ, Cyr. ad Th. f. 16. 2) trsl.: a) *rescindere, dissolvere, diluere, tollere* sententiam: **እለሰ፡ይብሉ፡አኮ፡ቃል፡ዘኮነ፡ሥጋ፡ወኢተወልደ፡በሥጋ፡እምብእሲት፡ይኰስይዋ፡ለአሚን፡** ἀναιροῦσι τὴν οἰκονομίαν Cyr. c. Pall. f. 69; **እለ፡ይመክሩ፡ኰስየ፡ልደቶ፡** τὸ ἀναιρεῖν πειρᾶσθαι τὴν τοῦ λόγου γέννησιν f. 70; **እለ፡ይፈቅዱ፡ይኰስይዋ፡** (I, 2) **ለትንሣኤ፡** τοῖς ἀναιρεῖν ἐθέλουσι τὴν ἀνάστασιν f. 71. 98; **ኰሰይኪ፡ለሃይማኖት፡** ἀνατρέψαι τὴν πίστιν hom. Rhegini in Cyr. f. 109; **እንተ፡በኀይለ፡ሥራይ፡እንተ፡ፍጥረታት፡ትኵሲ፡** (i. e. *vi incantationis vim naturarum irritam facit*) Enc. Mij. 26 (vid. Acta hujus diei). b) *refellere, refutare, vitii arguere* alqm, c. Acc. prs.: **በብዙኅ፡ይኰስዮሙ፡ቃላተ፡ዘቅዱሳት፡መጻሕፍት፡** Cyr. ad Th. f. 11; c. **ለ፡** prs.: **ዝሰ፡ነገር፡ብሂሎቱ፡** (talia verba dicere) **ኢኮነ፡ሠናየ፡አላ፡ባሕቱ፡ይኵሲ፡ለእለ፡የአምኑ፡ከመዝ፡** (sed tantum diluit iis, qui ita credunt, sc. fidem eorum, i. e. eos refellit) f. 13; **እስመ፡ይኵሲ፡ሎቱ፡ልደቶ፡** Cyr. c. Pall. f. 69. — *Voc. Ae.:* **ይኵሲ፡ዘ፡ይከፍል፡ወቦ፡ዘ፡ያቀልል፡**; Voc. ad Cyr.: **ይኵሲ፡ዘ፡ይከፍል፡ይጠፍእኒ፡ይትበሀል፤ኰሰይነ፡ዘ፡ዘለፍነ፤ይኰስይዎ፡ዘ፡ያቀልልዎ፡**

ተኰስየ፡ III, 1 1) *dissolvi, discindi* (si non: *imminui*): Spiritus S. **ቅድው፡ዘኢይማስን፤ጥቡብ፡ዘኢይረስሕ፤ባሒሒ፡ዘኢይትከላእ፤ብቍዕ፡ወመፍቀሬ፡ሰብእ፡ዘኢይትኰሰይ፤ከሃሊ፡ኵሎ፡ወዋሂ፡ኵሎ፡** hom. Severiani in Cyr. f. 125. 2) *refelli:* **እስመ፡ኢንትወከፍ፡ዘይክል፡ተኰስዮ፡** *non admittamus* (τὸ κατασείεσθαι πεφυκός, proprie: nihil quod detrimentum afferre solet) *quod refelli potest,* Cyr. ad Th. f. 15.

ኵስየት፡ v. **ኵሲት፡** subst. *rescissio, dissolutio:* hoc est fidei negatio **ወኵስየት፡** (v. **ወኵሲት፡**) **ዘቅዱሳት፡መጻሕፍት፡** ἀνατροπὴ τῶν θείων κηρυγμάτων, Cyr. c. Pall. f. 73.

II. **ኰሰየ፡** (an **ኰሰየ፡**?) I, 1 [Arabes habent قَرِي, قُرْب *cognomen;* an cum קשי componendum?] *ejusdem familiae esse* cum aliquo, *idem nomen habere* cum aliquo, c. Acc.: **ቀሩቡ፡ዘይኰስዮ፡** ὁ ἀγχιστεύων ὁ ἐγγίζων αὐτῷ Lev. 25, 25. 26.

መኵሲ፡ (e **መኵስይ፡**), subst., st. c. **መኵሲ፡**, 1) *nominis aequalitas:* (alter est **በአማን፡** φύσει καὶ ἀληθῶς filius Dei,) **ወካልእስ፡በመኵሲ፡ወልድ፡ተሰምየ፡ወልደ፡** ὁμονύμως τῷ θεῷ υἱός, Cyr. ad Th. f. 8. 2) concr., m. et f., *cognominis:* **ዳንኤል፡ብዑዕ፡መኵሲ፡ዳንኤል፡ነቢይ፡** Enc. Tachs. 7;

Enc. Jac. 20; ሶዋያ፡ አንጊቤናይት፡ እስመ፡ አነ፡ መኰሰ.ሃ፡ Sx. Masc. 5.

ተመኰሰየ፡ quadrl. III, 1 (denom.), *cognominem esse* alicui, *eodem nomine nominari* cum alqo, Satanas ይትመኰሰይ፡ ዐንበሳ፡ Lib. Myst. (ex 1 Petr. 5, 8); c. c. ምስለ፡, ut: ተመኰሰዩ፡ መልከ፡ ጼዴቅ፡ ወኢያሱ፡ (Josua) ምስለ፡ ክርስቶስ፡ በጸዊረ፡ ስም፡ ወአኮ፡ በአማን፡ M. M. f. 228; c. Acc.: ሰላም፡ ለሱስንዮስ፡ በምግባር፡ ወተሰምየ፡ ለእጓለ፡ ጴጥሮስ፡ ሱሲ፡ ዘተመኰሰዮ፡ (qui Susio, filio Petri, cognominis est) Enc. Haml. 21.

ከሳድ፡ et **ከሣድ፡** subst., m. et f. [قَسْوَدٌ *crasso collo praeditus;* Aramaei frequentant קְדַל ܩܕܠ *cervix* (قَذَال *occiput*); quae omnia nescio an e rad. קָדַד *se incurvavit* (coll. قَذَ *postica pars capitis*) propagata sint] Pl. ክሳዳት፡ et ክሳውድ፡ (passim ክሳውድ፡ scriptum), *collum, cervix;* animalium, ut equi Job 39, 19, cameli Jud. 8, 21, crocodili Job 41, 13; avis Lev. 1, 15; Rel. Bar.; hominum Kuf. 43; Gen. 41, 42. 45, 14; ሐቀፎ፡ ክሳዶ፡ 46, 29; Sir. 6, 24; Prov. 3, 3; Cant. 1, 10. 4, 4; Dan. 5, 16; Matth. 18, 6; Luc. 15, 20; እስከ፡ ክሳድ፡ Jes. 30, 28; አዘዘ፡ ይምትሩ፡ ክሳዶ፡ Jsp. p. 321; መጠወ፡ ክሳዶ፡ ለሰይፍ፡ Enc. Masc. 28; Rom. 16, 4; አንተ፡ ታበውእ፡ ክሳደከ፡ ታሕተ፡ አርዑቱ፡ Kuf. 37; Jes. 10, 27; Jer. 34, 1. 9; ገምጽ፡ ክሳዶሙ፡ Sir. 7, 23; አትሐቱ፡ ክሳዶሙ፡ Kuf. 38; አትሕቱ፡ ክሳደክሙ፡ ወተሰከምዋ፡ ጸሩ፡ Sir. 51, 26; ያደንኖ፡ ለክሳድ፡ 30, 35; ዘአግዘፈ፡ ክሣዶ፡ 16, 11; Job 15, 25; Jes. 48, 4; ጽኑዐ፡ ክሳድ፡ σκληροτράχηλος Prov. 29, 1; ክሳድከ፡ ጽኑዕ፡ Deut. 31, 27; ክሳድ፡ ይቡስ፡ Kuf. 1; ክሳዳት፡ Deut. 33, 29; Jos. 10, 24; Jud. 8, 21; ክሳውድ፡ Thren. 5, 4; Hen. 98, 12; Kuf. 31; Org. — *Voc. Ac.:* ክሳድ፡ ዘ፡ ሐንገት፡ (v. ሐንገት፡).

ከበሎ፡ subst. [כְּבַל كَبَلَ *compedibus constrinxit;* vic. كَلَبَ; vid. etiam ክንበሎ፡] *ansula, circulus:* ወትገብር፡ ውስቴ፡ ፬ መሳብክቲሃ፡ (legas: መሳምክቲሃ፡, sc. ለታቦት፡) ፬ ከበሎ፡ Kebr. Nag. 17. (vid. Ex. 25, 11).

ከብረ፡ (ከበረ፡, Lud. e Vit. Sam.) I, 1 [كَبُرَ c. deriv.; vid. Ges. thes. p. 657] Subj. ይክበር፡ *magni aestimari,* 1) *honorari, celebrari, gloriosum, illustrem, honoratum esse,* μεγαλύνεσθαι Prov. 8, 16; ወከብረ፡ ወተለዐለ፡ ሰሎሞን፡ 2 Par. 9, 22; ὑψοῦσθαι Job 36, 7; ይከብር፡ ነዳይ፡ በጥበቢሁ፡ Sir. 11, 1; በዘይከብር፡ በአትሕቶ፡ ርእሱ፡ Sir. 20, 11; ἐπαινεῖσθαι Ps. 43, 10. 104, 2; δοξάζεσθαι, Ps. 36, 21; በክብረ፡ አቡሁ፡ ይከብር፡ ሰብእ፡ Sir. 3, 11; እለ፡ ከብሩ፡ በመዋዕሊሆሙ፡ 44, 7; ከበርከ፡ Jes. 43, 4; ይከብሩ፡ ዐበይትኒ፡ ወመኳንንትኒ፡ Sir. 10, 24; ይትሌዐል፡ ወይከብር፡ Jes. 52, 13; 4 Esr. 9, 31; ብከሙ፡ ይክበር፡ ዘርአ፡ አብርሃም፡ Kuf. 31; ዘበኀበሁ፡ ሀለዎሙ፡ ይክበሩ፡ 4 Esr. 6, 72; ከመ፡ ይክበሩ፡ Sir. 38, 6. 46, 12; Deut. 33, 16. Comparative: *honoratiorem, gloriosiorem esse* aliquo, c. c. እምነ፡ Num. 22, 15; 2 Reg. 23, 19; ውእቱ፡ ይከብር፡ እምኔሆሙ፡ Dan. ap. 1, 4; Gen. 34, 19; Hen. 41, 5; vel c. Acc.: Luc. 14, 8. 2) *pretiosum, pretiosiorem esse:* ከብረት፡ ነፍስየ፡ በአዕይንቲከ፡ 1 Reg. 26, 21; 4 Reg. 1, 13; ዘይውኅድ፡ ይከብር፡ ወይቴሐት፡ ዘይበዝኅ፡ 4 Esr. 6, 33; seq. እምነ፡ Koh. 10, 1.

አክበረ፡ II, 1 1) *magni aestimare, honorare, honore prosequi* vel *afficere, suspicere* alqm: አክብር፡ አባከ፡ ወእመከ፡ Ex. 20, 12; Tob. 4, 3. 10, 12; Kuf. 7. 35; Sir. 3, 3 seq.; 7, 27; Mal. 1, 6; ኢያክበረታ፡ ለእግዝእታ፡ Gen. 16, 4; 1 Tim. 6, 1; maritum Kuf. 36; medicum Sir. 38, 1. 3; regem 1 Petr. 2, 17; ዘኢያአምር፡ አክብሮ፡ ዐቢይ፡ Job 34, 19; አክብሮሙ፡ ለካህናቲከ፡ θαύμαζε Sir. 7, 29; Aegyptii ያከብርዎሙ፡ ለውሉደ፡ እስራኤል፡ Kuf. 46; ገጸ፡ ሊቃናት፡ ኢያከበሩ፡ Thren. 5, 12; Matth. 27, 9; Deum Prov. 7, 1; 1 Reg. 2, 30; Marc. 7, 6; c. ለ፡ prs. 1 Petr. 2, 17 rom.; c. በ፡ rei ut Sir. 3, 8; 1 Tim. 6, 1 al.; festum: አክበረ፡ በዓለ፡ Syn. (Lud.). 2) *honoratum reddere, glorificare, ad gloriam et dignitatem evehere:* እግዚ"፡ አክበረከ፡ ἐδόξασε Jes. 55, 5; Rom. 8, 30; ὕψωσε Jes. 63, 9; ἐμεγάλυνε 2 Par. 1, 1; χάριν διδόναι 1 Petr. 5, 5; አክበረ፡ እግዚ"፡ አበ፡ ላዕለ፡ ውሉዱ፡ Sir. 3, 2; Dan. 2, 6; Joh. 12, 26.

ተከብረ፡ III, 1 *honorari, honore affici, magni aestimari,* Cyr. d. r. fid. f. 63, al.; አንስት፡ ይትከበሩ፡ (በእንተ፡ ማርያም፡) δοξάζονται, hom. Procli in Cyr. f. 119.

ተከበረ፡ III, 3 *mutuo honore sese prosequi, se invicem honorare,* Rom. 12, 10.

ክቡር፡ part. *magni aestimatus* 1) a) *honoratus:* ዘርእ፡ ክቡር፡ ἔντιμον (opp. ኅሱር፡) Sir. 10, 19; Ps. 48, 12. 21. 71, 14. 138, 16; Act. 5, 34; Luc. 7, 2; Judith 16, 21. b) *gloriosus, magnificus:* ዐቢይ፡ ውእቱ፡ ወክቡር፡ ፈድፋደ፡ Judith 16, 13; Ps. 98, 3; Jes. 13, 19; ስሙ፡ ክቡር፡ 59, 19; ሕገ ብ፡ ክቡር፡ Sir. 24, 12; ὑψηλός 2 Par. 7, 21; de veste Sir. 27, 8; ክቡራት፡ *res gloriosae,* Ex. 34, 10; Job 5, 9; ክቡራት፡ ወመንክራት፡ Job 34, 24. c) *spectatus et honestus, nobilis, amplus, illustris, procer* (vornehm): ἔνδοξος Sir. 10, 22. 11, 6. 48, 6; Jes. 5, 14. 10, 33; ἔντιμος Jes. 3, 5; Job 34, 19: εὐγενής Luc. 19, 12. d) *conspicuus, celebratus, inclytus* (berühmt): ስሙ፡ ክቡር፡ Sir. 44, 8; ዕደው፡ ክቡራን፡ 44, 1; 1 Reg. 9, 6; ሀገር፡ ክብርት፡ Hez. 26, 17; ክቡረ፡ ስም፡ Enc. e) *venerandus* Hebr. 13, 4; ክቡር፡ ጳጳስነ፡ Lit. 164, 2; Lit. Jac. 2) *pretiosus, carus:* ክቡር፡ ውእቱ፡ ቃል፡ ዘእግዚ"፡ 1 Reg. 3, 1; ክቡር፡ ደሙ፡ 1 Petr. 1, 19; ክብርት፡ ይእቲ፡ እምዕንቍ፡ Prov. 3, 15. 29, 28; ፍሬሃ፡ ለምድር፡ ክብርት፡ Jac. 5, 7; በኀቤየ፡ ክቡራን፡ አዕርክቲከ፡ Ps. 138, 16; Jes. 43, 4; ደቂቀ፡ ጽዮን፡ ክቡራን፡ Thren. 4, 2; ዕንቍ፡ ክቡር፡ Ps. 18, 11; Sir. 35, 5; 1 Cor. 3, 12; Hen. 24, 2; ኵሉ፡ ክቡራት፡ πᾶν ἔντιμον Job 28, 10; አልባስ፡ ክቡራት፡ Org. 2.

ክብር፡ subst., plerumque m. (f., ut: ንክርት፡ ክብር፡ Cyr. c. Pall. f. 78), 1) *gloria, honor:* δόξα, rarius Dei, ut: ክብርየ፡ Jes. 42, 8; Jer. 13, 11; (aliàs ስብሓት፡), plerumque hominum: Gen. 45, 13; Num. 23, 21. 22; Ps. 3, 3. 111, 3; Koh. 6, 2. 10, 1; Sir. 4, 13; ኀሳር፡ ወክብር፡ 5, 13; Jes. 17, 4. 60, 19; Thren. 2, 11; Zach. 2, 5; 4 Esr. 10, 36; ትትቀበር፡ በክብር፡ Kuf. 32; Luc. 14, 10; Joh. 5, 44; virgo violata ወድቀት፡ እምክብራ፡, ትኅሥሥ፡ እምክብራ፡ Clem. f. 246. a) *nobilitas:* በእንተ፡ ክብረ፡ ዘመዱ፡ Sx. Pag. 1. b) *dignitas, praestantia:* ሶበ፡ ኢሰገደ፡ ለክብሩ፡ Enc. Mij. 18; ክብረ፡ ቀሲስ፡ ላዕለ፡ ካልኣን፡ (praestantia sacerdotis super alios) Can. Nic. 18. 2) *magnificentia, splendor,* Gen. 31, 1; ክብር፡ ዘዝ፡ ዓለም፡ Asc. Jes. 3, 25. 7, 19 seq.; ኵሉ፡ ክብሩ፡ ለሰብእ፡ ከመ፡ ፍሬ፡ ሣዕር፡ Jes. 40, 6; ክብሮሙ፡ ለከዋክብት፡ Sir. 43, 9;

ልብሰ፡ክብር፡ Sir. 6, 29. 31; Jes. 3, 18; Chr. Ta. 28; መንግሥታተ፡ወክብሮሙ፡ Matth. 4, 8. 6, 29.

አክባሪ፡ n. ag. (II, 1) *honorem, dignitatem, gloriam afferens:* እስመ፡እሙንቱ፡መልክአ፡እግዚ"፡አክባሪት፡ለኵሎሙ፡ሰብእ፡ Phlx. 87.

ተክባሪ፡ n. ag. (III, 1) *qui magni aestimatur* vel *honoratur,* Lud. e Syn.

ከበሮ፡ subst. [كَبَرٌ] *tympanum* et Pl. *tympana,* Gen. 31, 27; Ex. 15, 20; Jud. 11, 34; 1 Reg. 10, 5; ዘበጠ፡ከበሮ፡ 21, 13; 1 Par. 13, 8; 1 Esr. 5, 2; Judith 3, 7. 16, 1; Jes. 5, 12. 24, 8. 30, 32; ንሥኢ፡ከበሮኪ፡ Jer. 38, 4; Dan. 3, 10; Ps. 80, 2. 149, 3; ዘበጥያተ፡ከበሮ፡ 67, 27; አንሥኡ፡ከበሮ፡ ἠχήσατε Hos. 5, 8; νάβλαι 2 Par. 5, 12. 29, 25. — Vid. Description de l'Egypte, II. éd., t. XIII p. 543.

ከበሪት፡ subst. [גָּפְרִית ܟܒܪܝܬܐ كِبْرِيتٌ] *sulphur,* Macc. f. 2.

ክብርታዊ፡ adj. rel. *sulphureus, sulphuratus:* ይነግእ፡ሙዳየ፡ልሕኵተ፡ወይደይ፡ውስቴቱ፡ማየ፡መሪረ፡ክብርታዊተ፡ወይነግእ፡መሬተ፡ F. N. 24, 6 (cfr. Num. 5, 17).

ከበሰ፡ rad., cui potestas *contorquendi* et *convolvendi* inesse videtur (coll. كَبَسَ VII *contortus fuit;* قَبْقَبَة *convolutio cidaris*).

ተከብሰ፡ III, 1 refl. *sibi crines redimire vitta, substringere* vel *religare reticulo,* ጸፈረት፡ርእሳ፡ወተከብሰት፡ ἐδήσατο τὰς τρίχας αὐτῆς ἐν μίτρᾳ Judith 16, 8 (glossa marginalis: የራስ፡ሽልመት፡).

ክብስ፡ subst. *redimiculum, reticulum crinale, vitta* (an *crines torti?*): ወውስተ፡መከነ፡ሠርጓ፡ዘክብስ፡ (v. ዘክብስ፡) ሥዕርታ፡ወደየት፡ሐመደ፡ στρεπτῶν τριχῶν αὐτῆς Esth. 4, 17 apcr. (lin. 22 in ed. Tischendorfiana II); Jes. 3, 20 var. — *Voc. Ae.:* ክብስ፡ብ፡ሰርመዴ፡ሞሬ፡ሽሽሂ፡ይ፡; *aliud:* ክብሰ፡ልብሰ፡አንስት፡ጋዝሂ፡ውእቱ፡ (inter nomina vestium).

ከበሳ፡ subst. id.: ከበሳሆን፡ (v. ክብሶሆን፡, v. ከበሳቲሆን፡) Jes. 3, 20. (Secundum Lud.: *dextralia, armillarum genus,* cum τὰ περιδέξια hac voce exposita esse censeret).

ኩብስ፡ subst. [vid. ኩበሽ፡ Lud. lex. amh. c. 67; vicina videntur ቀበወ፡, حَبَن, كبا ut in كَابٍ *inflatus, tumidus*] *tumor pedum, aqua intercus:* አዘልፎ፡ስክሮ፡ያመጽእ፡ነቀጥቃጠ፡ወጥፍአተ፡ልብ፡ወኩብሰ፡ወሞተ፡ግብት፡ወፈጸንተ፡ F. N. 50.

ከበበ፡ I, 1 [كَبَّ *convolvit, in glomos collegit* fila, كُبَّةٌ *glomus,* كُبَّةٌ id., *agmen, turba, caterva;* praeterea videas ከውከበ፡, ከወወ፡, ከውከወ፡] Subj. ይክብብ፡, 1) *in orbem circumsistere, orbis instar cingere, circuire,* c. Acc.: jussit duodecim sacerdotes, ከመ፡ይቁሙ፡ ከቢቦሙ፡ እሳተ፡ከመ፡አረፍት፡ Gad. T. H.; ርእዩቶ፡ (Maria) ለዳዊት፡ምስለ፡ኵሎሙ፡ማኅበረ፡ነቢያት፡ወነፍሳተ፡ጻድቃን፡ከቢቦሙ፡ከመ፡አረፍት፡ Sx. Jac. 16; Christus ሐዋርያቲሁ፡ከበበ፤እግረ፡አርዳኢሁ፡ኀፀበ፤ከዋሙ፡እመ፡ወአበ፤ወመሀሮሙ፡ጥበበ፡ Mavâs. n. 52. 2) i. q. II, 1 2 Par. 11, 1 var.

አክበበ፡ II, 1, *integrum* vel *totum colligere* (vid. ክቡብ፡, መክብብ፡; si non *convertere* i. e. *retro vertere:* coll. סבב c. deriv.): ከመ፡ያግብእ፡ወያግርር፡ወያክብብ፡ (v. ወይክብብ፡) መንግሥቶ፡ τοῦ ἐπιστρέψαι τὴν βασιλείαν 2 Par. 11, 1.

ተከበበ፡ III, 1 *in orbem circumagi, rotari,* Hen. 108, 4.

ክቡብ፡ part. *rotundus:* 2 Par. 4, 2 var.; አእባን፡ክቡባት፡ወልሙጻት፡ Cyr. f. 110; (እብን፡)ክቡብት፡ Herm. p. 9. 81; ከመ፡ዐይነ፡ማኅተም፡ክቡብ፡ Lud. ex Enc. Patr. 15.

ክቢብ፡ adj., Pl. ክቡባት፡, id., (አእባን፡)ክቡባት፡ Herm. p. 13. 81.

ክቡብ፡ subst. 1) *rotunditas, circulus, orbis, gyrus:* ወክቡብ፡ (v. ወክቡብ፡) ዘለንታሃ፡ στρογγύλη κυκλόθεν 2 Par. 4, 2; ክበቡ፡ከመ፡ፀሐይ፡ Hen. 14, 18. 18, 4. 72, 4. 78, 3. 4; Lit. 171, 2; ይቁሙ፡ከህናት፡ክበቡ፡ለምዉት፡ Genz. f. 36. 2) *globus* vid. ክቡብ፡ 3) *glomus:* ክበበ፡አፍትልት፡ Chron. Ax. 4) *summa,* ex numeris redacta (vid. መክብብ፡): ክበበ፡ ሤጡ፡ Lev. 27, 23.

ክባብ፡ et ክቡብ፡ subst., Pl. ክበባት፡ (v. ክበባት፡ 1) *orbis, circulus:* ወክበብ፡ዐውዳ፡ 3 Reg. 7, 10; ቀጸላ፡ክባብ፡ዐውዳ፡ 7, 21; ክበበ፡ (v. ክበበ፡ et ክበበ፡)ጥውዮ፡ ἀσπιδίσκαι (quam vocem male intellexit interpres: *fibula serpentis formam referens; Voc. Ae.:* ክበበ፡ጥውዮ፡ዘ፡የቀሚስ፡ቍልፍ፡) Ex. 36, 23. 26. 2) *globus, sphaera, sphaerula:* ክበበ፡ (v. ክበበ፡)ርእስ፡ σφαιρωτῆρες Ex. 25, 31—36; ክበባቲሁ፡ (v. ክበባቲሁ፡) καρυωτά Ex. 38, 16 (cfr. Jer. 52, 21 sub ክርካዕ፡ c. 839).

አክባብ፡ subst. Pl. (a ክብብ፡?) vid. sub አስባብ፡ c. 359.

መክብብ፡ subst. 1) *circulus, circumferentia,* Lud. e Libr. Myst. 2) *globus, corona, circulus* i. e. *concio, coetus, caterva:* Asc. Jes. 6, 14; ኵን፡መክብበ፡ሕዝብ፡ Kuf. 27; በመክብበ፡ማኅበሮሙ፡ለቅዱሳን፡ Org. 4. 3) *summa:* ፳፻ወ፻፪ ኮነ፡መክብበ፡ኈልቆሙ፡ 1 Par. 7, 5; ወኮነ፡ኈልቆሙ፡በመክብበሙ፡፳፪ 26, 8; ወኮነ፡መክብበ፡አጻብዒሁ፡፳ወ፬ 20, 6; ወኮነ፡መክብበ፡ንግሡ፡ለዳዊት፡፵ዓመተ፡ 29, 27; 2 Par. 1, 14. 2, 17. 9, 13. 11, 1; ወኮነ፡ኵሉ፡ድሙር፡ወመክብበ፡ 2 Esr. 17, 66. a) *universitas, totum:* መክብበ፡ሥጋ፡ (mox ኵሉ፡ሥጋ፡) *totum corpus,* Phlx. 12. b) *corpus:* መክብበ፡መጻሕፍት፡ዘብሉይ፡ተዐልዋ፡እምዕብራይስጢ፡ኀበ፡ግዕዝ፡ M. M. f. 49.

መክብብ፡ part. (II, 1) 1) a) *id quod alqd circumdat, quo quid includitur:* እብነ፡ስም፡በበመክብቡ፡ λίθον σέαμ καὶ πληρώσεως 1 Par. 29, 2. b) trsl.: *is qui chorum concludit, in quo absolvuntur* omnia: Joannes Baptista መክብበ፡ነቢያት፡ Lud. e Libr. Myst.; Petrus መክብበ፡ለስምዐ፡ሃይማኖት፡ Enc. Jac. 1 (sc. Patriarcha Alexandrinus ዘአውግዘ፡ለአርዮስ፡; in Actis vocatur ተፍጻሜተ፡ሰማዕት፡). — Caeterum haec tria exempla etiam ad መክብብ፡ subst. referre licet. — 2) *is qui coronam* i. e. *coetum* vel *ecclesiam congregat, concionator, ecclesiastes,* Koh. 1, 1. 12. 7, 27. 12. 8. 9; hoc nomine inscriptus est liber biblicus Koheleth, ἐκκλησιαστής, ecclesiastes. — *Voc. Ae.:* መክብብ፡ዘ፡ሾም።

መክብብት፡ subst., var. pro ማኅበብት፡ (q. v. col. 599), Ps. 8 tit.

ከበተ፡ I, 1 [vic. ኀብአ፡] Subj. ይክብት፡ 1) *abdere, occultare (a conspectu abstrahere)* alqm: እስመ፡እግዚ"፡ከበቶ፡ μετέθηκεν αὐτόν Gen. 5, 24; Hebr. 11, 5; Hen. 71, 5; ከበተት፡

ርእሳ፡ περιέκρυβεν ἑαυτήν Luc. 1, 24. 2) *celare:* እመ፡ አበስኩ፡ ዐቢየ፡ ጌጋየ፡ ወከበትኩ፡ Job 31, 33; ይከብት፡ ነገረ፡ ውስተ፡ ልቡ፡ 38, 2; ይኄይስ፡ አብድ፡ ዘየኀብእ፡ እበዲሁ፡ እምጠቢብ፡ ዘይከብት፡ ጥበቢሁ፡ Sir. 20, 31. 41, 15; ኢትክብቱ፡ Jes. 44, 8; Jer. 27, 2; ዘየኀብኡ፡ ወይከብቱ፡ Rom. 2, 16; ኢንክል፡ ከቢቶቶ፡ ἀρνήσασθαι Act. 4, 16. — *Voc. Ae.:* ከበተ፡ ዘ፡ ሸሸገ፤ ኀብአ፡ ዘ፡ ደፈነ፡; *aliud:* ከበተ፡ ብ፡ ደፈነ፡ ሸሸግዒ፡ ይ፤ ኀብአ፡ ሰወረ፡ ብ፡ ሸሸገ።

ተከብተ፡ III, 1 1) *abdi, occultari:* ተከብተ፡ ሂኖክ፡ Hen. 12, 1; ከመ፡ ትትከበት፡ መንፈስየ፡ 71, 1. 2) *celari, occultum esse, latere:* አልቦ፡ ኅቡእ፡ ዘይትከበት፡ Marc. 4, 22; 1 Tim. 5, 25; ኢይትከበት፡ እከዮሙ፡ Job 18, 5; ስእነ፡ ተከብቶ፡ λαθεῖν Marc. 7, 24; Luc. 8, 47.

ከቡት፡ part. *occultus, abditus, celatus, arcanus, clandestinus:* መድፍን፡ ከቡት፡ Sir. 20, 30; Jes. 45, 3; ጥበብሰ፡ ከቡት፡ ወመዝገብ፡ ዘኢያስተርኢ፡ Sir. 41, 14; Hos. 13, 12 var.; Prov. 27, 5 var.; ኅቡእ፡ ወከቡት፡ (*abstrusus*, Lud.) 1 Cor. 2, 7; አንቀጽ፡ ከቡት፡ (geheime Thüre) Jsp. p. 375. — Adv. ከቡተ፡ *occulte, clam,* Jsp. p. 316; Phlx. 4; Enc. Hed. 15.

ክብተት፡ n. act. *occultatio*, Lud. ex auct. Greg.

ከባቲ፡ n. ag. *occultator, celator, operiens:* ከባቲሁ፡ ለከሡት፡ Lit. 173, 3; አምላክ፡ ከባቲ፡ አበሳ፡ (i. e. condonans) Genz. f. 71; Mavâs. n. 69.

ከበታ፡ subst. *indoles latens, res occulta:* በመንክራቲሁ፡ ያርኢ፡ ከበታሁ፡ τοῖς θαύμασιν ἐδείκνυ τὸ κρυπτόμενον, Cyr. f. 103. 112.

ከቡታዊ፡ adj. rel. *arcanus, occultus:* በከመ፡ በውስተ፡ ፍጥረት፡ ትኄይስ፡ ነፍስ፡ እምሥጋ፡ ከማሁ፡ ሥርዐት፡ ከቡታዊ መ፡ ነፍሳዊ፡ ይኄይስ፡ እምነ፡ ሥርዐት፡ ግሁድ፡ ሥጋዊ፡ Phlx. 3.

ከብካብ፡ subst. *nuptiae, solemnia nuptiarum,* γάμος, γάμοι Joh. 2, 1; Luc. 12, 36; Matth. 22, 2 seq.; ገብረ፡ ከብካበ፡ Gen. 29, 22; መዋዕለ፡ ከብካብ፡ Esth. 9, 22; እመ፡ ከብካብ፡ ἐν τῷ νυμφῶνι Tob. 6, 14; ቤተ፡ መርዓ፡ ወከብካብ፡ F. M. 32, 7; ከብካበ፡ መርዓ፡ Org.; Clem. f. 105; በከመ፡ መርዓዊ፡ ይትፌሣሕ፡ በውስተ፡ ከብካቡ፡ f. 256; Mavâs. n. 49. — *Voc. Ae.:* ከብካብ፡ ዘ፡ ሰርግ፡. [De etymo variae sese praebent conjecturae, certi nihil].

ክብደ፡ I, 1 [כבד id.] Subj. ይክበድ፡, rarius ይክብድ፡ (ut 1 Reg. 3, 2; 2 Reg. 13, 25 var.), *gravem esse,* et comparative *graviorem esse,* seq. እምነ፡ compar.: ምንት፡ ይከብድ፡ እምነ፡ ዐረር፡ Sir. 22, 14; Prov. 27, 3; ይከብድ፡ እምኆጻ፡ በሐር፡ Job 6, 3; c. pron. suff.: *gravare* alqm vel *nimis gravem esse alicui,* ut: ጾር፡ ክብደኒ፡ Clem. f. 180; Sir. 6, 21; Ex. 18, 18; ክብዳ፡ ኀጢአታ፡ Jes. 24, 20; 4 Esr. 6, 43. a) *gravatum* vel *oneratum esse:* ይክብደኒ፡ ርእስየ፡ ወኢጥዒኑ፡ ንዋመ፡ Rel. Bar.; ወኢይክበድከ፡ ነፍስትከ፡ ውስተ፡ ምስካብከ፡ Sir. 34, 19. b) *graviter incumbere* alicui, c. ላዕለ፡ Ps. 31, 4. 37, 4; 1 Reg. 5, 6. c) *ingravescere* i. e. *nimis vehementem fieri,* ክብደ፡ ደዌሁ፡ 3 Reg. 17, 17; c. ዲበ፡ prs.: ክብደ፡ ቀትል፡ ዲበ፡ ሰኦል፡ 1 Par. 10, 3 (alias ጸንዐ፡). d) *molestum esse, oneri esse,* c. pron. suff. (*alicui*): ከበድኩከ፡ εἰμὶ ἐπὶ σοὶ φορτίον Job 7, 20; c. ላዕለ፡ prs. 2 Reg. 13, 25. 14, 26. e) *ingravescere* i. e. *crescere, augescere* 4 Esr. 14, 42. f) *gravem* i. e. *hebetem esse* vel *fieri, hebescere,* de oculis Gen. 48, 10; Kuf. 27; 1 Reg. 3, 2; Marc. 14, 40. g) *obdurescere, indurari,* de animo: ትክብድ፡ ነፍስየ፡ ላዕሌሆሙ፡ Zach. 11, 8; ክብደ፡ ልቡ፡ Ex. 7, 14. 8, 11. 9, 7.

አክበደ፡ II, 1 1) *gravem facere:* አክበድኪ፡ አርዑቶሙ፡ ፈድፋደ፡ Jes. 47, 6; አክብዶ፡ (*ei*) ገንዶሬቲሁ፡ Sir. 30, 38. a) c. Acc. rei et ላዕለ፡ vel ዲበ፡ prs.: *grave* quid vel *nimis grave imponere* alicui: እዴየ፡ ኢያከብድ፡ ላዕሌከ፡ Job 33, 7. 23, 2; 2 Esr. 15, 16; Act. 15, 19; ኢታክብድ፡ ላዕሌሁ፡ ጾረ፡ ክቡደ፡ Clem. f. 180; ይደሉ፡ ከመ፡ ያክብዱ፡ ቀኖና፡ ላዕሌሁ፡ F. M. 16, 4; እለ፡ ያከብዱ፡ ዲበ፡ አግብርቲሆሙ፡ ቀኔ፡ እኩየ፡ Did. 21. b) *molestum facere:* አክበድክሙ፡ ላዕሌየ፡ ነገረክሙ፡ Mal. 3, 13. c) *cumulare* (*in molem*): በኢያእምሮ፡ ያከብድ፡ ነገሮ፡ Job 35, 16. d) *vehementem facere:* አክበደ፡ ተከዘ፡ ሙሴ፡ ጥቀ፡ Num. 16, 15. e) *hebetare, indurare,* cor suum Ps. 4, 3; 1 Reg. 6, 6; Ex. 8, 28; aliorum Ex. 10, 1: አክብዶ፡ ኅሊና፡ *tarditas animi* (ad preces) Org. 2) a) *gravare, onerare* alqm: አክበደ፡ ብረኪየ፡ Thren. 3, 7; (ሥጋ፡) ያከብዳ፡ ለነፍስ፡ Sap. 9, 15; ኢታክብዱ፡ ልበክሙ፡ በስታይ፡ Luc. 21, 34; Clem. f. 254. b) *molestiam exhibere, oneri esse* alicui, እንዘ፡ ንክል፡ አክብዶ፡ ከመ፡ ሐዋርያተ፡ ክርስቶስ፡ ἐν βάρει εἶναι 1 Thess. 2, 6; c. ላዕለ፡ prs. 2, 9; 2 Cor. 12, 16; 1 Tim. 5, 16.

አስተክበደ፡ IV, 1 et **አስተካበደ፡** IV, 3 1) *nimis grave* vel *intolerabile censere* alqd sibi: ለእመ፡ አስተዐጸበ፡ ወአስተክበደ፡ ንስሓሁ፡ ዘወሀብዎ፡ ካህናት፡ Clem. f. 259; ይቴክዝ፡ ወያስተክብድ፡ ፍኖተ፡ መንሱት፡ δυςφόρητον ποιούμενος τοῦ πειρασμοῦ τὴν ἔφοδον Cyr. c. Pall. f. 87; አስተካበደ፡ ሐሚመ፡ ibid. 2) *grave onus imponere, onere imposito gravare:* episcopus poenitentibus cedat ወኢያስተክብድ፡ ላዕሌሆሙ፡ Did. 6; አስተክብዶ፡ (Inf.) Did. ed. Platt p. 34; ኢያስተክብድ፡ ዲቤሆሙ፡ p. 41 (quibus in locis Platt significatum *graviter incumbere, asperum et immitem se praebere* statuit).

ክቡድ፡ part. et adj. f. ክብድ፡ (Deut. 30, 11 FH; at in Acc. ክብድተ፡ ibid.) 1) *gravis:* ጾር፡ ክቡድ፡ Sir. 21, 16. 40, 1; Ps. 37, 4; Matth. 23, 4; ክቡድ፡ እብን፡ Prov. 27, 3; ኢታንሥእ፡ ክቡደ፡ *grave quid* Sir. 13, 2; ጾረት፡ ክቡደ፡ Thren. 1, 9; አንቀጽ፡ ዐቢይ፡ ወክቡድ፡ Jsp. p. 376; ብእሲ፡ ክቡድ፡ 1 Reg. 4, 18; trsl. de rebus, quae oneris instar deprimunt: ቀኖና፡ ክቡድ፡ F. M. 23, 9; ክቡድ፡ ቅኔሆሙ፡ 2 Esr 15, 18; ጌጋይ፡ ክቡድ፡ Act. 25, 7. a) *numerosus* Ps. 34, 21; Num. 20, 20; Nah. 2, 9. b) *vehemens:* ክቡድ፡ ሕማም፡ Sir. 31, 2; ክቡድ፡ ድቀት፡ Nah. 3, 3; ብዝው፡ ክቡድ፡ *somnus gravis* M. M. f. 333. c) *gravis* i. e. *magni momenti:* ሰላም፡ እብል፡ ለተአምሪሁ፡ ክቡድ፡ Enc. Nah. 14. d) *molestus, oneri* ክቡድ፡ ወዕጹብ፡ δύςχρηστος Jes. 3, 10; ክቡድ፡ ውእቱ፡ ለነ፡ Sap. 2, 12. e) *difficilis, arduus,* Deut. 30, 11; 1 Joh. 5, 3; f) *gravitate iners, impeditus,* እደዊሁ፡ ለሙሴ፡ ክቡድ፡ Ex. 17, 12; አዕይንቲሆሙ፡ ክቡዳት፡ (somno graves) Matth. 26, 43; ዘክቡድ፡ ልሳኑ፡ Hez. 3, 5. 2) *oneratus, onustus:* ክቡዳን፡ ጾር፡ Clem. f. 201. 233.

ክበድ፡ subst., Pl. ክበዳት፡ 1) *gravitas, pondus:* እምክበደ፡ ቅኔ፡ አቡከ፡ 2 Par. 10, 4; ክበደ፡ ጾርን፡ አቅልል፡ Mavâs. n. 70; ግድፉ፡ እምላዕሌከ፡ ክበደ፡ እጓለ፡ እመሕያው፡ 4 Esr. 14, 12; ክበደ፡ ንዋም፡ Lit. Jac.; ክበዱ፡ ለጸባሕት፡ *gravitas tributi* Enc. Jac. 7. a) *vehementia* Hen. 63, 10. b) *amplitudo:* ክበዳ፡ ለስብሐቲክሙ፡ Enc. Genb. 4. 2) *onus,* Apoc. 2, 24;

Matth. 20, 12; 4 Esr. 6, 82; ὄγκος Hebr. 12, 1; ለምንት፡ ይከውን፡ ክበደ፡ ገብርከ፡ ላዕለ፡ እግዚእየ፡ 2 Reg. 19, 35. Pl. ክበዳት፡ *onera* i. e. *servitutes* (praediorum) F. N. 37. 3) *moles*: ክበዶሙ፡ τὸ βάρος αὐτῶν Judith 7, 4. In locis Ps. 47, 3. 12. 121, 7; Thren. 2, 5 Aethiops βάρεις (*turres, palatia*) perperam ክበድ፡ *molem* interpretatus est.

ክብደት፡ n. act., Pl. ክብደታት፡, *gravitas, molestia, difficultas*: ከመ፡ ያቅልል፡ እምኔሁ፡ ክብደታተ፡ Phlx. 165.

መክበድ፡ subst. *moles*, Thren. 2, 5 var. (pro ክበድ፡ βάρεις).

ክብድ፡ subst., m. et f., [כָּבֵד ܟܰܒܕܳܐ كَبِدٌ *jecur*, كَبِدٌ *venter* cum ejus partibus, *jecur*; de etymo vid. Ges. thes. p. 655] 1) *viscus* ventris, in specie a) *jecur*, ἧπαρ, Prov. 7, 23; Tob. 6, 5—8; 1 Reg. 19, 13; Ex. 29, 13. Kuf. 21. α) ክብድ፡ እንተ፡ ትንእስ፡ *jecusculum* i. e. ὁ λοβὸς ὁ ἐπὶ τοῦ ἥπατος Lev. 3, 4. 10. 15. 7, 4. β) πάντα διὰ ταλάντων ποιεῖ λαλεῖν (magnificentius loqui facit) Aethiops reddidit ለኵሉ፡ በክብድ፡ ያስተናግሮሙ፡ 1 Esr. 3, 20 (ubi በክብድ፡ *jecore* i. e. *ex intimo sensu menti* (ልብ፡) oppositum esse videtur: von der Leber weg). b) *ventriculus* vel *stomachus*: 1 Tim. 5, 23. 2) *venter*: Gen. 22, 9; Lev. 11, 42; አስከቡኪ፡ ውስተ፡ መሬት፡ በክብድኪ፡ (v. ከርሥ፡) Jes. 51, 23; አስከብዎ፡ ውስተ፡ ክብዱ፡ ዲበ፡ ዐራት፡ ኀጺን፡ Sx. Masc. 11; ገዘፍ፡ ዐምድ፡ ዘአንበሩ፡ ዲበ፡ ክብዱ፡ Enc. Pag. 1 (in Actis hujus diei: ውስተ፡ ከርሡ፡). — *Voc. Ae.*: ክብድ፡ ፡ ብ፡ ጉበት፡ (v. ግበት፡). 3) ሕብረ፡ ክብድ፡ *color viscerum* vel *jecoris*, quidquid hoc colore tinctum est, i. e. *purpureum, purpura*, Num. 4, 7. 13; Ex. 35, 25. 36, 9. 10. 32. 37. 37, 3. 5; in C pro ሚላት፡ Ex. 25, 4 al. (vid. annot. ad 25, 4); pro ፐፐራ፡ 35, 6 (vid. annot.); pro ደረከኖ፡ Num. 4, 6. — *Voc. Ae.*: ሕብረ፡ ክብድ፡ ፡ ብ፡ ሌታቀን፡ (v. ሊታ፡ ቀን፡) ግምጃ ።

ከቶሊክ፡ (Lud.: ክቶሊክ፡) n. prgr. *catholicus, catholica* (καθολικός): ሃይማኖት፡ ከቶሊክ፡ እንተ፡ ይእቲ፡ ሐዋርያዊት፡ Athan. de Trin.; episcopum Ephesi ያከብርዎ፡ በስም፡ ዐቢይ፡ ዘከቶሊክ፡ ዘውእቱ፡ ስመ፡ ሊቃናት፡ F. N. 4; Catholicus Orientis, Enc. Teq. 9 (vid. sub ተንበል፡).

ከተመ፡ rad., cui vicina est ኀተመ፡ (חָתַם خَتَمَ) *claudere, clausum tenere, signare, concludere* et كَتَمَ *continere, celare*.

ተከተመ፡ III, 1 *aliena veste induta latere velle*: testimonio ne admittatur ዘይትሜሰል፡ በአርአያ፡ ዘኢኮነ፡ አርአያሁ፡ ከመ፡ ከሀን፡ ዘይትከተም፡ አው፡ ዘይለብስ፡ አልባሰ፡ ሐራ፡ F. N. 43, 12.

ክትመት፡ n. act., ut videtur i. q. ኅትመት፡ *obsignatio*: (Abba Macarius ait:) ትሕትና፡ (ውእቱ፡) ክትመተ፡ ሐሬዊ፡ ከርስቶስ፡ Phlx. 152.

ከተማ፡ subst., m. et f., Pl. ከተማት፡ 1) *extremum, summum, extremitas, summitas* rei, a) *extremum, finis*: ውስተ፡ ከተማ፡ ምድር፡ ἐπ᾽ ἄκρα γῆς Prov. 17, 24; ከተማ፡ በትሩ፡ Gen. 47, 31; 1 Reg. 14, 27; Hebr. 11, 21; ከተማተ፡ አብትር፡ Lud. e Mss. Colb.; ከተማ፡ ነፍስት፡ *glans* membri Gen. 17, 11. 23. 25. 34, 24; Ex. 4, 25; ከተማ፡ እድ፡, እግር፡ Lev. 14, 14; ከተማ፡ አጽባዕተ፡ እድ፡, እግር፡ Ex. 29, 20; Lev. 8, 23; ከተማ፡ እዝን፡ *auricula* Ex. 29, 20; Lev. 8, 23; ከተማ፡ ሰርፍ፡ Kuf. p. 48. b) *summum, apex, vertex, fastigium*: ከተማ፡ ሥዕርቶሙ፡ κορυφὴ τριχός Ps. 67, 23; ከተማሁ፡ ለደብር፡ Ex. 19, 20. 24, 17; Hen. 17, 2; ላዕለ፡ ውስተ፡ ከተማ፡ አቅጽል፡ (arboris) Macc. f. 20. c) *cuspis*: ኵናት፡ ዘሠላስ፡ ከተማት፡ Phlx. 5. d) trsl.: *primitiae*: ከተማ፡ ዐውድከ፡ ἀπαρχαὶ ἅλωνος Ex. 22, 28. 2) In lingua Aethiopico-amharica ከተማ፡ „vulgo vocantur *castra regia* scil. *summa*" (Lud.), crebro in Annalibus Regum Abyssiniae, ut: ገብሩ፡ ከተማ፡ በ . . . Chr. L. Atk. f. 14; ሰብአ፡ ከተማ፡ homines qui castra regia sequuntur, Lud.

ተንከተም, subst., m. et f., *pons* (sine dubio proprie: id quo hiatus occluditur, vel agger quo fluctus intercluduntur vel coërcentur): 2 Reg. 23, 21 (διαβάθρα); ገብረ፡ ተንከተመ፡ ዲበ፡ ባሕር፡ Sx. Mag. 28; ተበትከት፡ ተንከተም፡ ዘውስተ፡ ባሕር፡ Sx. Nah. 12; trsl.: ማርያ፡ ተንከተመ፡ እግዚ"፡ ከነት፡ ኀበ፡ ሰብእ፡ Θεῷ πρὸς ἀνθρώπους γέφυρα, hom. Procli in Cyr. f. 119; ማርያም፡ ተንከተመ፡ ኵሉ፡ ስእለታት፡ Genz. f. 157; (እማርያም፡) ከመ፡ ትኩኒ፡ ተንከተመ፡ ለውሉደ፡ ሰብእ፡ ለሕይወት፡ ዘለዓለም፡ Laud. Mar. — *Voc. Ae.*: ተንከተም፡ ዘ፡ ድልድይ፡ ሐመርኒ፡ ይትበሀል፡; *aliud*: ተ"፡ ብ፡ ድልድይ፡ ወመሰላል፡; *aliud*: ተንከተም፡ አርማስ፡ ሐመር፡ ዘ፡ መርከብ ።

ከተረ፡ *suffire* vid. sub III ቀተረ፡

ከተረ፡ ዘ፡ ዐቀመ፡ Voc. Ae.; ከተረ፡ ዘ፡ ከለከለ፡ Rad. Abb., sine dubio i. q. I ቀተረ፡

ከታር፡, ክትር፡, ኰታሬት፡, ኮታሬት፡, ኵቴራት፡ n. prgr. sc. χωθάρ, χωθαρέθ i. e. כֹּתֶרֶת, Pl. כֹּתָרוֹת *capitulum* columnae, 4 Reg. 25, 17; 2 Par. 4, 12; Jer. 52, 22 vrs. nov. — *Voc. Ae.*: ኰታሬት፡ ዘ፡ መደብ ።

ከተበ፡ inus., i. q. כָּתַב ܟܬܰܒ كَتَبَ *scribere*.

ክታብ፡ subst., Pl. ክታባት፡ 1) *liber, exemplar libri*: ተብህለ፡ በክታብ፡ ዐረቢ፡ Cat. Cod. Ae. Bibl. Bodl. p. 74. 2) plerumque: *libellus*: a) *syngraphus, diploma, literae*: clericus ዘየሐውር፡ ኀበ፡ ንጉሥ፡ ዘእንበለ፡ የአዝዝ፡ ዘይሠይሞ፡ (sc. episcopus) በቃሉ፡ ወበክታቡ፡ F. N. 5. 9; ጸሐፈ፡ ሎቱ፡ ክታበ፡ በእዴሁ፡ ከመ፡ ይትአዘዙ፡ ሎቱ፡ ኵሎሙ፡ መኳንንት፡ Sx. Jac. 9; ክታብ፡ መልእክት፡ *libellus epistolaris* Enc. Masc. 7. (Lud.: Jac. 7); ጸዋሬ፡ ክታብ፡ *tabellarius*, Lud. b) *scheda magica, pittacium* superstitiosis literis signatum: እለ፡ ይጽሕፉ፡ ክታባተ፡ በምክንያተ፡ ፈውስ፡ F. M. 15.

ክታቢ፡ n. ag. i. q. كَاتِب *scriba*, Pl. ክታብያን፡ Sx. Jac. 8.

ክታን፡ subst. 1) i. q. ክዳን፡ *tunica* 2 Reg. 13, 18 E. 2) *linum, linteum* [כִּתָּן ܟܶܬܳܢ كَتَّان id. (at ቍጥን፡ قُطْن *bombyx*); dictum a *tegendo* vel *vestiendo* vid. ከደነ፡], ልብሰ፡ ክታን፡ opp. ሜላት፡ Chr. Ta. 28 (ἱμάτιον λιτόν opp. σηρικά); ለቢሰ፡ ክታን፡ Fal. f. 67 (vid. sub አግዘፈ፡); ግንዘት፡ ሥጋኪ፡ በመዋጥሐ፡ ክታን፡ I Enc. Mar. 38. — *Voc. Ae.*: ክታን፡ ዘ፡ ልብሰ፡ መንግሥት፡ ዘግብጽ፡ በፍታሂ፡ ሰንዱንሂ፡ ውእቱ ።

ከተፈ፡ *constringere, arcte ligare*, Lud. cfr. كَتَفَ (כָּתַף).

ክቱፍ፡ part. *stricte ligatus, constrictus*, Lud.

ኵትፌት፡ vel ኲትፌት፡ n. act. et subst., Pl. ኵትፌታት፡, *constrictio, vinculum:* ኲትፌተ፡እደዊሁ፡፪ቱ፡ sc. Christi F. M. 31, 5 (vid. sub መንዲል፡); ut videam Christum ውስተ፡ ኀሳር፡ዘኵትፌታተ፡መስቀል፡ Phlx. sub fin.

ክን፡ pron. II pers. f. Pl. verbis et nominibus suffixum.

ክነሰ፡ *congregare*, i. q. כָּנַס كَنَسَ (كنس).

አክነሰ፡ II, 1 (in ecclesiam) *ad sacra obeunda convocare*, Mavâs. n. 13 (vid. sub ሆበይ፡).

ተክነሰ፡ III, 1 *ad sacra obeunda* (in ecclesia) *congregari, concioni ecclesiasticae interesse, communione sacrorum* (vel *ecclesiastica*) *junctum esse:* poenitentes ይባኡ፡ወይትክነሱ፡ Clem. f. 160; ይባእ፡ወይትክነስ፡ወይቀ ረብ፡ f. 161; Kid. f. 10; venefica አልበ፡ተክነሶ፡ወተደምሮ፡ ምስለ፡ሕዝብ፡ Clem. f. 120; ተክነሶ፡ κοινωνία (*communio ecclesiastica*) II Can. Ap. 27; ይትክነስ፡ κοινωνείτω ibid. 13; ይ ትክነሱ፡ምስሌሁ፡ αὐτῷ κοινωνοῦντες, ibid. 28. — *Voc. Ae.:* ይትክነስ፡ዘ፡የኀብር፡; *aliud:* ተሳተፈ፡ተሐወለ፡ተቶስሐ፡ተ ክነሰ፡ዘ፡ተቀላቀለ ።

ክንሰት፡ n. act. *sacrorum communio, communio ecclesiastica:* ምስለ፡እለ፡ከመ፡የአምኑ፡አኀብር፡ክንሰተ፡ M. M. f. 350.

ክናሴ፡ subst. *conventus sacrorum causa factus, communio ecclesiastica:* አመ፡ገበርከ፡ (Christe) በታቦር፡ምስ ለ፡ሐዋርያት፡ክናሴ፡ Sx. Nah. 13; የሀብዎ፡ንስሐሁ፡፱ሱባዔ፡ ይጹም፡ወእምድኅሬሁ፡ይረክብ፡ክናሴ፡ምስለ፡ሕዝብ፡መሃይ ምናን፡ Clem. f. 239.

ክኒሳ፡ subst., f., (כְּנִישְׁתָּא כְּנֵסִיָּה كَنِيسَة) *congregatio, coetus congregatus:* ሰላም፡ለጉባኤክሙ፡ ውስተ ፡ አሐቲ፡ ክኒሳ፡ *synodo vestrae in una congregatione* (non: in unum templum, Lud.) Enc. Tachs. 12; Hed. 11.

ክንበሎ፡ subst. (Lud.: ክንበል፡ calamistrum, instrumentum concinnandis capillis aptum) *crinale, fibula crinalis* [vid. ክበሎ፡], S. Tecla ወሀበቶ፡ለዐጻዊ፡ቤታ፡ክንበሎሃ፡ዘወርቅ፡ Sx. Masc. 27. — *Voc. Ae.:* ክንበሎ፡ዘ፡የወርቅ፡ጌባል፡; *aliud:* ዘ፡ወለበ ።

ከንቱ፡ nom., ubique munitum (sicut ኵሉ፡, gramm. § 157, 2) suffixo *ú*, [etymon incertum; nescio an referendum sit nomen ad خَوْن خان]; in Acc. ከንቶ፡; in st. c. c. pron. suff. ከንቶ፡ 1) Substantive: *inane, vanum, vanitas, inanitas,* ፊጠረ ት፡ዓለም፡እምነ፡ከንቱ፡ዘአልቦቱ፡ገጸ፡ ἐξ ἀμόρφου ὕλης Sap. 11, 18; ከንቱ፡ይረክቦ፡ κενά Job 34, 19. 7, 16; ከመ፡ይኅሥ ሥ፡ከንቶ፡ μάταια Jes. 45, 19; ሕልም፡ወሰገል፡ወመቅስም፡ ከንቱ፡ኵሉሙ፡ Sir. 31, 5; εἴδος Sir. 25, 2; ματαιότης Koh. 1, 1. 2, 11. 4, 7. 6, 11; ከንቱ፡ከንቱ፡ 12, 8; Ps. 61, 9; Rom. 8, 20; እለ፡ይትዌከሉ፡በከንቱ፡ወበሐሰት፡ Jes. 28, 17. 59, 4; ነገረ፡ከንቱ፡ ῥήματα κενά Job 6, 6; አውራኀ፡ከንቱ፡ 7, 3; Eph. 5, 6; ልቦሙ፡ከንቱ፡ Ps. 5, 10; Jer. 10, 15; Jes. 1, 13; ነቢያት፡ርእዩ፡ከንቶ፡ Thren. 2, 14; 4 Esr. 2, 28; Jer. 2, 5; እለ፡ይትናገሩ፡ከንቶ፡ κενολόγοι Jes. 8, 19; ንግድና፡ዘንቱ፡ ኵሉ፡ከንቶ፡ Clem. f. 260; ይከውን፡ከንቶ፡ኀይለ፡መንፈስከ ሙ፡ Jes. 33, 11; ከንቶ፡ከነ፡ ματαιωθήσεται Judith 6, 4; 4 Reg. 17, 15. a) α) *inutile, nequam:* ነገረ፡ከንቱ፡ ῥήματα ἃ οὐ δεῖ Job 15, 3; *nocens:* ከመ፡ቆዕ፡ከንቱ፡ለስነን፡ βλαβερὸς Prov. 10, 26. β) *irritum, cassum:* ከንቱ፡ሳሕይከ፡ Jer. 4, 30. γ) de *idolis* utpote vanis et nihil valentibus Lev. 17, 7; 3 Reg. 16, 26; 4 Reg. 17, 15; Am. 2, 4. b) Quamquam ከንቱ፡ in st. c. alias non occurrit, tamen passim pron. suff. annectuntur ad formam ከንቶ፡ (sive Nom. sit sive Acc.), ut: ከ ንቶሙኬ፡ግብጽ፡ (v. ከንቶኬ፡) Jes. 30, 7 cod. Laur.; ግብጽ፡ እለ፡ከንቶሙ፡ (*Aegyptii qui vani sunt*) 31, 2 Laur., በከንቶ ሙ፡ ἐν τοῖς ματαίοις αὐτῶν 3 Reg. 16, 26; አስሐቶሙ፡ከን ቶሆሙ፡ዘገብሩ፡አበዊሆሙ፡ Am. 2, 4. 2) Adjectivi instar substantivo apponitur: *vanus, inanis,* ከንቶ፡ነገረ፡ μάταιον λόγον Prov. 24, 31; ከንቶ፡ምግባሪሁ፡ይሴልጥ፡ 22, 8; ሰገል፡ ከንቶ፡ነገርክሙ፡ Hez. 13, 7; እለ፡ያመጽኡ፡ነገረ፡ከንቶ፡ 13, 19; 1 Tim. 6, 20. 3) Adv., sive ከንቱ፡ et ከንቶ፡ sive በከ ንቱ፡ et ለከንቱ፡ a) *incassum, frustra;* ከንቱ፡ v. ከንቶ፡ ያመልኩኒ፡ μάτην Jes. 29, 13; ከንቱ፡ v. ከንቶ፡ተሰፈወ፡ 29, 8; 4 Esr. 9, 25; Ps. 72, 13 (ματαίως); Matth. 15, 9; በከ ንቱ፡ Mal. 1, 10; ለከንቱ፡ ut: ጻመውኩ፡ለከንቱ፡ Job 2, 9. 39, 16; Jes. 22, 1. 45, 18; Jer. 18, 15. 26, 11; Ps. 88, 46; Gal. 2, 2. 21; Phil. 2, 16; 1 Thess. 3, 5; 2 Cor. 6, 1. b) *inaniter, sine causa, temere,* በከንቱ፡ Ps. 3, 7. 68, 5; Thren. 3, 51; Joh. 15, 25; ለከንቱ፡, ut: ጻላኢ፡ይከውኖ፡ለከንቱ፡ Sir. 20, 23. c) *gratis* (חִנָּם), δωρεάν, በከንቱ፡ Job 1, 9; Jes. 52, 3. 5; Jer. 22, 13 vrs. alt.; Ex. 21, 2; Rom. 3, 24; 2 Cor. 11, 7; Apoc. 21, 6. 22, 17. — *Voc. Ae.:* ከንቱ፡ብ፡ ቢላሽ ።

ኵናት፡ vel ኲናት፡ *telum, hasta* vid. sub ከየነ፡

ከንትሮሳት፡ et ከ"፡ n. Pl. prgr., ut videtur *quadrantes annorum*, M. M. f. 347 (vid. sub ረብዐ፡); Deus ዘያስተባሪ፡አከ ራመ፡በሐጋይ፡ወመጸው፡በጸዳይ፡ክንትሮሳቲሆሙ፡ዘገብረ፡በ ዘ፡ይትዔረይ፡ M. M. f. 127.

ከነነ፡ inus. sc. كَنَّ *tegere*.

መክኑን፡ i. e. مَكْنُون *occultus, ignotus:* እልመክኑን፡ ገብጊል፡ኀቡእ፡ Sx. Teq. 6 (ex Act. 17, 23).

ካኑን፡ vel ከኑን፡ n. mensis Syrorum IX et X (كانون ܟܢܘܢ) i. e. Decembris et Januarii: ካኑን፡ዳግማይ፡ Sx. Ter 10; Voc. Ae.

ኰነነ፡ I, 2 [propagatum e radice כן ከነ፡, sicut כּוֹנֵן ܟܘܢ al., vid. Ges. thes. p. 665] 1) *judicare:* ይትነሣእ፡እግዚ"፡ ለኰንኖ፡ Jes. 3, 13; በመዋዕለ፡ይኴንኑ፡መሳፍንት፡ Ruth 1, 1; ይደልዎን፡ኰንኖ፡ለሚበት፡ Sir. 25, 4; Matth. 7, 1. 2; Joh. 5, 30; c. Acc. prs.: Gen. 18, 25. 19, 9; Ex. 18, 13. 22. 26; 1 Reg. 7, 16. 17; Hez. 36, 19; Ps. 9, 8. 71, 2. 4. 95, 10; Matth. 19, 28; Joh. 18, 31; Act. 24, 6; Rom. 3, 6. 14, 9; 2 Tim. 4, 1; c. Acc. causae vel judicii: Ex. 18, 22; ኰንንከ፡ እግዚኦ፡ኵነኔ፡ነፍስየ፡ Thren. 3, 57; ዘይኴንን፡ጽድቀ፡ 1 Petr. 2, 23; Ps. 57, 1; c. dupl. Acc.: Deut. 16, 18; 1 Reg. 25, 39; c. በ፡ normae: በኵሉ፡እግዚ"፡ይኴንን፡በዐመፃ፡ (v. ዐመፃ፡) Job 8, 3; በጽድቅ፡ Ps. 9, 8. 66, 4. 71, 4; በሕግ፡ Act. 23, 3. a) (*jus alcjs tueri et*) *vindicare* alqm ab aliquo: 1 Reg. 24, 13. 16; ኰንንኒ፡እምዕድውየ፡ Luc. 18, 3; ኰንንኒ፡ትዕይርትየ፡ እምእዴሁ፡ለናባል፡ 1 Reg. 25, 39. b) *condemnare, damnare.*

ኵነኔ፡ለኀጢአት፡ Rom. 8, 3; Joh. 8, 10. 11; c. ለ፡ poenae, ut: ኰነንዎ፡ዘኢ፡ለሞት፡ወዘኢ፡ለመቅሠፍት፡ 1 Esr. 8, 24; Luc. 24, 20; seq. Subj. verbi: ኰነንዎ፡ትሙት፡ Dan. ap. 1, 41. c) *punire:* 1 Petr. 2, 14; c. በ፡ poenae: ይኴንንዎ፡በሞት፡ Matth. 20, 18; Marc. 10, 33; Deus ኰነኖ፡ለዘከርያስ፡በአርምሞ፡ Hom. Jac. Sarug. (Lud.); ከመ፡ይኰንንዎሙ፡በዐጺረ፡ምክያዳት፡ Sx. Masc. 18. d) in specie: *tormentis* vel *supplicio afficere, torquere, excruciare,* martyres, ut: ኰነንዎ፡ኵነኔ፡ዐቢየ፡ Sx. Masc. 11; በብዙኅ፡ኵነኔ፡እምድኅረ፡ኰነንዎ፡ Enc. Nah. 11; al. creberrime. 2) *principatum gerere, dominari, imperium tenere,* Job 3, 14; ኰነኑ፡በመንግሥቶሙ፡ Sir. 44, 3; Jes. 32, 1; c. Acc.: Jes. 14, 9; እንዘ፡እኴንኖሙ፡ነበርኩ፡ Job 29, 25; Sir. 4, 15; እንተ፡ትኴንን፡በሓውርት፡ ἄρχουσα ἐν χώραις Thren. 1, 1; 1 Esr. 4, 3; ብዙኃ፡አሕዛበ፡ኰኒኖ፡ πολλῶν ἐπάρξας ἐθνῶν Esth. 3 apcr.; Deut. 15, 6; Gen. 1, 26; Rom. 5, 14; እለ፡እኩየ፡ኵነኔ፡ይኴንንዎሙ፡ Jes. 19, 4. a) *regere:* Gen. 1, 18; ለኰንኖ፡መዓልት፡ወሌሊት፡ Kuf. 2; Jud. 16, 31; 1 Reg. 8, 5. 6. b) *imperare* Ex. 19, 10. c) *potestatem habere* rei: ዘንፍሰ፡ይኴንን፡ ὃς ἔχει ἐξουσίαν τοῦ φονεῦσαι Sir. 9, 13; ኢትኴንን፡ርእሳ፡ Job 31, 26. d) *possessionem habere* rei, *occupare, tenere:* ኰነናሆሙ፡ εἰς κατάσχεσιν ἡμῖν Hez. 36, 2; Gen. 17, 8; Num. 13, 2.

አኰነነ፡ II, 2 1) a) *judicem constituere* alqm.: ኢያኴንንዎሙ፡ Sir. 38, 33. b) *condemnationem adsciscere* alicui, 2 Cor. 3, 9 Platt; c. Acc. Herm. p. 108. 2) *principatum deferre, potestatem dare* alicui, *dominum, principem constituere, praeficere* alqm: ምኵናንየ፡ኀበ፡አኰነነኒ፡ Sir. 24, 11; c. dupl. Acc.: አከ፡ለከንቱ፡አኰነንዎ፡መጥባሕተ፡ Rom. 13, 4; አኴንኖ፡ምኵናኒከ፡ Jes. 22, 21; ለወልድከ፡ወለብእሲትከ፡ኢታኰንኖሙ፡ንዋየከ፡ Sir. 30, 28. 17, 2; አኰነኖሙ፡ለኵሎሙ፡አይሁድ፡ Dan. 3, 30; Ps. 135, 8. 9; c. Acc. et ላዕለ፡ Ps. 104, 19; Joh. 17, 2; vel c. ውስተ፡ Kuf. 40; seq. ለ፡ c. Inf.: 2 Cor. 13, 11.

ተኰነነ፡ III, 2 1) *judicari,* Ps. 9, 20; Joh. 3, 18; Matth. 7, 1. 2; Apoc. 20, 12; Act. 4, 9; 1 Cor. 11, 31; Jac. 2, 12. a) refl.: *in jus adire,* 2 Reg. 15, 2. 6; Dan. ap. 1, 6. b) *condemnari,* Rom. 5, 18; Hebr. 2, 15 Platt; 11, 7; ተኰነኖ፡ 1 Cor. 11, 32. c) *puniri:* እመኒ፡ተኰነኑ፡ κολασθῶσι Sap. 3, 4. 14, 10; ኀዳጠ፡ተኰኒኖሙ፡ παιδευθέντες 3, 5; እንዘ፡ይትኴነን፡ τιμωρούμενος Prov. 22, 3; c. በ፡ causae: Herm. p. 25; Hen. 38, 1; Apoc. 9, 20; c. Acc. poenae: ከመ፡ይትኰነን፡ሞተ፡ Deut. 21, 22; መዊተ፡ Ex. 21, 15 seq.; seq. Subj. verbi, Hebr. 2, 15 rom.; c. በ፡ poenae vel instrumenti, Marc. 3, 29; ይትኰነን፡በሰይፍ፡ F. M. 6, 12; F. N. 47; በአፈ፡መጥባሕት፡ Enc. 2) *potestati* alcjs *subjectum esse, imperio obnoxium esse, servire, parēre,* c. ለ፡, ut: ዘሊተ፡ይትኴነን፡ οἱ ὑποτεταγμένοι Esth. 3 apcr., ከመ፡አልቦ፡ዘይትኰነን፡ሎሙ፡ Jes. 40, 23; Rom. 13, 1; Hebr. 13, 17; 1 Petr. 2, 18. 3, 22; c. ቅድመ፡, ut: ከመ፡ይትኰነኑ፡ቅድመ፡ሰይጣን፡ Kuf. 10. — *Voc. Ac.:* ተኰነነ፡ዘ፡ተገዘ፡።

ተኳነነ፡ III, 3 1) se invicem judicare i. e. *controversiam dirimere, litem componere, sibi invicem reconciliari,* de pluribus: Luc. 23, 12; ተደመሩ፡ከልኤሆሙ፡ወተኳነኑ፡ወገብሩ፡ሰላመ፡በበይናቲሆሙ፡ Jsp. p. 297; Kuf. p. 106; c. ምስለ፡ Matth. 5, 24; Did. 10; c. Acc. (*cum* aliquo, vel *alicui*) Jud. 21, 15. 2) *lege agere, litigare:* die dominica ኢይግበሩ፡ቅስተ፡ወተኳንኖ፡ F. N. 19; ይብጽሑ፡ለተኳንኖ፡ F. N. 43, 4. — *Voc. Ac.:* ተኳነኑ፡ዘ፡ተዋቀሱ፡; *aliud:* ተኳነነ፡ዘ፡፪ተፋሪረደ፡ተዓረቀ ።

ኵኑን፡ part. *judicatus* a) *condemnatus:* ዝንቱ፡ኢኮነ፡ርቱዐ፡ሃይማኖቱ፡አላ፡ኵኑን፡እምቅዱሳት፡መጻሕፍት፡ Cyr. ad Th. f. 15. b) *punitus, supplicio affectus:* በእንተ፡ኵኑናን፡ሰማዕታት፡ Cod. Mus. Brit. LIV, 7; ኵኑን፡በፍልሐት፡ቅጥራን፡ Sx. Ter 27; ኵኑን፡በርስኑ፡ለላህበ፡ብርት፡ Sx. Masc. 23.

ኵነት፡ n. act. (pro ኵንኔ፡) *judicatio, damnatio:* ኀድግ፡ኵነቶሙ፡ለጸላእትከ፡ወሰቤሃ፡ትመውኦሙ፡ Chr. Ta. 25.

ኵነኔ፡ subst., m. et f. (ut Job 9, 19; Hen. 91, 15), Pl. ኵነኔያት፡ 1) *judicium,* Deut. 16, 18; Koh. 11, 9; Job 9, 19; Asc. Jes. 4, 18; Joh. 5, 22. 27; Rom. 2, 2. 13, 2; Judae 15; ከመ፡ትግበሩ፡ላዕሌሆሙ፡ኵነኔ፡ Hen. 95, 3; Kuf. 30; አመ፡ኵነኔ፡ዐቢይ፡በላዕሌሆሙ፡ Hen. 22, 4; ኵነኔ፡ትትገበር፡እምትጉሃን፡ 91, 15; Kuf. 21; ይገብር፡ኵነኔ፡ለነዳያን፡ Ps. 139, 13. a) *condemnatio* Rom. 5, 16. 8, 1; ኵነኔ፡ሞት፡ Sir. 41, 2. 3; Matth. 5, 21; Luc. 23, 40. b) *poena, supplicium,* Jer. 31, 21; ዐሥሩ፡ኵነኔ፡ዐበይት፡ወዐዋጋት፡ Kuf. 48; ተመጠዊ፡ኵነኔሆን፡ Judae 7; Marc. 12, 40; Luc. 20, 47; Rom. 13, 2; Act. 8, 33; ኵነኔሆሙ፡ለረዐይት፡ Kuf. 20; ሞት፡ኵነኔሁ፡ Jer. 33, 11; Ex. 22, 18; Gen. 26, 11; Rom. 1, 32 rom.; ኵነኔሆሙ፡ሥጋዊ፡ F. M. 7, 5; ወበዕደ፡ኵነኔያት፡ ibid. 7, 3; ኵነኔ፡ገሃነም፡ Matth. 23, 33; ኵነኔ፡ነደ፡እሳት፡ (in inferis) Clem. f. 108. 244; ኵነኔያት፡ዘለዓለም፡ Asc. Jes. 1, 3; supplicia martyrum Enc. Nah. 11; Hed. 6, al. c) *causa* (*forensis*), ቀሊል፡ኵነኔ፡ Ex. 18, 22. 26; Thren. 3, 57. d) *crimen, culpa:* ኵነኔ፡ሞት፡ዝንቱ፡ Kuf. 33; አልቦ፡ኵነኔ፡ሞት፡ላዕለ፡ዝብእሲ፡ Jer. 33, 16; ኵነኔሃ፡ Jer. 28, 9. 2) *id quod justum* vel *legitimum est, jus:* δικαίωμα Num. 31, 21; Deut. 4, 1. 6; 1 Reg. 8, 9. 10, 25; Ruth 4, 7; ግበሩ፡ኵነኔየ፡ወፍትሕየ፡ Lev. 25, 18. 26, 3; Job 34, 27; Luc. 1, 6; Rom. 1, 32; ነገሮሙ፡ኵነኔሁ፡ κρίματα Sir. 17, 12; Jer. 8, 7; ኵነኔሃ፡ለዛቲ፡ዕለት፡ Kuf. 2; ተዘከር፡ኵነኔሁ፡ለልዑል፡ διαθήκην Sir. 28, 7; κρίσις Matth. 12, 18. 3) *potestas,* ἐξουσία Matth. 28, 18; ውስተ፡እዴሁ፡ለእግዚ"፡ኵነኔሃ፡ለምድር፡ Sir. 10, 4.

ኵናኔ፡ subst. (instrumentum) *judiciale,* vulgo *rationale,* τὸ λογεῖον (τῆς κρίσεως) Ex. 28, 24 (vid. ምኵናን፡).

ኰናኒ፡ n. ag. *judex, condemnator, vindex:* መኑ፡ረሰየከ፡ኰናኔ፡ለነ፡ Phlx. 118; ፈታሒ፡ወኰናኒ፡ Chr. ho. 2; lex Mosaica est ሕግ፡ኰናኒ፡ F. M. 4, 1.

ኵነናዊ፡ adj. rel. *judicialis:* ኵነናዊ፡መኰንን፡ Lud. e Ssal. Req.

መኰንን፡ (መኵንን፡ Lud. ex Enc. Haml. 12) part., f. መኰንንት፡ (Sap. 7, 12), Pl. መኳንንት፡ (errore calami መኳንንት፡ Asc. Jes. 6, 17; in Mss. passim መኳንንት፡), 1) *judex* Ex. 2, 14; Deut. 17, 9. 12; መኰንን፡ጽድቅ፡ Kuf. 1; Jer. 11, 20; Ps. 7, 12; ኢትፍቅድ፡ከዊነ፡መኰንን፡ Sir. 7, 6. 8, 14. 9, 13. 32, 15. 41, 18; Sap. 6, 1; 2 Esr. 10, 14; Dan. ap. 1, 41; Matth. 5, 25; Luc. 18, 2; መኰንነ፡ዐመፃ፡ 18, 6; Act. 24, 10; Jac. 4, 12. 5, 9; de judicibus Israelitarum qui inde a Josua usque in Saulum principatum tenuerunt (aliâs መሳፍንት፡) Sir. 46, 11; 2 Reg. 7, 11. 2) *princeps, dominator, praefectus, dux, primus, praeses, satrapa, tyrannus, magistratus,* al.: መኰንን፡ምድር፡ Kuf. 30;

Asc. Jes. 10, 29; ἄρχων መኰንና፡ ለይሁዳ፡ Jer. 22, 30; መኳንንት፡ Judith 8, 11; Dan. 3, 2; Koh. 10, 7; Matth. 9, 18; Luc. 23, 13; ἡγούμενος Sir. 10, 20; መኰንና፡ ለሀገር፡ 10, 3; 1 Reg. 25, 30; Jer. 20, 1; Hez. 46, 2 seq.; Hebr. 13, 7; መኳንንቶሙ፡ ይእቲ፡ Sap. 7, 12; ἡγεμόνες Jer. 28, 57; δυνάστης Prov. 14, 28; μεγιστᾶνες Sir. 8, 8. 11, 1. 20, 28; Jer. 14, 3; 1 Esr. 3, 1; τύραννοι Prov. 8, 16; Sir. 11, 5; σατράπαι Dan. 6, 4. 6; ἔπαρχοι 1 Esr. 8, 64; τοπάρχαι Dan. 3, 27; ἐπίσκοποι Jes. 60, 17; ἐξουσιάζοντες Koh. 7, 19; Rom. 13, 1 seq.; መኰንን፡ ለ ፲፻ χιλίαρχος Ex. 18, 21; ἑκατόνταρχος 2 Reg. 18, 1; Hen. 69, 3; ወእሙንቱ፡ ይከውኑ፡ መኳንንቲከሙ፡ αὐτοῖς εἰς κατάσχεσιν Hez. 36, 12.

ምኵናን፡ subst. 1) *locus* a) *judicii* i. e. *tribunal, forum, praetorium*, βῆμα Rom. 14, 10; κριτήριον Ex. 21, 6; 1 Cor. 6, 2; ውስተ፡ ግሩም፡ ዐውደ፡ ምኵናንከ፡ (Dei) Clem. f. 273; ሀለዎሙ፡ ይቁሙ፡ ቅድመ፡ ምኵናን፡ እግዚ᎓ Macc. f. 20; በእንተ፡ ሰማዕታት፡ እለ፡ ይወስድዎሙ፡ ኀበ፡ ምኵናን፡ Did. 25; πραιτώριον Phil. 1, 13; Matth. 27, 27; Marc. 15, 16; Joh. 18, 28; vid. etiam Kuf. p. 147. b) *locus poenae*, ubi condemnati coërcentur, Asc. Jes. 1, 3; Hen. 27, 2. 2) *territorium jurisdictioni* vel *potestati* alcjs *subjectum, ditio, provincia, dominium, praefectura, imperium*, ደወለ፡ ምኵናኑ፡ 2 Reg. 4, 2; ἐξουσία በኢየሩሳሌም፡ ምኵናንየ፡ Sir. 24, 11; Jes. 39, 2; አኮኑ፡ ዐቢይ፡ ንጉሥ፡ በምኵናኒሁ፡ 1 Esr. 4, 28; Dan. 3, 33. 4, 31; Ps. 113, 2; Luc. 4, 6; κυρεία Dan. 6, 26. 11, 3. 4; τυραννίς ተናፈቀ፡ ምኵናኒከ፡ Sir. 47, 21; δεσποτεία Ps. 144, 13; κατάσχεσις Gen. 47, 11; Lev. 25, 24; Ps. 2, 8; Zach. 11, 14; ἀρχή Dan. 7, 14; መንበረ፡ ምኵናን፡ θρόνος ἀρχῆς Prov. 16, 12; ትሰዐር፡ እምግብከ፡ ወእምኵናንከ፡ στάσις, οἰκονομία Jes. 22, 19. 21; 4 Esr. 12, 22. a) *thronus principis*, Deut. 17, 18. b) *sedes principis*, Jos. 11, 10; አህጉረ፡ ምኵናኑ፡ Hez. 25, 9. c) *principes, magistratus* Thren. 2, 2 (v. መኳንንት፡ ἄρχοντες). d) *subjecti*, ምኵናኒከ፡ ይኩኑከ፡ ὑπήκοοι Deut. 20, 11. 3) *instrumentum judiciale, rationale*: ምኵናን፡ ዘፍትሕ፡ λογεῖον τῆς κρίσεως Ex. 28, 26 (vid. ኵናኔ፡).

ክነየ፡ rad. inus., cui potestas *tegendi* (כנה, כנן, كَنَّ, جَنَّ, كَنَا *significavit* alqd *nomine improprio*) inerat; in specie comparandum est جَنَا *falso accusavit*, V *praetextum falsamque quaesivit causam*.

ምክንያት፡ subst., m. et f. 1) *causa falsa, praetextus, species, simulatio, tergiversatio, ambages*: 1 Thess. 2, 5; Marc. 12, 40 rom.; Luc. 20, 47; Deut. 22, 14. 17; ምክንያት፡ ሐሰት፡ προφάσεις ψευδεῖς Hos. 10, 4; ምክንያት፡ የኀሥሥ፡ Prov. 18, 1; Dan. 6, 4 seq.; Ps. 140, 4; Sap. 14, 14; ኢነሀቦሙ፡ ምክንያተ፡ ለሕገ፡ Clem. f. 199; mendicanti ሀበ፡ ዘመፍትው፡ ወኢታብዝኅ፡ ምክንያተ፡ Chr. ho. 11. 2) *excusatio*: inquisitus ኢረከበ፡ ምክንያተ፡ ሎቱ፡ Jsp. p. 321. 339. 3) *occasio, causa* vel *materia data, locus*, ἀφορμή, ምክንያተ፡ ኮንኩሙ፡ ለሕገብ፡ Hez. 5, 7; ሀብ፡ ለጠቢብ፡ ምክንያተ፡ Prov. 9, 9; Rom. 7, 8; 1 Tim. 5, 14; 2 Cor. 11, 12; ከመ፡ ይርከቡ፡ ምክንያተ፡ ላዕሌሁ፡ Joh. 8, 6; τόπος ኢተሀብ፡ ምክንያተ፡ ለዘይረግመከ፡ Sir. 4, 5; ወምክንያተ፡ ነገሩ፡ እስመ፡ . . Jsp. p. 277; ገብኑ፡ ምክንያተ፡ ተርኅዎታ፡ ለሀገር፡ p. 365; F. M. 7, 1. 4) *causa, ratio, (auctor)*, αἰτία Sap. 14, 27; ክሡት፡ ሎሙ፡ ምክንያት፡ አንተ፡ በእንቲአሁ፡ ይመውቱ፡ 18, 18; አክብር፡ አበከ፡ ወእመከ፡ እስመ፡ እሙንቱ፡ ምክንያተ፡ ልደትከ፡ F. N. 11; እንበለ፡ ምክንያት፡ F. M. 12, 2; በእንተ፡ ገገንቱ፡ ምክንያት፡ ibid. 5, 1; ሐተቶሙ፡ ምክንያተ፡ ደዌሆ፡ Jsp. p. 272; በምክንያተ፡ ትዕግሥት፡ Clem. f. 118; Catal. Cod. Mus. Brit. p. 11.

አመክነየ፡ quadrl. II (denom.) 1) *causari, praetendere, praetexere, tergiversari, speciem prae se ferre, praetextum quaerere*: ያመክኒ፡ ሀከይ፡ ወይብል፡ προφασίζεται Prov. 22, 13; Ps. 140, 4; Matth. 23, 13; ኢያመክኒ፡ ለበሊዕ፡ Did. 4; ያመክኒ፡ በአንብቦ፡ መጽሐፍ፡ *lectionem scripturae praetendit* Sx. Tachs. 9; አመክንዮ፡ *causa ficta, species falsa* Lit. Orth.; Enc. 2) *excusatione uti, excusare* alqd, *excusationem quaerere*: interroga eum, ለእመ፡ ዘተርፈ፡ ቦቱ፡ ምክንያት፡ ዘያመክኒ፡ በእንተ፡ ርእሱ፡ Jsp. p. 339; ተወክፈ፡ እግዚ᎓ አመክንዮቶ፡ F. M. 4, 1; ምንት፡ ታመክንዩ፡ ወታወሥእዎ፡ ለእግዚ᎓ Did. 12. 3) *occasionem captare, ansam quaerere* vel *invenire*: Clem. f. 6; ይምትሩ፡ አመክኖ፡ ዮታቲሃ፡ (sc. ለኀጢአት፡) F. M. 2, 11.

ተመክነየ፡ III, 1 *praetextu, excusatione uti*: እስመ፡ ዕልዋን፡ ይትመክንዩ፡ በዝንቱ፡ ስም፡ (sc. nomen Christianum) ከመ፡ ይኂጥዎሙ፡ ለየዋሃን፡ Chr. Ta. 8; አየ፡ ምክንያተ፡ ንትመክንይ፡ እስመ፡ አልቦኑ፡ ፍርሀት፡ (quam excusationem securitatis nostrae afferemus?) Chr. ho. 10; እመቦ፡ ዘተጸውዐ፡ ኀበ፡ ገብኤ፡ ኢያስተቃልል፡ ለበጺሕ፡ ወኢይደኅር፡ ዘእንበለ፡ ለእመ፡ ተዳደቆ፡ ተመክንዮት፡ ዕዉቅ፡ (manifesta excusationis causa) ወይጽሐፍ፡ መልእክተ፡ እንዘ፡ ይነግር፡ ተመክንዮቶ፡ F. N. 5.

ተመክነየ፡ III, 3 *prava machinari* contra alqm: ተመክነየ፡ ላዕሌሁ፡ ሰይጣን፡ (Lud.: ተመክነየ፡) Sx. Jac. 3.

ክንፍ፡ subst., m. et f., sing. et coll., Pl. ክነፍ፡ et አክናፍ፡ [כָּנָף كَنَفٌ جَنَاحٌ] 1) *ala*, ሰፍሐ፡ ክነፊሁ፡ Job 39, 26; Koh. 10, 20; ይበቍል፡ ክነፊሆን፡ Jes. 40, 31; Dan. 7, 4; Ps. 54, 6. 138, 8; 4 Esr. 11, 1; Matth. 23, 37; ዘዐቢይ፡ ክነፊሁ፡ Hez. 17, 3; angelorum Jes. 6, 2; Hez. 1, 5 seq.; Apoc. 4, 8; ነሥኡ፡ ሎሙ፡ ክንፈ፡ Hen. 61, 1; naves እለ፡ ቦን፡ ክንፈ፡ Jes. 18, 1; venti Ps. 17, 12. 103, 4; trsl.: ለምጽዋት፡ ቦቱ፡ አክናፍ፡ ዘወርቅ፡ Chr. Ta. 32; alae Dei (quibus homines tegit et tuetur) Ruth 2, 12; Ps. 16, 9. 35, 8. 56, 2; አክናፈ፡ እግዚእ፡ Hen. 39, 7. 2) *pinna* piscis Lev. 11, 9—12; Deut. 14, 9. 10. 3) *ora* a) vestis, *lacinia*, ከሡተት፡ ክነፈሃ፡ Kuf. 33. b) terrae, *extremum*: ክንፈ፡ ምድር፡ Job 37, 2. 38, 13; እምአርባዕቱ፡ ክነፈሃ፡ ለምድር፡ Jes. 11, 12; vallium Hen. 30, 3.

ክንፈፍ፡ vel **ክንፈፍ፡** subst. *ora, limes, margo*, Hen. 30, 3 in Cod. Abb. LV (pro ክንፍ፡ meae editionis). — *Voc. Ac.*: ድንጋግ፡ ወጽንፍ፡ ሐይቅ፡ ወክንፈፍ፡ ዘ፡ ፬ ጸር፡; *aliud*: ክንፈፍ፡ ዘ፡ ወሰን፡

ክንፈር፡ subst., f. et m., Pl. ክናፍር፡ (etiam ክናፍርት፡ sec. Lud.) [a *tegendo* (כנף) dictum] 1) *labium, labrum*: ክንፈሩ፡ ታሕታይ፡ Kid. f. 5; ክናፍር፡ Cant. 4, 3. 11. 5, 13; Prov. 5, 2. 6, 2; ክናፍር፡ ልሙጻት፡ 10, 18; ክናፍረ፡ ሐሰት፡ 8, 7; Koh. 10, 12; Job 8, 21; ይከሥት፡ ክናፍሪሁ፡ 11, 5. 15, 6. 27, 4; Ps. 21, 7; Sir. 12, 16; ሠናይ፡ ሞገስ፡ ለክናፍሪ፡ ጠቢብ፡ 21, 16. 20; 4 Reg. 19, 28; Jes. 6, 5. 59, 3; ንሥኢ፡ ሰቆቃወ፡ በክናፍርኪ፡ Jer. 7, 29. 17, 16; Mal. 2, 6. 7; Hebr. 13, 15; 1 Petr. 3, 10; trsl. (pro *lingua*): ይትናገሩ፡

፩ከንፈረ፡ ወ፩ ልሳን፡ Kuf. 3; 1 Cor. 14, 21. 2) *ora, limbus, margo*, aulaei Ex. 26, 4. 10; mensae Ex. 25, 24. 25 C; poculi: ኢይምላእ፡ ጽዋዐ፡ ውስተ፡ ከንፈሪ፡ F. N. 13; 2 Par. 4, 5; maris aenei 3 Reg. 7, 11; 2 Par. 4, 5; fluvii 4 Reg. 10, 33; maris Jud. 7, 12; Kuf. 8.

ከንፈፍ፡ vid. post ከንፍ፡

ኮኢሶ፡, ኮኢሳ፡, ኮኢስ፡, ኰኢስ፡, ኰኢሲ፡ al., n. prgr. sc. χοεῖς (a χοεύς *congius*) *congii* (mensura liquidorum, sex continens sextarios), 3 Reg. 7, 24. — *Voc. Ae.*: ኰኢስ፡ (v. ኰኢ ስ፡)፡፡ ሕንስራ፡ (v. እንስራ፡, v. ሐንከላ፡).

ኳኳ፡ v. ኳኰ፡ (v. ኴኴ፡) n. prgr. sc. κόκκος, *coccum, coccinum*, (*puniceum*): እመኒ፡ ከነ፡ ኀጢአትክሙ፡ ከመ፡ ኳኳ፡ (v. ኳኰ፡) ὡς φοινικοῦν Jes. 1, 18; Chr. Ta. 12 (ubi idem locus repetitus est). (Perperam Lud. significatum *corvus* conjecit). — *Voc. Ae.*: ኳኳ፡፡፡ በርኖስ፡

ኮክ፡, ኮክሕ፡ *malum persicum* vid. sub ከወከ፡

ኰኵሕ፡ subst., m. et f., sing. et coll., Pl. ከዋክሕ፡ (Lud. e Ssal. Req.) [pro ኰሕኵሕ፡ a rad. כוח vel כחח *durum, firmum esse*, unde כֹּחַ *vis, robur*; vicinum أكوح *terra lapidosa*] *rupes, petra, saxum*, Hen. 22, 1. 26, 5; πέτρα Num. 20, 8 seq.; Job 14, 18. 22, 24; ግበበ፡ ኰኵሕ፡ 30, 6; Jes. 31, 9; ኰኵሕ፡ ጽኑዕ፡ 33, 16. 48, 21. 50, 7; ኰኵሕ፡ ጽንዕት፡ 51, 1; Hez. 3, 9; Ps. 26, 10. 113, 8; ኰኵሕ፡ ልሙጽ፡ Sir. 40, 15; Hez. 26, 4; ኰ"፡ ንጹሕ፡ 26, 14; Matth. 7, 24. 16, 18; Luc. 8, 6. 13; 1 Cor. 10, 4; πέτραι Jes. 2, 10; Am. 6, 12; Judith 16, 15; ἀκρότομος Sir. 48, 17; እብነ፡ ኰኵሕ፡ Job 38, 38; እብነ፡ ኰኵሕ፡ λίθος σμυρίτης Job 41, 6; ላዕለ፡ ኰኵሕ፡ ἐπὶ τῶν λίθων Jer. 18, 3. a) in Genit.: *lapidosus, saxosus*, ut: ገራህት፡ ኰኵሕ፡ Clem. f. 212 (vid. Luc. 8, 6). b) እብነ፡ ኰ ኵሕ፡ πέτρα ἀκρότομος Deut. 8, 15. — *Voc. Ae.*: ኰኵሕ፡ ብ፡ ደረቅ፡ ምድር፡ ደንጊያ፡; *aliud*: ኰ"፡፡፡ ደረቅ፡ ብልትሒት፡ ይትበሀል፡ (vid. አገዛ፡).

ከከማት፡, ከኰማት፡, ኮከማት፡, ኰከማት፡ subst. Pl. (a ከ ከም፡, ከኰም፡), *caldaria*, (*in quibus calefit aqua*), 3 Reg. 7, 26. 31 θερμάστρεις vel θερμαστρεῖς (sec. Theodoretum i. q. οἱ θερμαντῆρες ἐν οἷς ὕδωρ θερμαίνειν εἰώθαμεν), hebr. כִּיֹּרִים; Jer. 52, 18 vrs. nov. (יָעִים, *palae* cineri removendo). — At in Kebr. Nag. n. 17 አከሊላት፤ አከማማት፡ (e Jer. 52, 18) exscriptum est. — *Voc. Ae.*: ከከማት፡፡፡ ሐንከላ፡ መቅጸኒ፡ ይ፡; *aliud*: ከከም፡ ብ፡ እንከላ፡ (sec. Isenb. p. 126 a hollowed gourd used for liquids). — De etymo videas, quae ad ሐምሐ ም፡ (c. 75) annotavimus.

ኪክሮስ፡ et ኬክሮስ፡ n. prgr. (apud Isenb. p. 75 ቂቅሮስ፡), Pl. ኪክሮሳት፡, sine dubio κίρκος *circus* i. e. *sexagesima diei pars* (quae dividitur in 60 ከልኢት፡, 60 × 60 ሣልሲት፡ 60 × 60 × 60 ራብዓት፡, 60 × 60 × 60 × 60 ኃምሲት፡; vid. etiam Ideler Handbuch I. p. 82), Abush. (creberrime); Deus ዘይ ኌምሮን፡ ለኪክሮሳት፡ ሰዐታት፡ ከመ፡ ይኩና፡ መዓርገ፡ ጸሎታ ት፡ M. M. f. 347.

ከወለ፡ I, 2 [تَكَيَّلَ et تَكَيَّلَ *constitit in postrema acie* in proelio; كَيُول *postrema aciei pars*] *agmen claudere*: እለ፡ ይ ኬውሉ፡ οἱ οὐραγοῦντες Jos. 6, 9.

ተከወለ፡ III, 2 *agmen claudere, posteriorem esse, a tergo sequi* vel *stare*: Jos. 6, 9 var.; ይትኬወል፡ እምኔነ፡ (in membro parallelo ይጼኀር፡ እምኔነ፡, sc. post nos natus) M. M. f. 64. 263; እለ፡ ይትኬወሉ፡ እምድኅረ፡ መስቀል፡ (qui pone crucem stabant) M. M. f. 103.

ከወላ፡ et ከዋላ፡ (et ከዋል፡ et ከወል፡) 1) subst. *pars posterior* vel *postica* rei, Jos. 8, 2. 14; Joel 2, 3; ተኖለ ወኒ፡ (Lud.; ተኖልወኒ፡ Cod. Tubing.) በፍጽም፡ ወዕቀበኒ፡ በ ከዋላ፡ Enc. Ter 25. a) ከወላ፡ ሐመር፡ *puppis* Marc. 4, 38. b) *extremum agmen*: በከዋላሁ፡ (opp. በፍጽም፡) Joel 2, 20; ነዐቅብ፡ ፍጽመ፡ ወከዋላ፡ 2 Esr. 14, 16. 2) Acc.: *pone, a parte postica, post*, a) adv. የሐውሩ፡ ከወላ፡ (v. ከዋላ፡) 1 Reg. 29, 2; ወከወለ፡ (sic) ብዙኃን፡ አሕዛብ፡ ከመ፡ ማይ፡ ይ ደምፁ፡ Jes. 17, 12 in Cod. Laur.; ዘኮነ፡ እምድሜጥሮስ፡ ከ ዋላ፡ (*qui Demetrio fuit posterior*, sc. tempore) Enc. Tachs. 8; ከዋለ፡ *postea, posthac* Enc. Teq. 1. b) praep.: ከወላ፡ (v. ከ ዋለ፡) ይብተሩ፡ Ex. 26, 12. — *Voc. Ae.*: ድኅረ፡ ከዋላ፡ ብ፡ ኋላ፡

ኮል፡ (rarius ኰል፡) subst., Pl. አከዋል፡ [dictum a rotunditate (גלל גיל جال al.); cfr. etiam ሰፈር፡ ኮል፡ et ሰፈርጎል፡ c. 405] 1) *malum* (pomum), *fructus malo similis*, ኮል፡ μῆλα Cant. 7, 9; ይሰወጥ፡ በአንፍየ፡ ጼናክሙ፡ ኮል፡ (odor vester malorum instar fragrans) Enc. Masc. 25; ኮለ፡ ወርቅ፡ μῆλον χρυσοῦν Prov. 25, 11; አከዋል፡ Cant. 2, 5; አከዋል፡ ዘአርሞ ን፡ Macc. f. 3; Deg. (vid. sub ስዱቅ፡); ቅርፍት፡ ኮል፡ M. F.; ቅብአ፡ ጽጌ፤ ለአንፈ፡ ኰሉ፡ ዘይጼኑ፡ ኮለ፡ Enc. Mag. 17; ኮለ፡ ሐቅል፡ μῆλα μανδραγορῶν Gen. 30, 14—18. 2) *malus* arbor, ኮል፡ et ኰል፡ Joel 1, 12; Cant. 2, 3. 8, 5; ዕፀ፡ ኮል፡, Org. — *Voc. Ae.*: ኮል፡፡፡ እንኮይ ።

ኮለለ፡ quadrl. inus., cui vicinum est sive חול حال sive גלל.

አንኮለለ፡ (አንኰለለ፡) V 1) intrs. *vertigine circumagi*, ሐመር፡ እንተ፡ ታንኮልል፡ ማእከለ፡ ዐውሎ፡ Sir. 36, 2; de ebrio: ከመ፡ ዘአንኮለለ፡ (v. ዘአንኰ"፡) ድም፡ Jes. 19, 14. 2) trs. *vertigine circumagere, vertiginem facere*: ብፃው፡ ከበድ፡ ዘያንኮልሎ፡ ለድማሕ፡ ከመ፡ ስቴ፡ ከርዳድ፡ ዘውስተ፡ እ ደ፡ መያሲ፡ M. M. f. 333; ወአንኮለላ፡ (v. ወአንኰለላ፡) Jer. 31, 26. — *Voc. Ae.*: ያንኮልሎ፡፡፡ ያዞረው ።

ነኮላል፡ subst. 1) *vertigo*: አኀዘኒ፡ ነኮላል፡ ወሕምም፡ ከመ፡ እንተ፡ ትወልድ፡ Jer. 8, 21; እምትንታኔ፡ ዘነኮላል፡ ጊጋ ይ፡ Org. 4; እስመ፡ በነኮላል፡ ጊጋይ፡ ልብየ፡ ዐንበዘ፡ ከመ፡ ዘሰ ትየ፡ ወይነ፡ መስያገዘ፡ ibid. 2) ut videtur *cirrus*: ኢታንጎ፡ ሥዕርተ፡ ርእስከ፡ ወኢትሕዕኖ፡ ወኢትቅብአ፡ ዕፍረተ፡ ወኢት ኀድጎ፡ ስፉሐ፡ ወኢፍቱለ፡ ወኢጽፉረ፡ ወኢትረሲ፡ ለከ፡ ድንጉ ዛተ፡ ወነኮላለ፡ አላ፡ ላጽዮ፡ F. N. 51.

ንኩል፡ part. *vertigine laborans*, vid. sub ነኮለ፡

ከሠ፡ inus. i. q. ቀሠ፡ (vid. etiam ከሰ፡).

አከሠ፡ (v. አከሰ፡) II, 1 *commiscere*: ወአከሠቶ፡ ወሶጠ ት፡ ዲበ፡ ርእሱ፡ Marc. 14, 3. — *Voc. Ae.*: አከሰት፡፡፡ ያሸነው፡

ተከወሠ፡ III, 1 *commisceri*: personae Trinitatis ኢይት ከወሡ፡ በቱሳሔ፡ ወኢይትፈለጡ፡ በቡዓዴ፡ M. M. f. 52.

ከረ፡ rad. inus., vicina radicibus **ከረረ፡**, **ከርከረ፡**, **ኰርኰረ፡**, كَرَّ *spirali forma cidarim obvolvit* capiti, حَارَ II (حَوَّرَ).

ተከወረ፡ III, 2, ut videtur, *gubernaculum* (quo navis circumvertitur) *regere, clavum tenere, gubernare navem:* **ኖትያት፡ እለ፡ ይትኬወሩ፡ ውስተ፡ ባሕረ፡ ዓለም፡ ፲ወ፪ ሐዋርያት፡** M. M. f. 21; **መዋግድ፡ እለ፡ ያሰጥሙ፡ ሐመረ፡ ልቡ፡ ለዘኢይክል፡ጸቢተ፡ውስተ፡ ቀላየ፡ መጻሕፍት፡ ወለዘ፡ ኢይትኬወር፡ በመቃድፌ፡ አሪት፡ ወነቢያት፡ ወበመቃድፌ፡ ወንጌል፡ ወሐዋርያት፡** M. M. f. 108.

ከሬ፡ subst., f. et m., Pl. **ከሬት፡** [dictum a *rotunditate* et *cavitate*, quos significatus etiam in كَرَّ copulatos habes] 1) *poculum, calix, scyphus*, κόνδυ Gen. 44, 2. 9; Kuf. 42; **ትመልእ፡ ማየ፡ በከሬ፡ ሐዲስ፡** Kedr f. 1; ei superfuderunt **ምልአ፡ ከሬ፡ ማየ፡** Sx. Masc. 27; **ከሬት፡** Sx. Hed. 7; **ይመልእሙ፡ በከሬቲሆሙ፡ ማየ፡** Sx. Sen. 24 [cfr. etiam كُوزٌ; in caeteris linguis frequentant כוס כוז]. 2) *phiala, cantharus:* **ወይከውኑ፡ ጸሀሬት፡ ዘቤተ፡ እግዚ"፡ ከመ፡ ከሬት፡** φιάλαι Zach. 14, 20; cinerem thuribulorum indant in **ከሬ፡ ወለለምልአቱ፡** cum in fluvium effundant Kedr f. 88. — *Voc. Ae.:* **ዐይግ፡ ከሬ፡ ብ፡ የተከማቸ፡ ወሀ** ። (Secundum Ludolfi Gregorium **ከሬ፡** est *cantharus*, ex quo in **ገይብ፡** *scyphos* infunditur, minor quam **ጋን፡**).

ከውር፡ subst. [כור כּוּר كُورٌ, a כור vel כרר *aestuare*] *fornax* (in qua metalla excoquuntur et liquantur): **እፈትን፡ ዘሕለኪ፡ በከውር፡** Jes. 1, 25 var.; **በከመ፡ ይትፈተን፡ በከውር፡** (v. **በምንሃብ፡**) **ወርቅ፡ ወብሩር፡** Prov. 17, 3; Hez. 22, 20. 22; **ይትዌለጥ፡ ወርቅ፡ ውስተ፡ ከውር፡ ኀበ፡ ብሩር፡** Fid. Jac. Barad.; Enc. Teq. 5. — *Voc. Ae.:* **ከውር፡ ወሕንቅርት፡ ዘ፡ መፍልሐ፡ ወርቅ** ።

ከሰ፡ inus. i. q. **ሐሰ፡**

አከሰ፡ II, 1 1) *commovere, agitare, concitare:* **አነ፡ እግዚ"፡ ዘአከውሳ፡ ለባሕር፡** ταράσσων Jes. 51, 15; **አከስከ፡** (v. **አኰስከ**) **ለባሕር፡** 4 Esr. 1, 19; **ሰይጣናት፡ ያከውሱ፡ ውስተ፡ ልቡ፡ ብዙኀ፡ እከያተ፡** Phlx. 30. 37. 2) *commiscere* vid. sub **አከሠ፡**

ተከውሰ፡ III, 1 1) *commoveri, agitari, concuti, perturbari:* **ትትከወስ፡ ባሕር፡ በምልአ፡** βομβήσει 1 Par. 16, 32; **በማእከሌኪ፡ ይትከወስ፡ ማዕበልኪ፡** συντριβήσεται Job 38, 11; **ይትከወስ፡ ማየ፡ ባሕር፡** ταραχθήσεται Jes. 24, 14. 17, 12; σαλευθήσεται Ps. 95, 11. 97, 8; **አድባር፡ ተከውሱ፡** Jud. 5, 5; Judith 16, 15; 2 Reg. 22, 8; **ይትከወስ፡ ኀይለ፡ ሰማያት፡** Marc. 13, 25; Luc. 21, 26; Clem. f. 72; **እስከ፡ ነፍስየ፡ ትትከወስ፡** 4 Esr. 4, 40; **እምብዙኀ፡ ፍርሀት፡ ይትከወስ፡ ወይትሀወክ፡ ነፍሳት፡** Clem. f. 70; **ተከውሰት፡ ከርሥየ፡** Thren. 1, 20; Mich. 7, 17. 2) *commisceri* vid. sub **ተከውሠ፡** — *Rad. Abb.:* **ተከውሰ፡ ዘ፡ ተናወጸ፡**

ተከወሰ፡ III, 3 *huc illuc commoveri* vel *agitari*, Ps. 95, 11 var.; Jes. 17, 12. 24, 14 var.; **ይትከወስ፡ ማዕበልኪ፡** (o mare) **በማእከሌኪ፡** Lit. Epiph.; animus laetitia **ተከወሰ፡** Lud. e Libr. Myst.; **እምዘመነ፡ መንሱት፡ ወሁከት፡ ወወርኅ፡ ተከውሶ፡** (**ተከውሶ፡** in Cod. Tubing.) Enc. Mij. 22.

ከነ፡ I, 1 [proprie: *erectum stare*, vid. Ges. thes. p. 665; كَانَ *exstitit, accidit, fuit*] Prf. 1 pers. Pl. **ከነ፡** (Jes. 1, 9. 63, 19. 64, 6 al.), Subj. **ይኩን፡** (**ይኩን፡** passim), Imprt. **ኩን፡** (**ኩን፡**) 1) *accidere, evenire, fieri* (geschehen): **ዘከመ፡ ከነ፡** τὸ γεγονός Esth. 4, 4. 7; **ደንገፁ፡ በበይነ፡ ዘከነ፡** Judith 15, 1. 4; 4 Esr. 14, 24; **ለእመ፡ ከዊነ፡ ከነ፡ ከመዝ፡ በመዋዕሊክሙ፡** Joel 1, 2; Jer. 2, 10; **ኀጢአት፡ ዘይከውን፡ ውስተ፡ ምድር፡** Kuf. 4; Hen. 50, 1; Rom. 3, 24; **በከመ፡ ነበብኩ፡ ከማሁ፡ ይከውን፡** Jes. 14, 24; **ዘእንበለ፡ ይኩን፡** 48, 5; Sir. 48, 25; **ዘእምይእዜ፡ ይከውን፡** Jes. 48, 6; **ዘሀሎ፡ ይኩን፡** ἃ δεῖ γενέσθαι Dan. 2, 28; **እምኀበ፡ እግዚ"፡ ከነት፡ ዛቲ፡** Matth. 21, 42; Marc. 12, 11; **ዘከነ፡** τὴν αἰτίαν Matth. 27, 37; c. pron. suff. (pro Dat.): **ከነኒ፡ በከመ፡ ፈከረ፡** Gen. 41, 13; **በከመ፡ ኢተሐዘብኩ፡ ከነኒ፡** Tob. 8, 16; saepe in locutione hac: **ወከነ፡ ቃለ፡ እግዚ"፡ ኀበ፡ አብራም፡** Gen. 15, 1; 1 Reg. 3, 1; Jes. 2, 1. 14, 28; Am. 1, 1; saepe pro hebr. וַיְהִי vel וְהָיָה, sive seq. **ወ፡** sive omisso, ut: Gen. 12, 11. 22, 1. 26, 32; 1 Reg. 18, 1; 1 Par. 18, 1. 19, 1. 20, 6; **ወይከውን፡ ይእቲ፡ አሚረ፡** Jer. 5, 18 al.; **ለይኩን፡ ለይኩን፡** *fiat! fiat!* Kuf. 33; Jer. 11, 5; Ps. 88, 51. 105, 47; **ለይኩን፡ በከመ፡ ትቤ፡** Dan. ap. 13, 9. a) *evadere, ratum fieri, impleri*, de votis, promissis, vaticiniis, Joh. 14, 29; 1 Thess. 3, 4; **ዝኩሉ፡ ይከውን፡ ፍጡነ፡** Jes. 14, 1; **በግብር፡ ይከውን፡ ዘነበበ፡** Tob. 14, 8; 1 Reg. 9, 6; 3 Reg. 13, 32. b) *absolvi, confici*, Apoc. 12, 10; **እምዝ፡ አብእዎሙ፡ ውስተ፡ መቃብሪሆሙ፡ ወተብል፡ ፫ ዋዋት፡ ወትጸርኅ፡ ፱ጊዜ፡ እስከ፡ ይከውን፡** (bis es vorüber ist, sc. sepultura) Genz. f. 40. 131. c) *contingere* i. e. *succedere* alicui (e voto), Dat. vel pron. suff.: **ወኢከኖ፡ ሎቱ፡ዝ፡** Jsp. p. 322; **ወኢከኖሙ፡** p. 328. 363. 2) *fieri* (werden) a) *exsistere, oriri, gigni* Gen. 1, 3. 6. 14; Ps. 32, 9; Judith 16, 14; Jud. 11, 39; **ወከነ፡ ጋእዝ፡** Gen. 13, 7. 26, 1; 1 Reg. 14, 15; Matth. 8, 24; **ኢይኩን፡ እንከ፡ ፍሬ፡ እምውስቴትኪ፡** 21, 19; Hen. 65, 7; **ኵሉ፡ ከነ፡ እመሬት፡** Koh. 3, 20; **ኢየሱስ፡ ዘከንከ፡ እምቤተ፡ ይሁዳ፡** Enc. Mar. b) *obtingere* (zu Theil werden) c. Dat. vel pron. suff.: **ወከኑ፡ ሊተ፡ እምኔሃ፡ ፫ ውሉድ፡** Phlx. 3; **ኢትከውነክሙ፡ ሰላም፡** Hen. 5, 4. 5. 10, 10. 12, 6. 13, 1. 2; Koh. 2, 22. 6, 3; Marc. 4, 11. c) *fieri alqd, converti in alqd* (zu etwas werden), c. c. Acc. praedicati (passim c. pron. suff. Dat.): **ብርሃንከ፡ ጽልመተ፡ ከነከ፡** Job 22, 11; **እምከመ፡ ሞተ፡ ሰብእ፡ ይከውን፡ ከፍለ፡ ዕፄ፡** Sir. 10, 11; **እግዚ"፡ ረዳኢየ፡ ከነኒ፡** Jes. 50, 7; Ex. 4, 4; **ከነ፡ ነዳፌ፡** Gen. 21, 20. 26, 12; Joel 3, 4; **ከንኪ፡ ብእሲተ፡** Hez. 16, 7. 19, 3. 37, 19; Jes. 10, 17; 34, 9. 63, 10 (ἐστράφη); Sir. 6, 28; **በሀርከ፡ ዘጸላኢ፡ ይከውንከ፡** (μεταπιθέμενος) 6, 9. 37, 2 (τρεπόμενος); **ዘሌሊት፡ መዓልተ፡ ይከውኖ፡** 38, 27; Deut. 28, 23; Ps. 103, 21; Joh. 16, 20; Apoc. 16, 19; crebro in locutione: **ወከነቶ፡ ብእሲቶ፡** Gen. 24, 67. 28, 9 al.; **መንፈቀ፡ ሌሊት፡ ከዊኖ፡** Ruth 3, 8; Matth. 8, 16; **አቅደመ፡ ስምዐ፡ ከዊነ፡ እስጢፋኖስ፡** Mavâs. n. 4; **ኢትፍቅድ፡ ከዊነ፡ መኰንነ፡** Sir. 7, 6; c. **ለ፡** praed.: Gen. 2, 7; **ናሁ፡ ቃለ፡ እግዚ"፡ ከኖሙ፡ ለጽእለት፡** Jer. 6, 10; vel c. **ውስተ፡**, ut: **ይእቲ፡ ከነት፡ ውስተ፡ ርእሰ፡ ማእዘንት፡** 1 Petr. 2, 7; c. **ከመ፡** (*fieri instar* alcjs i. e. ei *similem*), **ከኑ፡ ከመ፡ አእዱግ፡ ገዳም፡** Job 24, 5; Jer. 15, 18; **ከኑ፡ ከመ፡ ዘኢተፈጥሩ፡** Sir. 44, 9; Jes. 1, 9; Ps. 37, 15. α) alqs factus est alqd i. e. *accidit ei* alqd, *expertus est* alqd: **ኢያእመረት፡ ዘከነ፡ ምንተ፡** Act. 5, 7; Ex. 32, 1; **እለ፡ ከመዝ፡ ከኑ፡** Hebr. 10, 33; Marc. 5, 16; **ምንተ፡ ከንኪ፡** Gen. 21, 17; 1 Reg. 1, 8; Ps. 113, 5; Dan. ap. 1, 26; 4 Esr. 9, 42. 10, 45; **ምንተ፡**

ኮንከሙ፡ ይእዜ፡ Jes. 22, 1; ኮንኩ፡ ከመ፡ Mich. 7, 1; Num. 17, 5. β) *vertitur* alicui alqd in rem, vel ei *imputatur tamquam:* ይከውነከ፡ ጌጋየ፡ ነቢበ፡ ብዙኅ፡ ነገር፡ λογισθήσεται Job 34, 37; ጥበበ፡ ይከውኖ፡ (v. ይትሐሰብ፡ ሎቱ፡) Prov. 17, 28; Lev. 17, 4; Rom. 2, 26. 4, 3; Jac. 4, 17. 3) *esse*, raro i. q. *exsistere* (dasein, vorhanden sein), ut: Gen. 6, 4; እስመ፡ ኢኮኑ፡ ደቂቃ፡) ὅτι οὐκ εἰσίν Jer. 38, 15 (v. ኢሀለዉ፡); Matth. 2, 18; plerumque ad copulandum subjectum et praedicatum, quod ubi nomen (subst. vel adj.) est, in Acc. poni solet (quamquam passim Nominativus occurrit, ut in locutione Gen. 2, 18; ኢኮነ፡ ሠናይ፡ ወኢኮነ፡ አዳም፡ ትኩን፡ ታቦተ፡ እግዚ"፡ ኅበ፡ ባዕድ፡ 1 Par. 15, 2). Crebro usurpatur, ubi enunciationis copula pronominalis variis de causis non sufficit, ut: ኩን፡ መሐሬ፡ Tob. 14, 9; ትከውኖ፡ ከመ፡ መጽሄት፡ ዝሕልት፡ Sir. 12, 11; ይከውኑ፡ ዘእምላክ፡ Hen. 1, 8. 10, 21; እመ፡ ጠቢበ፡ ኮንከ፡ ለርእስከ፡ ጠቢበ፡ ትከውን፡ ለቢጽከ፡ Prov. 9, 12; Jes. 1, 18; ምድር፡ ከመ፡ ገነተ፡ ትፍሥሕት፡ ኮነት፡ Hez. 36, 35; ኢይከል፡ ኵሉ፡ ከዊነ፡ እጓለ፡ እመሕያው፡ Sir. 17, 30; በከዊነ፡ ሕዝቡ፡ ቅዱስ፡ Kuf. 22; Gen. 25, 32; (ubi ignominia te afficiunt, Deum invoca) ወሶቤሃ፡ ይትዌለጥ፡ ኀሳርከ፡ እምከዊነ፡ ኀሳር፡ ኀበ፡ ከዊነ፡ ክብር፡ Chr. Ta. 21; ከመ፡ ኢኮነ፡ ውእቱ፡ ክርስቶስሃ፡ Joh. 1, 20; Hebr. 12, 8; Gen. 42, 31. 34; Deut. 8, 3; Hez. 18, 29. 28, 2; እኮኑ፡ ጽልመት፡ ይእቲ፡ (ዕለት፡) ወኢኮነት፡ ብርሃነ፡ Am. 5, 18; ተቀብረ፡ በሀገረ፡ ዳዊት፡ ወኢኮነሰ፡ ውስተ፡ መቃብረ፡ ነገሥት፡ 2 Par. 21, 20; 4 Esr. 10, 40; ኢኮነ፡ ከመዝ፡ Jer. 5, 12; 1 Par. 21, 24; ወኮነ፡ አይኅ፡ ላዕለ፡ ምድር፡ አርብዓ፡ ዕለተ፡ Gen. 7, 11; 1 Reg. 11, 8; Gen. 5, 5. 8. 11. 17, 1. 7, 6; ዘይከውን፡ *is qui futurus est* Sir. 48, 25; ዘይመጽእ፡ ወዘይከውን፡ በደኃሪት፡ Jes. 41, 23; Hen. 71, 15. 16. a) Aliis verbis praemittitur α) ኮነ፡ Imperfecto verbi, ad significandum Imperfectum Latinorum: ኮነ፡ ይገብር፡ *fuit conficiens* i. e. *conficiebat* Gen. 4, 22; Hen. 12, 3; ኮነ፡ ይገይይ፡ ወትረ፡ Chr. ho. 28; ኮነ፡ ያወትር፡ Phlx. 1; ኮነ፡ ያመልክ፡ Kuf. p. 46. β) ኮነ፡ Perfecto, ad significandum Perfectum vel Plusquamperfectum Latinorum: ኮንኩ፡ ኢነበብኩ፡ ቃለ፡ ጽድቅ፡ Herm. p. 26; አስቴር፡ ዘኮነ፡ አክሰይሮስ፡ አውሰባ፡ Jsp. p. 277; እስከ፡ ፍጻሜሁ፡ ለዘ፡ ኮኑ፡ ወጠኑ፡ p. 311, al. (maxime in libris ex Arabico translatis). γ) ይከውን፡ vel ይኩን፡ Imperfecto vel Subjunctivo, ut: ይኩኑ፡ ያምልኩ፡ *adoraturi sint* Hen. 10, 21. b) *est alicui* res i. e. *habet* rem (einem gehören), c. ለ፡ prs., ut 1 Reg. 27, 6; Lev. 25, 28. 30; ማእዱ፡ ለከ፡ ትኩን፡ Kuf. p. 113; ኵሉ፡ ንዋዩ፡ እምድኅረ፡ ምንኵስናሁ፡ ይከውን፡ ለምኔት፡ F. N. 10. c) *esse in rem* vel *rei* (zu etwas dienen, gereichen), c. ለ፡ rei: Gen. 1, 14. 15; ወይከውን፡ ፍሬሁ፡ ለሲሳይ፡ ወቈጽሉ፡ ለፈውስ፡ Hez. 47, 12; Job 27, 14; c. pron. suff. (pro Dat.) i. e. *alicui*, ut: ወይኩንከ፡ ለዐጸዱ፡ ወይን፡ 4 Reg. 5, 26; vel c. Acc. rei et pron. suff. (pro Dat.): ወትከውኖ፡ ዕቅፍተ፡ 1 Reg. 18, 21; አሮን፡ ይኩንከ፡ ነቢየ፡ Ex. 7, 1; Gen. 17, 8; 1 Reg. 2, 28; ኢይከውነከ፡ ምክሐ፡ (v. ለምክሕ፡) Sir. 3, 10; etiam c. ከመ፡ rei (*pro, loco*): ኩኖ፡ ለእጓለ፡ ማውታ፡ ከመ፡ አቡሁ፡ Sir. 4, 10. d) *versari in* aliqua re, c. በ፡, ut: በሣልሲት፡ ዓመት፡ ይኩን፡ (poenitens) በጾም፡ ወበጸሎት፡ F. M. 5, 8; ዘኮነ፡ በሐዊረ፡ ፍኖት፡ F. M. 32, 1; cfr. ከመ፡ እኩን፡ ቦቱ፡ ἵνα εὑρεθῶ ἐν αὐτῷ Phil. 3, 9. e) *constare* α) manere, firmum esse: በቃሉ፡ ይከውን፡ ኵሉ፡ σύγκειται Sir. 43, 26; ነገር፡ ዘተናገርክሙ፡ ኢይከውን፡ (v. ኢይቀውም፡) ἐμμείνῃ Jes. 8, 10. β) de pretio, c. Acc.: ኮነ፡ ርእሰ፡ አድግ፡ ፶ሰቅለ፡ ብሩር፡ *caput asini erat quinquaginta siclis* 4 Reg. 6, 25; c. በ፡, ut: መስፈርተ፡ ስንዳሌ፡ በሰቅል፡ ትከውን፡ 7, 1. f) ዘኮነ፡ vel ዘኮነ፡ ከዊኖ፡ (v. ከዊነ፡) *quicumque fuerit, quicumque* vel *ullus* (irgendwelcher): ዘኮነ፡ Lev. 21, 17; ዘኮነ፡ ንዋይ፡ πᾶν σκεῦος Num. 35, 20; Deut. 24, 10; ጠዐም፡ እክለ፡ ዘኮነ፡ 4 Esr. 3, 25; በዘ፡ ኮነ፡ ከዊኖ፡ ὅ τι οὖν ἂν ᾖ Ex. 22, 8; ዘይቀሥጥ፡ እምቤተ፡ እግዚ"፡ ዘኮነ፡ ከዊነ፡ Clem. f. 161. 170; ወእመኒ፡ በዘኮነ፡ ከዊኖ፡ ምግባረ፡ እኩይ፡ (sive quocumque facinore malo) f. 112. 115. 133. 239. 255; እመኒ፡ ገብር፡ አው፡ ሐራዊ፡ አው፡ ነዳዊ፡ ወዘኮነ፡ ከዊኖ፡ Chr. Ta. 15. 4) Significatui *esse* significationes quaedam secundariae et speciales admiscentur: a) est i. e. (factum est quod fieret necesse erat) *satis est, sufficit*, Gen. 38, 23; c. pron. suff. (pro Dat.: *alicui*): ኮነከ፡ አክለከ፡ ἱκανούσθω σοι Deut. 3, 26; Luc. 22, 38 rom.; ይኩንከሙ፡ ለከሙ፡ Num. 16, 3; ይከውነከሙ፡ (እምይእዜ፡) 3 Reg. 18, 29; seq. Inf. in Nom. vel Acc.: ኮነከሙ፡ ዐሪግ፡ 3 Reg. 12, 28; ኮነከሙ፡ ዐዊዶቶ፡ Deut. 2, 2; seq. Subj. verbi 4 Esr. 10, 10 (quae loci interpretatio magis placet, quam *est quod*); vid. ክንየ፡ (sub ክን፡). b) *fieri potest:* እፎ፡ ይከውን፡ ነቢብ፡ እምኀበ፡ ዘአልቦ፡ ልሳን፡ Clem. f. 56. c) *est alicujus, meum, tuum, decet* alqm, seq. pron. suff. vel ለ፡ pers.: ኢኮነ፡ ለከሙ፡ አእምሮ፡ ፍትሕ፡ Mich. 3, 1; ኢኮነ፡ ለከሙ፡ ታእምሩ፡ መዋዕለ፡ ወአዝማነ፡ Act. 1, 7; ኢኮነ፡ ለነ፡ ወለከሙ፡ ዘነሐንጽ፡ ቤተ፡ አምላክነ፡ 2 Esr. 4, 3; ኢይከውነከ፡ ከመ፡ ትዕጥን፡ 2 Par. 26, 18. d) *permissum est, licet* (ἔξεστι, ἔστι): ገብረ፡ ዘኢይከውን፡ Hez. 18, 18. 22, 9; c. pron. suff. (pro Dat.) vel ለ፡, ut: ኵሉ፡ ይከውነኒ፡ 1 Cor. 6, 12; እስመ፡ ዝንቱ፡ ኵሉ፡ ኢኮነ፡ ለክርስቲያን፡ Clem. f. 188; seq. Inf. sive in Acc., ut: ዘኢይከውን፡ ገቢረ፡ Matth. 12, 2. 10. 12. 22, 17; Deut. 22, 19; Kuf. 33. 49, sive praemisso ለ፡, ut: ዘኢይከውኖሙ፡ ለበሊዕ፡ Luc. 6, 4; Matth. 12, 4; Esth. 4, 2; Judith 11, 13; Lev. 4, 2. 13. 22. 27. 11, 39. 17, 13. 25, 29, sive praemisso እምነ፡ (negativo): 1 Reg. 25, 17; seq. Subj. verbi: ኢይከውን፡ ንደዮ፡ Matth. 27, 6; Hebr. 13, 10; 2 Esr. 4, 14; Deut. 22, 29; Kuf. 49; seq. ከመ፡ c. Subj. verbi: Deut. 24, 4; Rel. Bar. e) *expedit, conducit:* ለከ፡ ይከውነከ፡ ትሕምም፡ ወለቤትከሂ፡ σοὶ συμφέρον ἐστὶ θλιβῆναι, Herm. p. 61.

ክን፡ subst. *sufficientia*, (vid. ኮነ፡ *n.* 4, a) non usitatur nisi cum pron. suff., ut: ክንየ፡ (i. q. ኮነኒ፡) *sufficit mihi, satis habeo:* ስእነት፡ ብሂለ፡ ክንየ፡ Prov. 24, 50; ኢይብሉ፡ ክንየ፡ 24, 51; ክንየ፡ 3 Reg. 19, 4. — *Voc. Ae.:* ክንየ፡ ዘ፡ በቃኝ።

ኩነት፡ (ኵነት፡ passim) n. act. et subst., Pl. ኩነታት፡ (ኵ"፡) 1) *ortus*, እግዚ"፡ ያእምር፡ ኀሊና፡ ሰብእ፡ እምቅድመ፡ ኩነታ፡ Chr. ho. 3; astrorum Hen. 43, 2. 2) *status, conditio*, ut: ኩነተ፡ ብሔር፡ Gad. Kar. 3) *ens* (Wesen): Deus ገባሬ፡ ኵሉ፡ ኩነታት፡ Fid. Jac. Bar.; Deus ዘይሜለስ፡ በኩነታት፡ ዘውእቱ፡ ፫አካላቲሁ፡ ibid.

ከዋኔ፡ subst. (Pl. ከዋንያት፡ vid. sub ከዋኒ፡) 1) *ortus, generatio:* እምጥንተ፡ ከዋኔሃ፡ ἀπ' ἀρχῆς γενέσεως Sap. 6, 24; ገባሬ፡ ከዋኔሆሙ፡ ὁ γενεσιουργὸς αὐτῶν 13, 5; (Photinus docet:) ለፈ፡ እማርያም፡ ከዋኔሁ፡ ለወልድ፡ M. M. f. 41. 2) *essentia, natura:* ኅሊና፡ ፍጡር፡ ይኔሊ፡ አእምሮ፡ ከዋኔሁ፡ (ለእግዚ"፡) ወባሕቱ፡ ይስእን፡ Phlx. sub fin.; Deus አልቦ፡ ማኅለቅተ፡ ከዋኔሁ፡ Lit. Epiph.; personae S. Trinitatis ዘኢይትአመር፡ ከዋኔሆሙ፡ Org.; ከዋኔ፡ ዐሓይ፡ Fid. Jac. Bar. 3) *status, conditio, qualitas:* F. M. 5, 7; በእንተ፡ ከዋኔ፡ ተመጣዌ፡ ቍርባን፡ 26, 8; ከዋኔ፡ ንዋይ፡ ዘይሠየጥ፡ (qualitas mercis quae venditur) F. N. 33.

ከዋኒ፡ n. ag., f. **ከዋኒት፡** 1) *fiens, eveniens, oriens,* Genz. f. 89; **ዘአዘዝከ፡ከዋኒተ፤ወአእመንከ፡ሐዋርያተ፤በመስቀልከ፡ረከብነ፡ሕይወተ፡** Mavâs. n. 7. 2) **ከዋኒት፡** et **ከዋኒት፡**, Pl. **ከዋንያት፡** *ens* (Wesen): **ርእየ፡፫ከዋንያተ፤አሐቲ፡በየማነ፡ቤት፡ወአሐቲ፡በፀጋመ፡ቤት፤ወይቤ፡እግዚእነ፡ትሬእዩኑ፡አርአያ፡ -- ወተመይጠ፡ኀበ፡ከዋኒት፡ወይቤላ፡ -- በጊዜሃ፡ቀነጸት፡ከዋኒት፡ወነበበት፡ከመ፡ሰብእ፡** (caet., posthac ter **ከዋኒት፡** scriptum est) Sx. Nah. 30.

ከዋኒት፡ i. q. **ሐዋኒት፡** Act. 28, 15 Platt, vid. sub **ሐኖት፡** c. 109.

መካን፡ subst., m. et f. (ut Ex. 3, 5; 1 Esr. 8, 75; Jsp. p. 328), Pl. **መካናት፡** [مَكَان] *locus,* τόπος Gen. 1, 9. 2, 21. 13, 3. 14. 22, 3. 28, 11; Ex. 3, 5; Lev. 4, 12. 6, 4. 18. 13, 28. 33. 14, 40; Num. 18, 31. 22, 26; **በዛቲ፡መካን፡ቅድስት፡** 1 Esr. 8, 75; Ps. 25, 8. 36, 38. 102, 15; **መካነ፡እንተ፡ኀበ፡ግዕዙ፡ኢትሖር፡ህየ፡** Prov. 4, 15; **ከመ፡ኢይቁም፡ውስተ፡መካንከ፡** Sir. 12, 12; **እሁበሙ፡በቤትየ፡መካነ፡ዘይሰመይ፡** Jes. 56, 5; Dan. 2, 35; **መካን፡ዘለዓለም፡** Tob. 3, 6; **መካነ፡ደይን፡** Kuf. 10; **መካን፡ኀበ፡እቀውም፡** 4 Esr. 4, 33; **መካን፡ኀበ፡እ፡** 12, 43; Hen. 17, 1. 2; **መካናት፡ብሩሃን፡** 17, 3; **መካናት፡ሠናያት፡** 22, 1; Act. 7, 49; **ክልኤ፡መካናት፡አሐቲ፡ለሕይወት፡ወአሐቲ፡ለሞት፡** (pro *viis*) Lud. comm. hist. p. 315 n. 48. a) *spatium* Jud. 20, 36; **እስመ፡አልቦሙ፡መካነ፡** Jer. 7, 32; Luc. 2, 7; **ራሕበ፡መካናቲሆሙ፡** Hen. 43, 2. b) *locus* i. e. *occasio:* **እንዘ፡ትሁብ፡ኪያሆሙ፡መካነ፡ለንስሓ፡** ἐδίδους τόπον μετανοίας Sap. 12, 10. c) *locus habitationis, regio, terra, sedes:* Gen. 19, 12; Ex. 3, 8; **በገነት፡መካን፡** Jer. 47, 2; **ለዛቲ፡መካን፡** 49. 18. 22; Joh. 14, 2. 3; **መካናት፡** Asc. Jes. 3, 27; Lit. 176, 3. d) *plaga:* **እምአርባዕቱ፡መካን፡** Matth. 24, 31. e) *locus* vel *caput* libri, Luc. 4, 17. f) in arithmetica: *locus* i. e. *numerus,* Abush. 11 (vid. sub **ደመረ፡**). g) Acc. et st. c. **መካነ፡** *in loco* Num. 9, 17; *loco* i. e. *pro* Deut. 2, 12; Rom. 11, 17. — *Voc. Ae.:* **መካን፡ዘ፡በታ፡**

ክክ፡ subst. (i. q. **ኰኰ፡** q. v.) 1) *prunum, malum Persicum;* varie scribitur: **ኩኾ፡** (sec. Lud. **ኾኩ፡**) Const. Ap. 39; **ኰኾሕ፡** F. N. 17. 2) *prunus* arbor: **ፍሬሁ፡ለክክሀ፡** M. F.

ከውከበ፡ rad. inus., vid. **ከበበ፡**, **ከወወ፡**, **ከውከወ፡**

ኮከብ፡ subst., plerumque m., sing. et coll., Pl. **ከዋክብት፡** [כּוֹכָב ܟܘܟܒܐ كَوْكَب], *stella (sidus, astrum):* Matth. 2, 2. 9; Apoc. 8, 10. 11; **ሰብዐቱ፡ኮከብ፡** 1, 16; **ትሬእዩ፡በኮከብ፡ሰማይ፡** Jes. 47, 13; **ከመ፡ኮከበ፡ሰማይ፡** Kuf. 24; Gen. 22, 17; Sir. 44, 21; Hebr. 11, 12; **ከዋክብት፡** Gen. 1, 16. 15, 5; Job 3, 9. 9, 7; Jes. 13, 10. 45, 12; **ከዋክብት፡ኢኮኑ፡ንጹሓነ፡** Job 25, 5; **ከዋክብተ፡ሰማይ፡** στρατιὰ τοῦ οὐρανοῦ Jer. 19, 13; Ps. 135, 9. a) **ኮከበ፡ጽባሕ፡** *phosphorus* Job 11, 17. 41, 9; Sir. 50, 6; Jes. 14, 12; 1 Reg. 30, 17; Ps. 109, 4; Apoc. 2, 28; Clem. f. 4; **ከዋክብተ፡ጽባሕ፡** Job 9, 9; **ኮከበ፡ምዕራብ፡** *hesperus* Sx. Jac. 2; **ኮከበ፡ምሴት፡** id., Lud. e Ssal. Req.; **ከዋክብት፡እለ፡ጽኑዓን፡** *stellae fixae* Abush. 37; **ኮከብ፡ዘቦቱ፡ዘነብ፡** *stella crinita, cometes,* Chr. L. Atk. f. 23; **ዐምደ፡ብርሃን፡** vel **ዐምደ፡ዘኮከብ፡** id., Lud.; **ኮከብ፡መስሐት፡** ἀστέρες πλανῆται Judae 13 rom. (Platt: **ከዋክብት፡ጽልሙታን፡**). b) **ረአይያነ፡ኮከብ፡** *astronomi et astrologi* Hen. 8, 3; Clem. f. 128; vel **ረአይተ፡ኮከብ፡** Kid. f. 24; Abush. 44. c) trsl. Num. 24, 17; Antonius **ኮከበ፡ገዳም፡** Sx. Ter 22; martyres Nagranenses **ከዋክብተ፡ናግራን፡** Enc. Hed. 26; **አቡቂር፡ወዮሐንስ፡ከዋክብት፡ዘለእስክንድርያ፡** Enc. Jac. 6.

ከወወ፡ inus., cui conferas **ከበበ፡** et **ከውከወ፡**

ከዋው፡ adj., ut videtur 1) *volubilis, (teres):* **እብን፡ከዋዋት፡** (λίθοι ἕτοιμοι) Jos. 4, 3. Hinc derivaveris a) *velox, agilis* (Lud.): **አእጋሪሁ፡ከዋዋት፡** (in Sx. Tubing. **ከዕዋት፡** minus bene) Enc. Teq. 15. b) *glaber* (, *fallax*): Satanas seduxit Evam **በጠዋይ፡ቃል፡ወበከዋው፡ነገር፡** Macc. f. 23. — *Voc. Ae.:* **ከዋው፡ብ፡ቀሊል፡** (v. **ቀሊለ፡እግር፡**); *Rad. Abb.:* **ከወወ፡ዘ፡ቀለለ፡** — At 2) nescio an in his duobus locis significatio *curvus* melius quadret: etenim Macc. f. 23 copulatum est **ከዋው፡** cum **ጠዋይ፡**, et Enc. Teq. habet: **መጠነ፡ዓመታት፡፶እስከ፡ተፈጸመ፤አእጋሪሁ፡ከዋዋት፡አመ፡በጸሎት፡ቆሙ፤እሮ፡እሮ፡እሮኑ፡ኢደክሙ፡** (pedes stando per quinquaginta annos incurvati, cfr. ܚܦܐ).

ከውከወ፡ rad. inus., cui potestas *circumvolvendi* vel *rotandi* infuisse videtur (vid. **ከበበ፡**, **ከውከበ፡**, **ከወወ፡**).

አንከከወ፡ V i. q. **አንኰርኰረ፡**, Voc. ad Cyr.

መንከኮት፡ subst. *axis,* **ከመ፡መንከኮት፡እንተ፡ተዐውድ፡** ὡς ἄξων στρεφόμενος Sir. 36, 5.

ከፈ፡ inus., cui potestas *curvi* inerat, vid. כָּף כָּפַף, ܟܦܦ et كاف cum derivatis.

አከፈ፡ (an **አከወፈ፡**?) II, 1 re aliqua incurvata vel cava, ut *vola, spatha* al. *excipere* alqd (vel *haurire*): **ገልዐ፡በዘ፡ያከውፉ፡ማየ፡ኅዳጠ፡** (v. **ያወክፉ፡** et **ያዌክፉ፡**) ἐν ᾧ ἀποσυριεῖς (ἀποσυρεῖς) ὕδωρ μικρόν Jes. 30, 14.

ከዕሴ፡ subst. *fimus, merda* [جَعْس *merda, stercus,* تَعْس *lutum foetidum*], κόπρος (τοῦ μόσχου) Lev. 4, 11. 8, 17. 16, 27; Num. 19, 5; **ከዕሴ፡ዕጐልት፡** (σποδός) Hebr. 9, 13. — *Voc. Ae.:* **ከዕሴ፡ዘ፡ስምበር፡** v. **ሰንበር፡**; *aliud:* **ከዕሴ፡ዘ፡ፈርስ፡**

ከፀበ፡ rad. inus., cui *duplicandi* vis infuisse videtur, proprie *inflectendi* vel *retorquendi,* cognata cum **ከበበ፡**, كَبْكَبَ كَبَّ (collato כָּפַף כִּפֵּל cum כָּפַף كَفَّ, vid. sub **ከፈለ፡**), ΚωΒ.

ከፁብ፡ part. *duplex, (ex duobus filis contortus):* **ልብሰት፡እንተ፡ከፁብ፡ፈትሉ፡ዘለይ፡** Sir. 45, 11; **ከፁብ፡ከለሜዳ፡ገብረት፡ለምታ፡** Prov. 29, 40; Did. 3; **ነት፡ከፁብ፡**, **ቢሶስ፡ከፁብ፡** κόκκινον διπλοῦν, βύσσον κεκλωσμένην Ex. 25, 4. 26, 31. 36. 28, 15. 29. 35, 6; **ሜላት፡ከፁብ፡** 36, 9. 10. 12. 32. 37, 3. 5; **ለይ፡ከፁብ፡** Lev. 14, 4; **በዓሎ፡ከመ፡ይግበሩ፡ከፁብ፡** Enc. Ter 1. — *Voc. Ae:* **ከፁብ፡ዘ፡ዳግመ፡ዘተፈትለ፡**

ከዕብ፡ adj. 1) *alter, secundus,* **ወከዕቡ፡** ὁ δεύτερος 1 Par. 3, 1. 15. 8, 1. 23, 19; **እመቃብሪሁ፡ቀዳሚ፡ውስተ፡መቃብር፡ከዕብ፡ . . . . እንዘ፡አፍለስዎ፡ሕዝብ፡** Enc. Teq. 6 in specie nominatur **ከዕብ፡** ordo secundus alphabeti Aeth. qui desinit in *û*. 2) *socius, amicus* (cfr. **ከልእ፡**): **ሰላም፡ለአውጋንዮስ፡ወለአውጋንድርስ፡ከዕቡ፡** Enc. Mag. 14. 3) *duplum* i. e. *duo:* **ያስተዋጽኡ፡ሎቱ፡ሲሳዮ፡ስንዳሴ፡ዕሥራ፡ወከዕበ፡በመ**

ስፈርት፡ አርጣበስ፡ Dan. ap. 13, 3; ክዕበ፡ እመት፡ Ex. 25, 10. 17; ክዕበ፡ እመት፡ δίπηχυ Num. 11, 31.

ክዕበ፡ adv. 1) *duplum* i. e. a) *duo*, praemissum nominibus mensurarum: ወእኤልሂ፡ ክዕበ፡ በእመት፡ τὸ αἰλεῦ πηχῶν δύο Hez. 40, 9; ኑኁ፡ ክዕበ፡ በእመት፡ 41, 22; 4 Reg. 7. 16; ክዕበ፡ ለይእቲ፡ መስፈርት፡ ሰገም፡ በአሐቲ፡ ሰቅል፡ 7, 18. b) *dupliciter* Job 42, 10 var. 2) *bis*: ክዕበ፡ ወሥልሰ፡ δὶς καὶ τρίς Sir. 13, 7; Judith 13, 8; Judae 12; Luc. 18, 12; ክዕበ፡ ለለ፡ ዕለት፡ Sir. 45, 14; ክዕበ፡ ለዓመት፡ II Can. Ap. 35; ምስለ፡ ክዕበ፡ ስሱ፡ አንስት፡ (i. e. duodecim) Sx. Nah. 15. 3) *iterum, rursus, secundo*: ምዕረ፡ ወክዕበ፡ *semel atque iterum* 2 Esr. 23, 30; Phil. 4, 16; 1 Thess. 2, 18; Deut. 9, 13; πάλιν Jes. 23, 16. 25, 8; Jer. 43, 15; Dan. 2, 10; Rom. 15, 11; Hebr. 1, 6; Marc. 2, 1; ἔτι Jes. 14, 1; *vicissim, etiam*: ከማሁ፡ ክዕበ፡ οὕτω καί Rom. 5, 18.

ክዕበት፡ subst. i. q. ክዕበት፡, Sir. 20, 10 var.; 50, 2 var.; Zach. 9, 12 var.

ክዕበት፡ subst. 1) *duplum*: ወሀበ፡ እግዚ.፡ ለኢዮብ፡ ክዕበት፡ ኵሉ፡ ንዋዩ፡ እምቀዲሙ፡ (v. ክዕበ፡ ኵሎ፡ ንዋዮ፡) Job 42, 10; በ፡ ዘይሁበከ፡ ወክዕበቶ፡ (v. ወክዕበቶ፡) ይትፈደየከ፡ Sir. 20, 10; ዘይነውኅ፡ ክዕበቶ፡ (v. ክዕበቶ፡) *duplo* Sir. 50, 2; ክዕበተ፡ ኀጢአታ፡ Jes. 40, 2; እፈድዮሙ፡ ክዕበተ፡ ዐመፃሆሙ፡ Jer. 16, 18; Zach. 9, 12; Ex. 16, 5. 22. 22, 3; Gen. 43, 12; በአተ፡ ክዕበት፡ τὸ σπήλαιον τὸ διπλοῦν Gen. 23, 9 seq.; 25, 9; Kuf. 19; ትከውን፡ ዕለት፡ ክዕበተ፡ ሌሊት፡ Hen. 72, 14. 2) *duae partes* Hen. 72, 10. 3) praemittitur aliis nominibus numeralibus, ut latinum *-plum, -plex* significetur: ይፍዲ፡ ሀየንተ፡ ዘሰረቀ፡ ፭ክዕበተ፡ *quincuplex* F. M. 17, 6; ፬ክዕበተ፡ (Acc.) *quadruplum*, ibid. 17, 7. 3) Adv. ክዕበተ፡ a) *duplum, duplo magis, dupliciter*: ለይኩን፡ ክዕበተ፡ ላዕሌየ፡ መንፈስ፡ ቅዱስ፡ ዘዲቤከ፡ 4 Reg. 2, 9; ክዕበተክሙ፡ *duplo magis quam vos* Matth. 23, 15. b) *bis*: ክዕበተ፡ ምክዕቢተ፡ (v. ምክዕቢት፡) Apoc. 18, 6; ክዕበተ፡ ሱባዔ፡ ሰየፍት፡ (i. e. XIV) Enc. Genb. 14; ክዕበተ፡ ዐሥሩ፡ Enc. Nah. 1; ክዕበተ፡ ፳ Enc. Tachs. 14.

ክዕባዊ፡ adj. rel., f. ክዕቢት፡, *alter, secundus*, ክዕባዊ፡ Lud. e Mss. Colb.; Phlx. 88; ክዕቢት፡ Phlx. 48. 65.

ምክዕቢት፡, rarius መክዕቢት፡ vel መክዕብት፡ (Jer. 17, 18 var.: Sap. 11, 13 var.), ምክዒቢት፡ (Sir. 2, 12, var.), መክዐቢት፡ (Did. ed. Platt p. 117), subst., Pl. ምክዕቢታት፡ (Hen. 93, 10), 1) *duplum*: በምክዕቢተ፡ ቅጥቃጤ፡ ቀጥቅጦሙ፡ Jer. 17, 18; 1 Tim. 5, 17; Did. ed. Platt p. 117; Deut. 21, 17. a) pro adjectivo: *duplus*, ምክዕቢተ፡ ውእቱ፡ ኀይሎን፡ Herm. p. 32. 35. 94. b) adv. ምክዕቢተ፡ α) *dupliciter, bifariam*: Sir. 22, 5; ኵሉ፡ መክዕቢተ፡ ፩፩ ቅድመ፡ ክልኤ፡ 42, 24; Sap. 11, 13; Clem. f. 203; ትሠርዕዎ፡ ምክዕቢተ፡ Lev. 24, 6; 4 Reg. 10, 8; ኃጥእ፡ ዘክልኤቱ፡ ግዕዙ፡ ወምክዕቢተ፡ የሐውር፡ Sir. 2, 12; 2 Reg. 10, 9. β) *secundo, iterum*, Jes. 61, 7 var. γ) *bis*, Hez. 45, 13; Apoc. 9, 16. 2) Aliis nominibus numeralibus additum, significat *-plum, -plex, -pliciter*: ወኮና፡ ምእተ፡ ምክዕቢተ፡ *et factum est ei centuplum* Gen. 26, 12; ፯ ምክዕቢታተ፡ ትምህርት፡ *septuplus* Hen. 93, 10; Matth. 19, 29; Marc. 10, 30; Luc. 8, 8; 2 Reg. 24, 3; Hen. 91, 16; ክዕበተ፡ ምክዕቢተ፡ Apoc. 18, 6; ብዙኀ፡ ምክዕቢተ፡ *multipliciter* Luc. 18, 30.

አክዕበተ፡ quadrl. II (denom. a ክዕበት፡) *duplicare*: ወአክዕበተ፡ ሎቱ፡ Job 42, 10 var.

አመክዐበ፡ quadrl. II (denom.) *duplicare, iterare*: አመክዕበ፡ ለኵናት፡ διπλασίασον ῥομφαίαν Hez. 21, 14; አኀዙ፡ ያመክዕቡ፡ ላዕሌሁ፡ ጸመ፡ ወጸሎተ፡ F. M. 3, 7; አመክዐብኪ፡ ፍናወኪ፡ δευτερῶσαι Jer. 2, 36.

ተመክዐበ፡ quadrl. III, 1 1) *duplicari, duplo augeri*: ወይትመክዐብ፡ መዋዕለ፡ ሕይወቱ፡ Sir. 26, 1; ከመ፡ ኢይትመክዐብ፡ ሀጕልክሙ፡ Chr. Ta. 24; F. M. 6, 6; በሀየ፡ ይትመክዐብ፡ ሎቱ፡ (duplex praemium dabitur) Chr. Ta. 5; Lit. 161, 4; Mavâs. n. 61; Org. 5. 2) *multiplicari*: ወተመክዐበ፡ ለከ፡ (semen tuum) በዘምእት፡ ወዘስሳ፡ ወዘሠላሳ፡ Lud. e Vit. Joh. Camae. — *Voc. Ac.*: ተመክዐበ፡ ዘ፡ ተራበ ።

አማዕከበት፡ quinquel. II, *duplicare*: ወአማዕከበት፡ ሎቱ፡ Job 42, 10 var.

I. **ኰዕንት፡** subst. „*molestia, afflictio*": „nihil germinabit in terra vestra ዘእንበለ፡ ጻማ፡ ወኰዕንት፡ nisi labor et molestia", sic quidem Lud. e Vit. Theoph.

II. **ኰዕንት፡** subst., species *radicum tuberosarum*, quae comedi possunt (vid. Isenb. lex. amh. p. 143 sub ኰእንቲ፡): በጽሑ፡ ውስተ፡ ዶብር፡ ዘአልቦ፡ ዘይነብር፡ ውስቴታ፡ ዘእንበለ፡ ኰዕንት፡ ወቆቅሕ፡ ወማይ፡ ብዙኀ፡ ወሰቤሃ፡ ኀለየ፡ ወይቤ፡ ሰበ፡ አወፍር፡ ኀበ፡ ኰዕንት፡ ይጸርዕ፡ ግብርየ፡ ወአልብየ፡ ረድእ፡ ዘያእቱ፡ ሊተ፡ (quare avibus ቆቅሕ፡ vivere praeoptat, quamquam monachus) Sx. Tachs. 13.

ከዐወ፡ I, 1 [Ges. in thes. p. 1177 comparavit צָעָה *inclinavit* vas effundendum, at potestas radicis non in *evacuando* sed in *fundendo* est, sicut in سَكَبَ et صَبَّ] Imprf. ይክዑ፡, Subj. ይክዐው፡ Imprt. ክዐው፡ *fundere, effundere, profundere, superfundere*, c. Acc. liquidi: ደመና፡ ዝናመ፡ ውስተ፡ ምድር፡ ይክዑ፡ Koh. 11, 3; ፈለግ፡ ውስተ፡ ባሕር፡ ይክዑ፡ ማየ፡ Hen. 77, 5. 6; Kuf. 8; aquam Ex. 4, 9; 1 Reg. 7, 6; oleum (c. ላዕለ፡ vel ዲበ፡ *super*) Ex. 29, 7; Lev. 2, 1. 6; Gen. 35, 14; jusculum Jud. 6, 20; lacrymas Hen. 95, 1; sanguinem Deut. 12, 16. 24; Ex. 29, 12; Lev. 1. 5. 11. 4, 7. 18; crebro: sanguinem hominum (i. e. *caedem committere*) Gen. 9, 6; Kuf. 6. 7; ለክዒው፡ ደመ፡ ሰብእ፡ Kuf. 11; Sir. 8, 16; Jes. 59, 7; Jer. 22, 17; Rom. 3, 15; እመ፡ ኢክዐውክሙ፡ ደመ፡ ንጹሐ፡ Jer. 7, 6; ኢትክዐዉ፡ ደመ፡ ንጹሐ፡ 22, 3; ደም፡ ዘክዐዉ፡ Hez. 36, 18; Ps. 78, 3; semen (sperma): ክዐወ፡ ዘርአ፡ ውስተ፡ ምድር፡ Kuf. 41; Gen. 38, 9; Arius አማዑተ፡ ከርሡ፡ ክዐወ፡ ከመ፡ ዐፍዕ፡ ዘላህም፡ Enc. Nah. 18; trsl.: ንክዐው፡ ነገሮሙ፡ Gen. 11, 7; ንክዐው፡ ልሳናቲሆሙ፡ Kuf. 10; እክዑ፡ እምነ፡ መንፈስየ፡ ላዕለ፡ ኵሉ፡ ዘሥጋ፡ Joel 3, 1; ክዐወ፡ ላዕሌሁ፡ ምሕረቶ፡ Gen. 39, 21; ክዐው፡ መዐተከ፡ ላዕለ፡ አሕዛብ፡ Jer. 10, 25; Thren. 2, 4; Hez. 20, 13. 22, 31; ክዐዉ፡ ልበክሙ፡ ቅድሜሁ፡ Ps. 61, 8; 1 Reg. 1, 15; ምስለ፡ ገዐር፡ ወክዒው፡ ልብ፡ Chr. Ta. 31; እክዑ፡ ቅድሜሁ፡ ስእለትየ፡ Ps. 141, 2. 101 tit.; ክዐዊ፡ ኀይለ፡ ላዕለ፡ ኢየሩሳሌም፡ Jer. 6, 6; c. Acc. vasis Apoc. 16, 1 seq.; etiam intrs.: aqua *superfundit* (se) i. e. *inundat* Hen. 89, 4. — *Voc. Ac.*: ክዐወ፡ ዘ፡ አፈሰሰ፡

አክዐወ፡ II, 1 *fundere* vel *effundere facere*: ያክዑ፡ ደመ፡ Sir. 27, 15.

ተክዕወ፡ III, 1 *fundi, se effundere, effundi, profundi, superfundi*, ይትክዐው፡ ዝናም፡ እምውስተ፡ ደመና፡

Job 36, 27; ተክዕወ፡ላዕለ፡ምድር፡ 38, 38; ተክዕወ፡ማይ፡ላዕለ፡ርእስየ፡ Thren. 3, 53; ፈለግ፡ይትከዐው፡ውስተ፡ባሕር፡ Hen. 17, 5; Deut. 8, 7; ጽሙ፡ይትከዐው፡ Macc. 7, 19; ወወይንኒ፡ይትከዐው፡ Matth. 9, 17; ይትከዐው፡ደም፡ Kuf. 6; Gen. 9, 6; Ps. 78, 11; Hen. 9, 1; ይትከዐው፡ደሙ፡እምውስተ፡ቍስሉ፡ 3 Reg. 22, 35; trsl.: መዐትየ፡ወመቅሠፍትየ፡ተክዕወ፡ላዕለ፡ዝብሔር፡ Jer. 7, 20; Hen. 49, 1: 62, 2; ተክዕወ፡ሞገስ፡እምከናፍሪከ፡ Ps. 44, 3; ተክዕወ፡ለምእመናን፡ሰላም፡ብዙኅ፡ Enc. Haml. 26; ተክዕወ፡ውስተ፡ምድር፡ከብድየ፡ Thren. 2, 11; ተክዕወት፡ነፍስየ፡በላዕሌየ፡ Job 30, 16; Ps. 41, 4. a) *confundi:* ተክዕወ፡ συγχυθέντων Sap. 10, 5. b) *diffundi* Lev. 13, 22. 23. 27 seq. c) *circumfundi* (überlaufen), de liquidis vel aridis in vase superabundantibus, Gad. T. Haim. d) *evacuari, exinaniri:* ይትከዐው፡መዋዕል፡ ἐκκενωθήσονται καιροί Dan. 9, 25. e) *profluvio* vel *effusione* seminis, sanguinis *laborare:* ዘይትከዐዎ፡ (sc. ዘርኡ፡እምነፍስቱ፡) Lev. 15, 2 seq.; 22, 4; ዘይትከዐው፡ዘርኡ፡ Clem. f. 177; ብእሲት፡እንተ፡ይትከዐዋ፡ደም፡ Lev. 15, 19. f) poëtice: *exstingui:* ዮም፡ተክዕወ፡ጸዳሉ፡ለዋክ፡ Enc. Genb. 10.

ክዑው፡ part. *effusus, profusus:* ማይ፡ክዑው፡ M. M. f. 104; እንዘ፡ክዑው፡አማዑት፡ (Arii) f. 20; በመዐት፡ክዑው፡ Hez. 20, 33. 34.

ክዕወት፡ n. act. *effusio, profusio, profluvium,* Org. 1; ክዕወተ፡ደም፡ Hen. 94, 9; ክዕወተ፡ደማ፡ ἡ ῥύσις τοῦ αἵματος αὐτῆς Lev. 20, 18.

ከዓዊ፡ n. ag., Pl. ከዓውያን፡ *effusor, profusor:* ከዓዌ፡ደም፡ውእቱ፡ Lev. 17, 4; Jsp. p. 354; ከዓውያነ፡ደም፡ Chr. ho. 24.

ምክዓው፡ subst., Pl. ምክዓዋት፡ 1) *locus effusionis* a) quo quid effunditur: ምክዓወ፡ማይ፡ዘኮሉ፡ቀላይ፡ Hen. 17, 7; ምክዓወ፡ሐመድ፡ Lev. 4, 12; 2 Esr. 13, 13 var. b) unde quid effunditur, *effluvium* seminis Kedr f. 72. 2) *guttus,* ምክዓዋት፡ Num. 4, 14 C.

ኪያ፡ pron., non nisi cum pronominibus suffixis usitatum [gramm. § 65. 150, a.]; plerumque verbo (in Acc.), rarius praepositioni subjunctum vel subjecti loco positum. 1) a) *ipse,* in Nominativo: መኑ፡ውእቱ፡ዘመሐለ፤ንብሉ፡ወልድ፡ውእቱ፤ ወእመ፡ትቤለኒ፡አልቦ፡እብለከ፡አወ፡ውእቱ፡ኪያሁ፡ μάλιστα μὲν γὰρ αὐτός Chr. ho. 11; Hen. 67, 11; in Acc.: ጸውዖ፡ኪያሁኒ፡ውስተ፡በዓል፡ Tob. 9, 2; ኪያሁ፡ αὐτοῦ (ihn selbst) Job 1, 12. b) *idem,* plerumque addito መ፡ vel ከመ፡ vel ሰ፡, ut: ኪያሃመ፡ፍኖተ፡የሐውሩ፡ τὴν αὐτὴν ἐρχόμενοι τρίβον Cyr. c. Pall. f. 66; ከመ፡ኪያሁ፡ከመ፡ተኀልዩ፡ τὸ αὐτὸ φρονεῖν Phil. 2, 2; ኪያሃ፡ከመ፡መሥዋዕተ፡ Hebr. 10, 11 Platt; ኪያሁሰ፡ Matth. 5, 47; eo omisso: ኪያሁ፡መንፈሰ፡ነሢኦሙ፡ Enc. Genb. 18. 2) Ei pronomini, cui praefixum est, vim quandam addit, eique distinguendo vel restringendo inservit: ዘኪያሃ፡አፍቀረ፡አፍቀረ፡ሕይወቶ፡ Sir. 4, 12. 14. 25, 11. 31, 15; ኪያሁ፡ኀረየ፡ *cum* (non alium quendam) 45, 4; ኪያየኑ፡የኀሥሡ፡ Jes. 58, 2; በኑ፡ኪያየ፡ኢትፈርሁ፡ Jer. 5, 22; ኪያከ፡ Ps. 21, 5; ኪያክሙ፡ Hen. 5, 6; Prov. 8, 4; ኪያሆሙ፡ ἐκείνους Hez. 32, 31; ኪያሃ፡ፈቀድኩ፡ Ps. 118, 35; ኪያሁ፡ ταῦτα Phil. 4, 9; Matth. 10, 40; (Joannes interrogatus, an Christus esset, ait) ኢኮንኩ፡ኪያሁ፡ *is* (*hic*) *non sum* Deg.; በኀይል፡ኢኮነት፡ኪያሃ፡ (der Kraft nach ist es nicht sie — sondern eine antere) Chr. ho. 17; ኪያሆኒ፡ (*eos quoque*) ይወስዱ፡ባቢሎን፡ Jer. 34, 18; Ruth 4, 5; ኪያሁኒ፡ዘቦ፡ *cum quoque quem habet* Prov. 19, 4; ኪያሁኒ፡ወኪያሆን፡ *et eum et eas* Lev. 20, 14; ወኪያሃሰ፡ *eam autem* Dan. ap. 1, 40; ኪያሁ፡ባሕቲቶ፡ *cum solum* Matth. 4, 10; እፎ፡እንከ፡ፈድፋደ፡ኪያክሙ፡ 6, 30. Crebro idem pronomen et voci ኪያ፡ et verbo suffixum occurrit: ባርከኒ፡ኪያየኒ፡ Gen. 27, 34; ኪያየ፡ያጸምእኒ፡ወይሰምዑ፡ Job 29, 21; እፎ፡እንከ፡ኪያነ፡ያድኅኑነ፡ Jes. 20, 6; Jer. 2, 13. 7, 19; Asc. Jes. 10, 28; Rom. 11, 21. 3) Sine emphasi usurpatur a) ubi pronomen (Objectum verbi) verbo vel praedicato suffigere non possunt vel nolunt, ad circumscribendum Accusativum pronominis pers. (sicut אֶת et إِيَّا): እለ፡ኪያሃ፡ቦሙ፡ *qui eam habent* Ps. 93, 15; በእንተ፡ፈጠርትየ፡ኪያሆሙ፡ Gen. 6, 7; ወወሀቦ፡ (sc. ለወለቱ፡) ኪያሃ፡ (pro ወወሀባ፡) Jos. 16, 10. b) pro pronomine ውእቱ፡, ubi substantivis apponitur: *is, ille,* ut: ዘሀለወ፡በኪያሆን፡መዋዕል፡ ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις Judith 4, 6. 6, 15. 8, 1 (v. በውእቶን፡); ኪያሃ፡ሌሊተ፡ Ex. 12, 42; Jos. 12, 6; Hen. 89, 70. 77. c) ad pron. relativum pronomine personali complendum: ነዋ፡አምላክነ፡ዘኪያሁ፡ተወከልነ፡ ἐφ' ᾧ Jes. 25, 9; እለ፡ኪያሆሙ፡ተአመነ፡ 30, 32.

ኪያህክ፡ n. mensis Aegyptiorum quarti, sc. ⲬⲞⲒⲀϨⲔ vel ⲔⲞⲒⲀϨⲔ Choiak: Abush. 8; ወኪያህክ፡ይሰመይ፡ማኅሰን፡ወዓዲ፡ይሰመይ፡ሰዋዋ፡ (?) ibid.

ኪስ፡ i. q. كِيس (כִּיס) *crumena, loculus nummorum:* ፈትሐ፡ኪሰ፡ወአውጽአ፡ባሕርያተ፡ Jsp. p. 370.

ከይሲ፡ subst. (proprie adj. a ከይስ፡), m., Pl. አክይስት፡ (contracte አኪስት፡ Hen. 20, 7; nec non አክይስት፡ Lit. 176, 4), *draco, serpens,* δράκων Ps. 73, 14. 15. 90, 13. 103, 26; Am. 9, 3; Hez. 29, 3. 32, 2; Jes. 27, 1. 28, 34; Job 26, 13. 40, 20 seq.; Dan. ap. 13, 23 seq.; አክይስት፡ Job 4, 10. 38, 39; ፪ አክይስት፡ዐበይት፡ Esth. 1 apcr.; Jer. 27, 8; Thren. 4, 3; Sap. 16, 10; Mich. 1, 8; Ps. 148, 7; βασιλίσκος Ps. 90, 13; ከይሲ፡ተጠብለለ፡ውስተ፡ክሳዱ፡ Sx. Haml. 24. a) *diabolus:* በምክረ፡ከይሲ፡ርጉም፡ Lit. Chrys.; Enc. Nah. 5. b) litera graeca ξι paronomasiâ quâdam ከይሲ፡ vocatur, Reg. Pach. — *Voc. Ae.:* ከይሲ፡ዘ፡ሕባብ፡ (v. ሕባብ፡). [Etymon idoneum praebent كَاسَ (كَوْس) et كَيَّسَ *se convolvit serpens,* حَاسَ *i contorsit* funem; minus congruum mihi nunc videtur, nomen a كَيِّس *astutum esse* repetere.]

I. ከየነ፡ rad. inus., cui nescio an potestas *transfigendi* et *perfodiendi* infuerit, collato ቀነወ፡; voci ኲናት፡ respondent חֲנִית et قَنَاة; (si quidem verbi Arabici قَانَ i. e. II ከየነ፡ significatus specialis *cudit ferrum* non primarius sed derivatus est).

ኲናት፡ (crebro ኵናት፡; in Codice Musei Britannici 1 Sam. 2, 33. 34. 13, 19. 15, 33 ኩይናት፡ scriptum), subst., m. et f., Pl. ኲያንው፡ et ኵያንው፡, nec non ኲናታት፡ *telum* in genere (quatenus opponitur *armis*) a) *hasta, lancea* (secundum Ludolfum *hasta* brevior quam ረምሕ፡) λόγχη Joh. 19, 34; 1 Reg. 17, 7; በኲያንዊሆሙ፡ Hez. 26, 8. 39, 9; 2 Esr. 14, 16; Job 16, 13. 41, 17; δόρυ 1 Reg. 13, 19. 17, 45.

19, 9. 10. 26, 7; 2 Reg. 2, 23; ኵያንዊከሙ፡ Jer. 26, 4; Judith 7, 10; 1 Par. 12, 34; 3 Reg. 10, 16; ኵናታት፡ 14, 26; σειρομάσται 3 Reg. 18, 28. b) *jaculum*, ζιβύνη Jer. 6, 23; Jes. 2, 4; Judith 1, 15; ብእሲ፡ኵናት፡ δεξιολάβοι Act. 23, 23 rom.; ἐγχειρίδιον Jer. 27, 42. c) *mucro, gladius, ensis, ferrum*, ῥομφαία Sir. 26, 28. 39, 30. 40, 9; Jes. 66, 16; Jer. 49, 16; ኵናት፡በሊኅ፡ Hez. 5, 1. 21, 9 seq.; Mich. 4, 3; Joel 4, 10; 1 Reg. 15, 33; Judith 7, 14. 8, 19. 9, 2; Ps. 21, 21. 75, 3; μάχαιρα Gen. 31, 26; Jes. 3, 25. 13, 15. 21, 15. 31, 8. 41, 2. 65, 12; Jer. 14, 12. 15, 2. 20, 4; ኵናት፡ዐቢይ፡ 32, 24. 41, 17; Hez. 28, 7; Luc. 21, 24; σίδηρος Job 5, 20. 20, 24. d) *arma*, ὅπλα ኵያነው፡ 2 Par. 23, 9; θυρεός Ps. 34, 2; ኵናታት፡ 2 Par. 11, 12; ሰብአ፡ሐጽ፡ወሰብአ፡ኵናት፡ (θυρεοὶ καὶ πέλται) Hez. 23, 24. — *Voc. Ac.*: ኵናት፡ብ፡ጾር።

II. ከየነ፡ rad. inus., cui vis *formandi* et *fabricandi* inerat; vicina sunt قَانَ قنّ קָנָה כּוּן קין.

ኪን፡ subst., m., 1) *ars, ars operosa, opificium, artificium:* τέχνη Apoc. 18, 22; ዘእንበለ፡ኪን፡ Sap. 14, 4; በ ሥነ፡ኪኑ፡ εὐμαθῶς 13, 11; opificis Act. 18, 3 rom.; ኪነ፡ዕ ንቍ፡ Ex. 35, 33; ዘቦቱ፡ኪነ፡በወርቅ፡ 1 Par. 22, 15. 16; ኢትትማከር፡ምስለ፡ኣብድ፡እንበይነ፡ኪን፡ Sir. 37, 11; ከ መ፡ይጥበቡ፡በኪኖሙ፡ 38, 34. 39, 1; ኪን፡ዘሕንጻት፡ *architectura* Jsp. p. 330; monachorum alii ያአምሩ፡ኪነ፡ወተግ ባረ፡ Gad. Za Mich.; ተምሀረ፡ኪነ፡እድ፡ለሲሳዩ፡ዕለቱ፡ Phlx. 1; ኪነ፡ሥራይ፡ *ars magica* Clem. f. 253; Did. 32. 2) *ars* i. e. *techna, dolus, fraus:* ርእዩ፡ኪኖ፡ወምግባሮ፡ለሰይጣን፡ Did. 32, al. 3) *artificium, opus arte factum, machina:* ይ ብሎኑ፡ኪን፡ለኬንያሁ፡ τὸ πλάσμα τῷ πλάσαντι Jes. 29, 16; Judaei አውዐዩ፡ሞገዐ፡ኀጺን፡ወኵሎ፡ኪነ፡ዘንዋየ፡ዑብእ፡ Jsp. p. 358. 359.

ኪነት፡ subst., Pl. ኪነታት፡ 1) *ars, opificium*, ኪነታት፡ (variae opificum artes) Phlx. 3. 2) *opus arte factum, machina:* ኪነተ፡ንዋየ፡ዑብእ፡ Jsp. p. 358. 359 (ubi pro Plurali vocis ኪን፡ usurpatum videtur); ይሜርር፡ኪነቶ፡ Lud. e Mss. Colb.

ኬንያ፡ subst., m. (et f.?, quamquam τεχνῖτις ኬንያ፡ Sap. 7, 21 tamquam masc. construitur), coll. et sing., Pl. ኬንያት፡, ኪ ነት፡, ኬነት፡, ኬናት፡ (de ኬነውት፡ vid. ኬናዊ፡) *artifex, opifex* cujusvis generis, τεχνίτης, τεχνῖται Cant. 7, 2; Sir. 9, 17. 45, 11; Jer. 10, 9; 1 Par. 22, 15; Sap. 7, 21; Deut. 27, 15; 3 Reg. 7, 2; Apoc. 18, 22; ኬንያ፡ኀርወት፡ Ex. 28, 11; ὁ πλάσας Jes. 29, 16; de gubernatore navis ኬንያ፡ጠቢብ፡ Clem. f. 128; unguentario Ex. 30, 35; ኬንያ፡ሥዕል፡ (pictor), Lud.; de Deo Hebr. 11, 10; Enc. Masc. 5; nec non de Jesu (Lud. ex) Enc. . .; Pl. ኪነት፡ (v. ኬነት፡ et ኬናት፡) Jer. 24, 1. 36, 2 (c. iisdem varr.); Sap. 14, 2; Act. 19, 24. 25; ኪነት፡ዕፅ፡ Kuf. 11; ኵሉ፡ኪነት፡ (v. ኬነት፡) ኣሕማር፡ Apoc. 18, 17; ኬ ነት፡ዘማእነም፡ (v. ኪነት፡) Ex. 37, 21; Ex. 38, 23 hebr. in C (Comment. p. 94); 4 Reg. 24, 14. 16; Enc. Genb. 1; ኬንያት፡ Lud. ex Enc. Hed. 16. — *Voc. Ac.*: ፊማ፡ኬንያ፡ዘ፡ጠቢብ; *aliud:* ኬንያ፡ፊማ፡ጠቢብ፡ሐኪም፡ብ፡ብልሕ፡

ኬናዊ፡ adj. rel., Pl. ኬነውት፡, *artificiosus, opifex*, ኬነውት፡, Sx. Masc. 5.

ተኬነወ፡ III, 1 (denom.) 1) *arte conficere, artificiose fabricari:* ተኬነዊ፡ኵልክሙ፡እለ፡ትሕቱ፡ τεχνάσασθε Jes. 46, 5; Hez. 28, 12 var.; c. Acc. rei, Sap. 14, 2; ተኬንዎ፡ ሠናየ፡ወገብሮ፡ 13, 11; በተኬንዎ፡ምግባር፡ 13, 10; Deus ዘዐቢይ፡በተኬንዎቱ፡ውኁያል፡በምግባሩ፡ Lit. 161, 1; አ ልባስ፡ብሩህ፡ዘኢተኬነወ፡እደ፡እጓለ፡እመሕያው፡ 173, 3; ተኬንዎ፡ *opus artificiosum*, Org. 1. 2) *artem adhibere, machinari*, Ex. 22, 7. 10; ዘይትኬነው፡ (paulo antea: ዘይ ገብር፡ፈውሰ፡) ለመኒረ፡ዘርእ፡ (sc. ne femina concipiat vel pariat) F. M. 11, 3.

I. ኬደ፡ I, 1 [amh. ሔደ፡; كَدِيسٌ *terra calcata*; كَدَّ *durum fuit* solum (proprie: tundendo vel calcando)] Subj. ይ ኪድ፡ *calcare*, a) viam, locum *eundo, incedendo; terere:* abs.: ኀበ፡ኬደ፡ ἐν βήμασιν αὐτοῦ Sir. 45, 9; ብሔር፡ኀበ፡ኢኬደ፡ (እግረ፡) ሰብእ፡ Jer. 2, 6; c. Acc.: ኬዱ፡ፍኖተ፡ Job 22, 15. 28, 8; ፍኖተ፡ረሲዓን፡ኢትኪድ፡ Prov. 4, 14; ለከይደ፡አሡ ሮሙ፡ Kuf. 21; ኢትድግሙ፡እንከ፡ከይደ፡ዐጸድየ፡ Jes. 1, 12; Hen. 4. 56, 6; c. ዲበ፡ Hen. 1, 4. 46, 7. 71, 1; c. ውስተ፡ Hen. 45, 5; c. ላዕለ፡ Apoc. 10, 2. b) argillam: ኬዱኒ፡ከመ፡ ጽቡር፡ Job 30, 19; Jes. 41, 25. c) in torculari, Apoc. 14, 20 rom.; torcular 19, 15. d) *terere, triturare* frumentum: ይ ከይድዋ፡ለሞኣብ፡ከመ፡ዘይ(v. ያ)ከይድዎ፡ለእክል፡በመንኮ ራኵር፡ Jes. 25, 10; ይከይድዎን፡ለአህጉር፡በኵናት፡ ἀλοήσουσι Jer. 5, 17; 2 Esr. 23, 15 var. e) calcando *conterere, conculcare, proterere, proculcare*, 4 Reg. 9, 33. 13, 7; Ps. 55, 1. 56, 4. 91, 13. 138, 10; ዘተርፈ፡ሣዕረ፡ትከይዱ፡ Hez. 34, 18; Dan. 7, 19. 8, 7; Jes. 5, 5. 10, 6. 14, 25. 22, 18; Job 39, 15; ነዳይ፡እመ፡ወድቀ፡ይከይድዎ፡ቢጹ፡ Sir. 13, 21; Hen. 96, 5; ከመ፡ትኪዶሙ፡ Kuf. 31; Hos. 5, 11.

አኬደ፡ II, 1 *calcare* vel *conculcare facere* a) *eundo, incedendo*, c. dupl. Acc.: መጽያሕተ፡ዘኢይሬእዩ፡አከይዶሙ፡ Jes. 42, 16; ያከይድ፡አፍራሲሁ፡መርሕቢከ፡ Hez. 26, 11; c. Acc. et ውስተ፡, ut: አኬድከ፡ውስተ፡ባሕር፡አፍራሲከ፡ Hab. 3, 15 var.; c. Acc. καταπατεῖν Jes. 16, 8. 9 (nisi hoc exemplum ad n. b referendum fuerit). b) uvas, olivas, vinum (*torculare*), Jud. 9, 27; ኢያከይዱ፡ወይነ፡ውስተ፡ምክያድ፡ Jes. 16, 10; Jer. 31, 33; 2 Esr. 23, 15; Apoc. 14, 20 Platt. c) frumentum, *triturare, terere;* praedicatur non tantum de homine, qui jumentorum tribulorumve ope utitur, ut: ያከይድ፡ ዘርአ፡ሰዊት፡ Jes. 17, 5. 28, 27; ያከይዱ፡እክለ፡ወወይነ፡ (v. ይከይዱ፡) 2 Esr. 23, 15; ለእመ፡አኬድከ፡እክለ፡ገራህት ከ፡ Deut. 24, 19; አኪድዮሙ፡(ወለት፡ጽዮን፡) Mich. 4, 13; 1 Tim. 5, 18; 1 Cor. 9, 9. 10; sed etiam de jumentis ipsis: ላህም፡ዘያከይድ፡ Deut. 25, 4.

ተከይደ፡ III, 1 *calcari, teri, conculcari, proteri:* ው ስተ፡መካን፡እንተ፡ኢተከይደት፡ ἐν ἀβάτοις Sap. 11, 2; ይት ከየድ፡(ሕዝብ፡) Jes. 18, 7; Hen. 99, 2; መቅደስ፡ውኁይል፡ ተከይደ፡ Dan. 8, 13; አርዌ፡ተከይደ፡ወከይሲ፡ተቀትለ፡ Kid. f. 25.

ተከየደ፡ III, 3 1) *sese invicem calcare* vel *conculcare:* እስከ፡ይትከየዱ፡በበይናቲሆሙ፡ Luc. 12, 1. 2) *simul* vel *per vices* (alio sequente alium) *conculcare* alqd, c. Acc. rei: Apoc. 11, 2; Judith 6, 4; 4 Esr. 8, 67 var.

ክዩድ፡ part. *calcatus, conculcatus, protritus*, ሕዝብ፡ ክዩዳን፡ (v. ክያዳን፡) καταπεπατημένος Jes. 18, 2; ክይድት፡ በደምኪ፡ሐዮኪ፡ (var. pro ጽንቅቅት፡) πεφυρμένη Hez. 16, 22.

ክያድ፡ adj. id., Jes. 18, 2 (var.).

ኪዶት፡ n. act. *calcatio*, Lud. ex Enc. Mag. 11; a) *conculcatio* Jes. 22, 5. b) *vestigium* pedis: ፍኖታ፡ ኢታገምር፡ ዘእንበለ፡ አሐቲ፡ ኪዶት፡ ብእሲ፡ 4 Esr. 5, 7.

ከያዲ፡ n. ag. *conculcans, proterens*, Herm. p. 109.

መከየድ፡ et **መከየድ፡** subst., m. et f., Pl. **መካይድ፡** 1) res in quam quis pedem ponit, a) *scabellum*, ὑποπόδιον, መከየደ፡ እገርየ፡ Jes. 66, 1; Thren. 2, 1; Ps. 98, 5. 109, 2; Jac. 2, 3; Matth. 5, 35. 22, 44; Act. 7, 49; Hebr. 1, 13. 10, 13; Hen. 84, 2; ἐπίβασις Ps. 103, 4. b) *suggestus* (Tritt): ወቆመ፡ ሰገራ፡ ላዕለ፡ መከየድ፡ (v. መከየድ፡) ዘዕፅ፡ ἐπὶ βήματος ξυλίνου 2 Esr. 18, 4; 1 Esr. 9, 42. 2) a) *planta* pedis, *vestigium* (sec. Lud.: *calx, calcaneus*): ሰላም፡ ለሰኰናኪ፡ ወለመከየድኪ፡ (v. ወለመከ"፡) እለ፡ ሖራ፡ ውስተ፡ . . . I Sal. Mar. 32; በማእከለ፡ መካይደ፡ እገሪሁ፡ ወፅአ፡ ቍሰል፡ (sc. quia justo diutius steterat) Gad. T. Zion; ፍቅርከ፡ ሠረጸ፡ ውስተ፡ ልብየ፡ ወከነ፡ ሥረዊሁ፡ እስከ፡ መካይድየ፡ Org. 5; መካነ፡ መከየደ፡ እገርየ፡ ὁ τόπος τοῦ ἴχνους τῶν ποδῶν μου Hez. 43, 7; passim διαβήματα (vid. ሰኰና፡) Ps. 16, 6. 17, 40. 39, 3. 139, 5; ዲበ፡ ኢዶምያስ፡ እሰፍሕ፡ መካይድየ፡ ἐκτενῶ τὸ ὑπόδημά μου Ps. 59, 9. 107, 10. b) *pes*, quatenus est mensura: F. N. 37 (vid. ምክያድ፡). c) *basis* columnae: ዲበ፡ መከየደ፡ (v. ምክያደ፡) ብሩር፡ Sir. 26, 18; Ex. 37, 4. 7. 9 seq.; 37, 15; Num. 3, 36. 37; altaris Ex. 38, 23. — *Voc. Ac.*: መከየድ፡ ብ፡ ፅዒግ፡

ምክያድ፡ (raro **መክያድ፡**) subst., Pl. **ምክያዳት፡** 1) *locus* pedibus *calcatus, res conculcata* (מִרְמָס): ወይከውን፡ ምክያደ፡ ἔσται εἰς καταπάτημα Jes. 5, 5 var.; Thren. 2, 8; Hen. 56, 6. 2) locus in quo calcatur alqd i. e. a) trituratur frumentum, *area*, ἅλων 1 Par. 13, 9; Kuf. 40; ምክያደ፡ እክል፡ 3 Reg. 21, 1; ዐውደ፡ ምክያድ፡ Deut. 16, 13. b) ubi calcantur uvae, olivae al., *torcular, lacus torcularis*: ληνός Sir. 30, 25; Jes. 63, 2; Jer. 31, 33; Matth. 21, 33; Apoc. 14, 19. 20. 19, 15; ምክያደ፡ ወይን፡ Num. 18, 27. 30; Deut. 16, 13; ምክያዳት፡ Jer. 46, 10 vrs. nov.; Joel 1, 17; F. N. 18; ὑπολήνιον Hagg. 2, 16; Jes. 16, 10; προλήνιον Jes. 5, 2. 3) a) *pes* vel *basis* rei: ያዐርጉ፡ ደመ፡ ውስተ፡ ምክያዱ፡ ለምሥዋዕ፡ Kuf. 49; አዕማደ፡ ወርቅ፡ እለ፡ ይቀውሙ፡ ዲበ፡ ምክያደ፡ (v. መክያደ፡) ብሩር፡ Sir. 26, 18. b) *vestigium, planta*: አሠረ፡ መክያደ፡ ብእሲ፡ Sx. Tachs. 10. c) *pes*, quatenus est mensura, ፲ወ፪ምክያደ፡ እግር፡ F. N. 37 (ubi ምሥጋረ፡ እግር፡ *passus* est). — *Voc. Ac.*: ምክያድ፡ ዘ፡ ዐውድማ፤ *aliud*: ም"፡ ዘ፡ የወይን፡ ዐውድማ፡ ማኀበብረ፡ ውእቱ።

II. **ኬደ፡** rad. inus., quae vicina est radicibus عقد *stipulatus est, spospondit, foedus pepigit, addixit*, עָקַד et (נָקַד) עֵדָה, vid. Ewald, die Alterthümer des Volkes Israel, II Ausg. 1854. p. 142.

አኬደ፡ II, 1 *contestari*: አኬድኩ፡ ሰማዕተ፡ (v. አያድኩ፡) διεμαρτυράμην μάρτυρας Jer. 39, 10. 25 (አስምዕ፡ ሰማዕተ፡ 39, 41).

ተካየደ፡ III, 3 1) *obtestari* alqm, *stipulari* ab aliquo, c. Acc. prs.: ተካየዶሙ፡ በእደ፡ ነቢያት፡ διεμαρτύρατο ἐν τῷ Ἰσραὴλ 4 Reg. 17, 13; ኵሉ፡ ኪዳን፡ ዘተካየዶሙ፡ ኢዐቀቡ፡ 17, 16. 2) *foedus ferire* vel *pangere, pacisci, pactionem facere*, c. ምስለ፡ vel Acc. prs., et c. Acc. foederis: ተካየድነ፡ ምስለ፡ ሞት፡ ἐποιήσαμεν συνθήκας Jes. 28, 15; ተካየዱ፡ ዮናታን፡ ወዳዊት፡ ኪዳነ፡ 1 Reg. 18, 3; Deut. 7, 2; ይትካየድከ፡ ምስሌከ፡ ኪዳነ፡ Job 40, 23; ተካየዶሙ፡ ኪዳነ፡ እግዚ"፡ 4 Reg. 11, 4; Kuf. 6; Hez. 17, 13; Deut. 7, 2; 1 Par. 11, 3; crebro de foedere a Deo cum hominibus facto: ኪዳን፡ ዘለዓለም፡ ተካየዶሙ፡ Sir. 17, 12; Hos. 2, 20; Jer. 41, 18; 2 Esr. 10, 3; Ps. 88, 4; Kuf. 14. 48; sc. ከመ፡ c. Subj., ut: ተካየደ፡ ምስሌሁ፡ ለዓለም፡ ከመ፡ ኢያጥፍእ፡ ማየ፡ አይኅ፡ ለኵሉ፡ ነፍስ፡ Sir. 44, 18; Kuf. 6. 3) *spondere, polliceri, promittere, promissa facere*, c. Acc. prs. et Acc. rei vel seq. ከመ፡ c. Subj.: ተካየዶ፡ ኪዳናተ፡ ብዙኃተ፡ Sx. Mij. 23; Masc. 8; ተካየዳ፡ ከመ፡ የሀባ፡ Sx. Masc. 2; ተካየዶ፡ ከመ፡ ያውስቦ፡ ወለቶ፡ Sx. Mij. 23; vel c. በ፡ rei ut: እንዘ፡ ሀሎ፡ በሐመር፡ አስተርአዮ፡ እግዚእነ፡ ኢየሱስ፡ ወናዘዞ፡ ወተካየዶ፡ በትፍሥሕት፡ ዘለዓለም፡ Sx. Masc. 8; (በውስተ፡ ሐመር፡ ክርስቶስ፡ አመ፡ ተካየዶ፡ in nave ubi Chr. ei promissa fecit, Enc. Masc. 8); ተካየዶሙ፡ በመንግሥተ፡ ሰማያት፡ Sx. Sen. 29; Haml. 1; vel c. ለ፡ prs., ut: ተካየደ፡ ለከ፡ እግዚ"፡ Enc. Nah. 16.

አስተካየደ፡ IV, 3 1) *foedus jungere inter* alqs: አስተካየደ፡ ዮዳሔ፡ ኪዳነ፡ ማእከለ፡ ቤተ፡ እግዚ"፡ ወማእከለ፡ ቤተ፡ ንጉሥ፡ 4 Reg. 11, 17. 2) *pactione facta promittere* alicui, c. Acc. prs.: አስተካየድኩዎ፡ ለእግዚ"፡ ከመ፡ ኢይትላጸቅ፡ ለካልእ፡ ብእሲ፡ Sx. Sen. 12.

ኪዳን፡ subst., m. et f., Pl. **ኪዳናት፡** 1) *stipulatio, testamentum*, μαρτύρια 4 Reg. 17, 15 (vid. ተካየደ፡ n. 1); ኪዳን፡ ዘጽኑዕ፡ διαθήκη Gal. 3, 15; መጽሐፈ፡ ኪዳን፡ (sc. Herodis moribundi) Jsp. p. 340; መጽሐፈ፡ ኪዳን፡ ዘእግዚእነ፡ ኢየሱስ፡ ክርስቶስ፡ inscriptus est libellus Aethiopicus (exstat in Bibliotheca Stuttgartiensi et in Abbadiana Cod. LI. XC. CIC); Maria ornatur epitheto ኪዳነ፡ ምሕረት፡ (*testamentum gratiae vel misericordiae*), ut: ሰላም፡ ለኪ፡ ኪዳነ፡ ምሕረት፡ II Sal. Mar.; d'Abbadie Catal. p. 87; etiam de libris V. et N. Testamenti: ኪዳን፡ ብሉይ፡ ወሐዲስ፡ Org. 5. 2) *foedus, pactum*, διαθήκη, et hominum et Dei: ኪዳንክሙ፡ ዘምስለ፡ ሲኦል፡ Jes. 28, 18; Job 40, 23; Hez. 17, 13; Deut. 7, 2; ዘተ፡ ይእቲ፡ ኪዳኖሙ፡ እንተ፡ ኀቤየ፡ Jes. 59, 21; ነገረ፡ ኪዳን፡ Jer. 11, 2 seq.; ሕገ፡ ኪዳኑ፡ ለእግዚ"፡ Sir. 39, 8; Sap. 12, 21; Deut. 4, 31; ትእምርተ፡ ኪዳን፡ Gen. 9, 12 seq.; ኪዳኑ፡ ጼው፡ Kuf. 21; እሠይም፡ ለከ፡ ኪዳነ፡ Ex. 34, 10; Gen. 17, 2; 2 Par. 16, 3; አነ፡ ሤምኩ፡ ኪዳነ፡ ኀበ፡ አበዊከ፡ Jer. 41, 13; አሀብ፡ ኪዳነ፡ ምስሌክሙ፡ Gen. 9, 9; Kuf. 15; አቀውም፡ ኪዳንየ፡ ምስሌከ፡ Gen. 6, 18. 9, 11. 17; Kuf. 15; አቀመ፡ ሎቱ፡ ኪዳነ፡ ሰላም፡ Sir. 45, 24. 44, 21; ኪዳነ፡ ተካየድኩ፡ ምስለ፡ Ps. 88, 4; ኪዳን፡ እንተ፡ ተሠርዐት፡ ሎሙ፡ Kuf. 30; እለ፡ በኡ፡ ውስተ፡ ኪዳን፡ Jer. 41, 10; ዐቀበ፡ ኪዳን፡ Dan. 9, 4; ክሕዱ፡ ኪዳኖ፡ Jes. 24, 5; vel ነሠቱ፡ Kuf. 15, vel ኀደጉ፡ ibid., vel መነኑ፡ Kuf. 21; አይሁድ፡ እለ፡ መነኑ፡ ኪዳናተ፡ Did. 33. 3) *promissum, pollicitatio*: ግበሩ፡ በከመ፡ ኪዳንክሙ፡ Sx. Teq. 19; ኪዳናቲከ፡ Teq. 8; ተካየዶሙ፡ ኪዳናተ፡ ከመ፡ ይክሐድዎ፡ ለኢየሱስ፡ Sx. Hed. 26; Mij. 23; Masc. 8; Haml. 1, al. creberrime.

ከደረ፡ inus. i. q. كَدِرَ *impurus, turbidus fuit*.

አክደር፡ adj. i. q. أَكْدَر *fuscus*: ወንጸፍ፡ ጸፍጸፉ፡ በሕብረ፡ ወርቅ፡ ወብሩር፡ ወያክንት፡ ወአክደር፡ (ወ)አስፋር፡ Masc. f. 3.

ከደነ፡ I, 1 [amh. id., hujus verbi vestigia quaedam in caeteris linguis relicta sunt sub כָּתַן (vid. ኪታን፡) et كتن]

Subj. ይክድን፡ 1) *tegere, obtegere, operire, cooperire,* a) alqm vel alqd, c. Acc.: አንበጣ፡ ይከድን፡ ገጸ፡ ለምድር፡ Ex. 10, 5; ከደኖሙ፡ በሕር፡ 14, 27. 21, 33; Ps. 103, 10; Num. 9, 15. 16, 33. 22, 5; Sir. 24, 3; ፍርሀት፡ ከደነኒ፡ Hen. 14, 13; Ps. 43, 17; ከደኖሙ፡ ንዋም፡ Enc. Mag. 8 (Lud.); c. ውስተ፡ ut: ከደኑ፡ ውስተ፡ ኵሉ፡ ገጸ፡ ምድር፡ Judith 7, 18; c. ዲበ፡; ut: አምጽኡ፡ እብነ፡ ወከደኑ፡ ዲበ፡ አፈ፡ ግብ፡ Dan. 6, 17. b) alqm vel alqd aliqua re, in specie veste, c. Acc. et በ፡, ut: ከደነት፡ ኀፍረታ፡ በቈጽል፡ Kuf. 3; በክልኤ፡ ይከድኑ፡ ገጾሙ፡ Jes. 6, 2; Hez. 1, 11; ይከድንዎሙ፡ በሜላት፡ Ep. Jer. 11; Ex. 40, 3; እከድን፡ ኵሎ፡ ገጸ፡ ምድር፡ በእግረ፡ ኀይልየ፡ Judith 2, 7; c. dupl. Acc. Luc. 8, 16; Hen. 10, 5. 54, 5; ከደኑኒ፡ እብነ፡ Thren. 3, 52; 2 Reg. 20, 12; 3 Reg. 1, 1; ትከድኖሙ፡ ከዳንከ፡ Hez. 5, 3; Jes. 61, 10; Ruth 3, 9; Jud. 4, 18; omissa re, qua tegitur: Gen. 9, 23 (v. ከደኑ፡); እንተ፡ ኢትክል፡ ኀፍረታ፡ ከዲኖታ፡ (v. ከዲኖ፡) Sir. 26, 8; ፈጺሞሙ፡ ከዲነ፡ ዘቅድሳት፡ Num. 4, 15; Ex. 26, 13. 14. c) *velare* faciem, *obtegere, claudere* oculos, aures: ወይከድንዋ፡ ገጸ፡ መደልዋን፡ Job 9, 24; ከደኑ፡ አዕይንቲሆሙ፡ ἐκάμμυσαν Jes. 6, 10. 29, 10. 33, 15; Matth. 13, 15; ከደኑ፡ እዘኒሆሙ፡ συνέσχον Act. 7, 57. d) *complicare* vel *convolvere* librum, Luc. 4, 20. e) *operire* peccatum Jac. 5, 20; i. e. *condonare* Ps. 84, 2. 2) *occultare, celare:* ከናፍር፡ ልሙዳት፡ ይከድና፡ ጽልአ፡ Prov. 10, 18; ዘይከድን፡ አበሳሁ፡ 28, 13. 3) *protegere,* Ps. 120, 5; ከደነኒ፡ ታሕተ፡ ጽላሎተ፡ እዴሁ፡ Jes. 49, 2. 58, 8; Ps. 16, 9.

አክደነ፡ II, 1 *tegendum* vel *operiendum curare,* Lud. e 2 Reg. 20, 12.

ተክድነ፡ (ተከደነ፡ Gen. 24, 65 H) III, 1 1) Refl. a) *sibi tegere, operire, velare,* c. Acc. rei: ተክድነት፡ ገጸ፡ Gen. 24, 65; 2 Reg. 19, 4; 3 Reg. 21, 4; ተክድኖ፡ ይትከደኑ፡ አርእስቲሆሙ፡ Hez. 44, 20; Apoc. 3, 18. b) *se tegere, se vestire, indui,* c. Acc. tegumenti: እስመ፡ አልበሙ፡ ከዳነ፡ ጸላዐ፡ ተከድኑ፡ πέτραν περιεβάλοντο Job 24, 8; ምንተ፡ ንትከደን፡ Matth. 6, 31; absol.: ትትከደኑ፡ ወኢትመውቁ፡ Hagg. 1, 6; c. በ፡ rei: Hen. 5, 1. 2) Pass. a) *tegi, operiri:* ይትከደን፡ በጽልመት፡ Koh. 6, 4; Hen. 89, 3 et 89, 1; ተከድኑ፡ ታሕተ፡ ከፈር፡ Lith. Orth.; c. Acc. rei: ወቤተ፡ እግዚ"፡ መልአ፡ ወተከድነ፡ ደመናተ፡ 2 Par. 5, 13. b) *protegi, occultari:* ተከደነ፡ በሐሰት፡ σκεπασθησόμεθα Jes. 28, 15; Ps. 60, 4; ከመ፡ ትትከደኑ፡ እምዕለተ፡ መዐት፡ Zeph. 2, 3. c) *operiri* i. e. *obcaecari,* de oculis, Gen. 48, 10.

ክዱን፡ part. 1) *tectus, obtectus, protectus, opertus, velatus:* ክዱን፡ እብን፡ ዲቤሁ፡ Joh. 11, 38; ክዱን፡ እምዝናም፡ ወዐሐይ፡ Hez. 40, 43; ምስዋር፡ ዘክዱን፡ ዲበ፡ መርጡል፡ Kedr f. 16; Lit. Joh. 2) *occultus, celatus, arcanus:* Matth. 6, 4 rom.; 10, 26; Marc. 4, 22; 2 Cor. 4, 3; Hen. 98, 6; በክዱን፡ ἐν τῷ κρυπτῷ Rom. 2, 29; ዘክዱን፡ μυστήριον Dan. 2, 47; ባህለ፡ መጻሕፍት፡ ክዱን፡ (non ከዳን፡, quod Lud. habet) Enc. Ter 9.

ከዳን፡ subst., plerumque m., Pl. ከዳናት፡ 1) *tegumentum, operimentum,* σκέπη Job 24, 8; ከዳን፡ በዘ፡ ይትገለበቡ፡ እምጠል፡ Jes. 4, 6; ከዳነ፡ ዐዘቅት፡ 2 Reg. 17, 19; ከሥተ፡ ከዳነ፡ አበሁ፡ Kuf. 33; ከሥተ፡ ከዳናተ፡ ወልዱ፡ Kuf. 41. a) *velum, aulaeum,* καταπέτασμα Ex. 37, 16; δέρρεις ከዳናት፡ Jer. 10, 20. b) *stragulum:* ከዳንከ፡ ዘታሕተ፡ ገቦከ፡ στρῶμα, Prov. 22, 27; μαχβάρ 4 Reg. 8, 15. 2) *indumentum* Jes. 63, 2; ከዳናት፡ Chr. Ta. 18. a) *amiculum* ἀναβολή Hez. 5, 3. b) in specie: *tunica,* χιτών, Gen. 37, 3. 31. 32; ከደነኒ፡ ከዳነ፡ ሐሤት፡ Jes. 61, 10; 2 Reg. 13, 18; Matth. 10, 10 Platt; Luc. 3, 11. 6, 29; ከዳናት፡ Act. 9, 39.

ክድነት፡ n. act. et subst. *tegumentum,* ኢይክሥት፡ ክድነተ፡ አቡሁ፡ Kuf. 33.

ከዳኒ፡ n. ag., Pl. ከደንት፡ 1) *tegens, tector,* ልብሰ፡ ጽድቅከ፡ ይኩነኒ፡ ከዳኔ፡ Enc. Mag. 1; ከዳኔ፡ ልብስ፡ (qui vestibus tegit) Lud. e Greg. Carm.; ከደንተ፡ ሰቀላ፡ σκηνοποιοί (vela tabernaculis conficientes) Act. 18, 3 rom. 2) *protector:* Deus ለመበለት፡ ከዳኒ፡ Kid. f. 17.

መክደን፡, etiam መክድን፡ et መክድንት፡ subst., Pl. መክድንት፡ et መክድን፡ et መክደንታት፡, *tegumentum, operimentum:* መክደን፡ ለአዕይንት፡ Phlx. 222; አልቦ፡ ሣዕር፡ ለመክደኖን፡ (sc. ecclesiarum) Gad. Lal.; κάλυμμα vel κατακάλυμμα tentorii: Ex. 39, 21. 40, 17; Num. 3, 25. 31. 4, 10; Ex. 35, 10 C; መክደንታት፡ Ex. 39, 34 hebr. in C. a) መክድን፡ (v. መክደነ፡ et መክድኑ፡) አርእስት፡ ዘኀጺን፡ περικεφαλαῖαι *galeae* 2 Par. 26, 14. b) *amiculum:* indutus erat አምሳለ፡ መክደን፡ re መ"፡ simili, Phlx. 136.

ምክዳን፡ et መክዳን፡ subst., *tegumentum,* Num. 4, 8. 14; Ex. 35, 17 C; Ex. 39, 34 hebr. in C.

ከደዋ፡ subst., nomen metalli seu lapidis pretiosi, accuratius nondum definiendum: ፫ ዕንቍ፡ diversorum colorum, sc. ዘወርቅ፡ ወብሩር፡ ወከደዋ፡ Chr. Ax. f. 95; ወርቅ፡ ወከደዋ፡ ወብሩር፡ ወከልአን፡ አዕናቍ፡ ሀለዉ፡ ይትረከቡ፡ (Axumae) እስከ፡ ዮም፡ ibid.

ኽጥሚ፡ subst. i. e. خطمي althaea herba Job 6, 6 (vid. ሐረፋ፡ c. 90). — *Voc. Ae.:* ኽጥሚ፡ ብ፡ የገመንዘር፡ ቅቤ፡

ኪጥርገውሎስ፡, ኬጥር፡ ጋውሎስ፡ n. prgr., Pl. "ሎሳት፡, χυτρόγαυλος *cymbium, lavacrum,* 3 Reg. 7, 24. 29. — *Voc. Ae.:* ኪጥሮጋውሎስ፡ ብ፡ ታላቅ፡ ጋን፡; *aliud:* ዘ፡ መስፈርት፡ ዘያገምር፡ ፵ኩአሰ።

ኬፋ፡ (ኪፋ፡, ኬፋስ፡) n. prgr. sc. κηφᾶς i. e. ܟܐܦܐ *petra,* deinde n. pr. Petri apostoli, Joh. 1, 43; 1 Cor. 1, 12. 15, 5; Clem. f. 86; Enc. Masc. 25; Maria እብነ፡ ኬፋስ፡ አንቲ፡ Org. 2.

ክፍ፡ vid. sub ከፈፈ፡

ከፈለ፡ I, 1 [amh. id.; ܟܦܠ *duplicare, bis complicare:* كِفْل *duplum,* vid. ቀፈለ፡] Subj. ይክፍል፡ 1) *dividere, partiri,* c. Acc. rei et Acc. partium, ትክፍል፡ ይዐለ፡ መሥልስተ፡ τριμεριεῖς Deut. 19, 3; ክፍልዋ፡ ለምድር፡ ሰብዐተ፡ ክፍለ፡ Jos. 18, 6; ከፈልዋ፡ ለምድር፡ ፫ መክፈልተ፡ Kuf. 8; ከፈለ፡ ሰራዊቶ፡ ፱ ክፍለ፡ Jsp. p. 364; c. ለ፡ partium Jud. 7, 16. 9, 43; vel c. ኀበ፡, ut: ይክፍልዋ፡ ለመንልት፡ ኀበ፡ ፫ መክፈልት፡ F. N. 10, 6; ትክፍሎ፡ ለዝንቱ፡ ኀበ፡ ፰፡ Abush., vel c. በበ፡, Abush. (crebro). a) *separare, arcere:* ትክፍል፡ ሕዝበ፡ ይዐውድዋ፡ ἀφοριεῖς τὸν λαὸν κύκλῳ Ex. 19, 12. b) *distinguere:* ከመ፡ ይክፍል፡ ማእከለ፡ ቅዱስ፡ ወዘኢኮነ፡ ቅዱስ፡ διαστέλλειν Hez. 42, 20. c) *dissecare:* አበሳኬ፡ ውእቱ፡ ከፈለ፡ ለ፪ እስመ፡ ፩ ውእቱ፡ ኢየሱስ፡ διατέμνειν Cyr. ad Th. f. 23; እኂዘ፡ መጥባሕተ፡ ለዕድው፡ እንዘ፡

ይከፍሎ፡ (adversarium dissecans) Enc. Ter 19. 2) *distribuere, dispertiri*, διαμερίζειν Deut. 32, 8; Hez. 45, 1; Hen. 41, 8; ይከፍል፡ምድረ፡በሤጥ፡ Dan. 11, 39; ይከፍሎ፡ለማይ፡ዘከመ፡ፈቀደ፡ Job 37, 9; c. ውስተ፡ loci: አንበሮሙ፡ወከፈሎሙ፡ውስተ፡አህጉር፡ 2 Par. 9, 25; Gen. 49, 7; c. ማእከለ፡ pers.: ይከፍሉ፡ማእከለ፡ክልኤሆሙ፡ዕሩየ፡ F. N. 41, 3; Hen. 60, 15; Kuf. 9; Num. 31, 27; c. ለ፡ pers.: ከፈለ፡ኵሎ፡ዘበ፡ጥሪቶ፡ለክልኤሆሙ፡ Kuf. 36; Judith 16, 24; Prov. 19, 14; c. Acc. prs.: Jos. 1, 6; Luc. 12, 13; Marc. 6, 41; vel ላዕለ፡ pers.: ፈቀድኩ፡ከመ፡እክፍላ፡(ለመንግሥትየ፡) ላዕለ፡፫ውሉድየ፡ዕሩየ፡ Jsp. p. 364; Genz. f. 156. a) *tribuere, attribuere, assignare* alicui alqd, c. Acc. pers.: በከመ፡ከፈሎ፡ Rom. 12, 3; 1 Cor. 7, 17; Hen. 27, 4; መኑ፡እምከፈለኒ፡ከመ፡እኩን፡ Org. 1; c. dupl. Acc.: ርስትየ፡ዘከፈልክዎ፡ለሕዝብየ፡ Jer. 12, 14; Hebr. 7, 2; 2 Petr. 1, 1. b) *donare, largiri*, c. Acc. rei: Act. 2, 45; c. dupl. Acc.: ከመ፡እክፍሎሙ፡ጥሪተ፡ለእለ፡ያአምሩኒ፡ Prov. 8, 21; ክፍሎ፡መንፈሰ፡ጸጋ፡ Const. Ap. 22. c) *participem facere* alqm alcjs, c. Acc. pers. et ምስለ፡ 2 Cor. 6, 15. 3) ut videtur, intrs.: *competere, contingere* alicui, c. Acc. pers.: Matth. 22, 8; ትረስዮሙ፡ከመ፡ይክፍሎሙ፡አክሊሎሙ፡ Lud. ex Lit. Joh.; fortasse etiam Hen. 27, 4.

አክፈለ፡ II, 1 pro አቅፈለ፡ Ex. 38, 18 F. H.

ተከፍለ፡ III, 1 1) Pass. a) *dividi*: ወተከፍሉ፡ማያት፡በይእቲ፡ዕለት፡ Kuf. p. 6; መንጦላዕት፡ምኵራብ፡ተከፍለ፡ለ፪ Clem. f. 218; ተደምሮ፡ዘመድ፡ይትከፈል፡ኀበ፡፪ክፍል፡ነፍሳዊ፡ወሥጋዊ፡ F. M. 5, 2; ዝንቱ፡ጾታ፡ይትከፈል፡ለኀበ፡ብዙኅ፡ክፍል፡ F. M. 22, 2. 25, 1; በጽሑ፡ውስተ፡ፈለገ፡ጤግሮስ፡ወተከፍለ፡ሎሙ፡ማይ፡ወዐደዉ፡ Sx. Jac. 11; ልብ፡ይትከፈል፡ Lith. Chr.; ዘኢይትከፈል፡ *individuus* Org. 3. b) *distribui*, Gen. 10, 25; Hen. 41; 1. 3. 4. 60, 12. 13. c) *tribui, donari*: መንፈስ፡ዘተከፍለ፡ሎሙ፡ Sap. 15, 16 (quamquam hunc locum etiam e nr. d explicare licet). d) *distributione accipere*: ከመ፡እትከፈል፡ክበዳ፡ለስብሓቲክሙ፡ Euc. Genb. 4. 2) Refl. vel Recpr. *inter se dividere* vel *distribuere*, c. Acc. rei: ተከፈልዋ፡በበ፡ነገድክሙ፡ Num. 33, 54; Sir. 14, 15 var.; 46, 9 var.: ይትከፈልዎ፡ Job 40, 25 var.; *distribuere* alicui alqd Lev. 25, 46 var.

ተካፈለ፡ III, 3 1) *inter se dividere* vel *distribuere, cum aliis* vel *inter plures dividere*, c. Acc. rei: ኵሎ፡ተግባረከ፡ይትካፈሉ፡ (v. ይትከፈሉ፡) መዋርስቲከ፡ Sir. 14, 15. 16, 9; ተካፈሉ፡ምድርየ፡ Joel 4, 2; Mich. 2, 4; Ex. 21, 35; Num. 32, 18; Jos. 14, 5; 2 Reg. 19, 29; Matth. 27, 35; Marc. 15, 24; እለ፡ይትካፈሉ፡በርበረ፡ vel ምህርከ፡ Jes. 9, 3; Judith 9, 4; Prov. 16, 19; Ex. 15, 9; Ps. 59, 6. 67, 13; ከመ፡ይትካፈሉክሙ፡ Hez. 25, 4; Jes. 14, 2; trsl.: ይትካፈሉ፡አብዳን፡እከየ፡ Prov. 14, 18; omisso objecto: ከመገ፡ትትካፈሉ፡ Hez. 48, 29; c. ለ፡ pers.: አኀዙ፡ይትካፈሉ፡ሎሙ፡ (sibi, inter se) ምድረ፡ Kuf. 8; Ps. 21, 19; c. Acc. pers. (i. e. *cum* vel *inter*) Num. 32, 19; c. ምስለ፡ pers.: ዘይትካፈል፡ምስለ፡ሰራቂ፡ Prov. 29, 24. 2) *participare* alqd i. e. *participem fieri* rei, c. dupl. Acc., Apoc. 18, 4.

አስተካፈለ፡ IV, 3 et አስተከፈለ፡ IV, 1 *distribuendum dare* alqd, *dividere* vel *distribuere* alqd inter plures, c. dupl. Acc., ምድር፡ዘአስተከፈለከ፡እግዚ"፡ Deut. 19, 3; ዛቲ፡ምድር፡እንተ፡ታስተከፍልዎሙ፡ለሕዝበ፡እስራኤል፡ Hez. 48, 29; Num. 34, 17; ዮኑ፡አስተከፈሎሙ፡ኵሎ፡ምድረ፡ለደቂቁ፡ Sx. Ter 6; c. Acc. pers.: ከመ፡እሙንቱ፡ያስተካፍልዎሙ፡ለአኅዊሆሙ፡ 2 Esr. 23, 13.

ክፉል፡ part. *divisus*: እንዘ፡፩ክፍሉ፡ውስተ፡ብዙኅ፡ክፉል፡ πολυμερής Sap. 7, 22; ዘክፉል፡ጽፈሪሁ፡ Deut. 14, 7: ልሳናት፡ክፉላት፡ Act. 2, 3 Platt; Haim. Ab. n. 14.

ክፍል፡ subst., plerumque m., Pl. ክፍላት፡ et አክፋል፡ 1) *divisio*, vox technica arithmeticae, Abush. 11 seq.; ዘመጽአ፡ vel ዘወጽአ፡እምክፍል፡ quod efficitur divisione (vel: quotus), ibid. 2) *pars*: Joh. 19, 23; Jos. 18, 6; ክፍል፡ et ክፍላት፡ Hen. 60, 12; ኵሉ፡በበክፍሉ፡ምግባረ፡ሰብእ፡ Hen. 90, 41; ሠጠጠ፡(ለመጽሐፍ፡)በበክፍል፡ Sx. Teq. 9; ፬ክፍለ፡ዓመት፡ Hen. 82, 4. 11; pars diei Hen. 72, 10; ለዐሥርቱ፡ክፍል፡ተሠርዐ፡ዓለም፡ 4 Esr. 14, 9; ክፍላት፡ (in quas regnum divisum est) Jsp. p. 347; de partibus i. e. sectis populi Judaeorum (Pharis., Sadd., Ess.) Jsp. p. 300. 3) *pars rata, portio* (quae alicui obtigit), μερίς, Gen. 14, 24. 43, 34. 47, 27; Lev. 7, 33. 35; Num. 18, 20; Deut. 12, 12; 1 Reg. 1, 4. 5. 9. 23. 24; Sir. 7, 31. 14, 9; እስራኤል፡ኮነ፡ክፍለ፡እግዚ"፡ 17, 17; ክፍልየ፡እግዚ"፡ Thren. 3, 24; Ps. 118, 57; ክፍለ፡ቈናጽል፡ይኩኑ፡ Ps. 62, 9; ክፍለ፡ዕሤ፡ Sir. 10, 11; እንዘ፡ይፌንዉ፡ክፍለ፡ለቢጾሙ፡ Esth. 9, 19; 2 Esr. 18, 10; ዘረከበ፡ክፍለ፡በትንሣኤ፡ ὁ ἔχων μέρος ἐν (*qui habet partem in*) Apoc. 20, 6: አልብከ፡ክፍለ፡ምስሌየ፡ Joh. 13, 8; Lud. Comm. hist. p. 328 n. 79; መፍቀሬ፡አፈድፍዶ፡ክፍል፡ *qui portionem praeter alios praecipuam habere amat*, p. 319 n. 60; ዝንቱ፡ውእቱ፡አክፋሊሆሙ፡ Jos. 19, 51; passim *sors*: Hen. 103, 3. 67, 1; Lud. Comm. hist. p. 495 n. 8. 4) *sectio, classis, ordo*, διαιρέσεις, ክፍል፡ et ክፍላት፡ 1 Par. 26, 1. 12. 27, 1 seq.; sunt ፫ክፍለ፡መሐላ፡ (tria genera juramenti) F. M. 22, 5. 5, 2 (vid. ተከፍለ፡); መዓርገ፡ክህነት፡ትትከፈል፡ለኀበ፡ብዙኃን፡ክፍላት፡ F. M. 25, 1; in specie a) *sectio libri, caput, capitulum, lectio*: አስተጋብአ፡ሎሙ፡ክፍላተ፡በዘዚአሁ፡ጾታሁ፡እምኵሉ፡ጉባኤ፡ቀኖናት፡ F. M. 1, 2; ክፍል፡ቀዳማዊ፡ይትከፈል፡ኀበ፡፫፡አክፋል፡ F. N. 24, 1; አክፋል፡እንተ፡ትትነበብ፡ላዕለ፡መቃብራት፡ Genz. f. 135; ክፍላት፡ F. N. 12. b) *pars* vel *caput* materiae tractandae: እግዚእነ፡አስተጋብአ፡ሥርዐተ፡ፍድፋዴ፡ዓለማውያን፡ላዕለ፡፫ክፍል፡ (hat den Vorzug der Weltlichen in 3 Punkten zusammengefaßt) Phlx. 4, al.

ክፍለት፡ n. act. *divisio, sectio*: ውእቱ፡መ፡እግዚ"፡ወሰብእ፡ዘእንበለ፡ክፍለት፡ ὁ αὐτὸς Θεός γε ὁμοῦ καὶ ἄνθρωπος Cyr. c. Pall. f. 68; ዘእንበለ፡ፍልጠት፡ወዘእንበለ፡ውላጤ፡ወኢክፍለት፡ Haim. Ab. n. 16; በበክፍለቶሙ፡ለካህናት፡ διαιρέσεις 2 Par. 8, 14.

ከፋሊ፡ n. ag. *divisor, distributor*: Luc. 12, 14; Josua ኮነ፡ከፋሊ፡ለሕዝብ፡ Gad. Kar.; ከፋሌ፡ንዋይ፡ (inter haeredes) Sx. Mij. 28.

ኩፋሌ፡ (ኵፋሌ፡) subst. 1) *divisio, partitio*: ኩፋሌ፡መዋዕል፡ Kuf. 6; ኩፋሌ፡መዋዕላት፡ vel መጽሐፈ፡ኩፋሌ፡ inscriptus liber Jubilaeorum, a me editus, citatur Can. Ap. 55: Abt. Ap. 81. 2) *distributio*: ኩፋሌ፡ኅብስት፡ (sc. panis eucharistici) Kedr f. 28. 3) *disjunctio*: ለይኩን፡ዝንቱ፡ኩፋሌ፡ማእከሌክሙ፡ Abush. 47.

ክፍላዊ፡ adj. rel., ut videtur *ex parte* (theilweise), Phlx. 44.

መክፈልት፡ (መክፈል፡ 1 Par. 11, 14 in Cod. Abb. CXLI), subst., m. et f., Pl. መክፈልታት፡ 1) *pars*, Kuf. 8; ፍሁገ፡መክፈልተ፡ፍኖቱ፡ Job 26, 14; Apoc. 16, 19; በብዙኅ፡

መክፈልት፡ πολυμερῶς Hebr. 1, 1; ረከበሙ፡ መክፈልቶሙ፡ ἀπὸ μέρους Rom. 11, 25; ዝንቱ፡ ገጽ፡ ይትከፈል፡ ኀበ፡ ፫ መክፈልታት፡ F. N. 5; M. M. f. 15; ፬ መክፈልተ፡ ዓመታት፡ Hen. 82, 11, et መክፈልት፡ simplex καιροί Lev. 23, 4. 2) *pars rata, portio* (quae alicui obtigit): μερίς መክፈልትየ፡ እምዙሉ፡ ስራሕየ፡ Koh. 2, 10. 21; ትንእስ፡ ንስቲት፡ መክፈልት፡ μικρὰ μερίς Prov. 15, 16; Jer. 10, 16. 12, 10; ምስለ፡ አራዊት፡ መክፈልቱ፡ Dan. 4, 12; Ps. 49, 19; ከመ፡ ንርከብ፡ ኅዳጠ፡ መክፈልተ፡ ውስተ፡ ደብረ፡ መቅደስከ፡ Jes. 63, 18. 57, 6; Sir. 24, 12; Matth. 24, 51; Luc. 10, 42; Col. 1, 12; መክፈልተ፡ ገራህት፡ Ruth 4, 3; κλῆρος Mich. 5, 2; κληρονομία Mal. 1, 3; Num. 26, 54 seq.; 36, 2 seq.; Jos. 19, 2. 10 seq.; መክፈልታት፡ Hez. 45, 7. a) c. c. በ፡ rei: Koh. 9, 6, vel c. ውስተ፡ Act. 8, 21; vel per st. c.: መክፈልተ፡ ሠናይ፡ ኢያምሥጥከ፡ Sir. 14, 14. b) *sors*: ዝውእቱ፡ መክፈልቱ፡ ለኃጥእ፡ እምኀበ፡ እግዚ" Job 20, 29. 27, 13; κλῆρος Sir. 25, 19. c) *munus*: ሀብት፡ ወመክፈልት፡ Const. Ap. 48. — *Voc. Ae.*: መክፈልት፡ ዘ፡ ክፍያ።

ከፈር፡ subst., plerumque m., Pl. አክፋር፡ [non cum כְּפוֹר crater componendum, sed ad rad. כָּבַר et vic. (vid. sub ከረበ፡), quibus *plectendi* et *texendi* potestas inest, referendum videtur] 1) *cophinus, corbis, canistrum*, κανοῦν Gen. 40, 16—18; Num. 6, 15. 17. 19; κόφινος Jud. 6, 19; Ps. 80, 6; Marc. 8, 19; Sx. Genb. 10. 2) mensurae genus, *modius*, μόδιος, Matth. 5, 15; Marc. 4, 21; Luc. 11, 33; sancti ii qui mortui sunt ወተከድኑ፡ ታሕተ፡ ከፈር፡ Lit. Orth. — *Voc. Ae.*: ከፈር፡ ወአስፋሬዳት፡ ዘ፡ እንቅብ፡ (vid. etiam Isenb. lex. p. 144 sub ከፈር፡).

ኰፋር፡ et ኩፋር፡ subst., (m.) nomen vestimenti episcopalis, ut videtur, *infula* [a כָּפַר كفر غفر (مِغْفَر) *tegere*, coll. مُغْفَرُ et ማዕፈርት፡]: Demetrius patriarcha ሰፍሐ፡ ኩፋሮ፡ ወነሥአ፡ በእዴሁ፡ እምእሳት፡ ወረሰዮ፡ ውስቴቱ፡ Sx. Teq. 12; አንበረ፡ ለእሳት፡ ውስተ፡ ኰፋሩ፡ Sx. Mag. 12 (ubi eadem res narratur); rex Abyssiniae dona dedit ለጳጳስ፡ ወለእጨጌ፡ ወአሰርገዎሙ፡ ኩፋረ፡ ወዝናረ፡ ወልብሰ፡ ቀጠንተ፡ Chr. L. Atk. f. 34.

ከፉር፡ subst. i. q. كَافُور (कर्पूर m. n.) *camphora*, Jsp. p. 340.

ከፍአ፡ vel ከፍዐ፡ I, 1 [كَفَّ *detritos aetate dentes habuit* amela; كَفَّ بَصَرُهُ *occaecatus fuit visus* ejus; كَسِفَ *caecus fuit, caligavit* oculus; كَفَّ *hebes fuit*; amh. ከፋ፡ *deformem, foedum, malum esse*] Subj. ይክፋእ፡, *hebetem* vel *obtusum esse* vel *fieri, obtundi*, de oculis: አዕይንትየ፡ ከፍኣ፡ ለርእይ፡ Kuf. 26; ዘከፍአ፡ ርእየቱ፡ Chr. Ta. 14; dentibus: ይክፋዕ፡ ስነኒ፡ አክይስት፡ Genz. f. 105; cornibus: እስመ፡ ከፍኡ፡ እሉ፡ አቅርንት፡ (κατέαξαν) Zach. 1, 21.

አክፍአ፡ II, 1 *hebetare, obtundere, retundere*: ነጸሮ፡ ብርሃኑ፡ ያከፍእ፡ ዐይነ፡ ἀμαυροῖ Sir. 43, 4; ሙብረቅ፡ ዘበእንበለ፡ ብሎቱ፡ ያከፍዕ፡ ዐይኖ፡ ለዘይኔጽሮ፡ M. M. 146; ያከፍአ፡ ነገሮ፡ *aciem verborum ejus retundit*, Cyr. (de Melch.) f. 129.

ተከፍአ፡ III, 1 *hebetari, obtundi, retundi*: ወይትከፋእ፡ ሦከ፡ ለዲያብሎስ፡ ἀπαμβλῦναι τοῦ διαβόλου τὸ κέντρον, Epist. Cyr. ad Joann. in Cyr. f. 115; እመሰ፡ ግንጽሊተ፡ ደረስዎ፡ ለምስጢር፡ ይትከፋእ፡ ጸጋሁ፡ ለምስጢር፡ hom. Severiani in Cyr. f. 105.

ክፍአት፡ n. act. *hebetudo*, deinde *deformitas* (e lingua Amh.): mors ኢይምሕከ፡ ላሕየ፡ በእንተ፡ ርእየቱ፡ ወኢሕሡመ፡ ኢይሚንን፡ በእንተ፡ ክፍአቱ፡ አላ፡ ያስተጋብእ፡ ኵሎ፡ Genz. f. 149.

ከፈየ፡ inus., cui comparaveris كَفَّى *panniculo obvolvit, praetextum* serici *addidit*; كِفَّةٌ *ora, fimbria* vestis.

መክፈ፡ subst. *fascia* praecingendis linteis: ነሥአ፡ መክፈ፡ ለንጺ፡ (rom., ለንጽ፡ Platt) λαβὼν λέντιον Joh. 13, 4. — *Voc. Ae.*: መክፈ፡ ለንጽ፡ ትብልያ፡ ብ፡ ወገረት፡ (de qua voce vid. Lud. lex. amh. c. 73).

ከፈፈ፡ rad. inus., cui potestas *incurvandi* et *concavandi* inerat, vid. Ges. thes. p. 705.

ከፍ፡ n. prgr. sc. כַּף 1) vola manus et *planta pedis*: ወበሙ፡ ከፍ፡ ከመ፡ ከፈ፡ ላህም፡ Hez. 1, 7 vrs. nov. 2) nomen literae alphabeti hebraici undecimae, Ps. 118, 81; Thren. 1, 11; 2, 11. 3, 31. 4, 11; Chr. ho. 3; ubi de psalmis agitur, siglo ከፍ፡ Ps. 118, 81—88 signatur.

ኩፍ፡ n. prgr. sc. خُفّ, Pl. አክፋፍ፡ *ocrea*: እስመ፡ እሉ፡ ኀጽዋን፡ ኮኑ፡ ያስተሣእንዎ፡ ለንጉሥ፡ ኩፈ፡ ወወደዩ፡ ውስቴቱ፡ አክይስተ፡ ከመ፡ ይንስክዎ፡ ለንጉሥ፡, et mox: ወነሥአ፡ ንጉሥ፡ አክፋፋተ፡ ወረከበ፡ ውስቴቶሙ፡ አክይስተ፡ Jsp. p. 277. (Sec. Lud. in lex. amh. c. 68 ኩፍ፡ est species *calcei* (ጫማ፡) arabici e corio, qui nostro more totum tegit pedem).

ወ፡ litera alphabeti Aethiopici decima quinta, quae ወዌ, ዋዌ፡ nominatur, ut: ሆሀያት፡ ቤት፡ ወዋዌ፡ Chr. ho. 1.

ወ፡ conj. inseparabilis praefixa [וְ ܘ و فَ] 1) copulativa: *et, -que, atque*; copulandis et verbis et sententiis inservit, neque graeco καί, τε tantum sed etiam δέ crebro respondet, ut Matth. 2, 1. 3 al. a) passim: *et — quidem*, Gen. 35, 7. b) *cum*: ከመ፡ ይሑር፡ ውእቱ፡ ወዕቅብቱ፡ ut iret (is et concubina ejus) cum concubina sua Jud. 19, 9; Ruth 1, 1. c) ubi enunciationi principali enunciationes secundariae, quibus status vel conditio alcjs describitur, subjunguntur, usurpatur vel ወ፡ simplex Act. 18, 7; Hen. 14, 24; Jud. 16, 15; vel ወ — ሰ፡ 1 Reg. 16, 1. 24, 12. 26, 5; Gen. 18, 8. 34, 30 (gramm. § 200, 1). d) *etiam, quoque*, potissimum in sententiis negativis (*nec*) Ex. 7, 23; Deut. 2, 5; 1 Reg. 22, 23; 2 Reg. 17, 12. 13; ወኢአሐዱ፡ Rom. 3, 12; 1 Reg. 14, 36; Jos. 10, 8; Ex. 14, 28; Ps. 13, 2; ወኢመኑ፡ Lev. 16, 17; ዲበ፡ ወኢምንት፡ Job 26, 7. e) ወ — ወ፡ *et — et* Kuf. p. 70 lin. 1; Gen. 33, 1; ወኢ፡ — ወኢ፡ *nec — nec* 1 Reg. 27, 9. 28, 6; Joh. 4, 21 et 8, 19 rom.; አላ፡ ወ — ኒ፡ *sed etiam* Chr. Ta. 28 (vid. ተደንገለ፡). f) *vel*, ἤ Sap. 11, 18; Prov. 7, 23; 1 Reg. 26, 10; Ex. 21, 27; Jes. 50, 2; Matth. 5, 17. 36. 6, 31. 7, 16; Act. 1, 7; 1 Tim. 5, 4 rom. 19; ሠለስተ፡ ሰሉዳ፡ ወአርባዕተ፡ Jer. 43, 23. 2) consecutiva: *et statim, tum, ut, igitur*, ዓዲ፡ ሰቡዕ፡ መዋዕል፡ ወአመጽእ፡ Gen. 7, 4;

ከመ፡ሰማዕከ፡ሕልመ፡ወፈከርከ፡ 41, 15; ሶበ፡ይኔጽር፡ወይሬኢ፡ *cum suspiceret (statim) videbat* 29, 2. 28, 20. 21; Hen. 52, 5; ወአእሚሮሙ፡ወመጽኡ፡ Act. 17, 13. 19, 1; ቅረበኒ፡ወእግስስከ፡ *ut te tangam* Gen. 27, 21. 42, 18. 49, 1; Deut. 9, 14; Ps. 49, 8; ሚመጠነ፡ትሁቡኒ፡ወአነ፡ለክሙ፡አገብኦ፡ Matth. 26, 15; ኢትግበሩ፡ለእኪት፡ወኢይርከበከ፡እኩይ፡ *ne* Sir. 7, 1; ወአይድዐኒ፡ *dic mihi igitur* Jud. 16, 13; Hen. 95, 2. 3) adversativa: *autem, sed*, Gen. 2, 16. 17. 27, 22. 31, 6. 7; Ruth 1, 21; Hen. 5, 6; Matth. 7, 3. 16, 26. 24, 6. 26, 41; Joh. 3, 8; ኢትኩን፡ነፋቄ፡ወእመን፡ (Platt: አላ፡እመን፡) 20, 27. — Vid. etiam ሂ፡, ኒ፡, ሰ፡, እመ፡, አው፡, ሚመ፡, ኑ፡

ወሀበ፡ I, 1 [יָהַב ܝܗܒ وَهَبَ] Impf. ይሁብ፡, Subj. የሀብ፡, Imprt. ሀብ፡ (gramm. § 93), *dare*, abs.: ውሂብ፡ Koh. 5, 4; ቃል፡ሠናይ፡ይኄይስ፡እምውሂብ፡ Sir. 18, 16. 17; Jud. 8, 25; Act. 20, 35; c. Acc. rei: Matth. 16, 26. 19, 7; Jac. 5, 18; ኢታጕንዲ፡ውሂቦታ፡ Koh. 5, 3; ይኄይስ፡ውሂበ፡ምጽዋት፡እምነ፡ .. Tob. 12, 8; Ps. 77, 24; c. ለ፡ pers.: ሀብ፡ለጻድቅ፡ Sir. 12, 4; Matth. 5, 42; c. Acc. rei et ለ፡ pers.: Ps. 113, 25; Gen. 12, 7. 26, 3; c. Acc. pers.: ውሂቦኒ፡ሀቦ፡ Deut. 15, 10; c. dupl. Acc.: Gen. 1, 29. 3, 12. 24, 35. 29, 28. 30, 6; Jos. 15, 19; Jud. 1, 15; Ruth 2, 18. 3, 17; Hez. 36, 26; Ps. 20, 3. 131, 4; አሀቦ፡ዐስቦ፡ Tob. 5, 3; ኢተሀቦ፡ምክንያተ፡ Sir. 4, 5; ወሁብዎ፡ዲብተራሁ፡ Judith 15, 11; ሀቦ፡ክፍሎ፡ Sir. 7, 31; Matth. 4, 9. 14, 8. 16, 19; Joh. 4, 14 seq.; 6, 37. 17, 2 al. sexcenties; እሁበከ፡ስእለተከ፡ Clem. f. 53; seq. Subj.: ለአዳም፡በሕቲቱ፡ወሀቦ፡ይክድን፡ኀፍረቶ፡ Kuf. 3; Ruth 1, 9; 2 Tim. 2, 7 rom.; Apoc. 3, 21; Marc. 10, 37; c. Acc. praedicati: ምድር፡እንተ፡ይሁበከ፡ርስተ፡ Deut. 4, 21, vel c. ለ፡, ut: እሁበከ፡አሕዛበ፡ለርስትከ፡ Ps. 2, 8. a) *largiri, munificum esse:* ዘይምሕር፡ወይሁብ፡ Prov. 11, 26; Sir. 18, 18. 20, 13—15; et sensu juridico *donare* F. N. 26 (ubi agitur በእንተ፡ሀብት፡ወወሃቢ፡ወዘይሁብዎ፡ሎቱ፡ወንዋይ፡ዘይሁቡ፡ኪያሁ፡). b) *exhibere, tribuere, praestare:* ሀቡ፡አኰቴተ፡ለእግዚ፡ Ps. 67, 37; Deut. 32, 3; Apoc. 4, 9. 19, 7. c) *tradere*, Hen. 82, 1; Gen. 8, 2; ወሁብክዋ፡መጽሐፈ፡ውስተ፡እዴሃ፡ Jer. 3, 8; Ps. 15, 10; ኢተሁብ፡አፉከ፡ለአበሳ፡ Koh. 5, 5; የሀብ፡ነፍሶ፡ቤዛ፡ብዙኃን፡ Matth. 20, 28; Marc. 12, 9; Joh. 10, 29. d) c. በ፡ pretii, *commutare* Hen. 5, 6. e) fructum *dare* i. e. *ferre, reddere*, Gen. 4, 12; Lev. 25, 19; Ps. 1, 3; Matth. 13, 8; vel odorem *emittere* Cant. 2, 13. 7, 14. f) *edere*, ut vocem: ወሀበ፡ቃሎ፡ Am. 1, 2; Ps. 45, 6. 76, 16; ነጐድጓድ፡ወሀበ፡ቃለ፡ Enc. Nah. 16; miracula Ex. 7, 9; Act. 2, 19. g) dare ore alqd i. e. *precari* benedictionem, salutem: ከመ፡የሀቦሙ፡በረከተ፡እግዚ፡በከናፍሪሁ፡ Sir. 50, 20; ወሀቦሙ፡ቡራኬ፡ vel ወሀቦሙ፡ሰላመ፡ Sx. Mag. 13; vel *docere* Act. 7, 38; Joh. 17, 8. h) *concedere, permittere, potestatem dare:* ኢወሀበ፡ከመ፡ይትመየጥ፡ 1 Reg. 18, 2; ኢፈቀደ፡የሀብ፡ምኅላፈ፡ Num. 20, 21; Hen. 63, 1; የሀብዎ፡ንስሓ፡ Clem. f. 160. i) *facere, constituere:* እሁብ፡ኪዳነ፡ምስሌክሙ፡ Gen. 9, 9; Kuf. 15; Joh. 7, 19. k) passim ex Hebraismo: *ponere, indere*, ut: ቀስቶ፡ወሀበ፡ውስተ፡ደመና፡ Kuf. 6; ፍርሀተክሙ፡እሁብ፡ኀበ፡ኵሉ፡ዘውስተ፡ምድር፡ ibid.; ዘሕያው፡የሀብ፡ሠናየ፡ውስተ፡ልቡ፡ Koh. 7, 3; ወሀብኩ፡ልብየ፡ውስተ፡ኵሉ፡ፍጥረት፡ (animum advertere) 8, 9. l) መኑ፡ይሁበኒ፡ *quis mihi dabit! utinam! utinam haberem!* መኑ፡ይሁበኒ፡አእምሮ፡ Job 23, 3; Ps. 13, 11. 54, 6; መኑ፡ይሁበኒ፡አዕይንትየ፡ከመ፡ይኩና፡ Hen. 95, 1, vel መኑ፡እምወሀበኒ፡ከመ፡ይትነበዩ፡ Num. 11, 29; Deut. 5, 26; መኑ፡የሀበነ፡ዕረፍተ፡ Hen. 63, 5. m) ሁብ፡, ሀቡ፡, ሀባ፡, (nonnumquam seq. pron. suff.) *age, agite! quaeso*, ሀቡ፡ንበል፡ εἴπωμεν 1 Esr. 3, 5; ሀቡነ፡ንረድ፡ (καὶ νῦν ἐπί) 4 Reg. 3, 23; ሀቡኬ፡ንግበእ፡ Kbr. Nag. n. 2; ሁበኬ፡ንትኃሠሥ፡በአይ፡ፍኖት፡ተወልደ፡ δὴ οὖν Cyr. c. Pall. f. 67; f. 80; ባሕቱ፡ሕቀ፡ሀባ፡ናመክሮን፡ Herm. p. 64; ሁብ፡ንፍትኖን፡ et ሀባ፡ንፍትኖን፡ p. 82.

አውሀበ፡ II, 1 *dandum curare*, c. dupl. Acc., Num. 24, 11.

ተውህበ፡ III, 1 1) *dari*, c. c. ለ፡ prs.: ወልድ፡ተውህበ፡ለነ፡ Jes. 9, 6; ለነ፡ተውህበት፡ምድር፡ Hez. 33, 24; ይትወሀብ፡ለነፍስየ፡ስእለትየ፡ Esth. 7, 3; ሕግ፡ዘተውህበ፡ለሙሴ፡ 1 Esr. 1, 6; Joh. 1, 17; Jac. 1, 5; Apoc. 9, 1. 13, 5; Matth. 28, 18; አበየ፡ዝናም፡ተውህቦ፡ለምድር፡ Kuf. 42; c. Acc. pers.: Matth. 7, 7. 11, 27 (c. በኀበ፡ *a*); Hen. 5, 8; ለመልአክ፡ተውህቦ፡ኀይል፡ Asc. Jes. 9, 39; Num. 8, 19; መዋዕል፡እለ፡ተውህባከ፡ Koh. 9, 9; ተውህቦ፡ለዓሌ፡ዐቢይ፡ 10, 6; c. Acc. praed.: ተውህበ፡መብልዐ፡ለአንስርት፡ Job 15, 23; Num. 18, 6; Hen. 5, 8; ከመ፡ትትወሀብ፡ብእሲተ፡ሎቱ፡ Kuf. 30; c. Nom. ejus cui datur et c. Acc. ejus quod datur: ሥጋኪ፡ (o Maria) እማንቱ፡ (sc. አህጉራተ፡ዓለም፡) ተውህባ፡ (corpus tuum iis datum est) Enc. Ter 21. a) *tradi:* ተውህበ፡ትትወሀብ፡ዛሀገር፡ውስተ፡እዴ፡ .... Jer. 41, 2; ተውህበ፡ለሞት፡ነፍሱ፡ Jes. 53, 12; *subdi:* ተውህቡ፡ታሕተ፡እዴዊሁ፡ Kuf. 11. b) *concedi, permitti:* ተውህበኒ፡ወሰባሕኩ፡እነሂ፡ Asc. Jes. 8, 17; seq. Subj.: Asc. Jes. 9, 39; Apoc. 7, 2. 13, 15; vel seq. ከመ፡ c. Subj.: Apoc. 13, 7. 2) a) *se dare* vel *tradere:* በፈቃዱ፡ዘተውህበ፡ለሕማም፡ወገድል፡ Enc. Ter 14. b) recipr.: *sibi invicem dare*, ut: ante communionem sacramenti ሕዝብ፡ይትወሀቡ፡በበይናቲሆሙ፡ሰላመ፤ብእሲ፡ለብእሲ፡ወአንስት፡ለአንስት፡ Kid. f. 8. 24.

አስተዋሀበ፡ IV, 3 *pensare* vel *persolvere*, damni alicui restituendi causa, c. Acc. rei Ex. 21, 31.

ውሁብ፡ part. *datus*, Num. 3, 9.

ሀብት፡ subst., f. et m., Pl. ሀብታት፡ *donum*, Gen. 25, 6; Num. 3, 9. 8, 16. 19; 1 Reg. 18, 25 (pro sponsa parentibus ejus oblatum); Koh. 3, 13. 4, 17; Prov. 6, 35. 21, 14; ሀብትከ፡ለከ፡ይኩንከ፡ (v. ትኩንከ፡) Dan. 5, 17; Matth. 7, 11; Rom. 5, 17; Phil. 4, 17; Jac. 1, 17; ሀብተ፡ጸጋሁ፡ Eph. 3, 2; በሠናይ፡ሀብቱ፡ (ejus beneficio) Sx. f. 1, al.; ሀብታተ፡መንፈስ፡ቅዱስ፡ Phlx. 174; etiam *donatio* F. N. 26.

ወሃቢ፡ n. ag. 1) *dator, qui dat* vel *dare solet:* Jac. 1, 5; Herm. p. 25; ወሃቢሃ፡ለሕግ፡ νομοθέτης Jac. 4, 12; Deus ወሃቤ፡ሕይወት፡ Kid. f. 16; Kedr f. 14; ወሃቤ፡ብርሃን፡ I Sal Mar. 5; እግዚ፡ወሃቤ፡ዕሤት፡ወመክፈልት፡ለዘ፡ገብረ፡ፈቃዶ፡ Jsp. p. 381. 2) *largitor, munificus, liberalis, donator:* ብእሲ፡ፍሡሕ፡ወወሃቢ፡ Prov. 22, 8; ከነ፡ብእሲ፡ልሑየ፡ወጽኑዐ፡ወወሃቤ፡ Jsp. p. 314; *donator* (sensu juridico) F. N. 26.

ሁብሀብ፡ subst. *donum, merces:* ብእሲት፡ዘማዊት፡እንተ፡ትነሥእ፡ሁብሀብ፡በኀበ፡ምታ፡ παρὰ τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς λαμβάνουσα μισθώματα Hez. 16, 32 et M. M. f. 90 ubi hic idem locus repetitus est. (At Hez. 16, 31. 33 μισθώματα versum est ዶነስ፡). Dubitaveris quidem annon hoc nomen ad ሐበበ፡ حب (אָהַב) *amare* referendum sit, sed analogia ut vocis אֶתְנַן ita

nominis interpretibus vexatissimi הַבְהָבִים etymon a nobis propositum commendatur. — *Voc. Ae.*: ሀብሀብ፡ ዘ፡ መሐሊ፡; *aliud:* ሀ'' ፡ ዘ፡ መሐበያ፡

ቊሀውሀ፡ rad. quadrl. inus. (etiam per ኀ et ሐ), cui vicina sunt بهى et بَهِىَ *venustate* et *decore nituit*, بَهْبَهَ II *honoratus est*, *superbivit* (cfr. etiam **ወከየ፡**).

ተቊሀውሀ፡ III, 1 *nitere, nitore conspicuum esse, hilarem esse*, Hen. 108, 13. 14; in coelis **ጻድቃን፡ ትፍሥሕት፡ ይትፌሥሑ፡ ወይትወሀውሁ፡** (in alio codice **ይትበሀውሁ፡**) **በአዝማን፡ ዘአልበ፡ ኍልቍ፡** Deg.; **ደቂቃ፡ ለቤተ፡ ክርስቲያን፡ ይዕቀቡ፡ ሥርዐታ፡ ወይትወሀውሁ፡ ውስቴታ፡ ወያሠንዩ፡ ግበሪሃ፡** Clem. f. 203; in coelis **ይትወሀውሁ፡ በኵሉ፡ ክብር፡ ወፍሥሓ፡ ዘእንበለ፡ ጻማ፡ ወሕማም፡** f. 260. — *Voc. Ae.*: **ተወሀውሀ፡** (sic) **ብ፡ ተከፋፈተ፡**; *Voc. Ae.* ad Hen.: **ይትወሀውሁ፡ ዘ፡ ይትፌሥሑ፡**

ውሀቊኄ፡ subst. *nitor*, (faciei i. e.) *hilaritas*, ἱλαρότης Prov. 18, 22; τὸ ἱλαρὸν αὐτοῦ 19, 22.

ተቊሀውሀ፡ *obambulare* vid. sub **ቊሕውሐ፡**

ቊላ፡ subst. amh. (vid. **ውዕላ፡**) *ibex, rupicaper* [יָעֵל, وَعْل; vid. etiam Lud. et Isenb. lexx. amh.]: **ቊላ፡ ዘውእቱ፡ ሀየል፡** Chr. Ax. f. 89.

ቊልስጢ፡ n. prgr., ni fallor ψάλται (pro **ውስልጢ፡**) *psaltae* vel *cantores* ecclesiae, Kid. f. 12, ubi de cantu psalmorum agitur et ex ordine memorantur **ደናግል፤ ደቂቅ፤ ቊልስጢ፤ አናጉንስጢስ፤ ንፍቀ፡ ዲያቆናት፤ ቀሳውስት፡**

ወልብ፡ subst. *fetus* avium, *ova*, **ከመ፡ ተረፈ፡ ወልብ፡** καταλελειμμένα ὠὰ Jes. 10, 14 (in uno codicum a me inspectorum; in caeteris **አንቆቅሆ፡**). [Cfr. وَالِبَة].

ውልበት፡ ብ፡ ምንጭር፡ ጉንጭና፡ ጉንጭኂ፡ ይ፡ in Voc. Ae. (lapsu calami?) pro **ሕልበት፡** scriptum est, q. v.

ወልተወ፡ quadrl. I *scuto protegere*, Lud. sine auct. [Etymon incertum; an a πέλτη? sicut **ዲብተረ፡** a διφθέρα].

አወልተወ፡ II *armare* alqm, *arma induere* alicui: **ይደልወነ፡ ከመ፡ ናወልቱ፡ ነፍሳቲነ፡** χρὴ καθοπλίσωμεν ἑαυτούς Chr. Ta. 5.

ተወልተወ፡ III, 1 *se armare, armis indui, armari*, c. **በ፡** armorum: **በንዋየ፡ ሐቅል፡ ተወልቲዎሙ፡** καθωπλισμένοι ὅπλοις Jer. 26, 9; **ተወልተው፡ በፈሪሀ፡ እግዚ"፡** καθοπλισάμενος τὸν φόβον Herm. p. 45; 1 Petr. 4, 1; **ንትወለተው፡ በንዋየ፡ ሐቅል፡ ዘሃይማኖት፡** Chr. Ta. 22; c. Acc. armorum: **ከመ፡ ንትወልተው፡ ወልታ፡ ጽድቅ፡ እምየማን፡ ወእምፀጋም፡** Chr. Ta. 5 (e 2 Cor. 6, 7); **ንትወለተው፡ ሃይማኖቶሙ፡ (ለሰማዕታት፡)** Mavâs. n. 70.

ወልታ፡ subst. (m.), Pl. **ወላትው፡ (ወልታት፡** Jsp. p. 309), *scutum, clypeus* (,*pelta*), *arma* in genere, *armatura*, θυρεός, θυρεοί 2 Esr. 14, 16; 1 Par. 12, 8; **ወላትው፡** 2 Par. 9, 15. 23, 9; ἀσπίς Sap. 5, 20; πέλται Hez. 27, 10 var.; ὅπλον, ὅπλα Ps. 5, 14. 45, 9. 75, 3; Hab. 3, 11; Hez. 39, 9; **ወልታ፡ አእምሮ፡** Prov. 14, 7; **ወልታ፡ ብርሃን፡** Rom. 13, 12; **ወልታ፡ ጽድቅ፡** 2 Cor. 6, 7; Herm. p. 45; **ወላትዊሁ፡** Jer. 50, 10; Nah. 2, 4; **ወላትው፡ ይበርቅ፡** 3, 3; Mich. 4, 13 (τὰς ὁπλὰς perperam intellecto et verso); **ይጸውሩ፡ ወላትወ፡** Kuf. 37; πανοπλία Eph. 6, 11; σκέπη **ወልታ፡ ጽኑዕ፡** Sir. 6, 14. 29; **ወልታ፡ ኀሳር፡** Jes. 30, 3. — *Voc. Ae.*: **ወልታ፡ ብ፡ ጋሻ፡ አግሬ፡**; *aliud:* **ዘ፡ አግሬ፡**; *aliud:* **ወላትው፡ ብ፡ ወግሮች፡**; *aliud:* **ወልታ፡ ዘ፡ ገረገሬ፡** (v. **ገረንገሬ፡**).

ውልትው፡ part. *scuto obtectus, armatus*, Lud. sine auct.

ውልታዊ፡ subst. *armatus, armatura*, ὅπλα Chr. Ta. 5.

ምውልታው፡ subst. *locus tutus*, Lud. ex Org. 5.

ወልወለ፡ rad. inus., cui comparanda sunt بَلْبَلَ ܒܠܒܠ בִּלְבֵּל *commiscere, confundere*, II *commoveri*, נִבְהַל *perturbatum, terrore perculsum esse, trepidare*, בָּהַל, ܒܗܠ al.

አወልወለ፡ (et **አወላወለ፡**) II *perturbare, consternare*, **ወያወለውላ፡** (v. **ያወላውላ፡** et **ያስተወላውላ፡**) **ለምክረ፡ ልቡ፡ ከመ፡ ዘይነትዕ፡ በውስተ፡ ቀትል፡** τεθορυβημένος Sir. 40, 6.

ተወልወለ፡ III, 1 *agitari*, a) *trepidare, trepide festinare*, Jud. 20, 41 var. (ἔσπευσαν). b) *ambiguum esse* animo, *titubare* mente (Lud.): **ኅሊና፡ ዘይትወለወል፡** Org.; **ዘይትወለወል፡ በኅሊና፡** ibid.; beatus **ዘኢይትወለወል፡ ኅሊናሁ፡ እምኅልዮትከ፡** ibid.

ተወላወለ፡ III, 3 1) alium cum alio commoveri vel perturbari i. e. *tumultuarie festinare*: **እንስሳ፡ እንዘ፡ ይትወላወል፡ ወያንሶሱ፡ ውስቴቱ፡** ζώων ἐμπεριπατούντων (sc. in flammas vel flammis) Sap. 19, 20; **እእጋር፡ እለ፡ ይትወላወላ፡ ለገቢረ፡ እኩይ፡** ἐπισπεύδοντες Prov. 6, 18; **ኢትትወላወል፡** (**አመ፡ ተመንደብከ፡**) μὴ σπεύσῃς Sir. 2, 2; Jud. 20, 41; **ከመ፡ ኢትትወላወል፡ በድኅሬ፡ መዋዕል፡** (Laur.: **ትትወለድ፡** male) 4 Esr. 4, 37 (ubi Vulg. *properare* exhibet). 2) *huc illuc agitari* i. e. a) *turbari* mente: **ዘንጉዓን፡ እለ፡ ይትወላወሉ፡** τοῖς μαινομένοις τοῖς περιφερομένοις Chr. Ta. 23. b) *fluctuare, titubare, haesitare* animo, *dubium esse*, Ps. 76, 2 vrs. nov. (ubi emendator תָּפִיק pro תָּפוּג interpretatus esse videtur); **እንበለ፡ ተወላውሎ፡** *sine haesitatione* Lud. ex Epist. Greg.; **ይትወላወሉ፡ በእንቲአሆሙ፡** *in dubio sunt de iis* (sc. sintne mortui an vivi) F. N. 42, 13.

አስተወላወለ፡ IV, 3 1) *celeriter motitare*: **ወውእቱ፡ ገጸ፡ አስተወላወለ፡** (v. **ገጸ፡ ያስተላውል፡**) ἐτάραξε (קִלְקַל) Koh. 10, 10. 2) *consternare, perturbare*, Sir. 40, 6 var (vid. sub **አወልወለ፡**).

ውልዉል፡ part. *agitatus, perturbatus*, „*inconstans, ambiguus*", Lud. sine auct.

ውልውል፡ subst. *agitatio* quaevis, ut: **ውልውለ፡ ነፋስ፡** *agitatio venti*, Lud. e Libr. Myst.

ውልዋሌ፡ subst. *commotio* vel *perturbatio* animi, *trepidatio, festinatio*: **ውልዋሌ፡ ወሑሰተ፡ ነፍስ፡** Phlx. 54; **በውልዋሌ፡** (v. **በውላውሌ፡**) Kuf. p. 164; **በደመ፡ በግዕ፡ ዘበልዕዎ፡ ደቂቀ፡ እስራኤል፡ በውልዋሌ፡ አመ፡ ሌሊተ፡ ፀአቶሙ፡ እምግብጽ፡** M. M. f. 93 (cfr. בְּחִפָּזוֹן Ex. 12, 11). — At *Voc. Ae.* ad Kuf. perperam: **ውልዋሌ፡ ዘ፡ ጽባሕ፡ የቀረበ፡ አፈ፡ ጽባሕኂ፡ ውእቱ**; *aliud:* **ውልዋሌ፡ ዘ፡ ኀብረት ።**

መትወላወላት፡ subst. Pl. (a **መትወላወል፡**, si quidem lectio sana est) *res perturbantes, turbulentae*: monachus **ኢይ**

ሖር፡ ውስተ፡ ሀገር፡ ወኢይባእ፡ ውስተ፡ አብያት፡ ከመ፡ ኢይምላእ፡ ራእዩ፡ ወእዘኒሁ፡ እምነ፡ መትወላወላተ፡ ዝንቱ፡ ዓለም፡ Phlx. 113. (Vocabulum et significatu et sonis simile vid. c. 52 sub ለወለ፡).

ወለደ፡ I, 1 [ילד, ܝܠܕ, ولد] Subj. ይለድ፡, Imprt. ለድ፡, 1) *parĕre* a) de feminis (hominibus), abs.: ወሊድ፡ Koh. 3, 2; Gen. 3, 16. 17, 17. 18, 13. 20, 17. 30, 3; Jud. 13, 2; እንተ፡ ትወልድ፡ *parturiens, puerpera* Lev. 12, 7; Kuf. 3; Jes. 21, 3; Jer. 6, 24. 8, 21; Sir. 48, 19; ዕለተ፡ ወሊዶታ፡ Luc. 2, 6; ሶበ፡ ቃለጽቅ፡ ትለድ፡ Joh. 16, 21; Luc. 1, 57; plerumque seq. Acc.: Gen. 4, 1. 2. 16, 11; ዘወለደት፡ እምከርሣ፡ Jes. 49, 15; Matth. 1, 21. 23. 25; Luc. 1, 31. 57. 2, 7 al. crebro; c. ለ፡ patris (cui filius natus est): ወለደት፡ ሎቱ፡ ወልደ፡ Hos. 1, 3; Kuf. 4; Gen. 6, 4. 17, 21. 21, 3. 29, 34; ኢወለደት፡ ሎቱ፡ Gen. 16, 1; በዲበ፡ auctoris (patris): ብእሲት፡ እንተ፡ ትወልድ፡ ወራሴ፡ በዲበ፡ መሐዛ፡ Sir. 23, 22 vel c. በላዕለ፡ 23, 23. b) de bestiis: Gen. 30, 39. 31, 8; Jer. 14, 5. c) de avibus: አስተጋብአት፡ ዘኢወለደት፡ Jer. 17, 11. d) trsl. ወለድክሙ፡ ዐመፃ፡ Jes. 59, 4; Ps. 7, 15; ኢታአምር፡ ዘትወልድ፡ ሳኒታ፡ Prov. 3, 28; Jac. 1, 15. 2) *gignere, procreare, generare, progignere:* a) de viris (hominibus): ኢወሊድ፡ ἀτεκνία Sap. 4, 1; ኢይወልዱ፡ ለመርገም፡ οὐδὲ τεκνοποιήσουσιν εἰς κατάραν Jes. 65, 23; ለዱ፡ ደቂቀ፡ ወአዋልደ፡ Jer. 36, 6; Gen. 4, 18. 5, 4 seq.; 3 Reg. 1, 6; Jes. 1, 2; Jer. 16, 2; Sir. 41, 9; Hen. 6, 2; Matth. 1, 2 seq.; c. በኀበ፡ mulieris: ይወልድ፡ በኀበ፡ ዘማት፡ Clem. f. 133. b) de Deo: Prov. 8, 25; Ps. 2, 7; Deut. 32, 18. c) spiritualiter: *regenerare*, sive de Deo (qui homines regenerat) 1 Petr. 1, 3; sive de hominibus (qui alios regenerant): Philem. 10; 1 Cor. 4, 15; addito ዳግመ፡, ut: sacerdotes ዳግመ፡ ወለዱክሙ፡ እማይ፡ ወእመንፈስ፡ ቅዱስ፡ Clem. f. 228. d) de terra, plantis: ምድር፡ ትወልድ፡ ሣዕረ፡ Hebr. 6, 7; ወርቀ፡ ወብሩረ፡ 4 Esr. 6, 28; Hen. 65, 8; 4 Esr. 2, 39 var. e) trsl.: ቍጥዓ፡ ወመዐት፡ ይወልዱ፡ ከሒደ፡ Chr. ho. 6; Chr. Ta. 29 (vid. sub ዕሩቅ፡).

አውለደ፡ II, 1 1) *parere facere:* seq. Acc. feminae, a) *prolem dare* sterili, አኮሁ፡ አነ፡ ዘአወልዳ፡ Jes. 66, 9. b) *parturientem adjuvare*, Ex. 1, 16. 2) *facere ut pariatur* i. e. a) *facere ut nascatur:* Ex. 1, 16. b) *nativitatem attribuere* alicui, *nativum censere* alqm: (dicunt:) ኢመፍትው፡ ውስተ፡ ጻዕረ፡ ወላዲት፡ ናውልዶ፡ ለእግዚ" ቃል፡ Cyr. ad Th. f. 9. c) *gignere*, de patre: Hen. 15, 4; አዳም፡ አውለደ፡ ሴትሃ፡ Jsp. p. 271 (crebro).

ተወልደ፡ III, 1 1) *nasci:* ተወሊዶ፡ Matth. 2, 1. 4. 26, 24; Joh. 9, 2. 19; Hebr. 11, 23; Jer. 16, 3; Job 39, 1; Hez. 28, 13; ወልድ፡ ጻድቅ፡ ይትወለድ፡ ለሕይወት፡ Prov. 11, 19; መዋዕልየ፡ ዘእምአመ፡ ተወለድኩ፡ Judith 12, 18; ዕለተ፡ ተወለድከ፡ (*dies natalis tuus*) Sir. 23, 14; Jer. 20, 14; ቀዳሚ፡ ተወልዶ፡ vel ቀዲመ፡ ተወልዶ፡ *primogenitura* Kuf. 24; ዘቀደመ፡ ተወልዶ፡ *primogenitus* Kuf. 26; c. c. ለ፡ patris, Gen. 21, 5. 24, 24; 1 Par. 2, 3; Hen. 6, 1; etiam: እስመ፡ ሕፃን፡ ተወልደ፡ ለነ፡ Jes. 9, 6; c. እምነ፡ matris: 1 Par. 2, 3; 4 Esr. 3, 12; Luc. 1, 35; መዋቲ፡ ዘይትወለድ፡ እምአንስት፡ Job 14, 1. 15, 14; ተወልዱ፡ እምከርሠ፡ እሞሙ፡ Matth. 19, 12; ዘተወልደ፡ እምሥጋ፡ Joh. 3, 6; et viri: ወእምኔሁ፡ ኵሉ፡ ጻድቃን፡ ተወልዱ፡ 4 Esr. 1, 13 var.; 4, 64; et causae: ኢተወለድነ፡ እምዝሙት፡ Joh. 8, 41; c. እምላዕለ፡ matris: Matth. 1, 16. 20; vel viri Rom. 9, 5; 4 Esr. 4, 15; vel c. በላዕለ፡ mulieris, Hen. 15, 5. a) *natum esse e Deo:* እምእግዚ" ተወልዱ፡ Joh. 1, 13. 3, 6; 1 Joh. 3, 9. b) *regenerari:* 1 Petr. 1, 23; ዘኢተወልደ፡ ዳግመ፡ Joh. 3, 3. 7; እለ፡ ተወልዱ፡ ዳግመ፡ በቅድስት፡ ጥምቀት፡ Clem. f. 95. c) *gigni*, de Filio Dei: ቃል፡ (ὁ Λόγος) ዘበአማን፡ ተወልደ፡ ወኢተገብረ፡ Cyr. f. 119. 2) de rebus: *nasci, gigni, oriri*, 4 Esr. 2, 38; ይትወለድ፡ ብሩር፡ እምጸበለ፡ ምድር፡ Hen. 65, 7; በተካሕዶ፡ ይትወለድ፡ ለነ፡ በቀዐ፡ Cyr. c. Pall. f. 68; እምስከር፡ ይትወለድ፡ ምርዐት፡ ወዝሙት፡ Clem. f. 139; እምልብ፡ ይትወለድ፡ ኵሉ፡ ኀጢአት፡ F. M. 2, 11; እምዘቲ፡ ግብር፡ ይትወለድ፡ ቀትል፡ F. M. 24, 1; Enc. Masc. 11; ሰዐል፡ ይትወለድ፡ እምነ፡ ቍር፡ Lud. ex auct. Gregorii. 3) *prolem nancisci, liberos suscipere*, Gen. 30, 3.

ተዋለደ፡ III, 3 *mutua procreatione sese augere, liberos procreare, progenie numerosum fieri:* እመኒ፡ ተዋለድክሙ፡ ለመርገም፡ ትወልዱ፡ Sir. 41, 9 var.; Luc. 20, 34; τεκνογονεῖν 1 Tim. 5, 14; Gen. 30, 3 var.; in coelis ኢይትዋለዱ፡ Gad. T. H. a) de bestiis et avibus: *pullos procreare, fetum fundere, nidulari:* ይትባዝኁ፡ ወይትዋለዱ፡ Job 39, 4; Ps. 143, 16; ውስተ፡ አዕጹቂሁ፡ ተዋለዳ፡ ኵሉ፡ አዕዋፍ፡ ወበታሕቴሁ፡ ተዋለደ፡ ኵሉ፡ አርዌ፡ ገዳም፡ Hez. 31, 6; νεοσσοποιεῖν Jer. 13, 22; ἐννοσσεύειν Ps. 103, 18. b) *procreatione gigni, liberos gigni:* ወተዋለዱ፡ (v. ወተወልዱ፡) እምኔሆሙ፡ አሕዛብ፡ 4 Esr. 1, 14; Gen. 19, 31.

አስተዋለደ፡ IV, 3 *facere ut fetum fundant* vel *progenie augeantur*, Deut. 28, 11. 30, 9.

ውሉድ፡ part. *natus, filius:* Gen. 17, 16. 18, 10. 14. 49, 22 var.; ወትከውን፡ ከመ፡ ውሉደ፡ ልዑል፡ Sir. 4, 10; ዘያፈቅር፡ ውሉዶ፡ (v. ወልዶ፡) 30, 1; Cant. 5, 10; Ps. 88, 22; Luc. 15, 21 rom.; Hebr. 12, 6; Did. ed. Platt p. 89 l. 14; p. 90 l. 6; p. 122 l. 1 (vid. annot.); Pl. ውሉዳነ፡ ልሂቃን፡ ሰብእ፡ *filii patriciorum* Sx. Sen. 3.

ወልድ፡ subst. m., Pl. ውሉድ፡ 1) *filius, natus*, Matth. 1, 20—25. 7, 9. 10, 37. 13, 55. 17, 55; Jes. 9, 6; Ex. 22, 28; Sir. 30, 1 seq., al. sexcenties; ወልደ፡ እጓለ፡ እመሕያው፡ Matth. 11, 19. 25, 31; ወልደ፡ እግዚ" Matth. 4, 3. 6. 8, 29; ወልድ፡ Filius (Dei) Matth. 11, 27. 28, 19 al.; Pl. ውሉድ፡ *filii* (opp. አዋልድ፡) Jes. 60, 4; Jer. 5, 17; Matth. 21, 28 (quamquam pro *filiis* ደቂቀ፡ (vel ደቂቅ፡) magis frequentatur). 2) *proles* utriusque generis, Apoc. 12, 5; ከመዝ፡ ውእቱ፡ ፍትሑ፡ ለወልድ፡ እመ፡ ኮነ፡ ተባዕት፡ አው፡ አንስት፡ F. N. 24, 3; maxime in Pl. ውሉድ፡ *liberi* Gen. 30, 1. 32, 12; Jes. 57, 5; Sir. 3, 2. 7, 23; ብዙኀ፡ ውሉድ፡ 16, 1; ይኄይስ፡ መዊት፡ ዘእንበለ፡ ውሉድ፡ 16, 3; ኀፍረት፡ ለአበዊሆሙ፡ ውሉድ፡ አብድ፡ (v. አብዳን፡) 22, 3. 30, 30; Matth. 2, 18. 7, 11; ውሉድ፡ ተባዕት፡ 1 Par. 23, 22; ውሉደ፡ እግዚ" Rom. 8, 14; Joh. 11, 52; ውሉደ፡ ሰብእ፡ Koh. 2, 3. 3) a) *nepos:* ወልደ፡ ወልድ፡ Pl. ውሉደ፡ ውሉድ፡ Prov. 13, 22; Ps. 127, 7; Ex. 34, 7; ደቂቀ፡ ወልድከ፡ Deut. 6, 2; vel ወልድ፡ 2 Reg. 19, 24; Gen. 29, 5. b) ወልደ፡ እኁሁ፡ *fratruelis* Gen. 14, 14; Cant. 5, 9; ወልደ፡ እኅቱ፡ *filius sororis* Gen. 29, 12. 13; Act. 23, 16. c) in genere: *progenies, posteri:* ውሉደ፡ አዳም፡ Sir. 40, 1; ለውሉደ፡ ውሉድ፡ ወለዓለመ፡ ዓለም፡ 24, 33; የሴፍ፡ ወልደ፡ ዳዊት፡ Matth. 1, 20. 3, 9; Luc. 3, 8; Act. 13, 33; ውሉደ፡

እስራኤል፡ Ex. 20, 22. 24, 5. 4) Varie transfertur: a) seq. Genitivo temporis: ከዊና፡ወልደ፡፴ወ፪ዓመት፡ *triginta duos annos natus* 2 Par. 20, 31. 21, 5. 22, 2; Kuf. 11. b) seq. Genitivo loci: Matth. 23, 37 (*incolae*); Ps. 17, 49; ወልደ፡ቤት፡ *verna* οἰκογενής Gen. 17, 12; Koh. 2, 7. c) ወልደ፡ሞት፡ *mortis* vel *capitis reus* 1 Reg. 20, 31; *subjectus, obnoxius* Eph. 2, 3; 2 Thess. 2, 3; Luc. 16, 8. d) *particeps, praeditus, imbutus:* ውሉደ፡መንግሥት፡ Matth. 8, 12. 13, 38; ወልደ፡ሰላም፡ Luc. 10, 6; ውሉደ፡ብርሃን፡ Luc. 16, 8; ውሉደ፡ሕይወት፡ 20, 36; ውሉደ፡ጥበብ፡ 7, 35; ወልደ፡ኀይል፡ 1 Reg. 18, 17; ውሉደ፡ጥምቀት፡ Org. e) *alumnus, discipulus, addictus*, Ex. 2, 10; ወልድየ፡ Sir. 4, 1. 11, 10. 14, 11; Matth. 9, 2; Marc. 2, 5; ውሉደ፡ነቢያት፡ Asc. Jes. 6, 3; Act. 3, 25; 1 Tim. 1, 2; Philem. 10; Matth. 13, 38; ወልደ፡አቡነ፡ተክለ፡ሃይማኖት፡ Enc. Haml. 19; monachi *filii* abbatis, Phlx.; ውሉደ፡አርጤምስ፡ *Dianam colentes*, Enc. 5) *adolescens, juvenis, puer*, 1 Reg. 2, 21. 26; Gen. 34, 19; Joh. 6, 9; Act. 7, 58. 20, 9. 23, 17. 18, al.; ወልድ፡እኁየ፡ Cant. 1, 13. 14 seq. 6) *famulus, servus:* Gen. 24, 2. 5. 41, 12; Ruth 2, 5; 1 Reg. 9, 8. 20, 35. 30, 13; 2 Reg. 9, 9, al.

ልድ፡ subst. i. q. ወልድ፡; non nisi seq. ቤት፡ usitatum, sc. ልደ፡ቤት፡ οἰκογενής *verna* Jer. 2, 14; Kuf. p. 54 et 59; Gen. 17, 23. (dubium an 17, 12).

ወለት፡ (pro ወለድት፡) subst. f., Pl. አዋልድ፡ 1) *filia*, Gen. 6, 1 seq.; 11, 29. 24, 23. 24; Ex. 2, 1. 5; Lev. 18, 10 seq.; Job 42, 13; Jer. 5, 17. 16, 2; በከመ፡እም፡ከማሁ፡ወለታ፡ Hez. 16, 44; Sir. 22, 3; Matth. 9, 18. 10, 35. 37. 2) a) *neptis:* ወለተ፡ወልድከ፡አው፡ወለተ፡ወለትከ፡ Lev. 18, 10; አዋልደ፡አዋልዲሁ፡ Gen. 46, 7; ሰሎሚ፡ወለተ፡ማጣት፡ Sx. Genb. 25. b) *nurus* Ruth 1, 11—13. 2, 22. c) *oriunda e progenie* alcjs, Gen. 24, 3. 27, 46. 28, 6; Num. 25, 1; Jud. 11, 40; አዋልደ፡ሕዝብየ፡ Jer. 6, 26; Luc. 1, 5. 13, 16. 3) Varie transfertur: a) seq. Gen. temporis: ይእቲ፡ወለተ፡፲ወ፪ዓመት፡ *duodecim annos nata* Kuf. 30. b) seq. Gen. loci: *incola, oriunda e*, Luc. 23, 28; Cant. 1, 5 seq.; Gen. 34, 1. c) *alumna:* ቦቱ፡ወለት፡እንተ፡ሐፀና፡ Esth. 2, 7. d) *discipula*, vel *filia*, in compellatione: Ps. 44, 12; Judith 13, 18; Matth. 9, 22; Marc. 5, 34; Luc. 8, 48. e) *filiae urbis* i. e. *vici* minores in ejus ditione siti ex eaque pendentes: ቄናት፡ወአዋልዲሃ፡ 1 Par. 2, 23; Jud. 1, 27. 4) *puella, adolescentula, mulier:* ወለት፡ድንግል፡ Sir. 20, 4; Ruth 2, 5; Judith 12, 13; 3 Reg. 1, 2; Ex. 2, 8; Deut. 22, 23—29; Jud. 19, 3 seq.; Cant. 6, 8. 9. In specie praedicatur de urbibus vel gentibus: ወለተ፡ጽዮን፡ Jes. 10, 32. 37, 22. 62, 11; ድንግል፡ወለተ፡ግብጽ፡ Jer. 26, 11; ወለተ፡ሕዝብየ፡ 8, 22. 14, 17; Matth. 21, 5; Joh. 12, 15. 5) *famula, ancilla, serva:* Ex. 2, 5; Ruth 2, 8. 22 seq.; Esth. 4, 4. 16; Judith 10, 2. 5; Dan. ap. 1, 15; Matth. 26, 69; Luc. 12, 45.

ልደት፡ n. act. et subst., f. et m., Pl. ልደታት፡ 1) *partus, nativitas, generatio*, ዕለተ፡ልደቱ፡ *dies ejus natalis* Matth. 14, 6; ልደተ፡ረሲዓን፡ለሞት፡ Prov. 11, 19; በልደቱ፡እምብእሲት፡ Cyr. c. Pall. f. 69; ከመ፡ዕለተ፡ልደታ፡እምከርሠ፡እማ፡ Hos. 2, 17; ሰላም፡ለልደትከ፡እማርያም፡ Enc. Mij. 29; ዘኢይትዐወቅ፡ልደቱ፡ ἀγενεαλόγητος Hebr. 7, 3; ኢያእምሮ፡ለልደቱ፡ Jes. 53, 8; inter eum et fratrem matris ejus intersunt ፫ልደታት፡ F. N. 42, 10; ቀዳሚ፡ልደት፡ *primogenitura* Kuf. 24. 26. 37; እምልደተ፡ክርስቶስ፡በ፲፻ወ፭፻ዓመት፡ *anno MD post Christum natum*, Chr. f. 150; ሐሳበ፡ልደት፡ *genethliologia*, Stat. ap. 16. a) በዓለ፡(ዕለተ፡)ልደቱ፡ለክርስቶስ፡ Did. 29, vel በዓለ፡ልደት፡ Sx. Tachs. 29, vel ዘልደት፡ nudum Mavâs. n. 27, *festum nativitatis Christi*. b) ዳግም፡ልደት፡ *regeneratio* Tit. 3, 5; Clem. f. 227; παλιγγενεσία Matth. 19, 28. c) *generatio, progenies, gens, stemma, stirps:* ከመዝ፡ውእቱ፡ልደቶሙ፡ለደቂቀ፡ኖኅ፡ Gen. 10, 1. 25, 19. 36, 1; መጽሐፈ፡ልደት፡ βίβλος γενέσεως Matth. 1, 1; በከመ፡ልደቶሙ፡ κατὰ πατριὰς αὐτῶν 1 Par. 6, 62 seq.; በልደቶሙ፡ κατὰ γενέσεις αὐτῶν 7, 4; ወኩኑ፡ኍልቈ፡ልደቶሙ፡ 7, 9; ዲመ፡ዲበ፡ልደቱ፡ ἐπὶ τὴν πατριὰν αὐτοῦ 11, 25; ልደተ፡ዓለም፡ αἱ γενέσεις τοῦ κόσμου Sap. 1, 14; Herm. p. 91b. d) ኦሪት፡ዘልደት፡ *Genesis liber* (Pentateuchi). 2) in genere: *ortus, origo:* ከመ፡ልደተ፡ንዳሬ፡እምዐይን፡ወከመ፡ልደተ፡አምሳለ፡መልክእ፡እመጽሄት፡ Fid. Jac. Bar.; ልደተ፡ወርኅ፡ *novilunium*, Comp. Eccl.

ወላድ፡ adj. fem., *multos partus edens, fecunda*, 1 Reg. 2, 5 var.

ወላዲ፡ n. ag., f. ወላዲት፡, Pl. m. ወላድያን፡ vel "ዲያን፡, *parens, genitor, -trix* 1) m. a) *pater*, ወላዲሃ፡ Sir. 22, 4; ትፈዲ፡ኀጢአተ፡ወላዲ፡ውስተ፡ሕፅነ፡ውሉዶሙ፡ Jer. 39, 18; Phil. 2, 22; 1 Joh. 5, 1; Lit. 172, 3. b) *auctor:* Deus ወላዴ፡ሕይወት፡ Prec. Mat.; ወላዴ፡ሥን፡ ὁ τοῦ κάλλους γενεσιάρχης Sap. 13, 3. 2) f. *mater:* ወላዲትክሙ፡ Jer. 27, 12; ወላዲተ፡አምላክ፡ *Deipara* (Maria), Cyr. ad Reg. f. 26; Lit. 164, 2, al. 3) Pl. ወላድያን፡ a) *patres* Deut. 24, 16. b) *parentes* (pater et mater), F. M. 27, 5. 6; F. N. 24. (vid. etiam ተወላዲ፡).

ወልድና፡ subst. *ratio* vel *dignitas filii* (Sohnschaft): ዝምደተ፡አብና፡ወወልድና፡ F. N. 42, 6; Chr. ho. 2 et 4.

መወልድ፡ (pro መወልድት፡; መውልድ፡ Asc. Jes. 11, 14 si quidem lectio sana est) part. f., Pl. መወልዳት፡, *obstetrix* Gen. 38, 28; Ex. 1, 15—21; መወልዳት፡ F. M. 23, 2; F. N. 24, 6.

መወልዲት፡ Hen. 106, 3. 11; F. N. 24, 6; Enc. Ter 24; et መውለዲት፡ Lud. ex Org. 1, part. c. term. adj., id. q. መወልድ፡

ሙላድ፡ subst., Pl. ሙላዳት፡ 1) *locus natalis, patria:* ብሔረ፡ሙላድኪ፡ Ruth 2, 11; ምድረ፡ሙላዱ፡ Jer. 22, 10 vrs. alt.; *locus* vel *tempus ortus* sideris, ሙላዳት፡ Hen. 72, 1. 2) *generatio, genitura:* ማሕፀነ፡ሙላድ፡ M. M. f. 28; ዘርአ፡ሙላድ፡ *semen genitale* f. 36. 3) *progenies, gens, cognati*, γένεσις Gen. 5, 1; Lev. 20, 18; Num. 9, 10. 10, 30. 13, 28.

ሚላድ፡ n. prgr. sc. ميلاد *tempus natale*, d'Abbadie Cat. p. 72.

ተወላዲ፡ n. ag. (III, 1) *is qui nascitur, natus:* አይቴኑ፡ሀሎ፡ዝየ፡ፍቱር፡ወላዲ፤ወአይቴ፡ሀሎ፡ዘመድ፡ወላዲያን፡ወተወላዲ፡ Genz. f. 88; አብ፡ወላዲ፡ወኢተወላዲ፤ወልድ፡ተወላዲ፡ወኢወላዲ፡ Ath. de Trin.

ትውልድ፡ (pro ትውልድት፡; in libris antiquioribus etiam ተውልድ፡, vid. Octat. Ae., P. II p. 5; passim ቱልድ፡ ut Gen. 15, 2 F.), subst., m. et f., Pl. ትውልዳት፡ 1) *progenies*, et bestiarum, ut: ትውልደ፡ቃማስት፡ Jes. 14, 29; Matth. 3, 7. 12, 34. 23, 33, et hominum Jud. 1, 10; ትውልደ፡ሕርቱማን፡ Jes. 57, 4; ትውልድ፡እኩይ፡ ἔκγονον κακόν Prov. 24, 34; ትውልደ፡ዘመድየ፡ ὁ οἰκογενής μου Gen. 15, 2. 3; ትውልደ፡

ምድር፡ αὐτόχθονες *indigenae* Ex. 12, 48; ኵሉ፡ትውልድ፡ ዘሥጋ፡ወደም፡ Sir. 14, 18; ትውልዱ፡ክርሥከ፡ Jes. 48, 19. 2) *gens, stirps, familia, stemma, cognati:* ትውልዶሙ፡ αἱ πατριαὶ αὐτῶν 1 Par. 4, 27; በኵሉ፡ትውልዶሙ፡ κατὰ γενέσεις αὐτῶν 1 Par. 7, 2; Ruth 4, 18; συγγένεια Ex. 6, 14, 15. 3) *homines eadem aetate degentes, genus hominum, aetas* hominum (Generation, Menschenalter): ራብዕ፡ትውልድ፡ Gen. 15, 16. 50, 23; ሣልስት፡ወራብዕት፡ትውልድ፡ Ex. 20, 5; Job 42, 16; Epist. Jer. 2; Koh. 1, 4; እምይእቲ፡ትውልድ፡ Jer. 8, 3; Gen. 7, 1; Kuf. 46; Ex. 1, 6; Ps. 11, 8; Marc. 8, 12. 13; Hen. 1, 2; ትውልድ፡እንተ፡ትመጽእ፡ Ps. 21, 34. 77, 4. 7. 10; ለብዙኃ፡ትውልድ፡ Jes. 24, 22. 13, 20 var.; በትውልዶሙ፡ Kuf. 2; ለትውልደ፡ትውልድ፡ Sir. 39, 9; Jes. 13, 20. 34, 10. 17. 51, 8. 59, 12. 60, 15. 61, 4; Dan. 3, 33; Joel 4, 20; Ex. 3, 15; Ps. 44, 19; ለትውልዳት፡እስከ፡ለዓለም፡ Hen. 82, 2; ትውልዳት፡ F. N. 24, 2; Enc. Jac. 6.

ወለገ፡ inus., i. q. وَلَجَ *intravit* domum, latebram, *se recepit.*

ልገት፡ subst., m. et f., Pl. ልገታት፡, *tugurium, tuguriolum, umbraculum, casa:* ልገተ፡ዐቃቤ፡ቀምሕ፡ Jes. 1, 8. 24, 20; Ps. 78, 1; Mich. 1, 6. 3, 12; ልገታተ፡ቈላት፡ Hagg. 1, 4; ገብረ፡ሎቱ፡ልገተ፡ Jon. 4, 5; pastorum F. N. 37. — *Voc. Ae.:* ልገት፡ብ፡ጎገ፡

ወለጠ፡ I, 2 [بَدَّلَ; amh. ለወጠ፡] *mutare, com-, per-, immutare,* c. Acc., ut: vestes suas: ወልጡ፡አልባሲክሙ፡ Kuf. 31; Gen. 35, 2, vestes alcjs Gen. 41, 14; Jer. 52, 33; Ps. 101, 28 (ἑλίξεις); Enc. Genb. 11; nomen alcjs 4 Reg. 24, 17; ወለጥዎሙ፡አስማቲሆሙ፡ Dan. 1, 7; mercedem alcjs Gen. 31, 7; amicum: ኢትወልጥ፡ዐርከ፡ Sir. 7, 18; deos Jer. 2, 11; ኢትወልጥ፡ግዕዘከ፡ μὴ ἀλλάξῃς σεαυτόν Sir. 30, 29; ይዌልጥ፡ዓመታተ፡ወመዋዕለ፡ Dan. 2, 21. 7, 25; እመ፡ይዌልጥ፡ሐራውያ፡ማእሰ፡ወጸገርጊ፡ከመ፡ጸምር፡ Kuf. 37; ልቡ፡ለሰብእ፡ይዌልጦ፡ገጾ፡ Sir. 13, 25; ይዌልጥ፡ኀሊናሁ፡ንዋመ፡ሌሊት፡ Sir. 40, 5; Rom. 1, 23; ወለጥከ፡ለማይ፡መሪር፡ወረሰይከ፡ጥዑመ፡ Kedr f. 12; Hen. 45, 4. 5. 74, 4; nox et dies ኢይወልጡ፡ሥርዐቶሙ፡ Kuf. 6; ዘእንበለ፡ሚጠት፡ወወልጦት፡ Org.; c. c. በ፡ alius rei: ኢትዌልጦ፡በበግዕ፡ Ex. 13, 13; Lev. 27, 10; Prov. 6, 35; Ps. 105, 21; ሕዝብየ፡ወለጡ፡ክብሮሙ፡በዘኢይበቍዖሙ፡ Jer. 2, 11. a) *mutare* i. e. *violare:* ኢትወልጥ፡ቃለከ፡ Sir. 7, 14; ወልጦ፡ቃል፡ 41, 18; ወለጡ፡ሥርዐተ፡ ἤλλαξαν τὰ προστάγματα Jes. 24, 5; ይዌልጥ፡ፍትሐ፡ ταράξει κρίσιν Job 34, 12; አርኰስክምዎ፡ወወለጥክምዎ፡ወኢያክበርክምዎ፡(ለመቅደስ፡) Jsp. p. 372. b) *describere* vel *transscribere* librum, Lud. sine auct.

ተወለጠ፡ III, 2 *mutari, com-, per-, immutari, transformari:* እሮ፡ተወለጠት፡ Jer. 31, 39; ኢይትዌለጥ፡ Mal. 3, 6; Ps. 101, 28; Hebr. 1, 12; እመ፡ይትዌለጥ፡ሥርዐተ፡መዓልት፡ወሥርዐተ፡ሌሊት፡ Jer. 40, 20 vrs. alt.; ይትዌለጥ፡ኀይሎሙ፡ለመላእክት፡ Jes. 41, 1; ተወለጠ፡ርእየተ፡ገጹ፡ Dan. 3, 19; Judith 10, 7; Jes. 29, 22; Hen. 39, 14; ተወለጠ፡ገጾሙ፡ወጸልመ፡ Jer. 37, 6; Lev. 13, 3. 17 seq.; Hen. 67, 11; መንፈስየ፡ተወለጠ፡ Hen. 71, 11; ተወለጠ፡ወኮነ፡ከመ፡መልአክ፡ Asc. Jes. 9, 30; ተወልጦቱ፡ 3, 13; ይትዌለጥ፡ልቦሙ፡ 4 Esr. 4, 31; c. እምነ፡ formae prioris: ይትወለጥ፡ልቡ፡እምሰብእ፡ Dan. 4, 13; Job 37, 4; c. ኀበ፡ *in* alqd: ተወለጠ፡ፍሥሓሆሙ፡ኀበ፡ሐዘን፡ Sx. Teq. 14. a) *transfigurari:* Marc. 9, 2; Matth. 17, 2; 1 Cor. 15, 51. 52. b) *transferri ad* alium, c. ለ፡, ut: ይትዌለጥ፡አብያቲሆሙ፡ለካልኣን፡ Jer. 6, 12. c) *habitum* vel *vestitum* suum *mutare:* Herodes ያንሶሱ፡ማእከለ፡ሰብእ፡ተወሊጦ፡ (explorandi causa) Jsp. p. 328. d) *diversum esse,* c. እምነ፡, Hen. 24, 2. 33, 1.

ተዋለጠ፡ III, 3 1) *permutatione cum* aliquo *uti, permutatione acquirere* alqd: በእንተ፡ተዋልጦ፡ Ruth 4, 7; in specie καταλλάσσειν *reconciliare* alqm sibi per alqm (permutatione innocentis cum reo admissa): እግዚ"፡ተዋለጠ፡ዓለመ፡በክርስቶስ፡ 2 Cor. 5, 19; ቦቱ፡ተዋለጠነ፡ δι' αὐτοῦ κατηλλάγμεθα τῷ πατρί Cyr. c. Pall. f. 97; ይእዜ፡ተዋለጠከሙ፡በሥጋሁ፡ወሞቱ፡ ibid. (at Col. 2, 15 rom. absque sensu bono). 2) *vario modo a se invicem diversum esse:* በእንተ፡ምክንያተ፡ተዋልጦ፡ጠባይዐ፡እጓለ፡እመሕያው፡ propter varietatem naturae vel indolis humanae, F. M. 1, 3.

ውሉጥ፡ part. *mutatus, immutatus, varius, diversus:* ወልድ፡ውሉጥ፡ Hen. 106, 5; በቀኖናት፡ውሉጣት፡ F. M. 1, 3; Christus ኢውሉጥ፡እምኔነ፡ዘእንበለ፡ኀጢአት፡ hom. Epiphanii in Cyr. f. 117.

ወላጢ፡ n. ag. *mutator,* Lud. sine auct.

ውላጤ፡ n. act. et subst. *mutatio, immutatio, commutatio:* ንሕነ፡ከሃልያን፡ለውላጤሁ፡ (sc. ለመቅደስ፡, templum mutare sc. in melius) Jsp. p. 330; Clem. f. 49; Deus est ውጹእ፡እሚጠት፡ወእምውላጤ፡ ἀμείνων τροπῆς Cyr. ad Th. f. 10; ἀλλοίωσις (ሚጠት፡ τροπή) ibid.; μετάστασις (ብዕድና፡ τροπή) f. 15; ሚጠት፡ወውላጤ፡ τροπὴ καὶ ἀλλοίωσις, Cyr. c. Pall. f. 67; Litt. 166, 4; Haim. Ab.

መወልጥ፡ part., Pl. መወልጣን፡, is qui permutationem numorum vel mercium facere solet, i. e. *numularius, argentarius,* Matth. 21, 12; Marc. 11, 15; Joh. 2, 14; F. M. 19.

ተውላጥ፡ subst., Pl. ተውላጣት፡ 1) *mutatio, immutatio* (Veränderung), Hen. 67, 2. 9; si hieme coelum nubibus tegitur, putamus ከመ፡ተውላጥ፡ዘረከበ፡(ለሰማይ፡) Chr. Ta. 16. a) *vicissitudo,* παραλλαγή Jac. 1, 17; ተውላጣት፡ Chr. Ta. 32. b) *diversum, contrarium:* exspectabamus rixas cessaturas esse ወኮነ፡ነገሩ፡በተውላጠ፡ዝንቱ፡ sed res evenit e contrario Jsp. p. 306. 2) *res quae permutatur* cum alia vel *qua compensatur* alia, *pretium:* τὸ ἄλλαγμα Lev. 27, 10. 33; ἀντάλλαγμα: ኢይደልዎ፡ብሩር፡ተውላጦ፡ Job 28, 15; ለዐርክ፡ምእመን፡አልቦ፡ተውላጠ፡ Sir. 6, 15; ረሰይኩ፡ለከ፡ተውላጠከ፡ግብጽ፡ Jes. 43, 3; σταθμός አልቦቱ፡ተውላጠ፡ነፍስ፡መስተዐግሥት፡ Sir. 26, 15; Jos. 7, 21; Ps. 48, 8; ባሕርይ፡ዘኢይትረከብ፡ተውላጡ፡ Enc. Ter 21; በተውላጥ፡ ἐν ἀλλάγματι *permutando* (merces) 3 Reg. 10, 28; በተውላጥ፡ *cum compensatione* Jes. 9, 5. a) በተውላጠ፡ vel ተውላጠ፡ i. q. *pro:* ፈደየነ፡በተውላጡ፡እኪት፡ *pro eo* (sc. bono) Jsp. p. 324; ተውላጠዝ፡ *pro hoc* p. 333; ተለዐለ፡ሞገሰ፡ስሙ፡ተውላጠ፡ጻማሁ፡ *pro labore ejus* Enc. Nah. 16; Ter 25; ተውላጠ፡ሲሰይዎ፡ *pro eo quod cum cibaverant,* Enc. Mag. 8. b) ተውላጠ፡ዓለም፡ *metallum* vel *metalla* Hen. 8, 1.

ወለጥ፡ nomen dubiae auctoritatis et significationis: arcum tetendit, sagittam imposuit, paravit ወለጠ፡ወመቅሰፀ፡ Gad. Ad. f. 127 (an *missile,* βολίς?).

ወሐሰ፡ rad. inus., cui nescio an comparare liceat أسّ *donavit, mutuum rependit,* X *petiit mutuum* (vic. وَسَّ); amh. **ዋሰ፡** *proxeneta uti,* **ተዋሰ፡** *sponsorem, vadem, proxenetam esse* vel *fieri.*

አውሐሰ፡ II, 1 *commodare* alicui alqd, c. Acc. pers. (alicui) vel rei (alqd): Ex. 11, 3. 12, 36; ei qui sui juris est **ይደልዎ፡ ከመ፡ ያውሕስ፡ ንዋዮ፡** F. N. 28.

ተውሕሰ፡ et **ተወሐሰ፡** III, 1 1) Refl.: *commodato accipere, mutuari* alqd, c. Acc. rei et **እምነ፡** vel **እምኀበ፡** pers.: **ለእመ፡ ተውሕስከ፡ እምኀበ፡ ቢጽከ፡** Ex. 22, 13. 11, 2 var.; 12, 35 var.; **ተወሐሲ፡ ለኪ፡ ንዋየ፡ ልሕኵት፡ እምኀበ፡ ጎርኪ፡** (v. **ተዋሐሲ፡**) 4 Reg. 4, 3; **ለእመቦ፡ ዘተወሐሰ፡ እንስሳ፡** F. N. 28; **ለእመ፡ ተውሕሰ፡ ብእሲ፡ እምቢጹ፡ እንስሳ፡** F. N. 45; **ኢይደልዎ፡ ለካህን፡ ከመ፡ ይትወሐስ፡ ፩ሂ፡ ወየአኀዝ፡ ንዋየ፡** F. N. 27. 2) Pass.: *commodari* alicui; **ንዋይ፡ ዘይትወሐስ፡ ለእመ፡ ነበረ፡ ውስተ፡ እዴ፡ ፲፱ዓመተ፡** F. N. 37; c. Acc. prs.: **እስመ፡ አልቦ፡ ዘይትወሐሰክሙ፡** Clem. f. 274.

ተዋሐሰ፡ III, 3 *commodato sumere* vel *accipere, mutuari* ab alqo: **ተዋሐሲ፡ ለኪ፡ ንዋየ፡ ልሕኵት፡ እምኀበ፡ ጎርኪ፡** 4 Reg. 4, 3; **ተዋሕሶት፡** F. N. 27 (vid. sub **አስተቃለለ፡**).

አስተውሐሰ፡ IV, 1 et **አስተዋሐሰ፡** IV, 3 *commodato petere, rogare ut commodetur:* **አስተውሐሱ፡** (v. **አስተዋሐሱ፡**) **እምግብጽ፡ ንዋየ፡ ብሩር፡** Ex. 12, 35. 3, 22. 11, 2.

ሕስት፡ subst. *commodum, commodatum:* F. N. 28; **ሕስትሰ፡ ንሢአ፡ በቍዔት፡ ውእቱ፡ ዘእንበለ፡ ቤዛ፡ በገጽ፡ እሙር፡** ibid.; **ዘኢትትዐቀብ፡ ዐይኑ፡ ምስለ፡ በቍዔታት፡ ዘባቲ፡** (quod inter usum non idem ipsum conservatur) **ዘከመ፡ ዲናራት፡ ወጠፍልሐ፡ ብሩር፡ ወዘይሰፈር፡ ወይትሜዘን፡ ልቃሕ፡ ውእቱ፡ ወአኮ፡ ሕስት፡** ibid.; **በከመ፡ ልብሰ፡ ሕስት፡ ከማሁ፡ ብዕሎሙ፡ ለኃጥኣን፡ በቅድመ፡ እግዚ"፡** Macc. f. 10.

ዋሕስ፡ subst. *commodum, mutuum:* **ነሣኢ፡ ዋሕስ፡** (opp. **በዓለ፡ ንዋይ፡**) F. N. 27 (ubi de mutuo agitur); **በዋሕስ፡** *ratione commodi* vel *mutui* F. N. 32.

ውሕሰት፡ n. act. et subst. *commodatio* et *commodum:* **አንብሮ፡ ማሕፀንት፡ አው፡ ውሕሰት፡ አው፡ አኀዝ፡** F. N. 39.

ወሓሲ፡ n. ag. *commodator, commodans* Ex. 22, 13.

አውሓሲ፡ n. ag. (II, 1) *commodator, commodans,* Ex. 22, 13 var.; F. N. 28 (passim). 45.

ተወሓሲ፡ n. ag. (III, 1) *commodatus, commodatum,* F. N. 29.

ትውሕስት፡ subst., Pl. **ትውሕስታት፡** *commodum, commodatum:* **በእንተ፡ ትውሕስታት፡ ወሢጥ፡ ወተዓስቦ፡** F. N. 43, 7.

ወሐከ፡ I, 2 [non cum Ludolfo ad הִתְגָּרָה, sed ad **ሐከከ፡** حَكَّ *scabit, fricuit,* V *lacessivit* c. بِ, referendum videtur] *lacessere, irritare, ad iram incitare,* c. Acc. prs.: **ውሒኮ፡ ወሐክሙ፡ ለፀረ፡ እግዚ"፡** παροργίζειν 2 Reg. 12, 14; ἐζήλωσε 4 Reg. 10, 18; παροξύνειν **ይዌሕክ፡ ለፈጣሪሁ፡** Prov. 14, 31. 17, 5; **ወሐክ፡** (Imprt.) **ለዐርክከ፡** Prov. 6, 3; Ps. 9, 25. 77, 45. 46; Num. 14, 11; Jes. 37, 23; Bar. 4, 7; **እስመ፡ ወሐክዎ፡ ለአፉሁ፡** παρεπίκρανα Thren. 1, 18; **እነ፡ አእምር፡ ወሕኮትከ፡** v. **ውሒኮትከ፡** v. **ውሕኮትከ፡** ἐρεθισμός Deut. 31, 27; Kuf. 15; Rom. 1, 32 rom. — *Voc. Ae.:* **ወሐከ፡ ዘ፡ አነሳሳ፡**

ተወሐከ፡ vel **ተውሕከ፡** III, 2 *lacessi, irritari:* **ወይትዌሐኩ፡** (v. **ወይትኀፈሩ፡**) **በኵሉ፡ ኀይሎሙ፡** Mich. 7, 16, ubi Graecus καταισχυνθήσονται habet.

ወሓኪ፡ n. ag. *irritator,* Lud. sine auct.

ውሕከት፡ n. act. *lacessitio, irritatio,* Deut. 31, 27 var.

ዋሕውሐ፡ *nitere* vid. sub **ዋህውሀ፡**

ዋሕውሐ፡ quadrl., vid. **ወሐየ፡**

ተዋሕውሐ፡ III, 1 *obambulare, obire, ambire:* **እለ፡ ቀዲሙ፡ የዐይሉ፡ ገዳመ፡ ወአድባረ፡ ወድኀረ፡ ይትወሐውሑ፡ በአዕጻደ፡ ነገሥት፡** M. M. f. 185; **ወይመጽኡ፡ ክዕበ፡ ማኅበረ፡ ነቢያት፡ ወጻድቃን፡ ይሰግዱ፡ ላቲ፡ ወይትወሐውሑ፡ በቅድሜሃ፡** Sx. Genb. 21. — *Rad. Abb.:* **ተወህውሀ፡** (sic) **ዘ፡ ተመላለሰ፡**

ውሕዘ፡ I, 1 [وَدَغَ *fluxit* aqua (זוּב **ወሐ፡**), نَدَغَ id.; vid. etiam **ተከዚ፡**] Impf. **ይውሕዝ፡**, Subj. **የሐዝ፡** (raro **ይውሐዝ፡** 4 Esr. 8, 14 Laur.), *fluere, manare:* **ይውሕዝ፡ ማይ፡** Jes. 30, 25; Hen. 17, 5. 39, 5; **የሐዝ፡** Am. 5, 24; **ፈለግ፡ ዘይውሕዝ፡** Jes. 32, 2; Ps. 45, 4; Apoc. 22, 2; Joh. 7, 38; **ሀፉ፡ ይውሕዝ፡ ውስተ፡ ጽሕሙ፡** 1 Reg. 21, 13; **ዕፍረት፡ ዘይውሕዝ፡** Ps. 132, 2; Cant. 4, 16; de lacrymis Jer. 13, 17. 14, 17; **የሐዝ፡ ማየ፡ ቀራንብቲክሙ፡** 9, 18; lacte uberum 4 Esr. 8, 14; **አመ፡ ይውሕዝ፡ ቅብዕ፡ ውስተ፡ ፍናውየ፡** Job 29, 6. a) *profluere,* de profluvio mulierum, **ብእሲት፡ እንተ፡ ደም፡ ይውሕዛ፡** (ei) Marc. 5, 25; Clem. f. 177. b) *affluere, redundare:* c. Acc. rei, **እደውየ፡ ይውሕዛ፡ ከርቤ፡** Cant. 5, 5; **ምድር፡ እንተ፡ ትውሕዝ፡ ሐሊበ፡ ወመዓረ፡** Ex. 3, 8. 13, 5; Sir. 46, 8; Jer. 11, 5. 39, 22; **ዐይንየ፡ ውሕዘት፡ ማየ፡** Thren. 1, 16 var.

አውሐዘ፡ II, 1 *fluere* vel *manare facere, effundere;* **አውሕዝ፡ ማየ፡ በብሔረ፡ ጽምእ፡** Jes. 41, 18. 42, 15. 43, 19. 20; Ps. 77, 19. 23. 104, 39; **ዐይንየ፡ አውሐዘት፡ ማየ፡** Thren. 1, 16; **አውሐዘ፡ አንብዐ፡** Enc. Hed. 21; **ደመናት፡ ያውሕዙ፡ ጠላተ፡** Prov. 3, 20; Hen. 89, 2; **ለእመ፡ አውሐዘ፡ እግዚ"፡ አስራበ፡ እክል፡ እምሰማይ፡** 4 Reg. 7, 2; **ለውእቱ፡ ውሒዝ፡ ዘአውሐዘ፡ አርዌ፡ እምነ፡ አፉሁ፡** Apoc. 12, 16; **ጴጥሮስ፡ ወጳውሎስ፡ አውሐዙ፡ ምህሮ፡ ወንጌል፡** Org. 2. — *Voc. Ae.:* **አውሐዘ፡ ዘ፡ አምነረ።**

ውሑዝ፡ part. *fluens, manans:* **አንብዕ፡ ውሕዝት፡** Phlx. 110.

ውሒዝ፡ (Infin. et) subst., plerumque m., Pl. **ውሒዛት፡** et **ወሓይዝት፡** (in Voc. Ae. etiam **ሓይዝት፡**), *fluctus, torrens, rivus, fluvius, flumen,* χειμάῤῥους Job 6, 15; Jer. 29, 2; **ውሒዝ፡ በድው፡** Am. 5, 24; Ps. 17, 5. 109, 8; **ውሒዛት፡** et **ወሓይዝት፡** Koh. 1, 7; καταράκτης Jer. 36, 26; διῶρυξ **ከመ፡ ውሒዝ፡ ማይ፡** (v. **ሙሐዘ፡ ማይ፡**) **ዘይወጽእ፡ እምነ፡ ተከዚ፡** Sir. 24, 30; ποταμός Jes. 48, 18; **ውሒዝ፡ ኀያል፡** 59, 19. 66, 12; Jer. 26, 7; Apoc. 12, 15. 16; **ወሓይዝት፡** Matth. 7, 25. 27; **ውሒዝ፡ ዐቢይ፡** ὕδατος πολλοῦ Jes. 17, 13; **ውሒዝ፡ ማይ፡** Jer. 18, 14; **ከመ፡ ውሒዛተ፡ ማይ፡** ὁρμὴ ὕδατος Prov. 21, 1; Kid. f. 5; **ወሓይዝተ፡ አፍላግ፡** Lit. Chr.; **ውሒዛ፡ ለፈለገ፡ ዮርዳኖስ፡** Enc. Teq. 19; Lud. hist. Ae. I, 8 n. 33. — *Voc. Ae.:* **ውሒዝ፡ ዘ፡ ፈሳሽ፡**; *aliud:* **ሓይዝት፡ ዘ፡ ምንጭ፡**

ውሕዘት፡ n. act. *fluxus, fluxio:* **ውሕዘቱ፡ መንገለ፡ ሰሜን፡** Hen. 26, 2; **በውሕዘተ፡ አንብዕ፡** Reg. Pach.; **ወቆመ፡ ሶቤሃ፡ ውሕዘተ፡ ደማ፡** Luc. 8, 44.

ሙሓዝ፡ (plerumque ሙሐዝ፡ scriptum) subst., (m.), Pl. ሙሓዛት፡, *alveus, rivus, fossa, canalis, aquaeductus*, διέξοδος Ps. 1, 3. 106, 33. 35; Jer. 17, 8; ኢትግበር፡ሎቱ፡ ሙሓዘ፡ለማይ፡ Sir. 25, 25. 50, 8; χειμάῤῥους Cant. 6, 11; ሙሓዘ፡ማየ፡ Job 38, 31; ሙሓዘ፡ማየ፡ግብጽ፡ (נַחַל מִצְרַיִם) Kuf. 10; διῶρυξ ወከነ፡ዝኩ፡ሙሓዝየ፡ከመ፡ተከዚ፡ወፈለግየ፡ከነ፡መጠነ፡ባሕር፡ Sir. 24, 31; Jes. 33, 21; የኀድሩ፡ውስተ፡ሙሓዛት፡ማይ፡ Jer. 38, 9; ሙሓዘ፡ማይ፡ παραῤῥέον ὕδωρ Jes. 44, 4; ὑδραγωγός Jes. 36, 2; 4 Reg. 20, 20; ሙሓዘ፡ማይ፡እምባሕረ፡ምስር፡እስከ፡ቀላዝ፡ (i. e. مصر et قلزم) ab Hadriano factus Abush. 47.

ወሐየ፡ I, 1 (etiam per ሀ et ኀ) [vid. ዋሕውሐ፡; وَحَى *tetendit, profectus fuit;* cum وَحَى *revelavit* frustra hoc verbum composuit Lud.] *circumire, obire, ambire:* እመ፡ወሐይኩ፡ (v. ዋሒኩ፡) ኆኅተ፡ቤታ፡ ἐγκάθετος ἐγενόμην ἐπὶ θύραις αὐτῆς Job 31, 9.

ዋሐየ፡ I, 3 1) *obambulare, circumvagari,* ይስሐቅ፡ ይዋሒ፡ውስተ፡ገዳም፡ διεπορεύετο Gen. 24, 62; እለ፡ይዋሕዩ፡ οἱ περικυκλοῦντες Job 30, 4. 31, 9 var. 2) in specie, *obire perlustrandi causa, lustrare, inspicere, invisere, visitare, recognoscere:* የሐውር፡ይስሐቅ፡ወይዋሒ፡ዋሪዶ፡ Kuf. p. 79; Marc. 4, 27; Chr. ho. 20 (vid. sub ኰስተረ፡); እለ፡ይፈቅዱ፡ዋሕየ፡ (Inf.) ወምርዓየ፡ οἱ τῆς προστασίας δεόμενοι Chr. Ta. 24; ውቱረ፡ይዋሕየኒ፡ነጸሩ፡ Job 30, 15; ዋሕዮሙ፡ (episcopo) ለኅጥኣን፡መዓልተ፡ወሌሊተ፡ Clem. f. 215; Act. 15, 36 rom.; in specie de Deo, qui homines perlustrat puniendi causa (sicut פָּקַד): *punire, animadvertere in* alqm, abs. vel c. Acc. pers. vel rei, ἐπισκέπτεσθαι, እስመ፡ይዋሒ፡ ἐπισκοπὴ γὰρ ἔσται Jes. 29, 6; በዝኑ፡ኢይዋሒኑ፡ Jer. 9, 9. 25. 11, 22. 13, 21. 23, 12. 37, 20. 51, 13; Thren. 4, 22; ዋሕይ፡ወሐተታ፡ ἐπισκοπή Sap. 19, 14; እዋሕያ፡በበትር፡ለኀጢአቶሙ፡ Ps. 88, 32; እዋሕዮሙ፡ Zach. 10, 3; Ex. 32, 34; Job 34, 9. — *Voc. Ac.:* ይዋሒ፡ (v. ይውሒ፡) ዘ፡ይጠብቅ፡; *aliud:* ይዋሕዮ፡ ዘ፡ይኀብኦሙ፡; *aliud:* እዋሕያ፡ብ፡አሳዝናታለሁ ።

አስተዋሐየ፡ IV, 3 *visendi* vel *inspiciendi causa frequentare* alqd: ዘያስተዋሕያ፡ለእከይ፡ይትሀጐል፡ባቲ፡ (var. pro ያስተዋዕያ፡) Prov. 19, 9.

ዋሒ፡ part. *perlustrans, inspiciens:* ከሃሊ፡ኵሉ፡ወዋሒ፡ (pro ወዋሕየ፡) ኵሉ፡ Cyr. f. 125 (vid. sub ተኰሰየ፡), si quidem lectio sana est.

ወሐደ፡ rad. eadem, quae יָחַד *unitus est* (vicinae sunt አሐደ፡, በሕተ፡).

አዋሐደ፡ II, 3 *unire* numeros, ut: በበ፩ታዋሕድ፡ *singulis unum adde*, Lud. e Comp. Aeth. (si quidem lectio sana nec ታውሕድ፡ ab አውሐደ፡ legendum est).

ተውሕደ፡ vel ተወሐደ፡ III, 1 *uniri, unum esse vel fieri:* matrimonio ይትወሐዱ፡ ክልኤሆሙ፡ ይኩኑ፡፩ሥጋ፡ F. N. 24, 4; ናሁ፡ተወሐደ፡ወተሰውጠ፡ቦቱ፡ (sc. in elementa vel cum elementis eucharistiae) ክርስቶስ፡ F. M. 26, 7; እግዚ"፡ ዘይትወሐድ፡በመለኮት፡ወይሌለስ፡በአካላት፡ Catal. Bibl. Bodl. p. 16; Lud. Comm. hist. p. 502 n. 38.

ተዋሐደ፡ III, 3 *inter sese uniri, adunari, in unum conjungi:* qui baptizatus est ናሁ፡ተዋሐደ፡ምስለ፡ክርስቶስ፡ F. M. 5, 1; Christi ተዋሕዶቱ፡ውስተ፡ሥጋ፡ σαρκὸς ἀνάληψις Chr. ho. 3; እግዚ"፡ዘይሌለስ፡ወይትዋሐድ፡ Catal. Bibl. Bodl. p. 81; እግዚ"፡ዘይሌለስ፡በአካለ፡እንዘ፡ተዋሕዶ፡ያጸንዕ፡በመለኮቱ፡ወኀይሉ፡ I Sal. Mar. 1; ተዋሕዶ፡አምላክ፡ወሰብእ፡ እመ፡ለ፱ነፈቀ፡ Enc. Masc. 7; አሚን፡ተዋሕዶት፡አምላካዊት፡ (unitatis divinae vel Dei) F. N. 46; ተዋሕዶት፡ ὁμιλία (familiaritas et amicitia) ho. Theodoti in Cyr. f. 102; ተዋሕዶትከ፡ (tibi unitum esse sc. amicitiâ) Jsp. p. 294; Severus Antiochenus ad Joannem Alexandrinum literas dedit በእንተ፡ተዋሕዶ፡ de unione ecclesiarum restituenda, Abush. 50.

አስተዋሐደ፡ IV, 3 (አስተወሐደ፡ IV, 1, Lud. e Mss. Colb.), *unire, unitum* vel *unione conjunctum declarare* alqd: Deus in Deuteronomio proclamans ፩ውእቱ፡እግዚ"፡ዘንተ፡ኢይቤ፡ያጽርዕ፡ትሥልስተ፡መለኮት፡አላ፡ከመ፡ያስተዋሕድ፡ ዕምረተ፡ሥላሴ፡ M. M. f. 12.

ዋሕድ፡ part. et adj. [יָחִיד, وَاحِد], f. ዋሕድ፡ (pro ዋሕድት፡) 1) *unicus, unigenitus*, 4 Esr. 3, 36. 4, 65; ትቀትል፡ ወልዳ፡ዋሕደ፡ Jsp. p. 368; ቦቱ፡ወለተ፡ዋሕደ፡ (Platt: ዋሕድተ፡) Luc. 8, 42; in specie de Filio Dei unigenito Joh. 1, 14. 3, 16; 1 Joh. 4, 9; Cyr. ad Th. f. 8 seq. (creberrime); Lit. 159, 1; Did. crebro; ክርስቶስ፡ዋሕድ፡ Enc. Jac. 4. 2) *paucus*, vid. sub ዋኅድ፡

ዋሕድና፡ subst. *unitas, singularitas*, Lud. sine auct.

ውሕደ፡ *paucum esse* vid. sub ውኅደ፡

ወሠረ፡ I, 1 et 2 [נָסַר, נְסַר, نَشَرَ, وَشَرَ, اشر *serravit*, نَسَر *incidit, dissecuit*] Subj. I, 1 ይውሥር፡ et ይሥር፡ et ይሠር፡, *serrare, serra secare* vel *dissecare*, ይትሌዐል፡ሞሠርት፡ዘእልበ፡ዘይወሥሮ፡ (v. ዘይዌ"፡) ቦቱ፡ Jes. 10, 15; ረሰይኩከ፡ከመ፡መንኰራኵረ፡ሰረገላ፡ዘየሐርስ፡ወይወሥር፡ (v. ወይዌ"፡) 41, 15; c. Acc.: ወሠረ፡ዕፀ፡ Sap. 13, 11; ወሠርዎን፡በሞሠርት፡ኀጺን፡ለዕኑሳት፡ Am. 1, 3; 1 Par. 20, 3; ወሠርዎ፡ለኢሳይያስ፡በሞሠርት፡ዕፅ፡ Asc. Jes. 5, 1. 11. 11, 41; Hebr. 11, 37 Platt; Did. 29; ይውሥርዎ፡በሞሠርት፡ Sx. Mij. 23; ይውሥሩ፡ Tab. Tab. 56; ይሥራ፡ (v. ይሠራ፡) ለከርሥኪ፡ Num. 5, 21. 22. 27 (ubi interpres πεπρησμένος et πρησθήσεται tamquam πεπρισμένος et πρισθήσεται vertit). — *Voc. Ac.* ወሠረ፡ዘ፡ከረከረ፡

ተወሥረ፡ III, 1 et ተወሠረ፡ III, 2 *serrari, serra secari* vel *dissecari*, Asc. Jes. 1, 9. 5, 2. 6. 13. 14; እስከ፡ተወሠረ፡ለክልኤ፡ 5, 14; እለ፡በሞሠርት፡ተወሥሩ፡ Enc. Teq. 17.

ተዋሠረ፡ III, 3 *serram cum aliquo trahere*, Lud. sine auct.

ውሡር፡ part. *serra dissectus*, Lud sine auct.

ወሣሪ፡ n. ag. *serrator, serram ducens*, Lud. sine auct.

ሞሠርት፡ et ሞሠር፡ (Did. ed. Platt p. 79 lin. 6) subst., m. et f., Pl. መዋሥር፡ et መዋሥርት፡ *serra* Jes. 10, 15; Am. 1, 3; 1 Par. 20, 3; Asc. Jes. 5, 1. 11; Sx. Mij. 23; መዋሥርት፡ Hebr. 11, 37 Platt; Did. 29; መዋሥርተ፡ዕፅ፡ Syn. f. 336; ሠጠቁ፡ሥጋሁ፡በመዋሥረ፡ኀጺን፡በእሳት፡ዘአርሰንዎ፡ Sx. Haml. 25; ጥረሲሁ፡መዋሥርት፡ τομίδες (var. pro መከርከር፡) Prov. 24, 37. — *Voc. Ac.:* ሞሠርት፡ዘ፡መጋዝ፡ v. መጋዝ፡

ምሣር፡ subst., Pl. ምሣራት፡ *ascia, scalprum, securis, securis bipennis*, ዘገብሮ፡ጸራቢ፡በምሣር፡ Jer. 10, 3 var.;

ይመትሩ፡ መጣብሒሆሙ፡ ለምሣር፡ (v. ለማሕረስ፡) Jes. 2, 4; ምሣረ፡ ጸራቢ፡ ዘጸረበ፡ ግልፎ፡ Sx. Mij. 26; σκέπαρνον Jes. 44, 12; ጸረቦሙ፡ በምሣራት፡ ኀጺን፡ 1 Par. 20, 3; ከመ፡ ምሣር፡ (at in ed. Platti ሞሠር፡) ዘይሤጽር፡ Did. 10. (De ምሳር፡ vid. etiam Lud. lex. amh. c. 12 et Isenb. p. 24; formae ምሣር፡ cfr. ምራቅ፡ a ወረቀ፡).

ወሠቀ፡ *tendere* vid. sub ወሰቀ፡

ወሥአ፡ rad. inus., quae cum وَسْوَسَ, وَشْوَشَ *mussitare et* وَشَى *susurronem egit, detulit* componenda videtur.

አውሥአ፡ III, 1 1) *loqui, verba facere,* ኢታውሥኢ፡ ሕሡመ፡ በአፉከ፡ λαλήσεις Jes. 58, 13; ሙሴ፡ ያወሥእ፡ ወእግዚ"፡ ይሠጠዎ፡ (ex Ex. 19, 19) Org. 6. 2) plerumque *respondere,* sexcenties, ut Matth. 25, 37; Joh. 1, 26. 49—51. 2, 19. 3, 3 seq.; አውሥኢ፡ ይቤሎሙ፡ Matth. 12, 39; አውሥኢከ፡ ፈጽም፡ ቃለከ፡ ሶቤሃ፡ Sir. 35, 8; ዘአንበለ፡ ትስማዕ፡ ኢታውሥእ፡ 11, 8; እለ፡ ሰምዕዎ፡ ጥበቦ፡ ወአውሥኦቶ፡ Luc. 2, 47; c. Acc. prs.: Joh. 2, 18. 4, 17. 7, 52; ኢያውሥእዎ፡ እንከ፡ ለኢዮብ፡ Job 32, 1; ጸዋዕኩክሙ፡ ወኢያውሣእክሙኒ፡ Jer. 7, 13; raro c. ለ፡ prs., ut: አወሥአከ፡ ለከ፡ ወለ፫ አዕርክቲከ፡ Job 35, 4; c. Acc. rei: ምንተ፡ ዘአወሥእ፡ አነ፡ Job 39, 34; ኢያአምር፡ ዘያወሥእ፡ Sir. 20, 6; Marc. 15, 4; c. dupl. Acc.: አውሥአ፡ ሠናየ፡ ቃለ፡ Sir. 4, 8; Job 32, 3; አልቦ፡ ዘክህለ፡ አውሥኦቶ፡ ቃለ፡ Matth. 22, 46. 27, 14; c. ለ፡ *ad* alqd, ut: ዘአውሥአ፡ ለእንተ፡ ነበበ፡ Job 32, 12. a) ex usu loquendi biblico: *loqui coepisse, exordiri sermonem:* Deut. 27, 14; Cant. 2, 10; Matth. 11, 25. 28, 5; Luc. 14, 3. b) *exaudire* vocantem et rogantem: Job 5, 1; እግዚ"፡ ያወሥእ፡ ስእለቶ፡ ለትኩገ፡ Fal. c) *respondere* judici et inquisitori i. e. *rationem reddere:* ከመ፡ ታውሥኡ፡ ቃለ፡ ለዘይሴአለክሙ፡ በእንተ፡ . . . 1 Petr. 3, 15; ይሁብ፡ አውሥአ፡ በእንተ፡ ኵሉ፡ ዘገብረ፡ Koh. 12, 7 (gloss.); anima ad judicium Dei vocabitur, ከመ፡ ታውሥእ፡ ቃለ፡ በእንተ፡ ዘገብረት፡ በዲበ፡ ምድር፡ Clem. f. 262. d) *respondere cantando, antiphonam cantare:* ወአውሥኡ፡ ኵሉ፡ ሕዝብ፡ በይእቲ፡ ስብሐት፡ ὑπεφώνει Judith 15, 14; Deg. (vid. ሞሣእ፡). e) de montibus *voce resonantibus:* Sap. 17, 18 (vid. sub ድምፅ፡).

ተዋሥአ፡ III, 3, raro ተወሥአ፡ III, 1 (ut 4 Esr. 9, 20 Laur.; Act. 9, 29 rom.) *obloqui, contradicere, opponere sermonem:* ተዋሥኦቶሙ፡ Kuf. 1; ከመ፡ ትትዋሣእ፡ በመዐት፡ ቅድመ፡ እግዚ"፡ θυμὸν ἔρρηξας Job 15, 13. 16, 3; Jes. 50, 5; Ps. 93, 4; c. ለ፡ prs.: ምንተ፡ አነ፡ ከመ፡ እትዋሣእ፡ ለእግዚእየ፡ ἀντεροῦσα Judith 12, 14; Gen. 44, 16; c. Acc. prs.: Job 16, 3; ዘይትዋሥአኒ፡ ἀντιστήσας μοι Job 41, 2; ተዋሥአቶ፡ ለንጉሥ፡ Esth. 1, 17. 18; Jos. 17, 14; አልቦ፡ ዘይትዋሥአኒ፡ Jes. 10, 14; 4 Esr. 9, 20; ἀνταποκρίνεσθαι Rom. 9, 20; እንዘ፡ ኢትትዋሥእዎሙ፡ ἀναμφισβήτως 1 Esr. 6, 29; c. Acc. rei: Gen. 44, 16; ኢትዋሣእኩ፡ ቃለ፡ Hom. Jac. Sar. a) *altercari, disputare:* እመሂ፡ ፈቀደ፡ ይትዋሣእ፡ κριθῆναι αὐτῷ Job 9, 3; ኢትትዋሣእ፡ ቦነበ፡ ጸሊሊ፡ μὴ ἐξαναστῇς Sir. 8, 11; c. Acc. prs.: መኑ፡ ውእቱ፡ ዘይትዋሥአኒ፡ ὁ κρινόμενός μοι Jes. 50, 8; c. ምስለ፡ συζητεῖν Act. 9, 29 rom.; ከመ፡ እትዋሣእ፡ ምስለ፡ እግዚ"፡ ἐλέγχων κύριον Job 39, 34. b) *redarguere, refellere,* ኢይትዋሣእ፡ በነገር፡ οὐ κατα τὴν λαλιὰν ἐλέγξει Jes. 11, 3; በተዋሥአትከ፡ ተሞአ፡ ዐላዊ፡ Euc. Jac. 3 (Lud.). c) *disputando demonstrare,* c. Acc. prs. (alicui): ለእመ፡ ኢተዋሣእከኒ፡ ኢያአምንከ፡ Lud. ex Hom. Jac. Sar. d) *causam suam defendere, se excusare:* ከመ፡ ኢንርከብ፡ በዘ፡ ንትዋሣእ፡ Rom. 1, 20 ant.; በምንትኑ፡ ትትዋሥአ፡ ለመኰንኒ፡ ጽድቅ፡ Rom. 2, 1.

አውሣኢ፡ n. ag. (II, 1) *respondens, rationem reddens:* አንትሙ፡ አውሣእያን፡ በእንቲአሆሙ፡ (müßt euch über sie verantworten) F. N. 5.

ተዋሣኢ፡ n. ag. (III, 3) 1) *opponens verbum, contra dicens:* ሶበ፡ ይትዋሣእ፡ ተዋሣኢ፡ (wenn Jemand einwendet) Chr. ho. 27. 2) *oblocutor, objurgator,* ተዋሣኤ፡ ነገር፡ (ἀπηνὴς καὶ αὐθάδης) Chr. Ta. 4; Lud. e Vit. Dan.

ሞሣእ፡ subst., (Sing. mihi nondum occurrit), Pl. መዋሥእት፡ *responsoria, antiphonae,* cantus ecclesiastici, quae in singulis dierum festorum aliorumque solemnium sacris celebrandis cantantur, ut: Lit. 158, 1; Genz. f. 46. 47. 70—73; antiphonarum libri exstant in Bibl. Musei Brit. Cod. XXIX. XXX; Bibl. Tubingensi (M. a. IX. 24); d'Abbadiana Cod. LXXXVII.

ሣእሣእ፡ subst. *eloquium, dicendi ars et gratia, facundia, eloquentia:* ሣእሣአ፡ ቃልክሙ፡ φθέγμα ῥήματος Job 6, 26; ሞገሰ፡ ቃሉ፡ ወሣእሣአ፡ አፉሁ፡ Luc. 4, 22. 20, 26; ሣእሣአ፡ ጣዕመ፡ ቃሎሙ፡ Macc. f. 20; ጥበብ፡ ለርእይ፤ አዳም፡ ለሰሚዕ፤ ጥዑም፡ ለአፍ፤ ሣእሣአ፡ ለከናፍር፤ ላሕይ፡ ለአዕይንት፡ Clem. f. 175; ሣእሣአ፡ አፉሁ፡ ወጣዕመ፡ ቃሉ፡ Sx. Mij. 22; Kbr. Mag. n. 22. — *Voc. Ae.:* ሣእሣእ፡ ዘ፡ ስብቅል፡

ሥእሡእ፡ part. *facundus:* ከናፍሪሁ፡ ጥዑም፡ ወአፉሁ፡ ሥእሡእ፡ Lud. e Ssal. Req.

ሣእሥአ፡ verb. quadrl. I in Voc. Ae. laudatur, sc. ሣእሥአ፡ ዘ፡ ቀልጥፍጥፍ፡ ያለ፡; *Rad. Abb.:* ሣእሥአ፡ ዘ፡ ቀለፈጠ፡

ወርሐ፡ transpositum e ረውሐ፡; መዋርሕት፡ pro መራውሕት፡ q. v. col. 306, in Voc. Ae. explicatur መስተናፈሻ፡

ወረሰ፡ I, 1 [amh. id., ورث ወረሰ ورث] Subj. ይረስ፡ 1) a) *heredem esse,* F. N. 42; Gal. 4, 30; Gen. 21, 10; Num. 27, 11; Jud. 11, 2. b) c. Acc. prs.: *heredem esse* alicui, *bona alcjs hereditate consequi:* Gen. 15, 2. 3. 4; Kuf. 14; F. N. 42. c) *hereditate accipere* alqd, c. Acc. rei et እምነ፡ pers., ut: ንዋይ፡ ብዙኅ፡ ዘወረሰት፡ እምታ፡ Sx. Pag. 3; በእንተ፡ ዘይወርስ፡ ብእሲ፡ እምብእሲት፡ ወብእሲት፡ እምብእሲሃ፡ F. N. 42, 3. 2) ex usu loquendi biblico a) *accipere* vel *nancisci* alqd tamquam partem assignatam vel destinatam alicui: ይወርስ፡ ክብረ፡ Sir. 4, 13; ይወርስ፡ ስመ፡ ዘለዓለም፡ 15, 6; Hebr. 1, 4; ሕይወተ፡ ዘለዓለም፡ ይወርስ፡ Matth. 19, 29. 25, 34; Marc. 10, 17; 1 Cor. 6, 10. 15, 50; Hebr. 6, 17; Tit. 3, 7; Apoc. 21, 7. b) *occupare* alqd loco alcjs vel id quod alius possedit, *potiri* (sive possessor rem reliquerit sive vi e suis bonis expulsus fuerit): ከመ፡ ይረሳ፡ ለምድር፡ Kuf. 17; Gen. 15, 8; Lev. 20, 24; Deut. 4, 22; ከመ፡ ኢይረስዋ፡ ለምድር፡ Jes. 17, 14. 49, 8. 53, 12. 57, 13 (ubi Cod. Laur. ይዋርሱ፡ exhibet); 65, 9; Ps. 36, 36. 43, 4. 81, 8. 82, 11; ይወርስዎሙ፡ አብያቲሆሙ፡ Hez. 7, 24; እወርሶሙ፡ 35, 10; Hen. 5, 7; Matth. 5, 5; gens Muhammedis ይወርስ፡ ኵሎ፡ መንግሥታተ፡ ምድር፡ ወያስተጋብእ፡ ውስተ፡ እዴሁ፡ Clem. f. 78.

አውረሰ፡ II, 1 1) *hereditatem* vel *possessionem rei*

dare vel *assignare* alicui, c. dupl. Acc.: Deut. 1, 38; Jos. 17, 14; Jud. 11, 24; 1 Reg. 2, 8; 2 Reg. 7, 1; 2 Par. 6, 25; ያወርሶ፡እግዚ"፡ለይሁዳ፡መክፈልቶ፡ Zach. 2, 12; Ps. 77, 60; ሕገ፡ዘያሐይዎሙ፡አውረሰሙ፡ Sir. 17, 11. 44, 21. 46, 1; 4 Esr. 6, 33. 2) *hereditatem relinquere* alicui, c. Acc. rei et ለ፡ prs.: ታወርስ፡መርገመ፡ለቤታ፡ Sir. 23, 26; ከመ፡ትረሱ፡ምድረ፡ወእምድኅሬክሙ፡ ታወርሱ፡ለደቂቅክሙ፡እስከ፡ለዓለም፡ 1 Par. 28, 8.

ተወርሰ፡ III, 1 1) Refl. *hereditate nancisci, sibi occupare* alqd, quod alius possedit, Jos. 18, 2; c. Acc. rei: ወተወርሱ፡ምድሮሙ፡ Num. 21, 35; Deut. 2, 21. 31. 4, 47. 9, 1. 4. 12, 2. 17, 14. 18, 14. 19, 1; Jos. 1, 11 (c. annot.). 12, 1; Jud. 1, 18. 11, 21. 22; ተወርሰ፡ Ps. 5 tit. 2) Pass. *hereditate obtingere* alicui: ከመ፡ኢትትወረስ፡ለካልኣን፡ *ne aliis obtingat*, Enc. Sen. 16 (Lud.).

ተዋረሰ፡ III, 3 1) *hereditatem cum aliis partiri, hereditatem accipere*, sive cum aliis, ut F. N. 42; ኢይበኡ፡ውስተ፡ተዋርሶ፡ *hereditatem ne adeant* F. M. 5, 3; sive solum, ut: ተዋረሶሙ፡ (v. ተዋረሶ፡) ኵሎ፡ንዋዮሙ፡ Tob. 14, 13; ኢይትዋረሱ፡ኤጲስ፡ቆጶስና፡ Lud. comm. hist. p. 313; ለተዋርሶ፡ዘኢይበሊ፡ εἰς κληρονομίαν ἄφθαρτον 1 Petr. 1, 4. 2) sorte *assignatum nancisci* alqd, *occupare* rem, quam alius possedit, *potiri* rei, abs.: Jos. 14, 2; Jes. 34, 17; c. Acc. rei: Gen. 15, 7. 22, 17; Lev. 14, 34; Deut. 32, 47; vid. annot. ad Jos. 1, 11; ተዋረሱ፡ኵሎ፡ደወሎሙ፡ Judith 5, 15.

አስተዋረሰ፡ IV, 3 *hereditatem distribuere* vel *assignare, heredem instituere* alqm rei, c. c. Acc. pers. vel rei, etiam c. ለ፡ pers.: አመ፡ያስተዋርሶሙ፡ንዋዮ፡ለደቂቁ፡ Deut. 21, 16; እምርስቱ፡ያስተዋርስ፡ለውሉዱ፡ Hez. 46, 18; አስተዋርስ፡ንዋየከ፡ Sir. 30, 32. a) c. negatione: *exheredare* alqm, መባሕት፡ለአቡሁ፡ከመ፡ኢያስተዋርሶ፡ርስተ፡ዚአሁ፡ F. M. 20, 4. b) in genere: *possessionem* (sorte) *distribuere*, Num. 34, 18; Jos. 13, 7. 32. 14, 1; እሁ፡አስተዋረሶሙ፡ Jes. 34, 17.

ዋርስ፡ part. act. *heres*, Matth. 21, 38 Platt; i. q. *successor* Enc. Hed. 30.

ርስት፡ subst., m. et f., Pl. ርስታት፡, *hereditas, heredium, patrimonium*, በእንተ፡ርስት፡ F. N. 42; ርስታት፡ F. N. 27; ወሀቦን፡አቡሆን፡ርስቶን፡ Job 42, 15; Num. 27, 7 seq.; 36, 4 seq.; Ruth 4, 5. 6; Jer. 12, 7; Sir. 9, 6. 41, 6; Tob. 6, 12; Matth. 21, 38; Luc. 12, 13. 20, 14; in genere: *portio* hereditate vel sorte vel beneficio *assignata, possessio:* Ps. 2, 8. 15, 5. 6; Jos. 18, 7. 19, 31; Jud. 18, 1; 3 Reg. 8, 53; እስራኤል፡ርስትየ፡ Jes. 19. 25. 57, 6 (κλῆρος). 63, 17; Joel 4, 2; Kuf. 33; Sir. 24, 12; እሁበክሙዋ፡በርስት፡ Ex. 6, 8; Eph. 1, 14. 18; Hebr. 9, 15. 11, 8.

ወራሲ፡ n. ag., Pl. ወራስያን፡, *heres*, Matth. 21, 38 rom.; Gal. 4, 1. 7; Luc. 20, 14; Hebr. 1, 2. 11, 7; ብእሲት፡ዘትወልድ፡ወራሲ፡ Sir. 23, 22; F. N. 41; ወራስያኒሁ፡ F. N. 46; [illegible] 17. ወራስያኒሃ፡ለምድረ፡ሕያዋን፡ [illegible] 196. ወራስያነ፡ክብር፡ Jsp. p. 290; ወራሲ፡ጠባይዓዊ፡ *heres naturalis* F. N. 42, 3.

አውራሲ፡ n. ag. (II, 1) *hereditatem relinquens, testator* (Erblaſſer), F. N. 41, 4. 42, 13.

ምረስ፡ (Lud.), nonnisi in Pl. repertum, part. pass. (II, 1), m., Pl. መዋርስት፡ 1) *heres institutus*, a) *heres:* ኵሉ፡ትግባሬከ፡ይትከፈሉ፡መዋርስቲከ፡ Sir. 14, 15; Jer. 8, 10; Mich. 1, 15. b) *coheres:* Rom. 8, 17; Eph. 3, 6; ሰብአ፡መዋርስቲከ፡ Hez. 11, 15; (אַנְשֵׁי גְאֻלָּתֶךָ) vrs. nov.; etiam singulariter usurpatur: tyrannus መዋርስት፡ሰይጣን፡ Lud. e Vit. Barb. 2) id quod heredi datur, *hereditas, possessio sorte assignata*, κλῆροι Gen. 49, 14; Ps. 67, 14.

ተዋራሲ፡ n. ag. (III, 3), *heres:* ተዋራሲ፡ስሙ፡ Enc. Teq. 13.

I. **ወረቀ፡** I, 1, rarius I, 2 [רָקַק, יָרַק, رَقَّ, وَرَقَ]: Subj. I, 1 ይውርቅ፡, *spuere, exspuere, in-, ad-, conspuere:* ለምንት፡ዘኢወረቀ፡አበ፡መቃረ፡ (per sexaginta annos) Phlx. 10; ኵሉ፡ዘርእየኪ፡ይወርቅ፡ (v. ይዌርቅ፡ እምኔኪ፡ (v. ላዕሌኪ፡) ἀπὸ σοῦ Nah. 3, 7; ወረቀ፡ምድረ፡ (v. ውስተ፡ምድር፡) χαμαί Joh. 9, 6; c. Acc. sputi: ኢይውርቅ፡ምራቀ፡ዲበ፡ምድር፡ዘእንበለ፡ላዕለ፡ልብሱ፡ Kedr f. 87; ኢይውርቅ፡ምራቀ፡ F. N. 12; c. ውስተ፡ alcjs, ut: እንዘ፡ይወርቁ፡ውስተ፡ገጹ፡ Did. 29; ኢይትሀከዩ፡ወረቀ፡ውስተ፡ገጽየ፡ Job 30, 10; vel ላዕለ፡, ut Lev. 15, 8; Matth. 27, 30; ወረቀ፡ላዕለ፡መቅደስ፡ Jsp. p. 297; c. Acc. prs. vel rei: ይወርቅዎ፡ (v. ይዌርቅዎ፡) Marc. 10, 34. 14, 65; Luc. 18, 32; እመ፡ወረቃ፡ (ለፍሕም፡ እንተ፡ ትነድድ፡) ትጠፍእ፡ Sir. 28, 12. — *Voc. Ac.:* ቁአ፡ወወረቀ፡ዘ፡ተፋ፡።

ረቅ፡ subst. *sputum:* በረቀ፡አፉሆሙ፡ Lud. e Mss. Colb.

ርቀት፡ n. act. *sputio*, Org. 1.

ምራቅ፡ subst. (m.), *sputum, saliva*, τὰ σίελα 1 Reg. 21. 13 var.; πτύελος Job 7, 19; πτύσμα Joh. 9, 6; ኢሜጥኩ፡ገጽየ፡እምኅፍረተ፡ምራቅ፡ ἀπὸ αἰσχύνης ἐμπτυσμάτων Jes. 50, 6; 4 Esr. 4, 64; ለእመ፡መጽአ፡ምራቅ፡ (in os) Phlx. 10; Org.; Clem. f. 107. 207; Kedr f. 87; F. N. 12; ante preces matutinas lavemur aqua ወለእመ፡ኢረከብነ፡ማየ፡ንግበር፡ውስተ፡እዴነ፡ምራቀነ፡ወንኅትም፡ቦቱ፡ገጸነ፡ F. M. 14, 10.

II. **ወረቀ፡** inus., sc. יָרַק *viruit*, وَرِقَ *fronduit* arbor (יֵרָקוֹן *flavedo*, أَوْرَقُ *fuscus*, وَرِقٌ *pecunia signata, numi*).

ወርቅ፡ subst., plerumque m., 1) *aurum* (a colore flavo dictum): ወርቅ፡ንጹሕ፡ Ex. 25, 31; Job 28, 1; ወርቅ፡ጽሩይ፡ 28, 19; ወርቅ፡ፍቱን፡ Prov. 8, 10; Gen. 2, 11. 12; Jes. 13, 17. 60, 6; Hez. 27, 12; Ps. 67, 14; Sir. 2, 5. 47, 18; Apoc. 3, 18. 18, 12 al., ወርቅ፡ቀይሕ፡ Sir. 7, 18; ወርቀ፡ባሕር፡ Job 41, 21; ወርቀ፡አፌር፡ 28, 16; ወርቀ፡ዐረብ፡ Ps. 71, 15. a) in Genit.: *aureus*, ut Gen. 24, 22. 53; Ex. 3, 22; ንዋየ፡ወርቅ፡ Job 28. 17; አሰማደ፡ወርቅ፡ Sir. 26, 18; በዘወርቅ፡ይስተይ፡ ἐν χρυσώμασι 1 Esr. 3, 6; vel *aurifer*, ut: አእባነ፡ወርቅ፡ Sx. Genb. 8. b) እብን፡(ዕንቍ፡)ዘሕብረ፡ወርቅ፡ *chrysolithus* Ex. 28, 20. 36, 20. 2) *pecunia*, ἀργύριον Sir. 29, 10; Jes. 48, 10. 55, 1; Jer. 39, 10. 25; Zeph. 1, 11. Am. 2, 6; Prov. 7, 20; Gen. 23, 9. 42, 25. 47, 14; ወርቀ፡ሤጥ፡ Lev. 25, 50. 51; 3 Reg. 21, 2; Matth. 25, 18. 27. 28, 12; Luc. 9, 3. 3) *numus aureus*, Num. 7, 14 seq.; 4 Reg. 5, 5 (coll. Gen. 24, 22); Org. in fine.

ወርቃዊ፡ adj. rel. *aureus*, ኍልቍ፡ወርቃዊ፡ *numerus aureus*, (alias መጥቅዕ፡ q. v.), Lud. ex auct. Gregorii.

ወርኅ፡ subst., m. et f., Pl. አውራኅ፡, Pl. Pl. አውራኃት፡ (Lud. e Mss. Colb.), [יָרֵחַ et יֶרַח, وَرَخَ, تَوْرِيخ, تَارِيخ, ታሪክ፡: de etymo vid. Ges. thes. p. 630] 1) *luna*, Cant. 6, 10; m.

Job 25, 5; Joel 3, 4; Hez. 32, 7; Jes. 13, 10; Sir. 43, 6; Apoc. 6, 12; fem. Apoc. 8, 12; Job 9, 7. 31, 26; **ወርኅሰ፡በከመ፡ስማ፡ይእቲ፡** Sir. 43, 8; **የሐጽጽ፡ልቡ፡ከመ፡ወርኅ፡** 27, 11; Matth. 24, 29; Act. 2, 20; Hen. 73; **ወርኅ፡ምልእት፡** *luna plena* vel *plenilunium* Sir. 50, 6; **ሠርቀ፡ወርኅ፡** *novilunium* 1 Reg. 20, 5; Jes. 1, 14 (vid. sub **ሠርቅ፡**). 2) plerumque m., *mensis*, Ex. 12, 2. 13, 4. 19, 1; **በኃምስ፡ወርኅ፡** Jer. 1, 3; Luc. 1, 26; **ለለወርኅ፡በወርኁ** Jes. 66, 23 var.; **፲ወ፪ ወርኅ፡** δωδεκάμηνον Dan. 4, 26; **አውራኅ፡** Job 39, 2; **አውራኅ፡ክልኤ፡** Asc. Jes. 11, 6. 7; 1 Reg. 27, 7; Gen. 38, 24; Ex. 2, 2; Hebr. 11, 23; Apoc. 11, 2; **አመ፡ዐሠርቱ፡ወአሐዱ፡አውራኅ፡** Deut. 1, 3; **በአውራኅ፡እሙራት፡** Hen. 78, 9; **ሠለስተ፡አውርኅ፡** (pro **አውራኅ፡**) Act. 7, 20 rom. et 19, 8 rom.; **ኵሎን፡አውራኅ፡** F. N. 36. a) *novilunia* **አውራኅ፡** (v. **አሥሀርት፡**) Hos. 2, 13. b) menses astrorum Hen. 33, 3. 72, 1. c) **ወርኅ፡ሀላል፡** vel **ወርኅ፡ወርኃዊ፡** vel **ሠርቃዊ፡** *mensis lunaris* opponitur **ወርኅ፡ዐሐይ፡** vel **ወርኅ፡ዐሐያዊ፡** *mensi solari*, Abush. 3) *tempus* in genere, Luc. 1, 57; maxime apud poëtas: **በወርኅ፡ቀላውዴዎስ፡** Enc. Mij. 15; **ዘመነ፡መንሱት፡ወወርኅ፡ተከውሶ፡** Enc. Mij. 22; Haml. 26; **በወርኅ፡ምግቡ፡ለያሬድ፡** Tab. Tab. 11. — *Voc. Ae.*: **ወርኅ፡ዘ፡ጨረቃ** ።

ወርኃዊ፡ adj. rel. 1) *lunaris:* **ዓመት፡ወርኃዊ፡** Abush.; Comp. Eccl. in Lud. Comm. hist. p. 388 n. 19; **ወርኅ፡ወርኃዊ፡** Abush. 2) *lunaticus*, Matth. 4, 24; **ወርኃውያን፡** (**"ዊያን፡**) Clem. f. 233; M. M. f. 105.

ወርአ፡ rad. inus., cfr. وَرَأَ *repulit, impedivit* (وَرَاءَ *quod pone est*), وَرَّى II *occultavit.*

ሞራእ፡ et **ሞርእ፡** subst., m. et f., st. c. **ሞራአ፡** et **ሞርአ፡**, Pl. **መዋርእት፡** *subligaculum, succinctorium*; Jer. 13, 1 seq.; Clem. f. 7; Gen. 3, 7; Kuf. 3; Org. 1; Enc. Genb. 8.

ወረወ፡ I, 1 et 2 [יָרָה] Subj. I, 1 **ይውሩ፡** *jacere, conjicere, in-, e-, de-, pro-, abjicere, praecipitare*, **ወርዎ፡እብን፡** Koh. 3, 5; **አሕባለ፡ወረዉ፡ሊተ፡** Ps. 15, 6; **ይዌርዉ፡አልባሲሆሙ፡** Act. 22, 23; **ወርዉኒ፡** (v. **ውርዉኒ፡**) **ውስተ፡ባሕር፡** Jon. 1, 12; Gen. 37, 24; Ex. 15, 1; **ትዌርዋ፡ውስተ፡ፈለግ፡** Jer. 28, 63. 48, 5; **ይዌርዎን፡ውስተ፡ቀላየ፡ባሕር፡ለአበሳነ፡** Mich. 7, 19; **መሬትኪ፡ውስተ፡ቀላየ፡ባሕር፡ይዌሩ፡** Hez. 26, 12; Kuf. 48; **እስመ፡ገደፍዎ፡ወወረውዎ፡ውስተ፡ብሔር፡** ἐξεῤῥίφη καὶ ἐξεβλήθη εἰς τὴν γῆν Jer. 22, 28. 26; **ወረዎ፡**(**በድዎ፡**)**ውስተ፡መቃብረ፡ደቂቀ፡ሕዝብ፡** Jer. 33, 23; **ይውርውዎሙ፡** Dan. 3, 20 var.; **ከመ፡ይውርዎሙ፡** (v. **ይወርዎሙ፡**)**ማእከለ፡ባሕር፡** Kuf. p. 160; **ትዌርዎሙ፡ማእከለ፡እሳት፡** Hez. 5, 4; **ወወረውዋ፡ማእከለ፡መስፈርት፡** Zach. 5, 8; **እዌሩ፡ላዕሌሆሙ፡መሥገርትየ፡** Hos. 7, 12; **አኮ፡በጽድቅነ፡ዘንዌሩ፡ሣህለነ፡ቅድሜከ፡** Dan. 9, 18; se ipsum: **ወረወ፡ነፍሶ፡እመልዕልተ፡ሉዓሌ፡ወሞተ፡** Jsp. p. 375; projicere leoni alqm Enc. Tachs. 12 (Lud.); *jaculari:* **ይዌሩ፡አፍሓመ፡እሳት፡** Job 41, 10. — *Voc. Ae.*: **ወረወ፡ደርበየ፡ብ፡ወረወረ** ።

ተወርወ፡ III, 1 et **ተወረወ፡** III, 2 1) Refl. *se dejicere* vel *conjicere* vel *praecipitare*, **ተወረው፡ታሕተ፡** Matth. 4, 6. 21, 21; **ተወርዉ፡ላዕሌሆሙ፡ውስተ፡እሳት፡** Jsp. p. 376; trsl.: **ፈቃዱ፡ተወርወት፡ኀበ፡ዐጸደ፡ወይን፡** (voluntas ejus conjecta est in vineam i. e. vineam habere voluit) Enc. Tachs. 1. 2) Pass. *conjici, projici*, Lud. ex Enc. Hed. 18; **ተጋብኡ፡ውስተ፡አህጉር፡ጽኑዓት፡ወንትወሮ፡ህየ፡** ἀποῤῥιφῶμεν ἐκεῖ Jer. 8, 14.

ውርው፡ part. *conjectus, pro-, in-, dejectus:* **ቆብዑ፡ውርውት፡ዲበ፡መታክፍቲሁ፡** Phlx. 56.

ወራዊ፡ n. ag. *jaculator:* **ወራዌ፡ረምሕ፡** Phlx. 208.

ወረዋት፡ subst. Pl. (sec. Lud. a **ወረው፡**) *jacula*, Lud. e Libr. Myst.

ወራውሬ፡ subst., nomen lapidis pretiosi, cui respondet a) πάριος *parius, marmoris* species, **ዕንቈ፡ወራውሬ፡** 1 Par. 29, 2. b) *topazius*, Apoc. 21, 20; Ex. 36, 17. Forma **ወራውር፡** occurrit Macc. f. 3. — Scholion Voc. Ae. vid. in Lud. Comm. hist. p. 210.

ወርዕ፡ subst., fortasse pro **ወዕር፡** i. e. وَعْر *difficilis, salebrosus et asper* locus, mons (יַעַר *silva*): **ወእምዝ፡ወጽኡ፡በሌሊት፡እምይእቲ፡ደብር፡እንዘ፡ኢያአምሩ፡ፍኖተ፡ወበጽሑ፡ውስተ፡ወርዕ፡ወእንዘ፡የኀሥሡ፡ፍኖተ፡ኀጥኡ፡** Gad. Kar. (quamquam etiam radicem **ወዐረ፡** Aethiopes habent).

ወርዘወ፡ quadrl. I *adolescere, juvenescere, adolescentem* vel *juvenem esse* vel *se praebere:* Christus **ልህቀ፡በበሕቅ፡ወወርዘወ፡በአምጣነ፡ብእሲ፡** M. M. f. 63; **እስከ፡ወርዘወ፡በአምጣነ፡ብእሲ፡** Org.; **ወርዘውኩኒ፡ወረሣእኩ፡** Ps. 36, 26; **አመ፡ወርዘወ፡** Gad. Lal., **ጽናዕ፡ወወርዙ፡በእንተ፡ሕዝብ፡ዚአነ፡** 1 Par. 19, 13.

አወርዘወ፡ II *adolescentem educare, ad adolescentiam perducere* alqm: **ኢያወርዘውኩ፡** οὐκ ἐξέθρεψα νεανίσκους (v. **ኢያልሀቁ፡ወራዙተ፡**) Jes. 23, 4.

ተወርዘወ፡ III, 1 *ad adolescentiam perduci, juvenilem vigorem recipere:* a Michaële archangelo sanatus abiit, **እንዘ፡ይትወረዘው፡በኀይለ፡መንፈስ፡ቅዱስ፡** Gad. T. Haim.

ውርዝው፡ part., f. **ውርዝውት፡** vel **ውርዙት፡** *adultus, juvenilis:* **ውርዝውት፡** *adulta* i. e. *nubilis* F. M. 5, 17; **ውርዝዋት፡** *adultae*, II Can. Ap. 4; **ብእሲት፡ውርዙት፡** Sx. Genb. 20; **ውርዝዋት፡አንስት፡** Did. 14; **ደናግል፡ርሱያት፡ወስርግዋት፡ወውርዝዋት፡በሃይማኖት፡** Mavâs. n. 62; etiam de rebus, ut: (liberos in matrimonium date) **ከመ፡ኢይዕብአሙ፡ፍትወት፡ዝሙት፡ውርዝውት፡** Did. 22.

ወሬዛ፡ subst. m., Pl. **ወራዙት፡** (**ወረዙት፡** 4 Esr. 10, 34 perperam scriptum est), *adolescens, juvenis*, Jes. 13, 18. 62, 5; Jer. 1, 7; Koh. 4, 15. 10, 16; Sir. 35, 7; **ልሂቀ፡ወወሬዛ፡** Hez. 9, 6; **ወሬዛ፡ወሕፃን፡** 1 Par. 29, 1; 2 Par. 13, 7; Matth. 19, 20. 22; **ወራዙት፡** Gen. 25, 27; Jer. 9, 21. 28, 3. 30, 15; Thren. 2, 21. 5, 13; Jes. 9, 17. 20, 4; Job 29, 8; Dan. 1, 4; Kuf. 23; Tit. 2, 6; Marc. 14, 51; nonnumquam adjectivi instar apponitur alii nomini: **ወልድ፡ወሬዛ፡** Dan. ap. 1, 45; Act. 20, 9; etiam de bestia usurpatur: **ወሬዛ፡ሀየል፡** νεβρὸς ἐλάφων (cervus adolescens) Cant. 2, 9. 17. 8, 14. — *Voc. Ae.*: **ወሬዛ፡ዘ፡ጐልማሳ፡**

ወሬዛዊ፡ adj. rel. *juvenilis, adolescentulus:* **ወሬዛዊት፡ድንግል፡** F. N. 5 et 10, 8.

ውርዙት፡ subst., m. et f., (Did. p. 122 lin. 1 exhibet Platt **ወርዙት፡**, sed p. 130 lin. 11 **ው"፡**) *adolescentia, juventus*,

Koh. 11, 9. 10. 12, 1; Prov. 2, 17. 24, 54; Ps. 42, 4. 102, 5; 1 Tim. 4, 12; እምውርዙትከ፡ Kuf. 37; እምነ፡ውርዙትየ፡ Sap. 8, 2; በውርዙቱ፡ Sir. 30, 11 (opp. ንእስ፡); ኀለፈ፡ውርዙቱ፡ 4 Esr. 14, 8. 3, 68; እንዘ፡ሀለዋ፡በኀይለ፡ውርዙቶን፡ Did. 14; ፍትወተ፡ውርዙት፡ 2 Tim. 2, 22; መዋዕለ፡ውርዙቶሙ፡ Hen. 10, 17.

ውርዝዌ፡ subst. *juventus, adolescentia:* መዋዕለ፡ውርዝዌ፡ Sap. 2, 6; Chr. Ta. 7; F. N. 43, 2; Deus አልበ፡ርሥአነ፡ለውርዝዌሁ፡ Lit. Epiph.; Enc. Nah. 26.

ውርዝውና፡ subst., id., Chr. Ta. 7; Phlx. 4; F. N. 5; Enc. Mij. 3.

ወረደ፡ I, 1 [amh. et ወረደ id.; وَرَدَ plerumque significatus speciales habet] Subj. ይረድ፡; Imprt. ረድ፡, *descendere*, Ex. 19, 24; Jes. 47, 1; Ps. 17, 11; Matth. 24, 17; Marc. 1, 10; ወሪዶት፡ Hen. 63, 10; Joh. 4, 49; c. እምነ፡ loci: ጐንደየ፡ወሪደ፡እምደብር፡ Ex. 32, 1; Judith 10, 10; እምነ፡ሰረገላ፡ Jud. 4, 15; እምሰማይ፡ Matth. 28, 2; Joh. 1, 32; እመስቀል፡ Marc. 15, 30; ረዱ፡እምነ፡ክብርኪ፡ Jer. 31, 18; c. እምዲበ፡ Ex. 19, 14; Matth. 14, 29; c. እምውስተ፡ Gen. 24, 64; c. እምላዕለ፡ 1 Reg. 25, 23; c. በ፡ scalae Gen. 28, 12; c. ውስተ፡ loci: ሑር፡ረድ፡ውስተ፡ቤተ፡ንጉሥ፡ Jer. 22, 1; Cant. 6, 2; Gen. 12, 10. 46, 3. 4; Ex. 19, 18; 2 Reg. 11, 10; Marc. 13, 15; Joh. 6, 16; c. Acc. loci: ወወረደ፡ቤተ፡ንጉሥ፡ Jer. 43, 12; እለ፡ተሐውሩ፡ትወርዱ፡ብሔረ፡ግብጽ፡ Jes. 30, 2. 31, 1. 52, 4; ወረዱ፡ሲኦል፡ (v. ሲኦለ፡) Bar. 3, 19; Jon. 1, 3; Joh. 2, 12; Act. 7, 15; raro c. ለ፡ (*versus*) loci, Luc. 10, 30 (cfr. Act. 8, 26); c. ኀበ፡ pers. (*ad*): Joh. 1, 52; Act. 10, 21. 14, 11; c. Acc. viae qua quis descendit, Luc. 10, 31, vel loci *per* quem descendit, Asc. Jes. 10, 8; c. ላዕለ፡ vel ዲበ፡ *super* alqm, Luc. 3, 32; Joh. 1, 33; *irruere* super alqm Jos. 11, 7. De rebus inanimatis a) *defluere, decidere, delabi, deferri, demitti:* ደም፡ዘይወርድ፡ውስተ፡ምድር፡ Luc. 22, 44; pluvia de coelo Jes. 55, 10; Matth. 7, 25; እንዘ፡ማይ፡ይረድ፡ውስተ፡ቀላይ፡ Kuf. 5; ይወርድ፡ጠል፡ Num. 11, 9; ነቅዕ፡ዘይወርድ፡እምደብር፡ Deut. 9, 21; Ps. 71, 6. 132, 3; እሳት፡እምሰማይ፡ Luc. 9, 54; በረድ፡እምሰማይ፡ Apoc. 16, 21; Hen. 18, 11. 101, 2; በከመ፡ወረደ፡መዐትየ፡ላዕለ፡ . . . ἐστάξε Jer. 49, 18; ወረደ፡ዕፃ፡ላዕለ፡ዮናስ፡ (*cadere*) Jon. 1, 7; Esth. 3, 7; ልብሰ፡መትክፍት፡ዘይወርድ፡ውስተ፡ክልኤሆን፡መታክፊሁ፡ Ex. 36, 11; ፍርሀት፡ወረዓድ፡ወረደ፡ላዕሌሁ፡ ἐπέπεσεν Luc. 1, 12. b) *desidere* Ps. 103, 9. c) *deorsum tendere*, de terminis, Num. 34, 11. 12; Jos. 17, 9. 18, 13.

አውረደ፡ II, 1 *descendere facere*, i. e. 1) ubi refertur ad homines, a) *deducere*, አውርዶሙ፡ኀበ፡ማይ፡ Jud. 7, 4; አወርዶሙ፡ቈላተ፡ዮሳፍጥ፡ Joel 4, 2; Hen. 69, 4; Act. 9, 30; in specie de viis, quae deorsum ducunt, 2 Esr. 13, 15; ኀበ፡ Prov. 5, 5 vel ውስተ፡ 7, 27, vel ለ፡ Act. 8, 26. b) *demittere:* አውረዶቶሙ፡በሐብል፡እንተ፡መስኮት፡ Jos. 2, 15; 1 Reg. 19, 12; Jer. 45, 6; Marc. 2, 4; mortuum a cruce Marc. 15, 46. c) *deorsum mittere, detrudere, dejicere:* 1 Reg. 2, 6; አውረዶሙ፡ለነገሥት፡ውስተ፡ሞት፡ወለክቡራን፡እምነ፡ዐራታቲሆሙ፡ Sir. 48, 6; አውረድዎሙ፡ውስተ፡ምድር፡ለመሳፍንት፡ Thren. 2, 10; Dan. 3, 20. 2) ubi refertur ad res: a) *deorsum ferre, deportare*, Gen. 37, 25. b) *deducere*, Gen. 42, 38. 44, 29. 31. c) *demittere*, Gen. 24, 18. 46; Num. 4, 5; አውረደ፡እሳተ፡እምሰማይ፡ Sir. 48, 3; Apoc. 13, 13; እግዚ"፡ያወርድ፡ጠለ፡ወዝናመ፡ላዕለ፡ምድር፡ Kuf. 12; አውረደት፡አንብዐ፡ Sir. 32, 18; ነበብኩ፡ወኢይኔስሕ፤አውረድክዋ፡ወኢይትመየጥ፡እምኔሃ፡ Jer. 4, 28. d) in specie: *demittere* manum i. e. *extendere, immittere, inferre, admovere manum,* አውረደ፡እዴሁ፡ወነሥአ፡ 4 Reg. 6, 7; ኢትቅድም፡አውርዶ፡እዴከ፡ Sir. 34, 18; c. ላዕለ፡ pers. (cui vis inferatur): Gen. 37, 22; Kuf. 18; 1 Reg. 26, 9; 2 Reg. 1, 14, al. e) *dejicere, deorsum jacere,* ancoram Act. 27, 28; እለ፡ያወርዱ፡መሣግሪሆሙ፡ውስተ፡ፈለግ፡ Jes. 19, 8; ἔβαλεν Apoc. 8, 5; ታወርዶን፡እስከ፡ምድር፡ Jes. 26, 5. f) *deponere* vestem 1 Reg. 18, 4; Hez. 44, 19. g) *exponere* sarcinas e nave Act. 21, 3 Platt.

ተወርደ፡ III, 1 (si non ተወረደ፡ 1) Pass.: a) *deponi, dignitate moveri,* Lud. e Syn. b) *superveniri, opprimi:* ኀለየ፡ከመ፡ብሔር፡ትትወረድ፡ τὴν πόλιν ἁλῶναι Cyr. ad Th. f. 7 (siquidem lectio sana est). 2) Refl. *se demittere* (ſich herablaſſen): ተወርዶቱ፡ለእግዚ"፡ኀበ፡ከዊነ፡ሰብእ፡ M. M. f. 155; በተወርዶ፡ f. 95; ለቀሲስ፡ብዉሕ፡ሎቱ፡ከመ፡ይትወረድ፡ኀበ፡መልእክተ፡ክህናት፡እለ፡እምታሕቴሁ፡ f. 95.

ተወረደ፡ III, 2 a) *super se demissum habere* daemonem i. e. *obsessum esse daemone, insanire, furere, divinare,* de prophetis falsis: ዘሉ፡ሰብእ፡ዘይትዌረድ፡ (v. ዘይትዋረድ፡) παντὶ ἀνθρώπῳ μαινομένῳ Jer. 36, 26; ነቢያትኒ፡ይትዌረዱ፡ (v. ይትዋ"፡) ለበዓል፡ ἐπροφήτευσαν τῇ βαὰλ Jer. 2, 8; de homine cupiditatis insania agitato: በፍትወተ፡ነፍሳ፡ትትዌረድ፡ ἐπνευματοφορεῖτο 2, 24.

ተዋረደ፡ III, 3 1) *se demittere* vel *submittere* (ſich herablaſſen) ad alqm: ነጽርኬ፡ዘከመ፡እፎ፡ይትዋረድ፡(ጳውሎስ፡)ውስተ፡ንባብ፡በበንስቲት፡ (sc. ad intellectum lectorum descendens) Chr. ho. 2; seq. ምስሌሆሙ፡ *ad eos* Chr. ho. 8; ርኢክኑ፡ከመ፡ዝንቱ፡ሕገ፡ተዋርዶ፡ ὁρᾶς ὅτι συγκατάβασις ἦν (sui ad nostrum captum demissio) ibid.; ኢትረሲኬ፡ጽእለተ፡ተዋሪዶቶ፡ μὴ οὖν τὸ εἶδος τῆς ἐντελείας ὕβριν νομίσῃς, ho. Theodoti in Cyr. f. 102; እስመ፡ተዋርዶ፡ኢያጹእል፡ ibid.; ተዋሪዶ፡ (ubi se submisit) በትስብእቱ፡ f. 104; ይደሉ፡ከመ፡ይትዋረድ፡ሎቱ፡እምቀኖና፡በአቅልሎ፡ (ut se ad eum demittat levatione poenitentiae impositae) Kedr f. 55. 68. 2) *se demittere super* alqm i. e. *obsidere*, de daemone: ወለት፡እንተ፡ይትዋረዳ፡ጋኔን፡ Act. 16, 16. 3) *obsessum esse* daemone, *insanire, furere, divinare* (i. q. ተወረደ፡) Jer. 2, 8. 36, 26 (vid. sub ተወረደ፡). — *Voc. Ae.:* ይትዋረዳ፡ዘ፡ያስተአብዳ፡; *aliud:* ይትዋረዳ፡ዘ፡ይሸበሽቦ፡

አስተዋረደ፡ IV, 3 e superiore ordine *in inferiorem detrudere* alqm: qui Melchisedecum Spiritum S. fuisse censent, ያስተዋርድዎ፡ውስተ፡እምጣነ፡ገብር፡ (in gradum servi) ለመንፈስ፡ቅዱስ፡ Cyr. de Melch. f. 128.

ውሩድ፡ part. *delapsus, demissus:* ውሩድ፡ግልባቤሃ፡ውስተ፡ገጻ፡ Herm. p. 21.

ርደት፡ n. act. a) *descensio, descensus,* Asc. Jes. 3, 13. 9, 15; ርደቱ፡ውስተ፡ሲኦል፡ 4, 21; Cod. Mus. Brit. LIV, 7; ርደቱ፡ለወልድ፡እምሰማይ፡ Clem. f. 7; ተዘከር፡እግዚኦ፡ርደትከ፡ዲበ፡ምድር፡በእንተ፡ፍቅረ፡ሰብእ፡ Genz. f. 26; Org. 1 b) *delapsus:* ከመ፡ርደት፡ንስር፡ ὅρμημα ἀετοῦ Deut. 28, 49; ከመ፡ርደት፡አንበጣ፡ርደቱ፡ (sc. ለበረድ፡) Sir. 43, 17; ርደተ፡ዝናማት፡ Sx. Hed. 12.

ሙራድ፡ (raro ምውራድ፡, ut 3 Reg. 7, 15 in Cod. A), subst. 1) *locus declivis, dejectus, descensus:* τὸ καταφερές Jos. 7, 5; κατάβασις 10, 11; ሙራደ፡ደብር፡ 8, 24; Jud. 1, 16; 1 Reg. 25, 20; 2 Reg. 13, 34; ሙራደ፡ዐቀብ፡ዘደብረ፡ዘይት፡ Luc. 19, 37; ይውሕዝ፡ከመ፡ማይ፡ውስተ፡ሙራድ፡ Jes. 30, 28; ሙራደ፡ፍኖተ፡ኤማት፡ Hez. 48, 1; Gad. T. Haim. 2) *gradus descensionis* (Abstufung): እምድኅረ፡መዓርገ፡ውሉድ፡ይረሱ፡መዓርጎሙ፡ለውሉደ፡ውሉድ፡በበሙራዶሙ፡ (descendendo gradatim) መዓርግ፡እምድኅረ፡መዓርግ፡ F. N. 52. 3) *opus pensile,* 3 Reg. 7, 15.

ወርድ፡ et **ወረድ፡**, subst. *latitudo* [amh. id.; Isenb. comparandum censet عَرْض] εὖρος Ex. 28, 16. 36, 16; F. M. 31, 5 (vid. sub መንጲል፡); Asc. Jes. p. 80.

ወሰቀ፡ (etiam per ሠ) I, 1 et 2 [vid. መሰከ፡, nec non נָשַׁק; crebrius usitatur quam መሰከ፡] Imprt. I, 1 ስቅ፡, *tendere arcum, imponere nervo* sagittam: ወሰቀ፡ቀስቶ፡ Kuf. 38; እለ፡ወሰቁ፡አቅስስቲሆሙ፡ Jer. 4, 29; Thren. 2, 4. 3, 12; Ps. 10, 2. 36, 14. 63, 3; 2 Par. 18, 33; ወሰቁ፡ልሳኖሙ፡ከመ፡ቀስት፡ለሐሰት፡ Jer. 9, 3; ስቁ፡ቀስተክሙ፡ወንድፍዋ፡ 27, 14; ወይወስቁ፡ (v. ወይዌስቁ፡) ቀስተ፡ 1 Par. 8, 40; Ps. 77, 12; ወይዌስቅ፡ቀስቶ፡ Jer. 28, 3; Ps. 57, 7; ወሰቀ፡ወመሰከ፡ቀስቶ፡ 4 Reg. 9, 24; ወተረ፡ቀስቶ፡ወወሰቀ፡ቀስቶ፡ ἐντείνων ἐνέτεινας τόξον σου Hab. 3, 9; ምስክ፡ቀስተከ፡ወወስቅ፡ሐጸከ፡ወወሰቀ፡ዮአስ፡ወመሰከ፡ቀስቶ፡ 4 Reg. 13, 16 (at vid. quae ad መሰከ፡ annotata sunt).

ተወስቀ፡ III, 1 *imponi in arcu* intenso sagittam, Lud. sine auct.

ውሱቅ፡ part. *tensus, intensus,* de arcu: ውሱቅ፡አቅስስቲሆሙ፡ Jes. 5, 28; ውሱቃን፡አቅስስቲሆሙ፡ 21, 15.

ውሱቅ፡ i. q. ዕሱቅ፡ vid. sub ዕሱቅ፡

ወሰበ፡ rad. inus., quam jam Ludolfus recte composuit cum יָשַׁב ܝܬܒ (وثب, ex dialecto Himjaritarum).

አውሰበ፡ II, 1 *secum cohabitare facere* i. e. 1) *ducere uxorem, in matrimonium ducere,* sive adjecto ብእሲተ፡ sive omisso: አውሰበ፡ብእሲተ፡ Gen. 25, 1; Ruth 1, 11; ኢታውስብ፡ብእሲተ፡ Jer. 16, 1; ዘአውሰበ፡ብእሲተ፡ኄርተ፡ Sir. 36, 29. 25, 8; አውሰብክዎን፡ Hez. 23, 4; 1 Reg. 25, 42; Matth. 5, 32. 19, 9. 22, 24; Luc. 20, 34; 1 Cor. 7, 28. 33; F. M. 5, 2; እለ፡ያወስቡ፡ዳግመ፡ይከውኑ፡ውዑያነ፡እምሕግ፡ Did. 14; እለ፡ያወስቡ፡ሬብዐ፡ ibid. 2) *nubere,* sive adjecto ብእሴ፡ sive omisso: አውሰበት፡ክልአ፡ብእሴ፡ Jer. 3, 1; Num. 36, 6. 8. 11; Deut. 24, 2. 25, 5; Ruth 1, 13; Jer. 3, 1; 1 Tim. 5, 9; 1 Cor. 7, 28; አውስቦ፡ Ruth 1, 12; እምድኅረ፡አውሰበት፡ Sir. 42, 9; እንተ፡አውሰበት፡ *nupta,* እንተ፡ኢያውሰበት፡ *innupta* 1 Cor. 7, 34. 3) in genere: *matrimonio jungi,* 1 Cor. 7, 29; እለ፡ኢያውስቡ፡ Kuf. 44; አውስቦ፡ *matrimonium* Hebr. 13, 4; አውስቦ፡ክልኤቱ፡ *bigamia,* Syn.; በእንተ፡ፍኅረት፡ወሕጼ፡ወአውስቦ፡ F. N. 24. 4) *concumbere, concubare,* አውስቦ፡በ፰ሌሊት፡፫ጊዜ፡, አውስቦ፡እንስሳ፡, አውስቦ፡አውናን፡ (*onania*), Form. Conf.

ተወስበ፡ III, 1 *in matrimonium duci, nubere:* ለእመ፡ተወስበት፡ F. M. 5, 7; c. ለ፡ viri: ለእመ፡ተወስበት፡ለብእሲ፡ F. M. 5, 12; F. N. 24, 1; Jsp. p. 323.

ተዋሰበ፡ III, 3 *connubium contrahere, matrimonio jungi:* ትትዋሰቡ፡ምስሌሆሙ፡ Jos. 23, 12; Matth. 22, 30. 24, 38; Ruth 1, 13 var.; F. M. 5, 17; ተዋስቦ፡ሕርምት፡ *connubium* vel *matrimonium illicitum* F. M. 5, 11—17; እሎን፡ተዋሰቦታት፡ 5, 17.

አስተዋሰበ፡ IV, 3 1) *in matrimonium dare* sive filium sive filiam, *connubio* vel *matrimonio jungere,* filiam *nuptum dare* vel *collocare* alicui, *maritare,* Ex. 21, 7 (omisso ወለተ፡); Jud. 12, 9; አውሰቡ፡እምውስተ፡አዋልዲሆሙ፡ወአስተዋሰቡ፡ደቂቆሙ፡ 2 Esr. 9, 2. 12; c. Acc. et ምስለ፡ 2 Esr. 20, 30; ለብእሲ፡ጠቢብ፡አስተዋስቦ፡ Sir. 7, 25; አስተዋሰብዋ፡ለ፯ዕደው፡ Tob. 3, 8. 6, 14; አነ፡ፈቀድኩ፡ከመ፡አስተዋስብ፡ወለተከ፡ለወልደ፡እስክንድር፡ Jsp. p. 335; filium sive filiam F. M. 5, 2; በግብር፡ (per vim) ያስተዋስብዎ፡ F. M. 6, 8; ፈቀዱ፡አበዊሁ፡ከመ፡ያስተዋስብዎ፡ሎቱ፡ብእሲተ፡ Sx. Mag. 27; አስተዋሰብዎ፡ዘእንበለ፡ፈቃዱ፡ ibid. 2) matrimonium jungere benedictione i. e. *benedicere matrimonio,* de sacerdote, Kedr f. 66; Syn.

ውሱብ፡ part. *matrimonio junctus,* a) de femina: *nupta, marita,* ትከውን፡እምኍልቈ፡መበለታት፡ውሱባት፡ F. M. 5, 12; አንስት፡ውሱባት፡ 6, 13; ውሱባት፡ Did. ed. Platt p. 95; ውስብት፡ Kedr f. 62; F. N. 48. b) de viro et femina: *mariti, maritus et marita, conjuges,* ማእከለ፡ውሱባን፡ወደናግል፡ሀሎ፡ፍልጠት፡ክሡት፡ F. N. 10; ውሱባን፡ F. N. 24, 1; እንዘ፡ውእቶሙ፡ውሱባን፡ (*conjuges*) F. M. 9, 4.

አውሳቢ፡ n. ag. (II, 1) *qui uxorem ducit* vel *duxit, maritus,* F. N. 48 (opp. ውስብት፡).

ተዋሳቢ፡ n. ag. (III, 3) *matrimonium initurus* vel *matrimonio jungendus:* እመ፡ከነ፡አሐዱ፡እምተዋሳብያን፡ድንግለ፡ F. N. 24, 5.

ሰብሳብ፡ subst., m. et f. (ut F. M. 9, 4), *matrimonium, conjugium, connubium:* Sap. 14, 24; Org. 4; ሰ"፡ብዉሕ፡ F. M. 5, 3; ዝሙት፡ኢኮነ፡ሰብሳበ፡ወኢይትኌለቍ፡በሰብሳብ፡ F. M. 5, 8; ቀዳሚ፡ሰብሳብ፡ንጹሕ፡በኀበ፡እግዚ"፡ Did. 14; ሰብሳብ፡ዘሕግ፡ (legitimum) Kedr f. 78; ቀኖና፡ሰብሳብ፡ Clem. f. 89. 106; ዘተደመረ፡ምስለ፡ብእሲት፡በሥርዐት፡ሰብሳብ፡አው፡በካልእ፡ (legitime vel illegitime) F. M. 5, 2; ሰብእ፡ሰብሳብ፡ *mariti* vel *conjuges* F. M. 10; እለ፡ውስተ፡ሰብሳብ፡ (id.) Macc. f. 17.

ውስተ፡ *in* vid. sub ወሰጠ፡

ወሰነ፡ I, 2 [non tam ad وَزَنَ אָזַן መዘነ፡, quam ad وَسَمَ *signo notavit,* כִּוֵּן, (an سَنَّ?) referendum videtur] *definire, destinare, terminare, determinare, circumscribere:* አኮ፡ጻህቀከ፡ወትጋህከ፡በዓለም፡ዘይዌስነከ፡እምዘወሰኖ፡ለከ፡ፈጣሪከ፡ወኢተሀክዮትከ፡ዘያሐጽጸከ፡እምዘወቀመ፡ለከ፡ Fal. f. 27; Deus ይዌስን፡በኖጻ፡ባሕረ፡ Lit. Orth.; Apostoli ሠርዑ፡ወወሰኑ፡በቀኖናሆሙ፡ (ከመ፡ seq. Subj.) Abush. 39; tempus, locum, rationem, al., F. N. crebro; ወሰን፡ሊተ፡መከነ፡ዘአኀድር፡ውስቴቱ፡ Sx. Mag. 27.

ተወሰነ፡ III, 2, rarius ተወስነ፡ III, 1 *definiri, praestitui, terminari, determinari:* ዕድሜ፡እንተ፡ተወስነ፡ሎቱ፡ Enc. Ter 23; መከን፡ዘተወሰነ፡, ዕድሜ፡ዘተወሰነ፡ F. N. 28; መጠን፡ዘተወሰነ፡ F. N. 36; ባሕረ፡ጸጋኪ፡ (o Maria) ኢይትዌሰን፡በኖጻ፡ Enc. Sen. 21; ባሕረ፡ቍልዝም፡ዕሙቅ፡

ዘኢይትዌሰን፡መስፈርቱ፡ (immensum) Tab. Tab. 29; Dei bonitas **ዘኢይትወሰን፡** Lud. ex Org. 2; **ተወሰነ፡ወተፈትሐ፡ላዕለ፡ኵሎሙ፡ምእመናን፡** (definitum et omnibus fidelibus praescriptum est) F. M. 10, 3.

ተዋሰነ፡ III, 3 *confinem, conterminum esse*, c. Acc.: **ኤማት፡እንተ፡ትትዋሰና፡** Zach. 9, 2 var.

ውሱን፡ part. *definitus, praefinitus, determinatus*: **ኵሉ፡ሥሩዐ፡ወዕቁመ፡ወውሱነ፡ግበሩ፡** 1 Cor. 14, 40 Platt; **ተዐደወ፡ጊዜ፡ዘውሱን፡ሎቱ፡** F. M. 10, 1. 27, 4; **እግዚ"፡ረሰየ፡ለከሙ፡ውስተ፡ዓለም፡መዋዕለ፡ውሱነ፡** (sc. vitae) Jsp. p. 290; **መከን፡ውሱን፡** F. N. 28; Abush. crebro; **መዓርጋት፡ዘውሱን፡ሎቱ፡** F. M. 4, 2.

ወሰን፡ subst. (m.) *terminus, limes, finis, fines*, loci, terrae, ditionis: Num. 34, 6—9; Jos. 13, 8. 22, 25; Ps. 103, 10; **አመ፡ያነብር፡ወሰነ፡** (v. **ዐቅመ፡**) **ለባሕር፡** Prov. 8, 29. 15, 25; **ገበርኩ፡ላቲ፡**(**ለባሕር፡**)**ወሰነ፡** Job 38, 10; Jer. 5, 22; **እስከ፡ወሰንከ፡ሰደዱከ፡** Obad. 7; **ወሰን፡ሰሜናዊ፡** Hez. 48, 1 seq.; **ዘይትዐዶ፡ወሰነ፡** μεταπιθέντες ὅρια Hos. 5, 10; **ተዐደዉ፡ኃጥኣን፡እምወሰኖሙ፡** Job 24, 2; temporis: **አልቦ፡ለዝ፡ሕግ፡ወሰነ፡መዋዕል፡** Kuf. 13. 16. 49; **ጊዜ፡ወሰነ፡ምስያታት፡** Kuf. 49; Chr. ho. 19 (vid. **ውሳኔ፡**).

ወሳኒ፡ n. ag. *definitor, determinator*: Deus **ፈጣሬ፡አዝማን፡ወወሳኔ፡ዓመታት፡** M. M. f. 36; Deus est **ወሳኔ፡ሀልዎታት፡ከመ፡ኢትትዐደው፡እምዘአዘዘ፡** συνέχων τὰ γεγονότα Chr. ho. 2.

ውሳኔ፡ n. act. et subst., f. et m., Pl. **ውሳንያት፡** vel **ውሳኔያት፡**, 1) *definitio*, a) *praescriptum*: **ዝንቱ፡ውሳኔ፡ሕግ፡ይደሉ፡ላዕለ፡ኵሉ፡** F. M. 5, 5; **ውሳኔያተ፡ሕግ፡** Gad. Kar.; **እመቦ፡ዘተዐደወ፡ላዕለ፡ዝንቱ፡ግብር፡እምውሳንያት፡ዘወሰኑ፡ሎቱ፡** F. M. 5, 3; **ውሳንያት፡እንተ፡ወሰንዋ፡አበው፡ቀደምት፡** Fid. Jac. Bar.; **ውሳኔ፡ሥጋዊ፡** (definitio poenae corporalis) F. M. 5, 3. b) pretii (in emtione et venditione) F. N. 33. c) *finitio* notionis, verbi (Definition): **በእንተ፡ውሳኔ፡ፍኅረት፡** F. N. 24, 3; **በእንተ፡ውሳኔ፡አውስቦ፡** 24, 4. 2) *determinatio, terminatio, circumscriptio, finis*: **ውሳንያተ፡አምጻር፡** vel **ምድር፡** (agrorum) F. N. in Proleg. et F. N. 27; **ለሕገ፡ኦሪት፡ቦቱ፡ወሰን፡ወለዛቲሰ፡**(**ሕግ፡**)**አልብቲ፡ውሳኔ፡** Chr. ho. 19; **በጽሐት፡በምዕር፡ኀበ፡ውሳኔ፡** (ad finem pervenit) Chr. ho. 13.

ወሰከ፡ I, 2 [وَسَقَ *congessit*] *addere, adjicere, accumulare*, c. Acc. rei additae, crebro omisso Acc., et c. **ላዕለ፡** ejus cui additur: Lev. 5, 16. 24. 27, 13; Deut. 4, 2. 13, 1. 19, 5; 1 Reg. 12, 19; 3 Reg. 12, 14; in arithmetica, Abush. 11 seq.; vel c. **በላዕለ፡**, ut: **ኃጥእ፡ይዌስክ፡ኀጢአተ፡በላዕለ፡ኀጣውኢሁ፡** Sir. 3, 27; vel c. **ዲበ፡** Apoc. 22, 18; **ይዌስክ፡ዓዲ፡ዲቤሁ፡** Sir. 21, 15; **ከመ፡ኢትወስክ፡እንከ፡ዲበ፡** (v. **በዲበ፡**) **ኀጣውኢከ፡** Job 34, 37; Ps. 70, 15; Kuf. p. 118; vel c. **በዲበ፡** Ps. 68, 32; Jes. 38, 5; **እንዘ፡ትዌስኩ፡ኀጢአተ፡በዲበ፡ኀጢአት፡** Jes. 1, 5. 30, 1; vel c. **ውስተ፡**, ut: **ወውስቴቶሙ፡** (v. **እምውስቴቶሙ፡**) **ኢይትከሀል፡ወስከ፡** Koh. 3, 14; vel c. **እምነ፡** Fal. f. 27 (vid. sub **ወሰነ፡**); Ps. 60, 6; vel c. **እምውስተ፡** Koh. 3, 14 var., vel c. **እምዲበ፡** Matth. 6, 27, absol. Koh. 2, 26; Hen. 41, 5; c. pron. suff. *alicui*: Ps. 68, 32; Gen. 29, 33; Marc. 4, 25; **ወስኮሙ፡እግዚኦ፡እኪተ፡** πρόσθες αὐτοῖς κακά Jes. 26, 15; **ወሰኩከ፡በዲበ፡ዓመታቲከ፡ዐሠርተ፡ወኀምስተ፡ዓመተ፡** 38, 5; Ps. 119, 3; Lev. 26, 21. a) *addendo augere, adaugere*, c. Acc. rei: Lev. 26, 18; 4 Esr. 9, 41; **ብዕል፡ይዌስክ፡አዕርክተ፡** Prov. 19, 4; **እሙንቱ፡ወሰኩ፡እኪተ፡** Zach. 1, 15; c. dupl. Acc. (alicui alqd): **ወሰኮ፡ክብረ፡ለአሮን፡** Sir. 45, 20; **ወሰከ፡ዓመቲሁ፡ለንጉሥ፡** 48, 23; Prov. 3, 2; Luc. 17, 5; passim: *progressus facere in re*: **ጠቢብ፡ይዌስክ፡ጥበበ፡** σοφὸς σοφώτερος ἔσται Prov. 1, 5; quotidie **ይዌስክ፡ግብረ፡ምንኵስና፡** (in rebus monasticis) Lud. e Vit. Sam. b) seq. verbo *addere facere* alqd, i. e. α) *porro, amplius facere*: **ኢትዌስክ፡ከመ፡ተሀብከ፡ኀይላ፡** Gen. 4, 12. β) *magis* vel *vehementius facere* alqd, seq. Inf.: **ይዌስክ፡ተወክፎ፡** προσθήσει τοῦ δέχεσθαι Prov. 9, 9; **ወወሰከ፡ዓዲ፡ፈሪሆቶ፡ለእግዚ"፡** Tob. 14, 2; Kuf. 19; seq. verbo finito: **ወሰከ፡ተቀየሞ፡** Luc. 3, 20. — Voc. Ac.: **ወሰከ፡ዘ፡ጨመረ፡**

ተወሰከ፡ III, 2 1) a) refl. *se adjicere* i. e. *adjungere*, **ይትዌሰኩ፡ዲበ፡ፀርነ፡** Ex. 1, 10; **ኢትትወሰክ፡ውስተ፡እለ፡ብዙኅ፡** 23, 2; **ምስለ፡ጳውሎስ፡ተወሲከ፡** *Paulo adjunctus* (in itinere) Enc. Genb. 30. b) pass.: α) c. Nom. rei adjectae: *addi, adjici*: Kuf. p. 118; seq. **ውስተ፡**, ut: **ወይትዌሰኩ፡ውስቴቶሙ፡ፈላስያን፡** Jes. 14, 1; **ወዓዲ፡ተወሰከ፡ውስቴቱ፡ነገር፡ብዙኅ፡** Jer. 43, 32; **ወተወሰከ፡ውስተ፡ቤተ፡እስራኤል፡** Judith 14, 10; seq. **ኀበ፡** Num. 27, 13 (20, 26); 3 Reg. 14, 20; **እለ፡ተወሰኩ፡ኀቤሁ፡** Hez. 37, 16; c. **ምስለ፡** Hen. 82, 20; c. pron. suff. ejus, cui additur: **ይትዌሰከ፡ኀሳሩ፡** Sir. 21, 12; **ይትዌሰከከ፡ዓመታተ፡ሕይወት፡** Prov. 9, 11; Matth. 6, 33. β) imperson. c. **በ፡** rei adjectae, Hen. 78, 4. γ) c. Nom. ejus, cui additur, et Acc. rei additae i. e. *augeri* re: **ተወሰኩ፡ዕበየ፡ፈድፋደ፡** προςετέθη μοι μεγαλωσύνη Dan. 4, 33; **ኢሂ፡ትትዌሰክ፡** Sir. 42, 21; Hen. 62, 10. δ) in genere: *augeri, crescere, augescere, increscere*, Asc. Jes. 11, 31; **ለለዕለቱ፡ይትዌሰክ፡ሕማሙ፡** Jsp. p. 340; **ወከኑ፡ሰራዊተ፡ሮም፡ይትትዌሰክ፡ለለኵሉ፡ዕለት፡** p. 349; **ወርኅ፡ታኅሣሥ፡መዓልቱ፡፲፩ሰዓት፡ወእምዝ፡ይትዌሰክ፡** (sc. diei longitudine) Sx. Tachs. 1. 2) refl. *sibi adjicere* vel *addere*: **ኢይትዌሰኩ፡** Jes. 10, 20; **ተወሰከ፡ሠናየ፡እምነ፡ዜና፡ዘዜነዉኒ፡** 3 Reg. 10, 7.

ውሱክ፡ part. 1) *additus, adjectus*, Abush. crebro; **ተብህለ፡ከመ፡ሀሎ፡በአሐቲ፡እምዘመደ፡አንስት፡ዐጽም፡ውሱክ፡ውስተ፡ኀፍረተ፡ሥጋሃ፡ለብእሲት፡ዘይከልእ፡ተራክቦ፡ምስሌሃ፡ለአቅሞ፡ዘርእ፡** F. M. 12, 11. 2) *auctus*: **በጸሎት፡ዘተግሀ፡ወበአስተብቍዖት፡ውሱክ፡** Enc. Haml. 1.

ውሳኬ፡ subst. *additio, adjectio*, **ውሳኬ፡ዲበ፡** . . . F. N. 40. a) *incrementum*: **ውሳኬ፡መልእክቱ፡** Sx. Teq. 9. b) *nimium*: **ወዝውእቱ፡ሥርዐተ፡ውሳኬ፡** ἰδοὺ τὸ πλέον (Dieß ist der Fall, wo es heißt: zu viel!) Chr. Ta. 8. c) Pl. **ውሳኬት፡** (a **ውሳክ፡**?) *adjectiones*: **ጠፈሮንሂ፡ቀመሮንሂ፡ውሳኬቲሆን፡** (ecclesiarum) **አብን፡** Gad. Lal. (si quidem lectio sana est).

ተውሳክ፡, subst., Pl. **ተውሳካት፡** *id quod additur* vel *adjicitur, additamentum, adjectamentum*: **ዘእንበለ፡ተውሳክ፡ወኢሕጸት፡** Jsp. p. 296; Abush. crebro (Sing. et Pl.); **ተውሳካት፡** F. N. 34; vos decem **ወተውሳክክሙ፡፰** et octo vobis additi, Lud. ex Enc. Mag. 4; **ወሰከ፡ብዙኀ፡ተውሳካተ፡** (ad templum ejusve typum) Jsp. p. 330. a) nomen festi, sc. diei octavi tabernaculorum, Kuf. p. 118 (in Vers. Lat. p. 40 *retentatio*, עֲצֶרֶת). b) ἐπίθεμα (*operculum*) Ex. 25, 17. c) *pars* rei, libri, materiae *sequens* vel *addita* (Fortsetzung): F. M. 2.

d) *augmentum, incrementum*, Lud. ex Lit. Orth. e) ad significandum *plus, supra*, ut: ait እንግሥኑ፡ ፲ዓመታተ፡ ወይቤሎ፡ እወ፡ ፳ዓመተ፡ ወ፴ዓመተ፡ ወተውሳከ፡ (*et plus, et supra*) ወይቤሎ፡ ሚመጠን፡ ተውሳኩ፡ Jsp. p. 329. f) *nimium, cumulus, abundantia:* በእንተ፡ ተውሳከ፡ መብልዕ፡ ወመስቴ፡ F. M. 14, 1; ለእመ፡ ፈቀደ፡ ፈጽሞ፡ ጽድቅ፡ እው፡ ተውሳከ፡ ትሩፋት፡ (opera bona superabundantia) F. M. 33, 6. g) *appendix:* እጽሕፍ፡ ነገረ፡ ተውሳከ፡ Voc. Ae.

ወስይድ፡ pro ወሳይድ፡ i. e. وَسَائِد (a وِسَادَة) *cervicalia:* በወስይድ፡ ዘሚላት፡ Jsp. p. 340 (vid. sub አስተየገዐ፡).

ወሰደ፡ I, 1 [fortasse primitus *ponere*, שִׂים, יָשַׁר] Subj. ይውስድ፡ (Kuf. p. 155; Jsp. p. 334) et ይስድ፡ (Gen. 27, 10 ann.; Ps. 42, 3; Ex. 3, 8. 21, 6; 1 Esr. 6, 18), at plerumque ይሰድ፡, Imprt. ስድ፡ (Gen. 42, 19. 43, 11; Ex. 33, 12; Job 38, 20) et ሰድ፡ (Dan. ap. 13, 34; Mal. 1, 8; 3 Reg. 22, 26), *ducere* et *ferre* cum compositis (bringen), 1) *ducere:* ፍኖት፡ እንተ፡ ትወስድ፡ ውስተ፡ ሀጕል፡ Matth. 7, 13. 14; c. Acc. pers. et ኀበ፡ pers.: ወሰድዋ፡ ኀበ፡ ፈርዖን፡ Gen. 12, 15; Num. 31, 12; c. ውስተ፡ loci: ወሰድናሁ፡ ውስተ፡ ገነተ፡ ኤዶም፡ Kuf. 4; ስደኒ፡ እስኩ፡ ውስተ፡ ደወሎሙ፡ Job 38, 20; crebro c. Acc. loci: ይስዳኒ፡ ደብረ፡ መቅደስከ፡ Ps. 42, 3; ወሰዱከ፡ ቤተ፡ ፈርዖን፡ Kuf. 47; Hez. 32, 9; ወሰዱኒ፡ ኢየሩሳሌም፡ 8, 3; Judith 6, 10. 14; Jer. 24, 1. a) *abducere, deducere*, ut: supplicio afficiendum Dan. ap. 1, 45; captivos Ps. 136, 4; ይወስዶሙ፡ ለመኳንንተ፡ ምድር፡ Job 12, 17; Jes. 20, 4; c. Acc. et ኀበ፡ pers.: 3 Reg. 22, 26; Jer. 44, 14; c. Acc. loci: ወሰድዎሙ፡ ብሔረ፡ ፋርስ፡ በግብር፡ Jes. 52, 4; Luc. 12, 11; ኀበ፡ አልቦ፡ ረድኤት፡ ይወስደከ፡ Sir. 8, 16. b) *perducere*, Ex. 33, 12; Ps. 77, 59. c) *inducere, adducere:* ከመ፡ እስዶሙ፡ ውስተ፡ ምድር፡ ሠናይት፡ Ex. 3, 8; Jer. 3, 14; ይስዶ፡ እግዚኡ፡ ቤተ፡ ምኵናን፡ Ex. 21, 6; etiam de rebus, ut: non sponte hoc facimus አላ፡ ግብር፡ (necessitas) ይወስደነ፡ ኀበ፡ ዝንቱ፡ Chr. Ta. 4; praemissa syllogismi ይወስድ፡ ኀበ፡ ዝንቱ፡ Abush. 2) *ferre:* ገልዕ፡ በዘ፡ ይወስዱ፡ እሳተ፡ Jes. 30, 14; c. Acc. et ለ፡ (alqd alicui): Dan. ap. 13, 33. 34; Marc. 15, 1; Gen. 43, 11; 1 Reg. 9, 7; vel c. ኀበ፡ *ad* Jes. 30, 6, vel c. ውስተ፡ 1 Reg. 5, 1, vel c. Acc. loci: ወሰዶ፡ ብሔረ፡ ከነዓን፡ Hez. 17, 4; Jes. 39, 6; Dan. 1, 2. a) *afferre:* Gen. 27, 10; Tob. 1, 6. b) *offerre:* c. Acc. et ለ፡, Mal. 1, 8; አፍቀረ፡ ወሲደ፡ ለጣዖት፡ Hos. 8, 9 var.; ያፈቅሩ፡ ወሲደ፡ ሐፍሠ፡ ዘቢብ፡ Hos. 3, 1 var. c) *efferre:* ይወስድዎ፡ ውስተ፡ መቃብሩ፡ Job 21, 32; Act. 5, 9. 10. d) *secum ferre*, Gen. 42, 19; ከመ፡ ይውስዱ፡ አዕጽምቲሆሙ፡ Kuf. p. 155. e) *tollere:* ወሰደኒ፡ ውስተ፡ አየር፡ ዘሳብዕ፡ ሰማይ፡ Asc. Jes. 9, 1. f) *auferre, tollere*, Ps. 101, 25; ἐξῶσαν εἰς Jer. 27, 6; አይቴ፡ ይወስዳ፡ መስፈርተ፡ ἀποφέρουσι Zach. 5, 10; Apoc. 21, 10; ወሰደኒ፡ መንፈስ፡ ገዳመ፡ Apoc. 17, 3; 3 Reg. 18, 12; ወሰድዎ፡ ውስተ፡ ሕፅነ፡ አብርሃም፡ Luc. 16, 22. g) *immittere:* ኢትሰድ፡ ልበከ፡ ውስተ፡ ኵሉ፡ ነገር፡ Koh. 7, 21.

ተወስደ፡ III, 1 *abduci, deduci*, Lud. e Lit. Jac.

ወሰጠ፡ rad. inus, وَسَطَ *in medio fuit.*

ውስጥ፡ subst. 1) *medium, intimum, internum, interius, interiora*, hominis: በውስጥየ፡ Ps. 108, 21. 142, 4; ደንገፀኒ፡ ልብየ፡ በውስጥየ፡ Genz. f. 5; Marc. 7, 21; Matth. 23, 25; በውስጡ፡ Job 21, 24; rei, ut: ውስተ፡ ውስጡ፡ ለመንጦላዕት፡ Lev. 16, 2. — Nota በውስጤየ፡ Ps. 38, 4. — a) *penetrale:* ትበውእ፡ እምውስጥ፡ ለውስጥ፡ ταμιεῖον 2 Par. 18, 24. b) ንዋየ፡ ውስጥ፡ *intestina* Lev. 1, 13 seq.; Kuf. 49; Sap. 12, 5 al. c) internum orationis i. e. *sensus, sententia* ejus, Lud. auct. Greg. 2) Adv. a) ውስጠ፡, raro ውስጥ፡ (ut Jes. 22, 11), *intus, intrinsecus, intra*, Gen. 39, 11; ወደዮን፡ ውስጠ፡ Ex. 40, 18; ይኔጽር፡ ውስጠ፡ 2 Par. 4, 4; ወቦኡ፡ ውስጠ፡ ኀበ፡ ንጉሥ፡ 29, 18; Joh. 8, 3. 20, 26; Matth. 26, 58; seq. እምነ፡ *intra, introrsum:* ውስጠ፡ እምነ፡ መንጦላዕት፡ Lev. 16, 12; እለ፡ ውስጥ፡ እምነ፡ ἐσώτερον Jes. 22, 11; ውስጠ፡ (v. ውስጥ፡) እምኔከሙ፡ 4 Esr. 14, 36. b) c. pron. suff.: ውስጡ፡, ውስጣ፡ *intrinsecus, introrsum:* ዝንቱስ፡ ውስጡ፡ ጽቡር፡ Dan. ap. 13, 7; ጽሑፍት፡ ይእቲ፡ ውስጣኒ፡ ወአፍአሂ፡ Hez. 2, 10. c) በውስጥ፡ *intus* Act. 5, 23; Lit. Orth.; Chr. Ax. f. 89. d) እምውስጥ፡ *intrinsecus* Marc. 7, 23, vel እምውስጡ፡ Job 1, 10, vel እምውስጣ፡ Hez. 7, 15. e) እንተ፡ ውስጥ፡ Lit. 173, 3 vel c. pron. suff. *intus, intrinsecus, introrsum, intra:* Gen. 6, 14; እንተ፡ ውስጡ፡ 2 Par. 3, 4; Hez. 1, 27; Eph. 3, 16; እ"፡ ውስጣ፡ Apoc. 5, 1; እንተ፡ ውስጦሙ፡ Matth. 7, 15. 23, 27; እንተ፡ ውስጥክሙ፡ 23, 28.

ውስተ፡ praep., suffixis pronominibus ውስቴት፡, ut: ውስቴቱ፡, ውስቴታ፡ al. (gramm. § 167, 4). I) ውስተ፡ simplex, *in medio* vel *in medium* alcjs i. e. 1) ad significandum a) commorationem in loco: *in* (ἐν), Matth. 2, 16; መሥኤ፡ ውስተ፡ እደሁ፡ 3, 12; ይነብሩ፡ ውስተ፡ ጽልመት፡ 4, 16; ውስተ፡ ሐመር፡ 4, 21; እለ፡ ውስተ፡ ቤት፡ 5, 15; ውስተ፡ ሰማያት፡ 6, 20; ሰርዌ፡ ዘውስተ፡ ዐይንከ፡ 7, 3. 8, 6; ሞቱ፡ ውስተ፡ ማይ፡ 8, 32; ውስተ፡ ኵሉ፡ ብሔር፡ 9, 31. 11, 8. 12, 40. 13, 19. 27. 44; ውስተ፡ አፉሁ፡ Mal. 2, 6; ውስተ፡ እደ፡ እግዚ"፡ Koh. 9, 1; Jos. 2, 6. b) in superficie rei: *in, super*, (an, auf), ኢሀለወ፡ ውስተ፡ መከኑ፡ 1 Reg. 20, 25. 27; ይኩኑ፡ ውስተ፡ ጠፈረ፡ ሰማይ፡ Gen. 1, 14; ይብዝኁ፡ ውስተ፡ ምድር፡ 1, 22; Ps. 72, 9; ዘበቈለ፡ ውስቴቱ፡ Hez. 17, 9; ቅናተ፡ ሰንፔር፡ ውስተ፡ ሐቌሁ፡ 9, 2; ይሰክቡ፡ ውስተ፡ ዓራታት፡ Am. 6, 4; Luc. 22, 21; Matth. 11, 16. c) propinquitatem et viciniam: *in, ad*, እንዘ፡ ሀለውኩ፡ ውስተ፡ አጥባተ፡ እምየ፡ Ps. 21, 9; 3 Reg. 13, 28; እመ፡ ነበርከ፡ ውስተ፡ ማእድ፡ Sir. 34, 12; ነበረት፡ ውስተ፡ ፍኖት፡ Gen. 38, 21; Tob. 11, 4; Matth. 6, 5; ውስተ፡ አፍላገ፡ ነበርነ፡ Ps. 136, 1; Joh. 15, 4; Apoc. 1, 13. d) ubi ad multitudinem refertur: *inter*, ከመ፡ ዐንበሳ፡ ውስተ፡ እንስሳ፡ Mich. 5, 7; ሳኦልሂ፡ ውስተ፡ ነቢያትኑ፡ 1 Reg. 10, 11. 12; ኢይትኈለቍ፡ ውስተ፡ አሕዛብ፡ Num. 23, 9. 2) ad significandam motionem a) *in* (εἰς אֶל): ሖረ፡ ውስተ፡ ግብጽ፡ Matth. 2, 14. 20. 22; ውስተ፡ እሳት፡ ይትወደይ፡ 3, 10. 12; ነሥአ፡ ውስተ፡ ሀገር፡ 4, 5. 18. 5, 20. 25. 6, 13. 7, 13. 8, 23. 9, 1. 17. 10, 5. 12, 9. 11 al. sexcenties; አግብአሙ፡ ውስተ፡ እዴ፡ 1 Reg. 12, 9; ጸሐፎ፡ ውስተ፡ መጽሐፍ፡ 1 Reg. 10, 25; ሐወጸት፡ ውስተ፡ መቃብር፡ Joh. 20, 11; ጸውዐክሙ፡ እምጽልመት፡ ውስተ፡ ብርሃን፡ 1 Petr. 2, 9; Matth. 22, 9. b) *in, super, ad:* ይወርድ፡ ከመ፡ ጊሜ፡ ውስተ፡ ሣዕር፡ Deut. 32, 2; ኢይዕረጉ፡ ውስተ፡ ደብር፡ Ex. 19, 12; Jos. 2, 6; እመ፡ ዐርጉ፡ ውስተ፡ ሰማይ፡ Am. 9, 2; ይወድቅ፡ ውስተ፡ ምድር፡ 3, 5; ይዘብጡክሙ፡ ውስተ፡ መላትሒክሙ፡ Mich. 4, 14; ወረድኩ፡ ውስተ፡ ደብረ፡ ሲና፡ 2 Esr. 19, 13; ሢሞሙ፡ ውስተ፡ ጠፈር፡ Gen. 1, 17; Matth. 24, 16. c) *versus:* አልዐለ፡ በትሮ፡ ውስተ፡

ሰማይ፡ Ex. 10, 13; ትኔጽሩ፡ላዕለ፡ውስተ፡ሰማይ፡ Jes. 8, 21; እዘርዎሙ፡ውስተ፡ኵሉ፡ነፋሳት፡ Hez. 5, 10 d) *inter:* ኢትዝርኡ፡ውስተ፡ሦክ፡ Jer. 4, 3; Gen. 40, 13; 4 Esr. 10, 23; Matth. 8, 32. 13, 7. e) in specie usurpatur post verba α) addendi et conjungendi: *ad*, *cum*, ይትዌሰኩ፡ውስቴቶሙ፡ፈላሰያን፡ Jes. 14, 1; Koh. 3, 14; ኢይመርን፡ውስተ፡አባግዐ፡ላባ፡ Gen. 30, 40; Ex. 30, 9; ይቶስሑ፡ማየ፡ውስተ፡ወይን፡ Jes. 1, 22. β) praeficiendi: አኰንኖ፡ውስተ፡ኵሉ፡ግብጽ፡ Kuf. 40; ውስተ፡ብዙኅ፡እሠይመከ፡ Matth. 25, 21; Gen. 41, 41; እሰ፡ተአዘዙ፡ውስተ፡ሕንጻ፡ Herm. p. 80. γ) mutandi, faciendi, fiendi, *in:* ሥሐቅክሙ፡ሚጥዎ፡ውስተ፡ላሕ፡ Jac. 4, 9; እሬስየከ፡ውስተ፡ሕዝብ፡ዐቢይ፡ Ex. 32, 10; Deut. 9, 14; ይእቲ፡ኮነት፡ውስተ፡ርእሰ፡ማእዘንት፡ 1 Petr. 2, 7. II) Componitur cum aliis praepositionibus: 1) በውስተ፡ in medio alcjs i. e. a) *in, intus in:* በውስተ፡ባሕር፡ Matth. 8, 24; በውስተ፡ዛቲ፡ሀገር፡ 10, 23. 28. 11, 20. 21. 23; በውስተ፡ኵሉ፡ዓለም፡ 26, 13; በውስተ፡እስራኤል፡ 9, 33; በውስተ፡ገራውህ፡ 1 Reg. 6, 13; በውስተ፡ቤቱ፡ Gen. 9, 21. 11, 28; ትትኀፀብ፡በውስተ፡ተከዚ፡ Ex. 2, 5; 4 Esr. 9, 31; በውስተ፡ሞት፡ Ps. 6, 5; Hen. 54, 6. b) *in, super,* በውስተ፡ምስከብየ፡ Dan. 4, 2. 10; በውስተ፡ርእሰ፡ደብር፡ Num. 20, 28; Matth. 18, 19; በውስተ፡ምሥዋዕ፡ Enc. Haml. 8. c) *inter:* Ex. 15, 11; Jud. 14, 3; Dan. 1, 19; Joel 4, 2; Mal. 1, 11; Matth. 23, 34; በውስተ፡ምሳሓት፡ 23, 6. d) passim post verba accipiendi: *ex*, (cfr. በኀበ፡), እብላዕ፡በውስተ፡እዴሃ፡ ἐκ τῆς χειρὸς αὐτῆς 2 Reg. 13, 6; ንስማዕ፡በውስተ፡አፉሃ፡ Gen. 24, 57. 2) እምውስተ፡ *e medio* i. e. a) *ex:* ይዌውዑ፡እምውስተ፡አድባር፡ Jer. 31, 3; Job 36, 27; ዘይወፅእ፡እምውስተ፡አፍ፡ Matth. 15, 11. 19. 17, 5. 26, 27; Joh. 20, 2; Gen. 1, 11; Lev. 1, 1; እምውስቲታ፡ይትገበር፡ Ex. 25, 31. 36. 30, 2. b) *de, a:* ወረደት፡እምውስተ፡ገመላ፡ Gen. 24, 64; ያሴስል፡ሐመደ፡እምውስተ፡ምሥዋዕ፡ Lev. 6, 3; Jes. 6, 6; አ"እኒክሙ፡ኢበልየ፡እምውስተ፡እገሪክሙ፡ Deut. 29, 4; ወድቀ፡እምውስተ፡መንበሩ፡ 1 Reg. 4, 18; Matth. 21, 8. c) *ex, inter* (ubi de parte multitudinis agitur): እስመ፡እምውስቲት ሃኒ፡ቦ፡ዘይረሥእ፡ Sir. 8, 6; አልቦ፡እምውስቴቶሙ፡ዘየዐብዮ፡ 10, 24; Hez. 5, 4; ዘእምውስቴቱ፡ κατὰ μέρος Prov. 29, 11; 4 Esr. 6, 34; Matth. 12, 11. 18, 12. 20, 26. 23, 34; Act. 1, 34; 1 Cor. 6, 5. 15, 12; Apoc. 11, 5. 3) እንተ፡ውስተ፡ *per medium, per:* ወፅአ፡ሐጹ፡እንተ፡ውስተ፡ልቡ፡ 4 Reg. 9, 24; Mich. 2, 13; ሐወጸት፡እንተ፡ውስተ፡መስኮት፡ 4 Reg. 9, 30; Joel 4, 17.

ውሳጢ፡ et **ወሳጢ፡** adj. *interior, intimus:* ወሳጢ፡ዐጸድ፡ Marc. 15, 16 rom.; አንቀጽ፡ውሳጢ፡ Hez. 8, 3. 40, 9; ዐጸድ፡ውሳጢ፡ 10, 3; 3 Reg. 7, 36; Jer. 20, 2 var.; መዛግብት፡ውሳጥያን፡ 1 Par. 28, 11; አዕይንት፡ልብነ፡ውሳጥያት፡ Lit. 169, 1; ይፍልጥ፡ወሳጢ፡ወቀሠፋዩ፡ቤተ፡መቅደስ፡ Ex. 26, 33.

ውሳጢት፡ et **ወሳጢት፡** (fem. a ውሳጢ፡) subst. *penetrale, conclave interius, cubiculum,* penetrale tabernaculi s. vel templi Ex. 26, 33; Hebr. 9, 7; ταμιεῖον Jud. 16, 9. 12; Cant. 3, 4. 8, 2; ውሳጢተ፡ውሳጢት፡ 3 Reg. 22, 25; በአ፡ወሳጢት፡ (v. ውሳ"፡) Gen. 43, 30; ውስተ፡ውሳጢተ፡ጽርሕ፡ 4 Reg. 9, 2. — Pl. ውሳጥያት፡ vid. sub ውሳጢ፡

ውስጣይ፡ adj. i. q. ውሳጢ፡, Gad. Lal.

ውሳጣዊ፡ et **ውሳጣይ፡** adj. rel. *interior, intimus, internus:* ውሳጣይ፡ገጸም፡ Phlx. 136; እንተ፡ውሳጣይ፡ኆኅት፡ 2 Par. 23, 20; ሕዋሳት፡ውሳጣውያት፡ Fal. f. 53; አእምሮተ፡መጻሕፍት፡ duplex est, sc. ውሳጣዊት፡ዘትሰመይ፡መንፈሳዊት፡ወአፍአዊት፡እንተ፡ትሰመይ፡ሰብአዊት፡ Phlx. 234.

ውሳጤ፡ subst., Pl. ውሳጥያት፡ 1) *pars interior* rei: በውሳጤ፡ሀገር፡ወአፍአሃ፡ Jsp. p. 355; Marc. 15, 16 Platt; Esth. 4, 11; እምውሳጤሁ፡ወእምአፍኣሁ፡ Ex. 25, 11; ኵሉ፡ውሳጥያቲሁ፡ለደቡብ፡ *terrae septentrionis interiores* Kuf. 9; virginitas duplex ዘውሳጤ፡ወዘአፍአ፡ Enc. Mij. 21. 2) in specie: *penetrale, conclave interius, cubiculum,* 2 Par. 22, 11; Koh. 10, 20; ቦአ፡ውስተ፡ውሳጥያተ፡ጽርሑ፡ 3 Reg. 20, 30; Ex. 7, 28; ውስተ፡አብያት፡ወውስተ፡ውሳጥያት፡ Jes. 42, 22; Hez. 8, 12; Luc. 12, 24; ὑπερῷα Ps. 103, 14.

ወቅሐ፡ rad. inus., cui vicinae sunt وقى *religavit et constrinxit* utrem, وكأ et وكا *constrinxit* nodum.

ሞቅሕ፡ subst., Pl. መዋቅሕት፡ 1) *vinculum, compes, catena,* δεσμός, δεσμοί, ሰበርኩ፡መዋቅሕቲክሙ፡ Lev. 26, 13; Jer. 2, 20. 37, 8; Dan. 4, 12; Sir. 6, 25; መዋቅሕቲሃ፡ዘብርት፡ 28, 20; አሕመምዎሙ፡በመዋቅሕት፡ Jes. 22, 3; Phil. 1, 7; πέδαι Sir. 6, 29; እምነ፡መዋቅሕቲከ፡ዘእዴከ፡ Jer. 47, 4; κλοιοί በመዋቅሕት፡ይትአሰሩ፡ Jes. 43, 14; κημός Hez. 19, 9; ἅλυσις 2 Tim. 1, 16; Apoc. 20, 1; Act. 12, 7; Marc. 5, 3. 4; መዋቅሕተ፡ኀጺን፡ Jer. 46, 7 vrs. nov. 2) *carcer, custodia, vincula,* φυλακή Ps. 141, 10; አንበርዎ፡ vel ወደይዎ፡ውስተ፡ሞቅሕ፡ Gen. 40, 3. 42, 17; Matth. 5, 25; በውስተ፡ሞቅሕ፡ 14, 10 rom.; Apoc. 2, 10. 20. 7; ሀለው፡ውስተ፡ሞቅሕ፡ Kuf. 39; በዐጸደ፡ሞቅሕ፡ ἐν τῇ αὐλῇ τῆς φυλακῆς Jer. 39, 2. 45, 13; ቤተ፡ሞቅሕ፡ domus custodiae vel vinculorum i. e. carcer: Kuf. 39; Gen. 39, 20. 21. 40, 3; 4 Reg. 17, 4; Koh. 4, 14; Jes. 42, 7; Hen. 18, 14; Matth. 11, 2. 14, 3.

ሞቅሐ፡ quadrl. I (denom.) 1) *vincire, vinculis constringere, catenas injicere,* መኑ፡ውእቱ፡ዘይሞቅሐ፡ለእዴየ፡ Job 17, 3; ወሰድዎ፡ሞቂሖሙ፡ብሔረ፡ግብጽ፡ Hez. 19, 4; ሞቅሕዎ፡በመዋቅሕት፡ 19, 9; Nah. 3, 10; Jud. 16, 21; 4 Reg. 25, 7; Luc. 8, 29; ሞቅሕዎ፡በኀጺን፡ Sx. Mij. 20; አዘዘ፡ይደዩ፡ጋጋ፡ውስተ፡ክሳዱ፡ወይሞቅሕዎ፡እደዊሁ፡ወእገሪሁ፡ Sx. Hed. 26. 2) *in carcerem includere, in vincula* vel *custodiam conjicere:* Gen. 39, 20; Kuf. 39; 3 Reg. 22, 27; Hez. 3, 25; Matth. 14, 3; Marc. 6, 17; Act. 5, 25. 12, 4; Hebr. 11, 36.

አሞቅሐ፡ II *in vincula conjici jubere, in custodiam dare:* Matth. 18, 30; Act. 8, 3 rom.; 26, 10 rom.

ተሞቅሐ፡ III, 1 1) *vinciri, vinculis* vel *catenis constringi:* እገሪከ፡ኢተሞቅሐ፡ 2 Reg. 3, 34; ዘኢተሞቅሐ፡በማእሰሬ፡ Sir. 28, 19. 2) *in vincula conjici, in carcerem includi, in custodiam dari:* 2 Tim. 2, 9; Hebr. 13, 3 Matth. 25, 36; Sap. 17, 2; ተሞቂሖከ፡ Matth. 25, 44; Luc. 23, 19; ተሞቂሖ፡ *in vincula conjectus* Sx. Mag. 6 Enc.; Jsp. p. 287; ተሞቅሐ፡ Jes. 10, 4 vrs. alt.; ኢያሐዝኖ፡ተሞቅሖ፡ወመንሱት፡ Sir. 13, 12; 2 Cor. 6, 5; ወለጠ፡ልብሰ፡ተሞቅሖቱ፡ Jer. 52, 33.

ሙቁሕ፡ part. 1) *vinctus, vinculis constrictus:* እግር፡ሙቁሕ፡ Sir. 21, 19; ሙቁሓን፡እደዊሆሙ፡ Jes. 45, 14 እለ፡ሙቁሓን፡እደዊሆሙ፡በሰናስል፡ Job 36, 8; Act. 12, 6 Platt

2) *in vincula conjectus, carcere inclusus, in custodia habitus, captivus:* Jer. 36, 2; ሙቁሓን፡ (v. ሙቃሓን፡) Jes. 14, 17. 42, 7. 49, 9; Jer. 24, 1; Ps. 68, 38. 101, 21; 4 Esr. 13, 19; Philem. 1; 2 Tim. 1, 8; Hebr. 13, 3; Eph. 3, 1; Matth. 25, 39. 27, 15. 16; እለ፡ሙቅሕታት፡ትነብር፡ነፍሶሙ፡ (Platt minus bene: ሙቁሕታ፡) 1 Petr. 3, 19.

ሞቃሒ፡ n. ag. *vinctor; qui in vincula conjicit:* ሰገደ፡ሞቃሒ፡ለሙቁሓን፡ Chr. Ta. 26.

ሙቃሔ፡ n. act. et subst., 1) *vinctura, constrictio,* Org. 1; ሙቃሔ፡ጽኑዕ፡ (c. firma) Enc. Masc. 6; Tachs. 27; ዘፈታሕከ፡እሙቃሔ፡እግሩ፡ወእዴሁ፡ Tab. Tab. 55. 2) *vincula captivitatis* (Gefangenschaft): አመ፡ሙቃሔሁ፡ Sx. Genb. 19; ውስተ፡ሙቃሔሁ፡ኢኀደገቶ፡ Sap. 10, 14.

ወቀሠ፡ vel ወቀሰ፡ I, 1, Subj. ይውቅሥ፡ et ይውቀሥ፡, *contradicere litigando,* a) *verba opponere, litigare, redarguere, causam suam defendere, pro defensione loqui:* እወቅሥ፡ቅድመ፡እግዚ"፡ (v. እትዋቀሥ፡) ἐλέγξω Job 13, 3; ኢያረምም፡አፉየ፡እንዘ፡እወቅሥ፡ 23, 4; c. Acc. pers.: አኀዘ፡ይውቀሣ፡ (v. ይውቀሣ፡) *coepit litigare cum ea* Jsp. p. 326; c. Acc. verborum, quae pro defensione opponuntur: ምንተ፡ንብል፡ወምንተ፡ንወቅሥ፡ Kuf. 43; Rom. 2, 15; ትወቅሥ፡ነገረ፡ከንቱ፡ Job 15, 3; c. በ፡ verborum: አልብነ፡በዘ፡ንወቅሥ፡ (Platt: ንትዋቀሥ፡) በእንተዝ፡ሀከክ፡ Act. 19, 40; c. ለ፡ eorum, quos quis alloquitur: ፈቀደ፡ይውቀሥ፡ (Platt: ይውቅሥ፡) ለዐውድ፡ ἀπολογεῖσθαι τῷ δήμῳ Act. 19, 33. 25, 8. 22, 1. b) *litigando probare* alqd: እወቅሥ፡ዘዚአየ፡ጽድቅየ፡ወዘዚአከ፡ጌጋየከ፡ Jes. 57, 12. c) *in jus vocare, ad rationem reddendam compellare* alqm, c. Acc., Did. ed. Platt p. 58 [significatione convenit cum הוֹכִיחַ; fortasse etiam etymo; at [illegible] cum ሐሰ፡ componendum videtur].

ተወቀሠ፡ (an ተወቅሠ፡?) III, 1 *redargui, reprehendi:* si clericus munus suum deseruit, ይትወቀሥ፡እምሰብአ፡ሀገር፡ (quo fugit) እስከ፡አሆ፡ይቤ፡ወይትመየጥ፡ኀበ፡መንበሩ፡ F. N. 5.

ተዋቀሠ፡ III, 3 *litigare, disputare, altercari, contradicere litigando:* ምንተ፡ትብል፡ተዋቂሠከ፡ Job 35, 2; ἀνταποκρίθῃ 16, 8; κρίθητι ተዋቀሥ፡ 35, 14; ንዑ፡ንትዋቀሥ፡ διελεγχθῶμεν Jes. 1, 18; κριθῶμεν 43, 26; Ps. 36, 35; Num. 29, 13; c. ምስለ፡ pers. Job 39, 32; c. Acc. pers.: Act. 9, 29 Platt; 13, 8. 15, 2. 17, 2. 18, 4. 6; አልቦ፡ዘይትዋቀሰከ፡ Job 11, 3; Jer. 2, 9. 35; ኢከሀሉት፡ተዋቀሦተክሙ፡ Dan. ap. 1, 57; ተዋቀሥዋ፡ለእምክሙ፡ Hos. 2, 4; Mich. 6, 2; Hez. 22, 2; Luc. 21, 15; Rom. 8, 33; c. በ፡ rei Luc. 2, 34; c. በእንተ፡ causae: Joel 4, 2; Hen. 1, 9. a) *causam suam defendere, rationem reddere:* እትዋቀሥ፡ (v. እወቅሥ፡) ቅድመ፡እግዚ"፡ Job 13, 3; አበእከ፡ቅድሜከ፡ይትዋቀሥ፡ Job 14, 3. b) c. ለ፡ pers.: *causam alcjs tueri, defendere* alqm, *patrocinari* alicui: ኵሉ፡ይትዋቀሥ፡ለእኑሁ፡ Jes. 41, 6; Rom. 8, 26. 27. 8, 34; Hebr. 7, 25. c) *in jus ire, causam suam judicandam proponere* alicui, c. በኀበ፡ judicis: 1 Cor. 6, 1; F. N. 43, 9; እለ፡ይትዋቀሡ፡በኀበ፡አናቅጽ፡ Jes. 29, 21; vel *jus suum petere* ab alqo: ሶበ፡ይትዋቀሡ፡በኀቤየ፡ Job 31, 13. d) c. dupl. Acc.: *litigando exprobrare* alicui alqd: Deus ተዋቀሣ፡ሞተ፡ነቢያት፡ Enc. Masc. 8.

አስተዋቀሠ፡ IV, 3 *litigare facere* vel *sinere* i. e. a) *ad litem agendam admittere* alqm, *judicium dare* vel *reddere* alicui, c. Acc. pers.: Act. 18, 14; ሶበሁ፡ያስተዋቅሥዎ፡ለሰብእ፡ምስለ፡እግዚ"፡ Job 16, 21. b) *judicium exercere, jus dicere, dijudicare,* አስተዋቅሥ፡ማእከለ፡በግዕ፡ወበግዕ፡ Hez. 34, 17. 20. 22. c) *in judicium vocare,* c. Acc. pers.: Act. 25, 20 rom.; አስተዋቅሦሙ፡ለኵሉ፡አሕዛብ፡ Joel 4, 12; መኑ፡መኰንን፡ዘይበጽሕ፡ኀቤከ፡ለአስተዋቅሦ፡ (v. ለተዋቅሦ፡) በእንተ፡ሰብእ፡ዐማፅያን፡ Sap. 12, 12.

ቅሥት፡ rarius ቅሥት፡, subst., m. et fem., 1) *contradictio, litigatio, controversia, altercatio:* ἀντιλογίαι Prov. 17, 11; Hebr. 6, 16; ቅሥት፡ጊጉይ፡ Sir. 11, 9; የዐሥየከ፡ቅሥት፡ (v. ቅሥት፡) ወአስናን፡ 29, 5; በቈላተ፡ቅሥት፡ Joel 4, 14; ማይ፡ዘቅሥት፡ Num. 20, 13; Ps. 105, 32. 2) *vindicatio juris sui, defensio:* ቅሥት፡ (v. ቅሥት፡) አፉየ፡ ἔλεγχος Job 13, 6; ἀπολογία Phil. 1, 7 Platt; 1 Cor. 9, 3; 2 Cor. 7, 11; ንግር፡ቅሥተከ፡ ὑπὲρ σεαυτοῦ λέγειν Act. 26, 1. 24, 10. 3) *lis, causa, dica:* ይእዜ፡እነግር፡ቅሥትየ፡ሎሙ፡ Jer. 4, 12; ቅሥት፡ይትዋቀሦሙ፡ለአሕዛብ፡ 32, 17; δίκη Job 29, 16; Ps. 34, 26; δικαίωμα እስመ፡ለከ፡ነገርኩ፡ቅሥትየ፡ Jer. 11, 20; κρίσις Mich. 6, 2; ዘበ፡ቅሥት፡ወተስናን፡ 2 Reg. 15, 4; ኢመፍትው፡ትግበሩ፡ቅሥተ፡በሰንበተ፡ክርስቲያን፡አላ፡ዳእሙ፡ሰላመ፡ወፍትሕሰ፡ይኩን፡በባዕዳን፡መዋዕል፡ Did. 10. 4) *judicium,* ἀντίῤῥησις Koh. 8, 11; et *sententia judicis:* ተናገሮ፡ (ei) ቅሥት፡ Jer. 46, 5 vrs. nov. (hebr. 39, 5).

ወቃሢ፡ n. ag. *litigans, litigiosus:* ወቃሥያን፡ዘእንበለ፡ፍትሕ፡ Macc. f. 9; ላዕለ፡ወቃሢ፡ይደሉ፡ለአቅሞተ፡ሰማዕት፡ *litigantis* (si non: *causidici, defensoris*) *est testes producere,* F. N. 39.

ወቀሣ፡ subst. *causae defensio, apologia,* Lud. sine auct. (vid. Isenb. sub ወቀሰ፡).

ሙቃሥ፡ subst., m. et f., 1) *locus* litigationis i. e. *judicii, forum:* ይመጽእ፡አብ፡ወወልድ፡ወመንፈስ፡ቅ"፡ከመ፡ይኰንን፡ሕያዋነ፡ወሙታነ፡በ፡፩ዐውድ፡ወበአሐቲ፡ሙቃሥ፡ M. M. f. 2; ዐውደ፡ሙቃሥ፡ f. 286. 2) *provincia jurisdictionis:* in Deo አሐዱ፡ክብር፡ወመንግሥት፡ወምኵናን፡ወሙቃሥ፡ Ssal. Req. (Lud.: *patrocinium*).

መስተዋቅሥ፡ part. (IV, 3) *judicium exercens, in judicium vocans:* nomen *Josaphat* in Voc. Ae. explicatur መስተዋቅሥ፡፡

ወቀረ፡ I, 1 et 2 [وَقَرَ *fidit,* وَقِيرٌ *scrobs magna,* قَارَ *excidit orbiculatim,* קוּר *fodere,* نَقَرَ *excavavit, excavando insculpsit;* vic. ነቈረ፡ et ሰቈረ፡] Subj. I, 1 ይውቅር፡ et ይቀር፡, Imprt. ውቅር፡ et ውቀር፡ et ቀር፡ et ቅር፡, *excavare, excidere, caedere, dolare,* ወቀረ፡ውስተ፡ኰኵሕ፡ግበበ፡ብዙኀነ፡ 2 Par. 26, 10; Num. 21, 18; Deut. 6, 11; ወቂር፡ Gad. Lal.: ዘይወቅርዎ፡ወዘይጸርብዎ፡ ibid.; in lapicidina እንዘ፡ይወቅር፡ (እእባነ፡) ረከበ፡አእባነ፡ወርቅ፡ Sx. Genb. 8; ርእዩዋ፡ለኰኵሕ፡ጽንዕት፡እንተ፡ወቀርክሙ፡ Jes. 51, 1; መከነ፡ዘወቀረ፡ሎቱ፡ Sap. 13, 15; lapides 3 Reg. 6, 3; ይውቅርዎን፡ Herm. p. 81; ውቅሮን፡ p. 84; ንቅር፡እብነ፡ Jes. 9, 10 var.; ወቅር፡ለከ፡ክልኤ፡ጽላተ፡ (v. ውቀር፡ et ቀር፡) Ex. 34, 1. 4; ቅር፡ለከ፡ክልኤ፡ጽላተ፡ Deut. 10, 1. 3.

አውቀረ፡ II, 1 *excavandum* vel *excidendum curare:* አውቀረ፡ኰኵሐ፡በኀጺን፡ ὤρυξε Sir. 48, 17; አውቀርከ፡ለከ፡ዝኀረ፡ውስተ፡ኰኵሕ፡ Jes. 22, 16; Matth. 27, 60; Luc. 23, 53; Gad. Za Mich.

ተወቅረ፡ III, 1 *excavari, excidi, caedi:* **ተወቅረ፡ዴዴሁ፡** Herm. p. 76; **እብን፡ዘኢተወቅረ፡** Jos. 8, 33; 3 Reg. 6, 11; **ዘእንበለ፡ይትወቀሩ፡** Herm. p. 11. 13; **ጽኑዓን፡እማንቱ፡ለ ተወቅሮ፡** p. 81; **ተስእነ፡ተወቅሮቶን፡** p. 83.

ውቁር፡ part. *excisus, edolatus, caesus,* **እብን፡ውቁር፡** 4 Reg. 12, 12; 3 Reg. 6, 2. 7, 48; Jes. 27, 9; 1 Par. 22, 5 (absque auct. Gr.); Lev. 14, 42; Num. 23, 14; **እበን፡እለ፡ኢ ከና፡ውቁራተ፡** Deut. 27, 6.

ወቃሪ፡ n. ag., Pl. **ወቀርት፡** *lapicida,* Herm. p. 84; **ወቀ ርተ፡እብን፡** 2 Reg. 5, 11; 2 Par. 2, 2; **ወቀርተ፡እብን፡ወፈ ሐቅት፡** 1 Par. 22, 2; **ወቀርት፡** λατόμοι 2 Reg. 3, 3. 5, 15; 2 Esr. 3, 7.

ውቅር፡ subst. 1) *opus excisum* vel *excavatum, opus lapicidae:* **ዐዘቀተ፡ውቅር፡** 2 Esr. 19, 25; Deut. 6, 11; **ቤ ት፡ዘውቅር፡** Sap. 13. 15; **ርእስ፡ዘውቅር፡** Deut. 3, 27; **እ ብነ፡ውቅር፡** 4 Reg. 22, 6; Jer. 38, 39; Judith 1, 2. 2) in specie *lapides caesi,* **ንሕንጽ፡ውቅሮ፡** Jes. 9, 10 var.; **አረ ፍት፡ዘኢኮነ፡በውቅር፡** 3 Reg. 6, 33; **ወዐውዱ፡፫ጽታ፡ዘኢ ኮነ፡ውቅሮ፡ወ፩ጽታ፡በውቅር፡** 7, 49; **ማእዳት፡ዘእብን፡ው ቅር፡** (sic) Hez. 40, 42. 43.

ሞቀርት፡ (**ሞቀር፡** sec. Lud.) subst., Pl. **መዋቅር፡** *instrumentum lapicidarum* (caedendis lapidibus), **መዋቅረ፡እብ ን፡** Lud. e Vit. Dan.

ወቃት፡ pro **አውቃት፡** i. e. أَوْقَات Pl. a وَقْت *temporis partes, tempora:* **ዓመታት፡ወወቃት፡** Sx. Genb. 23.

I. **ወቅዐ፡** I, 1 [وَقَعَ *percussit, cudit,* مِيقَعَة *malleus,* al.; وَكَعَ *percussit, tutudit*] 1) *tundere, con-, pertundere:* **እን ዘ፡ይወቅዕዎ፡ናላ፡** (ei cerebrum vel cranium) Enc. Sen. 19. 2) in specie: *excutere, tundere fustibus* spicas (vid. Isenb. lex. p. 148 sub **ወቃ፡**): **በሙቃዕ፡ይወቅዕዎ፡** var. (pro **በበት ር፡ይዘብጥዎ፡**) Jes. 28, 27.

ሙቃዕ፡ subst. *fustis tundendis spicis* (Dreschflegel), Jes. 28, 27 var.

መቅዓት፡ subst. (insolitae formae, sine dubio pro **ሞቃዕት፡**) *clavae* vel *pistilli* genus, Sx. Ter 15 (vid. sub **መብልኅ፡**), si quidem lectio sana est.

II. **ወቅዐ፡** I, 1 *excoriavit* [vid. נקע et **ወቀየ፡**; cfr. **ነቀ በ፡**], **ይወቅዕዎ፡** ἐκδείραντες Lev. 1, 6

I. **ወቀየ፡** rad. inus., cui conferas II **ወቅዐ፡** (sine dubio etiam وَقَى *amputavit* arborem; *excoriando separavit* pellem a corpore).

አውቀየ፡ II, 1 *amputare, desecare, abscidere, (abscindere):* **ኢያወቅዩ፡ርእሰ፡** οὐ διελεῖ Lev. 5, 8; **አወቂ፡ ቍልፈተ፡ልበሙ፡** Kuf. 1; gladio **አውቀየ፡ክሳዶ፡በሐብለ፡ ዝብጠት፡** Macc. f. 7; **እዘዘ፡ያውቅዩ፡ልሳና፡እምጕንዱ፡** Sx. Masc. 5; trsl.: Rom. 11, 22. — Scholion Voc. Ae. vid. sub **መተረ፡**; *aliud:* **አውቀየ፡ዘ፡ቈረጸ፡**

ተወቅየ፡ III, 1 *amputari, abscidi, desecari:* **በሰይፍ፡ ተወቅየ፡** (detruncatus est) Enc. Mij. 27; Abraham **ኢፈርሀ፡ ሕማመ፡ተወቅዮ፡ቍልፈተ፡ነፍስቱ፡** M. M. f. 24; **ጕንደ፡ሃ ይማኖት፡ዘኢይትወቀይ፡** f. 1

ውቁይ፡ part. *amputatus, abscisus:* **አርዮስ፡** (Arius) **ው ቁይ፡በሰይፈ፡መርገም፡** Enc. Nah. 18.

ሞቀይ፡ vel **ሞቀይት፡** subst., nonnisi in Pl. **መዋቅይ፡** repertum, *cisorium, cultellus:* **መዋቅየ፡እምትንት፡ወሥር ው፡** Sx. Ter. 15 (vid. sub **መብልኅ፡**).

II. **ወቀየ፡** I, 2 ut videtur i. q. وَقَى I et II *servavit, custodivit:* morituro Deus misit Sanctos, **ከመ፡ይናገዝዎ፡ወይ ወቅይዎ፡ፍልሰቶ፡** Sx. Teq. 20.

ውቅየት፡ subst., Pl. **ውቅዮታት፡** et **ውቅያት፡**, vestimenti genus, ut videtur *feminalia:* rex iis dedit **ከበራተ፡አልባሳተ፡ ከበራተ፡ቀማይሳተ፡ወውቅዮታተ፡ሠናያተ፡** Chr. L. Atk. f. 22; martyrum membra singula involucris ferreis induxerunt, iisque fecerunt **አሣእነ፡ብርት፡** usque ad **አቍያጺሆሙ፡ወገብሩ፡ው ቅያተ፡ኀጺን፡ዘአምሳለ፡ግላ፡** Sx. Haml. 5. — Voc. Ae: **ው ቅየት፡ዘ፡ሰናፊል፡**

ወቄት፡ subst. i. q. وُقِيَّة *uncia:* **፩ወቄተ፡ወርቅ፡** N. T. rom. in Praef.; **ከነ፡ሤጠ፡ሕልቅ፡** (auri) **፴እሞሌ፡, ወወቄተ፡ለ፩ ብዕራይ፡** Chr. Ax. „Secundum hoc pondus — sc. **ወቄተ፡ወርቅ፡** vel **ወቄት፡** — omnes summae numerantur et pretia rerum majora in Aethiopia aestimantur. Continet autem uncia hodie **፲ድሪም፡** decem drachmas, per quas procul dubio intelligitur certa quaedam moneta. Dimidium unciae vocatur **አላድ፡** et continet quinque **ድሪም**": Lud.

ውቅያኖስ፡ n. prgr., sc. ὠκεανός (vid. **አውኪያኖስ፡**) *oceanus,* **ባሕረ፡ውቅያኖስ፡** Jsp. p. 316; Org. 1.

ወቅፍ፡ (et **ውቅፍ፡**) subst., Pl. **አውቃፍ፡**, Pl. Pl. **አውቃ ፋት፡** [وَقْف *armilla,* coll. קָף הַקָּף; vid. etiam **ንቍበት፡**] 1) *armilla, brachiale,* ψέλλιον **ወቅፍ፡** (v. **ውቅፍ፡**) Num. 31, 50; **አውቃፍ፡** Gen. 24, 22; Hez. 23, 42; **ወደይኩ፡አው ቃፋተ፡ውስተ፡እደዊኪ፡** 16, 11; περιδέξια Ex. 35, 22; χλιδῶνες Jes. 3, 20, **አውቃፋት፡** Judith 10, 4; manus Mariae **ኢኀሠሣ፡አውቃፈ፡ብሩር፡ወወርቅ፡ለስርጋዌሆን** III Sal. Mar. 33. 2) *annulus:* **፩አውቃፋት፡** in C Ex. 37, 13. 27 al., sec. text. Hebr. — Voc. Ae.: **አውቃፍ፡ዘ፡አምባር፡**

ወባ፡ n. prgr. sc. وَبَاء vel وَبَا *pestilentia:* **ሕማመ፡ወባ፡** Jsp. p. 308. 371.

ወበሉ፡ (**ወቦሉ፡** sec. Lud.) n. prgr. *obolus* Ex. 30, 13 F. (v. **አቦሊ፡**).

ወተረ፡ I, 1 [יֶתֶר יתר وَتَر *chorda, nervus;* vicina sunt יָתַר وَتَّرَ] *nervum adducere* vel *intendere,* in specie arcus **ወተረ፡ቀስቶ፡ወወሰቀ፡ቀስቶ፡** Hab. 3, 9; Ps. 7, 13

አውተረ፡ II, 1 1) *intendere, attendere,* oculos: **አወ ትር፡አዕይንትየ፡ላዕሌሆሙ፡** στηριῶ Am. 9, 4; **ኢታውትር፡ ዐይነከ፡ኀቤሃ፡** μὴ ἐπιστήσῃς τὸ σὸν ὄμμα πρὸς αὐτήν Prov. 9, 18; **ዘያወትር፡** (v. **ያስተዋትር፡**) **አዕይንቲሁ፡ይኄሊ፡ጠዋ የ፡** 16, 30; **እመ፡አውተርከ፡ዐይነከ፡ኀቤሁ፡** 23, 5; manum **ኢታውትር፡እዴከ፡ለአንተ፡ኢኮነት፡እንተ፡አከ፡** Prov. 5, 20 var. a) *intentius facere* aliqd **አውተረ፡ጸልዮ፡** Luc. 22, 44

b) *contendere, tendere ad* alqd, *vires intendere in re*, c. ለ፡ rei: ያወትር፡ለመንግሥት፡ወይፈርሀ፡እምገሃነም፡ Phlx. 4; c. Acc. rei: ኢታውትር፡ስማዔ፡እምሰብእ፡ Phlx. 242. 2) *continuare, in-, per-, constare, perseverare, assiduum esse*, (anhalten), seq. Acc.: ኤልያስ፡ኮነ፡ያወትር፡ሀድአተ፡ወብሕታዌ፡ Phlx. 1; አውትር፡ጸሎተ፡ (perseverare in precando) Chr. Ta. 9; ያወትሩ፡ብሕትውና፡ Phlx. 55; seq. Acc. Inf.: ጳውሎስ፡ኢያውተረ፡ነጊረ፡ትሕትናሁ፡ (non semper de humilitate sua loquitur) Chr. ho. 2; seq. Subj. verbi: እንዘ፡ያወትሩ፡ይሕየዉ፡በንጽሕ፡ Phlx. 11. — *Voc. Ae.*: አውተረ፡አዝለፈ፡አንኀ፡ዘ፡አረዘመ ።

አስተዋትረ፡ IV, 3 *intendere* alqd in alqd, in specie: oculos *rigide defigere*, ዘያስተዋትር፡ (v. ዘያወትር፡) አዕይንቲሁ፡ Prov. 16, 30.

ውቱር፡ part. *intentus, contentus*; hucusque non nisi in Acc. repertum ውቱረ፡ adv. *continenter, continue* a) de tempore: አአይስ፡በሕማም፡ውቱረ፡ይዋሕዩኒ፡ነጸሩር፡ Job 30, 14. 15. b) de spatio: ይከድንዋ፡በወርቅ፡ውቱረ፡ πάντοθεν Hebr. 9, 4.

ወትር፡ subst. (m.), Pl. አውታር፡, 1) *nervus, chorda*: አውታር፡ሐደስት፡ νευραί Jud. 16, 7 seq.; χορδή Nah. 3, 8; ቃለ፡አውታረ፡መሰንቆ፡ Hez. 23, 42; Clem. f. 16; Fal. f. 54; መዝሙር፡ዘዐሠርቱ፡አውታሪሁ፡ Ps. 32, 2. 91, 3. 143, 10. 150, 4. 2) *funiculus, filum*: Ex. 35, 17 in C (מֵיתָרִים); አውታረ፡ሣሬት፡ ἱστὸς ἀράχνης Jes. 59, 5 var. — *Voc. Ae.*: አውታሪሁ፡ (sc. ለመሰንቆ፡) ዘ፡ጋርማቶች ።

ወትር፡ subst. *tenor, spatium temporis continuum* vel *perpetuum*, a) in Genitivo ዘወትር፡ *perpetuus, sempiternus, quotidianus, jugis*: ፍርያታ፡ዘወትር፡ κάρπωμα ἐνδελεχισμοῦ Ex. 29, 38; ሀበነ፡ዘወትር፡ጸሎተነ፡ Kid. f. 12; በከመ፡ልማድ፡ዘወትር፡ vel ልማደ፡ወትር፡ Chr. ho. 16; ዋዜማ፡ዘዘወትር፡ (quotidianus) Deg. (crebro). b) ለወትር፡ *in perpetuum* vel *quovis die* Ex. 29, 38. 42. c) በወትር፡ *perpetuo*, διὰ παντός, Cyr. ad Theod. f. 9. d) ወትረ፡ α) *perpetuo, assidue, jugiter, semper*: διὰ παντός Matth. 18, 10; Act. 10, 2 Platt; Jes. 30, 29; ወትረ፡መዓልተ፡ወሌሊተ፡ 16, 3. 58, 11; Hez. 3, 9; εἰς τέλος Ps. 102, 9; ἀδιαλείπτως 1 Thess. 1, 2. 5, 17; ἐπιμελῶς ወትረ፡ይጌሥጾ፡ Prov. 13, 24; Kuf. 6. β) *quotidie*: ሰንበተ፡ወትረ፡ *sabbathi die quovis* vel *vulgari (communi)* Matth. 12, 1 tit. (rom.); Luc. 4, 31 tit. (rom.). γ) *frequenter, saepe*, πυκνότερον Act. 24, 26; πλεονάκις Jes. 42, 20. e) ወትረ፡ጾም፡ vid. Scaliger Comp. Ae. p. 677. 702.

መውትረ፡ part. II, 1 *assidue intentus, assiduus*: እስመ፡ኮነ፡ውእቱ፡ጻድቀ፡ወመውተሬ፡ለሀድአት፡ Phlx. 15.

ወተን፡, አውታን፡ i. e. أَوْثَان (e وَثَن) *idola*, Abush. 6 (vid. sub ቀይጡን፡).

ወተገ፡ I, 1 (an 2?) *effugere, evadere, aufugere*: እለ፡ወተጉ፡እምነ፡ሞአብ፡ οἱ φυγάδες Μωάβ (scholion: የሸሹ፡አታዶብቱ፡) Jes. 16, 4; ወተገ፡ኵሉ፡በሐውርት፡ ἀνεχώρησε Jer. 4, 29.

ወኀየ፡ rad. spuria a Lud. recensita: *splendorem subito edere, emicare* e Jes. 29, 5; at verbis እስመ፡ይዋሒ፡ 29, 6 respondet ἐπισκοπὴ γὰρ ἔσται, quare vid. sub ዋሐየ፡

ውኅደ፡ I, 1 [hanc radicem nunc non ad ወሐደ፡ (collato وَحِدَ *singularis, incomparabilis fuit*) sed ad מְעַט et ኀጠጠ፡, ኅጻፀ፡ (quae vid. supra c. 622) retulerim] Subj. ይውኅድ፡, *deminui, imminui, minorem esse* vel *fieri* a) plerumque numero: *paucos fieri* vel *esse*, ውኅዱ፡ ὠλιγώθησαν Koh. 12, 3; 4 Reg. 14, 26; Ps. 11, 1. 106, 39; ἠλαττώθημεν ውኅድነ፡ Jer. 51, 18; Hen. 103, 9; ብዝኁ፡ወኢትውኅዱ፡ μὴ σμικρυνθῆτε Jer. 36, 6; ኢይውኅዱ፡ 37, 19; ትውኅድ፡ምድር፡ Hos. 4, 3; ዓመት፡ረሲዓን፡ይውኅድ፡ Prov. 10, 27; እለ፡ይውኅዱ፡የአክሉ፡እልፈ፡ Jes. 60, 22; 4 Esr. 6, 32; እመ፡ውኅዱ፡ኀምስተ፡ (um 5) Gen. 18, 28; c. እምነ፡ comparativo: ይውኅድ፡ኵሉ፡ሥብሕ፡እምነ፡ቍርባንከ፡ Judith 16, 16; ሚመጠ፡ክህነቱ፡ይውኅድ፡እምዓመት፡ Jsp. p. 323; seq. verb. fin.: ዘውኅደ፡አፍቀረኒ፡ (qui *paulum* vel *minus* me dilexit) Luc. 7, 47 rom. b) rarius de gradu: *minorem* vel *inferiorem esse*, seq. እምነ፡, ዝውዳሴ፡ይውኅድ፡እምክብርክን፡ κατόπιν ἔρχεται Cyr. ad Reg. f. 25; ይውኅድ፡ዝምሳሌ፡እምአማን፡ Cyr. c. Pall. f. 97; እምክብረ፡ቅዱሳን፡ይውኅድ፡ኵሉ፡ነገር፡ ἐλάσσων ἐστί, hom. Cyr. f. 103.

አውኀደ፡ II, 1 *deminuere, imminuere, paucos reddere, ad paucitatem redigere*, c. Acc.: Ps. 88, 44; ታውኅዶ፡ለኀጣውኢከ፡ ἐλαττώσεις ἁμαρτίας Sir. 28, 8; ቅንአት፡ወመዐት፡ያውኅዱ፡መዋዕለ፡ሕይወት፡ 30, 24; በቅንአቱ፡አውኀዶሙ፡ ὠλιγοποίησεν αὐτούς Sir. 48, 2; Hen. 103, 15; c. Acc. et ለ፡ alqd alicui: Ps. 106, 38; Num. 26, 54. a) *pauca habere*: አውኅዶ፡ጥሪት፡ Phlx. 29; ታውኅዱ፡ኀይለ፡እምቀደምትክሙ፡ vires minores habetis (vel: viribus minores estis) quam majores vestri 4 Esr. 3, 67. b) seq. Acc. Inf., ad significandum *paulum, non multum, pauca*: አዘዘ፡ያውኅዱ፡አንድዶ፡እምታሕተ፡መቅጹት፡ (ne multum succendant) Jsp. p. 289; ዘአውኀዱ፡አልዶ፡ qui pauca collegerunt, Num. 11, 32. c) በአውኀዶ፡ *paucis*, ut: አኮ፡በአብዝኆ፡አላ፡በአውኀዶ፡ Lit. 170, 1. d) *remittere de* re, seq. እምነ፡, ut: ሰአልዎ፡ያውኅድ፡እምነ፡ብዙኅ፡ሥቃዩ፡ Enc. Haml. 16.

ውሑድ፡ part., f. ውኅድ፡, *paucus, exiguus, minimus*: አንሰ፡ውሑድ፡አነ፡በኍልቍየ፡ Gen. 34, 30; ውሑድ፡መዋዕለ፡ሕይወትየ፡ Job 10, 20. 8, 7; ጥሪትከ፡እመኒ፡ውሑድ፡ወእመኒ፡ብዙኅ፡ Sir. 42, 4; ውሑድ፡ዳእሙ፡ዘርኢነ፡ግብሩ፡ 43, 32; Apoc. 3, 8; Luc. 12, 48; ὀλιγοστός ውሑድ፡አንተ፡እስራኤል፡ Jes. 41, 14; Am. 7, 2; ውኅድ፡ Mich. 5, 1; ውሑደ፡ረሰይኩከ፡ Obadj. 2; እሬስዮሙ፡ውሑዳነ፡ Hez. 29, 15; ውሑዳን፡ 4 Esr. 6, 20. 8, 2. 6. 10, 72; Judith 9, 11; Ps. 16, 14. 104, 11; Matth. 7, 14; pauciores (nimis pauci) Ex. 12, 4; ዘእንበለ፡ውሑዳት፡መካን፡ (exceptis locis paucis) Kuf. p. 153. a) in st. c.: ውሑደ፡ሃይማኖት፡ ὀλιγόπιστος Matth. 14, 31; ውሑዳነ፡ምሕረት፡ (exigui misericordia i. e. exiguae misericordiae) Lud. e Vit. Theoph. b) neutr.: *paulum, haud multum*, ውሑደ፡ጻመውኩ፡ Sir. 51, 27; አክአብ፡ውሑደ፡ተቀንየ፡ለበዓል፡ወኢዩስ፡ብዙኅ፡ይትቀነይ፡ሎቱ፡ 4 Reg. 10, 18; Luc. 7, 47.

ዋኅድ፡ part. act. 1) *paucus, exiguus* Herm. p. 74[a] bis; p. 80[a], siquidem lectio sana est. 2) *unicus* vid. sub ዋሕድ፡

ውኅድ፡ subst. *paucitas*: ውኅዶን፡ለመዋዕልየ፡ Ps. 101, 24.

ውኅደት፡ n. act. *defectus, paucitas, exiguitas*: ውኅደተ፡ሕዝብ፡ ἐν ἐκλείψει λαοῦ Prov. 14, 28; በውኅደተ፡አጥርዮ፡ Phlx. 29; Abush. 39; ውኅደት፡ F. N. 39.

ውኅደ፡ *unitum esse* vid. sub **ወሐደ፡**

ውኅጠ፡ et **ወኅጠ፡** (Num. 21, 28. 26, 10 FH; Jes. 9, 12) I, 1 [amh. **ዋጠ፡**; Arabes habent حَطَّ (غطّ) *descendit*, II *comedit*; غَاطَ *demersus fuit*, II *deglutivit*] Subj. **የኅጥ፡**, *vorare, devorare, deglutire*, de hominibus, cibos: **ይሬቅድ፡የኅጣ፡** Jes. 28, 4; salivam **እውኅጥ፡ምራቅየ፡** Job 7, 19; pilum: **ዘይውኅጥ፡ሥዕርተ፡** Prov. 23, 7; alia:* Matth. 23, 24; Apoc. 10, 10; abs.: os **ብቀው፡ለውኂጥ፡** Org. 1; **እመቦ፡** (si quis) **ዘጥዕመ፡ወኢውኅጠ፡** Clem. f. 256; de bestiis: **ወውኂጠ፡ነቅዐ፡** Dan. ap. 13, 27; **አዘዘ፡ዐንበሬ፡የኅጦ፡ለዮናስ፡** Jon. 2, 1; Tob. 6, 3; **ውኅጥዎሙ፡** Gen. 41, 4; Ex. 7, 12; Hen. 86, 5. 87, 1; 1 Petr. 5, 8; de iis, quae bestiis comparantur: 4 Esr. 11, 35. 39; Num. 21, 28; **ውኅጠ፡ሞት፡ወኀየለ፡** Jes. 25, 8; in specie a) de terra homines devorante vel absorbente: Num. 16, 30. 32. 34. 26, 10; **ውኅጠ፡ምድር፡** Job 8, 18; Jes. 24, 6. b) de aquis: *absorbere*, Ps. 68, 18. 19. c) de hominibus, homines quasi devorantibus: **ንኅጦ፡ሕያዎ፡** Prov. 1, 12; Ps. 123, 2; vel *absumentibus* Ps. 34, 28. 13, 8; **እለ፡ይውኅጥዎሙ፡ለሕዝብየ፡** Jes. 16, 8; **እለ፡ውኅጥዎሙ፡** (v. **ይውኅጠሙ፡**) **ለእስራኤል፡** Jes. 9, 12. 16; Jer. 28, 34; Thren. 2, 16; vel bona hominum *consumentibus* Marc. 12, 40; Luc. 20, 47.

ተውኅጠ፡ III, 1 *deglutiri, devorari, absorberi*: **ዘኢይትወኅጥ፡** Job 20, 18; Hen. 89, 58; in aqua Hen. 83, 4. 89, 5.

ኅጠት፡ *granum* (quod Lud. huc traxit) vid. sub **ኅጠጠ፡**

ወነየ፡ rad. inus., quae componenda videtur cum הֲנָא הֲנוֹן *commodum, utilitatem, voluptatem percipere e re*, هَنْء *utilitas, oblectatio*, هَنِئَ *lactatus fuit re, utilitatem cepit e cibo*; هَنَا *ludicrum et lusus* (collato أَنَّ *commode se habuit*; **አየነ፡**).

ተወነየ፡ III, 2 (*oblectari*) *ludere*: **ደቀ፡ወአዋልድ፡ዘይትዌነዩ፡** (v. **ዘይትዋነዩ፡**) παίζοντες Zach. 8, 5; **እለ፡ይትዌነዩ፡በእሳት፡** Nah. 2, 4; c. **ምስለ፡** Gen. 21, 9. a) *jocando*: Gen. 26, 8. b) *saltando et canendo*: Ex. 32, 6; Jud. 16, 25. 27; **እንዘ፡ይትዌነያ፡በመሰንቆ፡** Jud. 21, 21. 23; Jer. 38, 4 var. c) *libidinem explendo* in aliquo, c. Acc. pers.: Jud. 19, 25. 20, 5.

ተዋነየ፡ III, 3 *ludere*: **ደቂቆሙ፡ይትዋነዩ፡** Job 21, 11; Zach. 8, 5 var.; Gen. 21, 9 var.; Jes. 33, 4; **እንዘ፡ይትዋነይ፡ወይዘፍን፡** Kuf. 17; c. Acc. ludi: **ቊርቊሳዌ፡ዘይትዋነይ፡ቊርቊስ፡** Const. Ap. 62; c. Acc. rei: **ተዋነዮ፡ከመ፡ዖፍ፡** Job 40, 24. a) *jocando*: **እምከመ፡ተዋነይከ፡ምስሌሁ፡** Sir. 30, 9; Gen. 26, 8 var. b) armis: 2 Reg. 2, 14. c) *saltando et canendo*: **ማኅበር፡እለ፡ይትዋነዩ፡** Jer. 38, 4; 1 Esr. 5, 3; 1 Par. 13, 8; 2 Reg. 6, 5; Ex. 32, 6 var. d) *illudere, ludibrio habere*, c. Acc. pers.: **ተዋነዩኪ፡** Jer. 2, 16; c. **በ፡** (vexando alqm lasciviae indulgere): **ተዋነዩ፡በአዕዋፈ፡ሰማይ፡** Bar. 3, 17.

ተውኔት፡ subst. m. et f. 1) *oblectatio, voluptas, libido*, Hen. 67, 8. 10. 10, 15. 2) *oblectamentum*: **ከመ፡ኢይረስይዎ፡ተውኔተ፡ለአሕዛብ፡** ἐπίχαρμα τοῖς ἔθνεσιν Judith 4, 12. 3) *ludus* vel *lusus* cujusvis generis: **ተውኔት፡ወማሕሌት፡** Rom. 13, 13 Platt; **የሐውር፡ውስተ፡ተውኔት፡ወዘፈን፡** Clem. f. 127. 146; sacerdotes **ኢይነጽሩ፡ተውኔተ፡ወኢዘፈነ፡** F. M. 32, 7; **በተውኔት፡ዘይትረከብ፡** (ubi Graecus habet κύβοις σχολάζων) II Can. Ap. 40; in specie: a) *musica, saltatio, chorus*: **ቃለ፡ተውኔት፡** φωνὴ παιζόντων Jer. 37, 19; μουσικὰ **ተውኔት፡** Dan. 3, 10. 15; ᾠδαί 2 Esr. 22, 27; χοροί Ex. 32, 19; **ንዋየ፡ተውኔት፡** *instrumenta musica* Dan. 3, 7; **ንዋያተ፡ማሕሌት፡ዘተውኔት፡** F. M. 32, 7. b) *theatrum, scena*: **መካነ፡ተውኔት፡** τὸ θέατρον Act. 19, 29 Platt; **ሰብአ፡ተውኔት፡** *scenici* Const. Ap. 62; clerici ne adeant **ኀበ፡ቤተ፡ተውኔት፡** F. M. 32, 2; Tit. Ap. 32; Christiani ne adeant **ቤተ፡ተውኔት፡** Did. 27. 4) *illusio, ludibrium, ludicrum*, παιγνία Jer. 29, 17; **ተውኔቶሙ፡** ἐμπαιγμός Sap. 12, 25; παίγνιον Sap. 15, 12; **ኀያላን፡ተውኔት፡** Hab. 1, 10.

ተዋናዪ፡ n. ag. *lusor, scenicus*, f. **ተዋናዪት፡** *scenica*, Const. Ap. 62.

መስተዋኒ፡ part. *histrio, scenicus*, **መስተዋንያን፡** Lud. e Syn.

ወንጌል፡ n. prgr., m. et f., Pl. **ወንጌላት፡**, εὐαγγέλιον *evangelium*, Matth. 9, 35; **ዝንቱ፡ወንጌል፡** Marc. 14, 9; **ይሰበክ፡ዝወንጌለ፡መንግሥት፡** Matth. 24, 14. 26, 13; Rom. 1, 16; 1 Tim. 1, 11; 1 Petr. 4, 17; Apoc. 14, 6; **ብስራተ፡ወንጌል፡ዘቅዱስ፡ማርቆስ፡** Cod. Mus. Brit. VIII, 2, d; **በከመ፡ይቤ፡ወንጌል፡ቅዱስ፡** Sx. Sen. 24; **ወንጌል፡ዘማቴዎስ፡**, **ዘማርቆስ፡** al.; **ጸሎተ፡ወንጌል፡ወአቡነ፡ዘበሰማያት፡** Kedr f. 57; **ጸሎተ፡ወንጌል፡እግዚ"፡እግዚኦ፡** Genz. f. 54. 60; **ወንጌል፡** *evangelia* opponitur Paulo et Apostolo (i. e. epistolis Pauli caeterorumque Apostolorum); **፬ወንጌላት፡** Cod. Mus. Brit. VIII, 1; Cod. Bibl. Bodl. X, 1; nonnumquam **ወንጌል፡** pericopam vel lectionem Evangelii significat.

ወንጌላዊ፡ adj. rel. 1) *evangelista*, 2 Tim. 4, 5; Act. 21, 8 rom.; **ወንጌላውያን፡** Cyr. c. Pall. f. 84; **፬ወንጌላውያን፡** Lit. 164, 2; **ዘወንጌላውያን፡ትምህርት፡** εὐαγγελικὴ παράδοσις Cyr. ad Reg. f. 26. 2) *evangelicus*: **ሃይማኖት፡ወንጌላዊት፡** ἡ πίστις ἡ εὐαγγελικὴ Chr. ho. 31; **ጸሎት፡ወንጌላዊት፡** Phlx. 171. 3) *evangelio addictus, Christianus*, opp. **አይሁዳዊ፡** (Judaeo) M. M. f. 27; Euc. Nah. 10; **ሕዝበ፡ወንጌላውያን፡** Lud.

ውእቱ፡ pron. pers. III p., subst. et adj., f. **ይእቲ፡** (passim **ይኢቲ፡** scriptum, ut in Herm. crebro), Pl. m. **ውእቶሙ፡** vel **እሙንቱ፡**, f. **ውእቶን፡** vel **እማንቱ፡** [הוא هُوَ; gramm. § 65. § 148.], Acc. sing. **ውእተ፡**, **ይእተ፡** (quamquam passim etiam **ውእቱ፡ይእቲ፡** pro Acc. ponitur, ut Matth. 27, 31. 48 rom.); nonnumquam **ውእቱ፡**, **እሙንቱ፡** etiam pro fem. ponitur (ut: **አንተ፡ውእቱ፡ዳግሚት፡ቀመር፡** Lud. ex Enc. Mar.; **እሉ፡ደናግል፡መኑ፡እሙንቱ፡** Herm. p. 88; **አዋልድ፡በጾን፡እሙንቱ፡** p. 15). 1) subst. a) *is, ea, id*, Matth. 1, 21. 3, 11. 5, 4—9. 8, 17. 24. 11, 14. 12, 27. 50. 14, 2; Luc. 2, 50; Apoc. 18, 6; Gen. 3, 12. 4, 20. 21. 10, 8. 13, 1. 15, 4. 19, 37. 38. 33, 3; Jud. 7, 4. 11, 38; **ወውእቱሰ፡** Sir. 49, 11; **ያእምሩከ፡እሙንቱኒ፡ከመ፡አእመርናከ፡ንሕነ፡** Sir. 33, 5; **እሙንቱ፡** et **ውእቶሙ፡** Hez. 25, 4; **ውእቱ፡ዘይነብር፡** Apoc. 5, 1; Hen. 15, 4; **ለዝላፉ፡ነበረ፡ዘውእቱ፡** ἀεὶ μεμένηκεν ὅπερ ἦν Cyr. ad Th. 18; al. sexcenties. b) α) *ipse*: **የኀድግ፡ኵሉ፡ለበዕድ፡ወይመውት፡ውእቱ፡** Sir. 11, 19; **ዘሠርዐ፡መሥገርተ፡ውእቱ፡ይሠገር፡ቦቱ፡** 27, 26; Jes. 63, 9; **መኑ፡ዝንቱ፡ዘምድረ፡ለብሰ፡ውእቱሰ፡ሰማያዊ፡ውእቱ፡** (qui terram induit quamquam ipse coelestis est) Kid. f. 14; seq. **ሂ፡** vel **ኒ፡** *et ipse* Gen. 27, 31; Luc. 1, 36; Matth. 20, 10. 27, 57. β) *idem*, adjecto **መ፡**, ut: **ከመ፡አሐዱ፡ይትለበ፡ወውእቱመ፡**

(ut unus intelligatur et idem) Cyr. ad Th. f. 20; **ወውእቱሙ፡ እስከ፡ለዓለም፡** Cyr. ad Th. f. 23; **ወውእቱሙ፡ውእቱ፡** f. 15; post pron. rel.: **ዘውእቱ፡** *qui idem* vel *idem qui* Matth. 10, 4; Hen. 40, 8. 2) In sententiis nominalibus usurpatur a) pro Subjecto: *is est*, ut: **ውእቱ፡ኤልያስ፡** αὐτός ἐστιν Ἠλίας Matth. 11, 14. 16, 20; **እሙ፡ተባዕት፡ውእቱ፡** Ex. 1, 16; **እስመ፡ ነቢይ፡ውእቱ፡** Gen. 20, 7. 25, 21. 26, 7. 9. b) pro Praedicato: **አነ፡ውእቱ፡** ἐγώ εἰμι Matth. 14, 27. 26, 46; **አነ፡ይእቲ፡ወአልቦ፡እንተ፡ከማየ፡** Jes. 47, 8. 10. c) pro copula (vel verbo substantivo), sive Subjectum sit persona tertia: **ተዓይን፡ እግዚ"፡ይእቲ፡ዛቲ፡** Gen. 32, 3. 9, 18. 19. 17, 10. 40, 12. 41, 26; Ex. 2, 6; **እሉ፡እሙንቱ፡አማልክቲከ፡** 32, 5; **እሉ፡ ውእቶሙ፡ኅሩያን፡** Num. 1, 16. 31, 16; **እሙንቱ፡ውእቶሙ፡ለአማስኖ፡** Kuf. p. 41. 42; **እንተ፡ይእቲ፡ኬብሮን፡** Gen. 35, 27; **ዘውእቶሙ፡ሴም፡ወካም፡ወያፌት፡** Gen. 5, 32; **አይቴ፡ውእቱ፡ቅንአትከ፡** Jes. 63, 15; **ቦኑ፡ውእቱ፡ገብር፡ያዕቆብ፡** Jer. 2, 14; **ዝውእቱ፡ነገር፡ዘነበበ፡** 37, 4; **መኑ፡ውእቱ፡እግዚእነ፡** Ps. 11, 4. 108, 26; Hen. 40, 8. 52, 3; **ውእቱ፡ እኁየ፡ውእቱ፡** Matth. 12, 50. 20, 16. 21, 10; 1 Joh. 3, 10; sive persona prima vel secunda: **አነ፡ውእቱ፡እግዚ"፡** Ps. 80, 9; Hez. 11, 12. 14, 8; Jes. 41, 10. 49, 23; Gen. 45, 3; **አንተ፡ ውእቱ፡ዔሳው፡** Gen. 27, 21; **አንተ፡ውእቱ፡ዘትሔዝዝ፡** 1 Par. 11, 2; **አኮኑ፡አንትሙ፡እሙንቱ፡ትውልደ፡ሕርትማን፡** Jes. 57, 4; **አንትሙ፡ውእቱ፡ብርሃኑ፡ለዓለም፡** Matth. 5, 14. 3) adj. a) *is, ille, hic;* relatum ad ea, quae modo memorata erant: **ውስተ፡እሙንቱ፡ሰብእ፡** Gen. 6, 3; **እምይእቲ፡ዐዘቅት፡** 29, 2; **ውእተ፡አምኃሁ፡** 43, 15; **ውእተ፡አልባሰ፡** Ex. 40, 12; **ነሥኡ፡ኵሎን፡ውእቶን፡አህጉረ፡** Num. 21, 25; **በውእቶን፡መዋዕል፡** 22, 4; Deut. 1, 16; **ለውእቶሙ፡አሕዛብ፡** 9, 5; **ይእቲ፡ብእሲት፡** Jer. 3, 1; **በይእቲ፡ሰዓት፡** Apoc. 11, 13; **ይእቲ፡ዕለት፡** Jer. 26, 10; **ይእተ፡መጽሐፈ፡** Jes. 37, 14; 1 Reg. 19, 24; Matth. 7, 22; Luc. 10, 12. b) quare creberrime adhibetur pro articulo Graecorum definito (ὁ ἡ τό), ut Gen. 11, 8; **ውእተ፡ሳህመ፡ዘገብረ፡** 18, 8. 19, 5. 28, 11. 29, 2. 3. 32, 7. 43, 17; Ex. 34, 1; Lev. 14, 42; Num. 14, 37; 1 Reg. 6, 12; **ንሥእኩ፡ውእተ፡ጽዋዐ፡** Jer. 32, 3. 39, 12; Tob. 6, 14. 16; Dan. ap. 13, 27; Jon. 2, 11; Hez. 1, 13; 2 Esr. 12, 1; Apoc. 4, 4. c) passim: *idem*, ut: **ነበርነ፡ውስተ፡ይእቲ፡ከርሥ፡** ἐν τῇ αὐτῇ κοιλίᾳ Job 31, 15; **እምውእቱ፡ጽቡር፡** ἐκ τοῦ αὐτοῦ πηλοῦ Sap. 15, 8; **በይእቲ፡ዕለት፡** Deut. 21, 23.

ወእደ፡ et **ውእደ፡** [**ወእደ፡** etiam in libris sequioris aetatis frequentius scribitur quam **ውእደ፡**; cum **እድ፡** *manus, pars, latus, locus* componendum videtur; amh. **ወደ፡** significat *versus* et **ወዴት፡** est interrog. *ubi?*] st. c. a **ወእድ፡** vel **ውእድ፡**, quod proprie *latus, locus* significare videtur. Usurpatur 1) praefixis praepositionibus, sc. a) **በወእደ፡** vel **በውእደ፡** *ad latus, juxta:* Kuf. p. 44, annot. 10; Deut. 32, 51. b) **ኀበ፡ውእደ፡** *ad*, ut: **ሶበ፡መጽአ፡ማር፡አልሉኒስ፡እምሶርያ፡ኀበ፡ውእደ፡እንጦንዮስ፡** Phlx. 227. c) **መንገለ፡ወእደ፡** *ad latus rei versus:* **መንገለ፡ወእደ፡ማየ፡ባሕር፡** Kuf. p. 38 annot. 10 et 14 (v. **መንገለ፡እደ፡**). 2) In Acc. et st. c., adv. rel.: *ubi, ubicumque*, Kuf. p. 54 ann. 4; p. 100 lin. 16; p. 105 ann. 8; p. 117 lin. 15; cf. Koh. 1, 7. 11, 13; Prov. 14, 4; **ወእደ፡** (v. **ኀበ፡**) **ትበዝኅ፡ጽድቅ፡ኀይል፡ብዙኅ፡** 15, 6; crebro in titulis capitum libri Jobi, ut: **ወእደ፡** (v. **ኀበ፡**) **ተናገረ፡በልዳዶስ፡** Job 8, 1; **ወእደ፡** (v. **ኀበ፡**) **ተናገረ፡ኢዮብ፡** 9, 1. 11, 1. 12, 1 seq.; **ምኔት፡ውእደ፡ለሊሁ፡ይነብር፡** Reg. Pach. a) c. praep. **እምነ፡** sc. **እምውእደ፡** *unde, inde ubi:* **መጽአ፡ኀቤሃ፡፩ወሬዛ፡እምውእደ፡ይትኀባእ፡** Dan. ap. 1, 37. b) **በ፡ውእደ፡** indef.: *alicubi, uspiam*, ut: **እመቦ፡ወእደ፡ጐንደየ፡** ὅταν που χρονίζῃ Prov. 29, 39; **በ፡ውእደ፡ይቤ፡** (est ubi i. e.) *alicubi ait*, M. M. f. 378.

ወከለ፡ rad. inus., quae sicut **ተከለ፡** proprie *figere, infigere* significare videtur, deinde sicut وَكَلَ et تَوَكَّلَ rem suam *committere* alteri, توكّل *fiduciam posuit*.

ተወከለ፡ III, 2 *fiduciam* vel *spem ponere* in alqo, *fretum esse, fidere, confidere* alicui, c. c. **በ፡** pers. vel rei: Ps. 55, 4; Prov. 16, 20. 28, 25; **ሀሉ፡ተወኪለከ፡በእግዚ"፡** 3, 5; Dan. 3, 28; **ተወከልኪ፡በሐሰት፡** Jer. 13, 25. 17, 7; Jes. 8, 14. 11, 10. 17, 7. 30, 12. 36, 4 seq.; Job 6, 13. 20. 27, 8; **ተወከል፡ቦቱ፡** Sir. 2, 6; Kuf. 20; 4 Esr. 8, 35; Eph. 1, 12; Rom. 15, 12; Phil. 3, 4; c. **ዲበ፡** Hen. 94, 8; c. Acc.: **ተወከልናሆሙ፡** Jes. 20, 6; **ዘኪያሁ፡ተወከልነ፡** 25, 9. 26, 4. 32, 2; Ps. 5, 13. 15, 1. 54, 27; **በተወከሎ፡መጻሕፍት፡** Rom. 15, 4.

አስተወከለ፡ IV, 2 *confidere facere*, 1 Cor. 13, 7.

ውኩል፡ part. 1) *confisus, fretus:* **ጻድቅ፡ከመ፡ዐንበሳ፡ውኩል፡** Prov. 28, 1. 11, 15 var.; **ውኩላነ፡ኢይረሲክሙ፡በእላንቱ፡ቃላት፡** 2 Par. 32, 15; Org.; c. c. **በ፡**, ut: **ሰይጣን፡ውኩል፡በዝንቱ፡ግብር፡** Can. Nic. 4; c. **ዲበ፡**, ut: **ውእቱ፡ኮነ፡ውኩለ፡ዲበ፡ምግባሩ፡** Phlx. 154. 2) *sibi commissum* vel *creditum habens* alqd: **መላእክት፡እለ፡ውኩላን፡ብነ፡** οἱ πιστευθέντες ἡμᾶς ἄγγελοι (angeli quibus nos crediti sumus) Chr. Ta. 23.

ትውክልት፡ et **ቱክልት፡** subst. *confisio, fiducia, spes certa*, plerumque ἐλπίς, Jes. 28, 4. 31, 2; Jer. 36, 11; Thren. 3, 18; 2 Par. 35, 26; **ሃይማኖት፡ወትውክልት፡ወተፋቅሮ፡** 1 Cor. 13, 13; **ትውክልት፡ተስፋ፡** ἐλπὶς ἐπαγγελίας Act. 26, 6; **አኅደግዎ፡ትውክልቶ፡** Mich. 2, 8; Job 15, 32 (ubi Gr. τομή habet); c. c. **በ፡** Phil. 3, 4 Platt (πεποίθησις); c. **ላዕለ፡** Ps. 72, 27. 145, 4; Mavâs. n. 43; **በእንተ፡ሕጸተ፡ትውክልቱ፡ላዕለ፡እግዚ"፡** Jsp. p. 303; nonnumquam *is in quo fiducia ponitur:* **ቱክልታ፡እግዚ"፡** 1 Tim. 5, 5; Ps. 39, 6.

ወከሐ፡ I, 2 *tumultuari, clamorem edere:* **ወይዌክሑ፡ወይዌውዑ፡ኵሉ፡ሰራዊት፡መንግሥት፡** (qui caeremoniae coronationis regis intersunt) Chr. Ax. f. 90. — *Voc. Ae.:* **ዐውየ፡ወ፡ከልሐ፡ወውዐ፡ነቀወ፡ጥሕረ፡ጸርኀ፡ጠርዐ፡ወከሀ፡ብ፡ጮኸ፡** [Vicinum videtur **ወከተ፡**].

ተዋከሐ፡ III, 3 *rixari, altercari, jurgari, contendere* inter se: pueri **እለ፡ይትዋከሑ፡** Const. Ap. 52; **ተዋከሑ፡በበይናቲሆሙ፡** ἐγένετο φιλονεικία ἐν αὐτοῖς Luc. 22, 24; **ማኅበረ፡አጋንንት፡እለ፡ይትዋከሑ፡** Gad. T. H.; c. Acc. pers.: **ማኅቶት፡ይትዋከሖ፡ለፀሐይ፡** λύχνος ἡλίῳ φιλονεικεῖ; hom. Cyr. f. 108; c. **ምስለ፡** pers., Cyr. ad Th. f. 11. [Hoc verbum Lud. cum נָכַח composuit; at ipse significationem *vociferando contendere* (vid. I, 2) affert].

ወክሖ፡ subst. *contentio, rixa, tumultus:* φιλονεικία Epist. Joann. Ant. in Cyr. f. 114; **ወክሖ፡ብዙኅ፡** Asc. Jes. 3, 22; **የሐንስ፡አሀድአ፡ወክሐ፡** N. T. rom. in Proleg.;

episcopus ne sero in ecclesiam veniat ከመ፡ ኢይኩን፡ ሀከከ፡ ወወክሐ፡ በተሳልሞ፡ ዘኢሁ፡ Clem. f. 175.

ወክሕ፡ subst. *contentio, rixa,* Tit. 3, 9 Platt.

ተዋካሒ፡ n. ag. *in controversiam vocans, pertinaciter negans:* መኑ፡ እንከ፡ ተረፈ፡ ተዋካሒ፡ እስመ፡ አምላክ፡ ውእቱ፡ መንፈስ፡ ho. Severiani in Cyr. f. 126.

ወከበ፡ ut videtur i. q. وَكَبَ *assidue incubuit* negotio: በኢወኪቦቶሙ፡ Asc. Jes. 3, 24. — At in *Voc. Ae.* ad Jes. explicatur ወኪብ፡ ዘ፡ አምሳል፡ (*similem esse*).

ወከተ፡ I, 1 *clamare, vociferari:* ከመ፡ ኢይውክቱ፡ Jos. 6, 10 var. [vid. ወከሐ፡].

አውከተ፡ II, 1 *clamorem edere, vociferari:* ከመ፡ ኢያውክቱ፡ Jos. 6, 10.

ተዋከተ፡ III, 3 *inter se vociferari, tumultuari:* ኢትትዋከቱ፡ እስከ፡ ንሠወጥ፡ ኀቤክሙ፡ ἡσυχάζετε Ex. 24, 14; ሰብአ፡ ተዋክቶ፡ („viri vociferationis") Lud. e Mss. Colb. — *Voc. Ae.:* ኢትትዋከቱ፡ ዘ፡ ኢታስተላክሱ።

አውከከ፡ *aberrare, evagari* vid. sub ዐውከ፡

አውከከ፡ *perturbare* vid. sub አከ፡ c. 791.

ወከዐ፡ vel **ወከአ፡** rad. dubiae significationis, sec. Voc. Ae. *fessum esse* [coll. ...].

አውከዐ፡ vel **አውከአ፡** II, 1 *defatigare.* አውከኡኒ፡ እሉ፡ መስሕታን፡ Macc. f. 2. *Voc. Ae.:* አውከዐኒ፡ ዘ፡ አደከሙኝ፡

ዋከየ፡ I, 3, si non quadrl. I, *refulgere, splendere* [cui nescio an باح V *splenduit, emicuit* fulmen, بوح *coruscatio fulminis* (...) componere liceat (coll. ዋጋ፡ pro ዋካ፡; vid. etiam ዋህውህ፡)]: እምብዝኀ፡ ብርሃኑ፡ (ለገ፡ ዐሓይ፡) ዋከየት፡ ሀገር፡ Gad. T. Haim. — *Voc Ae.:* በረቀ፡ ተሰብሐ፡ ዋከየ፡ ብ፡ አበራ፡

አዋከየ፡ II, 3 1) *resplendere facere, collustrare, splendorem affundere,* c. Acc.: ከዋክብት፡ ዘአዋከዩ፡ ኵሎ፡ አድያማተ፡ Gad. T. H.; c. Dat.: ሰላም፡ ለሥንኪ፡ ዘአዋከየ፡ መብረቃ፡ (cujus fulgor) ለብሒረ፡ ጽልመት፡ ወጣቃ፡ Enc. Mag. 20. 2) *splendere, fulgere,* instar gemmae vel fulguris, Lud. ex Org. 4; ዐሓይ፡ ዘያዋኪ፡ (lectio falsa pro ዘኢያአኪ፡) Sap. 18, 3.

ውኩይ፡ part. *splendens, splendidus, fulgens:* Enc. Ter 29 (20 sec. Lud.); ልብሰ፡ ብርሃን፡ ውኩይ፡ Gad. T. Haim.; ትንቢቱ፡ ለምልክያስ፡ ውኩይ፡ ከመ፡ ዐሓይ፡ Cod. Mus. Brit. LIV, n. 7.

ዋካ፡ (v. ዋጋ፡) subst. 1) *splendor, fulgor:* እስመ፡ ፈድፋደ፡ ዋካሁ፡ (v. ዋጋሁ፡) σφόδρα ὡραῖον ἐν τῷ αὐγάσματι αὐτοῦ Sir. 43, 11; ኢጸዳል፡ ወኢዋካ፡ 4 Esr. 6, 14; ብርሃን፡ ዘያንጸበርቅ፡ ዋካሁ፡ [illegible] ርእየ፡ ዋካ፡ ወኢርእየ፡ ማኅቶተ፡ Org. 4; ecclesia ዋካ፡ ይእቲ፡ ወብርሃን፡ Deg. 2) *splendor repercussus:* እስመ፡ ዋካ፡ ብርሃን፡ ይእቲ፡ ዘቀዳማዊ፡ ἀπαύγασμα φωτὸς ἀϊδίου Sap. 7, 26.

ወከፈ፡ inus., denominatum videtur a כַּף كَفّ *vola manus,* vid. etiam ከፈ፡

አውከፈ፡ II, 1 1) *excipere* (manu) alqd: አውከፈት፡ አንብዐ፡ ወለታ፡ ἀπεδέξατο τὰ δάκρυα τῆς ? Tob. 7, 16 (v. አከፈት፡ cum glossa marginali ማሰሰት፡ *abstersit?*); ገልዕ፡ በዘ፡ ያወክፉ፡ (v. ያዌክፉ፡, v. ያከውፉ፡) ማየ፡ ኀዳጠ፡ Jes. 30, 14 (vid. አከወፈ፡). 2) *in se recipere* alqd, ut mandatum exsequendum (auf sich nehmen, sich anheischig machen), seq. ከመ፡ c. Subj., ut: አውከፉ፡ አይሁድ፡ ላዕሌሆሙ፡ ወለዘርአሙ፡ ከመ፡ ኢይኅልፉ፡ Esth. 9, 27.

አወከፈ፡ II, 2 *excipere* Jes. 30, 14 var. (vid. II, 1).

ተወክፈ፡ III, 1 et **ተወከፈ፡** III, 2 I) Refl. *suscipere, accipere,* al. 1) homines: a) *excipere* alqm hospitem: Hebr. 11, 31; Matth. 10, 40. 41. 25, 35; 1 Tim. 5, 10. b) *suscipere* alqm Luc. 2, 58; benigne Matth. 18, 5. α) sustentandi et opitulandi causa: ἀναλήψομαι Jes. 46, 4. 63, 9; ἀντιλαμβάνεσθαι Jes. 49, 26. 63, 5; ተወክፍ፡ ቢጸከ፡ Sir. 29, 20; ἐπιλαμβάνεσθαι 4, 11; προσλαμβάνεσθαι Rom. 15, 7. β) in specie: *suscipere in baptismo* alqm, (quod sponsoris est): ዕድ፡ ኢይትወከፍ፡ ወለተ፡ በጥምቀት፡ II Can. Nic. 24; F. M. 5, 2 al. c) *accipere* i. e. *gratum habere, adsentire,* c. Acc.: ተወከፈቶ፡ ነፍስየ፡ προσεδέξατο αὐτόν Jes. 42, 1; እትዌከፈከ፡ (v. እትወከፈከ፡) 45, 4; Matth. 11, 14; እለ፡ ይትዌከፍዎ፡ ለአርጌንስ፡ οἱ φρονοῦντες τὰ Ὠριγένους, Cyr. ad Reg. f. 28. 2) res, a) *accipere,* α) praecepta, consilia, i. e. *aurem praebere, obtemperare, assentire,* c. Acc.: ኢተወከፍክሙ፡ ተግሣጽየ፡ Jer. 2, 30. 39, 33; ይትወከፍ፡ እዝንክሙ፡ ቃለ፡ አፉሁ፡ Jer. 9, 20; ተወከፉ፡ ቃልየ፡ ወሕግየ፡ Zach. 1, 6; ለተወክፎ፡ Prov. 1, 3. 2, 1; ዘይትዌከፍ፡ ትምህርተ፡ 16, 17. Luc. 8, 13; Act. 8, 14. 11, 1; 1 Cor. 2, 14; 1 Tim. 4, 9; ተወከፍ፡ ቃለ፡ አመትከ፡ Judith 11, 5; ኢተወከፈ፡ ነገሮሙ፡ Jsp. p. 325. 382; omisso Acc., c. እምነ፡ pers.: *obtemperare alicui,* ut: አይሁድ፡ ይትኤዘዝዎ፡ ወይትዌከፉ፡ እምኔሁ፡ Jsp. p. 309; ኢተወከፈ፡ እምኔሆሙ፡ p. 313. β) *admittere, acceptare:* episcopi ይትወከፉ፡ ንስሓሆሙ፡ ለእለ፡ ይትመየጡ፡ ኀበ፡ እግዚ" Did. 12; ጳጳስ፡ ኢይትወከፍ፡ ውዱተ፡ ላዕለ፡ ሊቀ፡ ጳጳሳት፡ F. N. 4. γ) *benigne excipere* preces, dona, sacrificia alcjs: ዘጸለየ፡ ኀበ፡ እግዚ" ይትዌከፎ፡ Job 33, 26; Ps. 6, 9; ተወከፍኒ፡ እምእዴሁ፡ ቍርባነ፡ Kuf. 4; c. Acc. pers. et rei: ኢይትዌከፎሙ፡ መባእሙ፡ ለረሲዓን፡ Sir. 31, 23; Ps. 140, 2. b) *suscipere* i. e. *subire, tolerare:* Jes. 28, 10; እኪተ፡ ኢንትዌከፍ፡ ὑποίσομεν Job 2, 10; ተወከፍ፡ ኵሎ፡ ዘመጽአከ፡ Sir. 2, 4; ዘይትዌከፍ፡ ርትዐ፡ Jes. 26, 3; Hebr. 10, 31; cruciatus, Enc. Haml. 2; convicia, Haml. 12. c) *recipere:* በእንተ፡ ኍልቈ፡ መጻሕፍት፡ አምላክውያት፡ ዘእዘዝ፡ ተወከፎቶን፡ ኀበ፡ (v. ውስተ፡) ቤተ፡ ክርስቲያን፡ F. N. 2; ይትዌከፎሙ፡ εἰσδέξεται πρὸς αὐτόν (recipit in se) Hab. 2, 5. II) Pass. *excipi, accipi, suscipi, recipi:* ከመ፡ ኢይትወከፍ፡ ከህን፡ ነኪር፡ ዘእንበለ፡ መጽሐፈ፡ መበሐት፡ Lud. comm. hist. p. 311; መዐዛ፡ ሠናይ፡ ዘይትዌከፍ፡ ቅድሜሁ፡ Kuf. p. 9; c. Acc. vel Dat. ejus, a quo quid benevole accipitur: ኢይትወከፎ፡ ለዘ፡ አብአ፡ Lev. 7, 18; ኢታብእ፡ ሎቱ፡ ሕልያን፡ እስመ፡ ኢይትወከፍ፡ (v. "ከፎ፡) ለከ፡ Sir. 32, 14; ለዘይጸመዶ፡ በጽድቅ፡ ይትወከፍ፡ (v. "ከፎ፡) ሎቱ፡ 32, 20.

ተዋከፈ፡ III, 3 *benigne excipere alqm eique praebere* quod voluit: ይትዋከፈከ፡ (v. ይሁበከ፡) ተምኔተከ፡ Job 22, 27 (si quidem lectio bona est).

ውኩፍ፡ part. 1) *acceptus, gratus:* አእመርነ፡ ከመ፡ ውኩፍ፡ ስእለትከ፡ Jsp. p. 308; መባእ፡ ውኩፍ፡ p. 372; ኢይኩን፡ ውኩፈ፡ ቍርባኖሙ፡ F. M. 21, 4; Chr. Ta. 11; Org. 1.

2) *receptus:* በአንተ፡ጉልቄ፡መጻሕፍት፡ውኩፋት፡ F. N. 2; ጉባኤያት፡ (concilia) ውኩፋት፡ F. N. 51.

ውክፌ፡ n. act. *susceptio, acceptio:* ያአምሩ፡ውክፌ፡ነገሩ፡በብዙኅ፡ጊዜያት፡ sciunt verbum ejus saepenumero acceptum i. e. ei obtemperatum esse, Jsp. 308.

ሙክፍ፡ subst. *receptaculum,* locus ubi quid suscipitur vel recipitur, Lud. ex Org. 3.

ተወካፌ፡ n. ag. *susceptor, excipiens, accipiens:* Deus ለድውያን፡ተወካፌ፡ Kid. f. 22. 13; ተወካፌ፡ነግድ፡ Did. 10; ተወካፌ፡ንስሓ፡ qui poenitentiam (impositam) suscipit i. e. subit F. M. 1, 6; ተወካፌ፡ጥበብ፡ Lud. e Mss. Colb.

መስተወክፍ፡ vel **መስተዋክፍ፡** part. *se invicem excipiens,* "ዋክፋን፡ vel "ወክፋን፡ διαδεχόμενοι 1 Par. 26, 18.

ዋው፡ nomen literae alphabeti Hebraici sextae, Ps. 118, 41; Thren. 1, 6. 2, 6. 3, 15. 4, 6; ubi de psalmis agitur, siglo ዋው፡ Ps. 118, 41—48 notatur.

ወውዐ፡ I, 2 [e ወዕውዐ፡, coll. وَعْوَعَ وَعَّى *clamores,* وَغَى *tumultus,* وَعْوَعَة *strepitus, tumultus, latratus*] *alta voce clamare, vociferari, magnum clamorem edere* vel *tollere:* ወውዑ፡ κηρύξατε Hos. 5, 8; ወውዐ፡በዐቢይ፡ቃል፡ Dan. ap. 13, 18; de leonibus: ወውዑ፡ሳዕሌሁ፡ Jer. 2, 15; de multitudine hominum *tumultuantium:* Ps. 82, 2; ቃለ፡እለ፡ይዌውዑ፡እምውስተ፡አድባር፡ Jer. 31, 3; በውውዓ፡ብዙኃን፡አሕዛብ፡ወውዑ፡ Jes. 13, 4; in specie a) de clamore *bellico:* ይዌውዕ፡ዲበ፡ዐሩ፡ Jes. 42, 13; Joel 4, 14; Jos. 6, 5 seq.; Jud. 6, 34; 1 Reg. 17, 52; ወውዐ፡ሎቱ፡ 2 Reg. 21, 17. b) de clamore *jubilantium:* 1 Reg. 4, 5; ወውዑ፡ኵሉ፡ሕዝብ፡በዐቢይ፡ቃል፡ Judith 14, 9. 16, 11; ይወውዑ፡አድባር፡በፍሥሓ፡ Jes. 44, 23. c) *ululantium:* Jes. 15, 8. 16, 7; ውውዕ፡ወወውዩ፡ Hez. 21, 12. d) *clangorem edere:* angeli ወውዑ፡በዕንዚራቲሆሙ፡ Lud. ex Hom. Jac. Sarug.

ውውዓ፡, rarius **ወውዓ፡**, subst., plerumque m. (praefixo ወ፡ et libri Mss. crebro ወውዓ፡ pro ወውውዓ፡ exhibent) *clamor magnus,* a) *tumultus, vociferatio tumultuantium,* Jes. 13, 4; ውውዓሆሙ፡ለብዙኃን፡ (ψόγος) Jer. 20, 10. 27, 46; ውውዓ፡ኮነ፡ Matth. 25, 6. b) *clamor bellicus:* Job 39, 25; Jos. 6, 20; Am. 1, 14; Zeph. 1, 16; Jer. 6, 23; ውውዓሆሙ፡ለሰብእ፡አፍራስ፡ Jer. 4, 29; ውውዓ፡ቀትል፡ Jer. 4, 19. 27, 22. c) *jubilum* 1 Reg. 4, 6; Lud. e Vit. Dan. d) *ululatus,* Zeph. 1, 10; Jer. 31, 5.

ውዋዒ፡ subst. *vociferatio,* jubilantis ut: ሰላም፡እብል፡በቃለ፡ስብሓት፡ወውዋዒ፡ Enc. Tachs. 6; Enc. Haml. 5.

ውዕላ፡ (v. ወዓላ፡) subst. [יַעֲלָה تَيْسٌ وَعِلٌ *ibex;* vid. ዋላ፡ c. 883] πύγαργος, *pygargus, damae* vel *dorcadis species,* (דִּישֹׁן) Deut. 14, 5; sec. Lud. *mas capreae,* (ተባዕት፡ወይጠል፡). — *Voc. Ae.:* ውዕላ፡ብ፡በኸር ።

ወዐለ፡ et **ውዕለ፡** I, 1 [amh. ዋለ፡; vicinum est nomen עוֹלָם (ዓለም፡), de quo vid. H. Ewald Lehrb. der hebr. Sprache, VI Ausg. p. 91; etiam יוֹם חוֹל et גִּיל] Subj. የዐል፡, Imprt. ዐል፡ 1) *morari, manere, commorari:* ንዋዕል፡ v. ንውዕል፡ውስተ፡ፍኖት፡እንዘ፡ነሐውር፡ Gen. 33, 14; ነበረ፡ትዕይንት፡ወውዕለ፡ (v. ወዐለ፡, var. pro ውዑል፡) እስከ፡አመ፡ሐይዉ፡ ἡσυχίαν εἶχον αὐτόθι καθήμενοι Jos. 5, 8; በአ፡የዐል፡ καταλῦσαι Luc. 19, 7; ውኄረ፡ዐል፡ (v. ከመ፡ትንበር፡ኄረ፡) καὶ σῴζου Prov. 6, 3; ኅቡረ፡ወዐሉ፡ *cohabitaverunt* Enc. Masc. 29; ወዐለ፡ቅድሜሁ፡ሞት፡ (lictoris vel stipatoris instar, vid. ወዓሊ፡) τρέχει Job 41, 13. 2) in specie: *diem agere* vel *transigere, per diem facere* alqd, *interdiu commorari, opus diurnum facere* (vid. ዕለት፡), ከመ፡የዐል፡ Cod. Bibl. Bodl. XXVIII; እለ፡ይውዕሉ፡በስታይ፡ (v. ውስተ፡ስታይ፡) Jes. 5, 11; ዘኅቤሁ፡ወዐልኩ፡ዮም፡ Ruth 2, 19; ወይውዕል፡በይምን፡ Koh. 1, 6 var.; ወዐሉ፡ኅቤሁ፡ይእተ፡ዕለተ፡ Joh. 1, 40; ወዐለ፡በሐሩረ፡ዐሓይ፡ Fal. f. 50; ይውዕሉ፡ውስተ፡ግበቢሆሙ፡ Ps. 103, 23; c. Acc. loci: እስመ፡ወዐለ፡ገዳመ፡ኅበ፡እለ፡ . . Judith 8, 3; Luc. 19, 5; seq. እንዘ፡, ut: ወወዐሉ፡ይእተ፡ዕለተ፡እንዘ፡ይትናገሩ፡ Gad. T. H.; vel seq. Imprf., ut: ቤትኩ፡ወወዐልኩ፡እጸብት፡ 2 Cor. 11, 25; homo ይውዕል፡ወይትቀነይ፡እስከ፡ይመሲ፡ Ps. 103, 24; ይወፍር፡ሰብእ፡ውስተ፡ተግባሩ፡ወይውዕል፡ወይትቀነይ፡እስከ፡ይመሲ፡ Macc. f. 3. 3) *agere* diem festum (in lingua Amharico-Aethiopica): እውዕል፡ፋሲካ፡ Cod. Bibl. Bodl. XXVIII (vid. sub ኰስከ፡).

አውዐለ፡ II, 1 1) *diem transigere facere,* ስብሐት፡ለከ፡(እግዚ"፡) ዘአውዐልከነ፡ኵሎ፡ኑኅ፡ዕለተ፡ Deg. 2) unum et alterum diem detinere i. e. *in custodiam dare, in custodia attinere,* (in Haft oder Verwahrung nehmen): አውዐልዎሙ፡ውስተ፡ቤተ፡ሞቅሕ፡ Act. 5, 18; Macc. f. 2; አውዐልዎ፡ውስተ፡ሙዓል፡ Num. 15, 34, vel አውዐልዎሙ፡ሙዓል፡ Act. 4, 3; vel *custodiendum dare,* ut: አውዐሉ፡አፍራሲሆሙ፡ውስተ፡አህጉረ፡አድያም፡ Act. 23, 32 rom. 3) *stationem agere* (proprie de militibus, deinde de militia Christiana): እስመ፡አውዕል፡እፈቅድ፡, ምንት፡ውእቱ፡አውዕሎ፡ Herm. p. 52. 53.

ውዑል፡ part. *commorans, diem transigens,* Jos. 5, 8.

ዕለት፡ subst., plerumque f., Pl. **ዕለታት፡** 1) *temporis spatium* (Zeitdauer), *tempus:* በዕለተ፡ምንዳቤ፡ ἐν καιρῷ θλίψεως Sir. 2, 11; Jer. 14, 8; በዕለተ፡ኅሬት፡ Jes. 49, 8; 1 Thess. 5, 1; ኀጸረ፡ዕለትየ፡ከመ፡ . . ἐκλείψει με ὁ χρόνος Hebr. 11, 32 Platt; ዕለተ፡ነግህ፡ወሰርክ፡ Kuf. 6. 2) *dies,* opp. nocte: Hen. 72, 22. 24; Apoc. 8, 12; Gen. 1, 5. 14. 18. 7, 4. 17; Ex. 24, 18; ዕለታት፡ወለያልይ፡ Lit. 167, 1; (crebrius መዓልት፡); quatenus est pars temporis (mensis, anni, al.): ዕለተ፡ሞት፡, ዕለተ፡ልደት፡ Koh. 7, 1. 8, 8; Gen. 27, 2; 1 Reg. 26, 10; Job 3, 1. 2; ዮም፡በዛቲ፡ዕለት፡ Jer. 1, 18; እስከ፡ዛቲ፡ዕለት፡ Jer. 11, 7; በይእቲ፡ዕለት፡ Gen. 7, 13; አሐተ፡ዕለተ፡ 1 Reg. 27, 1; በአሐቲ፡ዕለት፡ Jes. 9, 14; ኵሎ፡ዕለተ፡ ὅλην τὴν ἡμέραν Thren. 1, 13. 3, 3; በእፎ፡ዕለት፡እምዕለት፡ትነውኅ፡ Sir. 36, 7; ዕለት፡እንተ፡ኀለፈት፡ 4 Esr. 2, 9; ዕለተ፡ቀትል፡ Koh. 8, 8; ዕለተ፡በዓል፡ Thren. 2, 22; ዕለተ፡መንሱት፡ Job 21, 30; ዕለተ፡ሠናይት፡ et እኪት፡ Sir. 11, 25; ቀርበት፡ዕለተ፡እግዚ"፡ Jes. 13, 6; ዕለት፡እኪት፡ Jer. 17, 17; ዕለተ፡ኢየሩሳሌም፡ Ps. 136, 9; ዕለት፡በረድ፡ 2 Reg. 23, 20; ዕለት፡ዐባይ፡ Judae 6; Apoc. 6, 17; ሰብዐ፡ዕለታተ፡ 1 Reg. 11, 3; አመ፡ዕለተ፡ዐሡሩ፡ወረቡዑ፡ Lev. 23, 5; በዕለተ፡ሳምንት፡ Kuf. p. 59. a) crebro in st. c. integrae enunciationi praeponitur: ኢትርግም፡ዕለተ፡ተወለድከ፡ Sir. 23, 14; Gen. 40, 20; በዕለተ፡እጼውዐከ፡ (eo die quo) Ps. 19, 10; Lev. 7, 15. 16; Judith 2, 10; Jer. 11, 7. 41, 13; Thren. 3, 56; እምዕለተ፡ተበልዐ፡ (inde ab eo die quo) Kuf. 3; እምዕለተ፡ከደነ፡ኅፍረቶ፡ ibid.; አመ፡ዕለተ፡ (quo die) ይድኅዕ፡ Sir. 3, 31; Ps. 137, 4 (vid.

አመ፡). b) de die in diem: እምዕለት፡ ዕለት፡ v. ዕለተ፡ Jos. 9, 2; 1 Par. 16, 23; ዕለት፡ v. ዕለተ፡ እምዕለት፡ 2 Par. 2, 8; Kuf. 49; እምዕለት፡ ለዕለት፡ Ex. 13, 10; በኵሉ፡ መዋዕሊሆሙ፡ ዘለለዕለት፡ ዕለተ፡ 1 Par. 16, 37. c) quotidianus: ሲሳይ፡ ዘለለዕለትነ፡ 2 Esr. 15, 18; Matth. 6, 11; Ex. 5, 13. d) በዕለቱ፡ πρὸς ἡμέραν Ex. 14, 27; ዛቲ፡ ዕለት፡ hodie 1 Par. 29, 5; እምይእቲ፡ ዕለት፡ inde ab eo die Dan. ap. 1, 64 (vid. እምነ፡ c. 194).

ወዓሊ፡ n. ag., sing. et coll., Pl. ወዐልት፡ et ወዓልያን፡ *stator, apparitor, stipator, satelles, viator, lictor, miles*: πράκτωρ Luc. 12, 58; ὑπηρέται ወዓሊ፡ Matth. 26, 58; Joh. 7, 32; ወዓልያን፡ Marc. 14, 54; ῥαβδοῦχοι Act. 16, 35. 38; ὑπηρέται τοῦ βασιλέως Dan. ap. 3, 22 (ወዓሊ፡ et ወዓልያን፡); λειτουργοί ከመ፡ መልአክ፡ ሕዝብ፡ ከማሁ፡ ወዓሊሁ፡ Sir. 10, 2; ኢይትዐበይ፡ ረድእ፡ ላዕለ፡ መምህሩ፡ ወኢወዓሊ፡ ላዕለ፡ ነጋሢ፡ Did. 5; οἱ παρατρέχοντες ወዐልት፡ 4 Reg. 11, 6; ἄγγελοι (regis) 1 Reg. 19, 11; Num. 24, 12; 3 Reg. 22, 13; ἄρχις 2 Reg. 11, 8; ἑκατόνταρχοι vel χιλίαρχοι 1 Reg. 8, 12; τριστάτης 4 Reg. 9, 25. 15, 25; στρατιῶται ወዐልት፡ Act. 21, 35; συστρατιώτης ዘምስሌየ፡ ወዓሊ፡ Phil. 2, 25; Macc. f. 1; Clem. f. 220. 261; crebro in Sx.; *minister* (Aufwärter) prophetae: ወዓልየ፡ ረሰይኩከ፡ 3 Reg. 19, 20. 21. — Vet. Ar.: ወዓሊ፡ ቊልዔ፡ ዘ፡ ሎሌ፡

ሞዐልት፡ (in libris Mss. vel impressis antiquioribus, ut Marc. 4, 27 rom.; Jes. 34, 10 cod. Laur.; Am. 8, 9 cod. Laur.) et plerumque **መዓልት፡** subst., m. et f., Pl. **መዋዕል፡**, Pl. Pl. **መዋዕላት፡** 1) In Sing. a) *dies*, opp. nocte: Ps. 73, 17; Job 17, 12; ዘሌሊት፡ መዓልተ፡ ይከውኖ፡ Sir. 38, 27; Zach. 14, 7; Acc. መዓልተ፡ *interdiu, die, per diem*: Ex. 13, 21. 22; Ps. 1, 2; Jes. 21, 12. 34, 10. 60, 11; 4 Esr. 9, 42; Job 5, 14; Lev. 18, 7, Marc. 4, 27; መዋዕለ፡ አርብዓ፡ ወአርብዓ፡ ለያልየ፡ Matth. 4, 2. b) *tempus diurnum*, in specie *meridianum, meridies*, sive ቀትረ፡ መዓልት፡ Sir. 35, 16, vel መዓልተ፡ ቀትር፡ Am. 8, 9, vel ብርሃነ፡ መዓልት፡ Jes. 58, 10; sive መዓልት፡ absolute: ይወድቁ፡ መዓልተ፡ ከመ፡ ዘመንፈቀ፡ ሌሊት፡ Jes. 59, 10; በጊዜ፡ መዓልት፡ Jer. 15, 8; Ps. 36, 6. 54, 19; Gen. 43, 16. 2) In Plur. a) *tempus* (χρόνος, καιρός): ተዘከር፡ መዋዕለ፡ ረኃብ፡ አመ፡ መዋዕለ፡ ጽጋብ፡ Sir. 18, 25; ለነዋኅ፡ መዋዕል፡ εἰς πολὺν χρόνον Jes. 34, 10; መዋዕል፡ ወአዝማን፡ Act. 1, 7; Marc. 13, 33; Matth. 2, 7; Thren. 1, 15; Dan. 2, 21; በእማንቱ፡ መዋዕል፡ Gen. 38, 1; ይእቲ፡ አሚረ፡ ወበውእቱ፡ መዋዕል፡ Jer. 3, 17; በመዋዕለ፡ ምንዳቤሆሙ፡ 15, 11. 37, 7. በዝ፡ መዋዕል፡ 16, 21; ብዙኀ፡ መዋዕለ፡ Ep. Jer. 2; መዋዕለ፡ ኅዳጠ፡ Prov. 7, 12. በኍንዳዬ፡ መዋዕል፡ Jes. 49, 1; ኍንዳዬ፡ መዋዕል፡ 27, 10; ነበረ፡ መዋዕለ፡ Act. Jes. 11, 21. b) *dies* (multo saepius frequentatum quam ዕለት፡): አሐተ፡ ዕለተ፡ ወሰኑየ፡ መዋዕለ፡ Sir. 38, 17; አሐቲ፡ ዕለት፡ ሰኑየ፡ መዋዕለ፡ ክነት፡ ib. 1. በትእዛዘ፡ እግዚ" ፡ ኵሉ፡ መዋዕል፡ ይትፌለጥ፡ ... በእማንቱ፡ ሠለስ፡ መዋዕል፡ 2 Esr. 10, 9; 1 Reg. 28, 1. 2; Gen. 21, 34. 22, 1. 27, 44; ውኁድ፡ መዋዕል፡ Apoc. 12, 12; ብዙኀ፡ መዋዕለ፡ Jer. 44, 16. መዋዕለ፡ እኩያት፡ Jes. 10, 20. 1 Petr. 3, 10. መዋዕለ፡ ማእረር፡ Sir. 24, 16; መዋዕለ፡ ሕይወትከ፡ 30, 32. በእምጣነ፡ መዋዕለ፡ ዓለም፡ 30, 21. Jes. 63, 11. በኵሉ፡ መዋዕል፡ 65, 9. Jer. 20, 7. በውእቱ፡ መዋዕል፡ Jer. 3, 16. መዋዕለ፡ ግብር፡ (opp. sabbatis) Hen. 10, 1. ርእሰ፡ መዋዕል፡ Hen. 10, 1. 71, 10. መዋዕላት፡ 71, 10. በከልእት፡ መዋዕላት፡ 1 M. 1, 4, ለለመዋዕል፡ εἰς ἡμέρον εἰς ἡμέρας 1 Reg. 1, 3; መሥዋዕቶሙ፡ ዘበበመዋዕል፡ 1 Reg. 20, 6; in st. c. integrae enunciationi praepositum (sicut ዕለተ፡), ut: በመዋዕለ፡ ተወልደ፡ ዮሴፍ፡ diebus quibus (vel: tempore quo) natus est Kuf. 28; በመዋዕለ፡ ትሌብስ፡ ትነስሕ፡ Sir. 18, 27. — Abyssini quadriennii singulos annos nomine quaternorum Evangelistarum insignire solent, ut መዋዕለ፡ ማርቆስ፡ cet., vid. Scaliger p. 688; Lud. hist. III, 6, 98; comm. p. 439; Rüppell II. p. 34.

ምውዓል፡ et **ሙዓል፡** subst. *custodia*, locus ubi comprehensi custodiuntur: Gen. 39, 20 (c. var.); Num. 15, 34; 2 Reg. 20, 3; Act. 4, 3. (In loco Jes. 13, 6 de quo Lud. haesitat ሙዓለ፡ ሴሬት፡ e መአስሴሬት፡ Μασσηφὰθ corruptum videtur).

መዓልታዊ፡ adj. rel. *diurnus* vel *meridianus*: ዐሐይ፡ መዓልታዊ፡ Tab. Tab. 82.

መዋዕልና፡ subst., nonnisi praemisso ብሉየ፡ repertum, sc. ብሉየ፡ መዋዕልና፡ *aeternitas* Dei (n. abstr. a ብሉየ፡ መዋዕል፡ antiquus dierum i. e. aeternus, e Dan. 7, 9), Haim. Ab. n. 24 (cfr. እጓለ፡ ማውትና፡ c. 204).

ወዐረ፡ i. q. وعر *asper, salebrosus fuit* locus (vid. ወርዐ፡), *difficilis fuit* alicui quaestio. II *perturbavit* alqm in oratione. V *perturbatus* vel *attonitus fuit* in oratione (cfr. توعّر V).

ተወዐረ፡ vel **ተውዕረ፡** III, 3 *obstupescere* ob alqd, *mente comprehendere non posse* alqd, c. Acc. rei: እትዌዐር፡ ጥበበ፡ ho. Theodoti in Cyr. f. 111.

ዋዕር፡ part., m. et f., *difficilis intellectu, paradoxus*: ወአማን፡ ነኪር፡ ወዋዕር፡ ውእቱ፡ ዘክርስቶስ፡ ምስጢር፡ καὶ παράδοξον ἀληθῶς ἐστὶ τὸ Χριστοῦ μυστήριον Cyr. c. Pall. f. 70; ውስተ፡ ቅድስት፡ ወመንክርት፡ ወዋዕር፡ በአማን፡ ልደት፡ ἁγία καὶ τεθαυμασμένη καὶ παράδοξος ἀληθῶς ἀπότεξις f. 71; ክነ፡ ዋዕረ፡ ወነኪረ፡ ξένον παράδοξον f. 86; ነከረ፡ ዋዕር፡ πρᾶγμα παράδοξον hom. Cyr. f. 105. — Vet. Ar.: ዋዕር፡ ዘ፡ ዕፁብ፡ ልውጥ፡ ይ፡

ትውዕርት፡ subst. *paradoxia, ratio incomprehensa* vel *incredibilis*: በትዕውርቱ፡ (leges: በትውዕርቱ፡) ወበመንክሩ፡ ለዘክርስቶስ፡ ምስጢር፡ κατὰ τὴν τοῦ θαύματος ὑπερβολήν, Cyr. c. Pall. f. 70.

ውዕየ፡ I, 1 [in caeteris linguis deest, ni forte وغى arsit eadem stirpe oriundum est] Impf. ይውዒ፡, Subj. የዐይ፡ (pro ይዐይ፡ quod passim occurrit ut F. N. 24, 1; semel inveni ይውዐይ፡ Sir. 8, 10 in cod. Abb. XXXV) 1) *uri, comburi, concremari, conflagrare, consumi*: Ex. 3, 2; Num. 17, 2; Jes. 6, 24; 4 Esr. 10, 32. 14, 28; ኢይውዕይ፡ ልብሰሁ፡ Prov. 6, 27. 28; Jes. 1, 31. 5, 24. 9, 18. 47, 14, Jer. 8, 17; ከመ፡ ኢትዐይ፡ በነዶሙ፡ Sir. 8, 10; ውዒኩ፡ (v. ውዒኩ፡ in Cod. Laur.) Jes. 27, 4; 2 Esr. 3, 10; Apoc. 8, 7; ሦከ፡ ኀጢአት፡ የዐይ፡ Lit. Orth.; ውዕየ፡ (Inf.) ሥጋሆሙ፡ Hen. 67, 9; crebro additur በእሳት፡, ut: አናቅጺሃ፡ ውዕያ፡ በእሳት፡ 2 Esr. 11, 3; Jer. 4, 26. 49, 17. Jes. 1, 7. 64, 11. ውዕየ፡ በእሳት፡ ክብርነ፡ 64, 11. በእሳት፡ የዐይ፡ Kuf. 44. ወውዕየ፡ በማእከለ፡ እሳት፡ Kuf. 12. 2) Ratione ad ardorem fervorem: ምድር፡ ትውዒ፡ እምቀተ፡ ዐሐይ፡ Hen. 4. ማንት፡ ይውዒ፡ በእሳት፡ 14, 12. 78, 11. ውዕየ፡ ልብየ፡ Ps. 72, 21. ልብ፡ አበዊሆሙ፡ ውዕየ፡ (...) Esr. 1 ... ሰላም፡

ለመላትሒኪ፡በእንተ፡አንብዕ፡እሉ፡ውዕያ፡ III Sal. Mar. 9. b) *incendi, succendi:* እመ፡ውዕየ፡ቤተ፡አግልክት፡ ὅταν ἐμπέσῃ πῦρ εἰς οἰκίαν Ep. Jer. 54; እስከ፡በሕቍ፡ይውዒ፡ Dan. 3, 19. c) *inflammari:* ይጸንሑ፡ለእመሁ፡ይውዒ፡እምሕ ምዘ፡አርዌ፡ Act. 28, 6 rom.

አውዐየ፡ II, 1 1) *comburere, concremare, cremare, consumere* (de igne): አውዐይናሃ፡በእሳት፡ 1 Reg. 30, 14; አውዐይዎሙ፡በሀየ፡ 31, 12; 3 Reg. 16, 18; Lev. 4, 12. 21; Jud. 9, 49. 12, 1; Kuf. 20. 30. 31. 41; ታውዕዮሙ፡በዘኢ ይጠፍእ፡እሳት፡ Sir. 28, 23. 49, 6; Jer. 7, 31. 21, 10. 41, 2. 43, 32. 52, 13; Ps. 73, 8; ከልአሙ፡አውዕዮተ፡መቅደስ፡ Jsp. p. 376; እሳት፡ያውዒ፡ቤተ፡ Job 15, 34. 1, 16; Jes. 43, 2; መቅሠፍት፡መዐቱ፡ታውዒ፡ኵላ፡ምድረ፡ Jes. 9, 19. 2) *urere, adurere, inurere:* ዐሐይ፡ኢያውዒከ፡ Ps. 120, 6; Hen. 72, 4; ኀጠተ፡ስናፔ፡ሶበ፡ጥዕማ፡ብእሲ፡ታውዕዮ፡ Did. 14; ዐቃብ ያነ፡ሥራይ፡ (medici) ሶበ፡ይፈቅዱ፡በጢሐ፡ወአውዕዮ፡በእ ሳት፡ ὅταν τέμνωσιν, ὅταν καίωσιν Chr. Ta. 30. — *Voc. Ae.:* አውዐዩ፡ዘ፡ተኰሱ።

አስተዋዐየ፡ IV, 3 *inflammare, incendere:* ዘያስተዋ ዕያ፡ለእከይ፡ (v. ዘያስተዋሕያ፡) ὃς δ'ἂν ἐκκαύσῃ κακίαν Prov. 19, 9.

ውዑይ፡ part., f. ውዒት፡ 1) *ardens, fervens, fervidus, incensus:* ከርሥየ፡ትፈልሕ፡ውዑየ፡ Job 32, 19; አ ዥስሑ፡አዕዋፍ፡ውዑየ፡ውስተ፡አዕይንትየ፡ Tob. 2, 10; ነፋ ስ፡ውዑይ፡ καύσων Hez. 17, 10. 19, 12; በአንብዕ፡ውዑይ፡ Chr. Ta. 31; ውዑይ፡ፍቅር፡ Org. 1; ውዑይ፡ፍልሐቱ፡ Lud. ex Enc. Nah. 7. 2) *ustus, adustus, inustus:* ውዑየ፡ነድ፡ Enc. Nah. 24; ውዑየ፡ኀሊና፡ κεκαυστηριασμένος τὴν συνείδησιν II Can. Ap. 48. 3) *concrematus, combustus:* ይከ ውኑ፡ውዑያነ፡ Jes. 33, 12; ውዒት፡በእሳት፡ Ps. 79, 17.

ዋዕይ፡ subst. 1) *incendium:* ይከውኑ፡ሕዝብ፡ከመ፡ዋዕየ፡ እሳት፡ Jes. 9, 19; ኢትበጽሖሙ፡ወኢዋዕዩ፡ለእሳት፡ Sir. 28, 22; ከመ፡ዋዕየ፡ሦክ፡ዘገዳም፡ Jes. 33, 12; ጢሰ፡ዋዕዮሙ፡ 4 Esr. 13, 16; ከመ፡ይትፈነው፡ውስተ፡ዋዕይ፡ Hen. 10, 6. 100, 9. 2) *ardor, fervor, aestus:* Act. 28, 3 rom.; ዋዕየ፡ዐሐይ፡, ዋዕየ፡ ኵዥሕ፡ Hen. 4; Luc. 12, 55 rom.; አንበልበለ፡ዋዕዩ፡ (sc. solis) Enc. Teq. 21; ዋዕየ፡መዓልት፡ Bar. 2, 25; እስከ፡የኀል ፍ፡ዋዕይ፡ (sc. diei vel meridiei) F. N. 10, 6; ይትዌለጥ፡ዋዕ ዮሙ፡ለእልክቱ፡አንቅዕት፡ Hen. 67, 11; ዋዕይ፡በፍትወት፡ πυροῦσθαι 1 Cor. 7, 9 Platt; ዋዕየ፡ፍትወት፡ (concupiscentiae) F. M. 6, 8.

ዕየት፡ subst. *adustio* corporis, *locus corporis adustus:* Jes. 14, 11 (v. ውዕየት፡); Ex. 21, 25 (v. ውዕየት፡); Lev. 13. 28.

ውዕየት፡ n. act. et subst. 1) *ustio, combustio, incendium:* ውዕየተ፡ሀገር፡ Apoc. 18, 18; 4 Esr. 12, 51; ውዕየተ፡ ቤተ፡እግዚ"፡ Abush. 20; ይከውን፡ለውዕየት፡ Jes. 5, 5 var.; 9, 5 var.; በውዕየተ፡እሳት፡ 2 Petr. 3, 10; ἐμπυρισμός Num. 11, 3; Deut. 9, 22. 2) *adustio* corporis, *locus corporis adustus:* Jes. 14, 11 (v. ዕየት፡); Ex. 21, 25 (v. ዕየት፡); Lev. 13, 24. 25. 28. 3) *ardor, fervor, aestus* animi, cupiditatum: ውዕየት፡ዘፍትወት፡ F. N. 24, 1; በውዕየተ፡ልብ፡ (mit Inbrunst) Enc. Haml. 6; Jsp. p. 279; legas hos psalmos በልባዊ፡ወበውዕየተ፡ነፍስ፡ Phlx. 163; etiam ውዕየት፡ absol. (Inbrunst) Kedr f. 75.

መውዕይ፡ vel መውዒ፡ part. (II, 1), et መውዕዪ፡ c. term. adj., *comburens:* እሳት፡መውዕይት፡ Phlx. 65; እሳት፡መው ዕዪት፡ Phlx. 173.

ዋዜማ፡ subst. [cfr. ዜማ፡], *modus quidam cantandi hymnos* ecclesiasticos, nec non *hymnus hoc modo cantatus*, (d'Abbadie in Catal. p. 99 interpretatur: chant de Vigiles), Deg. crebro (vid. Catal. Cod. Ae. Mus. Brit. p. 36. 37); እምድኅረ፡ ፍጻሜ፡ዋዜማ፡ Gad. T. H.; semel inveni ወይዜማ፡ in Deg.

I. **ወዘረ፡** verb. prgr. sc. وَزَرَ *opplevit* rimam: ወወዘሩ፡ዥ ሎ፡ንድቀ፡ማኅፈድ፡በዕፅ፡ *obduxerunt* murum ligno, Jsp. p. 375.

II. **ወዘረ፡** i. q. وَزَرَ *portavit, sustinuit* onus; *Vezirus fuit.*

አስተውዘረ፡ IV, 1 *Vezirum constituere* alqm: እስመ፡አክ ስይሮስ፡አስተውዘረ፡ብእሴ፡ዘይብልዎ፡ሀማን፡ Jsp. p. 277.

ወዚር፡ subst. *Vezirus* i. e. vicarius principis: ሶበ፡ተሠይ መ፡ሀማን፡ወዚረ፡ለአክስይሮስ፡ Jsp. p. 277.

ወዘነ፡, unde ሚዛን፡, vid. sub መዘነ፡

ወዘፈ፡ rad., quam Lud. e [illegible] *mutuatus est*, وَزَفَ III *aequales* cum aliquo *impensas fecit* illustravit.

ተወገዘፈ፡, ut: እምተወገዘፎቱ፡ „*de acceptione mutui* dedit eis aurum", sic quidem Lud. e Mss. Colb. (dubito, an recte?)

ትውገዝፍት፡ passim pro ትገዘውፍት፡ scriptum occurrit, q. v. sub ዘወፈ፡

ወይ፡ interj. [وَيْ, وَا, وَهْ] *heu, eheu, proh, vae!* ኢይ ብልዎ፡ወይ፡እግዚእ፡ወወይ፡እኁየ፡ ὦ ἀδελφέ, οἴμοι κύριε Jer. 22, 18; ወይ፡እግዚእየ፡ οὐαὶ κύριε 3 Reg. 12ᵇ, 19; seq. ላዕለ፡, ut: ወይ፡ (v. ወይሌ፡) ላዕለ፡ናባው፡ Jer. 31, 1; ወይ፡ ላዕሌከ፡አእኁ፡ Genz. f. 90; seq. ለ፡, ut: ወይ፡ሎሙ፡ ὦ οἱ Prov. 2, 13; ወይኬ፡ለነ፡ Thren. 5, 16; ወይ፡ሊተ፡አሌ፡ሊ ተ፡ Chr. Ta. 23; ወይለኪ፡ Matth. 11, 21; ወይልየ፡ vae mihi! Lud. e Vit. Theoph.

ወይሌ፡ subst. et interj. [وَيْلٌ et وَيْلَ, vid. ወይ፡ et አሌ፡] *casus adversus, calamitas, infortunium, vae!* ወይሌ፡ በዲበ፡ወይሌ፡ Hez. 7, 26; ወይብል፡መጽሐፉ፡ላሕ፡ውብካይ፡ ወወይሌ፡ 2, 10; መጽሐፈ፡ሐሜት፡ዘኢኮንከ፡መጽሐፈ፡ወ ይሌ፡ Enc. Mag. 29; ኢሳይያስ፡ነቢይ፡ይሁቦሙ፡ወይሌ፡ለሰ ከርያን፡ወይቤ፡አሌሎሙ፡ F. N. 50; ለመኑ፡ወይሌ፡ወለመ ኑ፡ሀከክ፡ Prov. 23, 29; ወይሌ፡ለ፡ οὐαὶ ἐπί Jer. 10, 19. 29, 6 var.; ወይሌ፡ላዕለ፡ናባው፡ 31, 1 var. — *Voc. Ae.:* ብካይ፡ ሰቆቃው፡ላሕ፡ወይሌ፡ዘ፡ሐዘን፡; *Rad. Abb.:* ወይለወ፡ዘ፡አ ለቀሰ፡

ወይን፡ subst., plerumque m., Pl. አውያን፡ [יַיִן وَيْنٌ; de etymo vid. varias etymologorum conjecturas in Ges. thes. p. 587; G. Curtius Grundzüge der griech. Etymologie 1858. I. p. 357] 1) *vitis, vinea:* ተክሉ፡ወይነ፡ Ps. 106, 37; Kuf. 7; Jes. 5, 2 seq.; ተክልክሙ፡ወይነ፡መፍትው፡ Am. 5, 11; Marc. 12, 1. 2; Enc. Teq. 30; አልቦ፡ዘርአ፡ወይን፡ Kuf. p. 85; ያዐር ፉ፡ዥሎሙ፡ታሕተ፡ወይኖሙ፡ Mich. 4, 4; Zach. 3, 10; ἄμπελος Jes. 16, 8. 9 (fem. et m.). 36, 16; Jer. 6, 9; Thren. 2, 6;

Jud. 9, 12. 13; Ps. 127, 3; ἀμπελών Jes. 5, 4. 5. 16, 10; Jer. 5, 17. 42, 9; ከመ፡ ያሡኒ፡ ወይኖ፡ Abush. 50; አልቦ፡ አስከል፡ ውስተ፡ ወይን፡ Jer. 8, 10; ዕፀ፡ ወይን፡ Hez. 15, 2; Org. 1; ጸገየ፡ ወይን፡ Cant. 6, 11; ቈጽለ፡ ወይን፡ Jes. 34, 4; ወይን፡ ይሁብ፡ ፍሬሁ፡ Zach. 8, 12; ዐሥርተ፡ ምእተ፡ ወይን፡ Asc. Jes. 7, 23; አውያን፡ ጸገዩ፡ Cant. 2, 13; Deg.; Kuf. p. 52; Hen. 10, 19. *Vinea* vel *vinctum* aliâs dicitur ዐጸደ፡ ወይን፡, ut: Gen. 9, 20; Jes. 5, 1. 24, 7; Jer. 12, 10; Cant. 1, 6. 14; Luc. 20, 15. 16; አዕጻደ፡ ወይን፡ 1 Reg. 8, 14; Jes. 36, 17 al. 2) *vinum*, Num. 6, 3. 4; Gen. 14, 18. 19, 32. 49, 11; Ex. 29, 40; ኀብረ፡ ወይን፡ እምፍሬ፡ Kuf. 7; Koh. 9, 7. 10, 19; Ps. 4, 8; Jes. 5, 22; Hez. 27, 18; Sir. 34, 25—31; Marc. 15, 23; Matth. 27, 34; ከመ፡ ይትረከብ፡ ወይን፡ ውስተ፡ አስከል፡ Jes. 65, 8; ወይን፡ ሐዲስ፡ Sir. 9, 10; Matth. 9, 17; ማእረረ፡ ወይን፡ Sir. 30, 25; ወይን፡ (sacramentale) ይኩን፡ ቀይሐ፡ ወኀሩየ፡ Kedr f. 89; ጻዕፈ፡ ወይን፡ Gad. T. II.; ስክረ፡ ወይን፡ 1 Reg. 25, 37 (1, 14. Gen. 9, 24); አውያን፡ ጽኑያት፡ Lud. e Mss. Colb.; etiam *vinum* factitium, *igne confectum*: (ሚስ፡) ወይን፡ ዘግቡር፡ በእሳት፡ Abtel. Ap. 3.

አውየነ፡ II, 1 (denom.) *vinum efficere, in vinum convertere*: ከመ፡ ታውይን፡ ማየ፡ Sx. Ter 13 (Lud.: 12); አውይኖቱ፡ ወይን፡ Deg.

ወይጠል፡ subst., m. et f., Pl. ወይጠላት፡ *caprea*, δορκάς Deut. 12, 15. 14, 5. 15, 22; 2 Reg. 2, 18; Prov. 6, 5; Jes. 13, 14 (m.); Cant. 2, 9. 17 (fem.). 4, 5. 7, 4. 8, 14 (fem.); Act. 9, 36 Platt; δορκάδες 1 Par. 12, 8; 3 Reg. 3ª, 16; ወይጠል፡ ወቶራ፡ ወሀየላት፡ Macc. f. 5; Pl. ወይጠላት፡ Reg. Pach. — Voc. Ac.: ወይጠል፡ ብ፡ ፌቆ፡; *aliud*: ዘ፡ ፌቆ፡ በኸርሂ።

ወደሰ፡ I, 2 [הוֹדָה, وَدَى?] *laudare, collaudare, commendare*, c. Acc., αἰνεῖν, ἐπαινεῖν, Koh. 8, 15; Cant. 6, 9; ምታ፡ ወደሳ፡ Prov. 29, 46; ጥበብ፡ ትዌድስ፡ ነፍሳ፡ Sir. 24, 1; ብዙኃን፡ ይዌድስዋ፡ እንበይነ፡ ጥበቢሁ፡ Sir. 39, 9. 10; ንወድሶሙ፡ ለዕደው፡ ክቡራን፡ 44, 1; Asc. Jes. 10, 22; እለ፡ ይዌድስዋ፡ οἱ δοξάζοντες αὐτήν Thren. 1, 8; ἐγκωμιάζειν ይወድስከ፡ አፈ፡ ነኪር፡ Prov. 27, 2. 21; συνιστάναι ንወድስ፡ ርእሰነ፡ 2 Cor. 3, 1. 5, 12; ወድሶት፡ Org.; Deum Hen. 61, 9. 11; mortuum Genz. f. 13.

አውደሰ፡ II, 1 (?) *laudare facere*, Lud. sine auct.

ተወደሰ፡ III, 2 *laudari, collaudari*: Koh. 8, 10; Ps. 9, 24; Org. 1; በተወድሶቶሙ፡ ለጻድቃን፡ Prov. 29, 2; c. በኀበ፡ ab alqo, ut: ተወድሶ፡ በኀቤክሙ፡ 1 Cor. 4, 3; አፈ፡ ጠቢብ፡ ይትዌደስ፡ በኀበ፡ ሰብእ፡ Prov. 12, 8; አብደሩ፡ ተወድሶ፡ በኀበ፡ ሰብእ፡ ወአኮ፡ በኀበ፡ እግዚ"፡ Did. 25; ተወድሶ፡ በከንቱ፡ *vana gloria*, Lud. Comm. hist. p. 306 (e Syn.).

ውዱስ፡ part. *laudatus, laudandus, laudabilis, laude dignus, celebratus*: ንበር፡ ምስለ፡ ኄራን፡ ከመ፡ ትኩን፡ ውዱሰ፡ በኀበ፡ እግዚ"፡ Fal. f. 48; እግዚ"፡ ውዱስ፡ በውዳሴ፡ ወስቡሕ፡ በስባሔ፡ M. M. f. 197; ዛቲ፡ ይእቲ፡ መሥዋዕት፡ ውድስት፡ Chr. Ta. 11; ወውእቱ፡ ውዱስ፡ ግዕዘ፡ Jsp. p. 309; Saulus rex ኢኮነ፡ ሥሙረ፡ በኀበ፡ እግዚ"፡ ወኢውዱስ፡ ግብር፡ p. 351; ወዘ፡ እምግበሩ፡ ውድስት፡ ዘዘከርናሂ፡ (e facinoribus ejus haec quae memoravimus laude digna sunt) p. 329; Org.; በእንተ፡ ትንቢቱ፡ ውዱስ፡ ለሰፎንያስ፡ Cod. Mus. Brit. LIV, 7; ክነ፡ ነሃቢ፡ ወርቅ፡ ወብሩር፡ ወውዱስ፡ ውእቱ፡ በግብረ፡ እደዊሁ፡ Sx. Haml. 10

ወዳሲ፡ n. ag. *laudator, encomiastes*, Lud. sine auct.

ውዳሴ፡ n. act. et subst., Pl. ውዳሴያት፡ *laudatio, laus, laudes, praeconium, (encomium)*: Sir. 44, 1 in tit.: ውዳሴ፡ እግዚ"፡ Sap. 15, 19; 1 Petr. 1, 7; ኵሉ፡ ዘነገርነ፡ ዝውዳሴ፡ ይውኅድ፡ እምክብርክን፡ Cyr. ad Reg. f. 25; Jsp. p. 320. 352; ዝክረ፡ ጻድቃን፡ ምስለ፡ ውዳሴ፡ μετ' ἐγκωμίων Prov. 10, 7; ለከ፡ ስብሐት፡ ወውዳሴ፡ ምስለ፡ አቡከ፡ ኄር፡ ወመንፈስ፡ ቅ"፡ Mavâs. n. 21; ፍቅረ፡ ውዳሴ፡ ከንቱ፡ κενοδοξία *vanae gloriae cupiditas* Chr. Ta. 27; ውዳሴያት፡ ἐγκώμια Chr. Ta. 27; Org. 1.

መወድስ፡ part. (I, 2) *laudans, laudatorius*, de orationibus, ut: ድርሰትየ፡ ዘውእቱ፡ መወድስ፡ Chr. L. Atk. f. 20; in specie: *oratio laudatoria* vel *laudatio* mortui, ut: ሶበ፡ ይመውት፡ በንጹሕ፡ ትብል፡ አሌፍ፡ (i. e. Ps. 118, 1—8) ወመወድሱ፡ ዕገል፡ በ፲፪ሄ፡ ሉያ፡ Genz. f. 13. 14.

ምውዳስ፡ subst. *locus laudationis*, Lud. e Syn.

ተውዳስ፡ subst. *laudatio, celebratio*, Lud. e Mss. Colb.

ወድቀ፡ I, 1, raro ወደቀ፡ (ut Ex. 4, 25 FH; Num. 14, 5 FH) [amh. id.; vid. etiam ደደቀ፡; arab. وَدَقَ significatum specialem *decidit stillando* pluvia habet; communi Arabum verbo وَقَعَ respondet Aeth. አይኅአ፡] Subj. ይደቅ፡, 1) *cadere, labi*, de animatis: ነዳይ፡ እመ፡ ወድቀ፡ ይከይድዎ፡ ቢጹ፡ Sir. 13, 21; ከመ፡ ኢይደቅ፡ ቦቱ፡ 22, 27; Koh. 4, 10; Ps. 36, 25; Hen. 48, 4; Rom. 11, 11; Apoc. 18, 2; ወድቁ፡ ዐቢየ፡ ድቀተ፡ ቅድመ፡ ፀሮሙ፡ Judith 8, 19; ወድቀ፡ ዲበ፡ ምድር፡ Job 1, 20; Joh. 18, 6; Act. 9, 4; ወደቁ፡ ውስተ፡ እገሪሁ፡ Apoc. 1, 17; Gen. 50, 1; ወድቁ፡ በገጾሙ፡ Matth. 17, 6; Dan. 8, 17; Asc. Jes. 7, 21; Hez. 3, 23; ዘወድቀ፡ ዲበ፡ እብን፡ Matth. 21, 44; ይወድቅ፡ ድኅሬሁ፡ Gen. 49, 17; ወድቀ፡ እምውስተ፡ መንበሩ፡ 1 Reg. 4, 14; de inanimatis Koh. 11, 3; c. ውስተ፡ et ዲበ፡ Matth. 13, 4—8. 21, 44; Ex. 4, 25; Lev. 11, 32; Hen. 90, 4; ወድቀ፡ ላዕሌሆሙ፡ ማኅፈድ፡ Luc. 13, 4; ደቁ፡ ላዕሌነ፡ 23, 30. a) *decidere, delabi, defluere*, ut de flore Job 14, 2; ፍሬ፡ ይወድቅ፡ 15, 30; Jac. 1, 11; foliis Jes. 34, 4; ወድቀ፡ እምሰማይ፡ ኮከብ፡ Jes. 14, 12; Matth. 24, 29; Apoc. 6, 13; ዘወድቀ፡ እምነ፡ ከልስስታት፡ Ruth 2, 7; Act. 12, 7; ፍርፋራት፡ ዘይወድቅ፡ እማእድ፡ Matth. 15, 27; (ዖፍ፡) ትወድቅ፡ ውስተ፡ ምድር፡ 10, 29; ወዲቅ፡ እመክናት፡ ልዑላት፡ Phlx. 172. b) *incidere*: ውስተ፡ ግብ፡ Matth. 15, 14; Sir. 27, 26; Ps. 7, 16; ከመ፡ ኢትደቅ፡ ውስተ፡ መሥገርታ፡ Sir. 9, 3. 13; 1 Tim. 3, 6; ውስተ፡ እሳት፡ Matth. 17, 15; *incidere* i. e. *impingi* in rupem, de navigantibus, Act. 27, 29 Platt; trsl.: ይወድቅ፡ ውስተ፡ እዴሁ፡ Kuf. 36; 1 Par. 21, 13; Sir. 2, 18; ለእመ፡ በኵሉ፡ ወደቀ፡ ኢትደቅ፡ ውስተ፡ እደ፡ ጸላእትከ፡ 25, 14; Dan. ap. 1, 23; ከመ፡ ኢይደቅ፡ ውስተ፡ ሞት፡ Job 33, 24; ውስተ፡ መንሱት፡ 1 Tim. 6, 8; ውስተ፡ ኀጢአት፡ Sx. Pag. 4. c) *excidere, elabi*: ወድቀ፡ እምእዴሁ፡ ጸሑብ፡ Jer. 18, 4; 2 Petr. 3, 17; de abortu Hen. 69, 12; trsl.: excidere re i. e. eam *amittere*, ut: ወደቅሙ፡ እምጸጋሁ፡ Gal. 5, 4; virgo vitiata ወድቀት፡ እምክብራ፡ Clem. f. 246. d) *incidere* in alqm i. e. eum *invadere*, ei *supervenire*, c. ዲበ፡ prs.: Koh. 9, 12; Hen. 13, 8; c. ላዕለ፡, ut: ወድቀ፡ ላዕሌሁ፡ ድንጋፄ፡ Kuf. 14; 1 Reg. 26, 12; Ps. 68, 12; de sorte quae cadit in alqm Lev. 16, 9. 10. e) *intercidere, irritum cadere*: አልቦ፡ ዘይወድቅ፡ እምኔሆሙ፡ Herm. p. 103; አልቦ፡ ዘይወድቅ፡ እምነ፡

ቃልየ፡ Judith 6, 9; Ruth 3, 18; 1 Reg. 3, 19. f) *concidere, collabi, corruere:* ይወድቅ፡ገቦሃ፡ Num. 5, 27; Hez. 23, 3; de domo Matth. 7, 25; Luc. 6, 49; Act. 15, 16; Job 1, 19; Jes. 64, 11; ደብር፡ዘንሕለ፡ወወድቀ፡ Job 14, 18; ጥቅም፡ወአረፍት፡ዘወድቀ፡ Kuf. 46; Jes. 24, 23. g) *cadere* vel *concidere* vel *occidere* interfectum in bello vel absumtum morbo, calamitate: 1 Par. 21, 14; 2 Reg. 18, 7; 3 Reg. 8, 33; Ex. 32, 28; Jud. 20, 44. 46; Job 33, 18; ይወድቁ፡በኵናት፡ Jes. 13, 15; Kuf. 5. 10; Hen. 14, 6. h) trsl.: *cadere, labi* peccato vel in peccatum: Rom. 11, 22. 14, 4; 1 Cor. 10, 12; Apoc. 2, 5; ለእመ፡ወድቀ፡ኤጲስ፡ቆጶስ፡በዝሙት፡ Kedr f. 80; እመቦ፡ወድቀ፡ዐርክ፡ምስለ፡ዐርክቱ፡ f. 82; በሥምረቱ፡ለሥጋ፡ኢወድቀ፡ Enc. Mag. 9. i) *concumbere, concubare* c. ምስለ፡, ላዕለ፡, በ፡, ut: ዘይወድቅ፡ምስለ፡ብእሲት፡ Syn. f. 393; ብእሲ፡ዘቦቱ፡ብእሲተ፡ወወድቀ፡ላዕለ፡ብእሲ፡ተባዕት፡ f. 394; ዘወድቀ፡በእንስሳ፡ ibid. 2) Nonnumquam verbis reflexivis vel passivis interpretandum est: a) *se prosternere, procidere,* ut Gen. 17, 3. 17; Hen. 62, 9. 63, 1; Matth. 2, 11. 18, 26. b) *demitti,* de facie Gen. 4, 6; de animo 1 Reg. 17, 32. c) *excuti, excussum excidere,* de dente, Enc. Masc. 7. d) *privari* (vid. n. 1, c), *removeri,* (*deponi*): ትደቅ፡እምነ፡ኵሉ፡ መዘግብተ፡ንዋያቲሃ፡ F. M. 8, 2; ይደቅ፡እምሢመቱ፡ II Abtel. 5; clericus ይደቅ፡እመዓርጊሁ፡ F. M. 6, 1; ይደቅ፡ እመዓርጊሃ፡ለቅድስት፡ቤተ፡ክ"ን፡ Clem. f. 204.

አውደቀ፡ II, 1 1) a) *cadere sinere* Marc. 7, 28; 1 Cor. 13, 8. b) *excidere sinere,* Num. 35, 17. 18. c) decidere sinere i. e. *demittere* faciem 1 Reg. 1, 19; animum: ኢታውድቁ፡ልበክሙ፡ 2 Esr. 18, 10. 2) *cadere facere* vel *jubere:* ያወድቅ፡ርእሶ፡ Prov. 13, 3; ለብዙኃን፡አውደቆሙ፡ ትዕቢተ፡ልቦሙ፡ Sir. 3, 24; ኢታውድቅ፡ (ne te cadere faciat) 28, 26; ጽዋዐ፡መዐቱ፡ዘያወድቀኪ፡ Jes. 51, 17; አውደቀነ፡ ἔπαισας Jer. 14, 19. a) *jacĕre, dejicere, projicere,* Num. 35, 20; አውደቀት፡በድኖ፡እምነ፡ምስካቡ፡ Judith 13, 9; Hen. 90, 9. 99, 16; አውደቆ፡ውስተ፡ማዕምቅ፡ ἔβαλεν αὐτὸν εἰς Apoc. 20, 3; muros, ut: አውደቀ፡አረፋቲሃ፡ለጌት፡ 2 Par. 26, 6; 2 Reg. 20, 15; አብያቲሆሙ፡ለዐበይት፡አውደቀት፡ Sir. 28, 14; አውደቀ፡አህጉረ፡ጽኑዓተ፡ Jes. 25, 2. b) *caedere* arbores: ከመ፡ታውድቂ፡ኵሎ፡ዕፀ፡ Hez. 21, 10. c) *prosternere, occidere, caedere* gladio, *in fugam convertere:* Dan. 8, 7; 1 Reg. 4, 3; አውደቅዎ፡በሰይፍ፡ 2 Par. 32, 21; Sir. 26, 28; ቀተሎሙ፡ለኢሎፍሊ፡ወአውደቆሙ፡ 1 Par. 18, 1. 19, 18. d) *incidere facere:* ይፈቅድ፡ያውድቅ፡ውስተ፡እዴሆሙ፡ Kuf. 48; ይመክር፡ውስተ፡ግብ፡ያውድቅ፡ Sir. 12, 16. e) *concidere facere,* Num. 5, 21. f) *deprimere:* አውደቆ፡ልበ፡ 1 Reg. 24, 6; ፈቀደ፡ከመ፡ያውድቅ፡ተመክሖቶሙ፡ወትዕቢቶሙ፡ Chr. ho. 12. g) *cadere* vel *labi facere* in peccatum vel peccato: ሰይጣን፡አውደቃ፡ (eam) በፍትወተ፡ዝሙት፡ Clem. f. 221; ያወድቅዎ፡በዝሙት፡ Lud. e Vit. Baamini. h) *excidere facere* vel *jubere* alqm a munere (*amovere*): በእንተ፡ምክንያት፡እንተ፡ታወድቆ፡ለቀሲስ፡እመዓርጊሁ፡ F. N. 6, 5; ሕገ፡ክርስቶስ፡ታወድቆ፡እመዓርገ፡ክህናት፡ F. M. 20, 4.

ተወድቀ፡ III, 1 *dejici:* ቈጽለ፡ኖኃት፡ኢይትወደቅ፡ዘእንበለ፡ፈቃድየ፡ Clem. f. 271.

ተዋደቀ፡ III, 3 *dilabi, dissolvi:* ሶበ፡ቀሠፍዎ፡ሥጋሁ፡ተበጽለ፤እስከ፡ተዋደቀ፡በበክፍል፡ክፍለ፡ Enc. Haml. 25.

ውዱቅ፡ part. *qui cecĭdit, lapsus, jacens, collapsus:* Deut. 21, 1; Jud. 3, 25. 19, 27; 1 Reg. 5, 3; ናሁ፡ሆሎፎርኔስ፡ውዱቅ፡ውስተ፡ምድር፡በድኑ፡ Judith 14, 18; ረከብዎ፡ውዱቀ፡ወምዉተ፡ Rel. Bar.; አንሥአ፡ለነ፡አረፍተ፡ውድቅተ፡ Sir. 49, 13. a) *cadens, casurus:* አረፍት፡ውድቅት፡ τεῖχος πίπτον Jes. 30, 13. b) *lapsus* peccato vel in peccatum: ሀበሙ፡ንስሓ፡ለውዱቃን፡ Clem. f. 108; episcopus ያንሥኦሙ፡ለውዱቃን፡ Did. 6; Deus est መንሥኤ፡ውዱቃን፡ Macc. f. 17. c) *qui excĭdit* munere, *expulsus, amotus:* ውዱቅ፡ እማዕርጊሃ፡ለቅድስት፡ቤተ፡ክ"ን፡ Clem. f. 143. 192.

ድቀት፡ subst., f. et m., Pl. ድቀታት፡ *casus, lapsus, ruina,* (*exitium*), hominis: Luc. 2, 34; ድቀት፡ትጸንሖ፡ Job 15, 23; ነዕነኒ፡ድቀት፡በዲበ፡ድቀት፡ Job 16, 14; ድቀተ፡ጸላኢየ፡ 31, 29; Sir. 25, 7; ያድኅን፡ሥጋሁ፡እምድቀት፡ Job 33, 17; እለ፡ይትፌሥሑ፡በድቀቱ፡ለጻድቅ፡ Sir. 27, 29; ጽዋዐ፡ድቀትኪ፡ Jes. 51, 22; Jer. 8, 12 vrs. alt.; 29, 22 (v. ድንቀት፡); ይከውኑ፡ለድቀት፡ኅሱር፡ Sap. 4, 19; καταστροφή Prov. 1, 18; Job 27, 7; muri, aedium, urbis: Ps. 143, 17; Matth. 7, 27; Hez. 26, 15; Kuf. 10; 4 Esr. 10, 62; Jes. 30, 14; διάπτωσις Jer. 19, 6. a) *clades, caedes:* Ex. 30, 12; Jes. 51, 19. b) nomen morbi, παραπληξία (an *apoplexia?*) Deut. 28, 28. c) *lapsus* peccantis: ታንሥእ፡እምድቀቱ፡ከመ፡ኢይማስን፡ Did. 6. d) *casus* i. e. *res fortuita, subita,* (Zufall vid. ድንቀት፡): እስመ፡መተረ፡ግብረተ፡ድቀታት፡እለ፡ያርሕቃ፡እምእግዚ"፡ Phlx. 1. e) *casus,* i. e. *eventum:* ወናሁ፡ይከውን፡በብሉይ፡ድቀታት፡በእንተ፡ምግባር፡ሥጋዊ፡ es gibt im A. T. Fälle leiblicher Werke (im Gegensaz gegen geistliche) Phlx. 54.

ውድቀት፡ n. act. *casus, lapsus:* በእንተ፡ውድቀተ፡ሳዶቅ፡ካህን፡ (wie S. niederfällt) Kbr. Nag. n. 57.

ሙዳቅ፡ subst., Pl. ሙዳቃት፡ 1) *locus casus* vel *lapsus* (Fallort) Hen. 60, 13. 2) *ruina, casus* Hen. 100, 6.

ድንቀት፡ subst. (inserta nasali formatum e ድቀት፡) *casus* Jer. 29, 22 var.; deinde *res fortuita* vel *subita* (Zufall), et in Acc. ድንቀተ፡ *casu, forte, improviso, subito,* N. T. rom. in Prol. (ubi pro ድንተተ፡ legendum est ድንቀተ፡); ድንቀተ፡ግብተ፡እንዘ፡ኢታአምር፡ improviso repente, ea nesciente, Clem. f. 177; በጽሑ፡ኀበ፡ሰራዊተ፡ዳሩ፡እምቅድመ፡ጽባሕ፡ድንቀተ፡ Jsp. p. 275; d'Abbadie Cat. p. 196; እለ፡ይነግሩ፡እምአፉሆሙ፡ድንቀተ፡ (*ex tempore*) ወኢቀደሙ፡ጽሒፈ፡ Cyr. f. 122. — *Voc. Ae.:* ድንቀት፡ዘ፡ድንገት፡

ወድአ፡, etiam ወድዐ፡ I, 2 [arab. وَدَعَ (ودأ) *posuit; sivit, missum fecit, omisit*] 1) *perficere, finire, consummare, absolvere:* ወዲአ፡መዋዕል፡ *consummatio* (*finis*) *dierum* Kuf. p. 121; crebro usurpatur ad significandam actionem vere perfectam (gramm. § 88), quam Latini sive Perfecto nudo, sive adverbiis *jam, modo, dudum* notant; c. c. Inf.: ዘወድአ፡ተኀፅቦ፡ ὁ λελουμένος Joh. 13, 10 rom., vel c. Acc. nominis actionis: ወድአተ፡ርሥአታ፡ 4 Esr. 3, 64 Laur.; plerumque c. verbo finito, a) eoque asyndeto, sc. α) Perf.: እለ፡ወድኡ፡ሞቱ፡ οἱ ἤδη ἀποθανόντες Koh. 4, 2; ወዳእኩ፡ጸናዕኩ፡ Job 20, 7; ወድአ፡አእመረ፡ οἶδε ἤδη 23, 10; ወድአ፡ተአዘዘ፡ Dan. ap. 1, 55; Num. 17, 12. 22, 29; 2 Tim. 2, 18; Matth. 5, 28; Luc. 11, 7. 12, 49; Act. 4, 3; 1 Joh. 2, 8 Platt; 4, 3; ወዳእነ፡ግእዘናሆሙ፡ προῃτιασάμεθα Rom. 3, 9; πάλαι Matth. 11, 21; ወዳእነ፡ሞትነ፡ ἀπεθάνομεν Rom. 6, 2; Lev. 10, 16; nec non inverso verborum ordine: ተአዘዘ፡ወድአ፡ ἐντέταλται ἤδη Job

15, 22; 4 Esr. 13, 24 Laur.; እቤ፡ ወዳእኩ፡ 1 Reg. 25, 34; Marc. 6, 35. β) Imprf.: 2 Thess. 2, 7 Platt; Matth. 3, 10. b) rarius interjecta copula ወ፡, ut: ወድአ፡ ወገብረ፡ προέθετο Rom. 3, 25 Platt; Phil. 3, 12 Platt; 1 Joh. 2, 8 rom.; ወዳእኩ፡ ወብዐልኩ፡ Hos. 12, 8. 2) *absumere, consumere, totum consumere:* እሳት፡ ዘይዌድእ፡ ውእቱ፡ Deut. 9, 3; ሕያው፡ ነፍስከ፡ ከመ፡ ኢትዌድእ፡ አመተከ፡ ዘሀለወ፡ ምስሌሃ፡ Judith 12, 4; Ex. 12, 4. 9; ነጸረ፡ ንጉሥ፡ ዘወድኡ፡ ማእደ፡ Dan. ap. 13, 18. — *Voc. Ac.:* ወድአ፡ ዘ፡ ፈጸመ፡ ቀርበሂ፡ ይ፡; *aliud:* ወድአ፡ ዘ፡ ፈጸ፡።

ተወድአ፡ III, 2 1) *perfici, absolvi, consummari, ad finem perduci:* እስከ፡ ይትዌዳእ፡ ኵሉ፡ እከይ፡ Hen. 100, 5; ይትዌዳእ፡ ዕለተ፡ ሕይወቶሙ፡ 56, 4. 38, 6; ይትዌዳእ፡ ዓለም፡ Lud. e Libr. Myst. 2) *absumi, consumi* ἐξαναλώμεθα Num. 17, 27; Hen. 99, 12; Hen. 78, 8. 14; መዛግብተ፡ እክል፡ ወሥርናይ፡ ይትወዳእ፡ (III, 1?) በየሄ፡ ወበነቀዝ፡ Macc. f. 10. 3) *deficere, evanescere,* de aqua Hen. 30, 1; ተወድአ፡ ወርቅነ፡ ἐκλέλοιπεν Gen. 47, 18; ፍሥሐ፡ ዘኢይትዌዳእ፡ Kid. f. 13.

ውዳኤ፡ n. act. *consummatio, perfectio,* Phlx. 221.

ወደየ፡ I, 1 [יָדָה et יָדַד *jecit;* vicinum est ወደደ፡; vid. in Ges. thes. p. 565] Subj. ይደይ፡ (raro ይውዲ፡ ut Enc. Tachs. 25 ob rhythmum finalem), Imprt. ደይ፡ (quamquam etiam formae ውዲ፡ Genz. f. 157; Sx. Ter 27, et ውደይ፡ Herm. p. 81 occurrunt), 1) *jacere, projicere:* ኢትደዩ፡ በሕርያከሙ፡ ቅድመ፡ አሕርው፡ Matth. 7, 6; ኢትደይ፡ ዕቅፍተ፡ ቅድመ፡ ዕዉር፡ Lev. 19, 17. 2) *injicere,* ἐμβάλλειν, ἐπιβάλλειν, Matth. 10, 34; Hen. 10, 4. 5. 54, 2. 5. 6; ወደይዎ፡ ውስተ፡ ግበ፡ ዐናብስት፡ Dan. ap. 13, 31; Jer. 20, 2; Gen. 40, 2; Kuf. 39; Luc. 12, 5; ወደዮ፡ ቤተ፡ ሞቅሕ፡ Kuf. 39; ንደይ፡ ዕፀ፡ ውስተ፡ ኅብስቱ፡ Jer. 11, 19; ልብሰ፡ seq. ለ፡ vel ውስተ፡ Jac. 3, 2. 3; manum alicui, ut: ኢትደይ፡ እዴከ፡ ላዕለ፡ ወልድ፡ Gen. 22, 12; oculos (*conjicere* in alqm): ወደየት፡ አዕይንቲሃ፡ ላዕለ፡ ዮሴፍ፡ Gen. 39, 7; ignem: ዘወደየ፡ እሳተ፡ ውስተ፡ ሀገር፡ F. N. 50, 6; somnum alicui c. ላዕለ፡ Kuf. 3; መርበብተ፡ ውስተ፡ ባሕር፡ Matth. 4, 18. 3) *immittere, indere:* ደይ፡ እዴከ፡ ውስተ፡ ሕፅንከ፡ Ex. 4, 6. 7; ወደዮን፡ ውስጠ፡ 40, 18. 25, 21; Num. 4, 10; ውስተ፡ ሙዳይ፡ ኢትወዲ፡ Deut. 23, 26; Jer. 39, 14; 4 Esr. 9, 37; Matth. 27, 6; Marc. 7, 33; Joh. 20, 25; ወደዩ፡ እብነ፡ ውስተ፡ ንድቅ፡ Herm. p. 9; ይወዲ፡ እዴሁ፡ ውስተ፡ ግበ፡ አርዌ፡ ምድር፡ Jes. 11, 8; እወዲ፡ ዝማማተ፡ ውስተ፡ አንፍከ፡ Jes. 37, 29; ዘይወዲ፡ ርእሶ፡ ታሕተ፡ አርዑት፡ Jer. 34, 9; Hen. 48, 9. 78, 13; 2 Esr. 13, 3 (vid. ወደደ፡). a) de liquidis: *infundere, inspergere,* ut: ውዲ፡ ማየ፡ ጸሎት፡ ዲበ፡ መታብሩ፡ Genz. f. 157; ወደዩ፡ (ለወይን፡) ውስተ፡ ንዋይ፡ Kuf. 7; Matth. 9, 17; ወይነ፡ ኀዲስከ፡ ውዲ፡ ወቶስሕ፡ ውስቴቱ፡ Sx. Ter 27; ወዳየ፡ ወይን፡ ውስተ፡ ጽዋዐ፡ ማህው፡ Org. 2. b) trsl.: α) alqd in animum alcjs, ut: Ps. 4, 8; ወደየ፡ ውስተ፡ ልበሙ፡ ፍርሀተ፡ Sir. 17, 8; እወዲ፡ ቃልየ፡ ውስተ፡ አፉከ፡ Jes. 51, 16. 59, 21; Jer. 1, 9; እወዲ፡ ሕግየ፡ ውስተ፡ ልበሙ፡ Jer. 38, 33. β) *subjicere, suggerere* alicui alqd: ወደየ፡ እግዚ*፡ ውስተ፡ ልብየ፡ 2 Esr. 17, 5; ወደየ፡ ሰይጣን፡ ውስተ፡ ልቡ፡ ወይቤ፡ Sx. Jac. 5; ወደየ፡ ውስተ፡ አፉሁ፡ ንባበ፡ Kuf. 8. γ) immittere alqd in animum suum i. e. *mandare animo, menti:* ደይ፡ ቃሎ፡ ውስተ፡ ልብከ፡ Job 22, 22; ኢትደዩ፡ ውስተ፡ ልብከ፡ Sir. 31, 6; Prov. 6, 21. c) radices i. e. *agere,* ወደየ፡ ሥርወ፡ 4 Esr. 8, 47. 4) *imponere* alqd rei, seq. Acc. et ዲበ፡ vel ላዕለ፡ vel ውስተ፡ rei, ut: ወይወዲ፡ ዲቤሁ፡ ስኂነ፡ Lev. 2, 1. 15; Kuf. 6; ወይወድዩ፡ እሳተ፡ ላዕለ፡ ምሥዋዕ፡ Lev. 1, 7; Num. 16, 18; Lev. 8, 7; እወዲ፡ እዴየ፡ ዲበ፡ አፉየ፡ Job 39, 34; Marc. 5, 23; Hen. 67, 2; እመ፡ ወደይከ፡ ማዕጸ፡ ወመንሥገ፡ ውስተ፡ (v. ላዕለ፡) አፉከ፡ Sir. 28, 25; vel c. ለ፡, ut: ወደየ፡ ለከናፍሪሁ፡ ማዕጸ፡ እብን፡ Sx. Masc. 16. a) de rebus, quae sparguntur et funduntur: *spargere in* vel *super* alqd, *allinere:* ወደየት፡ ሐመደ፡ ውስተ፡ ርእሳ፡ Judith 9, 1; Jer. 6, 26, vel ዲበ፡ ርእስ፡ Esth. 4, 1; Job 2, 12; ትወዲ፡ ደመ፡ ውስተ፡ አቅርንት፡ Ex. 29, 12; Lev. 4, 7. 18. 14, 14. b) de tegumentis capitis, annulis et similibus rebus: *imponere, inducere, induere* (auffetzen, anlegen): ሕልቀተ፡ ውስተ፡ እድ፡ Gen. 41, 42; Hez. 23, 42; ወደየ፡ ጌራ፡ መድኀኒት፡ ውስተ፡ ርእሱ፡ Jes. 59, 17; 1 Reg. 17, 38; ደዩ፡ ሰበነ፡ ንጹሐ፡ ዲበ፡ ርእሱ፡ Zach. 3, 5; Ex. 29, 6. — *Voc. Ac.:* ወደየ፡ ዘ፡ ዶለ፡

አውደየ፡ II, 1 *immittendum* vel *indendum curare,* Ex. 30, 4.

ተወድየ፡ III, 1 *injici, immitti, indi, imponi:* ተወድየ፡ ውስተ፡ ሞቅሕ፡ Asc. Jes. 2, 13; Hen. 56, 3; Matth. 3, 10. 5, 25. 6, 30; Joh. 3, 24; ገሪፍ፡ እንተ፡ ተወድየት፡ ውስተ፡ ባሕር፡ Matth. 13, 47; ዘይትወደይ፡ ውስቴቱ፡ ለአስከሬን፡ Joh. 12, 6; 4 Esr. 9, 37; Hen. 78, 7. 10; ኢተወድየ፡ ላዕሌሃ፡ አርዑት፡ Num. 19, 2; Hen. 60, 9; *reponi* in horreum, Lit. Orth.; de liquidis: *infundi* Lev. 11, 34.

አስተዋደየ፡ IV, 3 *objicere crimen, calumniari, criminari, accusare,* διαβάλλειν, ἐνδιαβάλλειν, ዮጊ፡ በጽልእ፡ አስተዋደይዎ፡ Sir. 19, 15; Dan. 6, 24; ኢኀደጉ፡ አስተዋድዮቶሙ፡ Dan. ap. 3, 22; Ps. 70, 14; καταμαρτυρεῖν ሐሰተ፡ አስተዋደዩኒ፡ Dan. ap. 1, 43; ሐሰዉ፡ አስተዋድዮታ፡ 1, 49; Matth. 26, 62; κατηγορεῖν Matth. 12, 10. 27, 12; Kuf. 48; Asc. Jes. 3, 5. 10; c. ኀበ፡ *apud* alqm: አስተዋደየኒ፡ ኀበ፡ ንጉሥ፡ Tob. 1, 19; Dan. 3, 8; Ps. 31, 6. 108, 19; vel ቅድመ፡ Kuf. 1; Apoc. 12, 10; c. በ፡ causae: Tit. 1, 6; F. N. 6; seq. ከመ፡ c. Perf., Tob. 1, 19 vel እስመ፡, ut: ናስተዋድየኪ፡ እስመ፡ ረከብነ፡ Dan. ap. 1, 21. — *Rad. Abb.:* አስተዋደየ፡ ዘ፡ አጸላ።

ወዳዪ፡ n. ag. *is qui injicit:* diabolus ወዳዬ፡ እከይ፡ ወጽልእ፡ ማእከለ፡ ሰብእ፡ Lud. e Syn.

ውድየት፡ n. act. *immissio, infusio:* ከመ፡ ውድየተ፡ ወይን፡ ሐዲስ፡ በሐዲስ፡ ዝቅ፡ Sx. Hed. 17.

ውዴት፡, rarius ውድየት፡, n. act. et subst., f. et m., *objectatio criminis, criminatio, calumnia, accusatio:* διαβολή Prov. 6, 24; διαβουλίαι Ps. 5, 12; διαβούλια Ps. 9, 23; ውዴት፡ እኪት፡ Gen. 37, 2; ውዴት፡ ዘሐሰት፡ Ex. 23, 1; መጽሐፈ፡ ውዴት፡ 2 Esr. 4, 8; episcopus ኢይስማዕ፡ ውዴተ፡ ሐሰት፡ ላዕለ፡ ካልእ፡ Did. 4; ኢይስማዕ፡ ነገረ፡ ውዴት፡ በኀበ፡ ብእሲ፡ እኩይ፡ ዘይነብብ፡ ሐሰተ፡ ላዕለ፡ ካልኡ፡ Did. 5; በዓለ፡ ውዴት፡ *delator, calumniator, sycophanta* F. N. 5; Esther vicit መልአከ፡ ውዴት፡ (i. e. Hamanum) Enc. Tachs. 24; ውድየት፡ F. N. 6, 5; በእንተ፡ ውዴት፡ (sive vero sive falso) F. N. 50, 4.

ሙዳይ፡ subst., (m.), Pl. ሙዳያት፡ (Gad. Lal.) et መዋዲት፡ (Kuf. p. 146), *vas* quodlibet, cui quid imponi vel infundi potest, *receptaculum:* ἄγγος Deut. 23, 26; ἀγγεῖα Matth. 13, 48; ሙዳየ፡ ቀርጠሎን፡ Deut. 26, 4; ሙዳየ፡ ጌረግ፡, Am. 8, 1; ሙዳየ፡ በለስ፡ (quod antea ከረቦ፡ dictum erat) Rel. Bar. ሙዳየ፡ ዘቢብ፡ 1 Reg. 25, 18; ዕፍረት፡ ዘተሰውጠ፡ እሙዳይ፡

ውስተ፡ሙዳይ፡ Clem. f. 153; ኵሉ፡ሙዳየ፡ማየ፡ሙ፡ Judith 7, 20; Noah in arca sua fecit ሙዳየ፡ማይ፡ወመዛግብተ፡ለሲሳይ፡ Clem. f. 19; in specie ሙዳየ፡ምጽዋት፡ *arca eleemosynarum* 2 Esr. 10, 6. 13, 30; 2 Par. 24, 8 seq.; Marc. 12, 41 seq.; Joh. 13, 29.

ሞዳይ፡ subst. *compositio, concinnatio:* ሞዳዮ፡ለዕጣን፡ σύνθεσις Ex. 35, 28.

መስተዋድይ፡ part. (IV, 3) nonnumquam መስተዋዲይ፡ scriptum, *calumniator, criminator, accusator:* διάβολος Esth. 7, 4. 8, 1; κατήγορος Apoc. 12, 10; Asc. Jes. 5, 2; ጻድቅ፡መስተዋድየ፡ርእሱ፡ Prov. 18, 17; መስተዋድያን፡ Act. 23, 30; Sx. Hed. 8; Jsp. p. 332.

ወደደ፡ I, 1 [vic. ወደየ፡, quamquam وَدَّ et وَطَدَ similes quosdam significatus habet] *indere, inserere:* ወደዱ፡መዓጡትሃ፡ 2 Esr. 13, 3 var. pro ወደዩ፡ (quod 13, 6 omnes mei codices praebent).

አውደደ፡ II, 1 1) *immittere, inserere, indere, (includere),* አግበረ፡፲፪ጸናጽለ፡ወአውደዶ፡ዲበ፡መሣግር፡ 2 Par. 4, 13; አውደድዎ፡ (gemmam) ውስተ፡ወርቅ፡ Ex. 36, 13; trsl.: አውድድ፡ውስተ፡ሥጋየ፡ፈሪሀተከ፡ Ps. 118, 120. 2) *inducere, obducere:* ወለቤተ፡ዐቢይ፡አውደዶ፡ወአጽንዖ፡በዕፀው፡ዘግብት፡ 2 Par. 3, 5.

ተወደ፡ (an ተወደደ፡?) III, 1 *immitti, inseri, indi,* Ex. 25, 15.

ተዋደደ፡ III, 3 *committi, concinne conjungi, coaptari* vel *apte coagmentari:* በኀበ፡እግዚ"፡ትትዋደዶ፡ብእሲት፡ለብእሲ፡ ἁρμόζεται Prov. 19, 14; ወተዋደደ፡ኵሉ፡አረፍት፡ 2 Esr. 14, 6 (hebr. Neh. 3, 28); Eph. 4, 16 Platt. a) *congruere:* ኢትትዋደዶ፡ለአብድ፡ከናፍር፡መሃይምንት፡ Prov. 17, 7; Col. 2, 19 ant.; አላ፡ተዋደደ፡ወተደለወ፡ዝንቱ፡ስም፡ለዘበሥጋ፡ተወልደ፡ ἥρμοσε δὲ τοῦτο τὸ ὄνομα μόνῳ τῷ al., Cyr. c. Pall. f. 67. b) *bene compositum esse:* ductu et auspiciis Simeonis Hasmonaei ሠነየ፡ንብረቶሙ፡(ለአይሁድ፡) ወተዋደደ፡ Jsp. p. 298; ሶበ፡ተዋደደ፡ትእዛዙ፡ (imperium ejus) p. 298; hostibus devictis ተዋደደ፡ነገርነ፡ወረትዐ፡መንግሥትነ፡ p. 309.

አስተዋደደ፡ IV, 3. 1) *immittere, apte inserere* alqd in alqd, Num. 4, 6. 8. 10. 11. 2) *bene committere* vel *componere, concinnare* vel *aptare* res inter se: ሀሎኩ፡እንዘ፡አስተዋድድ፡ ἁρμόζουσα Prov. 8, 30; ዘእንበለ፡ያስተዋድዶ፡እግዚ"፡ምቅዋመ፡አድባር፡ወአውግር፡ Macc. f. 23; Lit. 171, 3; Deus አሠነየ፡ለነ፡ወአስተዋፍሥሐ፡መንግሥተነ፡ወአስተዋደደ፡አህጉሪነ፡ወሥልጣንነ፡ላዕለ፡ብዙኃን፡አሕዛብ፡ Jsp. p. 329. 3) in specie: *harmonice concinnare, temperando* voces *harmoniam efficere:* Ps. 151, 2; አስተዋድዶ፡መዝሙረ፡ማሕሌት፡ Enc. Jac. 8; አስተዋደደ፡መዝሙራተ፡ Clem f. 232.

ውዱድ፡ part. *immissus, inditus,* 3 Reg. 6, 32. a) *inclusus:* ውስተ፡ውጽቦ፡ወርቅ፡ዕንቈ፡ሰርድዮን፡ውዱድ፡ Prov. 25, 12. b) *infixus, stabilis:* አድባር፡እለ፡ውዱዳን፡ ὄρη μόνιμα Gen. 49, 26.

ድድ፡ subst., m. et f., Pl. ድዳት፡, 1) *commissura, compages,* σύμβλησις Ex. 26, 24; ἁρμογή lapidum Herm. p. 9. 11. 13. 14. 77. 78. 2) id cui quid a) immittitur, vel superstruitur, i. e. *cubile, basis, fundamen:* ድደ፡መሠረት፡ Col. 1, 23; ሀምድ፡ወድድ፡ ἑδραίωμα 1 Tim. 3, 15; βάσεις columnarum Jer. 52, 17 (v. ዳድ፡ et ዶድ፡ sic!); Clem. f. 90; ጽኑዕ፡መሠረት፡ድዳ፡ (sc. ecclesiae) f. 109; Deus omnipraesens ይጸውር፡ድደ፡ወይነብር፡ጠፈረ፡ Lith. Orth.; ድድ፡እንተ፡ተመሥረተት፡ዲበ፡ኰኵሕ፡ Org. 7; መሠረተ፡ሃይማኖት፡ወድደ፡አሚን፡ Org. 4; ድደ፡ንጽሕ፡ወመሠረተ፡ቅድስና፡ Org. 3; መስቀል፡ est ዐምዳ፡ወድዳ፡ለቤተ፡ክ"ን፡ Deg.; አነጻሁ፡ዘሐቂ፡ወሌለዩ፡እምነ፡ድዱ፡ (quatenus corpus tamquam subiculum cutis est) Enc. Genb. 8; ድዳት፡ለምሥዋዕ፡ παράδειγμα Ex. 38, 24 (nisi hoc exemplum ad n. 1 referre malueris). b) includitur vel imponitur, ut *funda, pala,* vel *calathus:* ከለ፡ወርቅ፡ውስተ፡ድደ፡ብሩር፡ ἐν ὁρμίσκῳ σαρδίου Prov. 25, 11. — *Voc. Ae.:* ድድ፡ብ፡የግድግዳ፡ራስ ።

መዋድድ፡ subst. Pl. (forma Sing. nondum reperta), *uncini, fibulae,* ἀγκύλαι Ex. 37, 17. 38, 18. 20. 39, 6.

ወደፈ፡ rad. inus., cui nescio an primitus potestas *dependendi* infuerit, collatis verbis יָדַף وَطَفَ هَدَبَ.

ወዲፈት፡ subst., Pl. ወዲፋት፡ *lacinia:* ይጠበልልዎ፡ውስተ፡ (v. በ፡) ወዲፈት፡ (v. "ፋት፡) በድኖ፡ወይገድፍዎ፡ Jer. 22, 19; habitabat veste nulla induta ወዘእንበለ፡ወዲፎት፡ (sic) ወአነዳ፡ሳህም፡ Gad. T. Haim. — *Voc. Ae.:* ወዲፋት፡ዘ፡ጨርቅ ።

ወግ፡ subst., in Libris Historiae Abyssin. crebro obvium, est amh. i. q. aeth. ሕግ፡

ዋግ፡ subst. *rubigo* frumenti, Lud. auct. Greg.

ወገረ፡ I, 1 et 2 [amh. ወገረ፡ *lapidare;* vestigium hujus verbi habent Aramaei in יְגַר ܝܓܪܐ *acervus* lapidum] Subj. I, 1 ይውግር፡ et ይገር፡, Imprt. ውግር፡ et ግር፡ et ገር፡ 1) *jacere, conjicere, projicere,* c. Acc. rei jactae: ዘይወግር፡እብነ፡ላዕሌሁ፡ትወርድ፡ዲበ፡ርእሱ፡ Sir. 27, 25; ንሣእ፡እብነ፡ወገር፡ላዕለ፡ Herm. p. 44; ወገሩ፡ናእከ፡ዐረር፡ኀበ፡ባሕር፡ Act. 27, 28; ወገሩ፡አብትሮሙ፡ Ex. 7, 12; ግርዎ፡ውስተ፡ተከዚ፡ Ex. 1, 22; Apoc. 18, 21; ወገሮ፡ውስተ፡እሳት፡ Jer. 43, 23; ይወግሩ፡ርእሶ፡እንተ፡ዲበ፡አረፍት፡ 2 Reg. 20, 21; ወወገረ፡(አሕባለ፡, v. በአሕባል፡) ኀበ፡ኤርምያስ፡ Jer. 45, 11. a) *objicere* alqm bestiis: ወወገርዎ፡ለዐናብስት፡ Sx. Pag. 1. b) *dejicere* Hen. 88, 3. c) trsl.: *conjicere* vel *adjicere* oculos ad alqm: ዘያስተሓይጽ፡ለድንግል፡ወይወግር፡ዐይኖ፡ከመ፡ያርኵሳ፡ Clem. f. 163. 2) a) *lapidibus petere* alqm, lapides *conjicere* in alqm, c. Acc. pers., ወገረቶ፡በስባረ፡ማሕረፅ፡ Jud. 9, 53; ወገሮሙ፡እግዚ"፡በእብነ፡በረድ፡ Jos. 10, 11; ዘወገሮን፡ለአዕዋፍ፡ βάλλων λίθον ἐπὶ πετεινά Sir. 22, 20; ለእመ፡ርኢከ፡ከልበ፡ኀደገ፡እግዚእ፡ወተለወከ፡ገር፡በእእብን፡ Fal. f. 17. b) *lapidibus obrutis necare, lapidare* alqm, sive adjecto በእብን፡ Ex. 17, 4. 21, 28; Lev. 20, 2; Num. 14, 10; Deut. 17, 5. 22, 24; Hez. 16, 40; ለይገሩ፡በእብን፡ Joh. 8, 7; sive omisso Ex. 8, 22; 3 Reg. 21, 10; Joh. 8, 59; Matth. 21, 35. 23, 37; Luc. 13, 34. 3) in specie: *thura jacere* i. e. *suffire* Deo vel diis: ut Lit. 161, 1; መኰንን፡ኀሠሠ፡ከመ፡ይክሕዶ፡ለክርስቶስ፡ወይውግር፡ዕጣነ፡ለጣዖታት፡ Sx. Mag. 6; Mij. 15; ከመ፡ውእቱ፡ይወግር፡ዕጣነ፡ለአማልክት፡ Mij. 23; Genb. 25; Hed. 25. — *Voc. Ae.:* ወገረ፡ዘ፡ጠሐለ፡; *Rad. Abb.:* ወገረ፡ዘ፡አሳረገ፡ (ab አረገ፡).

ተወገረ፡ III, 1 et 2 *lapidibus obrutis necari, lapidari*, Ex. 19, 13. 21, 32; Joh. 8, 5; ለተወግሮቱ፡ በእብን፡ Kuf. 33.

ተዋገረ፡ III, 3 *sese invicem lapidibus petere* vel *lapidare*, Act. 14, 5.

ውጉር፡ part. *jactus, dejectus:* ረከቦሙ፡ ለጣዖታት፡ ውጉራን፡ ወስቡራን፡ Sx. Mag. 17.

ወግር፡ subst., f. et m., Pl. አውግር፡, Pl. Pl. አውግራት፡ [יגר أُجُر], *tumulus, collis, clivus*, ዝኒ፡ ወግር፡ Gen. 31, 52; Kuf. 38; βουνός Ex. 17, 10; Jes. 2, 14; νάπη Deut. 3, 29; ወግረ፡ ኃጥአን፡ ὄρος ἀσεβῶν Jes. 28, 21; Luc. 3, 5; *acervus* ruderum: ወኮነ፡ ወግረ፡ ዐቢየ፡ ውእቱ፡ ጕድፍ፡ Sx. Mag. 10; Pl. አውግር፡ Jes. 2, 2. 10, 18. 44, 23. 65, 7; Mich. 4, 1; Jer. 14, 6; Hez. 6, 3; Ps. 64, 13; Luc. 23, 30; አውግር፡ ልዑላት፡ Jes. 30, 25; Hen. 1, 6. a) in specie: *delubra in collibus exstructa* (גְּבָעוֹת) Israelitarum, Jer. 13, 27 al.; 3 Reg. 3^b, 3; 2 Par. 14, 3. 15, 17 al. b) *scopuli* maris: በሕር፡ ዐቢይ፡ ወርሒብ፡ ወባቲ፡ አውግራትኒ፡ ወአድባራት፡ Chr. Ta. 34. — *Voc. in Jes.:* ወግር፡ ዘ፡ ደፈር፡

ውግረት፡ n. act. *jactus, conjectus:* Org. 1; ተኰነኑ፡ ምዕረ፡ በውግረት፡ ወምዕረ፡ በንድፈት፡ አሕጻ፡ Sx. Haml. 5; ኮነ፡ ዐብአ፡ ማእከሌሆሙ፡ በንዋየ፡ ሐቅል፡ ወበውግረት፡ አእባን፡ ወበሞጸፍ፡ ወበአሳት፡ Jsp. p. 356; ውግረተ፡ እብን፡ Clem. f. 170; Kedr f. 77; F. N. 50, 3; ቀተሉ፡ በውግረተ፡ እብን፡ ወእመሂ፡ በነጻን፡ Clem. f. 239; ውግረተ፡ ዕጣን፡ *suffitus*, ut: ኢተደመረ፡ በውግረተ፡ ዕጣን፡ ለአማልክት፡ Sx. Hed. 25. — ወገረት፡ ዘወርቅ፡ ornamenti genus, affert Lud.

ወጋሪ፡ n. ag., Pl. ወገርት፡, *is qui jacit* vel *conjicit:* ወገርተ፡ አእባን፡ Gad. Kar.

ምውጋር፡ et ሙጋር፡ subst. *spatium jactus* i. e. spatium quoad homo lapidem projicere potest: መጠነ፡ ሙጋረ፡ (v. ምውጋረ፡) እብን፡ Luc. 22, 41; Sx. Nah. 14.

ሞገር፡ subst. conjectus thuris i. e. *suffitus*; hinc ዕጣነ፡ ሞገር፡ quo nomine appellatur carminis genus undecim versibus constans, vid. Lud. gramm. Ae., Lib. VII.

ሞገርት፡ subst. *funda, ballista*, 1 Reg. 14, 14.

ወገሰ፡ rad. inus., de cujus significatu primario non constat (an c. q. עגב عَجِبَ?).

ሞገስ፡ subst., m. et f. (ut Jac. 4, 6), *gratia*, χάρις, a) *favor, benevolentia*, Act. 2, 47. 4, 33; ጸጋሆሙ፡ ለአብዳን፡ አልባቲ፡ ሞገስ፡ Sir. 20, 13. 24, 17; ከመ፡ ሞገስ፡ ይኩን፡ ውስተ፡ ክሳድከ፡ Prov. 3, 22. 22, 1; Koh. 10, 12; ረከበ፡ ሞገሰ፡ *consecutus est favorem* alcjs seq. ቅድመ፡ vel በቅድመ፡ Kuf. 4; Gen. 32, 6. 33, 8. 10. 39, 4; Ruth 2, 10; 1 Reg. 20, 3; Esth. 8, 5 vel seq. ኀበ፡ et በኀበ፡ pers., ut Ruth 2, 2; Ex. 33, 12. 13; Deut. 24, 1; Sir. 42, 24; Luc. 1, 30; ወሀበ፡ ሞገሰ፡ *conciliavit ei favorem apud* seq. በኀበ፡ pers.: Gen. 39, 21. 43, 14 vel ቅድመ፡ et በቅድመ፡ Ex. 3, 21. 11, 3. 12, 36. α) Dei, Jac. 4, 6; 2 Petr. 1, 2. β) παῤῥησία Hebr. 10, 19. 35; Eph. 3, 12. b) *suavitas, venustas, elegantia, decor:* ገጽከ፡ ምሉእ፡ ሞገሰ፡ χαρίτων μεστόν Esth. 5, 2; Prov. 10, 32; ሞገስ፡ ፍቅራ፡ ያረውየከ፡ 5, 19; ሞገሳ፡ ለብእሲት፡ ያስተፌሥሖ፡ ለምታ፡ χάρις Sir. 26, 13. 35, 10; ሠናይ፡ ሞገሰን፡ ለከናፍሪ፡ ጠቢብ፡ 21, 16; አልቦ፡ ሞገሰ፡ ቃሉ፡ 20, 19; Ps. 44, 3; Luc. 4, 22; Herm. p. 109. α) *suave* quid vel *jucundum:* ፍሬሁ፡ ሞገስ፡ ጥቀ፡ ለርእየ፡ ገጽ፡ Hen. 24, 5. β) *decus:* Agathon አክሊላ፡ ወሞገሳ፡ ለሀገረ፡ ትንሣ፡ (corona et decus urbis Tensae) Enc. Masc. 14.

ሞገሳዊ፡ adj. rel. *gratiosus, plenus gratia:* ሐዋርያት፡ ንጹሓን፡ ሞገሳውያን፡ Lit. 162, 2.

ሞገሰ፡ quadrl. I (denom.), ut videtur, *favere, propitium esse:* ቂርቆስ፡ አልቦ፡ ዘይሞገሶ፡ አከሊለ፡ ነሥአ፡ Deg.; በኀይለ፡ ትዕግሥቱ፡ ሕፃን፡ (sc. ቂርቆስ፡) ለሰይጣን፡ አርአዮ፡ ዕበሶ፤ ብዑስ፡ ቂርቆስ፡ አልቦ፡ ዘይሞገሶ፤ Mavâs. n. 61.

አሞገሰ፡ II 1) *gratia* vel *favore afficere*, አሞግሳ፡ Zach. 4, 7; Lit. 171, 3. 2) *gratum* vel *suave facere* alqd, Cyr. c. Pall. f. 65 (vid. sub መጠነ፡ c. 222).

ተሞገሰ፡ III, 1 *gratia affici, favorem consequi, gratiam inire* apud alqm: ብዑዕ፡ አበ፡ ዮሐኒ፡ ፈድፋደ፡ ኀየሰ፡ ተሞገሰ፤ ዘበላዕሉ፡ ሕይወት፡ ወረሰ፡ Mavâs. n. 13; ርእሰ፡ እግዚእ፡ ገሰሰ፡ ውእቱ፡ ዮሐንስ፡ (Christum baptizans) ተፈሥሐ፡ ወተሞገሰ፡ n. 68; እመ፡ በመንፈሱ፡ ለኢየሱስ፡ ንትሞገስ፡ ወንጼውዖ፡ ለእግዚ"፡ አቡነ፡ εἰ ἐν πνεύματι Ἰησοῦ παῤῥησίαν ἔχομεν πατέρα καλεῖν τὸν θεόν Cyr. de r. fid. f. 33; c. እምነ፡ pers., ut: ተሞገሰ፡ እምእለ፡ ቅድሜሁ፡ Kebr. Nag. n. 14.

መሞግስ፡ part. *benevolus, benignus*, f. መሞግስት፡ Org.

ወገበ፡ rad. inus., وَجَبَ *cecidit* res, (وَجْبَة *casus, res accidens*) وَثَبَ *subivit, ingruit, supervenit*.

አውገበ፡ II, 1 *improviso invadere, irruere, incidere* in alqm, *subito supervenire* (überrumpeln, überraschen), c. Acc. pers.: እስመ፡ ታወግቦሙ፡ ዕለት፡ እኪት፡ Mich. 2, 3; አውገበተኒ፡ 4 Esr. 10, 39 var.; አውገብዎሙ፡ ወወረዱ፡ ላዕሌሆሙ፡ ἐξάπινα Jos. 11, 7; ἐξαίφνης Luc. 9, 39; absol.: እለ፡ ይፈቅዱ፡ ያውግቡ፡ ወይትሜሰሉ፡ ከመ፡ ኄራን፡ (welche — mit Neuerungen — überraschen wollen und sich dabei den Schein der Frömmigkeit geben) Cyr. ad Reg. f. 27. — *Voc. Ae.:* አውገበ፡ ዘ፡ አስከሬፈ፡

ግብት፡ subst. *accidens improvisum, casus subitus* vel *repentinus:* እመሰ፡ ግብት፡ ውእቱ፡ Num. 35, 22. a) *temeritas:* ኀጢአት፡ ዘግብት፡ (opp. ዘልማድ፡) F. M. 2, 11; et in Genitivo: *temere* vel *recens inventus, fortuitus, adventicius*, ut: ዐርክ፡ ግብት፡ (opp. ዐርክ፡ ዘትካት፡) φίλος πρόσφατος Sir. 9, 10; አምላክ፡ ግብት፡ θεὸς πρόσφατος Ps. 80, 8; Deut. 32, 17; 2 Par. 23, 17. 24, 18. b) Adv. በግብት፡ (Lud. comm. hist. p. 497 n. 14) et plerumque ግብተ፡ α) *subito, repente, improviso*, 4 Esr. 3, 6. 10, 38. 39; 2 Petr. 3, 10; ኢይኩንኒ፡ ግብተ፡ ሞት፡ Clem. f. 223; ἄφνω Koh. 9, 12; Jer. 4, 20. 28, 8; Prov. 1, 27; ἐξαίφνης Job 1, 19; Hab. 2, 7; Jer. 6, 26. 15, 8; Luc. 2, 13; ἐξάπινα Sir. 11, 21; Jes. 48, 3; Ps. 63, 4; Num. 4, 20; ἐξαπίνης Jes. 47, 11; ἀφνίδιος 1 Thess. 5, 3; παραχρῆμα Jes. 30, 13; ἄωρος Prov. 11, 30. β) *nuper, recenter*, προσφάτως Judith 4, 3. 5; Hebr. 10, 20. — *Voc. Ae.* ግብተ፡ ድድቀ፡ ብ፡ ድንተት ።

ግብታዊ፡ adj. rel. *subitus, repentinus, improvisus* ሞተት፡ በሞት፡ ግብታዊ፡ Chr. L. Atk. f. 23.

ሞገት፡ vid. sub ሞገድ፡ sub ወገደ፡

ወግአ፡ (etiam **ወግዐ፡**) I, 1 [amh. **ወጋ፡**; נָגַח, وَجَأَ] Subj. **ይውጋእ፡** (Hen. 89, 43) 1) *ferire* cornu, *arietare*: **ወጋእ ክሙ፡ከመ፡አስዋር፡** Jer. 27, 11; **በሐሠ፡ይወግእ፡በአቅርንቲሁ፡** Dan. 8, 4; Hez. 34, 21; Hen. 86, 5; **ለእመ፡ወግአ፡ላህም፡ብእሴ፡** Ex. 21, 28; 3 Reg. 22, 11; 2 Par. 18, 10; *petulcum esse* Ex. 21, 29. 2) *pungere, icere, transfigere*: **በሥያንው፡ወግአኒ፡ወረገዘኒ፡** Job 16, 13; **ወግአኒ፡ሦክ፡** Ps. 31, 4; ἐκκεντεῖν Apoc. 1, 7; Zach. 12, 10 var.; Jud. 9, 54. 3) *contundere, pulsare, confodere, percutere, percellere*: **ትወግአሙ፡ለአፍላግከ፡** ἐκεράτιζες Hez. 32, 2; hostes Ps. 43, 7; κατακεντεῖν Judith 16, 12; ἐκκεντεῖν Jos. 16, 10; κατακόπτειν Jos. 10, 10; τιτρώσκειν Deut. 1, 44.

ተወግአ፡ III, 1 *feriri, ici, pungi, perfodi*: **በአሥዋክ፡** Ssal. Req.; **ተወግአ፡በ፩ሙጋእ፡** Chr. Ax.

ተዋግአ፡ III, 3 *sese invicem ferire* vel *perfodere*: **ይትዋግኡ፡በኲናት፡** Cod. Mus. Brit. XVIII n. 10.

ውጉእ፡ part. 1) *ictus, perfossus*: **እለ፡ውጉአን፡በኲናት፡** Jes. 14, 19. 2) *tusus, contusus*: **ቅብእ፡ዘዘይት፡ውጉእ፡** (Acc.) Ex. 27, 20; Lev. 24, 2; Macc. f. 15; Kuf. 16.

ወግአ፡ videtur n. pr. esse 4 Reg. 23, 8.

ውግአት፡ n. act. *ictus, punctio*: **ውግአተ፡ሦክ፡** Enc. Ter 3; nomen morbi (vid. Isenberg sub **ውጋት፡**), Chr. L. Atk. f. 29.

ወጋኢ፡ n. ag. *petulcus*, Ex. 21, 36; F. N. 45.

ሙጋእ፡ subst. *ictus*: **ተወግአ፡በ፩ሙጋእ፡** Chr. Ax.

ሞግእ፡ et **ሞጋእ፡**, subst. m. et f., Pl. **መዋግእ፡**, 1) *mortarium, pila*: **ይጎድእዎ፡ውስተ፡ሞግእ፡** Lud. e Libr. Myst. 2) *aries* (machina bellica, Sturmbock, Mauerbrecher): Pompejus jussit **ከመ፡ይትክሉ፡ሞግአ፡ኀጺን፡ላዕለ፡ቅጽር፡** Jsp. p. 311. 349; **አብጽሑ፡ሞግአ፡ኀጺን፡** p. 358. 370; etiam **ሞግእ፡** p. 358 et **ሞግአ፡ነፍጥ፡** p. 349, et **ሞጋእ፡ኀጺን፡ዘነፍጥ፡** p. 370; **ተከለ፡መዋግአ፡ዘነፍጥ፡** p. 365.

ወግዐ፡ I, 1 [cum غَبَّ potius componendum videtur quam cum غَبَّ *bene profecit* edenti cibus; *potandam praebuit* aquam salubrem camelo; IV *lactavit* pullum; جُرُوعُ الصَّبِيِّ *alimentum* infantis; vid. **ገዐት፡**] Subj. **ይውጋዕ፡**, *lacte alere, lac bibendum praebere*, c. dupl. Acc.: **ትፈቅዱ፡ሐሊበ፡ይውግዑክሙ፡** Hebr. 5, 12; 1 Cor. 3, 2. — *Voc. Ae.*: **ወግዖ፡ብ፡ጋተው፡**

ተወግዐ፡ III, 1 *lac bibendum* vel *sugendum accipere, lacte ali*: **ኵሉ፡ዘይትወጋዕ፡ሐሊበ፡ሕፃን፡ውእቱ፡** Hebr. 5, 13; **እለ፡ከልእዎሙ፡ኢይትወግዑ፡ሐሊበ፡** Jes. 28, 9.

ውግዐት፡ n. act. legitur in Voc. Ae., sc.: **ርውየት፡ዘ፡ውግዐት፡**

ወገዘ፡ rad. inus., quae sicut وجز ad familiam radicum גזז, גזה, גזם, גזע, גזר al. referenda primitus significatum *secandi, amputandi* habuisse videtur.

አውገዘ፡ II, 1 1) *excommunicare, interdicere, anathematizare*: **ወከልያሁኒ፡ያወግዝዎ፡እምነ፡ማኅበሩ፡** 2 Esr. 10, 8 vrs. alt.; **አውገዝዎሙ፡እስከ፡ዛቲ፡ዕለት፡** 1 Par. 4, 41; **ብእሲ፡ዘአውገዘ፡ኤጲስ፡ቆጶስ፡** Can. Nic. 7. 2) *exsecrari, diris devovere*, Hen. 6, 5; **እለ፡ታወግዙ፡ግዘታተ፡ከመ፡ኢይፍትሑ፡** 95, 4; in specie: diabolum, ut: **ዘይፈቅድ፡ይጠመቅ፡ይምሀርዎ፡ያውግዝ፡ሰይጣነ፡ወይእመን፡በክርስቶስ፡** Did. 39; **አወግዘከ፡ሰይጣን፡ወኵሎ፡ምግባራቲከ፡** ibid.; **አውገዘ፡ለከይሲ፡** Enc. Jac. 2.

ተወገዘ፡ III, 1 *excommunicare*: **ካህን፡ዘተወግዘ፡** Abt. Ap. 10; II Abt. 10; Lud. comm. hist. p. 331 n. 91; M. M. f. 216.

ተዋገዘ፡ III, 3 1) *sese invicem diris devovere* vel *excommunicare*, Hen. 6, 4. 2) *se amovere desperando* vel *abalienare animum* ab aliquo: **እስመ፡ግዘተ፡እትዋገዝ፡** (v. **እትዋገዝ፡**) **በኵሉ፡መዋዕለ፡ሕይወቱ፡** ἀντιτασσόμενος ἀντιτάξομαι αὐτῷ 3 Reg. 11, 34; **ከመ፡እትዋገዝ፡ለልብየ፡** τοῦ ἀποτάξασθαι τὴν καρδίαν μου Koh. 2, 20.

ውጉዝ፡ part. 1) *excommunicatus, diris devotus*: **ር ጉም፡ወቅዉም፡ወውጉዝ፡** Clem. f. 145. 150. 159. 160 al.; Kedr f. 8; **ውጉዘ፡ለይኩን፡** ἔστω ἀνάθεμα Cyr. ad Reg. f. 29; 1 Cor. 12, 3. 16, 22; Gal. 1, 8; Asc. Jes. 5, 9; **ኢትከውን፡ውግዘተ፡** Zach. 14, 11. 2) *interdictus, poena cautus* vel *sancitus*, F. N. 47 (vid. sub **ከልአ፡**). — *Voc. Ae.*: **ውጉዝ፡ዘ፡ልዩ፡**

ወግዝ፡ vel **ግዝ፡** subst. *res diris devota* vel *interdicta, anathema*: **ዘዐለወ፡በወግዝ፡** (v. **በግዝ፡**) ἠθέτησεν εἰς τὸ ἀνάθεμα 1 Par. 2, 7.

ውግዘት፡ n. act. *excommunicatio, interdictio*: **ዘከልእዎ፡ቍርባነ፡በእንተ፡ውግዘት፡** II Abt. 9 et 27; **ኢይፍታሕ፡እምኔሁ፡ውግዘቶ፡** (ne exsolvat eum ab excommunicatione) II Can. Nic. 6; M. M. f. 382.

ግዘት፡ subst., Pl. **ግዘታት፡**, *excommunicatio, anathematismus, exsecratio, dirae*: II Can. Nic. 30; Kedr. f. 8; Catal. Cod. Mus. Brit. p. 19; M. M. f. 51. 216; Enc. Genb. 12; **ንበበ፡ግዘተ፡** Enc. Tachs. 6; **እለ፡ታወግዙ፡ግዘታተ፡** Hen. 95, 4; in loco 3 Reg. 11, 34 est n. act. ad **ተዋገዘ፡**, q. v.

ወገደ፡ rad. inus. e. q. נָגַר *fluxit* (نَجَّ *fluxit* corpus sudore).

ሞገድ፡ subst., m. et f., sing. et coll., Pl. **መዋግድ፡** et **ሞገዳት፡**, Pl. Pl. **መዋግዳት፡** [significatu respondet مَوْج] *unda, fluctus*: **ሞገድ፡እንተ፡ኀለፈት፡** Job 11, 16; 4 Esr. 9, 15; Ps. 41, 10; Hen. 101, 4; Matth. 8, 24; Marc. 4, 37; Act. 27, 41; Org. 4; **ተሀውኩ፡ኵሉ፡መዋግዲሁ፡** (**ለባሕር፡**) 4 Esr. 13, 1; Sap. 14, 3; Act. 27, 15 rom.; **ውስተ፡ብዙኅ፡ሞገዳት፡** Prov. 23, 34; **ውስተ፡ሞገዳት፡ዐዋጋት፡** Sap. 14, 1; Jac. 1, 6; Judae 13; Matth. 14, 24; **መዋግዳት፡** Clem. f. 11; **ዝናመ፡ሞገድ፡** ὑετὸς λάβρος Prov. 28, 3; trsl.: **እምነ፡አፉሁ፡መዋግደ፡እሳት፡ወዕአ፡** 4 Esr. 13, 11. 14; **ሞገደ፡ሥቃያት፡ኀለፉ፡ላዕሌሁ፡** Lud. ex Enc.; **ሞገደ፡ጽልመት፡** Lud. e V. S.; **አዝማነ፡ዓለም፡መዋግደ፡ከነ፡** „tempora saeculi vicissitudinibus obnoxia sunt" Lud. ex Org. 3. — *Voc. Ae.*: **ሞገድ፡ዘ፡አዝዋሪ፡** — Huc eodem referendum videtur **ሞገት፡** (quasi esset مَوْجَة), quod legitur Esth. ap. 3; **አስተናብር፡ኵሎ፡ዘሊተ፡ይትኴነን፡ዘእንበለ፡ድንጋጤ፡ከመ፡ዘሞገት፡ሠሪዕየ፡ኵሎ፡** (ἀκυμάντους).

አሞገደ፡ quadrl. II (denom.) *fluctuum aestum excitare, undare facere*: **በባሕር፡አውግሬትኒ፡ወአድባሬት፡እለ፡ያሞግዱ፡ወየሀውኩ፡** χαλεπωτάτην ζάλην ἐπεγείρουσι, Chr. Ta. 34.

ወጥሐ፡ rad., cui primitus potestas *expandendi, aequaliter disponendi* infuisse videtur, coll. طَحَى طَحَّ et **ሰጥሐ፡**

ወጥሐ፡ I, 2 1) *in struem congerere* vel *cumulare, struere, struendo coacervare,* (ܛܘܚ), στοιβάζειν, ἐπιστοιβάζειν, **ወጣሕከ፡ዕፀወ፡ዲበ፡እሳት፡** Sir. 8, 3; Lev. 1, 7; **ይዌጥሑ፡ዝክተ፡ዘገመዱ፡ወርእሶ፡ወሥብሖ፡ላዕለ፡ዕፀው፡** 1, 8. 12. 6, 5; 3 Reg. 18, 33; **ወጥሕዎሙ፡ምክዕቢተ፡** θέτε αὐτὰς βουνοὺς δύο 4 Reg. 10, 8; trsl.: **ይዌጥሕ፡ሎሙ፡ፍዳሆሙ፡ቅድሜሆሙ፡** (Laur.: **ይወጥሕ፡** I, 1 et **ፊቃዶሙ፡**) 4 Esr. 12, 38. 13, 41. 2) *superstruere, imponere,* **ትዌጥሕ፡ተድባበ፡ዲበ፡ታቦት፡** Ex. 25, 21. — *Voc. Ae.*: **አለዶ፡ገነከ፡ወጥሐ፡ዘ፡ከመረ፤ወጥሐ፡ሰጥሐ፡** ።

ተወጥሐ፡ III, 2 (ut videtur), *in struem cumulari, coacervari*: **ረድ፡ተወጣሕ፡ምስለ፡ዕፀወ፡ተፍግዕት፡** Hez. 31, 18; Num. 11, 31.

ተዋጥሐ፡ III, 3 *alium super alium strui* vel *accumulari*: **አሐቲ፡ውስተ፡ካልእታ፡ይትዋጣሕ፡** M. M. f. 277.

ውጡሕ፡ part. 1) *in struem congestus* vel *cumulatus, accumulatus, coacervatus*: Jos. 2, 6; Jud. 15, 5; **ዕፀው፡ውጡሕ፡** Jes. 30, 33 (vid. etiam Inscript. Axumit. Rüppell. II l. 20). 2) *complicatus* (zusammengelegt), διπλοῦς Ex. 36, 16.

ሞጣሕት፡ subst., m. et f., Pl. **መዋጥሕ፡**, raro **ሞጣሕታት፡** (F. N. 8, 3), ein Tuch 1) *linteamen, linteum, linteolum*, ὀθόνη, ὀθόνιον, **መዋጥሕየ፡** Hos. 2, 7; Luc. 24, 12; Joh. 19, 40. 20, 5; Act. 10, 11. 11, 5. 2) *velamen, indumentum* (exterius), *amictus*, περιβόλαιον Jud. 8, 26; Ps. 101, 28; Jes. 59, 17. 18; Hez. 16, 13. 27, 7; Hebr. 1, 12; 1 Cor. 11, 15. a) *velum muliebre*, θέριστρον Gen. 24, 65. 38, 14; Jes. 3, 23. b) *peplum*, Lud. e V. S. c) vestimentum clericorum (sec. Lud. lex. c. 10 — sub voce **ሊጸዲጤን፡** — vestis sacerdotalis a tergo dependens): *orarium, stola*, Kedr f. 1 (vid. sub **ቀሚጽ፡**); Can. Laod. 24 (23); F. N. 8, 3. d) *pallium* episcopi, patriarchae: **ሰላም፡ለአክርጺኑ፡** (Patriarchae Alex.) **ድኅረ፡ከላድያኖስ፡ዘቆመ፤ሞጣሕተ፡ጸጸሳት፤ይትዐጸፍ፡በፊተ፡ለ፡ሃይማኖት፡እኑመ፤** Enc. Jac. 5. — *Voc. Ae.*: **መዋጥሕ፡ዘ፡ነጭ፡ሐር፡** ።

አሞጥሐ፡ quadrl. II (denom.), „*velare indumento* (exteriore)", Lud. sine auct.

ተሞጥሐ፡ III *se amicire* vel *amiciri indumento* exteriore, ut pallio, al., c. Acc. amictus: **ተሞጥሐ፡ሞጣሕተ፡ፍዳ፡** περιεβάλετο Jes. 59, 17. 18; (anima mortui ait:) **በጸሕኩ፡ኀበ፡ዘይለብስ፡ልብሰ፡ፍዳ፡ወይትሞጣሕ፡ሞጣሕተ፡በቀል፡** Genz. f. 13; **ንትሞጣሕ፡ሞጣሕተ፡ብርሃን፡** Chr. Ta. 17; Org. 4.

ሙጣሔ፡ n. act. *actio velandi* vel *amiciendi*, Cod. Mus. Brit. LV, f. 3.

ወጥሰ፡ I, 1 [cfr. وَطِيس *fornax*] *exardescere*, Gad. Ad. f. 138.

ወጠሰ፡ I, 2 *accendere, incendere* Gad. Ad. f. 139.

ወጠነ፡ I, 1 et 2, raro **ወጥነ፡** I, 1 (Sx. Mag. 13, si quidem lectio sana est) [بَنَى], Subj. I, 1 **ይውጥን፡** (ut F. M. 2, 11; Chr. ho. 4; Jsp. p. 363, al.), raro **ይጠን፡** (M. M. f. 211), *initium facere, coepisse, incipere, inchoare, exordiri, aggredi*, Ps. 76, 10; seq. Subj.: **ዘይዌጥን፡ይርዳእ፡** Prov. 13, 12; **ትዌጥን፡ትትቀተሎሙ፡** Jes. 27, 8; Kuf. p. 21; Hen. 13, 10; Luc. 1, 1; vel seq. **ከመ፡** c. Subj., ut: **ወጥነ፡ከመ፡ይቀድስ፡** Sx. Mag. 13; Phlx. 48; seq. **እንዘ፡** Hen. 85, 10. 89, 15; seq. **ወ፡** c. verbo finito Hen. 61, 4; seq. Acc. Inf.: **ወጠነ፡ጸውዖ፡ስመ፡እግዚ"፡** Kuf. 4; **ንዌጥን፡ጽሒፈ፡** Cod. Mus. Brit. XXIX; **እምቅድመ፡ትውጥኑ፡ዐሊወ፡** Jsp. p. 363, vel seq. **ለ፡** c. Inf., ut: **ይዌጥኑ፡ለገቢር፡** Kuf. 1; **ይዌጥን፡ለገቢረ፡ሥናይ፡** Phlx. 4; seq. **በ፡** c. Inf.: **ንዌጥን፡በጽሒፈ፡መጽሐፍ፡** Fal. f. 1; seq. Acc. rei: Gal. 3, 3; **ወጠንዋ፡** (sc. portam aedificandam) 2 Esr. 13, 1 var.; **ኢ.በዉሕ፡ሎቱ፡** (sc. diacono) **ከመ፡ይውጥን፡ጸሎተ፡ቤተ፡ክ"ን፡** F. M. 31, 2; **ሰይጣን፡ወጠነ፡ዘንተ፡ኀጢአተ፡** F. M. 3, 2; **ንጠንኬ፡ዘለፋ፡** M. M. f. 211; **ከመዝ፡አኀዘ፡ይውጥን፡ሕንጻሆን፡** Gad. Lal.; **ወጠነ፡ለክሙ፡ግብረ፡ሠናየ፡** Phil. 1, 6; **ጢሞስ፡ፈቀደ፡ይውጥን፡ሎሙ፡ሰላመ፡** Jsp. p. 356; c. **በ፡** vel Acc. rei, a qua incipiunt: **ይውጥን፡በቀዳማይ፡** F. N. 43, 4; **ወውጥን፡ሕዋረ፡ማእከላዌ፡** Sx. Mag. 13; omisso objecto: **እምዘ፡ወጠነ፡ንጉሥ፡ባቢሎን፡ዲበ፡ኢየሩሳሌም፡** (sc. bellum) Hez. 24, 2.

አወጠነ፡ II, 2 *inchoare facere, initium dare*: **ተአምኖ፡ያዌጥን፡ወተወክሎ፡ይፌጽም፡** Org. 3.

ተወጥነ፡ III, 1 et **ተወጠነ፡** III, 2 *initium fieri, incipi, inchoari, coeptum esse*: **ተወጥነ፡ዝንቱ፡መጽሐፍ፡** Catal. Cod. Bibl. Bodl. p. 80; Kebr. Nag. n. 92; **ግብአተ፡ሀገር፡በእደ፡ፀር፡ተወጥነ፡** (terra in manus hostium tradi coepta est) **በመንግሥተ፡ልብነ፡ድንግል፡** Chr. L. Atk. f. 7; **ሃይማኖት፡እንተ፡እምአብ፡ተወጥነት፡** (v. **ትዌጥን፡**) **ውኅበ፡ወልድ፡ትበጽሕ፡ወበመንፈስ፡ቅ"፡ትትፌጸም፡** Cyr. f. 122; **ተግሣጽ፡ትትዌጠን፡እምአስተሐምሞ፤ደኀሪታሰ፡ውዳሴ፡ወፍሥሓ፡ውእቱ፡** Chr. ho. 30; **ሐሳብ፡ይትዌጠን፡እምጥንተ፡ተውተ፡** Abush. 47.

ውጡን፡ part. 1) *inchoatus, inceptus*, Lud. sine auct. 2) *novitius, tiro* (Anfänger): **ውጡናን፡** (opp. **ፍጹማን፡**) Phlx. 90. 100 (aliâs **ወጣንያን፡**).

ጥንት፡ subst. *initium, principium, primordium, exordium*, de tempore, spatio et quavis re: **ዘአልቦ፡ጥንተ፡መዋዕሊሁ፡** Hebr. 7, 3; Chrys. creberrime; **ጥንት፡ወማኅለቅት፡** Jes. 19, 15; **እምጥንቱ፡እስከ፡ተፍጻሜቱ፡** Koh. 3, 11; Sir. 36, 16; 4 Esr. 14, 24; Act. 11, 4; Luc. 1, 3; **አኀዙ፡እምጥንት፡** Num. 1, 2. 26, 2; **አልብነ፡ጥንት፡ወኢ.ተፍጻሜት፡** (Deus loquitur) Clem. f. 47; **ጥንት፡ዘሎ፡** Sap. 14, 27; **ርኢ.ኩ፡ዐቢየ፡ግዕዞ፡ጽልመት፡ዘአልቦ፡ጥንት፡ወኢ.ተፍጻሜት፡** Clem. f. 53; **በጥንተ፡ነገር፡ወበደኃሪታ፡** Chr. Ta. 13; *primitiae* (ἀπαρχή) Rom. 16, 5.

ውጥንት፡ n. act. *inceptio, initium*, ut: Sir. 39, 4 var.; **ውጥንቱ፡ለሐሳበ፡የዝደገርድ፡በቀዳሚ፡መንግሥቱ፡** Abush.; **ለእመ፡ኢ.ፈጸሙ፡ውጥንቶሙ፡በሠናይ፡** Chr. Ta. 24; **ውጥንት፡አሰበእ፡** Phlx. 44; in specie *tirocinium, initia vitae institutae*: **እመ፡ክነ፡ሞቱ፡** (sc. novitii) **በውጥንቱ፡** Phlx. 4; **በውጥንቱ፡** Phlx. 20.

ወጣኒ፡ n. ag., Pl. **ወጠንት፡** 1) *inceptor, inchoator*, Deus **ወጣኒ፡ወፈጻሚ፡** Mavâs. in subscr.; Tab. Tab. 34; Lit. 172, 4; **ወጠንት፡** Ssal. Req.; Sir. 39, 4 var. 2) *tiro, novitius*: **መምለኪ.፡ፍጹም፡**, **መ"፡ማእከላዊ፡**, **መ"፡ወጣኒ፡** Phlx. 4. 48. 65.

ውጣኔ፡ subst. *inceptio, exorsus, initium*, Phlx. 65; **ውጣኔሁ፡ለጾም፡** Abush. 38; al.

ወጽሐ፡ rad. inus., cui vicina sunt ܛܨܚ *fudit*, ܛܘܚ *fudit, libavit* (vid. etiam I **ሰበከ፡**).

አውጽሐ፡ II, 1 1) *infundere*, ut vinum in poculum: **አውጽሕከ፡ ለሙ፡ ወይነ፡** Mich. 2, 11. 2) *libare, libationem effundere* numini: **አውጽሐ፡ በደመ፡ አስከል፡** Sir. 50, 15; Ex. 25, 29; plerumque c. Acc. libationis et **ለ፡** numinis: Num. 28, 7; 2 Reg. 23, 16; **ሞጻሕተ፡ ናወጽሕ፡ ላቲ፡** Jer. 51, 17. 19. 7, 18. 19, 13; Jes. 57, 6; **ሶበ፡ ኀደግነ፡ አውጽሖ፡ ሞጻሕተ፡** Jer. 51, 18; c. **ላዕለ፡** vel **ዲበ፡** rei: Gen. 35, 14; Ex. 30, 9. 3) *stillas* per rimas *intromittere* vel *transmittere, stillare:* **ያወጽሕ፡ ቤት፡** στάξει οἰκία Koh. 10, 18.

ተዋጽሐ፡ III, 3 *infundi* rei i. e. *se immiscere:* **እስመ፡ ተዋጻሕከ፡ በምግባር፡ እኩይ፡** συνανεφύρης ταῖς πραγματείαις πονηραῖς, Herm. p. 6.

I. **ሞጻሕት፡** subst., Pl. **መዋጽሕ፡** et **መዋጽሕት፡** 1) *libamentum, libatio*, **ሞጻሕተ፡** Gen. 35, 14; Ex. 29, 40. 41. 30, 9; Lev. 23, 18; Num. 28, 7 seq.; Kuf. 14; Jes. 57, 6; Jer. 51, 17 seq.; Joel 1, 13; Hez. 45, 17. 2) *patera* vel *phiala libatoria, vas spondeum*, σπονδεῖον, **አንሥአ፡ እዴሁ፡ በሞጻሕት፡** (v. **በሞጽሕት፡**) Sir. 50, 15; **መዋጽሕት፡** 1 Esr. 2, 12; Num. 4, 7; **መዋጽሕ፡** Ex. 38, 12; **ቤተ፡ መዋጽሕት፡** Ex. 25, 29; ψυκτῆρες **መዋጽሕት፡** 2 Esr. 1, 9; **መዋጽሕ፡** κύαθοι Ex. 25, 29 C.

ጻሕጻሕ፡ subst. *stillicidium, stillae* per rimas *transmissae:* **ጻሕጻሕ፡ ያወጽአ፡ ለብእሲ፡ እምቤቱ፡ በመዋዕለ፡ ክረምት፡** σταγόνες Prov. 27, 15; **ጻሕጻሕ፡ ይሰድዶ፡ ለብእሲ፡ እምቤት፡** 19, 13 (deest in LXX). — *Voc. Ac.:* **ጻሕጻሕ፡ ዘ፡ የተገን፡ ወሐ፡**

II. **ሞጻሕት፡** subst., Pl. **መዋጽሕት፡**, ut videtur, *trabs, lignum:* **ሞጻሕት፡** (v. **መዋጽሕት፡**, v. **መዋጽፍት፡**) **ቤትነ፡ ዘአርዝ፡** δοκοὶ Cant. 1, 17. [Qui vocabuli significatus si primarius et genuinus est, ad aliam quandam radicem **ወጽሐ፡** referendum videtur, sive eam cum יצע *sternere* (יָצִיעַ *contignatio*) sive cum יצב *statuere, sistere* composueris]. — *Voc. Ac.:* **መዋጽሕት፡ ብ፡ አውያት፡**; *aliud:* **አውያተ፡ ቤት፡**

ወጸበ፡ rad., fortasse eadem quae عَصَبَ; *Rad. Abb.:* **ወጸበ፡ ዘ፡ ሰራ፡**

ውጽብ፡, sec. Lud. **ወጽብ፡**, subst., Pl. **አውጻብ፡**, Pl. Pl. **አውጻባት፡**, *inauris:* **ውጽብ፡** (v. **ውጽበ፡**) **ወርቅ፡** ἐνώτιον Prov. 25, 12; **አውጻብ፡** Ex. 35, 22; **አውጻባት፡** (στραγγαλίδες, ut videtur) Jud. 8, 26.

ውጽበ፡ subst. *ornamentum narium et aurium, inauris* (sicut נזם): **ከመ፡ ውጽበ፡ ወርቅ፡ ውስተ፡ አንፈ፡ ሐራውያ፡** Prov. 11, 22; **ውስተ፡ ውጽበ፡** (v. **ውጽብ፡**) **ወርቅ፡ ዕንቈ፡ ሰርድዮን፡** Prov. 25, 12. — *Voc. Ac.:* **ውጽበ፡ ዘ፡ ሻሽል፡**; *aliud:* **ውጽበ፡ ዘ፡ ስንጥ ።**

ወጽአ፡ *exire* vid. sub **ወዕአ፡**

ወጽአ፡ vel **ወጽዐ፡** I, 1 et 2 [an componendum cum وَضُؤَ, coll. ضَعُفَ?] *praevalere, vincere, superiorem esse* in proelio, Ex. 17, 11 (c. var.). — *Voc. Ac.:* **ይዌጽእ፡ ዘ፡ ያሸንፍ፡**

ተወጽአ፡ III, 1 et 2 *superari, inferiorem esse* in proelio, Ex. 17, 11. — *Voc. Ac.:* **ተወጽአ፡ ዘ፡ ተሸበረ፡ ተሸነፈ ።**

ወጸፈ፡ *funditare* vid. sub **ወዐፈ፡**

ወዕነ፡ rad. inus., cui conferas **ሙኅበ፡**

ተወዕነ፡ III, 2 *dolores parturientis pati* vel *sentire:* **ወይትዌየኑ፡ ከመ፡ ማሕምም፡ እንተ፡ ትወልድ፡ ሕፃን፡** Sir. 19, 11; Chr. Ta. 21; Org. 1.

ተውዕኖት፡ subst., *dolores* (parturientis) *vehementissimi* (?), Kedr f. 59, sed locus corruptus videtur.

ወዕአ፡ et **ወጽአ፡** I, 1 [amh. **ወጣ፡** et **ወጻ፡**; יָצָא, وَضُؤَ; vid. etiam **ጼአ፡**] Subj. **ይፃእ፡**, Imprt. **ፃእ፡**, *exire, egredi*, Gen. 14, 17. 24, 11. 25, 25; Jud. 3, 24; **ወዕአተ፡ ነፍሱ፡** 4 Reg. 9, 27; **ፃአ፡** Cant. 3, 11; **ፃኡ፡** Dan. 3, 26; **ወፂአን፡** Dan. ap. 1, 19; c. **እምነ፡** loci, Matth. 8, 28. 13, 1. 15, 22; Act. 13, 43; Apoc. 18, 4; Gen. 8, 19; Ex. 9, 29; Jos. 8, 22; Jud. 11, 31; **ወፃእኩ፡ እምከርሠ፡ እምየ፡** Job 1, 21; **ወፂእየ፡ እምከርሥ፡** 3, 11; **እምቤተ፡ ሞቅሕ፡ ዘይወፅእ፡** Koh. 4, 14; vel **እምውስተ፡** Gen. 9, 10; Matth. 15, 11. 18, vel **እማእከለ፡**, ut: **ፃኡ፡ እማእከለ፡ ባቢሎን፡** Jer. 27, 8; Jes. 52, 11; vel **እንተ፡ ውስተ፡** *per*, ut: **ወዕኡ፡ እንተ፡ ውስተ፡ አናቅጽ፡** Mich. 2, 13; 4 Reg. 9, 24; c. **እምኀበ፡** pers.: Kuf. 21 (v. **በኀበ፡**); Gen. 47, 10; Ex. 8, 26. 9, 33. 10, 6; 2 Reg. 13, 9; vel **እምቅድመ፡** Gen. 4, 16. 41, 46; vel **እምነ፡** et **እምላዕለ፡** (si quis antea fuit in aliquo vel super alqm) Marc. 1, 25; Matth. 12, 43. 17, 18; seq. **አፍአ፡** *foras:* Matth. 10, 14; Apoc. 3, 12; **ትፃእ፡ አፍአ፡** Judith 13, 3. 14, 2; seq. Acc. loci: **ንፃእ፡ ሐቅለ፡** Cant. 7, 12; Gen. 27, 3; Sir. 8, 16; Jer. 6, 25; **እመኒ፡ ወፃእኩ፡ ገዳመ፡** Jer. 14, 18; vel seq. praepositionibus, ut **ውስተ፡** Jos. 16, 2; **ላዕለ፡** 15, 3; **ኀበ፡** Lev. 16, 18; Gen. 19, 6; Ex. 2, 11; Matth. 3, 5; **ይጽብቱ፡ ወይፃኡ፡ ለሐይቅ፡** Act. 27, 43. a) *egredi* vel *proficisci* in bellum: **ዘይወፅእ፡ ፀብአ፡** Num. 26, 2; 1 Reg. 28, 1; Deut. 28, 7; 1 Reg. 8, 20. 26, 20; Ps. 67, 8; etiam: *egredi* portis contra hostem obsidentem (Ausfall machen) Jsp. p. 358. b) *emigrare*, Gen. 10, 11. 12, 1. 4. 24, 5; Ex. 34, 18; Ruth 1, 7. c) *procedere:* **እምኀበ፡ እግዚ"፡ ወፃእኩ፡** Joh. 16, 27. 28. 17, 8; Spiritus S. **ዘይወፅእ፡ እምኀበ፡ አብ፡** 15, 26 (vid. **ሠረጸ፡**). d) *prodire:* **እምውእቱ፡ ጢስ፡ ወፅአ፡ አንበጣ፡** Apoc. 9, 3. 13, 1; Act. 28, 3. e) *exoriri, progigni:* **እምኔኪ፡ ይወፅእ፡ ንጉሥ፡ ይሁዳ፡** Mich. 5, 1; Matth. 2, 6; Gen. 15, 4. 35, 11; 2 Reg. 7, 12. 16, 11; Num. 12, 12. f) *evadere, liberum exire:* **ይወፅእ፡ እምኵሉ፡** Koh. 7, 18; 1 Cor. 10, 13; Lev. 25, 41. 54; Ex. 21, 3; 1 Reg. 14, 41; **ወፃእክሙ፡ እምአረት፡** Gal. 5, 18; Rom. 6, 14; etiam *evadere* i. e. *fieri*, ut: **ፈረስ፡ ዘኢተረየፀ፡ ይወፅእ፡ እኩየ፤ ወልድ፡ ዘኢተገሠጸ፡ ይወፅእ፡ ገዘፈ፡** Sir. 30, 8. g) *discedere, decedere, excedere, recedere:* **ይወፅኡ፡ እምኔኪ፡ እለ፡ አማሰኑኪ፡** Jer. 49, 17; **እመ፡ ወፅአ፡ ቀታሊ፡ አፍአ፡ ውእተ፡ አድዋለ፡** Num. 35, 26. α) ab aliquo i. e. *desciscere:* **እምእግዚ"፡ ኢወፅኡ፡** ἀπὸ θεοῦ οὐκ ἀπέστησαν Herm. p. 72. β) i. e. *dissentire:* sermo noster **ኢይወፅእ፡ እመንፈሳዊ፡ መጽሐፍ፡** Cyr. c. Pall. f. 68. γ) a vel e consuetudine, statu, lege, officio: **ኢትፃእ፡ እምልማድከ፡** Phlx. 78; **ዘይወፅእ፡ እምንዙስና፡** (austreten) F. M. 5, 2; **ዘይወፅእ፡ እምዓለም፡** Phlx. creberrime (de monachis); **ይወፅኡ፡ እምሕገ፡ ክርስቲያን፡** Did. 6; **እምሕግ፡** Did. 4; **ወፂእ፡ እምሃይማኖት፡** F. M. 6, 14. δ) *cedere* possessione: Luc. 14, 33. h) *excludi, privari* re: **ወፅአ፡ እምኵሉ፡ ጥበብ፡** πάσης σοφίας ἐστερήθη

Sir. 37, 21; virgines stultae quinque እለ፡ወፅአ፡እምኲብኲብ፡ ዘበሰማያት፡ Did. 4. i) *emanare, profluere, scaturire:* Hen. 14, 19. 31, 1; Gen. 2, 10; Ex. 17, 6. k) *oriri*, de sole, astris: ወፅአት፡ፀሓይ፡ውስተ፡ምድር፡ Judith 14, 2; እስከ፡ይወፅኡ፡ ከዋክብት፡ 2 Esr. 14, 21. l) *exire*, de sorte: ዘተ፡መክፈልት፡ወፅአት፡ለሴም፡በፅዑ፡ Kuf. 8. m) *effici, colligi*, in arithmetica, Abush.; de reditibus et proventibus annuis: ዘይወፅእ፡ ግብር፡ Lud. e suo Comm. hist. p. 303 n. 10 (ubi ዘያወፅእ፡ scripsit). n) *provenire, progerminare:* Job 5, 6; Jes. 11, 1. o) *effici, proficisci:* ኵሉ፡ዘይወፅእ፡እምነ፡ወይን፡ Jud. 13, 14; እምነ፡በላዒ፡ወፅአ፡መብልዕ፡ 14, 14; 1 Reg. 24, 14. p) *exardescere, erumpere:* ለእመ፡ወፅአ፡እሳት፡ Ex. 22, 5; ወኢትፃእ፡ከመ፡እሳት፡መዐትየ፡ Jer. 4, 4; de lepra Lev. 13, 22, 27. q) *excidere:* ኢትርሳዕ፡ዘንተ፡ነገረ፡ወኢይፃእ፡እምነ፡ልብከ፡ Deut. 4, 9. r) *evanescere:* ወፅአ፡መዐዛሁ፡ Kuf. 21. s) *emitti:* ወፅአ፡ትእዛዝ፡እምኀበ፡ቄሳር፡ Luc. 2, 1; Ps. 18, 4. t) *efferri, pronuntiari:* ዘወፅአ፡እምአፉከ፡ 1 Reg. 1, 23; Jes. 48, 3; Num. 30, 3. 32, 24; Jos. 6, 10; Jud. 11, 36; Matth. 4, 4. u) „de scriptura non transscripta ajunt በከመ፡ወፅአ፡ቀጻሚ፡ sicut e calamo effluxit", Lud.

አውፅአ፡ II, 1 *exire facere* vel *jubere*, ut Gen. 48, 12; a) *educere:* አውፅአ፡አፍአ፡ Gen. 15, 5; አውፅኦሙ፡ኀቤነ፡ 19, 5. 38, 24; አውፅአነ፡እምድረ፡ግብጽ፡ Ex. 13, 14. 16, 6. 18, 1; Deut. 17, 5; አውፅእዎሙ፡ኀበ፡አንቀጽ፡ 22, 24; Ps. 67, 7; አውፅአኒ፡ውስተ፡መርሕብ፡ Ps. 17, 22; Marc. 1, 12. 8, 23; Luc. 24, 50. b) *ejicere, expellere:* አውፅእዎሙ፡ አፍአ፡እምገጹ፡ ἐξέβαλον Ex. 10, 11. 11, 1. 33, 2; Gen. 3, 23. 21, 10; አውፅኦሙ፡እምነ፡ምድሮሙ፡ Sir. 47, 24; Prov. 22, 10. 27, 15; አውፅኦ፡ (Inf.) Koh. 3, 6; daemones Matth. 12, 24 seq.; Marc. 7, 26; uxorem matrimonio Lev. 21, 7; Sir. 7, 26; እንተ፡አውፅእዋ፡ ἐκβεβλημένη Hez. 44, 22; alqd, ut: ተፋቅሮ፡ታወፅእ፡ለፍርሀት፡ 1 Joh. 4, 18. c) *emittere, dimittere:* አውፃእከን፡ዕራቆን፡ለእቤራት፡ ἐξαπέστειλας Job 22, 9; uxorem 1 Esr. 9, 36 (ἀπέλυσαν); እመ፡አድምዐከ፡ (sc. ኀጢአት፡) ኢታወፅእከ፡ Sir. 21, 2. d) *eripere* alqm 2 Reg. 22, 49; Ps. 142, 13; *liberare* 1 Petr. 2, 24. e) *efferre, foras efferre* alqd, Am. 6, 10; Ex. 12, 46; Gen. 14, 18; Deut. 24, 11; Act. 5, 6. f) *producere*, homines ex utero: ታወፅአኒ፡እምከርሠ፡እምየ፡ Job 10, 18; muscas e terra Ex. 8, 14; plantas, animalia Gen. 1, 12. 20; 4 Esr. 7, 17; folia, fructus Num. 17, 23; Gen. 40, 10; Cant. 2, 13; Ps. 103, 16. g) *extrahere, educere* alqd vel alqm, Matth. 7, 4; Ex. 4, 6. 7; አውፅኡ፡አምእስቲቶሙ፡እምላዕለ፡አዕዕምቲሆሙ፡ (ἐξέδειραν) Mich. 3, 3; አወፅአ፡መጥባሕትየ፡እምነ፡ቀቀበ፡ Hez. 21, 3; alqm Am. 9, 2; animam Ps. 103, 30. α) *expromere:* አውፅአት፡ርእሶ፡እምነ፡ጽፍነታ፡ προελοῦσα Judith 13, 15; Gen. 24, 53; Luc. 10, 35. β) *exuere, deponere* vestes Cant. 5, 3. h) *eruere* oculos: አውፅኡ፡አዕይንቲሁ፡ Jer. 52, 11; Jud. 16, 20; 1 Reg. 11, 2; Matth. 5, 29. 30. i) *efferre* i. e. α) *proloqui:* አውፅኡ፡ቃለ፡ Koh. 5, 1; Job 15, 13 (እምአፍ፡); ነገረ፡እምልብ፡ Job 8, 10; Prov. 10, 13. β) *in vulgus efferre, evulgare:* ያወፅእ፡ቃለ፡ Koh. 10, 20; አውፅአ፡ስመ፡እኩየ፡ ሊተ፡ Job 31, 30; Deut. 22, 14; Luc. 6, 22; ዘያወፅእ፡ምክረ፡ቢጹ፡ μὴ συντηρῶν Sir. 13, 12; ኢታውፅእ፡ቃለ፡ዘሰማዕከ፡ 19, 7. 10. 12; ኀፍረት፡አውፅአ፡ነገር፡ዘሰማዕከ፡ 41, 23. k) *edere, emittere* librum, F. N. p. 6. 7. l) *exserere*, linguam Herm. p. 21; penem Hen. 86, 4. m) *emittere* sanguinem venis: ኢያወፅእ፡ደመ፡ M. Tom.; *elicere* humorem ex lapide, Enc. Haml. 30; *emittere* liquorem, ut: ubera puellae አውፅኡ፡ሐሊበ፡ Hom. Chrys. n) *absistere facere, removere:* ዘኢያውፅአ፡ለጽድቁ፡እምነ፡እግዚእየ፡ Gen. 24, 27; c. Acc. et እምላዕለ፡ Sir. 30, 23 (ἀπόστησον). o) *expendere, erogare:* ዘአባእከ፡ወአውፃእከ፡ Sir. 42, 7; እለ፡ታወፅኡ፡ወርቀ፡ወብሩረ፡እምቍናማቲክሙ፡ Jes. 46, 6 (vid. አስተዋፅአ፡) p) *excipere, excerpere:* ከመ፡ያቀልል፡አውፅአ፡ትእዛዘ፡ Lud. Comm. hist. p. 305 n. 16.

አስተውፅአ፡ vel **አስተወፅአ፡** IV, 1 et crebrius **አስተዋፅአ፡** IV, 3 1) *expendere, erogare:* 4 Reg. 12, 15; Marc. 5, 26; 2 Cor. 12, 15; ወኢሐውር፡አስተዋፅአ፡ምጽዋተ፡ ἐδαπάνων αὐτά Tob. 1, 7; አስተውፅኦ፡ (v. አስተዋፅኦ፡) ለመድፍንከ፡ በእንተ፡ትእዛዙ፡ለልዑል፡ Sir. 29, 11; እለ፡ኢያስተዋፅኡ፡ ብዕሎሙ፡በሠናይ፡ ὁ κακῶς τῷ πλούτῳ κεχρημένος Chr. Ta. 2; ለእመበ፡ምንትኒ፡ዘአጥረይነ፡ናስተዋፅኦ፡በዘይደሉ፡ ibid. a) *impendere, insumere*, c. ላዕለ፡ pers.: ዘአስተወፃእከ፡ (v. "ዋ"፡) ላዕሌሁ፡ Luc. 10, 35; Chr. Ta. 10; c. ለ፡ pers. vel rei: ወያስተዋፅኡ፡ሎቱ፡ኵሎ፡አሚረ፡ሲሳዮ፡ስንዳሌ፡፲ Dan. ap. 13, 3; Sap. 13, 12. b) *conferre, collationem facere:* Ex. 38, 26 hebr. in C (Octat. in Comm. p. 95); Act. 11, 29; 2 Cor. 9, 13; c. ለ፡ pers. Rom. 15, 26. c) *pendere tributum* 4 Reg. 15, 20. d) *expendere* alicui alqd i. e. *exsolvere:* procurator ያስተዋፅእ፡ለ፡ pupillo, quidquid opus est F. N. 32. e) *expendere fructum* vel *usuram* pecuniae: pecunia ይኩን፡ለውሉዳ፡ (feminae) መገገበ፡ዕቁበ፡ሎሙ፤ በሕቱ፡አስተዋፅአቱ፡ታሕተ፡እዴሃ፡ F. M. 8, 2. f) አስተዋፅኦ፡ Syn.; አስተዋፅኦታት፡ F. N. 32 *expensa, impensa, sumtus.* 2) *exigere* tributum: ያስተዋፅእ፡ሎቱ፡ጸባሕተ፡ Sx. Sen. 4. 3) *ejicere* unum post alium, *jactum facere* mercium: ወአስተዋፅኡ፡ወገዶ፡ውስተ፡ባሕር፡ንዋዮሙ፡ ἐκβολὴν ἐποιήσαντο Jon. 1, 5. 4) *producere:* Deus Pater አኮ፡ለመርድአ፡ግብር፡ዘወለዶ፡ለወልድ፡ወአኮ፡ለአስተዋፅኦ፡ኪን፡ወተግባር፡ዘደመረ፡ህላዌ፡መንፈስ፡ቅ"፡ውስተ፡ህላዌሁ፡ M. M. f. 52. 5) *excerpere:* ከመ፡ያስተዋፅኡ፡መጽሐፈ፡ፍትሕ፡እምብሉይ፡ወሐዲስ፡ F. N. p. 2 (vid. etiam Catal. Cod. Ae. Bibl. Bodl. p. 25). 6) sortem exire facere ex hydria i. e. *sortiri* 1 Reg. 14, 42 var. 7) *efficere summam* e calculis: አስተወፅአ፡ሐሳበ፡እምነ፡ .. Abush. 54. 8) *ad exitum perducere:* ዕለተ፡እንተ፡አስተውፅኦ፡ (v. "ዋ"፡) ይእቲ፡ ἐξόδιον Deut. 16, 8.

ውፁእ፡ part. *egressus* i. e. a) *oriundus* 2 Reg. 16, 23. b) *alienatus:* ልብ፡ውፁእ፡ νοῦς ἐξεστηκώς Cyr. c. Pall. f. 67. 77. c) *excedens:* ውፁእ፡እምኍልቍ፡ Ps. 151 in tit. d) *destitutus* re, *expers* rei: ውፁኣን፡እምሃይማኖት፡ ἀπὸ πίστεως κενοί Herm. p. 95; ውፁኣን፡እምጽድቅ፡ ἀπεστερημένοι τῆς ἀληθείας 1 Tim. 6, 5; ኢውፁኣኒ፡ነገሮሙ፡እምጽድቅ፡ Cyr. c. Pall. f. 84; ውፁኣን፡እምጽድቅ፡ οὐχ ὅσιοι Ps. 42, 1; ἀνόσιοι 1 Tim. 1, 9; 2 Tim. 3, 2; ንከውን፡ውፁኣነ፡እምሕይወት፡ዘለዓለም፡ Did. 25; ኮነ፡ውፁአ፡እምጸጋሁ፡ Macc. f. 5. e) *qui recessit, descivit ab* aliquo (abtrünnig), vel *qui excessit, transgressor:* ሕዝብ፡ውፁኣን፡እምእግዚ"፡ Jes. 8, 19; Herm. p. 26; ረሲዓን፡ወውፁኣን፡እምሕግ፡ Kid. f. 6; ውፁኣን፡እምሕገ፡ቀኖና፡ Clem. f. 195. 189; παραβάτης νόμου Jac. 2, 11. f) *alienus a re, contrarius:* (ሕዝብ፡) ነኪር፡ ወውሉጥ፡ወውፁእ፡እምነ፡ሕገ፡ዚአነ፡ διαφορὰν νόμων ξενίζουσαν παραλλάσσον Esth. 3. aper.; ውፁእ፡እምጽድቅ፡ ταῖς ἀληθείαις ἀλλότριος Esth. 8 aper.; ዝንቱ፡ዘተነሥሥ፡ውፁእ፡

እምሕግ፡ወኢመፍትው፡ Clem. f. 8; ዘውፁእ፡እምፍጥረት፡ *naturae contrarius* Kedr f. 62.

ውፅእ፡ adj. fem. *expulsa* i. e. divortio dimissa, Lev. 21, 14.

ፀአት፡ n. act. et subst., f. et m., *exitus, egressus:* በፀአትከ፡እምነ፡ሴይር፡ Jud. 5, 4; Ps. 28 tit.; ፀአቶሙ፡ (i. q. ወፂአሙ፡) Ex. 5, 20; ፀአተ፡ያወፅአክሙ፡ Ex. 11, 1; በበአትከ፡ወበፀአትከ፡ Deut. 28, 6; 2 Par. 1, 10; 1 Reg. 29, 6; ከመ፡ፀአተ፡አስሐትያ፡በማእረር፡ Prov. 25, 13; ተፈሥሑ፡ግብጽ፡በፀአቶሙ፡ (*emigratio*) Ps. 104, 36; እምድኅረ፡ፀአቶሙ፡ለአዳም፡ወለሔዋን፡እምውስተ፡ገነት፡ Clem. f. 8. a) *discessus, decessus:* ሶበ፡በጽሐ፡ጊዜ፡ፀአቱ፡እምዝንቱ፡ዓለም፡ Clem. f. 16; ትትፌሣሕ፡ነፍስ፡ኄርት፡በፀአታ፡እምሥጋ፡ Jsp. p. 381. b) *prolatio, pronuntiatio:* እምፀአተ፡ቃሉ፡ Dan. 9, 25; ወኢአሐተ፡ፀአተ፡ቃል፡እምአፉየ፡ Org. c) *ortus, origo:* እምሀገረ፡መንፍስ፡ፀአቱ፡ Enc. Nah. 11. d) *exitus* i. e. *exodium, finis*, Lev. 23, 36. e) *elatio funeris*, ἐκφορά, ወኢገብረ፡ሕዝብ፡ፀአተ፡ቀበረ፡ዘአሁ፡በላዕሌሁ፡ 2 Par. 21, 19. f) *ejectio, expulsio*, ἀποβολή Rom. 11, 15. g) *emanatio, effusio* sanguinis Fal. f. 16 (vid. sub አንሳሕስሐ፡).

ወፃኢ፡ n. ag. *egrediens:* በእንተ፡ብዙኃ፡በዋእያን፡ወወፃእያን፡ Phlx. 122.

አውፃኢ፡ n. ag. (II, 1) 1) *is qui educit* vel *eduxit:* Deus አውፃኢሁ፡ለአብርሃም፡እምከለዴዎን፡ Cod. Mus. Brit. LIV, n. 7; *is qui producit* vel *produxit* (in lucem): አውፃኢሁ፡ለዘ፡እንተ፡ውስጥ፡ Lit. 173, 3. 2) *editor* libri: አውፃኢሁ፡ለዛቲ፡መጽሐፍ፡ Fal. f. 54.

መውፅኢ፡ part. c. term. adj. (instrumentum) *idoneum ad eruendum:* መውፅኤ፡ዐይን፡ Sx. Ter 15 (vid. sub መበልኅት፡).

ሞፃ፡ subst. *munus* vel *donum quod abeunti datur* (*expiationis* causa, vid. ሞፃእት፡ n. d), 1 Reg. 6, 3. 4. 8. 17.

ሞፃእት፡ (minus bene ሙፃእት፡) subst. *exitus* a) termini Num. 34, 4; Jos. 15 seq.; Kbr. Nag. n. 92; viae: ሙፃእታ፡ (v. ሙፃእታ፡) ለፍኖት፡ Sir. 21, 10. b) *finis:* ሞፃእቱ፡ለቀሥቶሙ፡ Hebr. 6, 16. c) *discessus* Hebr. 13, 7. d) *amolitio* i. e. *expiatio:* ቤተ፡ሞፃእት፡ (v. ሙፃእት፡) οἶκος ἐξιλασμοῦ 1 Par. 28, 11 (at ቤተ፡ስርየት፡ 28, 20).

ሙፃእ፡ subst., Pl. ሙፃኣት፡ 1) *locus unde quid exit, exitus, egressus*, Jes. 37, 28; አልቦ፡ሙፃእ፡እምነ፡ማእከሎሙ፡ οὐκ ἦν διαφυγεῖν ἐκ μέσου αὐτῶν Judith 7, 19; inferna እንተ፡አልቦቲ፡ሙፃእ፡እስከ፡ለዓለም፡ Clem. f. 91. 95. 180. a) *ortus* siderum Ps. 18, 6; Hen. 33, 5. 73, 3; ሙጻኣት፡ Hen. 35. b) *fontes* aquarum: ከመ፡ዘይደፍን፡ዐዘቅተ፡ወያማስን፡ሙፃአ፡ማይ፡ Prov. 25, 26; አስተርአየ፡ሙፃኣተ፡ማያት፡ 2 Reg. 22, 16. c) *os, ostium* fluvii, Kuf. 8. d) *porta:* ሙፃኣቲሁ፡ Hez. 43, 11. e) *finis:* ሙፃእታ፡ለፍኖት፡ Sir. 21, 10 var.; ἐξόδιον ገብረ፡ሙፃአ፡ 2 Par. 7, 9. f) ሙፃአ፡ነፍስ ሕ፡ *latrina* Sx. Nah. 18 (vid. sub ኩስሕ፡). 2) *pompa elationis* funeris (vid. ፀአት፡): ገብሩ፡ሎቱ፡ሙፃአ፡ቀበር፡ዐቢይ፡ጥቀ፡ 2 Par. 16, 14.

ፃእፃእ፡ subst. (m.), sing. et coll., 1) *abortus, embryo, fetus* [cfr. צֶאֱצָאִים, ضِئْضِئ *proles*] ἔκτρωμα Num. 12, 12; Job 3, 16; 1 Cor. 15, 8 Platt; ዝብጠታተ፡ፃእፃእ፡በማሕፀን፡ Hen. 69, 12; ብእሲት፡ዘተሰቲ፡ፈውሰ፡ከመ፡ታድኅፅ፡ፃእፃአ፡እማሕፀና፡ F. M. 4, 4. 6, 14; ፃእፃእ፡ንኡስ፡በውስተ፡ከርሥ፡ Lud. Comm. hist. p. 315 n. 50. 2) *sumtus, expensa, impensae, impendium:* Luc. 14, 28; Herm. p. 54; 4 Reg. 12, 11. 12; አብኡ፡እመዝገብ፡ለፃእፃአ፡ግብር፡ .... 2 Esr. 2, 69; የሀብዎሙ፡እምቤተ፡ንጉሥ፡ለፃእፃአሙ፡ 6, 4. 8; እንዘ፡መጠነ፡ዝ፡ፃእፃኡ፡ 15, 18; 1 Esr. 5, 44. 6, 24. 29; ዘላዕሌሁ፡ፃእፃአ፡ቤቱ፡ ἦν διοικητὴς καὶ ἐκλογιστὴς Tob. 1, 22. — *Voc. Ae.:* ፃእፃእ፡ብ፡ኽል፡ጭንጋፍሂ፡

ፃእፅአ፡ quadrl. I et **አፃእፅአ፡** II (denom.) *sumtus suppeditare, mercedem dare* pro opera praestita: ወእምኔሁ፡ይፅእፅኡ፡ (v. ያፅእፅኡ፡) ለነደቅት፡ወለጸረብት፡ ἐμισθοῦντο 2 Par. 24, 12.

ወፅአ፡ *vincere* vid. sub **ወጽዐ፡**

ወበፈ፡ I, 1 et 2, etiam per ጸ, [وَقَّفَ] *funditare, a) funda projicere* lapides 1 Reg. 17, 49; ትዌፅፍ፡አእባነ፡ Gad. T. H. b) *funda* (i. e. lapide funda misso) *petere* alqm: ወፀፎ፡በእብን፡ወሄጾ፡ውስተ፡ፍጽሙ፡ Sir. 47, 4; Ps. 151, 7.

ተወፅፈ፡ III, 1, sine dubio etiam **ተወፀፈ፡** III, 2 *funditari, a) funda projici*, 1 Reg. 25, 29. b) *funda peti* vel *prosterni*, Ex. 19, 13.

ወፃፊ፡ n. ag., Pl. ወፃፍያን፡ et ወፀፍት፡ *funditor:* ወፃፍያን፡በሞፀፍተ፡እብን፡ 1 Par. 12, 2; Jud. 20, 16; ወፀፍት፡ወነደፍት፡ πελτασταὶ καὶ τοξόται 2 Par. 14, 8. 17, 17.

ሞፀፍ፡ (minus bene ሞፃፍ፡), rarius ሞፀፍት፡, subst., Pl. መዋዕፍት፡ 1) *funda:* ሞፀፍተ፡እብን፡ Jud. 20, 16; ሞፀፍ፡ Jud. 9, 7; Ex. 19, 13; 1 Reg. 17, 40. 50. 25, 29; ዘይወዲ፡እብነ፡ዲበ፡ሞፀፍ፡ Prov. 26, 8; እብነ፡ሞፀፍ፡ Zach. 9, 15; ሞፃፍ፡ var. in 1 Reg. 17, 40. 50. 25, 29; መዋዕፍት፡ እብን፡ 2 Par. 26, 14; Cant. 4, 4; ሰብአ፡ሞፀፍ፡ *funditor* vel *funditores* Judith 6, 12; 4 Reg. 3, 25. 2) Praeterea መዋጽፍት፡ vel መዋዕፍት፡ est vox architectonica, ut videtur, *tigna, trabes*, δοκοί Cant. 1, 17 (var. pro መዋጽሕት፡); Lalibela ecclesias suas aedificavit አከ፡በአሕባል፡ዘይጠፍሮን፡ወአከ፡በመዋጽፍት፡ወበሣዕር፡ዘይከድኖን፡ Gad. Lal.; vel ዘእንበለ፡ዕፅ፡ወመሬት፡ወዘእንበለ፡አሕባል፡ጠፈር፡ወመዋጽፍት፡ ibid.; መዋጽፍት፡ዘዕፅ፡ ibid. — *Voc. Ae.:* ሞጸፍ፡ዘ፡ወንጭፍ፡; *aliud:* ሞጸፍ፡ብ፡በድል፡ነጕድ።

ወፈለ፡ vid. sub **ፈወለ፡**

ወፈረ፡ I, 1 [referendum videtur ad בַּר בָּר بَرّ *campus, rus*, أَبَرَّ; etiam بَرَّ *exivit in campum*] Subj. ይውፍር፡ etiam ዩፈር፡, Imprt. ውፍር፡ et ፈር፡, *rus ire, in agros exire* vel *excurrere, per agros* vel *campos deambulare, ruri esse:* ወፈሩ፡ሕዝብ፡ 2 Esr. 18, 16; ጸግወነ፡ሰላመ፡ኑፈር፡ወንእቱ፡ Deg.; seq. Acc. loci: ወፈረ፡ሐቅለ፡ Dan. ap. 13, 33; ገዳመ፡ 4 Reg. 4, 39; c. ውስተ፡ loci, ut: ሑሩ፡ውፍሩ፡ (v. ወፈሩ፡) ውስተ፡ይብር፡ 2 Esr. 18, 15; ውስተ፡አህጉር፡ Herm. p. 4; c. እንተ፡ *per* Marc. 2, 23; Luc. 6, 1; in specie: operis rustici causa, Luc. 8, 5; Ps. 125, 7; ይወፍር፡ውስተ፡ተግባሩ፡ 103, 24; ወፈረ፡ኀበ፡አበሁ፡ውስተ፡ማእረር፡ 4 Reg. 4, 18; ሶበ፡እወፍር፡ኀበ፡ዛዕንት፡ Sx. Tachs. 13 (vid. ዛዕንት፡); ወዓዲ፡ይወፍር፡አባግዕ፡በእደ፡ዘይኌልቆን፡ Jer. 40, 13; trsl.: a) *frequentare* alqm agricolae instar agros frequentantis, c. ኀበ፡ pers.: ውፍር፡ (v. ፈር፡) ኀቤሃ፡(ለጥበብ፡)ከመ፡ዘየሐርስ፡ ὡς

ἐ ἀποστρέψῃ προσέλθῃς αὐτῇ Sir. 6, 19; በከሉ፡ ነፍስከ፡ ውፍር፡ (v. ፊር፡) ኅቤሃ፡ 6, 26. b) *serpere* vel *diffundi per agros*: ይወፍር፡ አዕጹቂሁ፡ προελεύσονται οἱ κλάδοι αὐτοῦ Hos. 14, 6 (ubi caveas, ne ex وَفَرَ explices locum). — Voc. Ae.: ወፈረ፡ ዘ፡ ተሰመረ ።

አውፈረ፡ II, 1 a) *facere ut rus eat* vel *opus rusticum aggrediatur*: Deus ይገብር፡ ነገሀ፡ ወያወፍር፡ ለሰብእ፡ ውስተ፡ ተግባሩ፡ Clem. f. 170. b) *rus educere, pastum agere gregem*. Ps. 77, 57; Joh. 10, 3. c) *in agros* vel *rus efferre* alqd: ወአውፈረ፡ ሐቅለ፡ ይሰድ፡ ለእለ፡ የዐጽዱ፡ Dan. ap. 13, 33 var.; ዘያወፍር፡ እክለ፡ ውስተ፡ መቃብር፡ Sir. 30, 18. — Voc. Ae.: አውፈረ፡ ዘ፡ አስገረ፡ (v. አሠመረ፡).

ተዋፈረ፡ III. 3 [i. q. تَبَرَّزَ ተበረዘ፡] *foras exire ad exonerandum ventrem*, παρασκευάσασθαι 1 Reg. 24, 4.

ወፍር፡ subst., m. et f., 1) *rus, ager, agri, arvum, praedium, fundus*: ዘይትቀነይ፡ ወፍረ፡ Kuf. 50; ሐረሳዊ፡ ወወፍር፡ Jer. 28, 23; ወፍረ፡ ሐረስት፡ Koh. 5, 8; γεώργιον Prov. 6. 7. 9. 12: ወፍር፡ ዐባይ፡ 16, 32; ወፍር፡ ዐቢይ፡ 24, 5. 29, 34; ἀγρός 24. 42; Luc. 17, 7; ዐጸደ፡ ወፍር፡ ἄρουρα 1 Reg. 22, 6; አዕጻደ፡ ወፍር፡ ἀγροί 22, 7; Jud. 1, 14. 2) *ager pascuus, pascua*: ዐብረ፡ ከሉ፡ ወፍር፡ ዘውስተ፡ ገዳም፡ αἱ νομαὶ τῆς ἐρήμου Jer. 23, 10; አዕጻዳተ፡ ወፍርን፡ βουκόλια ... Judith 3, 3; Am. 6, 4; Jes. 65, 10 (v. ወፍረ፡ ላህም፡); Luc. 15, 15. 3) res rustica, *oeconomia*: episcopus ዘኢይዘሩ፡ ንዋየ፡ ቤተ፡ ክር"ን፡ ለወፍረ፡ ቤቱ፡ Clem. f. 86.

ወፈር፡ subst. res rustica et domestica, *oeconomia* (i. q. ወፍር፡ n. 3, si quidem lectio sana est): materfamilias ትኤዝዝ፡ ወፈሬ፡ Clem. f. 190.

ውፍረት፡ n. act. *actio rus eundi, exitus*: ቡሩክ፡ ይኩን፡ ውፍረትክሙ፡ ወእትወትክሙ፡ Genz. f. 154.

ወፋሪ፡ n. ag., Pl. ወፋርያን፡, *qui in campum* vel *rus it*, ex. gr. ወፋርያነ፡ ዕፀው፡ *lignatores* Jos. 9, 25.

ምፈርት፡ subst., nonnisi in Pl. መዋፍር፡ vel መዋፍርት፡ repertum, *instrumentum rusticum, supellex rustica*: አነ፡ ጸራቢ፡ ወነዳዲ፡ ወእገብር፡ መዋፍርተ፡ ወአርዑተ፡ ወመዳልወ፡ ወመንኰራኵረ፡ ወአሕማረ፡ ወመቃድፈ፡ ወታዕካ፡ ነገሥት፡ Sx. Teq. 9; አነ፡ ጸራቢ፡ ወእጸርብ፡ መዋፍረ፡ ወመናብርተ፡ ወክልኣነ፡ Sx. Genb. 26; መዋፍርት፡ ዘ(በቱ፡) የሐርሱ፡ ወይመልኁ፡ ሦከ፡ ibid.

ሙፋር፡ subst., Pl. ሙፋራት፡ 1) *agri, praedium rusticum, villa* vel *viculus cum agris*: በምድርሙ፡ ወበሙፋርሙ፡ Hen. 80, 2; ሙፋራት፡ in CG (pro አዕጻዳት፡ κῶμαι) Jos. 16, 9. 17, 11. 16. 18, 24. 28. 19, 6. 7. 16. 31. 47. 21, 12. 2) *ager pascuus, pascua*: ሚጥ፡ ልበከ፡ ለመርዔትከ፡ ወለሙፋረ፡ ዚአከ፡ Prov. 27, 23; Ps. 143, 16; ሙፋራት፡ in CG (pro ጺአት፡ περισπόρια) Jos. 21, 2 seq. (vid. ann. ad hunc locum). 3) *exitus* (in rus vel campum), opp. ምእታው፡, Saal. Req.

ወፈየ፡ rad. inus., وَفَى *integer, completus fuit*, IV *totam dedit* vel *persolvit* rem.

አወፈየ፡ II, 2 in Perf., ያወፊ፡ II, 2 et ያውፊ፡ II, 1 in Subj., 1) *tradere, dedere, committere, in potestatem* alcjs *permittere*, c. Acc. rei: እመ፡ ይፈቅድ፡ ያወፊ፡ ነፍሶ፡ (sc. Deo) Clem. f. 256; c. ለ፡ pers.: ያወፍዮሙ፡ ለነዐዋ፡ ንጉሥ፡ Esth. 2, 3; 1 Esr. 2, 10; Luc. 7, 15: አወፈዮዋ፡ (Mariam) ለዮሴፍ፡ Vit. Mar.; c. Acc. pers., cui traditur: 4 Reg. 22, 5; c. dupl. Acc.: Jes. 1, 2; ያወፍዮሙ፡ ለደቂቀ፡ እስራኤል፡ ኪያሁ፡ Judith 6, 10; Gen. 39, 4. 42, 37; አወፈዮ፡ ምሕዕና፡ Enc. Masc. 5; c. ውስተ፡ vel ላዕለ፡ እደ፡, ut: አብ፡ ከሎ፡ አወፈዮ፡ ውስተ፡ እዴሁ፡ Joh. 3, 35; Gen. 42, 37; አወፈይናሆሙ፡ ላዕለ፡ እደ፡ ... 2 Esr. 5, 33. 2) *reddere, persolvere*: ትጌትእ፡ ምድር፡ ታውፊ፡ (v. ታወፊ፡) ማሕፀንታ፡ 4 Esr. 2, 51; ታወፍዩ፡ ሐሳበክሙ፡ 2 Petr. 1, 10; አወፈየት፡ ዕዳ፡ ዘላዕለ፡ ምታ፡ Sx. Sen. 20; Sx. Mag. 17 (vid. sub ኀቱም፡). 3) *committere* i. e. *mandare* alicui alqd, c. Acc. pers.: ወአወፈዮ፡ ከመ፡ ይሕንጽ፡ ቤተ፡ ἐνετείλατο 1 Par. 22, 6. 17.

ተወፈየ፡ III, 2 et 1 1) *tradi*: ሃይማኖት፡ እንተ፡ እምትከ፡ ተወፈየት፡ ἀρχαιοτάτης πίστεως παράδοσις Cyr. ad Th. f. 12. 2) passiva significatione ad eum cui traditur relata: *traditum* vel *commissum accipere* alqd: ተወፈየ፡ ለርብቃ፡ Gen. 24, 61; እመ፡ ተወፈየ፡ መንግሥቶ፡ እግዚ"፡ አብ፡ 1 Cor. 15, 24; Herm. p. 58; ይትዌፈይ፡ (v. ይትወፈይ፡) መጽሐፈ፡ Esth. 10 apocr.; Phil. 4, 18 ant.; ምድረ፡ ጽጌ፡ ተወፈየ፡ ዐስበ፡ Enc. Teq. 4.

ውፍየት፡ n. act., ut videtur, *acceptio* vel *susceptio*, F. N. 34.

ውፋዬ፡ n. act. *traditio*, Lud. sine auct.

ትውፊት፡ vel ትውፌት፡ subst. 1) *traditio* (et actio tradendi et id quod traditur): ዘርትዕት፡ ወእንተ፡ ሐዋርያት፡ ሃይማኖት፡ ትውፊት፡ τῆς ὀρθῆς καὶ ἀποστολικῆς πίστεως ἡ παράδοσις Cyr. ad Th. f. 7; ትውፊተ፡ (v. ትውፌተ፡) ቅዱሳን፡ መምህራን፡ παράδοσις Cyr. c. Pall. f. 66; ትውፊቶሙ፡ ለቅዱሳን፡ ሐዋርያት፡ f. 86. 2) *traditio* passive vel *acceptio*: ትውፊተ፡ መጻሕፍቲሆሙ፡ ከነ፡ እመ፡ .... (scripta sua tradita acceperunt quum ....) M. M. f. 49.

ወፈጠ፡ *igne torrere* vel *coquere* [אָפָה; ... *fornax lateraria*; an etiam ... et ...?], ut lateres, Kuf. p. 43 ann. 5. — Voc. Ae.: ወፈጠ፡ ዘ፡ ተኰሰ፡

ምፍጥ፡, መፍጥ, መፈጥ፡ subst., *caminus, fornax*: ዘከመ፡ የዐውድ፡ ምፍጠ፡ (c. varr.) καθαρίσαι κάμινον Sir. 38, 30.

ዐ፡ litera alphabeti Aethiopici decima sexta, quae ዐይን፡ nominatur.

ዒ፡ nomen literae alphabeti Aramaici decimae sextae, Ps. 118, 121; Thren. 1, 16. 2, 16. 3, 44. 4, 16; ubi de psalmis agitur, ... ዒ፡ Ps. 118, 121—128 signatur (at Genz. f. 53 ...).

ዐለለ፡ I, 2 separare i. e. *distinguere*: Chalifa jussit ከመ፡ ኢይልበሱ፡ ክርስቲያን፡ ወአይሁዳውያን፡ ልብሰ፡ ጸዐዳ፡ ግሙራ፡ አላ፡ የዐልሉ፡ ልብሶሙ፡ በኒል፡ Sx. Hed. 21 (si quidem lectio sana nec ያዕልሉ፡ legendum est). — Cfr. አለለ፡ apud Isenb. p. 112 (ታለለ፡ to be sprinkled).

አዕለለ፡ II, 1 separare i. e. a) a communi usu et commercio *segregare*, ἀφορίζειν Lev. 14, 46. b) *excommunicare, anathematizare*, (*diris devovere*), ἀναθεματίζειν Num. 21, 2. 3.

ተዐለለ፡ (an ተዐለ፡?) III, 1 *anathematizari*: እጼሊ፡ ከመ፡ እኩ፡ እትዐለል፡ Rom. 9, 3.

ዕሉል፡ part. 1) *separatus, segregatus:* κεχωρισμένος Lev. 13, 46; ፩ክፍል፡ (Judaeorum) ይሰመዩ፡ፈሪሳዊያን፡ወትርጓሜሁ፡ለዝ፡ስም፡ዕሉላን፡ Jsp. p. 300. 2) *coloribus distinctus, versicolor:* አልባሰ፡ምሥዋዕ፡ይኩኑ፡ጽዕድዋን፡ወአኮ፡ዕሉላን፡በዘዘዚአሁ፡ሕብሬት፡ F. M. 31, 5; ኢትሥአን፡አግእን፡ዕሉለ፡በማዕለል፡ወኢሕልቀት፡ወርቀ፡ውስተ፡አጻብዒከ፡ F. N. 11.

ማዕለል፡ subst. *varietas colorum:* F. N. 11 (vid. ዕሉል፡).

ማዕለልት፡ subst. *anathema,* ἀνάθεμα Num. 21, 3. — *Voc. Ae.:* ማዕለልት፡ዘ፡ጕልት፡ ።

ዐለመ፡ I, 1 [عَلَمَ] *signare, consignare* literis: በቅድመ፡እለ፡ቆሙ፡ወዐለሙ፡ (v. ተዓለሙ፡) ውስተ፡ይእቲ፡መጽሐፍ፡ γραφόντων ἐν τῷ βιβλίῳ Jer. 39, 12; sumserunt tabulas plumbeas ወዐለሙ፡ውስቴቶን፡ዜናሆሙ፡ Lud. ex Hist. VII Puer.; አበው፡ናሁ፡ዐለሙ፡ወሰመዩ፡ትሕትና፡ (die Demuth) በአስማት፡ሠናያት፡ወትእምርት፡ትርፍት፡ Phlx. 152. — *Voc. Ae.:* ሠዐለ፡ዐለመ፡ብ፡ጻፈ፡ ።

ተዓለመ፡ III, 3 ut videtur *subscribere* tabulae, de testibus, Jer. 39, 12 var.

መዓልም፡ n. prgr. i. e. مُعَلِّم *magister,* Chr. L. Atk. f. 17.

ዓለም፡ subst., m. et f. (ut Jes. 14, 17. 34, 1; 4 Esr. 1, 19 var.; Ps. 9, 8. 92, 2), Pl. ዓለማት፡ [עוֹלָם ܥܳܠܡܳܐ عَالَم; de hujus nominis perantiqui etymo vid. Ewald, Lehrb. der hebr. Sprache, VI Ausg. 1855. p. 91] 1) a) *aevum, saeculum, tempus antiquum:* ዓለምን፡ Ps. 89, 8; Henoch ክን፡አርአያ፡ለዓለም፡ከመ፡ይነስሑ፡ γενεαί Sir. 44, 16; ቀድምተ፡ዓለም፡ Sir. 2, 10; Job 8, 8; በከመ፡መዋዕለ፡ዓለም፡ Mich. 7, 14; እምዓለም፡ Jer. 2, 20. b) *tempus remotissimum* sive praeteritum sive futurum, *tempus perpetuum, saecula, aeternitas,* αἰών, αἰῶνες, Deus ንጉሠ፡ዓለም፡ Tob. 13, 6; Kuf. 12. 25; እግዚአ፡ዓለማት፡ Hen. 81, 10; በኵሉ፡ዓለማት፡ዘይመጽእ፡ Judae 25; እስከ፡ኵሎን፡ዓለማት፡ Kuf. 22; አበ፡ዓለም፡ Jes. 9, 6 vrs. alt.; እስከ፡መዋዕለ፡ዓለም፡ Jes. 18, 7. α) እምዓለም፡ *ab aeterno* Jer. 7, 7; Hen. 14, 1; Ps. 102, 16, al. β) ለዓለም፡ *in aeternum* vel *perpetuum* Job 7, 16; Jer. 3, 5; Jes. 28, 28 al., vel ለዓለመ፡ዓለም፡ Ps. 9, 5. 40; Sir. 24, 9, vel እስከ፡ለዓለም፡ *usque in aeternum* Kuf. 22; Jes. 32, 14. 44, 7. 45, 17; Jer. 7, 7; Ps. 89, 2. γ) ዘለዓለም፡ *aeternus* vel *perpetuus,* Gen. 21, 33; Job 33, 12. 34, 17; Jes. 51, 11. 54, 8. 61, 7; Hez. 35, 9; Tit. 3, 7 al.; ቍርባኖሙ፡ዘለዓለም፡ (*perpetuum* vel *juge*) Lit. Joh. c) *homines* singulorum *aevorum* vel *saeculorum,* γενεά Ps. 48, 20; ዓለም፡ቀድምት፡ 2 Petr. 2, 5. d) *aeon* vel *saeculum,* quatenus hic aeon aeoni venturo opponitur a Judaeis et Christianis (Weltlauf): 4 Esr. 5, 31—33. 14, 8 seq.; ዝንቱ፡ዓለም፡ Rom. 8, 5. 18. 12, 2; ዝዓለም፡ et ዘይመጽእ፡ዓለም፡ Org. 2) *mundus,* a) *rerum universitas, res creatae,* Gen. 2, 2; እምቅድመ፡ይትፈጠር፡ዓለም፡ Sir. 24, 9; ውስተ፡ኵሉ፡ዓለም፡ ἐν ἀμετρήτῳ κτίσει Sir. 16, 17; እምፍጥረተ፡ዓለም፡ Job 3, 18; 4 Esr. 2, 35; Joh. 17, 24; 1 Petr. 1, 20; Hebr. 4, 3; Rom. 1, 20. 8, 20 (κτίσις); laudant cum coeli et terrae ምስለ፡ኵሉ፡ዓለሞሙ፡ (σὺν τῷ κόσμῳ αὐτῶν) Lit. Orth.; እምቅድመ፡ዓለም፡ ἀπ' ἀρχῆς κόσμου Matth. 24, 21; Hen. 41, 4; እምቅድመ፡ዓለም፡ወእስከ፡ለዓለም፡ ἀπὸ τοῦ αἰῶνος καὶ ἕως τοῦ αἰῶνος 1 Par. 29, 10; Ps. 89, 2. b) *orbis terrarum:* መልአ፡ኵሉ፡ዓለም፡ማየ፡ Kuf. 5; οἰκουμένη Ps. 9, 8. 18, 4. 92, 2. 95, 10; Jes. 10, 14. 22. 13, 5. 9. 14, 17. 24, 1. 34, 1. 37, 18; Jer. 10, 12; Thren. 4, 12; Luc. 2, 1. 4, 5. 21, 26. 23, 44; ኵሉ፡ዓለም፡ πάσης τῆς γῆς Judith 11, 1; κόσμος Rom. 1, 8. 3, 6; Matth. 4, 8. 26, 13; Clem. f. 153. 168 al. c) passim *incolae terrae, homines:* ኵሉ፡ዓለም፡ Gen. 11, 1; Apoc. 12, 9; Act. 19, 27; Joh. 7, 4. 12, 19. d) *mundus* vel *saeculum* sensu biblico et ecclesiastico, quatenus opponitur α) Deo, rebus divinis, ecclesiae: Joh. 8, 23. 9, 39. 14, 17. 27. 16, 11; 1 Joh. 2, 15. 16; Matth. 18, 7; ፍትወተ፡ዝ፡ዓለም፡ Tit. 2, 12; ፍትወታት፡ወጣዕመ፡ዝዓለም፡ Clem. f. 153. β) vitae monachorum et eremitarum, ut: ነበረ፡ውስተ፡ዓለም፡እምቅድመ፡ይመንኵስ፡፳ዓመተ፤ Sx. Haml. 8; Masc. 14; ፈለሱ፡ገዳመ፡ወመነኑ፡ዓለመ፡ Clem. f. 153.

ዓለማዊ፡ adj. rel. *saecularis, mundanus,* (*terrenus*); F. N.; ብዕል፡ዓለማዊት፡ F. M. 18, 1; ግብራት፡ዓለማውያት፡ Phlx. 3 seq.; ደብተራ፡ዓለማዊ፡ ἅγιον κοσμικόν (opp. coelesti) Chr. ho. 15. a) *laicus,* opp. clericis: እመሂ፡ካህን፡ወእመሂ፡ዓለማዊ፡ Clem. f. 248; Syn. f. 391. b) opp. monachis: ዓለማውያን፡ (aliàs ውሉደ፡ዓለም፡) Phlx. 3. 5 seq.

ዘለዓለማዊ፡ adj. rel. (a ዘለዓለም፡, vid. sub ዓለም፡ 1, b, γ) *aeternus:* ከመ፡ይትወከፉከሙ፡ውስተ፡ምጽላላቲሆሙ፡ዘለዓለማዊት፡ Phlx. 3.

ዘለዓለምና፡ subst. *aeternitas,* Lud. auct. Greg.

ዐለስ፡ (ዓለስ፡) subst. [عَلَس *tritici species duo grana in una vagina habens*] *zea* (*triticum spelta*), σῖτος Luc. 22, 31; Did. 31. — *Voc. Ae.:* ዐለስ፡ዘ፡አጃ ።

ዐለቅት፡ subst. f. [עֲלוּקָה, ܥܠܩܬܐ, عَلَقَة] *hirudo, sanguisuga,* Prov. 24, 50.

ዐለወ፡ I, 1 [vid. ዐለየ፡ et ለወወ፡; עול, ܥܘܠ, عال] Subj. ይዕሉ፡ (Perf. ዐልወ፡ semel inveni 2 Par. 10, 19 in codice Abbad. CXLI), 1) reflectere, retorquere, *repercutere* sonum: ድምፀ፡ቃል፡ዘአድባር፡መፍርሃን፡እለ፡ያወሥኡ፡ወየዐልዉ፡ድምፀ፡በበይናቲሆሙ፡ Sap. 17, 18. 2) *pervertere, mutare, transformare, depravare,* ዐለዉ፡ልቦሙ፡ከመ፡ኢየኀልዩ፡ μετέστησαν τὴν διάνοιαν Jes. 59, 15; ይፈቅዱ፡ይዕልዉ፡ትምህርቶ፡ μεταστρέψαι Gal. 1, 7; ዕልዋ፡እግዚኦ፡ለምክሩ፡ διασκέδασον 2 Reg. 15, 31; የዐሉ፡ለክሙ፡ (v. የዐልወክሙ፡) ማሕላክሙ፡ዘምስለ፡ሞት፡ (ἀφέλῃ) Jes. 28, 18; ድኅረ፡የዐልወከ፡ቃለከ፡ (v. ቃሉ፡) διαστρέψει Sir. 27, 23; እክዩ፡የዐልዎ፡ለራእዩ፡ ἀλλοιοῖ τὴν ὅρασιν 25, 17; የሀውከከ፡ወየዐልወከ፡ διαστρέψει σε (sc. statum tuum) 11, 34; በእለ፡ረገመ፡ወአኅሰሮሙ፡ወዐለዎሙ፡ ἀνέστρεψεν ἀπὸ στάσεως αὐτῶν 36, 12. 3) *praevaricari, migrare, transgredi, violare* legem, praecepta, foedus, rarius c. እምነ፡, ut: ዐለዉ፡ፍጡነ፡እምነ፡ፍኖት፡ Ex. 32, 8, vel c. በ፡, ut: ዘዐለወ፡በወግዝ፡ 1 Par. 2, 7; plerumque c. Acc.: ዐለዉ፡ሕገከ፡ παρέβησαν Dan. 9, 11; Rom. 2, 27; παρήλθοσαν Jes. 24, 5. 16; ἀπώσαντο Hez. 20, 13; διεσκέδασται Hab. 1, 4; Ex. 32, 25; ዐለዉ፡ኪዳንየ፡ Hos. 8, 1; ዐሎኪ፡ሥርዐትየ፡ Hez. 16, 59; διεφθείρατε Mal. 2, 8; እለ፡ዐለዉ፡ቃለከ፡ ἀθετοῦντες Jer. 15, 16; Marc. 7, 9; Clem. f. 7. 18. 4) *fidem fallere, perfide agere,*

rebellem vel *refractarium esse, desciscere, deficere, perfide deserere*, abs.: Ps. 13, 4; Rom. 3, 12; ዐለውነ፡ ἀπέστημεν Dan. 9, 5; ἀπώσαντο Act. 7, 39 Platt; σκανδαλίζεσθαι Matth. 13, 21. 24, 10; c. Acc. pers.: ዐሊወ፡ ዐለዉኒ፡ ቤተ፡ እስራኤል፡ ἀθετεῖν Jer. 5, 11; Jes. 1, 2; ከመ፡ ተዐልዎ፡ ብእሲት፡ ለምታ፡ Jer. 3, 20; ዐለዎ፡ ሴዴቅያስ፡ ለንጉሠ፡ ባቢሎን፡ 52, 3 vrs. nov.; Judith 14, 18; 2 Par. 10, 19; 3 Reg. 12, 19. 22, 54; Jsp. p. 363; ἀπειθεῖν ከመ፡ ኢይዕሉከ፡ Sir. 30, 12; Rom. 11, 30. 31; Jes. 36, 5; ዐለዉኒ፡ ἐφαύλισάν με Judith 11, 2. 14, 5; ἀσεβεῖν ዐሎክኒ፡ Jer. 3, 13. 2, 8. 29; ἀνομεῖν Jes. 43, 27; ዐለወቶ፡ ለምታ፡ εἰς ἄνδρα ἑαυτῆς ἐπλημμέλησε Sir. 23, 23; ዐለዉኒ፡ ἀπέστησαν Jes. 33, 14; ተዐልዉኒ፡ σκανδαλισθήσεσθε ἐν ἐμοί Matth. 26, 31; የዐልዉ፡ ሰብእ፡ አማልክቲሆሙ፡ ἀπαρνήσονται Jes. 31, 7; προδιδόναι Luc. 6, 16; c. Acc. religionis, a qua quis deficit: 1 Tim. 4, 1; የዐልዉ፡ ሃይማኖቶሙ፡ Clem. f. 154; c. Acc. peccati: ዐለዉ፡ ማዕሌተ፡ እኩየ፡ Jer. 8, 5; c. dupl. Acc.: ዐለውዎ፡ ማዕሌተ፡ 4 Reg. 14, 19; ጌጋዮሙ፡ ዘዐለዉኒ፡ Jer. 40, 8 var.

አዕለወ፡ II, 1 1) *pervertere, depravare, corrumpere*, a) alqd, ut: verba Asc. Jes. 11, 39 (nisi hunc locum e n. 3, b interpretari malueris); religionem: ሶበ፡ አዕለውዎ፡ ለሃይማኖት፡ Kbr. Nag. n. 113. b) alqm i. e. *ad defectionem seducere*: ዘአዕለዎሙ፡ ለሕዝብ፡ በምክሩ፡ ἀπέστησε Sir. 47, 23; διασκεδάζειν Ex. 32, 25; διαστρέφειν Luc. 23, 2; ἐκστρέφειν Herm. p. 69. 2) mutare locum i. e. *decedere* (sicut عَدَلَ) vel *defungi* munere, *abire* officio, c. Acc.: እለ፡ አዕለዉ፡ ምግባሮሙ፡ በንጽሕ፡ Lit. Joh.; Lit. Orth.; አዕሉ፡ እንከሰ፡ ወንትሐሰብ፡ ምግበከ፡ Luc. 16, 2. 3) librum a) *transferre, vertere* e lingua in linguam: M. M. f. 49; F. N. proleg.; አስተሐመመ፡ አዕልዎቶ፡ (librum Philexii) ለግዕዝ፡ እቡን፡ ሊቀ፡ ኤጲስ፡ ቆጶሳት፡ ዘአዚብ፡ አባ፡ ሰላማ፡ Phlx. in subscr.; አዕለዋ፡ (sc. librum Chrysostomi:) እምልሳነ፡ ጽርዕ፡ ኀበ፡ ልሳነ፡ ዐረቢ፡ Chrys. in proleg. b) *transscribere, describere*, Kuf. 8. (nisi hunc locum ad n. 3, a referre malueris); ሀብኒ፡ መጽሐፈ፡ ከመ፡ አዕልዎ፡ Herm. p. 5; ፊነውን፡ ለከ፡ (sc. literas) አዕሊወነ፡ Cyr. f. 116; (ከመ፡) ያዕልዉ፡ እመጽሐፍ፡ መጻሕፍተ፡ (libros vel exemplaria transscribant e libro) F. N. 51. — (Deut. 25, 1 si pro አዕሉ፡ (var. pro ሰአሉ፡) legitur አዕለዉ፡, statuendus erit significatus *transgressorem* vel *reum declarare* alqm.).

ተዐለወ፡ III, 1 1) *perverti*: ከመ፡ ይትዐለዉ፡ ሰብእ፡ ኀየልት፡ διαστραφῶσι Koh. 12, 3. 2) *mutari*: እምን፡ ነግሀ፡ እስከ፡ ሰርክ፡ ትትዐለው፡ መንበርት፡ μεταβάλλει καιρός Sir. 18, 26. 3) translatum i. e. *traditum accipere* alqd ab aliquo: ትምህርተ፡ ዘመሀርኩክሙ፡ ዘከመ፡ ተዐሎክሙ፡ ὃ καὶ παρελάβετε 1 Cor. 15, 1; ወተዐልዉ፡ ነቢያተ፡ እምኔሁ፡ καὶ προφήτας διαδόχους μετ' αὐτόν Sir. 48, 8. 4) *transferri* vel *verti* e lingua in linguam: መክብበ፡ መጻሕፍት፡ ዘብሉይ፡ ተዐልዋ፡ እምዕብራይስጢ፡ ኀበ፡ ግዕዝ፡ M. M. f. 49; እምን፡ ዐረቢ፡ ለግዕዝ፡ መጻሕፍት፡ ተዐልዋ፡ Enc. Nah. 20 (Lud.: 29), cfr. etiam Lud. Comm. hist. p. 295.

ዕልው፡ part., f. ዕሉት፡, 1) *perversus, pravus*, de via: ለዕልዋን፡ ዕልወ፡ ፍኖተ፡ ይፌኑ፡ ሎሙ፡ እግዚ፡ σκολιὰς ὁδούς Prov. 21, 8; de corde: ዕሉት፡ ልብ፡ διεστραμμένη Prov. 6, 14; de hominibus: σκολιός, διεστραμμένος Deut. 32, 5; Prov. 21, 8; Ps. 77, 10; Matth. 17, 17; Phil. 2, 15 rom.; στρεβλός 2 Reg. 22, 27; Diocletianus ንጉሥ፡ ዕልው፡ Enc. Mag. 8. 2) *rebellis, refractarius*: ዕሉት፡ (מְשֻׁבָה) Jer. 3, 6. 11 vrs. nov.; in specie *haereticus, apostata*: ዕልዋን፡ αἱρετικοί Can. Ap. 33. 52; II Can. Ap. 60 (vid. etiam Lud. Comm. hist. p. 313 n. 43); II Abt. 43 (vid. አርስስ፡); Did.; ዕልዋነ፡ ሃይማኖት፡ Did. 33; ዕልዋን፡ ወመናፍቃን፡ Clem. f. 128; ዕልዋን፡ ወከሓድያን፡ አይሁድ፡ Clem. f. 1.

ዕልወት፡ n. act. et subst., f. et m., Pl. ዕልወታት፡, 1) *conversio* (rerum divinitus immissa), *catastropha*: እስመ፡ ኮነ፡ ዕልወት፡ በኀበ፡ እግዚ፡ μεταστροφὴ παρὰ τοῦ θεοῦ 3 Reg. 12, 15; 2 Par. 10, 15; እምኀበ፡ እግዚ፡ ኮነት፡ ዕልወት፡ አክዝያስ፡ καταστροφή 2 Par. 22, 7; ትበጽሖሙ፡ ዕልወቶሙ፡ Job 21, 17. 2) *perversitas, pravitas, rebellio, defectio, transgressio, haeresis, apostasia*: ንትሉ፡ በዕልወትነ፡ ὀπίσω τῶν ἀποστροφῶν ἡμῶν Jer. 18, 12; Hen. 91, 7; እስመ፡ ዕልወት፡ ሕግ፡ ውእቱ፡ ዝግብር፡ Did. 15; Lit. 158, 3; ዕልወታት፡ αἱρέσεις, Chr. Ta. 8; Lit. 166, 3; አዝማነ፡ ዕልወታት፡ Enc. Nah. 20; ድኅረ፡ ኀለፈ፡ ዕልወት፡ Enc. Sen. 22. 3) *descriptum* vel *transscriptum* (*exemplar*), *apographum*: ሀሎ፡ ኀቤነ፡ ዕልወቱ፡ ለውእቱ፡ መጽሐፍ፡ ἐξ ἀντιγράφων τῶν παρ' ἡμῖν, Epist. Cyr. ad Joann. in Cyr. f. 116.

ዐላዊ፡ n. ag. 1) *perversus, pravus*, Tit. 3, 11; Phil. 2, 15 Platt. 2) *rebellis, refractarius, perfidus, transgressor, defector, proditor*: ዐላውያነ፡ አዝማዲሆሙ፡ γονεῦσιν ἀπειθεῖς 2 Tim. 3, 2; ዐላዌ፡ ንጉሢ፡ Joh. 19, 12 rom.; ሀገር፡ ዐላዊት፡ ወእኪት፡ ἀποστάτις 2 Esr. 4, 12; 1 Esr. 2, 17; ዐላዊተ፡ ነገሥት፡ 2, 19; in rebus divinis: ἀπειθής ሕዝብ፡ ዐላዊያን፡ Sir. 16, 6; መንግሥት፡ ዐላዊት፡ 47, 21; Jes. 30, 9. 65, 2; Rom. 1, 30; ዐላውያነ፡ ጽድቅ፡ Rom. 2, 8. 15, 31; Hebr. 3, 18; ዐላውያን፡ እለ፡ ዐለዉ፡ ሕገ፡ ἀθετοῦντες Jes. 24, 16. 33, 1; ἀποστάται 30, 1; Jer. 3, 14; ከይሲ፡ ዐላዊ፡ (δράκων ἀποστάτης) Job 26, 13; προδόται 2 Tim. 3, 4; ἀνελεήμων (?) Sir. 37, 11; ὁ ἀντικείμενος 2 Thess. 2, 4 (vid. መምዕላይ፡). In specie: *haereticus, apostata*, αἱρετικοί Chr. Ta. 4; ዐላውያነ፡ ሃይማኖት፡ Clem. f. 212; vel ዐላውያን፡ Clem. crebro. 3) *ad defectionem* vel *rebellionem seducens* (pro አዕላዊ፡), Luc. 23, 14.

አዕላዊ፡ n. ag. (II, 1) 1) *rebellionis concitator*, vid. ዐላዊ፡ n. 3. 2) *translator, interpres* libri, F. N. in subscr. (vid. Cat. Bibl. Bodl. p. 29).

ዐልዋ፡, ዓልው፡, ዓልወ፡ n. prgr., sc. ἀλόη (أَلُوَّة, אֲהָלוֹת) *aloe*, ዓልወ፡ (Nomin.) Cant. 4, 14; Ssal. Req.; (Acc.) Joh. 19, 39; ዕበው፡ ዘዓልዋ፡ Hen. 31, 2; ዓልው፡ Clem. f. 7. 10. 15; ዓልዋ፡ Lud. ex Enc. Nah. 29. — *Voc. Ae.*: ዓልው፡ ዘ፡ ላጻን፡; *aliud*: ዓለው፡ ዘ፡ ፍስጥቅ፡

ዐለየ፡ I, 1 [vid. ዐለወ፡, عَلَا] *rebellare, refragari* Act. 7, 39 rom. (at አበዩ፡ legendum videtur). — *Rad. Abb.*: ዐለየ፡ ዘ፡ ቀለሰ።

ዕሉይ፡ part. *perversus, pravus*: አእብድ፡ ወዕሉየ፡ ኀሊና፡ Macc. f. 5.

ማዕሌት፡ subst., f. et m., 1) *defectio* a Deo vel lege ejus: ዐለዉ፡ ማዕሌተ፡ እኩየ፡ Jer. 8, 5; ἀπέστημα 12, 1; በማዕሌቶሙ፡ ዘዐለዉከ፡ ἀπεσία Dan. 9, 7. 2) *rei publicae conversio, rebellio, seditio, conspiratio*: ማዕሌት፡ ሀገር፡ διαβολὴ πόλεως Sir. 26, 5; ሀገረ፡ ማዕሌት፡ πόλις ἀποστάτις

2 Esr. 4, 15; መልእክ፡ ማዕሌት፡ συστρέμματος 3 Reg. 11, 14; Num. 32, 14; συστροφή Ps. 63, 2; 4 Reg. 15, 15; Act. 23, 12 rom.; σύνδεσμος 4 Reg. 11, 14; Jer. 11, 9 vrs. alt.; ከመ፡ ይኅበር፡ ማዕሌቶሙ፡ Hos. 7, 2; 1 Reg. 22, 13; ማዕሌት፡ ይገብር፡ ላዕሌከ፡ አሞጽ፡ Am. 7, 11; Hez. 17, 15; 2 Esr. 16, 6; 2 Par. 25, 27. — *Voc. Ae.*: ማዕሌት፡ ዘ፡ መንጁያ ።

ተማዕለየ፡ quadrl. III, 1 (denom.) *rebellionem facere*, c. ለ፡ vel Acc. pers. (*contra*), ut: ተማዕለዩ፡ ሎቱ፡ Macc. f. 2; ሖሩ፡ ከመ፡ ይትማዕለይዎሙ፡ f. 7.

መምዕሊ፡, መምዐሊ፡, መምዕላይ፡, መማዕልይ፡ (መምዐልይ፡) part. (verbi denom.), *subversor reipublicae perfidus, tyrannus, dominus iniquus*: መምዕላይ፡ τύραννος II Can. Ap. 30; de Antichristo Clem. f. 156; ሰበርከ፡ ስንኪሁ፡ ለመምዕላይ፡ ንጉሥ፡ ገሃነም፡ Genz. f. 104; ንጉሥ፡ ዘእንበለ፡ ሕግ፡ ኢንጉሥ፡ ውእቱ፡ አላ፡ መምዕላይ፡ Const. Ap. 50 (sec. Ludolfi codicem መማዕልይ፡); መምዐሊ፡ Sx. Tachs. 12; Nah. 25; መምዐልይ፡ Lud. e V. S.; Pl. መምዕልያን፡ ነገሥት፡ Clem. f. 129. 212; አይቴ፡ ሀለዉ፡ ነገሥት፡ መምዕልያን፡ መዋእያን፡ Genz. f. 119; መማዕልያን፡ Lud. e Syn. — *Voc. Ae*: መምዕላይ፡ ዘ፡ የሚያስወነጅል፡; *Rad. Abb.*: መምዐለ፡ (sic!) ዘ፡ ወነጀለ ።

ዐለገ፡ inus. i. q. عَلَجَ *vicit, superavit in tractandis negotiis*, VIII *certarunt inter sese luctando* (potestas radicis prima in *crassitudine* et *robore* fuisse videtur).

ዕልገት፡ n. act. et subst. *victoria*, et *victoriae* vel *fortitudinis signum* (ut *palma, tropaeum, spolium* Latinorum; e more Abyssinorum barbaro, de quo vid. Lud. hist. I, 16, 21; Harris I p. 399) *membrum virile caesi hostis abscisum*: በመጥባሕትከ፡ ዕልገትከ፡ καύχημα Deut. 33, 29; ያነብሮሙ፡ በዕልገቶሙ፡ መልዕልት፡ καθιεῖ αὐτοὺς εἰς νῖκος Job 36, 7; ዘብዙኅ፡ ዕልገቱ፡ πολλοστὸς ἔργοις 2 Reg. 23, 20; ወሎቱሰ፡ አግብአ፡ ሎቱ፡ ዕልገቶ፡ በእልፍ፡ Sir. 47, 6; ወእመ፡ ሞአ፡ ለንጉሥ፡ ዕልገቶ፡ ያገብኡ፡ 1 Esr. 4, 5; ዕልገት፡ ቈላፋን፡ ἀκροβυστίαι 1 Reg. 18, 25 vrs. nov.; Org. 4; sine me እቅትል፡ ለዝኀሉር፡ ዘአልቦቱ፡ ዕልገት፡ (sc. „Satanam qui nihil habet quod ei abscindi possit" Lud. ex) Org. 3. — *Voc. Ae.*: ዕልገት፡ ዘ፡ ሰለበ፡; *Rad. Abb.*: ዐለገ፡ ዘ፡ ሰለበ፡

ዓም፡ subst. m., [عَامٌ] *annus*: በውእቱ፡ ሳብዕ፡ ዓም፡ Lev. 25, 20. 21. 19, 23; Gen. 11, 10; 1 Reg. 4, 15; Ps. 89, 11; በሣልስ፡ ዓም፡ እምዘ፡ ነግሠ፡ Esth. 1, 3. 2, 16; በኵሉ፡ ዓም፡ ወዓመት፡ Kuf. 6; ዓም፡ እምዓም፡ (de anno in annum) Kuf. 32; ዓመ፡ ከመ፡ ዮም፡ Gen. 18, 10; 4 Reg. 4, 16; ለዓሙ፡ Luc. 13, 9.

ዓመት፡ subst., f. et m., Pl. ዓመታት፡ (multo magis frequentatur quam ዓም፡), *annus*: በካልእት፡ ዓመት፡ መንግሥቱ፡ Hagg. 1, 1; በቀዳሚ፡ ዓመት፡ መንግሥቱ፡ Dan. 7, 1; በውእቱ፡ ዓመት፡ Dan. ap. 1, 5; ትመውት፡ በዝንቱ፡ ዓመት፡ Jer. 35, 16; በእሉ፡ ዓመት፡ 3 Reg. 17, 1; እምቅድመ፡ ፪ ዓመት፡ ዘድልቅልቅ፡ Am. 1, 1; ምእት፡ ወኀምሳ፡ ዓመት፡ ሎቱ፡ Tob. 14, 11; ዓመታት፡ ብዙኅ፡ ሐይወ፡ Koh. 6, 3; Prov. 13, 23; ኈልቈ፡ ዓመታቲከ፡ Job 38, 21; Hen. 5, 5; Prov. 4, 10; Gen. 1, 14; Ps. 89, 5; ይዌልጥ፡ ዓመታተ፡ ወመዋዕለ፡ καιροὺς καὶ χρόνους Dan. 2, 21; ዓመት፡ (v. ዓመተ፡) እምዓመት፡ (Jahr für Jahr) Kuf. 32; በበዓመት፡ *singulis annis, quotannis* Job 38, 32; 1 Reg. 7, 16; ለለዓመት፡ id., Jes. 32, 10; Hen. 5, 2; 1 Reg. 1, 7; Ex. 30, 10; ማእረር፡ ዘዘዓመት፡ (*annuus*) Jes. 29, 1; ዘዓመት፡ *anniculus* Lev. 9, 3; Ex. 12, 5; 4 Esr. 4, 23. a) in st. c. integrae enuntiationi praemittitur: በዓመተ፡ እሴውጾሙ፡ ἐν ἐνιαυτῷ ἐπισκέψεως αὐτῶν Jer. 11, 23. 23, 12. 26, 21. 31, 44. b) in chronologia: *aera, epocha*, ut: ዓመተ፡ ዓለም፡ *aera mundi conditi*, ዓመተ፡ ሰማዕታት፡, ዓመተ፡ ሥጋዌ፡, al., vid. de variis aeris Lud. comm. hist. p. 385—388; Catalog. Cod. Ae. Mus. Brit. in Indice sub voce *Acra*; Catal. Cod. Ae. Bibl. Bodl. p. 29.

ዐመቀ፡ I, 1 (quamquam Perf. nusquam inveni) [עָמֹק عَمُقَ ܥܡܩ] Subj. ይዕምቅ፡ et ይዕመቅ፡, 1) *profundum* (*depressum* et *cavum*) *esse* vel *fieri*: እምቅድመ፡ ይዕምቁ፡ ቀላያት፡ Lit. Chrys.; እምቅድመ፡ ይዕመቅ፡ ባሕር፡ M. M. f. 27; toties se prostravit, እስከ፡ የዐምቅ፡ ምድሩ፡ (ኀበ፡ ቆመ፡) ከመ፡ ግብ፡ Gad. T. H.; trsl. (*inexploratum esse*): የዐምቅ፡ እምነ፡ ማየ፡ ቀላይ፡ ምክሩ፡ Sir. 24, 29. 2) *effodere, excavare* (austiefen): የዐምቅ፡ ምድረ፡ በእግሩ፡ ἀνορύσσων Job 39, 21 (sic quidem libri Mss.; at praestat II, 1 ያዐምቅ፡ vel I, 2 ይዔምቅ፡ legere).

ዐመቀ፡ I, 2 vid. sub ዐመቀ፡ n. 2.

አዕመቀ፡ II, 1 *profundum facere*: አዕምቁ፡ ለከሙ፡ ኅበ፡ ትንብሩ፡ Jer. 29, 9; Luc. 6, 48; Org. 1; seq. Acc. Inf.: ጥቀ፡ አዕመቀ፡ ከሪየ፡ ግበ፡ Jer. 30, 8; trsl.: a) አዕምቅ፡ ላሕዎ፡ (betraure ihn tief) Sir. 38, 17 (sed cum LXX θέρμανον κοπετόν habeant, አምቅ፡ vel አሙቅ፡ restituendum videtur). b) *altius penetrare*: mens ኢይክል፡ አዕሚቀ፡ ኀልዮ፡ non potest altius penetrando cogitare, Lit. Chrys., Lit. Joh.; Lit. Orth.

ተዐማመቀ፡ quadrl. III, 3 *se altius demittere in res alcjs*: ይቤሎ፡ ለአበ፡ ሙሴ፡ ኢትትዐማመቅ፡ ለሰይጣናት፡ (laß dich nicht zu tief mit den S. ein) Phlx. 20.

ዕሙቅ፡ part. et adj. *profundus* (*altus*): ሰማይ፡ ልዑል፡ ወምድር፡ ዕሙቅ፡ Prov. 25, 3; ግብ፡ ዕሙቅ፡ 22, 14; ማይ፡ ዕሙቅ፡ 18, 4; ዕሙቅ፡ ቀላይ፡ Ps. 68, 2; Sir. 24, 5; Hen. 88, 1; ቈላ፡ ዕሙቅ፡ Hen. 26, 3—5; Jes. 30, 33; mare Ex. 15, 22; puteus Joh. 4, 11; poculum Hez. 23, 32; ዕሙቃት፡ *profunda*, ut: ይከሥት፡ ዕሙቃተ፡ እምጽልመት፡ Job 12, 22. a) de nocte *alta* vel *multa*: ሌሊት፡ ዕሙቅ፡ Kid. f. 21. b) trsl.: *absconditus, inexploratus, qui investigari non potest*, ዘዕሙቅ፡ Dan. 2, 22; Ps. 35, 6. 91, 5; ይመክሩ፡ ዕሙቀ፡ ምክረ፡ Jes. 29, 15. 31, 6; de corde humano Jer. 17, 9; mysterio Cyr. ad Th. f. 15; ዘዕሙቅ፡ ከናፍሪሁ፡ βαθύχειλος Hez. 3, 5. — *Voc. Ae.*: ዕሙቅ፡ ዘ፡ ጥልቅ፡

ዕመቅ፡ subst. (m.), Pl. ዕመቃት፡ *profunditas, profundum*, (*altitudo, altum*): Eph. 3, 18; Matth. 13, 5; ዕመቀ፡ ቀላይ፡ Job 11, 8; Hen. 17, 3. 18, 11. 61, 5. 90, 26; ዕመቂሆሙ፡ (Mss.: ዕመቃቲሆሙ፡) ለአብሕርት፡ Lit. 172, 1; ዕመቀ፡ ዕመቅ፡ βαθὺ βάθος Koh. 7, 24; trsl.: ዘዕመቀ፡ ልቡ፡ ኢታእምሩ፡ Judith 8, 14; ይመጽእ፡ ሐርትምና፡ ላዕሌኪ፡ ወኢታእምሪ፡ ዕመቂሁ፡ Jes. 47, 11; ዕመቀ፡ እከያት፡ Prov. 18, 3; ዕመቀ፡ ንዴቶሙ፡ 2 Cor. 8, 2; አዕመቂሁ፡ ለብዕለ፡ ጥበቢሁ፡ Rom. 11, 33; ዕመቀ፡ ምስጢር፡ Cyr. ad Reg. f. 26.

ማዕምቅ፡ (etiam ማዕመቅ፡ Lud. ex Org. Edz.) et ማዕምቅት፡, subst., (m.), Pl. መዓምቅ፡ et መዓምቅት፡, Pl. Pl. መዓምቃት፡ (Hen. 89, 7), *profundum, locus profundus*: ማዕምቀ፡ ባሕር፡ Ps. 68, 3. 129, 1; ማዕምቅቲሃ፡ ለምድር፡

Kuf. 5. 48; Jes. 14, 15; Hen. 60, 11; ማዕምቅተ፡ሲኦል፡ Prov. 14, 12; መዓምቅተ፡ሲኦል፡ 16, 25; Ps. 62, 9; Lit. 172, 2. a) trsl.: ዘይኤስሕ፡እማዕምቀ፡ልቡ፡ Clem. f. 83; ፍቅር፡እማዕምቀ፡ልብ፡ Jsp. p. 326; እማዕምቀ፡ኅሊና፡ Org. 2; ማዕምቀ፡ጽባሕ፡ (multum mane) ዘእንበለ፡ይጸእ፡ከከበ፡ጽባሕ፡ Kid. f. 7 (vid. ዕሙቅ፡ n. a). b) *abyssus*, Apoc. 20, 3; Hen. 56, 3. 88, 1. 90, 25. 26; Kuf. p. 32. c) *locus depressus, vallis:* ኵሉ፡ማዕምቅ፡ይምላእ፡ φάραγξ Jes. 40, 4; Luc. 3, 5; ይምላእ፡ኵሉ፡መዓምቅ፡ Bar. 5, 7.

ዐምበር፡ subst. i. q. عَنْبَر *ambarum*, species odoramenti, Jsp. p. 340. — Scholion Voc. Ae. vid. sub ሚዓ፡ c. 214.

ዐምዐም፡ (ዓምዓም፡), etiam per አ፡, subst., [an *colluvies, collectio aquae* ab عَمَّ sicut جَمَّ مُقْتَمّ?] *palus, stagnum, limus:* ጽቡረ፡ዐምዐም፡ (v. ጽንጉን፡) πηλοῦ βάραθρον Jes. 14, 23; ἀπὸ πηλοῦ ἰλύος Ps. 39, 2. 68, 18; Gad. Ad. f. 196; ውእቱ፡አውጽኦኒ፡ (sc. Jeremiam) እምውስተ፡ዐዘቅተ፡ዐምዐም፡ Rel. Bar.; ለኤርምያስ፡እምግበ፡ዐምዐም፡መድኅኒሁ፡ Cod. Mus. Brit. LIV, n. 7; ዐምዐመ፡ኅጢአት፡ Genz. f. 140 (vid. sub ስጡም፡). — *Voc. Ae.*: ሐዝሐዝ፡ረግረግ፡ዐምዐም፡ ዘ፡የቈጠማ፡ወኘ ።

ዐመደ፡ rad. inus., eadem quae עָמַד *stetit.*

ዐምድ፡ subst., m. et f., Pl. አዕማድ፡, Pl. Pl. አዕማዳት፡ (2 Reg. 8, 8 var.) [עַמּוּד ܥܡܘܕܐ عَمُود عِمَاد al.] *columna*, domus, templi: አቀመት፡፯አዕማደ፡ Prov. 9, 1; Hez. 42, 6; Jud. 16, 26; 3 Reg. 7, 3—7. 39. 40; Jer. 52, 17; Apoc. 3, 12; tabernaculi Ex. 26, 15 seq. 32. 27, 10 seq.; 35, 10; ዐምደ፡ ኀጺን፡ Jer. 1, 18; ከመ፡አዕማደ፡ወርቅ፡እለ፡ይቀውሙ፡(ይቀውማ፡) . . . Sir. 26, 18; ዐምደ፡ምስማኩ፡ይእቲ፡ 36, 29; አዕማዲሁ፡መጸር፡ Cant. 3, 10; κίονες 3 Reg. 15, 15; ገዚፍ፡ዐምድ፡ Enc. Pag. 1; አቀምዎሙ፡በዐምደ፡ሰናበር፡ገዚፍ፡ Sx. Haml. 5; አዕማድ፡ዘንድቅ፡ወአዕማድ፡ዘእብን፡ Chr. Ax. f. 89; ዐምደ፡ደመና፡ et ዐምደ፡እሳት፡ Ex. 13, 20. 21. 33, 9. 10; Sir. 24, 4; 2 Esr. 19, 12; Apoc. 10, 1; Hen. 18, 11; columnae coeli et terrae Job 9, 6. 26, 11; Ps. 74, 3; Hen. 18, 3. a) trsl.: Gal. 2, 9; 1 Tim. 3, 15; ጳጳሳት፡ኤፌን፡ዘይብልዎሙ፡አዕማድ፡ Enc. Ter 6; ዐምደ፡ሃይማኖት፡ Lud. ex Enc. Pag. 1; detrahas epactem ab ዐምደ፡ጾም፡ዘውእቱ፡፵ዕለት፡ Abush. 27; b) ዘዐምድ፡ *stylites*, ut: አጋቶን፡ዘዐምድ፡ Sx. Masc. 14. c) *obeliscus:* ዐምደ፡ሀገረ፡ዐሐይ፡ Jer. 50, 13. d) *statua, stele*, Ex. 23, 24. e) *malus* navis: ዐምድኪ፡ ὁ ἱστός σου Jes. 33, 23; ሰቀልዎ፡ዲበ፡ዐምደ፡ሐመር፡ Sx. Sen. 19; Haml. 24. f) *scapus* candelabri, Ex. 25, 31. g) *crus* pedis: አዕማደ፡እገር፡ σκέλη 1 Reg. 17, 6; Deut. 28, 35.

ዐመደ፡ I, 2 (denom.) *columna fulcire* vel *stabilire* alqd [i. q. عَمَّدَ I et II]: Deus ረበበ፡(ለሰማይ፡)ከመ፡ሠቀ፡ወበነፋስ፡ዐመደ፡ Macc. f. 10; Deus በከንቱ፡ዐመደ፡ለሰማይ፡በነፋስ፡ f. 25; ይዔምድ፡በነፋስ፡ (sc. coelum) Lit. Orth.

ዐምዳዊ፡ adj. rel. *stylites:* ስምዖን፡ዐምዳዊ፡ Phlx. 46.

ምዕማድ፡ subst., (m.), Pl. መዓምድ፡ 1) *basis, stylobates*, Ex. 26, 25. 32. 37. 27, 10—18; in C Ex. 26, 19 (pro ሰከትት፡) et sec. Hebr. Ex. 36, 36 (Octat. Comm. p. 91); Gad. Lal. 2) trsl.: *fundamentum* vel *firmamentum* orationis, እስመ፡ሐዋርያ፡ሶበ፡ወጠነ፡ነገረ፡ልዑለ፡ወበእንተዝ፡ፈቀደ፡ ያስተጸንዕ፡ምዕማዲሁ፡ከመ፡ይትወከፍዎ፡ቃሎ፡ ἐπειδὴ γὰρ μέγα τι καὶ ὑψηλὸν λόγον μέλλῃ λέγειν, προκατασκευάζει αὐτὸ καὶ ποιεῖ εὐπαράδεκτον Chr. ho. 3.

ዐመፀ፡ I, 2 [חָמַס et עָמַץ] 1) *inique agere, injustum, iniquum esse, injustitiam facere:* ለዐምፆ፡ Ex. 23, 2; እንዘ፡ይዔምፅ፡ Sir. 19, 25; ኢትዐምፁ፡ Job 6, 29. 36, 18; ዐምፆ፡ ἀδικία Sir. 10, 7; ኢይጸድቅ፡መያሲ፡እምዐምፆት፡ 26, 29; ዐመፁ፡በፍናዊሆሙ፡ Jer. 3, 21. 9, 5; Jes. 31, 6; Hez. 18, 18; ኢትዐምፁ፡ μὴ ἀσεβεῖτε Jer. 22, 3; ዐመፅነ፡ ἠνομήσαμεν Dan. ap. 3, 5; Rom. 3, 5. 9, 14; Hebr. 6, 10; አፉየ፡ዐመፀ፡እምጽድቅ፡ τὸ στόμα μου ἀσεβήσει Job 9, 20. 2) c. Acc. a) pers.: *injuria afficere*, Gen. 21, 23; Lev. 5, 21; ይዔምዕዎ፡ለጻድቅ፡ Jes. 5, 23; በእንተ፡ጊጋዩ፡ዘዐመፀኒ፡ Hez. 17, 20. b) rei: *injuria violare, injuste agere in re:* ዘይፈቱ፡የዐምዕ፡ (var.: ያዕምዕ፡ II, 1) ፍትሐ፡ Sir. 20, 4; እመ፡ ዐመፅኩ፡ፍትሐ፡ገብርየ፡ Job 31, 13; ኢዐመፅነ፡ኪዳነከ፡ Ps. 43, 19; እለ፡ይዔምፁ፡መዳልወ፡ Did. 21; Ps. 61, 9; ኄድክሙ፡ወዐመፅክሙ፡ዐስበሙ፡ Jac. 5, 4. 3) passim: *rebellare*, ut 4 Reg. 9, 14 var., maxime in libris amharico-aethiopicis ut Chr. L. Atk. f. 44.

አዕመፀ፡ II, 1 *injuria violare* Sir. 20, 4 (vid. sub ዐመፀ፡ n. 2, b).

ተዐመፀ፡ III, 2 *injuria affici:* ይትዔመዕ፡ከመ፡ሐሳዊ፡ ὡς πλάνος συκοφαντεῖται ho. Procli in Cyr. f. 122.

ተዓመፀ, III, 3 *sibi invicem injuriam inferre:* ለምንት፡ትትዓመፁ፡በበይናቲክሙ፡ Act. 7, 26; ኀፍረት፡ተዓምዖ፡ምስለ፡ዐርክክ፡ Sir. 41, 18.

አስተዐመፀ፡ IV, 2 *injuriam inferre:* አስተዐምፆ፡ (Inf.), Form. Conf.

ዕሙዕ፡ part. *injuria affectus:* ዘከዐወ፡ደመ፡ዐማፂ፡ኣሰለ፡ደመ፡ዕሙዕ፡ Jsp. p. 302; ዕሙዓን፡ Phlx. 3.

ዐማፂ፡ n. ag., Pl. ዐማፅያን፡, *injustus, iniquus, improbus*, de personis, ἄδικος Job 5, 16. 22. 24, 20; Ps. 9, 24; Sir. 1, 22; 1 Esr. 4, 37; Matth. 5, 45; Luc. 16, 10; Rom. 1, 18; παράνομος Job 27, 7; Dan. ap. 1, 32; Prov. 2, 22. 12, 2; Ps. 70, 5; ἄνομος Jes. 48, 8; Zeph. 1, 3; Prov. 28, 11; Ps. 72, 3; ἀσεβής Jer. 5, 26; ὑβριστής Sir. 32, 23; δόλιος Ps. 108, 1.

ዐመፃ፡ subst., plerumque f., *injustitia, iniquitas, improbitas*, ἀδικία, ἄδικον Job 6, 30. 8, 3. 16, 17; Jes. 60, 18; Jer. 3, 13; Ps. 7, 17. 61, 9; 1 Esr. 4, 37—40; Sir. 7, 2. 10, 8. 17, 14; Hen. 42, 3. 91, 5. 6; 4 Esr. 3, 15; Rom. 1, 18; Act. 1, 18; Luc. 16, 11; ልሀቀት፡ዐመፃ፡ዲበ፡ምድር፡ Kuf. 5; ዐመፃ፡ወግፍዕ፡ Kuf. 35; ἀνομία, ἄνομον Job 11, 14; Jes. 5, 7. 18; Dan. ap. 1, 28; Ps. 118, 3 seq.; ኢነሥአ፡ዘዐመፃ፡ πλεονασμόν Hez. 18, 8; ኢይገብር፡ዐመፃ፡ Jes. 56, 2; Matth. 7, 23; Lev. 19, 35; ገበርተ፡ዐመፃ፡ Job 34, 8. 22; Marc. 15, 28; Luc. 13, 27. a) in Gen.: *injustus, iniquus* (de personis et rebus): Luc. 18, 6; መዳልወ፡ዐመፃ፡ Prov. 11, 1; አኀድግ፡ኵሉ፡መጽሐፈ፡ዐመፃ፡ Jes. 58, 6. b) በዐመፃ፡ *injuste, inique:* Prov. 1, 11; Lev. 5, 24; Lit. Cyr.

መዐምፅ፡ part., f. መዐምፅት፡, *inique agens, injustus, improbus*, Matth. 12, 35; Clem. f. 225; መዐምፃን፡ Asc. Jes.

3, 24; መዐምዕት፡ Jes. 23, 12 var.; ኢትኩን፡መዐምዐ፡ስምዐ፡ (*falsus*) Ex. 23, 1; Prov. 14, 25.

ዓሣ፡ subst., plerumque m., Sing. et coll., Pl. ዓሣት፡ [de etymo vid. Dietrich semit. Wortforschung p. 271, at pro עָשׁ et عُثَّة (i. c. ዕፄ፡) quae ille comparavit, substituas خَشَاش *reptilia* et *volatilia*] *piscis*, Tob. 6, 3 seq.; 8, 2; Matth. 7, 10. 17, 27; በከመ፡ዓሣ፡ሶበ፡ወፅአ፡እማይ፡ይመውት፡ Phlx. 61; coll.: Matth. 14, 17. 15, 34—36; Pl. Gen. 1, 26; Ex. 7, 18; Num. 11, 5; Kuf. 23; Koh. 9, 12; Job 12, 8; Jes. 50, 2; Dan. 2, 38; Hab. 1, 14; Hez. 29, 4. 5; 4 Esr. 4, 54; Hen. 61, 5; Marc. 6, 41.

I. **ዐሠረ፡** I, 2 [عَشَرَ III *societatem inivit*; مَعْشَر *coetus, agmen*] *coetum convocare*, in specie a) *invitare*, ad epulas, Matth. 22, 4. 8; Luc. 14, 16. 17. 24 (Lud.: „fortassis ideo, quod hora diei decima epulae instituerentur apud Aethiopes, sicut nona apud Romanos"). b) ritu sacro *inaugurare* vel *consecrare* bellum: ዐሥሩ፡ፀብአ፡ ἁγιάσατε πόλεμον Joel 4, 9. — *Voc. Ae.*: ዐሠረ፡ብ፡ዐደመ፡አቀጸረ፡ይ፡ (vid. scholion ad ዓሥራት፡).

ተዐሥረ፡ et **ተዐሠረ፡** III, 1 et 2 *invitari*: እለ፡ተዐሥሩ፡ውስተ፡ከብከብ፡ Matth. 22, 3; እለ፡ተዐሥሩ፡ለመርዓ፡ Sx. Teq. 14.

ዕሡር፡ part. *invitatus*, Enc. Jac. 20.

ዐሡር፡ subst. *convivium* vel *tempus convivii* Luc. 14, 17.

ዕሣሬ፡ subst. *invitatio* ad epulas, Lud. sine auct.

II. **ዐሠረ፡** I, 2 [עִשֵּׂר عَشَّرَ عَشَرَ; significatus *decem* quomodo cum I ዐሠረ፡ componendus sit, vid. Ges. thes. p. 1078] 1) *decimam rei partem dare*: ዐሠረ፡እምኵሉ፡ Kuf. 32; ከመ፡የዐሥር፡ et ለዐሥር፡ ibid.; Hebr. 7, 9; c. Acc. decimae: ፈጸምከ፡ዐሥርተ፡ኵሉ፡ዐሥራተ፡ Deut. 26, 12; Gen. 28, 22; ዐሥራተ፡ይዔሥር፡ Macc. f. 15. 2) *decimare* i. e. a) *decimam partem dare* rei, c. Acc. rei: ዐሠረ፡ኵሎ፡እንስሳ፡ንጹሐ፡ Kuf. 32; Deut. 14, 22. b) *decimam partem sumere* vel *accipere* rei, c. Acc. rei 1 Reg. 8, 17 annot.; et c. Acc. rei et Acc. pers. (*ab aliquo*) 1 Reg. 8, 17. 3) *per decem multiplicare*, Lud. Comm. hist. p. 386.

አዐሠረ፡ II, 2 *decimam partem* rei *dare jubere*, c. dupl. Acc.: ወአዕጸደ፡ወፍርክሙ፡ያዔሥረክሙ፡ 1 Reg. 8, 17 in Cod. D (quam lectionem in annot. a. l. notare omisimus).

ተዐሠረ፡ III, 2 *decimari* Hebr. 7, 9 nonnisi in textu Plgl.

ዐሥሩ፡ n. num. (i. e. ዐሥር፡ cum suff. *ū*; etiam ዓሥሩ፡ scriptum), nominibus fem. junctum; ejus character est ፲; *decem*: Lev. 26, 26; Gen. 31, 7; ዐሥሩ፡መክሊየ፡ብሩር፡ Tob. 4, 20; Deut. 4, 13; 2 Reg. 17, 28; Matth. 25, 1; ዐሥሩ፡ወክልኤ፡ Ex. 36, 21; Apoc. 21, 21; Joh. 1, 40; ዐሥሩ፡ወአሐቲ፡ Matth. 20, 6. a) Pro suff. *ū* etiam alia pron. suff. admittit: ዐሥርን፡ቃላት፡ *decalogus* M. M. f. 246; ዐሥርን፡ደናግል፡ Deg. b) Forma ዐሥር፡ nuda raro occurrit, ut: ሶበ፡ተፈጸመ፡ዓመታት፡ዓሥር፡ Enc. Mag. 8 (ob rhythmum finalem); Enc. Mij. 26.

ዐሠርቱ፡ n. num. (i. e. ዐሠርት፡ cum suff. *ū*), plerumque nominibus m. junctum, Acc. ዐሠርተ፡, *decem*: Gen. 14, 4. 32, 23. 37, 2. 9; Ex. 16, 36; Ruth 4, 2; 1 Reg. 1, 8. 25, 5; Jes. 38, 5. 8; ዐሠርቱ፡ወአሐዱ፡ወርኀ፡ Zach. 1, 7; Hez. 26, 1; አመ፡ተርፉ፡ዐሠርቱ፡ Am. 6, 9; 4 Esr. 14, 19; Judith 1, 1; Ps. 91, 3; Matth. 9, 20. 10, 1. 20, 24; ዐሠርቱ፡ምእት፡ *mille* Ps. 104, 7; 2 Petr. 3, 8; Apoc. 11, 3; etiam alia suff. admittit, ut: ዐሠርቲሆሙ፡ 4 Esr. 3, 60.

ዕሥር፡ n. num., ante nomina mensurarum usitatum, *decem*: Ex. 26, 16. 27, 14; Hez. 40, 11. 41, 2; Hagg. 2, 16; 3 Reg. 7, 3; ዕሥር፡ወኀምስ፡ Org.

ዓሥር፡ adj. num. *decimus*, Num. 14, 22; በዓሥር፡ዓመት፡መንግሥቱ፡ Jer. 39, 1; ዓሥር፡ወአሐዱ፡ 1 Par. 12, 13. 24, 12—16. 25, 18—26; በዓሥር፡ወኃምስ፡ዓመት፡ 2 Par. 15, 10; በዓሥር፡ወክልኤ፡ዓመት፡ 34, 3. 8; pron. suffixa admittit, ut: ወዓሥሮሙ፡እነግር፡ Sir. 25, 7.

ዐሡር፡ n. temporale, *decem* vel *decimus* (*dies*): Kuf. 29; Ex. 12, 3; እምድኅረ፡ዐሡር፡ዕለት፡ Jer. 49, 7; በዐሡር፡ሠርቅ፡ 52, 4; ዐሡረ፡ወረቡዐ፡መዋዕለ፡ Tob. 8, 19. 20; ዐሡረ፡ዕለተ፡ Dan. 1, 12; ጾመ፡ዐሡር፡ Zach. 8, 19; Apoc. 2, 10. Act. 27, 27.

ዕሥራ፡ n. num. *viginti* (*vicesimus*); ejus character est ፳; Gen. 31, 38; Hagg. 2, 16; ዕሥራ፡በእመት፡ Zach. 5, 2; ዕሥራ፡ሰቅል፡ Hez. 4, 10; 1 Par. 24, 17. 25, 29—31; 2 Par. 8, 1; Act. 1, 15; Apoc. 4, 4.

ዓሥራይ፡ (ዓሥራዊ፡) adj. num., f. ዓሥሪት፡ (Lud. e Mss. Colb.) *decimus*: በዓሥራይ፡ወርኅ፡ Hez. 33, 21 var.

ዓሥራት፡ vel **ዐሥራት፡** subst., f. et m., *decima pars* cujuscumque rei, Kuf. p. 42; ዓሥራተ፡እደ፡ዘርእክሙ፡ 1 Reg. 8, 15; ወሀበ፡ዓሥራተ፡እድ፡ Gen. 14, 20. 28, 22; ዓሥራት፡እዴሃ፡ለመስፈርት፡ኢፍ፡ Num. 15, 4; ዓሥራታ፡ለኢን፡ Ex. 29, 40; Hez. 45, 11; ዓሥራቲሁ፡ለበት፡ 45, 14; Matth. 23, 23. a) *nomen mensurae* (δέκατον עִשָּׂרוֹן), quae decimam Ephae partem continet: Lev. 23, 17. 24, 5; Num. 15, 9; Num. 28 et 29. b) *decimae* (frugum pecorisve), deinde *tributum, munus, oblatio* in genere: τὰ ἐπιδέκατα Deut. 14, 23; Lev. 27, 30 seq.; Num. 18, 21 seq.; ዐሥራተ፡ለዐሥራት፡ 18, 26; Kuf. 13; ደገመ፡ዓሥራተ፡ለእግዚ" Kuf. 32; Mal. 3, 8; Am. 4, 4; 1 Reg. 1, 21; 2 Esr. 20, 37. 38; 2 Par. 31, 5. 6; Sir. 32, 11; ቀዳሚ፡ዓሥራት፡ et ዳግም፡ዓ"፡ Tob. 1, 7; ሣልስ፡ዓ"፡ 1, 8; ዓሥራተ፡እክል፡ 5, 14; Hebr. 7, 2 seq.; Lit. 160, 1; ἀπαρχή Ex. 36, 6. 39, 1; Lev. 2, 12. 22, 12; μερίς 2 Par. 31, 4; τὰ ἐπίλεκτα Joel 4, 5. — *Voc. Ae.*: ዓሥራት፡ዘ፡ቀረጽ፡

ትዕሥርት፡ subst. 1) *numerus denarius*; distinguuntur አእላፍ፡ወእምአት፡ወትዕሥርት፡ወአሐዳት፡ Abush. 11. 2) *decemplex, decuplum*, ትዕሥርት፡ Dan. 1, 20. 3) *decima pars*: ወይከውኑ፡ትዕሥርት፡ Jes. 6, 13.

ዐሠቀ፡ *texere* vid. sub ዐሰቀ፡

ዐሠየ፡ *retribuere* vid. sub ዐሰየ፡

ዐሪሥ፡ subst. [i. q. عَرِيش] *tabernaculum, umbraculum*: ገብረት፡ላቲ፡ዐሪሠ፡ውስተ፡ናሕሰ፡ቤት፡ σκηνήν Judith 8, 5 (sec. glossam marginalem ጎጕ፡). — *Voc. Ae.*: ዐሪሥ፡ዘ፡ጸመ፡በአት፡

ዐረር፡ subst. [referendum videtur ad غَرَّ *candicavit* (vic. ..., رصاص, ሐረረ፡)] *plumbum album* et *nigrum*, (*stannum*),

κασσίτερος et μόλιβδος Hez. 22, 18 seq.; 27, 12; Sir. 47, 18; Ex. 15, 10; Num. 31, 22; Jer. 6, 29; Zach. 5, 7. 8; Job 19, 24; ምንት፡ ይከብድ፡ እምነ፡ ዐረር፡ Sir. 22, 14; 4 Esr. 6, 26—31; Hen. 52, 2. 8.

I. **ዐርቀ፡** et **ዐረቀ፡** I, 1 [vicina sunt עָרָה עָרַר עָרָה, quibus significatus *nuditatis* inest; عَرِيَ *nudus et vacuus fuit*] Subj. **ይዕረቅ፡** et **ይዕርቅ፡** 1) *nudum esse, se nudare,* Matth. 25, 36; Did. 25; 1 Cor. 4, 11 rom.; **ዕረቃ፡** (v. **ዕርቃ፡**) γυμναὶ ἔσεσθε Jes. 32, 11; **ዐረቁ፡** (Perf. III p. Pl. m.) Feq. Jas.; seq. **እምነ፡** vestis, ut: Asc. Jes. 9, 9; **ዐረቀ፡** (II p. Sing. m.) **እምነ፡ ልብሰ፡ ኀጢአት፡** Chr. ho. 2. 2) *vacuum esse vel fieri: evacuari* [ריק]: **ዐርቀ፡ ኵሉ፡ አህጉር፡** ἐγκατελείφθη Jer. 4, 29; **ዐረቀ፡ አናቅጺሃ፡** ἐκενώθησαν 14, 2; **ዐርቁ፡** Mich. 1, 14; **የዐርቃ፡** (**አብያት፡**) Jes. 24, 12 var.; **ዝቃት፡ ወይንነ፡ ዐርቀ፡ ወበልየ፡** Jos. 9, 11; seq. **እምነ፡** Cant. 7, 3; trsl.: **ዐረቀት፡ ሃይማኖት፡** κεκένωται ἡ πίστις Cyr. ad Th. f. 9. 3) *orbari, orbum esse, privari:* **ዐርቀት፡ እንተ፡ ሰብዐተ፡ ወለደት፡** Jer. 15, 9 (ἐκενώθη); Filius homo factus est **እንዘ፡ ኢየዐርቅ፡ እመንበረ፡ መለኮቱ፡** Lud. comm. hist. p. 238 n. 3. 4) *deficere, cessare:* **ኢየዐርቅ፡ ሀላዌሁ፡** (sc. Christi) **በጽርሐ፡ አርያም፡** M. M. f. 3; Org. 1.

ዐረቀ፡ I, 2 *nudare, exuere veste* alqm: **ኢዐረቅዎን፡** Sx. Hed. 18.

አዕረቀ፡ II, 1 1) *nudare, denudare, exuere veste,* c. Acc. prs.: Apoc. 17, 16; **ያዕርቅዎሙ፡** (sc. baptizandos) F. N. 3; **መልክእከ፡** (o Christe) **አይሁድ፡ ዘአዕረቅዎ፡** Cod. Mus. Brit. LIV, n. 7; c. **እምነ፡** vestis: **ኢታዕርቆ፡ እግዚኦ፡ ለእጉኑ፡ አገሌ፡ እምልብሰ፡ ጥምቀት፡** Genz. f. 77; c. dupl. Acc.: **አዘዘ፡ ከመ፡ ያዕርቅዎ፡ አልባሲሁ፡** Sx. Jac. 9; Enc. Hed. 11; trsl. a) *privare:* **አዕርቆተ፡ ሰብእ፡** Hen. 102, 9; **አዕሪቆሙ፡ እምነፍሰ፡ ሰብእ፡ ወልቡና፡ ለሥጋ፡** ψυχῆς λογικῆς τὴν σάρκα γυμνώσαντες Cyr. ad Th. f. 13. b) *orbare, nudare* terram incolis: Hen. 84, 5. 2) *detegere, retegere* vestem: **አዕረቁ፡ ከዳነ፡** (sc. altaris) Sx. Teq. 2. 3) *vacuefacere, evacuare, exinanire:* **አቤሎሙ፡ ያዕርቁ፡ ኵሎ፡ መዛግብተ፡** 2 Esr. 23, 9; **ከመ፡ ያዕርቅ፡ ነፍሰ፡ ጽምእተ፡** Jes. 32, 6.

ተዐርቀ፡ et **ተዐረቀ፡** (Gen. 9, 21 FH) III, 1 1) *se nudare, vestes exuere,* Gen. 9, 21; **ትሰክሪ፡ ወትትዐረቂ፡** Thren. 4, 21; **ለእመ፡ ቀሲስ፡ ሰክረ፡ ወተዐርቀ፡ አባሉ፡ በቅድመ፡ ሰብእ፡** F. M. 32, 5; c. **እምነ፡** vestis: **ተዐርቀ፡ እምአልባሲሁ፡** Sx. Teq. 13; c. Acc. vestis: **ተዐርቀ፡ አልባሲሁ፡** Phlx. 30. 2) a) *nudari, denudari, privari:* **ክርስቶስ፡ አኮ፡ ተዐሪቆ፡ እምሥጋሁ፡ ዘእግዚ"፡ ቃል፡ ይትአመን፡** ὁ Χριστὸς οὐ γυμνὸς καὶ καθ' ἑαυτὸν νοεῖται ὁ ἐκ Θεοῦ λόγος Cyr. ad Th. f. 20; **ተዐርቁ፡ እምሥናያት፡ ዘተውህበሙ፡** Chr. ho. 22; **ተዐርቀት፡ ሀገር፡ እምነ፡ ዕደው፡** Jsp. p. 271; **ከዋክብተ፡ እምዕበየ፡ ብርሃኖሙ፡ ተዐርቁ፡** Lit. Greg. b) *orbari, orbum esse:* **መንበር፡** (patriarchae) **ተዐርቀ፡** Abush. 50 (pluries). 3) *evacuari:* **ይትዐረቅ፡ አማዑቲሆሙ፡** Kebr. Nag. n. 113.

ዕሩቅ፡ part. 1) *nudus,* Matth. 25, 38. 44 rom.; Apoc. 3, 17; Jac. 2, 15; **ልብሰ፡ ዕሩቅ፡** Job 22, 6; **ዕሩቃን፡ ዘእንበለ፡ ልብስ፡** 24, 7. 31, 19; Jes. 58, 7; **ዕሩቃን፡** Tob. 1, 17; **ነንኪ፡ ዕርቅት፡** Hez. 16, 7; **ዕሩቅ፡ ርእስ፡** *capite inoperto* F. M. 26, 8; sacerdos **ኢይኩን፡ ዕሩቀ፡ አባል፡ ቅድመ፡ ገጸ፡ ሙኑ፡** F. M. 32, 3. a) trsl. (*denudatus, carens, destitutus, privatus*): **ዐጽም፡ ዕሩቀ፡ ሥጋ፡** Enc. Ter 29; c. Acc. rei, ut: **እንዘ፡ ዕሩቃን፡ ጥበበ፡** Asc. Jes. 3, 23 (cfr. 26); c. **እምነ፡** rei: Adam et Eva **ኮኑ፡ ዕሩቃን፡ እምጸጋ፡ ዘላዕሌሆሙ፡** Clem. f. 6; **ምድር፡ ዕርቅት፡ እምሰብእ፡ ቀትል፡** (i. e. militibus) Jsp. p. 295; Paulus Samos. statuit Christi naturam humanam **ዕሩቀ፡ እመለኮት፡** Enc. Teq. 19. b) *nudus* i. e. *solus* vel *inanis:* **በእንተ፡ ስብሐት፡ ዕሩቅ፡** Phlx. 40. 136. 2) *vacuus:* **መሳብክት፡ ዕሩቃት፡** Jud. 7, 16 var.; **ከርሥ፡ ዕርቅት፡ ኢትወልድ፡ ፍትወተ፡ እኪተ፡** Chr. Ta. 29.

ዕራቅ፡ adj. (subst.) non usurpatur nisi suffixis pronominibus pers.; quae si pronomina Pl. sunt, aut Singulari **ዕራቅ፡** aut Plurali **ዕራቃን፡** vel **ዕራቃት፡** suffiguntur. 1) *nudus:* **ዕራቅየ፡** Gen. 3, 10; Job 1, 21; Ruth 1, 21; **ሖረ፡ ዕራቀከ፡ ዘእንበለ፡ አሣእን፡** Jes. 20, 2; Prov. 23, 31; Gen. 3, 11; **የኀድጉኪ፡ ዕራቀኪ፡** Hez. 23, 29; **ዕራቁ፡** Koh. 5, 14; Gen. 9, 22; Marc. 14, 51; **ዕራቃኒሆሙ፡** Jes. 20, 4; Gen. 2, 25. 3, 7; **ዕራቃቲሆሙ፡** vel **ዕራቃኒሆሙ፡** Am. 4, 3; Hen. 32, 6; **ዕራቃቲነ፡** 2 Cor. 5, 3; κενός Ps. 7, 4; **ያስተርኢ፡ አዕጽምቲሁ፡ ዕራቁ፡** Job 33, 21. a) i. e. *merus, solus,* vel *inanis:* **ኢትስተይ፡ ማየ፡ ዕራቆ፡** 1 Tim. 5, 23; **ተጠምቀ፡ በማይ፡ ዕራቁ፡** M. M. f. 308. 307; **ዘዕራቃ፡ ክብር፡** *gloriae inanis* Asc. Jes. 3, 28; φιλός, ut: **ጳውሎስ፡ ሳሚሳጢ፡ ይቤ፡ እስመ፡ ክርስቶስ፡ ሰብእ፡ ዕራቁ፡** F. N. p. 7; Sx. Jac. 1. b) *orbus, destitutus* incolis, Hen. 9, 1. 67, 2. 2) *vacuus, inanis,* κενός: **ንዋይ፡ ዘዕራቁ፡** Herm. p. 43; **አሣጡ፡ ቀሣውቲሆሙ፡ ዕራቆ፡** Jer. 14, 3; 4 Esr. 4, 26; **ዘዕራቁ፡ ለእለ፡ ዕራቆሙ፡** (vacuum vacuis) 5, 25; **ነፍስ፡ ዕራቃ፡** Ps. 106, 9. a) *manibus vacuis:* **ዕራቀኪ፡** Ruth 3, 17; **ዕራቃኒክሙ፡** Ex. 3, 21; **ኢትፈንዎ፡ ዕራቆ፡** Deut. 15, 13; **እንዘ፡ ዕራቁ፡ ውእቱ፡** κόλπῳ κενῷ Job 31, 34. 22, 9; Sir. 29, 9. 32, 6; Luc. 1, 53. 20, 11. 12. b) *re infecta:* **ሐጽ፡ ዘኢይሠወጥ፡ ዕራቁ፡** Jer. 27, 9; **ገብኡ፡ ዕራቃቲሆሙ፡** (v. **"ቃኒሆሙ፡**) Judith 1, 11. c) *vacuum:* **ሰቀላ፡ ለምድር፡ ዲበ፡ ዕራቃ፡** κρεμάζων γῆν ἐπὶ οὐδενός Job 26, 7.

ዕርቀት፡ n. act. *nuditas,* Lud. ex Enc. Haml. 21 (at in Sx. Tub. **ዕርቅት፡** Part. f.).

ዕርቃን፡ subst. (m.) 1) *nuditas* Rom. 8, 35; Deut. 28, 48 var.; **ዕርቃን፡ ከሳዱ፡** Kuf. 26; **ኢያጽሕበኒ፡ ዕርቃን፡** III Sal. Mar. 17; **እመ፡ አልብነ፡ ልብሰ፡ ለዕርቃንነ፡** Macc. f. 21. 2) *verenda, pudenda:* Gen. 9, 23; Apoc. 3, 18; Org. 1; **ኢይደሉ፡ ከመ፡ ይነጽር፡ ብእሲ፡ ዕርቃነ፡ ብእሲት፡** F. N. 3. 3) *vacuitas, otium:* **ዕርቃኖሙ፡ ለሕፃናት፡ እምኀሊናት፡ ሕሥምት፡** Phlx. 235; in solitudinem se recipiat **ከመ፡ ይኩን፡ ሎቱ፡ ዕርቃን፡ ለገቢረ፡ ኵሉ፡ ትእዛዛት፡ ልዑላት፡** Phlx. 44.

ዕርቅና፡ subst. *nuditas* Deut. 28, 48.

ዕራቃዊ፡ adj. rel. *nudus, (solus, inanis):* Apollinaris **ይቤ፡ እስመ፡ ወልድ፡ ኢነሥአ፡ ሥጋ፡ ዘእንበለ፡ ሥጋ፡ እንስሳዊት፡ ዕራቃዊት፡ ዘእንበለ፡ ነፍስ፡ ነባቢት፡** Sx. Jac. 1 (paulo supra **ዕራቅ፡**).

II. **ዐረቀ፡** et **ዐርቀ፡** I, 1 [vicina videntur **ዐረከ፡** et **ዐረየ፡**] 1) intr. **ዐርቀ፡** et **ዐረቀ፡** a) *aequalem, congruum esse,* **ወዐርቀ፡** (v. **ወዐረቀ፡**) **ቆሙ፡ በሕለት፡** καὶ τὸ ὕψος αὐτοῦ ἴσον τῷ καλάμῳ Hez. 40, 5. b) *reconciliari:* **ይመይጥ፡ ሕዝበ፡ ውስተ፡ ንስሓ፡ ከመ፡ የዐርቁ፡ ምስለ፡ እግዚ"፡** Clem. f. 131 (si quidem lectio sana neque **ይትዓረቁ፡** legendum est). 2) tr. **ዐረቀ፡**, Subj. **ይዕርቅ፡** a) *coaequare, complanare:* **ፍኖ**

ሕ፡ ኵሎ፡ ማእሰረ፡ ዐመፃ፡ ወዕርቀ፡ ወአርትዕ፡ ኵሎ፡ ጠዋየ፡ Jes. 58, 6. b) plerumque: *reconciliare* alqm c. alqo, *gratiam componere* inter alqs, c. Acc. dissidentium Act. 7, 26; Eph. 2, 16; ዑቁ፡ ፍጡነ፡ ዕርቅዎሙ፡ ወግበሩ፡ ሰላመ፡ ማእከሎሙ፡ Did. 10; c. Acc. et ምስለ፡, ut: 1 Cor. 6, 5; Christus ዐረቀ፡ ትዝምደ፡ ሰብእ፡ ምስለ፡ እግዚ"፡. Did. 33; omisso Obj., c. ማእከለ፡, ut: ዐራቂ፡ ዘይፈቅድ፡ ይዕርቅ፡ ማእከሎሙ፡ ወማእከሌሁ፡ Chr. ho. 3; ዐረቀ፡ ማእከሌነ፡ ወማእከለ፡ ንጉሥ፡ ibid.; abs.: ይመጽእ፡ ዘየዐርቅ፡ (v. ዘያዐርቅ፡) Hez. 7, 25; ዐሬቅ፡ (v. ዕርቅ፡) φιλία Prov. 17, 9.

አዕረቀ፡ II, 1 *gratiam restituere*: ይመጽእ፡ ዘያዐርቅ፡ (v. ዘየዐርቅ፡) Hez. 7, 25.

ተዐረቀ፡ III, 1 et ተዓረቀ፡ III, 3 1) *reconciliari, in gratiam redire* cum alqo, absol.: Ex. 21, 22; ኢይትዓረቅ፡ በብዙኅ፡ ሀብት፡ Prov. 6, 35; Luc. 12, 58; c. ምስለ፡ pers.: 1 Cor. 7, 11; ይትዓረቅ፡ ምስለ፡ ቢጹ፡ Did. 11; ለእመ፡ አበየት፡ ተዓርቆ፡ ምስለ፡ ምታ፡ F. M. 12, 2; ተዐረቅነ፡ ምስለ፡ እግዚ"፡ Chr. ho. 2; revocat peccatores ከመ፡ ይትዓረቁ፡ ምስለ፡ እግዚ"፡ Clem. f. 173; c. Acc. pers.: Jud. 19, 3. 21, 6. 2) *sibi reconciliare, in gratiam recipere*, c. Acc. pers., Rom. 5, 10 Platt.

አስተዓረቀ፡ IV, 3 (etiam አስተዐረቀ፡ IV, 1) *gratiam componere* inter alqs: እለ፡ ያስተሳልሙ፡ ወያስተዓርቁ፡ Clem. f. 196; c. ለ፡ pers.: አስተዐርቅ፡ ለእለ፡ ተባእሱ፡ Const. Ap. 12; c. Acc. pers.: Chr. L. Atk. f. 31.

ዕርቅ፡, etiam ዐርቅ፡ (Ex. 21, 22) subst. 1) *reconciliatio, gratiae restitutio, gratia*: እመ፡ ዐርቅ፡ (v. ዕርቅ፡) ተዓረቀ፡ Ex. 21, 22; φιλία ዕርቅ፡ (v. ዐሬቅ፡) Prov. 17, 9; dissidentes ይገብሩ፡ ዕርቀ፡ ወሰላመ፡ F. N. 9; እስከ፡ ይገብሩ፡ ዕርቀ፡ በበይናቲሆሙ፡ F. M. 21, 4; Sx. Sen. 12; ይግበር፡ ዕርቀ፡ ማእከሌሆሙ፡ ኤጲስ፡ ቆጶስ፡ F. M. 12, 2; ገብረ፡ ዕርቀ፡ ምስለ፡ (in gratiam rediit cum) Abush. 50. 2) sensu forensi: *transactio, pactio* (Vergleich): judicis est ገቢረ፡ ዕርቅ፡ F. N. 43, 8; ለእመ፡ ገብረ፡ ዕርቀ፡ ነጋኢ፡ ዋሕስ፡ ምስለ፡ በዓለ፡ ንዋይ፡ F. N. 27.

ዐራቂ፡ n. ag. 1) *placabilis, mitis*: ዐራቂ፡ ብእሲ፡ πραύθυμος ἀνήρ Prov. 14, 30; ዐራቄ፡ መዐት፡ 16, 19. 2) *conciliator, reconciliator, arbiter, transactor, mediator*: sacerdos est ዐራቂ፡ (inter Deum et homines) F. M. 2, 11; ዐራቄ፡ ይኩነነ፡ ወመስተሳልመ፡ Enc. Hed. 26; Christus ዐራቂ፡ ኪዳን፡ ሐዲስ፡ διαθήκης νέας μεσίτης Chr. ho. 32; nuptiarum conciliator F. N. 24, 2 (vid. sub ሐዐየ፡).

ዕርቃን፡ subst. *gratia restituta, concordia*: ሰላም፡ ወዕርቃን፡ ወተሰናእዎ፡ Can. Sard. 14 (si quidem lectio sana est).

ዐራቅይና፡ subst. *conciliatoris* vel *mediatoris munus*: በዐራቅይናሁ፡ ለሊቀ፡ ክህናት፡ Chr. ho. 33 (bis).

ዐርበ፡ et ዐረበ፡ I, 1 [עָרַב ܥܪܒ غَرَبَ] Subj. ይዕረብ፡ et ይዕርብ፡, *occidere, obire*, de sideribus: ዐርበት፡ ፀሐይ፡ Jos. 8, 29; ሶበ፡ ዐረበ፡ ፀሐይ፡ Tob. 2, 7; Gen. 28, 11; Lev. 22, 7; Jos. 10, 27; እስከ፡ የዐርብ፡ ፀሐይ፡ Tob. 2, 4; Jes. 60, 20; Gen. 15, 12; Hen. 2, 1. 71, 11; Marc. 1, 32; ለከዋክብት፡ የዐርብ፡ ብርሃኖሙ፡ Joel 4, 15; ይዕረብ፡ Gen. 15, 17; Jud. 14, 18; ይዕርብ፡ Ex. 22, 25; 2 Reg. 3, 35; ሀረበ፡ ፀሐይ፡ 2 Par. 18, 34. Deut. 23, 12. 24, 13; በዐረቦቶሙ፡ Org. 1; c. pron. suff. (*alicui*): ዐረባ፡ ፀሐይ፡ (v. ዐረበ፡ ፀሐየ፡) ἐπέδυ ὁ ἥλιος αὐτῇ Jer. 15, 9.

አዕረበ፡ II, 1 1) *occidere sinere*, Deut. 24, 15; ኢታዕርብ፡ ፀሐየ፡ በሰንበት፡ እንዘ፡ ትጸውም፡ Syn. f. 284. 2) *occidere facere* i. e. ad occasum agere sidera, c. Acc. vel c. ለ፡, Hen. 18, 4.

ዐረብ፡ (etiam ዐራብ፡ Kuf. p. 100 ann. 2), 1) *occidens, plaga occidentalis*, Ps. 49, 2. 74, 6; Jes. 43, 5. 45, 6. 59, 19; Bar. 4, 37; Mal. 1, 11; Hez. 27, 9; Zach. 8, 7; Hen. 23, 1; Matth. 24, 27; λίψ Ex. 27, 9; መንገለ፡ ዐረብ፡ ለሞአብ፡ Num. 22, 1; መንገለ፡ ዐረቢሁ፡ Deut. 1, 1; Jos. 5, 10; ዐረቢሆሙ፡ Judith 1, 7. 2) *Arabia*, Hab. 1, 8; Zeph. 3, 3; Enc. Tachs. 29, al.

ዐርብ፡ subst. [proprie *vespera*, deinde *vespera ante sabbathum* i. e. *feria sexta*, sicut עֲרוּבְתָּא ܥܪܘܒܬܐ] *vigilia sabbathi, parasceue, feria sexta*: እመ፡ ዕለተ፡ ዐርብ፡ τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἕκτῃ Ex. 16, 5. 22; παρασκευή Matth. 27, 62; Luc. 23, 54; በዐርብ፡ ዕለት፡ Did. 29; መዋሥእት፡ ዘዐርብ፡ ፋሲካ፡ Mavâs. n. 47; Cod. Mus. Brit. XXIX, 47; al.

ዕርበት፡ n. act. *occasus*, solis, Hen. 17, 4; Ex. 17, 12; ዕርበተ፡ ፀሐይ፡ (Acc. temporis) 3 Reg. 22, 36.

ዐረቢ፡ adj. rel. 1) *occidentalis*, Ex. 26, 20. 35. 2) *Arabicus*, ut: ልሳን፡ ቅብጢ፡ ወዐረቢ፡ Sx. Masc. 4; Enc. Nah. 29, al.

ዐረባዊ፡ adj. rel. 1) *occidentalis*, Apoc. 21, 13; ነፋስ፡ ዐረባዊ፡ Sir. 43, 17. 2) *Arabs, Arabicus*, ut: መጽሐፈ፡ ዐረባውያን፡ Enc. Mij. 9 (Lud.: Mij. 1).

ምዕራብ፡ subst. (m.), Pl. ምዕራባት፡, *occidens, occasus, plaga occidentalis*, Ps. 103, 20; Hen. 22, 1. 36, 3. 57, 1. 72, 2 seq.; እምዕራበ፡ ፀሐይ፡ Jes. 9, 12. 11, 11. 45, 6; Bar. 5, 5; Matth. 8, 11; Luc. 13, 29; Pl. ምዕራባት፡ Hen. 74, 4; ኮከበ፡ ምዕራብ፡ *hesperus* Sx. Jac. 2.

ዐረበት፡ n. prgr. i. e. Ἀραβώθ, Ἄραβα (הָעֲרָבָה), regio arida, quae a mari Galilaeo usque ad sinum Aelaniticum protenditur, 4 Reg. 25, 4. 5.

ዐረቦን፡ *arrha* vid. sub አረቦን፡ c. 742.

ማዕረብት፡ et ማዕረብ፡ subst. i. q. מַעֲרָב (ab עָרַב ܥܪܒ *miscuit; permutavit* merces) *emporium, locus mercatus*, ἐμπόριον, ማዕረብቶሙ፡ ለአሕዛብ፡ Hez. 27, 3; ተርሴስ፡ እሙንቱ፡ ማዕረብኪ፡ (v. ማዕረብትኪ፡) 27, 12 vrs. nov. (in glossa marg.: ነጋድያንኪ፡); አራም፡ ማዕረብትኪ፡ 27, 16 vrs. nov.

ዐራት፡ (etiam አራት፡) subst., m. (ut Job 7, 13) et f. (ut Deut. 3, 11; Luc. 17, 35.), Pl. ዐራታት፡ [sine dubio i. q. עֶרֶשׂ ܥܪܣܐ; de etymo vid. Ges. thes. p. 1074] *lectus, cubile*, κοίτη, κλίνη, Lev. 15, 4. 26; Deut. 3, 11; Kuf. 22. 33. 36; Job 7, 13. 18; Cant. 3, 1. 7; Ps. 6, 6; Esth. 7, 8; Asc. Jes. 6, 2; Tob. 8, 4; ዐራተ፡ ሕማም፡ Ps. 40, 3; ይነብሩ፡ ውስተ፡ ዐራተ፡ ምስካብን፡ Hez. 23, 41; Ps. 131, 3; Matth. 9, 2; ዐራታት፡ 2 Reg. 17, 28; Esth. 1, 6; Am. 6, 4; Sir. 48, 6; Did. 31. a) κράββατος *grabatus* Marc. 2, 4 seq.; 6, 55; Joh. 5, 8 seq. b) *feretrum*: 2 Reg. 3, 31; 2 Par. 16, 14; efferebant Herodem በዐራት፡ ዘወርቅ፡ ስርግው፡ በባሕርይ፡ Jsp. p. 340. c) *lectus*

ferreus, torquendo inserviens: ዐራቲ፡ ኀጺን፡ Sx. Genb. 19; Haml. 8, al.; ዐራተ፡ ኀጺን፡ ልሁብ፡ Enc. Tachs. 9.

ዐረከ፡ inus.; vicina II ዐረቀ፡ et ዐረየ፡; ערך *struere, componere, comparare.*

ተዓረከ፡ III, 3 1) *amicitiam jungere* vel *contrahere, amicitiam colere, amicitia* vel *familiaritate junctum esse*, c. Acc. pers.: ኵሉ፡ ዘተዓረከ፡ (II p. S.) ይብል፡ ተዓረኩ፡ አነኒ፡ ብሂተ፡ ዐርከ፡ ለስም፡ በከ፡ ዘይትዓረክ፡ Sir. 37, 1; እመ፡ ትትዓረክ፡ ዐርከ፡ በመዋዕለ፡ ተጽናስከ፡ ተዓረክ፡ Sir. 6, 7. 10; ዘተዓረከ፡ ለዕቡይ፡ ይከውን፡ ከማሁ፡ 13, 1; ኢትቅበጾ፡ በከመ፡ ይትዓረከከ፡ 22, 22; ከመ፡ ይትዓረክሃ፡ Judith 15, 12 var.; Jud. 5, 30 var.; ተዓርኩቶሙ፡ Chr. Ta. 1; c. ኀበ፡ pers., ut: ተዓረኩ፡ ኀበ፡ እግዚ፡ Sap. 7, 14; Lit. Epiph. 2) *societatem* vel *commercium habere*, κοινωνεῖν, በአይቴ፡ ይትዓረክ፡ መቅጹት፡ ምስለ፡ ጽህርት፡ Sir. 13, 2; በአይቴ፡ ይትዓረክ፡ ተኵላ፡ ምስለ፡ በግዕ፡ 13, 17.

አስተዓረከ፡ IV, 3 *amicum facere* alqm alicui, *amicitiam conciliare* inter alqs: መኑ፡ ያስተዓርኮ፡ ለነዳይ፡ ምስለ፡ ባዕል፡ Sir. 13, 18.

ዐሩክ፡ part. ዕርክት፡, Pl. f. ዐሩካት፡ *amicae*; sic quidem legendum videtur Ludolfo Luc. 15, 9 rom. pro ዓሩካት፡; at praestat ዐርካት፡ legere.

ዐርክ፡ (vel ዓርክ፡) subst. m., f. ዐርክት፡ (v. ዓርክት፡), Pl. m. ዐርካን፡, f. ዐርካት፡, c. አዕርክት፡, *amicus, amica, familiaris*: Sir. 6, 7 seq.; 7, 12. 19, 13. 14. 22, 20 seq.; 27, 16—18. 37, 1—6; ዐርክከ፡ Prov. 3, 29. 6, 1. 3. 25, 8—10. 17. 27, 10; ዐርክክሙ፡ Job 6, 27; Deut. 13, 7; Jer. 9, 4; Luc. 7, 34. 11, 5; Matth. 11, 19; ἑταῖρος 2 Reg. 13, 3; ዐርክ፡ እግዚ፡ Kuf. 19; ዐርክ፡ ምእመን፡ Sir. 6, 14; ዐርክከ፡ ዘትክት፡ 9, 10; ዐርክ፡ ግብት፡ ibid.; ዐርክ፡ ሐዲስ፡ ibid.; ኢትወልጥ፡ ዐርከ፡ 7, 18; ዐርክ፡ ወማኅፈር፡ 40, 23; fem. ዐርክት፡, Esth. 5 apcr.; እመበ፡ ወድቀ፡ ዐርክ፡ ምስለ፡ ዐርክቱ፡ Kedr f. 83; Pl. ዐርካን፡ Job 32, 1 var.; Luc. 15, 6 rom.; Act. 29, 31; Lit. Orth.; f. ዐርካት፡ F. N. 42, 13; ዐርካት፡ ዘጥምቀት፡ ክርስትና፡ F. N. 48; (etiam Luc. 15, 9 rom. ዐርካት፡ legendum videtur); አዕርክት፡ m. Job 2, 11. 19, 13. 32, 1; ብዙኃን፡ ይኩኑከ፡ አዕርክት፡ Sir. 6, 6. 28, 9. 13. 30, 3; ጸላእትኒ፡ አዕርክት፡ ይከውኑ፡ Prov. 15, 28 (16, 7); Jer. 20, 6. 37, 14; Dan. 2, 17; Ps. 87, 19. 138, 16; Joh. 15, 13. 14; Luc. 7, 6; f. Luc. 15, 9; Syn. f. 283 (vid. sub አስተበውአ፡). — *Voc. Ac.*: ማኅፈር፡ ዐርክ፡ ዘ፡ ወዳጅ፡ ።

ዐረዘ፡ I, 2 *vestire* alqm, *vestitum praebere* vel *parare* alicui, c. Acc. pers.: maritus ይሴስያ፡ ወይዔርዛ፡ sc. uxorem, Clem. f. 137; c. dupl. Acc.: ይዔርዞኒ፡ አልባስየ፡ ወመዋጥሕየ፡ Hos. 2, 7; አውጽኡ፡ ሎሙ፡ ዘይዔርዞሙ፡ 4 Reg. 10, 22; አልባስ፡ ወክዳናት፡ ዘዐረዘቶን፡ ዶርቃስ፡ Act. 9, 39 Platt. [At amh. ታረዘ፡ *vestitu carere, nudum esse*, Isenb. p. 118].

ተዐረዘ፡ III, 2 *vestiri, vestibus se amicire, vestitu uti*, c. Acc. vestium: ልብሰ፡ ዘኢአኮ፡ ንትዔረዝ፡ Jer. 4, 1; ሀበኒ፡ ዘእበይት፡ ወእሴሰይ፡ ወእትዔረዝ፡ Clem. f. 220; Org. 1; trsl.: ተዐረዘ፡ ኃይማኖተ፡ ክርስቶስ፡ Enc. Sen. 11.

ዕሩዝ፡ part. *vestitus, vestibus ornatus* vel *instructus*: ኵሎሙ፡ እሊአሃ፡ ዕሩዛን፡ እሙንቱ፡ Prov. 29, 39; Did. 3.

ዐራዝ፡ subst., m. et f., Pl. ዐራዛት፡ *vestimentum, vestitus* (sec. Lud.: „proprie de indumento interiore"), *indumentum*: ሲሳይ፡ ወዐራዝ፡ Clem. f. 220; 1 Tim. 6, 8; στολή Jes. 9, 5; Gen. 45, 22; Ex. 28, 2; ዐራዛን፡ (alia earum indumenta) Jes. 3, 23; ἱματισμός Ps. 21, 19; ἀμφίασις Job 24, 7; περιβόλαιον Ex. 22, 26; ἔνδυμα Matth. 6, 28; ἐνδύματα 2 Reg. 1, 24; χιτών Judae 23; ዐራዘ፡ አልባስ፡ et አልባስ፡ ዐራዝ፡ ἀλλασσόμεναι στολαί 4 Reg. 5, 5. 22; አባ፡ ሙሴ፡ ረሰየ፡ ቈጽለ፡ ሆሳዕና፡ ዐራዘ፡ Enc. Masc. 3; አልባስ፡ ወዐራዛት፡ F. N. 10, 6. — *Voc. Ac.*: ዐራዝ፡ ብ፡ ልብስ፡

ዐራዚ፡ n. ag. *qui se vestit* vel *induit*, Lud. ex Enc. Masc. 3 (lectionem Sx. Tub. vid. sub ዐራዝ፡).

ትዕርዝት፡ subst. *indumentum, vestimentum*: ትዕርዝቱ፡ Phlx. 56; ከነ፡ ትዕርዝቶሙ፡ አምዕስተ፡ አባግዕ፡ Phlx. 89.

ዐረየ፡ I, 2, rarius I, 1 [vic. ዐረቀ፡ et ዐረከ፡] 1) Intr. I, 1 et 2; Subj. I, 1 ይዕሪ፡ a) *aequum, planum esse* vel *fieri*: ወይዕሪ፡ ምድር፡ εἰς ὁμαλισμὸν τῆς γῆς Bar. 5, 7; የዐሪ፡ ፍኖት፡ መብእስ፡ Luc. 3, 5; አድባር፡ ወአውግር፡ ይቴሐቱ፡ ወአፍላግ፡ ወመዓምቅት፡ ይዔርዩ፡ ወይከውኑ፡ መጽያሕተ፡ Macc. f. 5. b) *aequalem, aequabilem esse* vel *fieri, aequari, exaequari*, passim adverbiis *aequaliter, aequabiliter* vertendum: እስከ፡ ይልህቅ፡ ወይዔሪ፡ ጽሕምክሙ፡ 1 Par. 19, 5; ይዔሪ፡ መዓልት፡ ወሌሊት፡ እመ፡ ፳ወ፰ ለወርኀ፡ መጋቢት፡ Did. 30; Hen. 73, 3; ኵሉ፡ ዐረየ፡ ወኅቡረ፡ ዐለወ፡ Ps. 13, 4; Rom. 3, 12; እስመ፡ መልክእ፡ ለመልክእ፡ ይዔሪ፡ ወአርአያ፡ ለአርአያሁ፡ Cyr. ad Th. f. 12. c) *congruere, convenire, consentire*: ምስለ፡ ብሉይ፡ ኢየዐሪ፡ Luc. 5, 36; ዕሩያነ፡ ምክር፡ ለክሒድ፡ ወኢይዔርዩ፡ ለምክር፡ ሠናይ፡ Kid. f. 3; ሰበ፡ ዘመሩ፡ ወሰበ፡ ዐረዩ፡ ኵሎሙ፡ በ፩ቃል፡ 2 Par. 5, 13; Ps. 82, 4. 2) Trs. I, 2 a) *exaequare, complanare*: ዐርዩ፡ መጽያሕቶ፡ Jes. 40, 3; Marc. 1, 3; Luc. 3, 4; እዔርያ፡ (v. አዔርያ፡) Zach. 4, 7. b) *unire, conciliare*: ከመ፡ ተዐርዩ፡ ልበ፡ ὁμόφρονες 1 Petr. 3, 8; ዐርዮ፡ ግዕዝ፡ ὁμόνοια Herm. p. 36; ዐርዮ፡ ὁμόνοια Herm. p. 91; እስመ፡ ከነ፡ ዐርዮ፡ በማእከሎሙ፡ Kuf. 36. c) *idem facere* vel *pati cum* aliquo; passim adverbiis *simul, unà cum* vertendum: እምከመ፡ ዐረይነ፡ ሕማመ፡ ንዔሪ፡ ክብረ፡ Rom. 8, 17; 2 Tim. 2, 11. 12; 2 Cor. 1, 7 rom.; 1 Cor. 11, 32. d) *acquiparare*, ut videtur: ከመ፡ መቅሠፍት፡ ልሳን፡ ንዔሪ፡ በኵሉ፡ እኩይ፡ μάστιξ γλώσσης πᾶσιν ἐπικοινωνοῦσα Sir. 26, 6 var.— *Voc. Ac.*: ይዔሪ፡ ዘ፡ ይትአከል፡; ዐረዩ፡ ዘ፡ አስተካከሉ፡ ።

አዐረየ፡ II, 2, in Perf. crebro አዔረየ፡ scriptum, 1) *exaequare, coaequare, parem et aequalem reddere, aequiparare*, Zach. 4, 7 var.; ያዔሪ፡ ርእሶ፡ ምስለ፡ እግዚ፡ Joh. 5, 18; c. dupl. Acc. (*alqm in re*); Deut. 29, 18; ጸውሎሙ፡ አዔረየ፡ ርእሶ፡ ምስለ፡ ሐዋርያት፡ ἐξίσου τοῖς μαθηταῖς ἑαυτόν Chr. ho. 1; አዔረዮ፡ ምስለ፡ አበው፡ Chr. ho. 2; M. M. f. 97; 265 (vid. sub አማረየ፡ c. 169). 2) *aequaliter distribuere*, Lud. comm. hist. p. 312 (sic quidem Lud. in lexico; at in Comm. non ያዔሪ፡ sed ይዔሪ፡ scriptum exhibet).

ተዐረየ፡ III, 2 *aequalem* vel *parem fieri* vel *haberi, exaequari, acquiparari*: በይእቲ፡ ዕለት፡ ይትዔረይ፡ መዓልት፡ ምስለ፡ ሌሊት፡ Hen. 72, 20; እምይእዜ፡ ተዐረይነ፡ 102, 7; ተዐርዮ፡ Kuf. p. 64; c. c. ምስለ፡ Sap. 18, 11; c. በ፡, ut: ሊተ፡ (i. e. *meum est*) ተዐርዮ፡ በእመ፡ እሉ፡ ውሉድ፡ Jsp. p. 366; c. ለ፡ Lud. ex Enc. Teq. 6 (at in Sx. Tub. c. Acc.); c. ከመ፡ Chr. Ta. 28 (vid. sub ንጥበት፡); c. Acc.: Ps. 88, 7; ኢይትዔ

ረዮ፡ ቂጽርስስ፡ Hez. 31, 8 var.; Job 28, 19; አልቦ፡ ዘይትዔረ ዮ፡ ለቅንአት፡ Prov. 27, 4; ኢ.ድልው፡ ይትዐረዮሙ፡ (non dignus qui iis aequiparetur) Jsp. 332.

አስተዐረየ፡ IV, 2 et **አስተዓረየ፡** IV, 3 *aequalem* vel *parem facere, aequiparare*, c. Acc.: ያዕቆብ፡ ያስተዔሪ፡ ንግሡ፡ Hos. 10, 11; c. ምስለ፡, ut: ታስተዔርዮ፡ ምስሌሆሙ፡ Fal. f. 15; Matth. 20, 12; 2 Cor. 6, 14; Chr. ho. 5; vel c. በ፡, ut: ያስተዔርዮ፡ ለአብ፡ በወልዱ፡ Chr. ho. 4; በምንት፡ አስተ ማስለኪ፡ ወበምንት፡ አስተዔርየኪ፡ Thren. 2, 13; በአምሳለ፡ መኑ፡ ታስተዓርይዎ፡ Jes. 40, 18 vrs. alt. — *Voc. Ac.*: አስተ ዐረየ፡ ዘ፡ አስተካከለ ።

ዕሩይ፡ part., f. **ዕሪት፡** 1) *aequalis, par, idem*, Ex. 26, 24; Lev. 7, 10; 3 Reg. 7, 48; Hez. 41, 8; 4 Esr. 1, 12. 8, 11; Asc. Jes. 8, 16; Act. 11, 17; Apoc. 21, 16; Luc. 6, 34; ዕሩየ፡ ግበሩ፡ ሎሙ፡ τὰ αὐτά Eph. 6, 9; c. c. ለ፡, ut: ዕሩየ፡ ትከውን፡ ለመላእክት፡ Asc. Jes. 8, 15; c. ምስለ፡ crebro in Chr. et Cyr.; አእመረ፡ ከመ፡ ውእቱ፡ ዕሩይ፡ ምስለ፡ ኵሎሙ፡ አር ድእት፡ F. M. 3, 6; Filius ዘዕሩይ፡ ምስለ፡ አብ፡ በመለኮቱ፡ Lit. 163, 3; ዕሩየ፡ መለኮት፡ *coaequalis divinitate*, Lud. 2) በዕ ሩይ፡ vel ዕሩየ፡ adv. *aequaliter, pariter*, Kuf. p. 64; Jsp. p. 332 (vid. sub ከፈለ፡); መፍትው፡ ለነ፡ ንመጽውት፡ ሳዕለ፡ ኵሉ፡ በዕሩይ፡ እንዘ፡ ኢንሌሊ፡ ጽኑሳነ፡ Chr. Ta. 10; Hen. 60, 15; ዕሩየ፡ ተጸልኡ፡ በኀበ፡ እግዚ"፡ ረሲዕኒ፡ ወርስዓኑ፡ ἐν ἴσῳ Sap. 14, 9. 18, 11; ἐξῆς Ex. 10, 1. 2) *conciliatus, concors*: ልበ፡ ኵሉ፡ ዕሩይ፡ ብእሲ፡ ምስለ፡ ብእሲ፡ Kuf. 43; ኮኑ፡ ዕሩያነ፡ በልቦሙ፡ ከመ፡ ያፈቅር፡ እኁ፡ እኁሁ፡ Kuf. 46.

ዕሩይ፡ subst. *aequalitas*: ወከመ፡ ዕሩይሁ፡ ለቀዳማይ፡ ነገር፡ ንሌብዎ፡ ለዝንቱኒ፡ τὸν ἴσον τῷ πρώτῳ τρόπον νοήσεις καὶ τοῦτο, Cyr. d. r. fid. f. 52.

ዕርየት፡ n. act. *aequalitas, aequiparatio*, Lud. e Cant. Mar.; ኢይከውን፡ ድልወ፡ ዕርየት፡ ምስለ፡ ባሕታውያን፡ (indignus qui aequiparetur cum anachoretis) Phlx. 3.

ዕርይና፡ et plerumque **ዕሪና፡** subst., *aequalitas*: Abush. 37; τοῦ Λόγου ዕሪና፡ ዘእግዚ"፡ አብ፡ ἡ ἰσότης ἡ πρὸς τὸν πατέρα Cyr. c. Pall. f. 66; ዘኢየአምን፡ በአካላት፡ ሥሉስ፡ አው፡ ዘኢ የአምን፡ ዕሪናሆሙ፡ በባሕርይ፡ ወበአምላክና፡ F. M. 27, 7; ዕሪና፡ መለኮት፡ *coaequalitas divinitatis* (in Trinitate), Lit. Joh.; c. c. ለ፡, ut: ሀሎ፡ ወልድ፡ በአርአያ፡ እግዚ"፡ ወበዕሪና፡ ወበ መልክእ፡ ለዘወለዶ፡ Cyr. ad Th. f. 12; እንዘ፡ ሀሎ፡ በአርአያ፡ ወበዕሪና፡ ለአቡሁ፡ ἐν μορφῇ καὶ ἰσότητι τοῦ πατρός Cyr. c. Pall. f. 98; በዕሪና፡ (i. q. ዕሩየ፡) *aequaliter, aequabiliter*: Deus አዘዘ፡ አክብሮቶሙ፡ (sc. patrem et matrem) በዕሪና፡ Jsp. p. 331; እፎ፡ ትከውን፡ ክብር፡ በዕርይና፡ ποῦ ἴση ἡ τιμή Chr. ho. 33; ለይረሱ፡ በዕሪና፡ F. N. 42, 4.

ተዕሪና፡ subst. *exaequatio, aequalitas*, ut: ተዕሪና፡ ዕለ ታት፡ Abush. 37.

መዐርይ፡ part. *aequans* alqm, *aequalis*: በኀሊናሰ፡ ኮኑ፡ መዐርያነ፡ (animo sese aequabant, — neque vero dignitate) Phlx. 1; መዐርይ፡ ውእቱ፡ ምስለ፡ ... Phlx. 229; አንተ፡ (Christe) መ ሲሑ፡ ወመዐርዩ፡ ለእግዚ"፡ Sx. Tachs. 29.

አማዕረየ፡ quadrl. II (denom.), *coaequare, aequales* (si non: *concordes*) *facere*: Lud. Comm. Hist. p. 386; እወ፡ እግዚአ፡ ፍታሕ፡ ወአግዕዝ ፤ ቀድስ፡ ወአምዕዝ ፤ አንጽሕ፡ ወአጽሪ ፤ አሡ ኒ፡ ወአማዕሪ ፤ እሎንተ፡ አግብርቲከ፡ ወአእማቲከ፡ Genz. f. 117.

ዐረየ፡ *colligere* fruges vid. sub **አረየ፡**

ዐረገ፡ *senescere* vid. sub **አረገ፡**

ዐርገ፡ I, 1 [عرج; vid. etiam Ges. thes. p. 1067] Subj. ይ ዕረግ፡ et ይዕርግ፡, *ascendere*, (*escendere, conscendere*). a) sensu proprio: Ex. 24, 1; Gen. 28, 12; 1 Reg. 9, 11. 14, 13; Koh. 3, 21; Asc. Jes. 8, 1. 9, 1—3; c. c. variis praepos.: ርቱ ዐ፡ የዐርግ፡ እምነ፡ ምድር፡ 1 Reg. 28, 14; ሶበ፡ የዐርግ፡ ውስ ተ፡ መዓርገ፡ ምሥዋዕ፡ Sir. 50, 11; Num. 13, 17; Jud. 4, 12; 9, 48; አዐርግ፡ ውስተ፡ ሰማይ፡ Jes. 14, 13; Apoc. 11, 12; ዐ ርገ፡ ውስተ፡ ሐመር፡ Joh. 6, 22; Jon. 1, 3; ዲበ፡ ምርካብ፡ Gen. 49, 4; አብሓኵ፡ የዐርጉ፡ ዲበ፡ አባሊ፡ Gen. 31, 10; Hen. 86, 4; ዐርገ፡ ኀበ፡ አንቀጽ፡ Ruth 4, 1; ዕርግ፡ ኀቤነ፡ Prov. 25, 7; Joh. 20, 17; ገዘየ፡ Asc. Jes. 8, 14; c. Acc. loci: ዘዐረ ግሙ፡ አንሕስተ፡ Jes. 22, 1; 2 Reg. 18, 24; ዐርገ፡ ሰግላ፡ Luc. 19, 4; ሐመረ፡ Joh. 6, 24; ዐርገ፡ ቤተ፡ እግዚ"፡ Jes. 37, 1; Matth. 20, 18; de sidere ascendente Hen. 72, 5; trsl.: ኵሎቄ፡ እምኔሁ፡ ወዐርገ፡ Kuf. 32. b) pergere e regione depressiore in editiorem: Gen. 13, 17. 50, 5. 6; Ex. 33, 1; Jos. 2, 1; Jes. 2, 3. 7, 6; Joh. 12, 20; Act. 8, 31. c) *ascendere* vel *assumi* in coelos: Deus ዐርገ፡ እምኀቤሁ፡ Kuf. 32; Gen. 35, 13; Jud. 13, 20; ዐርገ፡ በሰረገላት፡ ἀναληφθείς Sir. 48, 9; Marc. 16, 19; Mavâs. n. 54. d) de rebus: ዐርገ፡ ጢሱ፡ Apoc. 8, 4. 14, 11; Ps. 17, 10; የዐርግ፡ ንስኀቱ፡ Joel 2, 20; de termino Jos. 15, 15. 16, 1. 18, 12; de fonte Gen. 2, 6; de germine: የዐርግ፡ ፍሬ፡ እምጕንዱ፡ Jes. 11, 1; de clamore, precibus: Jer. 14, 2; Ps. 73, 24; Sir. 32, 20; Act. 10, 4. e) de cogitationibus, quae *ascendunt* in corde i. e. *veniunt* in mentem, *subeunt* animum: ዐርገ፡ ዲበ፡ ኀሊናሁ፡ ከመ፡ ይግበር፡ 2 Par. 24, 4; ዐርገ፡ ዝን ቱ፡ ውስተ፡ ልብከ፡ 1, 11; ዐርገኒ፡ (mihi) ኀሊናየ፡ ውስተ፡ ል ብየ፡ ወኀለይኩ፡ ከመ፡ ... 1 Par. 28, 2; 4 Esr. 1, 1; ዐርገ፡ ውስተ፡ ልቡ፡ Jer. 51, 21; Luc. 24, 38. f) de rebus, quae *ascendunt* i. e. *inscribuntur* in libros coelestes: ኢየዐርግ፡ ውስ ተ፡ መጽሐፈ፡ ሕይወት፡ Kuf. 36; ኀጢአት፡ ተዐርግ፡ በእንቲ አሁ፡ ውስተ፡ መጻሕፍት፡ Kuf. 39. — *Voc. Ac.*: ዐርገ፡ ዘ፡ ኼ ደ፡ ሰረረ፡ ይ፡; *aliud*: ዐርገ፡ ብ፡ ወጸ ።

አዕረገ፡ II, 1 1) *ascendere* (*conscendere, escendere*) *facere*, alqm: 1 Reg. 28, 15; Jos. 2, 6; ይፈቅዱ፡ ያዕርግዎ፡ ውስተ፡ ሐመር፡ Joh. 6, 21; አዕረግዎ፡ ለቅዱስ፡ እምውስተ፡ ሐመር፡ Sx. Hed. 28; alqd, ut መዐዛ፡ Kuf. 6; fumum Jud. 20, 38. 2) a) *sursum ducere*: አዕረጎሙ፡ ደብረ፡ ነዋኀ፡ Marc. 9, 2; Matth. 4, 1; ውስተ፡ ደብር፡ Luc. 4, 5; አይቴ፡ ታዐርገኒ፡ Asc. Jes. 7, 3. 4. 8, 8; ያዐርጎሙ፡ እምድር፡ Hos. 2, 2; አዐርገከ፡ ዲበ፡ ምድርየ፡ Hez. 38, 16; Ex. 3, 17; de via, quae sursum ducit Jud. 20, 31. 21, 19. b) *sursum portare* vel *ferre*, 3 Reg. 17, 19; Act. 21, 35; Ex. 19, 8; Hen. 90, 14. 13, 4. c) *sursum trahere* Matth. 13, 48; አዕረገ፡ ደመ ና፡ እምአጽናፈ፡ ምድር፡ Jer. 28, 16. d) *sursum emittere*: አንቅዕት፡ ቀላያት፡ ያዐርጉ፡ ማያተ፡ Kuf. 5; vel *s. pellere*: ያ ዐርጋ፡ ማየ፡ ላዕለ፡ ውስተ፡ ከተማ፡ አቀጽል፡ Macc. f. 20; vel *s. efferre* ከመ፡ ታዐርግ፡ ባሕር፡ ማዕበላ፡ Hez. 26, 3; vel *educere* scalas, Ex. 20, 26. e) *invehere* frumentum in horrea, Kuf. p. 89. f) *sursum ferre* in coelum et *inscribere* in libros coelestes Kuf. p. 110. 115. 3) ascendere facere i. e. altari impositum *offerre* Deo sacrificium, ἀναφέρειν (הֶעֱלָה): Gen. 8, 20; Num. 23, 2. 4; Kuf. 6 seq.; Jes. 57, 6; 2 Par. 29, 29. 32; Jac. 2, 21; 1 Petr. 2, 5; transfertur in preces et laudes:

እለ፡ያዐርጉ፡ጸሎቶሙ፡ለቅዱሳን፡ Tob. 12, 15; ከ.ያከ፡ይሴብሑ፡ወለከ፡ያዐርጉ፡ስብሓተ፡ Mavâs. n. 17 et 19; Clem. f. 2. a) *adolere* thus: ከሀን፡ያዐርግ፡ዕጣነ፡ Lit. 162, 2. 172, 2. b) de *oblatione* (ἀναφορᾷ), sacramenti altaris proprie dicta, qua consecratio fit: Lud. comm. hist. p. 308 (n. 43); Enc. Teq. 2; Lud. comm. hist. p. 239 n. 8.

ዐሩግ፡ part. *ascendens*, in specie *oblatus*, Lit. 160, 2.

ዕርገት፡ n. act. et subst. 1) *ascensio*: die creationis secundo ኮነ፡ዕርገቱ፡ለማይ፡ Clem. f. 3. a) *emersus*: ሰላም፡ለዕርገተ፡ሥጋሁ፡እምባሕር፤እንዘ፡እብን፡ከቡድ፡ውስተ፡አገሪሁ፡እሱር፡ Enc. Jac. 6. b) *ascensio* vel *assumtio* in coelum, Luc. 9, 51; Asc. Jes. 1, 5; ዕርገተ፡ሰማይ፡ 2, 9; ዕርገቱ፡ለኢየሱስ፡ውስተ፡ሰማይ፡ Clem. f. 1; festum ascensionis Christi: ዕለተ፡ዕርገት፡ Cod. Mus. Brit. XXIX n. 54; ዋዜማ፡ዘዕርገት፡ Deg.; ዕርገተ፡ኢሳይያስ፡ነቢይ፡ inscriptus est liber Asc. Jes. (a Laurentio editus). c) *oblatio* sacramenti proprie dicta: nemo ecclesia exeat ዘእንበለ፡ይትፈጸም፡ዕርገተ፡ቍርባን፡ F. N. 12 (vid. አዕረገ፡ n. 3, b). d) *suffitio* thuris: ዕርገተ፡ዕጣን፡ Lit. Epiph. 2) *ascensus, locus acclivis*: የዐርጉ፡ውስተ፡ዕርገተ፡አሳኢ፡ κατὰ τὴν ἀνάβασιν Ἀσσεὶς 2 Par. 20, 16 (v. ምዕራግ፡).

ዐራጊ፡ n. ag. *ascensor*: ኤልያስ፡ዐራጊ፡ሰማያተ፡ Enc. Tachs. 1.

ማዕርግ፡ subst., m. et f., Pl. መዓርግ፡, Pl. Pl. መዓርጋት፡ 1) *gradus* per quem ascenditur a) sensu proprio: 1 Reg. 5, 5 var.; መዓርግ፡ Ex. 20, 26; 2 Par. 9, 18; መዓርገ፡ምሥዋዕ፡ Sir. 50, 11; Hez. 40, 6. 22 (κλιμακτῆρες); Act. 21, 35; መዓርግ፡ለበዊአ፡ሀገር፡ 1 Reg. 9, 11; መዓርጋት፡ 4 Reg. 20, 9—11; Jes. 38, 8; ማሕሌት፡ዘበመዓርጊሁ፡ Ps. 119 seq. in tit. b) trsl.: α) cognationis, ut: መዓርግ፡ራብዕ፡ F. N. 24, 2; መዓርጋት፡ዘወራስያን፡ F. N. 42, 2. β) astronomicus: ፲፪ወ፳መዓርጋት፤ለለአሐቲ፡ኖኅት፡ (i. e. singulis zodiaci signis) ፴መዓርግ፡ዕሩያን፡ Abush. 4. γ) contignationum Gen. 6, 16; coelorum Asc. Jes. 7, 4. δ) honoris, dignitatis: አበሊናርዮስ፡ተአመነ፡ከመ፡መንፈስ፡ቅዱስ፡የሐጽጽ፡እምአብ፡ወወልድ፡በመዓርግ፡አምላክና፡ F. M. 25, 1; በበመዓርጊሆሙ፡ Jsp. p. 323; ወተጋብኡ፡ለሀርቃኖስ፡መዓርገ፡መንግሥት፡ወመዓርገ፡ክህነት፡ p. 300; in specie: clericorum, አዘዝነ፡መዓርገ፡ኢመታተ፡ለቤተ፡ክ"ን፡ Did. 1; F. N. et F. M. crebro; መዓርገ፡ክህነት፡ F. M. 6, 1; clericus ይትመተር፡እማዕርጊሁ፡ለቤተ፡ክ"ን፡ Clem. f. 119; Enc. Mij. 21. ε) aliarum rerum: ናሁ፡ሠርዑ፡አበው፡ለከሓድያን፡ብዙኀ፡መዓርጋተ፡ንስሓ፡ F. M. 16, 2; ወካዕበ፡ሠርዑ፡ጥድፋዴ፡በሕታውያን፡ውስተ፡፫መዓርጋት፡ Phlx. 4. ζ) *ordo, series*: ስፉይ፡በሥላስ፡መዓርግ፡ስፍየት፡ F. M. 31, 5 (vid. sub መንዲል፡ c. 195). 2) *scala, scalae* a) Treppe: መዓርግ፡ዘያወርድ፡እምሀገረ፡ዳዊት፡ κλίμακες 2 Esr. 13, 15. 22, 37; 3 Reg. 6, 12. b) Leiter: መዓርግ፡ትክልት፡ውስተ፡ምድር፡ Kuf. 27. 3) *suggestus*: ቆሙ፡ኀበ፡መዓርጎሙ፡ 2 Esr. 19, 4; 2 Par. 6, 13.

ምዕራግ፡ subst., Pl. ምዕራጋት፡ 1) *ascensus, locus clivus* ubi ascenditur, Jos. 10, 10; ምዕራገ፡ሀገር፡ τὸ ἀνάλημμα τῆς πόλεως 2 Par. 32, 5; ምዕራጋት፡ ἀναβάσεις 1 Par. 26, 16; እስመ፡አልበ፡ምዕራግ፡ለአድባሪሆሙ፡ Judith 7, 10; Thren. 3, 43 (glossa). 2) gradus 1 Reg. 5, 5; ዐቅመ፡ምዕራግ፡ I Sal. Mar. 27.

ዒረግ፡ (sec. Lud.: ዒርግ፡), subst., *decipula, tendicula, cavea* aucupis [cum accuratior hujus instrumenti descriptio desideretur, de etymo nihil certi statuere licet, quamquam radices sub ሀረከ፡ et ሐረገ፡ laudatae (addito عُرَج *laquei ad capiendas feras*) etymon aptum praebere videntur] ከመ፡ዒረግ፡ዘምሉእ፡አዕዋፈ፡ ὡς παγὶς ἐφεσταμένη πλήρης πετεινῶν (כְּלוּב) Jer. 5, 27; ሙዳየ፡ዒረግ፡ ἄγγος ἰξευτοῦ Am. 8, 1; እስመ፡ጥቅረ፡ወይን፡ተብህለ፡ለሰይጣን፡ዒረግ፡ I Sal. Mar. 27. — Voc. Ae.: ዒረግ፡ዘ፡ጭግታ።

ዐረፈ፡ rad. inus., quam cum רָפָה *remissus, laxus fuit*, رَفَّهَ *quietavit*, رَفْه *quies* componere haud dubito. — Forma ይዕርፍ፡ Kuf. p. 131 ann. 9 nonnisi lapsu calami scriptum videtur pro ያዕርፍ፡

አዕረፈ፡ II, 1 A) Intrs. 1) *quiescere, requiescere*, Job 3, 13; ከመ፡አዕርፍ፡ሕቀ፡ 10, 20; Jes. 13, 20. 14, 1; Ruth 3, 18; ዘሞተ፡አዕረፈ፡ Sir. 38, 23; Dan. 12, 13; Ex. 23, 12; Jes. 11, 6; Marc. 6, 31. 14, 41; ከመ፡ያዕርፉ፡እምጻማሆሙ፡ Apoc. 14, 13; ዕረፍት፡እንተ፡እምይእዜ፡ያዐርፉ፡ 4 Esr. 6, 68; a vexatione: ያዐርፍ፡እምኵሉ፡እኩይ፡ Prov. 1, 33; Hen. 53, 7; አዕረፈት፡ምድር፡እምነ፡ቀትል፡ Jos. 14, 18. a) *quietem invenire* vel *nancisci*: እነብብ፡ከመ፡አዕርፍ፡ Job 32, 20; በእማንቱ፡መዋዕል፡አዕረፉ፡አይሁድ፡እምነ፡ጸላኢሆሙ፡ Esth. 9, 22; Hen. 95, 1. 103, 13; Philem. 7. b) *quietum* vel *tranquillum se tenere*: Job 11, 19; ኢይክል፡እንከ፡አዕርፎ፡ Jer. 30, 12; አዕርፌ፡ 29, 6; በቤታ፡ኢያዐርፍ፡እገሪሃ፡ Prov. 7, 11. c) *otiari, feriari*: Gen. 2, 2; Ex. 34, 21; Deut. 5, 14; Hebr. 4, 4. 10; de agro: ኅድጋ፡ታዕርፍ፡ (relinque eum ut cultu vacet) Ex. 23, 11. d) *residere, commorari*: Gen. 8, 9; ታቦት፡አዕረፈት፡ዲበ፡ርእሰ፡ሉባር፡ Kuf. 5; Koh. 7, 9; ያዐርፍ፡ዲቤሁ፡መንፈስ፡ጥበብ፡ Jes. 11, 2; Num. 11, 25; Luc. 10, 6; Kuf. p. 131; Hen. 2, 3. 60, 25; Org. 1; *accumbere* mensam Apoc. 3, 20. e) *acquiescere*: ታዐርፍ፡በኦሪትከ፡ ἐπαναπαύῃ τῷ νόμῳ Rom. 2, 17. f) *niti, sustineri* Hen. 33, 2. g) *obdormire, obire*: ወአዕረፈ፡ምስለ፡አበዊሁ፡ Sir. 47, 23; አዕረፈ፡በሠናይ፡ርሥእ፡ 1 Par. 29, 28; ዕድሜ፡ለአዕርፎ፡ 2 Tim. 4, 6; አኀዊ፡ከሙ፡እለ፡አዕረፉ፡በሃይማኖት፡በክርስቶስ፡ Did. 34; Lit. 164, 2; Sx. crebro; አዕረፈ፡እምዓለም፡ Enc. Pag. 3. 2) *remittere, cessare, desinere*: ኢያዐርፍ፡እስከ፡ይመውት፡ οὐ μὴ κοπάσῃ Sir. 23, 17; Job 6, 7; አዕረፍኩ፡እምእኩይ፡ Jer. 49, 10; ታዐርፍ፡ዘርአ፡ወታዐርፍ፡ዐፂደ፡ Ex. 34, 21; ኢያዕረፈ፡ያንእስ፡ Jsp. p. 307; ሰበ፡አዕረፈ፡እንዘ፡ይነግር፡ Jer. 50, 1. B) Trs. 1) *quiescere sinere* vel *facere, quietem dare* vel *concedere, ad requiem perducere, refocillare, recreare*, Ex. 5, 5; ያረውጽን፡ወኢያዐርፈን፡ Herm. p. 58; ኢናዐርፎሙ፡ μὴ ἀνῶμεν αὐτούς Jer. 27, 7; ἀναπαύσιν, ያዕርፍኪ፡እግዚ"፡ዕረፍተ፡ሰራሕኪ፡ 4 Esr. 10, 37; c. Acc. pers. et እምነ፡, ut: ያዐርፈኒ፡እምኵነኔየ፡ Job 23, 7; እምሕማምከ፡ Jes. 14, 3; እምነ፡ፀር፡ Deut. 25, 19. 12, 10; እምኵሉ፡ጸላእቱ፡ 1 Par. 22, 9; 2 Par. 14, 7; አዕረፎ፡እግዚ"፡እምኵሉ፡ዐውዱ፡ Sir. 47, 13; Jos. 21, 42; populum: Ex. 33, 14; Deut. 3, 20; Hebr. 4, 8; singulos (de quiete et corporis et animi): ዘይፈትሑ፡ለእሱር፡ወያዐርፎ፡ለምንዱብ፡ወያስተየ፡ለጽሙእ፡ Clem. f. 172; 1 Reg. 16, 16; ያዐርፋ፡ለእሙ፡ Sir. 3, 6; Prov. 29, 17; Matth. 11, 28; Clem. f. 201; አዕርፋ፡ለነፍስየ፡ Philem. 20; ἀνέψυξε 2 Tim. 1, 16; ἀπαλλάξῃ Hebr. 2, 15; Asc. Jes. 4, 15; ጸለየ፡እምድዌ፡እግዚ፡ያዕርፎ፡ (sc. morte)

Enc. Teq. 3; አዕርፍ፡ነፍሰሙ፡ (sc. mortuorum) ወተሣሀሎሙ፡ Lit. 165, 2; እግዚኦ፡ አዕርፍ፡ አበዊነ፡ ወአኀዊነ፡ እለ፡ ኖሙ፡ Lit. 164, 4. 2) *remittere* vel *cessare facere:* ወያዐርፍዋ፡ ለመዐት፡ Zach. 6, 8. 3) *demittere* vel *deponere* ut quiescat: አዕረፈ፡ ሊተ፡ ፈጣሪየ፡ መንበርየ፡ Sir. 24, 8.

ዕሩፍ፡ part. 1) *quietus, tranquillus:* ዕሩፋን፡ እለ፡ ያረምሙ፡ Hez. 38, 11; Jud. 18, 7. 27; ዕሩፈ፡ ይነብር፡ Jes. 30, 9; ወገዝእ፡ ይከውን፡ ብእሴ፡ ዕሩፈ፡ 1 Par. 22, 9; Ps. 91, 14; ከመ፡ ይኩን፡ ልብየ፡ ዕሩፈ፡ በላዕሌክሙ፡ 1 Par. 12, 17; ዕሩፈ፡ vel በዕሩፍ፡ *quiete, tranquille:* Asc. Jes. 7, 7; 1 Tim. 2, 2. 2) *otiosus* Ex. 5, 17. 3) *quietem aeternam nactus, pie defunctus,* Enc. Ter 21.

ዕረፍት፡ subst., f. et m., Pl. ዕረፍታት፡, *quies, requies,* Gen. 49, 15; Koh. 6, 5. 9, 17; Ps. 22, 2; በኀቤክሙ፡ አልብየ፡ ዕረፍት፡ Job 21, 34; አልቦ፡ ዕረፍት፡ Thren. 1, 3; መካነ፡ ዕረፍት፡ 4 Esr. 6, 1; በዕረፍት፡ ይሄሉ፡ Sap. 4, 7; ዕረፍት፡ ኀሠሥኩ፡ Sir. 24, 7; Ruth 3, 1; Matth. 12, 43; ረከቦ፡ ዕረፍተ፡ Ruth 1, 9; Sir. 6, 28. 30, 34; Jes. 57, 20; Matth. 11, 29; ውእቱ፡ ይሁቦሙ፡ ዕረፍተ፡ Job 34, 29; Jes. 25, 10; ዕረፍት፡ ስሩሕ፡ 4 Esr. 10, 37; ዕረፍት፡ እምኵሉ፡ ሐዘን፡ Genz. f. 33; ንበእ፡ ውስተ፡ ዕረፍቱ፡ Hebr. 4, 1. 3; ፫ዕረፍታት፡ (tria requiei genera) Chr. ho. 6. a) *respiratio,* ἀνάψυξις Ex. 8, 11. b) *intermissio:* Apoc. 4, 8. 14, 11; እምዝ፡ ኮነ፡ ዕረፍተ፡ ዘሕንጻ፡ Herm. p. 79; ግብሩ፡ ዕረፍተ፡ ለሕንጻ፡ p. 90. c) *decessus in requiem aeternam, obitus:* ሶበ፡ በጽሐ፡ ጊዜ፡ ዕረፍቱ፡ ለአዳም፡ Clem. f. 9; Sx. Ter 11; በዕረፍቱ፡ (tempore obitus ejus) Enc. Sen. 13; በዕለተ፡ ዕረፍትከ፡ ውስተ፡ ብሔረ፡ ተድላ፡ ወፍግዕ፡ Enc. Masc. 21.

ምዕራፍ፡ subst. (m.), Pl. ምዕራፋት፡ 1) *locus quietis, locus quo quis residet, mansio,* κατάπαυσις Deut. 12, 9; Ps. 131, 15; ወይከውን፡ ክቡረ፡ ምዕራፊሁ፡ Jes. 11, 10; ይእኀዝ፡ ጽድቅ፡ ምዕራፈ፡ 32, 17. 34, 14; ማኅደረ፡ ምዕራፍየ፡ 66, 1; ኢየሩሳሌም፡ ሀገረ፡ ማኅደረ፡ ምዕራፊከ፡ Sir. 36, 18; ደብተራ፡ ምዕራፈ፡ ስብሐተ፡ ስምከ፡ Judith 9, 8; ሀገረ፡ ምዕራፍከ፡ κατασκηνώσεως Sap. 9, 8; Hen. 38, 2; μονή Joh. 14, 23; Chr. Ta. 27; ሰላም፡ ለሕዕንኪ፡ ለጥበበ፡ ሰማይ፡ ምዕራፍ፡ III Sal. Mar. 22; ከመ፡ ንኩን፡ ምዕራፈ፡ ስሙ፡ ለሥሉስ፡ Clem. f. 201. a) *statio* Num. 10, 33; ምዕራፋት፡ Hen. 60, 14; ወተብሉ፡ ሶበ፡ ታወጽእ፡ ግኑዘ፡ እግኀደሩ፡ ሚም፡ እስከ፡ ሳምኬት፡ ወታዐርፍ፡ ፰ምዕራፈ፡ ወእምዝ፡ ትብል፡ . . . Genz. f. 63. b) *deversorium:* ዘእንበለ፡ በምዕራፍ፡ ወበፍኖት፡ በግብር፡ አዕረፎ፡ παρὲξ τοῦ ἐν πανδοχείῳ ἐν ὁδῷ δι᾽ ἀνάγκην καταλύειν II Can. Ap. 49. c) ምዕራፈ፡ መዘርዕ፡ *fulcra brachiorum* sellae, ἀγκῶνες 2 Par. 9, 18. d) *conditorium* pie defuncti, Lud. ex Enc. Ter 3. 2) nomen mensurae viae vel longitudinis, ut *stadium, millarium, lapis:* στάδιον Luc. 24, 13; Joh. 6, 19. 11, 18; Apoc. 14, 20; Herm. p. 20; μίλιον Matth. 5, 41; Kuf. 10; መጠነ፡ ፪ምዕራፍ፡ Gad. T. H.; ወመጠነ፡ ውእቱ፡ ቅጽር፡ ፶ወ፫ምዕራፍ፡ Jsp. p. 274; ወከነተ፡ በአቱ፡ ርሕቀተ፡ ፲ምዕራፈ፡ Phlx. 55. 3) *sectio* vel *caput* vel *locus* libri, ex. gr. capita librorum biblicorum a nobis recepta ab Aethiopibus appellantur ምዕራፋት፡, vid. Cat. Cod. Ae. Bibl. Bodl. p. 1—9; Octat. P. II p. 163. 173; ኢተሴቦ፡ እሎንተ፡ ምዕራፋተ፡ (τούτους τοὺς ψαλμοὺς) i. e. *haec capita* vel *hos locos* (postquam antea quidam Psalterii loci allegati sunt) Chr. Ta. 4; ወከመዝ፡ ንብረ፡ ውስተ፡ ብዙኃ፡ ምዕራፋት፡ እምነ፡ መልእክቱ፡ (in multis locis epistolae) Chr. ho. 8. — Hoc titulo inscriptus est liber quidam, quo hymni et lectiones in dies festos continentur, vid. Cod. Bibl. Mus. Brit. XXXIII et d'Abbad. Cat. p. 99. 4) *pausa, signum* vel *nota pausae,* ut ፤, ፡፡ ፡፡፡ , ፡፡ = ፡፡, al., F. M. 2, 11; Kedr f. 52 (vid. sub ሆሄ፡ c. 1).

ምዕራፌት፡ subst., ut videtur, *pallium* prophetae: ኤልሳዕ፡ ሶበ፡ ወረወ፡ ላዕሌሁ፡ ምዕራፌቶ፡ ኤልያስ፡ ኀደገ፡ ዓለመ፡ ወተለዎ፡ Phlx. 5. (Si quidem lectio bona est, equidem ምዕራፌት፡ e ምዕፋሬት፡ transpositum existimaverim).

ዕርፍ፡ subst., f. et m. 1) *cochlear* [غَرَفَ *hausit* aquam manu aliave re]: ግበር፡ እዴከ፡ ላዕለ፡ ዛቲ፡ ዕርፈ፡ መስቀል፡ (*cochlear crucis*) ለሥረዐ፡ ሥጋሁ፡ ወደሙ፡ Lit. 159, 1. 158, 4; ዲያቆን፡ ኢያጥምቅ፡ ወኢያቅርብ፡ በእዴሁ፡ ዘእንበለ፡ እምጽዋዕ፡ በዕርፈ፡ መስቀል፡ F. M. 31, 2; Graecis appellatur λαβὶς ἁγία, vid. Lud. hist. III, 6, 79; Renaudot lit. orient. I p. 195 seq. 2) *vomer, aratrum,* Kuf. p. 48; ዘያጸንዕ፡ ዕርፎ፡ ὁ κρατῶν ἀρότρου Sir. 38, 25; Luc. 9, 62; ወዕርፈ፡ ወመንኰራኵረ፡ καὶ τὸ ἄροτρον 1 Par. 21, 23; Apostoli እለ፡ ሐረስዋ፡ ለምድር፡ በዕርፈ፡ መስቀል፡ ወዘርኡ፡ መዝገበ፡ ቃልከ፡ ውስተ፡ ኵሉ፡ ምድር፡ Mavâs. n. 60; Lit. Joh.; Org. 5. 3) Dubium quid significet ዕርፍ፡ in loco F. N. 33, 4, sc.: latroni ne vendant arma ወኢዕርፈ፡ ለጕሕላዊ ።

ዐረፍት፡ *paries* vid. sub አረፈ፡

ዐሰቀ፡ (etiam ዐሠቀ፡) *texere,* in specie *artificiose* vel e liciis varii coloris *texere* (wirken); referendum videtur ad radd. נָסַךְ סָכַךְ ; نَسَجَ.

ዕሱቅ፡ part. *intertextus, intextus* coloribus, auro, al., *versicolor* (de vestibus): ልብሰ፡ ሜላት፡ ዘወርቅ፡ ወመረግድ፡ ወዕንቍ፡ ዘብዙኅ፡ ሤጡ፡ ዕሱቅ፡ ውስቴቱ፡ Judith 10, 21; ዕሱቅ፡ (v. ውሱቅ፡) ደርከኖ፡ Hez. 27, 24; Ex. 36, 15. 37. 37, 16.

ዐስቅ፡ subst. *textura artificiosa, vestis varia* vel *versicolor, pretiosa:* አልባሰ፡ ወርቅ፡ ወአልባሰ፡ ዐስቅ፡ τὴν βύσσον σὺν χρυσῷ καὶ ὑακίνθῳ συγκαθυφασμένα Jes. 3, 23; አልባሰ፡ ዐስቅ፡ ἱματισμὸν τὸν ποικίλον Hez. 16, 18. 26, 16; Jos. 7, 21; ክዳነ፡ ዘሕብረ፡ ዐስቅ፡ χιτὼν ποικίλος Gen. 37, 3; ክዳኑ፡ ዘዐስቅ፡ 37, 23; ዘበዐስቅ፡ ποικιλτικά Ex. 37, 21; አልባስ፡ ዘተገብረ፡ በዐስቀ፡ ሜላት፡ πορφύρᾳ ἔργῳ ποικιλτοῦ Sir. 45, 10; ቅንታን፡ ዐስቅ፡ ποικίλματα Hez. 23, 15; ዐስቅ፡ ወሜላት፡ ወሊረይ፡ Hez. 16, 10. 13; ዐስቅ፡ ወሜላት፡ 27, 7. 16.

መዐስቅ፡ (መዓስቅ፡) part. *textor (artificiosus):* መዐስቃን፡ (መዓስቃን፡) ὑφαίνοντες 2 Reg. 21, 19; Sx. Tachs. 23.

ዐስቅ፡ vid. ዐጽቅ፡

ዕስቍፍ፡ *episcopus* vid. sub እስቍፍ፡ c. 749.

I. ዐሰበ፡ I, 1 [عَسَبَ *pretio conductus* pro aliquo *opus fecit*; عَسْبٌ *pretium locati* admissarii] Subj. ይዕስብ፡, *mercede conducere,* μισθοῦσθαι, c. Acc. pers.: Jud. 18, 4; 2 Reg. 10, 6; 4 Reg. 7, 6; 1 Par. 19, 7; ከመ፡ ይዕስቡ፡ ሎሙ፡ እምብሔረ፡ ሶርያ፡ 19, 6; ተዐስብዎ፡ ለነሃቢ፡ Jes. 46, 6; ዐሰቡ፡ ሰብአ፡ ላዕሌየ፡ 2 Esr. 16, 12. 4, 5; Herm. p. 43.

ዐሰበ፡ I, 2 ut videtur *locare:* ለእመ፡ አገበርዎ፡ ለብ

ኢሲ፡ከመ፡የዐስብ፡ዘይመልክ፡ (proprietatem suam) አው፡ይትዐሰብ፡ምልክተ፡ከልኡ፡ F. N. 35.

አዕሰበ፡ II, 1 *conduci jubere* 2 Par. 25, 6 var. (in Cod. Abb. CXLI).

ተዐስበ፡ et **ተዐሰበ፡** III, 1 (crebro ተዓ"፡ scriptum, sed non est quod cum Lud. stirpem III, 3 statuamus) 1) pass.: *mercede conduci, mercedem accipere*, Herm. p. 43. 2) refl. *sibi conducere*, c. Acc., alqm Matth. 20, 1. 7; Deut. 23, 5; Jud. 9, 4; Kuf. p. 133; 2 Par. 25, 6; omisso Acc.: ተዐሰብኩ፡ ሊተ፡በ፲ወ፭ጠፋልሐ፡ብሩር፡ Hos. 3, 2; alqd: ቤተ፡ዐስበ፡ ዘተዐስበ፡ (Platt: ዘተዐሰበ፡) Act. 28, 30 rom.; ዘተዐሰበ፡ምንተኒ፡ F. N. 36; ዘተዐስበ፡ዐጸደ፡ለለዝሉ፡አውራኀ፡በዲናር፡ ወኢአመረ፡ኀልቈ፡ዝሉን፡አውራኀ፡ይከውኖ፡ለተዐሳቢ፡እምድኅረ፡፩ወርኀ፡ከመ፡ያብጥል፡ሥርዐተ፡ተዐስቦ፡ ibid.; omisso Acc.: ረከበ፡ሐመረ፡ወተዐሰበ፡ ἔδωκε τὸ ναῦλον αὐτοῦ Jon. 1, 3; በእንተ፡ተዐስቦ፡ቤት፡ *de conductione domicilii* F. N. 36; ሥርዐተ፡ተዐስቦ፡ (pactum conductionis) ibid.; Inf. Pl.: በእንተ፡ተዐስቦታት፡ወዐሳብ፡ F. N. 36 in tit. (in Cod. Francof.).

አስተዓሰበ፡ IV, 3 *locare*: ለእመ፡ፈቀደ፡ከመ፡ይሢጥ፡ከፍለ፡ዚአሁ፡አው፡ያስተዓስበ፡ F. N. 37.

ዐስብ፡ subst. m. et f. (ut 2 Petr. 2, 15; F. N. 36 vid. sub ተዐደመ፡) 1) *merces*, μισθός, mercenarii Gen. 29, 15 seq.; 31, 7 seq.; Lev. 19, 13; Deut. 15, 18. 24, 14; Kuf. 28; Job 7, 2; Jer. 22, 13; Mal. 3, 5; Zach. 8, 10; Matth. 20, 8; Rom. 4, 4; 1 Tim. 5, 18; comitis Tob. 5, 3. 15; nutricis Ex. 2, 9; proditoris Act. 1, 18; ዘእንበለ፡ዐስብ፡ ἀμισθί Job 24, 6. a) *stipendium* militis 2 Par. 25, 6; sacerdotis Num. 18, 31. b) *salarium, honorarium* medici Ex. 21, 19; harioli 2 Petr. 2, 15; interpretis somnii Dan. 2, 6 (δωρεά). c) *portorium*: ዐስበ፡ሐመር፡ Sx. Nah. 30. d) *merces* vel *pretium*, quibus quid conducitur vel locatur: Ex. 22, 14; F. N. 36; ዐስበ፡ኀድረት፡ ibid.; እሁበከ፡ዐስበከ፡ (pro domicilio) Sx. Sen. 12; ቤተ፡ዐስብ፡ Act. 28, 30 rom. e) *quaestus* mercatura factus, Hez. 27, 33 (רְכֻלָּה). 2) *praemium* Koh. 4, 9. 9, 5; Gen. 15. 1; Matth. 5, 12. 46. 6, 1. — *Voc. Ae.*: ዐስብ፡ዘ፡ማያ፤ዕሴት፡ዘ፡ዋጋ።

ዐሳብ፡ n. ag. *mercenarius, mercede conductus*, μισθωτός, μίσθιος, Lev. 19, 13; Deut. 15, 18. 24, 14; Job 14, 6; Jes. 16, 14. 21, 16; Mal. 3, 5; Sir. 31, 27. 37, 11; Tob. 5, 12; Judith 4, 10; Joh. 10, 12; ዐሳብ፡ዘለለ፡ዕለት፡ Job 7, 1; collective Marc. 1, 20; ተዐሳቢ፡ወዐሳብ፡ F. N. 36.

ዐሳቢ፡ n. ag., id., Jes. 28, 1; Jer. 26, 21; F. N. 36.

ዕሳቤ፡ subst. *remuneratio* (Belohnung), Lud. e Mss. Colb.

ዐሳባዊ፡ adj. rel. *mercenarius*, Gad. Kar.; ዐሳባውያን፡ Chr. Ta. 12.

ተዐሳቢ፡ n. ag. (III, 1) *conductor*, F. N. 36.

II. **ዐሰበ፡** inus., i. q. עָזַב *dimisit, reliquit*, عَزَبَ *abfuit, procul fuit* (عَزَبٌ عَزِيبٌ *is qui familia caret, innuptus, caelebs*).

ማዕሰብ፡, **ማዕስብ፡**, **ማዕስብት፡** subst., Pl. **መዓስብ፡**, Pl. Pl. **መዓስባት፡** nec non m. **መዓስባን፡**, 1) status hominis conjuge carentis, sive *caelibatus* sive *viduatus*: ኢትዘከርዮ፡ ለጽእለትኪ፡ዘአመ፡ማዕሰብኪ፡ (v. ምዕስብናኪ፡) ὄνειδος τῆς χηρείας Jes. 54, 4. 2) a) *caelebs* (m. et f.): ብእሲት፡ማዕስብት፡ ἄγαμος 1 Cor. 7, 34 rom.; ማዕስብ፡ ἔρημος (opp. እንተ፡ባቲ፡ምተ፡) Gal. 4, 27; መዓስብ፡ ἄγαμοι 1 Cor. 7, 8 rom.; መዓስብ፡ወመበለታት፡ Did. ed. Platt p. 124; Lit. 175, 1; መበለታት፡ወመዓስባት፡ Kid. f. 18; መዓስብ፡ወአቢራት፡ Clem. f. 110. b) *viduus, vidua*: ንበሪ፡ማዕሰብኪ፡ κάθου χήρα Gen. 38, 11; ማዕስብት፡ Luc. 2, 37 rom. (Platt: ማዕስብ፡); ዘአውሰበ፡ማዕስብተ፡ (scriptum est መዓስብተ፡) F. N. 9, 1; Lud. Comm. hist. p. 311; መዓስብ፡ናገዘ፡ Prec. Mat.; መዓስብ፡ሐውጽ፡ Lit. 169, 1; አበ፡ድኩማን፡ይኩን፡ወለመዓስባት፡ (in Sx. Tubing.: ወለመዓስባን፡) ቃውመ፡ Enc. Tachs. 14; ረድኤት፡ለመዓስባን፡ወኀይለ፡ትዕግሥት፡ለደናግል፡ Org. 7. In specie 3) *vidua ecclesiastica* (vid. መበለት፡) Did. ed. Platt p. 126 (c. annot.); መነኮሳት፡መዓስባት፡ Kid. f. 8; መዓስብ፡ Kid. f. 20—22.

ምዕስብና፡ subst. *caelibatus* et *viduatus*, (*viduitas*): ኢይክሉ፡ምዕስብና፡ Can. Ancyr. 8; ጳጳስ፡ sit caelebs vel unius tantum uxoris vir ከመ፡ሕግሚት፡ዘምዕስብና፡ይጠይቅ፡ Kid. f. 6; χηρεία Jes. 54, 4; Kuf. p. 142; Kedr f. 62.

ማዕሰበ፡ quadrl. I (denom.) *viduum* vel *viduam esse, vitam viduitatis agere*: ሐና፡ወለተ፡ፋኑኤል፡ማዕሰበት፡ ፹ወ፬ክረምተ፡ Enc. Jac. 8.

ተማዕሰበ፡ III, 1 id., Kuf. p. 142.

መዐስብ፡ i. q. **መዐንስብ፡** vid. sub **ዐንሰበ፡**

ዐሰየ፡ (etiam **ዐሠየ፡**) I, 1 [quod nescio an cum עָשָׂה *fecit* componi possit] Subj. **ይዕሲ፡**, (pro meritis) *rependere, retribuere*, a) in bonam partem: *remunerari, gratiam referre*, c. Acc. pers.: የዐስዮሙ፡ለእዕርክቲሁ፡ ἀποδιδόντα χάριν τοῖς φίλοις Sir. 30, 6; ἀποτίσαι Ruth 2, 12; ἀνταποδώσει Ps. 17, 23. 27; Matth. 6, 18; ἀμοιβὰς διδόναι 1 Tim. 5, 4; c. Acc. rei: ተዕሲ፡ዕሴተ፡ሠናየ፡ Lit. Joh.; c. dupl. Acc.: የዐስየከ፡ፍዳ፡ጽድቅከ፡ Job 8, 6. 22, 28; 1 Reg. 2, 20; Ps. 115, 3; እግዚ"፡የዐስየከ፡ሠናይተ፡ Prov. 25, 22; የዐስየከ፡ሙስብዒተ፡ Sir. 32, 13; ምንተ፡ተዐስዮሙ፡ሀየንተ፡ዘገብሩ፡ለከ፡ 7, 28; ምንተ፡ትክል፡ዐስዮቶ፡ለእግዚ"፡ 1 Thess. 3, 9; 2 Tim. 4, 8; Hebr. 12, 11. b) in malam: ዘየዐሲ፡እኩየ፡ሀየንተ፡ሠናይ፡ Prov. 17, 13; የዐስየከ፡ቅሥተ፡ወተስናነ፡በንዋይከ፡ Sir. 29, 5; መርገመ፡ወጽእለተ፡የዐስየከ፡ 29, 6. 11, 31; Deut. 32, 6.

ዐሰየ፡ I, 2 *retribuere*, c. ለ፡ pers. et Acc. rei: መንግሥተ፡ሰማያት፡ላቲ፡ይዔሲ፡እግዚ"፡ Enc. Haml. 25; *gratiose tribuere, donare*: ለነዳያን፡ምጽዋተ፡ወለምስኪናን፡ዘይዔሲ፡ Enc. Masc. 27.

ተዐስየ፡ III, 1 pro meritis *gratiam* vel *praemium accipere, praemio* vel *remuneratione affici*: Luc. 14, 14; Hen. 93, 10; 4 Esr. 6, 72; ትትዐሰዩ፡በከመ፡ገበርክሙ፡ Macc. f. 20; Enc. Mag. 28; c. Acc. praemii: Marc. 10, 30; Luc. 18, 30; Ps. 18, 12; ተዐስየ፡ምሕረተ፡በዝንቱ፡ (pro hac re) Cyr. ad Th. f. 7; ተዐስየ፡ዕሴተ፡ሠዋዒ፡ Chr. Ta. 34; c. በኀበ፡ pers. (ab alqo) Eph. 6, 8; በኀበ፡እግዚኡ፡ተዐስየ፡ Deg.

ዕሱይ፡ part. *gratia* vel *praemio dignus*, Lud. e Vit. Theoph.

ዕሴት፡, rarius **ዕስየት፡**, subst., f. et m. (ut Ruth 2, 12), Pl. **ዕሴያት፡** (Hen. 105, 1), *retributio, remuneratio, praemium, gratia (relata* vel *referenda)*: ይመጽእ፡ (Christus) ለፍዳ፡ኃጥአን፡ወለዕሴተ፡ጻድቃን፡ M. M. f. 71; እግዚ"፡ያገብእ፡ዕስየተ፡ (ἀνταποδιδούς) Sir. 32, 13; ትረክብ፡ዕሴተከ፡

12, 2; μισθός Matth. 6, 2; 1 Cor. 3, 14; Apoc. 22, 12; Ruth 2, 12; Jes. 40, 10. 62, 11; Jer. 38, 16; Zach. 8, 10; Sir. 2, 8. 11, 22; Ps. 126, 4; 4 Esr. 1, 33. 8, 45; **እለ፡ ያሀጕሉ፡ ዕሴቶሙ፡** Sir. 2, 14; **ይረክብ፡ ዕሴቶ፡** 37, 26; καρπός Rom. 1, 13; χάρις **ትረክብ፡ ዕሴተከ፡ በኀበ፡ እግዚ"፡** Sir. 3, 18; **ዘይፈዲ፡ ዕሴተ፡** 3, 31; **ዕስየቱ፡ ለሰብእ፡** 17, 22; **ዕሴቶ፡ ለዘተሐበየከ፡ ኢትርሳዕ፡** 29, 15; **ዕሴተ፡ ዘሞእ፡** ἐπινίκιον *praemium victoris* 1 Esr. 3, 5. — *Voc. Ae.*: **ዕሴት፡ ዘ፡ ዋጋ**።

ዐሳዪ፡ n. ag. *remunerator*: **ከነ፡ ዐሳዬ፡ ሕይወት፡ ለኵሎሙ፡** Hebr. 5, 9; Deg.

ዐቅል፡ n. prgr. sc. عَقْل *ingenium, prudentia*: **አንደፈር፡ አበ፡ ሄሮድስ፡ በ፡ ውስቴቱ፡ ምክር፡ ወዐቅል፡** Jsp. p. 306.

ዐቀለ፡ inus. i. q. أَجَلَ *conclusit, continuit, collegit* (مَأْجَل *stagnum, piscina*; عَقْلَة *fovea* in qua aqua pluviae coërcetur).— *Rad. Abb.*: **ዐቀለ፡ ዘ፡ ደነገ**።

አዕቀለ፡ II, 1 *aquas colligere* in piscina: **ሐነጸ፡ ወአዕቀለ፡ ማየ፡** (v. pro **ሐነጸ፡ ምዕቃለ፡ ማይ፡**) Sir. 48, 17. — *Voc. Ae.*: **አዕቀለ፡ ዘ፡ አከማቸ፡**

ምዕቃል፡ subst. m. et f., Pl. **ምዕቃላት፡** *piscina*, (*lacus, stagnum*): Cant. 5, 12. 7, 5 (λίμναι); **ሐነጸ፡ ምዕቃለ፡ ማይ፡** ᾠκοδόμησε κρήνας εἰς ὕδατα Sir. 48, 17; **ምዕቃል፡** et **ምዕቃላት፡** κολυμβήθρα Koh. 2, 6; Kuf. 2; **ኢንደይ፡ ማየ፡ ውስተ፡ ምዕቃላት፡** Rel. Bar.; **ለእመ፡ አብሐከ፡ ፩ከመ፡ ታስቲ፡** (sc. **እንስሳከ፡**) **እምዕቃለ፡ ዚአሁ፡** F. N. 37; **ምዕቃላት፡** ibid. — *Voc. Ae.*: **ምዕቃል፡ ዘ፡ መከማቻ፡** (*Rad. Abb.*: **አማዕቀለ፡ ዘ፡ አከማቸ፡**).

ዐቀመ፡ I, 2 et 1 [vicina sunt **ሐከመ፡**, حَكَمَ *coërcuit, cohibuit, retinuit*, حَقَنَ *retinuit*, عَقَمَ *sterilem reddidit*, عَكَمَ *constrinxit*] 1) *concludere, incarcerare*: **ወዐቀመ፡ ስምዖንሃ፡ በሕቲቶ፡** Kuf. 42 (Vrs. lat.: *ligavit*). 2) *compescere, coërcere, continere, moderari*: **ጥዑይ፡ ንዋም፡ ለዘይዒቅማ፡** (v. **ለዘየዐቅማ፡**) **ለከርሡ፡** (v. **ለነፍሱ፡**) ὕπνος ὑγιείας ἐπὶ ἐντέρῳ μετρίῳ Sir. 34, 20; **ይዒቅም፡ ቃሎ፡** οἰκονομήσει τοὺς λόγους αὐτοῦ Ps. 111, 5; **ተዐቅም፡ አፉከ፡** Lud. e Syn. 3) *modum rei facere vel statuere, certis terminis circumscribere, definire, praefinire*; **በመስፈርት፡ ዘዐቀመ፡ ለነ፡ እግዚ"፡** 2 Cor. 10, 13; Deo **ባሕረ፡ ዐቀመ፡ ከመ፡ ኢትትዐደው፡ እምዐቅማ፡** Kid. f. 33; **ዐቀመ፡ ዕድሜ፡** Eph. 1, 10; Act. 28, 23; **ዘዐቀመ፡ ለከ፡** Fal. f. 27 (vid. sub **ወሰነ፡**). — Job 39, 21 pro **ወየዐቅም፡** legendum est **ወየዐምቅ፡** q. v.

ተዐቀመ፡ III, 2 *coërceri, terminis circumscribi*: **ኢይትዒቀም፡ በሕሊና፡ ጸጋኪ፡** (o Maria) **ወኢይትቄሰን፡ በኖጻ፡** Enc. Sen. 21.

ዕቁም፡ (**ዕቍም፡**) part. 1) fortasse: *seclusus*, **ኪያሁ፡ የኀሪ፡ ለኵሉ፡ ሕዝበ፡ ዘዕቱም፡** Kuf. p. 72 (Vers. lat.: *in populum sanctum*). 2) *moderatus, temperatus*: **ኵሎ፡ ሥሩዐ፡ ወዕቁመ፡ ወውሱነ፡ ግበሩ፡** 1 Cor. 14, 40 Platt. 3) *definitus, statutus, constitutus*: **ሀሎ፡ ዕረፍት፡ ኀበ፡ ይበውኡ፡ ሕዝበ፡ እግዚ"፡ ሥሩዕ፡ ወዕቍም፡** Chr. ho. 6; **ዕቁም፡ በኵሉ፡ ምግባር፡ ከመ፡ የኀሊ፡** Ex. 31, 3 (abit a Graeco).

ዐቅም፡ subst. 1) *sepimentum, prohibitorium*: **ማዕጾ፡ ዘዐቅም፡** θύρα περιοχῆς Ps. 140, 3. 2) *modus* a) *ratio virium, proportio*: **አከ፡ በአምጣነ፡ ዐቅሙ፡** (v. **ኀይሉ፡**) **ዘገብረ፡ ከማሁ፡** Jer. 31, 30. b) *mensura*, μέτρον Hez. 40, 10; **ኀለት፡ ዘዐቅም፡** 40, 3. c) modus quem quis habet in agendo (*moderatio, temperantia, continentia*), α) **በዐቅም፡** vel **በዐቅሙ፡** *moderate, modeste, temperanter*: **ብላዕ፡ በዐቅም፡** Prov. 25, 16; Did. 4; Fal. f. 43; **በዐቅሙ፡** (v. **በዐቅም፡**) **ብላዕ፡** Sir. 34, 19. 37, 31; **ዘይሰትዮ፡ በዐቅሙ፡** 34, 27; **ሰትየ፡ ወይን፡ በዐቅሙ፡ ወበጊዜሁ፡** 34, 28; **ኵሎ፡ በጊዜሁ፡ ወበዐቅሙ፡ ግበር፡** 35, 11; **ዐራዜ፡ ወሲሳዩ፡** (sc. episcopi) **ይኩን፡ በዐቅም፡ መጠነ፡ የአክሎ፡** Did. 7. β) **ዘእንበለ፡ ዐቅም፡** *immoderate, intemperanter*, ut: **ሰቲየ፡ ወይን፡ ዘእንበለ፡ ዐቅም፡** Clem. f. 118. γ) **ዘአልቦ፡ ዐቅም፡** *immoderatus, effrenatus*, ἄσωτος 1 Petr. 4, 4; ἀκατάσχετος Jac. 3, 8. d) *definita* vel *justa ratio*: **ዐቅመ፡ ሥርዐት፡ ለልሳና፡** τάξιν ἐστείλατο τῇ γλώσσῃ Prov. 29, 43; **በዐቅም፡** κατὰ τάξιν 1 Cor. 14, 40 rom.; **ትንብቡ፡ ዘእንበለ፡ ዐቅም፡** Job 16, 3. e) *justa aetas, maturitas*: **አብጽሖ፡ ለወለትከ፡ በዐቅማ፡ ወዕቀባ፡** Sir. 7, 25. f) modus i. e. *finis* et *terminus*: **ባሕር፡ ኢትትዐደው፡ እምዐቅማ፡** Kid. f. 33; **አከ፡ ለዝ፡ ሕግ፡ ዐቅመ፡ መዋዕል፡** Kuf. 6. 30; **አልቦ፡ ዐቅመ፡ ለመለኮትከ፡** Org. 2; divinitas non habet **ዐቅመ፡ ከመ፡ ሰብእ፡** Lit. Cyr.; **ዘእንበለ፡ ዐቅም፡** *immodicus, infinitus*: **ኦትሕትና፡ ዘእንበለ፡ ዐቅም፡** Deg.; **እንበለ፡ መስፈርት፡ ወዐቅም፡** Enc. Sen. 13. g) *statio assignata*: sidera **ኢይስሕቱ፡ ወኢይፈልሱ፡ እምነ፡ ዐቅሞሙ፡** ἐν φυλακαῖς αὐτῶν Sir. 43, 10.

ዕቅመት፡ n. act. *justa temperatio*, corporis Gad. Ad. f. 93.

ዐቃሚ፡ n. ag. *definitor*, F. N. 18.

ዕቃሚ፡ subst. 1) *statio assignata, munus*: **ዕቃሚ፡ እለ፡ ይትለአከዎ፡** τὴν στάσιν τῶν λειτουργῶν αὐτοῦ 3 Reg. 10, 5. 2) *constitutio, statutum*: discat **ሥርዐተ፡ አንው፡ ወዕቃሚ፡** Reg. Pach.

ዐቈረ፡ I, 1 [vicina sunt عَقَرَ et multae radices Arab. Syr. et Hebr., ab קר incipientes, quas enumeratas videas in Ges. thes. p. 1062 sub עקר] Subj. **ይዕቁር፡**, *involvere, constringere, colligare*: **መኑ፡ የዐቍር፡ እሳተ፡ ውስተ፡ ሕፅኑ፡** ἀποδήσει Prov. 6, 27; Enc. Tachs. 5; Mag. 12; **ወአሰርዎ፡ ዐቍሮሙ፡ ኵሎ፡ ወርቀ፡** ἔσφιξαν 4 Reg. 12, 10; **የዐቍር፡ ለማይ፡ ዲበ፡ ደመና፡** δεσμεύων Job 26, 8; **መኑ፡ ዐቈረ፡ ማያተ፡ በልብሱ፡** συνέστρεψε Prov. 24, 27; **ለዛቲ፡ ገነት፡** (horto comparatur collectio sententiarum) **ትጸውራ፡ በእንግዳእከ፡ ወበልብከ፡ ተዐቍራ፡** Fal. (in proleg.); **ሕንበባተ፡ ሮማን፡ በልብሱ፡ ዐቍሮ፡** Enc. Ter 13; Deus **ይኤዝዝ፡ ደመናተ፡ ከመ፡ ይዕቈሩ፡ ወይጸሩ፡ ወይሰዱ፡** (sc. **ማየ፡**) **ኀበ፡ ዘፈቀዱ፡ ያውርዱ፡** Clem. f. 171; **የዐቍር፡ ማየ፡** (sc. seminis) **በማሕፀን፡** Lit. Orth.; passim *retinere, cohibere*: **ወሚመ፡ ደመናት፡ ይክሉኑ፡ ዐቍረ፡ ዝናም፡** Macc. f. 4; **ደመናት፡ ይዕቈሩ፡ ማያተ፡** Lit.

ተዐቍረ፡ III, 1 *involvi, constringi*, deinde *comprehendi, concipi* a) crebro de conceptione seminis in utero: **ዘርእ፡ ይትዐቈር፡ ውስተ፡ ማሕፀነ፡ ብእሲት፡** M. M. f. 3; hominem **ፈጠርከ፡ በንስቲት፡ ነጠብጣብ፡ ዘይትዐቈር፡ ውስተ፡ ማሕፀን፡** Did. 38; **በእንተ፡ ተዐቍሮ፡ ዘርእ፡ በማሕፀና፡** Chr. ho. 23; ὁ Λόγος **በኀይለ፡ መንፈስ፡ ቅዱስ፡ ተዐቍረ፡ በማሕፀና፡ ለድንግል፡** Cyr. c. Pall. f. 73; Lit. 171, 1; **ተዐንሰ፡ በከርሥ፡ እንዘ፡ ኢይትዐቈር፡** Lit. Joh. b) trsl.: **ዘኢይትዐቈር፡** *incomprehensibilis* Org. 1.

ዕቁር፡ part. *involutus, colligatus:* ዕቁር፡በአልባሲሆሙ፡ ἐνδεδεμένα Ex. 12, 34.

ዕቍር፡ (passim ዕቁር፡ scriptum) subst. (m.), Pl. ዕቈር፡, 1) *fasciculus* florum, al.: ዕቍረ፡ማየ፡ልብን፡ ἀπόδεσμος Cant. 1, 13 et Deg. 2) *sacculus, marsupium, crumena,* μάρσιππος Gen. 42, 27. 35; ዕቍረ፡ወርቅ፡ነሢኦ፡ውስተ፡እዴሁ፡ ἔνδεσμος Prov. 7, 20; Did. 2; ዕቍር፡ስቁር፡ δεσμός Hagg. 1, 6; በዕቈሪሆሙ፡ Kuf. p. 145.

ዐቃር፡ subst., nonnisi in Pl. **ዐቃቂር፡** [i. e. عَقَّار Pl. عَقَاقِير *planta aromatica* vel *medica*, proprie *radix* أَصْل] *medicamentum, pharmacum,* (e radicibus vel plantis decoctis factum), quaevis *materia chemica:* ዐቃቂረ፡ፈውስ፡ F. M. 1, 4; በከመ፡ይትረከብ፡በውስተ፡ፈውስ፡ብዙኅ፡ዐቃቂር፡ሠናያት፡ወ፩እምኔሆን፡ይኄይል፡ለገቢረ፡ፈውስ፡ Chr. Ta. 9; አዘዘ፡ይግበሩ፡፪ጌራተ፡ዘነጺን፡ዘቦቱ፡ቅትራተ፡ወይምልእዎሙ፡ዐቃቂረ፡ (i. e. materia inflammabili) ወያርስንዎሙ፡በእሳት፡ወይደይዎሙ፡ውስተ፡ርእሶሙ፡ Sx. Haml. 15; ገባርያነ፡ዐቃቂር፡ *chemici, pharmacopolae, medicamentarii* al., Sx. Haml. 5, sc. ወመጽኡ፡ገባርያነ፡ዐቃቂር፡ወአምጽኡ፡መክሊተ፡ዐረር፡ወገንዐ፡ዐቢየ፡ዘብርት፡ወ፯ልጥረ፡ቅብእ፡ዘሰሊጥ፡ወደመሩ፡ውስቴቱ፡ሥብሐ፡ወመዓረ፡ግሬ፡ወቅብአ፡ላህም፡ወዐቃቂረ፡ብዙኀ፡ዘያነድዶ፡ለላህበ፡እሳት፡ዘምስለ፡ቃር፡ወፒሳ፡ወተይ፡ወቅጥራን፡ወ፯ልጥረ፡እምነ፡ቀልፎንያ፡ወልከ፡ወቀለምጢዳ፡ወሰጣጽዮን፡ወዕፀወ፡ብዙኅ፡ወአምጽኡ፡ዐቃቂረ፡ዘአብሰልዎ፡ወአምሀውዎ፡ውስተ፡ገንዕ፡ caet. — *Voc. Ae.:* አቃቂር፡ዘ፡ቍልቋል፡; *aliud:* አልባስጥሮስ፡ጽስጥቂስ፡አቃቂር፡ዘ፡ጽፍጥ፡ሽቱ፡።

ዐቅረብ፡ et **ዐቅራብ፡** subst., m., Pl. **ዐቃርብት፡** [עַקְרָב عَقْرَب] *scorpio* a) animal: ዘይጸብጥ፡ዐቅረበ፡ Sir. 26, 7; ዐቅራብ፡ሶበ፡ይነድፍ፡ሰብአ፡ Apoc. 9, 5; ዘነበ፡ዐቅራብ፡ 9, 10; Luc. 11, 12; Fal. f. 17 (vid. sub ነደፈ፡); ዐቃርብት፡ Sir. 39, 30; Hez. 2, 6; Deut. 8, 15; Apoc. 9, 3; Luc. 10, 19; Zeph. 2, 14 (ubi LXX habent χαμαιλέοντες καὶ ἐχῖνοι). b) flagelli genus globulis plumbeis cum aculeis incurvis munitum: 3 Reg. 12, 11. 14; 2 Par. 10, 11. c) signum zodiaci: ዐቅረብ፡ et አልዐቅረብ፡, Abush.; Cod. Mus. Brit. LXXXII, 4. — *Voc. Ae.:* ዐቅራብ፡ዘ፡ጊንጥ፡።

ዐቃቂር፡ *pharmaca* vid. sub ዐቃር፡

ዐቀበ፡ I, 1 [رَقَبَ] Subj. **ይዕቀብ፡**, Imprt. **ዕቀብ፡** (forma ዕቅብ፡ 4 Esr. 14, 6 in editione Laur. lapsu calami scripta videtur), 1) *custodire,* c. Acc., 4 Reg. 9, 14; Jes. 21, 12; 1 Reg. 25, 21; Luc. 11, 21; Act. 22, 20; Matth. 27, 36; gregem Luc. 2, 8; Gen. 30, 31; ከነ፡የዐቅብ፡አባግዐ፡አቡሁ፡ Sx. Sen. 4; urbem Ps. 126, 2; portam Judith 13, 11; 3 Reg. 14, 27; Asc. Jes. 10, 24; hortum Gen. 2, 15; c. እምነ፡ *ab* aliquo: የዐቅብ፡ገነተ፡እምአዕዋፍ፡ Kuf. p. 13; ከመ፡ይዕቀቡ፡ዘርኦሙ፡እምገጸ፡ቋዓት፡ p. 47. 157; homines: እለ፡የዐቅቡኪ፡ Jes. 52, 8; እመ፡ብከ፡አዋልደ፡ዕቀቦን፡ Sir. 7, 24; ለወለትከ፡አጽንዓ፡ዐቂቦታ፡ 26, 10; 1 Reg. 26, 15. a) absol.: *vigilare, excubias agere,* Judith 7, 5; Jes. 21, 12. 13 var.; Koh. 5, 7; Matth. 28, 4; ሠገራት፡የዐቅቡ፡እንተ፡ኵሉ፡ Org. b) *tueri, incolumem servare, defendere:* Ps. 11, 8. 120, 5. 8; Prov. 2, 11; Hen. 1, 8; 4 Esr. 6, 68; ዐቀበ፡መንፈስየ፡ Job 10, 12; Gen. 28, 15. 20; Ex. 23, 20; 1 Reg. 30, 23; Matth. 4, 6; Joh. 17, 12; c. እምነ፡ *ab:* 2 Thess. 3, 3; Ps. 120, 7. 139, 4; Sir. 31, 19. c) custodire alqd i. e. *caute uti, cautionem adhibere* (in Acht nehmen): ዕቀብ፡እገሪከ፡ Koh. 4, 17; ዐቂበ፡ልሳን፡ Fal.; ዘየዐቅብ፡አፉሁ፡ Prov. 13, 3. 21, 23; seq. ርእሶ፡ vel ነፍሶ፡ i. q. *cavere:* ዕቀቡ፡ነፍሰክሙ፡ Jer. 17, 21; Deut. 4, 9. 15; ዐቀብኩ፡ነፍስየ፡ከመ፡ኢይብላዕ፡ Tob. 1, 11; ዕቀቡ፡ርእሰክሙ፡እምነ፡አማልክት፡ 1 Joh. 5, 21; ከመ፡ይዕቀቡ፡ነፍሶሙ፡እምገዘሙት፡ Kuf. 7. d) *rationem* vel *curam habere* alcjs, *respicere, colere:* ዕቀብ፡እመከ፡ μὴ ὑπερίδῃς τὴν μητέρα σου Tob. 4, 3; ዕቀቢ፡ያዕቆብሃ፡ Kuf. 19; ἐπισκέπτεσθαι Jac. 1, 27; ἐπιμελεῖσθαι Gen. 44, 21; ዕቀብ፡ዐርከከ፡ στέρξον Sir. 27, 17. 2) *observare, attendere,* abs. Jes. 42, 20; c. Acc. rei: ዘየዐቅብ፡ነፋሰ፡ Koh. 11, 4; ዕቀብ፡ፍናዊሃ፡ ἐνεδρεύειν Sir. 14, 22; ዕቀብ፡አፈ፡ንጉሥ፡ Koh. 8, 2; ዘየዐቅብ፡ተግሣጸ፡ Prov. 13, 18; ዐቀበ፡ኵሎ፡ፍናውየ፡ Job 33, 11; Ps. 106, 43; in malam partem: *callide attendere, insidiari,* c. Acc. Gen. 3, 15; ሶበ፡አበስኩ፡እምዐቀብከኒ፡ Job 10, 14. 3) *servare, observare* praecepta, legem al.: Gen. 17, 9; Ex. 12, 24. 25; Lev. 19, 37; Num. 18, 5; Ps. 102, 17. 118, 5. 8; Jer. 16, 11; ዕቀቡ፡ጽድቀ፡ Jes. 56, 1. 6; 4 Esr. 6, 67. 9, 31; Sir. 21, 11. 44, 20; አልቦ፡ዘይጥዕም፡እምነ፡ዐቂበ፡ትእዛዙ፡ 23, 27. 28, 6; Joh. 14, 21; 1 Joh. 2, 3; Apoc. 1, 3. 22, 7; Matth. 19, 17; sabbathum, festum Kuf. 2; Ex. 23, 15. 31, 14; Lev. 19, 30; Joh. 9, 16; foedus Gen. 17, 10; Deut. 7, 9. 12. 4) *servare, reservare, asservare:* ዐቂብ፡ (opp. አውጽአ፡) Koh. 3, 6; c. Acc.: Jer. 43, 20 var.; Gen. 41, 36; 4 Esr. 4, 60. 12, 37. 13, 33. 14, 51; ማሕፀንተ፡ F. N. 29; 1 Tim. 6, 20; Joh. 2, 10. 12, 7; 2 Petr. 2, 17. a) in animo servare, memoria *tenere:* ዐቀብኩ፡ነገሮ፡በልብየ፡ Dan. 7, 28; 4 Esr. 14, 6. 43; ዐቀበ፡(ለሕልም፡)ውስተ፡ልቡ፡ Esth. 1 apocr.; Gen. 37, 11; 1 Reg. 21, 12; Sir. 21, 14; Prov. 3, 1. α) peccata (opp. remissione): ዐቀብከ፡ሊተ፡ኀጢአተ፡ንእስየ፡ Job 13, 26; M. M. f. 96. β) *reticere:* አብድ፡ኢይክል፡ዐቂበ፡ነገር፡ዘሰምዐ፡ Sir. 8, 17. b) *conservare:* ዐቀብከ፡ሎቱ፡ዘንተ፡ምሕረተ፡ 3 Reg. 3, 6; ዐቀበ፡መሪዶ፡ Am. 1, 11; ዘዐቀበ፡ፈሪሀ፡እግዚ፡ (κρατῶν) Sir. 25, 11; Judae 6; Apoc. 16, 15; Jac. 1, 27; omisso Acc., Eph. 4, 3. — *Voc. Ae.:* ዐቀበ፡ዘ፡ጠበቀ፡።

አዕቀበ፡ II, 1 1) *custodire facere* vel *jubere,* a) *praesidio munire:* ወአዕቀበ፡አህጉሪሆሙ፡ ἐφρούρησε τὰς πόλεις Judith 3, 6. b) *excubiis custodiendum curare* alqd: እምወራዙት፡አዕቀብኩ፡ኆኅተ፡ ἐκ τῶν παιδαρίων ἔστησα ἐπὶ τὰς πύλας 2 Esr. 23, 19. c) *observare* vel *servare facere,* c. dupl. Acc.: Gen. 18, 19; የዐቅቡ፡ሕገ፡እስመ፡ሀርቃኖስ፡አዕቀቦሙ፡ዘንተ፡ Jsp. p. 327. 2) *custodiendum tradere,* a) *in custodiam tradere* alqm: ዘአዕቀቦ፡ንጉሥ፡ ἐν ᾗ κατέκλεισεν αὐτόν Jer. 39, 3. b) *asservandum tradere* vel *committere, custodiae causa deponere,* c. Acc. pers. vel rei vel c. dupl. Acc.: Ex. 22, 6. 11; አዕቀብክዎ፡ለጋብኤል፡ዐሠርተ፡መክሊየ፡ብሩር፡ Tob. 1, 14; አዋልደ፡ንጉሥ፡ዘአዕቀበ፡ለጎዶልያን፡ Jer. 48, 10; ለዘአዕቀብዎ፡ብዙኀ፡ይትኀሠሥዎ፡ብዙኀ፡ Did. 6; vel c. ኀበ፡ pers.: ብሩር፡ዘአዕቀብኩ፡ኀበ፡ጋብኤል፡ Tob. 4, 20; vel c. ውስተ፡ loci: መጽሐፈ፡አዕቀቡ፡ (v. ይዕቀቡ፡ወሀቡ፡)ውስተ፡ቤተ፡ .. Jer. 43, 20.

ተዐቀበ፡ vel **ተዐቅበ፡** III, 1 1) Pass. a) *custodiri:* አነ፡እትዐቀብ፡ Jer. 43, 5; ይትዐቀብ፡ከመ፡ኢይደቅ፡ውስተ፡

ሞት፡ Job 33, 24; ከመ፡ ትትዐቀብ፡ እምኵሉ፡ እኩይ፡ Kuf. 21. b) *servari, asservari, reservari*, Gen. 41, 35; Ex. 16, 34; Num. 17, 25; ይከውን፡ ለተዐቅቦ፡ 19, 9; Kuf. 3; ይትዐቀብ፡ ረሲዕ፡ ለዕለት፡ እኪት፡ Prov. 16, 4; (c. በኀበ፡ *ab* alqo) Koh. 5, 12; Hen. 45, 2. 69, 23. c) *conservari*, Hen. 69, 25; Matth. 9, 17. II) Refl. 1) *se custodire, se abstinere, sibi cavere, cavere*, seq. እምነ፡ rei: Ps. 17, 26; ይትዐቀቡ፡ እምነ፡ ኵሉ፡ ግሙት፡ ወርኩስ፡ Kuf. 20; Deut. 23, 10; Jud. 13, 13; Sap. 1, 11; Luc. 12, 1. 15; Clem. f. 188; vel pers.: ተዐቀብ፡ እምነ፡ እኩይ፡ Sir. 11, 33; Matth. 7, 15; c. Acc. pers. (*ab* alqo): ተዐቀቦሙ፡ ለአዕርክቲከ፡ Sir. 6, 13; ተዐቀቦ፡ φύλαξαι ἀπ' αὐτοῦ 12, 11; ተዐቀብዎሙ፡ ለቢጽክሙ፡ Jer. 9, 4; 2 Tim. 4, 15; Luc. 20, 46; Rom. 16, 17; seq. ከመ፡ ኢ፡ c. Subj.: ተዐቀብኩ፡ በመንፈስየ፡ ከመ፡ ኢየአብስ፡ Kuf. 25; Sir. 22, 13; vel seq. ኢ፡ c. Subj., ut: Ex. 19, 12; ተዐቀብ፡ ኢያስሕትከ፡ Sir. 13, 8. 29, 20; Gal. 6, 1; sed post ኢተዐቀበ፡ seq. ከመ፡ c. Subj., ut: ኢተዐቀበ፡ ከመ፡ ይሖር፡ 4 Reg. 10, 31; abs.: ተዐቀብ፡ Jes. 7, 4; በተዐቅቦ፡ ዐቢይ፡ *cautissime* F. M. 29, 4; ተዐቅቦ፡ (sive *cautio* sive *abstinentia*) Lud. comm. hist. p. 319. a) nonnumquam additur ርእሰከ፡ vel ርእስከ፡, ut: ተዐቀብ፡ ርእሰከ፡ (v. ርእስከ፡) ኢያስሕትከ፡ Sir. 29, 20; vel ለርእሱ፡, ut Gal. 6, 1. b) *cautionem adhibere* c. በ፡ in re: ተዐቀብ፡ በዕፀ፡ መሥዋዕት፡ Kuf. 21; ተዐቀብ፡ በደም፡ ibid.; c. እምነ፡, ut: መፍትው፡ ይትዐቀቡ፡ በአስተሓምሞ፡ እምስጢር፡ (decet caute tractare mysterium) Lud. comm. hist. p. 308; seq. ከመ፡ c. Subj.: Deut. 24, 8. 2) *se servare*, c. በ፡ in re; Judae 21; እመ፡ ኢያፍጠነ፡ ተዐቅቦ፡ በፍርሀተ፡ እግዚ"፡ Sir. 27, 3. 3) sibi custodire i. e. a) *observare, attendere* ad alqd vel alqm, c. Acc.: Ps. 129, 3; 1 Reg. 1, 12; 2 Reg. 18, 12; Phil. 3, 17; Hebr. 2, 1; sidera Abush. 3; በተዐቅቦ፡ μετὰ παρατηρήσεως Luc. 17, 20 (nisi hunc Inf. passive sumere malueris); huc nescio an referendus sit etiam locus ከመ፡ ይትዐቀብ፡ ለሕይወቱ፡ ከመ፡ ዐሳብ፡ ἵνα εὐδοκήσῃ τὸν βίον ὥσπερ μισθωτός Job 14, 6; *providere* 1 Cor. 3, 10. b) *callide observare, insidiari*, παρατηρεῖν, c. Acc. prs.: Marc. 3, 2; Luc. 6, 7. 14, 1; ዘይትዐቀበከ፡ ὁ ὑποβλεπόμενός σε Sir. 37, 10. c) *sibi observandum* vel *servandum sumere* praeceptum vel ceremoniam: Marc. 7, 4; Gal. 4, 10; ተዐቀቡ፡ ዐቃቤ፡ ዘአምላክ፡ Kuf. 21.

ተዓቀበ፡ III, 3 *se invicem custodire* vel *tueri*: Romani cum Judaeis foedus fecerunt, ከመ፡ ይትራድኡ፡ ኅቡረ፡ በየብስ፡ ወበባሕር፡ ወይትዓቀቡ፡ በበይናቲሆሙ፡ Jsp. p. 296.

አስተዐቀበ፡ IV, 1 *facere* vel *monere ut* alqs *caveat* alqd vel alqm: ወታስተዐቅቦሙ፡ እምኔየ፡ (וְהִזְהַרְתָּ אֹתָם מִמֶּנִּי) Hez. 33, 7 vrs. nov.; F. N. 27. (seq. እምነ፡).

ዕቁብ፡ part. 1) *custoditus, in custodiam traditus*, 2 Esr. 13, 25; Act. 27, 1 rom.; ብእሲት፡ ዕቅብት፡ ለብእሲ፡ Lev. 19, 20; vid. ዕቅብት፡; ዕቁባን፤ዕዉራን፤እለ፡ለምጽ፤ገ ልገሳን፡ ne intrent in sanctuarium, Clem. f. 176 (num *morbis contagiosis affecti?* coll. סָגַר, an lapsu calami scriptum pro ዕቡቃን፡?). 2) *servatus, reservatus, asservatus*: 1 Petr. 1, 5; 2 Reg. 23, 5; Ex. 12, 6; 1 Petr. 1, 4; 2 Petr. 3, 7 Platt; መገዝገዝ፡ ዕቁብ፡ ለውሉዱ፡ F. M. 8, 2. 3) *observatus*, Org. 3. 4) *attentus, cautus*: ዕቁበ፡ ይትናገር፡ φυλασσόμενος λαλεῖ Prov. 21, 28; ዘዕቁብ፡ በቃሉ፡ Clem. f. 86; ዕቁበ፡ ለይኩን፡ Lit. 164, 1.

ዕቅብት፡ adj. et subst. f. (proprie: part. f.), Pl. ዕቁባት፡ et ዕቅብታት፡, *concubina, pellex*, Gen. 22, 24; ብእሲት፡ ዕቅብት፡ Jud. 19, 1. 2; 2 Reg. 3, 7; Kuf. 33; 1 Esr. 4, 29; 2 Esr. 12, 6; Gal. 4, 22; አንበረ፡ ዕቅብተ፡ F. M. 8, 1; ዕቁባት፡ Gen. 31, 33. 32, 23; አንስት፡ ዕቁባት፡ 2 Reg. 5, 13. 20, 3; 1 Par. 3, 9; Cant. 6, 8; ዕቅብታት፡ Jsp. p. 304; F. N. 25 (in quo capite በእንተ፡ ዕቁባት፡ agitur).

ዕቅበት፡ n. act. et subst. 1) *custodia* i. e. custodiendi actus: እንዘ፡ የዐቅቡ፡ ዕቅበተ፡ ማኅደር፡ φυλάσσοντες τὰς φυλακὰς τῆς σκηνῆς 1 Par. 9, 19; terrae (ne hostis eam invadat) Jsp. p. 347. 2) *conservatio* (Bewahrung) Lit. 167, 1; Deus መሀረከሙ፡ ትእዛዛቲሁ፡ ወዕቅበተ፡ ሃይማኖቱ፡ Jsp. p. 290. 3) *observatio* astrorum Abush. 37. 4) *attentio, cautio*, Gad. Ad. f. 41. 5) *vigilia* (pars noctis) Ex. 12, 42. 14, 24. — *Voc. Ae.*: ዕቅበት፡ ዘ፡ ውሽማ፡; *aliud*: ዕቅበት፡ ዘ፡ እንግዶች፡ (quae scholia quid sibi velint dubium est).

ዐቃቢ፡ n. ag., f. ዐቃቢት፡, Pl. m. ዐቃብያን፡, c. ዐቀብት፡ *custos*: Gen. 4, 9; ዐቃብያነ፡ (v. ዐቀብተ፡) ቤት፡ Koh. 12, 3; ዐቃቤ፡ ኀለት፡ Jes. 27, 4; መኑ፡ ይሠይም፡ ዐቃቤ፡ ላዕለ፡ አፉየ፡ Sir. 22, 27; Ps. 38, 2. 140, 3; አንትሙ፡ ካህናት፡ ዐቃብያነ፡ ቤተ፡ እግዚ"፡ Clem. f. 205; ካህናት፡ ዐቃብያነ፡ ሕጉ፡ ለእግዚ"፡ f. 207; Petrus ዐቃቤ፡ መራኁተ፡ መንግሥተ፡ ሰማያት፡ f. 266; ዐቀብት፡ Asc. Jes. 3, 14; Act. 12, 6; ሊቀ፡ ዐቀብተ፡ ቤት፡ ሞቅሕ፡ Kuf. 39. a) In specie α) ዐቃቤ፡ ሥራይ፡ *medicus, pharmacus*, vid. sub ሥራይ፡ (c. 245); Tob. 2, 10; Clem. f. 248. 255. β) ዐቃቤ፡ ሥጋ፡ 1 Reg. 28, 2 et ዐቃቤ፡ ርእስ፡, ut: ሊቃነ፡ ዐቀብተ፡ ርእሱ፡ Esth. 2, 21; 1 Esr. 3, 4 *custos corporis, satelles*. γ) ዐቃቤ፡ መንግሥት፡ διάδοχος τοῦ βασιλέως *vicarius regis, procurator regni* 2 Par. 26, 11. δ) ዐቃቤ፡ ሙዳየ፡ ምጽዋት፡ *custos arcae eleemosynarum* 2 Esr. 23, 4 et ዐቃቢ፡ γαζοφύλαξ *thesaurarius* 1 Esr. 2, 10. ε) ዐቃቤ፡ ቀምሕ፡ *c. pomorum* vid. sub ቀምሕ፡; adde Sir. 27, 6. ζ) ዐቃቤ፡ ነቢብ፡ *orator* Act. 24, 1. η) ዐቃቤ፡ ንግድ፡ *caupo* Luc. 10, 34. ϑ) ዐቃቤ፡ አልባስ፡ *custos vestiarii* 4 Reg. 22, 14. ι) ዐቃቤ፡ አንስት፡ *c. gynaecei* Esth. 2, 8. 14. κ) ዐቃቤ፡ አንቀጽ፡ *janitor* 1 Par. 9, 17. 23, 5; ዐቀብት፡ (simplex) F. N. 8, 3. λ) ዐቃቤ፡ ወይን፡ vel ዐጻዴ፡ ወይን፡ *vinitor* Marc. 12, 1; Luc. 13, 7; Jes. 1, 8. 24, 20. 61, 5 var.; ዐቀብተ፡ ወይን፡ Jer. 52, 16; Joel 1, 11; ዐቃቢተ፡ ዐ"፡ ወ"፡ Cant. 1, 6; ዐቀብተ፡ ዐ"፡ ወ"፡ 2 Par. 26, 10. μ) ዐቃቤ፡ ገነት፡ *hortulanus* Joh. 20, 15; Sx. Haml. 25 (vid. ዐውድ፡). b) ἐπίσκοπος, *praefectus, episcopus* Jud. 9, 28; 1 Petr. 2, 25. c) *custos* i. e. *tutor*: Deus ዐቃቢሁ፡ ለያዕቆብ፡ Kuf. 35; Deus ይከውን፡ ዐቃቢሁ፡ ለሠናይ፡ Kuf. 21; መልአክ፡ ዐቃቢሁ፡ *angelus ejus tutelaris* Gad. Lal.; item de angelo Enc. Mag. 25; Pag. 1. d) *custodiens*: ብእሲት፡ አርማሚት፡ ወዐቃቢተ፡ ልሳን፡ (linguam compescens) Fal. f. 50.

ዑቃቤ፡ subst., f. et m. 1) *custodia*, φυλακή Job 7, 12. a) *tutela, tuitio*: Behütung M. M. f. 145; ቀራንብትኪ፡ ንጹሬ፡ አዕይንት፡ ለዑቃቤ፡ (zum Schutze des Blickes der Augen) I Sal. Mar. 6. b) *cautio, attentio*: ያንብርዎ፡ ለሥጋየ፡ በዐቢይ፡ ዑቃቤ፡ ውስተ፡ ማእከለ፡ ምድር፡ Clem. f. 10; huc nescio an referendus sit locus: ይጸልእ፡ ድምፀ፡ ዑቃቤ፡ μισεῖ ἦχον ἀσφαλείας Prov. 11, 15. 2) *observantia*: ዑቃቤ፡ ሕግ፡ Org. 3; ዑቃቤ፡ ሰንበት፡ M. M. f. 266. 3) *observatio* astrorum: አስተናበሩ፡ ዓመታቲሆሙ፡ ወአውራኂሆሙ፡ ዲበ፡ ዑቃቤ፡ ጥንቁቅ፡ በሐሳዊ፡ Abush. 3; ሰብአ፡ ዑቃቤ፡ *observatores* (siderum), ibid. 4) *vigilia* (pars noctis), Kuf. p. 91. 5) *id quod observandum* vel *servandum est*, ut *lex, ritus*: ተዐቀቡ፡ ዑቃቤ፡

ዘአምላክ፡ ልዑል፡ (נְצֻרָה) Kuf. 21; fortasse *bona servanda* Koh. 7, 11 (ubi Ae. pro κληρονομία Graeci ዑቃቤ፡ exhibet).

ዐቃብያዊ፡ adj. rel. *ad observationem* (siderum) *pertinens*, Abush. 3.

ተዐቃቢ፡ n. ag. (III, 1) 1) *attentus, cautus* Phlx. 106. 2) *observans:* ከነ፡ ተዐቃቤ፡ ለሕገ፡ እግዚ" Sx. Mag. 19.

ማዕቀብ፡, rarius ማዕቅብ፡, subst., Pl. መዓቅብ፡ et መዓቅብት፡ (semel reperi መዓቀብት፡), Pl. Pl. መዓቅባት፡, 1) *custodia* i. e. a) *excubiae, statio excubiarum, vigiliae:* ረከብዋ፡ ማዕቀብ፡ (v. መዓቅብ፡ ዘ) ፋርስ፡ προφυλακὴ τῶν Ἀσσυρίων Judith 10, 11. 14, 2. 3; ያነብሩ፡ መዓቅቢሆሙ፡ Nah. 2, 6; መዓቅብ፡ (v. መዓቅባት፡) 3, 12; ያነብሩ፡ መዓቅብ፡ ዲቤከ፡ Hez. 23, 34. 26, 8. 38, 7; አንበርነ፡ መዓቅብ፡ ሎሙ፡ 2 Esr. 14, 9; Jes. 62, 6; መዓቅብት፡ οἱ φυλάσσοντες 2 Esr. 12, 16; መዓቅብት፡ ሌሊት፡ ይዑዱ፡ ውስተ፡ ኢየሩሳሌም፡ 17, 3; ሰብአ፡ መዓቅብ፡ *excubitores* 2 Esr. 14, 23; Jud. 1, 24. 7, 19. b) *custodes:* ከመ፡ ማዕቀብ፡ (v. መዓቅብ፡) ሐቅል፡ φυλάσσοντες ἀγρόν Jer. 4, 17. c) *vigiles* Cant. 3, 3. 5, 7. d) *insidiae:* መዓቅበ፡ አጋንንት፡ Lud. e Ssal. Req. 2) locus quo excubias agunt, *statio:* እቀውም፡ ውስተ፡ መዓቅብየ፡ Hab. 2, 1. 3) *id quod custodiendum* vel *observandum est:* የዐቅቡ፡ ደቂቀ፡ እስራኤል፡ መዓቅቢሆሙ፡ ለእግዚ" Num. 9, 19.

ማዕቀቢ፡ part. (II, 1) c. term. adj. *depositor* (qui alqd custodiendum tradit) Ex. 22, 8.

አማዕቀበ፡ quadrl. II (denom.) *custodiae causa deponere, custodiendum tradere* vel *committere*, c. dupl. Acc.: ብእሲት፡ ዘአማዕቀብዎ፡ (quam ei c. t.) F. M. 5, 14. 5, 17; ብእሲ፡ ዘአማዕቀቦ፡ ኪያሁ፡ (quem ei c. t.) 12, 5; c. Acc. pers. vel rei et በኀበ፡ ejus, cui traditur Sx. Ter 9, vel በ፡ ejusdem, ut: አማዕቀቦሙ፡ በክርስቶስ Sx. Masc. 9.

ምዕቅብና፡ subst. *custodia depositi* vel *commissi, tutela*, nec non *depositum, commissum*, Lud. e Cant. Mich.; Genz. f. 44; በእንተ፡ ምዕቅብና፡ ንዋይ፡ F. N. 29; ይእቲ፡ እኅት፡ አቡየ፡ በምዕቅብና፡ (Pflegeschwester des Vaters) F. N. 24, 2; Clem. f. 111.

ዐቀብ፡ subst. [عَقَبَة, עָקֹב; de etymo vid. Ges. thes. p. 1060; amh. ዐቀበት፡] *locus acclivis, clivus:* ዐቀበ፡ ኆፃ፡ ἀνάβασις ἀμμώδης Sir. 25, 20; Jes. 15, 5; Judith 6, 7. 13, 10; 2 Esr. 13, 31; 2 Reg. 6, 2; Num. 34, 4.

ዐቀብ፡ vel ዐቃብ፡, subst., Pl. ዐቀብት፡ [عُقَاب?] *spinae, vepres*, Jud. 8, 7. 16; 2 Reg. 23, 6.

ዕቋን፡ subst. *lac spissum, flos lactis, butyrum* [vid. ሐቁን፡ nec non عقن], βούτυρον Gen. 18, 8; Jud. 5, 25; እዘ፡ ዘ፡ ከመ፡ ያስትዮሙ፡ (sc. fame enecatos) ሐሊበ፡ ወመዓረ፡ ወዕቋነ፡ እስከ፡ ለምለመ፡ ጕርጓሆሙ፡ ወአማዑቆሙ፡ Jsp. p. 369. — Sec. Lud. i. q. amh. ሐይብ፡ — *Voc. Ae.:* ግብነት፡ ብ፡ ሬግማ፡ ዕቋን፡ ብ፡ አንቋሊት፡; *aliud:* ዕቋን፡ ዘ፡ ሬግማ ።

ዐቀደ፡ i. q. עָקַד عَقَدَ (vic. אגד አገደ፡ عكد et ዐቀጸ፡) *ligare, vincire, constringere, nodare.* — *Voc. Ae.:* ዐቀደ፡ ዐቀጸ፡ ዐነገ፡ ሞቅሐ፡ ከልተፈ፡ ኀመየ፡ ብ፡ አሰረ ።

ዕቁድ፡ part. *ligatus, constrictus:* sedit in carcere ዕቁደ፡ እግር፡ Enc. Mij. 17.

ዐቀድ፡ vel ዕቀድ፡ subst. dubiae significationis: ፬ አጻብዕ፡ ዘይትረከብ፡ ላዕሌሁ፡ ዐቀዱ፡ (v. ዕቀዱ፡) τεσσάρων δακτύλων τὰ κοιλώματα 3 Reg. 7, 3; utrum *taenia?* an *stria?* (Significatio *capitulum columnae* quam Ludolfus statuit, ab hoc loco plane aliena est, vid. commata 4 seq.).

ዐቅድ፡ subst., vox architectonica, an *fornix, concameratio* (coll. אֲגֻדָּה إِجَّاة)? ዐቅዶን፡ sc. ecclesiarum, Gad. Lal.

ማዕቅድ፡ subst., Pl. መዓቅድ፡, vox architectonica, an *camera, fornix?* አልበ፡ ጠፈረ፡ ለመዓቅዶን፡ (sc. ecclesiarum Lalibelae saxis excavatarum) ወአልበ፡ ሣዕር፡ ለመክደኖን፡ (sic) Gad. Lal.; ኢይፈቅድ፡ አሕባለ፡ ለመዓቅዶን፡ ibid.

ዐቀጸ፡ I, 2 [proprie: verschränken, verwickeln; vid. عقص عقش عقص عقس al., nec non ዐቀደ፡] *illaqueare, impedire, intricare* Jud. 11, 35; ሰይጣን፡ ይዔቅጽ፡ በስዉር፡ Phlx. 100.

አዕቀጸ፡ II, 1 1) *laqueis implicare, illaqueare* pedes alcjs, *supplantare*, pede supposito vel laqueo *improvidum prosternere:* συμποδίζειν Gen. 22, 9 (nisi ዐቀደ፡ emendare malueris); Ps. 17, 43. 77, 35; πτερνίζειν Gen. 27, 36; በውስተ፡ ከርሥ፡ አዕቀጾ፡ ለእኁሁ፡ Hos. 12, 3; ኵሉ፡ እኁ፡ አዕቅጾ፡ ያዐቅጽ፡ Jer. 9, 4; σκελίζειν እነ፡ አዐቅጾሙ፡ Jer. 10, 18; ὑποσκελίζειν Ps. 16, 13. 139, 5; Enc. Teq. 24; Genz. 12. 2) trsl. a) *insidiari, defraudare:* ያዐቅጽኑ፡ ሰብእ፡ ለእግዚ" πτερνιεῖ Mal. 3, 8. b) *dolo* vel *fraude detorquere:* አዕቀጽዎሙ፡ እምጽዋት፡ ጽድቅ፡ Kuf. 1. — *Voc. Ae.:* አዕቀጸ፡ ዘ፡ አሰረ ።

ተዐቅጸ፡ III, 1 *illaqueari, supplantari, de improviso prosterni*, συνεποδίσθησαν Ps. 19, 9; በኀፈረ፡ ሰብእ፡ ይትዐቀጽ፡ ὑποσκελισθήσονται Prov. 29, 25; ኢይትዐቀጹ፡ በኀጢአቶሙ፡ Kuf. 1; ኵሉ፡ ንቁሃን፡ ወኢትትዐቀጹ፡ በምንትኒ፡ Jsp. p. 356. — *Voc. Ae.:* ተዐቅጸ፡ ዘ፡ ተተዓተበ፡ (?); *aliud:* ተዐቅጸ፡ ዘ፡ አኀነበሰ ።

ዕቅጸት፡ n. act. *supplantatio*, ὑποσκελισμός Prov. 11, 3.

አዕቃጺ፡ n. ag. *supplantator;* hoc vocabulo nomen ያዕቆብ፡ exponitur in Voc. Ae.

ዐቀፈ፡ inus., عقف *inflexit* (vic. ዐቀደ፡ et ዐቀጸ፡).

አዕቀፈ፡ II, 1 *impedire, offendiculo* vel *impedimento esse, impedimentum inferre, scandalum praebere*, c. Acc. pers.: ኢያዐቅፈከ፡ ከመ፡ እብነ፡ ዕቅፍት፡ Jes. 8, 14; Rom. 9, 32; አፍላግ፡ ኢያዐቅፈከ፡ Jes. 43, 2 (Cod. Laur.); ከመ፡ ያዕቅፎ፡ τοῦ ἀντικεῖσθαι αὐτῷ Zach. 3, 1; Num. 22, 32 var.; አዕቀፈኒ፡ ሰይጣን፡ 1 Thess. 2, 18; Joh. 6, 61; አዕቅፎ፡ ቢጽ፡ Rom. 14, 21; Gal. 5, 7; c. Acc. rei: ከመ፡ ኢያዕቅፍ፡ ትምህርቶ፡ ለክርስቶስ፡ 1 Cor. 9, 12.

ተዐቅፈ፡ III, 1 1) *implicari, impediri:* ኢይትዐቀፍ፡ በኀጢአት፡ ἐν ἁμαρτίαις οὐκ ἐγκυλισθήσονται Sir. 23, 12; ከመ፡ ኢትትዐቀፍ፡ ጸሎትክሙ፡ 1 Petr. 3, 7. 2) *offendere*, (*impingere*), እመ፡ ተዐቅፈ፡ Sir. 13, 23; Tob. 11, 9; Hebr. 12, 13; ዘእንበለ፡ ይትዐቀፉ፡ (v. ትትዐቀፉ፡) እገሪክሙ፡ Jer. 13, 16; እገሪከ፡ ከመ፡ ኢይትዐቀፍ፡ Prov. 3, 23; ከመ፡ ኢትትዐቀፍ፡ በእብን፡ እግሪከ፡ Ps. 90, 12; Matth. 4, 6; ኵሉ፡ አብድ፡ ይትዐቀፍ፡ ቦቱ፡ (sc. በዐዐ፡ ዕቅፍት፡) Sir. 34, 7; ከመ፡ ኢትትዐቀፍ፡ በእብን፡ መንሱት፡ 35, 20. 3) *offendi*, (*indignari*), *offensionis causam habere* in re, *scandalizari*, c. በ፡ scandali: ይትዐቀፉ፡ በሙ፡ Sir. 23, 8; ይትዐቀፉ፡

ደቂቀ፡ በልሂቅ፡ Jes. 3, 5; Asc. Jes. 3, 34; Matth. 11, 6; Luc. 7, 23; Joh. 16, 1; vel c. በእንተ፡ Marc. 6, 3. — *Voc. Ae.*: ተዓቀፈ፡ ዘ፡ ተሰናከለ፡

ተዓቀፈ፡ III, 3 1) *offendiculum objicere* alicui, *obstare*, c. Acc. pers., Num. 22, 22. 32 (διαβαλεῖν, לְשָׂטָן). 2) *alterum alteri scandalum praebere*: ኢትትዓቀፉ፡ በትሕዝብት፡ (durch Mißtrauen) Lud. e Vit. Joann. Cam.

ዕቁፍ፡ part. *offensione affectus* (i. e. is quem alii offendunt): ወንከውን፡ ዕቁፋነ፡ ወዕዩራነ፡ በቅድመ፡ እለ፡ ያጠርዩነ፡ εἰς πρόσκομμα Judith 8, 22.

ዕቅፍት፡ subst., Pl. ዕቅፍታት፡ 1) *offensio* pedis: (ዘያስተሰግል፡) በዕቅፍተ፡ እግር፡ (inter alia divinationis genera) Clem. f. 178; *lapsus* offensione pedis effectus: ዕቅፍቱ፡ ὑποσκέλισμα αὐτοῦ Prov. 24, 17. 2) *causa offensionis* et *lapsus, offendiculum, scandalum*, πρόσκομμα vel σκάνδαλον, ኢትደይ፡ ዕቅፍተ፡ ቅድመ፡ ዕዉር፡ Lev. 19, 14; Ps. 68, 27. 139, 6; የዐቅበከ፡ እምዕቅፍት፡ Sir. 31, 19. 39, 24; Judith 5, 20; Hos. 4, 17; ዕፀ፡ ዕቅፍት፡ Sir. 34, 7; እብነ፡ ዕቅፍት፡ Jes. 8, 14; Rom. 9, 32; ትከውኖ፡ ዕቅፍተ፡ 1 Reg. 18, 21; Ex. 23, 33; Jud. 2, 3; ዕቅፍታት፡ F. N. 5. 3) *remora*, Lud. ex Org. 3.

ማዕቀፍ፡, ማዕቅፍ፡, ማዕቅፍት፡ subst. *causa offensionis* et *lapsus, offendiculum, scandalum*, Kuf. 1; Ps. 140, 10; በማዕቅፍ፡ ይወድቅ፡ Prov. 10, 8; στραγγαλιῶδες (*perversi* alqd et *tortuosi*) ማዕቅፍ፡ Prov. 8, 8; ያመጽኡ፡ ማዕቅፍተ፡ Jes. 29, 21; Hen. 56, 7; Matth. 16, 23; Lit. Epiph.; ማዕቀፍ፡ Enc. Haml. 5.

ማዕቅፋዊ፡ adj. rel. *scandalosus*, Lud. ex Mss. Colb.

ተዐቃፊ፡ n. ag. (III, 1) *qui offenditur* alqa re, Phlx. 243.

I. ዐበለ፡ rad. incertae potestatis, quamquam e significationibus vocis ማዕበል፡ radici vim *laborandi* et *fabricandi* infuisse nescio an conjiciendum fuerit.

ማዕበል፡ (crebro ሙብዐል፡ nec non ሙብዕል፡ scriptum) et ማዕበልት፡, subst., plerumque m., Pl. መዓብል፡, መዓብልት፡ et ማዕበላት፡ (Hen. 54, 3 var.), crebro መበዕልት፡ et መበዕላት፡ scriptum, 1) *instrumentum, utensile*: (ማሕረስ፡) ሙብዐል፡ (v. ሙብዕል፡) ነፍስ፡ ውእቱ፡ instrumentum animae i. e. ad vitam necessarium Deut. 24, 6; ሙብዐል፡ (v. ሙብዕል፡) ሚከጥት፡ τὰ συγκλείσματα τῶν μεχωνὼθ 4 Reg. 16, 17. 2) in specie *instrumentum ferreum* (a fabro ferrario confectum): አዕይንቲሁ፡ ይጤይቅ፡ ኀሎ፡ አምሳለ፡ ሙብዐል፡ ὁμοίωμα σκεύους Sir. 38, 28; ዘከመ፡ ያስተሠኒ፡ ሙብዐሎ፡ ወምንሀቦ፡ ibid.; ut a) ὀδούς *dens* 1 Reg. 13, 21. b) σκεῦος σιδηροῦν ማዕበለ፡ ኀጺን፡ 3 Reg. 6, 11. c) *telum, jaculum, sagitta*, መዓብሊሆሙ፡ በሊኅ፡ τὰ βέλη ὀξέα Jes. 5, 28; ማዕበል፡ በሊኅ፡ ልሳኖሙ፡ βολὶς τιτρώσκουσα Jer. 9, 8; cfr. etiam Ps. 54, 24 ubi Gr. βολίδες habet, Aethiopes autem voci ማዕበል፡ (quasi *fluctus* significaret) ያሰጥሙ፡ addiderunt; ትወጽእ፡ ማዕበልት፡ (v. መዓብልት፡) ከመ፡ መብረቅ፡ βολὶς Zach. 9, 14. [Cfr. مِعْوَل *instrumentum ferreum acuminatum*, quo saxa finduntur; مِعْبَلَة *cuspis lata et longa, sagitta lata cuspide praedita*; مِغْوَل *instrumentum quo perditur; cuspis longa, ensis tenuis.*]. d) *catenae, tormenta*, Hen. 53, 3 seq.; 54, 3; (vid. etiam ሙብልት፡). — *Voc. Ae.*: ማዕበል፡ ብ፡ በለው፡ ሰይፍ፡ የቦኒ፡ ይ።

II. ዐበለ፡ inus., componendum cum יָבַל (بَالَ بَـلَّ وَبَلَ) *fluere, fluctuare, undare.*

ማዕበል፡ (et ማዕብል፡), subst., m. et f., coll. et Sing., Pl. ማዕበላት፡ (Lud. ex Enc.) et መዓብልት፡ 1) *fluctus, unda, undae*, (*inundatio, diluvium*), κῦμα Job 6, 15; Sir. 29, 18; Jes. 48, 18; κύματα Ps. 41, 10. 64, 7. 106, 25; Job 38, 11; Sir. 24, 6; Jes. 17, 12. 51, 15 (fem.); Jer. 5, 22. 6, 23; Hez. 26, 3; 4 Esr. 2, 25. 27; ማዕበለ፡ ባሕር፡ ῥιζώματα θαλάσσης Job 36, 30; ደፈኖሙ፡ ማዕበል፡ πόντος Ex. 15, 5; ማዕበል፡ ዐቢይ፡ Jon. 1, 11; ማዕበለ፡ ማይ፡ χειμάῤῥους ἐπικλύζων Jes. 66, 12; Act. 27, 15. 18 rom.; κλύδων Jon. 1, 4; Luc. 8, 24; Enc. Hed. 5; trsl.: ማዕበላ፡ ለቍረ፡ ኀጢአትየ፡ Enc. Jac. 13. — *Voc. Ae.*: ማዕበል፡ ዘ፡ ፈረሰኛ፡ 2) *cymatium*, κυμάτιον, Ex. 25, 11. 24. 25; መዓብልት፡ arcae foederis, Kbr. Nag. 17. — *Voc. Ae.*: ማዕበል፡ ዘ፡ ሙአብያ፡

አማዕበለ፡ quadrl. II (denom.) *inundare, fluctibus obruere*: ወያመዐብሎ፡ መዋግድ፡ Lit. 172, 1; ጊዜ፡ ያመዐብል፡ ላዕሌየ፡ ባእስ፡ Enc. Hed. 16; Jsp. p. 292.

ዐብረ፡ I, 1 [חָרֵב, עָרַב, vid. Ges. thes. p. 1066] Subj. ይዕበር፡ *aridum, sterilem esse* vel *fieri, exarescere, sterilescere*, de terra, ዐብረ፡ ኵሉ፡ ወፍር፡ ዘውስተ፡ ገዳም፡ Jer. 23, 10; de plantis: ኵሉ፡ ይየብስ፡ ወየዐብር፡ Jes. 19, 7; ኢየዐብር፡ ወይንክሙ፡ Mal. 3, 11; Apoc. 6, 6; Herm. p. 99; የዐብር፡ ሣዕሩ፡ ፍጹመ፡ Prov. 24, 46; ጽጌሃ፡ ኢይትነገፍ፡ ወፍሬሃ፡ ኢየዐብር፡ ወቈጽላ፡ ኢይጸመሂ፡ M. M. f. 124; Org. 5; de aquis: እመበ፡ ዘዐብረት፡ ዝናመ፡ ሰማይ፡ 2 Par. 6, 26; de sanguine: duae sunt animae sc. ነፍስ፡ መዋቲት፡ ወነፍስ፡ ዘኢይመውት፤ ዘሰ፡ ይመውት፡ ደም፡ ውእቱ። ለእመ፡ በተረግዘ፤ ይትከዐው፡ ዲበ፡ ምድር። ወለእመ፡ በደዌ፡ ሥጋ፤ የዐብር፡ ወበዐባረ፡ ዚአሁ፡ ይትፈለጥ፡ ነፍስ፡ (sc. ዘኢይመውት፡) እምሥጋ፡ M. M. f. 109; de annis: ዓመታት፡ እንዘ፡ ይዕብሩ፡ Kuf. 11.

አዕበረ፡ II, 1 *aridum, sterilem reddere*, ኢያዐብር፡ ወይንክሙ፡ Mal. 3, 11 var.

ዕቡር፡ part. *aridus, exsiccatus, sterilis*: (ሰዊት፡) ቀጢናን፡ ወዕቡራን፡ ἀνεμόφθοροι Gen. 41, 6. 7. 27 (cfr. ይቡሳን፡ 23. 24); ሐምለ፡ ቅብእ፡ ዕቡር፡ σευτλίον ἡμίεφθον Jes. 51, 20; ዐጸደ፡ ወይን፡ ዕቡር፡ Hez. 17, 6. — *Voc. Ae.*: ዕቡር፡ ዘ፡ ደረቅ፡

ዐባር፡ subst. (m.) *siccitas, sterilitas, penuria* vel *caritas annonae*: በዓመተ፡ ዐባር፡ ἐν ἐνιαυτῷ ἀβροχίας Jer. 17, 8; ዐባረ፡ ዝናም፡ (v. ዐባር) 14, 1; Hen. 80, 5; Kuf. 13. 23. 40; Deut. 28, 22; ἀπορία Hagg. 2, 17; Org. 1.

ዕብሬት፡, በዕብሬት፡ *per, propter* vid. sub በረየ፡ c. 507.

ዕብራዊ፡ et ዕብራይ፡ (Ex. 1, 15) n. prgr., *Hebraeus*, ut: ዕብራዊት፡, ዕብራውያን፡, ዕብራውያት፡ Jer. 41, 9; Gen. 39, 14. 17. 40, 15; Phil. 3, 5 al.; Hebr. 1, 1 in tit. Lectione vel interpretatione falsa nituntur hi loci: ብእሲት፡ ዕብራዊት፡ (v. ብዕራዊት፡) Sir. 26, 2 ubi Gr. γυνὴ ἀνδρεία habet; ዕብራዊያት፡ Kuf. p. 157 pro ἅβραι (Vrs. Lat. praebet *puellae*). — Secundum Lud. hist. aeth. III, 4, 18 libri Regum duo, qui aliâs ዘነገሥት፡ ፫ ወ ፬ inscribuntur, titulo ዘዕብራውያን፡ insigniuntur (quem equidem nusquam legi).

ዕብራይስጥ፡ et ዕብራይስጢ፡ adv. ἑβραϊστί *hebraice*, ut: ኢትንግረነ፡ ዕብራይስጥ፡ (v. "ስጢ፡) ἰουδαϊστί Jes. 36, 11;

4 Reg. 18, 26; ጽሑፋት፡ ዕብራይስጥ፡ Kuf. p. 51; plerumque praemissa a) praepositione በ፡, sc. በዕብራይስጥ፡ vel "ጢ፡ ut Kuf. 12; Apoc. 9, 11. 16, 16; Joh. 5, 2. 19, 13. 20; Act. 22, 2; Luc. 23, 38, vel b) voce ነገረ፡ vel ልሳን፡, ut: በነገረ፡ ዕብራይስጢ፡ 2 Par. 32, 18; Joh. 20, 16; Act. 21, 40. 26, 14; በልሳነ፡ ዕብራይስጥ፡ Kuf. 43.

ዕብራይስጣዊ፡ adj. rel. *hebraicus*, Cod. Mus. Brit. VIII, n. 2.

ዐበቅ፡ subst. (m.) *scabiei* vel *leprae* species, ψώρα Lev. 26, 16; ዐበቅ፡ እኩይ፡ (ἕλκος?) Deut. 28, 27; ደዌ፡ ሲሕ፡ ወ ዐበቅ፡ Macc. f. 14; ኢዮብ፡ አመ፡ አኀዞ፡ ዐበቅ፡ Sx. Masc. 1; Deus ፈታኄ፡ ኢዮብ፡ በደዌ፡ ወበዐበቅ፡ Tab. Tab. 23, [حَبَق scabies? an (sicut በክ፡ in quibusdam codicibus Job 4, 5) componendum cum בֹּהַק بَهَق?] — *Voc. Ae.*: ዐበቅ፡ ዘ፡ ሕከክ፡ (v. ሐከከ፡).

ዕቡቅ፡ part. *scabiosus*, ψώρα affectus Lev. 21, 20. 22, 22; Clem. f. 131.

ዐብየ፡ I, 1 [עָבָה crassus (densus) fuit, غَبِيَ crassus, densus, عَبِيَ magnus et crassus fuit; vid. Ges. thes. p. 981] Subj. ይዕበይ፡ 1) *crescere, magnum* vel *majorem fieri*: ዐበይኩ፡ ከመ፡ ጽላሎት፡ Sir. 24, 14. a) de luna: ነኪር፡ ከመ፡ ተዐቢ፡ Sir. 43, 8. b) *adolescere*: ልህቀ፡ ወዐበይኪ፡ Hez. 16, 7. c) *proficere, provehi*: ዐብየ፡ በጸጋ፡ Luc. 2, 52; dignitate: ዐብየ፡ መ ርዶኬዎስ፡ προήχθη Esth. 2, 21; Gen. 48, 19; opibus: Gen. 26, 13; በበይነዝ፡ ዐብዩ፡ ወብዕሉ፡ Jer. 5, 27. d) de rebus: ዐብየት፡ ሃይማኖትክሙ፡ 2 Thess. 1, 3; ዐብየ፡ ስሙ፡ በኵሉ፡ ምድር፡ Kuf. 11; ይዕበይ፡ ስብሐቲሁ፡ Jes. 42, 21; ወዐብየ፡ ማዕበል፡ ባሕር፡ Jon. 1, 4; ዐብየ፡ ረኃብ፡ ጥቀ፡ (*ingravescere*) Gen. 47, 13. 2) *magnum esse*: ዐበይከ፡ ፈድፋደ፡ Ps. 103, 1; ዐብየ፡ ገዓሮሙ፡ Gen. 19, 13; ኀጣውኢሆሙ፡ ዐብየት፡ ጥቀ፡ Gen. 18, 20; ምሕረት፡ Ps. 107, 4; ዐብየ፡ ቍስልየ፡ Jer. 15, 18; Thren. 2, 13. a) *magni aestimari*: 1 Reg. 2, 21. 26, 24; Judith 12, 18. b) *magnificari*: 2 Reg. 7, 26; Ps. 19, 5. 3) *majorem* vel *maximum esse* vel *fieri*, seq. እምነ፡, ut Gen. 43, 34; ዐብየት፡ ኀጢአት፡ ለወለተ፡ ሕዝብየ፡ እምኀጢአተ፡ ሰዶም፡ Thren. 4, 6; ውእቱ፡ የዐቢ፡ እምነ፡ ኵሉ፡ ግብሩ፡ Sir. 43, 28; 2 Reg. 13, 15; Hen. 14, 15; Hebr. 1, 4; Matth. 11, 11. 12, 6. 13, 32; Joh. 1, 51. 4, 12. 5, 20. 13, 16; al.; vel Acc.: የዐብዮ፡ *eo major erit* Gen. 48, 19; እልበ፡ እምውስቴቶሙ፡ ዘየዐብዮ፡ ለፈራሄ፡ እግዚ"፡ Sir. 10, 24; Hen. 75, 9; absol.: ትሬኢ፡ እንከ፡ ዘየዐቢ፡ ኀጢአተ፡ ἀνομίας μείζονας Hez. 8, 6 seq.; Gen. 1, 16; Hebr. 7, 7; Jac. 3, 1; Matth. 18, 1. 4. 23, 17. 19; Luc. 12, 18; Joh. 19, 11; ዘየዐቢ፡ *majora* 4 Esr. 3, 21. a) potentia, i. e. *praevalere* seq. ላዕለ፡ pers., Kuf. p. 123. b) *potiorem, majoris* vel *maximi momenti esse*: ነፍስ፡ ተዐቢ፡ እም ሲሲት፡ Matth. 6, 25. 12, 41; ወእምኵሉ፡ ዘየዐቢ፡ 4 Esr. 10, 36. c) *natu majorem esse*, Rom. 9, 12; Gen. 10, 21; 1 Reg. 17, 13; መቃርስ፡ ዘየዐቢ፡ (*si non magnus*) Sx. Mag. 27.

አዕበየ፡ II, 1 1) *magnum facere, augere*, Matth. 23, 5; Luc. 1, 58; Gen. 12, 2. 19, 19; አዕበይኩ፡ ጥበበ፡ Koh. 1, 16; ረሲዓን፡ ያዐብዩ፡ ኀሳረ፡ Prov. 3, 35; ያዐብያ፡ ለመዐት፡ Sir. 28, 10; Ps. 17, 54; 2 Tim. 2, 16. a) seq. ገቢረ፡ *magna facinora facere* Ps. 125, 3. 4; vel አዕበየ፡ ከመ፡ ይግበር፡ Joel 2, 21: vel absol.: 1 Reg. 12, 24 vel አዕበየ፡ ምግባረ፡ *magna opera facere* Koh. 2, 4; etiam omisso ምግባረ፡ Koh. 2, 9. b) *magnum* i. e. *opulentum, potentem reddere*: Gen. 24, 35. 28, 3; ያዐብዮ፡ ወያከብሮ፡ Sir. 11, 13. c) *magnificare, amplificare*: Jos. 3, 7. 4, 14; Ps. 36, 36; ወአዕበዮ፡ እግዚ"፡ ለሰሎሞን፡ ላዕለ፡ ኵሉ፡ 1 Par. 29, 25; Jer. 38, 14 (vid. n. 2, a). d) *magnifacere*: Job 7, 17; Act. 5, 13. e) vocem, clamorem *vehementem facere*: አዕበዩ፡ ጸሪኀ፡ Matth. 20, 31. f) *natu majorem facere* vel *declarare*: ኢይክል፡ አዕብዮቶ፡ Deut. 21, 16. g) አፈ፡ os i. e. *magna loqui* (*insolenter jactare*), μεγαλοῤῥημονεῖν: Ps. 37, 17. 54, 13; መጠነ፡ አዕበየ፡ አፉሁ፡ Judith 6, 17; እመ፡ አዕበከ፡ አፉከ፡ ላዕሌሁ፡ Sir. 22, 22. 20, 15, vel seq. ነቢበ፡ Ps. 11, 3. 4. h) *crescere facere* plantam, Lud. e Ssal. Req. 2) *tollere, extollere, exaltare*: ያዐብያ፡ ለከምረ፡ እ ክሉ፡ Sir. 20, 28; ታዐቢ፡ እደዊከ፡ ኀቤሁ፡ Job 11, 13. a) laudibus (*magnificare*): አዕብይዎ፡ ለስሙ፡ Sir. 39, 15. 43, 30; Ps. 33, 4. 68, 35; Luc. 1, 46; Act. 19, 17. b) ad dignitatem, potentiam, felicitatem *evehere*: አዕበዮ፡ ንጉሥ፡ ለሐማ፡ Esth. 3, 1; ጥበብ፡ አዕበየቶሙ፡ ለደቂቃ፡ Sir. 4, 11; ታዐብዮ፡ እም ነ፡ ቢጹ፡ 15, 5; ያዐብያ፡ ለነፍስከ፡ 31, 20; Phil. 2, 9; እም ውስተ፡ መዋዕል፡ ቦ፡ ዘቀደሰ፡ ወአዕበየ፡ 36, 9. c) ርእሰ፡ *se efferre*: ኢታዕቢ፡ ርእሰከ፡ Sir. 1, 30. 4, 7. 6, 2. 11, 4; Luc. 18, 14; Matth. 23, 12. d) ልበ፡ *magnos sibi sumere spiritus, superbire*: ዘያዐቢ፡ ልበ፡ Jes. 10, 12; Jer. 31, 29; አዕብዩ፡ ልብ፡ *fastus* Kuf. 40. e) ምግባር፡ *fastuose agere* Joel 2, 20. f) *vocem tollere* seu clamorem: ያዐቢ፡ ቃሎ፡ Sir. 21, 20; ከመ፡ ያዕቢ፡ ቃለ፡ በውውዓ፡ Hez. 21, 22 vrs. nov.

ተዐበየ፡ III, 2 (raro III, 1) *se efferre, se jactare, insolescere, superbire, inflatum esse*, ኢትትዐበዩ፡ μὴ ἐπαίρεσθε Jer. 13, 15; μεγαλυνεσθαι Dan. 8, 25; እስመ፡ ተዐ በየ፡ ልብከ፡ ὑψώθη Hez. 28, 2; Ps. 130, 1; ለምንት፡ ይትዔ በይ፡ (v. ይትዐበይ፡) መሬት፡ ወሐመድ፡ ὑπερηφανεύεται Sir. 10, 9; Rom. 12, 3; ἐφυσιώθησαν 1 Cor. 4, 18; ኢትትዐበይ፡ በመዋዕለ፡ ተጽናስከ፡ μὴ δοξάζου Sir. 10, 26; Phil. 2, 3; ኢ ትትዐበይ፡ በቅድመ፡ ንጉሥ፡ μὴ ἀλαζονεύου Prov. 25, 6; c. c. በ፡ rei, qua quis superbit: እለ፡ ይትዔበዩ፡ በወርቅ፡ Zeph. 1, 11; በጥበብከ፡ ኢትትዐበይ፡ Prov. 3, 5; c. ላዕለ፡ *contra* alqm: Ps. 12, 3; ተዐበየ፡ ላዕለ፡ እግዚ"፡ Jer. 21, 26; 4 Esr. 9, 12; ከመ፡ ኢይትዐበይ፡ ንኡስ፡ ላዕለ፡ ዐቢይ፡ Clem. f. 173; *fastidire* alqd, seq. ለ፡ c. Inf., ut: ዲያቆናት፡ ኢይትዐበዩ፡ ለተል እኮ፡ ጽኑሳን፡ Did. 17; ኢተዐብዮ፡ *modestia*, Lud. ex Enc. Masc. 23.

አስተዐበየ፡ IV, 2 vel 1 1) *provehere* alqm, *facere ut incrementum capiat* vel *progressus faciat* in re: Nestorie, ዘአስተዐበይኮሙ፡ (ለአይሁድ፡) በኀጢአቶሙ፡ ወዘአንግእኮ ሙ፡ በነገር፡ Hom. Rhegini in Cyr. f. 109. 2) *superbum, tumidum, arrogantem reddere, inflare*: አእምሮ፡ ያስተዐቢ፡ (v. ያስተዔቢ፡) 1 Cor. 8, 1; Gad. Kar. ("ዔቢ፡); 1 Cor. 13, 4 Platt.

ዕቡይ፡ part. *superbus, arrogans, insolens, fastuosus, inflatus*, (*superbia tumens*), ὑπερήφανος Ps. 17, 30. 88, 11; Job 38, 15. 40, 7; Sir. 3, 28. 11, 30. 23, 8. 27, 15; Sap. 14, 6; Prov. 3, 34; Jes. 13, 11; Jac. 4, 6; σοβαροφάντης Ps. 71, 4; ὑβρισταί Rom. 1, 30 Platt; አዕይንት፡ ዕቡይ፡ Prov. 24, 36; Jes. 5, 15; ዕቡየ፡ ልብ፡ Prov. 14, 14; ዕቡየ፡ መንፈስ፡ Koh. 7, 8; ዕቡየ፡ ዐይን፡ Ps. 100, 7.

ዕበይ፡ subst., Pl. ዕበያት፡ *magnitudo*, domus Hen. 14, 16; corporis humani F. N. 10; ዕበየ፡ ሣህልከ፡ Ps. 50, 1; Num. 14, 19;

ዕበየ፡ ኀይሉ፡ Eph. 1, 19; Ps. 78, 12; ዕበየ፡ ስብሐት፡ Ps. 8, 2. 95, 6. 103, 2; Sir. 17, 13. a) *pars major* vel *potior* Kuf. p. 131 lin. 5 et 7. b) magnitudo dignitatis, honoris, potentiae, *amplitudo:* በአምጣነ፡ ዕበይከ፡ Sir. 3, 18; Hebr. 7, 4. c) *magnificentia, majestas,* Dei, በከመ፡ ዕበይሁ፡ (v. ዕበዩሁ፡) ከማሁ፡ ዕበየ፡ ምሕረቱ፡ Sir. 2, 18. 43, 29; Hen. 84, 2; Tob. 13, 6. 7; Ps. 144, 3; Judae 25; Hebr. 1, 3; Dianae Act. 19, 27; regis Dan. 5, 18; በዕበይ፡ ወበክብር፡ Enc. Haml. 4. d) *magnalia,* ዕበያቲሁ፡ ለእግዚ"፡ Herm. p. 94. 107; ዕበየ፡ ግብሩ፡ τὰ μεγαλεῖα τῶν ἔργων αὐτοῦ Sir. 17, 9; ገብሬ፡ ዕበይ፡ Enc. Tachs. 29. e) *elatio* et *causa elationis* vel *gloriationis:* ወይከውን፡ ፍሥሓ፡ ወክብረ፡ ወዕበየ፡ ለኵሉ፡ አሕዛብ፡ Jer. 40, 9; ለዕበይ፡ ወለክብር፡ Kuf. 4; አንቲ፡ ይእቲ፡ ዕበዮሙ፡ ለእስራኤል፡ Judith 15, 9.

ዐቢይ፡ adj., f. ዐባይ፡, Pl. m. ዐቢያን፡, f. ዐቢያት፡, c. ዐበይት፡ 1) *magnus,* bestia Ps. 103, 27; Apoc. 12, 3. 14; Joh. 21, 11; እብን፡ ዐበይት፡ Deut. 27, 2; Marc. 16, 4; ጥቅም፡ ዐቢይ፡ Koh. 9, 14; mons Jes. 57, 7; ሀገር፡ ዐቢይ፡ Jon. 1, 2; arbor Matth. 13, 22; ብርሃናት፡ ዐበይት፡ Gen. 1, 16; domus Jes. 5, 9; Hen. 14, 10; cubiculum Marc. 14, 15; fluvius Gen. 15, 18; mare Num. 34, 6; በረድ፡ ዐበይት፡ Jes. 30, 30; Apoc. 11, 19; ዐበይት፡ መዋቅሕት፡ 20, 1; መጥባሕት፡ ዐቢይ፡ 6, 4; ሕዝብ፡ ዐቢይ፡ Gen. 12, 2. 18, 18; ዕሴት፡ ዐቢይ፡ Hebr. 10, 35; 1 Tim. 6, 6; Act. 4, 33; Luc. 1, 49; በዓል፡ ዐቢይ፡ Luc. 14, 16; Apoc. 19, 17; ተአምራት፡ ዐቢያን፡ ወስቡሓን፡ Hen. 36, 4; Ps. 91, 5; ዐውያት፡ ዐበይት፡ Hen. 85, 6; ግብር፡ ዐበይት፡ Kuf. 2; እኪት፡ ዐበይት፡ Kuf. 23; ሠናይ፡ ዐበይት፡ Kuf. 48; 1 Reg. 5, 9; መቅሠፍት፡ ዐቢይ፡ Job 2, 13; ኀጢአት፡ ዐባይ፡ F. M. 6, 1; caet.; raro junctum nominibus temporis, ut: ዐቢየ፡ ሰዓት፡ 1 Reg. 20, 41. a) *vehemens,* ut ventus: Job 1, 19; Jon. 1, 4; Ex. 10, 19; ዝናም፡ ዐቢይ፡ 3 Reg. 18, 45; ድልቅልቅ፡ ዐቢይ፡ Jer. 10, 22; ማዕበል፡ ዐቢይ፡ Jon. 1, 11; ድቀት፡ ዐቢይ፡ Matth. 7, 27; ድንጋፄ፡ Marc. 5, 42; fletus Gen. 50, 10; ira Apoc. 12, 12; timor Marc. 4, 41; gaudium Act. 8, 8; tribulatio Matth. 24, 21, al. b) *altus,* de voce በዐቢይ፡ ቃል፡ Hez. 9, 1; Dan. ap. 1, 24; Jes. 36, 13; Job 2, 12; በዐቢይ፡ ዐዋዕ፡ Sir. 46, 17; 4 Esr. 9, 38. 10, 39; de somno et tranquillitate: ኖዋም፡ ዐቢይ፡ ὕπνος βαθύς Sir. 22, 7; ዘሕን፡ ዐቢይ፡ Matth. 8, 26. c) *gravis, magni momenti:* ዐቢይ፡ ዝነገር፡ ለነ፡ 2 Esr. 10, 12. 16, 3; 1 Reg. 20, 2. 22, 15; Jes. 49, 6; Gen. 45, 28; አከ፡ ዐቢይ፡ ዝንቱ፡ ሊተ፡ እመ፡ አፍቀርክዎ፡ Kuf. 35; ዐቢይ፡ ውእቱ፡ ሊተ፡ እስመ፡ የሴፍ፡ ሕያው፡ Kuf. 43; Matth. 22, 38; Act. 8, 9; 1 Cor. 9, 11; Eph. 5, 32. d) magnum vel magna i. e. *magna facinora, magnalia:* ይገብር፡ ዐቢየ፡ በኵለ ጊ፡ Sir. 50, 22; ገብረ፡ ዐቢያተ፡ Jes. 12, 5; Ps. 105, 22; Job 5, 9. 42, 3. e) *magnus,* de verbis insolentis vel superbi: አፉሁ፡ ይነብብ፡ ዐቢያተ፡ Dan. 7, 8 seq.; Hen. 5, 4; 2 Petr. 2, 18; ዐቢይ፡ ነገር፡ Enc. Teq. 17. f) Adv. ዐቢየ፡ α) *valde* Deut. 26, 5; Sap. 3, 5; Apoc. 17, 6. β) *alta* vel *clara voce:* ስብኩ፡ ዐቢየ፡ Jer. 4, 5. 2) de personis, a) *magnus* potentia, dignitate, opibus al.: ንጉሥ፡ ዐቢይ፡ Koh. 9, 14; Esth. apcr. 1; Matth. 5, 35; Ex. 11, 3; 2 Reg. 19, 32; 4 Reg. 5, 1; Matth. 5, 19. 20, 26; Luc. 1, 15; Hebr. 4, 14. α) de Deo: Sir. 39, 6; Ps. 34, 31. 39, 22. 46, 2. 69, 5; Tit. 2, 13. β) de sacerdote *summo:* ካህን፡ ዐቢይ፡ Num. 35, 25; 4 Reg. 23, 4; Sir. 50, 1 al. γ) *nobilis, procer, primoris, princeps:* ትሑት፡ ምስለ፡ ዐቢይ፡ Kuf. 23; Job 18, 20. 34, 19; Lev. 19, 15; ዐቢይ፡ ወንኡስ፡ Jes. 9, 14; Jer. 6, 13. 38, 34; Gen. 19, 4; δυνάστης Sir. 7, 6; ዐበይት፡ ሰብእ፡ Sir. 8, 1; ዐበይት፡ 11, 6. 25, 5; Jes. 5, 14. 10, 33. 24, 4; Jer. 41, 10; Dan. 3, 2; Ps. 130, 2; Ex. 7, 9. 8, 7 seq.; ዐበይት፡ ተዓይን፡ Num. 16, 2; ዐበይተ፡ ነገድክሙ፡ Deut. 29, 9; Matth. 20, 25; ዐቢያን፡ Prov. 8, 16. b) annis i. e. *natu major* vel *maximus:* አንተ፡ ዐቢይነ፡ πρεσβύτερος Jer. 39, 8 (crebrius ዘየዐቢ፡). Huc referenda videtur phrasis ዐቢይ፡ ክርስቲያን፡ *Christiani* (*adulti* vel *maturi,* opp. ንኡስ፡ ክ"ን፡ *catechumenis* vel *neophytis*) Const. Ap. 34; Kid. f. 10; 1 Petr. 3, 21 rom.

ትዕቢት፡ subst., f. et m., *superbia, insolentia, arrogantia, fastus,* ὑπερηφανία, Prov. 8, 13; Ps. 16, 10. 72, 6; Ex. 18, 21; Sir. 10, 7. 12. 13. 18; Jes. 16, 6; Jer. 31, 29; Dan. 4, 34; ኀበ፡ ሀለወት፡ ትዕቢት፡ ሀየ፡ ሀሎ፡ ኀሳር፡ Tob. 4, 13; Judith 6, 19; Hen. 5, 8; አልቦ፡ ትዕቢት፡ ወአዕበዮ፡ ልብ፡ Kuf. 40; Marc. 7, 22; Rom. 12, 16; ὕβρις Jes. 13, 11; ትዕቢት፡ ብእሲ፡ ያቴሕት፡ Prov. 29, 23; ትዕቢተ፡ ኀይሎሙ፡ φρύαγμα Hez. 7, 24; ገብረ፡ ትዕቢተ፡ Num. 15, 30; ትዕቢተ፡ ልበሙ፡ Sir. 3, 24; ትዕቢት፡ ወምክሕ፡ ወትዝህርት፡ ያማስኖ፡ ለባዕል፡ 21, 4; ዐቀ፡ ኢትንብብ፡ ነገረ፡ ትዕቢት፡ 35, 12; ትዕቢትሰ፡ ጥንተ፡ ኀጢአት፡ ይእቲ፡ ዘበአት፡ ውስተ፡ ፍጥረት፡ እስመ፡ ቢቲ፡ ወድቀ፡ ሰይጣን፡ F. M. 3, 1; በትዕቢት፡ Lit. Orth.

ተዐባዪ፡ n. ag. *sese efferens:* ተዐባዪ፡ ላዕለ፡ ነዳያን፡ F. N. 16.

ዐበየ፡ *nolle* vid. sub አበየ፡

ዑበደ፡ *furere* vid. sub አበደ፡

ዐበጠ፡ I, 2 (an 1? forma Imperfecti nondum reperta est) *vi adigere ad peragendum* alqd, *ad angarias* vel *opus praestandum cogere* [עבד], ἀγγαρεύειν Matth. 5, 41; Did. 35; seq. Subj. verbi Matth. 27, 32; vel seq. ከመ፡ c. Subj. verbi, Marc. 15, 21; Deg. — *Voc. Ae.:* ዐበጠ፡ ዘ፡ መለሰ፡; *aliud:* ዘ፡ አኀዘ።

ዐተመ፡ inus. i. q. عَتَبَ *iratus fuit, succensuit* (cfr. غَتْمٌ *aestus* et עָתַם in Ges. thes. p. 1084).

መዐትም፡ (etiam መዓትም፡) part. *iracundus, ad iram propensus, ira plenus:* ነፍስ፡ መዐትም፡ ዘይነድድ፡ ከመ፡ እሳት፡ ψυχὴ θερμή Sir. 23, 16; θυμώδης 8, 16. 28, 8. 1, 22; Prov. 11, 25. 15, 18; ὀξύθυμος Prov. 14, 17; ὀργίλος Prov. 21, 19; Tit. 1, 7; ἐμπνέων ἀπειλῆς Act. 9, 1; fem. መዐትምት፡ Prov. 21, 19 et Did. 3 (quamquam Platt p. 15 formam መዐትም፡ exhibet); Pl. መዐትማን፡ Prov. 24, 72; መዐትማን፡ ዐናብስት፡ θρασεῖς λέοντες Sap. 11, 18; ኢይኩን፡ አሐዱ፡ እምዘመዱ፡ ከሀናት፡ መዐትመ፡ ወመፍጠኔ፡ መዐተ፡ F. M. 21, 3; Lud. Comm. hist. p. 316 n. 51; seq. ለ፡ (*contra*) Clem. f. 119.

ዐተር፡ subst. (m.), coll., [עֲדָשִׁים عَدَسٌ?] *faba,* (*pisum*) κύαμος 2 Reg. 17, 28; ትነሥእ፡ ለከ፡ ሥርናየ፡ ወብርስነ፡ ወሰገመ፡ ወዐተረ፡ Hez. 4, 9; at ὄλυρα respondet Ex. 9, 32; ዐተር፡ ይበስ፡ Sx. Teq. 30; monachi severunt ዐተረ፡ ወሰገሬደ፡ ወሰሙተ፡ ለሲሳየ፡ ዕለቶሙ፡ Gad. T. H. — Amh. አተር፡ significat *pisum* sec. Isenberg, *pisum sativum,* sec. J. R. Roth in Harris II Anhänge p. 36. — *Voc. Ae.:* ዐተር፡ ዘ፡ ሽምብራ፡ (*cicer arietinum,* Harris II Anh. p. 36).

ዐተበ፡ I, 1 [vicinum videtur ኀተመ፡, Ges. thes. p. 537]

Subj. ይዕትብ፡ (F. N. 3) et ይዕተብ፡ (Sx. Tach. 19) 1) *signare, obsignare*, σφραγίζειν, alqm Joh. 3, 33; 2 Cor. 1, 22; Eph. 1, 13. 4, 30; ቤተ፡ክ"ን፡እንተ፡አጥረያ፡ (Christus) በደሙ፡ወዐተበ፡በዕፀ፡መስቀሉ፡ f. 188. 2) in specie: *signo crucis signare* alqm vel alqd, vel *signum crucis facere*: ዐተበኒ፡በትእምርተ፡መስቀል፡ Clem. f. 46; ዐተበት፡ርእሳ፡በትእምርተ፡መስቀል፡ f. 221; አርስኒ፡ዐቲበ፡ገጻ፡ f. 221; ዘልፈ፡ጸሀቅ፡ከመ፡ትዕትብ፡ፍጽመከ፡ Const. Ap. 47; ይዕትብ፡አበሎሙ፡ F. N. 3; ዐተብኩ፡በአጽባዕትየ፡ላዕለ፡ (digitis signum crucis feci sursum) Clem. f. 254; Lit. 159, 1; F. N. 14; እንዘ፡የዐትብ፡ላዕሌሆሙ፡ (contra eos sc. daemones, eos fugaturus) Lud. e V. S.

ተዐትበ፡ III, 1 1) *signari, obsignari*: ከመ፡ይትዐተብ፡ራእየ፡ነቢያት፡ Dan. 9, 24; ሀባ፡ናሀየ፡ለዛቲ፡ነፍስ፡ዘተዐትበት፡በጥምቀትከ፡ወተቀደሰት፡በደምከ፡ Genz. f. 25; ecclesia ተቀደሰት፡በደሙ፡ተዐትበት፡በዕፀ፡መስቀሉ፡ Deg. 2) *signari signo crucis*: በእንተ፡ተዐትቦ፡ፍጽም፡በመስቀል፡ Const. Ap. 47; ዘይትዐተብ፡ይብል፡አሜን፡ Lud. e Syn. 3) *se signare signo crucis*, Lud. e Vit. Dan.

ዕቱብ፡ part. *signatus, obsignatus*: እስመ፡ውእቱ፡ዕቱብ፡ነገር፡ Sap. 2, 5; ዕቱባን፡እንትሙ፡በቅድስት፡ጥምቀት፡ Clem. f. 187. 226; ምሕልላነ፡ረሲ፡ዕቱበ፡ Cod. Mus. Brit. LIV, n. 7.

ዕትበት፡ n. act. *obsignatio, signatio crucis*, Const. Ap. 39; ዕትበት፡ይከውን፡ውስተ፡ሥዩም፡በእንተ፡መልእክት፡ F. N. 10, 8.

ዑታቤ፡ subst. *signatio, obsignatio*: በስመ፡ዘ.አሁ፡(ለሥሉስ፡)ይደሉ፡ኵሉ፡ዑታቤ፡ M. M. f. 96.

ማዕተብ፡ subst., Pl. መዓትብ፡, 1) *sigillum, annulus signatorius*: ሕልቀተ፡ማዕተብ፡ σφραγίς Sir. 49, 11; ማዕተብ፡ Hagg. 2, 23; Cant. 8, 6; Enc. Masc. 11; ἀποσφράγισμα Jer. 22, 24; ማዕተበ፡ለመጽሐፍየ፡ σφραγίς τῆς ἐμῆς ἐπιστολῆς 1 Cor. 9, 2; ማዕተበ፡ጽድቅ፡ Rom. 4, 11; 2 Tim. 2, 19; መጽሐፈ፡ማዕተብ፡ *litera sigillo notatae*, συστατικὰ γράμματα II Can. Ap. 31. 2) *signaculum, signum, nota*, ὑπογραμμός, 1 Petr. 2, 21; ማዕተበ፡ረስን፡ Reg. Pach.; in specie: *signum crucis*: ዐጽፍ፡ጸሊም፡ዘምሉእ፡ማዕተብ፡ Lud. e Vit. Dan.: ረሰየ፡ዐውደ፡በአት፡ማዕተበ፡መስቀል፡ዐውደ፡ Phlx. 26; ምስለ፡መዓትበ፡መስቀል፡ Lud. e Vit. Theoph. 3) Hoc nomine vocatur a) *funiculus* ille *coloratus* (caeruleus isque bombycinus), quem Christiani Abyssini tamquam insigne a collis suspendunt, a Muhammedanis aliisque sese distincturi: ማዕተበ፡ሐሪር፡ዘሀሎ፡በክሳዱ፡ Enc. Haml. 19; vid. Rüppell I. p. 282; II. p. 24; Harris I. p. 382; II. p. 130; Isenberg lex. p. 30 sub ማተብ፡ b) „*ligamen brachii*, quo quis tamquam tesserâ suos dignoscit ab alienis, prout in Abyssinia moris. Atque sic explicant Cant. 8, 6. Porro est etiam *brachiale*, quale Rex honoris vel benevolentiae causa ex auro dare solet", Lud. — *Voc. Ae.*: ማዕተብ፡ብ፡አብነት፡; *aliud*: ማዕተብ፡ዘ፡ወገርውን፡

አማዕተበ፡ quadrl. II (denom.) 1) *signo crucis signare*: manum infantis ei imposuit አማዕቲበ፡በትእምርተ፡መስቀል፡ Gad. T. H. 2) *in formam crucis* i. e. *decussatim ponere* vel *decussare* manus, c. Acc. manuum: በገዚ፡ቅዳሴ፡ሶበ፡ያመዐትብ፡እደ፡ Enc. Tachs. 19 (cfr. Lit. Jac.); አቅረበ፡ሎቱ፡ዮሴፍ፡፪ደቂቆ፡ኤፍሬም፡ወምናሴ፡ከመ፡ይባርኮሙ፡ወአማዕተበ፡እዴሁ፡ዲበ፡አርእስቲሆሙ፡ Sx. Nah. 28.

ተማዕተበ፡ III, 1 *signari* vel *notari signo*, Clem. f. 217, in specie: *in crucis formam signari*: (Constantinus M. vidit signum crucis) በአምሳለ፡ከዋክብት፡በተማዕትቦ፡ Lud. ex Enc. Hed. 8 (at: ማዕተቦ፡ *signum ejus* in Sx. Tubing.).

ዕንሰራ፡ n. prgr. sc. עֲצֶרֶת (Ἀσαρθὰ عَنْصَرَة) *festum pentecostes* (Josephi Antiq. III, 10, 6): በዓለ፡ዕንሠራ፡ Jsp. p. 377.

ዐናስር፡ vel ዐናሶር፡ n. prgr., sc. عَنَاصِر Pl. vocis عُنْصُر *substantia, clementum*: ደንገፀ፡ኵሉ፡ዐናስረ፡ፍጥረት፡ወአንከሩ፡ኵሎሙ፡ፍጡራን፡ Haim. Ab. n. 8; ዐናሶር፡ (quatuor) clementa, Gad. Ad. f. 86.

ዐንሰበ፡ rad., dubiae significationis et auctoritatis.

መዐንስብ፡ (መሀስብ፡ Did. 13) part.; in quibusdam locis significare videtur *hariolum* seu *divinatorem*: መዐንስባን፡ Const. Ap. 8 (Lud. comm. hist. p. 306); Can. Laod. 35 (lat. 36); (ረሐቀ፡እምነ፡)ተውኔት፡ወአምልከ፡ጣዖት፡ወማርያን፡ወመዓስባን፡ (in ed. Platt.: መዓንስባን፡) Did. 13; in aliis *incantatorem*: ut: መዐንስበ፡አራዊት፡ወእመ፡አኮ፡ዐቃቤ.ሆሙ፡ ad baptismum ne admittatur, Kid. f. 23. — *Voc. Ae.*: መዐንስብ፡ዘ፡መምለኬ፡ጣዖት፡ [De etymo nihil certi statuerim, quamquam ad ሐሰበ፡ חָשַׁב haud incommode referri posse videtur].

ዐነቀ፡ I, 1 [עָנַק, عَنَقَ IV; عُنُق *collum*; vicinum est ኀነቀ፡ et ዐነገ፡ q. v.] Subj. ይዕንቅ፡ et ይዕንቅ፡, 1) *collo* (suo) *circumdare* vel *suspendere* rem, c. Acc. rei: ብዝጋና፡ይዕነቅ፡ v. ይዕንቅ፡ 1 Esr. 3, 6; c. በ፡ vel ውስተ፡ colli: ዕንቆ፡ውስተ፡ (v. በ)ክሳድከ፡ Prov. 3, 3; ዕንቅ፡ (v. ዕነቅ፡)ውስተ፡ክሳድከ፡ጋጋ፡ Sir. 6, 24; ብዑዕ፡ውእቱ፡ዘጸሮ፡ወዘዐነቆ፡በክሳዱ፡ለዝንቱ፡ጸሎት፡ (i. e. amuletum) Genz. f. 162. 2) *collo circumdari*: ሰላም፡ለክሳድኪ.፡ቃማ፡ንጽሕ፡ዘዐነቀ፡ III Sal. Mar. 18. 3) i. q. ኀነቀ፡ Nah. 2, 12 var.

አዕነቀ፡ II, 1 *collo* alius *circumdare* rem, *collo circumdari* vel *suspendi jubere* rem, c. dupl. Acc. et c. ውስተ፡ colli, ut: አቡየ፡አዕነቀክሙ፡ጋጋ፡ክቡደ፡ 3 Reg. 12, 11; አዕንቅዋ፡ባዝግና፡ወርቅ፡ Gad. T. H.; አዐንቆ፡ባዝግና፡ወርቅ፡ውስተ፡ክሳዱ፡ Dan. 5, 7. 16. 29; Gen. 41, 42; Kuf. 40.

ተዐነቀ፡ III, 1 *collo suo circumdare* rem, c. Acc. rei: ወይትዐነቅ፡ቀጸላ፡ወርቅ፡ Lud. e Libr. Myst.

ዕንቍ፡ subst., m., coll. et Sing., Pl. አዕናቍ፡ (proprie: lapis monilium, Geschmeidestein, ab ዐነቀ፡ eodem modo derivatum, quo عِلْق *res pretiosa* ab عَلِقَ *adhaesit*), *gemma*, Gen. 2, 12; Ex. 35, 8; 3 Reg. 10, 2. 10; Jes. 13, 12; ዕንቍ፡ዘብዙኅ፡ሤጡ፡ Job 31, 24; Prov. 3, 15; ዕንቍ፡ዘዕጹብ፡ሤጡ፡ Sir. 45, 11; ዕንቍ፡ሠናይ፡ Hez. 27, 22; ዕንቍ፡ክቡር፡ Sir. 35, 5. 50, 9; Tob. 13, 16; Ps. 18, 11. 20, 3; Apoc. 17, 4; ዕንቈ፡ቅዱስ፡ Thren. 4, 1; ዕንቈ፡ኢያስጲድ፡ Apoc. 4, 3; ዕንቈ፡ባሕርይ፡ Lud. e Ssal. Req.; ሰሐባ፡ለጥበብ፡እምአዕናቍ፡ Job 28, 18; Org. 3; ዕንቆሙ፡ et አዕናቆሙ፡ Cyr. f. 129; ዕንቍ፡ዘያንተ፡ ἄνθραξ Jes. 54, 11; Gen. 2, 12; ዕንቍ፡ዘተሰክዐ፡በፈትለ፡ሜላት፡ Org.; epitheton hominum illustrium: ቴዎድሮስ፡ዕንቍ፡ Enc. Ter 12; martyres Nagranenses አዕናቍ፡ Enc. Hed. 26; እማንቱ፡ዕንቈ፡ባሕርያት፡ክቡራት፡ Sx. Mij. 8.

ማዕነቅ፡ et **ማዕንቅ፡**, subst., f. et m., Pl. **መዓንቅ፡**, *palumbes torquata, turtur,* τρυγών Gen. 15, 9; Lev. 12, 6. 8; Num. 6, 10; Ps. 83, 3; Cant. 1, 10. 2, 12; Jer. 8, 7; Luc. 2, 24; **መዓንቅ፡** Lev. 5, 7. 11. 14, 22. 30. 15, 14. 29; **ከመ፡ማዕንቅ፡እነቁ፡** Jes. 38, 14 (ubi Gr. χελιδών exhibet); Hos. 12, 11 (ubi Gr. χελῶναι habet); **ማርያም፡ዘተመሰልኪ፡ማዕነቀ፡** III Sal. Mar. 18; **ሲላስ፡ረድእ፡ጳውሎስ፡ማዕነቅ፡** Enc. Teq. 15; **ሬቅጦር፡ነቃዊ፡መጽሐፍ፡ማዕነቅ፡** Enc. Hed. 15. — *Voc. Ae.*: **ማዕነቅ፡ዘ፡ቡይት፡**; *aliud*: **ማ"፡ዘ፡ዋነስ፡**

ዕንቍሬ፡ *cellae favorum* vid. sub **ነቍረ፡**

ዐንበር፡ et **ዐንበሪ፡** subst., m. (et f.), Pl. **ዐናብርት፡** [عَنْبَرٌ], *bellua marina, cetus, balaena,* κῆτος Job 3, 8. 26, 12; Jon. 2, 1 seq.; Ps. 64, 7; Dan. ap. 3, 56; Matth. 12, 40; Herm. p. 20; Sx. Haml. 25; **ዐንበሪ፡አንስቲያዊት፡** et **ተባዕታይ፡** Hen. 60, 7. 8; **ዐናብርት፡** Gen. 1, 21; Kuf. 2; Job 9, 13; Hen. 60, 7. 9. 24 (In libris Mss. passim **አናምርት፡** pro **ዐናብርት፡** occurrit, vid. sub **ነምር፡**).

ዐንበሳ፡ (crebro **አንበሳ፡** scriptum) subst. m., Pl. **ዐናብስት፡** (formam **አንብስት፡** Lud. ex Enc. Mag. 23 affert, sed vereor ut lectio sana sit) [عَنْبَسٌ ab عَبَسَ *austerus fuit*] *leo,* Job 4, 10. 28, 8; Sir. 21, 2. 27, 10; Koh. 9, 4; Prov. 28, 15; Jes. 11, 6. 7; 4 Esr. 11, 41; Apoc. 4, 7. 5, 5; **ዐናብስት፡** 4 Reg. 17, 25. 26; Job 4, 11. 38, 39; Jer. 2, 15. 27, 17; Dan. 6, 7 seq.; Hez. 19, 2 seq.; Zach. 11, 3; Hen. 89, 55. 56; **እጓለ፡ዐንበሳ፡** Jes. 30, 6. 31, 4; Gen. 49, 9; **እጓለ፡ዐናብስት፡** Nah. 2, 11. 12; Jes. 5, 29; **እጓለ፡ዐንበሳ፡** est epitheton regum Ela Assbehae et Abrehae Kebr. Nag. f. 90. — Ubi fem. est, **አንስቲያዊት፡** additur, ut: **ዐንበሳ፡አንስቲያዊት፡** *leaena* Sx. Sen. 27.

ዐንበሳዊ፡ adj. rel. *leoninus*: **ሰላም፡እብል፡ለዐንበሳዊ፡አውሎግ፡** (Eulogio, quippe cui leones cibum attulerint) Enc. Jac. 11. — Fem. **ዐንበሳዊት፡** usurpatur pro subst. fem. *leaena* Job 4, 10; Dan. 7, 4; Hez. 19, 2 vrs. alt.; Org. 2.

ተዐንበሰ፡ quadrl. III, 1 (denom.) *leonis naturam induere, leonis instar invadere* alqm, c. **ላዕለ፡**, Lud. Comm. hist. p. 506. n. 54.

ዐንበገ፡ quadrl. I [ei Dorn de psalt. p. 69 frustra comparavit أَبَسَ, melius W. Wright the book of Jonah 1857 عَبَسَ et غَبِشَ, quibus significatio *obscuri* inest; adde عَبِسَ] *deliquium animi pati* a) *animo linqui* vel *deficere, despondere,* vel de animo: *deficere,* ὀλιγοψυχεῖν **ዐንበገ፡ሶበ፡ርእዮ፡** Jud. 8, 4; **ዐንበጉ፡እምሥቃይ፡** 10, 16; **ዐንበገት፡ነፍሶሙ፡** Judith 7, 19. 8, 9; Jon. 4, 8; Ps. 76, 3; **ኢተዐንብግ፡ነፍሳቲነ፡** μὴ μικροψυχῶμεν Chr. ho. 26; **ዐንበገት፡ነፍስየ፡በላዕሌየ፡** καταδολεσχήσει Thren. 3, 20; μαιμάσσει Jer. 4, 19; **የዐንብግ፡አብድ፡እስከ፡ይነግር፡ቃለ፡ዘሰምዐ፡ወይትዌዛን፡** ὠδινήσει Sir. 19, 11; **ተዐንብገ፡ገበእከ፡** Job 4, 5. b) *mente capi,* vel de mente: *insanam fieri,* **ዐንበገ፡ልቡ፡** Gad. T. H.

ዕንቡግ፡ part. a) *deliquium animi passus, demissus animo, pusillanimis*: ὀλιγόψυχος **ሶበእ፡ዕንቡጋን፡** Jes. 25, 5. 35, 4. 57, 15; **ብእሲት፡ዕንብግት፡** 54, 6. b) *captus mente*: Gad. T. H.; **ዕንቡጋን፡ልብ፡ወድንቅዋን፡እገዚ፡** M. M. f. 162; **ገሉፍ፡ወዕንቡግ፡ኢይክልዋ፡** Job 28, 18 absque auctoritate Graeci; *insanus* de mente: **ልቡ፡ሕርቱም፡ወዕንቡግ፡** Gad. T. H.

ዕንበጌ፡ subst. 1) animi *deliquium, defectus, desponsio,* **ዕንበጌ፡ነፍስ፡** ὀλιγοψυχία Ps. 54, 8; μικροψυχία Chr. ho. 26; **ወይእቲ፡በዕንበጌ፡ልብ፡** Jsp. p. 369; **በሕማመ፡ዕንበጌሃ፡** Kid. f. 4. 2) *defectio mentis, amentia, insania*: **ዕንበጌ፡ስክር፡** M. M. f. 229; **ዕንበጌ፡ልብ፡** F. N. 43, 10; **ጠበ፡እምዕንበጌሁ፡** Gad. T. H. — *Voc. Ae.*: **ዕንበጌ፡ልብ፡ማጣት፡።**

ዕንብግና፡ subst. *animi deliquium* vel *defectus, desponsio*: **እምዕንብግና፡ነፍሶሙ፡** ὀλιγοψυχία Ex. 6, 9.

ዐኒን፡ n. prgr. *impotentia ad Venerem* (ab عُنَّ): defectus membri quidam **ዘይትበሀል፡እልዐኒን፡ዘውእቱ፡ኀፍረተ፡ሥጋሁ፡ንኡስ፡** F. M. 12, 5.

ዐንዘረ፡ quadrl. I (etiam **አንዘረ፡**) [زَنَرَ *sonare, resonare, strepere*]; passim tamquam stirps II, 1 radicis **ነዘረ፡** flectitur; *concentum musicum edere, organum* vel *fides pulsare, tibia cantare,* 2 Reg. 6, 5; **የዐነዝሩ፡ወይሰነቅዉ፡** Job 21, 12; **ዳዊት፡የዐንዝር፡በዕንዚራ፡** 2 Reg. 6, 14; **በብዕዛ፡የዐነዝሩ፡** (v. **ያነዝሩ፡**) **ወይገንዩ፡** 1 Par. 25, 3. 5; **ዐንዘርነ፡** ηὐλήσαμεν Matth. 11, 17. a) *canere* vel *strepere,* de regina apium, Lud. e Libr. Myst. (vid. **ንህብ፡**). b) *concentu laudare* alqm, c. Acc. pers., Enc. Ter 28 (si quidem lectio bona est). — *Rad. Abb.*: **ዐንዘረ፡ዘ፡መቃ፡**

ዕንዚራ፡ subst., m. et f., Pl. **ዕንዚራት፡** *instrumentum musicum* et *tibia, fistula* al. et *cithara, lyra, nablium, organon* al.: **ይስዐር፡ኵሉ፡ዕንዚራቲኪ፡** τὸ πλῆθος τῶν μουσικῶν σου Hez. 26, 13; συμφωνία Luc. 15, 25; **በዕንዚራ፡** μετὰ αὐλοῦ Jes. 30, 29; 1 Esr. 5, 2; 1 Reg. 10, 5; **ይኄቁ፡ከመ፡ዕንዚራ፡** ὥσπερ αὐλὸς βομβήσει Jer. 31, 36; σύριγξ (ut videtur) Dan. 3, 5; ὄργανον vel ὄργανα Am. 6, 5; 1 Par. 16, 42. 23, 5; 2 Par. 7, 6. 29, 26. 30, 21; Ps. 136, 2. 150, 4; 2 Reg. 6, 5. 14; κιθάρα κινύρα νάβλη 1 Cor. 14, 7; 1 Par. 15, 20. 25, 1; accedunt Jes. 5, 12; 1 Par. 15, 16, al., ubi quid apud LXX respondeat dubium est; **ዕንዚራ፡ስብሐት፡** titulus opusculi cujusdam, Abbadie Cat. p. 139. — Forma **ንዚራ፡** occurrit in F. N., sc.: **እለ፡ይነፍኁ፡ንዚራተ፡** F. N. 23 (si quidem lectio sana est). — *Voc. Ae.*: **አርጋኖን፡ወዕንዚራ፡ዘ፡በገና፡**; vid. etiam schol. ad **መሰንቆ፡** (Vid. Description de l'Egypte, II éd., tom. XIII, p. 538.)

ዐንዛሪ፡ n. ag. *harmonice sonans, concentum edens, psallens*: **ከህናቲከ፡እለ፡ይሴብሑከ፡በዜማ፡ጥዑም፡ከመ፡ቃለ፡አርጋኖን፡ዐንዛሪ፡** Genz. f. 115; **አይቴ፡ሀሎ፡ልሳንከ፡ዐንዛሪ፡** f. 90. — *Voc. Ae.*: **ዐንዛሪ፡ዘ፡አዝማሪ፡**

መዐንዝር፡ part., f. **መዐንዝርት፡** *musicus, fidicen, citharoedus, tibicen,* Org. 4; **ፊያታዊ፡መዐንዝር፡** Phlx. 42; **ፊልሞን፡መዐንዝር፡ወዝንቱ፡መዐንዝር፡ያስተዛውዖ፡ለአርያኖስ፡መኰንን፡** Sx. Jac. 20; **መዐንዝራን፡** Lud. e Mss. Colb.; **ተዋናዩት፡አው፡መዐንዝርት፡አው፡ዘፋኒት፡** Const. Ap. 62 (63); II Const. Ap. 17; Sx. Masc. 18 (vid. sub **እቤራዊ፡**).

ዐነገ፡ inus., cui comparaverim حَنَقَ *torquere* (vic. **ኀነቀ፡**, **ዐነቀ፡**, عنق). — *Voc. Ae.*: **ዐነገ፡ዘ፡አሰረ፡**

አዕኑግ፡ subst. Pl. (forma Sing. nondum reperta; sec. Lud. **ዕኑግ፡** vel **ዕንግ፡**) *annuli* sive auribus sive naribus suspensi, *inaures:* ἐνώτια Gen. 24, 22. 35, 4; Jud. 8, 24—26; Hos. 2, 15; Judith 10, 4; Jes. 3, 20; **አዕኑግ፡ውስተ፡አንፍኪ፡** v. **እዘንኪ፡** Hez. 16, 12. — *Voc. Ae.*: **አዕኑግ፡ዘ፡መንደልት፡**; *aliud:* **አዕኑግ፡ወድጕልግ፡ዘ፡የገሮ፡ንሮ፡**, v. **ዘ፡ንሮ፡**።

ዕንጕት፡ subst., Pl. **ዕንጕታት፡**, ut videtur, *mandragora*, μανδραγόραι Cant. 7, 14; **በገነቶሙ፡ዕንጕታት፡ተረከበ፡** Sx. Teq. 28. — (At Gen. 30, 14 seq. μανδραγόραι **ከለ፡ሐቅል፡** versum est). — *Voc. Ae.*: **ዕንጓታት፡ብ፡ትርንጎ**። (Nescio an vicinum sit amh. **እንኮይ፡**).

ዐንጕግ፡, **ዐንጐጐ፡** subst., Pl. **ዐንጓጓት፡** vel **ዐንጐጓት፡** et **ዐናጕጐ፡** [عُنْجُوج longo collo praeditus] *lacerta aquatica* (de qua vid. Lud. hist. Ae. I, 11, 9; comm. p. 160; Rüppell II p. 13), σαύρα Lev. 11, 30; **ዐንጐጓት፡** Lit. 176, 4; **ዐናጕጐ፡** Macc. f. 12; **ተጠምቀ፡በማይ፡ዕሩቁ፡ከመ፡ቈርነናት፡ወዐንጓጓት፡ውብሒ፡** M. M. f. 308. — *Voc. Ae.*: **ዕንጕግ፡** (v. **ዐንጕግ፡**) ብ፡ትንክ፡ — Sec. Lud. **ዐንጐጐ፡** amharice exponitur **እርጃኖ፡** (vid. ejus lex. amh. c. 57).

ዐንበወ፡ quadrl. I [sec. Lud. **አንበወ፡** II, 1 a **ነበወ፡**; sed in quibusdam libris Mss. **ዐንበወ፡** scriptum occurrit, et etymo ad rad. **ዐበወ፡ዐበዐ፡** referendum videtur] *durescere, arescere* (sec. Lud.: *marcescere*): **ዐንቢዮ፡** Ps. 89, 6. — *Voc. Ae.*: **ዐንቢዮ፡ዘ፡ክሒ፡** (v. **ኈሒ፡**) ብሎ፡; *aliud:* **ዐንበወ፡ዘ፡ክረረ፡**

ዐንጸዋ፡ *mus* vid. sub **አንጸዋ፡** c. 780.

መዓንፍት፡ *tryblia* vid. sub **አነፈ፡** c. 781.

ዕንፎራ፡ n. prgr. sc. ἀναφορά 1) *oblatio, anaphora:* **ጸሎተ፡ዕንፎራ፡ዘምስጢር፡** Lit. 160, 1 (vid. commentarium Renaudotii ad locum). 2) „Sic etiam vocant *vasculum* quoddam, cujus in consecratione tantum usus est, videtur idem esse ac ἀμφορεύς *amphora*, a duabus ansis sic dicta, servandoque vino olim usurpata", Lud.

ዐኮት፡ *sciniphes* vid. sub **አኮት፡** c. 787.

ዐከከ፡ rad. incertae potestatis inus.

ማዕከክ፡ subst. (m.), Pl. **መዓክክት፡** (etiam **መዓከክት፡** Pl. Pl.), *pelvis, labrum, crater,* λουτήρ Ex. 31, 9. 38, 26. 27; Lev. 8, 11; Num. 4, 14; 4 Reg. 16, 17; Pl. 2 Reg. 8, 8; 3 Reg. 3, 4; **ማዕከክ፡ፍሑቅ፡** κρατὴρ τορευτός Cant. 7, 3; I Sal. Mar. 29. — *Voc. Ae.*: **ማዕከክ፡ዘ፡ባሬታ፡ቦ፡ዘ፡ከበብ፡**

ዐከወ፡ rad., quae componenda videtur cum עָקָה عقا عاق عكّ *retinuit, detinuit, impedivit* (coll. مَعْقِلٌ ab عَقَلَ).

ዓቀከ፡ subst. *castra regia, arx, palatium, sedes regia*, Lit. 174, 4; Kedr f. 38; **ቈስጠንጢኖስ፡ዓቀከ፡ኀበ፡ዘሐነጸ፡ሎቱ፡** (sedem regiam ubi Constantinus aedificavit sibi) Enc. Ter 27; Org. 6; **በከናፍሪሁ፡ይሬዒ፡ንጉሥ፡** (glossator addidit: **ዓቀከሁ፡**) Prov. 22, 11; **ዓቀከ፡ንጉሥ፡** Abush. 50; **ዓቀከ፡መንግሥት፡ሰማያት፡** Deg.; Macc. f. 3; **ዘአርያም፡ዓቀከ፡** (palatium coeleste) Cod. Mus. Brit. LIV, 7. Sec. Lud. etiam *sedes proregis.* — *Voc. Ae.*: **ዓቀከ፡ብ፡ቤተ፡ንጉሥ፡**

ዓው፡ subst. [ab عَوَى *flexit, torsit*] *flexus, curvatura* (i. e. *acetabulum*) femoris **ዓወ፡እግር፡** Gen. 32, 33.

ዐውሎ፡ subst., plerumque m., Pl. **ዐውሎታት፡** [עַלְעוֹל vel עִלְעוֹל, עַלְעָלָא *turbo, procella*] *turbo, procella, tempestas turbulenta*, λαῖλαψ Job 21, 18. 38, 1; καταιγίς Ps. 49, 4; Prov. 10, 25; Jes. 5, 28. 17, 13. 21, 1. 28, 15. 17. 18. 57, 13. 66, 15; Sir. 16, 21. 36, 2; etiam **ነፋስ፡ዐውሎ፡** Luc. 8, 23; Ps. 10, 7; **ዐውሎ፡ዐቢይ፡ነፋስ፡** Marc. 4, 37; **ዐውሎሁ፡ለነፋስ፡ዐረቢ፡** Sir. 43, 17; ἄνεμος Sir. 22, 18; **ዐውሎ፡መርቄ፡** ἄνεμος καύσων Jer. 18, 17; **ዐውሎ፡ኀያል፡ያነቅዓ፡** πνεῦμα ἐξαῖρον Hez. 13, 11; θύελλα Deut. 4, 11; Hebr. 12, 18; 4 Esr. 13, 13. 15; Hen. 17, 2. 39, 3; γνόφος Job 9, 17. 27, 20; Joel 2, 2; 2 Par. 6, 1; **ዐውሎ፡ማይ፡** καταιγὶς ὕδατος Ps. 68, 18; **ተንሥኡ፡ላዕሌየ፡ዐውሎታት፡ወመዋግድ፡ተለዐሉ፡ላዕሌየ፡** Phlx. 28. — *Voc. Ae.*: **ዐውሎ፡ዘ፡ሐምበላይ፡ነፋስ፡**; *aliud:* **ዘ፡እምብሉይት**።

ዕዋል፡ subst., m. et f., Pl. **ዕዋላት፡** [a rad. עוּל غال *lactavit*; עַיִל עוּל et עַיִר *pullus* asini, equi, cameli] *pullus*, πῶλος Prov. 5, 19 (v. **ዕዋላት፡**); cameli, Lud. e Libr. Myst.; in specie *pullus asini, asellus* (quem Hebraei dicunt עַיִר): **ዕዋለ፡** (v. **እ ጓለ፡**)**አድግ፡** Zach. 9, 9; 2 Par. 28, 15 (ὑποζύγια); Gen. 32, 16. 49, 11; Matth. 21, 2 seq.; Marc. 11, 2 seq.; Luc. 19, 30 seq.; Joh. 12, 14 (fem.).

ዓም፡, **ዓመት፡** vid. supra c. 955.

ዖመ፡ rad., cui comparanda sunt غَمَّ et غَمَّ *texit* (غَيْمٌ *plantae longae et perplexae*, غَمَّ I et VIII *longa, luxurians fuit* planta) et עָמַם caligine *texit*, غاب (unde עֲבָתָה غَابٌ غَابَة Dickicht, *densa* arborum).

ዖም፡ subst., m. et f., coll. et Sing., Pl. **ዖማት፡** et plerumque **አዕዋም፡** *densa arborum vel virgultorum, saltus, silva, nemus:* ἕλος vel ὕλη Jes. 19, 6 (*carectum*); **ይበቍል፡ዖም፡ውስተ፡በድው፡** 35, 7. 41, 18. 42, 15; δρυμός, δρυμοί Jos. 17, 15; Koh. 2, 6; Ps. 131, 6; Hez. 20, 46. 47; Jes. 9, 18 var.; 10, 18. 21, 13. 27, 9. 29, 17. 32, 15. 19. 65, 10; Jer. [illegible] 18; **ዖም፡ብዙኅ፡** 4 Esr. [illegible] 9, 29. **ተኀብኡ፡ውስተ፡ዖም፡** εἰς τὰ ἄλση Jer. 4, 29. **ዖመ፡ገዳም፡** ἄλσος δρυμοῦ Jer. 33, 18; **ይነብሩ፡ውስተ፡ዖም፡** ἐν ὕλαις Job 38, 40; ὕλη Jes. 10, 17; Jac. 3, 5; **አዕዋም፡** Ps. 28, 8; **ነዋኀት፡አዕዋም፡** ὕψος δρυμοῦ Jes. 37, 24; **ውስተ፡አዕዋሚሃ፡** Jer. 21, 14; **ዕፀ፡አዕዋም፡** τὰ ξύλα τοῦ ἀγροῦ Joel 1, 19; Num. 24, 6; **ዖማት፡** Kuf. p. 7. a) *lucus*, deorum Deut. 16, 21; Ex. 34, 13; 2 Par. 14, 3; Kuf. 1. b) *arbores et arbor* (densa, opaca, procera): **ዖመ፡ባሳን፡** δρύες Zach. 11, 2; **ውስተ፡ዖም፡** ἐν πάσῃ δρυΐ Jer. 2, 34; Kuf. p. 122; **ላዕለ፡ኵሉ፡ዖመ፡ባሳን፡** Jes. 2, 13 var.; **ታሕተ፡ኵሉ፡ዖም፡ዘበ፡ጽላሎቱ፡** ξύλου κατασκίου Jer. 2, 20; **ኵሉ፡ዖም፡ጽፋቅ፡** 4 Reg 16, 4; **ታሕተ፡ኵሉ፡ዕፀወ፡ዖም፡** ξύλου ἀλσώδους Jer. 3, 6 **ዖመ፡ዘይት፡** Lud. ex Org.; in provincia **ከተታ፡** homines **ዖመ፡**

ዐበየ፡ divinis honoribus afficiebant, Gad. T. H.; አዕዋም፡ (fructiferae) Kuf. p. 47; እስ፡ ያሰግሉ፡ ውስተ፡ አዕዋም፡ ወአእባን፡ Clem. f. 178.

ዖረ፡ I, 1 [עִוֵּר; ܥܘܰܪ caecavit, عَارَ et عَوِرَ luscus fuit, de etymo vid. Ges. thes. p. 1006]; Perf. in libris antiquioribus etiam ዐውረ፡ scribitur (ut Jes. 56, 10 in cod. Laur.; scriptio mixta est ዖውረ፡ Matth. 13, 15 rom. et Joh. 12, 40 rom.); Subj. ይዑር፡, *caecum esse* vel *fieri, caecutire*, de hominibus: ዖሩ፡ አግብርተ፡ እግዚ"፡ Jes. 42, 19. 56, 10; Rom. 11, 7; ተዐውር፡ Act. 13, 11; ይዑሩ፡ Joh. 9, 39 Platt; de oculis: ዖሬ፡ አዕይንትየ፡ እምአንብዕ፡ Job 17, 7; Matth. 13, 15 rom.; Joh. 12, 40 rom.; Macc. f. 5; አዕይንት፡ ነጸሪት፡ ተዐውር፡ Genz. f. 88; ዐዊር፡ ἀποτύφλωσις Zach. 12, 4.

አዖረ፡, rarius አዕወረ፡ (Gen. 19, 11; 4 Reg. 25, 7 var.), rarissime አዐረ፡ (4 Reg. 25, 7 var.) II, 1 Subj. ያዑር፡; in Imprf. etiam II, 2 ያዔውር፡; 1) *effodere, eruere* oculos alcjs: ወአዕይንቲሁ፡ ለጼዴቅያስ፡ አዖረ፡ Jer. 46, 7 vrs. nov.; አዕወሮ፡ (v. አዖሮ፡) et አዐሮ፡ 4 Reg. 25, 7; Clem. f. 77. 2) *caecum reddere, ex-, occaecare*, c. Acc. hominum vel c. Acc. oculorum et pron. suff. pers. (*alicui* vel *alicujus*): Gen. 19, 11; 1 Joh. 2, 11; አዑሮሙ፡ አዕይንቲሆሙ፡ ወአዖሮሙ፡ 4 Reg. 6, 18; ሕልያን፡ ያዐውር፡ አዕይንተ፡ Ex. 23, 8; Deut. 16, 19; አምኃ፡ ወሕልያን፡ ያዐውሮሙ፡ አዕይንቲሆሙ፡ ለጠቢባን፡ Sir. 20, 29; Did. 10; አዖረ፡ አዕይንተ፡ ልብ፡ F. M. 25, 1; ጸላኢ፡ አዖረ፡ ልበሙ፡ Clem. f. 263. 267; ለልቡ፡ አዖር፡ ሰይጣን፡ Macc. f. 1; ሕልያን፡ ያዔውር፡ አዕይንተ፡ Did. 4. (Asc. Jes. 7, 17 est locus corruptus).

ተዐወረ፡ III, 2 (rarissime III, 1 ut 4 Esr. 9, 10 Laur.) *se caecum simulare*, Ps. 9, 22. a) *connivere*, c. እምነ፡ pers.: እመ፡ ተዐወረ፡ አዕይንቲሁ፡ እምእሉ፡ እለ፡ ይገብሩ፡ ርኩሰ፡ Kuf. 30; c. Acc. pers., Lev. 20, 4. b) *oculos avertere* ab alqo, *negligere*, seq. እምነ፡, ut: ኢተዐወርከ፡ እምኔነ፡ ὑπερεῖδες Sap. 19, 21; ኢትትዐወር፡ እምዘርእ፡ ቤትከ፡ Jes. 58, 7; c. Acc. rei vel pers.: Gen. 42, 21; Lev. 26, 37; Jos. 1, 5; Judith 8, 20; Esth. 4, 17 apcr. (ὑπερίδῃς τὴν μερίδα σου); ይትዔወር፡ ነፍሶ፡ Sir. 14, 8; ይትዔወር፡ ቢጾ፡ 29, 14; ነፍረት፡ ተዐውሮቱ፡ ለቢጽከ፡ 41, 21. c) *despicere, contemnere, spernere, despicatui habere*, c. Acc. pers., Ps. 21, 18; Num. 5, 19; omisso Acc.: ተዐውሮ፡ ተዐወርክሙ፡ Mal. 3, 9; ተዐውሮቶሙ፡ Job 6, 19; in specie: praecepta, foedus, al.: ተዐወሩ፡ ኪዳኖ፡ 4 Esr. 5, 24. 9, 10; Num. 22, 18 (παραβῆναι); Luc. 11, 42; ትእዛዘ፡ Clem. (creberrime); etiam omisso ትእዛዝ፡, ut: ኢይበእ፡ ውስተ፡ ምሥዋዕ፡ ወእመሰ፡ ተዐወረ፡ ከመ፡ ይበእ፡ al., Clem. f. 177. — *Rad. Abb.*: ተዐወረ፡ ዘ፡ ቸል፡ አለ።

ዕዉር፡ vel ዕውር፡ part. *caecus* (sensu proprio et translate), Lev. 19, 14. 21, 18; Deut. 28, 29; Job 5, 14; ዕዉራን፡ Job 29, 15; Jes. 29, 18. 35, 5. 42, 16. 18; ሕዝብ፡ ዕዉር፡ 43, 8; 59, 10. 61, 1; Ps. 145, 7; Matth. 9, 27. 21, 14; Marc. 8, 22; Joh. 9, 1 seq.; 2 Petr. 1, 9; ብእሲ፡ ዘዕውርት፡ አሐቲ፡ ዐይኑ፡ Sx. Haml. 11; ዕዉረ፡ አዕይንት፡ Syn. p. 347; ዕዉረ፡ ልብ፡ M. M. f. 22; ዘያጠብቦ፡ ለዕዉር፡ Clem. f. 172; ዘቀትል፡ (sc. caedes በመጥባሕት፡ i. e. sicâ perpetrata) ተሰምየ፡ ሞተ፡ ዕዉር፡ (sic) Jsp. p. 343.

ዕወር፡ subst. *caecitas*, Deut. 28, 28.

ዑረት፡ n. act. vel subst., *caecitas*, Deut. 28, 28 var.; Enc. Genb. 6: ዑረተ፡ ልብ፡ Marc. 3, 5; Rom. 11, 25; Macc. f. 1; በእኪት፡ ዑረተ፡ ልቡ፡ Did. 2; ዑረተ፡ ልብ፡ የአኪ፡ እም ዑረተ፡ ዐይን፡ Lud. e Syn.

ዐዋር፡ n. ag. vel adj., nonnisi in Pl. ዐዋውርት፡ *caeci*, Matth. 15, 14 rom.; መርሐ፡ ዐዋውርት፡ Gad. Za Mich.

ተዐዋሪ፡ n. ag. *neglector, contemtor*: አይቴ፡ ለተናስሖት፡ ተዐዋርያን፡ (poenitentiae neglectores) Genz. f. 89.

ትዕውርት፡ *paradoxia* pro ትውዕርት፡ vid. sub ወዐረ፡

ዐውስት፡ *vultur* vid. sub አውስት፡ c. 790.

ዖቀ፡ I, 1 [contiguum videtur ዐቀበ፡, an وَقَى?] Subj. ይዑቅ፡ 1) *servare, observare*: ነፍሶ፡ ዑቅ፡ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ διαφύλαξον Job 2, 6; ዑቅ፡ ትእዛዘ፡ ወግበር፡ Kuf. p. 77. a) *respicere, attendere, videre, prospicere*, c. Acc. pers. vel rei: ዑቅኒ፡ ἐπιγνῶναί με Ruth 2, 10; εἰδέναι 1 Thess. 5, 12; ዘኢየዐውቅ፡ ቤቶ፡ ይወርስ፡ ነፋስ፡ Prov. 11, 29; βλέπειν Col. 4, 17; diaconi ይዑቅዎሙ፡ ለእለ፡ አልቦሙ፡ (prospiciant iis qui nihil habent) Lud. comm. hist. p. 321; etiam c. ላዕለ፡ vel ለ፡ pers.: ዑቅኬ፡ ላዕለ፡ (v. ለ)ኢዮብ፡ προσέχειν Job 2, 3. b) *cavere* α) alqm vel alqd i. e. *vitare*, c. Acc.: ዑቅዎሙ፡ ለከለባት፡ βλέπετε τοὺς κύνας Phil. 3, 2; ዘንተ፡ ዑቅ፡ ከመ፡ ኢታግብእ፡ ለወልድየ፡ Gen. 24, 8; seq. እምነ፡ rei, ut: ዑቅ፡ ርእሰከ፡ (v. ዑቅ፡)እምእኩይ፡ Sir. 4, 20. β) *providere, videre, cautionem adhibere*, sive addito ርእሰ፡ (proprie: *semet custodire*) sive omisso; absol.: ዑቅ፡ ርእሰከ፡ 1 Reg. 19, 2; Deut. 4, 9. 8, 11; Marc. 13, 9; Luc. 17, 3; ዑቅ፡ ወተወቀብ፡ Sir. 13, 13; ዑቁ፡ ወለብዉ፡ Did. 3; ዑቁ፡ ወኢታዕርዎ፡ 2 Esr. 7, 23; c. በእንተ፡ rei 1 Tim. 4, 16; seq. ኢ፡ cum Subj. verbi (*ne*): Deut. 4, 23. 6, 12. 11, 16. 12, 13. 19. 30; Gen. 24, 6; ዑቁ፡ ኢታርኅዉ፡ 2 Esr. 17, 3; Ep. Jer. 4; ዑቅ፡ ኢያስሕቱከ፡ Jes. 41, 10; Sir. 21, 1. 29, 24; Luc. 21, 34; Hebr. 12, 25; raro seq. Imprf., ut: ዑቅ፡ አልቦ፡ ዘትኄሊ፡ Job 1, 8; Matth. 9, 30; seq. ከመ፡ c. Subj. (*ut*): ዑቁ፡ ከመ፡ ትግበሩ፡ Deut. 27, 1; Hebr. 8, 5; seq. ዮጊ፡ ኢ፡ *ne forte* c. Subj., Apoc. 19, 10 Platt. 2) *animadvertere, cognoscere*: ዑቅ፡ ከመ፡ „scito, quod" Lud. e Vit. Pach. [quae verbi አወቀ፡ significatio in lingua Amh. tritissima est; cfr. נָצַר *custodire*, at نظر ነጸረ፡ *intueri, aspicere*]. 3) intrs.: *notum, manifestum esse* vel *fieri, apparere*: ድኅረ፡ የዐውቅ፡ እከይሁ፡ (nisi ያዐውቅ፡ ἐκφαίνει τὴν κακίαν legere malueris) Sir. 14, 7; አዕረፈ፡ (ያሬድ፡ ማሕሌታዊ፡) በሰላም፡ ወመቃብሪሁ፡ ኢተዐውቅ፡ (ni ተዐውቀ፡ legendum est) Sx. Genb. 11; ናሁ፡ኬ፡ የዐውቅ፡ ከመ፡ . . . („elucet", ni ያዐውቅ፡ „indicat" interpretandum est) M. M. f. 109.

አዖቀ፡ II, 1 (sec. Lud.: አዕወቀ፡) Subj. ያዕውቅ፡ et ያዕቅ፡; in Imprf. etiam II, 2 (ያዔውቅ፡), 1) *facere ut animadvertat, cognoscat, sciat* alqs.: አዐውቀከ፡ ከመ፡ . . . Hez. 35, 12. a) *certiorem facere* alqm, ut: ናሁ፡ አዖቁክሙ፡ (I pers. Sing.) ከመ፡ ኢይሬቅድ፡ ንስቲተ፡ Jsp. p. 372. b) *indicare* vel *declarare* alicui alqd, c. Acc. pers.: 1 Cor. 11, 14; ያዔውቀነ፡ ከመ፡ . . . Cyr. de r. fid. f. 52. 2) *notum* vel *manifestum facere, indicare, ostendere, demonstrare*: ነገርከ፡ ያዐውቀከ፡ Marc. 14, 70; Matth. 26, 73; Deus in Christo አዖቀ፡ ብርሃነ፡ ሐዲሰ፡ ለሕዝብ፡ ወአግሀደ፡ ብርሃነ፡ ወሕገ፡ ለክርስቲያን፡ III Const. Ap. 4; አዖቁ፡ ዕልወቶሙ፡ Jsp. p. 363;

ኢያየቀ፡ ፍድፋዴ፡ ክብሮሙ፡ (non ostendit excellentiam eorum) Chr. ho. 1; **ያዕውቅ፡ ትንሣኤሁ፡** Lit. 165, 3; seq. **ከመ፡** ὅτι, Hebr. 7, 15; Chr. crebro; **ከመ፡ ናዕቅ፡ ከመ፡** . . . M. M. f. 33.

ተዐውቀ፡ (raro **ተዐወቀ፡** ut Jes. 3, 9) III, 1 1) *animadverti, percipi, cognosci, agnosci,* γνωσθήσεται Ps. 87, 13; **ከመ፡ ይትዐወቅ፡ ጽድቁ፡** Mich. 6, 5; Jes. 61, 9; Hez. 39, 7, **ተዐውቀ፡** ἐπεγνώσθη Job 6, 17; Thren. 4, 8; **ይትዐወቅ፡ እምርሑቅ፡ ዘይክል፡ ነቢበ፡** Sir. 21, 7; Hen. 15, 11; **ኢተዐውቀ፡ መካኑ፡** εὑρέθη Dan. 2, 35; **ዘእንበለ፡ ይትዐወቅ፡** (non animadversus) Job 22, 16; **ሕልመ፡ ሌሊት፡ ዘኢይትዐወቅ፡** Job 20, 8; Lit. 162, 1; **አከ፡ ዘይትዐወቅ፡** οὐκ εὔγνωστοι Prov. 5, 6; c. **በኀበ፡** *ab* aliquo: Prov. 15, 10; **ይትዐወቅ፡ ስምከ፡ በኀቤሆሙ፡** Jes. 64, 2; vel c. pron. suff. (*alicui*): **አከ፡ ለኵሉ፡ ዘይትዐወቆ፡ ብርሃን፡** ἐρατόν Job 37, 20; c. **እምነ፡** rei (*qua* vel *e qua* quis agnoscitur vel cognoscitur): **እምራእዩ፡ ይትዐወቅ፡ ሰብእ፡** Sir. 19, 29. 30. 4, 24. 10, 5. 26, 9; Prov. 14, 4; Rom. 1, 20. 3, 20; seq. **ከመ፡** Ex. 33, 16. 2) *notum, manifestum, cognitum esse, innotescere, revelari:* **እስመ፡ ተዐውቀ፡ ሥምረቱ፡ ለአምላክነ፡** γνωστά ἐστι Bar. 4, 4; **ተዐውቀ፡ ኵሉ፡** γνωστὰ πάντα Tob. 2, 14; Ps. 75, 1; φανερός ἐστι Gal. 5, 19; Jes. 3, 9. 33, 9; πρόδηλός ἐστι 1 Tim. 5, 24. 25; φανεροὺς γενέσθαι Phil. 1, 13; Gen. 42, 16; ἐσημειώθη Ps. 4, 7; **ኢይትዐወቁ፡ ጻድቃን፡ ወኢኃጥኣን፡** φαίνονται Herm. p. 51; **ከመ፡ ይትዐወቅ፡ ኂሩትከ፡** ἀποφάνῃς δίκαιος Job 40, 3; **ኢተዐውቀ፡ ኀይሉ፡** οὐκ ἐγνώσθη Jud. 16, 9; ἐπεφάνη Tit. 2, 11; φανερωθῆναι Hebr. 9, 8; 1 Joh. 1, 2. 3, 2; **በደኃሪቱ፡ ለሰብእ፡ ይትዐወቅ፡ ምግባሩ፡** (ἀποκάλυψις) Sir. 11, 27; c. **በ፡** rei, qua quid notum vel manifestum fit: Gen. 42, 15. a) *manifestum, evidens, apertum, certum est, constat, apparet* seq. Acc. c. Inf. α) constr. impersonaliter, seq. **ከመ፡**, ut: Hebr. 7, 7; **ተዐውቀኪ፡ ገሃደ፡ ከመ፡** . . . Cyr. ad Th. f. 24; **በዝንቱ፡ ይትዐወቅ፡ ከመ፡ ኢኮኑ፡ አማልክተ፡** Ep. Jer. 14; **ዘእንበለ፡ ይትዐወቅ፡ ከመ፡ ገብረት፡ ዝሙተ፡** F. M. 12, 2; Lud. comm. hist. p. 505 n. 49; c. **እምነ፡** pers. (*de* aliquo): **ተዐውቀ፡ እምኔሆሙ፡ ከመ፡ ነስሑ፡** F. M. 15, 3. β) personaliter: **ትትዐወቅ፡ ከመ፡ ፈያት፡ አንተ፡** 3 Reg. 20, 40; **ተዐውቀት፡ ከመ፡ ዐንሰት፡** Kuf. 41. b) indiciis et testimoniis *probatum esse:* **እመሰበ፡ ዘተዐውቀ፡ አበሳሁ፡ በውስተ፡ ፍትሕ፡** Did. 10; c. **በ፡** pers. (*contra* alqm vel *de* aliquo): **ብእሲ፡ ለእመ፡ ተዐውቀ፡ ቦቱ፡ ከመ፡ ውእቱ፡ ይዔምፃ፡ ለብእሲቱ፡** F. M. 12, 2. 3) Suffixo pron. pers.: *mente percipere, sentire, sibi conscium esse* rei, *persuasum habere* alqd: **እብድ፡ ተቀሢፎ፡ ኢይትዐወቆ፡** οὐκ αἰσθάνεται (proprie: ei non percipitur) Prov. 17, 10; **ኢተዐውቆ፡ ሕማም፡** non sensit dolores, Enc. Mag. 7; **ተዐውቀቶሙ፡ ኀጢአቶሙ፡** γνωσθῇ αὐτοῖς ἡ ἁμαρτία Lev. 4, 14; Hez. 36, 32; **ኢይትዐወቀኒ፡ ዘገበርኩ፡ እኩየ፡** οὐ σύνοιδα ἐμαυτῷ ἄτοπα πράξας Job 27, 6; 1 Cor. 4, 4; **እስመ፡ ተዐውቆ፡ ቀትሎቶሙ፡ በሐሰት፡** (ei persuasum erat, causam supplicii eorum esse mendacia) Jsp. p. 331; Infin.: *cognitio, scientia, perspicientia:* αἴσθησις **ተዐውቆ፡** Prov. 1, 4. 7. 11, 9; ἐπιγνωμοσύνη Prov. 16, 23; **በተዐውቆቱ፡** ἐν αἰσθήσει 3, 20.

ዕዉቅ፡ vel **ዕውቅ፡** part. 1) *notus, certus:* **ሢሞሙ፡ ኤጲስ፡ ቆጶሳተ፡ አኮ፡ ዲበ፡ ሢመታት፡ ዕዉቃት፡ አላ፡ ፈነዎሙ፡ ይስብኩ፡ ውስተ፡ ኵሉ፡ በሐውርት፡** Sx. Mag. 14; Sal. Req.; al. 2) *familiaris:* **ወአንተሰ፡ ብእሲ፡ ዘከመ፡ ነፍስየ፡ ማእምርየ፡ ወዕዉቅየ፡** Mavâs. n. 44 (coll. Ps. 54, 14).

ዐውቅ፡ subst. (*familiaritas* i. e. pro concreto) *familiaris* m. Ps. 54, 14; fem. Catal. Mus. Brit. p. 54b.

ዐቀት፡ n. act. *evidentia, manifesta* vel *certa* rei *ratio,* F. N. 33.

ያነ፡ inus., sine dubio componendum cum עָנָן غَام et غان (غَيْم et غَيْن).

ምዕዋን፡ subst. *septentrio, plaga septentrionalis* (coeli regio obscura, nubilosa): Ex. 26, 18, 35. 27, 11. — At **ለዕውኒ፡** Asc. Jes. 4, 18 lectio corrupta est.

ዐውክከ፡ quadrl. I [cfr. عَاكَ عَاجَ et عَوَجَ] *aberrare, evagari, recedere, declinare,* **እለ፡ ዐውክኩ፡** ἀστοχήσαντες 1 Tim. 1, 6; **ዐውክኩ፡ እምሃይማኖት፡** περὶ τὴν πίστιν ἐναυάγησαν 1, 19; **ዐውክኩ፡ እምጽድቅ፡** περὶ τὴν ἀλήθειαν ἠστόχησαν 2 Tim. 2, 18; Lud. e Mss. Colb.; Enc. Genb. 30. — Ludolfus quidem **አውክከ፡** scripsit et stirpem II, 1 radicis **ወከከ፡** exposuit, at ut etymon ita subst. **ዕውክክና፡** radicem primariam **ያከ፡** indicant, quamquam Abyssinos ipsos hoc verbum stirpem II, 1 exposuisse ex Enc. Genb. 30 elucet, ubi **ርቱዐ፡ በኢያውክክ፡** (recte sine aberratione) pro **በኢዐውክክ፡** exhibent libri Mss. — *Voc. Ae.:* **ዐውክኩ፡ ዘ፡ አፈገፈጉ፡ ወጽኡ፡**

ዕውክክና፡ subst. *aberratio, declinatio:* (Paulus in epistola ad Tim. data ait:) **እስመ፡ በደኃሪ፡ አዝማን፡ ይርሕቁ፡ ፩፩ እምሃይማኖት፡ ወየሐውሩ፡ ድኅረ፡ መንፈስ፡ ዕውክክና፡ ወድኅረ፡ ትምህርተ፡ ሰይጣናት፡** Phlx. 243.

ዐውከከ፡ *perturbare* vid. sub **አከ፡** c. 791.

ዐዌት፡ vid. sub **አዌት፡**

ዐውየወ፡ quadrl. I [pro **አውየወ፡**, a **ወይ፡** propagatum, coll. عوى أﻟﻠ; semel sc. Jes. 10, 10 in uno codice formam **አውየ፡** inveni] *ejulare, ululare, flebilem clamorem tollere, lamentari, plorare, clamare, vociferari:* ἀλαλάζειν, ὀλολύζειν Am. 8, 3; **ዐውይዉ፡** Jes. 13, 6. 15, 2. 3. 65, 14; Jer. 4, 8. 30, 3. 31, 20; **ወውዕ፡ ወዐውይው፡** (v. **ወዐውዩ፡**) Hez. 21, 12; Marc. 5, 38; κράζειν, βοᾶν, ἀναβοᾶν: **ዐውየወ፡ በሕቁ፡** Judith 14, 16. 19; Ex. 2, 23; 2 Reg. 13, 19; Job 2, 12; **ኢይረክቡ፡ ብሑረ፡ ኀበ፡ አዐወዩ፡** 16, 18. 30, 28; **የዐወይዉ፡ እምብዙኀ፡ መስተዐግላን፡** 35, 9; Jes. 15, 4; **ዐውየወት፡ በሕማማ፡** 26, 17; Jer. 29, 2; Thren. 3, 8; Marc. 1, 24. 26; Jac. 5, 4; **አኀዝኩ፡ እብኪ፡ ወአዐውዩ፡** Hen. 89, 69; auxilio vocantis, implorantis: Jes. 57, 13; Dan. ap. 1, 24; Job 19, 7. 36, 13; Luc. 18, 38. 39; c. **ኀበ፡** pers.: Ex. 8, 8. 14, 10; **ነዐወዩ፡ ኀቤከ፡** Hab. 1, 2; Ps. 106, 6. 28; Job 38, 41 (de corvis); Jes. 19, 20. 46, 7; **ዐውየወ፡ ልበሙ፡ ኀበ፡ እግዚ"፡** Thren. 2, 18; clamorem tollere Jes. 5, 30. — *Voc. Ae.:* **ዐውየወ፡ ከልሐ፡ ወውዐ፡ ዘ፡ ሬሜኸ፡** (cfr. scholion ad **ወከሐ፡**).

አዐውየወ፡ II, *ululare* vel *lamentari facere:* **እንዘ፡ ታግዕሩ፡ ወታዐወይዉ፡ ነዳየ፡** Jes. 58, 4 var.

ዐውያት፡ subst. (semel inveni **ዐውያ፡**, sc. **ጊዜ፡ ዐውያከ፡** Jes. 58, 9 in cod. Laur.; caeteri habent: **በጊዜ፡ ዐውየውከ፡**) *ejulatio, ululatio, lamentum, flebilis clamor, ploratus, vociferatio,* Gen 21, 17; Ex. 2, 23; **እንሥኡ፡ ዐውያተ፡**

εἶπον ὦ 4 Reg. 3, 21; οὐαί οὐαί Am. 5, 16; **ቃለ፡ብካይ፡ወቃለ፡ዐውያት፡** Jes. 65, 19; Kuf. 49; Zeph. 1, 10; **ቃለ፡ዐውያቲሃ፡** Jer. 8, 19; Jer. 14, 2; **ይሰምዖ፡ዐውያቶ፡** Sir. 32, 16; **ዐውያቶሙ፡** Ps. 9, 12; **ዐውያተ፡ነዳያን፡** Job 34, 28; Jes. 15, 8. 22, 2; Jer. 18, 22. 20, 16. 32, 22; Ps. 143, 17; **ዐውየወት፡ዐውያተ፡ዐቢይተ፡** Hen. 85, 6.

ዖደ፡ I, 1 [עוּד circumdedit; عَادَ vertit, mutavit; reversus est, II assuefecit (عَوَّدَ); vic. عَوِجَ incurvavit, inflexit; significationis *continuandi* et *durandi*, quae et ipsa huic radici inerat, vestigium relictum est in **ዓዲ፡** q. v.] Subj. **ይዑድ፡** 1) *se vertere, circumverti:* **ከመ፡መንከክት፡እንተ፡ተዐውድ፡** ὡς ἄξων στρεφόμενος Sir. 36, 5; Prov. 26, 14 (vid. sub **ማዕጾ፡**). 2) *circumire, ambire, obire,* **ዖድኩ፡** ἐκύκλωσα Koh. 7, 25; **የዐውድ፡ዐውደ፡** κυκλοῖ κυκλῶν 1, 6; **ዖድኩ፡እንዘ፡አኀሥሣ፡** περιῄειν Sap. 8, 18; **ዖደ፡ዐዋዲ፡** Gen. 41, 43; **የዐውድ፡ይነግር፡ለከ፡ዘወሀበከ፡** Sir. 20, 15; Hen. 21, 1; c. **ለ፡** loci: Hen. 75, 9; **ንዑድ፡ለዝ፡መኀፊድ፡** Herm. p. 84; c. **ውስተ፡** loci: Gen. 2, 11; **ዖደ፡ውስተ፡ኵሉ፡ደወሎሙ፡** Judith 3, 8; **መዓቅብት፡ይዑዱ፡ውስተ፡ኢየሩሳሌም፡** 2 Esr. 17, 3; c. **እንተ፡ውስተ፡**, ut: **ዖዱ፡እንተ፡ውስተ፡ቈላት፡** ἐκύκλωσαν τὴν φάραγγα Judith 13, 10; c. Acc. loci: Koh. 12, 5; Cant. 3, 2; Gen. 2, 13; Jos. 6, 3; **ዑዲ፡ሀገረ፡** Jes. 23, 16 vrs. nov.; **የዐውድ፡ምሥዋዐ፡** Kuf. 16; **ዖድኩ፡ባሕቲትየ፡አጽናፈ፡ምድር፡** (γῦρον οὐρανοῦ ἐκύκλωσα μόνη) Sir. 24, 5. a) *circumire* locum, ad eum vitandum, Num. 21, 4; Deut. 2, 1. 3 (**ዐዊዶት፡**). b) *obire* i. e. *peragrare:* Job 1, 7; Gen. 12, 6; **እለ፡ፈነወ፡እግዚ᎓፡ይዑድዋ፡ለምድር፡** Zach. 1, 10; c. **እንተ፡** Matth. 12, 43. c) *circumvagari:* **ሰራሕኪ፡በዐዊድ፡** ταῖς πολυοδίαις Jes. 57, 10; c. Acc. (*per*) 1 Tim. 5, 13 Platt. d) *circumcurrere:* (**አምጣኒሃ፡**) **የዐውድ፡ጥቅማ፡** Jes. 38, 39; **አምጣን፡ዘየዐውዱ፡** (*circuitus, circumferentia, linea circumcurrens*) 3 Reg. 7, 3; Jer. 52, 21 vrs. nov. e) *ambire,* i. e. *quaerere,* 1 Petr. 1, 10. 3) *cingere, circumdari* (*circumstare, circumvenire, circumsedere*), c. Acc.: **ዖድዋ፡** περιεκύκλωσαν αὐτήν Judith 13, 13; Ps. 88, 9. 124, 2; 2 Par. 4, 3; **ዑዳ፡** περιχαράκωσον αὐτήν Prov. 4, 8; **ዖዱ፡ለስነኒሁ፡ግርማ፡** Job 41, 5; Hen. 71, 6. 14, 9. 24, 3; **በሐውርት፡ዘየዐውድዎሙ፡** Sx. Mag. 20. 4) Componitur cum aliis verbis ad significandum *circum-*, ut: **ይዑዱ፡ይትቀፈሉ፡** κύκλῳ κατηργυρωμέναι Ex. 27, 17.

አዖደ፡ II, 1 1) *circumvertere, circumagere:* **ያዐውድ፡መንኰራኵሪሁ፡በእገሪሁ፡** Sir. 38, 29. 2) a) *circumire jubere, circummittere* praeconem: **ከመ፡ያዑድ፡ዐዋዴ፡ቀድሚሁ፡** Jsp. p. 318; omisso **ዐዋዴ፡** (i. e. *proclamari jubere*) Ex. 32, 5. b) *circumducere,* 4 Esr. 6, 61; c. **ውስተ፡** loci: Num. 23, 14; **አዖዶ፡ውስተ፡መርሕበ፡ሀገር፡** Esth. 6, 11; **አዖደኒ፡ውስቴቶሙ፡ዐውዳት፡** Hez. 37, 2; c. Acc. pers. et Acc. viae vel loci: **አዖደኒ፡ፍኖተ፡** Hez. 47, 2; **ኖትያዊ፡ለእመ፡አዖደ፡ሐመረ፡ኵሎ፡ባሕረ፡** Chr. Ta. 24. c) *circumferre* i. e. *circum circa projicere* funem mensorium: **ዘያዐውድ፡ለኪ፡ሐብለ፡ዲበ፡መክፈልትኪ፡** Mich. 2, 5; **መኑ፡አዖደ፡አሕባለ፡ዲቤሃ፡** Job 38, 5. 3) *circumdare:* **በከተማ፡ርእስየ፡አክሊለ፡ሕይወት፡ያዑዱ፡** (verticem capitis mei corona vitae cingant) Enc. Hed. 28; F. M. 31, 1 (vid. **ዝናር፡**).

ተዐውደ፡ III, 1 *circumagi, circumvolvi:* **አኮኑ፡ፍጡነ፡ይረውጽ፡ፀሐይ፡ተዐዊዶ፡ሰማየ፡** 1 Esr. 4, 34.

ዕዉድ፡ vel **ዕውድ፡** part. *circumdatus:* **ዕዉድ፡በወርቅ፡ወእሱር፡በወርቅ፡** Ex. 36, 20; **ዕዉድ፡በሜላት፡ውስተ፡አሕባለ፡ቢሶስ፡** Esth. 1, 6. a) *cingens:* **ይኩን፡ቀሚስ፡ስፉየ፡ወዕዉደ፡** et **መዘርዐ፡ቀሚስ፡ይኩኑ፡ዕውዳነ፡** F. M. 31, 5 (vid. sub **መንዲል፡** c. 195). b) *stipatus:* **ፈቃድ፡ዕውድ፡በምግባር፡** (opp. voluntate vana vel inani) Chr. Ta. 16.

ዐውድ፡ subst., plerumque m., Pl. **አዕዋድ፡**, Pl. Pl. **አዕዋዳት፡**, 1) *circuitus, ambitus, circulus* a) usitatur ad significanda Adv. et Praep. *circa,* vid. infra. b) *linea circumcurrens:* **ወዐውዳ፡፴በእመት፡** 2 Par. 4, 2; **አምጣኒ፡ዐውዳ፡** 3 Reg. 7, 10. b) *orbis:* **ዐውደ፡ሰማይ፡** γῦρος Job 22, 14; lunae Org. 1. c) *periodus* anni: **በርከ፡ዐውደ፡ዓመት፡** Mavâs. n. 68; Enc. Pag. 5; **ተፍጻሜት፡ዐውደ፡ዓመት፡** Sx. Pag. 6. d) *circulus:* **ዐውደ፡ፀሐይ፡** *circulus solaris* (i. e. spatium duodetriginta annorum, vid. Ideler Handbuch II p. 185) Abush. 23; **ዐውደ፡ወርኅ፡** ibid. (vid. **ቀመር፡**). e) *locus circumjacens:* **ምኔታት፡ዘአዕዋደ፡እለስክንድርያ፡** Phlx. 18. f) *res circumdans* vel *circumdata:* **ዐውደ፡ዐጸድ፡** ἱστία τῆς αὐλῆς Ex. 35, 12 (cfr. 40, 6); **ልብሰ፡ዐውደ፡ዐጸድ፡** 37, 7. 16; **ዐውደ፡ደብተራ፡** παραρύματα 35, 10. g) μῆκος Ex. 36, 16. h) **ዐውደ፡ልብብ፡** *praecordia* (pro corde ipso) Lud. ex Enc. Masc. 27. 2) *area,* a) **ዐውደ፡እክል፡** *area frumentaria* („erat enim rotunda" Lud.), ἅλων Ruth 3, 2 seq.; Hos. 9, 1; Mich. 4, 12; Jud. 6, 11; Num. 18, 27. 30; 1 Par. 21, 20; Luc. 3, 17; vel **ዐውደ፡ማእረር፡** ἅλων θερινή Dan. 2, 35, vel **ዐውደ፡ምክያድ፡** Deut. 16, 13; vel **ዐውድ፡** Matth. 3, 12; Ex. 22, 28. b) *area torcularia* Ex. 22, 28. c) *area* circumsepta, *fundus:* **ይስሐቅ፡ዐቃቤ፡አዕዋድ፡ዘከነ፡** Enc. Haml. 25 (in Actis hujus diei nominatur **ዐቃቤ፡ገነት፡**); Chrysostomus Eudoxiae, quum mulierculae pauperi **አዕዋዲሃ፡** vi abstulisset, sacris interdixit Sx. Genb. 12; **ዐውደ፡ወይን፡** *vinea* Enc. Mag. 29. d) **ዐውደ፡መብልዕ፡** *coenaculum* vel *refectorium* in monasterio, Lud. e Cant. Chr. 3) *circulus* vel *corona* i. e. a) *consessus:* **ኢነበርኩ፡ውስተ፡ዐውደ፡ሙ፡ለመስተሳልቃን፡** συνεδρίῳ Jer. 15, 17; Ps. 25, 4. b) *concio,* in specie *consessus judicum, conventus,* nec non locus ubi habentur i. e. *forum,* (*comitium, curia, aula, praetorium*): **አምነዎሙ፡ዐውድ፡** ἐπίστευσεν αὐτοῖς ἡ συναγωγή Dan. ap. 1, 41; Jos. 20, 6; **አዕዋዳት፡** συναγωγαί Matth. 23, 6; Marc. 12, 39; συνέδριον Matth. 5, 22. 26, 59; Marc. 14, 55; **አዕዋድ፡** Matth. 10, 17; κριτήριον Dan. ap. 1, 49; **አዕዋዳት፡** Jac. 2, 6 Platt; M. M. f. 332; **ሖረ፡ውስተ፡ዐውድ፡** εἰς κρίσιν Job 9, 32; Deut. 25, 1; Sir. 38, 33 var.; **ነበረ፡ዐውደ፡** *sedit in judicio* vel *judex* Dan. 7, 10. 26; Act. 25, 6; **ነበር፡ዐውደ፡** Macc. f. 2; **እንዘ፡ይነብር፡ውስተ፡ዐውድ፡** (v. **ዐውደ፡**) ἐπὶ τοῦ βήματος Matth. 27, 19; **አምጽእዎ፡ኀበ፡ዐውድ፡** ἐπὶ τὸ βῆμα Act. 18, 12; **ንጉሥት፡ዐውደ፡** Act. 19, 39; Jsp. p. 315; **ዐውደ፡ፍትሕ፡** Jsp. p. 315; **ዐውደ፡ምኵናን፡ዘፍትሕ፡** ibid.; **ዐውደ፡ምኵናን፡** Did. ed. Platt p. 102; **ዐውደ፡ቅስት፡** Clem. f. 204; **ዐውደ፡አፕዮ፡** forum Appium Act. 28, 15 rom. c) *concilium, conciliabulum,* ut: conciliabulum Pauli Samosateni, Lud. ex Enc. Teq. 19. — *Voc. Ae.:* **ዐውድ፡ዘ፡በ፪ዘርያ፡ሸን፡** (?**ሸሳ፡**?).

ዐውድ፡ usurpatur significandis adverbio et praepositioni *circa.* 1) Vim substantivi integram tenet. a) **ዐውዱ፡** (non **ዐውደ፡**) **ለውእቱ፡መንበር፡፳ወ፬መናብርት፡** et (circuitus throni i. e.) circa thronum erant . . . Apoc. 4, 4 rom.; **የሐንጽ፡ጥቅመ፡ዐውድኪ፡** (v. **ዐውድኪ፡**) Hez. 26, 8. b) post pron. rel. vel

notam Genitivi: ነጽሪ፡ዘዐውድኪ፡ vide id quod (circuitus tuus i. e.) circa te est Jes. 49, 18; እለ፡ዐውድክሙ፡ οἱ κύκλῳ ὑμῶν Hez. 36, 3. 7; አሕዛብ፡እለ፡ዐውድን፡ 2 Esr. 16, 16; Ps. 88, 8; 1 Reg. 12, 11; ኵሉ፡ዘዐውዱ፡ (v. ዐውዶ፡) Job 1, 10; ዐሩ፡እለ፡ዐውዱ፡ Sir. 47, 7; Num. 22, 4. c) post praepositiones: ውስተ፡ኵሉ፡ዐውዱ፡ Ex. 29, 16; ውስተ፡ዐውድኪ፡ Hez. 28, 23; Lev. 1, 11; Num. 2, 53; Jos. 6, 3; Jud. 7, 21; በዐውዳ፡ Jer. 6, 3; Apoc. 4, 4 Platt; 5, 11; እንተ፡ዐውዱ፡ Sir. 45, 9; ዲቤኪ፡እንተ፡ዐውድኪ፡ Hez. 23, 24; እምነ፡ዐውዶሙ፡ Jos. 21, 42; Job 18, 11; Sir. 46, 5; Jes. 42, 25; ከነ፡ላዕሌሃ፡እምዐውዳ፡ Jer. 4, 17. 2) In Acc. ዐውደ፡ a) adv. *circa*, ut Ps. 11, 9, quamquam sine pronominibus suffixis rarius usurpatur. b) praep.: Gen. 35, 5; Ex. 7, 24. 40, 27; Num. 2, 2. 11, 24; Ps. 17, 13. 77, 32. 127, 4; c. pron. suff. (vid. gramm. § 167, 5): Ps. 30, 16. 33, 8; Lev. 1, 5; ነጽሪ፡ዐውደኪ፡ Jes. 60, 4; ይቀውሙ፡ዐውዶ፡ 6, 2; ዐውድየ፡ Job 29, 5; Hez. 1, 4; Zach. 2, 5; Jos. 21, 39; Marc. 3, 34.

ዑደት፡ n. act., Pl. ዑደታት፡, *circuitio, circuitus, circulus*, Koh. 1, 6. a) *orbis, ambitus, circulatio*, siderum: ዑደተ፡ከዋክብት፡ Sap. 13, 2; ዘእንበለ፡ይግበር፡ዑደታተ፡ከዋክብት፡ለአዝማን፡ Macc. f. 23; Ssal. Req.; ዑደተ፡ዐሐይ፡ Abush. 37; annorum: ዑደተ፡ዓመታት፡ Sap. 7, 19; ዑደታት፡ኢዮቤል፡ M. M. f. 242. b) *processio, pompa* in orbem facta (Umzug): ዑደተ፡የማን፡ (וְתַהֲלֻכֹת) 2 Esr. 22, 31 vrs. nov.; ዑደተ፡ሆሳዕና፡ Lud. e Lit. c) *peragratio* (in orbem facta, Rundreise) በዑደት፡ገዳማት፡ትግሬ፡ Gad. T. H.

ዐዋዲ፡ n. ag. *circuitor*, a) *praeco*, κήρυξ Gen. 41, 43; 3 Reg. 22, 36; Dan. 3, 4; Esth. 6, 9; 1 Tim. 2, 7; 2 Tim. 1, 11; Col. 1, 23; βοῶν Jes. 40, 3; Joh. 1, 23; Macc. f. 2; Jsp. p. 318. b) *planus, circumcursans*: ዐዋድያት፡አብያት፡ περιερχόμεναι τὰς οἰκίας 1 Tim. 5, 13 rom.; ብእሲት፡ዐዋዲት፡ዘኢትከድን፡ኀፍረታ፡ Fal. f. 52. c) በዓላት፡ዐዋድያት፡ *festa mobilia*, Lud. (in lex. c. 246).

ዕዋዲ፡ subst., Pl. ዕዋድያት፡ *circuitus*, a) *orbis, anfractus, circulatio*: luna ሰበ፡ይፌጽም፡ዕዋዲሁ፡ Abush. 13; ዕዋድያተ፡ዐሐይ፡ Abush. 37. b) *circulus* vel *cyclus* (i. e. *periodus*), annorum: ፭፻ወ፴፪ዓመት፡ sunt ፳፰ዕዋድያት፡ወለለ፡፩ዐውደ፡፲ወ፱ዓመት፡ Abush. 42.

ምዕዋድ፡ subst., Pl. ምዕዋዳት፡ *ambitus, circuitus, circulus, orbis*: ምዕዋደ፡ቅጽሩ፡እምአንቀጽ፡ለአንቀጽ፡ (Umfang) Jon. 3, 3 vrs. alt.; እንተ፡ምዕዋዱ፡ቀጸላሁ፡ ὑπὸ τὴν στρεπτὴν στεφάνην αὐτοῦ Ex. 30, 4; ሠናይ፡ምዕዋዱ፡ቀስት፡ εὔκυκλον τόξον Sap. 5, 22; Deus ዘይሴብሆን፡ለምዕዋደ፡ሰንበታት፡ M. M. f. 347 (vid. sub ሰብዐ፡); አየደኒ፡ውስተ፡ቶሙ፡ምዕዋዳት፡ κυκλόθεν κύκλῳ Hez. 37, 2; etiam *pompa* in orbem facta (Umzug): መዝሙር፡ዘምዕዋድ፡ (festi palmarum), Deg.

ዑድ፡ subst. i. q. عود (*lignum*, in specie:) *lignum aloës*: ቀናንሞስ፡ወሲሊሊት፡ወዑድ፡ Did. 25 (Graecus in Const. Ap. 5, 7 habet ξυλοβάλσαμον).

ዖገ፡ inus., sine dubio i. q. عوج *curvus, distortus fuit*.

ተዐውገ፡ III, 1 (si non ተዐወገ፡ III, 2), ut videtur, proprie: se i. e. os, oculos, nares distorquere, μυκτηρίζειν, deinde *subsannare, irridere*: ወተዐዊጎሙ፡አይሁድ፡በክርስቶስ፡ καταμυκτηριζόντων αὐτὸν τῶν Ἰουδαίων Cyr. ad Th. f. 22; አይሁድ፡ተዐዊጎሙ፡ይነግሩ፡ καταμυκτηριζοῦντες ἔφασκον Cyr. c. Pall. f. 90; አይሁድ፡ተዐዊጎሙ፡ለክርስቶስ፡ (κατεπεφύοντο τοῦ Χριστοῦ Mansi IV p. 1249) Cyr. hom. f. 108. — Voc. Ae. ad Cyr.: ተዐዊጎሙ፡ዘ፡ተዐዊሮሙ፡ [Hinc lumen affunditur obscurae illi voci מָעוֹג Ps. 37, 16 et talmudicae locutioni [illegible], de quibus vid. H. Hupfeld die Psalmen II. p. 224 seq.].

ዖፍ፡ subst., m. et f., coll. et Sing., Pl. አዕዋፍ፡, Pl. Pl. አዕዋፋት፡ [עוֹף (عَوْفٌ); de etymo vid. Ges. thes. p. 1002] 1) *volatus*: እጕለ፡አዕዋፍ፡ያሌዕሉ፡ዖፈ፡ νεοσσοὶ γυπὸς τὰ ὑψηλὰ πέτονται Job 5, 7. 2) *alites, animalia volucria* cujusvis generis, in specie *aves*, deinde *ales, animal volucre, avis*, coll.: Gen. 1, 21; ዖፍ፡ዘይሰርር፡ ὄρνεα πετόμενα Jes. 31, 5; Koh. 10, 20; Prov. 9, 12; Apoc. 18, 2; Sing.: ከመ፡ዖፍ፡እንተ፡ታመሥጠከ፡እምእዴከ፡ Sir. 27, 19; Job 28, 7; Jes. 16, 2 (fem.); እኤውዖ፡ለዖፍ፡እምጽባሕ፡ 46, 11; ὄρνεον Am. 3, 5; Prov. 6, 5; στρουθίον (*passer*) Thren. 3, 51. 4, 3; Ps. 83, 3 (f.); Did. 6 (vid. sub ሐቀፈ፡); Pl. Gen. 1, 20. 30. 7, 3. 15, 10. 11; Lev. 1, 14; ዘወገርን፡ለአዕዋፍ፡ Sir. 22, 20; እምኵሉ፡አዕዋፍ፡ትንእስ፡ንህብ፡ 11, 3; አዕዋፍ፡ምስለ፡ዘመዱ፡የኀድር፡ 27, 9. 43, 17; አዕዋፈ፡ሰማይ፡ Jer. 7, 33; Matth. 6, 26. 8, 20. 13, 32; στρουθία Tob. 2, 10; Jer. 8, 7. 10, 22; Matth. 10, 29; στρουθοί Jer. 30, 11; ቢጸን፡ለአዕዋፍ፡ Job 30, 29; እጕለ፡አዕዋፍ፡ Jes. 43, 20; Pl. Pl. Sir. 17, 4; Gen. 8, 19; Apoc. 19, 17 rom. — ዖፍ፡በሕታዊ፡ στρουθίον μονάζον Ps. 101, 8 in Voc. Ae. exponitur ጉጉት፡ — ዖፈ፡መስቀል፡ sec. Lud. „avis, quae circa festum Crucis mense Septembri Aethiopiam frequentat", sec. Isenberg p. 25 „a certain red and beautiful bird", vid. scholion ad ኢብን፡ — ዖፈ፡ያሬድ፡ *upupa*, Lud. auct. Greg. (vid. Lud. lex. c. 381 sub ኢጳጳ፡). — Quatenus ዖፍ፡ significat *ales, alatus*, etiam angelis attribuitur, ut: ሚካኤል፡ዖፍ፡ Enc. Genb. 25; አዕዋፈ፡ገነት፡ሰማይ፡ dicuntur Patres beati, Lud. ex Enc. Patr.

ዐዛል፡ *vir fortis* vid. sub አዛል፡

ዕዝል፡ (etiam እዝል፡) subst., *unus e tribus cantandi modis*, qui in decantandis hymnis sacris vel ecclesiasticis usitati sunt (distinguuntur enim ፫ዜማ፡ዘውእቱ፡ግዕዝ፡ወዕዝል፡ወአራራይ፡ Sx. Genb. 11); accuratior ejus descriptio desideratur; Villoteau in Description de l'Égypte tom. XIV ait: ግዕዝ፡ pour les jours de férie; ዕዝል፡ pour les jours de jeûne et de carême, pour les veilles de fêtes et pour les cérémonies funèbres; አራራይ፡ aux principales fêtes de l'année. (E qua descriptione, comparatis nominum ግዕዝ፡ et አራራይ፡ significationibus, si quid conjicere licet, ዕዝል፡ ad *vocem* cantantium *demissam* et *compressam* [ذَلَّ? عُزِلَ?] spectare videtur). Deinde etiam *hymnus hoc modo cantandus* ዕዝል፡ nominatur. Crebro occurrit in Hymnologiis et libris liturgicis, ut: ዕዝል፡ዘነግህ፡ Deg.; ዕዝል፡ዘእግዚእትነ፡ማርያም፡ ibid.; ሀየንተ፡ዕዝል፡ዘነግህ፡ግዕዝ፡ ibid.; ዕዝል፡ዘሙታን፡ ibid.; Genz. f. 13 (vid. sub መወድስ፡); ትብል፡በዜማ፡ዕዝል፡ሃሌ፡ሉያ፡ሃሌ፡ሉያ፡ሃሌ፡ሉያ፡ f. 101; Cod. Mus. Brit. LIV, n. 7; al.

ምዕዛል፡ subst., ut videtur *cantus secundum modum* ዕዝል፡, Deg.

አስተዐዘለ፡ IV, 1 *vocem secundum modum* **ዕዝል፡** *modulari:* **ይበል፡ በአስተዐዝሎ፡**, Deg.

ምዕትዝላ፡ (etiam **ምትዕዝላ፡**) n. prgr. sc. اَلْمُعْتَزِلَة (ab اعتزل *se separavit*) *secta eorum qui se ab aliis separaverunt*, nomen (sectae Islamiticae satis notae,) quo Pharisaei appellari solent in Jsp. p. 300.

ዐገም፡ n. prgr. sc. عَجَم *barbari, Persae*, Abush. (crebro); Voc. Ae.

I. **ዐዘረ፡** rad., dubiae significationis.

ተዐዝረ፡ III, 1 sec. Lud. *irruere, impetum facere, vi adoriri,* fortasse rectius: *spargi, se diffundere* vel *superfundere* **ተዐዝሩ፡ ላዕለ፡ ሌሒ፡** ἐξεῤῥίφησαν ἐν Λεχί (וַיִּנָּטְשׁוּ בַּלֶּחִי) Jud. 15, 9. (an i. q. غَزُرَ *copiosus, multus fuit?*) — *Voc. Ae.:* **ተአዝሩ፡ ዘ፡ ተወረኙ።**

II. **ዐዘረ፡** inus., sine dubio componendum cum زَرَّ ذَرَّ ذَرَا quibus significatus *radios spargere* inest (amh. **ተዘረዘረ፡** i. q. aeth. **ተበረጸ፡** Voc. Ae.).

ማዕዘር፡, ማዕዝር፡ et **ምዕዘር፡** subst., Pl. **መዓዝር፡**, *splendor radians, radii splendentes, nimbus splendens,* **ማዕዘርየ፡** (v. **ምዕዘርየ፡**) Ex. 33, 23 (LXX exhibent τὰ ὀπίσω μου); columba Spiritus S. **ወክነፊሁ፡ ዘማዕዝረ፡ ዐሓይ፡** M. M. f. 50; **እንተ፡ ሠረቀ፡ ማዕዘሩ፡** (Lud.: **ምዕዘሩ፡**; cujus splendor ortus est) Enc. Mag. 5; **መዓዝረ፡ ስብሓት፡** superfusi sunt faciei Adami, M. M. f. 346; **መዓዝረ፡ ዐሓይ፡** M. M. f. 28. — *Voc. Ae.:* **ምዕዘር፡ ለንጻስ፡ ብ፡ ብርሃን፡**

ተማዐዘረ፡ quadrl. III, 1 (denom.) *radiante splendore collustrari:* baptizatorum ora splendebant, **እስመ፡ በሥራኢ፡ ገጹ፡ ለጸራቅሊጦስ፡ ተማዕዘሩ፡** Gad. T. H.

ዐዘቀ፡ i. q. عَزَقَ *fidit* terram, עָזַק *terram rastro fodit.*

ዐዘቅት፡ subst., f. et m., Pl. **ዐዘቃት፡** et **ዐዘቅታት፡** 1) *puteus; cisterna,* Kuf. 16. 24; φρέαρ Gen. 16, 14. 21, 19. 29, 2; Prov. 5, 15; Jer. 14, 3; Ps. 68, 19; Luc. 14, 5; Joh. 4, 11. 12; λάκκος Gen. 37, 24; Ps. 87, 4. 6; Koh. 12, 6; 2 Reg. 17, 18. 19. 23, 15. 16; **ዐዘቅት፡ ዘወቅር፡** Dan. 6, 11; 2 Esr. 19, 25; **ቤተ፡ ዐዘቅት፡** οἰκία τοῦ λάκκου Jer. 44, 16; πηγή Cant. 4, 12; Prov. 5, 16. 18; **ከመ፡ ዐዘቅት፡ ዘኢይነጽፍ፡ ማዩ፡** Jes. 58, 11; Joh. 4, 6; **ዐዘቅት፡ ንጹፍት፡** 2 Petr. 2, 17; καταράκτης Jer. 20, 2 seq.; **ዐዘቃት፡** Gen. 26, 15; Lev. 11, 36; Num. 24, 17; Jes. 51, 1; Judith 8, 31; Prov. 4, 21; **ዐዘቅታት፡** 1 Reg. 13, 6; Jes. 36, 16 var. 2) *fovea* vel *lacus,* **ዐዘቅት፡** (v. **ግበ፡**) **ዐናብስት፡** Dan. 6, 7 seq.; **ዐዘቅተ፡ እሳት፡** λίμνη πυρός Apoc. 19, 20. 20, 10. 3) *lacuna* lacunaris: **ዐዘቅታተ፡ ጠፈር፡** χῶραι 3 Reg. 7, 41. 42; Spiritus S. descendit sicut columba **ወእሳት፡ ተደብተረ፡ ውስተ፡ ዐዘቃተ፡ ጠፈሩ፡ ለቤተ፡ ክ"ን፡** M. M. f. 66. — *Voc. Ae.:* **ዐዘቅት፡ ዘ፡ የተመሐሰ፡ ወኸ፡**; *aliud:* **ዘ፡ የወሀ፡ ጉድጓድ።**

ዐዘበ፡ I, 2 et **ተዐዘበ፡** III, 2 (etiam per **አ**), ut videtur *opitulari:* **ነጸርኩ፡ እመቦ፡ ዘይዔዝበኒ፡** (v. **ዘይትዔዘበኒ፡**) **ሰብእ፡ ወአልቦ፡** ἐμβλέπων εἰς ἀντίληψιν ἀνθρώπων καὶ οὐκ ἦν Sir. 51, 7. (Sed incerta est haec significatio neque ex aliis linguis probari potest, — עָזַר enim huc non referre licet; etiam עָזַב Ex. 23, 5 aliter exponendum videtur. — An *vindicare, defendere*, coll. ذَبَّ?]

ዐዘበ፡ IV, 1 *mingere* vid. sub **አዘበ፡**

ማዕዘንት፡ *angulus* vid. sub **አዘነ፡**

ዐዘዘ፡ I, 2 [עזז, عَزَّ; vid. **አዘዘ፡**] *validum, fortem, robustum esse* vel *fieri,* a) *invalescere:* **ዐዘዙኒ፡** (mihi) **ማይ፡ እስከ፡ ነፍስየ፡** Or. Jonae 6 (in Psalterio Ludolfi p. 528). At Ex. 14, 24 **አዘዘ፡** συνέταξε (non **ዐዘዘ፡** *invaluit*, Lud.) legendum est. b) *viribus firmari, vires recolligere,* Hen. 81, 6. — Lud. in lexico statuit 2) *corroborare, confirmare,* at ut **አዝዝ፡ ለነ፡ በመ፡** Lit. 159, 4 (quem locum in lexico), ita **ዘይኤዝዝ፡ ትፍሥሕት፡ ለኵሉ፡ ምድር፡** Ps. 47, 2 (quem locum in sua Psalterii editione huc refert) ad **አዘዘ፡** *jubere* referendum est.

አስተዐዘዘ፡ IV, 2 *vires suas confirmare, fortem se praestare:* **ወምንትኑ፡ መዋዕልየ፡ ከመ፡ ታስተዐዝዝ፡** (v. **ታስዖዝዝ፡**) **ነፍስየ፡** ὅτι ἀνέχεταί μου ἡ ψυχή Job 6, 11.

አስዖዘዘ፡ *torpidum facere et torpere* vid. c. 391.

ዕዙዝ፡ part. *validus* a) *potens:* **ዕዙዝ፡ መንግሥት፡** Lit. Orth. b) *ingens, grandis, vehemens, copiosus:* **ጕዩ፡ ውስተ፡ ዕዙዝ፡ ደብር፡** Macc. f. 1; **ወበረድሰ፡ ብዙኅ፡ ጥቀ፡ ወዕዙዝ፡** Ex. 9, 24; **አንበጣ፡ ብዙኅ፡ ጥቀ፡ ወዕዙዝ፡** 10, 14. c) adv. **ዕዙዘ፡** *valde, vehementer* Ex. 1, 7.

ዐዚዝ፡ adj., f. **ዐዛዝ፡** 1) *validus, fortis, potens, strenuus:* κραταιός de Deo Prov. 23, 11; **ዐዚዛን፡** Sap. 6, 9; Hen. 38, 4; **ነገሥት፡ ዐዚዛን፡** Hen. 38, 5. 62, 1; Lit. 164, 4; **ብእሲት፡ ዐዛዝ፡** γυνὴ ἀνδρεία Prov. 12, 4; **መንፈስ፡ ዐዚዝ፡** πνεῦμα ἡγεμονικόν (*principalis*) Ps. 50, 13; Did. 10; **በዐዚዝ፡ ረድኤቱ፡** Enc. Mag. 11; **አምላክ፡ ዐዚዝ፡ ወክቡር፡** Abush. 20. 2) *carus, summe venerandus, eximius:* **ዐዚዝ፡ ቴዎፊሎ፡** κράτιστε Luc. 1, 3; maxime in libris ex Arabico translatis, ut Abush.; **ከመ፡ ትኩን፡ ክቡረ፡ ወዐዚዘ፡ ስም፡** Jsp. p. 350.

ዕዘዝ፡ subst., plerumque m., 1) *robur, potentia, fortitudo, virtus:* **ለኀይለ፡ ዕዘዘ፡ መዝራዕትከ፡** Sap. 11, 22; κράτησις Sap. 6, 3 (v. **ትእዛዝ፡**); ἀσφάλεια Prov. 8, 14; ἀνδρεία 21, 30; Chrys. crebro; Org. 1; **ቶማስ፡ ዘአርአየ፡ ዕዘዘ፡** (sc. miraculis editis) Enc. Jac. 2; *efficacia*, Lud. ex Enc. Teq. 19; *vis, vehementia* pluviae, Org. 2. 2) *honor, gloria, dignitas,* maxime in libris ex Arabico translatis: **ሞተ፡ በዕዘዝ፡ ይኄይስ፡ እምሐይው፡ በኀሳር፡** Jsp. p. 380. 382; **ዕዘዝክሙ፡ ወሰርጐ፡ ክብርክሙ፡** p. 364; **ኀሰሩ፡ እምድኅረ፡ ዕዘዝ፡** p. 367; **እመ፡ አውዐይክ፡ ለመቅደስ፡ ይትአተት፡ ዕዘዞሙ፡** p. 376.

ዒለ፡ I, 1 et **ዐየለ፡** I, 2 (quamquam equidem Perf. nonnisi **ዒለ፡** inveni), Subj. I, 1 **ይዒል፡** [عال (عَيْل) *peragravit* regionem; *pauper* (proprie: vagus, bonis expulsus) *fuit*] *circumerrare, per-, oberrare, palari, vagari, pervagari, vagum et profugum esse,* de bestiis Job 38, 41. 39, 8; de hominibus (in specie de iis qui domo emigrarunt, ex hominum commercio vel in desertum secesserunt): **በውስተ፡ በድው፡ ኀበ፡**

ዒልክሙ፡ በበ፡ መረ.ዕይክሙ፡ Hos. 13, 5. 6; Hebr. 11, 37; 4 Esr. 6, 54. 66; c. እምነ፡ viae (*aberrare*): ወኢየዐይሉ፡ እምኔሃ፡ (ለፍኖት፡) Jer. 38, 9; vel c. ውስተ፡ viae: ኢትኅድጊ፡ እዒል፡ ውስተ፡ ፍኖት፡ Sx. Sen. 4; c. Acc. loci: ዒልኩ፡ ገዳመ፡ Herm. p. 20; እንዘ፡ ይዒይል፡ አድባረ፡ ወአውግረ፡ Sx. Tachs. 10 et Mij. 6; c. ውስተ፡ loci: የዐይል፡ (v. ይዒይል፡) ውስተ፡ ገዳም፡ ይትረዐይ፡ Job 39, 8; Ps. 10, 1; ዒሉ፡ ውስተ፡ ገዳም፡ Jes. 16, 8; የዐይሉ፡ ውስተ፡ አድባር፡ 22, 5; Gen. 34, 15; Hebr. 11, 34; de anachoretis: አበው፡ ቅዱሳን፡ እለ፡ ዒሉ፡ ውስተ፡ አድባር፡ ወበአታት፡ Genz. f. 69; Org.; Enc. Masc. 2; ን ዒል፡ ውስተ፡ አድባር፡ ወበአታት፡ ወግበበ፡ ምድር፡ Deg.; de animo: የዐይል፡ እንተ፡ ዝለኪ፡ Lit. 172, 1; de inanimatis: ከመ፡ ኢይርከብ፡ ቂም፡ መካነ፡ በውስቴትን፡ እላ፡ ይዒል፡ ውስተ፡ መካነ፡ በድው፡ Chr. Ta. 19; trsl.: ውስተ፡ ኀልዮ፡ ኀጢአት፡ ከመ፡ ኢይዒል፡ Ssal. Req. — *Voc. Ae.*: ዒለ፡ ዘ፡ ዞረ።

አዒለ፡ II, 1, in Imperf. etiam II, 2 *oberrare* vel *vagari facere*: አዒሎሙ፡ ውስተ፡ ገዳም፡ Num. 32, 13; አዒልዎ፡ ውስተ፡ ይእቲ፡ ሀገር፡ (per illam terram) Sx. Mag. 11; c. Acc. loci vel viae: አዒሎሙ፡ (v. ያዒይሎሙ፡) ፍኖተ፡ እንተ፡ ኢያእምሩ፡ Job 12, 24.

ተዐየለ፡ III, 2 *circumvagari, huc illuc errare*: አሐተ፡ ዕለተ፡ እንዘ፡ ይትዒየል፡ ውስተ፡ በድው፡ Sx. Ter 29.

ዒለት፡ n. act. *vagatio, erratio*, (*secessio* in desertum), Lud. sine auct.

ዐያል፡ et ዐያሊ፡ n. ag. *vagus, palans, errabundus*: እንዘ፡ ዐያለ፡ የሐውሩ፡ περιπατοῦντες ἐν ταῖς ἀνοδίαις Herm. p. 14; ከመ፡ ንህብ፡ ዐያሊት፡ ከማሁ፡ አበ፡ ዮሐንስ፡ ዘዒለ፡ (ውስተ፡ ገዳም፡) Deg.; ዐያሊ፡ *errabundus* Gad. Ad. f. 73.

ምዕያም፡ *caula* vid. sub ምእያም፡ c. 795.

ዐየረ፡ I, 2 [עָרָה عَرِيَ *nudus fuit* (vid. ዐርቀ፡); *nuditas* (Blöße) autem facile transfertur in *vitium* et *imbecillitatem*; quare عَارٌ *opprobrium*, عَيَّرَ *opprobrio affecit*] sive *exponere* i. e. objicere, in discrimen offerre (sicut הֶעֱרָה), sive *probro afficere* i. e. contemnere, vilem habere animam vel vitam (sicut חֵרֵף, Ges. thes. p. 523): ዘዐየረ፡ ነፍሶ፡ ለሞት፡ ὠνείδισε ψυχὴν αὐτοῦ εἰς θάνατον Jud. 5, 18.

ተዐየረ፡ III, 2 (etiam III, 3 si quidem Jac. 1, 5 rom. lectio sana est) *probro afficere, exprobrare, conviciari*, ὀνειδίζειν, c. Acc. pers.: Jes. 37, 4. 23; እንዘ፡ ይትዒየር፡ ለእግዚ"፡ 2 Par. 32, 17; Tob. 3, 7; Ps. 68, 12. 73, 19. 78, 13; Rom. 15, 3; c. በ፡ vel በእንተ፡ causae: Jud. 8, 15; 1 Petr. 4, 14; abs.: clericus ኢይትዐየር፡ እንዘ፡ ይብል፡ አዕዉር፡ እጽሙም፡ እሕጹጽ፡ አገብር፡ እዐጋሚሞ፡ እሀከይ፡ ወዘተርፉ፡ ትዕይርታት፡ F. N. 9. a) *improperare, exprobrare* alicui beneficia, Jac. 1, 5. b) ዘይትዒየር፡ በክብረ፡ ርእሱ፡ „qui superbit gloria sui ipsius cum aliorum injuria et contemtu" Lud. ex Org. 3.

ዕዩር፡ part. *probro affectus*: ንከውን፡ ዕዩራነ፡ εἰς ὄνειδος Judith 8, 22.

ትዕይርት፡ subst., Pl. ትዕይርታት፡ *probrum, convicium, opprobrium, exprobratio*, ὄνειδος, ὀνειδισμός 4 Esr. 10, 43; Tob. 3, 4; ትዕይርተ፡ ይከውኖ፡ 3, 10. 13; Judith 9, 2; 2 Par. 32, 20; Ps. 68, 12. 78, 13; Rom. 15, 3; Hebr. 11, 26. 13, 13; ትዕይርታት፡ F. N. 9 (vid. sub ተዐየረ፡); ἀπειλαί (*insultationes, minae*) Act. 4, 29 rom.

መዐይር፡ part. *murarius, caementarius*, 4 Reg. 12, 12 sec. Lud. (at mei libri exhibent መገይር፡ q. v.).

ዒር፡ n. prgr. sc. εἶρ עִיר *vigil, custos*, epitheton angelorum Dan. 4, 10.

ዐይን፡ subst., f. et m., Pl. አዕይንት፡ [עַיִן عُيُونٌ أَعْيُنٌ عَيْنٌ] 1) *oculus*, Ex. 21, 24; fem. Job 7, 7. 13, 1. 16, 20. 29, 11; Sir. 16, 5; Matth. 5, 29; m. Koh. 1, 8. 4, 8; Matth. 6, 22. 23. 20, 15; Luc. 11, 34; (ad sensum) Job 24, 15; Sir. 14, 9. 10. 23, 19 al.; በጽሑሕ፡ ዐይን፡ Sir. 32, 10; በሠናይ፡ ዐይን፡ 32, 12; ከመ፡ እኩይ፡ ዐይን፡ ሰብእ፡ 34, 13; አዕይንቲሃ፡ ድኩም፡ Kuf. 28; 1 Reg. 16, 12; ትደዊ፡ አዕይንቲሃ፡ Gen. 29, 17; ሚጥ፡ ዐይነከ፡ እምነ፡ ብእሲት፡ ሠናይት፡ Sir. 9, 8. 4, 1; ይኔጽሩ፡ አዕይንቲሆሙ፡ Jes. 17, 7; ተሀይዶ፡ አዕይንቲሁ፡ Judith 16, 9; ከደኑ፡ አዕይንቲሆሙ፡ Matth. 13, 15; ከሠተት፡ አዕይንቲሃ፡ Kuf. 17; ፈትሐ፡ አዕይንቲሃ፡ Gen. 21, 19; አንሥኡ፡ አዕይንቲሆሙ፡ Matth. 17, 8; አልዐለ፡ አዕይንቲሁ፡ Gen. 13, 10; ከብዳ፡ አዕይንቲሁ፡ 1 Reg. 3, 2; ታነብዕ፡ ዐይንየ፡ Jer. 13, 17; ተሀውከት፡ ዐይንየ፡ Ps. 30, 11; ይቀጽብ፡ በዐይን፡ Prov. 6, 13; ቅድመ፡ አዕይንቲከ፡ 2 Reg. 11, 25. a) ዐይነ፡ በዐይን፡ *oculo ad oculum*: ይትራአዩ፡ ዐይነ፡ በዐይን፡ Jer. 39, 4; Jes. 52, 8; Num. 14, 14. b) ለዐይን፡ *sub oculo* alcjs i. e. *coram* alqo: ለዐይንከ፡ Sir. 27, 23; Matth. 6, 1 Platt; 22, 5; Luc. 16, 15 (coll. አዕይንቲከ፡ ለአዕይንቲሁ፡ ይሬእዩ፡ Jer. 41, 3); Enc. Haml. 7. c) ዐይን፡ ሕሙም፡ vel ሐማሚ፡ *oculus aeger* vel *invidus* Luc. 11, 34 rom.; Matth. 20, 15; eundem sensum habet ያሐኪ፡ ላዕሌከ፡ ዐይኖ፡ *invidebit tibi* Deut. 15, 9; በዐይን፡ እኪት፡ ἀναιδεῖ ὀφθαλμῷ 1 Reg. 2, 29; ዐይን፡ ዕቡይ፡ *oculus superbus* Prov. 24, 36; ዕቡየ፡ ዐይን፡ Ps. 100, 7; ዘይሬእዮሙ፡ ለሕዝብ፡ በዐይን፡ ሕጹጽት፡ *qui homines* (oculo vel obtutu exiguo intuetur i. e.) *ut multum infra despectat* F. N. 5. d) ሰብአ፡ ዐይን፡ vel (omisso ሰብአ፡) ዘዐይን፡ (2 Reg. 13, 34) homo vel homines oculorum i. e. α) *explorator, -es, speculator, -es*, σκοπός, σκοποί, κατάσκοπος, -οι, Gen. 42, 9; Num. 13, 2 seq.; Kuf. 42; Jos. 2, 1 seq.; 1 Reg. 26, 4 var.; Kuf. 42; Jer. 6, 17; Hez. 33, 6; Judith 7, 7; Sir. 11, 30. 37, 14; Phil. 3, 14; Jac. 2, 25; τερατοσκόποι Zach. 3, 8. β) *custos* vel *inspector* (ἐπίσκοπος), ex. gr. beneficii testamento legati, F. N. 18. e) Etiam ዐይን፡ *oculus* vel አዕይንት፡ *oculi* (sicut عَيْنٌ) dicitur α) *speculator, explorator* 1 Reg. 26, 4; 2 Reg. 10, 3. β) *insidiator*, ἐπίβουλος, 1 Reg. 29, 4. f) ብንተ፡ ዐይን፡ *pupilla oculi* vid. sub ብንት፡ c. 518. g) ቅጽበተ፡ ዐይን፡ *nutus oculi* i. e. *momentum* temporis vid. sub ቅጽበት፡ c. 475. 2) Vario transfertur oculus: a) *examen* bilancis (cfr. عَيْنٌ): ከመ፡ እንተ፡ ታገብእ፡ ዐይነ፡ መዳልው፡ እሙንቱ፡ ὡς ῥοπὴ ζυγοῦ Jes. 40, 15; 4 Esr. 1, 35. b) *species* vel *imago insculpta, sculptura* sigilli: ዐይነ፡ ማኅተም፡ γλύμμα σφραγῖδος Ex. 28, 11. 21; Sir. 38, 27. 45, 11. c) dubius est sensus vocis ዐይን፡ Ex. 36, 31, ubi Gr. ὦα habet (an *circulus* oculo similis?). d) in libris ex Arabico translatis ዐይን፡ seq. Gen. significat *ipse ille* (sicut عَيْنٌ), ut: እመ፡ ኢተረክበ፡ ዐይኑ፡ (sc. rei furto ablatae) ያገብእ፡ አምሳሊሁ፡ F. N. 35 aliud exemplum vid. sub

ሕስት፡ c. 891. c) ዐይነ፡ወርቅ፡ oculus vel species auri i. e. *icterus* (*morbus regius* q. d.), Lud. 3) *fons*, Ex. 15, 27; Jac. 3, 11; Deus አቀመ፡አዕይንቲሁ፡ለተከዚ፡ 4 Esr. 13, 46 et Deg.; fortasse Hen. 21, 7; trsl.: ተመከር፡ዐይነ፡ተመርሖ፡ውእቱ፡ Fal. f. 55. — Eodem referendum est ዐይነ፡ምድር፡ oculus terrae i. e. *cavum* ut talpae, mustelae, Lud. auct. Greg. (cfr. etiam Isenberg lex. amh. sub ዐይን፡).

ዐየነ፡ I, 2 (denom.) 1) *oculos intendere, intente contemplari*: በዕጹብ፡እመ፡ዐየነ፡ንረክብ፡ምግባረ፡ዘውስተ፡ምድር፡ μόλις εἰκάζομεν τὰ ἐπὶ τῆς γῆς Sap. 9, 16; እለ፡ዐየኑ፡ምጽአተ፡እግዚእ፡ („praeviderunt" Lud. e) Libr. Myst. 2) *dispicere, circumspicere* (mente): ይዔይኑ፡ሎሙ፡ዘይሁብዎሙ፡ Lev. 19, 20; Ex. 21, 31; 2 Cor. 10, 12 Platt. — At *Rad. Abb.*: ዐየነ፡ዘ፡ፈየነ፡ („se hâta" d'Abb.) et ቀዘነ፡ (cfr. ዐይነ፡ምድር፡ Isenb. lex. p. 154).

ተዐየነ፡ III, 2 *intente intueri, speculari*, c. Acc.: ወእምዝ፡ከነ፡ላዕሌሁ፡ፈተና፡ሰይጣን፡እንዘ፡ይትዔየኖ፡ዘልፈ፡እመ፡ይፈርሀ፡ወይጸንዕ፡ Gad. Kar.; በጽኑዕ፡ይትዔየነኒ፡ ibid. — *Voc. Ae.*: ተዐየነ፡ዘ፡ጠበቀ፡

ተዐየነ፡ III, 1 proprie: fontem sibi quaerere vel circa fontem considere i. e. 1) *tentoria ponere, castra locare*, Num. 2, 2 seq.; 1 Reg. 4, 1. 13, 5. 17, 1. 2. 28, 4; 1 Par. 11, 15; Judith 7, 18; Ps. 33, 8; እለ፡ይቀድሙ፡ተዐይኖ፡ Num. 2, 3. 2) *obsidere, circumsedere* urbem, c. ላዕለ፡ urbis 2 Par. 32, 1; 4 Reg. 25, 1; ሶበ፡ኖኀ፡ተዐይኖ፡ላዕለ፡ሀገር፡ Jsp. p. 367; vel c. Acc.: Luc. 19, 43; ወተዐየና፡ለሀገር፡ወዐገታ፡ Jsp. p. 304. 3) *turmatim convenire, congregari*, (vid. ትዕይንት፡ n. 3), Enc. Hed. 19. — *Voc. Ae.*: ተዐየነ፡ዘ፡ከተመ፡

ዕዩን፡ part. *dispectus* i. e. *selectus*, Lev. 16, 12.

ትዕይንት፡ subst., m. et f., Pl. ትዕይንታት፡ et plerumque ተዓይን፡ (semel inveni ተዓይንት፡ Jes. 22, 6 in cod. Laur.) 1) *castra, tentoria*, ut nomadum ita militum, παρεμβολή Gen. 32, 22; Ex. 32, 19. 26. 33, 7. 11; Lev. 14, 8; Num. 4, 5. 15; 1 Reg. 4, 3 seq.; 4 Reg. 7, 4 seq.; Judith 12, 7. 14, 19; Ps. 105, 17; Apoc. 20, 9; Pl. Gen. 32, 3; 1 Reg. 17, 1. 28, 1; ትዕይንታት፡ 1 Par. 9, 18; σκηναί ትዕይንት፡ Num. 24, 6. 2) *tentorium, tabernaculum*, Judith 5, 22. 12, 9; 1 Par. 15, 1; Ex. 25, 9; 4 Reg. 7, 8; Pl. a) *tentoria*: ተዓይን፡ Num. 24, 5; Ps. 86, 1; Jer. 30, 7; Judith 15, 1; ትዕይንታት፡ 1 Par. 5, 10. b) *castra* 1 Reg. 28, 5; Judith 13, 10; Sir. 48, 21; Jes. 8, 8; Ps. 26, 5. c) *vici* vel *pagi* nomadum, ἐπαύλεις 1 Par. 4, 33. 3) a) *exercitus, copiae*: Ex. 14, 19. 20; Jud. 8, 10; 1 Reg. 17, 46. 28, 19; 4 Reg. 7, 6; ትዕይንታቲሆሙ፡ለኢሎፍሊ፡ተዐየኑ፡ 1 Par. 11, 15; ተዓይንት፡ (v. ትዕይንት፡) ጸበኢት፡ Jes. 22, 6; Hen. 1, 4. b) *multitudo congregata, agmen, turba*: ትዕይንቶሙ፡ለእለ፡ቆሬ፡ συναγωγή Sir. 45, 18; Ps. 105, 18; Num. 16, 5; ተዓይነ፡አሕዛብ፡ብዙኃን፡ Hez. 26, 7; Gen. 33, 8. 50, 9. c) *coetus, conventus*, συναγωγή, populi Israelitarum Lev. 16, 5. 19, 2. 22, 18; Num. 14, 1. 10. 20, 2. 4; ተዓይነ፡ክርስቶስ፡ *coetus Christianorum*, Enc.; ትዕይንተ፡ለሆር፡ i. e. socii Hori, Enc. Haml. 12; በውስተ፡ትዕይንትከ፡ ἐν τῇ συνεδρείᾳ σου (*consessus, concilium*) Judith 11, 9. d) *chorus*, Chr. ho. 34 (vid. sub ታና፡ c. 447). — *Voc. Ae.*: ትዕይንት፡ዘ፡ከተማ፡ v. መከማቻ፡

ዐየነ፡ *commode se habere* vid. sub አየነ፡

ዐየየ፡ *aequare* vid. sub አየየ፡

ዐየየ፡ I, 1 [عَيَّ *haesitavit* in re, ei *perficiendae impar fuit*, عَيِيَ *ignoravit*, غَوَى *erravit*; vic. עָוָה عَوَى *flexit, torsit*] Subj. ይዕየይ፡ 1) *errare, aberrare*: ወየዐይይ፡እንተ፡በኀለዪ፡ Lit. Mar. Mss. (N. T. rom. f. 172, 1 exhibet የዐይል፡እንተ፡ኀለዪ፡); anima mea ad cogitandum peccata ከመ፡ኢትዕየይ፡ Lud. e Ssal. Req. (vid. ዒለ፡). 2) *mente errare, ignorare, non intelligere*: በአይ፡ፍና፤እስመ፡ዐየይኩ፡ τίνα τρόπον; συνίημι γὰρ ἥκιστά γε, Cyr. c. Pall. f. 97; Syn. f. 355. — (Lud. addit: 3) *diversus, distinctus fuit*, at vid. sub ዕዩይ፡).

ተዐየየ፡ „*abduci, seduci* a recta via", Lud. e Syn. (at vid. sub ዕዩይ፡).

ዕዩይ፡ part. *mente alienatus, amens, insipiens, delirans*: ኦዘእንበለ፡ልብ፡ዕዩይ፡ኢለበከ፡ምስጢረ፡ ὦ ἀνόητε καὶ βδελυρώτατε οὐ συνῆκας τὸ μυστήριον Cyr. ho. f. 108; ዘእምባሕር፡ወእሞት፡ዕዩይ፡ ὦ θαλάσσης καὶ θανάτου ἀνοητότερε, ho. Rhegini in Cyr. f. 109; እፎአየክሙ፡ከመ፡ዕንበዛን፡አንትሙ፡ወዕዩያን፡ኀሊና፡ ὅτι κεχήνατε καὶ ἐξεπλάγητε Chr. Ta. 3; ኦእምኀሊና፡ዘአቤር፡ልቡና፡ዕዩይ፡ ὦ φρενὸς γραοπρεποῦς Cyr. c. Pall. f. 85; ኦአብድ፡ወዝንጉዐ፡ልብ፡ወዕዩየ፡ኀሊና፡ Syn. f. 347 (ter); ኦዕዩይ፡ወዕልው፡ f. 346; ኦዕዩይ፡ወከሓዲ፡ ibid. — [Lud. exhibet 1) *schismaticus*, Syn.; (at Syn. p. 346 quamvis ዕዩይ፡ cum ዕልው፡ et ከሓዲ፡ junctum sit tamen ዕዩይ፡ aliter exponendum videtur, nec non de significatione verbi ተዐየየ፡ a Lud. statuta dubito). 2) *distinctus, diversus* (at in exemplo ex Org. 3 ab eo allato: ዕዩየ፡ግጻዌ፡ዘእንበለ፡ፍልጠት፡ወዕሩየ፡መለኮት፡ vox ዕዩየ፡ scribenda est እዩየ፡ et exponenda *aequalis*)].

ዐይግ፡ (etiam አይግ፡) subst., m. et f., Pl. አዕያግ፡, Pl. Pl. አዕያጋት፡ (formam አዕይጋት፡ a Pl. አዕይግት፡ inveni Jsp. p. 318, si quidem lectio sana est), *palus, stagnum*: በአሐቲ፡ዐይገ፡ማይ፡ Hen. 89, 23; ውእቱ፡ዐይገ፡ማይ፡ 89, 24—26; I Sal. Mar. 27; አዕያግ፡ ἕλη Ex. 7, 19. 8, 1; አዕያጋተ፡ማይ፡ συναγωγὴ ὑδάτων Lev. 11, 36; ዝናም፡መልአ፡ኵሎ፡አዕይጋተ፡ዘሀሎ፡ኀቤሆሙ፡ Jsp. p. 318. — *Voc. Ae.*: ዐይግ፡ዘ፡ከረ፡ብ፡የተከማቸ፡ወሀ።

ዐይገን፡ et ዐይጋን፡ (etiam per አ፡) subst. [i. q. אַגָּן إِجَّانَةٌ et إِيجَانَةٌ] *pelvis, labrum, urceus*, λεκάνη, ዐይገነ፡ዐቢይ፡ Jud. 5, 25. 6, 38; quotidie bibebant ፬፻ ዐይጋነ፡ወይን፡ Gad. Ad. f. 190. — (Sec. Lud.: *vas junceum* ita contextum, ut lac in eo servari possit, *mulctrum junceum*; huic Ludolfi definitioni Dietrich Semit. Wurzelf. p. 21 suam de etym. conjecturam superaedificat). — *Voc. Ae.*: ዐይገን፡ዘ፡ቀጅ።

ዕድ፡ *vir, mas* vid. sub I ዐደወ፡

ዕዳ፡ *debitum* vid. sub II ዐደወ፡

ዓዲ፡ adv. [ut videtur, primitus Adj. (gramm. § 163, 2), terminatione î formatum ex ዓድ፡ i. e. עוֹד, quod proprie *continuationem* et *iterationem* significans in Adv. abiit; de radice ejusque significationibus vid. supra ዖደ፡] 1) ratione habita temporis praeteriti: *adhuc, etiamnum* (*etiamtum*), Gen. 43, 27; Ps. 77, 34. 138, 17; ዓዲ፡ብየ፡ነገር፡ኀቤየ፡ Job 36, 2;

plerumque cum pronominibus suffixis ad Subjectum enuntiationis relatis: ዓዲሆሙ፡ሕዝብ፡ይሠረዉ፡ ἔτι ὁ λαὸς κατεφθείρετο 2 Par. 27, 2; እንዘ፡ዓዲነ፡ሕያዋን፡ንሕነ፡ Thren. 4, 17; እደ፡ እግዚ"፡ዓዲሃ፡ልዕልት፡ Jes. 5, 28; ወልድየ፡ዓዲሁ፡ደቂቅ፡ ውእቱ፡ 1 Par. 22, 5; ዓዲየ፡ጽኑዕ፡አነ፡ Jos. 14, 11; Gen. 18, 12. 43, 28. 44, 14. 45, 3; Ex. 4, 18; Lev. 18, 18. 19; Jud. 6, 24. 19, 11; 1 Reg. 13, 7; Jes. 29, 8; Act. 9, 1. a) cum particula negativa: *adhuc non*, *nondum*, መዋዕል፡እለ፡ዓዲ፡ኢ በጽሐ፡ Jes. 7, 17; ዓዲ፡ኢኀልቀ፡ዕድሜሁ፡ Dan. 8, 17; 4 Esr. 4, 42; 1 Reg. 3, 3. 7; Koh. 4, 13; Joh. 7, 8; Matth. 16, 9; vel c. pron. suff.: ዓዲየ፡ኢነሣእኩ፡ Phil. 3, 13; Rom. 5, 13; Hebr. 9, 8; Hen. 89, 25. b) nonnumquam ዓዲ፡ pronomine (neutr.) suff. ሁ፡ augetur: ዓዲሁ፡ኢትሌብዉ፡ adhuc non intelligitisne? Matth. 16, 9 (aliter 15, 16 ubi ሁ፡ nota interrog. est); እስከ፡ዓዲሁ፡ኢ፡ *usque adhuc non* i. e. *nondum* Chr. ho. 4. 2) ratione habita temporis futuri: *adhuc*, *porro*, *amplius*, *diutius*: ተዐገሡ፡ዓዲ፡ኅሙስ፡መዋዕለ፡ Judith 8, 30; ተዐገሠኒ፡ዓዲ፡ኅዳጠ፡ Job 36, 2; Gen. 7, 4; ዓዲ፡ ኅዳጥ፡ወይቄርር፡ Jes. 10, 25; ዓዲ፡ኅዳጠ፡ 28, 10; Ps. 36, 10; ዓዲ፡እስከ፡፷ወ፭ዓመት፡ትጠፍእ፡መንግሥት፡ Jes. 7, 8; እፎ፡ዓዲ፡ (v. እንከ፡) ትቄስሉ፡ Jes. 1, 5; ዓዲ፡ እረድአከ፡ 44, 2. 54, 3; Jer. 2, 9. 39, 15. 43; 2 Reg. 6, 22; እንከ፡ዓዲ፡ Jes. 5, 4. a) cum negatione pro ዓዲ፡ ኢ፡ frequentant ኢ፡እንከ፡ b) nonnumquam *iterum*, *rursus* (noch einmal), Gen. 29, 35. 30, 7. 37, 9. 38, 4. 5. 3) de accessione rei alcjs ad alqd: *adhuc*, *praeterea*, *insuper*, *etiam*: ወወለደት፡ዓዲ፡፪ደቂቀ፡ Kuf. 4; ይዌስክ፡ዓዲ፡ዲ ቤሁ፡ Sir. 21, 15; Gen. 2, 19; 1 Reg. 2, 21; Ex. 5, 8. 11, 1; 2 Cor. 8, 22 Platt; εἶτα Sap. 14, 22; οὐ μόνον δὲ ἀλλὰ καί 2 Cor. 8, 19; ፶ዕደው፡ወዓዲ፡አንስት፡ Enc. Genb. 14; crebro ወዓዲ፡ Sir. 39, 12; Koh. 4, 17; Ps. 8, 7; Asc. Jes. 8, 1; Gen. 30, 15; Hebr. 7, 15; 1 Tim. 5, 13; F. N. 15. a) seq. ሂ፡ vel ኒ፡, *etiam*, *adeo* (sogar): ወዓዲ፡ከሢሁኒ፡ይመስለከ፡ከመ፡ ዘበዲበ፡ምድር፡ረከብከ፡ Sir. 29, 6; Phil. 4, 16; Ps. 15, 7; Act. 21, 28. b) *tamen* (noch immer): Luc. 14, 22; ወዓዲ፡ ኢ፡ Jes. 57, 10. c) *imo*, *imo vero*, *potius* (vielmehr): ኢ ታጠንቅቁ፡ፈጽሞ፤ዓዲ፡የዐቢ፡እምኵሉ፡ገንቱ፡ Sir. 43, 30; Eph. 5, 11 rom.; Herm. p. 104b; አላ፡ዓዲ፡ Matth. 18, 22; ዘእንበለ፡ዓዲ፡ 27, 24. d) in specie post *non tantum* usitatur ዓዲ፡ *sed etiam*, sive ዓዲ፡ simplex, ut Matth. 21, 21; Phil. 2, 12; 1 Thess. 1, 8; 2 Cor. 7, 7. 9, 12, sive ዓዲ፡ — ኒ፡ vel ሂ፡ vel ወዓዲ፡ — ኒ፡ Phil. 2, 27; 1 Thess. 1, 5. 2, 8; Joh. 13, 9; Rom. 4, 12 sive አላ፡ዓዲ፡ Act. 26, 29; Phil. 1, 29; vel ዳእሙ፡ዓዲ፡ Joh. 5, 18 (vid. በሕቲት፡ et ዳእሙ፡ et ከመ፡). — *Voc. Ae.*: ዓዲ፡ዘ፡አሁን፨

ዐደል፡ *tunica* vid. sub አደል፡ c. 799.

ዐደመ፡ *rubere* et ዐደመ፡ *placere* vid. sub አደመ፡ c. 799. 800.

ዐደመ፡ I, 2 [vicina sunt יָעַד, وَعَدَ, عِدَان عَدّ et יְעַד מוֹעֵד] *diem* vel *tempus* (*certum*) *constituere* vel *praefinire*, *definire*: አኮኑ፡ዐደምከ፡ዕድሜ፡ seq. Subj. Dan. 6, 12. 6, 7 var.; c. Acc. prs. (*alicui*): Ex. 8, 5; እምዐደምከኒ፡ τάξῃ μοι χρόνον Job 14, 13; 1 Esr. 9, 12; ዐድሞሙ፡ዕድሜ፡ Dan. 6, 7 var.; እስከ፡፸ሰንበታት፡ዐድሞሙ፡ለሕዝብከ፡ Dan. 9, 24 (Imperat.): ዐድሞሙ፡ይእዜኒ፡ከመ፡ይስድዱ፡ 2 Esr. 10, 3. a) *tempus dare*, (*comperendinationem largiri*): ከመ፡የዐድሞ፡ ὅπως χρόνον δῷ αὐτῷ Dan. 2, 16; እዒድመከሙ፡ኅዳጠ፡መዋ ዕለ፡ Lud. ex Hist. VII Puer. b) *certo tempore venire jubere*, *convocare*, *invitare*: ወዐደመ፡ሮብዓም፡ኵሎ፡መላ ሁቅተ፡ συνήγαγε 2 Par. 10, 6. 12. 18, 5. c) *constituere* i. e. *destinare* alqd rei vel ad rem: ወመደልዋን፡ይዒድም ዎ፡ለልበሙ፡ለመዐት፡ ὑποκριταὶ καρδίᾳ τάξουσι θυμόν Job 36, 13. — *Voc. Ae.*: ዐሠረ፡ዐደመ፡ዘ፡አቀጸረ፡ (v. አቃጸረ፡).

አዕደመ፡ II, 1 id.; in specie i. q. ዐደመ፡ n. c: መድልዋ ን፡ያዐድምዎ፡ለልበሙ፡በመዐት፡ Job 36, 13 var.

ተዐደመ፡ III, 2 *constitui*, *definiri*, *praefiniri*, de tempore: በመዋዕል፡ዘተዐደመ፡ F. N. 24, 2; de aliis rebus, ut: ዐስብ፡ዘተዐደመት፡ F. N. 36.

ተዓደመ፡ III, 3 *sibi invicem condicere*, *constituere inter se* alqd, *convenire inter se* de re: ሶቤሃ፡ተዓደሙ፡ ጊዜ፡ τότε κοινῇ συνετάξαντο καιρόν Dan. ap. 1, 14; ተዓደ ሙ፡እስከ፡ሠርቀ፡ዓሥር፡ወርኅ፡ይግበሩ፡ከመዝ፡ 1 Esr. 9, 16; በከመ፡ተደመርከ፡ወተዓደምከ፡ምስለ፡አካዝያስ፡ 2 Par. 20, 37.

ዕድሜ፡ subst., plerumque m., Pl. ዕድሜያት፡, *tempus constitutum* vel *condictum*, *praefinitum*, 2 Reg. 20, 5; 4 Esr. 4, 14. 8, 71. 9, 1. 5; ጊሮድያኖስ፡ያአምር፡ዕድሜሁ፡ Jer. 8, 7; 1 Thess. 5, 1; በዕድሜሁ፡ Sir. 39, 16; Rom. 5, 6; Luc. 1, 20; እስከ፡ዕድሜሆሙ፡ Dan. 7, 12; በመዋዕለ፡ዕድሜሁ፡ Jes. 30, 8; Tob. 10, 1; በዕድሜ፡መዋዕሊሁ፡ εἰς χρόνον τακτόν Job 12, 5; አኮ፡ለዕድሜ፡መዋዕል፡ Org.; በበ፡ዕድሜሁ፡ Jer. 5, 24; Jes. 60, 22; በጽሐ፡ዕድሜሁ፡ Dan. 7, 22; Jer. 27, 26; Ps. 101, 14; Jes. 8, 22; ወሀብክዎ፡ዕድሜ፡ 2 Esr. 12, 6; Ex. 9, 5; Job 14, 5; ለጽልመት፡አዘዘ፡ዕድሜሁ፡ Job 28, 3; አ ገዝዝ፡ዕድሜሁ፡ στῆσον τὸν ὁρισμόν Dan. 6, 8; ሀቀሙ፡ዕድ ሜ፡መዋዕል፡ Act. 28, 23 rom.; ኢኀልቀ፡ዕድሜሁ፡ለራእይ፡ Dan. 8, 19; ያነውኅ፡ለከ፡ዕድሜከ፡ et ያስተኀልፍ፡ዕድሜሁ፡ Sir. 29, 5; ወርኅ፡ዕድሜሁ፡ውእቱ፡ለኵሉ፡ Sir. 43, 6; ዕድ ሜ፡ሐዘን፡ (tempus luctus constitutum) F. N. 24, 2. a) *finis*, πέρας Hez. 7, 2. 6. b) ዕድሜያት፡ *dies festi* (מוֹעֲדִים) Hez. 46, 11 vrs. nov.

ዑድር፡ n. prgr. sc. عُذْر *excusatio*, Jsp. p. 288; ነገሮ፡ዑ ድሮ፡ወተወከፎ፡ፍምፍምዮስ፡ (Pompejus) p. 310. 333; አል ብከሙ፡ዑድር፡ p. 371; ኢሊተ፡ዑድር፡ለአሕይዎትከሙ፡ p. 377.

I. ዐደወ፡ rad. inus., quae significasse videtur *calidum*, *robustum*, *fortem esse*, coll. آدَ (أَيْدٌ), أَدٌّ vel أَدٌ *robur*, nec non أَدَا et أَدَى.

ዕድ፡ subst. m., coll., Pl. ዕደው፡, (*vir*), *viri* (pro Singulari frequentant ብእሲ፡ q. v.): ቅድመ፡ዕደው፡ወአንስቶ ሙ፡ 1 Esr. 9, 40; 2 Esr. 18, 3; 1 Reg. 27, 11; Ex. 36, 6; Deut. 31, 12; Lit. 167, 3; Pl. ዕደው፡ Jos. 7, 5. 10, 18; Ruth 4, 2; Zach. 8, 23; Hez. 14, 1. 3; Jer. 4, 3. 4. 48, 15. 51, 15; Prov. 29, 2; Judith 10, 4; 2 Esr. 8, 13. 14; ማኅበረ፡ዕደው፡ ወአንስቶሙ፡ 2 Esr. 18, 2; አንትሙ፡ዕደው፡ 1 Esr. 3, 17; Rom. 1, 27; Marc. 6, 44; Act. 8, 3; Luc. 22, 63; ዕደው፡ጠ ቢባን፡ Sir. 26, 28; ዕደው፡ኃያላን፡ 41, 8; ዕደው፡ክቡራን፡ 44, 1; ዕደው፡ብዑላን፡ 44, 6; ዕደው፡ኄያላን፡ወመስተቃት

ላን፡ Jer. 48, 16; ዕደወ፡ሞት፡ 2 Reg. 19, 28; ዕደወ፡ደም፡ Ps. 25, 9 (at Ps. 54, 27. 138, 18 exhibent ዕድወ፡ደም፡ *hostes sanguinolenti*, quamquam primitus sine dubio ዕደወ፡ደም፡ legebatur; cfr. etiam Ludolfi annot. ad Ps. 72, 5); ዕደወ፡ስም፡ Gen. 6, 4. a) *mares, masculi*: ፳ዕደው፡ ἀρσενικά 2 Esr. 8, 13. 14; ምስለ፡ዕደው፡ εἰκόνες ἀρσενικαί Hez. 16, 17. b) *mariti*: ዕደዊነ፡ Jer. 51, 19; Col. 3, 19. c) *viri fortes, strenui*: ኵሉ፡ዕደወ፡ 1 Reg. 4, 9.

II. **ዐደወ፡** rad. inus., quam equidem cum أَدَّى II *persolvit* componere haud dubito.

ዕዳ፡ subst. [أَدَاة; de formatione nominis vid. gramm. §107, β] 1) *res persolvenda, debitum, aes alienum*: Matth. 18, 27; ለመኑ፡እፈዲ፡ዕዳ፡ Jes. 50, 1; Deut. 24, 10; ትትፈደዩ፡ዕዳክሙ፡ Jes. 58, 3; 2 Esr. 20, 31; አግብአ፡አኀዘ፡ዕዳሁ፡ Hez. 18, 7 seq.; እመሂ፡መጽአኒ፡ዕዳ፡ si venerit mihi debitum (i. e. exigatur a me) Lud. ex Org. a) passim cum Genitivo ejus, cui quid debetur: ንቅንዮ፡ለነዳይ፡በዕዳነ፡ Am. 8, 6; Deut. 24, 11; ዕዳሁ፡ውእቱ፡ Rom. 4, 4 (Platt: ይደልዎ፡). b) በዓለ፡ vel በዐለ፡ዕዳ፡ *creditor*, δανειστής 4 Reg. 4, 1; Jes. 24, 2; Ps. 108, 10; Luc. 7, 41; አብዕልተ፡ዕዳ፡ F. 24, 3. c) ብእሴ፡ዕዳከ፡ *debitor tuus*, Deut. 24, 11; vel እለ፡ይፈድዩ፡ዕዳ፡ Luc. 16, 5 seq. d) ዘይፈዲ፡ዕዳሁ፡ *obaeratus* 1 Reg. 22, 2. e) መጽሐፈ፡ዕዳ፡ *libellus debiti, chirographum*: መጽሐፈ፡ዕዳየ፡ዘይፈድዩኒ፡ συγγραφή Job 31, 35; χειρόγραφον Col. 2, 14; Clem. f. 101; Christus ይደመስስ፡መጽሐፈ፡ዕዳነ፡ Deg. 2) in libris inferioris aetatis: *culpa, reatus*, ut: si quis coactus jurat አልቦ፡ላዕሌሁ፡ዕዳ፡ F. M. 22, 4; manustupratio onaniae similis est ዳእሙ፡ይጸንዕ፡ (gravior est) ዕዳሃ፡ለዛቲ፡ኀጢአት፡ F. M. 13; ሶበ፡ኢሰተይክሙ፡ዝናመ፡ትምህርት፡እምኢክንክሙ፡ዕዳ፡ Chr. ho. 10; etiam *poena solvenda*: ይቤሎሙ፡ናሁ፡ረሰይኩ፡ዕዳሃ፡ (mulieris) ላዕሌክሙ፤ግበሩ፡ባቲ፡በከመ፡ትፈቅዱ፡ Jsp. p. 327; መጽሐፈ፡ዕዳ፡ „*epigraphe reatus*, quae condemnatis affigitur quo causa poenae innotescat“, Lud. auct. Greg. 3) *solutio, compensatio*: si quis amiserit rem commodatam, ይደልዎ፡ዕዳ፡ F. N. 28. 36.

ዕዳዊ፡ adj. rel. *ad rem debitam pertinens*: ዕዳውያን፡ ut videtur *debitores* F. N. 27.

III. **ዐደወ፡** I, 1 [עָדָה עֲדָא, عَدَا عَدَى] Subj. ይዕዱ፡ (nonnumquam ይዕደው፡ in libris antiquioribus, ut 4 Esr. 14, 14 Laur.; Jes. 47, 2 Cod. Laur.), *transire, transgredi, transscendere. (se) trajicere, (transfretare, superare)*, c. Acc. fluminis, maris: Kuf. 29; Gen. 32, 11; Num. 32, 29. 30; Deut. 4, 21; Jos. 3, 14 seq.; 2 Reg. 17, 22; Jes. 16, 8. 23, 2; እመኒ፡ዐዱከ፡ማየ፡ 43, 2; ዕደዊ፡ v. ዕድዊ፡አፍላገ፡ 47, 2; Jer. 31, 22; Bar. 3, 30; Judith 2, 24; Hebr. 11, 29; regionis Deut. 2, 7; c. ውስተ፡ fluminis 2 Reg. 17, 24; c. እንተ፡ 1 Reg. 14, 4 (6); c. ማዕዶተ፡ Gen. 32, 23; c. እምነ፡ loci (quem vel trans quem quis transit): ዐዲዎን፡እምትዕይንት፡ διελθοῦσαι τὴν παρεμβολήν Judith 13, 10; እስከ፡ዐደዊ፡እምነ፡ደማስቆ፡ ἕως οὗ παρῆλθον Δαμασκόν 15, 5; absol.: Matth. 9, 1. 14, 34; ዐደወ፡ማዕዶተ፡ Marc. 5, 21; c. ውስተ፡ loci, quem quis transeundo petit: ዕድዊ፡ውስተ፡ደሰት፡ Jer. 2, 10; ዐደወ፡እሞት፡ውስተ፡ሕይወት፡ Joh. 5, 24; 1 Joh. 3, 14; Clem. f. 205. 255. 267; c. ኀበ፡ pers. (*ad* alqm), Luc. 16, 26. a) de rebus, quae transmittuntur vel transeunt per alqd: Ex. 26, 28. b) *transmigrare* ex hoc mundo in illum, 4 Esr. 14, 14. c) *transgredi* terminum praescriptum (crebrius III, 1), ut: እምወሰን፡ Lit. Epiph. d) *transire* i. e. *excedere* modum, *superare* (antecellere): ዘብዙኅ፡እመስፈርት፡የዐዱ፡ (quod multum mensuram excedit) Enc. Masc. 28; እምሕብረ፡ብረሌ፡የዐዱ፡ (antecellit) Lud. e Carm. Greg. (Comm. hist. p. 38 § 37).

አዕደወ፡ II, 1 *trajicere, traducere, transmittere*, c. Acc. prs. vel rei, et c. Acc. vel ውስተ፡ loci: Gen. 32, 24; Num. 32, 5; Jos. 7, 7; 2 Reg. 19, 15. 18; አዕደወኒ፡ውስተ፡ማይ፡ Hez. 47, 3 var.; አዕደዎሙ፡ባሕረ፡መፍርህ፡ Sap. 10, 18.

ተዐደወ፡ (ተዐድወ፡ Jer. 41, 18 var.) III, 1 1) *transire, transgredi, transscendere, transilire*: እትዐደዋ፡ለአረፍት፡ Ps. 17, 32; gradum 1 Reg. 5, 5; fluvium Kuf. p. 106; ዘይትዐዱ፡ወሰነ፡ Hos. 5, 10; alqm: ድኅኒ፡ወንትዐደውኪ፡ Jes. 51, 23; Kuf. p. 106. a) *pertransire*: ጸሎት፡ነዳይ፡ትትዐዱ፡እምደመና፡ νεφέλας διῆλθε Sir. 32, 21. b) *litora transire, redundare*, de mari: ኢትትዐደዊ፡እምወሰንኪ፡ Job 38, 11; ኢይትዐደው፡ Jer. 5, 22. c) *superare* (übertreffen): ተዐደውኪ፡ኵሎን፡ ὑπερῆρας πάσας Prov. 29, 47; ንጹሕ፡ዘንጽሐ፡ሐሊብ፡ይትዐዱ፡ Enc. Ter 15 (Lud.: 16); ዘስብሐቲሁ፡ይትዐደው፡እምኵሉ፡ Asc. Jes. 9, 27. d) *transgredi* vel *superare* vivendo annum (überleben, überschreiten): ኢይትዐደው፡ዘንተ፡ዓመተ፡በሕይወት፡ Kuf. 35; ዘተዐደወ፡፻ዓመተ፡ F. N. 5. e) *transgredi, migrare* terminum statutum, leges, praecepta al.; c. c. እምነ፡, ut: ተዐደዉ፡ኃጥኣን፡እምወሰኖሙ፡ Job 24, 2; ተዐደዉ፡እምፍኖቱ፡ Kuf. 5. 20; Hen. 2, 1; ዘተዐደወ፡እምሥርዐትነ፡ Clem. f. 204; c. Acc.: Matth. 15, 2; Num. 14, 41. 24, 13; እለ፡ተዐደዉ፡ኪዳንየ፡ Jer. 41, 18; abs.: Hen. 5, 4. f) *inique tractare, injuriam facere, offendere* (sich vergehen an einem), c. Acc. pers.: καταδικάζειν Jac. 5, 6; c. ላዕለ፡ pers., ut: እመቦ፡ዘተዐደወ፡ላዕለ፡ንጉሥ፡እመኒ፡በቃል፡ወእመኒ፡በምግባር፡ Clem. f. 251. 2) *praeterire, praetergredi*, Ex. 23, 5; Kuf. 49; c. Acc.: Ex. 12, 23; Deut. 2, 8; Job 9, 11. a) *impune transmittere, remittere* peccatum, παραβιβάζειν 2 Reg. 12, 13; ይትዐዱ፡አበሳሆሙ፡ ὑπερβαίνειν Mich. 7, 18; Lit. Epiph.; Lud. ex Enc. Nah. 22. b) *currendo praetergredi* i. e. *antevenire* alqm, 2 Reg. 18, 23.

ዕድው፡ (part. et) subst., Pl. ዕድዋን፡ (qui e regione ulteriore i. e. ex adverso est alicui, *adversus*, Gegner) *adversarius* [عَدُوٌّ]: ይከውነከ፡ዕድወ፡ κατὰ σοῦ Sir. 6, 12; ἐξ ἐναντίας μου Ps. 37, 11; Col. 2, 14; ዘኢኮነ፡ምስሌየ፡ዕድውየ፡ውእቱ፡ κατ᾽ ἐμοῦ Matth. 12, 30; Luc. 9, 50; Did. 12; ἀντίδικος Prov. 18, 17; Matth. 5, 25; Luc. 12, 58. 18, 3; ἐχθρός Prov. 6, 1; ዕድወ፡ነፍስየ፡ Enc. Mag. 12; ዕድዋን፡ ἀντίδικοι Jer. 27, 34; 4 Esr. 3, 36; ዕድዋኒነ፡ (in disputatione) Cyr. c. Pall. f. 72; Enc. Masc. 21. — In libris Mss. passim ዕድው፡ cum ዕደው፡ *viri* perperam permutatur. — *Voc. Ae.*: ዕድው፡ዘ፡በዓለ፡ጋሩ፡።

ዕዱው፡ vel ዕዱ፡ subst., ut videtur *transitus*; nonnisi in Pl. ዕዱዋት፡ τὸ ἄμφοδον *bivium* (sec. Lud.) Marc. 11, 4 repertum.

ዕድወት፡ n. act. *transgressio, praevaricatio*: ዕድወቱ፡ለአዳም፡ Cyr. c. Pall. f. 88; ዕድወተ፡ቀዳሚ፡ብእሲ፡ f. 70.

ዐዳዊ፡ n. ag., Pl. ዐደውት፡, *transgressor, praevaricator*: ዐደውተ፡ሕግ፡ Lud. e Mss. Colb.

ተዐዳዊ፡ n. ag. (III, 1) *transgressor, praevaricator*, ተዐዳዌ፡ሕግ፡ παράνομος Sap. 3, 16; ተዐዳዌ፡ትእዛዝ፡ Macc. f. 23; fem. ተዐዳዊት፡ሕግ፡ F. N. 24, 5.

ማዕዶት፡ (rarissime **ማዕዶ፡**) subst., m. et f., Pl. **መዓድው፡** 1) *regio ulterior* trans flumen vel mare vel montem vel aliam regionem sita, *ripa opposita*, nec non in genere *ripa*, *litus*: **ማዕዶተ፡ ዮርዳኖስ፡** Jos. 8, 23; Num. 21, 13. 32, 19; Jos. 18, 7; 2 Esr. 4, 17; 1 Reg. 31, 7; Matth. 4, 15. 25; Luc. 8, 22; **ነገሥት፡ እለ፡ ማዕዶተ፡ ባሕር፡** Jer. 32, 8. 22, 20; **ዘማዕዶተ፡ ደብረ፡ አሱር፡** Kuf. 8; **ውስተ፡ ማዕዶተ፡ ደቂቀ፡ ዐሞን፡** Jer. 48, 10; Hen. 18, 10; **በጺሐ፡ ማዕዶተ፡** εἰς τὸ πέραν Matth. 8, 28; Marc. 4, 35; 1 Reg. 26, 13; trsl.: Lit. 170, 3; χεῖλος Gen. 41, 17; Deut. 3, 12; ἕλος Ex. 2, 3; ἄχει Gen. 41, 2. a) adv. **ማዕዶተ፡** ἐκ τοῦ πέραν *e regione* Num. 21, 11. b) praep. **ማዕዶተ፡** *trans*, *ultra*: Gen. 32, 23. 50, 10; Jos. 2, 10; 1 Reg. 30, 10; 2 Esr. 12, 7; Matth. 19, 1. 2) *transitus* i. e. a) *vadum* Jud. 3, 28; Jer. 28, 32; **መዓድው፡** M. M. f. 362. b) *fauces* montium 1 Reg. 14, 4. 1. c) *transitio*: **ዋዜማ፡ ዘማዕዶ፡** Cod. Mus. Brit. XXIX, 2. 22 (Catal. p. 35 ann. *d*).

ምዕዳው፡ subst. *locus transitus*, *trajectus*, *vadum*, Org. 4; Jud. 3, 28 CG; **አሌብየ፡ ምዕዳወ፡ ዘእንበለ፡ በተንከተመ፡ ሃይማኖት፡** M. M. f. 391.

ዐደወ፡ *exerrere* vid. sub **አደወ፡**

ዐደደ፡ inus.

አዐደደ፡ II, 1 *renuit*, *depulit* (Lud., qui הֵדַד comparavit): **ብርሃን፡ ዘአዕደደ፡ ለጽልመት፡** Lud. e Lit. Job. (exemplar meum exhibet **ዘሰደደ፡**).

ዕደድ፡ subst. *depulsio*, *abjectio*, *repudiatio* (Lud.): Judas Ischariotes **አፍቀረ፡ ዕደደ፡** Lud. e Cant. Chr. 12, 1.

ዐጌ፡ subst., Pl. **ዐጌያት፡** et **ዐግያት፡** [يَقْق *gossypium*?] *linum*, *linteum*: **ልብስ፡ ዘተአንመ፡ በዐምር፡ ወበዐጌ፡** Deut. 22, 11; Lev. 13, 48; Prov. 29, 31. a) statui constr. subjunctum vel **ዘዐጌ፡** *lineus*, *linteus*: **ሐብለ፡ ዐጌ፡** Hez. 40, 3 vrs. nov.; **ሞርአ፡ ዐጌ፡** Jer. 13, 1; **ልብሰ፡ ዐጌ፡** Lev. 6, 3. 13, 47. 52. 16, 4; Hez. 44, 17; **ዘዐጌ፡** 44, 18; Ex. 28, 38; **ለብሰት፡ አልባሰ፡ ዐግያት፡** Judith 16, 8; **ዐጌያት፡** vestes linteae Marc. f. 22. b) *carbasus*: **ሥኑይ፡ ወርጉፍ፡ በሚላት፡ ወበዐጌ፡ ንጹሕ፡** Esth. 1, 6. — *Voc. Ae.*: **ዐጌ፡ ዘ፡ ጥጥ፡**

ዕጓል፡ *proles* vid. sub **እጓል፡**

ዕገሌ፡ *quidam* vid. sub **እገሌ፡**

I. **ዐገለ፡** I, 1 ut videtur *exstruere* (an *muro* vel *pariete cingere?*): (**አዘዘ፡**) **ይዕግልዎ፡** (**ለቤተ፡ መቅደስ፡**) **እንተ፡ ሠለስቱ፡ ዐግለ፡** (v. **ዐግላ፡**) **እብን፡ ወእንተ፡ አሐቲ፡ ዐግለ፡ ዕፅ፡** καὶ δόμοι λίθινοι κραταιοὶ τρεῖς, καὶ δόμος ξύλινος εἷς 1 Esr. 6, 4.

ዐግል፡ (v. **ዐግላ፡**) subst. *strues* lapidum lignorumve in pariete exstruendo, (an *paries*, *maceria?*), 2 Esr. 6, 4. [Referendum videtur ad عجل ... جول ... حال ... *paries*, ... significat].

II. **ዐገለ፡** inus., arab. عَجِلَ *festinavit*, III et V *cito et properanter in antecessum cepit*.

ተዐገለ፡ III, 2 (arab. تَعَجَّلَ) ... i. e. 1) *fraudare*, *defraudare*, *fraude et injuria subtrahere* alicui aliquid (beeinträchtigen, übervortheilen), c. Acc. pers.: συκοφαντεῖν **ዘይትዔገል፡ ነዳየ፡** Prov. 14, 31. 22, 16; **ናሁ፡ እንብዕ፡ ለእለ፡ ይትዔገልዎሙ፡ ወአልቦ፡ ዘይናገዘሙ፡ እምእደ፡ እለ፡ ይትዔገልዎሙ፡** Koh. 4, 1; Lev. 19, 11; πλεονεκτεῖν 1 Thess. 4, 6; 2 Cor. 7, 2. 12, 17; Hab. 2, 9; **ይትዔገሉ፡ ባዕለ፡ ለነዳይ፡** καὶ πλουσίων πτωχοί Sir. 13, 19; **ተዐገልዎሙ፡ ኃጥአን፡** Job 24, 6; κρατῆναι Matth. 5, 40; c. **ለ፡** pers. Luc. 3, 14; abs.: Org. 1. 2) *injuste et violenter opprimere*, *vim inferre*, c. Acc. pers.: καταδυναστεύειν: **አልቦ፡ ዘተዐገሎ፡ ወኢ መንኒ፡** Sir. 48, 12; Sap. 2, 10; Ex. 1, 13; 1 Reg. 12, 3. 4; Job 29, 12; Jer. 7, 6. 22, 3. 27, 33; Jac. 2, 6; Act. 10, 38; στερεωτέρων αὐτοῦ Ps. 34, 12; ἐπηρεάζειν Luc. 6, 28; Kuf. 47. a) *vim afferre* feminae, *per vim vitiare*, *comprimere*, *stuprare*: **ብእሲትየኒ፡ ትትዔገልኒ፡ በቤትየ፡** βιάζῃ Esth. 7, 8; Kuf. 39; 4 Esr. 10, 33; F. M. 6, 8. b) *vi alquirere*: **ይትዔገልዎ፡ ከመ፡ ይሑር፡** Kuf. p. 134. c) *cum alliadere*: **ተዐገለ፡ ለንግሊ፡ መንግሥት፡ እምእኑሁ፡** Jsp. p. 309. d) *exprimere* vel *extorquere* (vi vel fraude) alicui aliquid, c. Acc. rei, ut: **ለእመ፡ ተዐገለ፡ ልብሰ፡** F. N. 35.

ዕጉል፡ (**ዕጉል፡**) part. *vi* vel *fraude raptus* vel *exactus*: **ተዐጋሊ፡** si poenae luendae impar est **ያግብኡ፡ ንዋየ፡ ዕጉል፡ እምተዐጋሊ፡ ኵለንታሁ፡** F. N. 35; **ለእመ፡ ተወለጠ፡ ዐይነ፡ ዕጉል፡** si (*species rapti mutata* i. e.) *raptum ipsum non conservatum est* ibid.

ትዕግልት፡ subst., f. et m., 1) *fraudatio*, *defraudatio*, *lucrum iniquum*, *lucri iniqui cupiditas*, *avaritia*, συκοφαντία Ps. 118, 134; Koh. 4, 1. 5, 7. 7, 7; **ወይነ፡ ትዕግልት፡** Am. 2, 8; πλεονεξία Jer. 22, 17; Ps. 118, 36; **ዘይትዔገል፡ ትዕግልተ፡ እኩየ፡** Hab. 2, 9; Rom. 1, 29; Eph. 5, 3; 2 Petr. 2, 14; Luc. 12, 15; Marc. 7, 22; **በትዕግልት፡** Jud. 5, 19; Org. 1. 2) *oppressio*, *violentia*, *injuria*, *exactio violenta*, καταδυναστεία: **ኵሉ፡ ትዕግልት፡ ውስቴታ፡** Jer. 6, 6; Am. 3, 9; Hez. 22, 12; ἀδικία Ps. 71, 14; βία 2 Esr. 5, 18; F. N. 35.

ተዐጋሊ፡ n. ag. (III, 2) *defraudator*, *oppressor*, *exactor violentus*, Clem. f. 82; F. N. 35; c. Acc. rei: **ንጉሥ፡ ነዳየ፡ አእምሮ፡ ጸባሒተ፡ ዐቢየ፡ ተዐጋሊ፡ ይከውን፡** Prov. 28, 16. a) *stuprator*, F. M. 6, 8. b) **ተዐጋልያን፡ አበዊክሙ፡** 1 Petr. 1, 18 rom. locus corruptus est.

መስተዐግል፡ part. (IV, 2) *defraudator*, *oppressor*, *avarus*, *sycophanta*: **እምብዝኆሙ፡ ለመስተዐግላን፡ የዐወይዉ፡ ወይግዕሩ፡ እመዝራዕተ፡ ብዙኃን፡** Job 35, 9; πλεονέκτης Eph. 5, 5; Herm. p. 59; **መስተዐግላን፡** 1 Cor. 5, 10. 6, 10; diabolus **መስተዐግል፡** Org. 2.

ዐገሠ፡ (etiam **ዐገሰ፡**) rad. inus., عَجَسَ *retinuit*, *remoratus est*; V *continenter petiit et prosecutus est* rem, *continenter decidit* pluvia (anhalten).

ተዐገሠ፡ III, 2 1) *se continere*, *abstinere*, abs.: **ለእመ፡ ኢይክሉ፡ ተዐግሦ፡** εἰ οὐκ ἐγκρατεύονται 1 Cor. 7, 9. 9, 25. **ዘይኄሊ፡ ከመ፡ ይትዐገሥ፡** Cyr. f. 118; **ይናግል፡ ወመንሰብ፡ ይትዔገሥ፡ ወእመሰ፡ ኢክሀላ፡ ተዐግሦ፡ ለያውስብ፡** f. 136; **ተዐግሦ፡** *continentia*, *abstinentia* Did. 14; c. **እምነ፡** rei: **ተዐገሥ፡ እምፍትወተ፡ እኩይ፡** ἀπὸ τῶν ὀρέξεών σου κωλύου Sir. 18, 30; ἐγκρατεύεσθαι ἐπί τινος Herm. p. 35 seq. a) *se tenere* vel *continere* (quo minus ...) **ተዐገሥ፡** Gen. 43, 31. 45, 1; Kuf. 43; **እትዔገሥ፡** ἀνέξομαι Jes. 42, 14. b) seq. Acc. vel

በ፡ affectus, membri: *continere, cohibere*, ut: ተዐገሣ፡ለመዐት፡ Sir. 1, 23; ዘኢይትዔገሥ፡በከናፍሪሁ፡ ἄστεγος χείλεσιν Prov. 10, 8. 2) *perdurare, perseverare, constantem esse:* ተዐገሥ፡ καρτέρησον Sir. 2, 2; Job 2, 9; ተዐገሥ፡ምስሌሁ፡ διάμενε αὐτῷ 22, 23. 6, 8. 12, 15; Hen. 5, 4; ተዐገሡ፡ዓዲ፡ኀሙሰ፡መዋዕለ፡ διακαρτερήσωμεν Judith 7, 30; አልቦ፡ዘይትዔገሥ፡ወይነብር፡ለዝሉፉ፡ οὐκ ἔστιν ὑπομονή 1 Par. 29, 15; c. በ፡ *in* re: እመ፡ተዐገሡ፡በሥርዐትየ፡ Jes. 56, 4. 6; Rom. 2, 7; c. Acc. pers. (*alicui* vel *cum* alqo): እለ፡ይትዔገሡኒ፡ οἱ ἀντεχόμενοί μου Jes. 57, 13. 3) *manere*, (*patienter*) *exspectare:* ተዐጊሦ፡ ἐπισχὼν Gen. 8, 10. 12; ተዐገሥ፡እንከ፡እንግርከ፡ ἐπίσχες Job 18, 2; Act. 12, 15; c. Acc.: ተዐገሠኒ፡ στῆθι κατ' ἐμέ Job 33, 5; μεῖνόν με 36, 2; እለ፡ይትዔገሥዎ፡ οἱ ἐμμένοντες αὐτῷ Jes. 30, 18; ὑπομένοντες αὐτόν Thren. 3, 25; Ps. 36, 9. 36. 144, 9; ዘይትዔገሦ፡ለእግዚ"፡ Sir. 28, 1; c. በ፡ Ps. 129, 5. a) *cunctari* Hen. 93, 3. b) *morari, differre:* ቀኖና፡ይቤ፡ሶበ፡ተወልደ፡ሕፃን፡ጥዑየ፡ይትዐገሡ፡አጥምቆቶ፡ F. M. 27, 3; ይትዐገሥዎ፡ለወልድ፡ (baptizandum) እስከ፡፵ወለወለት፡እስከ፡፹መዋዕል፡ 27, 2. 4) *patientem* (*longanimem*) *esse, patienter ferre, tolerare:* ይትዔገሥ፡መንፈሱ፡ Kuf. 19; ὑπομένειν Job 6, 11. 7, 3. 14, 14; μακροθυμεῖν Job 7, 16; Sir. 2, 4; Hebr. 6, 15; Jac. 5, 8; Lit. Orth.; c. ለ፡ rei: ለሕማምክሙ፡ተዐገሡ፡ Rom. 12, 12; Hebr. 12, 7; c. ለ፡ pers.: Col. 3, 13 rom.; c. Acc. pers.: ይትዔገሦሙ፡እግዚ"፡ ἐμακροθύμησεν ἐπ' αὐτοῖς Sir. 18, 11; ለነዳይ፡ተዐገሦ፡ 29, 8; 1 Thess. 5, 14; Matth. 18, 26; ἀνέχεσθαί τινος Matth. 17, 17; Jes. 46, 4; 4 Esr. 7, 38; ተዐገሥክሙ፡ዓመታተ፡ብዙኀ፡ εἵλκυσας ἐπ' αὐτούς 2 Esr. 19, 30. a) *sustinere* rem molestam: 1 Thess. 3, 1; Hen. 60, 4; c. Acc. rei: መኑ፡ይትዔገሣ፡ለዕለተ፡ምጽአቱ፡ Mal. 3, 2; ተዐግሦተ፡ Hen. 68, 2. 90, 41; c. በ፡ rei: ኢይክል፡ተዐግሦ፡በፍኖት፡ Kuf. 31. b) *perferre, sufferre, pati, perpeti* dolores, mala, al.: 4 Esr. 5, 18. 6, 63. 70; Ps. 68, 10. 119, 6; Prov. 14, 17; Hebr. 12, 2. 3; 1 Petr. 2, 19; 1 Cor. 10, 13; 2 Tim. 3, 11; Jac. 1, 12.

አስተዐገሠ፡ IV, 2 1) caus.: *impellere* vel *hortari ad* a) *continentiam, abstinentiam:* አቡሃ፡ከነ፡ያስተዔግሣ፡ወኢክህለት፡ተተዐገሥ፡(እምፍቅር፡ ob amorem) Sx. Masc. 13. b) *constantiam, patientiam* vel *constantem et patientem facere:* 1 Cor. 13, 4. 7; ተስፋ፡ያጸንዕ፡ወያስተዔግሥ፡ Chr. ho. 10; እሞን፡ያስተዔግሣን፡ወትብሎን፡ጽንዓ፡ Sx. Masc. 7; ያስተዔግሦሙ፡በበይናቲሆሙ፡ Sx. Sen. 27. 2) refl.: *constanter* vel *patienter sustinere* vel *perferre:* በጽንዕ፡ያስተዐግሥ፡መንሱታተ፡ κατανδρίζεσθαι πειρασμῶν Cyr. c. Pall. f. 87.

ዕጉሥ፡ part. 1) *constans:* ዕጉሥ፡ወጽኑዕ፡ Jsp. p. 288. 366. 2) *patiens, tolerans,* (*longanimis*), *perpessus*, Kuf. 19; ዕጉሠ፡መንፈስ፡ ibid.; μακρόθυμος Sap. 15, 1; Prov. 16, 32; መምህር፡የዋህ፡ወዕጉሥ፡ Did. 6; ጕንደዩ፡ዕጉሣኒሆሙ፡ (sie wartelen geduldig) Sx. Mag. 13; ዕጉሥ፡ዘእንበለ፡መዐት፡ Lit. Epiph.; ዕጉሠ፡ኵሉ፡ሥቃይ፡ Enc. Ter 20; ዕጉሣን፡ሕማም፡ Enc. Masc. 11; ጊዮርጊስ፡ዕጉሠ፡መከራት፡ኵሉ፡ Enc. Sen. 19.

ትዕግሥት፡ subst., f. et m., Pl. ትዕግሥታት፡ 1) *abstinentia, continentia, temperantia,* ἐγκράτεια Herm. p. 6. 15; እመቦ፡ትዕግሥት፡ Did. 14; Clem. f. 118; ዘይገብር፡ትዕግሥተ፡ f. 238. 2) *exspectatio, mora,* F. M. 27, 2; ዕድሜ፡ ዘትዕግሥት፡ F. N. 40; (vid. Rom. 2, 4. 3, 26 ἀνοχή). 3) *constantia, patientia,* (*longanimitas*), *tolerantia* ὑπομονή Job 14, 19; Sir. 16, 13; Ps. 38, 11; Jac. 1, 3. 4; Apoc. 14, 12; Rom. 5, 3; Hebr. 6, 12; Matth. 10, 22; Luc. 21, 19; 4 Esr. 5, 37. 7, 30. 9, 12; ትዕግሥተ፡መንፈስ፡ καρδία εὐγενείας αὐτοῦ Koh. 7, 7; μακροθυμία Jes. 57, 15; Prov. 25, 15; Hebr. 6, 12; Rom. 9, 22; Gal. 5, 22; 1 Tim. 1, 16; ἀνοχή (Dei) Rom. 2, 4. 3, 26; በእንተ፡ትዕግሥታቲ፡ነፍሳት፡ዘተቀበሎ፡ከመ፡ . . . Kid. f. 18; constantia martyris Sx. Hed. 4. (Job 34, 7 ዘይሰትያ፡ለትዕግሥት፡ከመ፡ማይ፡ πίνων μυκτηρισμὸν ὥσπερ ὕδωρ est locus corruptus, sive errore interpretis sive lectione mala).

ተዐጋሢ፡ n. ag. (III, 2) 1) *continens, abstinens:* ተዐጋሢ፡እምዕርፈት፡ F. N. 10. 2) *constans, patiens:* Titus milites admonet ኩኑ፡ጽኑዓነ፡ወኀያላነ፡ወተዐጋሥያነ፡ወግእምሬነ፡ Jsp. p. 356; ተዐጋሥያን፡ patientes Chr. Ta. 30; Lud. ex Enc. Mij. 26.

መስተዐግሥ፡ part. (IV, 2) 1) *continens, abstinens, sibi temperans:* ἐγκρατής Tit. 1, 8; ነፍስ፡መስተዐግሥት፡ Sir. 26, 15; Herm. p. 3; መስተዐግሣን፡መሃይምናን፡ (distinguuntur a ሕዝባውያን፡ et ደናግል፡ ecclesiae) Kid. f. 18. 2) *patiens,* (*longanimis*), μακρόθυμος Koh. 7, 8; Prov. 14, 29. 15, 18. 17, 27; fem. መስተዐግሥት፡ 4 Esr. 10, 23; seq. ለ፡ rei 10, 21; Kid. f. 4; de Deo Nah. 1, 3; 4 Esr. 7, 38; Ps. 7, 12.

ዕጕሥታር፡ et ዕጉሥታር፡ (etiam per ስ) subst., (m.), nomen *herbae* vel *plantae amarissimae, aloë, absinthium* vel simile quid [fortasse pro ዕጕትሣር፡ ex ዕጕት፡ *amaritudo* (coll. أجاج et عقاق) et ሣዕር፡ *herba*; simile plantae veneniferae nomen ምርቄትሣር፡ affert Rüppell II p. 17]: እፎ፡ከንኪ፡ዕጕሥታረ፡ εἰς πικρίαν Jer. 2, 21; ጸገብክዎ፡ለዕጉሥታር፡ 15, 17; አስተዩሙ፡ማየ፡ዕጕሥታር፡ ὕδωρ πικρόν 23, 15; ἄψινθος Apoc. 8, 11; Herm. p. 30; Clem. f. 198. 199; በከመ፡ያማስኖ፡ዕጉሥታር፡ለጣዕመ፡መዓር፡ከማሁ፡ያማስኖ፡ግዕዝ፡እኩይ፡ለምግባረ፡ሠናይ፡ Fal. f. 40; ብከይ፡መሪር፡እምዕጕሥታር፡ Cod. Mus. Brit. LIV, n. 7; ደመ፡ዕጕሥታር፡ M. M. f. 29. 108. — Lud. ait: „planta est, quam Aethiops meus ita ac *aloen* descripsit". — *Voc. Ae.*: ዕጕሥታር፡ዘ፡እሬት፡

ዐገተ፡ I, 1 [vicinum videtur عوج *curvus fuit*, II *curvavit, flexit*; vid. ዖገ፡] Subj. ይዕግት፡, *circumvenire, circumsedere, circumstare, cingere*, c. Acc.: ዕግትዎ፡ለንጉሥ፡ 4 Reg. 11, 8; Ex. 14, 27; Ps. 3, 6. 16, 11. 17, 6. 34, 3. 47, 11. 117, 10—12; Hez. 5, 17. 19, 8; ናሁ፡ማይ፡ዐገተኪ፡ Nah. 3, 14; Jes. 30, 32; ዐገተክሙ፡ኲናት፡ዐርክሙ፡ Jer. 6, 25. 20, 10. 27, 14; Judith 7, 19; Job 1, 17. 19, 12; ዐገተኒ፡መግር፡ 22, 10; Sir. 46, 16. 51, 7; Kuf. 34; Joh. 10, 24; in specie: a) *castris, obsidione:* Koh. 9, 14; Jes. 29, 3; የዐግቱ፡አፍራስ፡አናቅጺኪ፡ 22, 7; Jer. 39, 2; ዐገቱ፡ሀገረ፡ 52, 7; Mich. 4, 14; Jos. 10, 5; 3 Reg. 20, 1; Luc. 21, 20; Apoc. 20, 9. b) *insidiis,* ἐνεδρεύειν Jud. 9, 32. 16, 2; Jos. 8, 2. 4. 11. 12; 2 Par. 13, 13. c) Ex. 13, 18 κυκλοῦν *circumducere* interpres male interpretatus est ዐገተ፡ *circumvenire*. — *Voc. Ae.*: ዐገተ፡ብ፡ከበበ፡

አዕገተ፡ II, 1 *circumvenire facere*, Jer. 26, 5 var.

ተዐግተ፡ III, 1 *cingi, circumveniri, circumsederi:*

ተዐግተት፡ሀገር፡ 3 Reg. 16, 18; ዝንቱ፡መዓር፡ተዐግተ፡በን ሀብ፡ Enc. Sen. 12.

ተዓገተ፡ III, 3 *caterratim circumvenire* alqm, ut videtur: ወወዕኡ፡ወተዓገትዎሙ፡እንተ፡መንገለ፡ዐቀበ፡ደብር፡ (κατὰ σπείρας male intellecto et verso) Judith 14, 11 (v. ወዐገትዎሙ፡).

ዕጉት፡ part. *circumventus, cinctus*, Ps. 54, 10; እስመ፡ አነ፡ዕጉት፡በዝንቱ፡ሞቅሕ፡ Act. 28, 20 rom.

ዕግተት፡ n. act. *circumsessio* a) *circummunitio:* ወሶበ፡ ጸንዐ፡ላዕሌሆሙ፡ዕግተት፡ወዕኡ፡በሌሊት፡ Jsp. p. 297; ሶበ፡ ኖኀ፡ዕግተት፡ p. 376. b) *insidiae*, quibus quis circumvenitur: ለእመ፡አእመረ፡ገብር፡ዕግተተ፡በእንተ፡ሀይዶተ፡እግዝ እቱ፡ወኢረድአ፡ያውዕይዎ፡ F. N. 48.

ማዕገት፡ subst., m. et f., 1) *circumscriptio:* እማዕገት፡ ከሐከ፡ውእቱ፡መለኮት፡ ἀνώτερον περιορισμοῦ τὸ θεῖον (circumscriptione superior) Cyr. ad Th. f. 14. 2) *conclusio, conclusura, conclusi aliquid:* ውስተ፡ማዕገቶሙ፡ ἐν συγκλεισμῷ αὐτῶν Mich. 7, 17; ከመ፡ማዕገት፡ συγκλειστόν 3 Reg. 7, 14. 3) circumsessio i. e. vel *obsessores* vel *circumvenientes:* ወፈነወ፡ (v. ፈንዉ፡) ማዕገተ፡ላዕለ፡ሕዝብ፡ (v. ኤዶምያስ፡) περιοχήν, Ob. 1. 4) *insidiae* quibus alqm circumveniunt: Jud. 9, 25. 20, 33; Ps. 139, 10. 5) *quaevis res qua cingitur* capiendus, ut *indago, cassis, plagae:* ይሠ ገር፡በማዕገትየ፡ ἐν τῇ περιοχῇ μου Hez. 12, 13; አጠፍአ፡እ ምድር፡ለማዕገትከ፡ θήρα Nah. 2, 13. 3, 1; Prov. 11, 8; Hos. 9, 13; ከመ፡እምሠጠት፡ምጻቍ፡እምነ፡ማዕገት፡ ἐκ παγίδος Sir. 27, 20; Enc. Ter 12; ማዕገተ፡ዕቅፍት፡ Ps. 68, 27; መሥ ገርተ፡ማዕገቶሙ፡ Ps. 123, 5.

ዐጣርድ፡ n. prgr. sc. عُطَارِد *Mercurius* deus: ወሰመይዎ፡ ለ፩እምኔሆሙ፡መሽተሪ፡ወለካልኡ፡ዐጣርድ፡ (ex Act. 14, 12) Chr. Ta. 26.

ዐጠሰ፡ i. q. عَطَسَ עָטַשׁ (amh. አነጠሰ፡ Isenberg p. 108) *sternutare.*

ዕጠስ፡ et ዕጣስ፡ subst. *sternutatio, sternutamentum* πταρμός Job 41, 9; ዕጠስ፡ (v. ዕጣስ፡) ወሀኬት፡ (ubi Gr. habet χασμώμενος — oscitans — καὶ κνώμενος) Chr. Ta. 27. — *Voc. Ae.:* ዕጠስ፡ዘ፡ቅንድብ፡ (pessime).

ዐጠቀ፡ I, 1 [pro አጠቀ፡, vid. ጠቀ፡; طَوْق *torques, res alteram cingens*] Subj. ይዕጥቅ፡, *adstringere, accingere, arcte cingere* (sibi vel) *cingi*, c. Acc. cinguli vel vestis et ውስተ፡ corporis: ዕጥቆ፡ውስተ፡ሐቌከ፡ Jer. 13, 1. 2; እለ፡ የዐጥቁ፡ቅናተ፡መንግሥት፡ cf. τὴν ἁλουργίδα περικείμενοι Chr. Ta. 20; ገብሩ፡ሎሙ፡ሞሬአ፡ዘየዐጥቁ፡ Clem. f. 7; ዐጠ ቃ፡ለኀጢአት፡ከመ፡ቅናት፡ዘይቀንት፡ M. M. f. 29; ዐጢቆ ን፡ሰናፊለ፡ Chr. L. Atk. f. 23; omisso Acc.: የዐጥቁ፡ (sic legas pro ያዐጥቁ፡) ለረዊጽ፡እምከመ፡ተንሥኡ፡እምስካቦሙ፡ Macc. f. 10. — Exempla a Lud. c. 381 allata sub ጠቀ፡ II, 1 referenda sunt. — *Voc. Ae.:* ዐጠቀ፡ቀነተ፡ገለደ፡ብ፡ታጠቀ።

አዕጠቀ፡ II, 1 *accingere* vel *adstringere* alicui alqd, c. dupl. Acc.: አዕጥቁኒ፡ኀይላቲከሙ፡ (Lud.: በኀይ"፡) ወአቅን ቱኒ፡ለዐብእ፡ Enc. Tachs. 14; c. Acc. pers.: አዕጠቆ፡ውስተ፡ ሐቌሁ፡ Lud. e Libr. Myst.

ዐጠነ፡ I, 1 [קִטֵּר עִטֵּר عَطِرَ; vicinum קְטַר قَطَرَ, II ቀተረ፡] Subj. ይዕጥን፡ (raro ይዕጠን፡ ut Jer. 11, 13 var.) *suffire, suffimentum adolere, suffumigare*, Ex. 30, 7. 8; Jer. 51, 15; Luc. 1, 9; Lit. 161, 3 seq.; c. ለ፡ numinis: ሦዑ፡ወ ዐጠኑ፡ለአጋንንት፡ Jes. 65, 3. 7; Jer. 7, 9. 11, 12. 13. 51, 3; ሶበ፡ኀደግነ፡ዐጢነ፡ለንግሥተ፡ሰማይ፡ 51, 18; 3 Reg. 11, 7; c. Acc. suffimenti: Kuf. 3. 4. 16; ዐጢነ፡ዕጣን፡ Kuf. 50; Ex. 40, 25; 1 Reg. 2, 28; ከመ፡ይዕጥን፡ዕጣነ፡ 2 Par. 2, 4. 26, 16. 18; c. Acc. loci vel rei odoribus suffitae (beräuchern): ተዐ ጥን፡መቃብረ፡በትእምርተ፡መስቀል፡ Genz. f. 40; መንበረ፡ ልዑል፡የዐጥኑ፤ወቃለ፡ፈጣሪ፡ይሰምዑ፤ብዑዓን፡ካህናት፡ጽ ርሐ፡አርያም፡የኀድሩ፡ Mavâs. n. 20; Lit. 161, 1; ካህን፡ይ ዕጥን፡ወንጌለ፡፫ጊዜ፡ 162, 4.

ተዐጥነ፡ III, 1 *suffiri, suffumigari*, Lud. sine auct.

ዕጡን፡ part. *suffitus, suffumigatus:* ዕጥንት፡ከርቤ፡ τεθυμιαμένη σμύρναν Cant. 3, 6.

ዕጣን፡ subst., plerumque m., Pl. ዕጣናት፡ 1) *suffimentum, odoramentum*, in specie (*incensum*), *thus:* θυμίαμα Gen. 43, 11; Prov. 27, 9; Lev. 10, 1. 16, 12; Num. 16, 7; Ps. 140, 2; Jes. 1, 13. 43, 24; Jer. 51, 21; Mal. 1, 11; Kuf. 3. 4; Apoc. 8, 4; ዕጣን፡ዘቅታሬ፡ Ex. 30, 7; ዕጣን፡ቅድው፡ 30, 35; ዕጣናት፡ Jes. 39, 2; 1 Par. 28, 18; Apoc. 8, 3; አፈ ው፡ወዕጣን፡ λιβανωτὸς καὶ ἀρώματα 1 Par. 9, 29; ገበርተ፡ ዕጣን፡ወአፈው፡ 9, 30; Lit. 164, 3; vid. ወገረ፡ዕጣን፡ sub ወገረ፡; ጸሎተ፡ዕጣን፡ (oratio incensi) Lit. 161, 1 (vid. Renaudot liturg. I. p. 200 seq.); d'Abbadie Cat. p. 59. 85; ዕጣ ን፡ሞገር፡ vid. sub ሞገር፡ (c. 937). 2) *suffitio, suffitus:* በጊዜ፡ሰዓተ፡ዕጣን፡ Luc. 1, 10; መሥዋዕት፡ዘዕጣን፡ Ex. 30, 1; Luc. 1, 11.

ዕጥነት፡ n. act. et subst. *suffitio, suffitus*, Ex. 30, 8.

ምዕጣን፡ subst. *locus suffitus* (suffitionis): ምሥዋዕ፡ዘ ምዕጣን፡ Lev. 4, 7.

ማዕጠንት፡ (raro ማዕጠን፡), subst., m. et f., Pl. መዓጥን፡, መዓጥንት፡ et ማዕጠንታት፡ 1) *thuribulum*, πυρεῖον Lev. 10, 1. 16, 12; መዓጥንት፡ Num. 4, 14. 16, 6 seq.; Sir. 50, 9; መዓጥን፡ 4 Reg. 25, 15; θυμιατήριον Hez. 8, 11; 2 Par. 26, 19; ማዕጠንተ፡ወርቅ፡ Apoc. 8, 3; መዓጥን፡ Org. 3; M. M. f. 1; ማዕጠንታት፡ Sx. Ter 21; Mij. 10; Ssal. Req. 2) *altare suffitus*, Ex. 40, 5. 24; Hebr. 9, 4.

ዐጠፈ፡ rad., cui vis *texendi* inerat: عَطَفَ *complicuit*, עָטַף *texit, vestivit*, تَعَطَّفَ *indutus est* (عِطَاف *pallium*); cfr. ሀጸፈ፡

ዕጡፍ፡ part. *textus*, deinde subst. *textum, textura:* ሠ ርጌ፡ዕጡፍ፡ (v. ዐጡፍ፡ et ዕጡፉ፡) ዘመዓስቃን፡ 2 Reg. 21, 19 var.; ከመ፡ዕጡፈ፡ዐምር፡ዘአልጸቁ፡ይምትርዎ፡ Jes. 38, 12. — *Voc. Ae.:* ዕጡፈ፡ዐምር፡ብ፡የከረረ፡ብዝት፡; *aliud:* ዕ ጡፈ፡ዐምር፡ዘ፡ሽፍን፡ጸጕር፡; *aliud:* ዕ"፡ዐ"፡ዘ፡ጸጕር፡

ዐጥፍ፡ subst. *textus, textura*, ሠርጌ፡ዐጥፍ፡ዘመዓስቃ ን፡ 2 Reg. 21, 19.

ዐጽም፡ os vid. sub ዐዕም፡

ዐጸረ፡ I, 1 [עָצַר عَصَرَ id.] *premere, exprimere:* አስከለ፡

Gen. 40, 11; **ዐጸሮ፡ለውእቱ፡ፀምር፡** Jud. 6, 38; **ሶበ፡የዐጽርዋ፡ትግበር፡ደመ፡አስከል፡** Macc. f. 20. a) nasum *vi emungere:* **ለእመ፡ዐጸርከ፡አንፈከ፡ይወጽእ፡ደም፡** ἐὰν ἐκπιέζῃς μυκτῆρας Prov. 24, 68. b) *apprimere* alqd alicui (exprimendi causa): **አስተርከቡ፡ወዐጸሩ፡ውስተ፡አፉሁ፡** Joh. 19, 29. (Lud.: 2) *coëgit, adegit*, at exempla ab eo allata ad **አጸረ፡** i. e. **ጸረ፡** II, 1 referenda sunt).

ዐጸረ፡ I, 2 *prelo* vel *torculari comprimere, torquere:* **አዘዘ፡ይኰንንዎሙ፡በዐጺረ፡ምክያዳት፡** Sx. Masc. 18; **አብእዎ፡ውስተ፡ምስካበ፡ኀጺን፡ወዐጸርዎ፡** Sx. Genb. 19; et Subj. **የዐጽር፡** ibid. Sen. 4. (vid. sub **ኀንበዘ፡** c. 602). — *Voc. Ae.:* **ዐጸረ፡ዘ፡በመቀ፡**

ተዐጽረ፡ III, 1 *premi, exprimi:* uva **ተዐጽረ፡** Macc. f. 5; **ዘተዐጽረ፡እምአስካለ፡ወይን፡** F. M. 26, 1.

ዐጺር፡ subst. *succus expressus:* **ኢይሰቴ፡እንከ፡እምዝንቱ፡ዐጺረ፡ፍሬ፡ወይን፡እስከ፡አመ፡እሰትዮ፡ሐዲሰ፡** (e Matth. 26, 29) M. M. f. 7.

ዐጻሪ፡ n. ag. *tortor:* **ንጉሥ፡ከሐዲ፡ዐጻሬ፡ሰማዕታት፡በምክያድ፡** Enc. Masc. 18.

I. **ዐጽቅ፡** subst., m. et f., Pl. **አዕጹቅ፡**, Pl. Pl. **አዕጹቃት፡** [عِذْقٌ; semel scriptum inveni **ዐስቅ፡** Jer. 24, 2 var.] 1) *ramus, ramulus, sarmentum, palmes*, **ኢሥርዎሙ፡ወኢዐጽቆሙ፡** κλῆμα Mal. 3, 19; **ዐጽቀ፡ቄጽል፡** Kuf. 16; κλάδος Matth. 24, 32; κλῆμα Joh. 15, 2 seq.; **አዕጹቅ፡** στέλεχος Job 14, 8; Dan. 4, 8. 9; Hez. 17, 6; Kuf. 16; Gen. 40, 10; Sir. 1, 20; **አዕጹቂሃ፡ኢይፈርዩ፡** 23, 25; **ኖኃ፡አዕጹቂየ፡** 24, 16. 14, 26. 40, 15; **ውስተ፡አዕጹቂሃ፡** Jes. 17, 6. 55, 12; Jer. 11, 16; Matth. 21, 8; Sx. Masc. 14; **አዕጹቃት፡** Sx. Genb. 19; Masc. 14; **አዕጹቃተ፡ወይን፡** Sx. Masc. 1. 2) *rami arte facti*, i. e. *brachia* candelabri Ex. 38, 14. 15, vel *scapus cum brachiis*, Num. 8, 4. 3) *racemus*, uvarum: **ቈላተ፡ዐጽቅ፡** φάραγξ βότρυος Num. 13, 23; Deut. 1, 24. a) *racemus uvarum passarum:* **፻ዐጽቀ፡ዘቢብ፡** σταφίδες 2 Reg. 16, 1. b) *fasciculus* (aliàs: *massa*) *ficuum* (aridarum): **ንዋኅ፡ዐጽቀ፡በለስ፡** παλάθην ἐκ συκῶν Jes. 38, 21; 4 Reg. 20, 7; **ክልኤ፡አዕጹቀ፡በለስ፡** δύο καλάθους συκῶν Jer. 24, 1. (Legitne interpres παλάθας an κλάδους?).

አዕጸቀ፡ II, 1 (denom.) *palmites agere* vel *germinare*, Herm. p. 50 (at nescio an **ተዐጽቀ፡** *se applicare, adhaerescere* legendum sit, Zeitschrift der Deutschen morg. Gesellschaft Bd. XV, p. 118).

II. **ዐጽቅ፡** subst., ut videtur *murus cingens, sepimentum* [coll. عِضَادَةٌ *annulus* (nequaquam ab *insculpendo* dictus, Ges. thes. p. 1013) עִזְקָה *annulus* cujusvis generis; vicina videntur صُوب זִיק]: **ዐጽቀ፡ዐጸድ፡** τὰ τείχη τὰ πρῶτα Herm. p. 70 bis; p. 71.

ዐጸበ፡, rarius **ዐጽበ፡** (Gen. 35, 16) I, 1, etiam per **ፀ**, [עָצַב; עֶצֶב *labor gravis et molestus, dolor*; عصب VII; origo est in *duritia* et *firmitate*, cfr. radices permultas ab غض عص ضن عز incipientes; at عَصَبٌ vid. sub **ጽሕበ፡**] Subj. **ይዕጽብ፡** et **ይዕጸብ፡** 1) *durum, difficilem, arduum, molestum esse* vel *difficiliorem* al. *esse:* **ዘየዐጽብ፡** (opp. **ዘይቀልል፡**) Luc. 12, 26; c. pron. suff. (pro Dat.): Ex. 18, 22; **ኢይዕጽበከ፡** (v. **ኢይዕጽብከ፡**) **ዝንቱ፡ነገር፡ቅድመ፡አዕይንቲከ፡** 2 Reg. 11, 25; **የዐጽብ፡ወሊድ፡** Hen. 62, 4; **ወዐጸበ፡ለሐማን፡ዝንቱ፡ኵሉ፡** (Amano molestum vel ingratum erat) Jsp. p. 277; **ዐጸበሙ፡ጾምአ፡ማይ፡** p. 349. 2) *molestiis* vel *doloribus laborare:* **ሶበ፡የዐጽብ፡ሙሴ፡ያወርድ፡እደዊሁ፡** Ex. 17, 11; **ዐጸበት፡ሶበ፡ትወልድ፡** Kuf. p. 119; Gen. 35, 16; Hen. 62, 4. 3) *gravem* vel *graviorem* i. e. *majoris momenti esse* Luc. 12, 23. 4) *durum* i. e. *mirum esse* vel *videre* alicui, c. Acc. prs., Act. 25, 27 rom. 5) *opus, necesse, necessarium esse*, c. pron. suff. (pro Dat.) *alicui:* Act. 28, 10 rom.; **ሶበ፡ዐጸበሙ፡ለሰትየ፡ማይ፡** Sx. Nah. 3; Gad. Ad. f. 43. 44. 77.

አዕጸበ፡ II, 1 1) *indurare, obfirmare*, animum alcjs Rom. 9, 18. 2) *difficiliorem, molestiorem facere:* tempore foederis novi daemones **አዕጸቡ፡ተቃትሎ፡** (bellum sc. hominum contra peccatum) Phlx. 217.

ተዐጸበ፡ et **ተዐጽበ፡** III, 1 1) *durum, molestum, difficilem videri* alicui, c. pron. suff. (pro Dat.) *alicui:* Deut. 1, 17. 15, 18. 2) *aspere se gerere, difficilem esse:* diaconus in ecclesia et viros et feminas custodiat **ከመ፡ኢይኩን፡በኀቤሆሙ፡ሁከት፡ወኢይትዐጸብ፡ወኢይትቀጸብ፡፩እምውስቴቶሙ፡ወኢይኑም፡** Const. Ap. 52; **ተዐጽቡ፡ምስሌነ፡** (Vrs. Lat.: *difficiles fuerunt nobiscum*, اغتصبوا) Kuf. p. 89 (e Gen. 26, 20).

አስተዐጸበ፡ IV, 1 (ut videtur, quamquam passim **አስተዓጸበ፡** scriptum) 1) *durum, difficile, arduum, molestum putare* alqd (sibi vel aliis), Clem. f. 259 (vid. sub **አስተከበደ፡**); **አስተዐጸቡ፡**(**ሰብአ፡ሮም፡**)**ዘገብሩ፡አይሁድ፡** Jsp. p. 370; **ዘያስተዐጸቡ፡ይቀልለከ፡** (sc. Deo) Deg. 2) *graviter ferre, gravari, tergiversari, asperum se praebere:* **ዘያስተዐጽብ፡ለተምህሮ፡** ὁ σκολιάζων τοῦ μαθεῖν Prov. 17, 16; c. Acc. rei: Hebr. 12, 5 rom. (ὀλιγώρει); Job 5, 17 var. (ἀπαναίνου); **ኢያስተዐጸብ፡ንትፈተ፡ሥጋሁ፡** Enc. Mag. 6; **እንዘ፡ኢታስተዐጽቡ፡** ἄνευ γογγυσμῶν 1 Petr. 4, 9. 3) *mirum* vel *incredibile putare* alqd, *demirari*, c. Acc.: Act. 26, 8 rom.; **ከመ፡ይትናጸሩ፡በበይናቲሆሙ፡ወያስተዐጽቡ፡ፍጥረቶሙ፡** Clem. f. 61; **ነበሩ፡እንዘ፡ያስተዐጽቡ፡ግብረ፡እግዚ"፡** Gad. T. H. c. **እምኑ፡** pers.: **አነከር፡ወአስተዐጽብ፡እምኔክሙ፡እስመ፡** ... Abush. 20. 4) *gravibus difficultatibus circumventum esse*, Lud. e Ssal. Req.

ዕጹብ፡ part. et adj. 1) *durus, asper:* **ግብር፡ዕጹብ፡** ἔργα σκληρά Ex. 1, 14; Deut. 26, 6; **ጽኑዕ፡ወዕጹብ፡መዐቱ፡ለእግዚ"፡** ἰσχυρὸν καὶ σκληρόν Jes. 28, 2; **ትእዛዝ፡ዕጹብ፡** γνώμη ἀναιδής Dan. 2, 15; de verbis: Jes. 8, 12; **ዕጹብ፡ዜና፡** Jes. 21, 2; **አውሥአሙ፡ቃላተ፡ዕጹባተ፡** 2 Par. 10, 13; **ይትናገሩ፡ዕጹባተ፡** Hen. 27, 2; de factis: **ዕጹባተ፡ገብረ፡** Gen. 49, 3; consiliis: **እለ፡መከሩ፡ዕጹባተ፡** Judith 9, 13. a) de homine: *immitis, austerus* Luc. 19, 21. b) de sorte *adversa:* **ዕጹብ፡ይረክበኒ፡** Job 9, 20; Ps. 59, 3. c) de bestiis: *ferus, ferox*, **አዘዘ፡ይእስርዎ፡ውስተ፡አገሪሆሙ፡ለአፍራስ፡ዕጹባን፡ዘእንበለ፡ይትለገዎ፡** Sx. Sen. 6. 2) *gravis*, a) *molestus, oneri:* Gen. 21, 11. 12; **ክቡድ፡ወዕጹብ፡** δύσχρηστος Jes. 3, 10; **በኀበ፡ጠቢብ፡ዕጹብ፡አስተሐቅሮ፡** φρόνιμος βαρυνθήσεται ἀτιμίᾳ Sir. 21, 24. 25. 29, 28; **ዝኒ፡ዕጹብት፡** σκῶλον τοῦτο Ex. 10, 7; **በግብር፡ዕጹብ፡** *ex necessitate* vel *coactus* F. 26, 5. b) *vehemens:* **ለእመ፡ዕጹብ፡ኮነ፡ሕማሙ፡** Clem. f. 256. c) *gravitate impeditus:* **ዘዕጹብ፡ልሳኑ፡** Hez. 3, 6. d) de pretio: **ዘዕጹብ፡ሤጡ፡** πολυτελής *pretiosus* Sir. 45, 11; 1 Par. 15, 27; Marc. 14, 3. al. 3) *difficilis, arduus:* Dan. 2, 11; **ዕጹብ፡ሰአልከ፡** 4 Reg. 2, 10; Marc. 10, 24; Hebr. 5, 11; Joh. 6, 60;

ዕጹብ፡ ለተናግሮ፡ Sap. 17, 1; ግብር፡ ዕጹብት፡ ለገቢር፡ Phlx. 3; ዕጹብ፡ ቀሊል፡ ለከ፡ Deg.; አእምሮታ፡ ለዛቲ፡ ዕጹብት፡ ላዕለ፡ ሰብእ፡ Phlx. 170. 4) *difficilis intellectu, mirandus, mirus, stupendus:* ዕጹብ፡ ኀይሉ፡ θαυμαστή Sir. 43, 29. 48, 14; ሀየ፡ ዕጹብ፡ ግብሩ፡ ወነኪር፡ 43, 25; ገብረ፡ ዕጹበ፡ ላዕሌሆሙ፡ τέρατα 45, 19; በዕጹብ፡ ለዐይን፡ ሥን፡ ጽዕዱት፡ ἐκθαυμάσει 43, 18; Lit. 170, 3; ዕጹብ፡ ከመ፡ ያስተባሪ፡ Sir. 43, 8; ዕጹብ፤ ይመስሎ፡ ዝንቱ፡ ለጦብያ፡ (*mirum!*) Tob. 7, 2; ያማስን፡ ዕጹብተ፡ θαυμαστὰ διαφθερεῖ Dan. 8, 24. 5) *difficultatibus circumventus:* ዕጹባን፡ Org. 1. 6) a) እምዕጹብ፡ vel በዕጹብ፡ *difficulter, aegre, vix:* እምዕጹብ፡ μόλις Sir. 21, 20. 26, 29. 29, 6 (seq. እመ፡). 32, 7; Prov. 11, 31; Act. 27, 8 Platt; Rom. 5, 7; 1 Petr. 4, 18; μόγις Luc. 9, 39; δυσκόλως Matth. 19, 23; በዕጹብ፡ Sap. 9, 16; Act. 14, 18. 27, 8 rom.; Macc. f. 2. b) ዕጹበ፡ *duriter, moleste:* ጸመወ፡ ወተጋደለ፡ ዕጹበ፡ Enc. Teq. 4.

ዕጸብ፡ subst. 1) *duritas, asperitas, gravitas:* ዕጸበ፡ ግብሮሙ፡ Ex. 6, 9; ዕጸቢሁ፡ ለሞት፡ σκληρότης 2 Reg. 22, 6; ዕጸቡ፡ ለዝንኒ፡ Hen. 68, 2. 2) *difficultas, molestia, necessitas:* እግዚ"፡ ረስዮ፡ ለዕጸብየ፡ ቀሊለ፡ Tab. Tab. 35; ዕጸብ፡ ንዴቱ፡ F. M. 17, 6; Org. 4; እመቦ፡ ዘከሕዶ፡ በእንተ፡ ንዴት፡ ወዕጸብ፡ F. M. 16, 3; ዘይምሕል፡ በእንተ፡ ግብረ፡ ዕጸብ፡ 22, 4.

ዕጽበት፡ n. act., Pl. ዕጽበታት፡ *difficultas:* በእንተ፡ ዕጽበተ፡ ሀድአት፡ Phlx. 2; ዕጽበተ፡ ተቃትሎ፡ 106; ዕጽበታት፡ 115.

ዐጸብ፡ subst. 1) *duritia, asperitas, gravitas,* Org. 2; ዐጸበ፡ ምንዳቤሆሙ፡ Genz. f. 88. 2) *necessitas:* ንዴት፡ ርሕቀት፡ እንተ፡ ከነት፡ በእንተ፡ ዐጸብ፡ F. N. 24, 3; ለእመ፡ ከነ፡ ሀየ፡ ዐጸብ፡ (necessitate urgente) F. N. 3. a) *inopia:* ሶበ፡ ረከቦሙ፡ ዐጸብ፡ ἐνδεεῖς γενόμενοι Sap. 16, 3; ለእለ፡ በሙ፡ ዐጸብ፡ N. T. rom. f. 157, 2; ዐጸበ፡ አብ፡ *inopia archetypi,* ibid. b) *difficultas, angustiae, calamitas:* በእንተ፡ ዐጸብ፡ መዋዕል፡ Kedr f. 80; ፍቱር፡ አማናዊ፡ ይትአመር፡ በጊዜ፡ ዐጸብ፡ Prov. Th. P.

ዕጽብና፡ subst., Pl. ዕጽብናት፡, *molestia, vita molesta:* ዕጽብና፡ ዐቢይ፡ ውስተ፡ ዛቲ፡ ገዳም፡ Sx. Teq. 20; ዕጽብናተ፡ ገዳም፡ Sx. Ter 17.

ዐጹብጹብ፡ adj. *durior; satis durus:* ተናገረ፡ ምስሌሆሙ፡ ዐጹብጹበ፡ Kuf. p. 145 ann. 2 (Vrs. Lat.: *dure locutus est*). — *Voc. Ae.:* ዐጹብጹብ፡ ዘ፡ ቀጠና ።

I. ዐጸወ፡ I, 1 [עָצָה Ges. thes. p. 1057, et variae aliae radices, ab עצ incipientes, quae e significatu *firmitatis* ductae vel *ligare, constringere* (ut عَصَبَ עָצַר) vel *claudere* (ut עָצַר עָצַם) significant] Subj. ይዕጹ፡, rarius ይዕጸው፡ 1) *claudere, occludere, obserare* januam, portam Gen. 19, 6. 10; Jud. 3, 23; Kuf. 37; ዐጸዊ፡ ኆኀተ፡ ላዕሌከ፡ 4 Reg. 4, 4. 33; ዕጹዉ፡ (v. ዕጸዉ፡) ወተትሩ፡ ኆኃቲሃ፡ 2 Esr. 17, 3; ይዕጽዊ፡ ኆኀተ፡ ገነት፡ Dan. ap. 1, 17. 18; Job 3, 10; ዕጹ፡ ኆኀትከ፡ Jes. 26, 20; Matth. 6, 6; Luc. 13, 25; አልቦ፡ ዘይክል፡ ዐጸዎታ፡ Apoc. 3, 8; arcam Gen. 7, 16; Kuf. 5; tabernaculum Judith 13, 1; omisso Acc.: እመ፡ ዐጸወ፡ ላዕለ፡ ሰብእ፡ መኑ፡ ያርኁ፡ Job 12, 14; ለእመ፡ ዐጸወ፡ ውእቱ፡ አልቦ፡ ዘያርኁ፡ Jes. 22, 22; Apoc. 3, 7; aditum Judith 5, 1; coelum Deut. 11, 17; Apoc. 11, 6; os: እምቅድመ፡ ይዕጽወኒ፡ ሞት፡ አፉየ፡ Genz. f. 139; Dan. 6, 18; uterum: ዐጸዋ፡ እግዚ"፡ ማሕፀና፡ 1 Reg. 1, 5; Gen. 20, 18, et omisso ማሕፀነ፡ Gen. 16, 2 (ዐጸወኒ፡); መንግሥተ፡ ሰማያት፡ Matth. 23, 14; c. ላዕለ፡ *post* alqm Jud. 3, 23. 9, 51; 4 Reg. 4, 4. 23; Job 12, 14; vel *super* alqo: ዐጸወ፡ ላዕሌሁ፡ በማኀተም፡ (rom.: ማኅተመ፡) Apoc. 20, 3; c. እምነ፡ *ante* alqm vel *praecludere* alicui: Job 3, 23; የዐጹ፡ ምሕረቶ፡ እምኔሁ፡ 1 Joh. 3, 17. a) *praecludere, obstruere:* ዐጸዉ፡ አፍላገ፡ በብዝኆሙ፡ ἐνέφραξε Judith 16, 3; ሐነጸ፡ ወዐጸወ፡ ፍናትየ፡ Thren. 3, 9. b) *includere* vel *concludere:* ዕጽዎ፡ ለዝ፡ ነገር፡ Dan. 12, 4; 2 Reg. 6, 10; in specie: *in carcerem* vel *in custodiam tradere:* Kuf. 10. 42; ከመ፡ ትዕጽዎ፡ δώσεις αὐτὸν εἰς τὸ ἀπόκλεισμα Jer. 36, 26; Ep. Jer. 17; Am. 1, 6; Hen. 67, 4; Luc. 3, 20; in manus alcjs includere i. e. *tradere in potestatem* ejus, 1 Reg. 17, 46. 26, 8; Ps. 77, 55. 68. c) *excludere:* virgines stultae fores pulsabant እስመ፡ ዐጸዎን፡ (e Matth. 25, 10) Kid. f. 41. — (Luc. 4, 25 rom. ዐጽወ፡ ሰማይ፡ lapsu calami pro ተዐጽወ፡ scriptum videtur).

አዕጸወ፡ II, 1 *claudere* vel *praecludere* vel *obstruere* vel *excludere jubere:* Luc. 13, 25 rom.; ወአዕጸወ፡ አንቅዕተ፡ ἐνέφραξε 2 Par. 32, 4; ወያዐጽወከሙ፡ አፍአ፡ እምነ፡ . . . Herm. p. 16.

ተዐጽወ፡ III, 1 (raro ተዐጸወ፡ ut Kuf. p. 42 ann. 11) 1) refl. *se includere:* ተዐጸው፡ ማእከለ፡ ቤትከ፡ Hez. 3, 24. 2) pass. *claudi, occludi,* ይትዐጸው፡ ኆኀት፡ Koh. 12, 4; Jes. 60, 11; Mal. 1, 10; Matth. 25, 10; Apoc. 21, 25; ተዐጽወ፡ አናቅጸ፡ ግብጽ፡ Kuf. 46; ተዐጽወ፡ አብያት፡ Jes. 24, 10; ተዐጽዉ፡ አህጉር፡ Jer. 13, 19. a) *concludi, includi:* 1 Reg. 23, 7; ሶበ፡ ተዐጽዉ፡ ክልኤሆሙ፡ Tob. 8, 4; ኢይትዐጸው፡ አሠርከ፡ Prov. 4, 12; Ps. 67, 33; Hen. 10, 13. 69, 28; Kuf. 10; Jes. 24, 22. b) *excludi:* virgines stultae flebant እስመ፡ ተዐጽዋ፡ Kid. f. 41. c) *praecludi,* c. pron. suff. (pro Dat.): ኢተዐጽወተኒ፡ ዛቲ፡ ፍሥሓ፡ 2 Cor. 11, 10; c. ላዕለ፡ prs.: Hen. 80, 7. — *Voc. Ae.:* ተዐጽወ፡ ዘ፡ ተዘጋ ።

ዕጽው፡ part., f. ዕጽት፡ (et ዕጽውት፡ Cant. 4, 12), a) *clausus, occlusus:* ናሁ፡ ዕጽው፡ ኆኀት፡ ገነት፡ Dan. ap. 1, 20; Hez. 44, 1. 2; Jos. 2, 5; አብያት፡ ዘዕጽዋን፡ 4 Esr. 3, 49; Jes. 24, 12 Cod. Laur.; መዛግብት፡ ዕጽዋን፡ Hen. 41, 4; ገነት፡ ዕጹት፡ Cant. 4, 12; ምድር፡ እንተ፡ ዕጽው፡ መናስግቲሃ፡ Jon. 2, 7. b) *conclusus, inclusus:* ነፍሳት፡ ዘዕጽዋት፡ ውስቴቶን፡ 4 Esr. 3, 49; መስቴማ፡ እሱር፡ ወዕጽው፡ Kuf. 48; ዕጽው፡ ወኅቱም፡ ነገሩ፡ Dan. 12, 8.

ዕጽወት፡ n. act. *inclusio, conclusio:* እስከ፡ የኀልቅ፡ መዋዕለ፡ ዕጽወትከ፡ Hez. 4, 8. 5, 2 var.

ዐጻዊ፡ n. ag., f. ዐጻዊት፡ (Lud. e Vit. Dan.), Pl. m. ዐጻውያን፡; plerumque ዐጸውት፡ *janitor, ostiarius,* sive addito ኆኀት፡, ut: ዐጻውያነ፡ ኆኅተው፡ Lit. Greg.; sive omisso, ut Marc. 13, 34; Joh. 10, 3; monasterii, Gad. T. H.; ዐጸውት፡ 4 Reg. 7, 11; 2 Par. 23, 19; 2 Esr. 2, 70. 17, 1; 1 Esr. 1, 15. 7, 9; ዐጸውተ፡ ሲኦል፡ Job 38, 17 et 26, 13; inter ordines minores ecclesiae F. N. 8. — Passim forma ዐጸውንት፡ (tamquam ab ዐጸውያን፡) irregularis occurrit, ut 1 Esr. 7, 9 var.

ማዕጾ፡, rarius ማዕጹት፡, et ማዕጸት፡ (Lud. e Mss. Colb.), subst., m. et f., Pl. መኣጹት፡; rarius መኣጽው፡ (M. M. f. 312; Org.), Pl. Pl. መኣጽዋት፡ (Lud. e Mss. Colb.) 1) *janua, fores, valvae:* ማዕጾ፡ θύρα Ep. Jer. 58; ከመ፡ ማዕጾ፡ እንተ፡ ተሐውድ፡ ውስተ፡ ድርነኩታ፡ Prov. 26, 14; ድርነኩተ፡ ማዕጾ፡ Zach. 12, 2; Sir. 28, 25; ድኀረ፡ ማዕጾ፡ Jes. 57, 8; Jer. 30, 9;

Ps. 140, 3; በአ፡እንዘ፡ዕጽው፡ማዕጾት፡ Cyr. f. 120; ማዕጾ፡ ዐቢያን፡ዘአናቅጽ፡ Chr. Ax. f. 89; መዓጹት፡ 1 Reg. 23, 7; 3 Reg. 6, 29. 7, 36; 4 Reg. 12, 13; Hez. 38, 11. 41, 23 seq.; መዓጹት፡ (v. ማዕጹት፡) ወመናስግት፡ Job 38, 10; መዓጹት፡ ዘቅድመ፡ገጹ፡ 41, 5. 2) *sera, claustrum:* ሰበረ፡ማዕጾ፡ Kuf. 39; σανίς Cant. 8, 9; በከናፍሪሁ፡ማዕጾ፡እብን፡ወደየ፡ Enc. Masc. 16; መዓጹት፡ κλεῖθρα 2 Esr. 13, 3. 13. 3) *clausura* cordis i. e. *pericardia:* እሠጥቅ፡ማዕጾ፡ልበሙ፡ Hos. 13, 8 (vrs. nov., סְגוֹר); oculorum i. e. *nictus:* ማዕጾተ፡ዐይን፡ („dum oculi vicissim clauduntur et aperiuntur") Lud. e Mss. Colb. — *Voc. Ae.:* ማዕጾ፡ዘ፡መዝግያ፡መቆለፍያኒ፡; *aliud:* ዘ፡ሳንቃ፡

II. **ዐጸወ፡** [בצח, בצק] *abscidere, concīdere,* ut videtur, συνέκοψε 4 Reg. 16, 17.

ዐጸወ፡, ተዓጸወ፡ *sortiri* vid. sub ዐፀወ፡

ዐጸደ፡ *metere* vid. sub ዐፀደ፡

ዐጸድ፡ subst. m. et f. [عَضِيدٌ et عَضِيدٌ *arca anteliminaris,* عَضِيدَةٌ et عَضِيدَةٌ et عَسِيدَةٌ *caula, septum,* مُعَضَّدٌ *cortina, velamen;* potestas radicis prima *in cingendo* fuisse videtur, coll. ኀጸደ፡, عَضَدَ عَصَدَ *inflexit, torsit,*] Pl. አዕጻድ፡, Pl. Pl. አዕጻዳት፡ 1) *arca* quaevis *circumsepta* a) *area, impluvium, chors,* αὐλή 2 Reg. 17, 18; ኀበ፡አረፍተ፡ዐጸድ፡ Tob. 2, 9; በዐጸደ፡ሞቅሕ፡ Jer. 39, 2. 40, 1; ውስተ፡አዕጻዳቲሆሙ፡ 2 Esr. 18, 16. b) *vestibulum, atrium,* α) tabernaculi sacri, templi: Ex. 27, 9 seq.; 37, 7 seq.; 3 Reg. 6, 33; 4 Reg. 21, 5; Kuf. 49; Jes. 1, 12; Jer. 19, 14. 33, 2; Hez. 8, 7; Ps. 28, 2. 83, 1. 95, 8; Apoc. 11, 2; αἴθριον Hez. 40, 14. 15. β) regiae vel palatii, 3 Reg. 7, 45. 46; ውስተ፡ዐጸደ፡ቤተ፡መንግሥት፡ Esth. 1, 5; Marc. 14, 66. 68; quare γ) *aula* regum vel principum: እብእከ፡ውስተ፡ዐጸደ፡መንግሥት፡ Kuf. 47; በውስተ፡ዐጸዱ፡ Esth. 2, 19; እለ፡ውስተ፡ዐጸደ፡ንጉሥ፡ 3, 1; Dan. 2, 49; Matth. 26, 3. 58; Enc. Sen. 5; አዕጻደ፡ነገሥት፡ M. M. f. 185 (vid. sub ተዋሕውሐ፡). c) *villa, vicus, pagus, tentoria* nomadum, quaevis *habitatio* circumsepta (cum possessione): κώμη Jer. 30, 14; ትስዑ፡አህጉር፡ወአዕጻዳቲሆን፡ κῶμαι Jos. 15, 32 seq.; 21, 12; Num. 32, 42; 2 Esr. 16, 2; 1 Esr. 4, 50. 5, 45; 1 Par. 27, 25; 2 Par. 13, 19. 28, 18; Matth. 10, 11; ἐπαύλεις Num. 31, 10. 32, 16; Judith 15, 7; 2 Esr. 22, 28. 29; σκηνή Gen. 12, 8. 13, 3. 26, 25; σκηνώματα Ps. 119, 5; በበ፡አዕጻዲሆሙ፡ πανοικί Ex. 1, 1. d) *septum, caula, pascuum, habitatio* bestiarum: አዕጻዳተ፡መራዕይ፡ ἐπαύλεις ποιμνίων Jes. 65, 10; አዕጻደ፡አባግዕ፡ Jer. 40, 12; አዕጻደ፡ላህም፡ βουκόλια βοῶν Joel 1, 18; Deut. 7, 13. 28, 4; Sx. Masc. 30 (vid. sub ዳቤላ፡); አዕጻዳተ፡ወፍር፡ βουκόλια Am. 6, 4; Joh. 10, 1; ዐጸደ፡ሰገኖ፡ αὐλὴ στρουθῶν Jes. 34, 13. e) *ager, praedium, rus, fundus:* አዕጻዳት፡ ἀφορίσματα Num. 35, 3 seq.; ἀγροί 4 Reg. 8, 3; 2 Esr. 23, 10; Marc. 5, 14; ἀγρός ዐጸድ፡ Judith 8, 3; 4 Esr. 9, 17; crebro ዐጸደ፡ወፍር፡, ut Jes. 65, 10; 1 Reg. 22, 6. 7 (vid. ወፍር፡); in specie α) ዐጸደ፡ወይን፡ *vinea* Koh. 2, 4; Prov. 9, 12; Jes. 5, 1; Jer. 39, 15; Job 24, 6; Sir. 24, 17; Matth. 20, 1; Marc. 14, 32 (vid. ወይን፡); quod passim pro ἄμπελος (*vitis*) ponitur Gen. 49, 11; Ps. 79, 9. 15. β) ዐጸደ፡ሐምል፡ *hortus, viridarium:* 3 Reg. 21, 2; Koh. 2, 4; Joh. 18, 1; πρασιά Sir. 24, 31 (plura vid. sub ሐምል፡). γ) ዐጸደ፡ቅብእ፡ *olivetum* 4 Reg. 5, 26; 2 Esr. 15, 11. 19, 25; vel ዐጸደ፡ዘይት፡ Deut. 6, 11. f) ዐጸደ፡እክል፡ *area* frumentaria, ἅλων 4 Reg. 6, 27 (aliâs ዐውደ፡እክል፡). g) *area* i. e. *circus, arena, campus,* ubi alqd agitur: ዝዓለም፡ውእቱ፡ዐጸደ፡ገቢር፡ወዘይመጽእ፡ዐጸደ፡ዕሤት፤ዓለምኒ፡ዐጸደ፡ጻማ፡ወድካም፡ወዘይመጽእኒ፡ዐጸደ፡ፍግዓ፡ወዕረፍት፡ Jsp. p. 380; ዐጸደ፡ስምዕ፡ Enc. Mij. 30 (vid. sub ዳቤላ፡). 2) *velum, aulacum, cortina;* de aulaeis quibus atrium tentorii sacri cinctum erat, ἱστίον Ex. 27, 9 seq.; 37, 7 seq. (aliâs አልባሰ፡ዐጸድ፡ Num. 3, 26. 4, 26); de velis tabernaculi sacri, αὐλαία Ex. 26, 1 seq. 37, 1. 2. 40, 17; in C Ex. 36, 8 seq. (Octat. P. II. p. 90); vel cujusvis tentorii Jes. 54, 2 (vid. supra n. 1, c ዐጸድ፡ *tentorium*); Judith 14, 14.— *Voc. Ae.:* ዐጸድ፡ዘበ፪ቤታ፡ (an በታ፡?)ዘርያ፡; *aliud:* አዕጻዳት፡ብ፡ፈርጅ፡

ዐጸፈ፡ I, 1 (etiam per ዐ), [vid. ዐጠፈ፡; arabice respondet etiam ضَعَفَ] 1) Subj. ይዕጽፍ፡ *complicare, duplicare,* ἐπιδιπλώσεις Ex. 26, 9. 2) Subj. ይዕጸፍ፡ (sine dubio a Perf. ዐጽፈ፡) *se amicire* veste: ዐጸፊ፡ (var. pro ተዐጸፊ፡) ዐጽፈ፡ጽድቅ፡ Bar. 5, 2.

ተዐጽፈ፡ et ተዐጸፈ፡ (Ps. 72, 6) III, 1 *se amicire, amiciri,* plerumque περιβάλλεσθαι, ፈትሎ፡ሣሬት፡ዘኢይበቍዕ፡ለተዐጽፎ፡ Jes. 59, 6; c. Acc. vestis: ተዐጸፊ፡ዐጽፈ፡ጽድቅ፡ Bar. 5, 2; ትትዐጸፍ፡አልባሲሃ፡ Judith 10, 7; 2 Reg. 13, 18; Ps. 108, 18; ልብስ፡ቀጠን፡ዘይትዐጸፍ፡ካህን፡ Sir. 50, 2; Asc. Jes. 2, 10; Marc. 14, 51; Joh. 21, 7; Act. 12, 8; ይትዐጸፍ፡ደመና፡ Apoc. 10, 1; trsl.: ይትዐጸፍ፡ርትዐ፡ውስተ፡ገቦሁ፡ Jes. 11, 5; Ps. 72, 6; Enc. Pag. 1; c. በ፡, ut: ንትዐጸፍኬ፡አእኑውየ፡በዝንቱ፡ Chr. Ta. 34; ስምዖን፡በመንፈስ፡ትንቢት፡ዘተዐጽፈ፡ Enc. Teq. 21; ut videtur, etiam *sibi circumvolvere* vel *obvolvere,* tiaram: ይትዐጸፍ፡ሚላተ፡ κίδαριν βυσσίνην 1 Esr. 3, 6.

ዕጹፍ፡ et **ዑጹፍ፡** part. 1) *plicatus, complicatus, duplicatus, -plex* ብሶስ፡ዕጹፍ፡ βύσσος κεκλωσμένη Ex. 26, 1; ነተ፡ዕጹፍ፡ ibid. 27, 9; እስመ፡ዕጹፍ፡ውእቱ፡ ὅτι διπλοῦν ἔσται Job 11, 6; etiam Ex. 28, 16 pro ዐጽፍ፡ legendum videtur ዕጹፍ፡ διπλοῦν; ዕጹፍ፡፫ምዕራተ፡ τρὶς δίς Hez. 41, 6 vrs. nov.; ክልኤ፡ዕጽፍት፡ *duplex* Kuf. p. 26 [cfr. እጽፍ፡ apud Isenb. p. 136]. 2) *amictus:* ዑጽፍት፡ περιβεβλημένη Ps. 44, 11. 15; ዑጹፍ፡ወስርግው፡በ ...: Chr. Ta. 32. — *Voc. Ae.:* ዑጽፍት፡ዘ፡የተጐናጸፈች፡

ዐጽፍ፡ subst. (m.), Pl. አዕጽፍት፡ et ዐጽፋት፡, *amictus:* et *amiculum, pallium, stola,* et *tunica* (in specie *longior et amplior*), ἐπενδύτης 1 Reg. 18, 4; 2 Reg. 13, 18; περιβόλαιον Ps. 103, 8; ልብስየ፡ወዐጽፍየ፡ (בִּגְדִי) 2 Esr. 9, 3 vrs. nov.; Hen. 14, 20; στολή, ወዳዊትኒ፡ቅኑት፡በዐጽፍ፡ዘዕጹብ፡ ሢጠ፡ 1 Par. 15, 27; 2 Par. 23, 13; ልቡሳነ፡አዕጽፍት፡ (v. ዐጽፋት፡) 18, 9; διπλοΐς Job 29, 14; Bar. 5, 2; Ps. 108, 28; 1 Reg. 2, 19. 28, 14; χιτῶνες Ex. 35, 19. 36, 35; ἐπωμίς (*humerale*) Ex. 35, 8. 27; Sir. 45, 8; ዲበ፡ዐጽፈ፡ልብሱ፡ ἐπὶ ποδήρους ἐνδύματος (*talaris*) Sap. 18, 24; ዘዐጽፈ፡ትጉሃን፡ ዐጽፉ፡ Enc. Ter 17; አዕጽፍት፡ብርሃናት፡ Lit. 168, 3; ዐጽፍ፡ጸሊም፡ዘምሉእ፡ማዕተብ፡ („de tunica monachali", Lud. e Vit. Dan.; de veste in genere: በርስማ፡ትርሲተ፡ዓለም፡ዘገ

ደፊ፤እስከ፡ኢያጥረየ፡ዐጽፊ፡ Enc. Pag. 5. (De ዐጽፍ፡ Ex. 28, 16 vid. ዕጹፍ፡).

ዑጸፊ፡ subst. *amictus*, Enc. Haml. 21 (vid. sub ተረሰዩ፡).

ማዕጸፍ፡ vel ማዕጸፍት፡ subst., non repertum nisi in Pl. መዓጽፍት፡, *amictus, vestimentum*, M. M. f. 326 (de vestimentis clericorum sacris).

ዐዕም፡ subst. (etiam ዐጽም፡), m. et f., Pl. አዕዕምት፡ [עֶצֶם, عَظْم; amh. አጽንት፡ et አጥንት፡] *os* (ossis): Gen. 2, 23; Ex. 12, 46; Num. 9, 12; Luc. 24, 39; Joh. 19, 36; ዐዕመ፡ሰብእ፡ Num. 19, 16; Hez. 39, 15; አዕዕምት፡ vivi Job 2, 5. 19, 11. 30, 17. 33, 19. 21; Ps. 6, 2. 31, 3. 21, 14. 18; አንቀልቀለ፡ኵሉ፡ አዕዕምትየ፡ Jer. 23, 9; Sir. 28, 17; Hen. 25, 6; mortui Ex. 13, 19; Jos. 24, 32; Kuf. 35. 46; Jer. 8, 1; Hez. 37, 1 seq.; Sir. 49, 10. 15. a) ዐዕመ፡ርእስ፡ *cranium, calvaria*, ut: ዐዕመ፡ርእሰ፡ምዉት፡ Enc. Ter 29. b) ዐዕመ፡ገቦ፡ *costa* Gen. 2, 21; Kuf. 3; አዕዕምተ፡ገበዋቲሁ፡ Job 40, 13; Sir. 30, 12; Org. c) ዐዕመ፡ዘባን፡ *spina dorsi* 1 Reg. 4, 18 var.; Ps. 128, 3 var.; vel አዕዕምተ፡ዘባን፡ Job 40, 13. d) ዐዕመ፡መንከስ፡ *os maxillae* vel *mandibulae* Jud. 15, 15; sec. Lud. etiam ዐዕመ፡አፍ፡ e) ዐዕመ፡እግር፡ *tibia*, Lud. ex Enc. f) ዐዕመ፡እንግድዓ፡ *sternum, os pectorale*, Lud. ex Enc. g) ዐዕመ፡ሥጋ፡ *sceletum* Enc. Teq. 6.

ዐፀወ፡ (etiam ዐጸወ፡) rad. inus., cui potestas *duritiei* et *firmitatis* inerat, vid. Ges. thes. p. 1056.

ዕፅ፡ subst., m. et f., Pl. ዕፀው፡ (raro አዕፀው፡ Lud.), Pl. Pl. ዕፀዋት፡ (de ዕፃት፡ vid. ዕፀት፡) [עֵץ, עֵצָה, عِضَاهٌ عَضٌ عِضَةٌ, عِيصٌ عَضَاضٌ, probabiliter etiam عَوْدٌ] 1) *arbor*, Gen. 18, 4. 8; Kuf. 3; Koh. 11, 3; Job 14, 7. 24, 20; Ps. 1, 3. 4; Jer. 17, 8; Dan. 4, 7. 11; Hen. 24, 4; Matth. 3, 10. 7, 17. 12, 33; ἐλάτη Gen. 21, 15; δρῦς 2 Reg. 18, 9; 3 Reg. 13, 14; ዕፅ፡ይቡስ፡ Sir. 6, 3; Jes. 56, 3; ዕፀ፡ሕይወት፡ Gen. 2, 9; Jes. 65, 22; 4 Esr. 8, 62; Apoc. 22, 2; ዕፀ፡ዘይት፡ Sir. 24, 14. 50, 10; Ps. 51, 8; ዕፀ፡ጤርባንጦስ፡ Sir. 24, 16; ዕፀ፡ቄድሮስ፡ et ቄጵሮስ፡ 24, 13. 50, 10; ዕፀ፡ቄጵርስስ፡ Job 40, 12; ዕፀው፡ Hen. 3; Gen. 1, 12. 29; Jud. 9, 8 seq.; Ps. 103, 18; ዕፀወ፡መዐዛ፡ Hen. 24, 3; ዕፀወ፡ገዳም፡ Kuf. 13; ዕፀው፡ዘይፈርዩ፡ Koh. 2, 5; ዕፀወ፡ዖም፡ Jer. 3, 6. 13; ዕፀዋተ፡ዘይት፡ Deut. 28, 40. 42; Judae 12. 2) *frutex, arbuscula*, Job 30, 4; Deut. 33, 16; Marc. 12, 26; Luc. 20, 37; ኀበ፡አልቦ፡ዕፅ፡ ἄβατος Job 38, 27; Jer. 2, 6; ዕፀው፡ φυτά Sap. 7, 20. 3) *patibulum, crux*, Deut. 21, 22. 23; Gen. 40, 19; Jos. 10, 26; Esth. 7, 9. 10; Gal. 3, 13; Act. 5, 30. 10, 39; ዕፀ፡መስቀል፡ Clem. (crebro); ዕፅ፡ Lit. 4) *fustis, pertica, contus:* 1 Reg. 14, 14; Matth. 26, 47; Luc. 22, 52; ዘይተከል፡ዕፀ፡ዲበ፡ፍጽሙ፡ወያነብር፡ሕገ፡መልዕልቴሃ፡ (κοντός) Chr. Ta. 16; *hastile:* ዕፀ፡ኲናት፡ 1 Reg. 17, 7; 2 Reg. 21, 19; ዕፀ፡ረምሑ፡ 1 Par. 20, 5. 5) *lignum*, Jes. 60, 17; Jer. 3, 9; 1 Cor. 3, 12; ዕፅ፡ዘኢይነቅዝ፡ Ex. 25, 10. 13 seq.; ዕፀ፡ጽኑድ፡ Lev. 14, 4; ዕፀ፡መሥዋዕት፡ Kuf. 21; በአምጣነ፡ዕፁ፡ለእሳት፡የዐቢ፡ነዱ፡ Sir. 28, 10; Gen. 22, 9; Deut. 19, 5; ዕፀ፡ወይን፡ φρύγανα Act. 28, 3 rom.; ዕፀ፡ዕቅፍት፡ ξύλον προσκέμματος Sir. 34, 7. ዕፀው፡ Deut. 4, 28. a) statui constr. subjunctum vel ዘዕፅ፡ *ligneus:* ንዋየ፡ዕፅ፡ Lev. 11, 32; ጋጋ፡ዘዕፅ፡ Jer. 35, 13; Apoc. 9, 20; 2 Tim. 2, 20. b) in specie ዕፀው፡ *ligna* ad comburendum caesa: ዕፀው፡ውጡሕ፡ Jes. 30, 33; Koh. 10, 9; ወጣሕከ፡ዕፀወ፡ዲበ፡እሳት፡ Sir. 8, 3; Jer. 5, 14; ዕፀው፡ጽኑዓን፡ Kuf. 21; Gen. 22, 3; Lev. 1, 7; vel ad aedificandum Hen. 67, 2. c) *instrumentum ligneum:* πάσσαλος Deut. 23, 14; ዕፀዊሆሙ፡ለአልህምት፡ τὰ σκεύη τῶν βοῶν 2 Reg. 24, 22; ዕፀ፡ነጸ.ን፡ *manubrium* securis Deut. 19, 5; in specie d) i. q. العُود *cithara, lyra*, F. M. 32, 7 (vid. sub ተሳሀየ፡). 6) *sors* („quia lignis vel surculis per notas quasdam discretis certoque modo dispositis sortem legere solebant" Lud.): ዘተ፡መክፈልት፡ወዕአት፡በዕፁ፡ለሲም፡ Kuf. 8. 10; ወረደ፡ዕፁ፡ላዕለ፡፲ወ፬ለሠርቀ፡ወርኅ፡አዳር፡ Esth. 3, 7; Jon. 1, 7 var.; እስመ፡ሎሙ፡ረከቦሙ፡ዕፅ፡ 1 Par. 6, 54. 24, 5. 7. 25, 9; Lev. 16, 8—10. Num. 26, 55. — *Voc. Ac.:* ዕፅ፡ብ፡ዱር፡

ዐፅ፡ *sterilitas* vid. sub ዐፀፀ፡

ዕፀት፡ subst., f. et m., Pl. ዕፀታት፡ et ዕፃት፡ 1) *frutex* Ex. 3, 2—4; Jer. 17, 8 var.; ዕፀት፡ልምልምት፡ Enc. Tachs. 29. 2) *arbor:* ዕፀት፡ነዋኅ፡ Deut. 11, 30; ዕፀታት፡ Apoc. 7, 1. 3: ዕፃት፡ Herm. p. 50.

ተዐፀወ፡ዘ፡እንጨት፡ሆነ፡ i. e. *arborem fieri*, Rad. Abb.

ተዓፀወ፡ III, 3 *inter se sortes conjicere* vel *sortiri inter se:* Matth. 27, 35; ንዑ፡ንትዓፀው፡ወተዓፀዉ፡ Jon. 1, 7; 2 Esr. 20, 34; 1 Par. 24, 31; መፍትው፡ከመ፡ንትዓፀው፡በበ፪እምኔነ፡ወዘወዕአ፡ቦቱ፡ዕፃ፡ለቀቲል፡ይቅትል፡ከልኡ፡ Jsp. p. 352; ንትዓፀው፡ዕፃ፡ Sx. Nah. 14; 1 Par. 24, 6; ተዓፀዉ፡ዕፃ፡ዘሰዓት፡በበአብሬቶሙ፡ 25, 8; c. ዲበ፡ rei (quae in sortem conjicitur): Ps. 21, 19; Joel 4, 3; Luc. 23, 34; ተዓፀዉ፡ዲበ፡ዐራዝየ፡ Did. 29; c. Acc. rei: ትትዓፀውዋ፡ርስተ፡ለከሙ፡ Hez. 47, 22.

አስተዓፀወ፡ IV, 3 *sorti committere* duos pluresve inter se, *sortes conjicere* vel *sortiri* inter duos pluresve; abs.: ዕፀው፡ዘቦቱ፡ያስተዓፁ፡ Lev. 16, 8; አስተዓፀወ፡ዕለተ፡እምዕለት፡ወወርኀ፡እምወርኅ፡ Esth. 3, 7; c. Acc. eorum, de quibus sors consulitur: 1 Reg. 14, 42; Act. 1, 26.

ዕፃ፡ subst. *sors:* መክፈልት፡ዘኢወዕአ፡በዕፃሁ፡ Kuf. 9; 1 Par. 24, 6. 31. 25, 8; 1 Reg. 14, 42. 40 ann.; Prov. 18, 18 var.; ወወረደ፡ዕፃ፡ (v. ዕፅ፡) ላዕለ፡ዮናስ፡ Jon. 1, 7; ወበጽሐ፡ዕፃ፡ዲበ፡ማትያስ፡ Act. 1, 26. 8, 21 rom.

ዑፃዌ፡ et ዕፃዌ፡ subst. (n. act.) *sortitio*, Kuf. 8. 9. 10; መጽሐፈ፡ዑፃዌ፡ Kuf. 9; በጽሑ፡በዑፃዌ፡ M. M. f. 102; እመ፡አንበሩ፡ዑፃዌ፡ (als sie eine Verlosung anstellten) Sx. Mij. 3; Org. 1.

ዐፀየ፡ et **ዐዕየ፡** I, 1 (etiam per ጸ፡; denominatum videtur) *verminare, vermiculari, vermes producere, putrescere* ዐዕየ፡ (v. ዐፀየ፡) ወጼአ፡ Ex. 16, 20; ይጸይኡ፡ወየዐዕዩ፡ Jer. 15, 3; ዐፀየት፡ዕየትከ፡ Jes. 14, 11 var.; ዐጺዮ፡ሞተ፡ Act. 12, 23; ዐዕየ፡ልሳኑ፡ (Perf.) M. M. f. 19; ዘበመ፡መልአከ፡እግዚ"፡ለአገሪጳስ፡ወዐፀየ፡ወሞተ፡ Jsp. p. 343; ulcus tuum si celaveris የዐጺ፡እስከ፡ይጼእ፡ Phlx. 208. — *Voc. Ac.:* ዐፀየ፡ዘ፡ተላ፡

ዕፄ፡ subst., plerumque m., Sing. et coll., Pl. ዕፄያት፡ et ዕፀያት፡ [עָשׁ, عُثَّة *tinea*] *vermis, vermiculus* cujusvis generis a) qualis in putredine crescit: Ex. 16, 24; Sir. 10, 11; ፍጻሜሆሙ፡ለኃጥአን፡ዕፄ፡ 7, 17; ይፈኑ፡እሳተ፡ወዕፄ፡ውስተ፡ሥጋ

ሆሙ፡ Judith 16, 17; ዕፄሆሙ፡ዘኢይነውም፡ Jes. 66, 24; Marc. 9, 44 seq.; ዕፄያት፡ vel ዕፀያት፡ Job 2, 9. 7, 5. 17, 14. 21, 26; Jes. 14, 11; Hen. 46, 6. b) in stercore et fimo: በልዐ፡ኀጠተ፡ወዕፄ፡ዘሀሎ፡ውስተ፡ኩስሐ፡አፍራስ፡ Jsp. p. 368. c) qualis plantas arrodit: Jon. 4, 7; Deut. 28, 39. d) *teredo:* Prov. 12, 4. e) *tinea*, σής, ብልዐተ፡ዕፄ፡ Job 4, 19; ዕፄ፡ወሙስና፡ σῆτες καὶ σκώληκες Sir. 19, 3. f) *eruca:* ዘአትረፈ፡ዕፄ፡በልዐ፡አንበጣ፡ κάμπη Joel 1, 4. 2, 25; Enc. Genb. 11. g) de „fetu apium, dum favis adhuc continetur", Lud. ex Org. 5. h) vermis auricularius: ዕፄ፡ሰበ፡ይበውእ፡በእዝን፡ M. F. i) trsl., de homine contemto et infirmo: Job 25, 6; Ps. 21, 6. — *Voc. Ae.:* ዕፄ፡ዘ፡ትል፡; *aliud:* ዕፄ፡ብ፡ትል፤ፃፄ፡ብ፡ብል።

ዐፀደ፡ et **ዐጸደ፡** I, 1 [חָצַד عَضَدَ *secuit, cecidit;* ܚܨܕ حَصَدَ *messuit*] Subj. ይዕፅድ፡ *metere, demetere*, c. Acc., gramen: ዕዕድ፡ሣዕረ፡ Prov. 27, 24; Ps. 128, 6; frumentum, messem: የዐዕዱ፡ሥርናየ፡ 1 Reg. 6, 13; ማእረረ፡በጽሐ፡ለዐፂድ፡ 13, 21; Ex. 23, 16. 34, 22; Lev. 23, 10. 25, 5; c. Acc. agri Lev. 19, 9; absol.: Ruth 2, 9; Deut. 16, 9; Ex. 34, 21; Koh. 11, 4; Apoc. 14, 15; ማእከለ፡ሐሪስ፡ወለዐፂድ፡ Kuf. 29; ዘየዐዕድ፡ *messor* Joh. 4, 36; Ruth 2, 3 seq.; Jer. 9, 22; Dan. ap. 13, 33; ዐፂድ፡ 4 Esr. 9, 17 var. — *Voc. Ae.:* አረረ፡ዐፀደ፡ብ፡አጨደ።

ተዐፅደ፡ et **ተዐፀደ፡** (Apoc. 14, 16 rom.) III, 1 *meti, demeti:* እመ፡ኢተዐፅደ፡ዘተዘርአ፡ 4 Esr. 2, 37; Apoc. 14, 16; Jac. 5, 7; Kid. f. 5.

ዐፃዲ፡ n. ag., Pl. ዐፀድ፡ (pro ዐፀድት፡) et ዐፃድያን፡ (Org.), *messor*, Matth. 13, 30. 39; Jac. 5, 4; Cyr. d. r. fid. f. 43.

ማዕፀድ፡ et **ማዕዕድ፡** subst., plerumque m., Pl. መዓዕድ፡, *falx*, δρέπανον a) messoria: Deut. 23, 25; Jer. 27, 16; Zach. 5, 1; 1 Reg. 13, 20. 21; Marc. 4, 29; Apoc. 14, 14 seq. b) vinitoria Joel 4, 10; Mich. 4, 3; Jes. 18, 5; Herm. p. 61; መዓዕድ፡ Jes. 2, 4. — *Voc. Ae.:* ማዕፀድ፡ዘ፡ማጭድ።

ዐፀድ፡ *area* vid. sub ዐጸድ፡

ዐፀፀ፡ vel **ዐፀ፡** [غَضَّ *oppressit, deminuit* de quantitate, غُضَّة *oppressio*, coll. عَضَّ اصّ أَضَّ] *injuriam inferre*, c. Acc. pers., Ex. 21, 10 (dubium utrum I, 1 an 2?).

ዐፅ፡ (etiam ዓፅ፡ scriptum) subst. (proprie: *duritas*, coll. عَضّ, عَوِيصٌ عَاصَ. Dubitari possit, annon ዐፅ፡ a radice ዐፀወ፡ derivandum sit, sed nullum inveni locum, quo haec conjectura firmetur; nam in loco ወኢብዕየትኒ፡ዕፅዋት፡ዕራቁ፡ይትኀደጋ፡ወይትሀጐሉ፡ Jes. 24, 12 cod. Laur., sufficit interpretatio vocis ዕፅዋት፡ *clausae* vid. 24, 10.) *sterilitas, ariditas*, deinde *terra inculta* et *desolata, regio vasta, difficilis* et *salebrosa:* በብሔረ፡ዐፅ፡ ἐν γῇ ἀπείρῳ Jer. 2, 6; ምድረ፡በድው፡ወዐፅ፡ γῆ ἄνυδρος καὶ ἄβατος 28, 43; ከመ፡ኢይኩን፡ምድር፡ዐፀ፡ ἔρημος Ex. 23, 29; ረሰይዋ፡በድወ፡ወዐፀ፡ Jer. 12, 10; ከመ፡ትኩን፡ዐፀ፡ 29, 14. 18. 21; ይኩን፡ዐፀ፡ዘለዓለም፡ 30, 11. 32. 4. 21. 33, 18; ዐፅ፡ይእቲ፡እምሰብእ፡ወእምእንስሳ፡ 39, 43. 51, 6. 22; Did. ed. Platt p. 36; ኮነት፡በድወ፡ወዐፀ፡ Macc. f. 13.

ዐፈረ፡ inus., כָּפַר *texit, operuit, oblevit*, ܥܦܪ (ܥܘܦܪܐ *tegumentum* ܡܥܦܪܐ *cidaris*); غَفَرَ *texit, obtexit; imbuit tinctura*, كَفَرَ (vid. etiam ቀፈረ፡, ኀፈረ፡, ከፈረ፡).

ዕፍረት፡ subst., m. et f., Pl. ዕፍረታት፡, *unguentum* pretiosum, ut *myrrhinum, balsaminum* al., (ab *oblinendo* dictum), μύρον Matth. 26, 7. 12; Marc. 14, 3; Luc. 7, 37; Cant. 1, 3. 2, 5; Ps. 132, 2; Prov. 27, 9; Jes. 25, 7; Judith 10, 3; ዕፍረት፡ቅድው፡ Am. 6, 6; ዕፍረት፡ምዑዝ Sap. 2, 7; መዐዛ፡ዕፍረት፡ Jer. 25, 10; Jes. 3, 24 var.; ዕፍረት፡ዘቅድው፡ ἔργον μυρεψοῦ Sir. 49, 1; μυρισμός Judith 16, 7; ዕፍረት፡ትፍሥሕት፡ ἄλειμμα εὐφροσύνης Jes. 61, 3; ἀλάβαστρος 4 Reg. 21, 13; ዕፍረት፡ቅድው፡ σμύρνα ἐκλεκτή Sir. 24, 15; ቅብእ፡ዕፍረት፡ ἐλαίῳ σμυρνίνῳ Esth. 2, 12; ዕፍረታት፡ Cant. 4, 14; ማርያም፡እንተ፡ዕፍረት፡ (Matth. 26) quo epitheto distinguatur ab aliis Mariis, Deg.; ልሳነ፡ዕፍረት፡ epitheton Pauli apostoli Enc. Teq. 13; Herm. p. 109.

ማዕፈርት፡ subst., Pl. ማዕፈርታት፡ *tegimen capitis*, ut *cidaris, mitra, tiara:* κίδαρις Ex. 28, 35. 36. 29, 5. 9 (cfr. ܡܥܦܪܐ, nec non ኵፋር፡ c. 879 et ማኅፈረት፡ c. 627.) — *Voc. Ae.:* ማዕፈርት፡ዘ፡መሸፈኛ፡ዘእራስ፡

ዘ፡ litera alphabeti Aethiopici decima septima, quae ዘይ፡ nominatur, cuique respondet ز et ذ.

ዝ፡ pron. demonstr. m. (gramm. § 62 et 146, 1, a), f. ዛ፡, Acc. m. ዘ፡, f. ዛ፡, Pl. m. እሉ፡, f. እላ፡ et እሎን፡ (ut Did. 17; Phlx. 126; al. vid. infra), *hic, haec, hoc.* Formae Sing. rarius seorsum scribuntur, ut Gen. 42, 28; ዘ፡ነገረ፡ Jer. 7, 23; እስከ፡ዛ፡ዕለት፡ 3, 25; Kuf. p. 100; plerumque verbo aut antecedenti aut sequenti annectuntur, ut: ኢይትከሀልዝ፡ Matth. 19, 26; ለዝ፡ 8, 9; ምስለዛ፡ 12, 41; ዝሕዝብ፡ 15, 8; ዛትውልድ፡ 24, 34; ወዝከነ፡ 21, 4; ዝሰ፡ 27, 47; ዛኒ፡ 26, 13; ዝኑ፡ Gen. 43, 29. Et absolute (substantivi instar) usurpatur, ut: ዝውእቱ፡ወልድየ፡ Matth. 3, 17; Ex. 3, 15; ዘገብረት፡ዛኒ፡ Matth. 26, 13; እምአይቴ፡መጽኡ፡እሉ፡ Jes. 49, 21; Prov. 26, 22; እምእላ፡ Ps. 89, 11; እሎን፡በአማን፡ዐበይት፡ኀጣውእ፡ F. M. 7, 1; አእትቶ፡ለዝ፡ Luc. 23, 18; Joh. 6, 27 al.; et aliis nominibus junctum (adjectivi instar), plerumque praemissum: እመ፡ገብረ፡ዘቃለ፡ Kuf. 30; Ex. 2, 9; በዛ፡በትር፡ 7, 17. 10, 6; እሉሰ፡ዕደው፡ Sir. 44, 10; Gen. 43, 16; Jes. 36, 11; እላ፡ራእያት፡ Asc. Jes. 11, 41; Gen. 21, 29; Hen. 22, 3; እሎን፡አብያተ፡ክር"ናት፡ Gad. Lal.; በእሎን፡መዋዕላት፡ F. M. 4, 2; እሎን፡ተዋስቦታት፡ F. M. 5, 17. 10, 1; ግበር፡ዘኵሎ፡ πάντα ταῦτα Sir. 32, 7; እሉ፡ኵሎሙ፡ 38, 31; እሉ፡ክልኤሆሙ፡ τὰ δύο ταῦτα Jes. 47, 9; እሉ፡ክልኤቱ፡ 51, 19; እሉ፡ሠለስቱ፡ Sir. 26, 5; በእላ፡ሠለስቱ፡ 25, 1; ante pron. rel.: ምንትኑ፡ዝ፡ዘገበርከ፡ Gen. 12, 18; Matth. 13, 20; እሉ፡እለ፡ተርፉ፡ Zach. 8, 6. 11; Kuf. 30; Jes. 37, 4; Judae 10; እሉ፡ኵሎሙ፡እለ፡ Sir. 44, 7. a) Pro neutro usurpatur ዝ፡, ut Koh. 1, 10. 2, 10. 3, 13. 9, 3; Sir. 40, 8; Gen. 12, 18; ዘየዐቢ፡እምዝ፡ ἰσχυρότερα τούτων Sir. 16, 5; Rom. 6, 10; በዝ፡በሕቲታ፡ Gen. 34, 22; ወምስለ፡ዝኒ፡ ἐν πᾶσι τούτοις Ps. 77, 36; et f. ዛ፡ (quamquam rarius), ut: ጸሐፍዛ፡ Ex. 17, 14, vel Pl. እሉ፡, ut: በእንተ፡ዝንቱ፡ወበእንቲ፡እሉ፡ Thren. 5, 17. b) ዝ፡ — ዝ፡ *hic* — *ille, unus* — *alter:* Koh. 3, 19. 6, 5; ዝኒ፡ወዝኒ፡ 1 Esr. 8, 24; ወተደመ

ሩ፡እሉ፡ምስለ፡እሉ፡ Kuf. 20; etiam ዝኒ፡ — ዝክቱኒ፡ Jes. 44, 5; ዝኩ፡ — ዝ፡ Jos. 8, 22. c) α) እምዝ፡ *post hoc* vel *hacc* i. e. *deinde, tum, tunc, deinceps*, crebro, ut Gen. 35, 21; 1 Reg. 7, 2. 8, 1. 24, 6. 30, 1; 2 Esr. 16, 1; Judith 5, 20 (καὶ ἐγένετο). 12, 10; Job 2, 1; Jes. 10, 12 (καὶ ἔσται); Jer. 3, 16. 5, 19. 12, 16. 21, 7. Matth. 2, 7. 4, 1. 5. 10. 11; Joh. 8, 11. β) ከመዝ፡ *talis, tale* et *ita, sic* vid. sub ከመ፡ c. 827. γ) እንበይነዝ፡ vel በበይነዝ፡ vel በእንተዝ፡ *ob hoc, propterea, ideo* vid. sub በይነ፡ c. 537 et በእንተ፡ c. 775. δ) በዝ፡ *hoc loco, hic*, Lit. d) ዝ፡ adverbialiter sumendum videtur: *nunc, jam*, ኅድግዝ፡ Luc. 22, 51. — Vid. ዝንቱ፡, ዝኩ፡, ዝክቱ፡. ዝየ፡

ዘ፡ pron. rel. et conj. rel. (gramm. § 147. 169, 5). A) Pron. rel.: Sing. m. ዘ፡, f. እንተ፡, Pl. c. እለ፡ *qui, quae, quod.* 1) De constructione hujus pronominis (vid. gramm. § 201. 202). a) Formae pronominis secundum numeros et genera variantur, ut: ኢየሱስ፡ዘተብህለ፡ክርስቶስ፡ Matth. 1, 16; ምድር፡እንተ፡ኢከነት፡እንቲአከ፡ Kuf. 10; Gen. 12, 1; 1 Joh. 1, 5; አጥባት፡እለ፡ኢሐፀና፡ Luc. 23, 29; ቢጸሙ፡እለ፡ውስተ፡ከልአ፡ሐመር፡ 5, 7; sed ubicumque nomen, ad quod pron. rel. referatur, praemissum est, ዘ፡ simplex (tamquam nota relationis generalis) sufficere potest, ut: አንስትያ፡ዘኀረዩ፡ (quas) Gen. 6, 2; አባግዕ፡ዘአልቦ፡ኖላዊ፡ Num. 27, 17; Hen. 18, 6. (De እንተ፡ *qui* pro ዘ፡ vid. infra sub B, 2). b) Pronomen relativum in Accusativo positum esse, aut e contextu subintelligitur, ut: ቃል፡ዘይቤሎሙ፡ Joh. 2, 22; ዐጸደ፡ወይን፡ዘወሀበ፡ለዮሴፍ፡ Joh. 4, 5; Act. 2, 22; aut pronomine sive verbo sive notae Accusativi suffixo notatur: እብን፡እንተ፡መነንዋ፡ Matth. 21, 42; አሕዛብ፡እለ፡አውፅኦሙ፡ Act. 7, 45; አምላክነ፡ዘኪያሁ፡ተወከልነ፡ Jes. 25, 9. Genitivus pronomine ei nomini, a quo Gen. pendet, suffixo notatur, ut: አመት፡እንተ፡ስማ፡አጋር፡ *ancilla* (quae nomen ejus i. e.) *cujus nomen Agar* Gen. 16, 2; ሕዝብ፡እለ፡ኢትሰምዕ፡ነገሮሙ፡ Deut. 28, 49. Praepositiones pronomini relativo α) vel (sicut in aliis linguis Semiticis) postponuntur eaeque pronomine suffixo (ad idem nomen ad quod pr. rel. refertur relato) munitae: ምድር፡እንተ፡ውስቴታ፡ነበረ፡ *terra* (quae in ea i. e.) in *qua habitaverat* Gen. 37, 1. 30, 26; Ex. 4, 17; ዘመጻእኪ፡ኀቤሁ፡ *ad quem venisti* Ruth 2, 12. β) vel (quamquam rarius) praemittuntur: ወኵሉ፡ውስተ፡ዘወድቀ፡በድኖሙ፡ καὶ πᾶν ἐφ' ὃ ἂν ἐπιπέσῃ Lev. 11, 32; በኵሉ፡በዘአመክሮ፡ Kuf. p. 67; ሰይፍ፡በዘይቀትለነ፡ Ex. 5, 21. 23, 27. 28, 4. 34, 33. 35; Gen. 31, 32. 43, 22; ጽንዕ፡በዘ፡ይትዌከሉ፡ረሲዓን፡ Prov. 21, 22; Jes. 50, 5; Jer. 51, 14; Hez. 12, 2; Matth. 2, 7; Joh. 1, 33. γ) denique et praemittuntur et pron. suffixo munitae postponuntur: በዘቦቱ፡ Num. 4, 26; Ex. 30, 36. 17, 5; Ps. 31, 1; Apoc. 15, 1; 2 Petr. 1, 4. — Pronomini relativo, ubi ratione modo dicta complementum pronominis suffixi adjectum est, passim ለ፡ praefigitur, quo illud pronomen suff. ad pron. rel. referendum esse significetur: ለእለ፡ውስቴቶሙ፡ሀሎከ፡ ἐν οἷς σὺ εἶ Ex. 34, 10; ወቦ፡ለዘወሀቦ፡ *et erat cui dedit* Matth. 25, 15; አልቦ፡ለዘየኀፍሮ፡ *nemo est quem vereatur* (ne interpreteris: *nemo est qui eum vereatur*) Clem. f. 201. c) Praepositiones longiores quae secundum legem sub b, β dictam praeponendae erant, pronomini relativo postponere licet: ዘእምን፡ [illegible] እምን፡ዘ፡ Hen. [illegible] Gen. [illegible] እለ፡እምኀበ፡ Ps. 72, 3; እንተ፡ኀበ፡ Gen. 17, 4; ዘኀበ፡ Lev. 11, 40. 18, 3; ዘእምአመ፡ 25, 27. d) Pron. rel. nonnumquam in Accusativo loci et temporis, ponitur: መከን፡እንተ፡ ὁ τόπος ἐν ᾧ Ex. 3, 5; ፳ዓመት፡ዘ፡ ἐν οἷς Gen. 45, 6; Ex. 6, 28; Num. 1, 1. 7, 1. Lev. 25, 50; Ps. 89, 17. e) Enunciationem relativam ei nomini, cui apposita est, postponere non necesse est sed etiam praemittere licet, ut: ኢትእርዩ፡ዘወድቀ፡እክለ፡ Lev. 19, 9. 18, 5; Num. 21, 13; Deut. 1, 18. Nec raro illud nomen attractione in enunciationem relativam transmittitur: ዛቲ፡ይእቲ፡ዳግሚትየ፡ዘጸሐፍኩ፡መጽሐፈ፡ (pro መጽሐፍ፡) 2 Petr. 3, 1; Herm. p. 99; Matth. 8, 10. 10, 11; Jud. 17, 2; Ex. 17, 1; Ps. 36, 26 (plura vid. gramm. § 201). 2) De significatione pronominis. a) Pron. rel., ubi nomen ad quod referatur non memoratum est exponitur α) *is qui, ejus qui, ei qui* al.: ብፁዓን፡እለ፡ይላሕዉ፡ *beati ii qui lugent* Matth. 5, 4; ምንተ፡እረግም፡ዘእግዚ"፡ኢረገሞ፡ (eum quem) Num. 23, 8; ደመ፡ዘቀተለ፡ (ejus qui) Num. 23, 24; ዕሤተ፡እንተ፡ገበርኩ፡ሠናይተ፡ praemium ejus quod feci boni Sir. 20, 16; ዘእለ፡ *eorum qui* Asc. Jes. 3, 1; ለእለ፡ይፈቅዱ፡ይትፈወሱ፡አሕየዎሙ፡ (eos qui) Luc. 9, 11; ምስለ፡እለ፡ሞቱ፡ (cum iis qui mortui sunt) Ruth 1, 8; እእሪ፡እክለ፡ኀበ፡እለ፡ረከብኩ፡ሞገሰ፡ (apud eos apud quos) 2, 2. β) *quicumque, quisquis*, Matth. 5, 39. 41. 10, 33. 18, 4. 18. 23, 12; Jac. 1, 25; Ex. 30, 29, al.; (vid. ዘከነ፡ c. 864); በዘፈቀድከ፡ኵንን፡ኪያየ፡ (quocumque modo volueris) Enc. Haml. 6; et duplicatum ዘዘ፡ Ex. 35, 5. At plerumque ኵሉ፡ዘ፡, ut: ኵሉ፡ዘታሕተ፡ሰማይ፡ Job 41, 2; ኵልከሙ፡እለ፡ πάντες ὅσοι Jes. 66, 10; Matth. 14, 36; al. crebro. γ) *si quis:* ዘርኢከ፡እምውስቴቶሙ፡ጠቢበ፡ትልዎ፡ τίς σοφός; αὐτῷ προσκολλήθητι Sir. 6, 34; ዘኪያሃ፡አፍቀረ፡አፍቀረ፡ሕይወቶ፡ Sir. 4, 12. 14. 15. δ) *qualis:* እመ፡ትገብር፡ሠናየ፡አእምር፡ለዘ፡ትገብር፡ τίνι Sir. 12, 1; ምንዳቤ፡ዘኢኮነ፡እምቅድመ፡ዓለም፡ οἵα Matth. 24, 21; mos ዘኢኮነ፡እምቅድመዝ፡ Org. ε) de ለእለ፡ *quot, quotcumque* vid. sub ለለ፡ col. 25. b) ዘ፡ crebro pronomine Latinorum neutro exponendum est: አልቦሙ፡ዘይበልዑ፡ non habebant quod ederent Marc. 8, 1; Matth. 10, 27. 11, 4. 12, 2. 13, 17 al.; rarius እንተ፡ pro neutro usurpatur, ut: አድኅነኒ፡እምእንተ፡እፈርሀ፡ ῥῦσαί με ἐκ τοῦ φόβου μου Esth. 4 aper. c) ዘኒ፡ — ዘኒ፡ *alius — alius* Rom. 12, 6—8; ናሁ፡እለኒ፡ — ወእለኒ፡ Jes. 49, 12. d) de ቦ፡ዘ፡ vel ቦ፡እለ፡ *quidam*, et ቦዘ፡ — ቦዘ፡ *alius — alius* vid. ቦ፡ c. 481. e) de አልቦ፡ዘ፡ *nullus, nihil* vid. sub አልቦ፡ c. 717. f) de ከመ፡ዘ፡ *quasi, tamquam* et ዘከመ፡ *sicut* vid. sub ከመ፡ c. 827. g) ወዝኒ፡ዘ፡ 4 Reg. 18, 22; Dan. 4, 20; et plerumque ወዘ፡ *quod autem ad id attinet quod* Gen. 41, 32; ወዘኒ፡ይቤ፡ Dan. 4, 23; Hebr. 12, 27; ወዘሰ፡ነገረ፡ሞት፡ *quod autem ad mortem attinet* 4 Esr. 6, 51. B) Conj. rel. 1) ዘ፡ a) *quod* (ὅτι) α) ad complendam et exponendam notionem antea brevius significatam: ምንትኑ፡ውእቱ፡ዝንቱ፡ዘአፍጠንከ፡ረኪበ፡ Gen. 27, 20. 12, 18; Num. 16, 9. 13. 20, 5; Jud. 13. 18; Ruth 3, 10; Marc. 1, 27. 4, 41; Luc. 8, 25. β) post interrogationem, ubi causa interrogationis exponitur: ምንት፡ከንከ፡ዘተማሕፀንከ፡በምሥዋዕ፡ τί γέγονέ σοι ὅτι πέφευγας 3 Reg. 2, 29; Gen. 31, 26. 36; Ps. 113, 5. 6; Jes. 22, 1. γ) eo quod: አሕየውኪ፡ነፍሰኪ፡ዘአፍጠንኪ፡ወሪደ፡ σπεύσασα Judith 10, 15. δ) post verba impersonalia: ኢአከለክሙኑ፡ዘረዐይክሙ፡ Hez. 34, 18; Gen. 33, 15; ምንት፡ይበቍዐነ፡ዘነሐዩ፡ 4 Esr. 6, 42. 7, 18. 21 ይለወኒ፡ዘአሕመምከኒ፡ [illegible] ይመስለከሙኑ፡ዘሐሰተ፡ይብል፡ Jac. 4, 5; Dan. ap. 13, 6; Joh. 11, 31; Matth.

5, 17; Gen. 31, 31. 35. ε) *quod, quia:* ንስሑ፡እግዚ"፡ዘአንገሥ፡ 1 Reg. 15, 35; አአኵተከ፡ዘኢረሰይከኒ፡ Luc. 18, 11; ሴልዩ፡ዘርሕቀ፡ Ps. 119, 5. ζ) Ubi enunciationis pars quaedam cum negatione emphatice praemissa est, ejus praedicatum ope conjunctionis ዘ፡ adjicere amant: *non est quod*, ut: ኢኮነ፡እንበይነ፡ገሙት፡ዘአንሥአ፡ Tob. 8, 7; አኮ፡በኅብስት፡ክመ፡ዘየሐዩ፡ሰብእ፡ Matth. 4, 4. 16, 11; Gen. 4, 7; nec non: አኮ፡ዘሞተት፡ (non est quod i. e.) *nequaquam mortua est* Matth. 9, 24; Gen. 3, 11; et አልቦ፡ዘትትጋአዙ፡በፍኖት፡ Gen. 45, 24. η) ቦ፡ዘ፡ vel ቦኑ፡ዘ፡ *num est quod?* Jud. 4, 20; Gen. 19, 12. 43, 7; Matth. 11, 3 (vid. ቦ፡ c. 482) et አልቦኑ፡ዘ፡ *nonne est quod?* Gen. 27, 36. ϑ) እፎ፡ዘ፡ *quomodo est quod* vid. sub እፎ፡ c. 807. ι) ሕቀ፡ክመ፡ዘእም፡ *haud multum abfuit quin* vid. sub ሕቀ፡ c. 98. κ) *cum, si,* Matth. 6, 30. 7, 11.

2) እንተ፡ a poëtis pro ዘ፡ usurpatur: *quod*, ut: ሰላም፡ለከ፡እንተ፡ነበርከ፡ዕቁደ፡ Enc. Mij. 17; ሰላም፡ለበርኣስስ፡ክመ፡ያርኁ፡ወይዕጹ፤እንተ፡አድምዐ፡ሢመተ፡ለእግዚ"፡ውስተ፡አንቀጹ፡ Enc. Mag. 1; ሰላም፡ለዮሐንስ፡ወአቡቂር፤እንተ፡ነበሩ፡ኅቡአ፡በአለ፡እስክንድርያ፡ሀገር፤ Enc. Haml. 4; ሰላም፡ለአቃርዮስ፡እንተ፡ደለዎ፡ርእይ፤ Enc. Tachs. 29; al. creberrime. Sed aliis in locis pro pron. rel. masc. ዘ፡ usurpatum videtur (vid. Lud. in lex. c. 363), ut: ሰላም፡እብል፡ለብእሲ፡ምእመን፤እንተ፡ይሰመይ፡ኀልያን፡ Enc. Haml. 10; (ሰላም፡) ለረድእ፡ጳውሎስ፡ቲቶ፡እንተ፡አፍቀሮ፡ (sc. Paulus) Enc. Tachs. 18; al. (እንተ፡ duarum syllabarum poëta maluit quam ዘ፡ monosyllabum. Si quis እንተ፡ idem quod እንዘ፡ esse putaverit, opponendum videtur, quod nulla ratio conspicua est, cur poëta እንዘ፡ uti noluerit). 3) ዘ፡ cum praepositionibus compositum, sc. a) በዘ፡ α) *cum, dum:* ወለደት፡ሎቱ፡ወልደ፡በዘረሥአ፡ Gen. 24, 36; Asc. Jes. 3, 2; Rom. 4, 6; 1 Reg. 30, 3; *quamvis* Gen. 40, 15. β) *ut* (*quo* c. Subj.), sive consecutivum sive finale, plerumque seq. Impf.: 2 Thess. 1, 4 rom. (ὥστε); ለምንት፡ትትናገር፡በዘ፡ይሰምዑ፡ሕዝብ፡ 4 Reg. 18, 26; በዘ፡ይረክበክሙ፡እኩይ፡ τοῦ κακῶς εἶναι ὑμῖν Jer. 7, 10; ገብሩ፡በዘ፡ያምዕዑኒ፡ 11, 17; በዘ፡ይትናዘዙ፡ εἰς παράκλησιν 16, 7. 20, 8; አሁብሙ፡ልበ፡በዘ፡ያአምሩኒ፡ τοῦ εἰδέναι 24, 7. 26, 10. 39, 39. 42, 8; Thren. 1, 15; Judith 12, 8; Hez. 15, 3; Lev. 17, 11; Apoc. 21, 15; rarius seq. Subj., ut Gen. 46, 5. γ) *pro eo quod,* Hez. 16, 52. b) እምዘ፡ α) *ex quo* (tempore): እምዘ፡ተወልደ፡ Kuf. 35; እምዘ፡ተጼወውነ፡ Hez. 33, 21; Num. 33, 1. β) *postquam,* (*ubi, quum*): እምዘ፡ጌሠ፡ Dan. 6, 19; Gen. 24, 22; Ex. 19, 1; Num. 9, 1. 11, 25; Deut. 2, 16; 2 Reg. 12, 21; Hen. 6, 1; Matth. 11, 1. 20, 8, al. c) α) በእንተ፡ዘ፡ *pro eo quod* vel *propterea quod* Marc. 1, 44; Gen. 6, 6. 29, 7; Hen. 13, 2. β) ህየንተ፡ዘ፡ *loco ejus quod* (*cum*) Jos. 24, 20; Kuf. 18. γ) እንበይነ፡ዘ፡ *ideo quod* Enc. Sen. 7.

ዘ፡ nota Genitivi (gramm. § 145. 186). 1) Sicut pron. rel. ዘ፡, ita notam Genitivi ዘ፡ secundum genera et numeros eorum a quibus pendet nominum variare licet, sc. Sing. m. ዘ፡, f. እንተ፡, Pl. c. እለ፡, ut: ዕፀ፡በለን፡እንተ፡ላሕ፡ Gen. 35, 8. 2, 4; መኃትው፡እለ፡ወርቅ፡ Apoc. 1, 20; Jac. 5, 14; at plerumque ዘ፡ post nomina utriusque generis et numeri usurpatur. 2) Ejus usus potissimus hic est: a) ubi nomen regens statum constructum non admittit, ut: ማርያ፡እንተ፡ያዕቆብ፡ Maria Jacobi Matth. 27, 56. 2, 5; ዘመኑ፡አንተ፡ cujus es tu? 1 Reg. 30, 13; vel duos Genitivos sibi subjunctos habet (quorum alter statu constr., alter nota ዘ፡ significatur), ut: ብእሲትከ፡እንተ፡ንእስከ፡ uxor tua juventutis tuae Mal. 2, 14; አዋልዲሁ፡እለ፡ሐቅል፡ Hez. 26, 8; Gen. 30, 14. 38, 14. 44, 2. 45, 13; Jud. 6, 25; Matth. 26, 28; አዘክርስቶስ፡አፍቅሮተ፡ሰብእ፡ Deg.; vel Genitivus alia voce interjecta a suo nomine sejunctus est, ut: በዕለት፡ዐበይ፡እንተ፡ኵነኔ፡ Hen. 10, 6. 72, 2; vel ad nomen statui constr. subjunctum aliud additur, ut: መራኁተ፡ሞት፡ወዘሲኦል፡ Apoc. 1, 18. 17, 5; አብያቲከ፡ወዘዐበይትከ፡ Ex. 10, 6; Jes. 65, 7; Tob. 3, 5; Jud. 15, 5; Gen. 30, 37; Hen. 41, 5. b) ubi nomen cui Genitivus subjunctus est vel reticere vel non repetere libet: ይከውኑ፡ኵሎሙ፡ዘእምላክ፡ omnes erunt Dei Hen. 1, 8; Ps. 61, 11; Gen. 50, 19; Marc. 9, 41; 1 Cor. 3, 23; ላህም፡ለእመ፡ወግዐ፡ዘካልኡ፡ (i. e. bovem *alius*) Ex. 21, 35; ቃል፡ቃለ፡ያዕቆብ፡ወእደው፡እለ፡ዔሳው፡ Kuf. 26; Gen. 44, 30. 48, 22; Matth. 28, 3. 3) Praeterea de significatione voculae ዘ፡ notanda sunt haec: a) Usurpatur de materia, e qua quid factum est α) *ex:* ምሕራማቲኪ፡ገብሩ፡ዘቀርን፡ነኔ፡ ἐξ Hez. 27, 6; ግበር፡ለከ፡ታቦተ፡እንተ፡ዕፅ፡ ἐκ ξύλων Gen. 6, 14; Ex. 25, 13 annot.; 27, 3. β) substantivis materiae praepositum adjectiva materiae efficit: ጽላት፡እለ፡እብን፡ Ex. 34, 4; ዘዕፅ፡ Jer. 35, 13; ዘብሩር፡ Num. 7, 13; ዘጸጕረ፡ገመል፡ Marc. 1, 6; al. b) Crebro (sicut ذو) simul vim pronominis demonstrativi in se continet: *is qui est* alcjs i. e. *pertinens ad* alqm vel alqd, *praeditus, possidens.* α) ለክሙ፡ለእለ፡ብሔረ፡ሮሜ፡ Rom. 1, 15; በእንተ፡እለ፡ጌዴዎን፡ Hebr. 11, 32; እምነ፡እለ፡ሳኦል፡ *ex hominibus* i. e. *servis Sauli* 1 Reg. 21, 7; እለ፡ኢዩ፡ 4 Reg. 9, 17; Ex. 38, 22; ኵሎሙ፡እለ፡ቤቱ፡ Kuf. 16; ምስለ፡እለ፡አዛርያ፡ Dan. ap. 3, 25; ዕደው፡እለ፡ዳታን፡ወአቤሮን፡ Sir. 45, 18; አኮ፡ክመ፡ዘበለስ፡ዘተገብሩ፡ τὸ τῆς συκῆς Matth. 21, 21. 16, 23. 22, 21. β) ዘለምጽ፡ *lepra praeditus* vel *affectus* i. e. leprosus Matth. 8, 2. 10, 8; ዘጋኔን፡ 4, 24. 9, 32; ዘሢበት፡ Lev. 19, 32; ዘሕብር፡ Gen. 31, 8; ዘጽድቅ፡ Lev. 19, 36; እለ፡ዐመፃ፡ Hen. 95, 7; ዘሥጋ፡ Gen. 6, 17. 7, 15; ዘነፍስ፡ Jes. 40, 5. 49, 26; ዘመንፈስ፡ Jos. 10, 28. 30; Gen. 7, 22; al. 4) Nota Genitivi ዘ፡ ubi duplicatur, sc. ዘዘ፡, vim distributivam nanciscitur, ut Gen. 24, 22; plura exempla vid. sub ዚአሁ፡

ዚአየ፡, ዚአከ፡, ዚአሁ፡ al., እንቲአየ፡, እንቲአከ፡ al., እሊአየ፡ al. sunt tres formae notae Genit. cum suffixis pron. pers., proprie *mei* (ad Sing. m. relatum ዚአየ፡, ad f. እንቲአየ፡, ad Pl. እሊአየ፡), *tui, sui* vel *ejus* (gramm. § 150, b); vice pronominum possessivorum funguntur: *meus, tuus, noster, vester, suus* vel *ejus, eorum,* nonnumquam *proprius,* et crebro usurpantur, cum ubi Genitivus pronominum personalium postulatur separatus neque alii nomini subjunctus, tum pro pron. suff., si quidem orationis vis quaedam in pronomen intenta est. 1) Formae dictae plerumque ponuntur nudae, a) ubi pron. poss. Subjectum (Joh. 3, 30; Marc. 4, 10) vel Praedicatum enunciationis est: ኵሉ፡ዘታሕተ፡ሰማይ፡ዚአየ፡ውእቱ፡ Job 41, 2; እንተ፡ኢኮነት፡እንቲአከ፡ quae non tua est Kuf. 10; ዚአየ፡ውእቱ፡አፍላግ፡ Hez. 29, 3. 18, 4. 35, 10; Jes. 29, 2. 43, 1; ክመ፡እሊአከ፡ንሕነ፡ Sap. 15, 2; Hab. 2, 8; Ps. 59, 7; Ex. 19, 5; Matth. 6, 13; Rom. 8, 9. b) ubi statui constructo vel praepositioni subjunctum est: ኀዲገ፡ዚአየ፡ τὸ καταλιπεῖν σε ἐμέ Prov. 2, 16. 19; በአበደ፡ዚአሁ፡ Sir. 8, 15; ለሊሁ፡ይረግም፡ነፍሰ፡እንቲአሁ፡ 21, 27; Prov. 4, 2. 20. 5, 1. 10; አዐቅብ፡ነፍሰ፡እንቲአሁ፡ 16, 17; Hen. 5, 4. 10, 11; Matth. 2, 2. 6, 33; Jac. 1, 14 Platt; ዐውደ፡ዚአሁ፡ Hen. 47, 3;

ወከነ፡ ስብሐቲነ፡ ከመ፡ ዚአሆሙ፡ Asc. Jes. 8, 17; እምዚአየ፡ ἐκ τοῦ ἐμοῦ Joh. 16, 14; ውስተ፡ ዚአሁ፡ εἰς τὰ ἴδια 1, 11; ዐቢይ፡ እምነ፡ ዚአሆሙ፡ μείζων τῆς αὐτῶν Jos. 19, 9; ለእሊአሁ፡ Gen. 14, 14; Num. 16, 5; Joh. 13, 1. c) nec non α) ubi suo nomini ad quod pertinet praemissum est: እንተ፡ እየ፡ ልብ፡ ἐμὴ καρδία Prov. 23, 14; እንተ፡ እሆሙ፡ ሕይወቶሙ፡ Hen. 38, 6. β) vel post nomen pronomine suff. praeditum, ubi hoc pronomen emphaseos causa repetendum est: ወዓዲ፡ ነፍሶ፡ እንቲአሁ፡ vitam suam sui ipsius Luc. 14, 26. 5, 23. γ) aliàs quoque, ut: በአተ፡ ከዐበት፡ እንቲአሁ፡ (pro በ"፡ ከ"፡ በአተ፡ እ"፡) Gen. 23, 9. 2) Rarius formae ዚአየ፡, ዚአከ፡ al. pron. rel. ዘ፡ praemittitur: *qui mei, tui* al. *est* i. e. *meus, tuus*, ut: ዘዚአየ፡ ምክር፡ ἐμαὶ βουλαί Prov. 1, 30; አወቅስ፡ ዘዚአየ፡ ጽድቅየ፡ ወዘዚአኪ፡ ጌጋየኪ፡ Jes. 57, 12; ገብረ፡ ኵሉ፡ ዘዚአየ፡ Jes. 66, 2, 4 Esr. 9, 34; Gen. 31, 43; maxime ubi neutro *meum, tuum* al. exponendum est, ut: እለ፡ ዘዚአሆሙ፡ ይዘርኡ፡ τὰ ἴδια σπείροντες Prov. 11, 24; ዘዚአከ፡ τὰ σά Gen. 33, 9; Sir. 13, 5. 3) ዚአሁ፡, ዚአሃ፡ al. a) praemisso ለለ፡ vel ዘዘ፡ vim distributivam nanciscitur: *suus cujusque* vel *cuique, varius, multimodus, varii generis*, ዘለለ፡ ዚአሁ፡ ሕማሞሙ፡ *quorum morbi sui cujusvis* i. e. *varii erant* Matth. 4, 24; አለበሶሙ፡ ኀይለ፡ ዘዘዚአሆሙ፡ καθ' ἑαυτοὺς Sir. 17, 3; በበአምሳለ፡ ገጹ፡ ያርእየከ፡ ዘዘ፡ ዚአሁ፡ 31, 3; ብእሲ፡ ዘዘዚአሁ፡ ሖረ፡ በፍኖቱ፡ Jes. 53, 6; Act. 2, 4; ውስተ፡ መለያልዩ፡ ዘዘዚአሆሙ፡ Hez. 37, 7; ቃሎሙ፡ ዘዘዚአሆሙ፡ 1 Esr. 3, 8; 4 Esr. 4, 48—51; Gen. 34, 25; ዘዘ፡ ዚአነ፡ 43, 21; ዘዘዚአክሙ፡ 37, 7; Rom. 12, 4; διάφορος Lev. 19, 19; Rom. 12, 6; Hebr. 9, 10; ποικίλος Tit. 3, 3; Hebr. 2, 4; Jac. 1, 2; 1 Petr. 1, 6; Ex. 35, 35; ዘዘዚአሁ፡ ትምህርት፡ ποικιλτικὴ ἐπιστήμη Job 38, 36. b) praemisso ዘዘ፡ (sc. nota Genitivi duplicata) vim reciprocationis nanciscitur, et cum verbis *dirimendi* junctum significat: *ab invicem, alius ab alio*, ይፈልጦሙ፡ ዘዘዚአሆሙ፡ Matth. 25, 32; ተፋለጡ፡ ዘዘዚአሆሙ፡ Act. 15, 39; አስተራሐቅዎሙ፡ ዘዘዚአሆሙ፡ Dan. ap. 1, 51.

ዘህለለ፡ quadrl. inus., referendum ad familiam late propagatam radicum זלל ,ذَلَّلَ ,זל ,ذَلَّ ,ذَلَ, quae primitus *pendulum esse, laxum dependere* significabant; in specie cfr. זל *lascive egit, luxuriatus est*, זלל liederlich, ذاهل *obliviosus, socors*; Amharenses habent ዘለለ፡ *salire et jocari*.

አንዘህለለ፡ V 1) intrs. a) *languescere, emolliri, dissolvi*: ኢታንዘህልል፡ ሶበ፡ ገሠጸከ፡ μὴ ἐκλύου ὑπ' αὐτοῦ ἐλεγχόμενος (Hebr. 12, 5) Chr. ho. 29; አልባስ፡ ቀጠንት፡ ይመስዋ፡ ለነፍስ፡ ወይፌልስያ፡ ታንዘህልል፡ ἐκλύει ψυχὴν καὶ διακλᾷ καὶ διαχεῖ Chr. Ta. 29. b) *dissolutum esse*, α) *socordem esse*: አንዘህለሎታ፡ ለነፍስ፡ ῥᾳθυμοῦσαν καὶ ὑπτίαν γενομένην Chr. ho. 29. β) *lascivire, luxuriari*: አንዘህለሉ፡ በአብዝኆ፡ መብልዕ፡ ἐν πλησμονῇ ἄρτων ἐσπατάλων Chr. Ta. 29. γ) *luxuriae et desidiae deditum vagari*: ዘያንዘህልል፡ ምስለ፡ አብዳን፡ ὁ συμπεριφερόμενος ἄφροσιν Prov. 13, 20. 2) trs. *emollire, dissolvere*: መፍትው፡ ለነ፡ ኢንረስዮ፡ ለሥጋ፡ ዘእንበለ፡ ረብሕ፡ ወኢናንዘህልሎ፡ በተፈግዖ፡ ἄχρηστον ποιεῖν μηδὲ ἐκλῦσαι αὐτὸ τῇ τρυφῇ Chr. Ta. 29. [Lud. statuit: አንዘህለለ፡ *ineptivit, nugatus est, vanitatibus deditus fuit*, exemplo nullo allato].

ንዝህሉል፡ et እንዝህሉል፡ part. *dissolutus* (liederlich, et *negligens, socors*, et *libidinosus, prodigus, nequam*): inobediens erat et ተደመረ፡ ምስለ፡ አኀው፡ (monachis) ንዝህሉላን፡ Phlx. 104; opp. ተዐቃቢ፡ Phlx. 106; de sacerdotibus malis, Apoc. Mar. Joh.; filius እመ፡ ኮነ፡ ንዝህሉለ፡ (unordentlich) በግብሩ፡ F. N. 24, 3; qui rem suam familiarem dissipat ዝንቱ፡ እንዝህሉል፡ ውእቱ፡ በሥርዐቱ፡ ወንዋዩ፡ et in custodiam committendus est ከመ፡ ከዐበ፡ ንዝህሉለ፡ ኢይኩን፡ በንዋዩ፡ F. N. 32.

ንዝህላል፡, rarius ነዝህላል፡, subst. *vita dissoluta, animus dissolutus* a) *languor, desidia, ignavia*: ሀኬት፡ ወንዝህላል፡ (ὄκνος) Chr. Ta. 27; ሀኬት፡ ወንዝህላል፡ νωθής Chr. ho. 32; ንዝህላል፡ ወትዝንገት፡ non decent anachoretam Phlx. 5. b) *lascivia, heluatio, nequitia, animus cupiditatibus agitatus*: viduae ecclesiasticae ኢይሑራ፡ ውስተ፡ ሐውዝ፡ መብልዕት፡ ወንዝህላል፡ Did. 14; ነዝህላለ፡ (v. ንዝህላል፡) ፍትወት፡ ῥεμβασμὸς ἐπιθυμίας Sap. 4, 12. c) *animi levitas, temeritas, vanitas* (Leichtsinn, Leichtfertigkeit), spec. in loquendo: እለ፡ ወድቁ፡ ውስተ፡ ንዝህላል፡ εἰς τὸ ῥᾴθυμον (verfallen in leichtsinnige Reden) Cyr. c. Pall. f. 76; si pugnam detrectaveris ናሁ፡ ተበየነ፡ ንዝህላልከ፡ Jsp. p. 282; ነዝህላል፡ („nugae scurriles") Lud. ex Org. 5.

ነዝህሊል፡ v. ነዝህሊል፡ adj. *dissolutus, ganeo, heluo*: ነዝህሊል፡ (v. ነዝ"፡) ብእሲ፡ ὃς κατασπαλᾷ Prov. 29, 21.

መንዝህልል፡ et መንዝህልል፡ part. *dissolutus* a) *ignavus, socors, languidus*: በእንተ፡ ሀክያን፡ ወመንዝህልላን፡ νωθρότεροι Chr. ho. 3; ሀካይ፡ ወመንዝህልል፡ ῥᾴθυμος Chr. ho. 32; ሀዋይ፡ ወመንዝህልል፡ Phlx. 135. b) *libidinosus, nequam, ganeo, heluo, nebulo*: መንዝህልል፡ ne sacerdos constituatur Clem. f. 85, nec diaconus Kid. f. 17; መንዝህልል፡ ወሰካሪ፡ ወተላዋዪ፡ F. M. 34, 1; ውስተ፡ ቤት፡ ሐኖት፡ ዘውእቱ፡ ቤት፡ ዘማውያን፡ ወመንዝህልላን፡ F. M. 32, 1; ኢይሑር፡ ኀበ፡ መከናት፡ ዘይትጋብኡ፡ ውስቴቶን፡ መንዝህልላን፡ ወእለ፡ ይሰክቡ፡ ተባዕት፡ ወአብዛኀያን፡ ሠሐቅ፡ 34, 2; ወልድ፡ መንዝህልል፡ ዘይዘብጥ፡ ወላድያኒሁ፡ ወይፀርፎሙ፡ F. N. 42, 13.

ዘሀረ፡, ተዝሀረ፡ *gloriari* vid. sub ዘኀረ፡

ዝሁራ፡ et ዝሀራ፡ subst. i. q. زُهَرَة nomen *Veneris stellae*, ዝሁራ፡ Jsp. p. 273; ዝሀራ፡ ኮከብ፡ Sx. Jac. 25; ሐነጹ፡ ምኵራብ፡ በሀየ፡ በስመ፡ ኮከብ፡ ዝሁራ፡ Sx. Mij. 3.

ዘለለ፡ inus., cui vis *vacillandi* et *nutandi* infuisse videtur, coll. זלל (زلّ, زَلْزَلَ, מִן תַּלְתַּלִּים זַלְזַלִּים) an *tollendi?* (coll. זלה et זלל, vid. Ges. thes. p. 957. 1504).

መዝለል፡ et ምዝላል፡ subst. *vimen, pertica, vectis tenuior*: ጾርዎ፡ በመዝለል፡ (v. በምዝላል፡) ἐπ' ἀναφορεῦσι Num. 13, 23. — Voc. Ae.: ምዝላል፡ ዘ፡ የወይን፡ ሳንሳ፡

ዘልሐ፡ I, 1 [i. q. زَلَحَ; دلو דָּלָה vel דָּלַח (in Targ. Jes. 30, 14)] vicina דָּלָה דָּלִי [دَلْوٌ] *haurire, exhaurire*: ማይ፡ ዕሙቅ፡ ውስተ፡ ልበ፡ ብእሲ፡ መምክር፡ ወብእሲ፡ ጠቢብ፡ ይዘልሖ፡ ἐξαντλήσει αὐτήν Prov. 20, 5. (At Rad. Abb.: ዘልሐ፡ ዘ፡ ጠመቀ፡).

ዘልገሰ፡ quadrl. I *scabie ulcerosa*, in specie *elephantiasi corripi* vel *laborare*: Diocletianus ዘልገሰ፡ ኵለንታሁ፡ ወዐፅየ፡ ልሳኑ፡ M. M. f. 19.

ዝልጋሴ፡ subst. [fortasse propagatum e زلع vel سلع *fissuris laboravit,* سَلَع *lepra*] *scabies* vel *leprae species maligna, elephantiasis:* **ዝልጋሴ፡ እኩይ፡** ἕλκος πονηρόν Job 2, 8; **ዝልጋሴ፡ ወለምጽ፡** F. N. 4. 24, 2. 5. 7; ut convalescam **እምቍስለ፡ ዝልጋሴ፡ ኀጣውእ፡** Org. 6; **ደወየት፡ በዝልጋሴ፡** Lud. e Vit. Sam. (Lud. exponit: morbi foedi genus, fortassis species luis venereae). — *Voc. Ae.:* **ዝልጋሴ፡ እንጓንጌ፡ በከ፡ ብ፡ ቍስለ፡ ሥጋ ።**

ዝልጉስ፡ part. *scabie ulcerosa,* in specie *elephantiasi, affectus,* a) de ovibus (*scabiosus*): Did. 6 (ed. Platt p. 38); **እመርዒት፡ አባግዕ፡ ብ፡ ዘይከውን፡ ጥዑየ፡ ወበ፡ ዝልጉስ፡** ψώρας ἀναπίμπλησται Chr. Ta. 17; **ኖላዊ፡ አባግዕ፡ ሶበ፡ ይሬኢ፡ አሐቲ፡ ዝልግስት፡ አፉሃ፡ ወለእመ፡ ኢከልአ፡ ፍጡነ፡ ይከውኖ፡ ዙሎሙ፡ ዝልጉሳነ፡** (sic) Clem. f. 100. 112. b) de hominibus: **ዝልጉሳን፡ (ኢይበኡ፡ ውስተ፡ ምሥዋዕ፡)** Clem. f. 176; **ዝልጉስ፡ ወዘለምጽ፡** (at Gr. habet γονοῤῥυὴς καὶ λεπρός) 2 Reg. 3, 29.

I. **ዘለፈ፡** inus. i. q. דָּלַף דֶּלֶף ܕܠܦ (ذرف) *stillavit.*

ዝሉፍ፡ part. *stillans* (liquor) i. e. στακτὴ *stacte,* Hez. 27, 16.

II. **ዘለፈ፡** rad., cui potestas *procedendi* et *praecedendi* nec non *properandi* inest, coll. زَلَفَ, سَلَفَ, سُلْفَةٌ. (Vis radicis prima in *fluendo* et *labendo* — vid. I **ዘለፈ፡** — fuisse videtur, cfr. دَلَفَ, إِذْرَعَفَّ cum ذرف et زرف).

አዝለፈ፡ II, 1, rarius **አዘለፈ፡** II, 2 *continuare, pergere, perseverare, perpetuare,* c. c. Acc. rei vel Inf.: **ዘአዝለፈ፡ ትዕግሥቶ፡** ὁ ὑπομείνας εἰς τέλος Matth. 10, 22. 24, 13; Marc. 13, 13 (ubi ed. rom. **አዘለፈ፡** habet); **ዘያዘልፍ፡ ሐሰተ፡** (pertinax mendacii) F. M. 23, 1; **ሶበ፡ አዝለፈ፡ ጸሎተ፡** Phlx. 51; **ዘአዝለፈ፡ ዘንተ፡ ኀጢአተ፡** F. M. 10, 3; **ለእመ፡ አዝለፍነ፡ ዐቂበ፡** Hebr. 3, 14; **ከመ፡ ያዝልፉ፡ ገቢረ፡ ትሩፋተ፡** F. M. 2, 2; **ኢያዝልፍ፡ ምሂረ፡ በቃል፡ በሕገ፡ ፡ አላ፡ ይኩኖሙ፡ አርአያ፡** 2, 11; **አዘለፍነ፡ ነጽሮታ፡** Chr. Ta. 8; c. **ላዕለ፡** seq. Inf., ut: **አዝለፈ፡ ላዕለ፡ ገቢረ፡ እኩይ፡** Chr. Ta. 7; seq. **እንዘ፡**, Phlx. 63 (vid. sub **ደፍዐ፡**). (Job 39, 13: **ሰገኖ፡ ዘታዘልፍ፡ ወትነብር፡** absque auctoritate Graeci et sine sensu bono). — *Voc. Ae.:* **አውተረ፡ ወአዝለፈ፡ ዘ፡ አረዘመ ።**

ተዘለፈ፡ III, 1 (an 2?) ut videtur *temeritate rapi* vel *perturbari* (vid. **ዝሉፍ፡** n. 2, b): **እመ፡ ተዘከርኩ፡ ተዘለፍኩ፡** ἐσπούδακα Job 21, 6.

ዝሉፍ፡ part. 1) *continuus, perpetuus,* sed non nisi adverbialiter: *perpetuo, in perpetuum (aeternum), ad finem usque, prorsus, plane,* **ዝሉፈ፡** Ex. 21, 6, et plerumque **ለዝሉፉ፡** (gramm. § 163, 2) Ex. 27, 21; διὰ παντός Lev. 11, 42; εἰς τέλος 1 Par. 28, 9; Ps. 9, 6. 19. 73, 1; Hez. 22, 30; Dan. 2, 34; Judith 7, 30; Job 20, 7; Sir. 10, 13; καθόλου Hez. 17, 14; εἰς τὸ λοιπόν Judith 11, 3; ἐνδελεχῶς Sir. 20, 26; εἰς τὸν αἰῶνα vel ἕως αἰῶνος Sir. 11, 33. 24, 9; 4 Esr. 7, 10. 8, 35. 9, 21; et **እስከ፡ ለዝሉፉ፡** Job 23, 3. 2) de hominibus a) *pertinax, pervicax, obstinatus:* ἄτακτος 1 Thess. 5, 14; ἀνυπότακτοι **ዝሉፋን፡ እለ፡ ኢይትኤዘዙ፡** Tit. 1, 6; 1 Tim. 1, 9; **ኢትኩን፡ ዝሉፈ፡ በልሳንከ፡** μὴ ἐνέδρευε τῇ γλώσσῃ σου Sir. 5, 14; castiga filium, **ከመ፡ ኢይኩን፡ ዝሉፈ፡** Did. 22; **ዝሉፍ፡ ለይትገሠጽ፡** Kid. f. 9. b) celeriter procedens i. e. α) *praeceps, temerarius:* προπετής 2 Tim. 3, 4; προαλής Sir. 30, 8. β) *audax, insolens,* **ዝልፍት፡** θρασεῖα Sir. 22, 5; **ነፍስ፡ ዝልፍት፡** ψυχὴ τολμηρά 19, 3; ὑπερήφανος Rom. 1, 30; **ኀቡላን፡ ወዝሉፋን፡** τολμηταὶ αὐθάδεις 2 Petr. 2, 10; λαπιστής Sir. 20, 7. — (Job 28, 18 **ዝሉፍ፡ ወዕንቡዝ፡** pro μετέωρα καὶ γαβίς).

ዘልፍ፡ subst. *perpetuitas, tempus perpetuum* vel *sempiternum.* Usitatum est 1) ad formanda adverbia: a) **ዘልፈ፡** α) *continenter, perpetuo, indesinenter, semper,* εἰς τέλος Gen. 46, 4; διὰ παντός Ex. 25, 30; Ps. 15, 8; Sir. 23, 10. 27, 11; Jes. 30, 29. 49, 16. 52, 5. 57, 16; ἐνδελεχεῖς Sir. 17, 19; ἀδιαλείπτως Rom. 1, 9; 1 Thess. 2, 13; πάντοτε Matth. 26, 11; Marc. 14, 7; Luc. 15, 31. 18, 1; Phil. 2, 12; 1 Thess. 1, 2; εἰς τὸν αἰῶνα Ps. 102, 9; Judae 25; **ዘልፈ፡ ለለዕለቱ፡** Ex. 16, 5; **ኢ፡** — **ዘልፈ፡** *numquam,* **ዘኢይጸመዊ፡ ዘልፈ፡** Lud. ex Enc. Teq. 14. β) *antea semper* vel *solito more* (gewöhnlich): **እለ፡ ይሬእዩዎ፡ ዘልፈ፡** οἱ θεωροῦντες αὐτὸν τὸ πρότερον Joh. 9, 8 rom.; Asc. Jes. 7, 2; **በከመ፡ ይገብር፡ ዘልፈ፡** καθὼς ἦν ποιῶν ἔμπροσθεν Dan. 6, 10; διόλου Dan. ap. 13, 13; **ከመ፡ ዘልፈ፡** καθάπερ καθ᾽ ἡμέραν Judith 13, 3; καθὼς χθὲς καὶ τρίτης ἡμέρας Dan. ap. 1, 15; 1 Reg. 19, 7 var. γ) *pluries, multoties, saepe, crebro:* πολλαχῶς Hez. 16, 26; πλεονάκις Ps. 128, 1. 2; πολλοῖς χρόνοις Luc. 8, 29; πολλάκις Phil. 3, 18; Marc. 5, 4. 9, 22; Joh. 18, 2. b) **ለዘልፍ፡** *in perpetuum, perpetuo* Num. 9, 16; Lev. 24, 3; **መሥዋዕት፡ ለዘልፍ፡** Hez. 46, 15; **ዘለዘልፍ፡** Ex. 30, 8; **ኢያዐርፍ፡ ለዘልፍ፡** (*numquam*) Enc. Mij. 23. c) **ከመ፡ ዘልፍ፡** *ut semper, ut solitus erat* (wie gewöhnlich) Jud. 16, 20; 1 Reg. 19, 7. 20, 25. 2) ad formanda adjectiva: *perpetuus, jugis, sempiternus, creber,* sc. statui constr. vel notae Genitivi subjunctum, ut: **ሕግ፡ ዘዘልፍ፡** Hez. 46, 14; **መሥዋዕተ፡ ዘልፍ፡** 2 Esr. 3, 5. 20, 33; **መሥዋዕት፡ ዘዘልፍ፡** Judith 4, 14; **ሠናያት፡ ዘዘልፍ፡** *bona aeterna* Lud. ex Enc. Patr.; vel **ዘለዘልፍ፡** Ex. 30, 8; **በእንተ፡ ደዌከ፡ ዘዘልፍ፡** διὰ τὰς πυκνάς σου ἀσθενείας 1 Tim. 5, 23.

ዘላፍ፡ et **ዝላፍ፡** (**ዘለፍ፡** 4 Esr. 9, 21 Laur., lapsu calami scriptum?) subst. i. q. **ዘልፍ፡**; usurpatur **ለዘላፉ፡** vel **ለዝላፉ፡** (gramm. § 163, 2) a) *in perpetuum, (aeternum), sempiternum, perpetuo,* **ለዘላፉ፡** Num. 18, 19; Jos. 4, 6. 8, 28; Sir. 24, 9 var.; Did. ed. Platt p. 59; **ለዝላፉ፡** 2 Reg. 3, 1; Job 20, 28; Sir. 23, 26. 28, 16; Hebr. 7, 3 rom.; Marc. 3, 29 rom.; Org. 2. 3. b) *prorsus, plane:* Job 6, 9; Hez. 20, 15. 17, 14 var. c) *deinde semper:* καὶ ἐπάνω 1 Reg. 16, 13; **እምይእቲ፡ ዕለት፡ ወለዝላፉ፡** καὶ ἐπέκεινα Dan. ap. 1, 64.

ዝልፈት፡ n. act. *continuatio, perpetuitas, pertinacia:* **በእንተ፡ ዝልፈተ፡ ትዝኅርቶሙ፡** Phlx. 199; Lud. e Mss. Colb.

ዘልፋዊ፡ adj. rel. *perpetuus, sempiternus,* Th. P.

አዝላፊ፡ n. ag. *perseverans, assiduus, constans:* **ይኩኑ፡ አዝላፍያነ፡ ጸም፡ ወጸሎት፡** F. N. 10, 6; **ለእመ፡ ኮንከ፡ አዝላፌ፡ ለገቢር፡** . . . Phlx. 226.

መዝለፊ፡ part. c. term. adj. *perseverans, assiduus, pertinax:* mulier **መዝለፊት፡ ተዐምዶ፡** F. N. 10, 8; **ኩኑ፡ ለጸሎት፡ መዝለፍያነ፡** F. N. 14; **መዝለፌ፡ ስክር፡ ወእከይ፡** F. N. 5.

ትዝልፍት፡ subst. *pertinacia, obstinatio, temeritas, nimia festinatio:* ἀπαιδευσία hom. Rhegini in Cyr. f. 109; **አኮ፡ በሀከከ፡ ወትዝልፍት፡** μηδὲν προπετὲς πράττειν Act. 19, 36; **በእንተ፡ ትዝልፍቱ፡** διὰ τὴν προπέτειαν αὐτοῦ II Can. Ap. 61.

III. **ዘለፈ፡** I, 1 (raro I, 2 ut Rom. 14, 22 rom.) Subj. **ይዝልፍ፡** [amh. id.; etymon nondum liquet, cum primariae significationis exempla nulla supersint; nescio an componenda sit radix cum ثرب et ثلب] *arguere*, 1) *reprehendere, corripere, corrigere, admonere*, c. **ለ፡** pers.: Hen. 13, 10; Sap. 12, 2; c. Acc.: Kuf. 4. 15. 23; **ኢትዝልፎሙ፡ለእኩያን፡**, **ዝልፎ፡ለጠቢብ፡** Prov. 9, 8; **ዘይዘልፍ፡ፍኖተ፡** 28, 23; Sap. 1, 3; Job 39, 32; Hab. 1, 12; Hen. 89, 64; Tit. 1, 9; Judae 22; Luc. 3, 19 rom.; **ፈያታዊ፡ዘየማን፡ዘለፈ፡ርእሶ፡በጊዜ፡ሞቱ፡** Phlx. 54. 2) *coarguere, redarguere, convincere*, **ይዘልፈከ፡ቃለ፡አፉከ፡ወአከ፡አነ፡** Job 15, 6. 21, 4; Hen. 96, 4; Num. 35, 30; 1 Tim. 5, 19; Hebr. 10, 28; Rom. 14, 22; c. **ማእከለ፡** *dijudicare inter* Gen. 31, 37.

ተዘልፈ፡ III, 1 et 2 refl. et pass. 1) *se ipsum reprehendere* vel *arguere*: **ተዘለፍኩ፡** ἐφαύλισα ἐμαυτόν Job 42, 6. 2) *redargui, convinci*: **በእለ፡ይዜልፉ፡ወይትመውኡ፡** Cyr. f. 104. — (De loco Job 21, 6 vid. II **ዘለፈ፡** III, 1). 3) i. q. **ተዛለፈ፡** n. 2. q. v.

ተዛለፈ፡ III, 3 1) *jurgari, argutari*: **ኢትዛለፍ፡በማእከለ፡ሊቃውንት፡** μὴ ἀδολέσχει Sir. 7, 14; **ለማርያም፡እኅተ፡ሙሴ፡ሶበ፡ተዛለፈት፡አውዕአዋ፡እምትዕይንት፡** Did. 31 (ni **ተዛለፈት፡** legere malueris). 2) *arguere, coarguere, redarguere, convincere*, **እምድኅረ፡ተዛለፉ፡በስምዕ፡ከመ፡ቀታሊ፡ነፍስ፡ውእቱ፡** Clem. f. 248; c. Acc. pers.: **አነ፡እዛለፎሙ፡** ἐγὼ μάρτυς Jer. 36, 23; **ይዛለፍኪ፡እከይኪ፡** 2, 19; Jes. 11, 4; **እመ፡ተዛለፍዎ፡በስምዕ፡** Clem. f. 123; Matth. 12, 27 rom.; seq. **ከመ፡** Jac. 2, 9; c. **በ፡** rei 2 Petr. 2, 16; c. **በእንተ፡** rei Joh. 8, 46. 16, 8; 4 Esr. 12, 38; vel c. dupl. Acc. 4 Esr. 12, 36. 13, 41 Laur. (In his locis omnibus sicut 12, 39 Laur. quidem **ተዘለፈ፡** III, 1 praebet, sed mei codices **ተዛለፈ፡** exhibent). 3) *reprehendere, objurgare, corripere, corrigere, castigare*, c. Acc.: **ይዛለፎሙ፡ለብዙኃን፡አሕዛብ፡** Jes. 2, 4; **በተዛልፎቱ፡** ὑπ᾿ αὐτοῦ ἐλεγχόμενος Prov. 3, 11; Ps. 38, 14. 140, 6; Lev. 19, 17; Num. 25, 24 (παραδειγματίζειν) Hen. 14, 3; Tit. 2, 15; **በእንተ፡ተዛልፎተ፡ዘይነብብ፡ዘኢመፍትው፡** Lud. Comm. hist. p. 305.

ዝልፈት፡ n. act. *reprehensio, objurgatio, castigatio, refutatio*: **እለ፡ይጸልእ፡ዝልፈተ፡** Prov. 15, 10; **ለዝልፈተ፡አበሳሆሙ፡** Sap. 1, 9; M. M. f. 17.

ዘላፊ፡ et **ዘላፈ፡** n. ag. *reprehensor, correptor, redarguens*: **ኤልያስ፡ዘላፈ፡ሕጋ፡ለቤተ፡አክዓብ፡** Enc. Jac. 28; **ዘላፊ፡** Jer. 6, 10 var.

ዘለፋ፡ subst. (sec. Lud. passim **ዘለፋ፡** scriptum), m. et f., 1) *reprehensio, objurgatio, correctio, admonitio*, Num. 5, 18; Ps. 72, 14; Prov. 1, 23; **ዘለፋ፡ክሡት፡** 27, 5; ἔλεγξις Job 23, 2; Sir. 41, 4; Hen. 14, 1; Joh. 8, 9; **አነብብ፡ዘለፋ፡ርእስየ፡** Org.; **ዘለፋ፡ኀጣውእ፡** ibid. 2) *redargutio, refutatio*, γαυρίαμα (*argutiae*?) Job 13, 12; **ንጽሐፍ፡እንከ፡ዘለፋሁ፡ለንስጥሮስ፡** M. M. f. 27.

ትዝልፍት፡ subst. *redargutio, argumentum*: **ትዝልፍት፡ኀሊና፡ስሑን፡** ἀδρανοῦς διανοίας ἔλεγχος, Cyr. c. Pall. f. 93.

መዝለፈ፡ part. c. term. adj. *redarguens*: **ኮነ፡መዝለፈ፡** (v. **መዝላፈ፡**) **ኀሊናነ፡** Sap. 2, 14; formam **መዝላፈ፡** Lud. affert e Mss. Colb.

መዝላፍ፡ subst. *argumentum quo redarguitur*, Sap. 2, 14 var. (si quidem lectio bona est).

ዝሕለ፡ et **ዘሐለ፡** I, 1 Subj. **ይዝሐል፡** et **ይዝሕል፡**, *rubiginem trahere, rubigine* vel *aerugine obduci*, Jac. 5, 3; **ዘሐሉ፡** Jer. 6, 28 var.; **ሀጕል፡ወርቀከ፡እምትሀጕል፡ዐርከከ፡ወእምይዝሐል፡** (v. **ይዝሕል፡**) **ውስተ፡መድፍን፡** Sir. 29, 10. — *Voc. Ae.*: **ዝሕለ፡ዘ፡ዘሀገ፡** v. **ዘገ** ።

ዝሑል፡ part. *rubigine obductus, rubiginosus, aeruginosus, corruptus* (de metallis): **ጽሀርት፡ዝሕልት፡** Hez. 24, 6; **መጽሔት፡ዝሕልት፡** Sir. 12, 11; Fal. f. 29; **ኵሎሙ፡ዝሑላን፡** διεφθαρμένοι Jer. 6, 28; Judaei **ዝሑላን፡አእምሮ፡** ἀναίσθητοι Chr. ho. 33.

ዝሕል፡ subst. *rubigo, aerugo, ferrugo*: **ከመ፡ዝሕሉ፡ብርት፡እከየ፡ልቡ፡** Sir. 12, 10; Ep. Jer. 11; **እንተ፡ኢሐብረ ትዋ፡ዝሕላ፡** Hez. 24, 6. 11. 12; Jac. 5, 3. a) an etiam *scoriae*? **እፈትን፡ዝሕለኪ፡በከውር፡ወአሴስል፡ኵሎ፡ዓለክኪ፡** Jes. 1, 25. b) trsl.: *corruptela*, Org. 2; **መቃርስ፡ዕንቍ፤ዝሕለ፡ኀጢአት፡ዘኢያደመኖ፡** Enc. Haml. 22. [De etymo nihil certi habeo; nescio an radici (**ሰሐለ፡**) سحل vicina sit, rubigine a *detergendo* dicta].

ዙሐል፡ subst. (vid. **ዙሐል፡**) i. q. زُحَل *Saturnus* planeta, Jsp. p. 273; **ኮከብ፡ዙሐል፡** Sx. Sen. 12.

ዝሕነ፡ (etiam **ዝኅነ፡**; sec. Lud. **ዘሐነ፡**) I, 1 [an سكن שׁכן?] 1) *tranquillum esse* vel *fieri, sedari*, de fluctibus: **ዝሕነ፡** ho. Acacii in Cyr. f. 105; **ዝሕነ፡ማዕበል፡** M. M. f. 16; Org. 3. 2) *requiescere, securum fieri*: infirmus **ሶበ፡ረከበ፡ዐቃቤ፡ሥራይ፡ይትፌወስ፡እምሕማሙ፡ወይዝሕን፡እምደዌሁ፡** Gad. Kar.

አዝሐነ፡ II, 1 *tranquillare, sedare*: Christus **አዝሐና፡ለባሕር፡በተግሣጽ፡ነፋሳት፡** M. M. f. 25; Christe **ዘአዝሐንከ፡እምኔነ፡ማዕበላተ፡ውኂዛተ፡መናፍስተ፡ርኩሳን፡** Kid. f. 11.

አስተዝሐነ፡ IV, 1 vel **አስተዛሐነ፡** IV, 3 *ad tranquillitatem perducere*: **ውስተ፡ዘመድኅን፡መርሶ፡እንዘ፡ታስተዝሕኑ፡** (v. **ታስተዛሕኑ፡** Cod. Tub.) **ንግዳ፡ለሐመርየ፡** Enc. Pag. 1.

ዝሑን፡ part. *tranquillus, lenis, securus*: **ዝሑን፡መርሶ፡** εὔδιος λιμήν hom. Cyr. f. 104; **ነፋስ፡ዝሑን፡** Chr. Ta. 34; **እንዘ፡ዝሑናን፡ንሕነ፡እምትንግሢ፡መዋግድ፡** M. M. f. 262. trsl.: **በትእዛዝ፡ዝሑናት፡** ἡμερωτάτοις νομίμασιν Cyr. ad Th. f. 1.

ዛሕን፡ subst. (m.) *tranquillitas, tranquillum, malacia*: **ዛሕን፡ዐቢይ፡** γαλήνη μεγάλη Matth. 8, 26; Marc. 4, 39; Luc. 8, 24 (ubi ed. rom. **ዘሐን፡** exhibet); **ባሕር፡አርመመት፡ሶቤሃ፡ዐቢየ፡ዛሕነ፡** Deg.; **በዛሕን፡** *in tranquillo* γαληνῶς, ho. Procli in Cyr. f. 119; **ነበሩ፡ምስለ፡ጠቢባን፡ሰላም፡ወዛሕን፡ወሀዳእ፡ውእቱ፡** Fal.; Clem. f. 192; **መርስ፡ወዛሕን፡ጥዑይ፡** Chr. ho. 1; **መርሶ፡ዛሕን፡** Chr. ho. 19; **ኀድሬሂ፡ውስተ፡ዛሕን፡ወመርስ፡** Enc. Hed. 10. — *Voc. Ae.*: **መርስ፡ዛሕን፡ዘ፡ጸጥ፡ማለት፡**

ዝሕነት፡ n. act. *tranquillitas, serenitas*: **በዝሕነተ፡መንግሥትክሙ፡** ἐπὶ τῆς ὑμετέρας γαληνότητος Cyr. ad Th. f. 1.

መዝሕን፡ part. (II, 1) *tranquillator, sedator*, Org. 3.

ዘሐቀ፡ I, 1 [سحق شحم تحق] Subj. **ይዝሐቅ፡** *decorticare, decoriare, glubere, deglubere, detrahere* cutem **ሀበኒ፡መጥባሕተ፡እዝሐቅ፡ባቲ፡አንዳ፡ትፉሕ፡** Jsp. p. 340, **ዘባሒ፡ይዝሕቅ፡አንዳ፡እምዲበ፡ሥጋ፡** Chr. ho. 7; **ሰብአ፡**

ህንደኪ፡ ዘሐቁ፡ አንዳሁ፡ ለቶማስ፡ M. M. f. 43; Jsp. p. 289; አዘዘ፡ መኰንን፡ ይሥትሩ፡ ሥጋሁ፡ ወይዝሐቁ፡ አምእስቲሆሙ፡ Sx. Teq. 25; Genb. 11; Tachs. 8; al. crebro. — *Rad. Abb.*: ዘሐቀ፡ ዘ፡ አቈማጸ፡ አወፃ ።

ተዝሕቀ፡ III, 1 *deglubi, decoriari* Gad. Ad. f. 18 (vid. sub ተልሕጸ፡); ተዝሕቀ፡ አንዳሆሙ፡ Sx. Haml. 5.

ዝሑቅ፡ part. *decoriatus, degluptus:* ማእስ፡ ዝሕቅት፡ Sx. Genb. 26; homo ዝሑቀ፡ ማእስ፡ Enc. Jac. 13.

ምዝሓቅ፡ (scriptum ምዝሐቅ፡) subst. (locus ubi decoriant) *carnificina*, (si non *scalprum* quo decoriant): alii martyrium subeunt ውስተ፡ አስኳተ፡ ሀገር፡ ወቦ፡ እለ፡ በምዝሐቅ፡ ወቦ፡ እለ፡ በመንኰራኵር፡ M. M. f. 186.

I. ዛሕዝሐ፡ quadrl., ut videtur *superfundi* (coll. سَحَّ *effudit, profudit, defluxit e loco superiore*; تَسَحْسَحَ id.). — *Rad. Abb.*: ዛሕዝሐ፡ ዘ፡ ጠብጠበ፡ አለ ።

ዝሕዝሕ፡ part. *superabundans, exundans:* መስፈርት፡ ምሉእ፡ ወዝሕዝሕ፡ ወንሕጉሕ፡ Luc. 6, 38; ትስረይ፡ ለኵ፡ ጌጋዩ፡ ዝሕዝሕት፡ ወምልእት፡ Kedr f. 2.

ዝሕዛሒ፡ subst. *exundatio, exuberantia*, Lud. sine auct.

II. ዛሕዝሐ፡ dubiae significationis; occurrit አዛሕዝሐ፡ II, sc. ወያዘኀዝኀኒ፡ በሕቁ፡ ማእስየ፡ (in uno libro, var. pro የሐዝዘኒ፡ et ያሐዝነኒ፡ q. v.) Job 30, 30.

ዘም፡ et ዘሞ፡ n. prgr. sc. ζωμός, *jus, jusculum*, Hez. 24, 10 et 8 (var. pro ደም፡); Jud. 6, 19. 20.

ዜማ፡ *sonus, melos* vid. sub ዘይመ፡

ዘመመ፡ i. q. زَمَّ ܙܡܰܡ *constringere, capistrare* (vic. זָמַם et በመመ፡).

ዝማም፡ subst. [ܙܡܳܡܳܐ ܙܡܳܡ] Pl. ዝማማት፡ *circulus* vel *annulus naribus bestiarum alligatus, funiculus annexus annulo per nares trajecto, capistrum:* ተማማጽ፡ sit tibi ልጓም፡ et ዝማም፡ Fal. f. 27; Pl. usitatur pro Sing.: ትወዲ፡ ሎቱ፡ ዝማማተ፡ ውስተ፡ አንፉ፡ φορβαίαν Job 40, 20; እወዲ፡ ለከ፡ ዝማማተ፡ ውስተ፡ አንፍከ፡ φιμόν Jes. 37, 29; Org. 1. — *Voc. Ae.*: ዝማም፡ ዘ፡ መሸነግ፡; *aliud:* ዝማማት፡ ብ፡ ስናጋ ።

ዘመመ፡ *percelli, perturbari* Lud. affert e Mss. Colb. (An i. q. הָמַם?).

I. ዘመረ፡ rad. cognata cum ዜማ፡ زَمَرَ al. (vid. Hupfeld in Zeitschrift für die Kunde des Morgenlandes Bd. III. 1840. p. 394 seq.); in specie cfr. זִמֵּר ܙܡܰܪ زمر, etiam ضبر et زبر.

ዘመረ፡ I, 1 i. q. አዘመረ፡ n. 1. q. v.

ዘመረ፡ I, 2 *cantare, ad modos instrumenti musici* vel *instrumento canere*, fere non nisi de cantu sacro: ይዜምሩ፡ በአቅርንት፡ σαλπίζοντες ταῖς σάλπιγξι 1 Par. 15, 24; ቀደሙ፡ ዘምሮ፡ ለእግዚ" በአቅርንት፡ 2 Par. 29, 27. a) in specie *psallere, psalmos cantare:* እዜምር፡ ለከ፡ εὐλογῶν μετὰ ψαλτηρίου Jes. 38, 20; ψάλλειν Ps. 9, 2. 12, 6. 67, 4. 104, 2; 4 Reg. 3, 15; Hen. 48, 5; 1 Cor. 14, 15; Jac. 5, 13; Rom. 15, 9; ሶበ፡ ዘመሩ፡ ἐν τῷ ψαλτῳδεῖν 2 Par. 5, 13; ይዜምሩ፡ በመሰንቆ፡ 1 Reg. 16, 16; c. በ፡ psalmi: Apoc. 5, 9; ውእቱ፡ ዝማሬ፡ ዘከኑ፡ ይዜምሩ፡ ቦቱ፡ Sx. Hed. 7; (ከመ፡)ይዘምሩ፡ በጊዜ፡ ተመጥዎ፡ ቍርባን፡ ኵሎሙ፡ ምእመናን፡ F. N. 13; ቦ፡ እመላእክት፡ ዘይዜምር፡ ወቦ፡ ዘይቄድስ፡ Clem. f. 61; ስብሐት፡ ወዘምሮ፡ Clem. f. 12. b) *cantando laudare* alqm: ኀለያሁ፡ ወዘመራሁ፡ በበረከተ፡ እግዚ" Sir. 47, 6.

አዘመረ፡ II, 1 1) *solemniter pronuntiare, sancte profiteri, publice praedicare:* ሃይማኖተ፡ መስቀል፡ በዐውድ፡ አዘመረ፡ Enc. Teq. 5; እንዘ፡ ታዘምር፡ (var. ትዘምር፡ Cod. Tub.) ሃይማኖተከ፡ በዐውድ፡ Enc. Ter 18. 2) *provocare* vel *appellare* (ab aliquo) *ad* alqm, c. በ፡, ut: አዘመረ፡ ወልደ፡ እግዚ" በአቡሁ፡ ሰማያዊ፡ ወይቤ፡ ኢያእመርክሙኑ፡ ከመ፡ ዘውስተ፡ ቤተ፡ አቡየ፡ ሀሎኩ፡ M. M. f. 39 (e Luc. 2, 49); c. ኀበ፡, ut: ሶበ፡ ለሊሁ፡ አዘመረ፡ ኀበ፡ ንጉሢ፡ Act. 25, 25 rom.; c. ለ፡ Act. 28 19 rom.; ለሊሁ፡ አዘመረ፡ ይሖር፡ ኀበ፡ ንጉሢ፡ 26, 32 rom.

ተዘመረ፡ III, 1 (an 2?) sibi (i. e. sui defendendi causa) solemniter pronuntiare vel invocare alqm sive testem sive judicem, *provocare ad* alqm a) *testimonii causa laudare* vel *memorare* auctorem vel dicta ejus, *auctoritate* alcjs *uti:* ያቀውሙ፡ ቃላቲሆሙ፡ ተዘሚሮሙ፡ እምቅዱሳት፡ መጻሕፍት፡ τὸν οἰκεῖον ἐμπεδοῦσι λόγον ἐξ αὐτῆς ἑλόντες τῆς θεοπνεύστου γραφῆς Cyr. c. Pall. f. 67; c. Acc.: እላ፡ ፪ ቃላተ፡ ተዘመርነ፡ እንዘ፡ ትእልፊት፡ ዘከመዝ፡ ወፈድፋደ፡ ውስተ፡ ቅዱሳት፡ መጻሕፍት፡ Cyr. f. 116. b) *appellare* vel *provocare ad* judicem superiorem, c. Acc. pers. Act. 25, 11 rom.; c. ኀበ፡ pers. et Acc. rei cujus causa provocatur (*vindicare sibi* alqd ab alqo): ተዘመረ፡ መድኀኒቶ፡ ኀበ፡ ንጉሢ፡ Act. 25, 21; c. በ፡ nominis, ut: ተዘመር፡ በስመ፡ ዚአሁ፡ Lud. e Syn.

ዝሙር፡ part. et subst., is ad quem testimonii causa provocatur i. e. *testis, auctor:* ዝሙረ፡ ቃላትየ፡ ነቢይ፡ ኤርምያስ፡ Cyr. f. 106; ለዝንቱ፡ ዝሙር፡ ጳውሎስ፡ (hujus rei testis est P.) f. 118; ወዝሙር፡ ጳውሎስ፡ እንዘ፡ ይብል፡ καὶ μαρτυρήσει λέγων ὁ Π., Cyr. c. Pall. f. 69; ዝሙረ፡ ህላዌ፡ ዘዚአሁ፡ ከነ፡ ከመ፡ propria ejus natura προςμεμαρτύρηκεν ὅτι f. 76.

ዘማሪ፡ n. ag. *psaltes, psalmorum cantator:* ዘማሪ፡ ዳዊት፡ ψάλλων, Cyr. c. Pall. f. 88. 94.

ዝማሬ፡ subst., m. et f., Pl. ዝማሬያት፡ *psalmodia, hymnus sacer, psalmus:* ዝማሬ፡ መላእክት፡ ቅዱሳን፡ Phlx. 195; Sx. Hed. 7 (vid. sub ዘመረ፡); Deg. (crebro); d'Abbadie Cat. p. 99; ዘምሩ፡ በአልባቢክሙ፡ ዝማሬያተ፡ ወስብሐያተ፡ F. M. 32, 7.

መዘምር፡ part. (I, 2), Pl. m. መዘምራን፡, f. መዘምራት፡, *psaltes, psalmicen, cantor ecclesiasticus, psalmista:* መዘምራን፡ ψαλτῳδοί 1 Par. 15, 27; Sir. 47, 9. 50, 18; ψάλλοντες Ps. 67, 27; መዘምራን፡ ወመዘምራት፡ ᾄδοντες καὶ ᾄδουσαι 2 Esr. 2, 65. 17, 1. 68; በከመ፡ ይቤ፡ መዘምር፡ (auctor psalmi) M. M. f. 196; ψάλται ecclesiae christianae: II. Can. Ap. 64; F. N. 8; Did. 16; F. M. 15, 3; Jared መዘምር፡ Deg.

መዝሙር፡ (ምዝሙር፡ Act. 13, 1 rom.) subst. (m.), [מִזְמוֹר ܡܙܡܘܪܐ ܙܡܝܪܬܐ], coll. et Sing., Pl. መዝሙራት፡, sed etiam መዘሙር፡ (Phlx. 237 al.; et መዘምርት፡ Asc. Jes. 4, 21 bis, si quidem lectio sana est), 1) *psalmus, psalmi, hymnus* vel *oda sacra*, ψαλμός in titulis singulorum Psalmorum; Job 30, 31; Judith 16, 1; መዝሙረ፡ መሰንቆክሙ፡ Am. 5, 23; Act. 13, 33;

ᾠδή Apoc. 5, 9; ψαλμοί በመዝሙር፡ Jes. 66, 20; Ps. 94, 2; 1 Cor. 14, 26; Eph. 5, 19; ᾠδαί Sir. 47, 17; 2 Esr. 22, 36; መዝሙረ፡ ዳዊት፡ Genz. f. 72. 73; መጽሐፈ፡ መዝሙር፡ *liber psalmorum* vel *psalterium* Luc. 20, 42; Act. 1, 20 vel መዝሙር፡ Luc. 24, 44; vel መጽሐፈ፡ መዝሙራት፡ ዘዳዊት፡ vid. editionem Psalm. Lud. 2) *psalterium, instrumentum quo psallitur:* Sir. 40, 21; Ps. 32, 2. 48, 4. 80, 2. 91, 3. 149, 3. 150, 3. 151, 2; Hez. 33, 32; Sap. 19, 17 (ubi var. መዝመር፡ invenitur); መዝሙር፡ νάβλαι 3 Reg. 10, 12; 4 Esr. 10, 28. 3) *chorus psallentium*, οἱ ἱεροψάλται መዝሙር፡ 1 Esr. 5, 27. 45 (at ካህናት፡ መዝሙር፡ 8, 5. 22); መዝሙረ፡ ነቢያት፡ χορός 1 Reg. 10, 5. 10.

መዝመር፡ *psalterium* vid. sub መዝሙር፡

ምዝግር፡ subst. locus ad quem testimonii causa provocatur, *testimonium, auctoritas:* ዘእምቅዱሳት፡ መጻሕፍት፡ ምዝግር፡ αἱ ἐκ τῆς θεοπνεύστου γραφῆς ἀποδείξεις Cyr. ad Reg. f. 26; f. 28 (vid. sub አስተማጽአ፡); Cyr. f. 106; ብዙኀ፡ ምዝግረ፡ ብየ፡ M. M. f. 65.

መዝምር፡ subst. (vid. መሥመር፡) *versus* in libro, Lud. ex Syn.

II. ዘመረ፡ i. e. سمر *colorem fuscum habuit.*

አዝመር፡ subst. (i. e. أسمر *fuscus*) *purpura*, Apoc. 18, 12. 16. — *Voc. Ae.:* አዝመር፡ ዘ፡ ማኅበስ።

ዘመረግድ፡ *smaragdus* vid. sub መረግድ፡ c. 170.

ዘመን፡ subst. (m.), Pl. አዝማን፡, rarius ዘመናት፡ (*tempora anni*), Pl. Pl. አዝማናት፡ [זְמָן زَمَن et زَمَان —ا] *tempus, tempus statutum,* χρόνος Koh. 3, 1; Act. 27, 9; καιρός Gen. 1, 14; Hen. 72, 1; Apoc. 11, 18. 22, 10; ዘመን፡ ወአዝማን፡ ወመንፈቀ፡ ዘመን፡ 12, 14; መዋዕል፡ ወአዝማን፡ Act. 1, 7; እምቅድመ፡ መዋዕል፡ ወኵሉ፡ አዝማን፡ Clem. f. 48; እምቅድመ፡ መዋዕል፡ ወአዝማናት፡ Lit. Chrys.; ደኃሪ፡ ዘመን፡ 4 Esr. 14, 4; በአዝማን፡ እለ፡ እሙራን፡ Hen. 75, 4. 5; በውእቱ፡ አዝማን፡ Hen. 80, 3. 6; ዘመነ፡ አሪት፡, ዘመነ፡ ወንጌል፡ Lud.; እስከ፡ ዘመኑ፡ *ad tempus quoddam, aliquamdiu* Tob. 14, 4, vel እስከ፡ ዘመን፡ Hen. 90, 1. 5; በዘመኑ፡ *tempore suo* Ex. 34, 18; Lev. 26, 4; ኵሉ፡ በበ፡ ዘመኑ፡ Hen. 2, 1; እጸንሕ፡ እነ፡ እምዘመን፡ ዘመነ፡ *de die in diem* Enc. Sen. 11. a) *vices:* ሠለስተ፡ ዘመነ፡ τρεῖς καιροὺς Ex. 23, 17. 34, 23; Deut. 16, 16. b) *aetas* hominis (Lebenszeit) Enc. Nah. 4. c) *aevum, saeculum:* ሰብአ፡ ዘመኑ፡ homines temporis illius Jsp. p. 308; ሰብአ፡ አዝማናት፡ p. 273; ሊቃውንት፡ ዘመን፡ seniores qui posthac suo quisque tempore erunt F. M. 13. d) *tempora anni:* ዘመናት፡ Abush. 4. 6 al. (vid. sub ሐጋይ፡). e) *tempestas:* ለእመ፡ ዘመን፡ እንሥአት፡ ሞገደ፡ Enc. Pag. 1. — (2 Reg. 22, 3 interpres καιρός pro κέρας legisse videtur).

ዘመናዊ፡ adj. rel. *temporalis:* መብልዕ፡ ማሰኒ፡ ወዘመናዊ፡ F. N. 9; ትፍግዕት፡ ዘመናዊት፡ ወኀላፊት፡ Chr. ho. 26; ሕይወት፡ ዘመናዊት፡ (opp. ዘለዓለም፡) Abush. 38.

ዘመወ፡ I, 2 (ይዘምዉ፡ I, 1 Sx. Mij. 25 lapsu calami scriptum videtur); semel inveni ዘነወ፡ (Kuf. p. 121 ann. 18) [vid. ዘነየ፡, זָנָה زنى; amh. ዘማ፡] *scortari, fornicari, stuprum facere, moechari, adulterare,* πορνεύειν, ἐκπορνεύειν Gen. 38, 24; Jer. 3, 6; 1 Cor. 6, 18. 10, 8; μοιχεύειν, μοιχᾶσθαι Ex. 20, 13; Jer. 5, 7. 7, 9; Hez. 23, 43; Matth. 5, 28. 19, 9; Luc. 16, 18; Rom. 2, 22; c. ምስለ፡ pers.: Jer. 3, 8; Hez. 16, 26. 30; F. M. 5, 3; c. በ፡ pers.: Lev. 20, 10; Num. 25, 1; Kuf. 39; Jer. 36, 23; Hez. 16, 16; c. በድኅረ፡ Kuf. 7; ዝሙት፡ ዘዘመዉ፡ ትጉሃን፡ Kuf. 7; ኢዘምዎ፡ ἐγκράτεια *castitas* 2 Petr. 1, 6; ኢዘምዎት፡ Gal. 5, 23. a) usurpatur de omnibus libidinibus naturae repugnantibus: ዘምዎት፡ ብእሲ፡ ምስለ፡ ብእሲ፡ F. M. 7, 1; እለ፡ ይዜምዉ፡ ተባዕት፡ ምስለ፡ ተባዕት፡ ወአንስት፡ ምስለ፡ አንስት፡ 7, 4; ዘዘመወ፡ በእንስሳ፡ 7, 1. 2; ብእሲ፡ ዘይዜሙ፡ በነፍስተ፡ ሥጋሁ፡ Sir. 23, 16; c. Acc.: ዘዘመወ፡ ተባዕተ፡ F. M. 7, 1. 3. b) transfertur (ex usu loquendi biblico) α) ad idololatriam: c. በ፡ numinis: ዘመወት፡ በዕፀው፡ ወበእብን፡ Jer. 3, 9 vel gentilium: አንቲኒ፡ ዘመውኪ፡ በብዙኃን፡ ኖሎት፡ Jer. 3, 1; c. ድኅረ፡ numinis quod sectantur: Ex. 34, 16; Lev. 17, 7; c. እምነ፡ Dei a quo deficiunt: Ps. 72, 26; Hos. 4, 12. 9, 1; Hez. 23, 5; vel እምድኅረ፡ Hos. 1, 2; abs.: ዘኢሎሙ፡ እለ፡ ኢዘመወ፡ ልበሙ፡ Sir. 46, 11; Apoc. 2, 14. β) ad commercia populorum gentilium inter se: Apoc. 17, 2.

አዘመወ፡ II, 2 *ad stuprum seducere, ad scortandum pellicere, scortari facere* vel *sinere:* Lev. 19, 29; Ex. 34, 16; 2 Par. 21, 13; Apoc. 2, 20; አዘመውክ፡ ለብእሲት፡ ክልእክ፡ Did. 1; meretrix ait: ignis in me ardet ወያዜምወኒ፡ ዘእንበለ፡ ፈቃድየ፡ Gad. T. H.; *impudicitiae maculam aspergere* alicui Deut. 22, 21. 23, 3.

ዝሙት፡ subst., f. et m., *scortatio, fornicatio, stupra, adulterium, impudicitia, libidines:* πορνεία Gen. 38, 24; Kuf. 7; Sir. 26, 9; Matth. 15, 19; 1 Thess. 4, 3; Act. 15, 20; ዝሙተ፡ ብእሲት፡ ምስለ፡ ብእሲት፡ F. M. 7, 1; ዝሙተ፡ ብእሲ፡ ምስለ፡ ብእሲ፡ ወበእንስሳ፡ ibid.; ቤተ፡ ዝሙት፡ πορνεῖον (*domus meretricia, lupanar*) Hez. 16, 39; ትርሲተ፡ ዝሙት፡ εἶδος πορνικόν (ornatus *meretricius*) Prov. 7, 10; *incestus* 1 Cor. 5, 1; adulterium Matth. 19, 9; Joh. 8, 3; Rom. 7, 3; ἀσέλγειαι 1 Petr. 4, 3; 2 Petr. 2, 2; Judae 4; trsl. de idololatria: Jes. 47, 10. 57, 9; Jer. 2, 20. 3, 2. 9; Hez. 16. 23, 8; Apoc. 2, 21; de commercio cum populis gentilibus: Nah. 3, 3. 4; Apoc. 17, 2.

ዘማ፡ subst. f., Pl. ዘማት፡ *scortum, meretrix, adultera, moecha,* πόρνη Gen. 34, 31. 38, 15; Lev. 21, 14; Deut. 23, 18; Jer. 3, 3; Hez. 23, 43; Sir. 9, 6. 19, 2; ብእሲት፡ ዘማ፡ Prov. 5, 3; Hos. 1, 2; Hebr. 11, 31; ፪አንስት፡ ዘማት፡ 3 Reg. 3ᵇ, 16. 22, 38; Prov. 29, 3; Joel 4, 3; ከመ፡ ማሕሌት፡ ዘዘማት፡ Jes. 23, 15; ዘርአ፡ ዘማውያን፡ ወዘማት፡ Jes. 57, 3; ኀደሩ፡ ቤተ፡ ዘማት፡ Jer. 5, 7; Luc. 15, 30; በከመ፡ ይገብሩ፡ አንስት፡ ዘማት፡ Did. 3; Clem. f. 163; μοιχαλίς በቀለ፡ ዘማት፡ Hez. 16, 38. 23, 45; trsl.: Jes. 1, 21; ዛቲ፡ ትውልድ፡ ዘማ፡ ወኃጥእት፡ Marc. 8, 38; ዘማ፡ ሠናይት፡ ወፍሥሕት፡ Nah. 3, 4; ዘማ፡ ዐባይ፡ Apoc. 17, 1. 5. 15.

ዘማዊ፡ n. ag., f. ዘማዊት፡, Pl. m. ዘማውያን፡, f. ዘማውያት፡ 1) m. *scortator, fornicator, adulter, moechus:* ብእሲ፡ ዘማዊ፡ πόρνος Sir. 23, 17; κύων Deut. 23, 18; F. M. 5, 1; ዘማውያን፡ 1 Cor. 5, 9; 1 Tim. 1, 10; Apoc. 22, 15; F. M. 5, 8—10; μοιχός Job 24, 15; አረጋዊ፡ ዘማዊ፡ Sir. 25, 2; ዘማውያን፡ Jer. 57, 3; Sap. 3, 16; Jac. 4, 4; etiam *libidine percitus* vel *insaniens,* θηλυμανής, de equis: አፍራስ፡ ዘማው-

ያን፡ Jer. 5, 7. 2) f. *meretrix, fornicatrix, moecha, adultera, impudica* Prov. 5, 20; Kuf. 41; Kid. f. 23; F. M. 5, 1; ዘማውያት፡ Matth. 21, 31; F. M. 34, 8; μοιχαλίς Prov. 18, 22; Rom. 7, 3; Joh. 8, 3; ትውልድ፡ዘማዊት፡ Matth. 12, 39.

ዝሙና፡ subst. *scortatus, scortatio*, Kuf. p. 121 ann. 18.

ዘመደ፡ rad., cui significatus *jungendi* et *copulandi* inerat, coll. צמד ضمد ضَمَّدَ ፀመደ፡ (ܨܡܕ).

ተዘምደ፡ III, 1 *propinquitatis vinculis conjunctum* vel *cognatum esse:* እሉ፡እለ፡ይዘመዱ፡ወይሰናሰሉ፡እስመ፡ተወልዱ፡እምአበው፡ወእምሐውያን፡ F. N. 24, 2; ለእመ፡ዘመወ፡ምስለ፡ከልኣት፡ዘተዘመድ፡ cum aliis quae (ei) cognatae sunt F. M. 5, 3; ተዘምዶት፡ *cognatio* F. N. 10, 6, vel ተዘምዶ፡, ut: ከነ፡ተዘምዶ፡መንፈሳዊ፡ማእከሌሆሙ፡ F. N. 24, 2.

አስተዘመደ፡ IV, 3 *inter se copulare* Abush. 37; in specie *propinquitatis vinculis*, ተሰምዮት፡በመንፈስ፡ዘያስተዝምድ፡ምስለ፡መንፈስ፡ቅዱስ፡ከመ፡ተዘምዶት፡ሥጋዊ፡ያስተሳትፍ፡ምስለ፡ሥጋ፡ F. N. 51.

ዘመድ፡ subst. (m.), Pl. አዝማድ፡ *cognatio, familia, stirps, genus, cognatus, cognati, consanguinei, proximi*, συγγένεια ዘመድ፡ Gen. 12, 1; Ex. 6, 16. 19; Ruth 2, 3; Jes. 38, 12; vel አዝማድ፡ Ruth 2, 1; Luc. 1, 61; Act. 7, 14; τὸ γένος ዘመድ፡ Tob. 5, 12; Act. 17, 29; vel አዝማድ፡ Jer. 36, 32. 43, 31; Tob. 6, 12; Act. 7, 13; γενεά አዝማድ፡ Gen. 31, 3; συγγενής ዘመደ፡ዚአየ፡ትከውን፡ 1 Esr. 4, 42; ዘመድከ፡ይእቲ፡ Lev. 18, 14. 20, 20; አዝማዲከ፡ውእቱ፡ Tob. 6, 11; Luc. 1, 36; Joannes Bapt. fuit አዝማዱ፡ለክርስቶስ፡ በሥጋ፡ Lud. e Vit. Theoph.; συγγενεῖς አዝማድ፡ Rom. 9, 3. 16, 7. 11; Dan. ap. 1, 63; οἱ ἐγγύτατοί μου አዝማድየ፡ Job 6, 15. 19, 14; Ps. 14, 4. 37, 12; οἰκεῖοι 1 Tim. 5, 8; ዘእምባዕድ፡ዘመድ፡ ἀλλογενής *alienigena* Lev. 22, 12. 13. Cognatorum varia genera haec sunt: አዝማድ፡ዘበሥጋ፡ vel እምከዊነ፡ትውልድ፡ (*consanguinei*); አዝማድ፡እመንገለ፡ተዋስቦ፡ (*affines*); አዝማድ፡እመንገለ፡ሕግ፡ (spirituales); አዝማድ፡ዘበንብረት፡ (q. v.) F. N. 24, 2. a) οἱ γονεῖς *parentes* አዝማድ፡ Matth. 10, 21; Joh. 9, 18—22; Col. 3, 20; Dan. ap. 1, 3; ዘመዱ፡ያስተኀፍር፡ Prov. 29, 15; socer et socrus እምይእዜሰ፡ዘመድኪ፡ Tob. 10, 12. b) *majores, patres:* γονεῖς አዝማድ፡ Judith 5, 8; πρόγονοι Sir. 8, 4; 1 Tim. 5, 4. c) *progenies* Sir. 45, 13. d) *genus ejusdem aetatis* (Geschlecht, Generation), γενεά Ex. 17, 16. e) *gens*, ἔθνη Gen. 10, 32; ኵሉ፡ዘመደ፡እስራኤል γένος Jos. 4, 14. f) *genus humanum:* ዘመደ፡እጓለ፡እመሕያው፡ 4 Esr. 7, 42; ዘመደ፡መዋቲ፡ 8, 40; coll. Gen. 11, 6. g) *genus* vel *species* (Gattung, Art), animatorum et inanimatorum: γένος በበዘመዱ፡ Gen. 1, 11. 12. 21. 24. 25. 7, 14; Kuf. 3; ዘንተ፡ዘመደ፡፳ግብረ፡ Kuf. 2; እንስሳ፡በበዘመዱ፡ Sir. 43, 25; እምኵሉ፡ዘመደ፡ዓሣ፡ Matth. 13, 47; ኵሉ፡ዘመደ፡መብልዕ፡ Gen. 40, 17; ክልኤ፡ዘመድ፡ዘቦ፡በዓል፡ (duplicis generis) Kuf. 6; *quod ejusdem generis* vel *speciei est:* ለዐዋፍ፡ምስለ፡ዘመዱ፡የኀድር፡ πρὸς τὰ ὅμοια αὐτοῖς Sir. 27, 9; ኵሉ፡እንስሳ፡ያፈቅር፡ዘመዶ፡ τὸ ὅμοιον αὐτῷ 13, 15. h) *genus* vel *familia* i. e. *ordo:* Act. 4, 6; ኢይኩን፡ ፩እምዘመደ፡ክህናት፡መዐትመ፡ F. M. 21, 3.

ዝምደት፡ n. act. *cognatio* (i. q. ተዘምዶ፡): ዝምደት፡ዘኢትትፌጸም፡ cognatio imperfecta (ex. gr. fratres vel sorores ex altero tantum parente) F. N. 42, 6; ዝምደት፡እምሐዋን፡ ኀበ፡ (cum) ወልደ፡ምዉት፡ (sc. ወልድ፡) ዝምደተ፡አብና፡ ወወልድና፡ ibid.

ትዝምድ፡ (pro ትዝምድት፡) subst. *cognatio, genus, stirpes, familiae, progenies:* exi እምነ፡ምድርከ፡ወእምነ፡ትዝምድከ፡ Kuf. 12. 25; እሉ፡ትዝምደ፡ያዕቆብ፡ Kuf. 39; ኂሩተ፡ትዝምድ፡ εὐγένεια Sap. 8, 3; ἔκγονα Prov. 23, 18; in specie *genus* vel *genera ejusdem aetatis* (i. q. ትውልድ፡) ኵሉ፡ በበ፡ትዝምዱ፡ኵሎ፡መዋዕለ፡ Kuf. 5; ውስተ፡ትዝምዶሙ፡ vel በኵሉ፡ትዝምዶሙ፡ Kuf. 6; Lud. Comm. hist. p. 323 n. 71.

ትዝምድና፡ subst. *cognationis gradus* vel *ratio*, F. N. 52; ትዝምድና፡ዘውሉድ፡ F. N. 42, 6.

I. ዘርቅ፡ subst. [سَرَجَ *mentitus fuit*, aliâs שקר] *fucus, verba fucata et vana, lenocinium:* ወእመኒ፡ነገረ፡ዘርቅ፡ (v. ትምይንት፡) አምጽአት፡ለከ፡ λόγοις τοῖς πρὸς χάριν Prov. 7, 5; Did. 2; ነገረ፡በከ፡ወዘርቅ፡ Sx. Masc. 28; ነገረ፡ዘርቅ፡ Org. 5 et 7; ኀሊና፡ነገረ፡ዘርቅ፡ዘኢይደሉ፡ለክርስቲያን፡ Form. Conf. — *Voc. Ae.:* ዘርቅ፡ዘ፡ግዕዜ፡

II. ዘርቀ፡ i. e. زَرِقَ *caeruleus fuit* (oculus).

አዝረቅ፡ adj. i. e. أَزْرَق *caeruleus:* ብንተ፡አዕይንቲሁ፡ አዝረቅ፡ (scriptum est አቅረዝ፡) ከመ፡ኒል፡ Sx. Haml. 8; አልባስ፡ዘሕብረ፡አዝረቅ፡ Abush. 50.

III. ዘረቀ፡ i. e. زَرَقَ *petivit hasta* مِزْرَاق *appellata.*

ምዝራቅ፡ subst. i. e. مِزْرَاق *hasta brevis, jaculum:* ደርበዮ፡በምዝራቅ፡ውስተ፡ከርሡ፡ወቀተሎ፡ Jsp. p. 284.

ዘርብ፡ subst. *piper*, Lud. auct. Gregorii.

ዘረበ፡ inus., vic. ጸረበ፡ ضَرَبَ.

ዘርብ፡ድኅንየ፡ብ፡የበገና፡መምቻ፡ cfr. مِضْرَابٌ *plectrum.*

መዝረብ፡ subst. *malleus:* Jael sumsit መትከለ፡ወመዝረበ፡ Abush. 47. — *Voc. Ae.:* ሰፌልያ፡መዝረብ፡ብ፡መዶሻ ።

ዘርበናት፡ subst. Pl., sine dubio a ዘርበን፡ i. q. زَرْبُول *calcei partibus posterioribus elatis instructi:* እሉ፡እሙንቱ፡እለ፡ቀዲሙ፡የሐርምዎ፡ለእሣእን፡ወድኅረሰ፡የሐውሩ፡በዘርበናት፡ ወበቆጽናት፡ M. M. f. 185.

ዘርቢት፡ subst. i. q. زِرْبِيَّة, Pl. ዘርቢታት፡, *tapes, tapetum* (utrimque villosum): ዘርቢታት፡ነጸፍኩ፡ዘእምግብጽ፡ ἀμφιτάποις Prov. 7, 16; Did. 2; ነጸፈት፡ዘርቢታተ፡ወአልባሳተ፡ድርከና፡ውስተ፡ዐራት፡ Sx. Jac. 13. — *Voc. Ae.:* ዘርቤት፡ዘ፡ብሳጥ፡ v. ብስጥ፡

ዘራት፡ v. ዛራት፡ subst. *camelopardalis* [زَرَافَة] Deut. 14, 5. (Vid. Lud. hist. I, 10 n. 33; et Lud. lex. amh. sub ገርራት፡ c. 79).

ዘርአ፡ I, 1 [rarius ዘርዐ፡; זרע ܙܪܥ زرع ذرأ; vid. ዘረወ፡ et ዘዘረ፡] Subj. ይዝራእ፡ 1) *semen spargere, seminare, serere, conserere*, abs.: Koh. 11, 4; ዘሪእ፡ Jes. 28, 24;

Lev. 25, 11. 20; Ps. 125, 6; Jud. 6, 3; Matth. 6, 26. 13, 3. 4; ዘይዘርእ፡ *sator* Matth. 13, 3; Joh. 4, 36. 37; c. Acc. seminis: Jes. 28, 25; ዘርአ፡ ኢትዝርኡ፡ Jer. 42, 7; Hagg. 1, 6; Matth. 13, 24. 25; c. ዲበ፡ vel ውስተ፡ terrae: በጽሐ፡ ጊዜ፡ ዘርእ፡ ለዘሪእ፡ ዲበ፡ ምድር፡ Kuf. 11; ኢትዝርኡ፡ ለክሙ፡ ውስተ፡ ሦክ፡ Jer. 4, 3; Gen. 26, 12; Matth. 13, 31; c. Acc. agri: Lev. 25, 3; Ex. 23, 10; Gen. 21, 33. 47, 23; Ps. 106, 37; Hez. 36, 9; a) trsl.: እዘርኦሙ፡ ለእስራኤል፡ Jer. 38, 27; ዘርኡ፡ ነፋሰ፡ ወአረሩ፡ ዐውሎ፡ Hos. 8, 7; ዘይዘርእ፡ ሑበለ፡ የአርር፡ እከየ፡ Prov. 22, 8; Job 4, 8; Marc. 4, 14; Gal. 6, 8. b) *semen immittere* feminis, *seminare, fecundare:* ከመ፡ ኢትዝሩእ፡ ዘርአከ፡ ላዕሌሃ፡ Lev. 18, 20; Hen. 15, 5. c) *semen spargere* dicitur de planta ipsa: Gen. 1, 11 var.; Lev. 11, 37 var.; Deut. 29, 22 var. 2) *spargere, dispergere, disseminare:* ዘርአ፡ ውስቴታ፡ ጼወ፡ Jud. 9, 45; διασπείρειν Deut. 32, 8.

ተዘርአ፡ III, 1 1) *seri, seminari, conseri,* de semine: ዘርእ፡ ዘይዘራእ፡ (v. ዘይዘርእ፡) Lev. 11, 37; Gen. 1, 11. 12. 29 (ተዘሪእ፡); Deut. 29, 22; Matth. 13, 19 seq.; Marc. 4, 15 seq.; de agro: ምድር፡ ዘኢይዘራእ፡ Jer. 2, 2; Jes. 19, 7; Num. 20, 5. a) trsl.: 4 Esr. 9, 34; ቃል፡ ዘተዘርአ፡ Jac. 1, 21. b) de animatis: ኅቡረ፡ ተዘራእነ፡ ማእከለ፡ ክርሥኪ፡ Kuf. 35. 2) *spargi, dispergi,* de fluidis Hen. 60, 16. 21; ተዘርኡ፡ διεσπάρησαν Gen. 9, 19.

ዝሩእ፡ part. *satus, seminatus, consitus,* Org. 5; ለእመ፡ ዐቀብነ፡ አበሳሁ፡ ለዘይትገነይ፡ ለነ፡ ኮነት፡ ዝርእት፡ ውስተ፡ ኵሉነ፡ M. M. f. 96; ገራህት፡ ዝሩእ፡ Sx. Genb. 19.

ዘርእ፡ subst. (m.), Pl. አዝርእት፡ 1) *satio, sementis:* Ex. 34, 21; በጽሐ፡ ጊዜ፡ ዘርእ፡ Kuf. 11; Gen. 8, 22; Lev. 26, 5; Am. 9, 13; ዘርእ፡ ወማእረር፡ Kuf. 6. 2) *semen* cujusvis generis: Gen. 1, 11. 12. 29. 47, 19. 23; Lev. 11, 37. 26, 16; Ps. 125, 7; Koh. 11, 6; 4 Esr. 9, 35; Matth. 13, 24 seq.; 1 Cor. 15, 38. 3) quae ex semine oriuntur, *satum, seges, olus, viride, herba sativa:* ዘርእ፡ ምድር፡ σπέρματα Dan. 1, 16; γεννήματα Cant. 6, 11; ሐመልማለ፡ ዘርእ፡ χλοὴ σπόρου Sir. 40, 22; Hen. 80, 2; 1 Reg. 8, 15; Lev. 27, 30; አዝርእት፡ σπέρματα Matth. 13, 32; ፍሬያተ፡ አዝርእት፡ καρποί Sap. 16, 22; ርኢ፡ ከመ፡ ሠርፀ፡ አዝርእቲሃ፡ (ለገራውህ፡) Rel. Bar. 4) a) *semen virile, sperma,* Dan. 2, 43; Lev. 15, 3. 18, 20. 23; ከዐወ፡ ዘርእ፡ ውስተ፡ ምድር፡ Kuf. 41; F. M. 13. b) *proles, soboles* Kuf. 41; Gen. 3, 15. 4, 25. 17, 7. 8. 38, 8. 9; Jes. 43, 5. 61, 9; Ps. 36, 30. 111, 2; አንሥእ፡ ዘርእ፡ ለእኁከ፡ Kuf. 41; ዘርእ፡ ብእሲ፡ 1 Reg. 1, 11; Pl. አዝርእት፡ *posteri* Act. 7, 6 rom.; Gal. 3, 16; F. N. 42, 10; Epil. Evang. Joh. in N. T. rom. α) *stirps, gens, genus:* Ps. 68, 42; እምዘርእ፡ ሜዶን፡ Dan. 9, 1; ዘርእ፡ ቅዱስ፡ 2 Esr. 9, 2. β) proles singularum aetatum sese excipientium, *aetas:* ፲ወ፬ አዝርእት፡ (14 Generationen) M. M. f. 161.

ዘራኢ፡ n. ag. *sator, seminator,* Jes. 55, 10; 2 Cor. 9, 10; ሰይጣን፡ ዘራዒ፡ እክ፡ ውስተ፡ ልበ፡ ሰብእ፡ Clem. f. 97; trsl.: ዘራኤ፡ ነቢብ፡ σπερμολόγος (disseminator loquelae) *loculeius, garrulus* Act. 17, 18.

መዘርእ፡ subst., Pl. *cophini, corbes* Matth. 14, 20. 16, 9 („fortasse ferendis seminibus“ Lud.). — *Voc. Ae.:* መዘርእ፡ ዘ፡ ላጳን፡

መዝራእት፡ *brachium* vid. sub መዝራዕት፡

መዝርእ፡ *velum* vid. sub መዝርዕ፡

ዘርከየ፡ quadrl. 1 [an a ܟܪ?] *probro afficere, exprobrare, conviciari, calumniari, improperare,* fere ubique ὀνειδίζειν, ይዘረክየከ፡ Sir. 6, 9. 29, 28; Ps. 43, 18; ትትቈናደዩ፡ ብየ፡ ወትዘረክዩኒ፡ Job 19, 5; ዘይዘረክዮ፡ ለዐርኩ፡ Sir. 22, 20. 22. 20, 15; አብድ፡ ይዘረኪ፡ ወኢያአኵት፡ 18, 18; ኀፍረት፡ ዘርከዮቱ፡ ለዐርክከ፡ 41, 22; Herm. p. 98; ወሀበ፡ ብዕል፡ ለነዳይ፡ አፍእምቶ፡ እንዘ፡ ይዘረክዮ፡ Clem. f. 174; ዘርክዮ፡ ጸላኢ፡ Lit. 168, 4; ከመ፡ ይጽዐላሃ፡ ወይዘርክያሃ፡ በእንተ፡ ዝሙት፡ Jsp. p. 327. — *Voc. Ae.:* ይዘረኪ፡ ዘ፡ ይሳደብ።

ተዘርከየ፡ III, 1 id.: ወትዘረክዩኒ፡ Job 19, 5 var.; ተዘርክዮ፡ *verba probrosa* Jsp. p. 350.

ዘርካዪ፡ n. ag. *conviciator, exprobrator,* Lud. sine auct.

ዝርክይና፡ subst. *convicium, exprobratio* Clem. f. 174.

ዘረወ፡ I, 1, rarius I, 2 [זָרָה ܙܪܳ ذرا; vicinum ዘርአ፡ et ዘርዘረ፡] Subj. I, 1 ይዝሩ፡ 1) *spargere, dispergere, dissipare,* Matth. 25, 24. 26; ዘረዎ፡ (ለሐመድ፡) ውስተ፡ ሰማይ፡ Ex. 9, 10; እዘሩ፡ ኀፍረተ፡ ውስተ፡ ገጽክሙ፡ Mal. 2, 3; እዘሩ፡ (v. እዜሩ፡) አብድንቲክሙ፡ ላዕለ፡ ምስለ፡ አማልክት፡ Lev. 26, 30; 2 Reg. 16, 13; ይዘርዎ፡ ለበረድ፡ πάσσει Sir. 43, 17; διασπείρειν, διασκορπίζειν, c. Acc. rei vel pers.: Gen. 11, 9; Jes. 24, 1. 41, 46; Ps. 52, 7; Job 18, 15; nubem 37, 10; ዝርዊ፡ Dan. 4, 11; Jer. 13, 14. 23, 1. 2. 28, 20 seq.; Zach. 1, 21; Joh. 10, 12; Luc. 1, 51; እዘሩ፡ አብድንቲሆሙ፡ ውስተ፡ ፍናው፡ Jer. 14, 16; ከመ፡ እዝርዎሙ፡ ውስተ፡ አሕዛብ፡ Hez. 20, 23; Jer. 9, 16; Lev. 26, 33; እዘርዎሙ፡ ማእከለ፡ አሕዛብ፡ Kuf. 1; እዘርዎሙ፡ ውስተ፡ ኵሉ፡ ነፋሳት፡ Hez. 5, 10; ራብዕቶ፡ ትዘሩ፡ በነፋስ፡ 5, 2. a) ዘሮኪ፡ ፍናዊኪ፡ διέχεας *dispersisti vias tuas* i. e. *circumvagata es* Jer. 3, 13. b) ዘረዎሙ፡ ለአሕዛብ፡ ውስተ፡ ትዕይንቶሙ፡ ወውስተ፡ ማኅፈዶሙ፡ al. *dispersit* i. e. *huc illuc dimisit* Judith 7, 32. 2) *dissipare* opes a) in malam partem: *prodigere, disperdere,* ዘሮኪ፡ ወርቅየ፡ Hez. 16, 36; Luc. 15, 13. 16, 1; Did. 10; ዘረዎቱ፡ ንዋየ፡ ለመብልዕ፡ ወመስቴ፡ F. M. 17, 4; ዘኢይዘሩ፡ ንዋየ፡ ቤተ፡ ክር"ን፡ ለወፍረ፡ ቤቱ፡ Clem. f. 86. b) in bonam partem: *effundere, liberaliter erogare, dilargiri,* ዝሩ፡ እክለከ፡ ላዕለ፡ መቃብረ፡ ጻድቃን፡ Tob. 4, 17; ዘረወ፡ መክፈልተ፡ ንዋዩ፡ ላዕለ፡ አብያተ፡ ክር"ት፡ Phlx. 1; 2 Cor. 9, 9; ለነዳያን፡ ዘረወ፡ (ንዋዮ፡) Enc. Ter 11. 26. 3) *ventilare, ventilando segregare:* ዘረወ፡ ኢምእመናን፡ እምነ፡ ጉባኤ፡ Enc. Haml. 5. — *Voc. Ae.* ዘረወ፡ ዘ፡ በተነ ።

ተዘርወ፡ III, 1 *se dispergere, dispergi, dissipari, diffundi,* Jes. 11, 12. 33, 3; Tob. 14, 4; Gen. 10, 18; Ps. 21, 14. 67, 1; Joh. 16, 32; Matth. 26, 31; ጽጌያት፡ ዘተዘርወ፡ 4 Esr. 3, 47; እምህየ፡ ተዘርዉ፡ ውስተ፡ ኵሉ፡ አህጉሪሆሙ፡ Kuf. 10. 3; Sir. 48, 15; Esth. 9, 19; ተዘርዉ፡ በውስተ፡ አሕዛብ፡ Joel 1, 2; Hez. 34, 6 seq.; ወርቆሙ፡ ይዘሮ፡ ውስተ፡ መርሕብ፡ 7, 19; de lepra quae se diffundit, Lev. 13, 55. 14, 39; de pugna 1 Reg. 14, 23; 2 Reg. 18, 8.

ዝርው፡ part., f. ዝሩት፡ *sparsus, dispersus, dissipatus:* ሐመደ፡ እቶን፡ ዝርው፡ ፤ማየ፡ ሙስና፡ ከሰው፡ M. M. f. 104; እስመ፡ ተሰመይኪ፡ ዝሩት፡ Jer. 37, 17; 2 Par. 18, 16; Jac. 1, 1; episcopus ያስተጋብኦሙ፡ ለዝርዋን፡ Did. 6; ረሰይኩክሙ፡ ዝርዋነ፡ ውስተ፡ አሕዛብ፡ Mal. 2, 9; 1 Reg. 30, 16; 3 Reg. 22, 17; Deut. 28, 25; ዝርው፡ ዐፅም፡ *cujus ossa dispersa sunt* Lud. Comm. hist. p. 505 n. 51.

ዝሩት፡ subst. (proprie part. f.), *dispersio* linguarum Gen. 11, 9 (ubi Gr. σύγχυσις habet).

ዝርወት፡ n. act., Pl. ዝርወታት፡ *dispersio, dissipatio:* ኅልቀ፡ዝርወቶሙ፡ Dan. 12, 7; ዝርወተ፡ልሳን፡ (Gen. 11, 9) M. M. f. 329. a) pro concreto: *dispersi* (sicut διασπορά) Ps. 146, 2; ወዝርወተ፡እስራኤል፡ከመ፡ትሚጠሙ፡ Jes. 49, 6; ከመ፡ዝርወታቲነ፡ንትጋባእ፡ (ut nos dispersi colligamur) Const. Ap. 39. b) trsl. de *animo* alienis rebus *distracto:* አስተጋብእ፡ኅሊናነ፡እምዝርወት፡ Phlx. sub finem.

ዘራዊ፡ n. ag., f. ዘራዊት፡ 1) *dispersor, dissipator:* ዘራዊ፡መርዔቱ፡ለእግዚ" Clem. f. 172; c. Acc.: ዘራዊት፡አንቲ፡ሊተ፡ንዋየ፡ሐቅል፡ Jer. 28, 20 var. 2) *prodigus, profusus:* ዘራዊ፡ንዋይ፡ F. N. 34; ዘራዊ፡በአስተዋጽኦታት፡ F. N. 32.

ዘርዐ፡ *serere* vid. sub ዘርአ፡

I. ዘርዐ፡ i. e. שָׂרַע شَرَعَ *extendit, protendit* (vid. ሠርዐ፡).

መዝርዕ፡ subst. f. et m., Pl. መዛርዕ፡ [i. q. ሥራዕ፡, شِرَاعٌ, amh. ሸራዓ፡] *velum navis:* ወናሁ፡መዝርዐ፡ሐመር፡ሠናይት፡ወጽሬት፡ τὰ ἱστία ἔχουσα καθαρά Chr. Ta. 34; ንስፋሕ፡መዝርዐ፡ሐመርነ፡እንተ፡ይእቲ፡ኅሊናነ፡ δεῖ τείνειν τὰ ἱστία τοῦτ᾽ ἔστιν τὴν προαίρεσιν ib.; vid. ላኅልኅ፡ c. 46; ለትኩን፡እንከ፡ለነ፡መዛርዒነ፡ንጽሕተ፡ወጽሬተ፡ Chr. Ta. 34.

II. ዘርዐ፡ i. e. זרע ذرع *expandere.*

መዝራዕት፡ subst., m. et f., nonnumquam coll., Pl. መዛርዕ፡, [זְרוֹעַ אֶזְרוֹעַ ذِرَاعٌ] *brachium, (lacertus, brachium cum humero):* βραχίων Jes. 9, 22. 15, 2. 40, 11; Dan. 2, 32; ተመጠውክዎ፡ዲበ፡መዝራዕትየ፡ Hos. 11, 3; ቃጽንዕ፡መዝራዕትከ፡ Hez. 4, 7; Ps. 17, 37. 88, 11. 21; መዝራዕተ፡እደዊሆሙ፡ Gen. 49, 24; Cant. 8, 6; ሰላም፡ለመዛርዒኪ፡ወለኀርናዕኪ፡ I Sal. Mar. 22; መዛርዕ፡እለ፡ሥጋ፡ 2 Par. 32, 8; ὦμος Job 31, 22 (ubi βραχίων እድ፡ versum est); imago roboris et potentiae satis frequens: Ex. 6, 1. 6; Ps. 97, 2; Hez. 30, 20—25; በመዝራዕት፡ልዑል፡ v. ልዕልት፡ Jer. 21, 5; ልዑል፡መዝራዕትከ፡ Jes. 26, 11. 51, 5. 52, 10. 63, 5; ዘዐቢይ፡መዝራዕቱ፡ Job 26, 2. 35, 9. 38, 15. 40, 4; Luc. 1, 51. a) *armus* bestiarum: βραχίων Ex. 29, 27; Num. 6, 19; Deut. 18, 3; ὦμος Hez. 24, 4. b) *manica* (Aermel) vestis: መዛርዐ፡ቀሚሱ፡ F. M. 31, 5 (vid. sub መንዲል፡ col. 195). c) ምዕራፈ፡መዛርዕ፡ *fulcra brachiorum,* ἀγκῶνες sellae 2 Par. 9, 18. d) *brachium* i. e. *sinus* maris, Act. 27, 39 rom. — *Voc. Ae.:* መዝራዕት፡ብ፡ማኸል፡አገዳ፡; *aliud:* ብ፡ወርች ።

ዘርዘረ፡ quadrl. I [ذَرْذَرَ; vicinum ዘረወ፡ et ዘርአ፡ et ዘርዐ፡] 1) *dispergere, dissipare,* Hen. 103, 15. 2) trsl.: *discutere, dissolvere,* ut consilium: ዘርዝር፡ምክሮሙ፡ Jsp. p. 278; ሰአለ፡ከመ፡ይዘርዝር፡እግዚ"፡ምክሮሙ፡ለዐላውያን፡ Sx. Tachs. 9.

ተዘርዘረ፡ III, 1 1) *dispergi, dissipari:* Hen. 89, 75. 90, 33; discipuli de resurrectione colloquentes aiunt: ይትከሀልኑ፡ዘማሰነ፡ወዘተዘርዘረ፡ሐይወ፡ Kid. f. 36. 2) *discuti, dispelli, disjici:* ይዘርዝሩ፡ኵሉ፡ፍጥረታተ፡ (genera) ሕምዝ፡ Lit. 169, 1; Kid. f. 9; de morbis, Lud. e Ssal. Req.; ሶበ፡ ጸለየ፡ቅዱስ፡ማእከለ፡እሳት፡ተዘርዘረ፡ውእቱ፡እሳት፡ወወፅአ፡ቅዱስ፡እምኔሁ፡ Sx. Hed. 19. 3) *discerpi* (coll. شَرْشَرَ): አዘዘ፡ይሥትርዎሙ፡በአጽፋረ፡ኀጺን፡ከመ፡ይዘርዝሩ፡ሥጋሆሙ፡ Sx. Tachs. 12. (Quas Lud. statuit significationes *enervari, hebescere, irritum esse,* impropriae sunt).

ዝርዙር፡ part. *sparsus, dispersus, disjectus, discerptus:* ኢትግበር፡ሥዕርተከ፡ፍቱሐ፡ወዝርዙረ፡ (*passus* vel *sparsus*) ወኢዕፉረ፡ F. N. 11; ዝርዙር፡ *discerptus* a leone Sx. Masc. 18.

ዝርዚቅ፡ et ዘርዚቅ፡ subst. [comparandum videtur *annulus,* quamquam etiam זִרְזֵר *constringendi* significationem habet] *opus concatenatum* (*hamis refertum* Lud.): ከመ፡ዝርዚቅ፡ (v. ዘርዚቅ፡)ዘወርቅ፡ ἔργον ἁλυσιδωτὸν χρυσίου Ex. 28, 22. — *Voc. Ae.:* ዘርዚቅ፡ዘ፡ቀማጥር፡ዘይመስል፡መንፈ ።

ዘረየ፡ i. q. ዘረወ፡ *dispergere, dissipare:* ለሰባልዮስ፡ይዘርዮ፡ወለአርዮስ፡ይሰድዶ፡ Lud. ex Enc. Tachs. 24, et exemplar Tub. exhibet ይዝርዎ፡ et ይስድዶ፡

ዝቅ subst., plerumque m., Pl. ዝቃት፡ [زِقٌّ] *uter (scorteus), culeus:* Job 13, 28; Ps. 32, 7. 77, 16. 118, 83; ዝቀ፡ማይ፡ Kuf. 17; ዝቀ፡ወይን፡ 1 Reg. 10, 3. 16, 20; Jos. 9, 2; Job 32, 18; Jer. 13, 12; ዝቃት፡ Jos. 9, 11; Matth. 9, 17; ይመልኡ፡ኖኀ፡ውስተ፡ዝቃት፡ θυλάκους ἄμμου πληρώσαντες Chr. Ta. 19. — *Voc. Ae.:* ዝቅ፡ዘ፡ሰን፡ረወታት፡; *aliud:* ዝቅ፡ብ፡የማስ፡ጋን፡; *aliud:* ዝቅ፡ዘ፡የወሀ፡አቆማዳ ።

ዝብል፡ subst. [זֶבֶל زِبْل] *fimus, stercus:* contaminabant urbem እንዘ፡ይገብሩ፡ውስቴታ፡ኵስሐ፡ወዝብለ፡ወኵሎ፡ምግባረ፡ዐማ፡ Macc. f. 14. (Secundum Ludolfi Gregorium significat ዝብል፡ 1) omne *instrumentum* sive *ferreum* sive *aeneum.* 2) *squama ferri.*) — *Voc. Ae.:* ዝብል፡ዘ፡ፌስ ።

ዘብሐ፡ I, 1 [זבח ذبح; vid. ጠብሐ፡] Subj. ይዝባሕ፡ 1) *mactare:* ዘብሑ፡ጸቢላ፡ጠሊ፡ Kuf. 34. 2) in specie *mactare ad sacrificandum, immolare, sacrificare,* rarius in bonam partem (de hostiis Deo oblatis, vid. ሦዐ፡): Ex. 29, 28. 34, 25; ዘብሐት፡ዘዚአሃ፡ጥብሐ፡ Prov. 9, 2; Lit. Epiph.; ዘቢሐ፡መሥዋዕት፡ Prov. 16, 5; crebrius in malam partem: Hos. 4, 13; ይዘብሑ፡ውሉዶሙ፡ለአጋንንት፡ Kuf. 1; Ps. 105, 35; Jes. 57, 5; Hez. 23, 39; Clem. f. 246; መሥዋዕቶሙ፡ለአብዳን፡ይዘብሑ፡ Kuf. 22; 1 Cor. 8, 1; Clem. f. 249; ዘብሑ፡በሀየ፡ለአማልክት፡ Hez. 20, 28; F. M. 16, 5.

ዝቡሕ፡ part. *immolatus,* in specie *quod Diis idolisve immolatum est, idolothytum,* sive adjecto ለአማልክት፡ vel ለጣዖት፡, ut Act. 15, 29; 1 Cor. 8, 10. 10, 28; Apoc. 2, 14; Did. 33, sive omisso: Macc. f. 8; qui fidem suam abnegaverit ወበልዐ፡ዝቡሓቲሆሙ፡ (sc. gentilium) ወዘብሐ፡ምስሌሆሙ፡ F. M. 16, 5; Ananias Azarias Misael ኢፈቀዱ፡ከመ፡ይብልዑ፡እምዝቡሓት፡ባዕዳን፡ዘእንበለ፡ዝቡሓተ፡ደቂቀ፡እስራኤል፡ Sx. Genb. 10.

ዝብሕ፡ subst. (Pl. ዝብሓት፡, si quidem Ex. 29, 28 emendatur) *sacrificium* vel *victima,* in specie diis oblata: ዝንቱ፡

ዝብሒ፡ ለአማልክት፡ F. N. 23; ይዝብሒ፡ ሎቱ፡ ዝብሐ፡ Jsp. p. 273; ዝብሕ፡ ለአምልክ፡ εἰδωλόθυτον Syn. f. 102.

ዝብሐት፡ n. act., Pl. ዝብሐታት፡ *immolatio, mactatio, sacrificium:* Ex. 29, 28 (nisi ዝብሓት፡ emendare malueris); ይስሕቅ፡ ተቤዘወ፡ በዝብሐት፡ በግዕ፡ M. M. f. 59; ዝብሐት፡ በግዕ፡ ለእግዚ"፡ Org. 1; ዝብሐታት፡ θυσίαι Chr. ho. 13. 17.

ዘባሒ፡ n. ag. *mactator, immolator,* Chr. ho. 7 (vid. መዝብሕ፡).

መዝብሕ፡ (seu similis quaedam forma) subst., nonnisi in Pl. መዛብሕ፡ repertum, *hostia, victima* (ut videtur): ውብሊሎቱስ፡ ስጡሕ፡ (τετραχηλισμένα) አምጽአ፡ ዘንተ፡ እምሥርዐተ፡ መዛብሕ፡ ዘመሥዋዕት፡ እስመ፡ ዘባሒ፡ ይገሕቅ፡ አነዳ፡ እምዲበ፡ ሥጋ፡ .... Chr. ho. 7.

ዘበረ፡ rad., cognata radici ሰበረ፡ *frangere* q. v.

ዘብርት፡ subst., Pl. ዘብርታት፡ [زُبْرَة] *fragmentum, segmentum:* ዘብርታት፡ ኀጺን፡ βῶλοι σιδήρου Sir. 12, 15.

መዝበር፡ et መዝብር፡ subst., Pl. መዛብርት፡ [Ges. in thes. p. 318 hoc nomen cum derivatis ad מִדְבָּר retulit, sed obstat usus loquendi; መዝብር፡ enim ejusque derivata non de regionibus aridis et sterilibus sed de aedificiis et urbibus destructis usurpantur] *ruina, rudera, quidquid est destructum, dirutum,* deinde etiam *vastatum, desolatum:* ከመ፡ ቤት፡ መዝብር፡ ὡς οἶκος ἠφανισμένος Sir. 21, 18; ይትሐነጽ፡ መዝብርከ፡ αἱ ἔρημοι Jes. 58, 12; Lud. ex Enc. Masc. 16; ንሕንጽ፡ መዝበሪ፡ Mal. 1, 4; Hez. 35, 15. 36, 2; አንብሮን፡ ለአህጉሪክሙ፡ መዝብረ፡ Lev. 26, 31; ትንብሪ፡ አህጉረ፡ መዝብር፡ (v. መዝበረ፡) Jes. 54, 3; 4 Esr. 3, 4; ይከውን፡ መዝብረ፡ (v. መዝበረ፡) Jes. 5, 9. 17, 9 (ἐγκαταλελειμμέναι); Jer. 2, 31. 22, 6; Job 8, 14 var.; 15, 28 var.; መዛብርት፡ (v. መዝበረ፡) ይከውን፡ መኃፍዲክሙ፡ (v. ማኅፈድክሙ፡) Hez. 6, 6.

መዝበረ፡ quadrl. I (denom.) *destructum, dirutum, eversum, vastatum, desolatum esse:* መዝበረ፡ ኵሉ፡ አህጉር፡ Jes. 24, 10. 61, 4; መዝበርኪ፡ ወወደቂ፡ ወማሰንኪ፡ 49, 19; Jer. 29, 14; Dan. 9, 17; ቤትየ፡ ይመዘብር፡ Hagg. 1, 4; Hez. 35, 14; Judith 5, 18; 3 Reg. 18, 32; in locis Jes. 6, 11. 17, 1. 2. 32, 13 libri Mss. alii መዝበረ፡ alii ተመዝበረ፡ exhibent.

አመዝበረ፡ II *destruere, diruere, evertere, desolare:* አህጉረ፡ ጽኑዓተ፡ አመዝበረት፡ Sir. 28, 14; ያማስኖ፡ ወያመዘብሮ፡ ነኪር፡ Jes. 1, 7. 24, 1; Jer. 19, 12; ግፍዕ፡ ያመዘብር፡ አብያተ፡ ወያሐጽጽ፡ መዋዕለ፡ Fal. f. 39.

ተመዝበረ፡ III, 1 i. q. መዝበረ፡, ut: Jes. 6, 11 var.; 17, 1. 2 var.; 32, 13 var.; ወተሐንጻ፡ አብያተ፡ ክርስቲያናት፡ ዘተመዝበሩ፡ Sx. Mag. 27.

ምዝቡር፡ part. *destructus, dirutus, ruinosus:* ይትኀደግ፡ አህጉር፡ ምዝቡረ፡ Jes. 24, 12; 4 Esr. 3, 4 var.; Job 8, 14 var.; አንኀለ፡ ኵሉ፡ አብያተ፡ ጣዖታት፡ ወረሰዮሙ፡ ምዝቡራተ፡ Sx. Sen. 4; nonnumquam መዝቡር፡ Job 8, 14 var.; 15, 28 var.; f. መዝብርት፡ *locus ruinosus* Lud. affert e V. S.

መዝቡር፡, መዝብርት፡ vid. sub ምዝቡር፡

መዝበሪ፡ n. ag. *destructor* (?) Lud. sine auct.

ምዝባሬ፡ subst. *destructio, eversio, ruina:* ምዝባሬ፡ ዳግም፡ ዘቤተ፡ መቅደስ፡ Abush. 19; ምዝባሬ፡ ሀገሮሙ፡ Machb. Me'em. 11; ante pron. suff. etiam ምዝባር፡, ut: ኢየሩሳሌም፡ ዘተሐንጸ፡ ምዝባሬ፡ Enc. Masc. 16 (posthac ምዝባሬሃ፡).

ተመዝባሪ፡ n. ag. (III, 1) *destructus, ruinosus,* Tab. Tab. 102.

ዘቢብ፡ subst. [زَبِيب] *uvae passae* Num. 6, 3. 4; 1 Reg. 25, 18; 2 Reg. 26, 1; Hos. 3, 1.

ዘባን፡ subst. (m.) Pl. ዘባናት፡ [dictum ab *eminendo:* زَابِنَةٌ *collis in valle;* زَبُونَةٌ *collum,* coll. ዲበ፡, ደብር፡, زَبِيَةٌ *locus terrae altior;* زَبَنَ *portandum suscepit;* زُبْرَة *dorsi pars inter scapulas,* دَبْرٌ دُبُرٌ *tergum, postica pars*] 1) *dorsum, tergum,* νῶτος, νῶτον, ተሰብረ፡ ዘባኑ፡ (v. ዐፅመ፡ ዘባኑ፡) 1 Reg. 4, 18; አዕፅምተ፡ ዘባኑ፡ Job 40, 13; መጠውኩ፡ ዘባንየ፡ ለመቅሠፍት፡ Jes. 50, 6; Hez. 1, 18; Job 15, 26; Gen. 49, 8; ሰላም፡ ለዘባንኪ፡ I Sal. Mar. 20; ያገብኦ፡ ድኅረ፡ ዘባኑ፡ Sir. 21, 15; ሜጡ፡ ዘባኖሙ፡ Zach. 7, 11; Jer. 31, 39; Ps. 80, 6; ሜጡ፡ ዘባኖሙ፡ ኀቤየ፡ Jer. 2, 27. 39, 33; እመይጠክሙ፡ ዘባንክሙ፡ Mal. 2, 3; ዘባኖሙ፡ መንገለ፡ ቤተ፡ እግዚ"፡ τὰ ὀπίσθια Hez. 8, 16; ዘባናት፡ Gen. 9, 23; Ps. 68, 28; Hez. 10, 12; Rom. 11, 10; Lit. 171, 2. a) de inanimatis: በዘባነ፡ ባሕር፡ እንዘ፡ ይሰፍሕ፡ ልብሶ፡ Enc. Masc. 18. In *Lit.*: በዘባነ፡ ባሕር፡ ἐπὶ νώτου θαλάσσης Num. 34, 11. 15; Jos. 18, 16. 18. 2) *cauda,* οὐρά Job 40, 12; ማእሰ፡ ዘባኑ፡ 40, 26. 3) *limbus* vestis [coll. زُونَ زِسَبِ]: ዘባኑ፡ ለልብስ፡ λῶμα ὑποδύτου Ex. 36, 32. — *Voc. Ae.:* ዘባን፡ ዘ፡ ጀርባ ።

ዘባናዊ፡ adj. rel. *dorsualis,* Lud. e Mss. Colb.

ዘበዘበ፡ quadrl. I [دَبْدَبَ دَبَّ; amh. ዘበዘበ፡ *vexavit*] *repellere, prohibere* (ut videtur): ሰበከ፡ በሀየ፡ በወንጌለ፡ ኢየሱስ፡ ወዘብዘብዎ፡ ወወሰድዎ፡ እምኵሉ፡ አህጉሪሆሙ፡ Sx. Mag. 11.

ዘበየ፡ I, 2 ut videtur *emere* [?] ይፈንዎ፡ እለ፡ እስከ ንድርያ፡ ይሢጥ፡ ሎሙ፡ ግብረ፡ ወይዘቢ፡ ሎሙ፡ መፍቅዶሙ፡ Reg. Pach.

ዘብድ፡, ዘብዳ፡, ዘብድው፡ subst., Pl. ዘባድው፡ [سَبَد *cilicium*] *pellis hispida, vestis pellicea, cilicium:* ዘብዳ፡ ጠሊ፡ Lud. affert ex 1 Reg. 19, 13 (at libri a me inspecti ክብደ፡ ጠሊ፡ exhibent); ይለብስ፡ ዘብድወ፡ ጠሊ፡ δέρα αἴγειον Herm. p. 23. 57; ዘብድወ፡ ጠሊ፡ Chr. ho. 28 (ad Hebr. 11, 33) crebro; በዘብድወ፡ ጠሊ፡ ወበሐሜላት፡ Deg.; አልባሲሁ፡ ዘዘብድወ፡ ጠሊ፡ Sx. Ter 22; Enc. Haml. 21 (Lud. 20); ዘለብሰ፡ ዘብድወ፡ Can. Gangr. 12; ለኤልያስ፡ ኢህለዎ፡ ዘእንበለ፡ ፩ዘብድ፡ Chr. Ta. 18; ዘባድወ፡ ጠሊ፡ Hebr. 11, 37; ዘባድው፡ monachorum, Reg. Pach. — *Voc. Ae.:* ዘብድ፡ ዘ፡ ዐጽፍ፡; *aliud:* ዘብድ፡ ዘ፡ ዐጽፍ፡ ወሐሜላትኒ፡ ውእቱ ።

ዘበጠ፡ I, 1 [cfr. ኀፈጠ፡ et radices sub ኀፈጠ፡ comparatas; dubium an etiam שׁבט سَبَطَ huc referendum sit] Subj. ይዝብጥ፡ *verberare, percutere, plagas infligere, ferire, pulsare,* c. Acc.: ለአድግ፡ ዝብጠ፡ ῥάβδος ὄνῳ Sir. 30, 33; Num. 22, 23 seq.; በበትር፡ ይዘብጠከ፡ Jes. 10, 24; Prov. 23, 13. 14; ዝብጦ፡ ለወልድከ፡ παίδευε 19, 18; ዘይዘብጥ፡ አበሁ፡ ወእሞ፡ Ex. 21, 15. 2, 11; Kuf. 4. 47; Jes. 58, 4; Jer. 44, 15; Matth.

21, 35. 24, 49; Act. 18, 17; avis illa ይዘብጥ፡ ገበዋቲሁ፡ በክነፊሁ፡ Clem. f. 225; c. Acc. et ላዕለ፡ vel ውስተ፡ vel ዲበ፡ membri: ዘበጠ፡ላዕለ፡ቍየጺ፡ Jsp. p. 328; ይዘብጡክሙ፡ ውስተ፡መላትሒክሙ፡ Mich. 4, 14; ነሥአ፡እብነ፡ወዘበጠ፡ ዲበ፡ድማሑ፡ወቀተሎ፡ Clem. f. 9; omisso Accusativo c. ዲበ፡ vel ውስተ፡, ut: Ps. 128, 3; ዝብጥ፡ዲበ፡ . . Am. 9, 1; Judith 13, 8; absol.: ዘአፍጠነ፡እደዊሁ፡ለዘቢጥ፡ Kedr f. 79; 1 Tim. 3, 3 Platt; ዘኢይዘብጥ፡ μὴ πλήκτης Tit. 1, 7; ካህን፡ዘይዘብጥ፡ Syn. vid. Lud. Comm. hist. p. 311. a) *caedere, ferire* gladio Matth. 26, 51; Luc. 22, 50; ዘበጠት፡ውስተ፡ክሣዱ፡ ክዕበ፡በኀይላ፡ወመተረት፡ርእሶ፡ Judith 13, 8. b) baculo *excutere* (*triturare*) frumentum vel legumina: ῥαβδίζειν Ruth 2, 17; Jud. 6, 11; τινάσσειν Jes. 28, 27. c) *pulsare* vel *tundere*, malleo: ዘይዘብጥ፡በሰፌልያሁ፡ Jes. 41, 7; ariete: ተከሉ፡መዋግዐ፡ዘነፍጥ፡ከመ፡ይዝብጡ፡ቦቶን፡ቅጽረ፡ Jsp. p. 365. d) malleo percutere et *ducere* metallum, ἐλαύνειν Ex. 25, 12; Jes. 41, 7. e) trsl.: *verberare* i. e. *agitare, concutere*, ut: ሐመር፡ዘይዘብጥዋ፡መዋግድ፡ወነፋሳት፡ Clem. f. 128; Apoc. 6, 13; Jac. 1, 6. f) *excutere* ignem, ἐκτινάσσειν Dan. ap. 3, 25. g) *decutere* fructus arboris: ወፍሬ፡ዘይጠን፡ዘበጠ፡ Lud. ex Enc. Masc. 3. h) *pulsare* tympanum 1 Reg. 21, 13; chordas plectro: ትነሥእ፡መሰንቆ፡ወትዘብጥ፡ Jes. 23, 16; Gen. 4, 21; ይቤ፡ለመሰንቃዊ፡ዝብጥ፡መሰንቆከ፡ Fal. f. 54.

ተዘብጠ፡ III, 1 *verberari, percuti, pulsari, percelli*: ሥልሰ፡ተዘበጥኩ፡በአብትር፡ (ait Paulus) ho. Severiani in Cyr. f. 123; ሰገም፡ተዘብጠ፡ (sc. grandine) Ex. 9, 31. 32; ከበሮ፡ ዘይዘበጥ፡ 1 Cor. 13, 1 Platt; ኅሊና፡ይዘበጥ፡ mens percellitur. Lit. Chr.

ተዛበጠ፡ III, 3 *se invicem verberare* vel *pulsare, pugnis certare*: እለ፡ይትላሀዩ፡ወይዛበጡ፡ወይትጋደሉ፡ i. e. ἀθληταί Chr. Ta. 19.

አስተዛበጠ፡ IV, 3 *ad mutuam verberationem* vel *pulsationem, ad pugilatum* vel *certamen incitare*, ut bestias: እመቦ፡ብእሲ፡ዘይመይጠ፡ፍትወቶ፡ውስተ፡ነጽሮ፡ማሕሌት፡አው፡ይትመሀር፡ቀትለ፡አው፡ይትጋደሉ፡አው፡ያስተዛብጡ፡አባግዐ፡ወዶርሆ፡ምስለ፡ካልኡ፡ II Const. Ap. 24; III Const. Ap. 13.

ዝቡጥ፡ part. *verberatus, percussus*, Sap. 5, 11; ዝቡጥ፡በአርእስተ፡ኀጺን፡ Enc. Ter 1.

ዝብጠት፡ n. ag. et subst., f. et m., Pl. ዝብጠታት፡ 1) *verberatio, percussio, verber, plaga, ictus*, F. N. 47; ዝብጠት፡ወቅጥቃጤ፡ διακοπὴ καὶ συντριβή Prov. 6, 15; πληγαί Prov. 20, 30. 29, 15; ሞተ፡ፊልጶስ፡በውእቱ፡ዝብጠት፡ Jsp. p. 280; ዘበጠ፡በሰይፍ፡አሐተ፡ዝብጠተ፡ p. 292; ይደልዎ፡ ፵ዝብጠት፡ p. 301; ተዘከር፡ዘንተ፡ዝብጠተ፡ዘዘበጥኩከ፡ p. 328; አንበር፡አፉየ፡ላዕለ፡ዝብጠታቲሆሙ፡ (sc. vulneratorum) p. 367; Hen. 69, 6. 12; Org. 4; Phlx. 191. 2) *ictus* vel *pulsus mallei*, Fid. Jac. Bar. 3) *pulsatio* instrumenti musici: ከመ፡ዝብጠተ፡መሰንቆ፡ወዕንዚራ፡ Macc. f. 20; Org. 3.

ዝብጦ፡ subst. *opus malleo ductum* vel *extensum* (*ductile*): ቀርነ፡ዝብጦ፡ σάλπιγγες ἐλαταί Sir. 50, 16; Ps. 97, 7; Num. 10, 2; ሰሊዳት፡ዘዝብጦ፡ Num. 17, 3; ወላትው፡ዘወርቅ፡ዝብጦ፡ 2 Par. 9, 15; 3 Reg. 10, 16. 17; ንዋየ፡ወርቅ፡ ዝብጦ፡ ὁλοσφύρητον Sir. 50, 9.

ዘባጢ፡ n. ag., f. ዘባጢት፡ 1) *verberans, percussor, verberator*: Num. 35, 21; Deut. 25, 11; ዘኢዘባጢ፡ μὴ πλήκτης 1 Tim. 3, 3 rom. 2) *pulsator* instrumenti musici: ደናግል፡ ዘባጥያት፡ከበሮ፡ *tympanistriae* Ps. 67, 27; Mavâs. n. 62.

መዝበጥ፡ subst. 1) *verberatio, verbera*: መዝበጥ፡ (v. ዝብጠት፡) ወተግሣጽ፡ πληγαὶ καὶ ἔλεγχοι Prov. 29, 15. 2) (pulsabulum), *epistomion* tubae, ut videtur, Gad. Ad. f. 149.

ዛቲ፡, ዛተ፡ *haec, hanc* f. s. pronominis ዝንቱ፡, q. v.

ዘትር፡ subst. [referendum videtur ad שָׁתַר شَتَرَ ሠተረ፡ quibus primitus vis *findendi* inest; inde propagatur *erumpere, scaturire* vid. ነቅዐ፡] 1) *scaturigo*: Deus ዘአንቅዐ፡ዘትረ፡ ማይ፡እመንከሰ፡አድግ፡ለሶምሶን፡ M. M. f. 114 (e Jud. 15, 19). 2) *favus* (si non: *id quod redundat e favo*): ዘትረ፡መዓር፡ κηρίον τοῦ μέλιτος 1 Reg. 14, 27. 3) *cremor* lactis: ዘትረ፡ሐሊብ፡ Lud. ex Org. 2.

I. ዘኀረ፡ I, 1 [زَخَرَ *elatus fuit et multum se extendit, exundavit, bullivit; gloriatus est*; Lud. scripsit ዘሀረ፡, quare Ges. in thes. p. 408 זהר زهر comparandum censet, at scriptio ዘኀረ፡ et in libris Mss. frequentior et rectior est] *gloriari*: ኢይዝኅር፡ ኀያል፡በኀይሉ፡ Jer. 9, 23 var.; Rom. 11, 18 var.; Sir. 11, 4 var.

ተዘኀረ፡ et ተዝኅረ፡ III, 2 1) *gloriari, se jactare, superbire*: ተዘኀረት፡ልብከ፡ ὑπερηφανία Ob. 3; ἐγκαυχᾶσθαι Ps. 73, 5; καυχᾶσθαι Ps. 93, 3; ተዝኅረ፡ ἐμεγαλαύχησε Sir. 48, 18; ተዘኀሩ፡ዐርየ፡ ἐμεγαλύνθη Thren. 1, 9; ትዜኀር፡ ἐνδοξάζεσθαι 4 Reg. 14, 10; ተዝኅራ፡አዋልደ፡ጽዮን፡ ὑψώθησαν Jes. 3, 16; እምከመ፡ሰተይከ፡ኢትዘኀር፡ μὴ ἀνδρίζου Sir. 34, 25; c. በ፡ rei: ኢትዘኀር፡ (v. ኢትዝኀር፡) በሥነ፡አልባሲከ፡ Sir. 11, 4. 38, 25; እለ፡በሙ፡ይዜኀሩ፡ Jes. 20, 5; Jer. 9, 23; Hez. 28, 17; Gal. 6, 14; c. ላዕለ፡ (*contra* alqm): ተዘኀሩ፡ላዕለ፡ብሒርየ፡ Zeph. 2, 8; Rom. 11, 18 Platt; *fastidire*, seq. ከመ፡ኢ፡, ut: ተዝኅሩ፡ከመ፡ኢይግበርዋ፡ Exp. Fid. Nic. 2) *aemulatione effervescere, rixari* (ambitiose): ተዝኅርኪ፡ (v. ተዘኀርኪ፡) ዲበ፡ (v. ላዕለ፡) ሕዝብየ፡ παροξύνθης Jes. 47, 6; እስመ፡ይዜኀሩ፡በኅሊናሆሙ፡ ὅτι ἐρεῖς εἰς διαλογισμόν Ps. 138, 19; እምከመ፡ትትቃንኡ፡ወትዜኀሩ፡ ζῆλος καὶ ἔρις 1 Cor. 3, 3 rom.

ዝኁር፡ part. 1) *gloriosus, jactabundus, arrogans, insolens*: κενόδοξος Gal. 5, 26; ὑπερήφανος Jes. 2, 12; 2 Tim. 3, 2; ደቂቀ፡ዝኁራን፡ υἱοὶ ἀλαζόνων Job 28, 8; ኢትኩኑ፡ ዝኁራነ፡ Did. 7. 2) *rixosus, protervus*, Rom. 1, 29; ἐρεθιστής Deut. 21, 18.

ዝኁራዊ፡ adj. rel. *vanae gloriationis studiosus*, Phlx. 223.

ትዝኅርት፡ subst., f. et m., 1) *gloriatio, jactantia, fastus, insolentia, ambitio, nimia sui admiratio*: ትዕቢት፡ወምክሕ፡ወትዝኅርት፡ያማስና፡ለባዕል፡ Sir. 21, 4; καύχημα Zach. 12, 7; 1 Cor. 5, 6; ὕβρις Jes. 9, 9. 13, 11; ὑπερηφανία 1 Reg. 17, 28; Ps. 73, 24; Hez. 7, 20; Am. 8, 7; Rom. 12, 3; ለብዙኃን፡አስሐቶሙ፡ትዝኅርቶሙ፡ ἡ ὑπόληψις αὐτῶν Sir. 3, 24; αὐθαδία Jes. 24, 8. 2) *rixa, contentio, certandi libido*, Sir. 28, 11; ἔρις 40, 9; ἐριθεία Phil. 1, 17.

II. ዝኅር፡ et ዝኁር፡ subst., m. et f., Pl. ዝኅራት፡ [ad ዘከረ፡ (vid. Ex. 14, 11), non ad ذخر i. e. ደኀረ፡ referendum] *monumentum sepulchrale, sepulchrum*, μνημεῖον, ሐውቀ

ርከ፡ ለከ፡ ዝኅረ፡ (v. ዝኁረ፡) ውስተ፡ ከኵሕ፡ Jes. 22, 16; 2 Esr. 12, 3. 5; Ex. 14, 11 (var. ዝክር፡); Matth. 23, 29; Joh. 19, 41; τάφος Job 6, 10; እምውስተ፡ ዝኅርክሙ፡ (v. ዝኁ"፡) Hez. 37, 13; Kuf. 36; ዝኁር፡ (pro ዝኁር፡) M. M. f. 25; ዝኅር፡ ሐዲስ፡ ዘአውቀረ፡ Gad. Za Mich.; ዝኅራት፡ ይትረኀዋ፡ Io. Rhegini in Cyr. f. 109; ንፍቀ፡ ዝኅር፡ Enc. Jac. 9. — *Voc. Ac.*: ዝኅር፡ ዘ፡ መቃብር ።

III. መዝኅርት፡ subst. *ebenum* lignum, Lud. auct. Greg. [referendum ad שׁחר *nigrum esse*].

ዘንመ፡ I, 1 (semel inveni ዘነመ፡ Macc. f. 5ª) Subj. ይዝንም፡ [referendum videtur ad זָרַם, זֶרֶם, vid. Ewald Lehrb. der hebr. Sprache. VI Ausg. § 32, d; vid. etiam ሠረመ፡] *pluit*: ሶበ፡ ይዘንም፡ Sir. 40, 13; Jes. 30, 23; Matth. 16, 3; Jac. 5, 18; ዝናም፡ ኢዘንመ፡ ውስተ፡ ምድር፡ 3 Reg. 17, 7; Apoc. 11, 6; Jac. 5, 17; Kedr f. 41; ዘንመ፡ በይእቲ፡ ሌሊት፡ ዐቢይ፡ ዝናም፡ Jsp. p. 318; ዝናም፡ ኢዘንመ፡ በውእቱ፡ ዓመት፡ p. 330; ኢዘንመ፡ ላዕሌሆሙ፡ ዝናም፡ Macc. 5ᵇ. a) de rore: ለአመ፡ ኢዘነመ፡ ላዕሌሆሙ፡ ጠለ፡ አርሞንኤም፡ Macc. f. 5ª, et de aliis rebus, quae pluviae instar cadunt: ዘንመ፡ እሳት፡ Luc. 17, 29; ይዘንም፡ መሠግር፡ ላዕለ፡ ኃጥአን፡ Ps. 10, 7. b) de grandine: በረድ፡ ይዘንም፡ *grandinat* Ps. 67, 15, et nive: ይዘንም፡ በረድ፡ *ningit* Sir. 43, 13. c) *fundere pluviam*: ወትዘንም፡ (ደመና፡) ዐቢየ፡ ዝናመ፡ 4 Esr. 2, 57; Jes. 5, 6 var. d) *pluvia rigare*: ከመ፡ ይዝንም፡ (ዝናም፡) ብሔረ፡ ኀበ፡ አልቦ፡ ሰብአ፡ Jes. 38, 26.

አዝነመ፡ II, 1 1) *pluere facere* vel *jubere*, de Deo: ኢያዝነመ፡ ዲበ፡ ምድር፡ Gen. 2, 5; Kuf. 12; ያዘንም፡ ከመ፡ ዝናም፡ ኀያል፡ Jes. 30, 30; Jer. 14, 22; Ep. Jer. 52; አዘንም፡ ውስተ፡ ገጸ፡ አሐቲ፡ ሀገር፡ Am. 4, 7; ያዘንም፡ ለክሙ፡ ጸደየ፡ ወመፀወ፡ Joel 2, 23; seq. ዝናመ፡ Matth. 5, 45. a) *grandinare facere*: አዘንም፡ በረደ፡ Ex. 9, 18; አዝነመ፡ ላዕለ፡ ሕዝብ፡ Sir. 46, 6. b) alias res *pluviae instar demittere*: እሳተ፡ ወትየ፡ Gen. 19, 24; Hez. 38, 22; መና፡ Ps. 77, 28. 2) *pluviam demittere* vel *fundere*, de nube: ኣኤዝዝ፡ ደመና፡ ከመ፡ ኢያዝንም፡ (v. ኢይዝንም፡) ላዕሌሁ፡ Jes. 5, 6.

ተዘንመ፡ III, 1 *pluvia rigari*: አንቲ፡ ምድር፡ እንተ፡ ኢትዘነምኪ፡ Hez. 22, 24.

ዝናም፡ subst. m. et f. (ut 2 Par. 6, 26; Hen. 100, 12), Pl. ዝናማት፡ *pluvia*: Gen. 7, 4; Ex. 9, 33; Deut. 11, 17; 1 Reg. 12, 17. 18; Ps. 104, 30; Koh. 11, 3; Prov. 5, 10; 4 Esr. 2, 58; Hen. 2, 3; Jer. 14, 4; Judith 8, 31; Act. 14, 17; Hebr. 6, 7; ዝናመ፡ ክረምት፡ Hez. 34, 26; Job 37, 5; ይትከዐው፡ ዝናም፡ እምውስተ፡ ደመና፡ Job 36, 27; ደመና፡ ዝናም፡ Sir. 32, 26; Jes. 18, 4; ሶበ፡ ይወርድ፡ ዝናም፡ እምሰማይ፡ Jes. 55, 10; ዝናመ፡ ረከበ፡ 4 Esr. 8, 49; ዝናመ፡ ተወን፡ ወመፀው፡ ὑετὸς πρώϊμος καὶ ὄψιμος Jer. 5, 24; ዝናመ፡ ክረምት፡ ዘቀዳሚ፡ ወዘደኃሪ፡ Hos. 6, 3; ዝናመ፡ ጸደይ፡ ወመፀው፡ Zach. 10, 1; ዝናም፡ ብዙኅ፡ Enc. Hed. 25; ዝናማት፡ Kuf. 12; ወረዱ፡ ዝናማት፡ Clem. f. 24; ዝናማት፡ እሙራት፡ Prov. 25, 14; በርከ፡ ነፋሳት፡ ሰማይ፡ ወዝናማት፡ Lit. 164, 4; Kedr f. 14; Enc. Haml. 10. a) *imber*: ኀያል፡ ዝናም፡ Job 38, 25—28; ዝናመ፡ ሞገድ፡ Prov. 28, 3; ዝናም፡ ከመ፡ አይኅ፡ Hez. 13, 11; Matth. 7, 25. 27; ዝናመ፡ ድምሳሴ፡ (sc. diluvii) Enc. Ter 6. b) *tempus pluvium* (*hiems*): ስድስተ፡ ወርኀ፡ ዝናም፡ Kuf. 12; ማእከለ፡ ጸደይ፡ ወዝናም፡ Kuf. 29. c) *casus nivis*, *ningor*: ነኪር፡ ለልብ፡ ዝናሙ፡ Sir. 43, 18. d) *ros*, δρόσος, አኮኑ፡ ዝናም፡ ያቈርር፡ ለመርቄ፡ Sir. 18, 16, ዝናም፡ እምከመ፡ ወረደ፡ 43, 22.

ዝናር፡ n. prgr. sc. ζωνάριον (زُنَّار זְנָרָא), Pl. ዝናራት፡ *cingulum*, ut: precanti praeceptum est ቀኒተ፡ ሐቌ፡ በዝናር፡ በከመ፡ ይቤ፡ እግዚእነ፡ ለይኩን፡ ሐቌክሙ፡ ቅኑተ፡ F. N. 14; in specie cingulum clericorum, ut: ኢይቅንቱ፡ ሐቌሆሙ፡ ዲያቆናት፡ በዝናር፡ በጊዜ፡ ጸሎት፡ እስመ፡ እሙንቱ፡ ግዑዛን፡ F. N. 7, 4; subdiaconus ከመ፡ ያዑድ፡ ዝናረ፡ ላዕለ፡ ከሳዱ፡ ወኢይግበር፡ ዝናረ፡ ላዕለ፡ ፩መትከፍቱ፡ F. M. 31, 3; ዝናራት፡ ዘውእቶሙ፡ ፊቃር፡ F. M. 31, 5 (vid. sub መንዲል፡ c. 195).

ዘነብ፡ subst., Pl. አዝናብ፡ [זָנָב ܕܘܢܒܐ ذَنَب] *cauda*, animalium Ex. 4, 4; ዘነበ፡ ከልብ፡ Prov. 26, 17; Apoc. 9, 10. 12, 4; ዘነበ፡ አፍራስ፡ Sx. Masc. 22; አዝናብ፡ Apoc. 9, 19; Jud. 15, 4; ምቱረ፡ ዘነብ፡ Lev. 22, 23; cometae, Chr. L. Atk. f. 23; trsl.: ርእስ፡ ወዘነብ፡ Jes. 9, 14. 19, 15; Deut. 28, 13. — *Voc. Ac.*: ዘነብ፡ ዘ፡ ጋገራት፡ (v. ጅራት፡).

ዘናቢር፡ subst., Pl. (i. q. زَنَابِير a زُنْبُور vel زِنْبَار) *crabrones*, *vespae*: አመ፡ መጽአ፡ ንጉሠ፡ ፋርስ፡ ኀበ፡ ሀገረ፡ ንጽቢን፡ ወዐገታ፡ አምጽአ፡ ቅዱስ፡ (sc. Jacobus Nisibensis) ላዕለ፡ ሰራዊቱ፡ ደመና፡ ዘናቢር፡ ወትንንያ፡ ወነደፍዎሙ፡ ለአፍራሲሆሙ፡ Sx. Ter 18.

ዝንቱ፡ pron. demonstr. (vid. ዝ፡), f. ዛቲ፡, Acc. m. ዘንተ፡, f. ዛተ፡, Pl. m. እሉንቱ፡ f. እላንቱ፡, Acc. m. እሎንተ፡ f. እላንተ፡ (gramm. § 146, 1, a), rariores sunt formae Pl. m. እሉንቱ፡ (Jer. 49, 2 Cod. Abb. LV; Luc. 3, 8 rom.; Herm. p. 69ª), Acc. እሉንተ፡ (Jes. 49, 21; Did. ed. Platt p. 5); Pl. f. እላንቲ፡ (Cyr. f. 106. 109), *hic haec hoc*: ዝንቱ፡ ሕልም፡ Gen. 37, 6; ዝንቱ፡ ሕዝብ፡ Marc. 7, 6; ይፀርፍ፡ ዝንቱሰ፡ Matth. 9, 3; ዝንቱ፡ ውእቱ፡ ኦሪት፡ 7, 12; ዛቲ፡ ትውልድ፡ Marc. 8, 12. 12, 43; አኮ፡ ዘንተ፡ Joh. 18, 40; ዘንተ፡ ነገረ፡ 19, 8; ዛተ፡ ሌሊተ፡ Ruth 3, 13; Marc. 4, 13; እሉንቱ፡ Gen. 31, 38; Hen. 5, 8; እሎንተ፡ 1 Par. 9, 22; Jes. 49, 21; Matth. 10, 5. 13, 53; እላንቱ፡ ግብ፡ Gen. 37, 20; Zach. 5, 10; እላንቱ፡ ኵሎን፡ Hez. 16, 5; እላንተ፡ Gen. 21, 30; Ruth 3, 17; Jes. 10, 10; Asc. Jes. 11, 39. a) monstrando: *hicce*, *iste*, ut: ዝንቱ፡ ይስማዒል፡ Gen. 17, 18. 24, 65. 38, 28; Ex. 32, 31; Jud. 5, 5; Ps. 103, 26; Cant. 8, 5; Jes. 63, 1; Luc. 7, 44. 22, 59. b) contemtim: *iste*, ut 1 Reg. 10, 27; ምንትኑ፡ ዝንቱ፡ Sir. 13, 23. c) crebro usurpatur pro neutro Latinorum: ምንት፡ ዝንቱ፡ Ruth 3, 16; Jes. 47, 7. 48, 1; Jer. 9, 12; Ps. 41, 4; 4 Esr. 6, 23. 13, 33—36. 42; Luc. 24, 21; 1 Joh. 1, 4; እሎንተ፡ ταῦτα Jer. 5, 25; Hen. 5, 1; እላንተ፡ Asc. Jes. 11, 36; Hen. 82, 1. d) ubi de tempore agitur, passim *jam* vertere licet: ናሁ፡ ዝንቱ፡ ፪ዓመት፡ 1 Reg. 29, 3; ናሁ፡ ዓሥር፡ ዝንቱ፡ *ecce jam decima vice* Num. 14, 22. 22, 32; Jud. 16, 15; ናሁ፡ ሠለስቱ፡ ዝንቱ፡ Num. 22, 28. 24, 10; 2 Cor. 13, 1. e) *hic — ille*, *unus — alter*, *alius — alius*: ዝንቱ፡ — ዝንቱ፡ Ps. 74, 7. 8; እምዝንቱ፡ ውስተ፡ ዝንቱ፡ ይትፋለስ፡ ሕልም፡ Sir. 31, 3; ዝንቱ፡ ቡሩክ፡ ወውእቱኒ፡ ቡሩክ፡ ወዝንቱ፡ ምስለ፡ ዝንቱ፡ ክነ፡ ለቅዱሳ፡ Kuf. 2; ዝንቱ፡ ምስለ፡ ዝንቱ፡ alius cum alio Kuf. 3; ይትቃተሉ፡ ዝንቱ፡ ለዝንቱ፡ Kuf. 5; vel ዝንቱ፡ — ዝኩ፡ sive ዝክቱ፡ *hic — ille* Sir. 39, 16. 21. 34; Dan. 2, 43 (vid. ዝኩ፡).

f) cum praepositionibus: α) በእንተ፡ዝንቱ፡ *ideo, hanc ob causam, propterea* Jes. 49, 4. 50, 7. 59, 9; Zach. 1, 16, (vid. በእንተ፡), vel እንበይነ፡ዝንቱ፡, vel በበይነ፡ዝንቱ፡ (vid. c. 537). β) በዝንቱ፡ *hoc in loco, hic* Enc. Teq. 1. γ) እስከ፡ዝንቱ፡ *hucusque* Hen. 14, 24.

ዘናና፡ subst. (ut videtur, amh.) *lapis* „boum fronti in Aethiopia alligatus quo illius allisione a fuga deterreantur" Lud. auct. Greg.; at vid. scholion ad መልሕቅ፡

ዘነወ፡ *scortari* vid. sub ዘመወ፡

ዘነየ፡ inus., vic. ዘነወ፡ et ዘመወ፡, vid. Ges. thes. p. 423.

ዝንየት፡ et **ዝኔት፡** subst. *effusio seminis virilis, semen effusum* a) concubitu (legitimo), κοίτη σπέρματος Lev. 15, 17. b) scortatione: ከዐዉ፡ዝንየቶሙ፡ (v. ዝኔቶሙ፡) ዲቤሃ፡ πορνείαν Hez. 23, 8. c) *pollutione nocturna* sive *diurna*: እመበ፡ዘወድቀ፡በዝንየት፡ወበሕልም፡ይትከላእ፡እምቍርባን፡ኪያሃ፡ዕለተ፡ Kedr f. 70; እመበ፡ዘወጽአ፡ዝንየት፡ወውእቱ፡እንዘ፡ንቁሀ፡ይትገሐሥ፡እምቍርባን፡፯ዕለተ፡ ibid.; ዝኔት፡በኀሊና፡ርኩስ፡(በ፡ *ob*) f. 72; እመበ፡ዘይትከዐው፡ዝኔት፡ለዘሉፉ፡ ibid.

ዘንግዐ፡ quadrl. I [amh. ዘነጋ፡; inserta nasali formatum e ዘግዐ፡ (vid. ዝጋዔ፡ pro ዝንጋዔ፡) i. e. שׁגע Pu. *furore agi, vesanum esse* ([arabic] in quibusdam derivatis); vic. שָׁגָה שָׁגַג ሰከየ፡ *errare* et שָׁכַח *oblivisci*] 1) *mente alienari, delirare*: ዘንግዐኒ፡ልብየ፡ 4 Esr. 10, 51; ኢጥዒኩ፡ንዋመ፡ወይዘነግዐኒ፡ልብየ፡ Rel. Bar.; ሐዘንኩ፡ጥቀ፡እስከ፡ይዘነግዕ፡ኀሊናየ፡ Epist. Gregorii ad Lud. 2) *aliena loqui, delirare* vel *ineptire* in loquendo: ሰበ፡እከ፡ከመዝ፡እምእቤ፡ዘንጋዕከ፡ Rel. Bar.; ከመ፡አብድ፡እዘነግዕ፡ 2 Cor. 11, 17. 23 (παραφρονῶν). a) *blaterare*, βαττολογεῖν Matth. 6, 7. b) *barbare loqui*, 1 Cor. 14, 11.

አዘንግዐ፡ II 1) *alienare mentem* alcjs, *delirare facere*: አብዝኆ፡መጻሕፍት፡ያዘነግዕ፡ልበ፡ εἰς μανίαν περιτρέπει Act. 26 24 Platt. 2) *pellicere* vel *decipere* alqm (bethören): አዘነግዓ፡ልባ፡ λαλήσω ἐπὶ τὴν καρδίαν αὐτῆς Hos. 2, 16.

ዝንጉዕ፡ (ዝንጕዕ፡ passim) part. *delirus, vecors, desipiens, ineptus, stupidus, stolidus, imbecillus* mente: ዝንጉዓን፡ μαινόμενοι Chr. Ta. 23 (vid. sub ተወለወለ፡); ዝንጉዕ፡አይሁዳዊ፡ παραφρονῶν Ἰουδαῖος Cyr. ad Th. f. 23; ዝንጕዓን፡ ἀσύνετοι Rom. 1, 31; አአብድ፡ወዝንጉዕ፡ Clem. f. 271; አብዳን፡ወዝንጉዓን፡ f. 186; ዝንጉዐ፡ልቡና፡ Lud. Comm. hist. p. 502 n. 37; ዝንጉዓን፡እለ፡አልበሙ፡ልብ፡ F. N. 24, 3; episcopus constituendus ኢይኩን፡ዕዉረ፡ወኢጽሙመ፡ወኢዝንጉዐ፡ F. N. 5; cujus cerebrum morbo laesum est nominatur ዝንጉዕ፡ F. N. 32 (vid. sub አብድ፡ c. 761).

ዝንጋዔ፡ (et ዝጋዔ፡) subst. 1) *vesania, vecordia, delirium*: παραφρόνησις ዝንጋዔ፡ (in Cod. Laur.: ዝጋዔ፡) Zach. 12, 4; መንፈሰ፡ዝንጋዔ፡ Hos. 9, 7 gloss.; μανία Chrys. passim. 2) *stoliditas*: ዝንጋዔ፡ትዕቢት፡ Lud. e Mss. Colb. 3) *ineptiae, deliramentum, hallucinatio*: λῆρος Cyr. ad Th. f. 15; Luc. 24, 11; Cyr. f. 139. 4) etiam *causa* α) *abalienationis* vel *aberrationis mentis*: ውብዙኅ፡ምዝምዛረ፡ብየ፡በእንተ፡ሀላዌሁ፡ለመንፈስ፡ቅዱስ፡እምቅድመ፡ጥምቀት፡ወልድ፡ወበሕቱ፡ኀድጉ፡ከመ፡ኢይኩን፡ነገረ፡ወኢይኩን፡ዝንጋዔ፡ለሰማዕያን፡ M. M. f. 65. 101. β) *ineptiarum*: hunc librum ne patefacias malis ከመ፡ኢይኩን፡ነገርየ፡ዝንጋዔ፡በቅድሜሆሙ፡ Clem. f. 151.

ዘንገገ፡ quadrl. I [i. q. [arabic] *debilem reddidit* sermonem ut sensus percipi non possit; *ludibrio habuit*; frustra comparavit Dorn de psalt. aeth. p. 69 [arabic], Tuch de Aethiopicae linguae sonorum proprietatibus quibusdam p. 15 זגג] 1) *susurrare, mussitare*: mortuum ex ecclesia ad sepulchrum efferens suffies incensum ወትዘነጉጉ፡ወታንብብ፡እንበበ፡በመስፈርት፡በለሐሳስ፡ Genz. f. 14. 2) *subsannare, irridere, cavillari, verbis illudere, ludibrio habere*, c. Acc.: ይዘነጕጉኒ፡ εἰς χλευασμόν Jer. 20, 8; ἐκμυκτηρίζειν Luc. 23, 35; ὀνειδίζειν Matth. 5, 11. 27, 44; Marc. 15, 32; Jes. 65, 7; Prov. 20, 4; ማርያም፡ትዘነጕጓ፡ለእመ፡ሄሮድስ፡ Jsp. p. 323; ከመ፡ኢይዘንገጎን፡ p. 324; Kid. f. 40; c. በ፡ vel በእንተ፡ *ob*: ይዘነጕጎን፡በኀጢአ፡ሕግ፡ Sap. 2, 12; ይዘነጕጉዎሙ፡በእንተ፡ዘገብሩ፡ Jsp. p. 357.

አዘንገገ፡ II *cavillationi* vel *ludibrio* aliorum *dare* vel *subjicere, deridendum exponere*: አዘንጎጕክሙ፡ነፍሳቲክሙ፡ (vos ipsos) Jsp. p. 371; በእለ፡ይክሕዱ፡ወያዘነጕጉ፡ሀሎተ፡ሥርዐተ፡ (mysterium verum) M. M. f. 378 (in appendice); Lud. ex Hist. VII Puer.

ተዘንገገ፡ III, 1 *cavillationi* vel *ludibrio esse, derideri*, Deut. 32, 36.

ዝንጉግ፡ part. *cavillationi obnoxius, irrisus, ignominiosus*: ከመ፡ዝንጉግ፡ኢትኩን፡ ἐπονείδιστος Prov. 25, 10. 18, 1.

ዝንጓጌ፡, passim ዘንጓጌ፡ (Prov. 18, 1 var.; 19, 6, var.) subst. *subsannatio, cavillatio, irrisio, ludibrium, ignominia*, ὄνειδος Gen. 30, 23; Prov. 18, 3. 19, 6; Dan. ap. 3, 9; Luc. 1, 25; ቃለ፡ዝንጓጌ፡ 27, 11; በበእስ፡ወበዝንጓጌ፡ይፌንዎሙ፡ μαχόμενος καὶ ὀνειδίζων Jes. 27, 8; ነገረ፡ዝንጓጌ፡ παραβολὴ ὀνειδισμοῦ Sap. 5, 3; ὀνείδη Prov. 3, 31; ኢይረክበ፡ዝንጓጌ፡ 1 Par. 17, 9; Kuf. 24; Jsp. p. 290. 325. 350; causa cavillationis vel ignominiae: ዘይከውን፡ዝንጓጌ፡ ἐπονείδιστος Prov. 18, 1. — *Voc. Ae.*: ዝንጓጌ፡ዘ፡መሸማጠጥ፡

ዝንፍ፡ vid. ጽንፍ፡

ዝእብ፡ subst., m. et f., Pl. አዝእብት፡ [זְאֵב ذئب *lupus*; vid. quae ad ተኵላ፡ annotavimus c. 566] *hyaena* (in Abyssinia frequentissima, vid. Rüppell I p. 227; Harris II Anh. p. 51): ግበ፡ዝእብ፡ σπήλαιον ὑαίνης Jer. 12, 9; ὗς Deut. 14, 8; ὕες አዝእብት፡ 3 Reg. 21, 19. 22, 38; አዝእብት፡ ὑαίνη Sir. 13, 18; ዝእብ፡ fem., Sx. Genb. 6; እሙ፡ዝእብ፡ Lud. e Libr. Myst. — At in locis Hen. 89, 10. 55 ubi praeter አዝእብት፡ etiam አጽዕብት፡ memorantur et ተኵላት፡ desiderantur, nescio an ዝእብ፡ significet *lupus*? — *Voc. Ae.*: ዝእብ፡ዘ፡ጋርብ፡ v. ጅብ፡

ዘእንበለ፡ vid. sub እንበለ፡ c. 773.

ዚአሁ፡, **ዚአከ፡**, **ዚአየ፡** al. vid. sub ዘ፡ c. 1032.

ዝኩ፡ et **ዝኩቱ፡** pron. demonstr. *ille, iste* (gramm. § 146, 1, b). Compositum est ex ዝ፡ et ኩ፡, quare nonnumquam particula brevissima ሰ፡ inter ዝ፡ et ኩ፡ inseritur, ut: ዳንኑ፡

ዝሰኩ፡ አቡከሙ፡ Gad. Za Mich.; ዝሰኩ፡ ዘምስሌከ፡ Deg. — 1) Ejus formae sunt a) α) Sing. ዝኩ፡ m., raro f. (Ex. 1, 17; ዝኩ፡ አንስት፡ Herm. p. 84b); Acc. ዝኮ፡ (Apoc. 1, 12 Platt; Rom. 7, 15. 19 Platt; Hen. 89, 44. 51; Gen. 27, 17 var.; Hez. 23, 32 var.; 1 Reg. 9, 24; Zach. 11, 13; Tob. 9, 5 var.; Dan. 8, 16; Jer. 13, 4), vel ዝኩ፡ (Gen. 27, 17; 4 Reg. 2, 21; Hez. 23, 32; Tob. 9, 5); f. እንትኩ፡ (Hen. 85, 5; Marc. 11, 21 rom.; እንትኩ፡ ራእይ፡ እንተ፡ ርእየ፡ Gad. Kar.); Acc. እንትኩ፡ vel እንትኮ፡ vel እንተኩ፡ Prov. 15, 18. β) Pl. c. እልኩ፡ (Hen. 9, 8. 89, 1; Ex. 7, 12; Matth. 25, 7. 8; 1 Thess. 5, 6; 1 Cor. 14, 28). b) α) Sing. ዝኩቱ፡ et plerumque ዝክቱ፡ m. (Luc. 20, 35 rom.; Gen. 9, 6; Ex. 32, 1; Ruth 4, 1; 1 Reg. 2, 26 al. crebro), Acc. ዝኩተ፡ vel ዝክተ፡ (Gen. 27, 16; Ex. 34, 1; Lev. 1, 8. 14, 7; Num. 5, 18. 25; Deut. 1, 19; Jos. 21, 40; Sir. 39, 34; Jac. 4, 15; ዝኩተ፡ Org.); f. እንታክቲ፡ Hen. 85, 6; Ruth 2, 6; Ex. 2, 8; 1 Reg. 1, 26; Hez. 36, 35. 38, 14; 4 Esr. 3, 38; Marc. 11, 21; Jac. 4, 13; Rom. 8, 18), Acc. እንታክተ፡ nondum reperi. β) Pl. c. እልኩቱ፡ vel እልክቱ፡ (Luc. 13, 4 rom.; 2 Cor. 3, 1. 8, 14; Matth. 25, 11; Apoc. 6, 1; Gen. 18, 28. 19, 9; 1 Par. 19, 5. 24, 5; Dan. ap. 1, 34; Job 6, 16; Sir. 49, 4 al.; እሉኩቱ፡ Marc. 12, 9 rom.); Acc. እልክተ፡ (Hen. 89, 43. 60); f. etiam እላክቱ፡ Jos. 4, 11. 2) Usurpatur a) ad demonstranda remotiora: *ille, iste, ἐκεῖνος*, ut: እንታክቲ፡ ምድር፡ Hez. 36, 35; በእንታክቲ፡ ዕለት፡ 38, 14; Zach. 2, 4; Dan. 8, 16; ኦብትረ፡ እልኩ፡ Ex. 7, 12; Gen. 19, 9; Deut. 1, 19; 1 Joh. 2, 6; Matth. 21, 40. 22, 7. 25, 7. 19. 26, 29. 27, 63; ዝኩ፡ ዘ፡ Rom. 14, 15. α) opponuntur ዝ፡ vel ዝንቱ፡ *hic, alter* et ዝኩ፡ vel ዝክቱ፡ *ille, alter*, ut: ለእሉ፡ መንገለ፡ እልክቱ፡ 1 Par. 24, 5; 2 Reg. 19, 7; 3 Reg. 3b, 25; Jes. 41, 5; Dan. 2, 43; Hez. 33, 5; Sir. 39, 16. 21. 34; 4 Esr. 8, 54. 55; Jac. 4, 15; vel እልክቱ፡ — እሉ፡ Jos. 8, 22; rarius ዝክቱ፡ — ዝክቱ፡ ἡ μὲν — ἑτέρα δέ Sir. 14, 18; ዝኩቱ፡ — ውእቱ፡ *iste — ille* Org. 2. β) *ille* i. e. *futurus, venturus*: እንተኩ፡ τὴν μέλλουσαν Prov. 15, 18; Rom. 8, 18; Luc. 20, 35; 4 Esr. 8, 55. γ) contemtim: Gen. 37, 19; Ex. 32, 1; Jud. 9, 38. b) ad demonstrandam personam vel rem modo memoratam et notam: *is*, ut: ህየንተ፡ ደመ፡ ዝክቱ፡ ἀντὶ τοῦ αἵματος αὐτοῦ Gen. 9, 6; ኵሎሙ፡ እልክቱሰ፡ Sir. 49, 4; ዝኩ፡ ዘ፡ *is qui* Apoc. 5, 7; Rom. 11, 21; ዝኩ፡ ዘይለብስ፡ Hez. 10, 7; 1 Reg. 9, 17; Jes. 44, 16; Job 34, 17; እልክቱ፡ እለ፡ Job 6, 16; quare creberrime articulo Graecorum definito ὁ ἡ τό respondet: Gen. 18, 28. 19, 1. 27, 16; Ex. 1, 17. 2, 8. 5, 13. 34, 1; Ruth 4, 1; 1 Reg. 1, 26. 2, 26. 3, 1. 11, 4. 21, 9; 1 Par. 19, 5; Hez. 3, 13. 17, 3. 23, 32. 30, 22; Jer. 13, 4. 6. 39, 11; Dan. 8, 7. 8; Zach. 1, 13. 14. 4, 4. 5. 11, 13; Jon. 4, 7; Tob. 6, 14. 8, 2; Jes. 38, 6. 44, 14. 47, 9; Job 34, 17; ለዝኩ፡ ዘመጽአ፡ τὸν ἥκοντα Esth. 4, 15; Apoc. 1, 12. 6, 1. 10, 8, al. sexcenties. c) Pro neutro Latinorum accipitur: Jac. 4, 15; እላ፡ ባሕቱ፡ ጠይቀ፡ ዝክተ፡ ዘይብሉ፡ Cyr. c. Pall. f. 69; Ruth 2, 17; Rom. 2, 1. 7, 15.

ዘከመ፡ vid. sub ከመ፡ c. 826.

ዘከረ፡ I, 1 [זָכַר ܕܟܰܪ ذَكَرَ; vid. etiam ዝኅር፡] Subj. ይዝክር፡ (semel in uno codice Jes. 64, 9 reperi ይዝከር፡) 1) *meminisse, recordari, reminisci, memorem esse*, c. Acc.: Ps. 8, 5; ኢይዝክሩ፡ እንከ፡ ስሞ፡ Jer. 11, 19; 2 Reg. 14, 11. 19, 19; 3 Reg. 17, 18; Ex. 23, 13; Hen. 69, 14; 2 Cor. 7, 15; Matth. 26, 13; c. Acc. et ለ፡ pers. alqd alicui i. e. in commodum ejus: Ps. 19, 3. 24, 7, vel in detrimentum alcjs: Ps. 78, 8; Jes. 64, 9. 2) *memorare, mentionem facere*: ስሞ፡ ለቅዱስ፡ ኢትዝክር፡ ሶበ፡ ትምሕል፡ Sir. 23, 9; Jer. 11, 19; Ps. 82, 4; አልቦ፡ ዘይዘክሮሙ፡ (v. ዘይዜ"፡) እንከ፡ Zach. 13, 2; ኵሎ፡ ዘዘከርነ፡ M. M. f. 33 al.; ዘአቅደምነ፡ ዘክሮታ፡ በጥንተ፡ ዝቲ፡ መጽሐፍ፡ F. M. 2, 11; Lud. Comm. hist. p. 305 n. 18.

ዘከረ፡ I, 2 1) *memorem facere* alqm, *in memoriam revocare, monere*, c. Acc. et በእንተ፡ Gen. 40, 14; c. dupl. Acc.: አዘክረከ፡ ኵሎ፡ Kuf. p. 118; seq. ከመ፡, ut: ዘክሮሙ፡ ከመ፡ ይትአዘዙ፡ Tit. 3, 1; 2 Tim. 2, 14; በዘክሮ፡ 2 Petr. 1, 13. 3, 1. 2) *memorare, mentionem facere*: Zach. 13, 2 var.

አዘከረ፡ II, 2 1) *memorem facere, in memoriam revocare, monere*, c. Acc. pers.: አዘክሩ፡ ሕዝበ፡ Jer. 4, 16; c. Acc. pers. et በእንተ፡ rei Gen. 40, 14; c. Acc. rei: Num. 5, 15; Hez. 21, 23. 24; Lit. 173, 4; c. Acc. rei et ለ፡ pers.: በቃለ፡ ዚአሁ፡ በዘአዘከረ፡ሎቱ፡ መሐላ፡ አበው፡ Sap. 18, 22; አዘክሪ፡ (o Maria!) ሊተ፡ ተገዚረ፡ ኪዳንኪ፡ I Sal. Mar. 14; c. dupl. Acc.: 1 Cor. 4, 17; 2 Petr. 1, 12 Platt; Joh. 14, 26; Clem. f. 81; አዘክሩ፡ እሳተ፡ ገሃነም፡ Sx. Jac. 3; c. ኀበ፡ pers.: Lit. 173, 4. 2) *memorare*, a) *memoriae prodere*: ወነዋ፡ አዘክረ፡ ዮሴፍ፡ ወልደ፡ ከርዮን፡ ከመ፡ . . . Abush. 20. b) *mentionem facere*, c. Acc. rei, Abush. 30.

ተዘከረ፡ III, 1 *reminisci*, Ps. 9, 12. 6, 5. (Significatum *memorari* Lud. in lex. e Ps. 15, 4 probare conatus est, at in sua psalmorum editione aliam lectionem et interpretationem exhibet).

ተዘከረ፡ III, 2 1) *reminisci, recordari, meminisse, memorem esse* (magis frequentatur quam I, 1): c. Acc. rei vel pers.: Gen. 8, 1. 9, 15. 19, 29. 30, 22. 40, 14. 23. 42, 9; Ex. 13, 3. 32, 13; Lev. 26, 45; Num. 11, 5; Deut. 9, 27; 1 Reg. 1, 11. 19; Ps. 105, 4. 43. 136, 9; Jes. 43, 18. 25. 46, 8. 9. 64, 5. 65, 17. 66, 9; Jer. 2, 2; Thren. 1, 7; Hez. 16, 22; Koh. 5, 19. 9, 15. 11, 8. 12, 1; Sir. 18, 24. 23, 10; እለ፡ ይዜከሩ፡ እኩየ፡ μνησίκακοι Prov. 12, 28; Matth. 26, 75 al.; Inf.: ተዘክሮ፡ እከይ፡ Lit. 164, 1; Deut. 7, 18; c. ለ፡ pers. (in commodum vel detrimentum alcjs): Apoc. 18, 5; Gen. 50, 15; Hez. 18, 24; Jer. 38, 34; Sir. 3, 15; vel c. Acc. rei et pers. (alqd alicui) Gen. 40, 13; c. በእንተ፡ *de* re: Hebr. 11, 22; Hen. 104, 1; ተዘከረ፡ በእንተ፡ ብሩር፡ Tob. 4, 1; seq. ከመ፡ Deut. 5, 15. 15, 15. 16, 12; Job 4, 7; Sir. 7, 28. 8, 5. 14, 12; seq. Subjunctivo: ኢተዘከረ፡ ይግበር፡ (sibi faciendum esse) Ps. 108, 14. 2) *in memoriam revocari* vel *memorari*: Ps. 108, 13.

ዝኩር፡ part. 1) *memor* Kuf. p. 27. 2) *memoratus* a) cujus mentio facta est: ቀኖና፡ ዘዝክርት፡ F. M. 27, 7; Abush. 12. b) *memoriae proditus*, cujus recordamur: መምህር፡ ዝኩር፡ ዲበ፡ መሥዋዕት፡ (in diptychis) Sx. Sen. 24; Org. 2. 3) memoriâ et famâ *celebratus*: አብ፡ ዝኩር፡ (aliàs ስሙዕ፡) Phlx. 242.

ዝክር፡ subst. (m.), *memoria, recordatio, mentio*, μνήμη Koh. 1, 12. 2, 16. 9, 5; ንስዐሮ፡ ዝክሮ፡ እምድር፡ Prov. 1, 12: μνημόσυνον Deut. 32, 16; Sir. 10, 17. 39, 9; ርትመ፡ ይኩን፡ ዝክሩ፡ Sir. 23, 26; ሙሴ፡ ዘቡሩክ፡ ዝክሩ፡ 45, 1; Enc. Masc. 8; Sir. 49, 1; ይጥዕም፡ እምነ፡ መዓር፡ ዝክርየ፡ 24, 20; Ps. 33, 17; μνεία ይትፌሥሑ፡ በዝክረ፡ እግዚ"፡ Bar. 5, 5; ከመ፡ ኢይርከቡ፡ ዝክረ፡ በውስተ፡ አሕዛብ፡ Hez. 25, 10; Asc.

Jes. 7, 24. a) *nomen memoriale:* ዝክረ፡ ቅድሳቱ፡ Ps. 29, 4. 96, 13; Ex. 3, 15. b) *sacrificium memoriale,* sive ቍርባን፡ ዝክር፡ Lev. 6, 8, sive ዝክር፡ Lev. 2, 2. 9. 16. c) *commemoratio* vel *laudatio* ὕμνησις Ps. 70, 8. 117, 14. d) *monumentum sepulchrale* (vid. ዝጎር፡) Ex. 14, 11. e) *fama* Sx. Jac. 14 (vid. sub ዜና፡).

ዝክረት፡ n. act., Pl. ዝክረታት፡ *monitio, suggestio:* malae cogitationes ascendunt in corde እምዝክረታተ፡ ሰይጣናት፡ እኩያት፡ Phlx. 137.

መዘክር፡ part. (II, 2) 1) *in memoriam revocans, monitor* Lit. 173, 4. 2) *memoriae prodens, commentariorum scriptor, commentariensis,* ὑπομνηματογράφος 1 Par. 18, 15 var.; ὁ ἐπὶ τῶν ὑπομνημάτων 2 Reg. 8, 16; ὁ ἀναμιμνήσκων 20, 24; 4 Reg. 18, 18. 37. (Amharice መዘክር፡ „orator causae apud Regem" Lud. lex. amh. c. 78).

ተዝካር፡ subst. 1) *memoria, recordatio:* Ps. 144, 7; ተዝካረ፡ ግብረ፡ ለስብሓቲሁ፡ 110, 4; Kuf. 6; Jes. 23, 18; ግብረ፡ ተዝካርየ፡ 32, 10; ወበሕቱ፡ ግበር፡ ሎቱ፡ ተዝካር፡ Sir. 38, 23; ዘይሁብ፡ ስኂነ፡ ለተዝካርየ፡ Jes. 66, 3; ጸሐፍዝ፡ ለተዝካር፡ Ex. 17, 14; Ps. 67 tit.; 69 tit. a) *signum memoriale:* Ex. 13, 9. 28, 12. b) *sacrificium memoriale:* Lev. 5, 12; አነ፡ አበእኩ፡ ተዝካረ፡ ስእለትክሙ፡ ቅድሜሁ፡ ለቅዱስ፡ Tob. 12, 12; vel *donum memoriale* Lit. 160, 1. 2) *res memoriae prodita:* ጸሐፈ፡ መጽሐፈ፡ ተዝካር፡ Mal. 3, 16; ወጽሑፍ፡ ውስቴታ፡ ተዝካር፡ ὑπόμνημα 2 Esr. 6, 2. a) *liber memoriarum, commentarius:* ተዝካረ፡ ኖብያት፡ (ἔγραψε τοὺς λόγους τούτους εἰς) μνημόσυνον Esth. ap. 1; ጸሐፌ፡ ተዝካር፡ ὑπομνηματογράφος Jes. 36, 3; Asc. Jes. 6, 17. b) *libellus memorialis, conscriptio, tabulae:* ተዝካረ፡ ስእለት፡ ከመ፡ እጽሐፍ፡ ሎሙ፡ Hen. 13, 4; si consilii habendi causa conveniunt, ይጽሐፉ፡ ተዝካረ፡ ነገር፡ (Protokoll) F. N. 51. 3) a) *festum in memoriam alcjs celebratum* Lev. 23, 24; Luc. 22, 19; ንግበር፡ ተዝካሮ፡ ለእስጢፋኖስ፡ Mavâs. n. 12; ተዝካረ፡ ዕረፍቱ፡ ያብዕሉ፡ Enc. Ter 15; ዕለተ፡ ተዝካር፡ Lud. e Can. Laod. 51; ዝንቱ፡ ዘይትነበብ፡ በኵሉ፡ ተዝካረ፡ ምውታን፡ ለለዓመቱ፡ Genz. f. 144; መፍትው፡ ንግበር፡ ተዝካሮሙ፡ ለምውታን፡ በዕጣን፡ ወበመሥዋዕት፡ f. 147. b) *commemoratio,* creberrime in Sx., ut: ተዝካረ፡ በዓሉ፡ ለመልአክ፡ ሚካኤል፡ Hed. 12; ተዝካሮሙ፡ ለ፳ወ፬ ካህናት፡ ሰማይ፡ Hed. 24; al.

ተዛካሪ፡ n. ag. *bene memor,* Kid. f. 22.

ተክዚር፡ ut videtur, nomen corruptum e ተዝኪር፡ vel تذكير, Enc. Jac. 9, vid. sub ጼር፡

ዝኵቱ፡ et **ዝኩቱ፡** vid. sub ዝኩ፡

ዘውሀር፡ n. prgr., si quid video i. q. جوهر (quare rectius ገዎሀር፡ scripseris), Pl. ዘዋሀር፡ *gemma:* ጥልማ፡ ወከይ፡ (sic) ወወራውሬ፡ ወዘውሀር፡ ውብሉር፡ (ubi *gemmae species* quaedam intelligenda videtur) Kbr. Nag. 17; huc referendum videtur exemplum a Ludolfo ex Org. 6 allatum: ዘዋርሒ፡ (pro ዘዋሀር፡) ዘእምአዕናቁ፡ ሀንዳኬ፡ ዘያበርሀ።

ዘረ፡ I, 1 [i. q. דּוּר دَارَ *circumivit, gyrum egit, conversus fuit*] *vertigine laborare:* ርእስየ፡ ይዘውር፡ Lud. auct. Greg.

ዘወረ፡ I, 2 *perennare, perdurare, permanere* [cfr. דּוּר دَوَّمَ دام]: ይዜውሩ፡ (v. ይዜወሩ፡) ከመ፡ አባግዐ፡ ዘለዓለም፡ μένουσι Job 21, 11; ነፍስ፡ ዝልፍት፡ ኢትዜውር፡ (v. ኢትዜወር፡) ἐξαρθήσεται Sir. 19, 13; c. Acc. pers. (*alicui* vel *apud alqm*): ጸጋሁ፡ ለእግዚ"፡ ትዜውሮሙ፡ ለጻድቃን፡ δόσις κυρίου παραμένει εὐσεβέσι Sir. 11, 17.

አዘረ፡ II, 1 *vertiginem facere* alicui, c. Acc.: ያዘውሮሙ፡ አዕይንቲሆሙ፡ ለጠቢባን፡ (v. ያዐውሮሙ፡) i e. *caliginem offundit* Sir. 20, 29.

ተዘወረ፡ III, 2 *perennare, diuturnum esse,* Job 21, 11 var.; Sir. 19, 13 var. — *Voc. Ae.:* ይዜወሩ፡ ዘ፡ ይመላለሱ፡; *Rad. Abb.:* ተዘወረ፡ ዘ፡ ተጠበቀ፡

ዘውር፡ subst. 1) *gyrus, orbis, circulus:* ስዱሲ፡ ሀገረከሙ፡ ሀገረ፡ ሣልሲት፡ ራማ፡ ዘዐጸደ፡ ዘውራ፡ ምጡቅ፡ Sal. 318 Nic. 12; ሰረገላሁ፡ (Dei) በረድ፡ ወራሕበ፡ ዘውሩ፡ በእሳት፡ ሕጹር፡ Lit. Greg. 2) *limbus* (ut videtur): ይኩን፡ ዘውረ፡ አክሊሉ፡ ስፉሕ፡ ወስፉየ፡ በሠላስ፡ መዓርጋት፡ ስፍየት፡ F. M. 31, 5 (vid. sub መንዲል፡ c. 195).

ዘዋርሒ፡ vid. sub ዘውሀር፡

ዘዐ፡ rad. inus., cui Lud. comparavit شاع, שעע vel سَلَا, שׂיח, tres radices bene distinguendas. Et شاع quidem i. e. ذاع *palam evasit, divulgatus est* a *dissipando* propagatum est (coll. ذَرَحَ ذاح II et ذَرَعَ), unde *diffundere animum* duxeris; سَلَا autem, cujus derivata significatu cum ዘዐ፡ haud male concordant, ab *oblinendo* petitum est (vid. Ges. thes. p. 1458; Bernstein lexidion ad Kirschii chrestom. p. 534); at significatu propius ad nostram radicem accedit שִׂיחַ vel שׂוּחַ (talmudice סוּח).

ተዛውዐ፡ III, 3 *sermonibus oblectari, sermocinari, confabulari* (sich unterhalten): ምስለ፡ መሰንቆዊት፡ ኢትዛዋዕ፡ μὴ ἐνδελέχιζε μετὰ ψαλλούσης Sir. 9, 4; ኢትንበሩ፡ ምስሌሆሙ፡ በመስቴ፡ ወኢታብዝኑ፡ ምስሌሆሙ፡ ተዛውዖ፡ Jsp. p. 332; ዘፈቀድኩ፡ እምእሉ፡ ኵሎሙ፡ (*quemcumque horum librorum voluerim, is*) ይዛዋዕ፡ ምስሌየ፡ ወእዛዋዕ፡ ምስሌሁ፡ Fal.; c. በ፡ rei (*de*): ተዛውዖ፡ ምስለ፡ አኀው፡ በቃለ፡ መጻሕፍት፡ ትጥዕሞሙ፡ ለለባውያን፡ እምኵሉ፡ ጣዕማት፡ Fal. f. 35; c. ላዕለ፡ *contra:* Ps. 68, 15 (ἀδολεσχεῖν). a) *secum colloqui, meditari,* ἀδολεσχεῖν Gen. 24, 63; Ps. 54, 2. 76, 3; ተዛዋዕኩ፡ ምስለ፡ ልብየ፡ 76, 6; c. በ፡ rei (*de*) Ps. 76, 12. 118, 15. 23. 27. b) *fabulari, garrire, nugari:* ኢታእምርዎኑ፡ ዝብእሲ፡ ከመ፡ በከ፡ ይዛዋዕ፡ τὴν ἀδολεσχίαν αὐτοῦ 4 Reg. 9, 11; ተዛውዖ፡ ደቂቅ፡ παίδων μικρῶν μῦθοι Chr. Ta. 11. c) *lascivire, petulantem esse:* ኢይዛዋዕ፡ አዕይንትየ፡ οὐκ ἐμετεωρίσθησαν Ps. 130, 1; sponsa ዘታንገረግር፡ በተዛውዖ፡ *quae jactitat se lascive* vel *petulanter,* Lud. e Mss. Colb. — *Voc. Ae.:* ተዛዋዕኩ፡ ዘ፡ ተጫወትሁ።

አስተዛውዐ፡ IV, 3 *oblectare* confabulando, cantando, ludendo al. alqm.: ፊልጶን፡ መዐንዝር፡ ከነ፡ ያስተዛውዖ፡ ለአርያኖስ፡ መኰንን፡ Sx. Jac. 20.

ዝዊዕ፡ vel **ዝውዕ፡** part. *lascivus, petulans:* አዕዩየ፡ ኀሊና፡ ወዝውዐ፡ ልብ፡ Syn. f. 347; paulo post: አዕዩይ፡ ወዝውዕ፡ ibid.

ዘውዕ፡ (passim ዘውዕ፡ scriptum) subst. *sermones inanes* vel *ludicri, nugae, fabulae; lascivia, petulantia,* ἀδολεσχίαι Ps. 118, 85; ዘውዐ፡ ነገር፡ ዘይፈጥሩ፡ γενεαλογίαις ἀπεράντοις 1 Tim. 1, 4 Platt; ነገረ፡ ዘውዕ፡ Lud. e Ssal. Req.; አውግረ፡ ዘውዕ፡ (v. ዛውዕ፡) βωμοὶ τοῦ γέλωτος Am. 7, 9; እመቦ፡ ዘይትረከብ፡ በሠሐቅ፡ ወበዛውዕ፡ ይገሥጽ፡ ዲያቆን፡ ወይ

ረስዮሙ፡ ያርምሙ፡ (sc. inter sacra celebranda) Did. 12; poenitens se removeat a rebus mundanis እንዘ፡ ኢያበዝኅ፡ ሠሐቀ፡ ወዘውዐ፡ Clem. f. 239; ዘውዐ፡ inter notas impiorum enumeratur Kid. f. 16; baptizandus dicat: እክሕደከ፡ ሰይጣን፡ ወኵሎ፡ ሥልጣነከ፡ ወኵሎ፡ ዘውዐከ፡ ወኵሎ፡ ፍትወተከ፡ ወኵሎ፡ ምግባረከ፡ f. 26; Asc. Jes. 2, 7.

መስተዛውዕ፡ part. (IV, 3), f. °ውዕት፡ *oblectans, lascivus, scurrilis:* vidua ecclesiastica ኢትኩኒ፡ ኀሊና፡ መስተዛውዕት፡ Kid. f. 21; homo መስተዛውዕ፡ ne sit in ecclesia f. 18.

ጀውዝ፡ n. prgr. sc. الْجَوْزَاءُ *astrum et signum geminorum* (aliâs ገውስ፡ q. v.), sc. አልጀውዝ፡ Abush. 4.

ዘውግ፡ subst. [ζεῦγος זוּג زَوْج زوجا] Pl. አዝዋግ፡ (Lud.) 1) *par, (jugum)* i. e. *duo* vel *bini:* ዘውገ፡ መዓንቍ፡ ζεῦγος τρυγόνων Lev. 5, 11; Luc. 2, 24; ዘውገ፡ አልባስ፡ Jud. 17, 10; ወዘውግ፡ እሙንቱ፡ ἐζυγωμένα 3 Reg. 7, 43; vid. Jos. 8, 29 annot. 2) *par* i. e. a) *aequalis,* sive ዘዘውግ፡ Lev. 27, 10; sive ዘውግ፡ *aequales* Hen. 72, 37; ሰላም፡ ለሥዕርተ፡ ርእስኪ፡ ዘፈትለ፡ ሚላት፡ ዘውጋ፡ I Sal. Mar. 3; ወእመኒ፡ ዘውጎ፡ (Acc.) ἤ τι τοιοῦτο II Can. Ap. 65; ዘውገ፡ ጠሊ፡ N. T. rom. f. 100, b. b) *socius, collega:* ዘውገ፡ ነቢያት፡ Lud. e Cant. Sam.

ዘገ፡ I, 1 et **ዘወገ፡** I, 3 *parem* vel *aequalem* vel *socium esse* alicui, c. Acc.: ሰብእ፡ ምስለ፡ ዘይዘውጎ፡ (v. ዘይዛውጎ፡) ይትሉ፡ τῷ ὁμοίῳ αὐτοῦ προσκολληθήσεται ἀνήρ Sir. 13, 16.

ተዛወገ፡ III, 3 1) *se adjungere* vel *consociare* vel *consociari* alicui, c. Acc.: ዘይሬዕያ፡ ወይዛወጋ፡ ለሙስና፡ ይጼዕል፡ አበሁ፡ Prov. 28, 7; ዛቲ፡ መጽሐፍ፡ ታስተፌሥሕ፡ ለዘተዛወጋ፡ ወለዘነበረ፡ ምስሌሃ፡ Fal.; ተዛውጎ፡ *consociatio* Lud. ex Enc. Nah. 17. 2) consociatum vel consociandum esse alicui i. e. a) *parem, aequalem, similem esse,* vel *sequi:* c. ምስለ፡, ut: ዛቲ፡ ኀጢአት፡ ትዛወግ፡ ምስለ፡ ዘይከዐ፡ … F. M. 13; c. Acc.: በከየ፡ መሪረ፡ ወእምድኅረ፡ ብከይሂ፡ ገብረ፡ በዘይዛወጎ፡ ለግብር፡ καὶ τὰ ἄλλα τὰ ἑξῆς τοῦ κλαυθμοῦ ποιεῖ Chr. Ta. 13; ሰላም፡ ለአስናንኪ፡ ሐሊበ፡ እጐልት፡ ዘተዛወጋ፡ (sc. albedine) III Sal. Mar. 13. b) *copulari, attribuendum esse, attribui:* ኵሉ፡ ዘንገብሮ፡ ይዛወግ፡ ኀቤክሙ፡ ወትምክሕቱ፡ ይትመየጥ፡ ላዕሌክሙ፡ Jsp. p. 330; ዜና፡ አይሁድ፡ ዘይዛወግ፡ ለዮሴፍ፡ ወልደ፡ ኮርዮን፡ Jsp. in tit.

አስተዛወገ፡ IV, 3 *copulare, adjungere, adjicere, sequi facere,* c. Acc. et ምስለ፡ M. M. f. 85; vel Acc. et በ፡, ut: abrumpit ተግሣጸ፡ ወያስተዛውጎ፡ በቃለ፡ ተስፉ፡ (promissionem) Chr. ho. 8, al. passim.

ዘወፈ፡ rad., incertae significationis; arabice وَزَفَ, زَفْزَفَ, زَافَ (زَيْف) de *incessu fastuoso* dicuntur.

ተዘወፈ፡ III, 2 (etiam ተዛወፈ፡ III, 3) *sui ipsius amore et admiratione tumere, superbia elatum esse, gloriari:* φυσιώσεις 2 Cor. 12, 20 rom.; ኢይዘወፍ፡ (Subj.; v. ኢይዛወፍ፡) ባዕል፡ በብዕሉ፡ Jer. 9, 23.

ትዝውፍት፡ (etiam ትውዝፍት፡ passim scriptum) subst. *admiratio sui, fastus, arrogantia, superbia,* Gal. 5, 20; ὑψηλοφροσύνη Herm. p. 36; ትውዝፍት፡ Clem. f. 141. 218.

ዝዕላ፡ subst., nomen ornamenti vestis, *limbus* vel *clavus* vestis? an *fimbria?* [زِيق, זִיז?]: ሥራዕ፡ ሎሙ፡ ቀዋብዕተ፡ ዘአልቦ፡ ዝዕላ፡ ዘከመ፡ ደቂቅ፡ Reg. Pach.

ዝዕሚ፡ subst., nonnisi repertum in Pl. ዘዓምይ፡, dubiae significationis, fortasse *fimbria, cirrus,* nam respondere videntur κόσυμβοι Jes. 3, 18. [Ludolfus hoc verbum sub አመየ፡ posuit et vocabulo μηνίσκους respondere censuit; at ዘ፡ praepositum quid sibi velit? Mihi ዘዓምይ፡ eodem modo formatum videtur quo ገማዕይ፡ a ግምዒ፡; fortasse transpositum est e ዘማዕይ፡].

ዘዘ፡ vid. sub ዘ፡ c. 1032.

ዝየ፡ adv. (gramm. § 160, b) 1) ዝየ፡ nudum a) *hic, hoc loco:* Gen. 22, 5; Deut. 29, 14; Jud. 4, 20. 19, 9; Ps. 131, 15; Matth. 12, 6. 41. 42. 14, 17. 17, 4. 26, 36; Hebr. 13, 14; ምንት፡ አቀመክሙ፡ ዝየ፡ Jes. 52, 5. b) *huc:* ምንት፡ መጻእከ፡ ዝየ፡ Jes. 22, 16; 57, 3; Gen. 15, 14; Ex. 3, 5; Jos. 18, 6. 8; Jud. 18, 3; 4 Esr. 10, 5. 67; Asc. Jes. 8, 12. 13; Matth. 8, 29. 14, 18. 2) Praepositiones sibi praemissas fert: a) በዝየ፡ *hic, hoc loco:* Gen. 19, 12. 40, 15; Jud. 18, 3; Hez. 8, 9; 4 Esr. 10, 25; Matth. 17, 4; ተፈጸመ፡ በዝየ፡ ሲራክ፡ Sir. in subscr. b) እምዝየ፡ vel እምነ፡ ዝየ፡ *hinc:* Gen. 37, 17; Deut. 9, 12; Ruth 2, 8; Jer. 2, 36; Jac. 4, 1. c) እስከ፡ ዝየ፡ *usque huc:* Job 38, 11; 1 Reg. 7, 12; እስከ፡ ዝየ፡ ኵነኔ፡ ሞአብ፡ Jer. 31, 47 vrs. nov. (hebr. 48, 47); እስከ፡ ዝየ፡ ነገረ፡ ኤርምያስ፡ 51, 64 (sec. text. hebr.). d) ኀበ፡ ዝየ፡ *ad haec, in hunc* (mundum): ኢንኔጽር፡ ኀበ፡ ዝየ፡ Chr. Ta. 16. 3) Opponuntur: ዝየ፡ et ከሐከ፡ *hic — illic, huc — illuc:* Matth. 24, 23; Marc. 13, 21; Hebr. 7, 8; Jac. 2, 3; በህየ፡ — በዝየ፡ *in illa — in hac* (vita) Clem. f. 238. 266; እምዝየ፡ ወእምዝየ፡ *hinc illinc* Hen. 89, 24. 43. — (Vid. ለፌ፡).

ዛይ፡ litera alphabeti Hebraeorum VII^a^, (זַיִן, talmudice זַי), Ps. 118, 49; Thren. 1, 7. 2, 7. 3, 19. 4, 7. Ubi de psalmis agitur, siglo ዛይ፡ Ps. 118, 49—56 notatur.

ዜመ፡ inus. i. q. أَطَّ *strepuit, resonavit, tinnivit,* زَمْزَمَ, vic. הֵמָּה הוּם هَمْهَمَ.

ዜማ፡ subst., plerumque m., Pl. ዜማት፡ [vid. ዋዜማ፡] 1) *sonitus,* ut *bombus* vel *susurrus* apium, Org. 5. 2) in specie: *sonus canorus* et *suavis, cantus modulatus, modulatio, modus canendi, melos,* (vid. etiam Isenb. p. 155 sub ዜማ፡): አዕዋፍ፡ ዘሠናይ፡ ዜማሆሙ፡ ὀρνέων ἦχος εὐμελής Sap. 17, 17; እስመ፡ በከመ፡ ስመ፡ መዝሙር፡ ይትዌለጥ፡ በአእምሮ፡ ቃለ፡ ዜማሁ፡ ወይሄሉ፡ ዘልፈ፡ ርቱዐ፡ ውስተ፡ ዜማሁ፡ 19, 17; ዝብጠተ፡ መሰንቆ፡ ወዕንዚራ፡ እለ፡ በሙ፡ ሠናየ፡ ዜማ፡ Macc. f. 20; angeli laudant Deum ዘዘዚአሁ፡ በጥዑም፡ ዜማ፡ ማሕሌት፡ Clem. f. 61; ይሴብሕዎ፡ በሠናይ፡ ዜማ፡ ወማሕሌት፡ f. 2. 5; ድምፀ፡ ዝንቱ፡ ተውኔት፡ ወጥዑም፡ ዜማሁ፡ (sc. musicae Cainitarum) Clem. f. 16; ኅብረተ፡ ዜማ፡ *harmonia* Org. 4; ዜማ፡ ግንዘት፡ *melos funebre* Genz. f. 44. 51; ዜማ፡ ሐዘንዚን፡ *modi lugubres* f. 36; በዜማ፡ ሐዘን፡ id., f. 99; distinguuntur ዜማ፡ ግዕዝ፡, ዕዝል፡, አራራይ፡ (vid. c. 1002 sub ዕዝል፡); Pl. ዜማት፡ Genz. f. 44.

ዘያቄነ፡ (pro **ድያቄነ፡**) quadrl. I *diaconi munere fungi* II, Can. Nic. 79 (72), vid. sub **ቀሰሰ፡** c. 433.

ዘይት፡ subst., m. et f., [זַיִת زَيْتٌ ܙܰܝܬܳܐ; de etymo vid. Ges. thes. p. 407] 1) *olea, oliva* arbor, sive **ዘይት፡** Jes. 24, 13; Hab. 3, 17 (fem.); **ክልኤ፡ዘይት፡** Zach. 4, 3; **ተክለ፡ዘይት፡ሐዲስ፡** Ps. 127, 4; **ትተክሊ፡ዘይተ፡** Mich. 6, 15; Rom. 11, 17 seq.; sive **ዕፀ፡ዘይት፡** Gen. 49, 11; Jud. 9, 8; Jer. 11, 16; Ps. 51, 8; Kuf. 13; Apoc. 11, 4; **ዖመ፡ዘይት፡** Org.; **ዕፀወ፡ዘይት፡** 1 Par. 27, 28; **ዕፀዋተ፡ዘይት፡** Deut. 28, 40; nonnumquam coll. *oleae, olivetum*, ἐλαιών, **ዘይት፡** Ex. 23, 11; Deut. 24, 21; 1 Reg. 8, 14; Jer. 5, 17; **አዕጻደ፡ዘይት፡** Deut. 6, 11; Jos. 24, 13; **ደብረ፡ዘይት፡** mons oliveti, Act. 1, 12; Matth. 21, 1. 2) *oliva* fructus Jac. 3, 12; **ሕንበበተ፡ዘይት፡** Jes. 17, 6; **ቅብአ፡ዘዘይት፡** Ex. 27, 20. 3) *oleum*, olivarum Lit. 164, 4 (ubi **ዘይት፡** a **ቅብእ፡** distinguitur), in genere: **ዘይት፡ዘቀንዲል፡** Sx. Tachs. 7; **ዘይት፡ማኅቶት፡** Enc. Haml. 30; **ይውሕዝ፡እምኔሁ፡ነቅዐ፡ዘይት፡ወዕፍረት፡** Sx. Teq. 29; **በከመ፡ይትረአይ፡ዘይት፡በውስተ፡ማየ፡** Sx. Teq. 27. 4) „Sic quoque vocatur *medium temporis quadragesimalis*, μεσονηστεία, Mitfasten" Lud. e Scal. de Emend. temp. p. 696.

ዘይቶን፡ subst. i. q. زَيْتُون (olivetum) *oleae*: **ዘይቶን፡ወሆሳዕና፡** oleae et palmae Sx. Masc. 3; **ፍሬ፡ዘይቶን፡** Enc. Masc. 3.

ዘነ፡ i. e. زَانَ II *ornavit, compsit*.

መዘይን፡ i. e. مُزَيِّن (*ornans* i. e.) *tonsor* barbae et capillorum: **መዘይነ፡ንጉሥ፡** Jsp. p. 334.

ዘነወ፡ quadrl. [denominatum videtur ab **አዘነ፡**, sicut أَذَّنَ I et IV *certiorem fecit*] 1) *certiorem facere, nuntiare, annuntiare, denuntiare, nuntium perferre*: ἀναγγέλλειν, ἀπαγγέλλειν, c. Acc. pers.: 1 Reg. 19, 19. 23, 1; Kuf. 34; Jes. 7, 2; **ኢትዜንዉኒ፡** Jes. 30, 10; **መጽአኩ፡እዜንከ፡** Job 1, 15 seq.; **ዜንውዎሙ፡ለበሓውርት፡** Am. 3, 9; **ዘይዜንዎ፡** Job 1, 14. 16; Jer. 4, 15; Koh. 10, 14; Matth. 2, 8; c. **ለ፡** pers.: Marc. 5, 14; Jes. 28, 9; c. Acc. rei: **ዘኒ፡ኀለፈ፡ወዘኒ፡ይመጽእ፡ውእቱ፡ይዜኑ፡** Sir. 42, 19; **ዘሰማዕከ፡ዜኑ፡** Jes. 21, 6; **ለመኑ፡ዜነውነ፡ዜና፡** 28, 9; **መኑ፡ይዜኑ፡ዘትክት፡** 41, 26. 43, 9; Ps. 21, 34. 144, 4; Matth. 8, 33; c. dupl. Acc.: Ruth 2, 11; **ዜንዉዮ፡ዘንተ፡ነገረኪ፡** Judith 10, 16; Ps. 43, 1. 2; 1 Reg. 19, 18; 2 Reg. 18, 21; Act. 15, 4; c. Acc. pers. et **በእንተ፡** rei vel pers.: **እለ፡ኢዜነውዎሙ፡በእንቲአሁ፡** Jes. 52, 15; Esth. 6, 2; (Hebr. 11, 32 Platt); seq. pron. interrog.: **ይዜንዉከ፡ወይንግሩከ፡ምንተ፡መከረ፡እግዚ"፡** Jes. 19, 12; vel seq. **ዘከመ፡** Act. 15, 4; (Marc. 5, 16); seq. **ከመ፡** ὅτι 2 Reg. 18, 19; omisso objecto: **ዜንዉ፡በይሁዳ፡** Jer. 4, 5. 16; **ዜንዉ፡ውስተ፡** . . . Jer. 31, 20; **ትዜንዉ፡በመጥቅዕ፡** διαγγελεῖτε σάλπιγγος φωνῇ Lev. 25, 9. a) *laeta nuntiare*, εὐαγγελίζεσθαι, **ዘይዜንዋ፡ለጽዮን፡** Jes. 40, 9; **ዘይዜኑ፡ሠናየ፡ዜና፡ሰላመ፡** 52, 7; **ይዜንዉ፡መድኀኒተ፡ዘእምኀበ፡እግዚ"፡** 60, 6; Jer. 20, 15; **ይዜንዉ፡ሰላመ፡** Nah. 2, 1; Luc. 2, 10; 1 Thess. 3, 6. b) *narrare, enarrare*, διηγεῖσθαι, Gen. 24, 66; Marc. 5, 16; Hebr. 11, 32; **ኢይክል፡ዜንዎተክሙ፡በእንተ፡ስብሐቲሁ፡** Hen. 14, 16. c) *enuntiare, indicare*: Koh. 10, 20; **ዘከመ፡ዜነዎ፡ለንጉሥ፡በእንተ፡፪ኅፅዋኒሁ፡** Esth. 6, 2. d) *praenuntiare*: Jes. 46, 10; **ዜነዉኒ፡ዜና፡ነቢያት፡ከመ፡ይመጽእ፡ወልድ፡** Deg. 2) *interrogare, percontari, sciscitari* de valetudine vel salute alcjs (denom. a **ዜና፡**, Erkundigung einziehen), c. Acc. pers. et **በበይነ፡** vel **በእንተ፡** rei, ut: **ዜነውዎ፡በበይነ፡ሰላም፡** 1 Reg. 30, 21; 2 Reg. 8, 10; vel c. dupl. Acc.: 1 Reg. 10, 4; **ወረድነ፡ንዜንዎሙ፡ዳኅናሆሙ፡** 4 Reg. 10, 13. — *Voc. Ae.*: **ዜነወ፡አይድዐ፡ዘ፡ነገረ፡**

ተዜነወ፡ III, 1 1) *nuntium accipere, laeto nuntio exhilarari*: **ነዳያን፡ይዜነዉ፡** Matth. 11, 5 Platt. 2) *nuntiari, narrari*: **ተዜንዎት፡** annunciatio facta, Lud. e Ssal. Req.; **ዕበየ፡ዝንቱ፡ጻድቅ፡ሰበ፡ተዜነወ፡** Enc. Mij. 7.

ተዛያነወ፡, rarius **ተዘያነወ፡** (quam formam equidem nusquam nisi in Ludolfi operibus inveni, plerumque ab ipso emendatam) III, 3 1) *sibi invicem* vel *inter se annuntiare*, c. Acc. rei: Ps. 95, 2; 1 Par. 16, 23. 2) *sibi invicem narrare* vel *enarrare* alqd, *sermones conferre, sermocinari, colloqui*: **እንዘ፡ይዛያነዉ፡፫ዕለተ፡** Chron. Ax. f. 95; **ተዛያኖኩ፡ምስለ፡ልብየ፡** Lud. e Cant. Mich. 5; c. Acc. rei: **እንዘ፡ይዛያነዉ፡ዕበያቲሁ፡ለእግዚ"፡** Sx. Jac. 3; c. **በእንተ፡**, ut: **ሶበ፡ንዛያነው፡በእንተ፡፩፡ብእሲ፡** ἡμῖν περὶ ἀνθρώπου διαλεγομένοις Chr. ho. 1; c. **በ፡** rei, ut: **ዜናነ፡ይነብር፡ለዓለም፡ወይዛያነው፡በቱ፡ትውልድ፡እምድኅረ፡ትውልድ፡** Jsp. p. 369. 3) *se invicem interrogare de* valetudine, salute, c. Acc. rei: **ተዛያነዉ፡ዳኅናሃ፡ለኢየሩሳሌም፡** Ps. 121, 6; vel *interrogare alqm de . . .*, et *sibi invicem narrare*, c. Acc. et **በበይነ፡** 1 Reg. 30, 21 var. 4) Sec. Lud. etiam passive, *mutuis sermonibus celebrari*, **ዕበየ፡ዝንቱ፡ጻድቅ፡ሰበ፡ተዘያነወ፡** Enc. Mij. 7 (at Cod. Tub. exhibet **ተዜነወ፡**).

ዜና፡ subst., m. et f., Pl. **ዜናት፡** 1) *nuntius* i. e. res nuntiata: **ዛቲ፡ይእቲ፡ዜና፡** 1 Joh. 1, 5; **ዜና፡ሠናይ፡** Prov. 12, 25. 25, 25; **በእንተ፡ዜና፡ዘይመጽእ፡** Hez. 21, 7; Ruth 2, 11; Jes. 28, 9. 52, 7; **እምድኅረ፡በጽሐ፡ዜና፡ቀትለቱ፡** Sx. Teq. 9. a) *nuntius laetus*: Luc. 2, 10; 2 Reg. 18, 22; **ወጸአነ፡ከመ፡ንስብክ፡ዜና፡ወንጌል፡ቅዱስ፡ውስተ፡ኵሉ፡ዓለም፡** Clem. f. 103. 166; **ብእሲ፡ዜና፡** *laeta annuntians* 2 Reg. 18, 20; **ሰብአ፡ዜና፡** Nah. 2, 1; (**በዓል፡**) **ዘዜና፡ዘገብርኤል፡** (*festum*) *annuntiationis Gabrielis*, Cod. Mus. Brit. XXIX, n. 38. b) pro concreto: *nuntius*, **መጽአ፡ዜና፡ኀበ፡ሳኦል፡** ἄγγελος 1 Reg. 23, 27; **ወዝንቱ፡ዜና፡መጽአ፡** εὐαγγελιζόμενος 2 Reg. 18, 26. c) **ዘተኀጥአ፡ዜናሁ፡** *de quo nuntius desideratur* vel *deest* (Verschollener) F. N. 42, 13; divortium permittitur **በእንተ፡ተኀጥአ፡ዜና፡** F. M. 12, 7. d) *praenuntiatio*: **ፈጻሚ፡አምሳል፡ወዜና፡** impletor typorum et praedictionum, Enc. Jac. 8. 2) *fama* a) *rumor*, ἀκοή 2 Reg. 13, 30; **ዜና፡ኄራት፡** φήμη ἀγαθή Prov. 15, 30; **ይሰምዕ፡ዜና፡** ἀγγελία Jes. 37, 7; **ወተሰምዐ፡ዜናሆሙ፡እስከ፡ርሑቅ፡ብሔር፡** 2 Par. 26, 15. b) *existimatio, nomen*: **ንግሥተ፡ሳባእ፡ሰምዐት፡ዜናሁ፡ለሰሎሞን፡** ὄνομα 2 Par. 9, 1; **ሕሡም፡ዜና፡** II Abt. 39; **ተሰምዐ፡ዜናሁ፡ወዘከሩ፡ሠናይ፡** Sx. Jac. 14; **ሠናይ፡ዜና፡በኂሩት፡ወበንጽሕ፡** („bona fama probitatis et castitatis" Lud. e) Vit. Sam. 3) in specie *nuntius de valetudine* vel *salute* alcjs, quare passim vertere licet *res* alcjs vel *quomodo alqs se habeat*: **ተስእሎሙ፡ዜናሆሙ፡** πῶς ἔχετε Gen. 43, 27; **ከመ፡ይስማዕ፡ዜናሃ፡ለአስቴር፡ዘከመ፡ሀለወት፡** Esth. 2, 11; **አነ፡እልእክ፡ኀበ፡አቡከ፡ከመ፡ይንግርዎ፡ዜናከ፡** Tob. 10, 8; **ዜናሆሙ፡ንሣእ፡** 1 Reg. 17, 18; **ከመ፡ታእምሩ፡ዜናየ፡** Phil. 1, 12. 2, 19; Eph. 6, 22. 4) *narratio, res novae, res gestae, historia, res*: Deus

nos edocuit በእንተ፡ እላንቱ፡ ፪ ዜናት፡ F. M. 3, 3; በከመ፡ ተጽሕፈ፡ በዜናቲሆሙ፡ ለቅዱሳን፡ Phlx. 194; ንጽሕፍ፡ ዜናሁ፡ ለአፈ፡ ወርቅ፡ Chr. f. 1; ዜናሆሙ፡ ለእለ፡ ነግሡ፡ እምድኅረ፡ ሄርሽ፡ Jsp. p. 276; ዜናሁ፡ ለእስክንድር፡ p. 279; ዜና፡ አይሁድ፡ Jsp. in tit. (vid. sub ተዘወገ፡); *enarratio, expositio*, ut: ዜና፡ ሃይማኖት፡ Cat. Mus. Brit. p. 23ª.

ዜናዊ፡ n. ag. 1) *nuntius, annuntiator:* 2 Reg. 18, 26 var.; 2 Petr. 2, 5; Christus ዜናዊ፡ ዘነገረነ፡ ጥበበ፡ Kid. f. 11; Gabriel archangelus ዜናዊ፡ Kedr f. 22 vel ዜናዊ፡ ትፍሥሕት፡ Genz. f. 63; Christus ዜናዌ፡ ትፍሥሕት፡ Deg.; *evangelista* Act. 21, 8 Platt. 2) *rerum scriptor, historiarum auctor:* ዜናውያን፡ ወጽዱቃውያን፡ Phlx. 16.

መዜንው፡ part. *nuntius, annuntiator:* ከመ፡ ንኩን፡ መዜንዋነ፡ ኄራነ፡ Kid. f. 36; (ዛቲ፡ መጽሐፍ፡) መዜንወ፡ ዘያስተፌሥሕ፡ ትከውን፡ ለከ፡ Fal. in proleg.

ዚጋር፡ i. e. زيج *tabula astronomica*, Pl. አዝያጋር፡, ut: ሰብአ፡ አዝያጋር፡ auctores tabularum astronomicarum, Abush. 11. 47.

ዚጋ፡ subst. (amh.) *pauper, egenus* (vid. Lud. lex. amh. c. 79): ንበበ፡ ለንዳይ፡ ወግፉር፡ ወዚጋ፡ አስተቃለልኩ፡ ወንበበ፡ በሰል፡ አልዐልኩ፡ Form. Conf.

ዝድይ፡ i. e. جَدْي *capricornus*, signum coeleste: እልገዝድይ፡ Abush. 4; etiam ሽዲ፡ scriptum, Cod. Mus. Brit. LXXXII, 4.

ዛጕል፡ subst. [amh. ዛጐል፡ seashell, Isenb. p. 158; שַׁבְּלוּל?] *concha, conchula:* እስ፡ ይትዋፈሉ፡ በሐመድ፡ ወፍሬ፡ ሰዐው፡ ወዛጕል፡ F. N. 11, 1; ዘይጤየር፡ ዲበ፡ አንጽር፡ ሐመድ፡ ወፍሬ፡ ሰዐው፡ ወኅጠታት፡ ዛጕል፡ F. N. 46.

ዘጕለ፡ inus.

ተመዝጕለ፡ quadrl. III, 1; significatio incerta est, fortasse *schismatis auctorem esse, dissidiis et factionibus perturbare* [?]: Christus ለአርድእት፡ እንዘ፡ ይምዕድ፡ ሰላመ፡ እንቲአየ፡ አኀድግ፡ ለከሙ፡ (Joh. 14, 27) ከመ፡ ወኢመኑ፡ ኀበ፡ ካልኡ፡ ኢይትመዝጕል፡ በሥርዐት፡ ሠናየ፡ አምልኮ፡ እለ፡ ዕሩየ፡ ዘበአሚን፡ ያርእዩ፡ ስብሐተ፡ M. M. f. 382; አንትሙ፡ ለእመ፡ ወሃቢ፡ ሰላም፡ ክሕድክሙ፡ ሰላመ፡ እምቤተ፡ ክርስ"ን፡ ሰደድክሙ፤ እምአመ፡ እንከ፡ አንትሙ፡ ገበእክሙ፡ ሰላምስ፡ ርሑቀ፡ ቆመ፡ ወከለሎ፡ (sic) ይትመዘጕል፡ ቃለ፡ (sic) በበይናቲሆሙ፡ በሃይማኖት፡ (in rebus ad fidem pertinentibus) ወመልአት፡ ከሉ፡ ምድር፡ ውግዘተ፡ ibid. (si quidem lectio sana est).

ዘግሐ፡ (etiam per ሀ፡) I, 1 [amh. ዘጋ፡ *claudere et tegere;* pertinet ad familiam radicum סָגַר *sepsit*, شَكّ *obstruxit* portam, صَكّ *clausit* ostium, سَكَّرَ סְכַר ... (ሡገረ፡) ... al.; vid. ዘገበ፡] Subj. ይዝጋሕ፡ 1) *claudere, occludere:* ዝጋሕ፡ (v. ዕጹ፡) ኆኅተ፡ Dan. ap. 13, 11; ዘግሐ፡ ኆኅተ፡ ቤተ፡ እግዚ" 2 Par. 28, 24; ዘጊሖሙ፡ Cyr. f. 129 (vid. sub ቀምጠሬ፡); ይዘግሑ፡ መዛግሕ፡ ወአብያቲሆሙ፡ Kid. f. 4. 2) *excludere*, Gal. 4, 17. 3) *includere* vel *concludere, concludendum tradere:* ዘግሖሙ፡ ወሞቅሖሙ፡ Sx. Mag. 13; ኢዘጋሕከኒ፡ ውስተ፡ እደ፡ ፀርየ፡ Ps. 30, 10; Genz. f. 99; Rom. 11, 32; Gal. 3, 22.

ተዘግሐ፡ III, 1 1) *concludi, includi*, በመዋቅሕት፡ Lud. ex Enc. Mag. 13; ተዘግሐ፡ ውስተ፡ ቤተ፡ ሞቅሕ፡ F. N. 20; ሰበ፡ ወፅኡ፡ እምነ፡ ተዘግሖቶሙ፡ Phlx. 164. 2) *secludi, se secludere:* የኀሥሡ፡ ተዘግሐ፡ ውስተ፡ ጸማዕታት፡ Phlx. 241; distinguuntur ፍኖተ፡ ምንኵስና፡, ፍኖተ፡ ስምዕ፡ በዐውደ፡ ነገሥት፡, ፍኖተ፡ ተዘግሖ፡ በውስተ፡ ገዳም፡ Gad. Kar.

ዝጉሕ፡ part. 1) *clausus, occlusus:* ቤተ፡ ሞቅሕ፡ ንሱግ፡ ወቅቱር፡ ወዝጉሕ፡ Act. 5, 23; አንቀጸ፡ መቃብር፡ ዝጉሕ፡ I Sal. Mar. 40. 2) *inclusus* vel *seclusus* in monasterio: ዝጉሕ፡ ውስተ፡ ምኔት፡ Phlx. 133; ውእቱ፡ ዝጉሕ፡ Phlx. 191.

ዝጉሓዊ፡ adj. rel. (in claustro degens i. e.) monachus *coenobita* (Klostermönch): ወውእቱ፡ ሥርዐተ፡ ትሩፋን፡ ዘዝጉሓውያን፡ ወፈላስያን፡ ወገዳማውያን፡ Phlx. 1; in deserto Scetico degunt ገዳማውያን፡ ወፈላሲያን፡ ወዝጉሓውያን፡ ወተበሕታዊያን፡ Phlx. 62.

ዝግሐት፡ n. act., Pl. ዝግሐታት፡ *inclusio, conclusio:* ኢታግብእ፡ አንዊከ፡ ዘበሥጋ፡ ኀበ፡ ማእሰርት፡ ወዝብጠት፡ ወዝግሐት፡ ወሥቃይ፡ Phlx. 191; በዝግሐታት፡ መዋቅሕት፡ አመንደብዎ፡ (sc. Joannem Apost.) M. M. f. 44. 194; ዝግሐታት፡ መዋቅሕት፡ Lit. Orth.

መዝግሕ፡ subst., Pl. መዛግሕ፡ et መዛግሕት፡ 1) *claustrum, repagulum:* ኀበ፡ ብዙኅ፡ በዋኢቱ፡ በመዝግሕ፡ አንብር፡ Sir. 42, 6; βάλανος Jes. 30, 9 (ubi μοχλὸς መንሰግ፡); መዛግሕተ፡ ድንግልና፡ ኢብተከ፡ παρθενίας κλεῖθρα οὐ διέῤῥηξεν ho. Procli in Cyr. f. 122; ይዘግሑ፡ መዛግሕ፡ Kid. f. 4. 2) *fibula (brachialis, armilla):* χλιδών 2 Reg. 1, 10. 8, 7 (in loco 2 Reg. 1, 10 scholion marginale codicis E hoc legitur: አምበር፡ በ፡ ወገረት፡).

ዝግሬ፡ subst. perdix *meleagris* (guinea fowl, Isenb.), Voc. Ae.

ዘገበ፡ I, 1 [contiguum videtur radici ዘግሐ፡ ut proprie significet *includere;* an a ገብአ፡ propagatum?] Subj. ይዝግብ፡, *colligere, coacervare, recondere, reponere, condere*, c. Acc., ut fruges in horrea: συνάγειν Gen. 41, 48. 49; Kuf. 40; Luc. 12, 17. 18; opes, bona: Deut. 6, 11; Job 5, 5; ከመ፡ ጽበር፡ ወርቀ፡ ዘገበ፡ ἑτοιμάζειν Job 27, 16; የዐውድ፡ በሰል፡ ከመ፡ ይዝግብ፡ ንዋየ፡ Sir. 34, 3. 47, 18; Jes. 39, 6; παρεσκεύασμαι 1 Par. 29, 3; ዘይዘግብ፡ መዝገበ፡ ἀποθησαυρίζων Sir. 3, 4; θησαυρίζειν Matth. 6, 19 seq.; ሠናየ፡ መዝገበ፡ ትዘግብ፡ ለከ፡ Tob. 4, 9; ይኄይስ፡ ውሂበ፡ ምጽዋት፡ እምዘጊቦቱ፡ ለወርቅ፡ Tob. 12, 8; alia: ይዘግቡ፡ ለርእሶሙ፡ እኩየ፡ Prov. 1, 18. 2, 7; ዝግብ፡ ለምጽዋት፡ ውስተ፡ አብያቲከ፡ σύγκλεισον Sir. 29, 12; 4 Esr. 4, 13; Am. 3, 10; 1 Tim. 6, 19 ant.; omisso Acc. ይዘግብ፡ ለበሰድ፡ Sir. 14, 4; Ps. 38, 10.

ተዘግበ፡ III, 1 *recondi, coacervari:* ብዕል፡ ዘይዘግብ፡ በዐመፃ፡ Job 20, 15; ይዘግብ፡ ለጻድቃን፡ ብዕለ፡ ረሲዓን፡ Prov. 13, 22; በኀቤከ፡ ተዘግበት፡ ጥበብ፡ Job 15, 8; Hen. 50, 2; Org. 3.

ዝጉብ፡ part. *repositus, reconditus, coacervatus:* ኀጢአቱ፡ ለኤፍሬም፡ ዝጉብ፡ Hos. 13, 12 var.; ዝጉባት፡ ለእሳት፡ 2 Petr. 3, 7; Matth. 13, 44 rom.; Org.

መዝገብ፡, raro መዛግብ፡ (Lud. ex hom. Jac. Sar.), plerumque m., Pl. መዛግብት፡, *thesaurus* a) *opes reconditae* vel *collectae* Tob. 4, 9; ብከ፡ መዝገብ፡ ዘሥዩም፡ ለከ፡ ኀበ፡ ልዑል፡ 4 Esr. 6, 50; ረከበ፡ መዝገበ፡ Sir. 6, 14; መዛግብተ፡ ወርቅ፡ 29, 11. 41, 12; 3 Reg. 14, 26; 4 Reg. 24, 13; Jes. 2, 7; መዛግብት፡

ኀቡእ፡ ወክቡት፡ 45, 3; መዝግብት፡ ዐበይት፡ Prov. 15, 16; Matth. 6, 19 seq.; Marc. 10, 21. b) *promptuarium, apotheca, horreum, armarium, receptaculum, cella, cista, arca*, Gen. 41, 34. 56; Am. 8, 5; Joel 1, 17; Mal. 3, 10; ἀποθῆκαι Deut. 28, 5. 17; Jer. 27, 26; Matth. 3, 12; Luc. 3, 17. 12, 18. 24; θησαυρός 3 Reg. 15, 18; Jes. 39, 2; አርኀወ፡ እግዚ"፡ መዝገበ፡ Jer. 27, 25; ይከሥት፡ መዛግብቲሁ፡ Sir. 43, 14; Matth. 2, 11. 12, 35. 13, 52; ταμιεῖα Prov. 3, 10; ያርኀዉ፡ መዛግብቲሆሙ፡ ለአብያት፡ τὰ κρυπτὰ τῶν οἴκων Jes. 22, 9; መዝገበ፡ ንጉሥ፡ γαζοφυλάκιον Esth. 3, 9; ቤተ፡ መዝገብ፡ Dan. 1, 2; ቤተ፡ መዛግብት፡ (ecclesiae) Chr. Ax. f. 89; መዝገበ፡ በረድ፡ Job 38, 22; ventorum Jer. 10, 13; Ps. 134, 8; Hen. 41, 4. 69, 23; መዝገበ፡ ሕይወት፡ 4 Esr. 8, 64; ውስተ፡ መዛግብቲሃ፡ ለጥበብ፡ Sir. 1, 25; etiam de *amphora*: ፻መዛግብተ፡ ወይን፡ ἕως οἴνου βατῶν ἑκατόν 2 Esr. 7, 22. — Scholion Voc. Ae. vid. sub ነፍቅ፡

ዘግበ፡ subst. (m.), Pl. ዘግባት፡ (etiam ዘገበት፡; at ዘግበት፡ et ዘግብት፡ quod passim reperitur suspicionem lectionis malae movent), nomen variarum arborum coniferarum, *cedrus, cupressus, taxus, (juniperus, pinus)*, κέδρος, እመ፡ ወድቀ፡ ዘግባ፡ Zach. 11, 2 (at አርዝ፡ 11, 1); Ps. 91, 12; ከመ፡ ዘግበ፡ ዘሊባኖስ፡ Mavâs. n. 3; 2 Par. 25, 18; ዕፀወ፡ ዘግባት፡ (v. ዘግብት፡ et ዘግበት፡) 1 Par. 22, 4. 14; 2 Par. 2, 3; ፈለገ፡ ዘግባት፡ χειμάῤῥους Κέδρων 2 Par. 29, 16; ውስተ፡ ቤተ፡ ዘግባት፡ (v. ዘገበት፡) ἐν οἴκῳ κεδρίνῳ 1 Par. 17, 1. 6 (ubi quidam codices መዛግብት፡ et ዘግብት፡ exhibent); ዕፀወ፡ ዘግባት፡ ξύλα κέδρινα καὶ ἀρκεύθινα καὶ πεύκινα 2 Par. 2, 8; δρῦς 1 Par. 10, 12; ዕፅ፡ ዘግባ፡ ξύλον δίδυμον Jos. 8, 29 (legendum videtur ዕፀ፡ ዘውግ፡); ዘግበ፡ ይትመላኅ፡ እምሥርዊ፡ Macc. f. 5; Lud. ex Enc. Mag. 30. — Sec. Lud. ዘግበ፡ „Aethiopibus arbor est *cupresso* similis, ramis et foliis adeo densis, ut solem pariter et pluviam arceant, non tamen erecta est aeque ut cupressus“; vid. etiam Harris II p. 86 et Anh. p. 26, ubi *taxus elongata* explicatur.

I. **ዘገነ፡** I, 1 [denominatum videtur a ዝግን፡, cfr. ዝግኝ፡ one handful, as much as one can hold in the hollow of one hand, Isenb. p. 159; *pugillus* Lud. lex. amh. c. 79; nomen ዝግን፡ autem nescio an a ዘገነ፡ i. e. سجن *claudere* (vid. ዘግሐ፡) repetendum sit] *pugillo comprehendere*: ይዘግን፡ እምኔሁ፡ ምልአ፡ ሕፍኑ፡ δραξάμενος Lev. 2, 2. 5, 12; Num. 5, 26.

II. **ዘገነ፡** inus., quod cum ገነየ፡ potius quam cum شَكَمَ *remuneratus fuit donum pro dono* (شكم ,שׁכם) composuerim (vid. etiam መሰገነ፡ et አመሰገነ፡, quod Isenb. p. 26 a ገነነ፡ derivat).

አመዝገነ፡ quadrl. II (denom.) *retribuere beneficium, gratiam referre, remunerari* alqm *praemio* vel *dono* vel *beneficium gratiis* seu *dono*, c. Acc. pers.: ንጉሥ፡ ፀማዒ፡ እመ፡ ገበርከ፡ ሠናየ፡ ኢያመዝግነከ፡ ወለእመ፡ አበስከ፡ ይቀትለከ፡ Fal. f. 80; ሐሩር፡ ኀበ፡ ከሀን፡ ወአመዝግኖ፡ Jsp. p. 286; c. Acc. beneficii pro quo gratiae referendae sunt: ኢያመዝገነ፡ ጽጋዊነ፡ ላዕሌሁ፡ Jsp. p. 326; abs.: ሠናይ፡ ሀልዎቶሙ፡ ለሰብእ፡ ዘያመዝግኑ፡ Fal. f. 37; አመዝግኖ፡ *remuneratio*, Fal.

ተመዝገነ፡ III, 1 *praemio, gratia, beneficio affici, palmam accipere*, 2 Cor. 8, 12; 1 Cor. 13, 3 rom. (καυχήσωμαι); አልቦ፡ ዘይትመዘገን፡ ከመ፡ ምግባረ፡ ትሩፋት፡ Chr. ho. 10; ሰላም፡ ለሐር፡ ኀበ፡ እግዚእ፡ ዘተመዝገነ፡ Enc. Haml. 12.

ምዝጉን፡ part. *gratia* vel *beneficio affectus*, Lud. sine auct.

ምዝጋና፡ subst. *praemium, gratia, beneficium* pro re bene gesta vel beneficio vel officio praestito: χάρις Luc. 17, 9; Clem. f. 92; ኢታዕርዕ፡ ገቢረ፡ ሠናይ፡ እስመ፡ ገባሪሁ፡ ኢየኀጥእ፡ ምዝጋና፡ በውስተ፡ ዓለም፡ Fal. f. 57; in specie *praemium certaminis* vel *victoriae, palma*: βραβεῖον 1 Cor. 9, 24; ኢይከውኖ፡ ምዝጋና፡ οὐ στεφανοῦται 2 Tim. 2, 5; ὄνομα 2 Reg. 23, 18. 22; καύχημα 1 Cor. 9, 15. 16; Rom. 4, 2; ከመ፡ ይርከቡ፡ (martyres) ምዝጋና፡ እምኀበ፡ እግዚ"፡ በእንተ፡ ዘአምንዎ፡ Macc. f. 19; በመንግሥተ፡ ሰማያት፡ አድምዐ፡ ወነሥአ፡ ምዝጋና፡ Enc. Mag. 14; አክሊለ፡ ምዝጋና፡ Lud. ex Enc.

አመዝጋኒ፡ n. ag. *gratus, gratiam referens*: ሰብእ፡ አመዝጋንያን፡ Fal. f. 24.

ዘግዐ፡ nescio an idem sit quod ዘግሐ፡

ዝጉዕ፡ part., f. ዝግዕት፡ *seclusa* femina, ut videtur, ob menstrua: ብእሲት፡ ዝግዕት፡ Syn. f. 393; ቀንኑ፡ ላዕለ፡ ብእሲት፡ ዝግዕት፡ ዘበአት፡ ቤተ፡ ክር"ን፡ ቅድመ፡ ትትኀፀብ፡ ፯ዕለተ፡ ትጹም፡ f. 395.

ዘጋደየ፡ rad., amh. ዘጋጀ፡ to prepare, make ready, arrange, Isenb. p. 159.

ተዘጋደየ፡ III, 3 sec. Lud. *decernere* vel *statuere cum aliis* (fortasse rectius: *sese parare* vel *expedire*): ተሰከተዩ፡ ወተዘጋደዩ፡ ለመዊት፡ Lud. e Ssal. Req.

ዘጴ፡ subst. „arboris nomen: *ebenum* esse videtur“ Lud.; ዕፅ፡ ጸሊም፡ ዘይብልዎ፡ ዘጴ፡ በግዕዝ፡ Lud. e Libr. Myst. (Vid. Isenb. p. 159 sub ዘጴ፡). At in lex. Amh. exhibet Lud. ዘጴ፡ per aphaeresin pro አዘጴ፡ *ebenum, lignum thyinum*.

ዝፋል፡ vid. sub ፋል፡ in scholio.

I. **ዘፈር፡** subst. (m.), Pl. አዝፋር፡ [شُفَيْر شَفْر شُفْر *extremitas*, *ora* cujuslibet rei, ܨܦܪܐ *ripa, litus*] 1) *ora, extremitas* vestimenti: ዘፈረ፡ ልብሱ፡ (aliâs: ጽንፈ፡ ልብሱ፡) Hagg. 2, 12. 2) *fimbria*, κράσπεδον Matth. 9, 20 rom.; 14, 36; ዘፈረ፡ ልብሱ፡ አንቀዕተ፡ ደም፡ አይበስ፡ Clem. f. 233. a) *fimbria comata, peniculamenta*: Num. 15, 38. 39; Deut. 22, 12; አዝፋር፡ Matth. 23, 5; አዝፋሪሁ፡ ለልብስ፡ Gad. T. H.; በአዝፋረ፡ ወርቅ፡ ἐν κροσσωτοῖς χρυσοῖς Ps. 44, 15; κρωσσοί Ex. 28, 24. 36, 22. b) *syrma*: ይስሕብ፡ አስፋረ፡ አልባሲሆን፡ Org. 2 (ex Jes. 3, 16). — *Voc. Ae.*: አዝፋር፡ ዘ፡ ዘርፍ።

II. **ዘፍራ፡** i. e. صفراء 1) „*cholera* (vid. sub ሰፍራ፡ c. 405). 2) accipitur etiam pro *flavo* seu *crocco* colore“, Lud. auct. Greg.

ዝፍት፡ subst. (i. e. זֶפֶת ܙܦܬܐ زِفْت) *pix, resina arboris pinus*: አዘዘ፡ ይቅብኡ፡ ሥጋሁ፡ ተየ፡ ወዝፍተ፡ ወይደይዎ፡ ውስተ፡ እቶን፡ እሳት፡ Sx. Hed. 27; ነሥአ፡ ዳንኤል፡ ዝፍተ፡ ወጸጉረ፡ Sx. Mag. 23 (Dan. ap. 13, 27); Jsp. p. 375; ተይ፡

ወዘፍት፡ M. M. f. 348. — Voc. Ae.: ዘፍት፡ ዘ፡ ያልተ ጸመቀ፡

ዘፈነ፡ I, 1 [زَفَنَ *saltavit*, coll. صفن (de equo), ضفن ...] Subj. ይዝፍን፡, *saltare*: ዘፈነ፡ Koh. 3, 4; እንዘ፡ ይትዋነይ፡ ወይዘፍን፡ Kuf. 17; 2 Reg. 6, 16; ይዘፍኑ፡ በህየ፡ አጋንንት፡ Jes. 13, 21; Matth. 11, 17. 14, 6; ተንሥኡ፡ ይዝፍኑ፡ 1 Cor. 10, 7; ይዝፍን፡ F. M. 32, 7; ይዘፍና፡ παίζουσαι τοῖς ποσίν Jes. 3, 16: ይዘፍኑ፡ አድባር፡ ከመ፡ ሐራጊት፡ Hen. 51, 4; አኮ፡ ዘ፡ ይዝፍኑ፡ በማሕሌት፡ እግዚአሙ፡ Gad. T. H.

አዝፈነ፡ II, 1 *saltare facere*: ያዘፍን፡ አፍራሰ፡ (እንዘ፡) ዘዐነገር፡ ሎሙ፡ በዕንዚራ፡ Sx. Teq. 9.

ዘፈን፡ subst. *saltatio, saltatus, chorus*: Koh. 3, 4 var.; የሐውር፡ ውስተ፡ (er geht zu) ተውኔት፡ ወዘፈን፡ Clem. f. 127. 146. 167; ስካር፡ ወዘፈን፡ ወመርዘም፡ ርእስ፡ f. 199; እለ፡ ይዐብእሙ፡ ሰይጣን፡ በነገረ፡ ዘፈን፡ ወተውኔት፡ f. 232; Did. 27; ከህናት፡ ኢይነጽሩ፡ ተውኔት፡ ወኢዘፈነ፡ F. M. 32, 7.

ዘፍን፡ subst., id. q. ዘፈን፡; Macc. f. 8; Pl. ዘፍናት፡ ተውኔት፡ ibid.

ዘፋኒ፡ n. ag., f. "ኒት፡, Pl. ዘፋንያን፡ m., "ያት፡ f., *saltator, saltatrix, saltationis amans*: Can. Laod. 53; Org. 3; ዘፋንያን፡ F. M. 2, 11. 32, 7; ኢትኩኑ፡ ዘፋንያነ፡ Did. 7; ዘፋኒት፡ Fal. f. 51; ዘፋኒት፡ አቅረበት፡ ጸሕለ፤ ሄርድስ፡ ለዮሐንስ፡ ርእሶ፡ አምተረ፡ Mavâs. n. 68.

ምዝፋን፡ subst., Pl. ምዝፋናት፡ *locus saltandi*, ምዝፋናት፡ Abt. 50; II Abt. 50; Can. Laod. 25; ዘበልዐ፡ በቤተ፡ ምዝፋናት፡ F. N. 9.

I. ዘፍዘፈ፡ quadrl. I, videtur ambaricum esse, *fermentare*, M. F.

II. ዘፍዘፈ፡ i. e. زفزف *expandit alas se demittens avis*; صفق *alas extendit in volatu avis*, vid. etiam ሰፈፈ፡ (amh. ዘፈፈ፡ et ዘፈዘፈ፡ *latum et crassum esse*).

አንዘፍዘፈ፡ V *expandere alas*: ኪሩቤል፡ እንዘ፡ ያንዘፈዝፉ፡ ክነፊሆሙ፡ ዲበ፡ ምሥሃል፡ M. M. f. 214; መላእክት፡ እግዚ"፡ ያንዘፈዝፉ፡ ክነፊሆሙ፡ ላዕሌሁ፡ ወለለ፡ ፩፩ እምኔሆሙ፡ ይቤሉ፡ በበይናቲሆሙ፡ ኅድጉኒ፡ እሑር፡ ወእንብር፡ ክንፍየ፡ ላዕሌሁ፡ Sx. Teq. 20.

የ፡ litera alphabeti Aethiopici XVIII, quae የመን፡ (የማን፡) appellatur.

የ፡ pron. I pers. Sing. nominibus suffixum.

ዩ፡, etiam ዮ፡ sec. Lud., interjectio a) mirantis: *heu, eia!* ዩ፡ መስቀል፡ ጸገየ፡ Deg.; እንፈርዐጹ፡ ሰብአ፡ ሰገል፡ ረኪቦሙ፡ ሕፃነ፡ መድኅኔ፡ ዘተወልደ፡ ለነ፡ ዩ፡ ዩ፡ ዩ፡ ዩ፡ ዩ፡ ዩ፡ መንክር፡ Deg. b) dolentis et miserantis: *heu, ah, au, proh!* Deg. (crebro); ዩ፡ ዩ፡ ዩ፡ አማኑኤል፡ አምላክነ፤ ዩ፡ ዩ፡ ዩ፡ ኢየሱስ፡ መድኅኒነ፤ ዩ፡ ዩ፡ ዩ፡ ክርስቶስ፡ ንጉሥነ፤ ዮ፡ ዮ፡ ዮ፡ (in meo exemplari: ዩ፡ ዩ፡ ዩ፡) አውረድዎ፡ እምዕፅ፤ Lit. Chrys.

ይሁዳ፡ n. pr. 1) viri: *Juda* Gen. 29, 35, al. 2) tribus Israeliticae: Num. 1, 24 al. 3) regni Israelitarum australis regno Ephraimitarum septemtrionali oppositi: 3 Reg. 15, 7 al. 4) terrae et gentis Israeliticae inde ab exilio Babylonico: *Judaea* et *Judaei*, Matth. 2, 22. 3, 5. 4, 25; Marc. 1, 5 al. Hinc denominantur

አይሁድ፡ subst. 1) *Judaei* Jer. 33, 2. 39, 12. 45, 19. 47, 11 seq.; Dan. ap. 1, 4; Dan. 3, 30; Esth. 3, 6; Joh. 4, 9; Rom. 9, 24; Gal. 2, 14; Apoc. 2, 9. 2) *Judaeus*, poëtice: Enc. Haml. 5.

አይሁዳዊ፡ et አይሁዳይ፡, adj. rel. et subst., *Judaeus* et *Judaicus*: Ex. 21, 2; Zach. 8, 23; Esth. 3, 4. 5, 9; Joh. 18, 35; Rom. 1, 16. 2, 9. 3, 9; Sx. Nah. 14; Org. 1; አይሁዳይ፡ Syn. f. 350 seq.; fem. አይሁዳዊት፡ Act. 16, 1. 24, 24; Kedr f. 62; Pl. አይሁዳውያን፡ *Judaei* Sx. Hed. 21.

ይሁድና፡, ይሁዳና፡, አይሁድና፡ (Lud.), subst. *Judaismus*, ut: ይሁድና፡ (v. ይሁዳና፡) ዘአይሁድ፡ Cyr. c. Pall. f. 66; ho. Severiani in Cyr. f. 123.

ተይሀደ፡ vel ተየሀደ፡ III, 2 et 1 *Judaeum esse* vel *fieri, ad Judaismum se convertere, Judaeorum more vivere, judaizare*: ተይሀደ፡ ንጉሥ፡ Dan. ap. 13, 28; Rom. 2, 28. 29; ተይሀዱ፡ 3, 1; Gal. 2, 14; እለ፡ ዘክርስትና፡ ገጾ፡ ይሬስዩ፡ (ለ) ርእሶሙ፡ ወበኅሊናሆሙ፡ ይትዬሀዱ፡ ἰουδαΐζουσαν διάνοιαν ἔχοντες Cyr. f. 108.

ተይሀድና፡ subst. *Judaismus, Judaicae religionis sectatio*, M. M. f. 183; Enc. Genb. 17.

የማን፡ subst. (videtur f. a የሚን፡), [يمين ... יָמִין] 1) plerumque fem., *manus dextra* Jes. 9, 20 var.; 41, 10. 13. 48, 13. 63, 12; Thren. 2, 3; 4 Esr. 1, 6; Dan. 12, 7; Cant. 2, 6; Ps. 88, 14. 117, 16; ብእሲ፡ ዘክልኤሆሙ፡ እደዊሁ፡ የማን፡ Jud. 3, 15; Matth. 6, 3. 27, 29. 2) *pars dextra, latus dextrum*: ልቡ፡ ለጠቢብ፡ ውስተ፡ የማኑ፡ Koh. 10, 2; Gen. 48, 13; Jud. 3, 16; መንገለ፡ የማን፡ ምሥዋዕ፡ Luc. 1, 11. a) ለየማን፡ *dextrorsum* Deut. 28, 14; Jes. 54, 3; Num. 20, 17; 1 Reg. 6, 12; 2 Reg. 2, 19. 21; vel የማነ፡ Gen. 13, 9. 24, 49. b) በየማን፡ *a dextra*, Ex. 14, 22; Ps. 15, 8. 109, 1; 2 Esr. 18, 4; Asc. Jes. 7, 14. 24. 27. 29; Matth. 20, 21. 25, 33. 27, 38 Platt; Rom. 8, 34; vel እምየማን፡ Deut. 33, 2. c) Nomini alii in Genitivo subjunctum significat *dexter*, ut: ዐይንከሙ፡ እንተ፡ የማን፡ 1 Reg. 11, 2; Matth. 5, 29; እዝኑ፡ እንተ፡ የማን፡ Lev. 14, 14; ገቦሁ፡ ዘየማን፡ Jud. 3, 21; አገዳሁ፡ ዘየማን፡ Lev. 8, 25; Matth. 5, 39; እደ፡ የማን፡ Sir. 21, 21. 49, 11; እዴሁ፡ ዘየማን፡ Sir. 21, 19; Jer. 22, 24; Hez. 39, 3; Apoc. 1, 16; እዴሁ፡ እንተ፡ የማን፡ Gen. 48, 14. 17. 18; Matth. 5, 30; idem est ዘእምየማን፡ 2 Cor. 6, 7.

ይምን፡ subst. 1) *pars dextra, latus dextrum*: ኀበ፡ ይምነ፡ ሐመር፡ Joh. 21, 6; ዘይምናሙ፡ Zach. 12, 6; እምይምን፡ Ex. 14, 29; በይምንኪ፡ Hez. 16, 46; Matth. 27, 38 rom.; Lit. 171, 2. a) ይምነ፡ *dextrorsum*: Asc. Jes. 7, 9; እንዘ፡ ይሰርር፡ ይምነ፡ ወፀግመ፡ Clem. f. 225; ይምና፡ ለበድኑ፡ ሥጋሁ፡ *ad dextram cadaveris ejus*, Lud. ex Enc. Teq. 6. b) *dextra manus*: በንዲፍ፡ በይምን፡ ወበፀግም፡ 1 Par. 12, 2. 2) *plaga australis*: Koh. 1, 6.

ይሙን፡ part., nonnisi in Acc. ይሙነ፡ adv. (tüchtig i. e. *probe, valde, perquam*: ብዙኀ፡ ይሙነ፡ εἰς πλῆθος πολύ 2 Par. 9, 9; እስመ፡ አኀሰርዎሙ፡ ይሙነ፡ σφόδρα 1 Par. 19, 5; ይሙነ፡ (v. እሙነ፡) አበስኩ፡ 21, 8; ይሙነ፡ (v. የማነ፡, v. እሙነ፡) ይከብደኒ፡ 21, 13. — Voc. Ae.: ይሙን፡ ብ፡ እጅግ፡ ብዙኀ፡ (i. e. ብዙኀ፡) ይ።

የማኒ፡ et **የማናዊ፡** et **የማናይ፡** adj. rel. 1) *dexter:* **አለ፡ ከልኤሆን፡ አደዊሆሙ፡ የማንያን፡** (v. **የማናውያን፡**) Jud. 20, 16; duxit eum **የማናዌ፡ ፍኖተ፡** Enc. Tachs. 5; **ዐይኑ፡ የማናይ፡** Kid. f. 5; **ነደር፡ የማናየ፡ ገበሁ፡** Sx. Nah. 17; **የማኒተ፡** (**ዐይን፡**) Clem. f. 153. 2) *qui nonnisi dextra* (manu) *uti potest:* **የማናይ፡** et **ዐጋማይ፡** ne constituatur sacerdos, Clem. f. 85.

ያርብሕ፡, **ይርባሕ፡** *gigas* vid. sub **ረብሐ፡** c. 286.

ያስቢስ፡ i. q. **ኢያስጲስ፡** *iaspis*, vid. c. 796.

ይቤ፡ *dixit* vid. sub **ብህለ፡**

የብሰ፡ I, 1 [يَبِسَ ܝܒܫ יָבֵשׁ] Subj. **ይይብስ፡**, Imprt. **ይብስ፡**, *siccum* vel *aridum esse* vel *fieri*, *siccescere*, *exarescere*, *arescere*, de terra Gen. 8, 14; Kuf. 5; pane Jos. 9, 10; plantis: Job 4, 21. 8, 12; **ማዕር፡ ወብርዕ፡ ዘይየብስ፡** 13, 25; **ይየብስ፡ ተክሎሙ፡ በዲበ፡ ምድር፡** 24, 19; Jes. 15, 6. 19, 7. 37, 27; Ps. 36, 2; **የቢሰ፡** 89, 6. 101, 5. 12. 128, 5; **ከመ፡ ኢይይብስ፡ ሥረዊሆሙ፡** Rel. Bar.; Matth. 13, 6. 21, 20; 1 Petr. 1, 24; **የብሰ፡ ማእረረ፡ ምድር፡** Apoc. 14, 15; de fluidis: **ፈለግ፡ ይነዕፍ፡ ወይየብስ፡** Job 14, 11; Sir. 40, 13; Jes. 19, 5; **ይብሲ፡** Jes. 44, 27; Apoc. 16, 12; de ossibus: **አዕፅምቲነ፡ የብሱ፡** Hez. 37, 11; de vi vitali: Ps. 21, 16. a) de homine qui exaruit siti et fame: Num. 11, 6; Hen. 96, 6; senectute: **ዘረሥአ፡ ወየብሰ፡** Lud. e Vit. Mar.; pudore Jes. 37, 27. b) *torpere*, *torpescere*, de manu: 3 Reg. 13, 4; Matth. 12, 10; Marc. 3, 1; **የብሰ፡ እዴሁ፡ በመጥባሕት፡** προςεκολλήθη πρὸς τὴν μ. 2 Reg. 23, 10; de homine terrore perculso et moribundo: **ወውእቱ፡ የብሰ፡ ከመ፡ እብን፡** 1 Reg. 25, 37.

አይበሰ፡ II, 1 *siccare*, *exsiccare*, *arefacere*, fluida: Jos. 2, 10. 4, 23. 5, 1; **አየብሶሙ፡ ለአፍላግ፡** Jes. 50, 2; **አይበስኪ፡ ማየ፡ ቀላይ፡** 51, 10; Judith 5, 13; 4 Esr. 8, 27; Ps. 73, 16; **አይቢሰከ፡ ነቅዐ፡ ማዮሙ፡** Enc. Hed. 21; terram: **ያየብሳ፡ ለምድር፡** Job 12, 15; **በቀትሩ፡ ያየብስ፡ብሔረ፡** Sir. 43, 3; Jes. 42, 14; plantas: **ለሥርወኒ፡ ያየብስ፡ ነፋስ፡** Job 15, 30; Jes. 42, 15; **አየብስ፡ ዕፀ፡ ርጡበ፡** Hez. 17, 24. 19, 12; Jac. 1, 11; **አይብሱ፡ ፍሬሃ፡** Jer. 27, 27; carnem Num. 11, 32; folia, radices, fructus, ut: **ያየብስዎ፡ በፀሓይ፡** M. F.; *vim* vel *humorem vitalem consumere* hominis Marc. 9, 18.

ይቡስ፡ part. *siccus*, *aridus*, *exsiccatus:* **ይብስተ፡ባሕር፡** Ex. 14, 29; **ምድር፡ ይቡስ፡** (opp. mari) Hebr. 11, 29; (opp. humectato) Jud. 6, 37—40; sterilis (opp. irriguo) Num. 13, 20; Hen. 26, 4; **ዕፅ፡ ይቡስ፡** Sir. 6, 3; Jes. 56, 3; Hez. 17, 24. 20, 47; Hen. 3; Luc. 23, 31; **ሐሠር፡ ይቡስ፡** Jes. 9, 18; **ጽጌ፡ ይቡስ፡** Zeph. 2, 2; de spicis: ἀνεμόφθορος Gen. 41, 23. 24; de ossibus, Hez. 37, 2; de pane: Jos. 9, 3; **ኀብስተ፡ ይቡስ፡ ወጌው፡** Kedr f. 65; Phlx. 74; Sx. Teq. 1. a) **ይቡስ፡** *aridum* vel *siccum* i. e. *terra sicca* Jos. 3, 17. b) *torpens*, *torpidus*, de manu: Luc. 6, 6. c) *tabe confectus* Joh. 5, 3. d) *durus*, *rigidus:* **ክሳድ፡ ይቡስ፡** Kuf. 1; **ይቡሳነ፡ ልብ፡** Hen. 5, 4. — (Pro **በዝብጠት፡ ይቡስ፡** quod Lud. emendavit et *percussione aridae* i. e. *scuticae* vertit, legendum est **በዝ" ፡ ድቡስ፡** Enc. Sen. 27).

የብስ፡ subst., m. et f., 1) *aridum* vel *siccum* i. e. *terra* vel *continens* (opp. aquae, fluviis, mari): Gen. 1, 9. 10. 7, 22; Ex. 4, 9. 14, 16. 21. 22; Kuf. 2; Ps. 65, 5. 94, 5; Asc. Jes. 4, 18; 4 Esr. 4, 58; **አለ፡ የኀድሩ፡ የብስ፡** Hen. 37, 5. 38, 1. 40, 6; Matth. 23, 15; **በየብስ፡ ወበባሕር፡** Jsp. p. 296; **አድለቅለቀት፡ የብስ፡** (contremuit terra) Enc. Teq. 6; **እንተ፡ የብስ፡** *per siccum* i. e. *sicco pede* Jos. 4, 22; Ex. 15, 19. 2) *siccitas*, *ariditas*, Hen. 76, 5. 6. 82, 19.

ይበስ፡ subst. *siccitas*, *ariditas:* **ይበስ፡ ኀብስት፡** Lud. ex Enc. Nah. 19 (at Cod. Tub. exhibet **ይቡሰ፡ ኀብስት፡**).

ይብሰት፡ n. act. 1) *exarescendi actus:* **ሐዘንከኑ፡ በእንተ፡ ይብሰተ፡ ሐምሐም፡** Sx. Masc. 25. 2) *ariditas*, *siccitas:* **ይብሰተ፡ ኀብስት፡** Phlx. 74; **በይብሰተ፡ ጌጋይ፡ እግዚእ፡ አባላትየ፡ ሐሙ፤ ይትከዐው፡ በላዕሌየ፡ ለምሕረትከ፡ ዝናሙ፡** Enc. Nah. 29.

የበበ፡ I, 2 et 1 [יבב ܝܰܒܶܒ أَبَّ]; vicinum **በበየ፡**, nec non **יבב**] *jubilare*, *laetum clamorem edere*, *ovare:* **የበቡ፡** (v. **ቃለ፡ ወሀቡ፡**) φωνὴν ἔδωκαν Thren. 2, 7; **ትየብብ፡** (v. **ትቤቢ፡**) prae lascivia Jer. 2, 23; cruce inventa **የበበት፡ እሌኒ፡** Deg.; **ቦ፡ እመላእክት፡ ዘይዜምር፡ ወቦ፡ ዘይቄድስ፡ ወቦ፡ ዘይዌድስ፡ ወቦ፡ ዘያአኵት፡ ወቦ፡ ዘይሴብሕ፡ ወቦ፡ ዘይባርክ፡ ወቦ፡ ዘይየብብ፡** Clem. f. 61; **የብቦ፡** ἀλαλαγμός Ps. 88, 15; c. **ለ፡** pers. (alicui): Ps. 26, 11. 32, 3. 46, 1. 65, 1. 94, 1. 2; c. Acc. pers. (*jubilo celebrare* alqm): **ለየብበትኪ፡** Org. 3; c. Acc. jubili: **ውዳሴ፡ ዚአኪ፡ አሀጉራት፡ ዓለም፡ የበበ፡** Enc. Ter 21. — *Voc. Ae.*: **የበበ፡ ዘ፡ እልል፡ አለ፡**

ይበቤ፡ subst. *jubilatio*, *jubilum*, *laetus clamor*, ἀλαλαγμός Ps. 43, 14; σημασία 2 Esr. 3, 12; 1 Par. 15, 28; Macc. f. 24; **ዐርገ፡ እግዚ"፡ በይበቤ፡ ወእግዚእነ፡ በቃለ፡ ቀርን፡** Mavâs. n. 54; **ማርያም፡** (Mosis soror) **በይበቤ፡ ትዘብጥ፡ ከበሮ፡** n. 64.

ይኅአ፡ rad., sine dubio cognata cum وَجَأَ *cecidit* (vid. etiam **ኤኅ፡**).

አይኅአ፡ II, 1 (pluviae instar) *decidere*, *descendere* de coelo: **ጸለየ፡ ጸሎተ፡ ጊዮርጊስ፡ ወአውረደ፡ እምሰማይ፤ አይኅአ፡ እሳተ፡ ላዕለ፡ ኵሎሙ፡ ሰብአ፡ ነገሥት፡** Mavâs. n. 51; de fulmine, rore, Org. 2; crebro de Deo Filio: **እምሰማያት፡ እምሕፅነ፡ አብ፡ አይኅአ፡** H. A. n. 1; Genz. f. 72; Mavâs. n. 8; **አይኅአ፡ ቃል፡ እምሰማያት፤ ወረደ፡ ዲበ፡ ምድር፡** Deg.; **እምኅበ፡ አብ፡ እምሰማያት፡ አይኅአ፡** Org. 5. — *Voc. Ae.*: **አይኅአ፡ ዘ፡ ወረደ፡ መጽኢ፡ ይ፡**

ይእቲ፡ *ea*, *illa* vid. sub **ውእቱ፡**

ይእዜ፡ adv. (gramm. § 160, b) *hoc tempore*, *nunc*, *jam*, Gen. 22, 12. 26, 22; Ex. 5, 5; Num. 22, 4. 24, 17; Jos. 5, 14; Jud. 8, 2. 11, 7. 17, 13; Jes. 33, 10. 11. 36, 8. 43, 22; 4 Esr. 9, 15; Ps. 11, 5. 19, 6; Luc. 6, 21; Act. 17, 30; Matth. 3, 15; Joh. 8, 40. 52. 11, 22. 12, 27; 1 Joh. 4, 3; Gal. 1, 23; 1 Petr. 2, 10; **ይእዜኒ፡ ወዘልፈኒ፡** Judae 25; **ወይእዜሰ፡** νυνὶ δέ Job 7, 21. 30, 1; Rom. 3, 21. 6, 22. 7, 6. 17. a) α) *modo* (so eben) 2 Reg. 17, 20; Matth. 9, 18; **አለ፡ ይእዜ፡ ተወልዱ፡** ἀρτιγέννητα 1 Petr. 2, 2. β) *statim*, *illico:* **ኢይክል፡ ይእዜ፡ ኀቤክሙ፡ ወሪደ፡** 2 Esr. 16, 3; **ይእዜ፡ ፍጡነ፡** Jer. 34, 13 (gloss.). γ) jam i. e. *mox*, *brevi:* Jes. 49, 19; Mich. 7, 10 al. δ) ubi de tempore futuro agitur, nonnumquam i. q. *tunc*, ut: Mich. 5, 3; Hen. 38, 4. 50, 5; 4 Esr. 6, 49. ε) cum negatione: *nondum* Hebr. 2, 8, et *non amplius* Jes.

29, 22. b) **ዘይእዜ፡** *qui nunc est* sive *praesens:* Judith 9, 5; 4 Esr. 6, 65. 69. 7, 10; Gal. 4, 25; 2 Tim. 4, 10. c) cum praep. α) **እስከ፡ይእዜ፡** *usque ad hoc tempus, hucusque, adhuc:* Gen. 46, 34; Koh. 4, 2; Ps. 70, 18; Rom. 1, 13; Phil. 1, 5. β) **እም ይእዜ፡** *inde ab hoc tempore, amodo* Gen. 29, 32. 48, 6; Ex. 18, 11; 1 Reg. 27, 1; Jes. 48, 6. 59, 21; Ps. 112, 2; Sir. 11, 23; Luc. 5, 10. 19, 42; Joh. 12, 31; *in posterum* Gal. 6, 17 (τοῦ λοιποῦ); vel *ab illo tempore* 4 Esr. 6, 49. 61; Hen. 38, 4. 50, 5. γ) **እንተ፡ይእዜኒ፡ዓዲ፡** *etiam hac vice* Ex. 10, 17. d) creberrime **ወይእዜኒ፡** (וְעַתָּה, und nun), de quovis consecutionis genere: *nunc autem, jam vero, ergo, igitur:* νῦν οὖν, καὶ νῦν Gen. 31, 13. 29; Num. 22, 11; Jud. 16, 10; Ruth 3, 11; 1 Reg. 8, 5. 9, 6. 15, 3; 2 Par. 1, 9; Judith 8, 12. 13; 2 Esr. 9, 12. 10, 11; Ps. 2, 10; Jes. 2, 5. 10. 40, 25. 28. 43, 1. 64, 8; τοίνυν Jes. 27, 4; ἄρα οὖν Rom. 8, 12; τοιγαροῦν 1 Thess. 4, 8; ὥστε Rom. 7, 4. 12; Phil. 4, 1; τὸ λοιπὸν Phil. 3, 1. 4, 8; 1 Thess. 4, 1. — *Voc. Ac.:* **ይእዜ፡ ዘ፡በ፫ አሁን፡ዘሬም፡እንግዲኽ፡**

የካቲት፡ subst., nomen *mensis* Abyssinorum *sexti*, qui XXVI° Januarii sec. Cal. Jul., VII° Februarii sec. Cal. Greg. incipit, et mensi Aegyptiorum ⲙⲉⲭⲓⲣ respondet.

ያክንት፡ n. prgr. 1) gemma sc. a) ὑάκινθος *hyacinthus* Apoc. 21, 20; Hen. 71, 2. b) **ያክንት፡ቀይሕ፡** *hy. ruber* i. e. *carbunculus,* ἄνθραξ Hez. 28, 13; Ex. 36, 18. c) **ያክንት፡ ጸሊም፡** *hy. niger* i. e. *sapphirus,* σάπφειρος Hez. 28, 13; Ex. 36, 18. — *Voc. Ac.:* **ሰርድዮን፡በአሬት፡ወበቀለምሲስ፤ያክ ንት፡በሕዝቅኤል፤ሕብሩ፡በሚጠ፡**; *aliud:* **ከመ፡ፍሕም፡ያክ ንት፡ቀይሕ፡**; vid. scholion ad **ሰንፔር፡** 2) vestis genus sc. ὑάκινθος, *purpura caerulea,* (panni, vestes, fila hac purpura tincta): Ex. 25, 4. 26, 1. 31. 36. 28, 5. 27. 29. 31, 4. 35, 6; Sir. 6, 30. 45, 10; Hez. 16, 10 vrs. alt.; 2 Par. 2, 7. 3, 14; **ሕብረ፡ያክንት፡** Ex. 25, 5. — *Voc. Ac.:* **ያክንት፡ ዘ፡ተሳ ውሬ፡** (!).

የውሀ፡ I, 2 et 1 [vicina videtur נָאָה *decet,* يَانَ; يَايَا *benigne et humaniter tractavit*] Imprf. **ይየውሁ፡** I, 1 et **ይዬውሁ፡** I, 2; Subj. et Imper. nonnisi **ይየውሁ፡** et **የውሁ፡** I, 2; 1) *placidum, mitem, lenem, comem, clementem esse* vel *se praebere* erga alqm, *leniter habere, placide loqui, blandiri, blandimentis uti:* **ሀሎ፡ዘይጠብብ፡ለነፍሱ፡ወይዬው ሀ፡** (v. **ወየዋሀ፡**) **በቃሉ፡** Sir. 37, 22; **መኳንንት፡ይየውሀ፡** εἰρηνικοὺς λόγους ἐλάλησε Mich. 7, 3; c. Acc. pers.: **እንዘ፡ይት ጋነይ፡ለከ፡ወይየውሁከ፡** Job 40, 22; **ይዬውሁከ፡** (v. **ይየ**"፡) λαλήσει σοι καλά Sir. 13, 6; **ያደክም፡ቃለ፡ወይየውሁከ፡** (v. **ወይዬ**"፡) 29, 5; **የውሃ፡ለነፍስከ፡** ἀγάπα τὴν ψυχήν σου 30, 23; **እትጋነይ፡ላቲ፡ወእየውሃ፡** ἐκέτευον αὐτήν Job 19, 17; **ተ የውሆሙ፡** (Deus) **ለኅጥአን፡ወተመይጠሙ፡በበዝኅ፡ምሕረ ትከ፡** Did. 36. 2) a) *permulcere, lenire, solari, placare:* **እንዘ፡ይየውሃ፡በቃል፡ሠናይ፡** παρεκάλει αὐτὴν λόγοις εἰρηνικοῖς Esth. 5 aper.; **እንዘ፡ይየውሀዋ፡** παρεκάλει αὐτήν Esth. 5, 2; **የውሀ፡** παρακάλεσον 2 Tim. 4, 2; **የውሆ፡** παράκλησις Jes. 28, 29; **መዐተ፡ንጉሥ፡መልአከ፡ሞት፡ወብእሲ፡ ጠቢብ፡ይየውሆ፡** ἐξιλάσεται Prov. 16, 14. b) *persuadere,* πείθειν Act. 14, 19 Platt; **በየውሆ፡** ἐν πειθοῖς 1 Cor. 2, 4; **አምጽእዎሙ፡እንዘ፡ይዬውሁዎሙ፡** ἤγαγεν αὐτοὺς οὐ μετὰ βίας Act. 5, 26. c) *pellicere, decipere, fallere:* **በከንቱ፡እ ንጋ፡ተዬውሆሙ፡** (v. **ተየ**"፡) **ለአሕዛብ፡** ἀπατᾷν Jer. 4, 10; **ይዬውሁ፡** (v. **ይየ**"፡) **ነፍሰሙ፡** Hez. 13, 18; **ኢትየውህዋ፡ ለነፍስከሙ፡** Jer. 44, 9 var.; **ኢይየውሁከ፡** Sir. 13, 8; Sap. 14, 24; **ዘይዬውሀ፡ለከንቱ፡** κενὴ ἀπάτη Col. 2, 8. d) *blandiri, adulari:* **ይዬውሃ፡** 1 Esr. 4, 31; **ኢየዋሀናከሙ፡** 1 Thess. 2, 5.

አየውሀ፡ II, 2, in Imperf. etiam II, 1 *blandimentis permulcere* vel *pellicere:* **አየውህዎ፡** (sc. ut ad defectionem eum seducerent) Sx. Mij. 28; **አየውሃ፡** Job 19, 17 var.

ተየውሀ፡ III, 1 et 2 1) *lenem, mitem, comem se praebere* erga alqm, *blandiri,* **ኢትሥሐቅ፡ሎን፡ወኢትትየው ሆን፡** Sir. 7, 24; **እትየውሃ፡** Job 19, 17 var.; **በተየውሆ፡** Rom. 16, 18 Platt; Col. 2, 18 Platt. 2) *sibi persuaderi pati, blandimentis falli:* **አኮ፡ከመ፡ሰብእ፡ዘይትዬዋሀ፡** (v. **ዘይ ትየ**"፡) **እግዚ**"፡ Num. 23, 19; **በተየውሆ፡** 1 Cor. 2, 4 Platt. — *Rad. Abb.:* **ተየውሀ፡ዘ፡ተሞኘ፡**

ተያውሀ፡ III, 3 *inter se lenitate, comitate, blanditiis uti:* **ተያውሆ፡** Rom. 16, 18 rom.; Col. 2, 18 rom.

ይዉሀ፡ (**ይውሀ፡**) part. *mitis, lenis:* **ይዉሃን፡** Lud. e Matth. 5, 5 Mss.; Acc. **ይዉሀ፡** adv. *leniter, comiter* Asc. Jes. 7, 7.

የውሀ፡ adj., i. q. **የዋሀ፡**, ut: **የውሃን፡** (v. **የዋሃን፡**) ἄκακοι Prov. 8, 5; πραεῖς Ps. 36, 11 var.; Sir. 10, 14 var.; ταπεινοί Sir. 10, 15 var.

የዋሀ፡ adj., m. et f. (vid. **የዋሂ፡**), 1) *comis, mitis, lenis, mansuetus, placidus, pacatus* (sanft, sanftmüthig), de hominibus, πραΰς, Num. 12, 3; Matth. 11, 29. 21, 5; fem. **እመሰ፡የዋሀ፡ይእቲ፡ወሠናይ፡ቃላ፡** Sir. 36, 28; Pl. **የዋሃን፡** Ps. 36, 11; Sir. 10, 14; Job 24, 4; Jes. 26, 6; Joel 4, 11; Tit. 3, 2; de actione: **በየዋሀ፡ዝንኔ፡ይኴንን፡** Jes. 11, 4; ἥσυχος **ብእሲ፡የዋሀ፡** Sir. 25, 20; **የዋሀ፡** adv. *comiter* Asc. Jes. 7, 7. 2) *modestus, humilis, submissus* (sensu Christiano, demüthig), de hominibus, ταπεινός Jes. 66, 2; **የዋሃን፡** Sir. 10, 15; de corde Ps. 50, 18; fem. **ብእሲት፡የዋሀ፡** γυνὴ σιγηρά Sir. 26, 14. 3) *simplex, sincerus, candidus, integer, probus, innocens, pius:* ἄκακος Job 2, 3. 8, 20. 36, 5; Prov. 1, 4. 8, 5 var. 14, 15; Rom. 16, 18; Hebr. 7, 26; **በግዕ፡የ ዋሀ፡** Jer. 11, 19; Enc. Jac. 25; ἀκέραιος Matth. 10, 16; Phil. 2, 15; ἁπλοῦς **በየዋሀ፡ልብ፡** 1 Par. 29, 17; ἰδιώτης Act. 4, 13; ὅσιος Ps. 85, 2; **የዋሀ፡ልብ፡** Prov. 22, 11; εὐλαβής Luc. 2, 25. Substantive sumitur: **የዋሀ፡ርግብ፡ወጥበበ፡አርዌ፡** *simplicitas columbae,* Lud. ex Enc. — *Voc. Ac.:* **የዋሀ፡ብ፡ገር፡**

የዋሂ፡ adj., nonnisi in f. **የዋሂት፡** repertum: *mansueta, placida, proba, innocens:* **በግዕ፡የዋሂት፡** Enc. Genb. 20 **ርግብ፡የዋሂት፡** ἥμερος Chr. Ta. 32; **ብእሲት፡የዋሂት፡እም እከይ፡** F. N. 10, 8.

የውሀት፡ (**የውሃት፡**) subst. (vid. etiam **የዋሃት፡**) 1) *comitas, lenitas, humanitas, mansuetudo,* ἐπιείκεια Sap. 2, 19. 12, 18; **በየውሀት፡ተናገረኒ፡** Asc. Jes. 7, 6; πραότης, πραΰτης Sir. 1, 27. 4, 8. 10, 28. 45, 4; Col. 3, 12; 1 Cor. 4, 21; 2 Cor. 10, 1; Gal. 5, 23. 6, 1; Eph. 4, 2; 1 Tim. 6, 11 rom.; 2 Tim. 2, 25; Jac. 1, 21. 3, 13; 1 Petr. 3, 16; opponitur **ዐ ገት፡** leonis, Lud. ex Enc. Tachs. 12. 2) *simplicitas, integritas, sinceritas, probitas, pietas,* ἁπλότης 2 Cor. 11, 3; Herm. p. 8; **በየውሀት፡** ἁπλῶς Prov. 10, 9; **ተተጓገሥ፡በየ**

ውሀት፡ Job 2, 9; ἁπλοσύνη Job 21, 23; ἀκακία Job 27, 5. 31, 6; Ps. 36, 39; Herm. p. 6; Kuf. 19. 36. 41; ὁσιότης Eph. 4, 24.

የዋሀት፡ (**የዋሃት፡**) subst. (a **የዋህ፡** derivatum, sicut **የውሀት፡** a **የውህ፡**) id. q. **የውሀት፡**, ut πραύτης Ps. 44, 6. 89, 12. 131, 1; ἠπιότης Herm. p. 98; ἁπλότης Herm. p. 6; ἀκακία Ps. 7, 9. 25, 1. 11. 40, 13. 77, 78. 83, 13. 100, 3; Herm. p. 101; Job 2, 9 var.; Chr. Ta. 17 al. (In libris Mss. recentioribus **የውሀት፡** magis usitatum est quam **የዋሃት፡**; vid. etiam Ludolfi annot. ad Ps. 7, 9).

ይዋሄ፡ subst. *lenitas, mansuetudo, modestia, simplicitas, probitas*: **ይዋሄ፡ወሀድኦት፡ወአርምሞ፡** Jsp. p. 284; πραότης Chr. Ta. 28; simplicitas columbae Org. 1; **በፍርሀት፡ወበይዋሄ፡** μετ' εὐλαβείας Chr. ho. 2.

የውሀና፡ subst. (virtus ejus qui **የውህ፡** est, ut) *lenitas, humanitas*, **ከመ፡በየውሀና፡ንሕየው፡** ἐπιεικῶς ζῶμεν Cyr. c. Pall. f. 82; Cyr. f. 111. — Prov. 22, 11 in uno codice inveni formam **የውሀንት፡**, scil.: **ያፈቅር፡እግዚ"፡የውሀንተ፡ልብ፡** ὁσίας καρδίας (v. **የዋህ፡ልብ፡**); mihi **ን፡** lapsu calami scriptum videtur, nec est, quod hujus unius exempli causa terminationem **ንት፡** pro **ና፡** sumamus.

ዮም፡ proprie subst. *dies* [יוֹם ܝܘܡܳܐ يَوْم], frequentatur pro Adv. *hodie, hoc die*, σήμερον Gen. 21, 26. 24, 42. 30, 32. 31, 43. 40, 7. 41, 9; Ex. 14, 13; Ruth 2, 19. 4, 10; Sir. 20, 15. 38, 22; Prov. 7, 14; Ps. 2, 7; Jes. 58, 4; Jer. 1, 10; Judith 6, 2; Jac. 4, 13; Hebr. 13, 8; Matth. 6, 11. 30. 16, 3; Luc. 13, 32. 33; **ዛቲ፡ዕለት፡ዮም፡** ἡ σήμερον ἡμέρα Jes. 37, 3; **ዮምሰ፡ዕለት፡ቅድስት፡ይእቲ፡** 2 Esr. 18, 9; **ዮም፡በዛቲ፡ዕለት፡** 1 Reg. 12, 5. 17, 10; Act. 20, 26; **በዕለተ፡ዮም፡** Enc. Haml. 15; **ሠላሳ፡መዋዕል፡ዮም፡** (triginta dies sunt hodie i. e.) triginta jam diebus Esth. 4, 11; **ዮም፡ስሳ፡ወስድስቱ፡ዓመት፡ከነ፡እምአመ፡** ... Rel. Bar.; **ደወይኩ፡ሠሉስየ፡ዮም፡** 1 Reg. 30, 13; Marc. 8, 2. a) α) *hac nocte* Gen. 30, 15. 16; Matth. 27, 19. β) *hoc tempore, nunc* 1 Reg. 12, 17. 25, 10; Deut. 1, 39; νῦν Mal. 3, 15; Gen. 27, 36; ἐν τῷ νῦν καιρῷ Rom. 3, 26; **ዮምኒ፡በዝ፡መዋዕል፡** 11, 5. b) cum praep. α) **ለዮም፡** *huic* vel *hujus diei*: **ንጉሥ፡ለዮም፡ወጌሠመ፡ይመውት፡** Sir. 10, 10; *in hunc diem* 1 Cor. 10, 11 rom., *in hoc tempus* Hebr. 9, 9 rom. β) **እምዮም፡** *ex hoc die* Judith 8, 29. γ) **እስከ፡ዮም፡** *usque ad hodiernum diem* vel *ad hoc tempus* Gen. 19, 38. 21, 26. 32, 5. 35, 20; Sir. 47, 7; Hez. 2, 3; Matth. 11, 23. 24, 21. 27, 8. 28, 15. δ) **ቅድመ፡ዮም፡** *ante hoc tempus*, Hom. Jac. Sarug. — *Voc. Ae.*: **ዮም፡ዝ፡ዝሬ፡**

ዮጊ፡ particula incertae originis et conj. (gramm. § 169, 10) 1) *forsitan, forsan, num forte, an forte*, ἆρα in sententia nominali Gen. 20, 11. 26, 9; seq. Indic.: Luc. 11, 20; **ዮጊ፡ኢኮነ፡ሠናየ፡** μὴ ἀρεστὸν ἔσται; Lev. 10, 19; **ገሥጾ፡ለዐርክከ፡ዮጊ፡ኢገብረ፡** μή ποτε οὐκ ἐποίησεν Sir. 19, 13. 14; Tob. 8, 10. 10, 2; **በኢያእምሮ፡ኮነ፡ዮጊ፡** Gen. 43, 12; 1 Reg. 9, 5. 20, 26; 3 Reg. 18, 27; 4 Esr. 8, 49. 10, 51; τάχα Philem. 15; **ዮጊ፡ኢትክል፡** et **ዮጊ፡ታደሉ፡ለገጸ፡ዐቢይ፡** μὴ οὐκ et μή ποτε Sir. 7, 6; **መኑ፡ያእምር፡ዮጊ፡በዝንቱ፡መዋዕል፡ንግሥኪ፡** τίς οἶδεν εἰ εἰς τὸν καιρὸν τοῦτον ἐβασίλευσας (ni **ነገሥኪ፡** legendum fuerit) Esth. 4, 14. 2) *ne forte* (timendum est ne, fieri potuerit ut) seq. Imprf. (μή ποτε seq. Subj.): Gen. 3, 22. 27, 12. 38, 11. 50, 15; Ex. 13, 17. 34, 15; Deut. 4, 19; 2 Reg. 17, 16; Judith 5, 21; Hen. 65, 3; Luc. 14, 8; perraro seq. Subj., ut **ገሥጾ፡ለዐርክከ፡ዮጊ፡ኢይግበር፡** Sir. 19, 13 var. 14 var.; post verba timendi Hen. 6, 3; 2 Cor. 11, 3; et cavendi Deut. 8, 12—14; Apoc. 22, 9; seq. Subj. Apoc. 19, 10 Platt. 3) *utique, sane*, poetice: **እምትሡዒ፡ለአማልክት፡ወእምዕጣነ፡ታዕርጊ፤ተመትሮ፡ክሳድ፡አብደርኪ፡ወኀረይኪ፡ዮጊ፤** Enc. Genb. 6. — *Voc. Ae.*: **ዮጊ፡ዘ፡በ፫ እንደሆን፡እንሆ፡አሁን፡**

የውጣ፡ n. prgr. sc. ἰῶτα 1) nomen literae Graecae ι, fem., Matth. 5, 18; **ቀዳሚ፡ስሙ፡ለኢየሱስ፡የውጣ፡በኍልቄ፲** Did. 8 (ed. Platt p. 60); **የውጣ፡እንተ፡ይእቲ፡ቀዳሚተ፡ስሙ፡ለኢየሱስ፡** Laud. Mar. Hinc 2) m. usurpatur pro *nomine Jesu* ipsius, ut: **መርቆሬዎስ፡ሰማዕተ፡የውጣ፡** Enc. Masc. 18. 3) Deinde cum ι i. e. ፲ signum numeri *denarii* sit, **የውጣ፡** pro *decem* usurpant poëtae, rhythmi finalis causa: **ፈጸማ፡ለትእዛዝ፡አብ፡ቀዲሙ፡ዘዜነወነ፡በየውጣ፡** i. e. in decalogo, Enc. Ter 25; Maria **ፈጻሚተ፡ቃላት፡የውጣ፡** Enc. Nah. 16. — „Hinc sumit auctor Encomii Mariae (Laud. Mar.) occasionem, illam cum Sancto Sanctorum comparandi, quia in hoc tabulae Decalogi (Jotae) repositae, illa autem Jesum (Jotam) in utero gestaverit“ Lud.

ዮድ፡ litera alphabeti Hebraeorum X[a], Ps. 118, 73; Thren. 1, 10. 2, 10. 3, 29. 4, 10. Ubi de psalmis agitur siglo **ዮድ፡** Ps. 118, 73—80 notatur, ut: **በመዝሙር፡ዮድ፡** M. M. f. 9. — Deinde **ዮዳ፡** i. q. **የውጣ፡** *Voc. Ae.* (vid. sub **አኀዝ፡** c. 769).

የድዐ፡ rad., sc. יָדַע ܝܺܕܰܥ *scivit, novit.*

አይድዐ፡ II, 1 *indicare, nuntiare, narrare, exponere, dicere*, c. Acc. rei: ἀναγγέλλειν, ἀπαγγέλλειν, Ps. 18, 1. 50, 16; Jes. 41, 1. 45, 19; διηγεῖσθαι Ps. 144, 5. 6; **ኢያይድዐት፡ብሔራ፡** ὑπέδειξε Esth. 2, 20; Hen. 10, 7, **መፍትወ፡አየድዕ፡** ἐρῶ Prov. 8, 6; omisso Acc.: Ps. 39, 8; c. **ለ፡** pers.: Ps. 18, 2; Hen. 10, 11. 12, 4; Sir. 35, 4; vel c. **ኀበ፡** pers.: Ex. 19, 9; plerumque c. Acc. pers.: Ruth 2, 19; Job 12, 7; Koh. 6, 12; 1 Reg. 22, 8. 22; Matth. 28, 7 (εἶπον); c. dupl. Acc.: Kuf. 1. 4; 1 Reg. 3, 18; Jer. 43, 13. 49, 3; γνωρίζειν Dan. 2, 5. 6. 4, 4; δηλοῦν Ex. 6, 3; Ps. 50, 7; ἐρεῖς Ex. 19, 6. 7; εἶπεν Ruth 3, 16; **ዘንተ፡አየድዐክሙ፡** λέγω Prov. 24, 38; Hen. 106, 12; seq. **ከመ፡** Hen. 94, 10; 1 Reg. 22, 8; c. Acc. pers. et **በ፡** rei (ex Arabismo): **አይድዮ፡በምጽአቱ፡** Sx. Hed. 9. a) *eloqui, expromere*: **ኢታይድዕ፡ቃለከ፡በኵሉ፡ዘሐተትከ፡** Sir. 35, 4; **እንዘ፡በዕድ፡ይነግር፡ኢታይድዕ፡ቃለከ፡** μὴ ἀδολέσχει 35, 9. b) *notum facere, manifestum reddere*: **ኢታይድዕ፡አበሳከ፡ዘስሕትከ፡** μὴ ἀποκάλυπτε Sir. 19, 8. α) *indicare solutionem aenigmatis* Jud. 14, 12—14. β) *fateri, confiteri*, ἐξαγορεύειν Lev. 26, 40. γ) *prodere, deferre*, c. dupl. Acc.: **ይእቲ፡አይድዐቶ፡ለንጉሥ፡ምክሮሙ፡** ἐνεφάνησε Esth. 2, 22; c. **በእንተ፡** rei Deut. 13, 10; Jos. 2, 14. — *Voc. Ae.*: **ዜነወ፡አይድዐ፡ዘ፡ነገረ፡**

ተየድዐ፡ III, 1 *notum* vel *manifestum fieri, indicari, nuntiari, dici, exponi*: **ከመ፡ይትየዳዕ፡ስምየ፡ውስተ፡ኵሉ፡ምድር፡** Ex. 9, 16; **ተየድዐ፡ነገሩ፡ውስተ፡ሀገር፡** Jsp. p. 286; **ቃለ፡ዚአየ፡ተየድዐ፡በኀበ፡እግዚ"፡** εἴρηνται ὑπὸ θεοῦ

Prov. 24, 69; indicari Org. 1; በከመ፡ ተየድዐ፡ ወተነግረ፡ በ፲ወ፪ አንቀጽ፡ Abush. 39.

እንዳዒ፡ i. e. እን፡ (אֵין) *non est* et ዳዒ፡ *scientia* vel *cognitio mea* (cfr. דַּע et דַּעַת); est phrasis ex antiquissimis temporibus conservata (gramm. § 163, 3). 1) *nescio:* οὐκ οἶδα 2 Cor. 12, 2. 3; Job 9, 21; እንዳዒ፤ እግዚ" ፡ ያእምር፡ F. N. 9; quis captivos dimisit? respondent እንዳዒ፡ (nescimus) Gad. T. H. 2) *nescio an, fortasse, quis novit annon, num forte? ne forte:* እንዳዒ፡ ኢያእመርን፡ ከመ፡ . . μὴ γνόντες οὐ γνωσόμεθα Jer. 13, 12; plerumque seq. እመ፡, ለእመ፡, እመኑ፡, ut: μήτι Joh. 4, 29; τάχα Rom. 5, 7; ἄραγε Act. 11, 18; εἰ Act. 23, 9; እንዳዒ፡ እመበ፡ ዘኀለይከ፡ Herm. p. 3; post verba metuendi: Gal. 4, 11; 2 Cor. 11, 3; እንዳዒ፡ *ni fallor* Lud. ex Enc. Jac. 25. — *Voc. Ac.:* እንዳዒ፡ ዘ፡ እንጃእ ።

ዮጊ፡ vid. supra c. 1075.

የፈን፡ rad. inus., vid. ተይፈን፡ c. 571.

ደ፡ litera alphabeti Aethiopici XIX^a, quae ድንት፡ vel ደንት፡ appellatur.

ደሀለ፡ vid. sub ደሐለ፡

ደለለ፡ rad. inus., cui primitus (vid. ደለወ፡) potestas *penduli* inerat, vid. Ges. thes. sub דָּלַל p. 340 et דָּלַח p. 1504. — *Rad. Abb.:* ደለለ፡ ዘ፡ ከፈከፈ፡

ድሉል፡ part. *pampinatus* (cfr. دَلَّ, דַּלִּיּוֹת; nec non דַּלַּת רֹאשֵׁךְ Cant. 7, 6, ubi LXX πλόκιον κεφαλῆς habent), de capillis: *crispatus*, ድምድማሁ፡ ድሉል፡ βόστρυχοι αὐτοῦ ἐλάται Cant. 5, 11; ሥዕርተ፡ ርእሱ፡ ድሉላት፡ Org. 6; ሳሕይት፡ ይእቲ፡ ብእሲት፤ ድምድማ፡ ድሉል፡ ወቈናዝሪ፡ ፍቱል፡ Gad. T. H. — Ludolfi Gregorius illos locos de caesarie more Abyssinorum *in orbem quasi crispata* accipiebat. — At in loco Enc. Tachs. 8, quem Lud. affert, pro በርሥእን፡ ድሉል፡ አዕረፈ፡ legendum est ጥሉል፡ — *Voc. Ac.:* ድሉል፡ ዘ፡ ጉተና፡; *aliud:* ድሉል፡ ዘ፡ ጥቅል፡

ድላሌ፡ subst. *caesaries crispata*, ርእሱ፡ ወርቅ፡ ቄፋዝ፡ ወድላሌሁ፡ ጸሊም፡ ከመ፡ ቋዕ፡ M. M. f. 8 (e Cant. 5, 11).

ዲሎሶን፡ vel ዴሎሶን፡ n. prgr., sc. δήλωσις *manifestatio* (אוּרִים); usurpatur de illo sacerdotis summi ornatu, cujus ope vaticinabatur: ልብሰ፡ ዴሎሶን፡ 1 Esr. 5, 40; ከህን፡ ዘይለብስ፡ ዲሎሶን፡ 2 Esr. 17, 65. — *Voc. Ac:* ዲሎሶን፡ ዘ፡ ኩፋር፡; *aliud:* ዘ፡ ቀሚስ ።

ደለቅለቀ፡ quinquel., e ደለቀ፡ formatum, cui conferenda sunt تَلَقَّ *commota est res, vacillavit*, nec non تَلَقَّلَ (V) et تَلْتَلَ *exagitavit* (deinde *turbavit* aquam, דָּלַח).

ድልቅልቅ፡ subst. m. et f. (ut Jsp. p. 325), Pl. ድልቅልቃት፡ 1) *commotio, concussio, agitatio vehemens*, σεισμός Jes. 15, 5; Jer. 10, 22; ውስተ፡ ባሕር፡ Matth. 8, 24; ድልቅልቀ፡ ሰረገላሁ፡ Jer. 29, 3; συσσεισμός Nah. 1, 8. 2) in specie: *terrae motus* vel *tremor:* Am. 1, 1; Zach. 14, 5; Hez. 3, 12. 37, 7; Jes. 29, 6; 4 Esr. 1, 20. 9, 2; Matth. 28, 2; Act. 16, 26; Clem. f. 31; Jsp. p. 324. 325; ዐበይት፡ ድልቅልቃት፡ Apoc. 6, 12 rom.; motus vel tremor *coelorum* Hen. 60, 1. (Pro ድልቅ፡ 4 Esr. 4, 19, quod Laur. exhibet, omnes mei libri praebent ድልቅልቅ፡).

አድለቅለቀ፡ II 1) *commoveri, concuti, tremere, contremiscere, vacillare,* de coelo, terra, montibus, fundamentis, locis: ያድለቀልቅ፡ ሰማይ፡ ወምድር፡ Joel 4, 16; Jes. 24, 18; Jer. 8, 16. 27, 46; Ps. 17, 9. 45, 2. 3. 81, 5; Sir. 16, 18. 19. 22, 16. 43, 16; Act. 4, 31; አድለቅለቁ፡ አድባር፡ እምኔሁ፡ Nah. 1, 5; 4 Esr. 10, 39; ታድለቀልቅ፡ ሰማየ፡ ሰማያት፡ ድልቅልቀ፡ ዐቢየ፡ Hen. 60, 1; de aliis rebus: Jes. 17, 4. 19, 1; de hominibus, angelis: ኵሉ፡ ይርዕዱ፡ ወያድለቀልቁ፡ እምኔሆሙ፡ Hen. 86, 6. 1, 5; etiam de ድልቅልቅ፡ ipso praedicatur: አድለቅለቀ፡ ዐቢይ፡ ድልቅልቅ፡ Act. 16, 26. 2) *commovere, concutere, contremiscere facere:* Ps. 28, 7. 59, 2. 98, 1; Job 9, 5. 6; Jes. 10, 14; Hagg. 2, 6; Hebr. 12, 26; 4 Esr. 1, 19; ለእመ፡ አድለቅለቀ፡ ድልቅልቀ፡ መከን፡ 4 Esr. 4, 19 var.; *movere* alqd loco, c. Acc. et እምን፡ Apoc. 2, 5.

ደለወ፡ rad.; e prima significatione *pendendi* (ደለለ፡) propagantur *pendĕre facere* i. e. *pendĕre, librare* (ደለወ፡); demittere urnam in puteum i. e. *haurire* (دَلَا).

ደለወ፡ I, 1, Subj. ይድሉ፡, I) Trans.: *librare, pendĕre, ponderare,* c. Acc.: አለ፡ ትደልውዎ፡ በመዳልው፡ Jes. 46, 6; ትደልዎ፡ Hez. 5, 1; Job 6, 2; Dan. 5, 27; ደሊውየ፡ 1 Esr. 8, 56; Sir. 16, 25; እመ፡ ደለውከ፡ በመዳልው፡ ታለከ፡ 28, 25; ድሉ፡ በመዳልው፡ ኅጣውኢነ፡ 4 Esr. 1, 35. 2, 7. a) *appendĕre:* ወደለዉ፡ ዐስበየ፡ Zach. 11, 12; ደለውኩ፡ ሎቱ፡ ወርቀ፡ Jer. 39, 10; ደለውኩ፡ ሎሙ፡ ወርቀ፡ ወብሩረ፡ 2 Esr. 8, 25 seq.; 1 Esr. 8, 55; 2 Reg. 18, 12; 3 Reg. 20, 39 var. b) *perpendere* 4 Esr. 6, 34. c) *aggravare*, Lud. ex Hom. Chrys. II) Intrs.: libratum, statera quasi comparatum (vid. etiam Sap. 7, 29 sub ተደለወ፡) i. e. 1) *aequum esse, aequare,* c. Acc.: አይደልዋ፡ ብሩር፡ ተውላጣ፡ οὐ σταθήσεται ἀργύριον ἀντάλλαγμα αὐτῆς Job 28, 15. 2) *congruum, commodum, aptum, idoneum esse,* c. ለ፡ vel Acc.: ይገብር፡ ዘዘዚአሁ፡ ዘይደሉ፡ ለመልእክት፡ ኵሉ፡ Sap. 15, 7. a) *utilem, fructuosum esse, conducere, expedire,* συμφέρειν, ኢይደልዎ፡ ለአብድ፡ ተድላ፡ Prov. 19, 10; አኮ፡ ኵሉ፡ ዘይደልዎ፡ Sir. 37, 28; Deut. 23, 7; ἀγαθόν μοι Ps. 118, 71; ሰምር፡ ሎቱ፡ ተግባሩ፡ ወደለዎ፡ ብሒር፡ Luc. 12, 16; c. neg.: ἀσύμφορον, ἄχρηστον εἶναι, ut: ከመ፡ ብሒእ፡ ኢይደልዎ፡ ለቍስል፡ Prov. 25, 20; Herm. p. 34. 50; ፍሬሆሙ፡ ኢይደሉ፡ ለበሊዕ፡ Sap. 4, 5. b) *bonum* vel *jucundum esse* sensibus: እንዘ፡ ይደሉ፡ ለከናፍርየ፡ ἱκανούμενος χείλεσι (muntent) Cant. 7, 10; ትደልዎሙ፡ እመበልዕት፡ ሠናያት፡ Hen. 82, 3. 3) *decet, convenit, par, aequum est, debetur, dignus sum,* c. c. Nomin. rei et c. ለ፡ pers. vel c. pron. suff.: ለከ፡ ይደሉ፡ ስብሐት፡ πρέπει Ps. 64, 1. 32, 1; Eph. 5, 3; Tit. 2, 1; 1 Tim. 2, 10; Hebr. 7, 26; ኵሉ፡ ዘይደሉ፡ ሊተ፡ καθήκει Hos. 2, 7; Rom. 1, 28; ὡραῖον, ይደልዎን፡ ኩነኔ፡ ሊጊበት፡ Sir. 25, 4. 5; καλόν, ኢይደልዎ፡ ብዒል፡ Sir. 14, 3; ἄξιος crebro: Matth. 10, 11—13. 37; 1 Tim. 5, 17. 18; 1 Cor. 11, 27. 29; ዘሎቱ፡ ይደሉ፡ ቤት፡ αὐτοῦ ἄξιον οἴκημα Sap. 13, 15; Job 11, 6; አብእ፡

መባእ፡ ለእግዚ"፡ በዘይደልወከ፡ Sir. 14, 11; Col. 1, 10; Luc. 3, 8; ἱκανός Matth. 3, 11; praeterea: 4 Esr. 7, 39. 8, 58; ኵሉ፡ ዘይደልዎ፡ ወዘኢይደልዎ፡ *dignus et indignus* 14, 50; ዘይደልዎ፡ ጵጵስና፡ qui episcopatu dignus est Did. 4; Lud. Comm. Hist. p. 309; ለእሉ፡ ኵሎሙ፡ ይደሉ፡ ፍትሐ፡ ሞት፡ F. M. 4, 2; etiam seq. Acc. Infinitivi: ይደልዎሙ፡ መክፈልተ፡ ዘኢሁ፡ ከዊን፡ (v. ከዊን፡) Sap. 1, 16; ሰላም፡ ለከ፡ በርተሎሚዎስ፡ አቡነ፤ ዘይደልወከ፡ በርትዕ፡ ኢይስ፡ ቆጽሰ፡ ከዊነ፤ Enc. Tachs. 11; vel c. ለ፡ et Inf.: ይደልዎ፡ ለርእይ፡ (v. ርእይ፡) dignus fuit qui videret Enc. Tachs. 29; seq. ከመ፡ c. Subj. verbi: ይደልዎ፡ከመ፡ይንሣእ፡ ἄξιόν ἐστι λαβεῖν Apoc. 5, 12; Matth. 8, 8 Platt; 4 Esr. 2, 34 var.; ይደሉ፡ ከመ፡ ኢይቅረብ፡ ዘእንበለ፡ ይነስሐ፡ F. M. 4, 3; crebrius seq. Subj.: Matth. 3, 11. 15; Act. 22, 22; Apoc. 5, 2; 1 Cor. 6, 2; ዓዲ፡ ይደልወክሙ፡ እነጽር፡ እንከሰ፡ መሥዋዕተ፡ Mal. 2, 13; Esth. 7, 4; 4 Esr. 2, 34. 10, 13. 4) *oportet, debeo, meum tuum ejus est, mereor, reus sum*, seq. ለ፡ pers. vel pron. suff. et c. Nomin. rei: ከመ፡ ይቅትሉ፡ ነፍሰ፡ ዘኢይደሉ፡ መዊተ፡ ἃς οὐκ ἔδει ἀποθανεῖν Hez. 13, 19; vel c. ለ፡ et Inf., ut: Luc. 17, 10; ብእሲ፡ ቀታሌ፡ ነፍስ፡ ዘይደሉ፡ ለሞት፡ (qui mortis reus est) F. M. 4, 2; seq. Subj. verbi: ይደልወነ፡ ንመጡ፡ ὀφείλομεν τιθέναι 1 Joh. 3, 16; Act. 27, 21 rom.; Chrys. crebro; vel seq. ላዕለ፡ pers. et Nomin. rei: ደለወት፡ ላዕሌሁ፡ ደይን፡ (reus est judicio) Phlx. 54; ዘይደሉ፡ ላዕሌሁ፡ ቀትል፡ F. N. 27 (vid. sub ተድኅነ፡); ዝንቱ፡ ውሳኔ፡ ሕግ፡ ይደሉ፡ ላዕለ፡ ኵሉ፡ (diese Bestimmung liegt allen ob, sc. zu erfüllen) F. M. 5, 5; ይደሉ፡ ላዕሌሆሙ፡ ተፈልጦ፡ F. M. 10, 2; vel seq. Subj.: F. M. 10, 4 vel seq. ከመ፡ c. Subj.: F. M. 26, 7. — *Voc. Ae.*: ደለወ፡ ዘ፡ ተገባው፡ ።

ደለወ፡ I, 2 *pendĕre, librare*: ይዴልዎ፡ በመዳልው፡ Jes. 41, 7 var.

አድለወ፡ II, 1 I) *ponderari* vel *appendi jubere*: ቃደሉ፡ ሲተ፡ መክሊተ፡ 3 Reg. 20, 39. II) 1) *aptum, idoneum, dignum facere, praeparare*: ዘንተ፡ ሕዝበ፡ አድሉ፡ ለነሢእ፡ ምስጢርከ፡ Lit. 172, 4. 2) facere id quod conducit, probatur, placet alicui (es einem recht machen) plerumque seq. ለ፡ pers., a) in bonam partem α) *placere, probari*, ἀρέσκειν, ለእግዚ"፡ አድልዎ፡ ኢይክሉ፡ Rom. 8, 8. 15, 1. 2. 3; 2 Tim. 2, 4; δόξαν λαμβάνειν παρά τινος Joh. 5, 41. β) *satisfacere, obsequi, favere*, πειθαρχεῖν τινί Act. 5, 29; c. ለ፡ vel Acc. rei: አድልዉ፡ ለጽድቅ፡ Rom. 12, 9; ዘያደሉ፡ ለእኩይ፡ πονηρευόμενος Sir. 19, 26; አድለውኩ፡ ለገጽኪ፡ 1 Reg. 25, 35; Mal. 1, 8; እንዘ፡ ያደሉ፡ ሥምረተ፡ አምላከ፡ (obtemperans voluntati Dei) Org. γ) *vereri, revereri, honorem habere* alicui: ዘአድለወ፡ ለእግዚአ፡ δεδοικὼς τὸν κύριον αὐτοῦ Job 3, 19. 7, 2. 26, 13; ዘይፈቅድ፡ ያድሉ፡ ለዘፈነዎ፡ ὁ ζητῶν τὴν δόξαν τοῦ πέμψαντος αὐτόν Joh. 7, 18. 12, 43 (ni sec. α interpretari malueris); absol.: ኢታድሉ፡ በኀፍረት፡ በእንተ፡ ነፍስከ፡ περὶ τῆς ψυχῆς σου μὴ αἰσχυνθῇς Sir. 4, 20. δ) *commodum esse, gratificari* alicui: ከመ፡ ያድሉ፡ ለቢጹ፡ Sir. 19, 25. b) in malam partem, α) *favorem, gratiam, laudem captare* alcjs, *adulari, nimis admirari, contra jus et fas respicere* alqm, *temere favere* alicui, *partium studio duci*: በአድልዎ፡ ይገብርዋ፡ ለኀጢአት፡ Sir. 27, 1; Rom. 2, 28; 1 Tim. 5, 21; ኢታድሉ፡ ለሰብእ፡ እንበይነ፡ ላሕዩ፡ Sir. 11, 2. 42, 12; ለአድልዎ፡ ከንቱ፡ εἰς ἀρετὰς ματαίων Esth. 4 apcr.; ዘበልሳኑ፡ ያደሉ፡ γλωσσοχαριτῶν Prov. 28, 23; in specie *in judicando*, ኢያደሉ፡ በውስተ፡ ፍትሕ፡ Jes. 11, 3; creberrime seq. ለገጽ፡, ut: ኢያደሉ፡ ለገጽ፡ οὐ προσωποληψία Rom. 2, 11; Eph. 6, 9; Matth. 22, 16; Joh. 7, 24; Gal. 2, 6; Mal. 2, 9; Sir. 4, 22. 7, 6; Job 13, 10; ኢያአምር፡ አድልዎ፡ ለገጽ፡ 32, 22; Ps. 81, 2; Kuf. 23. 30; Lev. 19, 15; raro seq. ላዕለ፡ ገጽ፡, ut: እለ፡ ያደልዉ፡ ላዕለ፡ (v. ለ)ገጽ፡ Jes. 9, 14. β) *hypocritam esse* vel *agere, hypocrisin exercere*: 1 Tim. 5, 7; Rom. 14, 1; Jac. 2, 4; Gal. 2, 13; አድልዎ፡ *hypocrisis* Matth. 23, 28; Luc. 12, 1; Herm. p. 36.

ተደልወ፡ et ተደለወ፡ III, 1 1) *ponderari, librari, pendi*: በመዳልው፡ ተደልወ፡ ዓለም፡ 4 Esr. 2, 46; Hen. 41, 1. 43, 2. 2) librando comparari et *comparari* in genere: ሶበ፡ ተደልወት፡ (v. ተደለወት፡) ምስለ፡ ብርሃን፡ συγκρινομένη Sap. 7, 29.

ተደለወ፡ III, 2 1) a) *se parare* vel *praeparare* vel *expedire*: ተደሎ፡ Hez. 38, 7; Ex. 19, 15; Jer. 26, 14; seq. ለ፡ rei: ተደለዉ፡ አሕዛብ፡ ለፀብእ፡ ἡτοιμάσθη πᾶν ἔθνος εἰς πόλεμον Esth. 1 apcr.; ተደለዉ፡ ለተሀውኮ፡ ibid.; Judith 5, 1; seq. ከመ፡ c. Subj.: ተደለው፡ ከመ፡ ትሑር፡ Tob. 5, 17; Apoc. 8, 6. b) *parari, praeparari*: ይዴለው፡ Prov. 8, 35; ተደለወ፡ ሎቱ፡ ከንፈ፡ ንስር፡ 23, 5; ወተደለወ፡ ወተፈጸመ፡ ኵሉ፡ ቅኔ፡ 2 Par. 8, 16; Hen. 54, 4. 5; 4 Esr. 8, 62; Apoc. 16, 12; ተዴሊዎ፡ 1 Reg. 26, 4. c) *destinari, constitui, dignum haberi* (Lud.): Aaron ለደብተራ፡ መርጡር፡ ተደለወ፡ Org. 4. 2) sibi parare vel paratas habere res ad vivendum vel fruendum i. e. a) *commode, jucunde, bene beateque vivere, omnibus rebus abundare, fortunatum* vel *locupletem esse, prospere agere*: ባዕድ፡ ይዴሎ፡ በንዋየ፡ ዚአሁ፡ ἕτεροι ζήσονται ἐν τοῖς αὐτοῦ Job 18, 19; አመ፡ ትዴሎ፡ ἐν ἀγαθοῖς σου Sir. 6, 11; አመ፡ ይዴለው፡ ἐν πλούτῳ (opp. ይጼነስ፡) 10, 31. 18, 25; ከመ፡ ትደለው፡ አመ፡ ተድላሁ፡ 29, 2; ሕይወት፡ ለዘይደለው፡ ζωὴ αὐτάρκους 40, 18; እለ፡ ከብሩ፡ በመዋዕሊሆሙ፡ ወተደለዉ፡ በሕይወቶሙ፡ 44, 7; περισσεύειν Phil. 4, 12; ዐቢየ፡ ይዴለዉ፡ μεγάλα εὐεργετηθήσονται Sap. 3, 5; Hen. 94, 4; እንዘ፡ በኵሉ፡ ይትፌሣሕ፡ ወይዴሎ፡ εὐθηνῶν Job 21, 23; እንዘ፡ ይዴለው፡ በኵሉ፡ εὐοδουμένῳ ἐν πᾶσιν Sir. 41, 1; Ps. 36, 7; እንዘ፡ እትፌሣሕ፡ ወእዴሎ፡ εὐθαλῶν Dan. 4, 1. b) *in deliciis vivere, vitam mollem et delicatam* vel *voluptariam agere, voluptatibus frui, luxuriari*: እም ትደለው፡ ወትትፌጋዕ፡ (Subj.) በንዋየ፡ ነኪር፡ ἢ ἐδέσματα λαμπρὰ ἐν ἀλλοτρίοις Sir. 29, 22; τρυφᾶν, σπαταλᾶν Jac. 5, 5; 2 Petr. 2, 13; ἡδοναί Luc. 8, 14 rom.; ἀπόλαυσιν ἔχειν Hebr. 11, 25; 1 Cor. 7, 30 rom. (ubi pro ይዴልዉ፡ legendum est ይዴለዉ፡); ተደልዎ፡ ወተሐውዞ፡ Enc. Hed. 10.

አስተደለወ፡ IV, 2 (rarissime IV, 1 ut Ps. 20, 12) et አስተዳለወ፡ IV, 3 (formae IV, 2 et 3 in libris Mss. promiscue usurpantur) 1) *parare, praeparare, instruere, apparare, comparare*, plerumque ἑτοιμάζειν, ἑτοιμάζεσθαι, c. Acc. rei, c. ለ፡ pers. (alicui), c. ለ፡ finis et temporis: materiam aedificando 1 Par. 29, 2. 16 al.; ዕፀ፡ Esth. 5, 14; አሕጻ፡ Ps. 10, 2; Jer. 28, 11; gladium Hez. 21, 11; laqueum Ps. 56, 8; arcum, venenum Ps. 7, 13. 14; sacrificium Zeph. 1, 7; hostias Num. 23, 1. 29; viam Matth. 3, 3; cibum Kuf. 2. 50; Judith 12, 19; Ps. 64, 10; Job 38, 41; Gen. 27, 14; ሥንቀ፡ ለፍኖት፡ Tob. 5, 17; ያስተዴሉ፡ ለዓለም፡ መፍቅዶ፡ Sir. 39, 31; ቃህም፡ በሐጋይ፡ ያስተዴሉ፡ ሲሳዮ፡ Prov. 6, 8; Did. 13; ናስተ

ዳሉ፡ ለከ፡ ትብላዕ፡ ፍሥሐ፡ Matth. 26, 17; ብዙኀ፡ Luc. 10, 40. 41; ዘውእቱ፡ አስተዳለወ፡ በዕድ፡ ይበልዖ፡ Job 15, 28; ማእደ፡ Prov. 9, 2; dona Gen. 43, 25; domum, conclave Gen. 24, 31; Tob. 7, 15. 11, 2; መንበሮ፡ Ps. 102, 19; ሎሙ፡ ሀገረ፡ Hebr. 11, 16; አስተዳሉ፡ ደቂቀከ፡ ይቅትልዎሙ፡ Jes. 14, 21; አስተዳሉ፡ ነፍሰከ፡ ለሕማም፡ Sir. 2, 1; ያስተዴልዉ፡ ልበሙ፡ 2, 17; አድኀኖተ፡ Luc. 2, 31; sibi laudem Ps. 8, 3; መንግሥቶ፡ 2 Reg. 7, 12; ዘያስተዴሉ፡ (v. "ዳሉ፡") ሐሰተ፡ ይመስል፡ ከመ፡ ዘያስተዴሉ፡ ነፋሳተ፡ Prov. 9, 12; ያስተዴሉ፡ ፃእዘ፡ παρασκευάζει μάχας 15, 18; አስተዳሊወከ፡ ዘትነብብ፡ Sir. 36, 4; ያስተዳሉ፡ ሊተ፡ (sc. verba certando) Jes. 44, 7; uxorem alicui Gen. 24, 14. 44; ለዓለም፡ አስተዴሉ፡ ዘርእከ፡ Ps. 88, 4; ገጸሙ፡ ለጊዜ፡ መዐት፡ Ps. 20, 12; ቃስተዴሉ፡ ገጸከ፡ ለአሙ፡ .. Hez. 4, 7; omisso Acc.: Luc. 9, 52; አስተዳሎን፡ ንዕረግ፡ Act. 21, 15. a) Nonnumquam *parare* i. q. *creare, facere:* 4 Esr. 8, 69. 9, 19; Kuf. 2; Prov. 3, 19. 8, 27; Ps. 146, 8; vel *constituere* Job 28, 27. b) „Passive accipi *videtur* in Hom. Chrys.:" ተወልደ፡ ወአስተዳለወ፡ (Christus) ዘኢይትዐወቅ፡, Lud. (?). 2) a) *pro dignitate tractare, in honore habere* alqm: አስተዳልዋ፡ δὸς αὐτῇ τιμὴν Sir. 10, 28; ዘኢያስተዴልዋ፡ (v. "ዳ") ለነፍሱ፡ τὸν ἀτιμάζοντα τὴν ζωὴν αὐτοῦ 10, 29. b) *benigne facere* alicui, *commodam et bonam vitam praebere* alicui, c. Acc.: አስተዳልዋ፡ ለነፍስከ፡ εὖ ποίει σεαυτὸν Sir. 14, 11.

ድልው፡ part., f. ድልት፡ (ድልውት፡) 1) *ponderatus, libratus:* Esth. 1, 7; ቃለ፡ ጠቢባን፡ ድልት፡ (v. ድልውት፡) በመዳልው፡ Sir. 21, 15. 2) a) *dignus*, c. ለ፡ rei vel pers.: ድልዋን፡ ሎቱ፡ ἀξίους ἑαυτοῦ Sap. 3, 5; ዘኢኮነ፡ ድልወ፡ ላቲ፡ F. N. 24, 3; in st. c.: ድልወ፡ ዕርየት፡ Phlx. 3 (vid. sub ዕርየት፡); seq. Subj. verbi: በእንተ፡ ዘረሰዮ፡ ድልወ፡ ይበእ፡ Jsp. p. 281; abs.: F. M. 25, 3; fortasse etiam Hen. 21, 2. Adv. ድልወ፡ Lud. Comm. hist. p. 324 n. 71, vel በድልው፡ *digne, pro dignitate:* ዘተነርየ፡ በድልው፡ Enc. Ter 30. b) *decens, conveniens:* እፎ፡ ከነ፡ ድልወ፡ (wie sollte es sich ziemen?) Hom. Jac. Sarug.; ድልዋት፡ (v. ድልወት፡) ነበብከ፡ ἄριστα ἔφης Cyr. c. Pall. f. 71. 3) *paratus, praeparatus, instructus, promtus:* ድልው፡ መንበርከ፡ Ps. 92, 3. 32, 14; 3 Reg. 8, 43. 49; 4 Esr. 9, 21. 13, 40; Gen. 1, 2; ድልው፡ ኅብስት፡ ἕτοιμος ἄρτος Sap. 16, 20; ድልው፡ ኵሉ፡ ፍናዊከ፡ Judith 9, 6; ኵሉ፡ ድልው፡ Matth. 22, 4; በዓልየ፡ ድልው፡ 22, 8; እለ ኮኑ፡ ድልዋት፡ 25, 10; ድሉት፡ Apoc. 22, 1; ጊዜ፡ ዚአክሙ፡ ድልው፡ Joh. 7, 6; ubi de personis praedicatur, suff. pers. admittit: ድልዋኒክሙ፡ ሀለዉ፡ Matth. 24, 44; 1 Petr. 3, 15; ይጽንሑ፡ ድልዋኒሆሙ፡ Ex. 19, 11; c. ለ፡ pers. (alicui): Matth. 25, 41; Clem. f. 194; c. ለ፡ rei: ኵሉ፡ ድልው፡ ለመሥዋዕት፡ ለገቢር፡ Kuf. p. 114; Apoc. 9, 7; ዘድልው፡ ለክብር፡ ዘለዓለም፡ Sir. 49, 12; c. ለ፡ temporis: Ex. 34, 2; c. ለ፡ seq. Inf.: Kuf. p. 161; Abba Johanni erat ወትረ፡ ድልው፡ ለመዊት፡ Mavâs. n. 13; Rom. 9, 22; seq. Subj. verbi: 1 Petr. 4, 5; c. ከመ፡ seq. Subj.: Hen. 66, 1; 1 Petr. 1, 5. 3, 15. 4) *bene paratus, prospero successu praeditus:* ለምንት፡ ፍኖተ፡ ኃጥአን፡ ድሉት፡ ὁδὸς ἀσεβῶν εὐοδοῦται Jer. 12, 1 (vid. ተደለወ፡ nr. 2, a).

ድልው፡ subst. exhibet Lud. e Sal. Req.: Maria ዘኮንኪዮ፡ ድልወ፡ ለማኅደር፡ በምጽአቱ፡ et *dignitas* pro adj. *digna* interpretatur, at probabilius est, auctorem vel scribam adj. m. pro adj. f. posuisse.

ደልው፡ n. prgr. sc. الدَّلْو *aquarius*, signum coeleste: እደ ልው፡ Abush. 4 (vid. ደላዊ፡).

ድልወት፡ n. act. et subst., f. et m., Pl. ድልወታት፡ 1) *pondus* (gravitas) Gen. 24, 22; Ex. 30, 34; Jud. 8, 26; 1 Reg. 17, 5; 2 Reg. 14, 26; 2 Esr. 8, 34; 1 Esr. 8, 62. 2) *dignitas:* F. N. 5; በጽድቅ፡ ተኰነኑ፡ ዘከመ፡ ድልወተ፡ እከዮሙ፡ Sap. 19, 12; c. neg.: *indignitas:* በኢድልወትነ፡ *quamquam indigni sumus* Chr. ho. 16; እስመ፡ ለነ፡ ኢኮነ፡ ድልወተ፡ ልደትነ፡ Rel. Bar.; አንተ፡ እንዘ፡ አከ፡ ድልወት፡ ሊተ፡ አድኀንከኒ፡ Did. 7; አከ፡ ድልወትየ፡ ከመ፡ ትባእ፡ Matth. 8, 8 rom.; አከ፡ ድልወት፡ ሊተ፡ አንቃዕዱ፡ Did. 7; Pl. ድልወታት፡ dignitates i. e. gradus dignitatis vel honoris, F. N. 9, 2. 3) *decentia, convenientia:* ድልወተ፡ (v. ድልዋተ፡) ነበብከ፡ ἄριστα ἔφης Cyr. c. Pall. f. 71.

ደላዊ፡ n. ag. 1) *librator, ponderator, libripens,* ደላዊያን፡ φυλάσσοντες σταθμὸν 4 Reg. 25, 18. 2) *aquarius*, signum coeleste (Lud.: *libra*, perperam): ደላዊ፡ vel ደለዊ፡ Cod. Mus. Brit. LXXXII, 4 (vid. ደልው፡).

ተድላ፡ subst. 1) *paratio, praeparatio,* ἑτοιμασία Ps. 88, 14; κατόρθωσις Ps. 96, 2. 2) *convenientia, congruentia, decorum:* እስመ፡ ከመዝ፡ ተድላ፡ ውእቱ፡ እፈጽም፡ πρέπον ἐστὶ πληρῶσαι Matth. 3, 15 rom. a) *decus, honor:* 4 Esr. 10, 64; ተድላ፡ ዚአሁ፡ የኀሥሥ፡ δόξαν Joh. 7, 18. 8, 50; በተድላ፡ ἐν εὐπρεπείαις Job 36, 11. b) *dignitas* Hen. 89, 44; ረሰይከነ፡ ተድላነ፡ Lud. Comm. hist. p. 325 n. 73; Lit. 165, 4. 3) *commodum:* ተድላ፡ ርእስየ፡ συμφέρον 1 Cor. 10, 33. 4) *affluentia rerum bonarum, fortunae, prosperitas, felicitas:* መዛግብቲሆሙ፡ እምላእ፡ ተድላ፡ ἀγαθῶν Prov. 8, 21; ከመ፡ ትደለው፡ አመ፡ ተድላሁ፡ (opp. ተጽናሱ፡) Sir. 29, 2; εὐθηνία Ps. 29, 7. 5) *vita commoda* vel *laeta* vel *jucunda, amoenitas, laetitia, jucunditas, voluptas, deliciae:* τρυφή Prov. 19, 10; አክሊለ፡ ተድላ፡ 4, 9; ገነተ፡ ተድላ፡ Gen. 3, 23; Kuf. p. 7; ኢያፍቅር፡ ተድላሆሙ፡ ለረሲዓን፡ εὐδοκία Sir. 9, 12; ረሲ፡ ፍግዐ፡ ወተድላ፡ ውስተ፡ ገጸ፡ ለምድር፡ Lit. 164, 4; ፍሥሓ፡ et ተድላ፡ Org. 1; መንግሥተ፡ ሰማያት፡ ፈለሰ፡ ወሖረ፡ በተድላ፡ Enc. Tachs. 8; ሐናጺ፡ ለነጋድያን፡ ማኅደረ፡ ተድላ፡ Enc. Masc. 7.

መድሎት፡ subst. (m.), Pl. መዳልው፡ 1) *pondus* a) quo ponderatur (*pondo, libra*): በመድሎት፡ ሰቅል፡ Ex. 39, 2; Jes. 40, 12; በመድሎት፡ ἐν σταθμῷ Lev. 26, 26; 3 Reg. 7, 32; ፴ በመድሎት፡ ልጥር፡ *triginta pondo* (sc. auri) Enc. Mij. 3. b) quod res ponderata habet: 3 Reg. 10, 16. 17; ወተረክበ፡ መድሎተ፡ ውእቱ፡ አክሊል፡ መክሊተ፡ 1 Par. 20, 2; በመድሎት፡ ዘዲድርክሚ፡ ፱ Job 42, 11. c) *pretium, aestimatio* ለሥነ፡ አልቦ፡ መድሎተ፡ σταθμὸς Sir. 6, 15; አልቦቱ፡ መድሎት፡ ለነፍስ፡ ጠቢብ፡ ἀντάλλαγμα Sir. 26, 14. 2) Pl. መዳልው፡ *libra, bilanx, trutina, statera,* Lev. 19, 35. 36; Deut. 25, 13. 15; Job 6, 2; ገብረ፡ ነፋሳተ፡ በመዳልው፡ 28, 25; ቆምኩ፡ በመዳልወ፡ ጽድቅ፡ 31, 6; Ps. 61, 9; Hen. 41, 1. 43, 2; Sir. 16, 25. 21, 25. 28, 25. 42, 4; በመዳልው፡ ἐν σταθμῷ; 42, 7; እለ፡ ይትጌበሩ፡ መዳልወ፡ Jes. 19, 10 (ζῦθον pro ζύγον); 28, 17. 40, 12; መዳልወ፡ ዐመፃ፡ et መዳልወ፡ ተምያን፡ Mich. 6, 11; Prov. 11, 1; መዳልው፡ ዐቢይ፡ ወንኡስ፡ 20, 10; በ፩ መዳልው፡ 4 Esr. 2, 7; Apoc. 6, 5; እብነ፡ መዳልው፡ Hez. 5, 1; ዐይነ፡ መዳልው፡ Jes. 40, 15; 4 Esr. 1, 35 (vid. ዐይን፡). a) ገዳመ፡ አስቂጥስ፡ (desertum Scetium) ዘበ

ትርጓሜሁ፡ መዳልወ፡ አልባብ፡ (sc. ⲱⲩⲛ - ϩⲏⲧ *bilanx cordium*) Sx. Teq. 20; መዳልወ፡ አልባብ፡ ተሰምየት፡ እስከ፡ ዮም፡ ደብሩ፡ (sc. S. Macarii) Enc. Mag. 27. b) መዳልወ፡ ፀሐይ፡, an *horologia solaria?* Kbr. Nag. n. 72 (vid. sub አስቆሎበ፡ c. 749).

መድሎት፡ subst. *pondus*, 1) *pretium*: አልቦቱ፡ መድሎት፡ ነፍስ፡ ጠባብ፡ (v. መድሎት፡) ἀντάλλαγμα Sir. 26, 14. 2) *modus justus et conveniens* (ut videtur): turrem Babyl. aedificaverunt sine መድሎት፡ Gad. Ad. f. 175.

መድልው፡ et መደልው፡ part. 1) *judex iniquus*, κριταί መደልዋን፡ Job 9, 24; ረበናት፡ መደልዋን፡ Dan. ap. 1, 5 (bis); Tit. 1, 12 rom. (ubi interpres pro Κρῆτες ἀεί legisse videtur κριταί). 2) *placendi cupidus, simulator, hypocrita:* መደልዋን፡ (sic quidem in Lud. lex.; at in Psalmis impressum est መዳልዋን፡) ἀνθρωπάρεσκοι Ps. 52, 7; ὑποκριτής ብእሲ፡ መደልው፡ Job 34, 30; Matth. 6, 2. 5. 16. 7, 5. 15, 7. 22, 18. 23, 13; Jac. 2, 4. — Voc. Ae.: መደልው፡ ዘ፡ ግብዝ፡

መድለዊ፡ part. c. term. adj. *hypocrita*, Lud. comm. hist. p. 319 (at in lexico Lud. exhibet መድላዊ፡ *judex iniquus*).

አመድለወ፡ II, denom. *hypocritam agere;* sic quidem *Rad. Abb.:* አመድለወ፡ ዘ፡ አስገበዘ፡

ደለገ፡ I, 1 ut videtur, *acrem, animosum, strenuum esse* [videas annon ad دلق ? דָּלַק *arsit, flagravit* (quod ab Hebrais ad *ardorem hostis persequentis* et ab Arabibus ad *vehementiam incurrentis* transfertur) referendum sit; hebr. דלג significat *saliit*]: ሰብእ፡ እለ፡ ይደልጉ፡ ውስተ፡ ቀትል፡ Kuf. p. 133 var. — Voc. Ae.: ደለገ፡ ወተኀበለ፡ ዘ፡ ተደፋፈረ፡ v. ደፋፈረ፡ (Falsum videtur, quod Lud. habet: ዳለገ፡ *pessum ivit*, auct. Gregorii, neque huc quadrat, quod exhibent *Rad. Abb.:* ደለገ፡ ዘ፡ ለበሰ፡; an دجل?).

ተደለገ፡ (ni ተደልገ፡) III, 1 *acrem, animosum, strenuum se praebere*, Kuf. p. 133; ዕደው፡ ኀያላን፡ ወእለ፡ ይደለጉ፡ p. 160. (Non huc quadrat, quod Rad. Abb. exhibent: ተዳለገ፡ ዘ፡ ተወራወረ፡ et ተመክከተ፡).

ድልጉማ፡ vid. sub ድጉልማ፡

ዳሌጥ፡, etiam ዳሌት፡ litera alphabeti Hebraeorum IV[a], Ps. 118, 25; Thren. 1, 4. 2, 4. 3, 9. 4, 4. Ubi de psalmis agitur, siglo ዳሌጥ፡ Ps. 118, 25—32 notatur.

ደሐለ፡ (etiam per ኀ፡) inus., i. q. دحل *recessit, fugit, se abdidit et timuit*, دخل *latuit*, ?ذحل *timuit* (vic. זָחַל, دخل, دحل).

ተድሕለ፡ III, 1 *se auferre, se recipere, recedere, se subducere:* Act. 27, 30 Platt; ያሰይ፡ (ንጉሥ፡) እመንግሥቱ፡ ዓለም፡ ዘተድሕለ፤ መንግሥተ፡ ሰማያት፡ ያድምዕ፡ Enc. Masc. 9; Christus ምድረ፡ ግብጽ፡ እምጊዮርጊስ፡ ተድሕለ፡ Enc. Mij. 8; ፍኖት፡ ውሉደ፡ አዳም፡ ዘኢሖሩ፡ ዳእሙ፡ አመ፡ ተድሕሉ፡ ወጎዩ፡ est aenigma in Cod. Mus. Brit. LXXII propositum (ejus solutio: iter in illum mundum). — Voc. Ae.: ተድሕለ፡ ዘ፡ አገለለ፡; aliud scholion vid. sub ነትዐ፡

ደሐረ፡ I, 1 [sec. Lud. cognatum cum ድኅር፡ *pars posterior*, quare Lud. statuit significationem primam *posthabuit*. In N. T. rom. per ሐ፡ scriptum esse solet. Amh. ዳረ፡ significat *foras dare* i. e. *nuptum dare*, filiam. Arabicum دحر *repulit, abegit* dubium an non ad familiam radicum דחה דחק דחר al. referendum sit] Subj. ይድሐር፡, *repudio dimittere, repudiare* uxorem: ድሒረ፡ ብእሲቶ፡ Matth. 19, 3 tit.; 19, 9; Marc. 10, 4. 5. 11; Luc. 16, 18; ዘይድሕር፡ ብእሲቶ፡ ዘአንበለ፡ ትዘሙ፡ Clem. f. 119; ኢይድሐር፡ ብእሲ፡ ብእሲቶ፡ Did. 33; II Can. Nic. 72. — Voc. Ae.: ደኀረ፡ ዘ፡ በ፪ መረቀ፡ (i. e. ደኀረ፡) ፈታሒ፡ (v. ፈትሐ፡).

ድሑር፡ part. in f. ድሕርት፡ *dimissa, repudiata:* ዘአውሰበ፡ ድሕርተ፡ አርኰሰ፡ ሥጋሁ፡ Did. 33; M. M. f. 245.

ደሐረ፡ *bene precari* vid. sub ደኀረ፡

ድሕር፡ *pars posterior* vid. sub ድኅር፡

ድሕንጻ፡ vel "ግ፡ subst. [referendum ad ደገጸ፡] *pecten* vel *plectrum* quo fides pulsantur, Org. 2; እብል፡ ሰላመ፡ በልሳንየ፡ ድሕንጻ፤ መሰንቆ፡ መዝሙርከ፡ ዘቲ፡ እንተ፡ ያስተፌሥሕ፡ ድምፃ፤ Enc. Teq. 27; አፎጢኖስ፡ ኮንከ፡ ዕንዚራሁ፡ ለመንፈስ፡ ሰይጣን፡ — — ወኮንከ፡ መሰንቆሁ፡ ለመንፈስ፡ ሐሰት፡ ወደገጸከ፡ በድሕንጻሁ፡ M. M. f. 41. (Vid. de eo Description de l'Egypte, éd. II, t. XIII p. 538). — Voc. Ae.: ድሕንጻ፡ ብ፡ የበገና፡ መምቻ፡; *aliud:* መሰንቆ፡ ዘ፡ ኀራር፤ ድሕንግ፡ ዘ፡ ዘይዘብጡ፡ በቱ፡ ኀራረ ።

ድሕከ፡ I, 1 [دحك *serpsit, leniter incessit*, دحك *protraxit per terram* rem] 1) *repere, reptare, humi prorepere* (idem fere quod زحف, kriechen, rutschen; Lud. exposuit *claudicavit*), de hominibus usu pedum prohibitis, ut infantibus: በድሒክ፡ ውስተ፡ መርሕብ፡ (Jesulus alios infantes aequabat) M. M. f. 98; claudis: ሐንካስ፡ ድሕከ፡ እስከ፡ ይበጽሕ፡ ኀበ፡ አባ፡ ሳሙኤል፡ Lud. e Vit. Sam.; octodecim annos ይድሕክ፡ ወይስእል፡ ibid. a) *adrepere:* ቀሠፍዎ፡ (martyrem) በአብትር፡ ወድሕከ፡ ዲበ፡ ምድር፡ ወረገዮ፡ ለመንበረ፡ ጣዖታት፡ ወገፍትእዎ፡ Sx. Haml. 10. b) *sursum reptare, erepere* (emporklettern) 1 Reg. 14, 13 var. 2) *labi, labare* in sermone: ይድሕክ፡ በነቢብ፡ ፊደላት፡ Chr. Ta. 27 (vid. ተላዕለዐ፡),

አድሐከ፡ II, 1 *repere facere, sursum erepere facere*, (ከመ፡ ብእሲ፡ ዘያዐርጎ፡ ለሕፃን፡ ንኡስ፡ ኀበ፡ መካን፡ ልዑል፡) ወእምዝ፡ በበንስቲት፡ ያድሕክ፡ እስከ፡ ያበጽሖ፡ ኀበ፡ ፋሌክ፡ ውስተ፡ አየረ፡ ሰማይ፡ Chr. ho. 1.

ደሐየ፡ inus., ut videtur *comminuere, conterere*, coll. praeter دقّ et دكّ etiam دحى ; ?سحق. — Voc. Ae.: ሐረዐ፡ ሐደየ፡ (sic! legendum videtur ደሐየ፡) ብ፡ ፈጨ ።

መድሐ፡ subst. *meta, lapis molaris superior:* መድሐ፡ ማሕረፅ፡ ἐπιμύλιον Deut. 24, 6; እመ፡ ኮነ፡ ሰማይ፡ መድሐ፡ ወምድርኒ፡ ማሕረፅ፡ tamen non timebo, Org. 3. (Lud. hoc nomen ad ደኀየ፡ *excavare* retulit et inde ductum censuit, quod meta *cavat* catillum). — Voc. Ae.: መድሐ፡ ዘ፡ መጅ ።

ደሐየ፡ *excavare* vid. sub ደኀየ፡

ድሕፀ፡ *lapsare* vid. sub **ድኅፀ፡**

ደሐፈ፡ rad. quam cum דָּחַף *protrusit*, *propulit* composuerim.

ዳሕፍ፡ subst. ut videtur *protrusio*, *expulsio*, *expilatio*: **ኢየመሥጥ፡ኃጥእ፡እምኔ፡ዳሕፍ፡** ἐν ἁρπάγμασιν Sir. 16, 13.

ደም፡ subst. (m.), Pl. **ደማት፡** [דָּם‎ دَمٌ] *sanguis*, Gen. 9, 4—6. 37, 26. 31. 42, 22; Ex. 7, 20. 21. 12, 7. 24, 6; Lev. 12, 4. 7. 20, 18; Marc. 5, 25. 29; Matth. 26, 28; Apoc. 8, 7. al. sexcenties; **ሥጋ፡ወደም፡** Sir. 14, 18; Matth. 16, 17; Hebr. 2, 14; Rom. 7, 14; **እምኔ፡ዘደም፡** Joh. 1, 13 (gramm. § 186, a, δ); Pl. **ደማቲሆሙ፡ወደምየ፡** sanguis eorum et meus Jsp. p. 364; **በእንተ፡ክዒወ፡ደማቲሆሙ፡** Phlx. 130; **ርቱዕ፡ንክዐው፡ደማቲነ፡በእንተ፡ክርስቶስ፡** Chr. Ta. 5; **ደማቲሆሙ፡** sc. agnorum paschalium, Abush. 14. a) *sanguis effusus*: Deut. 17, 8; Matth. 23, 35; Apoc. 19, 2; αἵματα **ደም፡** Jer. 2, 34; Hos. 4, 2; Sir. 22, 24; **ደም፡ንጹሕ፡** Jer. 7, 6; 1 Reg. 19, 5; Deut. 19, 10; **ብእሲ፡ደም፡** homo *sanguinolentus* Ps. 5, 7; **ዐደወ፡ደም፡** Ps. 25, 9. 54, 27; **ሀገረ፡ደም፡** Hez. 24, 9; **አበ፡ደም፡** *vindex sanguinis effusi* vel caedis Num. 35, 12. 27 (vid. **አብ፡**). b) **በልዐ፡ደመ፡** *sanguinem edit* Deut. 12, 23; Hez. 33, 25 vrs. nov., vel **በልዐ፡ምስለ፡ደም፡** *edit* (carnem) *unà cum sanguine* 1 Reg. 14, 32; Hez. 33, 25. c) **አውዐአ፡ደመ፡** *sanguinem venis emisit* M. Tom., vel **አፍትሐ፡ደመ፡** Kedr f. 86. d) *sanguis*, ubi de cognatione et consanguinitate agitur: **ዘተርፈ፡እምኔ፡ደሞሙ፡ለእለ፡ያርብሕ፡** Jos. 13, 12; F. M. 5, 3 (vid. **ደመረ፡**); **ተደምሮ፡በደም፡** sociatio sanguinis (illicita) F. M. 5, 1. e) *temperamentum sanguineum*, quod dicunt, Fal. f. 16 (vid. sub **እንሳሕስሐ፡**). f) *sanguis* i. e. *succus*: **ደመ፡አስካል፡** i. e. *vinum* Gen. 49, 11; Deut. 32, 14; Sir. 39, 26. 50, 15; **ደመ፡ዕጕሥታር፡** *absinthium* M. M. f. 29. 108.

ደማሊ፡ vel **ደማሌ፡** n. prgr. sc. δάμαλις *vitula juvenca*, cujus sub specie Israelitae auctore Jerobeano Deum colebant: **ሦዑ፡ለበዓል፡ወለደማሊ፡** Tob. 1, 5; Sx. Masc. 16; Cod. Mus. Brit. LV f. 3.

I. **ደምሐ፡** I, 1 ut videtur *inesse*, *inhabitare* [coll. دَمَقَ *inseruit* rem rei, دَمَخَ *ingressa* seu *immissa* res in rem ei *firmiter inhaesit*], c. Acc.: **ኢታእምርኑ፡እግዚኦ፡አልበበ፡ሰብእ፡ዘእንተ፡ትደምሕ፡ኅሊናነ፡** hom. Theodoti Anc. in Cyr. f. 112. — *Voc. Ae.*: **ትደምሕ፡ዘ፡ትመልክ፡**።

II. **ደምሐ፡** rad. inus., دَمَخَ *eminuit*, *elatus fuit* (طَامِخٌ *altus*, *elatus*; et denom. دَمَّخَ *caput demisit*; دَمَّخَ *confregit caput*).

ድማሕ፡ subst. *vertex* a) capitis: Ps. 7, 17; Kuf. 22; **አኮ፡ዘ፡መልአክ፡በድማሑ፡** Dan. ap. 13, 36; Hez. 8, 3. 17, 19; **ሰከረ፡እምሐፋረ፡ወይን፡እንተ፡ተዐርግ፡ዲበ፡ድማሑ፡ይሬኢ፡ኵሎ፡ወኢያእምራ፡** Phlx. 106; **ሥዕርተ፡ድማሕ፡** *capilli verticis* (Schopf) Org.; **ሥዕርተ፡ድማሕየ፡** (v. **ድማየ፡**) ἡ κόμη μου Job 16, 12; nec non **ድማሕ፡** ipsum pro κόμη usurpatum est Job 38, 32. b) cujusvis rei, ut montis, throni Hen. 6, 6. 18, 8. 89, 29. 32. — *Voc. Ae.*: **ድማሕ፡ዘ፡አራስ፡**። (Vid. etiam **ድምድማ፡**).

መዳምሕ፡ *cyathi* vid. sub **ደምኑ፡**

ደመመ፡ inus. i. q. דָּמַם *siluit*, *obstupuit* (de vicinis vid. Ges. thes. p. 344).

አድመመ፡ II, 1 *stupefacere*, *obstupefacere*: **አድመሞሙ፡ግብሩ፡** Jsp. p. 280; **ፈድፋደ፡ያደምመኒ፡እስመ፡** . . . Chr. Ta. 15.

ተደመ፡ III, 1 et **ተደመመ፡** III, 2 *stupere*, *stupescere*, *obstupescere*, *mirari*: 3 Reg. 10, 5; **አንከረ፡ወተደመ፡** Jsp. p. 376; **ታነክር፡ወትዴመም፡** Chr. Ta. 28; **ዐቢየ፡ተደመምኩ፡** Apoc. 17, 6; Matth. 12, 23; Marc. 6, 51; Act. 8, 13 (**ተደመ፡** rom., **ተደመመ፡** Platt); **እንዘ፡ይዴመሙ፡ጥቀ፡** θαμβούμενοι Sap. 17, 3; **ዘበተደሞ፡** ἐκστάσεως (ubi interpretamentum **ከመዝ፡ውእቱ፡፡በካልእ፡** additum est) Ps. 30 tit.; **ተደመ፡ድማመ፡ዐቢየ፡ጥቀ፡** Kuf. 26; c. c. **እምኔ፡**, ut: **ተደሙ፡** (v. **ተደመሙ፡**) **እምኔ፡ሥና፡** ἐθαύμασαν Judith 10, 7. 23; **ተደሙ፡እምኔ፡ደቂቀ፡እስራኤል፡በእንቲአሃ፡** 10, 19; Sx. Hed. 2; c. **በ፡** Matth. 7, 28; c. **በእንተ፡** Lev. 26, 32; Sap. 5, 2.

ድማም፡ subst. *stupor* Kuf. 26.

መድምም፡ part. et subst. 1) stupefaciens i. e. *stupendus*, *admirabilis*: **እስመ፡መድምም፡አንተ፡እግዚእ፡** θαυμαστὸς Esth. 5, 2; Tob. 12, 22; **መድምም፡ውእቱ፡ሥና፡ፈድፋደ፡ቅድሜሆሙ፡** Judith 10, 14. 11, 8; **መድምም፡ኀይሉ፡** 16, 13; Jud. 13, 18; Apoc. 15, 3. 2) subst., coll. et Sing., Pl. **መድምማት፡** *res stupenda*, *miraculum*, *facinus stupendum* vel *mirabile*, Ps. 118, 18; Ex. 3, 20. 7, 3. 11, 9. 10; **ገብኩ፡ተአምር፡ወመድምም፡ዐበይተ፡** Deut. 29, 2; **ገበርከ፡ኵሎ፡መድምመ፡ዘመትሕተ፡ሰማይ፡** Esth. 4 apocr.; **መድምማት፡** Enc. Mag. 12.

ድመት፡ subst., m. et f., [دِمَّةٌ et دَمٌ], Pl. **ድመታት፡** *felis*, *catus*, *aelurus*, αἴλουροι **ድመት፡** Ep. Jer. 12; **ድመት፡** (m.) Sx. Mag. 16; Org. 1; **ጸጕረ፡ድመት፡** M. F.; **ዐናብስት፡ኮኑ፡** (mansueti) **ከመ፡ድመታት፡** Sx. Mag. 23; se abjecit **ውስተ፡ማዕበለ፡ባሕር፡ከመ፡ይብልዕዎ፡ዓሣት፡ወዐናብርት፡ወድመታት፡** Sx. Teq. 7. — *Voc. Ae.*: **ሲመት፡ብ፡ድመት፡**

ደመረ፡ I, 2 [primus significatus in *inserendo* est; hujus vestigia habes sub دَمَرَ sich eindrängen, دمق دمخ **ደምሐ፡**; primitus differre videtur a **ዐመረ፡**] 1) *inserere*, *immittere*, *indere*, *inferre*: **ኢትደምሩ፡ውስቴቱ፡ዕጣነ፡ዘካልእ፡ቅታሬሁ፡** ἀνοίσεις Ex. 30, 9; **ትዴምር፡ኊጻዳተ፡ውስተ፡መማሥጥ፡** Ex. 26, 11; Deus Pater **ኢደመረ፡መለኮቶ፡በትስብእትነ፡** (sicut Filius) M. M. f. 328; Christus **ደመረ፡ሥጋነ፡ውስተ፡ትድምርተ፡መለኮተ፡ዚአሁ፡** Deg.; **ደምር፡ነፍሳቲሆሙ፡ውስተ፡ሕፅነ፡አብርሃም፡** Lit. 166, 3; **ደመረ፡ውስተ፡መጽሐፍ፡** in librum intulit vel inscripsit, Org. 3. 2) *admiscere*, *commiscere*, *confundere*, res fluidas: **ይዴምሩ፡ደመ፡ምስለ፡ደም፡** μίσγουσι Hos. 4, 2; Luc. 13, 1; vel alias res, ut: oves ovibus Gen. 30, 40 (c. Acc. et **ውስተ፡**); **ኵሎ፡ይዴምሩ፡መዋዕለ፡ቅዱሳተ፡ርኩሳተ፡** Kuf. p. 28. 3) *conjungere*, *copulare*, *consociare*: **ደምር፡አዕጻደ፡አሐተ፡ምስለ፡ካልእታ፡በኊጻዳት፡** Ex. 26, 6. 9; 2 Cor. 6, 14; Christus **ደመረ፡ሥጋነ፡ምስለ፡መለኮቱ፡** Deg.; Christus reputatus est inter impios **ከመ፡ይደምረነ፡ምስለ፡ጻድቃን፡** Lit. Joh.; **ደሚረከ፡ትሁቦሙ፡ለኵሎሙ፡** *conjunctim* dabis omnibus, Lit. 165, 4. a) *commiscere* vel *consociare* matrimonio sanguinem: **እምበ፡ዘደመሩ፡**

ደመ፡ምስለ፡ደም፡በአውስቦ፡እመሂ፡አበው፡ምስለ፡ውሉድ፡ . . . F. M. 5, 3. b) *communicare:* ኢትደምር፡ንዋየከ፡ምስለ፡ዘይኄይለከ፡ወይብዕለከ፡ Sir. 13, 2. 4) in arithmetica: a) *multiplicare,* c. Acc. et በ፡, ut: ትዴምሮ፡ለመከን፡ቀዳማዊ፡ (i. e. numerum priorem) በ፫፻፶፱ወ፬ወዘበጽሐ፡እምነ፡ትድምርት፡ውእቱኬ፡ዕለታት፡ዘመከን፡ቀዳማዊ፡ Abush. 11. b) *addere, numeros in summam colligere:* ፴ወ፩ወ፳ወ፱ለእመ፡ደመርከ፡ክልኤሆሙ፡ይከውኑ፡፷, Comp. Eccl. — *Voc. Ae.:* ደመረ፡ዘ፡ጨመረ።

ተደመረ፡ III, 2 Refl. et Pass. 1) *misceri, commisceri, admisceri, immisceri* de liquidis Hen. 54, 8; de aliis rebus: ኢይዴመር፡ኀጺን፡ምስለ፡ልሕኵት፡ Dan. 2, 43; ውስተ፡ፍሥሓ፡ኢይዴመር፡ሐዘን፡ προσμίγνυται Prov. 14, 13; plerumque de hominibus: ዘተደመረ፡ብዙኅ፡ ἐπίμικτος πολύς Ex. 12, 38; በበይናቲሆሙ፡ 14, 20; ላዕለ፡እለ፡ይዴመሩ፡ማእከላ፡ ἐπὶ τὸν σύμμικτον Jer. 27, 37; c. በ፡ vel በውስተ፡ ἀναμεμίχθαι ἐν Esth. 3 apocr.; c. ምስለ፡ Num. 11, 4; 4 Reg. 14, 14; Hez. 27, 16. 17; Jer. 32, 6. 10; Ps. 105, 34; ኤፍሬም፡ተደመረ፡ምስለ፡አሕዛብ፡ Hos. 7, 8; ተደመሩ፡ምስለ፡ዘማውያን፡ συνεφύροντο Hos. 4, 14; Hez. 22, 6. a) in specie: *corpora miscere* vel *commiscere, concumbere:* መሐዛንኪ፡እለ፡ተደመርኪ፡ምስሌሆሙ፡ Hez. 16, 37; ወቦአ፡ወተደመረ፡ምስለ፡ብእሲቱ፡ 1 Par. 7, 23; Hen. 7, 1; 1 Cor. 5, 9; Org. 2; ተሠርዐ፡ይትከልኡ፡ (conjuges) እምተደምሮ፡በመዋዕለ፡ትክቶ፡ F. M. 10, 1. b) *immisceri* rei: ዘይዴመር፡ምስለ፡ኀጢአቱ፡ Sir. 12, 14; ኢትደመሩ፡በጌጋዮሙ፡ Hez. 20, 18. 2) *conjungi, copulari, consociari,* de rebus Ex. 26, 10; 4 Esr. 13, 14; de hominibus: ተደመሩ፡ብክሙ፡ሰብእ፡ παρεισέδυσαν Judae 4 Platt; c. ምስለ፡ Ex. 23, 2; Hen. 105, 2; ሶበ፡ይዴመር፡ምስለ፡ጻድቃን፡ Prov. 11, 15; 4 Esr. 6, 50; ዘእንበለ፡ይደመሩ፡ምስለ፡ዐር፡ Kuf. 46; ዘይዴመር፡ምስሌሆሙ፡ τοῖς προστεθειμένοις ἐπ' αὐτῶν Esth. 9, 27; c. Acc. pers. (alicui): ዘይጠመቅ፡ይዴመሮ፡ትፍሥሕት፡ጸጋ፡መንፈስ፡ቅዱስ፡ Phlx. 165. a) *uniri,* de unione naturarum in Christo: እም፪ህላዌ፡ተደመረ፡፩ክርስቶስ፡ Cyr. ad Th. f. 15; ἑνοῦσθαι (opp. συναφθῆναι) Cyr. c. Pall. f. 76; de unione sacramentali, Lit. 160, 2. b) *commercium, societatem, communionem inire* vel *habere* cum alqo: ተደመረ፡ኢዮሳፍጥ፡ምስለ፡አከዝያስ፡ 2 Par. 20, 35; ኢይደመር፡መኑሂ፡እምእመናን፡ምስለ፡ሰብአ፡ሥራይ፡ F. M. 15, 1; ዘተደመረ፡ምስሌሆሙ፡አው፡ተሳተፎሙ፡ ibid.; cum haeretico, Can. Ant. 1; Lud. Comm. hist. p. 331 (e Syn.); ተደምሮ፡ምስለ፡እግዚ"፡ውስተ፡ጸሎት፡ Phlx. 52; ተደምሮ፡ምእመናን፡ communio fidelium F. M. 6, 6. c) *matrimonio, nuptiis jungi* vel *conjungi, connubium inire:* Hen. 19, 1; አኮ፡ይደመሩ፡ምስለ፡አዋልደ፡ሰብእ፡ Kuf. 4; ተደመሩ፡እሉ፡ምስለ፡እሉ፡ Kuf. 20; Clem. f. 22; Dan. 11, 6; ተደምሮ፡ዘመድ፡ይትከፈል፡ኀበ፡፪ክፍል፡ነፍሳዊ፡ወሥጋዊ፡ F. M. 5, 2. 3; ተደምሮ፡በደም፡ (sociatio vel mixtio sanguinis i. e.) matrimonium inter consanguineos F. M. 5, 1.

ተደማመረ፡ stirps ambarizans (vid. ተመያየጠ፡) *corpora commiscere:* ተባዕት፡ወአንስት፡ዘይደማመሩ፡ Phlx. 155.

ድሙር፡ part. 1) *mixtus, commixtus, admixtus,* de liquidis Math. 27, 34; ባሕር፡ድምርት፡በእሳት፡ Apoc. 15, 2; እሳት፡ምስለ፡ደም፡ 8, 7; de aliis: ኀጺን፡ድሙር፡ምስለ፡ (v. ውስተ፡) ልሕኵት፡ Dan. 2, 41; ድሙረ፡ጽጋይ፡ Ex. 28, 14; de personis: ድሙራንኪ፡ ὁ σύμμικτός σου Nah. 3, 17; Hez. 27, 27; ኵሉ፡ቤተ፡እስራኤል፡ድሙራን፡ኮሎሙ፡ብርተ፡ወሀረረ፡ . . 22, 18. 2) *conjunctus,* a) *conglutinatus, cohaerens:* ኢኮኑ፡ድሙራነ፡ዝንቱ፡ምስለ፡ዝንቱ፡ προσκολλώμενοι Dan. 2, 43. b) *contextus, concretus, continuus:* ድሙራት፡ ἐξ αὐτοῦ Ex. 28, 8. c) *communis:* Act. 2, 44. d) in arithmetica: *summatim computatus, additus,* ወኮነ፡ኵሉ፡ድሙር፡ወመከብቡ፡ . . . . 2 Esr. 17, 66; 1 Esr. 2, 13; Abush. 47; Lud. Comm. hist. p. 304 n. 14; Chr. Ax. f. 89. e) ድሙረ፡ adv. *mixte, conjunctim,* Lud.

ድማሬ፡ subst. 1) *consertio, contextio* Ex. 26, 10. 28, 28; etiam Ex. 36, 31 C. 2) *conjunctio,* a) συνάφεια *connexio* naturarum Christi, Cyr. ad Reg. f. 30; sed plerumque b) *unitio, unio* (sec. doctrinam orthodoxorum), ἕνωσις, ut: ድማሬ፡ዘህላዌ፡ጽድቅ፡ ἕνωσις ἡ κατὰ φύσιν ἀληθής Cyr. ad Reg. f. 30; በድማሬ፡ትእዛዝ፡ καθ' ἕνωσιν οἰκονομικήν Cyr. d. r. fid. f. 35. 38; ድማሬ፡ወኅብሬ፡ Lit. 171, 3 sec. Lud. e Mss.; Christus እንዘ፡ኢይዘሮ፡እምድማሬሁ፡ለአብ፡ Lud. e Lit. c) *communio, unanimitas:* ሀበነ፡ለኵልነ፡ድማሬ፡እንዘ፡ንትሜጠው፡እምቅድሳቲከ፡ Kid. f. 10. 3) *commixtio* corporum, *concubitus:* Org. 4.

ትድምርት፡ subst. 1) *commixtio, confusio:* ኃብት፡ተገብረት፡በአምሳለ፡ቤተ፡ክር"ን፡ዘአልቦ፡ውስቴታ፡ትድምርተ፡ተባዕት፡ምስለ፡አንስት፡ (sed sexus a sexu separatus est) Clem. f. 23; ዘእንበለ፡ቱስሐ፡ወኢትድምርት፡ Lit. 166, 4. 2) *conjunctio, consociatio* a) *unitio* vel *unio* naturarum Christi, ἕνωσις, σύνοδος, σύνδρομος, Cyr. ad Th. f. 8. 12; ነፍሱ፡እንተ፡ለብሳ፡በትድምርት፡ ἡ ἑνωθεῖσα αὐτῷ ψυχή f. 15; በትድምርት፡ዘትሥግት፡ καθ' ἕνωσιν οἰκονομικήν f. 20; Cyr. c. Pall. f. 76 (opp. ልጽቀት፡ et ቅርበት፡ Nestorianorum); unio mystica: Lit. 166, 1; ከመ፡ይትቀደስ፡ሥጋነ፡በትድምርተ፡ሥጋሁ፡ (Christi) Org. 2. b) *communio* fidelium: ትድምርተ፡ምእመናን፡ Abt. Ap. 28; F. M. 6, 6; ይሰደዱ፡እምትድምርተ፡ምእመናን፡ወእምንሢአ፡ቍርባን፡ F. M. 8, 1. c) *commercium, societas:* ይትዐቀቡ፡እምትድምርተ፡እኩያን፡ሰብእ፡ Did. 33. d) *conjugium:* ትድምርተ፡ብእሲ፡ወብእሲት፡ Did. 33; Clem. f. 89; ትድምርተ፡አውስቦ፡ Lud. ex Hom. de nativ. Christi. 3) in arithmetica: a) *multiplicatio* Abush. 11. b) *additio,* Abush. 47.

ደመሰ፡ inus., دَمَسَ *obscurae et densae fuerunt* tenebrae, *obliteratus fuit,* طَمَسَ et دَرَسَ id. (etiam دَمَرَ *perdidit*); vid. ደመነ፡

ተደምሰ፡ III, 1 *deleri,* Kuf. p. 24 ann. 3 (ni lapsu calami scriptum est).

ደሙስ፡ adj. *obscurus, nubilus:* በደሙስ፡ሰማይ፤በብሩሀ፡ሰማይ፡ Kedr f. 3. — *Voc. Ae.:* ደሙስ፡ዘ፡ሐታም።

ደምሰሰ፡ quadrl. I *exstinguere, delere,* a) *obliterare,* vestigia: ደምሰሰ፡አሠርየ፡ Job 30, 13; ይደመስሱ፡አሠረ፡አገሪሆሙ፡ Jes. 3, 12; literas, rem scriptam: Col. 2, 14; afflavit ውስተ፡ክርታስ፡ወደምሰሰ፡ኵሎ፡ዘጽሑፍ፡ውስቴታ፡ Sx. Sen. 12; nomen e libro Jsp. p. 340; Ex. 32, 32. 33; in specie: peccata (*oblivioni tradere*), አነኬ፡ዘእደመስሶን፡ለኀጣውኢከ፡ Jes. 43, 25. 44, 22. 53, 11; ደምሰሰ፡ሎቱ፡እግዚ"፡ኀጣውኦ፡ Sir. 47, 11; Jer. 18, 23; Ps. 50, 2. b) *perdere* (vertilgen), personas vel res: Gen. 6, 7. 19, 13. 14. 29; Lev. 20, 3. 5; Kuf. 5; Hez. 25, 7; Judith 9, 10; Ps. 118, 87; Hen. 83, 8;

4 Esr. 7, 43; nomen Ps. 9, 5; Deut. 9, 14, terras, urbes Sir. 10, 16; Hen. 76, 4; Deut. 12, 2.

አደምሰሰ፡ II *exstinguendum* vel *delendum curare:* **በተንበዮቱ፡ አደምሰሰ፡ ጌጋዮሙ፡ ለሕዝቡ፡** Sir. 46, 20.

ተደምሰሰ፡ III, 1 1) *deleri, exstingui* a) *obliterari,* Apoc. 3, 5; **ይደመሰሱ፡ እመጽሐፈ፡ ሕያዋን፡** Kuf. 30; Hen. 108, 3; Ps. 68, 33; **ጽዕለቱ፡ ኢይደመሰስ፡** Prov. 6, 33; peccatum Act. 3, 19; Ps. 108, 13; 1 Reg. 3, 14; **ኢይደምሰስ፡ ነገርየ፡ እምልብክሙ፡** Hen. 94, 5. b) *perdi,* Kuf. 6; **ተደምሰሱ፡ እምነ፡ ምድር፡** Kuf. 5; Gen. 7, 23. 17, 14; Lev. 7, 21—27; Sir. 39, 9. 47, 22; Hen. 54, 9; **ትደምሰስ፡ ስሙ፡** Ps. 108, 12; Sir. 41, 11; Num. 27, 4; **ብዕል፡ ዘይዘገብ፡ በዐመፃ፡ ይደመሰስ፡** Job 20, 15; Sir. 40, 12; **በእንተ፡ ተደምሰሶቱ፡ ለገ፡ ዓለም፡** Asc. Jes. 1, 5. 2) *sese invicem exstinguere* vel *perdere:* **ተደምሰሱ፡ ሰብእ፡ በበይናቲሆሙ፡** Jsp. p. 356.

ድምሱስ፡ part. *deletus, exstinctus,* Ssal. Req.

ደምሳሲ፡ n. ag. *exstinctor, obliterator:* Deus **ደምሳሴ፡ አበሳየ፡** Kedr f. 43.

ድምሳሴ፡ n. act. et subst. 1) *obliteratio:* **ደመ፡ ክርስቶስ፡ ዘይትከዐው፡ ለድምሳሴ፡ ኃጣውአ፡ ዓለም፡** M. M. f. 94. 2) *exstinctio, pernicies, exitium:* Ex. 17, 14; 2 Petr. 3, 7; Hen. 76, 5. 9; Jsp. p. 276. 277; M. M. f. 53; **ማየ፡ ድምሳሴ፡** (sc. diluvium) Enc. Ter 6.

መደምስስ፡ part. *exstinctor, perditor:* **መልአከ፡ መደምስስ፡** ὁ ἐξολοθρεύων 1 Par. 21, 15.

ደመቀ፡ I, 1 [دمق *contudit* lapide, دمك *contrivit* rem molendo] *contundere, conterere:* **ይደምቆ፡** λικμήσει αὐτόν Matth. 21, 44; Jes. 41, 16; **በውግረተ፡ እብን፡ ደመቁ፡ ሥጋሁ፡** Sx. Teq. 4; **ደመቀቶ፡ መልታሕቶ፡** διήλωσε Jud. 5, 26; **እብን፡ ለእብን፡ ሶበ፡ ይደምቆ፡ ይወፅእ፡ እሳት፡** λίθος πρὸς λίθον τριβόμενος πῦρ ἀφίησι Chr. ho. 19. — *Voc. Ae.:* **ጸቀወ፡ ደመቀ፡ ብ፡ ጫፈለቀ፡**

ተደምቀ፡ III, 1 *contundi, conteri,* Lud. sine auct.

ድሙቅ፡ part. 1) *contusus, contritus,* Lud. sine auct. 2) aliam significationem habet in Fek. Jas., ubi legitur: illo tempore mercatura haerebit **ወይትኀጣእ፡ ቅድው፡ ወድሙቅ፡ አልባስ፡** (an a دمغ *tinctus?*).

ደመቅ፡ et **ደምቅ፡** subst. *pulvis:* **ወትገብር፡ ደቃቀ፡ ወደመቀ፡** (v. **ወደምቀ፡**) λεπτὰ ποιήσεις καὶ λικμήσεις Jes. 30, 22.

ድምቀት፡ n. act. *contusio,* Lud. sine auct.

ድመት፡ *felis* vid. post **ደመመ፡**

ድማኅ፡ *vertex* vid. sub **ድማሕ፡**

ደምኀ፡ inus., videtur cognatum cum **ጠመቀ፡**, **ጠምዐ፡**, **ጸብኀ፡**, quibus vis *immergendi* et *intingendi* inest (cfr. etiam amh. **መጥመቅያ፡** a **ጠመቀ፡**).

መድምኅ፡, **መድምኅት፡** vel similis formae subst., nonnisi in Pl. repertum **መዳምኅት፡** et **መዳምኅ፡**, *scyphus, cyathus, patera,* (*cochlear?*): **መዳምሕ፡** σπονδεῖα Ex. 25, 29 C ubi FH **ቤተ፡ መዋጽሕት፡** habet); **መዳምኅ፡** et **መዳምኅት፡** (מְזַמְּרוֹת) Jer. 52, 19 vrs. nov.; **መዳምኅት፡ ዘቤተ፡ ምሥዋዕ፡** (ubi Gr. ἐσχάρα τοῦ θυσιαστηρίου, Hebr. מִזְרְקוֹת habet) 2 Par. 4, 11; 3 Reg. 7, 36 vrs. nov.; κύαθοι Ex. 38, 12; Num. 4, 7; diaconi est **መጥዎ፡ ደሙ፡ ለክርስቶስ፡ በመዳምኅ፡ ወይን፡ ዘውእቱ፡ መንክ፡** M. M. f. 325. — *Voc. Ae.:* **መዳህምት፡** (sic pro **መዳምኅት፡**) **ዘ፡ ዕርፈ፡ መስቀል፡**

ደመነ፡ I, 2 [vic. **ደመሰ፡**, nec non עָנַן, غَمَّ, غِمْ, عَلَى al.] 1) *obnubilare,* in specie vultum suum i. e. *tetricum* vel *moestum facere:* **ደምና፡ ገጸ፡** (aliàs **ቄጸረ፡ ገጸ፡**) κατήφεια Chr. Ta. 29; **እምከመ፡ በእ፡ ውስተ፡ እዝኑ፡ ለሰብእ፡ ነገረ፡ ሕሡም፡ ይደምን፡ ገጸ፡** Clem. f. 198; etiam omisso **ገጸ፡**, ut: **ሶበ፡ ዘርከዮ፡ ደኢደመነ፡** Phlx. 67. 2) *nubilum* vel *obscurum fieri* vel *esse, nubilare, obscurari, obnubilari, obfuscari:* **መጽሔት፡ እንተ፡ ኢትደምን፡** ἀκηλίδωτον Sap. 7, 26; **ዐሐየ፡ ጽድቅ፡ ዘኢይደምን፡** Cyr. ad Reg. f. 29; **ዝንቱ፡ ውእቱ፡ ክብር፡ ዘበአማን፡ ወሥን፡ ዘኢየኀልፍ፡ ወጸዳል፡ ዘኢይደምን፡** Chr. Ta. 9. a) *obduci, colligi,* de nube: **ደመና፡ ዘይደምን፡ መንገለ፡ ዐረብ፡** Luc. 12, 54. b) *nubilum* vel *tetricum fieri,* de vultu: **ሶበ፡ ተሐዝነ፡ ልብ፡ ይደምን፡ (ገጽ፡)** σκυθρωπάζει Prov. 15, 13. — (Ex Enc. Nah. 1 Lud. affert **ደመነ፡** obscuratus i. e. *mortuus est;* at **ደሚና፡** vel **ደሜና፡** illius loci n. pr. est, ut elucet ex Actis diei). — Scholion *Voc. Ae.* vid. sub **ረስሐ፡**

አደመነ፡ II, 2 *obnubilare, obscurare, obfuscare,* margaritam sordibus M. M. f. 16; Enc. Haml. 22 (vid. sub **ዘሕል፡**); **እፎ፡ አደመና፡ እግዚ፡ ለወለተ፡ ጽዮን፡** ἐγνόφωσε Thren. 2, 1. a) nubem vel *nubes obducere* vel *colligere:* **ሶበ፡ አደምን፡ ደመናየ፡** ἐν τῷ συννεφεῖν με νεφέλας Gen. 9, 14 var. b) *nubilum obducere* vultui, *tetricum reddere* vultum alcjs: **ብእሲት፡ መንኰራኵሪት፡ ታደምን፡ ገጸ፡ ምታ፡** Fal. f. 52; adversitas **ያደምና፡ ለገጽ፡ ከመ፡ ጸለሎ፡ መቅጸት፡** Org. 2.

ተደምነ፡ III, 1 *contectus fuit* ignis absente hero, ne interim arderet, Lud. ex Enc. Nah. 19.

ተደመነ፡ III, 2 *obnubilari, obscurari, obfuscari:* **ብርሃንከ፡ ተደመነ፡** Apoc. 18, 14; **ጸዳል፡ ዘኢይደመን፡** Chr. Ta. 23; **ብርሃን፡ ማኅቶትን፡ ዘኢይደመን፡** M. M. f. 84.

ድሙን፡ part. *nubilus, obscurus, fuscus,* et de vultu *tetricus, moestus:* **ዐሐይ፡ ያቅየሐይሕ፡ ድሙን፡** πυρράζει στυγνάζων Matth. 16, 3; **ከነ፡ ገጹ፡ ድሙነ፡ ወሕብሩ፡ ጽንሑየ፡** (i. e. **ጽምሑየ፡**) Phlx. 164.

ደመና፡ subst., m. et f., coll. et Sing., Pl. **ደመናት፡** *nubes, nubila,* (Gewölk et Wolke) νέφη, νεφέλαι **ደመና፡** Koh. 11, 3. 4; Job 20, 6; **እስከ፡ ደመና፡** (v. °**ናት፡**) Sir. 13, 23. 32, 20; **እኤዝዝ፡ ደመና፡ ከመ፡ ኢያዝንም፡** Jes. 5, 6. 14, 14. Dan. ap. 3, 50; **በደመና፡ ሰማይ፡** Dan. 7, 13; Hen. 2, 3; 1 Thess. 4, 17; νέφος, νεφέλη Job 7, 9. 22, 14. 26, 8; **ይዘርዎ፡ ለደመና፡ በብርሃኑ፡** 37, 10. 38, 34; Sir. 50, 6; **ደመና፡ ቀሊል፡** Jes. 19, 1. 44, 22; **ደመና፡ ዐቢይ፡** Hez. 1, 4; Jer. 4, 13; Gen. 9, 13—16; 4 Esr. 2, 57; Hen. 39, 3. 41, 4; **ደመና፡ እንተ፡ አልባቲ፡ ዝናም፡** Judae 12; **ደመና፡ ብርህት፡** Apoc. 14, 14; Matth. 17, 5; Act. 1, 9; **ደመና፡ ዝናም፡** Sir. 32, 26; Jes. 18, 4; **ደመና፡ ምሴት፡** νέφος ὄψιμον Prov. 16, 15; **ጊዜ፡ ደመና፡** tempus nubilum Org.; **ዐምደ፡ ደመና፡** Sir. 24, 4; Ex. 33, 9. 10; **ቀስተ፡ ደመና፡** *iris* Apoc. 10, 1; Sap. 5, 22 (vid. sub **ቀስት፡**); Pl. **ደመናት፡** Ps. 17, 14. 134, 7; Prov. 25, 14; **ደመናት፡ ያውሕዙ፡ ጠላተ፡** 3, 20. 8, 28; Jes. 45, 8; Jer 10, 13; Sir. 32, 21; **ይሰርሬ፡ ደመናት፡ ከመ፡ አዕዋፍ፡** 43, 14. 15; Koh. 12, 3; **መንፈሰ፡ ደመናት፡** Kuf. 2; Hen. 18, 5. 41, 4; Matth. 24, 30. a) *aër* i. e. *nubes:* **ሰሕወ፡ ደመና፡**

χαῦνος ἀήρ Sap. 2, 3; ጽጌ፡ደመና፡ ἄνθος ἀέρος 2, 7. b) *nubes* i. e. multitudo copiosa: ደመና፡ቋዓት፡ Kuf. 11; ደመና፡ዘናቢር፡ወትንንያ፡ Sx. Ter 18; coll. Hebr. 12, 1. c) *nimbus, velamen tenue:* ቃል፡ (ὁ Λόγος) ዘመጽአ፡በደመና፡ድንግል፡ዐጽፉ፡ Enc. Pag. 3.

ድማኔ፡ subst. *obscuratio, fuscitas, nubilum:* ሰማይ፡ንጽሕት፡ይእቲ፡ወኢይረክባ፡ርስሐት፡ወኢድማኔ፡ Chr. Ta. 16; opp. በርሀ፡ Org. 5.

ደመንሚን፡ adj. *obscurior, satis obscurus:* ሉባዙኃን፡ዝነገር፡ደመንሚነ፡ይመስል፡ ho. Severiani in Cyr. f. 125. — *Voc. Ae.:* ደመንሚን፡ዘ፡ጨለማ፡ — At *aliud Voc.* habet: ደመንሚን፡ v. ደመንማም፡ዘ፡ቤተ፡መዘግብት፡

ደምፀ፡ inus., quod nescio an cum ደምሐ፡ componendum sit.

አድምፀ፡ II, 1 *assequi, adipisci, nancisci, consequi,* c. Acc. rei: Job 3, 22 (κατατυγχάνειν); 17, 1 (τυγχάνειν); ኢያደምፅ፡ፍትወቶ፡ 20, 20; Rom. 11, 7 (ἐπιτυγχάνειν); Hebr. 6, 15; Herm. p. 37; creberrime in Chrys., Sx. aliisque libris; በደኃሪ፡ያደምፁ፡ኀይለ፡እምጸጋ፡ዲበ፡ፍጥረቶሙ፡ Phlx. 83; c. Acc. pers.: እመሰ፡አድምፀተከ፡ (sc. ኀጢአት፡) ኢታወጽአከ፡ Sir. 21, 2; ጽዕልት፡ብእሲት፡ለእመ፡አድምፀት፡ብእሴ፡ኄረ፡ Prov. 24, 58; Phil. 3, 11; Act. 17, 27; omisso Acc.: Job 23, 9 (κατέσχον); እለ፡አድምፁ፡ κτησάμενοι Zach. 11, 5. — *Voc. Ae.:* አድምፀ፡ዘ፡አገኘ፡አደመቀሂ፡ይ፡ (vid. etiam scholion ad ረከበ፡).

ድምድማ፡ subst. [e ድማሕ፡ formatum videtur, nec est quod ad طم (i. e. ዐመመ፡) *nectere, torquere* crines recurramus], plerumque m., Pl. ድምድማት፡, *coma, caesaries, capillus* (Hauptḥaar): ለእመ፡አብቈለ፡ድምድማ፡ 1 Cor. 11, 14; Hen. 106, 2; ድምድማ፡ርእስክሙ፡ Hez. 24, 23; Cant. 5, 2. 11; Gad. T. H. (vid. ድሉል፡); ቈናዝአ፡ወድምድማተ፡ርእስ፡ Form. Conf. (si quidem lectio sana est). — *Voc. Ae.:* ድምድማ፡ዘ፡እራስ፡; *aliud:* ድ"፡ዘ፡አናት፡ወበ፡ዘ፡ወሰነ፡ርእስ።

ደምፀ፡ I, 1 [דמש] Subj. ይድምፅ፡ et ይድመፅ፡, *sonare, resonare, strepere, fremere, tonare,* de inanimatis: ይደምፅ፡ማዕበሉ፡ ἠχήσουσι Jer. 5, 22; Jes. 17, 12; Ps. 45, 3. 76, 16; Luc. 21, 25; ይደምፅ፡ከመ፡ዐቢይ፡ዐዓፅ፡ Sir. 40, 13; ዘእንበለ፡ይድመፅ፡ (v. ይድምፅ፡) ድምፀ፡ነጐድጓድ፡ 4 Esr. 4, 5; ይደምፅ፡እግሩ፡በቃለ፡ዐዓፅ፡ Sir. 45, 9; ይደምፅ፡ሰቆቃው፡ Koh. 12, 5 var.; ይደምፅ፡ብከይ፡, ፍሥሓ፡ Ps. 29, 6; hymnus ደምፀ፡እምአፍ፡ Org. 1; etiam de hominibus: ዘኢይደምፅ፡ strepitum non edens i. e. ἡσύχιος 1 Petr. 3, 4; መጽአ፡እንዘ፡ኢይደምፅ፡ Lit. Epiph.; Org.; በቃለ፡አሚን፡ወትፍሥሕት፡ደምፁ፡ Ps. 41, 5; ደምፀት፡ሀገር፡ resonavit sc. strepitu 3 Reg. 1, 45. In specie a) de rumore: Org. 2; ደምፀት፡ኵሉ፡ሀገር፡በእንቲአሆን፡ rumore resonavit Ruth 1, 19. b) *strepitu conturbari:* ኢትደምፅ፡ οὐ πτοηθήσῃ Job 11, 16. — (ይደምጽ፡ Kuf. p. 36 ann. 7 lapsu calami pro ይገምጽ፡ scriptum videtur).

አድመፀ፡ II, 1 *strepere* vel *sonare* vel *resonare facere:* አነ፡እግዚ"፡ዘአደምፃ፡ለማዕበላ፡ Jes. 51, 15; Jer. 5, 22 var.; እማት፡ያደምፃ፡ቃለ፡ሰቆቃው፡ Sap. 18, 10; Abba Salama ለብሒረ፡እግዓዚ፡አድያሚሃ፡አድመዕከ፡ Deg.; Org. 3; omisso Acc.: ከመ፡ያድምፁ፡ልዑለ፡ τοῦ ἀκουσθῆναι ποιῆσαι 1 Par. 15, 19; በአድምዖ፡ይቀንጹ፡ ἐπὶ σκοπὸν ἁλοῦνται (legendum videtur በአድምፆ፡) Sap. 5, 22; Enc. Masc. 10 (vid. sub አሚን፡).

ድሙፅ፡ part. *sonans,* Lud. ex Enc. Haml. 15.

ድምፅ፡ (raro ደምፅ፡) subst., plerumque m., Pl. ድምፃት፡, *sonus, sonitus, fremitus, strepitus, murmur,* aquarum, undarum: Ps. 64, 7; Jes. 5, 30; Jer. 6, 23. 28, 42; Hez. 1, 24; tonitru ድምፀ፡ (v. ደምፀ፡) ዐዓሁ፡መኑ፡ያእምር፡ Job 26, 14. 37, 1; በዐቢይ፡ዐዓፅ፡ገብረ፡ድምፀ፡ቃሉ፡ Sir. 46, 17; foliorum vento agitatorum Lev. 26, 36; pedum 3 Reg. 18, 41; alarum complosarum Hez. 1, 24; Clem. f. 13 (vid. ዶርሆ፡); flagelli Nah. 3, 2; mallei Sir. 38, 28; equorum, curruum: ድምፀ፡ሩጸተ፡አፍራሲሁ፡ Jer. 8, 16. 28, 42; Mich. 1, 13; Hez. 3, 13; Apoc. 9, 9; rei cadentis: ድምፀ፡ድቀቶሙ፡ Jer. 29, 22; bestiarum ድምፀ፡አራዊት፡ወዘአዕዋፍ፡ንቃወ፡ለበወ፡ያዕቆብ፡ Enc. Mij. 17; ድምፀ፡አፍራስ፡ Gad. Th. (vid. ቃቄር፡); tubae Hebr. 12, 19; nablii III Sal. Mar. 15; multitudinis: Ex. 32, 17. 18; Jes. 21, 7; Dan. 10, 6; Hez. 1, 24; Luc. 18, 36; clamantium, gementium, minitantium, murmurantium, al., ut exactoris Job 3, 19; ኢይሰምዕ፡ድምፀ፡ዘይትጌረም፡ μέμψιν 39, 7; Jes. 30, 17; አልቦ፡ቃል፡ወአልቦ፡ድምፅ፡ 3 Reg. 18, 26; ድምፀ፡ግርማ፡ φωνὴ φόβου Jer. 37, 5; ሰማዕኩ፡ድምፀ፡ኤፍሬም፡እንዘ፡ይግዕር፡ 38, 18; ድምፀ፡ነጐርጓር፡ θροῦς γογγυσμῶν Sap. 1, 10; ድምፀ፡ዑቃቤ፡ ἦχος ἀσφαλείας Prov. 11, 15; ድምፀ፡ቃል፡ 4 Esr. 10, 39; ድምፀ፡ጸሎት፡ሐዋዝ፡ Enc. Teq. 6; Pl. ድምፃት፡መደንግፃት፡ Phlx. 116. a) *echo:* ድምፀ፡ቃል፡ዘአድባር፡መፍርሃን፡እለ፡ያወሥኡ፡ወየዐልዉ፡ድምፀ፡በበይናቲሆሙ፡ Sap. 17, 18. b) *rumor,* ድምፀ፡ነገር፡ ἀκοή Matth. 14, 1 rom.; ድምፃሰ፡ሰማዕነ፡ τὸ κλέος Job 28, 22; ድምፀ፡ንባቦሙ፡ λόγων αὐτοῦ ἀκοή Sap. 1, 9 (cfr. etiam Job 37, 1; Jer. 38, 18).

መድምፅ፡ subst. „lapis sic dicitur, quo charta pergamena in Aethiopia laevigatur“ Lud. auct. Greg. [sec. Lud. proprie: „resonare faciens“, quod parum probabile videtur. Rectius comparabis vel دلص vel دمث].

ደምጻዊ፡ vid. sub ደንጻዊ፡

ዳር፡, **ዴር፡**, **ዱር፡** vid. omnia sub ዱረ፡

ዱር፡ vid. sub ደረረ፡

ዶርሆ፡ vid. sub ደውርሀ፡

ድርሀም፡ (ድርኀም፡) n. prgr. sc. δραχμή (دِرْهَم amh. ድሪም፡), Pl. ደራህም፡ et ድርሀማት፡ 1) proprie *drachma* Graecorum, *denarius* Romanorum, numus argenteus: Enc. Jac. 5; Act. 19, 19 Platt; ደራህም፡ዘሕልያን፡ F. M. 25, 1; deinde 2) numus *aureus:* χρυσοῦς ድርሀም፡ 2 Esr. 17, 70 var.; ድርሀማት፡ 17, 71 var.; F. N. 39; መጠነ፡ወርቀ፡ድርሀም፡ Clem. f. 8. — Vid. ድሪክሚ፡

ደሮም፡ n. prgr. sc. דָּרוֹם *plaga australis* Hez. 20, 46.

ድርማንቅ፡ et **ደርማንቅ፡** n. prgr. (دُرْمُوك et دُرْنُوك *genus vestium* vel *tapetis*), Pl. ድርማንቃት፡, *feminalia,* περισκελῆ

Ex. 28, 38; in C (pro ቃስ፡) Ex. 36, 36 et Lev. 16, 4; ድ ርማንቅ፡ (v. ደርማንቅ፡) ዘዐገ፡ ይኩን፡ ላዕለ፡ ሐቌሆሙ፡ Hez. 44, 18; Enc. Sen. 19; ድርማንቃት፡ σαράβαρα Dan. 3, 21; Deg.; at Ex. 28, 4 ድርማንቅ፡ ዘብእሲ፡ ዘሐቌ፡, ubi Gr. κίδαρις habet (Lud. interpretem κίδαρις pro *fascia* in genere sumsisse et *fasciam cruralem* exposuisse censet). — *Voc. Ae.:* ድር ማንቅ፡ ዘ፡ ልበ፡ ልበ።

ደረረ፡ inus., incertae significationis; at cum radici דרר דור דהר vis *circumeundi, gyrum agendi* insit, videas annon ተደረ፡ proprie significet *in gyrum accumbere.*

ተደረ፡ III, 1 et ተደረረ፡ III, 2 *coenare*, δειπνεῖν: እምድኅ ረ፡ተደሩ፡ Luc. 22, 20; 1 Cor. 11, 25; እንዘ፡ ይዴረሩ፡ Joh. 13, 2; ሶበ፡ አኅለቁ፡ ተደሮ፡ Tob. 8, 1; 4 Esr. 14, 47; ዘእንበለ፡ ይደረር፡ ἄδειπνος Dan. 6, 18; ለእመ፡ ነበርከ፡ ትደረር፡ ውስተ፡ ማእደ፡ መኳንንት፡ Prov. 23, 1; ኢትደረር፡ ምስለ፡ ብእሲ፡ መታሒ፡ μὴ συνδείπνει 23, 6; c. Acc. cibi: ምንተ፡ ተደረርከ፡ τί ἐδείπνησας Herm. p. 86; Luc. 17, 8. — In loco ከመ፡ ዘይተክል፡ ደ ብተራሁ፡ ወየኀድር፡ ወይዴረር፡ ከማሁ፡ ከነተኒ፡ ነፍስየ፡ በላዕ ሌየ፡ Jes. 38, 12 ወይዴረር፡ tamquam interpretamentum additum est, nec in libris antiquioribus legitur.

ድራር፡ subst. *coena:* ምሳሕ፡ አው፡ ድራር፡ ἄριστον ἢ δεῖπνον Luc. 14, 12; በድራር፡ ወእመሂ፡ በምሳሕ፡ Kid. f. 28; ዘአ ሕጸጸ፡ ድራሮ፡ ይበይት፡ ጥዑየ፡ ሥጋሁ፡ Fal. f. 56. a) *tempus coenae*, poetice: ይጸውም፡ ድራረ፡ Lud. ex Enc. Masc. 30. b) *agape* primitivae ecclesiae, Const. Ap. 36. c) *vigilia* (vid. Lud. lex. amh. c. 82) diem festum praecedens: ዘማኅትው፡ ዘድ ራረ፡ ጾም፡ (ut videtur) *in vigiliam introitus jejunii* (quadragesimalis) Cod. Mus. Brit. XXXII f. 2 (pro quo etiam ዘማኅትው፡ ዘድራራ፡ ጾም፡ legitur in aliis codicibus); ጾመ፡ ድራረ፡ ልደት፡ et ጾመ፡ ድራረ፡ ጥምቀት፡ (Nativitatis et Epiphaniorum) praecipitur in F. N. 15. — *Voc. Ae.:* ድራር፡ ብ፡ እራት፡; *aliud:* ድራር፡ ወስበጥ፡ (vid. ሥባጥ፡) ዘ፡ ኅራት፡ መታረብ።

ደረረ፡ i. e. دُرّ *clare luxit, radiavit.*

ዶር፡ n. prgr. sc. دُرّ *margaritae:* ታቦት፡ ዘዶር፡ አንተ፡ ይእ ቲ፡ እግዝእትነ፡ ማርያም፡ Lit. Mar. Mss. (deest in impressa); ወማእከሌሆሙ፡ ታቦተ፡ ዶር፡ ዘስርጉት፡ በሠራኒ፡ ጸዳል፡ Org. 3 („ubi felix beatorum status in coelo describitur" Lud.; perperam Lud. *arcam generationis* interpretatur). — *Voc. Ae.:* ዶር፡ ብ፡ እሳተ፡ መለኮት፡ ወርቅሂ፡ ይ፡

ደረሰ፡ I, 1 [דָּרַשׁ دَرَسَ; vid. Ges. thes. p. 356. 357] Subj. ይድርስ፡ 1) librum vel lectionem, postquam lecta sunt, *tractare* exegetice vel homiletice i. e. *commentari* vel *interpretari, explanare oratione, disserere*, c. Acc. lectionis interpretandae: እፈቱ፡ አነ፡ ዘይእዜ፡ ተነበ፡ በወንጌል፡ እድርስ፡ ለክሙ፡ hom. Severiani in Cyr. f. 122; መጻሕፍት፡ ሐግ፡ ደረ ሰ፡ Enc. Genb. 27; vel c. Acc. interpretationis: ቀሲስ፡ (lectione lecta) ይድርስ፡ ድርሳነ፡ ዘመፍትው፡ Kid. f. 12. 2) *commentari, conscribere, componere* libros, orationes sacras, carmina: ደረሱ፡ በእንተዝ፡ ወጸሐፉ፡ λογίδια ἄττινα περὶ τούτων συγγράψαντες Cyr. ad Th. f. 8; c. Acc. libri: Cyrillus ደረሰ፡ ፲ወ፪ ቃላተ፡ ወከሠተ፡ ውስቴቶሙ፡ ሃይማኖተ፡ ርትዕተ፡ ወእ ምድኅሬሆሙ፡ ደረሰ፡ ድርሳናተ፡ ወተግሣጻተ፡ ወመልእክታተ፡ Cyr. f. 2; ዝንቱ፡ መጽሐፍ፡ ዘደረሰ፡ Abushaker, in Proleg.; ቅዳ ሴ፡ ዘደረሰ፡ ህርያቆስ፡ Lit. 170, 1; ደረሰ፡ ድርሳነ፡ Enc. Tachs. 8.

ተደርሰ፡ III, 1 *conscribi, componi* de libro F. N. 45.

ድርሰት፡ n. act. et subst., Pl. ድርሰታት፡, *commentatio, conscriptio*, in specie *poëma, carmen* (ex pluribus strophis constans), *versus:* ነበቤ፡ ዝንቱ፡ ድርሰት፡ ፵ወ፪ Cat. Cod. Mus. Brit. p. 54b; ድርሰትየ፡ ዘውእቱ፡ መወድስ፡ Chr. Lik Atk.; ድርሰታተ፡ ማሕሌት፡ Org.; ማሕሌተ፡ ድርሰት፡ Epist. Gregorii in Lud. Comm. hist. p. 38 n. 37.

ደራሲ፡ n. ag., Pl. ደራስያን፡ 1) *interpres* libri, *exegeta, commentator:* ደራስያን፡ ἐξηγηταί Cyr. ad Th. f. 11. 2) *auctor* libri vel poëmatis, ut: Gregorius በዓለ፡ መንክራት፡ ወደ ራሲ፡ ቅዳሴያት፡ Abush. 50. 3) *doctor academicus*, quare ቤተ፡ ደራስያን፡ *academia:* አብ፡ ብሩታዎስ፡ (Atheniensis) ከነ፡ ፩እምነ፡ ማእምራን፡ ወመማክርት፡ ወጠቢባን፡ ዘውስተ፡ ሀገረ፡ አቴና፡ et unus e numero አረጋውያን፡ ወመምህራን፡ እለ፡ ው ስተ፡ ቤተ፡ ደራስያን፡ Sx. Mij. 21.

ድርሳን፡ subst., m. et f., Pl. ድርሳናት፡ *tractatus, dissertatio, libellus:* ድርሳን፡ በእንተ፡ ሰንበት፡ ዘደረሰ፡ ርቱዐ፡ ሃይ ማኖት፡ Lud. (e libro Conciliorum Romano); Cat. Cod. Mus. Brit. p. 21b; in specie exegeticus vel homileticus, *explanatio* vel *interpretatio, homilia, oratio sacra, commentatio* ad divinarum rerum studium excitandum conscripta (erbauliche Betrachtung): አበ፡ ኤፍሬም፡ ሶርያዊ፡ ደረሰ፡ ድርሳናተ፡ ብዙኃተ፡ ፈድፋደ፡ Sx. Haml. 15; አበ፡ ሲኖዳ፡ ደረሰ፡ ድርሳናተ፡ ብዙኃ ተ፡ ወተግሣጻተ፡ ወቃላተ፡ በቅኔዓት፡ Sx. Haml. 7; ድርሳን፡ ዘ አበ፡ ያዕቆብ፡ ዘስሩግ፡ ዘደረሰ፡ በእንተ፡ እለ፡ ኖሙ፡ ከህናት፡ ወ ዲያቆናት፡ Genz. f. 74; Cyr. f. 102 seq.; Cat. Mus. Brit. p. 31. 48; qui in ecclesia non attentus est ይሚንን፡ ቃለ፡ እግዚ" ፤ ቃ ለ፡ ድርሳን፡ Clem. f. 176; ድርሳን፡ ዘገብርኤል፡ ሊቀ፡ መላእክ ት፡ Cat. Mus. Brit. p. 48; ድርሳነ፡ ማርያም፡, al., vid. d'Abbadie Cat. p. 226.

ምድራስ፡ subst., Pl. ምድራሳት፡ 1) *expositio, interpretatio, exegesis:* ምድራሳት፡ ἑρμηνεία 1 Cor. 14, 26; presbyter ዘውእቱ፡ ሥሉጥ፡ ላዕለ፡ ቀድስ፡ ወቍርባን፡ ወላዕለ፡ ምህሮ፡ ወላዕላ፡ ምድርሳት፡ (sic) ወአስተስርዮ፡ ኅጣውእ፡ M. M. f. 326. 2) *tractatus, dissertatio:* ዝኒ፡ መጽሐፈ፡ ም ድራስ፡ M. M. f. 332.

ድርስ፡ n. prgr. sc. δρῦς *quercus*, arbor Kuf. 13. 16; etiam in Gen. δρυός ድርዮስ፡ Kuf. 31, et Dat. δρυΐ ድራይ፡ Kuf. 14. — Scholia Voc. Ae. vid. sub በሉጥ።

ድርሰኒ፡ n. prgr., sec. Lud. „medicaminis species vel tale quid", fortasse i. q. amh. ዳርሲን፡ et ዳርሲኒ፡ i. e. دار صيني دار چينى *cinnamomum:* ምቱረ፡ ልሳና፡ ኀበ፡ ሀላዌሁ፡ አግብ አ፡ ሶበ፡ ድርሰኒ፡ ወመሀረ፡ ቀብአ፡ Lud. ex Enc. Ter 5

ዱሬቆን፡ „*unum ex septem coelis*"; sextum esse ait auctor Libr. Myst. et scribit ዳሬቆን፡, Lud. — Vid. ድርቱቆን፡

ደርበየ፡ quadrl. I [דָּרְבָן *stimulus*, דָּרְבֹן *aculeus*, دَرِبَ *acuit*] 1) *jaculando infigere:* ደርበያ፡ ለኩናቱ፡ ውስተ፡ አረፍት፡ 1 Reg. 19, 10. 2) *jaculari, emittere* vel *jacere tela*, c. በ፡ teli: ይደረብዩ፡ በአሕጻት፡ Phlx. 100; c. Acc. teli: ደርብዩ፡ ኩያንው፡ ኢይክህለኒ፡ Macc. f. 14; ከመ፡ ብእሲ፡ ዘይደረቢ፡ ኩናተ፡ ይወግዖ፡ ለዘተፈነወ፡ ኀቤሁ፡ Chr. Ta. 22; etiam *mittere gladium* vel *vibrare* contra alqm: አሚጥዎ፡ ኩናትየ፡

(ῥομφαίαν) ወይደረብያ፡ላዕለ፡ግብጽ፡ Hez. 30, 24. 3) telo *ferire, configere* alqm: ይደረብዮሙ፡ በኲያንዊሆሙ፡ Hez. 26, 8 var.; 28, 7 var.; ለደርብዮቱ፡ Enc. Hed. 7. — *Voc. Ae.:* ደርበየ፡ዘ፡ወጋ ።

ተደረበየ፡ III, 3 *ferire* alqm telo, gladio: ወረዙቲን፡ተደረበይዎሙ፡ ἐτίτρωσκον αὐτούς Judith 16, 12; ይደረብዮከ፡ በኲያንዊሆሙ፡ Hez. 28, 7. 30, 11.

ድርቱቆን፡ n. prgr. *nomen coeli secundi* (ab infra) Clem. f. 3.— *Voc. Ae.:* ድርቱቄን፡ዘ፡ሰማይ ። (Vid. ዱሪቆን፡).

ድርንቅ፡ v. ድርናቅ፡ subst. [amh. ድርጭት፡; num i. q. coturnix, ὄρτυξ, دُرّاج, वर्त्तिका? an دُرَّاجٌ attagen?] *coturnix:* ብዙኀ፡ድርናቅ፡ v. ድርንቅ፡ Sap. 19, 12 (aliâs, etiam Sap. 16, 2 ፍርፍርት፡).

ደረከ፡ I, 1 [דָּרַךְ دَرَكَ? calcavit (de contiguis vid. Ges. thes. p. 351); inde ደረከ፡ calcatum i. e.] *asperum, durum* (cfr. دَرِكَ), deinde *trucem, saevum esse:* ትዐወግ፡እምሕምዘ፡ አፍያት፡ወትደርከ፡እምተኩላ፡ (Origenes compellatur) M. M. f. 198.

አድረከ፡ *connectere* vid. sub አድረገ፡

ድሩክ፡ part. *asper, durus, saevus, trux, immitis,* raro physice, ut: ማእሰር፡ድሩክ፡ Enc. Teq. 21; plerumque ethice: ወዒሳው፡ ውእቱ፡ ብእሲ፡ ድሩክ፡ ወሐቃላዊ፡ ወጸጓር፡ Kuf. p. 71; ወኩሉ፡ግብሩ፡ድሩክ፡ ibid.; σκληρός Matth. 25, 24; Koh. 7, 17; ድርክት፡ከመ፡ሲኦል፡ቅንአት፡ Cant. 8, 6; ኢሰምዑ፡እምአፉሆሙ፡ቃለ፡ድሩክ፡ Kuf. p. 132; Hen. 5, 4; ልሳን፡ ድሩክ፡ወዐይን፡ምዑክ፡ Enc. Hed. 5; opp. ርኅሩኅ፡ Lud. ex Enc. Hed. 10; de equo *effrenato:* ፈረስ፡ኀያል፡ወድሩክ፡ δυσήνιος Chr. Ta. 31.

መድረክ፡ subst., m. et f., *limen,* deinde etiam *postis, vestibulum:* 3 Reg. 6, 32; መድረከ፡ኆኅት፡ βαθμοὺς θυρῶν αὐτοῦ Sir. 6, 36; ኀበ፡መድረከ፡ኆኅትክሙ፡ πρὸ τῶν θυρῶν Jac. 5, 9; παρὰ τὴν θύραν Jud. 19, 26; πύλη Ex. 27, 16; σταθμός Ex. 21, 6; Deut. 15, 17; ኀበ፡መድረከ፡ኆኅት፡ ἐπὶ τῶν φλιῶν 1 Reg. 1, 9; τὸ πρόθυρον Jud. 19, 27; ሶበ፡ይሬስዩ፡መድረኮሙ፡ኀበ፡መድረክየ፡ Hez. 43, 18; መድረከ፡ኆኅት፡ 46, 3; αἴθριον Hez. 40, 19.

ድርኩኩት፡ subst., Pl. ድርኩኩታት፡ *cardo* in quo vertitur janua („cardines autem in Aethiopia limini superno et inferno sic inserti sunt, ut janua sine ferri adjumento verti possit" Lud.): ከመ፡ማዕጾ፡እንተ፡ተዐውድ፡ውስተ፡ድርኩኩታ፡ Prov. 26, 14; እሬስያ፡ለኢየሩሳሌም፡ከመ፡ድርኩኩት፡ማዕጾ፡ዘይትሀወክ፡ Zach. 12, 2; 3 Reg. 6, 31; ድርኩኩታት፡ ibid. — *Voc. Ae.:* ድርኩኩት፡ዘ፡እግረ፡ማዕጾ ።

ድሪክሚ፡, ድርክሚ፡ n. prgr., sc. δραχμή, *drachma* nummus (aliâs ድርሀም፡ q. v.), ድሪክሚ፡ኢሐቲ፡ Ex. 39, 2; ደርክሚ፡ (v. ድደርኬሚ፡) δίδραχμον Tob. 5, 15.

ደረከኖ፡ et ደርከኖ፡ subst. [a radice ረከነ፡ i. e. רקם רגם رَقَنَ ductum et cum אַרְגָּמָן اُرْجُوَانٌ cognatum (de ደ vid. gramm. § 73) videtur, et mihi quidem hoc etymon probabilius est quam si quis vocabulum a زرق duxerit] *purpura caerulea* vel *hyacinthina,* ὑάκινθος Ex. 36, 9 (aliâs ያክንት፡). 10. 30. 32. 37. 40. 37, 3. 5; Num. 4, 6. 9. 11. 12. 15, 38; አልባሰ፡ደርከኖ፡ Hez. 23, 6. 27, 7; ደርከኖ፡ወሜላት፡አልባሲሆሙ፡ Jer. 10, 9; ዘሕብረ፡ደርከኖ፡ Apoc. 9, 17; Enc. Teq. 21 (vid. sub አጽገየ፡). — *Voc. Ae.:* ደርከኖ፡ዘ፡ብሜት፡ሐር ።

ድርዕ፡ subst., Pl. አድራዕ፡ [دِرْعٌ] *lorica, thorax, cataphracta* (aliâs: ልብሰ፡ኀጺን፡), θώραξ 2 Esr. 14, 16; ይለብስ፡ድርዐ፡ጽድቅ፡ Sap. 5, 19; Org. 2; ἀσπίς Judith 9, 7 var.; አልባሰ፡ድርዖሙ፡ μανδύας 2 Reg. 10, 4; ድርዐ፡እንግድዓ፡ Hen. 8, 1. 52, 8; በድርዐ፡እንግድዓ፡ወበጽንዐ፡ሃይማኖት፡ ወረሱ፡መንግሥተ፡ሰማያት፡ Deg.; በልብሰ፡ድርዐ፡ኀጺን፡ Org. 5; አድራዕ፡ θώρακες 2 Par. 26, 14; Sx. Haml. 15; አድራዕ፡መስተጽዕናን፡ („cataphractae per metonymiam pro) *cataphracti* equites", Org. 6 (sec. Lud.). — *Voc. Ae.:* ድርዐ፡እንግድዓ፡ዘ፡ሐምበል፡; *aliud:* ብ፡ጽሩር ።

ደርዐ፡ I, 1 (an 2? denom.) *lorica indui:* ሰማዕት፡ረከቡ፡ ተስፋሆሙ፡ደሪዮሙ፡ወተዐጊሆሙ፡ Deg. (si quidem lectio sana est).

ድሩይ፡ et ድርዮስ፡ vid. sub ድርስ፡

ድርያሚን፡ v. ብርያሚን፡ n. prgr. corruptum pro ድብርያሚን፡ i. e. דִּבְרֵי הַיָּמִים *acta diurna,* nomen libri biblici *Chronicorum* (aliâs ሕጹጻን፡) F. N. 2.

ደርገ፡ I, 1 [vicinum ደረከ፡; e significatu *calcandi* et *gradiendi* (דרג دَرَجَ دَرَكَ?) proficiscitur *sequi, assequi* (اَدْرَكَ) et *sese invicem sequi, contineri* (ut طَرِيقَةٌ *ordo, series,* دَارَكَ), *duplicare, obducere* (اَطْرَقَ, طَرَّقَ) et *complicare, convolvere* (دَرَجَ I. II. IV)] Subj. ይድረግ፡, *connexum, conjunctum esse inter se, cohaerere:* ወይደርጉ፡ (v. ወይደረጉ፡, v. ወይዴረጉ፡) ፪ δύο συνεζευγμέναι πρὸς ἀλλήλας Hez. 1, 11; ይድረግ፡ዕሩየ፡ κατὰ τὸ αὐτὸ ἔσονται ἴσοι Ex. 26, 24.

ዳረገ፡ I, 3 est vox forensis: *delegare* alqm alicui vel ad alqm, a quo solutionem accipiat, *delegationem facere,* c. c. Acc. delegationis, ut: በእንተ፡ድርገ፡ዘይዳርግዎ፡ F. N. 33, 7; Inf. ዳርጎት፡ ibid.; vel c. Acc. ejus qui delegatur et c. ላዕለ፡ ejus ad quem delegatur: ለእመ፡ዳረገ፡ሠያጢ፡ላዕለ፡ተሣያጢ፡ ብእሲ፡በንዋይ፡ si venditor delegat virum ad emtorem, a quo solutionem accipiat, ibid. [Amharice ዳረገ፡ significat *stipendium assignare* alicui, vid. Isenb. p. 164].

አድረገ፡ II, 1 *connectere, complicare, jungere, aptare:* ኢትዐምር፡አሰረ፡ (v. አሲረ፡) ክልኤቱ፡ኀጣይአ፡ኀቡረ፡ኢታድርግ፡ (v. ኢታድርክ፡) μὴ καταδεσμεύσῃς δὶς ἁμαρτίαν Sir. 7, 8; equos currui Org. 7; አኮ፡በአፍራስ፡ውስተ፡በእስ፡አድረገ፡በአልጓሚሁ፡ οὐχ ἵππον εἰς μάχην ὁπλίσας εὐχάλινον Cyr. ad Th. f. 7. — *Voc. Ae.* ad Cyr.: አድረጎ፡ዘ፡በቁሙ፡በዘይቤ፡ደርገ ።

ተደርገ፡ III, 1 et ተደረገ፡ III, 2 *connecti, conjungi, adjungi,* ይደረጉ፡ v. ይዴረጉ፡፪ Hez. 1, 11; ይዴረግ፡ Org.— *Voc. Ae.:* ይዴረጉ፡ዘ፡ይገናኙ ።

ተዳረገ፡ III, 3 vox forensis: *delegationem recipere:* ዘይዳረግ፡ F. N. 33, 7; Inf. ተዳርጎት፡ ibid.; vel *delegari* c. ላዕለ፡ ad alqm, ibid.

አስተዳረገ፡ IV, 3 *unum alteri jungere, conserere inter se res*, 3 Reg. 7, 14.

ድሩግ፡ part. 1) *connexus, conjunctus, consertus*, Hen. 60, 20. — Adv. **ድሩገ፡** *una, pariter*, Lud. sine auct. 2) vox forensis: *delegatus, assignatus*, ut: **ንዋይ፡ድሩግ፡** vel **ንዋየ፡ድሩግ፡** *pecunia* vel *res delegata* F. N. 33, 7; **ዘድሩግ፡ ላዕሌሁ፡** is ad quem delegatum est, ibid.

ደርግ፡ subst. *conjunctio, consertio*, Hen. 33, 3; plerumque adverbialiter a) **በደርግ፡** α) adv. *conjunctim, unà*: Enc. Jac. 11; **ሐውጹ፡ ማኅበረነ፡ ወባርኩነ፡ በደርግ፡** Enc. Tachs. 16. β) praep.: **በደርገ፡** *in confinio* i. e. *ad, in*: **በደርገ፡ ዐንቀጸ፡ ዐጸድ፡** κατὰ τὴν πύλην τῆς αὐλῆς Ex. 37, 13. b) **ደርገ፡** adv.: *conjunctim, unà, pariter*: **በመለኮቱ፡ ወሥጋሁ፡ ደርገ፡ ይሬውስ፡** θεϊκῶς τε ἅμα καὶ σωματικῶς Cyr. de r. fid. f. 60; **ዐጠነ፡ ደርገ፡ ምስሌሆሙ፡** Gad. T. H.; **ከመ፡ ታዕርፍ፡ ነፍሶሙ፡ ወይኩኑ፡ ደርገ፡ ምስለ፡ ሊቃናት፡ ሰማያውያን፡** Genz. f. 46; Enc. Teq. 13; Mij. 4 (Lud.); Tachs. 12 (Lud.).

ድርገት፡ n. act. et subst., Pl. **ድርገታት፡** 1) *conjunctio, consociatio, congregatio, chorus*: **ከመ፡ ያውርሶ፡** (Deus Stephanum Martyrem) **መንግሥተ፡ ወድርገተ፡ ምስለ፡ እለ፡ ይነሥኡ፡ አክሊለ፡** Clem. f. 159; post resurrectionem iis obtingit **ድርገት፡ ምስለ፡ መላእክት፡** Cyr. f. 118; **ያብጽሑኒ፡ ምስለ፡ መላእክት፡ ድርገተ፡ ዘምር፡** (me adducant ad cantum cum angelis consociandum) Enc. Tachs. 12; Deg.; monachi **እለ፡ ውስተ፡ ብሕትውና፡** distinguuntur ab iis **እለ፡ ውስተ፡ ማኅበረ፡ ድርገት፡** Phlx. 205; **ይበእ፡ ኀበ፡ ምኔት፡ ማኅበረ፡ ድርገተ፡ አኀው፡** Phlx. 44; **ድርገቶሙ፡ ለቅዱሳን፡** ὁ τῶν ἁγίων χορός Cyr. f. 107. 109; **ኀፍረት፡ ሰቆቃው፡ ብካይ፡ ማእከለ፡ ድርገተ፡ ማሕሌት፡** M. M. f. 187; abstr. pro concr.: **ከመ፡ እኩን፡ ድርገተ፡ ውስተ፡ ማኅበሮሙ፡** Org. 2. 2) *classis, ordo* (si non دَرَجَة دُرْجَة *gradus* dignitatis): **ወኵሉ፡ ድርገታት፡** Lit. 173, 1; Christus **ዘይሴብሕዎ፡ ድርገታተ፡ ሐራ፡** (sc. **ሰማያዊ፡**) Deg.

ድርኅ፡ subst. *delegatio, delegatum, assignatum*, F. N. 33, 7 (vox forensis).

ዳራጊ፡ n. ag. (I, 3) *delegator, assignator* (vox forensis) F. N. 33, 7.

ተዳራጊ፡ n. ag. (III, 3) *is qui delegationem recipit*, F. N. 33, 7 (vox forensis).

ድርግሓ፡ vel **ደርግሓ፡** subst. *panni pars*, qua vestis reparatur, *panniculus* novus [a تَدْرِيجٌ رُقْعَةٌ דרג دَرَجَ ductum; praefixo **ተ** passivo paulatim in **ደ** transmutato, vid. gramm. § 73]: **ይጠቀብ፡ ደርግሓ፡ ዐርቀ፡** (Platt: **ድረግሓ፡ ልብሰ፡**) ῥάκος ἄγναφον Matth. 9, 16; **ይጠቀብ፡ ግምደ፡ ደርግሓ፡** (Platt: **ግምደ፡ ድርግሓ፡**) Marc. 2, 21; **ይጠቀብ፡ ግመደ፡ ድርግሓ፡ ልብስ፡** (Platt: **ግምደ፡ ድርግሓ፡ ልብስ፡**) Luc. 5, 36. (Ex his lectionibus N. T. rom. forma **ደርግሕ፡** vel **ድርግሕ፡** statuenda videtur, quamquam in quibusdam libris Mss. formam **ድርግሓ፡** reperi Lud. diserte affirmat). — *Voc. Ae.*: **ደርግሓ፡ ዘ፡ ሐዲስ** ፡፡

ዳስ፡ subst. [cfr. دَسَّ *abscondidit, abdidit*] *umbraculum, casa, tugurium*: **ዳስ፡ ዐቃቢ፡ ወይን፡** σκηνή Jes. 1, 8; **ተግባር፡ ዳስ፡** σκέπην 16, 3. (Amh. **ዳስ፡** a hut of twigs or brushwood, Isenb. p. 164).

ድስቅን፡ n. prgr. sc. δίσκος, *discus* (vel *patina*), cujus ad administrandum panem sacramentalem usus est: **ኢያቅርብ፡ በድስቅን፡ ወኢያቅርብ፡ በጽዋዕ፡** Can. Neocaes. 13 (aliàs **መሶብ፡**)

ደስክን፡ et **ድስክን፡** subst. *tragelaphus*, Deut. 14, 5 (at sec. Lud. et Voc. Ae. *bubalus*). — *Voc. Ae.*: **ደስክን፡** v. **ደስክኖ፡** v. **ድስክን፡ ዘ፡ ጎሽ፡**

ደሰየ፡ inus., fortasse i. q. דוש (דִּשָּׁה) دَاسَ *calcavit* terram pedibus.

ደሴት፡ subst., f. et m., Pl. **ደሰያት፡** *insula* Apoc. 1, 9; Act. 27, 4 rom.; 27, 26; **እለ፡ ይነብሩ፡ ውስተ፡ ዛቲ፡ ደሴት፡** Jes. 20, 6; **እለ፡ ይነብሩ፡ ደሴተ፡** 23, 2; **ደሴተ፡ ኬጥኤም፡** Jer. 2, 10; **ሰብአ፡ ደሴት፡** *insulani* Enc. Jac. 21; **ውስተ፡ ደሰያት፡ ዘርሑቅ፡** Jer. 38, 10; **እስከ፡ ርሑቅ፡ ደሰያት፡** Sir. 47, 16; **ደሰያት፡ ዐበይት፡ ፯** Kuf. 8; Hen. 77, 8; **አድለቅለቃ፡ ደሰያት፡** Hez. 26, 15; **ደሰያት፡ ብዙኃን፡** 27, 3; Jes. 41, 2. 42, 10. 45, 16. 49, 1. 60, 9; Dan. 11, 18; Zeph. 2, 11; Ps. 71, 10. 96, 1; Gen. 10, 5; pro Sing. νῆσος Act. 13, 6. — *Voc. Ae.*: **ደሴት፡ ብ፡ በባሕር፡ ያለ፡ ከረብታ** ፡፡

ዳሲጳዳ፡ n. prgr., sc. δασύποδα (in Acc.), *dasypus*, species leporis vel cuniculi: Lev. 11, 5; Deut. 14. 7. — *Voc. Ae.*: **ደስጺዳ፡** vel **ደስጼዳ፡ ዘ፡ ጽንቸል፡** v. **ጥንቸል** ፡፡

ደቅሐ፡ I, a [قَدَحَ קָדַח ضُبْس; fortasse etiam דקר] *perforare, terebrare*: **በመድቅሑ፡ ደቅሖሙ፡** ἐν τερέτρῳ ἐτρησεν αὐτό Jes. 44, 12.

መድቅሕ፡ subst. *terebra*, Jes. 44, 12 (vid. etiam **መቅድሕ፡** c. 460).

መዳቅሕ፡ subst. Pl.; inter vasa tabernaculi sacri enumerantur **አብሕርት፡ ወመዳቅሕ፡ ወመሣውር፡ ወመዋድድ፡** al., Macc. f. 18; an pro **መቃድሕ፡** *situlae* vel *cochlearia*? an i. q. مَقَادِح a مِقْدَح *ferra quibus extunditur ignis*? — *Voc. Ae.* praebet: **መድቃሕ፡** v. **መቅዳ፡ ዘ፡ ጪሩት** ፡፡

መድቅሕ፡ subst. (in Mss. passim **መቅድሕ፡**) *encaenia, initiatio* [videas annon a **ደቅሐ፡** *perforare* significatus novus *communi usui aperiendae rei* eodem modo ductus sit, quo *profanare* a חלל vel حَلَّ. Quod si probatur, statuendum erit, **መድቅሕ፡** antiquitus non de initiatione rerum sacrarum sed profanarum dictum, deinde autem etiam de rebus sacris usurpatum esse, quarum initiatio, ubi consecratione fit, proprie **ቅዳሴ፡** dicitur. Aliud etymon nescio; certe זָבַח זָכַר huc non pertinet] domus Deut. 20, 5; moenium 2 Esr. 22, 27; statuae Dan. 3, 2; Org. 4; altaris Num. 7, 10. 84. 88; templi 3 Reg. 8, 63; 2 Esr. 6, 16. 17; 1 Esr. 7, 7; in specie **መድቅሕ፡** *festum encaeniorum* (templi Hierosol.) Joh. 10, 22 rom.; Jsp. p. 294; *initiare* est **ገብረ፡ መድቅሐ፡** Deut. 20, 5; 2 Esr. 6, 16. 22, 27.

ደቀሰ፡ I, 2 [Arabes habent دُكَاس *somni cupido*] *dormitare, somnolentum* vel *semisomnem esse, obdormiscere*, νυστάζειν Ps. 118, 28. 120, 3. 4; **ደቀሰ፡ ወኖመ፡** 2 Reg. 4, 6; Act. 20, 9; **ደቀሱ፡ ኖሎትከ፡** Nah. 2, 18; **ሕቀ፡ ትደቅስ፡** Prov. 6, 10; Did. 4; **ኢይደቅሱ፡** Jes. 5, 27; Hen. 13, 7;

Matth. 25, 5; 2 Petr. 2, 3; ሌሊተ፡ ኢይነውሙ፡ ወኢይዴቅሱ፡ መዓልተ፡ Mavâs. n. 20; ὕπνωσαν Ps. 75, 6; ይቀሱ፡ ውስተ፡ ምድር፡ obdormierunt in terra, Hist. VII Puer.; etiam *concumbere:* ዘይዴቅስ፡ ምስለ፡ ብእሲት፡ ወላዕሌሃ፡ ትክቶ፡ Syn. f. 394. — *Voc. Ac.:* ሰከበ፡ ደቀሰ፡ ዘ፡ ተኘ።

ድቁስ፡ part. *dormitans, semisomnis, somnolentus:* ዘይነግር፡ ለድቁስ፡ νυστάζοντι Sir. 22, 8; ኢድቁስ፡ ወኢንዉም፡ M. M. f. 322; Sx. Sen. 30.

ድቃስ፡ subst. *dormitatio, somnus* vel *sopor levis, somnolentia,* Ps. 131, 4; Prov. 6, 4. 24, 48; Sir. 34, 1; Gen. 2, 21; Luc. 9, 32; ኢጥዕየ፡ ድቃስ፡ Rel. Bar.

ምድቃስ፡ subst. *lectus cubicularis:* ኢይኑም፡ ውስተ፡ ሠናይ፡ ምድቃስ፡ አላ፡ ውስተ፡ ሐመድ፡ Kedr. f. 10.

ደቀቀ፡ I, 1 et 2 [דקק דכך דכא ܕܩ ܕܩ دق دك et ደግደገ፡; amh. ጠቃ፡ *minutum esse;* aeth. ጠቀቀ፡ *subtilem esse*] *contundere, conterere, comminuere,* in mortario Num. 11, 8; ደቁ፡ ቀብአ፡ Jer. 47, 10 var.; omisso Acc. de tonitru quasi contundente et contundendo fragorem edente Hen. 59, 2.

አድቀቀ፡ II, 1 id., seq. Acc.: Ex. 32, 20; Deut. 9, 21; Num. 11, 8 var.; Macc. f. 7; ታደቅቅዮሙ፡ Mich. 4, 13 var.; ያደቅቆ፡ ለኵሉ፡ Dan. 2, 40; Hen. 46, 4; ommisso Acc. Hen. 15, 11.

ድቁቅ፡ part. 1) *contusus, contritus, comminutus:* ዕጣን፡ ዘድቁቅ፡ Lev. 16, 12; Ex. 30, 36. 30, 7 var.; ድቁቅ፡ አግዕልት፡ Jes. 30, 14. 2) *minutus, tenuis,* Ex. 16, 14; Jes. 27, 9; እንድቅ፡ በድቁቅ፡ ወአሐንጽ፡ በሕጹጽ፤ እጠበልል፡ በረቂቅ፡ ወአነሥእ፡ በድኩም፡ (de Deo) Clem. f. 83; de voce *tenui* vel *exili:* ድቁቅ፡ ቃሉ፡ Sx. Nah. 15 (at in Enc. ደቂቅ፡).

ደቂቅ፡ adj. et subst. I) Adj., f. ደቃቅ፡, Pl. f. ደቂቃት፡ et ደቃቃት፡, c. ደቃውቅ፡ (quamquam raro, Lud. e Libr. Myst., vid. አርዌ፡ c. 743) 1) *comminutus, contusus, contritus,* Ex. 30, 7; ገብሰስ፡ ደቂቅ፡ Jes. 27, 9 cod. Laur.; 30, 14 var.; ትገብር፡ ደቃቀ፡ λεπτὰ ποιήσῃς 30, 22; ጼው፡ ደቃቅ፡ Enc. Hed. 1. 2) *minutus, parvus, pusillus, tenuis:* ክነፍ፡ ደቃቅ፡ ወቀጠንት፡ 4 Esr. 11, 4; አስናኒሁ፡ ደቃቅ፡ ወበሊኃት፡ ከመ፡ አስናነ፡ ከልብ፡ Jsp. p. 280; ይሣርር፡ ዲበ፡ ማይ፡ ወየሐንጽ፡ በደቃቅ፡ (de Deo) Lit. Joh. (vid. ድቁቅ፡); እንስሳ፡ ዐበይት፡ ምስለ፡ ደቃቅ፡ Ps. 103, 27; አብትር፡ ደቃቅ፡ ῥαβδία μικρά Herm. p. 62; እለ፡ ደቃቅ፡ ንቅዐቶሙ፡ σχισμὰς μικρὰς ἔχοντες, p. 97; እለ፡ ይሬጽሙ፡ ታሕጻጺተ፡ ደቂቃት፡ ኀጣውእ፡ Clem. f. 146; አራዊት፡ ደቃቅ፡ *insecta* Enc. Jac. 5; አራዊት፡ ደቂቅ፡ ዘይሠርር፡ Const. Ap. 52; አሕበለ፡ ሥርው፡ ደቃቃት፡ Macc. f. 20; ደቂቅ፡ ቃሉ፡ (vid. ድቁቅ፡) Enc. Nah. 15. II) Adj. et plerumque subst.: *parvus aetate, parvulus, adolescens,* f. ደቂቅት፡ sed nonnisi rarissime usurpatum, ut: ደቂቅት፡ ድንግልት፡ Phlx. 58; est nomen Sing. et Coll.; Pl. autem raro formatur, ut: ደቃውቅ፡ N. T. rom. f. 113, 2, et Pl. Pl. ደቃውቃት፡ Kid. f. 10 (vid. infra n. 2, d). 1) Sing.: a) *puer* Jes. 3, 5; 1 Cor. 13, 11; ወልድየ፡ ንዲሁ፡ ደቂቅ፡ ውእቱ፡ 1 Par. 22, 5. b) *filius* Gen. 19, 38. 2) Coll. a) *parvuli, pueri* cum *puellis, adolescentes:* νήπιοι Ps. 8, 3; ደቂቅ፡ ድኩማን፡ τὰ παιδία ἁπαλώτερα Gen. 33, 13; Matth. 11, 16. 19, 14; ፯ ደቂቅ፡ septem pueri (dormientes) Sx. Ter 13; Nah. 20; Enc. Mag. 8; ፫ ደቂቅ፡ (Dan. 3) Sx. Teq. 20; Cod. Mus. Brit. XXIX, 24. b) *liberi:* ከላእኒ፡ ደቂቀነ፡ μικροὺς ἡμῶν Thren. 4, 18; ደቂቅየኒ፡ τὰ νήπιά μου Job 31, 10; παιδία, τέκνα Gen. 31, 17; Ex. 10, 2; Jer. 2, 30; Jes. 14, 21; Sir. 3, 2; Act. 21, 5; Rom. 8, 21; 2 Cor. 6, 13; 1 Joh. 3, 2; ደቂቅ፡ ተባዕት፡ 1 Par. 25, 5. c) plerumque: *filii* (opp. filiabus), Gen. 6, 18. 46, 7; ደቂቀ፡ አሮን፡ Lev. 6 et 7; Ruth 4, 15; 1 Reg. 2, 21. 8, 1. 2; Jes. 8, 18. 49, 22. 56, 5; Jer. 7, 31. 14, 16; Hez. 23, 4; Job 42, 13; Sir. 30, 30; Matth. 20, 20. 21; Act. 2, 17, al. creberrime. α) ደቂቀ፡ ደቂቅ፡ vel ውሉድ፡ *nepotes* Gen. 46, 7; Ex. 10, 2; Deut. 4, 9; Jud. 12, 14; Job 42, 16; 1 Tim. 5, 4. β) *posteri, progenies:* ደቂቀ፡ እስራኤል፡ Ex. 1, 1 seq. (vid. ann. ad Ex. 15, 1 et Oct. P. II p. 58); Act. 7, 16. 37; ደቂቀ፡ እጓለ፡ እመሕያው፡ Ps. 11, 9; Eph. 3, 5; አዳም፡ ወደቂቁ፡ Org. γ) *alumni, discipuli, asseclae, sodales:* ደቂቀ፡ ነቢያት፡ 4 Reg. 2, 3. 5. 4, 38; ደቂቅየ፡ Sir. 3, 1; 1 Joh. 2, 1. 18; ደቂቀ፡ ጥበብ፡ Matth. 11, 19; ደቂቀ፡ ጋኔን፡ 1 Joh. 3, 10; ደቂቁ፡ ለአቡነ፡ ተክለ፡ ሃይማኖት፡ ዘደብረ፡ ሊባኖስ፡ Matth. rom. in Epil.; Enc. Genb. 18; ደቂቀ፡ ለመርዓዊ፡ Matth. 9, 15; Eph. 2, 2. δ) *participes* rei, *praediti* re 2 Reg. 13, 28. 17, 10. ε) *cives, incolae:* Ps. 149, 2; Jer. 2, 16; N. T. rom. f. 113, 2; ደቂቀ፡ ሕዝብከ፡ *populares* tui Jer. 17, 19; cfr. ደቂቅ፡ Hen. 39, 1 (sine dubio pro ደቂቀ፡ ሰማይ፡). d) *minores:* ፲ወ፪ ደቂቀ፡ ነቢያት፡ XII prophetae minores, Sx. Haml. 13; Nah. 30; ደቃውቃት፡ (opp. ዐቢይ፡ ክርስቲያን፡) *neophyti* Kid. f. 10. e) *famuli, servi* (aliâs ደቅ፡): διάκονοι Esth. 2, 2; παιδάρια 2 Reg. 13, 29. 16, 2 al. f) *pulli* animalium Job 39, 3. 16; columbae Phlx. 105.

ደቅ፡ subst., coll. et sing. 1) coll. a) *parvuli, pueri,* Matth. 14, 21. 19, 13; ረከበ፡ ደቀ፡ ንኡሳነ፡ 4 Reg. 2, 23. b) *filii:* Gen. 5, 4. 7 seq.; 11, 11. 12; Ex. 18, 5 al. (quamquam ደቂቅ፡ magis frequentatur). Trsl.: ደቀ፡ ሞት፡ ነትልክሙ፡ (i. e. morti destinati) 1 Reg. 26, 16; ደቆሙ፡ ለነቢያት፡ 3 Reg. 20, 35. 2) *famulus, servus,* a) Sing.: ወሀሎ፡ ዳንኤል፡ ደቀ፡ ጽርሑ፡ ለንጉሥ፡ συμβιωτὴς τοῦ βασιλέως *cubicularius* Dan. ap. 13, 2; Act. 12, 20 rom. b) Coll.: Gen. 22, 3. 5; Num. 22, 22; Ruth 2, 9. 15; 1 Reg. 9, 3. 16, 18. 21, 4. 25, 9. 26, 22. 28, 7; 2 Reg. 1, 15. 2, 12. 13 (milites). 21. 4, 12. 13, 29. 16, 2; Jes. 37, 5; Luc. 8, 29 al.; ደቀ፡ ጽርሕ፡ *cubicularii* Jes. 39, 7.

ደቃቅ፡ vid. sub ደቂቅ፡

ደቂቃ፡ subst. i. e. دقيقة, Pl. ደቃይቅ፡ *pars sexagesima gradus astronomici* (Minute), Abush. 54.

ደቂቅና፡ subst. *pueritia, adolescentia,* በደቂቅናሁ፡ (opp. በልህቅናሁ፡) Phlx. 35; ለማርያም፡ ኢክልአ፡ ደቂቅናሃ፡ Phlx. 54.

መድቀቅት፡ (sec. Lud. etiam መድቀቅ፡) subst. *mortarium, pila,* דוּכָה Num. 11, 8 (quamquam Ludolfi Gregorius exponebat *mola,* minor quam ማሕረፅ).

ድቍንድቍ፡ subst. *securis, bipennis,* πέλεκυς 3 Reg. 6, 11. [Etymon, si quidem a ደቀቀ፡ petendum est, instrumentum *tundendo* magis vel *minuendo* quam *dolando* idoneum indicat]. — *Voc. Ac.:* ድቍንድቅ፡ v. ድንቍንቍ፡ v. ድቁድቍ፡ ዘ፡ ደንገዐ፡ v. ደንገጸ፡

ድብ፡ *ursus* vid. sub II ደበበ፡

ዲበ፡ *supra* vid. sub I ደበበ፡

ደበለ፡ rad. inus., quae, cognata cum دال a significatu *circumeundi* et *circumagendi* profecta deinde significat *conglobare* ut buccellam, placentam (Ges. thes. p. 311 sub דבל), denique *in unum cogere, colligere* (دبل).

ተዳበለ፡ III, 3 ut videtur *se colligere* vel *recipere*, de exercitu: ተዳበለ፡ ዐራዊ፡ ወተመዋኢ፡ ጕዩ፡ ho. Theodoti in Cyr. f. 111.

መድበል፡ subst. *coetus, chorus, conventus, concilium:* መድበለ፡ማኅበር፡ χοροὶ τῶν παρεμβολῶν Cant. 7, 1; ecclesia Christiana est መድበለ፡ማኅበር፡ Clem. f. 103; መድበለ፡ቅዱሳን፡ኢነው፡ Enc. Sen. 16; ἐν τῇ μεσοπεντηκοστῇ አዘዙ፡(መምህራን፡)ይግበሩ፡መድበለ፡ Enc. Mij. 17; i. q. *globus* sociorum, ut: ለእለ፡ምስሌሁ፡መድበል፡ Sx. Masc. 9; ሰላም፡ለጸንጠሌዎን፡መድበሉ፡፲፻አምኣት፡ወ፳ እለ፡ተጋደሉ፡ Enc. Teq. 6. — *Voc. Ae.:* ጉባኤ፡እንግልጋ፡መድበል፡ማኅበር፡ብ፡ዱሉት ።

መድበለ፡ quadrl. I (denom.) *se conglobare* i. e. *convenire, concilium habere:* patres በቍስጥንጥንያ፡ዘመድበሉ፡ Enc. Ter. 15. — *Voc. Ae.:* አንገለገ፡ መድበሉ፡ ተጋብአ፡ ብ፡ ተከማቹ ።

አመድበለ፡ II *concilium habere, conventum instituere:* ሰላም፡ለአንድራኒቆስ፡ (uni e 72 discipulis) እብሎ፡፣ወሐዘ፡መንፈስ፡ዘሰትየ፡ምስለ፡ሐዋርያት፡በአመድብሎ፡፣ Enc. Genb. 22 (sec. Lud. 27). — *Rad. Abb.:* አመድበለ፡ዘ፡ሰበሰበ ።

ዳቤላ፡ et **ደቤላ፡** subst., m., Pl. ዳቤላት፡ et ደቤላት፡ 1) mas pecoris caprini et ovilli, a) *hircus, caper:* ደቤላ፡ዘጠሊ፡ τράγος αἰγῶν Dan. 8, 5 seq., ዳቤላ፡ጠሊ፡ Kuf. p. 123 (coll. Gen. 37, 31); ማእከለ፡በግዕ፡ወበግዕ፡ወማእከለ፡በሐኵ፡ወዳቤላ፡ (v. ደ"፡) κριῶν καὶ τράγων Hez. 34, 17; ፯ደቤላት፡ Kuf. p. 64 (Vrs. Lat.: *hirci*); አብሓኵ፡ወአባግዐ፡ወደቤላተ፡ (Vrs. Lat.: arietes et oves et *hircos*) p. 119. 116 (ubi Vrs. Lat. deest); *aries* autem in libro Kuf. exponitur በሐኵ፡ (quod nunc, Versione Latina inspecta, ad በሐኵ፡ c. 499 annotare juvat). b) *aries*, Hen. 90, 10. 16. 31 (ubi ex አባግዕ፡ nascuntur መሐስዕ፡ *agni masculi*, qui inde a commate 10 ዳቤላት፡ nominantur). — Dubia est significatio in his locis: ደቤላተ፡ (v. ደ"፡) ወአብሓኵ፡ወአስዋረ፡ κριοὺς καὶ μόσχους καὶ τράγους Hez. 39, 18 (at ex Hez. 34, 17 sequi videtur, interpretem non κριοὺς sed τράγους ዳቤላት፡ vertisse); ናሁ፡አነ፡እፈትሕ፡ማእከለ፡ደቤላ፡ወጠሊ፡ Did. 6 (ed. Platt p. 40) ex Hez. 34, 17 (ubi quid Vers. Aeth. habeat, videas supra sub nr. a). 2) mas pecoris bubuli, *taurus*, Sx. Mij. 30, ubi refertur, Christianos ecclesiae primitivae Alexandriae aedificasse ecclesiam satis notam ውስተ፡ዐጸደ፡አልህምት፡ኀበ፡ጽንፈ፡ባሕር፡; in eam irruptione facta Alexandrinos ethnicos Marcum Evangelistam cepisse et laqueum collo ejus injecisse ወሰሐብዎ፡ውስተ፡ኵሉ፡ሀገር፡እንዘ፡ይብሉ፡ንስሐቦ፡ለዳቤላ፡ውስተ፡ዐጸደ፡ላህም፡; deinde in Enc.: ሰሐብዎ፡በአሕባል፡ውስተ፡ዐጸደ፡ስምዕ፡ከመ፡ዳቤላ፡; praeterea M. M. f. 43, ubi legitur: ማርቆስ፡ወንጌላዊ፡ሰበከ፡በአድያመ፡ግብጽ፡ወለእስክንድርያ፡ሰሐብዎ፡ውስተ፡ኵሉሐ፡እንዘ፡ይብሉ፡ንስሐቦ፡ለዳቤላ፡ዘላህም፡ወተክዕወ፡ደሙ፡ውስተ፡አስኳት፡ — *Voc. Ae.:* ዳቤላ፡ዘ፡የፍየል፡አውራ፡; በሐኵ፡ዘ፡የበግዕ፡አውራ፡ [Hoc vocabulum quondam in libro Das Buch Henoch, übersetzt und erklärt 1853 p. 279 cum amh. ዳቦል፡ *catulus* (Isenb. p. 165) composui, et collatis دُوَيْل دَوْبَل دُبْل *asellus*, دَوْبَل *porculus nefrens* proprie *fetum* et *pullos* bestiarum significare censui, a ደበለ፡ vel دال eodem fere modo ductum, quo እጕል፡, እጓል፡ עֵגֶל a עגל. At usus loquendi supra descriptus non *pullum* vel *juvencum* sed *marem* indicat, quare videas, annon ዳቤላ፡ a *coëundo* dictus sit (coll. זבל de hominibus Gen. 30, 20). Plane reprobandum est, quod nonnulli conjecerunt, ዳቤላ፡ a δάμαλις ductum esse].

ደብር፡ subst. m., rarius f. (ut 3 Reg. 16, 24 var.) [huic nomini plerique conferunt ܛܘܪ *mons*, טַבּוּר *locus editus*, טַבּוּר *umbilicus*; sed etiam arab. دُبُر *tergum* ab *eminendo* dictum videtur, et significationes radicum دبر et דבר *pone esse* al. secundariae sunt; vicinum est I ደበበ፡] Pl. አድባር፡, Pl. Pl. አድባራት፡ 1) *mons* Gen. 22, 14; Ex. 19, 2 seq.; 24, 12 seq.; Deut. 4, 16; Ps. 2, 6. 14, 1. 23, 3; ደብር፡ነዋኅ፡ Job 40, 15; Jes. 14, 13. 25, 6; ደብር፡ዐቢይ፡ወነዋኅ፡ 57, 7; Jer. 3, 6; ደብረ፡ዘይት፡ Zach. 14, 4; ደብረ፡ቅብእ፡ 2 Reg. 15, 30; Matth. 4, 8. 5, 1. 14. 17, 20. 21, 21 al. crebro; ደብር፡ብዱት፡ (fem.) Sx. Nah. 13; አድባር፡ነዋኃት፡ Gen. 7, 19; Ps. 94, 4; Jer. 2, 20; Deut. 12, 2; አድባር፡ነዋኃን፡ Hen. 1, 6; አድባር፡ነዋኅ፡ Jes. 14, 13. 30, 25; Job 9, 5. 28, 9; Sir. 43, 16; አድባረ፡እስራኤል፡ Hez. 6, 2; 2 Reg. 1, 21; 4 Reg. 17, 10; Hen. 18, 6. 24, 2; Apoc. 17, 9 al.; de montibus ignivomis vid. Clem. f. 32. a) in Gen.: *montanus:* ut: ሣዕረ፡ደብር፡ χόρτος ὀρεινός Prov. 27, 24. b) ደብር፡ nonnumquam *montes, montanum, regio montana*, ut Deut. 33, 2; Jos. 17, 16. 20, 7. 21, 11; Jud. 1, 19; 1 Reg. 22, 14; ደብረ፡አሱር፡ Kuf. 8, et crebrius አድባር፡ Jos. 11, 21; አድባረ፡አርሞን፡ Sir. 24, 13; አድባረ፡አራራት፡ Kuf. 8; Gen. 8, 4; ἡ ὀρεινή Jud. 1, 9; Jos. 2, 16; አሕጉረ፡አድባር፡ Jer. 40, 13; Judith 1, 6. 2, 22. 5, 3. c) ደብረ፡ሀገር፡ 2 Reg. 20, 19 et ደብረ፡አህጉር፡ *metropolis* Jos. 14, 15. 15, 13. 21, 11; Jes. 1, 26. d) (በዓል፡)ዘደብረ፡ታቦር፡ *festum transfigurationis* vid. sub ታቦር፡; ዘደብረ፡ዘይት፡ *dominica montis oliveti* est dominica jejunii quadragesimalis quarta, Cod. Mus. Brit. XXXII (Catal. p. 38); cfr. Lud. Comm. hist. p. 386. 2) *finis, terminus* (cfr. etiam amh. ደምበር፡, nec non aeth. ደወል፡) terrae, regionis: ደብር፡ Gad. Ad. f. 167; አድባር፡ ὅρια *fines* Gen. 10, 19. 47, 21; Ex. 7, 27. 10, 4. 14. 13, 7. 23, 31; Num. 32, 33; Deut. 3, 16; Mich. 5, 5; Matth. 4, 13; in specie አድባራት፡ *dioecesis* episcopi, F. M. 31, 1 al. crebro; Sx. Masc. 13. 3) a) *monasterium* sive *coenobium* (vid. Lud. hist. Ae. III, 3, 40): Reg. Pach.; Sx. Masc. 7; Teq. 1; Mag. 27; ደብረ፡ሊባኖስ፡ monasterium Abyssiniae celeberrimum; nomina multorum aliorum recenset Lud. lex. Aeth. c. 503; Pl. አድባር፡, ut: አድባረ፡ገዳም፡ Lud. ex Enc. Jac. 14; plerumque አድባራት፡ Gad. T. H.; Abush. 50; Sx. Masc. 7 al. b) *regio monasteriorum*, ubi plura vel multa coenobia sunt, ut: መዳልወ፡አልባብ፡ተሰምየት፡እስከ፡ዮም፡ደብሩ፡ Enc. Mag. 27 (vid. መድሎት፡); አባ፡መቃርስ፡ዘደብረ፡አስቄጥስ፡ Sx. Masc. 10. 4) ደብር፡, Pl. ደብራት፡ vid. sub ዳብር፡

ዳብር፡ et **ደብር፡** subst. (semel ዳቤራ፡ Jos. 15, 36 ann.), Pl. ዳብራት፡ et ደብራት፡ respondet Graeco ἔπαυλις Jud. 10, 4; Jos. 15, 36. 45—60 c. annot. (ubi κῶμαι አዕጻዳት፡ translatum est), sive *territorium* (vid. ደብር፡ *finis* et *dioecesis*) vel *villa, pagus*, sive *pascuum* ut דֹּבֶר [illegible] دَبْر, si quidem a radice דבר in Geez aliàs haud usitata derivatur, quod difficile videtur).

ደበርቢር፡ subst. *clivulus* (arte factus), qui dorsi instar

eminet idemque *dorsi adminiculum* est (Rückenwand): monachi ይኑሙ፡ እንዘ፡ ኢይሰክቡ፡ (ne cubantes dormiant) አላ፡ ከመ፡ እንተ፡ አትራኖስ፡ ዘንድቅ፡ ይግበሩ፡ ደበርቢረ፡ ወውስቴቱ፡ ይነጽሩ፡ አልባሲሆሙ፡ ወይሰክቡ፡ (dormient) ንቡረ፡ Reg. Pach.

አንደባሩ፡ et **አንዳባሩ፡** nomen formae insolitae, νόϑοι, *degeneres, spurii* Hebr. 12, 8 (pro quo Chr. ho. 29 exhibet ነኪራን፡); ወልድ፡ዘኢተገሠጸ፤ፈረስ፡ዘኢተረየዐ፤አንደባሩ፡ Prov. Th. P. XVIII. [Fortasse a ዴብረወ፡ V i. e. *retrocessit* a genere seu *degeneravit*]. — *Voc. Ae.:* አንደባሩ፡ዘ፡ሰነፍ፡ ወበ፡ዘ፡ሴሰኛ ።

ዳቤር፡ vel **ዳቢር፡** n. prgr. sc. δαβίρ i. e. דְּבִיר *adytum* (*sanctum sanctorum*) templi Hierosolymitani 3 Reg. 6, 9. 16. 18. 21. 7, 35. 8, 6. 8; 2 Par. 3, 16. 4, 20. 5, 7—9; eodem nomine in Aethiopia ea aedium sacrarum pars, quam vulgo Chorum dicunt, appellatur, vid. Lud. Hist. Ae. III, 6, 20 et Comm. p. 366 n. 5. — *Voc. Ae.:* ዳቤር፡ወጠረጴዛ፡ዘ፡መንበረ፡ታቦት ።

ዴብራን፡ vel **ደበራን፡** n. prgr. sideris coelestis, sine dubio اَلدَّبَرَان *hyades* quinque in Tauro (vid. Ideler Untersuchungen p. 136. 141. 287), in specie, stella lucida in oculo Tauri: ዘገብሮ፡ለትርያ፡ወአስተጋብአን፡ (v. "አሙ፡ et "ኡ፡) ለዴብራን ሂ፡ (v. ለደበ"፡) Job 9, 9 (in quibusdam Codd.); ትክልኑ፡ተአኅዛ፡ለትርያ፡ከመ፡ኢትሑር፡ወርኢክኑ፡ፍኖተ፡ (v. ፍኖቶ፡ ለ)ዴብራን፡ወሙጻአ፡ Job 38, 31 (in quibusdam Codd.). In utroque loco Aethiops a textu LXX recepto recedit.

ድቡስ፡ et **ድንቡስ፡**, n. prgr. sc. دَبُّوس, Pl. **ድቡሳት፡** et **ድንቡሳት፡**, nec non Pl. Pl. **ደባቢሳት፡**, *clava* vel *tudes* (capite ferreo praedita): አዘዘ፡ከመ፡ይዝብጥዎ፡በድቡሳት፡ዘኅጺን፡ Sx. Tachs. 8; ይዝብጥዎ፡በድንቡሳት፡ Sx. Ter 1; ድንቡሳት፡ዘኅጺን፡ Sx. Haml. 8; ዘበጥዎ፡በደባቡሳተ፡ (sic est scriptum pro በደባቢሳተ፡) ኅጺን፡ዲበ፡አፉሁ፡ Sx. Sen. 27; in Enc. ejusdem diei ድንቡስ፡ክቡድ፡; ድንቡሳት፡ዘብርት፡ Sx. Mij. 26; ቀሠፍዎ፡በድንቡሳት፡በሊኃት፡እስከ፡ተሰብሩ፡ገበዋቲሁ፡ወበኡ፡ውስተ፡ከርሡ፡ Sx. Mij. 12.

I. **ደበበ፡** inus., cui significationem *eminere* vel *superiorem esse* infuisse ipsa vocabula derivata ostendunt; vicinum est ደብር፡ — *Rad. Abb.:* ደበበ፡ዘ፡ዘረጋ ።

ዲበ፡ praep. [sive a ደበበ፡ sive a ዶበ፡ propagata] antiquitus ዲቤ፡ (ut Matth. 14, 26 et 24, 2 rom.; Joh. 12, 15 et 13, 25 rom.) quae forma ante pronomina suff. semper retinetur (gramm. § 167, 3), dein plerumque ዲበ፡ 1) ዲበ፡ simplex: *super, supra, in*, plerumque ἐπί, de statu quietis et de motu (cum ላዕለ፡ multis in locis permutatur, sed proprie ab eo distinguitur, sicut ἐπί auf ab ὑπέρ über, ita quidem, ut ዲበ፡ magis de iis quae in superiore rei parte posita sunt, ei insistunt vel incumbunt, minus de iis, quae rei imminent et super eam suspensa sunt, usurpetur: ዘይወግር፡እብነ፡ላዕሌሁ፡ (über sich) ትወርድ፡ዲበ፡ (auf) ርእሱ፡ Sir. 27, 25; አዕረፈት፡በረከት፡ላዕለ፡ያዕቆብ፡ዲበ፡ርእሱ፡ 44, 23): እብን፡ዲበ፡እብን፡ Marc. 13, 2; አግብርት፡ዲበ፡አፍራስ፡ Koh. 10, 7; ርእስኪ፡ዘዲቤኪ፡ Cant. 7, 6; እደውኪ፡ዲበ፡ርእስኪ፡ Jer. 2, 36; Apoc. 4, 4; መንፈስ፡ዚአየ፡ውእቱ፡ዘዲቤከ፡ Jes. 59, 21; ይነብር፡ዲበ፡መንበር፡ Matth. 19, 28. 23, 2; ያንብርዋ፡ዲበ፡ተቅዋማ፡ 5, 15; Joh. 19, 19; ቆመት፡ዲበ፡ምድር፡ Dan. 7, 4; ይሰክብ፡ዲበ፡ምስካቡ፡ Job 33, 15; 1 Esr. 3, 6; ይርፍቁ፡ዲበ፡ሣዕር፡ Marc. 6, 39; እለ፡የኀድሩ፡ዲበ፡የብስ፡ Hen. 54, 9; ይጼዐን፡ዲበ፡እድግ፡ Joh. 12, 15; አስመኩ፡ዲቤከ፡ Hez. 29, 7; ያሰክምዎ፡ዲበ፡መታክፍቲሁ፡ Matth. 23, 4; ወድቀ፡ዲበ፡ኰኵሕ፡ Matth. 13, 5. 21, 44; ዲበ፡ዘይወርድ፡መንፈስ፡ Joh. 1, 33; ዲበ፡ኰኵሕ፡አሐንጽ፡ Matth. 16, 18; Eph. 2, 20; ዘይወዲ፡እብነ፡ዲበ፡ሞጸፍ፡ Prov. 26, 8; ንሥኡ፡አርዑትየ፡ዲቤክሙ፡ Matth. 11, 29; ሶጠት፡ዲበ፡ርእስየ፡ 26, 12; ተክዕወ፡ዲበ፡ምድር፡ 23, 35; ወሀብኩ፡መንፈስየ፡ዲቤሁ፡ Jes. 42, 1; አፍሓመ፡እሳት፡ታስተጋብእ፡ዲበ፡ርእሱ፡ Prov. 25, 22; Rom. 12, 20; ጽሑፍ፡ዲበ፡ Sx. Ter. 17 (vid. sub ተድባብ፡); እንስሳ፡ዘሀሎ፡ዲበ፡ምድር፡ Lev. 11, 2; Gen. 1, 28. a) post verba tegendi et vestiendi: ክዱን፡እብን፡ዲቤሁ፡ Joh. 11, 38; Hen. 14, 24; Job 39, 19; Joh. 20, 7; de vestibus alicui superindutis: ኢየሀሉ፡ዲቤሆሙ፡ፀምር፡ Hez. 44, 17; ሀሎ፡ዲቤሁ፡ልብስ፡ጥቁብ፡ Phlx. 136, vel de tutela, qua quis protegitur Ps. 102, 16. 17; vel precari *pro* alqo Ex. 8, 5. 24. b) de onere, quod est super alqm: ጌጋይነ፡ወኀጢአትነ፡ዲቤነ፡ውእቱ፡ Hez. 33, 10; ከብደ፡ቀትል፡ዲበ፡ሳኦል፡ 1 Par. 10, 3. c) de potestate, qua quis superat alios: ነግሠ፡ዲበ፡ 1 Par. 18, 14; ሤምኮ፡ዲበ፡ኵሉ፡ Ps. 8, 6; 1 Par. 9, 29; Ex. 2, 14; Hen. 20, 5; አመጽኦሙ፡ዲቤኪ፡ወየዐግቱኪ፡ Hez. 23, 22; Gen. 6, 17; et de praestantia Koh. 1, 16. d) nonnumquam: *per* vel *trans superficiem* rei, darüber hin: Matth. 14, 25; Joh. 6, 19; ሐመር፡ዲበ፡ሞገድ፡እንተ፡ተሐውር፡ Prov. 24, 54; ፍኖተ፡አርዌ፡ምድር፡ዲበ፡ኰኵሕ፡ ibid.; ሰፍሐ፡እዴሁ፡ዲበ፡ባሕር፡ Ex. 14, 21; et passim *ad*, *in* vertere licet: እደዊሃ፡ትሰፍሕ፡ዲበ፡ዘይበቍዕ፡ ἐπὶ τὰ συμφέροντα Prov. 28, 37; ከልብ፡ዘይገብእ፡ዲበ፡ቂያኡ፡ Prov. 26, 11; 2 Petr. 2, 22; ነፍኀ፡ዲበ፡ገጹ፡መንፈሰ፡ Gen. 2, 7; ዕፃ፡በጽሐ፡ዲበ፡ማትያስ፡ Act. 1, 26. e) de imminendo et suspendendo rei: (an) *ad*, *in:* ነበረ፡ዲበ፡ዐዘቅት፡ Ex. 2, 15; በከየ፡ዲበ፡ክሳዱ፡ Kuf. 31; ኢይቢታ፡ዲበ፡መሳቅል፡ Joh. 19, 31; ተሰቅለ፡ዲበ፡ዕፅ፡ 1 Petr. 2, 24; ረፈቀ፡ዲበ፡እንግድአሁ፡ Joh. 13, 25. 21, 20; ከመ፡እስልጥ፡መቅሠፍትየ፡ዲቤሆሙ፡ ἐν αὐτοῖς Hez. 20, 8. 2) a) de causa: *ob, de*, ዲበ፡ሀጕለ፡ውሉዶሙ፡ይግዕሩ፡ Hen. 12, 6; ተፈሥሐ፡ Sir. 23, 3; Hen. 97, 2; በከየ፡ Hen. 95, 1; ሠሐቀ፡ Job 6, 26; ተሳለቀ፡ Gen. 39, 17; Job 6, 27; ተምዐ፡ Ex. 4, 14, al. b) post verba confidendi: Hen. 94, 8. 63, 7. c) *adversus, contra, in:* Matth. 12, 32 rom.; 24, 7; Act. 23, 5. 30 (εἰς); Marc. 3, 29; Hen. 10, 9. 56, 7; Ex. 17, 3 var.; Num. 16, 3; Deut. 15, 9; Ps. 14, 4; Hez. 32, 9. 10; ያነብሩ፡መዓቅበ፡ዲቤኪ፡እንተ፡ዐውድኪ፡ 23, 24; al. d) addendo et cumulando: *super, insuper, ad*, ይዌስክ፡ዓዲ፡ዲቤሁ፡ Sir. 21, 15; Ps. 68, 31. 70, 15; Ex. 1, 10; መቅሠፍት፡ዲበ፡መቅሠፍት፡ወጽልእ፡ዲበ፡ጽልእ፡ Kuf. 23 (vid. በዲበ፡); ወዲበ፡ዝኒ፡ወሰከ፡ላዕለ፡ሥጋሁ፡ቅሥፈተ፡ Enc. Tachs. 24. II) Componitur cum aliis praepositionibus: 1) በዲበ፡ *super, supra, in* a) post verba commorandi: በዲበ፡ምድር፡ Matth. 9, 6. 23, 9; Joh. 17, 4; Hen. 12, 5; Ps. 9, 42. 109, 7; Gen. 6, 12; Dan. 2, 10; ቀሡት፡በዲበ፡መትከፍታ፡ Gen. 24, 18; በዲበ፡ምስካቢሆሙ፡ Ps. 149, 5; በዲበ፡አንሕስት፡ Matth. 10, 27; Ez. 25, 20; በዲበ፡ሠናይት፡ለሰብእ፡ተአዛዚ፡ Hen. 20, 5; ዘነበበ፡በዲበ፡ምሥዋዕ፡ 3 Reg. 13, 4. b) adjiciendi et cumulandi: ወሰከ፡ Ps. 68, 32; Jes. 1, 5. 30, 1; Job 34, 37; ደገመ፡ Job 29, 22; ወይሌ፡በዲበ፡ወይሌ፡ወድንጋጼ፡በዲበ፡ድንጋጼ፡ Hez. 7, 26;

ድቀት፡ በዲበ፡ ድቀት፡ Job 16, 14; Jes. 28, 10. 57, 19; ሠና ይት፡ በዲበ፡ በረከት፡ Sir. 26, 15. 2) እምዲበ፡ a) *desuper* Ex. 19, 3. 14. 25, 22; Matth. 14, 29. b) *super* Matth. 6, 27. 3) እንተ፡ ዲበ፡ a) *trans* et *super* (über—hin, über—hinüber) Hen. 32, 2; Matth. 14, 28; ይወግሩ፡ ርእሶ፡ እንተ፡ ዲበ፡ አረፍት፡ 2 Reg. 20, 21. b) *per:* እንተ፡ ዲበ፡ ኵሉ፡ የሐውር፡ Sap. 7, 24.

ድብብ፡ subst., amharicum magis quam aeth., *uraniscus portabilis* vel *umbraculum* („a large umbrella, which instead of a canopy the priests carry about in procession" Isenb. p. 166), Genz. f. 40 (vid. sub መርዋሕት፡); ጸዋሬ፡ ድብብ፡ Chr. Ax. f. 89.

ተድባብ፡ subst. (m.), Pl. ተድባባት፡ 1) *tectum:* ተሞቅሑ፡ መትሕተ፡ ተድባበ፡ ቤት፡ ἐρόφοις κατακλεισθέντες Sap. 17, 2 [coll. amh. ደበደበ፡ tecto tegere domum]. a) *operculum* arcae foederis Israelitarum, aliâs *propitiatorium:* כַּפֹּרֶת Ex. 37, 6 in C (Oct. P. II p. 92); ἱλαστήριον Ex. 25, 17—22. 35, 11 C; ተድባባት፡ Ex. 25, 18 var.; መልዕልቴሃ፡ ለታቦት፡ ተድባበ፡ ወርቅ፡ Org. b) „*uraniscus*, qualis super mensis sacris in Aethiopum templis extensus cernitur", Lud. c) *umbraculum, umbella:* ይትዓገሥ፡ ቍረ፡ ክረምት፡ ወሐሩረ፡ ሐጋይ፡ ታሕተ፡ ሰማይ፡ ዘእንበለ፡ ተድባብ፡ Sx. Haml. 25. 2) a) *corona* vel *lorica*, qua tectum cingitur, στεφάνη Deut. 22, 8. b) *propugnaculum, pinna, lorica pinnata, acroterion* moenium, murorum, aedium: ስቅሉ፡ ውስተ፡ ተድባበ፡ አረፍት፡ ἐπὶ τῆς ἐπάλξεως τοῦ τείχους Judith 14, 1; Cant. 8, 9; ቆመ፡ ውስተ፡ ተድባብ፡ (sc. turris) Kuf. 37; እንተ፡ ተድባበ፡ ቅጽር፡ Act. 9, 25 Platt; 4 Reg. 6, 26; ተድባበ፡ ጹጹ፡ 2 Reg. 18, 24; ተድባበ፡ ቤተ፡ መቅደስ፡ πτερύγιον Matth. 4, 5; ተድባበ፡ ባሕርይ፡ ዲበ፡ አረፍተ፡ ወርቅ፡ Org. c) ut videtur *acroterion* vel *rostrum* navis: ተምህሩ፡ ይግበሩ፡ ተድባበ፡ አሕማር፡ ወ ይሴሰዩ፡ እምጸማ፡ እደዊሆሙ፡ Sx. Ter 17; ርእየ፡ ዲበ፡ ተድ ባበ፡ ፩ እምአሕማራት፡ ጽሑፍ፡ (sc. nomen) መክሲሞስ፡ ወደ ማቴዎስ፡ ibid.; ከኑ፡ ይገብሩ፡ ተድባበተ፡ አሕማራት፡ ወይሴሰ ዩ፡ በግብረ፡ እደዊሆሙ፡ Sx. Jac. 2. d) *coronamentum prominens*, quo arca foederis cincta erat, κυμάτιον Ex. 38, 2. e) *cancelli* vel *clathri* fenestrae, δίκτυα Cant. 2, 9. — *Voc. Ac.:* ተድባብ፡ ተውሳክ፡ ወታሚርጋብ፡ ዘ፡ ፫ሊ፡ ድባብ ።

መደብ፡ subst. m. et f. [vid. መደብ፡ et መድብ፡ apud Isenb. p. 38, et in nostro lexico scholion ad ሚላትሮን፡ c. 147] *crepido, procursus, ornamentum prominens*, κύκλωμα (חֵיק) Hez. 43, 17; מִזְבֵּחַ 43, 14. 20 in vrs. nov.

II. **ደበበ፡** inus. i. q. דבב دبّ *rependo incessit* (vid. ደበወ፡ et ደበየ፡ et ዴፐ፡).

ድብ፡ subst., m. et f., sing. et coll., Pl. ድባት፡ דֹּב [دُبّ et دُبَّة] *ursus, ursa*, 1 Reg. 17, 34; ድብ፡ ኀራስ፡ 2 Reg. 17, 8; Jes. 11, 7. 59, 11; ድብ፡ ርኅብ፡ Hos. 13, 8; Am. 5, 19 (m.); Sir. 25, 17; ድብ፡ እንተ፡ ትንዑ፡ Thren. 3, 10; Dan. 7, 5 (m. et f.); Apoc. 13, 2; ἄρκος Sir. 47, 3; Jud. 1, 34; 4 Reg. 2, 24 (v. ድባት፡); ቤተ፡ ዐናብስት፡ ወድብ፡ Sx. Masc. 27; Pl.: ከመ፡ ት ፈኑ፡ ድባተ፡ ብዙኀ፡ ወመዐትማነ፡ ዐናብስተ፡ Sap. 11, 18.

ደቡብ፡ subst. (m.) [sec. Lud. „fortassis a sidere ursae (ἄρκτος ድብ፡) dictum"; at etiam Abyssiniis ድብ፡ nomen astri coelestis fuisse, nondum probatum est. Nescio an rectius a I ደበበ፡ ducere liceat vocabulum, ut proprie sit *regio elata* vel *alta* (per-antiquum enim videtur nomen et ex antiquis Geez populi sedibus traditum). Sed omnia incerta sunt, quare nomen seorsum ponendum videbatur] 1) *septentrio, plaga septentrionalis*, βορρᾶς 4 Reg. 16, 14; 2 Par. 14, 10; Koh. 11, 3; Jes. 14, 13. 31. 41, 25. 49, 12; Jer. 3, 18. 4, 6. 6, 22. 10, 22. 13, 20. 26, 6. 10. 20. 24. 27, 3. 41. 29, 2; Dan. 8, 4; Hez. 8, 3. 5. 9, 2. 26, 7. 32, 30; Joel 2, 20; Zeph. 2, 13; Am. 8, 12; Zach. 2, 6. 6, 8; Luc. 13, 29 rom.; Lit. 175, 4; ደቡብ፡ *septentrionem versus* Lit. 170, 3. (In Oct., Ps. aliisque libris መስዕ፡ vel ምዕዋን፡ frequentari solet). 2) *aquilo* Cant. 4, 16. 3) Abyssinis horum saeculorum sicut ሰሜን፡ (vid. c. 334) in significatum *septentrionalis*, ita ደቡብ፡ in significatum *meridionalis plagae* abiit (vid. etiam Isenb. sub ሰሜን፡ et ደቡብ፡), quae significationum permutatio etiam in libros Bibliorum recentiores passim intrusa est, vid. praeter locos sub ሰሜን፡ allegatos etiam Luc. 13, 29 Platt; Dan. 8, 5 (λίψ); νότος Hez. 40, 24. 27. 44.

ደቡባዊ፡ adj. rel. 1) *septentrionalis:* ደቡባዊ፡ ነፋስ፡ (*aquilo*) ጽኑዕ፡ Prov. 27, 16; Apoc. 21, 13 rom. 2) in codicibus horum saeculorum: *meridionalis*, Hez. 40, 28. 44. 41, 11. 46, 9; Apoc. 21, 13 Platt.

ድቡት፡ vid. sub ደበወ፡

ደብተራ፡ subst., f., rarius m., Pl. raro ደብተራት፡, plerumque ደባትር፡ [ni fallor, est nomen a Graecis petitum, sc. ἡ διφθέρα] 1) *tabernaculum, tentorium:* Jes. 33, 20; Jer. 10, 20; Judith 6, 10. 10, 20. 14, 13; Sx. Haml. 5; ተከለ፡ አብራ ም፡ ደብተራሁ፡ Kuf. 13; Gen. 31, 25; Jes. 38, 12; ይተክሉ፡ ምጽላሎሙ፡ (v. ደብተራሆሙ፡) Jer. 6, 3; ከመ፡ ትትሐነጽ፡ ደብተራሁ፡ Tob. 13, 10; ዘያቀውም፡ ደብተራሁ፡ Sir. 14, 25; ተነሥተ፡ ደብተራየ፡ (v. ደባትር፡) αἱ δέῤῥεις μου Jer. 4, 20 በደብተራ፡ (v. በደባትር፡) ተኀድሩ፡ Jer. 42, 7 seq.; መትሕ ተ፡ ደብተራ፡ ሠቅ፡ ὑποκάτω δέῤῥεων 1 Par. 17, 1; de tabernaculo foederis sacro: Ex. 26, 1 seq.; 33, 7; Lev. 1. 4 al.; Jos. 18, 1; Kuf. 49; Ps. 26, 11. 77, 66; በውስተ፡ ደብተራሁ፡ ቅ ዱስ፡ Sir. 24, 10. 15; Hebr. 9, 11; Pl. ደብተራት፡ Macc. f. 1. 15; ደባትር፡ Ex. 33, 10; Lev. 23, 43; Hez. 25, 4; Ps. 77, 32; 2 Reg. 11, 11. — *Voc. Ac.:* ደብተራ፡ ዘ፡ ደበና፡ (i. e. tentorium regis, vid. Lud. lex. amh. c. 83); *aliud:* ደብተራ፡ ብ፡ እ ንዴ፡ ሰቀላ፡ ያለ፡ ድንኳን ። 2) „Vulgo etiam sic vocatur *Canonicus*, qui ex Levitis originem ducit, ut putant, quorum officium in templis Aethiopicis est cantare et crotala pulsare" Lud. e Tellez. L. I. c. 39 f. 95; at sec. Isenb. in lex. p. 166, et sec. Harris I p. 269. 360. II p. 104 (ubi modo *debtera* modo *deftera* scriptum est) homo *literatus*, qui nominis significatus et ipse a διφθέρα ductus est (sicut دفتر, دفتردار).

አደብተረ፡ quadrl. II (denom.) *tentorium* vel *tentorio simile facere* alqd, Gad. Ad. f. 53.

ተደብተረ፡ III, 1 *tentorium* vel *tentorio simile fieri*, M. M. f. 66 (vid. sub ዐዘቅት፡); Gad. Ad. f. 52. 53.

ድብቱር፡ part. *factus* vel *positus*, de *tentorio:* in coelis ኀበ፡ ድብቱር፡ ደብተረ፡ እሳት፡ M. M. f. 116.

ደብተራዊ፡ adj. rel. *tabernaculorum contextor, tabernacularius*, σκηνοποιός, de Paulo apostolo, Chr. Ta. 16.

ደበወ፡ inus. [contiguum radici II ደበበ፡ et ደበየ፡ et ዴፐ፡] *revere, commodo modo incedere, obrepere.*

ድቡት፡ subst. [formae ገሩት፡, proprie part. fem.; Lud. hoc nomen sub ደቢት፡ recenset], nonnisi adverbialiter usurpatur sc. በድቡት፡ vel ድቡተ፡ 1) *commode, opportune, tempestive:* ርቱዕ፡በድቡት፡ንግበር፡ለዝ፡ (rom.: በህድአት፡) Act. 19, 36; ኵሉ፡ዘበሕጉ፡ወበድቡት፡ወበዐቅም፡ግበሩ፡ 1 Cor. 14, 40 rom.; በድቡት፡ εὐκαίρως 2 Tim. 4, 2; ከመ፡ዘበድቡት፡ወበቀሊል፡ያሐምመከ፡ ἵνα σε ἐλαφροτέρως θλίψῃ Herm. p. 61. 2) *repente, improviso:* abiit ድቡተ፡ Sx. Haml. 8; Kedr f. 9; ዐርገ፡ድቡተ፡እንተ፡ከልእ፡ገጽ፡ Gad. T. H.; ጸውዖ፡መልአከ፡እግዚ"፡ጊዜ፡መንፈቀ፡ሌሊት፡ወይቤሎ፡ነዓ፡ግእ፡እምዝየ፤ወዕአ፡ድቡተ፡ወአልቦ፡ዘነሥአ፡እምቤተ፡አቡሁ፡ Deg. — *Voc. Ae.:* ድቡት፡ወጽሚት፡ዘ፡ቀስታ፡; *aliud:* ድቡት፡ዘ፡ድልድል፡ወጽሚት፡ዘ፡ቀስታ ።

ደብዕኰል፡ et ድብዕኰል፡ nec non ድንብዕኰል፡ subst., Pl. "ኰላት፡ 1) *cavea* vel *carcer* bestiarum majorum: በመዋቅሕት፡ወበደብዕኰል፡ ἐν κημῷ καὶ γαλεάγρᾳ Hez. 19, 9; crebrius in Gad. T. H., ubi in ድንብ"፡ vel ድብ"፡ captivos inclusos esse refertur, et id, quod antea ቀር፡ nominatum erat, ድንብ"፡ appellatur; Pl. ድንብዕኰላት፡ ibid. 2) *funis validus* seu *vinculum* quo bestiae majores constringuntur, Lud. ex Org. 1. [Etymon nondum liquet]. — *Voc. Ae.:* ድብዕኰል፡ v. ድንብዕኰል፡ዘ፡የጉማሬ፡መጽመጂ፡; sec. Ludolfi Gregorium: ገሪፍ፡ዘጎማሬ፡ „funes quibus hippopotami capiuntur".

ደበየ፡ I, 1 [vic. ደበወ፡ et II ደበበ፡ et ዴገ፡] Subj. ይድቢ፡ 1) *obrepere, ex improviso supervenire* (überraschen), c. Acc.: ይበውኡ፡ላዕሌሆሙ፡ወይደብዩዎሙ፡ εἰσελεύσονται εἰς αὐτὰ ἀφυλάκτως Hez. 7, 22. 2) *repente invadere, irruere, insilire, irrumpere* in alqm (überfallen, einbrechen), c. Acc.: ደበዩኒ፡እለ፡አልቦሙ፡ምሕረት፡ ἐπέβησάν μοι Job 30, 21; Ps. 37, 11; ንድብዮ፡ 2 Esr. 16, 10 var.; ይደቢ፡አብያተ፡ሰብእ፡ Act. 8, 3 Platt; 17, 5; ኢይከውኖ፡ኀዲጎ፡ዘዚአሁ፡በሓውርት፡በዕድ፡ይደቢ፡ (sic) καταλείψαντα τὴν ἑαυτοῦ παροικίαν ἑτέρᾳ ἐπιπηδᾶν, II Can. Ap. 12; ከመ፡ኢይድብያ፡ለቤተ፡ክር"ን፡ M. M. f. 78; etiam de inanimatis praedicatur, ut: እር፡ዘኢያንቀለቀሉ፡ (Perf.) መሠረታተ፡አውግር፡ከመ፡ይድብዩከ፡ M. M. f. 31. — *Voc. Ae.:* ደበይዎ፡ዘ፡አስፈገምዎ፡; *aliud:* ይደቢ፡ብ፡ይበረብሩል፡; *Rad. Abb.:* ደበየ፡ዘ፡ዘረፈ።

ተዳበየ፡ III, 3 *irruere* vel *insilire* in alqm: ንዳበዮ፡ 2 Esr. 16, 10 var.

ደባዪ፡ n. ag. *invasor, irruens:* ደባዩ፡በግዕ፡ Epil. Evang. Joh. in N. T. rom.

ዲብዲቃን፡ et ድብዲቃን፡ n. prgr., sc. δίπτυχον, δίπτυχα i. e. *diptycha* vel *tabellae* episcoporum, sanctorum mortuorum, quales in ecclesiis legi solent: መጽሐፈ፡ዲብዲቃን፡ዘቅዱሳን፡ M. M. f. 295; scribe nomen meum in coelo, ኀበ፡ተለክአ፡ድብዲቃን፡ዘማኅበረ፡ነቢያት፡ Org. 4. (Vid. etiam Lud. Comm. Hist. p. 360).

ደበደበ፡ quadrl. I [دَبَّ et دَبْدَبَ] *inquietum esse, inquietudine consumi:* የሐዝን፡ወይደበድብ፡ Phlx. 165; Clem. f. 255; ሰብ፡ይነቅህ፡በጽባሕ፡ኢይደበድብ፡ (v. ይደበድብ፡ sic! v. ኢይበደብድ፡) ነፍሱ፡ (sic) ἀνέστη πρωῒ καὶ ἡ ψυχὴ αὐτοῦ μετ' αὐτοῦ Sir. 34, 20.

አደብደበ፡ II *inquietum reddere, sollicitare:* ይቤ፡አበ፡ኢሳይያስ፡ለእመ፡ደደቀ፡ከመ፡አደብደበታ፡ኀጢአት፡ለነፍስ፡ Phlx. 110.

ዲባግ፡ subst., Pl. ዲባጋት፡ i. e. دِيبَاج (ديباه ديبا) *vestis serica versicolor, vestis Attalica, auro intexta:* ሚሬያት፡ወዲባጋት፡ወዐጊያት፡ Macc. f. 22; ዲባጋት፡ Chr. Ta. 28; አልበሰ፡ዲባጋት፡ Sx. Masc. 16; Abush. 50; Lud. Comm. hist. p. 496 n. 10; ጸውዖ፡ብእሲ፡ባዕል፡ለዲዮጋንስ፡ጠቢብ፡ኀበ፡ቤቱ፡ወከነ፡ስርግው፡በዲባጋት፡ወብእሲ፡ኢኮነ፡ግሡጸ፡ Fal. — *Voc. Ae.:* ዲባግ፡ብ፡ኸደዋ፡ v. ከደዋ ።

ደኅለ፡ vid. sub ደሐለ፡

I. ደኀረ፡ vel ድኅረ፡ rad. eadem, quae אחר, ܐܚܪ ܐܘܚܪ et ܥܘܚܪ, أخر, አኀረ፡ (vid. Ewald Lehrb. der hebr. Sprache VI. Ausg. p. 91); vicina sunt دَخَرَ posthabitus i. e. *parvus vilisque fuit,* ذَخَرَ *in usum futuri temporis paravit* (etiam دخر VIII), ደሐረ፡

ደኀረ፡ (I, 1 an 2?) relinquere i. e. *permittere* vel *concedere,* seq. Acc. pers. et Subj. verbi: ደኀረክሙ፡ትኅድጉ፡ Matth. 19, 8 (ἐπέτρεψε), ni hoc verbum cum Lud. ad ደሐረ፡ referre malueris.

ደኀረ፡ I, 2 *cunctari:* ከመ፡ይትመየጥ፡ወኢይደኀር፡ Jsp. p. 336; at exspectaveris ወኢይድኅር፡, quare praestat III, 2 ይደኀር፡ legere.

አድኀረ፡ II, 1 1) *retardare, remorari, differre,* c. Acc.: አድኅርክዋ፡እምተበቍሮ፡ Lud. Comm. hist. p. 497 n. 15; አድኀሩ፡ፍትሐ፡ላዕሌሁ፡ (das Gericht über ihn) Jsp. p. 315; እመ፡አድኀርከኒ፡ (i. e. diem mihi prorogas) p. 339. 2) *post se* vel *retro relinquere:* ሞተ፡በሃይማኖት፡ወአድኀረ፡ሰብአ፡ድኅሬሁ፡ Jsp. p. 288; አድኀረ፡መብዝኅተ፡ሰብኡ፡ምስለ፡እኅሁ፡ p. 318.

አደኀረ፡ II, 2 1) *retardare, remorari* alqm: ኢታድኀረኒ፡ለረኪበ፡አኀዊየ፡ Jsp. p. 290; vel alqd 1 Par. 26, 27 var. 2) *posteriorem reddere* alqm: አሕባጻን፡እር፡አደኀርክምዎ፡ለመለኮት፡እምላክነ፡ጸራቅሊጦስ፡እምጥንተ፡ህላዌሆሙ፡ለፍጡራን፡ M. M. f. 64 (opponitur iis, qui originem Spiritus S. inde a baptismo Christi ducunt).

ተድኅረ፡ et ተደኀረ፡ (Jud. 5, 28 F) III, 2 1) *tardare (tardum esse), morari, cunctari:* ኢይበድሩ፡ወኢይዴኀሩ፡፩ዕለተ፡ Hen. 74, 12; ተድኀሮ፡መጺአ፡ Kid. f. 19; እንበለ፡ተድኅሮ፡ Enc. Hed. 10; seq. Acc. Inf.: ተድኀረ፡መጺአ፡ Jud. 5, 28; seq. ከመ፡ኢ፡ 2 Reg. 19, 11. a) *sero venire:* እለ፡ይዴኀሩ፡በቅድስት፡ማኅበር፡እፍአ፡ለይቁሙ፡ Kid. f. 19; seq. እምነ፡ rei, quae sero veniendo praetermittitur: እመሂ፡ኤጲስቆጶስ፡ተድኀረ፡እምስብሐተ፡ነግህ፡ Clem. f. 175. b) *non interesse, non comparere* (ausbleiben) seq. እምነ፡, ut: ለእመ፡ነበረ፡ሕዝባዊ፡ሠለስተ፡ሰንበተ፡ድኅሮ፡እምቤተ፡ክር"ን፡ይክልእዎ፡ተድምርተ፡ Can. Gangr. 11; እመ፡ይዴኀር፡እምኔሆሙ፡መጺአ፡ኀበ፡ማኅበር፡ (si conventui nolit interesse) Can. Gangr. 6. 2) *retro relinqui, remanere,* Lit. Greg.; ተድኀረ፡እምኔሁ፡፪ዕለተ፡ (2 Tagereisen) Jsp. p. 299; ὑστερεῖν Ps. 38, 6; Deus est ፩ዘእንበለ፡ቀዳም፡ወ፩ዘእንበለ፡ተዳኅሮት፡ Org. (si lectio bona est, est forma Inf. III, 3). a) *ultimum, postremum, novissimum esse,* 4 Esr. 3, 53; ኢትዴኀሪ፡ Lud. e Matth. 2, 6 Mss. b) *deesse* rei faciendae: ወኢተድኀረ፡፩እምኔሆሙ፡ለገቢረ፡ዝንቱ፡ Jsp. p. 286.

3) *retardari, differri:* ከመ፡ ኢይድኅር፡ ሐኒጸ፡ ቤተ፡ እግዚ"፡ 1 Par. 26, 27; ለይደኅር፡ ግብሩ፡ ፫ አውራኀ፡ F. N. 5.

አስተድኅረ፡ IV, 2 et አስተዳኅረ፡ IV, 3 1) *remorari, retardare, differre, procrastinare,* c. Acc. pers.: Gen. 24, 56 var.; et seq. ከመ፡ c. Subj.: ለእመ፡ አንተ፡ አስተደኅርከ፡ ለአስተርብሎስ፡ (Aristobulum) ከመ፡ ይምጻእ፡ ኀቤየ፡ Jsp. p. 322; c. Acc. rei dilatae: ለእመ፡ አስተደኅርከ፡ ቀቲሎታ፡ p. 327; Lud. Comm. hist. p. 307; ኢያስተድኅሮ፡ (sc. ጥምቀት፡) ለጊሰም፡ F. M. 27, 4; ኢያስተድኅሮ፡ (ለተጠምቆ፡) እስከ፡ ጌሰም፡ F. N. 3. a) *reservare, reponere* (aufſparen): hoc die jejunant ወያስተድኅሩ፡ መብልዖሙ፡ እስከ፡ ይመሲ፡ Abush. 12; Joh. 2, 10 (ubi ed. rom. አስተደ"፡, Platt አስተዳ"፡ habet). b) *cohibere:* አስተዳኅረ፡ መዐተ፡ Syn. in Lud. Comm. hist. p. 316. c) *ultimum* vel *supremum ponere,* መኑ፡ አስተደኅረ፡ መአዝኒሃ፡ ὁ βαλὼν λίθον γωνιαῖον ἐπ' αὐτῆς Job 38, 6 var., et hinc sumtum አስተዳኅረ፡ መአዝኒሃ፡ (sc. Deus terrae) Lit. Epiph.; (in utroque loco lapidem angularem supremum intelliges; sed praestat lectio አስተኀደረ፡ q. v.). 2) *post se relinquere:* Vespasianus አስተደኅረ፡ ወልዶ፡ ጢጦስ፡ ይዕግታ፡ ለሀገር፡ Jsp. p. 342.

ድኅር፡ subst. 1) *pars rei posterior* vel *postica:* ድኅሬሆሙ፡ (pron. suff. per ē, quasi praep. esset) ለእልክቱ፡ አልህምት፡ ይኔጽር፡ ውስጠ፡ τὰ ὀπίσθια αὐτῶν 2 Par. 4, 4; ገበሃ፡ ዘድኅር፡ i. e. *puppis* (navis) Act. 27, 41 Platt; ዘበንተ፡ አንተ፡ ድኅር፡ (opp. እንግድዓ፡ አንተ፡ ፍጽም፡) Lit. 171, 2. Adverbialiter a) ድኅረ፡ *retro, retrorsum, pone:* Matth. 19, 30; ሚጠ፡ ድኅረ፡ የማኖ፡ Thren. 2, 3; ገብኡ፡ ድኅረ፡ Clem. f. 203. b) ለድኅር፡ vel መንገለ፡ ድኅር፡ id.: ይግብኡ፡ ለድኅር፡ εἰς τὰ ὀπίσω Cyr. c. Pall. f. 66; ይትመየጥ፡ መንገለ፡ ድኅር፡ F. M. 27, 9; ከመ፡ ኢይሚጥ፡ መንገለ፡ ድኅር፡ ዘሎ፡ ዘመጽአ፡ 16, 1. c) እምድኅር፡ *a parte posteriori, a tergo, pone:* Ex. 14, 27. 26, 22. 23; Apoc. 4, 6; እምቅድም፡ ወእምድኅር፡ Mavâs. n. 17. d) በድኅር፡ *retro* vel *postremo:* ለዘተረፈ፡ ብእሲ፡ እምሕዝቡ፡ በድኅር፡ Enc. Haml. 25. 2) *finis* 4 Esr. 9, 7 Laur.; *tempus posterum* vel *futurum:* አሰፈወ፡ ለድኅር፡ in posterum F. M. 25, 3; አዝማን፡ ዘድኅር፡ ወእለ፡ ኀለፉ፡ Enc. Mag. 12. Adv. a) ድኅረ፡ α) *post, postea, deinde, tum,* ὕστερον Prov. 23, 31; Sir. 27, 23; Matth. 25, 11; Joh. 13, 36; 4 Esr. 6, 69; ἔσχατον Num. 31, 2; μετὰ ταῦτα Joh. 13, 7; Sir. 17, 23; ቀድመ፡ ጠይቅ፡ ወድኅረ፡ ትጌሥጽ፡ καὶ τότε Sir. 11, 7. β) *postremo, tandem:* Matth. 26, 60. 21, 37; Hebr. 12, 11; ἐπ' ἐσχάτῳ Sir. 13, 7. 14, 7. 34, 22. b) እምድኅረ፡ *postea* Matth. 21, 32 Platt. — *Voc. Ac.:* ድኅረ፡ ከዋላ፡ ብ፡ ኋላ ።

ድኅረ፡ cum compositis, praep. et conj. I) Praep. 1) loci: a) ድኅረ፡ *pone, post,* (et c. pron. suff. rell. *retro*): አግብአ ከኒ፡ ድኅረ፡ ዘባንኪ፡ Hez. 23, 35; Sir. 21, 15; ድኅረ፡ ማዕጸ፡ Jes. 57, 8; Gen. 9, 23. 18, 10. 19, 26. 33, 2; Num. 10, 25; ያገብእሙ፡ ድኅሬሆሙ፡ ለጠቢባን፡ Jes. 44, 25; ገብኡ፡ ድኅሬሆሙ፡ Jer. 7, 24. 26, 5; Thren. 1, 13; Joel 2, 14; Prov. 25, 9; Ps. 6, 10; Matth. 4, 19. 10, 38; Phil. 3, 14; የሐውር፡ ድኅሬሆሙ፡ Lit. Chrys. b) እንተ፡ ድኅረ፡ *pone, a parte posteriori:* Cant. 2, 9; Matth. 9, 20; Luc. 8, 44; Apoc. 12, 15. c) በድኅረ፡ *pone, post:* በድኅሬየ፡ Hez. 3, 12; Zach. 7, 14; Jer. 12, 6; Matth. 15, 23; Marc. 5, 27; ዘመጺ፡ በድኅረ፡ አዋልደ፡ ሰብእ፡ post filias i. e. eas secuti Kuf. p. 31. d) መንገለ፡ ድኅረ፡ *partem posteriorem* alcjs *versus* Jud. 18, 12. e) እምድኅረ፡ α) *a post, ne sit* (amplius) *post* 2 Reg. 2, 21; Ps. 77, 76; Matth. 4, 10. 16, 23; ትዜሙ፡ ምድር፡ እምድኅረ፡ እግዚ"፡ Hos. 1, 2. β) *a parte posteriori* alcjs, Apoc. 1, 10; Ex. 14, 9. 19. Nota Ex. 25, 38, ubi interpres τὸν ἐπαρυστῆρα vertit ዘእምድኅሬሃ፡ *pars ejus posterior* („tamquam ab ὕστερος" Lud.). 2) temporis: a) rarius ድኅረ፡ *post:* ድኅሬሁ፡ 4 Esr. 4, 1; Enc. Sen. 4; *postremo post* Marc. 12, 5; 1 Cor. 15, 6; et b) rarissime በድኅረ፡ Hen. 65, 4. c) creberrime እምድኅረ፡ *post:* Gen. 7, 10. 8, 3. 6. 9, 28. 10, 1. 16, 3; Ex. 12, 41; Num. 26, 1; 1 Reg. 11, 1; Matth. 1, 12. 3, 11. 17, 1. 22, 27. 24, 29. 25, 19. 27, 62; Marc. 1, 8; Luc. 1, 24. 9, 28. 15, 13 al. sexcenties; እምድኅረዝ፡ vel እምድኅረ፡ ዝንቱ፡ *post haec, postea* Matth. 4, 2. 21, 29; Marc. 16, 14; Joh. 5, 1; Ex. 5, 1; Joh. 2, 12. 6, 1 al.; እምድኅረ፡ ሕቅ፡ Marc. 14, 70 et ሕቀ፡ Herm. p. 80 *paulo post;* እለ፡ እምድኅሬከ፡ *posteri tui* Sir. 41, 3; እስከ፡ እምድኅሬሁ፡ Gen. 17, 19. II) Conj. 1) Raro ድኅረ፡ *postquam:* Enc. Genb. 21; Hed. 7; Ter 21 al. 2) plerumque እምድኅረ፡ seq. Perf.: Gen. 5, 4. 27, 1. 39, 5; Num. 6, 19; Deut. 12, 30; Kuf. 7; Jer. 36, 2; Judith 16, 25; 4 Esr. 9, 13; Matth. 27, 53; Marc. 1, 14. 16, 19 al. creberrime.

ድኅሪተ፡ adv. (Acc. a ድኅሪት፡) 1) *retro, retrorsum, rursum:* 1 Reg. 4, 18; ከመ፡ ይደቁ፡ ድኅሪተ፡ Jes. 28, 13; Thren. 1, 8; Gen. 9, 23; Jer. 15, 6 gloss.; ኢገብኡ፡ ድኅሪተ፡ Lud. ex Enc. Haml. 25. Passim latine adjectivo *retroversus* interpretandum est, ut: የሐርስ፡ ድኅሪተ፡ Luc. 9, 62; ገጾሙ፡ ድኅሪተ፡ Kuf. 7; እንዘ፡ እሱራን፡ እሙንቱ፡ እደዊሆሙ፡ ድኅሪተ፡ Mavâs. n. 22. 2) *retro* i. e. *a tergo, pone,* 1 Reg. 29, 3 (coll. 2.).

ደኃሪ፡ adj., f. "ሪት፡, Pl. m. ደኃርያን፡ f. ደኃርያት፡, c. ደኅርት፡ 1) Adj. a) *posterior* (opp. priori), de loco: Deut. 34, 2; Zach. 14, 8 var.; Joel 2, 20; de ordine et tempore: Ruth 3, 10; Deut. 24, 3; Apoc. 2, 19; እለ፡ ተርፉ፡ ቃላተ፡ አዝያስ፡ ደኅርት፡ ወቀደምት፡ 2 Par. 26, 22 al.; ደኃርያን፡ Hen. 37, 2. 3; መጻሕፍት፡ ዘቀዳሚ፡ ወዘደኃሪ፡ i. e. V. et N. Testamenti, Syn. in Lud. Comm. p. 313. b) *postremus, ultimus, novissimus,* de loco: ደኃርያን፡ Num. 2, 31; de ordine: ደኅርት፡ Matth. 19, 30. 20, 8. 14; ደኃርያት፡ Apoc. 21, 9; de tempore: Jes. 41, 4; Ps. 138, 4; አግሪጳስ፡ ውእቱ፡ ደኃሪ፡ እምእለ፡ ነግሡ፡ ላዕለ፡ አይሁድ፡ Jsp. p. 342; ደኃሪት፡ ዕለት፡ *dies novissimus* Clem. f. 97. 105; Joh. 6, 39. 11, 24; እስትንፋስ፡ ደኃሪት፡ Lit. 164, 3; በደኃሪት፡ ትውልድ፡ Asc. Jes. 11, 38; 1 Joh. 2, 18; በደኃሪ፡ መዋዕል፡ Jes. 2, 2; Jer. 23, 20. 25, 18. 37, 24; Dan. 2, 28; 1 Tim. 4, 1; 2 Tim. 3, 1; 2 Petr. 3, 3; 4 Esr. 8, 60. 71; እስከ፡ ደኃሪ፡ መዋዕል፡ 6, 50; ደኅርት፡ Koh. 1, 11. 4, 16; 2 Esr. 8, 13. 2) Pro Subst. usurpatur a) rarius m. ደኃሪ፡ *novissimum, finis, exitus:* 4 Esr. 9, 5. 7 var.; ደኃሪሃ፡ ለፍርሀተ፡ እግዚ"፡ ጥበብ፡ συντέλεια Sir. 21, 11; ወዘሂ፡ ይከውን፡ በደኃሪ፡ Jes. 46, 10; ትዝከር፡ ዘደኃሪ፡ Lud. e Vit. Barb.; አመ፡ ደኃሪ፡ *postremo* Enc. Pag. 5. b) crebro f. ደኃሪት፡ *novissimum, finis, exitus:* ደኃሪት፡ τὰ ἔσχατα Jes. 41, 22; በደኃሪት፡ ἐπ' ἐσχάτου 41, 23; ደኃሪታ፡ (ለፍኖት፡) τὰ τελευταῖα αὐτῆς Prov. 14, 12; 4 Esr. 1, 30; Job 23, 8; ደኃሪታ፡ (ለሐሰት፡) Sir. 7, 13; ደኃሪቱ፡ ለስም፡ እኩይ፡ ኀሳር፡ 6, 1; sermonis Koh. 10, 13; in specie α) *tempus posterius, sors posterior, finis vitae:* Job 8, 7. 42, 12; 4 Esr. 10, 43; በደኃሪቱ፡ ለሰብእ፡ ይትዐወቅ፡ ምግባሩ፡ Sir. 11, 27; ተዘከሩ፡ ለደኃሪትከ፡ 7, 36; አመ፡ ትበጽሕ፡ ደኃሪትከ፡ 30, 32. 19, 3. 18. 12. 6, 28. 3, 31. 2, 3; Koh. 7, 3; Jes. 47, 7; Jer. 17, 11;

Ps. 38, 5. β) *posteritas, posteri:* ኢይትርኖ፡ዘርእ፡ሎቱ፡ወደኃሪት፡ Kuf. 7.

ዳኅራዊ፡ vel ዳኅራይ፡ adj. rel.; f. ዳኅሪት፡ *postremus, ultimus* Jes. 44, 6 (v. ደኃራዊ፡); Org.; *posterior:* Hebr. 10, 9 rom.; ባሕር፡ዳኅሪት፡ Zach. 14, 8 in Cod. Laur.

ደኃራዊ፡ et ደኃራይ፡ adj. rel. 1) *posterior:* Hebr. 10, 9 Platt; 1 Cor. 15, 48; ሀርቃኖስ፡ደኃራዊ፡ Jsp. p. 321. 2) *ultimus, postremus, novissimus:* Sir. 24, 28; Jes. 41, 4 var.; 44, 6 var.; Apoc. 1, 17. 22, 13.

ድኅርና፡ subst. *existentia posterior,* opp. ቅድምና፡ F. N. in prol. (vid. sub ቅድምና፡).

II. ደኀረ፡ I, 1 [in libris Mss. per ኀ non per ሐ scriptum esse solet. Conjicere potueris, verbum cum I ደኀረ፡ componendum esse et primitus significasse *ut in posterum alqs bene se habeat* vel *ut superstes sit precari,* sed aliae quoque sese offerunt conjecturae, et cum primarii significatus vestigia nulla sint relicta, etymon in medio relinquimus] Subj. ይድኅር፡ *bene precari, fausta imprecari, benedicere:* ሶበ፡አሐዱ፡ይድኅር፡ወካልኡ፡ይረግም፡ εὐχόμενος Sir. 31, 29; ኢይረግሙ፡ወኢይድኅሩ፡ εὐλογεῖν Ep. Jer. 65; Ps. 61, 4; Rom. 12, 14; c. Acc. pers.: ደኀረኒ፡ዘይመውት፡ Job 29, 13; ይድኅሩኒ፡ስኩናን፡ 31, 19; Ps. 71, 15; ለጸጋዊ፡ይድኅርዎ፡በሥነ፡ምግባሩ፡ Sir. 34, 23; Rom. 12, 14; 1 Cor. 4, 12; Did. 1; ይድኅሩኒ፡አራዊተ፡ገዳም፡ Jes. 43, 20. — Scholion *Voc. Ae.:* vid. sub ደሐረ፡

መድኀር፡ et መድኅር፡ subst. (m.) *bona precatio, benedictio, benedictum:* መድኀረ፡አብ፡ εὐλογία Sir. 3, 9; መርገም፡ወመድኅር፡ δυσφημία καὶ εὐφημία 2 Cor. 6, 8; አቅረብነ፡ለክሙ፡መርገመ፡ወመድኀረ፡ Clem. f. 199; εὔφημα Phil. 4, 8.

ደኀረ፡ *dimittere repudio* vid. sub ደሐረ፡

ድኅኅ፡ rad., contigua radici ደኅየ፡ q. v.

ድኁኅ፡ part. *excavatus, cavus, cavernosus:* አድባረ፡ድኁኃን፡ ὄρη κοιλωμάτων Cant. 2, 17. 8, 14; አበው፡አረጋዊ፡ዓለ፡ውስተ፡አድባር፡ድኁኃን፡ Deg.; Maria ወለተ፡ድኁኃን፡አድባር፡ Lud. e Cant. Mar. — *Voc. Ae.:* ድኁኅ፡ዘ፡ትሑት፡

ድኅነ፡ I, 1 [amh. ዳነ፡; ni fallor, cum ደሐለ፡ et radicibus sub ደሐለ፡ laudatis componendum] Subj. ይድኅን፡ 1) *salvum evadere* vel *elabi:* 1 Reg. 30, 17; 2 Reg. 1, 3; Job 1, 15; Jer. 48, 15; Gen. 14, 13. 32, 9; Ps. 123, 7; Hen. 52, 7; ድኅኖ፡እምባሕር፡ Act. 28, 4; ድኅነ፡ጢሞስ፡በይእቲ፡ዕለት፡እምቀትል፡፫፻ዘያት፡ Jsp. p. 357. 2) *salvum* vel *incolumem fieri, servari, liberari:* Hen. 48, 7. 50, 3; 4 Reg. 23, 18; Jer. 8, 20; Jes. 1, 27; እለ፡ድኅኑ፡ Jes. 10, 20; እለ፡ድኅንክሙ፡ 45, 20; Sap. 16, 7; Job 18, 19. 21, 10. 22, 30; Sir. 31, 15. 46, 8; Ps. 21, 5. 32, 16. 79, 4. 8; ከመ፡ይድኅኑ፡ Kuf. p. 161; አልቦ፡ድኂን፡ Kuf. p. 145; ድኅን፡ Gen. 19, 17; ብፁዕ፡ዘድኅነ፡እምኔሃ፡ σκεπασθεὶς ἀπ' αὐτῆς Sir. 28, 19; ከመ፡እድኅን፡እሞት፡ 51, 9; Prov. 15, 24; ከመ፡ይድኅኑ፡እምእደ፡ኃጥኣን፡ Kuf. p. 86; 2 Esr. 9, 8; እምዕጹብ፡ይድኅን፡ሠያጢ፡እምኀጢአት፡ Sir. 26, 29; Hen. 103, 13; Enc. Mij. 23; ልደተ፡ዓለም፡ለድኂን፡ σωτήριοι αἱ γενέσεις τοῦ κόσμου Sap. 1, 14; መዋዕለ፡ድኂን፡ ἡμέραι φρουραί Esth. 9, 26 seq.; Esth. 10 apcr. a) *liberum* vel *immunem esse* a culpa et poena: ይድኅን፡እምኀጢአት፡ Ex. 21, 18; 4 Reg. 10, 9; 1 Petr. 4, 1. b) sensu theologico: *salvari, salutem adipisci* divinam et aeternam, Matth. 10, 22. 19, 25. 24, 13; Joh. 5, 34; Rom. 8, 24; 1 Cor. 1, 18; Eph. 2, 5. 8 al. 3) *incolumem* vel *salvum esse* vel *manere:* ይእቲ፡ዕፅ፡ድኅነት፡ Herm. p. 62.

አድኀነ፡ II, 1 *liberare, servare, eripere, salvare:* ያድኅን፡በዕለተ፡ምንዳቤ፡ Sir. 2, 11; ስእኑ፡አድኅኖ፡ Job 4, 20; c. Acc.: Jud. 10, 14; Mich. 4, 10; Jer. 1, 8. 2, 27. 28; Koh. 9, 15; Sir. 29, 17. 31, 13; አድኅኑ፡ግፉዐ፡ Jes. 1, 17. 19, 20. 36, 14. 15; ያድኅኖ፡እግዚ"፡ለእስራኤል፡መድኃኒተ፡ዘለዓለም፡ 45, 17; Ps. 53, 1. 4; Matth. 8, 25. 14, 30; አድኅን፡ርእሰከ፡ 27, 40; Gen. 19, 19; ነፍሰከ፡ 19, 17; Jer. 31, 6; Hez. 3, 19. 21. 33, 9; c. እምነ፡, እምውስተ፡ Ps. 17, 20. 33, 5. 53, 7. 58, 1. 2. 68, 18; Ex. 14, 30. 18, 9. 10; አድኅነኒ፡እምነ፡ማየ፡አይኅ፡ Kuf. 7; Job 5, 19. 29, 2. 33, 30; Jer. 20, 13; Sap. 16, 8; Joh. 12, 27; Hebr. 5, 7; አድኅኖ፡ vel አድኅኖት፡ *salus:* Ps. 3, 8. 9, 15. 97, 5. a) *libertati restituere, redimere,* Ex. 21, 8; Jes. 41, 14. 43, 1. 44, 23. b) *servare* vel *reservare* 4 Esr. 9, 24. c) sensu theologico: *salvare, salvum reddere,* Matth. 18, 11; Joh. 12, 47; Rom. 11, 14; 1 Cor. 1, 21. 7, 16. 9, 22 al.; እምኀጣውኢ፡ Matth. 1, 21. d) *culpa liberare* vel *excusare,* Lud. e Vit. Barbarae. d) sensu forensi: fide interposita liberare alqm i. e. *vadem fieri* vel *vadimonium facere* (vid. ተድኅነ፡ et መድኅን፡): በእንተ፡ሕቢት፡ወአድኅኖ፤ሎሙ፡፪ፍናዋት፤አድኅኖሰ፡ዘነፍስ፡ውእቱ፡ወተሐብዮ፡ዘንዋይ፡ F. N. 27.

ተድኅነ፡ III, 1 *se vadem dare, vadimonium obire,* c. Acc. pers. pro qua quis vas est, c. ለ፡ ejus cui vadimonium promittit, et c. ለ፡ seq. Inf. verbi: ወመድኅን፡ነፍስኒ፡ይደልዎ፡ከመ፡ያምጽእ፡ዘተድኅነ፡ (cum pro quo se vadem dedit) ወይኩን፡ቃሉ፡ዘ፡ተድኅኖ፡ከመ፡ይበል፡ተድኅንኩ፡ለአብጽሖተ፡እገሌ፡ለእገሌ፡አው፡ተድኅንኩ፡ለእገሌ፡ገጸ፡እገሌ፡ (pro persona N. N.) አው፡ተድኅኖተ፡እገሌ፡ላዕሌየ፡ (vel: „*vadimonium pro N. N. meum est*") F. N. 27; ኢይደሉ፡ተድኅኖቱ፡ለዘ፡ይደሉ፡ላዕሌሁ፡ቀትል፡ ibid.

ድኁን፡ part. 1) *incolumis, sospes, salvus:* Jos. 10, 21 var.; igne non consumti sed inventi sunt ድኁናን፡ Enc. Hed. 7. a) sensu physico: α) *integer, sanus:* judex sit ድኁነ፡ምስማዕ፡ወንጻሬ፡ F. N. 43, 1. β) *salubris,* de bestiis Gad. Ad. f. 7. b) sensu theologico: *salvatus, divinam salutem adeptus,* ኢድኁን፡አንተ፡በሞተ፡ኢየሱስ፡ M. M. f. 127; Deus ይረስዮ፡ (mortuum) ምስለ፡ድኁናን፡ Genz. f. 91. 2) *liber, immunis,* a militia Deut. 24, 5; vituperio: ድኁን፡እነ፡እምሐሜት፡ Chr. ho. 4; ድኁን፡ (scriptum est ድኁን፡) እምነ ውር፡ F. N. 43, 1; peccato: ክርስቶስ፡ድኁን፡ውእቱ፡እምኀጣውእ፡ Chr. ho. 15; culpa: ድኁን፡እምዕዳ፡ F. N. 33, 2.

ዳኅን፡ adj. et subst. I) Adj., Pl. ዳኅናን፡, 1) *incolumis, bene valens, salvus, sanus, integer, securus,* de personis: Gen. 29, 6; 1 Reg. 25, 6; ርኢ፡ለእመ፡ዳኅናንኑ፡አኃዊከ፡ወአባግዒሆሙኒ፡ Gen. 37, 14. 43, 27. 28; monachus compellatur ዳኅንኑ፡አበ፡ et respondet እወ፡ዳኅን፡ Gad. F. H.; ዳኅነ፡ሀሉ፡ ἔρρωσο *vale!* Act. 23, 30 Platt; ዳኅንኑ፡አንተ፡ Tob. 5, 14; de familia et opibus: ዳኅን፡ቤትከ፡ (εἰρηνεύει) Job 5, 24; Luc. 11, 21; de sigillo: ዳኅንኑ፡ማኅተም፡ σῶαι αἱ φραγῖδες

Dan. ap. 13, 17; de veste: ልብስ፡ ሕያው፡ ወጻኅን፡ Herm. p. 104; de cute corporis Lev. 13, 10. 14. 24; de cadavere integro vel illaeso Enc. Jac. 5. 2) *integer* i. e. *immunis* a culpa et poena: Matth. 23, 16. 18. II) Subst.: *integritas, incolumitas, salus, bona valetudo, securitas:* ጻኅን፡ ወሰላም፡ εἰρήνη καὶ ἀσφάλεια 1 Thess. 5, 3; ወከነ፡ ሰላም፡ ወጻኅን፡ ላዕለ፡ ኵሉ፡ በሐውርት፡ Gad. T. H.; Clem. f. 272; ጻኅን፡ ይትናገሩ፡ ለቢጾሙ፡ εἰρηνικὰ λαλεῖ Jer. 9, 8; Judith 7, 24; crebro a) በጻኅን፡ *in salute* i. e. *salve* vel ad personam relatum *salvus, incolumis, bene valens:* በጻኅን፡ (v. በጻኅና፡) ἐν ὑγιείᾳ Tob. 8, 17. 21. 11, 16. 12, 3; 1 Esr. 5, 2 (μετ᾽ εἰρήνης); μετὰ σωτηρίας Gen. 26, 31. 28, 21; ne unicam quidem horam አሀሉ፡ ዘበጻኅን፡ salvus forem, Org. 5. b) ጻኅን፡ α) id.: ትነብር፡ ጻኅን፡ (v. ድኅን፡) ዘእንበለ፡ ሐዘን፡ ወትካዝ፡ Job 11, 18; ጻኅን፡ ይነብር፡ εἰρηνεύει 15, 21. 16, 12; Sir. 41, 1. 44, 6; ለእመ፡ ጻኅን፡ አቶክሙ፡ ὑγιαίνοντες Tob. 5, 16. 21. 22. β) *integre, perfecte:* ወርእየ፡ ጻኅን፡ Marc. 8, 25; ይሬኢ፡ ጻኅን፡ Tob. 11, 7.

ድኅን፡ subst. et adj., id. q. ጻኅን፡, ut: ትነብር፡ ድኅን፡ (var. ጻኅን፡) Job 11, 18; ድኅናን፡ *incolumes* Jos. 10, 21.

ጻኅና፡, rarius ድኅና፡ (2 Reg. 11, 7 in B), subst., *integritas, incolumitas, salus, bona valetudo:* በጻኅናየ፡ Jes. 38, 20; በእንተ፡ መንክር፡ ጻኅናሆሙ፡ ἐπὶ τῷ παραδόξῳ τῆς σωτηρίας Sap. 5, 2; በጻኅና፡ Tob. 8, 17. 11, 16 var.; ecclesia largitur ሰላመ፡ ለርሑቃን፡ ወጻኅና፡ ለቅሩባን፡ Deg. a) crebro in phrasi: *interrogare* de valetudine vel statu alcjs vel *quomodo valeat, se habeat?* አልቦ፡ ዘይስእል፡ ጻኅናኪ፡ Jer. 15, 5; ተስእሎ፡ በእንተ፡ ጻኅናሆሙ፡ 2 Reg. 11, 7; ይዜንዉኪ፡ ጻኅና፡ ብሑር፡ 1 Reg. 10, 4; Ps. 121, 6; Luc. 14, 32 rom.; etiam በእንተ፡ ጻኅና፡ ፀብእ፡ 2 Reg. 11, 7. b) Acc. adv.: *salve, secure,* ነበረት፡ ሀገር፡ ጻኅና፡ ἡσύχασε 4 Reg. 11, 20.

ድኅነት፡ n. act. 1) *servatio, liberatio, sanitatis restitutio:* e periculo Sx. Hed. 21; F. N. 41, 3; venenum bibit nec mortuus est ወአንከሩ፡ እምድኅነቱ፡ Sx. Haml. 24; እምአይቴ፡ ተሰፈዉ፡ እሉ፡ ድኅነተ፡ ሕፃን፡ πόθεν οὗτοι προσεδόκησαν σῶσαι τὸ παιδίον Chr. ho. 26. 2) *incolumitas, sanitas, integritas:* ድኅነተ፡ ልብ፡ ወአባል፡ F. N. 4; ድኅነት፡ እምደዌያት፡ (Freiheit von Krankheiten) ibid. — De ጾመ፡ ድኅነት፡ vid. Scaliger p. 696.

መድኅን፡ part. 1) *servator, liberator, salvator, redemtor, salvificus, securitatem praebens,* ῥυόμενος Jes. 59, 20; Rom. 11, 26; σώζων Zach. 9, 9; σκεπαστής Judith 9, 11; λυτρωτής Ps. 18, 15; σωτήρ Luc. 2, 11; Joh. 4, 42; 1 Joh. 4, 14; Hebr. 5, 9; ውስተ፡ ዘመድኅን፡ መርሶ፡ Enc. Pag. 1. 2) sensu forensi: *vas,* (vid. አድኀነ፡): ወልታሕሰ፡ ይደሉ፡ ከመ፡ ይኩን፡ በአኀዝ፡ አው፡ በትሕቢት፡ አው፡ በመድኅን፡ አው፡ በመጽሐፍ፡ እንተ፡ ውስቴታ፡ ሰማዕት፡ F. N. 27; መድኅን፡ ከነ፡ ሎቱ፡ ibid. 3) subst. *vadimonium:* ወለብእሲት፡ ኢይትወከፉ፡ እምኔሃ፡ መድኅነ፡ ወኢተሐብየ፡ ibid.

መድኅኒ፡ part. c. term. adj., f. መድኅኒት፡ *servator, liberator, salvificus, salutifer,* Jes. 17, 10. 44, 6. 7; መድኅኔ፡ ዘኵሉ፡ Sap. 16, 7; Ps. 41, 7. 16; መድኅኒየ፡ et መድኅንየ፡ Sir. 51, 1; Jes. 12, 2; Ps. 17, 1. 18, 16. 68, 17. 88, 26 al.; መድኅኒነ፡ ኢየሱስ፡ Phil. 3, 20; 1 Tim. 1, 1. 2, 3; 2 Tim. 1, 10; 2 Petr. 1, 11; Christus መድኅኔ፡ ዓለም፡ Clem. f. 202; በሕማማቲሁ፡ መድኅኒት፡ Lit. 160, 2.

መድኅኒት፡ subst., f. et m., መድኅኒታት፡ 1) *conservatio, liberatio, redemtio, salus,* 1 Reg. 11, 9 (σωτηρία); Jes. 33, 2. 6. 20. 40, 5. 46, 13. 51, 6. 52, 10; ጌራ፡ መድኅኒት፡ 59, 17. 60, 6. 18; ትረክቡ፡ መድኅኒተ፡ ለነፍስክሙ፡ Jer. 6, 16; Job 11, 20; Prov. 2, 7. 11, 14; Ps. 11, 6. 13, 11. 87, 1. 110, 8 al.; Judith 8, 17; ብከ፡ ትትረከብ፡ መድኅኒቱ፡ ለእስራኤል፡ Kuf. 31; Luc. 1, 69; Joh. 4, 22; Act. 7, 25; መድኅኒተ፡ ነፍስክሙ፡ 1 Petr. 1, 9; ተጋደል፡ በእንተ፡ መድኅኒተ፡ ነፍስከ፡ Sx. Hed. 13; ἀπολύτρωσις Eph. 1, 7. 14; λύτρωσις Luc. 1, 68; ዘይፈቅድ፡ መድኅኒተ፡ እምኀጣውኢሁ፡ F. M. 2, 5; መድኅኒታት፡ Genz. f. 89 (vid. sub ርክበት፡). a) መሥዋዕተ፡ መድኅኒት፡ *sacrificium pro salute* vel *eucharisticum,* σωτήριον vel θυσία σωτηρίου, Am. 5, 22; Kuf. 16. 22, nec non መድኅኒት፡ 1 Par. 21, 26; 2 Par. 7, 7; ይሠውዕ፡ ለመድኅኒቱ፡ Sir. 32, 2. 47, 2. b) pro concr. σωτήρ, Jud. 3, 9. 15. 2) *remedium salutare,* φάρμακον σωτήριον Chr. Ta. 27 (vid. sub አሰሳሊ፡); መድኅኒት፡ በዘይትፌወስ፡ ቍስል፡ Org.

አድኃኒ፡ n. ag. *servator, salvator,* n. pr. esse videtur, Enc. Ter 3.

ደኀየ፡ I, 1 [vid. ድኅኅ፡] 1) *effodere, excavare:* ግበ፡ ከረየ፡ ወደኀየ፡ λάκκον ὤρυξε καὶ ἀνέσκαψεν αὐτόν Ps. 7, 16; ጸናሒ፡ ግበ፡ ዘይድኂ፡ III Sal. Mar. 4; ሰሎሞን፡ ይቤ፡ ግበ፡ ከረየ፡ ወደኀየ፡ ወይወድቅ፡ ውስተ፡ ግብ፡ ዘገብረ፡ Did. 17. 2) *defodere, infodere* (vel *sepelire*): ወይደኅይዎሙ፡ (gloss.: ይቀብርዎሙ፡) ቤተ፡ እስራኤል፡ ፯ወርኀ፡ κατορύξουσιν αὐτοὺς Hez. 39, 13. — *Voc. Ae.:* ደኀየ፡ ዘ፡ አጕደጕደ፡; *aliud:* ዘ፡ አጠለቀ፡ አጕደጕደኒ፡; *aliud:* ከረየ፡ ወደኀየ፡ ዘ፡ መሐሰ ።

መድኄ፡ *meta* vid. sub ደሐየ፡

ድኅፀ፡ I, 1 [دَحَضَ] Subj. ይድኅፅ፡, *labi* vel *lapsare in lubrico, pede falli, fallente vestigio cadere* (gleiten, ausgleiten), et in genere: *labi, lapsare:* Jsp. p. 356; ὀλισθαίνειν Prov. 14, 19; ይኄይስ፡ ትድኅፅ፡ ወትደቅ፡ ውስተ፡ ምድር፡ እምትድኅፅ፡ በአፉከ፡ ወትደቅ፡ በልሳንከ፡ Sir. 20, 18. 14, 1; ከመ፡ ኢትድኅፅ፡ መንፈስከ፡ ውስተ፡ ሞት፡ 9, 9; Dan. 11, 34; σφάλλεσθαι Deut. 32, 35; Sir. 13, 22; σαλεύεσθαι de pedibus, vestigiis: Ps. 16, 6. 37, 17. 93, 18; ὑποσκελίζεσθαι Ps. 36, 33; አመ፡ ዕለተ፡ ይድኅፅ፡ πτώσεως Sir. 3, 31; Mich. 7, 8; trsl.: ትድኅፅ፡ ምክሩ፡ Job 18, 7. a) *illabi* i. e. *incidere:* ወኢንድኅፅ፡ ውስተ፡ ኀጢአት፡ Did. 4. b) *elabi* i. e. *excidere* e re: ከመ፡ ኢንድኅፅ፡ እምርትዕት፡ ሃይማኖት፡ Did. 25. c) *labare* Job 26, 11. d) in parturiendo i. e. *abortum pati:* ወሰትሳቲሆሙ፡ ኢይድኅፃ፡ ወይድኅና፡ በኀርሶን፡ Job 21, 10.

አድኀፀ፡ II, 1 1) *facere ut* alqs *lapset* in lubrico vel *fallatur pede* et in genere: *labi facere* alqm: sanguis in pavimento አድኀፆ፡ ለላእክ፡ Jsp. p. 302; ኢይደግም፡ አድኅፆቶሙ፡ እግሮሙ፡ 4 Reg. 21, 8; ተዐቀብ፡ ኢታድኅፅከ፡ ልሳንከ፡ Sir. 28, 26; ኰኵሕ፡ ዘያድኅፅ፡ Jes. 8, 14; Deus ait አድኅፅክዎ፡ ለዲያብሎስ፡ ወነሠትክዎ፡ አመንበሩ፡ Clem. f. 56. 2) *abortum facere* i. e. a) *abortire,* sive absol. sive c. Acc. fetus: Ex. 21, 22. 23; ከመ፡ ፃእፃእ፡ ዘአድኅፀቶ፡ ማሕፀን፡ እሙ፡ Job 3, 16. b) *abigere* fetum: F. N. 48; ብእሲት፡ ዘትሰቲ፡ ፈውሰ፡ ከመ፡ ታድኅፅ፡ ፃእፃአ፡ እማሕፀና፡ F. M. 4, 4. 6, 14.

ዳኅፅ፡ subst., Pl. ዳኅፃት፡ 1) *lapsus,* ὀλίσθημα Ps. 55, 13; ያመጽኡ፡ ዳኅፀ፡ (v. ዳኅፃት፡) ለሕዝብ፡ Dan. 11, 32; sensu ethico i. q. delictum: ዳኅፃት፡ Phlx. 12. 136; ይስረይ፡ ኀጢአ

ተኑ፡ ወዳኅፃቲኑ፡ P. N. in subscr. (vid. Cat. Bibl. Bodl. p. 29); ዳኅፀ፡ ልሳን፡ lapsus linguae, Lud. 2) causa lapsus i. e. *lubricum, impedimentum, offendiculum:* አቀምኮን፡ ለእእጋርየ፡ ውስተ፡ ዳኅፅ፡ (κωλύματι) Job 13, 27; አቀሞን፡ ውስተ፡ (ዲበ፡) ዳኅፅ፡ ለእገርየ፡ (ἐν ξύλῳ) 33, 11; Jes. 8, 14; በእንተ፡ ዝንቱ፡ ዳኅፀ፡ ይከውን፡ ፍኖቶሙ፡ εἰς ὀλίσθημα Jer. 23, 12. 45, 22; Ps. 34, 7. 3) *abortus,* ἔκτρωμα Koh. 6, 3.

ደኅፅ፡ subst. *lubricum,* Prov. Th. Petr. p. 20, at Lud. in suo Comm. hist. p. 560 imprimendum curavit ዳኅፅ፡; etiam rectius *lapsus* interpretandum videtur.

ድኅፀት፡ n. act. *lapsus,* i. e. delictum, Phlx. 171; Fal. f. 39.

መድኅፅ፡ et መድኅፅ፡ subst., *lapsus:* እሬኢ፡ መድኅፀነ፡ v. መድኅፂነ፡ 4 Esr. 8, 22.

ምድኃፅ፡ subst. *locus lubricus, lubricum,* Lud. sine auct.

ዲናር፡ n. prgr., sc. δηνάριον *denarius,* Pl. ዲናራት፡ 1) *numus argenteus* δίδραχμον Matth. 17, 24; ዲናር፡ ስጥጢራ፡ 17, 27; δηνάριον 18, 28. 20, 2 seq.; 22, 19; አላደ፡ ዲናር፡ τὸ νόμισμα τοῦ κήνσου ibid.; Marc. 12, 14; Luc. 7, 41; Apoc. 6, 6; በ፳፻ ዲናረ፡ ብሩር፡ 2 Par. 1, 17; ዲናራተ፡ ብሩር፡ ወወርቅ፡ Enc. Ter 11. 2) *numus aureus:* χρυσοῖ Gen. 37, 28. 45, 22; ዲናራት፡ 1 Par. 29, 7; 2 Par. 9, 15; ዲናረ፡ ወርቅ፡ Sx. Teq. 16; ዲናራት፡ ወጠፋልሐ፡ ብሩር፡ F. N. 28; Kedr f. 77; ዲናር፡ ግብጻዊ፡ et ዲናር፡ ጢርሳዊ፡ F. N. 33. — *Voc. Ae.:* ዲናር፡ ዘ፡ አላድ፡; *aliud:* ብ፡ ወቄት ።

ደነሰ፡ i. q. دَنِسَ *sorduit, spurcus fuit* (دنس).

ደነሰ፡ I, 2 (denom. a ደነስ፡) *pretium stupri dare,* c. Acc. pers.: ትዴንሶሙ፡ ለመሐዛኒሃ፡ et ከማሁኬ፡ ደነስኪዮሙ፡ ለኵሎሙ፡ መሐዛኒኪ፡ Hez. 16, 33; እስመ፡ ደነስኪ፡ ወኢደነሱኪ፡ (v. ወኢይዴንሱኪ፡) 16, 34; ኢትዴንሲ፡ እንከ፡ (var. pro ኢትዴነሲ፡) 16, 41.

ተደነሰ፡ III, 2 1) *inquinari, conspurcari, se inquinare:* ይረኵሱ፡ በቱ፡ ወይዴነሱ፡ Chr. ho. 31; እመበ፡ ዘአበሰ፡ ወተደነሰ፡ በዝቱ፡ ኀጢአት፡ F. M. 5, 2; እመሂ፡ በቃል፡ አበሱ ፤ ወእመሂ፡ በገቢር፡ ረኰሱ ፤ ወእመሂ፡ በከሡት፡ ተደነሱ፡ Genz. f. 118. 2) *mercedem meretriciam accipere:* ኢትዴነሲ፡ እንከ፡ Hez. 16, 41.

ድኑስ፡ part. *inquinatus, sordidus, spurcus, impudicus:* Petrus ait ኢበላዕኩ፡ እነ፡ ግሙራ፡ ርኩሰ፡ ወድኑሰ፡ F. N. 23; ንሕነሰ፡ ንሬሲ፡ ኵሎ፡ ርኩሰ፡ ወድኑሰ፡ μύρια τολμῶντες μιαρὰ Chr. Ta. 26; de homine: ዘማዊ፡ ወድኑስ፡ πόρνος ἢ βέβηλος Chr. ho. 33; de cogitato: ኅሊና፡ ድንስት፡ (turpe, impudicum) Phlx. 161. — *Voc. Ae.:* ድኑስ፡ ሥኢብ፡ ርሱሕ፡ ብ፡ አደሬኛ ።

ደነስ፡ subst., Pl. ደነሳት፡ 1) *spurcitia, sordes, impudicitia, turpitudo:* አንጽሐነ፡ እምኵሉ፡ ደነስ፡ ወእምኵሉ፡ ርኵስ፡ Lit. 164, 1; በፍትወተ፡ ደነስ፡ (impressum est ደንስ፡) 170, 4; Lud. e Cant. Mar.; ያነጽሕ፡ ልበ፡ እምደነሳት፡ Phlx. 211. 2) *merces meretricia, quaestus meretricius, pretium stupri:* ሀበኒ፡ ደነስየ፡ Kuf. 41; Hos. 2, 14; Mich. 1, 7; Hez. 16, 31. 27, 15; ደነሰ፡ ዘማ፡ Deut. 23, 19; ደነሰ፡ ገሙት፡ Mich. 1, 7. — *Voc. Ae.:* ደነስ፡ ዘ፡ አደፍ፡; *aliud:* ደነስ፡ ዘ፡ ዐስበ፡ ገሙት ።

ደነሳዊ፡ adj. rel. *spurcitiae et turpitudini deditus, impudicissimus,* homo ደነሳዊ፡ Phlx. 223: qui quartam uxorem ducunt ይትወደዩ፡ ውስተ፡ ኵነኔ፡ ደነሳውያን፡ በርኩስ፡ ገሙት፡ F. N. 24, 5.

ድንቀት፡ *casus, res fortuita* vid. sub ወድቀ፡

ደንቀወ፡ quadrl. 1 *surdastrum esse, difficulter audire et percipere* [amh. ደነቈረ፡ (دَجِرَ *attonitus fuit, confusus fuit in sermone*); [illegible] *obsurduit, obmutuit,* [illegible] id.]: ደንቀወ፡ እዘኒሆሙ፡ Lit. Orth.

ድንቁው፡ part. *surdaster, tardus ingenio:* ድንቅዋነ፡ እዝነ፡ et ዕንበዛነ፡ ልብ፡ M. M. f. 162; ድንቅወ፡ (scriptum est ድቀወ፡) ኅሊና፡ f. 35; አድንቅው፡ compellatur haereticus, cui persuaderi non potest, f. 14; Acc. adv. ድንቅወ፡ *difficulter* de audiendo: በእዘኒሆሙ፡ ድንቅወ፡ ሰምዑ፡ βαρέως ἤκουσαν Matth. 13, 15; Act. 28, 27. — *Voc. Ae.:* ድንቅው፡ ጽሙም፡ ጽሉል፡ ብ፡ ደንቆሮ ።

ድንቃዌ፡ subst. *difficultas audiendi, surditas,* Lud. e Mss. Colb.; Deus ዐጸዋ፡ እዝና፡ (ለአርዌ፡ ምድር፡) በድንቃዌ፡ M. M. f. 122.

ደንቃዊ፡ vel ድ"፡ adj. *tardus ingenio, stupidus:* ነፍሳት፡ ደንቃውያት፡ ἁπλουστέρων ψυχαῖς Cyr. c. Pall. f. 66; ድንቃውያን፡ ἁπλούστεροι hom. Rhegini in Cyr. f. 109.

ድንቡስ፡ vid. sub ድቡስ፡

ድንብዕኵል፡ vid. sub ዴብዕኵል፡

ድንባዝ፡ subst., Pl. ድንባዛት፡ id quo alqd sustinetur i. e. 1) *vectis,* quo quid portatur, ἀναφορεύς Ex. 25, 14. 15; etiam Ex. 37, 5 sec. Hebr. in C (Oct. P. II p. 92). 2) „in aedificiis *furca* quae trabi supponitur gestando", Lud. auct. Greg. 3) *sustentaculum, fulcrum* seu simile quid, cui quid imponitur (ut videtur): ገብረ፡ እልክተ፡ ዕፀወ፡ ሕቍ፡ . . . መሳንቍተ፡ ናብሊሳት፡ ወድንባዛተ፡ ለመሓልይ፡ 2 Par. 9, 11. — *Voc. Ae.:* ድንባዝ፡ ዘ፡ ሳንሳ፡; *Rad. Abb.:* ደንበዘ፡ ዘ፡ ደገፈ ። [an מִסְעָד?].

ድንተት፡ apud Ludolfum emendandum est ድንቀት፡, vid. sub ወድቀ፡

ደነነ፡ I, 1 [دَنِنَ *depresso pectore, collo, dorso fuit,* دَنِیَ *gibboso tergo praeditus fuit,* دَنَّا IV *depressit,* vic. دان, nec non ጸነነ፡] Subj. ይድንን፡, etiam ይደንን፡ *se inclinare* vel *demittere, corpus incurvare, pronum esse* (sich bücken): ደነነ፡ ኀበ፡ ምድር፡ Joh. 8, 8; እድንን፡ Marc. 1, 7; ተለዋ፡ ደኒኖ፡ Prov. 7, 22; ድንኒ፡ (v. ድንኒ፡) ወንትዐደው፡ኪ፡ Jes. 51, 23; honoris et reverentiae causa: ትደንኑ፡ ወትሰግዱ፡ ሎቱ፡ Jes. 46, 6; Judith 13, 17; 2 Esr. 18, 6; 1 Reg. 28, 14; ደነነት፡ በገጻ፡ ወሰገደት፡ 3 Reg. 1, 31; Ex. 12, 27; Num. 22, 31; ደነነ፡ ውስተ፡ ምድር፡ ወሰገደ፡ Ex. 34, 8; ደኒኖ፡ ሰዐም፡ Kuf. p. 112. a) *se proclinare* spectandi causa per fenestram, Cant. 2, 9. b) *demittere oculos* ob pudorem, de femina, Lud. ex Hom. Mar. — *Voc. Ae.:* ደነነ፡ ብ፡ ዝቅ፡ አለ ።

ደነነ፡ I, 2 *incurvo dorso* vel *pronum incedere:* Arsenius ኮነ፡ ነዋኀ፡ በቆሙ፡ አላ፡ ውእቱ፡ ኮነ፡ ይዴንን፡ በእንተ፡ ርሥአኑ፡ Sx. Genb. 13.

አድነነ፡ II, 1 1) *incurvare, demittere, deorsum flectere:* ዐሚደ፡ ክርሦተ፡ ያደንኖ፡ ለክሳዱ፡ Sir. 30, 35; አደንን፡ ቀራንተ፡ ልብዮ፡ Org. 7; feminae እንዘ፡ የሐውራ፡ በፍኖት፡ ያድንና፡ ርእሶን፡ እንዘ፡ ግልቡባት፡ እማንቱ፡ Did. 3; እለ፡ ያደንኑ፡ ርእሶሙ፡ ውስተ፡ ምድር፡ Did. 33; bestiae አድነኑ፡ ክርእስቲሆሙ፡ ወሰገዱ፡ ለአጻም፡ reverentiae causa Clem. f. 4; Lit. 160, 3. 2) omisso objecto: corpus i. e. *se incurvare* vel *inclinare*, de terra Hen. 65, 1; reverentiae causa: አድነኑ፡ ሎቱ፡ Gad. Ad. f. 8; Sx. Hed. 7; Lit. Orth.

ድኑን፡ part. *incurvatus, inclinatus, demissus, pronus*, de arboribus Sx. Genb. 24 (vid. sub ክሞል፡); ሰይጣን፡ ገዮ፡ በኀፍረት፡ ወበኀሳር፡ ድኑኑ፡ Enc. Jac. 4. (Pro ድኑን፡ አምነውር፡ F. N. 43, 1 legendum est ድኑን፡).

ድናኔ፡ subst. *inclinatio, demissio sui*, Gad. Ad. f. 8.

ምድናን፡ subst. *inclinatio, deflexus*, አኮ፡ ዘበቱ፡ ለመለኮት፡ መድናን፡ (sic) አትሐቶ፡ ርእሶ፡ ከመ፡ ይንሣእ፡ እምድር፡ ዘከነ፡ ውስቴታ፡ Lit. 171, 2.

መድኒን፡ part. c. term. adj. *deprimens, deorsum flectens:* መንኰራኵረ፡ ሰረገላ፡ መድነኔ፡ ክሳድ፡ Sx. Ter. 15.

ደነዘ፡ amharice significat *hebetem, obtusum esse* Isenb. p. 166.

ድንዙግ፡ part. (a ደነዘዘ፡) 1) *hebes, segnis, socors, tardus*, νωθρός Hebr. 5, 11. 6, 12; ወሀበሙ፡ እግዚ᎐፡ መንፈሰ፡ ድንዙዝ፡ πνεῦμα κατανύξεως Rom. 11, 8; ድንዙዛን፡ ልብ፡ Kid. f. 39; Macc. f. 18 (vid. sub ድንጽው፡); ፍኖሬሁ፡ (sc. historiae Melchisedeci) ኢኮነ፡ ቀሊለ፡ ወፊድፋደሰ፡ ለእለ፡ ኢይሌብዉ፡ ወከኑ፡ ድንዙዛነ፡ ለሰሚዕ፡ Cyr. f. 127. 2) *stupens, attonitus:* discipulis terrore humi prostratis ait Christus ኢትኩኑ፡ ድንጉፃነ፡ ወድንዙዛነ፡ Kid. f. 3.

ድንዛዜ፡ subst. *hebetudo, segnities, tarditas:* ድንዛዜ፡ ወሀኬት፡ እምሰሚዕ፡ Chr. ho. 10 (ex Hebr. 5, 11); ሀኬት፡ ወድንዛዜ፡ (poenitentiam agere nolentis) Clem. f. 255.

ደንደር፡ subst. [sine dubio i. q. דַּרְדַּר; vid. ደንዶር፡ apud Isenb. p. 166] *tribulus, spinae* genus: ሰበ፡ ርእየ፡ አንከረ፡ እምብዝኁ፡ አሥዋክ፡ ወደንደር፡ እንተ፡ ቀኖጽርት፡ (sic legas) ውስቴታ፡ አራዊት፡ Phlx. 136. — Eodem referendum est ደዶር፡ „sorte de mauvaise herbe“, quod d'Abbadie e suo Cod. LXIV mihi communicavit.

ድንግል፡ subst., Pl. ደናግል፡ [radicibus دجل دقل ... omnibus vis primaria *tegendi* et *occulendi* inest; in specie cfr. دَقَلَ *prohibuit, interdixit* et *absconditus fuit*] 1) f. *virgo* Gen. 24, 16; Ex. 22, 15. 16; Jud. 19, 24; 2 Reg. 13, 2; Job 31, 1; Jes. 7, 14. 62, 5; Jer. 2, 32; Hez. 9, 6; Sir. 9, 5; Matth. 1, 23; 2 Cor. 11, 2; creberrime de Maria virgine; ድንግል፡ እስራኤል፡ Jer. 18, 13; ድንግል፡ ወለተ፡ ባቢሎን፡ Jes. 47, 1; ብእሲተ፡ ድንግል፡ Lev. 21, 13; Sir. 15, 2; ወለተ፡ ድንግል፡ Deut. 22, 23; Sir. 20, 4; ደናግል፡ Jer. 38, 13; Threr. 1, 4; Hez. 23, 3 (ἐν τῇ νεότητι αὐτῶν); Cant. 1, 3; Ps. 44, 16; Matth. 25, 1; 1 Cor. 7, 25 seq.; አዋልደ፡ ደናግል፡ Jud. 21, 12; 2 Reg. 13, 18; Esth. 2, 2 (κοράσια ἄφθορα). 2) m. de viris *castus, coelebs:* ዮሐንስ፡ ድንግል፡ (Apostolus) Deg.; ብእሲ፡ ድንግል፡ ወብእሲት፡ ድንግልት፡ F. N. 24, 5. 3) c. *virginitatem professus* vel *professa, vir devotus, virgo devota* vel *monialis:* ለደናግል፡ መሀሮሙ፡ (Impert.) ለእለ፡ ኢያውሰቡ፡ ከመ፡ ይዕቀቡ፡ ደናግሊሆሙ፡ (sic) ከመ፡ ብንት፡ ዐይን፡ Clem. f. 89; በእንተ፡ ደናግል፡ ዕደው፡ Const. Ap. 55; Enc. Teq. 16; ደናግል፡ ንጹሓን፡ Org. 5; ወራዙት፡ ደናግል፡ Lit. 170, 4; Kid. f. 22.

ተደንገለ፡ III, 1 (denom.) *virginitatem servare, in virginitate perseverare, virgineo modo vivere:* coelestis voluptas promissa est non tantum ለደናግል፡ (ταῖς παρθένοις) አላ፡ ወለነፍሳትኒ፡ እለ፡ ተደንገላ፡ ταῖς ψυχαῖς ταῖς παρθένοις Chr. Ta. 28; Maria ዘተደንገለት፡ Enc. Tachs. 20; ዘተደንገለ፡ (de viro) M. M. f. 341; ተደንግሎ፡ *status virginitatis* Chr. Ta. 28; Enc. Mij. 8; Org. 7.

ድንግልት፡ f. part. (ድንጉል፡) *virginalis, virgo:* ደቂቀት፡ ድንግልት፡ Phlx. 58; Kedr f. 62; ቅድስት፡ ወብፅዕት፡ ወድንግልት፡ ኢዮጰራቅስያ፡ Sx. Mag. 26; F. N. 24, 5 (vid. sub ድንግል፡); ነበርኪ፡ ድንግልተ፡ Org. 4; Enc. Haml. 27.

ድንጋሌ፡ subst. *virginitas:* ድንጋሌ፡ ሥጋ፡ et ድንጋሌ፡ ነፍስ፡ (corporalis spiritualis) Chr. Ta. 28; ሰላም፡ ለልደትከ፡ (Christi) መድምም፡ እምድንጋሌ፡ ሥጋ፡ ኅቱም፤ Enc. Jac. 29; ኀይለ፡ ድንጋሌሁ፡ Enc. Mag. 12. — Forma ደናግሌ፡ occurrit Clem. f. 89, sed dubito an sana sit lectio.

ድንግልና፡ subst., f. et m., *virginitas* Jud. 11, 37. 38; በእንተ፡ ምታ፡ ዘድንግልናሃ፡ Joel 1, 8; Luc. 2, 36; 1 Cor. 7, 37; እርኰሰ፡ ድንግልናሃ፡ F. M. 6, 8; Chr. Ta. 28 (vid. sub አማናዊ፡) a) *signa virginitatis* Deut. 22, 14. 15. b) *castitas* vel *coelibatus* viri: ዮሐንስ፡ ቅኑት፡ በድንግልና፡ Deg.; ዐቀበ፡ ኖኅ፡ ርእሶ፡ በድንግልና፡ ፭፻ዓመተ፡ Clem. f. 19. c) *vita* vel *status hominum* (sive virorum sive feminarum) *virginitatem professarum*, Kid. f. 28; Kedr f. 61.

ድንግልናዊ፡ adj. rel. *virginalis, virgineus:* እም፡ (mater) ድንግልናዊት፡ Org. 2 (de Maria); በዓለ፡ ልደት፡ ድንግልናዊ፡ (sc. Nativitatis Christi) Abush. 39.

ደንጐላ፡, ደንጐለት፡, ደንጐላት፡ subst. *lilium, cnicus* sec. Ludolfi Gregorium; κρίνον, ከመ፡ጽጌ፡ደንጐላት፡ Cant. 2, 2; ከመ፡ ጽጌ፡ ደንጐላ፡ ዘቈላ፡ Enc. Jac. 13; ከመ፡ ጽጌ፡ ደንጐለት፡ ዘውስተ፡ ቈላት፡ Deg.; ደንጐላት፡ ibid. — Voc. Ae.: ደንጐላት፡ ዘ፡ ሱፍ፡; v. ዘ፡ የሱፍ፡ አበባ ።

ድንጉዝ፡, Pl. **ድንጉዛት፡** *cirrus contortus* crinium vel simile quid, F. N. 51 (vid. sub ነከላል፡ c. 860.).

ድንጋግ፡ subst. [etymon perobscurum est; videas annon cum ጠቃ፡ vel ጥቃ፡ componendum sit, si quidem ደቀቀ፡ ደገገ፡ ደግደገ፡ ጠቀቀ፡ ጠንቀቀ፡ ejusdem familiae sunt] 1) *ora, crepido, ripa, litus*, fluminis Kuf. 8. 15; Jos. 3, 15. 4, 18; 4 Reg. 2, 13 (v. ድጋግ፡); Dan. 12, 5; Hez. 47, 6 seq.; Jes. 19, 7 var., ኀበ፡ ድንጋገ፡ ማይ፡ Sir. 24, 14; maris: Kuf. 49; Gen. 22, 17; Ex. 14, 30; Act. 27, 40 rom.; ድንጋግ፡ ዘሐይቅ፡ *ora litoris* Org. 2) *terminus, limes:* quae cogitatio pervenire potest ውስተ፡ ድንጋገ፡ ውዳሴኪ፡ Org. — Voc. Ae. አድያም፡ ከንፈር፡ ይወል፡ ሐይቅ፡ ድንጋግ፡ ጽንፍ፡ ወሰን፡ ገበገብ፡ ብ፡ ዳር፡; aliud: ድንጋግ፡ ጽንፍ፡ ሐይቅ፡ ከንፈር፡ ዘ፡ ፬ዳር ።

ድንጋጌ፡ subst. 1) *ora, crepido, ripa, litus:* κρηπῖδες fluvii 1 Par. 12, 15 var. መላሉ፡ ዘይዘሬእ፡ ድንጋጌ፡ (v. ድንጋግ፡) ፈለግ፡ Jes. 19, 7; maris: ባሕረ፡ ውቅያኖስ፡ ውሱን፡

በድንጋጊሁ፡ Org. 2) *terminus, limes*: divinitas ኢይትወሰን፡ በድንጋጊሆሙ፡ Org.; ኢይትረከብ፡ አምጣነ፡ ድንጋጊሁ፡ („quantitas terminorum ejus" Lud. ex) Org.

ተደንገገ፡ quadrl. III, 1 *terminari, terminis circumscribi*: Trinitas ስፍሕት፡ በኵለሄ፡ ዘኢትደነገግ፡ Athan. de Trin. — *Rad. Abb.*: ደንገገ፡ ዘ፡ ደነገገ፡

ድንጉግ፡ part. *terminatus, terminis circumscriptus*, Lud. e Mss. Colb.; Dei ኢድንጉግ፡ መለኮቱ፡ በግብረት፡ ዓለም፡ ወኢውሉን፡ ስፍሐ፡ መንግሥቱ፡ በርሕበ፡ ሰማያት፡ M. M. f. 322.

ደንገፀ፡ vel ደንገጸ፡ quadrl. I [amh. ደነገጸ፡ et ደነገጠ፡ id.; etymon haud satis conspicuum est; conjeceris si quidem ደ formativum est, *collidi, concuti* a נָקַשׁ نقض, vel *commoveri, contremiscere* a نغش vel نغض] 1) *concuti, contremere*, ἐῤῥάγη 3 Reg. 1, 40; ἤχησε 1 Reg. 4, 5; Hen. 1, 6; ἐθάμβησεν 1 Reg. 14, 15. 2) *mente percelli, attonitum esse, obstupescere, stupere, perturbari animo*, θαμβεῖν Marc. 1, 27. 10, 32; ደንገፁ፡ ዐቢየ፡ ድንጋጌ፡ ἐξέστησαν Marc. 5, 42; Act. 10, 45; Judith 13, 17; ደንገፀ፡ ነፍሱ፡ ἐξελύθη τὸ πνεῦμα αὐτοῦ Judith 14, 6; ደንገፀት፡ ሰማይ፡ Jer. 2, 12; Job 26, 11; ይደነግፀኪ፡ ልብኪ፡ Jes. 60, 5; Ps. 142, 4; c. በ፡ *ob*: Ex. 18, 9; vel c. እምነ፡ Luc. 1, 29; 2 Par. 9, 4; Judith 16, 10; vel c. በእንተ፡ et በበይነ፡, ut: ደንገፁ፡ በበይነ፡ ዘኮነ፡ Judith 15, 1. 3) *terrore* vel *pavore percelli, perterreri, consternari, expavescere, trepidare*: ደንገፀ፡ ድንጋጌ፡ ዐቢየ፡ ἐξέστη Gen. 27, 33; Ex. 19, 18; 1 Reg. 21, 1; Hez. 26, 16; Dan. 2, 1. 3; Jes. 7, 2; ደንጊፆሙ፡ ጐዩ፡ Judith 15, 2; ἐταράχθη Ps. 54, 2. 4; Ruth 3, 8; Esth. 4, 4; Thren. 2, 11; ኢትደንግፁ፡ Jes. 8, 12. 24, 19; Joh. 14, 27; κατενύχθη Lev. 10, 3; Jes. 6, 5; ኢትደንግፁ፡ μὴ θροεῖσθε Matth. 24, 6; Marc. 13, 7; ደንገፀኒ፡ ነፍስየ፡ ἐφέστηκεν εἰς φόβον Jes. 21, 4; ኵሉ፡ ነፍስ፡ ይደነግፅ፡ δειλιάσει Jes. 13, 7; Hez. 5, 15; ἔπτηξαν Job 38, 17; ኢትደንግፅ፡ μὴ πτοηθῇς Jer. 1, 17. 17, 18. 23, 4; Am. 3, 6; Ex. 19, 16; de avibus Jer. 4, 25; φοβεῖσθαι 29, 22; εὐλαβεῖσθαι Jer. 5, 22; Sir. 26, 5; ኢትደንግፅ፡ ነፍስከ፡ μὴ ἀσθενείτω ἡ ψυχή σου Jes. 7, 4, al.; 4 Esr. 9, 4. 10; 39; Hen. 62, 5; Kuf. 18. 22; ደንገፀ፡ በኀሊናሁ፡ Kuf. 43; c. በእንተ፡ Job 36, 34. 37, 4; vel c. እምነ፡ pers. et rei: Ps. 32, 8 (σαλευθήσεται); እምእሉ፡ ሠለስቱ፡ ደንገፀኒ፡ ልብየ፡ Sir. 26, 5; Jer. 29, 22; Hez. 2, 6; vel እምቅድመ፡ et በቅድመ፡ Jer 1, 17. 5, 22; Jes. 64, 2; seq. ከመ፡ c. Subj.: 2 Petr. 2, 10; de stupore animi in *ecstasi* Act. 11, 5. 22, 17 Platt.

አደንገፀ፡ II *stupefacere, perturbare, percellere, consternare, terrere*: አደንገፆሙ፡ ሚስ፡ Jes. 28, 7; 2 Reg. 22, 5; Ps. 87, 17; Sir. 4, 3; ኢያደነግፃ፡ ሐዘን፡ 14, 1; ሕልም፡ ያደነግፃ፡ ለአብድ፡ 31, 1. 5; አደንገፀኒ፡ እበዲከ፡ 47, 20; ኢያደንገፆ፡ መላእክት፡ ἐσαλεύθη 48, 12; πτοήσει Jer. 21, 13. 25, 16; Hab. 2, 17; Job 7, 14 (καταπλήσσειν); 20, 25; ምንት፡ ያደነግፀኪ፡ Asc. Jes. 11, 10; 4 Esr. 10, 45. 4, 28; 2 Thess. 2, 2; Hen. 69, 1.

ድንጉፅ፡ part. *stupore perturbatus, metu perculsus, consternatus, pavidus, trepidus*: τεταραγμένος, Ps. 29, 9; አህጉር፡ ድንጉፃት፡ Jes. 14, 31; ἔκφοβος Marc. 9, 6; Hebr. 12, 21; τρέμων Gen. 4, 12. 14; ubi appositionis vice fungitur, pron. suff. assumit: Act. 2, 6 (συνεχύθη); 3, 11; (ἔκθαμβοι); Ps. 56, 5; 4 Esr. 1, 1; ኀለፉ፡ ድንጉፃኒሆሙ፡ ἐξέστησαν ᾤχοντο Jer. 9, 10; ንበሪ፡ ድንግፅተኪ፡ κατανενυγμένη Jes. 47, 5.

ድንጋጌ፡ subst., m. et f., *stupor, pavor* vel *terror repentinus, consternatio, perturbatio, ecstasis*: θάμβος Luc. 5, 9; 1 Reg. 26, 12; Koh. 12, 5; Hez. 7, 18; φρίκη Job 4, 14; ድንጋጌ፡ ወድቀ፡ ላዕለ፡ አብራም፡ Kuf. 14. 30; ዐቢይ፡ ድንጋጌ፡ አኀዞሙ፡ ἔκστασις Dan. 10, 7; 1 Reg. 14, 15; Jer. 5, 30; 2 Par. 29, 8; Marc. 5, 42. 16, 8; ያመጽእ፡ ድንጋጌ፡ ላዕለ፡ አሕዛብ፡ Jes. 41, 2; Rel. Bar.; Sir. 40, 2; φόβος Job 33, 15; Jer. 30, 5; δειλία Ps. 54, 4; πτόησις 1 Petr. 3, 6; ድንጋጌ፡ ልብ፡ θραυσμὸς καρδίας Nah. 2, 10; ዘእንበለ፡ ድንጋጌ፡ ἀφόβως *impavide* Prov. 1, 33; *ecstasis* Act. 10, 10.

ድንግፅና፡ id., 1 Reg. 26, 12 var.; 2 Par. 29, 8 var.

መደንግፅ፡ part., f. መደንግፅት፡ 1) *obstupefaciens, perterrefaciens, stupendus, horribilis, terribilis*: ወይን፡ መደንግፅ፡ οἶνος κατανύξεως Ps. 59, 3; ያንጐደጕድ፡ በፀዓፅ፡ መደንግፅ፡ θαυμάσια βροντήσει Job 37, 4; መብረቅ፡ መደንግፅ፡ Jsp. p. 353; φρικτός ገዘሙት፡ መደንግፅ፡ Jer. 23, 14. 18, 13; መኳንንተ፡ ምድር፡ መደንግፃን፡ Sap. 8, 15; ἔκθαμβος Dan. 7, 7; መደንግፅት፡ Cant. 6, 4. 10; Jud. 9, 4; መደንግፅ፡ ቃል፡ φοβερὸς λόγος Prov. 12, 25; Ps. 90, 3 (ταραχώδης). 2) subst. *res stupenda* vel *stupendae*: በመደንግፅ፡ ዐበይት፡ Deut. 4, 34.

ደነጸ፡ inus., quod nescio an ad ضَنَّ *tenaci animo adhaesit rei, avare pepercit* referendum sit.

ድንጽ፡ subst., (m.) *invidia* et *contentio* vel *rixa* sibi invicem invidentium (vid. ደንጸወ፡ III, 3): ምንት፡ ውእቱ፡ ዝደንጽ፡ Asc. Jes. 7, 11 (coll. 7, 9 et 12); በድንጽ፡ ሀለዉ፡ ፩ለ፩ ይትቃተሉ፡ 10, 29; ደንጽ፡ ዘበኀዳጥ፡ ibid.

ደንጸወ፡ quadrl. I *invidum* et *avarum esse, invidere, avare parcere* (mißgünstig sein, geizen): ኢትደንጹ፡ ዐይንከ፡ ሶበ፡ ትገብር፡ ምጽዋተ፡ μὴ φθονεσάτω Tob. 4, 7; ይደነጹ፡ በውስተ፡ ግእድ፡ ἐλλιπής Sir. 14, 10; c. ለ፡ pers.: ትደነጹ፡ ዐይኑ፡ ለአኁሁ፡ βασκανεῖ Deut. 28, 54; c. Acc. pers.: 28, 56; c. ላዕለ፡ pers. et በ፡ rei: ይደነጹ፡ በቲ፡ (sc. በመዛግብቲሁ፡) ላዕለ፡ ነዳያን፡ F. N. 10; ጸጋዊ፡ እንበለ፡ ደንጽዎ፡ Lit. Epiph.

ተደናጸወ፡ III, 3 *sibi invicem invidere*, avide vel avare *contendere alium cum alio* de re obtinenda: Org.; ይደናጸዉ፡ ከመ፡ አክልብት፡ Gad. T. H. (vid. sub ቃቈር፡); ፩ለካልኡ፡ ይደናጸዉ፡ Asc. Jes. 7, 9.

ድንጽው፡ part. 1) *qui per invidiam alteri alqd eripere conatur*, Lud. 2) *tenax* (ut videtur): ድንጽዋን፡ አእዛን፡ ἀπερίτμητοι τοῖς ὠσίν Act. 7, 51 rom.; እንዘ፡ ድንጽው፡ እእዛኒሆሙ፡ συνέσχον τὰ ὦτα 7, 57 rom.; ኢትኩኑ፡ ድንጽዋን፡ ወድንዙዛን፡ ልብ፡ ለአሚን፡ Macc. f. 18 (quo loco vetamur ne ድንጽው፡ i. q. ድንዙዝ፡ putemus).

ደንጻዊ፡ et ደንጻዊ፡ adj. *invidus, avarus, tenax*, βάσκανος ደንጻዊ፡ (v. ደንጻዊ፡, v. ደምጻዊ፡ in Cod. Abb. XXXV) Sir. 18, 18. 37, 11; ለደንጻዊ፡ ይረግምዎ፡ በእከየ፡ ግዕዙ፡ 34, 23; ባዕል፡ ደንጻዊ፡ (v. ደንጻዊ፡) πλούσιος ψεύστης (?) Sir. 25, 2; κυνικός 1 Reg. 25, 3. — *Voc. Ae.*: ደንጻዊ፡ ወቁቁይ፡ ዘ፡ ንፉግ ።

ድንጻዌ፡ subst. *invidia* et *avaritia* Sib.; F. N. 10.

ዳእሙ፡ (etiam **ዳዕሙ፡**) particula [gramm. § 163, 2; دَامَ et دَعَمَ *fulcire*] 1) adseverandi: *profecto, re vera:* **ወበኀቤክሙ፡ ዳእሙ፡ ጠፍአት፡ ጥበብ፡** Job 12, 2; εἰ μήν Hez. 36, 5; **ዳእሙ፡ እመ፡ ኢይባርከከ፡** ἦ μήν Job 1, 11. 2, 5; Joh. 9, 27 rom. (ubi Gr. ἤδη habet). 2) restringendi: *nonnisi, tantummodo, solum, tantum* (sive ante sive post eam vocem, ad quam pertinet, positum): **እሉኑ፡ ዳእሙ፡ ደቂቅከ፡** 1 Reg. 16, 11; **ዳእሙ፡ ኪያክሙ፡ አእመርኩ፡** Am. 3, 2; **ሶበ፡ ያሚኒ፡ አመ፡ ረስዐ፡ ዳእሙ፡ ያሚኒ፡** Sir. 14, 7. 49, 4; Judith 4, 7; 4 Esr. 2, 30; **አእምሩ፡ ዳእሙ፡** γνῶτε μόνον Job 19, 3. 6. 17, 13; **ውእቱ፡ ዳእሙ፡ በሕቲቱ፡** Sir. 43, 27; **ውኁድ፡ ዳእሙ፡ ዘር ኢነ፡ ግብሩ፡** 43, 32; **ወእሙንቱሰ፡ ዳእሙ፡ ክልኤሆሙ፡ እለ፡ ይኀኑ፡** 46, 8; Marc. 5, 36; Luc. 12, 41 rom.; Rom. 3, 30; **አኮ፡-ዳእሙ፡** *non tantum* (seq. *sed etiam*) Rom. 13, 5; Phil. 1, 29. 2, 12; 1 Petr. 2, 18; 2 Cor. 7, 7 rom. 3) adversandi a) post sententiam negativam: *sed* (ab initio sententiae positum), 4 Esr. 8, 31—35. 10, 6. 7. 10, 25; Job 32, 9; Jes. 7, 8. 10, 7. 20. 11, 4. 32, 3. 42, 3. 49, 10. 58, 6. 62, 9; Jer. 2, 34. 15, 17. 22, 17; Dan. 2, 30. 9, 18; Judith 10, 16; Gen. 35, 10; Joh. 1, 8; 1 Thess. 2, 4; 2 Thess. 3, 9; 2 Tim. 1, 9 al. crebro; **ዳእሙ፡ ዓዲ፡** *verum etiam* (praemisso *non tantum*) Joh. 5, 18. b) *contra, potius, immo vero,* (vielmehr; plerumque post eam vocem, ad quam pertinet, positum): **ትልዎ፡ ዳእሙ፡** Sir. 2, 3; **ተአመን፡ ዳእሙ፡** 2, 6; **ኀሊ፡ ዳእሙ፡** 3, 22; **ፈንዎሙ፡ ዳእሙ፡** Jer. 15, 1; **ዝንቱ፡ ዳእሙ፡ ግብርከ፡** 22, 17; **ወይቤሎ፡ አልቦ፤ ዳእሙ፡ ፈንወኒ፡** Tob. 10, 9; δή 4 Reg. 9, 12; **ቦኑ፡ እፈቅድ፡ ከመ፡ ይሙት፡ ኃጥእ፤ ዳእሙ፡ ከመ፡ ይትመየጥ፡** Hez. 18, 23. 33, 11; Rom. 9, 7; Marc. 4, 17; μᾶλλον Rom. 14, 13. 14. α) crebro **ዳእሙ፡** ἀλλ' ἤ *sed tantum, sed potius, quin potius:* Gen. 24, 4; Hez. 36, 22; Jer. 7, 23. 38, 30; Ps. 1, 2. 5; Job 14, 22; vel β) **ዘእንበለ፡ ዳእሙ፡** Hez. 15, 4; 4 Esr. 13, 11; Jer. 9, 24; Kuf. 41. c) *at, tamen, verum:* ἀλλά Job 1, 12; πλήν Jer. 3, 13. 23; Dan. 2, 6. 4, 12; **ዘእንበለ፡ ዘበልዐ፡ ዳእሙ፡ ወራዙት፡** Kuf. p. 55; 2 Reg. 2, 10; δέ Phil. 3, 12; **ወዳእሙ፡** Jos. 6, 15; Job 36, 10; Gal. 1, 23; 4 Esr. 10, 49; ante Imperativum: **ወይቤሎ፡ ዳእሙ፡ ቅንት፡ ሐቌከ፡** Job 40, 2.

ደከመ፡ I, 1 [amh. **ደከመ፡** et **ደኸመ፡**; ut videtur, proprie: *tenuem et tenerum esse* (vid. II, 1), si quidem e **ደቀቀ፡** et **ደማደገ፡** eodem modo propagatum est, quo דמה ex دق et דבר]. Subj. **ይድከም፡** et **ይድክም፡** 1) *lassum, fessum esse* vel *fieri, defatigari:* **ኢይደክሙ፡** οὐ κοπιάσουσι Jes. 5, 27. 31, 3. 33, 24. 40, 28. 30. 44, 12. 63, 13; **እገሪከ፡ ይረውጻ፡ ወይደክማከ፡** (v. **ወያደ**") Jer. 12, 5; **ኢይደክምኩ፡ እንዘ፡ እትልወከ፡** 17, 16. 18, 15; Prov. 4, 12; **ደኪሞ፡ በሐዊረ፡ ፍኖት፡ ነበረ፡** Joh. 4, 6. 2) *infirmum, imbecillum, debilem, languidum, remissum esse* vel *fieri, viribus deficere:* Jud. 16, 6 seq.; **አንዘ፡ ይደክም፡** (v. **ይድክም፡**) 16, 19; **ይደክሙ፡ ብዙኃን፡** ἀδυνατήσουσι Jes. 8, 15. 29, 4; Jer. 16, 12. 16; Job 28, 4; Ps. 25, 1; Matth. 26, 41; **ነፍስየ፡ ሰርሐት፡ እስከ፡ አደክም፡** 4 Esr. 3, 22. 10, 35; **ይድክም፡** ἐκλιπέτω Zach. 11, 9; Jes. 46, 2; **ኢትድክም፡ እምኀበ፡ እግዚ"፡ በተዘልፎቱ፡** μὴ ἐκλύου Prov. 3, 11; **እመ፡ ደከመ፡ ኀይሉ፡** Sir. 19, 28. Thren. 1, 14; Ps. 30, 13; **ነሎ፡ እደ፡ ይደክም፡** Jos. 13, 7; Jer. 6, 24. 27, 15. 29, 3; Zeph. 3, 16; 2 Reg. 4, 1; **ደከመ፡ አዕይንትየ፡ በአንብዕ፡** ἐξέλιπον Thren. 2, 11; Jer. 14, 6; Jes. 38, 14; **ቃለ፡ ወለተ፡ ጽዮን፡ ደከመ፡** Jer. 4, 31; **ደከመት፡ ነፍስየ፡** 4 Esr. 12, 8; **ደክሙ፡ ለዐቂበ፡ ቅጽር፡** (infirmiores quam qui custodirent) Jsp. p. 349; **ኢደከመት፡ እምኀይላ፡** Kuf. p. 126. 3) *infirmum* i. e. *aegrotum esse* vel *fieri:* ἐνοχλεῖται Gen. 48, 1; **ዘእንበለ፡ ትድክም፡** (v. **ትድክም፡**) πρὶν ἀῤῥωστῆσαί σε Sir. 18, 21.

አድከመ፡ II, 1 1) *tenuem facere, comminuere:* **ያደክም፡ አድባረ፡ ወየሐርዕ፡ አውግረ፡** ἀλοήσεις ὄρη καὶ λεπτυνεῖς βουνούς Jes. 41, 15; δαμάζει Dan. 2, 40. 2) *tenerum reddere* (vid. **ድኩም፡**): **ያደክሞ፡ ለሥጋሁ፡ ከመ፡ ዘሕፃን፡** ἁπαλυνεῖ (v. **ያለመልሞ፡**) Job 33, 25; **ያደክም፡ ቃለ፡ ወይዬውሀከ፡** Sir. 29, 5. 3) *fatigare, defatigare, lassare:* **ከመ፡ ያደክሞሙ፡ ዐቀበ፡ ኖጻ፡ እገሪሆሙ፡ ለአእሩግ፡ ከማሁ፡ ታደክሞ፡ ብእሲት፡ ነባቢት፡ ለብእሲ፡ የዋህ፡** Sir. 25, 20; Jer. 12, 5 var.; **ያደክም፡ ኀይሎ፡ እንዘ፡ ይትቀነይ፡** Sir. 38, 30. 4) *infirmare, debilitare, languidum reddere, infringere,* hominem Jud. 16, 5; **እግዚ"፡ አድከሞ፡** Jer. 26, 15; **ያደክም፡ እደወ፡ ሰብእ፡** 45, 4 var.; **ስካር፡ ያደክም፡ ኀሊና፡** Clem. f. 119; alqd, ut arcum 1 Reg. 2, 4. a) *domare* Marc. 5, 3. b) *comprimere* virginem 2 Reg. 13, 14.

ድኩም፡ part. (passim **ድኩዎም፡**) 1) *tener, mollis:* **ድኩማን፡ ደቂቅ፡** ἁπαλώτερα Gen. 33, 13; de ramo arboris Matth. 24, 32; **ልሳን፡ ድክምት፡** μαλακή Prov. 25, 15; τρυφερὸς *delicatus* **ድክምት፡** Deut. 28, 56 (vid. **ለምለም፡** 28, 54). 2) *lassus, fessus, languidus, infirmus, debilis, imbecillus, invalidus:* **እስመ፡ ድኩማን፡ እሙንቱ፡ እስመ፡ ፈድፋደ፡ ሰትዩ፡** Judith 13, 1; νωθρός Sir. 11, 12; **ድኩማን፡ እምኀበ፡ እግዚ"፡** ἐκλελυμένοι Jes. 51, 20; ἀδύνατοι **ድኩማን፡** Job 24, 4; Joel 4, 10; **ሖሩ፡ ድኩማኒሆሙ፡** ἐν οὐκ ἰσχύϊ Thren. 1, 6; ἀσθενής Job 4, 3. 5, 15; 1 Reg. 2, 4; Prov. 24, 73; Matth. 26, 41; Rom. 6, 19; 4 Esr. 7, 11; 1 Petr. 2, 11 (gloss.); **ላእከ፡ ዚአሁ፡ ድኩም፡** Enc. Ter 16; **ልደትኪ፡ እማሕፀነ፡ ድክምት፡ ሥጋ፡** Enc. Genb. 1; **መንግሥት፡ ድኩም፡** Hez. 17, 14; de fide: **ዘድኩም፡ ሃይማኖቱ፡** Rom. 14, 1; τὰ ἀσθενῆ στοιχεῖα Gal. 4, 9; de oculis: **አዕይንቲሃ፡ ድኩም፡** Kuf. 28; de medicamento minus efficace: **ፈውስ፡ ድኩም፡** Chr. ho. 17.

ድካም፡ subst., Pl. **ድካማት፡** 1) *lassitudo, fatigatio,* currentis Enc. Nah. 6; **እንበለ፡ ድካም፡** *indefessus* Enc. Pag. 2. 2) *infirmitas, imbecillitas, debilitas:* **ከመ፡ ያእምር፡ ድካሞ፡** Job 37, 6; Rom. 8, 26; 1 Cor. 15, 43; **ድካመ፡ ፍጥረቱ፡ ወአእምሮቱ፡** Phlx. 170; **ድካመ፡ ሃይማኖት፡** (i. q. **ኑፋቄ፡**) F. N. 9, 1; legis Hebr. 7, 18; Dei 1 Cor. 1, 25; ἀσθενήματα Rom. 15, 1; *debilitatio, enervatio:* **ሑጻጼ፡ ወድካም፡** Jsp. p. 359. 3) *labor, aerumna* (Mühsal): **ዕሚት፡ ገድላቲሆሙ፡ ወድካማቲሆሙ፡** F. M. 1, 2; fortasse etiam Asc. Jes. 7, 26.

ድካመት፡ n. act. *debilitatio, enervatio:* **እምድኅረ፡ ር ሥአኑ፡ ወድካመቱ፡** Phlx. 52.

ድክምና፡ subst. *status infirmi, imbecillitas, debilitas:* **እንዘ፡ ሀለውከኒ፡ አንተ፡ ለድክምናየ፡ መጽንዒ፡** Cod. Mus. Brit. LVII n. 6 str. 2.

መድክም፡ part., f. **መድክምት፡** *defatigans, molestus:* **ዘቱ፡ ግብር፡ መድክምት፡ ጥቀ፡** Phlx. 23. 29.

ድኩስበተረ፡ n. prgr. sc. δόξα πατέρι *gloria Patri,* ut: **ወትብል፡ ድኩስበተረ፡ ፱ጊዜ፡** Genz. f. 128.

ደከተመ፡ quadrl. I [ut videtur permutatis sonis *j* et *k* formatum ex יָתַם ܝܬܡ يَتِمَ] *orbari, orbum esse* vel *fieri:* ለእለ፡ ተርፉ፡ ድኅሬሆሙ፡ ርድአሙ፤ ወለእለሂ፡ ደከተሙ፡ ሕፅናሙ፡ Genz. f. 126. 134; post mortem patriarchae ደከተመት፡ ቤተ፡ ክርስቲያን፡ Abush. 50. — *Rad. Abb.:* ደከተመ፡ ዘ፡ ድሒሆን፡፡

አደከተመ፡ II *orbare, orbum reddere,* c. c. Acc. et እምነ፡, ut: አደከተመኒ፡ እምአቡየ፡ ወእምየ፡ Jsp. p. 278.

ድክቱም፡ part. *orbatus, orbus, orphanus:* ድክቱማን፡ F. N. 24, 3; ድክትምት፡ ይእቲ፡ እምአቡሃ፡ ወእማ፡ Lud. e Mss. Colb.

ደክታም፡ adj. et subst., m. et f., sing. et coll., Pl. ደከትም፡ *orbus, -a, orphanus, orphani,* a) orbatus filiis vel parentibus: fem. M. M. f. 70; ደክታም፡ ነፍስየ፡ እምእማ፡ ወአባ፡ Enc. Tachs. 24; coll.: F. N. 5. 11; Jsp. p. 281; Pl. ደከትም፡ F. N. 33, 4. 41, 5. b) orbatus conjuge: እሮ፡ ኢይፌደፍድ፡ ሐዘንየ፡ እንዘ፡ እኔጽር፡ አንስቲያሆሙ፡ (sc. filiorum meorum interfectorum) ከዊኖን፡ ደክታመ፡ ወውሉዶሙ፡ እጓለ፡ ማውታ፡ Jsp. p. 337.

ድክትምና፡ subst. *orbitas* F. N. 16; a) liberorum: በእንተ፡ እጓለ፡ ማውትናሆሙ፡ ወድክትምናሆሙ፡ Jsp. p. 335. b) parentum: ድክትምናየ፡ (ait mater cujus filius interfectus est) p. 368.

ድኩዕ፡ subst. (m.) *stercus, fimus* (sec. Ludolfi Gregorium: *stercus asininum*): ይከይድዎሙ፡ ከመ፡ ድኩዕ፡ ውስተ፡ ገጸ፡ ምድር፡ Jer. 8, 2 var.; ተግሣጽ፡ ለሕፃን፡ ይከውኖ፡ ሠናየ፡ በከመ፡ ያሜንዮ፡ ድኩዕ፡ ለምድር፡ Fal. f. 61. — *Voc. Ae.:* ድኩዕ፡ ዘ፡ ፋንድያ፡፡

I. **ደወል፡** subst., plerumque m., Pl. **አድዋል፡** [proprie: *orbis, circuitus,* coll. دال et دار cum derivatis] 1) *tractus* vel *regio circumjacens, territorium, fines* (Bezirk, Gebiet): በደወለ፡ ዮርዳኖስ፡ ἐν τῇ περιχώρῳ 2 Par. 4, 17; በደወለ፡ (v. እንጻረ፡) ቤቱ፡ ἐξεναντίας οἴκου 2 Esr. 13, 28. 29; τὰ ὅρια Job 38, 20; Judith 1, 5; ኵሉ፡ ደወሉ፡ ዘዐውዱ፡ Hez. 45, 1; ደወለ፡ ቤተ፡ ሳሚስ፡ 1 Reg. 6, 12. 10, 2; Matth. 8, 34. 15, 39; Marc. 5, 17; ደወለ፡ ጢሮስ፡ Zach. 9, 2; ደወለ፡ ኢትዮጵያ፡ Hez. 29, 10; Jos. 15, 1 seq.; 4 Esr. 9, 9; ውስተ፡ ደወለ፡ ብሔርከ፡ ἐκ μέρους τῶν ὁρίων σου Num. 20, 16; μέρη Matth. 2, 22; Act. 2, 10; ὅριον Judith 15, 4; ደወሎሙ፡ κατασχέσεις αὐτῶν 1 Par. 9, 2; አድዋል፡ Jer. 17, 3 vrs. nov.; Ex. 34, 24; Num. 35, 26. 27; Deut. 2, 18; Matth. 15, 22; እምነ፡ አድዋለ፡ ብሔሮሙ፡ ዘኢየሩሳሌም፡ ἀπὸ τῆς περιχώρου κυκλόθεν εἰς Ἱερουσαλήμ 2 Esr. 22, 28. a) *ditio:* ኵሎሙ፡ አይሁድ፡ እለ፡ ደወለ፡ መንግሥቱ፡ οἱ ὑπὸ τὴν αὐτοῦ βασιλείαν Esth. 3, 6; ውስተ፡ ደወለ፡ መንግሥቱ፡ 3, 13. b) *regio, terra:* ደወለ፡ ፋርስ፡ χώρα Ἀσσυρίων Jes. 7, 18; ደወለ፡ ቴማን፡ 37, 12. c) de agro certis finibus circumscripto: እንዘ፡ ደወለ፡ ገራህት፡ τὴν μερίδα τοῦ ἀγροῦ Gen. 33, 19. d) Pluribus in locis respondet ὄρος, ὄρη, ὀρεινή quatenus regiones vel terrae tractus montibus tamquam finibus circumscripta sunt (vid. ደብር፡): እንተ፡ ደወለ፡ ኤፍሬም፡ δι' ὄρους Ἐφραΐμ 1 Reg. 9, 4; በደወለ፡ እግዚ" ἐν ὄρει θεοῦ Hez. 28, 14; እምደወልየ፡ ወእምድርየ፡ ἐκ τῆς γῆς ἐμῆς καὶ ἐκ τῶν ὀρέων μου Jes. 14, 25; ἡ ὀρεινή Luc. 1, 65. 39. 2) *terminus, limes:* Deut. 19, 14; ኢታፍልስ፡ ደወለ፡ ገራህት፡ ዘአንበሩ፡ አበው፡ Prov. 23, 10; ዘይሰርቅ፡ ደወለ፡ ቢጹ፡ Clem. f. 161; Jes. 19, 19; 4 Reg. 14, 25; አድዋል፡ 1 Par. 13, 5 (Ex. 34, 24). — *Voc. Ae.* አድያም፡ ደወል፡ ክንፈፍ፡ ዘ፡ ወሰን፡፡

ተዳወለ፡ III, 3 *confinem, finitimum, vicinum esse,* c. Acc.: እለ፡ ይዳወልዎ፡ እለ፡ ዐውዱ፡ ἐκ πάντων τῶν μερῶν αὐτοῦ κυκλόθεν 3 Reg. 3ª, 17.

II. **ደወል፡** subst. (*nola*), *campana* [sine dubio dicta ab *ultro citroque commovendo,* coll. دال VI et VII cum دلدل; Amharenses denominarunt አደወለ፡ *to sound, ring a bell,* Isenb. p. 167]: ደወል፡ ዘይነቁ፡ 1 Cor. 13, 1 rom. (vid. Description de l'Egypte ed. II. t. XIII p. 550).

ዶረ፡ inus. i.q. دار דּוּר *in orbem ire,* vid. Ges. thes. p. 330.

ዳር፡ subst. i. q. hebr. דּוֹר, syr. ܕܪܐ, chald. דָּרָא דָּר (de quo vid. Ges. thes. p. 330) *aetas hominum:* በዳሮሙ፡ εἰς γενεὰς αὐτῶν Ex. 30, 8. 10. 31, 16 (In Cod. C substitui solet ትውልድ፡). Lud. exhibet ዶር፡, quod equidem nonnisi in Cod. H Ex. 30, 10 inveni.

ዶር፡ *margaritae* vid. sub ደረረ፡

ዴር፡ n. prgr. sine dubio i. q. ܕܝܪܐ دَيْر *monasterium, sacellum:* ሰላም፡ ለፍልሰተ፡ ሥጋከ፡ እንዘ፡ ያስተርኢ፡ ንፍቀ፡ ገዳር፤ መትሕተ፡ ፴ ጽብን፡ ዘታቦተ፡ ኪዳን፡ አሥጋር፤ ኅበ፡ ተሐንጸ፡ ተክዚር፡ ወኅበ፡ ተሣረረ፡ ዴር፤ ዮሴፍ፡ ፍትወ፡ ሥን፡ በምልአ፡ ሰማያት፡ ወምድር፤ Enc. Jac. 9 (Lud. interpretatus est *paries*).

ዱር፡ subst. amh. *silva:* ታሕተ፡ ዱር፡ ተኀበአኩ፡ Lud. e Libr. Myst.

ዶርሆ፡ in antiquioribus libris passim **ዶርሆ፡**, subst., m. et f., Pl. **ዶዋርህ፡** [transpositis literis propagatum e rad. ደሀረ፡, quae cum דָּהַר, דּוּר, דָּרַר طار componenda primitus *in gyrum agi,* deinde *volare* significasse videtur; amh. ዶሮ፡] proprie *volucris,* deinde *gallus gallinaceus* et *gallina,* a) m. ዶርሆ፡ ተባዕት፡ ἀλέκτωρ Prov. 24, 66; ዶርሆ፡ Matth. 26, 34. 74. 75; Marc. 13, 35. 14, 30; Luc. 22, 34; Joh. 13, 38. 18, 27; በድምፀ፡ ክንፊሆሙ፡ ለሱራፌል፡ ይነቁ፡ ዶርሆ፡ Clem. f. 13; መጽሐፈ፡ ዶርሆ፡ d'Abbadie Cat. p. 10. b) f., ὄρνις Matth. 23, 37; Luc. 13, 34; ὀρνίθιον Lev. 14, 4—7. 49—53; መጋዝአ፡ ደዋርህ፡ 3 Reg. 3ª, 16. 4, 23. c) c. generis: rex mactari jussit ፪፻ ደዋርህ፡ Gad. T. II.; ሥብሐ፡ ዶርሆ፡ M. F.

ዳዊት፡ 1) n. pr. regis Israelitarum *David.* 2) *psalterium,* liber biblicus (ab auctore psalmorum potissimo dictus); ተፈጸመ፡ ዳዊት፡ (explicit psalterium) Ps. in subscr. (in ed. Lud. p. 318); ወትደግም፡ ፻ወ፶ ዳዊት፡ Genz. f. 13; ወእምዝ፡ ትብል፡ ጸሎተ፡ ቅዳሕ፡ ዘእምዳዊት፡ በዜማ፡ ግዕዝ፡ f. 123; በዳዊት፡ Clem. f. 125; Gad. Joh.; Gad. Kar., al.

ደወየ፡ I, 1 [دَوِيَ دوى, דוה ܕܘܐ] Subj. **ይድወይ፡** *aegrotare, morbo affici, morbo laborare:* Jes. 38, 1. 9; እመሂ፡ ደወየ፡ ኢይሴሮ፡ ሐይወ፡ Job 24, 23; ደወይኩ፡ Dan. 8, 27; 1 Reg. 30, 13; 2 Reg. 12, 15; ደወየ፡ እገሪሁ፡ 3 Reg. 15, 23; 4 Reg. 1, 2; 2 Par. 16, 12; Gen. 42, 38; Kuf. 42; Ps. 106, 12; Joh. 4, 46; Phil. 2, 26; Jac. 5, 14; Clem. f. 112;

ይድወይ፡ 4 Esr. 6, 80; Ps. 9, 3; Gen. 42, 4; c. Acc. morbi: ደወየ፡ ደዌሁ፡ እንተ፡ ባቲ፡ ይመውት፡ 4 Reg. 13, 4; ደወየ፡ ደዌ፡ ንስቲተ፡ Sx. Ter 16; c. ውስተ፡ morbi: ይደውዩ፡ ውስቴታ፡ (sc. ለደዌ፡) Jer. 6, 21. a) trsl.: ደወየ፡ ልብነ፡ ἐγενήθη ὀδυνηρά Thren. 5, 17; ደወየት፡ ኢየሩሳሌም፡ Jes. 3, 8 var.; de morbo incredulitatis: እለ፡ ደወዩ፡ ክሕደ፡ τοῖς νοσοῦσιν ἀπαιδευσίαν Cyr. ad Th. f. 22. b) *laborare:* ልያ፡ ትደዊ፡ አዕይንቲሃ፡ Gen. 29, 17. c) *affligi, male haberi:* ልብ፡ እኩይ፡ ይደዊ፡ κακωθήσεται Sir. 3, 26; ደወዩ፡ ከመ፡ አባግዕ፡ ἐκακώθησαν Zach. 10, 2.

ደወየ፡ I, 2 *morbo afficere:* አሐቲ፡ ብእሲት፡ እንተ፡ ደወያ፡ ጋኔን፡ Clem. f. 107 (si quidem lectio sana est).

አድወየ፡ II, 1 *aegrotum reddere, morbo afficere, morbum afferre,* c. Acc. pers.: እንተ፡ አድወያ፡ ጋኔን፡ Luc. 13, 11; መጽአ፡ ላዕለ፡ ርእሱ፡ ሐሩር፡ ወአድወዮ፡ ወሞተ፡ Judith 8, 3; ለእሉ፡ አድወዮሙ፡ ፍርሀት፡ Sap. 17, 8; omisso Acc.: ያደዊ፡ ብዙኅ፡ በሊዕ፡ Sir. 37, 30; 1 Reg. 2, 10; Deus ያደዊ፡ ወያሐዩ፡ Clem. f. 271. a) *acerbum dolorem efficere:* ይከውንዎ፡ ኵነኔ፡ ዘያደዊ፡ F. M. 20, 3. b) *morbiferum* vel *insalubrem esse:* ምርዓይ፡ ማዩ፡ ዘያደዊ፡ F. N. 36.

ተደወየ፡ III, 2 *aegrotum se simulare,* 2 Reg. 13, 5. 6.

ድዉይ፡ vel ድውይ፡ part., f. ድውይት፡, Pl. m. ደዉያን፡ vel ድውያን፡ vel ዱያን፡, *aeger, aegrotus, valetudine affectus, invalidus:* Ps. 6, 2; Prov. 22, 22; ኢትትሀከይ፡ ሐውጾ፡ ድዉይ፡ Sir. 7, 35; Matth. 8, 6; Jac. 5, 15; ዘድዉይ፡ ሥጋሁ፡ Sir. 30, 14; ድውይት፡ Chr. Ta. 29; ድውያን፡ vel ድዉያን፡ Job 4, 4; Judith 9, 11. 16, 11; Hez. 21, 15; Matth. 4, 24; Marc. 6, 13. 56; Joh. 6, 2; በእንተ፡ ድውያን፡ F. N. 21; ዱያን፡ ሕዝብ፡ Rel. Bar.; Act. 19, 12 rom.; Lit. 162, 4; Clem. f. 45. 106. 207 al.; de anima: ነፍስ፡ ድውይት፡ Sap. 17, 8. a) *debilis, imbecillus,* de voce: ድውይ፡ ቃል፡ Koh. 12, 4. b) ቤተ፡ ድውያን፡ *nosocomium,* II Can. Nic. 82 (75); መጋቤ፡ ዱያን፡ *nosocomus,* Lud. e Syn.

ደዌ፡ subst., f. et m., Pl. ደዌያት፡ *aegrotatio, morbus, valetudo adversa,* Ex. 15, 26; Deut. 7, 15; ደዌ፡ እኩይ፡ ውስተ፡ ብረኪከ፡ 28, 35; ከክደ፡ ደዌሁ፡ 3 Reg. 17, 17; ለእመ፡ አሐዩ፡ እምዝቲ፡ ደዌ፡ 4 Reg. 1, 2. 8, 8; ደዌ፡ መሪር፡ ወእኩይ፡ ደዌ፡ ከርሥ፡ 2 Par. 21, 15; እሁብ፡ ደዌ፡ ላዕለ፡ ዝንቱ፡ ሕዝብ፡ Jer. 6, 21; ሐይወ፡ እምደዌሁ፡ Jes. 38, 9; Ps. 15, 3. 40, 3; Koh. 5, 12. 15. 6, 2; Job 33, 19; ደዌ፡ ሲሕ፡ Sir. 30, 17. 34, 20; 4 Esr. 7, 24. 8, 63; በደዌሁ፡ Asc. Jes. 1, 4. 2, 14; Matth. 4, 23. 8, 17. 9, 35. 10, 1; ደዌ፡ ውላጤ፡ M. F.; ደዌያት፡ F. M. 10, 1; Fal. f. 57. a) *morbus* vel *labes* animi: ነበረት፡ ይእቲ፡ ደዌ፡ ውስተ፡ ልብ፡ 4 Esr. 1, 22; ደዌ፡ ጊጋይ፡ Enc. Mij. 2 (in cod. Tub.). b) statui constr. subjunctum: *morbifer, insaluber,* ነፋስ፡ ደዌ፡ ἀνεμοφθορία 2 Par. 6, 28. c) „*affectus quivis malus* vel *malum*", ut: ደዌ፡ ዕርቃን፡ Lud. ex Enc. Mij. 2.

ደዋዪ፡ n. ag. *aegrotans, morbidus,* Sap. 9, 5 (v. ድዉይ፡).

ዱድ፡ n. prgr. (ut videtur), sc. דוד [illegible] *patruus, patris frater* in vers. nov. 1 Reg. 10, 14—16. 14, 50; 2 Reg. 23, 9. 24.

ዳዕሙ፡ *verum, sed* vid. sub ዳእሙ፡

ዳዕር፡ subst., nomen *arboris magnae, sycamino similis, Abyssinicae:* ወይጼልሎ፡ ዖመ፡ ዐቢ፡ ዳዕር፡ ወአብትረ፡ ልብኔ፡ δένδρα μεγάλα σὺν ῥαδάμνοις καὶ κλῶνες ἄγρου Job 40, 17. — In Voc. Ae. explicatur ወርካ፡ (vid. sub ቴናክ፡ c. 563); Isenberg lex. p. 147 exhibet: „ወርካ፡, Tigr. and Dankali ዳዕሮ፡ a large tree in Abyssinia, similar to the sycamore"; praeterea vid. de ዳዕሮ፡ Rüppell I. p. 300; Bruce III p. 93 (Daroo); de ወርካ፡ Harris II Anh. p. 27.

ደይም፡ subst., nonnisi in Pl. አድያም፡ usitatum, Pl. Pl. አድያማት፡ [proprie *circulus, orbis,* coll. دَامَ II. VI. X; vid. ደወል፡] *tractus terrae* vel *regio circumjacens, loca circumjacentia* vel *vicina* vel *finitima:* አድያመ፡ ኢየሩሳሌም፡ κυκλόθεν Ἱερουσαλήμ Jer. 17, 26. 40, 13; በኵሉ፡ አድያሚነ፡ Dan. 9, 16; ኵሉ፡ አሕዛብ፡ ወእለ፡ አድያም፡ Joel 4, 12; አህጉረ፡ አድያማት፡ Lud. ex Marc. 6, 36 Mss.; አህጉር፡ ዘአድያሚሃ፡ Zach. 7, 7; አድያሚሃ፡ αἱ κύκλῳ αὐτῆς χῶραι Hez. 5, 5. 39, 17; Kuf. 13. 45; Asc. Jes. 6, 3; ἡ περίχωρος Esth. 9, 12; 1 Par. 5, 16; Matth. 14, 35; ὅρια Matth. 2, 16. In specie አድያመ፡ ዮርዳንስ፡ *regio Jordani adjacens* (כִּכַּר הַיַּרְדֵּן ἡ περίχωρος): Kuf. 16; Zach. 11, 3 (φρύαγμα); Matth. 3, 5; Luc. 3, 3; etiam አድያም፡ Gen. 13, 12. a) *territorium* urbis cum *vicis* et *pagis, ager suburbanus, suburbia:* κῶμαι, ላዕለ፡ ኵሉ፡ አድያሚሃ፡ Jer. 19, 15; Cant. 7, 12; አህጉር፡ ወአድያሚሆን፡ προάστεια Num. 35, 2 seq. b) *provincia:* አድያም፡ χῶραι 3 Reg. 20, 14; ዘቂሳርያ፡ አድያም፡ (dioecesis Caesareae) Enc. Jac. 15. c) *vicini, finitimi, circumjacentes* (populi, urbes): Jos. 9, 20; Ps. 43, 15. 78, 4; አድያሚሆን፡ τὰς ὁμορούσας αὐταῖς Jer. 27, 40; οἱ πάροικοι αὐτῆς 29, 19. — Scholion Voc. Ae. vid. sub ደወል፡

ዴር፡ vid. sub ዶረ፡

ድዮስጶራ፡, ድዮስ፡ጶራ፡, ዲዮ"፡ n. prgr., sc. διασπορά *dispersio* et *dispersi* (inter gentes) Jac. 1, 1; M. M. f. 286. — *Voc. Ae.:* ዲዮስጶራ፡ ዘ፡ ዝርዋን፡

ዳይቅ፡ ut videtur n. prgr., sc. דָּיֵק *vallum obsidentium,* sec. alios *turris speculatoria:* ከመ፡ ይሕንጹ፡ ዳይቀ፡ Hez. 21, 22 (hebr. 27).

ዲያቆን፡ n. prgr., m., Pl. ዲያቆናት፡, sc. διάκονος, *diaconus,* Phil. 1, 1; 1 Tim. 3, 8; Lit. 159, 3. 161, 2; Const. Ap. 15; Kid. f. 17; F. M. 31, 2; F. N. 7; Genz. f. 48, al. crebro. a) *archidiaconus:* ሊቀ፡ ዲያቆን፡ F. N. 7, 3; vel ሊቀ፡ ዲያቆናት፡ 7, 4; vel ርእሰ፡ ዲያቆናት፡ F. N. 4; vel አርሺ፡ ዲያቆን፡ Abush. 50; Pl. ሊቃነ፡ ዲያቆናት፡ Clem. f. 208. b) *subdiaconus* ንፍቀ፡ ዲያቆን፡ II Can. Ap. 41; Lit. 162, 1. 166, 1; Kid. f. 22; F. M. 31, 3; Mavâs. n. 52; F. N. 8; vel ንፍቀ፡ ዲያቆናት፡ Clem. f. 173.

ዲያቆናይ፡ adj. rel. (quasi *diaconicus*) *diaconus,* poëtice, ut: እስጢፋኖስ፡ ዲያቆናይ፤ ምእመን፡ በሰማይ፤ Deg.

ዲያቆናዊት፡, rarius ዲያቆናይት፡ subst. f., *diaconissa,* Const. Ap. 53; II Can. Nic. 81 (74); F. N.; Sx. Nah. 6; ዲያቆናይት፡ F. M. 6, 10; ዲያቆናዊት፡ አንስት፡ *diaconissae* Kid. f. 8; Pl. ዲያቆናውያት፡ F. N. 8, 1 et ዲያቆናይያት፡ F. N. 48; *subdiaconissa* ንፍቀ፡ ዲያቆናዊት፡ Const. Ap. 53.

ዲያቆንና፡ subst. *diaconatus, munus diaconi,* Can. Ancyr. (Sarg.) 8 (p. 183).

ዲቁና፡ et **ዲቍና፡** subst. *diaconatus, munus diaconi,* Kid. f. 20; M. M. f. 17; **ሢመተ፡ዲቁና፡** et **መልእክተ፡ዲቁና፡** F. M. 6, 5; F. N. 7, 2; **ግብረ፡ዲቁና፡** Sx. Teq. 9.

ድያቄን፡ vid. sub **ዝያቄን፡**

ጅይብ፡ i. e. جَيْب *sinus* indusii vestisque, F. M. 31, 5 (vid. sub **መንዲል፡** c. 195).

ዲበ፡ *super* vid. sub **ደበበ፡** c. 1103.

ዲባ፡ *insidiae* vid. sub **ዴፐ፡**

ዲያብሎስ፡ n. prgr., sc. διάβολος *diabolus*, Sap. 2, 24; Matth. 4, 1. 13, 39 al. — *Voc. Ae.*: **ዲያብሎስ፡ብ፡ግም፡** (v. **ግምዕ፡**).

ደየነ፡ I, 2 [דִּין, ܕܳܢ, دان; Amharenses etiam verbum **ዳነየ፡** frequentant, ut: **ይዳንየነ፡ንጉሥ፡** Chr. L. Atk. f. 29] *judicare, punire*, 4 Esr. 13, 41.

ተደየነ፡ III, 2 et 1 *judicari, damnari, condemnari, puniri* tormentis infernalibus: **ዘኢአምነ፡ይዴየን፡** (Platt: **ይደየን፡**) Marc. 16, 16; 4 Esr. 13, 41; **ከመ፡ይደየኑ፡መዓልተ፡ወሌሊተ፡** βασανισθήσονται Apoc. 20, 10; **ዘከመ፡ይደየኑ፡ኃጥአን፡በኰነኔ፡ነደ፡እሳት፡** Clem. f. 81.

ደይን፡ subst., m. et f. 1) *judicium, damnatio, condemnatio:* **ደይነ፡ንኅሥእ፡ለርእስነ፡** κρίσιν ἑλώμεθα ἑαυτοῖς Job 34, 4; plerumque de judicio Dei, quo homines judicat vel condemnat: Ps. 1, 6; **ኢትገብር፡ዘንተ፡ደይነ፡** Gen. 18, 25; Org. 6; Jac. 2, 13; **እንተ፡ተዐቢ፡ደይን፡** 3, 1. 5, 12; Joh. 5, 24; Apoc. 17, 1; Judae 6. 7; 2 Petr. 2, 3; Hebr. 9, 27; 1 Tim. 5, 12; Rom. 3, 8; 1 Cor. 11, 29; **ሄኖክ፡ይጽሕፍ፡ደይነ፡ወኰነኔ፡ዓለም፡** Kuf. 4; **ቅድመ፡ገቢረ፡ደይን፡ወኰነኔሁ፡** 4 Esr. 6, 45. 8, 43. 70; **ደይን፡እምድኅረ፡ሞት፡ይመጽእ፡** 14, 37; **ትንሣኤ፡ዘለደይን፡** Joh. 5, 29; **ትንሣኤ፡ደይን፡** (opp. **ት"፡ሕይወት፡**) Macc. f. 20; **ዕለተ፡ደይን፡** Judith 16, 17; Kuf. 4; Matth. 10, 15. 11, 22; 2 Petr. 3, 7; Clem. f. 120, al. 2) *poena post mortem futura* vel *infernalis, cruciatus infernus, infernum:* **ጢሰ፡ደይኖሙ፡** ὁ καπνὸς τοῦ βασανισμοῦ αὐτῶν Apoc. 14, 11; **መከን፡ዘደይን፡** Kuf. 7; **ዐዘቅተ፡ደይን፡** 1 Esr. 6, 1; **ደይን፡ወእሳት፡** 6, 3; **ይጼዐሩ፡ውስተ፡ደይን፡** 9, 10; Clem. f. 92. 115 al.; **አንቀጸ፡ደይን፡** Org. 4.

ደያኒ፡ n. ag. *judex:* Deus est **ደያኔ፡ጽድቅ፡** Phlx. 164; Lud. e Mss. Colb.

መዲና፡ subst. amh. *sedes principis*, ut regis: **ወተገብረ፡መዲና፡በአቸፈር፡** Chr. L. Atk. f. 14; vel Abbunae: **ገብረ፡መዲናሁ፡በጎንደር፡** f. 16.

ዴገነ፡ quadrl. I 1) *persequi, insequi*, hostili modo, Matth. 26, 55; **ዴጊንየ፡** Ex. 15, 9; c. c. Acc. pers.: Gen. 14, 14. 31, 23; Lev. 26, 17; Jos. 11, 8; Jud. 4, 16. 22. 7, 25; 1 Reg. 17, 52. 23, 25. 24, 15. 26, 18; 2 Reg. 2, 24. 17, 1. 20, 6. 24, 13; **ዴገኑ፡ወተለውዎ፡** 20, 7; Jes. 30, 16; Thren. 3, 11. 5, 5; Ps. 7, 5. 17, 41; Subj. **ይዴግን፡** Chr. ho. 11; **ዴግኖሙ፡** Kuf. 43; Gen. 44, 4; Jos. 2, 5. 10, 19; 1 Reg. 30, 8; **ዴግኖቶ፡** 23, 28; **እለ፡ይኤብሱ፡ይዴግኖሙ፡እኩይ፡** Prov. 12, 26. 13, 21; seq. **ድኅረ፡** vel **እምድኅረ፡**, ut: **ዴገኑ፡ድኅሬሆሙ፡** Ex. 14, 8; c. Acc. et c. **ድኅረ፡** conjunctim: **ዴግኖ፡ድኅሬሁ፡** Kuf. 29; Ex. 14, 4. 9. 2) *sectari, sequi* quaerendi causa, Luc. 17, 23; Phil. 3, 12. 14; c. Acc. pers.: **ሖረ፡ወዴገኖ፡** 3 Reg. 13, 14; **ዴገኖ፡ወተለዎ፡** 4 Reg. 5, 21; **ኢትዴግኖ፡እንከ፡ወኢትትለዎ፡ድኅሬሁ፡** Sir. 27, 17. 20; Marc. 1, 36; c. Acc. rei (*studere, studiose appetere*): **ለእመ፡ዴገንከ፡ለጽድቅ፡ትረክበ፡** Sir. 27, 8; Jes. 16, 5. 51, 1; Prov. 15, 9; 1 Tim. 6, 11; **ዴግና፡ለሰላም፡** Ps. 33, 15; **ዘይዴግን፡ንፋሰ፡** Sir. 31, 2; **ይዴግንዋ፡ለኦሪቶሙ፡** Rom. 9, 31; **ዴግንዋ፡ለተፋቅሮ፡** 1 Cor. 14, 1; beatus qui **ዴገነ፡አሠረ፡ወንጌል፡** Org.; c. **ኀበ፡** rei: **ይዴግን፡ኀበ፡ሐመልማል፡** ζητεῖ ὀπίσω παντὸς χλωροῦ Job 39, 8; *sectari* alqm i. e. *imitari* Enc. Genb. 17. — *Voc. Ae.*: **ዴገነ፡ወተለወ፡ዘ፡ተከተለ።**

አዴገነ፡ II *persequi jubere*, 4 Reg. 14, 19.

ዴጋኒ፡ n. ag. 1) *persecutor:* **ዴጋኔ፡ዐሩ፡** Enc. Mag. 28. 2) *secutor, sectans:* **ኤዎስጣቴዎስ፡አሠረ፡ቶማስ፡ዴጋኒ፡** (Eustathius vestigium Thomae sequens), Deg.

ዳጌን፡ i. q. **ጤገን፡** q. v.

ዴፐ፡ I, 1 [vic. II **ደበበ፡**, **ደበወ፡**, **ደበየ፡**, דבב, دبّ *clanculum obrepere*] 1) *insidiari*, c. **ለ፡** pers.: **ዘዴፐ፡ለከ፡ይቀትልከ፡** Jsp. p. 338; **ዴፑ፡በፍኖት፡** p. 356. 373. 2) *insidias ponere, in insidiis collocare:* **ዴፐ፡ሎቱ፡ዕደወ፡ከመ፡የኀይል፡በቱ፡** Jsp. p. 354.

ዲፓ፡, etiam **ዲባ፡** subst. *insidiae*, a) in Acc.: **ነበረ፡ዲፓ፡** (v. **ዲባ፡**) ἐνήδρευσεν *insidiatus est* 1 Reg. 15, 5; **ቆመ፡ዲፓ፡ኀበ፡** . . Jud. 9, 44; femina **ጸንሐቶ፡ዲፓ፡ለንጉሥ፡** Jsp. p. 276. b) **በዲፓ፡**, ut: **ይጸንሕዎ፡ሎቱ፡በዲፓ፡** Jsp. p. 297; **በዲፓ፡መሠጥዎ፡** Lud. e Mss. Colb. — *Voc. Ae.*: **ዲፓ፡** (v. **ዲባ፡**)**ዘ፡አርዋ።**

ድድ፡ *compages, basis* vid. sub **ወደደ፡**

ዱድ፡ *patruus* vid. sub **ደወደ፡**

ዴዴ፡ subst. m. et f., Pl. **ዴዳት፡** et **ዴዴያት፡**, raro **ዴድያት፡** et **ዴዳያት፡** [ut videtur, a ܐܕܳܕܳ הֲדָדָה al.; proprie *locus per quem ultro citroque commeant*, amh. **ደጅ፡** Tigr. **ደጌ፡** „door, gate, entry, avenue" Isenb. p. 168] 1) *ostium* (i. e. „spatium illud per quod ingredimur" Lud.), *porta:* **ዴዴሃ፡** αἱ πύλαι αὐτῆς Jer. 28, 58; **ምኅተ፡ዴዴ፡** πρόθυρα τῆς πύλης Hez. 11, 1; **አንቀጸ፡ዴዴ፡ጸናፌ፡** 10, 19; **በአንቀጽ፡ውስተ፡ዴዴ፡ቤተ፡እግዚ"፡** ἐν προθύροις πύλης Jer. 43, 10; **ዴዴ፡አፍራስ፡** 38, 40; **ዴዴ፡ብንያሚን፡** 45, 7; Deut. 5, 14; πυλῶν 3 Reg. 6, 12; Apoc. 21, 21; **ዴዴ፡መንግሥተ፡ሰማያት፡** Clem. f. 104; **ዴዳት፡** (v. **ዴዴያት፡**) Deut. 3, 5. 6, 9; **ዴዴያቲሃ፡** (v. **ዴዳቲሃ፡**) Thren. 2, 9; **ኀበ፡አንቀጸ፡ዴዳቲሃ፡ለኰሩሲ፡** Jer. 19, 2; Apoc. 21, 21. 2) *propylaeum, vestibulum*, **ነበሩ፡ውስተ፡ቀዳሚ፡ዴዴ፡** (v. **ዴዴ፡አንቀጽ፡**) **ሐዲስ፡** Jer. 33, 10; Luc. 16, 20; **እለ፡ውስተ፡ዴዴ፡ቤተ፡ክርስቲያን፡** Clem. f. 86; in Acc. loci 2 Reg. 11, 9; **ዴዴያተ፡** v. **ዴድያተ፡** τὰ πρόπυλα Am. 9, 1; **ዴዴያተ፡አንቀጸ፡ኢየሩሳሌም፡** Jer. 1, 15; **በዴዴያተ፡** (v. **በዴዳያተ፡**) **አብያት፡** Hez. 33, 30. — Scholion Voc. Ae. vid. sub **ምኅተ፡**; *aliud:* **ዴዴ፡ዘ፡ሚዳ።**

ዴዴር፡ vid. sub **ዴንደር፡**

ዲድረክም፡, ዲድርክም፡, ዲድርክሚ፡, "ማ፡ (et ድድርክማ፡) n. prgr., sc. δίδραχμον *didrachmum* (numus duas drachmas valens), Ex. 30, 13; Lev. 27, 3—7; Num. 3, 47; Deut. 22, 29; Jos. 7, 21; 2 Esr. 15, 15. 20, 32; Job 42, 11; etiam ድድርኬሚ፡ Tob. 5, 15 var. — *Voc. Ac.*: ዲድርክም፡ ዘ፡፪ድሪም፡; *aliud*: ሰቅል፡ወገመስ፡ወዲድርክም፡ወጠፋልሕ፡ዘ፡በበ፪ድሪም ።

ዲድስቅልያ፡ subst. prgr. sc. διδασκαλία nomen libri ecclesiastici, „*Didascalia* Apostolorum", editus a Th. P. Platt, Londini 1834. 4°; Ms. etiam in Bibliotheca Stuttgartiensi exstat. Vid. etiam Lud. Comm. hist. p. 239 n. 8; p. 334 n. 104.

ደደቀ፡ I, 2 (passim etiam I, 1 ni I, 3 emendare malueris) *accidere, incidere, intercidere, casu et fortuito fieri* [cognatum cum ወድቀ፡]: ደደቀ፡በውእቱ፡አዝማን፡ባእስማ እከለ፡አይሁድ፡ወማእከለ፡አርማንያ፡ Jsp. p. 345; እምድኅረ፡፪፻ዓመት፡ደደቀ፡ዐብእ፡ዐቢይ፡ p. 274. 279; ውእቱ፡ረኃብ፡ደደቀ፡በ፲ወ፫ዓመተ፡መንግሥቱ፡ p. 329; እመ፡ደደቀ፡ብጽሐተ፡ነግድ፡ (*si accidit ut hospes adveniat*) Phlx. 74; regem non petivimus አላ፡ደደቀ፡ (*casu factum est*) Jsp. p. 303; multi homines pereunt በደዲቅ፡ (*casu*) ከመ፡ወዲቅ፡እመከናት፡ልዑላት፡ Phlx. 172; ደደቀ፡ሰዓት፡ Lud. e Mss. Colb.; c. Acc. a) *accidere alicui*: ቃገብእ፡ውስተ፡እደ፡ዘይዴድቆ፡ (v. ዘይዴደቆ፡) εἰς χεῖρας πτώσεως αὐτοῦ Sir. 4, 19; ለእመ፡ይደድቆ፡ (I, 1) ሞት፡ II Can. Ap. 31; እመቦ፡ካህን፡(ዘ)ደደቆ፡በንዋም፡ዘኮነ፡እምዝንየት፡ Kedr f. 73. b) *incidere in alqd vel alqm*: ጽኑዐ፡ልብ፡ኢይዴድቅ፡ (v. pro ኢይዳደቅ፡) ሠናየ፡ σκληροκάρδιος οὐ συναντᾷ ἀγαθοῖς Prov. 17, 20; ወአዘዘ፡ላቲ፡(ለብርሃን፡)ዘደደቃ፡ Job 36, 32 var. c) *cadere in alqm*: ለነሂ፡ይደድቀነ፡ (I, 1) ዝንቱ፡ምሳሌ፡ (in nos quoque cadit haec similitudo) Lud. e Mss. Colb.

ዳደቀ፡ I, 3 *incidere in* alqm vel alqd: ወአዘዘ፡ላቲ፡(ለብርሃን፡)ዘይዳድቃ፡ Job 36, 32 var.; ሳሚዖ፡ወገረ፡በእብን፡ኀበ፡ድምፅ፡ (i. e. petens locum, unde sonum audierat) ወዳደቆ፡ (casu feriit) ለቃየል፡ማእከለ፡አዕይንቲሁ፡ወቀተሎ፡ Clem. f. 15 (quamquam scriptum est ወደዳቆ፡).

ተደደቀ፡ III, 2 i. q. ተዳደቀ፡, ut: ውስተ፡እደ፡ዘይዴደቆ፡ Sir. 4, 19 var.; Prov. 12, 27 var.

ተዳደቀ፡ III, 3 1) *accidere, incidere*, (*casu* vel *forte*) *supervenire* alicui, c. Acc.: እንተ፡ኢኀለይኩ፡ተዳደቀተኒ፡ Job 3, 25; ከመ፡፩ድድቅ፡ይዳደቆሙ፡ለኩሎሙ፡ Koh. 2, 14; በከመ፡ይዳደቆ፡ለአብድ፡ከማሁ፡ሊተኒ፡ይዳደቀኒ፡ 2, 15; እስመ፡ጊዜ፡ወድድቅ፡ይዳደቆሙ፡ለኵሎሙ፡ 9, 11; Prov. 20, 30 (vid. sub ምማቲ፡); ለአብዳን፡ይዳደቆሙ፡ሞት፡ 24, 8; ተዳደቆ፡ድድቅ፡ለውእቱ፡ንዋይ፡ F. N. 41, 5; በእንተዝ፡ምንትኒ፡ርኩስ፡አልቦ፡ዘይዳደቃ፡ Sap. 7, 25; ሶበ፡አልጸቀ፡ሰዓሚሁ፡ወተዳደቆ፡ሰለት፡ Enc. Jac. 10; ጊዜ፡ተዳደቆ፡መዊት፡ Enc. Sen. 16; ለእመ፡ተዳደቆ፡ግብተ፡ደዌ፡ F. M. 27, 3; ዘተዳደቆ፡ *quod casu ei accidit* F. N. 24, 2; እምተዳድቆቱ፡ለፈለግ፡ a superventu fluminis, Lud. e Mss. Colb. a) *incidere in* alqd i. e. *casu* vel *forte nancisci* alqd: ጽኑዐ፡ልብ፡ኢይዳደቅ፡ሠናየ፡ Prov. 17, 20; ልበ፡አብዳን፡ይዳደቅ፡መርገመ፡ 12, 23; ይዳደቅ፡ሕብል፡ለአሥግሮ፡ 12, 27. b) *forte adesse* vel *intervenire* rei: እለ፡ይዳደቅዋ፡ለድቀቶሙ፡ προσδεχόμενοι τὴν πτῶσιν αὐτῶν Hez. 32, 10. c) *improviso incidere in* alqm, *forte occurrere, obvium fieri*: ዘይዳደቆ፡ ὁ συναντῶν Prov. 12, 13; ሶቤሃ፡ተዳደቆ፡ 7, 10; Job 36, 32; Luc. 10, 31; Act. 17, 17 rom. d) *casu evenire* vel *accidere* vel *fieri* vel *intervenire*: እስመ፡ሶበ፡ኀለፈ፡ተዳድቆት፡ስረቱ፡ይሬሲ፡ነፋስ፡ቀሊለ፡ Sap. 5, 11; እስመ፡ኮነ፡ዕለቱ፡ሰንበተ፡ወተዳደቀ፡እምድኅሬሁ፡በዓለ፡እልአንስራ፡ Jsp. p. 299; liberasset me እመንስቱ፡በበሕር፡ወበየብስ፡ወእምዘ፡ይዳደቅ፡እምሰማይ፡ወምድር፡ p. 339; non consulto አላ፡በተዳድቆ፡ግብት፡ (*casu improviso*) F. M. 4, 2. e) *supervenire* hostili modo: ከመ፡ይዳደቅዎ፡ለሀገር፡ Jsp. p. 345; ይመጽእከሙ፡ወይዳደቀክሙ፡ጽልዕ፡ወባእስ፡ውስተ፡ሀገርክሙ፡ ibid. 2) *se objicere* vel *immittere* i. e. *irruere* in pugnam vel bellum: ተዳደቁ፡ኵሎሙ፡ውስተ፡ዐብእ፡ Jsp. p. 358; ኢይደሉ፡ንዳደቃ፡ለዐብእ፡ዘእንበለ፡በትእዛዘ፡እግዚ" p. 351. — *Voc. Ac.*: ተዳደቆ፡ዘ፡ተገናኘው ።

ድድቅ፡ subst. (m.), Pl. ድድቃት፡ *accidens, casus, fors, sors, res fortuita, casus adversus, malum improvisum*, συνάντημα Koh. 2, 14. 3, 19. 9, 2. 3. 11; σύμπτωμα Ps. 90, 6; ተዳደቆ፡ድድቅ፡ለውእቱ፡ንዋይ፡ F. N. 41, 5; ምንዳቤያት፡ወድድቃት፡ Macc. f. 24; libera me እምኵሉ፡ድድቅ፡ዘይጸንሕ፡ለእጓለ፡እመሕያው፡ወእምጼዳነቃት፡ al., Org. 3; እምድድቅ፡ዘውስተ፡ማያት፡ Ssal. Req. (nec est quod in his duobus locis cum Ludolfo significatum *cacodaemon* statuamus). — *Voc. Ac.*: ግብተ፡ድድቀ፡ብ፡ድንገት ።

ደደክ፡ subst. *frigus* recreans vel temperatius, (mitius quam ቊር፡ sec. Lud.), *aura frigidula* (Kühle): አስሐትያ፡ወቊር፡ወሐመዳ፡ወደደክ፡ Hen. 76, 12; ዘየዐርግ፡እምኔሁ፡ከመ፡ጢስ፡ውእቱ፡ወስሙ፡ደደክ፡ 60, 18 [vapor congelatus pruinae similis intelligendus videtur]; plerumque opponuntur ደደክ፡ወመርቄ፡ Kuf. 6; Dan. ap. 3, 48; ገነት፡ዘኢይበስ፡ነፋሰ፡መርቄ፡ወደደክ፡ Enc. Teq. 21; ወምድረ፡ሲምስ፡ኢመርቄ፡ወኢደደክ፡ Kuf. 8. Ab Abyssinis exponitur *regio temperata et clarior*, ubi aurae frigidulae spirant (Lud.), opp. መርቄ፡ (Tiefland, Niederung). — *Voc. Ac.*: ደደክ፡ብ፡ደጋ፡; *aliud*: ደደክ፡ዘ፡ደግዓ፣መርቄ፡ዘ፡ቈላ፡አደን ።

ደግ፡ vox dubia, vid. sub ደጋን፡

ድጓ፡ subst. (m.) *cantus ecclesiasticus* (Kirchengesang) cujus auctorem in Abyssinia S. Jaredum fuisse tradunt; hoc ipso nomine inscriptus est liber celeberrimus sub Jaredi nomine circumlatus sive *thesaurus canticorum ecclesiasticorum, in quo canendi modi notis vel signis adscripti sunt* (Kirchengesangbuch); vid. de hoc libro Catal. Cod. Mus. Brit. p. 36; d'Abbadie Catal. p. 98 (ejus exemplar praestantissimum exstat in Bibliotheca Societatis ad Biblia sacra in Britannia et apud exteras gentes evulganda institutae Londinensi). — De hoc eodem ድጓ፡ in Cod. Bibl. Bodl. XXVIII f. 14ᵃ hoc traditum inveni: ወበመዋዕሊሁ፡ለዝንቱ፡ንጉሥ፡ገላውዴዎስ፡ተንሥኡ፡አዛጋር፡ጊሬ፡ወአዛጋር፡ሬጉኤል፡ካህናት፡ማእምራኒ፡ዜማ፡ወወጠኑ፡አውጽኡ፡ምልክት፡ (Noten) ዘድጓ ። [An ضجّة?]

ድጕልማ፡ et ድልጕማ፡, subst. [sine dubio i. q. دملج brachiale] 1) *armilla, brachiale*, χλιδών ድጕልማ፡ et ድልጕማ፡ Sir. 21, 21. 2) ornamenta corporis alia, ut *inauris*

annulus, monile al.: ሕልቀትየ፡ዘአጽባዕትየ፡ወድጕልማየ፡ Kuf. p. 142 (ubi Vers. Lat. *monile* habet); ከመ፡በዝግና፡ወርቅ፡ውስተ፡ክሳድ፡ወከመ፡ድልጕማ፡ዘውስተ፡አጻብዕ፡ Fal. f. 18. — Lud. interpretatur *inauris*. — *Voc. Ae.*: አዕኑግ፡ድጕልማ፡ (sic) ብ፡ንፎ፡; *aliud*: የገርሮ፡ (sic) ንፎ።

ደገመ፡ I, 1 [amh. id.; de etymo conjecturam habes Gesenii in thes. p. 1490 sub רגם; videas annon verbum referendum sit ad radd. دغم دمق دمج (coll. دَمَجَ cum دَجَّة), quibus vis *inserendi* inest, unde *duplicare* facile propagatur] Subj. ይድግም፡, *repetere, iterare, iterum* vel *rursus facere* alqd, c. Acc.: ኢይደግሙ፡አበሳ፡ Hen. 5, 8; ኢታውጽእ፡ቃለ፡ዘሰማዕከ፡ወኢትድግም፡ Sir. 19, 7; ወትደግም፡፪ወ፪ዳዊት፡ Genz. f. 13; plerumque seq. verbo, sive finito asyndeto: ደገመ፡ያዕቀብ፡በአ፡ Kuf. 28; Gen. 4, 2. 25, 1; Num. 22, 15; Luc. 20, 11 rom., vel copula ወ conjuncto: ወደገሙ፡ዓዲ፡ወአበሱ፡ Ps. 77, 20; Hen. 91, 6, sive Acc. Infinitivi: Gen. 8, 12; Ex. 8, 25; Num. 22, 25; Jud. 3, 12. 8, 28. 9, 37; 1 Reg. 3, 6. 7, 13. 15, 35. 27, 4; Jes. 11, 11. 29, 14; Thren. 4, 16. 22; 4 Esr. 8, 65. 10, 26 al. crebro; nec non seq. ከመ፡ c. Subj.: Hen. 10, 22; passim omisso Objecto; 3 Reg. 18, 34; ገሥጾ፡ለዐርክከ፡ዮጊ፡ኢገብረ፡ወእመኒ፡ገብረ፡ከመ፡ኢይድግም፡ Sir. 19, 13. 14; ለእመቦ፡ዘአበስከ፡ኢትድግም፡ 21, 1; ለእመ፡ደገምከሙ፡ 2 Esr. 23, 21; 4 Esr. 3, 39. a) *adjicere, addere* c. Acc. et በዲበ፡, ut: ኢደገሙ፡ነገረ፡በዲበ፡ነገርየ፡ Job 29, 22. b) *transscribere*: ደገሞን፡(ለመጻሕፍት፡) Kuf. p. 51. c) *iterum fieri* vel *esse*: ዘኢኮነ፡ከማሁ፡እምፍጥረት፡ዓለም፡ወኢይደግም፡እንከ፡እምድኅሬሁ፡ Joel 2, 2.

ዳግም፡ (part.) adj., fem. ዳግምት፡ *iteratus, secundus, alter*: ዳግም፡ልደት፡ παλιγγενεσία Matth. 19, 28; Tit. 3, 5; Rom. 8, 39; ዳግም፡ኦሪት፡ δευτερονόμιον Deut. 17, 18; Jos. 8, 34; ኦሪት፡ዘዳግም፡ titulus *Deuteronomii* libri biblici; ዳግም፡ሞት፡ Apoc. 2, 11. 20, 14. 21, 8; ዳግም፡ብእሲ፡ 1 Cor. 15, 47; Ex. 25, 12. 26, 5; Asc. Jes. 7, 18—20. 9, 35—36; ዘይነግሥ፡ዳግመ፡ (qui regnabit secundus) 4 Esr. 12, 18; pron. suff. admittit sicut alia adj. numeralia: 1 Reg. 17, 13; Joh. 4, 54; አዕቀጸኒ፡ናሁ፡ዳግሙ፡ዮም፡ Gen. 27, 36; „nomini proprio additum distinguit homines ejusdem nominis" (Lud.), ut: ሚናስ፡ዳግም፡ i. e. Minas alter vel secundus (Alexandriae Patriarcha LXI) Enc. Hed. 15; nonnumquam c. pron. suff. *successor* ... ujus, ut: ሰላም፡ለክልስትያኖስ፡ለዮናክንዲስ፡ዳግሙ፡ Enc. Haml. 3 (nam ክልስትያኖስ፡ሊቀ፡ጳጳሳት፡ዘሮሚ፡ከነ፡ረድእ፡ለዮናክንዲኖስ፡ሊቀ፡ጳጳሳት፡ዘእምቅድሜሁ፡ Sx. Haml. 3). Adv. a) በዳግም፡ α) *secundum, iterum, secunda vice*: ἐκ δευτέρου Hagg. 2, 20; τὸ δεύτερον Judae 5; ἐν τῷ δευτέρῳ Act. 7, 13 rom.; ἔτι Matth. 18, 16. β) *secundo loco* Num. 2, 16. b) ዳግመ፡ *iterum, denuo, rursus, secundo* Joh. 3, 3. 4. 9, 24; Act. 10, 15. 11, 9; Hebr. 9, 28 (ዳግም፡ rom.); Apoc. 19, 3; Matth. 22, 1. 4; Gen. 22, 15; Ex. 10, 28. 14, 13; 1 Reg. 19, 8; Jer. 13, 3. 40, 1; Dan. 2, 7; Hen. 4; δίς Sir. 35, 7; እንከ፡ዳግመ፡ Jer. 3, 1; ዓዲ፡ዳግመ፡ Jud. 13, 9; ዳግመ፡ከዕበ፡ Joh. 8, 8. 21, 16; Matth. 26, 42; ወካዕበ፡የሐውር፡ዳግመ፡የአብስ፡ Sir. 31, 31; ኢ—ዳግመ፡ οὐκέτι *non amplius* Jer. 49, 18; ከመ፡ኢይኩን፡ዳግመ፡አይኅ፡ Kuf. 6; ኢዳግመ፡እንከ፡ 1 Reg. 28, 15.

ዳግማዊ፡ vel ዳግማይ፡ adj. (rel.), f. "ማዊት፡ vel "ማይት፡ *secundus, alter*: አባ፡ማርቆስ፡ዳግማዊ፡ (secundus hujus nominis) Sx. Teq. 23; ሚናስ፡ዘለእስክንድርያ፡ዳግማይ፡ Sx. Hed. 15; ንጽሕፍ፡ለክሙ፡ዳግማዌ፡ታሪክ፡ Catal. Bibl. Bodl. p. 73; ዳግማይ፡ Jsp. p. 312. 342; ዳግማዊትየ፡ዘጸሐፍኩ፡መጽሐፊ፡ 2 Petr. 3, 1; 2 Joh. in subscr.; ሰማይ፡ዳግሚት፡ Lit. 160, 4; ወልደ፡ዳግማዊት፡ብእሲት፡ (i. e. uxoris) Enc. Masc. 4.

ምድጋም፡ subst., ut videtur *locus* in cantando *repetendus*, Deg.; Cod. Mus. Brit. XXXIII.

ድጕር፡ subst. pars aratri, e. q. دُجُر *bura, lignum super quo vomer alligatur*: ድጕረ፡ዕርፍ፡ Kuf. p. 48 (pluries); Egregori homines docuerunt አርዑት፡ብዕራ፡ወጸሪበ፡ድጕር፡ Lud. e Libr. Myst.

ደጎብያ፡ et ደገብያ፡ vel "ቢያ፡, etiam ዶገቢያ፡ subst. (m.), coll. et sing. [convenit cum גּוֹבַי גֹּב جَابِي a rad. جبا גבה, de quo vid. Ges. thes. p. 256; de ደ formativo vid. gramm. § 73] *locustae* species seu forma, sc. *bruchus* (sec. Lud. Gregorium autem „genus locustarum inter አንበጣ፡ et አናኵዕ፡ medium, fruticibus maxime noxium, maculosum instar tigrinae pellis"; at in Bibliis respondere solet) βροῦχος Joel 1, 4. 2, 25; Nah. 3, 15. 16; 2 Par. 6, 28; Ps. 104, 32; Lev. 11, 22; አሐዱ፡ደገቢያ፡ v. ደጎብያ፡ βροῦχος εἷς Am. 7, 1; እመቦ፡ዘበልዐ፡አንበጣ፡ወደጎብያ፡አው፡ገመለ፡ al. Clem. f. 249. — *Voc. Ae.*: ደጎብያ፡ብ፡ያንበጣ፡ልጅ።

ደጕዓሊ፡ vel ደኋዕሊ፡ vel "ሌ፡ et ደኋዐሌ፡ subst. [sine dubio i. q. דִּקְלָא دَقَل] *palmae* species, etiam *palmae lignum* vel *folia* (ut videtur): ነጸፈ፡በግብ፡ (in antro) ቈጽለ፡ደጕዓሊ፡ Gad. Joh.; ነሥአ፡ኅዳጠ፡ደኋዕሌ፡ወሠጠቆ፡ወበዕለት፡ካልእ፡አርሐሶ፡ወወጠነ፡ከመ፡ይዕፍር፡ Phlx. 48; ዕፍረት፡ዘደኋዕሌ፡ Phlx. 103; ዐፊረ፡ደኋዕሌ፡ Sx. Hed. 16; in antro posuit ታቦተ፡አንጦሊያ፡ደኋዓሌ፡ Gad. T. H.

ደጋን፡ vel ዶጋን፡ adj. (quamquam haud satis certum est, annon Pl. vocis ደግ፡ vel ዶግ፡ sit) *curvus, perversus* vel *inflexus* [cfr. ضاج *inclinavit, declinavit*, V *multos anfractus habuit*, etiam ضجّ II (et عَجَم ዐጋም፡)]: እለ፡ፍናዊሆሙ፡ሙብእስ፡ወዶጋን፡ (v. ወዶጋን፡) መንኰራኵሮሙ፡ καὶ καμπύλαι αἱ τροχιαὶ αὐτῶν Prov. 2, 15.

ደግደገ፡ quadrl. I *macrum, macilentum esse* [vicinum ደቀቀ፡ et ደከመ፡; دق דק *subtilis, gracilis*, vid. Ges. thes. p. 348]. — *Voc. Ae.*: ደግደገ፡ዘ፡ከሰሐ።

አደግደገ፡ II *emaciare, macilentum reddere, macie conficere* vel *attenuare*: Ps. 28, 6; ምንትኑ፡ከመዝ፡ያደገድገከ፡ 2 Reg. 13, 4; Sx. Mag. 20; ደዌ፡አደግደገ፡ሥጋሁ፡ Jsp. p. 302; ፬ግብር፡ያደገድጉ፡አበለ፡፤ሐዊረ፡ፍኖት፡ወትጋህ፡ዘሌሊ፡ወጸዊም፡ወጽምእ፡በሐሩር፡ (opp. ያገዝፉ፡) Fal. f. 67.

ድግዱግ፡ part. *macer, macilentus, emaciatus*, Gen. 41, 3 seq. (vid. ann. ad locum), ወእመ፡ርእየክሙ፡ድግዱጋኒክሙ፡ (v. ድግድጋኒክሙ፡) እምአለ፡ቢጽክሙ፡ Dan. 1, 10;

Gad. Ad. f. 35; እስክንድር፡ ድግዱግ፡ መልክኡ፡ Jsp. p. 283; ከነ፡ አባ፡ ብሶይ፡ ድግዱግ፡ ወረቂቅ፡ ሥጋሁ፡ Sx. Haml. 8.

ደገደግ፡, ደግደግ፡, ድግድግ፡, ደግዳግ፡ adj. 1) *macer, macilentus*, Gen. 41, 3. 4. 19. 20. 27 c. varr. (vid. ann. ad 41, 3); ድግድጋን፡ Dan. 1, 10 var. — *Voc. Ae.*: ደግደግ፡ ብ፡ ከስ፡ 2) Usurpatur de *die* vel *dici luce adhuc macra* vel *tenui* (cfr. עוֹד הַיּוֹם גָּדוֹל Gen. 29, 7), i. e. *prima lux, diluculum, mane*: እስከ፡ ደገደግ፡ (v. ደግደግ፡ vel ደግዳግ፡) ἕως πρωΐ Ex. 29, 34.

ደግዱግ፡ adj., substantivi instar usurpatum, *prima lux, mane* (vid. ደገደግ፡): እፎ፡ ወድቀ፡ እምሰማይ፡ ኮከበ፡ ጽባሕ፡ ዘበደግዱግ፡ ይሠርቅ፡ ὁ ἑωσφόρος ὁ πρωΐ ἀνατέλλων, hom. Rhegini in Cyr. f. 109. — *Voc. ad Cyr.*: ደግዲግ፡ ዘ፡ ጊዜ፡ ኀሕ፡

ድግዳጌ፡ subst. *macies, macritas*, Enc. Jac. 25 (Lud.: 26).

ደገጸ፡ I, 1 et 2 [دَجَّ? *pupugit, confodit; transfixit*; דָּקַר infixit; دَعَصَ *confodit* hasta; vid. etiam ድሕንጸ፡] Subj. I, 1 ይድጉጽ፡, *pungere, compungere*, (*stimulare*, Lud.), *fodere, configere, icere, ferire*: አሚከላ፡ ለእመ፡ አኀዘከ፡ በእዴከ፡ ይደጉጽ፡ Chr. ho. 10; ይደጉጹኒ፡ κεντοῦσί με Job 6, 4; አሕጻከ፡ ደገጻኒ፡ Ps. 37, 2; Genz. f. 38; ሐጸ፡ ፍቅር ኪ፡ ዘደገጸ፡ ለልብየ፡ Org. 7; ደገጸኒ፡ በአሕጻሁ፡ Job 30, 14; ዘደገጸ፡ ዐይኖ፡ ያወርድ፡ አንብዐ፡ ὁ νύσσων ὀφθαλμὸν Sir. 22, 19; ዘደገጸ፡ ልበ፡ ibid.; ይዴጉጹክሙ፡ (v. ይደ"፡) ውስተ፡ አዕይንቲክሙ፡ Jos. 23, 13; ዘይዴጉጻክሙ፡ አዕይንተ፡ σφακελίζων Lev. 26, 16; ዘይዴጉጻኒ፡ v. ዘይደ"፡ 2 Cor. 12, 7; ወወገረ፡ ፩እምኔሆሙ፡ አሐደ፡ ዐጽቀ፡ (palmae) ወደገጸ፡ ገጸ፡ ንጉሥ፡ Jsp. p. 303; ሰበረ፡ ዕዕ፡ ደገጸቶ፡ (sc. oculum ejus dextrum) Gad. T. H.; ደገጸ፡ አንግድጓሁ፡ ibid. a) trsl. α) *vexare*: Hen. 103, 12 (ubi ይደጉጹነ፡ vel ይዴ"፡ emendandum est). β) *pungere* vel *ferire*: hoc verbo ደገጸሙ፡ በኀበእ፡ ፍ ኖት፡ ለዮናፌ፡ እለ፡ ይብሉ፡ πλήττει τοὺς Ἕλληνας ἠρέμα, Chr. ho. 10; ምዕዳነ፡ ጽድቅክሙ፡ በሊጎ፡ ሶበ፡ ለልቡ፡ ደገጸ፡ Enc. Sen. 16. b) *pulsare* plectro fides, M. M. f. 41 (vid. sub ድሕ ንጸ፡). — *Voc. Ae.*: ደገጸ፡ ዘ፡ ጐሸመጠ፡

ተደጉጸ፡ III, 1 *pungi, fodi*, Lud. sine auct.

አስተዳገጸ፡ IV, 3, raro አስተደገጸ፡ IV, 1, facere ut sese invicem aculeis quasi pungant i. e. *calumniando inimicitias movere* vel *dissidia serere* vel in genere *calumniari, falso criminari*, (*obtrectare*): ያስተዳጉጽ፡ ማእከለ፡ አዕር ክት፡ ἐμβάλλει διαβολὴν ἀνὰ μέσον εἰρηνευόντων Sir. 28, 9; እትፈደዮሙ፡ ወአስተዳ(v. ደ)ጉጾሙ፡ (v. በከመ፡ ምግባር ሙ፡) τὰ διαβούλια (τὴν διαβολήν?) ἀνταποδώσω αὐτοῖς Hos. 4, 9; ልሳን፡ ዐማፂ፡ ዘያስተዳጉጽ፡ ኀበ፡ ንጉሥ፡ βασιλεῖ διαβολῆς γλώσσης ἀδίκου Sir. 51, 6; እለ፡ ኢያስተዳጉጻ፡ μὴ διαβόλους 1 Tim. 3, 11. 6, 5.

ድጉጽ፡ part. *punctus, confixus, ictus*, Lud. ex Enc. Sen. 16 (ubi exemplar Tub. ደገጸ፡ habet).

ድጉጸት፡ n. act. *punctio, ictus*: ዘኢፍጡር፡ እንበለ፡ ሕ ማም፡ ወእንበለ፡ ድጉጸት፡ ወእንበለ፡ ግሰት፡ (qui feriri non potest) M. M. f. 367.

መድጉጽ፡ (vel መድጉጽ፡) et መድጎጽ፡ subst. *stimulus*: መድገጸ፡ v. መድጉጸ፡ (v. መደገጸ፡?) ላህም፡ βούκεντρον Koh. 12, 11. — *Voc. Ae.*: መድገጸ፡ ላህም፡ ዘ፡ አርቃሽ፡ (v. አርቃዕሽ፡).

መስተዳጉጽ፡ part. (IV, 3) et መስተዳጉጺ፡ part. c. term. adj. *calumniis discordiam serens alensque, calumniator, obtrectator*: ልሳን፡ መስተዳጉጽ፡ ሆከሙ፡ ለብዙኃን፡ (v. መስተዳጉጺ፡) γλῶσσα τρίτη Sir. 28, 14 (at ነበቢት፡ 28, 15): diaconissae ኢይኩና፡ መስተዳጉጻተ፡ F. N. 8, 1. — *Voc. Ae.*: መስተዳጉጽ፡ ዘ፡ የሚያጸላ።

ደፈረ፡ I, 1 [verbum inferioris aetatis; amh. id.; دَفَرَ *trusit in pectore*, مِدْفَر *strenuus, fortis*] Subj. ይድፍር፡ et ይድፈር፡, *audere, audere aggredi, audacem, protervum, irreverentem* et *impudentem esse*; ደፊሮ፡ *cum auderet* Jsp. 275; seq. Subj. verbi: ደፈርከ፡ ትስተይ፡ በንዋየ፡ ቅድሳት፡ Jsp. p. 275, vel seq. ከመ፡ c. Subj.: ኢኮኑ፡ አይሁድ፡ ይደፍሩ፡ ከመ፡ ይስዐሩ፡ ከሀነ፡ እምኀ፡ መቱ፡ እስከ፡ ይመውት፡ Jsp. 322; vel seq. verbo finito: ኢይድፍር፡ ወኢይትናገር፡ መኑሂ፡ Sx. Ter 8; vel seq. Acc. Inf.: ደፈረ፡ ሰትየ፡ በንዋየ፡ ቅድሳት፡ Jsp. p. 275; ከመ፡ ኢይድፈሩ፡ ገቢረ፡ II Abt. 29; vel seq. ለ፡ c. Inf.: ይደፍር፡ ለምህሮ፡ Phlx. 229; c. Acc. rei: ዘንተ፡ ደፈ ርከ፡ በትዕቢትከ፡ Macc. f. 6; ሐሰወ፡ ወደፈረ፡ መሐላ፡ Clem. f. 210; c. ላዕለ፡ pers.: ይድፍሩ፡ ላዕለ፡ (sich erfrechen gegen einen) Chr. ho. 8; ወኢክህሉ፡ ፩እምኔሆሙ፡ ይድፍር፡ ላዕሌሁ፡ (sc. leonem) Jsp. p. 273; c. Acc. pers.: peccata sacerdotis qui divulgat, ደፈሮ፡ ለእግዚ"፡ Kedr f. 28; ይሁዳ፡ ደፈረከ፡ Lit. Jac.

አድፈረ፡ II, 1 *audacem, protervum reddere*, Lud. sine auct.

ተደፍረ፡ III, 1 *audaciae* alcjs *obnoxium esse, audacia* vel *protervitate* alcjs *violari*: ግሩም፡ ውእቱ፡ ዘኢይደፈር፡ Lit. 172, 2; አእግዚኦ፡ ዘኢትደፈር፡ ይሁዳ፡ ደፈረከ፡ Lit. Jac.

ተደፍሮ፡ *audacia, irreverentia*, Lud. e Syn.

ደፋሪ፡ n. ag., Pl. ደፋርያን፡ *audax, protervus, irreverens, insolens* (verwegen, frech): Alexander M. erat ጽኑዕ፡ ወደፋሪ፡ እምንእሱ፡ Jsp. p. 280; ደፋሪ፡ ወኢኀፋሪ፡ Genz. f. 47; ደፋርያን፡ Phlx. 223; Uzzia ሶበ፡ ኮነ፡ ደፋሬ፡ ላዕለ፡ ክ ሀነት፡ II Const. Ap. 8 (in III Const. Ap. 12 legitur: በእንተ፡ ተኀብሎቱ፡ ላዕለ፡ ክህናት፡).

ድፍረት፡ n. ag. *audacia, protervitas, irreverentia, insolentia*, Jsp. p. 275. 343; Kedr f. 60 (opp. ኀፊሮት፡); ዝ ንቱ፡ ይከውን፡ ድፍረተ፡ ወተኀብሎ፡ Chr. Ta. 5; Deus ያሴስ ል፡ ድፍረተ፡ ዝኀሬን፡ Const. Ap. 51; በእኩይ፡ ድፍረት፡ Lud. e Vit. Baamini; በድፍረት፡ a) *audacter*: martyr ይትናገር፡ ለ ንጉሥ፡ በድፍረት፡ ዘእንበለ፡ ፍርሀት፡ Sx. Sen. 11. b) *proterve, irreverenter*, qui sumit corpus tuum በድፍረት፡ Lit. Chrys.

ዲፍራን፡ vel ዴፍራን፡ subst., [دِفْرَان? *cupressus*] *abies* vel similis quaedam arbor, Kuf. p. 77.

ደፈነ፡ I, 1 [دَفَنَ id.; vic. טָפַן ጽፍነት፡ צָפַן] Subj. ይድ ፍን፡ 1) *operire, cooperire, obtegere, obruere* (καλύπτειν, κατα-, ἐπικαλύπτειν): ጽልመት፡ ደፈና፡ ለምድር፡ Jes. 60, 2; Clem. f. 218; ደፈነኒ፡ ቆባር፡ Job 23, 17; ይደፍነኪ፡ ጸበል፡ Hez. 26, 10; Ps. 43, 21; ይደፍኖሙ፡ ዕፄያት፡ Job 21, 26; Jes. 11, 9; እደፍና፡ ለምድር፡ Jer. 26, 8; ደፈኖቶ፡ ለ ምድር፡ ነፍስከ፡ Sir. 47, 15; Ps. 139, 10; ደፈንክምዎ፡ በአ ንብዕ፡ ለምሥዋዐ፡ እግዚ"፡ Mal. 2, 13; ደፈና፡ ለጽልመት፡ Lud. e Lit. Jac. Sar. (at vid. ደፍዐ፡); Enc. Mag. 8; de aquis

quae obruunt alqm Ex. 15, 10; ደፈነከ፡ ማይ፡ እንዘ፡ ትነውም፡ Job 22, 11; κατακλύζειν Jer. 29, 2; trsl.: ደፈነኒ፡ ኀጢአት፡ ἡ ἀνομία με βαπτίζει Jes. 21, 4. a) *obruere* vel *obstruere* puteum, foveam: Kuf. 24; Gen. 26, 15; ዘይደፍን፡ ዐዘቅተ፡ Prov. 25, 26; አዘዘሙ፡ ይድፍኑ፡ ውእተ፡ መቃብረ፡ Tob. 8, 18; አዘዘ፡ ይድፍኑ፡ ግበበተ፡ Jsp. p. 358. b) *occultare* Ps. 76, 9. 2) *defodere* sub humo, *abscondere, obruere:* ድፍኑ፡ ደሞ፡ Kuf. 7; በደፈኖቱ፡ (ለደም፡) ibid.; በመሬት፡ ይደፍኖ፡ Lev. 17, 13; ንደፍን፡ ውስተ፡ ምድር፡ ብእሴ፡ Prov. 1, 11; Jer. 13, 7; እመ፡ ደፈንኩ፡ ወርቅየ፡ ውስተ፡ መሬት፡ Job 31, 24; Matth. 25, 18; ደፈነቶ፡ (ለብሑእ፡) ውስተ፡ ሐሪፅ፡ Luc. 13, 21; mortuum Ex. 2, 12. 3) *recondere* (in foveis subterraneis) frumentum: Gen. 41, 34. 4) *condere sub cinere* panem, placentam coquendi causa i. e. panem *subcinericium coquere:* ደፈነት፡ ናእተ፡ ἔπεψεν ἄζυμα 1 Reg. 28, 24 (vid. ዳፍንት፡).

ተደፍነ፡ III, 1 *operiri, obrui, abscondi* vel *se abscondere, defodi, (sepeliri)*, ተደፍኑ፡ ውስተ፡ ምድር፡ ἐνεπάγησαν Thren. 2, 9; ዐይንየ፡ ተደፍነት፡ κατεπόθη Thren. 3, 48; ማይ፡ ይደፈን፡ በማእከለ፡ ምድር፡ Job 14, 19; ንደፈንኑ፡ ኅቡረ፡ ውስተ፡ መሬት፡ 17, 16; ውስተ፡ መቃብር፡ እስከ፡ ኅቡረ፡ ተደፍኑ፡ Enc. Teq. 19; Genz. f. 75.

ድፉን፡ part. *obrutus, absconditus, defossus*, Jos. 7, 21. 22.

ድፍነት፡ n. act. 1) *sepultura, humatio*, Genz. f. 84; ድፍነተ፡ ምውት፡ ውስተ፡ ምድር፡ ከመ፡ ዘዘርአ፡ ውስቴታ፡ f. 85; እምቅድመ፡ ድፍነተ፡ ምውታን፡ f. 97. 2) *fornix*, Lud. auct. Greg.

ደፋኒ፡ n. ag. *absconditor, defodiens:* ገብር፡ ደፋኔ፡ ወርቀ፡ እግዚኡ፡ F. N. 9.

ዳፍንት፡ et ዳፍንታ፡ (quae primitus forma collectivi fuisse videtur) subst. (semel inveni formam ዳፍኖት፡ Ex. 12, 39 var.), sing. et coll. *panis subcinericius, orbiculus* vel *placenta* panis sub cinere fervido cocti, ἐγκρυφίας Gen. 18, 6. 19, 3; Ex. 12, 39; Num. 11, 8; Jud. 6, 19; Kuf. 22; 3 Reg. 17, 13. 19, 6; ዳፍንተ፡ (v. ዳፍንታ፡ ሰገም፡) ትሴሰይ፡ Hez. 4, 12; ከመ፡ ይግበሩ፡ ዳፍንተ፡ (v. "ታ፡) χαυῶνας Jer. 7, 18; ግበሩ፡ ኅብስተ፡ ወዳፍንተ፤ ተብሲለ፡ ወጺቡኀ፡ Gad. T. II.

መድፍን፡ subst. (m.), Pl. መዳፍንት፡ 1) *thesaurus:* a) sub terra vel alibi reconditus, θησαυρός Job 3, 21; ከመ፡ መድፍን፡ ክቡት፡ Sir. 20, 30. 29, 11; ረኪበ፡ መድፍን፡ 40, 18; Prov. 2, 4; Matth. 13, 44; Clem. f. 222; Pl. Gen. 43, 23. b) in quo quid reconditur, *promptuarium* Sir. 29, 10. 2) *monumentum sepulchrale*, σκόπελον 4 Reg. 23, 17.

ዶፎኒ፡ n. prgr., sc. ܕܘܦܢܐ *conditorium, capulus, loculus:* ዶፎኒ፡ ጸበተ፡ (in aqua) Lud. ex Enc. Mag. 8.

ደፍን፡ vel ድፍን፡ n. prgr., sc. δάφνη, *laurus*, arbor Kuf. p. 77.

ደፍዐ፡ I, 1 [amh. ደፋ፡; دَفَعَ דָּחַף] *trudere, pro-, detrudere, prosternere:* ደፍዐ፡ ገጾ፡ (gab ihm einen Stoß auf das Gesicht) Gad. T. II.; አገባሬ፡ ብርሃናት፡ ዘደፍዓ፡ (Lud.: ዘደፈና፡) ለጽልመት፡ ወሰዐሮ፡ ለጣዖት፡ Lit. Jac. Sar.; አበ፡ ታድራ፡ ወአበ፡ ሉቃ፡ አገዘሉ፡ ፶ዓመተ፡ እንዘ፡ ይደፍዑ፡ ኀሊናቲሆሙ፡ እስመ፡ ክኑ፡ ይፈቅዱ፡ ፈሊሰ፡ እመከኖሙ፡ ወክኑ፡ ይብሉ፡ እስከ፡ ክረምት፡ ነሐውር፤ ወሶበኒ፡ ይበጽሕ፡ ክረምት፡ ይብሉ፡ እስከ፡ ሐጋይ፡ ነሐውር፡ caet., Phlx. 63; d'Abbadie Cat. p. 195.

መድፍዕ፡ subst. (amh. መድፍ፡) *tormentum bellicum* (Kanone): ግራኝ፡ ተአመነ፡ በመድፍዕ፡ ወበተርክ፡ (confisus est tormentis bellicis et Turcis), Chr. Ax.

ደፍደፈ፡ quadrl. I (amh.) ut videtur *tegere, contabulare:* ይደፈድፉ፡ ናሕሰ፡ Chr. Ax. f. 93.

ደፍደፍ፡ subst. *contabulatio (concameratio?)* ደፍደፈ፡ ናሕስ፡ Chr. Ax. f. 93.

ዲፓ፡ *insidiae* vid. sub ዴፕ፡

ገ፡ litera alphabeti Aethiopici XX^a, quae ገምል፡ vocatur.

ጓ፡ particula [cfr. ኬ፡ et ጋ፡ in እንጋ፡] *ita, ita—ne? utique, sane:* አንተኒጓ፡ ተሠገርከ፡ ከማነ፡ καὶ σύ (so bist denn auch du gefangen) Jes. 14, 10 (in quibusdam codd.); አንተሰጓ፡ አወልድየ፡ ሀሎከ፡ ምስሌየ፡ ኵሎ፡ ጊዜ፡ ወኵሉ፡ ዘዚአየ፡ ለከ፡ ውእቱ፡ (e Luc. 15, 31) Phlx. 3. — *Voc. Ae.:* ጓ፡ ዘ፡ ከነ፡; *aliud:* ብ፡ ከን፡

ገሃሀ፡ vel ገሀሀ፡ subst. [ܢܓܗ *illuxit*, جهى IV; et ነግሀ፡] 1) *plenilunium:* ከመ፡ ወርኅ፡ ምልእት፡ በዕለተ፡ ገሃሀ፡ Sir. 50, 6; ወርኅ፡ ተፈጥረ፡ ምሉአ፡ ብርሃን፡ ከመ፡ ዕለተ፡ ገሀሁ፡ Abush. 13; ወርኅ፡ ትመልእ፡ በዕለተ፡ ገሀሀ፡ M. M. f. 12; ከመ፡ ወርኅ፡ ገሀሀ፡ ዘምሉእ፡ ብርሃኑ፡ Org. 5; ሥኑ፡ ለወርኅ፡ ገሀሀ፡ Org. 6. 2) *idus:* በቀዳሚ፡ ወርኅ፡ አመ፡ ገሃሁ፡ πεντεκαιδεκάτῃ τοῦ πρώτου μηνός Hez. 32, 17. — *Voc. Ae.:* ገሀሀ፡ ዘ፡ ነግሀ፡

ጋሀረተ፡ quadrl. [vid. ሀግረተ፡; conjecturam de etymo vid. in Ges. thes. p. 270 sub הגה].

ተጋሀረተ፡ III, 1 *sedulo attentum esse, sollicitum se praebere, intendere animum* rei: ከመ፡ ትትገሀረቱ፡ ለመፍቅደ፡ ልብየ፡ Org. 4.

ጐሀነ፡ (etiam ጐሐነ፡) rad., quae cum גנן ܓܢ جنّ كنّ *tegere, obtegere* componenda videtur.

ጕሀን፡ vel ጕሃን፡ subst. *arcanum, mysterium:* በዓላት፡ በጕሀን፡ (v. በጕሃን፡) ወመሥዋዕት፡ በምስጢር፡ μυστήρια καὶ τελεταί Sap. 14, 15. — *Voc. Ae.:* ጕሀን፡ ዘ፡ ኅቡእ፡

ጕህና፡, si non ጕሀን፡, subst., Pl. ጕህናት፡ *mysterium, arcanum:* Paulus መጋቤ፡ ጕህናቲሁ፡ ለክርስቶስ፡ ὁ τῶν μυστηρίων αὐτοῦ ταμίας (v. ጕህነቱ፡) Cyr. c. Pall. f. 67. — At in loco: ወሕንጻቲሁ፡ (sc. „templi", ait Herodes templum restauraturus) ይእቲ፡ ዘታቀርበኒ፡ ኀበ፡ እግዚ" በአእዛኒሁ፡ ማሕሌቱ፡ ውስቴታ፡ በዘ፡ ይዴምዕ፡ ጕህና፡ ኀቤነ፡ Jsp. p. 330 quid sibi velit ጕህና፡, haud liquet. — In Voc. ad Cyr. haec radix cum rad. ገኀለ፡ confunditur, q. v.

አስተኃህነወ፡ quadrl. IV denom. *initiare* alqm *mysteriis, mysteria revelare* vel *exponere* alicui, c. Acc. pers.: ጸዋ

ዕከዎሙ፡ ለነቢያት፡ ከመ፡ ያስተጓህንዉኒ፡ በቃለ፡ ትንቢቶሙ፡ M. M. f. 66.

ገሃነም፡ vel **ገሀነም፡** n. prgr., sc. (γέεννα, גֵּיהִנֹּם) جَهَنَّم gehenna, infernum, tartarus: ሥቃያት፡ ዘገሀነም፡ Asc. Jes. 1, 3. 4, 14; እቶነ፡ ገሃነም፡ 4 Esr. 6, 1; ᾅδης Prov. 1, 12. 15, 11; Koh. 9, 10; γέεννα Matth. 5, 22. 23, 15; Marc. 9, 43; Jac. 3, 6; Apoc. 20, 14. 21, 8.

ገሃነማዊ፡ adj. rel. *infernus, tartareus:* ላህብ፡ ገሃነማዊ፡ Tab. Tab. 11.

ገሀደ፡ I, 1 [جَاهَدَ IV *apparuit,* جَهَرَ *palam fuit; vulgavit, revelavit*] manifestum esse, deinde *palam, aperte, publice* vel *libere loqui* vel *agere,* παῤῥησιάζεσθαι, አግሀድ፡ ቦቱ፡ (v. አግሀድ፡) Ps. 11, 6. 93, 1.

አግሀደ፡ II, 1 1) *publicare, e-* vel *divulgare, palam facere, apertum* vel *notum* vel *publicum facere, manifestare:* Matth. 12, 16; Hen. 9, 6. 8; አግሀድ፡ ሎቱ፡ ፍጻሜ፡ ዘይመጽእ፡ 10, 2; እስመ፡ በዛቲ፡ ዕለት፡ (sc. epiphaniorum) አግሀደ፡ እግዚእነ፡ ኢየ"፡ ክር"፡ ርእሶ፡ እስመ፡ ውእቱ፡ ኢያግሀደ፡ ርእሶ፡ ለመንኒ፡ መጠነ፡ ፴ዓም፡ Sx. Ter 11; Simon Magus ያግሀድ፡ ሕገ፡ ዘስሙ፡ ሲሞናዊ፡ (i. e. Simoniam) Clem. f. 67; Constantinus M. ያግሀድ፡ ርትዕተ፡ ሃይማኖተ፡ f. 74; F. N. 31 (vid. sub ግዕዛን፡). 2) *dilucidare, perspicuum facere, demonstrare:* ጳውሎስ፡ ያግሀድ፡ ለነ፡ ምስጢረ፡ (διατρανοῦν) Cyr. c. Pall. f. 82; ወይእዜሰ፡ አግሀደ፡ (sc. hoc) በብሂሎቱ፡ Chr. ho. 3; ያግሀድ፡ ሎሙ፡ እምውስተ፡ ዘተአምነ፡ በኀቤሆሙ፡ ἀπόδειξις γίνεται ἀπὸ τῶν ἤδη πεπιστευμένων Chr. ho. 13; al. crebro. 3) *palam, publice, aperte, libere agere* vel *facere* alqd vel *loqui* vel *profiteri:* በኀበ፡ አስተርአየ፡ ወአግሀደ፡ ብርሃል፡ Asc. Jes. 4, 18; παῤῥησιάζεσθαι Ps. 11, 6 var.; coepit scortari በኅቡእ፡ ወሰበ፡ ተከሥተ፡ ግብሩ፡ አግሀደት፡ ገቢረ፡ ርኵሰና፡ ወከነት፡ ትዜሙ፡ በገሃድ፡ Sx. Sen. 3; oculi ነጽሮ፡ እለ፡ አግሀዱ፡ qui libere aspexerunt, Lud. e Syn.; ስመ፡ ክርስቶስ፡ አግሀዱ፡ (publice professi sunt) Enc. Masc. 28.

ተግሀደ፡ III, 1 *publicum, manifestum, notum, dilucidum, perspectum, evidentem esse* vel *fieri:* Constantino imperante ተግሀደ፡ ሃይማኖተ፡ ክርስቶስ፡ (religio publica facta est) M. M. f. 19; legantur libri biblici መጠነ፡ ይትገሀድ፡ II Can. Ap. 81; ይትገሀድ፡ ተአምሪከ፡ አሚኒ፡ Enc. Haml. 30; ለእመ፡ ጸንዐት፡ ዛቲ፡ ወተግሀደት፡ (si hoc firmum et dilucidum fuerit) F. M. 2, 11; si quis armatus raptum exit, ተግሀደ፡ ላዕሌሁ፡ ከመ፡ ውእቱ፡ ወዕአ፡ በኀሊና፡ ቀቲል፡ F. M. 17, 6; nonnumquam c. Nom. pers. et በ፡ rei: ዘተግሀዱ፡ በወጊእ፡ እምትእዛዛት፡ (die bekannt sind durch Gesetzesübertretung) F. N. 18; ዘተግሀደ፡ በተአምኖት፡ (dessen Zuverlässigkeit bekannt ist) ibid.

ግሁድ፡ part., f. **ግህድ፡**, *manifestus, apertus, illustris, evidens, omnibus notus et perspectus:* ኵሉ፡ ከሡት፡ ቅድሜከ፡ ወግሁድ፡ Hen. 9, 5; ምግባርየ፡ ዘዐመፃ፡ ግሁድ፡ ቅድሜየ፡ Genz. f. 125; σαφής Cyr. ad Th. f. 9; ለኵሉ፡ ዕዉቅ፡ ወግሁድ፡ ከመ፡ . . . πᾶσιν ἐναργές f. 24; ከመ፡ ይሚም፡ በላዕሌሁ፡ ስመ፡ ዐቢየ፡ ወግሁደ፡ ὄνομα μέγα καὶ ἐπιφανές 1 Par. 17, 21; Maria post partum virgo mansit ወበእን ተገ፡ ግሀደ፡ ከነት፡ ከመ፡ ወላዲተ፡ አምላክ፡ ይእቲ፡ Laud. Mar.

ገሃድ፡ adj. *manifestus, apertus, publicus, perspicuus, evidens:* ኵሉ፡ ዘገሃድ፡ ብርሃን፡ ውእቱ፡ Eph. 5, 13; ኢኮኑኑ፡ ገሃደ፡ ይእዜ፡ ከመ፡ ኮነ፡ ከማን፡ ἆρ' οὐχὶ προδηλότατον ὅτι Cyr. ad Th. f. 14; ገሃደ፡ ረሰየ፡ *publicum* vel *palam fecit* alqd, Marc. 3, 12; 4 Esr. 14, 29. 50. a) Adv. ገሃደ፡ *publice, palam, aperte, libere, manifesto, evidenter:* ዘገሃደ፡ ተነበይኩ፡ Asc. Jes. 4, 20; ይትሜከሐ፡ ገሃደ፡ 4 Esr. 6, 72; ἐμφανῶς Prov. 9, 13; Zeph. 1, 9; Ps. 49, 3; ἐν εἴδει Num. 12, 8; γνωστῶς Ex. 33, 13; φανερῶς Joh. 7, 10; opp. ጽምሚት፡ 2 Reg. 12, 12; μετὰ παῤῥησίας Act. 4, 31; Prov. 10, 10; Lev. 26, 13; ኢይመጽእ፡ ገሃደ፡ οὐκ ἔχει παῤῥησίαν Prov. 13, 5; ἐν παῤῥησίᾳ Phil. 1, 20 Platt; Marc. 8, 32; κλαίων (?) Phil. 3, 18; ῥητῶς 1 Tim. 4, 1; አእግዚአ፡ አመ፡ ዳግም፡ ምጽአትከ፡ ታስተርኢ፡ ገሃደ፡ በስብሐት፡ መንግሥትከ፡ Genz. f. 33; ἐναργῶς, σαφῶς Cyr. ad Th. f. 12 seq.; ተዐውቀ፡ ገሃደ፡ f. 24. b) nomen festi *Epiphaniorum:* ሰላም፡ እብል፡ ለጾመ፡ ዕለት፡ ዋሕድ፡ ፤ ዘስሙ፡ ገሃድ፡ ፤ Enc. Ter 10 (Lud. exhibet በሀድ፡, vid. supra c. 486; nescio an primitus scriptum fuerit ጋሀድ፡).

ግህደት፡ n. act. *ratio aperta, manifesta:* እብእ፡ (sc. animam mortui) በግህደት፡ ውስተ፡ መንግሥተ፡ ሰማያት፡ Genz. f. 63; in specie *aperta loquendi ratio:* ይቀውም፡ ጻድቅ፡ በብዙኅ፡ ግህደት፡ ἐν παῤῥησίᾳ πολλῇ Sap. 5, 1.

ግህድና፡ subst. *aperta ratio* vel *via:* ረከብነ፡ ንሕነኒ፡ በቱ፡ ግህድና፡ ፍኖተ፡ ኀበ፡ እግዚ"፡ δι' αὐτοῦ παῤῥησίαν ἐσχήκαμεν πρὸς τὸν θεὸν Cyr. c. Pall. f. 90; ብነ፡ ግህድና፡ ውስተ፡ በዊእ፡ ቅዱሳን፡ ἔχοντες παῤῥησίαν εἰς τὴν εἴσοδον τῶν ἁγίων, ibid.

ጋህግሀ፡ quadrl. I [גָּהַג *repulit, removit,* ܓܗܐ *recessit, sedatus est,* جَعْجَعَ II (جَعْجَعَ) *recessit, abstinuit*] *cessare facere, cohibere:* ኀጢአት፡ እንተ፡ አልቦቱ፡ ዘይገሀግሃ፡ ἀκατάπαυστος 2 Petr. 2, 14. — *Voc. Ae.:* ዘይገሀግሀ፡ ዘ፡ የሚከለክል፡ v. ያስከለክል።

ግላ፡ *velamentum* vid. sub **ገለወ፡**

ጋሌ፡ n. prgr., sc. γαλῆ *mustela* (חֹלֶד) Lev. 11, 30. — *Voc. Ae.:* ጋሌ፡ ዘ፡ ሕባብ፡ ዘ፡ ፪ አፉሁ።

ጕልሕ፡ *grandior* vel *crassior,* de scripturae ductu, amh. videtur, vid. d'Abbadie Cat. p. III.

ጕልሐ፡ i. q. **ተጓሕለወ፡** q. v. (si quidem lectio probatur), Sir. 41, 22 var.

አስተጓልሐወ፡ vid. sub **አስተጓሕለወ፡**

ገላሜዎስ፡ vel **ገለሜዎስ፡** n. prgr. *chamaeleon* i. q. ከሜሌዎን፡; *Voc. Ae.:* ገ"፡ ዘ፡ ሕስስት፡ v. እስስት፡፣

ገለበ፡ I, 1 [جَلَبَ *traxit*] *piscari:* Christus ad nos venit እንዘ፡ ንገልብ፡ Kid. f. 34.

ገልብ፡ subst. *hamus:* Lud. e Libr. Myst. — *Voc. Ae.:* ገልብ፡ ዘ፡ መቃጥን ።

መግልብት፡ subst. *hamus* vel *uncus* quo bestia capitur vel trahitur: ከመ፡ በመልገብት፡ (emendandum est በመግልብት፡, vid. sub ለገበ፡ c. 62) ወበመዋቅሕት፡ ኀጺን፡ ተሐውር፡ Asc. Jes. 3, 6.

መግለብ፡ subst., sine dubio lapsu calami pro **መግሕብ፡** vel **መግሕብ፡**, *piscator:* **መጸብሓዊ፡ወመግለብ፡**, in Praef. N. T. rom. (**ግጻዌ፡ሥርዐት፡**) c. 2. — *Voc. Ae.:* **መግለብ፡ዘ፡ሸሻጊ፡** (! tamquam a **ገለበበ፡** derivatum).

ገልበበ፡ quadrl. I [جَلْبَبَ *induit amiculum*, vid. **ገለወ፡**] 1) *velare, velamento operire, obvolvere, obtegere:* **ገልበቡ፡ርእሶሙ፡** Jer. 14, 4; **ይገልብብ፡አፉሁ፡** Lev. 13, 45; **ይገለብብዎ፡ገጾ፡** Luc. 22, 64; **ሥብሐ፡ዘይገለብብ፡ከርሦ፡** Ex. 29, 22; Lev. 3, 3. 9. 14; (**አስሐትያ፡**)**ይገለብብ፡**(**ለማይ፡**) Sir. 43, 20; c. **በ፡** rei: **እገለብብ፡ለፀሓይ፡በደመና፡** Hez. 32, 7; Ps. 146, 8; **እገለብብ፡ለሰማይ፡በጽልመት፡** Jes. 50, 3. 2) *obducere* alqd re, *illinere*, c. Acc. et **በ፡**, vel c. dupl. Acc.: **ወገልበቡ፡ኵሎ፡ዘውስቴቱ፡እምዕፅ፡በንፍጥ፡ብዙኀ፡** Jsp. p. 375; **ገልበበታ፡ለንፍቅ፡ፒሳ፡** Kuf. 47.

ተገልበበ፡ III, 1 1) *se velare, se velamento operire* vel *tegere:* 1 Reg. 28, 8; 1 Cor. 11, 6—10; **ተገልበበት፡ገጻ፡** Gen. 38, 15; **ተገልቢቦከ፡ገጸከ፡** Hez. 12, 6. 12; **ከዳን፡በዘ፡ይትገለበቡ፡እምጠል፡** Jes. 4, 6; **አንስት፡ደናግል፡ኢይትገልበባ፡ርእሶን፡በቤተ፡ክር"ን፡አላ፡ሥዕርቶን፡ያንኀ፡** Kid. f. 23. 2) veste aliena induta se occultare i. e. *aliam speciem induere:* **እትገለበብ፡** συγκαλύψομαι 3 Reg. 22, 30.

ግልቡብ፡ part. *velatus, velo opertus:* **ግልቡብ፡ርእሱ፡** 2 Reg. 15, 30; **እንዘ፡ግልቡባን፡ገጾሙ፡** Hen. 13, 9; 1 Cor. 11, 4; feminae in publico sint **ግልቡባት፡** Did. 3.

ግልባብ፡ et **ግልባቤ፡** subst. 1) *velum, velamen, velamentum:* **ክሥቲ፡ግልባብኪ፡** v. **ግልባቤኪ፡** Jes. 47, 2; **ነሥኡ፡ግልባብየ፡** Cant. 5, 7; **ከሠተ፡ግልበበ፡ገጹ፡** Sx. Sen. 1; **ለብሰት፡ግልባቤ፡** Kuf. 41; Ex. 34, 33—35; Hen. 14, 24; **ቀራንብት፡ሥዑማት፡እማንቲ፡** (sc. oculis) **ሀየንተ፡ምስዋር፡ወግልባቤ፡** I Sal. Mar. 6. 2) *tegumentum:* **ግልባቤ፡ገጹ፡** ἔνδυσις Job 41, 4; **እምሐሩረ፡መርቄ፡ወእምቊረ፡ምንዳቤ፤ አክናፊክሙ፡ይኩነኒ፡ግልባቤ፡** Enc. Hed. 13; **ግልበቡ፡** Lud. ex Enc. Masc. 21.

ጋላት፡ subst. Pl. [sine dubio n. prgr.], *praetorianus minister* vel *satelles*, ut videtur: **አው፡በኑ፡ጋላት፡ሢመነ፡** ἄρσιν 2 Reg. 19, 42 (at **ወዓሊ፡** 2 Reg. 11, 8), ubi glossa marginalis quaedam praebet **የሸ፡አለቃ፡** i. e. *chiliarches;* passim in historia Petri (Alex. XVII) supplicio capitis affecti: **ወእምድኅረዝ፡ተፈነዉ፡ጠርበናት፡ሚትራይቱይ፡** (sic) **ዘውእቶሙ፡ጋላት፡በትእዛዘ፡ዲዮግልድያኖስ፡ከሓዲ፡ከመ፡ይምትሩ፡ርእሶ፡** M. M. f. 19; Deg. (vid. sub **ማኅፈሪት፡** c. 628); Mavâs. n. 23; etiam munus aulicum esse videtur, nam in Gad. T. H. **ገዝእት፡** et **ጋላት፡** cibos et potus regis subministrantes commemorantur.

ጐለተ፡ I, 1 et 2, (non tantum Imprf. sed etiam Subj. ubique **ይጐልት፡** formatum inveni), *legare* vel *dicare* alqd. (sc. praedia, aedes, bona non moventia) *in pium usum* religionis ergo [stiften, Stiftung machen; amh. id.; etymon non liquet] c. sive abs., sive c. Acc. rei legatae et c. **ለ፡** ejus in cujus usum legatur, F. N. 18 crebro; F. N. 35; **እመ፡ብእሲት፡አውሰበት፡ብእሴ፡እምቅድመ፡ይትፈጸም፡፲አውራኅ፡እምአመ፡ሞተ፡ምታ፡ኢትረስ፡ምንተኒ፡እምንዋዩ፡ወእምዘ፡አዘዘ፡ላቲ፡** (ei testatus est) **ኢየሀብዋ፡ወለእመ፡ጐለተ፡ላቲ፡ኢትስዶ፡** F. N. 24, 5; **ንሕነ፡ጐለትነ፡ጕልተ፡ለገበዘ፡አክሱም፡** Kbr. Nag. f. 92 seq.; **ይጐልቶሙ፡** (sc. agros) **ለአብያተ፡ክርስቲያናት፡** Sx. Teq. 23; **በጊዜ፡ጐልቶቱ፡** F. N. 18. — E F. N. 18 apparet, tantum bona non moventia ut aedes, praedia ita leganda esse, sive ecclesiis sive pauperibus sive singulis hominibus (ni ignominia ulla affecti sint).

ተጐለተ፡ III, 1 et 2 *in pium usum legari:* **ዘተጐለተ፡ሎቱ፡** *quod ei legatum est* et *cui legatum est* alqd, F. N. 18 passim.

ጕልት፡ subst., Pl. **ጕልታት፡** *praedium, fundus* vel *alia res* ad utendum et fruendum *legata* religionis ergo, F. N. 18 passim; Kbr. Nag. f. 92 seq.

ጐላቲ፡ n. ag. *legator* rei in pium usum dicatae, F. N. 18.

ገለወ፡ I, 1 [vic. **ገልበበ፡** et **ገለበ፡** جلب überziehen, nec non גָּלָה جلا ausziehen, abziehen; vid. etiam familiam radicum sub **ቀልዐ፡** allatarum] Subj. **ይግሉ፡** 1) *obducere* alqd re, c. Acc. et **በ፡**, Ex. 16, 33; **ኅሞር፡ዘገለውዎ፡በቈጽለ፡ወርቅ፡** M. M. f. 116; 3 Reg. 6, 15. 2) *velare, obvelare, velo operire:* 2 Cor. 3, 15; Cyr. de r. fid. f. 37. — *Voc. Ae.:* **ገለወ፡ወለበጠ፡ዘ፡ሸፈነ፡**

ተገልወ፡ III, 1 *obduci, obvelari:* haereticus **ዘበሡቀ፡ጽልመት፡ተገልወ፡** M. M. f. 306.

ግላ፡ subst. (m.) *velum, velamentum, tegumentum, involucrum,* κάλυμμα 2 Cor. 3, 14. 16; Cyr. de r. fid. f. 37; Deus **ለብርሃን፡ልብየ፡ቀላዔ፡ግላ፡** Tab. Tab. 13; **ገብሩ፡ውቅያተ፡ኅጺን፡ዘአምሳለ፡ግላ፡** Sx. Hml. 5; trsl. de *caligine* oculis suffusa (*suffusio*, Lud.): Act. 9, 18 rom.; **ጽልመት፡ግላ፡** Org. 2. — *Voc. Ae.:* **ግላ፡ዘ፡ከዳን፡ወበ፡ዘ፡ግልባቤ፡**; *aliud:* **ግላ፡ዘ፡መሸፈኛ፡**; *aliud:* **ግላ፡ብ፡ጨለማ፡**

ግልወት n. act. *obductio* vel *id quo quid obductum est:* **ግልወታ፡** (sc. arcae foederis) **በወርቅ፡** Lud. e Libr. Myst.; **አመ፡ፄዋዌ፡አወፈየ፡ኤርምያስ፡ኵሎ፡ንዋየ፡ግበሪሃ፡ለደብተራ፡ለሥጠተ፡ኰኵሕ፡ወተመጠዊ፡ክነቶ፡ከመ፡ግልወተ፡ኅጺን፡** M. M. f. 161.

ግላውቃ፡(**ግላውቃ፡ገላውቃ፡**) n. prgr., sc. γλαύξ (Acc. γλαῦκα) *noctua, ulula,* Lev. 11, 14; Deut. 14, 15. — Scholion Voc. Ae. vid. sub **ለርን፡** — Sec. Lud. amharice perperam exponitur **ገልገል፡አንሳ፡**, q. v. in Lud. lex. amh. c. 50.

ገልዕ፡ subst. (m.), Pl. **አግልዕት፡** (etiam **አግዕልት፡** literis transpositis) et **ገልዓት፡** [جلف *exuit*, vid. radices sub **ገለወ፡** laudatas; amh. **ገል፡**] 1) *cortex, crusta, testa,* ut ovi, limacis, al. (Lud.): Macario sacerdoti stupri insimulato **አሰሩ፡ውስተ፡ክሳዱ፡ሐብለ፡ወዲቤሁ፡ሰቀሉ፡ገልዓተ፡ዘአጽለምዎሙ፡በፍሕም፡ወኮኑ፡ይስሕብዎ፡ለፌ፡ወለፌ፡ከመ፡አብድ፡** Sx. Mag. 27; **አግልዕት፡** ibid. 2) *testa* i. e. *vas figlinum* vel pars ejus: ὄστρακον Job 2, 8; **ብሩር፡ዘይትወሀብ፡ምስለ፡ሕብል፡ከመ፡ገልዕ፡ውእቱ፡** Prov. 26, 23; Ps. 21, 6; **የብሰ፡ሥጋሁ፡ከመ፡ገልዕ፡** Gad. T. H.; **ትጽሕፍ፡ኀሲናሃ፡ውስተ፡ገልዕ፡** Sx. Ter 26; **ድቁቅ፡አግዕልት፡** vel **ገልዕ፡** Jes. 30, 14; **ከመ፡ዘያስተጣብቅ፡አግልዕተ፡** Sir. 22, 7. 3) *tabulae ligneae,* quibus libri muniuntur, Lud. auct. Greg.

I. **ገለየ፡** I, 1 sec. Lud. et interpretes Abyssinos: *amputare*,

resecare ramum vel palmitem, Joh. 15, 6 rom. (ubi ይገይልዎ፡ pro ይገልይዎ፡ scriptum est). — Scholion Voc. Ae. vid. sub ሌለየ፡

II. ገለየ፡ i. q. جلا *retexit, manifestavit*, II *explicuit, declaravit.*

ግልየት፡ n. act. *explanatio, tabula conspectus* (Ueberſicht), Praef. tabulis harm. Evang. praemissa (in N. T. rom.) bis.

ግልያ፡ subst., id.: ወሐሳበ፡እግርሰ፡ነዋ፡ውስተ፡ግልያሁ፡ *et computationem pedum* (mensurae) *vide in conspectu* (vel *tabula conspectus*) *ejus*, in Append. Cod. bibl. Societatis Indiae Orient. Nr. 3 (Cyrilli opera contin.).

ገለደ፡ I, 1 [גֶּלֶד جلد جِلْد *cutis, pellis, corium*] *obducere, inducere, consternere* (belegen, überziehen): በቀጠንት፡ ገለድኩ፡ምስካብየ ፤ ዘርቤታተ፡ነጸፍኩ፡ ዘእምግብጽ፡ Prov. 7, 16; Did. 2 (ed. Platt p. 11). — *Voc. Ae.*: ገለድኩ፡ዘ፡ጐ ዘገገኩ፡ (sic); *aliud*: አጠቀ፡ቀነተ፡ገለደ፡ብ፡ታጠቀ፡

ገለገ፡ rad. quadrl. pro ገልለገ፡ [גלגל جلجل], proprie *convolvere, conglobare.*

አንገለገ፡ V 1) *se conglobare, catervatim* vel *turmatim congregari, concurrere, concursum facere, congregari, conventum facere*: ἐφρύαξαν Ps. 2, 1; 2 Reg. 19, 9; Jud. 20, 1; አንገለጉ፡በድኅሬከ፡ Jer. 12, 6; አንገለጉ፡ኵሉ፡ ሕዝብ፡ላዕለ፡ኤርምያስ፡ 33, 9; Num. 16, 11; ዘከመ፡አንገለጉ፡ Judith 6, 17. 21; Jer. 43, 6; አንገለግነ፡ዐቢየ፡እንግልጋ፡ 2 Esr. 15, 7. 16, 2. 17, 5; 1 Esr. 5, 46. 49; Act. 15, 6; አንገሊገክሙ፡ Clem. f. 90; 1 Cor. 5, 4; መጽሐፎሙ፡በዘ፡አንገለጉ፡ (var. pro በዘ፡ተጋብኡ፡) 2 Esr. 17, 64. 2) *congregare* concionem: አንገለጉ፡ጸመ፡ (v. pro አንገለጉ፡ወሰበኩ፡ ጸመ፡) Jer. 43, 6; fortasse etiam 2 Esr. 15, 7. — *Rad. Abb.*: አንገለገ፡ዘ፡አከማቸ።

እንግልጋ፡ subst., m. et f. 1) *congregatio, coetus, concio, concilium*, ἐκκλησία, Sir. 21, 17. 38, 33; 2 Esr. 15, 7; እንግልጋ፡አሕዛብ፡ Sir. 26, 5; ማእከለ፡ማኅበር፡ወእንግልጋ፡ ἐν μέσῳ ἐκκλησίας καὶ συναγωγῆς Prov. 5, 14; እለ፡ዐውዱ፡ እንግልጋ፡ συνεδρείας Judith 6, 1; Prov. 22, 10; ሰላም፡ለክሙ፡ቅዱሳን፡እንግልጋ፡ (vobis sanctis in concilium congressis, sc. episcopis) Enc. Masc. 3. 2) *catervae, turmae, turba*: አእላፍ፡እንግልጋ፡ (sc. angelorum) Enc. Masc. 12; Maria ምስለ፡ብዙኃን፡እንግልጋ፡ (ዐርገት፡ሀገረ፡ዳዊት፡ Luc. 2, 4) Enc. Tachs. 28.

ምንግላግ፡ subst. (Lud. exhibet መንገለግ፡), *turmae, catervae, congregatio, coetus*: ἀνάστημα 1 Reg. 10, 5; ἐκκλησία ምንግላጊሆሙ፡ Judith 6, 16.

ገለገለ፡ quadrl. I nudare, *evacuare*: ወገልገልዋ፡ለሙዳየ፡ምጽዋት፡ καὶ ἐξεκένωσαν τὸ γλωσσόκομον 2 Par. 24, 11.

ተገልገለ፡ III, 1 *evacuari* i. e. *in exilium duci* [جَلَى i. e. جلا גָּלָה]: እስመ፡ገልገላ፡ተገልግሎ፡ትትገለገል፡ Γάλγαλα αἰχμαλωτευομένη αἰχμαλωτευθήσεται Am. 5, 5.

ገለጸ፡ amb., *revelare, retegere.*

ተገለጸ፡ III, 1 *revelari, retegi*: ሶበ፡ይትገለበብ፡ይትረ አይ፤ወሶበ፡ይትገለጽ፡ይሴወር፡ወኢይጤየቅ፡ (aenigma, cujus solutio est: Mose) Cod. Mus. Brit. LXXII f. 64.

ገለፈ፡ I, 1 [جَلَّفَ, גָּלַף] Subj. ይግልፍ፡ 1) *sculpere, ex-, insculpere, caelare*, γλύφειν, እለ፡ይገልፉ፡ Jes. 44, 9; ዘይክል፡ገሊፈ፡ 2 Par. 2, 7; c. Acc. materiae: እለ፡ይገልፍዎ፡ ለዕፅ፡ Jes. 45, 20; Sap. 13, 13; c. Acc. imaginis et ውስተ፡ vel ላዕለ፡ vel በላዕለ፡ materiae: ይክል፡ገሊፈ፡አምሳለ፡ 2 Par. 2, 14; እለ፡ይገልፉ፡ወየኀርዉ፡ዐይነ፡ማኅተም፡ Sir. 38, 27; Hen. 99, 7; ግልፍ፡ላዕሌሆሙ፡አስማተ፡ Ex. 28, 9 C; ይግልፍዎ፡ውስተ፡ኰኵሕ፡ Job 19, 24; ገለፈ፡በላዕሌሁ፡በቀልተ፡ወአክሊላተ፡ 2 Par. 3, 5. 7; vel c. dupl. Acc.: Ex. 28, 11; 2) *acu pingere*: ቀጠንት፡ዘያሰረግዎሙ፡በሕብራት፡ዘገለፉ፡ በሙ፡ F. N. 23 (vid. ግልፈት፡).

አግለፈ፡ II, 1 *sculpi, ex-, insculpi curare*, 3 Reg. 6, 27. 10, 19.

ተገልፈ፡ III, 1 *sculpi, ex-, insculpi*, Ex. 28, 21; ይትገለፉ፡አናቅጽኪ፡ Jes. 60, 18; ዘተገልፈ፡በሰሌዳ፡ Sx. Masc. 26; *effingi, formari*: ውስተ፡ከርሠ፡እምየ፡ተገለፍኩ፡ሥጋ፡ ἐγλύφην σάρξ Sap. 7, 1 (vid. ግልፈት፡).

ግሉፍ፡ part. *sculptus, ex-, insculptus*, Ex. 36, 13. 21; 3 Reg. 7, 46. 10, 22; እብነ፡ባሕርይ፡ግሉፍ፡፡ Sap. 18, 24; ግሉፍ፡ኪሩብ፡ Hez. 41, 18 23 seq.; Act. 17, 29 Platt; c. ውስተ፡ Ex. 32, 16; 3 Reg. 6, 32; ግሉፍ፡ውስተ፡ጽሌ፡ልቦሙ፡ Jer. 17, 1 var.; ጽላት፡ጽሑፍ፡ወግሉፍ፡ Sx. Nah. 20; etiam *scalptus* i. e. *dolatus*: በእብን፡ግሉፍ፡ διὰ λίθων ξυστῶν vel ξεστῶν 1 Esr. 6, 8.

ግልፈት፡ n. act. et subst. 1) *sculptura*: ግልፈተ፡ዐይነ፡ማኅተም፡ Ex. 28, 21. 36, 13. 21; Hez. 41, 25; ወግልፈት፡ ላዕሌሃ፡አምሳለ፡ሠርጸ፡ሰንካዕሩር፡ 2 Par. 4, 5. 2) *imago impressa* seu *signatura* F. N. 9 (vid. sub ኅፍጠት፡). 3) *fictio* vel *formatio* hominis in utero Fal. f. 82 (vid. ተገልፈ፡). 4) *pictura* in textili: አልባስ፡እለ፡አልበሙ፡ግልፈተ፡ ἱμάτιον ἁπλοῦν Chr. Ta. 28.

ግልፎ፡ subst. (m.), Pl. ግልፍዋት፡ et ግልፈዋት፡ 1) *opus sculptum, sculptile*: ዕንቍ፡ግልፎ፡ Ex. 35, 8; አማልክተ፡ ግልፎ፡ Jes. 44, 17; አርእስተ፡አዕማድ፡ዘግልፎ፡ 3 Reg. 7, 27. 2) *idolum sculptum, simulacrum* (Dei vel deorum sculptile), *statua*, sing. et coll., Kuf. 1. 11; Lev. 26, 1; Deut. 4, 16 Jes. 10, 10. 42, 8. 17. 46, 1; አማልክትየ፡ወግልፎየ፡ገብሩ፡ 48, 5; በግልፎሆሙ፡ Jer. 8, 19. 10, 14; ኵሉ፡ግልፎሃ፡ Mich. 1, 7; Nah. 1, 14; Ps. 77, 64. 96, 7; ኵሎ፡ግልፎሆሙ፡ στήλη 2 Par. 14, 3; ግልፍዋተ፡ኢትግበሩ፡ Kuf. 20; Jes. 10, 10 var.; Sap. 14, 16; ምድረ፡ግልፈዋት፡ይእቲ፡ Jer. 27, 38; ግልፈዋተ፡ጣዖት፡ Org. 4. — *Voc. Ae.*: ግልፎ፡ብ፡የተቀረጸ፡ ጣዖት።

ግልፋል፡ vid. sub ግንፋል፡

ግሔ፡ subst., m. et f., Pl. ግሔያት፡, nomen animalis, quod Lud. *cuniculus* interpretatus est, sed rectius *hyrax* (sorex) *Abyssinicus* exponendum videtur (שָׁפָן ܛܦܢܐ, Klippdachs); ግሔያት፡ χοιρογρύλλιοι (mus. *jaculus*) Ps. 103, 19. Pr. v. 24, 61. ግሔ፡ Hen. 96, 2; ግሔያት፡ 89, 10 (ubi populum Aethiopum intelligendum esse, in Voc. Ae. annotatur); ግሔያት፡ una cum ቀራዲያት et አክራግልዮን፡ inter animalia olera et herbas

derodentia memorantur in Gad. T. H. — *Voc. Ae.*: ግሑ፡ብ፡ ሽኮኮ፡ v. አሽኮኮ፡ de quo vid. Bruce V. p. 145—152; Harris II p. 302 et ሉክ. p. 50; Lud. lex. amh. p. 103; Isenb. p. 122 (qui minus recte አሽቆቆ፡ scribit); praeterea vid. de שָׁפָן Ges. thes. p. 1467 et libros ibi laudatos; etiam supra c. 605 sub ጎንገረ፡ [De etymo nihil constat, quare nomen sub rad. ገሐየ፡ ponere noluimus, quamquam cum animal pavidum sit, nescio an a [illegible] جَخْجَخَ derivari possit].

ጕሕሉት፡ subst., f. et m., [hoc verbum F. Tuch de Aeth. linguae sonorum proprietatibus p. 17 cum جَحَلَ conjecit in terram, E. Schrader de linguae Aeth. indole p. 14 cum ኰሐል፡ *fucus* composuerunt. At cum etiam forma ጐልሐ፡ (vid. ተጓሕለወ፡) et አስተጓልሐወ፡ occurrat, quaeritur, annon *dolosus, fallax* proprie sit *glaber*, coll. גלח جَلَحَ חלק al.] 1) rarissime in bonam partem: *ars, callidum inventum*, ut: ገብረ፡ኢዮአብ፡ዘንተ፡ጕሕሉተ፡ 2 Reg. 14, 20. 2) plerumque in malam partem: *dolus, fraus, fraudulentia, fallacia, astutia malitiosa:* Hen. 93, 4. 94, 6; 4 Esr. 4, 32. 5, 22; δόλος Sir. 1, 30. 19, 26; Dan. 8, 25; Ps. 33, 14. 54, 11; Lev. 19, 16; ታየድዐ፡ጕሕሉተ፡ Job 12, 7; ትመልእ፡ከርሦሙ፡ጕሕሉተ፡ 15, 35; Jer. 5, 27; ጕሕሉት፡ቃለ፡አፉሆሙ፡ Jer. 9, 8; Prov. 12, 6; 1 Petr. 3, 10 rom.; ጕሕሉት፡ወጽልሑት፡ Marc. 7, 22; እለ፡በጕሕሉት፡ πανοῦργοι Job 5, 12; Jos. 9, 2; ὑπόκρισις Marc. 12, 15; τὰ βαθέα τοῦ σατανᾶ Apoc. 2, 24. a) in Genitivo: *dolosus, fraudulentus, fallax*, Ps. 11, 2. 119, 3; ልሳኖሙ፡ዘጕሕሉት፡ውስተ፡አፉሆሙ፡ Mich. 6, 12. b) በጕሕሉት፡ *dolo, dolose:* Ps. 23, 4; Jes. 9, 5; Gen. 27, 35. 34, 13; Num. 25, 18; Deut. 27, 24; F. N. crebro; ከዊወ፡ደመ፡ሰብእ፡በጕሕሉት፡ Clem. f. 118. 161. — *Voc. Ae.*: ጕሕሉት፡ዘ፡እከየ፡ልብ፡ሽንግላሂ፡ይ፡

ጐሕለወ፡ et **ጓሕለወ፡** quadrl. I *dolo uti, fraudulentum* vel *fallacem esse, dolo* vel *fraude circumvenire*, ዘኢጐሕለወ፡ (Cod. Poc.: ዘኢጓ"፡) በልሳኑ፡ Ps. 14, 3; Rom. 3, 13 rom.; c. Acc. pers.: ጐሕሎከሁ፡ (v. ተጓሕለውከሁ፡) ወአሕመምከሁ፡ πληγῆς δολίας Sir. 22, 22.

ተጓሕለወ፡ III, 1 Imprf. ይትጐሐለው፡ (Num. 25, 18; 2 Petr. 2, 13 Platt), etiam ይትጓሐለው፡ (Herm. p. 38), *dolum moliri, dolose* vel *fraudulenter agere, dolo* vel *fraude circumvenire, fraudare, malitiose insidiari:* ተጓሕለወ፡ F. N. 29; በኢተጓሕልዎ፡ *sine dolo* F. N. 36; አሐውርኑ፡በተጓሕልዎ፡ወበተጠብቦ፡ Jsp. p. 288; ተቀትለ፡በተምያን፡ነገር፡ወበተጓሕልዎ፡ p. 302; Org.; 2 Petr. 2, 13 Platt; c. Acc. pers.: πανουργεύσηται 1 Reg. 23, 22; δόλος 4 Reg. 9, 23; δολιοῦσι Num. 25, 18; πονηρεύεται εἰς Herm. p. 38; numularii qui ኢተጓሕለዉ፡መነኒ፡ F. M. 19, 1; c. ለ፡ pers.: ወኢተጓሕለው፡ (exspectaveris ወኢትትጓሕለው፡) ላቲ፡ ወኢትጌጣ፡ ለወለታ፡ Sir. 41, 22 (in Cod. Abb. LV: ወኢትጐልሐ፡ላቲ፡, sic); c. dupl. Acc.: *fraudem* vel *fraudulenta moliri contra* alqm Ps. 82, 3.

አስተጓሕለወ፡ v. **አስተጓልሐወ፡** IV *fraudulenter agere:* ወአስተጓለሐውኪ፡ (sic, v. ወአስተጓሕለውኪ፡) ምስሌሆሙ፡ Jes. 57, 9.

ጕሕልው፡ part. *dolosus, fraudulentus, fallax*, Ps. 5, 7 var.; መስተመይናን፡ወጕሕልዋን፡ Chr. ho. 33.

ጕሕላዊ፡, **ጓሕላዊ፡**, **ጐሕላዊ፡** et **ጕሕላይ፡** n. ag. (si non adj. rel. a ጕሕል፡ vel ጐሕል፡, ob formam ጐሕላይ፡) *dolosus, fraudulentus, fallax:* ὁ δόλιος ጐሕላይ፡ (Cod. Abb. LV) et ጓሕላዊ፡ (Cod. Abb. XXXV) Sir. 11, 29; ጐሕላይ፡ et ጕሕላዊ፡ 11, 31; ጕሕላዊ፡ Ps. 5, 7; እስመ፡ውእቱ፡ብእሲ፡ጕሕላዊ፡ Jsp. p. 320; ሰይጣን፡ሐሳዊ፡ወጕሕላዊ፡ውእቱ፡ F. M. 23, 1; እኩያን፡ወጕሕላውያን፡ኖሎት፡ Did. 6; Rom. 1, 29; ጐሕላዊ፡ Fal. f. 75; ጓሕላዊ፡ Chr. Ta. 23; Org. Edz.

ጕሕልያ፡ subst. (vid. gramm. § 133, a annot. 1) sing. et coll., *in fraude et dolo versatus*, ut *furator, latro, scelestus*, δόλιος Sir. 11, 29; ἐνεδρεύων 11, 31; λῃστής Joh. 10, 1; κακοῦργος 2 Tim. 2, 9; F. N. 33, 4 (vid. sub ዕርፍ፡); λῃσταί Ob. 5; Joh. 10, 8; M. M. f. 97; Enc. Hed. 12.

ግሕሠ፡, etiam **ግኅሠ፡** et **ግሀሠ፡** I, 1 [vis verbi prima in *deflectendo, recedendo, secedendo* fuisse videtur (sicut in גור et סור); in specie cfr. جَحَرَ et جَحِشَ] Subj. ይግሐሥ፡, Impert. ገሐሥ፡ 1) *devertere* ad alqm, c. ኀበ፡ pers.: Gen. 18, 5. 19, 2. 3; Jud. 4, 18; c. ውስተ፡ loci: Jud. 19, 11; vel seq. adv. loci Jud. 18, 15. 19, 15; Ruth 4, 1; እስመ፡ጕንደየ፡ግሒሠ፡ህየ፡ 4 Reg. 4, 8. 10. 2) honeste: *alvum exoneratum ire*, Lud. sine auct.

አግሐሠ፡ II, 1 1) de personis a) *seducere, scorsim ducere, solum prendere, sevocare* (bei Seite nehmen): አግሐሦሙ፡እንዘ፡ባሕቲቶሙ፡ Tob. 12, 6; 2 Reg. 3, 27; 3 Reg. 11, 29; አግሐሦሙ፡እምፍኖት፡ Matth. 20, 17; Marc. 7, 33. b) *recedere jubere, removere* (abtreten lassen): አግሐሦ፡ኪያሁ፡ μεταστήσας Dan. ap. 1, 56. c) *devertere facere*, c. Acc. et ውስተ፡ 2 Reg. 6, 10; *apud se* i. e. *hospitio excipere, ad devertendum invitare:* Luc. 19, 6; Jud. 19, 18. d) *seducere, sevocare* i. e. *deflectere facere, abducere, avertere*, ፍናወ፡ሕይወት፡ያግሕሣ፡እምእኩይ፡ Prov. 16, 17; አግሕሦ፡ Asc. Jes. 2, 4; ያግሕሥከ፡እምነ፡ርኵሰሙ፡ Kuf. p. 81. 2) de rebus: a) *seponere, reponere*, 4 Reg. 4, 4; Matth. 14, 20. 15, 37. b) *semovere, amovere, removere*, 2 Reg. 20, 12; እለ፡አግሕሦ፡አግሐሠ፡እግዚ"፡ 1 Par. 5, 25; አግሕሥ፡እከየ፡እምሥጋከ፡ ἀπόστησον Koh. 11, 10; *transferre* sedem, familiam alio, Lud. ex Enc. Nah. 23. c) *avertere:* አግሕሥ፡እገሪከ፡እምአሠሮሙ፡ ἔκκλινον Prov. 1, 15; ተጋደሉ፡ለአግሕሦ፡ጽዕለት፡እምኔከሙ፡ Jsp. p. 371. d) *flectere* jus: አግሕሦ፡ጽድቅ፡በፍትሕ፡ Prov. 18, 5. e) *tollere, auferre* utensilia (post usum), abräumen: አስተፋጠኑ፡ወአግሐሡ፡ ἀπολύειν (v. አስተግሐሡ፡) Judith 13, 1.

ተግሕሠ፡ III, 1, Perf. II pers. ተግሕሥከ፡ et ተገሐሥከ፡; Inf. verb. ተግሒሥ፡, Inf. nom. ተግሕሦ፡ vel ተግሕሦት፡, Imprt. ተገሐሥ፡, sed in Pl. etiam ተግሐሡ፡ (Num. 16, 21. 26. 17, 10 F), A) Refl. 1) *excedere via, declinare, deflectere, recedere:* አንትሙ፡ተገሐሥክሙ፡ (v. ተግሕሥክሙ፡) እምፍኖት፡ Mal. 2, 8; Job 31, 5. 7; Num. 22, 23; Kuf. 27; ኢተግሕሣ፡ኢለየማን፡ወኢለፀጋም፡ 1 Reg. 6, 12; 2 Reg. 2, 19; አልበሙ፡ተግሕሦ፡የማነ፡ወፀጋመ፡ Kuf. 23; c. እምነ፡ pers. Num. 22, 32; 2 Reg. 2, 22; c. እምድኅረ፡ 2, 21; c. እምቅድመ፡ 1 Reg. 19, 10; c. እምኀበ፡ Gen. 42, 24. a) *recedere a lege* vel *praeceptis:* ተግሐሥነ፡እምትእዛዝከ፡ Dan. 9, 5; Job 23, 11. 34, 27; Ps. 118, 51. b) *declinare* vel *recedere ab alqo* i. e. *deficere:* ኢትትገሐሡ፡እምኔሁ፡ Sir. 2, 7;

ተግሕሠ፡ ወተፈልጠ፡ እምእግዚኡ፡ ἀπέστη 2 Par. 13, 6. c) *recedere* a peccato i. e. *abhorrere, abstinere:* ይትገሐሥ፡ እምኵሉ፡ እኩይ፡ Job 1, 1; Prov. 3, 7; 1 Petr. 3, 11; ተገሐሥ፡ እምነ፡ ዐመፃ፡ ወይትገሐሥ፡ እምኔከ፡ Sir. 7, 2; ἀπέχεσθαι 1 Thess. 5, 22; ተግሕሦ፡ እምእኩይ፡ አእምሮ፡ ውእቱ፡ Job 28, 28. d) *vitare, evitare, fugere* alqm vel alqd: Rom. 16, 17. 19; 1 Tim. 6, 20; περιΐστασο Tit. 3, 9; παραιτεῖσθαι 1 Tim. 5, 11; ከመ፡ ይትገሐሡከ፡ Lud. e Vit. Sam. e) *devitare, effugere* periculum: እመ፡ ኢተግሕሠ፡ ἐὰν μὴ φυλάξηται Hez. 33, 4. 5; ተግሐሦ፡ ἐκκλίνας Prov. 10, 25. 15, 24. 2) *devertere:* (vid. ግሕሠ፡) apud alqm: ተግሕሠት፡ ኀቤሃ፡ እምውስተ፡ ፍኖት፡ Gen. 38, 16. 3) *abscedere, discedere, secedere,* 3 Reg. 18, 29; 4 Reg. 5, 12; Num. 16, 21. 26. 17, 10; Ps. 100, 5; ይትገሐሥ፡ መንፈስ፡ ቅዱስ፡ እምብዙኃን፡ Asc. Jes. 3, 26; Matth. 2, 22. 4, 12. 9, 24. 12, 15; Joh. 6, 15; Act. 26, 30; Luc. 20, 20; Asc. Jes. 2, 7. 8. a) *se subducere* Joh. 5, 13; c. እምነ፡ (*alicui*) Hebr. 12, 5. b) *secedere* in desertum i. e. *anachoretam fieri,* Lud. e Vit. Sam. c) *cedere* i. e. *dilabi, transire:* ተግሕሡ፡ ማያት፡ እምዲበ፡ ገጸ፡ ለምድር፡ ውስተ፡ መካን፡ ፩ Kuf. p. 7; ተግሕሠት፡ ጽልመት፡ Hen. 89, 8. B) Pass. *removeri, semoveri:* ተግሕሠት፡ አፍአ፡ እምተዕይንት፡ ἀφωρίσθη Num. 12, 15; ቦቱ፡ ይትገሐሥ፡ ማእድ፡ ἀρθήσεται Ex. 25, 28.

ተጋሐሠ፡ III, 3 *recedere* vel *secedere* ab aliis, Lit. 168, 1.

አስተግሐሠ፡ IV, 1 et አስተጋሐሠ፡ IV, 3 1) *secedere* vel *recedere facere, adjuvare ut evadat* alqs: መጽብበ፡ በእኩ፡ ወአልቦ፡ ዘያስተግሕሥ፡ ሊተ፡ Job 30, 28. 2) *removere, auferre, transferre,* Judith 13, 1 var. (vid. sub አግሐሠ፡); ፈቀድኩ፡ አስተጋሕሥ፡ ዘከ፡ መዝገበ፡ (ἀποστιβάσαι) Herm. p. 43.

ግሑሥ፡ part. 1) *is qui declinavit, recessit, discessit:* ዐላውያን፡ እለ፡ ርሑቃን፡ ወግሑሣን፡ እምኔከ፡ Dan. ap. 3, 8. 2) *remotus* a) *semotus, segregatus:* ስዱዳን፡ ወግሑሣን፡ ወርሑቃን፡ ወውፁኣን፡ እምቅድስት፡ ቤተ፡ ክርⸯን፡ Clem. f. 195; ይኩን፡ ግሑሠ፡ እምቤተ፡ ክርⸯን፡ ibid. b) a consuetudine hominum i. e. α) de homine: *solitarius, anachoreta,* ነበረ፡ ግሑሠ፡ በውሳጤ፡ ገዳም፡ Enc. Sen. 24. β) de loco: *retractus* (entlegen), ኀበ፡ ግሑሥ፡ መካን፡ Gad. T. Zion; Genz. f. 11. c) *longinquus, distans:* ተስፋ፡ ጻድቃን፡ በእንተ፡ ትንሣኤ፡ (እሙታን፡) ዘግሑሥ፡ እምነ፡ ሐሰት፡ F. N. 22; ሰላም፡ ለመታክፍቲከ፡ እለ፡ ግሑሣት፡ እማንቱ፡ ለጌጋይ፡ እምአርዑት፡ III Sal. Mar. 19. d) *expers* rei: ንዴት፡ ግሑሥ፡ እምሐዘን፡ ወትካዝ፡ φροντίδων ἀπήλλακται Chr. Ta. 2.

ግሕሠት፡ n. act. *recessio, discessus,* Prov. 20, 30 (vid. sub ምግሐ፡).

ምግሐሥ፡ subst., Pl. ምግሐሣት፡ 1) *declinatio* vel *declinationis locus:* ኀበ፡ አልቦ፡ ምግሐሥ፡ (wo man nicht ausweichen konnte) Num. 22, 26. 2) *secessus* i. e. *latrina* (Abtritt): ምግሐሥ፡ ጽርሑ፡ Jud. 3, 24. 3) instrumentum removendo cineri, *pala* (?): ምግሐሣት፡ Ex. 27, 3 C; Ex. 38, 3 sec. text. Hebr. in C (Octat. P. II p. 93).

ትግሕሥት፡ subst. declinatio i. e. *excessus:* ትሚንን፡ ትግሕሥቶሙ፡ እምፍኖት፡ ርቱዕ፡ τὴν ἀμετρίαν αὐτῶν Chr. ho. 2 et 9.

ጕሕቈ፡ I, 1 [جحق *inverso deorsum capite posuit* rem; II *inclinato corpore fuit* senex; גחן; at جوق *distortus fuit*] *incurvescere, curvum* vel *incurvatum esse* vel *fieri,* ut senectute, Luc. 13, 11; እቤራይት፡ ዘጕሕቈት፡ እምእብዝኆ፡ ውሉድ፡ M. M. f. 88; ረሣእኩ፡ ወጕሕቈ፡ Lud. e Ssal. Req.; መካን፡ ዘጕሕቈት፡ ወሞተ፡ ማሕፀና፡ ἐκ μήτρας νεκρᾶς καὶ γεγηρακυίας (*decrepitum esse*) Chr. ho. 25; onere: እለ፡ ጕሕቁ፡ በአምልከ፡ ጣዖት፡ Hom. Jac. Sar. — *Voc. Ae.:* ጕሕቈ፡ ዘ፡ ገርገ፡ (ni ገርገ፡); *Rad. Abb.:* ዘ፡ ጎበጠ፡

አጕሐቈ፡ II, 1 *incurvare, curvum reddere:* ፍርግያ፡ (Phrygia provincia) ታጕሕቆ፡ ዘበና፡ Kid. f. 5; ትካዝ፡ ያጕሕቆ፡ አበለ፡ ወያዐውር፡ አዕይንተ፡ Fal. f. 47.

ጕሑቅ፡ part. *incurvatus* senectute, *decrepitus,* Lud. auct. Greg.

ገሐየ፡ inus., quod nescio an cum جحى *eradicavit* componere liceat.

ምጕሕያ፡ (ምጉሕያ፡) subst. *herba sterilis, herba frugibus noxia* („quae ubi semel irrepserit vix inde eradicari potest", Lud.): ሦክ፡ ወምጕሕያ፡ χέρσος καὶ ἄκανθα Jes. 7, 23—25; cum አሜከላ፡ conjunctum, Org. 5; ከነት፡ በድው፡ ወበቈለ፡ ላዕሌሃ፡ ሦክ፡ ወአሜከላ፡ ወከነት፡ ብሕውስ፡ ወምጉሕያ፡ ወከነት፡ በድው፡ ወዐዐ፡ Marc. f. 12 (ubi quaeritur annon *terra sterilis* significetur). — *Voc. Ae.:* ሙግሕያ፡ v. ምሕጉያ፡ (sic) ዘ፡ ሙጃ፡

ገሐፈ፡ I, 1 [جحف *manu excepit abripuitque*] *auferre, abripere,* de vento et procella: ይግሕፎሙ፡ ዐውሎ፡ Jes. 28, 17 var.; 57, 13 var.; ከመ፡ ጸበል፡ ዘይግሕፎ፡ ነፋስ፡ Sap. 5, 15; Ps. 1, 5.

ተግሕፈ፡ III, 1 pass., Lud. sine auct.

ግሑፍ፡ part., Lud. sine auct.

ግሕፈት፡ n. act., Lud. sine auct.

ገሐፍት፡ subst. *canistrum,* κανοῦν Ex. 29, 3. 23. 32 (v. መሶብ፡). — *Voc. Ae.:* ገሐፍት፡ ዘ፡ የሥጋ፡ ገበታ፡

ገማ፡ subst. i. q. ቃማ፡, *torques, monile:* ቀጸላ፡ ወርቅ፤ ኽፍኽፍት፡ ዘወርቅ፤ ገማ፡ ጸዐዳ፡ Lud. e Libr. Myst. (si quidem lectio bona est).

ጊሚ፡ *nebula* vid. sub ጌመ፡

ጕማ፡ et ጉማ፡ subst. [an i. q. غنّة?] *sonus canorus* vel *suavis, modi:* ጕማ፡ (v. ጉማ፡) ቃሎሙ፡ ሐዋዝ፡ ወጥዑም፡ Sir. 47, 9; ወይመልእ፡ ኵሉ፡ ቤተ፡ ዕበየ፡ ጕማ፡ (ጉማ፡) ቃሎሙ፡ 50, 18.

ገመል፡ (raro ገምል፡ ut 4 Reg. 8, 9 var.), m., [גָּמָל, ܓܡܠܐ, جمل] sing. et coll., Pl. አግማል፡ et ገመላት፡ (Matth. 23, 24 rom.), Pl. Pl. አግማላት፡ *camelus,* Lev. 11, 4; Deut. 14, 7; Gen. 24, 64. 31, 34; Jes. 21, 7; Marc. 10, 25; coll. 1 Par. 5, 21; 4 Reg. 8, 9; ጸጕረ፡ ገመል፡ Matth. 3, 4; Deg.; አግማል፡ Gen. 24, 10. 19. 32 37, 25; Ex. 9, 3; Jud. 7, 12; 1 Reg. 15, 3. 27, 9; 3 Reg. 10, 2; 1 Par. 27, 30; Jes. 30, 6. 60, 6; Jer. 30, 7; Hez. 27, 21; Judith 2, 17; Job 1, 3. 42, 12; አግማላት፡ Jud. 6, 5. 8, 21; camelina carne frui vetantur Christiani Clem. f. 249.

ገመላዊ፡ adj. rel. *camelarius*, ut: **ቄሬል፡ገመላዊ፡** *Cyrillus camelorum possessor* Sx. Tachs. 29; Phlx. 112.

ጋሚል፡ nomen literae alphabeti Hebraici tertiae, Ps. 118, 17; Thren. 1, 3. 2, 3. 3, 8. 4, 3; ubi de psalmis agitur, siglo **ጋሚል፡** Ps. 118, 17—24 notatur.

ገመረ፡ rad. inus. e. q. غَمَرَ גָּמַר (vic. גָּמַל كَمَلَ), primitus: *integrum et perfectum esse.*

አግመረ፡ II, 1 1) *perficere, absolvere, consummare*, etiam ad significandum *plane, prorsus*, ut: **ለእመ፡አግመረ፡ገራህተ፡እንዘ፡ይበልዕ፡** si absolverit agrum depascendo i. e. totum vel plane cum depaverit Ex. 22, 4; **ዘይእኅዝ፡ኵሎ፡ፍጥረተ፡ያገምር፡አእምሮ፡ቃሎሙ፡** Sap. 1, 7; etiam emphatice (supplemento verbi omisso): **ብሑእ፡ዘአግመሮ፡ለሐሪፅ፡** fermentum quod massam perfecit i. e. totam fermentavit, Lit. Joh.; **ይፈቅዱ፡ያግምርዋ፡ለምድር፡በሕቲቶሙ፡** volunt consummare terram soli i. e. totam occupare soli Jes. 5, 8. 2) alqd vel alqm *capere totum*, i. e. a) *continere* alqd, de vase: **ወያገምር፡**(**በሕር፡**)**፻፷መስፈርተ፡** 2 Par. 4, 5; 3 Reg. 7, 24. 18, 32; Joh. 2, 6. b) *comprehendere, complecti:* Marc. 2, 2; 3 Reg. 8, 64; **ኢያገምሮ፡ቤት፡** ἀέννασς ἐστι (quod interpretatus est οὐκ ἐν ναῷ) Job 19, 25; **እግዚ"፡ዘያገምር፡ኵሎ፡ወኢያገምሮ፡መካን፡** Genz. f. 118; Clem. f. 47; **አልቦ፡ሰማይ፡ዘያገምሮ፡** ibid.; **ኢታገምር፡ፍኖታ፡ዘእንበለ፡አሐቲ፡ኪዶተ፡እግረ፡ብእሲ፡** 4 Esr. 5, 7; **ማሕፀና፡**(**ለማርያም፡**)**አግመረከ፡**(**፱አውራኀ፡**) Cod. Mus. Brit. LIV, n. 7; seq. **ለ፡**, ut: nos Deus Trinus **ናገምር፡ለኵሉ፡** Clem. f. 47 (ni **ናግምር፡** legendum fuerit). c) mente, intellectu *capere, comprehendere* alqd: Matth. 19, 11; **ኀሊናኒ፡ኢይክል፡አግምሮቶ፡** Org. 1. — *Rad. Abb.:* **አግመረ፡ዘ፡ቻለ፡አጠፋ፡አሻገረ፡**።

ተገምረ፡ III, 1 1) *perfici, absolvi, consummari*, a) *consumi, absumi*, **ዐርከ፡ተገምሩ፡በኵናት፡** Ps. 9, 6. b) *finiri, ad finem pervenire* vel ad significandum *plane, prorsus*, ut: **እስከ፡ተገምረ፡ኵሉ፡ሕዝብ፡ወዐደዉ፡** συνετέλεσε διαβαίνων Jos. 3, 17. 4, 1; seq. Acc. Inf.: **ሶበ፡ተገምሩ፡ዐዲወ፡** Jos. 4, 8. 11; **ለተገምሮ፡** εἰς τέλος Num. 17, 28. Locum Jer. 28, 41 vid. sub n. 2. 2) *totum capi, contineri, comprehendi:* **እፎ፡ተገምረት፡ወተእኅዘት፡ምክሐ፡ለኵላ፡ምድር፡** πῶς ἑάλω καὶ ἐθηρεύθη Jer. 28, 41 var.; **ውስተ፡ከርሥ፡ይትገመር፡** εἰς κοιλίαν χωρεῖ Matth. 15, 17; **መለኮት፡ኢይትገመር፡በምንትኒ፡** τὸ θεῖον ὑπὸ μηδενὸς χωρούμενον Cyr. ad Th. f. 14; Org. 2; Christus **ተገምረ፡በማሕፀነ፡ድንግል፡** Kid. f. 13; Deg.; **ሰማይ፡ወምድር፡ዘኢይክሉ፡አግምሮቶ፡በላሰሴከ፡** (o Bethlehem) **ተገምረ፡** Mavâs. n. 40. — *Voc. Ae.:* **ተገምረ፡ዘ፡ኀለቀ፡ተቻለኒ፡ይ**።

ግሙራ፡ adv. (gramm. § 163, 2), 1) **ግሙራ፡** a) *prorsus, plane, omnino*, Did. ed. Platt p. 81 l. 8 et 14. α) *omnino* i. e. *summatim, in universum* (überhaupt, im Allgemeinen): **ዘክረ፡መሥዋዕተ፡ግሙራ፡** (non ejus species et modos) F. M. 23, 5. β) c. negatione: *prorsus non, plane non*, Matth. 5, 34; Rom. 7, 7; Hen. 90, 4; **ዘኢይርእዩ፡ግሙራ፡** τὸ καθόλου μὴ βλέπουσιν Hez. 13, 3; Job 34, 8. b) *semper*, Act. 14, 8 Platt. c) *umquam:* **መኑ፡ግሙራ፡ርእየ፡** Lud. e Vit. S.; c. negatione: **ግሙራ፡ — ኢ፡, ኢ፡** vel **አልቦ፡ — ግሙራ፡** *numquam*, 4 Esr. 2, 17. 18. 3, 49; Dan. ap. 1, 27. 13, 7; 3 Reg. 1, 6; Hen. 24, 4; Matth. 7, 23. 9, 33. 26, 33; 2 Tim. 3, 7; 1 Joh. 4, 12; Joh. 7, 46.

2) **ለግሙራ፡** (لِغَمْرٍ) *prorsus, in perpetuum, semper*, εἰς τέλος Am. 9, 8; Hez. 20, 40; Ps. 9, 34. 12, 1. 73, 12; **ቦኑ፡ለግሙራ፡አርምም፡እንከ፡** μὴ καὶ ἀεὶ σιωπήσομαι Jes. 42, 14; εἰς νῖκος Thren. 5, 20; εἰς τὸ διηνεκές Hebr. 10, 12. 14.

ጎማሬ፡ n. amh. *hippopotamus* (vid. **ብኄ፡**), M. F.

ጎሞር፡ n. prgr., sc. γομόρ (עֹמֶר), *mensura* aridorum decimam Ephae partem continens, Ex. 16, 18. 22—36; 4 Reg. 5, 17. — *Voc. Ae.:* **ጎሞር፡ዘ፡ቍና፡** (v. **ቍኒና፡**).

ገሞራ፡, etiam **ጎሞራ፡**, **ጎሞር፡**, **ጎምራ፡** 1) n. propr. urbis *Gomorrhae* Gen. 10, 19. 13, 10. 14, 2. 8. 10. 18, 20 al. 2) Gomorrhaei i. e. *auctores libidinum naturae repugnantium:* **ዘይገብሩ፡ግብረ፡ገሞራ፡** F. N. 48.

ገሞራዊ፡ adj. rel. *Gomorrhaeus* i. e. *libidinibus naturae repugnantibus deditus:* **ገሞራውያን፡** F. N. 48 (vid. **ሰዶማዊ፡** c. 395).

ጋሙስ፡ subst. *bubalus* (niger), (جَامُوس): **ይሴሰይ፡እምሐሊብ፡ጋሙስ፡እሉ፡እሙንቱ፡አልህምት፡ጸሊማን፡ዘገዳም፡** Sx. Masc. 5.

ገመስ፡ subst., Pl. **አግሙስ፡**, „proprie est *annulus* ex cornu bubali, qui a vilissimae conditionis hominibus in pollice gestatur et usum in permutationibus loco pecuniae habet; hinc pro *vilissima moneta*", Lud.; *numus minutus, drachma, obolus*, λεπτόν Luc. 12, 59; δράχμη 15, 8. 9. — *Voc. Ae.:* **አግሙስ፡ዘ፡የሰኬት፡** (v. **የሰንኬት፡**)**ቀለበት፡**; *aliud:* **ቦ፡እለ፡ይብሉ፡ገመስ፡ዘ፡ድሪም፡**

ግማስ፡ (etiam **ግማሽ፡**) subst. amharizans [vid. Isenb. sub **ገመሰ፡** p. 171]: *frustum, frustulum* panis: **ግማሽ፡ኅብስት፡** Clem. f. 269; **አሐዱ፡ኅብስተ፡አው፡ግማሰ፡ኅብስት፡** Ssal. Req.

ግሚስ፡ subst., id., ut videtur: **ጼው፡መጠነ፡ግሚስ፡** M. F.

ግምስስ፡ vid. sub **ግብስስ፡**

ገመነ፡ I, 2 [vicinum videtur verbis, quibus potestas *immergendi* vel *intingendi* inest, ut غَمَسَ غَمَرَ al.; in specie cfr. غُمْنَةٌ i. q. غُمْرَةٌ *linimenti genus*] *contaminare, inquinare, polluere:* **ተኀፀብኩ፡እገርየ፡እፎኑ፡እጌምኖን፡** Cant. 5, 3; **ኢገመኑ፡አልባሲሆሙ፡** Apoc. 3, 4; **ለሊሁ፡ነፍሶ፡ይጌምን፡** (v. **ያ"፡**) Sir. 21, 28; Num. 5, 19; **ገመንከ፡ዘርእከ፡** Sir. 47, 20; **ስምየ፡** Tob. 3, 15. a) *profanare:* **ዘይጌምና፡ለዛ፡ዕለት፡** (v. **ዘያ"፡**) Kuf. 50; **እለ፡ይጌምኑ፡ስመ፡ቅዱስ፡** Kuf. 30; 4 Esr. 8, 69; **ገመነ፡ይሁዳ፡መቅደስየ፡** Mal. 2, 11; **ምድረ፡** Lev. 18, 25; Num. 35, 34. b) *violare* fidem: **ኢይገምን፡ቃሎ፡** Num. 30, 3. c) *vitiare* virginem: Kuf. p. 108. — *Voc. Ae.:* **ረኰሰ፡ገመነ፡ዘ፡አደፈ፡**

አገመነ፡ II, 2 (quamquam Perfecti forma plerumque **አግመነ፡** II, 1 scribitur), *contaminare, inquinare, profanare:* Kuf. 2; Num. 5, 19. 20. 27—29 var.; 30, 3 var.; 35, 34 var.; Sir. 21, 28 var.; 2 Petr. 2, 10; Judae 8; Apoc. 21, 8, al.; **አገመኑ፡መሥዋዕተ፡** Lud. e Libr. Myst.

ተገመነ፡ III, 2 *se contaminare, contaminari, profanari:* Num. 25, 1; 4 Esr. 10, 30; **ኢተገመነት፡ነፍስየ፡በር ኵስ፡** Hez. 4, 14; **ለተገምኖ፡** Hez. 44, 25; **ተገመንኩ፡ለከ፡ እምኔከ፡** Kuf. 33.

ግሙን፡ part. *contaminatus, pollutus, immundus:* **ምድር፡ግምንት፡** 1 Esr. 8, 80; **ልሳን፡ግሙን፡** Sir. 51, 5; **ግሙን፡ቍርባኖሙ፡ለኃጥኣን፡** 31, 22; **ኵሉ፡ፍናዊሆሙ፡ግሙናን፡** Kuf. 22; Act. 10, 28 rom.; **ግሙናን፡መንፈስ፡** Did. 21; Ssal. Req.

ግምን፡ et **ግመን፡** subst. *immunditics, res impura:* **በግምኖሙ፡** (v. **በግማኖሙ፡**) 2 Esr. 9, 11; **መልእዋ፡በግምኖሙ፡** (v. **በግመኖሙ፡**) 1 Esr. 8, 80.

ግምንት፡ subst. *macula, sordes* vel *impuri quid:* **ለእመበ፡ንቅዐት፡ውስተ፡ኅብስት፡** (sc. sacramentali) **አው፡ግምንት፡ኢታዕርግዎ፡** Kedr f. 89.

ግማኔ፡ n. act. et subst. *contaminatio, pollutio, immunditia, res impura:* **እምኵሉ፡ግማኔ፡ኀጢአት፡** Kuf. 20; **ምናኔ፡ወግማኔ፡** Kuf. 21. 23; **ግማኔ፡ዘቲ፡** Kuf. 30. 50; **ግማኔ፡ነፍስ፡** Sap. 14, 26; **በግማኔሆሙ፡ዘገብሩ፡** Hez. 43, 8. 44, 7; Apoc. 17, 4. 21, 27; c. pron. suff. **በግማኖሙ፡** (v. **በግምኖሙ፡** 2 Esr. 9, 11.

ገምዐ፡ I, 1 et 2 [hunc significatum Arabes habent sub (جبش et) جمش] Subj. I, 1 **ይግማዕ፡** *tondere, radere,* barbam: **ወይገምዖ፡ጽሕሞ፡** Jes. 7, 20; caput: **ግምዒ፡** (v. **ገምዒ፡**) **ርእሰኪ፡** Mich. 1, 16.

ተገምዐ፡ III, 1 *tonderi, radi:* **ከመ፡ይትገምዑ፡** ὅπως κερῶσι (sic legisse videtur interpres pro καρῶσι) Jer. 28, 39.

ግምዒ፡ (non **ግምዒ፡** Lud.), subst. (m.), Pl. **ገማዕይ፡** et **ገማዕው፡** nec non **ግምዒያት፡** et **ግምዓት፡** [fortasse referendum ad hebr. גֹּמֶא, aram. גּוּמָא (جمّ); sec. F. Tuch de Aeth. ling. sonorum sibil. natura et usu p. 9 ad جمج] *ampulla, lecythus, urceus, cotula,* vel aliud hujus generis *vas liquidi:* **ግምዒ፡ቅብእ፡** καμψάκη ἐλαίου Judith 10, 5; 3 Reg. 19, 6; κοτύλη Lev. 14, 10. 12. 15. 21. 24; **ግምዒ፡ልሕኵት፡** ἀγγεῖον Num. 5, 17; σκεῦος Num. 19, 17; Joh. 19, 29; ἄγγος 3 Reg. 17, 10; **በገማዕይሆን፡** Matth. 25, 4; **በገማዕዊሆን፡** Deg.; Mavâs. n. 69; Sx. Teq. 29; **ኵሉ፡ግምዓቲሃ፡ዘቅብእ፡** (v. **ግምዒያቲሃ፡**) Num. 4, 9; **ግምዒያት፡** 3 Reg. 7, 36. var. — *Voc. Ae.:* **ግምዒ፡ዘ፡ማሰሮ፡**

ጎሚዕ፡ n. prgr. i. q. גֹּמֶא *papyrus nilotica:* **ንዋየ፡ጎሚዕ፡** Jes. 18, 2 vrs. nov.

ገመደ፡ I, 1 [جَدَّ; vicinum **ገዘመ፡**] Subj. **ይግምድ፡** 1) *secare, amputare, abscidere:* **ዘእንበለ፡ይግምድዎ፡** Job 8, 12; Jes. 38, 12 var.; Num. 13, 23; Joh. 15, 2 rom. a) *putare vites:* Lev. 25, 3. 4; **ጊዜ፡ገሚድ፡በጽሐ፡** Cant. 2, 12; Deg.; Jes. 5, 6. b) *demetere, decerpere, fruges:* **ኢገመዱ፡ፍሬ፡በረከት፡** Chr. ho. 26; uvas: **ይገምዱ፡አስካለ፡** Jes. 18, 5. 2) *caedere, ligna:* **ገመደ፡ጸረ፡ዕፀው፡** Jud. 9, 48; de gladio: **እስከ፡ ማእዜኑ፡ትገምዲ፡መጥባሕት፡** κόψεις Jer. 29, 6. 3) *dissecare:* Lev. 1, 8; **ገመዱ፡መለሊቶሙ፡ከመ፡ሥጋ፡ውስተ፡ጽህርት፡** Mich. 3, 3; Joh. 19, 24. — Scholion *Voc. Ae.* vide sub **ሙተረ፡**; aliud: **ገሚድ፡ዘ፡መቅረጽ፡**

ገመደ፡ I, 2 *concidere:* κατακόπτειν, **ረብዕቶ፡ትጌምድ፡በኩናት፡** Hez. 5, 2; **ይጌምድ፡ሥጋሁ፡በእብን፡** Marc. 5, 5.

ተገምደ፡ III, 1 1) *secari, amputari, abscidi:* **ሐረገ፡ወይን፡እንተ፡ትትገመድ፡ወትትአረር፡** Deg. 2) *detruncari, decollari:* **በሰይፍ፡ተገምዱ፡ሕፃናት፡ንጹሓን፡** Sx. Tachs. 30; **ዘተገምደ፡በመጥባሕት፡** Enc. Mag. 15. 3) *dissecari, discerpi:* **ሰሐብዎ፡ወከነ፡ሥጋሁ፡ይትገመድ፡** Abush. 50. 4) *abscidi* vel *praecidi* ut videtur i. q. *absistere, intermittere:* **እስከ፡ማእዜኑ፡ትትገመድ፡መጥባሕቱ፡ለእግዚ"፡** Jer. 29, 6 var.

ግሙድ፡ part. *abscisus, dissectus, truncatus, detruncatus:* **ቆማስ፡ዘአበላቲሁ፡ግሙድ፡** Enc. Nah. 24; **ያዕቆብ፡ግሙድ፡** Sx. Hed. 27; Enc. Masc. 18; Enc. Mag. 30.

ግምድ፡ subst. 1) *segmentum, pars abscisa:* **ግምደ፡ድርግሕ፡** Marc. 2, 21; Luc. 5, 36. 2) Pl. **ግምዳት፡** legitur Prov. 16, 11, sc. **ከመ፡ግምዳተ፡ለጽሊጸ፡መዳልው፡** ῥοπὴ ζυγοῦ, quod vertendum esset *frustula, particulae,* sed emendandum videtur **ግምጸተ፡** — *Voc. Ae.:* **ግምድ፡ዘ፡ቍራጭ፡**

ግማድ፡ subst., m. et f., Pl. **ግማዳት፡** *segmentum, frustum:* **ግማደ፡ሥጋ፡** (fem.) Phlx. 243; 2 Reg. 6, 19 var.; **ደይ፡ውስቴታ፡ግማዳተ፡ዘኵሉ፡አበል፡** Hez. 24, 4; **ግማድ፡ዘተር ፈ፡እምዕፅ፡** Sap. 13, 13; **በግማደ፡ልብሱ፡** Phlx. 10 (vid. sub **ሐሰየ፡**); trsl.: **ግማዳት፡አብድ፡** Job 16, 7 (vid. sub **ቅንጣብ፡**).

ግምደት፡ n. act. *amputatio, putatio,* Lud. sine auct.

ገማዲ፡ n. ag. *putator* arborum, Lud. sine auct.

ትግምድት፡ subst. *sectio, amputatio* (passive): **ትግምድት፡አልባሲሆሙ፡** Genz. f. 88.

I. **ገመጸ፡** I, 1 [جمش?] Subj. **ይግምጽ፡** 1) trs. *flectere, inflectere, inclinare:* **እምንእሶሙ፡ግምጽ፡ክሳዶሙ፡** κάμψον τὸν τράχηλον Sir. 7, 23 var.; **ወርቅ፡ገመጾሙ፡ልበሙ፡ለነገሥት፡** ἐξέκλινε Sir. 8, 2; in specie: jus, ut: **ለገሚጸ፡ፍትሕ፡** Ex. 23, 2; Deut. 27, 19; 1 Reg. 8, 3; **ኢትግምጽ፡ፍትሐ፡ለእንለ፡ማውታ፡በእንተ፡ንዴቱ፡** Clem. f. 94. 160; **ከመ፡ኢይግምጹ፡ፍትሐ፡** f. 227; **ኢትግምጽ፡ፍትሐ፡ነዳይ፡** Did. 4; Macc. f. 10; Kedr f. 28. 2) intrs.: *flecti, inclinare,* **ከመ፡ኢትግምጽ፡ነፍስከ፡መንገሌሃ፡** Sir. 9, 9; de limite: **ወትግምጽ፡እምሀየ፡መንገለ፡** . . . Kuf. 8.

ገመጸ፡ I, 2 *inflectere, incurvare:* **እምንእሶሙ፡ግምጽ፡ክሳዶሙ፡** Sir. 7, 23; **ዘይጌምጽ፡ክሳዶ፡** (sc. suum ipsius) M. M. f. 297.

ግምጸት፡ n. act. *inclinatio:* **ከመ፡ግምጸተ፡** (sic legendum videtur pro **ግምዳት፡**) **ለጽሊጸ፡መዳልው፡** ῥοπὴ ζυγοῦ Prov. 16, 11.

II. **ገመጸ፡** I, 1 „*arrodere* panem dentibus" (Lud.), *atterere* [vicinum videtur **ገምዐ፡** et جمش]: **ሰላም፡ለስምዖን፡እንተ፡ለሐቋሁ፡አጽንዖ፤በሐብለ፡በቀልት፡ይበውስ፡እንተ፡ይገምጽ፡ወይበልዖ፤** Enc. Nah. 3.

ገሥገሠ፡ quadrl. cui contiguum videtur **ጕሥዐ፡** (an etiam **ክሰ፡ሐሰ፡**?); amb. **ገሰገሰ፡** *festinare.*

አንገሥገሠ፡ V *commovere, agitare, excitare:* **ለእመ፡ኢታንገሥግሥ፡ነፍስ፡ለዕዕ፡**, Cod. Abb. LXXXV (a d'Abbadie mihi communicatum). — *Rad. Abb.:* **አንገሥገሠ፡ዘ፡አነሳሳ፡** et **አነቃቃ፡**

ነገሥጋሥ፡ subst. *concitatio, commotio, agitatio, aestus:* ኦሪጌንስ፡ (Origenes) ሀዋኪ፡ እሮ፡ ታፈቅር፡ ነገሥጋሠ፡ ከመ፡ ትግበር፡ ነቀልቃለ፡ ለቤተ፡ ክርስቲያን፡ M. M. f. 198; እለ፡ ነበሩ፡ ይትሀወኩ፡ (qui semper agitantur) በነገሥጋሠ፡ ነፍስት፡ መዋቲት፡ ዘይእቲ፡ ደዌ፡ ነፍስ፡ ኢመዋቲት፡ Gad. Kar.

ገሥገሠ፡ *abradere* vid. sub ገስገሰ፡

ጐሥዐ፡ vel ጐሥአ፡ I, 1 [جَشَأَ جُوش جَسُع; amh. ገሣ፡] 1) trs. *eructare, ebullire, (scatere)*, c. Acc.: ዅሉ፡ ዘይጐሥዕ፡ ማይ፡ ἐρεύγεται Lev. 11, 10; Macc. f. 25; sermonem, verba: በእለ፡ ይጐሥዑ፡ በእንቲአየ፡ ቃላተ፡ ዐመፃ፡ μοχθηροὺς ἐρεύγονται κατ' ἐμὲ λόγους Epist. Cyrilli ad Joann. Ant. in Cyr. f. 115; ጐሥዐ፡ ልብየ፡ ቃለ፡ ሠናየ፡ Ps. 44, 1; his iisdem verbis incipit Lit. Mar. (N. T. rom. f. 170, 1) quare haec Lit. ጐሥዐ፡ ልብየ፡ inscribitur N. T. praef. f. 1; Ps. 118, 171. 144, 7; ዕለት፡ ለዕለት፡ ትጐሥዕ፡ ነቢበ፡ Ps. 18, 2; ወጐሥዐ፡ ልብየ፡ ጥቀ፡ ጥበበ፡ 4 Esr. 14, 42; ዘጐሥዐ፡ መጻሕፍተ፡ ጥበብ፡ ዅሎ፡ Enc. Jac. 10; omisso Acc.: Ps. 37, 8. 2) intrs.: *ebullire, scaturire,* መንፈስ፡ ቅዱስ፡ ይጐሥዕ፡ ውስተ፡ ልቡ፡ በከመ፡ ይጐሥዑ፡ አፍላጋት፡ ወይውሕዙ፡ Sx. Jac. 10; እምነ፡ ሐዋርያት፡ ጐሥዐ፡ መንፈስ፡ ቅ"፡ ላዕለ፡ ዅሎሙ፡ ቅዱሳን፡ መሃይምናን፡ Sx. Teq. 21. — *Voc. Ac.:* ጐሥዐ፡ ዘ፡ ተፋ፡ ፈላሊ፡ ይ፡; *aliud:* ብ፡ ፈላ፡ ገሳሊ፡ ይ።

አጕሥዐ፡ II, 1 *eructare* vel *ebullire facere,* Lit. 172, 2.

ጕሥዐት፡ n. act. *eructatio, ebullitio, scatebra:* ከመ፡ ጕሥዐተ፡ ልበሙ፡ ይትናገሩ፡ Asc. Jes. 3, 21; ጕሥዐተ፡ ኅሊና፡ ሰይጣናዊ፡ Cyr. f. 3; ለፈላስፋ፡ ልበሙ፡ ኢተቶስሐ፡ በሃይማኖት፡ ወኢበርሁ፡ በብርሃነ፡ ዚአሃ፡ አላ፡ ይትአመኑ፡ በጕሥዐተ፡ ልበሙ፡ Chr. ho. 22; ይሜህሩ፡ ፈጠራ፡ ዘእምጕሥዐተ፡ ልበሙ፡ M. M. f. 184.

ገሠጸ፡ I, 2 [rad. in Geez tritissima, etiam in lingua amh. obvia; eam Ges. in thes. cum יָסַר composuit, sed miro errore ገሠረ፡ pro ገሠጸ፡ scripsit p. 557. 604 et in Additam. p. 77] *castigare:* መኑ፡ ይጌሥጽ፡ ሊተ፡ ለልብየ፡ ἐπιστήσει μάστιγας Sir. 23, 2; ገሠጸ፡ ሥጋሁ፡ Lud. e Vit. S. a) *objurgare, increpare, redarguere, reprehendere,* ἐπιτιμᾶν Ruth 2, 16; Gen. 37, 10; Ps. 9, 5; ቅድመ፡ ጠይቅ፡ ወድኅረ፡ ትጌሥጽ፡ Sir. 11, 7; Matth. 9, 30. 16, 22. 17, 18; ἐγκαλεῖν Zach. 1, 4; ὀνειδίσαι Jes. 43, 12; ትገሥጾሙ፡ (Subj.) በቃልየ፡ διαπειλήσῃ αὐτοῦ Hez. 3, 17; ἐλέγχειν Job 32, 12; Sir. 21, 6; Matth. 18, 15; Luc. 3, 19; Eph. 5, 11; ἐπιτιμᾶν *increpare* mare Ps. 105, 10; ventos Matth. 8, 26; Marc. 4, 39. b) *graviter monere, admonere, hortari, dehortari,* ἐλέγχειν, ገሥጾ፡ ለዐርክከ፡ Sir. 19, 13. 14; ይኄይስ፡ ትገሥጽ፡ እምትትኀስ፡ 20, 2; νουθετεῖν Job 4, 3; 1 Reg. 3, 13; 1 Cor. 4, 14; Col. 1, 28. 3, 16; Tit. 3, 10; παρακαλεῖν, ለምንት፡ በከ፡ ትጌሥጹኒ፡ Job 21, 34; Jes. 40, 1. 2; Luc. 3, 18; Tit. 2, 15; ገሥጽ፡ 1 Tim. 4, 13; Kuf. 27. 35; ገሥጸትየ፡ 4 Esr. 10, 5; seq. ከመ፡ c. Subj.: Matth. 12, 16. 20, 31; Marc. 3, 12; seq. እምነ፡ c. Inf.: ይጌሥጸኒ፡ እምሐዊር፡ ውስተ፡ ፍኖተ፡ ዝንቱ፡ ሕዝብ፡ Jes. 8, 11 var. c) *corrigere, disciplinam adhibere, instituere, erudire,* παιδεύειν, እመ፡ ብከ፡ ውሉደ፡ ገሥጾ፡ ወመሀሮ፡ Sir. 7, 23; ንጉሥ፡ ጠቢብ፡ ይጌሥጽ፡ አሕዛቢሁ፡ 10, 1; ይጌሥጽ፡ ወይሜህር፡ ወይመይጥ፡ 18, 13; servos 30, 34; ይገሥጽኪ፡ ተራሕቆትኪ፡ Jer. 2, 19; ገሠጽከኒ፡ ወተገሠጽኩ፡ 38, 18; በእንተ፡ ገሥጾቱ፡ ለአብድ፡ Sir. 42, 8; Deut. 8, 5; Ps. 15, 7. 93, 12; Hebr. 12, 6. 9; Eph. 6, 4; 2 Tim. 2, 25 (c. ለ፡ Platt); 4 Esr. 8, 15; ለምሂር፡ ወለገሥጾ፡ Enc. Nah. 7; ἐλέγχειν (de disciplina, quam Deus hominibus adhibet inflictis malis) Job 5, 17; Prov. 3, 12.

ተገሥጸ፡ III, 2 *castigari, admoneri, corrigi, disciplinam admittere:* ዘእምንእስከ፡ ኢተገሠጽከ፡ Sir. 25, 3; ወልድ፡ ዘኢተገሥጸ፡ 30, 8; በምሕረት፡ ተገሠጹ፡ Sap. 11, 10; Ps. 89, 12; ተገሢጽየ፡ νουθετούμενος Job 23, 14; Jer. 38, 18; Jes. 46, 3; ተገሠጽ፡ Job 34, 16. 37, 13; Ps. 2, 10; Hebr. 10, 25; ዘይትጌሠጹ፡ በሥርዐታ፡ ለቅድስት፡ ቤተ፡ ክር"ን፡ Clem. f. 196; episcopus ገሠጸ፡ ወኢተገሠጸ፡ Sx. Tachs. 12; ከመ፡ ይትገሠጽ፡ ἵνα ἄρτιος ᾖ 2 Tim. 3, 17.

ግሡጽ፡ part. *castigatus,* a) *reprehensus, objurgatus,* Can. Nic. 3 (2); F. N. 6. b) *bene institutus, morigerus:* ወልድ፡ ግሡጽ፡ ያስተፌሥሕ፡ አበዊሁ፡ Fal. f. 64; Lud. ex Enc. Hed. 12. c) *bonis moribus imbutus, eruditus:* philosophi ሰብእ፡ ግሡጻን፡ Fal. in Prol.; ብእሲ፡ ኢኮነ፡ ግሡጸ፡ Fal. (vid. sub ዲበግ፡); Andronicus patriarcha Al. erat ግሡጸ፡ በትምህርት፡ መንፈስ፡ ዐቢይ፡ ወአኮ፡ ሕጹጸ፡ Enc. Ter 8.

ገሣጺ፡ n. ag. *castigator, institutor:* ገሣጼ፡ ሕዝብ፡ አብዳን፡ Enc. Hed. 13.

ግሣጼ፡ n. act. *castigatio, admonitio:* Joel ነቢየ፡ ምህሮ፡ ወግሣጼ፡ Enc. Teq. 21.

ተግሣጽ፡ subst., m. et f., Pl. ተግሣጻት፡ 1) *increpatio, objurgatio, reprehensio:* πρόσταγμα Job 26, 13; ἐπιτίμησις Job 26, 11; Ps. 17, 18. 75, 6. 103, 8; Koh. 7, 6; ἐλεγμός Jes. 50, 2; Sir. 21, 6; ἔλεγχος 2 Tim. 3, 16; *refutatio* Enc. Tachs. 22. 2) *castigatio, animadversio:* ኢያዐርፅ፡ ተግሣጾ፡ ἐνδελεχήσει μάστιγας αὐτῷ Sir. 30, 1; ተግሣጸ፡ እግዚ"፡ ὀργὴ κυρίου Mich. 7, 9. a) *disciplina, morum conformatio,* παιδεία, መቅሠፍት፡ ወተግሣጽ፡ μάστιγες καὶ παιδεία Sir. 22, 6; Prov. 1, 2. 3, 11. 12, 1; Ps. 49, 18; Deut. 11, 2; Jes. 50, 5; Jer. 2, 30. 17, 23. 39, 33; Hebr. 12, 5. 7; ተግሣጸ፡ ሰሎሞን፡ αἱ παιδεῖαι Σαλωμῶντος inscripta est Proverbiorum pars posterior, sc. Prov. 25—29; በእንተ፡ ተግሣጸ፡ ከህናት፡ F. M. 32; በእንተ፡ ተግሣጸ፡ ሕዝባውያን፡ F. M. 34. b) *institutio, eruditio:* ተግሣጹ፡ τὰ ἐντάλματα αὐτοῦ Job 23, 11; δικαιώματα Sir. 4, 17; ዕቀብ፡ ተግሣጾሙ፡ ለአእሩግ፡ διήγημα 8, 9; συμβουλία 6, 23; ῥήματα 12, 12; διδασκαλία Rom. 15, 4. c) *admonitio, adhortatio, paraenesis:* νουθέτησις, νουθεσία Prov. 2, 2; Job 5, 17; 1 Cor. 10, 11; Lud. Comm. hist. p. 308; Chrys., ubi singulis homiliis adjecta est pars paraenetica, ተግሣጽ፡ inscripta; *tractatus paraeneticus,* ut: አበ፡ ሲኖዳ፡ ደረሰ፡ ድርሳናተ፡ ብዙኃተ፡ ወተግሣጻተ፡ ወቃላተ፡ በቀኖናት፡ Sx. Haml. 7; Masc. 20; Ter 15. 23; Chrysostomus ደረሰ፡ ድርሳናተ፡ ወተግሣጻተ፡ ብዙኃተ፡ Chrys. f. 1.

መገሥጽ፡ part., f. መገሥጽት፡ 1) *castigator, reprehensor, (censor),* ὁ ἐλέγχων Chr. Ta. 30. 2) *institutor, morum formator, paedagogus:* መምህር፡ መገሥጽ፡ 1 Tim. 3, 2; παιδευτής Hos. 5, 2; ቀሲስ፡ በአምሳለ፡ መገሥጽ፡ Did. 1; መምህር፡ ወመገሥጽ፡ ዘአልሀቀ፡ ደቂቀ፡ በንጹሕ፡ Did. 4; መምህር፡ የዋህ፡ ወዕጉሥ፡ መገሥጽ፡ Did. 6; ጳውሎስ፡ ኄር፡ ወመገሥጽ፡ ለአሕዛብ፡ Did. 33. 3) *monitor,*

hortator: አብ፡መገሥጽ፡ πατὴρ νουθετῶν Sap. 11, 11; መገሥጽት፡ (παραίνεσις) 8, 9.

ግራ፡ subst. [fortasse pro ግራው፡, referendum ad radd. חור (ኀረወ፡), כור (ከረ፡), غار גור (ዖረ፡), קור, quibus potestas *fodiendi* et *cavandi* inest] *favus;* semper conjunctum cum መዓር፡, sc. መዓረ፡ግራ፡ et usurpatum pro κηρός *cera:* Jes. 64, 2; Judith 16, 15; 4 Esr. 13, 5; Hen. 1, 6. 52, 6; II Can. Ap. 66; etiam መዓረግራ፡, ut: በከመ፡መዓረግራ፡የኀትም፡ሰብእ፡በማኅተመ፡ወርቅ፡ ὥσπερ εἰ κηρῷ τις ἐμπήξει σφραγῖδα χρυσῆν, Cyr. de r. fid. f. 51. — *Voc. Ae.:* መዓረ፡ግራ፡ዘ፡ሠምዕ፡ምስለ፡መዓርጊ፡ይ፡

ጌራ፡ *galea* vid. sub ገየረ፡

ገራህት፡ subst., m. et f., Pl. ገራውህ፡ [ni fallor i. q. قَرَاحٌ قِرْوَاحٌ *terra in qua neque aqua neque arbores sunt; campus ad serendum purus redditus*] *ager* vel *campus arabilis, terra arva, arvum, rus:* Gen. 23, 13. 17. 33, 19. 49, 32; Ex. 22, 4 seq.; 23, 10; Lev. 25, 3 seq.; 27, 16 seq.; Deut. 23, 25; Ruth 2, 2 seq.; 4, 5; 2 Reg. 14, 30; Job 24, 6; Jes. 5, 8. 28, 25. 36, 2. 61, 11; Jer. 6, 12. 39, 7 seq.; Matth. 13, 24 seq.; 22, 5. 24, 18; Luc. 13, 19 (κῆπος); ገራውህ፡ Gen. 26, 14; Kuf. 11; 2 Esr. 15, 3; 1 Par. 6, 57 seq. (περισπόρια); Ps. 106, 37; Job 39, 10; Jes. 32, 13; Jer. 8, 10. 39, 15; Joel 1, 10 (πεδία); Hez. 36, 30; Judith 2, 27. 8, 7; Matth. 12, 1. 19, 29; Marc. 2, 23; episcopus ኢመበ፡ውስተ፡ካልእ፡ብሔር፡ገራውህ፡ (scriptum est በራውኅ፡) Can. Sard. 12. (De Apoc. 18, 11 vid. sub I ገርሕ፡) — *Voc. Ae.:* ገራህት፡ገራን፡ብ፡አርሻ።

I. ገርሕ፡ subst. *merx, mercatura* [جرح I et VIII (جرس VIII et جرش VIII et جرم I. VIII) *comparavit, sibi acquirere studuit*]: እምደሰያት፡አብዝኁ፡ገርሐኪ፡ τὴν ἐμπορίαν σου Hez. 27, 15; ወያመጽኡ፡ተግባርሙ፡ዕሱቀ፡ደርከዋ፡ገርሖሙ፡ φέροντες ἐμπορίαν — θησαυρούς 27, 24. — At eodem referendum videtur ገራውሕ፡ γόμος Apoc. 18, 11 (tamquam Pl. a ገሪሕት፡ vel ገራሕት፡; modo lectio sana sit). — *Voc. Ae.:* ገርሐኪ፡ዘ፡ዋጋሽ፡

II. ገርሕ፡ subst. „*equus tractatus, institutus*, aliâs ፈረስ፡ርዩዕ፡, un cheval dressé" Lud. auct. Greg. — Amh. magis quam Aeth. esse videtur, vid. scholion Voc. Ae. ad ተረየዐ፡ (Arabes habent جَرَن).

ገረመ፡ I, 1 [quod equidem non cum كرم (Isenb. lex. p. 172) sed cum גרם גָּרַם وَجِرَ composuerim] Subj. ይግርም፡, *verendum, terribilem, formidabilem esse, terrere,* እስመ፡ብዙኀ፡ዘይገርም፡ (v. "ጌርም፡) ቀቲሎቱ፡ (v. "ሎቶ፡) 1 Par. 10, 4; a) c. እምነ፡ comparationis: ዘይገርም፡ (v. pro ዘይጌርም፡) እምዝ፡ Hen. 21, 7; 4 Esr. 12, 17; Ps. 75, 12; ብከሙ፡ (habetis cum qui) ዘይገርም፡እምነገሥት፡ Clem. f. 121. b) impers. c. Acc. pers. (eis graut einem): ነገሥቶሙ፡ይደነግፁ፡ወይገርሞሙ፡ Hez. 32, 10; ገረሞሙ፡ለዐይኖሙ፡ 2 Esr. 16, 16; ኢትፍርህዎሙ፡ወኢይግርምክሙ፡ Jsp. p. 317.

ገረመ፡ I, 2 1) *terrere, ex-, perterrere, terrorem injicere, formidare facere:* ትጌርመኒ፡ ἐκφοβεῖς με Job 7, 14. 23, 15; Ps. 13, 9; Sap. 11, 20; ትጌርሞ፡ወታደነግፆ፡ Sir. 4, 17; ለፈራሄ፡እግዚ"፡አልቦ፡ዘይጌርሞ፡ 31, 16; Judith 16, 25; ይጌርሞሙ፡ለአሕዛብ፡ Ep. Jer. 3; Dan. 4, 2; Mich. 4, 4; Hez. 34, 28; 2 Esr. 16, 9; 1 Petr. 3, 14; 2 Cor. 10, 9. (In loco: ክርስቶስ፡ገረማ፡ለዕፀ፡በለስ፡ወየብሰት፡ M. M. f. 111 legendum videtur ረገማ፡). 2) *formidabilem esse,* Hen. 21, 7; መንግሥት፡እንተ፡ትጌርም፡እምኵሉ፡መንግሥት፡ 4 Esr. 12, 17 var.; seq. Acc. Inf.: እስመ፡ብዙኀ፡ዘይጌርም፡ቀቲሎቶ፡ 1 Par. 10, 4 var.

ተገረመ፡ III, 1 et 2 *terribilem se praebere, verendam prae se ferre speciem* ex. gr. imperantis, dominantis, *territare, minari, terribilem esse:* ተገረሙ፡በአፍርሆቱ፡ Gad. T. H.; principes ኢይምጽኡ፡በተገርሞ፡ (paulo infra በትግርምት፡) ውስተ፡ቤተ፡ክር"ን፡ Clem. f. 120; ኢይሰምዕ፡ድምፀ፡ዘይትጌረም፡ φορολόγου Job 39, 7; እንዘ፡ይትሜአከሙ፡በተገርሞ፡ Jsp. p. 297; መንግሥት፡እንተ፡ትትገረም፡እምኵሉ፡መንግሥት፡ 4 Esr. 12, 17 var.; c. c. Acc. pers.: ኢትትገረመኒ፡አፀረ፡እግዚ"፡በኵነኔከ፡ Jsp. p. 289; ተገረሞሙ፡ወፀረሮሙ፡ p. 378.

ግሩም፡ part. 1) *terribilis, formidabilis, timendus,* φοβερός Deut. 1, 19. 8, 15; Jes. 21, 1; Hab. 1, 7; Dan. 2, 31. 7, 7; Hen. 21, 1 seq.; 4 Esr. 10, 39; Hebr. 10, 27. 31; ኵነኔ፡ግሩም፡ Enc. Hed. 22; ግሩመ፡ኮንክምሙ፡ለአዝማድየ፡ Ps. 30, 14; ግርምተ፡ረሰይዋ፡ለምድር፡ Num. 13, 32; ግሩመ፡ገጽ፡ ἀναιδὴς προσώπῳ Deut. 28, 50; ግሩም፡ውእቱ፡ብእሲ፡ነባቢ፡በውስተ፡ሀገሩ፡ Sir. 9, 18; ግሩመ፡ኮነ፡(ሙሴ፡) ላዕለ፡ፀር፡ 45, 2; ኢኮኑ፡ግሩማነ፡ለዘይገብር፡ሠናየ፡ Rom. 13, 3; nonnumquam neutraliter: *terribile, res formidabilis, formido:* በእንተ፡ግሩም፡ዘረከበኒ፡ Job 3, 24; ግሩም፡ (v. ግርማ፡) እምነበ፡እግዚ"፡ ὁ φόβος Job 13, 11; ነበብኩ፡ግሩመ፡ Lud. Comm. p. 503 n. 41. 2) *verendus, venerandus, augustus, majestate praeditus,* de Deo; Ps. 46, 2. 75, 7. 11. 95, 4; 2 Esr. 11, 5. 14, 14; Deut. 10, 17; Sir. 43, 29; de verbo Dei 4 Esr. 8, 27; de specie divina Jud. 13, 6; de rege vel regina: ወለብሰት፡አልባሰ፡ክብራ፡ወኮነት፡ግርምተ፡ ἐπιφανής Esth. 5 aper.; ግሩም፡ውእቱ፡ጥቀ፡ φοβερὸς ibid.; de loco sacrosancto Gen. 28, 17; Kuf. 27; de colloquio quod horrore sacro percellit alqm 4 Esr. 1, 4; ምእናም፡ግሩም፡ Lit. 160, 4. — Adv. ግሩመ፡ *auguste* Ps. 138, 13.

ግርማ፡ subst., m. et f., 1) *terror, pavor, horror,* etiam *causa terroris, formido, terriculamentum:* እግዚ"፡አንበረ፡ግርማሁ፡ዲበ፡ኵሉ፡አሕዛብ፡ 1 Par. 14, 17; 2 Par. 20, 29; Sap. 17, 6. 17; ግርማ፡ዐቢይ፡ወድቀ፡ላዕሌሆሙ፡ Kuf. 14. 30; Job 39, 19. 41, 5; ግርማ፡ሌሊት፡ Job 4, 13; Ps. 90, 5; ግርማ፡መዐትከ፡ Ps. 89, 13; እምግርማ፡ቃሉ፡ደንገፁ፡አሕዛብ፡ Jes. 33, 3; φοβερισμοί Ps. 87, 17; በግርማ፡ዐቢይ፡ ἐν ὁράμασι μεγάλοις Jer. 39, 22; ከመ፡ይርአይ፡ግርማ፡ Job 33, 16; ድምፀ፡ግርማ፡ Jer. 37, 5; Deus ይኩውንክሙ፡ግርማክሙ፡ Jes. 8, 13; c. Gen. ejus, qui terrorem injicit ምስለ፡ግርማሆሙ፡ Hez. 32, 30; Job 9, 34; Ps. 144, 6; ግርማ፡አክይስት፡ γαυρίαμα δρακόντων Job 4, 10; Matth. 14, 26. 2) *majestas verenda* Dei regisve, *magnificentia veneranda* vel *formidabilis:* ግርማከ፡ Job 13, 21. 25, 2. 31, 23; እምገጸ፡ግርማ፡እግዚ"፡ Jes. 2, 10. 19 var.; አመጽእ፡ግርማየ፡ላዕሌከ፡ τὰ ἔνδοξά μου Jes. 48, 9; δόξα

regis Dan. 5, 18; ልቡስ ፡ ውእቱ ፡ ኵሎ ፡ አልባሰ ፡ ግርማሁ ፡ ἐπιφανείας Esth. 5 apcr.; ግርማ ፡ መብረቅ ፡ δόξα Act. 22, 11. 3) *dignitas, gravitas;* ግርማ ፡ sacerdotii II Can. Nic. 31; Enc. Nah. 30; Mariae virginis, Lud. e Ssal. Req.; ዘበዝኀ ፡ ሠሐቁ ፡ የሐጽጽ ፡ ግርማሁ ፡ Fal. f. 21.

ግሪምት ፡ subst. *terriculamentum, formido:* ወይከውኖሙ ፡ ለግሪምቶሙ ፡ (in Cod. Laur.; in caeteris መግሪምቶሙ ፡) ብሒረ ፡ ይሁዳ ፡ φόβητρον Jes. 19, 17 (siquidem lectio bona est).

መግሪምት ፡ subst. id.: ወይከውኖሙ ፡ ግብጽ ፡ መግሪምቶሙ ፡ ለብሒረ ፡ ይሁዳ ፡ Jes. 19, 17 var.

መግሪሚ ፡ part. c. term. adj. *terrens, terribilis,* Lud. e Mss. Colb.

ትግርምት ፡ subst., m. et f., 1) *res timenda* vel *terrorem injiciens:* ኢትፍርሁ ፡ ትግርምቶሙ ፡ Jes. 8, 12. 2) *terrores quos quis injicit* vel *quibus terret* alqm, *minae, terricula:* ትግርምቱ ፡ ያወድቆ ፡ Job 15, 21; Herm. p. 47; ኢትፍርሁ ፡ ጽዕለተ ፡ ሰብእ ፡ ወኢትግርምቶሙ ፡ φαυλισμός (*dirae*) Jes. 51, 7; እስሰ ፡ ኢይፈርሁ ፡ ትግርምቶ ፡ ለውእቱ ፡ ንጉሥ ፡ Clem. f. 156; Enc. Ter 27; Org. 3.

ጋርሚ ፡ subst. (modo lectio sana sit) ut videtur nomen cibi, fortasse *offa* (sicut ጕርሻ ፡ Lud. lex. amh. c. 87): ውስተ ፡ መከነ ፡ አኀው ፡ ድውያን ፡ አልቦ ፡ ዘይብላዕ ፡ ጋርሚ ፡ ወኢይስተይ ፡ ወይነ ፡ ዘእንበለ ፡ ዘይደዊ ፡ Reg. Pach.

ገረረ ፡, rarissime ገረ ፡ I, 1 [potestas radicis prima in *trahendo* גָּרַר ܓܪ جَرَّ est; inde propagatur *trahere* alqm i. e. *ducere* et intrs. *trahi* i. e. *duci, ducem sequi, obsequi,* coll. جَرَّ X *se dedit arbitrio* alcjs *eique obedivit,* جَرَعَ IV] Subj. ይግርር ፡, rarius ይግረር ፡, *se dedere* vel *submittere* alicui, *se subjicere imperio* alcjs vel *subjectum esse, in potestatem* alcjs *se permittere, parere, subigi;* politice: ለሊሆሙ ፡ ገረሩ ፡ ηὐτομόλησαν Jos. 10, 1; 2 Reg. 10, 19 (ubi Cod. R ገሩ ፡ pro ገረሩ ፡ exhibet); συνεστάλησαν Jud. 11, 33; ὑπακούσονται Jes. 11, 14; c. ለ ፡ alicui: ግረሩ ፡ ሎሙ ፡ ἐπικαλέσασθε αὐτούς Judith 7, 26; ὑπετάγησαν 1 Par. 29, 24; ተአዘዘት ፡ ወገረረት ፡ ኵላ ፡ ምድር ፡ ለእግዚ᎓ ፡ 22, 18; ፈቀዱ ፡ ይግርሩ ፡ ሎቱ ፡ Jsp. p. 295; ከመ ፡ ይግርር ፡ ሎቱ ፡ ኵሉ ፡ 4 Esr. 11, 7 var.; ኢይግርር ፡ ኤጲስቆጶስ ፡ ዘኢየሩሳሌም ፡ ለክልኡ ፡ እምነ ፡ ኤጲስ ፡ ቆጶሳት ፡ F. N. 4; de servo: እመሰ ፡ ኢገረረ ፡ πειθαρχεῖν Sir. 30, 38; de creaturis, δεδάμασται Jac. 3, 7; ኢይገርር ፡ ለሕገ ፡ እግዚ᎓ ፡ ὑποτάσσεται Rom. 8, 7 Platt. — *Voc. Ae.:* ገረረ ፡ ዘ ፡ ተገዛ ።

ገረረ ፡ I, 2 *subjectum esse, parere:* ዘይትኤዘዝ ፡ ወይጌርር ፡ ለአበዊሁ ፡ Sx. Genb. 18.

አግረረ ፡ II, 1 *subjicere imperio* alcjs vel suo, *subjungere sub potestatem* alcjs vel suam, *subigere, perdomare, domare:* ኵሎ ፡ በሐውርተ ፡ አግሬርየ ፡ ἐπικρατήσας Esth. 3 apocr.; 4 Esr. 11, 7. 14, 37; Dan. 2, 40. 44; 2 Par. 11, 1; ኵሎ ፡ አግረርከ ፡ ሎቱ ፡ Ps. 8, 7. 17, 51. 46, 3. 143, 3; Eph. 1, 22; አግሬር ፡ Hebr. 2, 8; አግረሮሙ ፡ ἐτροπώσατο αὐτούς 2 Reg. 8, 1; ታገርረከ ፡ ምሕረተ ፡ እግዚ᎓ ፡ εἰς μετανοήν σε ἄγει Rom. 2, 4 rom.; እስከ ፡ ታገርሬ ፡ ለነፍሱ ፡ Sir. 4, 17; ለልሳን ፡ አልቦ ፡ ዘይክል ፡ አግርሮታ ፡ δαμάσαι Jac. 3, 8; ይሰርሕ ፡ እስከ ፡ ያገርር ፡ ተያፍኒሁ ፡ Sir. 38, 26; *exercere* alqm ad alqd, γυμνάζειν, አግርር ፡ ርእሰከ ፡ ለጽድቅ ፡ 1 Tim. 4, 7.

ግሩር ፡ part. *subjectus, obnoxius:* ግሩር ፡ ታሕተ ፡ መከየዱ ፡ እገር ፡ Org. 1; ὑπόδικος Rom. 3, 19; እቀውም ፡ ግሩር ፡ ለኵነኔ ፡ Act. 26, 6.

I. ግሪት ፡ n. act., *actio subjiciendi* et *domandi, subactio,* Gad. Kar.; γυμνασία (*exercitium*) 1 Tim. 4, 8.

ገራሪ ፡ n. ag., Pl. ገራርያን ፡ *submissus, obsequens:* አማንያን ፡ ለቃለ ፡ እግዚ᎓ ፡ ወገራርያን ፡ ለነገረ ፡ አኀው ፡ Gad. Kar.

መግሪሪ ፡ part. c. term. adj., sec. Lud. etiam መግረር ፡, *subactor, domitor:* Christus መግሪሬ ፡ ዐርየ ፡ Genz. f. 18 al.; Kbr. Nag. n. 113; መግረረ ፡ ዐር ፡ Lud. e Ssal. Req.; Daniel መግረሬ ፡ ዐናብስት ፡ Org. 4.

II. ግሪት ፡ subst., species *acaciae* (seu spinae aegyptiacae): ዕፀ ፡ ግሪት ፡ Sx. Sen. 17; ዕፀ ፡ ግሪት ፡ እንዘ ፡ ቈጽለ ፡ ዕፁ ፡ ኢይትነገፍ ፡ ወአባሪሁኒ ፡ ኢይጸድፉ ፡ M. M. f. 48. — *Voc. Ae.:* ግሪት ፡ ዘ ፡ ግራር ፡ (De ግራር ፡ dichrostachys cinerea, acacia eburnea, acacia planifrons vid. Harris II Anh. p. 36).

ገርስ ፡, (si non ገሪስ ፡) subst., Pl. ገርሳት ፡, ut videtur *cardo* januae [rad. גרשׁ ܓܪܫ, de qua vid. Ges. thes. p. 306, contigua est radici جَرَّ, unde جَارُورٌ *cardo*]: ወካዕበ ፡ አስተዳለወ ፡ ብርት ፡ ብዙኀ ፡ ዘአልቦ ፡ መድሎት ፡ ለገርሳተ ፡ (v. ገርሶተ ፡) ኆዋኅው ፡ ወለባዕድኒ ፡ ግብር ፡ καὶ τοὺς στροφεῖς ἡτοίμασε καὶ χαλκὸν εἰς πλῆθος, οὐκ ἦν σταθμός 1 Par. 22, 3. — *Voc. Ae.* duplex interpretamentum habent: ሰናስል ፡ ገሪሳት ፡ መዋቅሕት ፡ ብ ፡ ሰንሰቱ ፡; *aliud:* ገሪስት ፡ (v. ገሪሳን ፡) ዘ ፡ ሰንሰለት ፡; *aliud:* ገረሰ ፡ (v. ጌረሰ ፡) ዘ ፡ ሰርሐ ፡; *aliud:* ሐነጸ ፡ ሣረረ ፡ ጌረሰ ፡ ብ ፡ ሰራ ።

ግራብ ፡ subst., Pl. ግራባት ፡, ut videtur, *uter, culeus* (coll. جِرَابٌ): in horto beatorum ለእመ ፡ ኀሠሥከ ፡ ቀብአ ፡ ዘይት ፡ ትረክብ ፡ ኀበ ፡ ግራባቲሃ ፡ (sc. ለገነት ፡; aurum si quaesiveris ትረክብ ፡ ኀበ ፡ መዛግብቲሃ ፡ al.) M. M. f. 213; ተመልአ ፡ ግራባተ ፡ ምስጢር ፡ ወይነ ፡ አምልኮ ፡ ዘፈልፈለ ፡ እምገቦ ፡ ትስብእተ ፡ መለኮት ፡ Org. 7 (ubi Lud. *calicem* vel *poculum* interpretatus est).

ጕርን ፡ (etiam ጎርን ፡ et ጉርን ፡ et ጕርና ፡) subst. [sive obsoletum sive peregrinum, nam aliâs frequentant ዐውድ ፡ et ምክያድ ፡; respondet גֹּרֶן جُرْنٌ] *area* frumentaria: ጕርነ ፡ v. ጎርነ ፡ አርና ፡ 1 Par. 21, 15. 18. 21 (ጕርና ፡). 22. 28; 2 Par. 3, 1; Org. 1. — *Voc. Ae.:* ጕርን ፡ ዘ ፡ ሕርሻ ፡ (v. ኅንስራ ፡); *aliud:* ገራሕት ፡ ጉርን ፡ ብ ፡ እርሻ ።

ጕርዔ ፡ (passim ጉርዔ ፡) subst. m., rarius f. (ut Prov. 8, 7), Pl. ጕራዒት ፡ [גַּרְגְּרוֹת גָּרוֹן ܓܪܓܪܬܐ, جِرِيَّة; جَرْجَرَ et غَرْغَرَ] *guttur, gula, fauces,* λάρυγξ et φάρυγξ, ሚጢ ፡ ጕርዔኪ ፡ እምነ ፡ ጽምእ ፡ Jer. 2, 25; ጥዑም ፡ ለጕርዔየ ፡ Ps. 118, 103; ጕርዔ ፡ እክለ ፡ ይጥዕም ፡ Job 12, 11. 34, 3. 20, 13; ጕርዔ ፡ ይፈልጥ ፡ ለኵሉ ፡ ጣዕመ ፡ እክል ፡ Sir. 36, 24; Cant. 2, 3; ይጠግዕ ፡ ልሳኖሙ ፡ በጉርዔሆሙ ፡ Job 29, 10; Thren. 4, 4; Ps. 21, 16; ስሕከ ፡ ጕርዔሁ ፡ Jsp. p. 376; ሰላም ፡ ለጕርዔኪ ፡ I Sal. Mar. 17; ጕርዔየ ፡ ይነብብ ፡ Job 6, 30; Prov. 5, 3. 8, 7; ኢታርኁ ፡ ጕርዔከ ፡ Sir. 34, 12; ኢትክሉ ፡ ነቢብ ፡ በጕርዔክሙ ፡ Clem. f. 260; Did. 2; Pl. ጕራዒት ፡ (etiam pro Sing. usur-

patum, sicut *fauces*) Ps. 5, 11. 113, 15. 134, 17. 149, 6; Rom. 3, 13; Did. 28; መተረ፡ጕርዔ፡ Enc. Teq. 6. — *Voc. Ae.*: ጕርዔ፡ዘ፡ጉረሮ፡(ጉሮሮ፡).

ጐርዐየ፡ quadrl. I denom. *jugulare*; *Voc. Ae.*: ዘብሑ፡ጐርዐዩ፡ (sic) ዘ፡ሐረዱ፡ — *Rad. Abb.* habent: ጐርኤመ፡ብ፡አገመ፡

ተጐርዐየ፡ III, 1 *se ipsum jugulare* (si non: *strangulare*): እምፈተውኩ፡ለልየ፡እትጐርዐይ፡ ἐμαυτὸν χειρώσασθαι Job 30, 24.

ትግርዕት፡ vid. sub ትግዕርት፡ sub ገዐረ፡

ገርዜን፡ n. prgr. (ut videtur corruptum e *carbasinus*, καρπάσινος) *linteum subtilissimum, carbasinum*: Christus በሰንዱን፡ገርዜን፡ተቀብረ፡በመቃብር፡ hom. Epiph. in Cyr. f. 118; አምጽኡ፡ልብሰ፡ገርዜን፡ለግንዘተ፡ሥጋሁ፡ Lit. Chrys.; Christus ዘተጠብለለ፡በልብሰ፡ገርዜን፡ Org.; M. M. f. 3; Enc. Hed. 29; ለምሥዋዕ፡ይኩን፡መንጦላዕት፡ዘገርዜን፡ንጹሕ፡ዘአልቦ፡ነውር፡ Kid. f. 6; ከድንኒ፡ገርዜነ፡ጸጋ፡ዘኢአነምዎ፡ጠቢባን፡ III Sal. Mar. 17. — *Voc. Ae.*: ገርዜን፡ዘ፡ሻሽ፡; *aliud*: ብ፡መረዌ፡ወሻሽ፡ይ ።

ጌርጌል፡ n. prgr. sc. 1) γελγέλ גַּלְגַּל *rota, turbo* Hez. 10, 13. 2) „*unum e septem coelis*, quos Aethiopes asserunt", Lud. ex Org. 2; ገርጌል፡ „primo die creatum esse, nugatur auctor Libr. Myst." (Lud.); ምሕላላን፡አዕርግ፡ጌርጌለከ፡ Hym. Mus. Brit. LIV n. 7.

ገርገረ፡ rad. de qua vid. Ges. thes. p. 305 sub גָּרַר n. 5.

አንገርገረ፡ V 1) *se volutare, volutari*: ናንገርግር፡በተፋቅሮ፡ ἐγκυλισθῶμεν Prov. 7, 18; Did. 2; sponsa ዘታንገረግር፡በተዘውዖ፡ Lud. e Mss. Colb.; ወድቀ፡ውስተ፡ምድር፡ወአንገርገረ፡እንዘ፡ይበኪ፡ Sx. Masc. 3; አንገርግሮት፡ Phlx. 110 (vid. sub አልኰመ፡); አንገርገረ፡ውስተ፡ምድር፡ Gad. T. H.; አንገርገረ፡ታሕተ፡እገሪሁ፡ ibid.; de serpente Gad. Ad. f. 16; ከመ፡ሐራውያ፡ዘይኤጽር፡ታሕተ፡ወያጸንን፡እመንገለ፡ከርሡ፡ወያንገረግር፡ውስተ፡ጸብር፡ κάτω νεύοντες πρὸς τὴν γαστέρα κύπτοντες καὶ τῷ βορβόρῳ ἐγκαλινδούμενοι Chr. Ta. 12. 2) *facere ut se volutet* alqs: እኩይ፡ጋኔን፡አኀዞ፡ወያንገረግሮ፡ Matth. 17, 15; diabolus አውደቃ፡ወአንገርገራ፡ Sx. Jac. 3; Sen. 7; pastor አንገርገሮሙ፡(ለአባግዒሁ፡ድውያን፡) ውስተ፡ውኅዘ፡መሬት፡ (cui medica salubritas inerat) Sx. Sen. 15. — *Voc. Ae.*: አንገርገረ፡ዘ፡ተንከባለለ ።

ነገርጋር፡ subst. *volutatio*, nomen morbi, quem *epilepsiam* dicunt (sec. Lud. *jectigatio*, Beitstanz): ዘአኀዞ፡ጋኔን፡ወነገርጋር፡ Clem. f. 178; እለ፡በሙ፡ነውረ፡ዘነገርጋር፡ወዘጋኔን፡ኢይሁየም፡ውስተ፡ቤተ፡ክርስቲያን፡ Clem. f. 130; ዘነገርጋር፡ *epilepticus* Luc. 9, 38 in tit.; Matth. 17, 14 in tit.; እለ፡ነገርጋር፡ Matth. 4, 24.

ጐርጐረ፡ rad., cognata cum ጕርዔ፡, جَرْجَرَ غَرْغَرَ (etiam גַּרְגַּר Hos. 7, 14 ut mihi videtur) nec non ነገረ፡

አንጐርጐረ፡ V *murmurare, fremere* prae impatientia vel indignatione, *queritari, indignabundum esse, stomachari*: እለ፡ያንጐረጕሩ፡ οἱ γογγύζοντες Jes. 29, 24. 30, 12; ለምንት፡ያንጐረጕር፡ሰብእ፡ Thren. 3, 38; Judith 5, 22; Ps. 58, 17. 105, 25; Ex. 15, 24; Num. 11, 1; Judae 16; διαγογγύζειν Deut. 1, 27; Luc. 15, 2; አንጐርጐሩ፡ወተአንተሉ፡ ἠγανάκτουν Sap. 12, 27; c. በእንተ፡ rei vel pers.: Num. 14, 36; Matth. 13, 57 (σκανδαλίζεσθαι); Joh. 7, 12; c. ላዕለ፡ pers.: Num. 14, 2. 27; Matth. 20, 11, vel በላዕለ፡ Num. 17, 20; Ex. 16, 8. vel ዲበ፡ Ex. 17, 3 var.; c. ላዕለ፡ rei: ኢታንጐርጕር፡ላዕለ፡ጸጋ፡ዘወሀብከ፡ Fal. f. 57; c. Acc. pers.: Ex. 17, 3.

ነገርጋር፡ subst. (m.) *murmuratio, quiritatio, querela, indignatio*, γογγυσμός Ex. 16, 7. 8; Num. 14, 27; Jes. 58, 9; አኅደግዎሙ፡እኩየ፡ነጐርጓረ፡ Sir. 46, 7; Sap. 1, 10. 11; Phil. 2, 14; ὀργή 1 Tim. 2, 8.

መንጐርጕር፡ et **መንጐራጕር፡** part., f. **መንጐራጕሪት፡** *murmurator, querulus, stomachosus*: መንጐርጕራን፡ et መንጐራጕራን፡ κέρκωπες Prov. 26, 22. 18, 8 var.; 16, 18 var.; ኢትኩን፡መንጐርጕረ፡ Const. Ap. 8; Lud. Comm. hist. p. 317 n. 55 et p. 320 n. 63; Clem. f. 85; መንጐራጕሪት፡ Fal. f. 38. 52 (vid. sub አደመነ፡).

ግርጣጥ፡ subst. nomen *instrumenti musici* cujusdam, Chr. Ax. f. 94 (vid. ገንታ).

ግሪጳ፡ n. prgr. sc. γρύψ (in Acc.) *gryps* avis (cui respondet פֶּרֶס *aquila ossifraga*), Lev. 11, 13; Deut. 14, 13. „Aethiopes intelligunt suam ኢጥምጾሞር፡ avem albam rapacem cadavera quaerentem", Lud. (vid. Lud. lex. amh. c. 64).

ጐረጸ፡ verbum significationis haud satis certae, quod Lud. affert e Libr. Myst.: ሐራውያ፡ዘውእቱ፡መፍልስ፡ወጥረሲሁ፡እኩይ፡ወጐረጸ፡ (sic) ለስጥና፡ወጐየየ፡ et interpretatur „*invasit* Setnaelem ut fugeret".

መጕረጽ፡ subst. ut videtur *instrumentum scalpendi* i. e. *unguis aduncus* [?גֵּרֵד جَرَدَ *scalpsit, scabit*, حرش et خرش]: አራዊት፡መሣጥያን፡እለ፡በሙ፡ጽፍራት፡ወመጕረጽ፡ F. N. 23.

ገረፈ፡ *rete confecit*, Lud. sine auct.

ገሪፍ፡ subst. f. *verriculum, sagena, rete* [de rad. גָּרַף, cui primitus vis *rapiendi* et *verrendi* inerat, vid. Ges. thes. p. 304] σαγήνη Matth. 13, 47; ኀሠሠ፡ከመ፡ይግበር፡ሎሙ፡ገሪፈ፡ Phlx. 125; ከመ፡ያመሥጥ፡ወይጠል፡እመሥገርተ፡ገሪፍ፡ Enc. Tuchs. 10; መሥገርተ፡ገሪፍ፡እንተ፡ታስተጋብእ፡ዘመደ፡ኵሉ፡ዓሣት፡ Org. 3. — *Voc. Ae.*: ገሪፍ፡ዘ፡መረብ፡

ጐሪፋ፡ vel **ኀሪፋ፡** subst. ut videtur *poena, supplicium*: በልሐነ፡እምኀሪፋነ፡ወእምቀዳሚት፡አበሳነ፡ ἀνέντα ποινῆς καὶ τῶν ἀρχαίων αἰτιαμάτων Cyr. ad Th. f. 21. [An ab amharico verbi ገረፈ፡ significatu *virgis caedere, flagellare, castigare, punire?*]. At *Voc. Ae.* ad Cyr. exhibet: ጐሪፋነ፡ዘ፡ጌጋይነ፡; eodemque pertinere videtur scholion *Voc. Ae.*: ጉራፍት፡ (v. ጐረፋት፡)ዘ፡ክንቶ፡ [جرم?].

ጌሰም፡ *cras* vid. sub ጌሰ፡

ገሰሰ፡ vel **ገሠሠ፡** I, 1 [גָּשַׁשׁ, جَسَّ] Subj. ይግስስ፡ 1) *palpare, con-, attrectare, manu tangere*, ገሢስ፡ ψηλάφησις Sap. 15, 15; Ps. 113, 15; c. Acc.: ትወዲ፡እዴከ፡ለሎቱ፡ለገሢሶቱ፡ Job 40, 27; Gen. 27, 12. 21; Kuf. 26

1 Joh. 1, 1; Luc. 24, 39; Fal. f. 53. 54 (vid. sub ሐዋስ፡). 2) *tangere, attingere*, ἅπτεσθαι, c. Acc.: Gen. 3, 3; Kuf. 3; Lev. 5, 2. 3. 11, 27 seq.; 12, 4. 15, 5 seq.; Ps. 103, 33. 143, 6; Dan. 9, 21. 10, 16. 18; እምድኅረ፡ገሰሰ፡በድን፡ወክዕበ፡ይደግም፡ገሲሶ፡ Sir. 31, 30; ዘገሰሰ፡ፒሳ፡ 13, 1; Jes. 52, 11; ዘኢይክውኖሙ፡ለገሲስ፡በእደዊሆሙ፡ Judith 11, 13; Marc. 1, 41. 6, 56; ገሰሶ፡አዕይንቲሁ፡ 8, 25; ኢትግስስ፡ወኢትልክፍ፡ Col. 2, 21; F. M. 31, 3; ገሰሰኒ፡አፉየ፡ Jer. 1, 9; እደ፡እግዚ"፡ገሰሰኒ፡ Job 19, 21; ኢትገስሰከ፡እኪት፡ Job 5, 19. 4, 5; ገሰሶ፡እግዚ"፡ወኮነ፡ለምጽ፡ 4 Reg. 15, 5; violandi vel laedendi causa: Jer. 12, 14; Zach. 2, 8; Job 1, 11. 12. — *Voc. Ae.*: ገሰሰ፡ዘ፡ዳሠሠ፡ v. ደኀሠሠ፡

አግሰሰ፡ II, 1 *palpare* vel *contrectare sinere* alqm alqd, Jud. 16, 26.

ተገሰ፡ III, 1 *contrectari, attrectari, manu tangi*: ተገሰ፡(ኢየሱስ፡)እምቶማስ፡ Kid. f. 3; Cyr. ad Th. f. 24; ኢይትገሰስ፡ Nah. 3, 1 var.; እሳት፡እንተ፡ኢትትገሰስ፡ Deg.; Org. 1.

ግሱስ፡ part. *contrectatus, tactus*, Lud. sine auct.

ግሰት፡ n. act. *palpatio, contrectatio, tactio, tactus*: ኢልኩፋን፡በግሰት፡አጻብዕ፡ M. M. f. 52; በግሰት፡እድ፡ F. M. 14, 1; በግሰት፡ከናፍሪሁ፡ለዳንኤል፡ M. M. f. 92; Org.

ገሳሲ፡ n. ag. *palpator, contrectans*: መቴዎስ፡ገሳሲ፡ቍስልከ፡ (o Christe), Cod. Mus. Brit. LIV, n. 7; f. ገሳሲት፡ Org. 1.

ግሳሴ፡ subst. *attrectatio, tactus*, Enc. Teq. 27.

ገስገሰ፡ quadrl. I et **ገሰሰ፡** I, 1 *deradere, abradere*: እምድኅረ፡ገስገስዎ፡ (v. ገሰስዎ፡) ለውእቱ፡ቤት፡ μετὰ τὸ ἀποξυσθῆναι τὴν οἰκίαν Lev. 14, 43.

ገስገሰ፡ *commovere* vid. sub ገሥገሠ፡

ግብ፡ *fovea* vid. sub ገበበ፡

ገቦ፡ *latus* vid. post ገብአ፡

ገብላ፡, rarius **ግብላ፡**, subst. m. et f., Pl. **ገብላት፡**(ግብላት፡) *lacus* vel *canalis potatorius*, e quo potant pecus et homines: ληνοί ገብላት፡ Gen. 30, 38. 41; δεξαμεναί (v. ግብላት፡) Ex. 2, 16; ገብላተ፡እብን፡ዘያሰትዩ፡ባቲ፡አፍራሰ፡ Sx. Masc. 1; ዘያአምር፡ወኢይገብር፡ይመስል፡ገብላ፡ሐጼረ፡ሠናየ፡ዘምሉእ፡ማየ፡ዘእምኔሁ፡ይሰትዩ፡ብዙኃን፡ወያነጽሕ፡ብዙኃነ፡እምርስሐታቲሆሙ፡ (sc. lavando) Phlx. 109.

ገብረ፡ I, 1 [גָּבַר *valuit, fortis fuit*; de prima radicis significatione vid. Ges. thes. p. 261] Subj. **ይግበር፡** 1) *actuosum esse*, a) *laborare*, Ruth 2, 19. 3, 2; Ex. 31, 5. b) *agere* Deut. 17, 12; Num. 24, 18; Joh. 5, 17; Jac. 2, 22 Platt; Rom. 7, 5. 2) trans., *facere*, a) *creare, condere*: Gen. 1, 7. 16 seq. 2, 2 seq.; Ps. 95, 5. 120, 2; Kuf. 2; Koh. 7, 29; Prov. 8, 23; Sap. 13, 3; Jes. 27, 11. 40, 26. 43, 1; Act. 4, 24. 7, 50; Apoc. 14, 7; c. እምነ፡ materiae: Gen. 2, 7. 19. b) *ex se producere* i. e. *ferre* fructum Gen. 1, 11. 12; 4 Reg. 19, 30; 4 Esr. 9, 31; Matth. 13, 23. 21, 43; vel *exigere* radices Sir. 3, 28; ramos, frondes Marc. 4, 32; *jacere* umbram ገብረ፡ጽላሎተ፡ Job 15, 29. c) *conficere, fabricari*, ut: arcam Gen. 6, 14. 8, 6; ferramenta 4, 22; vestes 3, 7. 21. 37, 3; vas Kuf. 11; Jer. 18, 4; simulacrum Deut. 27, 15; Kuf. 11; flagellum Joh. 2, 15; varias res Ex. 25—30; Hen. 8, 1; septum Gen. 33, 17; hortos et piscinas Koh. 2, 5. 6; foveam Ps. 7, 16; መዛግብተ፡ Gen. 41, 34; libros Koh. 12, 12; al.; c. እምነ፡ materiae: Ex. 30, 1. 5; Rom. 9, 21; vel c. Gen.: Ex. 27, 3; Gen. 6, 14; Hez. 27, 6; vel c. dupl. Acc.: Ex. 39, 12. 13; Jes. 44, 17; ትገብር፡(ለወርቅ፡)አክሊላተ፡ Zach. 6, 11. d) *parare, apparare*, ut: cibos 2 Reg. 12, 4. 13, 10; Jud. 6, 19. 13, 15; Gen. 18, 6. 8. 21, 8; Kuf. 26; ገብረ፡ወይነ፡እምፍሬ፡ Kuf. 7; ይገብር፡ግብነተ፡ Sx. Masc. 18; ማኅደረ፡ Ex. 15, 17; Joh. 14, 23; ምርፋቀ፡ Joh. 6, 10; መከነ፡ 2 Reg. 7, 10; ቤተ፡ Gen. 30, 30; viam Ps. 67, 4; candelas (ἐξάπτειν) Ex. 30, 8; in specie victimam ad immolandum: 1 Reg. 6, 14. 7, 9; 2 Reg. 21, 9; Lev. 9, 7. 22. 14, 30; Num. 6, 16. 17. e) *comparare, acquirere*, ut: Ex. 23, 16; ኀይለ፡ Deut. 8, 17; ስመ፡ Gen. 11, 4; 2 Reg. 8, 13; Sir. 41, 12; ቊንማተ፡, መዛግብተ፡ Luc. 12, 33; አዕርክተ፡ Luc. 16, 9. f) *instituere, peragere*, convivium, festum Luc. 5, 29. 14, 12; Matth. 22, 2. 26, 18; Act. 18, 21; Ex. 12, 48; Num. 9, 10. 14; Kuf. 7; ግበር፡በዓለከ፡ Nah. 2, 1; ገብረ፡ተዝካር፡ Mavâs.; Enc. Mag. 8; ገብኡ፡ Enc. Teq. 19; bellum (*gerere*) Kuf. 37. 50; Deut. 20, 12; 1 Par. 22, 8; Apoc. 13, 7. g) *exercere, subigere*, Ex. 31, 4; euphemistice: (alqm) Gen. 19, 5. h) *operari, opus* vel *negotium facere*: Koh. 9, 10; ሰዱሰ፡ዕለተ፡ትገብር፡ግብረ፡ Kuf. 50; Ex. 20, 9. 35, 2; Lev. 23, 3; Luc. 13, 14; ይግበር፡ግብሮ፡ Gen. 39, 11; በኡ፡ይግበሩ፡ግብረ፡በቤተ፡እግዚ"፡ Hagg. 1, 14; Joh. 10, 37; in specie: *sacris operari*, λειτουργεῖν, Ex. 38, 27. 39, 12. 13; Num. 4, 26; Deut. 10, 8. 17, 12, al. i) *efficere*, (bewirken, verursachen): ቍስለ፡መቅሠፍት፡ይገብር፡አምግልተ፡ Sir. 28, 17; Jac. 1, 3; 1 Cor. 12, 6; 2 Cor. 4, 17. 9, 11; ሰላመ፡ Prov. 10, 10; Jac. 3, 18; ሀከከ፡ Rom. 16, 17; መድኀኒተ፡ Luc. 1, 68; ፍሥሓ፡ Act. 15, 3; ማዕሌተ፡ Am. 7, 11; seq. Subj. vel ከመ፡ c. Subj.: ገብረ፡ለሙ፡ይፍርህዎሙ፡ (v. ከመ፡ይፍ"፡) ኵሉ፡ዘነፍስ፡ Sir. 17, 4; Kuf. p. 4; Apoc. 13, 15; vel seq. በዘ፡ Joh. 11, 37. k) *perficere, peragere, perpetrare*, ኢገበርከ፡ሎቱ፡መዐቶ፡ 1 Reg. 28, 18; ዘፈቀደ፡በልቡ፡ይገብር፡ Sir. 8, 15; Rom. 9, 28; ገቢረ፡ግበር፡በከመ፡አዘዝኩ፡ (ἐπιτελέσεις) Judith 2, 13; Ps. 51, 9 (omisso Objecto); Jud. 11, 39; መንክረ፡ Ps. 77, 5. 97, 1; ዐበይተ፡ 70, 21; Luc. 1, 49; ተአምረ፡ Jud. 6, 17; Kuf. 48; Joh. 2, 11. 23; ኀይላተ፡ Matth. 7, 22; ግብረ፡ Joh. 5, 36; 2 Tim. 4, 5; ፈቃዶሙ፡ Marc. 15, 15; በቀለ፡ Ex. 12, 12; Hez. 25, 11; ፍኖተ፡ Hen. 41, 6; judicium Kuf. 5. 48; Joh. 5, 27; ንፈቅድ፡ትግበር፡ለነ፡ዘሰአልናከ፡ Marc. 10, 35; Joh. 14, 13. 14. l) *facere, agere*: Matth. 5, 47; ምንተ፡እግበር፡ Marc. 10, 17; Luc. 3, 10; ዘንተኑ፡ገበርኪ፡ Gen. 3, 13. 14; ዘእገብር፡አነ፡ 18, 17. 22, 16; እምዝ፡ፈጸሞ፡እግዚ"፡ዘንተ፡ኵሎ፡ገቢረ፡ያመጽእ፡ Jes. 10, 12; ኢትግበር፡ከመዝ፡ Kuf. 10; ቃአምር፡ዘከመ፡ገብሩ፡ ibid.; Gen. 8, 21. 18, 5; Matth. 23, 3; Luc. 2, 27; Joh. 14, 31; ሠናየ፡ገበርከ፡ *bene egisti* Sir. 37, 9; 1 Cor. 7, 37; Phil. 4, 14; እንተ፡ትኄይስ፡ገብረ፡ 1 Cor. 7, 38; etiam seq. Subj., ut: ኢይገብር፡የሀባ፡ለካልእ፡ (non faciet ut eam det alii) Tob. 6, 13; in specie α) *facere, exercere* bonum, virtutes: ገብረ፡ሠናየ፡ Koh. 7, 20; Sir. 48, 16; Ps. 36, 3; ገብረ፡ጽድቀ፡ Jes. 5, 7; Jer. 9, 24; 1 Petr. 3, 14; ገቢረ፡ፍትሕ፡ Ps. 9, 17; Joh. 3, 21. 8, 29; Rom. 3, 12. 7, 21; 1 Joh. 1, 6. 2, 29. 3, 7; 3 Joh. 5; ገብረ፡ምጽዋተ፡ Sir. 12, 3; Matth. 6, 3; ጸሎተ፡ Enc. Mij. 1. β) *exsequi, observare* voluntatem, praecepta alcjs: Lev. 20, 22;

Deut. 15, 5; Ps. 102, 20. 21; ገብረ፡ሕገገ፡ኦሪት፡ Rom. 3, 20. 21; ዘይገብር፡ፈቃዶ፡ለአቡየ፡ Matth. 7, 21. 21, 31. 23, 3; Joh. 8, 44. γ) *patrare, committere* malum, peccatum Lev. 20, 12; Jes. 5, 7; Hez. 3, 20; ገቢረ፡እኩይ፡ Prov. 6, 18; Gen. 31, 26. 40, 15; Deut. 22, 21; 2 Reg. 18, 13; Matth. 13, 41. 27, 23; Luc. 3, 19; Joh. 8, 34. m) *facere alqd alicui* vel *contra alqm* i. e. *praestare, exhibere, afficere, agere cum* alqo, *tractare* alqm, *committere in* alqm, c. c. ለ፡, ut: ገቢረ፡ሠናይ፡ለጽንዑስ፡ Prov. 3, 27; ምንተ፡እንከ፡እግበር፡ዓዲ፡ለወይንየ፡ Jes. 5, 4; Gen. 24, 44; Ex. 14, 31; Matth. 5, 44. 20, 32; Marc. 5, 19. 20. 7, 12. 10, 51. 15, 8; Luc. 6, 27; Joh. 13, 15; c. በ፡, ut: በከመ፡አቀሰሎ፡ይገብሩ፡ቦቱ፡ Kuf. 24; Gen. 22, 12; Ex. 6, 1; Num. 22, 2; Deut. 3, 6. 4, 3; Luc. 23, 31; c. ላዕለ፡ (*erga* vel *contra*): ገብረ፡ምሕረተ፡ላዕለ፡ Jes. 64, 4; Luc. 10, 37; Kuf. 18. 48; Dan. ap. 1, 61; Gen. 12, 18. 20, 9. 34, 7. 40, 14; Ex. 14, 11; Jud. 15, 11; 1 Reg. 31, 11; Joh. 15, 21; c. ዲበ፡ Jer. 9, 24; Ps. 14, 4; Kuf. 18; Act. 9, 13; c. ምስለ፡ pers.: Ruth 2, 11; Jud. 15, 3; Dan. 1, 13; Luc. 1, 72; c. Acc. pers. vel rei: ሕዝበኒ፡ግበር፡ዘከመ፡ፈቀድከ፡ Esth. 3, 11; Gen. 19, 8. 27, 45; Lev. 16, 15; Deut. 31, 4; Jos. 8, 2. n) *facere* vel *reddere* alqm vel alqd, c. dupl. Acc., ut: ጽኑዐ፡ይገብር፡ መሠረታተ፡ምድር፡ Prov. 8, 28. 29; Apoc. 21, 5; coll. Hen. 6, 4; vel c. Acc. et ውስተ፡ Deut. 9, 14. o) *adhibere*: ይደሉ፡ ከመ፡ይግበሩ፡ሎቱ፡ (sc. ለደዌ፡) ፈውሳተ፡ልምሉማተ፡ F. M. 3, 3; ንሣእ፡ኵሎ፡ንዋየ፡ዘውስቴቶን፡ወግበር፡ለሕንጸተ፡አ ብያተ፡ክር"ን፡ Lud. e Vit. Theoph. p) nonnumquam c. praep. substituitur aliis verbis specialioribus, ut: ወይግበሩ፡ውስተ፡ ማኅፆት፡ቅብአ፡ (pro ይደዩ፡) Sx. Teq. 20; ግበር፡እዴከ፡ዲ በ፡ዘቲ፡ጻሕል፡ Lit. 158, 4. 159, 1; F. M. 14, 10 (vid. sub ምራቅ፡ c. 898).

አግበረ፡ II, 1 1) *facere* vel *conficere* vel *perficere jubere* vel *curare* vel *sinere, ad faciendum adducere*, አ ግበሩነ፡ዕጹበ፡ግብረ፡ Deut. 26, 6; እምእለ፡ይቀውሙ፡ወያ ገብሩ፡ወያስተናግዱ፡ግብረ፡እግዚ"፡ ἀπὸ τῶν ἐργοδιωκτῶν 1 Par. 23, 4; ፍቅር፡ኢታገብር፡እኩየ፡ወኢታኄሊ፡ሕሡመ፡ ላዕለ፡ቢጽ፡ Chr. Ta. 19 (cfr. 1 Cor. 13, 5); Rom. 1, 32 Platt; conficere curare: Ex. 26, 14. 15. 27, 1. 30, 38; 1 Reg. 8, 12; 2 Reg. 1, 25; 3 Reg. 7, 34; 1 Par. 18, 8; 2 Par. 4, 8; አግ ቢሮ፡ኀጻውንተ፡ Gad. Lalib.; liber aureus ዘአግበረ፡ሎቱ፡አ ቡሁ፡ Enc. Haml. 16; c. Acc. confecti et Acc. materiae: ማሕ ረሰክሙ፡አግብሩ፡ኲያንወ፡ወማዕፀዲክሙ፡አግብሩ፡ረምሐ፡ Joel 4, 10. 2) passim i. q. II, 2 *cogere*, ut Kuf. p. 4 ann. 4.

አገበረ፡ II, 2 1) *efficere ut faciat* vel *perficiat* alqs alqd: መዐቱ፡ለብእሲ፡ጽድቀ፡እግዚ"፡ኢያጌብር፡ (v. ኢያጌ ብሮ፡) κατεργάζεται Jac. 1, 20. 2) *cogere, adigere, adducere* alqm ad faciendum alqd, c. dupl. Acc., ut: ዘቲ፡መጽ ሐፍ፡ኢታጌብረከ፡ግብረ፡ዘኢትክል፡ Fal. in proleg.; ሰብእ፡ እኩያን፡ያጌብሩኒ፡ዘንተ፡ Sx. Sen. 28; እስመ፡ያጌብርዎ፡ለ ብእሲ፡ቀቲለ፡ፍቁሩ፡፪ግብር፡ (duae res ad interficiendum amicum adducere possunt) Jsp. p. 338; vel c. Acc. pers. et ላዕለ፡ rei: ምንትኑ፡ዘአገበረከ፡ላዕለዝ፡ Jsp. p. 333; c. በእንተ፡ rei, Lud. Comm. p. 335; seq. ለ፡ c. Inf.: አገበረኒ፡ለቀቲሎቱ፡ p. 336; seq. Subj. verbi: እመኒ፡አገበሩከ፡ትብላዕ፡ Sir. 34, 21; አገበሩነ፡ንግበር፡ Judith 8, 40; Gal. 2, 3; Jsp. p. 322; vel seq. ከመ፡ c. Subj.: ኢያገበርኩከ፡ከመ፡ትሡዕ፡ Jes. 43, 23; Asc. Jes. 5, 8; c. Acc. pers.: Gen. 19, 3. 33, 11; Jud. 13, 15. 19, 7; Prov. 6, 7; Luc. 24, 29; 2 Cor. 12, 11; Chrys. creberrime; በአገብሮ፡ (τυραννίδι) *per vim, violenter* Sap. 14, 21; Ssal. Req. 3) *tributum imponere* alicui, c. dupl. Acc.: 4 Reg. 18, 14. 23, 32.

ተገብረ፡ III, 1 1) *fieri* a) *creari* Kuf. 2; ተገቢሮ፡ሠሐ ቅዎ፡መላእክት፡ Job 40, 14; Hen. 72, 1; ቃል፡ (ὁ Λόγος) ዘበአማን፡ተወልደ፡ወኢተገብረ፡ Cyr. f. 119; Exp. Fid. Nic. b) *gigni*: ኀጺን፡እምውስተ፡ምድር፡ይትገበር፡ γίνεται (v. ይትጌበር፡) Job 28, 2; Jac. 4, 1. c) *confici*: ዘይትገበር፡እ ምአስካል፡ Num. 6, 3; ኵሉ፡ዘይትገበር፡በእሳት፡ንዋይ፡ Num. 31, 23; Ex. 25, 31 seq.; 26, 10. 30, 2. 3. 39, 23; ኵሉ፡ወ ርቅ፡ዘተገብረ፡ለግብረ፡ቅዱሳን፡ Ex. 39, 1. 4. d) *parari, apparari*: ወዘይትገበር፡ሲሳይነ፡ዘለለዕለትነ፡ 2 Esr. 15, 18; 1 Reg. 21, 6; በጼው፡ይትገበር፡ Lev. 2, 13; *ornari*: እንተ፡ ተገብረት፡በወርቅ፡ወበዕንቍ፡ Apoc. 18, 16. e) *perfici, perpetrari, agi*: ተገብረ፡ዝንቱ፡ኵሉ፡በእዴኪ፡ Judith 15, 10; ት ዕግልት፡ዘይትገበር፡ Koh. 4, 1; Mal. 1, 9; ይትገበር፡ግብረ፡ 4 Esr. 4, 47; Hen. 2, 2. 5, 2. 6, 3. 15, 5. 91, 15. 106, 6; Matth. 18, 19. f) *agi, peragi, haberi*, de festis: ተገብረ፡ፋ ሲካ፡ 4 Reg. 23, 22; Kuf. p. 26; ይትገበር፡ሎቱ፡በዓል፡ዐቢ ይ፡ Sx. Mij. 24; ሲኖዶስ፡ይትገበር፡ II Can. Ap. 35. 2) *coli*, de agris Hen. 10, 18. 3) *efficacem fieri* vel *esse*: ተገብ ረ፡ወተሰልጠ፡እሳት፡ውስቴቱ፡(ለማይ፡) Sap. 16, 17; Matth. 14, 2 (; Jac. 4, 1).

ተገበረ፡ III, 2 I) Refl. 1) *opus facere, operari, laborare*: 4 Esr. 3, 19; Act. 18, 3; ዘይትቀነይ፡ወይትጌበር፡ Sir. 10, 27; 1 Thess. 2, 9; በፍርሀት፡ትትጌበሩ፡ለሕይወትክሙ፡ Phil. 2, 12; c. Acc. operis vel negotii: ተግባር፡ዘተገበርክሙ፡ በዲበ፡ምድር፡ Kuf. 20; 1 Thess. 4, 11. a) *operam dare* rei, *elaborare, operando acquirere*, c. Acc.: Prov. 6, 8; ሀገር፡እን ተ፡ትትጌበር፡ከንቶ፡ Hos. 6, 8; ይትጌበሩ፡ሐሰተ፡ Jer. 8, 10 vrs. nov.; Zeph. 2, 3; ዘይትጌበራ፡ለእኪት፡ ὁ ἐνδελεχίζων εἰς κακά Sir. 12, 3; ተገበሩ፡ጽድቀ፡ Hebr. 11, 33; ይትጌበር፡ ሀጕለ፡ነፍሱ፡ περιποιεῖται Prov. 6, 32. b) *labore conficere*: እለ፡ይትጌበሩ፡ሜላተ፡ Jes. 19, 9; መዳልው፡ 19, 10; apis ዘይትጌበር፡ጸቃውዐ፡መዓር፡ Org. 5; infantes qui nondum dentes habent ለተገብሮ፡ኅብስት፡ (ad conficiendum i. e. masticandum panem), Lud. e Mss. Colb. c) *colere* agrum, vites, c. Acc.: Gen. 2, 15. 3, 23. 4, 12; ዘይትጌበራ፡ለምድር፡ Prov. 12, 11; ዘይትጌበር፡ገራህቶ፡ 28, 19; Kuf. 3; 1 Esr. 4, 6; Sir. 20, 28; Jes. 23, 10; ዘይጸሙ፡በተገብሮታ፡ለምድር፡ Sap. 17, 16; Jsp. p. 371; ወይንኪ፡ዘተገበርኪ፡ Jes. 62, 8. d) *mercaturam facere, negotiari*: Gen. 42, 34; ሐመር፡እንተ፡ትትጌበር፡ እምርሑቅ፡ Prov. 29, 32; Did. 3; ትትጌበሪ፡ምስለ፡እለ፡ . . Hez. 27, 16; Luc. 19, 13. 15; Jac. 4, 13; c. በ፡ rei Matth. 25, 16; c. Acc. rei: ይኄይስ፡ኪያሃ፡ተገብሮ፡እምተገብሮ፡ወ ርቅ፡ወብሩር፡ Prov. 3, 14; c. Acc. negotii: Ps. 106, 23. 2) raro Pass. i. q. III, 1: ኀጺን፡እምውስተ፡ምድር፡ይትጌበር፡ Job 28, 2 var.; በዓል፡ትትጌበር፡ Kuf. p. 26 ann. 5.

አስተገበረ፡ IV, 2 rarius IV, 1 1) *agere facere* i. e. a) *ad agendum impellere, actuosum reddere*: ነፍስነ፡ትፈቅድ፡ ረድኤተ፡ጽኑዐ፡ዘያስተጌብራ፡ለኀሊናነ፡ወታንቅሃ፡ወታጸንዓ፡ ለምግባራቲነ፡ Chr. Ta. 34. b) *exercere, occupare* animum (in re vel re): ille vir ኢያስተገበረ፡ኀሊናሁ፡በምንትኒ፡ዘይከ ልእ፡አስተብጽሖ፡ኀበ፡እግዚ"፡ Phlx. 1. 2) *operari facere* i. e. a) *colendum curare* agrum ab aliquo, c. dupl. Acc. 1 Reg. 8, 12 ann. b) *opus faciendum et quaestum dare* alicui: ያስተገብሮሙ፡ (Platt: ያስተጌ"፡) ለኪነት፡ παρείχετο

ἐργασίαν Act. 19, 24. 3) „*exigere pecuniam* creditam" (Lud.), Matth. 25, 27; Luc. 19, 23.

ግቡር፡ part. *factus* a) *creatus*: philosophi ለግቡራንሂ፡ ይቤልዎሙ፡ ኢኮኑ፡ ግቡራነ፡ ኢተፈጥሩ፡ አላ፡ ሀለዉ፡ ዘእንበለ፡ ጥንት፡ Chr. ho. 22. b) *confectus, fabricatus, formatus*: πεπλασμένος Jer. 19, 1; ኀጺን፡ ግቡር፡ σίδηρος εἰργασμένος Hez. 27, 19; ማእሰ፡ በግዕ፡ ግቡረ፡ መሃን፡ Ex. 35, 7. 39, 21. c) *paratus, praeparatus*: Lev. 7, 10. 12. 23, 13; Num. 7, 13 seq. 8, 8; Num. 28 et 29; 1 Reg. 25, 18. d) *ornatus* Ps. 67, 14. e) *perfectus, peractus* Ps. 110, 7. f) vid. sub ግቡር፡

ግብር፡ subst., m. et f., Pl. ግበር፡ et ግብራት፡ 1) *actio, efficacia*, ἐνέργεια Sap. 7, 26. 2) *labor, operatio, opera, opus* (Arbeit): ሀቡ፡ ግብሮ፡ በአምጣነ፡ ኀይሉ፡ Sir. 30, 38; ኢትትሜከር፡ ምስለ፡ ሀካይ፡ በእንተ፡ ግብር፡ 37, 11; materfamilias ትሁቦን፡ ግብሮን፡ ለአእማቲሃ፡ Clem. f. 190; Ex. 1, 11; ግብረ፡ ሐቅል፡ Ex. 1, 14. 5, 13 seq.; Hagg. 1, 14; ስድስተ፡ መዋዕለ፡ ግብር፡ Hez. 46, 1; Kuf. 50; Ex. 20, 9; Hen. 10, 16. 11, 1; ጳውሎስ፡ ይሴሰይ፡ እምግብረ፡ እደዊሁ፡ F. M. 2, 11; ይሴሰዩ፡ በግብረ፡ እደዊሆሙ፡ Sx. Jac. 2; አብሕርት፡ ወአፍላግ፡ ይፌጽሙ፡ ግብሮሙ፡ Hen. 5, 3. a) *negotium*: Dan. 8, 27; ኢኮነ፡ ግብረ፡ አሐቲ፡ ዕለት፡ ወኢኮነ፡ ግብረ፡ ሰኑይ፡ 2 Esr. 10, 13; ኵሉ፡ እለ፡ ይገብሩ፡ ግብረ፡ ንጉሥ፡ Kuf. 40, Eph. 4, 12; ብየ፡ ግብር፡ በዘ፡ አሐውር፡ Lud. e Vit. Sam. b) *officium, munus*: አግብአ፡ ውስተ፡ ግብሩ፡ Kuf. 39; ኢይግበር፡ ሕዝባዊ፡ ግብረ፡ ክህነት፡ Did. 16; ግብረ፡ ዲያቆን፡ Lud. Comm. hist. p. 314. c) *opus* vel *ministerium sacrum*: ንዋየ፡ ግበሪሆሙ፡ τὰ σκεύη τῆς λειτουργίας Hebr. 9, 21; Ex. 39, 1; Act. 13, 2; ግበር፡ Hez. 44, 14; እለ፡ ይገብሩ፡ ግብረ፡ እግዚ" Judith 4, 14. d) *opificium, ars*: ተምህሮ፡ ግብረ፡ እድ፡ F. N. 32. 40; Sx. Genb. 19; Haml. 10; ይትሜሀር፡ ግብረ፡ ኀጺን፡ Sir. 38, 28; እለ፡ ኵሎሙ፡ ይጠብቡ፡ በግብሮሙ፡ 38, 31; figuli 38, 29. 3) *opus* (Werk) quod quis producit, a) Dei, *creatura, res creata*: ኵሉ፡ ግብረ፡ እግዚ" Dan. ap. 3, 34; Ps. 8, 4. 6. 18, 2. 27, 7. 103, 25; Act. 7, 41; ποίημα Koh. 3, 17; Jes. 29, 16; ግብር፡ ዐበይት፡ Kuf. 2; Hen. 2, 1; ኵሉ፡ ግብራት፡ ሰማይ፡ Hen. 75, 6; እስከ፡ ይትገበር፡ ሐዲስ፡ ግብር፡ 72, 1. b) hominum, *artificium, opificium*: ኮነ፡ ይገብር፡ ግብረ፡ ብርት፡ ወኀጺን፡ Gen. 4, 22; ግብረ፡ ማእነም፡ Ex. 26, 1; ግብረ፡ እብን፡ 31, 5. 38, 28; ግብረ፡ ብርት፡ 3 Reg. 7, 2; ግብረ፡ ኪንያ፡ Sir. 9, 17. 14, 19. 45, 11; πλάσμα *figmentum* Rom. 9, 20; poëma Ps. 44, 1; idola ግብረ፡ እደው፡ Kuf. 12. 20; Jes. 17, 8. 19, 1; Jer. 1, 16 al. c) quae labore parta est *merces* Ps. 108, 19, vel qui a planta producitur *fructus*: ሐሰተ፡ ግብሩ፡ ለዘይት፡ Hab. 3, 17. 4) *actio, factum, facinus, opus, agendi ratio, facinora, opera*: ዝንቱ፡ ግብር፡ *haec actio* F. M. 24, 1; ኵሉ፡ ግብሩ፡ ድኑክ፡ Kuf. 19; Hen. 12, 2; ቀዳሚ፡ ኵሉ፡ ግብር፡ ምክር፡ Sir. 37, 16; τὸ πραχθέν Sap. 14, 10; ነኪር፡ ግብሩ፡ ለእግዚ" Sir. 11, 4; Jes. 5, 12; Tob. 12, 7; Ps. 43, 2. 63, 10. 76, 12; ግብረ፡ ጽድቅ፡ Sir. 16, 22; ግብረ፡ ዐመፃ፡ ምግባሮሙ፡ Jes. 59, 6; ከመ፡ ይግበሩ፡ ግብረ፡ ሠናየ፡ 1 Tim. 6, 18 Platt; ዐቢየ፡ ግብረ፡ ፈጸምከ፡ Sir. 7, 25; ግብረ፡ እደዊሆሙ፡ Ps. 27, 6; τὰ ἔργα Jac. 1, 4; Apoc. 2, 2. 14, 13; Joh. 5, 36. 10, 25. 17, 4; Phil. 2, 30; ሠናየ፡ ግብረ፡ ገብረት፡ ላዕሌየ፡ Matth. 26, 10. a) *peractio*: ለግብረ፡ ጌጋይ፡ ወኀጢአት፡ Kuf. p. 46, ann. 5. b) *factum*, oppos. verbo et consilio: ከመ፡ ንግበራ፡ ለዝንቱ፡ ምክር፡ ግብረ፡ Hen. 6, 4; 4 Esr. 4, 47; በግብር፡ *de facto, re, revera* (aliâs በአማን፡) Chrys. crebro. c) *res agenda* vel *gerenda, res gesta, acta*: Hen. 15, 5; Koh. 8, 6; Matth. 18, 19; Luc. 1, 1; ግብረ፡ ልኡካን፡ vel ሐዋርያት፡ inscriptus est liber πράξεις τῶν ἀποστόλων *Acta Apostolorum*; nonnumquam ግብር፡ nudum, ut Lit. 162, 2. 5) *res*: ለዝ፡ ግብር፡ εἰς αὐτὸ τοῦτο Rom. 13, 6; ኵሉ፡ ግብራ፡ ለገነት፡ መንክር፡ ወመድምም፡ Clem. f. 65; ሠለስቱ፡ ግብራት፡ τρία 2 Reg. 24, 12; ነኪር፡ ግብር፡ ξένον τι 1 Petr. 4, 12 Platt; ግብራቲሁ፡ ለዝ፡ ዓለም፡ Phlx. 3; ግብራት፡ ዓለማውያት፡ F. N. p. 10; Phlx. 3. a) *causa*: በእንተ፡ ሠላስ፡ ግብራት፡ Phlx. 11; Lud. e Mss. Colb. b) *ratio, modus*: ምንት፡ ግብረ፡ ዓመት፡ በዝናማት፡ Kuf. 12; በአይ፡ ግብር፡ Lud.; docuit eum ኵሎ፡ ግብረ፡ ምንኵስና፡ Lud. e Vit. S.; ግብረ፡ አናቅጽ፡ Lud. Comm. hist. p. 305 n. 16. 6) *necessitas*: እስመ፡ ግብሩ፡ ውእቱ፡ ከመ፡ ያብእ፡ መሥዋዕት፡ Hebr. 8, 3; de necessitate corporis, euphemistice: ወረደ፡ እምገመል፡ በእንተ፡ ግብረ፡ ሥጋ፡ Sx. Hed. 25. Adv. a) በግብር፡ α) *per vim* vel *necessitatem*, Jes. 52, 4; Luc. 14, 23; Act. 15, 29; Philem. 14; Abush. 50; በግብር፡ ዘእንበለ፡ ፈቃዱ፡ F. M. 5, 12. β) *necessario, omnino, utique* (jedenfalls): በግብር፡ ይከውን፡ ዘነበበ፡ ዮናስ፡ πάντως Tob. 14, 8. b) ግብር፡ α) *necessario* vel ad significandum *oportet, necesse est*: ግብር፡ ይመጽእ፡ መንሱት፡ (necessario veniet i. e. necesse est veniat) Luc. 17, 1; Matth. 18, 7. 24. 6; Hebr. 9, 16; Chr. Ta. 4. β) *omnino, sane*, πάντως Luc. 4, 23. 7) opus praestandum i. e. a) *tributum, vectigal* τέλος Deut. 23, 18; φόρος, ከመ፡ የሀቡ፡ ግብረ፡ 2 Par. 8, 8; ርኡሰ፡ ግብር፡ 10, 18; ይሁብዎ፡ ግብረ፡ በበዓመት፡ 27, 5. α) *collatio*, λογία 1 Cor. 16, 1 rom. β) *reditus*: Lud. Comm. hist. p. 303 n. 10. b) *opera serva, angaria*: እለ፡ ይቀውሙ፡ ላዕለ፡ ግብር፡ ἐργοδιωκτοῦντες 2 Par. 8, 10.

ገብር፡ subst., m., Pl. አግብርት፡ *servus* (*mancipium, minister, famulus*), παῖς Gen. 39, 17. 44, 10; Ex. 21; ገብር፡ ከመ፡ እግዚኡ፡ Jes. 24, 2; Sir. 30, 33 seq.; Matth. 14, 2; δοῦλος Lev. 25, 44; 1 Reg. 27, 12. 30, 13; ገብር፡ ይፈርሆ፡ እግዚአ፡ Mal. 1, 6; ቦኑ፡ ውእቱ፡ ገብር፡ ያዕቆብ፡ አው፡ ልደ፡ ቤት፡ ውእቱ፡ Jer. 2, 14; Koh. 5, 11; Matth. 8, 9; 1 Cor. 7, 21. 22; Gal. 4, 7; Phil. 2, 7; Apoc. 19, 18; οἰκέτης Gen. 9, 25. 26; Ex. 12, 44; Lev. 25, 39; Prov. 24, 33; Sir. 23, 10; Luc. 16, 13; θεράπων Job 31, 13; Gen. 24, 44. 50, 17; al. creberrime; ገብረ፡ አጋእዝቲከ፡ ὁ σύνδουλός σου *conservus* Apoc. 22, 9; 2 Esr. 4, 7. 5, 3; Pl. አግብርት፡ ex. gr. Gen. 12, 16; Lev. 26, 13; 2 Reg. 9, 12; አግብርት፡ ብዙኅ፡ Job 1, 3. 29, 5; Jes. 14, 2. 56, 6 al.; Did. 23; F. N. 42, 12. Sicut Hebraeorum עֶבֶד dicitur de cultoribus vel ministris Dei, Deut. 32, 36; Jud. 2, 8; Ps. 33, 23. 68, 42. 133, 1. 134, 1; Jes. 41, 8. 9. 48, 20; Jer. 26, 27. 28; Jer. 3, 22; ኵሉ፡ አግብርትየ፡ ነቢያት፡ 51, 4; Luc. 2, 29; Apoc. 10, 7; de ministris regum Gen. 41, 10; 1 Reg. 29, 3; de populis subjectis et stipendiariis 2 Reg. 8, 2. 6; 4 Reg. 17, 3; Deut. 5, 15. 15, 15; de quovis qui alicujus potestati subjectus est, ut አግብርተ፡ ኀጢአት፡ Rom. 6, 17; Joh. 8, 34; in colloquio cum nobilioribus: Gen. 18, 5. 33, 5; 1 Reg. 3, 9. 17, 32. 34. 20, 8; 2 Reg. 7, 20, 21; Luc. 2, 29 al. — *Voc. Ac.*: ገብር፡ ዘ፡ ወንድ፡ ብርያ ።

ግብረት፡ n. act. et subst. 1) *confectio, factura, figura et modus* quo quid factum est, *opus*: Ex. 28, 7; ποίησις Ex. 28, 8; 4 Reg. 16, 10; ἔργον, ut: ከመ፡ ግብረት፡ ግንፋል፡ Ex. 24, 10; ግብረተ፡ ዕጣን፡ 30, 35; ግብረት፡ ጥትሎ፡ 36, 22;

ለኵሉ፡ ግብረቱ፡ ለደብተራ፡ 35, 21. 36, 18; Apoc. 21, 18; arbor aurea ወሥናይ፡ ግብረቱ፡ Jsp. p. 312; tabulae decalogi ግብረተ፡ እግዚ"፡ Org. 3. 2) *agendi ratio, natura* vel *indoles*, Hen. 101, 6. 3) *res gestae*, Kuf. p. 1 (in tit.).

ገበር፡ subst., *operarius*, sed plerumque collective usurpatur, *operarii:* ἐργάται Matth. 9, 37. 38; Luc. 10, 2; Jac. 5, 4; 1 Cor. 3, 9; ነዳእተ፡ ገበር፡ ἐργοδιῶκται Ex. 3, 7; ሊቃነ፡ ገበር፡ Ex. 1, 11; 3 Reg. 5, 16; ሊቃናተ፡ ገበር፡ Kuf. 46. Pluralis forma ገባሬት፡ legitur Sx. Nah. 1, sc. አምጽአ፡ ገባሬተ፡ ከመ፡ ያንኅሉ፡ አረፍተ፡ ቤተ፡ (si quidem lectio ex aliis codicibus firmatur nec ገበርት፡ emendandum est).

ገባሪ፡ n. ag., f. ገባሪት፡, Pl. m. ገበርያን፡ et ገበርት፡ 1) *actuosus, efficax*, Fal. f. 31; ቃለ፡ እግዚ"፡ ገባሪ፡ (ex Hebr. 4, 12) Chr. ho. 6. 2) *factor;* rarius c. c. Acc., ut: እስመ፡ ኵሎ፡ እግዚ"፡ ገባሪ፡ πάντα ἐποίησεν ὁ Κύριος Sir. 43, 33; plerumque per st. c. vel Gen. a) *creator, conditor, auctor*, 4 Esr. 3, 55; Hebr. 3, 4; δημιουργός Hebr. 11, 10; Deus ገባሬ፡ ሰማያት፡ ወምድር፡ Macc. f. 1; ገባሪቶሙ፡ ይእቲ፡ ለገዘ፡ ኵሉ፡ γενέτις Sap. 7, 12. b) *opifex, fabricator*, Jes. 29, 16 (ὁ ποιήσας); Rom. 9, 20 (ὁ πλάσας); ኵሉ፡ ግብር፡ ይበሊ፡ ወየኅልፍ፡ ወገባሪሁ፡ የኅልፍ፡ ምስሌሁ፡ Sir. 14, 19; ገበርያነ፡ ብርት፡ χαλκοπλάσται Sap. 15, 9; ገበርተ፡ ዕጣን፡ 1 Par. 9, 30; Fid. Jac. Bar. (vid. sub አስተጣግዐ፡); c) *is qui facit, peragit, perficit* alqd, *operator, perpetrator, -ficus* vel *-factor:* ግብር፡ ምስለ፡ ገባሪሁ፡ τὸ πραχθὲν σὺν τῷ δράσαντι Sap. 14, 10; ኩኑ፡ ገበርያነ፡ ሕግ፡ ποιηταί Jac. 1, 22; Rom. 7, 17; ገባሬ፡ እኪት፡ et ገባሬ፡ ሠናይት፡ benefactor et malefactor 3 Joh. 11; 1 Petr. 2, 12 Platt; Rom. 13, 4; ገበርያነ፡ ሰላም፡ *pacifici* Matth. 5, 9; ገበርተ፡ ዐመፃ፡ Job 34, 8; Ps. 5, 6. 27, 3. 93, 4; ገበርተ፡ እከይ፡ Prov. 24, 19; Clem. f. 197; ገበርተ፡ ጽድቅ፡ Asc. Jes. 6, 17; ገባሬ፡ ሣህል፡ እግዚ"፡ Ps. 102, 6; Lit. 159, 3; diaconi sint ገበርያነ፡ ምክር፡ ሠናይ፡ Lud. Comm. hist. p. 306; ጥበብ፡ ገባሪተ፡ ኵሉ፡ πάντα ἐργαζομένη Sap. 8, 5; ጎርጎርዮስ፡ ገባሬ፡ መንክር፡ Gregorius *thaumaturgus* Kbr. Nag. n. 2, al. α) *is qui agit* vel *peragit* festum: ከመ፡ ይኩኑ፡ ገበርተ፡ በዓል፡ ዘሰብዒያት፡ Kuf. 6; ገበርያነ፡ በዓለ፡ መጸለት፡ Kuf. 16. β) *is qui facit* vel *exercet* judicium: ገባሬ፡ ኵነኔ፡ እግዚ"፡ ለምኵሎሙ፡ Kuf. 21. 23. 3) *operarius*, ut μίσθιος mercenarius Sir. 7, 20; γεωργός ገባሬ፡ ዐጸደ፡ ወይን፡ Joh. 15, 1 rom.

ገባሪዊ፡ adj. rel. (n. unitatis a coll. ገበር፡) *operarius*, ἐργάτης 2 Tim. 2, 15; Kbr. Nag. n. 27; Sx. Hed. 10; *agricola* Jsp. p. 371; Lud. e V. S.

ግብርናት፡ subst. (f.), *servitus, servitium*, 2 Esr. 7, 26; 3 Reg. 12, 4; Hebr. 2, 15 Platt; Cyr. c. Pall. f. 76; F. N. 31; ግዕዛከሙ፡ እምግብርናት፡ D... አድኅኖ፡ እምግብርናቲሁ፡ ለሰይጣን፡ Genz. f. 30; ግብር፡ ለእመ፡ ግዕዘ፡ እምግብርናቲሁ፡ Jsp. p. 381; ነፍስ፡ ሖረት፡ (በሞተ፡ ሥጋ፡) እምግብርናት፡ ኀበ፡ ግዕዛን፡ ibid.; Org. 3; ግብርናተ፡ ቅኔ፡ et ቅኔ፡ ግብርናት፡ Org. 1; ግብርናተ፡ ኀጢአት፡ Macc. f. 3; ጊወዎሙ፡ ወወሀቦሙ፡ ለግብርናት፡ Sx. Hed. 26.

መግበር፡ (Lud.) subst., Pl. መጋብርት፡ *instrumentum*, quo quis ad opus faciendum utitur: መጋብርት፡ ἐργαλεῖα Ex. 27, 19. 39, 10. 21; ለመጋብርት፡ εἰς ἐργασίαν Hez. 15, 3.

ምግባር፡ subst., plerumque m., Pl. ምግባራት፡ 1) *actio, agendi ratio, institutum vitae, facinora, facta* vel *opera quae quis facere solet*, πρᾶγμα Koh. 3, 1. 17; ለኵሉ፡ ሰብእ፡ ይፈድዮ፡ በከመ፡ ምግባሩ፡ κατὰ τὰς πράξεις Sir. 32, 24; Ps. 27, 5; Matth. 16, 27; Luc. 23, 51; Rom. 8, 13; Col. 3, 9; ποιήματα Ps. 63, 10; Koh. 9, 7; ἐργασίαι Koh. 9, 1; Jes. 1, 31; ὁδούς Sir. 23, 19; ምግባርኪ፡ τὰ ἐπιτηδεύματά σου Jer. 4, 18. 7, 3. 23, 2; ኵሉ፡ ምግባሮሙ፡ ርኩስ፡ Kuf. p. 78; 4 Esr. 8, 34. 9, 8. 16; ἀναστροφή 1 Petr. 1, 18; τὰ ἔργα, Ps. 76, 12. 85, 7. 104, 1; Hebr. 3, 9; ንጹሐ፡ አነ፡ በምግባርየ፡ Job 11, 4. 21, 16; Jes. 19, 14; Ex. 23, 24; በደኃሪቱ፡ ለሰብእ፡ ይትዐወቅ፡ ምግባሩ፡ Sir. 11, 27; Matth. 11, 2. 23, 5; Jac. 2, 22. 24. 3, 13; Rom. 2, 9. 10; ሶበ፡ አብርሃም፡ በምግባሩ፡ ጸድቀ፡ 4, 2; opp. ጸጋ፡ Rom. 11, 6; ኵሉ፡ እከየ፡ ምግባር፡ πᾶν φαῦλον πρᾶγμα Jac. 3, 16; Deut. 28, 20; ምግባረ፡ ሠናይ፡ Jac. 2, 14. 26; 4 Esr. 8, 38. 42; ምግባር፡ ሠናይ፡ Sx. Mag. 20; ምግባረ፡ እኩይ፡ Job 1, 1; ምግባር፡ እኩይ፡ 1, 18; ዘሠናይ፡ ምግባሩ፡ φιλάγαθος Tit. 1, 8; ἡ ποίησις Jac. 1, 25; በምግባር፡ ἐν ἔργῳ (opp. በቃል፡) 1 Joh. 3, 18; 4 Esr. 9, 7; በቃልከኒ፡ ወበምግባርከኒ፡ አክብር፡ ለአቡከ፡ Sir. 3, 8; ምግባራት፡ Asc. Jes. 9, 22; Lit. 170, 3. 2) *effectus, efficacitas*, ἐνέργεια Sap. 7, 17; ἐνεργήματα 1 Cor. 12, 6; ኀይለ፡ ምግባረ፡ አሥራው፡ δυνάμεις ῥιζῶν Sap. 7, 20. 3) *negotium, officium, munus, res agenda*, ምግባረ፡ ወሀብናሁ፡ Kuf. p. 13; πράξεις Rom. 12, 4; ምግባራት፡ Num. 3, 7. 8; ውእቱ፡ ይበቍዕ፡ ለምግባር፡ ምግባራቲሁ፡ ወንዋዩ፡ F. N. 32. a) *quaestus* Kid. f. 24. b) *opus* vel *ministerium sacrum:* ለምግባረ፡ ደብተራ፡ ዘመርጡር፡ Ex. 30, 16. c) *res:* በኵሉ፡ ምግባር፡ κατὰ πάντα τρόπον Rom. 3, 2; cura ምግባሩ፡ ለነፍስ፡ Lud. ex Enc. Hed. 29. 4) *opera* quae quis produxit, a) a Deo *creata:* Hen. 5, 2. b) ab hominibus *confecta:* Hen. 8, 1; ኵሉ፡ ምግባረ፡ ማእስ፡ Lev. 13, 48. c) *merces* labore parta, Jes. 40, 10. 62, 11 (vid. ግብር፡ n. 3, c et ተግባር፡ n. 3).

አግብርታዊ፡ adj. rel. (a Pl. vocis ገብር፡) *ad servos pertinens*, Chr. Lik Atq. f. 10.

አግባሪ፡ n. ag. (II, 1) *qui alqd fieri curat*, Epil. Liturg. in N. T. rom. f. 176.

አገባሪ፡ n. ag. (II, 2) *coactor, qui cogit* alqm *ut faciat* alqd, F. N. 35.

ተግባር፡ subst., plerumque m., sing. et coll., 1) *opus* a) quod quis produxit, in specie Deus, *res creata, creatura:* Ps. 102, 22. 103, 32. 144, 9. 10; Job 37, 14; 4 Esr. 7, 43. 8, 28. 53. 56; Prov. 8, 22; ተግባረ፡ እደዊሁ፡ Job 10, 3; Jes. 64, 8; κτίσμα 1 Tim. 4, 4; κτίσις Rom. 1, 25; ንጉሥ፡ አንተ፡ ለኵሉ፡ ተግባርከ፡ Judith 9, 12. 16, 14; ቀዳሚ፡ ተግባሩ፡ ለእግዚ"፡ πλάσματος Job 40, 14; ποίημα Eph. 2, 10; Koh. 7, 14; opus arte factum, Gen. 6, 16. b) quod quis peragit vel facit: ኢርእዩ፡ ተግባረ፡ እደዊሁ፡ Jes. 5, 12; Ps. 103, 14; Hen. 100, 9; Koh. 3, 22. c) *fructus* a terra productus: ተግባረ፡ ምድር፡ Jer. 14, 4. 2) *labor, labor operosus, opera:* ተግባረ፡ እደው፡ ἐπίπονος ἐργασία Sir. 7, 15. 38, 31; ይረሥኡ፡ ውስተ፡ ተግባረ፡ እደዊሆሙ፡ Jes. 65, 22; Gen. 3, 17; Kuf. p. 14. In specie a) *agricultura* Ps. 103, 24; ተግባረ፡ ዘርእ፡ γεωργία Sir. 7, 15; Luc. 12, 16. b) *mercatura, negotiatio:* ἐμπορία በንዋየ፡ ብርት፡ ረሰዩ፡ ተግባረከ፡ Hez. 27, 13. 28, 5. 16; ἐργασίας Ps. 106, 23. πρᾶξις Sir. 27, 11; ሢጥ፡ ወተግባር፡ πρᾶσις καὶ ἀγορασμός Sir. 27, 2; πραγματεία Ps. 70, 17. c) *negotium, munus, quaestus, opificium, modus quivis se*

alendi et sustentandi (Geschäft, Beruf, Gewerbe): ምንት፡ ተግባርክሙ፡ ἔργον Gen. 46, 33; ርማእ፡በተግባርከ፡ Sir. 11, 20; ἐργασία Jon. 1, 8; ኢታብዝኀ፡ተግባረከ፡ πράξεις Sir. 11, 10; ይባርክ፡ ኵሎ፡ ተግባረክሙ፡ ዘተገበርክሙ፡ በዲበ፡ ምድር፡ Kuf. 20; πορισμός 1 Tim. 6, 5. 6; ዘኢያበዝኅ፡ኪነ፡ወተግባረ፡ Kid. f. 17; Const. Ap. 62 (63). 3) *res labore* vel *operâ parta* a) *proventus, fructus, quaestus, merces, lucrum:* ኵሉ፡ተግባረ፡እደዊክሙ፡ Hagg. 1, 11; Job 1, 10; Jes. 60, 21; ጻማኪ፡ወተግባርኪ፡ πόνοι καὶ μόχθοι Hez. 23, 29; ማሰነ፡ ኵሉ፡ ተግባሮሙ፡ ወጸማሆሙ፡ Jer. 23, 10; ἔργα Job 39, 11; ተግባረ፡ማእረርከ፡ 39, 12; οἱ κόποι Sir. 14, 15; ቀዳሚ፡ተግባርከ፡ ἀπαρχὴ χειρῶν σου Sir. 32, 10; ዓሥራቲሁ፡ለተግባርከ፡ 32, 11; μόχθος Jes. 61, 8; Jer. 3, 24; ἐμπορία Jes. 23, 18. b) *res, opes, bona quae quis possidet,* τὰ ἔργα Job 1, 3; ዮዲት፡አተወት፡ወነበረት፡ውስተ፡ተግባራ፡ ἐπὶ τῆς ὑπάρξεως αὐτῆς Judith 16, 21; እምብዝኀ፡ተግባርኪ፡ δυνάμεως σου Hez. 27, 18. 4) res qua mercatura fit, *merx:* አምጽኡ፡ ዓማኒ፡ወበዕደኒ፡ኵሎ፡ተግባሮሙ፡ 2 Esr. 23, 16; ያመጽኡ፡ ተግባሮሙ፡ደርከኖ፡ .... Hez. 27, 24.

ትግብርት፡ (et ተግብርት፡) subst. *res labore parta, proventus, fructus:* ትግብርቶሙ፡ Kuf. 11; ተግብርተ፡ vel ትግብርተ፡እክልነ፡ Am. 8, 6; ትግብርተ፡ንህብ፡ Prov. 6, 8; Did. 13.

ተገባሪ፡ n. ag. (III, 2) *operarius* F. N. 38. a) *agricola:* ተገባሬ፡ምድር፡ Zach. 13, 5. b) *elaborator* seu *editor* libri, N. T. rom. f. 225, 2.

መስተገብር፡ part. (IV, 2), passim መስተጋብር፡ (IV, 3), f. "ርት፡, 1) *laboriosus, operosus, industrius:* ንህብ፡ መስተገብርት፡ይእቲ፡ Prov. 6, 8; Did. 13; መስተገብር፡ውእቱ፡ዘይትጌበር፡ዘልፈ፡ F. M. 23, 1. 2) *operarius* a) *fabricator, opifex:* ejus parentes erant መስተገብራነ፡ማህው፡ Sx. Hed. 21; ἐργάται in aedibus aedificandis Chr. Ta. 12; መስተጋብራነ፡ቤተ፡ክር"ን፡ Gad. Lal. b) *agri cultor, agricola,* Gen. 4, 2; መስተገብራነ፡ምድር፡ Did. 13; Sx. Hed. 26; γηπόνοι Chr. ho. 12. c) *mercator, negotiator:* መስተገብራን፡ ἔμποροι Hez. 27, 18; Jes. 45, 14 vrs. alt.; 3 Reg. 10, 28 var.; Jes. 23, 2 var.; መስተጋብራን፡ 23, 8 var.

መስተገብራዊ፡ adj. rel. *laboriosus, industrius,* Phlx. 206.

ምስትግባር፡ subst. *mercatus, emporium:* ወትከውን፡ምስትግባረ፡ወዕሴቱ፡ለቅዱሰ፡እስራኤል፡ Jes. 23, 18.

ግብስስ፡ subst. sc. γύψος, *gypsum, calx:* አውዐዩ፡አዕዕምቲሁ፡ለንጉሥ፡ለግብስስ፡ (v. ለግምስስ፡) εἰς κονίαν Am. 2, 1; Jes. 27, 9 var.; አምጽእ፡ግብስሰ፡ ἄσβεστον Herm. p. 85.

ገብሰስ፡ subst. id.: ከመ፡ገብሰስ፡ድቁቅ፡ Jes. 27, 9 cod. Laur.

ግብሱስ፡ part. 1) *gypsatus, calce obductus,* κεκονιαμένος Matth. 23, 27; Act. 23, 3. 2) *in gypsum* vel *calcem versus* i. e. *gypsum, calx:* ከመ፡ግብሱስ፡ (v. ግብስስት፡) ድቁቅ፡ ὡς κονίαν λεπτήν Jes. 27, 9. — *Voc. Ae.* ad. Evang.: ግብሱስ፡ (v. ግብስሰ፡) ዘ፡ፍርስ፡ልቅልቅኒ፡ይ፡

ገብሰሰ፡ I quadrl. (denom.) *gypso* vel *calce obducere, gypsare,* Lud.

ገበበ፡ rad., de qua vid. Ges. thes. p. 255 sub גבב n. 2.

ግብ፡ subst., m. et f., Pl. ግበብ፡ et አግባብ፡, Pl. Pl. ግበባት፡ (passim ግባባት፡ scriptum) [גֵּב ,גֹּב, ܓܽܘܒܳܐ, جُبّ جُوبَة جَوْبَة] 1) *fovea, scrobs,* βόθυνος Matth. 12, 11. 15, 14; βόθρος ግብ፡ዕሙቅ፡ Prov. 22, 14; Koh. 10, 8; Sir. 12, 16; ዘከረየ፡ግበ፡ለቢጹ፡ለሊሁ፡ይወድቅ፡ውስቴቱ፡ 27, 26; Zach. 3, 9; አግባብ፡ v. ግበብ፡ 1 Reg. 13, 6; διορύγματα Jer. 2, 34; ይድፍኑ፡ግባባተ፡ (sic) Jsp. p. 358; ግበባት፡ወሥጥቀታት፡ ዘሀሎ፡በምድር፡ Lud. Comm. hist. p. 499 n. 26. a) *cisterna, puteus:* φρέαρ Jer. 48, 9; λάκκος, እምግብ፡ታሕቲት፡ Thren. 3, 54; Ps. 7, 16; አሐዱ፡እምእላንቱ፡ግብ፡ Gen. 37, 20; ወቀረ፡ውስተ፡ኰኵሕ፡ግበበ፡ (v. አግባበ፡) ብዙኃነ፡ 2 Par. 26, 10. b) ግበ፡ (v. ዐዘቅተ፡) ዐናብስት፡ Dan. 6, 7 seq. 2) *foramen, caverna, specus, spelunca:* ግበበ፡ምድር፡ ὀπαί Hebr. 11, 38; ግበበ፡ኰኵሕ፡ Ob. 3; τρώγλη, እለ፡አብያቲሆሙ፡ውስተ፡ግበበ፡ኰኵሕ፡ Job 30, 6; ግበበ፡ምድር፡ Jes. 2, 10. 19. 7, 19; ግበባት፡ Sx. Jac. 2; ግበ፡አርዌ፡ምድር፡ Jes. 11, 8; σπήλαιον ὑαίνης Jer. 12, 9; እምግበቢሃ፡(ለምድር፡) ἐν τῶν σκοπιῶν αὐτῆς Jes. 41, 9. a) *foramen* vel *cavum* oculi: Zach. 14, 12; Prov. 24, 52. b) *latibulum* vel *lustrum* ferarum; ግበበ፡አራዊት፡ Jer. 9, 11; በኡ፡ውስተ፡ግበቢሆሙ፡ ἐν κοίταις αὐτῶν Job 38, 40; δρυμός Am. 3, 4; μάνδρα Jer. 4, 7; Ps. 9, 31. 103, 23; ግበበ፡ዐናብስት፡ Cant. 4, 8. c) *sepulchrum:* እምነ፡ግብ፡ዐእቱ፡ exitus ejus e caverna sc. sepulchri, Lud. ex Enc. Masc. 19. — *Voc. Ae.:* ግብ፡ዘ፡ጕድጓድ፡።

ገቦ፡ *latus* vid. post ገብአ፡

ግብት፡ *casus subitus* et ግብታዊ፡ *subitus* vid. sub ወገበ፡

ገበታ፡ subst., Pl. ገባትው፡ [amh. ገበታ፡ „a wooden bason" Isenb. p. 174; sec. Lud. (lex. amh. c. 88) *mensa; pelvis lavandis manibus*] 1) *sartago* vel *patella* minus profunda, in qua placentae tenuiores friguntur (מַחֲבַת): ወዲበ፡ገባትው፡በዘይገብሩ፡ናእተ፡ τὰ λάγανα τὰ ἄζυμα 1 Par. 23, 29. 2) Γαββαθᾶ, nomen loci, Joh. 19, 13.

ግብነት፡, etiam ጕብነት፡ (sec. Lud. ግቢነት፡?) subst. [גְּבִינָה, ܓܒܺܝܢܬܳܐ Pl. ܓܽܒܢܶܐ, גּוּבְנָא, جُبْن] *lac coagulatum, caseus:* አርጋዕከኒ፡ከመ፡ግብነት፡ ἴσα τυρῷ Job 10, 10; Judith 10, 5 var. pro ግንባት፡; የሐልቦሙ፡ለእንስሳ፡ወይገብር፡ግብነተ፡ Sx. Masc. 18; Kedr f. 68 (vid. sub አንቆቅሆ፡); ጕብነት፡ዘላህም፡ Reg. Pach. — *Voc. Ae.:* ግብነት፡ዘ፡ራግማ፡አይብኒ፡ይ፡; *aliud:* ዘ፡ሐይብ፡ጕሽብኒ፡ይ፡ዕቋንኒ፡ይ፡።

ገብአ፡ I, 1 [proprie: *se recipere,* sich zurückziehen جَبَأَ; deinde *colligere,* zusammenziehen, ܓܒܳܐ جَبَا] Subj. ይግባእ፡ 1) *recedere, reverti, redire:* ድኅረ፡ኀለፈ፡ክረምት፡ወገብአ፡ኀዘናም፡ (sc. in suum locum, unde venerat) Enc. Masc. 25; ኢይገብእ፡እንከ፡ Jer. 22, 10; Job 10, 21; Gen. 18, 10; ሑር፡ወግባእ፡ Prov. 3, 28; Hen. 61, 5. 72, 5; Act. 18, 21; ገቢእ፡ Marc. 14, 40; ይትመየጥ፡ለገቢእ፡ Koh. 5, 14; ብሔረ፡ኢገቢእ፡ (regio unde non est reversio) Enc. Genb. 28; ገብአ፡ልቡ፡ (rediit ei animus) Luc. 8, 35; Marc. 5, 15; c. c. Acc. loci: ገብአ፡ቤቶ፡ Tob. 8, 11; Gen. 18, 33; Ex. 4, 20. 21; c. Acc. viae Gen. 33, 16; Deut. 17, 16; c. praep. loci: እመ፡ገብአ፡ውስተ፡ቤቱ፡ Prov. 7, 20; Hez. 37, 14; ገቢአትከ፡ውስተ፡ሥጋ፡ Asc. Jes. 8, 27; Gen. 32, 2; Ex. 33, 11; Lev. 25, 41;

Num. 24, 25; Deut. 20, 5; እገብእ፡ውስተ፡ምድር፡ Job 1, 21. 34, 15; Gen. 3, 19; Kuf. 3; Ps. 103, 30; ኵሉ፡አፍላግ፡ውስተ፡ባሕር፡ይገብእ፡ማዩ፡ Sir. 40, 11; Hen. 42, 2; c. ኀበ፡ Gen. 37, 29; Hebr. 11, 15; c. ለ፡ loci Hen. 89, 34; አይቴ፡ ይገብኡ፡ Hen. 41, 5; c. ዲበ፡ Hen. 72, 29; c. እምነ፡ Ruth 2, 6; c. ኀበ፡ pers.: Matth. 2, 12; Gen. 8, 12. 16, 9. 18, 14; 2 Reg. 17, 3; Jer. 3, 1. 7; c. ላዕለ፡ pers. Luc. 10, 6; Deut. 28, 60; ይግብኡ፡ድኅሬሆሙ፡ Ps. 39, 20; Joh. 6, 66. 18, 6; c. ዲበ፡ rei Prov. 26, 11; 2 Petr. 2, 22; c. ውስተ፡ rei vel conditionis, ad quam quis revertitur: Act. 13, 34; ይገብእ፡ውስተ፡ኀጢአት፡ Sir. 26, 28; ገብኡ፡እምነ፡ላሕ፡ውስተ፡ፍሥሓ፡ Esth. 9, 22; *reflecti*, de finium tractu Jos. 19, 27. 29. 34. a) *recedere, desistere* a re: ገብኡ፡፩፩፡እምፍኖት፡እኩይ፡ Jer. 42, 15. 43, 7. b) *se convertere* c. ኀበ፡ 3 Reg. 2, 15; ad Deum 1 Reg. 7, 3, vel *resipiscere:* Jer. 4, 1; Clem. f. 245; ለእመ፡ተመይጡ፡ወገብኡ፡ውስተ፡ንስሓ፡ f. 247. 248. c) *recidere* in consuetudinem malam: Jer. 41, 16; Clem. f. 245. d) seq. alio verbo i. q. α) *iterum* facere alqd: ግባእ፡ስክብ፡ 1 Reg. 3, 5; ገብአ፡ወገብረ፡ 3 Reg. 13, 33; ኢይገብእ፡ይርአይ፡ Job 7, 7; ተሀንበዝ፡ገባእከ፡ 4, 5. β) *denique* vel *postremo* facere alqd: ይገብእ፡ይትኄየልከ፡ et ይገብእ፡ያሕምምከ፡ Sir. 30, 9. e) *reddi, restitui* alicui, 1 Reg. 7, 14; Gen. 42, 28. 43, 18; vel *redire* ad possessorem vel dominum pristinum (zurückfallen): ይገብእ፡ሎቱ፡ገራህቱ፡ Lev. 25, 27. 27, 24; 3 Reg. 12, 26. f) *retrahi*, ገብአት፡እዴሁ፡ኀቤሁ፡ወከነት፡ከመ፡ቀዳሚ፡ 3 Reg. 13, 6. g) *restitui* in statum pristinum, *iterum fieri* (id quod alqd antea fuerat): Gen. 41, 13; ሐይወት፡ወገብአት፡ከመ፡ከልእታ፡ Matth. 12, 13; Ex. 4, 7; ወትገብእ፡ከዐበ፡ከመ፡ትክት፡ Jes. 23, 16. h) *reduci* vel *redigi* in statum vel conditionem: ይገብእ፡ውስተ፡ስኢል፡ [illegible] Sir. 34, 1; ገብኡ፡ይብልዑ፡እንስሳሆሙ፡ Judith 11, 12; ከመ፡ኢትግባእ፡ታስተበቍዖሙ፡ [illegible] i) *converti* vel *transmutari* in alqd vel *fieri* alqd: መዋቅሕቲሃ፡ወልታ፡ጽኑዕ፡ይከውነከ፡ ወጋጋሃ፡አልባሰ፡ክብር፡ይገብአከ፡ Sir. 6, 29; ገብኡ፡ከመ፡ዘኢተወልዱ፡ Sir. 44, 9; ደኃርት፡ይገብኡ፡ቀድመ፡ Marc. 10, 31; መዝሙረ፡ገብአኒ፡ብካይየ፡ Job 30, 31. 2) *devenire* vel *transire in* vel *ad* alqd vel alqm, a) *cedere* alicui: res domino vacua ለይግባእ፡ለቤተ፡ክርስቲያን፡ F. N. 18; de terra expugnata Num. 21, 24. b) *incidere* in alqd, c. ውስተ፡, 4 Esr. 10, 43; 2 Reg. 16, 8. c) *se convertere* ad alqm, *se adjungere* alicui: ገብአ፡ልበሙ፡ኀበ፡አቤሴሎም፡ 2 Reg. 15, 13; ፈላሲ፡ዘገብአ፡ኀበ፡እግዚ፡ ὁ προσκείμενος πρὸς Θεόν Jes. 56, 3. 6; 1 Reg. 29, 3; c. ውስተ፡ Jos. 23, 12 (προσθῆσθε). d) *se dedere* vel *tradere* in fidem, ditionem alcjs: ገብኡ፡ለሊሆሙ፡ኀበ፡ኢያሱ፡ αὐτομολήκασιν Jos. 10, 4. e) *se subjicere* vel *submittere:* ዘኢገብአ፡ታሕተ፡ዘየአክዮ፡ ἐδούλευσεν Sir. 25, 8. f) *tradi:* ገባእነ፡ውስተ፡እደ፡ጸላእትነ፡ 4 Esr. 10, 36. 4, 65; Jes. 36, 15. 37, 10; Jer. 21, 10. 26, 24. 39, 4; Luc. 24, 7; seq. ለ፡ pers. Deut. 28, 31. 32; ሁቡት፡ገብኡ፡ሊተ፡እሙንቱ፡ Num. 8, 16. g) *subjici, submitti:* ገብኡ፡ታሕተ፡እደ፡ትሑት፡ Sir. 11, 6; ገባእነ፡ውስተ፡ጸጋ፡እግዚ፡ ἐσμὲν ὑπὸ χάριν Rom. 6, 14. 15.

አግብአ፡ II, 1 1) *revertere* a) *avertere, convertere:* ከመ፡ያግብእዎሙ፡ለአሕዛብ፡ኀቤሆሙ፡ Act. 20, 30. b) *deflectere, declinare facere:* ከመ፡አንተ፡ታገብእ፡ዐይኖ፡መዳልው፡ Jes. 10, 15; 4 Esr. 1, 35. c) *retro vertere:* ያገብእሙ፡ድኅሬሆሙ፡ለጠቢባን፡ Jes. 44, 25; Ps. 20, 12. 43, 12. d) *rejicere:* ያገብእ፡ድኅረ፡ዘበኑ፡ Sir. 21, 15; Ps. 49, 18. e) *retrahere* Hen. 60, 16. 2) *redire facere*, a) *reducere*, alqm vel alqd: እመ፡አእተተ፡መኑ፡ያገብእ፡ Job 9, 12; ቦኑ፡እክል፡አግብኦቶ፡ 2 Reg. 12, 23; ዕራቅየ፡አግብአኒ፡ Ruth 1, 21; ያገብእ፡ሌሊተ፡ Job 34, 25; c. Acc. seq. ውስተ፡ loci Gen. 28, 15. 48, 21; Num. 22, 23; ታገብአኒ፡ውስተ፡መሬት፡ Job 10, 9; Sir. 17, 1; Jer. 23, 3. 37, 3; አልቦ፡ዘያገብእ፡ለሰብእ፡ውስተ፡ሕዝቡ፡ συνάγων Jes. 13, 14; seq. Acc. loci: አግብእ፡ብሔሮ፡ Dan. ap. 13, 39, seq. ኀበ፡ pers.: Gen. 42, 37; ከመ፡ያግብእ፡ልበ፡አብ፡ኀበ፡ውሉድ፡ Sir. 48, 10. b) *reportare* vel *referre* alqd: ያገብኡ፡ለከሙ፡ንዋየ፡ቤተ፡እግዚ፡እምባቢሎን፡ Jer. 34, 13; Gen. 44, 8; ርግብ፡ዘሥልሰ፡አግብአት፡ቃለ፡ለኖኅ፡ Rel. Bar. c) *remittere*, 1 Reg. 29, 4; አግብአቶ፡አስቴር፡ለገዘኩ፡ዘመጽአ፡ Esth. 4, 15. d) *restituere* alqd vel alqm in locum vel statum pristinum: አግብእ፡መጥባሕተከ፡ውስተ፡ቤቱ፡ Matth. 26, 52; 1 Par. 21, 27; አግብአ፡ውስተ፡ግብሩ፡ Kuf. 39; Gen. 40, 13; Ps. 15, 5; Enc. Ter 5 (vid. sub ሀላዌ፡); animam i. e. *recreare:* ዘያገብኣ፡ለነፍስየ፡ Thren. 1, 16; Ruth 4, 15. e) *reddere*, c. Acc. rei et ለ፡ pers., ut rem vi vel furto ablatam Deut. 28, 31; Jud. 17, 3; Lev. 5, 23; Num. 5, 7; 2 Reg. 9, 7; Tob. 2, 13; amissam Ex. 23, 4; Deut. 22, 2; pignus Ex. 22, 25; Deut. 24, 13; Hez. 18, 7; alia 2 Esr. 15, 11: በርበረ፡ማኅፈደ፡ወኢያግብአ፡ Job 20, 19; አግብአ፡ፈርዖን፡ሳሬሃ፡ለአብረሃም፡ Kuf. 13; 4 Esr. 5, 33; Apoc. 20, 13; Hen. 51, 1; Matth. 27, 3; reddere responsum Lud. Comm. hist. p. 484. α) *referre* opus imperatum, postquam perfectum est, Ex. 5, 18. β) *redire facere* possessionem ad possessorem pristinum Lev. 25, 28. 31. γ) *retribuere, referre, rependere*, c. Acc. rei et ላዕለ፡ pers. Hez. 7, 3. 4; አገብእ፡ፍኖተኪ፡ላዕለ፡ርእስኪ፡ 16, 43; 1 Reg. 25, 39; ከመ፡ያግብእ፡ላዕሌሆሙ፡ዐውያተ፡ነዳያን፡ Job 34, 28; c. Acc. et ለ፡ Gen. 50, 15; Jes. 65, 6; c. Acc. rei: እግዚ፡ያገብእ፡ዕስየተ፡ Sir. 32, 13; እግዚ፡ያገብእ፡ፍትሐ፡ Jes. 35, 4. δ) *reddere rationem*, seq. ሐሳበ፡ vel ቃለ፡, ut: ያገብእ፡ሐሳበ፡ለዘይኴንን፡ 1 Petr. 4, 5. በእንቲአሁ፡ Matth. 12, 36; አገብእ፡ቃለ፡በእንተ፡ኵሉ፡ዘገበርኩ፡ Genz. f. 125; etiam omisso ቃለ፡, ut: ከመ፡ያግብኡ፡ኀቤሆሙ፡ነገሥት፡ Dan. 6, 2. ε) reddere i. e. *ferre sententiam*, seq. ፍትሐ፡ Marc. 14, 64; በጽድቅ፡ያገብእ፡ፍትሐ፡ Jes. 42, 3. 4; ያገብኡ፡ሎቱ፡ፍትሐ፡ Sir. 8, 14; አግብእ፡ፍትሐ፡ለዘኑባቤል፡ Lud. ex Org. Edz. f) *reposcere*, c. Acc. rei et እምነ፡ pers., F. N. 21, 3 (vid. sub ሕጊ፡ c. 140). g) *referre* tributa, vectigalia, i. e. *pendere:* እለ፡ያገብኡ፡ጸባሕተ፡ 2 Reg. 8, 2; Gen. 47, 24 (ubi F ታጋብኡ፡ II, 3 exhibet). 26; አልብከ፡ጸባሕተ፡ወኢያገብኡ፡ለከ፡ 2 Esr. 4, 13; Rom. 13, 6. h) *redigere* α) alqd in ditionem alcjs: አግብአ፡ለፈርዖን፡ኵሎ፡ምድሮሙ፡ Gen. 47, 20. β) alqm i. e. *adigere*, seq. Subj. ፍቅረ፡ክርስቶስ፡ያገብአነ፡ (Platt ያጌብረነ፡) ናጥብዕ፡ 2 Cor. 5, 13. i) *transmutare* alqd in alqd (vid. ገብአ፡ n. 1, i): ትፍሥሕትክሙ፡ውስተ፡ትካዝ፡አግብእዎ፡ Jac. 4, 9. 3) *facere* ut alqd veniat ad alqm i. e. *tradere:* አግብኡ፡ቀርኖሙ፡ለባዕድ፡ወክብሮሙኒ፡ለካልእ፡ Sir. 49, 5; 1 Reg. 18, 8; seq. ቅድመ፡ [illegible] Jud. 11, 9, vel ውስተ፡እደ፡ Matth. 26, 45; 1 Reg. 23, 4; Deut. 3, 2. 3; Dan. 1, 2; Jes. 19, 4. 51, 23; Jer. 39, 3; Hen. 95, 3; vel seq. ውስተ፡, ut: አገብእሙ፡ውስተ፡ኵናት፡ Jer. 15, 9. a) urbem hosti Judith 7, 13. 26, 10, 12; vel *dedere* alqm captivum: ያገብኡ፡ርእሶሙ፡ኀቤከ፡ Judith 2. 10. b) *dedere:* እለ፡አግብኡ፡ነፍሶሙ፡ለከ፡ Lit. Jol.

c) *prodere* Prov. 28, 21; Matth. 10, 4. 26, 21. 27, 3. d) *subjicere*, seq. Acc. et ታሕተ፡ Ps. 109, 2. e) *permittere* res suas alicui, 1 Petr. 2, 23.

ተገብአ፡ III, 1 *in unum redire, iterum cogi* vel *colligi*, de rebus quae post separationem in pristinum statum redeunt: ማይ፡እምከመ፡ተክዕወ፡ኢይትገባእ፡ (v. "ጋባእ፡) እንከ፡ 2 Reg. 14, 14; ይትገባእ፡ (v. "ጋባእ፡) ማይ፡ዲበ፡ግብጽ፡ Ex. 14, 26; ይትነፈቅ፡እስራኤል፡ወኢይትገባእ፡እንከ፡ 1 Reg. 15, 29 (var. pro "ጋባእ፡).

ተጋብአ፡ III, 3 *se contrahere* vel *contrahi* i. e. a) *coire, claudi*, de rebus apertis: ትትጋባእኑ፡መሥገርት፡ Am. 3, 5; አብቋዎ፡አፉየ፡ኢተጋብአ፡እንከ፡ Hez. 33, 22; 4 Esr. 14, 44 (ubi Laur., Ludolfum secutus, male *desistere* interpretatus est); Org. 2; de rebus separatis 1 Reg. 15, 29. b) *confluere*, de fluidis, Gen. 1, 9; Hen. 18, 10; Ex. 14, 26 var. c) *comprehendi*: ዐነስኪዮ፡እንዘ፡ኢይትጋባእ፡ Lit. 171, 1; Org. 1; d) *cogi, colligi*, de inanimatis Jes. 33, 4; ወተጋብኡ፡፬መስናት፡ዘውእቶሙ፡ቀትል፡ወዋዕይ፡ወዐብእ፡ወረኃብ፡ (*concurrere*) Jsp. p. 356; de ovibus Jes. 60, 7; de exercitu 1 Reg. 17, 1. 28, 1; de hominibus Matth. 25, 32; Hen. 27, 2. e) *se congregare, congregari, convenire*, Gen. 29, 3. 49, 2; Jud. 16, 23; 1 Reg. 25, 1; Jes. 35, 10; ተጋብኡ፡ኵሎሙ፡አሕዛብ፡ኅቡረ፡ 43, 9. 45, 20. 49, 18. 60, 4; ህየ፡ይትጋብኡ፡አንስርት፡ Matth. 24, 28. 26, 57. 28, 12; Marc. 2, 2; Luc. 22, 66; Act. 13, 44; Hen. 56, 5; al. creberrime; ተጋብኦት፡ *congregatio, conventus*, Lit. Epiph.; c. ውስተ፡ loci Jer. 3, 17; 1 Reg. 7, 6; Matth. 26, 3 vel rei Apoc. 19, 17; c. ዲበ፡ Hen. 22, 3; c. ላዕለ፡ vel ኀበ፡ pers. Judith 7, 23; ተጋብኡ፡ኀቤሁ፡ 2 Esr. 10, 1. 18, 13; 1 Par. 11, 1; Ex. 32, 26; Matth. 13, 2. 22, 34; c. ምስለ፡ Ps. 2, 2; Matth. 12, 30 rom.; Apoc. 19, 19 al. f) *se recipere* (e medio tolli) Hen. 81, 9. g) in arithmetica: *colligi in unam summam*, ut: ዘተጋብአ፡ i. e. *summa* Abush. 11 seq. — (Rom. 13, 6 rom. pro ተጋብኡ፡ legendum est ታገብኡ፡, neque est quod cum Lud. significationem stirpis III, 3 transitivam statuamus).

አስተጋብአ፡ IV, 3 rarius አስተግብአ፡ et አስተገብአ፡ III, 1 (Num. 21, 32; Jud. 1, 8 var.; 1 Reg. 30, 8 var.; Act. 28, 17 rom.) 1) *ad se recipere*, i. e. a) *contrahere*, ut alas: ያስተጋብኡ፡ክነፊሆሙ፡ Hez. 1, 24; manus: ታስተጋብእ፡እዴከ፡ዲበ፡እንግድዓከ፡ Prov. 6, 10. 24, 48. b) *ad se rapere* vel *traducere*: መፈዐየከ፡አስተጋብአ፡ Kuf. 35. c) *apud se recipere*, tutelae causa: Deut. 22, 2; ኢይሌብዉ፡ለምንት፡አስተጋብኦ፡እግዚ" ἠσφαλίσατο αὐτόν Sap. 4, 17. d) *recuperare* amissa 1 Reg. 7, 14. 30, 8. 19; 4 Reg. 14, 22. 2) facere ut res se contrahant, coeant, redeant in pristinum statum, a) *iterum confluere facere* aquas (antea diremtas), Ex. 15, 19. b) *adjungere* rem rei: አስተጋብኦሙ ለአዕዕምት፡ውስተ፡መለያልዩ፡ዘዚአሆሙ፡ Hez. 37, 7. c) *claudere*, ut structuram aedificii Gen. 6, 16; agmen Jes. 52, 12. 3) *comprehendere: complecti*: አስተጋብአ፡ሥጋየ፡በስነንየ፡ Job 13, 14; ያስተጋብእ፡አባግዒሁ፡በመዝራዕቱ፡ Jes. 40, 11; Deut. 32, 11; trsl.: ኢያስተጋብኡ፡ውስተ፡ኅሊናሆሙ፡ፍካሬሁ፡ለዝ፡ Sap. 4, 15. 4) a) *cogere, colligere* copias, exercitum: 1 Reg. 17, 1. 28, 4; homines, populos Joel 4, 2; Jes. 11, 12. 27, 12. 43, 5. 60, 22. 66, 18; Jer. 23, 3. 37, 21; Deut. 30, 3; Ps. 106, 2; Sir. 33, 13; Matth. 22, 10; al.; አስተጋብኦሙ፡ውስተ፡እዴ፡ኩናት፡ Jer. 18, 21: bestias: አስተጋብአ፡እንስሳሁ፡ውስተ፡ አብያት፡ Ex. 9, 20; Jes. 34, 16. b) *congregare*, 1 Par. 28, 1; Esth. 4, 16; Ex. 3, 16; Num. 21, 16; 1 Reg. 14, 52. 22, 2; 2 Reg. 12, 28; Hen. 22, 3. 91, 1; Matth. 2, 4. 27, 27; Joh. 11, 47; Act. 14, 27; al. crebro. c) *colligere, congerere*, Koh. 2, 9. 25; ለአስተጋብአ፡እብን፡ Koh. 3, 5; spicas Ruth 2, 8. 17; fruges, fructus Kuf. 3; Jes. 17, 5. 29, 1. 62, 9; Jer. 47, 10; Ex. 23, 10; Lev. 23, 39; commeatum Kuf. 40; Gen. 6, 21. 41, 48; frusta, fragmenta Joh. 6, 12; spolia Deut. 13, 17; stipulas Ex. 5, 7; sarmenta Joh. 15, 6; ligna Jer. 7, 18; locustas Jes. 33, 4; aquas Ps. 32, 7; pecuniam, opes 4 Reg. 22, 4; Job 27, 16; Prov. 13, 11; አስተጋብአ፡ንዋየ፡ብዙኀ፡ Sx. Sen. 13, al.; res suas Luc. 15, 13; trsl.: አስተጋብአ፡ኅሊናሁ፡ collegit animum suum, Lud. ex Hom. Jac. Sar. d) conjungere vel *simul obtinere* plures res: Hyrcanus አስተጋብአ፡ሢመተ፡ክህነት፡ወመንግሥት፡ Jsp. p. 300. e) *cumulare*, Ruth 2, 14. f) *breviter complecti* vel *colligere* orationem (zusammenfassen) Phlx. 4 (vid. sub ክፍል፡ c. 878.). g) in arithmetica: *addere* numerum numero, c. Acc. et ኀበ፡, vel c. Acc. utriusque numeri (*consummare*), Abush. 11. h) *compilare* librum: F. M. 1, 2 (vid. sub ክፍል፡); አስተጋብአ፡አሐተኔ፡ (sc. in unum librum) ምግባረ፡ጻድቃን፡ Enc. Teq. 25. 5) *in suam ditionem redigere, expugnare, capere*, Num. 21, 32; Deut. 3, 4; Jud. 1, 8. 12. 13; 2 Reg. 5, 7; 1 Par. 11, 8; Jes. 10, 14. 20, 1. 36, 1; Jer. 28, 31; Judith 1, 14. 10, 13; trsl.: *suum facere, lucrifacere* alqm, κερδαίνειν 1 Cor. 9, 19 seq.

ጉቡእ፡ (passim ጕቡእ፡) part. 1) *comprehensus*, ጉቡእ፡በእድ፡ vel ጉቡእ፡እድ፡ πρόχειρος *promtus* Prov. 11, 4. 2) *congregatus*, Deut. 33, 21; ኵሉ፡እስራኤል፡ምስሌሁ፡ጉቡኣን፡ 2 Par. 7, 8; እለ፡ጉቡኣን፡ውስተ፡ኢየሩሳሌም፡ 12, 5; ወኵሉ፡ደቂቅየ፡ጉቡኣን፡ህየ፡ውስተ፡ግብር፡ 2 Esr. 15, 16; Hen. 13, 9; Matth. 18, 20. 22, 41. 27, 17; Joh. 20, 19; Act. 4, 31. 20, 8; ኵልክሙ፡ለእለ፡ጉቡኣን፡ዮም፡ውስተ፡ቤተ፡ክር"ን፡ ይረሲክሙ፡ድልዋነ፡ለመንግሥቱ፡ Mavâs. n. 15.

ግብአት፡ n. act., f. et m., 1) *reditus, reditio, reversio*: ሑረት፡ወግብአት፡ Zach. 7, 14; ግብአትከ፡ውስተ፡ርስትከ፡ Clem. f. 7; Hen. 41, 5; Jsp. p. 319; ዜና፡ግብአቱ፡ለአግሪጳስ፡ኀበ፡ሮሜ፡ p. 346; በግብአቱ፡ ἐν τῷ ἀνακάμπτειν αὐτόν 2 Reg. 8, 13; in Acc. temporis: ግብአትየ፡ ἐν τῷ ἐπανέρχεσθαί με Luc. 10, 35. 2) *conversio* peccatoris, Kedr f. 33. 83; Lud. e Vit. Pach. 3) *proditio*: በእንተ፡ግብአቱ፡ለክርስቶስ፡ Matth. 26, 47 in tit.; Org. 5.

ገባኢ፡ n. ag., Pl. ገባእት፡ *mercenarius, operarius mercede conductus* (vid. ግብአ፡ n. 2), μισθωτός Job 7, 2; Judith 6, 2. 5; Ex. 12, 45. 22, 14; Lev. 25, 6. 40. 50. 53; ገባኢ፡ዘይጻሙ፡በተገብሮታ፡ለምድር፡ ἐργάτης μόχθων Sap. 17, 16; Matth. 10, 10 rom.; ገባእት፡ Lev. 22, 10; Matth. 20, 1.

ጉባኤ፡ (passim ጕባኤ፡) subst., m. et f., Pl. ጉባኤያት፡, 1) *collectio*, frugum Ex. 23, 16; canonum ጉባኤ፡ቀኖናት፡ F. M. 1, 2; (ጉባኤ፡ነቢያት፡ d'Abbadie Catal. p. 65). 2) *confluvium* Kuf. p. 7 ann. 8 et 9. 3) *congregatio*: በመከነ፡ጉባኤያት፡ (sc. populi) ዘከመ፡መራሕብት፡ወምሥያጣት፡ F. N. 40. a) *caterva, multitudo, turba*: ተጋብኡ፡ላዕሌሆሙ፡እምሮም፡ጉባኤ፡ብዙኅ፡ Jsp. p. 375; ጉባኤ፡ፀርየ፡ዝሩ፡ (o Michael!) Enc. Nah. 12; ጉባኤ፡ሐራ፡ Org. b) *concilium, synodus*, Syn. creberrime; F. N.; ጉባኤ፡ኢጲስ፡ቆጶሳት፡

Can. Ap. 27; **ገብረ፡ጉባኤ፡** Clem. f. 185; Dioscurus Alx. **ጸሐፈ፡መጽሐፈ፡ጉባኤ፡** (epistolam synodicam) ad Severum Sx. Teq. 17. c) *coetus:* **ቤተ፡ክርስቲያን፡እንተ፡ላዕለ፡ኵሉ፡ጉባኤ፡ዘሐዋርያት፡** Lit. 163, 4; **ቤተ፡ክር"ን፡አሐቲ፡ጉባኤ፡እንተ፡ሐዋርያት፡** Org. 1.

ጉባኤያዊ፡ adj. rel. *ad concilium pertinens, synodicus:* **አበዊነ፡መምህራነ፡ቤተ፡ክር"ን፡ሊቃውንት፡ጉባኤያዊያን፡** Sx. Ter. 10.

ምግባእ፡ subst. 1) *locus quo quis se convertit* vel *recipit, refugium, receptus,* ἐπιστροφή, ἀποστροφή: **ኀቤየ፡ምግባኢሁ፡** Cant. 7, 11; Gen. 3, 16. 4, 7; Kuf. 3; 1 Petr. 2, 4; Hen. 65, 11. 2) *reditus:* **እስመ፡አልበ፡ምግባእ፡** Sir. 22, 11; **ውስተ፡ምድር፡ምግባኢሆሙ፡** 16, 30. 41, 10; **ምግባኡ፡** Hen. 72, 35; **ለሙቴ፡(ለሞት፡)ተፈጠርነ፡ወኀቤሁ፡ምግባኢነ፡** Jsp. p. 382; **የሐውር፡ውስተ፡ፍኖት፡እንተ፡አልባቲ፡ምግባእ፡ለዓለም፡** Genz. f. 119.

ምጉባእ፡ subst., Pl. **ምጉባኣት፡** *locus quo aquae confluunt, confluvium,* Kuf. p. 7.

አግባኢ፡ n. ag., Pl. **አግባእያን፡** *traditor, proditor,* Act. 7, 52 rom.

አስተጋባኢ፡ n. ag., sec. Lud. **አስተጋብኢ፡**, 1) *compilator* libri: **ይቤ፡አስተጋባኤ፡መጽሐፍ፡** Fal. f. 42. 2) „*convocans:* **መስተጋብኤ፡መናፍስት፡** convocans spiritus (magus, ut videtur") Lud. e Syn.

እስትጉቡእ፡ part. pass. (a IV, 3) 1) *collectus, congregatus,* Lud. Comm. hist. p. 484; **እስትጉቡእ፡ዝንቱ፡መጽሐፍ፡አመጻሕፍት፡አምላካውያት፡ወቀኖናት፡** F. N. in Prolg.; congregatus Chr. ho. 32; Kuf. p. 6 ann. 11; Hen. 46, 8 var. 2) *communis:* **ወእምዝ፡አትለወ፡በዝንቱ፡ከመ፡ተግሣጽ፡እስትጉቡእ፡** ἐπήγαγεν ὡς κοινὴν παραίνεσιν (καὶ οὐχ ὡς πρὸς αὐτοὺς ἀποτεινόμενος) Chr. ho. 33; **ወዝንቱ፡ውእቱ፡ዘእስትጉቡእ፡ለኵሉ፡** ὅπερ ἦν κοινὸν ἁπάντων Chr. Ta. 34.

ምስትጉቡእ፡ 1) part. *congregatus:* **ምስትጉቡኣት፡አእላፍ፡እምነ፡መላእክት፡** Chr. ho. 32; Hen. 46, 8 var. 2) subst. a) *locus congregationis, conventus:* **ቤተ፡ምስትጉቡእ፡ዚአሁ፡** Hen. 53, 6. 46, 8. b) *spatium contractum* vel *angustius:* non est in divinitate **ምስፉሕ፡ወምስትጉቡእ፡** Lud. e Mss. Colb.

ምስትጉባእ፡ vel **ምስትጉባኢ፡** subst. 1) *congregatio,* Kuf. p. 6. 2) *contractio, spatium contractum,* Lit. 171, 2; **ምስትጉባኢ፡** M. M. f. 389 (vid. sub **ምስትስፉሕ፡** c. 401).

መስተጋብእ፡ vel **መስተጋብኢ፡** part. (c. term. adj.) 1) *collectas* vel *conjunctas continens* res varias: hic liber **መስተጋብእ፡ጸታ፡ተግሣጻት፡ውእቱ፡** Fal. in Proleg.; **አክርሥ፡መስተጋብኢት፡ኵሉ፡ርስሐት፡ኀጢአት፡** Genz. f. 27. 2) *colligens, congregans,* Lud. e Syn.

ገቦ፡ subst., m. et f., Pl. **ገቦዎት፡** [radix et formatio haud satis liquent (quamquam similis videtur formationi vocis **ቀሮ፡**); respondent جَانِبٌ جَنْبٌ ‌تَـ] *latus,* a) *corporis animantium, costae,* πλευρόν, **ትሰክብ፡በገቦከ፡ዘዐጋም፡** Hez. 4, 4; **ሰላም፡ለገቦኪ፡መንገለ፡ለፌ፡ወለፌ፡** I Sal. Mar. 26; **ይትዐጸፍ፡ርትዐ፡ውስተ፡ገቦሁ፡** τὰς πλευράς Jes. 11, 5; **ገቦከ፡** πλευραί Prov. 22, 27; **ለጉበር፡እኩይ፡ሥትሮ፡ገቦዎቲሁ፡** πλευρὰν Sir. 42, 5; **ገቦዎቲከ፡** αἱ πλευραί σου Judith 6, 6; Num. 33, 55; μετάφρενα Ps. 90, 4; latera avis Deut. 32, 11; *costae:* **እስከ፡ተሰብሩ፡ገቦዎቲሁ፡** Sx. Mij. 12 (vid. sub **ድቡስ፡**); Dan. 7, 5 var. α) **ዐፅመ፡ገቦ፡**, *costa* Gen. 2, 21; **አዕጽምተ፡ገቦዎት፡** Sir. 30, 12; Job 40, 13 (var.: **አዕፅምተ፡ገቦ፡**); **፫ ዐጽመ፡ገቦዎት፡** (v. **፫ ገቦዎት፡**) Dan. 7, 5. β) *lumbi:* **ውስተ፡ገቦሁ፡** μηρός Apoc. 19, 16; **ወልድከ፡ዘወፅአ፡እምነ፡ገቦዎቲከ፡** πλευραί 3 Reg. 8, 19. b) cujusvis rei extensae, (*pars*); Gen. 6, 16; Ex. 25, 32. 26, 7. 32, 15; 1 Reg. 23. 26; Hez. 41, 6; **ውስተ፡፬ ገቦዎቲሆሙ፡** Hez. 1, 8. 17; Apoc. 4, 6; **በገቦ፡መስዕ፡** Ps. 47, 2. α) trsl. ad *latera* cognationis vel generum: **አዝማድ፡እለ፡እምገቦዎት፡** (Seitenverwandte) F. N. 24, 2. β) **ገቦ፡ሐመር፡ዘድኅር፡** *puppis* Act. 27, 41 Platt. c) In st. c. usitatur ad significandas voces *juxta, prope, a latere* vel *parte* alcjs, sc. α) in Acc., ut: **ገቦሃ፡ለቤጤልዋ፡** πλησίον β. Judith 7, 3; **ገጻሙ፡ዘገቦ፡ዶታይም፡** 4, 6; **ዘገቦ፡ኵሴ፡** 7, 18. β) praemissis praepositionibus: **መንገለ፡ገቦሆሙ፡** Ruth 2, 14; **በገቦሆሙ፡** ἐπὶ χεῖρα αὐτῶν 2 Esr. 13; **እንተ፡ትነብር፡በገቦሁ፡** 2 Esr. 12, 5; 1 Reg. 6, 8. 20. 25; Lev. 1, 11; **ኖመት፡በገቦሁ፡** Sx. Sen. 30. — *Voc. Ae.:* **ገቦ፡ዘ፡ጎድን፡** (v. **ጕድን፡**).

ገበዝ፡ subst. 1) *ripa* fluminis: **ተቀበሎ፡ዲበ፡ገበዘ፡ተከዚ፡** Ex. 7, 15 (at vid. annotationem ad hunc locum). — *Voc. Ae.:* **ገበዝ፡ዘ፡ዳር፡** 2) *custos, tutor, -rix, praefectus, -a,* ut videtur (sec. Lud. in lex. amh. c. 88 et d'Abbadie Catal. p. 109 annot. 1). a) est epitheton ecclesiae cathedralis Axumiticae: **እምነ፡** (mater nostra) **ጽዮን፡ገበዘ፡አክሱም፡** Chr. Ax. f. 89 (vid. Catal. Cod. Ae. Bibl. Bodl. p. 72; d'Abbadie Cat. p. 109); Libanus S. dixit **ለጳጳስ፡ኢይደልወከ፡ትንግሥ፡ሕልያነ፡ወበእንተዝ፡ሰደድዎ፡እምሀገር፡እለ፡ገበዘ፡አክሱም፡** Mavâs n. 31; **ይቤልዎ፡ቀስ፡ወመኳንንት፡ለብፁዕ፡ሊባኖስ፡ቃመትርኑ፡ዕጣና፡ለገበዝ፡ወቃኅድገነ፡ኪያሃ፡** ibid.; **በአ፡ውስተ፡ቤተ፡ክር"ናት፡ቅድስት፡ዘገበዘ፡አክሱም፡** Sx. Genb. 11. b) nomine **ቀይሰ፡ገበዝ፡** vel **ገበዝ፡** insignitur *praepositus quidam ecclesiasticus* (de cujus munere vid., quae Lud. lex. amh. c. 34 et 88, d'Abbadie l. c. notaverint): **ቀይሰ፡ገበዝ፡** Chr. Ax. f. 89; F. M. 17, 6 (vid. sub **ቀይስ፡** c. 433); sacerdos qui secundam uxorem duxit, **ኢይትለአክ፡ከመ፡ካህናት፡ወኢይኩን፡ሊቀ፡ካህናት፡ወኢይቀድስ፡ከመ፡ገበዝ፡** Kedr f. 88. [Quae significationes si probantur, radici **ገበዘ፡** vis *circumdandi, cingendi, tuendi* attribuenda videtur].

ጉብጉብ፡, **ጉብገቦ፡**, **ገበገቦ፡**, **ግብጋቦ፡** subst., id quod Romanis vocatur *atrium, vestibulum tentorii,* seu ea aedium vel tentorii pars, ubi petentes et salutantes admittuntur, conventus habentur, al.: **ወወፅአ፡ውስተ፡ጉብጉብ፡** (v. **ግብጋቦ፡**) εἰς τὸ προσκήνιον Judith 10, 22; **አዘዘ፡ይስድዋ፡** (sc. feminam) **ኀበ፡ገበገቦ፡ወይምትርዋ፡ከሳዳ፡** Sx. Tachs. 6 (at in Enc. **ጉባኤ፡**). — *Voc. Ae.:* **ጉብገቦ፡ዘ፡ሸንጎ፡**

ጉብጥ፡, **ግብጥ፡**, **ገበጥ፡** subst. (m.) [quod dubium utrum ad حَبَط *dolor in ventre* cameli (a حبط **ሐበጠ፡** *tumere*) an ad قَبْض *contractio, constrictio* intestinorum referendum sit] *vermina, tormina ventris:* **ገበጥ፡** v. **ጉብጥ፡** v. **ግብጥ፡** πόνος χολέρας Sir. 34, 20; **ያበዝኆ፡ለጉብጥ፡ሥሥዕት፡** ἕως χολέρας Sir. 37, 30. — Lud. interpretatur: „ventris tormina

quae ex flatulentis cibis aliisque causis oriuntur". — *Voc. Ae.*: ገበጥ፡ ዘ፡ ጕዐታ ።

ገበጥበጥ፡ vel **ግብጥብጥ፡** subst., ut videtur i. q. **ግብጥ፡**, Kuf. p. 84 (quamquam Vers. Lat. habet *clades*) inter alia malorum et morborum nomina.

ገበጣ፡ subst. *ludus aleae* vel *calculorum*, ut videtur: F. M. 32, 7 (vid. sub **ሰንጠረጅ፡** c. 374). — In lexicis amh. non occurrit, at sec. Harris II. p. 192 ludus **ገበጣ፡** etiamnunc Abyssinis in usu est.

ገተተ፡ rad., quam illustraverim verbo حَتَّ et حَتَى *consuit, contorsit* (sicut **ጕጠጠ፡** verbo قَطَّ).

ግቱት፡ part. *sartus*, *resartus*, de calceis, καταπεπελματωμένος Jos. 9, 3 (Lud.: *sparteus*).

ግትት፡ subst. sine dubio proprie *sartura*, deinde *vas resartum* vel *consarcinatum* i. e. *vile*, *inutile*: ወኮነ፡ከመ፡ግትት፡በውስተ፡አሕዛብ፡ σκεῦος ἄχρηστον Hos. 8, 8; **ግትት፡ዘ ለምንትኒ፡ኢይበቍዕ፡** σκεῦος οὗ οὐκ ἔστι χρεία αὐτοῦ Jer. 22, 28. — *Voc. Ae.*: **ግትት፡ዘ፡ግትቻ**። — (Lud.: *canistrum sparteum*, *sporta*, i. q. **ገሐፍት፡**, quam interpretationem firmare licuerit collato حَتِّى).

ጌና፡ n. prgr. i. e. γέννα, *nativitas* Christi, deinde *parasceue festi natalitii* (Weihnacht): **ኢይግበሩ፡ግብረ፡በዕለተ፡ጌና፡ልደተ፡ክርስቶስ፡** Const. Ap. 66 (67); **እንተ፡በዙሉ፡ክብርት፡ጌና፡ዘይእቲ፡ልደቱ፡በሥጋሁ፡ለእግዚእነ፡ኢየሱስ፡** Cyr. f. 131; homilia Procli Cyziceni habita est **በበዓለ፡ጌና፡** Cyr. f. 119; in tit. Luc. 1, 26. 57. 2, 21 rom.; **ሰላም፡ለበዓለ፡ጌና፡ለዘኢኮነ፡ንትጋ፤እምልደተ፡ክርስቶስ፡ሰዓት፡ጸጋ፤** (cui non est intervallum a festo nativitatis) Enc. Tachs. 28 (at Tachs. 29 **በዓለ፡ልደት፡**); Cod. Mus. Brit. XXIX, 1 n. 26 (ubi **በዓለ፡ጌና፡** a **በዓለ፡ልደት፡** n. 27 distinguitur); Deg.; **ጾመ፡፶ቅድስት፡**, **ጾመ፡ሐዋርያት፡**, **ጾመ፡ስብከተ፡ጌና፡** memorantur in Gad. T. H.; de **ጾመ፡ስብከተ፡ጌና፡** (jejunio adventus) vid. Scaliger p. 677. 703; **በዘቲ፡ዕለት፡** (sc. XIX° mensis **ኅዳር፡**) **ጥንተ፡ጾመ፡ስብከተ፡ጌና፡ልደቱ፡ለእግዚእነ፡ኢየሱስ፡ክርስቶስ፡በኀበ፡ኵሉ፡ክርስቶሳውያን፡** Sx. Hed. 19.

ገነሐ፡ I, 1 [جَنَحَ, جَنَّحَ?] 1) *superbum et vehementem se praebere*, vid. **ግናሕ፡** 2) *imperiose objurgare*, *acriter increpare*: **ገሠጾ፡እግዚ**"፡(**ለዳዊት፡** 2 Reg. 12) **በቃለ፡ነቢይ፡እንዘ፡ይገንሕ፡** M. M. f. 283; Christus in extremo judicio **ይገንሖሙ፡ለኃጥአን፡በቃለ፡ስከየት፡** Lit. Jac. Sar.

ግናሕ፡ subst. 1) *vehementia et superbia*, *verba imperiosa*: **በትዕቢት፡ፀር፡ወበግናሕ፡** ἀπονοίαις βαρβαρικαῖς οὐ ... Cyr. ... f. 7; **እስመ፡ውእቱ፡አኮ፡ዘይትናገሮሙ፡በቃለ፡ግናሕ፡ከመ፡መኰንን፡ወከመ፡ሊቅ፡ዐቢይ፡** οὐκ ἐξ αὐθεντίας ταῦτα λέγων οὐδὲ ὡς ἐν τάξει ἄρχων Chr. Ta. 4. 2) *increpatio imperiosa*, *objurgatio vehementior*: Galatae **ከነ፡ድንዙዛነ፡እንዘ፡ይትሜከሑ፡ወይለም፡** (**ለጳውሎስ፡**) **ከመ፡ይትናገሮሙ፡በቃለ፡ግናሕ፡ዘይሐምም፡** ἔδει αὐτοῖς ἔδει πληκτικωτέρου λόγου Chr. ho. 21; **ነገርነ፡በቃለ፡ግናሕ፡** σφοδρότερον διελέχθημεν Chr. Ta. 4. — *Voc. Ae.*: **ገነሐ፡ጕሕናቱ፡** (sic, vid. sub **ገሀነ፡**) **አግናሒነ፡አሉ፡ኵሉ፡ልዕልና፡ቃል፡**

አግናሕ፡ ut videtur Pl. vocis **ግናሕ፡** vel **ገነሕ፡** *increpatio vehemens* vel *imperiosa*: (Cyrillus Joannem Antiochenum compellat) **ወይእዜኒ፡ኀቤከ፡ነገርየ፡ዘልዑል፡ቃሌዕል፡አግናሒነ፡ላዕሌነ፡ዘላዕለ፡ኵሉ፡** τὸν ὑψηλὴν κατὰ πάντων αἴροντα ὀφρύν Cyr. ho. f. 110.

ጕንበሕ፡ subst. incertae significationis, quod Lud. cum جُنْبُخ *crassus*, *longus*, *altus* composuit. Non reperitur nisi compositum, sc. **አበጕንበሕ፡** vel **አበጕንበሕ፡** (pro **አበ፡ጕንበሕ፡**) vel **ዖፈ፡ጕንበሕ፡**, quo nomine appellatur avis quaedam Abyssinica grandis, sc. *buceros Abyssinicus* (der abyssinische Hornvogel), amharice **እርኩም፡** vel **ሕርኩም፡**; de hac ave vid. (non tam Ludolfi Comm. hist. p. 161 qui eam *Casuarium* interpretatur, quam) Bruce III p. 102; V p. 172—175 ubi ejus descriptio et effigies exhibetur; p. 291; Harris I 256. 329 (ubi ejus nomen Tigrensis **አበ፡ጎምበ፡** a **ጎምበ፡** *urceus* repetitur); II. 93; Anh. p. 44. — Ejus nomen legitur: Deut. 14, 18 ubi Gr. πελεκάν (*pelecanus*, aliâs **አድጊ፡መሪብ፡**) habet; et Fal. f. 17 ubi **ዖፈ፡ጕንበሕ፡** prudentiâ (**ጥበብ፡**), leo robore (**ኀይል፡**) insignis dicitur.

ግንባት፡ subst. *uter coriaceus* [جُنْبُذَة جب? amh. **ጎምበ፡**?]: **ወወሀበታ፡ለወለታ፡ትጹር፡ግንባተ፡ወይን፡** ἀσκοπυτίνην οἴνου Judith 10, 5 (v. **ግብነታ፡ወወይን፡**).

ግንቦት፡ nomen mensis Abyssinorum noni, qui XXVI° Aprilis sec. Cal. Jul., VIII° Maji sec. Cal. Greg. incipit et mensi Coptorum ⲡⲁϣⲟⲛⲥ respondet.

ገንታ፡ subst., *buccina minor* (quam **ቀንድ፡** i. e. **ቀርን፡**): **ዐጥዶሙ፡ምስለ፡ገንታ፡ወግርጣጥ፡በከበሮ፡ወጸናጽል፡** Chron. Ax. f. 94. — *Voc. Ae.*: **ቀርን፡ገንታ፡ዘ፡ነጋሪት፡** — De **ገንታ፡** vid. Description de l'Egypte, éd. II, t. XIII p. 542.

ገነት፡ subst., plerumque f., Pl. **ገነታት፡** [جَنَّة, جِنَان, جَنَّات] *hortus*, παράδεισος Koh. 2, 4; Jes. 1, 30; Sir. 24, 30; **ገነተ፡አቅማሕ፡** Dan. ap. 1, 7 seq.; κῆπος **ገነት፡ዕፁውት፡** Cant. 4, 12. 16. 6, 2; **ገነት፡ርውይት፡** Jes. 58, 11. 61, 11; Sir. 24, 31; Joh. 19, 41. 18, 1. 26; **ገነት፡ጽጌ፡** Enc. Teq. 4; **ዐቃቤ፡ገነት፡** κηπουρός *hortulanus* Joh. 20, 15; Pl. **ገነታት፡** Jsp. p. 323. In specie a) hortus ille in regione Eden a Deo plantatus: Gen. 2, 8 seq.; 4 Esr. 1, 7; **ገነት፡ተድላ፡** Gen. 3, 23; **ገነት፡ትፍሥሕት፡** 3, 24; **ገነት፡እግዚ**" Gen. 13, 10; Jes. 51, 3; Hez. 31, 8; Sir. 40, 17; Apoc. 2, 7; **ገነት፡ጽድቅ፡** Hen. 32, 3; **ገነት፡ጻድቃን፡** 60, 23; **ምድረ፡ገነት፡** *terram paradisiacam* Aethiopum nonnulli vocant patriam suam, Th. P. b) sedes beatorum (*paradisus*): Luc. 23, 43; 2 Cor. 12, 4; 4 Esr. 8, 52; Clem. f. 6; **ገነት፡ትፍሥሕት፡** 4 Esr. 6, 1; Clem. f. 14. 92 al.; **ገነት፡ተድላ፡** Lit. Chrys.; **ገነት፡ሕይወት፡** Hen. 61, 12; **ገነት፡** est **ሰማይ፡ሣልሲት፡** ubi recipientur monachi fideles, Phlx. 8. c) **ገነት፡** inscriptus est liber de rebus monasticis a Palladio conscriptus: **መጽሐፈ፡ገነት፡ዘጸሐፈ፡ጰላድዮስ፡** Phlx. 43; **ጸሐፈ፡ገነት፡ይቤ፡** Phlx. 16, al.

ጋኔን፡ subst. m. (quamquam **አጋንንት፡ሐዳሳት፡** Act. 17, 18 rom.), Pl. **አጋንንት፡** [i. q. جَانّ جِنّ] *daemon*, *dae-*

monion, cacodaemon (spiritus malus): δαίμων Luc. 8, 29; Matth. 8, 31; Apoc. 18, 2; δαιμόνιον Matth. 9, 33; Joh. 7, 20. 8, 48. 10, 20; 1 Cor. 10, 20; 1 Tim. 4, 1; Jes. 13, 21. 34, 14. 65, 3. 11; Bar. 4, 7; Ps. 95, 5. 105, 35; **ጋኔን፡ እኩይ፡** Tob. 3, 8. 6, 8; **ጋኔነ፡ ቀትር፡** Ps. 90, 6; Kuf. 1. 7. 10; Hen. 19, 1. 69, 12; πνεῦμα Mich. 2, 11; Jes. 37, 7; **ጋኔን፡ መስሕት፡** Jes. 19, 14; Jer. 4, 11; 1 Tim. 4, 1; **እኩይ፡ ጋኔን፡** Hos. 12, 1; Jud. 9, 23; **አስተዮሙ፡ ጋኔነ፡ ዘያደነግፆሙ፡** Jes. 29, 10; **ጋኔን፡ ርኩስ፡** Apoc. 18, 2; Marc. 3, 11; **አጋንንት፡** σειρῆνες (*sirenes*) Jes. 34, 13; **አጋንንት፡ ወጸደናት፡** ὀνοκένταυροι 34, 11. a) In specie α) *diabolus*, σατανᾶς Sir. 21, 27; διάβολος Jac. 4, 7; 1 Petr. 5, 8; 1 Joh. 3, 8. 10. β) *spectrum, phantasma* **አጋንንት፡** ἰνδάλματα Jer. 27, 39; φάντασμα Marc. 6, 49. b) **ዘጋኔን፡**, Pl. **እለ፡ አጋንንት፡** *daemoniacus, epilepticus*: δαιμονιζόμενος Matth. 4, 24. 8, 16. 9, 32; Luc. 8, 36; **እለ፡ በሙ፡ ነውረ፡ ዘነገርጋር፡ ወዘጋኔን፡ ኢይሠየም፡ ውስተ፡ ቤተ፡ ክርስ፡** Clem. f. 130 (coll. f. 178: **ዘአኀዞ፡ ጋኔን፡ ወነገርጋር፡**); ἐπίληπτος 1 Reg. 21, 14 var.

ጋኔናዊ፡ adj. rel. *furens, maniacus*, de bestia: **እንስሳ፡ ጋኔናዊ፡ አው፡ አብድ፡** ne vendatur, F. N. 33, 3.

ገናዊ፡ *sacerdos idolorum* vid. sub **ገነወ፡**

ጕንአ፡ *trituravit*, Lud., at vid. **ጕነከ፡**

ጕነከ፡ I, 1 et 2 *congerere, coacervare, aggerare*: **ወይጔንኩ፡** (v. **ወይጐንኩ፡**) **ከላስስተ፡** φέροντες δράγματα 2 Esr. 23, 15; repetitum M.M. f. 254 (**ወይጐንኩ፡**). — Lud. e Syn. affert **ወይከይዱ፡ ወይነ፡ ወይጐንኡ፡ ከላስስተ፡** (vid. 2 Esr. 23, 15); nescio an lectio bona sit; at significatus *triturandi* ab eo nonnisi e conjectura statutus est. — *Voc. Ae.*: **አለደ፡ ጐነከ፡ ወጥሐ፡ ዘ፡ ከመረ፡**; *aliud*: **ጐነከ፡ ዘ፡ ኸመረ፡**

ተጐነከ፡ III 2 *coacervari, aggerari*: **ተጐነከ፡ ከምረ፡ ሥርናይ፡** M. M. f. 288; **ይወግርዎ፡** (sc. Jeremiam lapidibus) **እስከ፡ ይትጔነክ፡ እብን፡ ዲበ፡ እብን፡** M. M. f. 179.

ገናዊ፡ subst., Pl. **ገነውት፡** (sec. Lud. etiam **ገናት፡** ex 1 Reg. 5, 5), Pl. Pl. **ገነውታት፡** (Sx. Mag. 23), *sacerdos idolorum, sacrificulus*: **ገናዊ፡ አማልክት፡** Const. Ap. 27; **ገነውቶ፡ ለዳጎን፡** 1 Reg. 5, 5; **ገነውተ፡ አማልክት፡** 3 Reg. 12, 30. 32. 13, 2; 4 Reg. 23, 8; Jer. 31, 7; Ep. Jer. 17. 27. 48. 54; Dan. ap. 13, 8 seq.; 1 Cor. 9, 13. [Etymon non liquet, sc. utrum petendum sit a جنا ܓܢܐ **ገነየ፡**, an a جن **ጋኔን፡**?].

ገንዕ፡ et **ጋንዕ፡** subst. [amh. **ጋን፡**, vid. scholion ad **መስበክት፡**] *hydria major, cortina*: **ገንዕ፡ ዐቢይ፡ ዘብርት፡** et **አምሐውዎ፡ ውስተ፡ ገንዕ፡** Sx. Haml. 5. (vid. sub **ዐቃር፡**); sale impleverunt **ጽህርተ፡ ዐቢየ፡**, deinde **ጋንዐ፡**, deinde **ልጕነ፡** Gad. T. H.

ገነዘ፡ I, 1 [ܓܢܙ *abscondidit, in thesauro reposuit*; ܐܬܓܢܙ Pass.; جنازة *funus*; de vicinis vid. Ges. thes. p. 296] Subj. **ይግንዝ፡** *linteis involvere, pollingere, condire, curare funus sepeliendi*: **ገነዘ፡ (በድኖ፡) በሰንዱን፡ ንጹሕ፡** Matth. 27, 59; Joh. 19, 40; **ይግንዝዎ፡ (ለምውት፡) በክልኤ፡ ልብስ፡** F. N. 22; ... **ገነዘ፡ ለአዳም፡ ሴት፡ ወአንበሮ፡ ውስተ፡ ታቦት፡** Clem. f. 11; **ግንዝ፡ ሥጋየ፡** f. 21; **ኢትግንዝዎ፡ ሕያው፡ ውእቱ፡** Rel. Bar.; Abush. 47; **ከመ፡ ይግንዝዎ፡** Sx. Masc. 22; **ገነዘ፡ (ሴት፡) ኄኖስ፡ ወልዶ፡ በከርቤ፡ ወበዓልው፡ ወአንበሮ፡ ውስተ፡ በአተ፡ መዘግብት፡** Clem. f. 15; **ምስለ፡ አፈዋት፡ ገነዘ፡ ወቀበረ፡ በድኖ፡** Enc. Nah. 1.

አግነዘ፡ II, 1 *linteis involvendum vel pollingendum curare* mortuum ad sepeliendum: diaconus **ለሰሩቅ፡ ኢያልበሶ፡ ነዳያን፡ እመ፡ ይመውቱ፡ ኢያግነዘ፡ ወኢቀበረ፡** Apoc. Mar. Joh.

ተገንዘ፡ III, 1 *linteis involvi, pollingi, ad sepulturam praeparari*, de mortuo: **ተገንዘ፡ በእደ፡ መላእክት፡** Gad. Za Mich.; Cyr. f. 118; Enc. Haml. 24 (in Actis: **እምድኅረ፡ አልበስዎ፡** sc. mortuum).

ግኑዝ፡ part. 1) *linteis involutus, pollinctus, ad sepeliendum praeparatus*, Joh. 11, 44; **ሶበ፡ ታወጽእ፡ ግኑዘ፡ እማኅደሩ፡** Genz. f. 63; 1 Reg. 19, 16 var. 2) trsl.: *involutus, reconditus*: **ከሠተ፡ ትምህርተ፡ ግኑዘ፡** Lud. ex Enc. Tachs. 18 (in exempl. Tub. **በኑዝ፡** sine sensu).

ግንዘት፡ n. act. et subst., f. et m., Pl. **ግንዘታት፡** 1) *pollinctura, involutio mortui* sepeliendi, *funus*: ταφή Koh. 6, 3; **በእንተ፡ ግንዘትከ፡ በእደ፡ ዮሴፍ፡ ወኒቆዲሞስ፡** Cod. Mus. Brit. LIV n. 7; **ግንዘተ፡ ሥጋከ፡ በመዋጥሐ፡ ከታን፡** I Enc. Mar. 38; **ግንዘትከ፡ በሰፍረት፡** Enc. Mag. 27; **ገነዘ፡ ለጴጥሮስ፡ ግንዘተ፡ ሠናየ፡** Enc. Haml. 6; **ያሜኒ፡ ግንዘተ፡ ደናግል፡** Enc. Masc. 19 (in Actis hujus diei: **ገነዘ፡ ሥጋሆን፡ ለደናግል፡**); **ሥልጣ፡ ግንዘት፡** *arbitria funeris* F. N. 42, 1; **ዐራት፡ ግንዘት፡** *feretrum* F. N. 22; **መጽሐፈ፡ ግንዘት፡** (*liber funerum*) inscriptus est liber ecclesiasticus, quo officia defunctorum continentur (Cod. Mus. Brit. XXVIII; Cod. Abbad. VIII. L. CCXIX; Zeitschrift der Deutschen morg. Gesellschaft Bd. I, p. 35); **ዘማ፡ ግንዘት፡** canendi vel recitandi modus *funebris* Genz. f. 44. 128 (vid. sub **ተሐለ፡**). 2) *apparatus ad curandum funus pertinens*: **ገነዘ፡ ሥጋሁ፡ ለቅዱስ፡ በግንዘታት፡ ሠናይ፡ ወአምጽኡ፡ ሰፍረተ፡ ወመግዘመዘ፡ ቦቱ፡ ሥጋሁ፡** Sx. Ter 27. a) *involucra mortui* sepeliendi vel sepulti: κενοτάφια 1 Reg. 19, 13. 16 (v. **መግንዝ፡** et **ግኑዝ፡**). b) *lectus mortui cum linteis*, quibus involutus est: **አሠረ፡ ግንዘቶ፡ ተኀደገ፡** Lud. ex Enc. Teq. 28; Lud. Comm. hist. p. 303 (ubi **ግንዘት፡** a **መቃብር፡** distinguitur).

ገናዚ፡ n. ag. *pollinctor, curator funerum*, Lud. sine auct.

መግነዝ፡ subst. *apparatus qui ad curandum funus pertinet*, ut *lintea, fasciae, involucra, lectus*: **አዘዘ፡ እስከንድር፡ ከመ፡ ይግንዝዎ፡ ለዳሬ፡** (Darium) **በመግነዝ፡ ሠናይ፡** Jsp. p. 283; **ኀሠሠ፡ መፍቅደ፡ መግነዝ፡** Gad. Lal.; (mortuus inclamatur) **ኢሠነቀ፡** (II p. s. m.) **እምንዋይከ፡ ዘእንበለ፡ መግነዝ፡** Genz. f. 90; **ገነዞ፡ በአልባስ፡ ሠናያት፡ ወገብረ፡ ሎቱ፡ መልሰልተ፡ መግነዝ፡ ልብሰ፡ ዘወርቅ፡ ወአንበሮ፡ በግጹን፡** Sx. Haml. 22; Christus **ጠብለለ፡ ልደቶ፡ በመግነዝ፡ ኀበ፡ አቲዎ፡ ከመ፡ ኢያእምርዎ፡ ፍጡራን፡** M. M. f. 37; κενοτάφια 1 Reg. 19, 13 var. — Schol. Voc. Ae. vid. sub **ነፍቅ፡**

ግንዘብ፡ subst. [ܓܢܙܐ; vid. etiam Isenb. lex. amh. p. 176] *thesaurus, gaza*, Did. 6 (ed. Platt p. 35).

ገነየ፡ I, 1 [جنا *pronum se inclinavit*, ܓܢܐ *decubuit*, vic. ..., ..., ...] Subj. **ይግነይ፡** 1) *pronum se inclinare, procumbere*: **ግኒዩ፡ ወሰጊዶ፡** πίπτοντες προσεκύνει Dan. 3, 5. 2) *se submittere vel subjicere, obsequium praestare*,

(*servire*) alicui, c. ለ፡ pers.: ὑποταγῆναι Ps. 61, 5; Hebr. 12, 9; 1 Cor. 15, 28; Luc. 10, 20; ለጽድቀ፡እግዚ"፡ስእኑ፡ገኒየ፡ Rom. 10, 3; ለከ፡ይገንዩ፡ኵሉ፡ተግባርከ፡ δουλευσάτω Judith 16, 14; እፎ፡ሠመርክሙ፡ከመ፡ትግነዩ፡ለአቢባል፡ (Hannibali) Jsp. p. 295. 350. 381; ruri vixit እንዘ፡ለሊቁ፡ይገኒ፡ Enc. Tachs. 10; Org. 3) *demittere animum, submisse se gerere*, Hen. 5, 8. a) *demisso animo pati:* ግነዩ፡ ταλαιπωρήσατε Jac. 4, 9. b) *demisso animo accipere* vel *admittere* alqd, c. ለ፡, ut: ዘይፈርሆ፡ለእግዚ"፡ይገኒ፡ለተግሣጹ፡ ἐκδέξεται Sir. 35, 14. c) *demisso animo confidere*, c. በ፡, ut: ብእሲ፡ጠቢብ፡ይትአመን፡ወይገኒ፡በሕጉ፡ለእግዚ"፡ ἐμπιστεύσει Sir. 36, 3. d) *humiliter adorare*, c. ለ፡, προσκυνεῖν Sir. 50, 17. e) *humiliter rogare, supplicare:* ውእቱ፡ይገኒ፡ προσδεηθήσεται Sir. 13, 3; c. ለ፡ pers.: ገነይኩ፡ለከ፡ δέομαι Jos. 7, 7; ይገንዩ፡ለከ፡ Job 11, 19. f) *humiles gratias agere, humili et grato animo celebrare* vel *laudare* Deum: ἐξομολογεῖσθαι, Dan. 9, 4; c. ለ፡ Kuf. 16; እግነይ፡ለከ፡አምላኪየ፡ Kuf. 22; Sir. 39, 6. 51, 1; Tob. 11, 16; ሎቱ፡ግነዩ፡ 12, 6; ኢትትሀከዩ፡ገኒየ፡ሎቱ፡ ibid.; 13, 3; Dan. 2, 23; Ps. 7, 18. 9, 1. 74, 1; ኵሉ፡ልሳን፡ይገኒ፡ለእግዚ"፡ ὀμεῖται τὸν θεόν Jes. 45, 23; Rom. 14, 11; Luc. 2, 38. g) *humili animo confiteri*, seq. ከመ፡ Phil. 2, 11; seq. ለ፡ peccati, Lev. 26, 41. — *Voc. Ac.:* ገረረ፡ገነየ፡ተኰነነ፡ተቀንየ፡ብ፡ተገዛ፡ገነየሰ፡አመነኒ፡; *aliud:* ገነየ፡በ፪ለመነ፡ተለማመጠ።

አግነየ፡ II, 1 1) *subjicere* potestati vel imperio alcjs, *subigere, domare*; c. ለ፡ pers. et Acc. rei: 1 Cor. 15, 28; ዓለመ፡አግነየ፡እግዚ"፡ለመላእክት፡ Chr. ho. 4 (ex Hebr. 2, 5); vel c. ለ፡ imperii: አግነዮሙ፡ለትእዛዘ፡ሮም፡ Jsp. p. 313; c. Acc. pers.: እስከ፡አግነዮሙ፡ለኵሎሙ፡ Jsp. p. 280. 304; ዘዐናብስት፡ቃገኒ፡ወአራዊት፡ትቀኒ፡ Enc. Mag. 5. 2) *ad gratias agendas* vel *ad celebrandum* nomen Dei *permovere*, Org. 1.

ተጋነየ፡ III, 3 *se submittere coram* aliquo, ut: ነገር፡ዘይትጋነይ፡ ὑποπίπτουσα (submissa) Prov. 15, 1. a) *supplicare*, c. Acc. vel ለ፡ pers.: እትጋነያ፡ለብእሲትየ፡ ἱκέτευον Job 19, 17; እንዘ፡ይትጋነይ፡ለከ፡ወይየውሀከ፡ Job 40, 22; Hos. 12, 4; 1 Tim. 2, 1. b) *confiteri:* peccatum, culpam, ἐξαγορεύειν 2 Esr. 10, 1; በእንተ፡ኀጢአት፡ 2 Esr. 11, 6. 19, 2; Trinitatem, c. በ፡ M. M. f. 11 (vid. ግጻዌ፡). c) *poenitentiam agere, veniam* delicti *petere, gratiam* alcjs *supplicare:* ተጋነይ፡ሶበ፡ትኤብስ፡ ἐπιστροφήν Sir. 18, 21; ነስሐ፡ወተጋነይ፡ 18, 24; እምከመ፡ተጋነይከ፡ይሰሪ፡ለከ፡ኀጢአቲከ፡ δεηθέντος σου 28, 2; ተጋነዩ፡ συνδέθητε Zeph. 2, 1; Luc. 17, 4; c. በእንተ፡ vel እንበይነ፡ peccati: ተጋነይ፡በእንተ፡ዘስሕተከ፡ ἐντράπηθι Sir. 4, 25; ዘይትጋነይ፡በእንተ፡ጌጋዩ፡ ἀποστρέφων ἀπό 8, 5; ተጋነይ፡እንበይነ፡ዘቀድም፡ጌጋይከ፡ δεήθητι 26, 1. 39, 5; Lit. Chrys.; c. ለ፡ ejus, cujus gratia petitur: ተጋነየ፡ለገጸ፡እግዚ"፡ 4 Reg. 13, 4; እለ፡ይትጋነዩ፡ሎቱ፡ οἱ ἐπιστρέφοντες ἐπ' αὐτόν Sir. 17, 29; Zach. 8, 21; Bar. 2, 8; እንዘ፡ይትጋነይ፡ላቲ፡ Esth. 7, 8; vel c. ኀበ፡ vel ቅድመ፡ prs.: ተጋነየ፡ኀቤሆሙ፡ Clem. f. 161; ተጋነዩ፡ወሰገዱ፡ቅድሜሆሙ፡ f. 230; Sir. 17, 25. d) *humiles gratias agere, humili et grato animo celebrare* Deum: ተጋንዩ፡ 1 Tim. 2, 1; ἐξομολογεῖσθαι Ps. 99, 4; Dan. 6, 10; Sir. 17, 27. — *Voc. Ac.:* ተጋነየ፡ዘ፡አሠመረ።

ግኑይ፡ part. *submissus, se humilians* coram aliquo, superiorem alqm agnoscens, Lud. ex Org.

ግናይ፡ subst., Pl. ግነያት፡ 1) *gratiarum actio submissa, gratiae humiles, celebratio cum gratiarum actione:* እምድኅረ፡አንበቡ፡ወዘመሩ፡ግናየ፡ስብሐት፡ 2 Par. 20, 22; τὸ ἐξομολογεῖσθαι 1 Par. 16, 4 var.; Cod. Mus. Brit. LIV, 7, c; ዘለከ፡ስብሐት፡ወኀይል፡ሰጊድ፡ወግናይ፡ Kedr 20; episcopus ያቅርብ፡ለእግዚ"፡መሥዋዕተ፡ስብሐት፡ወግናየ፡ጸሎታት፡ (sc. Christianorum) ለጼና፡መዐዛ፡ Kid. f. 7. 28; አይኑ፡ግናይ፡ወአይኑ፡አኰቴት፡ Lit. Joh.; Org. 1. 2) *chorus gratias agentium:* አቀምኩ፡፪ግነያተ፡ዐበይተ፡; 2 Esr. 22, 31 vrs. nov. ወክልኤ፡ግነያት፡እለ፡የሐውሩ፡ዐጋመ፡ 22, 38 vrs. nov. et 40 vrs. nov.

ጌና፡ vid. supra c. 1175.

ጕንድ፡ subst., m. et f., Pl. አጕናድ፡ et ጕንዳት፡ [quamquam a ገመደ፡ derivari posse videtur, sicut גֶּזַע جِذْعٌ a גָּזַע, tamen aliud etymon facile se praebet sc. in جمد et قمد quibus significatus *rigidi* (*crassi, robusti*) inest, vid. quae Rödiger in Additamentis ad Ges. thes. p. 80 de גֹּמֶד annotavit] 1) *stirps, stipes, truncus, caudex:* እምጕንድ፡ ἐκ τῆς ῥίζης Jes. 11, 1; ጕንዱ፡ዘታሕቴሁ፡ ῥίζαι Hez. 17, 6. 7; ጕንደ፡ዕፀው፡ Matth. 3, 10; Luc. 3, 9; Dan. 2, 41; ሥርዎ፡ወጕንዶ፡ τὴν φυὴν τῶν ῥιζῶν αὐτοῦ Dan. 4, 12; ጕንዱ፡ στελέχη Hez. 31, 13; ጕንደ፡ወይን፡ Joh. 15, 4; ለለአሐቲ፡ጕንድ፡በበ፡፴ወ፩፻አዕጹቂሃ፡ Clem. f. 256; ጕንዳት፡ Hen. 83, 4; አጕናደ፡በቀልት፡ Enc. Mij. 23 (27 sec. Lud.); ጕንደ፡መስቀል፡ M. M. f. 106; አጕናድ፡ (sc. duo ligna crucis, erectum et transversarium) M. M. f. 102. a) *radix* linguae: አዘዘ፡ያውቅዩ፡ልሳና፡እምጕንዱ፡ Sx. Masc. 5; Teq. 18. b) *radix* vel *infima pars*, montis: እምነ፡ጕንደ፡ደብር፡ Judith 7, 12; Gad. Za Mich.; in Acc. et st. c. *juxta radicem, ad infimam partem* rei, *infra:* አስርዎ፡ጕንደ፡ደብር፡ Judith 6, 13; ጕንደ፡ደብር፡ ἐπ' ὄρους Ex. 18, 3; ጕንደ፡ማኅፈድ፡ παρὰ τὸν πύργον Herm. p. 81. c) *stirps* i. e. genus: ጕንደ፡ዳዊት፡ Lud. ex Org. 1. 2) *cippus* vel *truncus*, quo captivorum pedes conclusi tenentur: τὸ ξύλον Act. 16, 24; ጕንደ፡ማእሰር፡ Lud. ex Enc.

ጕኑድ፡ part. *in truncum* vel *stipitem conversus* i. e. *truncus* vel *stipes*, de homine: ኦኦብዳን፡ወጕኑዳነ፡ልብ፡ M. M. f. 114.

ገንዶር፡ subst., Pl. ገንዶራት፡ [an a كَمْتَر قَمْطَر? vid. ቀምጠሬ፡, قِمْطَر *vinculum pedis ligneum*] 1) *compes, pedica:* አክብዶ፡ገንዶራቲሁ፡ τὰς πέδας Sir. 30, 38. 2) sec. Lud.: „*jugum* quod boum collis dum arationi assuescunt imponitur.“ „Metaph. *jugum* pro coactione vel afflictione“, Org. 1. — *Voc. Ac.:* ገንዶራት፡ብ፡የወፈን፡ዘገዘላ፡ወስክምት፡ቀምበርኒ፡ይ፡; *aliud:* ገንዶራት፡ዘ፡ወስክምት፡

ጐንደየ፡ quadrl. I [videtur denominatum a ጕንድ፡] 1) *stabilem esse, manere, durare, perseverare:* ኢይጐንዲ፡ንዋዩ፡ οὐ μὴ μείνῃ Job 15, 29; ከመ፡ልብስ፡ዘኢይጐንዲ፡ፍጡነ፡ይበልዩ፡ Jes. 51, 8; ጐንደየ፡እንዘ፡ይጐዶጕድ፡ ἐπέμενε κρούων Act. 12, 16; ስፍነ፡ዘመነ፡ጐንደየት፡ Lud. Comm. hist. p. 498 n. 18. 2) *diu manere, moram facere* vel *trahere, morari*, Deut. 4, 26; Lev. 13, 10; እመኒ፡ጐንደይኩ፡

ἐὰν ὑπομείνω Job 17, 13. a) c. Acc. Inf.: *diu* vel *dudum facere* alqd, ut: ኢትጐንዲ፡ርሒቆ፡ Sir. 30, 10; ጐንደየ፡ ግሒሠ፡ህየ፡ 4 Reg. 4, 8. b) *commorari*: ኀበ፡ዘአልበ፡ልብ፡ኢትጐነዲ፡ οὐκ ἐμμενεῖ Sir. 6, 20; ኢትጐንዲ፡ውስተ፡መከና፡ Prov. 9, 18; Act. 20, 16; c. Acc. loci: ጐንደዩ፡አንጾኪያ፡ Act. 15, 35. c) *immorari* rei: እለ፡ይጐንድዩ፡ውስተ፡ስታየ፡ወይን፡ Prov. 23, 30. d) *aliquantum temporis manere*, quare Inf. verb. nonnumquam vertere licet: *tempore interjecto*, ut: ወጐንዲዮ፡ (v. ወጐንድዮ፡) ዮበሰ፡ μετὰ χρόνον Jes. 27, 11; Marc. 2, 1. c) *longinquum esse*, de tempore (apud poëtam): ኢይሴአል፡ዘቅሩብ፡ወኢየሐትት፡ዘይጐነዲ፡ Enc. Sen. 17 (Lud. 18). 3) *cunctari, morari, tardare*: χρονίζειν ጐንደየ፡እምነ፡ዕድሜሁ፡ 2 Reg. 20, 5; 4 Esr. 3, 53; ተዘከር፡ከመ፡ኢይጐነዲ፡መንሱት፡ Sir. 7, 16. 14, 12; ገዘፋ፡ይከውን፡ፍጡነ፡ወኢይጐነዲ፡ Jes. 14, 1. 51, 14; እመ፡ጐንደይኩ፡ጥቀ፡ Tob. 9, 4; መዐት፡ኢጐንደየ፡ Sap. 18, 20; Hab. 2, 3; Hebr. 10, 37; βραδύνειν 1 Tim. 3, 15; 2 Petr. 3, 9; ሶበ፡ጐንደየ፡ምጽአቱ፡ Sx. Masc.; c. Acc. Inf.: Gen. 34, 19; Ex. 32, 1; Kuf. 17; ኢትጐንዲ፡ (v. ኢታጐንዲ፡) ገቢሮቶ፡ Judith 2, 13; ኢይጐነዲ፡ተገፍትአ፡ቤቱ፡ Sir. 27, 3; vel c. ለ፡ et Inf.: ይጐነዲያ፡ለተገብሮ፡ βραδέως ἐγένοντο Herm. p. 81. — *Voc. Ae.*: ጐንደየ፡ዘ፡ዘገየ፡

አጐንደየ፡ II, 1) *tardare, morari, differre* alqd, *tardum, cunctabundum esse* in alqa re, c. Acc. rei vel c. Acc. Inf.: ኢታጐንዲ፡ጸሎተከ፡ Kuf. 31; ኢያርሕቃ፡(ለጽድቅየ፡) ወኢያጐነዲ፡መድኀኒትየ፡ Jes. 46, 13; 2 Petr. 3, 9; አንከርኩ፡አጐንድዮተክሙ፡ትእዛዘ፡ንጉሥ፡ Jsp. p. 291; ኢታጐንዲ፡ውሂቦቶ፡ Koh. 5, 3; Sir. 18, 22; ኢያጐነዲ፡ፈቲሐ፡ለጻድቅ፡ Job 36, 17; Deut. 7, 10; omisso Acc.: እመ፡ብዙኅ፡አጐንደየ፡ Lev. 25, 36; ያጐነዲ፡ከመ፡ዘኢይሁብ፡ Lit. Orth. 2) *morari, differre, producere* alqm (warten lassen), c. Acc. pers.: አበያ፡ወአጐንደያ፡ Luc. 18, 4; c. Acc. pers. et Acc. Inf.: ሕፃን፡ይበኪ፡እመ፡አጐንደዮቶ፡እሙ፡አጥብዎ፡ M. M. f. 98. 3) *diu manere*, Deut. 4, 26 var.

ተጐንደየ፡ III, 1 *cunctari, tardum esse* ad alqd: እለ፡ተጐንደዩ፡ለንስሓ፡ Lud. e Ssal. Req.

ተጐናደየ፡ III, 3 1) *tardum, cunctabundum esse* in re, *cunctari, morari*: እለ፡ተጐናዲዮሙ፡ነስሑ፡ Herm. p. 70; Phlx. 32 al.; Fal. crebro; seq. ላዕለ፡ rei: ኢትትጐናደይ፡ላዕለ፡ገቢረ፡ሠናይ፡ Fal. f. 49; c. Acc. Inf.: ኢመፍትው፡ንትጐናደይ፡ተጠምቆ፡ Chr. Ta. 13. 2) *diuturnum esse, in longinquum produci*, de rebus: ደዌ፡ተጐናዲዮ፡ χρονίζουσα Cyr. f. 102; ሶበ፡ተጐናደየ፡ሞተ፡አቡሁ፡ፈቀደ፡ይቅትሎ፡ Jsp. p. 339.

አስተጐናደየ፡ IV, 3 alqm *moratum, impedimento tardatum putare*, Gad. Ad. f. 116.

ጕንዱይ፡ part. 1) *cunctabundus, tardus*: ጕንዱይ፡ለነቢብ፡, ጕ'' ፡ለመዐት፡ βραδὺς εἰς Jac. 1, 19; ጕንዱየ፡መዐት፡ μακρόθυμος 2 Esr. 19, 17; ጕንዱያነ፡ልብ፡ Luc. 24, 25. 2) [illegible] ኢይኩን፡በእትከ፡ጕንዱየ፡ወዐእትከ፡ፍጡነ፡ ([illegible] f. 175. 3) *diuturnus, longus, longinquus*: እሕየው፡ጕንዱየ፡ዓመተ፡ Job 29, 18; ''የ፡መዋዕለ፡ Jes. 27, 10; Jos. 11, 18; ጕንዱይ፡መዋዕል፡ Hez. 12, 22; እምጕንዱይ፡ዓመት፡ Zach. 7, 3; Luc. 8, 27; እምጕ''፡ዐለት፡ Rom. 15, 23; Luc. 23, 8; በጕንዱይ፡መዋዕል፡ Jes. 30, 27. 49, 1; እምድኅረ፡ጕ''፡መዋዕል፡ [illegible] ለጕ''፡መዋዕል፡ [illegible] 12, 27 et omisso መዋዕል፡ 4 Esr. 12, 27. — Adv. ጕንዱየ፡ a) *diu, longum tempus*: Ex. 14, 13; Hen. 39, 10. b) longo tempore interjecto i. e. *raro*: σπάνιον Prov. 25, 17.

መጐንድይ፡ part. *morans, moram efficiens*: እለ፡የሐውሩ፡ውስተ፡ፍኖት፡መጐንድይ፡ (*ambages*, Umweg) Phlx. 14.

ገነጸ፡ rad. incertae potestatis, quamquam conferre licet كَنَبَ *congessit* in pera (كِنْفٌ), تَنْبٌ, مِقْنَبٌ.

ምጕንጳ፡ (passim ምጉንጳ፡) subst., Sing. et coll., Pl. ምጕንጳት፡, *pharetra*, Kuf. 26; Gen. 27, 3; ከሠተ፡ምጕንጳሁ፡ Job 30, 11; ዘያወጽእ፡አሕጻሁ፡እምጕንጳሁ፡ Sir. 26, 12; Jes. 49, 2; ነሥኡ፡ምጕንጳ፡ φαρέτρας Jes. 22, 6; ምልኡ፡ምጕንጳክሙ፡ φαρέτρας Jer. 28, 11. 12; ምጕንጳት፡ Ps. 10, 2; Hen. 17, 3. — *Voc. Ae.*: ምጕንጳ፡ዘ፡ጕሬጕሬ፡ (v. ጐረጎሬ፡).

ገንጸለ፡ quadrl. I [vicinum ቀለበ፡ et قلب] 1) *pervertere, detorquere* (in contrarium): እንዘ፡ይገነጽሉ፡ጽድቀ፡ውስተ፡ኢመፍትው፡ περιτρέποντες εἰς τὸ ἀπηχὲς τὰ ὀρθά Cyr. c. Pall. f. 85; ፈድፋደ፡ይዔምፁ፡በዝንቱ፡ገንጺሎሙ፡ጽድቀ፡በሐሰቶሙ፡ ἀδικοῦσι παροχετεύοντες τὴν ἀλήθειαν, f. 83. Hinc ገንጽሎት፡ *perversio* et ገንጽሎተ፡ e perversione i. e. *e contrario*: ex eorum sententia non Verbum incarnatum est, አላ፡ገንጽሎተ፡ (v. ገንጽሊተ፡) ገሃደ፡ተለዐለ፡ብእሲ፡ውስተ፡ክብረ፡መለኮት፡ ἀλλ' ἔκ γε τῶν ἐναντίων, Cyr. c. Pall. f. 74. 2) *invertere, subvertere* ut summa ima fiant: Luc. 19, 45 rom.; ገንጸለ፡መናብርቲሆሙ፡ Gad. T. H. — *Voc. Ae.*: ገንጸለ፡ዘ፡ገለበጠ፡

ተገንጸለ፡ III, 1 *inverti, perverti* (in contrarium): ወተገንጸለ፡በኵሉ፡ወተመይጠ፡ዘትሥጉት፡ምስጢር፡ ἀντέστραπται δὲ πρὸς πᾶν τοὐναντίον τὸ μυστ., Cyr. c. Pall. f. 74.

ግንጽሊት፡ vel ገንጽሊት፡ subst. *ratio inversionis*; Acc. adv. ግንጽሊተ፡ a) *inverse, perverse*: እመ፡ግንጽሊተ፡ደረስዎ፡ ho. Sever. in Cyr. f. 105 (vid. sub ተከፍአ፡). b) *e contrario*, Cyr. c. Pall. f. 74 (vid. sub ገንጸለ፡).

ገናፍ፡ et ገናፊ፡ subst. γναφεύς *fullo*, 4 Reg. 18, 17; Herm. p. 104. — *Voc. Ae.*: ገናፊ፡ዘ፡ኀፃቢ፡

ግንፋል፡ subst., (m.), sing. et coll., [an a [illegible] (جبل) *finxit, coagulavit, formavit?*] 1) *later, lapis coctus*: πλίνθος Hez. 4, 1; πλίνθοι, ንጥፋሕ፡ግንፋለ፡ወናበስሎ፡በእሳት፡ Gen. 11, 3; Ex. 1, 14. 5, 7. 14 seq.; 24, 10; Kuf. 10; ግንፋል፡ወድቀ፡ Jes. 9, 10; Nah. 3, 14; Judith 5, 11; Hen. 99, 13. Macc. f. 11 (ubi ter ግልፋል፡ scriptum est). 2) ut videtur: *farina latericia, pulvis laterum*: በቊስሉ፡ወደዩ፡ግንፋለ፡ Enc. Genb. 6; ደመረ፡ኄወ፡ምስለ፡ግንፋል፡ወፍልፍል፡ወብሒእ፡ወከዐወ፡ውስተ፡አንፎሙ፡ Sx. Haml. 8; ወውስጠ፡ሥጋሁ፡ከመ፡ይቅብእዎ፡በኄው፡ወብሒእ፡ወግንፋል፡ Sx. Genb. 26. — *Voc. Ae.* ad Jes.: ግንፋል፡ዘ፡ግምብ፡

ገንፈለ፡ quadrl. I (denom.) *coquere lateres*: ይገነፍሉ፡ Chr. Ax. f. 93.

አጋእስት፡ pro አጋእዝት፡ vid. sub ገዝአ፡

ግእዘ፡ (etiam ግዕዘ፡) I, 1 [ni fallor, emollitum e [illegible] ቈጥዐ፡, sicut [illegible]; vid. etiam ገዋጸ፡] Subj. ይግአዝ፡ 1) *fastidire, indignari*, c. Acc.: ገአዝኩ፡ሕይወትየ፡ Kuf. p. 98 ([illegible] apud Hebr., προσώχθικα apud LXX Gen. 27, 46)

γελᾶν τινί Joh. 7, 23 rom.; πικραίνεσθαι Col. 3, 19 Platt. 2) *improbare, vituperare, reprehendere*, c. Acc. rei vel pers.: ለምንት፡እንከ፡ትግእዝ፡ፈቃደ፡እግዚ"፡ ἀπαναίνῃ Sir. 41, 4; κρίνειν Rom. 2, 1; ግእዝናሆሙ፡ 3, 9. 14, 3. 4. 13; Jac. 4, 11; Col. 2, 16; ምንተ፡ረከቡ፡በላዕሌየ፡በዘይግእዙኒ፡ Jer. 2, 5; ወአልቦ፡እምውስቴቶሙ፡ዘግእዘ፡ ἐνεκάλεσεν Sir. 46, 19; c. Acc. rei et በላዕለ፡ pers. Rom. 2, 1. 3) *exprobrare, conviciari*, c. Acc.: ግእዘ፡ጽንዐ፡ልቦሙ፡ ὠνείδισε Marc. 16, 14; ሶበ፡ይግእዘከ፡ዐርክከ፡ Prov. 25, 8; ግእዘ፡ሕዝብ፡ለሙሴ፡ ἐλοιδορεῖτο Ex. 17, 2. 7.

ተጋእዘ፡ III, 3 (crebro ተገዓዘ፡ scriptum) 1) *stomachari, irasci* (sibi invicem): አልቦ፡ዘትትጋእዙ፡በፍኖት፡ ὀργίζεσθε Gen. 45, 24; ደናግለ፡ቀተለ፡ዮሊያኖስ፡በተጋእዞ፡ Enc. Hed. 10; c. Acc. prs. (alicui), πικραίνεσθαι Col. 3, 19 rom. 2) *altercari, rixari, jurgare, litigare*: እለ፡ይትጋእዙ፡ οἱ φιλονεικοῦντες Prov. 10, 12; μάχεσθαι Tit. 3, 2; 2 Tim. 2, 24; Jes. 58, 4; ἀντιλογία Ex. 18, 16; በበይናቲሆሙ፡ Joh. 6, 52; seq. ምስለ፡ Kuf. 24. 37; ተጋእዞኩ፡ምስሌሃ፡ ἠρυθρίων πρὸς αὐτήν Tob. 2, 14; διαμάχεσθαι Sir. 8, 1. 16; ኢይክል፡ተጋእዞ፡ምስለ፡ዘይጸንዕ፡ Koh. 6, 10; διεκρίνοντο πρός Act. 11, 2 rom. 3) *objurgare, conviciis consectari* alqm, c. Acc., Kuf. p. 92. 147.

ግእዝ፡ subst. *altercatio*, Act. 15, 7 Platt.

ጋእዝ፡ subst. (m.), Pl. ጋእዛት፡ 1) *objurgatio, convicium*: ለደም፡ይቀድም፡ላኊ፡ወጋእዝ፡ λοιδορίαι Sir. 22, 24; ጋእዞሙ፡ ስራሕ፡ ለዘይሰምዖሙ፡ διαλοιδόρησις 27, 15; Ex. 17, 7; ὕβρις Sir. 10, 8. 2) *altercatio, inimicitia, jurgium, rixa, lites*: ኅድጎ፡ለጋእዝ፡ μάχη Sir. 28, 8. 10. 11; ኢንክል፡ላኊ፡ወጋእዝ፡ Jes. 28, 20; Prov. 15, 18. 17, 1. 24, 67; Gen. 13, 7; ነገረ፡ጋእዝ፡ 1 Tim. 6, 4; 2 Tim. 2, 23; νεῖκος Prov. 29, 22; κρίσεις 6, 19; ταραχή Sir. 40, 5; ἔχθρα Luc. 23, 12; ሰይጣን፡ረሰየ፡ጋእዘ፡ኀቤሆሙ፡ Clem. f. 225; ሰይጣን ፡ አብአ ፡ ፍልጠተ ፡ ወጋእዘ ፡ ውስተ ፡ ቤተ ፡ ክር"ን፡ Did. 32; መተረ፡ጋእዛት፡ diremtio litium F. N. 4. — *Voc. Ae.*: ጋእዝ፡ዘ፡ክርክር፡

ግእዘት፡ n. act. *objurgatio, altercatio, jurgium*: በእንተ፡ግእዘት፡ዘግእዝዎ፡ Ex. 17, 7; እንበለ፡ተከሕዶ፡ወግእዘት፡ Lud. e Ssal. Req.

ገአዚ፡ n. ag. *vituperator, condemnator*, κριτής, ገአዚሃ፡ለሕግ፡ Jac. 4, 11.

ተጋአዚ፡ (ተገዓዚ፡) n. ag. (III, 3) *altercator, litigator*: ተጋእዝያን፡ (coram judice) F. N. 43, 2; ኮኑ፡ተጋእዝያነ፡ምስለ፡ሐዋርያት፡ (apostolis repugnant vel contradicunt) Abush. 12.

መግእዝ፡ part., f. መግእዝት፡, *stomachosus, ad vituperandum concitus, rixosus, contentiosus*: ዐርክ፡መግእዝ፡ ὀργίλος Prov. 22, 24; αὐθάδης 21, 24; ብእሲት፡መግእዝት፡ θρασεῖα Prov. 9, 13; Did. 3; ብእሲት፡መግእዝት፡ μάχιμος Prov. 21, 19. 9. — Locus Syn. f. 54 haut satis liquet.

መስተጋእዝ፡ part. 1) *contentiones excitans, contentiosus, contradicens*: Org. 4; Did. 6; ለእመ፡ይቤለከ፡ጸመ ስተጋእዝ፡ F. M. 2, 10; οἱ ἀντιλέγοντες Chr. ho. 8. 2) sibi invicem *contrarius, oppositus*, de verbis: መስተጋእዛን፡በበይናቲሆሙ፡ ἐναντία ἀλλήλοις Chr. ho. 29.

አጋእዝት፡ *domini* vid. sub እግዚእ፡ sub ገዝአ፡

ግእዘ፡ *migrare, liberum evadere* vid. sub ግዕዘ፡

ጎሀ፡ *illucescere* vid. sub ጎሐ፡

ጎል፡ subst., Pl. አግዋል፡, Pl. Pl. አግዋላት፡ *praesepe, stabulum, caula* [an primitus *septum*, coll. جال *circumivit*? quamquam Lud. vocem proprie *specum* in saxo excavatum significare censet] ውስተ፡ጎል፡ ἐπὶ φάτνης Job 6, 5; Hab. 3, 17 (var. pro ምቅማሕ፡); ወጎል፡ለእንስሳ፡ (v. ወአግዋላት፡ለኵሉ፡እንስሳሁ፡) 2 Par. 32, 28; Luc. 2, 7. 12. 16; Jesulus infans ውስተ፡ጎለ፡እብን፡ positus est, Mavâs. n. 28; Deg.; Jesulus ይትወደይ፡ውስተ፡ጎል፡ II. A. — *Voc. Ae.*: ጎል፡ምዕንጋዕ፡ብ፡የላም፡ብረት፡; *aliud*: ጎል፡ዘ፡የላም፡ግጎጳ፡በረትሂ፡ይ፡

ጎሐ፡ (et ጎሀ፡) I, 1 [cum Ges. in thes. p. 281. 1392 ad נגה *prorumpere* referendum videtur, non ad ገሀሀ፡ ነግሀ፡] *erumpere, oriri* de luce, *dilucescere, illucescere*: ወይጎውሕ፡ሶቤሃ፡ብርሃንከ፡ ῥαγήσεται πρώϊμον τὸ φῶς σου Jes. 58, 8; de diluculo vel prima luce: ሶበ፡ጎሐ፡ጽባሕ፡ διέφαυσε Gen. 44, 3; 1 Reg. 25, 34; Judith 14, 2. 11; ጎሐ፡ጽባሕ፡ ἀνέβη Gen. 32, 27; ሶበ፡ይጎውሕ፡ጽባሕ፡ ὄρθρου Jos. 6, 15; imprs.: ሶበ፡ጎሐ፡ 1 Reg. 9, 26; እንዘ፡ይጎውሕ፡ጽባሐ፡ (v. ጽባሕ፡) 2 Reg. 17, 22; ኮከበ፡ጽባሕ፡ዘይሠርቅ፡ሶበ፡ይጎውሕ፡ ὁ πρωῒ ἀνατέλλων Jes. 14, 12.

ተጋውሐ፡ III, 3 1) paulatim per singulas partes *lucescere*: ዘያቀድም፡ ውሒበ ፡ ምጽዋት ፡ እንዘ ፡ ሀሎ ፡ በሕይወቱ ፡ ይትጋዋሕ፡ሎቱ፡ጽልመት፡ኅጣውኢሁ፡በብርሃነ፡ማኅቶት፡ዘውሒበ፡ምጽዋት፡ M. M. f. 337. 2) *sua quemque vice prorumpere* vel *dilucere*: Deus እምክርሠ፡ደመናት፡ነጠብጣበ፡ዝናማት፡ዘይቀድሕ፤ጸዳለ፡መብረቅት፡እንዘ፡ይትጋዋሕ፤ M. M. f. 12; እምቅድመ፡ይትጋውሑ፡ (Lud. ይትገውሑ፡) ብርሃናት፡ Lit. Chrys.

ጎሕ፡ subst. (m.) *diluculum, aurora*: Kuf. 2; ὄρθρος Cant. 6, 10; Sir. 24, 32; Hos. 6, 3; እስከ፡ጎሕ፡ ἄχρις αὐγῆς Act. 20, 11; ጎሐ፡ጽባሕ፡ φέγγος πρώϊνον Job 38, 12; እምጎሕ፡ Hen. 100, 2; ቅድመ፡ጎሕ፡ ἐν τῷ φωτί Dan. 6, 19; ሶበ፡ዐርገ፡ጎሕ፡ Jud. 19, 25; እምጊዜ፡የዐርግ፡ጎሕ፡ (ὄρθρος) 2 Esr. 14, 21; ጎሐ፡ጽባሕ፡ Lud. ex Lit. Epiph.; ጎሕ፡ (Maria) ድልው፡ለወሊደ፡ፀሓይ፡ (Christum) Org. 2; ርእየ፡ጎሐ፡ወኢርእየ፡ጽባሐ፡ Org. 4.

ጎር፡ subst., m. et f., sing. et coll., Pl. አግዋር፡ [جَار, vic. ግዩር፡; de etymo vid. Ges. thes. p. 273] 1) *advena* (vid. ግዩር፡): ጎረ፡ቤቱ፡ ἐπήλυτος Job 20, 26. 2) *vicinus*, a) de hominibus: γείτων ጎር፡ Jer. 6, 21; ጎርየ፡ Jer. 29, 11; ከልእ፡ዘጎሩ፡ Ex. 12, 4; f. Ex. 3, 22; m. F. N. 37; coll.: *vicini, vicinitas*, οἱ γείτονες, ጎር፡እኩይ፡እለ፡ይገስሱ፡ርስትየ፡ Jer. 12, 14; Ps. 30, 14. 43, 15. 78, 4. 79, 7; 4 Reg. 4, 3; Luc. 15, 6; αἱ γείτονες Luc. 15, 9; አግዋር፡ F. N. 37; Joh. 9, 8; አክብር፡ አግዋሪከ፡ ወአኀዊከ፡ Fal. f. 22; αἱ γείτονες Ruth 4, 17. b) de locis, domiciliis: ወቤቱ፡ጎረ፡ምኵራብ፡ Act. 18, 7 Platt; በ፡ዐጸደ፡ሐምል፡ጎረ፡ (v. ጕረ፡) ቤቱ፡ Dan. ap. 1, 4; አብያት፡ዘጎሩ፡ Mich. 1, 11. c) *vicinia, loca vicina, regio finitima*: እምነተሉ፡ጎርከ፡ τῆς περιοίκου σου Jer. 30, 5; አግዋር፡ Gad. Ad. f. 152; Sethitae ግዕዘ፡እምአግዋሪሁ፡ለእግዚ"፡ ወመላእክቲሁ፡ (in paradiso) ኀበ፡አግዋሪሆሙ፡ለአጋንንት፡

Clem. f. 17; እስመ፡ግዕዝነ፡እምአግዋሪሁ፡ለገነት፡ወገባእነ፡ውስተ፡ምድር፡ርግምት፡ f. 23. — *Voc. Ae.*: አግዋር፡ዘ፡ጐረቤቶች ።

ተጋዋረ፡ III, 3 [تجاور, جاور] *vicinum esse* a) de hominibus: *in vicinia* alcjs *habitare*, c. Acc.: monachi ኢይትጋወርዎን፡ለአንስት፡ F. N. 10, 6; አልቦ፡ዘይትጋወር፡ Lud. e Mss. Colb.; ተጋውሮ፡ *vicinia, vicinitas*, ut: ጸልአ፡ተጋውሮ፡እጉሁ፡ Jsp. p. 307; Deus Adamum e paradiso expulit ወአርሐቆ፡እምተጋውሮ፡መላእክት፡ F. M. 3, 2. b) de locis: *confinem esse*, c. Acc.: Ps. 103, 19 (γειτνιᾷ pro ἥγειται?); vel c. ምስለ፡, ut: በሐውርት፡እለ፡ይትጋወሩ፡ምስለ፡ከተታ፡ (n. pr.) Gad. T. H.

ገውስ፡ n. prgr., sc. الجوزاء *astrum et signum geminorum*, Cod. Mus. Brit. LXXXII, 4; at in Abush. 4 scribitur አልገውዛ፡

ገውሳን፡ n. prgr., sc. جوشن *lorica*: ወከነ፡ላዕሌሁ፡ገውሳን፡ዘወርቅ፡ዘንኩር፡ግበረሁ፡ Jsp. p. 301.

ገውዝ፡ subst. [אֱגוֹז ܓܘܙܐ جوز] *nux, juglans*: ገውዝ፡ወለውዝ፡ Hos. 4, 13; እመ፡ተከልከ፡ገውዘ፡ይበቍልከ፡ወይን፡ Macc. f. 5; ገውዝ፡ወለውዝ፡ Vis. Bar. — *Voc. Ae.*: ገውዝ፡ዘ፡ለውዝ፡ዘሀለ፡በግብጽ ።

ገውዛ፡ *gemini* vid. sub ገየውዛ፡ et ገውስ፡

ኀገወ፡ quadrl. inus., cui vicina sunt ጌገየ፡ غوى שָׁגָה.

አንኀገወ፡ V 1) intrs. a) *hinc illinc oberrare, vagari*, Jer. 27, 6; Did. ed. Platt p. 101; ታንጐጐ፡ (v. ታንጕጕ፡) Prov. 7, 12; Did. 2 (ed. Platt p. 10). b) *aberrare* a lege, praeceptis: ያንጎግዉ፡በከልአ፡ (v. ለከልአ፡) ሥርዐት፡ Sap. 14, 23; አንጎግዎ፡ዘስሒት፡ H. A; የዐቅቡ፡አልባቢሆሙ፡እምአንጎግዎት፡ውስተ፡ኀሊናት፡እኪት፡ Phlx. 91. c) *animo fluctuari, incertum* vel *dubium haesitare*: እንዘ፡ተሐምሙ፡ልበክሙ፡ወታንጎግዉ፡ Jer. 8, 18. 2) trs. *oberrare facere*: አነ፡አንጎግዋ፡ Hos. 2, 16; አንጎግወከ፡ምስለ፡ሰራዊትከ፡ Hez. 38, 4; አንጎገዎሙ፡ውስተ፡አድባር፡ Jer. 27, 6 var.; Satanas ያንጎጉ፡አልባቢሆሙ፡እምሀገር፡ኀበ፡ሀገር፡ Phlx. 102.

እንጕግው፡ part. *errabundus, vagans*: Sx. Masc. 10; ኀሊናቲሆሙ፡እንጕግውት፡ድኅረ፡ዘይረክብዎ፡ Phlx. 91.

እንጕጋው፡ subst. *vagatio, aberratio*: እስመ፡እምሬእይ፡ወሰሚዐ፡ነገር፡ብዙኀ፡ትከውን፡እንጕጋወ፡ኀሊናት፡ Phlx. 48.

እንጕጋዌ፡ subst. id., animi Phlx. 103.

ነጎጋው፡ subst. *vagatio, fluctuatio, haesitatio, trepidatio*, Chr. ho. 34; መፍትው፡ለነ፡ንሑር፡በሀድአት፡ሰሲለነ፡እምነ፡ነጎጋው፡ከመ፡ኢንደቅ፡ Chr. Ta. 34; ዘእንበለ፡ፍርሀት፡ወነጎጋው፡ ibid.; እበድ፡ውእቱ፡ነጎጋው፡እመ፡መዐት፡ወተቀይሞ፡እምድኅረ፡ዕርቅ፡ Fal. f. 28; ኢሩቱ፡ለልቡና፡ትዕግሥት፡ወሕሡሙሂ፡ነጎጋው፡ወጕጕዓ፡ f. 53.

መንጎግው፡ part. *erro, vagus, vagabundus*: ፍልጠት፡ማእከለ፡ፈላሲ፡ወመንጎግው፡እስመ፡ፈላሲ፡የዐውድ፡ውስተ፡ምኔታት፡ከመ፡ይርባሕ፡ወያርብሕ፡ግብረተ፡መንፈሳዊያተ፡ወመንጎግውሰኬ፡ይረብሕ፡ግብረተ፡ሥጋዊያተ፡ Phlx. 21.

አግዕልት፡ pro አግልዕት፡ vid. sub ገልዐ፡

ግዕረ፡ et **ገዐረ፡** I, 1 [جأر; at גָּעַר ܓܥܰܪ *increpuit*] Subj. **ይግዐር፡**, *clamare, vociferari, plorare, ejulare, gemere*, de dolentibus, querentibus, opem implorantibus: βοᾶν, ይግዕሩ፡እመዝራዕተ፡ብዙኃን፡ Job 35, 9; Jes. 15, 4; Marc. 15, 34. 37; ግዒር፡ 39; κράζειν ገዐሩ፡ (Imperat.) Jes. 65, 14; ἀλαλάζειν የዐወይዉ፡ወይግዕሩ፡ Jer. 29, 2; እንዘ፡ይግዕር፡ ὀδυρομένου Jer. 38, 18; ይግዕሩ፡ καταστενάζουσι Thren. 1, 11. 21; እንዘ፡ይግዕር፡ μετὰ στεναγμοῦ Judith 14, 16; Prov. 28, 28; c. በእንተ፡ vel እምነ፡ *ob*: ገዐረ፡ (v. ግዕረ፡) ነዳይ፡በእንቲአሁ፡ Job 18, 20; ግዕሩ፡እምግብርሙ፡ Ex. 2, 23; Job 35, 9; vel ዲበ፡ Hen. 12, 6; vel ላዕለ፡ Jac. 5, 1. 9; Zach. 11, 8 (ἐπωρύοντα ἐπ' ἐμέ); c. ኀበ፡ ejus, cujus auxilium imploratur: ገዐርኩ፡ኀቤከ፡ Job 30, 19; Ex. 22, 26; Deut. 24, 15; 1 Reg. 12, 8; Jud. 3, 9 c. ann.; 3, 15. 4, 3. 6, 6.10, 10. 12; Luc. 18, 7.

አግዐረ፡ II, 1 *gemere facere, gemitum exprimere* alicui, *vexando facere ut clamet* vel *vociferetur* alqs: እግዚ"፡አግዐረኒ፡ Job 23, 2; አግዐሩ፡ነፍሰ፡ሕፃናት፡ 24, 12; አቤረ፡ብእሲት፡እመቦ፡ዘአግዐራ፡ Sir. 32, 17; እለ፡ታግዕሩ፡ነዳየ፡ Am. 8, 4; ታግዕሩ፡ወታዐወይዉ፡ነዳየ፡ Jes. 58, 4 var.; Marc. 9, 26; አግዐርክዋ፡ለምድር፡ Job 31, 38.

ግዑር፡ part. in Pl. ግዑራን፡ legitur Cyr. c. Pall. f. 66 in Cod. Bibl. Ind. Or., ubi Graecus θρασύς habet (in Cod. Tub. ግቡራን፡) absque sensu bono.

ገዐር፡ vel **ገዓር፡** subst. (m.) *clamor* dolentium, querentium, opem implorantium, *ploratus, gemitus, ejulatus*: κραυγή Ex. 3, 9. 22, 22; Ps. 101, 1; ገዓረ፡ምስኪናን፡ Job 34, 28; Jes. 5, 7; ዐርገ፡ገዐረ፡እከዮሙ፡ኀቤየ፡ Jon. 1, 2; Hebr. 5, 7; Eph. 4, 31 rom.; βοή Jac. 5, 4; ብካይ፡ወላሕ፡ወገዓር፡ ὀδυρμός Jer. 38, 15; ἀλαλαγμός Jer. 32, 22; στεναγμός Ps. 11, 5. 37, 9; Mal. 2, 13; Jer. 4, 31; Job 9, 27; Act. 7, 34; ገዓሩ፡ (τὸ κρίμα αὐτοῦ) Sir. 21, 5; ብካየ፡ገዓሮሙ፡ Jer. 3, 21.

ትግዕርት፡ subst. *gemitus* misere oppressorum: አማን፡ትግዕርታ፡ለኀጢአት፡አሰሰለ፡ τὴν τῆς ἁμαρτίας ἀπεσείσατο τυραννίδα Cyr. c. Pall. f. 70. — *Voc. Ae.*: ትግዕርት፡ (v. ትግርዕት፡) ዘ፡መግዛት፡ገዓርኢ፡ይ፡

ገዐተ፡ I, 1 [ጋተ፡ to make drink out of one's hand, Isenb. p. 175; nescio an propagatum sit a ወግዐ፡] *in os indere alimenta, propinare*: ኢይግዕቱ፡ሎሙ፡ወኢይፌትቱ፡ሎሙ፡ኅብስተ፡ Jer. 16, 7.

ገዐት፡ subst. *potiuncula, alimentum ori inditum*, ut videtur: አስተዳሉ፡ሎሙ፡ኅዳጠ፡ገዐተ፡እስመ፡ድውያን፡እሙንቱ፡ (sc. ድውያነ፡ነፍስ፡) Phlx. 92.

ጕዕትያ፡ subst., ni fallor, prgr. sc. γοητεία 1) *praestigia, artes magicae*: በከመ፡ሰርሐ፡በሥራያቲሁ፡ወበብዙኀ፡ጕዕትያሁ፡ (de mago quodam) Clem. f. 252. 2) *vanitas, inanitas, fallacia, frustratio*: ስብሐቶሙ፡ኢኮነ፡ከመ፡ስብሐተ፡ዝንቱ፡ዓለም፡ኀላፊ፡በጕዕትያ፡እለ፡ይትነበሩ፡ Clem. f. 260; እምድኅረ፡ብዙኀ፡ጕዕትያ፡ Phlx. 14; Adam panem suum comedebat በሀፍ፡በጕዕትያ፡ወጻማ፡ Macc. f. 11; በፈቃዱ፡እግዚ"፡ተውህበ፡ኵሉ፡መንግሥተ፡ዓለም፡ለዘርአ፡ሴም፡ወግብርናት፡ለዘርአ፡ካም፡ወጕዕትያ፡ለዘርአ፡ያፌት፡ Kbr. Nag. n. 73.

ጕዕቱይ፡ part. *deceptus:* አጕዕቱይ፡ተወለድከ፡ዕራቀከ፡ ወትቀውም፡በከሐከ፡ዕራቀከ፡ Genz. f. 3.

ግዕዘ፡, rarius **ገዐዘ፡** (Num. 10, 33. 33, 11 F; 4 Reg. 19, 36), etiam per **አ**, [cui Lud. et Ges. in thes. جلا composuerunt; adde جَزَعَ; potestas radicis prima in *abscidendo* vel *abrumpendo* fuisse videtur] Subj. **ይግዐዝ፡** 1) *castra movere, proficisci, migrare,* c. **እምነ፡** loci unde et **ውስተ፡** loci quorsum pergitur: Gen. 12, 8. 26, 21; Ex. 12, 37. 14, 10. 40, 30; Num. 10, 6 (**ለግዒዝ፡**). 33. 33, 3 seq.; Deut. 1, 19. 40; Jos. 3, 3; Kuf. 16; Jes. 37, 8; **ግዕዙ፡አሕዛብኪ፡ውስተ፡አድባር፡** Nah. 3, 18; 2 Esr. 8, 31; **ከመ፡ይግዐዙ፡(ውስተ፡)ቤጤልዋ፡** Judith 7, 1. 17. a) *castra metari,* στρατοπεδεύειν Num. 24, 2; Prov. 4, 15 (coll. Ex. 14, 10; Deut. 1, 40, ubi Hebr. quidem נסע, Graecus autem στρατοπεδεύειν habet). b) *migrare* vel *excedere* e vita: **በዋዕየ፡እሳት፡እምዓለም፡ግዕዘ፡** Enc. Tachs. 21; **ውስተ፡ቤተ፡ሙታን፡ግዕዘ፡** Enc. Jac. 8. 2) *liberum fieri, manumitti, libertatem adipisci,* de servis: ἐξελεύσεται Ex. 21, 4 c. ann.; **ግዕዝክሙ፡እምግብርናት፡** Did. 33; **ገብር፡ለእመ፡ግዕዘ፡እምግብርናቲሁ፡** Jsp. p. 381; **ይግዐዝ፡ገብር፡እምእግዚኡ፡** F. N. 31; de uxore: marito mortuo **ትግዕዝ፡** F. N. 24, 5.

አግዐዘ፡ II, 1 1) *transferre,* a) *migrare facere, castra movere jubere:* Num. 32, 30; **ወእምዝ፡አግዐዙ፡ተዓይኒሆሙ፡ወንዋዮሙ፡** Judith 7, 18. b) *transponere:* **እምድኅረ፡፻ወ፪ዓመት፡አግዐዘ፡ዮሴፍ፡ሥጋሁ፡ለያዕቆብ፡አቡሁ፡ወአብጽሖ፡ኀበ፡መቃብረ፡አብርሃም፡** Clem. f. 40. c) *convertere:* **ዑገተ፡ዐንበሳ፡መንገለ፡የውህት፡አግዐዘ፡** Enc. Tachs. 12. 2) (*liberum*) *dimittere, manumittere, libertate donare, liberare:* avem, **ያግዕዛ፡ውስተ፡ገዳም፡** Lev. 14, 6; onagrum: **መኑ፡አግዐዘ፡ለሐለስትዮ፡** Job 39, 5; servum Ex. 21, 2. 26; **ትፌንዎ፡አግዒዘከ፡** Deut. 15, 12; **አግዐዝካ፡ለእንታክቲ፡ወለታ፡** Judith 16, 23; **ያግዕዝ፡** ἐλευθεροῖ Prov. 25, 10; **ከመ፡ያግዕዝዎሙ፡እምቅኔሆሙ፡** 1 Esr. 4, 49; **ኢታህጕሎ፡ዕሴቶ፡ከመ፡ታግዕዞ፡** Sir. 7, 21; **ያግዕዝ፡ቅኑያነ፡** Phlx. 3; **በእንተ፡አግእዞ፡ገብር፡** *de manumissione* F. N. 31; **ኢይደሉ፡ከመ፡ትትወሰብ፡ብእሲት፡ለገብር፡ዘአግዐዞ፡ምታ፡** F. M. 5, 15; **እምግብርናት፡** Org. 1; a peccato, morte, al.: Joh. 8, 32, 36; Clem. f. 99; Jac. 1, 25; **አግዐዘነ፡እምኀጢአት፡ወሞት፡** Rom. 8, 2; Christus **አግዐዘነ፡እምተቀንዮ፡ለኀጢአት፡** Did. 33; **እምአርዑት፡ኀጢአት፡** Kid. f. 16. 3) *dominum facere* (vid. **እግዚእ፡**) **ንጉሥ፡ዘኢይሠይምዎ፡እግዚእ፡ዘኢያግዕዝዎ፡** Lud. ex Lit. Joh. — *Voc. Ae.:* **አግዐዘነ፡ዘ፡ሐርነት፡አወፃነ፡**

ተግዕዘ፡ (sec. Lud. etiam **ተገዐዘ፡**) III, 1 1) *libertatem sibi sumere, emancipationem appetere:* **ይትገዐዙ፡** (v. **ይትጋእዙ፡**) **ወይፈቅዱ፡ይግእ፡እምኔከ፡** Sir. 30, 34. 2) *manumitti, libertatem adipisci, liberari,* F. N. 31; **ተግዕዝ፡** 1 Cor. 7, 21 ant.; **ተግዕዝክሙ፡እምኀጢአት፡** Rom. 6, 18. 22; c. Acc. libertatis: **ግዕዛነ፡ኢተግዕዘት፡** Lev. 19, 20.

ግዑዝ፡ part. 1) *proficiscens, migrans:* **እመ፡ግዕዝት፡ደብተራ፡** (opp. **ኀደርት፡**) Num. 1, 51. 2) *dimissus, libertus, manumissus, libertatem adeptus, liber:* 4 Esr. 6, 76; **ዘፈነውክሙ፡ግዑዛነ፡** Jer. 41, 16; **ይሬስዮሙ፡ግዑዛነ፡** 1 Reg. 17, 25; F. N. 31; ἐλεύθερος Ps. 87, 4; 4 Esr. 9, 12; Cyr. ad Th. f. 24; 1 Cor. 7, 12 rom.; Rom. 6, 20. — *Voc. Ae.:* **ግዑዝ፡ዘ፡ሐራ፡**; *aliud:* **ግዑዝ፡አርነት፡ዘወጻ፡** ።

ግዕዝ፡ subst., 1) *migratio* a) *excessus* mentis, ἔκστασις, **ግዕዘ፡ኅሊና፡** Act. 10, 10 rom.; coll. Ps. 115, 2. b) *conversiones* coeli, **ግዕዘ፡ሰማይ፡** τροπαὶ οὐρανοῦ Job 38, 33. c) concr.: *ii qui emigraverunt, secesserunt, liberi facti sunt.* Hoc nomine **ግዕዝ፡** populus Aethiopum, qui ex Arabia in Abyssiniam migravit, se ipse appellabat (cfr. **አግዓዚ፡**), vid. Lud. hist. I, 4; Comm. p. 56 seq. Deinde eodem nomine vocabantur α) *terra Aethiopum* i. e. Abyssinia, sive **ብሔረ፡ግዕዝ፡** Enc. Masc. 25; sive **ግዕዝ፡** simplex, f., ut: **ሰላም፡ለከ፡ቆመ፡በቀልት፡ወአርዝ፤ዘፈረየተከ፡ግዕዝ፤ይስሐቅ፡ጥቡዕ፡ሰማዕት፡አምላክ፡ዐዚዝ፤** Enc. Haml. 5; **እስከ፡ዮም፡ትትፌሣሕ፡ግዕዝ፡** Enc. Tachs. 18. β) *lingua Aethiopica,* sive **ልሳነ፡ግዕዝ፡** sive **ግዕዝ፡** simplex: **ተዐልዋ፡እምዕብራይስጢ፡ኀበ፡ግዕዝ፡** M. M. f. 49; Chr. f. 150 (vid. sub **ተተርጎመ፡**). 2) plerumque m., Pl. **ግዕዛት፡** (F. N. 43, 12; Phlx. 4). Sicut τρόπος vel ἀναστροφή a) versandi vel *agendi ratio, vita, mores, studium, sentiendi ratio, ingenium:* **በኵሉ፡ግዕዝከ፡** ἀναστροφή Tob. 4, 14; 1 Petr. 1, 15. 2, 12; Gal. 1, 13; **ግዕዝኪ፡** τρόπος 1 Reg. 25, 33; **ዝኬ፡ውእቱ፡ግዕዘሙ፡** (τρόπος pro τόπος) Job 18, 21; βίος **ግዕዝ፡ዘእንበለ፡ነውር፡** Sap. 4, 9; ἀγωγή 2 Tim. 3, 10; ὁδός, ὁδοί, **ታእምሩ፡ግዕዘሙ፡ለቴማን፡ወእከዮሙ፡ለሳባን፡** Job 6, 19; **ይፈድዮ፡ለሰብእ፡በከመ፡ግዕዙ፡** Sir. 11, 26; **ዝንቱ፡ውእቱ፡ግዕዝኪ፡እምንእስኪ፡** Jer. 22, 21; Act. 14, 16; **ኃጥእ፡ዘክልኤቱ፡ግዕዙ፡ወምክዕቢተ፡የሐውር፡** τρίβους Sir. 2, 12; ἡ ἔξοδος καὶ εἴσοδος 2 Reg. 3, 25; 1 Thess. 1, 9 rom.; **ኵሉ፡ሰብእ፡ይረክብ፡ዘከመ፡ግዕዙ፡** ἔργα Sir. 16, 14; ἤθη 1 Cor. 15, 33; Clem. f. 199; Rom. 1, 29; **ዘእንበለ፡ግዕዝ፡** ἀθέμιτος 1 Petr. 4, 3; ὅρμημα Ex. 32, 22; διάνοια Gen. 34, 3; γνῶμαι **ግዕዘሙ፡ለረሲዓን፡** Prov. 12, 26; **እለ፡የሐውሩ፡በግዕዘሙ፡** θελήματα Jer. 23, 17; ἐνθυμήματα 7, 24; **ኀደጎ፡በግዕዙ፡በዘፈቀደ፡** διαβούλιον Sir. 15, 14; **አልብየ፡ዘከመ፡ግዕዝየ፡** ἰσόψυχον Phil. 2, 20; **እምልብሰቱ፡ለሰብእ፡ወእምሐረቱ፡ወእምሠሐቁ፡ይትዐወቅ፡ግዕዙ፡** τὰ περὶ αὐτοῦ Sir. 19, 30; Joh. 2, 25; **ለእመ፡ኢኮነት፡ከመ፡ግዕዝከ፡** κατὰ χεῖρά σου Sir. 25, 26; **ጠቢብ፡በሥነ፡ግዕዙ፡** 26, 17; **እምነ፡ግዕዙ፡ያሜክርዎ፡ለሰብእ፡** 27, 7; **ለንኡስኪ፡ወለዐቢይኪ፡አሡኒ፡ግዕዝከ፡ወቃለከ፡** 29, 23; **ኢትወልጥ፡ግዕዝከ፡** μὴ ἀλλάξῃς σεαυτόν 30, 29; **ወልድከ፡ዘኢየሐውር፡በግዕዝከ፡** 35, 22; **ዘይቤለከ፡ዐቢይ፡አሆ፡በሎ፡ለግዕዙ፡** 13, 9; **በግዕዘ፡ልበሙ፡እኩይ፡** Jer. 13, 10; 4 Esr. 1, 11; Act. 24, 10; **ዐርዮ፡ግዕዝ፡** ὁμόνοια Herm. p. 36; **ብእሲ፡ምስለ፡ብእሲቱ፡እለ፡የኀብሩ፡ግዕዘ፡** Sir. 25, 1; **እምከመ፡ዐረዩ፡ግዕዛቲሆሙ፡** Phlx. 4; **ውእቱ፡እምሰብእ፡ሠናያነ፡ግዕዝ፡** Jsp. p. 321. Etiam pro variis aliis Graecorum vocibus usurpatur: α) **ላሕዮ፡በከመ፡ግዕዙ፡** κατὰ τὴν ἀξίαν αὐτοῦ Sir. 38, 17; κρίσιν 38, 16. β) δοκιμή 2 Cor. 2, 19. γ) συνείδησις (conscientia *vitae* honeste *actae*): **ስምዐ፡ግዕዝነ፡** 2 Cor. 1, 12; **በሠናይ፡ግዕዝ፡** 1 Tim. 1, 5. 19; 1 Petr. 3, 21. b) *indoles, natura, essentia,* (Wesen) hominis: **በኵሉ፡ግዕዝክሙ፡** καρδίαις 1 Petr. 3, 15; χάρισμα 1 Cor. 7, 7; **ኵሎሙ፡እለ፡ግዕዘ፡** (Platt **ለግዕዘ፡**) **ነፍስቶሙ፡ይገብሩ፡** cf κατὰ σάρκα ὄντες Rom. 8, 5. 8. 9; Dei: tres personae **ይትወሐዱ፡ለ፩ዘውእቱ፡ግዕዝ፡** Lud. e Mss. Colb.; **ግዕዘሙ፡ዘኢይትፈለጥ፡** Lit. Joh. c) *natura, indoles* rerum: **ግዕዘ፡ብሔር፡** ἴχνη Gen. 42, 9. 12; **ግዕዘን፡ለአእባን፡** Herm. p. 11; **ሰማይ፡ጥቀ፡ሠናይት፡ወብርህት፡ፊድፋደ፡በግዕዛ፡** Chr. Ta. 16; **ባሕር፡ወለጠ፡ግዕዘ፡** Chr. ho. 27 (cfr. **ግዕዘ፡ሰማይ፡** Job 38, 33 supra sub 1, b). d) *ratio,*

modus, in Acc.: *ratione*, ut: ከመ ፡ ኢይትከየድ ፡ (I prs.) ግዕዘ ፡ ልስሐት ፡ ጼው ፡ ግዱፍ ፡ Enc. Teq. 12. 3) In specie nomine ግዕዝ ፡, quatenus significat *nativum*, *usitatum*, *simplex*, appellantur a) *forma* vel *ordo literarum* Alphabeti Aethiopici *simplex*, ut ሀ, ለ (opp. iis formis quae annexis vocalium notulis immutatae sunt, ut ሁ ፡ ሂ ፡ ሊ ፡ al.). b) *primus e tribus canendi modis*, quibus Abyssini in decantandis hymnis suis liturgicis utuntur (vid. ዕዝል ፡ et አራራይ ፡), sc. *communis* vel *simplex*: ወእምዝ ፡ ትብል ፡ ጸሎተ ፡ ቅዳሴ ፡ ዘእምጸዊት ፡ በዜማ ፡ ግዕዝ ፡ Genz. f. 123. 20; Deg. creberrime, ut: ሀየንተ ፡ ዕዝል ፡ ዘነግሀ ፡ ግዕዝ ፡ al.

ገዐዝ ፡ (v. ጋዕዝ ፡) subst. *impedimenta* exercitus vel castrorum, sc. mulieres et infantes, supellex cum calonibus et lixis: ἀπαρτίαι Num. 10, 12; οὐραγία Deut. 25, 18 (v. ጋዕዝ ፡).

ግዕዘት ፡ n. act. *migratio*, *transitus*: baptismus est ግዕዘት ፡ እምትዕርርት ፡ ኀበ ፡ ሰላም ፡ Phlx. 105.

ግዕዛን ፡ subst., m. et f., 1) *manumissio* servi: Ex. 21, 5; መጽሐፈ ፡ ግዕዛን ፡ Const. Ap. 63 (64); ግዕዛን ፡ ትትፌጸም ፡ በአግህዶቶ ፡ በቤተ ፡ ክር"ን ፡ F. N. 31; ግዕዛን ፡ ይከውን ፡ ibid. 2) *dimissio*, *liberatio* captivorum: Jes. 61, 1; Luc. 4, 19; e servitute: Org. 1; ጸጎከነ ፡ (Christe) እምግብርናት ፡ ግዕዛነ ፡ Kid. f. 11; ግዕዛኖሙ ፡ እምግብርናት ፡ Machb. Meem. 10. 3) *libertas*, Lev. 19, 20; ዘረከውክሙ ፡ ግዕዛነ ፡ (in libertatem, var. pro ግዑዛነ ፡) Jer. 41, 16; 4 Esr. 8, 66; 2 Cor. 3, 17; Rom. 8, 21; Gal. 2, 4; Jac. 2, 12; 2 Petr. 2, 19; ነፍስ ፡ ሖረት ፡ (በሞተ ፡ ሥጋ ፡) እምግብርናት ፡ ኀበ ፡ ግዕዛን ፡ Jsp. p. 381; ኢየሱስ ፡ ገዚ ፡ ሠርዐ ፡ ሕገ ፡ ግዕዛን ፡ F. M. 8, 1; Deus homines non sicut animalia tractat, ወኢይዒምዕ ፡ ግዕዛኖሙ ፡ Phlx. 181.

ግዕዝና ፡ subst. *manumissio*, *libertas*, Herm. p. 54; Rom. 8, 21 ant.

አግዓዚ ፡ adj. rel. et subst. (ab አግዓዝ ፡ Pl. vocis ግዕዝ ፡?), nonnumquam (ut in N. T. rom.) አጋዕዚ ፡ scriptum, 1) *liber*, ἐλεύθερος, ኵሉ ፡ አግዓዚ ፡ Jer. 36, 2; Koh. 10, 17; 1 Esr. 3, 18; ትፌንዎ ፡ አግዓዚ ፡ እምኀቤከ ፡ Jer. 41, 14; ትፌንዋ ፡ አግዓዚተ ፡ Deut. 21, 14; Col. 3, 11; 1 Cor. 7, 22 rom. 9, 1; Apoc. 6, 15. 19, 18; F. N. 31; አግዓዚት ፡ Macc. f. 19; Gal. 4, 22 seq.; 1 Cor. 7, 39 rom.; ኢየሩሳሌም ፡ አግዓዚት ፡ አንተ ፡ በሰማያት ፡ Clem. f. 218; collect. Apoc. 13, 16 rom.; አግዓዝያን ፡ 4 Esr. 10, 31; ይፌኑ ፡ ፳፩ ደቂቀ ፡ ወ ፳፪ ወለቶ ፡ አግዓዝያነ ፡ Jer. 41, 9; 1 Ptr. 2, 16; ጸጋ ፡ አግዓዝያን ፡ ዘነሥአ ፡ Enc. Mij. 18; ረሲ ፡ ደኃሪትየ ፡ እምኀጢአት ፡ አግዓዚ ፡ Enc. Jac. 12. a) *immunis* Matth. 17, 26. b) *liberalis*, *ingenuus* (opp. ቀቀይ ፡) Fal. f. 62 (vid. sub አንሳሕስሐ ፡). 2) Hoc nomine (collective accepto) sese nominant *Aethiopes* ipsi (vid. ግዕዝ ፡ n. 1, c), quare a) ብሔረ ፡ አግዓዚ ፡ *Aethiopia*, *Abyssinia*: ለብሔረ ፡ አግዓዚ ፡ ሰበከ ፡ አባ ፡ ሰላማ ፡ ዜናሁ ፡ Deg.; ብሔረ ፡ አግዓዚ ፡ ዘስሙ ፡ ኢትዮጵያ ፡ Cod. Mus. Brit. XLI; M. M. f. 48; Enc. Mag. 3 (vid. etiam Lud. Comm. hist. p. 56; Hist. I, 1). b) *aethiopicus*: ዘአልፍ ፡ አግዓዚ ፡ (opp. እልፍ ፡ aliorum populorum ut أَلْف Arabum, quod *mille* significat) Apoc. 5, 11.

አግዓዛይ ፡ adj. rel., f. አግዓዛይት ፡, *liber*, 1 Cor. 7, 22. 39 [illegible] አር ፡ ከመ ፡ ይረሲ ፡ ርእሶ ፡ አግዓዛየ ፡ [illegible] Cyr. c. Pall. f. 70; Kid. f. 23.

ምግዓዝ ፡ subst. *profectio*, ut: „exercitus vel castra ምግዓዞሙ ፡ ለእስራኤል ፡ profectionis (ut videtur) Israelis", Lud. e Libr. Myst.

ግዕዘ ፡ *vituperare* vid. sub ግእዘ ፡

ጕዛ ፡ subst. [cfr. talmud. גז vel גּוּ, Buxtorf lex. c. 413 et 50; et L. Lewysohn die Zoologie des Talmuds p. 164] *accipiter* sive similis avis: ἱέραξ Lev. 11, 16 (v. ጕዛ ፡); Deut. 14, 17; ክንፈ ፡ ጕዛ ፡ ἀετῶν Ex. 19, 4. — *Voc. Ae.*: ጕዛ ፡ ዘ ፡ ጭላት ፡ (v. ጨሊለቍ ፡).

ጋዛ ፡, ጋዝ ፡, ጊዛን ፡ n. prgr. sc. γάζα *gaza*: ቤተ ፡ ጋዝ ፡ v. ጋዛ ፡ v. ጊዛን ፡ Jes. 39, 2; ቤት ፡ ዘጋዛ ፡ 2 Esr. 5, 17; መጻሕፍተ ፡ ኖብያት ፡ ዘጋዛ ፡ 6, 1; እምነ ፡ ቤተ ፡ መንግሥትየ ፡ ዘጋዛ ፡ 7, 20; ለኵሉ ፡ ጋዛ ፡ 7, 21; ጉዛ ፡ (Acc.) glossa ad ኒቆታ ፡ 4 Reg. 20, 13. — *Voc. Ae.*: ጊዛን ፡ (v. ገሪዛን ፡) ዘ ፡ ቤተ ፡ በዕል ፡ (v. ልዕል ፡).

ገዘመ ፡ I, 1 [جزم جلم גזם גדם جِزَم, vic. et ገደበ ፡ et ገመደ ፡] Subj. ይግዝም ፡, *caedere*, *succidere*, arbores, ligna: Ex. 34, 13; Deut. 20, 19; Jud. 9, 49; 4 Reg. 6, 2—5; ኢይገዝሙ ፡ ዕፀ ፡ Jes. 17, 8; ንግዝም ፡ ሰግላ ፡ 9, 10; ጕድብ ፡ ዘአልበ ፡ ዘይገዝሙ ፡ በቱ ፡ 10, 15. 14, 8. 37, 24. 44, 14; ግዘሙ ፡ ዕፀዊሃ ፡ Jer. 6, 6. 10, 3; ይገዝም ፡ በጕድብ ፡ ኵሎ ፡ መሠንየ ፡ አርዝከ ፡ 22, 7; Hez. 39, 10; Hagg. 1, 8; Esth. 5, 14; ἐκκόπτειν Dan. 4, 11; Mich. 5, 13; 2 Par. 14, 3; Luc. 3, 9; ገዘማ ፡ ከመ ፡ ዕፅ ፡ ለሕይወትየ ፡ Job 19, 10; ከመ ፡ ኢይግዝም ከሙ ፡ ከመ ፡ ዕፅ ፡ ይቡስ ፡ Clem. f. 262. a) *excidere*, *exscindere*, Rom. 11, 24. b) *caedere*, i. e. *dolare* 3 Reg. 5, 6. c) *caedere* gladio, Hez. 9, 8. d) *proscindere* maledictis: ኢትሕምይዎሙ ፡ ወኢ(ት)ግዝምዎሙ ፡ Clem. f. 228, si quidem lectio sana est. — Scholion Voc. Ae. vid. sub መተረ ።

አግዘመ ፡ II, 1 *caedere* vel *abscidere jubere*: አግዘመ ፡ አዕዋመ ፡ 2 Par. 34, 4; 3 Reg. 15, 13; በአፈ ፡ መጥበሕት ፡ ክሳዶ ፡ አግዘመ ፡ Sx. Jac. 11.

ተገዝመ ፡ III, 1 *caedi*, *abscidi*, *succidi*: ተገዚሞ ፡ ዳግመ ፡ ይፈሪ ፡ Job 14, 7; Zach. 11, 2; Matth. 3, 10; ዕፅ ፡ አንተ ፡ ተገዝመት ፡ Did. 25; ዕፀው ፡ ነዊኃን ፡ ይትገዘሙ ፡ Hen. 83, 4; ትትገዘም ፡ እምሥረዊሃ ፡ 91, 5. 8.

ግዙም ፡ part. *caesus*, *dolatus*: ዕፀው ፡ ግዙማን ፡ (idolis conficiendis) M. M. f. 36.

ግዘመት ፡ n. act. *caesio*, *abscissio*, Lud. sine auct.

ገዘረ ፡ I, 1 [גזר (גזר جزر جذر) عذر] Subj. ይግዝር ፡, *circumcidere*, c. Acc.: Gen. 17, 10. 11. 23. 21, 4. 34, 22; Ex. 4, 25. 12, 44; Jos. 5, 2 seq.; Luc. 1, 59. 2, 21; al.; ገዘረ ፡ ወልዶ ፡ በእንተ ፡ ደዌ ፡ F. M. 33, 5; c. ለ ፡ Gen. 17, 12; trsl.: ግዝሩ ፡ አክየ ፡ ልብክሙ ፡ Jer. 4, 4; Deut. 10, 16.

አግዘረ ፡ II, 1 *circumcidendum curare*, Lev. 12, 3: እምድኅረ ፡ ፰ መዋዕል ፡ ታግዝር ፡ ወልዳ ፡ F. M. 10, 1.

ተገዝረ ፡ III, 1 *se circumcidere*, *circumcidi*, Gen. 17, 14. 24—27. 34, 22. 24; Jos. 5, 7. 8; Esth. 8, 17; Judith 14, 10; ተገዘሩ ፡ ለእግዚአብሔር ፡ περιτμήθητε Jer. 4, 4; Gal 5, 2; Rom. 2, 27. 3, 30; ተገዚር ፡ 4, 10; Act. 15, 1; ዘተገዝረ ፡ በምክንያተ ፡ ደዌ ፡ ወአዘዝዎ ፡ ዐቀብተ ፡ ሥራይ ፡ F. M. 33, 2.

ግዙር ፡ part. *circumcisus*, Gen. 34, 14; Lev. 26, 41; Jos. 5, 5; Jer. 9, 25; Rom. 2, 27. 3, 30. 4, 11. 12; Gal. 5, 3. Col. 3, 11; Phil. 3, 3; Act. 11, 3; በእንተ ፡ ኅጹዋን ፡ ወግዙራን ፡ F. M. 33

ግዝረት፡ n. act., f. et m., *circumcisio*, Jos. 5, 4; Joh. 7, 22; Gal. 2, 8 Platt; Rom. 2, 25. 3, 1. 4, 11. 15, 8; Phil. 3, 5; በእንተ፡ ግዝረት፡ tractatur F. M. 33, 5; F. N. 51; Did. 33; በዛቲ፡ ዕለት፡ ቦአ፡ ክርስቶስ፡ ውስተ፡ ቤተ፡ ግዝረት፡ ወፈጸመ፡ ሕገ፡ ኦሪት፡ Sx. Ter 6.

ግዝሮ፡ subst. *circumcisura:* ዘደመ፡ ግዝሮሁ፡ ለወልድየ፡ Ex. 4, 25. 26; ኢየሐጽጽ፡ ሕማመ፡ ግዝሮሁ፡ ለአረጋይ፡ እምሕማመ፡ ሕርደቶሙ፡ ለንኡሳን፡ M. M. f. 24.

ገዛሪ፡ n. ag. *circumcisor:* ትቤሎ፡ ማርያም፡ ለዮሴፍ፡ አምጽእ፡ ሊተ፡ ገዛሬ፡ ጠቢበ፡ Sx. Ter 6.

ገዚረት፡ n. prgr., sc. جَزِيرَة *insula:* አፈ፡ ወርቅ፡ ዘሞተ፡ በስደት፡ በውስተ፡ ገዚረት፡ M. M. f. 30.

ግዘት፡ *excommunicatio* vid. sub ወገዘ፡

I. ገዘአ፡ inus., amh. ገዛ፡ (pro ገዝአ፡) *dominari, acquirere, possidere* (an etiam Himjaricum ገዘአ፡ idem significet, perdubium est, vid. J. R. Wellsted's Reisen Deutsch von E. Rödiger, 1842. Bd. 2 p. 398). Hoc verbum Ges. in thes. p. 276 cum جَزَأَ *distribuit*, جَزَى *retribuit* (coll. ταμίας i. e. *dispensator, dux, dominus*) componere conatus est. At significatio verbi amharica denominationis suspicionem movet, et እግዚእ፡ nonnisi variatione verbi ገዐዘ፡ vel አግዐዘ፡ ortum esse et primitus *liberum* (opp. *servo*) significasse, ut forma Pluralis አጋእዝት፡ constantissime usitata ita significatio verbi አግዐዘ፡ *dominum facere* probare videntur.

እግዚእ፡ subst. m., Voc. crebro እግዚኦ፡ (ut Ps. 3, 1. 8, 1. 14, 1. 15, 1; 1 Reg. 25, 26; Jes. 53, 1. 63, 17; Jer. 1, 6; Jon. 4, 3; Judith 11, 10; Sir. 23, 1; Luc. 18, 11. 13 al.), Pl. አጋእዝት፡, rarius አጋእስት፡ (ut Gen. 18, 3. 49, 23; Ps. 122, 2; Matth. 6, 24 rom., al.), *dominus* a) *herus* servorum: ገብር፡ ከመ፡ እግዚኡ፡ Jes. 24, 2; Mal. 1, 6; Prov. 17, 2; Gen. 24, 14. 27. 35 seq.; 39, 2. 8. 16; Jud. 19, 26. 27; Matth. 10, 24; ለአከት፡ ኀበ፡ አጋእዝቲሃ፡ Tob. 2, 12; 1 Reg. 25, 10; Ps. 122, 2; አግብርት፡ አጋእዝቲሆሙ፡ σύνδουλοι 2 Esr. 4, 7. 5, 3; Apoc. 22, 9; Act. 16, 16. 19; Matth. 6, 24; Tit. 2, 9; Col. 4, 1; uxoris Gen. 18, 12; Ps. 44, 13; Am. 4, 1; 1 Petr. 3, 6; cujusvis rei (*possessor*): Ex. 21, 29. 34. 22, 13; 3 Reg. 16, 24; Matth. 21, 40; እግዚአ፡ ልብስ፡ Reg. Pach.; in Geez sequiore etiam i. q. በዓል፡ vel رَبّ, ut: እኑው፡ አጋእዝተ፡ ኪነት፡ fratres opificii periti, Phlx. 189. b) *dominator*, እንዘ፡ እግዚእ፡ አልቦ፡ Prov. 6, 7; Jes. 19, 4 var.; eo, cujus quis dominus est, subjuncto sive ope st. c., ut: እግዚአ፡ ኵሉ፡ ብሔር፡ Judith 2, 5; ወሎሙኒ፡ ንጉሥ፡ እግዚኦሙ፡ 1 Esr. 4, 3; መኑ፡ እግዚእነ፡ Ps. 11, 4; Jer. 34, 3; 1 Reg. 26, 16; 2 Reg. 10, 3; 4 Reg. 10, 9; Act. 25, 26; እግዚአ፡ አጋእዝት፡ Dan. 2, 47; Ps. 135, 3; እግዚአ፡ መናፍስት፡ Hen. 38, 2 seq.; እግዚኡ፡ ለኖላዊ፡ ἀρχιποιμήν 1 Petr. 5, 4; እግዚአ፡ ለሰንበት፡ Marc. 2, 28; sive praepositione ለ፡, ut: እግዚእ፡ ለኵሉ፡ ምድር፡ Judith 6, 4; Gen. 45, 8. 9; Ps. 104, 19; Matth. 12, 8; Gal. 4, 1. c) in specie de Deo et Christo, Ex. 6, 6. 7. 23, 17; (vid. Ex. 3, 4 ann.); Ps. 109, 1; Luc. 7, 13. 10, 1. 18, 11. 13; Joh. 4, 1; Act. 1, 21 al. creberrime (quamquam de Deo እግዚአብሔር፡ magis usitatum est). d) creberrime honoris causa in compellandis aliis, in specie nobilioribus, ut: Gen. 18, 3. 23, 11. 24, 18. 32, 19; Joh. 12, 21. 20, 15 al. e) አጋእዝት፡ κυριότητες *domini* est nomen unius e novem ordinibus angelorum, Eph. 1, 21; Col. 1, 16; Clem. f. 61. 102; መላእክት፡ አጋእዝት፡ Hen. 61, 10. f) እግዚአብሔር፡ vid. infra.

እግዚእት፡, plerumque እግዝእት፡ subst., f., *domina, hera*, Gen. 16, 4; Ex. 21, 5; 4 Reg. 5, 3; አመት፡ ለእመ፡ አውጽአት፡ እግዝእታ፡ Prov. 24, 58; Ps. 122, 3; Jes. 24, 2; 2 Joh. 1; Herm. p. 2 seq.; Herodes አዘዘ፡ ኢይስምይዋ፡ ለሬሲ፡ (uxorem fratris Herodis) እግዝእተ፡ Jsp. p. 336; Enc. Masc. 10.

እግዚእና፡ subst. *dominatus, dominium* (jus vel dignitas domini): ዘንቱ፡ ውእቱ፡ ሥልጣን፡ ወመንግሥት፡ ወእግዚእና፡ ho. Severiani in Cyr. f. 126; ጸሎት፡ ይእቲ፡ ተናግሮት፡ ሰብእ፡ ኀበ፡ እግዚ"፡ ልዑል፡ እንዘ፡ ያአኵቶ፡ ወይሴብሖ፡ ወይትአመን፡ በእግዚእናሁ፡ F. N. 14; እግዚእናሁ፡ (ለብእሲ፡) ላዕሌሃ፡ (ለብእሲት፡), et paulo post በላዕሌሃ፡ F. N. 51. In Gregorii Epist. honoris causa usurpatur pro *domino*, Lud.

እግዚኣዊ፡ adj. rel. *dominicus:* አምሳላት፡ እግዚኣዊያት፡ parabolae Domini F. N. 14.

ግዝአት፡ n. act. *dominatio, dominium*, Lit. 173, 1 („ubi corrige ግዕአት፡" Lud.); in Divinitate est ፩ግዝአት፡ Lud. e Libr. Myst.

እግዚአብሔር፡ (raro እግዚአ፡ ብሔር፡) subst., proprie *dominus* terrae vel regionum i. e. *universi*, Aethiopibus pro ὁ Κύριος (יהוה, אֲדֹנָי) receptum, in nomen proprium *Dei* S. S. abiit. In libris Graecis respondent ὁ Κύριος, ut Ex. 20, 1 seq., አዶናይ፡ እግዚአብሔር፡ 'Αδωναὶ Κύριος Hez. 7, 2; et ὁ Θεός Gen. 1, 1 seq., እግዚ"፡ አብ፡ Θεὸς πατήρ Phil. 1, 2 al.; raro alia supremi numinis nomina, ut ὕψιστος Sir. 19, 17. Componuntur እግዚ"፡ አምላክ፡ Κύριος ὁ Θεός, ut Gen. 6, 13. 22, et እግዚእ፡ እግዚአብሔር፡ vel እግዚአብሔር፡ እግዚእ፡ Κύριος ὁ Θεός Gen. 7, 16; Am. 4, 13; Κύριος Κύριος Jes. 50, 7. Raro usurpatur pro (አምላክ፡) nomine Dei appellativo, ut: ካልእ፡ እግዚአብሔር፡ ἄλλος Θεός Jes. 43, 10; ከመ፡ ይበልዎ፡ እግዚአብሔር፡ Judith 3, 8. 6, 2 (ὁ Θεός); Hez. 28, 2. Passim repereris Accusativi formam እግዚአብሔረ፡, ut: እንዘ፡ ሰብእ፡ አንተ፡ ወኢኮንከ፡ እግዚአብሔር፡ v. "ረ፡ Hez. 28, 9 (cfr. ቤተ፡ ክርስቲያን፡ c. 836.). — De libro እግዚአብሔር፡ ነግሠ፡ inscripto vid. Zeitschrift der deutschen morgenld. Gesellschaft Bd. I p. 37; d'Abbadie Catal. p. 149. 208; Catal. Cod. Mss. Ae. Musei Britann. p. 36.

እግዚአብሔርና፡ subst. *majestas Dei S. S.:* አመ፡ ጽሕቀ፡ (Christus) ለከዊን፡ እኁለ፡ እመሕያው፡ ኢኀደገ፡ እግዚአብሔርናሁ፡ M. M. f. 165.

እግዚአብሔራዊ፡ adj. *ad Deum S. S. pertinens, divinus:* ገቢረ፡ መንክራት፡ est እግዚአብሔራዊ፡ M. M. f. 113; ሐውጽዎሙ፡ (ለመርዓት፡ እግዚ"፡) በሕዋጼ፡ እግዚአብሔራዊት፡ F. N. 6; በዓላት፡ ዐበይት፡ እግዚአብሔራዊት፡ Abush. 1.

II. ገዘአ፡ I, 1 [proprie *secare* (גזז جزّ), deinde *secando dividere*, جَزَأَ *partitus fuit, distribuit*] ut videtur, *portiones convivis distribuere, ministrare convivis* ad mensam: እለ፡ ይገዝኡ፡ διάκονοι Joh. 2, 5 (sec. Lud. proprie: *potum convivis infudit*).

ግዝእ፡ vel ገዝእ፡ subst. *convivium, epulae:* ገብረ፡ ግ

ገዘአ፡ (v. ገገዘአ፡) ዐቢየ፡ Kuf. p. 65. 79. 101. 102. 105; መዋዕለ፡ግዝአ፡ τοῦ πότου Job 1, 5; ቤተ፡ግዝእ፡ πότου Koh. 7, 2; ገቢረ፡ግዝአ፡ Org. 4. — *Voc. Ae.*: ግዝእ፡ዘ፡ጋሬዳ።

ገዛኢ፡ et ገዛኢ፡ n. ag., Pl. ገዛእት፡ *famulus ad mensam consistens, minister inter epulas, pocillator*: ገዛእት፡ διάκονοι Joh. 2, 9; Matth. 22, 13; በወይን፡ማሕሌት፡ እንተ፡ይቀድሕ፡ገዛኢ፡ Enc. Tachs. 29; ደቀ፡ጽርሕ፡ወገዛኢ፡ (v. ገዛእት፡) σπάδοντες Jes. 39, 7; Gad. T. H. (vid. sub ጋላት፡). a) ሊቀ፡ገዛእት፡ ἀρχιτρίκλινος *triclinarches* Joh. 2, 8 rom. b) Etiam pro fem. usurpatur: ደቂቀ፡ገዛእየ፡ (v. ገዛእትየ፡) υἱοὺς παλλακίδων μου Job 19, 17; በአት፡ይእቲ፡ወክልኤ፡ገዛኢያ፡ μετὰ δύο παιδισκῶν Dan. ap. 1, 36.

III. ገዘአ፡ vel ገዘዐ፡ ut videtur i. q. غذا *aluit, nutrivit.*

መግዝእ፡ subst., Pl. መጋዝእ፡ et መጋዝእት፡ 1) *saginatum, altile*: መግዝእ፡ላህም፡ Luc. 15, 30 rom.; መጋዝእትየ፡ σιτιστά Matth. 22, 4; አልህምት፡መጋዝዕት፡ 3 Reg. 3ª, 16; መጋዝእ፡ደዋርህ፡ ibid.; 3 Reg. 4, 23; ከመ፡አልህምት፡መጋዝእት፡ Jer. 26, 21; mactabant quotidie ፲መጋዝእተ፡ Gad. T. H. 2) Pro Adjectivo usurpatur: *saginatus, altilis*: አምጽኡ፡መግዝእ፡ላህመ፡ Luc. 15, 23. 30 Platt; Jud. 6, 25. 28; አልህምት፡መጋዝእ፡ 3 Reg. 4, 23; ላህምከ፡መግዝእ፡ Jer. 26, 15; Prov. 15, 17; አስዋሪሆሙ፡መጋዝእት፡ኵሉ፡ Hez. 39, 18. — *Voc. Ae.*: መግዝእ፡ዘ፡ገቺ፡; *aliud*: ብ፡መከን፡ፍሪዳ፡ — (Prov. 9, 13 ብእሲት፡መግዝዕት፡ est var. pro መግእዝት፡).

መጕዚት፡ *nutrix* (Chr. L. Atk. f. 12) amh. est.

አመግዝአ፡ quadrl. II (denom.) *saginare, alere* pecudem: ይእተ፡አሚረ፡ያመግዝእ፡ሰብእ፡እጕልተ፡ θρέψει Jes. 7, 21.

ገዘዐ፡ I, 1 [جزع *secuit*] *serra dividere* vel *secare*: አዘዘ፡መኰንን፡ይቅንዉዎ፡ወይሥትሩ፡ሥጋሁ፡ወይዝሕቱ፡አምዕስቲሁ፡ወይግዝዕዎ፡በመጋዝዕ፡እደዊሁ፡ወእገሪሁ፡ Sx. Teq. 25.

መግዝዕ፡ subst., in Pl. መጋዝዕ፡ *serra* [amh. መጋዝ፡ id.], Sx. Teq. 25 (vid. sub ገዘዐ፡); አዘዘ፡ይሥትርዎ፡በመጋዝዕ፡ወተሰብረ፡መጋዝዕ፡ Sx. Ter 20.

ገዘዘ፡ inus., ut videtur proprie *discindere, dirimere, separare* (vid. ገድገደ፡).

አግዘዘ፡ II, 1 muro vel *septo defendere, sepire*: አግዘዝክዎ፡ (v. አግዘዝኩ፡ሎቱ፡) ἐφραγμὸν Jes. 5, 2; በክንፍከሙ፡ዐውደየ፡አግዝዙ፡ Sx. Hed. 24. — *Voc. Ae.*: አግዘዘ፡ዘ፡ዠጎለ፡

መግዘዝ፡ vel መግገዝ፡ subst. *quidquid sepiendo* vel *dirimendo est*, ut paries, velum al. — *Voc. Ae.*: መግዝዝ፡ዘ፡መጋረጃ፡

ጕዝጕዝ፡ vel ጕዝጕዝ፡ subst. (sec. Lud. Plur. a ጕዝጕዝ፡), Pl. ጕዝጕዛት፡ vel ጕ"፡ *vestes stragulae, stragula* (utrimque) *villosa*: አምጽኡ፡፲ዐራታተ፡ወጕዝጕዛተ፡ (v. ወጕ"፡) κοίτας καὶ ἀμφιτάπους 2 Reg. 17, 28. — [Etymon obscurum est; num a גִּזָּה جِزَّة *vellus*? an a كثّ *densum ac spissum esse*? Verbum amh. ጕዘጕዘ፡ vid. in Scholio ad ገለደ፡].

ገዘፈ፡ I, 1 [كَثُفَ كَثَّ] Subj. ይግዝፍ፡, *crassum, spissum (densum) esse* vel *fieri, crassescere*: አጽባዕትየ፡ይገዝፍ፡ወትጸንዕ፡እምሐቌ፡አቡየ፡ παχύτερος 2 Par. 10, 10; 3 Reg. 12ª, 10; ἐπαχύνθη Deut. 32, 15; Jer. 5, 28 var.; Koh. 12, 5; trsl. de corde hominis *contumacis* vel *obfirmati*: Act. 28, 27 rom.; Matth. 13, 15; ይገዝፉ፡አልባቢሆሙ፡ Macc. f. 5; ናሁ፡ገዘፈ፡አልባቢክሙ፡ወኮነ፡ከመ፡አእባን፡ Jsp. p. 364; ከመ፡ኢይግዝፍ፡ልቡ፡ወኢይጽልም፡አእምሮቱ፡ F. N. 5. — *Voc. Ae.*: ገዘፈ፡ዘ፡ደነደነ።

አግዘፈ፡ II, 1 *crassum, spissum reddere, crassificare*: አግዝፎ፡ሥጋ፡ወአሥብሖቱ፡ድካም፡ውእቱ፡ τὸ στέαρ χαυνότης ἐστὶ τῷ σώματι, οὐκ ἰσχύς Chr. Ta. 29; ፬ግብር፡ያገዝፉ፡አበለ፡በሊዐ፡ሥጋ፡ወሰትየ፡ወይን፡ወነዊም፡በሐፋሪ፡ዐሐይ፡ወለቢሰ፡ከታን፡ወ፬ያደገድጉ፡ . . . . Fal. f. 67; አግዘፈ፡ጽልመተ፡ 2 Reg. 22, 12. a) *obfirmare, rigidum facere* cor, collum suum i. e. *obstinatum, contumacem, obduratum* animo *esse*: አግዘፉ፡ልቦሙ፡ Jer. 5, 10; Act. 7, 54 rom.; አግዘፈ፡ክሳዶ፡ Gen. 49, 3; Ex. 33, 3; Deut. 9, 6. 10, 16; 2 Esr. 19, 16. 17; Jer. 5, 26. 17, 23; Rel. Bar.; Sir. 16, 11; ἐτραχηλίασεν Job 15, 25; የሐውሩ፡እንዘ፡ያገዝፉ፡ክሳዶን፡ ὑψηλῷ τραχήλῳ Jes. 3, 16. b) crassiorem i. e. *copiosiorem et graviorem facere* orationem: ab iis ignominia affectus ob orationem antea habitam አግዘፈ፡ሎሙ፡ነገረ፡ Jsp. p. 360.

ግዙፍ፡ part. *crassus, (densus), spissus*: 3 Reg. 7, 43; መዝራዕት፡ግዙፍ፡ ἰσχυρός Hez. 30, 22; ይኩን፡ልብሶሙ፡እምዐምር፡ግዙፍ፡ F. N. 10, 6. a) *pinguis*: ደብር፡ግዙፍ፡ ὄρος παχύ Jes. 28, 1. b) *obfirmatus*: ግዙፈ፡ክሳድ፡ Deut. 9, 13; Macc. f. 8; ግዙፋን፡ልብ፡ f. 6; ከለባት፡ግዙፋን፡ልብ፡ ἀναιδεῖς Jes. 56, 11 var.; Hen. 98, 11; Org. 7.

ገዚፍ፡ adj. *crassus, spissus, (densus)*, de corpore hominis: ገዚፋን፡ παχεῖς Chr. Ta. 15; rex Indiae erat ገዚፍ፡ጥቀ፡, Alexander M. autem ድግዱግ፡ Jsp. p. 283; ገዚፈ፡አባል፡ (opp. ረቂቀ፡አባል፡) Fal. f. 53; ለምንት፡አውሰብከ፡ብእሲተ፡ንእስተ፡ወአንተኒ፡ብእሲ፡ገዚፍ፡ወዐቢይ፡ f. 81; de vestibus, tegumentis: ይልበሱ፡ዕሙዳን፡ልብሰ፡ገዚፈ፡እምን፡ዐምር፡ F. N. 23; ይቀንቱ፡ሐቌሆሙ፡በቅናት፡እምአምእስት፡ገዚፋን፡ F. N. 10, 6; ሠቀ፡ጸጉር፡ገዚፈ፡ (Acc.) Enc. Genb. 11; de baculis: አብትር፡ዘነጺን፡ገዚፋት፡ Gad. T. H.; ይዝብጥዎሙ፡በገዚፋን፡አብትር፡ Macc. f. 2; ዘበጡ፡በገዚፍ፡ዕፀው፡ Enc. Nah. 25; de columna: ገዚፍ፡ዐምድ፡ Enc. Pag. 1.

ግዝፍ፡ subst. *crassitudo, spissitas*, πάχος 3 Reg. 7, 3; Ps. 140, 8; ግዝፈ፡ልብ፡ (*contumacia, obstinatio*) Org. 7.

ግዘፍ፡ subst. id., 3 Reg. 7, 9. 11; 1 Par. 20, 5; Jer. 52, 21 vrs. nov.; ግዝፈ፡ዕፅ፡ Hez. 41, 25. 15, 5 var. (vid. መግዘፍ፡); ግዝፈ፡ደመናት፡ Org. 1; ግዝፈሆን፡ለአልባብ፡ Jsp. p. 364.

ግዘፈት፡ n. act. id.: በግዘፈተ፡ልብከ፡ Macc. f. 6; Enc. Tachs. 6; በግዘፈተ፡ክሳድከ፡ Macc. f. 14.

መግዘፍ፡ subst. *res crassa, pars rei crassa, spissa, densa*: በመግዝፈ፡ምድር፡ ἐν τῷ πάχει τῆς γῆς 3 Reg. 7, 33; 2 Par. 4, 17; ወኢበመግዝፈሁ፡ (v. ወኢበግዝፈሁ፡) ኢይከውን፡ለምግባር፡ ἔτι αὐτοῦ ὄντος ὁλοκλήρου Hez. 15, 5.

ገየለ፡ vid. sub ገለየ፡

ጌመ፡ inus. i. q. غام *nubilosum fuit coelum* (أغَامَ).

ጊሜ፡ subst., m. et f., [غَيْمٌ, غَيْنٌ, غُمَّة] 1) *nebula*,

ἐμίχλη, Ps. 147, 5; ይጠፍእ፡ከመ፡ጊሜ፡ወጠል፡ Job 24, 20. 38, 9; Jes. 29, 18; Sap. 2, 4; Sir. 24, 3. 43, 22; 4 Esr. 6, 11; Hen. 60, 19. 69, 23. 100, 11; 2 Petr. 2, 17; ሳሕወ፡ጊሜ፡ Org. 1. 2) *nix, tempestas nivalis:* በረድ፡ወጊሜ፡ πάχναι καὶ χιόνες Dan. ap. 3, 49; νιφετός Deut. 32, 2; በዕለተ፡ጊሜ፡ (v. ቍር፡) πάγους Nah. 3, 17; ይዘርዎ፡ውስተ፡ምድር፡ለጊሚሁ፡ πάχνην Sir. 43, 19. — *Voc. Ae.:* ጊሜ፡ዘ፡ጉም ።

ጌሠ፡ *mane surgere* vid. sub ጌሰ፡

I. ግዩር፡ part. [גֵּר, ..., vic. ጎር፡] *advena, hospes peregrinus,* γειώρας, προσήλυτος, Ex. 12, 19. 48. 22, 20. 23, 9. 12; Lev. 16, 29; ግዩራን፡ Lev. 17, 8 seq.; 18, 26. 19, 10. 33. 34. 24, 22; ግዩራን፡ወፈላስያን፡ προσήλυτοι καὶ πάροικοι 25, 23. 35. 47; Num. 9, 14. 15, 14—16. 35, 15; Deut. 5, 14. 10, 18. 19. 24, 17. 20. 27, 19; Macc. f. 10; Maria in Aegypto semet vocat ግይርት፡ Ssal. Req.; trsl.: *peregrinus* vel *rudis in* re: sunt ግዩራን፡በሕገ፡አሪት፡ M. M. f. 13. — *Voc. Ac.:* ግዩር፡ዘ፡መጻተኛ ።

ግይርና፡ subst. *conditio* sive *status advenae,* Org.

ገየረ፡ *advenam esse,* Lud. auct. Greg.

II. ገየረ፡ I, 2 an 1? [denom. a גִּיר, جيّار جير *calx*] *calce obducere:* ገየርዋ፡(ለአረፍት፡) Hez. 13, 15; አረፍት፡አንተ፡ገየሩ፡ (v. ግይርት፡) Jes. 16, 11. — *Voc. Ae.:* ገየሩ፡ዘ፡መረጉ፡

ግዩር፡ part. *calce obductus,* Jes. 16, 11 var.

መገይር፡ part. *calce obducens, caementarius:* መገይራን፡ τειχισταί 4 Reg. 12, 12 (Lud. c. 461 exhibet መዐይራን፡).

ጌራ፡ subst., Pl. ጌራት፡ [amh. ቍርዕ፡ vel ቍር፡ vid. supra c. 429; componendum cum مِكْوَر كَوْر (vid. ኮረ፡ et ኮራ፡) ob *cavitatem et rotunditatem?* an Κόρυς?] 1) *galea, cassis,* κόρυς Sap. 5, 19; περικεφαλαία 1 Reg. 17, 5; Jer. 26, 4 var.; Hez. 23, 24 var. (ጌራ፡ኀጺን፡); 27, 10. 38, 4; ጌራ፡መድኀኒት፡ Jes. 59, 17; 1 Thess. 5, 8; Eph. 6, 17; Org. 5; አሰርግወኒ፡ጌራ፡መድኀኒትከ፡ Kedr f. 11; መጽሐፈ፡ጌራ፡መዊእ፡ inscriptus est libellus magicus Cod. Mus. Brit. LXXX, 2; ጌራት፡ኀጺን፡ Sx. Haml. 15. 2) *mitra, diadema:* ያአትቱ፡ጌራቲሆሙ፡እምርእሶሙ፡ μίτρας Hez. 26, 16; Aristobulus ተቀጽለ፡ጌራ፡ዐቢየ፡ዳቢ፡ርእሱ፡ አሕጺጸ፡ጌራ፡ክህነት፡ቅዱስ፡ Jsp. p. 301; Antonius Herodis capiti ጌራ፡ imposuit p. 325; ወገብሩ፡ዳቢ፡ርእሱ፡ጌራ፡ንጉሥ፡ወውስተ፡እደዊሁ፡በትር፡ዘወርቅ፡ p. 340; ጌራ፡ዘንጉሥ፡ Lud. ex Hom. de Maria et Magis. — Apoc. 9, 9. 17 Ae. habet ጌራ፡, Gr. θώραξ. — *Voc. Ae.:* ጌራ፡ዘ፡አራስ፡ቍር፡; *aliud:* ጌራ፡ዘ፡አራስ፡ወርቅ ።

ጌሰ፡ et ጌሠ፡ I, 1 [غَلَسَ] Subj. ይጊስ፡ *mane surgere, mane agere* alqd, *mane venire, mane pergere* vel *proficisci:* ὀρθρίζειν Gen. 19, 2; Ex. 8, 16; ገይሰክሙ፡በጽባሕ፡ 19, 16; ገይሶ፡በጽባሕ፡ሐነጸ፡ 24, 4. 32, 6; 1 Reg. 5, 3. 4; 15, 12. 29, 10, 11; 2 Reg. 15, 2; Kuf. 17. 27. 32; ጌስኩ፡በሌሊት፡ 2 Esr. 12, 12; Job 1, 5. 8, 5; ለገዩስ፡ Ps. 118, 148; ከንቱ፡ገይሶትክሙ፡ 126, 3; ዘይገይስ፡ Sir. 40, 7; Tob. 9, 6; Dan. 6, 19; አሌለያ፡ገይሶ፡ Luc. 24, 1; Act. 5, 21. a) c. c. Acc. loci, quo quis mane pergit: Luc. 21, 38; ጌሰ፡ገዳመ፡ Kuf. 26; Job 29, 7; አለ፡ይገይሱ፡በጽባሕ፡ቤተ፡መያሲ፡ Jes. 5, 11; ነቂሀነ፡እምንዋም፡ንጊስ፡ለቤተ፡ክርሰ፡ Deg.; c. praep. ut ውስተ፡ loci Cant. 7, 13; ኀበ፡ loci vel pers.: Luc. 21, 38. 24, 22; ጊስ፡ኀበ፡እግዚ"፡ወጸሊ፡ Job 8, 5; ዘይገይስ፡ኀቤሃ፡ Sir. 4, 12. 6, 36. 35, 14. 39, 5; Jes. 26, 9; ጌስኩ፡ኀቤክሙ፡ወነገርኩ፡ Jer. 25, 3; Sap. 6, 15; Ps. 62, 1. b) in genere: *proficisci, pergere, venire:* ጌሰ፡ወመጽአ፡ ᾤχετο Jer. 48, 10; አዘዘሙ፡ይጊሱ፡ኀበ፡እግዚ"፡ 1 Reg. 10, 17; Enc. Haml. 15; ገይስ፡ *profectio:* ከመ፡ይግበር፡ገይሶ፡ Kuf. p. 165.

አጌሰ፡ II, 1 *mane surgere facere, pergere* vel *proficisci facere:* አመ፡ያገይስዋ፡ለታቦት፡ክህናት፡አግብእዋ፡ውስተ፡መካና፡ Deg.; እስከ፡አመ፡ያገይስዎ፡ኀበ፡እስራኤል፡ Luc. 1, 80; ኢርኩስ፡ኀሪስኪ፡ (o Maria) ለምንትኬ፡አጌስኪዮ፡ለፍሬ፡ቅድሳት፡ውስተ፡ቤተ፡መቅደስ፡ M. M. f. 67.

ገያሲ፡ n. ag. *qui mane pergit* vel *proficiscitur,* Lud. sine auct.

ጌሰም፡ vel ጌሠም፡ (ጌሜም፡ 4 Esr. 10, 73 errore calami scriptum videtur) subst., m. et f., [de *am* cfr. ዓለም፡] 1) *dies posterus, crastinus:* ለጌሰም፡ Ex. 8, 6. 16, 19; Num. 11, 18. 16, 16; Jos. 3, 5; ኢትትዐበይ፡ዘለጌሰም፡ μὴ καυχῶ τὰ εἰς αὔριον Prov. 27, 1; ኢትተክዙ፡ለጌሰም፡እስመ፡ጌሰምሰ፡ትኄሊ፡ለርእሳ፡ Matth. 6, 34; እስከ፡ጌሰም፡ 1 Reg. 20, 11; Act. 4, 3; c. pron. suff.: በጌሰሙ፡ *postridie* F. M. 14, 9; ለለጌሰሙ፡ Machb. Me'em. 11. 2) ጌሰመ፡ vel ጌሰም፡ adv. *cras:* ጌሰመ፡ዘጊዜ፡ Ex. 9, 18. 32, 5; Jos. 3, 5; 1 Reg. 9, 16. 19, 2. 11. 20, 5. 18; Esth. 5, 8; 2 Par. 20, 16; Prov. 3, 28; 4 Esr. 10, 73. 14, 29; ጌሰም፡ንመውት፡ Sir. 10, 10; አነ፡ዮም፡ወአንተ፡ጌሰም፡ (v. ጌሰመ፡) 38, 22; ጌሰም፡ (v. ጌሰመ፡) ንመውት፡ Jes. 22, 13; 3 Reg. 20, 6; Jac. 4, 13; Matth. 6, 30. — *Voc. Ae.:* ጌሰም፡ዘ፡ነግ፡

ገይብ፡ subst. m. [a forma sinuata et convexa dictum (جَيْب *sinus,* جُوب *magna situla*) sicut גְּבִיעַ, קֻבַּעַת] 1) *calix, scyphus* (sec. Lud.: „*patera,* vasculum rotundum late patens ad usum bibendi"), κόνδυ Gen. 44, 5. 6. 10. 16 (aliâs ኮራ፡). 2) „*situla* ad hauriendam e puteo aquam" (Lud.): አገይበ፡ወርቅ፡ምቅዳሐ፡ስብሐት፡ Org.; Chr. Ax. f. 90. — *Voc. Ae.:* ገይብ፡ዘ፡ፍኛላት፡; *aliud:* ዘ፡ጊብ፡

ገይብ፡ *sinus* vestis vid. sub ጀይብ፡

ጌና፡ vid. supra c. 1175.

ጊዜ፡ subst., m. et f., Pl. ጊዜያት፡ [adjecta vocali *ê* formatum sicut ዕድሜ፡, sive etymon cum Ges. in thes. p. 991 a جاز *transiit,* sive a גזז גזה al. *secare, dividere, definire* petieris] 1) *tempus* a) *definitum, statutum, certum,* καιρός Koh. 3, 1—9. 7, 17. 8, 5. 6; እስከ፡ተኀልፍ፡ጊዜሃ፡ (ለመዐት፡) Sir. 1, 23; ዘእንበለ፡ይብጻሕ፡ጊዜሁ፡ 30, 24; ቀርበ፡ጊዜሃ፡ Thren. 4, 19; Gen. 6, 13; Matth. 26, 18; መዋዕለ፡ጊዜሁ፡ Marc. 13, 33; በዛንቱ፡ጊዜ፡በካልእት፡ዓመት፡ Gen. 17, 21. 18, 14; ጊዜ፡ዘርእ፡ለዘሪእ፡በጽሐ፡ Kuf. 11; ጊዜ፡ገሚድ፡ Cant. 2, 12; Job 38, 32; በበ፡ጊዜ፡ Kuf. 6; 4 Esr. 8, 14. 9, 37; c. pron. suff. sive pers. sive neutr.: ጊዜሁ፡ tempus ejus i. e. ei definitum: 4 Esr. 8, 47; Ps. 1, 3. 103, 28; Matth. 8, 29. 24, 45; Marc. 1, 15; Luc. 4, 13. 12, 42; Rom. 13, 11; 1 Cor. 4, 5. α) diei i. e. *hora, horae,* (*vigilia*): በጊዜ፡መሥዋዕት፡ሰርክ፡ Dan. 9, 21; 2 Esr. 9, 5; ጊዜ፡ምሳሕ፡ Ruth 2, 14;

Dan. ap. 1, 13: ውእቱ፡ ጊዜ፡ αὐτῇ τῇ ὥρᾳ Dan. 4, 30; Deut. 18, 6; ጊዜ፡ብርሃን፡, ጊዜ፡ምሴት፡ Kuf. 49; እስመ፡ጊዜ፡ቀትር፡ውእቱ፡ Rel. Bar.; Dan. ap. 1, 7; ዘጊዜ፡ 1 Reg. 9, 16; 3 Reg. 20, 6; Ex. 9, 18. 10, 4; በጊዜ፡ጽባሕ፡ ἐν φυλακῇ τῇ ἑωθινῇ 1 Reg. 11, 11; Joh. 4, 52 rom.; መጽሐፈ፡ጊዜያት፡ *horarium* Cod. Mus. Brit. XXXIV. β) *anni tempus, tempus festum:* ጊዜያቲሆሙ፡ለአውራኅ፡ Kuf. 29; ኵሉ፡ጊዜያት፡ለዓመታት፡ Kuf. 2; ከመ፡ያእምሩ፡ጊዜ፡ዓመታት፡ Kuf. 4; ጊዜ፡በዓላቲሁ፡ Sir. 36, 8; Hen. 82, 10. b) *justum, idoneum, opportunum:* ኢኮነ፡ጊዜሁ፡ለሐኒጸ፡ቤት፡እግዚ"፡ Hagg. 1, 2. 4 (seq. ከመ፡ c. Subj.); በጊዜ፡ πρὸς καιρόν Koh. 10, 17; እስከ፡ትረክብ፡ጊዜሁ፡ Sir. 1, 24. 20, 6; ኵሉ፡በጊዜሁ፡ወበበቅሙ፡ግበር፡ 35, 11; በጽሐ፡ጊዜሁ፡በዘታንሥእ፡ርስተከ፡ Judith 13, 5. c) *tempus* in genere vel *temporis pars* quaedam: Hen. 90, 5; ጊዜ፡ወድድቅ፡ Koh. 9, 11; ጊዜ፡ምንዳቤ፡ Sir. 18, 20; ጊዜ፡እኩይ፡ Koh. 9, 12; ጊዜያት፡ Sap. 7, 18. 8, 8. በጊዜ፡ሰዓት፡ Kuf. p. 62; በጊዜሃ፡ለይእቲ፡ዕለት፡ Gen. 17, 26.— Crebro nomini ጊዜ፡ in st. c. posito tota enunciatio subjungitur; latine: *tempus quo*, ut: እስከ፡ጊዜ፡ያሰፍጣ፡ καιρὸν τοῦ ἀπατῆσαι αὐτήν Judith 12, 16; እምጊዜ፡የዐርግ፡ጎሕ፡ ἀπὸ ἀναβάσεως τοῦ ὄρθρου 2 Esr. 14, 21. 18, 3; ያእምሩ፡ጊዜ፡ይወጽኡ፡ወይበውኡ፡ Jer. 8, 7; በጽሐት፡ዕለቶሙ፡ወጊዜ፡ይትቤቀልዎሙ፡ 27, 27; 1 Reg. 30, 17; ሶበ፡ኮነ፡ጊዜ፡ይዕረብ፡ፀሐይ፡ Gen. 15, 17; አይ፡ጊዜ፡ሐይወ፡ Joh. 4, 52 rom. (vid. etiam n. 2, f). — 2) Usurpatur ad exprimenda varia adverbia et particulas: a) በኵሉ፡ጊዜ፡ *omni tempore, semper:* Lev. 25, 31. 32; Koh. 9, 8; Prov. 18, 1; Ps. 33, 1. 49, 9; Sir. 6, 37. 17, 15; Kuf. 20; 4 Esr. 9, 27; Jes. 60, 11; Jer. 6, 7; Judith 16, 16 al. b) ውእቱ፡ጊዜ፡ vel ይእቲ፡ጊዜ፡ *eo tempore* α) *tunc, tum*, τότε, Ex. 12, 44. 48; Prov. 23, 33; Ps. 18, 14; Sir. 28, 2; Tob. 12, 6. 13, 6; Kuf. 25; Hen. 24, 6. 25, 2; Hebr. 10, 7. β) *statim, illico* (vid. Dan. 4, 30), εὐθέως Matth. 13, 5. 21, 2. 27, 48 al. c) ጊዜ፡ in Acc. et st. c. vice praepositionis temporalis fungitur (pro Abl. Latinorum), ut: ጊዜ፡ስሱ፡ሰዓት፡ Luc. 23, 44; Joh. 4, 52. 53. d) በጊዜሃ፡ horā ejus i. e. *statim, illico, confestim*, εὐθύς, εὐθέως Gen. 15, 4; Job 5, 3; Matth. 4, 20. 22. 8, 3. 14, 27. 20, 34. 24, 29. 25, 15; Apoc. 4, 2; παραχρῆμα Job 40, 7; Jes. 29, 5. 30, 13; Matth. 21, 19. 20; παραυτίκα Ps. 69, 4; አኮ፡በጊዜሃ፡ οὔπω Matth. 24, 6. e) ለጊዜሁ፡ vel ለጊዜሃ፡ *in praesens, in* vel *ad tempus, temporarius:* ለጊዜሁ፡ εἰς τὸ παρόν Hebr. 12, 11; πρὸς καιρόν (opp. እምድኅሬሁ፡) Prov. 5, 3; ለጊዜሃ፡ πρόσκαιρος Matth. 13, 21; Marc. 4, 17. f) Relative usurpatur (vid. n. 1): α) ጊዜ፡ vel በጊዜ፡ *quo tempore, quum, quandocumque, simulac:* ጊዜ፡ጸዋዕከኒ፡ Job 14, 15; ጊዜ፡ይገብር፡ ὁπότε 26, 14; ጊዜ፡ይሰክብ፡ Sir. 40, 5; ጊዜ፡ይወስኣ፡ ἡνίκα Gen. 24, 11; ὅταν Marc. 14, 7; ጊዜ፡ሠርዐ፡ሕገ፡ F. M. 8, 1; ጊዜ፡ፈቀደ፡ Enc. Ter 5; በጊዜ፡ሰምዐት፡ Kuf. p. 112; በጊዜ፡ይትመንዐ፡ይከውኖ፡ድቀተ፡ Sir. 1, 22; Joh. 5, 4 Platt. β) እንተ፡ጊዜ፡ (sec. Lud. etiam አመ፡ጊዜ፡) *quo tempore, quum:* እንተ፡ጊዜ፡ያዐርፍ፡ Sir. 31, 3; Ps. 123, 2. g) በአሐዱ፡ጊዜ፡ *quodam tempore, aliquando*, Lud. h) ጊዜ፡ — ጊዜ፡ *tum — tum, modo — modo, alias — alias*, Phlx. 32. 59; quater repetitum Phlx. 72; etiam ጊዜያተ፡ — ጊዜያተ፡ id., Phlx. 178. 3) tempus i. e. *vicis, vices:* ጊዜ፡፫ሰዓት፡ καιροὺς τρεῖς (ternis horis quotidie) Dan. 6, 10; በዝ፡ጊዜ፡ *hac in re, hac in vice* Ex. 9, 14. 8, 28; ካልአ፡ጊዜ፡ *alio tempore, iterum* Act. 17, 32 Platt; ፬ጊዜያተ፡ *quater* 2 Esr. 16, 4 var.; ከመዝ፡ገብረ፡ሠለስተ፡ጊዜ፡ *ter* Did. 29; Lit. 159, 4; ይትነፋሕ፡ቀርን፡፫ጊዜ፡ Clem. f. 156; ፭ጊዜያተ፡ *quinquies* Chr. ho. 28; ፵ጊዜ፡ Clem. f. 46; ብዙኀ፡ጊዜ፡ Sx. Tachs. 24; ብዙኀ፡ጊዜያተ፡ *saepenumero* F. M. 24, 1; Chr. ho. 26; በ፩ጊዜ፡ *una vice, semel* Chr. ho. 17; አየ፡ጊዜ፡ወስፍን፡ጊዜ፡ *quando et quoties?* Phlx. 238; በጊዜ፡እምጊዜያት፡ *aliquando* Jsp. p. 326 (ex Arabismo).

ጐየ፡, rarissime ጐየየ፡ I, 1 [جَاجَا كَاكَا ≠ كَعَّ *timidus recessit, pavidus fuit, fugit*] ይጐየይ፡ et ይጉይይ፡, *fugere, aufugere:* ጐየ፡ Gen. 39, 12. 15. 18; Jud. 1, 6. 4, 15. 17. 9, 21; 1 Reg. 4, 16. 17; 2 Reg. 1, 4. 10, 14. 19, 9. 23, 11; Ps. 113, 3; ጐየይኪ፡ 113, 5; Kuf. 47; 4 Esr. 10, 5; Jes. 22, 3; Marc. 5, 14. 14, 50. 16, 8; formam ጐየየ፡ Lud. affert ex Enc. Jac. 2 et 3 (at Cod. Tub. habet ጐየ፡); ይጐይይ፡ Sir. 22, 22; Jes. 10, 29. 48, 20; Prov. 28, 1; Tob. 1, 18; Jac. 4, 7; ይጐይያ፡ Joh. 10, 5; ይጐዩ፡ et ይጐይዩ፡ Jes. 22, 5; Judith 14, 3; Matth. 24, 16; ከመ፡ይጕየዩ፡ Hen. 89, 26; Ps. 67, 1; ይጕየዩ፡ et ይጕይዩ፡ Ex. 23, 27; Num. 10, 34; Deut. 32, 24; Matth. 3, 7; ጕይይ፡ et ጕየይ፡ Sir. 21, 2; Matth. 2, 13; Cant. 8, 14; 1 Tim. 6, 11; ጕይዩ፡ 2 Par. 10, 16; ጕዩ፡ Jer. 28, 6; Zach. 2, 6; ጕየዩ፡ Jer. 30, 8. 31, 6; Matth. 10, 23; 1 Cor. 6, 18. 10, 14; Inf. ጐይይ፡ Hen. 52, 7; 1 Reg. 4, 16 var.; c. c. እምነ፡ rei vel pers.: ከመ፡ዘይጐይይ፡እምአርዌ፡እኩይ፡ከማሁ፡ጕይይ፡እምኀጢአት፡ Sir. 21, 2; Jes. 10, 18; Ps. 103, 8; Ex. 4, 3; Matth. 3, 7; Jac. 4, 7, 1 Tim. 6, 11; ጐየ፡እምገጹ፡ዒሳው፡ Kuf. 31; vel c. እምቅድመ፡ Jos. 7, 4. 8, 5. 6; Jud. 9, 40; 2 Reg. 10, 18; vel c. Acc. rei vel pers.: ጕይያ፡ (v. ጕየያ፡) ለፍትወት፡ 2 Tim. 2, 22; 2 Petr. 1, 4; እለ፡ይጐይይዋ፡ለጸባብ፡አንቀጽ፡ Kid. f. 4; Ex. 23, 27; c. c. praep. vel adverbiis loci: ጕዩ፡እማእከለ፡ባቢሎን፡ Jer. 28, 6; ጕዩ፡እምብሔረ፡ደቡብ፡ Zach. 2, 6 var.; ጐዩ፡እስከ፡በሲጣ፡ Jud. 7, 22; ውስተ፡ 2 Par. 10, 16; Matth. 2, 13. 10, 23; ጕየይ፡ኀበ፡ላባ፡ Kuf. 27; ጐየ፡አፍአ፡ Gen. 39, 18; አይቴ፡ትጐይዩ፡ Hen. 97, 3. 103, 13.

አጕየየ፡ II, 1 (አጐየየ፡ Cyr. f. 1 lectio prava videtur) 1) *fugare, in fugam conjicere* 2 Reg. 17, 2; Tab. Tab. 57. a) trsl.: *abigere, pellere*, somnum suum: አጕየዮ፡ለንዋም፡ Enc. Jac. 24. b) *ad fugiendum cogere* alqm: ሶበ፡አጕየየተነ፡ሐመር፡ Act. 27, 16 rom. 2) *fugiendo secum auferre, in tutum deferre* alqm: አመ፡ንእሱ፡አጕየየቶ፡እሙ፡እስከ፡ምድረ፡ግብጽ፡ Chr. ho. 28; ወአጐየየቶሙ፡ (sic) ለሕፃናት፡ Cyr. f. 1. 3) *fugere sinere* alqm Num. 35, 32. 4) *fugacem* i. e. *velocem reddere* alqm: Christus claudos sanavit ወአጕየዮሙ፡ከመ፡ሬዳት፡ሀየል፡ M. M. f. 25.

ጕዩይ፡ part. *fugiens, fugitivus:* ተረክቡ፡ጕዩያን፡እምሥርዐት፡መልአክት፡ φυγάδες; Lud. e Mss. Colb.

ጕያ፡ subst. *fuga*, Matth. 24, 20; አኮ፡በጕያ፡ዘተሐውሩ፡ Jes. 52, 12; ይከውን፡ዐቢይ፡ምንዳቤ፡ወጕያ፡ወከዕወተ፡ደም፡ Kid. f. 3; ዐቁ፡በሰንበት፡ኢይኩን፡ጕያከሙ፡ Deg.; በጕያ፡ Cod. Mus. Brit. LIV, n. 7; c. Acc. loci: ጕያከ፡እምቤተ፡ልሔም፡ደብረ፡ቍስቋም፡ ibid.

ጐየት፡ n. act. *fuga*, Cyr. f. 111; Enc. Mag. 8.

ጐያይ፡ vel ጐያዪ፡ n. ag. 1) *profugus:* ጐያየ፡ (v. ጕያየ፡) ከዊኖ፡ cum profugus esset sc. Jesulus, Cyr. f. 111; ብእሲ፡ጐያዪ፡ F. M. 23, 4. 2) *fugitivus:* ጐያዪ፡ ignominia notatus

sicut fur et qui mingendo lectum inquinat F. N. 33, 3; እንስሳ፡ ጕዩዪ፡ F. N. 40.

ምጕያይ፡ subst. 1) *perfugium, refugium*, Ps. 103, 19; Christe ዘክንክን፡ምጕያየ፡ Kid. f. 11. 2) *fuga:* አልቦ፡ጽንፈ፡ ለምጕያይኪ፡ Nah. 3, 9.

ገይድ፡ et **ጋይድ፡** adj. *velox, cursor*, de equis: ፈረስ፡ገይድ፡ከመ፡ዐርክ፡ኄር፡ (ἵππος εἰς ὀχείαν) Sir. 36, 6; de capreis et hominibus: ወገይዳን፡ (v. ጋ"፡) ከመ፡እንተ፡ወይጠል፡ κοῦφοι ὡς δορκάδες 1 Par. 12, 8. [Sine dubio i. q. جَيِّد a جَادَ *praestans fuit; velox fuit* in cursu suo equus]. — *Voc. Ae.:* ጋይድ፡ዘ፡ፈርጣጭ፡አፍጣኝ፡ይብሉ፡

ግይዳስ፡ vid. sub **ግዱድ፡**

ጌገየ፡ quadrl. I [غَوِيَ שָׁגָה ጎገወ፡] 1) *errare* a) *aberrare* a via, *deerrasse* itinere: ዮጊ፡እጊጊ፡እስመ፡እንተ፡ፍኖተ፡ይብር፡መጻእኩ፡ Rel. Bar.; *aberrare* a vero i. e. *non invenire*, c. Acc.: ይጌግዩ፡ኵሎ፡ሥርዐተ፡ዘዓመታት፡ Kuf. 6; Hen. 82, 5. b) *in errorem induci, in errore versari, falli, titubare mente errabunda:* Marc. 12, 27; Joh. 7, 47; ትጌጊ፡ πλανηθήσῃ Jes. 17, 11; ጌገዩ፡በስከር፡ ἐσείσθησαν Jes. 28, 7; ይጌግዩ፡ 44, 20; በፍትሕ፡ኢይጌጊ፡አፉሁ፡ Prov. 16, 10; Hen. 75, 2; ትጌጊ፡ ἐκπλαγῇς Koh. 7, 16; ንጌጊ፡ለርእስነ፡ ἑαυτοὺς πλανῶμεν 1 Joh. 1, 8. c) *ignorare*, seq. ለ፡, ut: ኢጌገይኩ፡ለእለ፡ይትዋከሑ፡ብሂሎሙ፡ οὐκ ἀγνοῶ Cyr. ad Th. f. 17. d) ethice: *errorem committere, delinquere, peccare, culpam committere* (inconsiderate, per imprudentiam): ἐσπούδακα Jes. 21, 3; ይስሕት፡ወይጌጊ፡ Sir. 34, 30 var.; ይወድቅ፡ወይጌጊ፡ 35, 15; πλανᾶσθαι Hez. 33, 12; አበሱ፡ወጌገዩ፡ ἐπλημμέλησαν Sir. 48, 6; አበስነ፡ጌገይነ፡ ἡμαρτήσαμεν ἠσεβήσαμεν Thren. 3, 41; Job 34, 8; ጌገይከ፡ ἠνόμησας Job 35, 6; Dan. 9, 5; ἠδικήσαμεν Ps. 105, 6; ὀφείλει Matth. 23, 18; ἡμάρτομεν Thren. 5, 16; c. ላዕለ፡ pers.: Prov. 8, 36; c. Acc. peccati: Ex. 32, 30; አበሳ፡ዘበኢያእምሮ፡ጌገይከ፡ Kuf. 22.

አጌገየ፡ II 1) *in errorem inducere, ad peccandum* vel *delinquendum seducere*, Tit. 3, 11. 2) *reum* vel *sontem declarare* alqm, 3 Reg. 8, 32 var.

አንጌገየ፡ V *hinc inde oberrare, circumerrare, vagari:* Hagar ታንጌጊ፡በገዳም፡ Kuf. p. 66; አንጌገዩ፡ውስተ፡አውግር፡ Did. 12; Cant. 1, 7; ኢያንጊግዩ፡ (sic) ለፌ፡ወለፌ፡ከመ፡ሐመር፡ዘይዘብጥዋ፡መዋግድ፡ Clem. f. 128; ጸሎት፡ዘእንበለ፡ዕርዐት፡ወኢአንጌግዮ፡ Phlx. 4. 13; አንጌገዩ፡ፍኖተ፡በዳ፡ Enc. Ter 2 (Lud.). — *Voc. Ae.:* ሰከየ፡አንጌገየ፡ብ፡ተቅበዘበዘ፡; *aliud:* አንጌግያ፡ዘ፡አስሐታ፡አዘውታሂ፡ይ።

ጊጉይ፡ part. 1) *errans* a) *errore deceptus:* Joh. 7, 49; ብእሲ፡አብድ፡ወጊጉይ፡ πλανώμενος Sir. 16, 23; πλάνος (*impostor*) Matth. 27, 63. b) *errore mentis captus, insanus*, ἐπίληπτος 1 Reg. 21, 14 (v. ዘጋኔን፡). 2) *peccator, impius, scelestus, sceleratus, criminis reus:* ἁμαρτωλός Sir. 11, 9; Jes. 65, 20 vrs. alt.; ጊጉይ፡ውእቱ፡ Sir. 19, 2: ἀσεβής 42, 2; ἄνομος 3 Reg. 8, 32; ጊጉያን፡ Dan. 12, 10; ጊጉየ፡ልብ፡ 1 Reg. 25, 31; ጊጉየ፡ከንኩ፡ላዕሌከ፡ Gen. 43, 9; ምስለ፡ጊጉያን፡ተኈለቈ፡ Lit. Joh.; Muhammedani ጊጉያን፡ Lit. 171, 4; ἔνοχος Lev. 20, 9. 11. 12. 13. 16; αἴτιος Dan. ap. 1, 53.

ጌጋይ፡ subst., plerumque m., Pl. ጌጋያት፡, 1) *error, fraus, destitutio*, πλάνη Judae 11; Rom. 1, 27; በጌጋየ፡ልቦሙ፡ Jer. 23, 17; πλάνησις Jes. 30, 10; በጌጋዮሙ፡ ἐν τοῖς πλάνοις αὐτῶν Jer. 23, 32; Matth. 27, 64. 2) *delictum, delicta, peccatum, peccata, impietas, improbitas, scelus* (creberrime usitatum), Kuf. 5; 4 Esr. 7, 27; ἄγνοιαι Sir. 23, 3; ἁμαρτία Job 7, 21. 10, 6; Jes. 44, 22; 1 Joh. 5, 17; ἁμαρτίαι Sir. 4, 26; ኵሉ፡ጌጋዮሙ፡ 17, 20; Jes. 13, 11; Hez. 28, 18; ἀδίκημα, ἀδικία 1 Reg. 26, 18; ምንተ፡ጌጋይነ፡ Jer. 16, 10; Thren. 2, 14; Mal. 2, 6; Hez. 3, 19; ἀδικίαι Jes. 43, 24; Jer. 14, 20; ἀνομία, ἀνομίαι Ps. 37, 4. 68, 32; Job 14, 17. 20, 27; Jes. 50, 1. 53, 5. 58, 1; Hez. 33, 12 seq.; παράπτωμα Rom. 5, 15; ἐπιθυμίαι 1 Petr. 1, 14; ጌጋያት፡ Chr. ho. 9 al. a) *scandalum:* እብነ፡ጌጋይ፡ Rom. 9, 33; ከመ፡ኢይኩነኒ፡ጌጋየ፡ Judith 12, 2. b) *crimen, culpa, reatus:* ዘጌጋዩ፡ለመዊት፡ Num. 35, 31; ጌጋየ፡ይከውኖ፡ Lev. 24, 15; Matth. 12, 5; ኢይመውቱ፡አበው፡በጌጋየ፡ውሉዶሙ፡ 4 Reg. 14, 6; Rom. 5, 12; አልቦ፡ጌጋየ፡ οὐκ ἔνοχός ἐστιν Num. 35, 27; ዘአልቦ፡ጌጋየ፡ ἀθῷος Ex. 23, 7; መጽሐፈ፡ጌጋዩ፡ τῆς αἰτίας Marc. 15, 26.

እንጌጋይ፡ subst. *aberratio, vagatio* animi: ዘእንበለ፡ዕርዐት፡ወኢእንጌጋይ፡ Phlx. 4. 13 (vid. supra sub አንጌገየ፡).

መጕጕይ፡ part. i. q. ጊጉይ፡ Lud. affert ex Org. Edzardi (est forma mixta ex አንጎገወ፡ et አንጌገየ፡).

ገየጸ፡ inus., quod sicut جاظ et غاظ cum קוץ ,קיץ et ግእዘ፡ componendum primitus *fastidire* significasse videtur.

ጋየጸ፡ I, 3 i. q. ተጋየጸ፡ n. 1.

ተጋየጸ፡ III, 3 1) *infensum, infestum esse* alicui, *insultare* in alqm, *vexare*, c. Acc.: እትጋየጽ፡ዘይትጋየጸከ፡ ἀντικείσομαι Ex. 23, 22; ይትጋየጾ፡ (v. ይጋይጾ፡) ኅሬ፡ቤቱ፡ κακώσαι αὐτοῦ Job 20, 26. 2) *fastidire, superbire:* ኢናቱዕ፡ንትዐበይ፡ወንትጋየጽ፡በምንትኒ፡እምግብር፡ μηδὲν ἐπαισχυνώμεθα, μὴ μέγα φρονῶμεν Chr. Ta. 2; አይቴ፡ሀለዉ፡እለ፡ይትሜከሑ፡በአልባስ፡ቀጠንት፤አይቴ፡ሀለዉ፡እለ፡ይትጋየጹ፡በሥን፡ወበላሕይ፡ Genz. f. 119.

ጋዳ፡ *munus* vid. sub **ገደወ፡**

I. **ገደለ፡** I, 1 [potestas verbi prima in *plectendo, contorquendo* est, vid. Ges. thes. p. 265] 1) *valere, praevalere* in pugnando, c. Acc.: ሶበ፡ገደሎ፡ (v. ቀተሎ፡, v. ጸንዐ፡) ἐν τῷ ἰσχῦσαι αὐτόν Dan. 8, 8 ni hoc ad II ገደለ፡ referre malueris. 2) *luctari* 2 Tim. 2, 5 Plgl., i. q. ተጋደለ፡; dubia videtur lectio.

ተጋደለ፡ III, 3 *luctari, colluctari, conflictari, certare*, c. Acc. vel ምስለ፡ pers.: Gen. 32, 25. 26; Hen. 90, 12; ይትጋደሉ፡ (v. ይትቃተሉ፡) Esth. ap. 1 (παλαίειν); ኢይመጽኡ፡ይትጋደሉከ፡ εἰς παλαίωσιν Nah. 2, 1; ተጋደሎ፡ Job 37, 17; ዘይትጋደል፡ *agonista, athleta* 1 Cor. 9, 25; 2 Tim. 2, 5 Platt; እንዘ፡ይትጋደሉ፡ διαπληκτιζόμενοι Ex. 2, 13; አዘዞሙ፡ለሰብእ፡ተጋደሎሞሙ፡ (sc. feras in theatro) Jsp. p. 328. a) Transfertur in *luctam* vel *certamen* Christianorum contra peccatum, tentationes, cupiditates, difficultates, in agonem martyrum, in disciplinam vel exercitationes ascetarum: Phil. 1, 27. 30; ከመ፡ትትጋደል፡ሠናየ፡ገድለ፡ 1 Tim. 1, 18. 6, 12; 2 Tim. 4, 7; Col. 1, 29. 2, 1; ተጋደለ፡በንስሓ፡ Macc. f. 15; እለ፡

ይትጋደሉ፡ምስለ፡ሕማማት፡ Phlx. 204; ምስለ፡ንዋም፡ Enc. Jac. 24 (vide sub ተርሙስ፡); ተጋደልዋ፡ለኀጢአት፡ Hebr. 12, 4; ተጋድሎታ፡ለፍትወት፡ F. N. 24, 5; Enc. Mag. 15; ነበረት፡፲ወ፱ዓመተ፡እንዘ፡ትትጋደሎ፡ለንዋም፡ Sx. Ter 24; እምብዝኀ፡ተጋድሎ፡ገድለ፡፩በአምሳለ፡ነፋስ፡ከነ፡ሥጋሁ፡ቀሊለ፡ Enc. Sen. 17; Sx. Sen. 6; Nah. 26 (vid. sub ተፀም ደ፡); ተጋደሉ፡ሰማዕት፡በጻማ፡ወበምንዳቤ፡ Mavâs. n. 9, al. crebro. b) de certamine bellico: Hebr. 11, 33; Jsp. p. 325; ን ትጋደል፡ለዐቢአቶሙ፡እስከ፡ንመውት፡ p. 349; reges ይትጋ ደልዎ፡ለጻላኢ፡ Lud. e Vit. Sanct. c) *contendere, vires intendere:* monachum insectationibus obnoxium ይትጋደል፡አበ፡ምኔት፡ለአድኅኖቱ፡ F. N. 10.

አስተጋደለ፡ IV, 3 a) *ad luctandum inducere, luctam suadere,* Org. 1. b) *committere inter se dimicantes,* ad pugnam, Lud. e Libr. Myst.

ገድል፡ subst., m. et f., Pl. ገድላት፡ *lucta, luctatio, certamen, agon:* Chr. ho. 30 (vid. ተጽብአ፡); ገድለ፡መዊእ፡ Sap. 4, 2; ገድል፡ጽኑዕ፡ 10, 12; creberrime: Christianorum *certamen bonum* vel *curriculum miseriae et afflictionis,* ascetarum *disciplina* et *exercitatio,* martyrum et sanctorum *vita:* 1 Tim. 1, 18. 6, 12; 2 Tim. 4, 7; እለ፡ተጋደሉ፡ሠናየ፡ገድ ለ፡ወሞቱ፡በእንተ፡ክርስቶስ፡ Did. 25; ነበረ፡በዝንቱ፡ገድል፡ሠለስተ፡ዓመተ፡ Vit. Pach.; Gad. T. H.; ዕሴተ፡ገድላቲሆሙ፡ወድካማቲሆሙ፡ F. M. 1, 2; ለሰማዕት፡ገድላቲሆሙ፡ተጽ ሕፈ፡ለነ፩ንተመሀር፡ሃይማኖቶሙ፡ Mavâs. n. 70; ገድላቲሆ ሙ፡ለቅዱሳን፡ κατορθώματα τῶν ἁγίων Chr. ho. 28; Sx. f. 1; permultae singulorum Sanctorum vitae, quae apud Abyssinos circumferuntur, ገድል፡ inscriptae sunt, ex. gr. Cod. Mus. Brit. XLV—XLVIII; d'Abbadie Catal. p. 227—229.

ተጋዳሊ፡ n. ag. (passim ተገዳሊ፡ scriptum) *luctator, certator,* trsl.: *miles Christi, asceta, martyr,* in Sx. crebro; ይቤ፡፩እምተጋዳልያን፡ክቡር፡ሞቶሙ፡ለሰማዕታት፡ Fal. f. 74.

መስተጋድል፡ part., id. a) sensu proprio: ἀθλητής *athleta* Chr. Ta. 24; ho. 30; 2 Tim. 2, 5; መስተጋድል፡ ne ad baptismum admittatur Kid. f. 23. b) trsl.: Chr. Ta. 14; Phlx. 71; እስጢፋኖስ፡መስተጋድል፡በጸጋ፡ጽኑዕ፡በገድል፡ላዕለ፡ኀይ ለ፡ጻላኢ፡ Mavâs. n. 12; Org.; Sx. Ter 16 al.; መስተጋድል ት፡ተሐራሚት፡ወንጽሕት፡ማርታ፡ Aegyptia Sx. Sen. 3; Teq. 1 al.; መስተጋድላን፡ Sx. Hed. 1 al.

II. ገደለ፡ I, 1 [amh. id.; ቀተለ፡] 1) *occidere, dejicere* alqm mortuum: ገደሎ፡ Kuf. p. 136 (Vrs. lat.: *dejecit eum*); Dan. 8, 8 vid. sub I ገደለ፡ 2) *mactare:* ወገደለ፡ (v. ወጠ ብሐ፡) ኢዮስያስ፡ለፋሲቀ፡ሕዝብ፡ጠሌ፡ ...., et: እሉንቱ፡ ዘአብአ፡ወገደለ፡ንጉሥ፡እምጥሪተ፡ዚአሁ፡, et: ወመላእክ ቲሆኒ፡ገደሉ፡ለሕዝብ፡ .... 2 Par. 35, 7 seq. (ubi LXX ἀπήρξατο exhibent).

ገደላ፡ subst. (m.) *cadaver* bruti abjectum, *morticinum:* Ex. 21, 34. 35. 36. 22, 12. 30; Matth. 24, 28; Luc. 17, 37; ኢይንበወኒ፡በርየ፡ከመ፡ይንዑ፡ገደላ፡ወንበሳ፡ርኵብ፡ወጽ ሙእ፡ተነሥላ፡ Enc. Masc. 30. — *Voc. Ac.:* ገደላ፡ዘ፡ጥምብ፡

ጐደለ፡ I, 1 [amh. id., non ad גָּדַע sed ad قصل قطل ־גדע aliasque hujus familiae radices referendum videtur; ab *abscidendo* enim propagatur *decurtare, imminuere*] 1) *mancum esse:* እመ፡ኀሊናከ፡ርትዕት፡ውስተ፡ጽሙና፡በውስተ፡በእ ትከ፡ዘበእንተ፡እግዚ"፡ወኢጐደለት፡ Phlx. 54. 2) *deficere,* c. pron. suff. (*alicui*): አቡነ፡ምሉእ፡ዘአልቦ፡ዘጐደሎ፡ Gad. Kar.; ዘርቱዐ፡ግዕዝ፡ወሥርዐቱ፡ጐደሎ፡በእንተ፡ልኅላኄ፡ኀ ሊናሁ፡ወአከሰ፡በእንተ፡ድካመ፡ሥጋሁ፡ Phlx. 2.

ጉዳሌ፡ subst. *defectus, natura manca,* Cod. Mus. Brit. LXXX, 1.

ኀደሎ፡ (?) subst. *defectus, imminutio:* cantus በምሉእ፡ወበጐደሎ፡ (sic) Cod. Mus. Brit. XXXIII.

ጐደላዊ፡ adj. rel. *defectu laborans, perfectione inferior, imperfectus:* ጐደላውያን፡ opp. ፍጹማን፡ Phlx. 151; c. እምነ፡ comparativo: ጐዳላውያን፡ንሕነ፡እምአበው፡ Phlx. 217; c. እምነ፡ rei, in qua quis imperfectus est: ጐደላውያን፡እምውስተ፡ትምህርት፡ዘበእንተ፡አእምሮ፡ወጽንዕ፡ወሙቀ ተ፡ፍቅር፡ Phlx. 45.

ግድም፡ subst., Pl. ግደም፡ 1) *latus transversum,* a) Acc. adv. ግድመ፡ *in transversum:* ሖርከሙ፡ግድመ፡ Lev. 26, 21. 23. 24. 27. 28. 40. 41. b) *latus* in genere: እምግድሚሁ፡ (v. እምገዳሚሁ፡) ἐπὶ τὰ πλάγια Ex. 26, 13. 2) *latitudo:* εὖρος Deut. 3, 11; ግድሙ፡፯በእመት፡ Dan. 3, 1; Hez. 40, 21. 25. 47. 41, 2 seq. 42, 20. 48, 8 seq.; ረሐበ፡ግድሙ፡ (amplitudo latitudinis seu lateris transversi ejus) Ex. 37, 16; πλάτος 3 Reg. 7, 39; Hez. 40, 7; Apoc. 21, 16; አልብነ፡ኑኀ፡ወግድም፡ (Deus Trinus loquitur) Clem. f. 47. 55; ኢይትዐወ ቅ፡ኑኃ፡ወግድማ፡ወኢቆማ፡ f. 50. a) *longitudo,* μῆκος Judith 1, 2 (ubi ጽፍሕ፡ εὖρος); 7, 3 (ubi ኑኀ፡ εὖρος) si quidem lectio sana est. b) *altitudo,* ὕψος 2 Par. 6, 12. [Amh. ገደመ፡ to be side-ways; ተጋደመ፡ to go out of the way, to go apart, Isenb. p. 178, coll. Lud. lex. amh. c. 91.]

ግዳሚ፡ subst. *directio in transversum:* በትረ፡ከርካዕ፡ adumbrat ዕፀ፡መስቀል፡, et በትረ፡ለውዝ፡ይትሜሰል፡በግዳ ሚሁ፡ለዕፀ፡መስቀል፡ (i. e. ligno crucis transversario) M. M. f. 102 (vid. Jer. 1, 11).

ገዳም፡ subst., plerumque m., Pl. ገዳማት፡ 1) raro: *tractus lateralis,* Judith 1, 2 var., ubi ዘመንገለ፡ገዳማ፡ለሀገር፡ opponitur τῷ ዘመንገለ፡ገጸ፡ሀገር፡; እምገዳሚሁ፡ (v. pro እም ግድሚሁ፡) Ex. 26, 13. 2) plerumque: *planities, campus, regio campestris,* πεδίον, πεδινή, Gen. 4, 8. 11, 2. 14, 17. 24, 65. 29, 2; Lev. 14, 6; Deut. 1, 7. 8, 7; Job 39, 21; Sir. 24, 14; አድባረ፡ገዳም፡ ὄρη πεδινοῦ Jes. 13, 2. 41, 18; Jer. 9, 22. 14, 18. 21, 13; Hez. 3, 23. 7, 15. 37, 1 seq.; Mich. 1, 10; ውስተ፡ገዳም፡ዐቢይ፡ Judith 1, 5. 8. 2, 27. 6, 11. 7, 18; Ps. 103, 9; 4 Esr. 9, 27. 28; Hen. 28, 1; ዕፀወ፡ገዳም፡ Lev. 26, 4; ሣዕር፡ዘውስተ፡ገዳም፡ Ex. 9, 25; Num. 22, 4. a) *agri, rus,* ἀγρός, ሣዕረ፡ገዳም፡ Gen. 3, 18; Ps. 49, 12. 102, 14; Cant. 2, 7; Sir. 39, 13; Jes. 33, 12; ዕፀወ፡ገዳም፡ 55, 12; Kuf. 13; Jer. 13, 27. 14, 5; ጽጌያተ፡ገዳም፡ Matth. 6, 28. b) *silva, saltus,* δρυμός, ዕፀ፡ገዳም፡ Jes. 7, 2. 44, 14; Jer. 10, 3. 12, 8; Ps. 131, 6; 2 Reg. 18, 17; 4 Reg. 2, 24. c) እንስሳ፡ገዳም፡ vel አራዊተ፡ገዳም፡ animalia *agrestia, silvestria, fera* Gen. 2, 20; Ps. 8, 7. 79, 14. 103, 12; Dan. 4, 22; al.; አድገ፡ገዳም፡ Job 24, 5. 3) *locus incultus, eremus, desertum,* ἔρημος Gen. 21, 20; ገዳም፡ዘሲና፡ Ex. 19, 1; Num. 1, 1; Job 39, 6; Cant. 3, 6; Sir. 43, 21. 45, 18; 4 Esr. 7, 2. 9, 29; Hez. 20, 13 seq.; Jer. 4, 11. 31, 6; Thren. 4, 19; ኵሉሉ፡ገዳም፡ Jes. 16, 1. 21, 1. 35, 1. 40, 3. 63, 13; ገዳ

ማቲያ፡ (v. pro ኢሕቱሲያ፡) 44, 26; Matth. 3, 1. 4, 1. 24, 26; ገዳም፡ ውእቱ፡ ብሔር፡ ἔρημός ἐστι ὁ τόπος Matth. 14, 15; ገዳማት፡ ወአድባራት፡ Sx. Ter 22; ቦአ፡ ውስተ፡ ውሳጤ፡ ገዳማት፡ በድው፡ Sx. Jac. 15; al. crebro in Sx.

ገዳማዊ፡ adj. rel. (subst.) *eremita*: Joannes Bapt. ገዳማዊ፡ Deg.; Phlx. 24 al.; ገዳማውያን፡ (opp. መነኮሳት፡) Sx. Sen. 16 al. crebro; ገዳማውያን፡ መነኮሳት፡ Sx. f. 1; Enc. Hed. 16, al.

አገደመ፡ II, 1 (denom.) *transversum agere, evagari facere*: daemones ያጸንንዎሙ፡ ለፍጹማን፡ እምዘክሮ፡ እግዚ"፡ ኀበ፡ ኀልዮ፡ ውስተ፡ ፍጥረታት፡ ከመ፡ ያግድምዎሙ፡ እመልዕልት፡ ኀበ፡ ርኩስት፡ Phlx. 100.

መግድም፡ part. *desertum peragrans, in deserto commorans*: ረከበሙ፡ ዓለማውያነ፡ መግድማነ፡ (non vere eremitas) Phlx. 93.

ጕድብ፡ subst. (m.), Pl. ጓድባት፡ [rad. ገደበ፡ contigua rad. ሐጠበ፡ ገዘመ፡ ገመደ፡ جدب גדב קצב aliisque, quibus *secandi* potestas inest] *securis, ascia*: ἀξίνη Deut. 19, 5; Jud. 9, 48; 1 Reg. 13, 20; Jes. 10, 15; Ps. 73, 7; Luc. 3, 9; πέλεκυς Jer. 22, 7. 26, 23; Ep. Jer. 14; πέλυξ Hez. 9, 2; ከመ፡ ምሣር፡ ዘይሤዕር፡ ወከመ፡ ጕድብ፡ ዘይሰብር፡ Did. 10; ጕድባት፡ Lud. e Mss. Colb. — *Voc. Ae.*: ጕድብ፡ ዘ፡ ገጋርዋ ።

ግደት፡ vid. sub ገደደ፡

ጐድአ፡ vel ጐድዐ፡ I, 1 [vid. ጐድጐደ፡; non tam ad גדע quam ad גדד (vid. ኬደ፡) כתת قطّ al. referendum videtur] Subj. ይጕዳእ፡ *percutere, pulsare*, c. Acc.: ጕድአ፡ ገቦሁ፡ Act. 12, 7; ጐድአ፡ እንግድአሁ፡ Luc. 18, 13. 23, 48; ንጐዳእ፡ እንግድአቲነ፡ Phlx. 110; በጐዲአ፡ እንግድአ፡ Chr. Ta. 27; gladio Hen. 88, 2; omisso Acc.: ዘእንበለ፡ ይጕዳእ፡ (πλήττειν) Chr. ho. 10. a) *pulsare* citharam: ጐድአ፡ መሰንቆ፡ Org. b) *pulsando intrudere* clavum Jud. 4, 21. 5, 26. c) *ferire*, cornu Hen. 85, 4. 89, 44; ኢይጐድእ፡ ዐይነ፡ እኩይ፡ Ssal. Req. α) *quatere*: ጐድአ፡ ነፋስ፡ ለቤት፡ Job 1, 19. β) *attingere*, seq. እስከ፡ Hen. 18, 8; 3 Reg. 6, 25 (var. Acc.). d) *trudere, protrudere*: ከመ፡ ኢይጕዳእከ፡ (ἀνατρέψας) Sir. 12, 12. e) *allidere*: ለሲሃ፡ ትጐድእ፡ προσκρούει Sir. 13, 2.

ተጐድአ፡ III, 1 *percuti, pulsari*, a) *collidi*: ተጐድአ፡ ብረኪሁ፡ συνεκροτοῦντο Dan. 5, 6; ተጐድኡ፡ መዋቅሕቲሁ፡ Act. 16, 25 rom.; Hez. 3, 13 var. b) *allidi*: ውስተ፡ ገጸ፡ ምድር፡ ፍጽሙ፡ ተጐድአ፡ Enc. Genb. 19. c) *feriri, quati*: መጽአ፡ ድምፅ፡ ከመ፡ ዘጽኑዕ፡ ነፋስ፡ ወመሰሎሙ፡ ከመ፡ ዘተጐድአ፡ ገበዋቲሁ፡ ለቤት፡ M. M. f. 329. d) trsl., *callere*: ብእሲ፡ ዘበኵሉ፡ ተጐድአ፡ in omnibus percussus i. e. *versatus, omnia expertus*, πολύπειρος Sir. 21, 22; ዘኢተጐድአ፡ አልቦ፡ ዘያአምር፡ ὃς οὐκ ἐπειράσθη 31, 10.

ተጓድአ፡ III, 3 *se invicem percutere* vel *pulsare, collidi*: Hen. 100, 1; ወተጓድኡ፡ (v. ወተጐድኡ፡) ሰበከልአ፡ Hez. 3, 13; እንዘ፡ ይትጓድኡ፡ ምስለ፡ ክንፍ፡ ክንፈ፡ Enc. Genb. 19; ይደነግፁ፡ ሰረገላት፡ ወይትጓድኡ፡ በፍኖት፡ συμπλακήσονται Nah. 2, 5.

ጕድአት፡ n. act. *percussio, pulsatio, ictus*, II Can. Ap. 61.

እንግድአ፡ (vel "ድዓ፡) subst., m. et f., Pl. እንግድአት፡ [sec. Lud. dictum a pulsu vel palpitatione cordis (cfr. جَوْشُ جُوشُ جَوْشَنُ); minus probandum videtur etymon, a F. E. Ch. Dietrich in Abhandlungen f. semit. Wortforschung p. 168 propositum, a نجد] 1) *pectus*, bestiarum; Gen. 3, 14; Job 39, 20; Hen. 100, 3; Deut. 32, 11; hominum: Ex. 28, 23; Prov. 6, 10; አስተጋብአ፡ እዴ፡ ዲበ፡ እንግድአ፡ 24, 48; Jes. 40, 11 vrs. alt.; 4 Esr. 14, 42; Dan. 2, 32 (statuae); Luc. 18, 13; Chr. Ta. 27; እንግድአት፡ Luc. 23, 48; Phlx. 110 (vid. sub ጐድአ፡); ሰላም፡ ለእንግድአኪ፡ ወለሕፅንኪ፡ ክልኤታ፡ ወለአእዳውኪ፡ መንታ፡ I Sal. Mar. 21; ኦእምኔከ፡ ሞት፡ እስመ፡ ኬድከ፡ በሰኰናከ፡ እንግድአቲሆሙ፡ ለካህናት፡ Genz. f. 75; trsl. pro *animo*: ብእሲ፡ ጸቢበ፡ እንግድአ፡ በግዕዙ፡ ይጸልእዎ፡ ሰብእ፡ Fal. f. 56; ብእሲ፡ ድኩመ፡ ኀሊና፡ ወጸቢበ፡ እንግድአ፡ እብድ፡ ውእቱ፡ Chr. Ta. 19; M. M. f. 108; አጥሪ፡ ትዕግሥተ፡ ወርሕበተ፡ እንግድአ፡ Fal. f. 58. 2) *thorax, lorica*: 3 Reg. 22, 34; 2 Par. 18, 33; ማኅበርተ፡ እንግድአሁ፡ πτύξις θώρακος Job 41, 4. — *Voc. Ae.*: እንግድአ፡ ዘ፡ ደረት ።

ገደወ፡ inus. i. q. جَدَا *dedit*, IV *donavit*.

ጋዳ፡ (ገዳ፡) subst., *donum* vel *munus*, superiori a subditis oblatum [جَدًا], δῶρα Ps. 71, 10; ጸበሕት፡ ወጋዳ፡ φόροι καὶ μέρος 2 Esr. 4, 20; አምኃ፡ ወአስተዓ፡ ወጋዳ፡ Hen. 53, 1; ጸበሕት፡ ወጋዳ፡ τέλη ἢ κῆνσος Matth. 17, 25; ይሰግዱ፡ ሎቱ፡ (Jesulo) ሰብአ፡ ሰገል ፤ ጋዳ፡ ያበውኡ፡ ቊርባነ፡ አምኃሁኒ፡ ወርቀ፡ ከርቤ፡ ወስኂነ፡ Mavâs. n. 26; Christus የሀበነ፡ ሰላመ፡ ጋዳ፡ Deg. — *Voc. Ae.*: አምኃ፡ ገዳ፡ መሀና፡ ዘ፡ መንገሻ ።

ገድይ፡ *capricornus* vid. sub ገዐድይ፡

ገደደ፡ rad. eadem q. גדד (Ges. thes. p. 264) et جَدَّ (*durus et molestus fuit; serio usus fuit*; amh. ገደደ፡ Isenb. p. 178).

ግዱድ፡ part. 1) unus e turma praedonum, *praedo*: ከመ፡ ብእሲ፡ ግዱድ፡ (v. ግይዱስ፡) ἀνὴρ πειρατής Hos. 6, 9. 2) *serius, gravis*: አዘዘ፡ ከመ፡ ይጥዐምዎ፡ (ለጽዋዕ፡ sc. sacramenti) በግዱድ፡ ወበዕውብ፡ ግብር፡ Genz. f. 118; እስመ፡ ኀጢአቶሙ፡ ዐቢይ፡ ወግዱድ፡ በኀበ፡ እግዚ"፡ Kedr f. 83.

ግደት፡ n. act. *vehementia, gravitas*: እመ፡ ወድቀ፡ (ጸድቅ፡) ውስተ፡ እከይ፡ እመ፡ አኮ፡ በእንተ፡ ድከመ፡ ሥጋ፡ አው፡ በእንተ፡ ግደተ፡ ገድል፡ Phlx. 4.

ገድገድ፡ et ገደገድ፡ subst. [vid. ገዘዘ፡; amh. ግድግዳ፡ *murus*] *murus* vel *maceria ambiens, septum*: rex fecit ደብተራተ፡ በዐውደ፡ ገድገደ፡ ቤቱ፡ Macc. f. 1; በጸደ፡ ገደገዱ፡ ለደብተራ፡ f. 18. — *Voc. Ae.*: ገደገዱ፡ ዘ፡ በቍሙ፡

ጐድጐደ፡ quadrl. I [vid. ጐድአ፡] *pulsare* vel *pultare*, januam, fores, c. Acc.: Jud. 19, 22; Cant. 5, 2; ጐድጕዳ፡ (III p. f.) ኆኅተ፡ Kid. f. 41; ሶበ፡ ጐድጐደ፡ ኆኅተ፡ Phlx. 55; ነሥአ፡ ኢብነ፡ ወጐድጐደ፡ ቦቱ፡ አንቀጸ፡ Sx. Jac. 2; c. በኀበ፡, ut: ቦአ፡ ወጐድጐደ፡ በኀበ፡ ዐጸድ፡ ዘቅድመ፡ ደብተራ፡ Judith 14, 14; abs.: Matth. 7, 7. 8; ጐድጕዱ፡ Luc. 12, 36. 13, 25; Apoc. 3, 20; Phlx. 175; ረከበ፡ ሰዐወ፡ (sc. ecclesiam) ኢይጐድጕድ፡ Kid. f. 19.

አንጐድጐደ፡ V *tonare, intonare*, de Deo: 1 Reg. 7, 10; Ps. 17, 15. 28, 3; ያንጐደጕድ፡ ኀያል፡ በዐዓ፡ መደንግፅ፡ Job 37, 4; ያንጐደጕድ፡ በቃለ፡ መዐቱ፡ 37, 3; Sir. 46, 17;

Clem. f. 83; trsl.: *verba tonare, tumultuari* in alqm: አንጐድጐዱ፡ ኅቡረ፡ ላዕሌሁ፡ Act. 7, 57.

ነጐድጓድ፡ n. act. et subst., (m.), Pl. ነጐድጓዳት፡ 1) *pultatio:* (tamquam Inf. Verbi c. c. Acc.): አመ፡ነጐድጓድ፡ (sic pro "ጓድ፡ si non "ጕድ፡) ኆኅት፡ Chr. Ta. 28. 2) *tonitru:* Ps. 76, 17. 103, 8; Job 40, 4; Sir. 35, 10; Am. 4, 13; Kuf. 2; Hen. 17, 3. 41, 3. 59, 2. 60, 14 seq.; Apoc. 4, 5. 6, 1. 10, 3. 4; ደቂቀ፡ነጐድጓድ፡ Marc. 3, 17; Joannes ወልደ፡ነጐድጓድ፡ Cod. Mus. Brit. LIV, n. 7; ነጐድጓዳት፡ Kuf. p. 6.

ገደፈ፡ I, 1 [جَدَفَ et قَذَفَ] Subj. ይግድፍ፡ (quamquam Rom. 13, 12 ይግደፍ፡). 1) *jacere, conjicere, projicere:* c. Acc. Ex. 7, 10; seq. variis praep.: ገደፈቶ፡ ለሕፃን፡ ታሕተ፡ ዕፅ፡ Gen. 21, 15; Kuf. 17; ንግድፎ፡ ውስተ፡ ግብ፡ Gen. 37, 20; ይግድፉ፡ ውሉዶሙ፡ ውስተ፡ ፈለግ፡ Kuf. 47; ግድፋ፡ ውስተ፡ ምድር፡ Ex. 4, 3; Matth. 27, 5; Jer. 45, 6; ይገድፈከ፡ ውስተ፡ ብሔር፡ ዐቢይ፡ Jes. 22, 18. 14, 19; Hez. 16, 5; ገደፈኒ፡ ለዐማፂን፡ Job 16, 11; አገድፍ፡ ላዕሌኪ፡ ርኵሰ፡ Nah. 3, 6; ገደፈ፡ ነፍሶ፡ ኀበ፡ እግረ፡ አቡሁ፡ Jsp. p. 337; Matth. 15, 30; ግድፍ፡ ላዕለ፡ እግዚ"፡ ኀሊናከ፡ Ps. 54, 25; 1 Petr. 5, 7. 2) *ejicere:* አስተዋፅኦ፡ ወገደፉ፡ ውስተ፡ ባሕር፡ ንዋዮሙ፡ Jon. 1, 5; ገደፍዎ፡ ወወረውዎ፡ ሎቱ፡ ውስተ፡ ብሔር፡ ἐξεῤῥίφη καὶ ἐξεβλήθη εἰς Jer. 22, 28; ገደፍዎ፡ አፍአ፡ እምአንቀጸ፡ ኢየሩሳሌም፡ 22, 19; ገደፋ፡ ለዐጽም፡ እምነ፡ እዴሁ፡ Jud. 15, 17; Matth. 5, 13; Act. 27, 19; አገድፎሙ፡ ውስተ፡ አሕዛብ፡ ἀπώσομαι Hez. 11, 16; trsl. *movere* alqm officio vel dignitate, Lud. e Can. Ancyr. 3. 3) *rejicere, abjicere,* c. Acc. 4 Reg. 7, 15; Sir. 6, 21; Jer. 7, 29; Zach. 11, 10; Hez. 20, 7; ገደፍከ፡ ድኅሬየ፡ ኵሎ፡ ኀጢአትየ፡ Jes. 38, 17; ግድፉ፡ እምላዕሌክሙ፡ ጌጋየ፡ Hez. 18, 31; 4 Esr. 10, 37. 14, 12; ግድፍ፡ ጋጋ፡ እም ክሳድኪ፡ Jes. 52, 2; Ps. 2, 3; Hebr. 12, 1; Rom. 13, 12. a) *repudiare, reprobare,* alqm, ἀποῤῥίπτειν Ps. 50, 12. 70, 10. 94, 3; Jer. 8, 14; አገድፈክሙ፡ እምቅድመ፡ ገጽየ፡ Jer. 7, 15; ἀπωθεῖσθαι 1 Reg. 12, 22; Thren. 3, 30; Hez. 5, 11; Rom. 11, 1; διασκεδάζειν Job 16, 12; Jer. 14, 21; ἀποποιεῖσθαι Job 8, 20. 36, 5; Lud. Comm. p. 503 n. 42. b) *derelinquere, negligere,* ἐγκαταλείπειν Ps. 26, 16; ኢትግድፈኒ፡ በምክረ፡ ዚአሆሙ፡ Sir. 23, 1. 2, 10; ዘይገድፎ፡ ለአቡሁ፡ 3, 16; 4 Esr. 10, 46; 3 Reg. 8, 57; 1 Tim. 5, 8. c) *abjicere* i. e. *dimittere, missum facere:* Hebr. 10, 35; ግድፋ፡ ለጽልእ፡ (v. ኅድጋ፡) Sir. 28, 6; ዘገደፎ፡ ለሐውዘ፡ ዓለም፡ Enc. Jac. 12; Enc. Masc. 24; sponsus እመ፡ ገደፋ፡ ለተሰናእዎ፡ (sc. cum sponsa) F. N. 24, 3. d) *amittere, perdere:* ከመ፡ ኢትግድፍ፡ ሕይወተከ፡ Sir. 9, 13; በአበዳሁ፡ ይገድፍ፡ ነፍሶ፡ ἀπολεῖ 20, 22; Deut. 22, 3; Lev. 5, 22; Ex. 22, 8; Matth. 10, 39; ገደፍኩ፡ ኵሎ፡ τὰ πάντα ἐζημιώθην Phil. 3, 8. e) *deserere:* አባግዕ፡ ዘገደፎሙ፡ ኖላዊሆሙ፡ Judith 11, 19; Enc. Jac. 5; ትገድፍ፡ ነፍሳ፡ ከመ፡ ዘኖመ፡ (i. e. deliquium animi patitur) Lud. e Vit. Dan. f) in arithmetica: abjicere i. e. α) *detrahere, deducere, subtrahere,* Lev. 27, 18; ትገድፍ፡ እም ፴፫ ፴፩ ይተርፍ፡ ፪ Abush. 30; Comp. Eccl. β) seq. በበ፡ *dividere:* ግድፍ፡ በበ፯ (divide per septem) Abush. 11 al.; Lud. Comm. hist. p. 386. γ) *missum facere, omittere* numerum: ለእመ፡ ይውኅድ፡ እም ፴ ግድፎ፡ ወኢትአኅዝ፡ Abush. 11.

አግደፈ፡ II, 1 *facere ut abjiciat* vel *projiciat* alqd, c. dupl. Acc.: አገድፈከ፡ ቀስተከ፡ እምእዴከ፡ Hez. 39, 3; ያገድፎሙ፡ (v. pro ያነግፎሙ፡) ከ°ያንጺሆሙ፡ Jes. 41, 2.

ተገድፈ፡ III, 1 1) *projici, conjici:* ይትገደፍ፡ አብድንቲሆሙ፡ Jes. 34, 3; ምዉት፡ ውእቱ፡ ተገድፈ፡ በላህበ፡ መዓልት፡ ወበቍረ፡ ሌሊት፡ Jer. 43, 30; ላዕሌከ፡ ተገድፈ፡ ነዳይ፡ Ps. 9, 38. 21, 9; እትገደፍ፡ ውስተ፡ ቤተ፡ እግዚ"፡ Ps. 83, 11; Hen. 21, 4. 91, 9. 2) *dejici:* ተገድፈ፡ (v. ተነግፈ፡) ቈጽሉ፡ Jer. 8, 13; ተገድፈ፡ ጽድቅ፡ ውስተ፡ ምድር፡ Dan. 8, 12; Hen. 83, 4. 3) *ejici:* እምብዝኀ፡ ሕይወቱ፡ ተገድፈ፡ Prov. 5, 23; Matth. 15, 17; trsl.: ተገድፈ፡ እምሢመቱ፡ (motus fuit officio) Lud. Comm. hist. p. 331. 4) *abjici, rejici:* ተገድፈት፡ አስቃሎን፡ Jer. 29, 5. a) *derelinqui, negligi,* Ps. 36, 26; 2 Cor. 4, 9. b) *amitti, perdi, perire:* በግዕ፡ ዘተገድፈ፡ πλανώμενον Jer. 27, 17; ከመ፡ አባግዕ፡ ተገደፍነ፡ Jes. 53, 6; Hez. 34, 4; 1 Reg. 9, 3; Deut. 22, 1. 3; Matth. 15, 24. 18, 12; Luc. 15, 4 seq.; በእንተ፡ ረኪበ፡ ዘተገድፈ፡ F. N. 40; ተገድፈ፡ ወአልቦ፡ ዘተረክበ፡ Kuf. 43; ትትገደፍ፡ አሪት፡ እምካህን፡ Hez. 7, 26. c) in arithmetica: *detrahi, subtrahi,* et seq. በበ፡ *dividi,* Abush.

ግዱፍ፡ part. 1) *projectus, dejectus, abjectus:* Jud. 15, 15; 1 Reg. 5, 4; Tob. 1, 17; ግዱፍ፡ በድኑ፡ ውስተ፡ ምሥያጥ፡ 2, 3; Judith 6, 13; ረከበ፡ በድኖ፡ ግዱፈ፡ ውስተ፡ ምድር፡ Judith 14, 15; Jes. 33, 12; Ps. 87, 5; ምድር፡ ግድፍት፡ Hez. 38, 11; Luc. 16, 20. 2) *disjectus, perditus, amissus:* ግድፍት፡ ἀπωσμένη Zeph. 3, 19; ἐξωσμένη Mich. 4, 6; አባግዐ፡ ግዱፈ፡ ኮነ፡ ሕዝብየ፡ ἀπολωλότα Jer. 27, 6; Matth. 9, 36; ግዱፋን፡ ἀπολωλότες Job 5, 11; ነዳያን፡ ወሙቁሓን፡ ወግዱፋን፡ Clem. f. 86; Christus ከመ፡ ግዱፋነ፡ ይርከብ፡ Kid. f. 9; amissus F. N. 39. 3) *rejectus, rejectaneus, reprobatus,* ἀπόβλητος 1 Tim. 4, 4; ጸሎተ፡ ርቱዕ፡ ግዱፍ፡ በኢትዮጵያ፡ Lud. auct. Greg. 4) *ejectus,* et subst. *ejectamentum* (i. q. ጕድፍ፡): ጽፍእ፡ (v. ጽፍአ፡) ግዱፍ፡ βολβίτῳ κοπρίων Sir. 22, 2. 5) *mendosus* ob omissionem literarum, de libro, Lud.

ጕድፍ፡ subst. (m.) *ejectamenta* i. e. *purgamentum, quisquiliae:* ከመ፡ ኵሉ፡ ይክስትር፡ ቤቶ፡ አው፡ መሬተ፡ አው፡ ጕድፈ፡ ይውግር፡ ውስተ፡ መቃብሪሁ፡ Sx. Masc. 17; Mag. 10 (vid. sub ክስተረ፡); ወከነ፡ ወግረ፡ ዐቢየ፡ ውእቱ፡ ጕድፍ፡ ibid.

ግድፈት፡ n. act. et subst. *abjectio* i. e. *omissio* vel *mendum:* ግድፈት፡ ቃል፡ F. N. in Epil. (Catal. Cod. Ac. Bibl. Bodl. p. 29); N. T. rom. in Proleg.

ገዳፊ፡ n. ag. *rejiciens, missum faciens, derelinquens,* ገዳፍያነ፡ ዓለም፡ Phlx. 3.

ጉጋ፡, ጕጋ, ጉጓ፡, ጕጓ፡ subst. [onomatopoët.; vid. ቋዕ፡ c. 456] *nycticorax, corvus nocturnus, noctua,* 1 Reg. 26, 20; Lev. 11, 17; Deut. 14, 17; Ps. 101, 7. — *Voc. Ae.:* ጉጓ፡ ዘ፡ ጉጉት፡; *aliud:* ብ፡ ቍንጫ፡; *aliud:* ጕጓ፡ ዘ፡ ቁንጫ፡ ጕጏ፡ ዘ፡ ጕጉት፡

ጋግ፡ et ጋጋ፡ subst. (m.), Pl. ጋጋት፡ [גַּג *tectum*] 1) *vinculum (ferreum) jugo simile,* cervici impositum, collo circumdatum, *collare ferreum, numella:* κλοιός, κλοιοί, Deut. 28, 48; 3 Reg. 12, 4; ጋግ፡ ክቡድ፡ 12, 4. 9; ጋጋ፡ 12, 9. 10; ዕንቅ፡ ውስተ፡ ክሳድከ፡ ጋጋ፡ Sir. 6, 24; ጋጋሃ፡ 6, 29; Jer 35, 10. 12. 13; ያከብድ፡ ሎቱ፡ ጋግ፡ ዐቢየ፡ Hab. 2, 6; ግድፊ፡

ጋገ፡ (v. ጋጋ፡) እምክሳድከ፡ τὸν δεσμόν Jes. 52, 2; ግበር፡ ለከ፡ ጋገ፡ ወሐግለ፡ δεσμοὺς καὶ κλοιοὺς Jer. 34, 1; ጋገ፡ ኀጺን፡ (Acc.) ζυγὸν σιδηροῦν Jer. 35, 14; አንተሙ፡ እሱራን፡ በሰናስል፡ ወበጋጋ፡ ወበመዋቅሕት፡ Jsp. p. 382, ያከብዱ፡ ለነ፡ ጋጋተ፡ ውስተ፡ ክሳውዲነ፡ ዘኢንክል፡ ጸዊርቶ፡ Clem. f. 200; pedibus ejus indidit vincula ወጋጋተ፡ (compedes) Gad. Ad. f. 196; ወደዩ፡ ፩ ጋጋተ፡ ፩፡ ውስተ፡ ክሳዱ፡ ወ፩ ውስተ፡ ገበሁ፡ ወ፩ ውስተ፡ ሐቌሁ፡ ወ፩ ውስተ፡ አብራኪሁ፡ Sx. Jac. 13. 2) *collare, torques*, ornamentum: tauro quem divinis honoribus colebant indiderunt ጋጋ፡ ዘወርቅ፡ Sx. Ter 16. 3) *catena*, quali monachi in Aethiopia affligendi corporis causa lumbos cingunt, Lud. auct. Greg.

ጐጕአ፡ I, 2 (ይጐጕኡ፡ Imprf. 2 Petr. 3, 12 Platt; Herm. p. 101 lectio prava est) [v. قَجَّ ,جَحَّ ,أَجَّ, quibus *properandi* potestas inest] σπεύδειν, σπουδάζειν 1) *festinare, properare*, seq. ከመ፡ c. Subj.: ጐጕአ፡ ከመ፡ ይፃእ፡ እምህየ፡ 2 Par. 26, 20; ጐጕአ፡ ከመ፡ ይዕርግ፡ 10, 18; seq. Subj. verbi: Act. 20, 16; ይጔጕእ፡ ዘተነድፈ፡ ይምላኑ፡ ሐጸ፡ Sir. 19, 12; 4 Esr. 2, 35. 6, 72. 14, 18; ጐጕአ፡ ጸሎተከ፡ ትግበር፡ Kuf. 31; seq. verbo fin. c. ወ፡, ut: ጐጕአ፡ ወሖረ፡ እማእከለ፡ ዐግ፡ Sap. 4, 14; seq. ለ፡ c. Inf.: 4 Esr. 2, 51; Koh. 7, 9; item: ኢትጐጕእ፡ ለቃለ፡ መሐላ፡ Koh. 8, 2; c. Acc. Inf.: ጐጕአ፡ ጸውዖቶሙ፡ Ex. 10, 16; abs.; እንዘ፡ ይጔጕኡ፡ Esth. 8, 14; Ex. 12, 11; Marc. 6, 25; ኢትጐጕእ፡ በአፉከ፡ Koh. 5, 1; 1 Reg. 21, 8; Asc. Jes. ed. Laur. p. 80. a) *approperare* ad vel in alqd: ዘይጔጕእ፡ ለጋእዝ፡ Sir. 28, 11; ይጔጕእ፡ ከመ፡ ዖፍ፡ ለመሥገርት፡ Prov. 7, 23; 2 Petr. 3, 12. b) *trepidare:* Job 23, 14; Hen. 102, 2; ኢትጐጕእ፡ ሶበ፡ ትጼሊ፡ μὴ ὀλιγοψυχήσῃς Sir. 7, 10. 2) *summo studio agere* vel *sequi* alqd, *vires intendere, intentius studere* rei: እስመ፡ በ፡ ዘይጔጕእ፡ ወይሰርሕ፡ ወይጸሙ፡ Sir. 11, 11; Herm. p. 100; seq. Subj. verbi: ይጔጕእ፡ ይብዐል፡ Prov. 28, 22; 2 Petr. 3, 14; seq. ከመ፡ c. Subj.: 2 Petr. 1, 10. 15.

አጐጕአ፡ II, 2 1) *ad festinandum incitare* vel *adigere, urgere:* Gen. 19, 15; Ex. 5, 13; Hen. 14, 8 (ubi ያጐጕኡኒ፡ lectio prava est); 62, 10; ያጔጕእዎ፡ ለሐማ፡ ውስተ፡ በዓል፡ Esth. 6, 14. 2) *trepidum reddere, perturbare:* እግዚ"፡ አጐጕአኒ፡ Job 23, 16.

ጕጉእ፡ part. 1) *properus, festinatus:* ጕጉእ፡ ግብሩ፡ 1 Esr. 6, 9. a) ጕጉእ፡ vel በጕጉእ፡ adv. *propere, festinanter, citatim:* ταχέως Joel 4, 4; κατὰ σπουδήν 1 Esr. 2, 25; በጕጉእ፡ ἐν σπουδῇ Deut. 16, 3. b) in malam partem: *praeproperus, praeceps, temerarius*: ሰማዕት፡ ጕጉእ፡ μάρτυς ταχύς Prov. 12, 19; እመ፡ ርኢከ፡ ብእሴ፡ ጕጉእ፡ በቃል፡ 29, 20; ጕጉእ፡ በከናፍሪሁ፡ προπετής Prov. 13, 3; አፍ፡ ጕጉእ፡ 10, 14; θρασύς Prov. 18, 6. 21, 24. 2) *summo studio agens, sedulus*, Lud. ex Org.; adv. ጕጉአ፡ *summo studio, acriter* Enc. Genb. 19.

ጕጕአት፡ n. act. *festinatio, properatio:* እምብዝኁ፡ ጕጕአት፡ (vestem induere oblitus est) Sx Ter 16.

ጕጕኣ፡ subst. 1) *festinatio, properatio:* በጕጕኣ፡ Deut. 16, 3 var.; 1 Esr. 2, 25 var.; Ps. 77, 37; Hez. 7, 11; በብዙኅ፡ ጕጕኣ፡ Sap. 19, 2; Fal. f. 53 (vid. sub ነጋጋው፡). 2) *trepidatio, perturbatio:* ቃል፡ ወሁከት፡ ወነጐድጓድ፡ ወድልቅልቅ፡ ወጕጕኣ፡ ላዕለ፡ ምድር፡ τάραχος Esth. ap. 1; Hen. 39, 2. 3) *summum studium, ardor*, 2 Petr. 1, 5.

ጕጓኤ፡ subst. *festinatio, properatio, temeritas*, Jsp. p. 331. 344; (*sedulitas* Lud. e Mss. Colb.).

ጐጓኢ፡ n. ag. *properans, praeceps:* አንተ፡ ብእሲ፡ ጐጓኢ፡ አንተ፡ Herm. p. 9 (sec. Lud.: *sedulus*).

ገገጸ፡ I, 2 [جَهْش ,جَنَّص ,حَاص i (جَاص i)] 1) *pavere, formidare, reformidare:* ይጌግጹ፡ Job 18, 6 (deest apud Gr.); በእንተዝ፡ አፍጠነ፡ ወኢገገጸ፡ Jsp. p. 380; እለ፡ ኢይጌግጹ፡ በጊዜ፡ ዐብእ፡ Lud. e Mss. Colb.; c. እምነ፡ pers. vel rei: ኢይጌግጽ፡ እመዋቲ፡ ἐντραπῶ Job 32, 31; ኢይጌግጽ፡ እምገጾሙ፡ θαυμασθῆναι Job 34, 19; ኢገገጸ፡ እምዐብአ፡ ወቀትል፡ Jsp. p. 380; ገገጹ፡ እምንጻሬ፡ ሞት፡ Chr. ho. 4; ወኢይጌግጹ፡ እምሐሩረ፡ ዐሓይ፡ Lud. e Mss. Colb.; c. በእንተ፡, ut: ኢገገጸ፡ እስከንድር፡ በእንተ፡ መልእክተ፡ ዳሬ፡ Jsp. p. 282; c. Acc. እስመ፡ ኢገገጹ፡ ቀኖቅዓሆሙ፡ (C: ኢተመይጡ፡ እመዐቶሙ፡) Gen. 49, 7 (at legendum videtur እስመ፡ ኢገገጹ፡ ፤ ቀኖቅዓሆሙ፡ ......). 2) *anxie* vel *timide dubitare, formidare:* እንዘ፡ ኢይጌግጹ፡ ἀδιστάκτως Herm. p. 98; ይጌግጹ፡ ἐν διςταγμῷ p. 100; (etiam p. 101[b] ይጌግጹ፡ pro ይጐጕኡ፡ legendum videtur). — *Voc. Ae.:* ኢይጌግጽ፡ ዘ፡ ያይፈር፡

ግጋጼ፡ subst. *formido, pavor:* ቀርበ፡ ለመዊት፡ እንበለ፡ ግጋጼ፡ Jsp. p. 380; ሰማዕታተ፡ ክርስቶስ፡ እንበለ፡ ግጋጼ፡ Enc. Nah. 10.

ግግጽና፡ subst. id.: ሖረ፡ ምስሌሆሙ፡ ዘእንበለ፡ ግግጽና፡ Sx. Mij. 2.

ጐጠጠ፡ inus. ut videtur i. q. خَاطَ ,حَاصَ *fodere* (vic. חוט ,חָטַט); vid. etiam ገተተ፡

ጕጥ፡ *cuspis* i. q. ቀኖጥ፡, vid. sub ቈጠጠ፡

ጕጠት፡ subst., Pl. ጕጠታት፡ *fuscina, forceps*, ጕጠታት፡ ሥጋ፡ κρεάγραι 1 Par. 28, 17; 2 Par. 4, 11; ጕጠት፡ ዘሥላስ፡ ከተማት፡ Phlx. 5; λαβίς, ፍሕም፡ ዘነሥአ፡ በጕጠት፡ Jes. 6, 6. 41, 7 gloss.; ጕጠታት፡ Num. 4, 9; angelus መጠዋ፡ (sc. mulieri) በጕጠተ፡ እሳት፡ እምሥጋሁ፡ ወደሙ፡ ለክርስቶስ፡ Sx. Nah. 15; ወደዩ፡ አፍሓመ፡ እሳት፡ ዲበ፡ አደዊሁ፡ (sc. S. Ignatii) ወአኀዝዎ፡ በጕጠት፡ ብዙኀ፡ ጊዜ፡ ወእሳት፡ ውስተ፡ እደዊሁ፡ Sx. Tachs. 24. [Amh. ጕጠት፡ *forceps*; at primitus non *forcipem* sed *fuscinam* significare videtur].

ጐጠየ፡ sine dubio i. q. ጐጠጠ፡

ምጕጠይ፡ (pro ምጕጠይ፡) subst. *stimulus:* ጽንዕ፡ ለከ፡ ምጕጠይ፡ ወተረግዮ፡ Act. 26, 14 rom.

ጊጳ፡, ጌጳ፡, ጊጰ፡, ግጳ፡ n. prgr. sc. γῦπα, Acc. vocis γύψ, *vultur*, Lev. 11, 14; Deut. 14, 12. — *Voc. Ae.:* ጊጳ፡ ዘ፡ አገዳ፡ ስብር፡

ገጽ፡ subst., fere ubique m., sing. et coll., Pl. ገጻት፡ [etymon non liquet; quaeritur annon cum جُزْء חָזָה componendum sit, quamquam etiam ea, quae Arabum lexicographi de غَضَّ notant, respiciendum videtur] 1) *facies*, bestiarum Job 41, 4. 5; Hez. 1, 10; hominum, angelorum, Dei: Gen. 2, 7. 3, 19. 20, 16. 50, 1; ይከድኑ፡ ገጾሙ፡ Jes. 6, 2; እምነተሉ፡ ገጽ፡ 25, 8; Jer. 5, 3; ገጽ፡ et ገጻት፡ Prov. 27, 19; ከመ፡ አስሕቶ፡ በገጽየ፡ Judith 13, 16; ከደነኒ፡ ኀፍረት፡ ገጽየ፡ Ps. 68, 10. 103, 17;

Job 6, 28; Ex. 33, 23; Num. 6, 26; Matth. 6, 17. 17, 2. 26, 68; Jac. 1, 23; 2 Cor. 4, 6; Joh. 11, 44; Apoc. 1, 16; ወድቀት፡ በገጻ፡ Ruth 2, 10; Judith 9, 1; Matth. 17, 6; ሰገደ፡ በገጹ፡ Matth. 26, 39; ይወድቁ፡ በገጸ፡ሆሙ፡ Phlx. 60; ይትኀፀሩ፡ ገጸ፡ሆሙ፡ ወአገሪሆሙ፡ Phlx. 129. a) *vultus:* Gen. 31, 2. 5. 40, 7; ግሩመ፡ ገጽ፡ Deut. 28, 50; ልቡ፡ ለሰብእ፡ ይዌልጦ፡ ገጸ፡ Sir. 13, 25; ይመይጥ፡ ገጸ፡ 12, 18; እምገጹ፡ ይትዐወቅ፡ ጠቢብ፡ Sir. 19, 29. 25, 17; በገጽ፡ ንጹሕ፡ Job 33, 26; ገጽ፡ ብሩህ፡ Sir. 13, 26; ዘይገብር፡ ምጽዋተ፡ እንዘ፡ ይበርህ፡ ገጹ፡ Clem. f. 174; ብርሃን፡ ገጽከ፡ Ps. 4, 7; ወድቀ፡ ገጽከ፡ Gen. 4, 6; ወድቀ፡ ገጽየ፡ በገዓር፡ Job 9, 27; ኢትወድቅ፡ ገጽከ፡ Judith 6, 9; 1 Reg. 1, 18; Matth. 6, 16. b) *oculi, aspectus, conspectus:* ይሚም፡ ገጸ፡ ኀቤከ፡ Num. 6, 27; ኢያጸንዕ፡ ገጽየ፡ ላዕሌክሙ፡ Jer. 3, 12; Luc. 9, 51. 53; ሚጠ፡ ገጸ፡ እምን፡ Sir. 4, 4; Ex. 3, 6; Num. 24, 1; Ps. 103, 30; ኀቤየ፡ ገብአ፡ ገጸሙ፡ 3 Reg. 2, 15; አቀውም፡ ገጽየ፡ ላዕለ፡ ብእሲ፡ Lev. 20, 5. 6; ገጸ፡ እግዚ"፡ ኀበ፡ እለ፡ ይገብሩ፡ እኩየ፡ Ps. 33, 17; 1 Petr. 3, 12; እፎ፡ አሌዕል፡ ገጽየ፡ ቅድመ፡ ኢዮአብ፡ 2 Reg. 2, 22; አትሐታ፡ ገጸን፡ Luc. 24, 5; ለጊዜ፡ ገጽከ፡ Ps. 20, 9; Thren. 4, 16; Ps. 88, 15; ለርእየ፡ ገጽ፡ Hen. 24, 5. α) *coram,* sive: በገጸ፡ ኵሎን፡ Matth. 26, 70, sive: ውስተ፡ ገጹ፡ ለሰብእ፡ Matth. 23, 14, sive ቅድመ፡ vel በቅድመ፡ ገጸ፡ ጲላጦስ፡ Act. 3, 13; Gal. 2, 11; Zach. 3, 1; al. β) ቅድመ፡ ገጸ፡ . . *ante* Matth. 11, 10; Luc. 9, 52. γ) እምነ፡ ገጸ፡ (ex Hebraismo i. q. מִפְּנֵי) vel እምቅድመ፡ ገጸ፡ sive *e conspectu* Gen. 16, 8; Ps. 9, 3; Apoc. 20, 11; 2 Thess. 1, 9; vel *procul a conspectu* Apoc. 12, 14; Jud. 9, 21; sive *ab* Gen. 4, 14; 32, 21; እምገጸ፡ እዴከ፡ Jer. 15, 17; sive *a parte* Act. 3, 19 vel *ante* Act. 7, 45; sive *prae, ob, propter:* እምገጸ፡ ዐመፃ፡ Jes. 57, 1; እምገጸ፡ እሳት፡ 64, 2. c) *species, forma, aspectus,* hominis, ut: ሚጠ፡ ገጸ፡ 1 Reg. 21, 13; ὄψις 1 Reg. 16, 7; ገጸ፡ ዘማ፡ ኮንኪ፡ Jer. 3, 3; ለገጽ፡ 2 Cor. 5, 12; rerum: Ps. 103, 31; Matth. 16, 3; Luc. 12, 56; እምነ፡ ከንቱ፡ ዘአልቦቱ፡ ገጸ፡ ἐξ ἀμόρφου ὕλης Sap. 11, 18; *species* opp. vero: በገጸ፡ ጽድቅ፡ sub specie veri Jsp. p. 338 (vid. sub አገጸወ፡); etiam *species* i. e. *res visa:* ὄψις Sap. 17, 6. α) *effigies, imago:* ዘውእቱ፡ ገጹ፡ ለእግዚ"፡ Phil. 2, 6 rom.; Christus est ገጹ፡ ወአርአያሁ፡ ለእግዚ"፡ χαρακτὴρ καὶ ἀπαύγασμα τῆς ὑποστάσεως αὐτοῦ Cyr. ad Reg. f. 26. β) *species* vel *facies* alcjs *respicienda* vel *reverenda:* ዘያከብር፡ ገጸ፡ ልሂቅ፡ Deut. 28, 50; Lev. 19, 32; ይትቄበሎ፡ ለገጽየ፡ Gen. 32, 21; in malam partem: ኢትኩን፡ ለገጸ፡ ሰብእ፡ ሃይማኖትክሙ፡ Jac. 2, 1; ፍርሀተ፡ ገጽ፡ (i. fere q. ነሢአ፡ ገጽ፡) F. N. 43, 3; ነሢአ፡ ገጽ፡ *faciem* vel *personam* alcjs *admittere* i. e. *respicere, rationem habere* alcjs,. (*temere*) *favere* alicui, *partium studio duci:* Asc. Jes. 3, 25; ኢትንሣእ፡ ገጸ፡ በፍትሕ፡ Deut. 1, 17; Job 13, 10 al. (vid sub ነሥአ፡), vel አድልዎ፡ ለገጽ፡ Joh. 7, 24; አልቦ፡ ነሢአ፡ ገጽ፡ ወአልቦ፡ አድልዎ፡ ለገጽ፡ Kuf. 30 al. (vid. sub አድለወ፡). γ) *respectus* qui habetur alcjs, *gratia* vel *auctoritas* qua quis valet apud alqm: ወሀበኒ፡ እግዚ"፡ ገጸ፡ ወሞገሰ፡ ቅድመ፡ . . . χάριν καὶ μορφήν Tob. 1, 13; ገጸ፡ ብነ፡ ኀበ፡ እግዚ"፡ παῤῥησίαν 1 Joh. 3, 21. 5, 14; ከመ፡ ንርከብ፡ ገጸ፡ 1 Joh. 2, 28. 4, 17. 2) *facies* alcjs i. e. a) *is ipse, aliquis praesens:* ገጽከ፡ የሐውር፡ ምስሌሆሙ፡ 2 Reg. 17, 11; እሬኢ፡ ገጽከ፡ Gen. 33, 10. 44, 26. 46, 30; Ex. 10, 28. 33, 20; 2 Reg. 3, 13. 14, 28; Ps. 16, 16; Matth. 18, 10; Act. 20, 25. 38; Col. 2, 1; 1 Thess. 2, 17; አነ፡ በገጽ፡ 2 Cor. 10, 1; ኢያእምሩኒ፡ በገጽየ፡ *non norunt me de facie* Gal. 1, 22; ለገጽ፡ 1 Thess. 2, 17; ዘእንበለ፡ ኀፍረት፡ ትቤሎ፡ በገጽ፡ Prov. 7, 13; ገጸ፡ በገጽ፡ *facie ad faciem, de facie* Gen. 32, 31; Ex. 33, 11; Deut. 34, 10; Jud. 6, 22; Jes. 34, 15; Hez. 20, 35; 2 Par. 25, 17; 1 Cor. 13, 12; መልአከ፡ ገጽ፡ *angelus faciei* (qui coram Deo ipso stat) Kuf. 1. 31. b) *persona:* መድኀኔ፡ ገጽየ፡ Ps. 41, 7. 16. 42, 6; Gen. 48, 11; እምተግሣጸ፡ ገጽከ፡ ይትሀጐሉ፡ Ps. 79, 17; አርአያ፡ ገጹ፡ ὑποστάσεως Hebr. 1, 3 rom.; ገጸ፡ እገሌ፡ F. N. 27 (vid. sub ተድኀነ፡); አኮ፡ ፍልጣን፡ በገጻት፡ አላ፡ በሀብታት፡ Chr. ho. 82; አስተርአየ፡ በመዋዕሊሁ፡ (sc. Dionysii Patriarchae Alx.) ገጻት፡ ብዙኃት፡ በእንተ፡ ሃይማኖት፡ (ut Thnetopsychitae, Origenistae, Sabelliani al.) Sx. Mag. 13. α) de angelis: Hen. 4, 2; ገጻት፡ Hen. 64, 1; እለ፡ ቀዉማን፡ ገጻት፡ Enc. Mag. 12. β) persona Christi (e duabus naturis unita): በገጸ፡ ክርስቶስ፡ ἐν προσώπῳ Χριστοῦ Cyr. ad Th. f. 19; ፩ገጸ፡ ነአምኖ፡ ለእግዚእነ፡ ኢየሱስ፡ ክርስቶስ፡ ἐν ἑνὶ προσώπῳ νοούμενον τὸν Κύριον ἡμῶν πιστεύομεν Cyr. c. Pall. f. 98; falluntur qui docent ከመ፡ ሰብእ፡ ፍሉጥ፡ ውእቱ፡ ክርስቶስ፡ ወኀደረ፡ ላዕሌሁ፡ እግዚ"፡ ቃል፡ ወበቱ፡ ድማሬ፡ በሕቲታ፡ ለገጸ፡ ሰብእ፡ በኀበ፡ ቃለ፡ እግዚ"፡ μόνην ἔχων τὴν ἐν προσώποις ἕνωσιν πρὸς τὸν ἐκ Θεοῦ λόγον Cyr. de r. fid. f. 54. γ) personae SS. Trinitatis: ፪ገጽ፡ በበአካሎሙ፡ δύο πρόσωπα διῃρημένα κατὰ τὴν ὑπόστασιν Chr. ho. 3; ገጻት፡ ሥላሴ፡ Enc. Patr.; al. 3) *Facies* rei i. q. a) *superficies:* Gen. 8, 7. 8; Ex. 10, 5. 15; Num. 22, 5; Kuf. 4 al.; Koh. 11, 1; Act. 17, 26. b) *forma, species* vid. sub n. 1, c. c) *pars anterior,* Jer. 1, 13. α) *acies* ferri Koh. 10, 10. β) እምገጸ፡ . . . *ex adverso,* ut: ነፋስ፡ እምገጸሙ፡ ውእቱ፡ ἐναντίος Marc. 6, 48; vel እንተ፡ ገጸ፡, ut: እንተ፡ ገጸ፡ አረፍት፡ አፍአ፡ 2 Esr. 23, 21. d) *ratio, modus, respectus* (Hinsicht, Rücksicht, Gesichtspunkt): በምንትኒ፡ ገጽ፡ ዘኮነ፡ (in irgend welcher Rücksicht oder Weise) F. M. 10, 5; በዝንቱ፡ ገጽ፡ Sap. 13, 9; በእንተ፡ ገጻተ፡ ተዋስቦ፡ ወውእቱ፡ ፲ወ፩ገጽ፡ F. N. 24, 4; በቀኖናት፡ ለምጽዋት፡ በብዙኅ፡ ገጻት፡ F. N. 16. e) *latus, pars* (Richtung, Seite): ክልኤሆሙ፡ ገጻት፡ Ex. 36, 24 in C sec. text. hebr.; እምገጸ፡ ላዕሉ፡ Ex. 26, 14. 18—23; ውስተ፡ ገጸ፡ አፍአ፡ 26, 4; መንገለ፡ ገጽ፡ ዘአፍአ፡ Lit. Greg.; እምገጸ፡ ደቡብ፡ Jer. 1, 14; μέρος Jes. 17, 24; እምአርበዕቱ፡ ገጹ፡ Hez. 40, 47; እንተ፡ ክልኤ፡ ገጽ፡ ἀλλαχόθεν Joh. 10, 1; ወሖረ፡ እንተ፡ ክልኤ፡ ገጽ፡ Gad. T. II; ፬ገጸ፡ ምድር፡ *quatuor plagae mundi,* Lud.; Acc. et st. c. ገጸ፡ i. q. *versus:* Ex. 26, 18. 22. f) *locus,* τόπος Luc. 10, 32 rom.; 14, 9; በውስተ፡ ብዙኅ፡ ገጽ፡ πολλαχόθεν (sc. hoc elucet) Chr. f. 5; በብዙኅ፡ ገጽ፡ πολλαχοῦ Chr. ho. 3; በብዙኅ፡ ገጸ፡ መካን፡ multis in locis Chr. ho. 10; locus libri vel scripti, Lud. Comm. hist. p. 502 n. 37. g) *pars* (Theil), μέρος Act. 23, 6; እም፩ገጽ፡ *ex* (*una*) *parte* 4 Esr. 2, 61. 4, 18; Rom. 15, 15; በበ፡ ገጹ፡ per singulas ejus partes Hebr. 9, 5; ፈጸሚተ፡ ገድል፡ ዘበበገጹ፡ Enc. Teq. 24. — *Voc. Ac.:* ገጽ፡ ዘ፡ ግሥባር፡

ገጸወ፡ I, 2 (*denom.*) *repraesentare:* ተጋብኦትን፡ ለግንዘቶሙ፡ ለምውታን፡ ወሐዊር፡ ቅድሜሆሙ፡ ውእቱኬ፡ ገጽዎተ፡ አስተፋንዎቶሙ፡ ለእለ፡ ይነግዱ፡ ፤ወጠብልሎቶሙ፡ በአልባስ፡ ሐዲስ፡ ገጽዎት፡ በእንቲአሆሙ፡ ከመ፡ ውእቶሙ፡ ናሁ፡ ይትነሥኡ፡ በአልባስ፡ ሐዲስ፡ ዘኢይማስን፡ Genz. f. 84. (Lud. auct. Greg. exhibet: *persona fuit, personam constituit,* quod dubito).

አገጸወ፡ II, 2 *in faciem* i. e. *conspectum proponere* alicui alqd i. e. a) *ostentare:* quum abessem ጸላእያንየ፡

ክህሎኒ፡በተጥባበ፡ነገረ፡ሐሰት፡ለሀጕልየ፡ወአገጸዉ፡ኀቤከ፡ (compellat Herodem) ዕሩዐ፡በገጸ፡ጽድቅ፡ Jsp. p. 338. b) *ostendere, demonstrare:* ያጌጹ፡ Phlx. 8; c. በእንተ፡ de re i. e. rem: ወያጌጹ፡በእንቲአሁ፡ከዊነ፡አፍቅሮ፡ክርስቶስ፡ለዮሐንስ፡ፈድፋደ፡እምጴጥሮስ፡ (hoc ostenditur eo quod Chr. Joannem magis diligebat quam Petrum) Phlx. 54; c. ላዕለ፡ *contra* alqm: ለእመ፡ጐንደየ፡ኀሊና፡ (sc. cogitatio mala) ውስተ፡ልቡ፡ያጌጹ፡ላዕለ፡ብእሲ፡ከመ፡ያፈቅሮ፡ሎቱ፡፡ Phlx. 71.

ተገጸወ፡ III, 2 et 1 *repraesentari, se repraesentare, speciem induere:* ዘቲ፡ኀጢአት፡ትትጌጸው፡ኀበ፡ብዙኅ፡ጾታ፡ገጻት፡ (stellt sich in vielerlei Gestalten dar) F. M. 5, 1; oculis Constantini fides Christi oblata est በማዕተበ፡ከዋክብት፡፬እንዘ፡ይትገጸው፡ (sic) በትእምርተ፡መስቀል፡ M. M. f. 273.

ግጽው፡ part. 1) *faciem conversam habens* in alqd versus: M. M. f. 103, ubi is cujus facies መንገለ፡ሰሜን፡ versa est, ግጽው፡መንገለ፡ሰሜን፡ dicitur. 2) *repraesentatus:* ሊተ፡ግጽው፡ቅድመ፡አዕይንትየ፡ኢየሱስ፡ M. M. f. 180.

ግጻዌ፡ subst. 1) *expositio, explicatio:* ኦእእምሮትከ፡ (o scientiam tuam i. e. divinam) ዘመልዕልተ፡ኵሉ፡ግጻዌ፡ Tab. Tab. 62; ግጻዌ፡ትምህርተ፡ሕግ፡ወሥርዐት፡ወተግሣጽ፡ Syn. f. 309. 313; ግጻዌ፡ድርሳን፡ demonstratio tractatus i. e. *tractatus demonstrativus* (ut videtur, opp. homiletico) vel *dissertatio*, ut: ግጻዌ፡ድርሳን፡ዘቅዱስ፡ቄርሎስ፡ከመ፡፩ክርስቶስ፡ Cyr. c. Pall. in titulo; vid. etiam d'Abbadie Cat. p. 19. 78. 2) *synopsis, (breviarium):* ግጻዌ፡ሥርዐት፡ synopsis classium harmonicarum, Evangeliis praemissa, N. T. rom.; Cod. Mus. Brit. VIII, 1; d'Abbadie Cat. p. 53. In specie ሥርዐት፡ግጻዌ፡ nec non ግጻዌ፡ inscribuntur Synopses lectionum singulis anni festis et commemorationibus Sanctorum legendarum i. e. *lectionaria* (eademque *calendaria*) Cod. Mus. Brit. XXVI; d'Abbadie Cat. p. 167; መጻሕፍተ፡ግጻዌ፡ Jacobitarum et Melchitarum Sx. Hed. 17; መጽሐፈ፡ግጻዌ፡ዘአባ፡መቃርስ፡ et መጽሐፈ፡ግጻዌ፡ዘላዕላይ፡ግብጽ፡ Sx. Masc. 10; scriptum est በውስተ፡ግጻዌ፡ Sx. Genb. 12. 3) *personalitas:* ነአምን፡አበ፡በአካሉ፡ወበግጻዌሁ፡ዘኢይትፌለጥ፡እምከዊነ፡አብ፡ኀበ፡ከዊነ፡ወልድ፡ Athan. de Trin.; *Sabellius* አቀመ፡ግጻዌ፡ባሕቲቶ፡በአብ፡ M. M. f. 41. a) *personae* Trinitatis: እመን፡በሥላሴ፡ወተጋንይ፡በግጻዌ፡መለኮት፡ M. M. f. 11; በስመ፡ግጻዌ፡ሠላስ፡ዕሩያነ፡ክብር፡ወንግሥ፡ Cod. Bibl. Bodl. XXIX f. 16; Deus ፩ውእቱ፡ዘበሠለስቱ፡ግጻዌ፡ Lit. Mariae Mss. (at in impressa N. T. rom. f. 171, 4 ህላዌ፡ pro ግጻዌ፡); Org. 3 (vid. sub ዕዩይ፡). b) *persona:* ኢህለውኩ፡በግጻዌ፡ non ipse praesens adfui, Org. 1.

ግጽው፡ ut videtur subst. *expositio, demonstratio:* ግጽው፡ወሥርዐት፡አብስልጢስ፡ Syn. f. 313 in tit.; ፳ግጽው፡ወተግሣጽ፡አብጠሊስ፡ቀኖና፡ ... f. 346; f. 356 al.; Lud. Comm. p. 330.

ጐግጕዕ፡ vel ጐጻጕጽ፡ subst. et adj. [جَشّ *locus asper lapidibus*, vid. Tuch de Aeth. linguae sonorum proprietatibus p. 17] *salebrae*, et *salebrosus, asper* de loco, via: ከመ፡ያልጒጹ፡ጐጻጕጸ፡ Jsp. p. 358; ስከረ፡ወይን፡ይፌስዮ፡ለጸድፍ፡ወጐግጕዐ፡ከመ፡ምድር፡ስፍሕት፡ Macc. f. 20; Org. 3; ፍንዋት፡እንተ፡አልባቲ፡ ማዕቅፈ፡ ወአሥዋክ፡ ወጐግጕጽ፡ ወአጽዳፍ፡ Syn. f. 314; ፍኖት፡መብእስ፡ወጐግጕዕ፡ Clem. f. 200; ምድር፡ዘኢኮነት፡ጐጻጕጸ፡ወዘበቲ፡ግዕረ፡ታስተፌሥሐ፡ለእንስሳ፡ Fal. f. 64; Pl. ጐግጕግት፡ viae salebrosae Lud. e Mss. Colb.

ገፍትአ፡ quadrl. I [جَفَأَ et كَفَأَ *vertit* vel *invertit* vas et effudit (تَكَفَّأَ); 1 Reg. 31, 3 in uno codice inveni ገብትአ፡] 1) *vertere, invertere,* 1 Reg. 31, 9. 2) *avertere:* ገፍትኡ፡አዕይንቲሆሙ፡ከመ፡ኢይነጽሩ፡ Dan. ap. 1, 9; ትገፈትእዎ፡ለሕዝብ፡እምግብሩ፡ Ex. 5, 4. 3) *pervertere,* እለ፡ትገፈትእዋ፡ለርትዕ፡ Mich. 3, 9; ከመ፡ይገፍትእ፡ፍትሐ፡ምስኪን፡ Jes. 32, 7; ፍትወት፡ገፍትአ፡ልበከ፡ Dan. ap. 1, 56; Num. 32, 7; Hez. 13, 18; 3 Reg. 18, 18; 2 Tim. 2, 18; Tit. 1, 11. 4) *evertere, subvertere:* mensam Marc. 11, 15; Matth. 21, 12; መናብርተ፡ Sap. 5, 24; እገፈትእ፡መናብርተ፡ነገሥት፡ወእገፈትእ፡ሰረገላ፡ወመስተጽእናነ፡ Hagg. 2, 22; tentorium Jud. 7, 13; urbes Gen. 13, 10. 19, 21. 25; Deut. 29, 22; Am. 4, 11; Jer. 20, 16. 27, 40; Jes. 13, 19; 2 Petr. 2, 6; turrim Kuf. 10; misit Deus ዐቢየ፡ነፋሰ፡ወገፍትአ፡አማልክቲሆሙ፡ወደፈኖሙ፡ውስተ፡ምድር፡ Clem. f. 32; montes Job 9, 5; ገፍትአሙ፡ለአድባር፡እመሠረቶሙ፡ 28, 9; እመ፡ገፍትአ፡ለኵሉ፡ Job 11, 10; homines: ይገፈትኦሙ፡ለኀያላነ፡ምድር፡ Job 12, 19; Sir. 10, 13; Hen. 94, 10; Jer. 23, 19; Am. 4, 11. a) *subvertere* et *dejicere* alqm a sede, Hen. 46, 5. b) *evertere* i. e. *ejicere:* ገፍታእኩ፡ኵሎ፡ንዋዮ፡አፍአ፡እምነ፡ ... 2 Esr. 23, 8 (at legendum videtur ገደፍኩ፡).

ተገፍትአ፡ III, 1 1) *verti,* sc. in fugam Ps. 77, 12. 2) *perverti:* ተገፍትአ፡ዝሙትኪ፡ፈድፋደ፡እምነ፡ ... Hez. 16, 34; ይትገፈትኡ፡እለ፡ይሰምዑ፡ 2 Tim. 2, 14. a) *se perversum gerere* 2 Reg. 22, 27. b) *perverse tractari, injuria affici:* ዘተገፍትአ፡ Can. Ant. 18 (20). 3) *everti, subverti:* ከመ፡ተገፍትአት፡ሰዶም፡ወገሞራ፡ Jer. 29, 19; Deut. 29, 22; Thren. 4, 6; ትትገፈታእ፡ነነዌ፡ Jon. 3, 4; Prov. 11, 11; ἐῤῥάγη 4 Reg. 25, 4; ኢይገኑዲ፡ተገፍትአ፡ቤቱ፡ Sir. 27, 3. 41, 5; ἐφθάρη Jes. 24, 4; Job 12, 15; de hominibus: ከማሁ፡ይትገፈትኡ፡ረሲዓን፡ καταστροφή Job 8, 19. 15, 21; Sir. 9, 11; κλυδωνισθήσονται Jes. 57, 20; ሐብል፡ይትገፈታእ፡ (*distortum rumpi*) Koh. 12, 6.

ግፍቱእ፡ part. *perversus,* διεστραμμένος: Jud. 5, 6; Deut. 32, 5; ይወፅእ፡ሕግ፡ግፍቱእ፡ Hab. 1, 4; ግፍቱኣነ፡ልብ፡ Hen. 100, 8; Phil. 2, 15; etiam *perplexus:* ጽልመት፡ግፍትእት፡ Hebr. 12, 18 Platt.

ግፍትአት፡ n. act. *subversio, eversio:* ደቂቀ፡ቆሬ፡ perierunt በግፍትአት፡ Phlx. 172.

ገፍታኢ፡ n. ag. *subversor, eversor:* Deus ገፍታኤ፡መናብርት፡ኀያላን፡ Macc. f. 17.

ግፍታኤ፡ subst. *subversio, eversio:* ግፍታኤ፡ሰዶም፡ M. M. f. 229; Kuf. 16; Org.

ገፍዐ፡ vel ገፍአ፡ I, 1 [جَفَا *duriter et inique tractavit; injuria affecit*] Subj. ይግፋዕ፡ 1) *comprimere, arcte complecti,* Jud. 16, 29. 2) *reprimere:* ሁብት፡ዘበጽሚት፡ይገፍዕ፡ (v. ያጠፍእ፡) መዐተ፡ ἀνατρέπει (יִכְפֶּה de quo vid. Ges. thes. p. 704) Prov. 21, 14; *repulit* instantem Lud. e Vit. Baam. 3) *opprimere, injuria afficere, vim inferre, injuriam facere:* ይገፍዕ፡ ἄτοπα ποιεῖν Job 34, 12; ለሊሁ፡ይገፍዕ፡ ἠδίκησε Sir. 13, 3; Hez. 22, 7; Ex. 2, 13; c. Acc. pers.: Ex. 23, 9; 1 Reg. 12, 3. 4; Ps. 34, 1; Kuf. 28; Job 24, 10; Jes. 3, 15. 51, 23; Ep. Jer. 13; 4 Esr. 12, 46; Prov. 24, 44; Hez. 22, 29; Hen. 10, 15. 15, 11; Matth. 20, 13; Luc. 19, 8; ግፍዕከሙ፡ዘተገፍዐ፡ Hen. 98, 8. a) *impetum facere, irruere*

in alqm vel alqd Matth. 7, 25; Luc. 6, 48. b) *vim facere in* alqd, *violenter rapere* alqd, አበ፡ሙሴ፡ጸሊም፡ገፍዓ፡ለመንግሥተ፡ሰማያት፡በከመ፡ይቤ፡ወንጌል፡ (Matth. 11, 12; Luc. 16, 16) Sx. Sen. 24.

ተገፍዐ፡ III, 1 *inique opprimi, injuria affici, injuriam pati, vim pati:* Ex. 5, 16; Sir. 13, 3; ተገፊዖነ፡ Hab. 1, 2; ናሁ፡ይትገፍዑ፡ደቂቅነ፡ 2 Esr. 15, 5; ተገፍዐ፡በዐውደ፡ምኵናን፡ Chr. Ta. 11; እትገፋዕ፡እምኔከ፡ Gen. 16, 5; 2 Petr. 2, 7; ለምንት፡ኢትትገፍዑ፡ 1 Cor. 6, 7; ትትገፋዕ፡መንግሥተ፡ሰማያት፡ βιάζεται Matth. 11, 12; Luc. 16, 16.

ተጋፍዐ፡ III, 3 1) *sese invicem premere* vel *urgere,* ob angustiam loci: ወከኑ፡ሰብእ፡ይትጋፍዑ፡ከመ፡ይልክፉ፡ዘፈረ፡ልብሱ፡ Sx. Nah. 14. 2) *premere* vel *comprimere* alqm, de multitudine coarctata, c. Acc. pers.: Marc. 3, 9. 5, 24. 31; Luc. 8, 42. 3) *vim* vel *injuriam inferre:* ዘይትጋፋዕ፡ Clem. f. 93.

አስተጋፍዐ፡ IV, 3 oppressorem censere vel dicere alqm i. e. *violentiae* vel *injustitiae incusare, criminari* alqm: ለእግዚ"፡ያስተጋፍዕ፡በልቡ፡ αἰτιᾶται Prov. 19, 3.

ግፉዕ፡ part. 1) *oppressus, injuria affectus, vim passus,* Ps. 81, 3. 102, 6. 145, 5; አድኅኑ፡ግፉዐ፡ Jes. 1, 17; ሰብአ፡ግፉዓን፡ 25, 3; አውያተ፡ግፉዕ፡ Sir. 32, 16. 4, 9; sine dubio etiam Jud. 12, 2. 2) *vim faciens, violentus,* βιαστής Matth. 11, 12.

ግፍዕ፡ subst. m. et f. (ut Hen. 99, 15) *oppressio, vis, violentia, injuria:* ዐመፃ፡ወግፍዕ፡ Kuf. 35; Jer. 6, 7; Hen. 10, 16. 20. 13, 2. 91, 5. 6. 98, 8. 99, 15; ἀδικία Jes. 33, 15; ከመ፡ትግበሩ፡ላዕሌኒ፡ዐቢየ፡ግፍዐ፡ Judith 7, 24; ἀδικήματα Jer. 22, 17; injuria quam quis patitur: ግፍዕክሙ፡ 1 Petr. 2, 20. a) injuria verbis facta: ነገረ፡ግፍዕ፡ λόγος ἄδικος Prov. 29, 12; ወበሕቱ፡እንግረከ፡ግፍዐከ፡ Job 33, 8. b) በግፍዕ፡ *injuriâ, praeter jus, immerito:* እሔመመኒ፡በግፍዕ፡ Job 34, 6; ἀδίκως Prov. 19, 5; የሐምም፡በግፍዕ፡ 1 Petr. 2, 19.

ግፍዐት፡ n. act. *injuriae illatio, oppressio,* Fenn. Conf.

ገፋዒ፡ n. ag., Pl. ገፋዕያን፡ et ገፋዕት፡, *oppressor, tyrannus, injurius, injuriosus, violentus, dure tractans, is qui injuriam fecit:* ገፋዕያን፡ Kid. f. 4; መኳንንት፡ገፋዕያን፡ τύραννοι Sap. 6, 10; ብእሲ፡ገፋዒ፡ ἄδικος Prov. 29, 27; ἐκδικητής Ps. 8, 3; ገፋዒሁ፡ Sir. 4, 9; ገፋዒከ፡ ἀντίδικός σου Jer. 28, 36; 2 Reg. 22, 3; ኖሎት፡ገፋዕት፡አበግዖሙ፡ Asc. Jes. 3, 24; ኖሎት፡ገፋዕያን፡መርዔቶሙ፡ Clem. f. 154. 197; አነ፡ውእቱ፡ገፋዒ፡ ὁ ἁμαρτὼν 1 Par. 21, 17.

ተገፋዒ፡ n. ag. (III, 1) *oppressus, injuria affectus,* Lud. Comm. hist. p. 495 n. 8.

ጠ፡ litera alphabeti Aethiopici XXI^a, quae ጠይት፡ nominatur.

ጠሀረ፡ i. e. טָהֵר طَهُرَ *purum esse* vel *fieri.*

አጥሀረ፡ II, 1 *purgare, purificare, lustrare,* de lustrationibus Judaeorum sacris: በዘ፡ያጥሀሩ፡አይሁድ፡ Joh. 2, 6; በእንተ፡አጥሀሮ፡ 3, 25; M. M. f. 61.

ተጣሀረ፡ III, 3 *sese purificare* vel *lustrare:* ኢትትኀበኡ፡ኵሎ፡ጊዜ፡ወኢትግበሩ፡ዘከመ፡ያለምዱ፡ተጣሀሮ፡ (ni emendare malueris ተጥሀሮ፡ III, 1) Did. 33.

ጥሀር፡ subst. *puritas* sensu ethico, *castitas,* Gad. Ad. f. 146.

ጥሀረት፡ n. act. *purificatio, lustratio,* Joh. 3, 25 in tit.

ጠሊ፡, ጠሊት፡ *caper, capra* vid. sub ጠለየ፡

ጠለ፡ I, 1 [טַל طَلٌّ *ros,* طَلَّ *leviter* terram *humectavit* ros] *humere, madere, pinguem esse, pinguefieri:* ትጠልል፡ምድር፡እምሥብሖሙ፡ (ἐμπλησθήσεται, דֻּשַּׁן) var. pro ይጠልቅ፡ Jes. 34, 7; ትጠልል፡በቅብእ፡ሢበትየ፡ Ps. 91, 10; ነፍሉ፡ነፍስ፡እንተ፡ትባርክ፡ (v. ትትባረክ፡) ትጠልል፡ (v. pro ስፍሕት፡) Prov. 11, 25. — (Quod Lud. e Lit. Epiph. affert ረሰየ፡ላቲ፡ደመና፡ልብሰ፡ወበጊሜ፡ጠለላ፡ manifesto errore pro ጠብለላ፡ scriptum est nec significatus *madidare* inde probari potest). — *Rad. Abb.*: ጠለ፡ዘ፡ለመለመ።

አጥለለ፡ II, 1 *madefacere* a) *pinguefacere:* ያጠልል፡አዕፅምተ፡ πιαίνει Prov. 16, 1 (15, 30); Sir. 26, 13; ያጠልለከ፡አዕፅምቲከ፡ Jes. 58, 11; Lit. 173, 3; Lit. Cyr.; መሥዋዕቱ፡ለጻድቅ፡ያጠልሎ፡ለምሥዋዕ፡ λιπαίνει Sir. 32, 8; ያጥልል፡ለከ፡ቍርባንከ፡ Ps. 19, 3. b) *rorare, humore* vel *rore* sive *recreare* sive *fecundare:* ማኅበረነ፡ስቴ፡ (o Christe) ወአጥልል፡ Cod. Mus. Brit. LIV, n. 7; በማየ፡ጸሎቱ፡ጽምአ፡ነጋድያን፡አጥለለ፡ Enc. Hed. 19; በጠለ፡ምሕረቱ፡ያጥልል፡እግዚ"፡ነፍሳቲክሙ፡ Genz. f. 153. c) trsl.: *potum refrigerantem sumere:* እንበለ፡ይብልዑ፡እክለ፡ወማየ፡ያጥልሉ፡ Enc. Sen. 19.

ጥሉል፡ part. *humectatus, madidus, humidus, roscidus, pinguis,* de terra: Num. 13, 20; Hen. 26, 1; በብሔር፡ጥሉል፡ ἐν τόπῳ πίονι Jes. 5, 1; ውስተ፡ጺአት፡ጥሉል፡ Hez. 34, 12; ደብር፡ጥሉል፡ τετυρωμένος Ps. 67, 15. 16. a) *fertilis, fecundus,* de fluvio Lud. e Mss. Colb. b) *pinguis, opimus, pinguedine perfusus,* de cibis: መባልዕት፡ጥሉላት፡ F. M. 14, 5; tempore jejunii ኢይብልዑ፡ጥሉላተ፡ Can. Laod. 49 (50); Enc. Ter 10; de mensa: ትወርድ፡ማእድከ፡እንዘ፡ምሉእ፡ወጥሉል፡ πλήρης πιότητος Job 36, 16; trsl.: ርሥአን፡ጥሉል፡ Ps. 91, 14; Sx. Jac. 6; de hominibus *opimis* vel *opulentis,* Ps. 21, 32.

ጠል፡ subst., m., raro f. (ut Hos. 6, 4), Pl. ጠላት፡ 1) *ros, pluvia tenuior:* δρόσος Gen. 27, 28, Num. 11, 9; Deut. 32, 2, Jud. 6, 37; 2 Reg. 1, 21; Cant. 5, 2; Job 29, 19; Ps. 132, 3; Dan. 4, 12; Hos. 6, 4. 13, 3; Mich. 5, 6; Hen. 2, 3. 60, 20. 76, 8. 9; ὑετός Hez. 22, 24; Pl.: *guttae roris:* ደመናት፡ያውሕዙ፡ጠላተ፡ δρόσους Prov. 3, 20; ጠለ፡ገዳም፡ ψεκάδες ὀρέων Job 24, 8. De rore resurrectionis (Jes. 26, 19) vid. Clem. f. 157. 2) *pinguedo, liquor pinguis,* πιότης Gen. 27, 28; Ps. 35, 9; H[illegible] 4; ጠላት፡ Ps. 64, 12. እሉኬ፡ደቂቀ፡ጠላት፡እሙንቱ፡ Zach. 4, 14.

ጥላል፡ subst. *pinguedo, cibi pingues:* ጥላሊሁ፡ለማእዱ፡ Gad. Lal.

መጥለል፡ part. (exspectaveris መጥልል፡) *humectans:* ከመ፡ዘመጥለል፡ (Cod. Tub.: ዘበመጥዕል፡) ሙሓዝ፡ Lud. ex Enc. Genb. 20.

መጥለሊ፡ part. c. term. adj. *humectans* i. e. *recreans* አስተየኒ፡ዘንተ፡ወይነ፡ኀይል፡መጥለሊ፡ Tab. Tab. 95.

አንጠልጠለ፡ quadrl. V „*guttatim* vel *particulatim decidere*": ተቀሥፈ፡አበለ፤እስከ፡ሥጋሁ፡አንጠልጠለ፡ (Cod. Tub.: ተበጽለ፡) Lud. ex Enc. Mag. 17.

አንጦለለ፡ *laxum dependere* vid. sub **ጠውለለ፡**

ጠለመ፡ i. e. ظَلَمَ ܛܠܰܡ *injuria affecit, inique, perfide egit:* **ጠለሙ፡በበይናቲሆሙ፡ ... ወበእንተዝ፡ይከውን፡ቀትለ፡ዐቢየ፡ማእከሌሆሙ፡** Lud. e Libr. Myst.

ጥልም፡ et **ጥልማ፡** subst. *jaspis* gemma, ut videtur: **ጥልም፡** Ex. 36, 18 (C: **ኢያስጲስ፡** Hebr. יָשְׁפֵה); **ጥልማ፡** Macc. f. 3; Kbr. Nag. n. 17. — *Voc. Ae.:* **ያስቢስ፡ወጥልም፡፩**።

ጠሊሳን፡ n. prgr. [طَيْلَسَان] 1) *amiculi* species: **ጠሊሳን፡ንግሥ፡ሰቤሃ፡ከደና፡** Deg.; **እትሜነይ፡ለስሒም፡ጠሊሳን፡ጳውሎስ፡** Deg. 2) in specie: vestimentum sacerdotum Christianorum, *superhumerale* (vid. Renaud. lit. I p. 178): **ጠሊሳኑ፡ይኩን፡ጽዕድው፡** F. M. 31, 5 (vid. sub **መንዲል፡** c. 195).

ጠልሰም፡ i. e. طِلَّسْم τέλεσμα *imago magica*, vulgo *talisma*, d'Abbadie Cat. p. 48. 98; Pl. **ጠልሰማት፡** Abush. 51.

ጠለቀ፡ et **ጠልቀ፡** I, 1 [vicina sunt طَلَى *illevit, inunxit,* طَلَخَ لَطَخَ *contaminavit,* طَلَسَ *delevit,* ܠܰܛܫܳܐ *macula,* طَلُحَ *pinguis fuit*] 1) *oblini* i. e. *contaminari, inquinari:* ὁ Λόγος **ኢጠለቀ፡ኀዲሮ፡ውስተ፡ማኅፀና፡** οὐκ ἐμιάνθη οἰκήσας μήτρα, ho. Procli in Cyr. f. 120. 2) pinguedine repleri vel *satiari ad nauseam:* **ትጠልቅ፡ምድር፡እምሥብሖሙ፡** ἐμπλησθήσεται Jes. 34, 7 in Cod. Laur. (in caeteris **ትጠልል፡**). 3) *nausea* vel *taedio captum esse, fastidire, taedet* vel *pertaesum est* alqm rei, c. c. **እምነ፡** rei: **ጠለቀት፡** (v. **ጠልቀት፡**) **ነፍሳ፡እምኔሆሙ፡** ἀπέστη Hez. 23, 17; **እለ፡ጠለቀት፡** (v. **አጥለቀት፡**) **ነፍስኪ፡እምኔሆሙ፡** 23, 22. 28; c. Acc. rei vel pers.: **ሰቈራረ፡ክንክሙኒ፡ወጠለቁክሙ፡** Jes. 1, 14. 4) *detestabilem facere* vel *calumniari* alqm (dubium utrum I, 1 an I, 2), c. Acc. **ጠለቀቶ፡ቅድመ፡እግዚኡ፡** Kuf. p. 139 var. (at vid. **ጠቀለ፡**). — *Voc. Ae.:* **ይጠልቅ፡ብ፡ይሰለቻል፡**; *aliud:* **ዘ፡ዐመፃ፡ያወርድ፡**።

አጥለቀ፡ II, 1 1) *satietatem afferre, nauseam facere, taedio esse* alicui, c. Acc. pers. et Nom. rei: **ጸገብክሙ፡እስከ፡ያጠልቀክሙ፡** Hos. 13, 6; **ብልዑ፡ሥብሐ፡እስከ፡ያጠልቀክሙ፡** Hez. 39, 19. 2) *taedium* vel *fastidium habere* rei, c. **እምነ፡** rei Hez. 23, 22 var. (vid. sub **ጠለቀ፡**).

አጠለቀ፡ II, 2 *inquinare, polluere:* **ርኵሱ፡ለብእሲ፡ቀታሊ፡ያጤልቆ፡** Prov. 24, 9.

ተጠለቀ፡ III, 2 *inquinari, contaminari:* Christo inerat **ልቡና፡ሰብእ፡ዘኢተጠለቀ፡በኀጢአት፡** ho. Epiphanii in Cyr. f. 117.

ጥሉቅ፡ part. 1) *oblitus, inquinatus, pollutus,* sanguine Gad. Ad. f. 107. 2) *impurus, lutulentus:* **አውገዝነ፡ዕዉጋተ፡ወጥሉቃተ፡ትምህርታቲሁ፡** sc. Nestorii, Epist. Joh. Ant. ad Cyr., in Cyr. f. 114. — (Sec. Lud. etiam *salax,* qui scortatione se polluit).

ጥልቀት፡ n. act. et subst. 1) *contaminatio, pollutio, impuritas, macula:* Judae 23; Eph. 5, 27; **ንጹሕ፡እምጥልቀት፡** (μῶμος) Cyr. ad Th. f. 7; **እንዘ፡አልቦ፡ጥልቀት፡** μώμου μακρὰν f. 14 al., Lit. f. 158, 2; **ቤተ፡ክርስቲያን፡አንተ፡እንበለ፡ጥልቀት፡ንጽሕት፡** Kid. f. 7; **እምዝሉ፡ጥልቀተ፡ኀጢአት፡** Kedr f. 12; Org.; **ንጹሕ፡እምጥልቀት፡** Kedr f. 8; **ጥልቀት፡ገሙት፡** Org. 7. 2) Joh. 7, 31 rom. in tit. legitur **በጥልቀት፡ፋሲካ፡ምንባብ፡** quod nescio an exponendum sit „in pollutione vel profanatione i. e. *solutione* vel *clausula* Paschatis“ (coll. Joh. 7, 37) — (Lud., coll. طَلْق, statuit *hilaritas, serenitas,* sed haud intelligi potest quid sibi velit „in hilaritate Paschatis“). — *Voc. Ae.:* **ጥልቀት፡ዘ፡ሕርም፡** v. **ሕርመት፡**

ጥላቄ፡ subst. *contaminatio, macula:* **መልአ፡ጥላቄ፡ዘቦቱ፡** κηλῖδα τὴν ἐν αὐτῷ καταχρίσας Sap. 13, 14; **ጥላቄ፡ኀጢአት፡** Ssal. Req.; Kedr f. 34.

ጠልዐ፡ I, 1 ut videtur *pinguescere* i. e. *luxuriare* [cfr. **ጠለ፡**], de planta: **ናሁ፡ትጠልዕ፡** πιαίνεται Hez. 17, 10; at caeteri codices praebent **ትነውኅ፡**, quare dubium est annon **ጠልዐ፡** ex arab. طَلَعَ exponendum sit.

ጠለየ፡ rad. inus., cui respondet طَلِيَ *recentem, tenerum esse.*

ጠሊ፡ subst., m., sing. et coll., f. **ጠሊት፡**, Pl. c. **አጣሊ፡** [טָלֶה *agnus tenellus,* طَلِيّ *pullus ovillus,* طَلَا *pullus dorcadis* recens natus, ܛܰܠܝܳܐ *parvulus*] *pecus caprinum, capra, capella, caper, capellus, hoedus, hircus:* sing. m. **ጠሊ፡** αἴξ Gen. 15, 9; Lev. 17, 3; 1 Reg. 19, 13; ἔριφος Jes. 11, 6; f. **ጠሊት፡** χίμαιρα Lev. 4, 28. 5, 6; αἴξ Lev. 22, 27; Num. 15, 27; coll. **ማእሰ፡ጠሊ፡** Num. 31, 20; **ጸጕረ፡ጠሊ፡** Ex. 25, 4; **ማሕሰዐ፡ጠሊ፡** Gen. 37, 30. 38, 17. 20; Jud. 6, 19. 13, 15. 15, 1; 1 Reg. 16, 20; **ሐራጊተ፡ጠሊ፡** 2 Par. 17, 11; **ጠሊ፡** τράγοι Ps. 49, 14; Hebr. 9, 12. 19; Pl. **አጣሊ፡** αἶγες, αἰγίδια Judith 2, 17; 2 Par. 31, 6; 1 Reg. 10, 3. 25, 2; Lev. 3, 12; Gen. 32, 15; Cant. 4, 1. 6, 5; Kuf. 6; **አብሓኩ፡አጣሊ፡** Gen. 30, 35. 32, 15; **ሐርጌ፡እምውስተ፡አጣሊ፡** Lev. 4, 23. 9, 3; Deut. 14, 4; πρόβατα (צֹאן) 1 Par. 12, 40. 27, 31; 2 Par. 5, 6. 14, 15. 15, 11. 32, 29. 35, 8; fem.: **አብሓኩ፡የዐርጉ፡ዲበ፡አጣሊ፡** Gen. 31, 10. 12; **አጣሊ፡አንስት፡** Macc. f. 1; masc.: Jes. 34, 6; χίμαροι Ps. 65, 14; κριοί 1 Esr. 6, 28; Hez. 27, 21; ἔριφοι 1 Esr. 1, 7; Matth. 25, 32 seq.; Clem. f. 157. — *Voc. Ae.:* **ጠሊ፡ዘ፡ፍየል**።

አንጠልጠለ፡ vid. sub **ጠለለ፡**

I. **ጠሐለ፡** (an **ጥሕለ፡**?) I, 1 *residēre, subsidēre* in excernendo, percolando: **ውስተ፡መንጠፍት፡ይጥሕል፡ሐሠር፡** ἐν σείσματι κοσκίνου διαμένει κοπρία Sir. 27, 4. — *Rad. Abb.:* **ጥሕለ፡ዘ፡አተላ፡ሆነ**።

ጣሕል፡ subst. *faex, sedimentum, crassamentum* [طَحِل *turbidus,* de vino; *musco obductus;* an etiam ܛܰܚܠܳܐ?] ὁ τρυγίας Ps. 74, 8; **ወይን፡ዘእንበለ፡ጣሕል፡** M. M. f. 33. — *Voc. Ae.:* **ጣሕል፡ዘ፡ሐተላ፡** v. **አተላ**።

II. **ጠሐለ፡** i. q. amh. **ጣለ፡** *projicere, prosternere* [טְלַל, טוּל, طَلَّ?].

ጥሑል፡ part. *projectus, prostratus,* Gad. Ad. f. 5. 9. 18. 60. 107.

ጥሕረ፡ et **ጠሐረ፡** I, 1 [נָחַר *rugiit;* شَحَرَ شَخَرَ *rudit* asinus,

at نَهَتَ (طحر) *anhelavit*] *rugire*, de leone: ጠሐሩ፡ ላዕሌሁ፡ ዐናብስት፡ Jer. 2, 15; ጥሕረት፡ ላዕሌየ፡ 12, 8; ይጥሕሩ፡ ከመ፡ ዐናብስት፡ Jes. 5, 29; በከመ፡ ይጥሕር፡ ዐንበሳ፡ ወእጓለ፡ ዐንበሳ፡ 31, 4; Am. 3, 4; Hez. 22, 25; Ps. 103, 22; Num. 23, 24; 4 Esr. 11, 41; 1 Petr. 5, 8; Apoc. 10, 3; de aliis bestiis: አራዊት፡ እለ፡ ይጥሕሩ፡ በጥርአ፡ ቃል፡ መፍርህ፡ Sap. 17, 18.

አስተጣሐረ፡ IV, 3 *facere ut rugitu sese excipiant:* ያስተጣሕር፡ ነገሥት፡ ከመ፡ ንቃወ፡ ዐንበሳ፤ ያአረውዮ፡ ለየዋሀ፡ ከመ፡ ድብ፡ ኀራስ፡ M. M. f. 71.

ጣሕር፡ subst. *rugitus*, leonis Job 4, 10; ድምፀ፡ ጣሕሩ፡ Hez. 19, 7; ከመ፡ ጣሕረ፡ ዐንበሳ፡ Fal. f. 41; Org. 1; መዐተ፡ ንጉሥ፡ ከመ፡ ጣሕረ፡ (v. ጥሕረተ፡) ዐንበሳ፡ Prov. 19, 12. (Lud. addit: „de leaena dicitur ንቃው፡"; quod dubito).

ጥሕረት፡ n. act. *rugitus*, Prov. 19, 12 var.; Deg.

ጥሕን፡ subst. [טְחַן ܛܚܶܢ طَحَنَ *moluit*, طِحْنٌ *farina*] *polenta, farina hordacea*, ἄλφιτον Ruth 2, 14; 1 Reg. 17, 17. 25, 18; 2 Reg. 17, 28; Judith 10, 5; M. F.

ጠመ፡ vid. sub ጠመ፡ *Rad. Abb.:* ጠመ፡ ዘ፡ ጠመጠመ፡

ጦማር፡ vel ጡማር፡ (etiam ጣማር፡) n. prgr. sc. τομάριον (طومار), m. et f., Pl. ጦማራት፡ *tomus, volumen, libellus, codicillus, literae, diploma:* ንሣእ፡ ለከ፡ ጦማረ፡ (v. ጡማረ፡ v. ጣማረ፡) ክርታስ፡ ዐቢየ፡ ወሐዲሰ፡ τόμος Jes. 8, 1; መጽሐፈ፡ ጦማረ፡ ሄርማ፡ Herm. p. 108; ጦማረ፡ መልእክት፡ Cat. Mus. Brit. p. 17 et 18 ann. 9; ዘሀሎ፡ በጊዮርጊ፡ እምድኅረ፡ ፲፭ መት፡ ወአ.በጽሐ፡ እምኀቤሁ፡ ጦማረ፡ መልእክት፡ (i. e. epistola) F. M. 12, 7; cum inthronisaretur patriarcha, ተነበ፡ ጦማረ፡ ሢመቱ፡ Sx. Masc. 4; ጦማረ፡ ልዮን፡ (literae Leonis ad Synodum scriptae) Sx. Masc. 7; diploma Imperatoris, Regis, Episcopi al. Abush. 50 passim; Lucas evangelista moribundus መጻሕፍተ፡ ወጦማራተ፡ እለ፡ ነበሩ፡ ምስሌሁ፡ seni cuidam dedit Sx. Teq. 22. In specie ጦማር፡ appellatur Epistola quaedam fictitia de Sabbatho rite observando scripta, quam coelitus demissam perhibent (ወረደት፡ ዛቲ፡ ጦማር፡ እምሰማይ፡), Cod. Mus. Brit. XIV (vid. Cat. p. 13); Zeitschrift der deutschen morgenld. Gesellschaft t. I p. 16—21; d'Abbadie Cat. p. 15. 104. 211. — *Voc. Ae.:* ክርታስ፡ ጦማር፡ ዘ፡ ክታብ፡; *Rad. Abb.:* ጦመረ፡ ዘ፡ ጸፈ።

ጠመቀ፡ inus., cui vicinum est ጠምዐ፡ q. v. Quod 1 Petr. 3, 21 rom. legitur ጠሚቀ፡, corruptum videtur; ትጥምቆ፡ Clem. f. 180 emendandum est ትምጥቆ፡; ትጠምቁ፡ Act. 1, 5 Platt lapsu calami pro ትጠምቁ፡ scriptum est.

አጥመቀ፡ II, 1 1) *intingere:* አጥመቁ፡ አሰርቅት፡ ዘሥቀ፡ ጸጕር፡ ውስተ፡ ብሒእ፡ Sx. Nah. 1; *abluendi* causa: Marc. 7, 4; Did. 31. 2) *baptizare*, et abs. et c. Acc.; de baptismo Joannis Matth. 3, 11; Act. 1, 5. 19, 4; Judaeorum Matth. 23, 15; Christianorum Matth. 28, 19; Joh. 4, 1. 2; 1 Cor. 1, 14. 17. 15, 29; φωτίζειν (*illuminare* i. e. *baptizare*) Hebr. 10, 32; አጥመቆሙ፡ በስመ፡ አብ፡ ወወልድ፡ ወመንፈስ፡ ቅዱስ፡ Clem. f. 234; Did. 39; ግሙራ፡ ኢመፍትው፡ ያጥምቃ፡ አንስት፡ Did. 15; Kid. f. 24; ለእመ፡ ተጻደቆ፡ ግብተ፡ ደዌ፡ ያጥምቅዎ፡ ፍጡነ፡ F. M. 27, 3; ሶበ፡ ተወልደ፡ ሕፃን፡ ጥዑየ፡ ይትዐገሡ፡ አጥምቆቶ፡ ibid.; በእንተ፡ ዘይደሉ፡ ያጥምቅዎ፡ ዳግመ፡ F. M. 27, 7; etiam c. Acc. baptismi: ከመ፡ ያጥምቆሙ፡ ጥምቀተ፡ ክርስትና፡ Sx. Mij. 25; trsl.: Matth. 3, 11; Act. 1, 5; 1 Cor. 10, 2; Deus አጥመቃ፡ ለምድር፡ በማየ፡ አይኅ፡ ወኀፀበ፡ እምኵሉ፡ ርስሐት፡ Macc. f. 7; etiam de ritu *adspergendi:* si quis iterum in ecclesiam recipitur ይግበር፡ ሎቱ፡ ካህን፡ ጸሎተ፡ ቄድር፡ በማይ፡ ወበዘይት፡ ወያጥምቆ፡ ወያስተስሪ፡ ሎቱ፡ Kedr f. 81.

ተጠምቀ፡ III, 1 1) *intingi, immergi, se immergere, ablui, lavari:* ἐβάφησαν Jos. 3, 15; ሖር፡ ወተጠመቅ፡ ውስተ፡ ተከዚ፡ ዮርዳኖስ፡ 4 Reg. 5, 10. 14; ትጠመቅ፡ ውስተ፡ ነቅዐ፡ ማይ፡ Judith 12, 7; ተጠምቀ፡ ውስተ፡ ዮርዳኖስ፡ Gad. T. H.; ተጠምቀ፡ ውስተ፡ ይእቲ፡ ዐዘቅት፡ ዘናጥራን፡ Sx. Teq. 13; Sx. Masc. 1; ovis ተጠምቀ፡ ህየ፡ በማይ፡ Sx. Hed. 15. 2) *baptizari*, Matth. 3, 6. 13; ተጠሚቆ፡ 3, 16. 23, 15; Marc. 16, 16; Luc. 3, 21; 1 Cor. 1, 13; እለ፡ ተጠመቅነ፡ በእግዚእነ፡ ውስተ፡ ሞቱ፡ Rom. 6, 3; Act. 19, 5. 22, 16; ጥምቀተ፡ (Platt: በጥምቀተ፡) ዮሐንስ፡ ተጠምቀ፡ Act. 18, 25; Marc. 10, 39; φωτίζεσθαι Hebr. 6, 4 rom.; Can. Neocaes. 12; Kid. f. 24. 26; እለ፡ ተጠምቁ፡ በሞተ፡ ኢየሱስ፡ Did. 3; እጠመቅ፡ በዋሕድ፡ ወልድ፡ ኢየሱስ፡ Did. 39; ወዓዲ፡ ይጠመቅ፡ በጰራቅሊጦስ፡ ibid.; ተጠመቅነ፡ በአሚነ፡ አብ፡ ወወልድ፡ ወመንፈስ፡ ቅዱስ፡ Clem. f. 154; c. በኀበ፡ *ab* aliquo Did. 15.

ጥሙቅ፡ part. *baptizatus:* እለ፡ ጥሙቃን፡ በመንፈስ፡ ቅዱስ፡ Clem. f. 226; እንዘ፡ ሀሎ፡ በገዘየ፡ እመኒ፡ ጥሙቅ፡ አው፡ ንኡሰ፡ ክር"ን፡ φωτιζομένων et κατηχουμένων Chr. Ta. 13.

ጥምቀት፡ n. act. et subst., f. et m., Pl. ጥምቀታት፡ 1) *intinctio, ablutio:* ጥምቀታት፡ Marc. 7, 8; Hebr. 9, 10; Chr. ho. 9; አይሁድ፡ እለ፡ በሙ፡ ጥምቀታት፡ ዘዘዚአሆሙ፡ ibid. 2) *baptismus* Matth. 3, 7. 21, 25; Marc. 1, 4; Luc. 12, 50; Rom. 6, 4; Tit. 3, 5; Hebr. 6, 4 Platt; ቅዱስ፡ ጥምቀት፡ Kid. f. 23. 26; በእንተ፡ ሥርዐተ፡ ጥምቀት፡ F. M. 27; ውሉድ፡ እለ፡ ሞቱ፡ ዘእንበለ፡ ጥምቀት፡ F. M. 27, 5; ጥምቀት፡ ዘዳግም፡ ልደት፡ Did. 40; እምድኅረ፡ ነሥኡ፡ ጥምቀተ፡ Clem. f. 150; Did. 39; ስመ፡ ጥምቀትየ፡ nomen meum baptismale Sx. Ter 15; መጽሐፈ፡ ጥምቀት፡ d'Abbadie Cat. p. 213; ኀፀበ፡ በማየ፡ ጥምቀት፡ Enc. Nah. 4; ውሉደ፡ ጥምቀት፡ i. e. Christiani, Act. rom. in Epil.

ምጥማቅ፡ subst. m. et f. 1) *locus baptismi, baptisterium:* si aqua fluens est ውስተ፡ ምጥማቅ፡ Const. Ap. 20; Lud. e Vit. Barb.; ቤተ፡ ምጥማቃት፡ in ecclesia Kid. f. 6. a) *lavatio*, ut videtur: monachi, እለ፡ ይበልዑ፡ ኅቡረ፡ ወውስተ፡ ጸሎትኒ፡ ወቍርባን፡ ወምጥማቅ፡ ወውስተ፡ ኵሉ፡ ምግባረ፡ ሠናይ፡ ኅቡራን፡ Reg. Pach. b) ደብረ፡ ምጥማቅ፡ est nomen monasterii in Aegypto celeberrimi, in loco ubi ሰከበ፡ ኢየሱስ፡ infantis stetisse perhibetur, Sx. Genb. 24; ዋዜማ፡ ዘደብረ፡ ምጥማቅ፡ Deg. 2) ምጥማቃት፡ *piscina:* በኀበ፡ ምጥማቃት፡ እንተ፡ ላዕላይ፡ ፍኖት፡ κολυμβήθρα Jes. 7, 3. 22, 9; ምጥማቃት፡ ላዕላይ፡ 36, 2; 4 Reg. 18, 17; ነኒዊስ፡ ከመ፡ ምጥማቃተ፡ ማይ፡ ማያ፡ Nah. 2, 8; 2 Esr. 12, 14. 13, 15. 16; Joh. 5, 2. 9, 7.

መጥምቅ፡ part. *baptista, baptizans:* ዮሐንስ፡ መጥምቅ፡ Matth. 3, 1. 11, 11. 17, 13; Marc. 6, 24; Luc. 7, 20; Genz. f. 68; Deg. al.; ሐናንያ፡ ለጳውሎስ፡ መጥምቁ፡ Sx Teq. 4.

መጥምቃዊ፡ adj. rel. *baptista:* **ዮሐንስ፡መጥምቃዊ፡** Phlx. 212.

ጠምዐ፡ I, 1 [vic. **ጠመቀ፡** et **ጸብኀ፡** טְבַל טְמַע צְבַע טְבַע ثمغ صبغ اِحتف al.] Subj. **ይጥማዕ፡** *intingere, tingere, imbuere, immergere,* c. Acc. et **ውስተ፡** Lev. 4, 6. 17. 9, 9. 11, 32; **ጠሚዮ፡** 14, 6. 7; Num. 19, 18. 31, 23; 1 Reg. 14, 27; 4 Reg. 8, 15; **ኢትጥምዮ፡ውስተ፡ማይ፡** Jer. 13, 1; **ውስተ፡ኵሉ፡ዘርኢከ፡ኢትጥማዕ፡እዴከ፡** Sir. 34, 14; **ትጠምዐኒ፡ውስተ፡ርስሐት፡** Job 9, 31; sederunt ad fluvium **ወጠምዐ፡፩እምኔሆሙ፡ጸኰሲማሁ፡ወይቤሎ፡፴ለካልኡ፡ለምንት፡ታርሕሳ፡** Phlx. 78; **ጠምዮ፡ለቤት፡** (ni **ጠሞ፡** emendandum fuerit) Hen. 90, 28; c. dupl. Acc.: Luc. 16, 24. — *Voc. Ae.:* **ጠምዐ፡ዘ፡ዘፈቀ፡፡**

ተጠምዐ፡ III, 1 *intingi, immergi:* **በከመ፡ይጼመር፡ሠርዮ፡** (i. e. **ሜርዮ፡**) **ምስለ፡ዐምር፡ተጠሚዮ፡** Cyr. ad Th. f. 14; trsl.: **ለእመ፡ተጠምዐት፡ነፍስከ፡ውስተ፡ኀሊናት፡እኪት፡ትከውን፡ጸሎትከ፡ዘኢንጽሕት፡** Phlx. 161.

ጥሙዕ፡ part. *intinctus, immersus:* **ቅዳጅ፡ጥሙዕ፡** M. F.; **ጥሙዓነ፡ደም፡** Enc. Teq. 29.

ጥምዐት፡ subst., Pl. **ጥምዐታት፡** *tinctura, liquor tinctorius:* **ጥምዐተ፡ሕበሪሁ፡** Jud. 5, 30; **ጥምዐታተ፡ሕብር፡** Hen. 8, 1; F. N. 35; Enc. Haml. 3; **አንስት፡ኢይግበራ፡ላዕለ፡መላትሒሆን፡ጥምዐታተ፡ቀይሐተ፡** F. M. 34, 8; **ርቱዕ፡ለአንስት፡ይትገልበባ፡ርእሶን፡በንጽሕ፡ወአከ፡በአሠንዮ፡ላሕየ፡ገጸን፡ወጥምዐታተ፡ወተኰሕሎ፡ወተሰርግዎ፡** Did. 3.

መጢማ፡ subst. *siphon:* **ንሣእ፡መጢማ፡ዘማይ፡ወንፋሕ፡ውስተ፡ሰማይ፡** Herm. p. 44 (forma suspecta, etymon incertum; an pro **መጥማዕ፡**? quamquam in dialecto Tigre **ጤመ፡** i. q. aeth. **ጠመ፡** significat).

ጠመየ፡ i. q. **ጠወየ፡**

መጥመይ፡ subst. *instrumentum torquendi:* **ግበር፡መጥመየ፡ወመዋሥርተ፡ወጤገነ፡ወጽሕርተ፡ወመንኰራኵረ፡ሰረገላ፡** Sx. Ter 15.

ጥር፡, sec. Lud. etiam **ጠር፡**, nomen mensis Abyssinorum quinti, qui XXVII° Decembris sec. Cal. Jul., VIII° Januarii sec. Cal. Greg. incipit et mensi Aegyptiorum ⲦⲰⲂⲒ respondet.

ጠርሰ፡ I, 1 [i. q. **ዐርሰ፡** ضَرِسَ] *stupere, stupidum fieri* de dentibus, vel *stupidos habere dentes,* ex rei acidae usu, **ወደቂቅ፡ይጠርሱ፡** (v. **ዐርሱ፡**) **ስነኒሆሙ፡** Jer. 38, 29; **ለሊሁ፡ይጠርስ፡** (v. **ይዐርስ፡**) **ስነኒሁ፡** 38, 30; **ደቂቅ፡ጠርሱ፡** (v. **ዐርሱ፡**) **ስነኒሆሙ፡** Hez. 18, 2.

ጥርስ፡ subst., Pl. **ጥረስ፡** et **አጥራስ፡** [i. q. **ዕርስ፡** ضِرْس ܥܪܣܐ] *dens molaris:* Ex. 21, 27 var.; Num. 11, 33 var.; **አንገፍክዎሙ፡እማእከለ፡ጥረሲሆሙ፡ዘመሠጡ፡** Job 29, 17; **ጥረሲሁ፡መከርከር፡** Prov. 24, 37; Ps. 57, 6; **መሊኅ፡አጥራስ፡** Sx. Masc. 18.

I. **ጠረቀ፡** I, 1 ut videtur amh. (vid. Isenb. lex. p. 181) *firmare:* **ጥርቅ፡ለገብርከ፡** Lud. e Ssal. Req.

II. **ጠረቀ፡**, quod cum **ዐርቀ፡** et [illegible] (طَرَ) compendium

scindere significasse videtur. — At Rad. Abb. praebent **ጠረቀ፡ዘ፡ቀዘነ፡**

አጥሩቂ፡ adj. *scissos* vel *laceratos testiculos habens,* ut videtur, Lev. 22, 24; Gr. exhibet ἀπεσπασμένος. — *Voc. Ae.:* **አጥሩቂ፡ዘ፡ተቀማጥ፡፡**

ጥሬቡናስ፡ n. prgr. sc. *tribunus* Epist. Joh. Ant. ad Cyr. in Cyr. f. 114; Pl. **ጠርበናት፡** legitur M. M. f. 19 (vid. sub **ጋላት፡**).

ጠርቤንቶስ፡ጤርቤንጦስ፡ጤርባንቶስ፡ጤሬብንቶስ፡ጤቤሬኖቶስ፡ጠርቤንቶ፡ al., n. prgr. sc. τερέβινθος, *terebinthus* a) arbor Jos. 24, 26; Sir. 24, 16; Jes. 1, 30. 6, 13; Kuf. 13. b) fructus seu nuces terebinthinae, ut videtur, Gen. 43, 11; Kuf. 42. — *Voc. Ae.:* **ተነካ፡ወዳዕሮ፡ወጠርቤንቶ፡ዘ፡ወርካ፡፡**

ጠርቤዜር፡, **ጠርገዘቤጤር፡**, **ጤርዚጤር፡** n. prgr. corruptum sc. πρεσβύτερος **ጠርገዘቤጤር፡** M. M. f. 325. — *Voc. Ae.:* **ጠርቤዜር፡** v. **ጤርዚጤር፡ዘ፡ቀሲስ፡**; **ጠርዘቤጤር፡ዘ፡ሢመተ፡ቅስና፡፡**

ጠርአ፡ I, 1 et 2 [vic. **ጸርኀ፡**] *clamare, vociferari:* **ኢይኬልሕ፡ወኢይጠርአ፡** (v. **ይጤርአ፡**) Jes. 42, 2; **እንዘ፡ይጠርኡ፡** Act. 22, 23 Platt; c. **በ፡** *appellare* alqm, *provocare* ad alqm, Act. 25, 11 Platt. — *Voc. Ae.:* **ጠርአ፡ዘ፡ጯኸ፡**(**ጮኸ፡**).

አጥርአ፡ II, 1 *clamare facere;* *Voc. Ae.:* **ያጠርዖ፡ዘ፡ያስጯኸው፡** v. **ያስጮኸዋል፡**

ጥርአ፡ vel **ጥራኣ፡** subst. *clamor, vociferatio:* **በጥርአ፡** (v. **በጥራኣ፡**) **ቃል፡መፍርሀ፡** Sap. 17, 18; formam **ጠርአ፡** Lud. affert e Libr. Myst.

ጠራኢ፡ n. ag. *vociferator,* Lud. sine auct.

ጠራው፡ subst. i. q. **ትርያ፡** ثُرَيَّا *plejades* stellae: **ከከብ፡ጠራው፡** Lud. ex Enc. Masc. 15 (at in Sx. Tub. **ሀገረ፡ጠራው፡**).

ጥራዝ፡ subst. [طِرْس طِلْس] *plagulae, chartae, fasciculus chartarum,* (Heft): mulier quaedam **ወምስሌሃ፡፩ጥራዝ፡እመጽሐፈ፡መልእክት፡ለጳውሎስ፡ወትቤሎ፡ተሣየጥ፡እምኔየ፡ወነሥአ፡ለይእቲ፡ጥራዝ፡** Sx. Mag. 13; **፫ጥራዛት፡ክልኣን፡** ibid.; d'Abbadie Cat. préf. p. XIII.

ጠርገዘቤጤር፡ vid. sub **ጠርቤዜር፡**

ጠረየ፡ rad. inus., cui comparanda videtur ثَرَا *multus ac numerosus evasit;* ثَرِيَ *multis opibus polluit,* (nequaquam יָרַשׁ i. e. **ወረሰ፡** Schrader de linguae Aethiop. indole p. 15).

አጥረየ፡ II, 1 1) *acquirere, sibi comparare,* opes, bona: Gen. 12, 5. 26, 14. 31, 18. 36, 6. 46, 6; Kuf. 28; Koh. 2, 7; **ንዋይ፡ዘአጥረየ፡** Job 20, 29. 2, 4; **አጥረይኩ፡ሠናየ፡ጥሪተ፡** Sir. 51, 21; **አንተ፡ርቱዕ፡ታጥርያ፡** Jer. 39, 7; **ታጠርዩ፡በዝ፡በሒር፡አብያተ፡** 39, 15; Matth. 10, 9. 19, 21; Luc. 18, 12; Hen. 91, 13. 97, 8; **አጥርዩ፡ጥሪታተ፡** F. N. 24, 4; servos Ex. 21, 2; Lev. 25, 44. 45; **አጥርየነ፡** Jes. 26, 13; Gen. 47, 19; homines tamquam peculium: **ኅሩያንየ፡እለ፡አጥረይኩ፡** Jes. 43, 21; amicum: **አጥሪ፡ዐርከ፡** Prov. 17, 17; filium Gen. 4, 1:

res varias, ut arma Kuf. 11; ልብነ፡ እምከመ፡ አጥረየ፡ ክንፈ፡ ወርሐቀ፡ እምግብረተ፡ ዓለም፡ Chr. Ta. 22; ንጽሀቀ፡ ለአጥርየተ፡ ዝንቱ፡ Chr. Ta. 34; sapientiam Prov. 16, 22. a) abs.: *acquirere peculium:* አጥረይኩ፡ በውስተ፡ አሕዛብ፡ Sir. 24, 6. b) *quaestum facere*, Sx. Teq. 11. 2) *possidere:* Koh. 7, 12; ዘአጥረዮ፡ Jes. 1, 3; Gen. 13, 5; Lev. 14, 34. 20, 24; አለ፡ ያጠርዩ፡ Judith 8, 22; ነፍስ፡ ዐዋግ፡ ታሀጉሎ፡ ለዘአጥረያ፡ Sir. 6, 4; አመ፡ አጥረይኩ፡ ኪያኪ፡ ማርያም፡ Enc. Haml. 20; passim *habere, uti:* አለ፡ አጥረይዋ፡ ለኀጢአት፡ χρώμενοις αὐτῇ Prov. 10, 26. 17, 8; አጥረይክዋ፡ ለኀጢአት፡ በሕቲትየ፡ Lud. e Vit. Dan.; 1 Thess. 4, 4.

ተጠርየ፡ III, 1 *acquiri, comparari:* አንተ፡ ኀለይከ፡ ከመ፡ ጸጋ፡ እግዚ'፡ ትጠረይ፡ በብሩር፡ F. M. 25, 1 (vid. Act. 8, 20); F. N. 5; ዘይጠረይ፡ (mercaturâ) F. N. 34; ጸጋ፡ መንፈስ፡ ቅዱስ፡ አንተ፡ ትጠረይ፡ በጥምቀት፡ Phx. 20; ትሩፋት፡ (virtutes) አንተ፡ እምኔሃ፡ ትጠረይ፡ ንጽሐ፡ ልብ፡ Phlx. 4; N. T. rom. t. 1 p. 100ᵇ.

ጥሩይ፡ part. *acquisitus, possessus*, Lud. sine auct.

ጥሪት፡ subst. (proprie part. f.), f. et m., Pl. ጥሪታት፡, *res quaestu partae, possessio, opes, bona, facultates, peculium:* πόνοι Prov. 3, 9; κτήσεις Gen. 46, 6; Lev. 25, 10. 13; Kuf. 13; ጥሪት፡ ብዙኅ፡ Prov. 1, 13. 8, 18; Sir. 42, 4; Koh. 2, 7. 8; κτῆμα ጥሪት፡ ክቡር፡ Prov. 12, 27; Hos. 2, 17; Matth. 19, 22; Marc. 10, 22; Act. 2, 45; ὑπάρχοντα Prov. 6, 31; Matth. 19, 21; ብዙኅ፡ ጥሪት፡ πλῆθος ἀγαθωσύνης Koh. 5, 10; ለጥሪትክሙ፡ Lev. 25, 45. 46; Ex. 25, 2 al.; ὑπάρματα Joh. 4, 12; Kuf. 45; 4 Reg. 3, 17; ሕዝበ፡ ክህነት፡ ወመንግሥት፡ ውእቱ፡ ወጥሪት፡ ውእቱ፡ (סְגֻלָּה) Kuf. p. 121; Chrys. crebro; ዘቱ፡ ጥሪታት፡ Phlx. 28; Chr. Ta. 28; አጥርዮ፡ ጥሪታት፡ F. N. 24, 4.

ጥሩይ፡ adj. vel subst., Pl. ጥሩያን፡ *possidens, possessor:* ወአልብክሙ፡ ጥሩያኒሆሙ፡ (v. ጥርያኒሆሙ፡) nec habebitis (eos) possidentes eos Hen. 14, 6.

መጥሪት፡ subst., Pl. መጥርያት፡, Pl. Pl. መጥርያታት፡ (quae forma sola hucusque reperta est) *res acquisitae, possessiones* varii generis: በአንተ፡ አንስቲያሆሙ፡ ወውሉዶሙ፡ ወመጥርያታቲሆሙ፡ ወኪነታቲሆሙ፡ Phlx. 3.

ጥሩይ፡ adj. [amh. ጥሬ፡; טָרִי طَرِيّ *recens*] *crudus, incoctus*, Ex. 12, 9; Kuf. 49; c. suff. pron. pers. (gramm. § 156): ኮኑ፡ ይበልዑ፡ ኀጠተ፡ ሥርናይ፡ ጥሩዮ፡ Jsp. p. 367; የሐምል፡ ሐምለ፡ ገዳም፡ ወይበልዕ፡ ጥሩዮ፡ እምኔሁ፡ Gad. T. H.

ጠረጴዛ፡ n. prgr., sc. τράπεζα, Pl. ጠረጴዛት፡ 1) *mensa sacra ecclesiae seu altare:* ኢይትወከፍዎሙ፡ ውስተ፡ ቅድስት፡ ጠረጴዛ፡ Clem. f. 117; ኢይደልዎሙ፡ ይበኡ፡ ውስተ፡ ቅድስት፡ ጠረጴዛ፡ ወምሥዋዒሁ፡ ለእግዚ'፡ f. 232; Org. 2; ጠረጴዛት፡ ዘምስጢር፡ Org. 7; ጠረጴዛት፡ in ecclesia Clem. f. 87; Sx. Masc. 5. 2) *sanctuarium cum altari:* ሰላም፡ ለታኦድሬ፡ ዘሐነጸት፡ ጠረጴዛ፡ Enc. Mij. 11 (in Actis: ሐነጸት፡ ቤተ፡ ክር'ን፡); ኦሪታዊት፡ ጠረጴዛ፡ sanctuarium mosaicum, Enc. Tachs. 3 (in Actis: ቤተ፡ መቅደስ፡).

ጠሰየ፡ I, 1 Subj. ይጥሲ፡ 1) *conculcare, conterere* [coll. داس طاس (דּוּשׁ) عدس وطس] λεπτύνειν 2 Reg. 22, 43; አጥሰዮሙ፡ ἐκτρίψω αὐτούς Ex. 32, 10. 2) *perdere, exstinguere, delere:* ትጠስየኒ፡ (ut videtur ὀλέκεις) Job 10, 16; ጥሰየኒ፡ ምስሌሆሙ፡ Kbr. Nag. n. 9; አንተ፡ (Deus) ጠሰይኮሙ፡ ለአለ፡ ይዓረሩኒ፡ በከንቱ፡ Kid. f. 36; አነ፡ ጠሰይክዎሙ፡ በመዐትየ፡ Macc. f. 6; ተሀበኒ፡ መድኀኒተ፡ ደዌ፡ ኀጢአት፡ ዘይጠሲ፡ Enc. Masc. 22; sec. Lud. etiam *oblitterare* scripturam Org. 3. [Lud. significationem *delendi* vel *exstinguendi* primariam et unicam statuit; cui sententiae firmandae alqs ad طَسَّ *latuit, delituit* provocaverit]. — *Voc. Ae.:* ጠሰየ፡ ዘ፡ አጠፋ፡; *aliud:* ትጠስየኒ፡ ዘ፡ ትደምስሰኝ ።

ተጠስየ፡ III, 3 *percelli*, ut videtur, de animo Jos. 5, 1 CG (κατεπλάγησαν).

ጥሱይ፡ part. *deletus*, Lud. sine auct.

ጥስየት፡ n. act. *deletio*, Lud. sine auct.

ጣቃ፡ subst. [طَخَاطِخ *tenebrae*, طَخَا *obscura fuit* nox] *caligo* nubium, γνόφος Ex. 20, 21; Deut. 4, 11. 5, 19; Hebr. 12, 18. — *Voc. Ae.:* ጣቃ፡ ዘ፡ ጽልመት ።

• ጥቀ፡ *valde*, ጥቃ፡ et ጠቃ፡ *juxta* vid. sub ጠቀቀ፡

ጠቀለ፡ I, 1 [دَجَلَ ثَلَبَ; prima verbi potestas in *legendo* et *obducendo* est] *mentiri, mendacia proferre, calumniari:* አፍ፡ ዘይጠቅል፡ ወይሔሱ፡ καταψευδόμενον Sap. 1, 11; ጠቀለቶ፡ ቅድመ፡ እግዚኡ፡ Kuf. 39; ሶበ፡ ጠቀለቶ፡ M. M. f. 206.

ጠቃሊ፡ n. ag. *calumniator, mendax*; *Voc. Ae.:* ጠቃሊ፡ ዘ፡ ዐመፃ፡ አውራጅ ።

ጥቋሊ፡ vid. sub ጠንቈለ፡

ጠቅለለ፡ quadrl. amh. *convolvere, circumvolvere, circumplicare.*

ጥቅሉል፡ part. *convolutus, complicatus:* አልባስ፡ ጥቅሉላት፡ F. N. 33, 3.

ጠቀመ፡ I, 1 [تَخَمَ أَتْخَمَ تَخَّمَ *limitavit, terminum posuit;* تُخْم (etiam طخم) *limes*] Subj. ይጥቅም፡, *muro cingere* locum, *muro circumdato limitare* vel *munire*, c. Acc. loci: ከመ፡ ይሕንጽ፡ ውእተ፡ መካነ፡ ወይጥቅም፡ ዐጸደ፡ Kuf. p. 117; Timotheus patriarcha Alex. XXII ሐነጸ፡ አብያተ፡ ክር'ት፡ ብዙኃተ፡ ወጠቀመ፡ ወሐደሰ፡ ብዙኃነ፡ እምኔሆሙ፡ Sx. Haml. 26; c. Acc. muri: አለ፡ ያፈቅሩ፡ ሕገ፡ ይጠቅሙ፡ ለርእሶሙ፡ ቅጽረ፡ Prov. 28, 4.

ተጠቅመ፡ III, 1 *muro circumdari* vel *munire:* ከመ፡ ትጠቀም፡ በመጽሉብትከ፡ እግእከለ፡ መንሱት፡ Lit. Joh.

ጥቅም፡ subst., m. et f. (ut Jes. 15, 1; Hen. 14, 9), *moenia, murus ambiens* vel *muri:* አረፋት፡ ወጥቅም፡ τεῖχος καὶ περίτειχος Jes. 26, 1; Kuf. p. 156; προτείχισμα Thren. 2, 8; አነ፡ እከውና፡ ጥቅመ፡ እሳት፡ ዐውዳ፡ Zach. 2, 5; የሐንጽ፡ ጥቅመ፡ ዐውዴኪ፡ Hez. 26, 8; φραγμός Ps. 61, 3; Sir. 36, 30; χάρακες Koh. 9, 14; አሣትት፡ ጥቅም፡ τεῖχος Jes. 5, 5; ወድቀ፡ ጥቅማ፡ ἐπάλξεις Jer. 27, 15; τεῖχος, τείχη Jes. 21, 1. 32, 14; ውስተ፡ አርእስተ፡ ጥቅም፡ Prov. 1, 21; ሀገር፡ ዘንኀለ፡ ጥቅማ፡ Prov. 25, 28; Jos. 2, 15; Jes. 15, 1; Apoc. 21, 12 al. crebro; አረፍተ፡ ጥቅመ፡ ሀገር፡ ὀχυρώματα τείχους Jes. 22, 10; 1 Reg. 25, 10; አህጉረ፡ ጥቅም፡ *urbes (moenibus)*

munitae Jer. 4, 6; Hos. 8, 14; Ps. 59, 10; vel **አህጉር፡አለ፡ በን፡ጥቅመ፡** Jes. 36, 1; Deut. 1, 28. 3, 5 al.; **ኢያሪኮ፡ዕጹት፡ይእቲ፡ወጥቅም፡ዘላዕሌሃ፡** Jos. 6, 1; **ሀገር፡ዘአልቦ፡ጥቅመ፡** Prov. 25, 28. — *Voc. Ae.*: **ጥቅም፡ዘ፡ግምብ፡**

ጥቅምት፡ nomen mensis Abyssinorum IIi, qui XXVIII° Septembris sec. Cal. Jul., X° Octobris sec. Cal. Greg. incipit et mensi Aegyptiorum ⲠⲀⲞⲠⲒ respondet.

ጠቀመ፡ amh. i. q. **ጠቀበ፡** aeth.

ጠቃሚ፡ n. ag. *sartor*, Vis. Bar.

ጠቀር፡ subst. *fuligo*, Lud. auct. Greg. [amh. **ጠቈረ፡** *nigrum esse* vel *fieri*].

ጠቀሰ፡ I, 1 *signum dare, innuere*: **ይጠቅስ፡** (v. **ይኤምር፡**) **በእግር፡** σημαίνει Prov. 6, 13 [in versione hujus loci Syriaca et in Targum hoc idem verbum ܩܒܨ קבץ legitur, quod vulgo interpretantur *signum dare terendo* vel *pulsando*. Amharicum **ጠቀሰ፡** significat 1) *innuere* oculis vel manu 2) *emungere* candelam Isenb. p. 182].

ጠቀቀ፡ rad., cognata radicibus **ደቀቀ፡** et **ደግደገ፡**, quae potestatem *subtilitatis* habet sicut דקק Rabbinorum et دقّ; ejusdem stirpis sunt **ጠንቀቀ፡** et **ጠየቀ፡**

ጥቀ፡ subst. *subtilitas*; non usurpatur nisi in Acc. adv. **ጥቀ፡** *subtiliter* i. e. 1) *accurate, ad amussim, exacte, diligenter*: Jos. 22, 5; (Gen. 27, 27 mihi quidem **ጥቀ፡** ad **ዘበረከ፡** referendum videtur, at lectio alia est **ጥንቁቀ፡** pro **ጥቀ፡**); **ከመ፡ይምላእ፡ጥቀ፡እማእከለ፡ሥርናይ፡ከርዳድ፡** Enc. Tachs. 19; **በሕቁ፡ጥቀ፡** πάνυ μὲν οὖν Cyr. c. Pall. 70 al. (vid. sub **በሕቁ፡** c. 98); etiam *satis* (wohl, hinlänglich): **ነጺሮሙ፡ጥቀ፡** Enc. Hed. 28. 2) *ipsum, utique, sane* (eben, gerade) **በዝንቱ፡ጥቀ፡** 4 Esr. 8, 42; **ከመዝ፡ጥቀ፡ለብሓዊ፡** καθὼς ὁ κεραμεὺς οὗτος Jer. 18, 6; Rom. 9, 30. 3) *valde, admodum, vehementer, perquam*: **እፈቅድ፡ጥቀ፡ከመ፡ትጽደቅ፡** Job 33, 32; λίαν Gen. 1, 31; Jer. 24, 3; Matth. 2, 16. 4, 8. 8, 28; σφόδρα Gen. 20, 8. 21, 11. 27, 27; Ps. 35, 6. 138, 13; **ጥቀኑ፡ትቴክዝ፡አንተ፡** Jon. 4, 4; **በሕቁ፡ጥቀ፡** ἐπὶ πλεῖον σφόδρα Jer. 2, 12. 36. 9, 19. 24, 2; Thren. 5, 22; Tob. 3, 10; Matth. 17, 6. 23. 19, 25. 27, 54; Luc. 18, 23 al.; περισσῶς Dan. 7, 7; α) ubi ad adjectivum refertur, voculam **ጥቀ፡** uno vel pluribus verbis interjectis ab eo separare amant: **ብዙኃት፡ሰራዊት፡ጥቀ፡** Hez. 37, 10; **ዐቢይ፡መቅሠፍት፡ውስተ፡ሀገር፡ጥቀ፡** 1 Reg. 5, 12; Jos. 9, 7. 22, 8; **በዐቢይ፡ቀትል፡ጥቀ፡** Jer. 14, 17. β) passim respondent τί, ὡς, *quantopere! quam!* **ጥቀ፡ሠናይኪ፡** τί ὡραιώθης Cant. 7, 7; **ጥቀ፡ተሰብሐ፡ስምከ፡** ὡς θαυμαστόν Ps. 8, 1. 9. 72, 1. 83, 1. γ) nonnumquam: *magis*: sive seq. **እምነ፡**, ut: **ገቢረ፡ጽድቅ፡ሥሙር፡በኀበ፡እግዚ**" **ጥቀ፡እምዘቢሐ፡መሥዋዕት፡** μᾶλλον ἢ Prov. 16, 5; sive abs., ut: **ወረሲዕ፡ያነሥእ፡ጥቀ፡ጸልአ፡** μᾶλλον Prov. 15, 18; et seq. **ኢ፡** *non magis* i. e. *nihilo minus non* Luc. 22, 53. δ) **መጠነ፡ — ጥቀ፡** *quantumvis* Gen. 34, 12. 4) *adeo, vel, etiam* (sogar), Joh. 8, 52; Rom. 11, 24; 1 Cor. 6, 3; Job 4, 18; **እስፋብ፡ሰማይ፡ጥቀ፡ለእመ፡ወረደ፡ዲቤሆሙ፡ኢክህለ፡ጊዜሁ፡** (seq.: quanto minus) Rel. Bar.; omnia quae rapuisti reddes **እስከ፡ጥቀ፡ግማሽ፡ኀብስት፡ዘሄድከ፡** Clem. f. 269. 5) praemisso vel sequente **ኢ፡**, sc. **ኢ፡ — ጥቀ፡** vel **ጥቀ፡ — ኢ፡** *ne quidem*: Job 4, 18. 15, 15; **ማየ፡ጥቀ፡ኢያስተይኮ፡ለጽሙእ፡** 22, 7; Gen. 44, 8; Ex. 11, 7; Matth. 6, 29. 21, 32; Luc. 7, 44 rom.; 12, 27; 1 Cor. 5, 1; 2 Petr. 2, 4; **ነፍሰ፡ጥቀ፡ኢምሕከ፡** Org. 2. — *Voc. Ae.*: **ጥቀ፡ዘ፡በ፫እጅግ፡ለኳ፡ስኳ፡** (v. **ለከ፡ስንኳ፡**).

ጠቃ፡ vel **ጥቃ፡** praep.; proprie subst. *subtilitas*; transfertur in *propinquitatem* vel *confinium arctum*, nec nisi praepositionis loco usurpatur sive **በጥቃ፡** sive **ጠቃ፡** vel **ጥቃ፡** *proxime, secus, juxta* [vid. **ድንጋግ፡**]: a) **ጠቃ፡** vel **ጥቃ፡** Ex. 15, 27. 16, 3. 24, 4. 29, 12; Jos. 8, 35; Kuf. 37; **ጥቃሆሙ፡** Job 1, 14; **ማይ፡ዘጥቃ፡ባሕር፡** Jes. 19, 5; **ቆመ፡ጥቃ፡ኀበ፡እቀውም፡አነ፡** ἐχόμενος τῆς στάσεώς μου Dan. 8, 17; Zeph. 2, 5; 2 Esr. 12, 13; Matth. 20, 30; Act. 18, 7 rom.; **ጥቃሃ፡** 27, 8 rom. b) **በጥቃ፡** Ps. 140, 7; **በጥቃ፡ፍኖት፡** παρὰ τὴν ὁδόν Chr. ho. 4; Chr. Ta. 10. — *Voc. Ae.*: **ጥቃ፡ዘ፡በ፪ቅሩብ፡አጸገብ፡**

ጣቃ፡ *caligo* vid. c. 1222.

ጥቀት፡ n. act. subtilitas i. e. *nimia parsimonia* vel *tenacitas* (Genauigkeit): **በጥቀት፡መብልዐ፡ወሀብኮ፡** sc. esurienti, Form. Conf.

ጠቀበ፡ I, 1 [amh. **ጠቀመ፡**; ܐܫܟܦܐ إِسْكَافٌ אִשְׁכְּפָא *sutor*; coll. ثَقَبَ *perforavit*: Lud. **ጠበቀ፡** conferendum censet], *suere, assuere, insuere, consuere*: **አልቦ፡ዘይጠቅብ፡ድርገሓ፡ዐርቀ፡ውስተ፡ልብስ፡ብሉይ፡** Matth. 9, 16; Marc. 2, 21; Kuf. p. 14.

አስተጣቀበ፡ var. pro **አስተጣበቀ፡** vid. sub **ጠበቀ፡**

ጥቁብ፡ part. *consutus, resartus*: **ዝቅ፡ብሉይ፡ወሥጡጥ፡ወጥቁብ፡** Jos. 9, 2; **ሀሎ፡ዲቤሁ፡ልብስ፡ጥቁብ፡** Phlx. 136.

ጥቅበት፡ n. act. et subst. *suendi ars, sartura, assutum*: **በሀየ፡ተምህረ፡ግብረ፡እድ፤ጽሕፈተ፡ወጥቅበተ፡ወኵሎ፡ግብረ፡ምንኵስና፡** Sx. Genb. 19; Marc. 2, 21.

ጠቃቢ፡ n. ag. *sutor, veteramentarius*, Lud. sine auct.

መጥቀብት፡ var. pro **መጥበቅት፡** σύμβλημα Jes. 41, 7.

ጠቅዐ፡ I, 1 [תָּקַע] Subj. **ይጥቃዕ፡** proprie *percutere, plaudere*, deinde *pulsare* instrumenta musica, in specie *clangere* buccina, *inflare* tubam, *buccinare* [sicut תָּקַע בַּשּׁוֹפָר], c. **በ፡** tubae Num. 10, 3. 8. 10; Jos. 6, 8—16; c. Acc.: **ትጠቅዕ፡መጥቅዐ፡ወይትጋብኡ፡ሕዝብ፡** Genz. f. 14; c. **በ፡** signi: Num. 13, 5. 6; abs.: Apoc. 8, 6—13. 10, 7; Clem. f. 20. — *Voc. Ae.*: **ጠቅዐ፡ዘ፡ነፍኀ፡ወዓዲ፡ይሸማጠጡ፡**

ጥቅዐት፡ n. act. *inflatus tubae, cantus buccinae*, Lud. e Libr. Myst.

ጠቃዒ፡ n. ag. *buccinator, tympanotriba*, Lud. sine auct.

መጥቅዕ፡ subst., plerumque m., Pl. **መጣቅዕት፡**; etiam forma **መጥቃዕት፡** occurrit Num. 10, 8. 10, proprie Sing., sed collective usurpata; 1) *tuba, buccina*, σάλπιγξ Ex. 19, 13. 16; Lev. 23, 24. 25, 9; 4 Esr. 4, 26; **ምስለ፡መጥቅዖሙ፡** 2 Esr. 3, 10. 22, 35; **ወይነፍኁ፡መጥቅዐ፡** 2 Esr. 18, 15; Hebr. 12, 19; Apoc. 4, 1; Noah fecit **መጥቅዐ፡እምዕፀ፡ሊባኖስ፡ዘኑኁ፡፫በእመት፡ወግድሙ፡፩በእመት፡ወሰበ፡አኀዘ፡ይግበር፡ታቦተ፡ይጠቅዕ፡ኵሎ፡ዕለተ፡፫ጊዜ፡** Clem. f. 20; **መጣቅዕት፡** Num.

10, 2 seq.; 31, 6; Jos. 6, 6 seq.; 1 Par. 15, 28; Apoc. 8, 2. 6. a) በዓለ፡ መጥቅዕ፡ nomen festi Judaeorum, sine dubio *festum novilunii* mensis septimi (sec. Lev. 23, 24, coll. Ps. 80, 3 aeth.) M. M. f. 263 (vid. sub በድር፡ c. 541). b) In Computo paschali መጥቅዕ፡ significat *diem novilunii* sive *numerum aureum*, vid. Lud. Comm. hist. p. 386; Scaliger p. 690; Lud. lex. aeth. c. 557. 2) sec. Ludolfum in genere „*instrumentum sonorum quod pulsatur*, quoque pro campanis uti solent": in monasterio ጠቅዑ፡ መጥቅዕ፡ Lud. e Vit. Dan.; Genz. f. 40 (vid. sub መርዋሕት፡ c. 306.); vid. Description de l'Égypte, II ed., t. XIII [p. 549, ubi instrumentum ita describitur: „une grande règle de bois, de fer ou de cuivre, qu'on emploie dans les églises, où il n'est pas permis de faire usage des cloches, semblable pour la forme à celui instrument, que les Qobtes nomment nâqûs; il se frappe avec un petit maillet de bois." — *Voc. Ac.*: መጥቅዕ፡ ብሩር፡ ዘ፡ ነጋሪት፡; vid. etiam scholion ad ቀርን፡

ጥብ፡ *mamma* vid. sub ጠበወ፡

ጠቢ፡ ጡብ፡, ጡባህ፡ nomen mensis Aegyptiorum quinti, ⲦⲰⲂⲈ, ⲦⲰⲂⲒ, qui mensi Abyssinorum ጥር፡ respondet: Abush. 8 al.

ጠብለለ፡ quadrl. I 1) *involvere, obvolvere* fasciis: በጊሜ፡ ጠብለልክዎ፡ (ለባሕር፡) ἐσπαργάνωσα Job 38, 9; infantem በአዕርቅት፡ Sx. Tachs. 1; ይጠበልልዎ፡ በወዲፋት፡ ወይገድፍዎ፡ συμψηφισθείς Jer. 22, 19; ለምድር፡ በመትሕቴሃ፡ ጠብለላ፡ በእሳት፡ Job 28, 5; ጠብለሎሙ፡ ለምውታን፡ በአልባሰ፡ ሐዲስ፡ Genz. f. 84; Deus terram ይጠበልል፡ በረቃቅ፡ Lit. Orth. 2) *circumvolvere, circumplicare*: ጠብለሎ፡ ውስተ፡ ክሳድከ፡ Prov. 6, 21. 3) *convolvere, complicare*, ut vela navis: ጠብለሉ፡ ልብሰ፡ ሐመር፡ Chr. Ta. 34; chartam: ወጠብለላ፡ ለክርታስ፡ ውስተ፡ ... Sx. Mij. 3. 4) *implicare*: ይጠበልሎን፡ (ለአብግዕ፡) ሦክ፡ ወአሜከላ፡ Herm. p. 57. — *Voc. Ac.*: ጠብለለ፡ ዘ፡ ጠቀለለ፡ ።

ተጠብለለ፡ III, 1 1) *involvi, obvolvi*, fasciis (de Jesulo) Kid. f. 33; Lit. 173, 4; በአዕርቅት፡ ዘተጠብለልከ፡ Cod. Mus. Brit. LX, n. 1; linteis (de corpore exanimi) Ssal. Req. 2) *convolvi, complicari*: Hen. 90, 29; ሰማያት፡ ይጠበለሉ፡ Kid. f. 32; de velis navis Chr. Ta. 34 (vid. sub ላኅልኅ፡). 3) *circumvolvi, circumplicari*: ከይሲ፡ ተጠብለለ፡ ውስተ፡ ክሳዱ፡ Sx. Haml. 24.

ጥብሉል፡ part. 1) *involutus, obvolutus, circumvolutus*, Kuf. p. 76; 1 Reg. 21, 9; Joh. 11, 44; infans ጥብሉል፡ በአዕርቅት፡ Chr. ho. 26; የማን፡ እዴሁ፡ ጥብልልት፡ ይእቲ፡ በሰናት፡ (telo, sc. quod in vestem conversum erat) Gad. T. H. 2) *convolutus*, Joh. 20, 7.

ጥብላሌ፡ subst. *convolutio, involutio* infantis in fascias, Org. 2.

ጠብሐ፡ I, 1 [טָבַח طَبَخَ *mactavit*, vic. ዘብሐ፡] Subj. ይጥባሕ፡ 1) cultro vel scalpello *secare, incidere, scarificare*: κατετέμνοντο 3 Reg. 18, 28; ከመ፡ ጠቢብ፡ ዐቃቢ፡ ሥራይ፡ ዘይጠብሕ፡ በመላጺ፡ (sc. corpus aegroti) Did. 10. a) *dissecare*: ትጠብሖ፡ በበ፡ መሌሊቱ፡ διχοτομεῖν Ex. 29, 17. b) *abscindere* i. e. scalpello *deglubere, detrahere* cutem: ጠብሑ፡ አንዳ፡ ርእሱ፡ Sx. Haml. 13; አንዳ፡ ድማሑ፡ በመጥባሕት፡ ጠብሑ፡ Enc. Haml. 13; ጠብሕዎ፡ ማእሰ፡ Enc. Ter 11. 2) *mactare, jugulare* ad esum Gen. 43, 16; Ex. 21, 37; Lev. 17, 3; Deut. 12, 15. 28, 31; 1 Reg. 25, 11. 28, 24; 3 Reg. 19, 21; ጠብሑ፡ አልህምተ፡ Jes. 22, 13; Hez. 34, 3; በግዕ፡ ዘይወስድዎ፡ ይጥብሕዎ፡ Jer. 11, 19. 28, 40; Ps. 43, 24; Tob. 7, 9; Rom. 8, 36; in specie ad sacrificium: Lev. 17, 3 seq.; 1, 5. 11. 3, 2 al.; 1 Reg. 1, 25; ከመ፡ ዘይጠብሕ፡ ሊተ፡ ከልበ፡ Jes. 66, 3; ከመ፡ ይጥብሑ፡ ለይስሐቅ፡ Kuf. 18; ትጠብሕ፡ ፋሲካሁ፡ Deut. 16, 2; Kuf. 22. 49.

ተጠብሐ፡ III, 1 1) *incidi*: ይጠባሕ፡ ገጸሙ፡ Hez. 6, 9. 2) *mactari, jugulari*: ለተጠብሖ፡ Jer. 12, 3; Prov. 7, 22; መጽአ፡ ይጠባሕ፡ ከመ፡ በግዕ፡ Jes. 53, 7; Num. 11, 22; Chr. ho. 25.

ጥብሕ፡ subst. (m.) 1) *jugulatio* i. e. *caedes*: ዐቢይ፡ ጥብሕ፡ σφαγή Jes. 34, 6. 2) *pecudes mactatae*: ዘብሐት፡ ዘዚአሃ፡ ጥብሓ፡ θύματα Prov. 9, 2; ለአክ፡ ያምጽኡ፡ ለከ፡ ሥጋ፡ እምጥብሕከ፡ ዘጠብሕከ፡ በውስተ፡ ቤትከ፡ Jsp. p. 288. 3) *sacrificium, hostia, victima*: Deut. 18, 3; ዘዐመፃ፡ ጥብሕ፡ Prov. 17, 1; ተአዘዘ፡ በበዓል፡ አዕርጎ፡ መባእ፡ ወጥብሕ፡ Jsp. p. 308; Org.

ጥብሐት፡ n. act. *mactatio*: ዕለተ፡ ጥብሐት፡ Jac. 5, 5 Platt.

ጠባሒ፡ n. ag. *lanio, cultrarius*: ጠባሕያን፡ አልህምት፡ Lud. e Mss. Colb. (sub መጥባሕት፡).

ምጥባሕ፡ subst. *laniena, locus ubi mactatur*: sanctuarium ecclesiae vocatur ምጥባሐ፡ ሥጋሁ፡ ወምቅዳሐ፡ ደሙ፡ (sc. Christi) Org. 7.

መጥባሕት፡ subst., m. et f., Pl. መጣብሕ፡, (raro መጣብሕት፡ ut 3 Reg. 19, 1 var.), 1) *culter*, μάχαιρα Gen. 22, 6. 10; Kuf. 18; ῥομφαία Jud. 19, 29; Hen. 8, 1; 3 Reg. 18, 28; መጣብሕ፡ ዘኰብን፡ Jos. 5, 2; sculptoris Jes 41, 7 var.; መጥባሕት፡ ዘጠባሕያን፡ አልህምት፡ Lud. e Mss. Colb.; ad decorticandum pomum Jsp. p. 340 (vid. sub ዘሐቀ፡). a) *cultellus* scribae: መጥባሕት፡ ጸሐፊ፡ Jer. 43, 23. b) *scalpellum*: አንዳ፡ ድማሑ፡ በመጥባሕት፡ ጠብሑ፡ Enc. Haml. 13. c) *pugio, sica*: ሰብአ፡ መጥባሕት፡ sicarii Jsp. p. 343; ይጸውሩ፡ መጥባሕተ፡ ንኡሳን፡ ወበሊኃን፡ ወየኀብእዎሙ፡ ውስተ፡ ልብሶሙ፡ p. 342. 2) *gladius, ensis, ferrum*: Gen. 27, 40; Kuf. 23; Ps. 56, 6; Job 1, 15. 39, 23; Sir. 22, 21; Jes. 1, 20. 10, 34. 27, 1. 31, 8. 34, 5; Jer. 5, 12. 24, 10. 25, 16. 26, 10; Dan. ap. 13, 26; ἐγχειρίδιον Hez. 21, 3; Prov. 25, 18; መጥባሕት፡ ዘክልኤ፡ አፉሁ፡ Prov. 5, 4; Rom. 8, 35; Enc. Jac. 6, al.; መጣብሕ፡ Gen. 34, 25; Jes. 2, 4; Hez. 16, 40. 23, 47; Matth. 26, 47 al. 3) Pl. መጣብሕት፡ τρυβλία *tryblia* legitur 3 Reg. 7, 36 (sive forma variata vocis መጻምጣት፡, sive *patera sacrifica* a ጠብሐ፡, sive i. q. مَطْبَخ). — *Voc. Ac.*: መጥባሕት፡ ዘ፡ ወቀርያ ።

ጠበሰ፡ I, 1 (ጠብሰ፡ Jsp. p. 369 lectio prava videtur) [… אזב طبها, قسبا?] Subj. ይጥብስ፡ *assare, torrere* igne carnem: ይጠብሱ፡ ሥጋ፡ ወይበልዑ፡ ጠቢሶሙ፡ ጥብሰ፡ Jes. 44, 16. 19; ዓሣሁኒ፡ ጠበሱ፡ ወበልዑ፡ Tob. 6, 6; ጠብሰቶ፡ (sic) በእሳት፡ Jsp. p. 369; ይጠብሱ፡ ፍሥሐ፡ በእሳት፡ 2 Par. 35, 13; 1 Reg. 2, 15; ይጥብስዎ፡ በእሳት፡ Kuf. 49; Sx. Sen. 12.

ተጠብሰ፡ III, 1 *assari, torreri*, Lud. sine auct.

ጥቡስ፡ part. *assatus, tostus* igne, Kuf. 49; Luc. 24, 42; M. F.

ጥብሰት፡ n. act. *assatio*, Lud. sine auct.

ጥብስ፡ subst. *assum, tostum*, Jes. 44, 16; **ይበልዑ፡ሥጋሁ፡ጥብሰ፡በእሳት፡** Ex. 12, 8. 9.

መጥበስ፡ et **መጥበስት፡** subst. *craticula, focus*, ἐσχάρα Ex. 27, 4. 5. 38, 4 et 39, 39 in C sec. text. Hebr.; **መጥበስ፡ለአፍሓም፡ወዕፀው፡ለእሳት፡** Prov. 26, 21.

ጠበቀ፡ I, 1 [דָּבַק ܕܒܩ طَبِقَ دَبِقَ; Lud. etiam **ጠቀበ፡** comparandum censuit] 1) *appactum esse, adhaerere*, c. Acc.: **ወይከድኖ፡ለገጹ፡ሞት፡በኀሊፎቱ፡ወይጠብቆ፡ውስተ፡ሐቌሁ፡** Job 15, 27. 2) *assequi, confertim instare*, c. Acc.: **ይጠብቆ፡ሕማም፡ከመ፡ማይ፡** συνήντησαν Job 27, 20; **እመ፡ጠበቆ፡ዠ-ያንው፡** συναντήσωσιν 41, 17. 3) *inhaerendo opprimere*, de multitudine spissa et conferta, c. Acc.: **ጠበቆ፡ሦክ፡ውኍኑቆ፡** Matth. 13, 7 rom.; Luc. 8, 7.

አጥበቀ፡ II, 1 *adhaerere* vel *cohaerere facere* a) *affigere, agglutinare*: **ውስተ፡አረፍት፡አጥበቆ፡ወጸንዖ፡በኀጺን፡** Sap. 13, 15; Lucas **አጥበቃ፡ለምትርት፡የማኑ፡** Enc. Teq. 22. b) *impingere*: **አጥበቃ፡በምድር፡** ἐκόλλησεν εἰς τὴν γῆν Thren. 2, 2.

ተጠብቀ፡ i. q. **ተጣበቀ፡**

ተጣበቀ፡ III, 3 *conglutinatum esse, cohaerere, arcte conjunctum esse*: **ይጣበቁ፡** (v. **ይጠበቁ፡**) συνέχονται Job 41, 8; **፩ምስለ፡ካልኡ፡ተጣበቁ፡** 41, 7; **ኵናት፡ተጣበቀት፡ምስለ፡አራሒ፡** Gad. T. H.; Org. 3; *copulari, conspirare* cum aliis ad efficiendum alqd, Lud. ex Org.

አስተጠበቀ፡ IV, 1 et **አስተጣበቀ፡** IV, 3 *conglutinare, compingere, arcte conjungere*: **ከመ፡ዘያስተጣ**(v. **ጠ**)**ብቅ፡አግልዕተ፡** συγκολλῶν ὄστρακον Sir. 22, 7; **አስተጣበቅዋ፡ከመ፡እብን፡ኰኵሕ፡** Job 38, 38; **ግብረ፡ዘያስተጣብቅዎ፡** (v. **ዘያስተጣቅብዎ፡**) ἔργα ἐμπεπηγμένα Jer. 10, 15; etiam *insuendo*: **ሠቀ፡አስተጣ**(v. **ጠ**)**በቁ፡ውስተ፡** (v. **ላዕለ፡**) **ማእስየ፡** Job 16, 5.

ጥቡቅ፡ part. *conglutinatus, compactus, arcte conjunctus* vel *clausus*: **ሥጋ፡ነፍስቱ፡ጥቡቅ፡** Job 41, 14; duo homines **እንዘ፡ጥቡቃን፡በክሳዶሙ፡** Apoc. Mar. Joh.; **ጊዜ፡ልደቱ፡ለሰብእ፡እደዊሁ፡ጥቡቃት፡ወዕራቁ፡ይትወለድ፡** Genz. f. 121; **ከናፍሪሁ፡ለዘይትሜጠ፡ቍርባነ፡** (sc. eucharistiae) **ይኩና፡ጥቡቃተ፡በፍርሀት፡ከመ፡ኢይደቅ፡እምኔሁ፡ምንትኒ፡** F. M. 26, 7.

መጥበቅ፡ et **መጥበቅት፡** subst., Pl. **መጣብቅት፡** 1) *conglutinatio, ferruminatio*: **መጥበቅ፡** et **መጥበቅት፡** (v. **መጥቀብት፡**) σύμβλημα Jes. 41, 7. 2) id quo res coagmentantur, *ansa, uncinus*: **መጥበቅተ፡** (v. **መጣብቅተ፡**) **አዕማዲሆን፡** Ex. 37, 15.

መጣብቅ፡ part. et subst. *gluten, colla*, Lud. auct. Greg. (vid. lex. amh. Lud. et Isenb.; at in lex. Ae. Lud. scripsit **መጠብቅ፡** .

ጠበ፡ et **ጠበበ፡** I, 1 [طَبَّ ܛܒ] Subj. **ይጥብብ፡** et **ይጥብብ፡** 1) *sapere, sapientia praeditum esse, sapientem* vel *prudentem esse* vel *fieri*: **ጥበቡ፡** σοφίσθητε Prov. 8, 33; **ጥበብ፡ውኁሊ፡** Jes. 44, 28; **እጥብብ፡** Koh. 7, 23 var.; **ጠበብኩ፡** 2, 15; **ዘጠበበ፡በሕዝቡ፡** Sir. 37, 26; **ይጠቡ፡** Ps. 93, 8; **ይጥበቡ፡** Rom. 1, 22; **በዝንቱ፡ይትመከሕ፡ዘይትሜከሕ፡ጠቢብ፡ወያእምር፡ኪያየ፡** Jer. 9, 24; **ይልህቅ፡በአእምሮ፡ወበጥበ፡** (legendum videtur **ጠበ፡**) Sx. Pag. 4; comparative: *sapientiorem* vel *prudentiorem esse* vel *fieri*: **ጠበብከ፡አንተ፡** σοφώτερος 1 Esr. 4, 42; c. pron. suff. (aliquo): **አልቦ፡ዘይጠብበከ፡** Gen. 41, 39, vel seq. **እምነ፡** 3 Reg. 4, 27 (**ጠበ፡** et **ጠበበ፡**); **አንተኑ፡ትጠብብ፡እምዳንኤል፡** Hez. 28, 3; Ps. 118, 99. 100; Luc. 16, 8; 1 Cor. 1, 25. a) *intelligentem, doctum, eruditum, disciplina imbutum esse* vel *fieri*: **ትጥበብ፡** vel **ትጥብብ፡** παιδεύεσθαι Sir. 6, 32. 19, 24; **ኢይጠብብ፡አምጣነ፡ሕያው፡ውእቱ፡** 23, 15; **እለ፡ይፈቅዱ፡ይጥበቡ፡** (v. **ይጥብቡ፡**) 30, 26; **ምንትኑ፡ይጠብብ፡** τί σοφισθήσεται 38, 25; γνῶσις 1 Cor. 13, 8. b) *philosophari*: **አርእየኒ፡እስኩ፡ዘጠበ፡እንዘ፡ሕሙም፡ውእቱ፡ወጽዑር፡** δεῖξόν μοι τὸν ἐν αὐτῷ τῷ πάθει φιλοσοφοῦντα Chr. Ta. 4 (pluries). c) *resipiscere, sobrium esse* vel *fieri*: **ጥበቡ፡ወአጥብቡ፡ልበክሙ፡** νήψατε 1 Petr. 5, 8; 1 Thess. 5, 6; 2 Tim. 4, 5; **ጠበ፡ንጉሥ፡እምዕንባዜሁ፡** Gad. T. H. 2) *peritum, gnarum esse* vel *fieri* rei, c. **በ፡** rei: **ይጠብቡ፡በግብሮሙ፡** Sir. 38, 31; **ከመ፡ይጥበቡ፡** (v. **ይጠበቡ፡**) **በኪዖሙ፡** 38, 34; c. Acc. rei: **እለ፡ይጠብቡ፡ኪያሃ፡**(**ለመጻሕፍት፡**) Syn. f. 287. 3) in malam partem: *callidum, astutum esse*, Gen. 3, 1; Sir. 19, 25.

አጥበበ፡ II, 1 *sapientem* vel *prudentem reddere, sapientia* vel *intelligentia* vel *disciplina imbuere, erudire, instituere*: **ልበ፡ጠቢብ፡ያጠብብ፡አፉሁ፡** Prov. 16, 23; Ps. 18, 8. 104, 20. 118, 98. 130. 145, 7; **ያጥብቦሙ፡** φωτίζειν 2 Esr. 19, 20; 1 Petr. 5, 8; **መቅሠፍት፡ወተግሣጽ፡በኵሉ፡ያጠብብ፡** Sir. 22, 6; **እብዳነ፡አጥብብ፡** Kid. f. 12; interroga **መጽሐፈ፡ወታየድዐከ፤አፍቅሮ፡ወታጠብበከ፡** Phlx. in Epil.; c. **በ፡** (*in* re): **አጥበበታ፡ለለዕለት፡ወለለሌሊት፡በትምህርተ፡ቤተ፡ክር"ን፡** Sx. Tachs. 26; c. dupl. Acc.: Christus **አጥበበነ፡አእምሮ፡ዚአሁ፡** Clem. f. 81.

ተጠበበ፡ III, 1 et 2 1) *sapientiam* vel *prudentiam sibi parare, sapientem* vel *prudentem se gerere, erudiri, disciplina imbui*: **ተጠበብኩ፡** (v. **ጠበብኩ፡**) ἐσοφισάμην Koh. 2, 19; **እጠበብ፡** 7, 23; **ትጠበብ፡** σοφὸς ἔσῃ Sir. 6, 33; **ይጠበቡ፡** 18, 29; **ይጠበቡ፡በነገር፡** Hen. 61, 7; **እለ፡ይጠበቡ፡ለእኩይ፡** Jes. 5, 21 var.; **ተጠበብ፡** μαθήσῃ παιδείαν Sir. 8, 8; **ኢይጠበብ፡** (v. **ኢይጠብብ፡**) 21, 12; **ተጠብቦ፡** πανουργία Prov. 8, 5; **ይጠበብ፡** Sir. 19, 25 var. a) *sapientiam ostentare*: **ኢትጠበብ፡በኀበ፡ንጉሥ፡** Sir. 7, 5. 10, 26. 37, 20. b) *peritum fieri*: **ከመ፡ይጠበቡ፡በኪዖሙ፡** Sir. 38, 34 var. c) *artem adhibere*, Chr. ho. 21 (vid. sub **በጥሐ፡**). 2) in malam partem, *callidum esse, callidum se gerere* contra alqm, *callidiorem esse* alqo, *callide decipere, artibus circumvenire* alqm: **መጽአ፡በተጠብቦት፡** Kuf. 37; **አሐውርኑ፡በተኃሕልዎ፡ወበተጠብቦ፡** Jsp. p. 288; **ንጠበብ፡ላዕሌሆሙ፡** Kuf. 46; c. Acc. ejus quem quis circumvenit: **እስመ፡በብዙኅ፡ይጠበበከ፡** (v. **ይጤበበከ፡**) **ጐሕላይ፡** Sir. 11, 29; κατασοφίζεσθαι Ex. 1, 10; **ተጠበቦሙ፡** Judith 5, 11; etiam: *artificium excogitare* contra alqm, ut: **ፈርሁ፡ከመ፡ኢይጠበቡ፡ከልአ፡ጥበበ፡ላዕሌሆሙ፡** Jsp. p. 375; **ተጠብቦ፡** *artificium*, Lud. e Ssal. Req.

አስተጣበበ፡ IV, 3 *aliis sapientiorem dicere* vel *censere* alqm: **አሌ፡ሎሙ፡ለመናፍቃን፡እለ፡ያስተጣብቡ፡ርእሶሙ፡** Did. 33.

ጠቢብ፡ adj. et subst., f. **ጠባብ፡**, Pl. m. **ጠቢባን፡** f. **ጠበ**

ብት፡ et ጠቢባት, c. ጠበብት፡ 1) *sapiens, prudens, intelligens, scientia et disciplina imbutus, eruditus:* σοφός Koh. 7, 19; ንጉሥ፡ ጠቢብ፡ Sir. 10, 1; ብእሲ፡ ጠቢብ፡ 18, 27; ጠቢበ፡ ምክር፡ Job 9, 4; ሕዝብ፡ ጠቢብ፡ Deut. 4, 6. 32, 6; 2 Reg. 13, 3; 1 Cor. 1, 20. 3, 18. 6, 5; Jac. 3, 13 al.; በኵሉ፡ ጠቢብ፡ πολύσοφος (Paulus) Cyr. c. Pall. f. 73; ብእሲት፡ ጠበበ፡ ልብ፡ Ex. 35, 25; 2 Reg. 14, 2; ጠቢባን፡ Sir. 21, 26; Job 15, 18. 32, 10; Prov. 29, 8; Jes. 19, 11; ጠቢባን፡ ለእከይ፡ Jer. 4, 22; Hez. 28, 3; Gen. 41, 8; ጠቢባን፡ በልብ፡ Ex. 28, 3; Matth. 11, 25; Rom. 1, 14; 1 Cor. 1, 26. 27; ጠበባት፡ አንስት፡ Prov. 14, 1; ጠበብት፡ Koh. 9, 1. 17; Prov. 15, 7; ጠቢባን፡ ጠበብት፡ Prov. 24, 59; Matth. 23, 34; συνετός Sir. 6, 36. 7, 21. 25; 1 Reg. 16, 18; 4 Reg. 11, 9; ጠቢበ፡ ልብ፡ Ex. 31, 6; Act. 13, 7; ብእሲት፡ ጠባብ፡ Sir. 25, 8; ጠቢባነ፡ ልብ፡ Job 34, 10; Jes. 19, 11; φρόνιμος Matth. 7, 24. 10, 16. 24, 45; Luc. 12, 42; Rom. 11, 25. 12, 16; Sir. 21, 25; Prov. 15, 1; ወለት፡ ጠባብ፡ Sir. 22, 4; Tob. 6, 12; ጠበባት፡ Matth. 25, 2 seq.; εἰδώς 2 Esr. 20, 28; ኵሎሙ፡ ጠቢባኒሆሙ፡ ለሰሚዐ፡ ὁ συνιῶν ἀκούειν 2 Esr. 18, 2; πεπαιδευμένος Sir. 21, 23. 34, 17; ነፍስ፡ ጠባብ፡ 26, 14; ጠቢብ፡ በኵሉ፡ ራእይ፡ ወፍካሬ፡ ሕልም፡ συνῆκεν Dan. 1, 17; λόγιος Act. 18, 24; 4 Esr. 14, 29; εὐνοῶν (Lud. conjecit ἐννοῶν) Matth. 5, 25. a) *sobrius,* νηφάλιος, ጠባባት፡ et ጠቢባት፡ 1 Tim. 3, 11. b) *philosophus:* Act. 17, 18; Sx. Genb. 17; Fal. crebro, ut ዲዮጋንስ፡ ጠቢብ፡, አፍላጦን፡ ጠቢብ፡, ሰቅራጥ፡ ጠቢብ፡ al. c) *medicus:* አዘዘ፡ ጠቢባነ፡ ወማእምራነ፡ ይፈውስዎ፡ Jsp. p. 272. 302; በከመ፡ ይትገሀ፡ ጠቢብ፡ በፈውሶ፡ ሥጋ፡ p. 333. 336; Phlx. 20; Chrys. d) *peritus vaticinandi vel incantandi,* σοφισταί Ex. 7, 11; Χαλδαῖοι Dan. 2, 4. 10; φαρμακοί (?) Dan. 2, 2. 2) *peritus, gnarus, sciens,* de architecto Jes. 3, 3; ኬንያ፡ ጠቢብ፡ (de gubernatore) Clem. f. 128; ጠቢብ፡ ዐቃቤ፡ ሥራይ፡ Did. 10; ሰላም፡ ለሥዕልከ፡ አንተ፡ ሠዐሊ፡ በእዴ፡ ሉቃስ፡ ጠቢብ፡ እምወንጌላውያን፡ ፩ Enc. Masc. 10; piscatores ጠቢባን፡ Lud. e Cant. Sam.; de textore III Sal. Mar. 17 (vid. sub ገርዘን፡); ቤት፡ አንተ፡ ሐነጽዋ፡ ኬነውት፡ ወጠበብት፡ ምድር፡ (Lud.: ምክር፡) Enc. Hed. 16; ፳ዕደው፡ ጠቢባን፡ መጸሕፍት፡ Sx. Haml. 6; ጠቢባን፡ እሙንቱ፡ ውስተ፡ ጽሒፍ፡ 4 Esr. 14, 27; in specie: ጠቢባት፡ v. ጠበባት፡ mulieres lamentationis peritae i. e. *praeficae* Jer. 9, 17. — Scholion Voc. Aeth. vid. sub ኬንያ፡

ጥበብ፡ subst., m. et f., Pl. ጥበባት፡ 1) *sapientia, prudentia, intelligentia, scientia, disciplina:* σοφία Kuf. 4; Job 11, 6. 12, 2. 15, 8. 32, 8; Koh. 1, 16. 7, 12. 19. 25. 8, 1. 9, 16; Prov. 1, 2. 4. 14, 8 al.; Sir. 1, 20. 4, 11. 11, 1 al.; መንፈሰ፡ ጥበብ፡ Deut. 34, 9; Ex. 28, 3; Jes. 11, 2. 29, 14; Ps. 103, 25. 110, 9; Matth. 12, 42. 13, 54; Luc. 2, 40. 42; 1 Cor. 1. 12, 8; Rom. 11, 33 al. sexcenties; divina Job 28, 12 seq.; Prov. 8; Bar. 3; Sir. 24; Sap. 6, 13 seq.; ጥበበ፡ ሰሎሞን፡ inscriptus est liber biblicus Sap.; φρόνησις Sap. 8, 7; Prov. 1, 2. 24, 25; Sir. 25, 9; 3 Reg. 3, 28; Dan. 1, 17 al.; αἴσθησις Prov. 12, 23; σύνεσις Sir. 6, 35; Jes. 40, 14; Luc. 2, 47; 2 Tim. 2, 7 al.; πανουργία Prov. 1, 4; ጥበቢሃ፡ ለነፍስከ፡ Judith 11, 8; ἐπιστήμη Hez. 28, 3. 4; Sir. 10, 30; Jer. 3, 15; παιδεία Sir. 21, 22; ልሳነ፡ ጥበብ፡ Jes. 50, 4; σοφία τοῦ γραμματέως Sir. 38, 24; αἰνίγματα 3 Reg. 10, 1; Joannes Apost. ornatur epitheto በሕረ፡ ጥበባት፡ Deg.; Joannes Ap. ይትናገር፡ ሀሉና፡ መለኮትከ፡ ወይፌክር፡ በሕረ፡ ጥበባት፡ Lit. Jac. Sar. a) *philosophia:* ቤተ፡ ጥበብ፡ quae erat Athenis Sx. Teq. 6; ጥበብ፡ ዘአፍአ፡ (opp. doctrina Christiana) Sx. Masc. 7. b) *medicina:* ተምህሩ፡ ግብረ፡ ጥበብ፡ ወከኑ፡ ይፌውስዎሙ፡ ለድውያን፡ Sx. Hed. 22; Sx. Genb. 26. c) ጥበበ፡ ከዋክብት፡ *astronomia* Sx. Haml. 27. 2) *peritia, ars, scientia:* ጥበበ፡ ነገር፡ Col. 2, 8 Platt; 1 Cor. 1, 17 Platt; ἐπιστήμη medici Sir. 38, 3; artificis Jes. 40, 20; ቤት፡ አንተ፡ ተሐንጸት፡ በጥበብ፡ Enc. Sen. 26; ምሁር፡ በኵሉ፡ ጥበበ፡ ሥራይ፡ ወሰገል፡ Clem. f. 252. 3) *consilium vel artificium callidi:* ፈርዖን፡ ከመ፡ ኢይጠበቡ፡ ከልአ፡ ጥበበ፡ ላዕሌሆሙ፡ Jsp. p. 375; መከረት፡ ጥበበ፡ Enc. Nah. 15; Enc. Tachs. 24.

ጠበቢ፡ Lud. affert ob formam Pl. ጠበብት፡, sed ጠበብት፡ ad ጠቢብ፡ referendum est.

ጠቢብና፡ subst. *intellectus, ingenium,* Lud. sine auct.

መጥበቢ፡ part. c. term. adj. et subst., f. መጥበቢት፡ *sapientia imbuens, eruditor, institutor, doctor, magister:* መጥበቢሆሙ፡ ለአብዳን፡ παιδευτής Rom. 2, 20; ሰሎሞን፡ መጥበቢ፡ Cod. Mus. Brit. LIV n. 7; episcopus sit መምህርሙ፡ ወመጥበቢሆሙ፡ ለአለ፡ ይትቀነዩ፡ ለእግዚ፡ Did. 8; መጥበቤ፡ ሕፃናት፡ በስምዑ፡ Enc. Genb. 3; ስምዑ፡ መጥበቢ፡ Enc. Ter 15; ማርያም፡ መጥበቢተ፡ ዓለም፡ አበዲ፡ Cod. Mus. Brit. LVII, n. 9.

ተጥበብ፡ subst. *artes, artificia, calliditas, astutia:* ተጥበበ፡ ነገር፡ 1 Cor. 1, 17 rom.; 2, 1; Col. 2, 8 rom.; ከነ፡ ውስቴቱ፡ (ለብእሲ፡) ዐቢይ፡ እከይ፡ ወተንሕልዎ፡ ወተጥብብ፡ ወተምያን፡ Jsp. p. 306. 334.

ተጠባቢ፡ n. ag. (III), f. ተጠባቢት፡ *saga:* ብእሲት፡ ተጠባቢት፡ Const. Ap. 62 (63).

ጠብጠበ፡ quadrl. I *bene exercitatum vel peritum esse:* ወጸሐፌ፡ ውእቱ፡ ዘኦሪት፡ ሙሴ፡ ዘወሀበ፡ እግዚ፡ አምላከ፡ እስራኤል፡ ወይጠበጥብ፡ (v. ወይጦበጥብ፡; emendandum videtur ወይጠበጥብ፡) ጸሓፊ፡ 2 Esr. 7, 6.

ጠበጠበ፡ adv. *promte, perniciter,* de scribendo: ጸሓፊ፡ ዘጠበጠበ፡ ይጽሕፍ፡ ὀξυγράφος Ps. 44, 2; Did. 30.

ጠበወ፡ I, 1 [amh. ጠባ፡; طبي uber animalium] Subj. ይጥቡ፡ (Cant. 8, 1), *sugere mammas, lac, lactere,* c. Acc. mammae: Cant. 8, 1; እለ፡ አኅደግዎሙ፡ ጠቢወ፡ ጥበ፡ Jes. 28, 9; ሕፃናት፡ እለ፡ ይጠብዉ፡ ጥበ፡ Joel 2, 16; c. Acc. lactis: በግዕ፡ አንተ፡ ይጠቡ፡ ሐሊበ፡ እሙ፡ Ex. 34, 26; Sx. Genb. 6; ጠበወ፡ ሐሊበ፡ እምብእሲት፡ H. A.; abs.: እለ፡ ይጠብዉ፡ (v. ጠባዊት፡) Thren. 2, 20; Asc. Jes. 11, 17; Hen. 99, 5.

አጥበወ፡ II, 1 *lactare, mammam praebere,* c. Acc. infantis vel pulli: ከመ፡ አጥቡ፡ ሕፃንየ፡ 3 Reg. 6^b, 21; አክይስት፡ አጥበዉ፡ እጕሊሆሙ፡ Thren. 4, 3; ታጠብወከ፡ Kuf. 47; አጥበውክከ፡ ወሐፀንክከ፡ Jsp. p. 368; F. M. 10, 2 al.; trsl. (*facere ut sugat* alqs): ያጠብዎ፡ እግዚ፡ ለሥረዊሃ፡ (sc. arboris) እምከልኤቱ፡ አጥባት፡ እማይ፡ ወእመሬት፡ Macc. f. 5.

ጥብ፡ subst., m. et f., Pl. አጥባት፡ 1) *mamma, uber:* ተሐፀንኩ፡ በጥብ፡ Job 3, 12; መሠጡ፡ እጓለ፡ ማውታ፡ እምውስተ፡ ጥብ፡ 24, 9; 4 Esr. 8, 14; ጥብ፡ የማናዊ፡ Sx. Tachs. 10; ኅደገ፡ ጥበ፡ Kuf. p. 65; አኅደግዎ፡ ጥበ፡ እሙ፡ Ps. 130, 4; 1 Reg. 1, 22. 23; Gen. 21, 8; Jes. 28, 9 (vid. sub ጠበወ፡); Enc. Tachs. 24; አጥባት፡ Cant. 1, 2. 7, 4; Hez. 16, 4; ልህቀ፡ አጥባትኪ፡ 16, 7; ወድቀ፡ አጥባቲሆን፡ 23, 3; ንኡስ፡

አጥባትኪ፡ 23, 21; ኀፍጣ፡ አጥባቲክን፡ Jes. 32, 12; Hos. 2, 4; አጥባት፡ይቡሳት፡ (v. ይቡስ፡) 9, 14; Jes. 66, 11; Luc. 11, 27. 23, 29. a) trsl.: ምሕረትየ፡ ወአጥባትየ፡ (v. አጥባዕትየ፡) ቢያከ፡ ይባርክ፡ Kuf. p. 94. b) *epistomium* vel *mammilla* vasis: ክልኤቱ፡ አጥባት፡ τῶν δύο μυξωτήρων Zach. 4, 12. 2) *papilla* pectoris; Jacobus ሂጲ፡ጥበ፡ዐጋሜሮ፡ Kuf. p. 136.— (In Mss. passim አጥባዕት፡ pro አጥባት፡ scriptum legitur, ut Kuf. p. 94; M. M. f. 31). — *Voc. Ae.*: አጥባት፡ዘ፡ ጡቶች።

ጠባዊ፡ n. ag. *infans lactens* Kuf. p. 160 ann. 1; at magis frequentatur f. ጠባዊት፡, cum pro Sing., ut Kuf. p. 160; tum pro Pl. ሕፃናት፡ ወጠባዊት፡ (v. ጠባዊያት፡) θηλάζων Jer. 51, 7; Thren. 2, 11. 20; Pl. f. ጠባዊያት፡ Jer. 51, 7.

አጥባዊት፡ n. ag. fem. (II, 1) *nutrix*, Pl. አጥባውያት፡ F. N. 42, 13.

I. ጠብዐ፡ I, 1 [componendum videtur cum צָבָה صَبَا *propensus fuit, voluit*; radd. ጠብዐ፡ et ተብዐ፡, ut quae similes habeant significationes, nonnumquam permutantur] Subj. ይጥባዕ፡ 1) *propensum* vel *promtum esse* animo ad alqd, *lubentem se praestare, sponte facere* vel *dare* alqd, προθυμεῖσθαι, ወጠብዑ፡መላእክት፡ 1 Par. 29, 6. 9. 14; c. Acc. rei: በየዋሀ፡ ልብ፡ጠባዕኩ፡ዘንተ፡ኵሎ፡ 29, 17; seq. ወ፡ c. verbo fin.: ወይጥባዕ፡ወይንሣእ፡መስቀለ፡ሞቱ፡ Matth. 16, 24 rom. 2) *audere*, seq. Inf.: Matth. 22, 46 Platt; ጠብዑ፡ነጊረ፡ εἰπεῖν τετολμήκασιν Cyr. ad Th. f. 8. 3) *firmiter sibi proponere* vel *proposuisse, perseverare in proposito*: ተቃተሉ፡ጠቢዖሙ፡ Jsp. p. 372; seq. ለ፡ c. Inf.: ንጥባዕ፡ለመዊት፡ወናጥብዕ፡ኀቤሁ፡ Jsp. p. 382; II Can. Ap. 13 (vid. sub ፈሐስ፡); vel ለ፡ c. subst.: ወጠብዐ፡ጢጦስ፡ለዐብእ፡ወአኀዘ፡ያጥብዖሙ፡ወያጽንዖሙ፡ p. 358. 4) „*fidenti animo esse*" Lud.; ጥባዕ፡ወኢትፍራህ፡ Lud. e Vit. Sam.: ጠብዐ፡ልቡ፡ Lud. e V. S.

አጥብዐ፡ II, 1 A) idem fere quod I, 1, quamquam crebrius usitatum: 1) *promtum esse* animo, *lubentem se praestare*: መኑ፡እንከ፡ዘያጠብዕ፡ይፈጽም፡እደዊሁ፡ προθυμούμενος πληρῶσαι 1 Par. 29, 5; Matth. 16, 24 Platt; Marc. 8, 34; Luc. 9, 23; mulier አጥብዐት፡ለተክሎንዋ፡ Enc. Teq. 11; Enc. Jac. 29; ለእመ፡አጥባዕከ፡እምነፍስከ፡ ἐὰν δῷς τὴν ψυχήν σου Sir. 6, 32. a) *lubenter sustinere* alqd, c. ለ፡ rei: ኀለዩ፡በልበሙ፡ወአጥብዑ፡ለመቅሠፍት፡ኀጢአቶሙ፡ Hez. 14, 3. 4. 7; seq. Acc. rei: አጥባዕከ፡ለሞት፡ Enc. Nah. 27 (Lud.). b) *se parare* ad aggrediendum alqd: አጥብዒ፡ከመ፡ትትቀተሊ፡ ἑτοίμη εἰς Hez. 21, 10; አጥብዕ፡ወተደለው፡ ἑτοιμάσθητι ἑτοίμασον σεαυτόν Hez. 38, 7; አጥባዕኩ፡ወኢናፈቁ፡ ἡτοιμάσθην Ps. 118, 60; seq. ኀበ፡ rei: Jsp. p. 382 (vid. sub ጠብዐ፡). 2) *audere*, seq. Acc. Inf.: Matth. 22, 46 rom.; seq. Subj.: Rom. 5, 7. 3) *velle* i. e. *sibi proponere, animum inducere, cum animo statuere* vel *statutum habere*, seq. ከመ፡ c. Subj.: ወአጥብዐ፡ዳንኤል፡በልቡ፡ከመ፡ኢይብላዕ፡እማእደ፡ንጉሥ፡ ἔθετο εἰς τὴν καρδίαν Dan. 1, 8; Act. 20, 16; seq. Subj. (rarius Imperf.) verbi: κρίνειν Tit. 3, 12; 2 Cor. 2, 1 rom.; Act. 15, 34; አጥባዕኩ፡እፈንዎ፡ (rom.: እፌንዎ፡) 25, 25; አጥባዕኩ፡ኢይግባእ፡ (Laur.: ኢይገብእ፡) 4 Esr. 10, 6. 4) *perseverare in re proposita, stare animo, constantem esse*: መሐልኩ፡ወአጥባዕኩ፡ Ps. 118, 106; Genz. f. 48; አጥባዕኩ፡አንሰ፡ ἀνδριοῦμαι Jer. 2, 25; ወይቤሉ፡አጥባዕነ፡ንትሉ፡ በዕልወትነ፡ 18, 12; Luc. 8, 15; አጥብዑ፡ሰማዕት፡ (martyres) Clem. f. 153; seq. Acc. Inf.: ናጥብዕ፡ቀዊመ፡በሃይማኖት፡ Mavâs. n. 30; seq. በ፡ rei: እመ፡አጥባዕከ፡በኑፋቄከ፡ M. M. f. 11; vel ውስተ፡ Phil. 3, 16; ኢያጥብዖት፡ *inconstantia* 1 Cor. 8, 7; አጥብዖተ፡እግዚ፡ ἀποτομία *constantia in severitate* (opp. ምሕረት፡) Rom. 11, 22. 5) *confidere, animo bono esse, fortem, firmum et imperterritum esse* animo: አጥቢዖሙ፡ ἀφόβους Phil. 1, 14; አጥብዒ፡ወኢይድከማ፡እደዊኪ፡ θάρσει Zeph. 3, 16; አጥብዑ፡ወአጽንዑ፡እደዊክሙ፡ Zach. 8, 13; አጥብዕ፡በኀይልከ፡ ἄνδρισαι Nah. 2, 2; ወአጥብዐ፡ሕዝብ፡በቃለ፡ሕዝቅያስ፡ κατεθάρσησε 2 Par. 32, 8.

B) 1) *promtum facere* vel *parare animum*, c. ኀበ፡ alicui vel erga alqm: ኢታጠብዑ፡ል(በ)ክሙ፡ኀበ፡እግዚ፡ Herm. p. 18. 2) *animos facere* alicui, *animum* alcjs *confirmare, fortem, firmum et constantem reddere* alqm: አጥብዐ፡አልባቢሆሙ፡ 2 Par. 32, 6; Jsp. p. 358 (vid. sub ጠብዐ፡); ኢያዕረፈ፡አንደፌር፡ (Antipater) ያጥብዖ፡ p. 307; virtutes quas dixi ያጠብዕዎ፡ለብእሲ፡ለመዊት፡ p. 351; መንፈስ፡ቅዱስ፡አጥብዓ፡ (sc. mulierem) ከመ፡ትኩን፡ስምዐ፡ Enc. Masc. 6; ቀድሳ፡ወአጥብዓ፡ Kid. f. 21; አጥብዖሙ፡ለመዋእያን፡ሰማዕት፡ Org. 1; etiam animum suum: አጥብዑ፡ልበሙ፡ Clem. f. 175; Lud. ex Enc. Mar. 3) in malam partem: *obfirmare* i. e. *obstinatum reddere* alqm, Lud. ex Org. 2.

ጥቡዕ፡ part. A) intrs.: 1) *libens, spontaneus, promtus, paratus*: αὐθαίρετοι 2 Cor. 8, 3; adv. ጥቡዐ፡ *sponte* 8, 17; እመ፡ጥቡዓን፡አንትሙ፡ εἰ ἔχετε ἑτοίμως Dan. 3, 15; ትኩን፡ትቡዐ፡ከመ፡ትትልዎ፡ለእግዚ፡ ἕτοιμος Mich. 6, 8; Ps. 56, 10. 107, 1; ለመዊት፡ጥቡዕ፡አነ፡ Act. 21, 13. 23, 21; Luc. 8, 15. 22, 33; Tit. 3, 1; ለእመ፡ከነት፡ጥብዕት፡ለንስሐ፡ Clem. f. 120; in malam partem Ps. 108, 15. 2) *confidens, fidens, intrepidus, audax* (in bonam partem): ከመ፡ትሑር፡ጥቡዐ፡በሰላም፡በኵሉ፡ፍናዊከ፡ πεποιθώς Prov. 3, 23; በጥቡዕ፡ልብ፡ παρρησιαζόμενος Act. 9, 28; ጸለየት፡በጥቡዕ፡ልብ፡ Lud. e Ssal. Req.; ወኢኮነ፡ጥቡዐ፡በልቡ፡ δειλός 2 Par. 13, 7; adv. ጥቡዐ፡ *confidenter*: ጥቡዐ፡ትብል፡ Prov. 1, 21. 3) *constans, firmus, perseverans*: ጥቡዕ፡ልቡ፡ለተወክሎ፡ ἐστήρικται Ps. 111, 7; በነፍስ፡ጥቡዕ፡ Kid. f. 5; ጥቡዓን፡ኩኑ፡ Clem. f. 92; ንሕነሰ፡ጥቡዓን፡ወኢንብል፡አሆ፡ Macc. f. 2; adv. ጥቡዐ፡ *constanter, assidue*: ሰበ፡ጸለየ፡ጥቡዐ፡ Enc. Tachs. 21. 4) *fortis*: ብእሲ፡ጥቡዕ፡ጥቀ፡ ὑπερμεγέθης 1 Par. 20, 6 (coll. ኢጥቡዕ፡ δειλός 2 Par. 13, 7), nisi hoc ጥቡዕ፡ idem quod ትቡዕ፡ censere malueris. B) pass.: 1) *libidini* vel *audaciae* aliorum *obnoxius*, ἐπίχαρμα, ትሬስዮ፡ጥቡዐ፡ለጸላኢሁ፡ Sir. 6, 4. 18, 31. 2) *propositus, decretus*: ክሥት፡ሊተ፡ጥቡዓት፡ጥበብከ፡ (*decreta* sapientiae tuae) Lud. e Ssal. Req. — *Voc. Ae.*: ጥቡዕ፡ዘ፡ሚኻኝ፡ብርቱ፡ይ፡

ጥብዐት፡ subst. 1) *fiducia, confidentia*: ተመይጠ፡ፍርሀቱ፡መንገለ፡ጥብዐት፡ Lud. ex Enc. Sen. 24. 2) *fortitudo, constantia, perseverantia*, Jsp. p. 284; አጸንዕ፡ጥብዐቶሙ፡ለዐቂበ፡ሃይማኖት፡ p. 288; ጥብዐተ፡ኀሊናሁ፡ Enc. Hed. 28; Lud. ex Enc. Teq. 25; etiam in Pl.: አይቴኑ፡ጽንዕከ፡ወኀይልከ፡ወጥብዐታቲከ፡ለሞት፡ (i. e. ለመዊት፡) Jsp. p. 350 (si quidem lectio sana est).

ጥብዕና፡ subst. *audacia*, in malam partem, ho. Rheg. in Cyr. f. 109 (bis).

II. ጠብዐ፡ i. q. طَلَبَ תָּבַע postulavit, exegit.

ጥብዖት፡, etiam ጥብዓት፡ subst. *id quod exigitur* i. e. *pensum, labor imperatus:* Ex. 5, 8. 11. 14. 18. 19; ኢትትማከር፡ምስለ፡ዐሳብ፡እንበይነ፡ጥብዖት፡ (v. ጥብዓት፡) Sir. 37, 11.

III. ጠብዐ፡ I, 1 impers.: *in natura positum, insitum, innatum est,* Gad. Ad. f. 76 [טָבַע *immergi, imprimi;* טֶבַע *natura*].

ጠባይዕ፡ subst. [Plur. vocis طَبِيعَةٌ] m. et f., Pl. ጠባይዓት፡, 1) *natura* a) animalium, vel *indoles insita:* ጠባይዐ፡ (v. ህላዌ፡) እንስሳ፡ φύσεις ζώων Sap. 7, 20; ጠባይዕ፡ዘእጓለ፡እመሕያው፡ ἡ ἀνθρωπίνη φύσις Chr. ho. 5; ሕገ፡ጠባይዕ፡ νόμος φύσεως Chr. ho. 27; ፍትወት፡እንስሳዊት፡እምከመ፡ተሠልጠት፡ትሬሲ፡ጠባይዒሁ፡ለብእሲ፡ከመ፡ጠባይዐ፡እንስሳ፡ Fal. f. 15; Christus ነሥአ፡ዘዚአነ፡ጠባይዐ፡ Syn. in Prol.; በእንተ፡ተዋልጦ፡ጠባይዐ፡እጓለ፡እመሕያው፡ F. M. 1, 3; femina ድክምት፡ጠባይዕ፡ 3, 3; አቅሞተ፡ጠባይዕ፡ (sustentare vel servare naturam) 11, 1; ተሐደሰ፡ጠባይዐ፡እጓለ፡እመሕያው፡በትንሣኤሁ፡ለመድኅኒነ፡ Abush. 4; እምጠባይዕ፡ *naturâ, secundum naturam,* ut: እመ፡ውሕዘ፡እምኔሁ፡ዘርአ፡ሥጋ፡እምጠባይዒሁ፡ F. M. 14, 8. b) usurpatur de *naturis Christi:* እመበ፡ዘይብል፡፪ጠባይዕ፡እምድኅረ፡ተዋሕዶ፡ውጉዘ፡ለይኩን፡ Fid. Jac. Bar.; Leonis Papae ሃይማኖት፡እኪት፡ዘረሰዮ፡ለክርስቶስ፡፪ጠባይዓተ፡ወ፪ምክረ፡እምድኅረ፡ተዋሕዶ፡ Sx. Masc. 7; የአምኑ፡በአሐቲ፡ጠባይዕ፡ዘእግዚ"፡ቃል፡ዘተሰብአ፡ Sx. Nah. 23; ኮነ፡ጠባይዐ፡ፍጡር፡አሐዱ፡ጽምረተ፡ምስለ፡መለኮት፡ፈጣሪ፡ Org. 3; de *essentia* Dei: ንነሥሥ፡በተነብሎ፡ጠባይዐ፡መለኮት፡ Lud. e Mss. Colb. 2) a) *elementa* vel *principia rerum:* እግዚ"፡ፈጠሮ፡ለሰብእ፡እም፬ጠባይዕ፡ Did. 25; Gad. Ad. f. 35; Lit. Joh.; Cod. Mus. Brit. VIII, 1, a; Org. 1 (quatuor elementa sunt መሬት፡ማይ፡እሳት፡ነፋስ፡); Deus Adamum creans ነሥአ፡፬ጠባይዐ፤፪እምዘይትገሰስ፡ወ፪እምዘኢይትገሰስ፤፫እምዘይትረአይ፡ወ፩እምዘኢይትረአይ፡ Lit. Orth.; እሉ፡እሙንቱ፡ጠባይዓቲሁ፡ለአዳም፡ Lud. e Mss. Colb. b) *temperamenta* corporis humani: አሕላም፡ይትወለዱ፡እምቱሳሔያተ፡ጠባይዕ፡አርባዕቱ፡ sc. ጠባይዕ፡ማያዊ፡, ነፍሳዊ፡ (legas ነፋሳዊ፡)፡, መሬታዊ፡, እሳታዊ፡ Fal. f. 16 (vid. sub እንሳሕስሐ፡ c. 327).

ጠባይዓዊ፡ adj. rel. *naturalis,* ኀፍረቱ፡ጠባይዓዊ፡ F. M. 12, 5; ሞት፡ጠ"፡ (opp. ሞተ፡ፈቃድ፡) Fal. f. 23; ሕግ፡ጠ"፡ ὁ νόμος ὁ φυσικός Chr. Ta. 9; አብ፡ጠ"፡ (opp. spirituali) F. N. 10; ወራሲ፡ጠ"፡ F. N. 42, 3; እሙንቱ፡ኢገብሩ፡አውስቦ፡ጠባይዓዌ፡ (sed matrimonium spirituale) Abush. 50.

አጥባዕት፡ nonnumquam scriptum est pro አጥባት፡; vid. ጥብ፡

ጠብደን፡ n. prgr., sc. τὰ βαδδίν (בַּדִּים) *linteum* album et tenuissimum: ይለብስ፡ጠብደነ፡ Dan. 10, 5. 12, 6. 7. — Lud.: *tunica pellicea,* Pl. ጠባድን፡ sine auct. — *Voc. Ae.:* ጠብደን፡ አነዳ፡ብ፡የላም፡ደበ ።

I. ጠብጠበ፡ *bene peritum esse* vid. sub ጠበበ፡ c. 1230.

II. ጠብጠበ፡ quadrl. I *scutica percutere, flagellare,* Lud. [طَبْطَبَةٌ *res ex fune contorta, flagellum;* طِبَّةٌ *segmentum corii, lorum*].

ተጠብጠበ፡ III, 1 *flagellari:* ሰላም፡ለጳውሎስ፡ቀሡፈ፡ዘባን፡ወገቦ፤በመኃትው፡ነድ፡ወተጠብጥቦ፡ Enc. Jac. 9.

ጥብጡብ፡ part. *flagellatus:* ሰላም፡ለገቦክሙ፡በአሕባለ፡መስቀል፡ጥብጡብ፡ Sal. Nic. 9.

ጥብጣቤ፡ subst., m. et f., 1) *scutica, lorum, flagellum:* sumsit ጥብጣቤ፡ሐብል፡ in manum Sx. Sen. 27; ከመ፡ይዝብጥዎ፡በአብትር፡ወድኅሬሁ፡በጥብጣቤ፡ Macc. f. 2; ቀሠፈቶ፡በጥብጣቤ፡ Sx. Masc. 10; F. N. 48; ቀሠፍዎ፡በጥብጣቤ፡ላህም፡ Sx. Sen. 27; Hed. 1; Enc. Haml. 8; ቀሠፎ፡በጥብጣቤ፡አነዳ፡ላህም፡ Sx. Mag. 6; ይቅሥፍዎ፡በጥብጣቤ፡ዐቢየ፡መቅሠፍተ፡ F. M. 6, 8; ut percuterent eum በጥብጣቤ፡ፍቱል፡ Lud. e V. S.; መቅሠፍት፡ዘጥብጣቤ፡እሳት፡ Org. 6. 2) *flagellatio:* ወለእመ፡ኢይገብር፡ዘንተ፡አሰፈዎ፡ጥብጣቤ፡ወቀትለ፡ Jsp. p. 297; ዘተጽዕረ፡በምንዳቤ፡ወዘሐመ፡በጥብጣቤ፡ Enc. Ter 15; ጥብጣቤ፡በአብትረ፡ኀጺን፡ Lud. e V. S. 3) *plaga flagelli:* Pilatus flagellavit Christum ፶ጥብጣቤ፡ Lud. e Libr. Myst.

እንጠብጠበ፡ *stillare* vid. sub ነጠበ፡

ጠንቈለ፡ quadrl. I [amhar.; coll. ጠቀለ፡ c. 1222; proprie: *artem arcanam et mendacem exercere*] *hariolari, divinare:* ሥራይ፡ወጠንቍሎ፡ F. N. 23; ጠንቈሎ፡ (legas ጠንቈልየ፡ vel ጠንቍልየ፡) ኮንኩ፡ገጸ፡ሰማይ፡ርእይየ፡ዮም፡ይዘንም፡ብህልኩ፡ Form. Conf.

ጥቈላ፡ et ጥንቈላ፡ subst. *hariolatio, divinatio,* Gad. Ad. f. 178.

ጠንቋሊ፡ n. ag., Pl. ጠንቋልያን፡ et ጠንቈልት፡, *hariolus, fatiloquus, divinator:* ኩሉ፡ዘተለወ፡ማሪተ፡ወጠንቋሌ፡ Kedr f. 65; ዘየአምን፡ነገረ፡ጠንቋልያን፡ወመሠርያን፡ F. N. 5, 23; አይቴ፡ሀለዉ፡ርኩሳን፡አይቴ፡ዘማውያን፡ወጠንቋልያን፡ Genz. f. 120; ጠንቈልት፡ Gad. Ad. f. 204.

መጠንቍል፡ part., id.: እመሂ፡ዘያጣዑ፡እመሂ፡መጠንቍል፡እመሂ፡ዘማዊ፡ወሐሳዊ፡ Kedr f. 27.

ጤት፡ nomen literae alphabeti Hebraici nonae Ps. 118, 65; Thren. 1, 9. 2, 9. 3, 25. 4, 9. Ubi de psalmis agitur, siglo ጤት፡ Ps. 118, 65—72 notatur.

ጥንቁር፡ subst. nomen *animalculi* cujusdam, quod cum mure componitur [sine dubio dicti a *foraminibus* vel *terebraminibus faciendis,* נָקַר et נְקַר]: vasa sacra bene asserventur et claudantur ከመ፡ኢይርከቦሙ፡ዐንጼዋ፡አው፡ጥንቁር፡ Kedr f. 89.

ጠንቀቀ፡ quadrl. I [vid. ጠቀቀ፡, nec non دَقَّقَ] 1) intrs.: *accurate congruere, exacte convenire:* ወመጠነ፡ራሕበ፡ሕንጻ፡ወጠንቀቀ፡በኀለት፡ Hez. 40, 5. 7; de numeris, Comp. Eccl.; de tempore: ወእምዝ፡ጠንቀቀ፡በክልኤ፡ወርኅ፡ Kuf. p. 13 ann. 13. 2) trs. a) *subtiliter* vel *accurate facere* alqd, seq. Acc. Inf.: ኢጠንቀቀ፡ዐቂቦቶ፡ F. N. 33, 3. b) *minute* vel *diligenter scrutari* vel *considerare:* ዘተወከፈ፡ዘተ፡መጽሐፈ፡ወጠንቀቆ፡ወዘአምነ፡ቦቱ፡ይኅድር፡ላዕሌሁ፡ምሕረት፡ M. Tom. c) *exacte egisse* vel *confecisse tempus certum* ኢይደሉ፡አውስቦ፡ብእሲት፡ዘኢጠንቀቀት፡ (paulo post: ዘኢተጠንቀቀት፡) ፲አውራኀ፡እምድኅረ፡ሞተ፡ምታ፡ F. M. 5, 17.

አጠንቀቀ፡ II *subtiliter, accurate, scrupulose,*

diligenter facere alqd, seq. Acc. Inf. vel Subst.: ኵሉ፡ምክሩ፡ዘከመ፡ያጠነቅቅ፡ኀሪወ፡ማኅተም፡ Sir. 38, 27; አጠንቀቀ፡ነጊረ፡ M. M. f. 99. a) *facere ut exacte conveniat* alqd cum alqa re: እስመ፡ኢታጠነቅቁ፡ (v. ትጠናቀቁ፡) ፈድፋደ፡ ὑπερέξει γάρ Sir. 43, 30. b) *exacte egisse* vel *confecisse* tempus quoddam: episcopus constituatur ዘአጠንቀቀ፡፶ዓመተ፡ዘፈጸመ፡ኀይለ፡ውርዙት፡ Did. 4 (in ed. Platt. p. 16: ዘኢያጠንቀቀ፡).

ተጠንቀቀ፡ III, 1 1) *subtiliter* vel *exacte exploratum* vel *definitum esse:* ሰበሰ፡ኢተዐውቀት፡ወኢተጠንቀቀት፡ዘቲ፡እምከነ፡ .... F. M. 2, 10; ዝንቱ፡ተጠንቀቀ፡በብዙኅ፡ቀኖናት፡ F. M. 41, 4. 2) *accurate* vel *exacte confectum habere* tempus quoddam, F. M. 5, 17 (vid. sub ጠንቀቀ፡). 3) i. q. ተጠናቀቀ፡ Sap. 14, 19.

ተጠናቀቀ፡ III, 3 *accuratum* vel *subtilem esse* in facienda re, *diligenter* vel *exacte facere* alqd: ሀለወ፡ዘይጠበብ፡ወይጠናቀቅ፡እንዘ፡ይዔምፅ፡ πανουργία ἀκριβής Sir. 19, 25; seq. Acc. Inf.: Lev. 23, 22; F. N. 45; Sir. 43, 30 var. (vid. sub አጠንቀቀ፡); seq. ለ፡ c. Inf.: ተጠናቀቀ፡ለገቢረ፡አምሳሉ፡በዘይሤኒ፡ወይኄይስ፡ Sap. 14, 19; በተጠናቅቆ፡ *accurate, scrupulose, diligenter* Clem. f. 125. 138. a) *scrupulose observare:* ተጠናቀቁ፡ሥርዐታ፡ለቤተ፡ክር"ን፡ Clem. f. 126. 142. b) *subtiliter* vel *minutius* vel *diligenter explorare, scrutari, contemplari* alqd, c. በእንተ፡ rei: Clem. f. 185 (vid. sub ተምዕደ፡ c. 210); seq. Acc. rei: Lit. 172, 2; ኢትነጽሩ፡ለብእሲት፡በዐይነ፡ፍትወት፡ወኢትጠናቀቅ፡ሥነ፡ገጻ፡ከመ፡ኢያንበልብል፡ (sic) ነበልባለ፡እሳት፡ውስተ፡ልብከ፡ Fal. f. 51.

አስተጠንቀቀ፡ IV, 1 *accurate exponere, subtilius explicare* alqd: አስተጠንቀቀ፡ሎቱ፡ወነገሮ፡ዘከመ፡ይገብሩ፡ Clem. f. 88.

አስተጠናቀቀ፡ IV, 3 1) a) *ad subtilitatem intendere mentem:* (ትፈቅዱኑ፡) ፈድፋደ፡ናስተጠናቅቅ፡ኀሊናነ፡ τῶν ἐννοιῶν ἰσχυροτέραν ἀποτελῶμεν τὴν βάσανον Cyr. c. Pall. f. 68. b) *ad scrupulositatem* vel *diligentiam movere* alqm: ያስተጠናቅቁነ፡ለገቢረ፡ሠናይ፡ Clem. f. 200. 2) *accuratius, minutius, subtilius inquirere* vel *scrutari* alqd: አልቦ፡ዘይክል፡አስተጠናቅቆ፡ (sc. hoc mysterium) Cyr. c. Pall. f. 97; በአስተጠናቅቆ፡ንንግር፡ Cyr. ad Th. f. 8; Cyr. c. Pall. f. 97 (vid. sub አያት፡ c. 798).

ጥንቁቅ፡ part. *subtilis,* 1) *accuratus:* ይነግሩ፡አምሳለ፡ጥንቁቀ፡ (v. ጥዩቀ፡) παροιμίας ἀκριβεῖς Sir. 18, 29; Ptolemaeus rex Aegypti erat ጥንቁቅ፡ውስቴታ፡ (sc. ትምህርት፡ወጥበብ፡) Jsp. p. 286. a) *exacte conveniens, accurate congruens:* Hen. 82, 7; ጥንቁቅ፡በኁለት፡ Hez. 40, 5 var. b) adv.: በጥንቁቅ፡, crebrius ጥንቁቀ፡ α) *exacte, accurate,* መኑ፡ይክል፡ነጊረ፡ምሕረቱ፡ጥንቁቀ፡ Sir. 18, 5; Kuf. p. 13; Hen. 72, 10. 16. 74, 12. 82, 5; Org. 2. β) *scrupulose, diligenter:* ዐቀበ፡ግብረ፡ክህነት፡በጥንቁቅ፡ Gad. T. H. 2) *perfectus, excellens:* ጥንቁቅ፡በርእሱ፡ወፍጹመ፡ጸጋ፡ወጽድቅ፡ αὐτοτελής τε ὑπάρχων καὶ πλήρης χάριτος καὶ ἀληθείας Cyr. c. Pall. f. 73; ኢይትዔረይዎ፡ለጸናከሙ፡ጥንቁቅ፤ሠግላግ፡ዘበሕር፡ወጽጌ፡ዘሐይቅ፤ Enc. Teq. 6 (ni e num. 1, a interpretari malueris).

ጠንቃቂ፡ n. ag. *subtilis scrutator* vel *investigator, accurate intelligens:* vir ille erat ማእምር፡ወጠቢብ፡ወልብው፡ወጠንቃቂ፡መጻሕፍት፡ Jsp. p. 286.

ጥንቃቄ፡ subst. *subtilitas,* viri doctissimi et gnarissimi Jsp. p. 288; እምጥንቃቄ፡ከሒክ፡ (ultra subtilitatem i. e.) *nimiâ subtilitate,* Cyr. ad Th. f. 13; በጥንቃቄ፡ *minutim, accuratissime,* ut: በጥንቃቄ፡ንኅሥሥ፡ λεπτῶς βασανιζέσθω Cyr. c. Pall. f. 80; Lit. Orth. a) *summa et exacta diligentia, scrupulositas:* በጥንቃቄ፡ μετ' ἀκριβείας Sap. 12, 21; ይንግር፡ድውይ፡ኀጣውኢሁ፡ለካህን፡በጥንቃቄ፡ (*scrupulose*) Kedr f. 39. b) *exacta convenientia, perfecta harmonia:* Hen. 75, 2; ፈጠረ፡ሰማየ፡በጥንቃቄ፡ Ssal. Reg.; ዘቅዱሳት፡መጻሕፍት፡ጥንቃቄ፡ያማስኑ፡ τῶν ἱερῶν γραμμάτων τὸ ἀκριβὲς παραφθείροντες Cyr. c. Pall. f. 83.

ጥንቅቅና፡ subst. *exacta convenientia* vel *congruentia perfecta:* እስመ፡ኵሉ፡ምሳሌ፡ዘበዝንቱ፡ (i. e. in hac re) ይደክም፡እምጥንቅቅና፡ወይውኅድ፡እምአማን፡ Cyr. c. Pall. f. 97.

ጥንቃቅዓት፡ et ጥንቃቃት፡ subst., Pl. [vid. ንቅዐት፡ et נְקִיקִים] *fissurae, scissurae, rimae:* ጥንቃቅዓተ፡ኰኵሕ፡ τρυμαλιαί Jer. 16, 16; ጥንቃቅዓተ፡ደብር፡ Or. Jon. 6 (in Ludolfi editione Psalmorum p. 328) in Mss. etiam ጥንቃቃት፡

ጥንት፡ *initium* vid. sub ወጠነ፡

ጥንትዮን፡ vid. sub ፕንትዮን፡

አጥናን፡ (v. አጥኖን፡) n. prgr. corruptum, sc. ἀτναναίν v. ἀτναΐν, cui in textu Hebr. nihil respondet: ወገብረ፡ኀይለ፡ዘአጥናን፡ (v. ዘአጥኖን፡) 1 Reg. 14, 48; inde variis in locis poëtarum Abyssinorum repetitur, ut: በኀይለ፡አጥናን፤ዘሞአ፡ለሰይጣን፤፩ቅዱስ፡እምቅዱሳን፤ጊዮርጊስ፡ረባን፤ Deg.; ኀይልከ፡ (sc. Eliae Thesbitae) ኀይለ፡አጥናን፡ Enc. Hed. 13; ኀይል፡ዘአጥናን፡ Org. 6. — Lud. hanc vocem e rad. ـنّ repetendam et (tamquam Pl. vocis ጥን፡ vel ጥንን፡ *zelus, zelotes*) latine *zelotas* exponendam esse censuit. — *Voc. Ac.:* አጥናን፡ብ፡ዱሰኛ፡; *aliud:* አጥናን፡መንክር፡ዘ፡በደላ ።

ጠነየ፡ „*investigare, scrutari* rem occultam", Lud. e Libr. Myst. affert: በአ፡ጠነየ፡ወኢረከበ፡. — Addubitandum videtur.

ጥንፍ፡ subst., Pl. ጥነፍ፡ [طُنُف, طُنُف *pars aedificii prominens, tectum portae superstructum*] *transtillum superimpositum, ornamentum tecti* vel *plutei instar superimpositum:* quo columnae jugumentantur: ጥንፍ፡ ψαλίδες (חֲשֻׁקִים) Ex. 27, 10. 11; ጥነፍ፡ 37, 6; ornamentum altaris Ex. 30, 4.

አጥነፈ፡ II, 1 *ornamento* ጥንፍ፡ *instruere:* Ex. 30, 4.

ጥንፍሕ፡ vel ጥፍንሕ፡ adj. *limis oculis aspiciens, strabo,* ut videtur [coll. شَنَفَ et شَفَنَ]: ለመኑ፡ይከውን፡አዕይንቲሁ፡በአምሳለ፡ጥንፍሕ፡ (e Prov. 23, 29) II Const. Ap. 7; at ጥፍንሕ፡ III Const. Ap. 10. — *Voc. Ac.* ad Syn. habet ጥፍንቁስ፡ዘ፡ሜፍን፡

ጥእመ፡ inus.; አጥእመ፡ II, 1 „*pecuniam solvere debitam* alicui, እንበለ፡ያጥእሞሙ፡ ita ut non solveret illis (pecuniam)" Lud. affert e Mss. Colb.

I. **ጣእጥአ:** quadrl., componendum cum طرى *remollivit, mollem* vel *lenem reddidit, paravit.*

አጣእጥአ: II (etiam **አጠእጥአ:** scriptum) 1) *bene disponere* vel *componere, ordinare, concinnare, ornare, exornare:* Deus **ያጠእጥእ፡በከመ፡ፈቀደ፡** Lit. Epiph.; Lit. 171, 3; **እንዘ፡ያጠእጥእ፡ቃለ፡** Enc. Tachs. 15; **አጣእጥኡ፡** (Imperat.) **ንብረተክሙ፡** Jsp. p. 360; Judaeis tempore Cyri **ኢ.ተክህሎሙ፡ያጣእጥኡ፡ሕንጻተ፡** (templi) **በእንተ፡ኀጽረተ፡እደዊሆሙ፡** Jsp. p. 330. 2) *parare, condire, temperare* cibos, potulenta: **አምያስ፡ዘአጠእጥእዎ፡** (sic) **በሶከር፡** F. M. 26, 1. (sed haec significatio nequaquam primaria est, sicut Lud. censuit).

ተጣእጥአ: III, 1, etiam **ተጠእጥአ:** (ni hoc **ተጠእጥአ:** scribere et III, 3 censere malueris) 1) *stabiliri, fundari:* **እንበለ፡አድባር፡ይጠእጥኡ፡** ἑδρασθῆναι Prov. 8, 25; Did. 30; **እምቅድመ፡ይጠእጣእ፡መሠረታተ፡አውግር፡** M. M. f. 22. 2) *bene constitui, componi, parari, ordinari:* **እምድኅረ፡ጸንዐት፡መንግሥቱ፡ወተጣእጥአ፡** (v. **ወተጠእጥአ፡**) ἡτοιμάσθη 2 Par. 12, 1. 25, 3; **ኢ.ተጠእጥኦ፡ለአግሪጳስ፡ንብረት፡** (seine Verhältnisse kamen nie in Ordnung) Jsp. p. 342; reges imperio potiti **ኢ.ይፌ.ድዩ፡ለዘአሠነየ፡ሎሙ፡በዘመን፡ተዐናሰሙ፡ወኢ.ይጠእጣእ፡ግብርሙ፡** (et ubi non compositae erant res eorum) p. 320.

አስተጣእጥአ: IV, 1 vel **አስተጠእጥአ:** (ni hoc IV, 3 censere malueris) *praeparare, bene* vel *eleganter disponere* et *concinnare:* **ወቀደመ፡አስተጠእጥአ፡** (sc. τὴν ἀφθαρσίαν) **ወከነ፡ውእቱ፡ፍኖተ፡ሕይወት፡ለነ፡** Cyr. de r. fid. f. 49; orationem, Cyr. c. Pall. f. 65 (vid. sub **መጠን፡** c. 222).

ጥእጡእ: part. *bene dispositus* vel *compositus, concinnatus, rectus:* Christus **እምድኅረ፡ተንሥአ፡በሣልስት፡ዕለት፡አእኰቶ፡ለአብ፡እንዘ፡ይብል፡ዘአምላክ፡ቃል፡ጥእጡእ፡ከመዝ፡** Kid. f. 14; ptochotrophium constituant **ብእሴ.፡ባሕታዊ፡ፍሉጠ፡እምሕዝብ፡ዘበቱ፡ ልሳን፡ጥእጡእ፡ወዘፍኖቱ፡ርቱዕ፡** F. N. 17. — Adv. **ጥእጡአ:** *composite, ordinate, modeste:* **አንስት፡ይሰርገዋ፡ጥእጡአ፡በዘይደሉ፡ሰርጐ፡ትሕትና፡** Kid. f. 24. — *Voc. Ac.:* **ጥእጡእ፡ዘ፡ጽፍጥ ።**

ጥእጣኤ.: subst. *dispositio bona, concinnitas, ordo:* quidquid diximus, **ዘእንበለ፡ዕቅፍት፡ውእቱ፡ወበጥእጣኤ.፡** σοφῶς τε καὶ ἐπιστημόνως ἔχων Cyr. c. Pall. f. 68; **እግዚ.አ፡ዘሠራዕከ፡ኵሎ፡በሥርዐት፡ወበመንክር፡ጥእጣኤ.፡ኀለይከ፡ለኵሉ፡** Kid. f. 15.

ጥእጥእና: subst. vivendi *ratio composita* vel *recta, modestia:* viduae vivant **በጽሙና፡ወጥእጥእና፡** Kid. f. 20.

አጣእጣኢ.: n. ag. *dispositor, compositor:* Spiritus S. **አጣእጣኢ.ሆሙ፡ለፍጡራን፡** (secundum Ps. 103, 31: **ትፌኑ፡መንፈሰከ፡ወይትፈጠሩ፡**) M. M. f. 64.

መጣእጥኢ.: part. c. term. adj. 1) *concinnator* „qui alqd elegans et jucundum reddit", Lud. ex Org. 2) *conditor* ciborum, Lud. sine auct.

II. **ጣእጥአ:** vel **ጣዕጥዐ:** quadrl. inus., cui cfr. ܛܥܛܥ ,طعطع طأطأ

አንጣእጥአ: V *commoreri, terrefieri,* 4 Esr. 5, 15.

ጠለለ: inus., quod cum ܛܠܠ ظلّ potius, quam cum **ደለለ:** ܕܠܠ (Hupfeld exerc. Ae. p. 26) componendum videtur.

አንጠለለ: V *laxum dependere, laxari,* Ex. 36, 29.

ጠልዐ: inus., propagatum e ܛܠܐ (ܛܠܐ) طال *longum, extensum esse.*

አንጠልዐ: V 1) *extendere, expandere:* **ለዐጋም፡ወለየማን፡አንጠልዒ፡** ἐκπέτασον Jes. 54, 3; **አርሕቢ፡መቃክልኪ፡ወአንጠልዒ፡ደብተረኪ፡** (o filia Sion) Sx. Mag. 22. 2) in specie: *veli instar expandere* alqd, Ps. 104, 37; **አንጦልዐ፡ውስተ፡ገጽየ፡ጽልመተ፡** Job 19, 8; **መንጦላዕት፡እለ፡ያንጦልዑ፡ለአብ፡ዘኢ.ያስተርኢ.፡** Kedr f. 21; Inf. verb. **አንጦሊ.ዕ:** G. T. H. 3) *velo obtendere, velare, operire velo* alqd vel alqm: **ሶበ፡ርእዮ፡አበው፡አንጦልዑ፡ገጾ፡እምኔሁ፡ወይቤሉ፡ረሐቅ፡እምኔየ፡** Jsp. p. 337. — *Voc. Ac.:* **አንጦልዐ፡ዘ፡ጋረደ፡ገዝቀ፡አሰንኀ፡** (v. **አስጥኀ፡**) **ይ፡**

ተንጦልዐ: V Pass. 1) *extendi, expandi:* **ሶበ፡ተንጦልዐ፡ሥጋሁ፡ለኢ.የሱስ፡በስፍሐተ፡እእዳው፡ወተለክአ፡እእጋር፡** M. M. f. 102. 2) in specie: *veli instar expandi,* Lit. 172, 1; Lit. Sar.; **ተንጦልዐ፡ኀጢ.አትየ፡ማእከሌየ፡ወማእከለ፡እግዚ.ኡ፡** Org. 1. 3) *velo operiri:* **በሙብረቀ፡ስብሐት፡ተገልበበ፡ወበደመና፡እሳት፡ተንጦልዐ፡** M. M. f. 116.

እንጡሉዕ: part. *velo obtentus, velatus:* Trinitatis personae **እንጡሉዓን፡በሙብረቀ፡ስብሐት፡ወግልቡባን፡በነደ፡እሳት፡** M. M. f. 40; Deus **እንጡሉዕ፡በደመና፡እሳት፡** f. 197.

እንጡላዒ.: subst. (n. act.) *veli obtentus* vel *velatio,* Org. 2; **ክዱናን፡በስዋሬ፡ኅቡአን፡በእንጡላዒ.፡** M. M. f. 27.

መንጦላዕት: subst., m. et f., Pl. **መንጠዋልዕ:** (passim **መንጦዋልዕ:** scriptum; sec. Lud. etiam **መንጠዋልዕት:**) 1) *velum, aulaeum,* καταπέτασμα Ex. 26, 31—37. 35, 11. 37, 3. 5; Lev. 4, 6. 17. 16, 2. 12. 15. 21, 23. 24, 3; 3 Reg. 6, 33; **መንጦላዕተ፡እንቀጸ፡ቤት፡** Sir. 50, 5; Matth. 27, 51; Hebr. 6, 19; **ውሳጤ.፡መንጦላዕት፡** penetrale veli seu adytum Org. 7. **መንጠዋልዕ:** ecclesiae, Lit. 164, 4; Gad. T. H.; ἱστία in C Ex. 27, 9—15 (pro **ምንዳድ፡**). 2) locus velo praetento separatus a) *tentorium,* σκηνή Ps. 30, 26. b) *thalamus,* παστός Joel 2, 16; celebraverunt nuptias **ወአብእዎሙ፡ውስተ፡መንጦላዕት፡ወዐጸዉ፡ኆኅተ፡** Vit. Joh. Camae. c) *cella, cubiculum:* **መንጠዋልዕ:** (v. **መንጦዋልዕ፡**) παστοφόρια 1 Par. 23, 28; **ቤተ፡መንጠዋልዕ:** 2 Par. 31, 11; 1 Par. 26, 16. 3) *quidquid obducitur* vel *inducitur* rei (Ueberzug): **መንጠዋልዕ፡ዘወርቅ:** 3 Reg. 6, 32. 4) *tegumentum,* ἐπικαλύμματα Ex. 26, 14. 5) *tapetum, stragulum:* παραπετάσματα Am. 2, 8. — *Voc. Ac.:* **መንጦላዕት፡ዘ፡መጋረጃ ።**

ጠመ: I, 1 [amh. **ጠመ:**, **ጠመጠመ:**; etiam Aethiopico **ጠመ:** occurrit 4 Reg. 2, 8 var.] 1) *convolvere, complicare:* **ትጠውሞሙ፡** ἑλίξεις Hebr. 1, 12; **ነሥአ፡ሐሜላቶ፡ወጠማ፡** (v. **ወጠማ፡**) εἵλησε 4 Reg. 2, 8; Deg. 2) ut videtur *obturare, obstruere:* **ይጠውም፡** (var. pro **ይመይጠሙ፡** ἀποτρέπει) **ቃሎሙ፡** Sir. 20, 29.

ተጠውመ: III, 1 *convolvi, complicari:* **ይጠወም፡ሰማይ፡ከመ፡መጽሐፍ፡** ἑλιγήσεται Jes. 34, 4; **ሰማይ፡ተጠውመ፡** (rom. **ተጠወመ፡**) **ከመ፡ክርታስ፡** Apoc. 6, 14; Hen. 90, 28. a) *duplicari:* **ወእመት፡ይጠወም፡ውስተ፡ገጾ፡ትሔ.፡** πτύσσ

ἐπισυναγόμενος Hez. 40, 12. b) c. ርብዕ፡ *quadruplicari* vel *quadrari:* መቅደሱ፡ ዘይጠዎም፡ ርብዕ፡ ὁ ναὸς ἀναπτυσσόμενος τετράγωνα Hez. 41, 21. — *Voc. Ae.:* ተላወየ፡ ወተጠውመ፡ ዘ፡ ተጠቀለለ ።

ጥዉም፡ part. *convolutus*, Lud. sine auct.

ጥውመት፡ n. act. *complicatio*, Lud. sine auct.

ጣዎስ፡ subst., m., ταώς [طاوس טַוָּס ܛܐܘܣ] *pavo*, Sx. Haml. 10; ያሬ፡ ጣዎስ፡ ሠናይ፡ ውእቱ፡ Chr. Ta. 32; ጸጕረ፡ ጣዎስ፡ *pennae pavoninae* Const. Ap. 52.

ጣቃ፡ *caligo* vid. c. 1222.

ጠቀ፡ I, 1 [צוּק ضاق עָקַת ܥܩ ዐጠቀ፡ ጸዐቀ፡ ጠዐቀ፡] 1) *angustum, coarctatum esse:* ትጠውቅ፡ ነፍስየ፡ (var. pro ትጠወቅ፡) Job 10, 1; ልብየኒ፡ ይጠውቀኒ፡ (v. ይጠወቀኒ፡) Thren. 1, 22. 2) *coangustare, comprimere:* እጠውቃ፡ ለነፍስየ፡ በእዴየ፡ (var. pro አጠውቃ፡) Job 13, 14; vid. 1 Cor. 9, 27 ant.

አጠቀ፡ et **አጥወቀ፡** II, 1, Imprf. ያጠውቅ፡, Subj. ያጥቅ፡, rarius ያጥውቅ፡, 1) *coangustare, coarctare, comprimere:* ሐዘን፡ ታጠውቆ፡ ለመንፈስ፡ ቅዱስ፡ Herm. p. 39; አጠውቃ፡ ለነፍስየ፡ በእዴየ፡ Job 13, 14; ያጠውቁ፡ አፉሆሙ፡ በአደዊሆሙ፡ Job 29, 9; Luc. 8, 14; ዘአጠቆ፡ ጋኔን፡ Kid. f. 23. a) *comprimendo interficere* (erdrücken): አጠቅዎ፡ 4 Reg. 7, 17. b) *premendo attollere et subvertere* (umdrücken), columnas Jud. 16, 30. c) *in angustias compellere, angere:* ግርማከ፡ ኢያጥውቀኒ፡ v. ኢያጥቀኒ፡ Job 13, 21. d) *urgere, acriter impellere* (drängen): ርእየ፡ ንጉሥ፡ ከመ፡ ያጠውቅዎ፡ (v. አጥወቅዎ፡) ἐπείγουσιν Dan. ap. 13, 30. 2) *premere, opprimere, vexare, affligere* (bedrücken, bedrängen), θλίβειν, ἐκθλίβειν Ex. 22, 20. 24; Lev. 25, 43. 46; Jos. 19, 47; Jud. 1, 34. 10, 8; Mich. 7, 2; Hez. 34, 21; ኢታጥቅ፡ v. ኢታጥውቅ፡ ልበከ፡ Sir. 30, 21; Hen. 89, 15; 1 Cor. 9, 27; 2 Cor. 8, 13; ለነ፡ ያጠውቁነ፡ Clem. f. 200; serva me እመቅሠፍት፡ እንተ፡ ታጠውቅ፡ Org. 1.

አጠወቀ፡ II, 2 *comprimere, premere, affligere*, Hen. 89, 15 var.; እለ፡ ያጤውቁከሙ፡ Phlx. 66.

ተጠውቀ፡ III, 1 1) *coarctari, coangustari, comprimi, in angustias compelli, affligi:* ትጠወቅ፡ ነፍስየ፡ Job 10, 1; λυπεῖται Threu. 1, 22; ይጠወቅ፡ ዓለም፡ 4 Esr. 3, 57. 2) Refl. et Recipr. a) *se premere ad* alqd vel *apprimere:* ተጠውቀት፡ በጸቁን፡ Num. 22, 25. b) *se invicem coarctare* vel *premere:* ኢይጠወቅ፡ ፩ምስለ፡ ካልኡ፡ Sir. 16, 28; Luc. 8, 45. — *Voc. Ae.:* ተጠውቀ፡ ዘ፡ ተጠበበቀ ።

ተጠወቀ፡ III, 2 *angustiis premi, in angustias compelli, opprimi:* ተጠወቀ፡ Phlx. 71; ἐθλίβετο concupiscentiâ 2 Reg. 13, 2.

ጥዉቅ፡ part. 1) *angustiis pressus* vel *circumventus, afflictus, oppressus:* ዕደው፡ ጥዉቃን፡ τεθλιμμένοι Jes. 28, 14; ተዘከር፡ እግዚኦ፡ ጥዉቃነ፡ ወጽቡባነ፡ Genz. f. 138; ኮነ፡ ጥዉቀ፡ እምሕዋሳቲሁ፡ Phlx. 47; ዘተ፡ ነፍስ፡ ሕምምት፡ ወጥውቅት፡ M. F. 2) „*arduus, difficilis*, de sermone: ጥውቅ፡ ይእቲ፡ ለተርጕሞ፡ arduum est interpretatu", Lud. e Mss. Colb. — *Voc. Ae.:* ጽፉቅ፡ ጽዑቅ፡ ጥዉቅ፡ ዘ፡ ጭንቅ ።

ጥውቀት፡ n. act. vel subst. *angustiae, afflictatio:* Phlx. 4; በእንተ፡ ጥውቀት፡ ዘይመጽእ፡ ላዕሌሁ፡ በውስተ፡ ዓለም፡ Phlx. 5; ከሠተ፡ ሎቱ፡ ግብረ፡ ጥውቀቱ፡ Phlx. 104.

ጥዋቂ፡ subst. *coarctatio, angustiae* quibus quis premitur: si quis perseverat ውስተ፡ ተቃትሎ፡ ምስለ፡ ጥዋቂሁ፡ (licet angustiis pressus sit) Phlx. 72.

ጥውቅና፡ subst., id., Lud. e Ssal. Req.

ጠውቀየ፡ inus., propagatum a ጠቀ፡

ተጠዋቀየ፡ III, 3 *sese coarctando opprimere:* ይጠዋቀይኑ፡ ዓለም፡ 4 Esr. 3, 57 var.

ጠዐ፡ I, 1 [significatio prima in *contorquendo* fuisse videtur; vic. ጠወየ፡; cfr. etiam ቂቀየ፡ a קָוָה] 1) *nimis restrictum* i. e. *parcum esse, avare invidere* alicui alqd: ሀለወ፡ ዘይብዕል፡ በብዝኅ፡ ጠዊዕ፡ ወእንዘ፡ ይቄቂ፡ Sir. 11, 18; 2 Cor. 9, 6; c. ለ፡ pers.: ለነፍሱ፡ ይጠውዕ፡ ለመኑ፡ ሀለዎ፡ ይጸጊ፡ Sir. 14, 5; አልቦቱ፡ ዘየአክዮ፡ ለዘይጠውዕ፡ ለነፍሱ፡ (v. በነፍሱ፡, v. ነፍሱ፡) 14, 6; c. Acc. rei: ዐይኑ፡ ለሐማሚ፡ ይጠውዕ፡ እክለ፡ φθονερὸς ἐπ' ἄρτῳ 14, 10. 2) *parce facere* vel *referre:* ዘጠዊዖ፡ ይዘርዕ፡ ለዝንቱ፡ ከማሁ፡ ይጠውዖ፡ ሎቱኒ፡ ማእረሮ፡ 2 Cor. 9, 6. — *Voc. Ae.:* ጠዊዖ፡ ዘ፡ አሳንሶ፡ ወዐ፡ ዘ፡ በንፍገት፡; *Rad. Abb.:* ጠዐ፡ ዘ፡ ሳሳ ።

ጠዋዒ፡ n. ag. *parcus, avarus, invidus:* እኩይ፡ ዐይኑ፡ ጠዋዒ፡ βασκαίνων Sir. 14, 8; ብእሲ፡ ጠዋዒ፡ (v. ጠዋይ፡) βάσκανος Sir. 14, 3. — *Voc. Ae.:* ጠዋዒ፡ ዘ፡ ቃቃታም ።

ጠወየ፡ I, 1 [Lud. exhibet ጠውየ፡; طوى *complicuit, in se convolvit*, נָוָה *nevit*] 1) *contortum, tortuosum, sinuosum, inflexum, perversum esse:* ትስሕክ፡ እምሃክ፡ ወእሚከላ፡ ወትጠዊ፡ እምአቅርንቲሁ፡ ለሀየል፡ M. M. f. 198; ምስለ፡ ጠዋይ፡ ትጠዊ፡ Ps. 17, 29; Did. 10; ልብየ፡ ይጠውየኒ፡ (v. pro ይጠውቀኒ፡) Threu. 1, 22. 2) *detorquere, retorquere, inflectere, pervertere:* ይጠውይዋ፡ ለጽድቅ፡ (v. ጠወይዎ፡ ለጻድቅ፡) Jes. 29, 21; ይጠውይዎ፡ κλινοῦσιν αὐτόν Jer. 31, 12; እጠዊ፡ ኀሊናሆሙ፡ Macc. f. 22.

አጥወየ፡ II, 1 *con-, re-, detorquere, incurvare, inflectere, pervertere:* ዘእግዚ"፡ አጥወዮ፡ διαστρέψῃ Koh. 7, 14; ዘያጠዊ፡ ፍኖቶ፡ Prov. 14, 2; Jes. 29, 21 var. (sec. Lud.); ዐውሎሁ፡ ለነፋስ፡ ዐረብ፡ ያጠውያ፡ ለመንፈስ፡ καταιγὶς βορέου καὶ συστροφὴ πνεύματος Sir. 43, 17; M. M. f. 265 (vid. sub ምርያ፡ c. 169).

ተጠውየ፡ III, 1 1) *distorqueri:* እስከ፡ ይጠወይ፡ ሥጋሁ፡ Sx. Mag. 17 (vid. sub መቅዐን፡ c. 456). 2) se contortum praebere i. e. *perverse agere:* ዘይጸልእ፡ ተጠውዮ፡ (v. ተጣውዮ፡) ይከውን፡ ውኩለ፡ Prov. 11, 15 var.

ተጣውየ፡ III, 3 *perverse agere* cum alqo, Prov. 11, 15 var.

ጥዋይ፡ vel **ጠዋይ፡** subst. *tormen*, στρόφος Sir. 34, 20.

ጠዋይ፡ adj., m. et f., *curvus, incurvus, tortus, tortuosus, sinuosus, inflexus, pravus, perversus*, physice: ቀስት፡ ጠዋይ፡ Hos. 7, 16; Ps. 77, 63; ዕፅ፡ ጽንዑ፡ ወጠዋይ፡ σκολιόν Sap. 13, 13; አርኅዎ፡ ነሎ፡ ጠዋየ፡ Jes. 58, 6; Koh. 1, 15; ጠዋይ፡ ፍኖቶሙ፡ ዘየሐውሩ፡ Jes. 59, 8; ለሐዊር፡ ፍኖተ፡ ጠዋየ፡ ወሙብእስ፡ Jer. 18, 15; Prov. 11, 20. 28, 18;

Did. 10; ፍናው፡ ጠዋያት፡ Prov. 8, 13. 4, 27; Clem. f. 154; ቈላት፡ ዕሙቃት፡ ወጠዋያት፡ Hen. 24, 2; አእባን፡ ጠዋያት፡ Hen. 54, 5. 10, 5: ethice: homo στρεβλός Ps. 17, 29; σκολιός Prov. 16, 26; እፎኑ፡ ሎቱ፡ ጠዋያን፡ ወይጠውይዎ፡ κλίνοντας καὶ κλινοῦσιν αὐτόν Jer. 31, 12; ጠዋያን፡ ሃይማኖት፡ Lud. e Syn.; ብእሲ፡ ጠዋይ፡ (v. pro ጠዋጊ፡ βάσκανος) Sir. 14, 3; ልብ፡ ጠዋይ፡ Ps. 100, 5; ጠዋይ፡ ኅሊና፡ σκολιοὶ λογισμοί Sap. 1, 3; ግብር፡ ጠዋይ፡ (opp. ርቱዕ፡) Kuf. 35; ነገር፡ ጠዋይ፡ Act. 20, 30. a) neutr.: *pravum, perversum:* ይነብብ፡ እኩተ፡ ጠዋየ፡ σκολιά Prov. 23, 33. 2, 12 var.; σκολιόν Prov. 8, 8. b) adv. *prave, torte, dolose:* ጠዋየ፡ የሐውር፡ δολίως πορεύσεται Jer. 9, 4. — Vid. scholion ad ቈቁይ፡

ጥውየት፡ n. act. 1) *incurvatio, curvatura, inflexio:* የውጣ፡ Graecorum scribitur ductu recto (sicut numerus ፲) ዘእንበለ፡ ጥውየት፡ M. M. f. 246; Lud. e Mss. Colb. 2) ethice: *perversitas, pravitas, falsitas,* ምንት፡ ርኢከ፡ በላዕሌየ፡ ጥውየተ፡ Kuf. 35; በከመ፡ ጥውየተ፡ ልበሙ፡ ይሜህሩ፡ ቢጾሙ፡ Macc. f. 20; ጥውየት፡ Judae Ischariotae (opp. ርትዐት፡ ልበሙ፡ ለሐዋርያት፡) F. N. 10, 6; Deus ፈትሐ፡ ዘእንበለ፡ ጥውየት፡ Lit. Epiph.; ስምዐ፡ ኮኑ፡ ሎቱ፡ እኩ፡ በጥውየት፡ F. M. 25, 3.

ጥውይ፡ subst. *opus tortile:* ፪ከበበ፡ ጥውዮ፡ ἀσπιδίσκας Ex. 36, 23. 26; in C Ex. 28, 25 sec. Hebr.

መጥወይ፡ subst. *instrumentum torquendi, equuleus* [vid. etiam መጥመይ፡]: ኵነንዎ፡ በመጥወይ፡ ወበመጥባሕት፡ Sx. Genb. 3; እንዘ፡ ውእቱ፡ ሀሎ፡ በመጥወይ፡ ቀኑሱለ፤ (v. ስቁለ፤) ሰበ፡ ቀሠፍዎ፡ ሥጋሁ፡ ተበጽለ፤ እስከ፡ ተዋደቀ፡ በበክፍል፡ ክፍል፡ Enc. Haml. 25.

መጥወዪ፡ adj. rel. *torquendo vel distorquendo inserviens:* መጥወዪ፡ ክሳድ፡ Sx. Ter 15 (vid. sub መብልኅ፡ c. 488).

ጡጥ፡ subst. [قُطْن] *gossipium:* ጡጥ፡ ርስሕት፡ አውሣ፡ ሠናይት፡ Phlx. 236. — Alia nominis forma est ጥጥ፡, q. v.

ጥዕመ፡, rarius ጠዐመ፡ (ut Hebr. 6, 5 rom.) I, 1 [טָעַם طَعِمَ] Subj. ይጥዐም፡, raro ይጥዕም፡ (ut Hebr. 2, 9), Imprt. ጠዐም፡, Inf. ጥዒም፡ 1) *gustare,* sive *gustu explorare,* sive *libare, delibare,* c. Acc.: 1 Reg. 14, 24. 29. 43; 2 Reg. 3, 35; 4 Reg. 7, 2. 19; ይጥዕም፡ ጕርዒ፡ እክለ፡ Job 12, 11. 34, 3; ኢይክል፡ ጥዒመ፡ መብልዐ፡ 33, 20; 4 Esr. 3, 25; ኢጥዕምዎ፡ ለሞት፡ 4, 30; Col. 2, 21; Matth. 16, 28; Joh. 8, 52; Hebr. 2, 9. 6, 5; ሰበ፡ ጥዕማ፡ (ለኅጠተ፡ ስናር፡) ብእሲ፡ Did. 14; c. እምነ፡ partit.: ኢይጥዕም፡ እምብዕሉ፡ Job 20, 18; omisso Obj.: 2 Reg. 19, 35; ዘእንበለ፡ እጥዐም፡ (sc. እክለ፡) Tob. 2, 4; Matth. 27, 34; Joh. 2, 9; እመበ፡ ዘጥዕመ፡ ወኢውኅጠ፡ Clem. f. 256; seq. ከመ፡ et verbo: ጥዕሙ፡ ከመ፡ ሠናይ፡ ውእቱ፡ ተቀንዮ፡ Prov. 29, 36; Ps. 33, 9; 1 Petr. 2, 3. 2) *sapere, sapidum, jucundum, suavem, dulcem esse* vel *fieri:* አልቦ፡ ዘይጥዕም፡ እምነ፡ ዐቂበ፡ ትእዛዘ፡ እግዚ፡ γλυκύτερον Sir. 23, 27; ጥዕመ፡ መዐዛየ፡ 24, 15; ይጥዕም፡ እምነ፡ መዓር፡ ዝክርየ፡ 24, 20. 11, 3; በ፡ እክል፡ ዘይጥዕም፡ እምእክል፡ κάλλιον 36, 23; ይጥዐም፡ 39, 14; Ps. 18, 11, Jud. 14, 18; አኮኑ፡ በዕፅ፡ ጥዕመ፡ ማይ፡ ἐγλυκάνθη Sir. 38, 5; Lit. 171, 4; c. pron. suff., *alicui:* ጥዕሞሙ፡ እክል፡ ἡδύνθη αὐτοῖς Job 24, 5; ጥዕሙቶ፡ እኪት፡ ውስተ፡ አፉሁ፡ 20, 12; ለብእሲ፡ ዘማዊ፡ ኵሉ፡ እክል፡ ይጥዕሞ፡ Sir. 23, 17; ጥዕመኒ፡ ንዋምየ፡ Jer. 38, 26; ይጥዕሞሙ፡ ንዋም፡ Chr. ho. 24. — Voc. Ae.: ጥዕመ፡ ዘ፡ ቀመሰ፡ ።

አጥዐመ፡ II, 1 1) *gustandum* vel *fruendum dare* alicui alqd, c. Acc. rei et ለ፡ pers. vel c. dupl. Acc.: Gen. 43, 23; አጥዐመ፡ ሥጋ፡ ለእኁው፡ Phlx. 243; ὁ λόγος συνῆψεν ἑαυτῷ τὸν ἄνθρωπον ወአጥዐሞ፡ ሞተ፡ (ut quidam docent) Cyr. f. 74; እግዚ፡ አጥዐሞሙ፡ በከመ፡ አጥዐሙ፡ ለሰብእ፡ ረኃበ፡ Jsp. p. 368. 2) *sapidum, suave, dulce, jucundum reddere* alqd: sal ዘአጥዐሞ፡ ለልሱሕ፡ Lit. Joh.; አጥዕሙ፡ መዐዛክሙ፡ Sir. 39, 14; ለዐይንከስ፡ (coram te) ያጥዕም፡ ለከ፡ አፉሁ፡ (Acc.) Sir. 27, 23 var.; አጥዕማ፡ (Imprt.) ለማሕሌትየ፡ ውስተ፡ እዝ፡ ኵሉ፡ ዕድው፡ Sx. Tachs. 5.

አስተጠዐመ፡ IV, 1 et **አስተጣዐመ፡** IV, 3 1) *dulce, suave, jucundum reddere* alicui alqd, *condire* cibos: Ps. 54, 15; በከናፍሪሁ፡ ያስተጥዕም፡ (v. "ጣዕም፡) ለከ፡ ቃሎ፡ Sir. 12, 16; እመ፡ አስተጠዐምከ፡ ሎቱ፡ (peccatori) ምግባረ፡ ቀተልከ፡ ለእኁከ፡ Did. 6; እንዘ፡ ያስተጥዕም፡ Clem. f. 179; ኢናስተጣዕም፡ ለከርሥነ፡ አላ፡ ናስተጣዕም፡ ትምህርተ፡ መንፈሳዊ፡ Hom. Greg. 2) *dulce praedicare* alqd i. e. *jucunditatem* vel *suavitatem* rei *laudare* alicui, c. Acc. rei et ለ፡ pers.: fructus arboris ዘአስተጠዐመ፡ ላቲ፡ (ሰይጣን፡) Clem. f. 6. 226; ሥጋ፡ ያስተጥዕም፡ ለነፍስ፡ ምግባሪተ፡ ሕሡመ፡ Jsp. p. 381; Herodes coepit ይትሐት፡ ላቲ፡ (sc. Mariae uxori) ወያስተጥዕም፡ ከብረ፡ ወፍቅረ፡ በአፉሁ፡ Jsp. p. 326. 3) *jucunditatem, voluptatem praebere* alicui: ሰይጣን፡ ያስተጥዕም፡ ሎሙ፡ በኅዳጥ፡ ወይዒንን፡ ሎሙ፡ በብዙኅ፡ Clem. f. 219.

ጥዑም፡ part. *sapidus, gustu jucundus, dulcis, suavis:* ፍት፡ ጥዑም፡ μεθ' ἡδονῆς Prov. 17, 1; γλυκύς Prov. 27, 7; Jud. 14, 14; Jes. 5, 20; መዓር፡ ጥዑም፡ Hez. 3, 3; Sir. 49, 1; Ps. 118, 103; Apoc. 10, 9; Jac. 3, 11; crebro de aqua viva et dulci: ማይ፡ ጥዑም፡ Gen. 21, 19. 26, 19; Lev. 14, 5. 7; ማየ፡ ጥዑም፡ Lev. 14, 50—52; Num. 5, 17; ማይ፡ ዘጥዑም፡ መሪረ፡ ይከውን፡ Rel. Bar.; 4 Esr. 3, 13; መባልዕት፡ ጥዑም፡ ἡδύσματα *cupediae, sapores* 2 Par. 9, 24; ብልዑ፡ ወስተዩ፡ ጥዑማተ፡ γλυκάσματα 2 Esr. 18, 10; de aliis rebus variis, ut: somno Koh. 5, 11; unguento Koh. 10, 1; luce Koh. 11, 7; ልሳን፡ ጥዑም፡ λάρυγξ γλυκύς, አፍ፡ ጥዑም፡ γλῶσσα εὔλαλος Sir. 6, 5. 40, 21; ጥዑም፡ ነገር፡ Job 6, 6; cantus ሐዋዝ፡ ወጥዑም፡ Sir. 47, 9; ጥበብ፡ ለሰሚዕ፡ ጥዑም፡ Clem. f. 175; [illegible] Prov. 1[illegible], 24; χρηστός 1 Petr. 2, 3 rom.: ጥዑማን፡ ዘዜና፡ ወዝክር፡ Enc. Masc. 12. — Adv. ጥዑመ፡ *jucunde, suaviter,* Lud.

ጣዕም፡ subst., m. et f., Pl. ጣዕማት፡ 1) *gustus, sapor:* Ex. 16, 31; Num. 11, 8; Job 6, 6; Jer. 31, 11; ጕርዒ፡ ይፈልጦ፡ ለኵሉ፡ ጣዕመ፡ እክል፡ Sir. 36, 24; 4 Esr. 4, 48; ፍሬያት፡ ዘበጣዕሙ፡ Clem. f. 171. a) *sapor jucundus:* monachi ኢይብልዑ፡ ለጣዕም፡ F. N. 10; Lit. 158, 4. b) *sapor* i. e. *judicium:* እንከሰ፡ ንጉሥ፡ እምጣዕመ፡ ቃሉ፡ Sx. 8. c) *gustus* quatenus ad cultum habitumve refertur (*ratio, ingenium, studium*): ይደሉ፡ ለለ፩ከሙ፡ ይልበስ፡ በፈቃዱ፡ በጣዕመ፡ ዘመን፡ (sich nach Belieben nach dem Geschmack der Zeit zu kleiden) F. N. 23. 2) *dulcedo, suavitas, lepor:* እንዘ፡ ያእምሩ፡ ጣዕሞ፡ ለኀልዎ፡ ወምረረ፡ ለሞት፡ Macc. f. 19; ጣዕመ፡ ነገሩ፡ sc. seductoris Jsp. p. 307; ማእማእ፡ አፉሁ፡ ወጣዕመ፡ ነገሩ፡ Kbr. Nag. n. 22; ማእማእ፡ አፉሁ፡ ወጣዕመ፡ ቃሉ፡ Sx. Mij. 22; ማእማእ፡ ጣዕመ፡ ቃሎሙ፡ Macc. f. 20. 3) *jucunditas*

deliciae, voluptas, cupediae: መንኑ፡ ፍትወታት፡ ወጣዕመ፡ ዝዓለም፡ Clem. f. 153. 170; ከመ፡ ይጹም፡ እምእሎን፡ ጣዕማት፡ F. M. 14, 9; ተሰጥሞ፡ ውስተ፡ ጣዕማት፡ እንስሳዊት፡ F. M. 17, 4; ናሁ፡ በላዕኩ፡ ኵሎ፡ ጣዕማተ፡ ወኢረከብኩ፡ ዘይጥዕም፡ እምነ፡ ጥዒና፡ Fal. f. 65.

ጥዕመት፡ n. act. 1) *gustatus, sapor:* ወሀበቶ፡ ፍተታተ፡ በረከት፡ እምነ፡ አውሎግያ፡ ወሶበ፡ በልዐ፡ ኮነ፡ ጥዕመታ፡ ውስተ፡ አፉሁ፡ ከመ፡ መዓር፡ Sx. Sen. 19. 2) *dulcedo*, Lud. sine auct.

ጠዐቀ፡ I, 1 [vid. ጸዐቀ፡, ጦቀ፡, ዐጠቀ፡] *circumcludere, circumplecti:* terra dehiscens corpus Adami recepit ወአሜሃ፡ ተላጸቀት፡ በበይናቲሃ፡ ወጠዐቀቶ፡ ለሥጋ፡ አዳም፡ እምድኅረ፡ ወረደ፡ Abush. 47.

ጥዑቅ፡ part. vid. in scholia ad መቅዐን፡ c. 456.

ጣዕዋ፡ subst., m. et f., sing. et coll., Pl. አጣዕዋ፡ [vic. videtur ጠበወ፡] *pullus* (lactens): ጣዕዋ፡ ላህም፡ ወፈረስ፡ ወአድግ፡ ወገመል፡ F. N. 40; ጣዕዋ፡ ከርከንድ፡ Ps. 28, 6 var. In specie a) *vitulus, vitula:* ላህም፡ ጣዕዋ፡ Ps. 68, 36; ጣዕዋ፡ ላህም፡ 2 Par. 13, 9; ላህም፡ ጣዕዋ፡ ፯ 29, 31; ጣዕዋ፡ አልህምት፡ Kuf. 7; ጣዕዋ፡ ዘ፫ ዓመት፡ Kuf. 14; ከመ፡ ጣዕዋ፡ ዘተፈትሐ፡ እማእሰሩ፡ Mal. 3, 20; Hen. 85, 3. 4 seq.; ጣዕዋ፡ አንስቲያዊት፡ 85, 3; እልኩ፡ ጣዕዋ፡ 86, 3; አጣዕዋ፡ 86, 2. b) *agnus, agna:* ኢታብስል፡ ጣዕዋ፡ በሐሊበ፡ እሙ፡ ἄρνα Ex. 23, 19; Jesus በግዕ፡ ንጹሕ፡ ወልደ፡ ቅድስት፡ ጣዕዋ፡ Org. — *Voc. Ae.:* ጣዕዋ፡ ዘ፡ እምቦሳ፡; *aliud:* እምቦሳ፡ ዘላህም፡; *aliud:* እምቦሳ፡ ሐራጊት፡

ጠዐወ፡ inus. i. q. טָעָה תָּעָה ܛܥܳܐ طَغَا et طَغَى *errare*, in specie טְעָא *ad idolorum cultum aberrare.*

ጣዖት፡ subst., plerumque m., sing. et coll., Pl. ጣዖታት፡ [טָעוּת טָעוּתָא טַעֲוָא *error, idolum,* طَاغُوت] *error in rebus ad religionem pertinentibus*, i. e. a) *defectio* a Deo vero: ጸንዐ፡ በጣዖቶሙ፡ ἀποστροφαῖς Jer. 5, 6. b) *prava superstitio* vel *religio:* ኵሉ፡ ዘዘከርነ፡ ጣዖት፡ Clem. f. 179; ሰብአ፡ ሐራስ፡ ወሥራይ፡ ወሰገል፡ ወጣዖት፡ f. 219. c) concr.: *idolum, idola*, Sx. Sen. 12; ጣዖት፡ εἴδωλα Jes. 10, 11. 30, 22. 57, 5; Jer. 9, 14. 14, 22; Dan. ap. 13, 6; Hez. 8, 10. 36, 17; ገብረ፡ ጣዖተ፡ Kuf. 11; እሉ፡ ጣዖት፡ Kuf. 12; 1 Thess. 1, 9; Rom. 2, 22; Act. 7, 41; βδελύγματα, χειροποίητα Jes. 2, 8. 18; ያነብሩ፡ ጣዖተ፡ Dan. 11, 31; ἀγάλματα Jes. 19, 3. 21, 9; ἐπιτηδεύματα Ps. 105, 37; ደኩም፡ ወጽኑስ፡ ጣዖተ፡ ዝዓለም፡ στοιχεῖα Gal. 4, 9; ጣዖታት፡ Sx. Hed. 22; ቤተ፡ ጣዖታት፡ Kuf. 12; etiam βωμός (*altare idolorum* vel *delubrum*): ኀበ፡ ይነብር፡ ጣዖትክሙ፡ (v. ጥዖትክሙ፡ in uno libro a me inspecto) Jes. 15, 2; βωμοί Jes. 16, 12. 17, 8.

አጥዐወ፡ II, 1 *hariolari, idola colere, idololatriam exercere:* Mal. 2, 11 var.; ዘያጥዑ፡ Clem. f. 82; ዘያሰግል፡ ወያጥዑ፡ f. 226; አጥዕዎ፡ *idololatria* Syn. f. 315. 387.

አጣዐወ፡ II quadrl. 1) *hariolari* vel alia *superstitionis pravae genera sectari:* አለ፡ ያጣዕዉ፡ በከርሥ፡ ἐγγαστριμύθους 2 Par. 33, 6; አለ፡ ይትሜረዩ፡ ወአለ፡ ያሰግሉ፡ ወአለ፡ ያጣዕዉ፡ (sequuntur XVII superstitionis genera) Clem. f. 178. 2) *idola colere, idololatriam exercere:* አጣዐወ፡ ወአምለከ፡ አማልክተ፡ ነኪር፡ Mal. 2, 11; 1 Cor. 5, 11; Act. 17, 16; Inf. አጣዕዎ፡ *idololatria* Gal. 5, 20; magia ይመርሕ፡ ውስተ፡ አጣዕዎ፡ Did. 35; ኢታስግሉ፡ ወኢታጣዕዉ፡ ibid.

ጠዓዊ፡ n. ag. ut videtur *hariolus:* ጠዓውያን፡ (et ማርያን፡) Clem. f. 179.

መጣዕው፡ part. *idolorum cultor*, Pl. መጣዕዋን፡ Did. ed. Platt p. 103.

መጥዐዊ፡ (II, 1) et **መጣዓዊ፡** (quadrl. II) part. c. term. adj., *superstitioni pravae deditus, hariolus, idololatra:* መጥዐዊ፡ F. N. 5; Jsp. p. 290; Org.; መጥዐውያን፡ Did. 13; F. M. 5, 2; መጣዓውያን፡ Clem. f. 128; F. M. 15, 2; Lit. Cyr.

ጥዕየ፡ I, 1 [an componendum cum ጽሕወ፡, deinde etiam cum صَحَّ?] Perf. ጥዒከ፡ et ጠዐይከ፡, Imprf. ይጥዒ፡ sed etiam ይጤዒ፡ (sicut ይሬዒ፡, nisi hoc ad I, 2 referre malueris), Subj. ይጥዐይ፡ 1) *sanum esse*, a) *bene valere:* ጣዕዮ፡ (Inf.; exspectaveris ጥዕዮ፡) ነፍስ፡ Sir. 30, 16. b) *belle* vel *bene se habere*, de animatis et inanimatis: ለጥዕዮ፡ ከመ፡ ይጥዐይ፡ ኵሉ፡ ዘይሠርጽ፡ ወይልህቅ፡ ዲበ፡ ምድር፡ Kuf. p. 8; de rebus publicis: ወሀድኡ፡ አይሁድ፡ በመዋዕለ፡ ስምያን፡ (Maccabaei) ወጥዕዩ፡ Jsp. p. 298. c) *salubrem esse:* ኢጥዕየ፡ ድቃስ፡ Rel. Bar. d) *salvum, incorruptum esse:* ርትዕት፡ ሃይማኖት፡ እንዘ፡ ትጤዒ፡ ἡ ὀρθὴ καὶ ἀμώμητος πίστις, Epist. Joann. Ant. in Cyr. f. 114. 2) *consanescere, convalescere:* ኢይጥዒ፡ ቍስልየ፡ Job 16, 6; Joh. 11, 12; እስከ፡ ይጥዒ፡ ወይትፌወስ፡ Jsp. p. 333; Enc. Mij. 15; ከመ፡ ይጥዐይ፡ Sx. Mag. 27; Ssal. Req.; ጥዕየ፡ እምሕማሙ፡ Jsp. p. 286; ሶበ፡ ትጥዒ፡ እምሕማምከ፡ Chr. Ta. 17; እመ፡ ጥዕየ፡ እምደዌሁ፡ F. M. 26, 5; etiam *recreari*, ut: ኢጥዒኩ፡ (v. ኢጠዐይኩ፡) ንዋመ፡ (i. q. ኢኖምኩ፡ ጥዑየ፡) Rel. Bar.

አጥዐየ፡ II, 1 1) *sanum, salvum, incolumem servare* alqm: ሕጸጸ፡ ቅንአት፡ ያጥዒ፡ ሥጋ፡ Fal. f. 69; እግዚ" ፡ ያጥዒክሙ፡ ነፍሰክሙ፡ 1 Thess. 5, 23. a) etiam alqd, ut: ሐመረ፡ ንግደትየ፡ አጥዒ፡ Enc. Jac. 13. b) *vegetum, alacrem, laetum reddere* vel *servare* animum: ፍትወተ፡ ኄራን፡ ያጥዒ፡ ነፍስ፡ ἡδύνουσι Prov. 13, 19; እሳተ፡ መለኮት፡ ዘይቄድስ፡ ነፍሰ፡ ወያጥዒ፡ ሞቁ፡ III Sal. Mar. 21. 2) *sanitati restituere, sanare, mederi:* Christus መንፈሰ፡ ወሥጋ፡ (aegroti) ፍጹመ፡ አጥዐየ፡ Clem. f. 233; አጥዐየ፡ መፃጉዐ፡ Genz. f. 72; ሩፋኤል፡ ይፌውስ፡ ሕማመ፡ ወያጥዒ፡ ቍስለ፡ Sx. Pag. 3; ፈውሳት፡ እለ፡ ያጥዕያ፡ ቍስላተ፡ F. M. 3, 3; ዝንቱ፡ ደዌ፡ ይከውን፡ ዕጹበ፡ ፈውሶቱ፡ ወአጥዕዮቱ፡ F. M. 3, 7.

ጥዑይ፡ part., f. ጥዒት፡, *sanus, valens, validus:* ነዳይ፡ ጥዑይ፡ Sir. 30, 14; ጥዑያን፡ Matth. 9, 12; Luc. 5, 31; ጥዑየ፡ ይኩን፡ ሥጋከ፡ Sir. 30, 15; ዘበዐቅሙ፡ ይበልዕ፡ ጥዑይ፡ ነፍሱ፡ 37, 31; አዕይንት፡ ጥዑያት፡ Chr. Ta. 17; ጥዒት፡ v. ጥዒታ፡ εὐρώστως Sap. 8, 1; ውሉድ፡ እለ፡ ተወልዱ፡ ጥዑያኒሆሙ፡ F. M. 27, 2. a) *saluber:* ጥዑይ፡ ንዋም፡ ὕπνος ὑγιείας Sir. 34, 20; adv. ጥዑየ፡ *saluβriter:* ኖመ፡ ጥዑየ፡ ወሰከበ፡ ሐዋዘ፡ Enc. Hed. 6. b) *integer, incolumis, salvus:* ὁλόκληρος Jac. 1, 4; ወነኑ፡ አይሁድ፡ እምውእቱ፡ ጊዜ፡ በዳኅና፡ ጥዑያነ፡ Jsp. p. 279. 338.

ጥዒና፡ subst. 1) *sanitas, bona valetudo:* F. M. 1, 4; Chr. Ta. 17; እምቅድመ፡ ይርከብ፡ (recuperare) ፍጻሜ፡ ጥዒና፡ Chr. Ta. 24; ዕቀበ፡ በሰላም፡ ወበጥዒና፡ Lit. 164, 3; Fal. f. 65

(vid. sub ጣዕም፡). 2) *salus, prosperitas, incrementum laetum:* ሠረቀ፡ዐሐይ፡ ላዕሌሆሙ፡ ለጥዒና፡ Kuf. p. 8; ለጥዒና፡አዝማድየ፡ Jsp. p. 278; reipublicae, Jsp. p. 294.

ጥዕየት፡ n. act. *sanatio:* Lud. e Mss. Colb.

መጥዕይ፡ part., f. መጥዒት፡ *sanator, medicus,* Lud. sine auct.

መጥዐዪ፡ part. c. term. adj., f. መጥዐዪት፡, id., Lud. ex Org. Edz.

ጣዕጥዐ፡, አንጣዕጥዐ፡ *commoveri* vid. sub II ጣእጥአ።

ጠየረ፡ inus.; طَارَ *volavit;* طَيْرٌ *volucris;* تَطَيَّرَ *male auguratus est;* טִיֵּר *augurari.*

ተጠየረ፡ III, 2 *augurari, auspicia* vel *omina captare, ominari, hariolari* vel *divinare* in genere: ዘይጤየር፡ οἰωνιζόμενος Deut. 18, 10; ኢትጠየሩ፡በዖፍ፡ Lev. 19, 26; Clem. f. 224; ተጠይሮ፡ Asc. Jes. 2, 5; ተጠይሮ፡ዖፍ፡ Clem. f. 178; ዘይጤየር፡በዖፍ፡ወበማይ፡ወበእሳት፡ Clem. f. 245; እመበ፡ዘተጠየረ፡በአዕዋፍ፡አው፡በአራዊት፡ አው፡ በካልእ፡ አው፡በዘከነ፡ከዊኖ፡ f. 255. 163; ዘይጤየሩ፡በሐሳበ፡ዐሐይ፡ ወወርኅ፡ Org. 2.

አጣየረ፡ II, 3 *augurare:* ዘያጣይር፡በዖፍ፡ Clem. f. 159.

መጠይር፡ part. *auspex, augur,* Can. Laod. 35 (36).

ተጠያሪ፡ n. ag. *auspex, augur, ominator, divinator:* ኢትኩን፡ተጠያሬ፡ በዖፍ፡ M. M. f. 316; ተጠያሪ፡በመሬት፡ ወበሐመድ፡ወበፍሬ፡ዕፀው፡ Lud. e Syn.; ተጠያርያን፡ Kedr f. 65; Const. Ap. 62 (63); III Const. Ap. 13.

መስተጠይር፡ part. id., Lud. e Syn.

ጤሰ፡ I, 1 [amh. id.; an vic. ወጠሰ፡?] Subj. ይጢስ፡, *fumare:* Gen. 15, 17; Ex. 19, 18; Ps. 103, 33. 143, 6; ለእሳት፡ይቀድም፡ይጠይስ፡ተን፡ጢሱ፡ Sir. 22, 24; ተንታጋት፡እለ፡ይጠይሱ፡ Jes. 7, 4; ሡዕ፡ዘይጠይስ፡ 42, 3; Sap. 10, 7; ዘእንበለ፡ይጢስ፡ሥብሕ፡ 1 Reg. 2, 15.

አጤሰ፡ II, 1 *fumare* vel *vaporare facere, fumum facere, fumigare:* ይጸልም፡ገጾሙ፡እምጢስ፡ዘያጠይሱ፡ውስተ፡ቤት፡ Ep. Jer. 20; ዘንተ፡ያጠይስ፡ Tob. 6, 8; አጤሰ፡ ልበ፡ወሐሞቶ፡ለዓሣ፡ Sx. Masc. 16; ሰቀላ፡ (feminam) ቈልቈሊተ፡ወአጤሰ፡መትሕቴሃ፡እሳተ፡ Sx. Teq. 1; Deus ዘያጠይስ፡ለተን፡ጊሜ፡ M. M. f. 56; አጢስ፡ቦቱ፡ (tamit) Tob. 6, 17.

ጢስ፡ subst., plerumque m., *fumus, (vapor),* 4 Esr. 2, 34. 6, 37; Hen. 60, 18; καπνός Sap. 2, 2; Ps. 17, 10. 101, 4; Prov. 10, 26; Jes. 6, 4. 14, 31; የዐርግ፡ጢሱ፡ላዕለ፡ Jes. 34, 10. 51, 6; Cant. 3, 6; Act. 2, 19, Apoc. 9, 2; ἀτμίς Jac. 4, 14; ጢሰ፡ምንሃብ፡ Sir. 38, 28; ተን፡ጢስ፡ ἀτμὶς καπνοῦ Joel 3, 3; Sir. 22, 24; ጢሰ፡ዋዕይ፡ 4 Esr. 13, 16; ጢሰ፡መዐትየ፡ Jes. 65, 5. a) suffimentorum: Lev. 16, 13; ጢሰ፡ስኂን፡ Sir. 24, 15; ጢሰ፡ዕጣን፡ Hez. 8, 11; Apoc. 8, 4; Enc. Genb. 12. b) *nubecula* oculi: ወወዕአኒ፡ጢስ፡ውስተ፡አዕይንትየ፡ Tob. 2, 10. 3, 17. 6, 9. 11, 7. 12.

ጠየቀ፡ I, 2 [ـَيْ? דיק; vic. ጠቀቀ፡ et ጠንቀቀ፡, vid. sub ጥዩቅ፡] 1) *perspicere, spectare, contemplari:* ዘጠየቅነ፡ ἐθεασάμεθα 1 Joh. 1, 1; Asc. Jes. 11, 34; ጠይቆ፡ርእሶ፡ (κατανοεῖν) Jac. 1, 24; ለጠይቆ፡ Ex. 19, 21; ጠየቀ፡ Jes. 59, 16; Hen. 2, 1. 5, 1. 101, 1; Luc. 22, 56 rom. (ἀτενίσασα). 2) *attendere:* a) *animadvertere:* ጠይቁ፡በሕቁ፡ νοήσατε σφόδρα Jer. 2, 10; ቀዊምየ፡ኢጠየቀኒ፡ Job 30, 20; ዐአቶ፡ኢይጤይቅ፡ Prov. 24, 35. b) *cavere:* ተዐቀቡ፡ወጠይቁ፡እምነ፡ … Matth. 16, 6 rom. 3) *sciscitari, percontari, perscrutari, pertentare:* ትጤይቅ፡ወትስእል፡ወትጽህቅ፡ Hen. 21, 5. 25, 1; ቅድመ፡ጠይቅ፡ወድኅረ፡ትጌሥጽ፡ Sir. 11, 7; እንበለ፡ትንብብ፡ጠይቅ፡ μάνθανε Sir. 18, 19; እግዚ"፡ዘትጤይቃ፡ለጽድቅ፡ δοκιμάζων Jer. 20, 12; ጠይቅ፡ነገሩ፡ለትምህርትከ፡ Sir. 16, 25; c. Acc. pers.: ጠየቅዎ፡ለ፩እምእለ፡ይቀውሙ፡ (v. ተጠየቅዎ፡) Dan. 7, 16. 19. 4) *perspectum habere,* a) *comperire:* ጠየቁ፡ዘገብረ፡ 2 Esr. 23, 7. b) *exploratum habere, certo scire, bene novisse* vel *cognoscere:* ἐπισταμένη Sap. 9, 9; ዘእንበለ፡ትሕትቱ፡ወትጠይቁ፡ τὸ σαφὲς ἐπιγνόντες Dan. ap. 1, 48; 1 Par. 28, 9. 10. 29, 17. 2 Par. 2, 8. 6, 30; ነፍስየ፡ትጤይቆ፡ጥቀ፡ Ps. 138, 13; Prov. 24, 53; እብጻሕ፡ኀበ፡ጠይቆቱ፡ Job 23, 3; ጠይቆ፡እግዚ"፡ Prov. 2, 5; እንበለ፡ትጠይቆ፡ለሰብእ፡ኢትንእዶ፡ Sir. 27, 7; እስራኤል፡ኢጠየቀነ፡ Jes. 63, 16; seq. ከመ፡ Job 5, 25; አእመረ፡ወጠየቀ፡ከመ፡ … Kuf. 16. 27; ታአምሪ፡ወትጤይቂ፡ከመ፡ይመርረኪ፡ Jer. 2, 19; Judith 9, 14. c) *certum esse* de re: πιστεύσητε Joh. 10, 38; ከመ፡ያእምሩ፡ወይለብዉ፡ወይጠይቁ፡ወይእመኑ፡ Jes. 41, 20; ከመ፡ይጠይቁ፡በሃይማኖት፡ ὑγιαίνωσιν Tit. 1, 13 (et ይጥዐዩ፡ legendum videtur). d) *penitus intelligere:* ኢጠየቁ፡ οὐ συνῆκα Dan. 12, 8; ይጤይቅ፡ፍኖቶ፡ Prov. 21, 29; Jes. 1, 3 var.; Marc. 14, 68; አርትዑ፡አእምሮ፡በጠይቆ፡ Prov. 9, 6; ጠይቆ፡ αἴσθησις *intelligentia* Prov. 14, 18. 24, 4.

አጠየቀ፡ II, 2 1) *certiorem facere* alqm de re, *perferre* alqd *in notitiam* alcjs, *referre* alqd ad alqm, c. Acc. pers.: አጠይቁኒ፡ φράσατέ μοι Job 6, 24; Joh. 1, 22; seq. ከመ፡ Jsp. p. 320; c. በ፡ rei: ወአጠየቆ፡ለንጉሥ፡በመጽሐፈ፡ኊልቍ፡ 1 Par. 21, 5; c. dupl. Acc.: አጠይቁኒ፡ኊልቆሙ፡ 1 Par. 21, 2; አጠየቅዎ፡ለንጉሥ፡ቃላተ፡ 2 Par. 34, 28. 2) *intelligentiam* vel *cognitionem* rei *praebere, afferre* alicui, *docere, exponere, demonstrare,* c. Acc. pers.: አጠየቅዎሙ፡ v. ያጤይቅዎሙ፡ συνετίζοντες 2 Esr. 18, 9; c. Acc. rei: Gen. 3, 6; seq. ከመ፡ Act. 9, 22; c. dupl. Acc.: ተጋብኡ፡ኀበ፡ዕዝራ፡ከመ፡ያጠይቆሙ፡ኵሎ፡ቃለ፡ኦሪት፡ 2 Esr. 18, 13.

ተጠየቀ፡ III, 2 A) Refl. 1) *diligenter sciscitari* vel *percontari* certum, verum (ſich Gewißheit verſchaffen), *sedulo interrogare,* c. በኀበ፡ pers.: በኀበ፡ጠቢባን፡ተጠየቅ፡በኵሉ፡ጊዜ፡ Sir. 27, 12; c. እምነ፡ pers. et Acc. rei, ἀκριβοῦν Matth. 2, 7; c. Acc. pers.: ተጠየቅዎ፡ለ፩እምእለ፡ይቀውሙ፡ Dan. 7, 16. 19 var.; c. Acc. pers. et በእንተ፡ rei Luc. 9, 45. 2) *pro certo cognoscere, certiorem fieri* de re, c. Acc.: እመ፡ተጠየቀ፡ብእሲ፡ደዌሁ፡ ἐὰν γνῷ 2 Par. 6, 29; Luc. 22, 56 Platt. B) Pass. 1) *perspici, animadverti,* Cod. Mus. Brit. LXXII f. 64 (vid. sub ገለጸ፡). 2) *compertum esse* alicui: ተጠየቀ፡ኀቤነ፡እስመ፡ …. Jsp. p. 334. 3) *perspicuum esse, apparere:* በዝ፡ተዐውቀ፡ወተጠየቀ፡ seq. ከመ፡ Abush. 12, al. 4) *probari,* in specie *eventu probari, certum* vel *verum fieri:* ለእመ፡ተጠየቀ፡ሞተ፡ንጉሥ፡ (ſich beſtätigt) Jsp. p. 340; ወበዝ፡ተጠየቀ፡ሕልመ፡አበሁሙ፡ p. 302; ወተጠየቀ፡ሰቢሃ፡ነገረ፡ (i. e. vaticinium) አረጋዊ፡ ibid.; p. 373.

ጥዩቅ፡ part. 1) *perspicax, argutus, prudens:* ጥዩቅ፡

·ብእሲ፡ ἐργατικός Prov. 22, 29; πανοῦργος Prov. 28, 2. 2) *subtilis, accuratus:* አምሳል፡ጥዩቅ፡ (var. pro ጥንቁቅ፡) παροιμίαι ἀκριβεῖς Sir. 18, 29; አይድዐኒ፡ፍከሬሁ፡ጥዩቀ፡ τὴν ἀκρίβειαν Dan. 7, 16; adv. ጥዩቀ፡ a) *subtiliter, accurate, diligenter, penitus:* እለ፡ይኄልዩ፡ጥዩቀ፡ διανοουμένους φρόνησιν Dan. 1, 4; ἀκριβῶς 1 Thess. 5, 2; Matth. 2, 8; Luc. 1, 3; τελείως (ut videtur) 1 Petr. 1, 13. b) *exacte,* Matth. 5, 26. 3) *exploratus, certus, indubitatus, evidens,* Deut. 13, 15; βέβαιος Herm. p. 11; ለአከቶ፡ይስማዕ፡ጥዩቀ፡ነገረ፡ μαθεῖν τὸ ἀκριβές Esth. 4, 5; ዕለት፡ጥይቅት፡ Lit. Orth.; Deus factus est ሰብአ፡ጥዩቀ፡ Lud. ex Enc. Mag. 1; adv. ጥዩቀ፡ a) *pro certo, certe:* አእምሩ፡ጥዩቀ፡ Act. 4, 10. b) *evidenter:* ጥዩቀ፡ጥቀ፡ σαφῶς σφόδρα Deut. 27, 8; ጥዩቀኬ፡ ወገሃደ፡ Cyr. c. Pall. f. 66, al. — Idem est በጥዩቀ፡ Lud.

ጥያቄ፡ subst., m. et f., 1) *cognitio certa* vel *accurata, pervestigatio* Lit. 171, 1. 2) *perspicuitas, evidentia:* በብዙኅ፡ጥያቄ፡ፈለጠ፡ μεθ᾽ ὅσης σαφηνείας διαιρεῖ Chr. ho. 3; Enc. Hed. 29. 3) *ratio rei perspecta* vel *certa, veritas exacta:* ኅሥሥ፡በእንተ፡ዝንቱ፡ነገር፡እስከ፡ትረክብ፡ጥያቄሁ፡ Jsp. p. 337; ኢያእመረ፡ጥያቄሁ፡ለዝንቱ፡ F. N. 24; ጥያቄ፡ነገርየ፡ተበየነ፡ Jsp. p. 300. 4) *probatio, demonstratio, argumentum:* ለጥያቄ፡ነገሩ፡ (zur Bestätigung davon) Jsp. p. 309. 310; F. M. 2, 10; ናመጽእ፡ከልአ፡አምሳለ፡ለጥያቄ፡ ዝንቱ፡ Chr. Ta. 13; በከመ፡አቅደምነ፡ጥያቄሁ፡ (wie wir zuvor bewiesen haben) F. M. 24, 5; አምጽአ፡ሰማዕተ፡ለጥያቄ፡ ላዕለ፡ዘይሰኪ፡ F. N. 43, 6; የሀብዎ፡መዋዕለ፡ዕድሜ፡ለአብጽሖተ፡ጥያቄሁ፡ ibid.; ጥያቄ፡ቀዳማዊ፡, ዳግም፡, ሣልስ፡ Abush. 38. 39.

ጥይቅና፡ subst. *subtilitas, ratio rei certa, explorata, vera,* ἀκριβασμός Jud. 5, 15; Did. 1; በጥይቅና፡ *accurate, certo:* አእምሩ፡ዘንተ፡በጥይቅና፡ H. A. n. 30; Org. 2.

መጠይቅ፡ part. *is qui intelligentiam rei praebet, docet, exponit:* መጠይቃን፡ለሕዝብ፡መጽሐፈ፡ 2 Esr. 18, 7 var.

ጤዐ፡ vel ጤአ፡ I, 1 [טוּח طاخ (طَيَّخَ)] Subj. ይጢዕ፡ 1) *linere, ob- collinere, illinere:* ንሣእ፡ዐጽቀ፡በለስ፡ወጠዐ፡ (v. ወደይ፡) ቦቱ፡ ኅበ፡ተሐምም፡ 4 Reg. 20, 7; አልቦ፡ ከመ፡ዘይጠይዕዎ፡ሥራየ፡ οὐκ ἔστι μάλαγμα ἐπιθεῖναι Jes. 1, 6. 2) *linendo opplere, obturare:* ወይጠይዑ፡እዘኒሆሙ፡ Mich. 7, 16; ጤዑ፡ (v. pro አጽመሙ፡) እዘኒሆሙ፡ከመ፡ኢይስምዑ፡ Jes. 6, 10. — *Rad. Abb.:* ጤዐ፡ዘ፡መረገ፡

ጥዩዕ፡ part. *linendo oppletus, obturatus:* Christus ለጽሙማን፡ሰቲሪ፡እዘኒሆሙ፡ጥዩዓተ፡ከመ፡ይስምዑ፡ቃለ፡ሃይማኖት፡ Clem. f. 233; ይሰቅሩ፡እገዚ፡ጥዩዐ፡ Lit. Joh.

ጤገን፡ n. prgr., m. et f., Pl. ጤገናት፡ i. e. τήγανον [vid. ቴገን፡ طَاجِن] *sartago, frixorium, patella:* ንሣእ፡ለከ፡ጤገነ፡ኀጺን፡ (v. ዳኅኒ፡) Hez. 4, 3; 2 Reg. 13, 9; ኅበስተ፡ጤገን፡ 6, 19 var.; 1 Par. 9, 31; ጤገናት፡ 1 Par. 23, 29; in Actis Martyrum ጤገን፡ Sx. Ter 15; ጤገናት፡ Sx. Sen. 29. — *Voc. Ae.:* ጤገን፡ዘ፡የብረት፡ምጻድ፡

ጤገነ፡ quadrl. I [denom.; طَجَّن] *in sartagine* vel *patella frigere:* እለ፡ጤገኖሙ፡ንጉሠ፡በቢሉን፡በእሳት፡ ἀπετηγάνισε Jer. 36, 22; Const. Ap. 51.

ጠጊን፡ et ጤጉን፡ part. *in sartagine frixus,* 2 Reg. 6, 19.

ጠግዐ፡ I, 1 [ut videtur, vicinum verbo תָּקַע *complosit, feriendo fixit,* cujus significationem quandam specialem Aethiopes habent sub ጠቅዐ፡] Subj. ይጥጋዕ፡ 1) *compactum esse, firme cohaerere:* እስሐትያ፡ዘጠግዐ፡ πεπηγώς Job 6, 16; ከመ፡እስሐትያ፡ጠጋዕከ፡ Job 15, 7; ጠግዐ፡ከመ፡አረፍት፡ ማይ፡ ἐπάγη Ex. 15, 8; ወትጠግዕ፡ (v. ወትጣግዕ፡) እዴሁ፡ በእደ፡ካልኡ፡ συμπλακήσεται Zach. 14, 13. 2) *affixum esse, adhaerere, adhaerescere,* seq. ውስተ፡, ut: ጠግዐ፡ልሳነ፡ ሕፃን፡ውስተ፡ጕርዔሁ፡ ἐκολλήθη Thren. 4, 4; በከመ፡ይጠግዕ፡ዝሞራእ፡ውስተ፡ሐቌ፡ብእሲ፡ Jer. 13, 11; c. ዲበ፡ Ps. 101, 6; እስከ፡ይጠግዕ፡ማእሰ፡ሥጋሁ፡ዲበ፡ዐጽሙ፡ Gad. T. H.; c. በ፡ pers.: Asc. Jes. 2, 1 vel rei: ይጥጋዕ፡ልሳንየ፡በጕርዔየ፡ Ps. 136, 7. 21, 16. 43, 27. 118, 25; Job 29, 10. 3) *infixum esse, inhaerere, haerere in re:* ውስተ፡ቀላይ፡ Ps. 68, 2; ወጠግዐ፡ኤርምያስ፡በጽቡር፡ Jer. 45, 6 vrs. nov.; ወሰቤሃ፡ጠግዐት፡ኩናት፡ (sc. in manu ejus) Gad. T. H. — *Voc. Ae.:* ነቅጸ፡ጠግዐ፡ዘ፡ደረቀ፡ (male).

ጣግዐ፡ I, 3 *compactum cohaerere* rei, Zach. 14, 13 var. (vid. ጠግዐ፡).

አጥግዐ፡ II, 1 *adhaerere* vel *inhaerere facere,* c. Acc. rei et ላዕለ፡ pers., Kuf. p. 72.

አስተጣግዐ፡ IV, 3 *con-, agglutinare, con-, affigere:* ያስተጣግዖ፡በሖላ፡ ἐν κόλλῃ ἐρρύθμισεν αὐτό Jes. 44, 13; አስተጣግዖሙ፡ለዓሣተ፡ፈለግከ፡ወለክንፌከ፡ (προσκολλήσω) Hez. 29, 4; Tab. Tab. 5; አስተጣግዑ፡አበላቲሆሙ፡ (sc. martyrum feris objiciendorum) ምስለ፡ሥጋ፡በግዕ፡ (quo magis ea appeterent ferae) Abush. 50. a) *reglutinare* vel *conjungere,* quod ruptum vel dilaniatum erat: Lud. ex Enc. Mij. 15; ማሕው፡ ለእመ፡ተሰብረ፡አልቦ፡ዘያስተጣግዖ፡ዘእንበለ፡ገበሪሁ፡ Fid. Jac. Bar. b) *infigere* vel *includere* gemmam auro: ከመ፡እብነ፡ ጳዝዮን፡ዘአስተጣግዕዎ፡በወርቅ፡ጽሩይ፡ M. M. f. 49.

ጥጉዕ፡ part. *affixus, agglutinatus, adhaerens:* ዕፀው፡ ለውሕ፡ጥጉዓን፡በአረፍት፡ Kbr. Nag. n. 56.

ጥጥ፡ subst. i. q. ጡጥ፡ *gossipium:* ዘይትዐሰብ፡እንስሳ፡ ከመ፡ያጺሩ፡መክሊተ፡ጥጥ፡ኢይደልዎ፡ከመ፡ያጺሩ፡መክሊተ፡ኀጺን፡ F. N. 36; ፈትለ፡ጥጥ፡ Sx. Mag. 30.

ጢጣኖስ፡ vel "ኖን፡ n. prgr. Τιτᾶνες, *titanes, gigantes,* 2 Reg. 5, 18; ጤቤኖን፡ (corruptum) Judith 16, 6 (schol.: ኀያላን፡).

ጠፍ፡ *parvuli* vid. sub ጠፈፈ፡

ጠፍላሕት፡ subst., f. et m., Pl. ጠፋልሕ፡, rarius ጠፋልሕት፡, Pl. Pl. ጠፋልሓት፡ [ut videtur, *frustum* metalli, a פֶּלַח פלח (an *rotundum?* a פֶּלֶךְ فَلْكَة), si quidem ጠ e ተ deformatum est] *numus* argenteus, in specie *drachma* et *didrachmum:* ወሀብክዎ፡፲ወ፯ጠፋልሐ፡ሰቅለ፡ (v. ሰቅል፡) ዘብሩር፡ Jer. 39, 9; በ፲ወ፭ጠፋልሐ፡ብሩር፡ Hos. 3, 2; Gen. 20, 14. 16. 23, 15. 16; Jos. 7, 21; አሐቲ፡ጠፍላሕት፡ et ዐሥሩ፡ጠፋልሕተ፡እግሙስ፡ Luc. 15, 8 rom.; ዲናራተ፡ወጠፋልሐ፡ብሩር፡ F. N. 26; ጠፋልሓት፡ F. N. 36. — *Voc. Ae.:*

ጠፋልሕ፡ ዘ፡ ጥብቅ፡ v. ጥብቅ፡; *aliud*: ሰቅል፡ ወገመስ፡ ወዲድርከም፡ ወጠፋልሕ፡ ዘ፡ በበ፡ ፪ ድሪም ።

ጠፍሐ፡ I, 1 [טָפַח صَفَقَ صَفَحَ טְפַח] Subj. ይጥፋሕ፡ *complodere* manus, *plaudere* manibus, alis; seq. Acc. manus, Ps. 46, 1. 97, 9; 4 Reg. 11, 12; ይጠፍሕ፡ እዴሁ፡ Prov. 17, 18; ጥፋሕ፡ እዴከ፡ Hez. 6, 10. 21, 12; Jes. 55, 12; Jer. 5, 31; ጥፋሕ፡ እዴከ፡ በዲበ፡ እዴከ፡ Hez. 21, 14. 17. 22, 13; ወጠፍሐ፡ እደዊሁ፡ ላዔሁ፡ በእንተ፡ ሐዘኑ፡ ላዕለ፡ ቃየል፡ ወበጥፍሐት፡ እደዊሁ፡ ለከፎ፡ ለወልዱ፡ ወቀተሎ፡ Clem. f. 15; etiam omisso Acc.: በጠፈሐትየ፡ Gen. 4, 23; እለ፡ ይጠፍሑ፡ ወየኀብሩ፡ ምስለ፡ ቃለ፡ ዕንዚራ፡ ἐπικροτοῦντες Am. 6, 5; c. በ፡ manus: ትጠፍሕ፡ በእደዊሃ፡ Jer. 31, 26; Zeph. 2, 15; Sir. 12, 18; Org. 3 (vid. ጽሕሰ፡); c. ላዕለ፡ ejus, de quo quis laetans plaudit: ጠፍሑ፡ እደዊሆሙ፡ ላዕሌኪ፡ Thren. 2, 15; Nah. 3, 19; vel በላዕለ፡ Job 27, 23; alas: መላእክት፡ ይጠፍሑ፡ ክነፊሆሙ፡ Sx. Genb. 21. a) *plausum facere, crepitare*: ይጠፍሑ፡ በምድር፡ (ubi Gr. habet: σύροντες γῆν) Mich. 7, 17. b) *plaudendo fingere* vel *formare* lateres, Gen. 11, 3.

አስተጠፍሐ፡ IV, 1 et አስተጣፍሐ፡ IV, 3 *complodere*, c. በ፡ manus Num. 24, 10; c. Acc. manus: ይስፍሑ፡ ወያስተጣፍሑ፡ እደዊሆሙ፡ ኵሎሙ፡ (approbationis causa) F. N. 5; c. Acc. alarum: volavit እንዘ፡ ያስተጠፍሕ፡ sc. ክነፊሁ፡ Gad. T. H.

ጥፍሐት፡ n. act. *plausus, complosio*, manuum, Clem. f. 15 (vid. sub ጠፍሐ፡); alarum: ኢ.መጠነ፡ (nicht so lange als) ጥፍሐት፡ አክናፊ፡ አንስርት፡ M. M. f. 20. 57.

ጥፋሕ፡ subst. *nomen odoramenti* cujusdam [an i. q. ትፋሕ፡?], Sx. Haml. 8 (vid. sub ከሚን፡ c. 832).

ጥፍንሐ፡, ጥፍንቁስ፡ vid. sub ጥንፍሐ፡ c. 1236.

ጠፈረ፡ I, 1 [vic. videtur טָפַר; an ሰፈረ፡?] Subj. ይጥፍር፡ (1 Esr. 6, 4 var.), *tegere* domum, *contabulare*, *laquearibus tegere*: ዕፀወ፡ በዘእጠፍር፡ አናቅጺሃ፡ στεγάσαι 2 Esr. 12, 8. 13, 3 seq.; ትጠፍርዎ፡ ለቤት፡ 1 Esr. 6, 4; ዘይጠፍር፡ በማይ፡ ጽርሖ፡ Ps. 103, 4; አኮ፡ በዕፅ፡ ዘትሰውቅን፡ ወትቀምርን፡ ወአኮ፡ በአሕባል፡ ዘትጠፍርን፡ Gad. Lal.; ጠፈሮ፡ በዕፀወ፡ ቄድሮስ፡ ἐκοιλοστάθμησε κέδροις 3 Reg. 6, 13. (7, 40 vrs. alt.).

አጥፈረ፡ II, 1 *tegendam curare* domum: ቃጠፍርዎ፡ ለቤት፡ 1 Esr. 6, 4 var.

ተጠፍረ፡ III, 1 *tegi, confornicari*, Lud. ex Org. 1.

ጥፉር፡ part. *tectus, contabulatus, lacunari tectus*: ቤት፡ ጥፉር፡ Hagg. 1, 4 vrs. alt.; Macc. f. 3; ይኄይስ፡ ነቢር፡ ውስተ፡ ማእዘንት፡ ዘኢኮነ፡ ጥፉረ፡ (ὑπαίθριος *subdialis*) Prov. 21, 9; ወጥፉር፡ መልዕልተ፡ ማእዱ፡ ወክዱን፡ እምዝናም፡ Hez. 40, 43; መንበሩ፡ በማይ፡ ጥፉር፡ Lit. Orth.

ጠፈር፡ subst. (m.) *laqueare, lacunar, tegulum, tectum*, φάτνωμα Hez. 41, 20; 3 Reg. 7, 40. 41; Jer. 22, 14 vrs. nov.; Hen. 14, 11. 17; ዐርጉ፡ ናሕሰ፡ ወነሠቱ፡ ጠፈረ፡ διὰ τῶν κεράμων Luc. 5, 19; στέγη Gen. 8, 13; Marc. 2, 4; Luc. 7, 6; Matth. 8, 8; ዕፀው፡ ለጠፈረ፡ ቤት፡ ወለሠራዊት፡ 2 Par. 34, 11; በኵሉ፡ አራዊት፡ ታሕተ፡ ጠፈር፡ ὑπὸ τὴν σκέπην Job 37, 7; ኀበ፡ አልቦ፡ ጠፈር፡ Jes. 28, 2; ὄροφος Chr. To. 6; ውስተ፡ ጠፈረ፡ ጽርሑ፡ አርያም፡ Org. 3. a) *tegulum, tegumentum*, κατακαλύμματα (τῆς σκηνῆς) Ex. 35, 10. b) *fornix* coeli vel *firmamentum*, στερέωμα Gen. 1, 6. 7. 8. 14—17; Phlx. 8 ubi ጠፈር፡ est coelum secundum. Lud.: „in ordine septem coelorum quos Aethiopes asserunt ጠፈር፡ est infimum“. — Voc. Ac.: ጠፈር፡ ፡ብ፡ማገር፡

ጠፋሪ፡ n. ag. *tector aedium*, Lud. sine auct.

ጠፍአ፡ I, 1 [طَفِئَ אֲפֵי] Subj. ይጥፋእ፡ 1) *exstingui*, de lumine, lucerna: Prov. 24, 20; ይጠፍእ፡ ብርሃኑ፡ ፡ኃጥአን፡ Job 18, 5; ማኅቶቶሙ፡ ይጠፍእ፡ 18, 6; Jes. 43, 17; 4 Esr. 10, 29; 1 Tim. 6, 16; Matth. 25, 8; de pruna Sir. 28, 12; de igne Lev. 6, 5. 6; Jes. 34, 10; Jer. 17, 27; እሳቶሙ፡ ዘኢይጠፍእ፡ Jes. 66, 24; Sir. 28, 23; Marc. 9, 44, 46; Clem. f. 207. a) *caligare, deficere*: ይጠፍእ፡ ብርሃኖሙ፡ ለከዋክብት፡ Joel 2, 10; de sole: ፀሓይ፡ ዘያበርህ፡ ወይጠፍእ፡ Job 31, 26; ምንት፡ ይበርህ፡ እምፀሓይ፡ ወውእቱሂ፡ ይጠፍእ፡ Sir. 17, 31; de oculis (*hebetari*): ጠፍአ፡ አዕይንቲነ፡ ἐξέλιπον Thren. 4, 17. b) *linqui animo* vel *tabescere*: ይጠፍእ፡ ደናግል፡ ላሕያት፡ Am. 8, 13; 2) *evanescere, disparere, invisibilem fieri*, de rebus: ይጠፍእ፡ ከመ፡ ጊሜ፡ ἀφανὴς γίνεται Job 24, 20; ጠፍአ፡ ጥበቦሙ፡ ᾤχετο Jer. 29, 8; de sono (*conticescere*) Job 4, 10; ἔφυγε Apoc. 16, 20; ይጠፍኡ፡ አድባር፡ ወአውግር፡ ἀποσβεσθήσεται Jes. 10, 18; ጠፍአ፡ እምኔሆሙ፡ ἄφαντος ἐγένετο ἀπ' αὐτῶν Luc. 24, 31. 3) *exstingui, deleri, perdi, perire, interire*: ከመ፡ ኢይጥፋእ፡ ስሙ፡ ἐξολοθρευθήσεται Ruth 4, 10; ጠፊአ፡ ይጠፍኡ፡ ἀπολοῦνται Judith 6, 4; Job 4, 7; c. እምነ፡ auctoris Judith 16, 12; ἐρημωθήσεται Jes. 60, 12; ኢይጠፍእ፡ ለዝሉፉ፡ μὴ ἐκλίπω Sir. 24, 9; የኀልቁ፡ ወይጠፍኡ፡ 40, 14; ትጠፍእ፡ ደማስቆ፡ እምነ፡ አህጉር፡ ἀρθήσεται Jes. 17, 1; de rebus, ut: ጠፍአት፡ ንዋዮሙ፡ ἠφανίσθη Job 22, 20; ብሩር፡ ለይጥፋእ፡ Tob. 5, 19; ለትጥፋእ፡ ይእቲ፡ ዕለት፡ Job 3, 2; ጠፍአት፡ ሕይወትየ፡ 9, 21; de spe Job 8, 13; Act. 27, 20 rom.; morte 4 Esr. 8, 63; vino (πέπαυται) Jes. 16, 10; ይጠፍእ፡ እምድር፡ ዝክሩ፡ Job 18, 17; ፍኖቶሙ፡ ትጠፍእ፡ Ps. 1, 7; በኀቤክሙ፡ ጠፍአት፡ ጥበብ፡ τελευτήσει Job 12, 2; ጠፍአ፡ ልብከ፡ (i. e. *insanus es*) Sx. Hed. 25.

አጥፍአ፡ II, 1 1) *exstinguere, restinguere*, ignem: Jes. 1, 31; ለእሳት፡ እንተ፡ ትነድድ፡ ያጠፍኣ፡ ማይ፡ Sir. 3, 30; Cant. 8, 7; Hebr. 11, 34; Eph. 6, 16; ኢክህለ፡ አጥፍኦቶ፡ ለእሳት፡ Jsp. p. 375; ዝናም፡ አጥፍአ፡ ለፍሕም፡ Enc. Hed. 25; lumen Jes. 42, 3; 4 Esr. 10, 2; መኃትወ፡ 2 Par. 29, 7; መንፈሰ፡ 1 Thess. 5, 19; ያጠፍእ፡ ኀሊና፡ βουλήν Job 5, 13. 2) *exstinguere, delere, perdere, ad nihilum redigere, perimere*, homines, terras, al.: Kuf. 16; Deut. 9, 3. 4; Hez. 25, 13. 16 al.; Jer. 1, 10. 14, 12. 25, 9; Jes. 14, 20. 15, 1; ከመ፡ ታጥፍእ፡ ለዓለም፡ θεῖναι ἔρημον Jes. 13, 9; ያጠፍእ፡ ሕማም፡ Job 18, 11. 20, 10. 34, 26. 40, 7; Ps. 17, 41; Hen. 84, 5. 6; Matth. 24, 39; ያጠፍእክሙ፡ እምነ፡ በሓውርቲክሙ፡ Zeph. 2, 5; አጠፍእ፡ አርዌ፡ እኩየ፡ እምድር፡ Hez. 34, 25; እብነ፡ በረድ፡ አጥፍአ፡ ኵሎ፡ ዘይሠርጽ፡ Kuf. 48; etiam c. ለ፡ Obj. ከመ፡ ያጥፍእ፡ ማየ፡ አይኅ፡ ለኵሉ፡ ነፍስ፡ Sir. 44, 18.

ጥፉእ፡ part. *exstinctus*, a) *deficiens* i. e. *hebetatus*, de oculis: Deut. 28, 65. b) *perditus, qui evanuit*, α) *amissus* F. N. 36. β) *fugitivus*, δραπέτης, hom. Theodoti Anc. in Cyr. f. 102 (pluries; vid. ሕቡእ፡).

ጥፍአት፡ n. act. 1) *exstinctio*: እሳት፡ ዘአልቦ፡ ጥፍአት፡ Clem. f. 268; candelae ዘእንበለ፡ ጥፍአት፡ Org. 3. 2) *deletio*,

interitus, exitium: ὄλεθρος Jer. 31, 32 var.; συντέλεια Hab. 1, 9; Jud. 20, 40; **ጥፍአተ፡መሃይምናን፡** (quae fit persecutione) Clem. f. 1; **ከመ፡ዘከ፡ጥፍአቶሙ፡ለኅጥአን፡በምዕር፡** Macc. f. 21; Gad. Ad. f. 17. a) *amissio, jactura:* **ጥፍአተ፡ንዋይ፡ ወሐመር፡**, **ጥፍአተ፡ነፍስ፡** Act. 27, 10. 22 rom. b) *perditio* mentis (i. e. perturbatio vel alienatio): **ጥፍአተ፡ልብ፡** F. N. 50.

ጠፋኢ፡ n. ag. „*perditor, deletor*" (?), Lud. sine auct.

መጥፍኢ፡ part. *exstinguens*, i. e. *luminis defectum efficiens* (sc. lunae), Abush. 13.

ጣፍያ፡ subst. *splen, lien* [amh. id.]: **የብሰ፡ሥጋሁ፡እምብዝኅ፡ትሕርምት፡እስከኔ፡ይትሌዘብዎ፡ከመ፡ዘአልበ፡ውስተ፡ከርሡ፡ልበ፡ወኢጣፍያ፡** Phlx. 16.

ጠፈፈ፡ inus., de quo vid. Ges. thes. p. 554.

ጠፍ፡ subst. *infans, parvulus* [טַף coll. *parvuli*]: **ጠፍ፡ ውእቱ፡** Cod. Bibl. Bodl. XXXII. XXVIII, al. pluries.

ጸ፡ litera alphabeti Aethiopici XXII^a, quae **ጸይት፡** nominatur.

ጸሊስ፡ n. prgr., πόλις *urbs:* **ሊቀ፡ጳጳሳት፡ስምዖን፡ዘለእስክንድርያ፡ጸሊስ፡** Enc. Haml. 27.

ጸልንትያ፡, **ጸ"፡**, **ጸልንትዩ፡**, **ጸ"፡**, **ጸላንቲያ፡** n. prgr., πλίνθιον, *figlina laterum, fornax lateraria,* 2 Reg. 12, 31; 3 Reg. 3^a, 20.

ጼልጣስ፡ n. prgr., πέλται in Acc., *peltae,* Hez. 27, 10.

ጵላጣኖስ፡, **ጵላጦኖስ፡** (v. **ብልጦኖስ፡**) n. prgr., πλάτανος, *platanus* Sir. 24, 14.

ጳኦኒ፡, **ጳኦኔ፡** nomen mensis Aegyptiorum X^i, (mensem **ጳኰምስ፡** sequentis), qui ⲠⲀⲰⲚⲒ nominatur et mensi Abyssinorum **ሰኔ፡** respondet, Sx. Sen. 19.

ጳራልያ፡ vel **"ሊያ፡** et **"ልዩ፡** (**"ልዮ፡**) et **"ልያስ፡** n. prgr., sc. παράλιος (cum casibus suis), *regio mari adjacens* vel *maritima,* Deut. 1, 7. 33, 19; Jos. 11, 3; Jes. 8, 23; Jer. 29, 7 var.; Judith 1, 7. 5, 2. 22. 28. 7, 8; Luc. 6, 17; **ሰብአ፡ጳራልያ፡** Hez. 25, 16.

ጵርስፎራ፡ (**ጵራስፎራ፡** Did. ed. Platt p. 60; **ጵሮስፎራ፡** Lud.) n. prgr., sc. προσφορά, *oblatio,* quae offertur a Christianis, Const. Ap. 36; Did. 7; Lit. 165, 4; Kid. f. 8. 10. 27.

ጰራቅሊጦስ፡ (vel **ጰ"፡**, etiam **ጰራቀ"፡**) n. prgr., sc. ὁ παράκλητος a) *advocatus, patronus* 1 Joh. 2, 1. b) *Paracletus* (Spiritus S.), Joh. 14, 16. 26. 15, 26. 16, 7; Did. 38 al.; Clem. f. 67. 81 al.; **ዕለተ፡ጰራቅሊጦስ፡** (i. e. *pentecoste*) **ዘውእቱ፡ተፍጻሜተ፡፶** Abush. 38.

ጵርዮን፡, **"ዮኒ፡**, **ጰርዮኒ፡**, **ጵርዮኖስ፡** n. prgr., sc. πρίων *serra,* 2 Reg. 12, 31; Judith 3, 9.

ጵርዮን፡, **ጰርዩን፡**, **ጵሪዮን፡** n. prgr. sc. πρῖνος *ilex,* Dan. ap. 1, 58. — *Voc. Ae.:* **ጰርዮን፡ዘ፡ሮማን፡**

ጵርድክይሴ፡ Sing., **ጵርድክስያት፡** vel **ጰር"፡** Pl., n. prgr., sc. πέρδιξ *perdix,* Gad. Lal. (vid. etiam d'Abbadie Catal. p. 155).

ጲሩጳጥቄ፡, **ጴርባጢቄ፡**, **ጵሮጳጥቄ፡**, **ጵሩ"፡** n. prgr., sc. προβατική *ovilis,* **አንቀጸ፡ጲ"፡** (c. varr.) 2 Esr. 13, 1. 32. 22, 39; Joh. 5, 2.

ጰርፍርዮና፡, **ጰርፍሪዮና፡** n. prgr., sc. πορφυρίων *porphyrio,* nomen avis aquaticae, Deut. 14, 18; Lev. 11, 18.

ጳሲካ፡, **ጳሲካ፡**, **ጳስካ፡** et **ጰስካ፡** n. prgr. πάσχα *pascha* (alias **ፋሲካ፡** vel **ፍሥሕ፡**), Kuf. 49. 50; Luc. 22, 1 rom.

ጰንጠቆስጤ፡, **ጰንጠቈስጤ፡**, **ጰንጠ፡ቆስጤ፡**, **ጰንጤቈስቴ፡** al., n. prgr., πεντηκοστή *pentecoste,* Tob. 2, 1; Act. 2, 1. 20, 16; 1 Cor. 16, 8; Did. 30; Sx. Ter 10; **ሰላም፡ለጴ"ሜጥሮስ፡ሐጋኒ፡አጽዋም፡እምስቴ፤ወሥራዔ፡ሙብልዕ፡በጰንጠቈስቴ፡** Enc. Teq. 12.

ጸንገለ፡ I haud satis probatum est, pro **አጸንገለ፡**

አጸንገለ፡ quadrl. II i. e. ἀπαγγέλλειν, annuntiare, pronuntiare, *recitare* 1) *commentari, meditari,* c. Acc. rei: monachi omnes **ያጸንግሉ፡መጻሕፍተ፡** Reg. Pach.; c. **ውስተ፡** rei: **ይደሉ፡ለውጡናን፡ከመ፡ያብዝኁ፡አጸንግሎ፡ውስተ፡ትእዛዛተ፡እግዚ"፡ወውስተ፡ትሩፋት፡** Phlx. 147; Gad. Za Mich.; **ውስተ፡ጸሎታቲሆሙ፡ወአጸንግሎቶሙ፡** Phlx. 73. 2) *exponere, interpretari,* c. Acc.: **ዘያጸንግል፡መጻሕፍተ፡እግዚ"፡ዘብሉይ፡ወዘሐዲስ፡** Clem. f. 86; **ይደልዎ፡ለኤጲ፡ቆጶስ፡የኀሊ፡ተኀሥሦ፡ወአጸንግሎ፡መጻሕፍት፡በበመትልው፡** Did. 4; **ራከረ፡ሐዲሰ፡ወአጸንገለ፡ብሉየ፡** Sx. Hed. 6; Gregorius Armenorum patriarcha **አጸንገለ፡ሎሙ፡መጻሕፍተ፡በነገረ፡ብሔሮሙ፡** Lud. e Vit. Greg.

መጸንግል፡ part. **ዘ፡አንበቤ፡መጽሐፍ፡በቃል፡** i. e. *recitator.*

ጳኰምስ፡ nomen mensis Aegyptiorum noni ⲠⲀϪⲰⲚ, ⲠⲀϢⲞⲚⲤ, qui mensi Abyssinorum **ግንቦት፡** respondet, Sx. Sen. 19.

ጳኰሲማ፡ vel **ጳ"፡** n. prgr., sc. *paxamas, paximatium* [פַּכְסְמָן, Buxt. c. 1728; sec. Suidam παξαμᾶς ὁ δίπυρος ἄρτος i. e. panis bis coctus] *buccellatum,* deinde ut videtur *buccella:* Phlx. 78 (vid. sub **ጠምዐ፡**); postquam diu jejunavit, **በዕለተ፡ሰንበት፡ይበልዕ፡፩ጳኰሲማ፡** Enc. Tachs. 15; Sanctus **ሉቃስ፡ዘሀምድ፡ኮነ፡ይጸውም፡፯መዓልተ፡ወይቄድስ፡ቍርባነ፡ወይትመጦ፡ምስጢራተ፡ቅዱሳተ፡ወይትመጦ፡፩ጳኰሲማ፡እምኅበስት፡ወሐምል፡** Sx. Tachs. 17.

ጲክሶን፡ vel **"ሳን፡**, v. **ጲክሶን፡** n. prgr., sc. πύξος in Acc., *buxus* arbor, Jes. 41, 19 (v. **ጤክሶን፡**).

ጸውቂና፡, **ጸውቄና፡**, **ጸ"፡**, **ጸውቄኔ፡**, **ጼውቄና፡**, **ጼውቂኖስ፡** al., n. prgr. πεύκινος, πεύκινα sc. ξύλα, ligna *peuces* arboris, *pinea* ligna, 3 Reg. 5, 9. 6, 15. 30. 9, 11; 2 Par. 2, 8 var. Ejusmodi ligna a regina Sabae Salomoni suppeditata

fingunt, Org. 4 (Lud.). — *Voc. Ae.*: ጳውቂና፡ዘ፡ገዘ፡ሽተን ሂ፡ይ፡ (sic); *aliud:* ቂጽርስስ፡ስኖባር፡ጳውቂና፡ብ፡ጽድ፡ — „Aethiopes suum ሽጋዝ፡ esse putant, q. v. in Lex. Amh. c. 28" Lud.

ጳገዮን፡, etiam ጳዘዮን፡, n. prgr. τοπάζιον, *topazius* gemma, Ex. 28, 17 C; Ex. 36, 17 C (pro ወራውሬ፡ caeterorum); Ps. 118, 127; Hez. 28, 13; Lit. 158, 2; Org. 1; ጳዚዮን፡ Macc. f. 3. — *Voc. Ac.*: ጳገዮን፡ወወራውሬ፡፩።

ጰዮን፡ nomen mensis Aegyptiorum X[1], cui ስኔ፡ Abyssinorum respondet, M. M. f. 348; Voc. Ae. — Alia ejusdem nominis forma est ጳሐኒን፡ q. v.

ጳዴሬ፡, ጳዴር፡, etiam ጳዴር፡, ጴዴር፡, n. prgr. sc. ποδήρης (cum casibus suis), tunica *talaris*, Ex. 25, 7. 28, 4. 27 seq.; 35, 8; in C Ex. 36, 32. 33 et Lev. 8, 7; Zach. 3, 4; Hez. 9, 2 seq.; ልብሰ፡ጳዴር፡ Sir. 27, 8. 45, 8; Apoc. 1, 13; Sx. Hed. 24. — „Male pro gemma accepit ሔጼምጳ፡ጳዴር፡ (Ex. 25, 7) auctor Org. 1" Lud. — *Voc. Ac.*: ጳዴር፡ዘ፡ልብሰ፡ሐር፡ — „Auctor libri Myst. exponit ልብስ፡ጳዐጳ"፡, Lud.

ጳጕሜን፡ nomen mensis Abyssinorum XIII[1], ἐπαγόμεναι sc. ἡμέραι i. e. dies *adjecti* vel *superadditi*; constat quinque diebus, senis autem quarto quoque anno vel anno Joannis.

ጳጦስ፡ vel ጳጦስ፡ n. prgr., sc. βάτος (aliàs በጦስ፡) *rubus* vel *sentis*, in quo Deus Moysi apparuit: ዕፀ፡ጳጦስ፡ 4 Esr. 14, 3; Marc. 12, 26; Act. 7, 35; Did. 36; Clem. f. 149; ማርያም፡ጳጦስ፡ጸዋሪተ፡ነድ፡ Enc. Masc. 21. — *Voc. Ac.*: ዕፀ፡ጳጦስ፡ዀባሬ፡ወእንጋሮሪሂ፡ይ፡

ጲጦን፡ (ጲጢን፡) n. prgr. πίτυς, *pinus* arbor Kuf. 21. ጲጥያስ፡ id. in Pl.: ዕፀ፡ጲጥያስ፡ αἱ πίτυες Hez. 31, 8.

ጳጲሩ፡ i. q. ፓፒሩ፡ q. v.

ጳጳስ፡ subst. m., Pl. ጳጳሳት፡ sc. ὁ πάππας *papa* i. e. 1) *presbyter, episcopus, archiepiscopus*, ἐπίσκοπος Tit. 1, 7; 1 Tim. 3, 1 seq.; ጳጳሳት፡ τὸ πρεσβυτέριον 1 Tim. 4, 14; ἐπίσκοποι Phil. 1, 1 rom.; Act. 20, 28; Herm. p. 11; Cyr. ad Reg. f. 28, al.; Kid. f. 6; Ephesi congregati sunt ፪፻ጳጳሳት፡ Enc. Masc. 12. 2) in specie ጳጳስ፡ nominatur archiepiscopus primarius, a) *metropolita*, Syn. (aliàs መጥሮብሊት፡ q. v.); Lit. 160, 3. 163, 2; F. N. 4; Lud. hist. Ae. III, 7, 4; Comm. p. 441 n. 75. 3) ሊቀ፡ጳጳስ፡ (Lit. 160, 3. 163, 2) vel ሊቀ፡ጳጳሳት፡, Pl. ሊቃነ፡ጳጳሳት፡ *patriarcha*, Lit. 160, 3. 4. 163, 2; Cyr.; Abush. 50, Sx. crebro; cfr. F. N. 4 ab initio ubi legitur: በእንተ፡ሊቃነ፡ጳጳሳት፡ወመብዝኅተ፡ነገሩ፡(ለገ፡እንቀጽ፡)ዘይደልዎ፡ለሊቃነ፡ጳጳሳት፡እስመ፡ይስመይ፡ውእቱ፡በውስተ፡ከልአን፡አምቀኖናት፡ዘኢጲስቆጳሳት፡ዐቢየ፡ወቀጸማዊ፡ወርእሰ፡ኢጲስ፡ቆጳሳት።

አጳጳሰ፡ vel አጳጳሰ፡ II *metropolitam* vel *patriarcham constituere* alqm: Archiepiscopo Bagdadi, qui Patriarchae titulo insignitus est, ያብሕዎ፡ሎቱ፡ከመ፡ያጳጵስ፡ጳጳሳተ፡በበመ፡ይገብሩ፡ሊቃነ፡ጳጳሳት፡ F. N. 4; Metropolita Aethiopiae ne ያጳጵስ፡ጳጳሳተ፡ ibid.

ተጳጳሰ፡ vel ተጳጳሰ፡ III (sec. Lud.: ተጳጳሰ፡) *papam* i. e. *metropolitam* vel *patriarcham constitui*: እስከ፡ተተነርዩ፡ለተጳጽሶ፡ (sc. Alexandriae) Sx. Genb. 27; Enc. Mij. 22 (ubi Lud. ተጳጳሰ፡, Sx. Tub. ተጳጽሶ፡ habet); ሰላም፡ለጳውሎስ፡በቀኖስጥንጥንያ፡ዘተጳጳሰ፡ (Lud.: ዘተጳጳሰ፡) Enc. Teq. 5 (Lud.: 6).

ጵጱስ፡ part. *papa* (archiepiscopus, metropolita, patriarcha) *constitutus*, M. M. f. 237.

ጵጳሲ፡ (Lud. ጳጳሲ፡) subst. *dignitas papae, patriarchatus*, ሢመት፡ጵጳሲ፡ (sc. Alexandriae) Enc. Masc. 4.

ጵጵስና፡ subst. *papae dignitas* a) *episcopatus:* Did. 4; Kid. f. 7. b) *dignitas metropolitae*, Clem. f. 126; Deg. (de አበ፡ሰላማ፡). c) *patriarchatus*, ጵጵስና፡ Enc. Teq. 3; Hed. 21; Jac. 14; Abush. 50; et ሊቀ፡ጵጵስና፡ Cyr. f. 2; Sx. Hed. 2; F. N. 4, al.

ጸ፡ litera alphabeti Aethiopici XXIII[a], quae ጸዳይ፡ nominatur.

ጽህርት፡ vel ጽሕርት፡, etiam ጸሀርት፡, subst., m. et f., Pl. ጸሀራት፡, ጽሀራት፡, ጸሀራት፡, ጸሀርታት፡, ጽሀርታት፡ [صهر ضجر زحر (*aestuare, accendere, coquere*) etymon aptum praebent; quaeritur annon [illegible] ejusdem stirpis sit] *lebes, ahenum:* ጽህርት፡ λέβης Koh. 7, 6; Sir. 13, 2 (fem.); Jes. 1, 13; Am. 4, 2; Mich. 3, 3; Hez. 11, 3 (fem.); 24, 3 seq. (fem.); 1 Reg. 2, 14; 4 Reg. 4, 38; χαλκεῖον Job 41, 22; ጸሀርት፡ Ex. 16, 3; ጸሀራት፡ Am. 4, 2; Zach. 14, 20 var.; 2 Par. 4, 16; Marc. 7, 4; ጽሀራት፡ 3 Reg. 19, 21; ጸሀራት፡ 2 Reg. 17, 28; 3 Reg. 7, 26; ወይከውና፡ጸሀራት፡ከመ፡ከራት፡ Zach. 14, 20; 2 Par. 4, 11; ጸሀርታት፡ Marc. 7, 8; ጽሀርታት፡ Jer. 52, 18 vrs. nov. — *Voc. Ac.*: ጽሕርት፡ዘ፡ሕንስሬ፡ሽንዥሬሂ፡ይ፡; *aliud:* ጽሕርት፡ብ፡ጋን፡

ጽህርት፡ part. fem. Sap. 7, 22 legitur in uno codice pro Gr. εὐκίνητος.

ጸሀቀ፡ I, 1 [שׁוּק شاق] Subj. ይጽሀቅ፡ 1) *cupire, desiderare, expetere, desiderio teneri* vel *affectum esse*, ይጽሀቅ፡በነፍሱ፡ 1 Reg. 2, 33; Hen. 21, 5; c. Acc.: የኀሥሡ፡ወይጽሀቁ፡ገጾ፡ለሰሎሞን፡ 2 Par. 9, 23; c. ኀበ፡ rei: ኀሊናሁ፡ይጽሀቅ፡ኀበ፡ምንኵስና፡ Sx. Masc. 14; seq. Subj. verbi: Rom. 15, 23; Phil. 2, 26; c. ለ፡ et Inf.: ይጽሀቁ፡ለሰሚዕ፡ Chr. ho. 4. 2) desiderare i. e. *opus habere, indigere*, c. Acc.: Act. 17, 25 Platt; 1 Thess. 4, 12 (c. ኀበ፡ Platt); seq. Subj. vel ከመ፡ c. Subj. verbi, Luc. 14, 18. 3) *sollicitum esse* de re, *studiosum esse* rei, *curam habere* rei, c. ለ፡ pers.: እጽህቅ፡ለክሙ፡ዘልፈ፡ 2 Petr. 1, 12; ጽህቅሙ፡ለነ፡ σπουδή 2 Cor. 7, 12; Phil. 2, 4 Platt; Rom. 1, 15; c. ለ፡ rei: ኢንጽሀቅ፡ለግብረ፡ዓለም፡ Chr. Ta. 27; c. በ፡ rei: እጽሀቅ፡በቲ፡በልብየ፡ φροντίσας Sap. 8, 17; c. በእንተ፡ Phil. 2, 25; 2 Cor. 7, 12 Platt; እንዘ፡ትጽሀቅ፡በእንቲአየ፡ Org. 4; seq. Subj. verbi: 1 Thess. 2, 17 (σπουδάζειν); Gal. 2, 10; vel seq. ለ፡ c. Inf.: ንጽሀቅ፡ለአጥርዮተ፡ዝንቲ፡ Chr. Ta. 34; መፍትውኒ፡ንጸሙ፡በእንተ፡ሙታን፡ወንጽሀቅ፡ለዘከሮቶሙ፡ Genz. f. 147; abs.: προθυμία 2 Cor. 9, 2; እስመ፡ጽሂቅ፡ፈንወኒ፡በነግህ፡ Hel. Bar.; በጽሂቅ፡ወእስተሐምሞ፡ Enc. Mij. 12;

ጽሂቅ፡ *cura* et *studium* Kid. f. 20. — *Voc. Ae.*: ሠምረ፡ፈቀደ፡ ጽሀቀ፡ዘ፡ወደደ፡

አጽሀቀ፡ II, 1 1) *curae esse*, alicui (proprie: *cura afficere* alqm), c. Acc. ejus qui curat et c. Nom. rei, quam curat: 4 Esr. 3, 42; ላህምኑ፡አጽሀቆ፡ለእግዚ"፡ μὴ τῶν βοῶν μέλει τῷ θεῷ 1 Cor. 9, 9; ለዝንቱ፡ብእሲ፡ኢያጽሀቆ፡ምርዕውና፡ዲበ፡ምድር፡ Mavâs. n. 10; Phil. 1, 22 Platt; vel c. በእንተ፡ rei: Act. 18, 17 rom.; ኢያጽሀቆሙ፡ወኢምንተኒ፡በእንቲአሆን፡ οὐκ ἐπασχεν οὐδὲν ἐπ' αὐτοῖς Zach. 11, 5; 4 Esr. 8, 20; vel seq. ለእመ፡ vel ዘ፡ c. verbo fin.: ምንት፡ያጽሀቆ፡ለእግዚ"፡ለእመ፡አንተ፡አንጻሕከ፡ምግባሪከ፡ Job 22, 3; Luc. 10, 40. (Cfr. etiam አሕዘነ፡). 2) *desiderio* vel *cupiditate afficere* alqm, Enc. Mag. 20. 3) *studium* alcjs *incitare*, c. Acc. pers., 2 Cor. 9, 2 Platt. 4) *sollicitare*, a) in bonam partem: *impellere, incitare*, ወከመዝ፡አጽሀቆ፡ኅሊናሁ፡ለሐዋርያ፡ወአገበሮ፡ከመ፡ይጽሐፍ፡ Chrys. ab initio; b) in malam partem: *curam* vel *molestiam afferre* alicui, c. Acc. pers.: አጽሀቀቶ፡ለጸውሎሙ፡ διαπονηθείς Act. 16, 17; አጽሀቆ፡ (v. አጽዐቆ፡) ὀχληρία Koh. 7, 25.

ጽሁቅ፡ part. *desiderio affectus, studiosus, sollicitus, promtus*: ወለዘኒ፡ጽሁቅ፡ኢትትሀከዩ፡ (τῇ σπουδῇ) Rom. 12, 11 rom.; ጽሁቅ፡ለፍቅር፡ Org.; ጽሀቅት፡ኩኒ፡ለውሂበ፡መፍቅድዮ፡ Org.; ማርያም፡ጽሀቅት፡ለተማህሎ፡ III Sal. Mar. 7. — Adv. ጽሁቀ፡ *studiose, sollicite, sedulo*, Tit. 3, 13 Platt; Judae 3.

ጻህቅ፡ subst., Pl. ጻህቃት፡ 1) *desiderium*, a) *petitio*: episcopus ኢይትሀከይ፡ጻህቆሙ፡ለእለ፡የኀሥሡ፡ንስሓ፡ Did. 6; Enc. Masc. 8. b) *indigentia*: በጻህቅ፡ ἐν ἐνδείᾳ Hez. 4, 16 var. 2) *cura* a) *studium*: Sophistis deest ጻህቀ፡ጽድቅ፡ τῆς ἀληθείας φροντίς, Cyr. c. Pall. f. 65; σπουδή Rom. 12, 11 Platt; 2 Cor. 7, 11; Hebr. 6, 11; በጻህቅ፡ διὰ σπουδῆς Sap. 14, 17; Kid. f. 20; ጻህቅከሙ፡ላዕለ፡ሰሚዕ፡ (studium audiendi) Chr. ho. 4. b) *sollicitudo*: በብዝኀ፡ጻህቅ፡ወትካዝ፡ Sap. 9, 15; ይሚጥ፡ጻህቃተ፡በአስተጻልዎ፡ዘይትፈቀድ፡ F. N. 24, 2.

ጽህቀት፡ n. act. *desideratio*: አርትዕ፡ወፍቅድ፡ጽህቀቶሙ፡ (dirige et rationem habe desideriorum) Lud. e Ssal. Req.

ጸሃቂ፡ et **ጸሃቅ፡** (Act. 18, 25 rom.) n. ag., Pl. ጸሃቅያን፡, (desiderio) *ardens, studiosus, curiosus, diligens, sollicitus*: ጸሃቂ፡ (v. ጸሃቅ፡) በመንፈሱ፡ይነግር፡ ζέων Act. 18, 25; erat ጸሃቂ፡በመንፈሱ፡ወጻማዊ፡በገድሉ፡ወሐዋሪ፡በፍኖተ፡አበው፡ Gad. T. H.; institutor catechumenorum sit ለባዊ፡ወጸሃቂ፡ Kid. f. 24; c. በ፡ rei: እመ፡ጸሃቅያን፡ክኑ፡በኵሉ፡ግብረ፡ሠናይ፡ Kid. f. 25; c. ውስተ፡, ut: ጸሃቅያን፡ውስተ፡ተበምዶ፡ F. N. 10; ፊልጶስ፡ጸሃቂ፡ውስተ፡ትምህርት፡ χρηστομαθής Cyr. ad Th. f. 12; c. ለ፡ rei: ጸሃቅያን፡ለሠናይ፡ F. N. 10; ጳጳስ፡ sit ጸሃቂ፡ለሕገ፡እግዚ"፡ Kid. f. 6.

ጽሌ፡ (sec. Lud.: ጽላ፡) subst., f. et m., Pl. ጽላት፡ [amh. ጽላ፡ sine dubio pro ጽላዕ፡, a rad. صلع, cui potestas calvitiei et glabritatis inest; (צִלְעֹת 1 Reg. 6 hebr.?)] *tabula*, a) in qua quid insculpitur, inscribitur, pingitur, lapidea, metallica, al.: ጽሌ፡ Ex. 32, 16; 2 Cor. 3, 3; ግሉፍ፡ውስተ፡ጽሌ፡ልቦሙ፡ Jer. 17, 1 var.; Prov. 3, 3; ኢክነ፡ይእቲ፡ጽሌ፡ዘእብን፡ዘእንበለ፡ጽሌ፡ልብ፡ Cyr. de r. fid. f. 37; ክልኤቲ፡ጽላት፡ዘእብን፡ Deut. 4, 13. 5, 19. 9, 9. 10. 10, 2—4; Ex. 31, 18. 32, 15. 34, 1; Kuf. p. 1; 3 Reg. 8, 9; Hebr. 9, 4; ጽላት፡ሰማይ፡ Kuf. 3 seq.; ጽላት፡ብርት፡ Jsp. p. 316; ጽላት፡ብሩር፡ p. 376; Sx. Sen. 21 ጽላት፡ tamquam Sing. pro *tabula pictoria* usurpatum est. b) lignea i. e. *assis, asser*: ተሰጥመት፡ሐመር፡ወተሰቀለ፡አሐቲ፡ብእሲት፡እምጽላተ፡ሐመር፡ Sx. Genb. 21.

I. **ጸለለ፡** I, 2 [vicinum radicibus ደለለ፡ደለወ; ظَلَّلَ?] proprie: *librari, pendere* (schweben) a) super aquam: *innatare, supernatare*, de rebus: ይጼልል፡ዲበ፡ገጸ፡ማይ፡ ἐλαφρός ἐστιν Job 24, 18; ጸለለ፡ዝክቱ፡ኀጺን፡ ἐπεπόλασε 4 Reg. 6, 6; Sx. Jac. 25; ጸለለት፡ታቦት፡ላዕለ፡ማይ፡ Gen. 7, 18; M. M. f. 123; ኢተሠርሙ፡ውስተ፡ባሕር፡አላ፡ጸለሉ፡መልዕልተ፡ማይ፡ Macc. f. 2; Enc. Jac. 5. b) in aëre: *libere ferri, volitare*, de Spiritu S., Gen. 1, 2; 4 Esr. 4, 41; ጸለለ፡መንፈስ፡ቅዱስ፡ላዕለ፡ማያት፡ Clem. f. 2, et 10; de manibus: ሰገደ፡በብረኪሁ፡ወእደዊሁኒ፡ውስተ፡ሰማይ፡ላዕለ፡ጸለላ፡ Deg.; at locus 3 Reg. 8, 7 ad II ጸለለ፡ referendum videtur. — *Rad. Abb.*: ጸለለ፡ዘ፡ሰቀለ።

አጽለለ፡ II, 1 *innatare facere*: Elias ለኀጺን፡ማኅጼ፡አጽለሎ፡ዲበ፡ማይ፡ Lud. ex Org. 4.

II. **ጸለለ፡** I, 2 raro I, 1 (ut Sap. 17, 17) [צלל ظَلَّ ظلّ; haud probanda videtur Ludolfi sententia, qui I et II ጸለለ፡ componenda censet et significatum primarium „*libere ferri* in aëre instar nubis", secundarium *obumbrare* statuit] 1) *diffundere umbras, obumbrare, inumbrare, opacare*, rarius abs.: Ex. 40, 29; Jes. 4, 5; plerumque c. Acc.: ይጼልሎ፡የመ፡ዕፀ፡ዳዕር፡ Job 40, 17; Bar. 5, 8; ሐምሐም፡ጸለሎ፡መልዕልተ፡ርእሱ፡ለዮናስ፡ከመ፡ይጸልሎ፡እምዐሐይ፡እምሕማሙ፡ Jon. 4, 6; ይጼልላ፡ደመና፡ለደብተራ፡ Num. 9, 18; Ex. 40, 29 var.; Kuf. p. 1; 3 Reg. 8, 7; 1 Cor. 10, 1; Matth. 17, 5; Luc. 1, 35; vel c. ላዕለ፡, መልዕልተ፡, ዲበ፡, ut: Hebr. 9, 5 Platt; Ex. 25, 20. 38, 8. a) umbra *protegere* vel *tueri*: Ps. 90, 4; Deut. 33, 12; c. እምነ፡ *a* vel *contra*, Jon. 4, 6; ይጼልለከ፡እምዐሐየ፡ቀትር፡ Sir. 31, 19. b) *obscurare, occaecare* oculos: 2 Reg. 20, 6; አልከወኒ፡ወጸለለኒ፡አዕይንትየ፡ Job 16, 10; etiam omisso አዕይንት፡, ut: Kuf. p. 41; ይጼልል፡ወይሠሪ፡ Clem. f. 180 (at f. 179: ይጼልል፡አዕይንት፡). 2) *expandere umbraculi* vel *tabernaculi* instar: እስመ፡ኪሩብ፡ጸለሉ፡ክንፊሆሙ፡መልዕልተ፡መካና፡ወጸለልዋ፡ኪሩብ፡ለታቦት፡ 3 Reg. 8, 7; ንሰፍሕ፡ለከ፡አእጻወ፡መዝሬዕት፡ወንጼልል፡ዲበ፡ዝንቱ፡መሥዋዕት፡ Lit. Greg. a) *tendere tentorium*: ጸለለ፡ከመ፡ወይን፡ማኅደሮ፡ διεπέτασε Thren. 2, 6. b) *in tabernaculo habitare* (vid. II, 1): ይጼልል፡ዲቤሆሙ፡ σκηνώσει Apoc. 7, 15. — *Voc. Ae.*: ጸለለ፡ብ፡ጋረደ፡ሰፋኒ፡ይ፡

አጽለለ፡ II, 1 1) *umbram captare* vel *subire*: καταψύξατε Gen. 18, 4; ያጸልል፡ታሕተ፡ኵሉ፡ዕፀው፡ Sir. 26, 12; ያጸልል፡እምነ፡መርቄ፡ታሕቲሃ፡ σκεπασθήσεται 14, 27; ረከበ፡ዕፀ፡ጽፍቅተ፡ወአጽለለ፡ከመ፡ያዕርፍ፡ንስቲተ፡ Rel. Bar. 2) in umbra vel sub tentorio *considere, habitare*, κατασκηνοῦν Ps. 14, 1; ያጸልሉ፡ታሕቲሁ፡አራዊተ፡ገዳም፡ Dan. 4, 9. 18. a) de avibus: *nidulari*: Marc. 4, 32; ኵሉ፡ዘይሰርር፡ያጸልል፡ታሕተ፡አዕጹቂሁ፡ Hez. 17, 23; Ps. 103, 13. b) *devertere, deversari*, Matth. 21, 17. 3) *umbram praebere*: አዕዋም፡ጽፉቃት፡እለ፡ያጸልሉ፡ (v. ይጸልሉ፡) Sap. 17, 17.

ተጸለለ፡ III, 2 obumbrari i. e. *obscurari, obtenebrari*:

ተጸለለ፡ አዕይንቲሆሙ፡ Jes. 44, 18; Hen. 89, 21; Act. 22, 11; ተጸለለ፡ ልቦሙ፡ Joh. 12, 40 rom.; Rom. 1, 21; ... ተጸለለ፡ በጊጋይ፡ Ex. Teq. 15. ... Act. 13, 11. b) *caecum* i. e. *inscium esse*, c. እምነ፡ *de re*: Asc. Jes. 11, 14; 1 Tim. 6, 4 rom.

ጽሉል፡ part. *obumbratus* i. e. *obscuratus, caligans, occaecatus*: ጽሉል፡ አዕይንቲሆሙ፡ Hen. 89, 33; ልቦሙ፡ Marc. 6, 52. 8, 17; τετυφωμένοι (τετυφλωμένοι?) 2 Tim. 3, 4; አብዳን፡ ወጽሉላነ፡ ልብ፡ Did. 4; per zeugma etiam de auribus: ጽሉል፡ ልቦሙ፡ ወእዘኒሆሙ፡ Jer. 6, 10; quare Voc. Ae.: ጽሉል፡ ጽሙም፡ ዘ፡ ይንቅሮ።

ጽላሌ፡ n. act. et subst. 1) *obumbratio*: Jes. 4, 5 var.; ጽላሌ፡ ኀይል፡ ዘመንፈስ፡ ቅዱስ፡ Lit. 174, 4. 2) *obscuratio, caligatio, caecitas*: ወጽላሌ፡ ኀለፈ፡ እምአዕይንቲ፡ ይስሐቅ፡ Kuf. p. 112; ጽላሌ፡ ልብ፡ Eph. 4, 18; Rom. 2, 29; ጽላሌ፡ ዐይን፡ Org. 1.

ጸለሎ፡ subst. *fuligo*, ከመ፡ ጸለሎ፡ መቅጹት፡ πρόςκαυμα Joel 2, 6; Nah. 2, 10; ኢመ፡ ብከ፡ ልብሰ፡ ንጹሐ፡ ኢታቅርቦ፡ ኀበ፡ ጸለሎ፡ መቅጹት፡ M. M. f. 16; adversitas ያጼምኖ፡ ለገጽ፡ ከመ፡ ጸለሎ፡ መቅጹት፡ Org. 2. — „Hac in Aethiopia utuntur ad conficiendum atramentum" Lud.

ጽላሎት፡ subst., m. et f., *umbra*, Job 4, 16. 7, 1. 8, 9. 14, 2; Koh. 6, 12. 7, 12; Cant. 2, 3; Ps. 101, 12. 143, 5; Hen. 4; Jes. 4, 6. 38, 8; Jer. 6, 4; Thren. 4, 20; Jon. 4, 5; ታሕተ፡ ጽላሎተ፡ ዕፅ፡ Hez. 6, 13; Act. 5, 15; ገብረ፡ ጽላሎተ፡ *umbram jecit* Job 15, 29; ዘይዐብጥ፡ ጽላሎተ፡ Sir. 31, 2; divinatio e ጽላሎት፡ vetatur Clem. f. 178. a) ዘበ፡ ጽላሎት፡ κατάσκιος *umbrosus, opacus*: ዕፅ፡ ዘበ፡ ጽላሎት፡ Jer. 2, 20. 17, 2 var.; Hez. 20, 28. b) *adumbratio, imago*, σκιά, Col. 2, 17; Hebr. 8, 5. 10, 1; አርአያ፡ ወጽላሎት፡ Clem. f. 208. c) *tenebrae*: ጽላሎተ፡ ሞት፡ (צַלְמָוֶת) Job 3, 5. 12, 22. 24, 17; Jes. 9, 2; Jer. 13, 16; Ps. 87, 6; Matth. 4, 16. d) *tutela*, σκιά, በጽላሎቱ፡ ነሐዩ፡ Thren. 4, 20; σκέπη በጽላሎተ፡ ክንፈከ፡ Ps. 16, 9. 62, 8; ውስተ፡ ጽላሎቱ፡ ለአምላክ፡ Ps. 90, 1; Sx. Teq. 9; ከመ፡ እኩን፡ ታሕተ፡ ትእዛዝከ፡ ወጽላሎትከ፡ Sx. Teq. 20. e) *umbraculum, tabernaculum, tectum*, σκηνή Ps. 26, 9; σκήνωμα Ps. 14, 1; ጽላሎተ፡ ቤትየ፡ 131, 3; አብእ፡ ነዳየ፡ ወአኅድር፡ ውስተ፡ ጽላሎትከ፡ (v. ጽላሎተ፡ ቤትከ፡) Jes. 58, 7.

ምጽላል፡ subst., Pl. ምጽላላት፡ 1) *locus umbrosus*, Org. 5; fortasse etiam Hen. 4. 2) *umbraculum, tabernaculum*, σκηνή Jer. 6, 3 (v. ደብተራ፡); ምጽላላት፡ σκηναί Hos. 12, 9; σκηνώματα Cant. 1, 5; Lev. 23, 43 in C; Kuf. 16. 19. 29. 3) *nidus* avium, κατασκήνωσις Matth. 8, 20; Luc. 9, 58; Hen. 96, 2.

መጸለት፡ subst., sing. et coll., *umbraculum, tabernaculum*: ከመ፡ ይንበሩ፡ ደቂቀ፡ እስራኤል፡ በመጸለት፡ 2 Esr. 18, 14; Lev. 23, 42; ገብሩ፡ መጸለተ፡ 2 Esr. 18, 16. 17; በዓለ፡ መጸለት፡ *festivitas tabernaculorum* Lev. 23, 34; Deut. 16, 13; 2 Par. 8, 13; 2 Esr. 3, 4; Kuf. 16; Joh. 7, 2

III. ጸለለ፡ inus., i. e. صفل *purificavit* potum; צָלַל *defaecavit, colavit* (צלל); amh. ጸለለ፡ *merus, sincerus fuit*, ut de metallis.

መጸለት፡ subst. *panis merus* i. e. *non fermentatus, azymus*: እስትንዓ፡ ዘመጸለት፡ ξένα οἶον ἄζυμα II Can. Ap. 65; በዓለ፡ መጸለት፡ *festum azymorum* Marc. 14, 1. 12; Luc. 22, 1. 7. (In locis N. T. Ludolfus errorem interpretis suspicatus est, ut qui vocabula tabernaculorum et azymorum confudisset: at loco Synodi haec suspicio movetur).

ጸልሐወ፡ quadrl. I [ut videtur, denom. a ጽልሑት፡, cui conferas: صَلَاحٌ artificium] *fraudem concipere, dolose agere*: Ps. 5, 11. 13, 5. 35, 2; Rom. 3, 13 Platt; ጸልሐዉ፡ በልሳኖሙ፡ Cyr. ad Th. f. 11.

ጽልሑው፡ part. *dolosus, subdolus, malitiosus, scelestus, impius*: δόλιος Ps. 42, 1. 54, 27; ἄνομος Hez. 21, 25; Jes. 1, 4. 9, 17; λοιμός Am. 4, 2; ἀσεβής Ps. 25, 5; Judae 15; 1 Tim. 1, 9; ኃጥኣን፡ ወጽልሑዋን፡ Clem. f. 92; አዐማፂ፡ ወጽልሑው፡ Jsp. p. 289.

ጽልሑት፡ subst. 1) *dolus*: δόλος ዐመፃ፡ ወጽልሑት፡ Zeph. 1, 9; ይገብሩ፡ ላዕሌሁ፡ ጽልሑተ፡ Dan. 11, 23; Ps. 9, 29. 31, 2. 119, 2; 1 Thess. 2, 3; Joh. 1, 48; δολιότης Ps. 72, 18; ለእመ፡ ተሀገለ፡ ንዋየ፡ አመጋቢ፡ በእደ፡ መጋቢ፡ ዘእንበለ፡ ጽልሑት፡ ወኢሀኬት፡ F. N. 30. 2) *malitia, scelus, impietas*: ἀσέβειαι Hez. 21, 24; Mal. 2, 16; ἀδικία Job 11, 14; Jes. 33, 15. — Voc. Ae.: ጽልሑት፡ ዑግ፡ ዘ፡ ቂም።

ጸልመ፡ I, 1, raro ጸለመ፡ (Herm. p. 83), Subj. ይጽለም፡, rarius ይጽልም፡ [ظلم (צֵל ظُلْمَةٌ), vic. II ጸለለ፡] 1) *obscurari, tenebris* vel *caligine circumfundi, caligare, tenebrosum esse* vel *fieri*: ለትጽለም፡ ይእቲ፡ ሌሊት፡ Job 3, 4; ጽልመት፡ ኢይጸልም፡ በኀቤከ፡ Ps. 138, 11; ይጽለም፡ ሰማይ፡ Jer. 4, 28; 3 Reg. 18, 45; ጸልሙ፡ ማያት፡ Ps. 17, 13; Jer. 14, 2; ጸልመ፡ ዓለም፡ Matth. 27, 45; Luc. 23, 44. a) de facie *tetrica* (*obnubilari*): ጸልመ፡ ገጹ፡ διεστράπη Esth. 7, 8; ተወለጠ፡ ገጸሙ፡ ወጸልመ፡ Jer. 37, 6; 4 Esr. 7, 31; Dan. 5, 6. 9; ኢይጽለ(v. ል)ምከ፡ ገጽከ፡ Dan. 5, 10. b) de oculis (*caligare, occaecari*): ጸልመ፡ ዐይንነ፡ Thren. 5, 17; Koh. 12, 3; Ps. 68, 28; Rom. 11, 10; etiam de eo, cujus oculi caecutiunt: ተጸለለ፡ ወጸልመ፡ Act. 13, 11; de mente, scientia: F. N. 5 (vid. sub ገዘፈ፡). c) de sole, luna et stellis (*deficere*): ጸልመ፡ ፀሐይ፡ Apoc. 6, 12; Joel 2, 10; ይጽለሙ፡ (v. ይጽልሙ፡) Job 3, 9; Koh. 12, 2; Jes. 13, 10; Matth. 24, 29; Sx. Mag. 27; Clem. f. 12. 218 al.; በ፲ወ፫ዓመት፡ ለንግሠ፡ ዲዮስ፡ ጸልመ፡ ፀሐይ፡ (accidit eclipsis solis) Chr. L. Atk. f. 10. d) *tenebrae factae sunt* ጸልመ፡ Joh. 6, 17; c. pron. suff. pro Dat. (*alicui*): ይጸልመክሙ፡ ወኢትሬእዩ፡ Jes. 8, 22; ዘእንበለ፡ ይጽለምክሙ፡ πρὸ τοῦ συσκοτάσαι Jer. 13, 16. 2) *nigrum esse, nigrescere*: Herm. p. 83; ጸሊመ፡ ሥዕርት፡ Koh. 11, 10; ይጸልም፡ ገጸሙ፡ እምጢስ፡ Ep. Jer. 20.

አጽለመ፡ II, 1 1) *obscurare, caliginem* vel *tenebras offundere* alicui, *obnubilare, obfuscare*: Deus ያጸልም፡ መዓልተ፡ ከመ፡ ሌሊት፡ Am. 5, 8; አጸልም፡ ዲቤሁ፡ ሊባኖስ፡ Hez. 31, 15 var.; Ps. 104, 26; ሶበ፡ አጸልም፡ ደመና፡ ላዕለ፡ ምድር፡ Gen. 9, 14; astra (*deficere facere*), ut: Hez. 32, 7; Job 9, 7; አጽለሞ፡ ለፀሐይ፡ Kedr f. 28; alias res: ቅንአት፡ እከይ፡ ያጸልም፡ ሠናያተ፡ ἀμαυροῖ Sap. 4, 12; እከዩ፡ ያጸልም፡ ከመ፡ ርእየተ፡ ድብ፡ ለገጹ፡ σκοτοῖ Sir. 25, 17; oculos: አጽለሞተ፡ ጸዳለ፡ ለዐይን፡ Enc. Mosc. 25; mentem, animum: ስክር፡ ያጸልም፡ ልበ፡ Clem. f. 118; አጽለምኩ፡ ኀሊናየ፡ (sc. peccatis) f. 83. 2) *tenebrescere*: አጽለመ፡ ዲቤሁ፡ ሊባኖስ፡ ἐσκότασεν ἐπ᾽ αὐτὸν ὁ Λίβανος Hez. 31, 15. 3) *nigrum reddere, deni-*

grare, nigrum colorem inducere, Matth. 5, 36; **ገልዓት፡ ዘአጽለምዎሙ፡ በፍሕም፡** Enc. Mag. 27; Const. Ap. 62 (vid. sub **ምርፋእ፡** c. 320).

ጽሉም፡ part. *obscuratus, tenebricosus, occaecatus:* Ps. 73, 21; **ጽሉም፡ ኅሊናሆሙ፡** Eph. 4, 18; **ጽሉመ፡ ልብ፡** Clem. f. 118; Syn. f. 347. 350; hom. Jac. Sar.; **ሰይጣን፡ ጽሉም፡** Ssal. Req.

ጸሊም፡ adj., f. **ጻላም፡** 1) *niger, ater, fuscus, nigricans*, de capillis Cant. 5, 11; Lev. 13, 37; fuligine Thren. 4, 8 (vid. **ሐመት፡**); Herm. p. 74; atramento: **ዘጽሑፍ፡ በጸሊም፡** Abush. 33; calceis: **አሣእን፡ ጸሊም፡** Hez. 16, 10; equis: Apoc. 6, 5; **አፍራስ፡ ጸሊማን፡** Zach. 1, 8. 6, 2. 6; bubus Hen. 85, 8. 86, 2; cute hominis: **ኵሎሙ፡ ኢትዮጵያ፡ ዘጸሊም፡ ሥጋሆሙ፡** Clem. f. 26; **ጻላም፡ አነ፡** Cant. 1, 5; in specie a) **ጸሊም፡** vel **ብእሲ፡ ጸሊም፡** *nigrita*, (quem Romani dicunt *Aethiopem*): Act. 13, 1 rom.; **ብእሲ፡ ጸሊም፡** Jer. 13, 23 vrs. alt.; **ገብር፡ ጸሊም፡** Gad. T. H.; **አበ፡ ሙሴ፡ ጸሊም፡** Sx. Sen. 24; Phlx. 19. b) **ጸሊም፡** *pullum, vestes atrae:* **ይመጽእ፡ ለቢሶ፡ ጸሊመ፡** Jsp. p. 315; **ምንትኑ፡ ለበስከ፡ ጸሊማተ፡** Fal. f. 68. 2) *tenebrosus* (finster): **ቤት፡ ጸሊም፡** Sx. Hed. 13.

ጽልመት፡ n. act. et subst., m. et f. 1) *obscuratio*, a) *defectus, eclipsis*, solis: **ጸልመተ፡ ፀሓይ፡ ሶበ፡ ርእየት፡ ፈጣሪሃ፡ ስቁለ፡ ወኮነ፡ መጠነ፡ ጽልመታ፡ እምጊዜ፡ ፮ ሰዓት፡ እስከ፡ ጊዜ፡ ፱ ሰዓት፡** Sx. Mag. 27. b) *deminutio luminis* lunae: Hen. 74, 3; quare dies mensium inde a quinto decimo **መዋዕለ፡ ጽልመት፡** nominantur, et quatuordecim posteriores mensium dies inde a **ጽልመት፡** numerantur sicut quatuordecim priores a **ሠርቅ፡**, ut: **አመ፡ ዐሡሩ፡ ለጽልመተ፡ አይሉል፡** πέμπτῃ καὶ εἰκάδι τοῦ Ἐλοὺλ 2 Esr. 16, 15; **አመ፡ ተሱዑ፡ ለጽልመት፡** εἰκοστῇ καὶ τετάρτῃ τοῦ μηνὸς 19, 1; Gen. 7, 11. 8, 4 (14); Num. 10, 11; 4 Reg. 25, 27; Zach. 1, 7; Hagg. 2, 1. 10. 18. 20; 1 Esr. 7, 5. 9, 5; 2 Esr. 10, 9; 4 Esr. in subscr.; Judith 2, 1. 2) *tenebrae:* Gen. 1, 2. 4. 5; **ግሩም፡ ጽልመት፡ ወዐቢይ፡** 15, 12; Ex. 10, 21. 22; Jes. 5, 20; **ጽልመት፡ ጽኑዕ፡** 5, 30. 8, 22. 45, 7. 58, 10. 59, 9. 60, 1; Jer. 23, 12 (γνόφος); Ps. 17, 13. 31. 103, 21. 138, 10; **ፍናወ፡ ጽልመት፡** Prov. 2, 13; **በጽልመት፡ ሰርከ፡** 7, 9; Koh. 2, 13. 5, 16; Job 5, 14. 15, 30. 23, 17 (fem.). 28, 3. 38, 19; 4 Esr. 7, 31. 14, 21; **ጽልመት፡ ይእቲ፡ ለገጽ፡** Sir. 25, 23; Matth. 10, 27; Joh. 8, 12. 12, 35. 46; **እንዘ፡ ዓዲሁ፡ ጽልመት፡** Joh. 20, 1; Rom. 13, 12; 1 Joh. 2, 8—11. a) Ubi in Genitivo positum est, vel Praedicati vice fungitur: *tenebricosus, tenebrosus:* **አድባረ፡ ጽልመት፡** σκοτεινά Jer. 13, 16; **ሥጋከ፡ ጽልመተ፡ ይከውን፡** Matth. 6, 23; Luc. 11, 34. 36. b) **ጽልመት፡ ብሒር፡** *tenebrae sunt* Sir. 23, 18 (vid. **ብሒር፡**). c) **ቤተ፡ ጽልመት፡** *carcer* Sx. Nah. 27; Enc. Mij. 20; Mag. 14; Chr. Ta. 1 (vid. **ፍግዓ፡**).

መጽልም፡ part. 1) *tenebricosus, tenebrosus:* **በውስተ፡ መጽልም፡ መካን፡** Enc. Haml. 10; etiam, omisso **መካን፡**, subst. (sicut **መብእስ፡** al.): *locus tenebricosus, latibulum obscurum* Kuf. p. 22. 2) *niger, fuscus:* **ኢትኅሥሥ፡ ርእየተ፡ ገጽየ፡ እስመ፡ ገጽየ፡ መጸልም፡** (sic) **ከመ፡ ኅጣውእየ፡** Sx. Tachs. 14; **አንሰ፡ መጽልመ፡ ገጽ፡ ወብዙኀ፡ አበሳት፡** ibid.

ጸልመወ፡ quadrl. I (denom. a **ጽልመት፡**) *tenebricare, obtenebrari:* **ትጸለምት፡ ነፍሳቲሆሙ፡** Phlx. 31; **ይጸለምት፡ ልቡ፡ ወይረስዮ፡ ለእግዚ**" Phlx. 156; monachi quibus **ብርሃን፡ አምላክዊ፡** convenit, **ይጸለምት፡ በእንተ፡ መንሱት፡** Phlx. 14.

አጸልመወ፡ II *obtenebrare, tenebris obfuscare*, Lud. e Ssal. Req.

ጽልሙት፡ part. 1) *tenebris circumfusus, tenebricosus, tenebrio:* **እንዘ፡ ብሩሃን፡ ንሕነ፡ ዘኢጽልሙታን፡ ወንጹሓን፡** Chrys. ho. 1; **አሥርቅ፡ ብርሃነ፡ ገጽከ፡ ንጹሕ፡ ውስተ፡ ልብየ፡ ጽልሙት፡** Phlx. in append.; Lud. ex hom. Jac. Sar.; **ጽልሙታን፡ አልባብ፡** Lud. e Mss. Colb.; **ሶበ፡ ብርሃኖ፡ (ለከከብ፡) ተከድኑ፡ ጽልሙታን፡ ራእይ፡ ሕዝብ፡** I Sal. Mar. 2; **ከዋክብት፡ ጽልሙታን፡** ἀστέρες πλανῆται Judae 13 Platt. 2) *niger, fuscus:* **አበ፡ ሙሴ፡ ጽልሙት፡** Phlx. 36 (at **ጸሊም፡** Phlx. 19).

ጸለበ፡ i. q. ܨܠܒ صَلَبَ *crucifigere*.

ተጸልበ፡ III, 1 *de patibulo suspendi, crucifigi:* **ተጸልበ፡ ምስለ፡ ኵሉ፡ ቤቱ፡** ἐσταυρῶσθαι Esth. 8, 13 aper. (aliâs **ተሰቅለ፡**); Apoc. 11, 8. — *Voc. Ae.:* **ተጸልበ፡ ዘ፡ ተሰቅለ።**

ጸልብ፡ subst. *crux, patibulum:* Enc. Hed. 8; **ሰላም፡ ለስቅለትከ፡ መልዕልተ፡ ቅዱስ፡ ጸልብ፡** Enc. Mag. 27; Vis. Bar.; **ሶበ፡ ተረክበ፡ ጸልቦሁ፡ ለወልድ፡** Deg. — Schol. Voc. Ae. vid. sub **ሰሊብ፡**

መጽለብት፡ subst. id.: **ከመ፡ ትጠቀም፡ በመጽለብትከ፡ እማእከለ፡ መንሱት፡** Lit. Joh.

ጸልአ፡ (vel **ጸልዐ፡**) I, 1 [amh. **ጸላ፡**; סְנָא ܣܢܐ شَنَأَ شَنِعَ] Subj. **ይጽላእ፡** *odisse, odio habere*, **ጸሊእ፡** Koh. 3, 8; c. Acc. pers.: Gen. 26, 27. 37, 4; **አፈድፈዱ፡ ዓዲ፡ ጸሊአቶ፡** 37, 8; Ex. 23, 22 (ἐχθρεύειν); **እመ፡ ጸልአ፡ ይጸልእ፡** Num. 35, 20; Deut. 19, 11. 22, 13. 24, 3; Jud. 14, 16. 15, 2; **ጸልአ፡ ጽልአ፡ ዐቢየ፡ ጥቀ፡** 2 Reg. 13, 15. 22; Ps. 5, 6; **ጸልአ፡ ነፍስ፡** 10, 6. 25, 5. 30, 7. 68, 5; **ጣዖተ፡ ጸልአት፡ ነፍስየ፡** Kuf. 21; **ከመ፡ ኢይጽላእከ፡** Prov. 25, 17; **ይጸልእዎ፡ ለዝሉፉ፡ እምነ፡ ቃሉ፡** Sir. 9, 18. 12, 6; **ኢትጽላእ፡ ብእሲተ፡ ጠባበ፡** μὴ ἀστόχει 7, 19; Jes. 61, 8; Jer. 12, 8; Matth. 5, 43. 44. 6, 24. 24, 9; **ይጽልኣ፡ ለነፍሱ፡** Marc. 8, 13; Joh. 12, 25; 1 Joh. 3, 13. 15; c. **ለ፡** pers.: Deut. 21, 15; c. Acc. rei: Koh. 2, 17; Prov. 1, 22; Ps. 96, 11; Sir. 15, 13. 17, 26. 25, 2; Job 34, 17; Jes. 33, 15. 61, 8; Ex. 18, 21; Joh. 3, 20; Rom. 7, 15; **ዘትጸልእ፡ ለርእስከ፡ ኢትግበር፡ ዲበ፡ ቢጽከ፡** Did. 1; passim *nolle, aversari:* **አፍቀሩ፡ ዘጸላእኩ፡ አነ፡** (οὐκ ἠβουλόμην) Jes. 66, 4; **ጸሊእ፡** (Inf. verb.) **ሢመተ፡ ጵጵሲ፡** Enc. Masc. 4; seq. Inf.: **ፈንዎቶሙ፡ እጸልእ፡** οὐ θέλω Matth. 15, 32 rom.

አጽልአ፡ II, 1 odisse facere i. e. a) *in odium venire*, c. Acc. pers. *alicui:* **ከመ፡ ኢታጽልእ፡ ለቢጽከ፡** μὴ μισηθῇς Sir. 34, 16. b) *in odium vocare* alqm, *concitare odium* alicui, *invisum facere* alqm, c. Acc. pers.: **አጽላእክሙኒ፡ በኀበ፡ ኵሎሙ፡** Gen. 34, 30; **በዘያጸልእ፡ ርእሶ፡ በብዝኀ፡ ነቢቡ፡** Sir. 20, 5. 21, 28. 37, 20.

ተጸልአ፡ III, 1 1) *odio haberi, odiosum* vel *in odio esse* alicui: **ርእየ፡ ከመ፡ ትጸላእ፡ ልያ፡** Kuf. 28; Gen. 29, 31; Koh. 8, 1; Thren. 4, 1 var.; c. **በኀበ፡** pers., ab aliquo vel alicui: **ዘተጸልአ፡ በኀበ፡ እግዚ**"፡ Prov. 22, 14; **እስመ፡ ሰሩየ፡ ተጸልኡ፡ በኀበ፡ እግዚ**"፡ **ረሲዕ፡ ወርስዓኑ፡** Sap. 14, 9. 2) *se invicem odisse:* **ይጸልኡ፡ በበይናቲሆሙ፡** Matth. 24, 10; **ግሙራ፡ ኢይጸልኡ፡ ምስለ፡ ቢጸሙ፡** Herm. p. 98 (si quidem lectio sana est).

ተጻልአ፡ III, 3 *sese invicem odisse, odium* vel *simultates exercere* cum alqo vel inter se: ለምንት፡ ኀደጎሙ፡ ይጻልኡ፡ Phlx. 103; ኢትፍቅድ፡ ተጻልአ፡ ምስለ፡ ሰብእ፡ φιλεχθρήσῃς Prov. 3, 30; እመቦ፡ ካህን፡ ዘተጻልአ፡ ምስለ፡ ቢጹ፡ ካህን፡ F. M. 21, 4.

አስተጻልአ፡ IV, 1 et **አስተጻልአ፡** IV, 3 *odium* vel *simultates excitare inter* homines, *odio* vel *simultate dissociare*: መሐለ፡ ከመ፡ ያስተጻልእ፡ ሰብአ፡ F. M. 22, 9; ዘያስተጻልእ፡ ብእሴ፡ ምስለ፡ ብእሲቱ፡ Kedr f. 80; አስተጻልኦ፡ (Inf.) ቢጽ፡ ምስለ፡ ቢጽ፡ Form. Conf.

ጽሉእ፡ part. *odio habitus, invisus, odiosus, odibilis*: ብእሲት፡ ጽልእት፡ እምንእሳ፡ Jes. 54, 6; F. N. 33, 5; ለእመ፡ ከነ፡ ውእቱ፡ ግብር፡ ጽሉአ፡ እምኢገብርዎ፡ Jsp. p. 359; c. ለ፡ alicui: ጽሉእ፡ ለአሕዛብ፡ Prov. 24, 39; vel c. በኀበ፡, ut: ጽሉእ፡ በኀበ፡ እግዚ"፡ ትዕቢት፡ Sir. 10, 7; Matth. 10, 22; Marc. 13, 13; ዝንቱ፡ ኵሉ፡ ምንትን፡ ወጽሉእ፡ በኀበ፡ እግዚ"፡ Did. 4; de bestiis: ከመ፡ ከልብ፡ ጽሉእ፡ ይከውን፡ Prov. 26, 11; Apoc. 18, 2. (Vid. etiam quaedam exempla sub ጽዑል፡).

ጽልእ፡, passim **ጸልእ፡** subst., m. et f., *odium, simultas, inimicitia*, μῖσος Koh. 9, 1. 6; ፍጹመ፡ ጽልአ፡ ጸላእክዎሙ፡ Ps. 138, 21. 108, 2; 2 Reg. 13, 15; የጊ፡ በጽልእ፡ (v. በጸልእ፡) አስተዋደይዎ፡ Sir. 19, 15; ἔχθρα Prov. 10, 18. 15, 17. 25, 10; በልበሙ፡ ይሠይሙ፡ ጽልአ፡ Jer. 9, 8; Eph. 2, 15; Gal. 5, 20; ኀድጋ፡ ለጽልእ፡ Sir. 28, 6. ከመ፡ ትማበሩ፡ ጽልአ፡ Hen. 95, 2; ጸልእ፡ Did. ed. Platt p. 90.

ጸላኢ፡ n. ag., rarius **ጸላእ፡**, f. **ጸላኢት፡**, Pl. **ጸላእያን፡** et **ጸላእት፡**, *osor, inimicus, -a, adversarius*: ጸላእየ፡ et ጸላኢየ፡ ἐχθρός μου Job 31, 29; ትሬኢ፡ ጸላእትየ፡ ወትለብስ፡ ኀፍረተ፡ ἡ ἐχθρά μου Mich. 7, 8. 10; ጸላኢ፡ ዐመፃ፡ μισῶν Judith 5, 17; ጸላእያን፡ ሠናይ፡ 2 Tim. 3, 3; ጸላኢ፡ ἐχθρός Gal. 4, 16; Matth. 5, 43; Jac. 4, 4; 2 Thess. 3, 15; Ex. 23, 4. 5; Sir. 6, 1. 9. 12, 8—10. 19, 8. 25, 7. 30, 3. 6; Prov. 24, 17; Ps. 8, 3 al.; ὑπεναντίος Job 13, 24; ἀντίδικος 1 Petr. 5, 8; ጸላእትክሙ፡ cf. μισοῦντες ὑμᾶς Jes. 66, 5; Dan. 4, 16; Ps. 43, 9. 82, 2. 85, 16; Sir. 25, 14; ἐχθροί Sir. 23, 3; Job 8, 22. 27, 7; Jes. 1, 24; Jer. 51, 30; Threu. 1, 2; Nah. 1, 2; Ps. 9, 3; Ex. 23, 22; Apoc. 11, 12; Matth. 5, 44; ጸላእያነ፡ እግዚ"፡ Rom. 1, 30 Platt; ጸላእያን፡ ሃይማኖት፡ Kid. f. 3; ጸላእያንየ፡ ወቀናእያንየ፡ Jsp. p. 338; in specie ጸላኢ፡ nominatur diabolus, Sx. Jac. 21 al.; Lit. 168, 4.

ጽልእን፡ subst. *odium, simultas*, Kuf. p. 81 annot. 9.

መጽልእ፡ part. vel subst. *odiosus* (i. e. odium excitans) vel *res odiosa*: መጽልእ፡ ዘከመዝ፡ ብእሲ፡ μισητός Sir. 20, 15.

ተጻላኢ፡ n. ag. (III, 3) *odio* vel *simultate dissociatus*: ተጻላእያን፡ F. N. 43, 3; እምከመ፡ በጽሑ፡ ተጻላእያን፡ ኀበ፡ ፈታሒ፡ F. N. 43, 4. — In *Voc. Ac.* vox በረፊ፡ voce ተጻላኢ፡ (sic) exponitur.

ጸልእ፡ *vulnus, ulcus* vid. sub ጸልዕ፡

ጸላእ፡ *saxum, rupes* vid. sub ጸላዕ፡

I. **ጸለወ፡** I, 1 [צְלָא ܨܠܳܐ, *inclinavit*, in specie: aures i. e. *auscultavit*; Pa. *oravit, precatus est*, i. q. صلا II, et ጸለየ፡] Subj. ይጽሉ፡ 1) *inclinare*, aures ad audiendum: Ps. 77, 1; Genz. f. 7. 2) *auscultare, audire, obtemperare*, c. Acc. rei: ወጸመመት፡ እዝና፡ እምጸሊዎቱ፡ (ne audiret eum) Lud. e Mss. Colb.; ሰበ፡ ኢጸለወ፡ ትእዛዘ፡ ንጉሥ፡ Enc. Sen. 21.

ጽሉው፡ part. *inclinatus*, a) *attentus*: aures እለ፡ ጽሉዋት፡ ለሰሚዕ፡ Lud. e Cant. Sam. 7; አኀው፡ መስተጋድላን፡ ጽሉዋን፡ በጸሎት፡ ዘወትር፡ Kedr f. 87. b) *nutans, inconstans* animo, ut videtur: ኢትኩን፡ ነሣኤ፡ ገጽ፡ ወኢጽሉወ፡ ልብ፡ ወኢገዙረ፡ Did. 35.

ጸሎት፡ *preces* vid sub ጸለየ፡

II. **ጸለወ፡** I, 1 i. e. صلى (צָלָה) *assare*: አዘዘ፡ ይጽልውዎ፡ ገጸ፡ ውስተ፡ እቶን፡ ብለኔ፡ Sx. Sen. 19. — *Voc. Ac.*: ጸለወ፡ ዘ፡ ቀቀለ፡

መጽለወ፡ *marcescere* vid. c. 225.

ጸልዕ፡, raro **ጽልዕ፡** subst., m. et f., Pl. **አጽልዕት፡** [سَلْعَة *vulnus*, سَلْع *fissura* pedis; زَلْعَة *corruptum vulnus*] 1) *vulnus, plaga*, πληγή Nah. 3, 19; ጸልዕ፡ ዘይመግል፡ Jes. 1, 6; Org. 4; Ps. 68, 31; አጽልዕቶ፡ ቀይሐ፡ (sc. Christi vulnera rubentia) Lud. ex Enc. Ter 21; M. M. f. 180 (vid. ፈንቀለ፡); etiam de decem plagis Aegyptiorum: ዐሥሩ፡ አጽልዕት፡ Lud. ex Hom. Greg. 2) *ulcus*, ἕλκος Ex. 9, 9—11; ተንሥአ፡ ጸልዐ፡ (v. ጽልዐ፡) ቍስል፡ Jer. 37, 12; Apoc. 16, 2. 11. — *Voc. Ac.*: ጸልዕ፡ ዘ፡ ቍስል።

ጽሉዕ፡ part. *vulnere aeger, ulcerosus*, Gen. 34, 25.

ጸልዐ፡ *odisse* vid. sub ጸልአ፡

ጸላዕ፡, raro **ጸልዐት፡**, subst., Pl. **ጸልዓት፡**, plerumque **ጸላዕት፡** scriptum, raro **ጸላዓት፡**; nec non **ጸዋልዕት፡**, rarius **ጸዋልዕ፡** (Gad. T. H.), Pl. Pl. **ጸላዓታት፡** (1 Reg. 13, 6 E) [סֶלַע صَلَاع vel صُلَّع] *rupes, petra, saxum*: ጸላዐ፡ ተከድኑ፡ πέτραν Job 24, 8; ልቡ፡ ጽኑዕ፡ ከመ፡ እብን፡ ጸላዕ፡ (v. ጸላዕ፡, v. ከመ፡ ጸላዕት፡) 41, 15; ከመ፡ እብን፡ ጸላዕ፡ (ubi Gr. habet λίθος ἠρδαλωμένος) Sir. 22, 1; Hez. 13, 13 var.; ማእከለ፡ ጸልዓት፡ (v. ጸላዕት፡) πετρῶν Jes. 57, 5; Jer. 28, 25; 1 Reg. 13, 6; አወርድ፡ እብነ፡ ጸላዕት፡ (v. ጸልዐት፡) λίθους πετροβόλους Hez. 13, 11. 13; Apoc. 6, 16 rom. (ጸዋልዕት፡ Platt); ጸላዕት፡ ተሠጥቀ፡ Clem. f. 218; ዐርጉ፡ ውስተ፡ ጸዋልዕት፡ πέτρας Jer. 4, 29; ድምፀ፡ ጸዋልዕት፡ እለ፡ ያንከረከሩ፡ በግርማ፡ Sap. 17, 17; ጸዋልዕተ፡ እብን፡ M. M. f. 285; ጸላዓት፡ v. ጸልዓት፡ πέτραι Ps. 103, 13. 19; ጸላዕት፡ et ጸዋልዕ፡ Gad. T. H.; ልጕተ፡ ጸዋልዕ፡ Lud. Comm. hist. p. 496 n. 10. — (Lud. ጸላዕት፡ formam Sing. censuit et significatum *antrum* in rupe excavatum, *specus nativus, rupes, petra* statuit (vid. Schol. Voc. Ac.); equidem formam ጸላዕት፡ nonnisi ubi Graecus Pluralem exhibet, *specus* autem significationem nusquam reperi). — *Voc. Ac.*: ጸላዕት፡ ዘ፡ ዋሻ ።

ጽሌ፡ *tabula* vid. c. 1255.

ጸለየ፡ I, 2 [vid. ጸለወ፡] (Imprf. ይጸሊ፡ quod passim occurrit, ut Clem. f. 161; Matth. 26, 36 Platt, reprobandum est) *precari* ad Deum, *preces facere, orare*: Matth. 6, 5. 7. 9. 26, 36. 39. 41; Marc. 1, 35; Luc. 18, 11; Judae 20; 4 Esr. 9, 27; ፈጸመ፡ ጸልዮ፡ Kuf. 12; Inf. verb. ጸሊዮ፡ Rel. Bar.;

c. ኀበ፡ numinis Job 33, 26; Sir. 50, 19; Jes. 44, 17; Jer. 39, 16; Num. 11, 2; 1 Reg. 1, 11; Dan. 9, 4; Ps. 31, 7; 1 Cor. 11, 13; c. ቅድመ፡ Sir. 39, 5; c. በእንተ፡ *pro* alqo (*intercedere*) Jer. 7, 16; ይጼሊ፡በእንቲአክሙ፡ Job 42, 8; Jes. 37, 4; ጸልዩ፡በእንተ፡ሕይወቱ፡ Bar. 1, 11; ጸልዩ፡በእንቲአነ፡ Mavâs. n. 60; vel c. ለ፡ pers.: Jer. 11, 14. 14, 11; Bar. 1, 13; ጸሊ፡ለነ፡ኀበ፡እግዚ"፡በእንተ፡ .... Jer. 49, 2; vel c. ላዕለ፡ pers. (*super* alqm et *pro* alqo): Gen. 20, 7; Deut. 9, 20; 1 Tim. 2, 1; ጸለየ፡ላዕሌሆሙ፡ወባረኮሙ፡ Clem. f. 15. 16; vel ዲበ፡ Ex. 8, 5. 24; c. Acc. precum: 2 Reg. 7, 27; seq. ከመ፡ c. Subj.: Kuf. 11; ጸሊ፡ኀበ፡ልዑል፡ከመ፡ያርትዕ፡ለፍኖትከ፡ Sir. 37, 15; Phil. 1, 9; vel seq. Subj.: 1 Thess. 3, 10; Enc. Teq. 3. a) *exorare* alqd: ዘጸለይከ፡ኀቤሁ፡ይሰምዐከ፡ Job 22, 27; Marc. 11, 24; ትጼሊ፡ጻኅና፡ Enl. Haml 18. b) *vovere*: ጸልዮቱ፡ Koh. 5, 4; Num. 30, 11. 13; Jon. 2, 10 var.; c. ለ፡ Dei: Koh. 5, 3; ጸሎተ፡ጸለየ፡ለእግዚ"፡እንዘ፡ይብል፡ Kuf. 27. 31.

ተጸለየ፡ III, 2 *precibus adorari*: Deus ዘአሐዱ፡ (qui unus) ይሰገድ፡ወአሐዱ፡ይሴበሕ፡ወአሐዱ፡ይጼለይ፡ M. M. f. 1. 96.

ጽሉይ፡ part. *precibus consecratus*: ማየ፡ምንዛኅ፡ጽሉይ፡ M. M. f. 202.

ጸሎት፡ subst., m. et f., Pl. ጸሎታት፡ [a verbo tertiae ወ formatum: צְלוֹתָא צְלוֹ ܨܠܘܬܐ صَلَوةٌ] *precatio*, *preces* ad Deum fusae, *oratio*: ንጹሕ፡ጸሎትየ፡ Job 16, 17; ነለፈት፡ጸሎትየ፡ኀበ፡እግዚ"፡ 16, 20. 27, 9; Ps. 4, 2. 6, 9. 64, 2. 87, 2. 14. 15. 101, 18; Sir. 4, 6. 32, 20. 21; Jes. 38, 5; Jer. 11, 14. 15; Thren. 3, 8; Bar. 3, 4; Dan. 9, 17; ሠናይ፡ውእቱ፡ጸሎት፡ Tob. 12, 8. 13, 1; Matth. 17, 21. 21, 22; ታበዝኁ፡ጸሎተ፡ 23, 13; Luc. 6, 12; Act. 2, 42. 10, 4; Jac. 5, 14—16; ጸሎተ፡ጸለየ፡ከመ፡ኢይዝንም፡ዝናም፡ 5, 17; ጸሎቶሙ፡ከመ፡ይጥበበ፡ Sir. 38, 34; ጸሎት፡ጽንዕት፡ (efficax) Org. 1; ገበርክሙ፡ጸሎተ፡(በስሙ፡) Enc. Mij. 1; ጸሎታት፡ Hen. 99, 3; Sx. Mij. 6; ቤተ፡ጸሎት፡ Jes. 56, 7. 60, 7; Act. 16, 13; de horis precum canonicis vid. Const. Ap. 67 (68); Kid. f. 7. 29; ጸሎተ፡ግብሩ፡ነግሀ፡ወበ፫ሰዓት፡ወበ፮ወበ፱ወበሰርክ፡ወበንቅወተ፡ዶርሆ፡ወንፍቀ፡ሌሊት፡ Sal. Req.; de ጸሎት፡ agitur F. N. 14; variae preces, quae passim memorantur, sunt: ጸሎተ፡ሃይማኖት፡ (symbolum fidei) Lit. 163, 3; Genz. f. 44. 51; ጸሎተ፡ወንጌል፡ወአቡነ፡ዘበሰማያት፡ Kedr f. 57; Gad. T. H.; ጸሎተ፡ወንጌል፡እግዚ"፡እግዚአ፡ Genz. f. 54. 60; ጸሎተ፡አኰቴት፡ Genz. f. 48. 53. 56; "ተ፡ሰማን፡ f. 48. 57; "ተ፡ንስሓ፡ f. 65; "ት፡ዘሰላም፡ f. 93; Lit. crebro; "ተ፡ቡራኬ፡ Lit. 167, 3; "ተ፡ምውታን፡ጸለዩ፡ላዕሌሁ፡ Enc. Genb. 10; "ተ፡መቃብር፡ Genz. f. 52; በእንተ፡እለ፡ኖሙ፡ f. 64. 67. 92; "ተ፡ተክሊል፡ F. M. 5, 17. 8, 1; "ተ፡ሰውሳብ፡ F. M. 5, 8; "ተ፡ማእድ፡ Reg. Pach.; Sx. Hed. 16, al.; vid. etiam d'Abbadie Cat. p. 234. 235; ጸሎተ፡መብረቅ፡ inscriptae sunt preces quaedam magicae, Cod. Mus. Brit. LXXII f. 78—88. a) *precatio fausta*: ከመ፡ትብጻሕ፡ጸሎቱ፡ εὐλογία (v. በረከት፡) Sir. 3, 8. b) *votum*: Kuf. 27. 31. 32; Num. 30, 5 seq.; Ps. 49, 15. c) ቅብአ፡ጸሎት፡ unguentum *precibus consecratum* Jac. 5, 14; ጸሎት፡ላዕለ፡ጻሕል፡ Lit. 158, 2.

ጸላዪ፡ n. ag. *precator*, *precans*: ፈሪሳዊ፡ጸላዪ፡, መጸብሓዊ፡ጸላዪ፡ Phlx. 35.

ምጽላይ፡ subst., Pl. ምጽላያት፡, *locus ubi preces fiunt*, *oratorium*, *precarium*, *sacellum*, Christianorum (προσευχή) M. M. f. 47; ubi catechumeni instituuntur Sx. Haml. 25; in ecclesia መፍትው፡የሀሉ፡መካነ፡ምሥዋዕ፤በውእቱ፡ቤት፡ይኩን፡ምጽላያት፡፪በየማን፡ወበፀጋም፡በእንተ፡ዕድ፡ወአንስት፡ Kid. f. 6; ecclesia ምጽላየ፡መሃይምናን፡ Lit. Greg.; Org. 3; ዘይጸሊ፡ (sic) ኀበ፡ምጽላየ፡አረሚ፡ወአይሁድ፡ Clem. f. 161.

መጽለይ፡ Phlx. 132 emendandum videtur መጸልይ፡ part. *precans*: ረከበ፡ጽዉመ፡ወጽምወ፡ወመጽለየ፡

ጸለጠ፡ I, 1 [صَلَّتَ, ጨለጠ፡] *exhaurire*, *exsiccare* bibendo, poculum, vas: affert aquam, bibit ወይጸልጥ፡ Lud. e Libr. Myst.

ጻሕል፡ subst., m. et f., Pl. አጽሕል፡ et አጽሕልት፡, rarius አጽሓል፡ et ጻሕላት፡ [צַלַּחַת ܨܠܚܬܐ ܨܠܚܐ صُحْفَة] 1) *patina*, *lanx*, *paropsis*, πίναξ Matth. 14, 8; Luc. 11, 39; παροψίς Matth. 23, 25. 26; Reg. Pach.; Ptolemaeus interpretibus LXX donavit ጻሕለ፡ዐቢየ፡ዘወርቅ፡ንጡፍ፡ Jsp. p. 287, (posthac fem.); ኢትኅሥሥ፡አጽሕልተ፡ወኢትልሐስ፡መጻብኅት፡ Sir. 34, 14; ጻሕላት፡ዘብሩር፡ (escaria) Sx. Sen. 13; patina altaris Lit. 158, 3 seq.; Gad. Za Mich. 2) *acerra*, *phiala*, *patera*, מִזְרָק Num. 7, 14 seq.; አጽሕል፡ Ex. 38, 12; 1 Esr. 2, 12; አጽሕልት፡ Ex. 25, 29; Num. 4, 7; 3 Reg. 7, 36; 1 Esr. 2, 12 var.; Jer. 52, 18. 19 vrs. nov.; 2 Par. 4, 21; አጽሕልት፡ et አጽሓል፡ ψυκτῆρες 2 Esr. 1, 9; χαφουρῆ (כְּפוֹרֵי) 2 Esr. 8, 27 var. — *Voc. Ae.*: ጻሕል፡ዘ፡ወጭት ።

ጸሐለ፡ i. q. صقل ܨܩܠ (vid. ሰሐለ፡)?

ምጽሐል፡ subst. *graphium*, *stylus*: ውስተ፡ምጽሐል፡ኀጺን፡ ἐν γραφείῳ σιδηρῷ Job 19, 24 (at praep. ውስተ፡ huic significationi parum convenit; var. መጽሐፊ፡).

ጽሕም፡ subst. (m.), Pl. አጽሓም፡ [amh. ጽም፡; זָקָן ܕܩܢܐ mentum et barba; ذَقَن mentum] *barba*, Lev. 13, 29. 19, 27; 1 Reg. 21, 13; 2 Reg. 10, 4. 5; 1 Par. 19, 4; Jes. 7, 20; Jer. 31, 37; Hez. 5, 1; Ps. 132, 2; ሥዕርተ፡ጽሕምየ፡ 2 Esr. 9, 3; ወኮነ፡ነዋሐ፡ጽሕሙ፡ወይበጽሕ፡እስከ፡ኅባኔሁ፡ Sx. Genb. 13; ሉጹያን፡አጽሓሚሆሙ፡ Jer. 48, 5; Did. 1 (vid. ፍጥረት፡).

ጸሐም፡ et ጸሐምው፡ var. pro ሰምው፡ vid. sub ሰምው፡

ጸሐረ፡ I, 1 [ut videtur i. q. ܨܚܪ] *perfringere*, *discutere*: ወትጽሕር፡ (var. pro ወትኔዕር፡) ሕፃናቲሆሙ፡ 4 Reg. 8, 12.

ጽሕርት፡ *lebes* vid. sub ጽህርት፡

አጽሕርት፡ subst., Pl. *turres*, *palatia*: በጽሐ፡ኀበ፡ሀገረ፡ባቢሎን፡ወርእየ፡ለይእቲ፡ሀገር፤ለአፍላጊሃ፡ወለአጽሕርቲሃ፡ Sx. Teq. 20. — Defendi quidem potuerit haec forma syriaco ܐܨܛܪܐ, at rectius አጽርሕት፡ errore calami pro አጽርሕት፡ scriptum censueris.

ጸሐሰ፡ vid. sub ዐሐሰ፡

ጽሕበ፡ inus., sine dubio i. q. صَعُبَ *difficilis*, *dura fuit* res.

አጽሐበ፡ II, 1 1) *molestum esse* alicui, *defatigare* alqm: **ኢያጽሐብኩከ፡** οὐ κοπιάσαι σε ἐποίησα Jes. 43, 22. 23; **ምንተ፡ አጽሐብኩከ፡** παρηνώχλησα Mich. 6, 3; **ምንተ፡ አጽሐብ ኩክሙ፡ ከመ፡ ተተዋሥኡኒ፡** Job 16, 3; 1 Reg. 28, 15; Jud. 16, 16; **ከመ፡ ኢያጽሕብዎ፡ ለንጉሥ፡** ἐνοχλεῖν Dan. 6, 2; **ኢታጽሕብ፡** θλίψῃς Sir. 34, 31; ἐγκόπτειν Act. 24, 4; asceta **አጽሐበ፡ ነፍሶ፡ በጾም፡ ወበጸሎት፡** Sx. Genb. 10. 2) *urgere, importune instare, adigere*, c. Acc.: παρεβιάζοντο 1 Reg. 28, 23; ἐβιάσατο 2 Reg. 13, 25. 27; κατεβιάζοντο seq. **ከመ፡** c. Subj., Ex. 12, 33; θλίβειν Lev. 25, 14; c. **ለ፡** pers.: Lev. 25, 17. — Scholion Voc. Ae. vid. sub **አንጠየ፡**

አስተጽሐበ፡ IV, 1 *molestum sibi censere* et *repudiare*: **ኢታስተጽሕብ፡ ተግሣጸ፡ እግዚ"፡** (v. **ኢታስተዐጽብ፡**) Job 5, 17; Hebr. 12, 5 Platt.

I. **ጻሕብ፡** subst. *molestia, incommodum, difficultas, labor*: **ተዐቀብ፡ ከመ፡ ኢያብእከ፡ ውስተ፡ ጻሕብ፡** Sir. 22, 13; **በኢፈቂዶ፡ ጻሕብ፡** (um nicht in Verlegenheit zu kommen) 29, 7; **በሰለተ፡ ጻዕቆሙ፡ ወጻሕበሙ፡** Hen. 48, 8. 10. 50, 2. 100, 7; **መከራ፡ ወጻሕብ፡** Enc. Tachs. 9; **አዕረፈ፡ ዮም፡ እምጻሕቡ፡** Enc. Ter 9. — *Voc. Ae.*: **ጻሕብ፡ ብ፡ ዋድያት፡ ጉስጉሽ፡ ች ጋርጊ፡ ይ፡**

II. **ጻሕብ፡** subst. (quod Lud. scriptura **ጻኅብ፡** a I **ጻሕብ፡** distinxit), plerumque m., Pl. **አጽሕብት፡**, etiam **ጻሕብት፡** [ܨܚܢܐ?] *vas figlinum* vel *testaceum* in genere, *urceus, lagena, amphora* in specie, **ጻሕብ፡ ስቡር፡** ἀγγεῖον Sir. 21, 14; Jer. 18, 4. 31, 11; **ጻሕብ፡ ዘለምንትኒ፡ ኢይበቍዕ፡** 31, 38; **ጻሕብ፡ ዘልሕኵት፡** Jes. 30, 14; Hez. 4, 9; **አጽሕብት፡** σκεύη κεράμου 2 Reg. 17, 28; Jer. 31, 12 var.; **ነሥአት፡ ክልኤተ፡ አጽሕብተ፡ ወይን፡** ἀγγεῖα 1 Reg. 25, 18; κεράμιον **ጻሕብ፡** Jes. 5, 10; **ጻሕበ፡ ወይን፡** (v. **ጻሕበት፡ ምሉአ ነ፡ ወይን፡**) Jer. 42, 5; **ጻሕበ፡ ማይ፡** Marc. 14, 13; Luc. 22, 10; **አጽሕብት፡** Herm. p. 47. — *Voc. Ae.*: **ጻሕብ፡ ብ፡ ዝብድይ፡**

ጽሕወ፡ et **ጸሐወ፡** I, 1 [صحا et صحى; ܨܚܐ] Subj. **ይጽሐው፡** 1) *serenum esse* vel *fieri*, de coelo; imprs.: **አኮዘ፡ ያንጠብጥብ፡ ዝናም፡ ወእምዝ፡ ጽሕወ፡** Sx. Mij. 24. 2) *evigilare, expergisci*, in specie: e crapula, *crapulam exhalare, sobrium esse*: **ጽሕወ፡ እምወይኑ፡** Gen. 9, 24; **ሶበ፡ ጸሐዉ፡ እምወይኖሙ፡** 1 Esr. 3, 22; **ንጽሐው፡ እምንዋመ፡ ስክር፡** M. M. f. 229; **ጸሐዉ፡** (Imprt.) **እምስክረ፡ ወይን፡** ἐκνήψατε Cyr. c. Pall. f. 85; **ሶበ፡ አጽሐወ፡ እምንዋም፡** Org. 4; **ጸሐዉ፡** (Imprt.) **በጸሎት፡** νήψατε 1 Petr. 4, 7. — *Voc. Ae.*: **ጽሕወ፡ ዘ፡ በ፪ነቅሀ፡ ገለጸ፡**

ጽሑው፡ part. *serenus*, de coelo, aëre: **ጽሑው፡ ብሔር፡** εὐδία Matth. 16, 2; **አየር፡ ጽሑው፡ ክነ፡** ἀὴρ ἦν καθαρὸς Chr. ho. 23.

ጻሕው፡ vel **ጻው፡** n. prgr. sc. ܨܘ (de quo vocabulo vid. Ges. thes. p. 1155): **አኮዘ፡ ይትልዉ፡ ጻሕወ፡** (v. **ጻወ፡**) Hos. 5, 11 (ubi LXX habent πορεύεσθαι ὀπίσω τῶν ματαίων). — *Voc. Ae.*: **ጻሕው፡** (v. **ጽሕው፡**) **ዘ፡ መዋታ፡**

ጸሐየ፡ inus., i. q. צחח, צחה *nitidum, clarum esse* (vid. Ges. thes. p. 1162); vic. **ጽሕወ፡** et **ፀሐይ፡**

መጽሔት፡ subst., f. et m., Pl. **መጻሕይ፡** *speculum*: **መጽሔት፡ ዝሕልት፡** Sir. 12, 11; **መ"፡ ብርህት፡** Clem. f. 6; 1 Cor. 13, 12; 2 Cor. 3, 18 Platt; Jac. 1, 23; **መጽሔት፡ ግብረ፡ እግዚ"፡ እንተ፡ ኢትዴምን፡** Sap. 7, 26; M. M. f. 96; Abush. 51; Fid. Jac. Bar. (vid. sub **ንጻሬ፡**); Pl. c. pron. suff.: **መጻሕ ይዮን፡** (v. **መጻሐይዮን፡** vel **መጻሐዮን፡**) Ex. 38, 26; **ሰሌዳ፡ መጽሔት፡** tabula vitri catoptrici, Chr. L. Atk. f. 30; **መጽሔ ት፡ ልቡና፡** inscriptus est liber quidam, d'Abb. Cat. p. 63. — *Voc. Ae.*: **መጽሔት፡ ዘ፡ መስተሐዮት፡** v. **መስታዮት፡**

I. **ተጸሐየየ፡** quadrl. III, 1 *in speculum inspicere, in speculo adspicere* vel *conspicere*: **ዘኢተጸሐየይከ፡ በመጽሔት፡ ገጽ፡ ለኢየሱስ፡** (Eutychius compellatur) M. M. f. 96; **ወርኢነ፡ ብዕለ፡ ስብሐቲሁ፡ ከመ፡ ስብሐተ፡ ፩ዋሕድ፡ ለአቡሁ፡ ወንሕነሰ፡ ክሡተ፡ ገጽ፡ ንጸሐየይ፡** Deg.; **ንጸሐየይ፡** (sic legas) **ስብሐተ፡ እግዚ"፡** 2 Cor. 3, 18 rom.

II. **ጸሐየየ፡** quadrl. I [ad familiam radicum, quibus *puritatis* notio inest (צחח זכך צחה), referendum videtur, non ad סחה *verrere*] *runcare, eruncare* (sec. Lud. *sarrire*): **ጸሕይዮ፡** (sc. **ክርዳደ፡**) Kid. f. 15; **ንጸሐየይ፡** (sic) **እምኔሃ፡ አሥዋከ፡ ረሲዓን፡** Clem. f. 129; **እንዘ፡ ትጸሐየዩ፡** (sic) **እምላዕሌሆሙ፡ ዘሎ፡ ምግባሬተ፡ እኩይ፡** f. 231. — *Voc. Ae.*: **ጸሐየየ፡** (sic) **ዘ፡ አረመ፡**

ተጸሐየየ፡ III, 1 pass., Lud. sine auct.

ጽሑዩይ፡ part. 1) *runcatus* (Lud. *sarritus*). 2) *mendis purgatus* liber, Lud. sine auct.

ጽሕደ፡ I, 1 [etiam **ጽዕደ፡** q. v.] *laevem, mollem esse* vel *fieri* (sec. Lud. etiam *politum, nitidum esse*) oleo, unguento illito: **ጽሕደ፡ እምቅብእ፡ ነገሩ፡** ἡπαλύνθησαν Ps. 54, 24.

አጽሐደ፡ II, 1 1) *oblinere unguento, ungere*: **አጽሐድከ፡ በቅብእ፡ ርእስየ፡** ἐλίπανας Ps. 22, 7; Lit. 158, 1; **አጽሕዶሙ፡ እደዊሆሙ፡** ἐμπλήσεις Ex. 28, 37. 2) oleo, unguento illito *laevem, mollem reddere, emollire*: **ፈውሳተ፡ ወርጢኖት፡ እለ፡ ይፈትሑ፡ ሕብጠተ፡ ወያጽሕዳ፡ ቍስላተ፡** F. M. 3, 3; **አጽሕድ፡ በቅብእከ፡ ለነፍስየ፡ ሳሕከ፡** Lud. ex Enc. Genb. 8 (in Cod. Tub. **አጽዕድ፡**); **ያጽሕድኒ፡ እምስሕከትየ፡** Enc. Mij. 16.

ጽሑድ፡ part. *laevis, mollis, tener*: **እስመ፡ ጽሑድ፡ ክርስቶስ፡ ወመንክር፡ ጽሕደተ፡ ሥጋሁ፤ ሐሰ፡ ሎቱ፡ ለበዊእ፡ ውስተ፡ ሥጋ፡ ዘምሉእ፡ በቀለ፡** (sc. **አሥዋከ፡ በቀል፡**), M. M. f. 203. — *Voc. Ae.*: **ጽሑድ፡ ዘ፡ ልም፡**

ጽሕደት፡ n. act. *laevitas, mollities, teneritas*: M. M. f. 203 (vid. **ጽሑድ፡**); **ከመ፡ ሚላት፡ ንጹሕ፡** est **ጽሕደት፡ ሥጋሃ፡ ለማርያም፡ እስመ፡ ኢበቊለ፡ ውስቴታ፡ ሦክ፡ ኀጣውእ፡** M. M. f. 167; **ጽሕደት፡ ሚላት፡** Org. 2.

ጽሕድ፡ *cedrus, juniperus* vid. sub **ጽኅድ፡**

ጻሕጻሕ፡ *stillicidium* vid. sub **ወጽሐ፡** c. 943

ጸሐፈ፡ I, 1 [صحف قشف *fodere*, unde *insculpere*, deinde *scribere* facile derivatur; amh. **ጻፈ፡**] Subj. **ይጽሐፍ፡**, *scribere*: Joh. 8, 6. 8; Luc. 16, 6; Ps. 44, 2; **ጠቢባን፡ እሙንቱ፡ ውስተ፡ ጽሒፍ፡** 4 Esr. 14, 27; **ኢያሥነይኩ፡ ጽሒፈ፡** Asc. Jes. ed. Laur. p. 80; **ጽሒፎ፡** quum scripsisset, Rel. Bar.; **ጸሐፍኩ፡**

በእዴየ፡ Philem. 19; c. Acc. rei scriptae: Joh. 19, 22; Hen. 13, 6. 82, 1; et c. ውስተ፡ libri vel tabulae: (*inscribere*) Ex. 34, 1; Num. 5, 23; Deut. 10, 2. 31, 24 (ጽሒፎት፡); Kuf. 1. 2; Jer. 28, 60. 37, 2; Apoc. 1, 11 al.; rarius c. በ፡, ut: ጸሐፎ፡በጽሌ፡ልብከ፡ Prov. 3, 3; c. Acc. libri, libelli, scripti: Ex. 32, 32; Jer. 39, 10; እለ፡ይጽሕፉ፡እኩየ፡መጽሐፈ፡ Jes. 10, 1; ወነሥአ፡መጽሐፈ፡ወጸሐፈ፡ Tob. 7, 13; Joh. 19, 19, et ለ፡ pers. (*alicui*) Kuf. 50; Deut. 24, 1; Marc. 10, 4; c. Acc. epist. et ኀበ፡ vel ለ፡ pers.: Act. 15, 23. 23, 25; Eph. 3, 2; 1 Cor. 7, 1; 2 Cor. 1, 13; Apoc. 2, 1; 2 Reg. 11, 14; etiam c. ለ፡ pers. et ውስተ፡ epistolae 1 Cor. 5, 9; vid. etiam exempla sub ክርታስ፡ allata. a) *perscribere, literis consignare:* Kuf. 4. 32; Ex. 17, 14; Deut. 31, 19; Jud. 8, 14; Dan. 7, 1; ጸሐፍ፡ለከ፡ስመ፡ዛቲ፡ዕለት፡ Hez. 24, 2; ይጽሕፎሙ፡ሕፃን፡ Jes. 10, 19; Luc. 1, 2 al. b) *conscribere* librum: Koh. 12, 10; Ps. 151, 1; Phlx. 43; ሲኖዶስ፡ዘቀሌምንጦስ፡ዘጸሐፈ፡ጴጥሮስ፡ረድእ፡ Syn. f. 286, al. crebro. c) *describere, exscribere,* Jos. 18, 4. 9; Deut. 17, 18; Kuf. p. 34. d) *praescribere* c. Acc. rei et ለ፡ pers.: 4 Reg. 17, 37; Marc. 12, 19; Luc. 20, 28; c. ላዕለ፡ pers.: Hos. 8, 12. e) *adscribere* alicui alqd, (rem debitam, culpam), c. Acc. rei et ላዕለ፡ pers.: ጸሐፍከ፡እከይየ፡ላዕሌየ፡ Job 13, 26; Hen. 10, 8; etiam c. Acc. syngraphae, in qua quid ascribitur alicui: ይጽሐፍ፡ላዕሌሁ፡በዘንቱ፡ (de hac re) መጽሐፈ፡ዕዳ፡ F. N. 35. f) *scribere sententiam, scripto mandare:* ይቤሎ፡ለመኰንን፡ጸሐፍ፡ሞቶ፡ለዝንቱ፡አረጋዊ፡ Sx. Mag. 2. g) *subscribere,* c. ውስተ፡ libelli vel c. Acc.: Sx. Teq. 27; Jac. 2.

አጽሐፈ፡ II, 1 *scribere jubere, per-, con-, de-, re-, praescribendum curare,* Jud. 8, 14; 4 Reg. 5, 6 var.; አጽሐፈ፡ኵሎ፡ብሔሮ፡ከመ፡የሀቡ፡ጸበሕተ፡ 4 Reg. 23, 35; Hos. 8, 12 var.; 1 Esr. 2, 15; ዘአጽሐፈ፡ኵነኔ፡ለ(v. ለለ፡, v. ላዕለ፡) ዕድሜሁ፡ Sir. 48, 10; እስከ፡ይፈጽም፡ (sc. Esra) አጽሕፎ፡ (sc. libros deperditos) Org. 2; ለዘጸሐፎ፡ወለዘአጽሐፎ፡ለዝንቱ፡መጽሐፍ፡ Clem. f. 240; Asc. Jes. ed. Laur. p. 78; 4 Esr. ed. Laur. p. 166; al. crebro in subscr. librorum; ዘአጽሐፉ፡ሎቱ፡ትእዛዘ፡ F. N. 33, 4.

ተጽሕፈ፡ III, 1 *scribi, in-, con-, perscribi:* Kuf. 3. 4 al.; Jos. 10, 13; Jes. 28, 60; 4 Esr. 14, 49; Ps. 39, 11; Hen. 81, 4. 91, 14; 1 Cor. 15, 54; Hebr. 10, 7; de tabulis, quae scriptura signatae sunt: ጽላት፡እለ፡ተጽሕፋ፡በአጽባዕተ፡እግዚ" Deut. 9, 10; de hominibus, quorum nomina in indicem referuntur: ተጽሕፉ፡ዐላዊያን፡ Jer. 17, 13; Apoc. 21, 27. a) *adscribi,* α) in numerum aliorum: Ps. 68, 33; Abraham ተጽሕፈ፡ዐርከ፡እግዚ"፡ውስተ፡ጽላተ፡ሰማይ፡ Kuf. 19 et 30. β) *assignari* vel *imputari* alicui, c. pron. suff. pers. (alicui) et ለ፡ rei: ተጽሕፎሙ፡ለጽድቅ፡ Kuf. 30 (p. 110). γ) *sententia scripta destinari, (praescribi):* Hen. 91, 14. 103, 3. b) *transcribi:* ተጽሕፈ፡እምውስተ፡ጽላት፡ Kuf. 50. c) *describi* vel *censeri:* Luc. 2, 1; ለተጽሕፎ፡ሀገረ፡ዳዊት፡ዐርገ፡ Enc. Tachs. 28.

ጽሑፍ፡ part. *scriptus, in-, per-, conscriptus,* de iis, quae scripta sunt in libro, tabula al.: Kuf. 32; Deut. 28, 61; Jos. 8, 33; ኵሎ፡ዘጽሑፍ፡ውስተ፡ዝመጽሐፍ፡ Jer. 25, 13; 2 Esr. 3, 2. 6, 2; እለ፡ጽሑፋን፡በበአስማቲሆሙ፡ 1 Par. 4, 41; Ps. 149, 9; Luc. 22, 37; Joh. 15, 25; ጽሑፍ፡ዲበ፡ . . . (inscriptus rei) Sx. Ter 17; ጽሑፍ፡ውስተ፡ሰሌዳ፡ልብየ፡መጽሐፈ፡ግብርናትየ፡ለከ፡ Org.; de tabulis, libris, foliis, quae scriptura signata sunt: ጽሕፍት፡ይእቲ፡መጽሐፍ፡ውስጣኒ፡ ወአፍአሃኒ፡ Hez. 2, 10; Apoc. 5, 1; Ex. 31, 18. 32, 15; መጸሕፍት፡ጽሑፋት፡ዕብራይስጥ፡ Kuf. 12; ጽላት፡ጽሑፍ፡ወግሉፍ፡ Sx. Nah. 20; crebro: ጽሑፍ፡ *scriptum est,* ut: ጽሑፍ፡ከመ፡ . . . Job 42, 18; Matth. 2, 5. 4, 4. 6. 7. 10 al. a) *praescriptus:* በከመ፡ጽሑፍ፡ለኵሉ፡እስራኤል፡ውስተ፡ትእዛዝ፡ Tob. 1, 6. b) *descriptus,* διαγεγραμμένος Hez. 42, 3. c) *adscriptus* i. e. *sententia scripta destinatus:* እለ፡ጽሑፋን፡ለዝንቱ፡ደይን፡ Judae 4.

ጸሐፍ፡ subst. *descriptio* i. e. *census:* ἀπογραφή Luc. 2, 2; cognovit Herodes ከመ፡በመዋዕለ፡ጸሐፍ፡ተወልደ፡ Lud. e Vit. Mar.

ጽሕፈት፡ n. act. et subst., m. et f., Pl. ጽሕፈታት፡ 1) *scriptio* a) *ars scribendi:* መሃሬ፡ጽሕፈት፡ F. M. 2, 11; ጽሕፈት፡ሠናየ፡ያአምር፡ Sx. Hed. 9. b) *scriptura,* Ex. 32, 16; Luc. 23, 38; Hen. 103, 2; angelus in palatio Belsazari parieti inscripsit ጽሕፈተ፡ቀይሐ፡ Jsp. 275; መልክአ፡ጽሕፈት፡ Haim. Ab. (vid. sub ክርተስ፡). c) *titulus:* ዘአልብነ፡ጽሕፈተ፡አበሳሁ፡ Act. 25, 27 Platt. 2) *subscriptio:* ጽሕፈተ፡ሰማዕት፡ F. N. 26; ጽሕፈታተ፡አደዊሆሙ፡ Fid. Jac. Bar.; F. N. 27.

ጸሓፊ፡ n. ag., Pl. ጸሐፍት፡ 1) *scriba, librarius, notarius,* Jer. 43, 10; Ps. 44, 2; Phlx. 189; መጥበሕተ፡ጸሓፊ፡ Jer. 43, 23; ቀለመ፡ጸሓፊ፡በሐቌሁ፡ Hez. 9, 2 vrs. alt.; ጸሐፍተ፡ነገሥት፡ Esth. 3, 12; γραμματεύς 2 Reg. 8, 17. 20, 25; 3 Reg. 4, 3; 1 Par. 18, 16; Jes. 36, 3; Ex. 5, 6; 1 Esr. 2, 16; ጸሓፌ፡ሰራዊት፡ Jes. 36, 22; ጸሐፍተ፡መበእ፡ γραμματοεισαγωγεῖς Deut. 16, 18; Hen. 12, 3. 4. 2) *literatus,* in specie *legis peritus:* γραμματικοί Jes. 33, 18; γραμματεύς Sir. 10, 5. 38, 24. 44, 4; ዕዝራ፡ጸሓፌ፡ሕጉ፡ለእግዚ" 2 Esr. 7, 11; ዕዝራ፡ጸሓፊ፡ 2 Esr. 18, 4; Matth. 5, 20. 8, 19. 12, 38. 13, 52 al.; νομικός ጸሓፌ፡ሀገር፡ Tit. 3, 13; Matth. 22, 35; Luc. 11, 45. 46. 52; 14, 3 al. 3) *scriptor* a) *auctor* libri: Abush. 50; ጸሓፌ፡ገነት፡ (i. e. libri qui hortus inscriptus est) Phlx. 16. b) *historiographus,* Cat. Bibl. Bodl. p. 82; ጸሓፌ፡ተዝካር፡ Jes. 36, 3. 22.

መጽሐፍ፡ subst., m. et f., Pl. መጻሕፍት፡, Pl. Pl. መጻሕፍታት፡, [مُصْحَف] 1) *scriptura:* ዘአንበበ፡ለዝ፡መጽሐፍ፡ Dan. 5, 7 seq.; በውስተ፡ልሳንየ፡ (Lud. እዝንየ፡) እልሑስስ፡መጽሐፈ፡ (i. e. quid scribam) Enc. Masc. 26. a) *litera, literae:* 2 Cor. 3, 6. b) *ars scribendi, literatura:* ይምሀርዎሙ፡መጽሐፈ፡ወነገረ፡ፋርስ፡ Dan. 1, 4; Hen. 83, 2; Kuf. 7. 11. 19; γραμματική Dan. 1, 17; ኢያአምር፡መጽሐፈ፡ Jes. 29, 11. 12; አለበዎሙ፡ለሰብእ፡መጽሐፈ፡ Hen. 69, 9. c) *scripturae* vel *literarum genus:* ጸሐፍ፡ውስቴቱ፡(ለጦማር፡) መጽሐፈ፡እጓለ፡እመሕያው፡ Jes. 8, 1 (γραφίδι). d) በመጽሐፍ፡ *literis, per literas, scripto:* ኵሉ፡ዘአበእከ፡ወአውፃእከ፡ወወሀብከ፡ወነሣእከ፡በመጽሐፍ፡ይኩን፡ Sir. 42, 7; F. N. 27 (vid. sub መድኅን); eos hortatus est በመጽሐፍ፡ወቃል፡ Enc. Genb. 30. e) *inscriptio, titulus inscriptus:* ረከበ፡መጽሐፈ፡ዘቄረጹ፡ቀደምት፡ውስተ፡ከኵሕ፡ Kuf. 8; ἐπιγραφή Matth. 22, 20; Marc. 15, 26; Luc. 23, 38; መጽሐፍ፡በጽሉ፡ Enc. Mag. 29. 2) *liber,* creberrime, ut Deut. 28, 58. 29, 20; Jos. 1, 8; 1 Reg. 10, 25; መጽሐፈ፡ነገረ፡መዋዕሊሁ፡ 3 Reg. 11, 41; መጽሐፍ፡ኅቱም፡ Jes. 29, 11; Jer. 28, 60. 63; Sir. 24, 23; Koh. 12, 12; Luc. 4, 17; Joh. 20, 30; Act. 1, 20; Apoc. 1, 11. 5, 1; መጽሐፈ፡ሕያዋን፡ Kuf. 30; Ps. 68, 33. 138, 15; መጽሐፈ፡ሕይወት፡ Apoc. 3, 5. 13, 8; Asc. Jes. 9, 22; ቤተ፡መጻሕፍት፡ *bibliotheca*

Gad. Ad. f. 196. a) *volumen*, κεφαλὶς βιβλίου Hez. 2, 9 seq.; **መጽሐፍ፡ አሐቲ፡** 2 Esr. 6, 2. b) *libri biblici, scriptura sacra:* **ከማሁ፡ ይቤ፡ መጽሐፍ፡** Rom. 9, 33. 11, 26. 15, 3; 1 Cor. 10, 7; 2 Petr. 1, 20; Matth. 26, 54; etiam ὁ νόμος *lex Mosaica* (aliàs **መጽሐፈ፡ ኦሪት፡** vel **ሕግ፡**) Sir. 36, 2; **ብሉይ፡ መጽሐፍ፡** γράμμα Rom. 7, 6; **ትምህርተ፡ መጽሐፍ፡** 2, 29; **መጻሕፍት፡** Dan. 9, 2; Joh. 2, 22; Matth. 21, 42. 22, 29; Rom. 7, 6; **ከመ፡ ይስማዕ፡ ቃለ፡ መጻሕፍት፡ እምብሉይ፡ ወእምሐዲስ፡** Clem. f. 193; **ቅዱሳት፡ መጻሕፍት፡** Rom. 1, 2; Cyr. ad Th. crebro; Did. 38; **መጻሕፍት፡ ብሉያት፡ ወሐዲሳት፡** Sx. Ter 15; etiam **መጻሕፍት፡ ዘትካት፡ ወሐዲስ፡** Can. Ap. 55; **መጻሕፍተ፡ ምንባብ፡** Lit. 164, 4; **መጻሕፍቃት፡** Gad. Kar. c) *literae:* **አብዝኆ፡ መጻሕፍት፡** Act. 26, 24. 3) *epistola, literae:* **መጽሐፍ፡** βίβλος vel βιβλίον Jer. 36, 1. 29; Bar. 1, 3; Jes. 37, 14; 2 Reg. 11, 14; 4 Reg. 5, 5; ἐπιστολή Esth. 8, 13—17; Rom. 16, 22; Act. 23, 25; etiam **መጽሐፈ፡ መልእክት፡** Act. 9, 2. 15, 30. 28, 21; **ክርታስ፡ መጽሐፍክሙ፡** Cyr. f. 115; **መጻሕፍት፡** ἡ ἐπιστολή Esth. 3, 13. 14; ἐπιστολαί Jes. 18, 2. 39, 1; 2 Esr. 12, 7; 1 Esr. 4, 47; 2 Petr. 3, 16. 4) *scriptum, libellus* cujusvis generis: a) *index, catalogus,* Gen. 5, 1; Matth. 1, 1; **መጽሐፈ፡ ኍልቈ፡** 1 Par. 21, 5; **ውስተ፡ መጽሐፈ፡ ቅዱሳኒከ፡ ደምሮን፡** Org. 4. b) *syngrapha, chirographum, tabulae:* **አኅድግ፡ ኵሎ፡ መጽሐፈ፡ ዐመፃ፡** συγγραφήν Jes. 58, 6; βιβλίον (*libellus emtionis*) Jer. 39, 10. 12; χειρόγραφον Tob. 5, 3. 9, 5; συγγραφή (*tabulae nuptiales*) Tob. 7, 13; γράμμα (*cautio*) Luc. 16, 6. 7; **መጽሐፈ፡ ዕዳ፡** Job 31, 35; F. N. 35; **መጽሐፈ፡ ማኅተት፡** βιβλίον τῆς κτήσεως Jer. 39, 11. 12. 16; **መጽሐፈ፡ ኪዳን፡** *tabula testamenti* Jsp. p. 340. c) **መጽሐፈ፡ መበሕት፡** *libellus permissionis* vid. sub **መበሕት፡** c. 524; **መጽሐፈ፡ ግዕዛን፡** *libellus manumissionis* Const. Ap. 63; **መጽሐፈ፡ ኅድጋት፡** *libellus repudii* Deut. 24, 1. 3; Jes. 50, 1; Jer. 3, 8; Marc. 10, 4; **መ"፡ ፍልጣን፡** id., Matth. 19, 7. d) *tabella,* πινακίδιον Luc. 1, 63. e) *scheda, schedula,* Kuf. 8; **መጽሐፈ፡ ዐውግ፡** ibid.; Enc. Teq. 21. 5) *praescriptum,* ut videtur, Hen. 72, 1. — *Voc. Ac.:* **መጽሐፍ፡ ብ፡ ቁጽር፡ ወግዚ፡ ይ።**

መጽሐፍና፡ subst. a Gregorio Ludolfi formatum, *qualitas libri, forma, stylus libri,* Lud.

ጽም፡ *latrina* vid. sub II **ጸመ፡**

ጸምሀየ፡ quadrl. I et **ጸምሀየየ፡** vel **ጸማህየየ፡** quinquel. I, etiam per **ሐ**, [referendum ad צָמֵא (**ጸምአ፡**) et צָמַק? an inserta nasali **ን** (vid. **ጽንሁይ፡** pro **ጽምሁይ**) vel **ም** ex צָוָה צָחָה ܨܗܳܐ, صَوِيَ et صَوَى propagatum?] *exarescere, marcere, marcescere, flaccescere, flaccere.* **ይጸመሂ፡** μαραινθήσεται Jac. 1, 11; 4 Esr. 7, 28; Hen. 24, 4; **ይጸመሂ፡ ከመ፡ መሎኪ፡ በውስተ፡ ሐሩር፡** Job 24, 24; **ዘእንበለ፡ ይጸምሂ፡** (v. **ይጸመሂ፡**) Sap. 2, 8; **ዘኢይጸመሂ፡** *immarcescibilis* 1 Petr. 1, 4. 5, 4; **ርእየ፡ ከመ፡ ኢጸመሃየየ፡** (sic! pro **ኢጸማህየየ፡**) **በለስ፡** Rel. Bar. a) de hominibus: *languescere, contabescere:* **ይቄቅኪኑ፡ እለ፡ ጸምሀዩ፡** (v. **ጸምሀየዩ፡** et **ጸማህየዩ፡**) οἱ ἀπορούμενοι Jes. 51, 20; **ይጸመሀይዩ፡** (Laur.: **ይጸመሀዩ፡** ni hanc formam ad III, 1 referre malueris) **በፍርሀት፡** 4 Esr. 6, 62. b) de veste: *veterascere,* ut: tunica **ዘኢይጸመሂ፡ ዘልፈ፡** Lud. ex Enc. Teq. 14. — *Voc. Ac.:* **መጽለወ፡ ወጸምሀየየ፡** (v. **ወጸሀየየ፡**) **ዘ፡ ጸለገ፡**; *Rad. Abb.:* **ጸማህየየ፡ ዘ፡ ጸወለገ።**

አጸምሀየ፡ quadrl. II et **አጸምሀየየ፡** v. **አጽመሀየየ፡** v. **አጽማህየየ፡** v. **አጸማህየየ፡** quinquel. II 1) *aridum, marcidum, flaccidum, languidum facere:* **ላህበ፡ ነድኂ፡ ኢያጸምሀየየ፡** (v. **ኢያጽመሀየየ፡**, v. **ኢያጽማህየየ፡**, v. **ኢያጸማህየየ፡**) **ሥጋ፡ እንስሳ፡** ἐμάρανεν Sap. 19, 20; **ፍርሀተ፡ እግዚ"፡ እምከመ፡ ኀደረት፡ ውስተ፡ ብእሲ፡ ታየብስ፡ ሥጋሁ፡ ወታጸመሂ፡ አዕፅምቲሁ፡** Phlx. 16; **ሐሜቶሙ፡ ታጸምህያ፡ ለሃይማኖቶሙ፡** Herm. p. 97. 2) *tetricum facere, ad tristitiam adducere* vultum: **ኢያውሥአት፡ ለአሐቲ፡ እምኔሆን፡ ወኢያጸምሀየየት፡ ገጻ፡ ወኢተሀውከ፡ ልባ፡** Jsp. p. 327.

ተጸምሀየ፡ quadrl. III, 1 et **ተጸምሀየየ፡** vel **ተጸማህየየ፡** quinquel. III 1) *exaridum, marcidum, languidum fieri:* **በእንተ፡ ትሕርምቶሙ፡ ወድካሞሙ፡ ደግደገ፡ ሥጋሆሙ፡ ወተጸምሀየየ፡** Phlx. 16; **ተጸምሀየያ፡** (v. **ተጸማህየዩ፡**) **በረኃብ፡ አንስት፡** Thren. 5, 10—11. 2) *marcidum* i. e. *tetricum, tristem prae se ferre vultum:* **ኢትጸመሀዩ፡** μὴ γίνεσθε σκυθρωποί Matth. 6, 16 (ni hanc formam ad **ጸምሀየየ፡** I referre malueris). — *Voc. Ac.:* **ተጸምሀየየ፡ ዘ፡ ተጸላለገ።**

ጽምሁይ፡ part., etiam **ጽንሁይ፡**, *marcidus, flaccidus, languidus,* de gramine, **ሣዕር፡ ጽምሑይ፡** Herm. p. 75. 77; de colore oris: **ከነ፡ ገጹ፡ ድሙነ፡ ወሕብሩ፡ ጽንሁየ፡** (sic) Phlx. 164.

ጸምላጥ፡ adj. [si quid video, formatum e I **መለጠ፡** q. v.; مَلِطَ *depilis fuit,* ܨܡܠܛ] *depalpebratus, lippus:* **ዘጸምላጥ፡ አዕይንቲሁ፡** πτίλος Lev. 21, 20; **ጸምላጠ፡ ዐይን፡** sacerdos ne admittatur, Clem. f. 85. — *Voc. Ac.:* **ጸምላጥ፡ ብ፡ ጨምጫማ፡ ዐይን።**

I. **ጸመ፡** I, 1 [صمّ *obturavit,* صمّ et صَمِمَ *surdus fuit,* vic. צמם ܨܡܰܡ צמא] obturatum auribus i. e. *surdum esse, obsurdescere:* **ጸሙ፡ እዘኒሆሙ፡ ከመ፡ ኢይስምዑ፡** Macc. f. 5; adveniente mortis angelo **ትትመሰው፡ አባሉ፡ ለሰብእ፡ ወይጸምም፡ እዘኒሁ፡ ወትትአሰር፡ ልሳኑ፡ ወትትኀተም፡ አፉሁ፡** Genz. f. 119.

አጽመመ፡ II, 1 *obturare, surdum reddere, exsurdare:* **አጽመሙ፡ እዘኒሆሙ፡ ከመ፡ ኢይስምዑ፡** Jes. 6, 10; **ድምፀ፡ ሰፈልያ፡ ያጸምም፡ እዘኒሁ፡** Sir. 38, 28; **ላኳሆሙ፡ ያጸምም፡ እዝነ፡** 27, 14; **ዘያጸምም፡ እዘኒሁ፡ ከመ፡ ኢይስማዕ፡ ዐውያተ፡ ነዳይ፡** Did. 14.

ተጸመመ፡ III, 1 1) *surdum fieri,* Ps. 38, 3; Hen. 90, 7. 2) *obmutescere, conticescere* [coll. κωφεύειν, הֶחֱרִישׁ]: **ከመ፡ እጸመም፡ ይእዜ፡ ወአርምም፡** κωφεύσω Job 13, 19; **ተጸመሙ፡** κωφεύσατε 13, 13; **ተጸመሙ፡** ἀπεσιώπησαν Jer. 45, 27. 3) *surdum vel mutum se praebere vel simulare, non audire vel respondere, silentio praetermittere vel praeterire, silere, negligere, spernere:* **ይጸመም፡ ከመ፡ ዘኢይሰምዕ፡** Lit. Orth.; **እመ፡ ተጸመምኪ፡ ዮም፡** παρακούσῃς Esth. 4, 14; Ps. 82, 1; παρασιωπήσῃ Num. 30, 5; c. Acc. pers.: **ይጸመሙኒ፡** Job 19, 16; Num. 30, 8. 12; ὑπερεῖδέ με Deut. 3, 26; **ተጸመምክሙኒ፡** παρηκούσατε Jes. 65, 12; παρελογίσαντο Threu. 1, 19; Ps. 27, 1. 38, 16; **መኑ፡ ጸውዖ፡ ወተጸመሞ፡** ὑπερεῖδεν Sir. 2, 10; **ኀፍረት፡ ተጸምሞቱ፡ ለዘ፡ ይጼውዐከ፡** (v. **ይበጽሐከ፡**) Sir. 41, 20; c. Acc. rei: **ኢይጸመም፡ ጸሎቶ፡ ለእጓለ፡ ማውታ፡** Sir. 32, 17; Ps. 108, 1; etiam ejus rei, quae non auribus sed oculis vel aliis sensibus percipitur: **ኢትጸመም፡ ሞቶ፡** ὑπερίδῃς Sir. 38, 16; **ኢትጸመም፡ ሕማመከ፡** μὴ παράβλεπε 38, 9.

ጽሙም፡ part. 1) *surdus*, Ex. 4, 11; Lev. 19, 14; Jes. 29, 18. 35, 5. 42, 18. 19. 44, 11; Ps. 37, 14. 57, 4; Marc. 7, 37; በሃም፡ወጽሙም፡ Luc. 11, 14; Marc. 7, 32. a) seq. እምነ፡ negat.: Genz. f. 120. 121 (vid. sub በሃም፡ c. 485). b) *inobediens*, qui audire non vult: ኵሎሙ፡ጽሙማን፡ ἀνήκοοι Jer. 6, 28. 2) *mutus*, κωφός Matth. 9, 32. 33. 3) *durus* vid. sub ዕሙም፡ — *Voc. Ae.*: ጽሙም፡ዘ፡ደንቈሮ፡ v. ደንቆሮ።

መጽመሚ፡ subst. *surditas*, *obturatio* aurium, Lud. sine auct. (sed forma cum plane insolita sit addubitanda est).

II. ጸመ፡ inus., in quo potestas *tacendi* et *silendi* (vid. I ጸመ፡, صمت, ፀመወ, amh. ዝም፡) in significatum *secreti*, *occulti*, *clandestini* abiit.

ጽም፡ subst. nonnisi in Acc. ጽመ፡, proprie ut videtur *clam*, *in secreto*, deinde a) *in latrina* vel *-am*, *in secessum*: በሕቲቱ፡ይነብር፡ጽመ፡ውስተ፡ምግሐሠ፡ጽርሑ፡ቀሥፊ፡ Jud. 3, 24; ጽመ፡ይትገደፍ፡ εἰς ἀφεδρῶνα Matth. 15, 17; Marc. 7, 19. b) Asc. Jes. 4, 22 verbis እለ፡አልበሙ፡ስመ፡ i. e. *anonymi* glossa addita est ጽመ፡ i. e. *in apocrypho*. — *Voc. Ae.*: ጽመ፡ወከመ፡ (vid. Marc. 7, 19) ዘ፡እንዴሀ፡ (v. ሕንዳእ፡) ዝምብሎ።

ጽምሚት፡ et ጽሚት፡ subst. (gramm. § 120, a) *secretum* vel *ratio* rei *clandestina*; nonnisi adverbialiter usurpatur sive በጽሚት፡ sive ጽሚተ፡ 1) *in occulto*, *secreto*, *clam*, *clanculum*, *occulte*, *furtim*: a) በጽሚት፡ vel በጽምሚት፡ λάθρα Job 31, 27; ἐν ἀποκρύφοις Ps. 9, 30. 63, 3; ἐν σκοτομήνῃ 10, 2; ἐν κρυφῇ Jes. 29, 15; ሀብት፡ዘበጽሚት፡ δόσις λάθριος Prov. 21, 14. b) ጽምሚተ፡ v. ጽሚተ፡ ἐν κρυφῇ Ruth 3, 7; Jes. 45, 19; ἐν κρυφαίοις Thren. 3, 10; κρυβῇ 2 Reg. 12, 12; ἐν κρυπτῷ Joh. 7, 10; ἐν ἀποκρύφοις Sir. 23, 19; λάθρα 1 Reg. 18, 22. 26, 5; Matth. 1, 19; κλοπῇ Gen. 40, 15; κλέπτων Tob. 1, 18. 2) *quiete*, *cum silentio*: ማይ፡ዘየሐውር፡ጽምሚተ፡ ἡσυχῇ Jes. 8, 6. — *Voc. Ae.*: ድቡት፡ወጽሚት፡ ዘ፡ቀስታ።

ጸመመ፡ *obligare* vid. sub ፀመመ፡

ጸምር፡ *lana* vid. sub ፀምር፡

ጸመተ፡ inus. i. q. صَمَتَ *siluit*; צָמַת et Hiph. *ad silentium redegit*, *delevit*; ጪመተ፡ *quietum*, *tranquillum esse*.

አጽመተ፡ II, 1 *exstinguere*, *exstirpare*, *internecione delere*, Deut. 32, 25.

ጸመታ፡ subst. *bona* et *opes bello consumtorum*, Lud. sine auct.

ጽሙና፡ *solitudo*, *tranquillitas* vid. sub ፀመወ፡

ጸምአ፡, አጽምአ፡ *auscultare* vid. sub ፀምአ፡

ጸምአ፡ I, 1 [צָמֵא ظَمِئَ] Subj. ይጽማእ፡ *sitire*: Ruth 2, 9; Jud. 4, 19. 15, 18; 2 Reg. 17, 29; Jes. 25, 5. 55, 1; Judith 8, 30; ኢንጽማእ፡እንከ፡ 8, 31; ጽምኡ፡ (Imprt.) Jes. 65, 13; Sir. 51, 24; Prov. 25, 21; Ps. 106, 5; Joh. 4, 13. 7, 37; Matth. 25, 35; c. Acc. aquae, al.: እለ፡ጽምኡ፡ማየ፡በበድው፡ Jes. 48, 21; Ex. 17, 3; Ps. 142, 6; vel c. ለ፡ Ps. 62, 2; Matth. 5, 6; c. ኀበ፡ Dei, Ps. 41, 2.

አጽምአ፡ II, 1 *siti afficere* vel *affligere* alqm: Org.; አጽምእዎ፡ 3 Reg. 22, 27; seq. እምነ፡ rei, cujus siti afficiunt alqm: አጽማእክሙ፡(ለአዳም፡)እምስታየ፡ገነት፡ Macc. f. 23.

ጽሙእ፡ part. *sitiens*, *siticulosus*, de animatis: Jes. 29, 8; Job 22, 7; Sir. 26, 12; Matth. 25, 37; ነፍስ፡ጽምእት፡ Jer. 38, 25; Jes. 29, 8; ጽሙኣን፡ Jes. 25, 4; c. እምነ፡ rei, quam sitiens desiderat: ዘእሙንቱ፡ጽሙኣን፡እምቃለ፡እግዚ" M. M. f. 36; de terra: ምድር፡ጽምእት፡ Job 29, 23; Jes. 32, 2. 53, 2; Hen. 42, 3.

ጽምእ፡ subst. *sitis*, Ex. 17, 3; Deut. 8, 15. 28, 48; Jes. 41, 17. 44, 3; Judith 7, 13; እመውት፡በጽምእ፡ Jud. 15, 18; Ps. 61, 4. 68, 26. 103, 12; 2 Cor. 11, 27; ጽምአ፡ማይ፡ Am. 8, 11; Jes. 5, 13; ሞተ፡በጽምአ፡ማይ፡ Gad. T. H.; ብሔረ፡ጽምእ፡ *terra siticulosa* Jes. 34, 6. 41, 18.

ምጽማእ፡ subst. *locus siticulosus* vel *aridus*, Ps. 106, 33.

ጸመወ፡ *tranquillum*, *quietum esse* vid. sub ፀመወ፡

ጻማ፡ (etiam ፃማ፡) subst., m. et fem., Pl. ጻማት፡ [sine dubio pro ጻምማ፡; potestas radicis prima (coll. ፀመመ፡, talm. צִמְצֵם) in *constringendo*, *premendo*, *arctando*, *cogendo* fuisse videtur] *labor*, in specie *gravis*, *molestus*, *opera*: μόχθος Lev. 25, 43; Koh. 1, 3. 2, 10. 4, 9; πόνος Ps. 127, 2; Sir. 11, 21; κόπος Gen. 31, 42; ጻማሆሙ፡ዘእንበለ፡ባቍዕ፡ Sap. 3, 11; 1 Cor. 3, 8; 2 Cor. 10, 15. 11, 23. 27; 1 Thess. 1, 3; Apoc. 14, 13; ፍሬ፡ጻማሁ፡ 4 Esr. 1, 33; ይሴሰዩ፡እምጻማ፡እደዊሆሙ፡ Sx. Ter 17. a) *labore partum*: Joh. 4, 38; Hen. 7, 3; Jes. 55, 2; Jer. 23, 10; Hez. 23, 29; Sir. 14, 15. 28, 15; Prov. 5, 10; Ps. 104, 42; Deut. 28, 33; ትሴሰዩ፡እምጻማከ፡ Lud. Comm. hist. p. 306. b) *molestia*, *aerumna*, *sollicitudo*, *afflictio*: Num. 23, 21; Koh. 10, 15. 12, 12; Job 5, 6; Ps. 72, 5. 16; ἀγών 1 Thess. 2, 2; Pl. ጻማት፡ Phlx. 20. 201 al. α) de miseriis et aerumnis eorum qui jejunia et abstinentiam exercent: Gad. Ad. f. 147; በእንተ፡ጻማከ፡ወተጋድሎትከ፡ወተፀምዶትከ፡ Sx. Ter 22. β) *vexatio* vel *miseria* eorum, qui injuriam patiuntur: ያዐርፉ፡ጻድቃን፡እምጻማ፡ኃጥኣን፡ Hen. 53, 7; Ps. 9, 29. 37. c) በጻማ፡ μετὰ πόνου *difficulter*, *aegre*, Sap. 9, 16.

ጻመወ፡ quadrl. I (denom.; nonnumquam ጸመወ፡ scriptum), Imprf. et Subj. ይጻሙ፡, *laborare*, *labore defatigari*, *operam impendere*, plerumque κοπιᾶν, ብ፡ዘይጌጕእ፡ወይሰርሕ፡ወይጻሙ፡ Sir. 11, 11; Gen. 49, 15 (πονεῖν); ከንቶ፡ይጻምዉ፡ Jes. 30, 5; በከ፡ጻመውኩ፡ 49, 4; Jer. 2, 24; Ps. 126, 1; 4 Esr. 3, 19; Joh. 4, 38; Matth. 6, 28; 2 Tim. 2, 6. 4, 5; Phil. 2, 16; 1 Thess. 5, 12; 1 Cor. 15, 58; c. ለ፡ pers.: *alicui* vel *pro* alqo, አኮ፡ለባሕቲትየ፡ዘጻመውኩ፡ Sir. 24, 34. 30, 26; Lev. 25, 53; c. ለ፡ rei, in qua opera collocatur: ዘይጻሙ፡ለእኩይ፡ κακόμοχθος Sap. 15, 8; ይጻምዉ፡አሕዛብ፡ለከንቱ፡ Jer. 28, 58; Jes. 65, 23; Job 39, 16; Koh. 5, 15 var.; Gal. 4, 11; vel c. በ፡ Jos. 24, 13; Sir. 6, 19; Koh. 5, 15 var.; vel c. Acc.: ሐምሐም፡ዘኢጻመውከ፡ Jon. 4, 10; c. Acc. laboris ጻማሁ፡ዘይጻሙ፡ (μοχθεῖν) Koh. 1, 3; ኅዳጠ፡ትጻሙ፡በቅኔሃ፡

Sir. 6, 19; ውኁደ፡ጻመውኩ፡ 51, 27; Joh. 4, 38. a) *laborc parere* vel *acquirere* alqd, Hen. 53, 2. b) *molestiam, labores, aerumnam subire* vel *suscipere*: ጻሙ፡ለምህሮ፡ 2 Tim. 1, 8: እንዘ፡ይጻምዉ፡ጻማ፡ወእንዘ፡ይትጋደሉ፡ገድለ፡ Enc. Ter 27; ጻመወ፡ወተጋደለ፡ዕጹበ፡ Enc. Teq. 4. c) *vexari*: ኢትጻሙ፡ μὴ σκύλλου Luc. 7, 6; metu mortis, Lud. e Vit. Dan.

አጻመወ፡ II 1) *laborem creare, molestiam afferre, incommodare* alicui, c. Acc.: Marc. 5, 35; Luc. 8, 49; Gad. T. H. 2) *laboribus defatigare, vexare, affligere*: አጻመወት፡ሥጋሃ፡በተፀምዶ፡ጾም፡ወጸሎት፡ Sx. Teq. 1; Jared ነበረ፡በጾም፡ወበጸሎት፡ወአጻመወ፡ሥጋሁ፡ፈድፋደ፡ Sx. Genb. 11; abstinentiâ Gad. Ad. f. 147.

ጻማዊ፡ n. ag. 1) *laborans, operam impendens*, Gad. Ad. f. 122; ጻማውያኒሁ፡ለዝንቱ፡መጽሐፍ፡ sese vocant editores N. T. rom. in Epil. Marci. 2) *labores, molestias, aerumnas tolerans*: Enc. Hed. 4; Enc. Mag. 17.

ጽሙና፡ *labor, exercitatio* affert Lud. c. 580; dubito an recte.

ጾማዕት፡ *sedes eremitae* vid. sub ጸውማዕት፡

ጽርሕ፡ subst., plerumque m., Pl. አጽራሕ፡ et አጽርሕት፡ et አጽርሕ፡, [صَرْحٌ *structura excelsior, arx, palatium*, צְרִיחַ *turris, arx*; de etymo vid. Ges. thes. p. 1186] 1) pars aedium superior, a) *conclave superius, coenaculum*, ὑπερῷον et ὑπερῷα 3 Reg. 17, 19. 23; 4 Reg. 1, 2. 4, 10; Jud. 3, 20—25; Jer. 22, 14 vrs. alt.; Tob. 3, 17; Dan. 6, 10; Act. 1, 13. 9, 37. 39. 20, 8; ጽርሕ፡ዘመልዕልተ፡ዴዴ፡ 2 Reg. 18, 33; ὑπερῷα templi 1 Par. 28, 11; አጽራሕ፡ Hez. 41, 7; አጽርሐ፡ (v. አጽራሐ፡) ዴዴያት፡ τὸν οἶκον τῶν πυλῶν 4 Reg. 23, 8; ምሥዋዓት፡ዘውስተ፡አንሕስት፡ዘአጽርሐ፡አካዝ፡ 23, 12; ጽርሕ፡ τὰ ὑπερῷα Dei in coelis Ps. 103, 4; ἀνάγαιον Marc. 14, 15; ጽርሐ፡ጽዮን፡ in quo Apostolos in Pentecoste congregatos fuisse (vid. Act. 1, 13) tradunt, Lud. Comm. hist. p. 239 n. 8. b) deinde: *cubiculum, penetrale, thalamus*, κοιτών Jud. 15, 1; 2 Reg. 4, 7; Ex. 7, 28; 1 Esr. 3, 3; Judith 13, 4. 14, 15; Joel 2, 16; ጽርሖ፡ኀበ፡ይሰክብ፡ Kuf. 31; ταμιεῖον Cant. 1, 4; Tob. 7, 15; 2 Reg. 13, 10 (schol. margin.: ሐልፍኝ፡); አጽራሕ፡ Luc. 12, 3; νυμφών Tob. 6, 16; παστός Ps. 18, 5; thalamus 4 Esr. 10, 1; አጽርሕት፡ Sx. Mag. 26; κατάλυμα Marc. 14, 14. c) ዲቀ፡ጽርሕ፡ *cubicularius* Jes. 39, 7; Dan. ap. 13, 2; Act. 12, 20 rom. 2) *aedes* altiores conspicuae, a) *templum*, ναός Apoc. 21, 22; Hez. 41, 1 seq.; Mal. 3, 1; Sir. 45, 9. 50, 1; 1 Esr. 6, 17; ጽርሐ፡መቅደስ፡ Ps. 5, 8. 10, 4. 78, 1. 137, 2; Hab. 2, 20; ጽርሐ፡መቅደሱ፡ለልዑል፡ Tob. 1, 4; ጽርሐ፡ቅድሳት፡ስብሐቲሁ፡ Dan. ap. 3, 30; አነ፡ነዳቂ፡ወአሐንጽ፡ምኀራባተ፡ወአጽርሕተ፡ Sx. Genb. 26. b) *palatium*: በጽርሐ፡መንግሥቱ፡ Dan. 4, 26; ጽርሐ፡አርያም፡ sc. Dei palatium coeleste, M. M. f. 3; huc referendum videtur አጽሕርት፡ pro አጽርሕት፡ vid. supra c. 1264.

ተጽራሕ፡ subst. *contignatio* (Stockwerk) Gen. 6, 16.

ጸርሐ፡ *clamare* vid. sub ጸርኀ፡

ጸርቅ፡ *pannus vilis* vid. sub ፀርቅ፡

ጸሪቅ፡ (adj., deinde) subst., m. et f. [صَرِيق *tenuis* de quavis re] 1) *numus minutus aeneus*, ut *as, assarius, teruncius, quadrans, obolus*: ክልኤ፡ጸሪቅ፡ λεπτά Marc. 12, 42; Luc. 21, 2; በክልኤቱ፡ጸሪቅ፡አሰርዮን፡ Luc. 12, 6; ὀβολός Prov. 17, 6 (4); χαλκός Matth. 10, 9; Marc. 6, 8. 12, 41. 2) *aes*: χαλκός Hez. 22, 20 (at ብርት፡ 22, 18); Hen. 52, 2. 6. — *Voc. Ae.* inter numorum nomina exhibet: ጸራይቅ፡ዘ፡መሐልቅ፡(መሐለቅ፡).

ጸሪቀት፡ subst. [f. a ጸሪቅ፡, i. q. صَرِيقَةٌ], Pl. ጸራይቅ፡ et ጸሪቃት፡ *placenta tenuis, laganum*: ጸሪቀት፡ Ex. 29, 23; Lev. 8, 26; ጸሪቃት፡ 2 Reg. 6, 19; ጸራይቅ፡ 2 Reg. 13, 6. 8; 3 Reg. 19, 6; ጸራይቀ፡ናእት፡ Ex. 29, 2; Lev. 7, 12; Num. 6, 15. 19; ጸራይቀ፡ኅብስት፡ 1 Par. 16, 3 vrs. nov. — *Rad. Abb.*: ጸረቀ፡ዘ፡ቈረሰ፡ (quod verbum si quidem in usu erat, non potest non denominatum esse).

ጸረበ፡ I, 1, etiam ፀረበ፡ [ضَرَبَ] caedere ascia, dolabra, i. e. *dolare, asciare* vel *fabricari*, e lapidibus: ዘይጸርብ፡ Gad. Lal.; plerumque e ligno: ዘይጸርብ፡እምውስተ፡ዕፅ፡ Ex. 31, 5; c. Acc. ligni: ጸራቢ፡ዘይጸርብ፡ዕፀ፡ Sap. 13, 11; homines tamquam ligna: ጸረቦሙ፡በምሳሬት፡ኀጺን፡ 1 Par. 20, 3; c. Acc. operis fabricandi: ጸረበ፡ሎቱ፡መስቀረ፡ Hen. 89, 1; Sx. Genb. 26 (vid. sub ሞፈርት፡).

ተጸርበ፡ III, 1 pass., Lud. sine auct.

ጽሩብ፡ part. *dolatus, asciatus*: ዕፅ፡ጽሩብ፡ πελεκητά 3 Reg. 10, 11; 4 Reg. 12, 12.

ጽራብ፡ subst., Pl. ጽራባት፡, *assula*: vestis discissa ወድቀ፡ቅድሚሁ፡ከመ፡ጽራባተ፡ዕፅ፡ Sx. Ter 5.

ጽርበት፡ n. act. *fabricatio, fabrica* lapidaria vel lignaria: መሀርዎ፡ግብረ፡ጽርበት፡ Sx. Hed. 21; ተምህረ፡ግብረ፡ጽርበት፡ዘምክያደ፡አእባን፡ወምሕዋረ፡ማይ፡ Sx. Genb. 10.

ጸራቢ፡, rarius ጸራብ፡, n. ag., Pl. ጸረብት፡, *faber* lapidarius vel lignarius, *fabricator*: τέκτων Matth. 13, 55; Jes. 40, 19. 20. 41, 7. 44, 12; Jer. 10, 3; Ep. Jer. 7; Hos. 8, 6; Sir. 38, 27; ብእሲ፡ጸራብ፡ Lud. e Vit. Theoph.; ጸረብት፡ Zach. 1, 20; 2 Esr. 3, 7; ጸረብተ፡ዕፅ፡ 4 Reg. 12, 11; ጸረብተ፡ዕፀው፡ 1 Par. 14, 1. a) trsl.: ጸረብተ፡እኪት፡ τέκτονες κακῶν Prov. 14, 22. b) ሊቀ፡ጸረብት፡ ἀρχιτέκτων *architectus* Ex. 31, 4. 35, 32; Sir. 38, 27; Jes. 3, 3; 1 Cor. 3, 10.

ጸረባዊ፡ id.: Asc. Jes. 11, 2. 3.

ምጽራብ፡ subst. *locus ubi* fabri opera sua *fabricantur, officina fabrorum, fabrica*: erant homines ዘያወጽኡ፡መሬት፡እምጽራብ፡ቤተ፡ክርስቲያናት፡ Gad. Lal.

መጽረብ፡ vid. መዝረብ፡ c. 1044.

ጸርኀ፡ I, 1 [צָרַח صَرَخَ; vic. ጠርአ፡ et צָרַח; amh. ጸራ፡] Subj. ይጽራኅ፡, alta et clara voce *clamare, vociferari*, ጸርኀት፡በዐቢይ፡ቃል፡ 4 Esr. 10, 39; Matth. 27, 46; Apoc. 6, 10; ይጸርኅ፡ደሙ፡እምድር፡እስከ፡ሰማይ፡ Kuf. 4; de *proclamante* Apoc. 5, 2; de *plorantibus* et lamentantibus: ጸርኀ፡ወበከየ፡ Gen. 45, 2; Ruth 1, 9. 14; 4 Esr. 9, 38; 1 Reg. 4, 13; Job 2, 12; ጸራኅኩ፡ጽራኄ፡መሪረ፡ውብከየ፡ Hen. 65, 5; de *implorantibus*: Ps. 31, 3; Job 35, 12; Kuf. 23; አጸርኅ፡ወአሀውዩ፡ Thren. 3, 8; c. ኀበ፡ pers.: ይጸርኁ፡ኀቤየ፡ Jer. 11, 11; ጽራኅ፡ኀቤየ፡ 40, 3; Tob. 6, 18; Judith 4, 15. 7, 19; ሰበ፡ አንለቀት፡ጸራኅ፡ኀበ፡እግዚ"፡ 10, 1; Joel 1, 14; Ps. 4, 4.

54, 18; ይጸርኅ፡ዲቤከ፡ኀበ፡እግዚ"፡ Deut. 15, 9; c. Acc. ቃለ፡ Ps. 3, 4. 31, 3. 141, 1; Hen. 9, 2; de *acclamantibus, inclamantibus*, c. ለ፡ pers.: Jud. 9, 54; 1 Reg. 17, 8. 20, 37. 38; c. እምድኅረ፡ pers.: Jud. 18, 22; 1 Reg. 24, 9; c. Acc. pers.: ጸርኅ፡ኪያከ፡ Enc. Nah. 13; de cornu, tuba *clangente*: ጊዜ፡ ይጸርኅ፡ቀርን፡ወይትነሥኡ፡ምውታን፡ Genz. f. 120.

ጽራኅ፡ subst., plerumque m., Pl. ጽራኃት፡, *clamor, vociferatio*: Gen. 18, 20; Ex. 11, 6; 1 Reg. 4, 14; Ps. 5, 1. 17, 8; Jon. 2, 3; Koh. 9, 17; Esth. 1 apcr. (βοή); ጽራኅ፡ወ ብካይ፡ወላሕ፡ዐቢይ፡ Esth. 4, 3; Hen. 65, 5; Asc. Jes. 11, 14; c. Gen. obj.: Hen. 89, 39; ጽራኃት፡ Hen. 9, 2.

ጽርኅ፡ *coenaculum* vid. sub ጽርሕ፡

ጽርንዐት፡ subst. [צָרַעַת *lepra*] *porrigo, impetigo* pruriens: ዘጽርንዐት፡በ፡ላዕሌሁ፡ λειχήν Lev. 21, 20. 22, 22. [Ludolfi Gregorius „intelligebat *foetorem* quorumdam hominum, *hircum* dictum“].

ጽራእ፡ subst. incertae significationis; non occurrit nisi in locutione ሐመረ፡ጽራእ፡ *ceratium, siliqua* vel *faba Graeca*, vid. sub ሐመር፡ c. 76. Dubium, utrum ጽራእ፡ nomen arboris sit, an nominis proprii ጽርእ፡ i. e. *Graecia* forma alia (sicut Lud. conjecit), quamquam equidem hanc formam nusquam reperi.

ጸራዒት፡ subst. Pl. (sine dubio a Sing. ጽርዕ፡), ut videtur *lumbi* vel *inguina*, μηροί, ሥብሕ፡ዘውስተ፡ጸራዒት፡ (v. ጽርዓት፡) Lev. 3, 4. 10. 15. 4, 9. 7, 4. — *Voc. Ae.*: ጸራዒ ት፡ዘ፡ቃልጣ።

ጸርዐ፡, አጽርዐ፡ *intermittere, cessare* vid. sub ዐርዐ፡

ጸረየ፡ I, 1 [ضَرَى طَرِيَ *fluxit, manavit*; inde propagatur significatio *liquandi* et *purgandi*: צָרַף; صِرْف *merum, purum*; amh. ጥሬ፡ *merus*] 1) *liquando purgari*: ከመ፡ወርቅ፡ዘይ ጸሪ፡እምጸሊአቱ፡ Herm. p. 22; ይጸርዩ፡በቱ፡ ib. 2) *liquidum* i. e. *purum esse*: እምከመ፡ጸርየት፡ኀሊና፡ Fal. f. 76 (vid. sub ሰሬሬ፡).

አጽረየ፡ II, 1 1) *liquare, de-, eliquare, liquando purgare*, metalla: Ps. 11, 7; Mal. 3, 3; አጽርዮ፡ለብሩር፡ዘኢኮነ፡ ፍቱነ፡ Prov. 25, 4; Enc. Teq. 5; trsl.: ከመ፡ያርስንዎሙ፡ወ ያጽርይዎሙ፡ Dan. 11, 35; አጽረይኩክሙ፡እምኵሉ፡አተክ ሙ፡ Hez. 36, 33. 37, 23; Lit. 171, 3. a) *defaecare*, M. F., crebro. b) *abluere*: si quis in balneo est ወኢያጸሪ፡ርስሐቶ፡ F. N. 11. 2) liquidum i. e. *sincerum reddere*: ለእመ፡አ ጽረየ፡ኀሰሐሁ፡በጽንዑ፡ውዕየት፡ Kedr f. 75.

ጽሩይ፡ part., f. ጽሪት፡, 1) *liquatus, liquando purgatus, probus*: ብሩር፡ጽሩይ፡ Job 22, 25; ፍትኖ፡እመ፡ ጽሩይ፡ውእቱ፡ Zach. 11, 13; Ps. 11, 7; ወርቅ፡ጽሩይ፡ Job 28, 19; Dan. 2, 32; Prov. 8, 10; 1 Par. 28, 18; Apoc. 3, 18; Jsp. p. 378. 2) *defaecatus, limpidus, merus*: ጽሩይ፡ማ ይ፡ Hez. 34, 18 vrs. nov.; ወይን፡ጽሩይ፡ Clem. f. 21; ማይ፡ et ትምህርት፡ጽሩይ፡ Enc. Sen. 25. 3) *liquidus* i. e. a) *probus, sincerus*: በኀሊና፡ጽሪት፡ F. M. 16, 1; በጽሩይ፡ኀሊ ና፡ Clem. f. 231; Org. 1; ልብ፡ጽሩይ፡ Enc. Nah. 13. b) *purus*: ጽሩይ፡እምነውር፡ F. N. 10; ንጹሕ፡ወጽሩይ፡እምኵሉ፡ ነውራት፡ F. M. 21, 3; de quavis re, ut de velis Chr. Ta. 34 (vid. መገርዕ፡ c. 1047).

ጽርየት፡ subst. *limpitudo, puritas, sinceritas, probitas*: in coelis est ፍሥሓ፡ዘኢይረክቦ፡ሐዘን፡ወአልቦ፡ተሐ ምኖ፡ውስተ፡ጽርየታ፡ Chr. Ta. 23; በእንተ፡ጽርየት፡ንጽሕ፡ Sap. 7, 24; ጽርየተ፡ኀሊናሁ፡ F. M. 6, 4; Jsp. p. 284; ከመ፡ ይኩን፡እምልከቶሙ፡በንጽሕ፡ወበጽርየት፡ተግሒሦሙ፡እ ምአምልክ፡በዕድ፡ p. 293.

መጽርይ፡ subst. *crocus*, Cant. 4, 14; ነስነስኩ፡ምስካብየ፡ መጽርየ፡ወቤትየኒ፡በቀናንሞስ፡ Prov. 7, 17; Did. 2; ይለብ ስ፡ዘሕብረ፡መጽርይ፡ Herm. p. 56. — *Voc. Ae.*: መጽርይ፡ ዘ፡ቀጋ፡; *aliud* vid. sub ረጸ፡ (Lud. asserit, vocabulum etiam መጸርይ፡ et ምጽርይ፡ scribi, quod equidem nusquam inveni).

ጽቍንቋን፡ vid. sub ጽቍጽቋን፡

ጸቀወ፡ I, 1 [صَقَبَ *percussit*; صُقْب سُقْب *palus* tentorii] *pangendo* vel *tundendo infigere* clavum, ἐνέκρουσε Jud. 4, 21. — *Voc. Ae.*: ጸቀወ፡ደመቀ፡ብ፡ጫፈለቀ።

ጸቃውዕ፡ subst. Pl. (a Sing. ጸቂዐት፡ ut videtur), *mel purum, mel favorum liquidum*, [an a صقع eodem modo derivatum, quo ضَرَب *mel album* a ضرب?] κηρίον, κηρία (vid. etiam ዘትር፡): ጸቃውዐ፡መዓር፡ Prov. 16, 24. 27, 7; Kuf. 42; Luc. 24, 42 Platt; Org. 2; ጸቃውዕ፡ Luc. 24, 42 rom.; Cant. 4, 11; Prov. 24, 13; እግዚ"፡ገብረ፡ጸቃውዐ፡እምቈጽል፡ወ ጽጌያት፡ጥዑማን፡ Clem. f. 171; ጸቃውዕ፡ዘእምነ፡ዕንቍራ፡ ትትቀጻሕ፡ Org. 5; trsl.: ኢያማዕርር፡ጕርዔየ፡ጸቃውዐ፡ዘ ማ፡ኀሰርት፡ Enc. Teq. 29. — *Voc. Ae.*: ጸቃውዕ፡አያያት፡ ዘ፡ወለላ።

ጽቍጽቋን፡ (etiam ጽቍንቋን፡) subst. *lacertae* species, *crocodilus terrestris*: Lev. 11, 29. [Nomen sine dubio convenit cum σκίγγος, σκίγκος *scincus*]. — Sec. Lud. amharice vocatur እንቃቀላ፡; at *Voc. Ae.*: ጽቍንቋን፡ v. ጽቍንቍን፡ዘ፡ ፊልፊል፡

ጸበል፡ subst. (m.) [perperam a Lud. ad זֶבֶל *fimus* (de quo vid. ዝብል፡) refertur, neque magis טְפַל טִפֵּל طَفَال huc pertinere videtur] *pulvis*, κονιορτός, χοῦς, Deut. 9, 21; Ps. 17, 46. 34, 6; Job 21, 18; Jes. 3, 24. 5, 24. 41, 15; Ep. Jer. 16; Dan. 2, 35; 4 Reg. 9, 17; ጸበለ፡ምድር፡ Jes. 48, 19; Hen. 41, 3; "ለ፡ሰረገላ፡ Jes. 17, 13; "ለ፡እገሪክሙ፡ Matth. 10, 14; Nah. 1, 3; Jes. 49, 23; ይደፍኑከ፡ጸበል፡እምብዝኀ፡አፍራ ሲሁ፡ Hez. 26, 10; ጸበል፡ዘእምአረፍት፡ Jes. 29, 5; ጸበለ፡ ቤት፡ Ep. Jer. 12; "ለ፡ሐሠር፡ Jes. 17, 13; "ለ፡አፈው፡ Cant. 3, 6; "ለ፡ሐመደሙ፡ 4 Esr. 13, 16; ተናገፊ፡ጸበለኪ፡ Jes. 52, 2. — *Voc. Ae.*: ጸበል፡ዘ፡ትብያ።

ጽቡል፡ part. *pulvere sparsus, pulverulentus*: ትሬእ የነ፡ጽቡላነ፡እምቀትል፡ ὁρᾷς ἡμᾶς ἐν πολέμῳ κεκονιαμένους, Cyr. ho. f. 110.

ተጸብለየ፡ III, 1 quadrl. (denom.) *pulvere conspergi* vel *contaminari*: ሰላም፡እብል፡ኀሊናከ፡ጽሩየ፤ዘኢረስሐ፡ም ንተኒ፡ወኢተጸብለየ፡ Enc. Mag. 6.

I. ጽብሐ፡ I, 1 [صبح cum derivatis] Subj. ይጽባሕ፡, *lucescere, dilucescere, illucescere*, plerumque impers.: ይጸብሕ፡ Job 7, 4; Gen. 1, 5; ሶበ፡ጸብሐ፡ Ruth 3, 13; Gen. 29, 25; Jsp. p. 370; Marc. 15, 1; እስከ፡ጸብሐ፡ 1 Reg. 3, 15; 2 Esr. 17, 3 var.; እምከመ፡ጸብሐ፡ Job 24, 17; Matth. 16, 3; እስከ፡ይጸብሕ፡ Ruth 3, 13. 14; Jes. 38, 13; 1 Reg. 15, 22; ዘእንበለ፡ይጽባሕ፡ Jes. 17, 14; ጸቢሖ፡ (cum illucesceret sc. dies) Ex. 16, 12; Esth. 2, 14; Rel. Bar.; Matth. 27, 1; Marc. 13, 35; Luc. 4, 42; እንተ፡ጸቢሖ፡ Act. 12, 6 Platt; passim addito ብሔር፡ (q. v.), ut: እስከ፡ጸብሐ፡ብሔር፡ 1 Reg. 25, 36; vel nomine diei: ለጸቢሖ፡እሑድ፡ Matth. 28, 1; ለጸቢሖ፡ዐርብ፡ (feria sexta), Lud. e Lit. Mss. a) cum pron. suff.: *alicui*, ሶበ፡ጸብሐክሙ፡ 1 Reg. 29, 10; 2 Reg. 2, 32. b) እንተ፡ጸብሐት፡ α) quaequae (dies) illucescit i. e. *singuli dies* vel *quovis die, quotidie, singulis diebus:* Gen. 39, 10; 4 Reg. 25, 30; 2 Esr. 18, 18; Prov. 8, 21 var.; 8, 30; Dan. ap. 13, 6; Jer. 52, 34; ዘሎ፡አሚረ፡እንተ፡ጸብሐት፡ክዕበ፡ለለ፡ዕለት፡ Sir. 45, 14; እንተ፡ጸብሐት፡ኢትወልጥ፡ዐርከ፡ Sir. 7, 18; Kuf. 32. 37; Act. 16, 5; Jsp. p. 355. β) eadem (die) quae illuxit i. e. *eodem ipso die*, αὐθήμερον Deut. 14, 15; Prov. 12, 16.

አጽብሐ፡ II, 1 *illuminavit*, Lud. sine auct.

ተጻብሐ፡ III, 1 et ተጸብሐ፡ III, 3 *mane salutare* alqm vel se invicem: እመ፡ረከብከ፡ሰብአ፡ኢትጸብሖ፡ (v. ኢታጸብሖ፡ II, 2?) ወእመሂ፡ዘተጸብሐከ፡ (v. ተጸብሐከ፡) ኢታውሥኦ፡ 4 Reg. 4, 29 (in vers. nov.: በሐ፡ብሂል፡). — *Voc. Ae.:* ኢትጸባሕ፡ዘ፡ኢታውሥእ፡

ጽባሕ፡ subst., m. et f., Pl. ጽባሓት፡ 1) *tempus matutinum, prima lux, mane:* በጊዜ፡ጽባሕ፡ ἐν φυλακῇ τῇ ἑωθινῇ 1 Reg. 11, 11; ሶበ፡ጎሐ፡ጽባሕ፡ τὸ πρωῒ διέφαυσε Gen. 44, 3; 1 Reg. 25, 34; 2 Reg. 17, 22; Judith 14, 2. 11; ጎሐ፡ጽባሕ፡ ἀνέβη ὁ ὄρθρος Gen. 32, 27; Jos. 6, 15; ተሠርዐ፡ጎሐ፡ጽባሕ፡ φέγγος πρωϊνόν Job 38, 12. a) in specie: α) ኮከበ፡ጽባሕ፡ *lucifer, phosphorus,* Job 38, 12 al., vid. sub ኮከብ፡ c. 865. β) አፈ፡ጽባሕ፡ *primum diluculum* vid. sub አፍ፡ c. 809. γ) በጽባሕ፡ *mane* Job 1, 5; Jes. 5, 11. 50, 4; Jer. 20, 16; Ps. 5, 3. 4. 72, 14. 91, 2. 100, 10; 1 Reg. 3, 15; Joh. 8, 2; Act. 5, 21; Marc. 1, 35 al. δ) ለለ፡ጽባሑ፡ *quovis mane, singulis matutinis* (quovis die): Jes. 28, 19; Thren. 3, 23; (Prov. 8, 21); III Sal. Mar. 1; Gad. T. H. b) *ortus* sideris Hen. 18, 15. c) *dies* (ubi dies numerantur): ፵ጽባሕ፡ τεσσαράκοντα ἡμέρας Gen. 50, 3; Num. 13, 25; ለለ፡ጽባሑ፡ *singulis diebus* Prov. 8, 21. d) *dies crastinus:* ዘትወልድ፡ጽባሕ፡ ἡ ἐπιοῦσα Prov. 27, 1; ጸመ፡ልደት፡ወተፍጻሜቱ፡ዘጽባሒሁ፡ዕለተ፡በዓለ፡ልደት፡ (finitus eo die quem sequitur dies natalicius) Abush. 38. (aliàs ጌሰም፡). 2) *oriens, plaga sive pars orientalis:* ብሔረ፡ጽባሕ፡ Job 1, 3; ምድረ፡ጽባሕ፡ Kuf. 8; ደብረ፡ጽባሕ፡ Kuf. 4; ነፋሰ፡ጽባሕ፡ νότου *eurus* Hez. 27, 26; ἀνατολαί Am. 8, 12; Hez. 11, 1. 40, 6 seq.; 43, 1 seq.; Ex. 37, 11; Jos. 7, 2; Kuf. 8; እምጽባሕ፡ Jes. 41, 2; ἔξοδοι Ps. 74, 6; ἀπηλιώτης Hez. 20, 47. 21, 4; ነገሥተ፡ጽባሕ፡ Jer. 32, 12; Jud. 8, 10; መንገለ፡ጽባሒሁ፡ Lev. 1, 16; Jos. 12, 1; በጽባሒሁ፡ Kuf. 7. 8; መንገለ፡ጽባሐ፡ደብር፡ Kuf. p. 38; etiam in Acc. loci: ደብረ፡ዘይት፡ዘቅድመ፡ኢየሩሳሌም፡ጽባሒሃ፡ Zach. 14, 4; Pl. ጽባሓቲሁ፡ regiones ad orientem ejus sitae Kuf. 8.

ጽባሓዊ፡ vel "ሓይ፡ adj. rel. 1) *matutinus:* ኮከበ፡ብርሃን፡ጽባሓዊ፡ Apoc. 22, 16; Org. 2. 2) *orientalis, ad orientem situs:* Num. 35, 5; Jud. 8, 11; 3 Reg. 7, 25; 2 Esr. 13, 26; Hez. 40, 44 vrs. nov.; 47, 1. 8; Apoc. 21, 13; ነፋስ፡ጽባሓዊ፡ *eurus* Hen. 77, 1; ነፋሰ፡ጽባሓይ፡ Hen. 76, 5; Sir. 43, 16 (ubi Gr. νότος) et 20 (ubi Gr. ἄνεμος βορέης habet).

II. ጸብሐ፡ I, 2 et 1 *tributum, vectigal, stipendium pendere* vel *pensitare, stipendiarium esse* alicui: ኰነኑ፡ቀሌ፡ዘሶርያ፡ወፊንቂ፡ወጸብሑ፡ሎሙ፡ 1 Esr. 2, 23; ለዘሂ፡ጸባሕተ፡ጸብሑ፡ Rom. 13, 7; ከመ፡ይጸብሑ፡ለያዕቆብ፡ (v. ይጽብሑ፡) et እንዘ፡ይጸብሑ፡ለያዕቆብ፡ Kuf. p. 137; oramus pro iis እለ፡ጥፌ፡ይጼብሑ፡ለቅዱሳት፡አብያተ፡ክር"ት፡ Lud. e Ssal. Req.

አጽብሐ፡ II, 1 i. q. I, 2, ut: ለእመ፡አጽባሕክሙ፡ሊተ፡ጸባሕተ፡ Macc. f. 7.

አጸብሐ፡ II, 2 *vectigal, tributum, stipendium imponere* alicui, c. Acc. pers. et rei 1 Reg. 8, 15. 16.

ጸባሕት፡ subst., m. et f., Pl. ጸባሓት፡ (Sx. Sen. 4, si quidem lectio sana est) et ጽባሓት፡ (Jes. 57, 8 var.), [de etymo nihil certi habemus] *tributum, stipendium, vectigal, portorium,* φόροι 3 Reg. 10, 15; 2 Esr. 4, 13. 20. 6, 8; ጸባሕት፡ኢትነሥኡ፡ 7, 24; ለጸባሕት፡ዘናገብእ፡ለንጉሥ፡ 2 Esr. 15, 4; ኢያገብኡ፡ጸባሕተ፡ 1 Esr. 2, 18; 2 Par. 36, 3; Deut. 20, 11; የኀድጉ፡ሎሙ፡ጸባሕቶሙ፡ 1 Esr. 4, 50; አገበሮሙ፡ጸባሕተ፡ 4 Reg. 23, 32; የሀቡ፡ጸባሕተ፡ለፈርዖን፡ 23, 35; Rom. 13, 6. 7; Clem. f. 190; Rel. Bar.; Jsp. p. 311 seq.; ሠርዐ፡ጸባሕተ፡ላዕሌሆሙ፡ Kuf. 34; ጸባሕት፡ዐቢይ፡ Prov. 28, 16; ξένια 2 Reg. 8, 2; ጸባሕተ፡ዲናር፡ κῆνσος Matth. 22, 17; እለ፡ጸባሕት፡ i. q. እለ፡ጸባሕት፡ይነሥኡ፡ Matth. 17, 24. 25; de tributo (τέλος) quod Deo datur: Num. 31, 28. 37 seq.; trsl.: እስመ፡ጾም፡ጸባሕት፡ሥጋ፡ውእቱ፡ወጸሎትኒ፡ጸባሕተ፡ነፍስ፡በከመ፡ምጽዋት፡ጸባሕተ፡ንዋይ፡ Abush. 38; F. N. 15; *donum* in memoriam sui datum, ut videtur, Jes. 57, 8 var. (vid. sub ጽባሕት፡). — *Voc. Ae.:* ጸባሕት፡ዘ፡የወር፡ (v. የውር፡).

መጽብሕ፡ part. (II, 2) *exactor tributorum, telonarius, publicanus, portitor,* Matth. 9, 10. 11, 19 Platt; Marc. 2, 15. 16; Luc. 3, 12. 5, 29. 30.

መጸብሓዊ፡ part. c. term. adj., id.: Matth. 5, 46. 10, 3. 18, 17. 21, 31; Luc. 5, 27. 15, 1 Platt; 18, 10. 19, 2.

መጸብሒ፡ 1) part. (I, 2) c. term. adj. *tributarius, vectigalis:* ኮንዎሙ፡መጸብሒ፡ Jos. 19, 48; Jud. 1, 29 seq.; ረሰዮሙ፡መጸብሒ፡ 3 Reg. 10, 22; Jud. 1, 28. 2) part. (II, 2) c. term. adj.: *telonarius, publicanus,* Luc. 15, 1 rom.; Matth. 11, 19 rom.

ምጽባሕ፡, etiam መጽባሕ፡ in N. T. rom., subst. locus ubi vectigalia exiguntur et penduntur, *telonium:* Matth. 9, 9; Marc. 2, 14; Luc. 5, 27; እንዘ፡ይነብር፡ውስተ፡ምጽባሕ፡ Sx. Ter 25.

ጸብሐ፡ *tingere* vid. sub ጸብኀ፡

ጸበረ፡ etiam ዐበረ፡ I, 1 [صبر et צבר potestatem *ligandi* et *congerendi* habent; nescio an inde derivari possit *comprimere* et *subigere* massam, sicut in [illegible] جبل, talm. גבל] *subigere*

lutum: አልቦ፡ዘይጹብር፡ጽቡረ፡ዘኢያእመረ፡አባስ፤ ወኵሎ፡ ዘሰቤሃ፡ይትገበር፡ኢይትገበር፡ዘእንበለ፡ያእምር፡አባስ፡ Reg. Pach. (Quae regula mira videtur; sine dubia eadem est, quae in Bibl. Patr. Max., Lugd. t. IV p. 89 n. 77 legitur, „lotum in domo nemo faciat absque praeposito, et omne quod novum est illius sententia disponatur". Num interpretum quidem *lutum* pro *lotum*, an ϵιΟⲘϵ pro ϵιⲰΟⲨϵ legit?). — *Rad. Abb.*: ጸበረ፡ዘ፡ ጭቃ፡አደረገ ።

ጸብረ፡ I, 1 *limosa facta est* terra, Lud. sine auct.

አጽበረ፡ II, 1 premere i. e. *depsere, subigere* lutum: አጽበረ፡ (v. pro ሎሰ፡) ጽቡረ፡ልምሉመ፡ ἁπαλὴν γῆν θλίβων Sap. 15, 7; ዕርጊ፡ውስተ፡ጽቡር፡ወአጽብሪ፡በሐሠር፡ συμπατήθητι ἐν ἀχύροις Nah. 3, 14.

ጹብር፡ subst. a) *lutum, coenum*, βόρβορος 2 Petr. 2, 22; Chr. Ta. 12 (vid. sub አንገርገረ፡). b) *argilla*: ጹብረ፡ግንፋል፡ Lud. e Libr. Myst.

ጽቡር፡ (vel ፅቡር፡) 1) subst. a) *lutum, argilla*: πηλός figuli: Jer. 18, 6; Jes. 29, 16; ከመ፡ጽቡረ፡ለበሓዊ፡ዘይከይድ፡ጽቡሮ፡ 41, 25. 45, 9. 64, 8; Job 10, 9. 38, 14; Sir. 36, 13. 38, 30; Rom. 9, 21; ዝንቱሰ፡ውስጡ፡ጽቡር፡ Dan. ap. 13, 7; Sap. 15, 7; ንዋየ፡ጽቡር፡ *vas fictile* vel *figlinum* Enc. Jac. 30; ad formandos lateres: Nah. 3, 14; Ex. 1, 14; ad exstruenda aedificia: Gen. 11, 3; Kuf. 10. b) *lutum, coenum*: Job 4, 19. 27, 16. 30, 19; ጽቡረ፡ጽንጕን፡ Jes. 14, 23; 2 Reg. 22, 43 var.; βόρβορος Jer. 45, 6. — *Voc. Ae.*: ጽቡር፡ዘ፡ጭቃ፡ 2) *e luto formatus, fictilis*: ጽቡራኒን፡ለእደዊከ፡ኪኑ፡ (nos e luto formati, manus tuae artificium) Enc. Ter 29.

አጽባሪ፡ n. ag. *figulus*, Sap. 15, 7 var.

ጸበርት፡ subst., sing. et coll., Pl. ጸበራት፡ [صُنْبُور] *ramus* vel *frondes palmae, palma, spathalium, spathula*, ጸበርት፡ተመርት፡ βαΐα Joh. 12, 13; ጸበርት፡ዘበቀልት፡ κάλλυνθρα φοινίκων Lev. 23, 40; ልበ፡ጸበርት፡ (לולבי התמר) Kuf. 16; ጸበርት፡ φοίνικες Apoc. 7, 9; Hez. 40, 16. 21. 26. 41, 18; አክሊላት፡ከመ፡ዘእምጸበርት፡ተገብረ፡ Herm. p. 63; አባ፡ዳንኤል፡ዐጹፍ፡በልብሰ፡ጸበርት፡ Enc. Tachs. 7; θύρσοι Judith 15, 12; ጸበራት፡ Hez. 40, 16; ጸበራተ፡ተመርት፡ στελέχη φοινίκων Ex. 15, 27; Salomo pingi curavit በቀላተ፡ወጸበራተ፡ Org. 4. — Schol. Voc. Ae. vid. sub በቀልት፡

ጸብረቀ፡ inus. quadrl., formatum e በረቀ፡ (gramm. § 73).

አንጸብረቀ፡ V 1) *fulgere, micare, scintillare, coruscare*: ሰይፍ፡ውስተ፡እዴሁ፡ያንጸበርቅ፡ከመ፡መብረቅ፡ Jsp. p. 280; ወለእመኒ፡አንጸብረቀ፡ወልታ፡ንጉሥ፡ κἂν ἀστράψῃ μόνον ἡ ἀσπίς Cyr. ad Th. f. 6; Macc. f. 20; Lit. 172, 1; ሶበ፡ አንጸብረቀ፡(በሕርይ፡) ከመ፡ዐሓይ፡ Jsp. p. 370; Org. 1; de auro, Org. 4; አልባሲሁ፡ያንጸበርቅ፡ከመ፡መብረቅ፡ Jsp. p. 294; ብርሃን፡ዘያንጸበርቅ፡ዋክሁ፡ Fal. f. 68; reginae ዘበላዕሌሆን፡ያንጸበርቅ፡ብዑድ፡ሥን፡ላሕይ፡ Cyr. ad Reg. f. 25. 2) *nitere, pellucidum esse*: ስኂን፡ዘያንጸበርቅ፡ λίβανος διαφανής Ex. 30, 34.

ንጽብሩቅ፡ part. *coruscus, fulgens*: indumentum lucis ንጽብሩቀ፡ሥን፡ Lud. e Mss. Colb.

ነጸብሩቅ፡ subst. *coruscamen, fulgor, nitor*: ያስተርኢ፡ ብርሃኑ፡ወነጸብሩቁ፡ወጸዳሉ፡ Chr. ho. 33; ኢርኢኩ፡ነጸብሩቀ፡ሐሜት፡ውስተ፡ገጽከ፡ Fal. f. 81.

I. ጸበ፡ (vel ፀበ፡) et ጸበበ፡ I, 1 [ضَبَّ *arctius adhaesit; ab omni parte comprehendit* rem; (ضبن ضبأ IV); ضَفَّ et ظَفَّ; amh. ጸበበ፡ et ጠበበ፡] Subj. ይጽብብ፡, 1) *angustum* vel *nimis angustum esse* vel *fieri* alicui (c. pron. suff.), *coangustare* alqm: ለይጽብቦ፡ fiat ei angustum, Org. 3; ዝንቱ፡ማኅደርን፡ይጸብበነ፡ στενὸς ἀφ' ἡμῶν 4 Reg. 6, 1; στενοχωρεῖ σε Jos. 17, 15; ይጸብበኒ፡ብሔር፡ στενός μοι Jes. 49, 20; ትጸብቢዮሙ፡ለእለ፡ይነብሩ፡ውስቴትኪ፡ 49, 19; ጸበኒ፡ (v. ጸበበኒ፡) ዓለም፡ I Sal. Mar. 17; ዘሰማይ፡ኢያግመሮ፡ኢጸበቦ፡ማኅፀነ፡ድንግል፡ γαστὴρ τῆς παρθένου οὐκ ἐστενοχώρησε ho. Procli in Cyr. f. 120. 2) *in angustias compellere, premere*: ሶበ፡ጸበቦ፡ግብር፡ Sx. Masc. 3.

አጽበበ፡ II, 1 *angustare, arctare, coarctare* a) *comprimere* labia: አጽብቦ፡ከናፍር፡ (opp. አብቅዎ፡ከናፍር፡) M. M. f. 109. b) *angustum facere* pectus suum i. e. *contrahere* animum: ዘይትአነተል፡በመከራሁ፡ወያጸብብ፡እንግድአሁ፡ወኢይትዔገሥ፡ወይመይጥ፡ዘበኖ፡ Chr. ho. 5. c) *arcte habere* alqm, c. ላዕለ፡ pers. α) *in custodia angustiore habere*: ያንብሮ፡ውስተ፡መርሕብ፡ወኢያጽብብ፡ላዕሌሁ፡ Act. 24, 23 Platt. β) in victu, i. e. *coërcere*, ለእመ፡ፈቀድከ፡ንጽሐ፡ (sc. animi) አሕጽጽ፡እምነ፡ሲሲት፡ወአጽብብ፡ላዕሌከ፡እምሰቴየ፡ማይ፡ Phlx. 43. γ) *cogere, vim adhibere* (Zwang anthun): አጽብብ፡ላዕለ፡ኀሊናከ፡ Phlx. 78. δ) *opprimere*: አጽበቡ፡ላዕሌሆሙ፡በዐመፃ፡ Phlx. 84.

ጽቡብ፡ part. *angustatus, angustiis pressus*: ተዘከር፡ እግዚኦ፡እግዚኦ፡ጥዉቃነ፡ወጽቡባነ፡ Genz. f. 138.

ጸቢብ፡ adj., f. ጸባብ፡ *angustus, arctus*: መካን፡ጸቢብ፡ Num. 22, 26; እስመ፡ጸባብ፡ፍናዊሁ፡ Judith 4, 7; 4 Esr. 5, 3. 4; ዐዘቅት፡ጸባብ፡ Prov. 23, 27; ማዕምቅ፡ጸቢብ፡ Hen. 88, 1; ባሕር፡ጸባብ፡ Zach. 10, 11; አንቀጽ፡ጸባብ፡ Matth. 7, 13. 14; Clem. f. 167; trsl.: angustus animo, ingenio, Fal. f. 56; Chr. Ta. 19 (vid. sub እንግድአ፡ c. 1203); ብእሲ፡ኑፉቀ፡ኅሊና፡መምህረ፡ዕልወት፡ጸቢበ፡እንግድአ፡ሙሱነ፡ሃይማኖት፡ M. M. f. 108.

ጽበት፡ n. act. *angustia, angustiae*: ጽበተ፡ብሔር፡ Gad. Kar.; ጽበተ፡ከርሥ፡ Lit. 172, 1; angustiae, quibus quis premitur: ጐየ፡ኀበ፡አባ፡አሙን፡እምጽበተ፡ነፍሱ፡ Phlx. 104.

መጽብብ፡ subst. (m.) *angustum, angustiae* locorum vel viarum, 1 Reg. 23, 14. 19. 24, 1; ከመ፡አባግዕ፡ውስተ፡መጽብብ፡ Mich. 2, 12; መጽብበ፡ቦእኩ፡ Job 30, 28; 4 Esr. 5, 3. 11. 18. 19. 6, 70. 13, 44.

ምጽብብ፡ subst. *locus angustus* 1 Reg. 23, 14 var.

II. ጸበበ፡ i. q. ጸበ፡ q. v.

ጹበ፡ i. q. ጸውበ፡ q. v.

ጸበተ፡ (vel ፀበተ፡) I, 1 [vic. ጸበየ፡; etymon repetendum est a *fluendo* (ጸበ፡ ضَبَّ, صَبَّ صَابَ), sicut etymon verbi שָׂחָה כּוּחַ et צוּף ﻃﻔﺎ] Subj. ይጽብት፡ *natare, nare*: de inanimatis, ut arca Noae Gad. Ad. f. 160; M. M. f. 124; cadavere: ሥጋሁ፡ይጸብት፡ላዕለ፡ማይ፡ (*supernatare*) Sx. Jac. 6; de animalibus: እለ፡ይትሐወሱ፡ወይጸብቱ፡ውስተ፡ማያት፡ Sap. 19, 18; ዓሣት፡ዘይጸብት፡ M. M. f. 242; de hominibus: እለ፡ያአምሩ፡ጸቢተ፡ Act. 27, 43; F. N. 47; ከነ፡ጽኑዐ፡በተጽእኖ፡አፍራስ፡ወጸቢተ፡ማይ፡ Sx. Haml. 15; ጽብቱ፡ ምስሌሁ፡ Jsp. p. 323. a) *ultro citroque natare*: ወፀልኩ፡

እጸብት፡ ውስተ፡ ቀላይ፡ 2 Cor. 11, 25. b) *enatare:* ከመ፡ ኢይጽብቱ፡ Act. 27, 42. 43 Platt; ከመ፡ ኢያምሥጥ፡ ጸቢቶ፡ Act. 27, 42 rom. c) *transnatare, tranare:* ጸበተ፡ ተጽኢኖ፡ ፈረስ፡ ወዐደወ፡ Jsp. p. 283; c. Acc. aquae: Stephanus በሐረ፡ መጻሕፍት፡ አመ፡ ጸበተ፡ ልሳኑ፤ ተቃውሞቶ፡ መዋግድ፡ ስእኑ፡ Enc. Teq. 17; abyssus ዘኢይጸብትዎ፡ ዓሣት፡ Lit. Epiph. d) *subnatare, urinari, urinando assequi:* ይጸብት፡ በኅቡእ፡ Lit. Joh.; ኢበጸቢተ፡ ኀሊና፡ (non profunde cogitando) Lit. Orth.; c. Acc.: ይፈቅድ፡ ኀሊናየ፡ ይጽብት፡ ዕመቀ፡ አብሕርቲሁ፡ Lit. 172, 1. — *Voc. Ac.:* ጸበተ፡ ዘ፡ ዋኘ፡ (vid. etiam scholion ad ቀዘፈ፡ et cfr. [illegible] targumicum).

ጸበተ፡ I, 2 *natare* vel *supernare facere:* ወረውዋ፡ (feminam) ውስተ፡ ማዕምቀ፡ ማይ፡ ዘበቱ፡ አራዊት፡ ወጸርዋ፡ አራዊት፡ ወጸበትዋ፡ መልዕልተ፡ ማይ፡ ወአውዕእዋ፡ Sx. Genb. 11.

አጽበተ፡ II, 1 1) *nare facere:* አጽበቶ፡ ለሐመርነ፡ ውስተ፡ ቀላየ፡ ሃይማኖት፡ M. M. f. 21. 2) *in profundum demittere,* Lud. e Mss. Colb.

ጸብኀ፡ *illucescere* vid. sub I ጸብሐ፡

ጸብኀ፡ *vectigal pendere* vid. sub II ጸብሐ፡

ጸብኀ፡ I, 1 [vic. [illegible], አጽበዕት፡, صبغ [illegible] ጠምዐ፡] Subj. ይጽባኅ፡, 1) *intingere, immergere, tingere,* c. Acc. rei et በ፡ vel ውስተ፡ fluidi: Ruth 2, 14; Joh. 13, 26; ከመ፡ ይጽባኅ፡ (Judas) ኅብስተ፡ ምስለ፡ ኢየሱስ፡ Cod. Mus. Brit. XVIII n. 9; Matth. 26, 23; Marc. 14, 20; tingere alqd alqa re, c. Acc. et እምነ፡ part., Ex. 12, 22. 2) ut videtur: *embamma* vel *jusculum* (ጸብኅ፡) *parare* (an I, 2?): ከነ፡ ይትጌበር፡ ኵሉ፡ ግብረ፡ ቤት፡ እስከ፡ ቀዲሐ፡ ማይ፡ ወከዑስተር፡ ኵስሕ፡ ወአንድዶ፡ እሳት፡ ወጸቢኅ፡ ጸብኅ፡ ወኀቢዘ፡ ኅብስት፡ Sx. Teq. 9.

ጸብኅ፡ subst. (m.) *embamma, jus, jusculum, ferculum* in culina coctum: ጸብኅ፡ ብርስን፡ (aliâs ተብሲል፡) Kuf. 37; parate ተብሲለ፡ ወጸብኅ፡ Gad. T. H.; ኢይብላዕ፡ ጸብኅ፡ አላ፡ ኅብስተ፡ ይቡሰ፡ ወጼወ፡ Kedr f. 65; ኢበልዐት፡ ምንተኒ፡ ጸብኅ፡ ዘአብሰልዎ፡ በእሳት፡ Sx. Teq. 1; ኢያበስሉ፡ ጸብኅ፡ Lud. Comm. Hist. p. 239 n. 7. a) ቤተ፡ ጸብኅ፡ *culina,* Lud. auct. Greg. b) በዓለ፡ ጸብኅ፡ *magister rei culinariae,* in monasterio Sx. Jac. 12. — *Voc. Ac.:* ጸብኅ፡ ዘ፡ ወጽሒ ።

መጽብኅ፡ subst. (m.), Pl. መጻብኅ፡ et መጻብኅት፡ *tryblium, scutella, patella, lanx:* τρυβλίον Matth. 26, 23; Marc. 14, 20; Num. 7, 13 seq.; ኢያጥረየ፡ ምንተኒ፡ ዘእንበለ፡ (ዕጽፍ፡ ወ)ሥቅ፡ ወመጻብኅ፡ ወምሥሐግ፡ Sx. Nah. 5; መጻብኅ፡ Ex. 38, 12. 25, 19 in C (pro መኣንፍት፡); መጻብኅት፡ Num. 4, 7; ኢትኅሥሥ፡ አጽሕልተ፡ ወኢትልሐስ፡ መጻብኅተ፡ Sir. 34, 14.

ጽብአት፡, ጸብአት፡ et ዐብዓት፡ subst., ut videtur Pl., incertae significationis; legitur Jes. 57, 8 pro μνημόσυνα *memorialia, monumenta:* ሡራዕኪ፡ ድኅረ፡ ማዕጾ፡ ጽብአትኪ፡ (v. ጸብአትኪ፡, ዐብዓትኪ፡, ጸብሐትኪ፡, ጸብሕትኪ፡, ማእደኪ፡). [صوة [illegible] [illegible]?].

I. ጸብአ፡ (etiam ዐብአ፡) I, 1 [צבא] Subj. ይጽባእ፡ *bellare, ad bellum ire, bellum gerere, bellum inferre, bello aggredi* vel *oppugnare:* 1 Reg. 23, 8; Ex. 14, 14; 2 Esr. 14, 20; Judith 2, 16 var.; Jes. 31, 4; 2 Cor. 10, 3; c. Acc. pers. vel terrae, urbis: Kuf. 46; Jos. 23, 3; 1 Reg. 8, 20. 27, 8; ወዕሉ፡ ሕዝብከ፡ ለጸቢአ፡ ተዓይነ፡ ፀሮሙ፡ 2 Par. 6, 34; Judith 1, 5; 1 Esr. 1, 25; ከመ፡ ይጽብኡ፡ ሕዝበ፡ ጻድቃን፡ Esth. 1 apcr.; Ps. 26, 5. 34, 1. 128, 1; Job 11, 19; Sir. 46, 3. 6; ሀገር፡ እንተ፡ ጸብአ፡ ዳዊት፡ Jes. 29, 1. 7. 41, 12; Jer. 1, 19. 6, 23; ይጸብኡ፡ ኢየሩሳሌም፡ 41, 7; ይሑር፡ ይጽብአ፡ ለካልእ፡ et ይክል፡ ጸቢኦቶ፡ Luc. 14, 31; Apoc. 2, 16. 12, 7; c. ለ፡ pers. (*pro* alqo) Ex. 14, 14; Sir. 46, 3; trsl.: እምኢጸብአኒ፡ ግርማሁ፡ Job 9, 34; ትጽብኦሙ፡ እኪት፡ 5, 5; ፍትወት፡ እንተ፡ ትጸብአ፡ ለነፍስ፡ 1 Petr. 2, 11 Platt; እለ፡ ይጸብእዎሙ፡ ሰይጣን፡ በነገረ፡ ዘፈን፡ ወተውኔት፡ Clem. f. 232.

ተጸብአ፡ III, 1 *bello impugnari* et *debellari:* ተግሣጽ፡ (παιδεία) ይሬስዮ፡ ለመስተጋድል፡ ይጽናዕ፡ ወኢይትሞዋእ፡ በውስተ፡ ገድል፡ ወይጸብእ፡ በውስተ፡ ጸብእ፡ τὸν ἀθλητὴν ἰσχυρὸν ἐργάζεται καὶ ἀκαταγώνιστον . . . καὶ ἄμαχον Chr. ho. 30.

ተጻብአ፡ III, 3 *bellum gerere, bellum facere* sibi invicem vel alicui, *impugnare,* abs.: ከመ፡ ይትቃተሉ፡ ወከመ፡ ይጻብኡ፡ Judith 2, 16; sibi invicem Jac. 4, 2; አጽባኢሆሙ፡ ዘይጻብኡ፡ በበይናቲሆሙ፡ 4 Esr. 13, 38; c. ምስለ፡ pers.: Apoc. 17, 14; Rom. 7, 23; c. Acc. pers.: Apoc. 12, 7; እጸብእ፡ ኀሊናትየ፡ Phlx. 203.

ጽቡእ፡ part. *bello distractus* vel *occupatus,* qui in expeditione versatur, Lit. 175, 2.

ጸብእ፡ subst., m. et f., Pl. አጽብእ፡ et አጽባእት፡, nec non ጸብአት፡, Pl. Pl. አጽብአት፡, *bellum:* ኮነ፡ ጸብእ፡ 2 Reg. 21, 20; አመ፡ ጸብአ፡ መኪማስ፡ 1 Reg. 13, 22; በእንተ፡ ዛቲ፡ ጸብእ፡ Jes. 27, 4; በጽሒነ፡ ጸብእ፡ Ex. 1, 20; በጸብእ፡ Ps. 17, 43; በውስተ፡ ጸብእ፡ Ps. 23, 8; Hebr. 11, 34; ዘይገብር፡ ጸብአ፡ በሰንበት፡ Kuf. 50; ኢትግበሩ፡ ጸብአ፡ ምስሌሁ፡ Kuf. 37; Deut. 20, 12. 20; ንዋየ፡ ጸብእ፡ F. M. 17, 6; 2 Cor. 10, 4; ዐበይተ፡ ጸብአተ፡ ገበርከ፡ 1 Par. 22, 8; አጽብእ፡ 3 Reg. 5, 3; አጽብእት፡ ብዙኀ፡ Chr. Ta. 27; Judith 5, 18; የኀድጉ፡ አጽባኢሆሙ፡ (Laur.: አጽባቲሆሙ፡) 4 Esr. 13, 38; በእንተ፡ አጽብእት፡ v. አጽባእት፡ Jer. 35, 8; Marc. 13, 7. a) *expeditio bellica:* አተዉ፡ እምጸብእ፡ Num. 31, 14. 21; ሐሩ፡ ጸብአ፡ Num. 31, 42; Judith 1, 11; ወጽአ፡ ጸብአ፡ Deut. 20, 1; 1 Reg. 28, 1; Jud. 3, 10; መድምም፡ አንተ፡ በኵሉ፡ ጸብእከ፡ ἐν στρατεύματι πολέμου Judith 11, 8. b) *militia:* ተምህረ፡ ጸብእ፡ Kuf. 19; Ps. 17, 37. c) trsl. (pro armis et militibus): Ex. 15, 3; Jes. 42, 13. d) ብእሴ፡ ጸብእ፡ *miles* Enc. Genb. 8. e) *pugna:* Jsp. p. 356 (vid. sub ውግረት፡).

ጸባኢ፡ n. ag., Pl. ጸባእያን፡, *bellator, bellicosus:* ቃልከ፡ መዋኢ፡ ጸባኢ፡ መስተቃትል፡ Sap. 18, 15; ሰብእ፡ ጸባእያን፡ Jer. 45, 4; Lud. e Vit. Joh. Camac; *oppugnator:* ሀዋከያነ፡ ሀድአት፡ ወጸባእያነ፡ ዕርከት፡ Lud. e Mss. Colb.

ጸባኢት፡ subst., f. et m., 1) *exercitus, copiae armatorum, turma militum:* ከመ፡ ይትቃተሉ፡ ምስለ፡ ጸባኢት፡ ጽንዕት፡ (v. ጽኑዕ፡) Judith 5, 23; ጠፍኡ፡ እምጸባኢተ፡ እግዚ'፡ 16, 12; ትዕይንተ፡ ጸባኢት፡ Jes. 22, 6; 1 Reg. 17, 10; Ps. 26, 6; ሮዱኒ፡ ጸባኢት፡ ኀያል፡ πόλεμος Job 22, 10; አንተ፡ ዘትቀጠቅጥ፡ ጸባኢተ፡ Judith 9, 7; Ps. 75, 3; μονόζωνοι 4 Reg. 24, 2. 2) *bellum,* πόλεμος, non tantum, ubi *exercitus bellum gerentes* facile substituere licet, ut: ድምፀ፡ ጸባኢት፡ Ex. 32, 17; Matth. 24, 6; Marc. 13, 7; ኢበጸባኢት፡ Hos. 1, 7; እመ፡ መጽአሙ፡ ጸባኢት፡ Ep. Jer. 48, sed etiam aliâs, ut: እለ፡ በጽሑ፡ እምጸባኢት፡ 2 Par. 28, 12; ወነሥአ፡ (pro አን

ሥአ፡) ጸብኢተ፡ ἐγεῖραι πόλεμον 1 Esr. 1, 23. — *Voc. Ae.:* ጸብኢት፡ ዘ፡ አርበኞች ።

ተጻባኢ፡ n. ag. (III, 3) *qui bellum infert, oppugnator:* 1 Reg. 28, 16 var.; አንትሙ፡ አዕራረ፡ ተጻባእያን፡ Chr. Ta. 27.

መጽብእት፡ subst. *exercitus, agmen copiarum:* እመ፡ ሰማዕከ፡ ቃለ፡ ድምፀ፡ ሀከከሙ፡ እምፍጽመ፡ መጽብእቶሙ፡ (ubi LXX habent ἄκρων τῶν ἀπίων) 1 Par. 14, 15.

ምጽባእ፡ subst. *castra, arx:* haec est Aelia (ኤይልያ፡ i. e. Hierosolyma) ዘይሰመይ፡ ምጽባአ፡ ጸዊት፡ Abush. 47.

ጸባኦት፡ n. prgr. sc. Σαβαώθ (צְבָאוֹת), Deus *exercituum:* እግዚአብሔር፡ ጸባኦት፡ Jes. 1, 24. 2, 11. 5, 7. 9. 6, 3. 5; Jos. 6, 17; 1 Reg. 15, 2; Rom. 9, 29; Jac. 5, 4 al.; etiam nomine Dei non praemisso: ሥጋዊሁ፡ ለጸባኦት፡ Org. 4. — *Voc. Ae.:* ጸባኦት፡ ዘ፡ አሸናፊ ።

II. ጸብአ፡ I, 1 [dubium videtur, an e I ጸብአ፡ propagatum primitus *bello vastari* significaverit] *vastum esse* vel *fieri:* እሬስዮ፡ በዳ፡ ለደብረ፡ ሴይር፡ ወይማስን፡ ወይጸብእ፡ Hez. 35, 7.

ጽቡእ፡ part. *vastus, desolatus:* ትከውን፡ ጽቡአ፡ (var. pro በዳ፡) Hez. 35, 4; ጽቡእ፡ ብሔሩ፡ Herm. p. 20; ጽብእት፡ Jer. 40, 10 var.

III. ጸብአ፡ I, 1 ut videtur *cessare, intermitti:* ከመ፡ ገብር፡ ዘኮሎ፡ ጊዜ፡ የሐትትዎ፡ ኢይጸብእ፡ ቍስል፡ ለሥጋሁ፡ Sir. 23, 10.

አጽብአ፡ II, 1 *cessare facere, intermittere,* vel simile quid: ዘያፈቅር፡ ወልዶ፡ ኢያጸብእ፡ (v. ኢያዐርዕ፡) ተግሣጸ፡ ἐνδελεχήσει Sir. 30, 1.

አጽባዕት፡ subst., f. et m., Pl. አጻብዕ፡ [אֶצְבַּע, إِصْبَع ,ܨܶܒܥܳܐ; de etymo vid. Ges. thes. p. 1148] *digitus,* a) manus, Ex. 8, 15. 29, 12. 20; Lev. 4, 6. 8, 23. 14, 16; 2 Par. 10, 10; ወዕአት፡ አጽባዕተ፡ እደ፡ ሰብእ፡ Dan. 5, 5; Matth. 23, 4; Luc. 11, 20; አጻብዕ፡ Kuf. 23; 2 Reg. 21, 10; 1 Par. 20, 6; Ps. 143, 1; Prov. 7, 3; Jes. 17, 8. 59, 3; Marc. 7, 33. b) pedis: Ex. 29, 20; Lev. 8, 23; 2 Reg. 21, 20; 1 Par. 20, 6; Dan. 2, 41. 42; ሰላም፡ ለአጻብዕኪ፡ አቅርንተ፡ እእጋር፡ ክልኤቲ፡ I Sal. Mar. 33. c) quatenus usurpatur pro mensura: 3 Reg. 7, 3; Jer. 52, 21 vrs. nov. d) *annulus,* Ex. 25, 15. 26. 27 in FH (aliâs ሕለቃት፡ አጻብዕ፡ Ex. 27, 4), in caeteris ዕበን፡ vel አዕባን፡ — *Voc. Ae.:* አጻብዕ፡ ዘ፡ ጻቶች ።

አጽባዕት፡ i. q. አጽዕብት፡ vid. sub ጽዕብ፡

ጸበየ፡ I, 1 [vic. ጸበተ፡ q. v.] 1) *fluere, effluere:* እስከ፡ ተበጽለ፡ ሥጋሁ፡ እመለያልዩሁ፡ ወአንጕዑ፡ ይጸቢ፡ እምአዕዕ ምቲሁ፡ Sx. Mag. 17 (si quidem lectio sana est, mendis enim scatet hic locus). 2) *natare, innare:* ውእቱ፡ መስቀር፡ ይጸቢ፡ ዲበ፡ ማይ፡ Hen. 89, 6.

ጼታ፡ *ordo, series* vid. sub ጸወተ፡

ጼተሎ፡ subst. *potus* quidam *inebrians,* (ut *zythum, sicera* al.) [vid. quae de شطل observavit de Sacy in chrest. ar. ed. II t. I p. 282]: አውጻእከ፡ ሎቱ፡ ወይነ፡ ወጼተሎ፡ οἶνον καὶ μέθυσμα Mich. 2, 11; ኢያውጽሑ፡ ለእግዚ'፡ ወይነ፡ ወጼተሎ፡ ወኢያሠነዩ፡ ሎቱ፡ Hos. 8, 4 (absque auctoritate Graeci). — Lud. exhibet ጼተሎ፡ e schedis Th. Petraei. — *Voc. Ae.:* ጼተሎ፡ ዘ፡ ወይን፡ ውጋርቅ፡ (v. ውንገርቅ፡).

ጸተመ፡ (ዐተመ፡) I, dubium num 1 an 2; [ܨܛܰܡ *collisit* rem duram cum altera dura, coll. صَطَمَ] *contundere, conterere,* idola Kuf. 31; ጸተሞ፡ ያዕቆብ፡ (ለጣዖተ፡ ራሔል፡) M. M. f. 193. — Sec. Lud.: *crura et brachia* alicui *fregit.* — *Voc. Ae.:* ጸተመ፡ ዘ፡ ሰበረ፡

ጽቱም፡ part. *contusus,* Lev. 22, 24 ἐκτεθλιμμένος sc. testiculis sec. Hebr.; sec. Lud.: cui membra fracta sunt.

ጽትመት፡ n. act. *contusio,* sec. Lud. *fractio crurum,* sine auct.

ጸትም፡ vel ጸታም፡ subst. ut videtur *cutis* olivarum *fusca* [an primitus *fraces* olivarum contusarum?]: የኀድግኑ፡ ዘይት፡ ጸተሞ፡ v. ጸታሞ፡ Jer. 13, 23 vrs. ant. (haec verba interpres primus substituit Graecis: εἰ ἀλλάξεται Αἰθίοψ τὸ δέρμα αὐτοῦ;).

ጻኅብ፡ *vas figlinum, urceus* vid. sub ጻሕብ፡

ጽኀደ፡ *laevem, mollem esse* vid. sub ጽሕደ፡

ጽኅድ፡ et ጽኁድ፡ subst. [صَنَوْبَر] *juniperus excelsa* (amh. ዕድ፡ vid. Harris I p. 246; II Anh. p. 26), *cedrus,* Chr. Ax. f. 93; Sx. Genb. 19; ፍሬ፡ ጽኅድ፡ M. F.; κέδρος ጽኅድ፡ et ጽኁድ፡ (i. e. ጽኍድ፡) Jes. 9, 10; ዕፀ፡ ጽኁድ፡ ξύλον κέδρινον Lev. 14, 4. 6. 7. 49 seq.

ጸንሐ፡ I, 1 [quod equidem non cum Ludolfo ad ضنع, i. e. صنع (ጸንዐ፡) *artificiose conficere,* sed ad צָנַע צָנַח retulerim (at قنص vid. sub ጠንቀቀ፡); a *subsidendo* enim et *se demittendo* facile derivatur *insidiari* et *exspectare*] Subj. ይጽናሕ፡, 1) *insidere* viam, *insidiari,* c. Acc. viae: ጽንሕ፡ (sic) ፍኖተ፡ ወቀትል፡ ነፍሰ፡ ሰብእ፡ Clem. f. 226; ጸኒሐ፡ ፍኖተ፡ f. 211; ἐνεδρεύειν Prov. 7, 12; Ps. 9, 30—32; Act. 23, 21; c. Acc. pers.: በገዳም፡ ጸንሑኒ፡ Thren. 4, 19; Num. 35, 20; እለ፡ ይጸንሑኒ፡ ἐγκάθετοι Job 19, 12. a) *observare, speculari,* c. Acc.: ዐይነ፡ ዘማዊ፡ ይጸንሕ፡ ጽልመተ፡ Job 24, 15; ይጸንሕዋ፡ ይርከብዋ፡ παρετηροῦσαν Dan. ap. 1, 12; ὑποβλέπεσθαι 1 Reg. 18, 9. b) *occasionem captare:* ይጸንሕ፡ ἐτήρει καιρόν Judith 12, 16. 2) *exspectare, manere,* Job 2, 9; Thren. 3, 21. 24; ጸንሐ፡ ሀየ፡ እስከ፡ የኀልፍ፡ ኤርምያስ፡ Rel. Bar.; Ex. 19, 11; Hen. 3; ጽናሕ፡ ንስቲተ፡ Hen. 52, 5. 108, 2. 3; Hebr. 10, 13; ይጸንሑ፡ ኀቤየ፡ Matth. 15, 32; c. Acc. pers.: ጸናሕ ኩክሙ፡ Job 32, 16; Ruth 1, 13; እጸንሖ፡ ለእግዚ'፡ Jes. 8, 17; Ps. 39, 1; ጽንሐኒ፡ Tob. 5, 7; ጽንሑሙ፡ ምስለ፡ ተዓ ይኒከ፡ Judith 7, 12; Act. 20, 5; vel rei: ጽንሕዋ፡ ለምሕረቱ፡ Sir. 2, 7; ጽናሕ፡ ፍሬሃ፡ ቡሩከ፡ 6, 19; ጸናሕነ፡ ፍትሐ፡ Jes. 59, 11; ጽንሖ፡ Hab. 2, 3; Rom. 8, 19; seq. Subj. verbi: ጸን ሑሙ፡ ኢልቦስ፡ ያውሥእዎ፡ ለኢዮብ፡ Job 32, 4; ጸናሕክም፡ ይፍረይ፡ Jes. 5, 2. 4. 7; (Dan. ap. 1, 12); c. ለ፡ rei: ለምን ት፡ (v. ምንተ፡) ይጸንሕ፡ ኃጥእ፡ Job 27, 8; (Prov. 19, 29); c. እምነ፡ *ab* alqo: እምትጽናሕ፡ እንተ፡ እምእደ.ሆሙ፡ ለደቂቅከ፡ (v. ውስተ፡ እደ.ሆሙ፡, v. እደ.ሆሙ፡) ἐμβλέπειν Sir. 30, 30. a) de rebus, quae alqm manent, exspectant, ei *imminent, instant, parata sunt:* እሉ፡ ክልኤቱ፡ ይጸንሑኪ፡ Jes. 51, 19; Job 15, 23. 21, 30· 1 Thess. 3, 3; Act. 20, 23; c. ለ፡ pers.:

ይጸንሕ፡መቅሠፍት፡ለእኩያን፡ ἑτοιμάζονται Prov. 19, 29. b) *vacare* alicui, *curandi* et *protegendi* causa (abwarten): ትጸንሐ፡ከመ፡እሙ፡ ὑπαντήσεται αὐτῷ Sir. 15, 2; ጽንሒ፡ውስተ፡ሠናይ፡ወሰውርኒ፡እሞት፡ III Sal. Mar. 16. c) *manere* i. e. *durare*, Ps. 71, 5; c. pron. suff.: *alicui*, መንግሥትከ፡ ይጸንሐከ፡ μένει σοι Dan. 4, 23.

አጽንሐ፡ II, 1 1) *insidias struere*, *in insidiis locare*, *insidiatorem constituere*, c. Acc. insidiantis, Luc. 20, 20; c. Acc. ejus, cui insidiae parantur Ps. 72, 18. 2) *exspectare facere* i. e. a) *exspectationem alcjs morari* (einen warten lassen), *differre:* Jos. 18, 3; Lev. 13, 4. 5. 11 seq.; 14, 38. b) *exspectationem* vel *spem facere*, *promittere*, c. dupl. Acc.: Christus ሰማዕተ፡በልሐ፡ዐስቦሙ፡አጽንሐ፡ Mavâs. n. 9.; omissis Acc.: ዘይብዕል፡ወያጸንሕ፡ለተስፋ፡ Prov. 13, 12. 3) facere ut alqd maneat alqm vel ei immineat, i. e. *parare* vel *paratum habere* alci alqd: ይቤሎሙ፡ያጽንሑ፡ሎቱ፡ሐመረ፡ Marc. 3, 9; c. Acc. pers. i. e. *alicui*, seq. Subj. verbi: አጽንሕዎ፡ያርስሕዎ፡ ἡτοίμαστο Job 12, 5: ἕτοιμος Ps. 37, 18.

ተጻንሐ፡ III, 3 1) *sese invicem exspectare:* ተጻንሑ፡ቢጸክሙ፡ 1 Cor. 11, 33. 2) *exspectantem sedere*, Sap. 6, 15 var.

ጽኑሕ፡ part. 1) *insidians:* ዐንበሳ፡ዘጽኑሕ፡ለመሢጥ፡ ἕτοιμος Ps. 16, 12. 2) *manens*, *exspectans:* ጽኑሓን፡ Act. 20, 5 rem.; ጽኑሕ፡መልአከ፡እግዚ"፡በሰይፍ፡ይሠጽርከ፡ (v. ይሥጽርከ፡) μένει πρίσαι σε Dan. ap. 1, 59. 3) *paratus* a) *imminens*, *instans*, c. ለ፡ pers.: ጽኑሕ፡ሎቱ፡ኅሳር፡ዕጹብ፡ ἡτοίμασται Job 18, 12; 4 Esr. 6, 16. 59. 66. 7, 19. 13, 23; Rom. 3, 8; 1 Tim. 5, 12. b) *reservatus*, *repositus*, c. ለ፡ pers.: ἀποκείμενος Gen. 49, 10; 2 Tim. 4, 8; Hebr. 9, 27; προκείμενος Hebr. 6, 18. 12, 1; Enc. Mar. 14.

ጸንሐት፡ subst. *res exspectata*, deinde mulier *reservata* i. e. *sponsa*: ድንግል፡እንተ፡ኢጸንሐት፡ብእሲ፡ ἡ μὴ ἐκδεδομένη ἀνδρί Lev. 21, 3 (si quidem lectio proba est).

ጸናሒ፡ n. ag., Pl. ጸናሕያን፡ 1) *insessor viae*, *insidiator*: ጸናሒ፡ፍኖት፡ Cyr. f. 239, ጸናሕያነ፡ፍኖት፡ f. 248, Jsp. 354; Jes. 59, 11 var. 2) *exspectans*, *manens*: Abrahamus Isaacus Jacobus ጸናሕያነ፡ተስፋ፡ክቡር፡ Enc. Jac. 28; de Deo patiente: እግዚ"፡ጸናሒ፡ወመስተሀግሥ፡ Tab. Tab. 50.

አጽናሒ፡ n. ag. (II, 1) *dilator*, *retardator*: Deus አጽናሒ፡ፍጻ፡ Tab. Tab. 89.

መጽንሕ፡ subst. incertae significationis: አውገዘ፡ከመ፡ኢየሀቡ፡ግብረ፡ወመጽንሐ፡በኀይል፡እንበለ፡ፈቃዶሙ፡ሰበ፡የአቱ፡ንጉሥ፡ (*annonam paratam*?) Chr. Ax. f. 96.

ጽንሓሕ፡ subst., Acc. et st. c. ጽንሓሐ፡, raro ጽንሕሐ፡, Pl. ጽንሓሓት፡, *holocaustum*, *sacrificium igne comburendum*, *sacrificium in genere*, *suffimentum:* አዕረገ፡ጽንሓሐ፡ዲበ፡ምሥዋዕ፡ Kuf. 6; ገብረ፡ጽንሓሐ፡ Kuf. 7 seq.; ὁλοκαύτωμα Ps. 50, 17, 2 Par. 7, 7. 29, 7; ጽንሓሐ፡መሥዋዕት፡ 3 Reg. 18, 38; ጽንሓሓት፡ 2 Par. 24, 14. ጽንሓሒሁ፡ ἡ θυσίας αὐτοῦ 3 Reg. 18, 3. ጽንሓሓቲሆሙ፡ σπονδὰς αὐτῶν 1 Par. 29, 21, ጽንሓሐ፡ሰላም፡ Kuf. 21. Magna Matth. 23, 18 ... ተሀሞን፡ጽንሓሐ፡ወተዐውዱ፡ወተጸርኑ፡ ... Gen. f. 14, አሀርግ፡ጽንሕሐ፡ለእግዚ"፡ M. M. f. 363, Enc. Mij. 17. [An inversa causa formatum e صنح (coll. צלח)? *Suffiendi* enim significatus, quem Vocabularia Aeth. statuunt, neque primarius videtur neque e צחן سنح ضحى derivandus].

ጽንሓሒ፡ subst., id.: ὁλοκαύτωμα, እስመ፡ገብረ፡ጽንሓሒ፡ 2 Par. 7, 7 var. 8, 12. 9, 4; የሀጥኑ፡ጽንሓሒ፡ 13. 11. 29, 27.

አጸንሕሐ፡ quadrl. II *sacrificare*, *igne comburere sacrificium*: ኢነበ፡ያጸንሕሑ፡ (v. ያጸነሕሑ፡, v. ያጽነሐንሑ፡) ዕጣነ፡ οὐδὲ θυμίαμα Dan. aper. 3, 14 (Or. Az. 14; in Lud. editione: 38); አጸንሕሐ፡ጽንሓሐ፡ Enc. Mij. 17; ለአጸንሕሖ፡ ቍርባን፡ M. M. f. 291; መሥዋዕተ፡ Org. — *Rad. Abb.*: አጸንሕሐ፡ዘ፡አሸተተ፡፡

አጽናሕንሐ፡ quinquel. II, Imprf. ያጽነሐንሑ፡, id., Dan. aper. 3, 14 var. — *Rad. Abb.*: አጽንሐንሐ፡ዘ፡ወዘወዘ፡ (quod dubito).

ተጸንሐሐ፡ quadrl. III, 1 *pro holocausto offerri*, *immolari*, Lud. ex Org.

አጸንሓሒ፡ n. ag. *sacrificator*, qui holocaustum offert. Lud. ex Org. Oxon.; *immolator*, Lud. e Cant. Mich. 2.

ጽንሑይ፡ vid. sub ጽምሑይ፡

ጸንሰ፡ *concipere* in utero vid. sub ፀንሰ፡

ጸነሰ፡ inus., quae potestatem *humilitatis* habuisse et radicibus ጸነነ፡ et ደነነ፡ (vid. etiam ጸንሐ፡) vicina esse videtur.

ተጸነሰ፡ III, 2, raro ተጸንሰ፡ III, 1 *ad egestatem*, *inopiam*, *miseriam redigi*, *difficultatibus premi*, *in egestate esse*, *inopia laborare*, *egere*, *indigere:* ለእመ፡ተጸነሰ፡ ἐν καιρῷ θλίψεως Sir. 22, 23; እምይእዜሰ፡ኢይጼነስ፡እንከ፡ κακωθήσομαι 11, 24; እንዘ፡ይጼነስ፡ ἐλάττωσις 20, 11; እምከመ፡ተጸነሰ፡ (v. ተጸንሰ፡) ἀπὸ ἐνδείας 20, 11; እምከመ፡ተጸነሰ፡ (v. ተጸንሰ፡) ከልእከ፡ ταπεινωθῇ Lev. 25, 39; ἐνδεὴς γένηται Deut. 15, 7; ἐνδεηθήσεται Prov. 28, 27; ይጼነሱ፡ πτωχοὶ ἔσονται Jes. 24, 6; ይኄይስ፡ትጸነስ፡ βίος πτωχοῦ Sir. 29, 22; አመ፡ይጼነስ፡ (opp. አመ፡ይጼለው፡) Sir. 10, 31. Hen. 99, 5; ὑστερεῖσθαι Sir. 11, 11; Hebr. 11, 37; 2 Cor. 11, 8. c. እምነ፡ rei Ps. 33, 11; c. Acc. rei: ወኢንጼነስ፡እክለ፡ Jer. 49, 14; ይጼነሱ፡እክለ፡ወማየ፡ Hez. 4, 17; Ps. 36, 26; Jit. 8, 13; Luc. 22, 35; ተጸንሶት፡ *indigentia* Lud. e Mss. Colb.

አስተጸነሰ፡ IV, 2 (etiam አስተጻነሰ፡ IV, 3) *ad inopiam redigere*, *egestate affligere*, *privare:* ኢያስተጼንስ፡እግዚ"፡ነፍሰ፡ጻድቅ፡ λιμοκτονήσει Prov. 10, 3; Kuf. p. 47; ኢያስተጼንሶሙ፡ (er läßt sie nicht Mangel leiden) Macc. f. 21; c. እምነ፡ rei: Ps. 83, 13; ኢያስተጻንሶሙ፡ (Deus) እምበረከቱ፡ወይሁቦሙ፡ሀስበ፡ስብሐቶሙ፡ Macc. f. 9 (si quidem lectio sana est).

ጽኑስ፡ part. *inops*, *egenus*, *indigens*, *carens*, *miser*, *impotens:* ἐνδεής Prov. 3, 27. 13, 25; Sir. 29, 9, Act. 4, 34. Luc. 14, 21; χρείαν ἔχων 1 Joh. 3, 17; πτωχός Ps. 81, 4. Prov. 14, 21; ገፍዕዎሙ፡ለጽኑሳን፡ γυμνοὺς Job 24, 10. አሕመምዎን፡ለጽኑሳት፡ ἐκπεπτωκότα 24, 9. res, qua quis caret, adjungitur per st. c., ut ጽንስተ፡ኅብስት፡ ἐνδεὴς ἄρτων Prov. 9, 13, vel per እምነ፡, ut: ጽኑሳን፡እምነቶሙ፡ሠናያት፡ Job 30, 4. ጽኑሳን፡ ἀδύνατοι Job 24, 22. ἐνδεόμενος Prov. 18, 8. 19, 15.

ጽኖሴ፡ subst. *indigentia, egestas*, Phlx. 236.

ተጽናስ፡ subst., m. et f., *inopia, egestas, penuria, angustia rei familiaris, mendicitas, miseria, necessitas:* **ብዙኅ፡ተጽናስ፡** πολλὴ ἀπορία Prov. 28, 27; πενία 24, 49; ἔνδεια Sir. 18, 25; Prov. 6, 11; **በተጽናሶሙ፡** Jes. 25, 4; Hez. 12, 19; πτωχεία Ps. 30, 13. 106, 41; Job 30, 27; Thren. 3, 1. 19; ὑστέρημα Ps. 33, 10; Marc. 12, 44; **ተጽናስ፡ወዐቢይ፡ንዴት፡** ἐλάττωσις Tob. 4, 13; **አመ፡ተጽናሱ፡** (opp. **አመ፡ተድላሁ፡**) ἐν καιρῷ χρείας αὐτοῦ Sir. 29, 2; στενοχωρία 10, 26; **ተጽናስከ፡ይሰድዶሙ፡ለአዕርክቲከ፡** ἐν κακοῖς 12, 9; ταπείνωσις 2, 4; πειρασμός 6, 7; θλῖψις 6, 10; **ዘይፈቅዱ፡ለተጽናሶሙ፡** τὰ ἐπιτήδεια τοῦ σώματος Jac. 2, 16; ὀνειδισμός 2 Esr. 11, 3.

ጸንቀቀ፡ vel **ጸንቂቂ፡** quadrl. I [ضَنَكَ? e stirpe radicum sub **ጠምዐ፡** allatarum?] *intingendo inquinare, polluere:* **ጸንቂቀ፡** v. **ጸንቀቀ፡ልብሶ፡በደም፡** Kuf. p. 123 (μολύνειν Gen. 37, 31).

ጽንቁቅ፡ part. *inquinatus, pollutus:* **አመ፡ጽንቅቅት፡በደምኪ፡ሐዮኪ፡** πεφυρμένη ἐν τῷ αἵματί σου Hez. 16, 22; M. M. f. 89.

ጸናታም፡ (**ጼናታም፡** in N. T. rom.) subst. πήγανον, *ruta* [سَذَاب et سَذَاب; amh. **ጤናደም፡** sec. Isenb.] Luc. 11, 42.

ጸነ፡ et **ጸነነ፡** I, 1 [vic. צנן ,צנה nec non **ደነነ፡**] Subj. **ይጽንን፡** (sine dubio etiam **ይጽነን፡**) *vergere, devergere, se inclinare, labare:* **ዐምድኪ፡ጸነነ፡** ἔκλινεν Jes. 33, 23; 24, 20 var.; **ሰማይ፡ከመ፡ጢስ፡ጸነነ፡** (var. pro **ጸንዐት፡**) Jes. 51, 6; **ለአመ፡ጸነ፡አረፍት፡መንገለ፡ፍኖት፡** F. N. 37; **ይጸንን፡እምሥራቅ፡ዐሐይ፡** Hen. 73, 8. 74, 6; **ኅይል፡ሃይማኖት፡ዘኢይጸንን፡ወኢይትመየጥ፡** Kid. f. 9; **ኀሊና፡ንጹሕ፡ዘኢይጸንን፡ጸግወነ፡** f. 10; Lit. 167, 3; **ሶበ፡ርእየ፡ከመ፡ጸነ፡ልቡ፡** Sx. Masc. 3; **ኢትጽንኑ፡መንገለ፡ፍኖተ፡ሕገጋት፡አፍአዊት፡** F. M. 18, 1; *se acclinare* ad alqd: **ኢጸነ፡ለኪዳኑ፡** (ad promissiones ejus) Sx. Sen. 9. — *Voc. Ae.*: **ጸነ፡ዘ፡ዘነበለ፡**

አጽነነ፡ II, 1 1) trans.: a) *inclinare* deorsum, *demittere:* **አጽነነ፡ርእሶ፡** Joh. 19, 30; Did 29; **መኑ፡አጽነኖ፡ለሰማይ፡ዲበ፡ምድር፡** Job 38, 37; 4 Esr. 1, 19; Ps. 17, 11. 143, 6; **አጽንን፡ቀሡተኪ፡** Gen. 24, 14; **በቲ፡ዕፅ፡ውስተ፡ገነት፡እለ፡ያጸንና፡ርእሶን፡** (sc. ad fructus praebendos) **ለነፍሳተ፡ጻድቃን፡** Clem. f. 256; **መዋግድ፡አጽነኑ፡አርእስቲሆሙ፡ወሰገዱ፡** f. 24; **አጽኒና፡ሰማያተ፡ወረደ፡ቃል፡እምድንግል፡ተወልደ፡** Mavâs. n. 26; **አጽነነ፡ርእሶ፡ኀበ፡እግዚ**" Clem. f. 217; **አጽንን፡እገዚከ፡** Hen. 85, 2. b) *declinare, deflectere* ad latus: **ለአመ፡ታጸንንከ፡ፍትወት፡ወታርሕቀከ፡እምጽድቅ፡** Fal. f. 40; **ሕልያን፡ያዒውር፡አዕይንተ፡ወያጸንን፡ነገረ፡ርትዕ፡** Did. 4; **እምፍቅረ፡ክርስቶስ፡ኢክህለ፡መኑሂ፡ያጽንኖ፡** Enc. Haml. 22. c) *labefactare:* **አጽነነ፡ልቦ፡** (ejus) Sx. Masc. 3. 2) inclinationem facere i. e. intrs. a) *vergere, devergere,* Hen. 76, 5. 7. b) *inclinari, labascere:* **ታጸንን፡ምድር፡** Jes. 24, 20; **አጽነነት፡** (**ታበት፡**) 1 Par. 13, 9; **ፈታሒት፡ዘኢያጸንኑ፡በገጸ፡ፍትሕ፡ወኢይነሥኡ፡ገጸ፡** F. N. 43, 1. c) *pronum esse:* Chr. Ta. 12 (vid. sub **አንገርጋረ፡**). d) *se demittere:* Christus **አጽነነ፡እንዘ፡ኢይዜር፡እምድማሬሁ፡** (quamvis non dissociaretur a conjunctione Patris) Lit. Chrys. e) *declinare* a via, Lud. Comm. hist. p. 238 n. 5.

ጽኑን፡ part. *inclinatus, labans,* (*ruinam minitans*): **አረፍት፡ጽንንት፡** Ps. 61, 3.

ጽንት፡ n. act. *inclinatio, nutatio, declinatio:* **አመ፡ኮነ፡ጽንቱ፡** (**ለአረፍት፡**) **መንገለ፡ሐጼር፡** F. N. 37; **ንዕቀብ፡ሃይማኖተ፡ርትዕተ፡እንበለ፡ጽንት፡** H. A.; Phlx. 55 (vid. sub **ምግቱ፡**); **ቃሉ፡** (**ለእግዚ**"**፡**) **አማናዊት፡ዘኢይበውእ፡ዕቅፍት፡ወኢይትልዋ፡ጽንት፡** F. M. 2, 5; Lud. e Mss. Colb.

ጽናኔ፡ subst., id.: navis tendit **በርትዕ፡ዘእንበለ፡ጽናኔ፡** Chr. Ta. 34; Epil. N. T. rom.; F. N. 41, 4.

ጸንጸነ፡ vid. infra.

ጸንዐ፡ I, 1 [vis radicis prima in *duritie* et *firmitate* est, (cfr. etiam צְנִיעַ et ܨܢܺܝܥܳܐ et صَنْعٌ); significatus *solertiae* et *strenuitatis* (صَنَعَ ,صَنِيعٌ ,صَنَاعٌ) derivatus est] Subj. **ይጽናዕ፡** *firmum esse* vel *fieri,* 1) *durum esse* a) *obdurescere, obfirmari:* **ትጸንዕ፡እምነ፡ኰኵሕ፡** Hez. 3, 9; **ጸንዐ፡ልቡ፡** Ex. 7, 13; Kuf. 48; **እምከመ፡ጸንዐ፡ኢይዕሉከ፡** σκληρυνθείς Sir. 30, 12; Hebr. 3, 13. b) *severum esse:* **በመዋዕለ፡አጽዋም፡በዘይጸንዕ፡ቀኖናሁ፡እምዘገብረ፡ኀጢአተ፡በካልእት፡መዋዕላት፡** F. M. 1, 4. c) *arduum, difficilem esse,* et comparative *difficiliorem esse* alicui, c. pron. suff.: **ኢትኅሥሥ፡ዘይጸንዐከ፡** χαλεπώτερα σου Sir. 3, 21; Hen. 84, 3. 2) *firmari, confirmari:* **ከመ፡በመልሕቅ፡ይጸንዕ፡ሐመር፡** Enc. Mag. 26; **ጸንዐት፡መንግሥቱ፡** 3 Reg. 2, 35; Hen. 69, 19; ἐστερεώθη (*condensari?*) Jes. 51, 6. a) *stabilem esse, durare, perstare, manere,* μένειν Sap. 11, 26. 16, 5. 22; 4 Esr. 12, 18; 1 Reg. 26, 19; **ኢትጸንዕ፡ዛቲ፡ምክሮሙ፡** Jes. 7, 7; Hen. 41, 6. 58, 6. b) *ratum esse, valere:* **ኢይጸንዕ፡ቃሉ፡** (sc. testamenti) F. N. 41, 4; Hen. 69, 29. c) *certum esse, constare:* **ለአመ፡ጸንዐት፡ዛቲ፡ወተግህደት፡** F. M. 2, 11; **ናሁ፡ጸንዐ፡በኀበ፡ማእምራን፡ከመ፡ቍርባን፡በጸሎተ፡ካህን፡ይከውን፡ሥጋሁ፡ለኢየሱስ፡** F. M. 26, 7. d) *definitum, decretum esse:* Hen. 39, 8. e) *constare, perseverare:* **እመ፡ትጸንዕ፡** ὑπομείνῃς Job 22, 21; **እመ፡ጸንዑ፡እምድኅረዝ፡ላዕለ፡ስምዐ፡ከዊን፡** (darauf beharren, Zeugen sein zu wollen) F. N. 43, 7. f) *munitum, tutum esse:* **ትጸንዕ፡ሀገርየ፡** ἀσφάλεια Jes. 18, 4. 3) *viribus firmari, corroborari, valentiorem fieri,* de radicibus: **ይጸንዕ፡ሥረዊሆሙ፡** Hos. 14, 5; Jer. 17, 8; planta: 4 Esr. 9, 26; de membris infantis: **ለምንት፡ጸንዓ፡ብረክየ፡** Job 3, 12; claudi Act. 3, 7; **እመ፡ጸንዑ፡** ἐὰν ἀνδρωθῶσι Job 27, 14; **ከመ፡ይብልዑ፡ወይጽንዑ፡** Sx. Mij. 24; **መንፈሶሙ፡ትጸንዕ፡** Hen. 45, 3; Luc. 1, 80. 2, 40; Act. 16, 5. a) *adolescere:* **ወልድየ፡ዓዲሁ፡ደቂቅ፡ውእቱ፡ወኢጸንዐ፡** παιδάριον ἁπαλόν 1 Par. 22, 5; ἁδρύνεσθαι Ex. 2, 10. b) *invalescere, ingravescere:* **ማይ፡** Gen. 7, 18; **ረኃብ፡** Gen. 12, 10. 43, 1; Jer. 52, 6; **ጸንዐ፡ላዕሌሆሙ፡ቀትል፡** κατίσχυσεν αὐτούς Jes. 42, 25. 4) *fortem, validum, potentem esse* vel *se praebere:* **ጸንዐት፡እድ፡እንተ፡ቀሠፈተኒ፡** κραταιῶς Job 30, 21; 1 Reg. 4, 9; 2 Par. 26, 8; **ሀገር፡ይጸንዕ፡በጥበቢሆሙ፡ለሊቃውንት፡** Sir. 10, 3. 16, 4; **ትጸንዕ፡** ἰσχύσεις Prov. 7, 1; **ለምንት፡ይጸንዑ፡** (v. **ያጸንዑ፡**) **እለ፡ያቴክዙኒ፡** Jer. 15, 18; Ps. 9, 20. 68, 6; **ጸንዐ፡ቃለ፡እግዚ**"**፡** Act. 19, 20; ἐγκρατεύεσθαι 1 Cor. 9, 25 Platt (male). a) *confortari, forti*

animo esse vel *imperterrito*: ጽናዕ፡በጸጋሁ፡ 2 Tim. 2, 1; ጽናዕ፡ ἴσχυε 1 Par. 28, 10; ጽናዕ፡ወትባዕ፡ 28, 20; Deut. 31, 6; Jos. 10, 25; 1 Reg. 2, 1. 30, 6; 2 Reg. 10, 12. 13, 28; ይጽናዕ፡ልብከ፡ Hen. 81, 7; saepe de manibus quae confortantur (ex usu Hebr.): Jud. 7, 11; 2 Reg. 2, 7. 16, 21; ጽንዑ፡እደው፡ዕቡሳን፡ Jes. 35, 3; ጸንያሙ፡እደዊሆሙ፡ለሠናይ፡ 2 Esr. 12, 18. b) comparative: *fortiorem*, *potentiorem*, *solidiorem esse* alqo, sive c. እምነ፡, ut: ይጸንዕ፡እምኔሁ፡ Koh. 6, 10; Num. 13, 31; sive seq. pron. suff.: ዘይጸንዐከ፡ Sir. 8, 13; Gen. 26, 16; Ps. 138, 5; Marc. 1, 7. c) *praevalere*, *superiorem fieri*, *obtinere*, sive abs.: ወጸንዐ፡ዳዊት፡ 1 Reg. 19, 8. 17, 50; Jos. 17, 13; sive c. እምነ፡ 2 Reg. 10, 11; ወቃለ፡ንጉሥኒ፡ ጸንዐ፡ወፈድፋደ፡እምቃለ፡ኢዮአብ፡ 1 Par. 21, 4; vel c. ላዕለ፡, ut: ጸንዐ፡ላዕሌሁ፡ 2 Par. 27, 5; Jud. 6, 2; vel ዲበ፡ 1 Reg. 5, 7. d) *valere*: ብዕል፡ኢይጸንዕ፡በኀበ፡እግዚ"፡ (divitiae nihil valent apud Deum), Lud. Comm. p. 318 n. 58. e) *gravem*, *vehementem* vel *graviorem esse*: ሶበ፡ጸንዐ፡ላዕሌሆሙ፡ዕግተት፡ Jsp. p. 297; F. M. 13 (vid. sub ዕጻ፡).

ጸንዐ፡ I, 2 *firmum facere*, *firmare*, a) *stabilire*: ጸንዖ፡ (v. አጽንዖ፡) በኀጺን፡ ἀσφαλισάμενος Sap. 13, 15; ዘይጼንዑ፡መናቅዮሙ፡ለብሒር፡ στηρίσουσι Sir. 38, 34; ጸንዖሙ፡በምሕረቱ፡ ἐστηρίσατο Jes. 59, 16. b) *sustentare*, Jud. 5, 11 var.; ይጼንዕዎ፡ለምክርኪ፡ Hez. 27, 9 vrs. ant. c) *solidare*, *reficere*, aedificia: አንትሙ፡ትጼንዑ፡አብያቲክሙ፡ (v. ታጸንዑ፡) Hagg. 1, 9; በዘይጼንዑ፡ቤዶቀ፡ 4 Reg. 22, 5. 6. d) *confortare*, *roborare*: Jud. 5, 12; Act. 18, 23 rom.; ዘዶክመ፡ኢትጼንዑ፡ Hez. 34, 4. 16; Luc. 22, 32. 43.

አጽንዐ፡ II, 1 1) *durum et firmum reddere*, *indurare*, *obfirmare*: ዋዕየ፡ዐሐይ፡ያየብሳ፡ለምድር፡ወለጽቡር፡ወያጸንዕ፡መሬታ፡ Clem. f. 3; አጽንዑ፡ገጸሙ፡እምነ፡ኰኵሕ፡ Jer. 5, 3; Hez. 3, 8; እመ፡አጽናዕክዎ፡ለሰማይ፡ወከላእክዎ፡አውርዶ፡ዝናም፡ 2 Par. 7, 13; cor alcjs: Ex. 7, 3. 9, 12. 14, 8; Jes. 63, 17; Rom. 2, 5; Hebr. 3, 8. 15. 4, 7. a) *obstinare*: አጽንዑ፡ምክሮሙ፡ κατεκράτησαν ἐν Jer. 8, 5. b) *condensare*: በዕበዩሁ፡ያጸንዖን፡ለደመናት፡ Sir. 43, 15. 2) *firmare*, clavis: በቀኖት፡አጽንዕዎ፡ Jer. 10, 4; Sap. 13, 15 var.; Jes. 41, 7; paxillos Jes. 54, 2. a) *stabilire*, *solidare*: እመ፡ያጸንዕ፡መንበሮ፡ላዕለ፡ነፋሳት፡ Prov. 8, 27; Ps. 23, 2. 92, 2. 103, 6. 135, 6; Jes. 42, 5. 48, 13; στηρίζειν Prov. 15, 25; domum Sir. 3, 9, Job 8, 15; Hagg. 1, 9. b) *munire*, *praemunire*: አጽንዐ፡ሀገሮ፡ ὠχύρωσε Sir. 48, 17; ἐστερέωσε Sir. 50, 1. α) *tueri*, *protegere*: ያጸንዖሙ፡ ὑπερασπιεῖ Judith 6, 2. 9, 14; 4 Reg. 19, 34; Gen. 15, 1. β) *tutum reddere*: ከለ፡ያጸንዑ፡ብሔረ፡ 1 Esr. 8, 51. γ) seq. Inf. ዐቂበ፡, *tuto*, vel *firmiter* vel *bene custodire*: አጽንዕ፡ዐቂበ፡ δὶς ἀσφαλῶς Tob. 6, 5; ለወለትከ፡አጽንዓ፡ዐቂቦታ፡ Sir. 26, 10; ለወለት፡አጽንዕ፡ዐቂቦታ፡ 42, 11; vel seq. Subj.: ይዕቀቡ፡ያጽንዑ፡ Judith 7, 12. c) *firme constringere*, *contrahere*, *concludere*: አጽኒዓ፡ወቀኒታ፡ሐቌሃ፡ Prov. 29, 35; አጽንዐ፡እገሪሆሙ፡ውስተ፡ጕንድ፡ Act. 16, 24. ኢታጽንዕ፡እዴከ፡እምነ፡ውኂቦት፡ Deut. 15, 7; አጽንዐ፡እዴሁ፡ („pugnum fecit" Lud.) ከመ፡ይጽፋዕ፡ Lit. Epiph. d) *intendere*: እመታ፡ታጸንዕ፡ለፊቲል፡ Prov. 29, 37; ἐπιστηρίζειν Ps. 37, 2; David አጽንዐ፡አውታረ፡አርጋኖን፡ Lud. ex hom. Jacobi Sar.; ወኢያጸንዕ፡ገጽየ፡ላዕሌክሙ፡ Jer. 3, 12. 21, 10. 24, 6; Hez. 6, 2. 13, 17 al.; Luc. 9, 51. 3) *firmare*, *confirmare*, *confortare*, *corroborare*, *validum reddere*, alqm: ἐνίσχυσε Joel 1, 17, Deut. 1, 38, Jud. 3, 12. 19, 5. 16, 28; Cant. 2, 5; Hez. 30, 24; Jes. 42, 6. 45, 5; አጸንዐከ፡ዲበ፡ (v. ውስተ፡) መንኰራኵር፡ርቱዕ፡ Prov. 4, 11; Ps. 31, 10; 4 Esr. 10, 44; ያጸንዐከ፡አምላክ፡ለገቢረ፡ፈቃዳቲሁ፡ Kuf. 21; Hen. 41, 8; 1 Petr. 5, 10; 1 Thess. 3, 2; Act. 3, 16; alqd: አጽንዓ፡ለጽድቅ፡ Sir. 49, 3; ውእቱ፡ያጸንዐከ፡ልበከ፡ Sir. 6, 37; አጽናዕከ፡ብርከ፡ጽኑዓን፡ Job 4, 4; ወርቅ፡ወብሩር፡ያጸንዑ፡ሀገረ፡ Sir. 40, 25; manus alcjs Jud. 9, 24; 1 Reg. 23, 16; አጸንዖ፡ለዘርእከ፡ Hen. 67, 3. a) *destinare* alqm rei Hen. 65, 12; alicui alqd, c. Acc. pers. et በ፡ rei Hen. 39, 9. b) *ratum facere* Hen. 61, 4. 69, 10. c) *invalescere facere*: ያጸንዕ፡ለዝናም፡ („pluviam graviorem reddit," Lud. e) Lit. Epiph. d) *robur facere* Jer. 15, 18 var.; መኑ፡ዘአጽንዐ፡ወገብረ፡ዘንተ፡ ἐνήργησε Jes. 41, 4. e) *vires contendere*, *vim adhibere*, *omnibus viribus agere*: አጽንዑ፡ከመ፡ኢትብልዑ፡ደመ፡ Kuf. 7; አጽንዐት፡ለሐዊር፡ምስሌሃ፡ κραταιοῦται Ruth 1, 18; አጽንዕ፡ተቃትሎ፡ 2 Reg. 11, 25. 4) *firmiter prehendere*, *com-*, *apprehendere*, *tenere* (sicut κρατεῖν), c. Acc. pers. et በ፡ manus: Gen. 21, 18; አጽናዕኩከ፡በየማንከ፡ Jes. 41, 13; c. Acc. pers.: አጽናዕከኒ፡ Jer. 20, 7; Hen. 54, 6; omisso Acc.: Job 36, 22 (κραταιώσει); c. Acc. rei ዘያጸንዕ፡ዕርፈ፡ Sir. 38, 25; ዘያጸንዓ፡ (ለጥበብ፡) Sir. 4, 13. 10, 13; Ps. 2, 12; Hebr. 6, 18. a) *manu tenere* vel *habere*: Apoc. 2, 1. 5, 8. 6, 2. 5 al. b) *amplecti*, *prehensum tenere* (behalten, festhalten): 2 Reg. 3, 6; 4 Esr. 7, 30. 8, 34; አጽናዕክዋ፡ለሠናይት፡ Job 30, 26; 1 Petr. 5, 9; አጽንዕ፡ዘብከ፡ Apoc. 3, 11; 1 Thess. 5, 21; አጽንዖ፡ሃይማኖት፡ Lit. 172, 4. c) *memoria prehendere et tenere*: ተምህረ፡ኵሎ፡መጻሕፍተ፡ቤተ፡ክር"ን፡ወአጽንዐ፡በልቡ፡ብዙኀ፡እምኔሁ፡ Sx. Genb. 30; ሶበ፡ያነብቡ፡ለመጽሐፍ፡፩ጊዜ፡ያጸንዖ፡ Sx. Haml. 3. d) *occupare*, *potiri*: ቀደሙ፡አጽንዖተ፡ማያቲሆሙ፡ Judith 7, 17. አጽንዑ፡መንግሥቶሙ፡ቅዱሳን፡ Dan. 7, 22; 1 Esr. 4, 50. e) *retinere*: Ex. 9, 2. 17; 4 Esr. 2, 48; እመ፡ውእቱ፡ፈቀደ፡ያጸንዕ፡ወይእኀዝ፡መንፈሰ፡ Job 34, 14. f) *continere*, *cohibere*, *coercere*: ዘያጸንዕ፡አጽናፈ፡ምድር፡ κατέχων Jes. 40, 22 ዘአጽንዐ፡ልበ፡ κατακρατῶν Sir. 21, 11; ታጽንዓ፡ርእሰክን፡ κατασχεθήσεσθε Ruth 1, 13; Ps. 73. 14.

አጸንዐ፡ II, 2 *firmare*, *confortare*, Deut. 1, 38 var.; Act. 14, 22 Platt (si quidem lectiones probae sunt).

ተጸንዐ፡ III, 2 1) *se confirmare* vel *confortare* i. e. a) *vires colligere* vel *contendere*: Jud. 20, 22; ወእመ፡ተጸንዐ፡ (v. ተጻንዐ፡, v. ጸንዐ፡) ፩ክልኤሆሙ፡ይትቃወምዎ፡ Koh. 4, 12. b) *se continere*, ἐγκρατεύεσθαι 1 Cor. 9, 25. 2) a) *firmari*, *stabiliri*, Hen. 42, 2 var. b) *corroborari*, Herm. p. 19.

ተጻንዐ፡ III, 3 1) *vires contendere* contra alqm: Koh. 4, 12 var. (vid. ተጸንዐ፡); ጊዜ፡ተጻንዖተ፡ተቃትሎተ፡ሰይጣናት፡ምስሌሆሙ፡ (wann sich die Satane anstrengen mit ihnen zu kämpfen) Phlx. 85. 2) *sese invicem continere* vel *sustentare*: Herm. p. 15.

አስተጻንዐ፡ IV, 3, rarius አስተጸንዐ፡ IV, 1 et 2, 1) *firmiter* a) *stabilire*, *solidare*, *constabilire*: ፩ምስለ፡ክልኤ፡አስተጻንዖሙ፡ (v. "ጸ") ለሠናይ፡ Sir. 42, 24; ቅዱሳን፡አስተጻንዑ፡መሠረተ፡እምነታ፡ለኢትዮጵያ፡ Gad. Za Mich.; አቀሙ፡ቤተ፡ንግሥከ፡ወአስተጻንዑ፡ድዳ፡ Enc. Teq. 9; ፈቀደ፡ያስተጻንዕ፡ምዕማዲሁ፡ Chr. Io. 3 (vid. sub ምዕማድ፡). b) *adstringere*, *constringere*: Ex. 29, 5 C. c) *communire*. አስተጻንዖሙ፡ (v. "ጸ") ፈድፋዴ፡ 2 Par. 11, 12

2) *confirmare* a) alqd rationibus i. e. *comprobare:* ወያስተጸንዕ፡ዘንተ፡በብሂሎቱ፡ F. N. in Prol. b) *ratum facere:* ያስተጸንዑ፡ፍኅረተ፡በቅድመ፡፪ካህናት፡በአንብሮተ፡እድ፡ወበመስቀል፡ወበሕልቀት፡ F. N. 24, 3. c) *audaciam, animum, robur addere, confortare:* ዘያስተጸንዖ፡ዐበይቶሙ፡ወአኀዊሆሙ፡ 2 Esr. 20, 29 var.; ዘንተ፡ይቤ፡ከመ፡ያስተጸንዖሙ፡ παραθαρρύνειν Chr. ho. 3; Jsp. p. 348; Enc. Masc. 7. 3) a) *vires contendere* vel *colligere:* አላ፡አስተጸንዐ፡("ጸ")ወአኀዘ፡ይትቃተሎ፡ 2 Par. 35, 22. b) *robur facere:* ከመ፡ያስተጸንዕ፡ τοῦ ἐνισχῦσαι 1 Par. 15, 21. c) *intendere* brachia: አስተጸንዐ፡መዝራዕቶ፡ወአቈልቈለ፡ከዋናቶ፡ Gad. T. H.

ጽኑዕ፡ part. et adj. 1) *durus*, σκληρός, στερεός, እብን፡ጽኑዕ፡ Sap. 11, 4; Jes. 5, 28; Herm. p. 81ᵃ; ኰኵሕ፡ጽኑዕ፡ Jes. 50, 7; ኰኵሕ፡ጽንዕት፡ 51, 1; Hen. 22, 1. 31, 2. a) ጽኑዓነ፡ገጽ፡ σκληροπρόσωποι (i. e. *impudentes*) Hez. 2, 4; ጽኑዐ፡ክሳድ፡ σκληροτράχηλος (i. e. *pertinax, obstinatus*) Prov. 29, 1; Bar. 2, 30; Ex. 34, 9; ጽኑዐ፡ልብ፡ σκληροκάρδιος (durus corde) Prov. 17, 20. 28, 14; Hez. 3, 7. b) *rigidus, severus:* ንስሓ፡ጽኑዕ፡ F. M. 6, 3; ሐተታ፡ጽኑዕ፡ F. M. 23, 6; Enc. Ter 27; በጽኑዕ፡ (*rigide*) ይትዔየነኒ፡ Gad. Kar. c) *arduus, difficilis:* Act. 26, 14 rom. 2) *solidus:* መብልዕ፡ጽኑዕ፡ στερεά Hebr. 5, 12. 14; ልብስ፡ጽኑዕ፡ Herm. p. 104; στερεός, massiv, Ex. 38, 14. 16; Num. 8, 4. a) *nervosus*, στρίφνος Job 20, 18. b) *compactus, densus:* ጽኑዕ፡ከመ፡እብን፡ Job 41, 15. c) *sanus:* ዕፀው፡ጽኑዓን፡ Kuf. 21; de lapidibus Herm. p. 83; de dentibus Kuf. 35. 3) *firmus:* አመ፡ጽኑዐ፡ይገብር፡መሠረታተ፡ምድር፡ Prov. 8, 29; ሙቃሔ፡ጽኑዕ፡ Enc. Masc. 6; 3 Reg. 8, 13 var.; adv. ጽኑዐ፡ *firme, firmiter*, Cyr. f. 129 (vid. sub ቀምጠሬ፡). a) *firmatus:* ኵሉ፡ጽኑዕ፡በስብሐቲሁ፡ Sir. 42, 17; Hen. 24, 2. b) *fixus:* Abush. 37 (vid. ነጥብ፡). c) *confirmatus, certus:* 4 Esr. 8, 26; 2 Petr. 1, 10; እለ፡ይትናገሩ፡ጽንዕተ፡ Asc. Jes. 3, 27. d) *ratus*, Hebr. 9, 17; κεκυρωμένος Gal. 3, 15. e) *munitus:* አህጉር፡ጽኑዓት፡ Kuf. 11. 46; Sir. 28, 14; Jes. 25, 2; ሀገር፡ጽንዕት፡ Jes. 26, 1; Jer. 1, 18; Zeph. 1, 16; Prov. 21, 22; ብሔር፡ጽኑዕ፡ Ps. 70, 3; ማኅፈድ፡ጽኑዕ፡ Ps. 60, 3; አጽዋናት፡ጽኑዓን፡ 2 Cor. 10, 4. f) *tutus:* ἀσφαλής Prov. 15, 7. 28, 17; Sap. 14, 3. 4) *robustus:* ጽኑዕ፡ከመ፡ኀጺን፡ Dan. 2, 40; de viris Dan. 3, 20; Num. 13, 18; ጽኑዓን፡በኀይል፡ 1 Par. 9, 13 al.; ἀνδρωθείς Job 33, 25; de rebus: መሥገርት፡ጽኑዕ፡ ἰσχυρά Prov. 6, 2; ወልታ፡ጽኑዕ፡ Sir. 6, 29; ዘጽኑዕ፡ኀይሉ፡ Jos. 10, 7; 1 Reg. 2, 9. 5) *fortis, validus, strenuus, virilis, potens*, de personis, ἰσχύων, ἰσχυρός Jos. 14, 11; Jes. 3, 1; ጽኑዕ፡መስተቃትል፡ Jer. 29, 11; ጽኑዓኒከሙ፡ Jes. 5, 22; Jer. 5, 16. 29, 23. 31, 14; 4 Esr. 10, 35; ጸበኢት፡ጽንዕት፡ Judith 5, 23; 1 Cor. 1, 27; Deus ጽኑዐ፡ኀይል፡ Jud. 6, 12; δυνατός, Deus ጽኑዐ፡ምግባር፡ Jer. 39, 19; ጽኑዕ፡ወከሃሊ፡ Ruth 2, 1; Ps. 111, 2; Koh. 9, 11; Jos. 6, 2. 8, 3; Jud. 20, 44; 1 Reg. 17, 4; 3 Reg. 1, 10; Sir. 29, 18; ጽኑዓነ፡ኀይል፡ 2 Reg. 10, 7; κραταιός ጽኑዕ፡ውእቱ፡በውስተ፡ቀትል፡ Sir. 46, 1; Ps. 134, 10; Deut. 7, 21; ἀνδρεῖος Prov. 11, 16. 15, 19. 28, 3; ጽኑዕ፡በጸብእ፡ Sap. 8, 15; ብእሲት፡ጽንዕት፡ Prov. 29, 28; ἄνθρωπος, ἀνήρ Koh. 8, 6. 10, 10; ሕዝብ፡ጽኑዕ፡ ἔθνος μέγα Jes. 60, 22; መንግሥት፡ጽኑዕ፡ወኅያል፡ Dan. 2, 37; ሀገር፡ጽንዕት፡ Apoc. 18, 10. a) *praepotens, praevalidus* Jsp. p. 465 (vid. ዐሪዊ፡). b) strenuus i. e. *bene exercitatus* in alqa re: Gen. 47, 6; 3 Reg. 11, 28 var.; ጽኑዕ፡ውእቱ፡በፍካሬ፡መጻሕፍት፡ Lud. e Vit. Pach.; ኮነ፡ጽኑዐ፡በተጽእኖ፡አፍራስ፡ወጸቢተ፡ማይ፡ Sx. Haml. 15. 6) de rebus: *validus*, እዴሁ፡ለእግዚ"፡ጽንዕት፡ 1 Petr. 5, 6; በእድ፡ጽንዕት፡ Ex. 6, 1. 13, 3; Deut. 4, 34; Jer. 21, 5; ጽዋዕ፡ጽኑዕ፡ Ps. 22, 7; ኀጺን፡ጽኑዕ፤እሳት፡ጽኑዕ፤ al., vid. in Prov. Th. P. p. 21. a) *vehemens:* ነፋስ፡ጽኑዕ፡ Ex. 14, 21; M. M. f. 329 (vid. ተጐድአ፡); መቅሠፍት፡ጽኑዕ፡ δεινός Job 2, 13. b) *gravis:* ሐሰት፡ኀጢአት፡ጽንዕት፡ይእቲ፡ F. M. 23, 1. c) *efficax*, Hebr. 4, 12; Philm. 6; ጸሎት፡ጽንዕት፡ Org. 1. d) adv. ጽኑዐ፡ *fortiter, valide:* ጽኑዐ፡ይእኅዝ፡ Job 9, 19; ዘተጋደለ፡ጽኑዐ፡ Enc. Nah. 13. 7) *continens* (vid. አጽንዐ፡ et ተጸንዐ፡); hinc f. ጽንዕት፡ *continentia*, ἐγκράτεια Herm. p. 91.

ጽንዕ፡ subst. 1) *durities:* ጽንዐ፡ልብ፡ Hen. 16, 3; Marc. 16, 14. 2) *severitas, rigor*, Enc. Haml. 1. 3) *firmitas*, aedificii 4 Esr. 10, 69. a) *constantia:* Enc. Nah. 26; Enc. Masc. 7. b) *firmamentum* coeli: ጽንዐ፡ሰማይ፡ Ex. 24, 10; Hen. 18, 2. 5; Sir. 43, 1. c) *munimentum*, ὀχύρωμα Prov. 10, 29. 21, 22. 4) *robur* corporis Job 40, 11; Deut. 3, 24; Ps. 32, 17. 5) *fortitudo, virtus, robur, vis, potentia:* ἀνδρεία Koh. 2, 21. 5, 10; Sap. 8, 7; ἰσχύς Ex. 9, 16; 2 Par. 3, 17; Apoc. 5, 12. 7, 12; κράτος Sap. 15, 2; ጽንዐ፡ኀይሉ፡ Sir. 18, 5; Eph. 1, 19. 6, 10; ጽንዐ፡ስብሐቲሁ፡ Col. 1, 11; δυναστεῖαι Ps. 20, 13; ጽንዐ፡ምግባር፡ 2 Petr. 1, 10; ጽንዐ፡ልበሙ፡ Sx. Hed. 4. a) pro concreto: ጽንዖሙ፡ ὁ δυνατὸς αὐτῶν 1 Reg. 17, 51. b) *vehementia:* ጽንዐ፡ንዴት፡ Tab. Tab. 23 (vid. መጽዕቅ፡).

ጽንዐት፡ n. act. 1) *duritia:* ጽንዐተ፡ልብ፡ Chr. ho. 6. 2) *firmitas:* ጽንዐተ፡ሥርው፡ Lud. e Mss. Colb.; *constantia:* ሶበ፡ርእየ፡ጽንዐቶሙ፡ Sx. Hed. 26; ጽንዐተ፡ልብ፡ Lud. e Vit. Dan. 3) *confirmatio, corroboramentum, robur, vis*, Lit. 167, 1. 169, 2; ጽንዐት፡ (v. ጽንዐ፡) ኀይለ፡እክል፡ ἰσχὺς ἄρτου Jes. 3, 1; በከመ፡ኀይለ፡ጽንዐታ፡ Hen. 60, 16. 4) *violentia, vehementia:* ጽንዐተ፡ዝኩ፡ሥቃይ፡ Chr. ho. 7; ጽንዐተ፡ቊር፡ Act. 28, 2 Platt.

ጸናዒ፡ n. ag., Pl. ጸናዕት፡ 1) *firmus, munitus* (wehrhaft): አህጉር፡ጸናዕት፡ 2 Par. 8, 4. 2) *fortis, strenuus:* ምስለ፡፫ጸናዕት፡ 1 Par. 11, 12. 18. 26. 12, 18; ዕደው፡ጸናዕት፡ 21, 5; 2 Par. 13, 3; ኵሎ፡ሠራዊተ፡ጸናዕት፡ 1 Par. 19, 8; 2 Par. 17, 2.

ጽናዔ፡ subst. *firmitudo, (constantia):* ከመ፡ያስተርኢ፡ጽናዔሃ፡ወአፍቅሮታ፡(ለነፍስ፡) Phlx. 97. 140.

ምጽናዕ፡ subst. (m.), Pl. ምጽንዓት፡ et ምጽናዓት፡ *firmamen, firmamentum* a) *locus in quo* quid destinatum *firmatur*, a quo quid pendens firmatur: στηριγμός 2 Petr. 3, 17; ተበትከ፡ሐብል፡እምጽናዑ፡ Gad. T. H. b) *firmamentum coeli:* Asc. Jes. 4, 2. 6, 13. 7, 9 seq.; 10, 8. 29. 11, 23; ምጽንዓት፡ Kuf. 2, 19; እሬኢ፡ዘኢንኀሉ፡ምጽንዓተ፡ሰማይ፡ M. M. f. 31; ምጽናዓት፡ Lud. ex Org. 2. 4; etiam pro Sing., ut: እስከ፡ምጽንዓት፡ (Lud.: ምጽናዓት፡) ኃምስ፡ተለውኩ፡ Enc. Tachs. 12.

አጽናዒ፡ n. ag. (II, 1) *constans, perseverans*, Fal. f. 21 (vid. sub ንቂሀ፡).

መጽንዒ፡ part. c. term. adj. 1) *firmator* i. e. *corroborans, confortans:* angelus ሰቁኤል፡መጽንዒ፡አግብርቲከ፡ Cod. Mus. Brit. LIV, n. 7; esto animae meae ረዳኢ፡ወዐቃቢ፡ወመጽንዒ፡ Genz. f. 26; de Spiritu S., Lit. 161, 1; in tentatione

cantabis መገዘሙረ፡መጽንዒ፡ወመድኀኒ፡ Philx. 163. 2) pro subst. *corroboramentum:* Cod. Mus. Brit. LVII, n. 6 str. 2 (vid. sub ድክምና፡).

ጽንጕን፡ et **ጽንጉን፡** subst. *coenum, lutum* [dubito an cum ጸንቈቈ፡ componendum sit], πηλός ከመ፡ጽንጉን፡ዘይከይዱ፡ Mich. 7, 10; ጽንጉኑ፡ፍኖት፡ Zach. 9, 3. 10, 5; ጽንጕኑ፡መርሕብ፡ Ps. 17, 46; 2 Reg. 22, 43; Jes. 63, 3 gloss.; አሬስያ፡ከመ፡ጽቡረ፡ጽንጕን፡ (v. ዐምዐም፡) ለሙስና፡ Jes. 14, 23. — Sec. Lud. (et Voc. Ae.): „quisquiliae, sordes in cumulum congestae". — Voc. Ae.: ጽንጉን፡ዘ፡ጕድፍ፡; dubium an huc pertineat *aliud:* ጽጉን፡ዘ፡ሙቅ፡

ጽንጉፍ፡ part. vel adj. *magnae molis, onerosus, ponderosus:* ክቡድ፡እብን፡ወጽንጉፍ፡ጸረ፡ኆጻ፡ δυςβάστακτον ἄμμος Prov. 27, 3 [an referendum ad [illegible]?]. — *Voc. Ae.:* ጽንጉፍ፡ዘ፡ክቡድ፡

ጸንጸወ፡ inus., fortasse propagatum e ጸበ፡

አጸንጸወ፡ II *comprimere, contundere,* zerdrücken, zerquetschen; at sec. Voc. Ae.: *distorquere*): እምንእሱ፡አጸንጽዎ፡አዕዕምቲ፡ገበዋቲሁ፡ θλάσον Sir. 30, 12; ያጸነጽዉኒ፡አዕዕምትየ፡ καταθλάσαι Ps. 41, 15. — *Voc. Ae.:* ያጸነጽዉኒ፡ዘ፡ያጠማዝዙኒ፡ወበ፡ዘ፡ያነክሱኒ፡ይ፡

ጽንጽው፡ part. 1) *compressus, contusus* testiculis (Lud.: *fractus* membris): θλαδίας Lev. 22, 24. 2) *distortus:* diaboli pedes et manus ጽንጽዋት፡ Gad. T. H.; diaboli መንኩብያት፡ጽንጽዋት፡ Kid. f. 5. 31 (vid. sub መንኩብያት፡ c. 609). — *Voc. Ae.:* ጽንጽው፡ዘ፡ጠማማ ።

ጸነጽለት፡ subst., Pl. ጸናጽል፡, Pl. Pl. ጸናጽላት፡ [de etymo et vocabulis ceterarum linguarum vid. Ges. thes. p. 1167] 1) *tintinnabulum,* κώδων Ex. 36, 34; ጸናጽል፡ κώδωνες Ex. 28, 29. 30. 36, 33; 2 Par. 4, 13; Sir. 45, 9; 2 Esr. 2, 69 var. (ubi ἡ κοινή habet κώδωνες); ጸናጽላት፡ብሩር፡ (in vestibus sacerdotalibus) M. M. f. 68; Org. 1. 2) ጸናጽል፡ *cymbala,* κύμβαλα (quamquam instrumentum Abyssinorum *sistro* Aegyptiorum similius fuisse videtur, vid. ejus descriptionem apud Lamb. p. 190 et Ruppell II. p. 113. 114 et in Description de l'Egypte, ed. II, t. XIII p. 546), Ps. 150, 5; 2 Reg. 6, 5; 1 Par. 13, 8. 15, 16. 19. 25, 1; 2 Esr. 3, 10. 22, 27; Judith 16, 1. — *Voc. Ae.:* ጸናጽል፡ዘ፡ሸኵራ፡

ጸንጸሊ፡ subst. *tintinnabulum,* Lud. ex Org. 1.

አጸንጸለ፡ quadril. II (denom.) *tinnire facere tintinnabula, sistrum, cymbalum pulsare,* Lud. ex Org. 1. — *Rud. Ab.:* ጸንጸለ፡ዘ፡መታ ።

ተጸንጸሊ፡ n. ag. *tinniens, tinnulus,* ንብሉስ፡ (nablum) አንተ፡ተጸንጸሊ፡ዘይኤድም፡ለዘያዐምኦ፡ Org. 1.

I. **ጸንጸነ፡** quadril. *caducum, fragilem, putridum esse* vel *fieri* [vid. ጸነነ፡]: mysterium ዘኢይደክም፡ወኢይጸነጽን፡ Lud. (c. 607 sub ፀ) ex hom. Chrys.

ጽንጹን፡ part. 1) *fragilis, caducus, putridus, futilis:* ብሂልስ፡ኢሀሎ፡ቃለ፡እግዚ"፡ሕስው፡ወጽንጹን፡ኀሊና፡ነገር፡ውእቱ፡ φρενήρεμα σαθρόν (καὶ φρενὸς ἀπόφραγμα τῆς [illegible]) Cyr. ad Th. f. 12, ያርኢ፡ጸውሎስ፡በኵሉ፡ከመ፡ክህነት፡ዘኦሪት፡እንተ፡በደም፡ወጢስ፡ከመ፡ጽንጽንት፡ይእቲ፡ወኢትበቍዕ፡ወአልባቲ፡ኀይለ፡ግሙራ፡ Cyr. de Mon. f. 129; ጽንጹናን፡ ἀδύνατοι Job 24, 22 var.; libellus quidam superstitiosus pusillus ሐሳብ፡በእንተ፡ጽንዕት፡ወጽንጽንት፡ (de *firmo et caduco,* i. e. *stili et laudis*) inscriptus exstat ad finem Codicis M. F., et in Cod. Abbad. CLXXXVI (incipit: በመስከረም፡እስከ፡፲ወ፫፡ጽንዕት፡ወእምዝ፡ጽንጽንት፡በጥቅምት፡እስከ፡፳ወ፫፡ጽንዕት፡ወእምዝ፡ጽንጽንት፡ al.). — Voc. ad Cyr.: ጽንጹን፡ዘ፡ንኑል፡ኵስቍልሂ፡ይትበሀል፡; Voc. Ae. ጽንጹን፡ዘ፡የሚቀነቅን፡ (vid. etiam Scholion ad ነቅዘ፡). 2) At in loco Kuf. p. 77 ዕፀው፡ጽኑዓኒ፡ወጽንጹኒ፡ (v. ወጽንዓ፡) illa significatio nullo modo quadrat, quare ወኢጽንጹኒ፡ restituendum videtur. (Sin lectio tradita comprobata fuerit, significatus illi contrarius *solidus, firmus* statuendus et etymon a radicibus sub ጸንዐ፡ laudatis repetendum erit).

II. **ጸንጸነ፡** inus., *tinnire, susurrare* طنّ طنطن دنّ دندن (vic. ጸልጸለ፡, et صرصر, nec non ትንንየ፡).

ጽንጽንያ፡, **ጽንጽያ፡**, etiam **ጽጽንያ፡**, subst., f. et m., et Sing., Pl. ጽንጽንያት፡, plerumque ጸናጺት፡ (etiam ጸናጺት፡ scriptum), 1) *musca:* ጽንጽንያ፡ v. ጽጽንያ፡ምውት፡ Koh. 10, 1; coll. ጽንጽንያ፡ μυῖαι Chr. Ta. 16; በዓለ፡ጽንጽንያ፡ v. ጽንጽያ፡ 4 Reg. 1, 2; ጸናጺት፡ Jes. 7, 18; ጽንጽንያት፡ንኡሳን፡ F. N. 12. 2) ጽንጽንያ፡ v. ጽንጽያ፡ከልብ፡ κυνόμυια, *musca canina, oestri* vel *tabani species,* Ex. 8, 17—27; Kuf. p. 158; μυῖαι Sap. 16, 9. — *Voc. Ae.:* ጸናጺት፡ዘ፡ዝምብ፡; *aliud:* ጽንጽንያ፡ዘ፡የሚቈነጥጥ፡ዝምብ፡; vid. etiam Scholion ad አክት፡ (Vid. Bruce V p. 190—195 de Tsaltsalia.)

ጽንፍ፡ (raro ጸንፍ፡; per ዝ scriptum Jes. 13, 5 Laur.) subst., plerumque m., Pl. ጽንፍ፡ et አጽናፍ፡ [صنف *ora, margo* vestis] 1) *ora* a) vestis; Pl. ጽንፍ፡; ጽንፈ፡ልብስ፡ ἄκρον Hagg. 2, 12; ጽንፈሁ፡ለልብስ፡ ἀρχαί Ex. 36, 24. α) *lacinia:* ጽንፈ፡ (v. ጸንፈ፡) ልብስ፡ πτερύγιον Ruth 3, 9; 1 Reg. 15, 27. 24, 5. 12; ἀναβολή 2 Esr. 15, 13; ጽንፈ፡አልባስ፡ Num. 15, 38. β) *fimbria, limbus,* κράσπεδον Zach. 8, 23; Marc. 6, 56; Luc. 8, 44; Matth. 9, 20; κρασσωτά ጽንፍ፡ et ጽንፍ፡ Ex. 28, 14. 22; ጽንፍ፡ λῶμα Ex. 36, 33. b) aliarum rerum i. e. *margo, labrum,* vasis 3 Reg. 7, 10; ጽንፈ፡ውሒዝ፡ χεῖλος Sir. 40, 16; ጽንፈ፡ማዩ፡ለዮርዳንስ፡ Jos. 3, 8; *litus:* እንተ፡መልዕልተ፡ጽንፈ፡ባሕር፡ ἡ παραθαλασσία 2 Par. 8, 17; ጽንፉ፡ለባሕር፡ Enc. Jac. 30. 2) *extremitas, finis, terminus;* Pl. plerumque አጽናፍ፡ (raro ጽንፍ፡ ut Kuf. p. 40; Hez. 15, 4) ጽንፈ፡ን፡ (ለፍናው፡) τελευταία Prov. 16, 25; እምጽንፈ፡ደቡብ፡ ἐσχάτου Hez. 38, 15; ውስተ፡ጽንፈ፡ምድር፡ Hen. 18, 5. 6.; Deut. 4, 32; Ex. 38, 7; አልቦ፡ጽንፈ፡ዕበየ፡ዚአሁ፡ πέρας Ps. 144, 3; συντέλεια 4 Reg. 13, 17; ጽንፈ፡አጽባዕት፡ Luc. 16, 24; ጽንፈሁ፡ Hez. 15, 4; እምአዝናፈ፡ (Cod. Laur., አጽናፈ፡ in cet.) መሠረተ፡ሰማይ፡ Jes. 13, 5. አጽናፈ፡ሰማይ፡ Sir. 24, 5; Matth. 24, 31, አጽናፈ፡ምድር፡ Sir. 44, 21. Hen. 33—36; Ps. 2, 8. 66, 6. 134, 7; Prov. 24, 27; Jes. 8, 9. 24, 16. 40, 22 (τὸν γῦρον τῆς γῆς), 40, 28. 41, 9. 49, 6. 67, 11; Jer. 6, 22. Dan. 4, 17. 19; Hez. 7, 2, Judith 2, 9; Marc. 13, 27. አጽናፈ፡ዓለም፡ Ps. 18, 4. 71, 8, etiam (omisso ምድር፡ vel ዓለም፡) ውስተ፡ኵሉ፡አጽናፍ፡ Lit. 179, 8 177, 1

መላኪ፡ ኵሉ፡ አጽናፍ፡ Enc. Masc. 2. a) passim *finis* i. e. *limes:* Kuf. 8. 9; Jud. 18, 9; ወአጽናፈ፡ ኢትዮጵያ፡ τοὺς ὁμόρους *confinia*, 2 Par. 21, 16. b) errore interpretum, pro ἡ ἄκρα, *acropolis*, *arx*: Deut. 3, 11; 2 Reg. 5, 9. — Scholion Voc. Ae. vid. sub ከንፈፍ፡

ጽንፈት፡ subst. *extremitas*, *extremum:* አዘዘ፡ ያውዕኦ ዎ፡ ኀበ፡ ጽንፈተ፡ ጽልመት፡ II Can. Nic. 69.

ጸናፊ፡ adj. rel. *exterior:* ጸናፊ፡ ጥቅም፡ 3 Reg. 11, 27; ደወለ፡ ጸናፊ፡ (v. ጽናፌ፡) Zach. 14, 10; ጸናፊ፡ ዐጸድ፡ Hez. 10, 5. 19; Apoc. 11, 2; Marc. 14, 68; ዐጸድ፡ ዘጸናፊ፡ ጴጴ፡ Hez. 40, 15. 42, 1 seq.; 44, 19 al.; ጸናፊ፡ ደብተራ፡ Hebr. 9, 6; ጸናፊ፡ ጽልመት፡ Matth. 8, 12; Vit. Pach. a) *vestibulum:* ወዕአ፡ ጸናፌ፡ τὴν προστάδα Jud. 3, 23. b) በውስጥኒ፡ ወለጸ ናፊኒ፡ *extrinsecus* 3 Reg. 6, 28.

ጽናፌ፡ etiam ጽነፌ፡ subst. *extremitas*, *finis:* ውስተ፡ ብክይ፡ ወሐቅየ፡ ስነን፡ ወጽናፌ፡ ጽልመት፡ Clem. f. 157. 159. 244; Gad. T. II.; ደወለ፡ ጽናፌ፡ Zach. 14, 10 var.; አንተ፡ አ ልቦቱ፡ ጽነፌ፡ *infinita* Enc. Haml. 21.

ጽንፋዊ፡ adj. rel. *extremus*, de spatio Phlx. 175.

መጽንፍት፡ subst. *cidaris* מִצְנֶפֶת Hez. 21, 26 var., vid. sub መንጸፍ፡ c. 704.

ጸንፈርት፡ *laqueus* vid. sub ዐንፈርት፡

ጸአለ፡ *contumelia afficere* vid. sub ጸዐለ፡

ጸአመ፡ inus., componendum videtur cum صأى *tinnivit*, *resonuit*, صَيْصَمَ *sonuit e longinquo*, *sonuit repetitis vicibus* (vic. صأصأ, تَصَعْصَمَ, al.).

መጽአሞ፡ (v. መጽአዎ፡, ምጽአሞ፡, etiam per ዐ) subst. *sonus repercussus*, *vox reciproca*, *echo*, *locus vocibus resonans*: ይመልእ፡ ውስተ፡ አብያቲሆ፡ መጽአሞ፡ (c. varr.) ἤχου Jes. 13, 21 (ubi in glossa quadam marginali male explicatur ዘንዶ፡); Job 4, 13; ይቄውዑ፡ ማእከለ፡ መጽአሞ፡ (v. ምጽዓ ሞ፡) ἀνὰ μέσον εὐήχων Job 30, 7. — Sec. Lud. „de *spectris* vel *phantasmatibus* quae circa moribundos vel visa vel metu credita sunt, accipitur", Org. 3. — *Voc. Ae.*: ጼጼንያት፡ ወ መጽአሞ፡ ዘ፡ መልአከ፡ ሞት፡

ጸአበ፡ *ebibere* vid. sub ጸወበ፡

ጸአነ፡ *imponere* equo, currui vid. sub ጸዐነ፡

ጸእጸእ፡ *fetus*, *embryo*; *sumtus*, *expensa* vid. sub ወዕአ፡ c. 947.

ጸእጽአ፡ inus., sine dubio i. q. ضَأْضَأَ *timuit*, ab alqo et se submisit, coll. طأطأ צנע al. (nequaquam referendum ad ضوى *foedavit* (i. e. ጼአ፡), Dorn de Psalt. Aeth. p. 68).

ተጸአጽአ፡ III, 1 et ተጸአጽአ፡ III, 3 *colere*, *venerari* deos: አምለኩ፡ ወተጸአጽኡ፡ (sic) ተግባሮ፡ Rom. 1, 25; ተጸ አጸእክሙ፡ rom., ተጸአጸእክሙ፡ Platt 1 Cor. 12, 2 et M. M. f. 65. — *Voc. Ae.*: ተጸአጽኡ፡ (sic) ዘ፡ ተቀንዩ፡ ።

ጸኰ፡ *coxa* vid. sub ዐኰ፡

ጸው፡ i. q. ጸሐው፡ q. v.

ጼው፡ *sal* vid. sub ጸይወ፡

ጸዋልዕ፡ *saxa* vid. sub ጸላዕ፡ c. 1262.

ጸመ፡ I, 1 [צוּם صَوْمٌ صَامَ] Subj. ይጹም፡ 1) *jejunare*, *abstinere* cibo potuque, abs.: Jud. 20, 26; 1 Reg. 7, 6. 31, 13; 2 Reg. 1, 12. 12, 16. 21 seq.; Jes. 58, 3. 4; Jer. 14, 12; 4 Esr. 4, 35. 8, 23. 9, 27. 10, 7; Kuf. 50; Matth. 4, 2. 6, 16 seq.; 9, 14; Marc. 2, 18. 19; Act. 13, 3; ጹሙ፡ ሊተ፡ (mihi) Esth. 4, 16; በኑ፡ ጸመ፡ ዘጸምክሙ፡ ሊተ፡ Zach. 7, 5; c. እንበይነ፡ rei: ዘይጸውም፡ እንበይነ፡ ኀጢአቱ፡ Sir. 31, 31; c. ላዕለ፡ pers. (*pro* alqo vel *ob* alqm): ጸሙ፡ ላዕሌሁ፡ ሰቡዐ፡ መዋዕለ፡ 1 Par. 10, 12; c. እምነ፡ rei, qua quis abstinet: ጸ ምሰ፡ (ዘሥሙር፡ በኀበ፡ እግዚ" ፡) አኮ፡ ጸዊም፡ እምኅብስት፡ ወ ማይ፡ ባሕቲቱ፡ አላ፡ . . . F. M. 10, 3; ይጹም፡ እምእሎን፡ ጣዕማት፡ F. M. 14, 9; Phlx. 240; ይጹም፡ መንፈቀ፡ ዓመት፡ እምወይን፡ ወመቃስማት፡ Kedr f. 78. — Nonnumquam: *abstinere a carne* aliisque cibis, exceptis pane et aqua: በኅብስት፡ ወማይ፡ ይጹም፡ Syn. f. 392; ይጸውም፡ በበ፡ ሰሙን፡ ወበበ ይ፡ ጾም፡ እምቀበላ፡ እስከ፡ ፋሲካ፡ Lud. e Vit. Joh. Camae. 2) *abstinere* ab aliis rebus, ut sermone, cupiditatibus al.: ይ ጹም፡ ልሳንክሙ፡ እምነገረ፡ ውዴት፡ Sx. Tachs. 13; ለእመ፡ ከንከ፡ ዘኢትክል፡ ትጹም፡ እመበልዕት፡ ጹም፡ እንከ፡ እምኀሊ ናት፡ እኪት፡ Phlx. 240.

አጸመ፡ II, 1 *ad jejunandum* vel *abstinendum adigere*, ያጸውም፡ አፉሁ፡ እምነገረ፡ በከ፡ ወዘርቅ፡ Sx. Masc. 28.

ጽዉም፡ (vel ጽውም፡) part. 1) *jejunans:* ተንሥእኩ፡ ጽዉምየ፡ ἐξεγερθεὶς ἐκ τῆς νηστείας 1 Esr. 8, 70. 2) *jejunus*: Matth. 15, 32; ቤተ፡ (pernoctavit) ጽዉም፡ Gad. Lal.; ጽዉሙ፡ ይእቲ፡ ወኢይብላዕ፡ Reg. Pach.

ጾም፡ subst., m. et f., Pl. አጽዋም፡, Pl. Pl. አጽዋማት፡, *jejunium*, 2 Reg. 12, 16; Jes. 1, 13; አኮ፡ ዘንተ፡ ጸመ፡ ዘኀረ ይኩ፡ 58, 5; በዕለተ፡ ጾም፡ Jer. 43, 6; ጸመ፡ ረቡዕ፡ ወጸመ፡ ኀሙስ፡ Zach. 8, 19; Ps. 68, 13; Matth. 17, 21; Luc. 2, 37; 2 Cor. 6, 5. 11, 27; ሰበኩ፡ ጸመ፡ Jer. 43, 9; Jon. 3, 5; 2 Esr. 8, 21; ቀድሱ፡ ጸመ፡ Joel 1, 14; መዋዕለ፡ አጽዋም፡ F. M. 1, 4; አጽዋም፡ *tempus jejunii* Syn.; Deg.; ሐጋጊ፡ አጽዋም፡ እምስቴ፡ Enc. Teq. 12; አጽዋማት፡ Sx. Sen. 17. Praecepta de jejunio in Syn.; F. N. 15 et Did. 29, ubi legitur: ፵ ዕለተ፡ ጾም፡ ቅድ ስት፤ ትትፌጸም፡ ዘቲ፡ ጾም፡ በዕለተ፡ ፋሲካ ፤ ወበሕቱ፡ ይኩን፡ ቀዳሚ፡ ጾምክሙ፡ በሰኑይ፡ ዕለት፡ ወተፍጻሜቱ፡ በዐርብ፡ ዕለ ት፡ ዘቅድመ፡ ፋሲካ፡; praeterea: አዘዘነ፡ ኢየሱስ፡ ንጹም፡ ጸ መ፡ ቅድስተ፡ ፋሲካ፡ ሰዱሰ፡ ዕለተ፡ በእንተ፡ ዕልወቶሙ፡ ለዕል ዋን፡ ወእከዮሙ፡ ለአይሁድ፡; et Abush. 38, ubi legitur: ወአ ጽዋምሰ፡ እለ፡ ሥሩዓን፡ ፯እሙንቱ፤ 1) ጸመ፡ አርድእት፡ ወይ በጽሕ፡ ኍልቁ፡ ኀበ፡ ፍጻሜ፡ ፵ ዕለት፡ ዘውእቱ፡ ዕለተ፡ ፍጻሜ፡ ስምዖሙ፡ ለጴጥሮስ፡ ወጳውሎስ፡ ወየሐጽጽ፡ እስከ፡ ፲ወ፰ዕ ለት፤ 2) ጸመ፡ ረቡዕ፡ ወዐርብ፤ 3) ጸመ፡ ልደት፤ 4) ጸመ፡ ዕለ ት፡ ዘጽባሒሁ፡ ዕለተ፡ ጥምቀት፤ 5) ጸመ፡ አርብዓ፤ 6) ጸመ፡ ሰሙነ፡ ሕማማት፡ (ዘ፯ዕለት፡); ዐባይ፡ ጾም፡ i. q. ጸመ፡ አርብ ዓ፡ j. quadragesimale; de ጸመ፡ ረቡዕ፡ ወዐርብ፡ vid. Lud. Comm. p. 313; de አጽዋመ፡ ፋሲካ፡ p. 307; de ሳብዐ፡ አጽዋመ፡ ፋሲካ፡ (i. e. *vigilia Paschatis*) p. 309; de ጸመ፡ ልደት፡ Enc. Tachs. 22 et Wanslebii Descript. Aeg. P. III. c. 4 n. 11; de

ጾመ፡ አይሁድ፡ Scaliger p. 695 et Lud. Comm. hist. p. 386; de ጾመ፡ ድኅነት፡ Scaliger p. 696; de omnibus Lud. Hist. III, 6, 90 seq.; Comm. hist. p. 381—387.

ጾዋሚ፡ n. ag. 1) *jejunator* (qui multum jejunare amat) Kid. f. 6; Phlx. 49. 2) *jejunans*, Abush. 38; F. N. 15.

ጾማዕት፡ subst. (i. q. صومعة), f. et m., Pl. ጾማዕታት፡, *cella, recessus* vel *sedes* anachoretae, monachi (Klause): ጾማዕተ፡ ባሕታዊ፡ Sx. Mij. 20; Abba Pantaleon ገብረ፡ ሎቱ፡ ጾማዕተ፡ ዘኑኁ፡ ፳ በእመት፡ ወግድሙ፡ ፪ በእመት፡ ወርኅቡ፡ ፫ በእመት፡ Sx. Teq. 6; በኦ፡ ኀበ፡ መነኮስ፡ እንዘ፡ ሀሎ፡ በጾማዕቱ፡ Fal. f. 81; የኀሥሡ፡ ተዘግሖ፡ ውስተ፡ ጾማዕታት፡ እንዘ፡ አልበሙ፡ በውስቴታ፡ ረባሐ፡ Phlx. 241; እለ፡ ውስተ፡ ጾማዕት፡ Org. 7.

ጾረ፡ I, 1 [vic. צבר ... ضبر ... (at צבאר cum צרר componendum videtur)] Subj. ይጹር፡ et ይጹር፡, *portare, gestare, bajulare, ferre*, c. Acc.: Gen. 45, 23; 1 Reg. 31, 4; Hen. 18, 2. 5; ይኄይስ፡ ትጹር፡ ኖጻ፡ ወጺወ፡ Sir. 22, 15; Joh. 19, 17; Act. 3, 2. 21, 35; Rom. 11, 18; Gal. 6, 17; syrma alcjs Esth. 5 aper.; ጹሩ፡ ላቲ፡ (ei) Ruth 2, 16; ጾረ፡ ኀጣውኢነ፡ Jes. 53, 4; 4 Reg. 18, 14; ጸሮ፡ በሥዕርተ፡ ርእሱ፡ Dan. ap. 13, 36; ዲበ፡ መታክፍት፡ Kuf. 12; Job 31, 36; ውስተ፡ መታክፍ፡ Jud. 9, 48; በመትከፍት፡ Jes. 49, 22. 60, 4. 66, 12; Ep. Jer. 3. a) *ferre* arma: እለ፡ ይጸውሩ፡ አስይፍተ፡ Kuf. 34; ይጸውሩ፡ ወላትወ፡ ወንዋየ፡ ሐቅል፡ Kuf. 37; Jer. 6, 23. b) *gerere* vestimenta, ornamenta, iis *uti*: 1 Reg. 2, 28. 14, 3. 22, 18; Matth. 3, 11; Luc. 10, 4; ኢትጹሩ፡ በትረ፡ Clem. f. 45. c) *manu habere* alqd: Apoc. 7, 2. 14, 6. 15, 1. 20, 1; ኵሎሙ፡ ይጸውሩ፡ ማዕጠንተ፡ εἶχεν ἐν τῇ χειρί Hez. 8, 11. d) *gestare* in utero: 4 Esr. 8, 13; Luc. 11, 27. e) *gerere, habere* in animo: ኢትጹር፡ ቂመ፡ ውስተ፡ ልብከ፡ Herm. p. 37; ኵልክሙ፡ ኢትጹሩ፡ እኩየ፡ በልብክሙ፡ ለቢጽክሙ፡ Zach. 8, 17; ኢትትቀየሙ፡ ቢጸክሙ፡ ወኢትጹሩ፡ ሎሙ፡ እከየ፡ 7, 10. f) *sustentare*: ጹር፡ ርሥአኒሁ፡ ለአቡከ፡ ἀντιλαβοῦ Sir. 3, 12. g) *tolerare, perferre, sustinere*, alqd: ስእንኩ፡ ጾሮቶ፡ Jer. 20, 9. 51, 22; Matth. 20, 12; Gal. 6, 5; Joh. 16, 12; alqm: Apoc. 2, 2; 1 Thess. 5, 14; Rom. 14, 1. 15, 1; Hebr. 13, 13. h) *deferre*: Paulus ይሑር፡ ወይጹር፡ ስምየ፡ በውስተ፡ አሕዛብ፡ Sx. Haml. 5; Act. 9, 15. i) *vehere* nave: ወይቤሎ፡ እንድርያስ፡ (ለሊቀ፡ ሐመር፡) አነ፡ እስእለከ፡ ከመ፡ ትጹረነ፡ ወይቤሎ፡ እሆ፡ ወአዕረጎሙ፡ Sx. Haml. 30. — *Voc. Ae.*: ጾረ፡ ዘ፡ ተሸከመ።

አጾረ፡ et አጸረ፡ II, 1 *portare jubere, ad portandum* vel *gestandum adigere, portandum* vel *ferendum imponere*, c. Acc. portantis et Acc. oneris: Ruth 3, 15; አጾረታ፡ Judith 10, 5; 1 Reg. 20, 40; Gen. 22, 6; ዘአጾርከኒ፡ (v. ዘአጸርከኒ፡) አጸውር፡ 4 Reg. 18, 14; Luc. 11, 46. 23, 26; Lit. Orth.; ያጹርዎ፡ ቀኖና፡ ዘማውያን፡ F. M. 5, 8. 23, 9; ታጸውርዎሙ፡ ለሰብእ፡ አርዑተ፡ ክቡደ፡ Chr. ho. 14; F. N. 36 (vid. ጥጥ፡); c. Acc. rei et መልዕልተ፡ *jumenti*: ወአጾርዎ፡ (v. ወአጸርዎ፡) መልዕልተ፡ አፍራስ፡ 2 Par. 25, 28; c. ለ፡ rei et Acc. pers.: አጾረ፡ (v. አጸረ፡) ሎቱ፡ ፪እምውስተ፡ ደቂቁ፡ 4 Reg. 5, 23.

ተጾውረ፡ III, 1 *portari, gestari, ferri*: ተጾሮ፡ Sap. 14, 6; ተጾውረ፡ በከርሥ፡ Lit. 165, 2; Deg.; ተጸወርኩ፡ Syn. f. 382; ዘይጸወር፡ በአናቅጽ፡ (per portas) Kuf. 2; ተጾውሮት፡ Org. 1.

ተጻወረ፡ III, 3 *portare alium cum alio, in portando sese invicem adjuvare*, ተጻወሩ፡ በበይናቲሆሙ፤ በበአሐቲ፡ እብን፡ ጾረ፡ ኀቡረ፡ Herm. p. 77.

ጽዉር፡ (vel ጽውር፡) part. 1) *oneratus, onustus*: ኵልክሙ፡ ጽዉራን፡ πεφορτισμένοι Matth. 11, 28 Platt; c. Acc. rei: ጽዉራኒሆሙ፡ ንዋየ፡ ሐቅሎሙ፡ ይረውጹ፡ Joel 2, 8. 2) *portatus, gestatus*: Christus ተርእየ፡ ጽዉረ፡ ለተወድዮ፡ ውስተ፡ መቃብር፡ H. A. n. 2; እግዚእነ፡ ክርስቶስ፡ ጽዉር፡ ዲበ፡ እደዊሁ፡ sc. Simeonis, Abush. 47.

ጾር፡ subst., (m.), Pl. አጽዋር፡ *onus*: ጾር፡ ክቡድ፡ Sir. 21, 16; ኢታንሥኡ፡ ምንተኒ፡ ጾረ፡ Jer. 17, 21 seq.; 2 Esr. 23, 15; Ps. 37, 4; ከመ፡ ጾረ፡ ኵስሕ፡ Jer. 46, 1; ጾረ፡ ፪ አብቅል፡ 4 Reg. 5, 17; ጾረ፡ ሐመር፡ Act. 27, 10 Platt; መልአክ፡ ጾር፡ ἐπὶ τοῦ φόρου 3 Reg. 5, 14; ኅልቀ፡ እክሎሙ፡ ወአጽዋረ፡ ማየሙ፡ Judith 11, 12. a) *fascis*, Jud. 9, 48; Matth. 23, 4. b) trsl.: *onus grave, jugum*: ζυγός Gen. 27, 40; ተሰከምዋ፡ ጾረ፡ Sir. 51, 26; ጾር፡ ክቡድ፡ ላዕለ፡ ውሉደ፡ አዳም፡ 40, 1; κῦδος Jes. 14, 25; Matth. 11, 30; Luc. 11, 46. c) *res portanda*, ἀναφορά Num. 4, 19. d) φόρος *tributum* interpretati sunt ጾር፡ 2 Reg. 20, 24; 3 Reg. 4, 6 (vid. 3 Reg. 5, 14).

ጹረት፡ n. act. *portatio, gestatio*, Lud. sine auct.

ጸዋር፡ n. ag., m. et f., etiam coll., *gestator, bajulus*: ጸዋረ፡ አርስን፡ αἴροντες ἄρσιν 3 Reg. 5, 15; ገብአት፡ ውስተ፡ ጸዋር፡ ἐγενήθη εἰς φόρον (facta est serva bajula), var. ውስተ፡ እዴ፡ ጸዋር፡ (tradita est in manum bajulorum) Thren. 1, 1. — Quod Lud. in lexico affert ጽዋር፡ 3 Reg. 5, 13, errore nititur.

ጸዋሪ፡ n. ag., f. ጸዋሪት፡, Pl. ጸዋርያን፡ et ጸወርት፡ 1) *gestator, bajulus*: 3 Reg. 5, 13; ጸዋሬ፡ አርስን፡ 5, 15 var.; ጸዋርያን፡ et ጸወርት፡ 5, 13; ጸወርት፡ νωτοφόροι 2 Par. 34, 13 (aliàs ሐዘልት፡); c. Acc.: ጸወርተ፡ መሬት፡ Gad. Lal.; ጾሬ፡ ለጥበብ፡ ቀሊል፡ ውእቱ፤ ትሬስዮ፡ ሊቀ፡ ለጸዋሪሃ፡ Fal. f. 56. a) ጸዋሬ፡ ኲናት፡ *ensiger* vel *ensifer* Jud. 20, 17; ጸዋሬ፡ ንዋየ፡ ሐቅሉ፡ ለኢዮአብ፡ *armiger* 1 Par. 19, 39; ጸወርተ፡ ወላትው፡ *scutati, peltastae* Org. 3. b) ማርያም፡ ጸዋሪቱ፡ ለዋሕድ፡ quae unigenitum gestabat (in utero et in manibus), Laud. Mar. c) *gerens, habens*: ጸዋሬ፡ ጥበብ፡ በነፍሱ፡ Enc. Nah. 17; ጸዋሬ፡ ስም፡ *is qui nomen* alcjs *gerit* vel *assumit* (*cognominis* alicui vel *pseudonymus*): Cyr. f. 102 (ὁμώνυμος); እመሰ፡ በከመ፡ ይብሉ፡ ኢኮነ፡ በአማን፡ ወልደ፡ አላ፡ ጸዋሬ፡ ስም፡ ወበጸጋ፡ ኮነ፡ ወልደ፡ (ψευδώνυμος) Cyr. c. Pall. f. 84. d) *perlator*: Gabriel ጸዋሬ፡ ዜና፡ ኀቤየ፡ (sc. ad Mariam) በልደተ፡ ፍቁር፡ ወልድየ፡ Kedr f. 18; Enc. Tachs. 13; ጸዋሬ፡ ዝንቱ፡ መልእክት፡ Sx. Sen. 12; ጸዋሬ፡ ክታብ፡ *tabellarius*, Lud. e) *tolerans*: ለውንትዮስ፡ ጸዋሬ፡ መቅሠፍት፡ Enc. Sen. 1.

መጽወር፡ et መጾር፡ (etiam ማጾር፡ scriptum in Herm.) subst. *lectica, sella* qua quis gestatur i. e. *gestatoria* vel *bajulatoria*, መጾር፡ φορεῖον Cant. 3, 9; καθέδρα መጽወር፡ Herm. p. 4; ማጾረ፡ ምስማክ፡ p. 4. 17. 18. 41; d'Abbad. Cat. p. 72; nec non quaevis res vel pers., quae *gestando* alicui *inservit*, ut መጾር፡ vocatur jumentum Cod. Mus. Brit. LXXII; Hanna mater Joannis Cod. Mus. Brit. LIV, n. 7, d.

መጽወርት፡ subst., Pl. መጻውር፡ et መጻውርት፡ *vectis* vel *pertica* gestando inserviens, ἀναφορεύς, διωστήρ Ex. 27, 7; መጻውርት፡ 27, 6. 38, 11. 40, 18; Num. 4, 6—14;

Ex. 25, 13 var.; መጸውር፡ 25, 13. 28. — Non est quod cum Lud. in loco Num. 4 significatum *ansa portatoria* statuamus.

ምጽዋር፡ subst., Pl. ምጽዋራት፡ 1) i. q. መጽወር፡ vel መጸር፡ Herm. p. 4. 18. 2) i. q. መጽወርት፡ Ex. 25, 27; ምጽዋራት፡ Ex. 38, 24.

መጸወሪት፡ forma adjectivi fem. prava legitur Syn. f. 385, ubi Adam Evam nominat እኅትየ፡ወመጸወሪትየ፡ — Emendare non audeo; exemplaria Synodi alia formam genuinam docebunt; conjicio ወመፃምርትየ፡

ጸር፡ subst. *palmae parvae* ut videtur (coll. صُوْر): ወዕአ፡ኀቤሁ፡እንዘ፡ይጸርሕ፡ሆሳዕና፡ዘበቀልት ፡ ወጸር ፡ በዐቢይ፡ከብር፡ Sx. Mag. 2 (quamquam textus corruptus est).

ጸበ፡ inus., cui significatus sive *effundendi* sive *effluendi* inerat (sicut صاب صبّ ضبّ צוב; vic. ጸበየ፡ et ጸበተ፡).

ጸወበ፡ I, 2 *ebibere, exhaurire* poculum (proprie: *prorsus effundere*): ትጼውብዮ፡(ለጽዋዕ፡) πίεσαι αὐτό Hez. 23, 34. — Voc. Ae.: ጸወበ ፡ ዘ ፡ ጨለጠ፡ (At Rad. Abb.: ጸአበ ፡ ዘ፡ ጨለጠ፡).

ጸውብ፡ (v. ጽውብ፡ et ጾብ፡) subst. 1) *profluvium, excrementum:* ትስቀይ፡ምድር፡እምነ፡ጸውብከ፡ (v. ጽውብከ፡ v. ጸብከ፡) ἀπὸ τῶν προχωρημάτων σου Hez. 32, 6. 2) *sanies* et *abscessus saniosus:* ኀለቁ፡እንዘ፡አሐክክ፡ጸውበ፡ (v. ጸበ፡)ወእንጸጸኤ፡ወሐመደ፡ከንክ፡ τήκω — ξύων Job 7, 5. — Eodem fortasse referendum est Voc. Ae.: ጸበ፡ዘ፡ወቶት፡

ጸዋት፡ subst. [mihi quidem videtur i. q. أَصْوَات] *exclamatio* vel *exclamationes, suspiria,* ut videtur: ወትብል፡ጸዋተ ፩ በእንተ፡እለ፡ይነግዱ፡፩ በእንተ፡እለ፡ኖሙ፡፩ በእንተ፡ሰላም፡ወጸሎት፡ሃይማኖት፡ Genz. f. 43; plerumque Accusativi signo haud annexo: ወትብል፡በእንተ፡ሰላም፡ጸዋት፡ወትጸርኅ፡፫ጊዜ፡ f. 62. 15 (vid. አስተአምኀ፡); f. 40. 51. 112; ወእምዝ፡ታስተበቍዕ፡፫ጸዋት፡ f. 126; ወትብል፡፫ጸዋት፡ወሰላም፡ወዘአበው፡ወዘማኅበር፡ (quae omnia sunt nomina formularum precandi) f. 129.

ጸወተ፡ inus. sine dubio i. q. ܨܰܘܶܬ Pa. *ornavit, adornavit;* צבת *paravit,* צמד et צות *copulavit, consociavit* (vic. ضَفَّ).

ጸታ፡ subst., m. et. f., Pl. ጸዋትው፡, rarius ጸታት፡ 1) *series, ordo:* στίχος Ex. 28, 17—20. 36, 17—20; 3 Reg. 7, 28. 39; Michael ዘይቀድም፡ጸታሁ፡ (ordine primus) Enc. Mag. 12; አጽሕፍ፡አስማተ፡መጸልው፡ (ponderum) ወጸታ፡መኣርጊሁ፡ Voc. Ae. a) *dispositio:* ጸታ፡ላእከኒሁ፡ στάσιν 2 Par. 9, 4; በበ፡ጸታሆሙ፡ ἐν παρατάξει Sap. 12, 9; በበ፡ጸታት፡ፍሉጣት፡ (in verschiedenen Anordnungen oder Reihenfolgen) F. N. p. 3; ጸዋትወ፡ቅዳሴ፡ Lud. Comm hist. p. 505 n. 49. b) በበ፡ጸዋትዊሁ፡ *ex ordine* Clem. f. 80; እምድኅረ፡በጽሐ፡ምንዳቤ፡ወስደት፡ዘበበ፡ጸታ፡ (unaquaeque suo ordine) Enc. Teq. 11; ሰላም፡ለሐጌ፡ዘተነበየ፡በጸታ፤ሚጠተ፡ጼውዋን፡ሕዝብ፡ወሕንጸተ፡መቅደስ፡ድኅረ፡ንስቲታ፤ Enc. Tachs. 20 (ubi Lud. minus bene exponit *in specie* i. e. *distincte*). 2) *ordo, genus, species, classis:* ዕፀወ፡ኵሎ፡ዘይፈርዩ፡በበ፡ጸታሆሙ፡ Koh. 2, 5 var.; peccati sunt ክልኤ፡ጸታ፤ዘግብት፡ወዘልማድ፡ F. M. 2, 11. በዝቲ፡ጸታ፡ዝሙት፡ (in hoc genere fornicationis) F. M. 7, 1; ዝንቱ፡ጸታ፡ (hoc genus sc. peccati) ይትከፈል፡ለኀበ፡ብዙኅ፡ክፍል፡ F. M. 23, 2; ሥርዐተ፡ሞትስ፡፪ውእቱ፡ጸታሆሙ፡፩ሞት፡ጠባይዓዊ፡ወሞተ፡ፈቃድ፡ Fal. f. 23; Chrys. et Abush. creberrime; angeli በበጸታሆሙ፡ወበነገዶሙ፡ Mavâs. n. 14; Clem. f. 55. 49; ጸዋትዊሆሙ፡ለመላእክት፡ Org. 4; በበዘዚአሁ፡ጸታ፡ F. M. 1, 3; በበ፡ጸታሁ፡ *sigillatim* et *singulatim*, Lud. e Cant. Mar. 26. 3) *ratio, modus:* ወከዕበ፡ናዘዞሙ፡በ፫ጸታ፡ኑዛዜ፡ ἀπὸ τριῶν τρόπων Chrys. ho. 1, al.; እለ፡ኀብሩ፡ምስሌሁ፡በምንትኒ፡ጸታ፡ (in irgend einer Beziehung) F. N. 48; etiam de *modis* musicis: በአይ፡አውታር፡ትፈቅድ፡እዘምር፡ለከ፡ወበአይ፡ዜማ፡ወበአይ፡ጸታ፡, respondet: እፈቱ፡እስማዕ፡፲አውታረ፡ (decachordum) ወዜማሆሙ፡ወጸታሆሙ፡ Sx. Haml. 8. — Voc. Ae.: ጸታ፡ዘ፡ወገን፡አገባብኒ፤ *aliud:* እሊአየ፡አንጋድየ፡ሕዝብየ፡ዘውግየ፡ጸታየ፡ብ፡ወገኔ።

ጸዋት፡ corruptum videtur e ጸዋትው፡ *genera, species:* ሰላም፡ለጕርዔኪ፡ሠናይ፡ወአዳም፡እንተ፡ይትፌለጥ፡በቱ፡ጸዋተ፡ወመሪር፡ (legas ጸዋትወ፡መሪር፡)ወጣዕም፡ I Sal. Mar. 17.

ጸወነ፡ I, 2 [صان *tuitus est, custodivit;* vic. צנה *scutum*] *protegere, munitione defendere, instar asyli esse,* Lud. ex Org. 3.

ተጸወነ፡ III, 2, rarius III, 1 1) *se munire* a) *sibi praemunire, munitionibus defendere, praesidio firmare* locum: ተጸወነ፡ሀየ፡ Jsp. p. 298. 308; Jes. 37, 26; c. Acc. urbis: ወበኡ፡ወተጸወኑ፡ሀገረ፡ 1 Reg. 19, 15. b) *se recipere* vel *refugere in locum munitum* vel *tutum*, Jud. 9, 51; ተጸወኑ፡ውስተ፡በአታት፡ Jer. 4, 29; ኀበ፡ትጼወን፡ (v. ይጼወን፡)ኤፍሬም፡ Jes. 17, 3. c) *confugere in asylum:* Josua ፈለጠ፡አህጉረ፡፯ከመ፡ይጸወኑ፡ውስቴቶሙ፡ኵሉ፡ዘቀተለ፡ነፍሰ፡ Sx. Sen. 26. d) *se recipere in tutelam* vel *praesidium* alcjs, *confugere ad patronum,* c. c. በ፡, ut: ይጼወኑ፡በነገሥት፡ወመኳንንት፡ Clem. f. 154; ንዌጥን፡ተጸዊነነ፡በኀይሉ፡በጽሒፈ፡ዜና፡አይሁድ፡ Jsp. p. 271; c. Acc. pers.: እለ፡ተወከሉኒ፡አድኅን፡ወለእለ፡ተጸወኑኒ፡እትመሐፀን፡ Clem. f. 274. 2) pass. a) *muniri, munitionibus defendi:* ተጸዊኖን፡ ὀχυραί Hez. 36, 35. b) *munitionibus circumdari* vel *claudi, in obsidione teneri:* ይጼወኑ፡ወይትአሰሩ፡ Jes. 24, 22; ተጸወነት፡ሀገር፡ ἦλθεν εἰς συνοχήν Jer. 52, 5 var.; 4 Reg. 24, 10. 25, 2.

ጽዉን፡ part. 1) *munitus, tutus:* ሀገር፡ጽዉናት፡ πόλεις τειχήρεις 2 Par. 32, 1 var.; 33, 14. 2) *refugiens* ad alqm vel alqd: ጽዉን፡አነ፡ላዕለ፡ጸሎትከ፡ Org. 4.

ጸወን፡ subst. (m.), Pl. አጽዋን፡, etiam ጸወናት፡ (nec non አጽውንት፡ Apoc. Mar. Joh.), Pl. Pl. አጽዋናት፡ *locus tutus* vel *munitus, praesidium, refugium, arx, castellum, munimentum, munitiones, moenia:* እግዚ"፡ጸወንየ፡ καταφυγή Jer. 16, 19; Ps. 17, 1. 30, 3. 4. 89, 1. 93, 22; አልቦ፡ጸወን፡ኀበ፡ትጸወን፡ኤፍሬም፡ ὀχυρά Jes. 17, 3; ተሰብረ፡ጸወንክሙ፡ 23, 15; አረፍተ፡ጸወንከ፡ 25, 12; πέτρα 4 Reg. 14, 7; ጸወነ፡ጽዮን፡ περιοχή 1 Par. 11, 5; συνέλευσις Jud. 9, 46. 49; ሀገረ፡ጸወን፡ Org. 3; ሀገረ፡ጸወናት፡ 2 Par. 32, 1. 33, 14; አጽዋን፡ ὀχυρώματα Jes. 34, 13; Jer. 29, 23. 31, 7; Thren. 2, 2; Hab. 1, 10; Am. 5, 9; Nah. 3, 14; ይወድቅ፡አጽዋኒሆሙ፡ለግብጽ፡ Hez. 30, 6; 2 Par. 19, 5; Deut. 28, 52; Ps. 88, 40; ይሰመይ፡አጽዋንኪ፡መድኀኒተ፡ τὰ τείχη Jes. 60, 18; አጽዋኒሆሙ፡ወአድባሪሆሙ፡ ταῖς ὕψεσι τῶν ὀρέων Judith 7, 10;

አንበረ፡ወረሰየ፡ውስተ፡ውእቱ፡ፈለግ፡አጽዋን፡ φρουράς 1 Par. 18, 13; አጽዋናት፡ውስተ፡አድባር፡ Jud. 6, 2; አጽዋናት፡ጽኑዓን፡ 2 Cor. 10, 4. — *Voc. Ae.*: አጽዋን፡ዘ፡መጸግዕዩ ።

ምጽዋን፡ subst. *refugium*, *asylum*, Lud. e Ssal. Req.

ጸውዐ፡ (passim ጸወዐ፡ scriptum ut Ex. 34, 5) I, 2 [[illegible], sine dubio etiam [illegible] et [illegible]] *vocare*, Jes. 44, 7. 50, 2; Job 5, 1; c. Acc. pers.: Job 13, 22; 1 Reg. 3, 4—8; 15, 2. 26, 14; Gen. 3, 9. 27, 1; Ex. 3, 4; Cant. 3, 1; (προσφωνεῖν) Matth. 11, 16; Luc. 7, 32; አነ፡እጼውዐከ፡በስምከ፡ Jes. 45, 4; Ex. 34, 5; Joh. 10, 3; Ps. 146, 4. a) *vocando arcessere*, *advocare*, *evocare*, Gen. 20, 8. 9. 39, 14. 41, 8; Ex. 2, 8; Lev. 9, 1; Jes. 41, 2; Jer. 43, 4; Matth. 2, 7. 10, 1. 15, 10. 25, 14; Luc. 6, 13. 9, 1; Joh. 4, 16; ቀላይ፡ለቀላይ፡ትጼውዕ፡ Ps. 41, 9; c. እምነ፡ loci Num. 23, 7; Matth. 2, 15; 1 Petr. 2, 9; c. ውስተ፡ loci Gen. 31, 4; 1 Petr. 2, 9; c. ኀበ፡ pers.: 2 Reg. 9, 2; in jus vocare Act. 4, 18. b) *convocare*: Gen. 49, 1; Jos. 10, 24. 22, 1. 23, 2. 24, 1; Matth. 20, 8; Marc. 15, 16; Luc. 15, 6. 9. c) *invocare*: Gen. 4, 26. 12, 8. 13, 4; Kuf. 4; Deut. 32, 3; Ps. 78, 6. 104, 1; Jer. 10, 25; Thren. 3, 56; Joel 3, 5; Job 5, 8; Sir. 2, 10; Rom. 10, 13. 14; 1 Cor. 1, 2; Act. 2, 21; ጸውዕዎ፡ይርድኦን፡ Judith 8, 17; etiam c. በ፡ rei, propter quam quis Deum invocat vel opem implorat, Jer. 20, 8. d) *invitare*: 3 Reg. 1, 9. 10; Luc. 14, 12. 13; c. ውስተ፡ Matth. 22, 9; ጸውዖ፡ኪያሁ፡ውስተ፡በዓል፡ Tob. 9, 2; Judith 12, 10; Prov. 9, 3; 1 Reg. 16, 3; ad pacem jungendam, sive ለሰላም፡ Jud. 21, 13; sive በሰላም፡ Deut. 20, 10. e) ad suscipiendum alqd (berufen): Joel 3, 5; Jes. 42, 6. 51, 2; Rom. 8, 30. 9, 12; 1 Thess. 4, 7; ጸውዐክሙ፡ትኩኑ፡ሱቱፋነ፡ 1 Cor. 1, 9; c. ውስተ፡ 1 Thess. 2, 12; 1 Petr. 5, 10; c. ለ፡ Luc. 5, 32; Matth. 9, 13; 1 Thess. 4, 7; ጸውዐነ፡በጽዋዔሁ፡ቅዱስ፡ 2 Tim. 1, 9; ad munus subeundum Gal. 1, 15. Hebr. 5, 4. f) *proclamare*, *praedicare*: ከመ፡ይጸውዑ፡ኅድገተ፡ Jer. 41, 8 seq.; c. Acc. rei et ለ፡ pers.: Hen. 71, 15. g) *appellare*, *nominare*, *nuncupare*: Hen. 6, 6. 106, 18; ወበከመ፡ጸውዖሙ፡ከማሁ፡ኮነ፡ስሞሙ፡ Kuf. 3; ወጸውዖ፡ስሞ፡ሮቤል፡ Kuf. 28; ወጸውዐት፡ስሞ፡ዳን፡ ibid.; Matth. 1, 21. 23. 25 al. — *Voc. Ae.*: ጸውዐ፡ዘ፡ጸራ፡

ተጸውዐ፡ III, 2 *vocari*, a) ad alqd suscipiendum: ዘለኵ፡ተጸዋዕከ፡ 1 Tim. 6, 12; Gal. 5, 13; Eph. 4, 4; መልእክት፡ዘተጸዋዕከ፡ላቲ፡ Vit. Joh. Camae. b) *invitari*: 1 Reg. 9, 13; Apoc. 19, 9; Kid. f. 28. c) *appellari*, *nominari*: Hen. 48, 2 Kuf. 11. 16; ተጸውዐ፡ስሞሙ፡በረብ፡ Kuf. 20. 32.

ጽዉዕ፡ (vel ጽውዕ፡) part. *vocatus*, *invitatus*, Rom. 1, 6 Platt; Judae 1; Matth. 20, 16. 22, 14; invitatus Kid. f. 28. Org. 2.

ጸዋዒ፡ n. ag. *vocator*, *invitator*: ጳውሎስ፡ሰባኪ፡ወንጌል፡ወጸዋዒ፡ Lit. 161, 3; Fal. f. 79 (vid. sub ቀንባዊ፡ c. 450); እኩን፡ጸዋዒ፡ሰብእ፡ለአምልኮትከ፡ Jsp. p. 294.

ጽውዕ፡ subst. *vocatio*, κλῆσις Phil. 3, 14 Platt (quamquam dubito an recte. Alia exempla, quae Lud. affert, vid. sub ጽውዓ፡).

ጽውዓ፡ subst., f. et m., *vocatio*: Herm. p. 73; Asc. Jes. 1, 13; Phil. 3, 14 rom.; 2 Petr. 1, 10 rom.; Ps. 2 in tit. (ubi Lud. imprimendum curavit ጽውዐ፡አሕዛብ፡); etiam ጽዋዕ፡ scriptum Jer. 38, 6 in Cod. Abb. LV.

ጽዋዔ፡ n. act. et subst., f. et m., *vocatio* a) *vocatus*, *acclamatio*: በካዕበ፡ጽዋዔ፡ (beim zweiten Ruf) Genz. f. 12. b) *nominatio*, *appellatio*: Christiani sunt ፫ጽዋዔ፡ክርስቲያን፡መሲሓውያን፡ናዝራዊያን፡ M. M. f. 165; ጽዋዔ፡ስሙ፡ M. M. f. 197. c) *invocatio* Lud. Comm. Hist. p. 505 n. 51. c) *invitatio*, *evocatio*: እስመ፡ሀለወት፡ዕለት፡ጽዋዔ፡ (v. ጽዋዕ፡) κλήσεως Jer. 38, 6. d) ad suscipiendum alqd, ut munus, alia (Berufung): 2 Tim. 1, 9; 2 Petr. 1, 10 Platt; Eph. 1, 18. 4, 1; ዘጽሒፍ፡በእንተ፡ጽዋዔ፡አሕዛብ፡ Did. 33; monachi qui ኮነ፡ይኩ፡ጽዋዔሆሙ፡ Phlx. 5. 46 (ጽዋዓ፡?). 48.

መጸዋዕት፡ etiam መጸዋዕት፡ et መጸዋውዕት፡ subst., sine dubio Pl. (formae irregul., amharizantis, sicut መረዋሕት፡ et መረዋውሕት፡), *nomen instrumenti musici*, quod in funeribus adhibetur, nondum accuratius definiendi (fortasse *tympani* sicut ነጋሪት፡): Genz. f. 13 et 40 (vid. utrumque locum sub መርዋሕት፡ c. 306); ሰበ፡ይመውት፡ሰብእ፡ትገንዘ፡ወታመጽእ፡መጥቅዐ፡ወመጸዋዕት፡ (v. ወመጸዋውዕት፡) ወማኅቶተ፡፫ወታነሥእ፡ለበድን፡ .... f. 135.

ጽዋዕ፡ subst. m., raro f. (ut F. N. 13), Pl. ጽዋዓት፡ [صُوَاع] 1) *calix*, *poculum*, ποτήριον Gen. 40, 11. 13. 21; ጽዋዕ፡ዘብሩር፡ Kuf. 43; 2 Reg. 12, 3; Prov. 20, 1; Ps. 15, 5. 22, 7. ጽዋዐ፡ኢያስትይዎሙ፡ Jer. 16, 7; ጽዋዐ፡ወርቅ፡ 28, 7; ንዋእ፡ጽዋዐ፡ወይን፡ 32, 1 seq.; 4 Esr. 14, 41; Matth. 10, 42; ጽዋዐ፡ማይ፡ቈሪር፡ Clem. f. 269; Matth. 23, 25. 26. 26, 27; Apoc. 17, 4; ኢይምላእ፡ጽዋዐ፡ውስተ፡ከንፈሪ፡ F. N. 13; ጽዋዓት፡ዘወርቅ፡ Esth. 1, 7; Jer. 42, 5; Prov. 23, 31; Marc. 7, 4. 8. a) trsl.: de poenis vel calamitatibus a Deo immissis, ጽዋዐ፡መዐቱ፡ Jes. 51, 17; ጽዋዐ፡ድቀትኪ፡ወጽዋዐ፡መዐትየ፡ 51, 22; ጽዋዐ፡እግዚ" Thren. 4, 21; Hez. 23, 31. 32; Asc. Jes. 5, 13; Matth. 20, 22. 23. 26, 39. 42; Joh. 18, 11; Apoc. 14, 10. 16, 19; Lud. Comm. hist. p. 41 n. 44. b) cujus in eucharistia usus est: 1 Cor. 10, 16 seq.; 11, 26. 27; Lit. 158, 2 seq.; ኅብስት፡ወጽዋዕ፡ Clem. f. 159 al.; ጽዋዕ፡ዘቍርባን፡ Lud. ex Enc. Ter 21. 2) *phiala*: ጽዋዓት፡ φιάλαι 1 Par. 28, 17; 2 Par. 4, 8; Apoc. 5, 8. 15, 7. 16, 1 seq.

ጸዋ፡ subst., sec. Lud. *coenum*, *lutum* [[illegible] ضُوَيطَة]: አንቃህክ፡በድን፡ሐራውያ፡እምጸዋ፡ Lud. ex Enc. Sen. 15 (Sx. Tub. praebet ሐዋርያ፡እምጸዋ፡).

መጽዐዎ፡ *echo* vid. sub ጸአመ፡

ጸዐለ፡ I, 2, rarius I, 1 [cui jam Lud. comparavit [illegible] (i. e. [illegible])] *contumelia*, *ignominia*, *probris afficere* vel *insectari*, *conviciari*, *maledicere*: ጸዐለኪ፡ ὠνείδισε Jes. 37, 22; ይጼዕልዋ፡ καθυβρίσουσιν Jer. 28, 2; ቃለ፡ለዘይጼዕለኪ፡ Jer. 4, 31; አበ፡ወእመ፡ጸዐሉ፡ ἐκακολόγουν Hez. 22, 7; ἐπικαταράσθαι Num. 23, 7. 8; ὀνειδίζειν Ps. 41, 14; 73, 11; Luc. 6, 22; λοιδορεῖν Num. 20, 3; 1 Petr. 2, 23; Joh. 9, 28; Act. 23, 4; ለእመ፡አዕበይከ፡አፉከ፡ላዕሌሁ፡ወጸዐልከሁ፡ ὑπερηφανία Sir. 22, 22; በእንተ፡በረፍ፡ወጽዒል፡ tractatur F. M. 20; ኢትጽዐል፡ F. M. 20, 5; Jsp. p. 327 (vid. sub ለአደ፡); Christus ለእለ፡ይጼዕልዎ፡ኢጸዐሎሙ፡ F. M. 21, 1

አጽዐለ፡ II, 1 et አጸዐለ፡ II, 2 *contemtum* vel *vilem facere*, *contumeliam* vel *ignominiam afferre* vel *injun-*

gere, dedecorare: ያጼዕል፡አበሁ፡ ἀτιμάζει Prov. 28, 7; ዘኢያጽዐሉ፡አዝማዲሁ፡ ὀνειδισμὸν οὐκ ἔλαβεν ἐπί .. Ps. 14, 4; ወልድ፡አብድ፡ያጼዕል፡እሞ፡ μυκτηρίζει Prov. 15, 20; βεβηλοῖ Lev. 21, 9; Deut. 22, 21; ከመ፡ኢያጽዕላ፡ርእሶን፡ (λοιδορία) 1 Tim. 5, 14 Platt; እስመ፡ተዋርዶ፡ኢያጼዕል፡ οὐ γὰρ ὕβρις ἔστιν εὐτέλεια ho. Theodoti Anc. in Cyr. f. 102.

ተጽዕለ፡ et ተጸዐለ፡ III, 2 *contumelia, ignominia, conviciis affici, probro* vel *opprobrio esse:* ለዘ፡ተጸዐለ፡ያስተማውጽዎ፡ λοιδορίας Sir. 27, 21; ὑβρισθέντες 1 Thess. 2, 2; ὀνειδιζόμεθα 1 Tim. 4, 10; Hebr. 10, 33; ὄνειδος Ps. 30, 14. 108, 24; Cyr. f. 106 (vid. ተጻፍዐ፡).

ተጻዐለ፡ III, 3 *sese invicem contumeliis afficere* vel *conviciari*, Act. 14, 5 Platt.

ጽዑል፡ part. *contumelia affectus, ignominiosus, probrosus:* ረሰይኩኪ፡ጽዕልተ፡በኀበ፡አሕዛብ፡ εἰς ὀνειδισμόν Hez. 22, 4; βεβηλωμένη Lev. 21, 7. 14; ጽዕልት፡ μεμισημένη Jes. 60, 15 et Prov. 24, 58 (at ጽልእት፡ legere praestat); ኢጽዕልት፡ Org.

ጽዕለት፡ n. act. et subst., f. et m., Pl. ጽዕለታት፡ *contumelia, ignominia, convicium, maledictio, probrum, opprobrium:* ὕβρις Lev. 26, 19; እምጽዕለተ፡እኩያን፡ Job 35, 12; Jes. 16, 6. 23, 9. 28, 3; Jer. 13, 9. 31, 29; Zeph. 2, 10; Nah. 2, 3; Prov. 1, 22; Hez. 33, 28; ὀνειδισμός Ps. 68, 10; Jes. 4, 1. 51, 7; Jer. 6, 10. 29, 14. 51, 8; Thren. 3, 60; Joel 2, 19; Zeph. 2, 8; Hez. 22, 4; 1 Tim. 3, 7; ὀνείδισμα ከንክሙ፡ጽዕለተ፡ለአሕዛብ፡ Hez. 36, 3; ὄνειδος Gen. 34, 14; Lev. 20, 17; Prov. 6, 33; Ps. 78, 4. 88, 40; ኀሳር፡ወጽዕለት፡ Sir. 6, 1; Jes. 25, 8. 30, 5. 54, 4; λοιδορία Prov. 20, 3; Sir. 29, 6; ከመ፡ኢይግበር፡ጽዕለተ፡ላዕሌከ፡ μή ποτε μῶμον δῷ σοι Sir. 11, 33; ወዕለታት፡ Chr. ho. 28.

ጸዓሊ፡ n. ag., f. ጸዓሊት፡, Pl. m. ጸዓልያን፡, f. ጸዓልያት፡ *conviciator, maledicus, contumeliosus, insolenter et ignominiose tractans*, λοίδορος Sir. 23, 8; Prov. 26, 21; ብእሲት፡ጸዓሊት፡ Prov. 25, 24; ὑβριστής 1 Tim. 1, 13; Sir. 8, 11; Jes. 2, 12; Prov. 6, 17. 20, 1; Org. 4; ጸዓልያን፡ et ጸዓልያት፡ Jer. 28, 2; ጸዓልያን፡ Prov. 15, 25. 16, 19; οἱ ὕβρει φερόμενοι Job 22, 12; ἄδικοι 1 Cor. 6, 1. 10.

መጽዕል፡ subst. (part.) *res probrosa, turpis*, 1 Cor. 12, 23. 24 rom.

ተጸንሊ፡ n. ag., Voc. Ae., vid. scholion ad መስተሀብብ፡ c. 9.

ጽዕረ፡ I, 1 [aram. צְעַר, amh. ጸረ፡, hebr. צער; arab. صعر II *distorquere*, ضار V *se contorsit*; vid. etiam አንፆረረ፡] *dolore cruciari, dolores sentire*, de aegroto: እስመ፡ጽዕረ፡ፈድፋደ፡ Sx. Haml. 8; ትጽዕረኒ፡ልብየ፡ Ps. 12, 2 var.

ጸዐረ፡ I, 2 1) *dolore laborare*, ትጼዕረኒ፡ (mihi) ልብየ፡ Ps. 12, 2. 2) *dolore afficere, cruciare*, Ex. 1, 14 FH.

አጸዐረ፡ II, 2 et አጽዐረ፡ II, 1 *torquere, cruciare, excruciare, graviter affligere* vel *vexare, dolore afficere:* አጸዐርዋ፡ለነፍሶሙ፡ ἐκάκωσαν Act. 14, 2; አጽዐርከሙ፡ Job 22, 9; ያጼዕረኒ፡ዘያወዕእ፡ለነፍስየ፡ Job 17, 1; እስከ፡ምንትኑ፡ታጼዕርዋ፡ለነፍስየ፡ ἔγκοπον ποιήσετε 19, 2; ταπεινώσουσι Gen. 15, 13; κατωδύνων Ex. 1, 14; βασανίζειν 2 Petr. 2, 8; እስመ፡ጥቀ፡ያጽዕርን፡ Herm. p. 58; ፈቀደ፡ያጽዕራ፡ (eam) Enc. Hed. 7.

ተጽዕረ፡ (et ተጸዐረ፡) III, 2 *cruciari, excruciari, dolore torqueri, graviter affligi* vel *vexari:* ተጽዕሩ፡ Sap. 16, 1; Job 3, 17; መኑ፡ውእቱ፡ዘተጽዕረ፡ከማየ፡ Job 13, 19; ተጽዕረት፡ነፍስኪ፡ Hez. 16, 5; Hen. 103, 10; ተጽዕረ፡በምንዳቤ፡ Enc. Ter 15; ትጼዐር፡ነፍስየ፡ Job 10, 1; 4 Esr. 6, 55. 9, 10. 23; Hab. 3, 10 var.; እስመ፡አብ፡ይጼዐር፡ወይላሑ፡ለ፩ሎቱ፡ Sap. 14, 15; 2 Cor. 4, 9; እለ፡ይጼዐሩ፡በሀየ፡ (in infernis) Chr. Ta. 1; ይመውት፡ውስተ፡ምስክቡ፡ወበሕተ፡ተጽዒሮ፡ 4 Esr. 12, 34; ለተጽዕሮ፡ 2 Petr. 2, 9; በተጽዕሮ፡ Enc. Haml. 8.

ጽዑር፡ part. 1) *cruciatus, excruciatus, tormentis vexatus, doloribus affectus, vehementer dolens:* ጥቀ፡ጽዑር፡ Matth. 8, 6; ἀδικούμενος Deut. 28, 33; ፊልጶስ፡ጽዑረ፡ሥጋ፡በመቅሠፍት፡ Sx. Hed. 18; ቴዎድሮስ፡ (martyr) ጽዑር፡ Enc. Haml. 10; በጽዑር፡መንፈስ፡ διὰ στενοχωρίαν πνεύματος Sap. 5, 3; ሕሙም፡ወጽዑር፡ Chr. Ta. 4; ጽዑራን፡ Matth. 4, 24; ጽዑራን፡ነፍስ፡ Job 3, 20; ይከውኑ፡ጽዑራን፡ ἐν ὀδύνῃ Sap. 4, 19. 2) *tormentosus, dolores efficiens:* ሞተ፡ሞተ፡ጽዑረ፡ M. M. f. 43.

ጸዕር፡ subst. m. et f. (ut Hen. 22, 11; Hos. 5, 13), Pl. ጸዕራት፡ *cruciatus, tormentum, dolor acerbus* vel *vehemens, dolores, afflictio gravis*, ὀδύνη, ὀδύναι Job 7, 3; Ex. 3, 7; Hos. 5, 13; ὠδῖνες Marc. 13, 8; parturientis: Gen. 35, 18; Kuf. 3; 4 Esr. 10, 17; Lit. 174, 3; ጸዕረ፡ሞት፡ 2 Reg. 22, 6; Ps. 17, 5. 114, 3; ዛቲ፡ዐባይ፡ጸዕር፡ Hen. 22, 11; ጸዕረ፡ደይን፡ 2 Petr. 2, 4; ዐቢይ፡ጸዕር፡ 4 Esr. 13, 25; πόνος Ps. 7, 15; Job 15, 2; ጸዕረ፡ሕማም፡ dolores morbi, Jsp. p. 340; κίνδυνος Rom. 8, 35; Hen. 10, 22; ἀνάγκαι Jer. 9, 15; ዕለተ፡ምንዳቤ፡ወጸዕር፡ Enc. Nah. 16; በጸዕር፡ Gen. 44, 31; Tob. 3, 10; Hen. 34, 5; ጸዕራት፡ Hen. 100, 13.

ጸዓሪ፡ n. ag. *cruciator, tortor:* Satanas ጸዓሬ፡ነፍስ፡ Lud. ex Enc. Tachs. 12 (Tub.: ፀረ፡ነፍስ፡).

መጸዕርት፡ subst., Pl. *tormenta, cruciatus:* Diocletianus አዘዘ፡ስደተ፡ላዕለ፡ኤጲስ፡ቆጶሳት፡ወመጸዕርተ፡ኵነኔ፡ዕጹበ፡ላዕለ፡መሃይምናን፡ M. M. f. 18.

ጽዕቀ፡ vel ጸዐቀ፡ (Prf. nondum repertum) I, 1 [vic. ጦቀ፡ ጠበቀ፡ዐጠቀ፡ q. v.] *angustum esse, coangustare:* ለትጽዐቆ፡ ut premas eum, Lud. ex Org. 3.

አጽዐቀ፡ II, 1 *coangustare, coarctare:* SS. Trinitatem ኢያገምራ፡ርሕበ፡ዓለም፡ወኢያጽዕቃ፡መጽብብ፡ዘመቅዐን፡ Athan. de Trin.; Org. 1. a) *circumplecti:* ዘሰማየ፡ሰማያት፡ኢያገምሮ፤ዘከርሥ፡ኢያጽዐቆ፡ Deg. b) *in angustias compellere, premere*, Hen. 89, 46; አጽዐቆ፡በብዙኅ፡ምንዳቤ፡ Enc. Nah. 10. α) *urgere:* Hen. 14, 8; ሰበ፡አጽዐቆ፡ምንዳቤ፡ F. M. 16, 1. β) *injuria premere:* እለ፡ያጽዕቁ፡ላዕለ፡እቤራት፡ F. N. 12. γ) *cogere* (impers., si quidem lectio sana est) Act. 28, 19 rom. c) *molestiam afferre* alicui: ኢሰሐጦሙ፡ወኢያጽዐቆሙ፡ παρηνώχλησεν Dan. ap. 3, 26; አጽዕቆ፡ (var. pro አጽሀቆ፡) ὀχληρία Koh. 7, 25.

ተጻዐቀ፡ III, 3 (etiam ተጸዐቀ፡ III, 1 scriptum) *sese invicem premere* ob angustiam loci, de turba, multitudine: Act. 21, 35; sese vulnerarunt እንዘ፡ይጻዐቁ፡፩ላዕለ፡ካልኡ፡ Macc. f. 2. a) de rebus, ut de fulminibus continuo fragore et fulgure sese quasi prementibus vel excipientibus: ከመ፡ይጻዐቁ፡ነጐረ፡መብረቅት፡ Org. 4. b) *premere* alqm, de multitudine conferta:

አክሁ፡ሰብእ፡ይጠወቅ፡ወይጻዐቀከ፡ Luc. 8, 45 Platt; ተጻዕቆት፡ *pressura, necessitas:* አመ፡ተጻዕቆተ፡ትካዝ፡ Fal. ab initio; ባልሖሙ፡እምነ፡ገዓር፡ወተጻዕቆተ፡ግብር፡ዘነበሩ፡በቲ፡ Chr. ho. 27. c) *confertim se premere* ad alqm: quum videret ከመ፡ይጻዐቁ፡ሰብእ፡ኀቤሁ፡ Gad. Za Mich.

ጽዑቅ፡ part. 1) *arctus, angustus:* ጽዕቅት፡ፍኖት፡ Matth. 7, 14; Chr. ho. 29; ፍኖት፡ጽዕቅት፡ወመቅዓን፡ይእቲ፡ Chr. Ta. 29; de area Org. 6. 2) *pressus* augustiis, calamitate, F. N. 5.

ጻዕቅ፡ subst. 1) *angustia, necessitas* (Noth, Drangsal): በዕለተ፡ጻዕቆሙ፡ወጻሕበሙ፡ Hen. 48, 8; ምንዳቤ፡ወጻዕቅ፡ (in Sx. Tub. ወጻሕቅ፡) Enc. Teq. 12. 2) *pressura* multitudinis confertae (Gedränge): ብዙኅ፡ሰብእ፡ውስተ፡ሀገር፡ወኢመከነ፡ዕሩቅ፡ዘእንበለ፡ጻዕቀ፡ሰብእ፡ጽፋቅ፡ Jsp. p. 343.

ጽዓቂ፡ subst. *coarctatio,* Lud. sine auct.

ተጻዓቂ፡ n. ag. *coarctator:* መዛሕም፡ (مُزَاحِم) ዘበትር ኅሚሁ፡ተጻዓቂ፡ Sx. Sen. 19.

መጽዕቅ፡ part. *coarctans, premens:* ሕማም፡ወጽንዐ፡ንዴት፡መጽዕቅ፡ Tab. Tab. 23.

ጽዕብ፡ subst., non nisi in Pl. አጽዕብት፡ et Pl. Pl. አጽባዓት፡ repertum [sine dubio i. q. צָבוּעַ ضَبُع] *bestia rapax,* in specie *hyaena:* አጽዕብት፡ (in Cod. Abb. LV: አጽባዓት፡) Hen. 89, 10. 55. (In Voc. Ac. scriptum est አጽባዕት፡).

ጸዐነ፡ I, 1 rarius I, 2 [טָעַן ظَعَنَ VIII; טְעַן ظَعَنَ; amh. ጫነ:] Subj. I, 1 ይጽዐን፡ 1) *imponere* onera jumentis, curribus, navibus, c. Acc. oneris: ጸዐነ፡አንስቲያሁ፡ Kuf. 29; ጸዐና፡ (Imprt.) ለእምከ፡ Kuf. 31; c. ዲበ፡ jumenti, currus Jud. 19, 28; Kuf. 31; 2 Reg. 6, 3; c. ላዕለ፡ 1 Reg. 25, 18; ይጽዕኑ፡ላዕለ፡አእዱግ፡ወይነ፡ 2 Esr. 23, 15; c. ውስተ፡ Gen. 42, 26. 46, 5; c. በ፡ Gen. 31, 17; 2 Reg. 16, 2; ይጼዕኑ፡ (v. ይጽዕኑ፡) በአግማል፡ብዕሎሙ፡ Jes. 30, 6; አዘዘሙ፡ይሣየጡ፡በውእቱ፡ንዋይ፡እክለ፡ወይጽዐንዎ፡በአሕማር፡ Jsp. p. 329. 2) *onerare* jumentum, vehiculum Kuf. 18; ጸዐኑ፡አእዱጊሆሙ፡ Kuf. 43; ለአድግሰ፡ጸዐኖ፡ φορτία ὄνῳ Sir. 30, 33; ወነሥአት፡ወጸዐነት፡አብቅሊሃ፡ Judith 15, 11. 3) *jungere* plaustrum jumento, ut videtur: ወእጼዕን፡ሰረገላ፡ዲበ፡መሠንየ፡ክሳዱ፡ Hos. 10, 11 var.

አጽዐነ፡ II, 1 et 2 1) insidere facere i. e. a) *equitare facere* vel *jubere:* Marc. 11, 7; ውስተ፡ፈረስ፡ Gen. 41, 43; ዲበ፡በቅል፡ 3 Reg. 1, 33; ያጽዕንዎ፡ (Subj.) ዲበ፡ፈረሱ፡ Esth. 6, 9. 11. b) *invehi facere* vel *jubere:* ዲበ፡ሰረገላ፡ Kuf. 40. 44; trsl.: Ps. 65, 10; ወዲበ፡ልዑላት፡ያጼዕነኒ፡ Hebr. 3, 19 var. 2) *onerare* jumentum (si non: *sternere*) Kuf. p. 68 var.

ተጽዕነ፡ III, 2 1) *conscendere* jumentum, vehiculum, c. Acc. jumenti 2 Reg. 13, 29; 1 Reg. 25, 42; ተጽዕኖ፡ (Inf.) አድግት፡ Enc. Mag. 22; vel navis: ተጽዕነ፡ሐመረ፡ Jsp. p. 295. 303; c. ዲበ፡ jumenti 1 Reg. 25, 20; c. በ፡ jumenti Gen. 24, 61, vel navis: ሶበ፡ከልእዎ፡ይጸዐን፡በሐመር፡ Enc. Haml. 7; abs.: Matth. 21, 7; ተጸዐኑ፡ ἐπιβήσατε Jer. 26, 4. 2) *vehi,* a) *equitare,* c. ዲበ፡, ut: ዲበ፡እንስሳ፡ Kuf. 60; ዲበ፡ፈረስ፡ Zach. 1, 8; Jer. 22, 4; c. ላዕለ፡, ut: Jud. 5, 10; magus ዐርገ፡ሰማየ፡እስመ፡ይጼዐን፡ላዕለ፡አጋንንት፡ Clem. f. 253; c. በ፡, ut Jer. 6, 23. 17, 25; ተጽዕነ፡በአጋንንት፡ Clem. f. 254; c. Acc.: Luc. 19, 30; Apoc. 6, 2; ፈረስ፡ወዘይጼዐኖ፡ Job 39, 18; ፈረስ፡እንተ፡ይጼዐን፡ንጉሥ፡ Esth. 6, 8. 8, 14; Jes. 21, 7. 36, 8; ዘይክል፡ተጽዕኖቶሙ፡ 4 Reg. 18, 23; ተምህረ፡ተጽዕኖ፡ፈረስ፡ወነዲፈ፡ቀስት፡ Sx. Sen. 29; Haml. 15 (vid. ጽኑዕ፡); ተጽዒኖ፡ cum equitaret Clem. f. 253. b) *invehi* curru, al., c. በ፡, ut: በአፍራስ፡ወበሰረገላ፡ይጼዐኑ፡ Jer. 6, 23. 17, 25; c. ላዕለ፡ Ps. 17, 12; c. ዲበ፡ Jer. 22, 4; c. Acc.: ሰረገላ፡ወዘይጼዐኖሙ፡ Jer. 28, 22; ሰረገላ፡በኀበ፡ይጼዐን፡ Hen. 73, 2; Lit. 172, 1. c) *vehi* in nave, *navigare:* እለ፡ይጼዐኑ፡ውስተ፡ሐመር፡ Sx. Masc. 25; ንሕነ፡ተጽዕነ፡ውስተ፡ሐመር፡ Sx. Pag. 3. d) trsl.: α) *insidere:* ይጼዐን፡ቀመረ፡ insidet fornici, Lud. e Lit. Orth. β) *obsidere:* ተጽዕነ፡ላዕሌሁ፡ሰይጣን፡ Sx. Masc. 19. 29 al. — *Voc. Ac.:* ተጽዕነ፡ዘ፡ሰረረ፡በረረ፡ይ፡

አስተጻዐነ፡ IV, 2 *facere ut* alqs *invehatur, equitet, insideat:* Sx. Teq. 9 (vid. sub መስተበቅል፡ c. 511); አዘዘ፡ይኩንንዎ፡ወያስተጽዕንዎ፡ላዕለ፡ኀንባዝ፡ወዐጻርዎ፡ (aliâs ያዕርግዎ፡ዲበ፡ኀንባዝ፡) Sx. Sen. 5. — (Quod Lud. affert: *imposuit jugum* duobus vel pluribus, *copulavit jugo* duas vaccas, 1 Reg. 6, 7, nescio unde sumserit).

ጽዑን፡ part. 1) a) *impositus* jumento, vehiculo: panis ዘጽዑን፡በአድግ፡ Enc. Jac. 11. b) *insidens, equitans:* አኀዘ፡ልጓመ፡ፈረስ፡ዘአቡሁ፡እንዘ፡ሀሎ፡ (sc. pater) ጽዑን፡ዲቤሁ፡ Sx. Teq. 14; ውእቱ፡እንዘ፡ጽዑን፡ምስሌሁ፡ዲበ፡ፈረስ፡ Sx. Hed. 25. 2) *onustus, oneratus sarcinis:* ἐπισεσαγμένοι Jud. 19, 10; 2 Reg. 16, 1; ገመል፡ጽዑን፡ Sx. Haml. 25; c. Acc. oneris: ጽዑን፡አግማሊሁ፡አፈዋተ፡ Gen. 37, 25; per st. c.: ጽዑናነ፡ሕግ፡ onerati lege, Lud. e Mss. Colb.

መጻዕን፡ part. *eques,* መጻዕናን፡ (v. መስተጽዕናን፡) Deut. 20, 1.

መስተጽዕን፡ part. *vehens* a) plerumque: *equitans, eques,* sive seq. nomine jumenti, ut: መስተጽዕናነ፡አፍራስ፡ Job 1, 17; Jes. 22, 6. 36, 9; Hez. 23, 6. 23. 38, 15; Judith 2, 5; 1 Reg. 13, 5; 4 Reg. 7, 14; Ex. 14, 23. 15, 1 al.; sive omisso: Jes. 21, 7; Jer. 26, 4. 28, 21; Judith 9, 7; Nah. 3, 3; 1 Par. 19, 6. 7 al. b) curribus: Ex. 14, 23. 15, 4; Deus መስተጽዕነ፡ኪሩቤል፡ Org. 1. c) navibus (*nauta*): Hez. 27, 29.

ጽዕደ፡ i. q. ጽሕደ፡

አጽዐደ፡ II, 1 *laevem, mollem reddere* unguento: አጽዕዶ፡በቅብእከ፡ለነፍስየ፡ሳሕከ፡ Enc. Genb. 8.

ጽዑድ፡ part. *laevis, mollis, tener:* ጽዑድ፡ዘ፡ልሕኵ፡ (v. ልምኵ፡), Voc. Ac.

ጽዕድ፡ subst., ut videtur *dolium:* ጽዕድ፡ስቁርት፡ዘማዊት፡ πίθος τετρημένος Prov. 23, 27; at quaeritur, annon interpres πίτυς legerit et ጽዕድ፡ alia forma nominis ጽኁድ፡ *juniperus, cedrus* sit.

ጸዐዳ፡ *albus* vid. sub ጻዕደወ፡

ጻዕደወ፡ quadrl. I [a Ges. in thes. p. 1328 relatum ad שִׂיד *calx;* at quaeritur, annon sicut صخل et صهل cum radicibus late propagatis, a צח, צה, זה incipientibus (Ges. p. 1162) componendum sit] *candidum, album esse* vel *fieri, albere*

albescere, (canescere): ጻዕደዉ፡እምበረድ፡ Thren. 4, 7; Hen. 14, 20. 106, 10; Num. 12, 10; Lev. 13, 2 (τηλαυγής); Marc. 9, 3; Joh. 4, 35; μεταβάλλει λευκή Lev. 13, 3 seq.; Ps. 50, 8; ይጸዐዱ፡አርእስተ፡ደቂቆሙ፡በሢበት፡ Kuf. 23; እመ፡ጻዕደወ፡ቋዕ፡ከመ፡ሬዛ፡ Kuf. 23; ለእመ፡ጻዕደወ፡ቋዕ፡ከመ፡በረድ፡ይከውን፡ኣብድ፡ጠቢበ፡ Fal. f. 66; M. M. f. 44 (vid. ነጸፍጸፍ፡); ጻዕድዎት፡ Sir. 43, 18 var. — *Voc. Ae.*: ጻዕደወ፡ዘ፡ነጻ።

አጻዕደወ፡ II *dealbare, albare, album (,canum) facere*: አጸዐድዎ፡ከመ፡በረድ፡ Jes. 1, 18; ዘሕብረ፡ቀይሕ፡ያጸዐዱ፡ከመ፡ፀምር፡ Rel. Bar.; በዘ፡አጻዕደወት፡አዕጹቂሃ፡ Joel 1, 7; ኢይክል፡ከማሁ፡አጻዕድዎቶ፡ Marc. 9, 3; ኢትክል፡አጻዕድዎ፡አሐተ፡ሥዕርተ፡ርእስከ፡ Syn. f. 295.

ጽዕድው፡ part., f. ጽዕዱት፡ *candidus, albus*, Cant. 8, 5; Apoc. 21, 11; de equis Zach. 6, 3 var.; asinis Jud. 5, 10; አጽሩርኪ፡ጽዕዱት፡ I Sal. Mar. 25; ጽዕድዋን፡አርጋብ፡ Enc. Ter 11; Lud. ex Enc. Ter 3; Pl. f. ጽዕድዋት፡ Lud. e Mss. Colb.

ጻዕዳ፡ et ጸዐዳ፡ adj., m. et f., Pl. ጸዓድው፡ (passim ጸዐደው፡ vel ጸዓደው፡ scriptum), *candidus, albus, canus*: ጻዕዳ፡ወቀይሕ፡ Cant. 5, 10; ልብሱ፡ጸዐዳ፡ከመ፡በረድ፡ Dan. 7, 9; Enc. Genb. 17; ዘጸዐዳ፡ጸጕሩ፡ Gen. 30, 32; Ex. 4, 6. 16, 14; Lev. 13, 4. 24; Apoc. 1, 14. 20, 11. 22, 1; ረሲዩ፡ጸዐዳ፡ Matth. 5, 36; de dentibus Gen. 49, 12; ovibus 31, 8; Hen. 90, 32; equis Apoc. 6, 2. 19, 11. 14; አፍራስ፡ጸዓድው፡ (v. ጸዓደው፡) Zach. 1, 8. 6, 3. 6; ጸዓድው፡አልባስ፡ Apoc. 4, 4; Joh. 20, 12; Hen. 90, 21. 22; አክሊላት፡ጸዓድው፡ Org.; አስተርአየ፡ጻዕዳሆን፡ለእማንቱ፡አብትር፡ τὸ λευκόν Gen. 30, 37. a) *purus*: ወይን፡ጻዕዳ፡ οἶνος διυλισμένος Am. 6, 6. b) መሬት፡ጸዐዳ፡ *calx* Deut. 27, 2.

ጽዕዱት፡ subst. (part. fem.) *candor* nivis: ዕጹብ፡ለዐይን፡ሥነ፡ጽዕዱቱ፡ (v. ጻዕድዎቱ፡) Sir. 43, 18.

ጽዕዳዌ፡ subst. *candor, albitudo, (canities)*: ጽዕዳዌ፡ፀምር፡ Chr. Ta. 12; ጽዕዳዌ፡ወልታ፡ Enc. Masc. 29; እግዚ"፡አክበረከ፡ (o senex) በጽዕዳዌ፡ጸጕር፡ Chr. Ta. 7.

ጽዕዳዊ፡ et ጻዕዳዊ፡ adj. rel. *albus*, Voc. Ae.

ጸዐድዒድ፡ adj. *candicans, albicans, albidus*: Lev. 13, 19. 24. 38; ሕብራት፡ጸዐድዒዳን፡ Fal. f. 16; አፍራስ፡ጸዐድዒዳን፡ (Zachariae proph.) M. M. f. 59; ናርዶስ፡ዘጸገየ፡በጸዐድዒድ፡ Org. 2; አጽጌያት፡ሥነከሙ፡ጸዐድዒደ፤ ይርአይ፡እግዚ"፡እምሰማይ፡ወረደ፡ Enc. Masc. 28.

ጸዐጠ፡ I, 1 [سَعَطَ et صَعَطَ] Subj. ይጽዐጥ፡ 1) *condire unguenta, aromata, ea parare miscendo vel temperare*: Org. 5; ዐቀብተ፡ሥራይ፡ዘይጽዕጡ፡ፈውሰ፡ለቍስላን፡በዘይትኃይማኖት፡ M. M. f. 214; ዘጸዐጠ፡ዕፍረተ፡ትንቢተ፡ነቢያት፡በዘይተ፡ሃይማኖቶሙ፡ለሐዋርያት፡ f. 229; ዕፍረት፡ዘእዴ፡ዮሴፍ፡ጸዐጠ፡ Sx. Mag. 27; ጽዒጥ፡ *mixtura vel conditura unguenti, unguentum conditum*: ጽዒጥ፡ዘጸዓጢ፡ Ex. 30, 25. 32; in C Ex. 37, 29 sec. Hebr. (Octat. Comm. p. 93, ubi pro ጽ[ዑ]ጥ፡ restituas ጽዒጥ፡); ጽዒጥ፡ወዕጣን፡ Macc. 15; አእዳወ፡ፍቅርኪ፡በላዕሌየ፡ይጽዐጣ፤ (scriptum est ይጸዐጣ፤) ዕፍረተ፡መዐዛ፡በቅብአ፡ዘብዙኀ፡ሢጣ፡ Enc. Nah. 16. 2) *condire* aromatibus vel unguentis cadaver: ጸዐጡ፡ (Imprt.) ሥጋየ፡በከርቤ፡ወበሰሊክ፡ Abush. 47. — *Voc. Ae.*: አጽዐጠ፡ብ፡አጻፈጠ።

ጽዑጥ፡ part. *conditus aromatibus, odoratus*: አፈዋተ፡ርሔ፡ጽዑጣን፡ዘይትዐቀብ፡በቀርነ፡ቅብእ፡ዘጽዮን፡ M. M. f. 49; Org. 2; ዕፍረተ፡መዐዛ፡ጽዑጥ፡ Enc. Jac. 10; እንዘ፡ይቀብርዎ፡ረከቡ፡ክርታሰ፡በእዴሁ፡ጽዑጠ፡ (at legendum videtur ዕቡጠ፡) Sx. Teq. 14.

ጸዓጢ፡ n. ag. *unguentarius, pigmentarius*, Ex. 30, 25. 32.

መጽዕጥ፡ (መጻዕጥ፡) part., m. et f., id.: ይነሥእ፡አዋልዲክሙ፡ለመጽዕጣት፡ (v. ለመጻዕጣት፡) 1 Reg. 8, 13.

ጻዕፍ፡ subst. [صُعْفٌ vinum confectum ex contusis relictisque uvis, etiam ex melle] *vinum mustum* (Lud.: *potus recens*, sive *vinum* sive *hydromeli* fuerit): οἶνος νέος Jes. 49, 26; Luc. 5, 39; Act. 2, 13 (ጸዐፍ፡ in N. T. rom.); አስተዳልዉ፡ (Imprt.) ፳፻ በመስፈርተ፡ኄባል፡ጻዕፈ፡ወይን፡ወ፳፻ በመስፈርተ፡ኄባል፡ሚሰ፡ወምዝርሰ፡ብዙኀ፡ከመ፡ማይ፡ Gad. T. H. — *Voc. Ae.*: ጻዕፍ፡ብ፡ጕሽ፡ጸጅ፡; *aliud*: ጻዕፍ፡ዘ፡ጕለሽ።

ጼሐ፡ I, 1 [סָחָה סְחִי سَحَا *verrendo removit*; an etiam صَاعَةٌ صَاعٌ *terra plana?*] Subj. ይጺሕ፡, (purgare), *aequare, complanare*, a) viam, *sternere, munire*: ጺሑ፡ፍኖተ፡ቅድመ፡ገጹ፡ (καθαρίσατε) Jes. 57, 14; ጺሑ፡ፍኖተ፡ለሕዝብ፡ 62, 10. 40, 3; Ps. 77, 55; ጼሕከ፡ፍኖተ፡ 79, 10; Matth. 11, 10; ኢጼሐ፡መንገደ፡ Jer. 10, 23; Jsp. p. 358 (vid. sub ኰስተረ፡); ንጸይሕ፡ፍኖተ፡ለሐመርነ፡ Clem. f. 129; omisso ፍኖተ፡, Enc. Hed. 17. b) alia, ut colles, tumulos, salebrosa: እጸይሕ፡ሎሙ፡አድባረ፡ወኵሎ፡ፍኖተ፡ Jes. 49, 11; መብእሰ፡ 42, 16; cineres busti: ዘጼሑ፡ሐመደ፡ Enc. Hed. 7. — *Voc. Ae.*: ጼሐ፡ኰስተረ፡ቀጽዐ፡ዘ፡ጸረገ፡; *aliud*: ጼሐ፡ዘ፡ጸረገ፡መንጸረጊ፡ይ፡ቈለዘጊ፡ይ፡

ተጼሐ፡ III, 1 *aequari, complanari*, a) *sterni, muniri*, de viis: ትጸየሕ፡ፍኖተ፡ራትዓን፡ Jer. 26, 7; ተጼሐ፡ሎቱ፡ፍኖት፡ Jsp. p. 372; አድባር፡ተፈሥሑ፤ አውግር፡ተሐሠዩ፤ ወፍናው፡ተጼሑ፡ Mavâs. n. 64. b) de aliis rebus: ሀለወ፡ይጸየሕ፡ዐውዱ፡ለማኅፈድ፡ ὁμαλὰ γενέσθαι Herm. p. 85; ይጸየሕ፡ሎቱ፡ኵሉ፡ግብር፡ πάντα εὐκόλως φέρει Chr. Ta. 26 (vid. etiam ጽዩሕ፡)

ጽዩሕ፡ part. *complanatus, planus*, a) *stratus, munitus*, de via: ፍኖት፡ጽዩሕ፡ወርኊብ፡ ἡ λεωφόρος Chr. Ta. 19; ነሐውር፡በፍኖተ፡ንጉሥ፡ጽዩሕ፡ Lud. Comm. hist. p. 238 n. 5. b) *expeditus, pervius, facilis*: ኵሉ፡ግብር፡ይከውን፡ጽዩሐ፡በኀቤነ፡ πάντα ἡμῖν ῥᾷστα φανήσεται Chr. Ta. 26; ጽይሕት፡ግብር፡ (opp. ዕጽብት፡) Phlx. 3 (vid. etiam ተጼሐ፡).

ጸይሕ፡ et ጽይሕ፡ subst., *complanatio* vel *planum*; ፍኖተ፡ጸይሕ፡ et ጽይሕ፡ *via strata, plana*, M. M. f. 362.

ጸያሒ፡ n. ag. *complanator* viae: ዮሐንስ፡ጸያሔ፡ፍኖት፡ Syn. f. 338; Genz. f. 116 (ubi ጼያሔ፡ scriptum est); Org. 4; ጸያሒ፡ (omisso *viae*) Kedr f. 59.

ምጽያሕ፡ subst. *via trita, strata, publica*: ምጽያሐ፡ንጉሥ፡ ἡ βασιλικὴ τρίβος, Cyr. c. Pall. f. 98.

መጽያሕት፡ subst. *locus complanatus, pervius*, in specie *via trita, strata, munita, publica*: ይኩን፡ኵሉ፡መብእስ፡መጽያሕተ፡ εἰς εὐθεῖαν Jes. 40, 4; ስእኑ፡ሐዊረ፡መጽያሕተ፡ Jes. 59, 14; ፍኖተ፡ጽኑዓን፡መጽያሕት፡ τετριμμέναι Prov. 15, 19; ወይከውን፡መጽያሕተ፡ δίοδος Jes. 11, 16;

ዐርዩ፡ መጽያሕቶ፡ τὰς τρίβους 40, 3. 42, 16. 43, 16; ከመ፡ ይሑር፡ መጽያሕት፡ Bar. 5, 7; 1 Reg. 6, 12; Matth. 3, 3; Luc. 3, 5; ፍኖት፡ መጽያሕት፡ et ፍኖተ፡ መጽያሕት፡ Num. 20, 17. 21, 22; Jer. 38, 9; Jes. 51, 10. 49, 9 var.; Org. 2.

ጸያቂ፡ n. ag. est epitheton Satanae, quod Lud. exponit *perditor, corruptor*; nescio an rectius interpretandum fuerit *oppressor* vel *strangulator* [ضاق ጸዐቀ፡ ጦቀ፡] Lit. 175, 4; Syn. p. 310; እስመ፡ ጸያቂ፡ ውእቱ፡ ከመ፡ አቡሁ፡ ዲያብሎስ፡ Macc. f. 16.

ጼነወ፡ quadrl. I [شَمَّ, ...] *olere, redolere, odorem spirare* vel *exhalare*: ዘሠናየ፡ ይጼኑ፡ Org. 1; c. Acc. rei, quam quid redolet: ዘትጼኑ፡ ቆዐ፡ Enc. Teq. 7. a) ubi de odore ipso praedicatur, *efflari, spirare*: ይጼኑ፡ ጼአቶሙ፡ ἀναβήσεται Jes. 34, 3; ወጼነወ፡ ጼና፡ ምዑዝ፡ ፈድፋደ፡ Sx. Teq. 20. b) c. Acc. pers., *obolere* alicui (mutata constructione Latine verbo *olfacere* interpretari licet): ጼነዎ፡ ጼና፡ ዕፍረት፡ Sx. Jac. 5; Gen. 27, 27; Hen. 24, 4; ወሶበ፡ ጼነዎ፡ ውእቱ፡ (v. ለውእቱ፡) ጋኔን፡ ይጐይይ፡ Tob. 6, 18; ወሶበ፡ ጼነዎ፡ ጼናሁ፡ ለገዘከ፡ ጋኔን፡ ጐየ፡ Tob. 8, 3.

አጼነወ፡ II *olfacere, odorari*, c. Acc.: Gen. 8, 21; Kuf. 6. 26; Lev. 26, 31; Am. 5, 21; ኢያንገሙ፡ ለአጼንዎ፡ ነፋስ፡ Sap. 15, 15; Ex. 30, 38. a) abs.: Deut. 4, 28; Ps. 113, 14. 134, 17; ኢያመንትቱ፡ ያጼንዉ፡ Sir. 30, 19; አጼንዎ፡ *olfactus, odoratus* vid. ሐዋስ፡ b) *odorari* i. e. *odoratu explorare*, c. Acc.: Gen. 27, 27; abs.: Lit. 170, 3. c) *praesagire*: እምርሑቅ፡ ያጼንዎ፡ ለቀትል፡ ὀσφραίνεται Job 39, 25. d) trsl.: *sentire*, ፈትል፡ ሶበ፡ ያጼኑ፡ እሳተ፡ Jud. 16, 9. 15, 14.

ጼና፡ subst., plerumque m., *odor*, quem alqd exhalat: Gen. 27, 27; Cant. 4, 11; Tob. 8, 3; አልቦ፡ ላዕሌሆሙ፡ ጼና፡ ዘእሳት፡ Dan. 3, 27; ጼና፡ ተይ፡ Hen. 67, 6; ጼና፡ ዕፍረት፡ Sx. Jac. 5; ጼና፡ መዐዛ፡ Kuf. 21. 26; ጼና፡ ሠናይ፡ Hen. 32, 3; ጼና፡ ሠናይ፡ መዐዛ፡ Lit. 163, 2; ጼና፡ ምዑዝ፡ Sx. Teq. 20; ጥዑም፡ ጼና፡ Lud. ex Enc. Nah. 16; ጥዑም፡ ጼና፡ መዐዛሁ፡ Mavâs. n. 12; ጼና፡ ሕሡም፡ ወጽዩእ፡ ወፍጉግ፡ ጥቀ፡ Genz. f. 156; ጼና፡ ጽዩእ፡ Sx. Nah. 3; Enc. Mag. 14; trsl.: ንኩን፡ ንጼሑን፡ እምዝሉ፡ ጼና፡ ኀጢአት፡ Lit. 163, 2; de *fama bona*, quatenus cum *odore* comparatur, Lud. e Vit. Sam.; Enc. Teq. 6.

ጼአ፡ et **ጺአ፡** I, 1 [... *excrementa*, ... *sordidus*, ... *foedavit*; Gesenio aliisque propagata videntur a ወፅአ፡ ..., Ges. thes. p. 616, at vid. quae opposuit P. de Lagarde Anmerkungen zur griech. Uebersetzung der Proverbien p. 90] 1) *foetere*, ὄζειν ይጸይእ፡ ተከዚ፡ Ex. 7, 18. 21; ጼአት፡ ምድር፡ 8, 10; cadaver ወድአ፡ ጼአ፡ Joh. 11, 39; de ossibus Ps. 37, 5; ulceribus: ጼአ፡ ቍስሊሁ፡ Jsp. p. 293; Enc. Nah. 21 (vid. sub በንብንብ፡); ዘይጸይእ፡ አፉሁ፡ M. F.; Impf. ይጼኢ፡ (pro ይጸይእ፡) scriptum est Phlx. 208. 2) *putrescere, computrescere*, manna ዐፅየ፡ ወጼአ፡ Ex. 16, 20. 24; fici ኢማሰኑ፡ ወኢጼኡ፡ Rel. Bar.; de cadaveribus: Gad. T. H.; ይጸይኡ፡ ወየዐፅዩ፡ Jer. 15, 3; ሶበ፡ እምከመ፡ ሞተ፡ ይጸይእ፡ Job 14, 10; እንዘ፡ ሕያው፡ ውእቱ፡ ትጸይእ፡ ነፍስቱ፡ Sir. 10, 9. — *Voc. Ae.*: ጼአ፡ ዘ፡ ገማ፡; *aliud*: ጼአ፡ ዘ፡ ፈረፈረ፡; *Rad. Abb.*: ጺአ፡ ዘ፡ ተላ፡ (at vid. scholion ad ዐፅየ፡).

ጽዩእ፡ part. *foetens, foetidus, putidus*: ጼና፡ ጽዩእ፡ Genz. f. 105. 156; Sx. Nah. 3; Enc. Mag. 14; ደመና፡ ጽዩእ፡ ወጸሊም፡ በረድ፡ Enc. Masc. 18; f. ጽይእት፡ Chr. Ta. 25; M. M. f. 36; አይሁዳዊ፡ ዕልው፡ ወጽልሑው፡ ወጽዩእ፡ አፍ፡ ወርኩስ፡ ከናፍር፡ Syn. f. 353; ኀልቃ፡ መዋዕልየ፡ እንዘ፡ ጽዩአት፡ ἐν βρόμῳ (i. e. βρώμῳ) Job 17, 11; ኮሉ፡ ሰብእ፡ ያንሰስዉ፡ ላዕለ፡ አብድንት፡ ወላዕለ፡ ደም፡ ጽዩእ፡ Jsp. p. 356; fames tam vehemens erat, እስከ፡ በልዑ፡ ጽዩአ፡ p. 367.

ጼእ፡ subst. *sordes, foeditas*: gentiles ምሉኣነ፡ ጼእ፡ ወርኩስ፡ ወትዕግልት፡ Macc. f. 16.

ጼአት፡ n. act. et subst. 1) *foetor, putor*: የዐርግ፡ ጼአቱ፡ Joel 2, 20; ይጼኑ፡ ጼአቶሙ፡ Jes. 34, 3; mortuus in sepulchro mutatur in መሬት፡ ወሐመድ፡ ወዕፄ፡ ወጼአት፡ Macc. f. 17; Clem. f. 272; foetor ulcerum Jsp. p. 293; Org. 5; ጼና፡ ጼአቱ፡ Mavâs. n. 10. 2) a) *excrementa*, Gad. Ad. f. 76. b) *scoria*: ወርቅ፡ ዘይጸሪ፡ እምጼአቱ፡ (sic legas) Herm. p. 22.

ጼአት፡ *pratum, pascuum* vid. sub ጺያት፡

ጼው፡ vel **ጺው፡** subst., (m.) [referendum ad ... quibus potestas *ariditatis* (et *sterilitatis*) inest] 1) *sal*, Matth. 5, 13; Marc. 9, 50; Lev. 2, 13. 24, 7; ዘርእ፡ ውስቴታ፡ ጼወ፡ Jud. 9, 45; 4 Reg. 2, 20; Kuf. 6; Job 6, 6; Sir. 22, 15. 43, 19; 2 Esr. 7, 22; በጼው፡ ኢሮትከ፡ Hez. 16, 4; ሐውልተ፡ ጼው፡ Gen. 19, 26; ከዳነ፡ ጼው፡ Kuf. 21; ምድረ፡ ጼው፡ ἅλμα Jer. 17, 6; ገዳመ፡ ጼው፡ Sx. Genb. 28; ባሕር፡ በድወ፡ ይመስሎ፡ ወቀሪረ፡ ሰአልኒ፡ ከመ፡ ጼው፡ Job 41, 23; በሊዐ፡ ኅብስት፡ ወማይ፡ ወጼው፡ F. M. 15, 1. 2) *salsugo, terra salsa* i. e. *sterilis* vel *desertum*: ዘሜጦ፡ ለማይ፡ ወረሰዮ፡ ጼወ፡ εἰς ἅλμην Sir. 39, 23; Ps. 106, 34; ረሰይኩ፡ ሎቱ፡ ገዳመ፡ ንብረቶ፡ ወማኀደሪሁ፡ ውስተ፡ ጼው፡ ἁλμυρίδα Job 39, 6. — *Voc. Ae.*: ጼው፡ ብ፡ ጨው።

ጸያፍ፡ adj. *haesitans* lingua, *balbutiens, blaesus* [neque عاق et ضاق *inclinare* et *declinare* (c. عن) neque amh. ጸየፈ፡ (Isenb. p. 190) etymon aptum praebuerint]: ጸያፍ፡ ወላዕላዐ፡ ልሳን፡ አነ፡ ἰσχνόφωνος Ex. 4, 10. 6, 30; ልሳን፡ ጸያፍ፡ ψελλίζουσαι Jes. 29, 24. 32, 4; Pl. ጸያፋን፡ Clem. f. 233 (vid sub ላዕላዕ፡).

ጼጸየ፡ inus., incertae significationis: in Rad. Abb. exponitur *rufare* [...]; at hoc perdubium est.

ምጽጺት፡, **መጼጺት፡** (etiam ምጼጺት፡, ምጽጺት፡: non መጼት፡ et መጼት፡), subst. *species corii*, sec. LXX *hyacinthini* vel *ianthini*, sec. Lud. *rubricati*, መሣኒ፡ ምጸጺት፡ (c. varr.) Ex. 35, 7; ማዕስ፡ ዘምጸጺት፡ Ex. 35, 23; Num. 4 6. 8—14. 25; አምዕስተ፡ ምጸጺት፡ Ex. 39, 21 ὑακίνθινα. — *Voc. Ae.*: መጼጺት፡ ዘ፡ የለፋ፡ ማዕስ፡; *aliud* መጼጺት፡ ዘ፡ አዲም።

ጸዱ፡ vid. sub ጸዳይ፡

ጸደለ፡ I, 1 [...] *splendere, lucere, nitere, collucere*: ብርሃን፡ በብሔረ፡ ጽልመት፡ ዘጸደለ፡ (Lud. ዘአጽደለ፡) Enc. Tach. 15; አስተርአየ፡ ኮከብ፡ ዐቢይ፡ ዘጸዳሉ፡ ብዙኅ፡ ጥቀ፡ ወቀድሲኒ፡ ይጸድል፡ በውእቱ፡ ኮከብ፡ ከመ፡ ጸዳለ፡ ወርኃ፡ Jsp. p. 377; በእንተ፡ ምንትኑ፡ ይጸድል፡ ገጽከሙ፡

Fal.; ትጸድል፡እምሥነ፡አርዮብ፡ Org. 4; ትጸድል፡ከመ፡ጽጌ፡ረዳ፡ Lud. (ex Org.?).

አጽደለ፡ II, 1 1) *lucem spargere, splendorem emittere, pellucere, collucere, nitere:* ያጸድል፡ διαυγής Apoc. 21, 21; de argento M. M. f. 68; ጸዳለ፡መብረቅ፡ቀድሚሃ፡አጽደለ፤ ወድኅሬሃ፡ነጐድጓድ፡ወሀበ፡ቃለ፡ Enc. Nah. 16. 17 (vid. sub አርያሬስ፡); corona fulgida እንተ፡ታጸድል፡ዲበ፡ርእሶሙ፡ Org. 2) *lucere* vel *splendere facere* vel *sinere:* Judaei ከመ፡ኢያጽድሉ፡ብርሃኖ፡ለወንጌለ፡ስብሐት፡ M. M. f. 378. 3) *illuminare*, Lud. e Ssal. Req.

አስተጸደለ፡ IV, 3 *elucere* vel *apparere facere* alqd, προυποφαίνειν, Cyr. c. Pall. f. 78.

አጽደልደለ፡ quinql. II *micare, coruscare:* ወሐይዝት፡ብርሃን፤ ወሥን፡ዘያጽደለድል፡ M. M. f. 135.

ጽዱል፡ part. *splendens, nitens, micans, fulgidus:* ይበርህ፡በብርሃን፡ጽዱል፡ λαμπρῷ φωτί Sap. 17, 19; ዘቲ፡ሚላት፡ጽድልት፡ሥን፡ Chr. Ta. 19; ከዋክብት፡ብሩሃን፡ወጽዱላን፡ Deg.; ማኅቶት፡ጽዱል፡ Enc. Ter 18; dentes ጽዱላት፡ከመ፡ሉል፡ Org.; de facibus micantibus; Org.

ጸዳል፡ subst. (m.), Pl. ጸዳላት፡ *splendor, fulgor, claritas, nitor*, φέγγος Hab. 3, 4; Am. 5, 20; ጸዳል፡ብርሃን፡ φέγγος Sap. 7, 10; Job 22, 29 var.; Org. 2; λαμπρότης Jes. 60, 3. 59, 9 var.; ጸዳለ፡ከዋክብት፡ብሩሃን፡ ἄστρων ἔκλαμπροι φλόγες Sap. 17, 5; 4 Esr. 6, 14; Jsp. p. 377 (vid. sub ጸደለ፡) Lit. 171, 4; ኵሎሙ፡ሰማያት፡ጸዳል፡ወብርሃን፡ Clem. f. 3; oculi: አጽለመት፡ጸዳላ፡ለዐይኑ፡ Enc. Masc. 25; *nitor* florum Org. 6. a) *nimbus* seu fulgor circum capita sanctorum, Lud. ex Enc. Patr. 8. b) *splendores* i. e. *res splendidae:* መኑ፡ፈጠሮሙ፡ለዐሐይ፡ወለወርኅ፡ወለከዋክብት፡ወለጸዳላት፡ወለብርሃናት፡ Syn. f. 348. c) oculorum *lumen* vel *lumina* igne quasi micantia: ወይጸልማ፡እለ፡ይሬእያ፡በጸዳል፡ (v. በጸዳላት፡) αἱ βλέπουσαι ἐν ταῖς ὀπαῖς Koh. 12, 3.

ጸድቀ፡ I, 1 [צָדַק صَدَقَ ܙܕܩ] Subj. ይጽደቅ፡, (passim ይጽድቅ፡) 1) *justum esse*, Ps. 17, 28. 50, 5. a) *rectum, probum, pium, insontem esse:* Job 4, 17. 10, 15; Jes. 60, 21; Ps. 142, 2; Kuf. 5. 7. 28; Hen. 81, 5; Apoc. 22, 11 rom.; Sir. 7, 5 var. et Prov. 25, 6 var. (vid. ተጸደቀ፡); ጸዲቅ፡ εὐσέβεια 1 Tim. 6, 6 ant. b) *justificari* i. e. *justum declarari* vel *haberi*, δικαιοῦσθαι, ኢይከል፡መዐትም፡ወዐማፂ፡ጸዲቀ፡ Sir. 1, 22. 9, 12. 23, 11; ኢይጸድቅ፡መያሲ፡እምዐምዖት፡ 26, 29. 34, 5; ይጽድቅ፡ Jes. 42, 21; ይጸድቅ፡በኀበ፡እግዚ" 45, 25; Hez. 21, 13; Matth. 11, 19; Luc. 18, 14; Act. 13, 39; Rom. 2, 13. 3, 22. 28. 4, 9. 16. 5, 1; 1 Tim. 3, 16; Tit. 3, 7; Jac. 2, 21. c) *justam causam habere* vel *causam obtinere:* ጸድቀት፡ትዕማር፡እምኔየ፡ Kuf. 41; Gen. 38, 26; Job 11, 2; አፈቅድ፡ጥቀ፡ከመ፡ትጽደቅ፡ Job 33, 32; Jes. 43, 9. 2) *verum esse, verum dicere:* ἀληθεύειν Eph. 4, 15; ለእመ፡ይጸድቅ፡ጳውሎስ፡እንዘ፡ይነግር፡ ἀληθής ἐστιν Cyr. c. Pall. f. 92.

አጽደቀ፡ II, 1 1) *justum* a) *reddere* alqm i. e. *probum, integrum, pium:* Ps. 72, 13; አጽደቅዎን፡ለጸድቃን፡ Clem. f. 108. α) seq. pron. refl.: *praebere se* j.: አጽደቀት፡ነፍሳ፡ዕሉት፡እስራኤል፡እምነ፡ኀሰርት፡ይሁዳ፡ Jer. 3, 11. β) *facere ut videatur* alqs. j.: አጽደቂዮን፡ለአኃትኪ፡በኀጢአትኪ፡ Hez. 16, 51. 52. b) *habere* vel *declarare*, Deum 4 Esr. 10, 22; Luc. 7, 29. α) *insontem declarare*, se ipsum 1 Cor. 4, 4; Luc. 10, 29. 18, 9; እለ፡ያጸድቁ፡ርእሶሙ፡በገዛ፡ዓለም፡ኃጥአን፡እሙንቱ፡በቅድመ፡እግዚ"፡ Clem. f. 242. β) *absolvere* in judicio: Ps. 81, 3; እለ፡ያጸድቅዎ፡ለኃጥእ፡ Jes. 5, 23; ከመ፡ታጽድቆ፡ለጻድቅ፡ 2 Par. 6, 23; 3 Reg. 8, 32. γ) *justificare*, sensu theologico: Rom. 3, 26. 4, 5. 8, 4. 30 al. c) *jus* alcjs *vindicare*, c. Acc. pers.: አጽድቁ፡እቤረ፡ Jes. 1, 17; አልጸቀ፡ዘያጸድቀኒ፡ Jes. 50, 8; c. Acc. juris: ያጸድቀኒ፡ (mihi) ፍትሕየ፡ Mich. 7, 9. d) *sanctum habere* vel *sanctificare*, ἁγιάζειν, Ex. 20, 8. 11. 2) *verum* a) *habere:* ነፍስ፡እንተ፡ታጸድቅ፡ቃለ፡እግዚ"፡ Chr. ho. 23. b) *reddere exitu* (vulgo: *verificare*): ያጸድቅ፡ምክረ፡መላእክቲሁ፡ ἀληθεύων Jes. 44, 26. c) *esse comprobare* alqd: ለአጽድቆት፡ቃል፡ዘንቤ፡ Abush. 31 al.

ተጸደቀ፡ III, 2 1) *sibi justum videri, se justum simulare* (vel *probum, rectum, pium*): እስመ፡ይጼደቅ፡ኢዮብ፡በቅድሜሆሙ፡ Job 32, 1. 2; ኢትጸደቅ፡ (v. ኢትጽደቅ፡) በቅድመ፡እግዚ"፡ Sir. 7, 5; Prov. 25, 6 (v. ትጽደቅ፡); Luc. 16, 15; Matth. 23, 28. 2) *justum se praebere*, Ps. 50, 5 var.; Apoc. 22, 11 Platt (si quidem lectio sana est).

ጽዱቅ፡ part. 1) *justus*, de rebus: ቃል፡ጽዱቅ፡ Ex. 23, 8; መዳልዊከ፡ርቱዐ፡ወጽዱቀ፡ይኩን፡ Deut. 25, 15. a) *probus, pius:* verbum ዘኢኮነ፡ጽዱቀ፡ ἀνόσιον *impium* Cyr. ad Th. f. 9; Cyr. c. Pall. f. 78. b) *justificatus:* ጽድቅት፡ጥበብ፡እምኵሉ፡ውሉዳ፡ Luc. 7, 35 rom. 2) *verus*, de verbis, rebus: Jsp. p. 309; Lud. Comm. hist. p. 503 n. 42; በሕቱ፡ሃይማኖቱሰ፡ (sc. Petri, quamquam abnegaverat Christum) ትርፍት፡ወጽድቅት፡ይእቲ፡ F. M. 3, 6; Abush. 53.

ጽድቅ፡ subst., m. et f., Pl. ጽድቃት፡ 1) *rectum, jus et fas:* ግበሩ፡ርትዐ፡ወጽድቀ፡ Kuf. 7; Ps. 14, 2; Sir. 18, 22. 27, 8; Jes. 5, 7. 51, 1; Prov. 18, 5; ኩነኔ፡ጽድቀ፡ Prov. 24, 77; ኢኮነ፡ጽድቀ፡በሊዐ፡ዘስርቅ፡ οὐ θεμιτόν ἐστι Tob. 2, 13; ጽድቅ፡ወፍትሕ፡ δικαιώματα καὶ κρίσεις Ex. 15, 25; Luc. 12, 57; Joh. 5, 30; Rom. 7, 12; ጽሒፈ፡ጽድቅ፡ jus edicere, Lud. e Lit. Mss.; ኢዐቀብክሙ፡ኵሎ፡ጽድቃቲሁ፡እላ፡አግዘፍክሙ፡ክሳደክሙ፡ Rel. Bar. a) statui constructo subjunctum vel ዘጽድቅ፡ vel ዘበጽድቅ፡ vel ubi praedicati vice fungitur, *justus:* Deut. 4, 8; ኵነኔ፡ጽድቅ፡ Deut. 16, 18; ቃለ፡ጽድቅ፡ 16, 19; ፍትሐ፡ጽድቅ፡ κρίσις δικαία Jes. 58, 2; Ps. 2, 12. 7, 12; Kuf. p. 75; መዳልዊ፡ዘጽድቅ፡ይኩን፡ Lev. 19, 36; ኵነኔ፡ዘበጽድቅ፡ Hen. 27, 3; ጽድቅ፡ኵነኔከ፡ Ps. 118, 75. 144 al. b) በጽድቅ፡ *jure, merito*, Gen. 27, 36; Enc. Masc. 17. 2) *justitia* Ps. 7, 9. 34, 27. 44, 9. 49, 7. 71, 1 seq. 95, 13; Jer. 23, 5; Jes. 10, 22. 11, 5. 16, 5. 32, 1 al. a) *innocentia:* ከመ፡ታስተርኢ፡ጽድቅየ፡ Job 13, 18; Jes. 5, 23; Ps. 17, 23. 27. b) *probitas, pietas, virtus, vitae sanctitas:* Ps. 22, 3; Job 29, 14. 35, 8; Prov. 14, 34; Sap. 1, 15. 8, 7; Jes. 1, 21; Matth. 5, 20; Rom. 1, 18. 10, 3 al. crebro; δικαιοσύναι Sir. 44, 10; εὐθύτης Sir. 7, 6; εὐσέβεια Jes. 11, 2; 1 Tim. 4, 7; 2 Tim. 3, 5; ውሉዳን፡እምጽድቅ፡ οὐχ ὅσιοι Ps. 42, 1; 1 Tim. 1, 9; 2 Tim. 3, 2. c) *justitia imputata, justificatio:* Gen. 15, 6; Ps. 105, 31; Dan. 9, 24; Rom. 3, 24. 4, 3. 5. 9, 30. 10, 6; Phil. 3, 9; Hebr. 11, 7. d) *beneficentia, misericordia:* በምጽዋት፡ትስረይ፡ኀጢአትከ፡ወበጽድቅ፡ትድኅን፡ Dan. 4, 24; ምጽዋትከ፡ወጽድቅከ፡ (v. ወጸሎትከ፡) Tob. 2, 14. 12, 8. 9; ለነዳያን፡ዘረወ፡ወለምስኪናን፡በጽድቅ፡ Enc. Ter 11; Pl. ጽድቃት፡ *eleemosynae:* ሀበኒ፡ለዘአልብየ፡እምጽድቃቲከ፡አሐደ፤በከመ፡ወሀብከ፡ለመከን፡ወልደ፡ Enc. Mij. 17. e) *restitutio juris, absolutio:* Jes. 41, 2.

58, 8 al. f) በጽድቅ፡ *juste:* Deut. 1, 16; Lev. 19, 15; Ps. 9, 9; Prov. 28, 18 al. 3) *salus:* ከመ፡ይኩንከ፡ጽድቀ፡ ἵνα εὖ σοι γένηται Ex. 20, 12. (Qui usus loquendi huic interpreti proprius videtur, vid. ጻድቅ፡ n. 1, et አጽደቀ፡ n. 1, d). 4) *veritas,* ἀλήθεια, Sir. 27, 9. 31, 4. 45, 10; Ps. 14, 2. 56, 13. 88, 2. 15; Jes. 42, 3. 48, 1. 59, 14; Jer. 23, 28; Dan. 9, 13; Tob. 7, 10; Prov. 8, 7. 14, 22; 2 Reg. 7, 28; 1 Esr. 3, 12. 4, 37 seq.; Marc. 5, 33; Joh. 5, 32. 8, 32. 16, 13. 18, 38; Rom. 1, 25; Jac. 1, 18; 1 Tim. 6, 5; ኢውዑእኑ፡ነገሮሙ፡እምጽድቅ፡ Cyr. c. Pall. f. 84. a) *verum:* ኢተናገርክሙ፡ጽድቀ፡ ἀληθές Job 42, 7; Hen. 106, 12; እመ፡ነገርክዎሙ፡ጽድቀ፡ ይቀትሉኒ፡ Kuf. 12. 35; Jes. 43, 9; Jer. 9, 5; ጽድቀ፡ትቤ፡ Tob. 12, 4; ኢኮነ፡ጽድቀ፡ቃልክሙ፡ዘነበብክሙ፡ Judith 8, 11; ኦሐተ፡ጽድቀ፡ τὶ ῥῆμα ἀληθινόν Job 4, 12. b) Statui constructo subjunctum vel ዘጽድቅ፡ vel ዘበጽድቅ፡, vel ubi praedicati vice fungitur, *verus:* Hebr. 8, 2; Joh. 1, 9. 6, 32; ፍሥሐ፡ጽድቅ፡ ἀληθινή Jes. 57, 18; ወይን፡ዘጽድቅ፡ Joh. 15, 1; ዘበጽድቅ፡ 3 Reg. 17, 24; 1 Joh. 5, 20; Joh. 8, 13. 19, 35. 21, 24. c) በጽድቅ፡ *vere, recte, revera* Jes. 10, 20; 2 Petr. 2, 22; Matth. 22, 16; Lit. Joh.; eodem pertinet: ጽድቀ፡ፈከረ፡ ὀρθῶς συνέκρινεν Gen. 40, 16. — *Voc. Ae.:* ጽድቅ፡ዘ፡ሰውነት፡።

ጻድቅ፡ adj. (part.), f. ጻድቅት፡ 1) *bonus,* physico: ምድር፡ዘጻድቅት፡ Ex. 20, 12 (qui vocis usus huic interpreti proprius est, vid. ጽድቅ፡ n. 3 et አጽደቀ፡ n. 1, d). 2) *justus,* Prov. 29, 7; Zach. 9, 9; Ex. 18, 21; de Deo Ex. 9, 27; Deut. 32, 4; Ps. 10, 7. 118, 137. 128, 4. 144, 17; Job 34, 17; Jer. 12, 1; Apoc. 16, 5; Joh. 17, 25; Rom. 3, 26 al. a) *innocens, insons:* Gen. 18, 23. 25; Ex. 23, 7; 2 Reg. 4, 11; 3 Reg. 8, 32; Job 34, 5; Ps. 93, 21; Matth. 27, 24. b) *integer, probus, sanctus, pius:* δίκαιος Gen. 6, 9. 7, 1; Job 1, 1; Ps. 5, 14. 7, 10. 10, 6. 13, 10. 36, 26. 63, 11. 145, 7; Koh. 3, 16. 7, 15; ነፍስ፡ጻድቅት፡ Prov. 10, 3; ፍጥረት፡ሐዳስ፡ወጻድቅት፡ Kuf. p. 21; ጻድቅት፡ልቡ፡ p. 22; Matth. 1, 19. 5, 45. 9, 13. 10, 41. 13, 43. 49; Marc. 6, 20; al. sexcenties; εὐσεβής Sir. 11, 17. 22. 12, 4. 27, 11. 29; Jes. 24, 16. 32, 8; 2 Tim. 3, 5; ἅγιος 1 Tim. 5, 10; εὐθύς 1 Reg. 29, 6. 3) *verus, verax, fidus,* de personis: ἀληθής, ἀληθινός, Ex. 34, 6; Job 2, 3. 4, 7; Marc. 12, 14; Joh. 3, 33. 7, 18. 8, 26; Rom. 3, 4; 2 Cor. 6, 8; 1 Thess. 1, 9; Apoc. 3, 7. 19, 11; Herm. p. 26[a] et [b]; πιστός 1 Cor. 1, 9; 1 Thess. 5, 24.

ጽድቃት፡ vid. sub ጽድቅ፡

ጽዱቃዊ፡ adj. rel. *veritatis amans, fide dignus:* ይደሉ፡ለነ፡ከመ፡ንእመን፡ዘይትበሀል፡በእንተ፡ቅዱሳን፡እምዜናውያን፡ወጽዱቃውያን፡ Phlx. 16.

መጽደቂ፡ part. c. term. adj., *justificans:* ሀይማኖተ፡ክርስቶስ፡መጽደቂ፡ Enc. Mag. 22.

ጸደና፡ subst. *apis terrestris* (sec. Lud.: „apis quoddam genus in Aethiopia, paulo majus musca, aculeo carens, alvearia sua in terra habens, ubi mel jucundissimum pariter ac saluberrimum idque album gignit"): መዓረ፡ጸደና፡ μέλι ἄγριον Marc. 1, 6 (aliter Matth. 3, 4 in impressis); አንበጣ፡ወመዓረ፡ጸደና፡ ተሴሰይከ፡ Deg.

ጺዳንት፡ (sec. Lud.) subst. [i. e. عَيْدَانَة], fere ubique in Pl.: ጺደናት፡, ጺደናታት፡, ጺዴነታት፡, ጺዴናታት፡, ጺዴኔታት፡, etiam ጺዴናት፡, ጸደናት፡, ጸዴነታት፡ al., *daemonia agrestia* et *sylvestria,* ut *sirenes, onocentauri, fauni,* sec. Lud. *lamia, stryx:* σειρῆνες Jer. 13, 21; ὀνοκένταυροι Jes. 34, 11. 14; አዋልደ፡ጺዴኔታት፡ (c. varr.) θυγατέρες σειρήνων Jer. 27, 39; ይበክዩ፡ከመ፡ጺዴናታት፡ (c. var.) Hen. 96, 2; Org. — *Voc. Ae.:* ጺዴናታት፡ብ፡መጋኛ፡ጉሥምትሂ፡ይ፡ (inter nomina morborum); *aliud:* ጺዴንያት፡ወመጽአሞ፡ዘ፡መልአከ፡ሞት ።

ጸዳይ፡ (raro ጸደይ፡) subst. [radix ጸደየ፡ vicina est radici ዐዐደ፡, quam vid. supra c. 1027; praeterea vid. quae de צָדָה annotavit Ges. in thes. p. 1149 et 1143] *tempus messis,* et ubi de anni temporibus agitur, modo *aestas,* modo *auctumnus,* (nec non *ver,* vid. ጸዳያዊ፡): ማእከለ፡ጸዳይ፡ወዐፂድ፡ Kuf. p. 107; ያዘንም፡ለክሙ፡ጸዳየ፡ወመፀወ፡ βρέξει ὑετὸν πρώϊμον (καὶ ὄψιμον) i. e. pluviam *auctumnalem* (et vernam) Joel 2, 23; ዝናመ፡ጸዳይ፡ወመፀው፡ Zach. 10, 1 (vid. quae sub ተወን፡ c. 570 annotavimus); እግዚ" አዘዘ፡ጸዳየ፡ወመፀወ፡ Clem. f. 171. Locos quosdam libri Abushakeriani vid. sub ሐጋይ፡ c. 131, ubi hanc quaestionem uberius tractavimus. (Cfr. etiam Isenb. lex. p. 190 sub voce ጸዳይ፡). — *Voc. Ae.:* ጸዳይ፡ዘ፡ዘመነ፡ማእረር፡; *aliud:* ዘ፡ዘመነ፡መከር፡; *aliud:* ዘ፡መዋዕለ፡ጸንጠቈስጤ ።

ጸዳያዊ፡ adj. rel., ad ጸዳይ፡ pertinens i. e. (*autumnalis, aestivus,* nec non) *vernus:* በጥንተ፡ሐመል፡ዘውእቱ፡ዕሪና፡ ጸዳያዊ፡ (aequinoctium vernum) Abush. 53; pascha ዘይከውን፡ በዘመነ፡ተዐርዮ፡ጸዳያዊ፡ Abush. 38.

ጸዴ፡ nomen literae alphabeti Hebraici decimae octavae, Ps. 118, 137; Thren. 1, 18. 2, 18. 3, 51. 4, 18; ubi de psalmis agitur, siglo ጸዴ፡ Ps. 118, 137 — 144 notatur.

ጸድፈ፡ I, 1 [صَدَفٌ *pars montis abrupta,* صَدَفَ *declinavit, avertit*] *in praeceps ruere, praecipitari, decidere, devolvi:* ጸድፈ፡እምተሥላስ፡ Act. 20, 9; Luc. 8, 33 rom.; ጸድፉ፡ውስተ፡ባሕር፡ Marc. 5, 13; Matth. 8, 32 Platt; Ex. 21, 33; ትጸድፍ፡ውስተ፡ሲኦል፡ καταβήσῃ Jes. 14, 15; ይጸድፍ፡ኀይላ፡ καταβήσεται Hez. 30, 6.

አጽደፈ፡ II, 1 *praecipitare, praecipitem dare, deturbare, dejicere,* Luc. 4, 29; 4 Reg. 9, 33; Hab. 3, 12 var.; Ps. 55, 7; Dan. 3, 20 var.; አጽደፉኒ፡በብረክየ፡ (v. ብረክየ፡) Job 16, 10; ያጸድፎ፡ሕማም፡ወምንዳቤ፡ 15, 24; እምህየ፡አጸድፈከ፡ Jer. 29, 17 var.; Am. 9, 2; Ob. 4; አጽደፍዎሙ፡ እምርእሰ፡ውእቱ፡ቀልቀል፡ 2 Par. 25, 12; አጽደፍዎ፡ውስተ፡ሲኦል፡ Hez. 31, 16; Ps. 54, 26.

ጽዱፍ፡ part. *praecipitatus, dejectus,* Lud. sine auct.

ጸድፍ፡ subst., plerumque m., Pl. አጽዳፍ፡, *locus praeceps* vel *praeruptus, praecipitium, hiatus, vorago, abyssus:* እስመ፡ጸድፍ፡ብሒሩ፡ወንቁፅ፡ምድሩ፡ Herm. p. 1. 32. 57; 4 Esr. 5, 4; Macc. f. 20 (vid. ጐጸጕጽ፡); χάσμα 2 Reg. 18, 17; Luc. 16, 26; ወይከውን፡ዐቢየ፡ጥቀ፡ጸድፈ፡ χάος Zach. 14, 4; በውስተ፡ጸድፍ፡አጥፍእሙ፡ ἐν καταβάσει Sir. 46, 6; ጸድፍ፡ሙዓእታ፡(ለፍኖት፡) βόθρος ᾅδου Sir. 21, 10; ፍርሀት፡ወጸድፍ፡ወመሥገርት፡ βόθυνος Jes. 24, 17; Jer. 31, 43. 44 (פַּחַת); βάθος Rom. 8, 39; እግዚ" አውደቆ፡ለሰይጣን፡ውስተ፡ጸድፈ፡ገሃነም፡ F. M. 3, 1; አጽዳፍ፡ κρεμαστά Jud. 6, 2; Syn. p. 314 (vid. sub ጐጸጕጽ፡).

ጽድፈት፡ n. act. *praecipitatio,* Lud. sine auct.

ጽጕ፡ *platea* vid. sub **ጸገምገም፡**

ጸጕር፡ (passim **ጸጉር፡** scriptum) subst., m. et f. [vic. **ሥዕርት፡** שֵׂעָר, شَعْر, vid. Ges. thes. p. 1335; Tuch de Aeth. linguae sonorum sibil. natura p. 10 comparandam censet شجر stirpem; parum congrua sunt quae Dietrich Semit. Wortforschung p. 128 conjecit] 1) *pili* corporis animalium: a) hominum α) **ጸጕረ፡ ርእስ፡** *capillus* Hen. 106, 2; Macc. f. 20; **ጸጕረ፡ ርእስክሙ፡ ኍሎን፡ ኍሉቍት፡** Matth. 10, 30. β) barbae: **ኢትንሣእ፡ እምጸጕረ፡ ጽሕምከ፡** F. N. 11. γ) oculorum: monachus sibi evellebat **ጸጕረ፡ ቀራንብቲሁ፡** Sx. Genb. 13. δ) corporis: **ርእሶሂ፡ ወጸጕርሂ፡** Jes. 7, 20. b) bestiarum: *pili, vellus, villi, pellis, setae*, ovium et caprarum Gen. 30, 32; Ex. 25, 4. 35, 6; Job 31, 20 var.; Hen. 90, 32; cameli Matth. 3, 4; suis Kuf. 37; **ዘጸጕር፡** *cilicinus, villosus:* **ሠቅ፡ ዘጸጕር፡** τριχίνη Zach. 13, 4; **ልብሰ፡ ጸጕር፡** (poenitentium) Sx. Sen. 3; **አዕርቅተ፡ ጸጕር፡** Enc. Haml. 10. 2) *pennae* et *plumae* avium: Lev. 1, 16; aquila **ምሉአ፡ ጸጕር፡** Hez. 17, 3 var.; **ጸጕረ፡ ጣዎስ፡** Const. Ap. 52. 3) *fibrae* palmae: **አበ፡ ጳውሊ፡** indutus erat **ልብሰ፡ ዘጸጕረ፡ በቀልት፡** Sx. Jac. 2; **አበዊነ፡** (monachi) **ይለብሱ፡ አልባሰ፡ ጸጕር፡ ዘብቍልት፡** (sic) Sx. Genb. 19.

ጸጓር፡ adj. *pilosus, hirsutus*, Gen. 25, 25. 27, 11. 23; Kuf. 19; 4 Reg. 1, 8; **ወኮነ፡ አርአያሁ፡ ለዮሐንስ፡ መጥምቅ፡ ጸጓረ፡ ኵለንታሁ፡** Sx. Sen. 2.

ጸግበ፡ I, 1 [שָׂבֵעַ ܣܒܥ شَبِعَ, amh. **ጸገበ፡**] Subj. **ይጽገብ፡**, passim **ይጽግብ፡**, 1) *satiari, saturari, satiatum* vel *saturum esse*, cibo: **እስከ፡ ንጸግብ፡** Ex. 16, 3. 8; Kuf. 24; **ትበልዑ፡ ወትጸግቡ፡** Lev. 25, 19; Deut. 6, 11. 8, 10. 12. 26, 12; Ruth 2, 14; Ps. 21, 28. 36, 20; Jes. 44, 16; 2 Esr. 19, 25; Luc. 6, 25; Matth. 5, 6. 14, 20; Marc. 6, 42. 7, 27; Jac. 2, 16; **ወጸጊቦሙ፡** Joh. 6, 12; **ኢትኩን፡ ከመ፡ ዘኢይጸግብ፡** *insatiabilis* Sir. 34, 17; **እሶር፡ በልዐነ፡ ለጸጊብ፡** Thren. 5, 6; potu Act. 2, 13; Ps. 103, 18; trsl.: scortatione Hez. 16, 28. 29; pecunia Hen. 63, 10; Koh. 5, 9; doloribus Job 7, 4; ignominia Thren. 3, 29; Ps. 122, 4; gaudio Sir. 4, 12; bonis Jer. 38, 14; Sir. 37, 24; Prov. 5, 10; aspectu pulchritudinis Dan. ap. 1, 32; vita Kuf. 21, al.; etiam de oculis praedicatur Koh. 1, 8; Prov. 27, 20, de ventre, anima, nec non de inanimatis ut gladio Jer. 26, 10, orco Prov. 27, 20, al.; c. c. Acc.: Ex. 16, 12; **ይጽግቡ፡** v. **ይጽገቡ፡ ኀብስተ፡ ኀጢአቶሙ፡** Prov. 1, 31; **ጽገብ፡ ኀብስተ፡** 20, 13. 24, 57; **ከመ፡ ኢይጽገቡ፡ ነኪራን፡ ኀይለከ፡** 5, 10; Koh. 5, 9; Job 7, 4; Thren. 3, 29; Ps. 37, 7. 122, 4; **ጸገብክም፡ ለዕጕሥታር፡** Jer. 15, 17; **ጸገብኩ፡ መዋዕልየ፡** Kuf. 21; **ይጸግብ፡ ትፍሥሕተ፡** Sir. 4, 12; **ምሕረተ፡** Ps. 89, 16; **እለ፡ ይበልዑኒ፡ ኢይጸግቡኒ፡** 24, 20; Act. 2, 13; c. **እምነ፡**, ut: Apoc. 19, 21; Luc. 15, 16. 16, 21; **እምኅቡኣቲከ፡ ጸግበ፡ ከርሦሙ፡** Ps. 16, 14; Koh. 6, 3; Hen. 63, 10; **ይጸግቡ፡ እምበረከትየ፡** Jer. 38, 14; Sir. 37, 24; **ለምንት፡ ኢትጸግቡኒ፡ እምሥጋየ፡** Job 19, 21; **ኢይጸግብ፡ እምደምከ፡** Sir. 12, 16; **ከመ፡ ትጽገቡ፡ እምአጥባተ፡ ትፍሥሕታ፡** Jes. 66, 11; **ከመ፡ ይጽገብዎ፡** (v. **ይጽግብዎ፡**) **እምነ፡ ላሕዩ፡** Dan. ap. 1, 32; c. **በ፡** et Inf.: Ps. 16, 16; Koh. 1, 8 (var. **ለ፡** vel **እምነ፡**). 2) satiatum i. e. *nausea* vel *taedio captum esse, fastidire:* **ከመ፡ ኢትጽገብ፡ ወኢትቂእ፡** Prov. 25, 16; **ከመ፡ ኢይጽገብከ፡ ወኢይጽላእከ፡** 25, 17; **አንተ፡ ጸግበቶ፡ ለምታ፡** Hez. 16, 45.

አጽገበ፡ II, 1 *saturare, satiare*, c. Acc. pers.: **ዘበላዕኩ፡ ያጸግበኒ፡** 4 Esr. 9, 28; Ps. 106, 9; Jes. 58, 10; Jer. 5, 7; Hez. 27, 33; Deut. 32, 10; **ከመ፡ ያጽግብ፡ ነፍሶ፡ ርኅብተ፡** Prov. 6, 30; Ps. 90, 16; **ኢያጸግበ፡ ክፍሉ፡ ለዐይነ፡ ሥሡዕ፡** Sir. 14, 9; **ከመ፡ ያጽግብ፡ ኀበ፡ አልቦ፡ ዕፅ፡** τοῦ χορτάσαι ἄβατον Job 38, 27; c. dupl. Acc.: Ps. 15, 11. 80, 15. 131, 16; **አጽገበኒ፡ ሕምዘ፡** Job 9, 18; **አጽገብከ፡ ጻዕረ፡ ለከርሥየ፡** 15, 2; Sir. 17, 7; **አጽግቦቶሙ፡ ኀብስተ፡** Marc. 8, 4; c. Acc. pers. et **እምነ፡** rei: Ps. 102, 5; **አጽግበ፡ ለርኁብ፡ እምእክልከ፡** Jes. 58, 7; **አጽገበ፡ (ለምድር፡) እምነ፡ ኵሉ፡ በረከቱ፡** Sir. 16, 29; c. **ለ፡** pers.: Ps. 144, 17; Matth. 15, 33; **ዘአሐቲ፡ ሐሊበ፡ በግዕ፡ ያጸግብ፡ ለ፪ ሰብእ፡** Jes. 7, 22 vrs. alt.; c. Acc. rei: **ያጸግብ፡ በረከተ፡** Sir 31, 20.

ተጸግበ፡ III, 1 1) *satiari* cibo ab alio, Lud. e Mss. Colb. 2) *ad satiandum praeberi* alicui, c. Acc. pers.: **ኅደግሙ፡ ስመክሙ፡ ወተጸገብክምዎሙ፡ ለኅሩያንየ፡** εἰς πλησμονὴν τοῖς ἐκλεκτοῖς μου Jes. 65, 15.

ጽጉብ፡ part. *satiatus, satur:* **ነፍስ፡ ጽግብት፡** Prov. 27, 7; constr. per st. c.: **ጽጉባነ፡ ሐሊብ፡** Hen. 51, 4; Gen. 49, 20; 1 Reg. 2, 5; vel seq. **እምነ፡** Deut. 33, 23; c. **በ፡** Rom. 15, 14. a) *plenus:* **ጽጉባነ፡ ኵሉ፡ ዐመፃ፡** Rom. 1, 29; Act. 13, 10. b) *taedio* vel *fastidio captus*, c. Acc. rei: **ጽጉብ፡ አነ፡ መሥዋዕተ፡ ሐራጊት፡** (v. **እመሥዋዕተ፡**) Jes. 1, 11; c. **እምነ፡**, ut: **ጽጉብ፡ እምነ፡ መሥዋዕት፡** Clem. f. 125.

ጽጋብ፡ subst. (semel reperi **ጽጉብ፡**) 1) *saturatio* (i. e. epulatio ad satietatem), εὐφροσύνη Esth. 9, 18. 22. 2) *satietas, saturitas:* **ጽጋበ፡ ከርሥ፡** Prov. 24, 15; **እለ፡ ኢያአምሩ፡ ጽጋበ፡** Jes. 56, 11; **ኢይከውነክሙ፡ ለጽጋብ፡** (v. **ለጽጉብ፡**) 55, 2; Lev. 26, 5; Ps. 105, 16; Hez. 16, 49; **ይከሬ፡ ጽጋብ፡** Sir. 11, 27; **ጽጋብ፡ ኢይምጽእኒ፡** κοιλίας ὄρεξις 23, 6. 3) *abundantia, ubertas* frugum: **ዓመተ፡ ጽጋብ፡** (opp. **ዐበር፡**) Kuf. 40; Gen. 41, 29; **መዋዕለ፡ ጽጋብ፡** (opp. **ረኃብ፡**) Sir. 18, 25; Enc. Sen. 26.

ጽጉን፡ vid. sub **ጽንጕን፡**

ጽግንት፡ subst., sing. et coll. [referendum videtur ad دجن et دجم, quibus significatus *nubilosi, obscuri, tenebrosi* inest] *vespertilio*, νυκτερίς Lev. 11, 19; Deut. 14, 18; Ep. Jer. 21; **እኁሆሙ፡** (v. **እኁሆን፡**) **ለጽግንት፡** ἀδελφὸς σειρήνων Job 30, 29. — *Voc. Ae.:* **ጽግንት፡ ዘ፡ የሌት፡** (v. **የሌሊት፡**) **ዖፍ፡**

ጸገወ፡ I, 2 [non ad شكم شكد (**ዘገነ፡**), sed ad זגג et זכה זכך, quibus vis *puritatis* inest, referendum videtur; a *puritate* facile derivatur *pietas* et *benignitas*, cfr. زكا et برّ] *beneficia* vel *gratiam exhibere, gratificari, donare, dono dare*, c. **ለ፡** pers.: **ለዘሞተ፡ ኢትኅድግ፡ ጸግዎ፡** μὴ ἀποκωλύσῃς χάριν Sir. 7, 33; **ለነፍሱ፡ ይጠውዕ፡ ለመኑ፡ ሀለዎ፡ ይጸጉ፡** τίνι ἀγαθὸς ἔσται 14, 5; Asc. Jes. 6, 9; c. Acc. pers. (*alicui*): 4 Esr. 7, 39; **እምድኅረ፡ ጸገወከ፡** μετὰ τὸ δοῦναι Sir. 41, 22. 32, 11; Eph. 4, 32; Col. 3, 13; c. dupl. Acc.: Gen. 47, 22; Lev. 6, 13; Jud. 1, 14; 3 Reg. 10, 13; **ጸገዋ፡ ንጉሥ፡ ለአስቴር፡ ኵሎ፡ ዘቦ፡ ለሐማ፡** Esth. 8, 1; **ጸገውኒዮ፡ ሀየንተ፡ ዐስብየ፡** Tob. 2, 14; 1 Esr. 1, 7; **ጸግወነ፡ ነፍሰ፡ እለ፡ ባላሕከ፡** Kuf. 13; Sir. 20, 14; **እስመ፡ ሠናየ፡ ጸጋ፡ እጼግወክሙ፡** Prov. 4, 2; Marc. 15, 45; Rom. 8, 32; Phil. 1, 29. 2, 9; **እመ፡**

ኢጸገወ፡ (v. ኢጸገዎሙ፡) እምሠናይቱ፡ 4 Esr. 7, 42; ለብዙኃን፡ ዕዉራን፡ ጸገዎሙ፡ ይርአዩ፡ Luc. 7, 21. a) *condonare, largiri:* ጸግዉኒያ፡ ለዛቲ፡ አበሳየ፡ 2 Cor. 12, 13. b) *munificum esse* erga alqm, Lud. ex Hom. Greg.

ተጸገወ፡ III, 2 *beneficiis, donis affici* vel *ornari, dono* vel *gratis accipere* alqd: ይጼገዉ፡ እምኔሁ፡ Jsp. p. 351; c. Acc. doni vel rei: ከመ፡ ትጸገዉ፡ ሕይወተ፡ በኀበ፡ እግዚ"፡ Did. 9; እምድኅረ፡ ተጸገነ፡ ክብረ፡ Clem. f. 260; ዘተጸገኩ፡ ዘንተ፡ ኵሎ፡ እምኔከ፡ Jsp. p. 338; አእምር፡ ዘተጸገውኩ፡ Did. 9; መበለታት፡ ይንሥኡ፡ ዘተጸገዉ፡ በአኰቴት፡ Did. 20; ተጸገወ፡ ኪዳነ፡ እምኀበ፡ እግዚ"፡ Sx. Teq. 14; ተጸገዉ፡ ዘንተ፡ ወልደ፡ (a Deo) Sx. Sen. 4; ዘንተ፡ ኵሎ፡ ተጸጊዎ፡ Org. 4.

ተጻገወ፡ III, 3 *sibi invicem gratiam exhibere*, i. e. a) *donare:* ይጻገዉ፡ በበይናቲሆሙ፡ አምኃ፡ Apoc. 11, 10. b) *largiri, condonare:* Eph. 4, 32; Col. 3, 13 Platt.

ጽግው፡ part. *beneficiis, donis affectus*, Lud. sine auct.

ጸጋ፡ subst., m. et f., Pl. ጸጋት፡ 1) *gratia*, a) *favor, benignitas*, χάρις, Koh. 9, 11; ዕሴተ፡ ጸጋከ፡ ትረክብ፡ Sir. 7, 33. 10, 17; Luc. 2, 40; Joh. 1, 16; Rom. 1, 5. 7. 3, 24. 5, 2. 6, 1. 11, 6; 2 Cor. 6, 1; Hebr. 4, 16; 2 Tim. 1, 9; Judae 4 al.; ጸጋ፡ እግዚ"፡ የሀሉ፡ ምስሌክሙ፡ Rom. 16, 20; Kid. f. 12; ሀብተ፡ ጸጋ፡ Clem. f. 5. b) *suavitas, venustas:* Hen. 46, 1. 2) *donum gratiae, beneficium, donum, munus, dona:* δῶρον Prov. 4, 2; እስመ፡ ሠናይ፡ ጸጋ፡ ይእቲ፡ ምጽዋት፡ Tob. 4, 11; ጸጋሁ፡ ለእግዚ"፡ ትዘውትር፡ ለጻድቃን፡ δόσις Sir. 11, 17; ጸጋሆሙ፡ ለአብዳን፡ አልቦቱ፡ ሞገስ፡ χάριτες Sir. 20, 13; ጸጋ፡ ሃይማኖት፡ ኅሪት፡ Sap. 3, 14; በጸጋ፡ εἰς δόματα 2 Par. 2, 10; Ps. 69, 19. 126, 4; Fal. f. 57 (vid. sub አንገርገረ፡); χάρισμα, χαρίσματα Rom. 1, 11. 5, 15. 6, 23. 11, 29. 12, 6; 1 Cor. 1, 7. 12, 30. 31 al.; ጸጋት፡ Kid. f. 87; Const. Ap. 48. 49; Lit. 175, 3. a) በጸጋ፡ *gratis*, Matth. 10, 8; በጸጋ፡ ወሀብክሙ፡ ሠናያተ፡ ሀብተ፡ ወአንትሙኒ፡ በጸጋ፡ ሀቡ፡ Clem. f. 45. b) Dei munera i. e. *bona, opes:* mulier ዘባቲ፡ ብዕል፡ ወጸጋ፡ ስፉሕ፡ ወአግብርት፡ ወአእማት፡ Jsp. p. 368; ሰብአ፡ ጸጋ፡ *locupletes, fortunati* (adjectum est: ኵሎሙ፡ እለ፡ ቦሙ፡ ንዋይ፡) p. 354.

ጸጋዊ፡ n. ag., f. "ዊት፡, Pl. m. ጸጋውያን፡, *liberalis, munificus, donator, largitor:* ብእሲ፡ ጸጋዊ፡ ወመሓሪ፡ Kuf. p. 134; ለጸጋዊ፡ ይደነግፆ፡ በሥነ፡ ምግባሩ፡ Sir. 34, 23; 4 Esr. 7, 39. 42; ጸጋውያን፡ εὐμετάδοτοι 1 Tim. 6, 18; Deus ጸጋዌ፡ ጸጋ፡ Lit. 173, 4; Kedr f. 87; ጸጋዌ፡ መንፈስ፡ ቅዱስ፡ Kid. f. 11; Prec. Mat.; Maria ጸጋዊተ፡ ሰላም፡ ወተስፋ፡ III Sal. Mar. 22; አጼሁ፡ ጸጋዊተ፡ ምጽዋት፡ Enc. Genb. 8.

ጽጋዌ፡ subst. *donatio, liberalitas, beneficium:* አኮ፡ በሀላዌ፡ አላ፡ በጽጋዌ፡ M. M. f. 201; ኢአመዝገነ፡ ጽጋዌነ፡ ላዕሌሁ፡ Jsp. p. 326; ንመውእከ፡ በአሠንዮትነ፡ ወንጼግወከ፡ ጽጋዌ፡ ibid.

መጸግው፡ part. *gratiam exhibens, donator*, Lud. ex Org. 4.

ጸገየ፡ I, 1 [[illegible] *nituit*, [illegible] *lacte viruit, floruit* ([illegible] et [illegible]); reprobanda sunt, quae Dietrich semit. Wortforschung p. 128 conjecit] Subj. ይጽገይ፡ (in Sx. Genb. 16 occurrit ይጽግዩ፡, nescio an recte), *florere, flores producere*, de plantis, fruticibus, arboribus: ይጸጊ፡ ከርካዕ፡ Koh. 12, 5; አውያን፡ ጸገዩ፡ Cant. 2, 13. 15. 6, 11; Org. 2; ዮ፡ መስቀል፡ ጸገየ፡ Deg.; c. Acc. floris: ጸገየት፡ ጽጌ፡ Num. 17, 23; ናርዶስ፡ ዘጸገየ፡ በጸዓድዒድ፡ Org. 2; de floribus ipsis: ከመ፡ ይጸጊኒ፡ ጽጌ፡ በውስተ፡ ጠለ፡ ገዳም፡ ጽገዩ፡ Sir. 39, 13; Hen. 82, 16; Ex. 36, 32; Cant. 1, 14; de campo: ጽገዩ፡ ገዳም፤ ተፈሥሒ፡ ገዳም፡ Deg.

አጽገየ፡ II, 1 1) *florere facere*, arborem, Org. 5; Deg. 2) *exprimere flores* pictura: ጠበብተ፡ እስራኤል፡ በልብሰ፡ አሮን፡ ካህን፡ ደርከኖ፡ አጽገዩ፤ (hyacinthino colore flores expresserunt) ወሮማናተ፡ ወርቅ፡ በዐውዱ፡ አፍረዩ፡ Enc. Teq. 21.

ጽጉይ፡ part., f. ጽጊት፡, 1) *florens*, (*floreus, floridus*): አክሊል፡ ጽጉይ፡ Org. 4; trsl.: Johannes et Jacobus ጽጉያን፡ ምዑዝ፡ ረዳ፡ Enc. Masc. 30; ጽጉያን፡ ስብሐት፡ Enc. Teq. 11; ጽጉያን፡ በረከት፡ Deg.; ትርሲተ፡ ሰማይ፡ ጽጊት፡ Enc. Tachs. 7. 2) *floribus ornatus, floribus intertextus:* Ex. 25, 33; in G Ex. 37, 19 sec. Hebr.; ክዳን፡ ጽጉይ፡ καρπωτός 2 Reg. 13, 18.

ጽጌ፡ subst., plerumque m., Pl. ጽጌያት፡, etiam ጽገያት፡ (maxime in antiquioribus codicibus), *flos*, ἄνθος Job 14, 2; Jes. 11, 1 var.; ኀሊቆ፡ ጽጌ፡ 18, 5. 28, 1; ጽጌ፡ ይቡስ፡ Zeph. 2, 2; ጽጌ፡ ገዳም፡ Cant. 2, 1; Ps. 102, 14; ጽጌየኒ፡ ፍሬ፡ ክብር፡ ወስብሐት፡ Sir. 24, 17; ጽጌ፡ ረዳ፡ Sir. 24, 14. 39, 14 (κρίνον); Org. 2; ጽጌ፡ ደንጎላት፡ Cant. 2, 2; ጽጌ፡ ዘሐይቅ፡ Enc. Teq. 6 (vid. sub ሰግላጥ፡); ጽጌ፡ κρίνον Jes. 35, 1; ῥόδον Sir. 39, 13; coll. ጽጌ፡ τὰ ἄνθη Cant. 2, 12; κρίνα 5, 13; ጽጌያት፡ 4 Esr. 3, 47; v. ጽገያት፡ 4, 8; κρίνα Cant. 2, 16. 4, 5. 6, 3; Matth. 6, 28; ጽጌያት፡ (ጽገያት፡ rom.) Luc. 12, 27. a) *flores arte facti:* Ex. 25, 31. 34; Num. 8, 4 (v. ጸጋያት፡ et ጽጋያት፡); 3 Reg. 7, 11; ῥοΐσκοι Sir. 45, 9. b) *flos* i. e. *praestantissimum* rei: ጽጌ፡ ዘከርቤ፡ Ex. 30, 23. c) ሰንበተ፡ ዘጽገያት፡ (v. ዘጽጌያት፡) sabbatum florum i. e. *pascha florum* vel *dominica palmarum* (alias ዘሆሣዕና፡) Luc. 13, 6 rom.; Marc. 4, 26 rom.

ጽጋይ፡ vel ጸጋይ፡, subst., Pl. ጽጋያት፡ et ጸጋያት፡ (est alia forma vocis ጽጌ፡ i. e. ጽገይ፡), *flos* arte factus: ድሙረ፡ ጽጋይ፡ καταμεμιγμένα ἐν ἄνθεσιν Ex. 28, 14; Num. 8, 4 var. (Lud. vocem ጽጋይ፡ adjectivum censet, *floribus ornatus*).

ጸጐጐ፡ (denom. a ጽጕ፡) I, 1 sec. Lud., i. q. ተጸጐጐ፡

አጽጐጐ፡ II, 1 i. q. ተጸጐጐ፡, Ex. 21, 7.

ተጸጐጐ፡ III, 1, etiam var. ተጻጐጐ፡ III, 3, *foras exire*, (*e familia abire*): ኢትጸጐጕ፡ (Lud.: ኢትጽጐጕ፡) በከመ፡ ያጸጕኑ፡ (v. ይጸጐኑ፡) አእማት፡ ἀπελεύσεται — ἀποτρέχουσιν Ex. 21, 7.

ጽጕ፡ subst., Pl. ጽጐጕ፡, Pl. Pl. ጽጐኃት፡ (etiam ጽኆኃት፡ in F. N. 37) [vid. ሰኰት፡ c. 381] *platea, vicus, forum:* ውስተ፡ ጽጕ፡ ἐν ἀγοραῖς Matth. 11, 16 rom.; ዖዱ፡ ጽጐ፡ Koh. 12, 5; ጽጐ፡ ሀገር፡ ἡ πλατεῖα Apoc. 21, 21; ግዱፋ፡ ውስተ፡ ጽጐ፡ ሀገር፡ Sx. Teq. 9; ወኢያስሕትከ፡ ጽጐጕሃ፡ ἐν ταῖς ἐρήμοις (τῆς πόλεως) μὴ πλανῶ Sir. 9, 7; እንዘ፡ የኀልፉ፡ ጽጐጐ፡ ረከበ፡ ብእሴ፡ ቅቱለ፡ Sx. Masc. 18; ውስተ፡ ጽጐጕ፡ ወምሥያጣት፡ Chr. Ta. 28; በምሥያጥ፡ ወበጽጐጕ፡ ወበመራሕብት፡ Jsp. p. 343. 355; ጽጐኃት፡ ወምሥያጣት፡ Fal. f. 50; Abush. 20; በእንተ፡ ፍናዋት፡ ወጽጐኃት፡ ወመራሕብት፡ F. N. 37 in tit. a) ጽጐ፡ *foras, in publicum:* ያንሶሱ፡ ጽጐ፡ Ex. 21, 19. b) መኃትወ፡ ጽጕ፡ sive *laternae* sive *faces, taedae:* Joh. 18, 3; አዘዘ፡ ያውዕዩዎሙ፡ በመኃትወ፡ ጽጕ፡ ወይሕረር፡

ሥጋሆሙ፡ Macc. f. 2. — *Voc. Ae.*: ጽጕጕ፡ ዘ፡ አፍአ፡ ሀገር፡; *aliud*: ጽጕጕ፡ ወመራሕብት፡ ዘ፡ ሸንኀ፡.

ጸጥ፡ interjectio, qua silentium jubetur (sicut صَهْ, הַס), *sile!* unde ጸጥ፡ ብሂል፡ *silere, obmutescere*: ወጸጥ፡ (v. ወጸጦ፡) ይብል፡ እስመ፡ አልቦ፡ ድምፀ፡ ... 4 Esr. 4, 42; ጸጥ፡ በል፡ κώφευσον Job 33, 31. — Vid. etiam Isenb. lex. sub ጸጥ፡ p. 191. — *Voc. Ae.*: ጸጥ፡ ዘ፡ ዝምታ፡

ጽጣዌ፡ subst., sec. Lud. *status, conditio*: ወይገብእ፡ ኀበ፡ ዘትካት፡ ጽጣዌሁ፡ Lit. 172, 1 (in Lit. Ms. legitur ህላዌሁ፡). Dubium, an lectio impressa sana vel Ludolfi interpretatio recta sit?

ጸጼት፡ v. ጸጸት፡ (etiam per ፀ) subst., m. et f., sing. et coll., *culex, culices, sciniphes* (vid. ትንንያ፡, ጽንጽንያ፡ nec non צִרְצַר, κώνωψ Matth. 23, 24; ጸጼተ፡ ይነጥፍ፡ ወይውኅጥ፡ ገመለ፡ Tab. Tab. 35; እለ፡ ጸጸተ፡ ይነጥፉ፡ ወገመለ፡ ይውኅጡ፡ M. M. f. 184; አሐቲ፡ ጸጼት፡ ነሰከቶ፡ Sx. Genb. 6; σκνῖφες Ex. 8, 12—14 (v. ጸጼት፡). — Secundum Lud. ጸያት፡ est „*formica*; cujus plurimae species dantur in Aethiopia". — *Voc. Ae.*: ጸጼት፡ (v. ጸጸት፡) ዘ፡ ዘመሚት፡

ጽፍሕ፡ subst. [i. q. ስፍሕ፡ c. 403 q. v.] *latitudo*, πλάτος, εὖρος Ex. 25, 10. 17. 23. 26, 2. 8. 16. 27, 1. 12. 30, 2; ጽፍሐ፡ መሠረቱ፡ ፴በእመት፡ Judith 1, 2; ጽፍሑ፡ ዕሥር፡ በእመት፡ Zach. 5, 2; Hez. 41, 6.

ጽፉሕ፡ part. *latus*: Pseudomessiae አገሪሁ፡ ጽፉሓት፡ (scriptum est ጽፉሓት፡) Kid. f. 5.

ጸፈረ፡ *plectere* vid. sub ፀፈረ፡

ጸፈረ፡ I, 2 [denom.] *ungues recidere* vel *praesecare* alicui, c. Acc. pers.: ትጸፍሮ፡ Deut. 21, 12.

ተጸፍረ፡ III, 1 *sibi ungues praecidere*, 2 Reg. 19, 24.

ጽፍር፡ subst. [צִפֹּרֶן, צְפַר, ظُفْر] coll. et Sing., Pl. ጽፈር፡, አጽፋር፡, ጽፍራት፡, *unguis* a) digitorum hominis: ኢይምትር፡ ጽፍሮ፡ Clem. f. 21. 29. 34; ጽፍረ፡ እደዊከ፡ ወእገሪከ፡ Macc. f. 20; ሰላም፡ ለአጻብዕከ፡ ወለአጽፋርኪ፡ ጽዱድው፡ I Sal. Mar. 25; ጽፈር፡ et አጽፋር፡ Dan. 4, 30; ጽፍራት፡ እደዊሆሙ፡ ወእገሪሆሙ፡ Sx. Haml. 8 et 25. b) avium: 4 Esr. 11, 9. 54; Dan. 4, 30; ዘምሉእ፡ ጽፈሪሁ፡ Hez. 17, 3; Lud. Comm. hist. p. 507 n. 57. c) quadrupedum: ዘሥጡቅ፡ ጽፈሪሁ፡ vel ጽፍሩ፡ ὀνυχιστῆρας ὀνυχίζον Lev. 11, 3—7. 26; Deut. 14, 6—8; ጽፍረ፡ ላህም፡ (var. pro ሰኰና፡ ላህም፡) Jes. 13, 22; ὁπλαί *ungulae* Ps. 68, 36; bestiarum rapacium: ጽፈሪሁ፡ Dan. 7, 7. 19; ጽፍራት፡ F. N. 23 (vid. sub መኀረጽ፡). d) *ungues* arte facti vel *hami* ferrei: አዘዘ፡ ይሥትርዎሙ፡ በአጽፋረ፡ ኀጺን፡ ከመ፡ ይዘርዝሩ፡ ሥጋሆሙ፡ Sx. Tachs. 12. — *Voc. Ae.*: አጽፋር፡ ዘ፡ ጽፍሮች ።

አጽፋር፡ adj. vel subst. [أَصْفَر vid. አስፈር፡ c. 405 et አስፋር፡ c. 753] *(color) flavus, fulvus*: ቀብአ፡ በሀገሬ፡ ወሰሪየ፡ ወአቀየሐይሐ፡ ሕብሮ፡ በ (v. ወ) አጽፋር፡ ወመልአ፡ ጥላቁ፡ ዘበቱ፡ Sap. 13, 14.

ጸፈቀ፡ rad., sec. Lud. *densum, spissum esse* [propagatum videtur e notione *coarctationis* et *compressionis* صَفَّ et ضَفَّ (vid. ጸበበ፡), non e notione *compactionis* (صَفَقَ; ጠፍሐ፡), quamquam etiam صفق significationes quasdam habet, significationibus nostri verbi vicinas]. — *Rad. Abb.*: ጸፈቀ፡ ዘ፡ ጀጕለ ።

አጽፈቀ፡ II, 1 *densare, crebrare*, deinde *crebro* vel *frequenter facere* alqd: እለ፡ ያጸፍቁ፡ ንስሐ፡ οἱ πυκνῶς μετανοοῦντες Herm. p. 42.

ተጸፍቀ፡ et **ተጸፈቀ፡** III, 1 *condensari*, a) *confertiri, constipari*: እስመ፡ ለሃይማኖት፡ ፪ግብር፡ ዕጹብት፡ ፩እምኔሆሙ፡ ይፌጽም፡ ግብረ፡ ዐቢየ፡ ወካልኡኒ፡ ነዋ፡ ተጸፈቁ፡ በቱ፡ ምንዳቤያት፡ ብዙኃት፡ (duo sunt miracula fidei, quod et magna efficiat et multa patiatur) Chr. ho. 27. b) *spissari* vel *claudi*: ማሕፀነ፡ ራሔል፡ ተጸፍቀ፡ Kuf. p. 102. c) *spisse coaptari*: ይጸፈቃ፡ ድዱን፡ συμφωνοῦντες ταῖς ἁρμογαῖς αὐτῶν Herm. p. 11.

ተጻፈቀ፡ III, 3 1) *se invicem condensare* vel *se constipare*: ወንሕነሰ፡ ኢንጻፈቅ፡ ወንትራሐቅ፡ ብእሲ፡ ብእሲ፡ እምካልኡ፡ 2 Esr. 14, 19. 2) *confertim adhaerere* vel *se aggregare* alicui: እስመ፡ ገብኡ፡ ወተጻፈቁ፡ ኀቤሁ፡ ብዙኃን፡ እምእስራኤል፡ προςετέθησαν 2 Par. 15, 9.

ጽፉቅ፡ part. 1) *densus*: a) de sylvis, arboribus, frondibus, (*opacus*): ታሕተ፡ ኵሉ፡ ዖም፡ ጽፉቅ፡ ዘበ፡ ጽላሎት፡ 3 Reg. 14, 23; 4 Reg. 16, 4; ረከበ፡ ዕፀ፡ ጽፍቅተ፡ ወነበረ፡ ወአጽለለ፡ Rel. Bar.; ዕፀ፡ ዘጽፉቅ፡ ቈጽሉ፡ Sir. 14, 18; Hez. 31, 3; Dan. 4, 18; አዕዋም፡ ጽፉቃት፡ እለ፡ ያጸልሉ፡ Sap. 17, 17. b) de nubibus, tenebris (*spissus, crassus*): ከመ፡ ጽፉቅ፡ ደመናት፡ Clem. f. 3; ጽልመት፡ ጽፉቅ፡ Jes. 5, 30. 8, 22; Sap. 19, 16. c) de hominibus: *confertus*, ጽፉቅ፡ ሰብእ፡ Marc. 2, 4; Luc. 5, 19; ጻዕቀ፡ ሰብእ፡ ጽፉቅ፡ Jsp. p. 343; ጽፍቅት፡ ከመ፡ ሮማን፡ ቀድስት፡ ሀገረ፡ ናግራን፤ምዕዝት፡ ከመ፡ ዕጣን፡ Deg. d) de concione, urbe: *frequens*, ማኅበር፡ ጽፉቅ፡ Enc. Haml. 7; Org. 6. e) de rebus: *multitudine abundans*, እመ፡ ጽፉቅ፡ ንዋይየ፡ ὅτε ἤμην ὑλώδης λίαν Job 29, 5. f) *aptus*: ጽፉቅ፡ ድዱሙ፡ συμφωνοῦσιν αἱ ἁρμογαὶ αὐτῶν Herm. p. 11. 2) *frequens, creber, perpetuus*: ጽፉቅ፡ በዋኤ፡ ቤታ፡ Prov. 29, 45; Did. ed. Platt p. 14; ኢተከህሎሙ፡ (sc. Hasmonaeis restauratio templi) በእንተ፡ ጸብእ፡ ጽፉቅ፡ ዘኮነ፡ ላዕሌሆሙ፡ Jsp. p. 330. 366. — Adv. ጽፉቀ፡ *crebro, frequenter, continenter*: Luc. 5, 33; 4 Esr. 3, 11; Jsp. p. 331. 356; Kid. f. 4; ἐκτενῶς 1 Petr. 1, 22. — *Voc. Ae.*: ጽፉቅ፡ ዘ፡ ግንኙ፡; *aliud*: ጽፉቅ፡ ጽዑቅ፡ ጥዉቅ፡ ዘ፡ ጭንቅ፡

ተጽፋቅ፡ subst. 1) *condensatio, spissamentum*: ይትዐጸው፡ ሙላድ፡ (praecluditur generatio) በተጽፋቅ፡ ማሕፀን፡ M. M. f. 192. 2) *fartura*: ዕንቍ፡ ዘተጽፋቅ፡ ለዐጽፍ፡ τῆς πληρώσεως Ex. 35, 27.

ጸፈነ፡ e Ludolfi conjectura i. q. صفن vel ضفن *terrae illisit* alqm.

አጽፈነ፡ II, 1 „*terrae allidere*" sec. Lud.: diaboli alios excoecarunt, alios mutos reddiderunt, ወቦ፡ ለዘ፡ አጽፈኑ፡ ወቦ፡ ለዘ፡ ወርኃዊ፡ ረሰይዎ፡ Lud. e Libr. Myst.

ጸፈን፡ (v. ጽፍን፡) subst. *vasis genus* [صُفْن *vas coriaceum, quo aqua hauritur*] fortasse *culeus*: ጸፈነ፡ ማይ፡ (v. ጽፍነ፡) φακός, *lenticula* 1 Reg. 26, 11. 12.

ጽፍንት፡ subst. [صُفْنَة] *pera* coriacea: መልአት፡ ጽፍንታ፡

ጥሕን፡ πήραν Judith 10, 5; ወደየቶ፡ ውስተ፡ ጽፍንታ፡ ዘእክል፡ 13, 10. 15; Matth. 10, 10; Marc. 6, 8; Luc. 9, 3 (ubi ed. Rom. ጸፈንት፡ praebet). 10, 4; Herm. p. 23. — *Voc. Ae.*: ጽፍንት፡ ዘ፡ አቁማዳ፡

ጸፍዐ፡ I, 1 [صفع] Subj. ይጽፋዕ፡, *percutere palma* faciem alcjs, *alapam ducere* vel *impingere* alicui, ῥαπίζειν (at κολαφίζειν verti solet ኰርዐ፡), c. Acc. pers.: ጸፍዕዎ፡ Matth. 26, 68; ይመይጥ፡ መልታሕቶ፡ ለዘ፡ ጸፍዖ፡ Thren. 3, 29; Asc. Jes. 2, 12; 1 Esr. 4, 30; ሲሞን፡ ቶማስ፡ ረገሞ፡ ለዘጸፍዖ፡ Clem. f. 229; c. Acc. membri et pron. suff. pers.: ከመ፡ ዘይጸፍዕዎ፡ ለብእሲ፡ መልታሕቶ፡ Hos. 11, 4; 2 Par. 18, 23; Matth. 5, 39; Joh. 18, 12; ይጸፍዕዎ፡ ገጾ፡ Marc. 14, 65; እመበ፡ ዘጸፍዐ፡ ገጾ፡ (faciem suam) ዲበ፡ ምዉት፡ እስከ፡ የሐብጥ፡ ሥጋሁ፡ ወይቈስል፡ Kedr f. 85; Gad. Ad. f. 107; አዘዘ፡ ይጽፍዕዎ፡ አፉሁ፡ Act. 23, 3; ይጸፍዑ፡ እገዚኦ፡ M. F.; c. ውስተ፡ membri: ጸፍዖ፡ ውስተ፡ መልታሕቱ፡ 3 Reg. 22, 24.

አጽፍዐ፡ II, 1 *alapam impingi jubere* alicui: ናጸፍዖ፡ Sx. Masc. 18 (si quidem lectio sana est).

ተጸፍዐ፡ III, 1 *alapa percuti*: Christus ይጸፋዕ፡ ወይጼዐል፡ ῥαπιζόμενος ho. Acacii in Cyr. f. 106; ተጸፍዐ፡ እምገብረ፡ ሊቀ፡ ካህናት፡ M. M. f. 3; በእደ፡ ገብር፡ ተጸፋዕከ፡ Lit. Jac. Sar.; ተጸፍዐ፡ መልታሕቲሁ፡ M. M. f. 116; በተጸፍዖ፡ መላትሒሁ፡ Enc. Mag. 27; ecclesia እንተ፡ በእንቲአሃ፡ ተጸፋዕከ፡ በውስተ፡ ዐውድ፡ ከመ፡ ታግዕዛ፡ Lit. Joh. („ritus fuit manumittendi apud veteres", sc. alapam impingere manumittendo, Lud.).

ጽፍዐት፡ n. act. *percussio faciei, alapa* vel *alapae*: መጠውኩ፡ መልታሕትየ፡ ለጽፍዐት፡ ῥαπίσματα Jes. 50, 6; ዘመልታሕትከ፡ ጽፍዐት፡ ወዘርእስከ፡ ኰርዐት፡ Sx. Tachs. 27; ጽፍዐተ፡ መላትሒ፡ Lit. Greg.; ancilla (sc. ecclesia) libera facta est በጽፍዐተ፡ ወልድኪ፡ (o Maria!) Org. 1.

ጽፍዕ፡ *stercus* vid. sub ዕፍዕ፡

I. **ጸፍጸፈ፡** quadrl. I [etiam per ፀ; vicinum ነጸፈ፡ q. v.] *pavire, sternere lapidibus* viam: ወጸፍጸፉ፡ ኵሎ፡ ምድረ፡ ፈለግ፡ በብርት፡ Jsp. p. 274; Chr. Ax. f. 89. 93.

አጸፍጸፈ፡ II *lapidibus consertis munire jubere*: ነደቃ፡ ለቅጽሩ፡ ወአጸፍጸፋ፡ ἐπάλξιν ἐπ' αὐτῆς 3 Reg. 3, 4.

ጽፍጹፍ፡ part. *lapidibus stratus* vel *pavitus, tessclatus*: ወጽፍጹፍ፡ በእብን፡ ዘሕብረ፡ መረግድ፡ ἐπὶ λιθοστρώτου σμαραγδίτου λίθου Esth. 1, 6; መካን፡ ጽፍጹፍ፡ በርኣም፡ Jsp. p. 302.

ጸፍጻፍ፡ subst. 1) *pavimentum e lapidibus stratum, tessclatum*: ቆልስርማን፡ ዘውእቱ፡ ጸፍጻፍ፡ λιθόστρωτον 2 Par. 7, 3; Hez. 40, 18 et 42, 3 vrs. nov.; አዘዘ፡ ይኅዐቡ፡ ጸፍጸፎ፡ (ለመቅደስ፡) በማይ፡ Jsp. p. 294; Macc. f. 3 (vid. sub ንጹፍ፡); Hen. 14, 10; ወጥቀ፡ ሥናይ፡ ጸፍጻፉ፡ Esth. 1, 6; ሰሌዳ፡ በረድ፡ ጸፍጸፈ፡ ዐውዱ፡ Lit. Epiph. 2) *tabulae* vel *tesserae*, in coelo stratae: Hen. 81, 1. 2. 93, 2. 103, 2. 106, 19.

II. **ጸፍጸፈ፡** inus., cui vicina sunt ut צָפַף ضَفَّ al., ita ነጥበ፡, አንጠብጠበ፡ et አንሰፈ፡ (sub አንሰፈ፡ c. 706.).

አንጸፍጸፈ፡ V 1) intrs.: *stillare, destillare*: ያንጸፈጽፍ፡ መዐር፡ እምአድባር፡ Joel 4, 18; Am. 9, 13; ደም፡ እምዕበው፡ ... 7. ረከበ፡ ዝኩ፡ በለሰ፡ ሐዲሳነ፡ ወያንጸፈጽፍ፡ ሐሊበን፡ Rel. Bar. (bis); *lacrymare*: ታንጸፈጽፍ፡ ዐይንየ፡ ቅድሜሁ፡ Job 16, 20. 2) trs.: *stillare, stillatim effundere* vel *emittere*: Lev. 1, 15 var.; 5, 9; fici ዓዲ፡ ሐሊበሙ፡ ያንጸፈጽፉ፡ Rel. Bar.

ጸፍጻፍ፡ subst. i. q. ነጸፍጻፍ፡ III Sal. Mar. 21.

ነጸፍጻፍ፡ subst. *stillicidium, guttae, stillae*: ከመ፡ ነጸፍጻፈ፡ ደም፡ Luc. 22, 44; ጻዕደወት፡ ምድር፡ እምነጸፍጻፈ፡ ሐሊበ፡ አጥባት፡ እሞሙ፡ M. M. f. 44; Org. 1; አምሕለኪ፡ ማርያም፡ በነጸፍጻፈ፡ (v. በጸፍጻፈ፡) ደም፡ ዘጉልጉታ፡ III Sal. Mar. 21.

ፀ፡ litera alphabeti Aethiopici XXIVa, quae ፀጳ፡ nominatur, et primitus literae Arabum ض respondet.

ፀሐሰ፡ (ጸሐሰ፡) I, 1 [רקד ؟ saltavit; خحص multum commovit pedes (vid. etiam ድኀፀ፡)] *pulsare terram* pedibus, *motitare pedes* saltando et trepidando, *tripudiare*, c. በ፡ pedum: አፍቀሩ፡ ዕሒሰ፡ (v. ፃሕሰ፡) በእገሪሆሙ፡ κινεῖν πόδας Jer. 14, 10; ይዕሕሱ፡ በእገሪሆሙ፡ ውስተ፡ እሳት፡ Gad. T. H. — *Voc. Ae.*: ይዕሕስ፡ ዘ፡ ይረግፅ፡

አዕሐሰ፡ II, 1 *supplodere terram* saltando, *tripudiare*: ያዕሕሳ፡ በእገሪሆሙ፡ παίζουσαι Jes. 3, 16; አዕሕስ፡ በእገሪከ፡ (v. እገሪከ፡) ψόφησον Hez. 6, 11; አዕሐስክሙ፡ በእገሪክሙ፡ 25, 6; Deus Judaeis permisit ከመ፡ ይጸልዩ፡ በምኵራብ፡ በጠፈሐ፡ አእዳው፡ ወበአዕሕሶ፡ እእጋር፡ F. M. 32, 7; Christianis non permissum est ተውኔት፡ ወአዕሕሶ፡ በእግር፡ F. N. 23; Helena cum crucem invenisset, አዕሐሰት፡ በእገሪሃ፡ ወጠፍሐት፡ በእደዊሃ፡ Deg.; laudat te ecclesia ጠፊሓ፡ በአእዳው፡ ወአዕሒሳ፡ በእእጋር፡ Org.; etiam de pedibus praedicatur: ያዕሕሳ፡ እእጋርየ፡ Org.

ፃሕስ፡ subst. *tripudium*, Jer. 14, 10 var. (vid. ፀሐሰ፡).

ዕሕበ፡ *fatigatum esse* vid. sub ጽሕበ፡

ፀሐይ፡ (vel ፀሓይ፡) subst. [ضُحَى et ضَحِيَ; vid. etiam ጸሐየ፡] m. et f., Pl. ፀሓያት፡, *sol*, m. Joel 3, 4; Jes. 60, 19; Koh. 1, 5. 12, 2; Ps. 18, 5. 135, 8; Sir. 3, 15. 17, 31. 43, 2—5; 1 Esr. 4, 34 seq.; Apoc. 16, 8; Marc. 1, 32; al.; fem. Sir. 43, 4. 46, 5. 48, 23. 50, 7; Jes. 13, 10; Hez. 32, 7; Jos. 8, 29. 10, 12. 27; Apoc. 8, 12, al.; Hen. 72, 3 seq.; ብርሃነ፡ ፀሐይ፡ Jes. 30, 26; ፀሐየ፡ ቀትር፡ Sir. 31, 19; ፀሐይ፡ ዘያበርህ፡ ወይጠፍእ፡ Job 31, 26; ያበርቅ፡ ሕብረ፡ ገጹ፡ ከመ፡ እግረ፡ ፀሐይ፡ Org. 4; እልፈ፡ አእላፈ፡ ፀሐይ፡ Sir. 23, 19; መልአከ፡ ፀሐይ፡ Asc. Jes. 4, 18; ሀገረ፡ ፀሐይ፡ *Heliopolis* Jer. 50, 13; ፀሐያት፡ Vis. Bar.; Lud. Comm. hist. p. 494 n. 5. a) ነበሩ፡ ውስተ፡ ፀሐይ፡ *in sole* (im Sonnenschein) Sx. Masc. 27. b) trsl.: S. Georgius ፀሐየ፡ ጽድቅ፡ Mavâs. n. 51.

ፀሐያዊ፡ adj. rel. *solaris*: ዓመት፡ ፀሐያዊ፡ i. q. ዓመተ፡ ፀሐይ፡), Abush. (crebro).

ፀመመ፡ I, 1 [ضَمَّ צמם; ضمّ ؛ ዝግም፡; 1 ጸመመ፡; ፀመደ፡ al.] Subj. ይዕምም፡, *obligare, praeligare*: ኢፀመሙ፡ አጥባቲኪ፡ ἐδήσαν Hez. 16, 4; vulnera Ps. 146, 3; ፀመመ፡ ቍስሊሆሙ፡ M. M. f. 101 ... ኢፀመምዎ፡ ከመ፡

ይትፈወስ፡ Hez. 30, 21; ኢይዐምምዎ፡ Jes. 1, 6; trsl. a) *reprimere explendo* appetitum: ትዐምምኑ፡ (v. ታዐምምኑ፡) ነፍስ፡ አክይስት፡ ἐμπλήσεις Job 38, 39. b) *sedare* animum, si non *callum obducere* animo: እንበይነ፡ ነፍሱ፡ ወልድከ፡ ዕምም፡ (v. ዐምም፡) ልበከ፡ Sir. 30, 7.

ዐመመ፡ I, 2 id., Sir. 30, 7 var.

አዐመመ፡ II, 1 *praeligare, consanando claudere* vel *consanare:* Job 38, 39 var. (vid. ዐመመ፡); ጾም፡ ትፈውስ፡ ቍስለ፡ ነፍስ፡ ወታዐምም፡ ፍትወተ፡ ዘሥጋ፡ Gad. T. H.; ፈውሳት፡ እለ፡ ያጥዕያ፡ ወርጢናት፡ እለ፡ ያየብሳ፡ ወቅብእ፡ አፈዋት፡ እለ፡ ያዐምማ፡ ቍስላተ፡ F. M. 3, 3; vulnus Org. 3.

ዕሙም፡ part. *durus, solidus,* de lapide (sicut أَصَمّ): አውጽአ፡ ሎሙ፡ ማየ፡ እምኰኵሕ፡ ዕሙም፡ ἐκ πέτρας Chr. ho. 6.

ዐመ፡ *surdum esse* vid. sub I ጸመ፡

ዐመ፡ *silere* vid. sub II ጸመ፡

ዐመረ፡ I, 1 et 2 [cui Lud. et Ges. צָמַר ضَمَرَ *clavis configere* comparaverunt, at quaeritur, annon cum ዐመመ፡, ዐመደ፡ componendum sit; amh. ጨመረ፡ *adjecit*] Subj. I, 1 ይዕምር፡, *affigere, configere, connectere:* እዐምሮ፡ (v. እዕምሮ፡) በምድር፡ በምዕር፡ 1 Reg. 26, 8; እዔምሮ፡ ውስተ፡ አረፍት፡ 18, 11 vrs. nov.; ዐመረቶ፡ ምስለ፡ ምድር፡ Jud. 4, 21; ትዔምሮን፡ (v. ትዐምሮን፡ et ትጼምሮን፡) ለክልኤሆን፡ συνάψεις Hez. 37, 17; ኢትዐምር፡ አሰረ፡ (v. አስረ፡ et አሲረ፡) ክልኤቲ፡ ኀጣይእ፡ ኀቡረ፡ ኢታድርግ፡ μὴ καταδεσμεύσῃς δὶς ἁμαρτίαν Sir. 7, 8; συνέζευξεν Matth. 19, 6 Platt.

ተዐምረ፡ III, 1 *conjungi,* Phlx. 110 (vid. sub ተዓመረ፡); Cyr. f. 121 (vid. ዕምረት፡).

ተዓመረ፡ III, 3 *conjunctum esse alium cum alio, se adjungere* alicui, *adhaerere:* ዘይዓመር፡ ምስለ፡ ጠቢብ፡ συμπορευόμενος Prov. 13, 20; እብድ፡ ተአሚኖ፡ ርእሶ፡ ይዓመር፡ ምስለ፡ ኃጥእን፡ μίγνυται 14, 16. 20, 1 var.; ብእሲ፡ ይዓመር፡ ምስለ፡ ብእሲቱ፡ Kuf. p. 12; Eph. 5, 29 rom.; እስመ፡ ትዓመር፡ ነፍስ፡ ምስለ፡ ሰይጣን፡ ከመ፡ ተዓምሮታ፡ ለብእሲት፡ ምስለ፡ ብእሲ፡ Phlx. 110.

አስተዐመረ፡ IV, 1 vel 2 et plerumque **አስተዓመረ፡** IV, 3 *conjugare, conjungere* vel *copulare inter se,* συνέζευξεν Matth. 19, 6 rom.; Marc. 10, 9; ዘእግዚ"፡ አስተዓመረ፡ ሰብእ፡ ኢይፈልጥ፡ Did. 33; Clem. f. 119; F. M. 12, 1; copulare vinculo matrimonii: ደናግል፡ ዘኢያስተዓመርዎን፡ አበሆን፡ ወእሞን፡ በሕገ፡ ሰብሳብ፡ Apoc. Mar. Joh.; M. M. f. 70.

ዕሙር፡ part. *conjunctus, connexus, adjunctus,* Lud. e Syn.; መልአክ፡ ዘዕሙር፡ ምስሌሁ፡ (i. e. angelus ejus tutelaris), Lud. e Libr. Myst.; adv. ዕሙረ፡ *simul, conjunctim,* ut: S. Maria ክነት፡ ድንግል፡ ወእመ፡ ዕሙረ፡ Lud. ex Enc. Mar.

ዕምረት፡ n. act. *conjunctio, copulatio* a) *unio:* ዕምረተ፡ ህላዌሁ፡ ἡ συζυγία τῶν φύσεων Christi, ho. Procli in Cyr. f. 120; ተዐምረ፡ ዕምረተ፡ ህላዌ፡ συνῆλθον αἱ φύσεις, ibid. f. 121; Lit. Greg.; Org. 2; ዕምረተ፡ ሥላሴ፡ Athan. de Trin.; tres personae እኑዛን፡ በዕምረት፡ ወድሙራን፡ በኢቱሳሔ፡ ibid.; S. S. Trinitas dicitur አሐዱ፡ በዕምረት፡ Org. 2; ecclesia dicitur አሐዱ፡ ዕምረት፡ ምስለ፡ ክርስቶስ፡ ibid. b) *conjugium, concubitus:* ለእመ፡ ወረደት፡ ላዕሌከ፡ በሌሊት፡ ሕልመ፡ ዕምረት፡ Phlx. 162.

ዕማሬ፡ subst. *conjunctio, unio,* Lit. 171, 3.

መዕምር፡ et **መዕመር፡** subst., Pl. **መዓምር፡** et **መዓምርት፡**, proprie *conjugium,* deinde, quamquam plerumque in Pl., a) *compar, socius:* ኢትኩን፡ መዕምሮ፡ (v. መዕመሮ፡ et መዓምሮ፡) ለብእሲ፡ መዐትም፡ ἑταῖρος Prov. 22, 24; ምስለ፡ ዐርክከ፡ ወምስለ፡ መዕመርከ፡ (v. መዕምርከ፡, v. መዓምርቲከ፡, in Cod. Abb. LV etiam መዐምርከ፡) κοινωνοῦ καὶ φίλου Sir. 41, 18; እኁየ፡ ወመዓምርትየ፡ σύζυγε Phil. 4, 3; ይኩን፡ መዓምርተ፡ ምስለ፡ ማኅበረ፡ ቅዱሳን፡ ሰማያውያን፡ Genz. f. 52; ረስዮ፡ መዓምርተ፡ ምስለ፡ ሰማያውያን፡ f. 105. b) *conjux:* ሊተ፡ ፴ዓመት፡ እምአመ፡ ተመተርኩ፡ እምነ፡ መዓምርትየ፡ (uxore) Phlx. 3; ዘይፈቅድ፡ ይዘሙ፡ ምስለ፡ መዓምርተ፡ ካልኡ፡ Phlx. 31.

መስተዓምር፡ part. *conjugator, copulator,* Lud. e Mss. Colb.

ዐምር፡ subst., m. et f. (ut Sx. Tachs. 16) [צֶמֶר صُوف] *lana:* እምዐምረ፡ አባግዕየ፡ Job 31, 20; Jes. 1, 18; Dan. 7, 9; Apoc. 1, 14; Ps. 147, 5; Hez. 27, 18; Prov. 29, 31; Deut. 22, 11; ዕጡፈ፡ ዐምር፡ Jes. 38, 12; አባግዐ፡ ዐምር፡ 4 Reg. 3, 4; ልብሰ፡ ዐምር፡ Lev. 13, 47. 52. a) *vestis lanea:* Hez. 34, 3; ኢየሀሉ፡ ዲቤሆሙ፡ ዐምር፡ 44, 17; Lev. 13, 48; እምሄጠ፡ ዐምር፡ ግብረ፡ እዱ፡ ወሀበ፡ ምጽዋተ፡ Enc. Mag. 18 (in Actis ejusdem diei refertur: የአንም፡ አልባሳተ፡ ዐምር፡). b) *vellus:* πόκος, Jud. 6, 37 seq. — *Voc. Ae.:* ዐምር፡ ብ፡ ብዝኀት፡ ወበ፡ ሣዕር፡; *aliud:* ዐምር፡ ብ፡ ነጭ፡ ።

ዐምአ፡ *sitire* vid. sub ጸምአ፡

ዐምአ፡ inus., quod Lud. in syllabo harm., Dorn de psalt. aeth. p. 67, Tuch de Aeth. linguae sonorum sibil. natura p. 10 cum ሰምዐ፡ componere haud dubitarunt; vid. etiam meam gramm. p. 51.

አዕምአ፡ II, 1 audire facere i. e. *admovere* vel *praebere aurem, auscultare, attendere, audire,* sive adjecto Acc. እዝነ፡, ut: ለእመ፡ አዕማእከ፡ እዝነከ፡ κλίνῃς τὸ οὖς Sir. 6, 33; ኢያዕማእክሙ፡ እዘኒክሙ፡ Jer. 25, 4. 41, 15. 42, 15; አዕምእ፡ እዝነከ፡ ወስምዐኒ፡ 4 Reg. 19, 16; Ps. 44, 12; አዕምእ፡ እዝነከ፡ ኀቤየ፡ Ps. 16, 7. 30, 2. 114, 2; sive omisso: አዕምኡ፡ አሕዛብ፡ Jes. 49, 1; Jer. 13, 15; ዘያዐምእ፡ በውስተ፡ አናቅጺሃ፡ Sir. 14, 23; አዕምኡ፡ Koh. 1, 8; c. c. Acc. prs. vel rei: አዕምእክሙ፡ Job 13, 5. 6, 24; እንዘ፡ ታዕምኡኒ፡ 13, 17; Sir. 30, 27; Marc. 12, 37; Luc. 2, 46; ዘያዐምእ፡ ትእዛዘ፡ Sir. 32, 2; Ps. 5, 1; simul adjecto pron. suff. pers.: አዕምእኒ፡ ቃልየ፡ 4 Esr. 9, 30; አዕምኡኒ፡ ፍትሐ፡ ከናፍርየ፡ Job 13, 6. 21, 2; c. ለ፡ rei: አዕምእ፡ እምልብከ፡ ለነገርየ፡ Sir. 16, 24; c. ኀበ፡ rei, Chr. ho. 10; etiam በእዝን፡ additur, ut: አዕማእኩ፡ ሕቀ፡ በእዝንየ፡ ἔκλινα ὀλίγον τὸ οὖς μου Sir. 51, 16; Dan. 9, 18; ለነዳይ፡ አዕምእ፡ በእዝንከ፡ Sir. 4, 8; ያዐምኡ፡ በእዝኖሙ፡ Jes. 32, 3; ኢያዕምኡኒ፡ በእዝኖሙ፡ (v. እዝኖሙ፡) Jer. 7, 24; nec non de aure ipsa praedicatur: እዝን፡ ያዐምእ፡ ኵሎ፡ ምሳሌ፡ Koh. 12, 9; Ps. 9, 41. a) *exaudire:* አዕምእኒ፡ ስእለትየ፡ 4 Esr. 8, 23; Ps. 5, 2. 16, 1. 2. 60, 1; Dan. 9, 18. b) *obedire,* Ex. 15, 26; Jer. 7, 24 al. c) c. ማእከለ፡ utriusque partis audiendae: ያዐምእ፡ ማእከሌነ፡ διακούων Job 9, 33.

አስተዓምአ፡ IV, 3 *attente auscultare,* Lud. ex Hist. VII Puer.

መፅምእ፡ part. et መፅምኢ፡ c. term. adj. *auditor, auscultator:* መፅምእ፡, v. መፅምኤ፡ነገር፡ Jes. 3, 3.

ፃመወ፡ *laborare* vid. sub ጻመወ፡

ፀመወ፡ inus., cui primitus significatus *silendi* et *tacendi* infuisse videtur; vic. sunt דמם דום (ደመመ፡), صمت, צמת ܨܡܬ, ܨܡܘܬ ܨܘܡ, II ጸመመ፡ al.

ፅምው፡ part. *tranquillus*, a) rarius de rebus vel locis: ውስተ፡መካን፡ግሉሥ፡ወፅምው፡ Genz. f. 11; Enc. Nah. 13. b) plerumque de animo: *sedatus, modestus*, ἡσύχιος Jes. 66, 2; የውህ፡ውእቱ፡ወፅምው፡ Herm. p. 42; Kid. f. 14; ፅምው፡በቃሉ፡ወራትዕ፡በልሳኑ፡ Lud. e Syn.; ፅምው፡በኀሊናሁ፡ Lud. e Vit. Joh. Cam.; ፅምዋን፡ (monachi) Lud. e Vit. Sam. c) በፅምው፡ *in tranquillo* i. e. *tranquille, sedate, modeste:* μετὰ ἡσυχίας 2 Thess. 3, 12; 1 Tim. 2, 2. 11; ንብረቱ፡ይኩን፡በፅምው፡እንዘ፡ኢያበዝኅ፡ሠሐቀ፡ወዘውዐ፡ Clem. f. 239; አላ፡በፅምው፡ (v. በጸሐምው፡ v. በጸሕም፡, cum scholio margin.: በችር፡ሕባር፡)ወበየውሀት፡ ἐπιεικέστερον δὲ καὶ μετὰ ἠπιότητος Esth. 3 apocr. d) adv. ፅምወ፡ *tranquille, sedate:* presbyteri ይቀውሙ፡ፅምወ፡ Lud. Comm. hist. p. 323; ወበሕቱ፡ሀለወት፡ፅምወ፡ Hom. Chrys.

ፅማዌ፡ subst. 1) *quies, tranquillitas:* ሶበ፡ይከውን፡ፅማዌ፡ወጽልመተ፡ሌሊት፡ ἡσυχία Prov. 7, 9; Did. 2; ብእሲ፡ጠቢብ፡ፅማዌ፡ያመጽእ፡ Prov. 11, 12; ሰላም፡ወፅማዌ፡ 1 Par. 4, 40. 22, 9. 2) *solitudo, vita solitaria*, Phlx. 50 (aliâs ፅሙና፡); ወሰደቶ፡ውስተ፡መካነ፡ፅማዌ፡ (in locum remotum) Sx. Tachs. 5. 3) *animus tranquillus* et *sedatus:* inter papae consecrationem presbyteri ይቁሙ፡በፅማዌ፡እንዘ፡ያነሥኡ፡አደዊሆሙ፡ Kid. f. 6; ፅማዌ፡ነፍስ፡ Chr. Ta. 14; በሀድአት፡ወበፅማዌ፡ Enc. Hed. 8; መፍቀሬ፡ፅማዌ፡ወፅሙና፡ Lud. ex Enc. Mij. 25.

ፅሙና፡ subst. 1) *tranquillitas, animus sedatus:* jejunium quadragesimale ትምህርተ፡ፅሙና፡ወትዕግሥት፡ወጸሎት፡ Did. 29; Abt. Ap. 5; II Abt. 4. 2) *solitudo, vita solitaria* et *tranquilla* anachoretae: መፍቀሬ፡ፅሙና፡ወጸሎት፡ Enc. Mij. 10; ኅሩያን፡መነኮሳት፡ዘንብረቶሙ፡ፅሙና፡ Enc. Haml. 21; Enc. Mij. 25; ፈለሰ፡ገዳመ፡ውስተ፡ፅሙና፡ Lud. e Vit. Greg. Arm.; Phlx. 47 al.

ፆማዕት፡ *cella, recessus* anachoretae vid. sub. ጾማዕት፡

ፀመደ፡ I, 1 [צמד, ضمد, ܨܡܕ, vic. ዘመደ፡] Subj. ይፅምድ፡ 1) *jungere* curru jumenta, *alligare* vel *subjungere* jugo: አዘዘ፡ይፅምድዎ፡ለአፍራስ፡በሰረገላ፡ Sx. Hed. 18; ፀመደክ፡ (o Photine) ሰይጣን፡ከመ፡አባዕር፡ወአንበረ፡አርዑቶ፡ውስተ፡ክሳድከ፡ M. M. f. 42; ዐሚደ፡አርዑት፡ያደንኖ፡ለክሳድ፡ ζυγὸς καὶ ἱμὰς Sir. 30, 35; ይፅምዱኒ፡በአርዑቶሙ፡ወይቀንዩኒ፡ለግሙራ፡ከመ፡ይፀመዱ፡ተያፍነ፡ወብዕራ፡ Lud. ex Enc. Genb. 11. 2) *subjungere* sub imperium, *subjicere:* Christus jussit apostolos ከመ፡ይፅምዱ፡ሰብአ፡ለሃይማኖት፡ Phlx. 41.

ተፀምደ፡ III, 1 1) *jungi* curru, *alligari, subjungi* jugo, c. በ፡ jugi Kuf. p. 135; ተፀምደ፡ታሕተ፡አርዑተ፡ኀጢአት፡ Org. 1; Lud. ex Enc. Genb. 11 (vid. ፀመደ፡); ምስሌሁ፡በአርዑተ፡ሥቃይ፡ተፀምደ፡ Enc. Nah. 14. 2) *se adjungere* vel *addicere* alicui, ei *adhaerere*, eum *sectari*, c. ኀበ፡ pers., ἐκολλήθη Luc. 15, 15; c. Acc. pers.: ይፀመድዎ፡ συνεστράφησαν Jud. 11, 3; Asc. Jes. 3, 1; ተፀመድ፡መኳንንቲክ፡ συνεδρεύεις Sir. 23, 14; ὁ ἀρέσκων ...... Sir. 20, 28; πεπολίτευμαι τῷ θεῷ Act. 23, 1; ኢትፀመዶ፡በክልኤቱ፡ልብ፡ μὴ προσέλθῃς αὐτῷ Sir. 1, 28. 12, 10. a) in specie: *disciplinae causa*, i. e. *discipulum esse* alcjs, vel *magistrum sectari* alqm, c. Acc. magistri: μαθητεύειν Matth. 27, 57; Luc. 14, 27 rom.; ዘይፈቅድ፡ይፀመደኒ፡ ὀπίσω μου ἐλθεῖν Marc. 8, 34; ኵሉ፡ጸሓፊ፡ዘይፀመድ፡ለመንግሥተ፡ሰማይ፡ μαθητευθεὶς Matth. 13, 52. b) *frequentare*, domum alcjs: እሙንቱ፡ይፀመዱ፡ቤተ፡ኢዮአቄም፡ προσεκαρτέρουν Dan. apcr. 1, 6; cauponam: ተፀምዶ፡ቤተ፡መያሲ፡ Chr. Ta. 28. c) *assidere, assiduum esse* vel *permanere*, c. ውስተ፡ loci: ጥበብ፡ውስተ፡አናቅጽ፡ትፀመድ፡ παρεδρεύει Prov. 1, 21; ἐπισκέπτεσθαι Ps. 26, 8; in specie: in re tractanda, προσκαρτερεῖν, c. ለ፡ rei Rom. 12, 12; ተፀምዶ፡ለተድላ፡ዝዓለም፡ያማስን፡ነፍሰ፡ Chr. Ta. 28; c. በ፡ Eph. 6, 18; c. Acc. rei: ይፀመዱ፡ጸሎተ፡ Act. 1, 14; ትምህርተ፡ 2, 42; 1 Tim. 5, 5; ተፀምዶ፡ጸሎት፡ Chrys.; ይፀመድ፡ጸሎታተ፡ወአጽዋመ፡ Phlx. 7; ሐና፡ነቢይት፡እንተ፡ተፀምደት፡ጾመ፡ወጸሎተ፡ Phlx. 54. d) in specie: *assiduum esse in cultu divino et exercitationibus sacris, devotum* vel *ascesi deditum esse*, ከነ፡መሃይምነ፡ወንጹሐ፡ወተፀምደ፡ወተጋደለ፡ተጋድሎ፡መለኮታዌ፡ Sx. Sen. 6; ቦአ፡ውስተ፡ደብረ፡መነኮሳት፡ወተፀምደ፡ወተጋደለ፡ተጋድሎ፡ዐቢየ፡ Sx. Nah. 26; ዘይሰድዳ፡ለብእሲቱ፡በምክንያተ፡መንኖ፡ዓለም፡ወተፀምዶ፡ F. M. 12, 1. 3) *se subjungere, submittere* vel *subdere* alicui, *submisse se gerere*, ተፀመድ፡ኀበ፡መኳንንት፡ μεγιστᾶνι ταπείνου τὴν κεφ. Sir. 4, 7; c. Acc. prs. vel rei: ὑποτάγηθι Ps. 36, 6; ተፀመዱ፡ኵሎ፡ትእዛዞ፡እግዚ"፡ Kuf. p. 74 (Vrs. Lat.: *adhaerete*). a) *famulari, servire:* አዘዘ፡ንጉሥ፡ይፀመድ፡ውስተ፡ዐጸድ፡ θεραπεύειν Esth. apcr. 1; Esth. 2, 19; 1 Cor. 9, 7; c. Acc.: ተፀመድ፡መኳንንተ፡ λειτουργῆσαι Sir. 8, 8; ተፀምዶተ፡ንዋይ፡ Luc. 16, 13 rom.; ሐና፡ትፀመድ፡ቤተ፡አንስት፡ Tob. 2, 11. b) in specie: Deo *ministrare*, Deum vel sacra *colere*, c. Acc.: λειτουργεῖν, ኢትኅድጎሙ፡ለእለ፡ይፀመድዎ፡ Sir. 7, 30. 31; እለ፡ኪያየ፡ተፀምዱ፡ተፀምድዎ፡ለቅዱስ፡ 4, 14; λατρεύειν Ex. 3, 12. 9, 1. 10, 24; Hebr. 8, 5; θεραπεύειν Tob. 1, 7; ዘይፀመዶ፡በጽድቅ፡ Sir. 32, 20; Judith 11, 17; φοβεῖσθαι 4 Reg. 17, 32; Lev. 20, 3. c) *assiduum esse in cultu divino* vid. sub n. 2, d.

አስተፅመደ፡ IV, 1, etiam አስተፃመደ፡ IV, 3 *ministerio* vel *cultui* alcjs *addicere* alqm, c. dupl. Acc., vel c. Acc. et ለ፡, Lev. 18, 21. 20, 2. 4.

ፅሙድ፡ part. 1) *subjunctus, subditus:* ፅሙዳን፡ታሕተ፡አርዑተ፡አሪት፡ Org. 5; Lud. ex Enc. Mag. 27. 2) *famulus, minister*, θεράπων Ex. 33, 11; F. M. 31, 3. 3) *assiduus:* discipulus ይኩን፡ንቁሀ፤ፅሙደ፤ልብወ፤አጽናዒ፡ Fal. f. 21; ፅሙድ፡ለጸሎት፡ Lud. e Ssal. Req. 4) *addictus, deditus:* እለ፡ፅሙዳን፡ለከርሦሙ፡ οἱ τῇ γαστρὶ ζῶντες Chr. Ta. 29. 5) in specie: *exercitationibus sacris* vel *ascesi deditus, asceticus, devotus, (religiosus):* ገብረ፡መንፈስ፡ቅዱስ፡ፅሙድ፡መስተጋድል፡ Gad. Gabr. Manf. Q.; F. N. 10, 6; በእንተ፡መነኮሳይያት፡ወመበለታት፡ፅሙዳት፡ F. N. 10, 8; ብጹዕ፡ጲጥርስ፡ፅሙድ፡ Sx. Ter 25; አብ፡ቅዱስ፡ወፅሙድ፡መስተጋድል፡አባ፡ሰረብዮን፡ Sx. Mag. 5; Sen. 16; Pag. 4; Enc. Masc. 18, al. creberrime.

ዕምድ፡ subst. *jugum, par, biga* jumentorum; ዕምደ፡ አል ህምት፡ Luc. 14, 19; Job 1, 3. 14. 42, 11; 3 Reg. 19, 19—21. ዕምደ፡ ብዕራይ፡ Jes. 5, 10.

ዐማዲ፡ n. ag., sing. et coll. *sectator*, alicui *addictus* vel *adjunctus, minister, famulus:* እምዐማዲ፡ τῶν προσκαρτερούντων αὐτῷ Act. 10, 7 Platt; ሰላም፡ ለዐእት፡ (sc. Christi post resurrectionem) እመ፡ ይሔውጽ፡ ዐማደ፤ (sc. discipulos) ውስተ፡ ጽርሕ፡ ዕጽው፡ እንበለ፡ ይጸሐ፡ መንገደ፤ Enc. Mij. 6; ኖላውያን፡ ወዐማዴሙ፡ Hen. 89, 59. 68; Michael archangelus ለእግዚ"፡ ዐማዲ፡ Enc. Ter 12; Basilius ለእግዚ"፡ ዐማዲ፡ Enc. Mag. 11; Org. 7. a) *servus*, 2 Esr. 7, 26 var. b) *socius, compar:* Enc. Sen. 11.

ዐማዲ፡ n. ag. c. term. adj., Pl. ዐማድያን፡ *servus, subjectus*, 1 Esr. 8, 24 var.

ዑማዴ፡ subst. *famulatus, servitium* 1 Esr. 8, 24; 2 Esr. 7, 26 var.

መዕመድ፡ vel መዕምድ፡ subst., Pl. መዓምድ፡ (*copula, ligamen*) *lorum, funis*, („quo boves junguntur" Lud.), ተአስሮ፡ በመዕመድ፡ ἐν ἱμᾶσιν Job 39, 10; καλώδια, መዓምድ፡ ሐደስት፡ Jud. 15, 13. 14. 16, 11. 12. — *Voc. Ae.:* መጽመድ፡ ዘ፡ መጨዐና፡ v. መጫኛ።

ተዐማድ፡ subst. *cultus sacer, divinus*, Ex. 10, 26.

ተዐማዲ፡ n. ag. *assiduus* in re, vel *deditus* rei: ውእቱ፡ ኮነ፡ ተዐማዴ፡ ለጾም፡ ወለጸሎት፡ Sx. Tachs. 29.

ዐረረ፡ vel ጸረረ፡ inus., i. q. צָרַר *pressit* alqm *hostili modo, adversatus est* (ضَرَّ; de etymo vid. Ges. thes. p. 1187).

አዕረረ፡ II, 1 *hostiles spiritus induere*, in specie *rebellare:* ዘአዕረረ፡ ὁ ποιῶν ἐναντία Hez. 17, 15; ἐστασίασαν Judith 7, 15; እለ፡ አዕረሩ፡ (alii addunt ኀቤከ፡) ἀπειθοῦντες 2, 11; አዕረሩ፡ ሞአብ፡ ἠθέτησε 4 Reg. 1, 1. 8, 20. 22. 24, 1; ἀπέστησαν Gen. 14, 4; c. c. Acc.: 4 Reg. 18, 7, vel c. እምነ፡ Num. 10, 9; 4 Reg. 19, 8 (verbis Graecis perperam intellectis). — *Rad. Abb.:* አጽረረ፡ ዘ፡ አሜረ፡ ሆነ፡

ተፃረረ፡ III, 3 *inimicitias suscipere* cum alqo, *infenso animo esse* in alqm, *hostili modo premere, adversari, infestare*, c. c. Acc., ἐχθραίνειν Ps. 3, 7; Num. 25, 17. 18; Deut. 2, 9; ተፃረርዋ፡ ኵሎሙ፡ ፍቁራኒሃ፡ ἠθέτησαν Thren. 1, 2; Kuf. 36; Mich. 2, 8. 7, 6; Luc. 6, 27; አንተ፡ (diabolo) ተፃረርከሁ፡ (sc. Adamum) እምትካት፡ Macc. f. 23; ቀተለ፡ ኵሎ፡ ዘኮነ፡ ይፃረር፡ Jsp. p. 319.

አስተፃረረ፡ IV, 3 *inimicitias excitare*, Gen. 3, 15.

ፀሩር፡ part. *inimicatus, hostilis:* እስመ፡ ፀሩራን፡ እሙንቱ፡ ἐν ἔχθρᾳ 1 Esr. 5, 49.

ፀር፡ subst., m. et f., sing. et coll., Pl. አፅራር፡ *inimicus, adversarius, hostis:* ይከውንከ፡ ፀረከ፡ Sir. 37, 4; ከኖሙ፡ ፀሮሙ፡ Jes. 63, 10; ፀርየ፡ Thren. 1, 9. 2, 4; ወፀር፡ ይእቲ፡ ሀገር፡ 2 Esr. 4, 19; coll.: Gen. 22, 17; Ps. 42, 2. 58, 1. 68, 6; ከመ፡ ኢይደቅ፡ ቅድሜሆሙ፡ ለፀርየ፡ Sir. 23, 3. 45, 2; Jes. 1, 24. 26, 11. 42, 13. 59, 18. 66, 6; Dan. 4, 16; Nah. 1, 2; Matth. 10, 36; እንዘ፡ ፀሩ፡ ንሕነ፡ ለእግዚ"፡ Rom. 5, 10; Num. 10, 9. 24, 8; Deut. 23, 10; 2 Reg. 24, 13; Ps. 9, 6. 43, 7. 104, 22; ኵሎሙ፡ ፀርን፡ 2 Esr. 16, 1; መላእክተ፡ ፀር፡ Sir. 33, 12; ሰበ፡ አመንደብዎ፡ ፀሩ፡ 46, 5; Jes. 11, 13; Jer. 6, 25; 27, 7; Judith 8, 33. 13, 14, al. crebro; አፅራሪሁ፡ Sap. 10, 12; አፅራሪከ፡ Jsp. p. 350; Enc. Haml. 27.

ፀራዊ፡, rarius ፀራይ፡, adj. rel. et subst. (nomen unitatis a ፀር፡), *hostilis, inimicus, adversarius:* ብእሲ፡ ፀራዊ፡ Matth. 13, 28. 39; Ps. 7, 5. 43, 18. 73, 4. 19; Kuf. 38; ቀጥቅጦ፡ ለፀራዊ፡ Sir. 33, 9; ፀራይ፡ et ፀራዊ፡ ἀλλότριος 35, 18; ኮንከ፡ ለነ፡ ፀራዌ፡ ጽኑዐ፡ Jsp. p. 465.

መፅርር፡ part., Pl. መፃርርት፡ *qui simultates* vel *inimicitias serit* inter amicos, Lud. e Ssal. Req.

ትፅርርት፡ subst. *inimicitiae*, Phlx. 105 (vid. sub ግዕዘት፡).

መስተፃርር፡ part., f. "ርርት፡ 1) *auctor* vel *seminator inimicitiarum:* ለትማስን፡ ምክረ፡ መስተፃርር፡ Genz. f. 107; Lud. e Vit. Sam.; ኀጢአት፡ መስተፃርርት፡ ለእግዚ"፡ Phlx. 112. 2) *sibi invicem repugnans* vel *adversus:* ኢኮኑ፡ ቃላት፡ አበው፡ መስተፃርራተ፡ Phlx. 50; መስተፃርራን፡ (mutua inimicitia infensi) F. N. 43, 8. 13.

ዐርሰ፡ I, 1 [i. q. ጠርሰ፡] Subj. ይዕርስ፡ *stupere, stupidum fieri* vel *hebescere* de dentibus, *stupidos habere dentes*, αἱμωδιᾶν Jer. 38, 29. 30 var. (vid. sub ጠርሰ፡); γομφιάζειν Hez. 18, 2 var. (vid. sub ጠርሰ፡); እሁበክሙ፡ ትዕርሶ፡ ስነኒክሙ፡ Am. 4, 6. — *Voc. Ae.:* ዐርሰ፡ ዘ፡ በለዘ።

አዕረሰ፡ II, 1 *stupidos reddere* vel *hebetare dentes* alcjs, *stupere facere dentibus* alqm: ያዐርሰከ፡ አስናኒከ፡ Sir. 30, 10.

ዕርስ፡ subst., Pl. ዕረስ፡ *dens molaris:* ዕርስ፡ ወስነ፡ Ex. 21, 27; ውስተ፡ ዕረሲሆሙ፡ Num. 11, 33.

ዐርቅ፡ subst., Pl. አዕርቅት፡ [amh. ጭርቅ፡; vic. II ጠረቀ፡; Lud. comparavit صَرْق i. e. ጸሪቅ፡; Ewald Jahrb. der bibl. Wissensch. VIII p. 192 ܨܪܩܐ; רָקַע; at vid. ድርግሐ፡] *panniculus, panni, pars vestis lacerae:* ῥάκος Matth. 9, 16 rom.; ዐርቅ፡ ትክቶ፡ Jes. 64, 6; ῥάκος καταμηνίων Esth. 4 apcr.; Org.; ይከድን፡ ሥጋሁ፡ በዐርቅ፡ ብሉይ፡ Enc. Teq. 30; ዘዐርቅ፡ *pannosus* ῥακά Matth. 5, 22; ወነሥአ፡ እምህየ፡ አዕርቅተ፡ ብሉየ፡ Jer. 45, 11; ይለብስ፡ ሥጡጠ፡ ወአዕርቅተ፡ ኵሉ፡ ነዋሚ፡ Prov. 23, 21; Jer. 13, 7 (vid. sub ብጻል፡); ለብሰ፡ አልባሰ፡ አዕርቅት፡ ከመ፡ ነዳያን፡ Sx. Teq. 14; ፊሐቱ፡ ቀኑስሎ፡ በአዕርቅት፡ ጸጕር፡ Enc. Haml. 10; አዕርቅተ፡ ሠቅ፡ Lud. e Vit. Theoph.; በአዕርቅት፡ ልህቀ፡ ἐν σπαργάνοις Sap. 7, 4; ጠብለልዎ፡ (sc. Eliam infantem) በእሳት፡ ሀየንተ፡ አዕርቅት፡ ዘይጠበልሉ፡ ባቲ፡ ሕፃናት፡ Sx. Tachs. 1; Lit. 173, 4; Org. 3.

ዐርዐ፡ rad. sc. ضَرَعَ *humilis fuit, se submisit*, ضَرَّعَ *prostravit*, unde facile propagatur significatus *jacendi (cessandi)*. — Stirps I, 1 vix in usu fuisse videtur quamquam Kuf. p. 76 ann. 14 ይዐርዕ፡ pro ይዐሩዕ፡ et Hen. 47, 2 ይዕሩዕ፡ pro ይዐሩዕ፡ occurrit.

አዕረዐ፡ II, 1 1) jacere facere i. e. *intermittere* alqd, *desinere, cessare, feriari* a re, c. Acc. rei: ዘያፈቅር፡ ውሉዶ፡ ኢያዐርዕ፡ (v. ኢያጸብእ፡) ተግሣጸ፡ ἐνδελεχήσει Sir. 30, 1; ኢያዕርዕ፡ ቅኑ፡ እደዊነ፡ ወኢንትሀከይ፡ Did. 13; ያዕርዕ፡ ግብረ፡ (ኑኑ፡ ዓመት፡) F. M. 6, 2; ከመ፡ ኢያዕርዕ፡ ተቀንዮ፡ ቅድመ፡ ሥጋሁ፡ ለአዳም፡ Clem. f. 15. 19; Herm. p. 90. 108;

Satanas homines impellit ለአዕርፆ፡ጸሎት፡ Org.; c. እምነ፡ rei: ከመ፡ኢያዐርዕ፡ሰብእ፡እምገቢረ፡ሕንጻት፡ Jsp. p. 330; ኢያዕርዕ፡እምትእዛዘየ፡ Clem. f. 221; abs.: peccavi ወአሐተ፡ዕለተ፡ኢያዕረፍኩ፡ Org.; እንበለ፡አዕርፆ፡ *sine intermissione*, Enc. Genb. 2. a) *desidere, desidem, otiosum esse:* ብዙኀ፡እኪተ፡ትሜህር፡አዕርፆት፡ ἀργία *desidia* Sir. 30, 37. b) morando *praetermittere, negligere:* እፎ፡ትትሀከዩ፡ወታዐርዑ፡ቅኔ፡ቤተ፡ክር"ን፡ (versäumet den Gottesdienst) Did. 12. 2) *cessare facere* i. e. a) *impedire, praepedire, distinere:* ዘአዕርዐ፡እስራኤል፡ ὁ ἐμποδοστάτης 'Ισρ. 1 Par. 2, 7; ዐቁ፡ወኢታዕርዑ፡ቤተ፡አምላክ፡ሰማይ፡ 2 Esr. 7, 23; (ሀከይ፡) ያዐርዕ፡ኵሎ፡በኀሳረ፡ሀኬት፡ Sir. 22, 1; c. dupl. Acc.: አዕርዕዎሙ፡ሕንጻ፡ ἀνεπόδιζον 2 Esr. 4, 4. b) *arcere, retinere:* አዕርዕ፡እክለክ፡ከመ፡ኢይንሣእ፡ውእቱ፡ ἐμπόδισον Sir. 12, 5. c) *finem facere* vel *imponere* rei: ታዕርዑ፡በሀለ፡ (disceptationi) ብናጥስ፡ Enc. Tachs. 12; ወጠነት፡ገድላ፡በአዕርፆ፡ንዋም፡ Sx. Ter 24. d) in specie: *abolere, abrogare* legem, consuetudinem al., Asc. Jes. 3, 31; 2 Cor. 3, 14; Kuf. p. 3; ሕግ፡ብሉይ፡አዕርዐት፡ላዕሌነ፡ተዋስቦ፡ወላድያን፡ F. M. 5, 3. 8, 1; ኢየሱስ፡አዕርዐ፡ምሒለ፡ F. M. 22, 1; አዕርዐ፡ትእዛዘ፡ Lud. e Vit. Pach.; Abush. 50. e) *abstrahere:* መንፈስ፡ቅዱስ፡ኢያዐርዕ፡ትሥልስቶ፡እምሀላዌ፡አብ፡ወወልድ፡ Athan. de Trin. f) *irritum reddere*, Asc. Jes. 1, 13. g) *feriari facere* vel *sinere*, α) *sinere ut desidiae se dedat* alqs: ለእመ፡አዕራዕከሙ፡ Sir. 30, 34. β) *facere ut otiosa* (vel *inferax*) *jaceat* terra: ለምንት፡ታዐርዕ፡ለነ፡ምድረ፡ καταργεῖ Luc. 13, 7.

ተዐርዐ፡ III, 1 *intermitti, cessare:* ተአተተት፡ምህከት፡ወምሕረት፡ወተዐርዐ፡ጽድቅ፡ወርትዕ፡እምዓለም፡ Jsp. p. 334; ኢተዐርዐ፡በኵሉ፡መዋዕሊሁ፡ለአግሪጳስ፡ጸብእ፡ p. 342; ወእምዝ፡ተዐርዐ፡ሕንጻ፡ ἤργησε 2 Esr. 4, 24; ከመ፡ኢይዐረፅ፡ግብር፡ καταπαύσῃ 2 Esr. 16, 3; laus angelorum ዘኢይዐረፅ፡ Lit. Orth.; ተዐርፆ፡ *intermissio* Org. 4; አውስቦ፡ይዐረፅ፡ለእመ፡መንኰሰ፡ብእሲ፡ውብእሲት፡ F. N. 24, 7. a) *recedere:* ተዐርዐት፡ፀሐይ፡ ἀνεπόδισεν Sir. 48, 23. b) *remittere, refrigescere:* በከመ፡ይዐርዑ፡ዕደው፡እምፋጻቶሙ፡ሰበ፡ርእ፡ምስለ፡ደቂቅ፡ (ita monachi cum aliis hominibus cohabitantes) Phlx. 181. c) *jacere, frigere:* ተዐርዐ፡ሤጥ፡ወምሥያጥ፡ Jsp. p. 342. d) *feriari, otiari*, Koh. 12, 3. e) *abrogari, aboleri:* Kuf. p. 76; Asc. Jes. 1, 7. f) *irritum fieri*, Hen. 47, 2 (si non: *cessare*). g) *impediri:* ከመ፡ቤተ፡ክር"ን፡ኢይዐረፅ፡ ἵνα μὴ τὰ ἐκκλησιαστικὰ παρεμποδίζηται II Can. Ap. 74.

ዕሩዕ፡ part. 1) *otiosus*, a) *deses, iners* Ex. 5, 8. 17; ኢታንብር፡ዕሩዐ፡ Sir. 30, 36. 37, 11; Matth. 20, 3. 6; 2 Petr. 1, 8; Did. 2; Clem. p. 235. b) *ignavus, inutilis:* ἀργός Sap. 14, 5; ዕሩዕ፡እምኅሰሳው፡ ἀργοὶ πρὸς ἐπίβασιν 15, 15. c) *inanis, nequam:* ῥῆμα ἀργόν Matth. 12, 36; ምግባር፡ዕሩዕ፡ዘኢይበቍዕ፡ Chr. Ta. 2, al.; Jsp. p. 338 (vid. sub አገጸወ፡). d) *irritus, cassus:* ይከውን፡ጻማሆሙ፡ዕሩዐ፡ (in membro parall. በከ፡) Jsp. p. 371; እምከነ፡ (esset) ዕሩዐ፡ኵሉ፡ግብረ፡ክህነት፡ F. M. 2, 10; petitio ዕርዕት፡ Org. e) ዕሩዐ፡ *otiose, inutiliter*, Lud. e Syn. 2) *intermissus:* ሕንጻ፡ነበረ፡ዕሩዐ፡ 2 Esr. 4, 24. 3) *abolitus, irritus:* stupro mulieris violento ኢይከውን፡ዕሩዐ፡ብብሳበ፡ዘአሃ፡ F. M. 5, 12.

ዕርዕ፡ subst., Pl. አዕርዕት፡, 1) *intermissio, cessatio:* ዘእንበለ፡ዕርዕ፡ Lud. e Vit. Greg. Arm. 2) *otium iners, desidia:* ይትሜሀሩ፡አዕርዕተ፡ 1 Tim. 5, 13. 3) *inanitas, inutilitas:* ኢይኩን፡ቃልከሙ፡ዕርዐ፡ Did. 35 (si quidem lectio sana nec ዕሩዐ፡ legendum est).

ዕርዐት፡ n. act. et subst., Pl. ዕርዐታት፡ 1) *intermissio, cessatio:* ዘእንበለ፡ዕርዐት፡ Clem. f. 125; Phlx. 1; Lit. 163, 4; ዘአልቦ፡ዕርዐት፡ *indesinenter*, Lud.; ejus tempore erant ቅዳሴያት፡ዘእንበለ፡ዕርዐታት፡ Sx. Mag. 24. 2) in specie: *interpellatio operis* (si quis a quaestu faciendo impeditur, Versäumniß): Ex. 21, 19; F. N. 45 (ubi idem locus repetitus est). 3) *otium, feriae*, nec non *dies feriatus:* በመዋዕለ፡ዕርዐት፡ Sap. 13, 13; ቀድሱ፡ዕርዐተ፡ለባዖት፡ 4 Reg. 10, 20 var.; Jes. 1, 13 var. 4) *desidia, inertia:* ዘይዴግን፡ዕርዐተ፡ σχολήν Prov. 28, 19; ዕርዐት፡እደው፡ Koh. 10, 18; ተሐፅዎ፡በዕርዐት፡ (aufgezogen werden in Müßiggang) Chr. Ta. 29. 5) *res otiosa* vel *inutilis, inanitas:* ዘይዴግን፡ዕርዐተ፡ μάταια Prov. 12, 11; ከመ፡ያእምሩ፡ዕርዐተ፡ሥርዐተ፡አማልክቲሆሙ፡ (die Nichtigkeit ihres Heidenthums) Jsp. p. 278; ተከሥተ፡ዕርዐት፡ወተኀብአ፡ጽድቅ፡ p. 342.

ዐራዒት፡ *inguina* vid. sub ጸራዒት፡

ዐረፈ፡ et ዐርፈ፡ I, 1 [vicina videntur [illegible] et [illegible], quorum potestas prima in *carpendo* est] Subj. ይዕርፍ፡, *conviciari, maledicere*, in specie *blasphemare*, abs.: Matth. 9, 3. 26, 65; Kuf. 15; Lev. 24, 23; በእንተ፡ዐሪፍ፡ወጽዒል፡ F. M. 20; ኢትዕርፍ፡ F. M. 20, 5; c. c. ላዕለ፡, ut: ይዐርፉ፡አሕዛብ፡ላዕለ፡ስምየ፡ Jes. 52, 5; Dan. 3, 29; Dan. ap. 13, 9; Rom. 2, 8. 3, 8. 14, 16; Tit. 2, 5; 2 Petr. 2, 10. 12; ዘይዐርፍ፡ላዕለ፡ክህናት፡ Clem. f. 162; ዐረፈት፡ላዕሌሁ፡ (maledixit ei) f. 221; ዐረፈ፡ላዕለ፡መንፈስ፡ቅዱስ፡ f. 249. 252; F. M. 23, 9; ዘዐረፈ፡በኀሊናሁ፡ላዕለ፡ሕገ፡እግዚ" Clem. f. 252; c. ለ፡ Matth. 12, 31; c. Acc.: ዘዐረፈ፡ኤጲስ፡ቆጶስ፡ F. M. 20, 1; ቀሲስ፡, ዲያቆነ፡, ንጉሠ፡, አበሁ፡ 20, 2—4; F. N. 42, 13; qui feminam falso impudicitiae accusat, ዐረፋ፡በሐሰት፡ F. N. 24. — *Voc. Ae.:* ዐረፈ፡ዘ፡ሰደበ፡ (v. ተሳደበ፡).

ተዐርፈ፡ III, 1 *blasphemari*, Lud. sine auct.

ተዓረፈ፡ III, 3 *sibi invicem maledicere:* ኢተዓረፍከሙ፡ Lud. e Mss. Colb.

ዕሩፍ፡ part. *maledicus, blasphemus, impius, scelestus:* βλάσφημος Sir. 3, 16; Jes. 66, 3; 1 Tim. 1, 13; 2 Tim. 3, 2; Hen. 91, 11; λοιμός Act. 24, 5 rom.; ἀσεβής Job 34, 18; መኑ፡ከመዝ፡ዕሩፍ፡ወዘእንበለ፡ትምህርት፡ τίς οὕτως ἐμβρόντητός τε καὶ ἀμαθὴς εἴη ἄν Cyr. c. Pall. f. 77; አዕሩፍ፡ዘትሜንን፡ቢጸከ፡ Clem. f. 94.

ዕርፈት፡ n. act., Pl. ዕርፈታት፡ *maledictio, blasphemia, convicium:* Matth. 12, 31. 26, 65; Act. 24, 5 Platt; Judae 9; Apoc. 2, 9. 13, 1. 17, 3; 2 Petr. 2, 11; Hez. 35, 12; Did. 25; F. M. 20, 1; እመ፡ኮነ፡ቃለ፡ዕርፈት፡እሙንቱ፡ F. N. 24; ዕርፈታት፡ Apoc. 13, 5.

ዐራፊ፡ n. ag., Pl. ዐራፍያን፡, *blasphemator*, Sap. 1, 6; ኢትኩኑ፡መበትማን፡ወኢዐራፍያን፡ወኢዝንጉራን፡ Did. 7; Lud. Comm. hist. p. 319 n. 60.

ተጸራፈ፡ (si non ተጸረፈ፡) vid. in scholio ad ሥሐጸ፡ c. 234.

ዐቀነ vel ጸቀነ፡ I, 1 [[illegible]] Subj. ይዕቀን፡ *sepire, obsepire* rem, *sepem* vel *maceriam circumdare* rei, c. Acc. rei: ተከለ፡ወይነ፡ወዐቀኖ፡ Marc. 12, 1; ዐቀኑ፡

(Imprt.) **ተዓይኒን፡ አመ፡ ሰዐተ፡ ጸብአ፡** Enc. Haml. 3; c. Acc. sepis vel maceriae: **እንበለ፡ ይዕቀኒ፡ ዐቈኖ፡** (sc. vineae) Enc. Mag. 29; **ዐቈነ፡ ጥቅመ፡ ላዕሌሁ፡** Herm. p. 53; omisso Acc.: **ገብሩ፡ ምሕራማተ፡ ወዐቈኑ፡** 4 Reg. 17, 11; c. dupl. Acc.: **ዐቈንክዎ፡** (v. **ዐቈንኩ፡ ሎቱ፡**) **ዐቈኒ፡** Jes. 5, 2.

ዐቈን፡, etiam **ዐቀኑ፡** subst. *sepes, sepimentum, maceria*, φραγμός Koh. 10, 8; Jes. 5, 2; Ps. 79, 13; **ዐቈኒ፡ አበኒሁ፡ ይንኅል፡** Prov. 24, 46; Matth. 21, 33; αὔλακες et φραγμός Num. 22, 24. 25; **ዐቈን፡** (sec. Lud. **ዐቀኑ፡**) Enc. Mag. 29. — *Voc. Ae.*: **ዐቀኑ፡ ዘ፡ ገረገራ፡**

ዐበረ፡ *subigere lutum* vid. sub **ጸበረ፡**

ዐብሰ፡ I, 1 [vid. **ዐወሰ፡** et cfr. صَبِسَ] Subj. **ይዕበስ፡** 1) *debilem, infirmum, lassum esse* vel *fieri*, Org. 2. 3; **ይዐብሱ፡ ጽኑዓን፡** Jes. 40, 30 vrs. alt. 2) *infirmum animo* i. e. *pavidum esse*: **ኢትዕበስ፡ በቅድመ፡ ገጾሙ፡** Deut. 31, 6.

አዕበሰ፡ II, 1 *infirmare, debilitare, languidum reddere*: **ሕምዝ፡ አንተ፡ ታዐብስ፡ አበለ፡ ወትቀጠቅጥ፡ አዕፅምተ፡** Did. 25; ebriosus **አዕበሰ፡ ኀሊናሁ፡ በኀይለ፡ ወይን፡** M. M. f. 229; Org. 6.

አስተዕበሰ፡ vel **አስተዐበሰ፡** IV, 1 et **አስተፃበሰ፡** IV, 3 1) *lassare, defatigare* alqm: **ቀሊል ኑ፡ በኀቤክሙ፡ አስተዐብሶተ፡** (v. **አስተፃብሶተ፡**) **ሰብእ፡ ወለእግዚአብሔርኒ፡ ታስተዐብስዎ፡** (v. "**ፃ**") Jes. 7, 13 vrs. alt. 2) *debilitare* vel *infringere animum* alcjs, Luc. 12, 32.

ዕቡስ፡ part. *debilis, infirmus*: **ንህብ፡ በኀይላ፡ ዕብስት፡** Prov. 6, 8; Did. 13; Enc. Masc. 25; εὐάλωτος Prov. 24, 63; ἀδύνατος Job 5, 16; **ዕቡሰ፡ እግር፡** πεπληγμένος τὸ σκέλος II Can. Ap. 73; animo: **ዕቡሳን፡ ኅሊና፡** M. M. f. 29; **እስመ፡ ኅሊና፡ ዕቡስ፡ ምንት፡ ይትበሀል፡** Sap. 2, 11. a) *segnis*: **ኢትኩን፡ ዕቡሰ፡ በኵሉ፡ ዘገበርከ፡** γίνου ἐντρεχής Sir. 34, 22; **ዕቡሳን፡** νωθροί Prov. 22, 29. b) *remissus, lassus, languidus*: **ከመ፡ እድ፡ ዕቡስ፡ ወከመ፡ እግር፡ ዕዉስ፡** χεῖρες παρειμέναι Sir. 25, 23; **እደው፡ ዕቡሳን፡** (v. **ዕዉሳት፡**) Jes. 35, 3; **እድ፡ ዕውስት፡ ወእገር፡ ዕቡሳት፡** Hebr. 12, 12 Platt, at **አርትዑ፡ እግረ፡ ዕውስተ፡ ወእደ፡ ዕብስተ፡** Chr. ho. 1. — *Voc. Ae.*: **ዕቡስ፡ ድክቱም፡** (legendum videtur **ድኩም፡**) **ብ፡ ደካማ፡ ልምሹዒ፡**

ዕበስ፡ subst. *infirmitas, debilitas, languor*, μαλακία Ex. 23, 25; Phlx. 236; **ከመ፡ ዘእሱር፡ እዴሁ፡ ዘየማን፡ ከማሁ፡ ዕበሰ፡** (v. **ዕቡሰ፡**) **ልቡ፡ ለአብድ፡** Sir. 21, 19.

ሶበሰት፡ n. act. *debilitatio, lassitudo*, Phlx. 236.

ዐበበ፡ *angustum esse* vid. sub I **ጸበበ፡**

ዕብን፡ subst., Pl. **ዕበን፡** et **አዕባን፡** *ansa* vel *annulus*, quibus arca foederis gestabatur [cognatum videtur cum rad. **ዐበጠ፡**, coll. talm. בֵּית הַצְּבִיטָה] δακτύλιος Ex. 25, 12. 15. 27; Ex. 25, 24 (vid. ann. ad locum); in C Ex. 37, 3 sec. Hebr.; Enc. Jac. 9. — *Voc. Ae.*: **ዕብን፡ ዘ፡ አእጋረ፡ ታቦት፡**

ዐብአ፡ *bellare* vid. sub I **ጸብአ፡**

ዐበጠ፡ I, 1 [ضبط et ضبث, צבט] Subj. **ይዕብጥ፡** *firmiter prehendere et tenere*, c. Acc. rei: **ዘይዐብጥ፡ ዐቅረበ፡** δρασσόμενος Sir. 26, 7; **ዘይዐብጥ፡ ጽላሎተ፡** 31, 2; **በትረከ፡ ዕብጥ፡ በእዴከ፡** λάβε Ex. 17, 5; Org. 1; Macc. f. 22; **ቆሙ፡ ኀበ፡ ኖኅተ፡ ቀድስ፡ ወዐበጥዋ፡** Jsp. p. 374; c. **ላዕለ፡** rei, Sx. Genb. 26. — *Voc. Ae.*: **ዐበጠ፡ ብ፡ ጨበጠ፡**

ተዐብጠ፡ III, 1 *comprehendi, detineri*, Lud. e Libr. Myst.

ዕቡጥ፡ part. *firmiter prehensus, comprehensus, detentus*: **እንዘ፡ አስይፍቲሆሙ፡ ምሉኃን፡ ወዕቡጣን፡ በእደዊሆሙ፡** Sx. Tachs. 8; **ዕቡጥ፡ ውስተ፡ እራሒ፡** Lud. e Mss. Colb.; **ወዕቡጣት፡ እደዊሁ፡ ዲበ፡ አብራኪሁ፡** Sx. Haml. 23.

ሶብጠት፡ n. act. *prehensio*, F. N. 38.

ዐባጢ፡ n. ag. *qui comprehendit* vel *continet*: **ዐባጢ፡ ኵሉ፡** (i. q. **አኃዜ፡ ኵሉ፡**) παντοκράτωρ, de Deo, Lit. 173, 1; Lit. Diosc.

ዕባጥ፡ subst. videtur i. q. **ሥባጥ፡** vel **ሥብጥ፡** (c. 249): **አባ፡ ሙሴ፡ ዘረሰየ፡ እምዓለም፡ ተፈሊጦ፤ ቈጽለ፡ ሆሳዕና፡ ዐራዘ፡ ወፍሬ፡ ዘይቶን፡ ዕባጦ፡** Enc. Masc. 3 (Lud. legit: **ወፍሬ፡ ዘይቶን፡ ዘበጦ፡** „et decussit fructus oleae").

ዐተመ፡ *contundere* vid. sub **ጸተመ፡**

ዐነሰ፡, **ተዐነሰ፡** *ad egestatem redigi* vid. sub **ጸነሰ፡**

ዐንሰ፡ I, 1 [ضَنَأَ, ضَنِيَ ضَنِيَ *foecunda fuit, multos liberos habuit* mulier], Subj. **ይዕነስ፡** et **ይዕንስ፡** *gravidam* vel *praegnantem esse* vel *fieri, concipere* vel *concepisse*, Gen. 4, 1. 17. 25. 16, 4. 21, 2. 29, 32 seq.; 30, 5 seq.; Ex. 2, 2; 1 Reg. 1, 19; 2 Reg. 11, 5; Matth. 1, 23; Luc. 1, 31. 36 al.; **ወትዕነስ፡ ወትለድ፡** Kuf. p. 103; **ዐኒስ፡** Koh. 3, 2 var.; **ዐነስነ፡** Jes. 26, 18; Jac. 1, 15; **ዐንሰት፡ በዝሙት፡** Kuf. p. 143; Gen. 38, 24; de bestiis: Hen. 82, 19; Gen. 30, 38—41. 31, 10; **ከመ፡ ይዕነሳ፡** v. **ይዕንሳ፡** 30, 41; c. **እምነ፡** viri, Gen. 19, 36; Sx. Mag. 27; c. **ለ፡** viri, Kuf. p. 142. 143; Rom. 9, 10 Platt; c. Acc. fetus vel infantis, quem quae concepit vel *alvo continet*: Num. 11, 12; **ዘእንበለ፡ ትዕነስ፡ ወልደ፡** Kuf. p. 47. 63; Asc. Jes. 11, 9; **ዘእንበለ፡ ትዕነሶ፡ በከርሥ፡** Luc. 2, 21; Rom. 9, 10 Platt; trsl. (*concipere animo* vel *moliri* alqd): **በከርሦሙ፡ ይዐንሱ፡ ጻዕረ፡** Job 15, 35; Ps. 7, 15; **ዐነስነ፡ ውኅለይነ፡ በልብነ፡ ነገረ፡ ኀጢአት፡** Jes. 59, 13; **ዐነስክሙ፡ በሕማም፡** (v. **ኀጢአት፡**) 59, 4.

አዕነሰ፡ II, 1 *concipere facere, gravidare, praegnantem reddere, fetare*: sexagenaria concipere non potest, **ብእሲሰ፡ ይክል፡ አዕንሶ፡ ወአቅሞ፡ ዘርአ፡ እምድኅረ፡ ፷ዓመት፡** F. M. 5, 7; **ኢይክል፡ ተራክቦ፡ ምስለ፡ ብእሲቱ፡ ወኢአዕንሶ፡** F. M. 12, 5; Kedr f. 67.

ተዐንሰ፡ III, 1 *concipi*, Ps. 50, 6; Kuf. p. 47 ann. 9; **ተዐኒሶ፡** (cum conceptus esset) Cyr. f. 117; Christus **ውስተ፡ ማሕፀነ፡ ድንግል፡ ተዐንሰ፡** Kid. f. 9; Lit. 170, 4; **ሰላት፡ አንተ፡ ባቲ፡ ተዐነስከ፡** M. M. f. 31; **እምድኅረ፡ ኅዳጥ፡ መዋዕል፡ ተዐንሰ፡ ዝንቱ፡ ቅዱስ፡** Sx. Nah. 24; **ተዐንሶቱ፡** (**ለክርስቶስ፡**) **እንበለ፡ ዘርእ፡** II. A.; Org. 4. (Hen. 99, 5 ad **ተጸነሰ፡** referendum est).

ዕኑስ፡ part. 1) fem. **ዕንስት፡** *gravida, praegnans (feta)*, Gen. 16, 11; Ex. 21, 22; Koh. 11, 5; Luc. 2, 5; Asc. Jes. 11, 3; **ዕኑሳት፡** 4 Reg. 15, 16; Am. 1, 3; 4 Esr. 4, 24; de bestiis: **ዕኑሳቲሆሙ፡ ኢይድኅኖ፡** Job 31, 10; Jes. 40, 11. 2) *conceptus* in utero, Lud. e Syn.

ዕንስ፡ subst. 1) *graviditas, praegnatus:* **ዘአይኑ፡ብእሲ፡ዝንቱ፡ዕንስ፡** Gen. 38, 25; F. M. 6, 14; **እምቅድመ፡ዕንስን፡** F. M. 10, 1; F. N. 24, 1; **ዕንስ፡እንበለ፡ሩካቤ፡** Lit. 172, 1; Enc. Nah. 7; c. c. Acc. ejus, quem quae alvo continet: **መዋዕለ፡ዕንሳ፡ኪያሁ፡** F. N. 33, 4. 2) *fetus:* ne vendas **ዕንሰ፡** F. N. 33, 4; **ዕንስ፡እንዘ፡ባቲ፡** Asc. Jes. 11, 5.

ዕንሰት፡ n. act. *conceptio, graviditas:* Enc. Nah. 7; **መዋዕለ፡ዕንሰታ፡** Sx. Sen. 30.

ዐናሲት፡ n. ag. fem. *gravida,* F. N. 41, 4.

ዐንብል፡ vel **ዕንብል፡** subst. *frontale* vel *calanticae* species: **ወዐንብል፡** (v. **ወዕንብል፡**) **ሚሬዩ፡** (v. **ወሚሬዩ፡**) **ሚላት፡** διάδημα βύσσινον πορφυροῦν (στέφανος versum est **አክሊል፡**) Esth. 8, 15.

ዐንግዐ፡ quadrl., rad. c. q. ضجع *decubuit in latere* (vid. **ዐግዐ፡**).

ተዐንግዐ፡ III, 1 *in praesepi decumbere:* **ኀል፡ኀበ፡ሰከበ፡ወተዐንግዐ፡** Lud. Comm. hist. p. 302 n. 7.

ምዕንጋዕ፡ nec non **ምዕጋዕ፡** subst. 1) *locus ubi quis decumbit* vel *recumbit:* **ሰላም፡ለመዘርጊኪ፡ወለዘርናዕኪ፡ምዕንጋዕ፡** (v. **ምዕጋዕ፡**) **ዘሐቀፋሁ፡ለክርስቶስ፡** I Sal. Mar. 22. In specie 2) *praesepe, praesepia:* **እደ፡አልቦ፡አልህምት፡ምዕንጋዕ፡** (v. **ምዕጋዕ፡**) **ንጹሕ፡** φάτναι καθαραί Prov. 14, 4; Christus **ዲበ፡ዕፀ፡መስቀል፡ተቀነወ፡ወዲበ፡ምዕንጋዕ፡ተጠብለለ፡** Deg.; **እእግዚእ፡ተዘከር፡ስከበተከ፡ውስተ፡ጎል፡ወጥብላሌከ፡በአዕርቅት፡ውስተ፡ምዕንጋዕ፡** Org. 3; Abba Tacla Haimanot **ነደቀ፡ውስተ፡ጸላዕቱ፡በአምሳለ፡ምዕንጋዕ፡ወተከለ፡ውስቴቱ፡ኀጻውንተ፡በሊኃተ፡እንተ፡ድኅሬሁ፡በየማኑ፡ወበፀጋሙ፡** (sc. ne se acclinare posset) Sx. Nah. 24. — *Voc. Ae.:* **ጎል፡ምዕንጋዕ፡ብ፡የላም፡በረት፡**; *aliud:* **ምዕንጋዕ፡ዘ፡ሐፋር፡**

ዐንዐነ፡ *caducum esse* vid. sub **ጸንጸነ፡**
ዕንዕንያ፡ *musca* vid. sub **ጽንጽን፡**

ዐንፈርት፡ subst. [referendum ad **ዐፈረ፡**] *decipula, tendicula, laqueus:* **ከመ፡ያመሥጥ፡ወይጠል፡እመሥገርት፡ገሪፍ፤ወከመ፡ይድኅን፡እምዐንፈርት፡ያፍ፡** Enc. Tachs. 10. — *Voc. Ae.:* **ጽንፍርት፡** (sic) **ብ፡ወንቀሬብ፡** (v. **ወቀሬብ፡**).

ዓእዓእ፡ *fetus; sumtus* vid. sub **ወፅአ፡** c. 947.
ዓእፅአ፡, **ተዓእፅአ፡** *colere* vid. sub **ጸእጽአ፡**

ዐኵ፡ (**ጸኵ፡**) vel **ዓኵ፡** subst. [שׁוֹק ܫܩܐ vel ܫܩܐ ساق *crus;* [illegible] *coxa*] *coxa, coxendix:* **ነደፍዎ፡ዐኵ፡** τὰ ὑποχόνδρια 1 Reg. 31, 3; **ነደፍዎ፡(ለአስባስያኖስ፡)በሐጽ፡ዐኵ፡** Jsp. p. 319; **እግዚ"፡ይትጋደሎ፡ወአስያዘ፡ዐኵ፡ወሰመዮ፡እስራኤል፡ወበእንተዝ፡ኢይበልዑ፡አይሁድ፡ሥርወተ፡ዓኵ፡** Sx. Nah. 28. — *Voc. Ae.:* **ጸኵ፡** (sic) **ዘ፡ባሕት፡** (Isenb. exhibet **ባት፡**).

ዖረረ፡ quadrl. inus., componendum cum צור ضار **ጸዐረ፡**; ejus potestas prima in *torquendo, circumagendo* est.

እንዖረረ፡ V ut videtur *se vertere* vel *torquere, circumagi:* **ወዘሎ፡ሌሊተ፡ታንዖርር፡** (διανυκτερεύων αἴθριος) Job 2, 9.

ነዖሬር፡ subst. *tormenta, dolores vehementes:* **ይዋሕዩኒ፡ነዖሬር፡** ἐπιστρέφονταί μου αἱ ὀδύναι Job 30, 15; **አኀዘ፡ነዖሬረ፡ሐዘን፡ወኢክህለ፡ያርምም፡ወከልሐ፡** Jsp. p. 334; **አኀዘሙ፡ፍርሃት፡ወረዓድ፡ወድንጋጼ፡ወነዖሬር፡** Genz. f. 159. — *Voc. Ae.:* **ነዖሬር፡ዘ፡ከበድ፡ሐዘን፡**

ዐወሰ፡ I, 2? [vid. **ዐብሰ፡**] *debilitari* vel *debilem esse* membris, 2 Reg. 4, 4 (Lud. statuit: *curvum, contortum et inutile membrum habuit*).

አዐወሰ፡ II, 2 *debilitare* membra alcjs, *laedere ut* membris *uti non possit* alqs: **እመቦ፡ዘአቍሰለ፡ዐይኖ፡ገብሩ፡ወአዐወሰ፡** (v. **ወአዖሮሙ፡**) ἐκτυφλώσῃ Ex. 21, 26.

ዕዉስ፡ vel **ዕውስ፡** part. 1) *debilis* vel *debilitatus,* de membris: **እድ፡ዕቡስ፡ወእግር፡ዕዉስ፡** παραλελυμένα Sir. 25, 23; **እደው፡ዕዉሳት፡** ἀνειμέναι Jes. 35, 3 var.; Hebr. 12, 12 Platt, et Chr. ho. 1 (vid. sub **ዕቡስ፡**); **ወዕዉስ፡እገሪሁ፡** πεπληγώς 2 Reg. 4, 4. 9, 3; **ዕዉሰ፡ዐይን፡ወዕቡሰ፡እግር፡** ἀνάπηρος τὸν ὀφθαλμόν II Can. Ap. 73; κυλλός Matth. 15, 30. 18, 8; **ዘዕውስት፡እዴሁ፡** ἐξηραμμένην χεῖρα ἔχων Marc. 3, 3; **ብእሲ፡ዘዕዉስ፡ተወልደ፡እገሪሁ፡እምከርሡ፡** χωλός Act. 3, 2. 14, 8. 2) *infirmus* (pro **ዕቡስ፡**): **ስፍነ፡ዕደው፡ኀያላነ፡ረሰዩ፡(ሞት፡)ይትዌነዩዎሙ፡ዕዊያተ፡ዕዉሳተ፡** Genz. f. 149. — *Voc. Ae.:* **ዕዉስ፡ዘ፡ሰለላ ።**

ዖገ፡ (sec. Lud. **ዐወገ፡**) I, 1 [significatus primarius in *curvitate* esse videtur, coll. ضاج] *perversum, pravum, malignum, noxium, trucem esse:* **ዘይዐውግ፡** ὁ ἀσεβής Deut. 25, 1. 2; **እለ፡ይዐውጉ፡እምኔሁ፡** πονηρότερα ἑαυτοῦ Matth. 12, 45; in specie *truculentum* vel *tetra facie esse,* Lud. sine auct.

ተዐውገ፡ III, 1 *malignum, trucem, saevum esse:* **እኩያን፡እለ፡ይዐውጉ፡** Kuf. p. 42; M. M. f. 198 (vid. sub **ደረከ፡**); **ተዐውጎ፡** *truculentia, saevitia,* ut: **ዲዮቅልጥያኖስ፡በጸአራዊት፡በተዐውጎ፡** Enc. Mag. 8.

ዑግ፡ subst. *perversitas, pravitas, malitia, truculentia:* **እለ፡ይትመየጡ፡ውስተ፡ዑግ፡** τὰς στραγγαλιάς Ps. 124, 5; **እሙንቱ፡ኮንዎ፡ለዑግ፡** εἰς σκῶλον (legisse videtur interpres εἰς σκολιόν) 2 Par. 28, 23; πονηρία Sap. 4, 14; Rom. 1, 29; **ሰብእ፡ኮኑ፡እኩያን፡በምክረ፡ዑግ፡** Kuf. p. 43; **ከመ፡ኢትግበር፡ዑግ፡** p. 131; **ዘሎ፡ምግባረ፡ዑግ፡** Clem. f. 115. 197; **ዐመፃ፡ወዑግ፡** Macc. f. 6; **ዑጋ፡ለማዕበለ፡ባሕር፡** Enc. Masc. 12.

ዑገት፡ n. act. *pravitas, truculentia, saevitia,* **ዑገት፡ዐንበሳ፡መንገለ፡የውሀት፡አግዐዘ፡** (in Sx. Tub. scriptum est **ጽጕተ፡**) Enc. Tachs. 12.

ዐዋግ፡ adj., m. et f., *pravus, perversus, malus, malignus, trux, truculentus, saevus:* **ፍኖት፡ዐዋግ፡** σκολιά Prov. 22, 14; πονηρός, de rebus: Ps. 33, 22; Koh. 10, 13; Matth. 6, 23; de personis: **ነፍስ፡ዐዋግ፡ታሀጕሎ፡ለዘአጥረያ፡** Sir. 6, 4; **ዐዋጋን፡** Matth. 13, 49 rom.; Sap. 3, 12; χαλεποί Matth. 8, 28 rom.; ἀσεβεῖς Job 16, 11; ἄνομοι Prov. 29, 8; **ገብር፡ዐዋግ፡** σκληρός Prov. 29, 19; παράνομος 23, 28; ἀκόλαστος 21, 11; ἀκάθαρτος Luc. 8, 29 rom. (gloss.); daemones **ዐዋጋን፡** Kuf. 10. 11; homines Kuf. 16 (Lat.: *iniqui*); 35 (Lat. *malignus*); gigantes (Lat. *maligni*) Kuf. 29; **አርዌ፡ዐዋግ፡** Kuf. 34; **ዐሥሩ፡ዙንኑ፡ዐበይት፡ወዐዋጋት፡** Kuf. 48; **ዐዋጋን፡መላእክት፡** (opp. angelis bonis) Genz. f. 19; **ዐዋጋት፡ሞገዳት፡**

ἄγρια Sap. 14, 1. — (Sir. 2, 12 pro ዕደው፡ ዐዋጋት፡ legendum videtur እደው፡ ዕዉሳት፡ χεῖρες παρειμέναι).

ዐዋጊ፡ adj. i. q. ዐዋግ፡, ut: ዕደው፡ ዐዋግያን፡ (var. ዐዋጋት፡) Sir. 2, 12 (absque auct. Gr.).

ዐኃዕ፡ subst. (m.), Pl. ዐኃኃት፡ *fragor tonitrus, fulmen cum tonitru vehementi:* ትፌኑኑ፡ ዐኃዐ፡ ወየሐውር፡ κεραυνοὺς Job 38, 35; በኀይለ፡ ዐኃዕ፡ κεραυνώσει βιαίως Jes. 30, 30; ድምፀ፡ ዐኃዐ፡ ሙኑ፡ ያአምር፡ σθένος βροντῆς Job 26, 14; ከመ፡ ዐቢይ፡ ዐኃዕ፡ ይደምዕ፡ Sir. 40, 13; ቃለ፡ ዐኃዐ፡ ያፌርሃ፡ ለምድር፡ 43, 17; Jes. 29, 6; ያንጐድጕድ፡ በዐኃዕ፡ መደንግፅ፡ ἐν φωνῇ αὐτοῦ Job 37, 4; 1 Reg. 7, 10; Apoc. 4, 5. 8, 5. 10, 3 rom.; በዐቢይ፡ ዐኃዕ፡ ገብረ፡ ድምፀ፡ ቃሉ፡ ἐν ἤχῳ μεγάλῳ Sir. 46, 17; ይደምዕ፡ እግሩ፡ በቃለ፡ ዐኃዕ፡ 45, 9; Lud. ex Enc. Nah. 7; Lit. Jac. Sar. (vid. ሰየፈ፡); ከልሑ፡ ዐኃኃት፡ Lud. e Ssal. Req. [Significatu fere cum صَاعِقَة convenit; etymo ad שׁאה referendum videtur; nam ex exemplis modo allatis significatum *fragoris* et *tonitrus* (non: *fulminis*) primarium esse satis elucet]. — *Voc. Ae.*: ግኃዕ፡ ዘ፡ ፈለቀ፡ ይላለው፡

ፄአ፡ *foetere, putescere* vid. sub ጼአ፡

ፂአት፡ *pratum* vid. sub ፂዮት፡

ፄወወ፡ quadrl. I [שָׁבָה ܫܒܐ سَبَا; vid. ፄወየ፡] *capere* armis vel bello, *captivum facere* vel *ducere* vel *tenere*, Gen. 34, 29; Num. 24, 22; Deut. 21, 10; Jud. 5, 12; 1 Reg. 30, 2; Jes. 14, 2. 20, 4. 42, 24; Jer. 20, 6; በብሔር፡ ኀበ፡ ፄወውዎ፡ Jer. 22, 12. 22. 26, 17; ፄወውክምዎሙ፡ ለርስትየ፡ 27, 11; Thren. 1, 18; Hez. 17, 12; Am. 1, 15; Ob. 11; Ps. 136, 3; ፄዊወከ፡ ፄዋ፡ 67, 19; Eph. 4, 8; Mavâs. n. 24; abs.: እለ፡ ይፄውዉ፡ αἰχμαλωτεύοντες Job 1, 15; ማህርከ፡ ወፄውው፡ (v. ወፄዉ፡) Jes. 8, 1. a) greges, opes *abigere, praedari*, Kuf. 30; Num. 31, 9. b) urbes i. e. *expugnare* (et *incolas* in exilium *abducere*): አኀዙ፡ ይፄውዉ፡ ሀገረ፡ Kuf. 11; Asc. Jes. 3, 2; Ps. 2 in tit. (vid. Ludolfi editionem Psalt. p. 345). c) trsl.: *capere, devincire:* ሳሕያ፡ ፄወዋ፡ ለነፍሱ፡ Judith 16, 9; Lud. Comm. hist. p. 302 n. 5; ፄወወኒ፡ መንገሌሁ፡ Rom. 7, 23; Org.; 2 Tim. 3, 6; Herm. p. 109.

ተፄወወ፡ III, 1 *capi* armis vel bello, *captivum fieri* vel *duci* vel *esse*, Kuf. 13; Deut. 21, 13; ተፄወዉ፡ ሕዝብየ፡ Jes. 5, 13. 22, 3. 42, 22; Hez. 25, 3; Thren. 1, 4; Tob. 1, 2; ከመ፡ ኢይፄወዋ፡ አንስቲያሆሙ፡ Judith 4, 12; 4 Esr. 10, 32; እምድኅረዝ፡ ተፄወዉ፡ ወፈለሱ፡ ብሔረ፡ ባቢሎን፡ 1 Par. 9, 1; እስከ፡ ተፄወዉ፡ እምነ፡ ብሔሮሙ፡ Sir. 48, 15; ይሬስዮሙ፡ ለመከርያን፡ ይፄወዉ፡ Job 12, 17; Luc. 21, 24; ተፄዊወከሙ፡ Jsp. p. 380; ተፄውዎ፡ αἰχμαλωσία captivitas Jer. 15, 2; Ps. 77, 67; Tob. 3, 4. a) *expugnari* et *in exilium abduci*, de urbibus, civitatibus: እስከ፡ አመ፡ ተፄወወት፡ ኢየሩሳሌም፡ Jer. 1, 3; Hez. 40, 1; ተፄውዎ፡ πολιορκία Prov. 1, 27. b) ut videtur, refl.: *se invicem captivos facere*, Kuf. p. 45 ann. 10. c) trsl.: 2 Cor. 10, 5 Platt; ተፄወወኒ፡ ኅሊናየ፡ Apoc. 13, 10; Enc. Ter 30.

ፂውው፡ (passim ፄውው፡ scriptum, et ፂዉው፡) part. *captus, captivus:* ፂውዋን፡ Jes. 61, 1; Tob. 13, 10; Deut. 32, 42; Luc. 4, 19; ተዘከር፡ እግዚኦ፡ ኵሎ፡ ፂውዋነ፡ ወአግብኦሙ፡ ኀበ፡ መኃድሪሆሙ፡ Genz. f. 138; ፂውውት፡ Jes. 52, 2 var.; Jsp. p. 300; Enc. Nah. 5; ፂውው፡ Jsp. p. 381; trsl.: ፂውዋን፡ በቃለ፡ (in Lex., at in Comm. ለቃለ፡) ወንጌል፡ Lud. Comm. hist. p. 301 n. 3.

ፄዋ፡ subst. 1) *captivitas, exilium:* ንሥአ፡ ሕዝበ፡ በፄዋ፡ Asc. Jes. 3, 2; የሐውር፡ በፄዋ፡ 3, 6; ይመይጥ፡ ፄዋ፡ ሕዝብየ፡ αἰχμαλωσίαν Jes. 45, 13; Jer. 25, 18. 31, 47 (Hebr.: 48, 47). 36, 14; Thren. 2, 14; Joel 4, 1; Ps. 13, 11. 84, 1. 125, 1 (quamquam hos locos omnes etiam e n. 2 interpretari licet); ለምንት፡ ኮነ፡ ለፄዋ፡ εἰς προνομὴν Jer. 2, 14. 2) concr.: *captivi*, Num. 21, 1; ፄዋ፡ ወምህርከ፡ 31, 11. 12. 19; Deut. 21, 10 seq.; ንሥኡ፡ ብዙኀ፡ ፄዋ፡ 2 Par. 28, 17; Judith 2, 9; Jes. 1, 27; ይከውኑ፡ ፄዋ፡ 14, 2; ትከውን፡ ነፍሱ፡ ፄዋ፡ εἰς σκῦλα Jer. 21, 9; እምሕርሙ፡ ለፄዋሁ፡ 37, 18; ወነሥኡ፡ ፄዋ፡ ወምህርከ፡ ዘማህረኩ፡ Macc. f. 14. a) *exsules:* Hez. 1, 1; እምደቂቀ፡ ፄዋ፡ ይሁዳ፡ Dan. 5, 13; ወለተ፡ ጽዮን፡ ፄዋ፡ (v. ፂውውት፡) Jes. 52, 2. b) *mancipia*, σώματα Apoc. 18, 13.

ፂዋዌ፡, crebrius ፄዋዌ፡ scriptum, subst. *captivitas, praedatio:* Kuf. 1. 23. 24; Ps. 95 in tit.; ለፂ(ፄ)ዋዌ፡ ትከውን፡ ባቢሎን፡ Jer. 28, 37 var.; Judith 2, 9 var.; προνομή Prov. 12, 24; Jsp. p. 278. 330. 364. 381 al.; Lit. 164, 4.

ፄዋዊ፡ adj. rel. *bello captus, captivus,* ፄዋዊት፡ Ex. 12, 29; Kuf. 49.

ፄወየ፡ i. q. ፄወወ፡, ut; ዘይቀትል፡ ወይፄዊ፡ Enc. Nah. 5 (ob rhythmum finalem).

ፂዮት፡ (etiam ጺአት፡) subst., m. et f., Pl. ፂዮታት፡, vallis, campus, *locus graminosus, pratum, pascuum,* ከመ፡ ሣዕረ፡ ፂዮት፡ ስሙር፡ τὸ παμβότανον τοῦ ἀγροῦ Job 5, 25; አክብር፡ ፂዮተ፡ ከመ፡ ይብዝኃ፡ መራዕይከ፡ πεδίον Prov. 27, 24; ፂዮት፡ ሐመልማል፡ Sap. 19, 7; ከመ፡ አባግዕ፡ ውስተ፡ ፂዮት፡ ἐν εὐρυχώρῳ Hos. 4, 16; νομή Jes. 23, 3. 27, 19; Jes. 5, 17 var.; Zeph. 2, 6; ውስተ፡ ፂዮት፡ ሠናይ፡ Hez. 34, 14; ፂዮት፡ ጥሉል፡ ibid.; κοιλάς Jos. 8, 11. 13; ፂዮተ፡ ሰቂሞን፡ Kuf. 34; ረከቡ፡ ፂዮታተ፡ ብዙኃተ፡ ወስሙራተ፡ νομάς 1 Par. 4, 40; περισπόρια Jos. 21, 2 seq.; Jud. 1, 18. [Ges. in thes. p. 616 hoc nomen a יָצָא ወፅአ፡ repetendum conjecit, at rectius comparandum videtur ضَيْعَة et وَاضِعَة]. — *Voc. Ae.*: ፂዮት፡ ዘ፡ መስከ ።

ዐገመ፡ rad. inus., quae arabice فَحَمَ *obliquus, curvus, distortus fuit* significat (etiam شَأَم et שׂמאל vicina videntur, vid. Ewald Lehrb. der hebr. Sprache VI. Ausg. 1855 p. 238).

ዐጋም፡ adj., m. et f., et subst., *sinister, laevus:* ብእሲ፡ እመ፡ ኮነ፡ ዐጋመ፡ እዴ፡ (linkshändig) F. N. 9, 1. a) *manus sinistra*, addito እድ፡, ut: በዐጋሙ፡ እዴሁ፡ Kuf. p. 112; plerumque omisso እድ፡, ut: ልቡ፡ ለአብድ፡ ውስተ፡ ዐጋሙ፡ Koh. 10, 2; Jud. 16, 29; Cant. 2, 6; Jon. 4, 11; Dan. 12, 7; Matth. 6, 3. b) *latus sinistrum, pars sinistra,* Asc. Jes. 7, 30. α) እድ፡ እንተ፡ ዐጋም፡ *manus sinistra* Gen. 48, 14; Lev. 14, 15; Jud. 3, 21; vel እዴሁ፡ ዘዐጋም፡ Hez. 39, 3. β) በዐጋም፡ *a sinistra* vel በዐጋመ፡ *a sinistra alcjs* Asc. Jes. 7, 27 seq.; 9, 36; Gen. 48, 13; Ex. 14, 22; 2 Par. 18, 18; Kuf. p. 132; Luc. 23, 33; Marc. 10, 37; Matth. 20, 21. 23. 27, 38 Platt; vel እምዐጋመ፡ 2 Reg. 16, 6; 3 Reg. 22, 19;

2 Esr. 18, 4; እምዐጋም፡ 2 Cor. 6, 7. γ) ኀበ፡ዐጋሙ፡ *ad sinistram alcjs* Gen. 48, 13; ለዐጋም፡ *sinistrorsum:* Jes. 54, 3; Deut. 2, 27. 5, 29. 28, 14; Num. 20, 17; Jos. 23, 6; 1 Reg. 6, 12, vel ዐጋሙ፡ Gen. 13, 9. 24, 49.

ፅግም፡ subst. *pars sinistra, latus sinistrum:* እምፅግም፡ Ex. 14, 29; በፅግምክን፡ Hez. 16, 46; Matth. 27, 38 rom.; ዘፅግሞሙ፡ Zach. 12, 6; ይምነ፡ወፅግመ፡ Asc. Jes. 7, 19; በነዲፍ፡በይምን፡ወበፅግም፡ (jaculando et dextra et sinistra) 1 Par. 12, 2.

ዐጋሚዊ፡ et **ዐጋሚይ፡** adj. rel. 1) *laevus, sinister:* ዐግሚዊ፡ጥቡ፡ Kuf. 38; ዐጋሚይ፡ H. A. n. 1; ዐይኑ፡ዐጋሚይ፡ Kid. f. 5; ዐይን፡የማኒት፡ወዐጋሚት፡ Clem. f. 153. 2) *qui sinistra utitur* pro dextra: Clem. f. 85 (vid. sub የማናይ፡); F. N. 9 (vid. sub ተዐየረ፡).

ዐግዐ፡ inus., ضَجَعَ *decubuit in latere*, vid. ዐንግዐ፡

አስተግግዐ፡ IV, 3 *lecto* vel *pulvinaribus substratis superimponere:* አንበርዎ፡ (sc. corpus Herodis) ዲበ፡ዐራት፡ ወአስተግግዕዎ፡በወስይድ፡ዘሜላት፡ Jsp. p. 340.

ዕግዕ፡ et **ዕጋዕ፡** subst., Pl. ዕግዓት፡ et ዕጋዓት፡ *pulvillus, culcita* (ut videtur): ወይገብሩ፡ዕግዐ፡ (v. ዕጋዐ፡)ለኵሉ፡ ርእስ፡ Hez. 13, 18; ወእሠጥጥ፡ዕግዓቲክሙ፡ (v. ዕጋዓቲክሙ፡) 13, 21 (in utroque loco LXX exhibent ἐπιβόλαια, at Hebr. כִּסְּתוֹת).

ምዕጋዕ፡ subst. *locus ubi quis decumbit*, in specie *praesepe*, vid. sub ምዕንጋዕ፡ c. 1333.

መግዕ፡ part. 1) *lecto affixus*, Kid. f. 8 (vid. sub ተሰይሐ፡). 2) *paralyticus*, Matth. 8, 6. 9, 2; Marc. 2, 3; Luc. 5, 18; ከነ፡መግዕ፡እደዊሁ፡ወእገሪሁ፡ Sx. Mag. 2; መግዓን፡ Matth. 4, 24.

ዓጺ፡ subst. [סָס سُوس] *blatta, tinea*, σής; ከመ፡ልብስ፡ትበልዩ፡ወከመ፡ዓጺ፡ትትበልዑ፡ Jes. 50, 9; Mich. 7, 4; Matth. 6, 19. 20; ከመ፡ብልዐ፡ዓጺ፡ Nah. 1, 10 (recedit a Gr.); አብተር፡ከመ፡ዘዓጺ፡በልዖሙ፡ Herm. p. 62; Chr. Ta. 20 (vid. sub እምዐዘ፡). — Sx. Genb. 11, ubi ዓጺ፡ occurrit, *crucam* significare videtur, at Enc. ejusdem diei meliorem lectionem ዕጺ፡ praebet. — Schol. Voc. Ac. vid. sub ዕጺ፡

ዓዐት፡ vel **ዓያት፡** *culex* vid. sub ጻጺት፡

ዕፍሕ፡ *latitudo* vid. sub ጽፍሕ፡

ዐፈረ፡ *ungues recidere* vid. sub ጸፈረ፡

ዐፈረ፡ I, 1 [ضَفَرَ] Subj. ይዕፍር፡ *plectere, contorquere, nectere*, capillos Jud. 16, 13. 14; ዐፈረት፡ርእሳ፡ወተከብሰት፡ Judith 16, 8; ኢታንን፡ሥዕርተ፡ርእስከ፡ወኢትፍትል፡ወኢትዕፍር፡ Did. 1; ዐፊሮተ፡ለሥዕርት፡ F. N. 51; coronam, sertum Matth. 27, 29; ለዘከነ፡ይዐፍር፡ዕፍረተ፡እግዚ" ፡ይበርከ፡ለከ፡ወይዐፍር፡ለከ፡አክሊለ፡ Phlx. 189; limbum, funem, rete, cratem: ኀባኢ፡ (v. ሐብለ፡)ዐፈረ፡ውስተ፡ክሳድየ፡ Job 30, 18; ዘይዐፍር፡መሥገርተ፡አበሳ፡ III Sal. Mar. 4; አሕባለ፡ Sal. Req.; Phlx. 48 (vid. sub ደኅዕሌ፡); ዐፈረ፡ደኅዕሌ፡ Sx. Hed. 16. a) *implectere* alqd rei, c. Acc. et በ፡, M. M. f. 236. b) trsl.: *nectere* (*concinnare, struere*) dolum: ልሳንከ፡ዐፈራ፡ለሕብል፡ Ps. 49, 20; ጽሒሑተ፡ይዐፍራ፡እደዊክሙ፡ 57, 2. c) *perplexum facere, implicare*, እለ፡ይዐፍርዋ፡ለምክር፡ πελόπλεκοι Job 5, 13.

ተዐፍረ፡ III, 1, rarius ተዐፈረ፡, 1) refl. a) *sibi plectere, torquere* crines: ተሠነየት፡ወተዐፍረት፡ (v. ወተዐፈረት፡)ርእሳ፡ 4 Reg. 9, 30; በተዐፍሮ፡ሥዕርቶን፡ 1 Tim. 2, 9; 1 Petr. 3, 3; Clem. f. 137. b) *se applicare* (*amplecti*): ተዐፍረ፡በቱ፡ገዘኩ፡ዐጸደ፡ወይን፡ περιπεπλεγμένη πρὸς αὐτόν Hez. 17, 7; ወኵሉ፡አብድ፡ዘከመዝ፡ይዐፈር፡ (v. ይፃመር፡) τοιούτοις συμπλέκεται Prov. 20, 1. 2) pass. a) *plecti, contorqueri, necti:* አክሊለ፡ስብሐት፡ዘተዐፍረ፡ Jes. 28, 5; ኢይዐፈር፡ሥዕርተኪ፡በዲቤኪ፡ Hez. 24, 17; አሕባለ፡ኃጥአን፡ተዐፍሩ፡ (v. ተዐፈሩ፡ Genz. f. 135; v. ተዓፈሩ፡ III, 3) ላዕሌየ፡ Ps. 118, 61. b) trsl., *contexi:* ኀጢአትየ፡ዘተዐፍረ፡በእዴየ፡ συνεπλάκησαν Thren. 1, 14; nos homines ተዐፈርነ፡በሀላዌነ፡ እምእለ፡ኢይትአየያ፡ (ex inaequalibus i. e. e corpore et animo) Cyr. ad Th. f. 16; ዕለተ፡እግዚ" ፡ወዕአት፡ወተዐፍረት፡ወሠረጸት፡በትር፡ Hez. 7, 10. c) *implicari, illaqueari:* 2 Petr. 2, 20; ይዐፈር፡ (v. ይሠገር፡) ἐμπλακήσεται Prov. 28, 18.

ዕፉር፡ part. *plexus, contortus, implexus, perplexus, implicitus:* ሥረዊሁ፡ዕፉር፡ Job 40, 12; Ex. 28, 14. 36, 11. 22. 29; ኢትግበር፡ሥዕርተከ፡ፍቱሐ፡ወገርዘረ፡ወኢዕፉረ፡ F. N. 11; ዕፉራን፡ርእስ፡ („plexi capite *auro* i. e. capilli auro innexi") Lud. e Mss. Colb.; ዕፉራት፡በኀጢአት፡ 2 Tim. 3, 6 Platt. — *Voc. Ac.:* ዕፉር፡ዘ፡ድንድን፡

ዕፍሮ፡ subst. *opus plexum, plectile* vel *tortile*, Ex. 28, 14. 22. 36, 25; Num. 31, 50; ዕፍሮ፡ርእስኪ፡ πλόκιον Cant. 7, 6; ሰላም፡ለሥዕርተ፡ርእስኪ፡ዘተንዕደ፡ዕፍሮሁ፡ III Sal. Mar. 2.

ዕፍረት፡ n. act. et subst. *confectio operis plectilis* vel *craticii, opus plexum, crates*, al.: በእንተ፡ዕፍረት፡ዘደኅዕሌ፡ Phlx. 103; ገብረ፡ዕፍረት፡ Phlx. 85. 189.

አዕፉር፡ subst., Pl. (sine dubio a ዕፍሮ፡) distinguendum videtur ab አጽፉር፡, et interpretandum *taeniae* vel *articuli:* taenia vermis ex alvo Lalibelae ejectus ፶አዕፉር፡ habuisse refertur, Gad. Lal.

ዐንፈርት፡ *decipula* vid. supra c. 1333.

መዕፈርት፡ subst. *opus plexum*, ut *cassis, crates*, al., βρόχος vel παγίς (synon. መሥገርት፡) Prov. 6, 5; መዕፈርተ፡ሲኦል፡ πέταυρον (crates fragilis foveae superstrata) Prov. 9, 18.

ዕፍዕ፡, rarius **ዐፍዕ፡**, subst. [צְפִיעַ ضَفْعٌ] *excrementa, stercus* et hominum et bestiarum: ወሀብኩከ፡ዕፍዐ፡ላህም፡ህየንተ፡ዕፍዐ፡ሰብእ፡ Hez. 4, 15; κόπρος Ex. 29, 14; ከመ፡ዕፍዕ፡ግዲፍ፡ βολβίτῳ κοπρίων Sir. 22, 2; ዕፍዕ፡ v. ዐፍዕ፡ βόλβιτα Zeph. 1, 17; አማዐተ፡ከርሡ፡ከወወ፡ (sc. Arius) ከመ፡ዐፍዕ፡ዘላህም፡ Enc. Nah. 18. — *Voc. Ac.:* ዐፍዕ፡ v. ዕፍዕ፡ዘ፡ማንጣ፡; *aliud:* ዕፍዕ፡ዘ፡አበት ።

ዐፍዐ፡ *alapam ducere* vid. sub ጸፍዐ፡

ዐፍዐፈ፡ *pavire* vid. sub I ጸፍጸፈ፡

ዐፍዐፈ *stillare* vid. sub II ጸፍጸፈ፡

ፈ፡ litera alphabeti Aethiopici XXV^a, **አፍ፡** appellatur.

ፎ፡ nomen literae alphabeti Hebraeorum XVII^ae, Ps. 118, 129; Thren. 1, 17. 2, 17. 3, 48. 4, 17; ubi de psalmis agitur, siglo **ፎ፡** Ps. 118, 129—136 notatur.

ፈሀረ፡ *desponsare* vid. sub **ፈኀረ፡**

ፈሀረ፡ vel **ፈሐረ፡** I, 1 [فَارَ i. q. بَارَ; an e חָפַר حفر transpositum?] *fodere*, a) *effodere*: **ይፍሀርዎ፡ከመ፡መድፍን፡** ἀνορύσσοντες Job 3, 21. b) *defodere, infodere*: **ይፍሀርዎሙ፡አሕዛበ፡ምድር፡** κατορύξουσιν Hez. 39, 13.

ፈሀቀ፡ vel **ፍሀቀ፡** I, 1 incertae significationis, ut videtur *diffugere*, (nescio an proprie *exspirari*, coll. فَاقَ, (فَاقَ), de anima: **ትፍሀቅ፡ነፍስየ፡ወትልህስ፡** ᾤχετο πνεῦμα Job 30, 15.

ፈሀቀ፡ *radere* vid. sub **ፈሐቀ፡**

ፉል፡ *omen* vid. sub **ፈወለ፡**

ፉል፡ *faba, cicer* [פּוֹל פּוּלָא فُول]; *Voc. Ae.*: **ፉል፡ብ፡በቁላ፡**; *aliud*: **ብርስን፡ምስር፡ዘፉል፡** (sic) **ብ፡ሽብራ፡አተርጊ፡ይ፡**

ፈልሐ፡ I, 1 [amh. **ፈላ፡**; vicinum videtur **ፈልፈለ፡** (coll. فَارَ cui et *scaturiendi* et *bulliendi* vis inest); alia censet Ges. in thes. p. 1103] Subj. **ይፍላሕ፡**, *bullire, ebullire, aestuare, exaestuare, effervescere*: **ወይፍላሕ፡በሕቁ፡** Hez. 24, 5; 4 Esr. 6, 37; trsl. de rebus, quae cum aquis fervidis comparantur: **ትፈልሕ፡ከርሥየ፡ወኢያረምም፡** ἐξέζεσε Job 30, 27; (**ከርሥየ፡**) **ትፈልሕ፡ውዑየ፡** 32, 19; **በአምጣነ፡ዕበየ፡ጋእዙ፡ይፈልሕ፡ላኳሁ፡** Sir. 28, 10; vel hominibus: **ፈልሐ፡** (Abba Elias) **በአፍቅሮ፡መንፈሳዊ፡** Phlx. 11; Org. 6; de ulceribus inflammatis quae *porumpunt*: Ex. 9, 9. 10; Kuf. p. 158; et de rebus similibus: **ወይፈልሕ፡ርሡስከ፡** Hez. 24, 13; de aquis undantibus et scaturientibus: Judae 13; Hen. 89, 3; **እምቅድመ፡ይፍልሑ፡አንቅዕተ፡ማያት፡** Lit. Chr.; cum Christus in Jordanem descenderet **ፈልሑ፡ማያት፡ላዕለ፡ዲበ፡ርእሱ፡** Deg.

አፍልሐ፡ II, 1 1) *bullire facere, fervefacere*: **አፍልሕ፡ጽሀርተ፡ዐቢየ፡** 4 Reg. 4, 38; Hez. 24, 3. 5; **አዘዘ፡ያፍልሑ፡ናእከ፡ወይከዐዉ፡ውስተ፡አፉሁ፡** Sx. Teq. 5; Mag. 2; cibi vel potus **ዘአፍልሕዎ፡በእሳት፡** F. M. 26, 1; trsl.; **ብእሲ፡መዐትም፡ያፈልሓ፡ለላኳ፡** Sir. 28, 8. 2) *spumare, redundare*: **ሞገዳት፡እለ፡ያፈልሕዋ፡ለኀሳሮሙ፡** Judae 13 Platt; **በዛቲ፡ዕለት፡ኮነ፡አፍልሖተ፡ሚሮን፡** (miraculum) Sx. Sen. 21.

ፍሉሕ፡ part. *bulliens, aestuans, fervidus*: **ይደይዎ፡ውስተ፡ጠገን፡ፍሉሕ፡ምስለ፡ዘይት፡** Sx. Teq. 5; **ረከቦ፡ለውእቱ፡ጺብን፡ፍሉሕ፡ወብሱል፡** Sx. Tachs. 11; Org. 1; etiam trsl.: *fervidus*, sc. ardore et studio: **ሩጻት፡** (i. e. cursus vel certamen martyris) **ፍሉሕ፡** Enc. Ter 28; rapiditate: **እምኀይለ፡ሩጻቱ፡ፍሉሕ፡አምሳለ፡ነፋስ፡** Enc. Sen. 6.

ፍልሐት፡ n. act. *bullitus, aestus, fervor*: **ፍልሐቱ፡ለማይ፡** (sc. in olla) M. M. f. 272; **ፍልሐተ፡ቀብእ፡** (sc. fervefacti) Enc. Genb. 3; fornacis Enc. Tachs. 2; **ፍልሐተ፡ምክሮሙ፡** ἀνοσίου βουλῆς ἀποζεάσματα Cyr. ad Th. f. 9; **ፍልሐት፡ውስተ፡አፍቅሮ፡እግዚእነ፡** et **ፍልሐት፡እንተ፡ለእግዚ"፡** Phlx. 29.

መፍልሕ፡ subst., Pl. **መፋልሕት፡** *vas fervefaciendo aptum*: apponi jussit **መናግንተ፡ጽሀርት፡ወመፋልሕተ፡** (scriptum est **መፈልሕተ፡**) **እሳት፡** Macc. f. 2.

ፎልሞን፡, **ፊልሞን፡** (4 Reg. 6, 8), **ፊልሙንጢ፡**, **ፊልሙንጢ፡** (Dan. 8, 13), **ፎለኒሞኒሞንም፡** (c. varr. 1 Reg. 21, 2), n. prgr. φελμουνί, ἐλμωνί, φελλανί μαεμωνί i. e. פְּלֹנִי et אַלְמֹנִי *quidam* (i. q. **እገሌ፡**). — *Voc. Ae.* ad Dan.: **ፊልሙንጢ፡ዘ፡ነገረ፡መላእክት፡ቋንቋ፡ሚስቀሎንኂ፡ይ፡**

ፈለሰ፡ I, 1 [amh. id.; vic. **ፈለጠ፡**; vid. etiam Ges. thes. p. 1107] Subj. **ይፍልስ፡** 1) de animatis: *migrare*, a) *transire*: **ፈለሰ፡እምህየ፡** μετέβη Matth. 11, 1 rom.; **ወፈሊሶ፡እምህየ፡ሖረ፡** 12, 9; **ፍልስ፡እምዝየ፡** Joh. 7, 3; **ኢትፍልሱ፡እምቤት፡ለቤት፡** Luc. 10, 7; **ሖር፡ፍልስ፡ብሔረ፡ይሁዳ፡** ἐκχώρησον Am. 7, 12. α) *huc illuc migrare, vagari*, Ps. 108, 9. β) *transire ad partes* alcjs.: **ፈለሱ፡ኀበ፡ዳዊት፡** 1 Par. 12, 8; Hyrcanus **ፈለሰ፡ኀበ፡ሰዱቃውያን፡** Jsp. p. 300; **ዘፈለሰ፡እምአይሁድ፡ኀበ፡እስላም፡** Abush. 50. b) *secedere*: **ቅዱሳን፡ፈለሱ፡ገዳመ፡ወመነኑ፡ዓለመ፡** Clem. f. 153. c) *excedere, recedere*: astra **ኢይስሕቱ፡ወኢይፈልሱ፡እምነ፡ዐቅሞሙ፡** Sir. 43, 10; **ከመ፡ኢይፍልሱ፡እምዝንቱ፡ግብር፡** Esth. 9, 27. d) *emigrare, demigrare*, Kuf. 10; 4 Esr. 3, 11; in specie e) *deportari, exsulare*: **ይሁዳ፡ፈለሰ፡**(**ፍጹመ፡ፍልሰተ፡**) Jer. 13, 19. 24, 5. 31, 11; Thren. 1, 3; 4 Reg. 17, 23. 25, 27. f) *peregrinari*: **ፍልስ፡ውስተ፡ይእቲ፡ምድር፡** Kuf. 24; Num. 15, 14; **ፈላስያን፡እለ፡ፈለሱ፡ውስተ፡እስራኤል፡** Hez. 14, 7, **ነገድ፡ዘፈለሰ፡ፈላሲ፡ኀቤሁ፡** 47, 23; **ኀበ፡ፈለሱ፡** ἡ παροικία αὐτῶν Judith 5, 9; Hebr. 11, 9. g) *decedere* e vita, *obire*: Joh. 13, 1; Phil. 1, 23; **ሀቦ፡አክሊለ፡ምክሕ፡አመ፡ይፈልስ፡እምዝንቱ፡ዓለም፡** Did. 17; Lud. ex Enc. Teq. 6. 2) de inanimatis et animatis, a) *transferri*: μετῆλθε 1 Reg. 5, 8; μετατίθεσθαι Ps. 45, 2; Hebr. 7, 12; **ፍልስ፡** μετάβηθι (de monte) Matth. 17, 20; Henoch **ፈለሰ፡** οὐχ εὑρίσκετο Gen. 5, 24; Hebr. 11, 5; μετετέθη Sap. 4, 10. b) *mutari*: **ከመ፡የሀሉ፡ዘክርከ፡እንበለ፡ፈሊስ፡** Enc. Hed. 12.

አፍለሰ፡ II, 1 *migrare facere* vel *jubere* i. e. a) *expellere, ejicere* alqm e sede: **አፍለሶ፡እምድረ፡ግብጽ፡** Kuf. 13; **አፍለሶሙ፡ውስተ፡አሕዛብ፡ባዕድ፡** Sir. 29, 18; **ያፈልስዎ፡ነዋነ፡እምብርሃን፡ውስተ፡ጽልመት፡** ἀπώσειαν Job 18, 18; Ps. 51, 5. b) *deportare, in exsilium abducere*: **እነ፡አፈልሰከ፡** Jer. 20, 4. 24, 1. 31, 7. 36, 1. 50, 12. 52, 28. 29 var.; **በኀበ፡አፍለሱነ፡** Bar. 3, 7; **ኢይደግም፡እንከ፡አፍልሶተከ፡** Thren. 4, 22; Hez. 21, 12; 4 Reg. 16, 9. 17, 6; Act. 7, 4. 43. c) *transferre*: **እደግም፡አፍልሶቶሙ፡** μεταθεῖναι Jes. 29, 14; Henochum Hebr. 11, 5; montes Jes. 54, 10; 1 Cor. 13, 2; plantam Ps. 79, 9; Kuf. 1; corpus Sancti: **ሶበ፡ፈቀዱ፡ያፍልስዎ፡** (**ለሥጋሁ፡** e Cypro Constantinopolim) Sx. Teq. 21 al. α) *convertere*: μεταβάλλεις με Job 10, 8; **ያፈልስ፡ልበ፡የዋህ፡** μεταλλεύει Sap. 4, 12; **ያፈልስዋ፡ለጸጋ፡እግዚ"፡ውስተ፡ዝሙት፡** Judae 4. β) *dimovere*: **ኢታፍልስ፡ደወለ፡ገራህት፡** Prov. 23, 10; **ኢይደግም፡አፍልሶተ፡እግረ፡እስራኤል፡እምዛቲ፡ምድር፡** 2 Par. 33, 8; (*amoliri*) **ናሁ፡አፍለስኩ፡ኰሸሐ፡**

ወጸርኩ፡ ኖጻ፡ ወአ.ረከብኩ፡ ዘይከብድ፡ እምነቢር፡ በቤተ፡ አብዳን፡ Fal. f. 65. d) *removere, amovere:* ἀποσκευάσαι Lev. 14, 36. e) e tempore certo in aliud tempus (verlegen): ጾመ፡ Abush. 38; እስከንድር፡ አፍለሰ፡ ጥንተ፡ ዓመቶሙ፡ ኀበ፡ ጥንተ፡ ዓመተ፡ መንግሥቱ፡ ዘውእቱ፡ ተስሪን፡ ቀዳማይ፡ Abush. 39. f) in alteram vitam (morte), Enc. Hed. 16 (coll. Hebr. 11, 5).

ተፈለሰ፡ III, 1 *loco moveri* vel *se movere:* ነጥብ፡ ጽኑዕ፡ ዘኢይትፈለስ፡ Abush. 37; ኢይትፈለሱ፡ እምቤት፡ ውስተ፡ ቤት፡ Lud. Comm. p. 239 n. 7.

ተፋለሰ፡ III, 3 *huc illuc* vel *ab alio ad alium migrare* vel *transire* vel *transgredi* vel *transferri:* ዘይትፋለስ፡ ቤተ፡ እምቤት፡ Sir. 29, 24; ዘይትፋለስ፡ ሀገር፡ እምሀገር፡ ἐκ πόλεως εἰς πόλιν Sir. 36, 31; እለ፡ ይትፋለሱ፡ ውስተ፡ ገዳማት፡ πλανώμενοι ἐν ἐρημίαις Chr. ho. 28; μετεωρίζεσθαι Luc. 12, 29; ጥበብ፡ ትትፋለስ፡ ውስተ፡ ነፍሳተ፡ ጻድቃን፡ μεταβαίνει Sap. 7, 27; ዘይትፋለስ፡ እምስከቢሁ፡ παραβαίνων ἀπὸ τῆς κλίνης αὐτοῦ Sir. 23, 18; እምዝንቱ፡ ውስተ፡ ዝንቱ፡ ይትፋለስ፡ ሕልም፡ 31, 3; መንግሥት፡ ትትፋለስ፡ እምሕዝብ፡ ለሕዝብ፡ μετάγεται 10, 8; ዝንቱ፡ መጽሐፍ፡ (liber ab Adamo scriptus) እንዘ፡ ይትፋለስ፡ እምትውልድ፡ ውስተ፡ ትውልድ፡ በጽሐ፡ ኀበ፡ እግዚእትነ፡ ማርያም፡ Sx. Mij. 6. a) *transire* a munere ad munus: ኢይትፋለስ፡ (clericus) እምሢመቱ፡ በአፍቅሮ፡ ረበሕ፡ Clem. f. 191. b) transire e statu in statum i. e. *converti, mutare:* ተፋልሶ፡ ጊዜያት፡ μεταβολαὶ καιρῶν Sap. 7, 18. c) *alium hinc inde comitari,* Lud. e Lit. Epiph.

አስተፋለሰ፡ IV, 3, etiam አስተፈለሰ፡ IV, 1 *hinc illuc pellere, transmovere, transferre, gradatim traducere* vel *promovere:* ወአስተፋለሶሙ፡ እምሕዝብ፡ እስከ፡ ሕዝብ፡ διέστησεν Sir. 28, 14; ዘያስተፋልስ፡ አእባነ፡ ἐξαίρων Sir. 10, 9; አስተፈለሰ፡ computos varios (ab alio in alium), Abush. 8; ከመ፡ ያስተፋልሶሙ፡ በበንስቲት፡ ἐπαναγωγή (um sie allmählig — in der Erkenntniß — weiter zu führen), Chr. ho. 1; si quis, qui inferiores gradus nondum percurrit, episcopus electus fuerit, ያስተፋልስዎ፡ ውስተ፡ መዓርገ፡ ክህነት፡ በመዓርግ፡ እምድኅረ፡ መዓርግ፡ በበመዓርጉ፡ F. N. 5.

ፍሉስ፡ part. 1) *migrans* e sede in sedem: ኢይኩን፡ (episcopus) ፍሉሰ፡ ወኢዘያንጊጊ፡ F. N. 5. 2) *deportatus, exsul:* እፌስዮ፡ ፍሉሰ፡ Jer. 9, 11 var.

ፍልሰት፡ n. act. et subst. *migratio* a) *peregrinatio:* ምድረ፡ ፍልሰትከ፡ Kuf. 27. 36. b) *exsilium:* እፌስዮ፡ ለኢየሩሳሌም፡ ለፍልሰት፡ Jer. 9, 11. 13, 19; እለ፡ ኢወፅኡ፡ ውስተ፡ ፍልሰት፡ 36, 16 vrs. alt.; እስከ፡ አመ፡ ፍልሰት፡ 1 Par. 5, 22; Matth. 1, 12. 17. c) *transitio:* ፍልሰተ፡ ሀርቃኖስ፡ ኀበ፡ ሰዱቃውያን፡ Jsp. p. 301. d) *decessus* ex hac vita, *obitus:* ሶበ፡ በጽሐ፡ ጊዜ፡ ፍልሰትከ፡ እምዝንቱ፡ ዓለም፡ Clem. f. 9. 18; ጊዜ፡ ፍልሰቱ፡ Phlx. 17; ፍልሰት፡ እምሥጋ፡ Phlx. 98; Sx. Masc. 18. e) *assumtio,* Mariae: ሰላም፡ ለፍልሰተ፡ ሥጋኪ፡ ኀበ፡ መካነ፡ ሕይወት፡ I Sal. Mar. 41; Sx. Ter 21; Nah. 16; Lud. Comm. hist. p. 303 n. 10; ፍልሰተ፡ ኤልያስ፡ in coelum, Lud. f) *translatio* corporis, ossium, reliquiarum Sanctorum, ut: ፍልሰተ፡ ሥጋሁ፡ ለቅዱስ፡ አልዐዛር፡ Sx. Teq. 21; Hed. 17; Masc. 15; Ter 27; ፍልሰተ፡ ሥጋሁ፡ ለመቃርስ፡ ኀበ፡ ገዳመ፡ አስቄጥስ፡ Sx. Nah. 19 al. g) *mobilitas, mutabilitas, inconstantia:* ለእመ፡ ጥእከ፡ ፍልሰተ፡ ኅሊናት፡ Phlx. 29; ኢፍልሰተ፡ (constantia) ኅሊና፡ Phlx. 41.

ፈላስ፡ n. ag. extra patriam degens, *advena inquilinus,* ግዩር፡ ወፈላስ፡ προσήλυτος καὶ πάροικος Lev. 25, 35. 47; Deut. 23, 8.

ፈላሲ፡ n. ag., Pl. ፈላስያን፡ vel ፈላሲያን፡, rarius ፈለስት፡ a) *extra patriam degens, alienigena, hospes, peregrinus, advena, accola, inquilinus* (qui in aliquo populo degit, sed civitatem non habet): ἀλλογενής Jes. 56, 3; πάροικος Jer. 14, 8; Judith 4, 10; Ps. 118, 19; Deut. 14, 21; Lev. 25, 6. 23; Num. 35, 15; Gen. 23, 4; ፈላስያነ፡ ጽዮን፡ Bar. 4, 9; ፈላስያነ፡ ቀሬጢ፡ Zeph. 2, 5; 1 Par. 5, 10; γειώρας Jes. 14, 1; προσήλυτος Jer. 7, 6. 22, 3; Mal. 3, 5; Zach. 7, 10; Hez. 22, 7. 47, 22; Ps. 93, 6; ፈላስያን፡ 145, 8; Jes. 54, 15; Hez. 14, 7; 1 Par. 22, 2; ፈላስያን፡ እምፊኒቄስ፡ μετάβολοι Φοινίκης Jes. 23, 2. 3; παρεπίδημος Ps. 38, 16; Hebr. 11, 13; ፈላሲ፡ ይከውኑ፡ ዘርእከ፡ ውስተ፡ ምድር፡ ነኪር፡ Kuf. 14. b) *proselytus* (qui ad Judaismum transiit) Matth. 23, 15; Act. 2, 10. 6, 5. 13, 43. c) *exsul,* μέτοικος Jer. 20, 3; ፈላስያን፡ ἡ ἀποικία Jer. 36, 1. 4. 31. 37, 18. 39, 44. 40, 7; 2 Esr. 4, 1. 6, 19. 20; ፈለስት፡ Jer. 47, 1. d) *profugus:* አህጉረ፡ ፈላስያን፡ πόλεις τῶν φυγαδευτηρίων 1 Par. 6, 67 (male). e) *peregrinator,* Lud. ex Enc. Haml. 25; in specie qui terram sacram visitat, M. M. f. 51. f) *monachus* cujusdam generis sc. α) *is qui in solitudinem secessit, anachoreta:* ፩እምገዳማውያን፡ ይቤ፡ ለእኁ፡ ለእመ፡ ክንከ፡ ዘኢትክል፡ ከመ፡ ትኩን፡ ፈላሴ፡ ከማነ፡ ንበር፡ ውስተ፡ በአትከ፡ ወብኪ፡ በእንተ፡ ኀጢአትከ፡ Phlx. 24; ኩን፡ ፈላሴ፡ ውስተ፡ ገዳም፡ Phlx. 48; Genz. f. 70 (ut videtur); Lud. e Vit. Sam. β) *huc illuc migrans* vel *peregrinans;* distinguitur a ገዳማዊ፡, ዝጉሐዊ፡, ተበሕታዊ፡ Phlx. 1. 62 (vid. sub ዝጉሐዊ፡); et a መንኰሰው፡ (q. v.) Phlx. 21.

ፈላሳዊ፡ adj. rel. (a ፈላስ፡) *peregrinus, advena,* προσήλυτος Jer. 22, 3 var.

መፍልስ፡ (v. መፍለስ፡) part. *vagus, ferus,* in specie subst. *aper:* ሐራውያ፡ ዘውእቱ፡ መፍልስ፡ Lud. e Libr. Myst.; መፍልስ፡ (v. መፍለስ፡) ዘይመጽእ፡ ውስተ፡ ረምሕ፡ Kuf. p. 135. — *Voc. Ac.:* መፍልስ፡ ወሐራውያ፡ ዘ፡ ሕርያ፡ (vid. etiam Isenb. p. 118 sub እርያ፡).

መፍልስት፡ et መፍለስት፡ subst. *trames, deverticulum* ut videtur, in specie *janua aversa:* ወፅአ፡ እንተ፡ መፍልስት፡ (v. "ለ") κατὰ τὰς πλαγίας θύρας Dan. ap. 1, 18. 26; ወበኡ፡ እንተ፡ መፍልስት፡ Sx. Masc. 28 (in Actis Susannae).

ፈለሶ፡ et ፈላስ፡ n. prgr., cui respondere videtur *conopeum:* ሆሎፈርኒስ፡ ይነውም፡ ውስተ፡ ምስከቢሁ፡ ፈለሶ፡ ἐπὶ τῆς κλίνης αὐτοῦ ἐν τῷ κωνωπείῳ Judith 10, 21; ፈላስ፡ ejusdem fere significationis legitur in Gad. T. H.

ፈላስፋ፡ et ፈለስፋ፡ n. prgr. *philosophi* (secundum Lud. *philosophus,* Pl. ፈላስፋት፡): ጠቢባን፡ ፈላስፋ፡ ይቤሉ፡ Chr. ho. 22; ቀደምት፡ ፈለስፋ፡ ወጠቢባን፡ Abush. 4; መጽሐፈ፡ ፈለስፋ፡ ጠቢባን፡ inscriptus est liber Fal.; ይቤ፡ ፩እምፈላስፋ፡ Fal. f. 10; ትምህርተ፡ ፈላስፋ፡ *philosophia* Sx. Tachs. 8.

ፈሎሶፍ፡ subst. *philosophus,* Sx. Tachs. 8.

ተፈለሰፈ፡ quadrl. III, 1 *philosophari:* ክነ፡ አፍለጦን፡ ይሜህሮሙ፡ ለአርዳኢሁ፡ ጥበበ፡ ተፈለስፎ፡ እንዘ፡ የሐውር፡ Fal. f. 36; Lud. e Mss. Colb.

ፍልሱፍ፡ part. *philosophiae peritus, philosophus:* ይቤ፡ ኢፊቅሉስ፡ ፍልሱፍ፡ Fal. f. 83; Abush. 50.

ፍልስፍና፡ subst. *philosophia*, Lud. sine auct.

ፍልሳፌ፡ subst. *philosophatio, ratiocinatio*, Lud. e Mss. Colb.

ፈለቀ፡ inus., fortasse i. q. فَلَقَ *findere*.

አፍለቀ፡ II, 1 dubiae significationis, fortasse *divaricare* (deinde *procacem, lascivum esse*): ወከንኪ፡ አንቲ፡ ዕሉተ፡ ወአፍለቂ፡ καὶ ἐγένετο ἐν σοὶ διεστραμμένα Hez. 16, 34 et M. M. f. 90 (ubi idem locus repetitus est). — In *Voc. Ae.* legitur አፍላቂ፡ et exponitur ቀላጭ፡

ፈላቅ፡ subst., Pl. ፈላቃት፡, videtur nomen peregrinum esse, sc. φυλάκιον (ut γαζοφυλάκιον, σιτοφυλάκιον) et significare *horreum, granarium*: ወአብኡ፡ ወገብሩ፡ ፈላቃተ፡ σωροί 2 Par. 31, 6; በሣልስ፡ ወርኅ፡ አኀዙ፡ ይሣርርዎ፡ ለፈላቃት፡ ወበሳብዕ፡ ወርኅ፡ ተፈጸመ፡ 31, 7. 8. 9. — *Voc. Ae.*: ፈላቅ፡ ዘ፡ ግምብ፡ ሕድሞኂ፡ (an ሕድሞኂ፡?) ይ፡

ፌሎን፡ n. prgr. φελόνης *paenula* 2 Tim. 4, 13 Platt. — At Abyssini interpretantur *cistam*; *Voc. Ae.*: ፌሎን፡ ዘ፡ ሣፅን፡ ወበ፡ እለ፡ ይ፡ ስመ፡ ብእሲ፡

ፈለክ፡ subst. 1) *orbis coelestis* in genere, et *signifer* in specie [فَلَك]: ኅዋኅው፡ ፈለክ፡ Abush. 3; ቀጸሚ፡ ኖኀት፡ ፈለክ፡ Abush. 4; ኢትበጽሕ፡ ኀይሉ፡ እስከ፡ ፈለከ፡ ወርኅ፡ μέχρι σελήνης Chr. ho. 2; ተዐየኒ፡ (ማርያም፡) ዐውደ፡ ነፍስየ፡ እስከ፡ ሣልሳዊ፡ ፈለክ፤ አመ፡ ተቃወሚ፡ በአየር፡ ቀናኢ፡ መልአክ፡ III Sal. Mar. 29; ሰብአ፡ ፈለክ፡ *astronomi* vel *astrologi*, Abush. 25. 2) Pl. አፍላክ፡, *divisio, haesitatio, dissidium*, ut videtur [تَفَلُّك]: ወእሉ፡ እለ፡ በአምሳለ፡ ሐሰት፡ ያስሕቱ፡ ወይብሉ፡ ዘበአፍላክ፡ ወእሙንቱ፡ ንጹሓን፡ ልብ፡ Phlx. 243 (e 1 Tim. 4, 2). — *Voc. Ae.*: ፈለክ፡ ዘ፡ ክፍል፡ ወበ፡ ዘ፡ ምዕራፊ፡ ዐሐይ፡ ይ፡

ፋሌክ፡ n. pr. (i. q. ፈለክ፡) *unum e septem coelis* idque *infimum*, Clem. f. 3. 49; Chr. ho. 1 (vid. sub አድሌክ፡).

ፈልኪንዶስ፡ n. pr. *Falcidianus* vel *ad legem Falcidiam pertinens*: legis Falcidiae principia, quomodo in jure Justinianea ad ordinandas monachorum haereditates adhibita sint, vid. in Nov. Just. V, 5. Legitur: ዘመንኰሰ፡ እንዘ፡ ቦቱ፡ ውሉድ፡ ይደልዎ፡ ሎቱ፡ እምድኅረ፡ ምንኵስናሁ፡ ከመ፡ ይክፍል፡ ኵሎ፡ ንዋዮ፡ ለውሉዱ፡ እምድኅረ፡ ከፈለ፡ ለነፍሱ፡ ፩ ክፍለ፡ ዘይከውን፡ ለምኔት፤ ወለእመሰ፡ ሞተ፡ ዘእንበለ፡ ይጽሐፍ፡ ትእዛዘ፡ ይንሥኡ፡ ውሉዱ፡ አሚሃ፡ ዘይደልዎሙ፡ ዘእንበለ፡ ጽሒፈ፡ ትእዛዝ፡ ወእሙንቱሰ፡ ይሰመዩ፡ ወረስያን፡ ወለሊሁ፡ ይሰመይ፡ አውራሲ፡ ፈልኪንዶስ፡ F. N. 42, 11.

ፈልኪንዶሳዊ፡ adj. rel. *legem Falcidiam sequens*, F. N. 42, 11.

ፈለወ፡ i. q. ፈለየ፡, sed rarius usitatum.

ፈለየ፡ I, 1 [פָּלָה, פלא (فلى significatus speciales habet); vicinum est ፈለጠ፡; at ለፈየ፡ a ፈለየ፡ distinguendum videtur] *separare, dividere, distinguere*, Herm. p. 110. — *Voc. Ae.*: ፈለጠ፡ ሌለየ፡ ፈለየ፡ ዘ፡ ለየ፡

ተፈልየ፡ III, 1 *separari, dividi*: በኢተፈልዮ፡ *indivisim* Enc. Sen. 2.

ተፋለየ፡ et **ተፋለወ፡** III, 3 *alium ab alio separari: dissidere, in factiones scindi*: ተፋልዮ፡ Jsp. p. 300; ተጋብኡ፡ ኀበ፡ ቅዱስ፡ ሰብእ፡ ብዙኃን፡ ወተፋለየ፡ ነገሮሙ፡ ወበዝኁ፡ ቀትል፡ ማእከሌሆሙ፡ p. 356 et 350; ሰበ፡ አእመረ፡ ሮም፡ ተፋልዎተ፡ ነገሮሙ፡ ለአይሁድ፡ ቀርቡ፡ ኀበ፡ ቅጽር፡ p. 357; ዐብየ፡ ክላሕ፡ ወተሀውከ፡ ሀገር፡ በእንተ፡ ተፋልዮቶሙ፡ ለሰብእ፡ ibid.; በተፋልዮትን፡ p. 362; c. Acc.: ኢይክል፡ ይትፋለዮ፡ (non potest ab eo dissidere) p. 344.

ፈለግ፡ subst., plerumque m., Pl. አፍላግ፡, Pl. Pl. አፍላጋት፡ [פֶּלֶג et فَلَج فَلْج rivus, a פלג فلج findendo vel dividendo dictus; aliud etymon proposuit Ges. in thes. p. 1103] 1) *vallis*: φάραγξ 2 Par. 14, 10; ሰብዐተ፡ አፍላጋተ፡ (v. pro ቈላተ፡) Jes. 11, 15; κοιλάς 2 Par. 20, 26. 25, 11 al. 2) *rivus, torrens, canalis*, χειμάρρους Joh. 18, 1; Lev. 23, 40; Deut. 3, 12. 16; 1 Reg. 17, 40; 2 Reg. 17, 13; Job 21, 33. 22, 24; ፈለገ፡ ግብጽ፡ (in confiniis Palaestinae et Aegypti) Num. 34, 5; Jos. 15, 47; አፍላግ፡ Lev. 11, 9. 10; Judith 2, 8. 16, 3; ἀπώρυγες አፍላጊሁ፡ (v. pro አዕጹቂሁ፡) Hez. 17, 6. 3) plerumque: *flumen, fluvius, amnis*, ποταμός Gen. 2, 10. 15, 18. 41, 1. 2; Num. 24, 6; Deut. 1, 7; Job 22, 16; Ps. 45, 4. 64, 10; Sir. 24, 31; 4 Reg. 5, 14; Marc. 1, 5; Apoc. 9, 14; al.; ፈለገ፡ ግብጽ፡ (Nilus) Jes. 7, 18; አፍላግ፡ Ps. 23, 2. 71, 8. 136, 1; Hez. 29, 3; Jes. 18, 1; Gen. 31, 18; Ex. 8, 1; Hen. 5, 3. 17, 6. 77, 5; Joh. 7, 38; ፈለገ፡ እሳት፡ Dan. 4, 10; Hen. 17, 5.

ፍሉግ፡ part. 1) *cavus, concavus*, κοῖλος, ፍሉገ፡ ይኩን፡ ሰሌዳሁ፡ Ex. 27, 8; in C Ex. 38, 7 sec. Hebr. (Octat. P. II p. 94). 2) *bene elaboratus* (?) Lud. e Gregorii carmine IV, 10 (ሰውጥ፡ ፍሉግ፡ „scutica bene elab.“). — *Voc. Ae.*: ፍሉግ፡ ዘ፡ ብጹ ።

ፈለጠ፡ I, 1 [amh. id.; vic. ፈለየ፡, sine dubio etiam ፈለሰ፡; in caeteris linguis frequentantur radices a פר incipientes, ut פרד פרז פרט فرض] Subj. ይፍልጥ፡ 1) *separare, disjungere, dirimere*, c. Acc.: Gen. 30, 40; Ex. 26, 33; Jos. 17, 47; Sir. 47, 2; Hen. 22, 9. 82, 11. 12; Matth. 19, 6; Marc. 10, 9; c. Acc. et እምነ፡, ut: ዘፈለጠ፡ ብእሲ፡ እምብእሲቱ፡ Sir. 31, 26; Ruth 1, 17; c. Acc. et በበይናት፡ 4 Esr. 4, 58; ይፈልጥዎሙ፡ በበይናቲሆሙ፡ F. M. 5, 10; c. dupl. ማእከለ፡ Gen. 1, 4. 6. 7. 14. 18; Kuf. 2. a) *dividere, dissecare*: Hebr. 4, 12; Lev. 1, 6. b) *dissociare*, διχάζειν, c. Acc. et እምነ፡ Matth. 10, 35. 2) *sejungere, segregare, secernere*, c. Acc.: ወፈለጠ፡ ዕዝራ፡ ዕደወ፡ 2 Esr. 10, 16; Deut. 4, 41. 10, 8. 19, 7; c. Acc. et እምነ፡ Matth. 25, 32; Lev. 20, 24. 26; Kuf. 2; vel እምውስተ፡ Gen. 30, 32; vel እማእከለ፡ Matth. 13, 49; Num. 8, 14; vel ዘዘዚአሆሙ፡ Matth. 25, 32. a) *seligere*, 1 Esr. 5, 1. b) *secludere*, Lev. 20, 25 sub fin.; Deut. 29, 20; Jes. 56, 3; Luc. 6, 22. c) *consecrare*, ἀφαιρεῖν, ἀφορίζειν Ex. 13, 12; ትፈልጠሙ፡ ፍልጠተ፡ 29, 24; vel ፍልጣን፡ 29, 26; Lev. 10, 15. 14, 12; Num. 8, 11. 15, 20; coll. Ps. 67, 10. d) *ejurare, devovere* alqd (i. e. voto abstinentiam a rei cujusdam usu promittere): እመ፡ ፈለጠ፡ ፍሉጠ፡ በእንተ፡ ነፍሱ፡ Num. 30, 3. 4. 3) *discernere, distinguere, dignoscere, inter-*

noscere: Rom. 2, 18. 3, 23. 10, 12; እዝን፡ነገረ፡ይፈልጥ፡ Job 12, 11. 15, 5; ፈለጦሙ፡ሥርዐቶሙ፡በበ፡በሐውርቲሆሙ፡ Sir. 16, 26; ጕርዔ፡ይፈልጦ፡ለኵሉ፡ጣዕመ፡እክል፡ 36, 24; ፈሊጠ፡ዕበው፡ διαφοραὶ Sap. 7, 20; c. Acc. et እምነ፡, Chrys. crebro; እስ፡ኢፈለጡ፡ዐጋሞሙ፡እምየማኖሙ፡ Jon. 4, 11; Rom. 7, 13; c. dupl. ማእከለ፡ Lev. 11, 47. 20, 25; Chr. crebro. a) *discrimen facere* vel *statuere inter* plures, Ex. 8, 19. b) *dicere quid intersit inter* duas res: ይቤሉ፡ፍልጥ፡ለነ፡ማእከለ፡ሰይጣን፡ወስሒት፡ Phlx. 110. c) *dispicere*, ἐκρίναν Sap. 2, 22; ἐπεγίγνωσκον Act. 27, 39 Platt. d) *distincte dicere, nominatim* vel *sigillatim designare*, c. Acc.: διάστειλον Gen. 30, 28; λάβε τὸ κεφάλαιον Num. 4, 2.

አፍለጠ፡ II, 1 *distinctionem facere, distincte dicere:* ለሊሁ፡ጳውሎስ፡አፍለጠ፡ወአርአየ፡ከመ፡በአምሳሉ፡ወበአርአያ፡ክህነቱ፡ለክርስቶስ፡ውእቱ፡መልከ፡ጼዴቅ፡ Cyr. f. 129.

ተፈለጠ፡ III, 1 1) a) refl. *se sejungere* vel *secernere* ab alqo: ተፈለጥ፡እምአሕዛብ፡ Kuf. 22; 2 Esr. 9, 1. 10, 11; ተፈልጡ፡እምኵሉ፡ሕዝብ፡ነኪር፡ 2 Esr. 19, 2; Jud. 4, 11; ኢይትፈለጥ፡እምኔሁ፡ Prov. 8, 30; ዘይፈቅድ፡ይትፈለጥ፡እምአዕርክት፡ Prov. 18, 1; Luc. 12, 53; 2 Cor. 6, 17; abs.: ተፈለጡ፡ ἀφορίσθητε Jes. 52, 11; ተፈልጡ፡በበነገዶሙ፡ Jos. 7, 17. 18. α) *secedere, discedere:* ተፈልጠ፡እምአበሁ፡ Kuf. 7. 11; in malam partem: ተግሕሠ፡ወተፈልጠ፡እምእግዚኡ፡ ἀπέστη 2 Par. 13, 6. β) *se dividere*, Gen. 2, 10. γ) *se dispergere* vel *diffundere:* Gen. 10, 5; ተፈልጡ፡አርድእት፡እስከ፡አጽናፈ፡ዓለም፡ከመ፡ይስብኩ፡ዜና፡ወንጌል፡ Clem. f. 1. δ) *se abstinere:* በሌሊት፡ዘበቲ፡ይጠመቅ፡ወልዶሙ፡ይደሉ፡ላዕሌሆሙ፡ (parentibus) ተፈልጦ፡ F. M. 10, 2. ε) *divortium facere* cum alqo vel alqa: እስከ፡ይትፈለጡ፡ F. M. 5, 2; እመ፡ፈቀደት፡ከመ፡ትትፈለጥ፡እምታ፡ F. M. 5, 5. 12, 1. 2. b) pass. *separari, sejungi, dirimi:* ነፍስ፡እመ፡ተፈልጠት፡እምሥጋ፡ Jsp. p. 381; ብእሲ፡ይትፈለጥ፡እምእኁሁ፡ Jer. 13, 14; Hen. 22, 8. 9. 11. α) ተፈልጠ፡ *intervallum interpositum est* Hen. 22, 12. β) *dividi:* በትእዛዘ፡እግዚ"፡ይትፈለጥ፡ኵሉ፡መዋዕል፡ Sir. 36, 8. γ) *privari* Gen. 48, 11. δ) *dispergi:* አበግዒሁ፡ዘተፈልጠ፡ Hez. 34, 12. ε) de conjugibus: ተፈልጠት፡እምኔሁ፡(ለምታ፡) በሞት፡ Did. 14. 2) *segregari*, a) *secludi:* 2 Thess. 3, 14 Platt; ለይትፈለጥ፡ ἀφοριζέσθω, Syn., ex. gr. Can. Ap. 5. b) *seligi*, Rom. 1, 1. 3) *secerni, distingui:* በቲ፡(ለወርኅ፡) ይትፈለጥ፡መዋዕል፡ Sir. 43, 7; c. dupl. ማእከለ፡ Lev. 10, 10; Enc. Sen. 26.

ተፋለጠ፡ III, 3 *se sejungere alium ab alio, a se invicem discedere* vel *secedere:* ወተፋለጡ፡እንዘ፡የሐውሩ፡ፍኖተ፡ 3 Reg. 18, 6; Jos. 7, 14 (at ተፈልጠ፡ 7, 17. 18); ዘዘዚአሆሙ፡ Act. 15, 39; በበይናቲሆሙ፡ Dan. ap. 1, 13. a) dissidio: Luc. 12, 52 Platt. b) divortio: በተፋልጦቶሙ፡ F. M. 5, 2. c) i. q. ተፈልጠ፡ *se sejungere* ab alqo: ወእምጋዲ፡ተፋለጡ፡ (v. ተፈልጡ፡) 1 Par. 12, 8.

አስተፋለጠ፡ IV, 3 1) *alium ab alio separare* vel *sejungere:* እምድኅረ፡አስተፋለጦሙ፡መኰንን፡በበይናቲሆሙ፡ Sx. Genb. 11. 2) *abalienare* alqm ab alqo: ብእሲተ፡ብእሲ፡አስተፋለጥኩ፡ Form. Conf.

ፍሉጥ፡ part. 1) *separatus, disjunctus:* hostes እለ፡ፍሉጣን፡ወዝርዋን፡ facile vincuntur Chr. ho. 30; ፍሉጥ፡እምነ፡ኵሉ፡ 3 Reg. 7, 45; Lit. 173, 1. a) *discretus, singulus, solus:* ፍሉጣን፡ Jsp. p. 382; እመ፡ሰብእ፡ፍሉጥ፡ውእቱ፡ (Christus) ὅπερ ἐστὶν ἄνθρωπος ἰδικῶς καὶ ἀνὰ μέρος κείμενος Cyr. de r. fid. f. 33. 54; εἰ μόνον ἄνθρωπος ὁ Χρ. f. 55. b) *is qui discessit:* እስመ፡መሀዛሁ፡ፍሉጥ፡ Kuf. 21. c) ፍሉጠ፡ *separatim, seorsim* Enc. Mij. 12. 2) *segregatus:* ከመ፡ይፈልጡ፡ሥብሐ፡ . . . ከማሁ፡ዳዊት፡ፍሉጥ፡እምነ፡ደቂቀ፡እስራኤል፡ Sir. 47, 2; ኩኑ፡ርሑቃነ፡ወፍሉጣነ፡እምእለ፡ይገብሩ፡ዘንተ፡ F. M. 34, 6. a) *seclusus*, a communione ecclesiae F. M. 32, 2. b) *consecratus*, Num. 15, 19; Ex. 36, 38. d) *juratus* i. e. is a cujus usu abstinentia promissa est, Num. 30, 3. 4. 3) *distinctus, distinguendus, diversus, dissimilis, singularis*, 2 Reg. 1, 23; እስመ፡አዕይንቲሁ፡ፍሉጣት፡ Jsp. p. 280; ውእቱ፡ሰማይ፡ፍሉጥ፡እምልዑላን፡ሰማያት፡ Clem. f. 3; እስመ፡ኢይትማሰል፡ምስለ፡ባዕድ፡ንብረቱ፡ወፍሉጥ፡ፍናቱ፡ ἐξηλλαγμένος Sap. 2, 15; ሕዝብ፡ፍሉጥ፡እንተ፡ባሕቲቱ፡ ἔθνος μονώτατον Esth. 3 aper.

ፍልጠት፡ n. act. et subst. 1) *separatio, sejunctio, divisio:* Lit. 166, 4. a) *discessus:* post assumtionem Mariae ይቴክዙ፡ሐዋርያት፡በእንተ፡ፍልጠታ፡እምኔሆሙ፡ Sx. Nah. 16. b) *dissidium:* ኢትግበር፡ፍልጠተ፡ላላ፡አስተዐርቅ፡ለእለ፡ተባአሱ፡ Const. Ap. 12; እስመ፡ቀዳሚ፡ኮነ፡ፍልጠት፡ወጋእዝ፡እኩይ፡ማእከለ፡ማኅበረ፡አይሁድ፡ Did. 31. 32. 2) *secretio* a) *segregatio:* በእንተ፡ፍልጠተ፡ዕልዋን፡ Did. 31. b) *consecratio* Ex. 29, 24. 3) *discrimen, differentia, diversitas:* ፍልጠት፡ሐዲስ፡ሕግ፡እምብሉይ፡ Chr. ho. 12; አልቦቱ፡ፍልጠት፡ማእከለ፡ዐበይት፡ፍቱታት፡ወማእከለ፡ፍቱታት፡ንኡሳት፡ (sc. panis eucharistici) F. M. 26, 7; F. N. 10. 24, 1; ፍልጠት፡ዘሀሎ፡ማእከለ፡ፈጣሪ፡ወፍጡራን፡ Chr. ho. 2; Phlx. 87 (vid. sub ሀገሪታዊ፡).

ፍላጤ፡ subst. *discrimen, differentia*, Sap. 7, 20 in Abb. LV.

ፍልጣን፡ subst. 1) *dissidium* Lud. Comm. hist. p. 306. 2) *divortium* Matth. 19, 7; ከመ፡ይኩን፡ፍልጣን፡ማእከለ፡ብእሲ፡ወብእሲት፡ F. M. 12, 12. 3) *discrimen, differentia:* እኩሥት፡ከልአ፡ፍልጣን፡ዘማእከለ፡አርን፡ወማእከለ፡ክርስቶስ፡ Chr. ho. 13; Org. 4; omnes ዘአልቦ፡ፍልጣን፡ sine discrimine Enc. Haml. 12. 4) *res* in pium usum *segregata* vel *consecrata*, ἀφόρισμα Ex. 29, 26. 28; Lev. 14, 12.

ፈለጸ፡ rad., cui tam פרס quam فرص (?) quam ፈለጠ፡ (amh. ፍልጥ፡ et ፍላጭ፡ a splinter) comparare licet.

ተፋለጸ፡ III, 3 (etiam III, 1) *minutatim diffringi* vel *diffindi:* እምከመ፡ረግዐ፡አስሐትያ፡ይትፋለጽ፡ (v. ይትፈለጽ፡, v. ይትፈለጥ፡) ከመ፡ስብሬተ፡ማህው፡በላንት፡ Sir. 43, 19 (vid. ተባለጸ፡).

ፈልፈለ፡ quadrl. I [componendum videtur cum فلّ i. e. פלל, quibus significatus *rumpendi* inest; vicinum videtur ፈልሐ፡] *erumpere, prorumpere*, i. e. *scaturire*, de fonte: ይፈለፍል፡ነቅዕ፡እምቤተ፡እግዚ"፡ Joel 4, 18; de aqua Hen. 28, 2; Joh. 4, 14; de fluvio: ፈለግ፡ዘይፈለፍል፡ Prov. 18, 4; አፍላግ፡እለ፡ይፈለፍሉ፡እማይ፡ዘእምታሕት፡መንበረ፡ስብሐቲሁ፡ Clem. f. 63. a) imprs. α) *scaturigo est* (ce aulit): ይፈለፍል፡ውስተ፡ምድር፡ጽምእት፡ πηγὴ ἔσται Jes. 35, 7. β) *scaturit* alqd, c. Acc.: ይፈለፍል፡ትፍሥሕት፡እምድር፡ወእምአድባር፡ ῥηξάτωσαν Jes. 49, 13. b) *scaturiendo perrumpere* alqd vel *superfundi* rei: ይፈለፍል፡ሐሤት፡ነቢረ፡በድዋ፡ለኢየሩሳሌም፡ ῥηξάτω Jes. 52, 9.

አፈልፈለ፡ II *scaturire facere, fontem* vel *fontes*

aperire: አፈልፍል፡ ማእከለ፡ ገዳም፡ ἀνοίξω πηγάς Jes. 41, 18.

I. ፈልፈል፡ subst. *scaturigo, fons:* ይነዕፍኑ፡ ፈልፈለ፡ ከዀሔ፡ Jer. 18, 14; ፈልፈለ፡ አንብዕ፡ Jer. 9, 1; ነቅዐ፡ (subst.) ፈልፈለ፡ ማይ፡ Clem. f. 33; ነቅዐ፡ ፈልፈለ፡ ሕይወት፡ f. 50 al.; ከመ፡ ፈልፈለ፡ ነቅዕ፡ f. 201; Org. 1; ፈልፈለ፡ ጥበብ፡ (epitheton Pauli Apost.) Lud. Comm. hist. p. 240 n. 9.

II. ፈልፈል፡ subst. i. q. فِلْفِل [पिप्पली πέπερι] *piper:* ይመረ፡ ጺወ፡ ምስለ፡ ግንፋል፡ ወፍልፍል፡ ወብሒእ፡ ወከዐወ፡ ውስተ፡ አንፎሙ፡ Sx. Haml. 8.

III. ፈልፈል፡ subst. nomen bestiae, quae Aethiopice ሐርማገዝ፡ dicitur, Lud. e Libr. Myst. (vid. sub ሐርማገዝ፡). — Annotare juvat, in Tigre lingua nomine ሐርማገዝ፡ *elephantum* appellari, vid. Munzingeri Vocab. Tigr. (An ፈልፈል፡ cum فيل componendum?).

ፈሐለ፡ I, 1 [فَحْل *admissarius*, sed etiam ܦܚܙ פָּחַז al. (vid. sub መሐዝ፡) vicina videntur; in aliam sententiam abit Ges. in thes. p. 1090] *lascivum, salacem, petulantem, protervum esse:* ፈሐልክሙ፡ ከመ፡ አልህምት፡ ἐσκιρτᾶτε Jer. 27, 11; ውእቱ፡ አርዌ፡ ይመጽእ፡ እንዘ፡ ይፍሕል፡ (ῥοίζῳ) Herm. p. 21; ፍሒሎትከ፡ τὸ στρῆνός σου 4 Reg. 19, 28; እንዘ፡ ይጠብዕ፡ ለፍሒሊ፡ ἐπιμένων τῇ ἀταξίᾳ II Can. Ap. 13. — *Voc. Ae.:* ፍሒል፡ ዘ፡ ዘምዎ፡ ስክሪ፡ ይ፡

ተፋሐለ፡ III, 3 Lud. e 4 Reg. 19, 26 (28?) affert, sc. ተፋሕሎትከ፡, at libri a me inspecti 4 Reg. 19, 28 omnes ፍሒሎትከ፡ exhibent).

ፈሐል፡ et ፋሕል፡, sec. Lud. ፌሓል፡, subst., *lascivia, salacitas, petulantia, protervitas,* ጽጋብ፡ ኢይምጽእኒ፡ ወፈሐል፡ (v. ፋሕል፡, ፋሐል፡) ኢይክርየኒ፡ Sir. 23, 6; ሊቀ፡ ፈሐል፡ διδάσκαλος ἀταξίας II Can. Ap. 14; ፋሕሎ፡ ለወይን፡ (sc. viri vino onerati) Macc. f. 7; ፈሓለ፡ ገዘሙት፡ Org. 6; ኢበነፍስተ፡ ሥጋ፡ ምስለ፡ ፈሓለ፡ አንጕዕ፡ ዘይከዐ፡ እሳት፡ ዲበ፡ አበለ፡ ibid.

ፍሕም፡ subst., m. et f., Pl. አፍሓም፡ [amh. ፍም፡; פֶּחָם ܦܚܡܐ فَحْم et فَحَم] *pruna, carbo,* ἄνθραξ Lev. 16, 12; Jes. 6, 6; Job 41, 12; ፍሕመ፡ እሳት፡ Lit. 161, 2; σπινθήρ, እመ፡ ነፋሕከ፡ ለፍሕም፡ ትነድድ፡ Sir. 28, 12; ἀνθρακιά Joh. 21, 9; በብዝኀ፡ ትንታግ፡ ለእሳት፡ ይበዝኅ፡ ፍሕሙ፡ Sir. 11, 32; አፍሓም፡ ἄνθρακες Prov. 26, 21; Ps. 17, 10. 119, 4; አንብሩ፡ ዲበ፡ አፍሓም፡ Hez. 24, 11; ዘይበቍጽ፡ አፍሓመ፡ Jes. 54, 16; አፍሓመ፡ እሳት፡ Prov. 6, 28. 25, 22; Ps. 17, 14. 139, 11; Jes. 5, 24. 47, 14; 4 Esr. 11, 13; ወገሮ፡ ውስተ፡ እሳት፡ ዘአፍሓም፡ τὸ πῦρ τὸ ἐπὶ τῆς ἐσχάρας Jer. 43, 23; አፍሓመ፡ እሳት፡ ቀድሜሁ፡ ἐσχάρα πυρός 43, 22; Job 41, 10. 11; σπινθῆρες Jes. 1, 31; አፍሓም፡ ዘያንበለብል፡ πῦρ φλέγον Dan. 7, 9; ዘእብን፡ ከመ፡ ፍሕም፡ ἄνθραξ gemma i. e. *carbunculus* Ex. 28, 18 et in C Ex. 36, 18.

ፈሐመ፡ I, 1 *prunam fieri,* Lud. sine auct.

አፍሐርት፡ *pulli avium* vid. sub ፈርኀ፡

ፍሕሶ፡ subst., sec. Lud. „herba florem pulcherrimum purpureum, confertis foliis, rosâ majorem, proferens, *paeonia* ut videtur“: ከመ፡ ፍሕሶ፡ ቀይሕ፡ σπαρτίον τὸ κόκκινον Cant. 4, 3. 6, 6; ሰላም፡ ለከናፍርኪ፡ ከመ፡ ፍሕሶ፡ ቀይሕ፡ III Sal. Mar. 11. At *Voc. Ae.* varias exhibent interpretationes 1) ፍሕሶ፡ ዘ፡ ጕተናማ፡ ጽጌ፡ ዘይሰመይ፡ 2) ፍሕስ፡ ዘ፡ ፈትለ፡ ሐሪር፡, quod mire convenit cum Gr. σπαρτίον *funiculus.*

ፈሐቀ፡ *diffugere* vid. sub ፈሀቀ፡

ፈሐቀ፡ I, 1 [Lud. duas radices statuit sc. ፈሐቀ፡ *tornavit* et ፈኀቀ፡ *fricuit,* at *tornandi* significatus haud primarius est, neque ulla est causa, cur radicem in duas dividamus. Conferenda videtur radix cum מָחַק سحق سحج (سحس سحص سحن መሐከ፡) al.] 1) *abs-, detergere, radere, de-, e-, abradere,* a) vulnera panno: ፈሐቁ፡ ቍስሎ፡ በአዕርቅት፡ ጸጕር፡ Enc. Haml. 12. b) scripturam delendam*:* ዘሰረቆ፡ ወዘፈሐቆ፡ (sc. hunc librum) ወዘሄዶ፡ ውጉዘ፡ ለይኩን፡ Kedr 90; Deg.; aliâs passim in subscriptionibus librorum Mss. 2) *radula expolire, scalpro sculpere, caelo caelare,* vid. nomina derivata. — *Rad. Abb.:* ፈሐቀ፡ ዘ፡ ከዋ፤ፋቀ ።

ፍሑቅ፡ part. *rasus, politus, sculptus, caelatus, (tornatus):* τορευτός, እደዊሁ፡ ፍሑቃት፡ እለ፡ ወርቅ፡ Cant. 5, 14; ከመ፡ ማዕከክ፡ ፍሑቅ፡ 7, 3; I Sal. Mar. 29; አጻብዒሁ፡ ፍሑቃት፤ ከናፍሪሁ፡ ጽጌ፡ Deg.

ፍሕቅ፡ subst. *opus rasile, sculptile, torno confectum et politum, caelamen, toreuma:* Ex. 25, 18. 31. 36. 38; in C Ex. 37, 7 sec. Hebr.; ብሩር፡ ዘፍሕቅ፡ እሙንቱ፡ τορευτόν Jer. 10, 5. — *Voc. Ae.:* ፍሕቅ፡ ዘ፡ ልዝብ፡; *aliud:* ፍሕቅ፡ ጽዑድ፡ ልሙጽ፡ ዘ፡ ልሕም፡

ፈሓቂ፡ n. ag., Pl. ፈሐቅት፡ *scalptor* vel *sculptor, politor:* ወቀርተ፡ እብነ፡ ወፈሓቅት፡ (var. ፈሐቅት፡ sic) λατόμους λατομῆσαι λίθους ξυστούς 1 Par. 22, 2.

መፍሐቅ፡ subst. *radula, scalptorium* vel simile quoddam instrumentum: መፍሐቀ፡ ገበዋት፡ Sx. Ter 15 (vid. sub መብልኅ፡ c. 488).

ፌማ፡ n. prgr. 1) ut videtur i. q. φήμη *effatum* (*divinum*), *oraculum:* ፌማ፡ (v. ፊማ፡) ውእቱ፡ ዘመሀረቶ፡ እሙ፡ (ubi lectio LXX vulgata χρηματισμός exhibet) Prov. 24, 69. 2) At Aethiopes hoc nomen interpretantur *artifex, sollers* eoque cognominare solent Christum: ለተሊወ፡ ክርስቶስ፡ ፌማ፡ Enc. Nah. 2; ሰማዕተ፡ ፌማ፡ (martyr Christi) Enc. Teq. 4. 7; Lud. ex Enc. Tachs. 14; በሕፅነ፡ ሐቀፋ፡ ወበአፉሁ፡ ሰዐማ፤ ኢየሱስ፡ ፌማ፤ ለነፍስከ፡ .... Deg. — *Voc. Ae.:* ፌማ፡ ኪን፡ ጠቢብ፡ ብልሐተኛ፡ ሐኪምኒ፡ ውእቱ፡ (vid. etiam scholion ad ኬንያ፡).

ፋሚኖት፡ nomen mensis Aegyptiorum septimi ⲫⲁⲙⲉⲛⲱⲑ, Abush. 8 seq. (vid. sub በረምሐት፡). — In Voc. Ae. scribitur ፈሞስ፡

ፈሥሐ፡ rad. inus., cui Lud. פָּצַח *rupit, fregit,* seq. רִנָּה *erupit in jubila* comparavit (at vid. ፈጽሐ፡); propius ad nostram radicem accedit فَسِحَ *hilaris, laetus fuit,* quod alii cum فَسُحَ *amplus, spatiosus fuit,* VII *gaudio dilatatus fuit,* alii cum فَصُحَ cui vis *claritatis* et *serenitatis* inest, componunt. Radicem semel sc. Jes. 24, 7 in Cod. Laur. ፈጽሐ፡ scriptam inveni.

ተፈሥሐ፡ III, 2 1) *hilarem, laetum esse* vel *fieri, gaudere, laetari*, **ተፈሣሕ፡** ἡδέως γίνου Tob. 7, 10; Esth. 1, 10; **ተፈሢሐከ፡** ἱλαρῶς Job 22, 26; **ተፈሥሐ፡ወሰትየ፡** Kuf. 7; **ተፈሥሐ፡ልቡ፡** ἠγαθύνθη Ruth 3, 7; Jud. 19, 6. 9; **ተፈሣሕ፡** εὐψύχει Herm. p. 3; Phil. 2, 19; **ውስተ፡ቤት፡ንጹሕ፡እንዘ፡ይትፌሥሓ፡የኀድሩ፡** Herm. p. 107; εὐθυμεῖν Jac. 5, 13; Act. 27, 25; εὐφραίνεσθαι, χαίρειν al. Koh. 3, 12. 11, 9; Ps. 66, 4. 67, 3. 69, 5; Jes. 24, 7. 65, 13. 14. 66, 10 (**ተፈሥሑ፡ትፍሥሕተ፡**); Jer. 38, 13; Gen. 45, 16; Ex. 4, 14; Lev. 23, 40; Deut. 14, 26; 1 Reg. 11, 15; 2 Esr. 22, 43; Matth. 5, 12; **ተፈሥሑ፡ፍሥሓ፡ዐቢየ፡** 2, 10; Marc. 14, 11; Luc. 6, 23. 12, 19. 15, 23. 16, 19; 1 Thess. 5, 16; 1 Cor. 12, 26; **ተፈሥሐ፡ልብየ፡** Ps. 15, 9. 32, 21; de inanimatis Hen. 51, 5; Ps. 47, 10. 95, 11; **ይትፈሣሕ፡አዕፅምቲሆሙ፡በኀበ፡ሀለዉ፡** ἀναθάλοι Sir. 46, 12; c. c. **በ፡** rei Koh. 3, 22. 4, 16; Job 21, 12. 31, 25. 29; **አለ፡ይትፌሥሑ፡በድቀቶ፡ለጻድቅ፡** Sir. 27, 29; Prov. 2, 14; Jes. 65, 19; Ps. 20, 1. 103, 32; Luc. 10, 20; vel pers.: Jud. 9, 19; Sir. 16, 1. 2. 25, 7; Ps. 9, 2. 31, 14. 149, 2; Phil. 3, 1. 4, 4; c. **በእንተ፡** rei vel pers.: Matth. 18, 13; Joh. 11, 15; 4 Esr. 8, 44; c. **ለ፡** rei Rom. 12, 12 Platt; c. **ላዕለ፡** Deut. 30, 9; seq. **እስመ፡** Kuf. 8. 17. 22; Luc. 10, 20; 2 Joh. 4; seq. **እሬ፡** 4 Esr. 6, 69; seq. Subj. verbi: **ተፈሣሕከ፡ትረስሙ፡ለቤተ፡እስራኤል፡** Hez. 35, 14; seq. **ከመ፡** c. Subj. vel Imperf.: Deut. 28, 63. a) *laetitiam, gaudium percipere* ex alqo, seq. **በ፡**, ut: Sir. 3, 5; Hen. 12, 5; c. **እምነ፡** Koh. 2, 10. 5, 18; c. **እምውስተ፡** Deut. 20, 6. b) *se oblectare* vel *cum gaudio frui* alqa re, c. **በ፡**, ut: **ዘኢይትፌሣሕ፡በን ዋዩ፡** Sir. 14, 5; Deut. 12, 7. 18; Ps. 36, 11; **ትትፌሣሕ፡በበረከት፡ነፍስክሙ፡** Jes. 55, 2. c) *gaudere* casu, infortunio alcjs, c. **ዲበ፡** vel **ላዕለ፡** rei vel pers.: Hen. 97, 2; ἐπιχαίρειν, c. **ዲበ፡** Sir. 23, 3; c. **ላዕለ፡** Sir. 8, 7; Ps. 34, 22. 27; Apoc. 11, 10. 18, 20; c. **በ፡** Hen. 62, 12. d) *collaetari, congratulari*, c. **ለ፡** pers.: Luc. 1, 58. 15, 6. 9; Phil. 2, 17. 18. 2) nonnumquam pass.: *jucundari, exhilarari, gaudio* vel *solatio affici*, 4 Esr. 9, 44; εὐαγγελίζεσθαι Luc. 7, 22; παρακαλεῖσθαι, c. **እምነ፡** vel **በእንተ፡** 1 Thess. 3, 7.

አስተፍሥሐ፡ IV, 1 et **አስተፈሥሐ፡** IV, 1 et 2 1) *exhilarare, laetitia* vel *gaudio afficere, jucundare, laetificare*, εὐφραίνειν Prov. 10, 1; Ps. 18, 9. 103, 16; **አስተፍሥሐ፡ጸላዕተከ፡** Thren. 2, 17; Koh. 10, 19; Sir. 1, 23. 4, 18; **ታስተፈሥሐ፡** (v. "ፈ") **ለምታ፡** 26, 2. 32, 25; **ወይን፡ወማሕሌት፡ያስተፈሥሕ፡ልበ፡** 40, 20; Jes. 56, 7; Jer. 38, 13; **አስተፍሣሕከኒ፡** Ps. 89, 16; **አስተፍሥሐሙ፡** 2 Esr. 6, 22. 22, 43; 4 Esr. 5, 29. 12, 41; Act. 14, 17; 1 Cor. 13, 6. a) *solatio afficere, consolari* tristem, afflictum, παρακαλεῖν Ex. 15, 13; Jes. 40, 11. 49, 13. 51, 3. 12. 57, 18; Thren. 2, 13; Ruth 2, 13; Judith 6, 20; Job 42, 11; Sir. 17, 24; **አስተፍሥሐሙ፡ለእለ፡ይላሕዉ፡** 48, 24; Ps. 85, 16. 118, 50; 4 Esr. 14, 10; 1 Thess. 5, 11; 2 Thess. 2, 17, al.; seq. **እምነ፡** rei 2 Cor. 1, 4; Hen. 107, 3. b) *oblectare*: **አስተፍሥሓ፡** (v. "ፈ") **ለነፍስከ፡** Sir. 14, 16. 10, 28. c) *refocillare*: **ያስተፈሥሖሙ፡** (v. "ፈ") διδοὺς ζωὴν τοῖς .. Jes. 57, 15. d) *delectare*: **ኢያስተፍሥሕከ፡ብዙኃሙ፡** μὴ ἐπευχ ἐπὶ . . . Sir. 16, 3. e) *laeto nuntio exhilarare*: **አስተፈሥሖሙ፡** (Subj.) **ለነዳያን፡** εὐαγγελίσασθαι Jes. 61, 1. f) *laetis donis ornare, beare*: **አስተፍሥሐ፡ኵሎ፡ዓመተ፡** ἐκόσμησε Sir. 47, 10; Jsp. p. 329 (vid. sub **አስተዋደደ፡**). g) *salutare*: **አስተፍሥሖሙ፡** ἐχαίρετισεν αὐτούς Tob. 7, 1. h) *conciliare sibi, affabilitate allicere* alqm, 2 Reg. 15, 6. i) *laetificare*, de flumine quod **ያስተፌሥሕ፡አህጉራተ፡** Lud. ex Enc. Jac. 9. 2) *hilarem, laetum esse, gaudere*, Clem. f. 174 (vid. sub **በርሀ፡**); **ዘእመ፡ይጼነስ፡ኢያሐዝን፡አመ፡ይጼለው፡እሬ፡ያስተፌሥሕ፡** Sir. 10, 31.

ፍሡሕ፡ part. *laetus* a) *hilaris, laetans, gaudens*: **ወኢኮንከ፡ፍሡሐ፡** 2 Esr. 12, 2; opp. **ትኩዝ፡** Sir. 13, 25; **በፍሡሕ፡ዐይን፡** ἐν ἀγαθῷ ὀφθαλμῷ 32, 10; ἱλαρός Prov. 22, 8; **እንዘ፡ፍሡሕ፡ገጽከ፡** Sir. 32, 11; **ወከነ፡ፍሡሐ፡ገጹ፡** (v. **ወከነት፡ፍሥሕት፡ገጽ፡**) Esth. 5 apocr.; Herm. p. 85; **ልብ፡ፍሥሕት፡** εὐφραινομένη Prov. 17, 22; **ከመ፡ፍሡሓን፡** Jes. 30, 29; Ps. 86, 7; **ከናፍርየ፡ፍሡሓት፡** ἀγαλλιάσεως Ps. 62, 6; **ፍሡሓኒከሙ፡** 1 Petr. 4, 13; **ፍሡሓት፡እምወይን፡አዕይንቲሁ፡** Gen. 49, 12; 4 Esr. 1, 34. 13, 19 (deest apud Laur.); **እንዘ፡ፍሡሕ፡ውእቱ፡ልቡ፡** εὐφροσύνη Sir. 34, 31. a) *solatio affectus*, Ps. 125, 1. b) *lubens, promtus*, de animo: **አሠሩ፡ለልብ፡ፍሡሕ፡ገጽ፡ብሩህ፡** Sir. 13, 26; **ዘይገብር፡ምጽዋተ፡በፍሡሕ፡ልብ፡** Clem. f. 174. c) *delicatus*, τρυφερός Herm. p. 33. d) **ፍሥሕት፡** *hilaritas*, ἱλαρότης Herm. p. 91. b) *laetabilis, gratus, jucundus*: Hen. 32, 5; **ዘማ፡ሠናይት፡ወፍሥሕት፡** ἐπίχαρις Nah. 3, 4.

ፍሥሓ፡ subst., f. et m., *laetitia, gaudium*, εὐφροσύνη Koh. 2, 1. 9, 7; Job 20, 5; Prov. 14, 13; **ቃለ፡ፍሥሓ፡ወቃለ፡ሐሤት፡** Jer. 40, 11; Thren. 2, 15; **ተፈሥሐ፡ዐቢየ፡ፍሥሓ፡** χαράν Jes. 39, 2; Jer. 15, 16; Ps. 125, 2; Matth. 2, 10; **እምፍሥሓሁ፡** 13, 44; **በፍሥሓ፡** 13, 20. 25, 23. 28, 8; Luc. 2, 10. 15, 7; Joh. 3, 29. 16, 24; Rom. 15, 13; Phil. 2, 2; Jac. 1, 2; **እሴስዮ፡ለላሐሙ፡ፍሥሓ፡** χαρμονή Jer. 38, 13; Hen. 5, 7. 25, 6; **ሕየው፡በፍሥሓ፡** ἐν ἀγαθῷ Koh. 7, 14; **ገብረ፡በዓለ፡ፍሥሓ፡ዐቢየ፡** Kuf. 16; **በፍሥሓ፡** Kuf. 7. a) *solatium, consolatio*, παράκλησις, **ወሀብክዎ፡ፍሥሓ፡ጽድቀ፡** Jes. 57, 18; **ነገረ፡ፍሥሓ፡** Zach. 1, 13; Hebr. 6, 18; Act. 4, 36; Luc. 2, 25. b) *salus*: **አልቦ፡ፍሥሓ፡ለኃጥኣን፡** χαίρειν Jes. 48, 22; **ለዮሐንስ፡ቄርሎስ፡ፍሥሓ፡** Ἰωάννῃ Κύριλλος χαίρειν Epist. Cyr. (in praescr.), Cyr. f. 114.

ትፍሥሕት፡ subst., f. et m., Pl. **ትፍሥሕታት፡**, *laetitia, gaudium*, εὐφροσύνη, χαρά al., Gen. 31, 27; Ps. 4, 8. 44, 17. 150, 4 (χορός); Prov. 10, 28; Koh. 5, 19; Sir. 2, 9. 6, 28; **በትፍሥሕት፡** 9, 10; **አልቦ፡ትፍሥሕት፡ዘይኄይስ፡እምሐሤተ፡ልብ፡** 30, 16; **ወይን፡ለትፍሥሕት፡እንለ፡እመሕያው፡ተፈጥረ፡** 34, 27; Jes. 14, 7. 16, 10. 24, 8. 48, 20; **ትፍሥሕት፡ወሐሤት፡** 51, 3. 65, 18. 66, 9; Jer. 38, 13. 40, 11. 51, 33; **ለብሰት፡አልባሰ፡ትፍሥሕታ፡** Judith 10, 3; 2 Esr. 22, 43; 4 Esr. 7, 28. 8, 62; Matth. 25, 21 rom.; Hebr. 12, 11; 1 Petr. 1, 13 (ubi χαράν legisse videntur); ἀγαλλίαμα Sir. 6, 31; Jes. 60, 15; **ይከውነኒ፡ትፍሥሕተ፡እስከ፡እመ፡እመውት፡** Judith 12, 14; **በቲ፡ይሰልጥ፡ትፍሥሕቶ፡** αὕτη ἡ μερὶς τοῦ μισθοῦ αὐτοῦ Sir. 11, 18; **ትፍሥሕታተ፡ሰማይ፡** Enc. Haud. 25; Mij. 3. a) *deliciae, voluptas*, τρυφή Sir. 14, 16; Ps. 35, 9; Hez. 34, 14; **ኵሉ፡ዕፀ፡ትፍሥሕት፡** 31, 16; **ከመ፡ገነት፡ትፍሥሕት፡** 36, 35; 4 Esr. 6, 1; **እመ፡ትሬስዮን፡ትፍሥሕተ፡ለሰንበታት፡** τρυφερά Jes. 58, 3. b) *solatium*, παράκλησις Jes. 66, 11; Ps. 76, 3. c) *res laetae* vel *secundae, dies laeti*: **በትፍሥሕት፡** ἐν ἀγαθοῖς Sir. 12, 8. 9; Judith 8, 6. d) **በትፍሥሕት፡** προθύμως *promte, alacriter, libenter*, Tob. 7, 8; 1 Petr. 5, 2; φιλοφρόνως Act. 28, 7 Platt. e) *alacritas, confidentia laeta* (Freudigkeit), ἔντευξις Herm. p. 40—43.

መስተፍሥሕ፡ part., fem. "ሥሕት፡ *lactificans*, Org.

መስተፍሥሒ፡ part. c. term. adj. (etiam **መስተፈሥሒ፡**, Lud. e Ssal. Req.), *exhilarans, lactificans, consolator, lactificus, lactabilis, jucundus:* Raphael **መስተፍሥሒ፡ ልብብ፡** Kedr f. 22; Lit.; Sx. Pag. 3; Christus "**ሒ፡ ሕዙናን፡** Lit. Orth.; **መዚንው፡ መስተፍሥሒ፡** Fal. in Proleg.; **ግብር፡ ሠናይ፡ ወመስተፍሥሒ፡** Fal. f. 16 (vid. sub **አንሳሕስሐ፡** c. 327).

ፍሥሕ፡ et plerumque **ፍሥሐት፡** subst., Pl. **ፍሥሐታት፡** 1) *fauces montanae, pylae:* **ዐበዊ፡ ፍሥሐታት፡** (v. **አና ቅጺ፡ ፍትሐት፡**) τὰς διόδους τῆς ὀρεινῆς Judith 5, 1. 2) *locus acclivis, clivus, locus clivosus, arduus:* **ፍሥሐታት፡ አድባር፡** (v. **ፍትሐታት፡**) ἀναβάσεις Judith 4, 7. 6, 12. 7, 1 (v. **አርእስት፡**); 7, 7 (v. **ፍትሐት፡**); Org. 4 (ubi Lud. interpretatur *viae salebrosae saxisque impeditae*, ubi mulis equisve difficulter pergere possis). 3) *tumulus, (collis):* **ወገብረ፡ ፍሥሐተ፡** (v. **ፍሥሐ፡**) **ዐቢየ፡ ሀየ፡** et **ፍሥሐተ፡** (v. **ፍሥሐት፡**) **ስምዐ፡** Kuf. p. 106 (Vrs. Lat.: *congeries* et *collis*); etiam *delubrum in loco editiore* exstructum (בָּמָה), ut videtur: **ይገብሩ፡ ሎሙ፡ ፍሥሐታተ፡ ወደመ፡** Kuf. p. 3. — (**ብሔረ፡ ፍሥሕት፡** p. 107 lin. 1 lectio prava esse videtur, vid. Vrs. Lat.). — [Radicibus פָּסַג פָּסַק ܦܣܰܩ ܦܣܰܓ al. vis *dividendi, abscidendi, dirumpendi* inest; sed non omittendum est nomen פִּסְגָּה montis, quod in Targ. et Pesch. *collis* exponitur].

ፍሥሕ፡ (etiam **ፍስሕ፡**) n. prgr., sc. πάσχα, φασέκ, *pascha* a) *agnus paschalis* Judaeorum; **ወበልዑ፡ ፍሥሐ፡** 2 Esr. 6, 21 (at 6, 19. 20 **ፋሲክ፡**); **ጠብሑ፡ ፍሥሐ፡** 1 Esr. 1, 11; 2 Par. 35, 1 seq.; Matth. 26, 17. 19; Marc. 14, 22; Luc. 22, 7. b) *dies et septimana paschalis,* α) Judaeorum: **በቀዳሚት፡ ዕለት፡ ፍሥሕ፡** Matth. 26, 17; **ፍሥሐ፡ አሪት፡** Lud. ex Org. Oxon. β) Christianorum, πάσχα σταυρώσιμον, **በኀሙሰ፡ ፍሥሕ፡ እምቅድመ፡ ተንሥአ፡** (feria quinta hebdomadis sanctae) Enc. Mij. 9; Lud. ex Enc. Sen. 18.

ፈርሀ፡ I, 1 [amh. **ፈራ፡**; ei Ges. in thes. p. 1122 comparavit فَرَّ, نَفَرَ *fugit, fugax, pavidus fuit*, sed etiam יָרֵא et وَرِعَ cognata videntur] Subj. **ይፍራህ፡** 1) *timere, metuere,* Gen. 3, 10. 15, 1. 18, 15. 21, 17. 26, 24; Deut. 1, 21; Jos. 8, 1; Jud. 7, 3. 8, 20; Ruth 3, 11; Ps. 45, 2. 51, 6. 55, 4; Job 9, 35; **ኢይፍራህኪ፡** (suff. Dat.) **ልብኪ፡** Judith 10, 16. 11, 1; Deut. 20, 8; Matth. 10, 31. 14, 30. 17, 6. 7; **ፈሪህየ፡ ሖርኩ፡** 25, 25. 28, 5. 10 al.; 1 Tim. 5, 20; **ፈርሁ፡ ዐቢየ፡ ፍርሀተ፡** Marc. 4, 41; Luc. 2, 9; c. c. Acc. rei vel pers.: Gen. 9, 2; Num. 14, 9. 21, 34; **ፈርህዎ፡ ለእግዚ"፡ ዐቢየ፡ ፍርሀተ፡** Jon. 1, 16; Ps. 22, 4; **ምንተ፡ እፈርህ፡ እንከ፡** Sir. 23, 18; 1 Petr. 3, 6. 14; Apoc. 2, 10; Hebr. 11, 23; **ኢፈሪሆ፡ መዐተ፡ ንጉሥ፡** 11, 27; vel c. **እምነ፡** Lev. 26, 1; Deut. 3, 22; Jos. 10, 2; Job 5, 21. 22; Ps. 3, 6. 48, 5; Jes. 37, 6; Jer. 1, 8; vel c. **እምቅድመ፡** Koh. 3, 15; Judith 4, 2; 1 Reg. 18, 12. a) c. c. **ለ፡** ejus, *cui* timemus: Genz. f. 156; vel c. **ላዕለ፡** Gen. 32, 12; **ፈርሀ፡ ላዕለ፡ ነፍሱ፡ እምእኩይ፡** Jsp. p. 333. 355; **ለእመ፡ ፈርሀት፡ ላዕሌሁ፡ በእንተ፡ ደዌ፡** F. M. 27, 3; vel c. **በእንተ፡** *de* alqo: **ለእመ፡ ይፈርሁ፡ በእንቲአሁ፡ ሞተ፡** F. N. 3. b) c. c. Acc. Inf.: Gen. 19, 30. 26, 7. 46, 3; Ex. 3, 6. 34, 30; Num. 12, 8; 1 Reg. 3, 15; Kuf. 44; 4 Esr. 10, 39; Matth. 1, 20; Marc. 9, 32; Luc. 9, 45; vel c. **ከመ፡** seq. Subj.: **አርመምኩ፡ ፈሪህየ፡ ከመ፡ እንግር፡ ዘእኔሊ፡** Job 32, 7. c) ubi Latine sequitur *ne*, Aethiopice sequitur **ከመ፡ ኢ፡** c. Subj.: Hen. 106, 6; Act. 27, 29; Gen. 32, 12; Chrys. passim; raro c. Imprf.: **እፈርህ፡ ከመ፡ ኢይሌቡ፡** Kuf. p. 95; vel **ኢ፡** c. Subj.: **እፈርህ፡ ኢይሙት፡** Tob. 6, 15; **ብዙኃን፡ እለ፡ ኢይሌቅሑ፡ በፈሪህ፡** (v. **በፈሪሀ፡**) **ኢይህጕሉ፡ ወኢይጸዐሉ፡** Sir. 29, 7; Herm. p. 48; vel **ከመ፡** c. Subj.: **እፈርህ፡ በእንቲአክሙ፡ ከመ፡ ትክዐዉ፡ ደመ፡** Kuf. p. 32; vel **እንጻሕ፡ ለእመ፡** Gal. 4, 11; praemisso **የጊ፡** 2 Cor. 11, 3; vel **የጊ፡ ኢ፡** Hen. 6, 3. 2) *vereri, revereri,* c. Acc.: **ገብር፡ ይፈርህ፡ እግዚኦ፡** Mal. 1, 6; **አበሁ፡** Lev. 19, 3; Jos. 4, 14; 1 Reg. 12, 18. 14, 26; Marc. 6, 20; Eph. 5, 33; in specie Deum: **ሥርዋ፡ ለጥበብ፡ ፈሪሀ፡ እግዚ"፡** (*timor* vel *reverentia Dei* i. e. *pietas*) Sir. 1, 20. 27. 25, 6. 11. 31, 14. 16. 40, 26; Koh. 5, 6. 7, 18; Prov. 1, 7; Job 28, 28; **በእንተ፡ ፈሪሆትከ፡** Jes. 26, 18; Deut. 4, 10; Ps. 5, 8. 18, 10. 118, 120. 144, 20; Luc. 1, 50. 18, 2. 4 al.

አፍርሀ፡ II, 1 1) timere facere i. e. *timorem* vel *metum injicere, terrere,* c. Acc. pers.: **አከኑ፡ ኀይሉ፡ ያፈርሀክሙ፡** Job 13, 11; **ቃለ፡ ዐዓው፡ ያፈርሃ፡ ለምድር፡** Sir. 43, 17; Sap. 17, 9; Hez. 26, 17; **ራብዕሰ፡ አፍርሀኒ፡ ገጽየ፡** Sir. 26, 5; Ps. 26, 1; Marc. 4, 40; Hen. 14, 9; **ኢያፈርሀኒ፡ መዊት፡ በእንተ፡ ትእዛዘ፡ እግዚ"፡** Jsp. p. 350. a) *deterrere:* **ፈቀደ፡ በዝንቱ፡ አፍርሆተ፡ እሙ፡** Jsp. p. 289; Chrys. passim. b) *pavidum reddere* alqm, Deut. 20, 8. c) *minari:* **በአፍርሆ፡ ስቅለት፡** (durch Androhung der Kreuzigung) Sx. Masc. 21. 2) *vereri* vel *revereri facere:* **ለዘረከባ፡** (sc. **ለጥበብ፡**) **ታአምኖ፡ ወታፈርሆ፡** Sir. 18, 28.

ተፈርሀ፡ III, 1 *timeri, metui, reverenter coli:* baptizent eum, **ዘይትፌራህ፡ በእንቲአሁ፡ ሞት፡** F. N. 15; Christus **ይትፌቀር፡ እስመ፡ መሐሪ፤ ይትፌራህ፡ እስመ፡ እግዚእ፡** Mavâs. n. 28; **አብ፡ ገሪማ፤ ተፈርሀ፡ ግርማከ፤ ተሰምዐ፡ ዜናከ፡ ውስተ፡ ኵሉ፡ ምድር፡** n. 64.

አስተፋርሀ፡ IV, 3 *sibi metuere facere* alqm ab alio: ὁ Λόγος **እፎ፡ ያስተፋርሆ፡** (sc. hominem assumptum, sec. Nestorianos) **በሞቱ፡** (sc. Christi) **ከመ፡ ያስተርኢ፡** (sc. homo ass.) **ዕሩቀ፡ ከማነ፡** Cyr. c. Pall. f. 88.

ፍሩህ፡ part. *timore correptus, timens:* abierunt **ፍሩሃን፡** Jsp. p. 275; **ፍሩሀከ፡ ንበር፡ እንከ፡** Rom. 11, 20. a) *timidus,* δειλός Sap. 4, 20. b) *cautus:* Satanas numquam non adest, **በእንተዝ፡ ይደልወነ፡ ከመ፡ ንኩን፡ ፍሩሃነ፡ በኵሉ፡ ጊዜ፡** Phlx. 203.

ፈራሂ፡ adj. *timidus, meticulosus, pavidus,* φοβούμενος Deut. 20, 8; δειλός Jud. 7, 3; Sir. 37, 11; **ልብ፡** (v. **ልበ፡**) **ፈራሂ፡** 22, 18; **ኀሊናሆሙ፡ ለመዋትያን፡ ፈራሂ፡** Sap. 9, 14; **ፈራሃን፡** Matth. 8, 26; **ከመ፡ ይትመየጥ፡** (e bello) **ኵሉ፡ ፈራሂ፡ ልብ፡** Jsp. p. 292.

ፍርሀት፡ (etiam **ፍርሃት፡**) n. act. et subst., f. et m., Pl. **ፍርሀታት፡** *timor, metus, (terror), formido,* Marc. 4, 41; Luc. 2, 9; Jon. 1, 16; Ps. 2, 11. 54, 6; Ex. 15, 16. 23, 27; Jes. 7, 25. 19, 16; **ፍርሀተ፡ ልብ፡** Sir. 40, 5; Hen. 1, 5. 13, 3; Matth. 28, 8; 1 Joh. 4, 18; 2 Cor. 7, 5. 15; **በእንተ፡ ፍርሀት፡** Apoc. 18, 15, al. crebro; c. c. **እምነ፡**, ut: **ፍርሀት፡ እምንዴት፡** δέος πενίας Chr. Ta. 34, c. **እምቅድመ፡** Deut. 2, 25; vel per st. c.: **ፍርሀተ፡ ሞት፡** Sir. 40, 5; Hebr. 2, 15; **እምፍርሀቱ፡ ተሀውኩ፡** Matth. 28, 4; Joh. 7, 13. 19, 38; **ፈነ፡ ፍርሀትከ፡**

ላዕለ ፡ ኵሉ ፡ አሕዛብ ፡ Sir. 33, 2; ፍርሀት ፡ ዚአሁ ፡ Judith 2, 28; Hes. 32, 23; Gen. 35, 5; Deut. 11, 25; Jos. 2, 9. a) *timor vel reverentia*, Dei: ፍርሀተ ፡ እግዚ" ፡ (i. q. ፈሪሀ ፡ እግዚ" ፡) Sir. 9, 16. 16, 2. 27, 3; መንፈሰ ፡ ፍርሀተ ፡ እግዚ" ፡ Jes. 11, 3; እወዲ ፡ ፍርሀትየ ፡ ውስተ ፡ ልበሙ ፡ Jes. 39, 40; Gen. 20, 11; Ex. 20, 20; Rom. 3, 18 al.; hominum: Rom. 13, 7; ፍርሀተ ፡ ገጽ ፡ (Menschenfurcht) F. N. 43, 3. b) *id quod timetur, formido:* Gen. 31, 53; እሬስየኪ ፡ ፍርሀተ ፡ ለዘ ፡ ርእየኪ ፡ Lud. e Vit. Barb. c) Pl. ፍርሀታት ፡ *terrores, pericula:* Phlx. 4; ፍርሀታት ፡ ወምንዳቤያት ፡ Phlx. 46.

ፈራሂ ፡ n. ag., f. "ሂት ፡, Pl. "ህያን ፡, "ህያት ፡, *timens, reveritus:* ፈራህያን ፡ ይከውኑ ፡ κατάφοβοι Prov. 29, 16; plerumque ፈራሄ ፡ እግዚ" ፡ *Deum colens, pius* (gottesfürchtig) 3 Reg. 18, 3; Prov. 8, 13; Kuf. 18; Sir. 10, 24. 15, 1. 31, 16; θεοσεβής, εὐσεβής Job 1, 1; Sir. 1, 25; ብእሲት ፡ ፈራሂተ ፡ እግዚ" ፡ Judith 8, 31. 11, 17; Dan. ap. 1, 2 var.; Joh. 9, 31; ፈራህያነ ፡ እግዚ" ፡ 2 Esr. 17, 2; Ps. 14, 5; Sir. 10, 19 al.; c. c. እምነ ፡, ut: ፈራሂ ፡ እምነ ፡ እግዚ" ፡ F. N. 43, 2.

ተፍርሀት ፡ subst. *timor, terror*, Lud. sine auct.

መፍርህ ፡ part., f. "ህት ፡, is qui timorem injicit i. e. *timendus, metuendus, terribilis, formidabilis:* ባሕር ፡ መፍርህ ፡ Sap. 10, 18; መንበርከ ፡ መፍርህ ፡ Lit. 164, 4; Herodes M. erat መፍርህ ፡ ጥቀ ፡ ወግሩም ፡ Jsp. p. 340; urbs vastata est ወከነት ፡ መፍርሀተ ፡ ለእለ ፡ የኀልፉ ፡ ውስቴታ ፡ Macc. f. 13; ዕለተ ፡ ትንሣኤ ፡ መፍርሀት ፡ ወግርምት ፡ Can. Ancyr. 4; መፍርሃን ፡ Org. 6.

መፍርሂ ፡ part. c. term. adj., id.: መፍርሂት ፡ Lud. e Vit. Baam.; መፍርህያን ፡ Lud. e Vit. Pach.

መፍርህ ፡ subst. *formido, terriculamentum*, Ps. 88, 39.

ፈርሙኒ ፡ vid. በርሙዲ ፡

ፈረሰ ፡ rad., quae cum פרס et פָּרַץ convenit; amh. ፈረሰ ፡ „to break, to burst, to be destroyed" (Isenb. p. 193).

አፍረሰ ፡ II, 1 *diruere, destruere, demoliri* aedificium: ዘሐነጸ ፡ ቤተ ፡ ወያፈርስ ፡ Phlx. 165; trsl.: ይቤ ፡ አበ ፡ ሉኪስ ፡ ሶበ ፡ ኢያፍረስኩ ፡ ርእስየ ፡ እምኢክህልኩ ፡ አሕንጾ ፡ ለነፍስየ ፡ Phlx. 220; ያፈርሱ ፡ ኀሊናተ ፡ ኀጢአት ፡ Phlx. 31.

ፍርሰት ፡ n. act. *destructio, demolitio* aedificii, Phlx. 165 (bis).

ፈረስ ፡ subst., m. et fem., አፍራስ ፡ [amh. id.; פָּרָשׁ, فَرَس] *equus, equa;* m. Gen. 49, 17; Ex. 14, 9. 15, 1. 21; Ps. 31, 11. 32, 17. 146, 11; Job 39, 19 seq.; Cant. 1, 9; ፈረስ ፡ ዘኢተረየዐ ፡ ይወስእ ፡ እኩየ ፡ Sir. 30, 8; ረዋጺ ፡ ፈረስ ፡ Jes. 30, 16; ጸዐዳ ፡ ፈረስ ፡ Apoc. 6, 2. 19, 11; equus a magis divino honore cultus Clem. f. 33; ፈረስ ፡ ገይድ ፡ Sir. 36, 6; fem.: ፈረስ ፡ እንተ ፡ ይጼዐን ፡ ንጉሥ ፡ Esth. 6, 8; አፍራስ ፡ Ex. 14, 7. 23; Deut. 17, 16. 20, 1; Jos. 11, 4; 4 Reg. 7, 6; Jes. 2, 7. 31, 1; Zach. 1, 8. 6, 3. 6; Ps. 19, 8; አፍራስ ፡ ረዋጽያን ፡ Am. 6, 7; fem.: Jos. 11, 6. 9; Jac. 3, 3; አፍራስ ፡ አእጉስ ፡ (et አትቡዕ ፡) 2 Par. 9, 25; አፍራስ ፡ አንስት ፡ 3 Reg. 10, 26; distinguuntur አፍራስ ፡ ጸብእ ፡ 3 Reg. 10, 26 vel አፍራስ ፡ መራድ ፡ et አፍራስ ፡ እለ ፡ ይስሕቡ ፡ ሰረገላተ ፡ 3 Reg. 3^a, 21. a) crebro: *equus cum equite:* ድምፀ ፡ ሰረገላ ፡ ወአፍራስ ፡ ἱππευόντων Mich. 1, 13; አፍራስ ፡ ἵππεις Jes. 22, 7; ኵሎ ፡ አፍራሲሁ ፡ πᾶσαν τὴν ἵππον αὐτοῦ Judith 1, 13. 7, 6. b) ዘበአፍራስ ፡ Judith 7, 2 vel ሰብአ ፡ አፍራስ ፡ *eques, equites* Jer. 4, 29; 1 Esr. 5, 2; 2 Reg. 8, 4. 10, 18; Act. 23, 23.

ፈረሳዊ ፡ adj. rel. et subst. equester, *eques:* Sx. Masc. 18; M. M. f. 31 (vid. ሰረገላዊ ፡); Julianus ፈረሳዊ ፡, Catal. Cod. Mus. Brit. p. 17; ፈረሳዊ ፡ መስተቃትል ፡ Lud. e Vit. Theoph.

አፍራሲ ፡ adj. rel. (ab አፍራስ ፡), id., Phlx. 100.

ፈረቀ ፡ i. q. פָּרַק פָּרַק فَرَقَ *liberare, redimere.* — *Rad. Abb.:* ፈረቀ ፡ ዘ ፡ ፈጠረ ፡ (male).

ፈራቂ ፡ n. ag. *redemtor, salvator, liberator*, 2 Petr. 1, 1; መድኅን ፡ ፈራቂነ ፡ Abt. Ap. (sub finem); ፈራቂ ፡ እምሕማማት ፡ M. M. f. 100.

ፍርቃን ፡ subst. [ܦܘܪܩܢܐ פֻּרְקָן فُرْقَان] *salus*, σωτηρία 1 Reg. 2, 1; 2 Reg. 22, 3. 36; Apoc. 7, 10. 19, 1; መሥዋዕት ፡ ፍርቃን ፡ θυσία σωτηρίου Ex. 29, 28. 32, 6. — *Voc. Ac.:* ፍርቃን ፡ ዘ ፡ መድኀኒት ፡

ፈርኀ ፡ inus., i. q. פָּרַח *prorupit, pullulavit.*

አፍርኀት ፡ et አፍኀርት ፡ subst. Pl. [אֶפְרֹחִים, فَرْخ Pl. أَفْرَاخ] *pulli avium:* Deut. 22, 6. 7 (c. var.); Matth. 23, 37; አፍኀርት ፡ Prov. 16, 16 var.; ዖፍ ፡ ምስለ ፡ አፍኀርቲሃ ፡ Macc. f. 10; ከመ ፡ ዖፍ ፡ አፍኀርቲሃ ፡ ዘተሲውር ፡ በክንፉ ፡ III Sal. Mar. 22. — *Voc. Ac.:* አፍኀርት ፡ ዘ ፡ ጫጩት ፡ ።

ፈርነሰ ፡ quadrl., quod dubito an ab εὐφροσύνη petitum sit.

ተፈርነሰ ፡ III, 1 *laetitia exsultare, oblectationi se dedere:* ለእመ ፡ መጠውከ ፡ ርእሰከ ፡ ለተፈርንሶ ፡ (v. ለሕቢት ፡, quae lectio versionem vocis אַפַּרְסָה redolet) ἐὰν προῇ σεαυτὸν ἐν εὐφροσύνῃ Prov. 24, 67.

ፈርዐጸ ፡ et "ዐ ፡ inus., cui פַּרְעֹשׁ *pulex* comparavit Ges. in thes. p. 1130 (adde فُرْعُوث).

እንፈርዐጸ ፡ V *salire, exsilire, exsultare:* መጽአ ፡ እንዘ ፡ ያንፈርዕጽ ፡ ከመ ፡ መፍልስ ፡ Kuf. 37; ያንፈርዕጹ ፡ አድባር ፡ ἐξαλοῦνται Jes. 55, 12; σκιρτᾶν Mal. 3, 20; እንስሳ ፡ እለ ፡ ያንፈርዕጹ ፡ Sap. 17, 18. 19, 9; Ps. 113, 4. 6; Hen. 51, 4; Luc. 1, 41. 44. 6, 23; Apoc. 18, 3 Platt; ተፈሥሑ ፡ ወእንፈርዕጹ ፡ Clem. f. 180; እንፈርዐጹ ፡ ሰብአ ፡ ሰገል ፡ ረኪቦሙ ፡ ሕፃን ፡ Deg.; የዐበ ፡ በእንፈርዕጾ ፡ Lud. e Mss. Colb.

ነፈርዓጽ ፡ subst. *exsultatio, lascivia:* ፍሥሓ ፡ ወሐሤት ፡ ወነፈርዓጽ ፡ ἀγαλλίασις χαρὰ εὐφροσύνη Chr. Ta. 32; እምነ ፡ ኀይለ ፡ ነፈርዓጹ ፡ στρήνους Apoc. 18, 3. — *Voc. Ac.:* ነፈርዓጽ ፡ ዘ ፡ ፍርዛዜ ፡; *aliud:* ፍግዓ ፡ ነፈርዓጽ ፡ ተድላ ፡ ዘ ፡ ፍሥሓ ፡

እንፍርዖጽ ፡ part. *exsultans* prae laetitia, Org. 5.

ፈርዘዘ ፡ quadr., a ፈረዘ ፡ propagatum, cui potestas *rumpendi, dirumpendi, expandendi* inerat, coll. פרש פרד פרז פרץ al. (Ges. thes. p. 1123 sub פרד).

ተፈርዘዘ ፡ III, 1 1) *rumpi, se pandere* vel *aperire:* ይትፈረዘዝ ፡ ቈልሕ ፡ (v. ይትፈዘዝ ፡ in uno cod.) διασκεδασθῇ ἡ κάππαρις Koh. 12, 5; Org. 6. 2) *expandi* i. e. *dissipari:* ይትፈረዘዝ ፡ (ንብረትን ፡) ከመ ፡ ጊሜ ፡ እንተ ፡ ተሰዶት ፡ በእግረ ፡

አሚር፡ διασκεδασθήσεται Sap. 2, 4. 3) *erumpere* vel *effundi in cachinnos, laetitiam*, petulantiam al.: rideamus ut tristem exhilaremus አኮ፡ከመ፡ንንበር፡ዘልፈ፡በሠሐቅ፡ወተፈርዘዘ፡ οὐχ ἵνα ἀνακαγχάζωμεν καὶ ἀεὶ γελῶμεν Chr. Ta. 15; inter gestus et notas feminarum impudicarum enumeratur ተፈርዘዘ፡ F. M. 34, 8. 4) *prorumpere* ad praedam, de leone: ዐንበሳ፡ምኩሕ፡ልሙደ፡ደም፡ለተፈርዝዞ፡ Lud. e Mss. Colb. (addito „ut videtur"; fortasse *ferocire*). — *Voc. Ae.*: ይትፌረዘዘ፡ዘ፡ይፈታታል፡ይፈኖጻልጊ፡ይ፡; *aliud*: ዘ፡ይፈታታሕ፡

ፍርዝዜ፡ subst. *cachinnatio, effrenatio animi gestientis*, ut videtur: ስላቅ፤ዝንጋዔ፤ፍርዝዜ፡ Form. Conf.; ከመ፡ይንአድዎ፡ኵሉ፡ሰብእ፡በስርጋዌ፡አልባስ፡ወበብዙኀ፡ውኂብ፡ወበዘሪዖት፡ንዋየ፡ወበእንተ፡ኦብዝኀ፡ፍርዝዜ፡ F. M. 17, 4.— Vid. etiam scholion ad ነፈርዓጽ፡

ፈርየ፡ et ፈረየ፡ I, 1 [פָּרָה et פרח, ܦܪܐ; vic. ፈርኀ፡] Subj. ይፍረይ፡ 1) *gemmas et flores emittere, florescere, florere*, ἐξανθεῖν, ἀνθεῖν, ዕፀ፡ጸግመ፡ይፈሪ፡ወይሠርጽ፡ Job 14, 7. 9; ይፈሪ፡ከመ፡ጽጌ፡ 14, 2; ይፍረይ፡ከመ፡ጽጌ፡ Jes. 35, 1. 17, 11; Ps. 91, 12; ከመ፡ዘይፈሪ፡ኀበ፡ሙሓዘ፡ማይ፡ ὡς κρίνα Sir. 50, 8; Ps. 102, 14; ፈረየ፡ሮማን፡ Cant. 6, 11. 7, 13; ይሠርጽ፡ወይፈሪ፡እስራኤል፡ Jes. 27, 6. 35, 2. 2) *provenire*, de fructu: ፈረየት፡ከርከዕ፡ Num. 17, 23; ወይሠርጽ፡ሥርዎሙ፡ለእለ፡ተረፉ፡ወይፈሪ፡ዘርኦሙ፡በላዕሉ፡ Jes. 37, 31; ከመ፡ይፍረይ፡ለነ፡ 4 Esr. 8, 9. 3) *fructum ferre, fructificare*, proprie de plantis: ሠረጸት፡ወፈረየት፡እምብዝኀ፡ማይ፡ Hez. 19, 10; ከመ፡ትሥርጽ፡ወትፍረይ፡ 17, 8; አዕጹቂሃ፡ኢይፈርዩ፡ Sir. 23, 25; Marc. 4, 7. 8; ዘይፈሪ፡ *fructifer* Ps. 148, 9; Gen. 1, 11. 12. 3, 2; Kuf. 2; Deut. 20, 20; c. c. Acc. fructus: ይፍረይ፡አስከለ፡ Jes. 5, 2. 4; ወፈረየ፡ (v. ወፈርየ፡) አስዋከ፡ 5, 2; ፈረየት፡ከርከዐ፡ Num. 17, 23 in CG; Matth. 3, 10. 7, 17. 18. 13, 26; Jac. 3, 12; Herm. p. 50. a) trsl.: ፈረይክሙ፡ለቅድሳት፡ Rom. 6, 22; ከመ፡ንፍረይ፡ለእግዚ"፡ 7, 4; ትፈሪ፡ሰላመ፡ Hebr. 12, 11; ዘኢይፈሪ፡በቀኑት፡ ἄκαρπος *infructuosus* Sap. 15, 4; ዘኢይፈሪ፡ ἀκαρπία Prov. 9, 12. b) de terra, agris: ፈረየት፡ምድረ፡ግብጽ፡ብዙኀ፡ Kuf. 40; ፈረየ፡(ምድር፡)ብዙኀ፡ሥርናየ፡ Kuf. 45; ፈረየተከ፡ግዕዝ፡ Enc. Haml. 5 (vid. sub ግዕዝ፡); cor meum ከመ፡ኢይፍረይ፡ሦከ፡ Org. 6. c) *fecundam fieri*, de muliere: መካን፡እንተ፡ፈረየት፡ Lud. ex Org. 4) *fructum* vel *fertum offerre*, καρποῦν, ወኢብሔር፡ኀበ፡ይፈርዩ፡ Dan. ap. 3, 14 (Orat. Azar., in Lud. editione Psalt. p. 529).

አፍረየ፡ II, 1 *facere ut floreat* vel *fructum ferat* planta: አፈርዮ፡ከመ፡ዘይት፡ስሙር፡ (v. ከመ፡ጽጌ፡ዘሰምረ፡) Hos. 14, 8; Org. 5. a) *fecundum reddere* vel *fecunditatem efficere*, Act. 14, 17. b) arte fructus efficere i. e. *fructibus* (pictis) *ornare*, Enc. Teq. 21 (vid. sub አጽገየ፡).

ፍሬ፡ subst., plerumque m., (fem., ut Org. 4), Sing. et coll., Pl. ፍሬያት፡, rarius ፍርያት፡(ፍረያት፡ Sap. 10, 7 in Abb. LV; Marc. 4, 29 rom.), 1) *flos, surculus, germen*, ἄνθος Job 15, 30; ፍሬ፡ዘይት፡ 15, 33; Jes. 11, 1; ፍሬ፡ሣዕር፡ Jes. 40, 6. 7; 1 Petr. 1, 24; Jac. 1, 10. 11; ፍሬ፡ሥርዋ፡ Dan. 11, 7. 2) *fructus*, plantarum, arborum: Gen. 3, 3; Hen. 24, 4; Ex. 10, 15; Lev. 23, 40; Hos. 14, 9; Cant. 2, 3; ፍሬ፡አቀማሕ፡ 4, 13. 16. 8, 12; Matth. 7, 17. 18. 12, 33. 21, 19. 41; ገብረ፡ፍሬ፡ Gen. 1, 11. 12; Apoc. 22, 2; ወሀበ፡ፍሬ፡ Ps. 1, 3; Marc. 4, 8; ፍሬያት፡ኣዝርእት፡ καρποί Sap. 16, 22. a) terrae *fructus, fruges, proventus*: Gen. 4, 3; Num. 13, 20. 26; Deut. 1, 25. 7, 13. 26, 2; Ps. 104, 33; ፍሬ፡ምድር፡ σπέρματα Dan. 1, 12; (ዘርአ፡ምድር፡ 1, 16); ፍሬያተ፡ምድር፡ γεννήματα Jer. 7, 20; terra progignit ፍሬያተ፡ዘበበዘመዱ፡ዘበበ፡ጣዕሙ፡ Clem. f. 171; ፍርያተ፡ምድር፡ Lit. 164, 4; Macc. f. 3. b) uteri, i. e. *soboles, proles, fetus*: ፍሬ፡ከርሥ፡ Gen. 30, 2; Deut. 7, 13; Kuf. 28; Thren. 2, 20; (Jer. 12, 2); Ps. 131, 11; Luc. 1, 42; Act. 2, 30; etiam ፍሬ፡ nudum, ut: σπέρμα Ex. 28, 39; አቤል፡ወሴት፡ወሄኖክ፡አርአስተ፡አበው፡ምስለ፡ኵሉ፡ፍሬሆሙ፡ Lit. Orth. c) trsl.: *fructus* laboris, facinoris, vel quidquid paritur vel efficitur alqa re: ፍሬሃ፡ለንህብ፡ i. e. mel Sir. 11, 3; ፍሬ፡ምግባሮሙ፡ Jer. 6, 19. 17, 10; Prov. 1, 31; ፍሬ፡ጻማከ፡ትሴሰይ፡ Ps. 127, 2; manuum Prov. 29, 34; oris 12, 14; labiorum 18, 20. 21; Hebr. 13, 15; justitiae Prov. 13, 2; Jac. 3, 18; Phil. 4, 17; sapientiae Sir. 6, 19; Prov. 8, 19; ቦኑ፡ፍሬ፡ለጻድቅ፡ Ps. 57, 11; poenitentiae Matth. 3, 8; lucis Eph. 5, 9; Spiritus S. Gal. 5, 22; legis 4 Esr. 9, 31; al. d) ዘአንበለ፡ፍሬ፡ 2 Petr. 1, 8 vel ዘአልቦ፡ፍሬ፡ Jer. 2, 6 i. e. *infructuosus* vel *infecundus*. 3) *fructus oblati, fertum*, κάρπωμα, Ex. 30, 9; Num. 15, 3.

ፍርየት፡ n. act. et subst. 1) floritio i. e. *flores*: ከመ፡ፍርየተ፡ሮማን፡ Ex. 28, 29. 2) fructificatio i. e. *formatio fructus* ejusque perductio ad maturitatem: Marc. 4, 29 Platt. 3) *fructuum oblatio, fertum*, κάρπωμα Ex. 29, 25. 38. 41.

መፍርይ፡ part., f. መፍርይት፡ et መፍሪት፡, *ferax, fructifer*: ager መፍሪተ፡ሥርናይ፡ Lud. ex Org.; Maria መፍርይት፡እንተ፡ይትበላዕ፡ወመንቅዒት፡ (sic in Mss., Lud.) እንተ፡ይሰተይ፡ Lit. 172, 2.

መፍረዪ፡ part. c. term. adj., f. መፍረዪት፡ id.: Lud. ex Org. Edz.

ፈረደ፡ rad., quae convenit cum פרד ܦܪܕ (فرد) *separare* et amh. ፈረደ፡ *judicare, judicium exercere* (sicut פלל primitus *separare* deinde *judicare* significat).

ተፋረደ፡ III, 3 sec. Lud.: „*separari a se invicem*": አልቦ፡ፍዳ፡በዘ፡ይትፋረዱ፤ወይመጽኡ፡ውስተ፡ሲኦል፡ („nulla est compensatio qua — damnati — separari possint a se invicem") Lud. e Libr. Myst.; at videas annon exponendum sit „nulla est redemtio (*ubi* vel *dum litigant* i. e.) *in judicio*".

ፍርድ፡ subst. *judicium, justitia*: ድኂኖ፡እምባሕር፡ኢኅደገ፡ፍርደ፡እግዚ"፡ከመ፡ይሕየው፡ ἡ δίκη Act. 28, 4 Platt.

ፈርገገ፡ quadrl. I sec. Lud.: „*coalescere* in cicatricem, *obdurescere* vel *indurescere*, de cute cicatricis: Lev. 13, 18. 24. Apud Graecum nullum est verbum, quod accurate respondeat, et Ludolfi expositio dubia videtur. — *Voc. Ae.*: ፈርገገ፡ (v. ፈርገዐ፡)ዘ፡አተረ ።

ፈርጽ፡ subst. [amh. ፈርጥ፡], nonnisi in Pl. አፍራጽ፡ repertum, *lapis pretiosus, gemma*: idola እለ፡ስርግዋን፡በአፍራጽ፡ወልቡጣን፡በዜጽለ፡ወርቅ፡ M. M. f. 36; አንበርዎ፡ (sc. corpus Chrysostomi) ውስተ፡ሣጹን፡ዘእብን፡አፍራጽ፡ዘውእቱ፡ርኳም፡ Sx. Hed. 17.

ፍርፋር፡ subst., sec. Lud. (quem secutus est Platt in locis

Marc. 7, 28; Luc. 16, 21) ፍርፋር፡, Pl. ፍርፋራት፡, sec. Lud. ፍርፋሬት፡ [a פרר, פרפר, فرّ frangere] *mica, fragmentum panis*, ψιχίον Matth. 15, 27; Marc. 7, 28; Luc. 16, 21; Chr. Ta. 27; በእንተ፡ፍርፋሬተ፡ኅብስት፡ ἄρτου ἑνὸς ἕνεκεν Chr. Ta. 11.

ፍርፍርት፡ subst. (m.), coll., *coturnix* [sec. Lud. vocabulum onomatopoëticum; conjecturam de etymo minus probabilem vid. in S. Bocharti Hieroz. ed. Rosenm. t. II p. 650] ὀρτυγομήτρα Ex. 16, 13; Num. 11, 31 seq.; Ps. 104, 38; ወሀብኮሙ፡ፍር ፍርተ፡ (v. ፍርፋሬት፡ quod ad ፍርፋር፡ *mica* referendum videtur) መብልዐ፡ Sap. 16, 2. — *Voc. Ae.*: ፍርፍርት፡ዘ፡ድር ጭት፡; *aliud*: ፍርፍርት፡ዘ፡ሥጋ፡

ፈሰሰ፡ i. q. [illegible] *sortiri*.

ተፋሰሰ፡ III, 3 1) *sortiri, sortem inter se mittere*, Joh. 19, 24 (ed. rom. exhibet ንትፈሰስ፡). — *Voc. Ae.*: ንት ፋሰስ፡ዘ፡ንሳየት፡ v. ንሽየት፡ 2) *micare digitis.* „Cum digiti omnes vel aliqui ab utroque ludentium subito projiciuntur, qui simul numerum exstantium digitorum illico proclamant, is qui verum numerum dixit, propositum praemium lucratur", Lud. teste Gregorio. „In quo ludo tota manus vocatur ወልታ፡, digitus unus ኩናት፡, digitus index et digitus medius ቀስት፡", Th. Petr. in not. ad Jonae C. 1, 7 p. 10.

ፋሲካ፡, rarius ፋስካ፡ n. prgr., sc. πάσχα, φασέκ (vid. etiam ጸሲካ፡ et ፍሥሕ፡) *pascha*, 1) *agnus paschalis* Judaeorum: ወጠብሑ፡ፋሲካ፡ 2 Esr. 6, 20; 1 Esr. 1, 1; Ex. 12, 11. 27 seq.; Num. 9, 2 seq.; Deut. 16, 1 seq.; Jos. 5, 10 (ፋስ ካ፡); Matth. 26, 18. 2) *festum* vel *tempus paschalis*, a) Judaeorum: Ex. 34, 25; Lev. 23, 5; Num. 28, 16. 33, 3 (ፋስ ካ፡); 4 Reg. 23, 22 seq.; 2 Esr. 6, 19; 1 Esr. 1, 16. 17; Jer. 38, 8; Hez. 45, 21; Matth. 26, 2; Marc. 14, 1; Joh. 13, 1. 19, 14 al.; ፋሲካ፡አይሁድ፡ Joh. 2, 13. b) Christianorum α) πάσχα σταυρώσιμον, ሰበዐ፡ፋሲካ፡ Const. Ap. 66 (67). β) plerumque πάσχα ἀναστάσιμον, ሰሙን፡ፋሲካ፡ Const. Ap. 66 (67); ዕለተ፡ፋሲካ፡ (dies resurrectionis) Did. 29. 30; Deg.; በፋሲካ፡ኦሪት፡ኢይገብሩ፡ፋሲካ፡ወንጌል፡ Enc. Mag. 4; vid. etiam ጾም፡; in Computo Eccl. ፍሥሕ፡ σταυρώσιμον et ፋሲካ፡ ἀναστάσιμον distingui solet.

ፈሰው፡ subst. *crepitus ventris* [amh. ፈስ፡; فَسَا *pedere*]: ለእመ፡ወፅአ፡እምብእሲ፡ፈሰው፡በቤተ፡ክር"ን፡ላዕሌሁ፡፺ስ ግደት፡ወ፫ሕልቀ፡ሰንደርስ፡ Kedr f. 86.

ፍሱዕ፡ part. significationis dubiae: ርእሱ፡ (Pseudomessiae) ከመ፡ነደ፡እሳት፤ዐይኑ፡የማናይ፡በደም፡ቱሱሕ፤ዐጋማይ፡ዐ ይኑ፡ፍሱዕ፡ (an: *protuberans?* أَفْسَأ) Kid. f. 5.

ፈቀረ፡ inus., videtur i. q. יקר (يقر وقر) *gravem esse*, unde propagantur significationes *honorati, pretiosi, cari.*

አፍቀረ፡ II, 1 *carum habere, diligere, amare*, ἀγαπᾶν et φιλεῖν, Koh. 3, 8; Luc. 7, 47; raro c. ለ፡ pers., ut 1 Petr. 2, 17 rom.; plerumque c. Acc. pers. vel rei, consanguineos, propinquos: Matth. 10, 37; Gen. 22, 2. 37, 3. 4. 44, 20; Ruth 4, 15; feminam, virum, conjugem: Hos. 3, 1; Gen. 29, 18. 31, 8; Jud. 14, 16. 16, 4; 1 Reg. 1, 5. 18, 20; 2 Reg. 13, 1; እምነ፡ፍቅር፡ዘአፍቀራ፡ 13, 15; Koh. 9, 9; Cant. 1, 7 seq.; Herm. p. 1; Eph. 5, 25. 28; amicos 1 Reg. 20, 17; Joh. 11, 3. 36; herum Ex. 21, 5; Matth. 6, 24; homines Kuf. 20; Lev. 19, 18. 34; Marc. 12, 31; 1 Joh. 4, 20. 21; Matth. 5, 44. 46; አፍቅሮ፡ቢጽ፡ Rom. 13, 8; Thren. 1, 2; 1 Reg. 18, 28; de amore Dei Christive in homines: Deut. 4, 37. 7, 13; 2 Reg. 12, 24; Ps. 46, 4; Jes. 43, 4; በአፍቅሮ፡ዘኢአከ፡ 48, 14; Rom. 9, 13; ቀደሙ፡አፍቅሮተነ፡ 1 Joh. 4, 19; Joh. 3, 16. 13, 34. 14, 21; ፍቅር፡ዘአፍቀርከኒ፡ 17, 26 al.; et hominum in Deum Christumve: Deut. 6, 5. 11, 1; Marc. 12, 30; Joh. 16, 27; Rom. 8, 28; Hebr. 13, 5 al.; res varias, ut ነፍስ፡ Joh. 12, 25; ኢታፍቅርዎ፡ለዓለም፡ 1 Joh. 2, 15; ከመ፡ታፈ ድፍድ፡አፍቅሮቶ፡ለተግባርየ፡እምኔየ፡ 4 Esr. 8, 56; templum Ps. 25, 8. 83, 1 al. a) de amore inhonesto: እለ፡ያፈቅሩኪ፡ Jer. 22, 22; Hez. 23, 12 seq.; Kuf. 33. 39; Dan. ap. 1, 10; etiam de bestiis Sir. 13, 15. b) *amare rem* i. e. *delectari re*: አፍቅሮታ፡ለጥበብ፡ Sir. 40, 20; ጽድቀ፡ Ps. 10, 8. 98, 3; verbum Dei Ps. 118, 140; ዘያፈቅር፡ንዋየ፡ Sir. 34, 5; Koh. 5, 9; Hebr. 13, 5; አፍቅሮ፡ንዋይ፡ φιλαργυρία 1 Tim. 6, 10; አፍቀረ፡ትዕግልተ፡ Hos. 12, 7; ሀብተ፡ 9, 1; ርኵሰሙ፡አፍ ቀረት፡ነፍሶሙ፡ Jes. 66, 3; ሕዝብየ፡አፍቀሩ፡ዘንተ፡ Jer. 5, 31. 8, 2; ምጽዋተ፡ Mich. 6, 8; መባልዕተ፡ Kuf. 26; Gen. 27, 4. 9. 14; seq. እስመ፡ Ps. 114, 1; c. በ፡ pers.: Kuf. p. 94. c) አፍቅሮ፡ነግድ፡ *hospitalitas* Rom. 12, 13; አፍቅሮ፡ጣዖት፡ *idololatria* 1 Petr. 4, 3. d) *amare* seq. Inf. vel *libenter facere* alqd; c. c. Acc. Inf.: Matth. 6, 5; Luc. 11, 43. 20, 46; ያፈቅር፡ ሰሚዐ፡መጽሐፍ፡ Sir. 36, 2; ኢታፍቅር፡ሐሚየ፡ Prov. 20, 13; ኢታፍቅሩ፡ምሒለ፡መሐላ፡ Zach. 8, 17; vel c. ለ፡ et Inf.: ኵሎ፡ነገረ፡መጽሐፍ፡አፍቅር፡ለሰሚዐ፡ Sir. 6, 35; c. Subj. verbi: አፍቀረ፡ይግበር፡ libenter fecit, Lud. e Vit. Barb.; በአፍቅሮ፡ *benevole* Lud. Comm. hist. p. 501 n. 33. e) *velle, cupere*, c. Acc.: 2 Tim. 4, 8; Matth. 23, 6; c. ኀበ፡ Ps. 41, 1 (ἐπιποθεῖν); seq. Subj. verbi: Ps. 33, 13. f) *malle*, sive seq. እምነ፡ comparative: አፍቀረ፡ተሐስዮ፡ሣዕር፡እምበሊዐ፡ኅብ ስት፡ Lud. ex Enc. Masc. 5; sive omisso እምነ፡ ut 2 Tim. 4, 10.

ተፈቅረ፡ III, 1 1) *diligi, amari*: Kuf. p. 103; Prov. 28, 13; ይትፈቀሩ፡በእንቲአኪ፡ጻሉአን፡ Tob. 13, 10; ከ ንኩ፡እትፈቀር፡በገጸ፡እምየ፡ Prov. 4, 3; Mavâs. n. 28 (vid. ተፈርሀ፡); c. በኀበ፡ *ab* alqo vel *alicui*: ወተፈቅሩ፡በኀበ፡ እግዚ"፡ወበኀበ፡ሰብእ፡ Sir. 45, 1 (44, 23); 1 Par. 29, 23; ሚመ፡መጠነ፡ይትፈቀር፡ quanto amabilior, Lud. ex Org. 3. 2) *amorem* vel *benevolentiam* alcjs *sibi conciliare*: ተፈ ቀር፡በኀበ፡ብዙኃን፡ προσφιλῆ σεαυτὸν ποίει Sir. 4, 7; ፈቀደ፡ ይግበር፡ግብረ፡ዘይትፈቀር፡በቱ፡ኀበ፡ቄሳር፡ Jsp. p. 313.

ተፋቀረ፡ III, 3 *sese invicem diligere* vel *amare, caritate sese complecti, amorem habere inter se*: Rom. 12, 9; ተፋቀር፡ምስለ፡ብእሲትከ፡ Prov. 5, 19; Augustus Herodem jurare jussit, ከመ፡ይትፋቀር፡ምስለ፡ውሉዱ፡ Jsp. p. 331; ትትፋቀሩ፡በበይናቲክሙ፡ Kuf. p. 128; Joh. 13, 34. 1 Joh. 3, 11. 23. 4, 7; ተፋቅሮ፡ *caritas mutua*, creberrime, ut: Rom. 13, 10; 1 Joh. 3, 16. 4, 7. 18; 1 Petr. 4, 8; 2 Petr. 1, 7; Hebr. 13, 1; 1 Cor. 13, 1 seq.; Chr. Ta. 3 seq.; ተፋቅ ሮትክሙ፡ 1 Thess. 3, 6. a) de amoribus inhonestis: *amores habere* cum alqa, *amoribus mutuis frui*, ተፋቀረ፡ምስሌሃ፡ Jsp. p. 327; ፍቅር፡ወተፋቅሮ፡ Jer. 2, 33; ናስተሐውዝ፡በስኂ ም፡ወናንገርግር፡በተፋቅሮ፡ Prov. 7, 18; Did. 2. b) *foedus*

[illegible] inire cum alqo: ከመ፡ ይትፋቀሩ፡ ምስለ፡ ዮናናውያን፡ Jsp. p. 277. 283.

አስተፋቀረ፡ IV, 3 1) *amorem* vel *amicitiam* alcjs *conciliare* alicui: አስተፋቀርከዎ፡ ምስለ፡ ንጉሥ፡ አውግስጦስ፡ Jsp. p. 338. 2) *ad amores jungendos adducere* alqm, vel *amore incendere* alqm in alqm: ሰይጣን፡ ቀንአ፡ ላዕሌሃ፡ ወአስተፋቀራ፡ ምስለ፡ ፩መነኮስ፡ እስከ፡ አማሰነት፡ ድንግልናሃ፡ Sx. Nah. 5.

ፍቁር፡ part. *carus, dilectus, amatus*, (*amicus*), de rebus Ps. 83, 1; de personis: እንተ፡ ኢኮነት፡ ፍቅርተ፡ Hos. 2, 25. Jer. 11, 15; Eph. 5, 1; Phil. 4, 1; Jac. 1, 16; c. c. በኀበ፡ Judith 9, 4; ጽሉእ፡ በኀበ፡ እግዚ"፡ ወፍቁር፡ በኀበ፡ አጋንንት፡ Did. 4; ከነ፡ ፍቁረ፡ በኀቤሆሙ፡ Sx. Ter 27; per st. c.: ፍቁሩ፡ ለዝ፡ ዓለም፡ Jac. 4, 4; Deut. 33, 12; Cant. 5, 16; Ps. 59, 5. 107, 5. 126, 3; Jes. 5, 1. 44, 2; Matth. 12, 18; Col. 4, 14; 1 Cor. 4, 14; Rom. 1, 7; ፍቁራኒሃ፡ cf. φιλοῦντες αὐτήν Thren. 1, 2; አፍቁረ፡ ክርስቶስ፡ ንጉሥ፡ ὦ φιλόχριστε βασιλεῦ Cyr. ad Th. f. 23; አፍቁራንየ፡ compellantur auditores in concionibus sacris, Genz. f. 120 al.; በአሐዱ፡ ፍቁር፡ ይሰሐብ፡ ካልእ፡ Prov. Th. Petr. p. 17. a) epitheton Messiae, Asc. Jes. 1, 5. 3, 13. 17. 4, 18. b) *amasius, amator*, Lud. Comm. p. 496 n. 12.

ፍቅር፡ subst., m. et f. (ut Cant. 8, 6; Prov. 5, 19; Matth. 24, 12), *amor*, viri et feminae: ይነድድ፡ ፍቅር፡ ከመ፡ እሳት፡ Sir. 9, 8; Cant. 2, 5. 5, 8. 8, 6. 7; Prov. 5, 19; በዛቲ፡ ፍቅር፡ እንዘ፡ ንትፋቀር፡ ibid.; ፍቅረ፡ ብእሲት፡ (ἔρως) 24, 51; 2 Reg. 13, 15; Jer. 2, 2. 33; rerum: Jac. 4, 4; ፍቅረ፡ ወርቅ፡ Asc. Jes. 3, 28; ፍቅረ፡ ወይን፡ I Sal. Mar. 27 (vid. sub ዔረግ፡). a) *dilectio, caritas*, Koh. 9, 1. 6; Matth. 24, 12; amicorum 2 Reg. 1, 26; φιλία (*amicitia*) Prov. 10, 12. 15, 17. 27, 5; ፍቅረ፡ ቢጽ፡ Did. 7 (de *caritate mutua* ተፋቅሮ፡ frequentare solent); Dei in homines: ፍቅረ፡ ዘለዓለም፡ አፍቀርኩኪ፡ Jer. 38, 3; 2 Cor. 13, 12. 14; 1 Joh. 2, 15. 3, 17; al.; እግዚ"፡ ፍቅር፡ ውእቱ፡ 1 Joh. 4, 8; hominum in Deum Christumve Luc. 11, 42; Joh. 5, 42. 15, 9. 10; Rom. 8, 35; 1 Joh. 2, 5 al.; ገብሩ፡ ላዕሌየ፡ ፍቅረ፡ Cant. 2, 4; c. etiam c. ለ፡ *in* vel *erga*, ut: ፍቅርየ፡ ለእጓለ፡ እመሕያው፡ Sx. Pag. 3. b) ፍቅረ፡ ነግድን፡ Sx. Teq. 21 vel ፍቅረ፡ እንግዳ፡ Kid. f. 16, *hospitalitas*. c) *epulum amoris Christiani, agape*, Judae 12; 2 Petr. 2, 13. d) በፍቅር፡ *amanter, benevole, libenter*: Act. 28, 7 rom.; Lit. Orth.: Lud. ex Enc. Ter 12.

መፍቅር፡ part. *amans, amator*: Sap. 8, 2 var.; መፍቅረ፡ ወርቅ፡ Asc. Jes. 3, 25; መፍቅራነ፡ ክብር፡ ዘዝ፡ ዓለም፡ ibid.; መፍቅረ፡ (v. መፍቀሬ፡) ሀጉል፡ Enc. Sen. 17; መፍቅራነ፡ ሰብእ፡ φιλάνθρωποι Lud. e Vit. Theoph.

መፍቀሪ፡ part. c. term. adj., *amans, amator, studiosus*: መፍቀሬ፡ አንስት፡ φιλογύνης 3 Reg. 11, 1; መፍቀሬ፡ ክንኩ፡ ለሥና፡ ἐραστής Sap. 8, 2; "ሬ፡ እግዚ"፡ Kuf. 17; መፍቀሪት፡ Kuf. 19; "ሬ፡ ሰብእ፡ φιλάνθρωπος Sap. 1, 6; Clem. f. 268; Did. 6; Lit. 159, 4; "ሬ፡ ሠናይት፡ φιλάγαθος Sap. 7, 22; "ሬ፡ ምጽዋት፡ *beneficus* Sx. Masc. 16; "ሬ፡ ነግድ፡ φιλόξενος *hospitalis* 1 Tim. 3, 2; Tit. 1, 8; መፍቀሪተ፡ ነግድ፡ Clem. f. 108; "ሬ፡ እንግዳ፡ Kid. f. 6; "ሬ፡ ተልእኮ፡ *officiosus* Gad. T. H.; "ሬ፡ ሐረስት፡ φιλογεωργός 2 Par. 26, 10; "ሬ፡ ጋእዝ፡ φιλαμαρτήμων Prov. 17, 19; መፍቀሪተ፡ ዝሙት፡ F. M. 8, 7; "ት፡ ግፍዕ፡ Enc. Genb. 12; መፍቀርያነ፡ ሀብት፡ Rom. 2, 8; "ያነ፡ ፈጊዕ፡, ንዋይ፡ φίλαυτοι, φιλάργυροι 2 Tim. 3, 2; "ያነ፡ ሢመት፡ ወክብር፡ Kid. f. 4; አኃት፡ ክቡራት፡ ወመፍቀሬያት፡ (sic pro "ሪያት፡ vel "ርያት፡) እግዚ"፡ θεοφιλέσταται Cyr. ad Reg. f. 25.

አፍቃሪ፡ n. ag. *amans*: አፍቃሬ፡ ወናዝዚ፡ Genz. f. 90.

ፊቃር፡ n. prgr., m. et f. [cfr. ܦܩܪܐ et ܦܩܪܐ, fortasse a φάκελλος], nomen vestimenti sacerdotalis et monachalis, 1) *cingulum, zona*, clericorum: ዲያቆናት፡ ኢይቅንቱ፡ ሐውቋሆሙ፡ በፊቃር፡ በውስተ፡ ጸሎት፡ II Can. Nic. 67 (Arabs exhibet *zonis*, et locus parallelus F. N. 7, 4 exhibet ዝናር፡ q. v.); ዝናራት፡ ዘውእቶሙ፡ ፊቃር፡ F. M. 31, 5 (vid. sub መንዲል፡ c. 195); Kedr f. 1 (vid. sub ቀሚጽ፡); ወተበትከት፡ ፊቃሩ፡ Sx. Haml. 11; monachus ረከበ፡ ኀበ፡ አንቀጽ፡ ከልበ፡ ምዉተ፡ ወሰሐበ፡ በፊቃሩ፡ Sx. Nah. 14; laicorum: ቀነተ፡ ሐቌሁ፡ በፊቃሩ፡ Sx. Mag. 6. 2) *casula, cucullus* ut videtur: S. Antonio ab angelis ostenduntur ቅናት፡ ወፊቃር፡ ዘመስቀል፡ አምሳለ፡ አስኬማ፡ ወላዕለ፡ ርእሱ፡ ቆብዕ፡ አምሳለ፡ ጌራ፡ Sx. Ter 22; huc nescio an etiam referre liceat locum Deg. et Mavâs. n. 23 sub አስሐወ፡ allatum. — (Lud. exponit: „vestis quaedam monachalis, ab anteriore et posteriore parte dependens"). — *Voc. Ae.*: ፊቃር፡ ዘ፡ ኀባኔ፡ (q. v. col. 600).

ፎቅንስ፡ vid. sub ፎንቅስ፡

ፈቅአ፡ vel **ፈቅዐ፡** I, 1 [ܦܩܥ *diffidit, rupit*, ܦܩܝܥ *fissus, ruptus est*] Subj. ይፍቃእ፡ 1) *diffindere, diffringere, perfringere*: Pompejus jussit ከመ፡ ይትክሉ፡ ሞግአ፡ ኀጺን፡ ላዕለ፡ ቅጽረ፡ ሀይከል፡ ወይፍቅኡ፡ ቡቱ፡ ቅጽረ፡ Jsp. p. 311. 2) *mulcare, vulnerare*: ይፈቅኡ፡ ገጾ፡ በአርማሐ፡ እሳት፡ Apoc. Mar. Joh.; ፈቅእዎ፡ ርእሶ፡ እስከ፡ ውሕዘ፡ ደሙ፡ ከመ፡ ማይ፡ Chr. L. Atk. f. 29; τραυματίζειν Cant. 5, 7; Luc. 20, 12; Apoc. 19, 16. — *Rad. Abb.*: ፈቅአ፡ ዘ፡ ገመሰ ።

ተፈቅአ፡ III, 1 pass. vel refl.; legitur Const. Ap. 51, sed locus corruptus videtur.

ፍቅአት፡ n. act. et subst., Pl. ፍቅአታት፡, *vulneratio, vulnus, plaga inflicta*: τραῦμα Ex. 21, 25; ይኄይስ፡ ፍቅአት፡ (v. ፍቅአታት፡) ዘበርከ፡ እምሠናይ፡ ስዕመት፡ ዘጸላኢ፡ τραύματα Prov. 27, 6; πληγή Jes. 1, 6 var. — *Voc. Ae.*: ፍቅአት፡ ዘ፡ መግመስ፡

ፈቀደ፡ I, 1 [פקד ܦܩܕ فقد; vid. Ges. thes. p. 1120] Subj. ይፍቅድ፡ 1) *invisere*, curandi causa, *prospicere*, ኢትኅድግ፡ ዘለፈ፡ ፈቂደ፡ እንስሳከ፡ ἐπισκέπτου Sir. 7, 22 (vid. III 3 et IV, 3); አርትዕ፡ ወፍቅድ፡ ጸሀቀቶሙ፡ Lud. e Ssal. Req. 2) *respicere, reputare, aestimare*: እለ፡ ኢይፈቅድዎ፡ ለወርቅ፡ ወኢይኄልይዎ፡ ለብሩር፡ οὐ λογίζονται Jes. 13, 17; 4 Esr. 8, 67. 3) lustrare i. e. *recensere, numerare*: ፩እምቅዱሳን፡ ፱እለ፡ ይፈቅዱ፡ (quos numerare solent) Enc. Hed. 28 (in Sx. Tub.). 4) *requirere, expetere, appetere*, c. Acc. rei et እምነ፡ pers.: αἰτεῖται Deut. 10, 12; c. በኀበ፡ pers. 2 Reg. 19, 38 (aliter Ps. 72, 24); c. Acc. rei: ζητεῖν Matth. 12, 43 rom.; Hebr. 8, 7; ሀገር፡ እንተ፡ ይፈቅዱ፡ ἐπιζητουμένη Jes. 62, 12; ብዙኃን፡ እለ፡ ፈቀድዋ፡ ἐπεθύμησαν Judith 16, 22; እለ፡ ተፈቅዱኒ፡ Sir. 24, 19; ኢትፍቅድ፡ ብዙኃ፡ ውሉደ፡ 16, 1; ዘፈቀዱ፡ ὧν ἀντείχοντο Jer. 8, 2; seq. Subj. verbi Matth. 26, 16.

5) *velle, cupere*, praemissa negatione *nolle*, c. Acc.: ዘውእቱ፡ ፈቀደ፡ ይገብር፡ Job 23, 14; Jes. 56, 4; Ps. 39, 9. 113, 11. 134, 6; 1 Reg. 18, 25; ብዙኃን፡ እለ፡ ኢይሌቅሑ፡ በኢፈቂደ፡ ጻሕብ፡ Sir. 29, 7; Matth. 9, 13. 12, 7; Rom. 7, 18. 19; abs.: በከመ፡ እግዚ"፡ ፈቀደ፡ Job 1, 21; Cant. 2, 7. 3, 5; Hen. 17, 1; Joh. 3, 8; Matth. 17, 4; Marc. 1, 40; እንዘ፡ ኢይፈቅድ፡ ἀκουσίως *invitus* Lev. 4, 22; seq. Subj. verbi: ኢትፍቅዱ፡ ተአብሱ፡ Job 34, 10; መኑ፡ ትፈቅድ፡ ትርዳእ፡ 26, 2. 35, 13; Jer. 5, 3. 6, 10. 9, 6; ኢይፈቅድ፡ ይሙት፡ ኃጥእ፡ Hez. 33, 11; 1 Reg. 2, 25. 28, 11; Jud. 13, 23; Ruth 3, 13; Deut. 25, 7. 8; Matth. 1, 19. 13, 28. 15, 32. 20, 32. 26, 17; Marc. 6, 19. 25. 10, 35; Luc. 9, 54. 18, 13; Rom. 1, 11 (ἐπιποθῶ). 13; እፈቅድ፡ ለክሙ፡ ታእምሩ፡ 1 Cor. 10, 1; seq. ከመ፡ c. Subj.: በኑ፡ ፈቂደ፡ እፈቅድ፡ ከመ፡ ይሙት፡ ኃጥእ፡ Hez. 18, 23; Joh. 17, 24; Luc. 18, 41; seq. Acc. Inf.: Deut. 25, 8; 4 Esr. 8, 34; ኢትፍቅድ፡ ከዊነ፡ መኰንነ፡ Sir. 7, 6; Jer. 45, 21. a) *vult* alqs i. e. *placet, videtur, collibet* ei: እመ፡ ፈቀደ፡ ንጉሥ፡ εἰ δοκεῖ τῷ β. Esth. 3, 9; Jes. 53, 10. b) *vult facere* i. e. *libenter* facit vel *solet* facere: Luc. 20, 46; Joh. 8, 44. c) *facilem se praebere:* ኢትፍቅድ፡ Prov. 1, 10; Jes. 1, 19; ኢትፍቅድ፡ አብሶ፡ Tob. 4, 5; Deut. 12, 30. d) *promtum esse:* Marc. 14, 38; 2 Cor. 8, 11. 12. e) *delectari* alqo, c. Acc.: Ps. 118, 35; እግዚ"፡ ኢይፈቅዶሙ፡ Jer. 14, 10; Matth. 27, 43. 6) *desiderare, indigere, opus habere* (alicui *opus esse*), c. Acc. rei vel pers.: ምንት፡ ትፈቅድ፡ τίς ἡ χρεία σου Sir. 13, 6; ንፈቅድ፡ ቤተነ፡ 29, 27. 38, 12. 15, 12. 20, 16; ኢፈቀደ፡ ወኢአሐደ፡ መምክረ፡ 42, 21; Sap. 13, 16; Prov. 18, 2; Ps. 15, 1; Hen. 14, 22; Hebr. 10, 36; Apoc. 21, 23; Marc. 2, 17; Matth. 9, 12; c. Acc. rei et Acc. pers. (*ab* alqo): እመበ፡ ትከዘ፡ ዘይፈቅደከ፡ Sir. 13, 6; vel c. በ፡ rei: ትክዝ፡ በዘይፈቅደከ፡ 37, 8; abs.: ኢንፈቅድ፡ እንከ፡ τίς ἐστί μοι χρεία Sir. 11, 23; seq. Subj. verbi: Matth. 3, 14; 1 Thess. 4, 9.

አፍቀደ፡ II, 1 *facere ut velit* vel *cupiat* alqs alqd i. e. *adducere, commovere* alqm ad alqd: ዘአፍቀደኒ፡ ለቀቲሎትከ፡ Jsp. p. 338; ዘአፍቀደ፡ ሄሮድስ፡ ለአስተዋስቦ፡ .... p. 335.

ተፈቅደ፡ III, 1 1) *aestimari, reputari*, Hen. 52, 8. 2) *recenseri, numerari:* Num. 14, 29 var.; ሰላም፡ ለምልክያስ፡ ዘአድምዐ፡ ተፈቅዶ፤ ምስለ፡ ንኡሳን፡ ነቢያት፡ Sx. Ter 8; archangeli novem እለ፡ ይትፈቀዱ፡ Lud. ex Enc. Hed. 28. 3) *inspici, explorari:* ዘኢይትፈቀድ፡ ነገር፡ ἀδιεξέταστοι Sir. 21, 18. 4) *requiri* i. e. vindicari, Hen. 47, 4. 5) *desiderari*, a) *expeti:* እንተ፡ ትትፈቀድ፡ ይእቲ፡ በኵሉ፡ ποθεινὴ πᾶσιν Prov. 6, 8; ግተት፡ ዘለምንትኒ፡ ኢይበቍዕ፡ ወኢይትፈቀድ፡ Jer. 22, 28. b) *esse voluntatem* alcjs, seq. ከመ፡ c. Subj., Matth. 18, 14. c) *opus esse, necessarium esse* (erforderlich sein): ዘይትፈቀድ፡ τὰ δέοντα Prov. 24, 31; Rom. 15, 27; ዘይትፈቀድ፡ ለሐኒጽ፡ Jsp. p. 276. 330; ኢይትፈቀድ፡ በኀቤሁ፡ „non opus est ipsi" Lud. ex Org. 6; F. N. 33, 7.

ተፋቀደ፡ III, 3 *lustrare sese invicem*, i. e. a) *censere* vel *recensere suos, numerum inire inter se*, 1 Reg. 14, 17. b) *lustrari, censeri, recenseri*, Num. 14, 29; Jud. 21, 9; 1 Par. 23, 3.

አስተፋቀደ፡ IV, 3 *lustrare, censere, recensere* populum, exercitum, c. Acc., Ex. 39, 2; Num. 1, 3. 44. 26, 63; 2 Reg. 2, 30. 18, 1; 1 Esr. 8, 41; 2 Esr. 8, 15; Hez. 34, 11; *censorem* vel *inspectorem esse* alicui, c. Acc.: ከመ፡ ያስተፋቅዶሙ፡ 1 Par. 26, 30; 2 Par. 34, 12.

ፍቅድ፡, etiam **ፈቅድ፡**, subst., m. et f. (Num. 1, 44), 1) *lustratio, census*, ፍቅድ፡ et ፈቅድ፡ Ex. 39, 3; Num. 1, 44. 2) *numeratio, computus:* ፍቅደ፡ ዕለታት፡ ዓመት፡ Abush. 5; ሰላም፡ ለመርቆሬዎስ፡ ሰምናይ፡ በፍቅድ፤ እምኍልቈ፡ ጳጳሳት፡ ኄራን፡ Enc. Ter 6. 3) *numerus, summa:* Act. 27, 37 Platt; ፍቅደ፡ ንዋይ፡ ዘይትወሀብ፡ F. N. 26; ዘእንበለ፡ ኍልቍ፡ ከነ፡ ፍቅደ፡ ኀጣውእየ፡ Org. 4. — Vox አፍቃድ፡, sc. አፍቃደ፡ ኤርጋብ፡ θέμα Ἐργάβ 1 Reg. 6, 11 (aliter 6, 8. 15), etiamsi eam Pluralem vocis ፍቅድ፡ censueris, intelligi nequit. — *Voc. Ae.:* ኍልቍ፡ ፍቅድ፡ ሐሳብ፡ ዘ፡ ቍጽሬት፡ (v. ቈጽሬታ፡).

ፈቃድ፡ subst., m. et f., Pl. ፈቃዳት፡ 1) *appetitus, desiderium, studium:* ኢትትሉ፡ ፈቃደ፡ ለኀጢአት፡ Sir. 18, 30; Gen. 6, 5; Joh. 1, 13; Eph. 2, 3; ፈቃዱ፡ ተወርወት፡ ኀበ፡ ዐጸደ፡ ወይን፡ Enc. Tachs. 1; appetitus cibi, Lud. sine auct.; ፈቃዳት፡ Phlx. 198. 2) *voluntas:* Ps. 39, 11. 144, 20: ኵሎ፡ ፈቃድየ፡ ግበር፡ Jes. 44, 28. 48, 14. 58, 3. 13. 62, 4; እስመ፡ ዝ፡ ውእቱ፡ ፈቃድየ፡ Jer. 9, 24; Koh. 5, 3. 12, 1 var.; Sir. 1, 27; ፈቃዱ፡ ለእግዚ"፡ ከመ፡ ኢትግበር፡ እኩየ፡ Sir. 32, 5. 41, 4. 43, 16; ግበር፡ ፈቃደ፡ ለእምከ፡ Kuf. 25; በከመ፡ ፈቃዱ፡ Kuf. 22; 2 Tim. 1, 9; ኵሉ፡ ኀሊና፡ ወፈቃዱ፡ ለሰብእ፡ Kuf. 7; Matth. 6, 10. 7, 21. 12, 50. 26, 39. 42; Joh. 4, 34. 6, 38; Rom. 1, 10. 2, 18. 10, 1; 1 Thess. 5, 18; Eph. 1, 11; በፈቃደ፡ እግዚ"፡ Deo volente Rom. 15, 32; 1 Cor. 1, 1; በሥምረተ፡ ፈቃዱ፡ Eph. 1, 5. a) *delectatio, approbatio* (Wohlgefallen): ኢከነ፡ ቦቱ፡ ፈቃድየ፡ Koh. 12, 1; ከመ፡ ይርከብ፡ ነገረ፡ ፈቃድ፡ 12, 10. b) *benevolentia:* የኀሥሡ፡ ፈቃዶ፡ εὐδοκίαν Sir. 2, 16; ፈቃዱ፡ ለእግዚ"፡ ታስተፌሥሖ፡ ለዓለም፡ 11, 17. c) *voluntas promta:* α) c. praep. በ፡ *voluntate sua, sponte, ultro:* በፈቃድ፡ ወኢበኵርህ፡ F. M. 1, 3; በፈቃዱ፡ Ps. 75, 10; እለ፡ በፈቃዶሙ፡ ነበሩ፡ 2 Esr. 21, 2; 2 Cor. 8, 5; Clem. f. 162; በፈቃደ፡ ርእሱ፡ F. M. 33, 3. 4. β) ዘእንበለ፡ ፈቃዱ፡ *invite, invitus*, F. M. 6, 8; Gad. T. H. (vid. አዘመወ፡). γ) Statui constr. subjunctum vel in Gen. vel ዘበፈቃድ፡ vel ዘእምፈቃድ፡ *voluntarius, spontaneus:* መሥዋዕተ፡ ፈቃድ፡ Am. 4, 5; ዘበፈቃዶሙ፡ τὰ ἑκούσια Judith 4, 14; Lev. 7, 16; Num. 15, 3; (መሥዋዕት፡) ዘፈቃድክሙ፡ Lev. 23, 38; ዘእምፈቃድየ፡ እሠውዕ፡ ለከ፡ Ps. 53, 6. d) ፈቃዳት፡ *mandata, praecepta*, Kuf. 2. 21; Enc. Jac. 13.

ፈቃዲ፡ n. ag., Pl. ፈቃድያን፡ et ፈቀድ፡ 1) *volens, expetens:* እስመ፡ ፈቃዴ፡ ምሕረት፡ ውእቱ፡ θελητὴς ἐλέους Mich. 7, 18; ኢይኩኑ፡ ሐማይያነ፡ ወኢፈቃድያነ፡ እከይ፡ ለምእመናን፡ F. N. 6. 2) *vindex*, Hen. 48, 7 (vid. ተፈቅደ፡ n. 4). 3) *indigens*, F. N. 51. 4) *inspector, praepositus* ፈቀድ፡ ἐπίσκοποι 2 Par. 31, 17. 5) praestigiator vel hariolus cujusdam generis, *necromantis* vel *ventriloquus* (ut qui manes evocet, citet): ፈቃድያን፡ θελητταί (תרפים) 4 Reg. 23, 24; F. M. 15 (ubi ፈቃድያን፡ una cum ሰብአ፡ ሥራይ፡ et አብዐልተ፡ ፋላት፡ memorantur).

ፈቃዳዊ፡ adj. rel. *voluntarius:* Chrysostomus ይሰምዮ፡ ለስክር፡ እበደ፡ ፈቃዳዌ፡ F. N. 50.

መፍቅድ፡, rarius **መፍቀድ፡** subst., plerumque m., Pl. መፍቅዳት፡ 1) *res expetita* vel *aestimata:* ኵሉ፡ መፍቅድ፡ (v. ክቡር፡) πᾶν τίμιον Prov. 3, 15. 2) *res desiderata, desiderium:* ወሀበ፡ ኵሎ፡ መፍቅዳ፡ ዘሰአለቶ፡ θελήματα 2 Par. 9, 12; ይቤሎሙ፡ አይድዑኒ፡ መፍቀደክሙ፡ Jsp. p. 281 ፈጸመ፡ መፍቅዶ፡ Enc. Mag. 21; Lud. Comm. hist. p. 331 n. 93; መፍቅዳት፡ p. 484 n. 6; nihil gustavit ጊዜ፡ መፍቅዱ፡

(tempore appetitus sui) Enc. Haml. 25. 3) *res necessaria* vel *-ae, quidquid opus est, necessitates:* Ex. 35, 21. 24. 27; Jud. 19, 19; Sir. 38, 34; እስመ፡ ኵሉ፡ መፍቅዶሙ፡ ተፈጥረ፡ 39, 21; ቀዳሚ፡ ኵሉ፡ መፍቅዱ፡ ለሰብእ፡ ማይ፡ ወእሳት፡ . . . 39, 26. 33; የሀብዎን፡ ቅብአን፡ ወኵሎ፡ መፍቅዶን፡ Esth. 2, 3; Phil. 4, 19; Act. 28, 10 rom.; መፍቅደ፡ ሥጋሁ፡ ረከበ፡ Enc. Mag. 30; መፍቅድ፡ ሊተ፡ c. በ፡ vel ኀበ፡ *mihi opus est re*, ut: ምንት፡ ሊተ፡ መፍቅድ፡ በዐሐይ፡ ወወርኅ፡ Chr. Ta. 27; አልባሳት፡ ወርቅሰ፡ አልብነ፡ መፍቅድ፡ ኀቤሆሙ፡ Chr. Ta. 28; አንሰ፡ አልብየ፡ መፍቅድ፡ ኀበ፡ ዝንቱ፡ ወርቅ፡ Sx. Ter 16; F. N. 4. 4) *res curanda, negotium:* ጊዜ፡ የሐውር፡ ኵሉ፡ በዓለ፡ ቤት፡ ለመፍቅድ፡ F. M. 17, 7. 5) id quod consequi volumus, *finis, ratio* (Zweck): ዝንቱ፡ ሳዕለ፡ ፪መፍቅዳት፡ F. N. 24, 1; መፍቅድ፡ ቀዳማዊ፡ ዘአውስቦ፡ በእንተ፡ ወሊድ፡ ibid.

መፍቅድ፡ part. *indigens:* ኅጡኣን፡ ወመፍቅዳን፡ Sx. Mag. 13 (si quidem lectio sana est).

መፍቀዲ፡ et መፍቅዳዊ፡ adj. rel. 1) *indigens, egens:* መፍቀድያን፡ Phlx. 2. 51; መፍቅዳውያን፡ (ወምስኪናን፡) Phlx. 1; Lud. e Mss. Colb.; መፍቅዳዊያን፡ ለተፈውሶት፡ Phlx. 92. 2) *necessarius:* ግብር፡ መፍቅዳዊት፡ F. N. 32.

ፈተለ፡ I, 1 [טָוָה ܥܙܠ فتل] Subj. ይፍትል፡, *torquere, nere, fila deducere* vel *contorquere*, c. Acc.: ፈተላሁ፡ ለጸጕረ፡ ጠሊ፡ Ex. 35, 26; Prov. 29, 31 var. (vid. በዘተ፡); abs.: እመታ፡ ታጸንዕ፡ ለፈቲል፡ Prov. 29, 37; Ex. 35, 25; Matth. 6, 28; Luc. 12, 27; Clem. f. 190; crinem: ኢታንኅ፡ ሥዕርተ፡ ርእስከ፤ ኢትፍትል፡ ወኢትዕፍር፡ Did. 1.

ተፈትለ፡ III, 1 *neri, torqueri:* Ex. 36, 10; ልብስ፡ ዘኢተፈትለ፡ ወኢተአንመ፡ በእደው፡ Syn. f. 362.

ፍቱል፡ part. *netus, tortus, contortus, retortus:* ቢሶስ፡ ፍቱል፡ νενησμένος Ex. 26, 31; ነት፡ 28, 8; ለይ፡ 36, 9. 10. 12. 32. 37. 37, 3. 5; ሚላት፡ ፍቱል፡ κεκλωσμένος Ex. 35, 6; ደረከኖ፡ Num. 15, 38; στρεπτός Deut. 22, 12; de flagello: ጥብጣቤ፡ ፍቱል፡ Lud. e Vit. Sanct.; de crine: ድምድማሃ፡ ድሉል፤ ቄናዝሚሃ፡ ፍቱል፡ Gad. T. H.; F. N. 51 (vid. sub ድንጉዝ፡).

ፈትል፡ subst., plerumque m., Pl. አፍታል፡ vel አፍትልት፡, *filum, licium, funiculus,* σπαρτίον Koh. 4, 12; Gen. 14, 23; Jos. 2, 18; Jud. 16, 12; ፈትል፡ ዘያከንት፡ Ex. 35, 25; ልብሰት፡ እንተ፡ ክዑብ፡ ፈትሉ፡ (v. ፍትሉ፡) ዘለይ፡ Sir. 45, 11; ክበበ፡ አፍትልት፡ Chron. Ax. f. 93. a) *filum metallicum:* አፍታል፡ Ex. 36, 10; ፈትለ፡ ብሩር፡ 35, 25 var. b) *ellychnium:* ፈትለ፡ ማኅቶት፡ Lud. ex Enc. Teq. 16; ይስቅሉ፡ ማኅቶተ፡ በቤተ፡ ክር"ን፡ ወይገብሩ፡ ውስቴታ፡ ቅብአ፡ ወፈትለ፡ ዐ፡ Sx. Teq. 20; ፈትል፡ M. M. f. 110. c) *textum* araneum: ፈትለ፡ ሣሬት፡ Jes. 59, 5 var.; ፈትለ፡ ሣሬት፡ ኢይክል፡ ተዐግሦ፡ ነፍኀተ፡ ነፋስ፡ Chr. Ta. 34. d) trsl.: *ligamen*, ፈትለ፡ ትሥልስት፡ „vinculum Trinitatis", Lud. ex Org. 2. — *Voc. Ae.*: ፈትለ፡ ወርቅ፡ ዘ፡ ሽሕበ ።

ፍትል፡ Sir. 45, 11 var. vid. sub ፈትል፡

ፍትለት፡ n. act. et subst. *filorum confectio, fila,* Asc. Jes. ed. Laur. p. 80.

ፍትሉ፡ subst. *opus netum, opus filorum,* Ex. 28, 29. 33. 31, 4. 36, 22.

ፈትሉ፡ ut ዘፈትሉ፡ „inscriptio Cantici Samuelis, quod mihi alias numquam lectum", Lud.

ፈትሐ፡ I, 1 [פָּתַח ܦܬܚ فتح] Subj. ይፍታሕ፡ 1) *aperire,* saccum Gen. 42, 27. 43, 21; ፈትሐ፡ ከረሠ፡ Jsp. p. 370; uterum Gen. 29, 31; Ex. 13, 2. 13; Luc. 2, 23; thesaurum Hen. 11, 1; Deut. 28, 12; os 4 Esr. 14, 41; Hen. 56, 8. 106, 11; Jes. 52, 15; aures: ፍታሕ፡ እዘኒሁ፡ ወእዘኒሁ፡ Kuf. 12; manus: ፈቲሖከ፡ እዴከ፡ Ps. 103, 29; እደዊሃ፡ ፈትሐት፡ ለምስኪናን፡ Prov. 29, 38; Deut. 15, 8; oculos Gen. 21, 19; librum Asc. Jes. 9, 22; vomicam: ርጢናት፡ እለ፡ ይፈትሓ፡ ሕብጠተ፡ F. M. 3, 3. 2) *solvere, ex-, resolvere,* vincula: መኑ፡ ፈትሐ፡ ማእሰሮ፡ Job 39, 5; Jes. 58, 6; Act. 22, 30; cingulum: ኢይፈትሑ፡ ቅናቶሙ፡ (እምሐቌሆሙ፡) Jes. 5, 27; frenum Hen. 46, 4; vestes: ኢንፈትሕ፡ አልባሲነ፡ 2 Esr. 14, 23; calceum: Ruth 4, 7; sigillum Apoc. 5, 2. 6, 3; crinem: አንስት፡ ሶበ፡ ይጠመቃ፡ ሥዕርቶን፡ ይፍትሓ፡ Kid. f. 26; corrigiam Marc. 1, 7; ፍታሕ፡ አሣእኒከ፡ እምእገሪከ፡ Jes. 20, 2; Ex. 3, 5; Jos. 5, 15; Act. 7, 33; anathema, fascinum Matth. 16, 19; Hen. 8, 3. 95, 4; vinctum vinculis: Kuf. 22. 48; ናሁ፡ ፈታሕኩከ፡ እምነ፡ መዋቅሕቲከ፡ Jer. 47, 4; Ps. 104, 18; Jes. 14, 17; Judith 6, 14; Matth. 21, 2; Joh. 11, 44; ፈታሕኮኑ፡ እምሕማም፡ Job 39, 2. a) *remissum reddere:* ይፈትሕ፡ እደወ፡ ሰብእ፡ ἐκλύει Jer. 45, 4. b) *solvere, dissolvere, resolvere,* i. e. α) *discindere, dirumpere, irritum facere:* ከመ፡ ይፍታሕ፡ ግብሮ፡ ለጋኔን፡ 1 Joh. 3, 8 rom.; ፈቲሐ፡ ፍኅረት፡ F. N. 24, 3; ብእሲት፡ ዘኀደገት፡ ምታ፡ ወትፈትሕ፡ ሰብሳበ፡ ዘሕግ፡ Kedr f. 78; praeceptum Matth. 5, 19. β) *intermittere:* ፍታሕ፡ ጾመከ፡ በሰንበት፡ Exp. Fid. Nic. c) *dimittere,* α) reum, captivum: Matth. 27, 26; Act. 16, 35. 26, 32. β) populum congregatum Matth. 14, 15. 23. d) *absolvere* alqm in judicio vel a peccato: ፍትሖሙ፡ ወስረይ፡ ኀጢአቶሙ፡ Genz. f. 68; Reg. Pach.; Lit. 160, 3. 3) controversiam dirimere i. e. *jus dicere, judicare, dijudicare,* ፍትሑ፡ እስኩ፡ ለሊክሙ፡ Job 13, 8; Joh. 7, 24; c. ለ፡ litigantium: ዘይፈትሕ፡ ለነ፡ Job 9, 33 (coll. Gen. 16, 5); c. Acc. litigantium: Ex. 18, 16; c. ማእከለ፡ Gen. 16, 5. 31, 53; Jud. 11, 27; 1 Reg. 24, 13. 16; Jes. 5, 3; c. Acc. sententiae: ፍትሑ፡ ፍትሐ፡ Jer. 21, 12; Jes. 59, 4; 3 Reg. 3, 28; ይፈትሑ፡ ርቱዐ፡ Prov. 8, 15; Luc. 7, 43; Joh. 7, 24. a) *jus dicere* vel *judicium facere* alicui i. e. ei *jus reddere,* ejus *jus tueri,* c. ለ፡ pers.: አልቦ፡ ዘይፈትሕ፡ ሊተ፡ Job 19, 7; ፈቲሖ፡ ለጻድቅ፡ 36, 17; Sir. 32, 22. 35, 16; ፍትሑ፡ ለእጓለ፡ ማውታ፡ Jes. 1, 17. 49, 4. 51, 22; Jer. 5, 28; Dan. 7, 22; Ps. 7, 9. 53, 1. 81, 3; ፍታሕ፡ ሊተ፡ ፍትሕየ፡ Jer. 20, 12; vel ፍትሐኪ፡ እፈትሕ፡ Jes. 49, 25; c. እምነ፡ *ab* alqo *vindicare jus* alicui: ፍታሕ፡ ሊተ፡ እምኔሆሙ፡ Jer. 11, 20; 2 Reg. 18, 19. 31. b) *judicare* i. e. *punire* sontem: Kuf. p. 56. c) *sententiam pronuntiare* contra alqm, c. ላዕለ፡, ut: ፈትሐ፡ ላዕሌሃ፡ Lud. ex Enc. Mag. 5. d) *decernere, sancire,* de legislatore: እግዚ"፡ ፈትሐ፡ በሕግ፡ ብሊት፡ ከመ፡ ይምሐል፡ ብእሲ፡ በጽድቅ፡ F. M. 22, 1; nec non de lege ipsa: ሕግ፡ ብሊት፡ ፈትሐት፡ (lege Veteris Testamenti sancitum est) ከመ፡ ይቅትሉ፡ . . . . ወሕግሰ፡ ሐዳስ፡ ኢፈትሐት፡ ከመዝ፡ F. M. 4, 2.

አፍትሐ፡ II, 1 1) *aperiendum* vel *exsolvendum curare* sanguinem i. e. venam, sanguinis emittendi causa: ለእመ፡ ብእሲ፡ አፍትሐ፡ ደመ፡ ድኅረ፡ ቍርባን፡ (sic legendum videtur) Kedr f. 86. 2) *jus dicendum demandare* alicui, c. dupl. Acc.: ኢያፈትሕዎሙ፡ ፍትሐ፡ ኵነኔ፡ Sir. 38, 33.

ተፈትሐ፡ III, 1 1) *aperiri,* de oculis: Gen. 3, 5. 7; Hen. 32, 6. 90, 10; Marc. 7, 34 rom.; መዓምቃት፡ ተፈትሑ፡

Hen. 89, 7. 2) *solvi, ex-, resolvi*, Sir. 22, 16; Job 41, 8 var.; de vinculis: Marc. 7, 35; ተፈትሐ፡ማኅሜሁ፡እምነ፡መዝራዕቱ፡ Jud. 15, 14; de ligatis vel vinctis: ከመ፡ጣዕዋ፡ዘተፈትሐ፡እማእሰሩ፡ Mal. 3, 20; Luc. 13, 16; ሕቡስ፡ለእመ፡ተፈትሐ፡እሞቅሑ፡ Jsp. p. 381; Apoc. 20, 3. 7; de aqua, quae glacie solvitur: ወተፈትሐ፡ማይ፡(ዘረግዐ፡) Sx. Mij. 25; trsl.: ወይትፈታሕ፡ማእሰረ፡ተዋስቦ፡ F. M. 12, 5. a) *dissolvi*: ተፈትሐ፡መሌሊተ፡ሐቌሁ፡ Dan. 5, 6; Hen. 60, 3. b) *remitti*: ተፈትሐት፡ኀጢአታ፡ Jes. 40, 2. c) *dimitti, absolvi*: ተፈቲሖሙ፡ Act. 4, 23. 3) *judicari*, de personis: ይትፈትሑ፡ Can. Ant. 13. a) *dici* vel *pronuntiari*, de sententia judicis: ተፈትሐ፡ላዕሌሁ፡ፍትሐ፡ሞት፡ F. N. 34. b) *decerni, sanciri*: ተወሰነ፡ወተፈትሐ፡ላዕለ፡ኵሎሙ፡ምእመናን፡ seq. ከመ፡ c. Subj., F. M. 10, 3. 25, 2.

ተፈትሐ፡ III, 2 id., Lud. e Ssal. Req.

ተፋትሐ፡ III, 3 1) *solvi a se invicem, dissolvi*, ኢይትፋትሑ፡ Job 41, 8. 2) *litigare*, ኢትትፋታሕ፡ምስለ፡ኤጲስ፡ቆጶሳት፡ Did. 9; ኢይትፋትሑ፡ምእመናን፡በኀበ፡ (apud vel coram) እለ፡ኢየአምኑ፡ F. N. 43, 9; c. Acc. pers. (*cum alqo*): Lud. Comm. hist. p. 501 n. 34; Inf. Pl.: ተፋትሖታት፡ *controversiae judiciariae* F. N. 43, 5. a) *jure agere* cum alqo eumque *vincere*, c. Acc., κατακρίνειν Matth. 12, 41. 42. b) *in disceptationem vocare* alqd, c. Acc. rei: ይትፋትሑ፡በበይናቲሆሙ፡ሥርዐተ፡ሠናይ፡አምልኮ፡ ἀνακρινέτωσαν τὰ δόγματα τῆς εὐσεβείας, II Can. Ap. 35.

አስተፋትሐ፡ IV, 3 memoratur in *Voc. Ae.*: ናስተፋትሕ፡ ዘ፡ ናገበ ።

ፍቱሕ፡ part. 1) *apertus*, de portis Hen. 34, 2; animo liberali: ዘወሀበ፡እንዘ፡ፍቱሕ፡ልቡ፡ (aliàs: በስፉሕ፡ልብ፡) ወብዙሀ፡ኀሊናሁ፡ Clem. f. 174. 2) *solutus*: Dan. 3, 25; Matth. 16, 19; ዘፈታሕከ፡በምድር፡ይከውን፡ፍቱሐ፡በሰማያት፡ Clem. f. 265; de vestibus Lev. 13, 45; crinibus Herm. p. 84; F. N. 11 (vid. sub ዝርዘር፡); ፍቱሐ፡ሣእን፡ Deut. 25, 10. a) *solutus* animo i. e. *alacer, bene valens*: ፍቱሕ፡ውእቱ፡ነፍሱ፡ ἰσχύων τῇ ἕξει et εὐεξία Sir. 30, 14. 15; በ፡ኀይለ፡ወፍቱሕ፡ነፍሱ፡ ለበሊዕ፡ 41, 1. b) *absolutus* a culpa et poena: ይኩኑ፡ፍቱሓነ፡በአፈ፡መንፈስ፡ቅዱስ፤ስረይ፡ኀጢአቶሙ፡ Genz. f. 68; Lit. 160, 3. c) *remissus*, de peccato: ኵሉ፡ኀጢአታ፡(ለዛቲ፡ነፍስ፡)ትኩን፡ፍቱሐ፡በሰማይ፡ወበምድር፡ Genz. f. 27.

ፍትሕ፡ subst., m. et f. (ut Job 32, 10), Pl. ፍትሓት፡ et አፍታሕ፡, 1) *judicium*, a) actus judicandi: Ex. 23, 3. 6; Lev. 19, 15. 35; Deut. 1, 17. 17, 8; Jes. 11, 3; Koh. 8, 5; Sir. 42, 2; ፍትሐ፡ጽድቅ፡ Jes. 58, 2; ይከውን፡ፍትሕ፡ላዕለ፡ኵሉ፡ Hen. 1, 7; ከመ፡ይግበር፡ፍትሐ፡ላዕሌሆሙ፡ 1, 9; Ps. 9, 17. 139, 13; Jer. 7, 5; አድኅኑ፡ፍትሐ፡ላዕሌሁ፡ Jsp. p. 315. b) *sententia* judicis: Ex. 18, 15; Deut. 17, 9. 11; ሰምዑ፡ዘንተ፡ፍትሐ፡ዘፈትሐ፡ንጉሥ፡ 3 Reg. 3, 28; Ps. 16, 3. 18, 10. 96, 9; Sir. 38, 33 (vid. አፍትሐ፡); ኵነንከ፡ፍትሐ፡ በመዓ፡ Dan. ap. 1, 53; ሰማዕክሙ፡ፍትሐ፡ Marc. 14, 64; Joh. 7, 24; ኢያቅልሉ፡ፍትሓቲሁ፡(ለፈታሒ፡) F. N. 43, 2; c. ለ፡ seu Dat. comm.: እግዚ" ፡ይሁብ፡ፍትሐ፡ለነዳያን፡ Job 36, 6; ይገብር፡ፍትሐ፡ለግዩር፡ Deut. 10, 18; Gen. 30, 20; Jer. 20, 12; በከመ፡ከብሩ፡ያገብኡ፡ሎቱ፡ፍትሐ፡ Sir. 8, 14. c) *causa forensis, lis*: በአፍታሒሆሙ፡ 3 Reg. 10, 9; Did. 10 (vid. sub ቅሥት፡); ፍትሐ፡ከናፍርየ፡ κρίσις (*litigium*) Job 13, 6. d) „*praemium ex sententia reportatum*": አንበሩ፡ፍትሐ፡ለዘ፡ሞአ፡በምሳሌሁ፡ Lud. ex Org. Edz. 2) *jus, quod justum* vel *legitimum est*, Gen. 18, 19; Prov. 1, 3; Job 32, 10; Hab. 1, 4; Jes. 1, 21. 10, 2. 16, 5. 40, 14; በርትዕ፡ወፍትሕ፡ወጽድቅ፡ Jer. 4, 2. 5, 1. 4; ዳዊት፡ይገብር፡ፍትሐ፡ወጽድቀ፡ 2 Reg. 8, 15; Jer. 5, 1; Kuf. 4. 20; Ps. 98, 4; ወለጠ፡ፍትሐ፡ Job 34, 12. a) *causa justa*: Job 9, 15; ሚጠ፡ፍትሐ፡የዋሃን፡ 36, 15; ዘይፈቱ፡ያዕምዕ፡ፍትሐ፡ Sir. 20, 4; Ex. 23, 6; Deut. 24, 17. 27, 19; ከመ፡ያስተረትዕ፡ፍትሖ፡ለቢጹ፡ Sir. 19, 25. b) *jus* quatenus est *norma judicandi* et complectitur *leges* et *statuta*: ፍትሕየ፡ δικαιώματα καὶ κρίσεις Lev. 25, 18; Kuf. 3; ፍትሐ፡ሕግ፡ያአምሩ፡ ibid.; Dan. 9, 5; ፍትሐ፡ኵነኔየ፡ Num. 27, 11. 35, 29; Deut. 4, 1. 5. 8. 14; በከመ፡ዝንቱ፡ፍትሕ፡ Num. 35, 24; ትእዛዝ፡ወፍትሕ፡ Lud. Comm. hist. p. 305 n. 16; ፍትሓተ፡ሕገጊሁ፡ Kuf. p. 165; ፍትሓት፡ F. N. in prol.; ፍትሐ፡ነገሥት፡ inscriptus est Nomocanon Abyssinorum celeberrimus. c) *jus* quatenus opponitur gratiae: አኮ፡በፍትሕ፡ non jure (sed gratia), Org. 5.

ፍትሐት፡ n. act. et subst., Pl. ፍትሐታት፡ 1) *apertio* i. e. a) *exordium*: በፍትሐተ፡ቃል፡ Ex. 15, 1. b) *aditus, meatus*, Judith 4, 7 var.; 5, 1 var.; 7, 7 var. (vid sub ፍሥሐት፡ c. 1351.) 2) *solutio* F. M. 2, 11 (vid. እስረት፡). 3) *absolutio*: ጸግወነ፡እግዚአ፡ንስሓ፡ወፍትሐተ፡እምነ፡ኀጣውኢነ፡ Kedr 34; ጸሎተ፡ፍትሐት፡ Genz. f. 25; ጸሎተ፡ፍትሐት፡ዘወልድ፡ vel ፍትሐት፡ዘወልድ፡ inscripta est oratio quaedam absolutionis Genz. f. 52; Kedr 58; Lit. 160, 2; ፍትሐታት፡ F. N. 15. 4) *dijudicatio, judicium*, F. N. 43, 4; ፍትሐተ፡ኵነኔ፡ F. N. 46; ፍትሐታት፡ F. N. in Prol.

ፈታሒ፡ n. ag., Pl. ፈታሕያን፡ et ፈታሕት፡ 1) *aperiens*: Raphael ፈታሒ፡ማሕፀን፡ Lud. e Th. P. 2) *solvens*, a) *liberator*: Deus ፈታሒ፡እሱራን፡ Macc. f. 17; Cod. Mus. Brit. LIV, n. 7. b) *dissolvens*: instrumentum ፈታሒ፡መለያልይ፡ Sx. Ter 15 (vid. sub መብልኅ፡ c. 489). 3) *judex*: ፈታሒ፡ F. N. 43; ፈታሕት፡ Deut. 16, 18; 1 Par. 26, 29; Matth. 12, 27; Jsp. p. 315; ፈታሕያን፡ et ፈታሕት፡ F. N. 43.

መፍትሕ፡ subst. *solutio*: መፍትሐ፡ሥራይ፡ Cod. Mus. Brit. LXXVI.

መፍትሒ፡ part. c. term. adj. 1) *apertor* vel *reserator* rei clausae, Lud. e Ssal. Req. 2) *solvens, dissolvens*: ስቱ፡ሰላም፡መፍትሒ፡ሕማምነ፡ዘውእቱ፡ደመ፡ክርስቶስ፡ ho. Epiphanii in Cyr. f. 117.

ፈተተ፡ I, 1 et 2 [פתת فتّ] 1) *frangere, confringere, diffringere*: ነፋስ፡ዘይፌትቶ፡ለኰኵሕ፡ 3 Reg. 19, 11; ትፌትቶ፡ Lev. 2, 6. 2) in specie *frangere* panem, ኢይፌትቱ፡ሎሙ፡ኅብስተ፡ Jer. 16, 7; Matth. 26, 26; Marc. 6, 41; ወፈቲቶ፡ወሀበ፡ Matth. 14, 19; እንዘ፡ይፈትት፡ኅብስተ፡ Luc 24, 35; Kid. f. 9; ፌትት፡ኅብስተከ፡ለርኁብ፡ Did. 14; ጸሎተ፡ፈትቶ፡ oratio fractionis (panis) Lit. 165, 4. 169, 2 (Renaudot I p. 540). 3) frangere rem distribuendam, deinde *distribuere*, a) *tribuere* vel *assignare portionem* cibi aliusve rei alicui, c. dupl. Acc.: ወፈተቶ፡ፍተ፡ዘዘልፍ፡ Jer. 52, 34; Gen. 47, 22; 2 Reg. 19, 42. b) *donare* alicui donum, c. dupl. Acc.: የሀበ፡ንጉሥ፡ብዙኀ፡ይፌትቶ፡ (v. ይፍትቶ፡, sic) ዕሤተ፡ዘዋእ፡ 1 Esr. 3, 5; ወፈተቶ፡ ἔδωκεν αὐτῷ δόματα Esth. 1 aper. — *Voc. Ae.*: ፈተተ፡ዘ፡ቈረሰ ።

ተፈተተ፡ III, 1 et 2 1) *frangi, perfringi, confringi*: ወይትፈተት፡እብን፡በረድ፡ διεθρύβησαν Sir. 43, 15. 2) in specie *frangi*, de pane distribuendo: Lit. 173, 2; ዝውእቱ፡

ሥጋየ፡ዘበእንቲአክሙ፡ይትፌተት፡ለኀድገተ፡ኀጢአት፡ Kid. f. 9; Lit. Joh.; Phlx. 149; ይትፌተት፡ Phlx. 171; M. M. f. 94.

ፍቱት፡ part. *fractus, confractus*, Lev. 2, 6. 6, 14.

ፍት፡ subst. (m.), Pl. ፍቶት፡ 1) *frustum, frustulum* rei esculentae, panis: ፍት፡ጥዑም፡ምስለ፡ሰላም፡ ψωμὸς Prov. 17, 1; ፍት፡ኅብስት፡ 28, 21; 3 Reg. 17, 11 var.; Jud. 19, 5; ἄρτος εἷς 1 Reg. 2, 36 var.; Pl. ፍቶት፡ M. M. f. 332. 2) *portio*, Jer. 52, 34 (vid. sub ፈተተ፡); hospiti data: ፍት፡ሐምል፡ ξενισμὸς μετὰ λαχάνων Prov. 15, 17. 3) *donum, datum, munus*: ፍት፡ለእግዚ"፡ብእሲት፡የዋህ፡ δόσις Sir. 26, 14; δόμα 38, 2; ፍትክሙ፡ትነሥኡ፡ Dan. 2, 6. 48; ፍት፡መንግሥትከ፡ሀብ፡ለባዕድ፡ 5, 17; Jac. 1, 17; χάρισμα 1 Petr. 4, 10; Lit. 161, 4. — *Voc. Ae.*: ፍት፡ዘ፡ክፍል፡; *aliud*: ፍቶ፡ (sic) ዘ፡ፈንታ፡።

ፍትት፡ subst. (formae ሥጠት፡), Pl. ፍትታት፡ *fragmen, frustum, frustulum*: ፍትት፡ኅብስት፡ ψωμὸς ἄρτου affert Lud. ex 3 Reg. 17, 11 (vid. ፍታ፡); ፍትታት፡ ψωμοί Ps. 147, 6; κλάσματα Matth. 14, 20. 15, 37; Marc. 6, 43; Clem. f. 105; Kid. f. 33; F. M. 26, 7 (vid. ፍልጠት፡); በስኢለ፡ፍትታት፡ Lud. Comm. p. 498 n. 19; Sx. Sen. 19 (vid. sub ጥዕመት፡).

ፍታ፡ subst. 1) *frustum*: ፍታ፡ (v. ፍት፡, v. ፍታት፡, Lud.: ፍትት፡) ኅብስት፡ ψωμὸς ἄρτου 3 Reg. 17, 11; Jud. 19, 5 var. 2) *donum*, Lud. ex Org. Edz.

ፍታቴ፡ n. act. *fractio* (*distributio*) panis: በጊዜ፡ፍታቴ፡ቍርባን፡ Sx. Ter 5.

ፈተነ፡ I, 1 [فتن] Subj. ይፍትን፡ 1) *scrutari, perscrutari, explorare, in-, pervestigare*, ut domos, urbes, terram, thesauros, abscondita al.: እፈትና፡ለኢየሩሳሌም፡በማኅቶት፡ Zeph. 1, 12; ፍትንዋ፡ከመ፡በአት፡ Jer. 27, 26; Ob. 6; Jes. 22, 8; Gen. 31, 35. 37; Prov. 2, 4. 20, 27; 1 Reg. 23, 23; 3 Reg. 20, 6; እንዘ፡ይፈትን፡ንዋዮሙ፡ Kuf. 43; alqm: Job 7, 18; animum alcjs: Ps. 25, 2; Sap. 6, 4; ዘይፈትን፡ልበ፡ወኵልያተ፡ Jer. 11, 20. 12, 3. 17, 10; Ps. 7, 10. 16, 4; Apoc. 2, 23; abs.: ፍትን፡ Kuf. 43; Gen. 31, 33; c. በእንተ፡, ut: ለኅሊሥ፡ወለፈቲን፡በእንተ፡ (v. ለ)ኵሉ፡ዘተገብረ፡ Koh. 1, 13; እስኩ፡ፍትን፡ለሊከ፡በልብከ፡በአይቴ፡ይትቀለል፡አበሳ፡በዲበ፡ምድር፡ወሚመ፡ . . . Clem. f. 266. a) *speculari*, Lev. 13, 36. b) *per speculatores explorare* terram, urbem: 2 Reg. 10, 3; ከመ፡ይፍትን፡ሀገረ፡ 1 Par. 19, 3; Jud. 5, 14 (?). c) *scrutando assequi* Koh. 12, 9. 2) *tentare, probare, examinare*, igne metalla aliasve res: Jes. 1, 25; አረስዮሙ፡ወእፈትኖሙ፡ Jer. 9, 7; Zach. 13, 9; Sx. Genb. 2; ለንዋየ፡ለብሑ፡እሳት፡ይፈትኖ፡ Sir. 27, 5; alqm auri instar: ፈተነኒ፡ከመ፡ወርቅ፡ Job 23, 10; Ps. 65, 9. 16, 4; scientiam alcjs: 3 Reg. 10, 1; candidatum F. N. 5; c. dupl. Acc.: ይፍትንዎ፡ሕገ፡ (sc. num legum peritus sit necne) F. N. 4. a) Deum *tentare*, Ps. 94, 9; Hebr. 3, 9. b) *experiri, experimentum facere* rei: ትሠዕሉ፡(ለጣዖታት፡)ወሚመ፡ትፈትንኑ፡ኵነኔየ፡ (interrogat judex martyrem) Sx. Mag. 17.

አፍተነ፡ II, 1 *explorandum* vel *examinandum praebere* alicui a) se ipsum, c. Acc. et ለ፡ vel ኀበ፡, ut: አፍትን፡ርእሰከ፡ለካህን፡ Marc. 1, 44; F. M. 2, 7; Kedr f. 45; አፍትን፡ርእሰከ፡ኀበ፡ካህን፡ Luc. 5, 14. b) peccatum suum sacerdoti i. e. *confiteri*: ገበርኩ፡ኀጢአተ፡ብዙኀ፡ዘኢያፍተንኩ፡ለካህን፡እምንእስየ፡ Form. Conf.; ኀፍረት፡ብእሲት፡ከመ፡ታፍትን፡ኀጢአታ፡ገጸ፡ለቀዳስ፡በስልዮስ፡ Sx. Haml. 15.

ተፈትነ፡ III, 1 1) *explorari, investigari*: መንፈስ፡ሕያው፡ወቅዱስ፡ዘኢይትፈተን፡ Lit. Joh. 2) *tentari, probari*: ወርቅ፡ይትፈተን፡በምንሃብ፡ Sap. 3, 6; Prov. 17, 3; ተፈትኑ፡ Enc. Hed. 24; እለ፡ተመከሩ፡ወተፈትኑ፡ Chr. Ta. 8; Sx. Genb. 2 (vid. sub ተነጥፈ፡).

ተፋተነ፡ III, 3 *se invicem experiri*: ዘእንበለ፡ይትፋተን፡ምስለ፡እግዚ"፡ (ehe er es mit Gott versucht hat, sc. ob es ihm gut gehe mit Gott) Gad. Kar.

ፍቱን፡ part. *exploratus, tentatus, probatus, probus*, ኀይል፡ፍቱንት፡ Sap. 1, 3; ፍቱን፡ወርቅ፡ Prov. 8, 10; ብሩር፡ዘኢኮነ፡ፍቱነ፡ ἀδόκιμος 25, 4; ወርቅ፡ጽሩይ፡ወፍቱን፡ 1 Par. 28, 18; Ps. 11, 7; አረጋዊ፡ጽኑዕ፡ወፍቱን፡ (erprobt) Sx. Teq. 20. — *Voc. Ae.*: ፍቱን፡ዘ፡ክሉስ፡

ፍትንት፡ n. act. *probatio*, Lud. sine auct.

ፈታኒ፡ n. ag. *scrutator, explorator, tentator*: እግዚ"፡ፈታኔ፡አልባብ፡ M. M. f. 27; Deus ፈታኔ፡ኢዮብ፡በደዌ፡ወበዐበቅ፡ Tab. Tab. 23.

ፈተና፡ subst. 1) *tentatio*: ወኮነ፡ላዕሌሁ፡ፈተና፡ዐቢይ፡ Gad. Kar. 2) *tentamen, experimentum, tirocinium*: ለፈተና፡ምንኵስና፡ F. M. 12, 3.

መፍትኒ፡ part. c. term. adj. *qui probando* vel *tentando est* alicui: መፍትኔ፡አዕርክት፡ quasi *obrussa* amicorum, Fal. f. 78.

ፈተወ፡, rarius ፈትወ፡ (Act. 25, 25 Platt; Deut. 14, 26 al.) I, 1 [פתה فتا; origo est in *dilatando* et *aperiendo*; inde derivatur *inhiare*] Subj. ይፍትው፡ vel ይፍቶ፡ et ይፍትው፡ vel ይፍቱ፡, *cupire, concupiscere, appetere, desiderare, exoptare*, ἐπιθυμεῖν, c. Acc. Ex. 20, 17. 34, 24; ፈቲውየ፡ Num. 16, 15 var.; Deut. 5, 18. 7, 25. 12, 20. 14, 26; Jos. 7, 21; 1 Reg. 2, 16; 2 Reg. 3, 21; Ps. 44, 13. 118, 40; Koh. 6, 2; ኢትፍቱ፡መብልዐቲሁ፡ Prov. 23, 6; እመ፡ወሀብከሃ፡ዘትፈቱ፡ለነፍስከ፡ Sir. 18, 31; Sap. 6, 14; ዘይፈትዋ፡ለመንሱት፡ ὁ ἀγαπῶν κίνδυνον Sir. 3, 26; እዝነ፡ማእምር፡ትፈቱ፡ጥበበ፡ 3, 29; ኢፈተውኩ፡መሥዋዕተከ፡ Jes. 43, 24; ፈተውዋ፡ ἐγένοντο ἐν ἐπιθυμίᾳ αὐτῆς Dan. ap. 1, 8; Hen. 6, 2. 39, 8; 1 Tim. 3, 1; Gal. 5, 17; 1 Cor. 10, 6; Matth. 5, 28; ፈተዉ፡ፍትወተ፡ Num. 11, 4; Ps. 105, 15; c. በ፡ Hen. 15, 4; c. Acc. et Subj. verbi: ፈተዋ፡በነፍሱ፡ይስክብ፡ምስሌሃ፡ Judith 12, 16; Luc. 22, 15; c. Subj. verbi: Matth. 13, 17; Luc. 15, 16. 16, 21. 17, 22; እምፈተውኩ፡ለልየ፡እትጐርዐይ፡ Job 30, 24; ከመ፡ይፈቱ፡ኀጽው፡ወለት፡ድንግለ፡ከማሁ፡ዘይፈቱ፡ያዕምዕ፡ፍትሐ፡ Sir. 20, 4; ይፈትዉ፡ያእምሩ፡ Jes. 58, 2; seq. ከመ፡ c. Subj.: Deut. 18, 6; c. Acc. Inf.: Act. 25, 25; ኢትፍቱ፡ሀልዎ፡ምስሌሆሙ፡ Prov. 24, 1. a) abs.: *concupiscere*, Rom. 7, 7. 13, 9; እንበለ፡ትፍትው፡ (de virgine) Sir. 42, 9. b) *voluptatem percipere* Cant. 2, 3. c) *promtum esse* Matth. 26, 41. d) *delectari* alqo, c. ላዕለ፡ Kuf. p. 74; c. Acc., Kuf. p. 75. — *Voc. Ae.*: ፈተወ፡ዘ፡ቈለጠ፡ወደደ፡ይ፡

አፍተወ፡ II, 1 *appetitu, concupiscentia, desiderio afficere* alqm, *delectare* alqm, *placere* alicui, c. Acc. pers.: ኢያፍቱከ፡ሥና፡ለብእሲት፡በዕድ፡ Sir. 9, 8; ኢያፍቱከ፡ተድላሆሙ፡ለረሲዓን፡ μὴ εὐδοκήσῃς 9, 12; ኢያፍቱከ፡ግብሮሙ፡ለኃጥኣን፡ μὴ θαύμαζε ἐν . . . 11, 21; ኵሉ፡ዘያፈትዋ፡ለዐይንየ፡ Thren. 2, 4; ኢያፍተወኒ፡መዋዕለ፡ሰብእ፡ Jer. 17, 16; ኵሉ፡ዘአፍተዎሙ፡ 3 Reg. 20, 6; Asc. Jes. 3, 30. a) impers.: *cupiditas incedit* alqm, ወአፍተዎ፡ለዳዊት፡

1 Par. 11, 17; seq. ከመ፡ c. Subj. 1 Petr. 1, 12. b) *libet:* በከመ፡ዘያፈትወከ፡ κατὰ πᾶσαν τὴν χρείαν σου 2 Par. 2, 16.

ተፈትወ፡ III, 1 1) *sibi concupiscere* vel *cupidum esse:* ተፈቲውየ፡ Num. 16, 15; ተፈቲዎ፡ Ex. 22, 10. 2) *appeti, desiderabilem esse, exoptari:* ይትፈተው፡እምወርቅ፡ Ps. 18, 11; ዘይትፈተው፡ ἐπιθυμητότερος Sap. 3, 14.

ፍትው፡ part. *desiderabilis, exoptandus, jucundus, suavis,* Org. 2; Cant. 5, 16 var.; አጥባትኪ፡አንቅዕተ፡ሐሊብ፡ፍትው፡ I Sal. Mar. 25; ዝክርክሙ፡ፍትው፡እምሥጋክሙ፡መዋዒ፡ Enc. Tachs. 28; ፍትወ፡ምግባር፡ወምዑዘ፡ኒፋት፡ Sx. Ter 15.

ፍትወት፡ (etiam ፍቶት፡ Lud. e Cant. Mar.), n. act. et subst., m. et f., Pl. ፍትወታት፡ *cupiditas* a) *concupiscentia, appetitus, libido:* Ps. 9, 24. 77, 33; Num. 11, 34. 35; Sir. 23, 5; ተዐገሥ፡እምፍትወት፡እኩይ፡ (v. እምፍትወት፡) ἐφέξεων 18, 30; ፍትወተ፡ልቡ፡ 27, 6; እምነሉ፡ፍትወተ፡ብእሲ፡ይእቲ፡ተዐቢ፡ 36, 27; እኪት፡ፍትወት፡ 37, 3; Jer. 9, 14. 16, 12; ፍትወተ፡ረሲዓን፡ Prov. 12, 12; ፍትወት፡ (collect.) ይቀትሎ፡ 21, 25; ፍትወተ፡ረብሕ፡ Sap. 14, 2; ፍትወቱ፡ለሥጋ፡ vel ለዐይን፡ 1 Joh. 2, 16; 1 Petr. 2, 11; Rom. 6, 12. 7, 7 seq.; Gal. 5, 16. 24; Joh. 8, 44; Marc. 4, 19 al.; concupiscentia carnalis vel venerea Dan. ap. 1, 11. 56; Jer. 2, 24; Lud. Comm. hist. p. 316; al.; ሕማመ፡ፍትወት፡ዝሙት፡ Lud. e Vit. Dan.; ፍትወታቲሁ፡ለዝ፡ዓለም፡ Phlx. 3; Clem. f. 153; ለእመ፡ፈተውነ፡ፍትወታተ፡ንሕነ፡ንረክብ፡ Sx. Sen. 16. b) *desiderium* et *res desiderata:* Ps. 9, 41. 20, 2. 37, 9. 111, 9; ኢያጸግቦ፡ፍትወቶ፡ Job 20, 20; ያጸግበከ፡እምፍትወት፡ነፍስከ፡ Jes. 58, 11; ፍትወታ፡ለጥበብ፡ Sap. 6, 21. c) *deliciae:* ፍትወተ፡አዕይንቲሆሙ፡ ἐπιθυμήματα Hez. 24, 25; Thren. 1, 7. 10; እለ፡ይገብሩ፡ፍትወተ፡ነፍሶሙ፡ καταθύμια Jes. 44, 9; ኵሉ፡ፍትወት፡ ὅλος ἐπιθυμία Cant. 5, 16; ብእሲ፡ፍትወት፡አንተ፡ Dan. 9, 23. 10, 11. 19. d) *studium,* προαίρεσις Koh. 1, 14. 2, 11. 22. e) *voluntas* Dei, 1 Joh. 2, 17.

ፍታው፡ subst. *desiderium, cupido, libido:* Sap. 18, 3 var.; ፍታወ፡ኂሩቲሁ፡ (virtutum ejus) Phlx. 52; እምፈጸምኩ፡ፍታውየ፡ላዕሌከ፡ Jsp. p. 338; ከመ፡ታእትቱ፡ፍታወ፡ዐርክሙ፡እምላዕሌክሙ፡ p. 325; c. በ፡ alcjs: ታአምር፡እግዚእ፡ፍታዎ፡ብነ፡ p. 278.

ፈታዊ፡ n. ag., Pl. ፈታውያን፡ 1) *cupitor, cupidus:* ፈታውያነ፡ጽዕለት፡ ἐπιθυμηταί Prov. 1, 22; ፈታውያነ፡እከይ፡እሙንቱ፡ ἐρασταί Sap. 15, 6. 2) *libidinosus:* ኢትኩን፡ፈታዌ፡ Lud. Comm. hist. p. 316 n. 52; ሰቡያን፡ወፈታውያን፡ Clem. f. 232.

ፍትወታዊ፡ adj. rel. *libidinosus, voluptarius:* አሕላማት፡"ዊት፡ Phlx. 162; ሥጋ፡"ዊ፡ Fal. f. 15; jejunent ከመ፡ያድክሙ፡ኀይለ፡"ዊት፡ Abush. 38.

መፍትው፡ part., passim subst., 1) *desiderabilis, exoptatus,* passim *res desiderabilis,* ግበር፡ኵሎ፡ዘመፍትው፡ዘትፈቅድ፡ τὰ ἐνθυμήματά σου Sir. 35, 12. a) sive *jucundus, amoenus,* sive *praestans, eximius,* sive *pretiosus, carus,* ἐπιθυμητός, መፍትው፡ለዐይን፡ሰርጉ፡ Sir. 45, 12; ኵሉ፡ግብሩ፡ለእግዚ"፡ሠናይ፡ወመፍትው፡ 42, 22; ወይን፡መፍትው፡ Am. 5, 11; Jes. 27, 2; መዝገብ፡መ" Prov. 21, 20; ይነሥቱ፡አብያቲከ፡መፍትወ፡ Hez. 26, 12; በእንተ፡ምድረ፡ሕዝብየ፡መፍትው፡ Jes. 32, 12; Ps. 105, 24; ኵሉ፡ንዋየ፡መፍትወ፡ (v. መፍትው፡) Dan. 11, 8; መፍትወ፡አየድዕ፡ τιμιά ἐστι Prov. 8, 6. b) *necessarius:* አስተዳለውኩ፡ለዝንቱ፡ሕንጻ፡ኵሎ፡ዘመፍትው፡ ἐπιτήδεια 1 Par. 28, 2. c) *conveniens, decorus:* ውስተ፡ኢመፍትው፡ εἰς τὸ ἀπηχές (in *absonum* vel *absurdum*) Cyr. c. Pall. f. 85. d) *reus:* ዐረ፡ደቅከ፡መፍትዋን፡ለመዊት፡ ὀφειλομένους Sap. 12, 20 in Abb. LV. Hinc propagatur tritissimum illud 2) መፍትው፡ *decet, convenit, oportet* (ينبغى), δεῖ, χρή, c. c. Inf., ut: ተግሕሦ፡መፍትው፡እምፍኖት፡ዐዋግ፡ Prov. 22, 14; plerumque c. Subj. verbi: Matth. 14, 16. 18, 33. 23, 23; Hen. 9, 11. 15, 2; ቀሲስ፡መፍትው፡ያንሶሱ፡ኀበ፡አብያተ፡ድውያን፡ Kid. f. 16; መፍትው፡ኤጲስ፡ቆጶስ፡ይፍታሕ፡በርትዕ፡ Did. 4; መፍትው፡ለኤጲስ፡ቆጶሳት፡ይንበሩ፡ ... Did. 4; creberrime in Chrys., F. M., F. N., Syn. al. a) ኢመፍትው፡ *non licet:* እመ፡ገብረ፡ዘኢመፍትው፡ Clem. f. 255; Lud. Comm. hist. p. 307. b) መፍትው፡ *utinam!* in exclamationibus, ut: መፍትው፡ይሕየው፡ይስማኤል፡ቅድሜከ፡ Kuf. 15.

ፈኀረ፡ *fodere* vid. sub ፈሀረ፡

ፈኀረ፡ I, 1 [ארש, خطب] Subj. ይፍኅር፡ (F. N. 24, 2), *despondere, desponsare* feminam, c. Acc. pers. et ለ፡ Dat.: a) alicui: Luc. 2, 5; 2 Cor. 11, 2 et Chr. Ta. 28. b) sibi, sive omisso Dat.: Deut. 20, 7; Kuf. p. 92; sive adjecto ሎቱ፡ *sibi*: እፍኅረኪ፡ሊተ፡ብእሲተ፡ Hos. 2, 21; Sx. Nah. 28. — Nota definitionem: ፍኂር፡ከዊን፡ውእቱ፡ወተስፋ፡ዘይቀድም፡እምአውስቦ፡ወይከውን፡በመጽሐፈ፡መልእክት፡ወዘእንበለ፡መጽሐፍ፡ F. N. 24, 3. — Quomodo differat a ሐበየ፡ vid. c. 140. — *Voc. Ac.:* ፈኀረ፡ዘ፡ሐጪ፡።

ተፍኅረ፡ vel ተፈኅረ፡ (male ተፋኀረ፡ Cat. Cod. Mus. Brit. p. 11) III, 1 *desponderi* vel *desponsari* viro, c. ለ፡ viri: Matth. 1, 18; Luc. 1, 27; Asc. Jes. 11, 2. 3; ድንግል፡እንተ፡ይእቲ፡ሕፅይት፡አው፡ተፍኅረት፡ለብእሲ፡ F. M. 6, 8; Clem. f. 193; ተፍኅርኪ፡ Lud. e Ssal. Req.; ተፈኅርኩ፡ Hom. Jac. Sar.

ፍኑር፡ part., f. ፍኅርት፡ *sponsa, desponsata* Deut. 22, 25. 27; Matth. 1, 20; F. N. 24; ማርያም፡ፍኅርትከ፡ Cyr. de r. fid. f. 43.

ፍኅረት፡ n. act. *desponsatio* (*sponsalia*): በእንተ፡ፍኅረት፡ወሕጊ፡ F. N. 24; ዘሐዘነት፡በእንተ፡ሞት፡ኢትትከላእ፡እምፍኅረት፡ F. N. 24, 3; ፈቲሐ፡ፍኅረት፡ 24, 3; ዐረቦን፡ዘፍኅረት፡ *arrha sponsalicia*, ibid.

ፈኃሪ፡ n. ag. *sponsa*, Matth. 1, 16. 19 Platt; ፈኃሪነ፡ Sx. Mag. 15; ፈኃሪ፡አው፡ዘተፍኅረት፡ F. N. 24, 2; in Pl. ፈኃርያን፡ *sponsi* i. e. *sponsus et sponsa*: ለእመ፡ሞተ፡፩እምፈኃርያን፡ቅድመ፡አውስቦቱ፡ F. N. 42, 3.

አፍኅርት፡ *pulli* vid. sub አፍርኅት፡ sub ፈርኀ፡

ፈኀቀ፡ *detergere, radere* vid. sub ፈሐቀ፡

ፍኖ፡ *via* vid. sub ፈነወ፡

ፈኒቃ፡ፈንቄ፡ፈንቂን፡ፈንቆን፡ፈኒቆን፡ 1) n. pgr. sc. φοῖνιξ cum suis casibus, *palma* Jud. 4, 5. 3, 13; Deut. 34, 3. 2) ፈኒቅ፡ፈንቂስ፡ፈንቂስ፡ፈኒቂስ፡ፈኒቄ፡ፈንቂን፡ n. pr. *Phoenice* Ex. 16, 35; Deut. 3, 9; Jes. 23, 2; Act. 11, 19. 15, 3. 21, 2; et ፈንቂስ፡, ፈንቆን፡ *Phoenices* Jos. 5, 1, Job 40, 25.

ፈንቀለ፡ quadrl. I [amh. **ፈነቀለ፡** *to overturn, turn upside down* Isenb. p. 195] *refodere, rimari*, evertendo et invertendo res studiose *perscrutari* [فنق *fodit?* sec. Lud. proprie dicitur de simiis quae „lapides partim e terra prominentes evertunt ac sub iis latentes vermiculos devorant"]: **አለ፡ይፈነቅሉ፡ መቃብረ፡** τυμβωρύχοι Chr. ho. 29; **ተሀውክ፡ኵሎ፡ዘውስተ፡ቤታ፡ ወትፈነቅል፡ወትኅሥሥ፡ እስተ፡ሐሚማ፡** Luc. 15, 8 rom. (in ed. Platt. **ተሀውክ፡ወ** omissum est); Thomas apostolus **ዘፈንቀለ፡ አጽልዕቲሁ፡ወአብአ፡አጻብዒሁ፡ውስተ፡ገቦሁ፡** M. M. f. 180.

ፈንቂስ፡, **ፈንቆን፡** al. vid. sub **ፈኒቃ፡**

ፎንቃስ፡ n. prgr., fortasse primitus i. q. φοίνιξ avis, at Hen. 89, 10 est nomen *avis rapacis*. Vid. etiam scholia ad **ፈንክስ፡**

ፎንቅስ፡ sec. Lud., **ፎቅንስ፡** et **ፎቀንስ፡** sec. Voc. Ae., nomen *simiae* pusillae, cui Lud. Hist. I, 10, 58 nomen *cercopitheculi* vel *galeopitheculi* indidit; Amharice nominatur **ጉሬዛ፡** vel **ጉሬዛ፡**, de quo vid. Isenb. p. 173; Harris II. 29. 63, et Ann. p. 52 ubi *colobus* exponitur.

ፈንክስ፡ n. prgr., sc. φοίνιξ *phoenix* avis: **ናሁ፡ያሴብዎን፡ ለዕልዋን፡** (sc. de resurrectione mortuorum) **ያፍ፡ለእለ፡ይብሉ፡ አልቦ፡ዘከማሁ፡ዘ፩ፍጥረቱ፡** (unigena) **ዘስሙ፡ፈንክስ፤ይብሉ፡በእንተ፡ውእቱ፡ያፍ፡ከመ፡የሐዩ፡፭፻ዓመተ፡ወእምዝ፡ ይወርድ፡ውስተ፡ግብጽ፡ወያመጽእ፡** (sic) **ምስሌሁ፡ቀናንሞስ፡ወሰሊሖተ፡ወዑደ፡ወይነብር፡ውስተ፡ሥዕለ፡ጣዖት፡ዘስሙ፡ኢዎን፡ወይሬኢ፡ውስተ፡ምሥራቅ፡ወይሰግድ፡ለፀሐይ፡ ወእምዝ፡ይውዒ፡ወይከውን፡ሐመደ፡ወይወፅእ፡እምውእቱ፡ ሐመድ፡ንኡስ፡፩ዕጺ፡ወያመውቆ፡ፀሐይ፡ለውእቱ፡ዕጺ፡ወይከውን፡ንኡሰ፡ያፈ፡ፊንኪስ፡ወልሂቆ፡ይገብእ፡ውስተ፡ብሔረ፡ዐረብ፡** Did. 25 (vid. Const. Ap. V, 7). — *Voc. Ae.*: **ንስር፡ ወአውስት፡ወፈንክስ፡ዘ፡አሞሬ፡**; *aliud*: **ፍንክስ፡ብ፡ንስር፡**

ፈነወ፡ I 2 [ܦܢܐ *vertere* et *se vertere*, ܦܢܝ *redire*] 1) *mittere*, a) c. Acc. pers.: **ፈንወኒ፡** Jes. 6, 8. 48, 16; Gen. 42, 4. 43, 8; Ex. 5, 22; Num. 13, 2. 3; 1 Reg. 25, 32; 3 Reg. 1, 6; Act. 25, 25; Joh. 4, 34. 5, 23 al.; omisso Acc.: Gen. 38, 17; Matth. 14, 35; **ፈኒዎ፡ርብቃ፡ጸውዐት፡ያዕቆብሃ፡** Kuf. 27; seq. verbo fin.: **ፈነወ፡ወቀተለ፡** Matth. 2, 16; Marc. 6, 17; Ps. 17, 19. 56, 4; seq. Subj. verbi: Matth. 22, 7; Luc. 4, 19; 4 Esr. 4, 36; 4 Reg. 7, 14; vel **ከመ፡** c. Subj.: Num. 13, 16. 14, 36; Deut. 34, 11; Jos. 6, 25; 1 Reg. 15, 1; Luc. 16, 24; c. **ኀበ፡** pers.: Gen. 32, 4. 46, 28; Ex. 3, 13—15; Num. 20, 14; Jud. 11, 12. 14, 1; 2 Reg. 2, 5; Jes. 36, 12; Jer. 32, 3. 36, 3; Matth. 11, 2; Act. 23, 30; Tit. 3, 12; c. praep. loci: **ፈነዉ፡ኀበ፡ኵሉ፡አድያም፡** Matth. 14, 35; c. **ውስተ፡** Jud. 6, 35. 7, 24; Jer. 2, 10; c. **መንገለ፡** Jer. 14, 3; c. **ቅድመ፡** Gen. 45, 5; Luc. 7, 27; c. **እምድኅረ፡** Gen. 8, 8; al.; c. Acc. loci: Matth. 2, 8; **ፈነወ፡ሐዋርያተ፡ብሔረ፡ግብጽ፡** Hez. 17, 15; Gen. 32, 4; **እመ፡ፈነዎሙ፡በብአ፡** (in bellum) 1 Esr. 4, 4; c. Acc. viae 1 Reg. 15, 20. b) c. Acc. rei: Gen. 38, 23. 45, 23. 27. 46, 5; Ex. 9, 14. 23, 28; Jos. 24, 12; Ps. 104, 26; Koh. 11, 1; Marc. 4, 29; c. **ለ፡** pers.: Gen. 32, 19. 38, 17. 20; Ps. 19, 2. 77, 29. 109, 3. 110, 8; c. **ላዕለ፡** pers. (*super* vel *contra* vel *ad* alqm): **ፈነወ፡እግዚ"፡ሞተ፡ላዕለ፡ያዕቆብ፡** Jes. 9, 8; Lev. 26. 25; Deut. 7. 20; Hez. 14, 19. 21; **ፈኑ፡ላዕሌየ፡መንፈሰ፡ቅዱሰ፡** 4 Esr. 14, 24; Luc. 24, 49; c. **በእደ፡** *per* alqm, Kuf. 22, vel c. **ምስለ፡** *cum* alqo i. e. *per* alqm: Gen. 38, 20; 1 Reg. 16, 20; 2 Reg. 11, 14; Apoc. 1, 1 Platt; **ዘይፌኑ፡ አንቅዕተ፡ ውስተ፡ ቈላት፡** (*emittit*) Ps. 103, 11. c) passim: *extendere, protendere* manum, Ps. 143, 8; Cant. 5, 4; **ኢትፈኑ፡እዴከ፡ዲበ፡ሕፃን፡** Kuf. 18. d) *emittere, projicere* sagittas: **ፈኑ፡አሕጻከ፡** Kuf. 38; Ps. 17, 16. 143, 7. 2) *dimittere, missum facere*: Kuf. 5. 27. 42; Gen. 24, 54. 30, 25. 32, 27. 45, 24; Ex. 3, 20. 4, 23; Lev. 14, 53; Jos. 2, 21; Jud. 2, 6. 3, 18. 7, 8. 11, 38. 15, 5; 1 Reg. 6, 6. 9, 19. 10, 25. 13, 2. 24, 20; Jer. 15, 1; Tob. 10, 7; 2 Esr. 12, 6; Hen. 10, 9; Matth. 14, 22; Luc. 1, 53. 20, 10. 11 al. a) abeuntem *deducere, prosequi*, Gen. 12, 20. 18, 16. 31, 27; 1 Reg. 9, 26; Act. 20, 38 (vid. **አስተፋነወ፡**). b) *manumittere* servum, sive addito **አግዓዚ፡** Jer. 41, 9; Deut. 21, 14; sive omisso Jer. 41, 14. c) *dimittere* vel *expellere* (*repudiare*) uxorem, feminam, Gen. 21, 14; Kuf. 17; **ፈነውክዋ፡ለእምክሙ፡** Jes. 50, 1; Mal. 2, 16. — *Voc. Ae.*: **ፈነወ፡ዘ፡በ፪ለአከ፡ሰደደ።**

ተፈነወ፡ III, 2 1) *mitti*: **ተፈነወ፡ኀቤየ፡፩እምሱራፌን፡** Jes. 6, 6. 37, 21; Hen. 76, 4; Asc. Jes. 7, 4. 5. 8. 16. 17; 4 Esr. 2, 1; Matth. 15, 24. 23, 37; Luc. 1, 19. 26. 4, 43. 19, 32; Joh. 1, 6; 1 Petr. 1, 12; **ተፈኒዎሙ፡** 2 Petr. 1, 21. a) *dirigi*: **ጸሎት፡ እንተ፡ ትትፌኖ፡ ውስተ፡ ዝንቱ፡ መካን፡** 2 Par. 7, 15; **ለከ፡ይትፌነው፡ጸሎት፡** Ps. 64, 1. b) *emitti, projici*: **ተፈነወ፡ቃል፡** Enc. Sen. 17; **ተፈነወ፡ኩናት፡ኀቤሁ፡** Chr. Ta. 22 (vid. **ደርበየ፡**). c) *propelli* Hen. 10, 6. 2) *dimitti* Hebr. 13, 23; *deduci* Rom. 15, 24; Act. 15, 3. 3) i. q. **ተፋነወ፡**, Act. 21, 6 rom. et Platt.

ተፋነወ፡ III, 3 *se invicem dimittere* i. e. *valedicere* aliciui vel sibi invicem, c. c. Acc. pers.: **ወእምዝ፡ተፋነውዎ፡** Sx. Teq. 9; **አንሰ፡እትፋነወክሙ፡** Sx. Jac. 3; **ሖር፡ ተፋነዎሙ፡ለአዝማዲከ፡** Sx. Nah. 14.

አስተፋነወ፡ IV, 3 1) *prosequi, deducere* abeuntem, Gen. 12, 20 var.; 18, 16 var.; Act. 17, 15. 21, 5 Platt; **አስተፋነዎ፡ሄሮድስ፡እስከ፡መካን፡ርሑቅ፡ወተመይጠ፡** Jsp. p. 334; **ወኵሉ፡ዘያስተፋንዎ፡ኢኮነ፡ጠቢበ፡** (συμμενόμενος?) Prov. 20, 1. 2) *valedicere* alicui: **በአ፡ውስተ፡ቤቱ፡ወቤተ፡እንዘ፡ያስተፋንዎሙ፡ለእሙ፡ወለአዝማዲሁ፡** Sx. Nah. 14. 3) *dimittere*: **ከመ፡የአዝዝ፡ለአስተፋንዎ፡ኵሉ፡ዘተጼወወ፡** Jsp. p. 316.

ፍኑው፡ part. *missus* Phlx. 194; **መልአክ፡ፍኑው፡እምኀበ፡እግዚ"፡** Jsp. p. 294; Chr. ho. 8; **ፍኑው፡አንተ፡** (Christe) **እምኀበ፡አቡከ፡** Lit. Jac. Sar.; **በአፈ፡ነቢያት፡ፍኑዋን፡ወሐዋርያት፡ላእከን፡** F. M. 1, 3; Lit. Jac.; **ሐዋርያ፡ፍኑው፡** Enc. Mij. 17; **ዘሑርኪ፡ብሔረ፡ህንደኬ፡ፍኑውት፡** Enc. Masc. 17.

ፍኖት፡ subst., f. et m., Pl. **ፍናው፡** et **ፍናዌ፡**, Pl. Pl. **ፍናዋት፡** (formam Pl. **ፍንዋት፡** in Syn. p. 314 seq., formam **ፍኖታት፡** Hen. 19, 19 var. reperi) *via*, 1) *iter* quod quis facit: **ይሜርድ፡ ፍኖቶ፡** Ps. 18, 6; **ከመ፡ጸር፡ክቡድ፡በውስተ፡ፍኖት፡ርሑቅ፡** Sir. 21, 16; Jos. 9, 11; **ፍኖተ፡የሐውር፡** Koh. 10, 3; Gen. 24, 40. 42. 28, 20; **ሥንቅ፡ለፍኖት፡** 45, 21; Jud. 19, 9; Matth. 15, 32; **በፍኖት፡** Gen. 44, 29. 45, 24; Ex. 4, 24. 23, 20; 1 Reg. 24, 4. 26, 3; Luc. 2, 44; **ውስተ፡ፍኖት፡** Matth. 5, 25. 2) *via*, qua inceditur: **ቁሚ፡ውስተ፡ፍኖት፡** Jer. 31, 19; Num. 22, 23; Gen. 38, 21; 1 Reg. 24, 4. 26, 3; Matth. 2, 12. 8, 28. 13, 4; Ps. 8, 8; **ሐዊር፡ፍኖተ፡ጠዋየ፡ወመብእስ፡** Jer. 18, 15; **ፍኖት፡መብእስ፡ወንጉግት፡** Clem. f. 200; **ሖረ፡ፍኖተ፡** Job

16, 22; Deut. 1, 31; Jud. 18, 26. 19, 9; ይሠወጥ፡በፍኖት፡እንተ፡በቲ፡መጽአ፡ Jes. 37, 34; Jud. 2, 17; አመጽአሙ፡ለዕዉራን፡በፍኖት፡ዘኢያአምሩ፡ Jes. 42, 16. 48, 17; እንተ፡አይ፡ፍኖት፡ነዐርግ፡ 4 Reg. 3, 8; ፍኖት፡እንተ፡ትወስድ፡ውስተ፡ሀጕል፡ Matth. 7, 13. 14; ፍኖተ፡ግበሩ፡ለዘዐርገ፡ Ps. 67, 4; Hez. 21, 19; አስተዳልዉ፡ፍኖቶ፡ Matth. 3, 3; ዘይጸይሕ፡ፍሮተከ፡ 11, 10; Marc. 2, 23; ፍናው፡ርቱዓት፡ Prov. 2, 13; ፍናው፡ዕጹባት፡ Ps. 16, 6; ቁሙ፡ውስተ፡ፍናው፡ Jer. 6, 16; ርእዩ፡ኵሎ፡ፍናወ፡ 3, 2; ማእከለ፡ፍናው፡ቆመት፡ Prov. 8, 2; ፍናወ፡ዚአኪ፡ ἀποστολαί σου Cant. 4, 13; ፍናዋት፡ Judith 5, 1; 4 Esr. 6, 55; በእንተ፡ፍናዋት፡ወጽንዓት፡ወመራሕብት፡ F. N. 37; ፍናዌ፡ 4 Reg. 11, 6; Lev. 26, 22; Deut. 28, 7. 25; Jos. 2, 22; Jud. 5, 6; Judith 15, 2; c. Gen. Subj.: ፍኖተ፡መንፈስ፡ Koh. 11, 5; Prov. 24, 54; Hen. 18, 5; c. Gen. loci, ad quem via ducit: Gen. 3, 24. 25, 19; Ex. 13, 17; Deut. 1, 2. 2, 8. 3, 1; Jos. 8, 15; 2 Reg. 18, 23; Matth. 10, 5; Hebr. 9, 8; 4 Esr. 5, 6. 7. a) quivis *meatus*, *aditus*, *exitus*, *transitus*, *plateae*: ፍኖት፡ኅቡእ፡ εἴσοδος Dan. ap. 13, 13; 2 Petr. 1, 11; ውስተ፡ፍኖተ፡ባሕር፡ Hez. 27, 3; 4 Esr. 5, 3. 4; ውስተ፡ፍናወ፡አናቅጽ፡ ἐν ταῖς διόδοις Judith 7, 22; በፍናዋት፡ ἐν ἐξόδοις Prov. 1, 20; በርእሰ፡ኵሉ፡ፍናዋት፡ Thren. 2, 19; ውስተ፡ፍናዌ፡ 2, 21; ውስተ፡ኵሉ፡ፍናዋት፡ Jes. 51, 20; ፍናዊሃ፡ለጽዮን፡ ὁδοί Thren. 1, 4; Jer. 5, 1; ውስተ፡ፍናወ፡ሀገር፡ ἐν ῥύμαις πόλεως Sir. 9, 7; Act. 9, 11 rom.; ፍናወ፡አህጉር፡ πλατεῖαι Judith 7, 14. b) *orbita* astrorum Hen. 2, 1. 80, 6. c) ፍኖት፡መጽያሕት፡ vel ፍኖተ፡መ"፡ *via publica* (vid. sub መጽያሕት፡ c. 1309), et ፍኖተ፡ንጉሥ፡ *via regia*, Lud. Comm. hist. p. 238 n. 5. d) ፍኖተ፡ Acc. loci et st. c., passim i. q. *versus*: ገጹ፡በሌሊት፡እምነ፡ሀገር፡ፍኖተ፡ገነተ፡ንጉሥ፡ Jer. 46, 4 vrs. nov.; Deut. 1, 40. 2, 1; Matth. 4, 15. 3) Trsl.: a) directio i. e. *latus*, *pars* (Seite), κλίτος Ex. 30, 4; ዘክልኤቲ፡ፍናዊሁ፡ Lit. Orth. (aliâs ፍና፡). b) *via* i. e. *locus* tempusve opportunum: ወሀብኮሙ፡መዋዕለ፡ወፍኖተ፡ከመ፡ይድኅኑ፡ Sap. 12, 20; Eph. 4, 27; ግበር፡ፍኖተ፡ (τόπον *locum* vel *aditum*) ለዐቃቤ፡ሥራይ፡ Sir. 38, 12; ኀጥአ፡ፍኖተ፡ይነስሕ፡ Hebr. 12, 17 rom. c) *ratio*, *modus*: በፍናው፡ብዙኅ፡ (καθόδους) Koh. 7, 22; በኅቡእ፡ፍኖት፡ ἠρέμα Chr. ho. 10 (vid. ጽጕጸ፡). d) creberrime: *vivendi agendique ratio* (ex usu loquendi biblico), እኩይ፡ፍኖትከ፡ Job 4, 6; ፍናውየ፡ Job 29, 6. 33, 11; ዝፍናው፡ Prov. 1, 19. 2, 20. 22; Jes. 55, 7—9. 58, 2; እለ፡ኢሖሩ፡በፍኖተ፡ጽድቅ፡ 65, 2; Tob. 1, 2; ኢያአምርዋ፡ለፍኖተ፡ሰላም፡ Jes. 59, 8; Rom. 3, 17. ፍኖተ፡እግዚ"፡ Jer. [illegible] 16; ፍናዊየ፡ 7, [illegible]; ኢተምህሩ፡ፍኖተ፡አረሚውያን፡ [illegible] አጽንዐ፡ፍናዌ፡ዳዊት፡ [illegible] አሚሃ፡ይጸድቅ፡ፍናዊከ፡ወፍናዌ፡ውሉድከ፡ Kuf. 22; ዕቀብ፡ፍናዊሃ፡ Sir. 6, 26. 2, 15; ፍናዎሙ፡ (pro ፍናዊሆሙ፡) 49, 9; ፍናዋት፡ኄራት፡ Hen. 91, 4. 18. 19; ፍኖተ፡ሕይወት፡ወፍኖተ፡ሞት፡ Jer. 21, 8; 4 Esr. 14, 24.

ፍና፡ subst., m. et f., Pl. (sed nonnisi apud scriptores inferioris aetatis) ፍናት፡; de forma Pl. ፍናዌ፡, quae nescio an ad ፍና፡ referenda sit, vid. sub ፍኖት፡; proprie *conversio*, *directio*, inde 1) crebro in formula ፍና፡ሰርክ፡ *appropinquatio vesperae*, *tempus vespertinum* (coll. בֵּין הָעַרְבָּיִם): ወፍና፡ሰርክ፡ውእቱ፡ 1 Reg. 23, 24; Acc. adv.: ፍና፡ሰርክ፡ *sub vesperam*: Gen. 3, 8. 24, 63; Deut. 23, 12; Zach. 14, 7; Esth. 2, 14; እንተ፡ፍና፡ሰርክ፡ *tempore vespertino* Hez. 12, 5; እስከ፡ፍና፡ሰርክ፡ *ad vesperam* 1 Reg. 20, 5; 2 Reg. 1, 12; ለፍና፡ሰርክ፡ *tempori vespertino* Lev. 6, 13. 2) *via*: ብክዩ፡በውስተ፡ፍና፡በድው፡ Jer. 9, 10; በፍና፡ *in via* Enc. Masc. 17; ዘጽድቅ፡ፍና፡ Org. 2. a) በፍና፡ *versus*, ut: በፍና፡ብሔሮሙ፡ 2 Par. 6, 38. b) *latus*, *pars*: Ex. 25, 26. 32; ውስተ፡አርባዕቱ፡ፍናሁ፡ Org. 4. c) *locus*, τόπος Ex. 15, 23. 17, 7. 21, 13; መንገለ፡ይትፈቀድ፡ፍና፡ in quocumque opus fuerit loco, Enc. Haml. 9 (Lud.: 10). d) *ratio*, *modus*: በአይ፡ፍና፡ τίνα τρόπον; Cyr. c. Pall. f. 68; Cyr. ad Theod. f. 9; በክልኤ፡ፍና፡ F. M. 11; ለትሕትና፡ክልኤ፡ፍና፡ Phlx. 99; Maria ወላዲተ፡እግዚአ፡ኵሉ፡በሐዲስ፡ፍና፡ Ssal. Req.; በእንተ፡ሠለስ፡ፍናት፡ Phlx. 70. 111.

ፈናዊ፡ n. ag. *mittens*: Deus ፈናዌ፡እሳት፡ዲበ፡አህጉር፡፫ Tab. Tab. 19; አብ፡ፈናዌ፡ወልድ፡ Chr. ho. 3; Lit. 171, 2; si Pater Filius Spiritus una sunt persona (sec. Sabellium) መኑ፡ኬ፡ፈናዊ፡ወመኑ፡ተፈናዊ፡ M. M. 5.

ተፈናዊ፡ n. ag. *missus*, *is qui mittitur*: Lit. 171, 2; M. M. f. 5.

ፍንዱቅ፡ n. prgr., sc. πανδοχεῖον (فُنْدُق) *diversorium*, *hospitium publicum*: ቤተ፡ፍንዱቅ፡ Th. P. in not. ad Jon. 2, 5.

ፈንጸጸ፡ subst. nomen morbi („morbi maligni vel acuti genus" Lud.), ut videtur *variolae* [ፍንጣጣ፡ in dial. Schoae *small-pox*, in dial. Tigre *syphilis*, Isenb. p. 195]: ወእመኒ፡ፈንጸጸ፡ወእመኒ፡ብድብድ፡ Lud. e Ssal. Req.

ፈናፍንቃም፡ subst. *androgynus*, *hermaphroditus*: ፈ"፡ ዘቦቱ፡ኀፍረተ፡ተባዕት፡ወአንስት፡ኅቡረ፡በ፩መከን፡ F. N. 24, 2 [ex ፈናፍንት፡ (Isenb. lex. p. 195) formatum syllabâ *âm*, de qua vid. Isenb. gramm. p. 33; ፈናፍንት፡ autem facile derivaveris a فَنّ et فَنَّنَ].

ፋእም፡ subst., Pl. አፍአምት፡ et አፍእምት፡ [vic. فَم ـ ضفت አፍ፡ q. v.; فَأَمَ *os herbis implevit* camelus] 1) *orificium* tunicae, περιστόμιον, ፋእሙ፡ለልብስ፡ Ex. 36, 31 (aliâs አፍ፡ q. v.). 2) *offa*, *buccella*, *panis mendicatus*: ሄድከ፡አፍአምቶ፡ለርኁብ፡ ψωμόν Job 22, 7; ሄድዎሙ፡ለርኁባን፡አፍአምቶሙ፡ (v. አፍእምቶሙ፡) 24, 10; ተሰፈወ፡የሀብዎ፡አፍእምቶ፡ Act. 3, 5 rom.; Clem. f. 174 (vid. ዘርከየ፡). 3) *trama* vel *subtemen* telae (coll. لُحْمَة *bucca carnis* et *subtemen telae*), κρόκη Lev. 13, 48—58; hom. Procli in Cyr. f. 119 (vid. sub ምሕን፡ c. 159); Lit. 170, 3. — Voc. Ae. ፋእሙ፡ ዘ፡ መሰምሱ፡

ፈአመ፡ I, 1 an 2? i. q. II, 1, ut: መብልዐ፡መላእክት፡አፍአምኮ፡ለሕዝብከ፡ Sap. 16, 20 in Abb. LV.

አፍአመ፡ II, 1 *in os indere buccellas* alicui, *cibare*, *mendicanti panem praebere*, c. Acc. pers. et Acc. rei: አፍአሞ፡ለከይሲ፡ውስተ፡አፉሁ፡ Dan. ap. 13, 27; ናሁ፡አነ፡አፍእሞሙ፡ሃዕረ፡ (v. አበልዖሙ፡) ψωμιῶ Jer. 9, 15; አፍአመኒ፡ዘተ፡መጽሐፈ፡ Hez. 3, 2 var.; እመ፡አንከይኩ፡እምሲሳየ፡ነፍስከ፡ወአፍአምኮ፡ለነዳይ፡ Jes. 58, 10; አፍአም፡እምይእቲ፡ለነዳይ፡ Clem. f. 140.

ተፍአመ፡ III, 1 1) *buccella os suum implere*, *buccam* vel *buccas deglutire*, c. Acc. rei: አባ፡አጋቶን፡ዘተፍአመ፡እብነ፡ከመ፡ኢይትናገር፡ነገረ፡ዐሩየ፡ Sx. Masc. 16 sacerdos communicanti praebeat tantum ዘየአክሎ፡ለተፍአሞቱ፡

F. M. 26, 6; quod communicanti praebetur ne sit nimium, ከመ፡ ኢይትፌአምዎ፡ ፪ ጊዜ፡ 26, 7; M. M. f. 106 (vid. sub ላእፍ፡); Lit. 173, 2; Judaei fame confecti ይመሥጡ፡ ኅብስተ፡ (a Tito suppeditatum) ወይትፌአምዎ፡ እንበለ፡ አእምሮ፡ ወእምድኅረዝ፡ ይመውቱ፡ Jsp. p. 369; በተፍእሞ፡ ሣዕር፡ ልምሉም፡ Enc. Jac. 16. 2) *buccеam* vel *panem mendicare:* ይትፌአም፡ ኅብስተ፡ προσδεόμενος ἄρτου Prov. 12, 9. — *Voc. Ae.:* ተፍእመ፡ ዘ፡ ኀረሰ፡

አስተፍአመ፡ IV, 1 *buccеas* vel *offas conquirere, mendicare:* ያስተፍእሙ፡ Job 27, 14. 30, 3. 4; Ps. 108, 9; Act. 3, 10 rom.

ፈከረ፡ I, 2 [huic verbo Lud. فكر *cogitavit, attente dispexit,* Ges. in thes. p. 1141 פתר صفر فسر comparararunt] *interpretari, exponere, explicare, explanare* res occultas vel difficiles intellectu, ut somnium Gen. 40, 8. 16. 41, 8. 12. 15. 16; Kuf. 39; 4 Esr. 12, 16; Dan. 2, 16; aenigma 3 Reg. 10, 3; parabolam Marc. 4, 14; 4 Esr. 8, 3; scripturam arcanam (ፈከሮቶ፡) Dan. 5, 16; faciem coeli Matth. 16, 3; scripturam sacram Luc. 24, 32; mysteria spiritualia 1 Cor. 2, 13; እሬኢ፡ ይሰምዐኒ፡ ቃልየ፡ ወይፌክሮ፡ διακρινεῖ Job 9, 14; ለእመ፡ ትፌክር፡ (ምድር፡) ለከ፡ ἐάν σοι φράσῃ Job 12, 8; መኑ፡ ያአምር፡ ፈከሮ፡ ቃሎሙ፡ (v. ፍከሬ፡ ቃሉ፡) Koh. 8, 1; ዘኢይትከሀል፡ ይፈክርዎ፡ δυσερμήνευτος Hebr. 5, 11. (Lud. addit: 2) „*vaticinari,* ὁμιλεῖν, *sacra loqui, concionari*" i. e. sine dubio: interpretari scripturam sacram).

ተፈክረ፡ III, 2 *explicari, exponi:* ዕጹብ፡ ዝነገር፡ ወኢይትፌከር፡ Cyr. c. Pall. f. 97; ወዘይቤሰ፡ ኢበጽሐ፡ ጊዜየ፡ (Joh. 7, 6) ይትፌከር፡ ኀበ፡ ብሂለ፡ ኢበጽሐ፡ ሰዐተ፡ ተረግዞትየ፡ M. M. f. 61. — Lud. statuit ተፈክረ፡ III, 1 et affert: ዘኢይትፈከር፡ *inexplicabile* Lit. Chrys., sed dubito an recte.

ፈካሪ፡ n. ag. *interpres:* ሰቤላ፡ ወለተ፡ ህልቃስ፡ ፈካሪተ፡ ሕልም፡ Sx. Ter 2 et Enc. Ter 2.

ፍከሬ፡ n. act. et subst., Pl. ፍከርያት፡, *interpretatio, expositio, explicatio* rerum arcanarum, arduarum, ut somnii Gen. 40, 12. 18; Jud. 7, 15; 4 Esr. 12, 13. 13, 21; Dan. 2, 4 seq. 4, 3 seq.; Kuf. 40; visionis Apoc. 1, 20; similitudinis Herm. p. 73; 4 Esr. 2, 54. 10, 52; ፍከሬ፡ እምሳል፡ Sir. 39, 3; አብዛኅከ፡ አምሳሊከ፡ ወፍከሬ፡ ነገርከ፡ 47, 15; ፍከሬ፡ ቃልከ፡ ἐν ἑρμηνείαις σου 47, 17; scripturae arcanae Dan. 5, 7 seq.; 2 Petr. 1, 20 Platt; mysteriorum et linguarum peregrinarum 1 Cor. 12, 10; ፍከሬ፡ ዘጸድቃን፡ ወዘኃጥኣን፡ Ps. 1 in tit.; scripturae sacrae vel singulorum ejus locorum, Chrys. creberrime. a) ፍከርያተ፡ ዮሐንስ፡ አፈ፡ ወርቅ፡ *tractatus exegetici,* Fid. Jac. Bar. b) significationes „*dissertatio, facultas disserendi*" e Mss. Colb. et „*declaratio* i. e. *promissio,* ut ምድረ፡ ፍከሬ፡" ex Enc. Patr. affert Lud. c) Libellum ፍካሬ፡ ኢየሱስ፡ inscriptum circumferunt Abyssini, vid. Cat. Cod. Ae. Mus. Brit. p. 22; d'Abb. Cat. p. 128. 141. 150. 191.

መፈክር፡ part., f. °ርት፡ *interpres,* etiam *fatidicus, hariolus:* መፈክራነ፡ ሕልም፡ Kuf. 40; Gen. 41, 8 seq.; ለሳን፡ መፈክርት፡ ይእቲ፡ ዘተዘኪ፡ ዘውስተ፡ ኅሊና፡ Phlx. 9; መፈክራን፡ κατηγοῦντες (?) Jud. 5, 7; χαλδαῖοι (?) Dan. 4, 4; መፈክር፡ በሰዐታት፡ Lud. e Syn. (vid. sub አሠነየ፡).

መፈክሪ፡ part. c. term. adj., *interpretator:* መፈክርያነ፡ አሕላም፡ F. N. 4[illegible].

ፈወለ፡ inus.

ተፋወለ፡ III, 3 *omina captare, ominari:* መሠርይ፡ ወዘይትፋወል፡ በፍሬ፡ ዕፀው፡ ወዘገሥል፡ ዲበ፡ ሐመድ፡ F. N. 11, 3; ኢትኩን፡ እምእለ፡ የዐቅቡ፡ ሰዐታተ፡ ወኅሬይያነ፡ ዕለታት፡ ወኢረአዬ፡ ከዋክብት፡ ወኢእምእለ፡ ይትዋፈሉ፡ (sic) በሐመድ፡ ወፍሬ፡ ዕፀው፡ ወዘገሥል፡ F. N. 11, 1. — At *Rad. Abb.:* ተፈወለ፡ ዘ፡ ቀንጥር፡ አለ፡ („alla à petits pas" d'Abb.).

ፋል፡ subst., Pl. ፋላት፡ [فال] *omen:* አዕምአ፡ ፋል፡ Clem. f. 178; ፋለ፡ ቃል፡ M. M. f. 318; አሕላም፡ ወፋላት፡ ከንቱ፡ ውእቱ፡ ወሐሰት፡ Fal. f. 48; በእምኔሆሙ፡ ሰብአ፡ ፋል፡ *ominatores* vel *ominum captatores* Gad. T. H.; F. N. 46; ሰብአ፡ ፋላት፡ id., Lud. Comm. hist. p. 317 n. 54; አብዕልተ፡ ፋል፡ id., F. M. 15. — Ludolfi Aethiops ሰብአ፡ ፋል፡ interpretatur „qui tinnitus aurium observant"; et *Voc. Ae.:* ፋል፡ ዘ፡ በገሮ፡ የሚነገር ።

ፋል፡ *faba, cicer* vid. supra c. 1339.

ፈወሰ፡ I, 2 [فشّ] *mederi, medicari, sanare, curare,* c. Acc. pers.: Gen. 20, 17; Tob. 12, 14; 4 Reg. 20, 5; Ps. 6, 2; Luc. 4, 23. 9, 2. 14, 4; Matth. 8, 16. 12, 22; Marc. 3, 15; c. ለ፡ pers.: Sir. 38, 14; c. Acc. vulneris vel morbi: Kuf. p. 42; ለቍስል፡ ዐቢይ፡ ይፌውሶ፡ ዐቃቤ፡ ሥራይ፡ Sir. 10, 10. 27, 21; Jes. 30, 26; Ps. 59, 2; Matth. 4, 23. 9, 35; c. Acc. pers. et እምነ፡ vulneris vel morbi: ይፌውሰከ፡ እምቍስልከ፡ Jer. 37, 17; Ps. 102, 3; 4 Reg. 5, 6; Luc. 7, 21; c. dupl. Acc.: እፌውሰክሙ፡ ቍስለክሙ፡ Jer. 3, 22; abs.; ፈውሶ፡ Koh. 3, 3; Job 5, 18; ይፌውስ፡ ወይሁብ፡ ሕይወተ፡ Sir. 31, 20; Luc. 5, 17; Matth. 12, 10; c. በ፡ remedii Kuf. p. 42; Sir. 38, 8. a) trsl.: Jes. 57, 18; Job 19, 25 (ἐκλύειν); Kuf. 23; ፈወስናሃ፡ ለባቢሎን፡ ወኢሐይወት፡ Jer. 28, 9; መኑ፡ ይፌውሰኪ፡ Thren. 2, 13. b) *sanare* i. e. *salubrem reddere* aquam: ይፌውሶ፡ ለማይ፡ ὑγιάσει τὰ ὕδατα Hez. 47, 8.

አፈወሰ፡ II, 2 *sanare jubere:* ወአፈውሶ፡ እምለምጹ፡ 4 Reg. 5, 6 var. (At Matth. 10, 1 Platt pro ያፈውሱ፡ legendum videtur ይፈውሱ፡ et ያውዕኡ፡ pro ያወዕኡ፡).

ተፈወሰ፡ III, 2 *sanari, curari:* Jer. 28, 8; 4 Esr. 6, 80; Luc. 9, 11; F. M. 5, 5; c. እምነ፡ morbi vulnerisve: Luc. 5, 15. 6, 17; ከመ፡ ይትፌወስ፡ እምቍስሉ፡ 2 Par. 22, 6; F. M. 3, 7; c. Acc. vulneris: ኢይበቍዐከ፡ ዘተፈወስከ፡ ቍስለ፡ Jer. 37, 13; ሀለወ፡ ይትፌወስ፡ ንድፈቶ፡ 4 Reg. 9, 16; c. Acc. membri: ኢተፈወሰ፡ እገሪሁ፡ 2 Reg. 19, 24. a) *medicinam adhibere:* እንበለ፡ ትሕምም፡ ተፈወስ፡ πρὸ ἀῤῥωστίας θεραπεύου Sir. 18, 19. b) *salubrem reddi:* ተፈወሰ፡ ውእቱ፡ ማይ፡ 4 Reg. 2, 22.

ፈውስ፡ subst. (m.), Pl. ፈውሳት፡ 1) *medela, sanatio, curatio:* ፈውስ፡ ይከውነከ፡ ለሥጋከ፡ Prov. 3, 8; Jer. 14, 19; Ps. 37, 3; ደዌ፡ ክርሥ፡ ዘኢተረክበ፡ ሎቱ፡ ፈውስ፡ 2 Par. 21, 18; አልቦቱ፡ ፈውስ፡ ለቍስሉ፡ Sir. 21, 3; ቈጽሉ፡ ይከውን፡ ለፈውስ፡ Hez. 47, 12; Hen. 67, 8. 13; ለገቢረ፡ ፈውስ፡ Chr. Ta. 9 (vid. sub ዐቃር፡); ዘአልቦ፡ ፈውስ፡ *insanabilis* Deut. 28, 27; trsl.: አልባ፡ እንከ፡ ፈውስ፡ ሞአብ፡ ἰατρεία Jer. 31, 2; ይሁበኒ፡ ፈውሰ፡ Job 23, 5; Koh. 10, 4; ለፈውስ፡ ወለሰላም፡ ወለበረከት፡ Kuf. p. 5. 87; Hen. 95, 4. 2) *medicamen, medicamentum, remedium,* Kuf. 10; ፈውሰ፡ ደዌሆሙ፡ et ፈውሳት፡ ibid.; አብዛኅኪ፡ ፈውሰኪ፡ Jer. 26, 11; ፈውስ፡ ጽኑዕ፡ φάρμακον ἰσχυρόν Chr. ho. 17; ፈውስ፡ መሪር፡ Chr. ho. 30;

ἰατρικὰ βοηθήματα Chr. Ta. 9 (vid. sub ዐቃር፡); Clem. f. 256; Org. 5; መጽሐፈ፡ ፈውስ፡ inscriptus est libellus Amh. Aethiopicus, in quo varia medicamenta variis morbis praecipiuntur; ፈውስ፡ መንፈሳዊ፡ inscriptus est liber de disciplina ecclesiastica, Cat. Bibl. Bodl. p. 30. a) *herba* (*radix*, *fructus*) *medicinalis:* die creationis tertio creavit Deus ሣዕረ፡ ወሐመልማለ፡ ወዕፀወ፡ ወዘርአ፡ ወፈውሰ፡ Clem. f. 3; terram peragrabo ከመ፡ አእምር፡ ዕፀወ፡ ወፍሬያተ፡ ወፈውሳተ፡ ዘሀለወ፡ ሀየ፡ f. 28. b) *incantamentum:* ዘይሰምዕ፡ ነገረ፡ ፈውሳት፡ ወይትአመን፡ ቦቱ፡ Clem. f. 162; ዘይገብር፡ ሥራየ፡ ወሰገለ፡ ወይሰምዕ፡ ነገረ፡ ፈውሳት፡ ወይትአመን፡ f. 239. 272. c) *abortivum* (medicamentum) F. M. 4, 4 (vid. sub አድኀወ፡). d) *collyrium* (medicamen) Apoc. 3, 18; vid. እብነ፡ ፈውስ፡ *stibium* supra c. 759.

ፈዋሲ፡ n. ag. *medicus, sanator,* ፈዋሴ፡ ዱያን፡ Lit. 161, 4; ፈዋሲሁ፡ ለልብየ፡ Kid. f. 22.

ፍዋሴ፡ subst. *curatio,* Lud. auct. Th. P.

መፈውስ፡ part. *sanator, medicus:* sicut ዐቃቤ፡ ሥራይ፡ corpori medetur, ita ክህናትኒ፡ ለነፍስ፡ መፈውሳን፡ hom. Theodoti Anc. in Cyr. f. 102; መፈውሰ፡ ልብ፡ καρδίας ἰατρός Prov. 14, 30; መፈውሰ፡ ነፍስ፡ Kid. f. 9; Lit. 168, 2; Vit. Greg.; መፈውሰ፡ ልሳን፡ ዕፀ፡ ሕይወት፡ ἴασις γλώσσης Prov. 15, 4.

መፈውሲ፡ vel ˝ሳዊ፡ part. c. term. adj. *medicator:* መፈውሳውያን፡ ἰαταί Job 13, 4; f. መፈውሲት፡ ለቍስል፡ Org. 4.

ምውፋስ፡ subst. *nosocomium* (Heilanstalt); (ei comparatur ecclesia:) ቦ፡ እለ፡ መጽኡ፡ ውስተ፡ ምውፋስ፡ ዘቤተ፡ ክር˝ን፡ እንዘ፡ ይትሔበጡ፡ በትዕቢት፡ ho. Severiani in Cyr. f. 122.

ፎዘ፡ I, 1 *detergere, abstergere* humiditatem, immunditiam, Lud. ex Org. 3. 5. — *Voc. Ae.:* ፎተ፡ ወፎዘ፡ ዘ፡ ሐሸ፡

ፈዐወ፡ inus., de quo vid. Ges. thes. p. 1117; vic. አፈወ፡ q. v.

አፍዖት፡ subst. (proprie Pl.; sec. Lud. a Sing. ፈዐው፡) [אֶפְעֶה أَفْعَى] *vipera:* ወዕአተ፡ አፍዖት፡ ἔχιδνα Act. 28, 3 Platt; Matth. 23, 33; ἀσπίδες Deut. 32, 33; Jes. 11, 8 var.; ἔχεις Sir. 39, 30; ልሳነ፡ አፍዖት፡ (v. አፍዓት፡) ὄφεως Job 20, 16. — *Voc. Ae.:* አፍዖት፡ ዘ፡ ፍሕኘት፡ v. ፍኘት፡; *aliud:* ብ፡ ዘንዶ፡ አፉይትኒ፡ ይ፡

ፍዕግ፡ subst., cujus significatio non liquet: ሀሎ፡ መቃብሪሁ፡ ለኢትዮጲስ፡ አቡሆሙ፡ ለኢትዮጵያውያን፡ ወልደ፡ ወልዱ፡ ለካም፡ ዘስሙ፡ (sic) ኢትዮጵያ፡ ኀበ፡ መዝብር፡ ምድረ፡ መላኪ፡ አክሱም ። ወነበረት፡ ትክልት፡ ሐውልት፡ መጠነ፡ ቆመ፡ ብእሲ፡ ወይእዜሰ፡ ጠፍአት፡ ወይፈቅዱ፡ ይእዜ፡ ይትክሉ፡ ቦቱ፡ እብነ፡ ከመ፡ ቀዳሚ፡ ወሶበ፡ ከወዉ፡ ኀቤሃ፡ ፍዕግ፡ ጊዜ፡ ምሴት፡ ይረክብዎ፡ ከዊኖ፡ ሐመደ፡ ጊዜ፡ ነግህ፡ ወጸርቀኒ፡ እመ፡ ወገሩ፡ ቦቱ፡ የሐርር ። Chr. Ax. f. 95.

ፈዘዘ፡ vid. sub ተፈርዘዘ፡

ፍያል፡ n. prgr., sc. φιάλη, Pl. ፍያላት፡ et ፍየላት፡, *phiala, crater:* አሐዱ፡ ፍያል፡ ዘብሩር፡ Num. 7, 13 seq.; ፍያላት፡ Ex. 27, 3. 28, 23; Num. 4, 14; 1 Esr. 2, 12; 2 Esr. 17, 70; Prov. 23, 31; ፍየላት፡ et ፍያላት፡ Jer. 52, 18; 3 Reg. 7, 26. 31; 4 Reg. 12, 13. „Aethiopes vero ፍያል፡ de porcellaneis seu Chinensibus poculis tantum interpretantur, quae nos Latine murrhina vascula dici posse putamus" Lud.

ፈየተ፡ I, 2 an 1? [nescio an propagatum sit a فَيْءٌ *praeda,* فِئَةٌ *agmen*] *praedari, expilare:* ጋድ፡ ፈየትዎ፡ ፈያት፡ ወውእቱኒ፡ ፈየቶሙ፡ (v. ፈያቶሙ፡) πειρατεύσει Gen. 49, 19.

ተፈይተ፡ III, 1 1) *latrocinari, praedari:* ወያበውኡ፡ (sic) ሰራቂ፡ ኀቤሁ፡ ወይትፈየት፡ ወይሰልብ፡ በፍኖት፡ Hos. 7, 1; Inf.: ተፈይቶ፡ በኀቡእ፡ Lud. e Syn. 2) *diripiendum dari:* ናሁ፡ ይእዜ፡ ትትፈየቲ፡ ወለተ፡ ፈያት፡ Mich. 4, 14 vrs. nov.

ፈያት፡ n. ag., plerumque coll., *latro, latrones, praedatores:* ትትዐወቅ፡ ከመ፡ ፈያት፡ አንተ፡ 3 Reg. 20, 40; πειρατήριον Gen. 49, 19; λῃσταί Jer. 18, 22; በኑ፡ በአተ፡ ፈያት፡ ውእቱ፡ ቤትየ፡ 7, 11; Matth. 27, 38; Marc. 15, 27; Luc. 10, 30; ሊቀ፡ ፈያት፡ Matth. 27, 16 rom.; ፈያት፡ ወቀተልት፡ Jes. 1, 21 var.; λῃστήρια 2 Par. 36, 5 var.; ቦኡ፡ ፈያት፡ ውስተ፡ ቤት፡ ወነሥኡ፡ ንዋየ፡ Clem. f. 32; Jsp. p. 343. — *Voc. Ae.:* ፈያት፡ ዘ፡ ቀማኛ ።

ፈያታዊ፡ vel ፈያታይ፡ adj. rel., deinde nomen unitatis a ፈያት፡, *latro, praedator,* Gen. 49, 19 var.; Luc. 23, 39; Clem. f. 217; F. N. 47; ፈያታይ፡ Jsp. p. 343; Lud. ex Enc. Genb. 8; ፪ ወራዙት፡ ፈያታዊያን፡ Sx. Haml. 25.

ምፍያት፡ subst. „*latibulum latronum*" sec. Lud., qui affert ምፍያተ፡ አክይስት፡ „specus draconum" e Mss. Colb.

ፌዋ፡ n. prgr. ut videtur, an φαιός *nigricans, fuscus?* ኢታንብር፡ ኵሎ፡ ዕለ፡ ንቁዐ፡ ወፌዋ፡ Kuf. p. 77.

ፊደል፡ subst., m. et f., Pl. ፊደላት፡, passim ፊዳላት፡ [nominis forma est insolita, etymon obscurum; conjicias radicem ፈደለ፡ cum ברל vel فصل cognatam significasse *separare, distinguere,* unde ፊደል፡ *pars verbi separata, singula* i. e. *litera*] *litera* alphabeti (cum pronuntiata tum scripta): ዛቲ፡ ፊደል፡ τόδε τὸ στοιχεῖον Chr. Ta. 27; Lud. ex Enc. Patr.; ሆህያት፡ ፊደል፡ Chr. ho. 8. 9; F. N. proleg.; ፊደላት፡ ibid.; Chr. Ta. 27 (vid. sub ተላዕልዐ፡); ከሀን፡ ይኩን፡ ከመ፡ መሃሬ፡ ጽሕፈት፡ ዘይጽሕፍ፡ ቅድመ፡ ፊደላተ፡ በእዴሁ፡ ወእምዝ፡ ይኤዝዞሙ፡ ለሕፃናት፡ ከመ፡ ይጽሐፉ፡ በአምሳሊሁ፡ F. M. 2, 11 (vid. ሆሄ፡ c. 1.); Cod. Mus. Brit. XIX n. 4; in Sing. et Pl. etiam *alphabetum:* ደቂቀ፡ ኖኅ፡ ፫ ሴም፡ ያፌት፡ ካም፡ ፤ እምደቂቀ፡ ሴም፡ ተናገሩ፡ ፳ወ፫ ልሳናተ፡ ወጸሐፉ፡ እምነ፡ ፊደላት፡ ፳፱ ዘውእቶሙ፡ ዐረቢ፡ ሶርያ፡ አጋዊ፡ (sic) ዕብራዊ፡ ፋርሳዊ፡ ከለዳዊ፡ ህንዲ፡ ሲኒ ። ወእምደቂቀ፡ ካም፡ ተናገሩ፡ ፴ወ፪ ልሳናተ፡ ወጸሐፉ፡ እምነ፡ ፊደላት፡ ፯ ዘውእቶሙ፡ ቅብጢ፡ ኖቢ፡ ባሻ፡ ቂልቂ፡ ፍልስጥኢ፡ ኵብሻ ። ወእምደቂቀ፡ ያፌት፡ ተናገሩ፡ ፲ወ፫ ልሳናተ፡ ወጸሐፉ፡ ፯ ፊደላተ፡ ዘውእቶሙ፡ ዮናናዊ፡ ሮማዊ፡ አፍርንጋዊ፡ ገርጋኔ፡ (sic) አርማናዊ፡ እንድልሽ ። ወኵሎሙ፡ ኮነ፡ ፸ወ፪ ልሳናት፡ እለ፡ ቦሙ፡ ፊደል፡ ፳ወ እለ፡ አልቦሙ፡ ፊደል፡ ፶ወ፪ Voc. Ae.; ፊደለ፡ ሮማይስጥ፡ ወቅብጥ፡ ይትዌጠን፡ በሆህያት፡ (v. በሆሀተ፡) እልፍ፡ Voc. Ae.; vid. etiam d'Abbadie Cat. p. 209. — *Rad. Abb.:* ፊደለ፡ ዘ፡ ጻፈ ።

ፈደየ፡ I, 1 [פָּדָה فَدَى *soluto pretio redimere,* quam significationem Aethiopes sub ቤዘወ፡ habent] Subj. ይፍዲ፡ (Imperat. ፍደይ፡ exhibet Platt 2 Cor. 6, 13) 1) *solvere, persolvere* debitum: እመ፡ ተሐበይከ፡ ኀሊ፡ እንከ፡ ዘከመ፡ ትፈዲ፡ ለሊከ፡ Sir. 8, 13; c. Acc. debiti: ፍድዩ፡ ዕዳኪ፡ 4 Reg. 4, 7; Matth. 18, 25; voti: ፍዲ፡ ብፅዓተኪ፡ Nah. 2, 1; c. Acc. pers. (alicui): Lev. 25, 27. 28; c. dupl. Acc. (alicui alqd): Matth. 18, 26. 29;

Luc. 7, 42. 2) *reddere, restituere,* abs. vel c. Acc. pers. vel rei: mutuum Ps. 36, 22; እምዕጸ፡ብ፡መንፈቆ፡ለእመ፡ፈደየከ፡ Sir. 29, 6; ፈድየ፡ (Inf.) ልቃሕ፡ F. N. 27; raptum: ፈደየ፡ዘኀደ፡ Hez. 33, 15; in specie *compensando* damno: Lev. 5, 16; Gen. 31, 39; Ex. 21, 34. 36. 22, 3. 5. 6; etiam c. በ፡ rei, qua damnum restituitur Ex. 22, 4. 3) *rependere, par pari referre, retribuere,* c. Acc. pers. et Acc. rei quae rependitur et c. Acc. rei, pro qua rependitur: መኑ፡ይፈድዮ፡ዘለሊሁ፡ገብረ፡ Job 21, 31. a) *remunerari* benefacta praemiis: ዘይፈዲ፡ዕሴተ፡ Sir. 3, 31; 1 Reg. 24, 20; 2 Reg. 19, 36; Ps. 17, 23. 27; እፈድየክሙ፡ሀየንተ፡ዓመት፡ Joel 2, 25; Zach. 9, 12. b) *pensare* malefacta malis vel poenis: 1 Reg. 24, 18; Gen. 44, 4; Ps. 34, 14; Jer. 18, 20; ይፈድዮ፡ለኵሉ፡በከመ፡ምግባሩ፡ Job 34, 11; Jud. 1, 7; Ps. 27, 6; Thren. 3, 63; Sir. 11, 26. 16, 12. 32, 24; እፈድዮሙ፡ምግባሮሙ፡ውስተ፡ሕፅኖሙ፡ Jes. 65, 7; Jer. 39, 18; እፈድየክሙ፡ፍዳክሙ፡ዲበ፡ርእስክሙ፡ Joel 4, 4. 7; Ps. 27, 6; Jud. 9, 57; ይፈድያ፡ውእቱ፡ፍዳሃ፡ Jer. 28, 6 var.; እፈድዮሙ፡ካዕበተ፡ዐመፃሆሙ፡ Jer. 16, 18; Jud. 9, 56; Ps. 7, 4. 40, 11; etiam c. ለ፡ pers. Ex. 20, 5; Hen. 95, 5; et c. በ፡ rei, cujus poena sumitur 2 Reg. 16, 8. 4) solvendum habere alqd i. e. *debere* alicui alqd, c. dupl. Acc.: መጽሐፈ፡ዕዳየ፡ዘይፈድዩኒ፡ Job 31, 35; ለመኑ፡እፈዲ፡ዕዳ፡ Jes. 50, 1; Deut. 15, 2. 24, 10; Matth. 18, 28. 34; Luc. 7, 41. 16, 5. 7; c. Acc. pers.: ዘይፈድዩኒ፡ *debitores mei* Job 31, 37; c. Acc. rei: Matth. 18, 24; Hen. 51, 1; ዘይፈዲ፡ዕዳሁ፡ *obaeratus* 1 Reg. 22, 2; abs.: ዘይፈዲ፡ *debitor* Jer. 24, 2. — *Voc. Ae.*: ፈደየ፡ዘ፡መለሰ፡

አፍደየ፡ II, 1 *jubere* vel *cogere* alqm, *ut persolvat, reddat*: ይገብጥዎሙ፡ወያፍድይዎሙ፡ (sc. fures) F. M. 17, 7.

ተፈድየ፡ III, 1 1) solvendum vel reddendum *repetere, exigere* ab alqo alqd, ἀπαιτεῖν Jes. 9, 4; c. Acc. pers. a qua et rei quam quis repetit, ut mutuum: ἀπαιτεῖν Deut. 15, 2. 3; ዮም፡ለእመ፡ወሀበከ፡ጌሰመ፡ይትፈደየከ፡ Sir. 20, 15; እመ፡ትትፈደዮ፡ 29, 5; ትትፈደዩ፡ዕዳክሙ፡ወትሰክዩ፡ Jes. 58, 3; Rom. 11, 35; Luc. 6, 34; raptum Ps. 68, 6. a) *sibi petere remunerationem* doni, c. dupl. Acc.: በ፡ዘይሁበከ፡ወከዕበቶ፡ይትፈደየከ፡ Sir. 20, 10. b) *poenas repetere* ab alqo, *ulcisci, vindicare,* c. Acc. pers. et Acc. poenae: Deut. 32, 41. 43; c. Acc. peccati et ላዕለ፡ pers.: Num. 14, 18; Deut. 5, 9 vel እምነ፡ pers.: Hen. 62, 11; c. Acc. pers.: እትፈደዮሙ፡ (v. እፈድዮሙ፡) በከመ፡ምግባሮሙ፡ Hos. 4, 9; abs.: Hebr. 10, 30. 2) *accipere* a) *redditum, restitutum* alqd, ut mutuum: Luc. 6, 34. 35. b) *repensum* vel *retributum* alqd, i. e. α) *praemium* vel *poenam reportare, praemio* vel *poena affici*: κομίσασθαι 2 Cor. 5, 10; Hen. 95, 5. 96, 6; ይትፈደይ፡በከመ፡ገብረ፡ Job 24, 20; ውእቱ፡ተፈድየ፡ (var. addit ፍዳሁ፡) Tob. 14, 10; Lud. ex Enc. Mag. 28; c. Acc. praemii vel poenae: Ps. 39, 21; ትትፈደዩ፡ሞተ፡ Hez. 16, 52; ተፈድየተ፡እምእደ፡እግዚ"፡ካዕበተ፡ኀጢአታ፡ Jes. 40, 2; c. በ፡ *pro*: በእሮ፡ኢይትፈደይ፡ወልድ፡በኀጢአተ፡አቡሁ፡ Hez. 18, 19; Luc. 23, 41. β) *vindictam sumere* vel *nancisci*, Gen. 4, 15. 24.

ፍዳ፡ subst., plerumque m., *retributio*: ዓመተ፡ፍዳ፡ዘኔኔሃ፡ለጽዮን፡ Jes. 34, 8. a) *praemium, remuneratio*: የዐስየከ፡ፍጡነ፡ፍዳ፡ጽድቅከ፡ Job 8, 6. 22, 28; ለምንት፡ይፈድየኒ፡ዘንተ፡ፍዳ፡ 2 Reg. 19, 36; Luc. 14, 12. b) *poena, vindicta, ultio, judicium*: ἀνταπόδοσις, ἀνταπόδομα Ps. 27, 6. 90, 8; Sir. 14, 6; ፍዳ፡ኀጢአቶሙ፡ይገብእ፡ላዕለ፡ርእሶሙ፡ 17, 23; Jes. 59, 18; ዕለተ፡ፍዳ፡ 61, 2. 63, 4; Jer. 28, 6; ያገብእ፡ለነ፡ፍዳሃ፡ Gen. 50, 15; ፍዳ፡ደም፡ንጹሕ፡ይገብእ፡ላዕሌክሙ፡ Jer. 33, 15; በቀል፡ወፍዳ፡ Hos. 9, 5; Col. 3, 24; Rom. 11, 9; ἐπαγωγαί, ምሉእ፡ፍዳሁ፡ዲበ፡ቤቱ፡ Sir. 23, 11. 10, 13; ἐκδίκησις, ፍዳሆሙ፡ለኃጥኣን፡ዕፄ፡ Sir. 7, 17; ዕለተ፡ፍዳከ፡ 18, 24; Mich. 7, 4; ἐπισκοπή Jes. 10, 3; ἀντιμισθία Rom. 1, 27; ይረክቡ፡ፍዳሆሙ፡ δίκην τίσουσι 2 Thess. 1, 9; κρίσις Luc. 11, 31 rom.; 1 Petr. 4, 17; num sit ዘይትሐበየኒ፡እምፍዳ፡ምግባርየ፡ዘግሩም፡ጥቀ፡ Org.; አመ፡አኀዝዋ፡ (feminam) ወአቅረብዋ፡ለፍዳ፡ (judicio) Enc. Ter 5; (etiam Enc. Teq. 29, ubi Lud. significationem *meritum* statuit, significatio *poena* sc. merita sufficit). c) In Acc. et st. c. usurpatur loco praepositionis *pro*, ἀντί Ex. 21, 23. 24; nec non ሀየንተ፡ዘ፡ ... ፍዳ፡ a poëta novatur *propterea quod*, ut: ሀየንተ፡ዘአፍቀርከሙ፡ፍዳ። Enc. Teq. 9. — *Voc. Ae.*: ፍዳ፡ዘ፡ብድራት፡

ፈዳዪ፡ et ፈዳዪ፡ n. ag. 1) *solutor*: ፈዳዬ፡ዕዳ፡ Org. 2; *luens poenam* peccati: ፈዳይሃ፡ vel ፈዳዩሃ፡ለዛቲ፡ኀጢአት፡ Hen. 6, 3. 2) *retributor*: መኑ፡ውእቱ፡ፈዳየ፡ዐስብ። አኮ፡እግዚ"፡ Did. 35.

ፍድየት፡ n. act. *retributio, remuneratio* Phlx. 3.

መፍዴ፡ (pro መፍደይ፡) subst. 1) instrumentum vel materia solutionis i. e. *pecunia, nummi*, Gen. 23, 16; aurum እንበለ፡ተምያን፡መፍዴ፡ Enc. Genb. 16; አልብየ፡ምፍደየ፡ (sic Lud.!) ለከ፡ „nihil tibi exsolvere possum" Lud. e Ssal. Req. 2) *id quod retribuitur, praemium*: አመ፡ይነሥኡ፡ረበሐ፡መከልይ፡መፍዴ። እለ፡ይረብሑ፡ ወርቆሙ፡በርዴ፡ Enc. Tachs. 3.

ምፍዳይ፡ subst. *id quo debitum dependitur*, ho. Procli in Cyr. f. 120 (Mansi IV. 581).

ፈድፈደ፡ quadrl. I [quod equidem non cum Ludolfo et cum Hupfeldio Exerc. Aeth. p. 27 ad فَدَّ et فَدْفَدَ *currere* (ፈጠነ፡), sed ad פוּד, chald. פּוּשׁ, فاض فَضَّ (فَضَل) retulerim; de רדף autem vid. ወደፈ፡] 1) *augescere, crescere, multiplicari*: ፈድፈዱ፡ወበዝኁ፡ጥቀ፡ Kuf. 46; ከማሁ፡ይፈደፍዱ፡ ibid.; ኢይፈደፍዱ፡እንከ፡ Hos. 4, 10; ፈድፍዶ፡ *incrementum* Org. 2) *copiosiorem, uberiorem, pleniorem esse* vel *fieri, abundare, redundare, superabundare*: ከመ፡ኢትፈድፍድ፡ኀጢአትየ፡ πλεονάσωσι Sir. 23, 3; Rom. 6, 1; 2 Thess. 1, 3; περισσεύειν Rom. 5, 15; 1 Thess. 4, 10; Matth. 13, 12; ὑπερπερισσεύειν Rom. 5, 20; ὑπερπλεονάζειν 1 Tim. 1, 14; seq. እምነ፡ comparative: Matth. 5, 20. a) *numero superare, plures esse, excedere numerum*: ፈድፈዱ፡እምነ፡ ... πλείους ἐγένοντο ἤ ... Jos. 10, 11; ወከነ፡ኵሉ፡መዋዕለ፡ትንቢቱ፡፳ዓመተ፡ወዘይፈደፍድ፡ (*et quod excurrit* vel *et supra, et amplius*) Sx. Ter 15; ፶ዓመተ፡ወዘይፈደፍድ፡ Sx. Sen. 20; seq. እምነ፡ Num. 3, 48. 49; ተወሰከ፡ዘመኑ፡ (Hizkiae) ወፈድፈደ፡እምነ፡ኍልቍ፡ Enc. Nah. 4. b) *redundare longitudine, longiorem esse*, Ex. 26, 12. c) *sufficere*, c. Acc. Inf.: ኢፈድፈዱ፡ነጺሖ፡ οὐχ ἡγνίσθησαν ἱκανοί 2 Par. 30, 3. 3) *superiorem esse* vel *fieri in re, excellere, praecellere*, ትፈደፍዲ፡ ὑπέρκεισαι Prov. 29, 47; c. እምነ፡ compar.: Sap. 7, 29; Koh. 3, 19 var.; c. Acc. pers.: Gen. 41, 40; c. በ፡ *in* re: Hen. 14, 16; 2 Cor.

8, 7; *vi superiorem esse:* ቃለ፡ንጉሥ፡ጸንዐ፡ወፈድፈደ፡እም ቃለ፡ኢዮአብ፡ 1 Par. 21, 4.

አፈድፈደ፡ II *adaugere, cumulare, amplificare, intendere,* 1 Thess. 3, 12; 4, 1 Platt; 1 Cor. 12, 23 Platt; Eph. 3, 20 Platt; ረከብኑ፡ጥበበ፡ወአፈድፈድኑ፡ προςθέμενοι Job 32, 13; πλείονα ποιοῦσι Prov. 11, 24. 13, 11; ጸመውኑ፡ለአፈድፍዶ፡ጥቅረ፡አውግስጦስ፡ለከ፡ Jsp. p. 338; Esth. 8, 13 apcr. a) seq. Acc. nominis abstracti vel Infinitivi: *magis facere* alqd i. e. Latine: *magis* seq. verbo fin.: አፈድፈዱ፡ጻዲ፡ጸሊአቶ፡ (magis etiam eum oderunt) Gen. 37, 8; 4 Esr. 8, 56; Koh. 2, 15; 3 Reg. 16, 25; Matth. 27, 23; Marc. 10, 48. 14, 31; Luc. 18, 39 rom.; አፈድፈድኪ፡ዘሙተኪ፡ (magis fornicata es) Hez. 16, 15; Jer. 13, 27; አፈድፈድኪ፡ኀጢአተኪ፡እምኔሆን፡ Hez. 16, 51; ያፈደፍድ፡ጥበበ፡ σοφώτερος ἔσται Prov. 9, 9. α) *plus:* ያፈደፍድ፡ለሙ፡ውሂበ፡ Matth. 20, 10 rom. β) *diutius:* አፈድፈደ፡ሐይወ፡ዲበ፡ምድር፡እም ውሉደ፡ሰብእ፡ Kuf. 10. γ) *nimis, nimium:* ኢታፈድፍድ፡ምስሌሁ፡ተናግሮ፡ Sir. 13, 11. b) plus habere rei alio i. e. *superare* alqm, *excellere* alqo in re, seq. እምነ፡ pers.: አላ፡አፈድፈደ፡እምኔሆሙ፡ 1 Par. 29, 25 vrs. alt.; c. በ፡ rei, አፈድፈደት፡በዝሙታ፡እምእኅታ፡ Hez. 23, 11; 2 Cor. 11, 23; c. Acc. rei et ዲበ፡ pers.: አፈድፈድኩ፡ጥበበ፡ዲበ፡ኵሉ፡ Koh. 1, 16; c. dupl. Acc.: Gen. 41, 40 var. c) አፈድፍዶ፡እምዐቅም፡ *excedere* modum (ut in edendo, bibendo) F. M. 14, 4.

ተፈድፈደ፡ III, 1 *adaugeri, amplificari, provehi:* ከመ፡ይትፈደፈድ፡ውስተ፡አእምሮ፡ወጥያቄ፡ Phlx. 143.

ፍድፉድ፡ part. *abundans, major, maximus, nimius, eximius, excellens:* Num. 13, 32; ተአምሪከ፡ዘኍላቌሁ፡ፍድፉድ፡ Enc. Teq. 25; እምብዙኅ፡ወእምነ፡ፍድፉድ፡ገድል፡ Enc. Tachs. 27; Spiritus S. est ኢሕጹጽ፡ወኢፍድፉድ፡ኢኅኪር፡ወኢብዑድ፡እምህላዌ፡አብ፡ወወልድ፡ Athan. de Trin.; Lud. ex Matth. 23, 13 (quamquam scriptum est ፍድፋድ፡); በትሕትና፡ፍድፉድ፡ F. M. 34, 8; etiam subst. *excellentia:* እስከ፡አፈ፡ወርቅ፡ዮሐንስ፡ወደሰ፡ወንእዶ፤ትፋፋቲሁ፡ነጺሮ፡ወኵሎ፡ፍድፉዶ፡ Enc. Tachs. 24.

ፈድፋድ፡ subst., m. et f., Pl. ፈድፋዳት፡ I) a) *pars excedens* vel *redundans:* ፈድፋዶሙ፡እምእሉ፡ Matth. 5, 37; ፈድፋዳት፡ Num. 4, 26. b) *pars major* vel *plurima:* ፈድፋዶንሰ፡እምእላ፡ Ps. 89, 11. c) *praestantia, excellentia:* ምንት፡ፈድፋዶሙ፡እምኔነ፡ Hen. 102, 7; ዘተ፡በሕቲታ፡ፈድፋዶሙ፡ Herm. p. 8. II) Acc. ፈድፋደ፡ usurpatur 1) pro Adv. a) *valde, admodum, multum, vehementer, magnopere:* σφόδρα Ps. 6, 3. 10. 45, 1; Sir. 11, 6; Jes. 47, 6. 52, 13. 64, 9. 12; Jer. 47, 12; Judith 8, 30; Act. 6, 7 al. crbr.; μεγάλως Phil. 4, 10; Tob. 14, 3; λίαν Tob. 9, 4; 1 Esr. 1, 28; Marc. 6, 51; Luc. 23, 8; 2 Tim. 4, 15; ተከዘ፡ፈድፋደ፡ περίλυπος Luc. 18, 23. b) *abundanter, eximie, quam maxime* vel *vehementissime,* እስመ፡ፈድፋደ፡መንፈስ፡ላዕሌሁ፡ Dan. 6, 3; ጥቀ፡ፈድፋደ፡ vel ፈድፋደ፡ጥቀ፡ Kuf. 25. 36; Judith 4, 2. 5, 18. 10, 7; Hez. 16, 13. 47, 10; Ps. 103, 2; Gen. 7, 19; Num. 14, 7. 32, 1; al.; በብዙኅ፡ፈድፋደ፡ σφόδρα σφόδρα Hez. 9, 9; περισσῶς ፈድፋደ፡ Marc. 10, 26; Act. 26, 11; 2 Cor. 12, 15; 1 Thess. 3, 10. 5, 13. c) *magis,* seq. እምነ፡ *quam:* Prov. 5, 4. 28, 23; Sir. 4, 10. 29, 11; Asc. Jes. 2, 8. 7, 31. 9, 21; 4 Esr. 2, 42. 12, 30; Koh. 12, 12; Gen. 19, 9. 29, 30; Hen. 61, 12; Matth. 5, 20. 18, 13; Luc. 12, 4; 1 Cor. 14, 18; vel sine እምነ፡ seq.: 4 Esr. 10, 15; ወፈርሀ፡እንከ፡ፈድፋደ፡ 1 Reg. 18, 29; Hebr. 7, 15. 13, 19; 1 Cor. 12, 24; 2 Cor. 2, 4; Marc. 5, 26. 15, 14; Luc. 18, 39 Platt; Matth. 23, 13 Platt; passim *eo magis* τόσῳ μᾶλλον, ut Sir. 11, 11. 13, 9. α) *amplius:* ኢየሐዩ፡ፈድፋደ፡እም፻ወ፵ወ፳ዓመት፡ Kuf. 35; ሀገር፡ዘሀለወ፡ውስቴታ፡ሰብእ፡ፈድፋደ፡እምዐሠርቱ፡ወክልኤቱ፡እልፍ፡ Jon. 4, 11. β) *multum, plus,* Luc. 3, 13. 12, 48. γ) *supra:* ዘእም፳ክራማቲሁ፡ወፈድፋደ፡ Ex. 30, 14. δ) እፎ፡ፈድፋደ፡ *quanto magis,* ut: እፎ፡ፈድፋደ፡ኀዩል፡እግዚ" πόσῳ δυνατώτερος Sap. 13, 4; Philem. 16 Platt; alia exempla vid. sub እፎ፡ d) *nimis:* ጻድቀ፡ወጠቢበ፡ፈድፋደ፡ Koh. 7, 16. e) ወፈድፋደሰ፡ *maxime autem, inprimis, praesertim:* 2 Petr. 2, 10; Gal. 6, 10; 2 Cor. 1, 12; 1 Tim. 4, 10. 5, 17; Act. 20, 37. 25, 26; Hen. 25, 2; Clem. f. 96. 229; F. M. 17, 6 al. crebro. 2) pro Praedicato: *eximius, excellens, praestantior, major:* እስመ፡ፈድፋደ፡ዋከሁ፡ Sir. 43, 11; ፈድፋደ፡ዕበዩ፡ 43, 29; 45, 12; ፈድፋደ፡ጥበቢከ፡እምንእስከ፡ 47, 14; 2 Reg. 11, 2. 14, 25; Matth. 9, 16; seq. እምነ፡ 2 Reg. 1, 27; Asc. Jes. 7, 34; 1 Cor. 15, 19 al.

ፍድፋድ፡ subst. id. 1) *praestantia:* ምንት፡ፍድፋዱ፡ለሰብእ፡ (v. ፍድፋዴሁ፡) Koh. 6, 12. 2) adv. ፍድፋደ፡ *eximie, magis* Matth. 23, 13 rom.

ፍድፋዴ፡ subst. *excellentia, praestantia,* περισσεία Koh. 1, 3. 2, 11. 13. 3, 9. 5, 15; ፍድፋዴ፡ክብሩ፡ ὑπεροχή Chr. ho. 5; ፍድፋዴ፡መዋዕል፡, ፍድፋዴ፡አእምሮ፡ F. N. 4; በእንተ፡ተበይኖ፡ፍድፋዴ፡ብሒታዊያን፡ Phlx. 3.

ፍድፍድና፡ subst. 1) *abundantia:* ፍድፍድና፡ረባሒ፡ Phlx. 63; Lud. e Ssal. Req. 2) *praestantia, excellentia,* seq. እምነ፡ Koh. 2, 13. 10, 10.

መፈድፍድ፡ subst. *pars major* vel *maxima:* ወመፈድፍዶሙ፡ዐቀቡ፡ .... 1 Par. 12, 29.

ፈገዐ፡ I, 1 et 2 [فَنِكَ *valde laetus, jocosus fuit,* V *delectatus fuit;* ܦܢܩ id.; etiam فنق פנק?] *in deliciis* vel *laute vivere, vitae voluptatibus* vel *jucunditatibus frui, luxuriari:* ይብል፡አበልዕ፡ወእንከሰ፡እፈግዕ፡ወአእከልኩ፡ Sir. 11, 19; Ps. 48, 19; Luc. 16, 19. 25; Job 21, 13 var.; τρυφᾶν Jac. 5, 5; Herm. p. 58; ጸግቡ፡ወሠብሑ፡ወፈግዑ፡በበረከትከ፡ 2 Esr. 19, 25; ከልእ፡ይፈግዕ፡በንዋዩ፡ Sir. 14, 4; ትፈግዕ፡በአዕጻዳተ፡ቀምሕከ፡ Hez. 28, 13; σπαταλᾶν 1 Tim. 5, 6; ከረያ፡ጽጋብ፡ወፈግዐት፡በጽጋብ፡ Hez. 16, 49; እለ፡ይፈግዑ፡ውስተ፡ምስካባቲሆሙ፡ Am. 6, 4; στρηνιᾶν Apoc. 18, 7; በስታይ፡ወፈጊዕ፡ κραιπάλῃ καὶ μέθῃ Luc. 21, 34; Did. 4; Clem. f. 254; ይፌግዕ፡ (v. ይፈግዕ፡) በጽጋብ፡ Sir. 34, 3; c. በ፡ rei, qua quis fruitur: infans ዘኢፈጸመ፡ሕይወቶ፡በላዕለ፡ምድር፡ወኢፈገዐ፡በሠናያት፡ Genz. f. 130; c. ላዕለ፡ pers.: ውእቱ፡ይነግሥ፡ለሙ፡ወይፈግዕ፡ (v. ወይትፌጋዕ፡) ላዕሌሆሙ፡ ἐντρυφήσει ἐν αὐτοῖς Hab. 1, 10; ὅταν καταστρηνιάσωσι τοῦ X. 1 Tim. 5, 11.

ተፈገዐ፡ III, 1 et 2 *deliciis* vel *voluptatibus deditum esse, in deliciis vivere, vitae jucunditatibus frui* vel *oblectari:* Ps. 72, 12; እንዘ፡ይትፈገዑ፡ (v. ይፌግዑ፡ et ይፈግዑ፡) Job 21, 13; Sir. 18, 32; እምትደለው፡ወትትፈጋዕ፡በቤተ፡ባዕድ፡በንዋየ፡ነኪር፡ 29, 22; ይትፌሥሑ፡ወይትሐሠዩ፡ወይትፈገዑ፡በተውኔት፡ Clem. f. 17; c. በ፡ rei,

qua quis fruitur: ንዑኬ፡ ንትፈጋዕ፡ በዘሀሎ፡ ሠናያት፡ ἀπολαύσωμεν Sap. 2, 6; እለ፡ ይትፈገዑ፡ በብዕሎሙ፡ Kid. f. 41; ተፈገዑ፡ በቶን፡ Phlx. 31; c. ላዕለ፡ pers.: ላዕለ፡ መኑ፡ ተፈጋዕ ክሙ፡ ἐν τίνι ἐνετρυφήσατε Jes. 57, 4 var.

አስተፈገዐ፡ IV, 1 et 2 *delicias* vel *voluptates comparare, afferre* alicui, c. Acc.: ዘያስተፌግዕ፡ (v. "ፈግዕ፡) ልበ፡ Sir. 19, 5.

ፍጉዕ፡ part. *voluptarius, libidini deditus*, Kid. f. 4.

ፍግዕ፡ subst., m. et f., *delectatio, oblectamentum, voluptas, vita delicata:* Cant. 7, 7; Koh. 4, 8. 8, 15; ሠሐቆሙ፡ ፍግዐ፡ ኀጢአት፡ ἐν σπατάλῃ ἁμαρτίας Sir. 27, 13; Jes. 57, 4 var.

ፍግዓ፡ subst. id., Hen. 14, 13; Koh. 2, 8; ፍግዓ፡ ወኀጢአት፡ Sir. 27, 13 var.; ብሔረ፡ ፍሥሓ፡ ወፍግዓ፡ ወተድላ፡ Clem. f. 275; ፍግዓሁ፡ ለዝ፡ ዓለም፡ ከመ፡ ጽላሎት፡ የኀልፍ፡ f. 260.

ፍግዐት፡ n. act. *delectatio, voluptas*, Kedr f. 24.

ትፍግዕት፡ subst., Pl. ትፍግዕታት፡ *delectatio, oblectatio, voluptas, vitae jucunditas*, ዕፀወ፡ ትፍግዕት፡ Hez. 31, 18; Herm. p. 57. 58; Kid. f. 16; ትፍግዕት፡ ያማስን፡ ሥጋ፡ ወነፍሰ፡ ኅቡረ፡ Chr. Ta. 29; Org. 3; አፍቅሮ፡ ትፍግዕታት፡ Phlx. 44; ትፍግዕታተ፡ ሕዋሳት፡ Phlx. 64; Chr. Ta. 29.

ፈገገ፡ [فغم فاغ فاخ فاح فاج, fortasse etiam פגג] „*graviter olere, gravem et ingratum odorem spirare*, qualis est nonnullorum pharmacorum", Lud. e Mss. Colb.

ፍጉግ፡ part. *graviter olens, foetidus:* ጼና፡ ጢስ፡ ፍጉግ፡ Sap. 11, 19; Org.; አጼንዎ፡ ጼና፡ ፍጉግ፡ Fal. f. 55; ጢስ፡ እሳት፡ ገሃነም፡ ፍጉግ፡ ወጽዩእ፡ Genz. f. 105; infernorum ጼና፡ ሕሡም፡ ወጽዩእ፡ ወፍጉግ፡ ጥቀ፡ f. 156; ቤተ፡ ጽልመት፡ (carcer) ኀበ፡ ሀሎ፡ ጺአት፡ ፍጉግ፡ Chr. Ta. 1; ቤተ፡ ጽልመት፡ ፍጉግ፡ Enc. Mag. 14. — *Voc. Ae.*: ፍጉግ፡ ዘ፡ የሚከረፋ፡; *aliud:* ዘ፡ ግምዕ፡ የሚከረፍ ፡ ይ፡

ፈጠረ፡ I, 1 [فطر *fidit* (פטר), *incepit, creavit*] Subj. ይፍጥር፡ 1) de Deo: *creare, formare*, κτίζειν, ποιεῖν, πλάσσειν, c. Acc.: ፈጠሮ፡ ለሰብእ፡ Sap. 2, 23; Job 10, 8. 35, 10; በእንተ፡ ፈጠርኩየ፡ ኪያሆሙ፡ Gen. 6, 7; Deut. 4, 32; Jes. 43, 1; ዘእንበለ፡ እፍጥርከ፡ Jer. 1, 5; Ps. 88, 46; እግዚ"፡ ፈጠረኒ፡ (v. ወለደኒ፡) Prov. 8, 22; Sir. 24, 9; oculos Ps. 93, 9; draconem Ps. 103, 28; mundum, terram, mare, astra al.: Job 34, 13; Jes. 40, 28. 45, 12; Ps. 73, 17. 18. 94, 5; Eph. 3, 9; Col. 1, 16; ፍጥር፡ ሎሙ፡ መንፈሰ፡ ርትዕ፡ Kuf. 1; Ps. 50, 11. 32, 15; አነ፡ እፈጥር፡ ሰላመ፡ Jes. 45, 7; እፈጥር፡ እኩየ፡ ላዕሌክሙ፡ Jer. 18, 11; ኢነጸርክምዎ፡ ለዘፈጠሮ፡ ቀድመ፡ Jes. 22, 11; c. በ፡ rei (*ex*) Did. 38 (vid. sub ነጠብጣብ፡); abs.: Marc. 13, 19. 2) de hominibus: *ex animo suo producere, excogitare*, ዘፈጠረ፡ እምልቡ፡ 3 Reg. 12, 33; ሰብእ፡ እምርእሶሙ፡ ፈጠርዋ፡ ለኀጢአት፡ Hen. 98, 4. a) *fingere, ementiri, comminisci, fabricari:* ነገረ፡ እበድ፡ ይፈጥሩ፡ Tit. 3, 9; 1 Tim. 1, 4. 5, 13; 2 Petr. 2, 3; Hen. 104, 10; 4 Reg. 17, 9; ትፈጥር፡ እምልብከ፡ ψεύδῃ 2 Esr. 16, 8; Jer. 14, 14; Dan. 2, 9. b) *machinari, moliri:* ተዐቀብ፡ እምእኩይ፡ እስመ፡ እኩየ፡ ይፈጥር፡ Sir. 11, 33; Ps. 93, 20. 3) *notas* vel *literas magicas incidere:* ኢትፍጥሩ፡ ለክሙ፡ ፈጠራ፡ Lev. 19, 28.

ተፈጥረ፡ III, 1 *creari*, Kuf. 3; Ex. 9, 18; Lev. 18, 27; Hez. 28, 14; ይከውኑ፡ ከመ፡ ዘኢተፈጥሩ፡ Jes. 41, 11; Asc. Jes. 4, 18; Ps. 32, 9; Koh. 8, 9; እምአመ፡ ተፈጥረ፡ ሰብእ፡ ዲበ፡ ምድር፡ Job 20, 4; Sap. 2, 2; ዘእንበለ፡ ይትፈጠር፡ ዓለም፡ Sir. 42, 21; 4 Esr. 8, 6. 9, 25; Jac. 3, 9; 2 Petr. 3, 5; Hebr. 4, 13. 11, 3; Apoc. 4, 11; ተፈጢርየ፡ Job 10, 19; 4 Esr. 8, 69. 9, 21; ቦኑ፡ ቀደምከ፡ ተፈጥሮ፡ Job 15, 7; Koh. 6, 8; ኢተፈጥሮ፡ 4, 3; c. እምነ፡ materiae: ኵሉ፡ እምነ፡ ምድር፡ ተፈጥረ፡ Sir. 41, 10. a) *generari, gigni, natura fieri:* ተፈጠርኩ፡ ውስተ፡ ከርሥ፡ ἐγενόμην Job 31, 15; ዘተኀጽወ፡ በግብር፡ ወተፈጥረ፡ ምዉተ፡ ኀፍረተ፡ ዚአሁ፡ F. M. 33, 1; ዕፄ፡ ኢተፈጥረ፡ በላዕሌሁ፡ Ex. 16, 24. b) *fieri* (inde ab initio rerum vel a creatore): እስመ፡ ትእዛዘ፡ ሕግ፡ ተፈጥረ፡ ሞተ፡ ትሙት፡ (ἀπ᾽ αἰῶνος) Sir. 14, 17; ሰንበት፡ ተፈጥረት፡ በእንተ፡ ሰብእ፡ Marc. 2, 27.

ፍጡር፡ part. *creatus:* አርዮስ፡ ይቤ፡ ወልድ፡ ፍጡር፡ ውእቱ፡ F. N. ab init.; M. M. f. 1; መቅዶንዮስ፡ ተአመነ፡ ከመ፡ መንፈስ፡ ቅዱስ፡ ፍጡር፡ F. M. 25, 1; Org. 3; ፍጡራን፡ ibid.

ፍጥረት፡ n. act. et subst., f. et m., Pl. ፍጥረታት፡ 1) *creatio, principium, primordia* rerum, Kuf. 2; ፍጥረት፡ ሐዳስ፡ Kuf. 1. 4; እምፍጥረተ፡ ዓለም፡ Rom. 1, 20; 2 Petr. 3, 4; ἀπ᾽ αἰῶνος Jes. 46, 9. 51, 9. 64, 4; Sir. 44, 2; πρὸ χρόνων αἰωνίων Tit. 1, 2; ἀπὸ γενεῶν ἀρχῆς Jes. 41, 4; ἔκπαλαι 2 Petr. 2, 3; ἐξ ἀρχῆς Sir. 39, 32; እምፍጥረት፡ ἀπ᾽ ἀρχῆς Jes. 43, 10; Marc. 10, 6; እለ፡ እምፍጥረት፡ αἰώνιοι Ps. 23, 7. 9. 2) *res creata, creatura* vel *creaturae:* ποίημα Koh. 8, 9. 12, 14; ποιήματα 1, 14, κτίσις Marc. 16, 15; Gal. 6, 15; κτίσματα Jac. 1, 18; ለቀደምት፡ ፍጥረትከ፡ Sir. 36, 20; አዳም፡ ቀዳሚ፡ ፍጥረት፡ Lit. 171, 4; ዘይእኀዝ፡ ኵሎ፡ ፍጥረታተ፡ (v. ፍጥረተ፡) τὰ πάντα Sap. 1, 7; እግዚ"፡ ገባሬ፡ ኵሉ፡ ፍጥረታት፡ H. A.; Enc. Mij. 26 (vid. sub ኰሰየ፡). 3) *natura:* φύσις Jac. 3, 7; 1 Cor. 11, 14; ማይ፡ ኀብአ፡ ፍጥረቶ፡ ሀላዌሁ፡ Sap. 19, 19; Hen. 89, 26; Rom. 1, 26. 11, 21. 24; በፍጥረት፡ Hom. Mar.; በሕገ፡ ፍጥረት፡ Lit. 171, 3; ገብረ፡ ሎሙ፡ ፍጥረተ፡ ሐዳሰ፡ ከመ፡ ኢየአብሱ፡ በኵሉ፡ ፍጥረቶሙ፡ Kuf. 5; ፍጥረት፡ ልብኪ፡ πλάσμα Judith 8, 29; Ps. 102, 13; Jac. 1, 23; ኢመፍትው፡ ለነ፡ ንላጺ፡ ጽሕመነ፡ ወኢንወልጥ፡ ፍጥረተ፡ ብእሲ፡ ውስተ፡ ከልአ፡ ግዕዝ፡ Did. 1; hominis ፍጥረት፡ እንስሳዊ፡ Phlx. 102; ዘውፁእ፡ እምፍጥረት፡ (alienus a natura vel naturae repugnans) Kedr f. 62; ኀጢአተ፡ ፍጥረት፡ (opp. eo, quod naturae repugnat) F. M. 11, 2; ዘ፩ፍጥረት፡ Did. 25 (vid. sub ፈንከሰ፡). a) de Christi naturis: ክልኤ፡ ፍጥረት፡ M. M. f. 385. b) *elementa* rerum, στοιχεῖα 2 Petr. 3, 10. 4) *origo, ortus, nativitas:* ወይእቲ፡ ገቦ፡ ፍጥረታ፡ ለብእሲት፡ Kuf. p. 11; ምድረ፡ ፍጥረቶሙ፡ p. 15. 19; ልሳነ፡ ፍጥረት፡ p. 51; እምትክታ፡ ወእም ፍጥረታ፡ 2 Esr. 4, 15; እምፍጥረትየ፡ ἀπὸ προγόνων 2 Tim. 1, 3; (መጽሐፍ፡)ዘፍጥረት፡ Genesis (liber) Can. Ap. 55 (aliâs ዘልደት፡). 5) *generatio, genus, familia*, γένεσις, γενέσεις Num. 3, 1; Gen. 6, 9; γενεά Gen. 43, 7; ፍጥረት፡ ኀሩያን፡ γένος 1 Petr. 2, 9 Platt. a) etiam rerum: ፍጥረታተ፡ ሕምዝ፡ (genera veneni varia) Lit. 169, 1. b) ዘእምነ፡ ፍጥረት፡ αὐτόχθων *indigena*, Jos. 8, 35; Lev. 16, 29. 17, 15. 19, 34; plenius: ዘእምነ፡ ፍጥረት፡ ውስተ፡ (እስራኤል፡) Lev. 23, 42. 6) *res commenticia, commentum:* ይፈጥሩ፡ ፍጥረተ፡ ዐቢያተ፡ Hen. 104, 10.

ፈጣሪ፡ n. ag. 1) *creator, conditor, auctor*, sc. Deus 1 Petr. 4, 19; 4 Esr. 8, 69; Koh. 12, 1; Kuf. 22; Job 20, 29

(ἐπίσκοπος); ፈጣሪሁ ፡ Sir. 4, 6; ፈጣሪየ ፡ 24, 8; Jes. 27, 11; ፈጣሬ ፡ ሰማይ ፡ ወምድር ፡ Judith 13, 18; Kuf. 7; ፈጣሬ ፡ ኵሉ ፡ Job 8, 3; Sir. 24, 8; Kuf. 17; Rom. 1, 25; κύριος et θεός Deus Ex. 15, 25 seq. (vid. annot. ad h. l.). 2) *commentor, fictor:* ፈጣሬ ፡ ነገር ፡ Kid. f. 24.

ፈጠራ ፡ subst. 1) *notae vel literae incisae, characteres magici, figurae superstitiosae:* γράμματα στικτά Lev. 19, 28; στοιχεῖα Gal. 4, 9; ዘይገብር ፡ ፈጠራ ፡ ውስተ ፡ ሥጋሁ ፡ Clem. f. 162; መተርጕመ ፡ ፈጠራ ፡ F. N. 11, 3. 2) *res ficta vel commenticia, commentum:* ኀልዮ ፡ ውስተ ፡ ፈጠራሁ ፡ ለጣዖት ፡ ἐπίνοια εἰδώλων Sap. 14, 12; ይሜህሩ ፡ ፈጠራ ፡ ዘእምኅሊና ፡ ልበሙ ፡ M. M. f. 184. 232; ማኒ ፡ (Manes) ወዘይመስልዎ ፡ እምሰብእ ፡ ፈጠራ ፡ ዕልዋን ፡ ሃይማኖት ፡ F. N. in prol.

ፍጡራዊ ፡ adj. rel. *ad res creatas pertinens,* አፍቅሮ ፡ እግዚ" ፡ (amare Deum) ይኄይስ ፡ እምአፍቅሮ ፡ ፍጡራዊያን ፡ Phlx. 3.

ፍጥረታዊ ፡ adj. rel. *naturalis:* F. N. 24, 2; Phlx. 3; ሕማማት ፡ ፍጥረታዊያት ፡ Phlx. 11. 102; ደዌ ፡ ሥጋ ፡ ፍጥረታዊት ፡ Gad. Kar.; ማሰንት ፡ ማስኖ ፡ ፍጥረታዊ ፡ F. N. 27.

ምፍጣር ፡ subst. *locus ubi fit, gignitur* alqd: ምፍጣረ ፡ ጸቃውዕ ፡ (sc. „cellulae apium, in quibus mel generant") Lud. ex Org. 5.

ፈጠነ ፡ I, 1 [amh. id., coll. فَنَّ فَنْفَنَ *currere;* فَضَّ *currere, properare*] *celerem, citum, velocem, properum esse:* ይፈጥን ፡ (v. ያፈጥን ፡) መብረቅ ፡ በፈቃዱ ፡ Sir. 43, 13; ፈጠነት ፡ (v. አፍጠነት ፡) ጥቀ ፡ Jer. 31, 16; በቃሉ ፡ ይፈጥን ፡ ሑረቱ ፡ Sir. 43, 5; ሑሰቃ ፡ ለጥበብ ፡ ይፈጥን ፡ እምኵሉ ፡ ሑሰት ፡ κινητικώτερον Sap. 7, 24.

አፍጠነ ፡ II, 1 1) *celerare, festinare, properare:* ከመ ፡ ያፍጥን ፡ ዘያነብብ ፡ Hab. 2, 2; Jer. 31, 16 var.; seq. verbo finito sive asyndeto: 1 Reg. 20, 38; Luc. 15, 22 rom.; 19, 5; sive copula ወ ፡ annexo: ያፍጥን ፡ ወይፈጽ ፡ ምግባሩ ፡ Jes. 5, 19 var.; Gen. 18, 6; 1 Reg. 25, 18; seq. Acc. Inf.: Luc. 19, 6; Gen. 18, 7. 45, 13; Ps. 69, 1; አፍጠነ ፡ ውሂበታ ፡ ቀብአ ፡ Esth. 2, 9; እመ ፡ ኢያፍጠነ ፡ ተዐቅቦ ፡ በፍርሀተ ፡ እግዚ" ፡ Sir. 27, 3; ያፈጥን ፡ ክዒወ ፡ ደም ፡ 28, 11; Judith 10, 15. 13, 12; vel seq. ለ ፡ c. Inf.: እገሪሆሙ ፡ ያፈጥና ፡ ለክዒወ ፡ ደም ፡ Prov. 1, 16; Jes. 59, 7; ዘአፍጠነ ፡ እዴሁ ፡ ለዘቢጥ ፡ Kedr 79; nonnumquam Latine *cito, mox* vertere licet: አፍጠኑ ፡ ረሰዑ ፡ (cito obliti sunt) Ps. 105, 14; Kuf. 26; Gen. 27, 20; Ex. 2, 18. 2) *accelerare, maturare,* c. Acc.: አፍጥና ፡ ለዕለቶሙ ፡ Sir. 33, 10; አፍጥኑ ፡ ሥጣዌ ፡ („maturate responsionem") Greg. Lud.

ተፋጠነ ፡ III, 3 ut videtur, *urgere* alqm: ኢይትፋጠነኒ ፡ 2 Cor. 12, 14 Platt.

አስተፋጠነ ፡ IV, 3 (raro አስተፈጠነ ፡) 1) *festinationem adhibere* (ſich beeilen), *festinare, properare,* Ps. 15, 3; አስተፋጠኑ ፡ ወአግሐሡ ፡ Judith 13, 1; 4 Reg. 9, 13; c. Acc. Inf.: አስተፋጥኑ ፡ ገቢረ ፡ ሠናይ ፡ Clem. f. 262. 267; ይደልወነ ፡ ናስተፋጥን ፡ ንሚእታ ፡ (ለጥምቀት ፡) F. M. 27, 1; ኢናስተፋጥን ፡ ሰቲየ ፡ ወይን ፡ Lud. ex Hom. Greg.; seq. Subj. verbi: 2 Tim. 4, 9; seq. ከመ ፡ c. Subj.: 4 Esr. 14, 14; Hebr. 4, 11; 2 Tim. 2, 15; Judae 3. 2) *accelerare, urgere:* እለ ፡ ይቀውሙ ፡ ወያገብሩ ፡ ወያስተፋጥኑ ፡ ግብረ ፡ እግዚ" ፡ 1 Par. 23, 4. 3) *festinando deprehendere* vel *opprimere* alqm (ereilen): እግዚ" ፡ አስተፋጠኖ ፡ በሞት ፡ ለገበሬ ፡ ዝንቱ ፡ ግብር ፡ ዘእንበለ ፡ ይብጻሕ ፡ ጊዜሁ ፡ F. M. 11, 2.

ፍጡን ፡ part. 1) *citus, velox, properus, festinans:* ኵሉ ፡ ፍጡን ፡ በኀበ ፡ እግዚ" ፡ ለእንተ ፡ ምዕር ፡ ταχινά Sir. 18, 26; Sap. 13, 2 in Abb. LV; መልአክ ፡ ዘፍጡን ፡ ረድኤቱ ፡ Sx. Sen. 4; ፍጡን ፡ ለሰሚዕ ፡ Jac. 1, 19; ፍጡነ ፡ መዐት ፡ velox ad iram, II Can. Nic. 31. 2) *festinatus:* ኢይኩን ፡ በአትክ ፡ ጕንዱየ ፡ ወዐአትክ ፡ ፍጡነ ፡ Clem. f. 175. 3) Adv. a) በፍጡን ፡ *cito, mox, confestim:* Koh. 8, 11 var.; Sx. Haml. 15; F. N. 30; በፍጡን ፡ አው ፡ በዕድሜ ፡ F. N. 33, 7. b) ፍጡነ ፡ *propere, festinanter, celeriter, cito, mox:* Gen. 24, 18. 20. 46. 41, 32. 45, 9; Ex. 12, 33. 32, 8; Deut. 7, 4. 9, 3. 12. 29, 20; Jud. 2, 23; Ps. 2, 13; Sir. 20, 18. 21, 5. 43, 22. 48, 20; Jes. 5, 19. 26. 8, 3. 49, 17. 58, 8; Jer. 27, 44. 29, 20; Dan. 2, 35. 3, 24; Judith 12, 14; 1 Esr. 4, 34; 2 Esr. 4, 23; Luc. 14, 21. 16, 6. 18, 8; Joh. 11, 31; Act. 17, 15; Rom. 16, 20; 2 Tim. 4, 9; 2 Thess. 2, 2 al. α) *praepropere,* 1 Tim. 5, 22; ዘፍጡነ ፡ የአምን ፡ Sir. 19, 4. β) *confestim,* Deut. 7, 22. 9, 12; Jud. 2, 23; Prov. 13, 23.

ፈጢን ፡ adj., f. ፈጣን ፡ (sic quidem Lud., quamquam nonnisi ፈጣን ፡ exemplis probatum est) *citus, maturus, repentinus:* እምዝኩ ፡ ሞት ፡ ፈጣን ፡ Lud. Comm. p. 45 n. 53 (ex Epist. Gregorii); ዐአቱ ፡ ፈጣን ፡ Lud. e Mss. Colb.

ፍጥነት ፡ n. act. *velocitas, festinatio,* Chr. Ta. 22.

መፍጠኒ ፡ part. c. term. adj.: 1) *properans, festinans:* መፍጠኔ ፡ መዐት ፡ F. M. 21, 3. 2) *maturus, repentinus:* ሞት ፡ ብዙኅ ፡ ወመፍጠኒ ፡ Kid. f. 39.

መስተፋጥኒ ፡ et መስተፋጣኒ ፡ part. c. term. adj., *properans, festinans:* አእጋር ፡ መስተፋጣኒት ፡ ትምሀ ፡ ወትዐራዕ ፡ ወአዕይንት ፡ ነጻሪት ፡ ተዐውር ፡ Genz. f. 88; ወምስለ ፡ ኵሉ ፡ ፋጻቱ ፡ መስተፋጥኒ ፡ Gad. T. H; በመስተፋጥኒት ፡ መልአክት ፡ Enc. Teq. 9.

ፋጽ ፡ *sibilus* vid. sub ፈጸየ ፡

ፈጸሐ ፡ I, 1 [פָּצַח فَضَخَ *rupit, fregit,* فَطَخَ *dolavit, percussit;* amh. ፈጫ ፡ et ፈጨ ፡ *comminuere, contundere*] 1) malleo *contundere, diffringere:* አንተ ፡ ትፈጽሖ ፡ ለኵሉ ፡ ምድር ፡ σφυρὰ Jer. 27, 23. 2) *findere, caedere, excidere,* lapides: መፍጽሕ ፡ ዘይፈጽሕ ፡ ኰኵሐ ፡ πέλυξ κόπτων πέτραν Jer. 23, 29; ለብርት ፡ ከመ ፡ እብን ፡ ይፈጽሕዎ ፡ λατομεῖται Job 28, 2: ኢትንድቆሙ ፡ ፈጺሐከ ፡ Ex. 20, 25; Herm. p. 9. 12; *scalpro polire,* Lud. auct. Greg.

ተፈጸሐ ፡ III, 1 (*findi*) *caedi, excidi:* ኰኵሕ ፡ ኢይትፈጸሕ ፡ በጕድብ ፡ ወበማሕጺ ፡ ከመ ፡ ዕፀው ፡ M. M. f. 209; በከመ ፡ እብነ ፡ አድማስ ፡ ዘኢይትፈጸሕ ፡ τὰ ἀδαμάντινα σώματα οὐ πλήττεται Chr. Ta. 22.

መፍጽሕ ፡, rarius መፍጽሕት ፡, subst., Pl. መፋጽሕት ፡, *malleus,* in specie *malleus acutus lapicidarum, instrumentum dolatorium, securis:* σφῦρα, ብርዐ ፡ ይመስሉ ፡ መፍጽሕ ፡ (v. መፍጽሕት ፡, v. መፋጽሕት ፡) Job 41, 20; በመፍጽሕ ፡ ኀጺን ፡ ዐጽመ ፡ እገሪሁ ፡ ቀጥቀጡ ፡ (sec. Lud. በመስፍሕ ፡) Enc. Nah. 25; 3 Reg. 6, 11; λαξευτήριον Ps. 73, 7; ነገርየ ፡ ከመ ፡ መፍጽሕ ፡ πέλυξ Jer. 23, 29; መፍጽሕ ፡ ሰሑል ፡ Lud. e Mss. Colb. — (Lud. statuit: 1) *cuneus findendis lignis.* 2) *scalprum fabrile*). — Voc. Ae.: መፍጽሕ ፡ ዘ ፡ በርተቃቃን ፡ ውቃልኢ ፡ ወምህሮኢ ፡ ይ ፡; *aliud:* ብ ፡ ዶጅና ፡

ፈጸመ፡ vel **ፈፀመ፡** I, 2 [quod cum צמד ضمّ componere (Ges. thes. p. 1119) et *abrumpere* i. e. *finire* interpretari solent, at significatus primus in *referciendo* et *implendo* fuisse videtur, coll. ضعم (ضرم) et **ፈፀመ፡** — Stirpem I, 1 sc. **ፈጽመ፡** Marc. 4, 29 et **ይፈጽም፡** Rom. 5, 3 exhibet quidem Platt in sua N. T. editione, at lectiones pravae videntur] 1) *implere, replere*, c. Acc. rei: **ፈጸመ፡ ሎሙ፡ ሙሴ፡ እደዊሆሙ፡** ἐπλήρωσε Sir. 45, 15; τελειοῦν Ex. 29, 9. 29. 35; Lev. 16, 32; **መኑ፡ ዘያጠብዕ፡ ይፈጽም፡ እደዊሁ፡** πληρῶσαι 1 Par. 29, 5; **ፈጽሙ፡ መስፈርተ፡** Matth. 23, 32; c. dupl. Acc.: **ዘንተ፡ (ግበ፡) ፈጸመ፡ ቀቲላኒ፡** Jer. 48, 9. a) *complere, explere, implere*, numerum Ex. 23, 26; Jes. 65, 20; tempus i. e. *ad finem peragere*, vid. sub n. 3; defectum, ἀναπληροῦν 1 Cor. 16, 17; verba alcjs 3 Reg. 1, 14; legem Matth. 5, 17; Gal. 5, 14. b) *explere, implere, satisfacere*: **ስእለተ፡** Ps. 19, 6; **መፍቅደ፡** Phil. 4, 19; **ወይፈጽሙ፡ መዐትየ፡** πληρῶσαι Jes. 13, 3; **ጻሕቀ፡** Enc. Ter 21; **ይፈጽሙ፡ ሕገ፡ ሥጋ፡** (honeste de exoneratione alvi) Sx. Nah. 14. c) omisso Acc.: *plenum modum assequi*, ut: **እስከ፡ ይፈጽም፡ በዕድሜሁ፡** „donec ad plenam aetatem perveniret" Org. 4. d) *implere* promissum, vaticinium, 3 Reg. 8, 15. 24. 2) *peragere, perficere* (vollbringen, vollführen): **ነበብክሙ፡ በአፉክሙ፡ ወፈጸምክሙ፡ በእደዊክሙ፡** Jer. 51, 25; **ፈጸመ፡ እግዚ"፡ መዐቶ፡** Thren. 4, 11. 2, 17; Hen. 5, 3; Mich. 2, 1; **እለ፡ ይፈጽሙ፡ ኀጣውአ፡** Prov. 1, 19; **ይፈጽም፡ እከየ፡** Koh. 9, 3 (at lectio corrupta videtur); Gen. 49, 5; Matth. 3, 15. 19, 12; 2 Cor. 10, 6; Gal. 6, 2; Jac. 2, 8; 2 Tim. 4, 5; 2 Thess. 1, 11 al. 3) *consummare, finire, absolvere, ad finem perducere* (vollenden): **ብዙኀ፡ ንነግር፡ ወኢንክል፡ ፈጽሞቶ፡** Sir. 43, 27; **እደዊሁ፡ ይፈጽማሁ፡** Zach. 4, 9; Sir. 38, 30; pensum Ex. 5, 14; **ፈጸመት፡ ዘንተ፡ ኵሎ፡ ነገረ፡** Judith 10, 1; Deut. 31, 24; Hen. 41, 7; Matth. 7, 28. 13, 53. 19, 1; Luc. 12, 50; Joh. 4, 54. 5, 36; Act. 20, 24; 2 Tim. 4, 7; Apoc. 11, 7; Enc. Teq. 28, al. crebro; tempus, dies al.: **ወፈጺማ፡ እላንተ፡ መዋዕለ፡** Kuf. 3. 10; Gen. 29, 27. 28; **ፈጺሞሙ፡ መዋዕሊሆሙ፡** Job 21, 13. 36, 11; Sir. 26, 2; Hen. 5, 9. a) *finem facere* rei agendae, *desinere, perfecte, prorsus, omnino* facere alqd: seq. Acc. Inf., ut: **ሶበ፡ ፈጸምከ፡ አንጽሖ፡** Hez. 43, 23; **ወፈጸመ፡ መጥኖ፡ ቤተ፡** 42, 15; Gen. 2, 2; Num. 7, 1; Lev. 16, 20; Jud. 3, 18; 3 Reg. 8, 1; **ወእምዝ፡ ፈጺሞ፡ እግዚ"፡ ዘንተ፡ ኵሎ፡ ገቢረ፡** Jes. 10, 12; **ፈጸመ፡ ቀቲሎትየ፡** Job 6, 9; Luc. 4, 13; Rom. 9, 31. 10, 5. 13, 8; vel seq. **እንዘ፡**, ut: **ፈጺሞ፡ እንዘ፡ ይትናገር፡ ምስሌሁ፡** Kuf. 15. 36; Hen. 81, 10; **ፈጸመ፡ እንዘ፡ ይጼሊ፡** 2 Par. 7, 1. b) *ad perfectionem ducere, perfectum reddere* alqd: **ዘብዙኀ፡ እከየ፡ ይገብር፡ ይፈጽም፡ እከየ፡** τελεσιουργεῖ Prov. 19, 7; Phil. 2, 2. c) abs.: *finem facere* vel *capere*, Luc. 13, 23; 4 Esr. 5, 30.

አፈጸመ፡ II, 2 *in perficienda* vel *absolvenda re jurare* alqm, c. Acc. pers. vel rei, vel dupl. Acc.: **ለአፈጽሞተ፡ ምግባራት፡** F. N. 45; **ስብሐት፡ ለእግዚ"፡ ዘአፈጸመኒ፡ ዘወጠንኩ፡ በጸጋሁ፡ ፍድፉዱ፡** H. A. in subscr.

ተፈጸመ፡ III, 2 (passim III, 1) 1) *impleri*, a) *plenum fieri*, de luna Hen. 78, 11. 13. b) *compleri, completum esse*: **ኢተፈጸመ፡ ኀጢአቶሙ፡ እስከ፡ ይእዜ፡** Kuf. 14; Gen. 15, 16; 1 Thess. 2, 16. c) de vaticiniis: Asc. Jes. 11, 38; Matth. 1, 22. 2, 15. 17. 23. 4, 14. 8, 17. 12, 17 al.; Luc. 22, 37; Lud. Comm. hist. p. 302 n. 4. 2) *peragi, perfici*: Hen. 10, 12. 16, 1; si adfuissem **እምኢተፈጸመ፡ ሎሙ፡ዝ፡** Jsp. p. 388; Jac. 1, 15; Luc. 22, 37; **ለእመ፡ ኢተፈጸመ፡** (zu Stand kommt) **ከዊነ፡ መርዓ፡** F. N. 24, 3. 32, 1. 3) *consummari, absolvi, finiri, ad finem perduci*: Gen. 2, 1. 6, 16; Kuf. 2; **ወተፈጸመ፡ ቤቱ፡** 1 Esr. 7, 5; 2 Esr. 5, 16; **ወእምዝ፡ ተፈጺሞ፡ በዓል፡** Tob. 10, 7; Hen. 25, 4; Joh. 19, 28. 30; Matth. 10, 23; in specie de tempore: Kuf. 3. 19; Lev. 25, 30; Deut. 34, 8; Tob. 10, 7; **ተፈጺሞ፡ መዋዕል፡** Dan. 1, 18; Job 1, 5; Luc. 2, 21. 4, 2; Act. 7, 23; Apoc. 20, 3. 5. a) *finem habere* vel *capere, desinere*: **ኢተፈጸመ፡ ሣህሉ፡** Thren. 3, 22; 1 Cor. 13, 8; **ዘኢይትፌጸም፡** *infinitus*, Lit. Cyr. b) *consumi, absumi*: **ተፈጸመ፡ ማይ፡ እምዝቃ፡** Kuf. 17; 3 Reg. 14, 10; Hen. 19, 1. c) *suprema obire*, de animatis: Apoc. 6, 11; ex aëre decidit **ወተፈጸመ፡ ሶቤሃ፡ ወሞተ፡** Clem. f. 254. d) liber *explicit*, ut: **ተፈጸመ፡ በገዐየ፡ ጥበቢሁ፡ ለኢያሱ፡ ወልደ፡ ሲራክ፡** Sir. in subscr.; Asc. Jes. ed. Laur. p. 78; Psalt. ed. Lud. p. 318; Herm. p. 108, al. creberrime. e) *transigi, dirimi*, de controversiis: **ኵሉ፡ ጋእዝ፡ ዘትከውን፡ ማእከሌሆሙ፡ ትትፌጸም፡ በመሐላ፡** F. N. 43, 5. f) *ad perfectionem perduci, perfectum fieri*: Joh. 3, 29; Luc. 22, 16; 1 Joh. 4, 17. g) τελεῖσθαι *initiari* ab interpretibus vix intellectum **ተፈጸመ፡** versum est Num. 25, 3; Ps. 105, 28 (quamquam videre licet sub **ፈጸመ፡** n. 1 phrasin *implere manus* i. e. *initiare*).

ፍጹም፡ part. 1) *impletus, plenus*: Lev. 4, 5; Num. 3, 3; **ሥርናይ፡ ፍጹም፡** πλήρης Marc. 4, 28; **ወርኀ፡ ፍጹመ፡ ብርሃን፡** Abush. 13. a) *plenus*, de tempore, vid. infra sub n. 2, e. b) **ፍጹመ፡ መዋዕል፡** plenus dierum i. e. *qui* vitae suae tempus *explevit* Kuf. 22. c) *expletus*: Rom. 13, 10. 2) *perfectus, absolutus, plenus*: a) *ad finem perductus, consummatus*: Luc. 2, 42; **ወገብረ፡ ፍጹመ፡ ኪራም፡ ኵሎ፡ ቅኔ፡** (v. **ፈጸመ፡**) 2 Par. 4, 11; Hebr. 12, 23. b) (vollkommen) τέλειος Ps. 138, 21; **ፍጹመ፡ ግብረ፡ ይገብር፡ እግዚ"፡ ምስሌከ፡** Judith 11, 6; πλήρης Ruth 2, 12; **ከመ፡ ፍጽምተ፡ ትኩን፡ በረከትከ፡** Sir. 7, 32; **እስመ፡ ፍጹም፡ ውእቱ፡ ላሕይኪ፡** Hez. 16, 14; **ብእሲ፡ ዘሠናይ፡ ራእዩ፡ ኀያል፡ ወጽኑዕ፡ ወፍጹም፡ በራእይ፡** Clem. f. 9; **ቀላይ፡ ፍጹም፡** Hen. 21, 7; **ፍት፡ ፍጹም፡** Jac. 1, 17; **ለእመ፡ ነስሐ፡ ንስሓ፡ ፍጽምተ፡** F. M. 6, 13. α) scientia et arte: **ኬንያ፡ ፍጹም፡** 3 Reg. 7, 2; **ፍጹማን፡ ወምሁራን፡** (Meister und Lehrlinge) 1 Par. 25, 8. β) ethice: Cant. 5, 2; **ፍጹም፡ በጽድቁ፡** Kuf. 10; **ፍጹም፡ በኵሉ፡ ምግባራቲሁ፡ ምስለ፡ እግዚ"፡** Kuf. 23; **ፍጹም፡ በሃይማኖት፡** Herm. p. 48; **ኖኅ፡ ተረክበ፡ ፍጹመ፡ ጻድቀ፡** (v. **ጽድቅ፡**) Sir. 44, 17; **ፍጹም፡** Kuf. 15; Gen. 6, 9; 4 Esr. 1, 36; Sap. 9, 6; Matth. 5, 48. 19, 21; Col. 1, 28; 4, 12; Jac. 1, 4. 3, 2; Rom. 12, 2; **ሥርዐተ፡ ኄራን፡ ወሥርዐተ፡ ፍጹማን፡** Phlx. 1; in malam partem: **ፍጹማን፡ አበሳ፡** Hen. 22, 13. c) *maturus*, de fetu: **ብእሲት፡ ዘቀተለት፡ ሕፃነ፡ ፍጹመ፡ ዘወለደት፡** Kedr f. 78. d) *sanus, labis expers*: **ዕፀው፡ ፍጹም፡** Kuf. p. 77; **በግዕ፡ ፍጹም፡** Ex. 12, 5. e) *integer, plenus, totus*: **ፈለሰ፡ ፍጹመ፡ ፍልሰተ፡** Jer. 13, 19 var.; **ይነጽሕ፡ ንጽሐ፡ ፍጹመ፡** Prov. 25, 4; Deut. 31, 30; **በልብ፡ ፍጹም፡** 1 Par. 28, 9; Joh. 15, 11; 1 Joh. 1, 4. 2, 5; in specie de temporis spatiis: Ps. 72, 10; Jos. 10, 13; **ዓመት፡ ፍጹም፡** Kuf. 6; **፴ ዓመት፡ ፍጽምት፡** Clem. f. 250; **ዓመተ፡ ፍጹመ፡** F. M. 6, 14. f) *solidus* vel *probus*, de metallis: **ወርቅ፡ ፍጹም፡** 3 Reg. 6, 19; **ብሩር፡ ፍጹም፡** Kuf. 19. g) *germanus*: **አኀው፡ ፍጹማን፡** F. N. 42, 6. 3) Accipitur pro subst.: *perfectio*, Phlx. 88; **ትሕትና፡ ውእቱ፡ ፍጹመ፡ ጽድቅ፡** Phlx. 152. 4) Adv. **ፍጹመ፡** a) *plene, perfecte*: **ኢተከሥተ፡ ሕግ፡**

ፍጹመ፡ Kuf. 33; 4 Esr. 12, 13; 1 Thess. 5, 23; ይትጋደል፡ ፍጹመ፡ Enc. Hed. 13; „exacte" Lud. ex Enc. Mag. 27. b) *prorsus, plane*, Enc. Genb. 3; ፍጹመ፡ ኢ፡ *omnino non:* Lud. e Lit. Mss.; ወማየሰ፡ ፍጹመ፡ ኢይሰቲ፡ Gad. T. H. c) *jam*, ἤδη Herm. p. 8.

ፍጽም፡ subst. *consummatio, finis*, በፍጽም፡ ἐν συντελείᾳ Nah. 1, 3; cfr. Marc. 4, 29 rom.

ፈጻሚ፡ n. ag. 1) *completor, perfector, consummator*, Enc. Jac. 8 (vid. sub ዘናፍ፡); I Sal. Mar. 23; ፈጻሜ፡ ኵሉ፡ Lit. 173, 1; እግዚ"፡ ወጣኒ፤ እግዚ"፡ ፈጻሚ፡ Tab. Tab. 34; Haggai Zachar. Mal. ፈጻምያን፡ ትንቢት፡ Append. ad Libr. Reg. 2) *peragens, efficiens:* ረጉኤል፡ ፈጻሚ፡ ፈቃድከ፡ Cod. Mus. Brit. LIV n. 7; Fal. f. 31.

ፍጻሜ፡ subst. 1) *expletio* a) *plenitudo, modus justus ac plenus:* ፍጻሜ፡ መጠነ፡ አከል፡ ዘዕደው፡ ፳ ዓመት፡ ወእመ አከ፡ ፳ወ፫ ዓመት፡ ወለአንስት፡ ፲ወ፱ ዓመት፡ ወእመአከ፡ ፲ወ፫ዓመት፡ F. N. 24, 3. b) *completio* i. e. *justa observatio* legis Rom. 11, 12. c) *initiatio*, τελείωσις (vid. ፈጸመ፡ n. 1 et ተፈጸመ፡ n. 3, g), Ex. 29, 27; Lev. 7, 37. 8, 22. 31. 33. 2) *consummatio, finis*, πειρασμός Koh. 4, 8. 16. 12, 12; τέλος Ps. in tit., vid. Lud. annot. ad Ps. 4, 1; ፍጻሜ፡ ዘይመጽእ፡ Hen. 10, 2; በፍጻሜ፡ ራብዑ፡ ኢዮቤልው፡ Kuf. 4; እምቅድመ፡ ፍጻሜ፡ ዓመት፡ F. N. 24, 5; ከመ፡ ለፍጻሜ፡ ያብጽሕ፡ ወይግበር፡ ኵሎ፡ ሰርጐ፡ ቤትከ፡ 1 Par. 29, 19. a) *finis propositus:* 1 Petr. 1, 9; ፍጻሜ፡ ነፍስነ፡ Lit. 168, 2. b) *extremum* (tempore et gradu): ፍጻሜሁ፡ ለበቀል፡ Sap. 12, 27. c) *terminus:* ኵሎ፡ ፍጻሜ፡ ማኅበረ፡ ለቤተ፡ ክር"ን፡ (omnium finium ecclesiae — miserere), Lit. Orth. 3) *perfectio, absolutio:* እስመ፡ ኅልዮ፡ ከያነ፡ ፍጻሜ፡ አእምሮ፡ τελειότης Sap. 6, 16; Hebr. 6, 1; sec. Lud. etiam Adv. *prorsus, plane*, ut: ፍጻሜ፡ ንቱግ፡ „plane evacuatum".

ፍጽምና፡ subst. *perfectio* vel *integritas* animi et vitae: Phlx. 26; ሶበ፡ ርእየ፡ ቅድስናሁ፡ ወፍጽምናሁ፡ Sx. Jac. 11; Dei, Cod. Bodl. X ab init.; Cod. Mus. Brit. VIII ab init.

መፈጽም፡ part. *explens, implens:* መፈጽመ፡ ተስፋ፡ ለዘአሰፈወ፡ Fal. f. 13.

ተፍጻም፡ subst. *finis, ultimum:* አመ፡ ተፍጻመ፡ ወርኅ፡ አዕረፈ፡ Lud. ex Enc. Genb. 30; ተፍጻሞሙ፡ *ultimus eorum* Enc. Hed. 29.

ተፍጻሚ፡ adj. rel. *ultimus*, Lud. sine auct. (Deinde statuit Lud. 2) *consummator:* ተፍጻሚ፡ ስምዕ፡ *consummator martyrii* Enc. Hed. 28; at Sx. Tub. exhibet ተፍጻሚት፡, neque significatio *consummatoris* cum forma vocis conciliari potest).

ተፍጻሚት፡ subst. 1) *plenitudo*, πλήρωμα, passim in Cyr. ut: እምተፍጻሚት፡ ዚአሁ፡ ለኵሉ፡ ውሁብ፡ f. 86. a) *perfectio*, τελειότης Col. 3, 14. b) *initiatio*, τελείωσις (vid. ፍጻሜ፡ n. 1, c): Ex. 29, 26. 31. 34. 2) *absolutio, consummatio, finis, ultimum*, negotii Sal. Req.; aedificationis Chr. Ax. f. 89; ተፍጻሚቱ፡ ለዝ፡ ዓለም፡ Asc. Jes. 11, 37; Vit. Mar.; Hen. 18, 14; በተፍጻሚት፡ ዓመት፡ Kuf. 4; አልብከ፡ ጥንት፡ ወአንተ፡ ተሁብ፡ ለኵሉ፡ ተፍጻሜት፡ Lit. Joh.; እስከ፡ ተፍጻሚቱ፡ μέχρι τέλους Koh. 3, 11; Hen. 2, 2; Lit. 161, al.; ውእቱ፡ ተፍጻሚተ፡ ሰማዕት፡ is est ultimus martyrum, Sx. Hed. 29.

ፈጸመ፡ *obturare* vid. sub ፈበመ፡

ፍጽም፡ subst., Pl. ፍጽማት፡ 1) *frons*, μέτωπον, Ex. 28, 34; 1 Reg. 17, 49; 2 Par. 26, 19. 20; Jes. 48, 4; ሂጽ፡ ውስተ፡ ፍጽሙ፡ Sir. 47, 4; ፍጽሞሙ፡ τὰ μέτωπα αὐτῶν Hez. 9, 4; Apoc. 7, 3. 14, 1; πρόσωπον Lev. 13, 41; ከመ፡ ንዕትብ፡ ፍጽማቲነ፡ በአምሳለ፡ መስቀል፡ F. N. 14. 2) *pars anterior*, a) *frons* agminis, *primum agmen:* አዐቀብ፡ ፍጽመ፡ ወከዋላ፡ 2 Esr. 14, 16; 1 Par. 26, 10; Joel 2, 3. 20. b) *facies, superficies:* Ex. 16, 14. 28, 33. c) ፍጽመ፡ adv. α) *in* vel *a fronte, parte antica, prae:* ወወዕአ፡ ይሁዳ፡ ፍጽመ፡ Kuf. 38; አነ፡ እሐውር፡ ፍጽመ፡ ቅድሜከ፡ Jes. 45, 2. 52, 12; Num. 32, 17; Deut. 20, 4; Jos. 6, 9. 8, 10; Ps. 45, 5; ἐν πρώτοις 1 Par. 11, 6; ነቢር፡ ፍጽመ፡ ውስተ፡ አዕዋዳት፡ Matth. 23, 6; Marc. 12, 39; ፍጽሞሙ፡ ἔμπροσθεν αὐτῶν 1 Par. 19, 16. β) *ex adverso, e regione:* እለ፡ ይትቃወሙ፡ ፍጽመ፡ ቅድመ፡ ገጾሙ፡ Hab. 1, 9; Ob. 11; Num. 1, 53. d) እንተ፡ ፍጽም፡ *a parte anteriore* Lit. 171, 2. [Etymon haud satis liquet; censuerim *frontem* dictam esse a *latitudine* (فسح فطح) sicut פַּדַּחַת et literam መ primitus formativam esse sicut in [illegible]. Deinde quaeritur annon ejusdem radicis sit מֵצַח, cujus etymon a plerisque a *splendendo* petitum pariter reprobo, atque etymon vocis ፍጽም፡ a Dietrich semit. Wortf. p. 139 propositum.] — *Voc. Ac.:* ፍጽም፡ ብ፡ ፈት ።

ፍጹም፡ part. quasi *frontatus*, i. e. a) *primarius:* ፍጹመ፡ ሠላሳ፡ ὁ πρῶτος τῶν τριάκοντα 1 Par. 11, 11. b) *antecessor, praecursor:* ወናሁ፡ ምስሌነ፡ ፍጹማን፡ እግዚ"፡ ἰδοὺ μεθ' ἡμῶν ἐν ἀρχῇ κύριος 2 Par. 13, 12 (at legere praestat ፍጽምነ፡).

ፋጸየ፡ (et ፋጸወ፡) inus., videtur denominatum a ፋጺ፡, a radice ፎጸ፡ quam quondam exstitisse ex Amh. አፍዋጨ፡ elucet, sine dubio onomatopoetica (sicut צָפַף al.), quam frustra cum פָּצָה *aperuit os* composuit Lud.

ፋጺ፡ subst. *sibilus, susurrus:* ሶበ፡ ንሰምዮ፡ ፋጺ፡ ቀጢነ፡ ይትረከብ፡ በኀበ፡ ኤልያስ፡ (3 Reg. 19, 12) M. M. f. 117.

ተፋጸየ፡ III, 3 (quoad formam, non quoad significationem), *sibilare:* መንፈስ፡ ዘይትፋጸይ፡ συρίζον Sap. 17, 17; ቃለ፡ ቀጢን፡ ከመ፡ ዘይትፋጸይ፡ 3 Reg. 19, 12; de serpente, συρίζειν Jer. 26, 22 var. (in uno cod. ተፈጸየ፡ scriptum); ወዓዲ፡ መንፈሰ፡ ቅዱሰ፡ ርእየ፡ (sc. Stephanus) እንዘ፡ ይወርድ፡ ዲበ፡ ምሥዋዕ፡ በውስተ፡ ውሳጤ፡ መንጦላዕት፡ ወሶበ፡ ርእየ፡ እንዘ፡ ይወርድ፡ ዲቤሁ፡ ተፋጸየ፡ ወከማሁ፡ ዲያቆናት፤ ይትፋጸዩ፡ በርደተ፡ መንፈስ፡ ቅዱስ፡ ዲበ፡ ኅብስት፡ ወጽዋዕ፡ Clem. f. 159 (quo loco refutatur Castelli sententia, a Lud. accepta, ut qui in loco Lit. 172, 4 significatum *exsultandi* statuant); Lit. 172, 4. a) *exsibilare, sibilis explodere:* ለተፋጽዮ፡ εἰς σύριγμα Jer. 18, 16; Zeph. 2, 15; 3 Reg. 9, 8; seq. በእንተ፡ Jer. 19, 8. 27, 13 (ይትፋጸ፡ pro ይትፋጸይ፡). 29, 18; c. ላዕለ፡ pers. Thren. 2, 15; c. Acc. pers.: ይትፋጸይዎ፡ Jer. 25, 9. 28, 37 var.; ይትፋጸዩኪ፡ Hez. 27, 36 var. b) de avi (*sibilare* an *minurrire*?): Satanas ait: avis forma induta tibi apparebo እንዘ፡ እትፋጸይ፡ እዘብጥ፡ ገበዋትየ፡ Clem. f. 223. c) *fistula canere*, Jud. 5, 16. — *Voc. Ac.:* ይትፋጸይ፡ ፡ዘ፡ ያፋጭ፡ (v. ያፋጭ፡).

አስተፈጸወ፡ IV, 2 *sibilum edere:* ያስተፈጹ፡ Jer. 18, 16 (in Cod. Abb. LV).

ፉጻይ፡ subst. *sibilus*, συριγμός Sap. 17, 9 in Abb. LV.

ፈበመ፡ *implere, consummare* vid. sub ፈጸመ፡

ፈዐመ፡ I, 1, rarius I, 2 [cognatum videtur cum ፈጸመ፡; cfr. aram. פטם saginare (proprie: stopfen), nec non فدم, فرم] Subj. I, 1 ይፍዕም፡, *obstruere, occludere, obturare*, viam: አፈዕ ም፡መንገዳ፡ Hos. 2, 8; ከመ፡ይፍዕም፡ (v. ይፈዕም፡) አናቅጺሃ፡ Hez. 21, 22; ፈዐሙ፡አንቀጸ፡በአት፡ Sx. Nah. 20; aures: ዘይ ፈዕም፡እዘኒሁ፡ Prov. 21, 13; ፈዐሙ፡እዘኒሆሙ፡ Sx. Ter 1; os: Deut. 25, 4; 1 Tim. 5, 18; Did. 7; ፈዐመ፡አፈ፡ዐናብስት፡ Dan. 6, 22; Hebr. 11, 34; trsl.: *ad silentium redigere*, አምኃ፡ ወሕልያን፡ይፈዕም፡ (v. ይፌዕሞሙ፡) አፉሆሙ፡ (ለጠቢባን፡) Sir. 20, 29; Prov. 8, 33 var.; ይፌዕሙ፡አፉሆሙ፡ለእለ፡ይሴ ብሑከ፡ Esth. 4 apcr.; Tit. 1, 11; etiam omisso አፍ፡, ut: ፈዐምሙ፡ ἐφίμωσε Matth. 22, 34; Tit. 1, 11 Platt. — *Rad. Ab.*: ፈዐመ፡ዘ፡ዘጋ፡ለጕመ።

ተፈዕመ፡ III, 1 et ተፈዐመ፡ III, 2 1) *obstrui, occludi, obturari*: ተፈዐመ፡አንቀዕት፡ቀላይ፡ Kuf. p. 23; ተፈዐመ፡ አፈ፡መዓምቅት፡ p. 27; ይትፈዐም፡ ἐμφραχθήσεται Zach. 14, 5; ለትትፈዐም፡አፈ፡ዐናብስት፡ Genz. f. 107; ይትፌዐም፡ አፉሁ፡ለዐማፂ፡ Job 5, 16; Ps. 62, 10. 106, 42; ተፈዐመ፡ አፈ፡ኵሉ፡አራዊት፡እምነቢብ፡ Kuf. p. 14. 2) trsl.: a) *obmutescere, conticescere*, Matth. 22, 12; Marc. 1, 25. 4, 39; ኀያላን፡ይትፌዐሙ፡ ኵሎሙ፡ ወኢይነብቡ፡ ἐπαύσαντο λαλοῦντες Job 29, 9. b) *obsurdescere* (ut videtur): ኢትትፈ ዐሙ፡ μὴ ἀποφραγῆτε (quamquam lectio var. praebet: ኢትፍዕ ሙ፡አፈክሙ፡) Prov. 8, 33. — *Voc. Ae.*: ተፈዕመ፡ዘ፡ተዘጋ።

ፍዑም፡ part. *obstructus, obturatus*: አፍ፡ፍዑም፡ Sir. 30. 18.

ፍዕም፡ *frons* vid. sub ፍጽም፡

ፈዐነ፡ I, 1 [an vicinum radici نفض *concussit, horrore affecit* alqm *febris*?] *febri corripi, febricitare, febri laborare*: እመሰ፡ከመ፡ፈዐነ፡በፍኖት፡ Kuf. p. 145; ፈዐነ፡በላሕ፡ ሞቱ፡ p. 124; πυρέσσειν Matth. 8, 14; Marc. 1, 30; ረከባሃ፡ እንዘ፡ትፈዕን፡ዐቢየ፡ Sx. Nah. 2. — At Abyssini hoc verbum etiam *dysenteria corripi* vel *laborare* interpretantur. — *Voc. Ae.*: ትፈዕን፡ዘ፡ትቀገን፡ወበ፡ዘ፡ንዳድ።

ፈዐንት፡ subst. m. et f. 1) *febris*, πύρωσις Am. 4, 9; πυρετός Deut. 28, 22; Matth. 8, 15; Marc. 1, 31; Luc. 4, 39; Joh. 4, 52; በይእቲ፡ንስቲት፡ፈዐንት፡ሞተ፡ Macc. f. 3; ዘይ ደዊ፡በሕማመ፡ፈዐንት፡ πυρέττων Chr. Ta. 2; ወእምዝ፡አኀዞ፡ (sc. Alexandrum Hasmon.) ሕማመ፡ፈዐንት፡ዘይትመየጥ፡ኀቤ ሁ፡በበራብዕት፡ (*quartana*) Jsp. p. 304. 2) *dysenteria*, Act. 28, 8 rom. — *Voc. Ae.*: ፈዐንት፡ዘ፡ተቅማጥ።

ፐ፡ litera alphabeti Aethiopici XXVI, *pa* et *psa* (ፐ፡ et ፐሰ፡) appellata.

ፒለስ፡ sec. Lud., ፒላሳ፡ in M. M., nomen prgr. depravatum e πύλη, πύλας Acc. Pl., *porta, portae*: Maria ፒለሳ፡ለመለኮት፡ „porta Deitatis" Lud. ex Org. 3; ይጠብሕ፡መርዓዊ፡ (sc. Christus in sacrificio altaris) ለምሳሐ፡መሃይምናን፡በውስተ፡ፒላሳሃ፡ለ መርዓት፡ (sc. ecclesiae) M. M. f. 60; አብአተኒ፡ውስተ፡ፒላ ሳሁ፡ለወልዳ፡ f. 305.

ፓሳ፡ n. prgr., *pascha* (aliās ጳሲክ፡, ፋሲክ፡, ፍሥሕ፡): ዘተወከፍኩ፡ለኢዮስያስ፡በፓሳ፡ Cod. Mus. Brit. LIV, n. 7; Tab. Tab. 57.

ፒሳ፡ et ፔሳ፡ n. prgr., sc. πίσσα *pix*, Gen. 6, 14 (c. annot.); 11, 3; Ex. 2, 3; Kuf. 47; ዘገሰሰ፡ፔሳ፡ v. ፒሳ፡ Sir. 13, 1; Jes. 34, 9; Dan. apcr. 3, 22. 13, 27. — *Voc. Ae.* inter nomina plantarum exhibet: ፒሳ፡ዘ፡ዘንጎበ።

ፓና፡ Pl. ፓናት፡, n. prgr. sc. πανός, φανός, (*laterna*,) *fax*: ፓናት፡ Joh. 18, 3. — *Voc. Ae.*: ፓና፡ብ፡ፋና፡; *aliud*: ፓናት፡ዘ፡ፋና፡

ፕንትዮን፡, crebrius ጥንትዮን፡ scriptum (quasi a ጥንት፡ derivatum) n. prgr. sc. πλινθίον, *plinthion, epactae solares*, Scaliger Comp. Ae. p. 687. 691; ጥንትዮን፡ብሂል፡ጥንተ፡ ብርሃን፡ብሂል፡ M. M. f. 242; d'Abbadie Cat. p. 107.

ፔክ፡ subst., sec. Voc. Ae. et Lud. *album marmor*; fortasse *alabastrites*: እብነ፡ፔክ፡ Hen. 18, 8. [An cum פוך componendum, coll. Plin. hist. nat. XXXIII, 33? quamquam *stibium* Hen. 18, 7 እብነ፡ፈውስ፡ nominatur]. — *Voc. Ae.*: ፔክ፡ዘ፡ጸዐዳ፡ እብን፡; *aliud*: ፔክ፡ዘ፡ዕንቍ፡; vid. Lud. Comm. hist. p. 556.

ፐፒራ፡, ፐፔራ፡, ፖፔራ፡, ፔፔራ፡, ፒፒራ፡ n. prgr. πορφύρα *purpura*, Act. 16, 14; ፖፔራ፡ለይ፡ (c. varr.; etiam ጰጰራ፡ለይ፡) πορφύρα κόκκινος Ex. 35, 6; ፐፒራላይ፡ ἔριον κόκκινον Hebr. 9, 19; ፐፒረለይ፡ Chr. ho. 16; አዝዝ፡ሎሙ፡ ማዕተበ፡ረስን፡ዘመስቀል፡ዘፐፒራ፡ውስቴቱ፡ Reg. Pach. — „Ajebat Aethiops meus significare etiam *respersorium ex sericis filis purpureis*", Lud. — *Voc. Ae.*: ፐፒራ፡ለይ፡ዘ፡ዘኀነን፡እ ንዶድኒ፡ውእቱ፡ (inter nomina plantarum).

ፐፐሬ፡ v. ፕፕሬ፡ sine dubio πέπερι (بابري) *piper* Hen. 32, 1 (vid. በርበሬ፡).

ፓፒራ፡ subst., sine dubio πάπυρος Macc. f. 2 (vid. sub መ ንድድ፡ c. 684).

Lexico Aethiopico adjiciuntur

I. Index vocabulorum, quae vel dubia et obscura, vel exemplis nondum probata sunt.

(R. A. = Radices Abbadianae; V. A. = Vocabularium Aethiopico-Amharicum. i. n. = inter. nomina.)

ተላሀየ፡ ዘ፡ ጻፐ፡ አለ፡ et ተናወጸ፡ R. A.; utrumque dubitandum (vid. c. 29 et 33).

ለሓዲ፡ በተአምርት፡ በዘይትአመር፡ በንቅዋተ፡ (sic) አርዌ፡ (superstitiosi genus) III Const. Ap. 13.

ለቀየ፡ ዘ፡ ከፈተ፡ V. A.

ለኰሕኰሐ፡ vid. sub ሰኰሕኰሐ፡ c. 378.

ላኰየ፡ ዘ፡ ጠንቈለ፡ R. A., at vid. c. 51.

ሌወወ፡ „fut prêtre", R. A.

ለወወ፡ (vid. c. 53. 54) ዘ፡ ደፈረ፡ R. A.

ሎለወ፡ (vid. c. 53) ዘ፡ አዳፈነ፡ (!) R. A.

ለውለወ፡ (vid. c. 53) ዘ፡ ተውለበለበ፡ R. A.

ለዘየ፡ ዘ፡ ለየ፡ vid. scholion ad ሌለየ፡ c. 60.

ልፍት፡ ዘ፡ ፈንታ፡ V. A.

ሐልዘዘ፡ ዘ፡ አፈራ፡ R. A.

ሐመተ፡ ዘ፡ አከሰለ፡ R. A. (radix fictitia, vid. ሕመት፡ c. 75).

ሐቀየ፡; አሕቂ፡ ዘ፡ አቈርብ፡, et አሐቲ፡ ዘ፡ አቁርብ፡ V. A.

ሐብቈቈ፡ ዘ፡ ሳሳ፡ R. A. (at vid. c. 103).

ሐደየ፡ ዘ፡ ፈጨ፡ R. A.; ሐረፀ፡ ሐደየ፡ ዘ፡ ፈጨ፡ V. A., at vid. ደሐየ፡ c. 1084.

ሐፈጠ፡ ዘ፡ ነጨ፡ R. A., at vid. ኀፈጠ፡ c. 628.

ማልው፡ ዘ፡ ሽፍን፡ V. A.

መለገ፡ v. መንገረ፡ ዘ፡ ቸለ፡, et መልጉ፡ ዘ፡ ቻለ፡ V. A. ad Syn.

መልገም፡ ዘ፡ መስከም፡ V. A.

ምሕረ፡ ዘ፡ አኰረፈ፡ (at vid. ንኅረ፡ c. 663) R. A.

ምሑስ፡; ከመ፡ አይሁድ፡ ምሑሳን፡ Syn. f. 394ª.

መሐኰ፡ ዘ፡ አንሰሰወ፡ V. A.

መመተ፡ ዘ፡ ሸሸ፡ R. A. (vid. c. 161).

መምዕ፡ ዘ፡ አሙአያ፡ (!) V. A.

ሚመየ፡ ዘ፡ ለየ፡ R. A.

መሠደ፡ ዘ፡ ሸመተ፡ R. A

ሙራ፡ ዘ፡ ጽጌ፡ V. A

ሞርቅሐ፡ ዘ፡ ላጠ፡ R. A.

መርቍቶ፡ ዘ፡ ጕትያ፡ V. A.; አመርቈተ፡ ዘ፡ አጕተነ፡ R. A.

ምራት፡ ብ፡ ገበያ፡ V. A.

መስሐም፡ ዘ፡ ሐሳዊ፡ V. A.

መሳውስ፡ ዘ፡ ጋፖማት፡ V. A.

መሰዕብ፡ v. መስብ፡ ዘ፡ ደስከ፡ V. A

መስፌት፡ ወመቃይጽ፡ ዘ፡ ዋጣ፡ V. A. (vid. መቃይጽ፡ c. 459).

ሞቀሰ፡ ዘ፡ አበለ፡ R. A.

መቀቀ፡ ዘ፡ አንጣጣ፡ R. A.

መቍንት፡ v. መቁንት፡ ዘ፡ አራት፡ አልጋ፡ (v. አአጋረ፡ አልጋ፡) V. A.

መቅድ፡ ዘ፡ ሰን፡ V. A. (an corruptum e መቅድሕት፡?).

መቅዳ፡ v. ምድቃሕ፡ ዘ፡ ጨፋት፡ V. A., (vid. sub ደቅሐ፡).

መበርት፡ nomen bestiae ignotum, Cat. Mus. Brit. p. 56ª.

መትሕ፡; መልአክ፡ ዘበመትሕ፡ ሠጠጠ፡ ከርሦ፡ ለፈላሲ፡ ወአርአዮ፡ ሕማመ፡ ልቡ፡ ወአግብኦ፡ በከመ፡ ሀሎ፡ Phlx. 25.

ማኅለል፡ ዘ፡ መከማቻ፡ V. A. ad Sal. (an corruptum e ምዕቃል፡?).

ምኅዳም፡ vid. sub ኀደመ፡

ምንሐል፡ vid. sub ነሐለ፡

መንቀቀ፡ ዘ፡ አደለ፡ V. A.

መንገረ፡ vid. መለገ፡

መንጸቆ፡ nomen bestiae ignotum; Cat. Mus. Brit. p. 56ª.

ምእላፍ፡ vid. sub አለፈ፡

መከዕለወ፡ ዘ፡ አጨደ፡ R. A.

ምዋው፡ ዘ፡ ቅብል፡ V. A.

መዐመ፡ vel ዐምዐ፡; ሶበ፡ ለልብየ፡ እሳተ፡ ሐዘን፡ አሕለሎ፡ ያምዕመኒ፡ v. ያዕምዐኒ፡ አላ፡ ነገርየ፡ ኵሎ፡ III Sal. Mar. 7. 8, ወኢያሴምዕ፡ var. pro ወኢየአምን፡ Job 39, 24 in Abb. LV.

ማዕከጥ፡ ዘ፡ ቀለብ፡ ዕራቁኒ፡ ይትበሀል፡ V. A.

መዘድ፡ ዘ፡ ቍርበብቻ፡ V. A.

መዳህምት፡ pro መዳምኅት፡ vid. supra c. 1090; V. A.

መደደ፡ „frappa" R. A.

መጽበለ፡ ዘ፡ ሞረደ፡ R. A.

ምፈጥ፡; ወባሕቱ፡ አከ፡ ከመ፡ ዘትኔሊ፡ አንተ፡ ወታስተማስሎ፡ በአምሳለ፡ ምፈጥ፡ ወመሥቴ፡ ዘግብረ፡ ምእናም፡ ἀλλ' οὐχ ὡς σὺ λέγεις οὐδ' ὡς ὑπονοεῖς ὡς δι' ὀργάνου, Chr. ho. 2.

ሠረጸ፡ ዘ፡ አረፈ፡ R. A.

ሠፈጠ፡ ዘ፡ ሸፈጠ፡ R. A. (at vid. c. 408).

ርኅመ፡; ተርኅመ፡ ዘ፡ ኀለቀ፡ ሰፈነኒ፡ ተሰፋፋኒ፡ V. A.; ተርኅመ፡ ዘ፡ ተሰራ፡ R. A.

ሬከትም፡ (ፈከትም?) ዘ፡ የወሀ፡ እናት፡ V. A.

ሬዋ፡ ዘ፡ የሸማ፡ ዕዕ፡ V. A

ሰልዋም፡; እስመ፡ደመ፡ሰልዋም፡ዘይበልዑ፡ከመ፡አራዊት፡ G. T. H.
ሰሐየ፡; አይስሒ፡ዘ፡ኢይለይም፡ V. A.
ሰምርቦ፡ v. አብሪም፡ዘ፡ልብ፡ V. A.
ሰምሳሕ፡ (v. ሰምሳም፡)፡ዘ፡ሰንሳ፡ V. A.
ሰመዘ፡ዘ፡ነቀዘ፡ R. A.
ሰረሰ፡ I, 2 var. pro ኀረሠ፡ Dan. 1, 5 (ﺳَﺮَّ؟)
ሲራስ፡; ሰገኖ፡ሲራስ፡ብ፡ሰጐን፡ V. A.
ሰርኤመ፡ዘ፡ለምጽ፡አወጺ፡ R. A.; ad vid. ሱዐሪም፡ in Indice vocab. peregrinorum.
ሴረየ፡ዘ፡አለለ፡ R. A. (at vid. ሤረየ፡ c. 263).
ሰረፈ፡; መስረፈ፡አንፍ፡ Sx. Ter 15 (vid. c. 489 sub መብልኀ፡).
ሰሰነ፡ዘ፡ተርፍርፍ፡አለ፡ R. A.
ሰሰወ፡ „*procuravit* alqd, ut videtur“ Lud.: filiis hominum ሣህለ፡እንዘ፡ይሴስዋ፡ Cant. Mich.
ሰቀመ፡ዘ፡ማረከ፡ R. A. (vid. sub ሰቂማ፡ c. 352).
ሰበ፡ብ፡እበት፡ (v. እቡት፡) V. A.
ሶበርት፡ዘ፡ከሶ፡ (inter plantarum nomina) V. A.
ሰኀጸ፡ዘ፡አመስገነ፡ R. A.
ሰኮት፡ዘ፡አኾት፡ v. አኰት፡ (inter nomina animalium) V. A.
ሰከተ፡ዘ፡ወጋ፡ R. A.
ሰክተተ፡ዘ፡ጠደ፡ R. A. (at vid. ስክተት፡ c. 381).
ሰከከ፡ vid. አከከ፡
ሰከዐ፡ዘ፡ደረደረ፡ R. A. (at vid. ሰከዐ፡ c. 382).
ሰከዕለወ፡ዘ፡መነጠረ፡ R. A.
ሴዘየ፡ዘ፡ለየ፡ R. A. (at vid. ሠዘየ፡ c. 261).
ሰይሕ፡ዘ፡ገዳማዊ፡ V. A.
ሰይር፡ወሰኰት፡ወጽጕጕ፡ወመራሕብት፡ዘ፡ሸንኅ፡ V. A.
ሰይቀል፡ዘ፡መወልወያ፡ V. A.
ሰደለ፡ዘ፡መዘነ፡ R. A.
ሰግሰስ፡ዘ፡ቀንጭብ፡ V. A. (inter plantarum nomina).
አስፈዒርለወ፡ vid. sub ፈዒርለወ፡

ቂል፡ብ፡ዘለላ፡ V. A.
ቀሐመ፡; ይቅሕሙ፡ዘ፡ይቀምሑ፡ V. A.
ቍርያቍ፡; martyres ስርግዋን፡በጽጌ፡ሰንሰሪቍ፤ አምሥጡኒ፡እምነ፡ጻማ፡አመ፡ትሰፍን፡ቍርያቍ፤ከመ፡እማዕገት፡ታመሥጥ፡ምጻቍ። Enc. Ter 12.
ቍርየት፡ዘ፡ቀጭን፡ሰጥር፡ሰከ•ናሂ፡ይ፡ V. A. inter nomina membrorum.
ቀሰረ፡ዘ፡ቄጸረ፡ R. A.
ቋስያ፡ዘ፡ቄሽት፡; v. ቆስያ፡ብ፡ቆሽት፡ V. A. inter nomina membrorum.
ቈቍዐ፡ዘ፡ጐበጐበ፡ V. A. (differre videtur a ቈቍዐ፡ c. 434); et ቍቍዓ፡, ut: ቍቍዓ፡ተለውኮ፡ Form. Conf.
ቅንጥብ፡; ሚጥራ፡ዘ፡ቅንጥብ፡ (sic) ወቅንጥብሂ፡ሞጣሕት፡ውእቱ፡ V. A. inter nomina vestium (ad ቅንጣብ፡ c. 449 referendum videtur).
ቅውም፡ V. A. inter gemmarum nomina.
ቀዘ፡ዘ፡ጐደለ፡ R. A.; አቅዘዘ፡ብ፡አቀዘቀዘ፡ V. A.
ቀጸረ፡ዘ፡ቈረጠመ፡ R. A.
ቀጽ፡ (an ቀዶ፡?)ብ፡የሳት፡እራት፡ V. A.

በለው፡ዘ፡ሰራውር፡ V. A. inter nomina vestium.
ባሕቀወ፡; አንባሕቀወ፡ዘ፡አላቀቀ፡ R. A.
በርሀየ፡; ይበርሂ፡ዘ፡ይደርቅ፡ V. A.
በሪሰት፡ (v. በሪሆት፡)ዘ፡ማመስኰዓው፡ V. A. inter nomina membrorum.
ባሪድ፡ዘ፡ምዕራፍ፡ V. A.
ባብላት፡ዘ፡የተወቀረ፡ግንድ፡ዝርኒ፡ሕምበኒ፡ይ፡ V. A.
ባቡት፡ብ፡ኤሊ፡ V. A.
ቤበየ፡; አንቤበየ፡ዘ፡ተቅበዘበዘ፡ R. A.
ብንታሴ፡, ut: ወአጽንዕዎ፡ፈልፈለ፡ወብንታሴ፡ Feq. Ijas.
በክ፡; ዝልጋሴ፡እንጸጼ፡በክ፡ብ፡ቍስለ፡ሥጋ፡ V. A.; legitur Job 4, 5 in quibusdam codicibus pro ቦክ፡, de quo vid. Addenda.
በድል፡; ፋል፡በድል፡ብ፡ባቄላ፡ V. A.
በደዶ፡ዘ፡የአድል፡ፈንጻጻ፡ V. A.

ትሁል፡ (v. ትኽል፡)ዘ፡አሰጅ፡ V. A. (inter nomina membrorum).
ተለሐቅ፡ዘ፡ዛፍ፡የአለበት፡ተራራ፡ V. A. (inter nomina plantarum).
ተነ፡ብ፡ተበተነ፡ V. A. (at vid. c. 562).
ተእሪር፡ v. ትእሪር፡ዘ፡ሙሱን፡ V. A.; at vid. Addenda et Emendanda ad c. 741.
ቴዳብ፡ዘ፡ዳቢት፡ V. A. (inter nomina membrorum).
ምትፋይ፡ vid. sub ንትፋይ፡

ኀለለ፡ vid. sub ማኀለል፡
ኀየጸ፡; ተኀይጸ፡, ut: ስከረ፡ወይነ፡ሕምዘ፡ትምህርቱ፡ለሰይጣን፡የአኪ፡ፈድፋደ፡እምእለ፡ተኃይጹ፡በሕምዘ፡አርዌ፡ምድር፡ M. M. f. 232 (an *speculando peti*, et referendum ad ሐየጸ፡ c. 128?).
ኀደመ፡; ምኀዳማት፡ብ፡ዕርፈ፡መስቀል፡ V. A.

ነሐለ፡; ምንሐል፡ዘ፡እንግዴ፡ሥጋ፡ V. A.
ንሐላውያን፡ in V. A. perperam scriptum pro ኊሕላውያን፡
ናሕዕ፡; ማኀት፡ናህይ፡ናሕዕ፡ብ፡ዕረፍት፡ V. A.
ነሥታ፡ et ናሥታ፡ sc. ከመ፡ኀቤሆሙ፡ያግብኡ፡ነስታ፡ (ነገሥት፡) in quibusdam libris Dan. 6, 2.
ነቅሪስ፡ብ፡ቂጥኝ፡ V. A.
ነገነ፡; አንገነ፡ dubiae significationis: አልቦ፡ዘየሐውር፡ውስተ፡ምኔት፡አንስት፡ከመ፡ያንገነ፡እኂተ፡እምውስቴቶን፡ Reg. Pach. (Exstat regula Pachomii apud Hieron. n. 82: nemo ad eas vadat visitandas).

አልጌን፡; አዘዘ፡አርያኖስ፡ከመ፡ይስቅልዎ፡ (martyrem) በአልጌን፡ወይንድፍዎ፡በአሕጻ፡ወአልበ፡ዘለከር፡ Sx. Jac. 20.
አለፈ፡; ምእላፍ፡, ut: መስጦአግያ፡አንተ፡ይእቲ፡አንቀጸ፡ምእላፍ፡ብሂል፡ H. A.
አምክ፡ vox corrupta videtur: ኢይዜክርዎ፡ለንጉሥ፡ወኢየሐስብዎ፡ለአምክ፡ (v. ለአምላክ፡) οὐ μέμνηται βασιλέα οὐδὲ σατράπην 1 Esr. 3, 20.
አረመ፡; በአይቴኑ፡አእመረ፡ከህን፡አረመ፡ሥርዐተ፡ልብ፡ Phlx. 213.
አርሚስ፡; ኀሚት፡አርሚስ፡ዘ፡ዘንግ፡ V. A.
አረረ፡ vid. ተከሪር፡
አርና፡ዘ፡ምዳቋ፡ V. A.
እርወር፡ዘ፡ጕጸጕጽ፡ V. A.
ኤፊግ፡ዘ፡ጨግት፡ V. A.
ኤርጋሄ፡ዘ፡አኀርማ፡ሰንደዶሂ፡ይ፡ V. A. (i. n. plantarum).
አቅ፡ዘ፡አምሳለ፡ዝቅ፡ V. A.
አቂቅ፡ዘ፡ክሰ፡ማህው፡ V. A.
አብሪም፡ vid. sub ሰምርቦ፡

አበባ፡ vid. in scholio ad **ሚዓ፡** c. 214.

አብራዕ፡ዘ፡የሰዋስው፡ዐእት፡ V. A. (i. n. plantarum).

እንበቆሙ፡(ዕንበቆሙ፡), vox corrupta 2 Esr. 17, 3 (alii codd.: **በበዕብሬቱ፡**).

አነቀ፡ amh. i. q. **ኀነቀ፡**, Cat. Mus. Brit. p. 56ª.

አኖት፡ዘ፡ዶቅማ፡ V. A. (i. n. plantarum).

አንዘር፡ዘ፡አነር፡ V. A. (i. n. animalium).

አከክ፡ v. **ሰከክ፡ዘ፡ፍርፍር፡** V. A.

አወሰ፡; **ተአውሰ፡** v. **ተአወሰ፡ዘ፡ተዘኀረ፡** V. A.

አዛብ፡ዘ፡የተጐነጐነ፡ሐር፡ V. A. (i. n. vestium).

አይበጽ፡ዘ፡አበድር፡ V. A.

አየት፡ብ፡መግነዝ፡ V. A.

አጽለዳ፡ከሞል፡ዘ፡እሾ፡ V. A. (i. n. plantarum).

አጽብ፡ዘ፡ቅባ፡ V. A.

አጽት፡ v. **አጽፉር፡ዘ፡ፋዶት፡ጕማይሂ፡ይ፡ዕፉርሂ፡ይ፡** V. A.

አጽንያ፡ in V. A. perperam scriptum pro **ጽንጽያ፡**

አጽፉር፡ vid. sub **አጽት፡**

አፍቁድ፡ብ፡ቄብ፡ (i. n. avium).

ከለበ፡; **ተከለበ፡ዘ፡አለፈ፡** R. A.

ከልተፈ፡; **ዐቀደ፡ዐቀጸ፡ሀነገ፡ሞቅሐ፡ከልተፈ፡ኀመየ፡ብ፡አሰረ፡** V. A.

ከሩክ፡ብ፡ደረቅ፡ቢስሂ፡ይ፡ V. A.

ኮርኮደ፡ዘ፡ሐቀፈ፡ V. A.

ከረጸ፡; **አከረጸ፡ዘ፡አፀበ፡** R. A.

ኳዕለወ፡ v. l. **መኳዕለወ፡**

ኮዐተ፡ (an i. q. **ሀገተ፡**?); **ወመጽኡ፡ኀበ፡ረ፡ወኮዐትዋ፡ለሀገር፡ወከዐዉ፡ደሞሙ፡ከመ፡ማይ፡ለእለ፡ይነብሩ፡ውስቴታ፡** Mac. f. 14.

ከፍት፡ (amhar.?), Jos. 15, 33 vers., in tit.

ወልሀ፡; **ባዕለ፡መዋልዕት፡** Cam. f. 229 (fortasse pro **መዋዕልት፡** a **ሙዓል፡** custodia).

ወራውድ፡; **ወዓዲ፡እዘዘ፡ያምጽኡ፡ወራውደ፡ኀጺን፡ርሱናት፡** (sic) **ወይደይዎሙ፡ውስተ፡አዕይንቲሆሙ፡** Sx. Sen. 5.

ወከረ፡; **ተወከረ፡** conclusit vel rem? disputationem, ut videtur: **እንዘ፡ይትዌከሮ፡ለዝንቱ፡ባህልከሙ፡** Mss. Colb.; sic quidem Lud. in lex. c. 428; at lapsu calami pro **ይትዌከሮ፡** scriptum videtur.

ወጥለዘ፡; **መውጠልዝ፡ዘ፡መጽረብያ፡** V. A. inter nomina instrumentorum.

ወጥለጠ፡; **መውጥለጥ፡ዘ፡እምቢያጕሰም፡** V. A.

ወዕወዐ፡; **አወዕወዐ፡ዘ፡አወዘወዘ፡** V. A.

ወፈድ፡ዘ፡ብሩር፡ ጻሕል፡ዘ፡ወርቅ፡, V. A.

ዐምሀ፡ v. l. **መፀመ፡**

ዕቀን፡ዘ፡ተቀጽላ፡ (?) V. A.

ዐከጠ፡ vid. **ማዕከጥ፡**

ዔሰ፡; **ተዔሱ፡ዘ፡ተገዐዙ፡** v. **ተዐገሡ፡** V. A. ad Dan. et Esr.

ዔና፡, **ይዚምሩ፡በበዔናሆሙ፡** μερίδας τῶν ᾀδόντων 2 Esr. 22, 47 (غِناء?).

ዝሩሕ፡ዘ፡ጥሙቅ፡ወዓዲ፡ርቱይ፡ V. A.

ደሀመ፡ vid. sub **መዳሀምት፡**

ዳሌ፡ዘ፡የጀርባ፡አጽንት፡ V. A.

ድማከን፡ v. **ድማንቅ፡ዘ፡ገልገል፡አንሳ፡** V. A. (i. n. animalium).

ደርፍአ፡ዘ፡ደረተ፡ („piquer, to quilt") R. A. (vid. **ረፍአ፡** c. 320).

ድኑድ፡ዘ፡ልጓም፡ V. A. ad Jes.

ደንቀል፡ (v. **ደገቀል፡**) **ዘ፡ጋጋ፡** V. A. ad Jer. (an corruptum e **ሐግል፡** c. 130?).

ደነከ፡ዘ፡ዘለዘለ፡ et **ከመረ፡** R. A. (an corruptum e **ጐነከ፡**?)

ዶዶ፡ብ፡የመንጸር፡እሳት፡ V. A.

ገሀገሀ፡; **ተገሀገሀ፡ዘ፡ተከራከረ፡** R. A.

ገልሚን፡ዘ፡መቍረጫት፡ V. A.

ጓልኬ፡ v. **ጸለኾ፡ወሰናፔ፡ዘ፡ሰናፍጭ፡** V. A.

ጌልያ፡; **አርማስ፡ጌልያ፡ብ፡መርከብ፡** V. A.

ጐሐጸ፡ዘ፡ጐሸመጠ፡ R. A.

ኀሚት፡ vid. sub **አርሚስ፡**

ጐርኤመ፡ vid. sub **ጐርሀየ፡** c. 1157.

ጉርዶ፡ጸኵሲሚ፡ብ፡ለከት፡ V. A.

ጋሶ፡, **ጋሰ፡** nomen obscurum in loco corrupto Kuf. p. 104 cujus versio Lat. nondum reperta est.

ጌትነተ፡; **ተጌትንትዎ፡ዘ፡ሐተቱ፡** V. A. ad Act.

ጌናስ፡; **እምጌናሳ፡ኵሎ፡ዘባቲ፡ አብአት፡** Did. 14 (pro **እምተጽናሳ፡** Marc. 12, 44).

ገንዚ፡; **በገንዚ፡** (v. **በገዓዚ፡**) **ሀገር፡ኤፌሶን፡** κατὰ τὴν Ἐφεσίων μητρόπολιν Epist. Joann. Ant. ad Cyr., in Cyr. f. 113 (Mansi IV. 289).

ግይና፡; episcopus **ዘኢይዘሩ፡ንዋየ፡ቤተ፡ክርስቲያን፡ለወፍረ፡ቤቱ፡ወለግይና፡አዝማዲሁ፡** Clem. f. 56 (lectio prava: an e غنى?).

ገውሐ፡; **ተጋውሐ፡ዘ፡ተከራከረ፡** (vid. **ተገሀግሀ፡**) R. A.

ግወት፡ in loco: **ኤርምያስ፡ሡጠቀ፡ኵሎ፡ወአንበረ፡ውስተ፡ውሳጢታ፡ንዋየ፡ግበሪሃ፡ለዶብተራ፡ዘመርጡል፡ወኀተማ፡ለሥጠተ፡ኵሎሕ፡ወከነዎ፡ከመ፡ግወተ፡ኀጺን፡ወመራኁታታ፡አወፈየ፡ለዐሐይ፡** M. M. f. 59 lectio prava pro **ግልወት፡** esse videtur.

ግዱ፡ዘ፡ዕበይ፡ግማዳት፡ V. A.

ጉደጥ፡; **ሙኈሥሥ፡ጉደጥ፡ዘ፡ጉጠት፡** V. A.

ጥም፡ዘ፡ዐቃቤ፡ (!) V. A.

ጠስ፡ቀርነብ፡ቀልደድ፡ብ፡ቅንድብ፡ V. A.

ጺላ፡ጺብር፡ምዕዋ፡ዘ፡ጭቃ፡ V. A.

ጸሊሃ፡ዘ፡ጭቃ፡ V. A. ad Syn.

ጸለተ፡ዘ፡ጋገረ፡ R. A.

ጸለኾ፡ vid. sub **ጓልኬ፡**

ጽርሕት፡; **ርኢኩ፡ዐቢየ፡ጽርሕት፡** (?) **ዘእሳት፡** V. A. ibid. **ርኢኩ፡ዐቢየ፡እሳተ፡ወምሉእ፡ውስቴቱ፡ዐበይት፡ወመኳንንት፡እንዘ፡ይደፍኖሙ፡ጸድፍ፡ወጽርሕት፡** (?) **እሳት፡** ibid.

ጽርዕት፡ዘ፡ብኸ፡(ብሾ፡?). V. A.

ጸበ፡ዘ፡ወቶት፡ V. A. ad Syn. (vid. etiam **ጺውብ፡** c. 1299).

ጽብው፡ብ፡ያበጣ፡ V. A.

ጽንጽላላት፡ Pl. nominis bestiae (?), Cat. Mus. Brit. p. 56ª

ጹግ፡ብ፡የጭራሮ፡መብሬት፡

ጽፈቅ፡ዘ፡ጽፈረሀ፡ (!) V. A.

ፍሕሕት፡ nomen dubium: **እምባሕረ፡ፍሕሕት፡** Kuf. p. 107 ann. 1 (Vrs. Lat.: *a mari salso*).

ፊከትም፡ vid. **ፊከትም፡**

አስፈዔርለወ፡ዘ፡አከማቸ፡ R. A.

II. Index vocabulorum peregrinorum, quae rarius occurrunt, neque communi usu recepta sunt.

Nomina idolorum et deorum, in V. A. recensitorum, in hoc indice recepta, nomina mensium et gemmarum peregrina, quae in V. A. miserrime corrupta exhibentur, nec non nomina fictitia superstitiosa, quorum ingentem copiam in Genz., Kedr et in libris magicis invenies, omissa sunt.

ሁል፡ i. e. חֹל *res profana* Hez. 22, 26. 44, 23 vrs. nov.
ሀሎብ፡ i. e. חָלָב *lac* 1 Reg. 17, 18 vrs. nov.
ሀልንቆድስ፡ ዘ፡ ስመ፡ መንፈስ፡ ቅዱስ፡ Voc. Ae. (vid. **ራእ ት፡** et **ክስሞስ፡**).
ሂላንስን፡ vid. sub **ቂላኖስ፡** c. 413.
ሀልክስ፡ vid. in scholio ad **ሰልቢብ፡** c. 324.
ሆሜር፡ i. e. חֹמֶר (mensura aridorum), Jes. 5, 10 vrs. nov.; Hes. 45, 11 v. n.
ሀኡቢም፡ i. e. הֶעֻבִּים Hez. 41, 26 vrs. nov. (gloss. marg.: **ግድመ፡ አረፍት፡**).

ለማ፡ λαμά לָמָּה *cur* Matth. 27, 46; Marc. 15, 34.
ለሮስ፡ i. e. לָרֹס Hez. 46, 14 vrs. nov.
ሊቤርጢኖን፡ λιβερτίνων Act. 6, 9.
ልቤሳት፡ λέβητες 2 Par. 35, 13.
ለት፡ ብ፡ አሬት፡ Voc. Ae.
ሊቶስጦሮስ፡, **ሊቶስጥሮስ፡**, **ሊቶስጥራ፡**, λιθόστρωτος Joh. 19, 13; Org. 1; Enc. Sen. 21.
ለዋሕቅ፡ i. e. لواحق, vid. **እንሰይ፡**
ሌዎጴጤርያ፡ vel "**ጥርያ፡** λεωπετρία Hez. 24, 7. 8. — *Voc. Ae.*: **ሌ"፡ ዘ፡ ፍቄን፡**

ሐላ፡ 'Οολά Hez. 23, 4 seq.
ሐሊባ፡ 'Οολιβά Hez. 23, 4 seq.
ሐሐሬኤል፡ vel **ሐሐ"፡** i. e. הַהַרְאֵל Hez. 43, 15. 16 vrs. nov.
ሐሚጥልድስ፡ ut videtur corruptum ex ἡμιόλιαι (*sesquialterae*): **ኢይንሣእ፡ ርዴ፡ ዘትትበሀል፡ በልሳነ፡ ሮም፡ ሐሚጥልድስ፡** F. M. 18, 1 (e Can. Laod. 5).
ሐማጣራ፡ i. e. הַמַּטָּרָה 2 Esr. 22, 39 vrs. nov. (vid. etiam **መጠራ፡** c. 220).
ሐረቂስ፡ *pigmentum* ut videtur a rad. رقش, Gad. Ad. f. 142.
ሐሰፎት፡ i. e. הָאַשְׁפֹּת 2 Esr. 22, 31 vrs. nov.
ሔቅ፡ i. e. חֵיק Hez. 43, 13. 14 seq., vrs nov. (exponitur **ሕፅን፡**).
ሕብረ፡ ሲራ፡ ut videtur حِبْرُ ٱلسِّيرَةِ F. N. 43, 12.
ሔትዮት፡ i. e. הַתָּו (**ጸሐፍ፡ ሔትዮተ፡ ውስተ፡ ፍጽሞሙ፡**) Hez. 9, 4. 6 vrs. nov.
ሐዝል፡, **እልሐዝል፡** ut videtur ٱلْخَاذِل F. N. 43, 12.

ሐዘር፡, sc. **እስ፡ ይገብሩ፡ እልሐዘረ፡** (Inf. a حزر?) **በዘር ናዕ፡ ወይፈቅዱ፡ ቦቱ፡ ይርብሑ፡ ረባሐ፡** F. N. 50, 5.
ሐጋራ፡, sc. **እልሐጋራ፡** ٱلْهِجْرَةُ Abush. 11 seq.
ሐጊብሊም፡ i. e. הַגִּבְלִים 3 Reg. 6, 3 (hbr. 5, 31) vrs. nov.
ሐጤሩት፡ i. e. הַטִּירוֹת Hez. 46, 23 vrs. nov.

ማሂሌኬ፡ vel **ሚ"፡** i. e. מַהֲלָךְ Hez. 42, 4 vrs. nov. (gloss.: **ፍኖት፡**).
ሚሂኑን፡ i. e. מֵהֵנָּה Hez. 42, 5.
ሜል፡ ብ፡ ወንጌል፡ V. A.
ሜላንትሮን፡ vid. c. 147.
መሊጦን፡, sc. in hymno ad quatuor animalia coelestia dicto: **በራ፡ መራ፡ መሊጦን፤ እግረ፡ ማጣ፡ ሱርትዮን፤ ሰአሉ፡ ለነ፡ ኀበ፡ እግዚ"፡** Mavâs. n. 14.
መማዲስ፡ vel **መማዴዎስ፡** V. A. inter nomina Satanae, sine dubio corruptum ex **አስማድዮስ፡** 'Ασμοδαῖος Tob. 3, 8. 17.
ማራ፡ vid. sub **መሊጦን፡**
ሚሩቃዕ፡ i. e. מְרֻקָּע Jer. 10, 9 vrs. nov.
ሚሶር፡ Μισώρ מִישׁוֹר Jos. 13, 16 seq.
መስቄሎን፡, **ሚስቄሎን፡** al. i. e. μέσαχλον 1 Reg. 17, 7. — *Voc. Ae.*: **ሚሳቅሎን፡ ዘ፡ ነገረ፡ መላእክት፡ ጽሩርሂ፡ ይትበሀል።**
መስተዓድ፡ μεσθάαλ ("άαδ) 4 Reg. 10, 22.
መሰንቅት፡ ደርሙስ፡ ዘ፡ የማዕድ፡ ቤት፡ V. A. (ad libr. Reg.); vid. **ድርሙስ፡**
ማሴው፡ i. e. μέση Jer. 46, 3.
ሞሶጴተም፡ vel **መስፌተም፡** i. e. μοσφαιθάμ Jud. 5, 16.
ሚሻሁ፡ i. e. מֵי שָׁחוּ Hez. 47, 5 v. n.
መሽተሪ፡ i. e. ٱلْمُشْتَرِى *Jupiter* Chr. Ta. 26 (vid. sub **ዐጣ ርድ፡** c. 1017).
መቅጠ፡ vid. **መአክጣ፡**
ማቄፊም፡ i. e. מְקָּבִים 3 Reg. 7, 11 (hbr. 7, 24) v. n.
ሙብኒም፡ i. e. מוּבְנִים pro מוּכָנִים Hez. 40, 43 v. n.
ሚትራይቂይ፡ M. M. f. 19 vid. sub **ጋላት፡** c. 1139.
ሚቴዳስ፡ (i. e. μαθητής) **ዘ፡ ሐዋርያ፡** V. A.
ምትፋይ፡ vid. **ንትፋይ፡**
ማኔ፡ ቴኬል፡ ፋሬስ፡ μανὴ θεκὲλ φάρες Dan. 5, 25—28. —

Voc. Ae.: ማኔ፡ ዘ፡ ዘመነ፡ አሪት ፤ ቲቄል፡ ዘ፡ ዘመነ፡ ወንጌል ፤ ፋሬስ፡ ዘ፡ ዘይመጽእ፡ ዓለም፡ ወበ፡ ዘ፡ ቲቄል፡ ማኔ፡ ስላዮ፡ ይ፡

ሙናሕ፡ i. e. מֻנָּח Hez. 41, 11 v. n.

መንድያ፡ i. e. μανδύας 2 Reg. 20, 8, vid. ማዳይ፡

መአቢርርዮስ፡ ዘ፡ ክርስቶስ፡ V. A.

መአክጣ፡, sec. Lud. መዓቅጠ፡ et መቅጠ፡ 3 Reg. 5, 11 (hbr.: 5, 25), corruptum e מַכֹּלֶת.

ማኤጌላ፡ c. varr. מַעְגָּלָה 1 Reg. 17, 20 v. n.

ሚኤፌሰይም፡ i. e. מֵי אָפְסָיִם Hez. 47, 3 v. n.

ምክማስ፡ ዘ፡ ሣዕን፡ V. A. (i. e. n. prpr. מִכְמָס).

ማኪሞን፡ μαχίμων 4 Reg. 19, 25.

ሚክሱት፡ i. e. מְכֻסּוֹת Hez. 41, 16 v. n. (gloss.: ቅቱራት፡ vel ዕዐዋን፡).

መከሴና፡, ut: templo a Juda Macc. repurgato ገብሩ፡ ሕዝብ፡ መከሴና፡ (an אֶנְכֵּנִיָה?) ለምሥዋዕ፡ ዘሐነጹ፡ et per octo dies festum celebrarunt Jsp. p. 294.

ሜኮኖት፡, ሚክኖት፡, ሚኬኖት፡ al. 1) μεχωνώθ (מְכֹנוֹת) 3 Reg. 7, 13 seq.; 4 Reg. 16, 17; 2 Par. 4, 14; Jer. 52, 20 v. n. — *Voc. Ae.:* ሚኮኖት፡ ዘ፡ መንበረ፡ ምኅዓብ ። 2) ሚኮኖት፡ μεχωνώθ (var. pro χωθωνώθ כְּתֹנוֹת) 2 Esr. 17, 70.

መዛሕም፡ i. e. مُزَاحِم Sx. Sen. 19 (vid. sub ተጻዓቂ፡ c. 1305).

ሚዘዘት፡ i. e. מְזוּזַת Hez. 41, 21 v. n. (gloss.: መድረክ፡).

መገስጢ፡ i. e. μεγίστη (المجسطى opus Ptolemaei) Abush. 8 seq.

ማዳይ፡ i. e. μανδύας 1 Reg. 18, 4, vid. መንድያ፡ — *Voc. Ae.:* መድያ፡ ዘ፡ ልብስ፡ መድኅብሂ፡ ይ፡

ማጣ፡ vid. sub መሊጠን፡

መጥሮጶሊስ፡ *metropolis* Cat. Bibl. Bodl. Ox. p. 19 (vid. supra c. 220).

ሞጠን፡ (ምጢን፡) inter nomina idolorum, V. A.

መጠንብክስ፡ (መምጠን፡ አክስ፡) inter Satanae nomina, V. A.; cfr. Asc. Jes. 2, 4. 5, 3.

መጽነፍት፡ vid. sub መንጸፍ፡ c. 704.

ሚፌቲ፡ i. e. מִפְתַּן Hez. 45, 20 v. n. (gloss.: ኀዩጥ፡).

ረቂኖን፡; ወዘዕንቍ፡ እንተ፡ ረቂኖን፡ καὶ ἀνθράκινον Esth. 1, 7.

ሮበጳሊ፡ et ሮጳላ፡ ῥαβδοῦχοι 2 Esr. 13, 32.

ርኤም፡ i. e. רְאֵם Ps. 28, 6 v. n.

ረአሞት፡ v. ረአሙት፡ i. e. רָאמוֹת Hez. 27, 16 v. n.

ራእት፡ ዘ፡ ስመ፡ አብ፡ V. A.

ራኩብ፡ (v. ርኳም) ዘ፡ ብራኳ፡ (v. ብራንኳ፡) V. A. inter corporis membra (בִּרְכַּיִם رُكْبَة).

ረያ፡ ዘ፡ አለግ፡ V. A.

ራዶስ፡ ዘበትርጓሜሁ፡ ኃምስ፡ (rectius *quartus*; nomen unius e quinque clavis crucis Christi) M. M. f. 103 (vid. ሳዶር፡).

ሮጲሊም፡ corruptum e רְחֻבֹת 2 Esr. 23, 20 v. n. (vid. ሮበጳሊ፡).

ሬፋን፡ Ῥαιφάν Am. 5, 26; Act. 7, 43 (v. ሬፋም፡); V. A. inter Satanae nomina.

ሰሎ፡ σάλῳ Zach. 9, 14.

ስሙንጠን፡ ፕንዋመጠን፡ Lit. 158, 4 (σημεῖον τῶν πνευμάτων).

ሲራ፡ vid. ሕብር፡

ሲራሰሮት፡ (v. ሲሮት፡ vel ሣራሰሮት፡) σιρωθ 2 Par. 3, 16. — *Voc. Ae.:* ሲሩሰሮት፡ ዘ፡ መጻሬፕ፡

ሲርት፡ σύρτις Act. 27, 17 rom.

ሱርትዮን፡ vid. sub መሊጠን፡

ሴሬኒስሮስ፡ vid. infra sub ብድዮስ፡

ስቅማንድሮስ፡ inter nomina idolorum, V. A.

ሰቃራር፡ 4 Reg. 25, 17, ubi text. rec. σαβαχὰ exhibet.

ሲቃርዮን፡ σικαρίων Act. 21, 38.

ሰቂኖን፡ vid. ሰኪኖን፡

ሰቆጵያን፡ σκοπιάν 3 Reg. 15, 22.

ሰብላንዮስ፡ et "ሎንዮስ፡ inter nomina Satanae, V. A.; Macc. f. 22.

ሰበቀተኒ፡ vel "ቅ"፡ σαβαχθανί Matth. 27, 46; Marc. 15, 34.

ሰባኬ፡ σαβαχά 4 Reg. 25, 17.

ሰንቢል፡; Athanasius M. በጊዜ፡ ዕረፍቱ፡ ይቤ፡ ለእመ፡ ረከብኩ፡ ጸጋ፡ ወሞገሰ፡ በኀበ፡ እግዚ" ፡ አነ፡ እሰግድ፡ በቅድሜሁ፡ ወእስእሎ፡ ከመ፡ ያንኅል፡ እምዘ፡ ራብ፡ (sic) ሰንቢል ። ወእምድኅረ፡ ዕረፍቱ፡ ፈነወ ፡ ንጉሥ፡ ወአንኀሎ፡ ለውእቱ፡ ምዝ ራብ፡ ሰናቢል፡ Sx. Genb. 7.

ሰኪኖን፡ et ሰቂኖን፡ σχοίνων Mich. 6, 5; Joel 4, 18 (ubi sine dubio σχίνων legendum est, vid. ሰኪኖን፡ c. 382).

ሰኬዛ፡ et ሳኬዛ፡ σχίζα 1 Reg. 20, 20—22. 36—38. — *Voc. Ae.:* ሰኬዛ፡ ዘ፡ ፍላጻ፡; *aliud:* ዘ፡ ፈፋ፡; Lud. auct. Greg. exponit ሰኬዛ፡ *alveus torrentis.*

ሰውሳን፡ i. e. שׁוּשַׁן 3 Reg. 7, 19 hbr., var.

ሱዐሪም፡ i. e. שְׂעָרִים σουαρείμ Jer. 36, 17 (hbr. 29, 17) v. n.; 24, 2 gloss. — Hinc compilator Radicum Abb. petiit verbum: ሰርኤመ፡ ዘ፡ ለምጸ፡ አወጻ፡

ስዝን፡; „in fabula Lib. Myst. sic vocatur arbor, de qua comederunt Adam et Eva, ut": ስዝን፡ ዘውእቱ፡ ስንዳሌ፡ („sandalum"!) ብሂል፡ በነገር፡ አግዓዚ፡, Lud.

ሴዴማ፡ vel ሴዳማ፡ i. e. שְׁדֵמָה vel שְׁדֵמוֹת 4 Reg. 19, 26.

ሰዴሞት፡ σαδημώθ 4 Reg. 23, 4. — *Voc. Ae.:* ሰዴሞት፡ ዘ፡ አሰንዶብ፡

ሳዶር፡ nomen unius e clavis crucis Christi: ሳዶር፡ ዘበትርጓሜሁ፡ ክልእ፡ (!) M. M. f. 102. Vid. ራዶስ፡ et አሮዳ፡

ሳፍ፡ i. e. סַף Hez. 41, 16 v. n.

ሸምሾ፡ ዘ፡ ፀሐይ፡ V. A. (شمس).

ሹር፡; መዋሥዕት፡ ዘቀዳሚ፡ ሹር፡ Mavâs. n. 40 (at in Codice Mus. Brit.: መዋሥዕት፡ ዘመኃትው፡ ፋሲካ፡).

ሻሪም፡ i. e. שָׁרִים Hez. 40, 44 v. n.

ሾጊሕ፡ i. e. שָׁגִיחַ Hez. 45, 20 v. n. (gloss.: ኢማእምር፡).

ቆሊ፡ i. e. קָלִיא 1 Reg. 17, 17 v. n.

ቂልቂኖን፡ κυλίκινον Esth. 1, 7.

ቆሎንያ፡ κολωνία Act. 16, 12 Platt (ኮሎንያ፡ rom.).

ቀለውትሞኖስ፡ κλαυθμῶνος 2 Reg. 5, 23.

ቁማስ፡; ጽሉእ፡ ውእቱ፡ ለእመ፡ ረከበ፡ ዘቀደመ፡ ቁማስ፡ (قمّس?) ቀራቢብ፡ ወተዘያነወ፡ በእንተ፡ ሢጡ፡ ወተሣየጠ፡ ኪያሃ፡ F. N. 33, 5.

ቁራህ፡ vel ቆራህ፡ κουρά 2 Esr. 13, 15.

ቀርመዝ፡ i. q. قِرْمِز *coccus baphica*, Jes. 1, 18 in libris inferioris aetatis.

ቀርቀር፡ ዘ፡ ጣዕ፡ ያለ፡ ሚዳ፡ V. A. (sine dubio n. pr. Jud. 8, 10).

ቀራቢብ፡ F. N. 33, 5 (vid. sub ቁማስ፡).

ቄርኔ፡, ቄርኔን፡, ቆርኔን፡ al. κεράτη 2 Reg. 2, 13; 4 Reg. 20, 20

ቄርኔን፡, ቆርኔን፡ al. κερύνη 2 Reg. 21, 16. — *Voc. Ae.:* ቍርኔን፡ (v. ቋርኔን፡) ዘ፡ ቋዝመን፡

ቀርያሴም፡ καρησίμ 2 Par. 35, 19.
ቍርያቍ፡ vid. c. 1395.
ቂራዲስ፡ κειράδας Jer. 31, 31. 36.
ቅርጥብ፡; አበ፡ወቅሪስ፡ይሰምዮ፡እልቅርጥብ፡እስመ፡ይነስከ፡እምዘሎ፡ገበ፡ (a قرضب) Phlx. 56.
ቀታት፡ sive قِطَاطٌ feles, sive قُنْفُذٌ echinus, Cat. Mus. Brit. p. 56ª.
ቀንጥስጢ፡ c. varr., ἀκοντισταί 1 Reg. 31, 3.
ቄዴም፡ Κεδέμ Hez. 25, 4.
ቀዴሚን፡ καδημείν Jud. 5, 21.
ቄድር፡ et ቄዳር፡ vid. sub ቄድር፡ c. 465.
ቄዳሪም፡ዘ፡ሰገድ፡ V. A. inter nomina plantarum (ad ቄድሮስ፡ al., c. 465, pertinere videtur).
ቃዴስም፡ καδησίμ 4 Reg. 23, 7.
ቆድዩ፡ τῶν κωδίων 2 Esr. 13, 15.
ቄጡራት፡ i. e. קְטֻרוֹת Hez. 46, 22 v. n.
ቄጼሩት፡ i. e. קְצֻרוֹת Hez. 42, 5 v. n.
ቄፋዝ፡ κεφάζ Cant. 5, 11.
ቀፉዴት፡, ቀፊዴት፡ al., χαφουρῆ 2 Esr. 8, 27. — Voc. Ae.: ቀፉዴ፡ v. ቀፉዴል፡ዘ፡ጽዋዕ፡

ቤሴቅ፡ vid. sub ጠርዜ፡
ብላተነአሽ፡ i. e. بَنَاتُ نَعْشٍ Job 38, 32 var.
በለዝ፡ βολώζ 3 Reg. 7, 7. — Voc. Ae.: በለዝ፡ዘ፡ርቱዕ፡
ብልጣኖስ፡ vid. sub ጵላጣኖስ፡ c. 1251.
በሕዝዮን፡ i. q. ጳዝዮን፡ (c. 1253), Lud. Comm. p. 210 n. 12.
ባማ፡ i. e. הַבָּמָה ἀβαμά Hez. 20, 29.
ባሬ፡, በሬ፡ βάρει Dan. 8, 2; 2 Esr. 6, 2.
ቢራ፡, ቤራ፡ βιρά 2 Esr. 17, 2.
በራ፡ vid. sub መሊጦን፡
ቤርሴክታን፡ vel ቤረስክታን፡ c. varr., βερσεχθάν 1 Reg. 6, 8. 11. — Voc. Ae.: ቤርስክታን፡ዘ፡ኰርጅ፡ሶርሂ፡ይ፤ጥራንሂ፡ይ፡; aliud: ቤርሴክታን፡ዘ፡ዕዕ፡ዘያነብሩ፡ላዕለ፡ገመል።
በራቄኒም፡ βαρκηνίμ Jud. 8, 16.
ብርባ፡ዘ፡ቤተ፡ጣዖት፡ V. A.
ብርያሚን፡ vid. sub ድርያሚን፡ c. 1096.
በረይሙን፡; ዕለተ፡በረይሙን፡ (ut videtur, festum Epiphaniorum) Sx. Ter 10.
ባቱል፡ዘ፡ድንግል፡ (בתולה) V. A.
ቢኒቤ፡ in V. A., lectio prava pro ቢረሴ፡
ቢኖን፡ vel ጲኒኖ፡ πιννίνου Esth. 1, 6.
ቦክ፡ 4 Reg. 8, 15 var., ut videtur lectio corrupta pro μαχβάρ.
ቤዖል፡ i. e. בְּעוּלָה Jes. 62, 4.
ባዜቃ፡ βεζέκ Hez. 1, 14. — Voc. Ae.: ቤዘቅ፡ (v. በዜቅ፡) ዘ፡ዕንቍ፡; aliud: ባዜቃ፡ዘ፡ዕንቍ፡ዘይወልድ፡ዖፍ፡
ቤዴቅ፡, etiam ቤደቅ፡ βεδέκ 4 Reg. 12, 5 seq.; 22, 5; Hez. 27, 9 et 27 v. n. — Schol. Voc. Ae. vid. c. 646 sub ነቆቃ፡
ብድዮስ፡; ሲሬኒስሮስ፡ወብድዮስ፡ዘ፡ድርጮት፡ V. A.

ቴሌም፡ vel ቴላም፡ τεμένη v. θελητήν 4 Reg. 21, 6.
ቶልስሮጣን፡ λιθόστρωτον 2 Par. 7, 3. — Voc. Ae.: ቶልስጣን፡ (sic) ዘ፡ጸፍጸፍ፡
ተልፍዮስ፡ θαλπιώθ Cant. 4, 4.
ትሔ፡ et ቴሔ፡ θεὲ Hez. 40, 7 seq.; Pl. ትሔያት፡ ibid. — Voc. Ae.: ትሔ፡ዘ፡ዴጅ፡መስኮትሂ፡ይ፡
ተሜርገብ፡ θέμα ἐργάβ 1 Reg. 6, 15 (vid. ኤርገብ፡).
ተመዓኒ፡ sine dubio i. q. תֵּימָנִי Hen. 82, 15.
ተርሜ፡ θέρμαι 3 Reg. 3ª, 15.
ተርሜን፡ (v. ተርቤን፡) ῥαθμέν 3 Reg. 19, 4. — Voc. Ae.: ተርሚን፡ዘ፡ደደሆ፡
ቶሬን፡ i. e. תֹּרֶן Jes. 30, 17 v. n.
ቴቄል፡ vid. ማኔ፡
ትእሪን፡ vid. ኪራስ፡
ቴአስ፡ v. ቲአስ፡ θέας Jes. 27, 11.
ተአኪያሃ፡ corruptum e θεοτόκος, ut: ሰመዮ፡ለድርሳኑ፡ድርሳነ፡ተአኪያሃ፡ማርያም፡ዘውእቱ፡ወላዲተ፡እግዚ"፡ብሂል፡ Fid. Jac. Bar.
ቴኬል፡ vid. ማኔ፡
ተኪዚር፡ vid. sub ዘከረ፡ c. 1059.
ተዋሲማ፡ ut videtur Pl. vocis تاسوم (Freytag I. 192), Abush. 50.
ቴውናቅ፡ዘ፡ሞጣሕት፡ V. A.; ቴዎንቃት፡ዘ፡ሞጣሕት፡ V. A.

ኀጊናሀ፡ i. e. הַגִּנָּה Hez. 42, 12 v. n. (gloss.: ዘተበዐደ፡).

ኔሴራ፡, ኔስራ፡ νεεσσαρά 1 Reg. 21, 7.
ንስራዊ፡ዘ፡ክርስቲያናዊ፡ V. A. (male pro ነዝራዊ፡ c. 677).
ናሴብ፡ νασίβ 1 Reg. 10, 5. 13, 3. 4.
ኔሳታሊ፡ vel ኔስታሊ፡ νεεσθάν 4 Reg. 18, 4. — Voc. Ae.: ንስታሌ፡ብ፡ምስል፡
ናቱሪም፡ θανουρίμ 2 Esr. 13, 11.
ንኤጼል፡ i. e. נֶאֱצַל Hez. 42, 6 v. n.

አልሞት፡ ἀλαιμώθ 1 Par. 15, 20.
ኤልማስ፡ nomen Dei fictitium (sec. Lud. e ለማ፡ Matth. 27, 46 formatum): ኤሎሄ፡አልማስ፡ጸባኦት፡ Ssal. Req.
እልመቅሊጦስ፡ Org. 1, nomen gemmae, sec. Lud. i. q. الاقليمية.
ኤሌሞን፡, ኤላሞን፡, ኤላሙ፡, ኤላማው፡ αἰλαμμών et אלמו Hez. 40, 21. 22. 24.
አለሚዶን፡ዘ፡ቀበርቶ፡ V. A.
እልቅርጥብ፡ vid. sub ቅርጥብ፡
ኤላው፡ vel አይሌው፡ αἰλεῦ Hez. 40, 21.
አሐዜራሕ፡ i. e. הָעֲזָרָה Hez. 43, 17 v. n. (vid. አዘራሕ፡).
ኢም፡ vid. ጺም፡
አማሲኒት፡ ἀμασενίθ 1 Par. 15, 21.
አማዳሮት፡ ἀμμαδαρώθ Jud. 5, 22.
አሜፌቅ፡ ἀμαφέθ 1 Reg. 5, 4.
ኤር፡, ኢር፡ V. A. inter nomina solis (אור).
አር፡ ἀρά Hez. 17, 13 (v. መሐላ፡).
አርሞደደ፡ዘ፡ጽኑፍ፡ V. A.
አርማጠር፡, አርማጥር፡ ἀματταρί 1 Reg. 20, 20 (var. pro መጠራ፡).
አሩራን፡ ἀρουράν 1 Reg. 31, 13.
አርቆሚን፡ ἀρκηνίμ Jud. 8, 7.
አረቦናት፡, አረብነት፡, አራቦት፡ ἀραβώθ 2 Reg. 17, 19. — Voc. Ae.: አረብነት፡ዘ፡አዲም፡ — አርቦት፡ nomen arboris vid. c. 742. — Praeterea: ነገረ፡አረቦት፡ዘ፡ጠቀሳ፡ V. A.
ኤርኤል፡ vel አርያል፡ ἀριήλ Jes. 29, 1 seq.
አርከርሲምቶን፡ vid. c. 785 sub አክርስምንቶን፡
አርያ፡አሪያ፡ ὡραία Act. 3, 2. 10.
አርያል፡ vid. ኤርኤል፡
አርዮስፋጎስ፡ Ἄρειος πάγος Act. 17, 19 Platt.

አርዮጳጊጦስ፡ Ἀρεοπαγίτης Act. 17, 34 rom.

አርዳ፡ዘበትርጓሜሁ፡ራብዕ፡ (rectius: τρίτος), nomen unius e clavis crucis Christi, M. M. f. 102 (vid. **ሳዶር፡** et **ዳናድ፡**).

አርዳሚስ፡ Sx. Ter 27; **አርዴምስ፡** Cyr. f. 1; Sx. Genb. 25; Sen. 4; **አርዳማዎስ፡** V. A. inter nomina idolorum, i. e. Artemis.

አርጋብ፡ ἐργάβ 1 Reg. 6, 11 (vid. **ተሜርገብ፡**). — Voc. Aeth.: **አፍቃዴ፡አርጋብ፡ዘ፡አምሳል፡ዘርግብ፡ድብብሂ፡ይ፡**

ኤርገብ፡ ἀργάβ, ἐργάβ 1 Reg. 20, 19. 41.

አርጤምስ፡, **አርጤሚዶስ፡** Artemis Act. 19, 24. 28 (vid. **አርዳሚስ፡**).

አስማድዮስ፡ Ἀσμοδαῖος Tob. 3, 8. 17 (vid. **አስፍንድዮስ፡**).

ኢሲሳሕ፡ i. e. הַקֹּדֶשׁ 1 Par. 16, 3 v. n.

አሶን፡ Ἄσσον Act. 27, 13 rom.

ኤስኬድሬ፡ vel **ኤክስድሬ፡** ἐξέδρα (var. pro **ሙዳየ፡ምጽዋት፡**) 2 Esr. 10, 6. — Vid. **ኤክስድር፡**

አስጠርጤን፡, **አስጣርት፡**, **አስጠራጢ፡** al. Ἀστάρτη Jud. 2, 13. 3, 7 var.; 3 Reg. 11, 7; V. A. i. n. idolorum.

አስጥርጥዮን፡ c. varr. Ἀσταρτεῖον 1 Reg. 31, 10.

አሳፊም፡ vel **አሴፍእ፡** ἐσεφίμ 1 Par. 26, 17 seq.

ኤስፋር፡ i. e. אֶשְׁפָּר 1 Par. 16, 3 vers. nov.

አስፍንድዮስ፡ Asmodaeus, Sx. Masc. 16 (vid. **አስማድዮስ፡**).

አቃራን፡ v. **አቅራን፡** τὴν ἄκραν 3 Reg. 3, 5.

ኤቄሲዮም፡ vel **ኢቄ**" (ἀπ)οικεσιῶν 4 Reg. 19, 25.

አቂያጻት፡ in Cat. Cod. Mus. Brit. p. 56ᵃ.

ኢብል፡ዘ፡ኵሬብታ፡ V. A.

ኤብላጠን፡ብ፡እባብ፡ዊጭ፡ V. A.

አቢበሎሳውያን፡ et **አቢቢ**" Did., ed. Platt p. 90 (ἐπίβουλοι, ἐπιβουλευταί?).

አበርጌላ፡ testis a judice ne admittatur F. N. 43, 12.

አብርጥስ፡ ut videtur παρισδεύτης F. N. 5 (e Can. Laod.).

አተርጋዎን፡ epitheton τοῦ Λόγου, ut: **ቃል፡አተርጋዎን፡ብርሮሬክን፡አአትሪክን፡** H. A. n. 7.

አቲቅ፡ et Pl. **አቲቂም፡** i. e. אַתִּיק et אַתִּיקִים Hez. 42, 3—5 vrs. nov.

አቴና፡ inter nomina idolorum, Ἀθήνη, V. A.

አቴዋቂሕ፡ (v. **አቴዊቂሕእ፡**) i. e. אַתּוּקֶיהָ Hez. 41, 15 vrs. nov.

እንሰይ፡ (i. e. النسيّ) **ዘውእቱ፡ለዋሕቅ፡** (الواحق, aliis **ጳጕሜን፡**) Abush. [illegible]

አኔቶንጠን፡ ἀνηκόντων 1 Reg. 27, 8.

አንጌቤናይ፡ዘ፡ወይዘሮ፡ V. A.; ut **ሶፍያ፡አንጌቤናይት፡** Sx. Masc. 5; **አርምያ፡በዕለት፡ወአንጌቤናዊት፡** Enc. Genb. 11; Sen. 12.

አኤል፡ v. **ኤላው፡** αἰλεῖ v. אֵילָו Hez. 40, 9. — Voc. Aeth.: **አኤል፡ወመቅዓን፡ዘ፡ጰበብ፡**

አአትራክን፡ epitheton τοῦ Λόγου, ut: **አአትሪክን፡ውእቱ፡ቃል፡ዘይትከሀው፡ውስተ፡አየር፡ወእምኔሁ፡ይትፌነው፡ንብብ፡** H. A. n. 7 (vid. **አተርጋዎን፡**).

አኢናዎን፡ ἀενάων Deut. 33, 15. 27; **የማን፡መገዘራሰት፡ዘ፡አኢናዎን፡** M. M. f. 1[illegible].

አክሶርጊስ፡ [illegible]

ኢክስድር፡, **ኢክሶድር፡**, **ኢክስድሬ፡** ἐξέδρα Hez. 40, 44 seq.; 42, 1 seq.; 44, 19; 2 Esr. 10, 6 var. (vid. **ኤስኬድሬ፡**). — Voc. Aeth.: **ኢ**"**ዘ፡ርእስ፡ዐምድ፡ወመስከትሂ፡ይ፡**

አክቲራያን፡ v. **አክቲያራን፡** ἰχθυηρὰν 2 Esr. 22, 39.

ኢክቲኢራን፡ ἰχθυηρὰν 2 Esr. 13, 3.

አውሎኒ፡, **አውሎን፡**, **አውሎና፡** αὐλῶνι, αὐλῶν, αὐλῶνα Judith 7, 3. 17. 10, 10.

አውሎግሶን፡ εὐλόγησον, Gad. Joh.

አውሳጠን፡ዘ፡ሕበብ፡ (sine dubio corruptum pro **ሕበብ፡ውኅጥ፡**), vid. **ኤልያጠን፡** c. 720.

አውራስ፡ αὔρας Hez. 8, 3. — Voc. Aeth.: **አውራስ፡መዘሮት፡ዘ፡ከዋክብት፡**

አውራቂስ፡ εὐρακύλων Act. 27, 14 Platt.

አውርዮን፡ αὔριον Num. 14, 25.

አውክሞዴስ፡ αὐχμώδης 1 Reg. 23, 14. 15. 19. 26, 1.

አዘራሕ፡ et **አገዘራሕ፡** i. e. הָעֲזָרָה Hez. 43, 14. 45, 19 v. n. (vid. **አሐዜራሕ፡**).

ኤዘፍ፡ዘ፡ምድረ፡ዕረፍት፡ V. A. ad Dan. et Esr. (sine dubio corruptum ex **አፌዝ፡** Ὠφάζ Dan. 10, 5).

አየል፡ Ἰεραὲλ vel αἰλάμ Hez. 41, 8.

አይሌው፡ vid. **ኤላው፡**

ኢያምር፡ (an הַיָּמִין) Jos. 17, 15 var.

ኢያሚን፡ ἰαμίν 4 Reg. 25, 14.

ኢያዜር፡ v. **ያዜር፡** νεζέρ 4 Reg. 11, 12.

አድሮሔም፡ ἀδωρίμ 2 Esr. 13, 5.

አዶርት፡ዘ፡ሽንጎ፡ V. A.

አዴሽም፡ i. e. הַדַּסִּים Zach. 1, 8 v. n.; etiam **አደስ፡**

አግሥጦስ፡ወርኀ፡ለሮማውያን፡ (Augustus) G. T. II.

አጕሪም፡ v. **አጕረም፡**; **ውስተ፡አፍላገ፡አጕሪም፡** εἰς τὴν κοιλάδα τῶν ἁλῶν 2 Par. 25, 11; non liquet quid legerit interpres.

አጕሰት፡; **በቤቱ፡ወለአጕሰቱ፡** 2 Par. 26, 21 in Cod. Abb. CXLI pro **በቤተ፡አፍሶት፡** caeterorum codicum.

ኢጎንጢ፡ γωνίαι Hez. 41, 15.

አጥርቆን፡, **አጥራቆን፡**, **አጣርቆን፡**, "**ኮን፡** ἀπαρχῶν (corruptum ex **አፕርቆን፡**) 2 Reg. 1, 21.

አጸሊጹ፡ ἀπολοίπου Hez. 41, 12 seq.; 42, 1 seq. — In glossa marg. exponitur **ፍሉጥ፡**, in V. A. **ማእገን፡ሕንጻ፡**

አጸርግዮ፡ ut videtur nomen loci, ubi Christus in coelum ascendit: **እምድኅረ፡ዐርገ፡ለእግዚእን፡ዘበአጸርግዮ፡ለኀበ፡ሰማይ፡** Cod. Mus. Brit. VIII.

ኢፍሎሳውያን፡, sc. **አልኢፍሎሳውያን፡** quod exponitur **ሀበውት፡አናቅጽ፡** (πυλωροί) F. N.

አፍሶት፡ v. **አፍሳት፡** ἀπφουσώθ 2 Par. 26, 21.

አፍቃዴ፡አርጋብ፡ 1 Reg. 6, 11 vid. sub **ፍቅድ፡** c. 1362.

ኤፎት፡ ἐφουδ vel ἐφωθ Jud. 8, 26. — Voc. Aeth.: **ኤፋት፡ዘ፡ጥራን፡**

ኤፍታሕ፡ ἐφφαθά Marc. 7, 34.

አፒልያኖስ፡; **ወሀበ፡ውስተ፡እዴሁ፡ጽጽ፡** (ጽጽ) **አፒልያኖስ፡ወይቤሎ፡ውግር፡ውስተ፡ገጹ፡ለዝንቱ፡ነዳይ፡** [illegible], Sx. Haml. 8.

ኰላ፡; **በኰላ፡** i. [illegible] Jos. 44, 1[illegible]

ኮሎንያ፡ vid. **ቆሎንያ፡**

ኰልኰል፡ V. A. inter nomina [illegible] exponitur **ጉንዳን፡**

ከማርም፡ [illegible] 4 Reg. 23, 5.

ከሞስ፡ከሞስ፡ከሞስ፡ Χαμώς Num. 21, 29, Jud. 11, 24 3 Reg. 11, 5 al., V. A. inter nomina idolorum. — Voc. Aeth.: **ከሞስ፡** (comes?) **ዘ፡መጠኔ፡**

ከማኒም፡ et **ከዋኒም፡** [illegible] 4 Reg. 8, 17.

ከሬ፡ χῶραι 3 Reg. 7, 15.

ከርሚል፡ (כַּרְמִיל) exponitur **ቸፍርግ፡** v. **ችፍርግ፡** V. A.

ኰራሲ፡ χαρσεὶϑ Jer. 19, 2.
ኬሬሲም፡ var. pro ቤሬሲም፡ ברשים 3 Reg. 5, 9.
ኪራስ፡ትእሬን፡ nomen gemmae corruptum; Enc. Jac. 9.
ኬሲል፡ vox corrupta pro כבל 2 Esr. 14, 17 (Neh. 4, 11).
ኮስሞስ፡ዘ፡ስመ፡ወልድ፡ (κόσμος) V. A. — Vid. ራኦት፡
ክቦ፡; ሐመድ፡ክቦ፡ዘ፡ሕቦት፡ v. ክብት፡ V. A. ad Kuf. (vid. Kuf. p. 104 ሐመደ፡ገቦ፡).
ክብራታን፡ χαβραϑά (כברת) Kuf. p. 119.
ኮታሬት፡ χωϑαρὲϑ 2 Par. 4, 12. 13.
ክኮነ፡ምስሐግ፡ Reg. Pach.
ከዋኒም፡ vid. ከማኒም፡
ክይ፡ nomen gemmae: ጥልማ፡ወክይ፡ወወራውሬ፡ Kbr. Nag. n. 17.
ኪዮኪሉ፡ i. e. כִּי יוּכְלוּ Hez. 42, 5 v. n.
ኬጥእም፡ v. ኬጣእም፡ χεττιίμ 4 Reg. 23, 7.
ኬፌቴሔን፡ i. e. כִּפְתֵּחִיכֹן Hez. 42, 11 vrs. nov. (gloss.: ዴዴሆሙ፡).

ወራቁስ፡ዘ፡ሕልክሰክስ፡ V. A. ad Syn.
ወርድ፡ i. q. وَرْد rosa 2 Reg. 6, 7 var.
ወሬዶን፡ vid. in scholio ad ሬዶን፡ c. 313.

ዕማዎት፡ዘ፡ሰማይ፡ V. A.

ዘሐመ፡ vid. sub መዛሕም፡

ያቂም፡ 'Ιαχούμ 3 Reg. 7, 7. — *Voc. Ae.*: ያቂም፡ዘ፡ጽኑዕ፡
የበጸ፡ vid. አይበጽ፡
ያኖስ፡ብ፡ዐንበሳ፡ V. A.
ያዜር፡ vid. ኢያዜር፡

ድርሙስ፡; ቤተ፡ድርሙስ፡ οἶκον δρυμοῦ 3 Reg. 7, 39 var.; scholion vid. sub መሰንቅት፡
ደርቃስ፡ዘ፡ነጸላ፡ሸማ፡ V. A. ad Syn.
ዶርቃስ፡(ዶረከስ፡ rom.) δορκάς Act. 9, 36.
ዳናድ፡ nomen unius e clavis crucis Christi: ዳናድ፡ዘበትር ጓሚሁ፡ሣልስ፡ (an δεύτερος?) M. M. f. 102 (vid. አሮዳ፡).
ድያ፡, ድያስ፡, ድዮስ፡ Ζεύς, Διός al. Act. 14, 12. 13; ድዮስ፡አምላክ፡ Sx. Hed. 19.
ዲዮሪዘን፡ διορίζον Hez. 41, 12 seq.; 42, 1 seq.
ዲዮስኩሬ፡ vel ዲዮስ፡ቆሮስ፡ Διόσκουροι Act. 28, 11.
ዲድሞስ፡ δίδυμος Sx. Gen. 26.
ዳጎን፡ Δαγών 1 Reg. 5, 2 al.; V. A. inter nomina idolorum.

ጎላት፡ γωλὰϑ 2 Par. 4, 12. 13.
ጎልጎታ፡ γολγοϑᾶ Matth. 27, 33 al.
ገማዲም፡ i. e. גַּמָּדִים Hez. 27, 11 v. n.
ገርሳኒ፡ (an: *voraces* a جرس?), *gigantum* nomen, Gad. Ad. f. 151.
ገሬዛን፡ vid. in scholio ad ጋዛ፡ c. 1190.
ገስስ፡ γεῖσος Hez. 40, 43.
ገኒን፡ ut videtur جَنِين *embryo*: ኢትሚጣ፡በሜጥ፡ገኒን፡ (sic) F. M. 18, 1.
ገኖዛን፡; ብሔረ፡ገኖዛን፡ ἐν γανοζαῆ 2 Par. 36, 8.
ጋይሶ፡ γαισός Jos. 8, 18. 19. — *Voc. Ae.*: ጋይሶ፡ብ፡ጋሽንክ፡
ጌዶር፡ γεδδούρ (גדור) 1 Reg. 30, 8. 15; 2 Par. 22, 1; vid. ጌዱድ፡
ጌዴር፡ i. e. גְּדֵר Hez. 42, 7. 10 v. n. (gloss.: ቅጽር፡ et አረፍት፡).
ጌዴርት፡ i. e גְּדֶרֶת Hez. 42, 12 v. n.
ጌዱድ፡ i. e. גדוד Hos. 6, 9 vrs. nov. (vid. ጌዶር፡).
ጎገል፡ዘ፡እንኰርኰር፡ V. A. ad Jer. (an corruptum e ሐግል፡?).

ጤሜን፡ τεμένη Hos. 8, 14.
ጠርዜ፡ቤሴቅ፡ዘ፡ሞጣሕት፡ዘኑኑ፡ወግድሙ፡ዋሕድ፡ V. A.
ጠሬጥ፡ (nomen corruptum) V. A. inter nomina idolorum.
ጣቅ፡ Pl. ጣቃት፡ nomen vestimenti cujusdam, sc. prs.-arab. طاق Abush. 50.
ጣቢታ፡ ταλιϑά Marc. 5, 41.
ጤቤኖን፡ corruptum e τιτάνων Judith 16, 6.
ጤክሶን፡ vid. sub ጼክሶን፡ c. 1252.
ጠውር፡ i. e. טוּר Hez. 46, 23 v. n.
ጠፍንቄስ፡ τυφωνικός Act. 27, 14 Platt.
ጤፌጣ፡ et ጤፌጥ፡ Ταφὲϑ 4 Reg. 23, 10.

ጰርንሶ፡ et ጰሬኑ፡ (v. ጰርስ፡) πάρινος Esth. 1, 6.
ጵስጥቂስ፡, "ቄስ፡ πιστικῆς Joh. 12, 3.
ጰስጦፎርዮን፡, ጰስጠፎርያ፡ c. varr., παστοφόριον Jer. 42, 4.
ጲኒኖ፡ vid. sub ቢኖን፡

ጺም፡ወኢም፡ i. e. צִיִּים et אִיִּים Jes. 13, 22 v. n.; ይነብሩ፡ ጺም፡ምስለ፡ኢም፡(ኢይም፡) Jer. 27, 39.
ጽጽ፡ vid. sub አፒልያኖስ፡

ፍርም፡; ዕፀ፡ፍርም፡ዘውእቱ፡ሕብረ፡ሰማይ፡ „ligni ficti genus", Lud. e Libr. Myst.
ፍርከምን፡ v. ፍሩከምን፡ዘ፡ፍሡሓን፡ V. A.
ፋሩርም፡ φαρουρίμ 4 Reg. 23, 11.
ፋሬስ፡ vid. ማኔ፡
ፌቃኢም፡ i. e. פְּקָעִים 3 Reg. 7, 11 (hebr. 7, 24) v. n.
ፍንጋ፡ corruptum e φάραγγι Kuf. p. 89.
ፍዮአዮሳን፡ nomen sectae: እለ፡ይኄልዩ፡ወይብሉ፡ከመ፡ ወልደ፡እግዚ"፡ብእሲ፡ውእቱ፡ወተወልደ፡በፍትወተ፡ሥጋ፡ በሩካቤ፡ዮሴፍ፡ወማርያም፡ Did. 31.

ፒልስጦስ፡ዘ፡ንዋየ፡ሐቅል፡ V. A. (vid. ጴልጣስ፡ c. 1251).
ፕንዋመጦን፡ πνευμάτων Lit. 158, 4.

III. Nomina propria.

Potiora tantum et crebrius obvia recensebimus, non omnia. Biblicorum plurima, ut quae in Bibliis ipsis facile inspici possint, omittemus. De nominibus Sanctorum rarioribus nec non de locis Synaxariorum, ubi ea commemorantur, lectorem relegamus ad Lud. Comm. hist. p. 399—435 et 613—620 et Catalogum Mss. Aeth. Bodl. Ox. p. 38—68. Regum Aethiopiae eorum, qui ante Jecunô-Amlâk regnaverunt vel regnasse dicuntur, catalogus exstat in Zeitschrift der deutschen morgenländ. Gesellschaft 1853. Bd. 7. p. 341—351. Nomina provinciarum, regionum, oppidorum Abyssiniae videre licet in Lud. hist. I, 3 et Isenb. lex. amb. p. 197—212 (quamquam minus recte scripta).

ሀሊባ፡ vel **ሐሊባ፡** — **ሆሎፎርኒስ፡** Holophernes. — **ሆር፡** vid. **ሐር፡** — **ሄርማ፡** Hermas. — **ሄርሜስ፡**, **ሄርሜን፡** Hermes. — **ሀርማኖስ፡** Germanus (?). — **ሀርቃል፡** Heraclius; vid. **ሐ"፡** — **ሀርቃኖስ፡** Hyrcanus. — **ሄሬኔዎስ፡** Irenaeus. — **ሀርያቆስ፡** [illegible], episc. [illegible]. — **ሄሮዳ፡** martyr Aeg., S. [illegible] 25. — **ሄሮድስ፡** Herodes. — **ሆሴዕ፡** Hosea. — **ሀብተ፡ሥላሴ፡**, **ሀብተ፡ማርያም፡** [illegible] n. Christ. Aeth. — **ሀናስ፡** vel **አሀናስ፡** — **ሄኖስ፡** (**አኑስ፡**) [illegible]. — **ሃኖስ፡** n. [illegible] (**ባሕረ፡ሃኖስ፡**), Org. — **ሄኔሲፎሩ፡** Onesiphorus. — **ሄኖክ፡** Henoch. — **ሀንድ፡**, **ሀንደኬ፡**, **ሀንዳኬ፡** India; **ሀንዳዊ፡** [illegible]. — **ሀንደኬ፡** Candace. — **ሀንደክያ፡** Antiochia (M. M. f. 104).

ለሊበላ፡ Lalibela, rex Aeth., etiam metropolis Lastae provinciae. — **ሉልያኖስ፡** n. corruptum, Julianus S. Sen. 2; [illegible] III S. Haml. 3. — **ላሜሀ፡**, **ለሜክ፡** Lamech. — **ላስታ፡** provincia Aeth. — **ለቍለቍ፡**, **ልቍልቍ፡** Lachlachu [illegible] Ptr. Al. LXXV). — **ሉቃስ፡**, **ሉቃ፡** Lucas. — **ሊቃኖስ፡** [illegible] (Lud. hist. III, 3, 4). — **ሊቃንያ፡**, **ሊቃኦንያ፡** [illegible]; **ሊቃኦንስጢ፡** Lycaonice. — **ሉቅያ፡** [illegible]. — **ሉቅያ፡** [illegible]. — **ሉቅያ፡** i. q. **ኖቅዮስ፡** [illegible] Aeg. (S. Hed. 2). — **ሉቅዮስ፡** Lucius. — **ላባ፡** Laban. — **ሉባር፡** mons Armeniae in quo arca Noae substitit (Kuf. [illegible]). — **ሊባርዮስ፡** et **ሊዋርዮስ፡** Liberius. — **ልብነ፡ድንግል፡** rex Aeth. — **ሊባኖስ፡** [illegible]. — **ሊባኖስ፡ዘውእቱ፡መጣዕ፡** [illegible] Aeth. [illegible]; vid. etiam **ዶብር፡** — **ልብያ፡** Libya. — **ሎጊስ፡** (**እልሉጊስ፡**, **እልእርዮን፡** [illegible]). — **ሎንድዮስ፡** [illegible]. — **ለኒድዮስ፡** [illegible]. — **ለንጊኖስ፡** [illegible]. — **ላእከ፡ማርያም፡** n. viri Christ. Aeth. — **ልክያ፡** [illegible]. **ሉክዮስ፡** [illegible]. **ሉክያኖስ፡** [illegible]. — **ሌዊ፡**, **ሌዋዊ፡** [illegible]. — **ለወሬንስዮስ፡** [illegible]. — **ሊዋርዮስ፡** vid. **ሊባ"፡** — **ለውንትዮስ፡**, **ሎው"፡**, **ለውንድዮስ፡** [illegible]. — **ሊዎዶቂያ፡** i. q. **ለዶቅያ፡** — **ልያ፡** Lea. — **ልዮን፡** Leo. — **ልዳ፡** Lydda. — **ሉድ፡** soror gemina Caini, Clem. f. 8 (**ኢልዩድ፡** [illegible]). — **ለዶቅያ፡**, **ሎ"፡**, **ሎዲ"፡** Laodicea. — **ልድያ፡** Lydia. — **ሎጥ፡** Lot.

ሐሊባ፡ et **ሐሊብ፡** Aleppo urbs. — **ሕልያስ፡** n. viri (S. Mag. 15). — **ሐማሴን፡** provincia Aeth. — **ሆር፡** Horus (S. Tach. 2; Sen. 29; Haml. 12; Tahs. 41). — **ሐርሙዝ፡** Hormuz. — **ሐርስጥፋሩስ፡** Christophorus. — **ሐረቅሊ፡**, **ሐሩ"፡** Heraclea urbs. — **ሐሬን፡** pagus Aeg. (S. Mij. 22). — **ሐርዋግ፡** n. viri Aeg. (S. Sen. 6). — **ሐበሽ፡** Abyssinia, Abyssini. **ሐበሲ፡** Abyssinicus. — **ሐኒ፡** i. q. **ዮሐኒ፡** — **ሐና፡** Hanna, Anna. — **ሐኑልዮስ፡** martyr Pergae Pamph. — **ሐናንያ፡** Ananias. — **ሔዋ፡**, **ሔዋን፡** Eva. — **ሕዝቅኤል፡**, **"ቅያል፡** Hezekiel. — **ሕዝቅያ፡** Hizkia. — **ሐይከል፡** uxor Noae (Clem. f. 19; Genz. t. 150; S. Ter 6). — **ሐጌ፡** Haggai (Aggaeus).

መሃይምነ፡ክርስቶስ፡ n. viri Aeth. — **መላልኤል፡** Malalel. — **መሎሕ፡**, **ሞሎሕ፡**, **ሞሎክ፡**, **መሎክ፡**, **ሚልክል፡** Moloch, idolum Ammonitarum. — **መላንዮስ፡** Melanius. — **ሞሎክ፡** vid. **መሎሕ፡** — **መልኪ፡**, **ሚልኪ፡** n. viri Aeg. (S. Mas. 1). — **ሚልክል፡** Michal, filia Sauli; vid. **መሎሕ፡** — **መለከ፡ሰገድ፡** cognomentum **ሠርፀ፡ድንግል፡** et **ሱስንዮስ፡** regum Aeth. — **መልከ፡ጼዴቅ፡** Melchisedek. — **ምልኪያስ፡**, **ምልክያስ፡**, **ሚልክያስ፡** Malachias. — **መላዚ፡** [illegible] (S. Mag. 12). — **ሚልዮስ፡** [illegible], Abilius (Ptr. Al. III, [illegible] Mij. 13 29). — **መሊዶማ፡** n. fem. (S. M[illegible] 29). — **መሊግ፡** sedes episc. Aeg. — **መሐመድ፡** Muhammed. — **ማሕሳ፡** locus Aegypti ([illegible] 14). — **ማሕፀንተ፡ማርያም፡** n. viri Aeth. — **ማማስ፡**, **ማማ፡** Mamas. — **ሚራ፡** Myra, sedes episc. Lyciae. — **ማሪሃም፡** Maria (Org.). — **ምርምህናም፡** n. viri Aeg. (S. Mas. 18, [illegible] 14). — **ሙሬቅ፡** [illegible]. — **መርቄ፡**, **መርቄስ፡** Marcus (? S. Jac. 2, Mij. 4). — **መርቄሎስ፡**, **መርከልስ፡**, **መርከላን፡** Marcellus. — **መርቆሬ፡**, **መርቆሬዎስ፡**, **መርቆርዮስ፡** Mercurius. — **ማርቆስ፡** Marcus (Ptr. Al. I. XLIX. LXXIII). — **መርቃን፡**, **መርቅያን፡**, **መርክዮን፡** Marcion, **ሐዝበ፡መርቅያን፡** Marcionitae. — **መርቅያል፡**, **መርቅያኖስ፡**, **መርቅያኑ፡**, **መርከያኑ፡**, **መርከያኖስ፡** Marcianus (Ptr. Al. VIII). — **ማርታ፡** Martha. — **መርትያኖስ፡** Martianus. — **ማሮና፡** Maronitae (M. M. f. 51). — **ማሩና፡** n. episcopi (S. Jac. 22). — **ማሪና፡** et **መሪና፡** Marina, n. fem. — **መርከልስ፡** et **መርቄሎስ፡** — **መርክዮን፡** vid. **መርቃን፡** — **መርከያኖስ፡** v.

መርቅያኖስ፡ — መርዋን፡ Merwân (ar.). — መርዓተ፡ሥሉስ፡ n. fem. Aeth. — መርዓስ፡ sedes episc. Ae. (S. Nah. 24). — ማርያም፡ et ማርያ፡ Maria. — ማርያም፡ሞገሳ፡, ማ"፡ሥና፡, ማ"፡ክብሩ፡ nn. femm. Aeth. — መርዩጥ፡ Mareotis. — ሙሴ፡ Mose et Musa; አባ፡ሙሴ፡ጸሊም፡ S. Sen. 24; Phlx. 19. 36. — ምስር፡ Aegyptus et Caira; ምስራዊ፡ adj. rel. — መስቀል፡ሞአ፡ n. viri Aeth. — መስቀል፡ክብሩ፡ n. fem. Ae. — ሚሳኤል፡ Misael. — መስጴጦምያ፡, መስጴ"፡, ሚስጶ"፡ Mesopotamia. — መቃሬ፡, መቃርስ፡, መቃሪስ፡, መቃርዮስ፡, መቃሪ፡ Macarius (Ptrr. Al. LIX. LXIV. LXIX; አባ፡መቃርስ፡ዘየዐቢ፡ S. Mag. 27; Nah. 29). — መቅሩብዮስ፡, መቅሩፋ፡ Macrobius. — መቅሱር፡ oppidum Aeg. (S. Mij. 28). — መቃቢስ፡, መቃቢ፡ መክብዩ፡ Maccabaeus; መቃብያን፡ Maccabaei. — መቄዶንያ፡ Macedonia; መቄዶናዊ፡ Macedo, Macedonicus; መቅዶንዮስ፡ Macedonius. — ማቱሳላ፡ Methusala. — ማቴዎስ፡ Matthaeus. — ማትያስ፡ Matthias. — ማኒ፡ Manes; ሕዝበ፡ vel ሰብአ፡ማኒ፡ Manichaei. — ሚናስ፡ Minas, Mennas (Ptrr. Al. XLVII. LXI; rex Aeth., cogn. አድማስ፡ሰገድ፡). — ምናሴ፡, መናሴ፡ Manasse. — መንሱር፡ Manfsur (ar.). — መንበግ፡ Mabug, sedes episc.; መንበጋዊ፡ vel "ቢጋዊ፡ adj. rel. — መነናውያን፡ Manichaei. — መንኬዎስ፡, መንክዮን፡ Manichaeus, Manichaei. — ምንይልክ፡ Menilech (aliâs ኢብነ፡ሐልሐኪም፡, rex Aeth. mythicus; Cat. Bodl. Ox. p. 74; Lud. hist. II, 4, 1). — መኑግ፡ n. pagi Aeg. (S. Nah. 17). — መኑፍ፡, መኖፌ፡ Memphis. — ሞአብ፡ Moab, Moabitae, Moabitis; ሞአባዊ፡ adj. rel. — ሚኦት፡, ሚኦት፡ Maeotis lacus (Kuf. 8. 9). — ማእከለ፡ አፍላግ፡ Mesopotamia. — ሚክ፡ Micha. — መካ፡ Mecca urbs. — መከራዊ፡ Macarius (? S. Mag. 2). — መክሲም፡, መክሲሞስ፡ Maximus (Ptrr. Al. XV). — መክስምያኖስ፡ Maximianus. — መክብበ፡ሰማዕት፡ n. Aeth. — መክብዩ፡ vid. መቃቢስ፡ — ሚካኤል፡ Michael (archangelus; unus e novem Sanctis qui አረጋዊ፡ nominatur, Lud. hist. III, 3, 5; Ptrr. Al. XLVI. LIII. LVI. LXVIII. LXXI). — ሚክያስ፡, ሚኪያስ፡ Michaeas, Micha. — መክዳ፡, መኩዳ፡ n. reginae Aeth. mythicae (Cat. Bodl. Ox. p. 69). — መዓልቃ፡ Muallaca, ecclesia Misrae, Mariae dedicata, cathedralis Jacobitarum (ar.). — መዐውያ፡ Muawia (ar.). — ማዕዳይ፡ Media, Kuf. 8. — መዝገበ፡ዳዊት፡ n. viri Aeth. — ሞይስስ፡ Moyses. — ሚድ፡ Medi (Hen. 56, 5). — መዳልወ፡አልባብ፡ vid. c. 1083. — መደራ፡ n. regionis Aeth., ubi አባ፡ገሪማ፡ multum degisse dicitur. — መዲና፡ Medina urbs. — ሚዶን፡ Medi, Media (etiam Midian, Lud. ex Enc. Nah. 19; de ሉዛ፡ዘሚዶን፡ vid. annot. ad Gen. 35, 6); ሚዶናዊ፡, ሚዴያዊ፡ Medus, Medicus. — መግሲሚኖስ፡ Maximinus (Lud.). — መግደላዊት፡ Magdalena. — መጥራ፡ n. martyris (S. Teq. 8; Nah. 10). — መጥሩና፡, መጥሮንያ፡ Matrona. — መጦርያ፡ locus Aeg. ubi a Jesulo aquae salubres apertae dicuntur (S. Genb. 24). — መጥርዮን፡ mons in quo Adam cum Eva, e paradiso expulsus, habitasse dicitur (Clem. f. 8). — ማጣት፡ Mattathias. — መጣዕ፡ vid. ሲባኖስ፡ — መጺል፡ Messila, sedes episc. Aeg. (Phu, Fua).

ሣህለ፡ሥላሴ፡, ሣህለ፡ድንግል፡ nn. virr. Aeth. — ሥልቅ፡ Seleucia. — ሥልጣን፡ሰገድ፡ cognomen regum Ae. (ፋሲለደስ፡ et ሱስንዮስ፡). — ሥምረተ፡ጽዮን፡ n. viri Aeth. — ሠርጸ፡ሐዋርያት፡, ሠርጸ፡ማርያም፡ nn. virorum Aeth. — ሠርጸ፡ድንግል፡ n. regis Aeth. (cogn. መለክ፡ሰገድ፡). — ሥነ፡ሕይወት፡ n. fem. Aeth. — ሥዕለ፡ክርስቶስ፡ n. viri Ae. (Lud. hist. IV, 3, 4).

ሮሃ፡, ሮሐ፡ Edessa urbs; ሮሐዊ፡ Edessenus. — ራሔል፡ Rahel. — ሮም፡, ሮምያ፡, ሮሚ፡ Roma; ሰብአ፡ሮሚ፡ Romani; ብሔረ፡ vel ምድረ፡ሮሚ፡ terra Romana nec non (Byzantina) Graeca. — ሮሚሎስ፡, "ልዮስ፡ Romelius (Romulus?). — ሮማነ፡ወርቅ፡ n. fem. Aeth. — ሮማኖስ፡ Romanus, n. viri. — ራሙኤል፡, ሩማኤል፡, ሩምያል፡ n. angeli (Hen. 6, 7. 69, 2; N. T. rom. f. 132b). — ሮማዊ፡ Romanus et (Romaeus) Graecus. — ሮምያ፡ vid. ሮም፡ — ሮማይስጥ፡ vel "ስጢ፡ Romane vel Latine (ῥωμαϊστί, Luc. 23, 38; Joh. 19, 20; N. T. rom. f. 157). — ሮቆ፡ et ሮቆስ፡ Rochus (S. Mij. 23; Tachs. 4). — ሮቤል፡ et ሩቤል፡ Ruben. — ርብቃ፡ Rebecca. — ሮብዓም፡ Rehabeam, Roboam. — ሩት፡ Ruth. — ራኢብ፡, ረአብ፡, ረዓብ፡ Rahab. — ራጉኤል፡, ራጉ"፡ n. archangeli (Hen. 20, 4. 23, 4; S. Masc. 1). — ራፍ፡, ራፋ፡ Rhipaei montes, Kuf. 8. — ራፍኤም፡, ረፋኤም፡ Rephaim gigantes (Kuf. p. 106). — ሩፋኤል፡ (rarius ራፋኤል፡) n. archangeli (Tob. 5, 4 seq.; Hen. 20, 3. 22, 3 seq.; Lit. 165, 1; S. Tachs. 13; Pag. 3). — ሩጻፋ፡, ሩጻፋ፡ Augusta Euphratesia (S. Teq. 10; Hed. 19). — ሬፋን፡ vid. c. 1401.

ሰሌሆም፡ Σιλωάμ Siloë (Joh. 9, 7; Voc. Ae.: ሰሌሆም፡ብየመስኖ፡ወሀ፡). — ሰላማ፡ n. viri Aeth. (metropolitae et episcopi Aeth. varii; in specie a) አባ፡ሰላማ፡ከሣቴ፡ብርሃን፡ primus Aethiopiae apostolus S. Haml. 26, እስመ፡ሰላመ፡አምጽአ፡ሎሙ፡ M. M. f. 48. b) አባ፡ሰላማ፡መተርጉም፡ S. Nah. 20; Lud. Comm. p. 295). — ሴሎም፡ Silo. — ሰሎሜ፡ Salome. — ሰሎሞን፡ Salomo, Suleiman. — ሲላስ፡ Silas. — ሰለባስትርዮስ፡ Silvester (Haim. Ab.). — ስልዋኖስ፡ Silvanus; etiam ስልዋስ፡ (Phlx. 230). — ሰል፡ጴጥሮስ፡, ሰልጴ"፡ Silvester (S. Hed. 9; Mag. 28; Nah. 12; Ter 7 ubi in Enc. etiam ጴጥሮስ፡ዘሰል፡). — ሰለፍክስ፡, "ኩን፡ Sulpicius (? S. Mag. 15). — ስሐ፡ sedes episc. Aeg. — ሲሐት፡ sc. ገዳመ፡ሲሐት፡ desertum Scithiacum, Sceticum (vid. አስቄጥስ፡). — ሴም፡ Sem. — ሰማልይል፡ n. Antichristi (Kbr. Nag.). — ሳምር፡ vid. ሰማርያ፡ — ሰምርኔስ፡, ሱምርያ፡ Smyrna. — ሰማርያ፡, ሳምር፡ Samaria; ሰምራዊ፡, ሳ"፡ Samarita. — ሶምሶን፡ Simson. — ሳሚሳጥ፡ Samosate; ሳሚሳጢ፡, ሰ"፡, ሰማሳጢ፡, ሰም"፡ Samosatenus. — ሲሞን፡ Simon et Simeon (ሲሞን፡መሠርይ፡ S. Magus Clem. f. 253 seq.; Did. 32; ሲሞናውያን፡ ejus sectatores; ሕግ፡ሲሞናዊ፡ simonia, vid. c. 1137). — ስሜን፡, etiam ሰሜን፡ (Lud., S. Genb. 11. 19) n. regionis montanae Aeth. — ሲሞኒዶስ፡ Simonides. — ሳሙኤል፡ Samuel. — ሲማኮስ፡, ስ"፡ Symmachus. — ስምዖን፡ Simeon, Simon (Ptrr. Al. XLII. LI). — ሰማየል፡ et ሰማይል፡ angelus lapsus (Asc. Jes. 1, 8. 11. 2, 1. 3, 13 seq.). — ስምያዛ፡ angelus lapsus (Hen. 6, 3. 7. 9, 7. 10, 11. 69, 2). — ሶራ፡ et ሳራ፡ Sara. — ሰርማጣ፡ n. viri (Phlx. 54). — ሶርስት፡, ሱርስት፡ Syriace (συριστί Jes. 36, 11; Dan. 2, 4 al.). — ሱርስት፡ et ሱርሲት፡ n. fem. (S. Tachs. 10). — ሰረቃኤል፡ n. archangeli (Hen. 20, 6; ሰቄኤል፡ S. Haml. 5). — ሰራብዮን፡ n. viri Aeg. — ሰራብዮን፡, ሰራጵዮን፡, ሰራፍዮን፡ Serapion. — ሰራብሄል፡, "ሃል፡ n. regis Himjaritarum (S. Hed. 24). — ሲራክ፡ Sirach, Siracides. — ሶርያ፡ Syria et Syri (ut 2 Reg. 8, 6. 10, 14. 15). — ሱርያል፡ et ሱርያን፡ n. archangeli (Hen. 9, 1; Lit. 165, 1; S. Tachs. 8; Nah. 27; Haml. 30, al.) — ሱርያን፡ Syri (Abush.); vid. ሱርያል፡ — ሶርያዊ፡ Syrus. — ሰርዶሎስ፡ Saturninus (?) haer., Did. 32. — ሰርዴስ፡ Sardes urbs. — ሰርድቂ፡, ሰርደቂ፡, ስርድቅያ፡, ስርድቁ፡ al. Sardica urbs. — ስሩግ፡ Seruga, urbs Mesopotamiae.—

ሰርጊስ፡, ሰርግዮስ፡ Sergius. — ሰራጵዮን፡ vid. ሰራብዮን፡ — ሱራፌን፡ vid. c. 349. — ሱሳ፡ Susa; ሱሳን፡ Susiana (Kuf. 9). — ሶሲማ፡ Zosima; ሶሲሞስ፡ Zosimus. — ስስቴንስ፡ Sosthenes. — ሶስና፡ Susanna. — ሶስንዮስ፡, ሱስ"፡ Susneus (Socinius? Sisinius? rex Aeth. saeculi XVII). — ሲሳይ፡ n. viri (Phlx. 23. 152). — ስቅራጥ፡, ስቅራጥስ፡ Socrates. — ሰቁኤል፡ vid. ሰረቃኤል፡ — ሳባ፡ Sabaei eorumque metropolis Saba. — ሰቢላ፡, ሳ"፡, ሶብላ፡ Sibylla. — ሰብለ፡ወንጌል፡ n. fem. Aeth. — ሰባልዮስ፡, ሰብልዮስ፡, ሰብልያኖስ፡ Sabellius. — ስብሐት፡ለአብ፡ n. viri Aeth. — ሳቦር፡ Sapor, rex Persarum. — ስብስጥያ፡, አስብስጥያ፡ Sebastia urbs Armeniae. — ስብስትያኖስ፡ Sebastianus. — ሰትሮኒን፡ Saturnina. — ሱትኤል፡, ሱቴኤል፡, ሱታኤል፡ cognomentum Ezrae (4 Esr. 1, 1). — ሲና፡ Sinai mons. — ሳኑሲ፡ (S. Sen. 4; Masc. 30), ሰኑትዮስ፡, ሰኑትዩ፡, ሰንትዩ፡, ሰንቱዩ፡, ሰንትዮስ፡, ሰኑድዩስ፡ Sanutius (Ptrr. Al. LV. LXV). — ሲኖዳ፡ Synnada, sedes episc. Phrygiorum. — ሲኖዳ፡ Synoda (copt. Schnudo). — ሳኦል፡, ሳውል፡ Saul, Saulus. — ሰከላብዮስ፡ Aesculapius. — ሴዋ፡, ሼዋ፡, ሸዋ፡, ሽዋ፡ Schoa, provincia Aeth. — ሳውል፡ vid. ሳኦል፡ — ሳዊሮስ፡, ሰ"፡ Severus; ሰዊርያኖስ፡, ሲዎርያኖስ፡ Severianus. — ሰይፈ፡አርዓድ፡ rex Aeth. saeculi XIV. — ሰዶም፡ et ሶዶም፡ Sodoma; vid. supra c. 395. — ሲድራስ፡, ሲድሮስ፡ i. q. ኢስድሮስ፡, ኤስ"፡ Isidorus. — ሲድራኮስ፡, ስ"፡ Sidracus (frater Frumentii). — ሲዶና፡ Sidon urbs. — ሰገድ፡ in compositis Regum Aeth. nominibus, vid. Lud. hist. II, 1, 35. — ሰጥናኤል፡ (Clem. f. 2), etiam ስጥናኤል፡, ስጥና፡ Satanael, angelus lapsus. — ሰፎንያስ፡, ሶ"፡ Sophonias. — ሶፍያ፡ Sophia.

Praeterea nomina oppidorum pagorumve Aegypti in Synaxariis memorata: ሳምስጣ፡(እምደወለ፡ብህንሳ፡) Genb. 25; ሰምኑድ፡ Mij. 24; ሰርዴን፡ Pag. 2; ሰሱዊር፡, ሱሳዊር፡, ሰሰዊር፡ (patria Macarii M.) Mag. 27; Nah. 19; ስብራ፡ Mag. 24; Masc. 7; ሳብስ፡, ሰብስ፡ Ter 19; Mij. 22; ሰብሲር፡ Nah. 27; ስንላል፡ Haml. 7; ስንሁር፡ Hed. 27; ስንሐት፡, ስሔት፡ Mag. 8; ሰንሙጥያ፡ Masc. 7; ስንሳ፡ Haml. 8; ሰንጋር፡ Genb. 30; ስክ፡ Masc. 14; ሰጥብ፡ Haml. 20; ሰጥኑፍ፡ Nah. 9. 27; ሻው፡(እምአድያመ፡አስዩጥ፡) Tachs. 5.

ቃህራ፡ Caira urbs. — ቀሌምንጦስ፡ vel ቃሌ"፡ Clemens. — ቈላስይስ፡ (Κολασσαί) Colossae. — ቂልቅያ፡ Cilicia. — ቀላውዴዎስ፡(ቀለውድዮስ፡) Claudius, etiam ገላ"፡ — ቀሌዎጴጥራ፡ (Esth. 10), ቅልብጥራ፡, ቅልንብስራ፡ (Jsp.) Cleopatra. — ቆላይድስ፡ Nicolaita (Did. 32). — ቍልዝም፡ Clysma urbs (Kulzum); ቍልዝማዊ፡ adj. rel.; ባሕረ፡ቈልዝም፡ mare rubrum. — ቀለዮጳ፡ (ut ስምዖን፡ዘቀለዮጳ፡ Did. 43; S. Haml. 9) Clopas. — ቂሌጥ፡ Celtae (Kuf. 8). — ቆሬ፡ Core (Num. 16). — ቆሮ፡ Cyrus. — ቄርሎስ፡, abbrv. ቀሪል፡ et ቄሪል፡ Cyrillus (Ptrr. Al. XXIV. LXVII. LXXV). — ቂሮስ፡, ቆሮስ፡ Cyrus. — ቀረሳዊ፡ Curaischita (ar.). — ቂርቆስ፡ Quiricus. — ቆርኔሌዎስ፡("ሊዮስ፡) Cornelius. — ቆሮንቶስ፡ Corinthus urbs; item Quarantania i. e. desertum, ubi Christus jejunasse dicitur, Lud. Comm. p. 302 n. 7. — ቀሬናዊ፡, ቀ"፡ Cyrenaicus. — ቂርዋን፡ Kairuân. — ቀርጤስ፡, አቅሬጥስ፡ Creta; ቀርጤናውያን፡ Cretenses. — ቅርጣግና፡ዘኀበ፡ቂሳርያ፡ Cartagena prope Caesaream, Neocaesarea. — ቃርጲያኖስ፡ Carpianus. — ቊስማ፡, ቀስማ፡, ቆስሞስ፡, ቆዝሞስ፡ Cosmas, Cosmus (Ptrr. Al. XLIV. LIV. LVIII). — ቄሳር፡ Caesar. — ቂሳርያ፡ Caesarea. — ቍስቋም፡ Kuskam, urbs Aegypti superioris; etiam n. monasterii in Aeth. — ቈስጠንጢኖስ፡ Constantinus (etiam cogn. Zara-Jacobi regis Aeth.); ቍስጥንጥንያ፡ Constantinopolis; ቍስጥንጥንያዊ፡ Constantinopolitanus. — ቆቆሮስ፡ Cicero. — ቀበዶቅያ፡ i. q. ቀጰ"፡ — ቅብጥ፡ et ቅብጢ፡ Coptice, lingua Coptica (ut ልሳነ፡ቅብጢ፡ወዐረቢ፡ Sx. Masc. 4; Cat. Bodl. Ox. p. 20); ቅብጣዊ፡ Copticus (ut: ቤተ፡ክር"ን፡ቅብጣዊት፡ F. N. 3); ቅብጣውያን፡ Coptitae. — ቈንስጣ፡ Constans. — ቃው፡ sedes episc. Aeg. (S. Masc. 7; Teq. 27). — ቀውስጦስ፡ Caustus. — ቍዝ፡ sine dubio Khuz, Khuzistan; ሰብአ፡ቍዝ፡ Kuzitae, Cossaei (eos et Persas debellavit Diocletianus, S. Ter 12). — ቆዝሞስ፡ vid. ቊስማ፡ — ቃየን፡, ቃየል፡ Cain. — ቅዱስ፡አምላክ፡ n. viri Aeth. — ቆጵልዮን፡ Nicopolis. — ቆጵሮስ፡ Cyprus insula. — ቆጵርያኖስ፡ Cyprianus. — ቀጳዶቅያ፡, ቀጳ"፡, ቀበ"፡ Cappadocia. — ቀፍሮንያ፡ Cefronia (Febronia). — ቅፍሮንያ፡ et ቅፍሬ፡ n. viri (S. Hed. 8). — ቆፍጥ፡ sedes episc. Aeg. (S. Hed. 17; Haml. 13).

Oppida et pagi Aeg. in Synaxariis memorantur: ቀሴን፡ Sen. 7; ቅማን፡ Ter 22; ቀርጥስ፡ (prope Damanhur ደምንሑር፡) Sen. 14; ቍስ፡ Masc. 7; (ቍስ፡ Clem. f. 152); ቆንያ፡(ዘደወለ፡ሀገረ፡ቍስ፡በላዕላይ፡ግብጽ፡) Masc. 7; ሀገረ፡ቀይራቁ፡እምደወለ፡ባሕያራ፡ዘእምሀገረ፡እስክንድርያ፡ S. Haml. 25.

ብህንሳ፡ sedes episc. Aeg. — ቤል፡ idolum Babyloniorum. — ባላ፡ Bala vel Bilha. — በላ፡, ብላ፡, ጵሉ፡ i. q. ባውላ፡ (S. Teq. 7. 25; Phlx.). — ቤልሖር፡ n. Satanae vid. c. 487. — ብልማይ፡ Ptolemaeus (Jsp.). — በለርያኖስ፡ Valerianus. — ቡሊከርዮስ፡ pro ቡሊቃርጶስ፡ Polycarpus (S. Jac. 29). — በለዓም፡ Bileam. — በላድዮስ፡ i. q. ጳላድዮስ፡ — ብሑራ፡ et ብሑር፡ n. viri Aeg. — ብሕራም፡ rex Persiae. — ባሕርየ፡ክርስቶስ፡ n. viri Aeth. — ቢማ፡ vel በይማ፡ n. viri Aeg. — ባሞይ፡ n. viri Aeg. — ቡርልስ፡, ቡርሎስ፡ Burlos, Brullos, sedes episc. Aeg. — በርሱማ፡ Barsuma, Barsauma, n. viri Syr. — በርሱፍዮስ፡ vid. በጽናፍርዮስ፡ — ብርቃ፡, በርቃ፡ Barca, urbs Africae septentr. — ባርባራ፡, በርባራ፡ Barbara. — በርቶሎሜዎስ፡ et በ"፡ Bartholomaeus. — ባርቶስ፡ Berytus, urbs Syriae. — ብሩታዎስ፡ et አብሩ"፡ Protheus (? S. Mij. 21). — በርትያ፡ Parthia (M. M. f. 44). — በርናባ፡ Barnaba n. fem.; በርናባስ፡ Barnabas, n. viri. — በርኑግ፡ monasterium (Phlx. 17. 143). — ባሮክ፡ Baruch. — ብርክልያ፡ (pro ብልክርያ፡) Pulcheria, uxor Marciani. — በርኪስስ፡ et "ሶስ፡ Praxius (episc. Hierosol., S. Mag. 1; Mij. 12). — ብርያል፡ vid. c. 507. — ብርዓም፡ n. corruptum, Pergamum S. Mij. 16. — ብርግያ፡ Perge, urbs Pamphyliae. — በርጋሞን፡ Pergamum, urbs. — ባስሊስ፡, plerumque ባስልዮስ፡, etiam በስሊኦስ፡ Basilius. — ባስሊቆስ፡ Basilicus. — በስልድዮስ፡ Basilides. — ቢሶራ፡ et ብሶራ፡ n. viri Aeg. — ብሶይ፡ n. viri Aeg. (in specie አባ፡ብሶይ፡ከከበ፡ገዳም፡በደብረ፡አባ፡መቃርስ፡ S. Haml. 8.) — ብስጣውሮስ፡ Pistaurus (S. Mij. 28). — ባቢሎን፡ Babylon (etiam ባቢል፡, በቤል፡ Kuf. 8). — በብኑዳ፡ Paphnuda (vid. በፍንትዮስ፡). — ቤቴል፡ Bethel. — ቤተ፡ልሔም፡ Bethlehem. — በትረ፡ሚካኤል፡ n. viri Aeth. — ቢታንያ፡ Bithynia (S. Ter 20; Kid.), nec non Bethania (in N. T.). — በኑይለ፡ሥሉስ፡, በኑይለ፡ሚካኤል፡ nn. virr. Aeth. — ባና፡ et ብና፡ urbs et nomus Aeg. (Panopolis). — ብናሲ፡ i. q. ምናሲ፡ (S. Tachs. 16). — ብናጥስ፡ corruptum e Novatianus (S. Tachs. 12). — ብንያምን፡, ብንያሚን፡ (passim ብንያሞን፡) Benjamin (Ptrr. Al. XXXVIII). — በንደላእን፡ Pantaleon (S. Genb. 19, at in Enc. በለንድዮስ፡). — ብናጦስ፡, ጳንጦስ፡ Paneas (Paneatae) oppidum Palaest., ubi Erastus episcopus fuisse dicitur (S. Mij. 29). — በአሚን፡

n. viri Aeg. (S. Tachs. 9). — **በአደ፡ማርያም፡** rex Aethiopiae saeculi XV. — **በኪሞስ፡** Bachimus, sec. Lud. i. q. Pachomius. — **በከስ፡** Bacchus. — **በካፋ፡** rex Aethiopiae saeculi XVIII. — **በውላ፡** i. q. **ቡላ፡** Paul, Paulus (S. Teq. 7). — **በዐልበክ፡** Baalbek urbs. — **ቢዘን፡** Byzantium; etiam monasterium Aeth. in regno Bahr haud procul a Mafsaua (Lud.). — **ባዜን፡** rex Aeth., quo regnante Christus natus esse dicitur. — **በይማ፡** vid. **ቢማ፡** — **በይሞን፡** et **በይሙን፡** eremita Aeg. celeberrimus (S. Pag. 4). — **ብድራጦስ፡** vid. **አብድ"፡** — **በዶስ፡** Padus, fluvius Italiae. — **በጌምድር፡**, **በጌ፡ምድር፡**, **በገምድር፡** Bagemder, provincia Aeth. — **በግዳድ፡** Bagdad urbs. — **በጥሊሞስ፡** Ptolemaeus. — **በጥልማክስ፡** vid. **አብጥ"፡** — **በጥሎስ፡** Vitellius (Jsp.). — **በጥሞስ፡** Patmos insula. — **በጸሎተ፡ሚካኤል፡** n. viri Aeth. — **ቡጺር፡** nomus Aeg. — **ቢጻርዮን፡** Bessarion. — **በጽናፍርዮስ፡**, etiam **በርሰፍዮስ፡** Barsanuphius, Barsuphius. — **ቢፋ፡** et **ቢፋሞን፡** et **ቢፋን፡** n. viri Aeg. — **በፍኖትዮስ፡**, **በፍንትዮስ፡** Paphnutius.

Oppida et pagi Aeg. e Synaxariis: **በሃ፡** Sen. 5; **በልበይስ፡** Mag. 20; **በልኪም፡** Sen. 4; **ባሕያራ፡** vid. sub **ቀይራቱ፡**; **በብኑሲ፡እምደወለ፡ምስር፡** Ter 27; **በንሖር፡**, **ብንሖር፡** Hed. 27; Sen. 28; **በኖስ፡እምደወለ፡ድምያጥ፡** Sen. 19; **በንዮስ፡** vid. **ፋንያስ፡**; **በንደራ፡** i. q. **ደንደራ፡** Mij. 20; Genb. 15; **ብጺል፡እምደወለ፡እስሙናይን፡** Tachs. 8.

ተላስስ፡, **ተላስዮስ፡** Thalassus, Thalassius. — **ቶማስ፡** Thomas. — **ተመይ፡**(**ተሞይ፡** Lud.) sedes episc. Aeg. — **ተርሴስ፡** Tarsus urbs. — **ትርክ፡** Turcae. — **ቶራይክ፡** n. viri arab. — **ተሰሎንቄ፡** et **ተስ"፡** Thessalonicha. — **ተስፋ፡ሚካኤል፡**, **ተስፋ፡ጽዮን፡** nn. virr. Aeth. — **ታቦር፡** Thabor mons (vid. c. 560); etiam n. viri Aeth. — **ተባይስ፡** Thebais; **ተባይሳዊ፡** Thebaiticus. — **ቲቶ፡** Titus. — **ቶና፡** vid. **ቴዎናስ፡** — **ተንሥአ፡ክርስቶስ፡** n. viri Aeth. — **ታኦድራ፡** Theodora; **ታኦድራስ፡** Theodorus. — **ታኦዶስዮስ፡** Theodosius. — **ታኦግንስጣ፡** Theognosta. — **ታኦፌሎስ፡** Theophilus. — **ታኦፋንዮስ፡**, **ታኦ"፡** Theophanius. — **ተክላ፡** et **ቴክላ፡** Thecla. — **ተክለ፡ሃይማኖት፡** monachorum Aeth. antistes celeberrimus; rex Aeth. e familia **ዛጔ፡** oriundus; reges duo Aeth. saeculi XVIII. — **ተክለ፡ሐዋርያት፡**, **ሚካኤል፡**, **ሥላሴ፡**, **ሰላም፡**, **አብ፡**, **ኢየሱስ፡**, **አዶናይ፡**, **ጊዮርጊስ፡**, **ጽዮን፡** nn. virr. Aeth.; **ተክለ፡ማርያም፡** n. fem. Aeth. — **ተወልደ፡መድኅን፡** n. viri Aeth. — **ቴዎቅሪጦስ፡** Theocritus. — **ተክዚ፡** vid. c. 568. — **ታውብንጦስ፡** Theopemptus (?). — **ቴዎናስ፡**, **ቴዎና፡**, **ቶና፡**, **ቴዉና፡** Theonas (Ptrr. Al. XVI). — **ታውክላ፡** vid. **ያሮክላ፡** — **ታውክልያ፡** Theoclia. — **ቴዎድራ፡** Theodora. — **ቴዎድሮስ፡** Theodorus (Ptrr. Al. XLV; rex Aeth. saeculi XV.). — **ቴዎዶስያ፡** Theodosia; **ቴዎዶስዮስ፡** Theodosius (Ptrr. Al. XXXIII, **ወውእቱ፡ዘተሰምየ፡ክር"ን፡በስሙ፡ቴዎዶሳዊያን፡**, deinde Jacobitae, S. Sen. 28; Ptrr. Al. LXXIX). — **ቴዎዳጳ፡** Theodota; **ቴዎዶጦስ፡** Theodotus. — **ቴዎጠቂኖስ፡** Theotecnus. — **ቴዎፍሎስ፡** Theophilus (Ptrr. Al. XXIII. LX; rex Aeth., cogn. **አፀራር፡ሰገድ፡**, saeculi XVIII). — **ቴዎፍና፡** Theophana. — **ትዕማር፡** Thamar. — **ትዮብስታ፡** Theopista. — **ቲዮጺላ፡** Theophila. — **ታድራ፡** et **ታድሪስ፡** Theodorus (Phlx.). — **ታዴዎስ፡** Thaddaeus. — **ትግሬ፡** et **ትግራይ፡** Tigre provincia Aeth.; **ትግራይ፡** Tigrensis (M. M. f. 344). — **ተግባረ፡ወልድ፡** n. viri Aeth.

Oppida Aeg. e Synaxariis: **ተርሙይስ፡** Teq. 17; **ቴርስ፡እምደወለ፡እስሙናይን፡** Tachs. 9. **ተርኑጥ፡** Haml. 27; Nah. 19; **ቱና፡እምደወለ፡ቱዳ፡** Haml. 1; **ትንሣ፡** Masc. 14; **ታንሳስ፡** Teq. 20; **ታይዳ፡**, **ቴዳ፡**, **ቲዳ፡** Masc. 2; Haml. 1.

ኀምስቱ፡አህጉር፡ Pentapolis. — **ኀርማኖስ፡** et **ኄርሚኔዎስ፡** i. q. **ሀርማኖስ፡** — **ኄርኔ፡**, **ኄሬኒ፡** Irene. — **ኀንድኬ፡** vid. **ህንደኬ፡** — **ኀይለ፡ሚካኤል፡**, **ኀይለ፡ሥላሴ፡** nn. virr. Aeth. — **ኀዮድራ፡**, **ኀድራ፡** n. viri.

ናሆም፡, **ናሑም፡** Nahum. — **ናህርው፡** n. viri Aeg. (S. Hed. 7). — **ነሐሚያ፡** Nehemias. — **ንሒሳ፡** oppidum Aeg. (S. Haml. 24). — **ኒሞላስ፡** corr. e Timolaus (S. Mag. 19). — **ናምሩድ፡** Nimrod (Clem. f. 30). — **ኑማርያኖስ፡** Numerianus. — **ኔምያ፡** Nehemias. — **ኔሮን፡** Nero; **ኔሮን፡ዘይንእስ፡** Nerva. — **ንሲስ፡** et **ኑሲስ፡** Nyssa (patria Gregorii Nyss.). — **ንስጥሮስ፡**, **ናስጦርዮስ፡** Nestorius. — **ነቂሖር፡**, **ነቅራሐ፡** oppidum Aeg. (S. Masc. 7). — **ነቅሎን፡** oppidum Aeg. (S. Ter 28). — **ኒቆላዎስ፡** Nicolaus. — **ኒቆምድያ፡** Nicomedia. — **ኒቅያ፡**, **ኒቂያ፡** Nicaea urbs. — **ናቅዮስ፡**, **ነቅዮስ፡** (i. q. **ሉቅያ፡**) sedes episc. Aeg. (S. Hed. 28; Mag. 2). — **ኒቆዲሞስ፡** Nicodemus. — **ኖብ፡** n. viri Aeg. — **ኑብ፡** Nubia, Nubae; **ኖባዊ፡** Nubaeus. — **ናብሎስ፡** Nablus, Neapolis Palaest. — **ናባው፡** Nebo mons. — **ናቡቴ፡** Naboth. — **ናታን፡** Nathan. — **ናትናኤል፡** Nathanael. — **ኖኅ፡** Noah. — **ነነዌ፡**, **ኔኔዌ፡** Ninive. — **ነአኩቶ፡ለአብ፡** rex Aeth. e familia **እለ፡ዛጔ፡** — **ኔዊ፡** Nave, Nun (pater Josuae). — **ንዋየ፡ሥሉስ፡**, **ንዋየ፡ክርስቶስ፡** nn. virr. Aeth. — **ናዖድ፡** 1) Ehud, judex Israel. 2) rex Aeth. saeculi XV et XVI. — **ናዝሬት፡** Nazareth; **ናዝራዊ፡** vid. c. 677. — **ናግራን፡** urbs Arabiae merid. (S. Hed. 24. 26; Genb. 20). — **ነገደ፡ክርስቶስ፡** n. viri Aeth. — **ነጥሮን፡**, **ደብረ፡ነጥሮን፡** Nitria, monasterium Nitricum Aeg. — **ንጽቢን፡** Nesibis, urbs Mesopotamiae. — **ንፍታሌም፡** Naphthali. — **ነፍቶን፡** oppidum Aeg. (Lud.).

አህናስ፡ (**ህናስ፡**) oppidum Aeg. (S. Mag. 15.). — **ኤሊ፡** Eli. — **አልምጵያስ፡** Olympas (S. Haml. 6). — **ኤሌሪቆስ፡** Illyricum. — **ኢላርያ፡** Hilaria; **ኢላርዮን፡** Hilarion. — **ኤላስ፡** Hellas (Hez. 27, 13). — **ኤልሳቤጥ፡** Elisabeth. — **እለስክንድሮስ፡** vid. **እለ፡እስ"፡** — **ኤልሳዕ፡** Elisaeus. — **አልብታር፡** nomen illius Magi, qui Jesulo thus obtulit (vid. **ክሳድ፡** et **አውኖሶን፡** Lud.). — **እሌኒ፡** Helena. — **አላኒቆስ፡** Hellanicus. — **እለ፡እስክንድሮስ፡** vel **እለእስክንድሮስ፡** vel **እለስ"፡** Alexander (Ptrr. Al. XIX. XLIII.); **እለ፡እስክንድርያ፡** vel **እለእስ"፡** vel **እለስ"፡** Alexandria urbs (praefixa praepositione, **እ** prius abjici solet, ut **ዘለእስክንድርያ፡**); **እለ፡እስክንድራ፡** Alexandra. — **እልዋሕ፡** nomen terrae, ubi Bartholomaeus evangelium praedicasse dicitur (S. Masc. 1; Deg.). — **ኤላውትሮስ፡** Eleutherus. — **አልዓዛር፡** Eleazar, Lazarus. — **ኤልያ፡** et **ኤልያስ፡** Aelia Capitolina, nec non Aelius i. e. Hadrianus. — **ኤልያስ፡** Elias. — **ኤልዩድ፡** vid. **ሉድ፡** — **ኤልዳ፡**, **አላዳስ፡** vid. c. 720. — **አለጲስ፡** et **አላጲስ፡** Elpis (S. Masc. 5; Ter 30). — **አሌፍ፡** unus e novem Sanctis (Lud. hist. III, 3, 4; S. Mag. 11). — **ኢሎፍሊ፡** Philistaei, vid. c. 721. — **እልፍዮስ፡** Alphaeus. — **አሕመድ፡** Achmed (ar.). — **እመር፡** Omar (ar.); sed etiam Amru ben Âssi (**እመር፡ወልደ፡ዐስ፡** S. Ter 8; Cat. Bodl. Ox. p. 20). — **አሚር፡** Himjaritae (S. Hed. 24). — **አሞሬዎን፡** Amoraei. — **አመተ፡ሐና፡**, **አመተ፡ክርስቶስ፡**, **አመተ፡ዋሕድ፡** nn. femm. Aeth. — **አምኃራ፡** vel **አምሐራ፡** Amhara provincia Aeth. — **አሞን፡** i. q. **ዐሞን፡** — **አሞን፡** et **አሙን፡** Ammon; **አሞና፡** Ammona; **አሞንዮስ፡** et **አሙንዮስ፡** Ammonius; **አሞኒ፡** id. — **አማንዮስ፡** i. q. **አውማንዮስ፡** (S. Sen. 6). — **አምድ፡** Amida urbs Mesopotamiae (Lud.). — **አሞጽ፡** Amos

proph. (quem eundem patrem Isaiae fuisse dicunt S. Pag. 5). — እምፒሊክዮስ፡ Amphilochius (Cyr.). — አሥመርና፡ i. q. ሱምርያ፡ (Did.). — አሪ፡ martyr Aeg. (S. Nah. 9). — አረሚ፡ vid. c. 740. — አርማ፡ Hermes (? S. Mag. 9). — ኤርሞላዎስ፡ Hermolaus. — ኤርሞን፡ et አኤርሞን፡ Hermon mons. — አርሞን፡ oppidum Aeg. — አርማን፡, አርመን፡, አርማንያ፡ Armenia. — አርማንዮስ፡ Armenius. — ኤርምያስ፡ Jeremias. — አርሲማ፡ n. fem. (S. Masc. 29). — አርስንዋ፡, አርሶንዋ፡ Arsinoe. — አርሳንዮስ፡, አርሳኔዎስ፡ (Voc. አርሳኒ፡) Arsenius. — አርስኖፊስ፡ (አርኖፊስ፡) Arsnuphius. — አርስጦስ፡, አሬስጦስ፡, አርስጦን፡ Erastus (non Aristus), socius Pauli Apost. — አርስጦቡሎስ፡ Aristobulos (S. Mag. 19; vid. አስትሮብሎስ፡). — አርስጣጣሊስ፡ Aristoteles. — አርቅላ፡, አርቂላ፡ n. viri (S. Tachs. 18). — ኤራቅሌስ፡ Heraclites (Fal.). — አርቃዴዎስ፡, አርቃድዮስ፡ Arcadius; አርቃድያ፡ Arcadia. — ኤርትራ፡ vid. c. 742. — አሮን፡ Aaron, Harun. — ኢሬኒ፡, አርኒ፡, አርኒ፡, አርኔ፡ Irene (vid. ኤርኔ፡). — አሮንጦስ፡ Orontius. — አርኖፊስ፡ vid. አርስኖፊስ፡ — ኢራኢ፡ n. fem. (S. Masc. 28; Hed. 3). — ኡርኤል፡, ኡራኤል፡ Uriel archang. (Hen. 20, 2. 21, 5. 27, 2. 72, 1 seq.; S. Haml. 21; Jac. 13; et ኡርያን፡ Hen. 9, 1). — አርአየ፡ጸጋሁ፡ n. viri Aeth. — አርኬላዎስ፡, አርኬላኦስ፡, አርኬ'' Archelaus (Ptrr. Al. XVIII). — አርከሌድስ፡ (S. Ter 14), አርከለዲስ፡ (Cat. Mus. Brit. p. 25) n. viri. — አርዋ፡ n. fem. (S. Genb. 30). — አርዮስ፡ Arius; አርዮሳዊ፡ adj. rel. Arianus (Cyr. ad Reg. f. 29; F. M. 27, 7; S. Jac. 18). — ኡርያን፡ vid. ኡርኤል፡ — አርያኖስ፡ Arianus, n. viri. — አርዳሚስ፡, አርዴሚስ፡ vid. c. 1405. — አርጌንስ፡ Origenes (M. M., Cyr.; Sx.) — አረጋዊ፡ (ዘይሰመይ፡ ዘሚካኤል፡) unus e novem Sanctis (S. Teq. 14; Did.; Lud. hist. III, 3, 4). — አርጠሚስ፡ vid. c. 1405. — አሳ፡ et አስ፡ Asa rex Judaeorum. — ኤሲ፡ n. viri Aeg. — አስሞን፡, አስሙናይን፡, አስሞኔን፡, አስሙንገዘራይስ፡ oppida Aeg. — እስማኤላዊ፡ i. q. ይስ'' Ismaelita (Arabs Muhammedanus, Lit. 171, 4). — አስማድዮስ፡ vid. c. 1405. — አሶር፡, አሶር፡ Assyria, Assyrii. — አሴር፡ Aser, tribus Israel. — እስራኤል፡ (nonnumquam ኟኤል scriptum) Israël; እስራኤላዊ፡ Israelita. — አስቀሎና፡, አስቃላን፡ Ascalon oppidum. — አስቆሮታዊ፡ Ischariotes. — አስቀልጵያኖስ፡ Asclepianus. — አስቄጥስ፡ sc. ገዳመ፡አስቄጥስ፡ desertum Sceticum Aeg. (in Sx. creberrime; cfr. ሲሐት፡, de etymo, quod Lud. male ab „asceta" petiit, vid. sub መድሎት፡ c. 1082 et 1083). — አስባስያኖስ፡, አስበ'' Vespasianus. — አስባንያ፡ Spania (S. Jac. 21); አስጳንያ፡ (N. T.) id. — አስቴር፡ Esther. — አስትሮብሎስ፡ (Jsp.) i. q. አርስጦቡሎስ፡ — አስና፡, አስኔ፡ oppidum Aeg. (Laton, Latopolis). — አሴኔት፡ (Gen. 41, 45), አሰኔት፡, አስኔት፡ (S. Sen. 1) Aseneth, uxor Josephi; libellus Aseneth allegatur M. M. f. 117. 305. — አስኪርዮን፡ Ischirion, n. viri Aeg. — እስክንድሮስ፡ Alexander; እስክንድራ፡ Alexandra; ''ድርያ፡ Alexandria urbs; ''ድራዊ፡ Alexandrinus. — አስክናፍር፡ n. viri Aeg. (S. Hed. 13; Mag. 19). — እስዋን፡ Syene, Asuan, oppidum Aeg. — እስያ፡ Asia. — እሰይ፡ Jesse (pater Davidis). — ኢሳይያስ፡ Isaias. — አስዩጥ፡ Siut, Assiut, urbs Aug.; አስዩጣዊ፡ adj. .. — ኤስድሮስ፡ Isidorus (vid. ሲድሮስ፡). — አስጠራጢ፡ Astarte vid. c. 1405. — አስጠራጦኒቃ፡ Stratonica. — አስጣቴዎስ፡ Eustathius. — እስጢፋና፡ Stephana; እስጢፋኖስ፡ Stephanus. — አስፍንድዮስ፡ vid. c. 1405. — አቅሊምያ፡ (Clem. f. 8), አቅሊማ፡ (S. Ter 2) soror gemina Abelis. — አቅላዲስ፡, አቅሎድዮስ፡, አቅሎንድዮስ፡ Claudius (vid. ቀላ'' et ገላውዴዎስ፡). — አቃርዮስ፡ rex Edessae (Abgarus?) S. Tachs. 29. — አቅርጲኑ፡ Agrippinus, vid. አክ'' et አግ'' — አቤል፡ Abel. — እብሎ፡ et እብሎይ፡ (S. Jac. 3. 5; Teq. 25), አቦሊ፡ (S. Masc. 26; Nah. 1) nn. virr. Aeg. (Apollonius?). — አቡሊናርዮስ፡ Apollinaris; አቡሊናርዮሳውያን፡ Apollinariani. — አብሎንዮስ፡ et አብላ'' Apollonius. — አቡሊድስ፡ Hippolytus. — አቢማኮስ፡ Epimachus. — አብርሃ፡ወአጽብሃ፡ reges Aeth., Evangelii in Aethiopiam introductores. — አብርሃም፡ Abraham (Ptrr. Al. LXII, aliâs Ephrem). — አብሪምዮስ፡ Primus (Ptrr. Al. V). — አብራመንጹ፡ oppidum Aeg. (S. Tachs. 25). — አብሮቅላ፡ Procla. — አብሩታዎስ፡ vid. ብሩ'' — አቤሮን፡ n. viri Aeg. (S. Haml. 8). — አብሮክሮስ፡, አብሮክሮስ፡ Prochorus. — አብሮኮስ፡, አብራኮስ፡, አብራክዮስ፡ Hipparchus. — አብሱ፡, አቡስ፡ n. nomi Aeg. — አቤሴሎም፡ Absolom. — እብሶይ፡ n. viri (S. Sen. 5). — አብሳዲ፡ n. viri Aeg. et Aeth. (S. Tachs. 27; Masc. 18; Ter 24). — አበስኪሮን፡ martyr Aeg. (S. Sen. 7). — አቡቂር፡ monachus et martyr Aeg. (S. Jac. 6; Haml. 4). — አብቅራጥ፡ et አብራቅጥ፡ Hippocrates. — አቢብ፡ n. viri Aeg. — አቢባል፡ Hannibal. — አቡ፡በክር፡ Abubekr (ar.). — እብነ፡እልሐኪም፡ (filius sapientis) i. q. ምንይልክ፡ — እብኖዲ፡ n. viri Aeg. — አቡናፍር፡ Onuphrius. — አባዲር፡ n. viri Aeg. — አብድራጦስ፡ Quadratus (pro አክድ''). — አብድዩ፡ Obadias. — አብጥልማ፡, አብጥልማዎስ፡ Ptolemaeus. — አብጥልማኮስ፡ Ptolemachus. — እትማን፡ Othman (ar.). — አቶር፡ Assyria (S. Tachs. 14). — አትሪብ፡ sedes episc. Aeg. — አቴና፡ et አቴናስ፡ Athenae; አቴናዊ፡ Atheniensis. — አትናስያ፡ Athanasia. — አትናስዮስ፡, አትናቴዎስ፡, አትናትዮስ፡ Athanasius (Ptrr. Al. XX. XXVIII. LXXVI). — ኡጤኪስ፡ Eutychius (S. Pag. 1). — ኢትዮጲስ፡ Aethiopius vel Aethiops, pater Aethiopum (Chr. Ar.). — ኢትዮጵያ፡ Aethiopia, Aethiopes; ኢትዮጳዊ፡ et ኢትዮጵያዊ፡ Aethiopicus. — እኅወ፡ክርስቶስ፡ n. viri Aeth. — ኦን፡ Heliopolis. — አኖሬዎስ፡, አኖርዮስ፡ Honorius. — እናርያ፡ Enarea, provincia Aeth. — አናሲማ፡ Onesima; አናሲሞስ፡, ''ሞን፡ Onesimus. — እንስና፡ oppidum Aeg., vid. እስና፡ — አንስጣስያ፡ Anastasia; አንስጣስዮስ፡ Anastasius (Ptr. Al. XXXVI). — አንስጣቴዎስ፡ Anastasius. — አኒሲፎሮስ፡ Onesiphorus. — አንቆራ፡, አ'', አንቀራ፡, አንቀራ፡ Ancyra urbs. — አንቂጦስ፡ Anicetus. — አንበመሪና፡, አንበማሪና፡ n. fem. Aeg. — አንበቆም፡ vid. sub ዕ'' — አንቴሞስ፡ Anthimus. — አንቲጳስ፡ et አንትጲጳስ፡ Antipas. — አንቶኒና፡ i. q. አንዶ'' — አንትያ፡, አንትያ፡ Anthia, n. fem. — አናንያ፡ Ananias. — አንዚናዙ፡ Nazianzus urbs. — አንያኖስ፡ Anianus (Ptr. Al. II). — አንድሎስ፡, አንድሊስ፡ Andalusia regio (Jsp., Chrys.). — አንድራንዮስ፡ Adrianopolis (Cyr.). — አንድራኒቆስ፡, አ'' Vndronicus (Patr. Al. XXXVII). — እንድርያስ፡ Andreas. — አንድርያኖስ፡ Hadrianus. — አንዶኒና፡, አንዶኒ፡ Antoninus, Antonius. — አንጼናው፡, አን'' oppidum Aegypti (S. Masc. 2; Tachs. 8; Genb. 25). — አንጸፊር፡ Antipater. — አንጢሊባኖስ፡ Antilibanus mons. — አንጦልያ፡ et አ'' Anatolia; አንጣልዮስ፡ et አንጦ'' Anatolius. — አንጦና፡, አንጦንስ፡, አ'', አንጦንዮስ፡, አ'' Antonius. — አንጣዎስ፡ n. viri (S. Nah. 17). — አንጥያኮስ፡ Antiochus. — አንጥፊስ፡ Antipas (Jsp.). — አንጽና፡ sedes episcop. Aeg. (S. Masc. 4; Hed. 13 al.). — አንጾኪያ፡ Antiochia; ''ኪያዊ፡ adj. rel. — አእላፍ፡ሰገድ፡ cogn. Joannis regis Aeth. saeculi XVII. —

አከ፡ Acco. — አከለ፡ክርስቶስ፡ n. viri Aeth. — አክሊሚንቶስ፡ i. q. ቀሌምንጦስ፡ — አኪላስ፡ Aquila. — አክላኦብጥራ፡ Cleopatra (S. Sen. 12; Tachs. 14). — አክሎግ፡ Eclogius. — አክሚም፡, አክምም፡ sedes episc. Aeg. — አክራ፡ n. viri Aeg. (S. Sen. 14). — አክርስጠዶልስ፡ Christodulus (Ptrr. Al. LXVI). — አክርስጥፎሮስ፡ (አክርስጦስ፡, አክሮስጥስ፡) Christophorus (S. Ter 30). — አክርጺጐ፡ vid. አቅ"፡ — አክሱ፡ n. fem. Pers. (S. Masc. 22). — አክሳኒ፡ Xena (S. Ter 29). — አክሳስያ፡, አክሶ"፡ n. fem. (S. Masc. 5). — አካክዮስ፡ Acacius. — አከአብ፡ et አክአብ፡ Achab, rex Isr. — አከውሒ፡ n. viri Aeg. — አክይያ፡ Achaja. — አክፋሐሲ፡ oppidum Aeg. (etiam አቅ"፡) S. Teq. 25; Masc. 22. — አውሎግ፡, አውላጊዮስ፡, አውሎ"፡, አውላጋ፡ Eulogius. — አውሐላ፡ Augila (urbs in Africa, Pentapoli). — አውማንዮስ፡ Eumenius (Ptrr. Al. VII). — አውራንያ፡ Urania. — አውሴ፡ Hosea, posthac Josua, dux Isr. (Num. 13, 8. 16). — አውሲም፡ sedes episc. Aeg. (S. Mag. 27; Nah. 11). — አውሳብዮስ፡ (አውሴብስ፡, አውስብዮስ፡) Eusebius. — አውስዮስ፡ Hosius. — አውስግንዮስ፡ Eusignius (S. Ter 5). — ኤዎስጣቴዎስ፡ Eustathius (in specie instaurator rei monasticae apud Aethiopes celeberrimus S. Masc. 18). — አውስጢድ፡ Ausitis regio (in libro Job). — አውኖምዮስ፡, አውኖሜዎስ፡, አውኖብዮስ፡ Eunomius (etiam cum አውማንዮስ፡ confunditur). — አውኖስን፡ nomen unius e tribus Magis, qui Jesulo aurum obtulit (vid. አልብታር፡). — አውኔሲፎሮስ፡ i. q. አኒሲ"፡ — አውክርስቶስ፡ Euchrestus. — አውዛራ፡ nomen feminae Noae fuisse dicitur (M. M. f. 123). — አውዶክስያ፡ Eudoxia. — አውጋርዮስ፡ Abgarus, rex Edessae S. Sen. 25 (male pro Origenes S. Teq. 18). — አውግስጦስ፡ Augustus. — አውጋንያ፡ Eugenia; አውጋንዮስ፡ Eugenius. — አውጋንድሮስ፡ Augander. — አውጣኬ፡ Eutyches. — አውፍምያ፡ Euphemia. — ኤውፍራጢስ፡ Euphrates (Kuf. 9). — አዛርያ፡ Azarias. — አዝቂር፡ presbyter Nagrani (S. Hed. 24). — አዛዝኤል፡ angelus lapsus (Hen. 8, 1 seq.). — አይሁዳዊ፡ vid. c. 1070. — ኢዮሎስ፡ archimagus Clem. f. 252. — ኢዮልያ፡ Julia. — ኢየሉጣ፡ Julitta (mater Quirici). — ኢዮርብዓም፡ Jerobeam. — ኢየሩሳሌም፡ (in codicibus antiquioribus etiam ኤሩሳሌም፡) Hierosolyma. — ኢያሪኮ፡ Jericho. — ኢያሱ፡ Josua (ejusdem nominis reges Aeth., 1) cognom. አድያም፡ሰገድ፡, saeculi XVII; 2) Josua II filius Bacaffae). — ኢየሱስ፡ 1) Jesus; 2) Josua. — ኢየሱስ፡ሞአ፡ n. viri Aeth. — ኢያሶን፡ Jason. — ኢዮስያስ፡ Josias. — ኢዮስጣ፡ Justa. — ኢያቄም፡ Joachim. — ኢዮብ፡ Job. — ኢያኒስ፡, "ኔስ፡ Jannes; ኢያንበሬስ፡ Mambres (2 Tim. 3, 8; Const. Ap. 48). — ኢዩኤል፡, ኢዮኤል፡ Joel. — ኢዮክንድዮስ፡ Innocentius (Haim. Ab.). — ኢዮዲዮስ፡ Euodius (Did. 43). — ኢዮጴ፡ Joppe. — ኢዮጵራቅስያ፡, ኢዮጱ"፡ Eupraxia. — አዳም፡ Adam (vid. c. 799, et cfr. de eo S. Mij. 6; Clem. f. 14). — ኤዶም፡ 1) Edom, Idumaea. 2) paradisus Eden (Gen. 2, 8. 4, 16; Kuf. 3. 8; Clem. al.). — አድማስ፡ሰገድ፡ cogn. ሚናስ፡ regis Aeth. saeculi XVI. — ኤዶምያ፡, ኤዶምያስ፡, ኢ"፡ Idumaea; ኤዶማዊ፡ Idumaeus. — አድራኒቆስ፡ i. q. አንድ"፡ — አድባር፡ሰገድ፡ cogn. Davidis IV regis Aeth. saeculi XVIII. — እድና፡ uxor Henochi (Hen. 85, 3). — አድያም፡ሰገድ፡ cogn. Jasu I regis Aeth. saeculi XVII. — አግሥጦስ፡ i. q. አውግስጦስ፡ — አጋር፡ Agar, ancilla Abrahami; አጋራዊ፡ Agarenus, Arabs (Abush.; ተንባላት፡እለ፡እሙንቱ፡ውሉደ፡አጋር፡ S. Tachs. 8). — አግሪቦ፡ Agrippinus (Ptr. Al. X); አግሪጳስ፡ Agrippa. — አጋቦስ፡ Agabus (S. Mij. 15; Jac. 4). — አጋቢስ፡ et አጋቢ፡ Agape (vid. አጋጲስ፡). — አጋብዮስ፡ Agapius. — አጋቢጦስ፡ Agapetus. — አገታ፡ Agatha (S. Masc. 29). — አጋቶን፡ Agathon (Ptr. Al. XXXIX). — አግናጥዮስ፡ Ignatius. — አገው፡ Agau, montana Bagemdrae gens in Aeth. — እግዚእ፡ኀረያ፡, ክብራ፡ n. fem. Aeth. — አጋፒስ፡ Agape. — አጣልያ፡ et ኢጣልያ፡ Italia. — አጥራሲስ፡ n. fem. (S. Hed. 18). — አጥራክያ፡ Thracia. — አጢቆስ፡ Atticus. — አጢጎኖስ፡ Antigonos. — አጵሎን፡ Apollo (vid. c. 805). — ኤጲቀጢጦስ፡ Epictetus. — ኤጲፋንዮስ፡ Epiphanius (S. Genb. 17. 28). — አጽናፍ፡ሰገድ፡ cogn. Claudii regis Aeth. saeculi XVI. — አፅራር፡ሰገድ፡ cogn. Theophili regis Aeth. saeculi XVIII. — አፈ፡ክርስቶስ፡ n. viri Aeth. — አፈ፡ወርቅ፡ Chrysostomus. — አፍላሖስ፡ n. viri (S. Masc. 12). — አፍላጦን፡ Plato. — አፎምያ፡ Euphemia (S. Genb. 11; Sen. 12); ኤ"፡ (Lud.). — አፌር፡ vid. c. 808. — ኤፍሬም፡ Ephraim, Ephrem (in specie ኤ"፡ሶርያዊ፡ S. Haml. 15; Ptr. Al. LXII, aliâs Abraham). — አፍራቅያ፡ (አፍሪቅያ፡) Africa. — ኤፍራታ፡ Ephrata (Bethlehem). — አፍርንጊ፡, "ጌ፡, "ግ፡, አፍርንጅ፡ Franci; አፍርንጋዊ፡ Francus (S. Haml. 15). — ኤፍራጥስ፡, ኤፍራጦስ፡, "ጢስ፡, አፍራጥስ፡, "ጢስ፡ Euphrates fluvius. — ኤፌሶን፡, raro ኤፍሶስ፡ Ephesus. — ኤፌሶን፡ Phison fluvius (Clem. f. 174 pro ፊሶን፡). — ኤፌቆሮስ፡ Epicurus. — አፍጼ፡ n. unius e novem Sanctis (Lud. hist. III, 3, 4 exhibet አፌ፡; Isenb. አጽፌ፡).

ከለስትያኖስ፡ Coelestinus. — ኬልቄዶን፡, ከ"፡, ኬልቄዶንያ፡, ከ"፡ Chalcedon urbs (etiam Carthago Jes. 23); "ዶናዊ፡ Chalcedonensis vel qui concilio Chalc. fidem habet. — ካሌብ፡ Caleb (in specie rex Aeth., S. Genb. 20; Lud. hist. II, 4). — ክሉትያኖስ፡, ክሉት"፡, nec non ክልድያኖስ፡, ካላድያኖስ፡ Claudianus (Celadion, Ptr. Al. IX). — ከሌዳዎን፡, ከለ"፡, ከላ"፡, ከላውዴዎን፡ Chaldaei; ከልዳዊ፡, ከሌ"፡, ከለ"፡ Chaldaeus. — ካም፡ Cham. — ከሞስ፡ vid. c. 1406. — ኵርስ፡, ኵርሽ፡, ኪሮስ፡ Cyrus. — ክርሶስ፡, ክርስሶስ፡ Crassus (Jsp.). — ክርስቶስ፡ Christus cum derivatis vid. c. 836. — ክርስቶስ፡ቤዛነ፡ n. viri Aeth. — ክርስቲና፡ et ክርስጢና፡ Christina. — ክርስቶፎሮስ፡ Christophorus. — ኵራሳን፡ n. monasterii (S. Mij. 13. 28). — ኮሬብ፡ Horeb mons. — ኪሩብ፡ c. derivatis vid. c. 837. — ክሩትያስ፡ Caruthias, mater Matthaei evang. — ካራን፡ Charran, Charrae urbs. — ክሮንቶስ፡ Cerinthus (Did. 32). — ኪራኮስ፡ Cyriacus (S. Hed. 3; Teq. 5). — ክረዙን፡, ክ"፡ (አባ፡ክ"፡, etiam አበክረዙን፡) n. viri (S. Haml. 25). — ካርዩን፡ Gorion. — ኪርያቅ፡, ኵርያቅ፡, ክርያኮስ፡ i. q. ኪራኮስ፡ (Lud.). — ክርድያኖስ፡ Cerdianus, Cerdo (Ptr. Al. IV). — ኵሽ፡ Cusch (Kuf. 8). — ክስምናይ፡ Hasmonaeus. — ክስራ፡ Chosroës, rex Persiae (S. Ter 8). — ኪሳርያ፡ i. q. ቂሳርያ፡ — ክሳድ፡ nomen unius e tribus Magis, qui Jesulo myrrham obtulit (Lud.; vid. አልብታር፡). — ክሳደ፡ቃል፡ n. viri Aeth. — ኪስጦስ፡ Xystus. — ኬብሮን፡ Hebron. — ኮቶሎስ፡, ኮጠሎስ፡ n. viri (S. Masc. 22; Genb. 25). — ኵትን፡ Cythinus (? S. Mag. 9). — ከነአን፡, ከናአን፡, ከነዓን፡ Cenaan. — ከነኔዎን፡ Cenaanaei; ከነናዊ፡ Cenaanaeus. — ክንፈ፡ሚካኤል፡ n. viri Aeth. — ኮድራጦስ፡ Quadratus. — ኪዳነ፡ምሕረት፡ n. fem. Aeth. — ኬፋ፡ vid. c. 876. — ክፍለ፡ዋሕድ፡ n. viri Aeth. — ከፍቶር፡, ከፈቶር፡ Caphthor insula (Creta).

ዋላርዮስ፡, ወለርያኖስ፡ Valerianus. — ዋልስ፡ Valens. — ዋለንጦስ፡, ዋሊጢኖስ፡ Valentinianus. — ወለተ፡ማርያም፡,

ሚካኤል፡, ሥላሴ፡, ሩፋኤል፡, ኢየሱስ፡, ጊዮርጊስ፡, ጴጥሮስ፡, ጽዮን፡ nn. fem. Aeth. — ወሊድ፡ Walid (arab.). — ወልደ፡ማርያም፡, መስቀል፡, ሥላሴ፡, እግዚእ፡, ኤዎስጣቴዎስ፡, ክህን፡, ኪሮስ፡, ክርስቶስ፡, ጊዮርጊስ፡ nn. virr. Aeth. — ዋልድባ፡ regio Aeth. (S. Hed. 17; Tachs. 12). — ወርሰኖፋ፡ (S. Haml. 29) i. q. በርሱኖፍዮስ፡ — ዋሲ፡ጋሲ፡ terminus Aethiopiae (Lud. e N. T. rom. f. 100ᵇ.). — ውሲም፡ oppidum Aeg. (S. Ter 27). — ወቅሪስ፡, ወቀሪስ፡ Euagrius (S. Ter 11; Phlx.). — ወናግ፡ሰገድ፡ cogn. Davidis III, regis Aeth. saeculi XVI. — ዊፃ፡ n. viri (S. Nah. 6).

ዓሊ፡ Ali, chalifa. — ዔላም፡ et ኤላም፡ Elymais. — ዐማሌቅ፡ Amalec gens; ዐማሌቃዊ፡ adj. rel. — ዐሞን፡ Ammonitae; ዐሞናዊ፡ adj. rel. — ዐምደ፡ማርያም፡, ብርሃን፡, ኢየሱስ፡ n. viri Aeth.; ዐምደ፡ኢየሱስ፡ rex Aeth. saeculi XV; ዐምደ፡ጽዮን፡ rex Aeth. saeculi XIV (cogn. ገብረ፡መስቀል፡). — ዐሥሩ፡አህጉር፡ Decapolis. — ዕራቅ፡ Irâq regio (ar.). — ዐረብ፡, ዓረብ፡ Arabes, Arabia; ዓረብያ፡ Arabia; derivata vid. c. 964. — ዐርከ፡ሥሉስ፡ n. viri Aeth. — ዕርገተ፡ቃል፡ n. viri Aeth. — ዕሴተ፡ሚካኤል፡ n. Christ. Aeth. — ዔሳው፡ Esau. — ዕብራዊ፡ cum derivatis vid. c. 984. 985. — ዐብደላ፡ Abdallah (ar.). — ዕንቈ፡ማርያም፡ n. viri Aeth. — ዕንባቆም፡, ዕንበቆም፡ Habacuc (1) propheta S. Genb. 24., Teq. 6 ubi quaedam e prophetia Habacuci apocrypha excerpta leguntur; 2) ዕ"፡ምስኪን፡መምህር፡ዘደብረ፡ሊባኖስ፡ qui Apocalypsin in Geez vertisse dicitur, Cat. Bodl. Ox. p. 20). — ዕዝራ፡ Ezra. — ዖዝያስ፡, "ያን፡, "ያ፡ 1) Ozias (Uzzias) rex Isr. 2) Hosea (S. Jac. 26; M. M. f. 13; Cat. Cod. Mus. Brit. p. 40). — ዐገርም፡ vid. c. 1003. — ዐይን፡ዐሐይ፡ Heliopolis (S. Sen. 19). — ዕጣን፡ድንግል፡ n. viri Aeth. (in specie cogn. Davidis III regis saeculi XVI). — ዐጽፈ፡ማርያም፡ n. viri Aeth.

ዘለፋ፡ Zelpha, ancilla Jacobi. — ዛሕገውራ፡ oppidum Aeg. (S. Tachs. 2). — ዘማርያም፡ n. viri Aeth. — ዘሚካኤል፡ vid. አረጋዊ፡ — ዘሥላሴ፡ n. viri Aeth. — ዘሩባቤል፡ Zerubabel. — ዘርአ፡ያዕቆብ፡ rex Aeth. saeculi XV (de eo cfr. S. Pag. 3). — ዘርአ፡ዮሐንስ፡ n. viri Aeth. — ዞሲማስ፡, ዞ"፡ Zosimus. — ዚብላ፡ i. q. ሰቤላ፡ (Did. 25). — ዛቡሎን፡ Zabulon. — ዘብዴዎስ፡ Zebedaeus. — ዘትረ፡ወንጌል፡ n. viri Aeth. — ዜኖብያ፡ Zenobia; ዜኖቢስ፡ Zenobius. — ዘኢየሱስ፡ n. viri Aeth. — ዘክርስቶስ፡ n. viri Aeth. — ዘካርያስ፡ Zacharias (Ptr. Al. LXIV; filius Barachiae S. Masc. 8). — ዘኬዎስ፡ Zachaeus (episc. Caesareae, Did. 39). — ዘዊላ፡ Zavila, urbs Pentapoleos Afr. — ዘወልደ፡ማርያም፡ n. viri Aeth. — ገዕፈር፡ Djafar (ar.). — ዘይና፡ Zena, n. fem. — ዘይኑን፡ Zeno. — ዘድንግል፡ n. viri Aeth. (regis Aeth. saec. XVI). — ዝጋጋ፡ vid. ደብር፡

ይሁዳ፡ cum derivatis vid. c. 1069. 1070. — ዮልዮስ፡ Julius. — ዮልያና፡ Juliana. — ዮልያኖስ፡, ዮልያን፡, ዮልያኑ፡ Julianus (Ptrr. Al. XI). — ዮሐኒ፡ Johanni, n. antistitis monachorum. — ዮሐንስ፡ Johannes (Ptrr. Al. XXIX. XXX. XL. XLVIII. LXXII. LXXVIII. LXXX; rex Aeth. saeculi XVII; ዮሐንስ፡ከማ፡ vel ከማ፡ i. e. niger S. Tachs. 25; ዮሐንስ፡መደብር፡ Cyr. f. 1; d'Abbadie Cod. XXXI). — ይምራሕ፡ n. viri. — ይምርሐነ፡ክርስቶስ፡ n. viri Aeth. — ያርክላ፡(ያርቀላ፡) Heraclas (Ptr. Al. XIII; ታውክላ፡ nominatur in Abush.). — ያሬድ፡ Jared; in specie Jared musicus, S. Genb. 11. — ዮርዳኖስ፡ Jordanes fluvius; ዮርዳኖሳዊ፡ adj. rel. — ያሶ፡, ዮሳ፡ Josua (Lud.). — ይስሐቅ፡ Isaac (Ptr. Al. XLI; rex Aeth. saeculi XV). — ይስማኤል፡ Ismael. — ይስማኤላዊ፡ i. q. እስ"፡ — ይስራኤል፡ i. q. እስራኤል፡ — ዮስቱና፡ i. q. ዮስጢና፡ — ዮሳብ፡ vid. ዮሴፍ፡ — ያሶን፡ Jason. — ይሳከር፡ Issachar. — ዮሴዕ፡ Josua, Jose. — ያሳይ፡ n. viri (S. Masc. 9). — ዮስያስ፡ i. q. ኢዮስያስ፡ — ዮስጦስ፡ Justus (Ptr. Al. V; rex Aeth. saeculi XVIII). — ዮስጢና፡ Justina; ዮስጢኖስ፡ Justinus. — ዮሴፍ፡ Joseph, Josephus (Ptrr. Al. LII, etiam ዮሳፍ፡ dictus). — ዮሳፍጥ፡ Josaphat. — ይታማር፡ Ithamar. — ዮቶር፡ Jethro. — ዮና፡ n. fem. (S. Hed. 18). — ዮናስ፡ Jonas. — ዮናታን፡ Jonathan. — ዮናኒ፡ Jonicus i. e. Graecus (Cat. Bodl. Ox. p. 16); ዮናናዊ፡ Graecus. — ዮናክንዲኖስ፡, ዮናክኒዶስ፡ Innocentius I papa (S. Haml. 3; Masc. 7; vid. ኢዮክንድዮስ፡). — ይኩኖ፡አምላክ፡ (non አይቁን፡አ"፡) rex Aeth. saeculi XIII. — ያዕቆብ፡ Jacobus (Ptr. Al. L); ያዕቆባውያን፡ Jacobitae seu Monophysitae (S. Mij. 15; Sen. 28; Abush.). — ያዕቢከ፡እግዚእ፡ n. viri Aeth. — የገርደገርድ፡ Jezdedjerd, rex Persiae. — ዮዲት፡ Judith. — ያፍቅረነ፡እግዚ"፡ n. viri Aeth. — ያፌት፡ Japheth. — ይፍታሔ፡ Jephtha, judex Isr.

ዲላጊ፡, ዲላጋር፡ n. fem. (S. Genb. 6). — ደማሊስ፡ Damalius. — ደማስቆ፡ Damascus; ደመስቃዊ፡ Damascenus. — ድሙቅላስ፡ Damocles (Phlx.). — ድምቅሬጥስ፡ Democritus (Fal.). — ደምብያ፡ Dembea, provincia Aeth. — ዳሞት፡ Damoth, provincia Aeth. — ደማትርዮስ፡, ድሚ"፡ i. q. ድሚጥሮስ፡ — ደማቴዎስ፡ (S. Ter 17) sine dubio i. q. ዱማድዮስ፡ — ዲሙናስያ፡ n. fem. (S. Sen. 4). — ድምአታ፡ n. unius e novem Sanctis (Lud. hist. III, 3, 4 exhibet አዲማታ፡). — ድምያኖስ፡ Damianus (Ptr. Al. XXXV), passim pro ድምጥያኖስ፡ — ዱማድዮስ፡ et ዱማስዮስ፡ n. viri (S. Masc. 8). — ዱማድዮስ፡ et ድ"፡ (Domitius?) n. viri (S. Haml. 25). — ድሚጥሮስ፡, ዲሚ"፡ Demetrius (Ptr. Al. XII). — ድምጥያኖስ፡ Domitianus. — ድርጣድዮስ፡, ድሬዳጥስ፡ Tiridates, rex Armeniae. — ደስቴዎስ፡ Dositheus (Did. 32). — ዳስያ፡ Dasius. — ዳስዮስ፡ቄሳር፡ Decius. — ደቅስዮስ፡ Dexius (S. Tachs. 22). — ዴቦራ፡ Debora. — ዱቅልጥያኖስ፡ i. q. ዲዮቅልጥያኖስ፡ — ዳኅለክ፡ insula maris rubri prope Abyssiniam (S. Tachs. 14). — ዳን፡ Dan. — ዲና፡ Dina, filia Jacobi. — ደናስዮስ፡, ደናሴዎስ፡ i. q. ዲዮናስዮስ፡ — ድንብያ፡ i. q. ደምብያ፡ (Did.). — ዳንኤል፡ Daniel. — ዳኬዎስ፡ et ዳክዮስ፡ Decius. — ዴዎስቆሮስ፡ i. q. ዲዮስቆሮስ፡ — ዳዊት፡ David, vid. c. 1124 (Reges Aeth. saeculi XIV et XVI). — ድያ፡, ድያስ፡ vid. c. 1407. — ደይለም፡ regio montana ad mare Caspium sita; ደይላሚ፡ adj. rel. (S. Teq. 19). — ዲዮስቆሮስ፡ Dioscurus (Patr. Ac. XXV. XXXI). — ቅጽረ፡ዲዮስጲልዮስ፡ arx Diospoleos (S. Sen. 19). — ዲዮቅልጥያኖስ፡, ዲዮግል"፡, ዲዮግልድያኖስ፡ Diocletianus. — ዲዮናስዮስ፡, abbrev. ዲዮናስ፡, Dionysius (episcopus Athen. S. Teq. 6; Ptrr. Al. XIV); etiam ዲዮናቴዎስ፡ — ዲዮግልጥያኖስ፡ vid. sub ዲዮቅ"፡ — ዲዮጊኖስ፡, ዲዮጋኒስ፡, "ንስ፡, "ጋን፡ Diogenes. — ዳጎን፡ vid. c. 1407.

Nomina urbium, oppidorum, pagorum Aeg. e Synaxariis: ድሚራ፡, ደሚራ፡ Sen. 19; ደምንሑር፡ Sen. 14; ድምያል፡ (prope a ድሚራ፡) Haml. 25; ድምያጥ፡ Ter 19 al.; ድርሰባ፡ (እምደወለ፡ደንጡ፡) Masc. 8; ዳስያ፡ Masc. 3; ደናሀ፡ et ዳሀናሀ፡ Tachs. 22; ደናውስር፡ (in dioecesi ስሐ፡) Mag. 20; ደንደራ፡ Mij. 20; Genb. 15 al.; ደንጡ፡ Masc. 8; ደክለብ፡(እምብሔረ፡መጺል፡) Tachs. 8; ደፍራ፡ Genb. 6.

Monasteria (ደብር፡) Aegyptia et Abyssinica a Ludolfo in lex. c. 500. 501 recensita, quibus alia quaedam adjiciuntur: ደብረ፡ሃሌሉያ፡ in Aethiopia; ደብረ፡ሊባኖስ፡ in Schoa, pro-

... Aeth.; ማህው፡ Ter 21 (Lud., at in aliis libris: ዴብረ፡ ምጥማቅ፡); ማርያም፡ Masc. 30; አባ፡መቃርዮስ፡ varia in Aeg., Jac. 5, Haml. 11, al.; ሲሐት፡ Tachs. 7; ቀልሞን፡ Tachs. S. 13; ቍልዝም፡ Nah. 29; ቍስቋም፡ Hed. 6; በስሙል፡ Jac. 9; በተሮን፡(ዘበትርኑሚሁ፡አበው፡) Jac. 7; ቢዘን፡ in Aeth.; ቶና፡ Genb. 20, Sen. 29; ናቅሎን፡(ነቅሉኒ፡በገዳመ፡ፊዩም፡) Sen. 26; ነጥሮን፡ Phlx.; አብሎግ፡ Jac. 5; አባ፡ፊቅጦር፡(ዘአፍአ፡ሀገረ፡ምስር፡) S. Mag. 14; ኵርሳን፡ Mij. 13; ዓሣ፡ Haml. 5; ዘልኽን፡ Mag. 16; ዝጋግ፡ (i. e. ማህው፡) in Aeg., Sen. 25; Tachs. 10; ዳሞ፡ in Aeth., Did.; ገሪዛን፡ Jac. 6; ጽጌ፡ Masc. 27.

ገላ፡ Gallani, gens Africae. — ገሊላ፡ Galilaea. — ገላስዮስ፡ Gelasius. — ገላትያ፡ Galatia; ገላታዊ፡ adj. rel. — ጋሌኖስ፡ Galenus. — ገላውዴዎስ፡ (vid. ቀላ"፡) Claudius (rex Aeth. saeculi XVI). — ገለዓድ፡ Gilead. — ጋልዮስ፡, ጋልዮን፡ Gallius, Gallio. — ጎልያን፡ n. viri (S. Haml. 10). — ጎልያድ፡ Goliath. — ግሙሕን፡(ሀገር፡እምደወለ፡በና፡) oppidum Aeg., S. Sen. 10. — ገሞሬ፡ vid. c. 1148. — ገምኑዲ፡ (etiam ገምዲ፡) oppidum Aeg., S. Tachs. 1. 29; Haml. 8. — ጌርሎስ፡ i. q. ቄርሎስ፡ — ግርማ፡ ጊዮርጊስ፡ n. viri Aeth. — ገሪማ፡ unus e novem Sanctis (S. Sen. 17; Lud. hist. III, 3, 4). — ገርማኖስ፡ Germanus. — ገርስሞስ፡, ገርሲ"፡, ጋርስምስ፡, ጋርሳሞስ፡ n. viri, S. Nah. 29. — ጐራን፡, ግራኝ፡ n. regis Adalensium, Aethiopiae infestissimi. — ጌራን፡ n. viri (S. Sen. 30). — ገርጋ፡ sine dubio i. q. ገዓርጊ፡ — ገርድያኖስ፡ Gordianus. — ጎርጎርዮስ፡(ጎርጎሬዎስ፡) Gregorius. — ግርጣግና፡ Carthago. — ጋሲ፡ vid. ዋሲ፡ — ጌሴም፡ Gessen, Gosen, regio Aeg. — ጉባ፡ n. unius e novem Sanctis (Lud. hist. III, 3, 4). — ገብላ፡ Gabala sedes episc. Syriae. — ገብረ፡ሕይወት፡, ማርያም፡, መንፈስ፡ቅዱስ፡, ኢየሱስ፡, ክርስቶስ፡, ዮሐንስ፡ nn. virr. Aeth.; ገብረ፡መስቀል፡ n. regis Aeth., de quo vid. Lud. hist. II, 4, 41; cogn. Amda-Zion regis; ገብረ፡ክርስቶስ፡ Christodulos (vid. አክርስተደልስ፡). — ገብርኤል፡ Gabriel (archangelus; Ptr. Al. LVII. LXX. LXXVII). — ግብጽ፡ Aegyptus, Aegyptii; ግብጻዊ፡ Aegyptius, etiam Coptita (i. e. Monophysita). — ጌት፡ Gath, urbs Philist.; ጌትያዊ፡ adj. rel. — ጐንደር፡ et ጎንደር፡ urbs Aeth. — ግንግራ፡, etiam ጋግራ፡, Gangra, urbs Paphlagoniae. — ጌዎን፡, ጌዮን፡ Gihon fluvius. — ገዓርጊ፡ Georgius (S. Genb. 18). — ግዕዝ፡ vid. c. 1188. — ጋዐፊር፡ Djaphar (ar.), n. viri (vid. ገዐፊር፡). — ጋዛ፡ Gaza urbs Palaest. — ጊዮርጊስ፡ Georgius. — ጋይዮስ፡ Gajus, Cajus. — ጋድ፡ Gad. — ጌዴዎን፡ Gideon. — ጐጃም፡, ጎጃም፡ n. provinciae Aeth. — ጋግራ፡ vid. ግንግራ፡ — ጌግራ፡ n. viri (S. Nah. 16).

ጢሞቴዎስ፡ Timotheus (Ptr. Al. XXII. XXVI. XXXII). — ጢሞና፡ Timon. — ጠማጥያኖስ፡ Domitianus (S. Teq. 6; Mij. 16). — ጢሮስ፡ Tyrus urbs; ጢሮሳዊ፡ adj. rel. — ጠርሴስ፡, ጠርሶን፡ Tarsus. — ጠራብልስ፡ et ጠራብሎስ፡ Tripolis. — ጠራብዮኖስ፡ Trajanus (S. Haml. 7). — ጠራክያ፡ Thracia. — ጤቅላ፡ Tecla. — ጢብሮን፡ Tiberis fluvius (Herm. p. 1). — ጥብርዮስ፡, ጠበርዮስ፡, ጢባርዮስ፡ Tiberius. — ጦቢት፡ Tobith; ጦቢያ፡, ጦብያ፡ Tobias. — ጢና፡, ጢና፡ Tanais fluvius. — ጢኪቆስ፡ Tychicus. — ጢግርስ፡, ጢግሮስ፡ Tigris fluvius. — ጢጦስ፡ Titus.

Oppida Aeg. e Synaxariis: ጣሃ፡(እምላዕላይ፡ግብጽ፡) Sen. 1; ጡሕ፡(እምደወለ፡ብና፡) Haml. 13; ጠመው፡ Teq. 7; ጠርቤንስስ፡ (Tabenna), Reg. Pach.; ጠራው፡, ጦራው፡ Masc. 15; ጡው፡ Genb. 6.

ጵሉ፡ vid. ቡላ፡ — ጳላሞን፡, ጳለሞን፡ Palamon, Palemon (S. Sen. 17). — ጳላድዮስ፡(በላ"፡) Palladius. — ጲላግያ፡ Pelagia. — ጲላጦስ፡ Pilatus. — ጴሜን፡(አባ፡) n. viri (Phlx. 85. 100. 102). — ጵርቅሎስ፡ Proclus. — ጳርቴ፡ Parthi, Parthia (Hen. 56, 5) et ጳርጤ፡ (Act. 2, 9). — ጲስድያ፡, ጲሲድያ፡ Pisidia. — ጲስጢስ፡ Pistis. — ጳንጠሌዎን፡ Pantaleon (unus e novem sanctis, Lud. hist. III, 3, 4). — ጳንጦስ፡, ጶንጦስ፡ Pontus; ጳንጤናዊ፡, ጳንጠ"፡, ጳንጠያዊ፡ Pontius. — ጵንፍልያ፡, ጲንፍልያ፡ Pamphylia. — ጳኵሚስ፡, ጳኵምዮስ፡ Pachomius (S. Genb. 14; Phlx.; Reg. Pach.). — ጳውሊ፡(ቡላ፡) Pauli, Paulus eremita celeberrimus. — ጳውሎስ፡ Paulus. — ጴዎር፡(አባ፡) Phlx. 152. — ጳጠሎሚዎስ፡ Ptolemaeus. — ጴጥሮስ፡ Petrus (Ptr. Al. XVII. XXI. XXVII. XXXIV). — ጳጥሪቃ፡ Patrica, Patricia.

ጽሕማ፡ n. unius e novem Sanctis (Lud. hist. III, 3, 4 exhibet ስሃም፡). — ጽርእ፡ Graecia; ሰብአ፡ጽርእ፡ Graeci Joh. 12, 20; Clem. f. 1. 34; ነገረ፡ጽርእ፡ lingua Graeca, Clem. f. 2. 29; በጽርእ፡ Graece Luc. 23, 38; Joh. 19, 20; Apoc. 9, 11; Cyr. f. 102; ጽርእ፡ Graece Act. 21, 37. — ጺሩጻይዳን፡ i. e. Tyrus et Sidon (Jsp. p. 315—317); nomen regis Phoenicii fictitii (Macc.; S. Tachs. 25). — ጻና፡ lacus Aeth. — ጽዮን፡ Zion. — ጻይዳ፡ Sidon urbs (Jsp. p. 315). — ጼጼንያ፡ oppidum Aeg. (S. Masc. 10). — ጽጌ፡ ሥላሴ፡ n. fem. Aeth. — ጸጋ፡ዘአብ፡ n. viri Aeth. — ጸጋ፡ ክርስቶስ፡ n. viri Aeth.

ፃ፡ oppidum et regio Aeg. (S. Tachs. 25; Jac. 10; Genb. 11). — ዐሐይ፡ሰገድ፡ cogn. Justi regis Aeth. saeculi XVIII. — ፃና፡ n. viri (S. Mij. 24; Mag. 18). — ፃና፡, ፃን፡ n. oppidi (S. Hed. 24).

ፊልሞን፡, ፊልሞና፡ Philemon. — ፊለስኪኖስ፡ et ፊለስኬኖስ፡ Philoxenus. — ፍልስጥኤም፡(ፍልስጤም፡) Philistaei, Philistaea, Palaestina; ፍልስጥኤማዊ፡ adj. rel. — ፊላታዎስ፡ Philotheus (Ptr. Al. LXIII). — ፊልክስ፡ Felix. — ፊልክስዩስ፡ Philexius (Philoxenus?). — ፊልያስ፡, ፊልያኖስ፡ n. viri S. Teq. 17. — ፊልጎንዮስ፡ Philogonius episc. Antioch. (S. Tachs. 24). — ፊልጶስ፡ Philippus. — ፊልጵዩስ፡ Philippi (Φιλιππησίους). — ፍምፍምዮስ፡ Pompejus. — ፍሥሓ፡ጽዮን፡ n. viri Aeth. — ፍሬምናጦስ፡, ፍሬ፡ምናጦስ፡ Frumentius, apostolus Aethiopiae (M. M. f. 47). — ፋርስ፡ 1) Persae, Persia (Esth. 1, 3 al.), nec non Media (Jes. 13, 17); 2) Assyria, Assyrii (Gen. 2, 14; Jes. 7, 1 seq.; 8, 4; Jer. 2, 18; Sir. 48, 21 al.); 3) Chaldaea, Chaldaei Jes. 43, 14; 4 Reg. 25, 4. 5. 10. 13. 24; Dan. 1, 4. 3, 8); ፋርሳዊ፡ adj. rel. — ፈርዖን፡ Pharao; ፈርዖናዊ፡ Pharaonicus (Abush.). — ፈርዱናጥስ፡ Fortunatus. — ፍርግያ፡ Phrygia. — ፈርፈርዮስ፡, ፍርፍርዮስ፡ Porphyrius (Fal.; S. Mag. 26). — ፋሲል፡ et ፋሲለደስ፡, ፋሲላድስ፡ Fasilides (Basilides? S. Masc. 7. 11; rex Aeth. saeculi XVII). — ፊሶን፡ Phison fluvius (Sir. 24, 25; vid. ኤፌሶን፡). — ፍቅረ፡ኢየሱስ፡, ፍቁረ፡እግዚእ፡ n. viri Aeth. — ፊቀደ፡እግዚእ፡ n. viri Aeth. — ፊቅጦር፡ Victor. — ፊቅጣርዮስ፡ Victorius. — ፊታጎሮስ፡ Pythagoras. — ፊንሐስ፡ et ፊንሕስ፡ Pinehas. — ፊንቂን፡, ፊንቂስ፡ Phoenices, Phoenicia. — ፍናቢክስ፡ n. episcopi Aeg. (S. Masc. 9). — ፋኑኤል፡ archangelus Hen. 40, 9. 54, 6. 71, 8. — ፋውሊ፡ i. q. ጳውሊ፡ — ፍጥሞ፡ Patmos. — ፋጥሚያ፡ Fatimidica familia (ar.). — ፎጢኖስ፡ Photinus. — ፊጠጋር፡ provincia Aeth.

Urbes et oppida Aeg. e Synaxariis: ፈርማ፡ Jac. 10; Mag. 18; Nah. 30; ፈርጉ፡ sedes episc., Jac. 11; ፊስ፡(እምደወለ፡መጺል፡) Tachs. 11; ፊንት፡(እልፍንት፡) Ter 20; ፋንያስ፡ et ባንዮስ፡ Mag. 3; ፍዩም፡ Teq. 19; Hed. 7 al.

ፓፋኒም፡ Taprobana insula, Lud. (ut: ወርቅ፡ዘእምፓፋኒም፡ Org. 4; M. M. f. 49). — ፒሎፓጼር፡ Philopater (S. Hed. 25). — ፒፋሞን፡ i. q. ቢፋሞን፡

IV. Addenda et Emendanda.

Col.
2. l. 8 legas 14, 28 pro 24, 28.
3. inter ሄ፡ et ሀላል፡ adde: ሆሄ፡ vid. c. 1.
— ሃሌሉያ፡ Adde: Vid. ሐሌ፡ c. 69.
8. ሄሮድያኖስ፡ l. 2 deleas Lev. 11, 19.
— ሆሳዕና፡ c) *palma*. Cfr. הוֹשַׁעְנָא *fasciculus salicum*, Buxt. c. 992; Delitzsch in Rudelbach und Guericke, luth. Zeitschrift 1855 p. 653—656.
— ሀሶጺ፡ l. 1 legas ሀሶጺ፡ pro ሀሶጽ፡
11. ተሀከየ፡ n. 3. — Post Jos. 10, 6 adde exemplum: episcopus factus ኢተሀከየ፡በውስተ፡ሢመቱ፡እምገድሉ፡ቀዳሚ፡ Sx. Pag. 5.
12. ሃዋኪ፡ Adde: Pl. ሀዋክያን፡ Lud. e Mss. Colb., vid. sub ጸበኢ፡ c. 1282.
13. ሀየ፡ l. 9 legas: f. 238 pro p. 238.
15. ሀዩይ፡ l. 3 adde: Prov. 12, 8 ubi dubium videtur annon passive *contemtus*, *vilis* exponendum sit.
20. Post ማህጉሊ፡ adde ምህጓል፡ subst. *locus perditionis* i. e. *orcus*, Prov. 27, 20 in Abb. LV.
— ሀገር፡ n. 3. Adde: ደብረ፡ሀገር፡ *metropolis*, vid. sub ደብር፡ c. 1102.
25. ልህሰ፡ Huic verbo adjicias has formas: 1) ተልህሰ፡ III, 1 *elabi*, *evanescere*: ትትለሀስ፡ var. pro ትትገሐሥ፡ Hen. 107, 1. — 2) ተላሀሰ፡ III, 3 *labendo* vel *rependo se motitare*, de aquatilibus: ወዘይትላሀስ፡ወይጸብት፡ፈለሰ፡ውስተ፡ምድር፡ τὰ νηκτὰ Sap. 19, 18 (in uno libro a me inspecto). — Quare primus radicis significatus in *lubricitate*, *labendo* (gleiten, schlüpfen) fuisse videtur. An comparandum لحس; לחש?
30. አላሕልሐ፡ Adde: Cod. Tub. exhibet formam አልሐልሐ፡
31. ለሐኰ፡ Adde: Pl. ለሐኰያን፡ Sap. 15, 9 var.
32. ላሐወ፡ Adde: c. c. እምነ፡ *ob* Clem. f. 246, vid. sub ክብር፡
33. አልሐሰሰ፡ Adde: c. c. Acc. verborum, Enc. Masc. 26, vid. sub ሙጸሐፍ፡
— ለሐሳስ፡ sub finem adde: formam ልሑሳስ፡ exhibet Cod. Abb. LV Sap. 1, 11.
34. ልሕጽ፡ Adde: ልሕጸ፡አዕዋም፡ Sx. Haml. 10.
35. አለምለመ፡ Adde: vocem, verba, ut: ኖመት፡በገበሁ፡ወሐቀፈት፡እንግድዓሁ፡ወአለምለመት፡ሎቱ፡ነገረ፡እስከ፡አጽንን፡ልበ፡መንገለ፡ፍቅራ፡ Sx. Sen. 30.

Col.
35. ልምሉም፡ n. 1. Adde: ገብረ፡ይቡሰ፡ዕፀ፡ልምሉመ፡ Enc. Mij. 29.
— ——— n. 3. Adde: de sermone, ut: አስፈጠሙ፡ወኔጠሙ፡በነገረ፡ልምሉም፡ Sx. Mag. 13.
— ለመደ፡ l. 6. Post Did. 33 adde: ለመደ፡ብሕትውና፡ assuevit vitae solitariae Sx. Haml. 10.
38. ልሳን፡ n. 1. Post F. M. 2, 9 adde: Sx. Genb. 12.
39. Inter ለቀሰ፡ et ለቀወ፡ inseras: ለቀቀ፡ I, 1, Subj. ይልቅቅ፡, sine dubio i. q. لَقَّ *percutere* (manu oculum alcjs): አዘዘ፡ይልቅቅዎ፡ወይኅምይዎ፡ውስተ፡ዘነበ፡ፈረስ፡ወያዐድዎ፡ውስተ፡ሀገር፡ S. Sen. 19 (quinquies).
41. Post ልብሰት፡ adde: ልብሶ፡ *indumentum*: ልብሶሆን፡ Jes. 3, 21 in Cod. Abb. LV.
42. ልብ፡ n. 1. Post (i. q. talmud. לְבִיב) inseras: Kuf. 16.
— l. 9 legas ልብከ፡ pro ብልከ፡
44. አለባዊ፡ adde exemplum: ትምህርታት፡አለባዊያት፡ Sx. Sen. 18.
48. መልአክ፡ n. 2. Post Judae 9 adde: ሊቃነ፡መላእክት፡ Sx. Pag. 3.
49. Inter ለአፈ፡ et ለኰመ፡ inseras: ልከ፡ subst. i. q. لُكّ लाक्षा *gummi laccae*, Sx. Haml. 5 vid. sub ዐቃር፡
50. ለከአ፡ n. 2. Adde exemplum ex H. A. sub ከርተሰ፡ c. 838 allegatum.
— ተለክአ፡ n. 1. Adde exemplum e M. M. f. 102 sub ተን ጠልዐ፡ c. 1238 allegatum.
52. Inter ለወለ፡ et መስተላውል፡ inseras: አስተላወለ፡ *perturbare* Koh. 10, 10 var. vid. sub አስተወላወለ፡ c. 884.
— መስተላውል፡ Adde: Vid. etiam መትወላወላት፡ c. 884.
58. እንተ፡ላዕሉ፡ l. 2 deleas Lev. 20, 17.
59. Inter ምልዓል፡ et መልዕልት፡ inseras: መልዕል፡ subst. i. q. መልዕልት፡; adv. መልዕለ፡ *supra*, *sursum*, poëtice, ሰላም፡ለኢልሳዕ፡እምነ፡ኤልያስ፡ዘሰአለ፡ክዕበተ፡መንፈስ፡ቅዱስ፡አመ፡የዐርግ፡መልዕለ፡ Enc. Sen. 20.
60. Inter ለሀት፡ et ለይ፡ adde: ሎዛን፡ subst. (لاذن) *ledum*, *ladanum*, resina pituitosa suaveolens: ከርቤ፡ወሚዓ፡ወሎዛን፡ Sx. Haml. 8 (vid. c. 374 sub ሰንደሮስ፡).
— ሌለየ፡ l. 20 adde: ወሌለየ፡ማእከለ፡ቃላቲሁ፡ለእግዚእነ፡

Col.

ወማእከለ፡ቃላቲሆሙ፡ ለዮናናዊያን፡ ወረከበ፡ማእከሌሆሙ፡ርሕቅና፡ዐቢየ፡ Sx. Pag. 2.

61. ተለጕመ፡ Adde exemplum: አፍራስ፡ ዘእንበለ፡ ይትለጐም፡ Sx. Sen. 6.

62. ልጐት፡ Post Clem. f. 83 adde 2) *fundus* (Grundstück): ይሚጡ፡ ሎሙ፡ ንዋዮሙ፡ ወልጐተ፡ ምድሮሙ፡ Sx. Hed. 13; ልጐታተ፡ምድር፡ Sx. Teq. 23. (Non est cur e ጕልት፡ transpositam esse vocem conjeceris).

69. ማሕሌት፡ l. 1. Post ማሕሌት፡ adde: rarius ማሕልይ፡ ut 3 Reg. 4, 28. 10, 12.

70. ተኀለፈ፡ Lapsu calami ኀ pro ሐ scriptum est.

72. ሐመ፡ l. 1; legas አመመ፡ pro አመ፡

— አሕመመ፡ l. 5. Post Sir. 30, 10 adde: ቃለ፡ግናሕ፡ዘያሐምም፡ Chr. ho. 21.

74. ሕማሚ፡ l. 4; post „Enc." adde: Nah. 12, at in Sx. Tub. ሕመሚ፡ legitur.

75. ሐምሐም፡ A fine adde: Vid. etiam ክከማት፡

76. ሐመር፡ A fine adde: In lingua Arab., Amh. et Tigr. حُمَر ሐመር፡ significat *tamarindum*.

79. Post ሐሚት፡ adde: ሕምየት፡ *calumniatio*, Lud. e Ms. Colb.

84. ሐርመዝ፡ In Tigre lingua significat *elephantum*, vid. Munzinger Vocab. Tigr. sub ሐርመስ፡

85. ሐፉር፡ Adde exemplum: ሰክሬ፡እምሐፉረ፡ወይን፡ Phlx. 106.

— ሕራር፡ l. 1 deleas *ut febris*; lin. 2 post ፈወሰ፡ addas: ድዉየ፡ „sui ipsius corporis fervore sanavit aegrotum".

86. ማሕረስ፡ Adde: Pl. መሓርስ፡ Joel 4, 10 in Abb. LV.

91. ሐሰለ፡ l. 7 adde: ነሥአ፡ (sumsit eam) ምስሌሁ፡ወአጽሀና፡ላዕለ፡ፈረስ፡ወውእቱኒ፡የሐስል፡ላቲ፡ Sx. Nah. 5.

95. ማሕስዕ፡ Adde Pluralis formam: መሓስዕት፡ Hen. 90, 6 in Abb. LV.

103. ሐቡቀቀ፡ l. 3 legas φυρᾶν.

105. Post ተሐበጠ፡ adde: ሕቡጥ፡ *ulcerosus, exulceratus*, Lud. sine auct.

— ሕብጠት፡ Post *tumor* adde: *vomica*.

109. ሐንዘር፡ Adde: Plur. ሐናዚር፡ Hen. 89, 10 in Cod. Abb. LV.

111. ሕንጻት፡ Adde: ኪን፡ዘሕንጻት፡ vid. sub ኪን፡ c. 871.

113. ሐረ፡ l. 20 legas 3, 22 pro 3, 21.

118. ሐወየ፡ Nunc comparare maluerim חַוָּה ܚܘܳܐ كَوَى.

121. Post አስተሐዘበ፡ adde: ሕዝበት፡ n. act. *suspicio, exspectatio, opinio*: በድንጋጼ፡ቆሙ፡ዘእንበለ፡ሕዝበት፡ ἀδόκητοι Sap. 18, 17 in Abb. LV.

122. ሐዘነ፡ l. 12; post 54 adde: seq. እስመ፡ Hen. 89, 67. 102, 5.

127. ሐይቅ፡ l. 3. Adde: an etiam عَبْقَةٌ huc pertinet?

129. ሐዲድ፡ l. 2 legas Mag. pro Maj.

154. መለጠ፡ l. 5. Adde: Vid. etiam ጸምላጥ፡

156. መሐላ፡ n. 2 a fine adde: መሐላ፡ ἐπιορκία *pejurium* Sap. 14, 25.

157. አስተምሐረ፡ l. 6 scribas እኁሁ፡ pro እኑሁ፡

176. ምሳሕ፡ n. 3 a fine adde: Can. Gangr. 11, vid. sub ቀጸበ፡ 1, 2.

177. መሲሕ፡ l. 12 post *pseudomessias* adde: vel *antichristus*.

179. Post መሰከ፡ adde: ተመስከ፡ III, 1 1) *trahi, attrahi*, Sap. 14, 20 in Abb. LV. 2) *intendi*, Sap. 16, 24 in Abb. LV.

184. ሙተረ፡ n. 5, c a fine adde: ሙቱረ፡ጋእዛት፡ F. N. 4.

Col.

192. sub እምነ፡ n. 1, c post Gen. 8, 2 adde: Genz. 120. 121 (vid. sub በሃም፡) Sap. 15, 15 (vid. sub ዕፉዕ፡); F. N. 10, 8 (vid. sub የዋሂ፡). d) post verba *carendi*, ut Macc. f. 23 vid. sub አጽምአ፡; M. M. f. 36 vid. sub ጽሙእ፡; nec non varia exempla sub ጸመ፡ et ጸም፡

194. l. 18 deleas ከመ፡

— መንዲል፡ l. 3 legas 195 pro 95.

201. Post መከን፡ adde: ምክንያት፡, አመክነየ፡ vid. sub ከነየ፡

202. ምዉቅ፡ l. 7. Adde: 3) *fotus*, de ave: ማዕነቅ፡በርእሰ፡ደብር፡ (monasterii) ምዉቅ፡ Enc. Hed. 15.

204. l. 7 scribas ሞተ፡ pro ምተ፡

207. Inter መዐረ፡ et ማዕሰብ፡ inseras: ማዕረየ፡ vid. sub ዐረየ፡

208. ተምዕዐ፡ l. 10 post Kuf. 30 adde: seq. እስመ፡ Lud. 13, 14.

209. Post ተምዕዘ፡ adde: ተመዐዘ፡ III, 1 (ut videtur) *olfacere*: ወኢአንፎሙ፡ለተማዕዞ፡ (sic) ደመና፡ Sap. 15, 15 in Abb. LV (pro ለአጼንዎ፡ caeterorum librorum).

217. ምድራዊ፡ l. 1 legas: *terrester*.

222. l. 6 ab infra scribas ጠነ፡ pro መነ፡

225. Inter መጠወ፡ et መጽለወ፡ adde: መጸለት፡ vid. sub ጸለለ፡

229. Post ሠሀለ፡ adde: ተሠሀለ፡ III, 1 i. q. III, 3: ሶበ፡ተሠሀሎሙ፡ 4 Esr. 7, 37 in Abb. LV.

230. ሠለሰ፡ l. 3 post 34 adde: 4 Reg. 1, 13 var.

242. l. 10 legas 8, 47 pro 8, 27.

247. ሠቀ፡ l. 9 legas ሠቀት፡ pro ሠቃት፡

248. አሥብሐ፡ l. 5 a fine adde: Chr. Ta. 28 vid. አግዘፈ፡

263. ሤረየ፡ l. 7. Adde: ሠርዮ፡ *color tinctorius*, Cyr. ad Th. f. 14 vid. sub ተጠምዐ፡

264. ሢበት፡ l. 6. Adde: Pl. ሢበታት፡ 3 Reg. 2, 6 var.; 9 var.

266. I. ሠገረ፡ F. Hitzig, die Psalmen 1863 Bd. 1 p. 192 componit ሠገረ፡ cum سرع, at *properantiae* vis radici ሠገረ፡ non inest.

268. sub ሥጋ፡ n. 1, f; a fine adde: Kedr f. 63 vid. sub አንሳሕስሐ፡ c. 328.

269. ሠጠቀ፡ A, 1; a fine adde: *in fibras discerpere* vel *dividere*, Phlx. 48, vid. sub ደጐዐሊ፡

273. ርሕቅ፡ — Sub finem adde: temporis, ut: በርሕቀ፡መዋዕል፡ Sap. 14, 16 in Abb. LV.

275. አርመመ፡ l. 2. legas σιωπᾶν.

— ——— l. 5. —— σιγᾶν.

283. አስተርሰየ፡ Adde significationem 2) *parare, facere*, ignem: መኑ፡ያስተሬሲ፡ (v. "ረሲ፡) እሳተ፡ Mich. 6, 9 var.

286. ርባሕ፡ n. b; a fine adde: ዘእንበለ፡ረባሕ፡ ἄχρηστος Chr. Ta. 29 (vid. sub አንዝሀለለ፡).

288. ረቡዕ፡ l. 1 legas *quatuor* et *quartus* pro *tres* et *tertius*.

289. ረትዐ፡ l. 13 legas ውእቱ፡ pro ውእተ፡

293. መርኆ፡ A fine adde: Pl. Pl. መራኁታት፡ M. M. f. 59, vid. sub ግወት፡

294. ርእስ፡ n. 1, b. Adde: c) *caput* metallicum clavae, Enc. Ter 1 (vid. sub ዝቡጥ፡; in Actis Sx. Ter 1 pro አርእስት፡ኀጺን፡ legitur ድንቡሳት፡).

299. ራእይ፡ l. 4. Adde: in loco Kbr. Nag. n. 72 sub አስቆሎበ፡ allato dubium, annon ራእየ፡ከዋክብት፡ sit instrumentum quoddam observandis sideribus idoneum.

Col.

299. **ርእየት፡** l. 2. Adde: *visus* i. e. *acies oculorum* Chr. Ta. 14 (vid. sub **ከፍአ፡**).
306. **መርዋሕት፡** n. 3. A fine adde: Vid. Description de l'Égypte, II éd., t. XIII, p. 553.
309. **ረዓም፡** l. 1 scribas *tonitrus*.
312. **አርዐደ፡** l. 3 scribas Lit. pro Lith.
— **ረዘመ፡** l. 2. Cfr. **ተረዘመ፡** in Munzing. Voc. Tigr., et **መርዝን፡** in Abb. Voc. Tigr.
319. **ርጥበት፡** Adde: etiam formam **ርጥብና፡** exhibet Lud. sine auct.
320. **ምርፋቅ፡** l. 4 scribas *primus* pro *primae*.
322. **ሰ፡** His exemplis adde: **ሰንቋዕሰ፡** Job 31, 29 in Abb. LV.
325. **ሰለጠ፡** l. 1 legas I, 2 pro II, 1.
— ——— l. 13 legas I, 2 pro II, 1.
326. Post **ስላጢ፡** adde: **መስልጥ፡** part. (II, 1) *efficax*, ἐνεργητικόν Sap. 7, 22 in Abb. LV.
327. **ሰሐለ፡** l. 1 adde: صقل.
— **ሰሕስሐ፡** l. 1 scribas ܣܚܠ pro ܣܚܠ.
339. l. 23 scribas 3, 22 pro 3, 21.
343. **አስረረ፡** l. 4. Adde: **ንስር፡ያሰርር፡ክነፊሁ፡** 4 Esr. 11, 7 var.
345. **ሰረበ፡** l. 2. An huc referendus sit locus Hen. 28, 3?
349. **ሰሰለ፡** l. 10; post Jsp. p. 351 adde: **ሰሲለነ፡** Chr. Ta. 34 (vid. sub **ነጎጋው፡**).
354. **ሰበ፡** l. 4 ab infra scribas **ሰ** pro **ስ**.
355. l. 50 inseras *utinam* post εἰ.
359. **ሰብአ፡** l. 2 deleas: „**ሰብ፡** et".
360. **ሰብአት፡** l. 2 scribas 25 pro 45.
362. l. 11 scribas **ሰበኩ፡** pro **ሰበከ፡**
363. **ሰብዓዊ፡** l. 2 scribas *septimus* pro *tertius*.
— **ስብዕ፡** et **ስብዐት፡** Adde: forma Plur. **ሰቡዐታት፡** Sap. 17, 7 in Abb. LV.
365. **አስተየ፡** l. 8 adde **ዘያደነግፆሙ፡**
368. **ስንሐት፡** l. 3 scribas **በ፲፩፡** pro **በ፲፪፡**
— **ስንሳሌ፡** l. 1 scribas *catenatio*.
369. **መሰንቆ፡** a fine adde: Vid. Description de l'Égypte, II éd. t. XIII p. 553; Harris II. 269.
375. **ሰንፔር፡** l. 6 scribas शनिप्रिय.
— **ሰአለ፡** l. 24 adde: c. c. **በ፡** rei, quam quis precatur a Deo: Jsp. p. 316 (vid. sub **ንብረት፡**).
377. **ስእነ፡** l. 13 adde: c. c. **ከመ፡** et Subj., Clem. f. 219 (vid. sub **መንገድ፡**).
378. **ሴከሎ፡** Adde: Vid. **ከሰል፡**
381. **ሰኰት፡** A fine adde: *Voc. Ac.*: **ሰኰት፡ዘ፡ሸንን፡**; *aliud*: **አስኬት፡ብ፡የተመሳቀለ፡መንገድ፡**
404. **መስፈርት፡** Adde: Pl. **መስፈርታት፡** 3 Reg. 18, 32 var. (in Cod. Abb. XXXV).
407. **አሰፈወ፡** A fine adde: *minitari* alicui alqd, Jsp. p. 297 (vid. sub **ጥብጣቤ፡**).
409. **ሰፈፈ፡** l. 1 adde: Vid. etiam **ዘፍዘፈ፡**
412. **ቀለምጺዳ፡** l. 2 adde: Vid. **አቅላሚዶን፡**
417. **ቃሕው፡** l. 3 scribas *acerbitas*.
420. l. 2. scribas *ara-* pro *agra-*
423. **አቈረረ፡** l. 4 post Mich. adde: (at **ዐቈሩ፡** pro **አቈረሩ፡** legendum videtur).
424. **ቈርቈር፡** l. 2 scribas **ጐርጐረ፡** pro **ገርገረ፡**

Col.

428. sub **ቀርን፡** l. 22 adde: i) *pars rei anterior* vel *extrema* (קֶרֶן), I Sal. Mar. 33 (vid. sub **አጽበዕት፡**).
431. **ቀረፈ፡** 1) *decorticare*. Adde: **ቀረፈ፡ኵሎ፡ቅርፍቶ፡** Sap. 13, 11 in Abb. LV.
435. **ቅበሌ፡** l. 1, post **ወቅበሌ፡** adde: (*jejunitas*).
436. **ቀብአ፡** l. 2 adde: etymon propositum mihi quidem probabilius videtur quam si quis **ቀብአ፡** a **ቅብእ፡** denominatum, **ቅብእ፡** autem a נִקְבָּה propagatum censuerit.
439. **ቀተለ፡** l. 1 adde: Vid. etiam II **ገደለ፡**
441. **ቀታሊ፡** l. 12 adde: 2) *mortifer*, *letalis*, F. N. 23 vid. sub **በቍል፡**
450. Post **አቅነጸ፡** adde: **ተቃነጸ፡** III, 3 *insilire*, *prosilire*, Sap. 18, 15 in Abb. LV.
461. **አቅደመ፡** Significationi 1) adde: c) *anteponere*, *praeferre* c. Acc. et **እምነ፡**, ut: **አቅደምክዋ፡እምኵሉ፡ወመናብርት፡** Sap. 7, 8 in Abb. LV.
477. Inter **ቅፍሎ፡** et **መቅፈል፡** adde: **አቅፋል፡** subst. Pl. (fortasse a **ቅፍሎ፡**) *laminae* alicui rei *inductae* 4 Reg. 18, 16 var.
485. Inter **ብሂሎት፡** et **ብሀትን፡** adde: **በሀብሀ፡** vid. sub **ዋሀ ውሀ፡**
488. **በልኀ፡** l. 2 adde: an بلغ بلخ al.? quibus primitus vis *secandi* et *findendi* inest.
492. **በሕ፡** l. 2 scribas **በሕ፡** pro **በሕ፡**
493. **ባሕር፡** l. 1 adde: Pl. etiam **በሕራት፡** Hen. 5, 3 var. in Cod. Abb. LV.
501. Post. **ብርሃና፡** adde: **በርሀየ፡** quadrl. I *in terram incultam mutari*, *silvescere* [cfr. **በረሃ፡** Isenb. p. 86 et برّيّة]: **ይበርሂ፡** χερσωθήσεται Prov. 24, 46 in Abb. LV.
507. **እብሬት፡** l. 2 legas *successio*.
513. **ብቅው፡** Adde: **ተብቃው፡** subst. *oscitatio*, Lud. sine auct.
521. Post **በኰረ፡** adde: **አብኰረ፡** II, 1 *primam producere* pluviam anni: **እመበ፡ዘአብኰረት፡ዝናመ፡ሰማይ፡** 2 Par. 6, 26 (var. pro **ዐበረት፡**).
522. Post **አብከየ፡** adde: **ተበከየ፡** III, 2 *flentis speciem prae se ferre*, *fletum simulare*: **ይትቤከይ፡** Prov. 26, 24 var.
524. Inter **ቡቅ፡** et **በውኂ፡** adde: **በክ፡** subst. [componendum videtur cum בֹּהַק بَهَق, vid. etiam **ዐበቅ፡**] *scabiei* vel *leprae genus*: **እስመ፡መጽአት፡ሕማም፡ወገሰሰት፡በክ፡** (v. **በከ፡**) Job 4, 5.
529. **በዓል፡** l. 1, adde: Pl. **በዓውልት፡** Cat. Cod. Mus. Brit. p. 28 annot. a; Mal. 2, 3 in Abb. LV.
533. **ብዙኅ፡** A fine adde: Marc. 9, 26. γ) *diu* Lev. 25, 36.
535. l. 1 ab infra adde: **ቤት፡ደፈስያን፡** *academia* Sx. Mij. 21; **ቤት፡ጸብን፡** *culina*, Lud.
547. **ተብጽሐ፡** l. 6 scribas: et c. pro etc.
549. **ብጎው፡** l. 3 adde: **ብጎው፡ክቡድ፡** M. M. f. 333.
550. **ትለቤ፡** A fine adde: Vid. Bruce III. 116; Rüppell II. 20; Harris II Anh. p. 31.
551. sub **ተለወ፡** l. 7 adde: c. **በ፡** rei Jer. 18, 12 (vid. sub **ሰልወት፡**).
564. **ትንንያ፡** Adde: Etiam **ትኂንያ፡** scribitur Sap. 12, 8 al. in Abb. LV.
— **ተከለ፡** l. 1; post تكل adde: et **ተወከለ፡**

Col.

568. ተከዚ፡ Adde: Plur. ተከዚያት፡ in Mss. Jeremiae libro Francof., sub finem.

571. ተግሀ፡ l. 1 ab infra; post 21 adde: Jsp. p. 333 (vid. ጠቢብ፡).

575. ተኃለቀ፡ Adde significationem 2) *se invicem conficere*, 2 Par. 20, 23.

577. ኀለቈ፡ et ተኀለቈ፡ ad analogiam stirpp. I, 1 et III, 1 flexum in codicibus crebro invenitur.

580. Post ተኀለደ፡ adde: ኀሉድ፡ part. dubiae significationis, fortasse *stabilis*, *firmus*: ወከልኦ፡ከልኦ፡ገጸ፡ወድቀ፡ኢኀሉድ፡ (ἡμίθνητος) Sap. 18, 18 in Abb. LV.

583. ኀሙስ፡ scribas: *quincuplex*.

585. l. 1; ante ኀሠሠ፡ adde: ኢትኀሥሥ፡እጽሕልተ፡ Sir. 34, 14.

599. Post ማኀበር፡ adde: ምኀበር፡ subst., Pl. ምኀበራት፡, ut videtur *locus conjunctionis* siderum (*constellatio*), Hen. 33, 4 (var. pro ምግባራት፡).

— ኀበበ፡ l. 1 scribas حاب pro خاب.

600. ኀበነ፡ l. 3 post „vestium" adde: حَبَنَ *cinxit*, *amicivit*.

607. አኀዘዘ፡ l. 3. Post 145 adde: Orat. Jonae 6 var. in Lud. Psalt. p. 421.

— ኀየለ፡ l. 13 post Dan. 3, 22 adde: de medicamento Chr. Ta. 9 (vid. sub ዐቃር፡).

609. ኀያል፡ n. 2 adde: de equo Chr. Ta. 31 (vid. sub ድሩክ፡).

622. ኀጠት፡ l. 8 adde: ኀጠታት፡ዘገሙል፡ F. N. 46.

— ኀዳጥ፡ l. 25, post 9, 24 adde: ሞት፡ንዋም፡ነዊኅ፡ወንዋም፡ሞት፡ኀዳጥ፡ Genz. f. 83.

628. ማኀፌድ፡ l. 5 adde: ወበርበረ፡ማኀፌደ፡ Job 20, 19.

631. ነሃቢ፡ l. 1 adde: Pl. ነሃብያን፡ Cod. Mus. Brit. LXXVIII, ubi ነሃብያን፡ *fabri* magis et incantatoribus adnumerantur.

634. l. 5 scribas *contemtione* pro *contemtio ne*.

— Post አናሕሠየ፡ adde: ንሕሱይ፡ part. *cui ignosci potest*, *excusabilis*: እስመ፡ትሑትሰ፡ንሕሱይ፡ለተምሕሮ፡ Sap. 6, 7 in Abb. LV.

648. መንቀዒ፡ l. 2 post Lit. adde: 172, 2 (vid. መፍርይ፡).

657. ነባቢ፡ l. 3 post „f. 9" adde: *poeta*, ut: ነባቤ፡ዝንቱ፡ድርሰት፡፵ወ፪ Catal. Mus. Brit. p. 54[b].

658. አንብዐ፡ a fine adde: አንብዐ፡ውሕዝት፡ Phlx. 110.

661. l. 8 post Kuf. p. 137 adde: (Vers. Lat. „non cessaverunt de jugo").

663. ንኅረ፡ Praeter ንኅረ፡ „etiam forma" ነኀረ፡ occurrit.

668. መንከቢያት፡ Mihi jam dubium videtur annon vocis መንከቢያት፡ significatus statuendus sit *flexura cubitorum* et *genuum*.

673. ተነውኀ፡ l. 2. Ad ይትነዋኅ፡ adde: var. ይትናዋኅ፡ (III, 3).

676. ንዑልት፡ Adde: Vid. ነዕልት፡ *glos* in Munzingeri Vocab. Tigr.

685. ነጊ፡ Adde: Plur. etiam ነገያት፡ Hen. 86, 4. 87, 4. 89, 6 in Cod. Abb. XXXV.

— ነግሀ፡ Huic radici cfr. etiam ገሃሀ፡

— አንግሀ፡ Adde locum Joh. 8, 2.

693. ተነግደ፡ l. 2 adde: var. ይትኔገድ፡ (III, 2).

701. Post ንጽሐት፡ adde: ንጽሕ፡ subst., i. q. ንጽሕና፡ 3 Reg. 9, 4.

713. ንፍንፍ፡ Formis hujus nominis adde ናፍንፌ፡ጠል፡ Sap. 11, 23 in Abb. LV.

Col.

721. ትእልፊት፡ Adde: Plur. ትእልፊታት፡ Hen. 40, 1 var.

729. l. 10 ab infra, post 2 Reg. 17, 19 adde: 3 Reg. 2, 32.

740. Post አሠር፡ adde: አሠረ፡ I, 1, si non አእሠረ፡ II, 1 denom., *investigare*: አአሥር፡ ἐξιχνιάσω Sap. 6, 24 in Abb. LV.

741. ትእሪር፡ Hoc nomen, ትዕሪር፡ scriptum, exhibent libri Mss. Num. 12, 12 et M. M. f. 288 pro Graeco ὡσεὶ ἴσον. In Comment. ad Num. 12, 12 emendavimus ትዕሪነ፡, quia vox ትዕሪር፡ addubitanda videbatur. Jam vero invenimus alium locum, ubi ትዕሪር፡ Graecae voci ἴσος respondet, sc.: አነኒ፡መዋቲ፡ሰብእ፡ትዕሪር፡ከመ፡ኵሉ፡ Sap. 7, 1 in Abb. LV. Quare nunc nobis statuenda videtur radix ዐረረ፡ e. q. ዐረየ፡, et subst. ትዕሪር፡ (inde formatum sicut ተብሊል፡, gramm. § 111, a, β) *res aequa, assimilanda*.

754. አብ፡ l. 6 adde: Pro አቡሃ፡ poëta አበ፡ scripsit, vid. c. 1123 sub ድክታም፡

757. እቡስ፡ Adde locum Sap. 9, 14 in Abb. LV (ἐπισφαλής).

761. እበድ፡ Adde: Plur. እበዳት፡ et Pl. Pl. እበዳታት፡ Koh. 7, 25 var.

765. አኀረ፡ et አእኀረ፡ Adde: 2) አእኀረ፡ *post se relinquere*: ብፁዓን፡ያእኀርሙ፡ለውሉዶሙ፡ Prov. 20, 7 in Abb. LV.

— አኃሪ፡ Adde: አኃሪት፡ i. q. ደኃሪት፡ (אַחֲרִית) *extremum, finis, exitus*, Sap. 3, 17. 19 in Abb. LV.

770. I. እን፡ Cfr. etiam ኢንከ፡, ኢንኪ፡ al. in Munzingeri Vocab. Tigr.

778. እንዘ፡ l. 8. Post λέγοντες scribas: Matth. 2, 2. 13. 17. 20.

779. እንድቅትዮን፡ l. 3 scribas 352 (pro 354).

785. አማእከለ፡ l. 2 adde: *ad medium pervenire*, ሌሊት፡እንተ፡ታመአክል፡ νυκτὸς μεσαζούσης Sap. 18, 14 in Abb. LV.

792. Post ማእዝን፡ adde: ማእዝናዊ፡ adj. rel. *angularis*: እብን፡ማእዝናዊ፡ Am. 5, 11 in Cod. Abb. XXXV.

799. Sub እድ፡ num. 6, a እደ፡ *quo loco*, *ubi* adde: cfr. Hebr. יַד חֲזִית (ubicumque conspexeris) Jes. 57, 8.

822. ከልከለ፡ Adde exemplum: ዘእንበለ፡ከልከሎ፡ ἀπαραίτητος Sap. 16, 16 in Abb. LV.

833. ከርሀ፡ Emendabis ኰርሀ፡ I, 1 et addas: *vim adhibere* alicui: ትኰርህዎ፡ለነዳይ፡ Hen. 96, 8 in Abb. LV.

840. ከረየ፡ I, 1 Adde: et 2.

841. l. 1. Post Hen. 90, 2 adde: stirps I, 2.

847. Post ከበሰ፡ adde: ከበስ፡ subst., Pl. ከበሳት፡ *tignum*, 3 Reg. 7, 2 sec. Hebr. in E [ut videtur i. q. כְּפִים].

848. መከብብ፡ l. 1 adde: passim መክበብ፡

849. ከብከብ፡ Cfr. ከብከበ፡ *saltare*, *subsaltare* in Munzingeri Vocab. Tigr. Quaeritur, annon ከብከብ፡ nomen petitum sit a *choreis* nuptialibus.

851. ከብድ፡ l. 9 adde: quamquam በከብድ፡ a በከበድ፡, quod unus liber a me inspectus praebet, depravatum esse videtur.

852. ከተረ፡ Adde: I, 1 *praecludere, intercludere, inhibere*: ከተረ፡መዐት፡ ἀνέκοψε τὴν ὀργήν (v. pro መተረ፡) Sap. 18, 23.

854. ከንትርሳት፡ Adde: cfr. قَنْطَرَةٌ.

864. Post ከነ፡ adde: አከነ፡ II, 1 *facere ut fiat, sit*: ብፁዓን፡ያከውኖሙ፡ለውሉዶ፡ Prov. 20, 7 var.

893. Post ዋሒ፡ adde:

ውሒይ፡ subst. *inspectio, visitatio*, ἐπισκοπή, sive remunerationis et auxilii causa, sive animadversionis et poenae:

Col.

Sap. 4, 15. 14, 11. 19, 14 in Abb. LV (aliâs ሒዋጼ፡).
ውሐዩ፡ subst. id., Sap. 3, 7 in Abb. LV.
ወሐዪ፡ n. ag., fem. "ዪት፡ *inspiciens*, *providens*: ወሐዪት፡ኵሉ፡ πανεπίσκοπος Sap. 7, 23 in Abb. LV.

939. አውገዘ፡ A fine adde: 3) *interdicere* i. e. *vetare*, seq. ከመ፡ኢ፡ c. Subj., Chr. Ax., vid. sub መጽንሒ፡

940. ሞገድ፡ A fine adde: ሞገት፡ passim occurrit ut 4 Esr. 9, 16 in pluribus libris; Sap. 14, 3 in Abb. LV; item Plur. ሞገዳት፡ Sap. 14, 1 in Abb. LV.

941. Post ወጥሐ፡ adde: አወጥሐ፡ II, 2 et አውጥሐ፡ II, 1 *circumplicare* amiculum: ወአወጥሐ፡ (v. ወአው"፡) ሞጣሕተ፡ Jes. 59, 17. 18 var.

947. ሞፃእት፡ Adde: Pl. forma መዋዕእ፡ occurrit Hen. 33, 3 in Abb. LV.

953. ተዐልወ፡ Significationibus adde: 5) *reperculi*, de sono (vid. ዐለወ፡ n. 1): እንተ፡ትትዐለው፡እምቄላ፡ድምፀ፡አዕዋፍ፡ ἀνταναχλωμένη Sap. 17, 18 in Abb. LV.

957. ዐምድ፡ A fine adde: h) *columna* paginae, ut: ኀልፍ፡አሐዱ፡ብሩና፡ወእምገዘ፡ኀሊፈከ፡፳ አዕማደ፡ወ፲ወ፫ መሥመራተ፡ትረክብ፡መትልወ፡ዝንቱ፡ቃል፡, annotatio librarii Codicis Abb. XXXV ad 2 Esr. 15.

961. Post ዐረር፡ inseras rad. ዐረረ፡ et subst. ትዕሪር፡ de quo vid. supra c. 1432.

967. ዕሪና፡ Adde significationem: *aequinoctium*: Abush. (vid. sub ጸዳያዊ፡).

982. አዕቀጸ፡ l. 2 scribas *supplantare*.

984. አማዕበለ፡ Adde: 2) *fluctuare*: ማይ፡ዘያመዐብል፡ κυμαινόμενον Sap. 5, 10 in Abb. LV.

998. ዐውያት፡ l. 3 scribas: *ululatus*.

1019. ዐጽቅ፡ Adde: Pl. etiam አዕጽቅት፡ Sap. 13, 13 in Abb. LV.

1020. l. 7 scribas *videri* (pro *videre*).

1021. ዕጽበት፡ Adde: *necessitas* Sap. 17, 16 in Abb. LV.

1050. ዘበየ፡ Cfr. ዛቢ፡ in Munzingeri Vocab. Tigr.

1052. መዝበጥ፡ Pro *verberatio*, *verbera* substituendum videtur: *instrumentum percutiendi*, ut *fustis*, *scutica*.

1053. ዘኀመ፡ Cfr. etiam ዘኀመ፡ et ዘለመ፡ in Munzingeri Vocab. Tigr.

1059. Post ዝክረት፡ inseras: መዝክር፡ part. (II, 1) *monitor*, σύμβουλος 3 Reg. 3*, 20 (v. መዘክር፡).

1060 seq. ዘውዕ፡ Significationibus adde: *occupatio otiosa*, *nugatoria*, ut: በዕርዐተ፡ዘውዑ፡ ἐν ἐπιμελείᾳ ἀργίας αὐτοῦ Sap. 13, 13 in Abb. LV; ወወሀበ፡ለእለ፡ምስሌሁ፡በጉሣን፡ወዘውዕ፡ μυστήρια καὶ τελετάς Sap. 14, 15 in Abb. LV.

1085. ዴም፡ Sub lit. f) adde: ዴመ፡በለስ፡ Jes. 38, 21 var.

1089. Post ተደምሰሰ፡ adde: ተደማሰሰ፡ III, 3 *sese invicem delere*, *exstinguere*, 2 Par. 20, 23 var.

1095. Post መድረክ፡ l. 1 adde: Plur. መድረካት፡ 3 Reg. 7, 5 sec. Hebr.

1097. ዳስ፡ Exemplis adde: ፲፱ ዳስ፡ወይን፡ ἄμπελοι (var. pro ፲፱፡ወይን፡) Jes. 7, 23.

1105. መደብ፡ Adde: 2) *suggestus*, *pulvinus*, *scamnum* lapidibus vel terra factum: ደመ፡ቀሥፈት፡ያርሕስ፡መደብ፡ Lud. ex Enc. Pag. 4. D'Abbadie hujus vocis in lingua Tigrensi usitatae mihi communicavit significationes hasce: 1) siége ou lit saillant, solide et artificiel fait en pierres ou en terres. 2) divan (siége oriental). 3) base. 4) au figuré: base, point de départ, base d'argument, point accordé dans une discussion. 5) dans une phrase usitée መዱብ፡ signifie cuivre rouge (Kupfer) et 6) case d'un échiquier. 7) échiquier."

1125. ደዌ፡ l. 3 scribas ከብደ፡ pro ከከደ፡

1132. Post ዳግማዊ፡ adde: ደጋሚ፡ n. ag., Pl. ደጋምያን፡ *repetitor*, incantatorum species, Cod. Mus. Brit. LXXVIII.
— ደጕዓሊ፡ Cfr. ደቃልዕ፡ in Munzingeri Vocab. Tigr.

1133. ተደጕጸ፡ Adde exemplum: ይደጕጹ፡ Sap. 16, 11 in Abb. LV.

1136. ጕሀን፡ Adde exemplum: Sap. 14, 23 in Abb. LV.

1142. ግሒ፡ Etiam formam ጊሒ፡ inveni Hen. 96, 2 in Abb. XXXV. Conferendum est ገሐይ፡ *mus marmota* in Munzingeri Vocab. Tigr.

1153. Post ገሩሀት፡ adde: አገርሀወ፡ quadrl. II denom. *complanare* agrum, *occare*; ወያዕቆብሰ፡ያገረውሀ፡ሎቱ፡ Hos. 10, 11 vrs. nov.

1158. ነገርጋር፡ l. 1. Pro ነገርጋር፡ scribas ነጕርጓር፡

1186. ገዐት፡ Cfr. etiam ገዐት፡ *bouillie de farine* in Abb. Vocab. Tigr.

1190. Post ግዝመት፡ adde: ገዛሚ፡ n. ag. *caedens*: ገዛሚ፡ዕፅ፡(ጸራቢ፡) *lignarius* (faber) Sap. 13, 11 in Abb. LV.

1191. ገዘአ፡ l. 8. legas ግዕዘ፡ pro ገዕዘ፡

1216. ጠሊ፡ Exemplis adde: አጣሊ፡ ἄρνες 3 Reg. 1, 9. 19.

1222. ጥቅም፡ Adde: Plur. ጥቀም፡ Prov. 25, 28 var.

1224. መትቅዕ፡ l. 1 scribas መጥቅዕ፡ pro መትቅዕ.

1377. ምውፋስ l. 1 et 2 scribas ምፍዋስ፡ pro ምውፋስ፡

1407. ወርድ፡ Pro 2 Reg. 6, 7 legas: 3 Reg. 6, 17. 27. 29 var.

V. Index Latinus.

[illegible] F. A. BROCKHAUS

VOCABULAIRE DE LA LANGUE TIGRÉ.

PAR

WERNER MUNZINGER.

PRÉFACE.

C'est avec une véritable satisfaction que j'ai fait usage de l'obligeante permission de l'auteur du Lexique éthiopien. en publiant le présent recueil de mots de la langue Tigré, comme appendice à son grand ouvrage; car tout restreint que soit le mérite de ce vocabulaire, il n'en acquiert pas moins une certaine valeur philologique par son rapprochement avec l'oeuvre principale.

Le lecteur n'ignore pas que la langue Ge'ez continue à vivre en deux dialectes: le Tigriña et le Tigré; le premier se parle dans la grande province Tigré en deçà du Tekkazé, en sorte qu'il domine une moitié de l'Abyssinie; l'autre longeant le nord, prédomine parmi les populations des frontières, qui ne se trouvent plus qu'à demi en relations avec les habitants du plateau dont la religion surtout les sépare. En ce qui concerne la langue amharique, je ne prétends point déterminer ici sa position relativement au Ge'ez; d'un côté elle s'est entièrement assimilé le vocabulaire éthiopien et s'en est même approprié les principales formes grammaticales au point de pouvoir être considérée comme sémitique; d'un autre côté elle s'est assimilé ces formes et ces vocables avec une indépendance telle, que l'on serait tenté d'y voir une copie immense plutôt qu'une affinité primitive. Pour en donner un exemple, il lui manque la différence, éthiopienne aussi bien que sémitique entre le „h" aspiré et le h simple; souvent tout „h" est totalement omis; le 'Ain (ዐ ع) se confond avec le Aleph (አ ا). Puis elle a plusieurs *sons écrasés*, qui manquent du moins au Ge'ez. Tout en se servant à peu près des mêmes formes, elle les remanie à sa façon: en un mot, elle a la forme et le mot sémitique sans en avoir la langue et surtout sans son esprit; car tandis que le Sémitique sépare les parties de la période et les énonce consécutivement, l'Amharique les combine et se rapproche plutôt du latin par la manière d'enclaver toute la période entre le sujet et le verbe. La place à assigner à la langue amharique me paraît donc encore indécise, malgré son lexique.

Nous voulons donner le vocabulaire d'une de ces langues. On la désigne ordinairement par le terme Tigré, par lequel on la distingue du Tigriña, quoiqu' abstraction faite de la finale amharique, le nom soit absolument le même. On l'appelle au Barka „Chassie" par opposition à la langue To'bedauie. C'est par le même nom que les Arabes du Soudan la désignent (الخاصية).

Le Tigré domine à la frontière N. de l'Abyssinie, depuis la mer rouge jusqu'au Gash, surtout chez des peuples dont l'origine abyssine peut être établie historiquement, mais qui avec le temps sont devenus étrangers à leur mère défunte. Nous les énumérerons en allant de l'est à l'ouest. Le Tigré est la langue:

1. des habitants des îles de *Dahalak* dans la mer rouge; leur prononciation se rapproche un peu du Tigriña; ils n'ont d'ailleurs aucune particularité de langage.

2. des habitants de la plaine *Samhar*, qui s'étend à partir du N. de Zulá entre la mer et les montagnes; les habitants des promontoires, les Hazauerta et les Teróa parlent la langue Saho. Le Tigré est ainsi la langue exclusive du peuple de l'île Bazé (Medsuá), de la ville de Dokono (Arkoko), des établissements fixes de la terre ferme ('Mkullu,

Zaga, Hotumlu, 'Mbéremi, ʿAilet, Asus, Gumhod) et des Gabail (Nomades), dont les tribus 'Az shuma et Mäshälit sont les plus nombreuses.

3. du peuple des *Habab* ou des trois tribus de Moflos ('Az hibdés, 'az teklés, 'az te'mariam), qui habitent, au N.-O. du Samhar, le pays entre l'Anseba et la mer. Ils prétendent une origine abyssinienne; mais ils se trouvent sous la domination du Naib et sont musulmans. Ils sont pâtres sans demeures fixes.

4. des *Mensa* qui renferment deux tribus: s. Beit Ébrahé et Beit Shakán. Ils prétendent être de la même origine que les Maréa et les Teroʿa et avoir émigré de l'Arabie. Ils habitent des villages fixes, sont chrétiens de nom et tributaires de l'empereur Thedros. Ils se livrent à l'agriculture et à l'éducation du bétail.

5. du canton *Gümmegan*, en quatorze villages, dont le principal est 'Az teklesan. Il ne se distingue que par la langue du reste du Hamasen, auquel il appartient géographiquement et politiquement.

6. de la tribu *Bedjuk* ou Beit Zerʿe buruk. Ses habitants, étant de la même origine que les Habab, doivent être de souche abyssinienne; quant à la religion ils sont paritétiques. Ils relèvent de l'Abyssinie.

7. du peuple des *Maréa*, qui habitent vis-à-vis des Habab un plateau sur la rive gauche de l'Anseba; ils sont agriculteurs et pâtres; ils sont musulmans de fraîche date. Ils parlent le Tigré exclusivement.

8. Les *Bogos et les Takué* parlent leur idiome particulier, le Belén, qui a de l'affinité avec l'Agau; mais ils comprennent le Tigré, qui se naturalise toujours davantage parmi eux. Les Takué surtout ont la perspective de renoncer peu à peu à leur langue maternelle.

9. Les *Beni ʿAmer* se divisent en deux grandes branches, savoir: les habitants du Barka et ceux du Söḥel. Par ce dernier nom on entend le bas pays entre l'Anseba et la mer, qui s'étend au N. des Habab jusqu'à ʿAqiq; ses habitants forment la bonne moitié de la nation Beni ʿAmer dont toutes les classes parlent exclusivement le Tigré. Quant aux Beni ʿAmer qui habitent le Barka, une partie seulement d'entre eux parle le Tigré, dont la domination est disputée par To'bedauie. Les tribus 'Az ʿAli Bachit et 'Az Gultáne ne parlent presque que le Tigré. Les Beni ʿAmer, qui habitent le bas Barka, et qui sont ainsi plus rapprochés des Hadendoa, sont plus familiarisés avec To'bedauie. Il y a dans le Barka plusieurs grandes tribus qui ont émigré de l'Abyssinie, savoir Beit Bidel, 'Az kukui et les ʿAllábja, qui parlent exclusivement Tigré.

10. Le Tigré est aussi la langue maternelle des *'Algedén*, des *Sabderat* et des *Hallenga*, bien que les derniers surtout parlent aussi couramment le To'bedauie.

11. Les Barea ont une langue à eux; mais la plupart parlent et comprennent aussi le Tigré, ainsi que les gens d'Eimasa et d'Elit, dont la langue maternelle est le Bazen.

Le Tigré occupe donc un espace assez considérable; la plupart des peuples sus-mentionnés sont musulmans et nomades; il s'ensuit que notre langue est pauvre en expressions techniques, riche en mots qui concernent l'éducation des bestiaux, et qu'en outre elle a adopté beaucoup de mots arabes. Bien qu'elle soit en usage chez des peuples de caractères assez divers, elle s'est conservée chez tous assez intacte pour que chacun d'eux comprenne facilement l'autre et qu'il puisse à peine être question de dialectes.

C'est chez les Hababs que se parle le Tigré le plus pur. Les habitants du Samhar y mêlent beaucoup d'Arabe, mais leur prononciation est très pure. C'est ainsi, qu'ils appuient le „h" ሀ dans le pronom et qu'ils prononcent p. ex. ቀተልከሁ፡ qatelkahu, tandis que les autres le prononcent qatelkeju etc. — C'est dans le Barka que le Tigré possède beaucoup de racines particulières, bien qu'il aît peu emprunté au To'bedauie.

Le Tigré ne s'écrit point, à moins qu'on ne veuille considérer le Geʿez comme son type écrit. Il vit dans la bouche du peuple et dans les chants, qui se récitent à l'instar des Qaṣida arabes, qui se riment et sont destinés à célébrer la gloire des héros.

Je vais exposer maintenant la méthode dont je me suis servi pour la traduction et pour la transcription. J'ai indiqué en regard de chaque mot éthiopien la prononciation en caractères latins, afin de rendre la comparaison possible à ceux qui ne lisent pas les caractères éthiopiens.

1. Afin de faciliter la recherche, je range les trois h ሀ, ሐ, ኀ, sous la même rubrique, parce que l'oreille européenne n'est pas habituée aux nuances délicates du langage sémitique.

Je rends ሀ et ሐ par h, quoque ሀ se prononce avec un peu plus de douceur que ሐ. L'un et l'autre se rapprochent du h mou allem., ainsi que du ﻫ arabe. ኀ ḥ correspond au ح arabe.

2. Par le même motif je réunis ሠ et ሰ sous la même rubrique, bien que la prononciation en diffère totalement.

ሠ s est le s doux allem. en „Esel", franç. en „hasard". ሰ ṣ est le ص ar. et se rapproche ainsi du s franç. en „sang" et même du ss en „essai".

ሸ appartient à la même rubrique, parce qu'il dérive de ሰ et de ሠ. Quand il est ሠ sifflant (zerquetscht), il devient „sh" et a la force du j franc. en „joli". Quand il est ሰ sifflant, il devient sh avec la force du ch français. La plupart des sifflements dérivent du reste de ሠ, bien que l'alphabet n'y ait affecté aucun type particulier. Du reste presque tous les ሠ peuvent se prononcer s et sh indifféremment.

3. Il en est de même pour ጸ et ፀ, que nous croyons rendre le plus exactement par ts et ds. En partie ils se prononcent aussi en sifflant et deviennent alors tsh et dsh. Il ne faut pas confondre ces ds et ts avec le z allemand.

4. Il en est autrement de ጀ፡ dj, qui se rapproche le plus du g ital. en „giallo", „già" etc.

5. ለ l, መ m, ረ r, ተ t, ነ n, ደ d, ገ g, ፈ f, correspondent aux mêmes lettres françaises; g a toujours le son dur.

6. በ b tient le milieu entre le b et w allemands, p. ex. ነበረ፡ nebäri et newäri.

7. ከ k correspond à ك arabe; ቀ q est le ق arabe.

8. አ ـَ est le ا arabe.

9. ወ w est le w anglais.

10. ዐ ـَ est le ع arabe.

11. የ j est le j allem., ي arabe.

12. ዘ z est le ز arabe; c'est un intermédiaire entre d et s; il a quelque analogie avec le th anglais.

13. ጠ ṭ est un t aspiré; il ressemble à ط arabe et se rapproche de ጸ.

En ce qui régarde les Voyelles, je me suis tenu à la prononciation allemande, en faisant usage du é français. Je dois avertir, que le „e" simple se prononce toujours comme le è franç. en „mère".

L'ordre	I.	sonne a, ä, e, ö.
„	II.	„ u.
„	III.	„ i.
„	IV.	„ â long.
„	V.	„ é.
„	VI.	est muet ou se prononce ö, ü, è bref.
„	VII.	sonne o.

L'ordre V. demande une observation:

Il remplace souvent la 2. et la 3. radicale የ je; p. ex. ከረየ፡ kereje éth. devient en Tigré ከርየ፡ kerje. d'après la règle que la 2. radicale est toujours muette. Le የ ramené à un simple „e", ከርየ፡ devient ከሬ፡ kere. Or pour indiquer ce የ perdu, nous l'exprimons par le Ve ordre, cas dans lequel il se prononce comme un è ordinaire et non comme é. Nous ne devons pas oublier cette radicale perdue, parce qu'elle se reproduit dans la conjugaison. Car p. ex.

ከሬ፡ kere, fait dans la 1ère pers. Sing. prét. ከሬኮ፡ keréko, et non ከርኮ፡ kerko; dans 1re p. plur. prét. ከሬና፡ keréna et non ከርና፡ kerna; tandis que ቀተለ፡ forme à la 2e pers. du sing. ቀተልካ፡ qatelka etc.

Là où cela paraissait indispensable, nous avons indiqué l'accentuation par un trait vertical.

En ce qui touche la traduction, dans l'original la racine est toujours à la 3me pers. sing. du prét. à la manière sémitique et nous la rendons par l'infinitif, qui pour nous est la forme la plus simple. Nous indiquons le Passif par P. ou Pass., le Causatif par C. au Caus.; le Participe passé par P. P.; N. A. signifie Nom de l'action; N. I. veut dire nom de l'instrument. Par B. nous désignons un terme usité au Barka, par Ar. un mot arabe, par amh. un mot amharique etc. Nous indiquons le redoublement d'une radicale dans la transcription

Enfin nous devons faire observer, combien est difficile la traduction des mots sémitiques dans nos langues, qui n'ayant que fort peu de racines, doivent les remplacer par des prépositions, tandis que les langues sémitiques se sont créé une racine spéciale pour chaque action.

Quant au grand nombre d'expressions qui concernent les lois et coutumes, je renvoie à mon „Recht der Bogos".

Les mots consignés ici sont usités depuis la mer jusqu'au Gash. Je les ai rassemblés durant mon séjour de dix ans. Mes rapports m'ont mis en contact intime avec toutes les tribus qui font usage du Tigré; pendant tout ce temps je m'en suis servi presque exclusivement. La langue étant vivante, on ne saurait attendre que la matière soit épuisée: mais ce que je peux garantir c'est d'avoir usé de toute l'exactitude possible dans le vocabulaire qui va suivre.

Berne, Août 1863.

Werner Munzinger.

ኃል፡ ḥal pl. **ኃሎታት፡** ḥalotát, *oncle maternel;* **ኃልት፡** ḥalt pl. **ኃልቶታት፡** ḥaltotat, *tante maternelle.*

ሖል፡ höll, *le bambou.*

ሀለ፡ hállè, *y être, se trouver;* Parf. **አለ፡** āle, *y avoir été.*

ሖልሖለት፡ hölhölet, *crinière du lion.*

ሐልሐል፡ hálhal, *nom d'une montagne aux Takoués;* **ሞሐልሐል፡** mohálhal, *déclivité; versant.*

(**ሐለለ፡** rac. inus.) N. A. **ሐላል፡** helál; **ሞትሐላል፡** mothallál, *impuissance, affaiblissement;* **ተሐለለ፡** tehállele, *se fatiguer, être incapable.*

ሐልመ፡ hölme, *rêver;* **ተሓለመ፡** tehálemo, *rêver;* Caus. **አትሓለመ፡** athálemo, *faire rêver;* **ሖልም፡** hölm, *rêvé;* **ሞትሐላም፡** mothallám, *rêverie.*

ኀልሰ፡ ḥalṣe, *s'user (le fer),* P. P. **ኁሉስ፡** ḥulluṣ; Pass. **ኀለሰ፡** ḥalleṣe.

ሓለቀ፡ háleq, *maladie vénérienne;* **ተሓለቀ፡** tehalleqe, *avoir la mal. vén.;* Caus. **አትሓለቀ፡** athálleqe; P. P. **ሑሉቁ፡** hulluq, *vénérien.*

ሐለቅለቀ፡ haláqlaqe, *branler (les dents);* N. A. **ሐለቅለቆት፡** halaqlaqot.

ሖልቀም፡ hölqem pl. **ሐላቂም፡** haláqqim, *gorge, voix.*

ሐልበ፡ halbe, *traire;* Pass. 1) **ሐለበ፡** hallebe; 2) **ተሐለበ፡** tehállebe; Caus. **አትሓለበ፡** athálebe, *faire traire;* **ሐሊብ፡**, halib, *lait, lait frais;* **ሐሊባት፡** halibát, *peu de lait;* **ሖለብ፡** höleb pl. **ሐላኢብ፡** haláib, *vache à lait;* **ተኃለበ፡** teḥálebe, *ôter du sang, en faisant des incisions au pied;* N. A. **ኀሊብ፡** ḥalib.

ሐለነ፡ héllene, id. **ተሐለነ፡** tehéllene, *penser;* **ሐሊና፡** hellíná, *pensée, idée.*

ሐለንገይ፡ halengái, *chevelure de l'homme tressée à la manière des bédouins.*

ኃለታ፡ ḥaletá, *marc, sédiment.*

ሐለከለከ፡ haláklake, *s'effrayer.*

ሐልወሰ፡ hálweṣe, *blaguer;* N. A. **ሐልወሶት፡** halweṣót, *blague;* **ሞሐልወስ፡** mohalweṣ, *blagueur.*

(**ኀለየ፡**) **ኀሌ፡** ḥálé, *chanter quelqu'un;* **ኀለይ፡** ḥaléi, *chanson, poésie.*

ኆለይት፡ ḥoleit id. = **ሐመልሚል፡** *brun (entre rouge et noir).*

ኀልፈ፡ ḥalfa, *passer;* Pass. **ኀለፈ፡** ḥallefe; Caus. 1) **ኃለፈ፡** ḥálefe; 2) **አትኃለፈ፡** athálefe, *faire passer;* N. A. **ኀሊፍ፡** ḥalif, *passage.*

ሐምሐም፡ hámham, *citrouille.*

ሑሙም፡ hummum, *léopard;* Pl. **ሐማሚም፡** hamámmim.

ሓምሌ፡ hamlé *(espèce de légume).*

ሐምለ፡ hamle, *devenir ou être mou, tendre;* **ሓሚል፡** hámil, *mou, tendre;* **ተሐመለ፡** tehámmele, *devenir insouciant, se croire sûr;* **ሑሙል፡** hummul, *insouciant;* N. A. **ሞትሐማል፡** mothammál, *sentiment de sécurité.*

ሐመልሚል፡ hammelmil, *brun.*

ሐመ፡ hamme, *tomber malade;* **ሑሙም፡** humum, *malade;* **ሐማም፡** hömám, *maladie, mal;* **ሐመመ፡** hömmeme, *faire mal, causer de la peine.*

ኀሚስ፡ ḥámmiṣ, *cinq;* **ኃሚስ፡** ḥāmiṣ, le 5ème; **ኀምሳ፡** ḥamṣa, *cinquante.*

ሖምስ፡ hömṣ, *parties honteuses de la femme.*

ሐመሰ፡ hammese, id. = **ቀልዐ፡** *griller.*

ሐመሠ፡ hammese, *nager;* N. A. **ሐሚሥ፡** hamis, *la natation.*

ሐምረ፡ hamra, *s'amaigrir (la vache).*

ሐማር፡ hammár, pl. **ሐማሚር፡** hamámmir, *tente des bédouins du Barka.*

ሖምረት፡ hömret, pl. **ሖመር፡** hömer, *Adansonia digitata.*

ሐምረገ፡ hámrege, *troubler* (l'eau, les gens); Pass. **ተሐምረገ፡**

ሐመት፡ hémet, **ሐመማት፡** hömmamat, *suie.*

ሐሚት፡ hamit, *partie supérieure de la tête; sinciput.*

ሐምከ፡ hamke, *s'affaiblir, prendre peur;* Caus. **አትሓመከ፡** athámeke, *fatiguer;* **ሖመክ፡** homek, *faible, lâche;* N. A. **ሐምከት፡** hamket; **ሐሚክ፡** hamik; **ሐምከና፡** hamkenna, *faiblesse.*

(**ሐምወ፡**) **ሐም፡** ham, pl. **ሐመዥ፡** hamedj, *beau-père;* **ሐማት፡** hamát, *belle-mère.*

ሐሜ፡ háme, *soupçonner, accuser;* Pass. **ተሐሜ፡** tehamme; P. P. **ሑሙይ፡** humuj, *soupçonné; accusé;* Caus. **አትሐሜ፡** athàme, *faire soupçonner;* **ሐሜት፡** hamét, *soupçon, imputation.*

ሓመድ፡ hámed, *cendre.*

ሓምዳ፡ hamda, *rosée.*

ሐምደ፡ hamde, *louer, faire des éloges;* Pass. **ሐመደ፡** hammede; Caus. **አትሓመደ፡** athámede, *faire louer;* **ሐምዴ፡** hamdé, *louange;* **ሐምዴ፡ኖስ፡** hamdénos, *orgueil.*

ሐመገይ፡ hámegej, *faible, dominé, sujet;* **ተሐመገ፡** tehamege, *devenir faible.*

ሐምጤ፡ hamté, 1) *esp. d'arbre fruitier;* 2) *nom de son fruit.*

ሐሻ፡ hásha, *absit, que Dieu garde!* ሐሻከ፡ hăshaka, *absit tibi* (expr. de sympathie).

ሐስሐሰ፡ hásḥaṣe, *frotter, passer doucement la main sur —.*

ሐሺል፡ hashíl, *le chacal*; pl. ሐሻይል፡ hashail.

ሐሸለ፡ háshla, *lier la bouche* (d'une bête avec une corde); ሐሻል፡ heshál, *corde pour guider* (p. ex. un chameau); ሐሹል፡ heshúl, *part du butin.*

ሕሽም፡ höshm, *satisfaction, honneur*; ተሐሸመ፡ tehăsheme, *recevoir satisfaction.*

ሕሰር፡ hösr, *préjudice, tort*; ሐሰረ፡ hasre, *calomnier*; P. P. ሑሱር፡ huṣur, *calomnié, vil*; ሐሳር፡ hesar, *calomnie, méchanceté.*

ሐሺሽት፡ hashíshet, *grippe.*

ሐሣሥ፡ hesas, *beurre*; ተሓሠሠ፡ *se pommader* (les cheveux); Caus. አትሓሠሠ፡ athásese.

ኃሰሰ፡ ḥăṣese, *garder*; ማኅሰስ፡ maḥses, *garde.*

ሐሦሠ፡ hasose, *se réveiller à demi.*

ሐሰበ፡ hasbe, *calculer, réfléchir*; Pass. ሐሰበ፡ hassebe; ሒሳብ፡ hisáb, *réflexion*; ተሐሰበ፡ tehassebe, *être compté*; ሕስበት፡ höṣbet, *contingent, quote-part*; ሐስብ፡ hasb, *la sauvegarde* (protection); ተሓሰበ፡ tehásebe, *se mettre sous la sauvegarde, sous la protection.*

(ሐሰወ፡) ሐሴ፡ háse, *mentir*; Caus. አትሐሴ፡ athase, *faire mentir*; ሐሴት፡ hásset, *mensonge*; ሐሳይ፡ hassei, *menteur.*

ሐሽጉል፡ heshgúl, *petite bourse de peau de chèvre.*

ሐሽፍ፡ heshsháf, *vache qui a vêlé*; id. = ሐሩስ፡ härras.

ኀራም፡ حرام harám, *crime, illicite, défendu*; ተኀረመ፡ teḥarreme, *jurer de s'abstenir de q'ch*; P. P. ኁሩም፡ hurrúm.

ኀር፡ ḥarr, *après*, adv.; ሚን፡ኀር፡ min ḥarr, *après* — prép.

ሐርመስ፡ harmaṣ, pl. ሐራሚስ፡ harramiṣ, *éléphant.*

ሖርመት፡ hörmet, pl. ሑዋሪም፡ huórrim, *montée.*

ኀሪሽ፡ ḥarish, pl. ኀራይሽ፡ haráish, *rhinocéros.*

ሐርሰ፡ härṣe *labourer*; Pass. ተሐረሰ፡ tehärreṣe; N. A. መሕረስ፡ mähres, *labourage*; ሐረስተይ፡ härestei, *laboureur.*

ሐርሠ፡ härse, *faire lever* (de sa place, du lit), *élever* (l'enfant); ሐራሥ፡ häras, *accouchée.*

ኀረ፡ ḥarre, *se brûler*; Caus. አትኃረረ፡ atḥärere, *brûler q'un*; ኁሩር፡ hurur, *chaleur d'été.*

ሒረረ፡ hérere, *marcher vite*; N. A. ሒራር፡ hérár, *pas accéléré*; Caus. አትሒረረ፡ athérere, *faire marcher vite.*

ኀርቀ፡ ḥarqe, *se brûler, s'irriter*; Caus. አትኃረቀ፡ atḥäreqe, *irriter*; ኀሪቅ፡ ḥaríq, *rage.*

ሐሩብ፡ háreb, *outre à eau.*

ሓረብ፡ häreb, *mollet.*

ሐርበ፡ harbe, (هرب) *s'échapper*; Caus. አትሓረበ፡ athärebe, *mettre en fuite.*

ሐሩብ፡ häráb, *traitement, entretien*; ሐረበ፡ härrebe, *régaler, traiter*; Pass. ተሐረበ፡ teharrebe.

ሐርበት፡ hörbet, *rideau tressé d'écorce d'Adansonia.*

ሐርበበ፡ harbedse, 1) *se cabrer* (le cheval); 2) *se jeter à terre* (de douleur).

ሐረት፡ härret, *enclos dans lequel plusieurs troupeaux de vaches passent la nuit.*

ሐርቱምጃ፡ hertúmja, pl. ሐራቲም፡ herátim, *avant-bras.*

ሐርተመ፡ hérteme, *casser, briser.*

ሐርተተ፡ hértete, *casser, briser.*

ሐርተገ፡ hértege, *être chevelu*; ሑርቱግ፡ hurtúg, *chevelu.*

ሐረከራክ፡ harekrák, *sédiment, marc.*

ሐራዊያ፡ harauíje, *sanglier*; (id. = ሞፍሎስ፡ mofloṣ).

(ኀረየ፡) ኀሬ፡ ḥère, *choisir*; Pass. ተኀሬ፡ teḥärre; ኁሩይ፡ *choisi*; Caus. አትኀሬ፡ atḥäre; N. A. ኀረይ፡ ḥärei; ኀሪአን፡ ḥärián, *choix.*

(ኀረየ፡) ኀሬ፡ ḥarre, *se décharger le ventre*; ኀሪ፡ ḥari, *excrément* (comp. خرى Ar.); መኃሪት፡ meḥarrit, *anus.*

ኀርደ፡ härde, *égorger*; Pass. ኀረደ፡ härrede. Caus. አትኀረደ፡ athärede; N. A. ኀሪድ፡ ḥäríd.

ሐራዱገ፡ herádege, *frapper la terre du pied.*

(ሐርገሸ፡) ተሐርገሸ፡ tehérgeshe, *s'écrouler.*

(ሐርገመ፡) ተሐርገመ፡ tehérgeme, *se fendre* (le pot).

(ሐርገዐ፡) ተሐርገዐ፡ tehérgedse, *sommeiller, s'endormir peu à peu.*

ሐርጠ፡ härṭe, *tirer l'épée du fourreau*; Pass. ሐረጠ፡ härreṭe.

ኀረፈ፡ ḥarrefe, *parler beaucoup*; ኁሩፍ፡ ḥuruf, *parleur.*

ሐርፈጸ፡ harfetse, harfetshe, *chatouiller.*

ኀሪጽ፡ ḥarits, ḥaritsh, *farine.*

ኀቅ፡ (حق) ḥaqq, *justice*; ኀቂቀት፡ ḥaqiqet, *vérité, assurance*; ተኀቀቀ፡ teḥaqqeqe, *s'assurer de q'ch., certifier.*

ሐቀ፡ haqqe, *user, enlever en frottant*; Refl. ሐቀቀ፡ haqqeqe, *s'user, se consumer de chagrin.*

ሐቅለ፡ haqle, *traîner les pieds; rester en arrière*; N. A. ሐቅል፡ haql.

ሐቅፈ፡ haqfe, *embrasser, couver*; N. A. ሐቂፍ፡ haqíf.

ሀበ፡ voy. ወሀበ፡

ሓብ፡ häb, *lueur du feu.*

ኀብል፡ ḥäbl, pl. አኅባል፡ aḥbāl, *corde* (Ar. حبل).

ኀበረ፡ ḥäbre 1) *mêler, rejoindre*; Pass. ኀበረ፡ ḥäbbere, *se réunir*; ተኀበረ፡ teḥäbere, id.; ኅብር፡ ḥöbr, *mélange*; ḥubur, *mêlé*; ሞኅበር፡ moḥäbar, *réunion* (de deux fleuves; de gens etc.); 2) ኀበረ፡ ḥäbbere (خبّر), *avertir, montrer le chemin*; 3) ኅብር፡ ḥöbr, *couleur*; ተኆበረ፡ teḥobere, *se colorer, se porter mieux.*

ኅበት፡ höbet, *aisselle.*

ሐብን፡ häbn, *honneur, gloire*; ሐበነ፡ häbbene, *honorer, respecter.*

ኀበዐ፡ ḥab'a, *cacher*; ኁቡዕ፡ ḥub'u, *caché*; Pass. ኀበዐ፡ ḥabb'a; ተኀበዐ፡ teḥabb'a; Caus. አትኀበዐ፡ atḥab'. ኅብዕ፡ höb'e, *recèlement.*

ኅበዚት፡ höbbezít, *pain* (cuit au four).

ሐበይ፡ höbej, pl. ሓቡይ፡ hābuj, *singe.*

ሐበጠ፡ habṭe, *s'enfler*; P. P. ሑቡጥ፡ hubuṭ, *enflé.*

ሕብጥ፡ höbṭ, *gonflement.*

ኀተመ፡ ḥatme, *cacheter*; Pass. ኀተመ፡ ḥatteme.

ሐንሐን፡ henhen, *le vomer.*

ሐንሸ፡ hanshe, *duper, abuser de q'un.*

ኀንቀ፡ ḥänqe, *étrangler*; Pass. ኀነቀ፡ ḥanneqe.

ሐንቀለ፡ hánqele, *se courber*; P. P. ሑንቁል፡ hunqúl; ሐናቀለ፡ hanáqele, *duper.*

ሐንቀቀ፡ hánqeqe, id. ተሐንቀቀ፡ tehanqeqe, *être orgueilleux, devenir délicat*; N. ሐንቃቀት፡ hanqáqet, *délicatesse, paresse, orgueil*; ሑንቁቅ፡ hunqúq, *délicat.*

ሐንበለት፡ henbálet, *sangle* (du chameau).

ሐንበለይ፡ hanbeléi, *blanc, gris* (du cheval).

ሐንበርት፡ henbert, *nombril.*

ሐኔት፡ Conj. henét, *en ce qui regarde, quant à —.*

ሐኖት፡ [illegible]; **ሐኖት፡** henót, *embryon.*

ሐነነ፡ hánene, *patienter*; **ሐኒን፡** hānin, *patient*; **ሐናን፡** henán, *patience.*

ሐነነ፡ [illegible] ([illegible]).

ሐኑክ፡ henúk, *nourriture.*

ሐንከል፡ honkol; Pl. **ሐናኪል፡** hanákil, *petit pot.*

ሐንከሰ፡ hānkese, hānkeshe, *boiter*; **ሐንኪሽ፡** hānkish, *boiteux.*

ሐንከትከተ፡ hānkétkete, *s'effrayer.*

ሐንደከ፡ hándaka, *natte* (faite du جريد).

ሐንደደ፡ hándede, *ronfler.*

ሐንጀ፡ handje, *branler* (le manche).

ሐንገለ፡ [illegible] **ሐናጊል፡** [illegible]

ሐንፈሰ፡ hánfese, *démolir, abattre*; Pass. **ተሐንፈሰ፡** tehánfese.

ሐንፈፈ፡ [illegible] **ሐንፉፍ፡** [illegible]

ሐከ፡ hako, prép. *après, derrière.*

ሐክል፡ hakl, *manche de hache.*

ኀከረ፡ ḥákre, *blesser légèrement, érafler*; Pass. et Réf. **ኀከረ፡** hakkere et **ተኀከረ፡** tehakkere.

ሐከት፡ hokket, *tabatière.*

ሐከን፡ hokán, *petit lait.*

ሐከከ፡ hākeke, *frotter, gratter*; **ሐኪከ፡** N. A.

(**ሀከየ፡**) **ሀኬ፡** hake, *devenir paresseux*; **ተሀኬ፡** tehakke id.; N. A. **ሀኪት፡** hekít, *la paresse*; **ሁኩይ፡** hukui, *paresseux.*

(**ሐከየ፡**) **ሐኬ፡** háke, *avertir*; Pass. **ተሐኬ፡** tehāke; N. A. **ሐኪዮት፡** hakijót.

ኀው፡ voy. **አኑ፡**

ሐውል፡ haul, hōl, *année.*

ሐዋር፡ hauár, *le petit* (du chameau, de l'âne).

ሐወረ፡ hauere, *perdre la parole* (de faiblesse).

ሐወት፡ haúet, *outre à eau.*

ሐወነ፡ hauene, *s'affaiblir, être moribond*; **ሐዋን፡** hauán, *misérable, moribond*; Caus. **አትሐወነ፡** athaúene, *rendre misérable.*

ሐዊአት፡ hauiet, Pl. **ሒአው፡** hiaú, *selle à charge* (du chameau).

(**ሐወከ፡**) **ተሐወከ፡** tehaúeke, *s'effrayer*; P. P. **ሑዉክ፡** huúk, *effrayé*; Caus. **አትሐወከ፡** athaúeke.

ሐወዘ፡ haúeze, *s'engraisser*; Caus. **አትሐወዘ፡** athaúeze; **ሐወገዝ፡** haúez, *gras.*

ሐዘ፡ [illegible] **አትሐዘ፡** athaze; **ሐዞት፡** hazót, *part, portion.*

ሐዘለ፡ hazle, *porter sur le dos* (la mère — l'enfant); **ሐዙል፡** huzúl, *fardeau.*

ሐዘነ፡ hazne, *s'attrister*; N. A. **ሕዘን፡** hozn, *tristesse*; Caus. **አትሐዘነ፡** athazene, *attrister.*

ኀየለ፡ ḥejele, *user de la force, faire violence*; **ኀያል፡** ḥajal, *fort, violent*; **ኂለት፡** ḥilet, *force.*

ኀይሰ፡ ḥeise, ḥeishe, *être, devenir meilleur, s'améliorer*; **ኀይሽ፡** haish, *mieux, meilleur*; Caus. **አትኀይሰ፡** atheishe, *améliorer, rendre mieux, meilleur.*

ሐይረት፡ háiret, *bracelet noir* (de peau de buffle).

ሐየት፡ héjet, Pl. **ሐዩት፡** haijut, *lion.*

(**ሐየወ፡**) **ሐየ፡** heje, *s'allumer, guérir, revivre*; **ሒአይ፡** hiaj, *sain, vif.*

(**ሐየፈ፡**) **ተሐየፈ፡** [illegible] (l[illegible]), [illegible] *passé.*

ሃድ፡ had, *fièvre; inflammation.*

ሐድ፡ hadd, *fin, but; jusqu'à.*

ሐደሐደ፡ [illegible] **ሑደሑደ፡** [illegible] *à demi sec.*

ሐድመ፡ hadme, 1) *s'échapper*; 2) Ar. هدم *détruire.*

ሐዳም፡ hedám, *nain.*

ሐዲስ፡ hadis, Pl. **ሐዳይስ፡** hadáis, *nouveau*; Caus. **አትሐደሰ፡** *renouveler.*

ሐድረ፡ hadre, *passer la nuit*; N. L. **መሕዳር፡** mehdár, *demeure, gîte*; Caus. **አትሐደረ፡** athādere; **ሐዳር፡** hedār, Pl. **ሐደዲር፡** hededdir, *plaine.*

ሐደረ፡ [illegible]

ሒደት፡ hidet, *cadeau.*

(**ሐደየ፡**) **ሐዶ፡** hāde, *se marier, épouser*; Pass. **ተሐዶ፡** [illegible] **አትሐዶ፡** [illegible] N. A. **ሐደይ፡** hādei, *mariage.*

ሐደ፡ hadde, *tonner*; N. A. **ሑዱድ፡** hudud, *tonnerre.*

ሐደ፡ voy. **ወሐደ፡**

ሐድገ፡ hadge, *laisser, abandonner, divorcer*; Caus. **አትሐደገ፡** athādege, *faire abandonner, f. divorcer*; Pass. **ሐደገት፡** haddeget, *être divorcée* (la femme); **ሑዱግ፡** hudúg, *abandonné*; **ሐዲግ፡** hadig, *abandon, divorce.*

ሐጅብ፡ hōdjeb, Pl. **ሐዋጂብ፡** hauádjib, *sourcil.*

ሐጅፈ፡ hadjfe *frapper* (de la main).

ሐጋ፡ héga, hegja, *parole, discours*; **ተሐጌ፡** tehāge, *parler*; Caus. **አትሐጌ፡** athage, *faire parler.*

ሐግለ፡ hagle, *manger de q'ch., ne pas avoir*; **ሐጊል፡** hāgil, *celui qui n'a pas, pauvre*; Pass. **ሐገለ፡** haggele et **ተሐገለ፡** tehaggele; **ሐገሉብ፡** hagalūb, *défaut, manque.*

ሐጉል፡ hágul, *poule de pharaon.*

ሐግመ፡ hagme, *saigner*; Pass. 1) **ሐገመ፡** haggeme; 2) **ተሐገመ፡** tehaggeme, *se saigner*; N. A. **ሐጊም፡** hagim; **ሕግመት፡** hégmet, *saignement, saignée.*

(**ሐገሸ፡**) **ተሐገሸ፡** tehaggeshe, *s'écrouler.*

(**ሐገዘ፡**) **ተሐገዘ፡** tehaggeze, *se trouver en embarras, besoin*; N. A. **ሞሐጋዝ፡** mohaggáz, *embarras, perplexité*; **ሑጉዝ፡** huguz, *embarrassé, en besoin*; Caus. **አትሐገዘ፡** athaggeze, *embarrasser q'un.*

(**ሐገገ፡**) **ተሐገገ፡** tehaggege, *être envieux*; **ሐገት፡** hagget, *envie.*

(**ሐገየ፡**) **ሐጊ፡** [illegible] **ሐጋይ፡** [illegible] (du Mars au Juin).

ሐጠረ፡ hatre, *montrer du courage, devenir indomptable*; **ሐጢር፡** hatir, *fort, indomptable.*

ሐጠሐጠ፡ hathat, *petites pierre.*

ሐጻ፡ hōtsa, *sable du torrent.*

ኀጸረ፡ ḥatsre, ḥatshre, *devenir court, s'accourcir*; Caus. **አትኃጸረ፡** athātshere, *accourcir*; **ኀጺር፡** hatshir, *court*; N. A. **ኀጽር፡**

ሐፀረ፡ hadsra, *entourer d'une haie*; Pass. **ተሐፀረ፡** tehadsere, *être muni d'un enclos*; **ሐፁር፡** hadsúr, *haie d'épines, clôture, enceinte.*

ኀፀበ፡ hadsbe, *laver*; Pass. ኀፀበ፡ hadsdsebe, ተኀፀበ፡ tehadsebe, *être lavé, se laver*; N. A. ኀጺብ፡ hadsíb; ኀፃብ፡ hedsáb; ኀፀበይ፡ hadsbei, *laveur*.

ሐፃን፡ hedsán, pl. ሐፃናት፡ hedsanát, *enfant mâle, garçon, domestique*.

ሐጺን፡ hätsín, pl. ሐጻኢን፡ hätsáin, *fer*.

ሐጼ፡ hätse, *promettre en mariage, fiancer*; R. et Pass. ተሐጼ፡ tehätse, *être promis*; ሑጹይ፡ hutsui, fém. ሐጺት፡ hätsít, *fiancé*.

ሐጽጠ፡ hatste, hatshte, *faucher* (l'herbe); Pass. ሐጸጠ፡ hatsete; N. I. መሐጺፕ፡ mahtsit, *faux*.

ኀፀ፡ hadsdse, *assurer, affermir* (q'ch.), *barrer, bien lier*; Pass. ኀፀፀ፡ hadsedse; Caus. አትኀፀፀ፡ athadsedse.

ሐፍሐፈ፡ hafhafe, *voler* (en forçant la maison); ሐፍሓፍ፡ haffhāf, *voleur*.

ኀፍረ፡ hafre, *creuser, faire un trou*; Pass. ኀፈረ፡ haffere; Caus. አትኀፈረ፡ athaffere; ኀፍረት፡ höfret, *trou, tombeau*; ኀፋር፡ haffar حفار, *esp. d'animal creuseur*, qui se nourrit de cadavres.

(ኀፈረ፡) ኃፈረ፡ hāfere, *avoir honte, se gêner*.

ሐፍሰ፡ hafse, *s'épaissir* (le lait); ሑፉስ፡ hufus *forte* (la bière), *épais, gras* (le lait); Caus. አትሓፈሰ፡ athāfese, *épaissir*.

ለ፡

ለሒ፡ lehé, pl. አልሐይ፡ alhái, *mâchoire*.

ለሀመ፡ lahme, lāme, *cadrer, s'accorder*; Caus. አልሀመ፡ álhame, አተልሀመ፡ atalheme, *unir, cimenter*.

ለሕሰ፡ lähse, *lécher*; Pass. ለሐሰ፡ lähhese; Caus. አተል ሐሰ፡; N. A. መልሐስ፡ mälhäs; ለሒስ፡ lehis; (መልሓስ፡ melhas *la langue*. Tig^na.).

ለሕቀ፡ lahqe, *couler* (l'outre fendue).

ለሀበ፡ lahbe, *suer*; Caus. አልሀበ፡ alhebe; አትለሀበ፡ atlahebe, *faire suer*; ለሀብ፡ lahb, *sueur*.

(ለሐየ፡) ለሐ፡ lahe, አልሐ፡ alhe, *rapporter, accuser*; ለ ሐይ፡ lehei, *flagorneur*.

ልሕጽ፡ löh'ts, *écorce intérieure de l'arbre* (Bast); አልሐ ጸ፡ alhetse, *écorcer*.

(ለለየ፡) አለሌ፡ aléle, *reconnaître, distinguer*; N. A. አለለዮ ት፡ alélejot.

ላሊ፡ lāli, *nuit*.

ሌሊት፡ lélit, *nuit passée, hier soir*.

ሊሎ፡ lilo, *aigle*.

ለምለመ፡ lemleme, *verdir* (la plaine); ለምለም፡ lemlem, *verdure*.

ላመመ፡ lāmeme, *marcher lentement, se glisser* (le serpent).

ልምሰ፡ lömso, *maladie épidémique des chèvres*.

ለምዐ፡ lem'a, (B.) *brûler*; P. P. ሉሙዕ፡ lumu', *brûlé*.

(ለመየ፡ = ረመየ፡ Lud.) ለሚ፡ leme, *jeter la lance*.

ለምደ፡ lämde, *s'habituer à —*; N. A. ለማድ፡ lemmád, *habitude*; Pass. ለመደ፡ lämmede; Caus. አልመደ፡ álmede, *habituer q'un*; ተላመደ፡ telämede (*s'habituer* réciproq.).

ለምጸ፡ lemtse, *mouiller la farine, pétrir*; Pass. ለመጸ፡ lémmetse.

ላምዐ፡ lāmdse, *devenir mou*; ላሚፅ፡ lāmids, *mou, tendre*.

ለሰሰ፡ lasse, *devenir humide*; አልሰሰ፡ alsese, *mouiller*.

ለሸ፡ leshshe, *patienter*.

ሊሳን፡ lisán, pl. ለሰሲን lesessin, *langue* (alias: ኒሳል፡ nisál).

ለቅለቀ፡ leqleqe, *enduire de boue*; P. P. ሉቅሉቅ፡ luqlúq.

ለቅመ፡ laqme, *chercher, cueillir* (des fruits du désert); ማ ልቀም፡ malqam, *fruits sauvages*.

ለቅሰ፡ laqse id. = በኬ፡ *se lamenter, déplorer*; መልቀስ፡ malqas, *lamentation*.

ለቀ፡ leqqe, *brider* = ለግመ፡

ለቀቀ፡ leqeqe, *se perdre*, = በድዐ፡; ላቀቀ፡ lāqeqe, *mettre en dispute* (les gens).

ለቅተ፡ laqte, *trier, choisir* (les petites pierres du Dourra); Pass. ለቀተ፡ laqqete.

ለብለበ፡ leblebe, *rôtir la viande sur le feu*; P. P. ሉብሉብ፡

ለብሰ፡ lebse, *s'habiller*; Pass. ለበሰ፡ lebbese, *recevoir l'habit*; Caus. አልበሰ፡ albese, *habiller*; ላቢስ፡ lābis, *habillé*; ሊብስ፡ libs, pl. ለበቢስ፡ lebebbis et አልባስ፡ albās, *habit*; ተለበሰ፡ telebbese, *se mettre en route*.

(ለበበ፡ለበወ፡) ልብ፡ lübb, pl. አልባል፡ albáb, *coeur, sagesse*; ለበ፡ lebbe, *être sage*; ላቢብ፡ lābib, *sage*; Caus. አልበበ፡ albebe; አትላበበ፡ atlābebe, *rendre raisonnable*.

ሉባን፡ lubán (لبان), *encens*.

ለበክ፡ lébek, pl. አልበካት፡ albakát, *omoplate*.

(ለትኀ፡) መልተኅ፡ mélteh, pl. መላቲኅ፡ melátih, *joue*.

ላተተተ፡ fém., *s'arracher les cheveux* (la femme de douleur).

(ለአከ፡) ላከ፡ lāke, *envoyer*; ሉክ፡ lúk, *envoyé*; Pass. ተላከ፡ telāke et ለአከ፡ laake, *être envoyé*; መላክ፡ melāk, *ange*.

(ለከከ፡) ለከ፡ lekke, *dissoudre* (le miel dans l'eau); P. P. ሉ ኩክ፡ lukúk.

ለክለከ፡ lékleke, *suppurer* (la plaie).

ለከፈ፡ lakfe, *jeter*; Pass. ለከፈ፡ lakkefe; ተለከፈ፡; N. A. ለኪፍ፡ lakíf, *jet*; ተላከፈ፡ telākefe, *jeter* (réciproq.).

ለወሐ፡ láuehe, *avoir le coeur miséricordieux*.

ለወቀ፡ laueqe, ተለወቀ፡ telaueqe, *se réjouir*.

ለወጠ፡ lauete, *échanger contre q'ch.* = በድለ፡; N. A. መለወጥ፡ meláuet, *échange*.

(ለዐለ፡) ለዐል፡ la'l, prép. *en haut, dessus*.

ለዕለዕ፡ la'la', *parler vivement*.

ለዕመ፡ la'me, *profiter*; N. A. መልዓም፡ mel'ām, *profit*.

ላደደ፡ lādede, *emballer, empaqueter, charger*; P. P. ሉዱድ፡ ludúd.

ለግለገ፡ leglege, *se cailler* (le lait); N. ሉግሉግ፡ luglug, *lait caillé*.

ለግመ፡ lögme, *brider*; ሉጋም፡ lugám, *frein, bride*; pl. አለግመት፡ alöggmet; ተሎገመ፡ teloggeme, *être bridé*; ሉ ጉም፡ lugum, *muet*.

ለግሸ፡ legshe, *se gêner*; = ከጅለ፡

ለጋ፡ legā, pl. አለጊት፡ allegít, *veau mâle*.

ለጽሐ፡ lats'ha, *devenir propre, pur*; ላጺሕ፡ lätsih, *propre, innocent*; አልጸሐ፡ altsehe, *nettoyer, purifier*.

ለጽመ፡ latsme, *enfiler* (les perles); P. P. ሉጹም፡ lutsúm; ተላጸመ፡ telātseme, *être maladif*.

(ለፀየ፡) ላፂ፡ lädse, *raser*; Pass. ተላፂ፡ *se raser*; N. I. መ ላፂ፡ melādsé, *rasoir*.

ለዕፈ፡ ladsfe, *cadrer, s'accorder* (zusammenpassen, wie 2 Bretter).

ለፍቀ፡ lafqe, *coudre*; N. A. ለፍቀት፡ lafqet; Pass. ለፈቀ፡ laffeqe.

ለፈፈ፡ leffefe, *devenir sèches* (les lèvres); = ከርፈፈ፡

መ፡

መሕለ፡ mähle, *jurer, prêter sermens*; **ምሕለት፡** möhlet, *serment*; Caus. **አምሐለ፡** ambele, *faire jurer*; **አተምሐለ፡** atamhele, id.

መሀለለ፡ mälele, *implorer Dieu* (en procession publique).

መሐስ፡ mahas, pl. **መሐሳት፡** mahasat, *torrent, lit d'une rivière*.

መሕረ፡ mahre, *avoir pitié*; N. A. **መሕረት፡** mahret, *pitié*.

ምሕር፡ möhr, fém. **ምሕረት፡** möhret, pl. **አምሑር፡** amhúr, *poulain* (du cheval).

መሕረም፡ mahrem, pl. **መሓርም፡** mehárim, *boudin*.

መሐሩት፡ maherút, *ceinture de peau*.

መሀረከ፡ märeke, *faire prisonnier, donner quartier*; **ተማረከ፡** temäreke, *se rendre prisonnier*.

መሕቀ፡ mahqe, *jeter* (la lance).

መሕከ፡ mahke, *renoncer à q'ch.*

መሐደ፡ mahede, *aider q'un.*

መሕጸ፡ mahtse, *battre le lait* (pour en tirer le beurre); Pass. **መሐጸ፡** mahhatse; 2) **አምሐዐት፡** amhedset, fém. *être en travail d'enfant*; N. A. **ማሕፅ፡** mähds.

መሐፀነ፡ mehádsene et **ተመሐፀነ፡** temehádsene, *se recommander à Dieu*.

ማሌ፡ mälé (**ትማልም፡**), *hier*; **ማሌ፡ለሓ፡** mälé-léha, *avant-hier*.

ማለሐ፡ mälehe, *devenir tendre* (la viande).

መልኀ፡ malha, *s'aigrir*; N. **መለኀ፡** meleh, *aigre, levain*; (comp. Ar. ملح); Caus. **አምለኀ፡** amlehe, *aigrir*; **አተምለኀ፡** atamlehe, *faire faire du levain*.

መልሐታ፡ malhétta, *esp. d'arbre du qolla, à fruit acide*; en amhar. **አንኮይ፡** ankoi.

ማለለ፡ mälele, *avoir du malheur*; N. **መላል፡** melál, *disgrace*.

መልመለ፡ melmele, *s'allonger, devenir beau*.

(T¹ **መልሰ፡** *retourner*); Pass. **መለሰ፡** mellese, *être rendu*; Caus. **በልሰ፡** belse, *rendre, répondre*; N. A. **መብለስ፡** mébles, *reddition, réponse*; **በሊስ፡** belis id.; Caus. **አብለሰ፡** ablese, *faire rendre, faire répondre*.

መልበት፡ melbet, *pot*.

መልአ፡ mel'a, *remplir*; Caus. **አምላ፡** amlá, *faire remplir*; Pass. **መለአ፡** mell'a, *être rempli*; **ሙሉእ፡** mulu', *plein*.

መልከ፡ melke, *dominer*; Caus. **አምለከ፡** amleke, *faire dominer*; Pass. **መለከ፡** melleke; **ምልከ፡** mölk, *règne*; **መለከት፡** méleket, *signe*; **አምላከ፡** amläk, *Dieu*.

ማስ፡ mäs, pl. **አሙስ፡** amus, *peau*.

መስሐ፡ masha et **ተማሰሐ፡** temasche, *déjeuner*; N. **መሳሕ፡** mesah, *le déjeuner*.

መስለ፡ masla, *ressembler, paraître*; **አምሰለ፡** amsele, *sembler à q'un, croire* (q'un); **አተምሰለ፡** atámsele, 1) *faire paraître*; 2) *parler en parabole*; **ሚስል፡** misl, pl. **አምሳል፡** amsál, *parabole*; **ምስል፡** mysl, praep. *avec*; **መስለይ፡** meslei, *compagnon*; **መስሎ፡** meslo, *dot* (comp. „Recht der Bogos“).

መሺላ፡ mashéla, *dourra* (holcus).

መሸሊብ፡ meshalib, *ornement de la maison*.

መስመሰ፡ mesmese, **መሳመሰ፡** mesámese, *chercher un subterfuge*.

ወሸመሸ፡ meshmeshe, *puer*; **ሚሽሚሽ፡** mishmish, *puanteur*.

(**መሰሰ፡**) **መሰ፡** masse, *essuyer*.

መሻር፡ meshár et **መሳር፡** mesar, *hache*.

መሽረኅ፡ méshreh, pl. **መሻሪኅ፡** meshárih, *la vache qui est pleine pour la première fois*.

ሙሱን፡ምድር፡ musūn müdr, *coutumes du pays*.

መሥከ፡ maske, *seller un cheval*; N. A. **መሢከ፡** masik; Caus. **አምሠከ፡** amseke; **አተምሠከ፡** atamseke; Pass. **መሠከ፡** masseke.

መስከዐ፡ maská, *ruminer*.

መስወድ፡ méswed, pl. **መሰዉድ፡** mesáud, *outre de peau de bouc*; Ar. جرد.

(**መሠየ፡**) **መሢ፡** mese, *se faire soir*; **አምሢ፡** *passer la soirée*; Caus. **አተምሢ፡** atamse, *faire passer la soirée*; **ምሢ፡** m'sé, pl. **አምሡይ፡** *soir*.

መሽገ፡ meshge, *se dégoûter de —*.

መርሐ፡ marha, *guider*; Pass. **መረሐ፡** marrehe; Caus. **አምረሐ፡** amrehe; **መርሐይ፡** märhéi, *guide, conducteur*; **መርሒት፡** märhit, *conduite*.

መርመረ፡ mermere, 1) *dénigrer*; 2) *avoir le lait tari* (la vache sans être pleine); **መርመር፡** mermer, pl. **መረመር፡** merémmer, *la vache sans lait*.

መረ፡ marre, *être, devenir amer*; Caus. **አምረረ፡** amrere, *rendre amer*; **አትማረረ፡** atmárere, *aigrir q'un*; **መሪር፡** marir, *amer*; **መረት፡** marret, 1) *amertume*; 2) *infusion du fruit de Gersa, qui sert à conserver le beurre*.

መርባት፡ merbät, *vengeance*; **መርባት፡አፍገረ፡** merbat afgere, *venger*.

መሬት፡ marét, *terrain*.

መራት፡ marät, *étang*.

መራኔት፡ meränet, 1) *bonté du coeur*; 2) *la bile*.

መርከ፡ marke, *pourrir*.

መርከብ፡ merkeb, pl. **መራኪብ፡** merákib, *épaule*.

መርወት፡ merwet, pl. **መራውት፡** meráut, *bague*.

(**መረዐ፡**) **መርዓት፡** mer'at, *épousée*; **መርዐዊ፡** mer'aui, *nouveau marié*.

ማረደ፡ märede, *partir pendant la nuit*.

መረግ፡ mareg, *argile*; **ማረገ፡** märege, *enduire d'argile*.

መርፌ፡ merfé, *aiguille*.

ሞቅሒ፡ moqhé, *chaîne, menotte*.

መቀመቀ፡ maqmaqe, *se heurter* (contre une pierre).

ሞቀረብ፡ móqreb, pl. **መቃሪብ፡** maqárib, 1) *vache pleine*, 2) *fer à la hampe de la lance*.

መቀ፡ maqqe, *se fondre*; Caus. **አምቀቀ፡** amqeqe, *fondre*; **አትማቀቀ፡** atmäqeqe, *faire fondre*; **ሙቁቅ፡** muquq, *fondu*

ማቀዐ፡ mäq'a, *s'alonger en bâillant*.

መቅጠን፡ máqten, pl. **መቃጠን፡** maqáten, *quartier du dos* (de la vache).

ሞበል፡ mobel, fém. **ሞበለት፡** mobelet, *veuf, veuve*.

መቲኅ፡ matih, *lait frais*.

መቲሌ፡ metélé, *chameau à l'oreille coupée*.

ምትር፡ mitr, *ironie*; **መተረ፡** metere, *parler ironiquement, d'une manière ambigue*.

ሚን፡ minn, *de, ex*.

ማንቃ፡ manqa, *cuillère de bois*.

ሞንብዓ፡ monbia, pl. **ሞንቢት፡** monabit, *maître, seigneur*.

(**መንተወ፡**) **አመንተተ፡** amintet, fém. *accoucher de jumeaux*

መንተይ፡ mentai, pl. **መናቲት፡** menatít, *jumeau;* **እም፡መና ቲት፡** umm menatit, *mère de jumeaux.*

መንተሌ፡ mentellé, *lièvre.*

(**መንን፡**) **ወነ፡** wonne, *avoir une aversion, se dégoûter de —;* Pass. **ወነነ፡** wonnene, *être tenu en aversion;* N. A. **ወኒን፡** wonin et **ወነኔብ፡** wonneneb, *antipathie, dégoût.*

መነነ፡ mennene, *exister depuis longtemps;* **ሙኑን፡** munun, *aborigène.*

መንከሰ፡ menkeṣe, *devenir pauvre;* Part. **ሙንኩስ፡** mun-kuṣ, *pauvre.*

(**መነየ፡**) **መኔ፡** *créer, inventer;* Pass. **መኔ፡** menne; N. **ሚ ነት፡** minet *création;* **ተመኔ፡** temene, *désirer, souhaiter;* N. **ተመኔት፡** temenét, *souhait.*

መንዲል፡ *mouchoir.*

መንደላይ፡ mendelei, *garçon qui a atteint la virilité.*

መንጋት፡ mengāt, pl. **መናጊት፡** menāgit, *porte d'une haie;* (comp. aeth. **መንገድ፡**).

ምእት፡ m'öt, *cent.*

ሞክላት፡ moklat (Ar. مُخْلَايَة), *morceau.*

ሞከሽ፡ mókesh, *bâton à remuer la polenta.*

መክረ፡ makre, *conseiller;* **ማከረ፡** mākere, id.; Pass. **መክረ፡** makkere, *se conseiller, recevoir conseil;* **አምከረ፡** amkere, *conseiller q'ch.;* **ተማከረ፡** temākere, *se consulter avec un autre;* **ሙክር፡** mukr, *conseil.*

መክሩሕ፡ makrūh, pl. **መካሪሕ፡** makarih (مكروه), *maudit, méchant;* **መክሪሒና፡** makrīnna, *méchanceté.*

መክተፍ፡ maktaf, pl. **መካትፍ፡** *épaule.*

መክነት፡ maknet, fém. *devenir stérile* (la femme, la vache); **መካን፡** makān, pl. **መካናት፡** makanát, *stérile;* N. **ምክን፡** mykn, *stérilité.*

ሞራ፡ mōra, pl. **ሙዎሪ፡** muorri, *bâton de berger.*

(**መዊት፡**) **ሞተ፡** mote, *mourir;* N. **ሙት፡** mut, *la mort.*

ምዓር፡ m'ar, *miel.*

መዐውነ፡ máuene, *nourrir;* **ሞዕነት፡** mo'net, *nourriture, provision.*

መዐዜ፡ mázé, *eau miellée.*

ሞይ፡ mai, *eau;* **ማይ፡ጻደ፡** mai tsade, *eau de pluie* (eau blanche).

ሚሥ፡ més, *hydromel.*

ማዴ፡ māde, *viande rôtie sur les pierres ardentes.*

መድሐኒ፡ mädheni (corr. de معدن, عدن ar.), *maison en bois, carrée.*

መድመደ፡ medmede, *s'allumer* (le feu).

ምድር፡ mudr, pl. **አምዳር፡** amdār, *terre, terrain.*

መድረሰ፡ medreṣ, *parc des brebis, enclos dans lequel les chèvres passent la nuit.*

ምደት፡ möddet, *meule supérieure petite.*

ማደፍ፡ madef, *bouc entier.*

ሙጁሓ፡ mudjuḥ, *blanchâtre.*

መጅመጀ፡ medjmedje, *rincer.*

ማጅረ፡ madjre, *mâcher.*

ሞግለ፡ mogle, *suppurer;* N. **ሞግል፡** *matière;* Caus. **አም ገለ፡** *faire suppurer, faire sortir la m.*

ሞገብ፡ mogeb, *milieu,* s. et prép.; **ሞግበይ፡** mogbei, *celui qui se trouve au milieu;* Caus. **አምገበ፡** amgebe, *mettre au milieu;* **ሞጋብ፡** mogab, pl. **ሞገበት፡** mogabát, *cuisse.*

ማግተት፡ mogtet, *épine dorsale.*

ሞግተ፡ mogte, pl. **ሞገቲ፡** mógeti, *troupeau de vaches, chèvres.*

ሞግጠ፡ mógṭe, *bûcher.*

መጣን፡ prép. maṭan, *pour, à cause de, à la place de —.*

መጠን፡ möṭen, pl. **መአጠን፡** maaṭen, *abreuvoir des vaches.*

ማጸሐ፡ māts'ha, *devenir amer.*

መጸአ፡ matsa, *venir;* **አምጻ፡** amtsā, *apporter;* Caus. **አተ ምጻ፡** atámtsa, *faire porter.*

መፀ፡ madsdse, *faire du mal aigrir;* **አምፀፀ፡** amdsedse, *causer de la peine;* **መፂዕ፡** madsids, *aigre.*

መፈሩድ፡ mafruḏ, *chevreau.*

ሰ፡, ሠ፡, ሸ፡

ሺሓ፡ shiḥ, *mille.*

ሰሕለ፡ ṣähle, *aiguiser;* **ሱሑል፡** ṣuhul, *aiguisé;* Pass. **ሰ ሐለ፡** ṣähhele; **ተሰሐለ፡** teṣähhele; N. A. **ሰሒል፡** ṣähil; Caus. **አስሐለ፡** äṣhäla; N. I. **መስሐል፡** mäṣhäl, *pierre à aiguiser.*

ሰሕረ፡ ṣähre et **ሸሕረ፡** shähre, *ensorceler;* Pass. **ሸሐረ፡** shähhere; N. A. **ሽሕር፡** shöhr, *magic;* **ሸሐርተይ፡** shähertei, *sorcier.*

ሠሕረ፡ sähre, *passer doucement la main, caresser* (streicheln); Caus. **አሥሐረ፡** ashare; N. A. **ሠሒር፡** sähir.

ሠሕቀ፡ sahqe, *rire;* N. A. **ሥሕቅ፡** seheq; Caus. **አሥሐቀ፡** ashaqe, *faire rire.*

ሰሕበ፡ ṣähbe, *traîner;* Pass. **ሰሐበ፡** ṣähhebe; Caus. **አስሐበ፡** aṣhebe, *faire traîner;* N. A. **ሰሒብ፡** ṣähib.

ሰሕተ፡ ṣähte, *se tromper, errer;* **አስሐተ፡** äṣhäte, *égarer;* N. A. **ሰሒት፡** ṣähit, *égarement.*

ሰኅነ፡ ṣaḥne, *s'échauffer;* **አስኅነ፡** äṣhäne, *se mettre dans le bain de fumée* (**ተነት፡**).

ሠሐ፡ sähe, **አሥሐ፡** äshe, *bâiller;* N. A. **ሠሐይ፡** *bâillement.*

ሸሐደ፡ shähede (شهد Ar.), *témoigner.*

ሸሐገ፡ shähege = **ከስተረ፡**, **ነገፈ፡** *essuyer.*

ሸልሐ፡ shälhe, *s'amaigrir;* **ሹለሕ፡** shüleh, *maigre;* Caus. **አሽለሐ፡** äshlehe, *amaigrir.*

ሰለለ፡ ṣellele, *aller en zigzag;* **ሲለል፡** ṣilel, *sentier qui va en zigzag.*

ሰልመ፡ ṣelme, *se sauver* (سلم); **ሰላም፡** ṣelam, *salut;* **ሱ ሉም፡** ṣullum, *sain et sauf;* **ተሳለመ፡** teṣāleme, *se saluer* (récipr.); **አስለመ፡** aṣleme, *se faire muslim;* **ኢስለመይ፡** iṣla-mei, *le muslim.*

(**ሠለሠ፡**) **ሠለሥት፡** selést, *trois;* **ሣሊሥ፡** sālis, le 3[ème]; **ሠላሣ፡** selasā, *trente.*

ሸልሸለት፡ shélshellet, *crinière du lion.*

ሰልበ፡ ṣelbe, *désarmer* (l'ennemi), *s'emparer de ses armes;* Pass. **ሰለበ፡** ṣellebe, *perdre les armes;* N. A. **ሰላብ፡** ṣelāb, *les armes conquises;* P. P. **ሱሉብ፡** ṣullub.

ሸሎበት፡ shelóbet, *la lisière de la natte.*

ሸልተተ፡ shéltete, *déchirer, mettre en lambeaux;* **ሺልቱት፡** shiltút, *chiffon.*

ሸልከ፡ shelke, *tresser les cheveux;* Pass. **ሸለከ፡** shelleke, *être tressés* (les cheveux), *avoir les cheveux tressés;* N. A. **ሽልክ፡** shülk; Caus. **አሽለከ፡** ashleke; **ሸሊከት፡** shelíket, *tresse.*

ሢልካ፡ silka, *la bière.*

ሰልዐ፡ sel'a, *perdre les dents;* **ሱሉዕ፡** *édenté.*

(ሰለየ፡) ሰሌት፡ fém. *s'échapper* (la vache dans un autre troupeau).

ሽለግ፡ sheleg, *un petit torrent.*

ሠልጠ፡ salte, *s'arranger* (une affaire), *réussir*; Caus. አሥለጠ፡ aslete, *arranger.*

ሰልፈ፡ ṣelfe, cum ሉ፡ *prêter à*; cum ሚን፡ *emprunter de*; ሰለፍ፡ ṣelef, *emprunt*; ሰለፍ፡ሀበ፡ ṣelef hewe, *prêter à*; ሰለፍ፡ነሥአ፡ selef nesa, *emprunter de q'un.*

ሰለፍ፡ ṣelef, *devant, avancé*; ሰለፍ፡ጊሠ፡ ṣelef gise, *prendre le devant.*

ሽም፡በሕለ፡ shem béle, *baisser les yeux.*

ሽመር፡ shemer, pl. አሽሙር፡ aṣhmur, *pudend. mascul.*

ሺምብሬበት፡ shimbrébet, *jeune fille.*

ሻመተ፡ shāmete, *oindre*; ሹሙት፡ shumut, *baume, onguent.*

ሽምተ፡ shamte, *anéantir, détruire.*

ሱሚት፡ ṣumit, pl. አስማት፡ aṣmat, *flanc.*

ሰማን፡ ṣeman, *huit*; ሳሚን፡ ṣamin, *le* 8me, *la semaine*; ሰማኒአ፡ ṣemanja, 80.

ሰምዐ፡ ṣemʿa (abbr. ስዓ፡ ṣā), *entendre, ouïr*; Pass. ሰመዐ፡ ṣammʿa; Caus. አስምዐ፡ aṣmʿa, *faire entendre, avertir*; N. A. መስማዕት፡ meṣmaʿt; ሰምዓ፡ semʿā, *témoin.*

(ሰመየ፡) ስም፡ ṣimm, ሰሜት፡ semét, *nom*; ሰሜ፡ same, *nommer, appeler*; pass. ሰሜ፡ ṣamme, *s'appeler, être célèbre*; P. P. ሱሙይ፡ ṣumui, *nommé, connu.*

ሰማይ፡ samai, *ciel.*

ሽማግሊ፡ shmágilli, *vieux, noble, juge.*

ሰሲ፡ ṣeṣe, *danser*; ሰሰይ፡ ṣeṣei, *danse* (des femmes).

ሽሽር፡ shesher, *petite pierre.*

ሽር፡ sherr, *malheur* (شر).

ሰርሐ፡ ṣarha, *travailler, bâtir*; N. A. ሰርሐት፡ ṣerhat, *travail*; ሳርሐይ፡ ṣarhei, *ouvrier*; Pass. ሰረሐ፡ ṣarrehe; Caus. አስረሐ፡ aṣraha; ሳረሐ፡ ṣarehe, *escorter, accompagner*; N. ሰርሓት፡ ṣerhāt.

ሽርኀ፡ sherhe, *couper la viande pour la faire sécher.*

ሽርመ፡ sherme, *déchirer*; Pass. ሽረመ፡ sherreme; ተሻረመ፡ teshāreme.

ሹሩም፡ shurum, pl. አሽረመት፡ áshremet, *étang, bourbier.*

ሠረ፡ serre, *voler, sauter*; N. A. ሠሪር፡ serir, *saut, vol*; ሠረረት፡ seriret, pl. ሠራኢር፡ serair, *oiseau*; ሠሪር፡ serir, *étincelle.*

ሱሪ፡ ṣurri, *pantalons.*

ሠርቀ፡ sarqe, *se lever* (l'étoile); ወሬኅ፡ሠርቀ፡ woreḥ sarqa, *se renouveler* (la lune); ሢርቀት፡ወሬኅ፡ sirqet woreḥ, *nouvelle lune.*

ሰርቀ፡ ṣarqa, *voler*; Pass. ሰረቀ፡ ṣarreqe; Caus. አስረቀ፡ aṣraqa; አተስረቀ፡ ataṣreqe; ተሰራረቀ፡ teṣarareqe, *se voler* (réciproq.); N. A. ስርቅ፡ ṣirq, *le vol*; ሰርቀይ፡ ṣarqei, *voleur.*

ሺረበ፡ shérebe, *joindre les bandes de natte.*

ሽርበ፡ sherbe, *absorber, engloutir*; Pass. ሽረበ፡ sherrebe.

ሰርነይ፡ et ሽርነይ፡ shernai, *blé.*

ሽርከ፡ sherke, *participer*; ተሻረከ፡ tesharcke, *faire partie*; N. ሺርከት፡ shirket, *participation.*

ሠርከት፡ serket, sherket, pl. ሠራክ፡ serak, sherak, (*courroie*) *attache de sandales.*

ሥር፡ surr, pl. አሥራር፡ asrár, *racine, veine*

ሠርዐ፡ sera, *abjurer q'chose*; ሥርዕ፡ seré, *chose défendue, nefas.*

ሣረ፡ sāre, *guérir, traiter un malade*; ሠራይ፡ serai, *médecine*; Caus. አትሣረ፡ at-sare.

ሽራድ፡ sherad, pl. አሽርደት፡ ashirdet, *petit torrent.*

ሽሬ፡ *avoir la diarrhée*; N. ሽረ፡ *diarrhée.*

ሰርደ፡ ṣerde, *dire la bonne aventure*; Caus. አትሳረደ፡ atṣarede, *faire dire la b. a*; ሰርደይት፡ ṣerdeit, *devineresse.*

ሠርጎ፡ sergó, *bijoux*; ሠርጌት፡ sergét, fém. *se parer, avoir ses bijoux.*

ሽርፈ፡ sherfe, *perdre les dents*; ሹሩፍ፡ shurúf, *édenté.*

ሰቅለ፡ ṣaqle, *pendre, suspendre*; Pass. ሰቀለ፡ ṣaqqele; Caus. አስቀለ፡ aṣqele, *faire pendre*; P. P. ሱቁል፡ ṣuqul, *suspendu*; N. A. ሰቂል፡ ṣaqil; N. I. መስቀል፡ masqal, *croix, crochet de bois à suspendre.*

ሽቅሽቀ፡ sheqsheqe, *presser, comprimer* — le blé dans le sac.

(ሰቀረ፡) አስቀረ፡ aṣqere, *proférer des menaces contre l'ennemi avant la bataille*, pour encourager les amis; N. A. አስቀሮት፡ aṣqerót, *cris de guerre.*

ሰቀ፡ ṣaqqe, *percer*; P. P. ሱቁቅ፡ percé; አግን፡ሰቀ፡ egen ṣaqqa, *percer le soulier c.-à-d. renoncer à la parenté* (comp. mon Recht der Bogos).

ሰቆቅያ፡ ṣoqoqja, *avant-bras.*

ሰቀተ፡ saqete et ሽቀተ፡ shaqete, *trafiquer*; N. A. ሽቀት፡ sheqqet, *petit commerce.*

ሰቅደ፡ ṣaqde, *courrir* (la bête); Pass. ሰቀደት፡ fém. ṣaqqedet; Caus. አስቀደ፡ asqedo et አተስቀደ፡ ataṣqede, *faire courrir*; N. A. ሰቃድ፡ ṣeqad.

ሽብኀ፡ shabḥa, *s'engraisser*; ሽብኅ፡ shebḥ, *graisse.*

ሰብሰበ፡ ṣebṣebe, *se tourmenter avec des pensées.*

ሰብረ፡ ṣabre, *briser, casser*; Pass. ሰበረ፡ sabbere; መስበር፡ meṣbār, *cassure.*

ሺብራር፡ shibrar, pl. ሽበሪር፡ shebérrir, *outre à eau.*

ሰበብ፡ ṣebeb (سبب), *cause, procès, grande affaire*; ሰበት፡ ṣebbet, *cause, raison.*

ሳበበ፡ ṣābebe, *se carier* (les dents).

ሽበተት፡ shebātet, *un gros sac de peau.*

ሰብ፡ ṣeb, *des hommes* (plur. de ነእስ፡ nās).

ሰብከ፡ sabka, 1) *descendre dans la plaine, partir pour la mer*; N. A. ስብክ፡ ṣubk; Caus. አሰበከ፡ asbeke, *envoyer à la mer* (la marçhandise); 2) *citer q'un devant le juge*; N. A. ሰቢክ፡ ṣabik.

ሰብዕ፡ sebʿo, *sept*; ሳቢዕ፡ sabiʿ, *le septième*; ሰብዓ፡ sebʿa, *soixante-dix.*

ሽት፡በሕለ፡ shut béhle, *défier q'un.*

ሽትል፡ shétl, 1) *couteau courbe*; 2) *nom d'une plante du Barka.*

ሽትመ፡ shetme, *faire le fier.*

ሰትረ፡ setre, id. ሳተረ፡ satere, *fendre, trancher*, Pass. ሰተሰ፡ sattere; P. P. ሱቱር፡ sutur, *fendu*

ሠቲት፡ setét, pl. ሠይታት፡ seitat, *côte, flanc.*

(ሰተየ፡) ሰቴ፡ sete, *boire*; Pass. ሰቴ፡ sette, *être bu*; Caus. አሰቴ፡ aste, *faire boire, abreuver*; ሲቶ፡ stéi, *boisson*; N. I. መስተይ፡ mestei, *vaisseau à boire* (p. ex. entre, la pipe à „boire“ le tabac).

ሽትፈ፡ shetfe, *emporter, arracher*; Pass. ሽተፈ፡ shetteh

ሸንቀ፡ shänqe, *étrangler*; Pass. **ሸነቀ፡** shänneqe; N. A. **ሽንቅ፡** shïneq, *étranglement*; Caus. **አሽነቀ፡** ashneqe, *faire étrangler.*

ሰንቢል፡ (سنبيل) ṣenbil, *sac natté de djerid* (جريد).

ሱንቡ፡ ṣunbu, *poumon.*

ሰነ፡ senè (سنا), *le senna mekki*, plante médicinale.

ሸነተ፡ shennete, *serrer le cordon d'une bourse*; **ሞሽነት፡** moshnet, *cordon de la bourse.*

ሸነነ፡ shennene et **ሸነን፡በሕለ፡** shennen béhle, *être maussade, taciturne.*

ሸንከለ፡ shänkele, *aller à la recherche du miel*; **ሞሸንከለይ፡** moshänkeléi, *chercheur de miel.*

ሸንከት፡ shänket, *côté, partie, à côté de.*

(**ሠነየ፡**) **ሠኔ፡** sene, *devenir bon, agir bien, s'améliorer*; **አሥኔ፡** esne, *améliorer, faire du bien*; **ሠኒ፡** senni, *bon, bien*; N. A. **ሢን፡** sinn; **ሠኒት፡** *bonté, bienfait*; **መሥነይ፡** mesnei, pl. **መሣኒት፡** mesanit, *ami, bienfaiteur.*

ሸንደበ፡ shéndebe, *écorcher q'un.*

ሸንገለ፡ shen'gele, *atteindre l'âge viril*; **ሺንጉል፡** shin'gūl, *viril*; **ሺንጋለት፡** shin'gālet, *la virilité.*

ሸንገብ፡ shen'geb, *gauche*; **ሸንገበይ፡** shen'gebei, *gaucher.*

ሸንገገ፡ shengege id. = **ሸንደበ፡** *écorcher.*

ሰአ፡ ṣ'ā, *s'attendre à q'ch.*; **ሴኮ፡** ṣéko, *je m'attendais*; **ሰዮብ፡** ṣejób, *attente, espérance.*

ሰአለ፡ sā'le, *demander, questionner*; **አሳለ፡** asale, *avertir*; **ሰላት፡** selát, *nouvelle.*

ሻም፡ shām, *amour, affection.*

ሳነ፡ ṣane, *se fatiguer, ne pas avoir, manquer de q'ch.*; **አሳነ፡** asāne, *fatiguer.*

ሺካ፡ shéka, *plaine.*

ሽክም፡ shökm, pl. **ሸከኪም፡** shekekkim, *menton.*

ሹክር፡ shukr, *sucre.*

ሹከሪ፡ shukeri, *esp. d'épice aromatique.*

ሸክረ፡ shekre, *s'enivrer*; Caus. **አሽከረ፡** ashkere.

ሰክበ፡ ṣekbe, *se coucher*; N. A. **ሰካብ፡** ṣekāb; Caus. **አስከበ፡** askebe, *faire coucher.*

ሸክተ፡ shekte, *être absent* (verschollen sein); **ሹኩት፡** shukut, verschollen.

ሸከና፡ shekená, *cheville.*

ሹከን፡ shuken, pl. **ሹአኪን፡** shuákkin, *gazelle.*

ሸኪን፡ shekín, pl. **ሸከኪን፡** shekkakín (سكين) *couteau.*

ሸከናብ፡ shekenáb, *calebasse.*

ሸኪክ፡ shekík, *file, série* (des tentes) B.

(**ሰከየ፡**) **ሰኬ፡** ṣeke, *s'enfuir*; Caus. **አስኬ፡** aske, *mettre en fuite*; N. **ሰከይ፡** sekéi, *fuite.*

(**ሸከየ፡**) **ሸኬ፡** sheke, *se plaindre, accuser.*

ሸክፈ፡ shekfe, *sautiller.*

ሠወሐ፡ sauehe, *avoir envie* (de q' nourriture).

ሦረ፡ sore, *être châtré*; **ሠወረ፡** sauere, *châtrer.*

ሸወተ፡ shauete, *faire le fruit* (le dourra); **ሸዊት፡** shauit, *fruit vert* (du dourra).

ሸወበ፡ shauebe, *embellir*; N. **ሹኡብ፡** shuūb, *beau*; **ሾበት፡** shöbet, fém. *belle.*

ሹከት፡ shúket, **ሹክ፡** shuk, *épine, désagrément*, pl. **አሽዋክ፡** ashwák.

ሰዐለ፡ sa'le, *tousser*; **ስዕለት፡** sö'let, *la toux.*

ሰዐመ፡ sa'me, *baiser*; N. **ስዕመት፡** sö'met, *le baiser.*

ሰዐረ፡ sa're, *destituer*; Pass. **ሰዐረ፡** sa'are, *perdre l'emploi.*

ሥዕር፡ sa'r, *herbe.*

ሸዒር፡ sha'ir, *orge.*

(**ሰዐየ፡**) **ስዓ፡** ṣ'ā (سعى), *courir*; **ስዔኮ፡** s'éko, *je courais*; **ሰዒ፡** sa'i, *course.*

ሸዐየ፡ sha'je, *couvrir* (la bête).

ሠጬ፡ sejé, *gencive.*

ሹም፡ shum, *chef* (de village, de province); **ሸየመ፡** shejeme, *être élu shum*; **ሺመት፡** shimet, *emploi.*

ሼበ፡ shébe, *grisonner, blanchir*; **ሺብ፡** *gris des cheveux.*

ሼነ፡ shéne, *pisser*; **ሺን፡** *urine.*

ሠየከ፡ sejeke, *creuser dans le sable pour y trouver de l'eau*; **ሠዪክ፡** sejik, *eau trouvée dans le sable.*

ሰይፍ፡ seif, pl. **አሻፍ፡** et **አሽያፍ፡** asháf, ashiaf, *épée droite.*

ሳዲስ፡ sādis, *sixième*; **ሲስ፡** ṣis, *six*; **ሲሳ፡** sisā, 60.

ሽድቅ፡ shidq; **ሚሽዳቅ፡** mischdáq, *coin de la bouche.*

ሰዴ፡ sedè, *aider, soutenir q'un*; **ሰዴ፡** sedde, *être aidé*; N. A. **ሰደይት፡** sedeit, *secours.*

(**ሰደደ፡**) **ሰደ፡** ṣedde, *gêner, mettre en embarras, presser*; Pass. **ሰደደ፡** ṣeddede; **ተሰደደ፡** teṣeddede; P. P. **ሱዱድ፡** ṣudúd, *embarrassé*; N. A. **ሲደት፡** ṣiddet, *embarras, désagrément.*

ሠጋ፡ séga, *chair, viande.*

ሹግል፡ shugl, *ruse*; **ሸጋል፡** shaggal, *rusé.*

ሳገመ፡ sāgeme, *retourner de la mer à la montagne* (contr. à **ሰብከ፡**); N. A. **ስግም፡** sügm.

ሾጋሸት፡ shogáshet, *maison de bois* en us. chez les Bogos, en forme de chaudière renversée.

ሢጉርት፡ sigurt, *oignon.*

ሸግረይ፡ shagréi, *brave, courageux.*

ሰጊት፡ ṣagít et **ሸጊት፡** shagit, *filet*, dans lequel on emballe des effets.

ሰግነ፡ ṣegne, *garder, mettre sous clef.*

ሠገን፡ segen, pl. **አስጉን፡** asgún, *autruche.*

ሰጋድ፡ ṣegad, pl. **አሲግደት፡** aṣigdet, *cou.*

ሰግደ፡ segde, *prier Dieu à la manière des musulmans.*

ሰጥረ፡ ṣetre, *cacher, céler*; Caus. **አስጠረ፡** aṣtere, *faire céler*; Pass. **ሰጠረ፡** ṣettere; **ሚስጢር፡** mistir, *secret, mystère.*

ሸጠጠ፡ shettete, *prodiguer*; **ሻጠጠ፡** shatete, id.

ሰፊ፡ saffi, *cabaret natté de djerid.*

(**ሰፈለ፡**) **አስፈለ፡** asfele, *mettre le dourra sur la meule*; **ሰፋል፡** sefál, saffi, *pour recevoir la farine, qui tombe de la meule.*

ሰፍለለ፡ ṣaflele, *désirer, languir*; N. **ሰፈላል፡** ṣafelál, *désir* (Sehnsucht).

ሰፍሬ፡ ṣafre, *avoir faim*; N. **ሰፍራ፡** ṣafrā, *la faim*; **ሱፍሩይ፡** ṣuffrui, *qui a faim.*

ሳፈረ፡ ṣāfere, 1) *mesurer* (du blé etc.); 2) *camper*; **ሰፈር፡** ṣafer, *campement.*

ሺፈር፡ shiffer, *fumier*; *champ engraissé*; pl. **አሽፋር፡** ashfār.

ሸፈት፡ shaffet, *habit grossier de laine.*

ሸፍተ፡ shafte, *coudre*; Pass. **ሸፈተ፡** shaffete.

ሻፍገ፡ shāfge, *se hâter*; Caus. **አሽፈገ፡** ashfege, *hâter q'un*; **ሸፋገት፡** sheffāget, *hâte.*

ሻፈፈ፡ shāfefe, *combattre*; **ተሻፈፈ፡** teshāfefe, *se battre* (récipr.); N. A. **ሸፍ፡** shaff, *combat, bataille.*

ረ፡

ረኅመ፡ rahme (رحم), *avoir pitié*; ሩኁም፡ ruhum, *miséricordieux.*

ረኅረኅ፡ rahrahe = መክረ፡ *conseiller.*

ረሐቀ፡ rahqe, *s'éloigner, être loin*; Caus. አርሐቀ፡ arheqe, *éloigner*; አትራሐቀ፡ atrāheqe, *éloigner*; ሩሑቅ፡ ruhuq, *loin.*

ረሐበ፡ rahbe, *s'élargir*; Caus. አርሐበ፡ érhebe, *élargir*; አተርሐበ፡ atarhebe id.; ረሒብ፡ rehib, *large.*

ረሓት፡ rehāt, *la paume de la main.*

ረሐአ፡ reh'e, *s'élargir, être spacieux, libre* (la place); Caus. አርሐ፡ erhe, *faire place*; ሩሑይ፡ ruhui, *ouverte* (la place); ረሒእት፡ réhiet, *étang.*

ረኅፀ፡ rahdse, *suer de peur.*

ረምመ፡ ramme, *être taciturne*; ሩሙም፡ rumum, *taciturne.*

ራምቤ፡ rāmbé, *cendre.*

ረምከ፡ ramke, *demander q'ch*; N. A. ረሚክ፡ ramik.

ረሜ፡ rame, *voyager dans la nuit.*

ረምደ፡ ramde, *avoir les yeux enflammés*; ረመድ፡ ramed, *ophthalmie.*

ራምዴት፡ ramdét, *esp. d'herbe.*

ረመጅ፡ ramedj, *cendre brûlante, sable brûlant.*

ሪሽ፡ rish, *plumes d'autruche.*

ረሰሐ፡ rasha, *devenir sale*; Caus. አርሰሐ፡ arṣehe, አተርሰሐ፡ atarṣehe, *salir*; N. ረስሐት፡ raṣhet, *saleté.*

ረስረሰ፡ raṣraṣe, *se hâter dans une affaire.*

ረሰ፡ raṣṣe, *piquer, être voluptueux*; መርሰስ፡ merṣeṣ, *volupté*; ሩሱስ፡ ruṣuṣ, *voluptueux.*

ረስነ፡ raṣne, *s'échauffer.*

ረስክ፡ riṣk, *avant-bras.*

ረስዐ፡ reṣ'a et ተረስዐ፡ tereṣ'a, *oublier*; Caus. አትረስዐ፡ atraṣ'a, *faire oublier.*

ረሴ፡ raṣe, *bien-faire, embellir.*

ረሸደ፡ reshede, ተረሸደ፡ teréshede, *s'engraisser, avoir bonne mine*; Caus. አትራሸደ፡

ራቂ፡ rāqi, *riche.*

ራቀበ፡ raqbe, *désirer, aimer passionnément* (une femme); N. ራቅበት፡ raqbet, *désir, envie.*

ሮቆት፡ roqót, *écume du lait.*

ረቀ፡ raqqe, *être mince, subtil, avoir peur*; ርቅ፡ riqq, *subtilité*; ረቂቅ፡ reqiq, *mince, craintif*; Caus. አርቀቀ፡ arqeqe, *rendre mince, faire peur.*

ረቢ፡ rebbi, *Dieu.*

ረብሐ፡ rabha, *profiter, se rassasier.*

ራብረበ፡ rabrabe, 1) *dilapider* (la fortune), 2) *secouer.*

ረበበ፡ rebbebe, *enfumer.*

(ረበዐ፡) አርብዐ፡ arb'a, *quatre*; ራቢዕ፡ rabi', *le 4me*; አርብዓ፡ arb'a, 40; ረብዓ፡ reb'a, *adulte* (le veau).

ረትመ፡ ratme, *tomber malade*; ሩቱም፡ rutum, *malade.*

ረትበ፡ ratbe, *arranger, ordonner*; P. P. ሩቱብ፡ rutub, *arrangé.*

ረትዐ፡ ret'a, *être à son aise, obtenir justice*; Caus. አርትዐ፡ ert'a, *rendre justice*; N. A. መርታዕ፡ merta'.

ራስ፡ rās, *tête*; pl. አርእስት፡ arāst.

(ረአየ፡) ረኢ፡ ra, *voir*; ሬኮ፡ réko, *j'ai vu*; አራ፡ *faire voir.*

ረክረከ፡ rekreke, *prédisposer un juge.*

ረከበ፡ rekbe, *trouver, atteindre*; Pass. ረከበ፡ rekkebe; ተረከበ፡ terekkebe; Caus. አርከበ፡ arkebe, *faire trouver*; ተራከበ፡ terākebe, *se trouver*, récipr.; አትራከበ፡ atrākebe, *faire qu'on se trouve*, récipr.; N. A. መርከብ፡ merkāb, *richesse*; ራኪብ፡ rākib, *riche*; ረካብ፡ rekāb, *étrier.*

ሮረ፡ rora, *montagne, plateau*; pl. ሩውረ፡ ruórri.

(ረወዐ፡) ረውዐ፡ raúe, *inivit mulierem.*

(ረወየ፡) ረዌ፡ raue, *se rassasier* (de boire).

(ረዊጽ፡), ሮጸ፡ rotse, *marcher* (île de Dahalac).

ረዕረዐ፡ ra'ra', *trembler de peur.*

(ረዐየ፡) ረዐአ፡ ra, *paître les troupeaux.*

(ረዐደ፡) አርዐደ፡ arade, *s'inquiéter.*

(ረዘመ፡) ተረዘመ፡ terezeme, *devenir lourd.*

ሪዝቅ፡ rizq, *gain, fortune*; ተረዘቀ፡ terezzeqe, *profiter, faire fortune.*

(ረየመ፡) ሬመ፡ réme, *devenir long, s'alonger*; Caus. አሬመ፡ aréme, *alonger*; ሪም፡ rim, *longueur*; ረዩም፡ rejim, *long.*

ረድአ፡ red'a, *aller au secours*; N. A. ረዲት፡ redit, *secours.*

ረጅቀ፡ redjqe, *pétrir* (kneten).

ረግኀ፡ reghe, *se remplir.*

ረግመ፡ rëgme, *maudire*; Pass. ረገመ፡ reggeme; Caus. አርገመ፡ argeme; አትራገመ፡ atrāgeme; ሩጉም፡ rugum, *maudit*; N. መርገም፡ mergem, *malédiction.*

ርግብ፡ rögb, *pigeon.*

ረግዐ፡ raga, *se cailler* (le lait); ሩጉዕ፡ rugu', *du lait caillé.*

ረግዘ፡ regze, *blesser*; ሩጉዝ፡ ruguz, *blessé*; Pass. ረገዘ፡ reggeze; ተረገዘ፡ tereggeze; N. A. ረጊዝ፡ reggiz; Caus. አትራገዘ፡ atrāgeze, *faire blesser*; መርጋዝ፡ mergāz, *blessure*; ረጋዝ፡ regāz, *sacrifice* (de vaches sur la tombe).

ረግጸ፡ regtse, *fouler, mettre les pieds sur —*; ረገጸ፡ reggetse.

ረጽመ፡ retsme, *accumuler.*

ተራፍረፈ፡ terāfrafe, *avoir un accès de fièvre.*

ረፈቀ፡ refeq, *impôt, douane* (de grains).

ረፍቀ፡ refqe, ራፈቀ፡ rafeqe, *s'associer à q'un*; ረፊቅ፡ refiq, *associé*; መርፈቅ፡ merfeq, *compagnie*; ተራፈቀ፡ *s'associer* (réciproq.).

ረፍዐ፡ ref'a, *porter, enlever*; ረፍዓት፡ ref'at, *cadeau*; ረፈዐ፡ reff'a, *être porté*; Caus. አርፈዐ፡ arfa', *charger q'un.*

ረፈፈ፡ reffefe, *défaillir de faim.*

ቀ፡

ቀሕለት፡ qehlet (كحل), *antimoine*, esp. de collyre; ቀሐለ፡ qehhele, *se mettre du qehlet aux yeux.*

ቀኅበት፡ qahbet, fém. *se prostituer*; Caus. አቅኅበ፡ aqhabe, *débaucher.*

ቃል፡ qāl, *édit du roi.*

ቃሊ፡ qāli, *noble* (de caractère).

ቀለለ፡ qalle, *devenir léger*; ቀሊል፡ qalil, fém. ቀላል፡ qallal, *léger*; Caus. አቅለለ፡ aqlele, *rendre léger*; N. A. ቅል፡ qoll, *légèreté* (mor. et phys.).

ቃለም፡ qālem, *couleur*; ቁሉም፡ qullum, *colorié.*

ቁልቁሉ፡ qulqullu, *noyau du fruit du nebek* (rhamnus nebeka).

ቀላቂል፡ qalāqil, *plaines, pays bas.*

ቁሉንቁል፡ qulunqual, *euphorbia kullkual.*

ቀለበ፡ qellebe, *avoir l'intention*; ቀልብ፡ qelb, *volonté, désir.*

ቀልአ፡ qal'a, *frire, griller*; ቁሉ፡ qolo, *grillade.*

ቀልዓት፡ qalʿat, *cherté, disette* (Ar. غلا).

ቀሚስ፡ qamiṣ, *chemise* (قميص).

ቀስ፡ qāṣṣ, *entrailles.*

ቆስለ፡ qoṣle, *suppurer* (la plaie).

ቀሸ፡ qashshe, *repousser de la main.*

ቆሸበ፡ qoshbe, *circoncire;* Pass. ቆሸበ፡ qoshebe; N. A. ቆሺብ፡ qoshíb, *circoncision;* ቁሹብ፡ qushub, *circoncis.*

ቃሴ፡ qāse, *être distrait;* ቃሲ፡ qasi, *distrait.*

ቀስፈ፡ qasfe, *flageller.*

ቆር፡ qor, *orifice d'un pot.*

(ቀርን፡) ቀር፡ qerr, *corne,* pl. አቅሩን፡ aqrún; ቀር፡ጸብጠ፡ *attraper par la corne, attraper le corps du délit.*

ቁሩሕ፡ quruh, *vache à pied et front blancs.*

ቀርሰሰ፡ qarṣeṣe, = ሐምረ፡ *maigrir* n.

ቀረ፡ qarre, *sentir froid;* ቀር፡ q'rr, *le froid.*

ቀረት፡ qarret = ነጽፈት፡ *avoir tari son lait* (la vache).

ቆራረት፡ qoráret, *bouteille.*

ቀራር፡ qerár, *précipice.*

ቀርቀዐ፡ qarqaʿ, *se rider* (la peau); ቁርቁዕ፡ qurquʿ, *ridé.*

ቀርበ፡ qerbe, *s'approcher;* ቁሩብ፡ qurub, *proche;* Caus. አቅረበ፡ aqrebe, *approcher;* አታቅረበ፡ atāqrebe id.; ተቃረበ፡ *s'approcher* réciproq.; N. ቀርቤ፡ qerbé, *proximité.*

ቀርበት፡ qarbet, pl. ቀራብ፡ qerab, *la peau,* n. gén.

ቅርት፡ qört, *préférence;* አቅረተ፡ aqrete, *donner des prérogatives.*

ቀርአ፡ (قرأ) qer'a, *lire;* ቆራን፡ qoran, *lecture.*

ቀርዐ፡ qerʿa, *déconcerter, mettre en embarras q'un;* አታቅረዐ፡ atáqraʿ, *reprendre, rattraper.*

ቅርድ፡ qörd (قرد); pl. አቅሩድ፡ aqrūd, *racine, famille.*

ቃቃት፡ qāqāt, *éclair.*

ቀብሐ፡ qabha, *écumer* (le lait); ቁቡሕ፡ qubuh, *écumeux.*

(ቀበለ፡) አቅበለ፡ aqbele, *retourner;* ተቃበለ፡ teqábele, *aller recevoir;* አታቅበለ፡ atáqbele et አስታቅበለ፡ astaqbele, *regarder, avoir égard à —.*

ቀብረ፡ qabre, *enterrer;* Pass. ቀበረ፡ qabbere, ተቀበረ፡ teqabbere; Caus. አቅበረ፡ aqbere, *faire c.;* ቀብር፡ qabr, pl. አቅበር፡ aqber, *tombeau;* መቅበር፡ maqber, pl. መቃቢር፡ meqábir, *tombeau.*

ቀብቀበ፡ qabqabe, *claquer* (les dents).

(ቀበበ፡) ቀበ፡ qabbe, *mépriser, dédaigner;* Pass. ቀበበ፡ qabbebe; N. ቅበ፡ qöbbo, *dédain.*

ቃበበ፡ qābebe, *rouler, former en pelotte;* ቁቡብ፡ qubub, *globuleux, balle.*

ቀበነ፡ qabbene, *être de mauvaise humeur;* ቁቡን፡ qubbun, *de mauvaise humeur.*

ቀበዕ፡ qabaʿ, *maladie.*

ቀብጀ፡ qabdja, *se dégoûter de q'ch.*

ቁቱ፡ quttu, *espèce de petite sauterelle.*

ቀተለ፡ qatla, *tuer;* N. A. ቂታል፡ qitāl, ቀቲል፡ qatíl, *meurtre;* Caus. አቅተለ፡ aqtele; አተቅተለ፡ ataqtele, *faire tuer;* ቀተለይ፡ qatlei, *assassin.*

ቀንዐ፡ qenʿa, *envier, être jaloux;* Caus. አቅነዐ፡ aqna, *rendre jaloux;* N. ቀኒዕት፡ qenniʿt, *jalousie.*

ቆነፈ፡ qonefe, *s'indigner, se fâcher.*

ቀዐወ፡ qaʿuwe, *ignorer;* N. ቀዐዌት፡ qaúwét, *ignorance.*

ቀይሐ፡ qaihe, *devenir rouge;* ቃይሕ፡ qāih, *rouge;* N. ቅሕ፡ qöhh, *rougeur.*

ቀየሰ፡ qeiese, *mesurer, évaluer.*

ቀይመ፡ qaime, *arriver le* ቃዪም፡ qāim, *automne* (d'Oct. — Février); አቀየመ፡ aqejeme, *passer le qāim.*

ቀይየ፡ qaije, *vomir;* ቃይ፡ qāi, *vomissement.*

ቀድሐ፡ qadha, *puiser* (l'eau); Pass. ቀደሐ፡ qaddehe; Caus. አቅደሐ፡ aqdehe; N. I. ቀደሕ፡ qadeh, *seau à puiser, en bois.*

ቀድመ፡ qedme, *avancer;* ቅድም፡ qedem, prép. *avant, devant;* Caus. አቅደመ፡ aqdeme, *faire avancer.*

ቀድሰ፡ qadse, *devenir saint;* ቁዱስ፡ quddus, *saint.*

ቀድረት፡ fém. qadret, *abonder en lait — la vache;* ቀድረት፡ q'dret, *vache qui abonde en lait.*

(ቀደየ፡) ቀዴ፡ qade, *plumer, nettoyer;* ቁዱይ፡ qudui, *propre.*

ቀደ፡ qadde, *être odorant,* ቀዲድ፡ qedíd, *parfum.*

ቁጥራን፡ quṭrān, *poix.*

ቀጺ፡ qātstsi, *fruit de tamarin;* ቀጼትት፡ qātsétet, *arbre tamarin.*

ቀጽመ፡ qatsme, *rompre* (du pain).

ቀጽበ፡ qatsbe, *s'irriter, se courroucer;* ቀጸብ፡ qatseb, *colère, courroux;* ቁጹብ፡ qutsub, *colérique, irrité.*

ቁፈት፡ quffet, *sac natté.*

በ፡

በሕል፡ bāhl, *fête.*

በሕለ፡ béhle, béle, *dire;* ተበሕለ፡ tebahle, *se dire,* réciproq.; N. A. በሒል፡ behíl, *le dire;* መብሒል፡ mebhel, *expression.*

በሕር፡ bāhr, pl. አብሑር፡ abhūr, *mer, rivière.*

በኅበኅ፡ bahbahe, *pourrir* (le bois dans l'eau).

በሕተ፡ bahte, *s'isoler, rester seul;* አብሐተ፡ abhete, *séparer q'un, isoler, prendre tout pour soi-même;* N. ብሕቶ፡ behtó, *isolément.*

በሒን፡ behín, *jadis, anciennement.*

በልኅ፡ balha, *être aigu;* Caus. አብለኅ፡ ablehe, *rendre pointu;* ቡሉኅ፡ buluh *pointu.*

በለኅ፡ balah, *esp. de lance courte, javelot.*

በልሐ፡ belhe, *séparer;* N. A. ሞበልሐት፡ mobelhet.

በልሒት፡ balhít, *beaucoup, en abondance, excessivement grand ou gros.*

በለለ፡ bellele, *perdre la couleur* (l'habit).

በልሰ፡ voy. መልሰ፡

በልቀ፡ belqe, *user, polir* (la meule); Pass. በለቀ፡ belleqe, *s'user;* ተበለቀ፡ tebāleqe, id.

በልቃት፡ balqat, pl. በላቅ፡ balāq, *rocher.*

በልበለ፡ belbele, *secouer* (l'habit).

በልተቢት፡ bāltebīt, *prunelle.*

በልአ፡ bel'ā, *porte en bois.*

በልዓት፡ belʿāt, *ceinture des filles,* le rehat des arabes.

በልዐ፡ belʿā, *manger;* Pass. በለዐ፡ bellʿa; Caus. አብለዐ፡ ablaʿ, *donner à m., faire m.;* በሊዕት፡ beleʿt, *le manger.*

(በለየ፡) በሌ፡ bele, *vieillir* (l'habit); ባሊ፡ bāli, *vieux* (l'habit).

ቢለይ፡ billai, pl. በላሊት፡ bellālít, *habit.*

በለድ፡ beled (بلد), B. *pays, patrie.*

በልገ፡ belge, *exiger le payement d'une ancienne dette.*

ቤሥ፡ bés, pl. አቤሥት፡ abést, *mari.*

በሽለ፡ bashla, et በስለ፡ basla, *cuire* n.; Caus. አብሸለ፡ abshele, *cuire,* act.; አታብሸለ፡ atabshele, *faire cuire;* N. A. አብሸሎት፡ abshelót, *coction.*

በሰ፡ besse, *supprimer.*

በስር፡ baṣr, *bon sens*; بصر.

(**በሠረ፡**) **አብሸረ፡** abshere, *faire courage, porter une bonne nouvelle*; **በሻረት፡** beshāret, *bonne nouvelle, cadeau de b. n.*

አትባሸረ፡ atbāshere, *donner à goûter.*

በሣበሠ፡ besābese, = **ፈናጠረ፡** *disperser.*

በስበሰ፡ beṣbeṣe, *amollir entièrement.*

በሦት፡ besót, pl. **በሥዋት፡** besuát, *front, chance.*

በሽዓ፡ beshā, *tache à la peau.*

በርሐ፡ barha, *luire*; Caus. **አብረሐ፡** abraha, *allumer, éclairer*; **ባሪሕ፡** bārih, *luisant, clair, pur*; **ቡርሕ፡** bürh; **ቡርሓን፡** bürhān, *lumière.*

በርሐ፡ berhe, *devenir chauve*; **ቡሩሕ፡** büruh, *chauve.*

በርሺም፡ bérshim, pl. **በረሺም፡** beréshshim, Parirstange (beim Schwert).

በርሸሸ፡ bersheshe, *vieillir* (habit) = **በሌ፡**

ቡሩር፡ burur, *spacieux, large, ouvert* (le terrain), *simple* (l'habit — non replié).

በርቀ፡ barqa, *éclairer* (blitzen); **በረቅ፡** bareq, *éclair.*

በርቀቀ፡ barqeqe, *devenir décrépit*; **ቡርቁቅ፡** burquq, *décrépit.*

በርበረ፡ berbere, 1) *piller*, 2) *étendre* (l'habit); **ቡርቡር፡** burbur = **ቡሩር፡**

በርበሪ፡ berberi, *poivre rouge.*

በረት፡ beret, *blanc* (la vache, l'homme).

በሮት፡ berót, pl. **በርዋት፡** beruát, *tache à la peau* (Hautmaal).

በረተ፡ berrete, *polir* (Aeth. **ለብረተ፡**).

በረከ፡ bāreke, *bénir* = **ደሐረ፡**

ብርከ፡ börk, pl. **አብሩክ፡** abrāk, *genou*; **አብረከ፡** abreke, *se mettre à genoux* (le chameau); **አታብረከ፡** atābreke, *faire agenouiller.*

በርዐ፡ ber'a, = **ፈርሐ፡** *craindre*, B.

ቡረይ፡ burai, *autruche*; fem. **ቡሪት፡** burit, *femelle de l'autruche, de l'agaçen.*

በሬይ፡ berei, pl. **አቤረት፡** abéret, *bœuf.*

(**በረየ፡**) **በሬ፡** bere, *nier*; **አብሬ፡** abre, *pardonner*; **ቡሩይ፡** burui, *innocent.*

በርደ፡ börde, *devenir froid*; Caus. **አብረደ፡** abrede, *refroidir*; N. A. **አብረዶት፡** abredot, *l'action de refroidir*; **አትባረደ፡** atbārede, *refroidir, calmer*; **ብርድ፡** bōrd, *le froid*; **ቡሩድ፡** burud, *froid*; **በረድ፡** bered, *grêle*; **በራዴት፡** berādet, *froideur*; **በርደደ፡** berdede, *froidir un peu.*

በረጀ፡ berredje, *faire la danse guerrière* (avant la bataille), *sautiller, menacer q'un par gestes et paroles.*

በርፀ፡ berdse, *arranger une affaire.*

ብሩፍ፡በሕለ፡ bruf behle, *partir, s'en aller.*

በቅለ፡ baqle, *germer* (la plante); Caus. **አብቀለ፡** abqele, *faire germer*; **ቡቅል፡** buql, *germe* (employé dans la bière).

(**በቀቀ፡**) **በቀ፡** baqqe, *ménager q'ch*; Pass. **በቀቀ፡** baqeqe, *être ménagé, réservé*; **በቆት፡** baqqót, *avarice.*

በቅበቀ፡ boqboqe, 1) *battre du beurre*, 2) *battre le cœur.*

በቅአ፡ baq'a, *rester.*

(**በቀየ፡**) **በቄ፡** baqe, *appréhender*; **በቆት፡** boqot, *appréhension, danger.*

በብዐ፡ baba, *être consterné.*

ቤት፡ bét, pl. **አብያት፡** abjat, *maison*, n. gén.

ቡቱ፡ buttu, *animal écaillé mangeur de fourmis.*

ቡቱሕ፡ butuh, *nain*

በትረ፡ batre, *se tenir debout*; Caus. **አብተረ፡** abtere, *ériger, mettre debout*; **በታር፡** betar, N. A. *l'être debout.*

በትር፡ batr, *bâton* (T[1].).

በተከ፡ batke, *trancher, couper, décider*; **ቡቱክ፡** butuk, *tranché*; N. A. **በቲክ፡** batik; Caus. **አብተከ፡** abteke, *faire trancher, crever*; Pass. **በተከ፡** batteke; **ብትክ፡** bötk, *charogne.*

በቴስ፡ batté, *eau miellée.*

ባንጃ፡ bānja, *lueur du feu.*

በአሰ፡ bāṣe, *se fâcher, se quereller*; Caus. **አትባሰ፡** atbāṣe, *mettre en colère, en dispute*; **ቡኡስ፡** buuṣ, *irrité*; **ተበሰ፡** tebaṣe, *se fâcher; combattre; se combattre* récipr.; **በስ፡** baṣ, *courroux, querelle.*

ባብ፡ bāb (باب), *porte.*

በአ፡ b'ā, *entrer*; Caus. **አበ፡** abā *faire entrer*; **ባኢ፡** bāi, *entrant, dedans.*

ቡኸረ፡ buikkere, *être l'aîné, le premier-né*; **አብከረት፡** abkeret, fém. *mettre bas, accoucher pour la 1*[re] *fois*; **ቢክር፡** bikr, *premier-né, aîné*; **ቢክረንት፡** bikrennet, *primogéniture.*

(**በከየ፡**) **በኬ፡** beke, *pleurer*; Caus. **አብኬ፡** abke, *faire pleurer*; **በከይ፡** bekei, *pleurs, lamentation.*

ባዕል፡ ba'l, *maître, possesseur*; **ባዕልና፡** ba'l'na, *Dieu*; **ባዕል፡ገዳ፡** ba'l geda, *associé dans le Terq* (**ጠርቅ፡**).

በዐት፡ b'at, *caverne.*

በዕኢር፡ bā'ir (بعير), *jeune chameau.*

በዐዘ፡ béza, *esp. d'antilope à cornes longues, droites.*

(**በዐደ፡**) **በዒድ፡** bā'id, *un autre.*

በዝኅ፡ bazha, *s'augmenter, être beaucoup*; Caus. **አብዘኀ፡** abzeha, *augmenter, multiplier*; **አትብዘኀ፡** atabzeha, *faire augmenter, exagérer*; **በዙኅ፡** bozuh, *beaucoup*; N. A. **በዝኄ፡** bezhé, *multitude*; **መብዘኅ፡** mebzeh, *la plupart.*

በይሖ፡ beiho, pl. **በየሒ፡** bejehi, *chacal.*

(**በየተ** بات) **ቤተ፡** béte, *passer la nuit sans souper.*

በየነ፡ bejene; **ተበየነ፡** tebejene, *s'éclaircir.*

በይን፡ bein, prép. adv. **በይንየ፡** bein'je, *moi seul.*

በዳሌ፡ beddalé, *pigeon blanc.*

በድለ፡ badle, *confondre, échanger*; Pass. **በደለ፡** baddele; N. A. **በድሎት፡** badlot, *change*; **በደሌብ፡** badeléb, id.

በደረ፡ bādere; **ተባደረ፡** tebādere, *aller* (à la source) *rivaliser.*

ቡዲር፡ budir, *anciennement.*

በድበደ፡ bedbede, *insulter q'un en disputant.*

በድነ፡ bedne, *puer*; **በደን፡** beden, *puanteur*; **በዳን፡** beddan, *puant.*

በዱ፡ bedu, *en friche* (la terre, brach).

በድዐ፡ bad'a, *se perdre*; **አብደዐ፡** abdá, *perdre*; **አትባደዐ፡** atbadé, *dérouter q'un.*

(**በጀለ፡**) **ተበጀለ፡** tebedjele, *s'ennuyer.*

በገሠ፡ boggese, *décamper, se mettre en route*; **አትባገሠ፡** atbāgese; **ተበገሠ፡** teboggese, *décamper*; N. A. **ቤጋሴት፡** boggaset; **ሞበገሥ፡** mobogges, *troupeau.*

በገረ፡ bāgere = **ፈንጠረ፡** *disperser, mettre en désordre*

በጉ፡ boggu, *esp. d'oiseau.*

በገን፡ begen, *gonorrhée* (Tripper).

በግዐ፡ begge', pl. **አበግዐ፡** abāgi', *mouton.*

በግዐ፡ beg'a, *attiser le feu.*

በገይ፡ beggai, *long* (de taille).

በጥለ፡ baṭla, *être vain, inutile.*

በጽሐ፡ batsha, *y arriver, atteindre*; Caus. **አብጽሐ፡** abtseha, *conduire, faire arriver*; **ባጺሕ፡** bātsih, *jeune homme fort.*

በጽበጸ፡ betsbetse, *remuer* (l'eau, le lait).

ተ፡

ታሕት፡ taht, prép. *sous, dessous.*

ተኅሣሥ፡ teḥsas, 1) *mois de décembre*; 2) *arbrisseau*, en amhar. kitkitta.

ተለመ፡ telleme, *commencer à labourer*; **ትልም፡** tölm, *ouverture du temps de labourage.*

(**ተልወ፡**) **ተሌ፡** tele, *suivre*; **አትሌ፡** atle, *faire suivre, faire accompagner*; **ተለይ፡** telej, pl. **ተለጅ፡** teledj, *pasteur.*

ተማሌ፡ temálé, abbr. **ማሌ፡** mālé, *hier*; **ማሌ፡ለሓ፡** mālé leha, *avant-hier.*

ተመ፡ تمّ tamme, *s'accomplir*; Caus. **አተመመ፡** atmeme, *accomplir*; **ተማም፡** temám, *fini, accompli.*

ተመር፡ temer, *seconde femme du vivant de la première*; pl. **አትማር፡** atmár.

ተምተመ፡ tamtame, *toucher, goûter.*

ቲሾ፡ tisho, pl. **አታሺ፡** atáshi, *baquet, seau*, esp. d'assiette en bois.

ተሽከ፡ teshke, *éternuer.*

(**ተስዐ፡**) **ትስዒ፡** tsiʿ, *neuf*; **ተስዓ፡** teṣā, 90; **ታሲዕ፡** tasiʿ, *le neuvième.*

ተስፋ፡ teṣfa, *espérance.*

ተርሐ፡ tarha, *passer la nuit sans dormir*; **መትረሕ፡** matrah, *gîte.*

ተረሰ፡ terreṣe, 1) *mettre la tête sur le* **መተራስ፡** mataraṣ, *chevet*; 2) *se mettre au lit* (de maladie).

ተርገመ፡ tergeme, *traduire.*

ተርፈ፡ tarfa, *rester, demeurer en arrière*; Caus. **አትረፈ፡** atrafa, *retenir*; **ተራፍ፡** terrāf, *restes.*

(**ተበዐ፡**) **ተቢዐት፡** tabiʿet, *nature, caractère.*

ተተከ፡ teteke, *écornifler.*

ተንተነ፡ tentene, *chercher la trace perdue* (d'une vache); **አተንተነ፡** attentene, *éplucher.*

ተንበለ፡ tenbele, *donner le cadeau à un nouveau marié*; N. A. **ተንበሎት፡** tenbelot, *cadeau.*

ቶንባክ፡ tonbāk, *tabac.*

ቶክላ፡ tokla, *loup* (Hyänenhund).

ተክለ፡ tekle, *planter, enfoncer*; Caus. **አትክለ፡** atkele; Pass. **ተከለ፡** tekkele.

ተከመ፡ tekme, *surveiller, garder*; **ቶኩም፡** tokum, *garde.*

ተውላሕለለ፡ taulāhlele, *faire des éclairs*; **ተውለሕ፡** tauleh, *éclair.*

ቲግሬ፡ tigré, 1) *province Tigré*; 2) *langue Tigré*; **ቲግራይ፡** tigrai, 1) *homme, qui parle Tigré*; 2) *sujet, plébéien.*

ተፍአ፡ taf'a, *cracher*; **ትፋት፡** töffat, *crachement, salive.*

ነ፡

ነኀለ፡ naḥele, *parler beaucoup*; **ኑኁል፡** nuḥul, *parleur.*

ኒኂስ፡ niḥiṣ, *maison en pierre, carrée, à toit plat.*

ነሕሰ፡ nahṣe = **ገልመ፡** *trahir.*

ነኅረ፡ naḥre, *mugir, rugir.*

ነሓር፡ nehār, pl. **አንሓራት፡** anharāt, *poitrine.*

ኒሀብ፡ nihb, *abeille.*

ነሐበይ፡ nahebei, *forgeron.*

ኑሑክ፡ nuhuk, *plante oléagineuse.*

(**ነሐየ፡**) **ነሔ፡** id. = **ነገፈ፡**, *essuyer, nettoyer*; **ኑሑይ፡** *essuyé.*

ነስሐ፡ naṣha, *avoir de bonnes intentions*; **ናሲሕ፡** naṣih, *pur, innocent.*

ነሥሐ፡ nashe, *couler* (l'outre trouée).

(**ነሰሰ፡**) **አንሰሰ፡** ansese, *acheter des vaches, commencer à former un troupeau*; **ኡንሱስ፡** unsus, *bestiaux.*

ኒስር፡ niṣr, *aigle.*

ነሸተ፡ neshete, *détruire.*

ነስነሰ፡ nesneṣe, *répandre, semer.*

ነሽነሸ፡ neshneshe, *allaiter.*

ነስአ፡ neṣ'a, *prendre*; **አተንስአ፡** atenṣa, *faire attention, entendre.*

ነሽገ፡ neshge, *se dégoûter.*

ኖራ፡ nora (نورة), *la chaux.*

ነቅለ፡ naqla, *arracher* (un pieu de la terre), *emmener*; Pass. **ነቀለ፡** naqqele; **ኑቁል፡** nuqul, *enlevé, arraché.*

ነቅመ፡ naqme, *rendre un son, appeler*; Pass. **ነቀመ፡** naqqeme; **ነቅም፡** naqm, *appel.*

ነቅሰ፡ naqṣe, *manquer, s'amoindrir*; Caus. **አንቀሰ፡** anqeṣe, *amoindrir, rendre défectueux*; **ናቂስ፡** nāqiṣ, *défectueux.*

ነቅበ፡ naqbe, *mordre, arracher* (avec les dents ou avec la tenaille); N. I. **መንቀብ፡** manqab, *tenaille.*

ነቅነቀ፡ neqneqe, *trembler* (la terre).

ነቅዐ፡ naqʿa, *crételer* (la poule).

ነቅአ፡ naq'a, *sonner*; Caus. **አንቅአ፡** anqa, *faire sonner*; N. **ነቃ፡** neqā.

ነቅፈ፡ naqfe, *effeuiller*; *prendre en mauvaise part?*

ኒብ፡ nīb, pl. **አይናብ፡** aināb, *dent.*

ኑብሐ፡ nabha, *aboyer* (le chien).

ናቢል፡ nābil, *aigle.*

ኑበረ፡ nebre, *rester, demeurer*; Caus. **አንበረ፡** anbere, *faire demeurer, entretenir*; **ሞንበር፡** monber, wonber, pl. **መናቢር፡** menábir, *chaise*; **ሞንበሮ፡** monberó, wonberó, *entretien*; **ነባሪ፡** nebāri, *coutume.*

ኑበዐ፡ nebʿa, **አንበዕ፡** anbaʿ, *pleurer*; **እንቡዕ፡** enbeʿ, *larmes.*

ነቢ፡ nebí, *prophète.*

ነተሐ፡ natha, *plumer* (l'oiseau); Pass. **ነተሐ፡** nattehe.

ነቡል፡ nebul, id. = **ሐራስ፡**, *accouchée.*

ነእስ፡ nä'ṣ, *homme.*

ነእሸ፡ náʾsha, *être, devenir petit*; **ኑሽ፡** nush, *petit*; **አናሸ፡** anāshe, *rendre petit*; **መናሽ፡** menash, *le cadet.*

ነክሰ፡ nakṣe, *décamper*; N. A. **መንክስ፡** mankaṣ.

ነክሸ፡ näkshe, *mordre*; Pass. **ነከሸ፡** näkkeshe; Caus. **አንከሸ፡** ankeshe; N. A. **ነኪሽ፡** näkish.

ነክረ፡ nekre, 1) *exalter, honorer*; 2) *emplir.*

ነከተ፡ nekete, = **ወለፈ፡** wollefe, *s'habituer à q'ch.*

(**ነከየ፡**) **ነኬ፡** neke, *chevroter* (la chèvre); N. A. **ነኬት፡** nekét.

ነወሐ፡ nauche, *s'alonger, s'élargir*; **ነዊሕ፡** naueh, *long, large.*

(**ነወሰ፡**); **ተነወሰ፡** tenaúeṣe, = **ተዋነሰ፡** *s'amuser* (algedén).

(**ነወከ**); **ተነወከ፡** tenaueke, = **ተዋርከ፡** *aller de côté.*

ኖአይ፡ noei, 1) *vaches*; 2) *propriété, effets*; ነይ፡ neï, *appartenant à*; ነይክ፡ neïka, *à toi app.*

ነዊት፡ nauit, pl. ነው፡አይ፡ nauei, *chevreau.*

ን፡ nā m., ኒ፡ nāi f., *viens!* pl. ነዑ፡ nū, *venez!* interj.

ነዐየ፡ naje, *aller à la chasse*; ነዐይ፡ nāi, *chasse.*

ኑዔ፡ nu'e, *flèche de la charrue.*

ነዕልት፡ nā'lt, *belle-soeur* (soeur du mari).

ነዝረ፡ nazre; አንዘረ፡ anzere, *saigner du nez.*

ነዝሐ፡ nazha, *suer* (l'outre — le beurre).

ነዝአ፡ nez'a, *enlever, arracher.*

ነይ፡ voy. ኖአይ፡

ኒእት፡ (نية) ni'et, *caprice, disposition*; አክይ፡ኒእት፡ akei niet, *mauvaise humeur.*

ነድነደ፡ nednede, *secouer.*

ነድአ፡ ned'a, *conduire, chasser devant soi, renvoyer.*

ነደ፡ nadde, *se brûler*; Caus. አንደደ፡ andede, *brûler, allumer*; ኑዱድ፡ nudud, *consumé par le feu*: ነዲድ፡ nedid, *le brûler.*

ነድቀ፡ nadqe, *élever un bâtiment*: Pass. ነደቀ፡ naddeqe; P. P. ኑዱቅ፡ nuduq, *bâti.*

ነድፈ፡ nadfe, *verser* (de l'eau).

ነጀ፡ nedjdje, *arracher les cheveux.*

ነግሐ፡ neghe, = ፃነ፡ *se dégoûter de q'un.*

ነገል፡ neggel, *chevreau mâle*; ነገለት፡ neggelet, *chevreau femelle*; pl. አናጊል፡ anaggil.

ነግረ፡ negre, *parler* (us. rarement en Tigré); ነግር፡ negr, *discours, affaire.*

ነገብ፡ negeb, *chance, bonne fortune.*

ነጌብ፡ negéb, *plaine.*

ኑጎት፡ nugot, *trompe* (de l'éléphant).

ነግደ፡ negde, *faire le commerce de caravane*; አንገደ፡ an'gede; ታንገደ፡ tān'gede, *demander l'hospitalité*; አንገዳ፡ en'geda, pl. አናጊድ፡ anágid, *hôte.*

ነግፈ፡ negfe et ናገፈ፡ nāgefe, *balayer*; አንገፈ፡ an'gefe, *protéger, soutenir*; N. A. መንገፎት፡ men'gefót; መንገፈይ፡ men'gefei, *protecteur.*

ነጽሐ፡ natsha, = ለጽሐ፡ *être pur.*

ነዐረ፡ nadsre, *regarder*; አንዐረ፡ andsere, *fixer les yeux.*

ነዐበ፡ nedsbe, *se froisser* (un membre).

(ነዐየ፡) ነዒ፡ nadse, *présenter, tendre.*

ነጽፈ፡ natsfe, *sécher, tarir* (le lait); ኑጹፍ፡ nutsuf, pl. ነጻይፍ፡ natsaif, *vache sans lait.*

ነዐፈ፡ nadsfe, ናዐፈ፡ nadsefe, አንዐፈ፡ andsefe, *étendre le tapis*; ነፃፍ፡ nedsáf et መንፃፍ፡ mendsaf, *tapis.*

ነፍኀ፡ nafha, *enfler, boursoufler*; Pass. ነፈኀ፡ naffehe, *s'enfler*; Caus. አንፈኀ፡ anfehe.

ነፍስ፡ nefs; መንፈስ፡ menfes, *âme*; ነፈስ፡ nefes, *haleine*; ተነፈሰ፡ tenefese, *respirer.*

ናፈረ፡ nāfere, 1) *glisser* (l'anneau du doigt); 2) *étinceler, sauter sur q'un.*

ነፍነፈ፡ nafnafe, *tomber à petites gouttes* (la pluie).

ነፍዐ፡ nef'a, *se rendre utile*; መንፋዕት፡ menfa't, *utilité.*

ነፈ፡ nafe, 1) *cribler*; ኑፉይ፡ nufui, *criblé*; N. I. መንፌ፡ menfé, *tamis*; 2) *remuer* (ledern).

ናፍደ፡ nafde, *s'éveiller en sursaut*

ነፍገ፡ nafge, *être avare*; ኑፉግ፡ nufug, *avare.*

ናፈጠ፡ nafete, *ronfler.*

ነፍጀ፡ nafdje, *s'échapper* (le chameau).

አ፡

አሐ፡ 'ahā, *vaches*; pl. de ዎድ፡ wod.

አኁ፡ 'ahu, pl. ኀው፡ hau, *frère, cousin, parent*: አኀት፡ 'ahet, pl. አኅዋት፡ *soeur, cousine, parente.*

አሆ፡ 'aho, *voilà.*

አሐድት፡ 'ahadte, ሐድት፡ hadte, *un.*

ኤለ፡ 'éle, pl. አዌሊ፡ auelli, *puits.*

አለለ፡ 'alele, *se rouiller*; አላል፡ 'alāl, *la rouille.*

አለቡ፡ 'alabu, *il n'y a pas, il n'a pas.*

አሌተ፡ 'aléte, አልሔ፡ 'alhé, *utinam!* part. opt.

አለፍ፡ 'ölef, *dix mille.*

ኡም፡ 'umm, pl. ኡማት፡ 'ummat, *mère, tante.*

ኢማመት፡ 'imāmet, *la dime du butin.*

አመረ፡ 'amere, *connaître, savoir*; አምር፡ *connaissance*; አታመረ፡ 'atāmere, *faire savoir.*

አሙር፡ 'amur, pl. አማይር፡ 'amāir, *seau lissé de djerid.*

ኡምባሬ፡ 'umbáre, *commère, jaseuse.*

ኡምበርሐጋ፡ 'umberhagā, *esp. d'antilope*: Amh. ሳሳ፡ sasa.

አመት፡ 'ámet, pl. አአሙት፡ 'a'amut, *esclave, fém.*

አሞት፡ 'amot, *bile.*

አምነ፡ 'amne, *croire, se fier*; Pass. ታመነ፡ tammene, *être cru, recevoir confiance*; ኡሙን፡ 'ummūn, *homme de confiance*; N. አሚን፡ 'amin, *confiance.*

አመዕል፡ 'amé'l, pl. መዕለት፡ ma'let, *journée.*

አሼ፡ 'eshé, *où?*

እስ፡ 'iss, *mesure* (de grains).

ኢሳ፡ 'isa, *esp. d'oiseau devin.*

አሶ፡ 'aso, *fièvre intermittente.*

አስኅተፈ፡ 'asahtefe, *se tromper en parlant* (sich versprechen.

አሥል፡ 'asl (ar.), *origine, famille.*

አሻም፡ 'asham, *verroteries, conteries.*

አሰሰ፡ 'asese, = ሐዘነ፡ *s'attrister*; ታሰ፡ tāse, *se repentir*

አሥር፡ 'asr, *trace*; አታሠረ፡ *suivre la trace.*

አሰረ፡ 'asre, *lier*; Pass. ታሰረ፡ tasere; ማሰር፡ maser, *lien.* N. A. እስረት፡ ıṣret.

አሳር፡ 'asār, *gencive.*

ኤሱር፡ 'ésur, *corail noir.*

አሼር፡ 'ashir, *poli, noble*; አሽረት፡ 'ashret, *politesse*; ታሽረ፡ tashere, *faire des politesses.*

አሥሬዲ፡ 'asrādi, *cuivre.*

አሽቢሎ፡ 'ashbilo, *petite saucisse.*

አሥን፡ 'ösn, pl. አሣን፡ 'asan, *sandale.*

አሲት፡ 'esit, *femme*; pl. አኒስ፡ 'anis.

አስቲር፡ 'astir, *firmament, ciel.*

አሽከለለ፡ 'ashkelele, *veau âgé de huit jours*

አስከምከመ፡ 'askemkeme, *chevroter.*

አሳዕት፡ 'esā't, *feu.*

አሮ፡ 'oro, *un*, n. card.

አረም፡ 'arem, *peau d'un veau.*

አረምደት፡ 'arāmdet, pl. አረሚድ፡ 'aramid, *bois de lit*

አረብ፡ 'arab, pl. አረባት፡ 'arabāt, *esp. d'antilope.*

እርበነ፡ 'erbáne, pl. አረቢን፡ 'arābin, *soc de la charrue.*

አራት፡ 'arāt, *lit de repos, Angaréb.*
አርኮክበይ፡ 'ärkokebéi, *le palmier Doum.* B.
አርከይ፡ 'ärkei, pl. አረኪት፡ 'arakít, *lit immobile.*
አርዌ፡ 'arué, pl. አረዊት፡ 'arauít, *serpent.*
ኤርዌት፡ 'éruet, pl. ኤረው፡ 'érau, *la femelle de l'éléphant.*
አርዖት፡ 'aro't, *le joug.*
(አረየ፡) አሬ፡ 'āre, *ramasser, choisir;* አረይ፡ 'arei, *part du butin.*
አረዴብ፡ 'aradéb, *tamarin* (arbre et fruit).
እርጥ፡ 'ört, እረጥ፡ 'öreth, *intérieur de la terre* (Unterwelt).
አርጸት፡ 'ärtset, pl. አረጺት፡ 'aratsít, *Thermite.*
አቅሉዕለ፡ 'aqlu'le, *monter, aller en montant.*
አብ፡ 'ab, pl. አበጅ፡ 'abedj, *père, oncle;* አቦት፡ 'abot, *grand' mère;* አብ፡አብ፡ 'ab-'öb, *grand-père.*
አቤ፡ 'abié, 'aivé, *oui* (de በሕለ፡አቤ፡ *je dis*).
አብሉ፡ 'ablu, pl. አበሊ፡ 'aballi et አብሉታት፡ 'ablutát, *esp. de tente en nattes.*
አበል፡ 'obel, *tamarisc* (Arab. ṭarfa طرفة).
አበረ፡ 'abbere, *vieillir* (l'homme); አቤር፡ 'abér, *vieux;* እብር፡ 'übr, *vieillesse.*
አብሬት፡ 'abrét, *exemple.*
አበርመት፡ 'ébermet, 1) *esp. d'arbre;* 2) *pou de chameaux,* pl. በራም፡ berám.
እበነት፡ 'ebbenet, pl. እበን፡ 'ebén, *pierre.*
አብአ፡ 'ába, *se refuser, haïr;* አበይ፡ 'abéi, *ennemi;* ኢቢ፡ 'ibbí, *inimitié;* አታበ፡ 'atābe, *faire haïr.*
አብዓ፡ 'ab'ā, *source de montagne.*
አበዳ፡ 'abadā, *jamais* (ابدا).
ኤትሮ፡ 'étro, *le Beni Israël,* esp. d'antilope, pl. አዳሪት፡ 'addārít.
እትሮ፡ 'etro, pl. አታሪ፡ 'atarri, *vase de terre.*
አተንከበ፡ 'atánkebe, *gravir une montange en la longeant.*
አታብ፡ 'atāb, *esp. de petite sauterelle.*
አትአ፡ 'at'a, *entrer;* Caus. አአትአ፡ 'āta, *faire entrer;* ኤቴ፡ 'été, *porte, entrée.*
አተይ፡ 'etéi, *où?* adv.
አኒስ፡ 'aníṣ, *femmes,* pl. (Sing. አሲት፡).
እንበለ፡ 'enbele, *outre, — excepté,* prép.
እንበልበለ፡ 'enbélbele, *étinceler.*
አንበተ፡ 'ánbete, *entreprendre, commencer;* Pass. ታንበተ፡ tánbete, *être commencé;* Caus. አታንበተ፡ 'atánbete, *faire commencer.*
አንበጣ፡ 'ánbeṭa, pl. አናቢጥ፡ 'anābiṭ, *sauterelle.*
አንታር፡, pl. አናቲር፡ 'antār, 'anātir, B., *cabaret rond natté.*
እነት፡ 'net, pl. አንሳ፡ 'enṣa, *chamelle.*
አነነ፡ 'ánene, ታነነ፡ tánene, *mugir* (le boeuf).
ኢንካ፡ 'inka, fém. ኢንኪ፡ 'inki, *prends;* ኢንኩ፡ 'inku, *prenez,* Imp. interj.
አንክለት፡ 'ánkellet, *colline.*
አንከረ፡ 'ankere, *fermer la bouche à q'un.*
አንከር፡ 'anker, *gosier.*
አንደር፡ 'ánder, pl. አናዲር፡ 'anādir, *flûte.*
አንደከ፡ 'ándeke, ታንደከ፡ tándeke, *se mettre la ceinture, se ceindre.*
እንዶደለ፡ 'endoddele, *branler* (la cloche).
ኢንጌራ፡ 'in'géra, pl. አናጊር፡ 'anággir, *pain* (amhar.).

አንገብ፡ 'án'geb, *anus.*
አንጉብ፡ 'án'güb, *village,* pl. አናጊብ፡ 'anágib.
አንጸበ፡ 'antsebe, *laisser passer la pluie* (le toit, filtrer).
አንጸበት፡ 'antsābet, pl. አናጺብ፡ 'anātsib, *nerf, corde.*
አንጸይ፡ 'äntséi, 'äntshei, pl. አናጺት፡ 'anatsit, *rat.*
አክለ፡ 'akle, *suffire;* Caus. አታክለ፡ 'atākele, *donner suffisamment;* አክል፡ 'akl, *tant que;* አክሉ፡ 'aklu, *tant que lui;* አክል፡ሄት፡ 'akl het, *égal, pareil, l'un comme l'autre;* አክልሚ፡ 'aklmi, *combien.*
እክል፡ 'ökl, *les grains, Dourra;* እከለት፡ 'ökelet, *un grain;* አኬለት፡ 'akélet, *Polenta* (*bouillie de farine*).
ኢኮን፡ 'ikón, ኢኮኒ፡ 'ikoni, *ce n'est pas, il n'est pas, non pas.*
አካን፡ 'akán, pl. አካናት፡ 'akānāt *endroit, place* (مكان).
(አከየ፡) አኬ፡ 'ake, *devenir mauvais, s'empirer;* Caus. አታኬ፡ 'atāke, *rendre mauvais;* ኡኩይ፡ 'ukui, *mauvais, méchant;* N. ኢኪት፡ 'ikít, አከይ፡ 'akei, *méfait, mal.*
አካጀ፡ 'akādje, *perversité, bassesse;* ብዓል፡አካጀ፡ b'āl 'akādje, *intrigant, pervers.*
አውሒ፡ 'auhé, *arbre, esp. de Wonsa.*
አውል፡ 'aul, *la saison des pluies au Samhar* (Nov.—Févr.).
አዋል፡ 'auál, *petit de l'éléphant.*
አዎለተ፡ 'awóllete, *dévier, se ranger de côté.*
አወተ፡ 'aúete, *être créancier de q'un.*
አዘመ፡ 'ezme, *se taire;* ዝም፡ züm, *silence;* ዝም፡በሕለ፡ züm behle, *se taire;* መዛም፡ mezām, *silence.*
እዝን፡ 'özn, pl. አዛን፡ 'azān, *oreille;* አዛን፡ 'azzān, *oreillard.*
አዘዘ፡ 'azeze, *ordonner.*
አዝ፡ 'az, 'ad, *pays, tribu.*
እዜ፡ 'ezé, *à présent.*
ኢድ፡ 'id, pl. ኢደይ፡ 'idei, *main.*
ኤዶ፡ 'édo, *peau de chèvre.*
አዳም፡ 'addám, *les hommes* (n. gén.).
እደር፡ 'ödder, *moutarde.*
አደብ፡ 'ádeb (Ar.), *politesse, civilité.*
አዶንገለት፡ 'adón'gelet, pl. አዶንገል፡ 'adón'gel, *harricot.*
እዲግ፡ 'edigg, 'edügg, pl. አዱግ፡ 'ādug, *âne,* አድጊት፡ 'edgit, *ânesse.*
ኢጅ፡ 'idj, ኢጀይ፡ 'idjai, pl. አአጁይ፡ 'aádjui, *bois, morceau de bois.*
ኢጅጅ፡ 'idjādj, *colline.*
አግዋሕ፡ 'aguah, *de bon matin;* አትጋወሐ፡ 'atgaúehe, *partir de bon matin.*
ኢጋል፡ 'igal, pl. ኢግል፡ 'igl, *veau.*
አገሌ፡ 'agèlé, *quelque peu, un tel, quelque chose.*
እግር፡ 'égr, pl. አጋር፡ 'agār, *pied, jambe.*
አግረ፡ 'ágre, *aller acheter ou vendre du Dourra au marché;* እግሪ፡ 'egri, *caravane de Dourra.*
አገበ፡ 'ágaba, *buffle;* ገለብ፡አገበ፡ geleb 'agaba, *bouclier de peau de buffle.*
አጊት፡ 'agit et ባጊት፡ bāgit, *vite,* adv.
አጎት፡ 'ogót, *petit pot de terre.*
አገደ፡ 'agédda, *à plus forte raison.*
አገፍተነ፡ 'agáftene, *mettre le couvercle.*
አጥፌት፡ 'áṭfet *pierre de foyer,* pl. አጣፊ፡ 'aṭáfi, *les trois pierres, qui forment le foyer, le foyer*

አፍ፡ 'af, pl. **አፈይ፡** 'aféi et **አፈጅ፡** 'afédj, *bouche, embouchure.*

አፍ፡ 'of, *lion.*

አፌት፡ 'afét, *la partie de la maison auprès de la porte.*

አፎ፡ፀሓይ፡ 'afo tsahai, *le matin après le lever du soleil.*

ኦፋ፡ 'öffa, *petit vase natté* (pour l'eau, le lait etc.).

ኤፊን፡ 'éfin, *amende que doit payer le mari à sa femme au Barka.*

ከ፡

ከሀለ፡ kähle, käle, *pouvoir, supporter;* **ክሀለት፡** kõhlet, *pouvoir, puissance, patience.*

ከሐደ፡ kahede, *nier, contester* q'ch; Caus. **አክሐደ፡** akhede; **ተካሐደ፡** tekähede, *se disputer,* récipr.; N. A. **ክሕድ፡** k'hed, *dispute, procès.*

ከሌ፡ kalé, pl. **አከሊት፡** akallit, *marmite.*

ኩሉ፡ kullu, *tout.*

ከላ፡ kálä, *très grand, géant.*

ከልሀ፡ kalha, *saigner q'un au front;* Pass. **ከለሀ፡** kallehe *se saigner, être saigné.*

(**ከለለ፡** Aeth.), **ከላል፡** kelál, pl. **አኪለት፡** akillet, *flèche* (en bois ou en corne, qu'on se met comme ornement dans les cheveux).

ከለለ፡ kólelo, *tournoyer.*

ከለሥ፡ káles, adv. *de bonne heure, au matin.*

ከልሰ፡ kalṣe (خلص), *finir, achever;* Pass. **ከለሰ፡** kalleṣe; Caus. **አትካለሰ፡** atkállese, *faire achever;* **ከለስ፡ውመለስ፡** kalleṣ u melleṣ (*finir et y retourner*) *homme indécis.*

ከልብ፡ kelb, pl. **ኩሉብ፡** kulub, **አክላብ፡** aklab, *chien.*

ኬለብ፡ kéleb, *enceinte d'épines, enclos.*

ኬላብ፡ kéläb, *pipe* (esp. de nargilé).

ኩሌ፡ küle et **ኩሎት፡** kulót, *deux;* **ካሊ፡** kali, *le second.*

ከልኮት፡ kolkót, pl. **ከሎኪ፡** kolokki, *corbeille.*

ከልዐ፡ kal'a, *refuser q'ch.;* Caus. **አክልዐ፡** akl'a; **አተከልዐ፡** atakl'a, *faire refuser;* Pass. **ከለዐ፡** kall'a.

ከልጸም፡ kúltsem, kúltshem, pl. **ከለጺም፡** kelétstsim, *os de l'avant-bras, radius.*

ከልፈ፡ kelfe, **ከለፈ፡** kälefe, *contrarier, contredire, s'opposer.*

ከም፡ kom, et **ከምሰል፡** komṣel, *comme,* conj.

ከማ፡ kemä, *aussi, encore* (كمان).

ከምለት፡ kámlet, pl. **ከመል፡** kamal, *pou.*

ኩሚሽ፡ kumísḥ, pl. **አክመሻት፡** akmeshat, *jonc.*

ከምሸ፡ kamshe, **ከመሸ፡** kámesho, *essayer, goûter;* Caus. **አክመሸ፡** akmeshe; Pass. **ከመሸ፡** kammeshe; **ከምሸት፡** komshet, *prise de tabac.*

ከምረ፡ kamre, *accumuler;* Pass. **ከመረ፡** kammere.

ከምጀጀ፡ kamdjedje, *se rider, froncer* (le visage); **ኩምጁጅ፡** kumdjudj, *ridé*

ከስሐ፡ kasḥa, *salir;* Pass. **ከሰሐ፡** kasseḥa; **ከሰሕ፡** kaṣṣeḥ *sale, impur.*

ከስለት፡ koṣlet et **ኩስራ፡** kuṣra, *esp. d'arbre, Rhamnus nebeka;* Ar. سدر.

ከስተ፡ kaṣta, *ouvrir;* Pass. **ከሰተ፡** kaṣṣete; P. P. **ኩሱት፡** kuṣut, *ouvert;* Caus. **አክሰተ፡** akṣete.

ከስተረ፡ kaṣtere, — **ነግፈ፡** *balayer, nettoyer*

ከስነ፡ kaṣna, *sommeiller;* Caus. **አክሰነ፡** akṣene; **አታክሰነ፡** atákṣene, *faire som.;* N. **ክሳን፡** koṣau, *sommeil.*

ከስከሰ፡ kaṣkaṣe, *secouer la tête, les cheveux; éveiller q'un en le secouant.*

ኩስኩስ፡ kuṣkuṣ, *le vomer.*

ከሽፈ፡ kashfe, *tarir, diminuer* (le lait de la vache); Caus. **አክሸፈ፡** ákshefe, *faire tarir.*

ካር፡ kär, *la faim.*

ኮር፡ kor, pl. **አክዋር፡** akuár, *selle* (de cheval).

ከረ፡ kéra, *les gens de —,* p. ex. **ከረ፡ሞሐመድ፡** kera Mohammed, *Mohammed et ses gens;* **ከራዊ፡** keraúi, *troupe, armée.*

ከረም፡ kerem, *la saison des pluies;* **ከርመ፡** kerme, *venir la saison des pluies;* **አክረመ፡** ákreme, *passer la saison des pluies* dans quelque endroit; Caus. **አትካረመ፡** atkáreme, *faire passer la saison des pluies.*

ከረመ፡ kerreme, *être séparé* (l'un parent de l'autre).

ካሪም፡ kárim, *bien-fonds, immeuble.*

ከራመት፡ kerrämet, pl. **ከረሪም፡** kerrerim, *trou ou cavité contenant de l'eau de pluie.*

ኩርማት፡ kurmát, *tronc d'arbre.*

ኮርሸት፡ kórshet, *fraise* (Gekröse).

ካረረ፡ karere, *coucher;* **አክረረ፡** *se coucher;* N. A. **አክረሮት፡** akrerót; Caus. **አታክረረ፡** atakrere, *mettre coucher, forcer à se coucher;* **ኢንክራር፡** inkerar, *l'état d'être couché sur le dos.*

ከርከረ፡ kerkere, *être, devenir grossière* (la farine); **ኩርኩር፡** kurkúr, *grossier.*

ከርከራ፡ kérkerra, *esp. d'arbre.*

ከርከሬ፡ kérkerré, *esp. d'oiseau.*

(**ከረየ፡**) **ከሬ፡** kerre, *descendre;* **ኩሩይ፡** kurruj, *descendu.*

ከረይ፡ kerei, *loyer, gage;* **አትካሬ፡** atkäre, *louer, engager*

ካረይ፡ kärei, pl. **አካሪ፡** akarri, **ከረጅ፡** keredj, *hyène.*

ኩርባጅ፡ kurbadj, *jeune éléphant mâle adulte.*

ኩርጡማ፡ kurṭuma, *bout supérieur de l'oreille.*

ኮርጸ፡ kortse, kortshe, **ካረጸ፡** karetse, karetshe, *couper, trancher;* N. A. **ኮሪጽ፡** korrits.

ከርፈ፡ karfe, **ካረፈ፡** kärefe, 1) *peler, écorcer; gagner la vie en vendant des écorces d'arbre;* 2) *rider le front;* 3) *ceindre, environner.*

ካበሮ፡ kabero, *tambour.*

(**ከበረ፡**) **አክበረ፡** *honorer, exalter.*

ኩብከበ፡ kabkabe, *sautiller* (à la manière de l'autruche); N. A. **ኩብኩብ፡** kebkäb.

ኩበደ፡ kabde, *devenir lourd, pesant;* N. **ከበደት፡** kebadet, *pesanteur;* **ኩቡድ፡** kubud, *lourd, sérieux* (de caractère).

ከበድ፡ kebed, pl. **አክቡድ፡** akbüd, *ventre, estomac.*

ኪብደት፡ kibdet, *foie.*

ኩቱ፡ kuttu, *esp. d'oiseau.*

ከትሐ፡ katha, *faire signe de la main.*

ከትቤት፡ ketbét, *l'intérieur de la maison.*

ከትበ፡ katba, *écrire* (Ar.).

(**ከተፈ፡**) **ከታፍ፡** kataf, *jambe.*

ኬን፡ kén, *là bas,* adv. — **ካን፡** kau, *assez, suffit!*

ኩናት፡ kúnat, konat, *lance;* pl. **ኩዎኒ፡** kuómni.

ከንተፈ፡ kántefe, *hacher, dépecer;* P. P. **ኩንቱፍ፡** kuntuf.

(**ከነነ፡**) **መኮንን፡** mekonnen, *gouverneur, chef.*

ከንከነ፡ kankene, *froncer les sourcils.*

ከንክኒት፡ kaukanit, *fièvre intermittente.*

ከንዶ፡ kändo, *qui sait? peut-être, je n'en sais rien* (Ar. يمكن).

ከንጂ፡ kándji, *roseau, jonc de Dourra.*

ከንፈር፡ káufer, pl. ከናፊር፡ kanáfir, *lèvre.*

ከእፀ፡ kädse, *couler* (schleichen), *ramper.*

ከከብ፡ kókeb, pl. ከዋኪብ፡ kauákkib, *étoile.*

ከከን፡ kóken, pl. ከዋኪን፡ kauákkin, *cavité dans le rocher, où l'eau de pluie se conserve.*

ኩዋ፡ kuā, *corbeau.*

ኩዋነ፡ kuáne, *gîte des bergers* (dans l'enceinte).

(ከዊን፡); Nég. ኢከን፡ ikon, *il n'est pas.*

(ከዐበ፡ Aeth.); ከዕበት፡ ka'bet, *prêt à cent %*; አከዕበተ፡ aka'bete, *prêter à cent %.*

(ከዕወ፡) ከዓ፡ kā, *se verser* (l'eau); Caus. ከየዐ፡ keje, *verser.*

(ከየደ፡) ኬደ፡ kéde, *marcher sur q'ch.*; ኬደት፡ kédet, *s'en aller (la femme), abandonner son mari.*

ከደ፡ kadde, *déchirer* (l'habit); P. P. ኩዱድ፡ kudúd.

ከድመ፡ Ar. kedme (خدم), *servir.*

ከደራ፡ kaderā, *esp. d'abeille.*

ከደን፡ keden, *désert*; ከደንየ፡ keden'je, *o mon désert*, expr. de douleur.

ከድነ፡ kedne, *couvrir, habiller*; Pass. ከደነ፡ *keddene*; መከደን፡ mekden, *couvercle*; ከዳን፡ kedān, *habit.*

ከዳነ፡ keddáne, *forgeron.*

ከድዕ፡ kĕdo', *poussière.*

ከጀለ፡ kadjle, *se gêner, être modeste*; Caus. አከጀለ፡ akdjele.

ኮጀበ፡ kodjbe, *pincer* (zwicken, mit den Augen, mit der Zange).

ከገይ፡ kogei, pl. ከዋጊ፡ kauági, *esp. d'arbre, Higlig.*

ከጠለ፡ katle, *s'attacher à q'un*; ተከጠለ፡ tekattele, id.; ኩጡል፡ kutul, *attaché, protégé.*

ከጠረ፡ katre, *tomber à petites gouttes* (la pluie).

ከጠፈት፡ katfet, pl. ከጣፍ፡ katāf, *feuille.*

ከጸረ፡ kotsere, *terminer, contracter*; ከጽረት፡ kotsret, *contrat*; Pass. ተከጸረ፡ tekótstsere.

ከጺር፡ katsír, *la hampe de la lance.*

ከፍ፡ በሕለ፡ kaff béhle, *s'asseoir.*

ከፍለ፡ kafla, ከፈለ፡ käfele, *diviser, partager*; Caus. አከፈለ፡ akfele; N. ከፍለት፡ kaflet, *division*; ኩፉል፡ kufful, *partagé.*

ከፍረ፡ kafre, *remplir* (la pipe), PP. ኩፉር፡ kuffur.

ከፍቱን፡ kaftún, *joli.*

ከፍን፡ kefn, *linceuil*; ከፈነ፡ keffene, *être couvert du linceuil*; Caus. አከፈነ፡ akfene, *fournir du linceuil.*

ከፍአ፡ kaf'a, *devenir mauvais, être laid, empirer*; ኮፉ፡ kofú, *laid.*

ኩፊእት፡ kufi'et, *ornement d'argent que les femmes portent sur la tête.*

ወ፡

ወሕለ፡ wahle, *se noyer*; ዋሕል፡ wahl, *bas fond.*

ወሐሰ፡ wahese, ተወሐሰ፡ tewahese, *cautionner*; አውሐሰ፡ auhese, *donner caution*; Caus. አትዋሐሰ፡ atwahose, *obliger à une caution*; ዋሐስ፡ wahes, *garant.*

(ወሀበ፡) ሀበ፡ hebe, hewe, *donner*; ሂአብ፡ hiáb, *don, cadeau*; አትሀበ፡ athewe, *faire donner*; ሀይበይ፡ heibei, *libéral.*

(ወሐደ፡) ሐደ፡ hade, *diminuer, être en petit nombre*; Caus. አውሐደ፡ auhede, *rendre peu*; ሑድ፡ hud, *peu.*

ዋሐጠ፡ wähete, 1) *couler* (la rivière); 2) *submerger, engloutir, avaler*; ውሒጥ፡ wuhit, *courant d'eau*; ተወሐጠ፡ tewahete, *se noyer.*

(ወለበ፡) ተዋለበ፡ tewollebe, *tourner, regarder en arrière.*

ዎልዎል፡ wolwol, *vent*; ወልዎለ፡ wolwole, *souffler* (le vent).

ዋሌ፡ wäle, *conduire* (le chameau) *à la corde*; Pass. ተዋሌ፡ tewale.

ዎልደ፡ wolde, *accoucher, mettre bas*; Pass. ዎለደ፡ wollede; ተዎለደ፡ tewollede, *naître*; Caus. አውለደ፡ aulede, *faire accoucher*; አትዋለደ፡ atwälede, *faire accoucher*; ዎልድ፡ wold, abbr. ዎድ፡ wod, *enfant, fils*, pl. አውላድ፡ aulād; ወለት፡ welet, pl. አዋሊድ፡ auālid, *fille*; ዎሊድ፡ wolīd, *l'action d'accoucher.*

ዎስከ፡ woske, *joindre, augmenter*; ተውሳክ፡ tausāk, *complément, augmentation.*

ዎስደ፡ wosde, = ረፍዐ፡ *emporter.*

ውስት፡ ust, *au milieu, le milieu* (rare).

ውሱፍ፡ usuf, *hâbleur.*

ዎረኅ፡ woreh, pl. አውራኅ፡ aurah, *lune, mois.*

ዎርሰ፡ worse, *hériter*; ውርስ፡ wurs, *héritage*; አውረሰ፡ aurese, *faire héritier.*

(ዎርሰወ፡) ዎሬሳ፡ worésā, id. = ቲግረይ፡ tigrai, *sujet, plébéien.*

ዎረ፡ worre, *ravager, dévaster*; N. A. ዎራር፡ worār, *dévastation*; Pass. ዎረረ፡ worrere.

ዎርቅ፡ worq, *argent.*

ዎራቅ፡ worāq, *papier* ورق.

ወርበ፡ worbe, *se faire soir* (Aeth. ዐረበ፡); ተዎረበ፡ teworrebe, *se mettre en route après midi*; Caus. አትዎረበ፡ atworrebe, *faire partir après midi*; N. A. ዎረብ፡ woreb, *le départ après midi.*

(ወረከ፡) ተዎርኬ፡ teworke, *se ranger de côté, laisser passer.*

ወርደ፡ worde, *descendre à l'eau, au puits, aller chercher de l'eau au puits*; N. A. ዎሪድ፡ worīd; ተዋረደ፡ tewärede, *parier*; ውረድ፡ wured, *serment*; ዎሪድ፡ worīd, *gorge.*

ዋቀረ፡ wāqere, *travailler la pierre*; N. I. ሙዎቀር፡ muóqer, *ciseau* (de pierre).

ዎቅዐ፡ woqa, *forger, frapper* (le fer).

ዎተ፡ wotte, ዋተተ፡ wätete, *enfoncer, affermir*; P. P. ውቱት፡ wutūt.

ዎነሰ፡ wonnese, ተዎነሰ፡ tewonnese, *s'amuser, s'entretenir.*

ወኒን፡ wanin, *bêtes sauvages.*

ወነ፡ voy. መነነ፡

ዎነ፡ wonne, *se dégoûter de q'ch, avoir une aversion contre q'un*; N. A. ዎነኔብ፡ wonnenéb.

ወንጌል፡ wan'gél, *faute, crime.*

ዋንጉ፡ wān'gu, *esp. de cicogne.*

ውኡይ፡ wu'ui, *tiède.*

ውዐለ፡ uale, *passer la journée*; አውዐለ፡ auelo, *faire séjourner, entretenir*; ምዓል፡ māl, *jour convenu de conseil.*

(ወዐየ፡) ውዓ፡ wā, *crier au secours*; መውዒ፡ maué, *cri au secours.*

ዎዴ፡ wodé, *coquille dont on se sert à deviner.*

ዎድቀ፡ wodqe, *tomber*; Caus. አውደቀ፡ audeqe, *renverser*; ዎዲቅ፡ wodiq, *chûte*; አትዋደቀት፡ fem. atwädeqet, *avorter.*

ዎድነ፡ wodne, *aire* (à battre, à faire fouler le grain par les boeufs).

ዎዴ፡ wode, *faire*; Caus. አውዴ፡ aude, *faire faire*; ዎደይ፡ wodei, *action*, 2) ዋዴ፡ wade, *abattre une maison*; Pass. ተዋዴ፡ tewāde.

ዎግዋግ፡ wogwag, *lueur du feu*.

ዎግዐ፡ woġa, *combattre*.

ዎጥነ፡ woṭne, *tenter, essayer*; N. ዎጢን፡ woṭin, ዎጠኔብ፡ woṭeneb, *essai*.

ዎጥዎጠም፡ woṭwoṭam, *témoin oculaire*.

ዋጠይ፡ wāṭei, *chanteur*; pl. ዋጦት፡ waṭót.

ዐ፡

ዓለም፡ ʿālem, *le monde*.

ዐለመት፡ ʿalemet, *marque, signe*; ተዐለመ፡ teʿälleme, *être marqué*.

ዐልበ፡ ʿälbe, *nombrer*; Pass. ዐለበ፡ ʿällebe; ተዐለበ፡ teʿällebe; ዕሉብ፡ ʿöleb, *nombre*; Caus. አትዓለበ፡ atʿalebe, *faire nombrer*.

ዐለት፡ ʿälet, አዐሉት፡ aʿalút, *terme, jour fixe*; ዐለት፡ዎዴ፡ ʿälet wode, *ajourner, fixer un jour*.

ዐሌ፡ ʿäle, *émigrer, s'expatrier*; ዓሊ፡ ʿälli, *émigrant*.

ዐልገ፡ ʿalge, *céler, cacher* q'ch.

ዐመ፡ ʿamme, *fermer* à q'un *la bouche, étouffer* q'un; Pass. ተዐመ፡ teʿamme.

ዓመት፡ ʿämet, *année*; ዓም፡ ʿäm, ትዓም፡ tʿäm, *l'année passée*.

ዐምሰት፡ ʿamṣet, *concevoir*; ዐምሳት፡ ʿamsāt *enceinte*; Caus. አትዓመሰ፡ atʿamese, *engrosser*.

ዕምር፡ ʿömr, *destin, jour de la mort prédestiné*.

ዐምበበ፡ ʿambebe, *fleurir*; ዐምበባ፡ ʿembebā, pl. ዖምቡብ፡ ʿombōb, *fleur*.

ዐምከ፡ ʿamke, *duper* q'un; Pass. ዐመከ፡ ʿammeke.

ዐምድ፡ ʿamd, *poteau, colonne*.

ዐምዐ፡ ʿamdse, *forcer*.

ዐሣ፡ ʿasā, *poissons*.

ዐስለ፡ ʿaṣla = ሰደ፡ *presser, embarrasser, affliger*.

ዐስመ፡ ʿaṣma, *bienfaire à* q'un, *aider*.

ዐሥር፡ ʿasr, *dix*; ዕሥራ፡ ʿäsrā, *vingt*; ዓሥር፡ le 10me.

ዐሽቀ፡ ʿashqe, *aimer passionnément*; N. A. ዕሽቅ፡ ʿöshq, *amour*.

(ዐሰየ፡) ዐሴ፡ ʿaṣe, *se révolter*; Caus. አትዓሴ፡ atʿaṣe, *inciter à la révolte*.

ዓር፡ ʿar, *coutume*.

ዐረስ፡ ʿäreṣ, *morceau de peau*.

ዐረር፡ ʿärer, *plomb*.

ዐርቀ፡ ʿarqa, *devenir nu, manquer d'habit*; N. ዐሪቅ፡ ʿariq, *nudité*; ዑሩቅ፡ ʿurúq, *nu*; Caus. አትዓረቀ፡ atʿareqe, *rendre nu*.

(ዐርረየ፡) ዐሬ፡ ʿärre, id. = በጽሐ፡ *parvenir à —, atteindre, pouvoir suivre, égaler* q'un; ዑሩይ፡ ʿurrui, *égal, pareil*.

(ዐረየ፡) ዐሬ፡ ʿäre, *pacifier*; ትዓሬ፡ tʿäre, *faire la paix*; ዐሪት፡ ʿarit, *la paix*; ዑሩይ፡ ʿurui, *pacifié*; አትዓሬ፡ atʿäre, *négocier la paix*.

ዐረደ፡ ʿarrede, *cacher, céler*.

ዐርዶት፡ ʿardōt, *nuque*.

ዐርገ፡ ʿarge, *monter*; N. A. ዐሪግ፡ ʿarig; N. I. ምዓረግ፡ mʿāreg, *escalier*; Pass. ዐረገ፡ ʿarrege; Caus. አትዓረገ፡ atʿarege, *faire monter*.

ዐርፌ፡ ʿarfe, ዐረፌ፡ ʿärefe, *se reposer*; N. ዕርፍ፡ ʿörf, *repos*.

ዐቅለ፡ ʿaqla, *croiser les jambes, tordre*; ዑቁል፡ ʿuqul, *courbe, tortu*; አዕቀለ፡ äqele, *lier les genoux du chameau*.

ዐቅመ፡ ʿaqme, *borner, restreindre*; ዐቀመ፡ ʿaqqeme, *être restreint*.

ዐቅረ፡ ʿaqre, *nouer* (q'ch dans un chiffon, dans le bout de l'habit); P. P. ዑቁር፡ *noué*; ማዕቀር፡ māʿqer, *q'chose de noué*.

ዐቁር፡ ʿaqur, pl. ዐቆቁር፡ ʿaqoqur, *excrémens de chameau*.

ዐቀ፡ ʿaqqe, *devenir gros, s'épaissir*; ዑቁቅ፡ ʿuquq, *gros, épais*; N. A. ዕቅ፡ ʿöqq, *épaisseur*; Caus. አትዓቀቀ፡ atʿäqeqe, *épaissir*.

ዐቅበ፡ ʿaqbe, *garder, conserver, rassembler*: ትዓቀበ፡ tʿäqebe, *se rassembler*.

ዖቀት፡ ʿoqqet, pl. ዖቀቅ፡ ʿöqeq, *outre à beurre*.

ዐቅነ፡ ʿaqne, *mesurer*; Pass. ዐቀነ፡ ʿaqqene.

ዐቅደ፡ ʿaqde, *nouer*; Pass. ዐቀደ፡ ʿaqqede; N. ዐቅድ፡ ʿaqd, *noeud*.

(ዐቀፈ፡) ትዓቀፈ፡ *trébucher*.

ዐብረ፡ ʿabre, *devenir, être maigre* (la terre, la personne); ዐባር፡ ʿabār, *stérilité, famine*.

ዐበቅ፡ ʿabeq, *gale, rogne*: ብዓል፡ዐበቅ፡ bʿal ʿabeq, *galeux*: አትዓበቀ፡ atʿäbeqe, *rendre galeux*.

ዐቤ፡ ʿabe, *s'aggrandir, vieillir*; ዐቢ፡ ʿabí, *grand, vieux*: አትዓቤ፡ atʿäbe, *aggrandir, élever*.

ዑቱም፡ ʿutum, *soutenu, lourd* (mor.) = ኩቡድ፡

ዐታር፡ ʿatār, *subtil, mince* = ከጺን፡

ዓነተ፡ [illegible]. ረቢ፡ልዓነቲ፡ [illegible] *Dieu en garde*.

(ዐንከረ፡) ትዐንከረ፡ tʿankere, *se flétrir, se faner* (l'herbe).

ዐነፍ፡ ʿanef, pl. ዐንፎታት፡ ʿanfotāt, *nez*.

ዐንፌ፡ ʿanfe, *forcer*; ዑኑፍ፡ ʿunnuf, *forcé*.

ዐውል፡ ʿaul, *prix*; ትዓወለ፡ tʿauele, *fixer le prix, convenir du prix*.

ዐውለት፡ ʿaulet, *les plateaux de l'Anseba* (Oberland).

ዐወር፡ ʿäuer, *aveugle*; ዐወረ፡ ʿäuere, *devenir aveugle*; Caus. አትዓወረ፡ atʿawere, *rendre aveugle*; 2) ዐውረት፡ ʿauret, *infamie, déshonneur*.

ዐውቲ፡ ʿauté, *victoire*: ትዓወተ፡ tʿauete, *remporter la victoire*.

ዓደት፡ ʿadet (عادة) *coutume*.

(ዐወደ፡) ትዓወደ፡ *se glisser autour de q'ch, tourner, roder*.

ዐዘዝ፡ ʿäzáz, *poussière*.

ዐየረ፡ ʿaiere, *insulter; injurier*; Pass. ተዐየረ፡ teʿajere; ዐይረት፡ ʿairet, *injure*.

ዐይበት፡ ʿeibet, pl. ዐየቢ፡ ʿejebbi, *grand sac cousu de peau*.

ዐይብ፡ ʿeib, *protection*: ትዐየበ፡ tʿejebe, *se mettre sous protection*.

ዐይን፡ ʿain, pl. ዐይንታት፡ ʿaintāt, *oeil, espion*: ዐየነ፡ ʿejene *regarder, espionner*.

(ዐየነ፡) ትዐየነ፡ tʿejene, *devenir fou*; N. ዐይነት፡ ʿeinet, *folie*, ዑዩን፡ ʿujún, *fou*.

ዐየከ፡ ʿejeke, ትዐየከ፡ tʿejeke, *avoir soif*.

ዐድል፡ ʿedl, pl. አዕዱል፡ aʿdúl, *ombre* (d'un arbre)

ዐድለ፡ ʿadle, ትዓደለ፡ tʿädele, *être pareil, comparable;* ዑዱል፡ ʿudul, *pareil.*

ዕድም፡ ʿödm, *terme fixé, convention;* ትዓደመ፡ tʿädeme, *convenir d'un terme.*

(ዐደረ፡) ትዓደረ፡ tʿädere, *mugir, rugir.*

ዕድር፡ ʿödr, *maladie, défaut de corps.*

ዐዳብ፡ ʿädāb, *gages.*

ዐዴ፡ ʿädde, ትዐዴ፡ tʿädde, *passer* (une rivière); መዕደይ፡ mäʿddei, *passage.*

ዐዳፍ፡ ʿädāf, *couverture qu'on met sur les bêtes de charge au lieu de la selle.*

ዐጅበ፡ ʿadjbe, *dévorer.*

ዐገበ፡ ʿagbe, *affronter, traiter injustement;* N. ዐገብ፡ ʿageb, *affront, injustice.*

ዐገተ፡ ʿaggete, *avoir recours, se référer à la caution* (den Bürgen in Anspruch nehmen).

ዐግነ፡ ʿagne, *courber;* Pass. ዐገነ፡ ʿaggene, *se courber;* ዑጉን፡ ugun, *courbé.*

ዐጥነ፡ ʿatne, *encenser;* Pass. ዐጠነ፡ ʿaṭṭene; ዐጣን፡ ʿaṭān, *parfum, encens.*

ዐጥበ፡ ʿaṭbe, *fatiguer;* Pass. ዐጠበ፡ ʿaṭṭebe, tʿaṭṭebe, *être fatigué.*

ዐጣጥ፡ ʿetaṭ, *le dos.*

ዐጽም፡ ʿatsm, *os,* pl. ዐጽሞታት፡ ʿatsmotát; ዐጽም፡ዐጣጥ፡ ʿatsm ʿetaṭ, *épine du dos.*

(ዐፈየ፡) ትዓፌ፡ tʿāfe, 1) *guérir;* ዑፉይ፡ ʿufui, *sain;* ዐፌት፡ afiet, *santé;* 2) *être dans son plein* (la lune).

ዐፌ፡ ʿaffe; ትዓፌ፡ tʿaffe, *regarder, se regarder;* ምዓፈይ፡ mʿaffei, *miroir.*

ዘ፡

ዘሐብ፡ (ذهب) zäheb, *or.*

ዘመን፡ zemen, zeben, *temps.*

ዘመድ፡ zemed, pl. አዝማድ፡ azmád, *parent.*

ዝራ፡ zĕrā, ዝሪ፡ zĕrī, *ou;* ዝሪ፡ — ዝሪ፡ *ou — ou.*

ዘርዐ፡ zerʿa, *semer;* P. ዘረዐ፡ zerrʿa, *être semé;* ዝርዕ፡ zĕrʿe, *semence.*

ዘርፈ፡ zerfa, *dérober* q'ch (à un ami ou parent); N. ዘራፍ፡ zerāf.

ዘብሐ፡ zabha, *ôter la peau* (de la vache).

ዛቤ፡ zābe, *acheter;* አዝቤ፡ ázbe, *vendre;* ዘቤ፡ zebé *achat.*

ዚብደት፡ zibdet, *beurre frais* (زبدة).

ዘብጠ፡ zabṭa, *frapper* q'un.

ዘነመ፡ zenneme; ዘለመ፡ zelleme, *pleuvoir;* ዙላም፡ zulām, *pluie.*

ዘነብ፡ zéneb, *queue.*

(ዘከረ፡) ተዝከር፡ tézker, *fête de commémoration pour un mort.*

የ፡

ዩም፡ jom, *aujourd'hui.*

(የምመ፡) የመ፡ jamme, *terminer, conclure* (une affaire), *arrêter q'ch.;* Pass. የመመ፡ jammeme, *être conclu;* N. A. የም፡ jamm, *conclusion.*

(የማን፡ jemman); ትአማን፡ tʿemmán, *droite, à la droite.*

የብሰ፡ jabṣe, *sécher;* Caus. አይበሰ፡ ʾäibeṣe *faire sécher;* ዩቡስ፡ jubus, *sec, aride.*

የብጠ፡ jabṭe, *aider un parent, qui a perdu ses biens* (en Tigriña ከለጠ፡ kalleṭe); N. A. መይበጦት፡ maibeṭot, *contribution, aide.* (Comparez mon Recht der Bogos.)

የጠመ፡ jaṭeme, *perdre les parents* (l'enfant); N. A. የጥመት፡ jaṭmet; የቲም፡ jeṭim, pl. የጣይም፡ jeṭāim, *orphelin.*

ደ፡

ደሕሰ፡ dähṣe, *écorcher, ôter la peau.*

ደሐረ፡ dahre, *bénir;* Pass. ደሐረ፡ dahheré; N. A. መድሐር፡ mädhär, *bénédiction.*

ደኅረ፡ dahre, *rester en arrière;* Caus. አድኅረ፡ adhere, *protéger* (Abbr. ኀር፡ harr, *après*).

ደሕነ፡ dähne, *se sauver;* Caus. አድሐነ፡ ädhäne, *sauver;* N. ደሐን፡ dähen, *salut.*

ደኅከ፡ dähke, *se traîner sur les quatre pattes* (l'enfant, le chameau agenouillé); N. A. ደኂክ፡ dahik.

ደልኀ፡ dälhe, *chasser, éconduire* = ዳገነ፡; P. P. ዱሉኅ፡ dulluh, *chassé.*

ደልሔ፡ delhe, *jouer;* ደልሕ፡ delh, ደልሔ፡ delhé, *jeu.*

ደልመ፡ delme, *blesser q'un à mort;* Pass. ደለመ፡ delleme.

ደሌብ፡ voy. ደልጸት፡

ደላኪም፡ delākim, *beau-frère* (frère du mari).

(ደለወ፡ Aeth.); ደሌ፡ dele, B. *savoir* (Tigriña *vouloir*); ዳሌ፡ dāle, *convenir, réussir, être prêt.*

ደልጸት፡ deltset et ደሌብ፡ delléb, *fruit de l'arbre* ሐምረት፡ (Adansonia digit.).

ዱመ፡ dūma, *écorce intérieure* (Bast) de l'Adansonia.

ዱሞ፡ dümmo, pl. ደመሚ፡ demommi, *chat.*

ደም፡ dämm, *sang;* ዳምየት፡ dāmiet, *femme qui a ses règles;* ብዓል፡ደም፡ bʿāl dämm, *ennemi de sang.*

ደማ፡ demā, *beau-frère, belle-soeur* (frère ou soeur de la femme).

ደመለ፡ démmele, ተዳመለ፡ tedāmele, *être fâché contre q'un, la garder à q'un;* ሞደመል፡ modemmel, *vindicatif;* N. ዱምል፡ *esprit de vengeance, rancune.*

ዱመል፡ dümmel, *faiblesse des yeux.*

ደመት፡ dammet, fém. *avoir tari son lait* (la vache) = ነጽፈት፡

ደምቀት፡ dámqet, *crane.*

ደምቡብ፡ dembub, *lait qui commence à cailler.*

ደመና፡ demmena, ደበና፡ debena, *nuage.*

ዱመነት፡ dömmenet, *un camp ou village abandonné.*

ደምዐ፡ damʿa, *atteindre q'un de la lance;* Pass. ደመዐ፡ dammʿa.

ደምደመ፡ demdeme, *s'émousser;* Caus. አደምደመ፡ ademdeme; P. P. ዱምዱም፡ dumdum, *émoussé.*

ዳስ፡ dāṣ, *hangar.*

ዳር፡ dār (دار), *famille, tribu,* Heimwesen.

ድሮ፡ drō, *manière, habitude.*

ዲርሖ፡ dīrho, *cadeau.*

ዲርሁ፡ dírho, pl. ዱዎሪሁ፡ duórrih, *poule.*

ደረረ፡ derrere, *dîner* (le soir); Caus. አድረረ፡ adrere, *faire dîner, nourrir;* N. ደራር፡ derār, *dîner, nourriture.*

ደርቀ፡ derqe, *pousser;* Pass. ደረቀ፡ derreqe; N. A. ዳረቆት፡ dāreqót.

(ደርበየ፡) ደርቤ፡ derbe, *jeter* (la lance, la pierre).

ዱሩብ፡ dárrub, *simple* (l'habit).

ደርዔ፡ deré, *cotte de mailles*.

ደሬ፡ derre, *partir*, *descendre*.

ዱሩይ፡ durui, *noir* (la vache, l'esclave).

ደርገ፡ derge, 1) *tomber à grosses gouttes* (la pluie); ደረግ፡ dereg, *goutte*; 2) *mêler*, *mettre en confusion*.

ድርፌን፡ dürfen, *petite brebis*.

ደቃለዕ፡ daqālé, 1) id. = አርከከበይ፡ *le palmier esp. Doum*; 2) *rameau de palmier* (جريد).

ዳቅበ፡ dāqbe, *pouvoir*, *devenir fort*; N. A. ዳቅበት፡ dāqbet, *force*, *puissance*; ዳቂብ፡ dāqib, *fort*, *puissant*.

ዳቀ፡ dáqa, pl. ዳቆታት፡ dāqotát, *brouillard*.

ዲቀና፡ diqennā, *pluie continuelle*; *jour*, *temps pluvieux*.

ደቂዕ፡ deqiʿ, *village*.

ደቤላ፡ debéla, pl. ደቤላታት፡ debélatát, *bouc*.

ደብሰ፡ dabṣe, *laisser percer la pluie* (la maison).

ደብር፡ debr, pl. አድብር፡ ádber, ዱቡር፡ dubbur, *mont*, *montagne*.

ደብዐ፡ debʿa, *fermer*, *couvrir*; Pass. ደበዐ፡ debbʿa; P. P. ዱቡዕ፡ dubuʿ; N. I. መድቤዕ፡ medbéʿ, *fermeture*, *serrure*.

ዲብዲበት፡ dibdibet, *élévation du terrain*.

ዲኖ፡ dino, *morceau de peau*, *que les bergers se mettent aux épaules*.

ዱኔ፡ dünné, pl. ደነኒ፡ denenni, *petit pot*.

ዲንሸረ፡ dínshere, *esp. de scarabée noir à points blancs*, *très nuisible au grain*.

ደንበር፡ denber, pl. ደነቢር፡ denébbir, *aile*, *plume*.

ደነ፡ denne, *s'incliner*, *descendre*; Caus. አድነነ፡ adnene, *faire s'incliner*, *faire descendre*; N. A. ደኒን፡ denin, *inclination*, *descente*.

ደንዐ፡ deńa, *blâmer q'un*.

ዳንያ፡ dánja (adopt. de l'amhar.), *juge*.

ዱንያ፡ dunja (الدنيا), *le monde*.

ደንደነ፡ déndene, *emporter beaucoup* (dans les bras).

ደንደደ፡ dendede, *s'assoupir* (le pied).

ደንጌል፡ dén'gel, pl. ደናጊል፡ danāgil, 1) *vieille fille*; 2) *femme publique* (algedén); ደንገለት፡ fém. dén'gelet, *devenir vieille fille*.

ደንገረ፡ den'gere, *retarder*; Caus. አደንገረ፡ aden'gere, *faire retarder*.

ደንገበ፡ den'gebe, *couper*, *abattre*; ዱንጉብ፡ dun'gub, *vache abattue* (par le glaive).

ዶንጎብ፡ don'gob, pl. ደነጊብ፡ deneggib, *reste*, *résidu*; Prép. *derrière*.

ደንገፀ፡ den'gedse, *s'épouvanter*, *s'effrayer*; ዳነገፀ፡ danágedse, id.; Caus. አደንገፀ፡ aden'gedse, *effrayer*; N. A. ደንጋፅ፡ dengads, *frayeur*.

ደከለ፡ dekelo, *implorer*, *prier instamment*; Pass. ደከለ፡ dekkelo; ደኪለት፡ dekilet, *instance*, *prière*.

ደከመ፡ dekme, *se fatiguer*; Caus. አድከመ፡ adkeme, *fatiguer*; ዱኩም፡ dukum, *fatigué*; N. A. ዶክም፡ dōkam, *fatigue*.

ዶከሰ፡ dokṣe, *brûler*; Pass. ዶከሰ፡ dokkeṣe.

ዶኮበት፡ dokóbet, pl. ደካይብ፡ dekaib, *nattes* (de djerid).

ዶካን፡ dokán, *punaise*.

ዳከከ፡ dākeke, *frotter*.

ዳክያት፡ dakját, *lambourde*, *poteau*.

ዶል፡ dol, *fois*; ክሉ፡ዶል፡ kulé dol, *deux fois*.

ደውል፡ daul, *cloche*.

ደውረረ፡ daurere, *s'évanouir*, *tomber en défaillance*.

ደዌ፡ daue, *demeurer*.

ዶጋለ፡ dogāla, *bâtard*.

አደገለ፡ adéggele, *esp. de grain sauvage*, *semblable au ṭef*.

ደግመ፡ degme, *répéter*; ደጊም፡ degim, *dorénavant*; Pass. ደገመ፡ deggeme, *être répété*; ዳገመ፡ dāgeme, *raconter*; Pass. ተዳገመ፡ tedāgeme; ዶግም፡ dōgem, *fable*, *histoire*.

ዳገነ፡ dāgene, *chasser*; Pass. ተዳገነ፡ tedāgene.

ደግደገ፡ degdege, *fouler*.

ደግፈ፡ degfe, *s'appuyer*; Pass. ደገፈ፡ deggefe, *être appuyé*; N. I. መድግፍ፡ medgef, *soutien*.

ደፍነ፡ dafne, *enterrer*; Pass. ደፈነ፡ daffene.

ደፈይ፡ deffei, *lenteur*; አብ፡ደፈይ፡ ăb deffei, *lentement*.

ጀ፡

ጀሐ፡በሕለ፡ djaḥ béhle, *s'entrechoquer*.

ጃሐረ፡ djāhere, *prendre feu du foyer*.

ጀሐተተ፡ djaḥtete, *accumuler*.

ጀሐገገ፡ djaḥgege, *saccager*.

ጀለለ፡ djellele, *se noircir de suie*; ጀለል፡ djélel, *suie*.

ጀልበበ፡ djelbebe, *loucher*, *cligner*.

ጂልከት፡ djilket, *perche à travers d'une hutte*; pl. አጂልከት፡ adjilket.

ጀመ፡ djamme, *tordre le linge*, *épreindre*.

ጀምከ፡ djamke, *duper*.

ጀርመ፡ djerme, *déchirer* (une toile); Pass. ጀረመ፡ djerreme; ጀራመት፡ djerrámet, *morceau de toile*.

ጀረረ፡ djerere, *faire du bruit*; ጀራር፡ djerár, *vacarme*, *tapage*.

ጀርቃ፡ djerqa, *disgrâce*.

ጀቅመ፡ djaqme, *fermer le poing*; ጀቅመት፡ djaqmet, *poignée*.

ጀቅተ፡ djaqte, *fouler*, *presser*.

ጀቅፈ፡ djaqfe, *élever*, *relever*.

ጃበበ፡ djábebe, schlürfen, *humer*.

ጀንቀቀ፡ djánqeqe, *verser*, = ገልበተ፡

ጂንዲክ፡ djindik, *bouse de vaches*.

ጀንጀነ፡ djendjene, *emmieller* (la bière); ጁንጁን፡ djundjún, *bière miélée*.

ጆር፡ djor, *ruse*.

ጀወን፡ djauen, *l'agacen mâle*.

ጂድቅ፡ djidq, pl. አጃዲቅ፡ adjádiq, *joue*.

ጃጊን፡ djāgin, *raisonnable*, *sage*.

ጀግጀግ፡ djegdjeg, *salpêtre*, *nitre*.

ጀፈክ፡ djäfek, *forêt*, *taillis*.

ጀፍዐ፡ djafʿa, *frapper sur les joues*; N. A. ጀፍዓት፡ djafʿat.

ገ፡

ገሐመ፡ gahme, *perdre la vue*; N. A. ገሒም፡ gahim; ጉሑም፡ guhum, *aveugle*; Caus. አግሐመ፡ ágheme.

ገሐረ፡ gahere, *s'enflammer*; ገሕር፡ gehr, *braise*; 2) ጋሐረይ፡ gaherei, *étoile du matin*.

ጋሐበ፡ gāhebe, *se réserver q'ch à soi-même*.

ጋሐተ፡ gāhete, *tenir la bouche ouverte*, *bâiller*.

ጎሐ፡ gohe, *réfléchir, calculer.*
(ጕነየ፡) ጕኒ፡ gehe, *prendre du souci, se soucier, craindre;* Caus. አግሐ፡ aghé *faire craindre.*
ገሐይ፡ gehei, *marmotte.*
ገኅበ፡ gahedse = ረሕበ፡ *être large, vaste.*
ጋሐፈ፡ gāhefe, ተጋሐፈ፡ tegāhhefe, *être avide, insatiable;* ጉሑፍ፡ guhuf, *avide;* N. መግሐፍ፡ meghef, *avidité.*
ጋኅፎ፡ gahfo, *tortue d'eau douce.*
ገልሐ፡ gelhe, *avoir la tête rasée, manquer de cornes* (la vache); ጕልሐይ፡ gulhai, *sans cheveux, sans corne.*
ገለለ፡ gellele, ተገለለ፡ tegellele, *se conduire follement, faire une bêtise;* Caus. አትገለለ፡ atgellele; N. መግለል፡ *folie, stupidité, bêtise;* ጉሉል፡ gulūl, *sot, stupide.*
ጌለለ፡ gélele, *conduire* (les vaches, le chameau); *pousser* (le chameau en le suivant); ተጌለለ፡ tegélele, *marcher* (les chameaux en file).
ጎለለ፡ gólele, *choisir, trier* (les grains).
ጕላ፡ goila, *danse nocturne des filles.*
ገልሰ፡ gelṣe, *garnir q'ch de cuir;* ጉሉስ፡ gulluṣ, *garni de cuir.*
ገለብ፡ geleb, pl. አግሉብ፡ aglúb, 1) *bouclier;* 2) *la gauche, à gauche.*
ገላበት፡ gellābet, *caravane* (جلابة).
ጉልብ፡ gulb, *reconnaissance;* ብዓል፡ጉልብ፡ b'āl gulb, *reconnaissant.*
ገልበ፡ gelbe, *s'échapper, prendre la fuite, galoper;* N. A. ግልብ፡ gilb; ተጋለበ፡ tegālebe = ገለበ፡; Caus. አግለበ፡ *faire échapper.*
ገልበበ፡ gelbebe, *se couvrir, se voiler;* N. I. ገልባብ፡ gelbāb, *voile.*
ገልበተ፡ gelbete, *verser (transvaser), vider;* Pass. ተገልበተ፡ tegélbete.
ጉልከት፡ gulket, pl. ጉሎክ፡ gulok, *rhicine.*
ገሌ፡ gele, *arracher, emporter* = ሸትፈ፡; N. A. መግለይ፡ meglei.
ገለድ፡ geled, *paix, trève;* ብዓል፡ገለድና፡ b'āl geledna, *homme qui se trouve en paix avec nous.*
ገሉዳ፡ gelúda, *couteau courbé.*
ገልገለይ፡ gelgelei, *parent;* ተገላገለ፡ tegelāgele, *faire parenté, devenir parent.*
ጊመት፡ gimet, pl. ጊም፡ gim, *nuage.*
ጋም፡ gam, pl. ጋማት፡ gāmāt, *esp. de vautour blanc à cou long.*
ገመል፡ gemel, pl. አግማል፡ agmāl, *chameau;* ብዓል፡ገመል፡ b'āl gemel, *maître de chameau.*
ገመ፡ gamme, *être défectif, incomplet;* ጋሚም, gāmim, *défectueux, manquant.*
ጋሙስ, gāmus, *bague de corne.*
ገምር፡ gemmr, *risque, coup d'oeil;* እብ፡ገምር፡ነሥእ፡ ab gemer nesa, *acheter q'ch à coup d'oeil sans mesurer.*
ገመር፡ gemer, *les parties* (de la femme).
ገምበት፡ gembet = ነጽፈት፡ fém., *avoir tari son lait* (la vache).
ጉምቦ፡ gumbo, *épi du dourra sur la tige.*
ገምዐ፡ gem'e, *conseiller;* Pass. ገመዐ፡ gemmi'e, *recevoir un conseil;* Caus. አትጋመዐ፡ atgāmi'e, *amener à la raison, procurer à q'un du conseil.*

ጉምጉማ፡ gumgumā, *esp. d'oiseau;* Amh. አበ፡ጎንበ፡
ገመበ፡ gemmedse et ገመጀ፡ 'gemmedje, *s'appauvrir;* ጉሙጅ፡ gummudj, *pauvre.*
ገሰ፡ gesṣe, *s'asseoir;* ጉሱይ፡ guṣuj, *assis;* N. ገሰይ፡ geṣei; አትገሴ፡ atgeṣe, *faire asseoir.*
ጋር፡ gār, pl. ጋራት፡ gārāt, *affaire, oeuvre.*
ገራ፡ gerra, prép. et subst. *derrière.*
ገርሐት፡ gérhet, pl. ገራሕ፡ gerāh, *champ* (ce qui suffit au travail d'une paire de boeufs).
ገርሀ፡ garhe, *être, se montrer bénin, débonnaire;* ጋሪሀ፡ gārih, gāri, *bénin;* N. A. ገርሀት፡ gerhet, gerret, *bonté du coeur;* አከይ፡ገርሀት፡ akei gerhet, gerret, *malice, méchanceté.*
ገረመ፡ gerreme, *s'embellir, devenir beau;* ጉሩም፡ gurrum, *beau;* ግርመት፡ görmet, *beauté;* Caus. አገረመ፡ agerreme; አትጋረመ፡ atgāreme, *embellir;* ገረም፡ gerem, *caution.*
ገረሠ፡ gerese, *s'attendre à q'ch, prévoir.*
ገራሸ፡ gerásha, *porc-épic.*
ገርሰ፡ gersa, 1) *esp. d'arbre* (salvadora persica?); 2) *part, portion.*
ገረ፡ gerre, *ruminer;* N. A. ገሪር፡ gerír; ጋሪር፡ gārir, *ruminant;* Pass. ገረረ፡ gerrere.
ገራር፡ gerār, *esp. d'arbre.*
ገርበ፡ gerbe, 1) *essayer;* 2) *couper, trancher* (un membre); 3) *s'échapper.*
ጉርበት፡ gurbet, *le dos.*
ጌራብ፡ gérāb, pl. አጌርበት፡ agérbet, *effets, hardes.*
(ገርበበ፡) ሞገርበብ፡ mogérbeb, *cascade.*
ገራቢት፡ gerābít, *abréviation du chemin.*
ገርበት፡ gérbet, pl. ገረብ፡ gereb, *taillis d'épines.*
ጊርቢት፡ girbít, *lance à long fût.*
ጋረተ፡ gārete, *se retirer* (d'une affaire), *rester derrière.*
ገሩን፡ gerūn, *blond* (couleur de cheval, vache).
ገሬነት፡ gerénet, *manière de faire, habitude* = ድር፡
ገሬን፡ gerén, pl. አግሩን፡ agrún, *tresse* (des cheveux).
ገርዋ፡ gérua, pl. ገርዊት፡ geruít, *esp. d'antilope: agacen.*
ጋሬ፡ gāre, *tailler,* schustern, Leder zuschneiden, *faire des sandales;* ሞጋሪኢይ፡ mogāriei, *cordonnier.*
ገረይ፡ gerei, *esp. de serpent court, noir, très venimeux.*
ጎራዴ፡ gorádé, *sabre* (Amhar.).
ገርገረ፡ gérgere, *se montrer, devenir courageux, indomptable;* ጉርጉር፡ gurgúr, *indomptable.*
ጊርገር፡ girger, *carie des dents.*
ጉርጉማ፡ gúrgumā, *gorge, palais.*
ግቡ፡ göbb, *caverne.*
ጋብ፡ gāb, pl. ጋባት፡ gābāt, *aigle.*
ጉቢ፡ gúbie, pl. ጉቤታት፡ gúbietāt, *tortue.*
ገብኅ፡ gabḥa, *s'émousser;* ጉቡኅ፡ gubuḥ, *émoussé.*
ገብለ፡ gable, *prévenir* q'un; Pass. ገበለ፡ gebbele.
ገብለት፡ geblet, *bienfait de Dieu.*
ጉብለት፡ gublet (قبلة direction de la Mecque), *le pays des Habab.*
ገብረ፡ gebre, *faire;* ተግባር፡ tegbār, *affaire* (T!, rare en tigré = ዎዴ፡).
ገበ፡ gabbe, *se ruiner, devenir pauvre;* Caus. አግበበ፡ ágbebe, *ruiner;* ጉቡብ፡ gubūb, *pauvre.*
ገበና፡ gábenā, *plaine le long d'un torrent (alluviale,* Ufer-ebene).

ገብአ፡ gab'a, *devenir, se faire* = **ኮነ፡** Aeth.; **ገቢ፡** gebbi, prés. *il se peut.*

ጉቡዕ፡ gubú = **ጉቡብ፡** *ruiné, pauvre.*

ገበይ፡ gabéi, pl. **አግቡይ፡** agbui, *chemin, route, voyage;* **ብዓል፡ገበይ፡** b'āl gabei, *voyageur.*

(**ገብገበ፡**) **አንገብገበት፡** angébgebet, *couver l'oeuf* (la poule).

ገብገበ፡ gebgebe, *trembler* (de fièvre).

ጊት፡ gitt, *force;* **እብ፡ጊት፡** ăb gitt, *par force.*

ገት፡ gett, *richesse, trésor.*

ጋነ፡ gāne, pl. **ጋኖታት፡** ganotāt, *étranger.*

ጋን፡ gān, pl. **ጋናት፡** ganāt, *esp. de vautour très grand.*

ገንሐ፡ gánha, *voir;* Caus. **አግነሐ፡** agnehe, *faire voir, montrer;* Pass. **ገነሐ፡** gannehe; **ጋነሐ፡** *regarder;* **ተጋነሐ፡** tegānehe, *se voir, se rencontrer;* **ገንሓት፡** ganhāt, *vue;* **አትጋነሐ፡** atgānehe, *faire rencontrer.*

ገንሬ፡ genre, *délier q'un de la caution.*

ጋንበት፡ fém. ganbet, = **ነጽፈት፡** natsfet, *perdre le lait* (la vache).

ገናብ፡ genāb et **ጉኑብ፡** gunúb, *faute, délit.*

ገናዘት፡ genāzet, *cadavre;* **ሞግነዝ፡** mógnez, *linceuil.*

ገንደበ፡ gendebe, *vieillir;* **ገንዳብ፡** gendāb, *vieux, décrépit.*

ገንዳሪብ፡ gendārib, *bord d'une rivière.*

(**ገነደ፡**) **አገንዶ፡** agénde, *partager à demi.*

ጉንደፈሌ፡ gundefellé, *pouce.*

ገንደዕ፡ gendé, *esp. d'arbre;* Ar. oshar عشر.

ገንገረ፡ gengere, *se ruiner.*

ገዐረ፡ ga're, *crier* (le chameau); N. A. **ገዒር፡** gé'ir.

ጎር፡ gor, pl. **አግዋር፡** aguár, *voisin.*

ጎቅ፡ goq, *trou, puits.*

ግዓ፡ g'a, *lézard.*

ገዐዘ፡ ga'ze, *se transporter dans un autre endroit* (les tentes); N. A. **መጋዕዝ፡** megá'z; Caus. **አግዐዘ፡** ag'aze, *faire transp.*

ጌዘም፡ gézem (Mass.), *demain* = **ፈንጎሕ፡**

ጉዛት፡ [illegible]

ገዝዐ፡ geza, *conquérir;* **ገዝዓት፡** gezāt, *empire.*

ገዝፈ፡ gazfe, *devenir large;* **ገዚፍ፡** gazif, *large, gros;* N. **ግዝፍ፡** gizf, *largeur.*

ጊሠ፡ gise, *aller;* N. **መግያሥ፡** megjas, *allure, départ;* **ገሸይ፡** gāshéi, pl. **ገሸት፡** gāshet, *hôte, étranger.*

ገዶ፡ geddo, pl. **ገዶታት፡** geddotát, *hirondelle.*

ገዳ፡ geda, *brigand, mauvais sujet.*

ገድለ፡ gedle, *tresser, coiffer;* Pass. **ገደለት፡** géddelet, fém. *être coiffée;* **ገድሎት፡** gedlót, *coiffure;* **ጋደለ፡** gādele, **ተጋደለ፡** tegādele, *rivaliser, lutter.*

ጋደም፡ gādem, pl. **ጋድሞታት፡** gādmotát, *plaine*

ጎዶር፡ godór, *à côté de,* prép.

ገድሬ፡ gédri, *petite vérole.*

ገድበ፡ gedbe, *dépouiller, arracher, confisquer* (la fortune de q'un); Pass. **ገደበ፡** geddebe; **ገደቢ፡** gedebi, *parti;* **ተጋደበ፡** tegādebe, *lutter* (les partis).

ጉደብ፡ gúdeb, *hache.*

ገድበ፡ gedbe, *roc inaccessible.*

ገድነት፡ gédnet, *amoindrir son lait* (la vache); **ገዲነት፡** gedinet, *vache qui a peu de lait.*

ገድአ፡ ged'a, *visiter.*

ገድዐ፡ ged'a, *rendre seul, délaisser;* Pass. **ገደዐ፡** gedd'a, *être seul, délaissé;* N. **ሞግድዐ፡** mogd'e, *délaissement.*

ገዶ፡ gede, *secouer.*

ገደ፡ gedde, *arracher à la fille l'aveu de l'auteur de sa grossesse.*

ገድፈ፡ gedfe, = **ሐደገ፡** *abandonner, laisser.*

ጎጅ፡ godj, *fente, fenêtre.*

ጌጌ፡ gége, *errer, se tromper;* Caus. **አጌጌ፡** agége, *tromper, dérouter q'un.*

ገጽ፡ gets, pl. **አገጽት፡** agétst, *visage, face;* **ገጽ፡ረከበ፡** gets rekbe, *être bien reçu.*

ጎፍ፡ gof, pl. **አግዋፍ፡** aguáf, *coeur, intention, caractère.*

ገፌዕ፡ gefé', *brume, brouillard.*

ጋፈፈ፡ gāfefe, *ramasser beaucoup, emporter beaucoup des mains.*

ጠ፡

ጠሐረ፡ ṭahre, 1) *crier;* 2) *mugir* (le boeuf furieux).

ጡሕር፡ ṭuhr (ظُهر), *midi.*

ጠኅጠይ፡ ṭaḥṭei, pl. **ጠኅት፡** ṭaḥet, *esp. de bois odoriférant.*

ጠለ፡ ṭelle, *devenir humide, se mouiller;* Caus. **አጥለለ፡** áṭlele, *mouiller;* **ጡሉል፡** ṭulul, *mouillé.*

ጠልመ፡ ṭelme, **ጣለመ፡** ṭaleme, *trahir, traiter injustement.*

ጠሊት፡ ṭelit, pl. **አጣል፡** aṭāl, *chèvre.*

ጠልከ፡ ṭalke, *délier, délivrer;* Pass. **ጠለከ፡** ṭalleke; **ጡሉክ፡** ṭulluk, *libre, délié.*

ጠምከ፡ ṭamke, *baptiser.*

ጠርቅ፡ ṭerq, *la responsabilité des parents en justice* (comp. mon „Recht der Bogos"); **ጠርቀ፡** ṭerqe, *faire son devoir comme parent.*

ጠርከ፡ ṭerke, *trouer;* Pass. **ጠረከ፡** ṭerreke, *se trouer;* **መጥራክ፡** meṭrāk, *trou.*

ጠሬ፡ ṭére, *être crûe* (la viande); *être grossier* (l'homme); **ጠራይ፡** ṭerai, *crû;* **ጠሪ፡** ṭeri, *tetine* (de la vache).

ጠብለለ፡ ṭablele, *envelopper q'ch.*

ጠብሰ፡ ṭabṣa, *rôtir* (la viande sur le feu).

ጠበ፡ ṭabbe, *créer;* Pass. **ጠበበ፡** ṭabbebe.

ጠብአ፡ ṭab'a, *téter;* **ጥብ፡** ṭübb, pl. **አጥበይ፡** aṭbéi, *mamelle, tetine;* Caus. **አጥበ፡** aṭbā, *allaiter;* **ጣቢ፡** ṭabi, *petite chèvre qui tête.*

ጣነበ፡ ṭānebe, *tapisser, garnir* (une maison de nattes, le toit d'herbe); **ጠናብ፡** ṭenāb, *garniture.*

ጠነ፡ ṭanne, *fumer;* **ጠናን፡** ṭenān, *fumée;* **ጠነት፡** ṭánnet, *esp. de bain de fumée.*

ጠከ፡ ṭakke, *échauffer.*

ጠወበ፡ ṭaube, *fonder, commencer à établir un troupeau de vaches.*

ጡት፡ ṭot, pl. **አጥዋት፡** aṭuát, *nerf.*

ጡቴል፡ ṭotel, *esp. d'antilope,* Amhar. tora, *vache sauvage.*

ጠዌ፡ ṭaue, *se tromper en paroles, être à l'envers* (l'habit); Caus. **አጠዌ፡** *tromper, duper, détourner le sens des paroles.*

ጠዐመ፡ ṭa'me, *être, paraître doux;* **አጥዐመ፡** aṭame, *donner à goûter;* **ጡዑም፡** ṭu'um, *doux;* **ጥዕመት፡** ṭ'omet, *goût, douceur.*

ጠምጠመ፡ ṭamṭame, *essayer, toucher, goûter.*

ጠመ፡ ṭéme, *rouler, mettre en rouleau* (la natte); Pass. **ጠየመ፡** ṭejeme.

ጠየዐ፡ ṭaja, = **በድነ፡** *puer;* **ጡዩዕ፡** ṭujú *puant.*

ጠፍሐ፡ ṭafha, *être spacieux, large;* Caus. አጥፈሐ፡ aṭfehe, *faire place, rendre spacieux.*

ጦፌት፡ ṭofet, *esp. de corbeille imperméable,* dans laquelle on bat le beurre.

ጠፍአ፡ ṭaf'a, *se perdre;* አጥፋ፡ aṭfā, *perdre, s'éteindre* (la chandelle).

ጸ፡ ፀ፡

ፆሆ፡ dsoho, pl. ፆሆታት፡ dsohotát, *ôtage.*

ጹሑም፡ tsúhum, tshuhum, *barbe, menton.*

ፀሔ፡ dsāhe, *être à l'abri de la pluie;* Caus. አፀሔ፡ ädshe, *abriter.*

ፀሐይ፡ dsahai, *soleil, lumière;* ፀሐይ፡ ዎረኅ፡ dsahai woreḥ, *clair de lune.*

ጸሐፈ፡ tsahfe, *écrire* (Eth.).

ጸለ፡ tselle, *ombrager, faire ombre;* አጽለለ፡ átslele, *se mettre à l'ombre;* ጸላል፡ tselāl, *ombre.*

ጸለመ፡ tselme, *s'obscurcir, devenir noir;* ጸልመት፡ tsölmet, *ténèbres;* Caus. አጽለመ፡ atsleme, *rendre noir, obscurcir;* ጸሊም፡ tsellim, *noir;* ጽልም፡ tsölm, *noirceur.*

ጸልአ፡ tsel'a, *haïr.*

ጸልከ፡ tsalka, tshalka, *échapper, s'enfuir;* Caus. አጽለከ፡ átsleqe, atshleke; ጸሊክ፡ tshalik, *fuite, évasion.*

ጸልዋ፡ tsalwa, pl. ጸሎ፡ tsālo, *le derrière* (du cheval).

ጸልዐ፡ tsal'a, *s'ulcérer,* ጸለዕ፡ tsele', *ulcère, plaie.*

ጸመ፡ tsamme, *devenir sourd;* Caus. አጽመመ፡ atsmeme, *rendre sourd;* ጹሙም፡ tsumum, *sourd.*

ፀመ፡ dsamme, *être égoïste, avare.*

ጸምአ፡ tsam'a, *avoir soif;* ጽምእ፡ tsömé, *soif;* Caus. አጽማ፡ atsmā, *donner la soif, altérer;* ጹሙእ፡ tsumú, *qui a soif.*

ጸማ፡ tsemā, *fortune, biens.*

ዑሚድ፡ dsúmid, pl. አፅማድ፡ adsmād, *paire de boeufs;* አፅመደ፡ ádsmede, *coupler* (les boeufs).

ጸምድ፡ tsamd, pl. አጽማድ፡ atsmād, *le poteau de devant de la maison.*

ጸር፡ tserr, *compagnie, suite, escorte.*

ፃረበ፡ dsārebe, *parler.*

ጸርበ፡ tserbe, *tailler le bois;* Pass. ጸረበ፡ tserrebe; Caus. አጽረበ፡ atsrebe.

ፀርዐ፡ dsera, *se plaindre de q'ch.;* N. ፀራን፡ dserān, *plainte.*

ጸሬ፡ tsere, *devenir clair* (le ciel, l'eau); Caus. አጽሬ፡ átsre; ጹሩይ፡ tsurui, *clair, pur, sain;* ጸሮት፡ tserōt, tsherót, *santé.*

ጸርገ፡ tserge et tshérge, *esp. d'arbre.*

ፀርገገ፡ dsergege, = ኅለፈ፡ *passer.*

ፀርፈ፡ dsarfe, *injurier.*

ጸብሐ፡ tsabha, *poindre* (le jour), *se faire matin.*

ፀበሐ፡ dsabbehe, *déjeuner;* አፅበሐ፡ adsbehe, *donner à déjeuner, assaisonner;* ፀቢሕ፡ dsabih, *assaisonnement.*

ጸበል፡ tsabel et tshabel, *cendre.*

ጸበረ፡ tsabbere et tshabbere, *patienter.*

ጸብር፡ tsabr et tshabr, *aloès.*

ጸበ፡ tsabbe et tshabbe, *s'étrécir, être étroit;* Caus. አጽበበ፡ atsbebe, *rendre étroit;* ጸቢብ፡ tsabbab, tshabbab, *détroit, défilé.*

ጽብዐት፡ tsöb'et, tshöb'et, pl. አጻቢዕ፡ atsābé, *doigt.*

ጸቤ፡ tsabe, *aller voler, faire une expédition de brigandage;* N. ጸቢት፡ tsabit.

ፀበጠ፡ dsabte, *saisir, empoigner;* Pass. ፀበጠ፡ dsabbete; N. ፀቢጥ፡ dsabit, *saisie;* Caus. አፅበጠ፡ adsbete, *faire saisir.*

ጸንሐ፡ tsanha, *y être, attendre;* Caus. አጽንሐ፡ atsnehe, *faire attendre, faire rester.*

ጸንቴ፡ tsante, *être délaissé;* ጺንትዋ፡ tshintuā, *délaissement, ennui.*

ጺኔ፡ tséne et tshéne, *sentir* (a. et n.); ጽን፡ tsön et tshön, *odeur.*

ጸንዐ፡ tsaña, *s'endurcir, devenir fort;* ጹኑዕ፡ tsunu', *fort, dur;* Caus. አጽንዕ፡ atsna', *endurcir, fortifier;* N. ጸኔዕ፡ tsené', *force.*

ጺንገይ፡ tsin'gaí et tshin'gei, *herbe, foin;* አጸንጌ፡ atsan'ge, *couper l'herbe.*

ፃለ፡ dsāle, *rouge* (couleur de vache).

ጸአነ፡ tsāne, *monter* (à cheval), *charger;* Caus. አጸነ፡ atsáne, *aider à charger;* መጻን፡ metsān, *bête de somme ou de selle.*

ፂዋ፡ dséua et dshéwa, *sel.*

ጸመ፡ tsōme, *jeûner.*

ፀዌይት፡ dséwéit et dsheweít, *famille.*

ጸረ፡ tsore, *porter;* Caus. አጸረ፡ atsóre, *faire porter, charger;* ጸር፡ tsor, *charge.*

ጻዕደ፡ tsa'de, *blanc.*

ጺደነ፡ tsídena et tshidena, *esp. d'abeille sans aiguillon;* ምዓር፡ ጺደነ፡ mār zidena, *miel blanc de terre,* produit du tsidena.

ጸደፍ፡ tsádef, *précipice.*

ፀግም፡ dsegm, *destin, but, affaire.*

ጸጉር፡ tsagūr, tshagur, *cheveux;* Sing. ጸግረት፡ tsagret, tshagret; ጸጋር፡ tsaggar, tshaggar, *poilu, chevelu.*

ጸግበ፡ tsegbe, *se rassasier;* Caus. አጽገበ፡ átsgebe, *rassasier;* ጸጋብ፡ tsegāb, *satiété;* ጹጉብ፡ tsugūb, *rassasié.*

ጸገት፡ tsagget, *verge;* ብዓል፡ ጸገት፡ b'al tsagget, *intercesseur, avocat.*

ፀገዐ፡ dsega, B. *tomber malade.*

ጸገዐ፡ tsagga, *s'adosser contre q'ch., s'appuyer.*

ፀፈር፡ dsaffer, dshaffer, *courroie;* pl. አፅፈር፡ adsfer.

ጺፍር፡ tsiffr, tshiffr, pl. አጽፋር፡ atsfar, atshfār, *ongle.*

ፅፍዕ፡ dsöffé et dshöffe', *boue* (de vaches.).

ፀፎ፡ dséfe et dshéfe, *bouillir;* ፂፎ፡ dsifo et dshifo, *bouillie* (de Dourra en grains; l'Ar. بليلة).

ፈ፡

ፈሀመ፡ fehme (فهم), *comprendre;* Caus. አፍሀመ፡ afheme.

ፋሕም፡ fāhm, *charbon.*

ፋሕሰ፡ fāhse, *calomnier.*

ፈአኅ፡ fa'he, *devenir large, spacieux;* ፋኢኅ፡ fāiḥ, *large, spacieux.*

ፋል፡ fāl, *présage, augure, destinée;* ኢፋል፡ ei fāl, *il n'est pas;* ኢፋልና፡ ei fālna, *nous ne sommes pas.*

ፈልሐ፡ falha, *bouillir* (l'eau); Caus. አፍለሐ፡ aflehe; N. A. ፈሊሕ፡ falīḥ, *ébullition.*

ፈለለ፡ féllele, *se ruiner, devenir pauvre;* ፈሊለይ፡ felilei, *ruiné, pauvre;* ፈለል፡ félel, *ruine, misère.*

ፋለመ፡ fāleme, *partager en deux, rompre le pain.*

ፈለሠ፡ false, *couper, fendre.*

ፈልቀት፡ falqet, fém., *ne pas être circoncise* (la fille); ፈልቅ፡ felq, pl. አፍላቅ፡ aflāq, *cheville, crochet, fourche (confluent de deux torrents).*

ፈሊት፡ felit, pl. ፈላይት፡ felāit, *jeune vache* (âgée de 2—4 ans).

(ፈለየ፡) ፈሌ፡ fele, *séparer;* ፉሉይ፡ fului, *un veau sevré, un homme expatrié.*

ፋለጀ፡ fāledje, B. *s'échapper* (le chameau).

ፈልጀ፡ feldje, *fendre* (du bois); P. P. ፉሉጅ፡ fuludj, *fendu.*

ፈልፈለ፡ félfele, *branler* (du vent).

ፈሸመ፡ fesheme, *pourrir, devenir insolent;* ተፈሸመ፡ tefesheme, id.; ፉሹም፡ fushúm, *pourri, insolent.*

ፈሰ፡ fasse, *verser* (de l'eau).

ፎር፡ fōr, *morceau de toile.*

ፋር፡ fār, *destinée, hazard.*

ፈርሀ፡ farhe, *avoir peur, craindre;* Caus. አፍረሀ፡ áfrehe, *faire peur, effrayer;* አትፋረሀ፡ atfārehe, *effrayer;* ፈርሓት፡ ferhāt, *peur, crainte.*

ፈርኀ፡ farḥa, *se réjouir* (Ar. فرح); Caus. አፍረኀ፡ afreḥe, *réjouir.*

ፈረስ፡ faraṣ, *cheval,* pl. አፍሩስ፡ afruṣ; ፋሪስ፡ fāris, *bon cavalier, brave.*

ፈርሠ፡ farse, *s'abîmer, dépérir;* Caus. አፍረሠ፡ afrese, *abîmer, abattre.*

ፈረረ፡ férrere, *sortir* (pour chercher du bois, pour paître les troupeaux etc., auf etwas ausgehen); ተፈረረ፡ teferrere, id.; N. A. ፈሪር፡ ferír.

ፈርቀ፡ farqe, *trouer, percer;* Pass. ፈረቀ፡ farreqe; P. P. ፉሩቅ፡ furuq; ሞፍራቅ፡ mofrāq, *trou.*

ፈራብ፡ ferāb, *abîme* = ጸድፍ፡

ፈርተት፡ fertet, pl. ፈራቲት፡ ferātit, *testicule.*

ፈርተ፡ ferte, *juger;* ፍርት፡ fört, *jugement;* Pass. ፈረተ፡ ferrete; ፈርተይ፡ fertei, *juge.*

ፈርተከ፡ ferteke, *séparer, désunir, mettre en morceaux;* Pass. ፈራተከ፡ ferāteke.

ፈሪከይ፡ ferikai, *épi du Dourra.*

ፈርዓ፡ ferá, *endroit, place, quartier.*

ፈሬ፡ fere, *faire du fruit, fructifier;* ፍሬ፡ fré, *fruit;* ፋሬ፡ fāre, *être fertile, porter fruit.*

ፈርደደ፡ férdede, *briser en petits morceaux* (le pain).

ፋረገ፡ farege, *séparer.*

ፈርፈረ፡ férfere, *se reduire en poudre* (le bois); ፈርፈር፡ ferfer, *bois en poudre.*

ፈቅዐ፡ faq'a et ፈገዐ፡ fag'a, *briser* (l'os), *casser la tête, blesser l'os* (avec un bâton); ፉጉዕ፡ fugú, *blessé.*

ፈቅደ፡ faqde, *réfléchir, se souvenir;* Caus. አፍቀደ፡ afqede, *donner à souvenir;* Pass. ፈቀደ፡ faqqede; ፈቃድ፡ feqād, *souvenir, réflexion.*

ፈትኀ፡ fatḥa, *ouvrir;* Pass. ፈተኀ፡ fatteḥe; Caus. አፍተኀ፡; ተፋተኀ፡ tefāteḥe, *rompre avec q'un, déclarer la guerre;* N. A. ፋትኃ፡ fatḥá; ፈተኅ፡ fettéḥ, *loi.*

ፈትለ፡ fatle, *filer, arranger* (une affaire); ፈትል፡ fĕtl, *fil;* ፈታል፡ fetāl, *toile filée.*

ፋትመ፡ fātme, *allaiter le veau.*

ፈትነ፡ fatne, *goûter, essayer* (à faire).

ፈቴ፡ fete, *aimer;* ፈቲ፡ fitti, *amour;* ፋቲ፡ fāti, *aimant;* Caus. አፍቴ፡ afte; ተፋቴ፡ tefāte, *aimer,* récipr.; ፋቲእት፡ fātiet, pl. ፈዋቲ፡ fauāti, *femme publique.*

ፈትፈተ፡ fetfete, *voler, piller.*

ፋንቴ፡ fānte, *séparer, répudier* (la femme); Pass. ፈናቴ፡ fanāte, *se séparer* (les amis); ፈንቲት፡ fintit, *séparation.*

ፈንተተ፡ fantete, *croître* (l'arbre).

ፈናን፡ fenān, *mensonge, fausseté.*

ፋኔ፡ fāne, *charger q'un de q'ch, tester;* Pass. ተፋኔ፡ tefāne, *recevoir une commission;* ፊን፡ fin, *commission.*

ፈንደቀ፡ fándeqe, *se blesser au dos* (la bête de somme); P. P. ፉንዱቅ፡ fundúk, *blessé.*

ፈንደዐ፡ fandá, *moudre* (le Dourra) *à gros grains.*

ፈንዶት፡ fandót, pl. ፈናዲ፡ fenādi, *fesse.*

ፈንጀሀ፡ fándjehe, *casser les pierres.*

ፈንጎኅ፡ fangoḥ, *demain;* ፈንጎኅ፡ለሓ፡ fangoḥ lehā, *après demain.*

ፈንጠረ፡ fanṭere, *démonter, désunir, disperser;* Pass. ተፈንጠረ፡ tefánṭere; Réfl. ፈናጠረ፡ fanāṭere *se disperser.*

ፈንፈነ፡ fanfane, *abhorrer, se dégoûter de q'un.*

ፈከ፡ fakke, 1) *fendre;* P. P. ፉኩክ፡ fukuk, *bois fendu;* Pass. ፈከከ፡ fakkeke; 2) *se lever* (le soleil etc.); ሙድር፡ፈከ፡ mudr fakke, *poindre le jour;* ፈኪክ፡ fakik, *aube, le lever.*

ፈዐለ፡ fá'le, *tisser les nattes;* ፍዕል፡ fö'l, *tissure, tissage.*

ፋይ፡ fai, *anneau.*

ፈድበ፡ fadbe, *montrer du courage;* ፈዳብ፡ fadāb, *brave;* ፈደበት፡ fadebet, *bravoure.*

ፈድዐ፡ fed'a, *se réveiller;* Caus. አፍደዐ፡ afdá, *réveiller.*

ፈዶ፡ fedo, *payer, acquitter;* አተፍዶ፡ atáfde, *faire rembourser;* ፈዳ፡ fedā, *remboursement.*

ፈደ፡ fadde, ተፋደደ፡ tefādede, *écarquiller les yeux.*

ፈድፈደ፡ fedfede, *abonder en enfants.*

ፈጅዐ፡ fadj'a, *se décourager;* Caus. አፍጀዐ፡ afdja', *mettre en peur.*

ፈጅፈጀ፡ fadjfadje, *briser l'os, la tête à q'un* = ፈቅዐ።

ፈግለ፡ fagla, *séduire* (une fille), *agacer.*

ፈግረ፡ fagre, *sortir, monter;* Caus. አፍገረ፡ áfgere; ሞፍጋር፡ mofgar, *sortie;* ፍግረት፡ fögret, *lever* (du soleil); ፎጋር፡ foggār, *impôt.*

ፈግዐ፡ fag'a, *duper;* ፈገዐ፡ fagg'a, *se laisser duper.*

ፋገገ፡ fāgege, *se moisir;* ፉጉግ፡ fugug, *chanci;* N. ፋጊግ፡ fagig; ፈጋግ፡ fegāg, *le moisi.*

ፈጥረ፡ faṭre, *créer* (ad. de l'Eth.).

ፈጥነ፡ faṭne, *comprendre;* Caus. አፍጠነ፡ afṭene; Pass. ፈጠነ፡ faṭṭene; N. A. ፈጠኔብ፡ faṭanéb, *entendement.*

ፈጽለ፡ fatsle, *diviser.*

ፈጽመ፡ fatsme, 1) *s'enfler;* 2) *s'enorgueillir.*

ፈዕአ፡ fads'a, *siffler.*

Extrait du Vocabulaire de la langue Tigre parlée à Muçawwʿa, compilé par Antoine d'Abbadie.

ሃላ፡ pas encore. — እስተሐለመ፡ nocturna seminis effusione pollutus est. — ሐልቃ፡ péricarpe du fruit dit ʿarma. — ሕልቁም፡ (ar.) fanon (de vaches). — ሕልቆም፡ emmanchure du fer de lance. — ሐላብ፡ laitière. — ሕላበት፡ petite écuelle en bois. — ሐለከ፡ entraver; መሐለክ፡ entrave (de vache). — ሐላውላው፡ vagabond. — ገመል፡ሕላይ፡ cadeaux que fait le fiancé au beau-frère. — ሐለይለ፡ incirconcis. — መሐለፊት፡ excellent. — ሆም፡ trace dans un sentier où les bêtes tombent. — ሓምሓምት፡ calebasse. — ሀመም፡ Pl. ሀማምት፡ panthère (voy. ሑመም፡ Munz.). — ሐማም፡ (ar.) pigeon. — እትሐመሚ፡ garde-malade. — ሐማመሬ፡ frais de maladie donnés par celui qui a blessé. — ኆመር፡ tamarin. — ሐማስ፡ de couleur (café au lait, vache etc.). — አሓመቀ፡ méprisa; ሕምቅ፡ mépris; ሐማቂ፡ mépriseur; ሐሚቅ፡ paresseux. — ሐምባዚት፡ pain (voy. ኅባዚት፡ Munz.). — ሐምብዐ፡ = ኅብዐ፡ (Munz.). — ሁምባይ፡ (idem ሀባይ፡) singe. — ሐምፀ፡ devint sur, s'aigrit; ሕሙፅ፡ sur, acide. — ሐርሐሪት፡ oiseau à présages. — ተሐርሐረ፡ a pris le fausset. — ሀረመ፡ frappa; ሀራም፡ qui frappe; አሀራም፡ qui fait frapper. — ሕሮሬ፡ touffe de cheveux des enfans contre le mauvais oeil. — መሓረስ፡ charrue. — ሀርሳ፡ éveillé. — መሐረሲት፡ sage-femme. — ሔረቅረቅ፡ sorte d'asthme passager. — ኀርበ፡ tomba en ruines. — ሕርቱመ፡ (sic) gros muscle de la cuisse. — ተሐርነገት፡ elle se laisse traire par intervalles après la mort de son petit. — ሐርዐ፡ alla du ventre (ኅሬ፡ Munz.); ሐርዔ፡ እዝን፡ cérumen des oreilles. — ሐሩጊ፡ vase à long col pour boire (Pl. ሐሩርጊ፡). — ሕርዱት፡ nuque (voy. ዐርዱት፡ Munz.). — ተሐረጀ፡ pérora. — ሐርግዩት፡ discours. — ሕርፅ፡ crosse (pour le jeu de crosse); ሕረፅ፡ houssine. — ሕሩፍ፡ parcimonieux; አሕረፈ፡ donner avec parcimonie. — ኀሪፍ፡ vent d'ouragan. — መሐሰል፡ plusieurs chameaux attachés ensemble. — ሕሳም፡ sorte de sel rouge à petits grains et dont on lave les chameaux malades; ተሐሰመ፡ fut lavé; ሐስመት፡ lavage; croûte de sel laissée sur la plage par la mer. — ሐሰሰ፡ essuya; ሐሳስ፡ qui essuie; ሕስስ፡ chose enlevée en essuyant. — ሐሰደ፡ (ar.) envia; ሐሰድ፡ envieux; ሕሰድ፡ envie. — ሐሸ፡ écran de bois. — ሐሸሐሸ፡ sable. — ወድ፡ሐሼል፡ renard. — ሐሼር፡ natte. — ሐሸር፡ወረድ፡ lie de bière. — ሕሸር፡ embarras; እትሐሸረ፡ fit embarrasser. — ሐቆ፡ኤሊ፡ dorénavant. — ሐቅ፡ቤለ፡ eut le hoquet. — ሐቁት፡ reins. — አሐቀነ፡ battit le beurre en remuant un vase solide; ሕቃን፡ lait de beurre; fromage; ማይ፡ሕቃን፡ ou ሐሊብ፡ሐቃን፡ lait de beurre. — ሐቅፍ፡ botte. — ሐቁፍ፡ giron; ሕቆፍ፡ charge qui remplit un bras. — ሐብሓብ፡ (sic) sorte de plante à farine naturelle et qu'on mange. — ተሐበለከ፡ fut embrouillé; ሕብሉክ፡ embrouillé. — ሕባሩት፡ troupeaux donnés pour être gardés. — ሐበበ፡ boucla; ሕቡብ፡ bouclé; መሐብብ፡ boucle; ሐባባይ፡ faiseur de fourreaux et de boucles. — ሐበኩ፡ gomme. — ሕበዝ፡ጨው፡ repas qu'on porte en route. — ሁቱ፡ lui; ሁቱም፡ eux. — ሐተላ፡ lie de bière. — ሐንበጣ፡ sauterelle. — ሐንቱ፡ un. — ሐንትል፡ épiglotte. — ሐንተሸ፡ éternuer. — ሐንከ፡ eut une crainte respectueuse. — ሐነከ፡(ሕናግ፡) palais (de la bouche). — ሀንከላ፡ tête de *durrah* (qui retombe). — ኆናዝር፡ sorte de scrofules. — ሐነጅ፡ fouet. — ሕንጁር፡ scarabée. — ሐንገብ፡ épaule. — ሕንገት፡ emporté (chameau etc.). — ሕንግድ፡ qui donne peu de lait. — ሕንኀኀ፡ jambe au dessus du genou. — ሐንጠጠ፡ se déchira (toile). — ሐንፊዝ፡ diverses sortes de graines mélangées ensemble. — ሐንፈጬ፡ gratta le visage (par douleur). — ሐከመ፡ (ar.) jugea; ሓከም፡ juge. — ሔወት፡ bat de chameau. — ሐዝ፡ fièvre (voy. ሐድ፡ Munz.). — ሐዝሐዘ፡ trembla (terre, rocher ou autre chose solide). — ሐዘመ፡ se ceindre. — ሕዝዐት፡ prairie gardée. — ሐይመት፡ hutte ronde de branchages. — ሐይሰስ፡ beurre. — ሃይብ፡ donneur (voy. ወሀበ፡ Munz.). — ሕጻ፡ fruit rouge qu'on mange. — ሐድ፡ሕፉን፡ un peu chaud, tiède. — ሀደለበ፡ s'engagea comme domestique à gages pour les routes; አደላብ፡ domestique à gages pour les routes. — ኀደረ፡ (ar.) verdit; አኃደር፡ vert. — ሐዳድ፡ ouvrier en fer. — ሕጅል፡መዝቡጥ፡ bracelet des pieds en argent (non tordus); ሕጅል፡ሙትሊ፡ bracelet des pieds en argent (tordus). — ጺጆርት፡ bois, forêt. — ሐጎ፡ ceinture de femmes. — ሕጌ፡ couvrit; ተሐጌ፡ Pass.; ሕጋይ፡ écran; rideau; ሕጉይ፡ abrité. — ሐግል፡ anneau des jambes (voy. ሕጅል፡). — ሕጉለት፡ reduit intérieur de la maison. — ሀገሬት፡ petit pays. — ሐገን፡ morve (du nez). — ሐማዘ፡ vint en renfort, se battit en allié avec. . .; ተሐገዘ፡ fut renforcé; ሐጋዝ፡ qui vient en renfort. — ሕጡም፡ s. de plante mangée par le chameau. — ሐፐበ፡ cueillit du bois. — ሐፐዐ፡ manqua, ne se trouva pas; ሕፐዕ፡ qui manque de tout; ሕፐዐት፡ besoin. — ሕጡፑ፡ fém. ሕፐፐ፡ intrigant. — ሐፍሌ፡ sorte de fruit. — ሀፋሸ፡ qui arpente. — ሐፊት፡ enclos de la maison. — ሐፍነ፡ devint chaud; ሕፉን፡ chaud. — ሐፍነ፡ prit avec les deux mains

jointes; ሕጥን፡ le contenu des deux mains. — ሐጥደ፡ mit en lieu sûr. — ሐጥዘ፡ fut en trop; ሕቶዝ፡ qui a une surabondance. — ሐፈዐ፡ déchira avec les ongles (le visage par douleur).

ለ፡ lui. — እስከ፡ልሃ፡ jusque là. — ሎሕ፡ bois de la porte. — ተልሄ፡ joua (voy. ደልኅ፡ Munz.); ተልሃይ፡ joueur, jeu. — መትለሐይ፡ camarade. — ልሕልሕ፡ pain, feuille. — መልሐለሐት፡ petit four. — ልሆይ፡ cela. — ሊሊ፡ course pour un prix. — ሊሎ፡ épervier (aigle, Munz.). — ለም፡ሰሌ፡ alors. — ሎምን፡ citron. — ለቅሐት፡ conçut (la chamelle); አለቅሐ፡ prêta; ተለቅሐ፡ emprunta; ልቁሕ፡ prêt. — ለቀበ፡ attrapa en l'air. — ሎቆተ፡ (?) outre à miel. — ልብ፡ coeur; creux de l'estomac; በዐል፡ልብ፡ habile. — ለብለበ፡ parla en vain; ሉብሉብ፡ qui parle en vain. — ልበባት፡ ventrière du chameau. — ለብከ፡ (?) lieu qui a toujours été désert. — ለተተ፡ to lisp; ለታት፡ bègue, bredouilleur; a lisper. — ለዐለዐ፡ s'éleva (soleil); ላዕሊ፡ supérieur. — ላዐት፡ poignée du sabre. — ለጃጅ፡ emporté (vache, chameau).

ሚ፡ quoi? — መሀረ፡ connut; አምሀረ፡ fit connaître; መሃር፡ savant. — መሐሰ፡ essuya. — መሐዜ፡ hache. — ሚለል፡ baguette pour mettre l'antimoine dans les yeux. — መልቀቀ፡ fit prisonnier; መልቁቅ፡ prisonnier. — መለጠ፡ sépara du poil. — መምሱን፡ lâche. — መርሴ፡ fermeture de la porte. — ምሴሕ፡ en vain. — ሞሶብ፡ grand vase en paille. — መሸመሸ፡ se moisir, pourrir. — ምሸዋከ፡ gratte-dents. — መቃስ፡ ciseaux. — ማቲን፡ briquet. — ምን፡ quoi? — ማን፡ (au lieu de የማን፡) droite. — መንስር፡ lentille. — መንጅጥ፡ fronde. — መንኬት፡ pot en terre. — ማእዝ፡ quand? — መከ፡ cuiller. — መከ፡ se fondit; አምከከ፡ fondit; ምኩክ፡ fondu. — ሙከስ፡ bâton à faire la bouillie. — መከተ፡ para. — ሙከት፡ farine à purifier le beurre fondu. — መይዘብ፡ ou ሚዘብ፡ petit sillon pour l'écoulement des eaux. — መዘነ፡ pesa; ሚዛን፡ balance. — መዝመዘ፡ massa. — ማዛይ፡ garçon de noces. — መደ፡ étendit; ምዱድ፡ étendu. — ሚገል፡ (በገለ፡?) péché; ሚገል፡ወደ፡ pécha. — መግዲ፡ mortier; ወድ፡መግዲ፡ pilon. — አማጠጠ፡ pressa une outre pour en exprimer le miel ou le beurre; trembla. — ማፅ፡ gratte-dents.

ርኅሰ፡ ou ረከሰ፡ devint à bon marché. — ረመስ፡ radeau pour la pêche. — ተረመስመሰ፡ farfouilla. — ረምቀ፡ (voy. ረምከ፡ Munz.) mendia, mangea en parasite; ርምቃይ፡ mendiant, parasite; ረማቅ፡ vagabond; ምርማቅ፡ action de mendier. — ረምጀት፡ terrain si échauffé qu'il brûle les pieds. — ርረብ፡ omoplate. — ርረብ፡ épine dorsale. — መርሸም፡ croix de la poignée du sabre. — ረሸረሸ፡ arrosa. — ረሰሰ፡ rangea, mit en rang; ረስ፡ ordre, rang. — ተርቁብ፡ jarret. — ሩቅኅት፡ membrane de l'hymen, virginité. — ረቀዐ፡ (ar.) raccommoda, rapiéça. — ረብረብ፡ lieu sans verdure. — መተርእስ፡ oreiller en bois (voy. ተረሰ፡ Munz.). — መሬኢት፡ miroir. — ረከሰ፡ voy. ርኅሰ፡ — አቡ፡ሩከብ፡ sorte de paralysie. — ወድ፡ርከብ፡ pupille de l'oeil. — መርኩዝ፡ bâton d'appui. — ረወሐ፡ éventa; መረዋሕት፡ éventail; መረዋሕ፡ሸይጣን፡ papillon. — አረዋኢ፡ proxénète (de ረውኢ፡). — አርዐዚ፡ grès blanc. — ረዐፉ፡ vase à puiser l'eau. — ራዛ፡ échassier qui mange les sauterelles. — መርዘቅ፡ bâton ferré porté par les *fukara*. — መርገን፡ mal de tête. — ረያም፡ዘራት፡ petit doigt. — ረዱ፡ consentit; ረዳ፡ consentement. — መርደኣ፡ secours. — መርዳይት፡ sorte de lance mince et légère. — ረግአ፡ se figea; አርግአ፡ figea; ርጉእ፡ figé. — ረግደት፡ grande expédition pour ramasser du sel. — አሩጠጠ፡ trotta. — ረጥዓይ፡ porte-faix.

ሸሀሉል፡ (homme) né sans testicules. — ሳሀለፈ፡ regretta. — ሳህም፡ (ar.) part; ሳሀመ፡ fit les parts. — ሹሁር፡ repas de minuit. — ሰሐነ፡ parfuma (en parlant des femmes seulement). — ሸልሕተት፡ lézardine. — ሸላላ፡ estropié de la main. — ሰሉም፡ (ar.) échelle. — ስላም፡ bosse de la vache ou du chameau. — ሰሌቅ፡ grand filet. — ሰለበ፡ (aussi) émascula; ስሉብ፡ eunuque. — ሰለባ፡ qui a une cicatrice de feu au visage. — ስሌት፡ arrière-faix. — ሰለፍ፡ cuisse. — ሰምሐ፡ pardonna. — ሹምብርኪት፡ sandale ornée. — ሸምዕ፡ cire; ተሸምዐ፡ fut couvert de cire, fut sali; ሸማዕ፡ qui blanchit la cire. — ሰሙጥ፡ creux des reins. — ሰር፡ moitié. — ሱር፡ impuretés qui nagent à la surface de l'eau dormante. — ሰርሐ፡ reconduisit, congédia. — ሸርን፡ scia. — ሸራረት፡ (ar.) étincelle. — ሳርበ፡ partie de la jambe au-dessous du mollet. — ሹርበ፡ (ar.) bouillie claire. — ሸሬት፡ parfum mis dans le suif pour la tête. — ሸረከ፡ prit au piége; ሸረከ፡ piége à bêtes féroces. — ሸራሒ፡ couronne en argent. — ሸረዒ፡ cria pour implorer justice. — ሸርጓብ፡ surcharge que le chamelier met pour son propre compte. — ሱሪየት፡ esclave, concubine. — ሰራጅ፡ (ar.) lumière artificielle. — አስረፈ፡ (ar.) changea de la monnaie. — ሸሸዓይ፡ qui rit à tout propos. — ሸቂብ፡ qui n'a ni bien ni fortune. — ሰቅዐ፡ enfila ou fourra. — ተስቢሐት፡ invitation à manger. — ሸቢብ፡ touffe de poil au bout de la queue de la vache. — ሸቤን፡ brebis. — መስተር፡ peigne; መስተረ፡ se peigna. — ሸተተ፡ glissa. — ሸቲ፡ pirogue. — ሰንሰነ፡ se multiplia. — ሰነቀ፡ prit des provisions de voyage; ስንቅ፡ provisions. — ሸንቀላ፡ negre. — ስናት፡ nés dans le même mois. — ሸናን፡ chameau aveugle. — ስንዝር፡ palme; ሰንዘረ፡ mesura par palmas. — ሸንግለት፡ stérile (vache). — ሸንጠጠ፡ déchira (toile); ሸንጣጥ፡ morceau. — ሸንፋ፡ sorte de grain. — ሰአነ፡ manqua de q. ch.; ተስአነ፡ ne put; ስኡን፡ (la chose) qui manque; ሰአን፡ (la personne) qui manque de . . .; መስአን፡ besoin. — ሸከ፡ petit trou creusé à la hâte, pour que l'eau en s'y infiltrant soit bonne à boire. — ሸከል፡ fondrière. — ሸከም፡ fardeau (Munz.: menton). — መስከብ፡ parc de vaches. — ሸከት፡ endroit où l'on trouve de l'eau en creusant un peu. — ሰከተተ፡ mit sur le feu (un pot) de façon, qu'il y reste tout seul. — ሰከነ፡ séjourna; ስከን፡ séjour. — ሸከኒ፡ plante du pied; ሸከና፡ pied de bête. — ሰከዐ፡ fourra. — ሸውል፡ qui vient de concevoir (chamelle). — ሸውሬ፡ sorte de sanglier. — ሸወቀ፡ regretta. — ሸዊት፡ lieu verdoyant. — መሸወቲት፡ baguette servant à frapper. — ሰውኢ፡ égal. — ሰወከ፡ brossa les dents. — መስወድ፡ outre de peau. — ሸዒረት፡ tumeur du palais. — ሰዐሰዐ፡ (sa'sa) épeautre. — ሸዕበት፡ prairie humide pleine d'herbes. — ምስዐይ፡ course. — ሸየመ፡ préposa; ተሸየመ፡ prit le pouvoir. — ሰየደ፡ chassa. — ሱዶት፡ nuque. — ሰጉደ፡ donna un coup de poing; ሰጉድ፡ coup de poing. — ስጤት፡ côté. — ሰፈ፡ (saffa) cousut; ሰፈት፡ couture. — አስፋር፡ (ar.) jaune. — ሰፍሰፍ፡ trot de l'homme. — ሸፍቀ፡ eut pitié; ሸፍቅ፡ pitié. — ሰፍኢ፡ vase plat en paille. — ሶፈየ፡ (?) tourbillon de vent. — መስፈ፡ alène. — ሰፈፍ፡ cire et impuretés du miel. — ሰፋፍ፡ étui du fer de lance.

አቀሕም፡ Pl. (አቀሐመ፡? Sing.) fourmis rouges qui mangent le miel. — ቀኅረ፡ s'enragea de colère. — ቀሐር፡ aigreurs d'estomac, indigestic. — ቀላ፡ faim. — ቀልቀለ፡ descendit

un chemin; ቁልቁል፡ descente. — ቀላቀል፡ terrain plat. — ቀለበ፡ retourner; አቅለብ፡ qui a un oeil fermé par habitude. — ቀለወት፡ natte. — ቆለዓ፡ enfant qui va à quatre pattes. — ቀላደት፡ collier. — ቀላጥም፡ vache dont le lait est réservé à son propriétaire. — ቆምሓይ፡ (voy. አቃሕም፡) fourmi qui mange le miel. — ቆመል፡ poux. — ቀሚሽ፡ qui a le corps blanc et la tête rousse (vache). — ቀምሸ፡ mangea en trempant pièce à pièce son pain dans la sauce. — ቁምብር፡ vase en paille servant à boire le lait. — ቀመደ፡ fit cuire sur la braise. — ቆርሖ፡ qui a une tâche blanche au front (taureau). — ቀርሐት፡ taie ou cataracte. — ቀርሔት፡ couvercle d'un plat de pâte de farine. — ቆሩር፡ lit d'un torrent. — ቀርስ፡ arc en ciel. — ቀርሽዓ፡ jeu de mail au billot. — ቀረነ፡ attacha. — ቀርድዐ፡ avala tout de suite, goba. — ቀርጭምት፡ cheville du pied. — ቀርፌ፡ écorça. — ተቀርፈጬ፡ s'accroupit. — ቀሰመ፡ accusa. — ቀሸብ፡ roseau, petit bois pour le feu. — ቀሰነ፡ eut sommeil. — ቆሽን፡ branche; ቀሽነ፡ poussa des branches. — ቆቅዓይ፡ (ቆቅ፡) sorte d'oiseau. — ቁቁህታ፡ coqueluche. — ቆበር፡ obscurcissement de l'air par un ciel serein. — ተቀበተ፡ alla au devant de q'un pour le recevoir. — ቀበዐ፡ désespéra. — ቀንርዔ፡ petite outre ½ remplie de lait. — ቀንቀን፡ ver qui ronge le bois. — ቁንቁን፡ insecte ailé qui mange le grain. — ቀነተ፡ se ceignit; መቀነት፡ ventrière. — ቀንት፡ vulve. — ቃንኢ፡ (ar.) riche. — ቀንአ፡ fut droit, réussit; አቅንአ፡ redressa; ቁንዖ፡ droit. — ቀንዓይ፡ vel መቀኛ፡ envieux. — ቀንጢረት፡ clitoris. — ቀንጠሸ፡ cueillit. — ቀንጠጠ፡ pinça. — ቃንጫ፡ tige de *durrah*. — ቀንዐ፡ se leva; አቀነዐ፡ fit lever. — ቆሰ፡ fut profond. — ቀወዐ፡ glana; ቁውዓይ፡ glaneur. — ቀዘለ፡ fila. — ቀዚር፡ profond. — ቀዘቃዚ፡ froid; አቀዘቀዘ፡ refroidit. — ቀዳም፡ arçon de la selle. — ቀደር፡ sorte de miliaire. — ቁደት፡ (quddat) loupe; ቁደት፡ፍሬ፡ glande. — ቀጥል፡ feuille. — ቀጥቀጠ፡ brisa à force de coups; ተንቀጥቀጠ፡ trembla; አንቀጥቀጠ፡ fit trembler; ቀጥቀጠት፡ sorte de plante mangée par les chameaux; ቀጥቀጥ፡ bête hongrée. — ቀጠብ፡ sorte de miliaire. — ቀጥነ፡ fut mince. — ቀጣን፡ sorte de courlieu qui est blanc et mange avec les vaches. — መቃጥን፡ corde ou ligne pour jeter l'hameçon. — ቀዐረ፡ grimaça; ቃዐረ፡ noua; ቀዐሩት፡ noeud; ቀጊር፡ bois de lance. — ቃዕዕው፡ tout petit champ. — ቀዐሬት፡ feuille d'arbre. — ቀፎ፡ vase à grains fait en bouse de vache; መር፡ቀፎ፡ ruche à miel. — ቀፈለ፡ ferma; መቅፈል፡ fermeture. — ቃፍለት፡ improviste; አብ፡ቃፍለት፡ à l'improviste.

በሀሽ፡ orange amère. — በላም፡ (ballam) sorte de poisson. — በላሲ፡ très grand vase à l'eau. — ብሉቅ፡ pubère. — በለው፡ noble (nom de race jadis privilégiée). — ተቤልዔ፡ on a donné le cri d'alarme. — በለግ፡ éteule. — በረ፡ (barra) vola (en l'air); በሩሪ፡ qui s'envole. — ብሩሕ፡ lait et eau mélangés. — በሩሕ፡ qui a une tache blanche sur le front (vache). — ብርሻሻ፡ vieille fille (injure). — አብሩቅ፡ vase à ablutions. — ቡርቁጠ፡ (?) petit pain fait pour les enfants. — በርበረ፡ se relâcha. — በረክ፡ lieu désert. — ብሩዩ፡ vide. — በረደ፡ (ar.) lima. — በርዱንጋ፡ fève. — በሸ፡ (?) lait provenant de certaines herbes mangées par les chèvres et qui provoque des évacuations par haut et bas. — በሰል፡ oignon. — በስሶ፡ farine d'orge cuit qu'on mange avec l'eau chaude. — በቀለ፡ poussa (?). — በቅል፡ mule. — በቀት፡ très chaud, brûlant. — በቀዐ፡, አበቀዐ፡ vanna. — በበለት፡ vent d'ouragan (vent en été). — ብትክት፡ collier de perles de verre. — በኑ፡ (ar.) café. — በከር፡ chameaux stériles. — በከን፡ homme qui n'a pas des enfants. — ቡወሒ፡ grosse porcelaine (coquille). — በዘተ፡ carda (le coton). — በይጭ፡ (ar.) oeuf. — በዳ፡ étranger à la famille. — በዳሀ፡ qui a coïté. — በድን፡ cadaver. — ቦደግ፡ insipide; ቦደገ፡ fut insipide. — ቦግ፡ bois à fumigation. — ብጋናት፡ pubis (des femmes). — በጥረ፡ se tint debout, resta debout. — በዕዐ፡ s'échappa.

ትልም፡ sillon. — አንተልተለ፡ suspendit. — ትምልጅ፡ bracelet. — ቶርማን፡ pièce de bois qu'on met horizontalement sur la tête d'un pilier afin de soutenir le toit. — መትረቀት፡ marteau. — ትርቁብ፡ talon. — ተሪበት፡ plante à très petites épines. — ቱሩድ፡ fort. — ተስፍዔ፡ grenouille. — ተቅዓሊ፡ sorte de natte (venant des çomal). — ቶብሪት፡ balle à jouer. — ተብዐ፡ fut intrépide. — ትንሻብ፡ arc (dont on tue les oiseaux qui mangent le blé). — ተንከበ፡ mit à côté. — ቱከር፡ tourterelle; ቱከር፡ሸሐሪ፡ petit pigeon sauvage. — ተከበት፡ sorte de grande natte à tapisser. — ቱከት፡ bracelet (des femmes). — ቱከን፡ punaise. — ተጀረ፡ (ar.) devint riche; ታጀር፡ riche; ትጃረት፡ richesse. — ቶፈት፡ vase à traire fait en paille.

ነሐር፡ charge qu'on porte en pressant contre la poitrine. — ነሐስ፡ cuivre rouge. — ነሀቀ፡ murmura. — ንሕነ፡ nous. — ተነሐነሐ፡ débarrassa son gosier. — ንሀግ፡ nigella sativa (ኑሐክ፡ Munz.). — ነለት፡ femelle du grand antilope dit አጋዜን፡ en amariñña. — ንሳል፡ langue. — ነሰለት፡ serpent boa. — ነሲብ፡ (ar.) fortune. — ነቅሐ፡ s'éveilla. — ነቀረ፡ pocha (l'oeil). — ነቅነቀ፡ secoua, mêla; trembla; ተነቀነቀ፡ bougea. — ነቑ፡ mugit (vache). — ነቅዐ፡ creva; ንቅዕ፡ crevasse. — ነቡል፡ chamelle qui vient de mettre bas. — ነብዐ፡ tomba goutte à goutte. — ነትዕ፡ peau préparée avec le poil. — ነኽ፡ cuivre jaune. — ነከረ፡ nia. — ነክክ፡ machoire. — መንኬት፡ (Pl. መናኪት፡) pot de terre. — ነዘሐ፡ fit eau, coula (vase). — ነዘረ፡ donna le mauvais oeil. — ነዘዐ፡ jaillet en source (ነዘአ፡ arracha). — ነዘፈ፡ aspergea. — ተናዘፈ፡ se revêtit; ንዙፍ፡ revêtu. — ነዳ፡ rosée. — ናዶ፡ (ar.) proclama; ናዳይ፡ héraut. — ነደም፡ (ar.) repentir. — ነድር፡ voeu; ነደረ፡ fit un voeu. — መንገድ፡ chemin. — ምናፊሒት፡ soufflet de forge. — ናፍረት፡ pilier. — ነፈሰ፡ venta; ነፋስ፡ vent; ናፈሰ፡ alla en parasite. — ኒፍኒፍ፡ pluie très fine. — ነፍጥ፡ morve; ተነፈጠ፡ se moucha; ነፋጥ፡ qui est toujours à se moucher. — ንፍዮ፡ rougeole.

አ፡ réponse quand on est appelé. — ኤሔ፡ interjection de surprise. — አህዶ፡ prit femme, se maria (homme). — አልበት፡ long vase dans lequel on vend le blé. — አልዕ፡ épervier. — አምበበ፡ rôtit du grain; እምበበ፡ grain rôti. — እምብዔ፡ larmes (voy. ንብዐ፡ Munz.). — አመት፡ (ammat) coudée; አመተ፡ mesura par coudées; እሙት፡ mesuré par c. — አማን፡ vrai; በዐል፡አማን፡ véridique. — አምዑት፡ entrailles. — አሩ፡ sorte de viscère. — አርመ፡ fruit qu'on mange, d'une sorte d'acacia. — አርዓሮ፡ corde à charger, tressée en cordelettes. — አረገ፡ vieillit; አሪጋይ፡ vieillard. — አስክ፡ jusque. — እሻረት፡ (ar.) signe. — አሺነት፡ outre ouverte seulement par une des jambes. — አብረት፡ (ar.) aiguille. — አብዓኬ፡ trigonella sativa. — አቲም፡ orphelin (mais voy. የጠመ፡ Munz.). — አና፡ je, moi. — አንሕስ፡ caverne. — አንቆርዕ፡ grenouille. — አንተ፡ m., አንቲ፡, toi, Pl. አንቱም፡ — እንዚ፡ ici. — እንግሕ፡ pierre à fusil. — እንጠዐጥዕ፡ graine de lin. — እንቋጪ፡ poulet. — አካል፡ corps. — አከበ፡ rassembla. — አኩት፡ gros muscle de la cuisse. —

ኤወ፡ oui. — አወሓ፡ ver (qui se met dans les plaies). — አውልዒ፡ sorte d'arbre (ዋይራ፡ des Amara). — አዘሙት፡ grand repas. — አይ፡ adv. négatif. — አየ፡ lequel? — አድሂ፡ braire; አድሃይ፡ qui brait (injure), mugit (taureau). — አደላብ፡ voy. ሀደለበ፡ — እደት፡ (iddat) deuil de la femme pour son mari. — አዱንጒራ፡ sorte de haricot. — አዳይ፡ ver solitaire. — እዳይ፡ dette. — እዳጋ፡ marchands. — አጊ፡ sorte d'herbe grosse ou de jonc, dont on revêtit les maisons par le côté. — በዐል፡እግር፡ piéton. — አፍለት፡ fleurs blanches. — እፍን፡ sorte de grain (دخن). — እንፎሬየት፡ tourbillon de vent.

ከሕል፡ antimoine; ከሐለ፡ mit de l'antimoine. — ከኋራ፡ écume (de l'homme en colère). — ኩሉልቶ፡ pendant d'oreille. — ኩላብ፡ crochet en bois; ከልበት፡ tenailles. — ኩልኢት፡ (Pl. ከላኢት፡) rognon. — ከለከል፡, ኩልኩለት፡ pendant d'oreille, boucles d'oreilles. — ከለፈ፡ racla la gale d'un chameau; ተከለፈ፡ gratta. — ከም፡ comme. — ከምስቤለ፡ sourit. — ኩምበራት፡ oiseau à bec rouge, qui blesse le dos des vaches. — ኩምብሰ፡ toile des reins du pays de Tigray. — ከምቱ፡ combien? — ከምተተ፡, ከምጠጠ፡ rassembla, s'assembla. — ከመን፡ ainsi. — ከርስ፡ alcove. — ከርሲ፡ insecte à six pattes qui pique et fait enfler les chameaux. — ከርቤ፡ myrrhe. — ከርበን፡ qui se dandine. — ኩርበዝ፡ sorte de couverture faite de palmier. — ኩርክ፡ le contenu d'une main. — ኩርከያ፡ bossu. — ኩርዓ፡ pied du grand siége. — ከርያ፡ fier; ከርዐ፡ a été fier. — ከራይ፡ hyène (ከረዮ፡ Munz.). — ከርዳድ፡ sorte d'ivraie. — ኩቡሕ፡ parfumé (le lait, mais voy. ቀብሒ፡ Munz.). — ተኩበለለ፡ roula en tombant. — ኩበሰ፡ massa. — ከብሶ፡ Koso. — ከባሽ፡ nom d'arbre, dont on mange le fruit. — ኩቡብ፡ sphérique. — ከብከበ፡ rassembla (mais Munz.: sautilla). — ከተም፡ (ختم) bague à chaton. — ኬትራይ፡ brigand. — ከከት፡ serpent. — ከከዐይ፡ caille. — ከካይ፡ corbeau à capuchon blanc. — ከዐሽ፡ estomac. — መከዕስ፡ bouquet de basilic mis entre le kofit et le babane. — ከዐውድ፡ contrarié; አከዐደ፡ contraria. — ከዘበ፡ (ar.) mentit; ከዛብ፡ menteur; ከዘብ፡ mensonge. — ኪይኪይ፡ trot de l'homme. — አከየደ፡ battit le grain. — ከደን፡ le dehors (désert, Munz.). — ከድዐ፡ trahit. — ከድከድ፡ insecte rouge, probablement le perce-oreille. — አመን፡ከፈር፡ rénégat. — ከፈት፡ = ኩፈአት፡ Munz. — ከፍከፍ፡ cheveux longs. — ከፈፈ፡ fut léger. — ከፈፊ፡ impubère (qui a atteint environ 15 ans).

ወ፡ et. — ወሀር፡ taureau. — ውሑር፡ ladre; ውሕር፡ ladrerie. — ወሕዝ፡ torrent; መሐዝ፡ ruisseau (መሐስ፡ Munz.). — ወሀገ፡ sua; ወሃገት፡ sueur spontanée et petite. — ወሓጥ፡ avaleur. — ወለበ፡ se retourna pour voir. — ወልተወ፡ para; ተወልተወ፡ vint à la parade. — ወሪድ፡ bière. — ወረከ፡ hanche. — ውሽ፡ (wishshi) beau, belle. — ወሰነ፡ troubla; salit (ar.); ውስን፡ saleté. — ወሰለት፡ pièce, morceau. — ዎሽዓር፡ graminée, dont on fait les vases à lait. — ወቀት፡ fois. — ወተረ፡ tendit; ወተር፡ pieux entre lesquels on attache une bête. — ወትአ፡ fut bègue; ወትኢ፡ bègue. — ወትደ፡ (ar.) ficha en terre; ውታድ፡ piquet. — ወተፈ፡ s'adapta bien. — ዋንጫ፡ coupe en corne. — ወኢት፡ vache. — ዊዓ፡ sorte de passereau (dimbit des Amara). — ዋዝን፡ fossé plein d'eau. — ውይ፡ fi donc! — ውዩ፡ étonnant. — ዋይ፡ interjection de surprise. — ወይል፡ nègre grandi. — ወድዒ፡ porcelaine (coquille; voy. ዎዴ፡ Munz.). — ወግሐ፡ fit aurore; ወግሒ፡ aurore. — ወግአ፡ pila; መውግኢ፡ mortier; ወድ፡ሞጊ፡ pilon. — ወግረ፡ jeta. — ወጠጠ፡ chevreau. — ወጭሒ፡ sorte de graminée rouge. — ወፅነ፡ tressa une natte.

ዐልመት፡ sorte de foin. — ዐለቅ፡ sangsue. — ዑም፡ arbre. — ዐማመት፡ (ar.) turban. — ዕምር፡ (ar.) âge. — ዐማሽ፡ (ar.) qui a un écoulement blanchâtre aux yeux. — ዐምቀ፡ s'affaissa, s'enfonça. — ዐመተ፡ ferma l'oeil; ዕሙት፡ qui a les yeux fermés; ዕምት፡ aveuglement volontaire. — ዕምዓም፡ muselière des jeunes chameaux pour les empêcher de tetter (voy. ዐመ፡ Munz.). — ሀምሀሜ፡ se gâta (lait qui a séjourné). — ዕሮ፡ qui a la queue blanche (bête); rouge et noire. — ዐርመመ፡ tordit le col. — ዐረር፡ étain (plomb, Munz.). — ዕርቅ፡ paix; ተዐረቀ፡ fit la paix; አተዓረቀ፡ réconcilia. — ዕረቅ፡ tendon, nerf; ዕሩቅ፡ nerveux. — ዐርቀብ፡ scorpion. — ዐርቃይ፡ grand siége haut en bois. — ማዕርብ፡ ceinture des reins des hommes. — ዐሪድ፡ (ar.) large; ዐርደ፡ fut large. — ዖሹም፡ gros bracelet des femmes, fait en corne de vache. — ዐሹር፡ impôt; ተዐሸረ፡ donna l'impôt. — ዐቃል፡ (ar.) corde avec laquelle on attache le bras à l'avant-bras du chameau. — ዐቀብ፡ montée. — ዐቅበ፡ acacia. — ዐተር፡ pois chiches. — ዐተበት፡ (ar.) seuil de la porte. — ተዐንቀደ፡ fit des coques. — ዕናብ፡ foin ou herbe sèche. — ዒንት፡ (ዐይን፡ Munz.) oeil; trou d'aiguille. — ዓናት፡ haut de la tête; sinciput. — ዐንከከት፡ araignée. — ዐንጨዋ፡ (voy. አንጸይ፡ Munz.) souris, rat. — ዓከ፡ araignée. — ዖነ፡ vide, abandonné (maison). — ዐውድ፡ aire. — ዐወጅ፡ de travers; ተዐወጀ፡ fut difforme. — ዐወዘ፡ toile des reins des hommes (ፉተት፡ des femmes); ተዐወዘ፡ mit une toile autour des reins. — ዐይሮ፡ chamelle de 3 ans. — ዓዩን፡ fou (c.-à-d. victime de mauvais oeil; voy. ዑዩን፡ Munz.). — ዓድ፡ pays (étranger). — ዐዸበ፡ plut (ar.). — ዓደት፡ (ar.) usage, loi. — ዐጂን፡ ferment. — ዐዳጋ፡ marché. — ዐጣል፡ጠቤ፡ sorte de belette. — ዐጥሮ፡ sorte de gazelle (am. ሚዳቋ፡). — ዕጡብ፡ (ar.) coton. — ዕጨይ፡ bois à brûler (voy. ኢጁ፡ Munz.). — ዐጨድ፡ coupe d'herbe. — ዐዐፈ፡ courba. — ዖፍ፡ oiseau.

ዘላ፡ terre haute et venteuse. — ዝልዛሊ፡ abeille. — ዘማ፡ frère d'épouse (voy. ደማ፡ Munz.). — ዘም፡ tour de rôle. — ዝማመት፡ anneau passé par le nez du chameau; ዘመመ፡ passa un anneau . . . . . — ዘምተ፡ enleva de force; ዜምታይ፡ brigand. — ዘማያ፡ frère de l'épouse; ዘማይት፡ soeur de l'épouse. — ዛር፡ fée, maligne. — አዝሩቅ፡ ver solitaire. — ዘረበ፡ parole; ተዛረበ፡ parla; ዘራባይ፡ qui parle beaucoup. — ዘርገ፡ fit mousser le lait; ዝርግ፡ moussoir du lait en bois et poil. — ዘራፍ፡ pillard; ዝርፍ፡ pillage; ዝሩፍ፡ pillé. — ዘራፍ፡ girafe. — ዘቀር፡ anneaux (deux) qu'on met sur les doigts du pied. — ዘበነ፡ fut cher; ዝቡን፡ cher. — ዜና፡ renommée. — ዘናብ፡ croupion de la selle. — ተዘናበተ፡ mit un coin de sa toge en ceinture en laissant l'autre coin tomber par derrière comme une queue (ce qui se fait quand on veut courir). — ዘንድ፡ muscle biceps. — ዝንግርግር፡ mêlé de toutes sortes de couleurs. — ዘንገት፡ bâton long et mince. — ዘወረ፡ tourna; አዘረ፡ fit tourner; ዘውራ፡ vagabond; መዝወር፡ bagues des doigts. — መዝግብ፡ (terrain) coupé çà et là. — ዝጋጋ፡ scrofules. — ዘፈን፡ danse; መዘፈኒት፡ touten.

ተደሀለት፡ a mugi (la vache). — ደሀነ፡ (ar.) oignit; ደሁን፡ oint. — ዶለት፡ forum. — በዐለ፡ደም፡ celui qui doit venger le sang; ደሚ፡ saigna (pass.); አድማይ፡ qui fait sortir le sang. — ደምበር፡ front; limite. — ደሚን፡ caution. — ደረ፡

(darra) s'engourdit (membre). — ዶር፡ bah! — ዶሪር፡ sorte de *durrah* rouge. — ዶሩር፡ nuage. — ዶረሳ፡ (ar.) école; écolier. — ዶረብ፡ charge double composée de 2 ukay. — ዳረት፡ (ar.) pourtour ou haie de la maison. — ዶረን፡ scarlatine. — መዳርኸ፡ frange du pagne. — ዶረከ፡ poussa. — ዶርጅማን፡ interprète. — ተዶርገገ፡ se roula. — ዳስ፡ hutte de branchages à toit plat (hangar, Munz.). — ዶሳስ፡ (ar.) espion. — ዶስት፡ pot de métal. — ዶቃ፡ s'est usé. — ዶቃላ፡ (v. ዶጋለ፡ Munz.) enfant naturel. — ዶቃም፡ qui avale beaucoup en buvant à la ronde. — ዶቁም፡ joue. — ዶቀሰ፡ pulvérisa. — ዲበ፡ sur, dans. — ዱበ፡ citrouille. — ዶብል፡ écaille de tortue. — ዶበስ፡ qui marche le dos voûté. — ዶበት፡ tertre en terre. — ዶበነ፡ (?) nuage. — ዶቲ፡ à taches rouges et blanches (vache). — ዶነዘዘ፡ s'engourdit. — ዶንፊ፡ raconta ses exploits; ዶንፋይ፡ faiseur de belles promesses. — ዶከት፡ sofa en terre ou pierre où l'on dort. — ዶዋ፡ (ar.) remède. — ዶኅ፡ tomba en faiblesse. — ዶረ፡ tourna (tête). — ዶወረ፡ examina, chercha. — ዶወነ፡ sonna de la cloche (v. ዶውሌ፡ Munz.); መዳወን፡ clochette. — ዶዐለ፡ (ar.) se joua de q. q'un; ዶዕል፡ moquerie. — ዶዓም፡ l'an passé (voy. ዓም፡ Munz.). — ዶዐም፡ seulement. — አዶዑም፡ montans en bois qui forment les parois de la hutte. — ዐዐለ፡ ዲየት፡ (ar.) vengeur. — ዶግሐ፡ fit mousser; መዶግሕ፡ moussoir en bois pour le lait du chameau. — ዱጉሎ፡ pain cuit sous la cendre. — ዶጉሰ፡ sorte de grain. — ዱግሰ፡ fièvre intermittente. — ዶግነ፡ chassa; ዶጋን፡ chasseur; ዳገነ፡ congédia. — ዶግዐ፡ terre basse et chaude. — ዶግዶገት፡ plat (terrain). — ዶፍነ፡ boucha (enterra Munz.); ዶፉን፡ entier. — ዶፍአ፡ courba, fit plier; ተዶፍአ፡ se courba. — ዶፍአ፡ doucement, prends garde (voy. ዶፊይ፡ Munz.); ዶፉ፡ attends un peu, prends patience!

ጀሀል፡ débauché. — ጀማል፡ (ar.) corde à charger le chameau. — ጀምዶ፡ (ar.) se figea; ጃምድ፡ épais. — ጀርዶት፡ sabre légèrement courbé. — ጀራፍ፡ gros fouet. — ጀበለ፡ s'enfla par orgueil. — ጀበረ፡ donna pour remplacer une perte. — ጀበበ፡ saliva (huma, Munz.); ጀብብ፡ salive. — ጀንስ፡ (ar.) race. — ጀነነ፡ (ar.) devint fou; ጀናን፡ folie. — ጀዐታት፡ salit; ጀዕትት፡ saleté. — ጀዘር፡ topinambour. — ጀዶሬ፡ (voy. ገዶሬ፡ Munz.) petite vérole; ጀዶረ፡ eut la petite vérole. — ጀዶዐ፡ vache de 4 ans. — ጁጅ፡ paquet de poissons lié ensemble. — ጃግሬ፡ pintade. — ጀፋፍን፡ écume (de la mer etc.).

ገሐም፡ charbon; ገሐመ፡ réduisit en charbon. — ገሕረት፡ sorte de pierre noire et peu lourde. — ግሐይ፡ chagrin. — ገሌል፡ graminée dont on couvre les maisons. — ገላላው፡ homme. — ገልዕ፡ têt de pot. — ገልዓ፡ sorte de plante grasse. — ጉም፡ puce. — ግሚ፡ tempe. — ጎመት፡ conseil. — ገምፍገዘ፡ sorte de graine. — ግሬ፡ gris. — ገርዋመት፡ écume du lait. — ግሩር፡ ሐሊብ፡ le vase au lait. — ገሬሻ፡ bouillie moins claire que le shurba. — ግሩብ፡ bois. — ግርዒ፡ lieu près la plage, où le sel se cristallise à la suite des pluies. — ግርሻ፡ vache ou chamelle qu'on trait encore après la mort de son petit. — ጋሻ፡ hôte voyageur; ጋሽ፡ allant. — ገሰመ፡ partagea; ጉሱም፡ partagé. — ግሰት፡ (gissat) cheveux ramassés en haut en forme de touffe sur le sinciput seulement. — ገሰሰ፡ rota. — ወዶ፡ ገቢሌት፡ homme d'un pays différent. — ገብር፡ esclave male; ግብር፡ contributions. — ገበታ፡ jeu Egyptien. — ግብ ግብ፡ anneau des jambes. — ጉበጋበ፡ fruit qui semble un citron et qu'on mange. — ግተት፡ traine. — ጋን፡ hibou (vautour, Munz.). — ገንሐ፡ vit; examina. — ገንሐት፡ ፀሐይ፡ disque (?) du soleil. — ገንበር፡ front. — ገነዘ፡ enseveli. — ገንዶ፡ resta longtemps; ገንዳይ፡ qui a duré. — ግንዳይ፡ grosse bûche. — ጉንፉ፡ rhume. — ወዶ፡ ግንፍ፡ perte blanche (des hommes). — ገናፈለ፡ émit un bruit en bouillant (eau etc.). — ጋውጋው፡ qui parle à tout propos. — ገዋፍ፡ famélique. — ገዐት፡ bouillie de farine; አገዐት፡ fit de la bouillie. — ጋይበ፡ vase en poterie. — ገዶ፡ (ar.) bonne fortune; ገዶ፡ a été fortuné. — ገዳል፡ tresseur de cheveux. — ግዶሚ፡ stérile (vache). — አግዶም፡ petite plaine sur une montée. — ተጋደመ፡ se coucha. — ጉዱር፡ (ar.) parois de la hutte, mur de la maison. — ግዶዓ፡ petite vérole volante. — ገዶዒት፡ picote folle, sorte de maladie. — ጉዱዶ፡ chamelle stérile. — ጉዱዶሊ፡ tourterelle à collier. — ግዱፍ፡ ordures, restes; ገዳፊ፡ soutien. — ጎጎ፡ tabac sec en pain. — ጉፍሕ፡ large. — ገፍሐው፡ très grand vase à eau; ገፍሐ፡ grande jarre. — ገፍሐት፡ tortue. — ገፍ ትአ፡ retourna sens dessus dessous.

ጥሀለ፡ (?) pain au beurre; omelette d'oeuf d'autruche. — ጠ ሐነ፡ moulut; ጥሑን፡ moulu; ጥሒን፡ graine moulue après avoir été cuite. — ጥሙም፡ tortu; ጠማም፡ faux-fuyant, basse ruse; ጣመመ፡ se turbana. — ጥሙቅ፡ brassé; ጠማቅ፡ brasseur. — ጠምጠመ፡ (?) ceinture. — ጠሪ፡ deux poignées de grain que prend celui qui le mesure. — ጠረሾ፡ farine ($^1/_2$ cuite en graine) servant à faire la bouillie. — ጠርዐ፡ cria; ጠር ዕ፡ crie. — ጠሬይ፡ graine. — ጣሰሰ፡ caressa. — ጥሻሽ፡ (ar.) bruine. — አጥቀሐ፡ alluma par friction; መጥቀሕ፡ bâton pour allumer du feu par friction. — ጡቁርዕ፡ suie qui s'attache au toit. — አጠቀዐ፡ frappa des mains. — ጠበቅ፡ large plateau en paille. — መጥበቅ፡ colle. — ጠቢብ፡ médecin. — ጠበይ፡ ennemi. — ጠንብ፡ toit; ጠናቢ፡ couvreur qui fait le toit d'une maison. — ጠዐቀት፡ fenêtre. — ጣዘመ፡ (?) miel souterrain. — አጣየሸ፡ parfuma; ጢሽ፡ fumée. — ጣፍ፡ sorte de grain. — ጠፍጣሮ፡ graminée qui semble du tef rouge. — ጠፍጠፉ፡ alternatives de pluie et de beau temps.

ጨሕጪሕ፡ sable. — መጭሑር፡ têt de pot. — መጨጫመሬ፡ torchon cendré pour nettoyer. — ጨምደደ፡ éleva les sourcils. — ጨምጨም፡ qui regarde à travers les cils. — ጨ ርም፡ homme qui a les oreilles percées. — ጨራምት፡ toute petite toile des reins. — ጨራርም፡ haillons. — ጨርጨ ረ፡ cria (souris, serpent). — ጨቀጨቀ፡ masturba. — መጨ በር፡ vieille toge usée. — ጭንቅሊት፡ coude. — ጭንጪይ፡ mouche. — ጨውገ፡ sua; ጨውገት፡ sueur forte à la suite de fatigue. — ጭግር፡ cheveux (ጸጉር፡ Munz.). — ጩጩ፡ poussin; ጩጪ፡ ou እንጭጩ፡ poulet.

ፀሕሉ፡ tout petit pot de terre. — ፅምበል፡ chiffon blanc que l'eau n'a pas touché et que le *mize* attache autour du front de la fiancée après avoir demandé aux vingt plus proches parents ce qu'ils donnent. — ፀርብ፡ sorte de bois dont on se sert pour les fumigations. — ፀራብ፡ charpentier. — ፀርዒ፡ pis (de vache; voy. ጠሬ፡ Munz.). — ፅራግ፡ col. — ፀርጠ፡ peta avec bruit. — ፅብሕ፡ sauce; ፀብሐ፡ fit la cuisine; ፀበሒ፡ cuisinier. — ፀበት፡ (tsabbet) position difficile (étroite). — ተ ፀነቀ፡ eut la tête saupoudrée de beurre. — ፀውዐ፡ appela. — ፀዑበ፡ chameau mâle. — ፀዐዶት፡ blancheur. — ፀየቀ፡ devint rien du tout; ፅዩቅ፡ brin, fétu. — ተፃየቀ፡ cracha entre les dents. — ፃየት፡ terrain si dur qu'on ne peut le creuser. — ፀይአ፡ pua (voy. ጠይዐ፡ Munz.); ፅዩአ፡ puant. — ፀዓይ፡

temps de moisson. — አዐገነ፡ fut reconnaissant, rendit grâces. — ዐፍረ፡ tressa les cheveux ou une corde; ዐፍሪት፡ hameçon. — ዐፍዐ፡ souffleta; ዕፍዐት፡ soufflet. — ዐፍዐፈ፡ égoutta (vase). — ዐፍየፍ፡ beau temps.

ፉር፡ tout petit vase en paille; les enfants y boivent le lait. — ፈርሐ፡ se resolut. — ፍርስ፡ ruine. — ፍርንትት፡ aine. — ፍርንጪ፡ testicules (ፈርቶት፡ Munz.). — ፍሩይ፡ gros et gras. — ፍሱስ፡ versé; ፈሳስ፡ qui se répand; አፍሳስ፡ qui fait répandre. — ፈሼ፡ lâcha un vent (sans bruit); ፈሼይ፡ pet. — አፍሻሊት፡ marâtre. — ፈቅ፡ቤለ፡ s'écarta un peu. — ፈት፡ቤለ፡ but une gorgée, but à petites gorgées. — መፍቱሕ፡ clé. — ፉቶት፡ toile des reins. — ፈትፈተ፡ brisa dans la sauce. — ፍንጊ፡ entre (prép.); በሀለ፡ፍንጊ፡ celui qui intervient pour empêcher une querelle. — ፈንጠሸ፡ détruisit, renversa; ፍኑጡሽ፡ pêle-mêle. — ፍንጯሕ፡ sperme. — ፍንጯት፡ qui a les dents écartées. — ፊእ፡ fi. — ፈከረ፡ fit 100 belles promesses; poussa le cri de guerre; dit ses exploits. — ፉከክ፡ cornaline travaillée. — መፍከክ፡ jointure, articulation. — ፈዘገ፡ faible; መፍዘገ፡ affaiblissement. — ፉዱሊ፡ qui se mêle de ce qui ne le regarde pas. — ፉዐየ፡ (ፈዕአ፡ Munz.) siffla.

Imprimerie de F. A. Brockhaus à Leipzig.